Newar

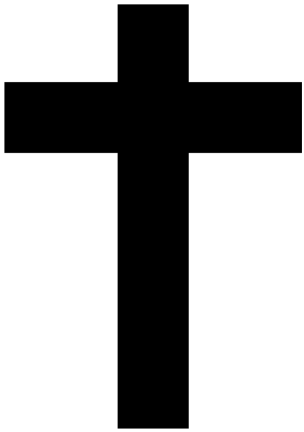

Newar: Newar (Bible)

Newar
Newar: Newar (Bible)

copyright © 2024 Nepal Bible Society and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Newar

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source files dated 17 May 2025
838cc630-4ccf-5055-be45-10a98a141cc7

Contents

उत्पत्ति 1
प्रस्थान 56
लेवी 103
गन्ती 135
व्यवस्था 184
यहोशू 229
न्यायकर्ता 256
रूथ 284
१ शमूएल 288
२ शमूएल 324
१ राजा 356
२ राजा 391
१ इतिहास 426
२ इतिहास 460
एज्रा 496
नहेम्याह 508
एस्तर 525
अय्यूब 534
भजन 587
हितोपदेश 843
उपदेशक 921
श्रेष्ठगीत 936
यशैया 947
यर्मिया 1058
विलाप 1150
इजकिएल 1163
दानिएल 1226
होशे 1243
योएल 1261
आमोस 1269
ओबदिया 1283
योना 1286
मीका 1289
नहूम 1300
हबकूक 1305
सपन्याह 1311
हाग्गै 1318
जकरिया 1320
मलाकी 1333

मत्ती 1337
मर्कूस 1385
लूका 1413
यूहन्ना 1461
प्रेरित 1494
रोमी 1535
१ कोरिन्थी 1556
२ कोरिन्थी 1574
गलाती 1586
एफिसी 1593
फिलिप्पी 1600
कलस्सी 1605
१ थेसलोनिकी 1610
२ थेसलोनिकी 1614
१ तिमोथी 1617
२ तिमोथी 1622
तीतस 1626
फिलेमोन 1629
हिब्रू 1631
याकूब 1648
१ पत्रुस 1653
२ पत्रुस 1660
१ यूहन्ना 1664
२ यूहन्ना 1670
३ यूहन्ना 1671
यहूदा 1672
प्रकाश 1674

उत्पत्तिया सफू

म्हसीका

उत्पत्ति १:१ पदय् "दक्वसिबय् न्हापां" खँग्वः हिब्रू भाय्या "बेरेशीत" खँग्वलं भाय् हीकातःगु खः। थ्वयात "उत्पत्ति" धकाः नां तःगु दु, अथे धयागु "दक्व खँया शुरू" खः। थ्व सफुलिइ सृष्टियागु खँ जक मखु, व स्वयाः नं अजू चायापुगु खँ अब्राहाम पाखें इस्राएल जाति दःवःगु व व हे इस्राएल जातिया पाखें परमेश्वरं संसार न्यंक मुक्तिया ग्वसाः ग्वःगु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

परमेश्वरं अब्राहामनापं वपाखें छगू तःधंगु जाति दइ धकाः बाचा चिनादिल। अब्राहाम व सारा न्हापा हे यक्व बुराबुरी जुइ धुंकूगु खः अले इमि सन्तान मदु अय्नं अब्राहामं परमेश्वरं बियादीगु वचनय् विश्वास यात। निइन्यादँतक अब्राहामं छुं हे शंका मयात अथे जुयाः परमेश्वरं वयात आशीर्वाद बियादिल अले वयात छम्ह काय् इसहाक बियादिल। अब्राहाम व वया सन्तान कनानय् च्वनीगु खः। इपिं फैज्वया च्वनीगु खः। वं अन छगू वेदी दयकल अले व व वया सन्तानतय्सं अब्राहामयात यूफ्रेटिस खुसिया उखेपाखें सःतादीम्ह परमेश्वरया आराधना यात। उत्पत्ति सफूया लिपांगु भागय् तसकं अनिकाल जुगुलिं याकूब व वया काय्पिं थःगु परिवार ज्वनाः मिश्रय् वन। उबलय् याकूबया काय्पिं मध्ये छम्ह योसेफ मिश्रया जुजुया तःधंम्ह हाकिम जुयाच्वंगु खः अले याकूबया परिवार नये मखनाः सीम्वालेमा धकाः योसेफं इमित अन्न बियाछ्वये फत। छम्ह इस्राएली योसेफ मिश्रयाम्ह हामा जुयाच्वंबलय् इस्राएलीत इमिगु थासय् अनिकाल जुगुलिं मिश्रय् वयाः च्वंवःगु खः।

थ्व सफूयात "बाचाया सफू" धकाः नं धायेगु याः। विशेष यानाः थुकी परमेश्वर व प्रकृतियागु स्वापु, परमेश्वर व मनूया दथुइ बाचा व मन् मनूया दथुइया स्वापु थज्याःगु खँ च्वयातःगु दु।

धलः पौ

सृष्टियागु खँ १:१–२:२५
न्हापांगु पाप व थुकिया सजाँय ३:१–४:२४
आदमंनिसें नोआतक ५:१-३२
नोआ व खुसिबाः वःगु ६:१–९:२८
नोआया सन्तान व बाबेलया धरहरा १०:१–११:३२
परमप्रभुं अब्रामयात ल्ययादीगु १२:१-२०
अब्राम व लोत बायावंगु १३:१–१४:२४
परमप्रभुं अब्रामलिसे बाचा चिनादीगु १५:१-२१
अब्राम, हागार व इश्माएल १६:१-१६
अब्रामया नां अब्राहाम तयादीगु १७:१-८
अब्राहामयात काय् बीगु बाचा चिनादीगु १७:९–१८:१५
अब्राहाम, लोत, सदोम व गमोरा १८:१६–१९:३८
अब्राहाम, सारा व इसहाक २०:१–२३:२०
इसहाकयात भम्चा माःवंगु २४:१-६७
अब्राहाम सीगु २५:१-१८
इसहाक व वया परिवार २५:१९–२८:९
याकूब व वया परिवार २८:१०–३५:२९
एसाव व वया परिवार ३६:१-४३
योसेफयात वया दाजुपिन्सं मियाछ्वःगु ३७:१-३६
यहूदा व तामार ३८:१-३०
योसेफ मिश्र देशय् ३९:१–४१:५७
योसेफ व वया दाजुकिजापिं ४२:१–४५:२८
याकूब व वया परिवार मिश्रय् वंगु ४६:१–४७:३१
याकूबं थः काय्पिन्त आशिष ब्यूगु व सीगु ४८:१–५०:१४
योसेफ सीगु ५०:१५-२६

उत्पत्ति

सृष्टिया खँ

1 दक्वसिबय् न्हापां परमेश्वरं आकाश व पृथ्वी सृष्टि यानादिल।
2 पृथ्वी बां मलु, अले शून्य। ततःजाःगु समुद्रया च्वय् न्यंकभनं खिउँसे च्वं। परमेश्वरया आत्मा समुद्रया च्वँच्वं जुयाच्वनी।
3 परमेश्वरं धयादिल, "तुयुगु जः दयेमा।" अले तुयुगु जः दत।
4 परमेश्वरं व जःयात स्वःबलय् वय्कःयात व बांलाः ताल। अले वय्कलं जःयात खिउँथासं अलग तयादिल।
5 परमेश्वरं जःयात "दिं" अले खिउँयात "चा" धकाः नां तयादिल।
चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – छन्हु जुल।
6 परमेश्वरं धयादिल, "लः निब्व दयेत दथुइ जाः दयेमा।"
7 अले वय्कलं लःयात च्वय् व क्वय् यानाः निब्व दय्कादिल। अथे हे जुल।
8 परमेश्वरं च्वय्यागु ब्वयात "आकाश" धकाः नां तयादिल।
चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – निन्हु जुल।
9 अले परमेश्वरं धयादिल, "आकाशया क्वय् च्वंगु फुक्क लः छथाय् मुनेमा, अले गंगु बँ खनेदयेमा।" अथे हे जुल।
10 परमेश्वरं गंगु बँयात "पृथ्वी" धकाः नां तयादिल। अले मुंगु लःयात "समुद्र" धकाः नां तयादिल। वय्कःयात थ्व बांलाः ताल।
11 परमेश्वरं धयादिल, "पृथ्वीं फुक्क कथंयागु घाँय्मा, पुसा दइगु स्वांसिमा व थथःगु कथंयागु पु दइगु फलफुलमा थथःगु कथं बुइकेमा।" अले अथे हे जुल।
12 थुकथं पृथ्वीं फुक्क कथंयागु घाँय्, पुसा दुगु अन्नमा व फलफुल सइगु सिमात बुइकल। परमेश्वरयात थ्व बांलाः ताल।
13 चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – स्वन्हु जुल।
14 अले परमेश्वरं धयादिल, "न्हि व चा छुटे यायेत आकाशय् जः दयेमा। अले थ्व दिं, दँ व नखःचखः सीकेगु चिं जुइ।
15 पृथ्वीइ जः खय्केत आकाशय् जः दयेमा।" अथे हे जुल।
16 परमेश्वरं ततःधंगु निगू जः दय्कादिल – तःधंगु जः न्हिनय् थीत व चिधंगु जः चान्हय् थीत खः। वय्कलं नगुत नं दय्कादिल।
17 वय्कलं इमित पृथ्वीइ जः बीमा,
18 न्हिनय् नं चान्हय् नं थीमा, अले जःयात खिउँथासं छुटे यायेमा धकाः आकाशय् तयादिल। परमेश्वरयात थ्व बांलाः ताल।
19 चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – प्यन्हु जुल।
20 परमेश्वरं धयादिल, "लखय् थीथी जीवजन्तुत दयेमा, अले आकाशय् थीथी झंगःपंक्षीत ब्वयाजुइमा।"
21 अले परमेश्वरं लखय् च्वनीपिं ततःधिपिं जन्तुत, फुक्क किसिमया लखय् नं बँय् नं जुइपिं जन्तुत व फुक्क किसिमया झंगःपंक्षीत दय्कादिल। परमेश्वरयात थ्व बांलाः ताल।
22 परमेश्वरं इमित आशिष बियाः धयादिल, "मचाखाचा यक्व दयाः समुद्रय् जायेमा, अले झंगःपंक्षीत नं पृथ्वीइ यक्व दयेमा।"
23 चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – न्यान्हु जुल।
24 परमेश्वरं धयादिल, "पृथ्वीइ छेँय् लहीपिं, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं व जंगलय् च्वनीपिं फुक्क कथंया जन्तुत दयेमा।" अले अथे हे जुल।
25 अले परमेश्वरं थीथी कथंयापिं जंगलय् च्वनीपिं, छेँय् लहीपिं, व बँय् घिसय् जुयाजुइपिं जन्तुत दय्कादिल। वय्कःयात थ्व बांलाः ताल।
26 अले परमेश्वरं धयादिल, "मनूयात झीपिं थें हे च्वंक व झीगु हे ख्वाःलसि वयेक दय्के। अले इमित समुद्रय् च्वंपिं न्यातयत, आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षीतयत, छेँय् लहीपिं फुक्क जीवजन्तुतयत, फुक्क पृथ्वीयात व पृथ्वीइ घिसय् जुयाजुइपिं जीवजन्तुतयत अधिकार याकेब्यु।"
27 थुकथं परमेश्वरं मनूयात थःगु हे ख्वाःलसि वयेक दय्कादिल।
परमेश्वरयागु हे ख्वाःलसि वयेक वय्कलं इमित दय्कादिल।
वय्कलं इमित मिजं व मिसा यानाः दय्कादिल।
28 परमेश्वरं इमित आशिष बियाः धयादिल, "छिमि मचाखाचा यक्व दयाः पृथ्वी जायेमा, अले पृथ्वीइ अधिकार यायेमा। समुद्रय् च्वंपिं न्या, आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षी व बँय् घिसय् जुइपिन्त अधिकार यायेमा।"
29 परमेश्वरं धयादिल, "न्यँ, जिं छिमित फुक्क कथंयागु पुसा दुगु अन्नमा व फल सइगु सिमात पुसा नापं बी। थ्व हे छिमिगु नसा जुइ।
30 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क जीवजन्तु, आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षी व बँय् घिसय् जुयाजुइपिं फुक्क जीवजन्तुतयत नयेत जिं घाँय्मा बी।" अले अथे हे जुल।
31 परमेश्वरं थःम्हं दय्कूगु फुक्क स्वयादिल। वय्कःयात थ्व तसकं बांलाः ताल।

चा फुनाः सुथ जुल। थुकथं – खुन्हु जुल।

2

1 थुकथं आकाश व पृथ्वी, अले थुकी च्वंगु फुक्कं दयके क्वचाल।
2 परमेश्वरं थःगु फुक्क ज्या खुन्हुं सिधयकाः न्हयन्हु दुखुन्हु आराम कयादिल।
3 परमेश्वरं न्हयन्हु खुन्हुयात आशिष बियाः थ्व दियात पवित्र यानादिल। छायधाःसा थ्वखुन्हु परमेश्वरं सृष्टिया ज्या फुक्क क्वचायकाः आराम कयादीगु खः।

आदम व हव्वा

4 आकाश व पृथ्वी सृष्टि जूगु खँ थ्व हे खः।
परमप्रभु परमेश्वरं आकाश व पृथ्वी सृष्टि यानादीगु दिखुन्हु
5 पृथ्वीइ घाँयमा छमा नं मदु, सिमा छमा नं मदु। छायधाःसा उबलय् परमप्रभु परमेश्वरं वा वयकामदीनि, अले बुँ ज्याइपिं मनूत नं छम्ह हे मदुनि।
6 अथेसां बुंगाःचां लः पिहां वयाः फुक्क बँ प्याइगु खः।
7 अले परमप्रभु परमेश्वरं बँय् च्वंगु चा कयाः मनू दयकादिल, अले वयागु न्हासय् जीवनया सासः थनादिल। थुकथं मनू जीवन दुम्ह जुल।
8 परमप्रभु परमेश्वरं पुर्बपाखे अदन धाःथाय् छगू क्यब दयकादिल। अले वयकलं दयकादीम्ह मनूयात अन तयादिल।
9 परमप्रभु परमेश्वरं अन स्वयेबलय् न्ह्याइपुसे च्वंगु व भिंगु भिंगु फल सइगु सिमात बुइकादिल। दथुइलाक जीवन बीगु सिमा व भिं व मभिंया ज्ञान बीगु सिमा नं दयकादिल।
10 क्यबयात प्याकेत अदनं लःया छगू खुसि पिहां वल। अले अनं व प्यंगू खुसि जुयाः बायावन।
11 न्हापांगु खुसिया नां पीशोन खः। थ्व खुसि हवीला धाःगु लुँ दइगु देश चाःहिलावनी।
12 थ्व देशया लुँ तसकं भिं। नापं थन तःजिगु धूप व तःजिगु ल्वहंत नं दु।
13 निगूगु खुसिया नां गीहोन खः। थ्व कूश धाःगु देश चाःहिलावनी।
14 स्वंगूगु खुसिया नां टाइग्रिस खः। थ्व अश्शूर धाःगु देशया पुर्बपाखे बाःवनी। प्यंगूगु खुसिया नां यूफ्रेटिस खः।
15 अले परमप्रभु परमेश्वरं मनूयात बुँ ज्यायेत व थुकिया बिचाः यायेत अदन धाःगु क्यबय् यंकाः तयादिल।
16 परमप्रभु परमेश्वरं वयात धयादिल, "थ्व क्यबय् च्वंगु फुक्क सिमाया फल नःसां ज्यू।
17 भिं व मभिंया ज्ञान बीगु सिमाया फल छता धाःसा नये मज्यू। नल धाःसा छ उखुन्हु हे सी।"
18 अले परमप्रभु परमेश्वरं धयादिल, "मनूयात याकःचा च्वनेगु बांलाः मजू। जिं वयात ग्वाहालि याइम्ह छम्ह पासा दयकाबी।"
19 परमप्रभु परमेश्वरं बँय् च्वंगु धू कयाः व हे धुलं फुक्क पशुत व झंगःपंक्षीत दयकादिल। अले थुमित छु छु नां तइ धकाः स्वयेत वयकलं थुपिं फुक्कसित मनूयाथाय् हल। मनुखं थुमित छु छु नां तल व हे व हे थुमिगु नां जुल।
20 थुकथं मनुखं फुक्क छैंय् लहीपिं पशुत, आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षीत व जंगलय् च्वंपिं पशुतयत नां तयाबिल। थुपिं मध्ये मनूयात ग्वाहालि यायेत ल्वःम्ह धाःसा छम्ह हे मदु।
21 अले परमप्रभु परमेश्वरं मनूयात छुं हे मचायक न्ह्यः वयकाबिल। व न्ह्यः वयकाच्वंबलय् परमेश्वरं वयागु बपिक्वँय् छपु लिकयाः उकिया थासय् लां जायकादिल।
22 परमप्रभु परमेश्वरं व हे बपि क्वँचं मिसा मनू छम्ह दयकाः मनूयाथाय् हयादिल।
23 अले मनुखं धाल,
"थ्व ला जिगु हे क्वँचं दुगु क्वँय्
व लां दुगु ला खः।
थ्वयात मिसा धकाः धायेगु जुइ।
छायधाःसा वयात मिजंया म्हं
लिकयाः दयकूगु खः।"
24 अयजूगुलि मनू थः मां बौयात त्वःताः थः कलाःलिसे च्वंवनी। अले इपिं छम्ह हे जुइ।
25 मिजं व वया कलाः निम्हं नांगा जूसां इमिके मछाः धयागु मदु।

3

न्हापांगु पाप व थुकिया सजाँय

1 परमप्रभु परमेश्वरं दय्कादीपिं पशुत मध्ये सर्प दक्वसिबय् धूर्तम्ह खः। वं मिसायात धाल, "परमेश्वरं धात्थें हे क्यबय्
च्वंगु गुगुं नं सिमाय् च्वंगु फल नये मते धाःगु खः ला?"
2 मिसां सर्पयात धाल, "क्यबय् च्वंगु न्ह्यागु सिमाय् च्वंगु फल नःसां ज्यू,
3 तर परमेश्वरं 'क्यबय् दथुइच्वंगु सिमाया फल छता नयेगु जक मखु, थी तक नं मते, मखुसा छिपिं सी धयादीगु दु।' "
4 सर्प धाल, "छिपिं सी मखु।
5 थ्व नल कि छिपिं नं परमेश्वर थें हे जुइ, छिमिगु मिखा चाली, अले छिमिसं छु भिं छु मभिं धयागु सी धकाः परमेश्वरं
स्यूगुलि हे अथे धाःगु खः।"
6 मिसां व सिमाय् च्वंगु फल नये हे साइख्वाः वःगु व ल्वःवनापुसे च्वंगु खन। अले हाकनं ज्ञां दय्केगु लोभ नं मनय् वःगुलि
वं सिमाय् च्वंगु फल खानाः नल। अले थः भाःतयात नं बिल। वया भाःतं नं व फल नल।
7 व फल नयेवं इपिं निम्हय्सिगुं मिखा चाल। इमिसं थःपिं पचिनांगा धयागु वाःचाल। अले यःमरिमाया हःयागु लं सुयाः
इमिसं थःपिनिगु म्ह त्वपुल।
8 बहनी परमप्रभु परमेश्वर क्यबय् चाःह्यूवःगु सः इमिसं ताल। अले इमिसं परमेश्वरयापाखें थःपिन्त बिसिकेत सिमां किकाः
च्वन।
9 तर परमप्रभु परमेश्वरं मनूयात सःतादिल, "छ गन दु?"
10 वं लिसः बिल, "जिं क्यबय् छिगु सः ताःगु खः। पचिंनांगा जूगुलिं ग्यानाः जि सुपिलाच्वना।"
11 परमेश्वरं धयादिल, "छ पचिनांगा धकाः सुनां धाल? छं जिं नये मते धयागु सिमाया फल नया ला?"
12 मनुखं लिसः बिल, "छिं जिलिसैं तयेहःम्ह मिसां व सिमाया फल जितः बी हल। अले जिं नयाबिया।"
13 परमप्रभु परमेश्वरं व मिसायात धयादिल, "छं अथे छाय् यानागु?"
वं लिसः बिल, "सर्पं जितः झंगः लानाः व फल नकल।"
14 अले परमप्रभु परमेश्वरं सर्पयात धयादिल,
"छं थथे याःगुलिं छैंय् लहीपिं
व जंगलय् च्वनीपिं फुक्क पशु स्वयाः
छं अप्वः सराः फयेमाली।
प्वाथं चुयाः छ न्यासि वनेमाली।
अले मसीतले चा नयेमाली।
15 छंगु व मिसाया दथुइ
अले छं मस्त व मिसाया मस्तय् दथुइ
जिं ल्वापु थनाबी।
वं छंगु छ्यं तछ्याइ,
छं वयागु ग्वालिइ न्याइ।"
16 अले वय्कलं मिसायात धयादिल,
"जिं छन्त मचाबु ब्यथा अज्ज अप्वय्काबी।
छं तसकं दुःख सियाः मचा बुइकी।
अय्नं छंगु इच्छा भाःतपाखे हे क्वसालाच्वनी।
अले वं छन्त अधीनय् तइ।"
17 अले वय्कलं मनूयात धयादिल,
"छं थः कलाःयागु खँ न्यनाः
जिं नये मते धयागु सिमायागु फल नःगुलि
बुं सराः फयेमाली।
छं मसीतले तसकं दुःखकष्ट यानाः
थुकिं अन्न सय्काः नयेमाली।
18 वं छंगु लागि कंमा व न्हाय्कं सय्की।
अय्सां छं धाःसा अन्न व वाउँचा नयेखनी।
19 चाय् तना मवंतले
छं हिचःति हाय्काः नयेमाली।
छाय्धाःसा छन्त चां हे दय्कूगु खः।
छ चा खः, अले चा हे जुयावनी।"

20 अले आदमं थः कलाःयागु नां हव्वा * तल। छाय्धाःसा व फुक्क मनूतय् मां खः।
21 अले परमप्रभु परमेश्वरं आदम व वया कलाःया लागि छेंगुया वसः दय्काः पुंकेबिल।
22 अनंलि परमप्रभु परमेश्वरं धयादिल, "आः मनू नं झीपिं थें भिं व मभिं स्यूम्ह जुइ धुंकल। वं जीवनया सिमायागु फल नयेदइ मखु, अले सदां म्वानाच्वने नं दइ मखु।"
23 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं मनूयात वयात दय्कूगु चाय् ज्या याकेत अदनया क्यबं पितिनाछ्वयादिल।
24 मनूयात पितिनाछ्वये धुंकाः परमेश्वरं जीवनया सिमायागु लँ पाखे पाः तयेत अदनया क्यबया पुर्बपाखे कस्बत व प्यखें चाःहिलाच्वनीगु दनदन च्यानाच्वंगु तरवार तयादिल।

4

कयिन व हाबिल

1 आदम व हव्वाया दथुइ लसपस जुल। अले हव्वाया प्वाथय् दयाः कयिनयात* बुइकल। वं धाल "परमप्रभुया आशिर्वादं जिकाय् दत।"
2 अनं लिपा वं मेम्ह काय् हाबिल बुइकल।
हाबिल फैजवाः जुल, कयिन बुँज्या याइम्ह जुल।
3 छुं ई लिपा कयिनं परमप्रभुयात थःगु बुँइ सय्कूगु छायेहल।
4 हाबिलं नं दक्वसिबय् न्हापां बूपिं फैतय्गु पुचलं दक्वसिबय् स्वयेज्यूम्ह फैचा ल्ययाः बलि बी हल। परमप्रभुं हाबिल व वयागु देछायात यय्कादिल।
5 कयिन व वयागु देछायात धाःसा यय्का मदिल। उकिं कयिन तसकं तंम्वल। वयागु ख्वाः खिउँसे च्वन।
6 अले परमप्रभुं वयात धयादिल, "छ छाय् तंम्वयागु? छंगु ख्वाः छाय् खिउँसे च्वंगु?"
7 छं भिंगु ज्या याःसा ला छन्त नं यय्कीगु खः नि। छं भिंगु ज्या मयात धाःसा पाप छंगु लुखाय् हे वयाच्वनी। वं छन्त ल्हातय् कायेत स्वइ, तर छं वयात बसय् काये हे माः।
8 अले कयिनं थःकिजा हाबिलयात धाल, "बुँइ वनेनु।" बुँइ थ्यंकाः कयिनं थःकिजा हाबिलयात हय्काल, अले स्यानाबिल।
9 अले परमप्रभुं कयिनयात धयादिल, "छिमि किजा हाबिल ग्व?"
कयिनं लिसः बिल, "जिं मस्यू। जि जिमि किजाया जवाः खः ला?"
10 परमप्रभुं धयादिल, "छं थ्व छु यानागु? छिमि किजायागु हिं जितः बँ दुनें सः बियाच्वंगु दु।
11 छं आः बँ स्वयाः अप्वः सराः फयेमाली। छाय्धाःसा थ्व बं छंगु ल्हातिं छिमि किजायागु हि फयेत म्हुतु वांखाःगु दु।
12 छं बुँज्या याःसां छन्त वं अन्न बी मखु। छ पृथ्वीइ थाय्बाय् मदय्का उखेंथुखें जुइमाली।"
13 अले कयिनं परमप्रभुयात धाल, "थ्व ला जिं सह याये मफइगु सजाँय जुल।
14 स्वयादिसँ, थौं छिं जितः थ्व बं पितिनादिल। जि छिपाखें सुपिलाः जुइमाली। अले थाय्बाय् मदय्काः जुइमाली। अले जितः सुनानं स्याना नं बी फु।"
15 परमप्रभुं धयादिल, "अथे मखु। कयिनयात स्याःम्हय्सित न्हयदुगं अप्वः बदला काइ।" उकिं परमप्रभुं वयात सुनानं स्याये मफयेमा धकाः वयागु कपालय् छगू चिं तयाबियादिल।
16 अले व परमप्रभुया थासं पिहां वनाः अदनया पुर्बपाखे च्वंगु नोद धयागु देशय् च्वंवन।
17 कयिनया थः कलाःलिसे लसपस जुल। अले वया प्वाथय् दयाः हनोकयात बुइकल। कयिनं छगू शहर दय्कल। अले उकियात थः काय्या नामं हनोक धकाः नां तयाबिल।
18 हनोकया पाखें ईराद बुल। ईरादया पाखें महूयाएल बुल। महूयाएलया पाखें मतूशाएल बुल। मतूशाएलया पाखें लेमेख बुल।
19 लेमेखं निम्ह कलाः ब्याहा यात। छम्हय्सिगु नां आदा व मेम्हय्सिगु नां सिल्ला खः।
20 आदाया पाखें याबाल† बुल। व पशु लहीपिं व पालय् च्वनीपिनि पुर्खा खः।
21 वया किजा यूबाल‡ खः। व वीणा थाइपिं व बाँसुरी पुइपिनि पुर्खा खः।
22 सिल्लां तूबल-कयिनयात बुइकल। व ली व नँया ज्याभः दय्कीपिनि पुर्खा खः। वया क्यहेँ नामा खः।
23 लेमेखं तःधंछुयाः थः कलाःपिन्त धाल,
"आदा व सिल्ला, जिगु खँ न्यँ,
लेमेखया कलाःपिं, जिं धयागु खँ न्यँ,

---

* **3:20** ३:२० हव्वा हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः म्वानाच्वंगु खँग्वः लिसे ज्वः लाः।
† **4:20** ४:२० याबाल हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः न्ह्यःवाः खँग्वः लिसे ज्वः लाः।
* **4:1** ४:१ कयिन हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः लःल्हानाकाःगु खँग्वः लिसे ज्वः लाः।
‡ **4:21** ४:२१ यूबाल हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः तुरही खँग्वः लिसे ज्वः लाः।

जिं छम्ह मनूयात जितः ल्हाः वाःगुलि स्यानाबियागु दु।
जितः घाः याःम्ह छम्ह ल्यायम्हम्ह मनूयात।
24 कयिनयात स्यात धाःसा वयागु न्हयद्दुगं अप्वः बदला काइ सा,
लेमेखयात स्यात धाःसा न्हयेन्हयद्दुगं अप्वः बदला काइ।"

25 आदमया थः कलाःलिसे हाकनं लसपस जुल। अले वं मेम्ह छम्ह काय् बुइकल। "परमेश्वरं जितः कयिनं स्यानाब्यूम्ह हाबिलया थासय् मेम्ह काय् बियादीगु दु" धकाः वं वयागु नां शेतS तयाबिल।
26 शेतया नं छम्ह काय् बुल। वं वयागु नां एनोश तल। उबलय्निसें मनूतय्सं परमप्रभुया नां कायेगु याना हल।

5

आदमंनिसें नोआतकया वंशावली
१ इति १:१-४

1 आदमया सन्तानयागु धलः थुकथं दु, परमेश्वरं मनूया सृष्टि यानादीबलय् वय्कलं इमित थःगु हे ख्वाःलसि वयेक दय्कादिल।
2 वय्कलं इमित मिजं व मिसा दय्कादिल। अले आशिष बियादिल। वय्कलं इमित "मनू" धकाः नां तयादिल।
3 सच्छि व स्विदँ दुबलय् आदमया थःथें तुं च्वंम्ह काय् बुल। वं वयागु नां शेत तल।
4 अनंलि आदम ८०० दँ तक म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
5 थुकथं आदम ९३० दँ तक म्वानाः सित।
6 शेत १०५ दँ दुबलय् वया एनोश धाःम्ह काय् बुल।
7 अनंलि शेत ८०७ दँ तक म्वात। थुलिया दुने वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
8 थुकथं शेत ९१२ दँ तक म्वानाः सित।
9 एनोश ९० दँ दुबलय् वया केनान धाःम्ह काय् बुल।
10 अनंलि व मेगु ८१५ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
11 थुकथं एनोश ९०५ दँ तक म्वानाः सित।
12 केनान ७० दँ दुबलय् वया महलालेल धाःम्ह काय् बुल।
13 अनंलि व मेगु ८४० दँ म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
14 थुकथं केनान ९१० दँ म्वानाः सित।
15 महलालेल ६५ दँ दुबलय् वया येरेद धाःम्ह काय् बुल।
16 अनंलि व मेगु ८३० दँ म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
17 थुकथं महलालेल ८९५ दँ म्वानाः सित।
18 येरेद १६२ दँ दुबलय् वया हनोक धाःम्ह काय् बुल।
19 अनंलि व मेगु ८०० दँ म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
20 थुकथं येरेद ९६२ दँ म्वानाः सित।
21 हनोक ६५ दँ दुबलय् वया मत्शेलह धाःम्ह काय् बुल।
22 अनंलि व ३०० दँ तक परमेश्वरं धाःथें जुइम्ह जुयाः जुल। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
23 हनोक मुक्कं ३६५ दँ म्वात।
24 वं म्वातले परमेश्वरं धाःथें यानाः जुल। अले व तना वन छायधाःसा परमेश्वरं वयात थःनापं यंकादिल।
25 मत्शेलह १८७ दँ दुबलय् वया लेमेक धाःम्ह काय् बुल।
26 लेमेक बुइध्युंकाः मत्शेलह ७८२ दँ तक म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
27 थुकथं मत्शेलह ९६९ दँ तक म्वानाः सित।
28 लेमेक १८२ दँ दुबलय् वया काय् बुल।
29 वं वयागु नां "परमप्रभुं सराः ब्यूगु बँय् झीसं यानाच्वनागु ज्यापाखें थ्वं झीत छुत्कारा बी" धकाः नोआ* तल।
30 लेमेक मेगु ५९५ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं कायपिं व म्ह्यायपिं बुल।
31 थुकथं लेमेक ७७७ दँ म्वानाः सित।
32 नोआ ५०० दँ दुबलय् वया शेम, हाम व येपेत† नांयापिं स्वम्ह काय् बुल।

S **4:25** ४:२५ शेत हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः ब्यूगु खँग्वः लिसे ज्वः लाः।
* **5:29** ५:२९ नोआ हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः नुगः याउँसे खँग्वः लिसे ज्वः लाः।
† **5:32** ५:३२ येपेत हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः यक्व दये खँग्वः लिसे ज्वः लाः।

6

नोआ व खुसिबाः वःगु

1 पृथ्वीइ मनूत यक्व दयावल, अले इमि म्ह्याय्पिं नं बुल,
2 परमेश्वरया काय्पिन्सं मनूतय् बाबांलाःपिं म्ह्याय्पिं खनाः थःत यःयःपिं ल्ययाः ब्याहा यात।
3 अले परमप्रभुं धयादिल, "जिगु आत्मा मनूतय्गु नुगलय् सदां च्वनी मखु। छाय्धाःसा इपिं सदां दइपिं मखु। आवंलि इपिं १२० दँ स्वया अप्वः म्वाइ मखु।"
4 उबलय् व वयां लिपा तक नं पृथ्वीइ नेफिलीमत दुगु खः। परमेश्वरया काय्पिं व मनूतय् म्ह्याय्पिनि पाखें मस्त दत। इपिं उबलय्या बल्लाःपिं व नांजाःपिं खः।
5 पृथ्वीइ च्वंपिं मनूत मभिनावःगु व इमिगु नुगलय् न्ह्याबलें मभिंगु खँ जक थानाच्वंगु खनाः परमप्रभुं थःम्हं
6 पृथ्वीइ मनूत सृष्टि यानागुलि पस्ताय् चायादिल। वय्कलं तसकं नुगः मछिंकादिल।
7 अले परमप्रभुं धयादिल, "जिं सृष्टि यानापिं फुक्क मनूतय्त पृथ्वीं न्हंकाछ्वयाबी। अज्ज ला फुक्क पशु, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं जन्तुत व आकाशय् च्वंपिं पंक्षीतय्त तकं न्हंकाछ्वयाबी। छाय्धाःसा थुमित सृष्टि यानाः जि पस्ताय् चाये धुन।"
8 नोआ खनाः धाःसा परमप्रभु लय्तायादिल।

नोआं परमेश्वरयात लय्ताय्कूगु

9 नोआ व वया परिवारया खँ थथे दु, नोआ उगु इलय्याम्ह धर्मीम्ह व छुं दोष मदुम्ह मनू खः। व परमेश्वरं धाःथें जुइम्ह खः।
10 वया स्वम्ह काय् दु – शेम, हाम व येपेत।
11-12 परमेश्वरं पृथ्वीइ स्वयादीबलय् पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूत मभिंपिं जुयावःगु व न्ह्याथासं ल्वापुख्यापु जक खनादिल।
13 अले परमेश्वरं नोआयात धयादिल, "पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूतय्त जिं न्हंकाछ्वयेगु क्वःछीधुन। जिं इमित पृथ्वी नापं सुचुक न्हंकाछ्वये। छाय्धाःसा पृथ्वी इमिगु ल्वापुख्यापुं जाये धुंकल।
14 "छं भिंगु सिँयागु जहाज छगू दय्कि। उकी दुने क्वथा दय्कि। अले उकिया दुनेपिने अलकत्रां पा।
15 छं उकियात १५० मिटर हाकः, २५ मिटर ब्या व १५ मिटर जाः यानाः दय्कि।
16 जः वय्केत जहाजया च्वय् छकु ति त्वःताः पौ दय्कि। जहाजयात स्वतँ जाः यानाः दय्कि। अले छखेपाखे लुखा दय्कि।
17 "छाय्धाःसा जिं पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसित न्हंकेत खुसिबाः वय्के त्यनागु दु। पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कं सी।
18 तर जिं छलिसे बाचा चिने। छ छिमि कलाः, काय्पिं व भौपिं ब्वनाः जहाजय् च्वंहुँ।
19 अले ज्यान दुपिं फुक्क जातयापिं छज्वः छज्वः यानाः जहाजय् ति। इपिं नं छलिसे हे म्वायेमाः। इपिं फुक्कं भाले-पोथी जुइमाः।
20 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क जातयापिं झंगः, फुक्क जातयापिं वस्तु व बँय् घिसय् जुयाजुइपिं छज्वः छज्वः म्वानाच्वनेत छलिसे वइ।
21 छंगु व इमिगु लागि नयेत फुक्क कथंयागु नसा नं मुंकाः ति।"
22 नोआं परमेश्वरं धाःथें फुक्कं यात।

7

1 अले परमप्रभुं नोआयात धयादिल, "छ व छिमि परिवार फुक्क जहाजय् च्वंहुँ। छाय्धाःसा जिं थ्व पुस्ताय् छ हे छम्ह जक धर्मीम्ह मनू खना।
2 शुद्धपिं फुक्क पशु भाले-पोथी यानाः न्हय्ज्वः न्हय्ज्वः व अशुद्धपिं पशु छज्वः छज्वः जक यंकि।
3 अथे हे फुक्क जातयापिं झंगः नं भाले-पोथी यानाः न्हय्ज्वः न्हय्ज्वः यंकि। थुकथं फुक्क जातयापिं झंगःयात पृथ्वीइ ल्यंकातयेत थुमित म्वाकातयेमाः।
4 थनिं न्हय्न्हु लिपा जिं पृथ्वीइ वा वय्के। थ्व वा पिइन्हु व पिइचा तक वइ। जिं दय्कापिं फुक्क प्राणीतय्त पृथ्वीं न्हंकाछ्वये।"
5 नोआं परमप्रभुं धाःथें फुक्कं यात।
6 पृथ्वीइ खुसिबाः वःबलय् नोआ ६०० दँ दुम्ह खः।
7 नोआ, वया कलाः, काय्पिं व भौपिं लखं बचय् जुइत जहाजय् दुहां वन।
8 शुद्धपिं व अशुद्धपिं पशु, झंगः, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं फुक्कं
9 परमेश्वरं धाःथें भाले-पोथी यानाः छज्वः छज्वः नोआलिसें जहाजय् वन।
10 न्हय्न्हु दुखुन्हु वा वल।

11 पृथ्वीया तःलय् च्वंगु लःया फुक्क धाः बँ तछ्यानाः पिहां वःबलय् नोआ ६०० दँ क्यनाच्वंगु खः। आकाशया लुखात चालावन,
12 अले पिइन्हु व पिइचा तक पृथ्वीइ वा वयाच्वन। थ्व फुक्क उगु दँया निगूगु लाया झिंन्हय्न्हुखुन्हुनिसें शुरू जूगु खः।
13 उखुन्हु हे नोआ व वया कलाः स्वम्ह काय्पिं शेम, हाम व येपेत व इमि कलाःपिन्त ज्वनाः जहाजय् दुहां वन।
14 इपिं लिसें फुक्क जातयापिं पशु, लहीपिं व जंगली फुक्क जातयापिं पशु, पृथ्वीइ घिसय् जुयाजुइपिं प्राणीत व फुक्क जातयापिं झंगः पंक्षी नं दुहां वन।
15 सासः ल्हाइपिं फुक्क प्राणीत भाले-पोथी यानाः जहाजय् नोआयाथाय् वल।
16 परमेश्वरं नोआयात धयादीथेंयापिं फुक्क प्राणी भाले-पोथी यानाः जहाजय् दुहां वल। अले परमप्रभुं जहाजया खापा तिनादिल।
17 पिइन्हु तक वा व खुसिबाः वयाच्वन। अले लः तजाः जुयाः जहाजयात च्वय् च्वय् छवल।
18 लः तसकं तजाः जुयाः जहाज ल्यहें ल्यहें पुल।
19 पृथ्वी स्वयां च्वय् च्वय् थ्यंक लः तजाः जुल, अले ततःजाःगु पहाडत नापं त्वपुल।
20 लः तजाः जुयाः पहाडत स्वयाः झिंन्याकु च्वय् थ्यंक थाहां वन।
21 पृथ्वीइ च्वंपिं झंगः, छैंय् लहीपिं, जंगलय् च्वनीपिं, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं पशु व मनूत, फुक्क प्राणी सित।
22 पृथ्वीइ च्वंपिं सासः ल्हाइपिं फुक्क प्राणी सित।
23 परमप्रभुं पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनु, छैंय् लहीपिं, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं प्राणीत व फुक्क झंगःपंक्षी न्हंकादिल। नोआ व नोआलिसे जहाजय् दुपिं प्राणीत जक ल्यन।
24 पृथ्वी सच्छि व नेय्न्हु तक लखं जायाच्वन।

8

1 अले परमेश्वरं नोआ व वलिसे जहाजय् दुपिं फुक्क जंगलय् च्वनीपिं व छैंय् लहीपिं पशुतय्त लुमंकादिल। वय्कलं पृथ्वीइ फय् वय्कादिल। अले लः बुलुहुं सुनावन।
2 वा वःगु पिइन्हु लिपा पृथ्वीया तःलय् च्वंगु फुक्क लःया धाः व आकाशय् च्वंगु ह्वः तित। वा वयेगु दित।
3 पृथ्वीइ च्वंगु लः बुलुहुं सुनावन। सच्छि व नेय्न्हु दुखुन्हु लः भचा पाः जुल।
4 थुकथं न्हय्ग्गु लाया झिंन्हय्न्हु खुन्हु जहाज आरारातया पहाडय् जूवल।
5 झिग्गु ला तक लः सुनावनाच्वन। झिग्गु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु पहाडया च्वका खनेदत।
6 पिइन्हु लिपा नोआं थःम्हं जहाजय् दय्कूगु झ्याः चाय्कल।
7 अले क्वः छम्हय्सित ब्वय्काछ्वत। पृथ्वीइ लः मसुतले क्वः उखेंथुखें ब्वयाच्वन।
8 अनंलि नोआं जमिनय् लः सुत ला मसूनि ला धकाः स्वयेत सुकुभन्तु छम्ह ब्वय्काछ्वत।
9 बँय् लःया लः जक जुयाच्वंगुलि जुइगु थाय् तकं मदयाः सुकुभन्तु जहाजय् तुं लिहां वल। नोआं थःगु ल्हाः पित हयाः सुकुभन्तुयात ज्वनाः जहाजय् दूत काल।
10 वं हाकनं न्हय्न्हु तक पिल। अले हाकनं सुकुभन्तुयात जहाजं ब्वय्काछ्वत।
11 बहनिइ लिहां वःबलय् सुकुभन्तुया त्वाथय् नकतिनि त्वाथला हःगु जैतूनया हः छहः नं दु। अले नोआं पृथ्वीइ लः पाः जुइ धुंकल धकाः सीकाकाल।
12 वं हाकनं मेगु न्हय्न्हु पिल। अले हाकनं सुकुभन्तुयात ब्वय्काछ्वत। थुबलय् धाःसा सुकुभन्तु लिहां मवल।
13 नोआ खुसः व दच्छि (६०१) दँ क्यंगु न्हापांगु लाया न्हापांगु दिं पृथ्वीइ च्वंगु लः सुत। नोआं जहाजया पौ चीकाः स्वःबलय् बँ गनावनाच्वंगु खन।
14 निगूगु लाया निइन्हय्न्हु खुन्हु बँ बांलाक गन।
15 अले परमेश्वरं नोआयात धयादिल,
16 "छिमि कलाः, काय्पिं व भौपिं ब्वनाः जहाजं पिहां वा।
17 छलिसें फुक्क सासः दुपिं, झंगः, पशु, व घिसय् जुयाजुइपिं फुक्कसित पित हति। अले इपिं पृथ्वीइ अप्वयावने मा, यक्व दयावनेमा।"
18 अले नोआ थःकाय्पिं, कलाः व भौपिंलिसे जहाजं पिहां वल।
19 फुक्क कथंया पशु, पृथ्वीइ घिसय् जुयाजुइपिं व जात जातकथं झंगःपंक्षी नं छज्वः छज्वः यानाः जहाजं पिहां वल।
20 नोआं परमप्रभुया लागि छग् बलि बीगु थाय् दय्कल। अले फुक्क कथंया शुद्धपिं पशु व पक्षी छम्ह छम्ह ल्ययाः होमबलि बिल।

21 उकिं लय्तायाः परमप्रभुं मनं मनं धयादिल, "मनूया नुगलय् मचांनिसें हे मभिंगु खँ बुयावःसां आः हाकनं जिं मनूया कारणं
पृथ्वीयात सराः बी मखुत। अले न्हापा याना थें आः हाकनं ज्यान दुपिं फुक्कसितं नाश याये मखुत।
22 पृथ्वी दतले सिनाज्या व सामाज्या चिकु व तांन्वः
ताल्ला व चिकुला न्हि व चा दयांच्वनी।"

9

परमप्रभुं नोआलिसे बाचा चिनादीगु

1 अले परमेश्वरं नोआ व वया काय्पिन्त आशिष बियाः धयादिल, "छिमि सन्तान यक्व दयाः पृथ्वी जायेमा।
2 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क पशुत, आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षीत, बँय् घिसय् जुयाजुइपिं व समुद्रय् च्वंपिं न्यात छिपिं खनाः
ग्यायेमा। इपिं फुक्कसित छिमिगु हे ल्हातय् त्वःताबियागु दु।
3 फुक्क पशु व पक्षीत छिमित नयेत बियागु दु। अन्नमा व वाउँचात बिया थें जिं छिमित फुक्कं बी।
4 तर म्वाः हि दुगु ला छता नये मते। छाय्धाःसा हिइ हे जीवन दइ।
5 "जिं छिमिगु प्राण बीगु हिया ल्याःचाः काये। फुक्क पशुयाके व मनूतय्के जिं मनूया हिया ल्याःचाः काये।
6 "सुनां मनूया हि बाः वय्की
वयागु नं हि बाः वइ,
छाय्धाःसा प रमेश्वरं मनूयात थःथें हे
च्वंक दय्कादीगु दु।
7 "आः छं थःपिनि सन्तान यक्व दय्काः पृथ्वी जाय्की।"
8 परमेश्वरं नोआ व वया काय्पिन्त धयादिल,
9 "आः जिं छिमित, लिपा वइपिं छिमि सन्तानयात,
10 अले छिपिंलिसे जहाजं पिहांवःपिं फुक्क झंगःत, लहीपिं व जंगली पशुत व पृथ्वीइ दुपिं प्राणीतलिसे जिं बाचा चिने।
11 जिं छिपिंलिसे बाचा चिने, आः हाकनं खुसिबाः वयाः सुं हे प्राणी सी मखु, आः हाकनं खुसिबाः वयाः पृथ्वी नाश जुइ
मखु।"
12 परमेश्वरं धयादिल, "जिं छिमित व फुक्क प्राणीलिसे सदांया लागि चिनागु बाचाया चिंकथं
13 जिं सुपाँचय् थःगु इन्द्रेणी तयाबी। थ्व जिं संसारलिसे चिनागु बाचाया चिं जुइ।
14 गुबलय् जिं पृथ्वीया च्वय् सुपाँचं भुने, अले आकाशय् इन्द्रेणी खनेदइ,
15 उबलय् जिं छिमित व फुक्क प्राणीलिसे चिनागु बाचा लुमंके। पृथ्वीइ आः हाकनं खुसिबाः वयाः फुक्क प्राणीत सी मखु।
16 आकाशय् गुबलय् इन्द्रेणी खनेदइ, उकियात स्वयाः जिं पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क प्राणीलिसे सदांया लागि चिनागु बाचा
लुमंके।"
17 परमेश्वरं नोआयात हाकनं धयादिल, "पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क प्राणीलिसे चिनागु बाचाया चिं थ्व हे खः।"

नोआ व वया काय्पिं

18 नोआलिसें जहाजं पिहांवःपिं वया काय्पिं शेम, हाम व येपेत खः। (हाम कनानया बौ खः।)
19 नोआया थुपिं स्वम्ह काय् पृथ्वीया फुक्क मनूतय् तापाःबाज्यापिं खः।
20 नोआं बुँज्या यात। दक्वसिबय् न्हापां दाखमा प्यूम्ह नोआ खः।
21 छन्हु व दाखमघ त्वनाः काय्काः पचिंनांगा थःगु पालय् घनाच्वन।
22 कनानया बौ हामं बौयात पचिनांगां खनाः पिने वयाः थः दाजुपिन्त कन।
23 अले शेम व येपेतं थःपिनिगु ब्वहलय् गा छपु पाछायाः लिखतं वनाः थः बौयात त्वपुयाबिल। फस्वयाच्वंगुलि इमिसं
बौम्हय्सिया पचिनांगागु म्ह मखं।
24 दाखमघं त्वःतेवं नोआ दन अले दक्वसिबय् चीधीम्ह काय्नं थःत छु यात धयागु सीकल।
25 अले वं धाल,
"कनानयात सराः लायेमा।
व थः दाजुकिजाया दासया नं दास जुइ।"
26 वं हानं धाल,
"शेमया परमप्रभुयात धन्य धा।
कनान शेमया दास जुइ।
27 परमेश्वरं येपेतयात थकायेमा।

वं शेमया पालय् बासं च्वनेदयेमा।
कनान येपेतया दास जुइ।”
28 खुसिबाः वयाः ३५० दँ तक नोआ म्वात।
29 अले गुसः व न्ययद्दँय् (९५०) व सित।

10

नोआया सन्तान

१ इति १०:१—११:३२

1 नोआया काय्पिं शेम, हाम व येपेतया सन्तानया खँ थथे दु। थुपिं खुसिबाः वःगुया लिपा बूगु खः।

येपेतया सन्तान

2 येपेतया काय्पिं – गोमेर, मागोग, मादे, यावान, तूबल, मेशेक व तीरास।
3 गोमेरया काय्पिं – अशकनज, रीपत व तोगर्मा।
4 यावानया काय्पिं – एलीशाह, तर्शीश, कित्तीम व रोदानीम।
5 थुमिपाखें हे समुद्र सिथय् च्वनीपिं मनूत न्यनावन। थुकथं येपेतया सन्तान थीथी थाय्, भाय्, जात व जाति जुयाः न्यनावन।

हामया सन्तान

6 हामया काय्पिं – कूश, मिश्रइम, पूत व कनान।
7 कूशया काय्पिं – सेबा, हवीला, सब्ता, रामाह व सब्तका। रामाहया काय्पिं – शेबा व ददान।
8 कूशया निम्रोद धाःम्ह काय् नं दु। पृथ्वीइ न्हापांम्ह बल्लाःम्ह मनू व हे खः।
9 परमप्रभुया मिखाय् व छम्ह तसकं बल्लाःम्ह शिकारी खः। धापू हे नं दु, “निम्रोद थें परमप्रभुया मिखाय् बल्लाःम्ह शिकारी” धकाः।
10 वं थःगु राज्ययात दक्वसिबय् न्हापां बेबिलोन, ऐक, अक्कद व कल्नेहंनिसें न्ह्याकल। थ्व फुक्क शिनार देशय् लाः।
11 अनं हे व अश्शूर धाःथाय् वन। अन वं निनवे, रहोबोत-इर व कालह शहर दय्कल।
12 अनंलि वं निनवे व तःधंगु शहर कालहया दथुइ रेसेन शहर दय्कल।
13 मिश्रइमया काय्पिं – लूदी, अनामी, लहाबी, नप्तूही,
14 पत्रुसी, कस्लूही व कप्तोरी खः। कस्लूहीपाखें पलिश्तीत पिहां वल।
15 कनानं सीदोनयात बुइकल।
16 कनान हित्ती, यबूसी, एमोरी, गिर्गशी
17 हिव्वी, अरकी, सिनी
18 अर्वादी, समारी व हमातीतय् तापाःबाज्या खः। अनंलि कनानया सन्तान न्ह्याथासं न्यनावन।
19 थुकथं कनान वंशयागु लागा सीदोनंनिसें दच्छिनपाखे गाजाया लिक्क च्वंगु गरार तक, पुर्बपाखे सदोम, गमोरा, अदमा व लाशाया लिक्क च्वंगु सबोयीम तक थ्यन।
20 हामया सन्तान थथःगु थीथी जात, जाति, भाय् व थाय्कथं च्वनाच्वन।

शेमया सन्तान

21 येपेतया तःधीम्ह दाजु शेमया नं काय्पिं बुल। शेम एबेरया फुक्क सन्तानया तापाःबाज्या खः।
22 शेमया काय्पिं – एलाम, अश्शूर, अर्पक्षद, लूद व अराम खः।
23 अरामया काय्पिं – ऊज, हुल, गेतेर व मेशेक खः।
24 अर्पक्षदं शेलहयात बुइकल। शेलहं एबेरयात बुइकल।
25 एबेरया निम्ह काय् दत। तःधीम्हसिया नां पेलेग* खः। थ्वयागु हे इलय् पृथ्वीइ मनूत बायावंगु खः। वया किजाया नां योक्तान खः।
26 योक्तानं अल्मोदद, शेलेप, हसर्मवित, येरह
27 हदोरम, ऊजाल, दिक्ला
28 ओबाल, अबमाएल, शेबा
29 ओपीर, हवीला व योबाबयात बुइकल। थुपिं फुक्कं योक्तानया काय्पिं खः।
30 इमिगु थाय्बाय् मेशांनिसें पुर्बया सपारा धाःगु पहाड तक थ्यंगु खः।
31 शेमया थुपिं सन्तानत थथःगु जात जाति, थीथी भाय् व थाय्कथं च्वनाच्वन।

---

* **10:25** १०:२५ पेलेग हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः ब्वथलेगु खँग्वः लिसे ज्वः लाः।

32 नोआया काय्पिनि सन्तान कथहं थुपिं हे खः। खुसिबाः वःगु लिपा थुपिं हे थीथी जात जातियापिं जुयाः पृथ्वीइ न्यनावन।

11

बाबेलया धरहरा

1 उबलय् पृथ्वी न्यंक मनूतय्सं छगू हे भाय् व छगू हे कथंया खँग्वः छ्यलीगु खः।
2 पुर्बपाखे न्ह्यज्याज्यां वंबलय् इपिं शिनार देशया छगू मैदानय् थ्यन। अले अन हे च्वन।
3 इमिसं थःथवय् खँ ल्हात, "आः झीसं अप्पा दय्काः मिइ छुये।" अले इमिसं ल्वहंया थासय् अप्पा व चाया थासय् अलकत्रा छ्यल।
4 अले इमिसं धाल, "आः छगू शहर दय्के, अले स्वर्ग तक थ्यनीगु धरहरा दय्काः झीगु नां तये। थुकथं झी पृथ्वी न्यंक छ्यालब्याल जुइ मखु।"
5 परमप्रभु मनूतय्सं दय्काच्वंगु शहर व धरहरा स्वयेत कुहां झाल।
6 अले वय्कलं धयादिल, "थुपिं फुक्क छगू हे जातियापिं व छगू हे भाय् ल्हाइपिं जुयाच्वन। थ्व ला इमिसं यायेत्यंगु ज्याया शुरु जक खः। आवंलि थुमिसं मनंतुंगु न्ह्यागुं याये फइ।
7 कुहां वनेनु, अले झीसं इमिगु भाय्यात ल्वाकःबुकः याये। अले इमिसं थवंथवय् धाःगु खँ थुइ मखु।"
8 थुकथं परमप्रभुं इमित पृथ्वी न्यंक छ्यालब्याल यानाबिल। अले इमिसं व शहर दय्केगु ज्या त्वःतल।
9 अथे जुयाः उगु शहरयागु नां बाबेल* च्वन। छाय्धाःसा परमप्रभुं अन मनूतय्गु भाय्यात ल्वाकःबुकः यानादीगु खः, अले इमित पृथ्वी न्यंक छ्यालब्याल यानादीगु खः।

शेमया सन्तान

10 शेमया सन्तानया खँ थथे दु –
खुसिबाः वःगु निदँ लिपा सच्छिदँ दुबलय् शेमया अर्पक्षद धाःम्ह काय् बुल।
11 अनंलि व मेगु ५०० दँ म्वात। वया मेमेपिं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
12 अर्पक्षद स्विन्यादँ दुबलय् वया शेलह नांयाम्ह काय् बुल।
13 अनंलि व मेगु ४०३ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
14 शेलह स्विदँ दुबलय् वया एबेर नांयाम्ह काय् बुल।
15 अनंलि व मेगु ४०३ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
16 एबेर स्वीपेदँ दुबलय् वया पेलेग नांयाम्ह काय् बुल।
17 अनंलि व मेगु ४३० दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
18 पेलेग स्विदँ दुबलय् वया रऊ नांयाम्ह काय् बुल।
19 अनंलि व मेगु २०९ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
20 रऊ स्विनिदँ दुबलय् वया सरुग नांयाम्ह काय् बुल।
21 अनंलि व मेगु २०७ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
22 सरुग स्विदँ दुबलय् वया नाहोर नांयाम्ह काय् बुल।
23 अनंलि व २०० दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
24 नाहोर निइगुदँ दुबलय् वया तेरह नांयाम्ह काय् बुल।
25 अनंलि व मेगु ११९ दँ म्वात। वया मेमेपिं नं काय्पिं व म्ह्याय्पिं बुल।
26 तेरह ७० दँ दुबलय् वया अब्राम, नाहोर व हारान नांयापिं काय्पिं बुल।

तेरहया सन्तान

27 तेरहया खँ थथे दु – व अब्राम, नाहोर व हारानया बौ खः। हारानया काय् लोत खः।
28 हारान वया बौ तेरह म्वानाच्वंबलय् हे थः बुगु थाय् ऊरय् सित। थ्व थाय् कल्दीतय्गु खः।
29 अब्रामं साराईलिसे ब्याहा यात। नाहोरं हारानया म्ह्याय् मिल्कालिसे ब्याहा यात। हारान यिस्काया नं बौ खः।
30 साराई थारिम्ह मिसा खः। वया मस्त मदु।
31 तेरह थःकाय् अब्राम, हारानया काय् थः छय् लोत, अब्रामया कलाः थः भौ साराईयात ज्वनाः कनानपाखे वनेत कल्दीतय्गु शहर ऊर त्वःतावन। तर इपिं हारान शहरय् थ्यनाः अन हे च्वन।
32 तेरह २०५ दँ दुबलय् अन हे मन्त।

---

* **11:9** ११:९ बाबेल हिब्रू भाषाय् थ्व धयागु खँग्वः ल्वाकःबुकः खँग्वः लिसे ज्वः लाः।

12

परमप्रभुं अब्रामयात ल्ययादीगु

1 परमप्रभुं अब्रामयात धयादिल, “छ थः बूगु दे, थःथिति व थः बौया छेँ त्वःताः जिं क्यनेत्यनागु देशय् हुँ।
2 “जिं छंगुपाखें तःधंगु जाति दय्के बी,
जिं छन्त आशिष बी।
जिं छन्त नांजाःम्ह मनू दय्के,
अले छंगुपाखें मेपिन्त आशिष बीके।
3 छन्त आशिष ब्यूपिन्त जिं नं आशिष बी,
छन्त सराः ब्यूपिन्त जिं नं सराः बी।
छपाखें हे संसारय् च्वंपिं
दक्व जातितय्सं आशिष काइ।”
4 परमप्रभुं हुँ धकाः धयादीगु थासय् अब्राम वन। लोत नं व नाप वन। अब्रामं हारान त्वःतूबलय् व ७५ दँ क्यनाच्वंम्ह खः।
5 अब्राम थः कलाः साराई, थः कायच्वा लोत व हारानय् थःयाके दुगु दक्व सम्पत्ति, दास-दासीत ज्वनाः कनानपाखे वन।
6 अब्राम व देश जुयाः शकेमय् थ्यंकः वल। अन इपिं मोरे धाःगु थासय् सिमा क्वय् बाय् च्वन। अबलय् थ्व थाय् कनानीतय्गु खः।
7 अले परमप्रभुं अब्रामयाथाय् झायाः धयादिल, “जिं थ्व देश छिमि सन्तानयात बी।” अले अब्रामं वयाथाय् झाःम्ह परमप्रभुया लागि अन छगू वेदी दय्कल।
8 अनंलि व छगू पहाडपाखे वनाः अन पाल ग्वयाः च्वन। थ्व पहाडया पच्छिमपाखे बेथेल व पुर्बपाखे ऐ धयागु थाय् लाः। अन वं परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्काः परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
9 थुकथं व थाय् थासय् जुयाः नेगेव पाखे स्वयाः वनाच्वन।

अब्राम व साराई मिश्र देशय्

10 अबलय् अन तसकं अनिकाल जूगुलिं अब्राम छुं ईंया लागि मिश्र देशय् च्वंवन।
11 मिश्र देशय् थ्यनिथें च्वंकाः वं थः कलाः साराईयात धाल, “छ तसकं बांलाः।
12 मिश्र देशय् च्वंपिन्सं छन्त खन कि, ‘थ्व ला वया कलाः खनि’ धकाः धाइ। अले इमिसं जितः स्याइ, छन्त धाःसा स्याइ मखु।
13 उकिं छं छ जिमि केहेँ खः धकाः धा। अले इमिसं छंगु लागि जितः बांलाक व्यवहार याइ, जितः नं स्याइ मखु।”
14 अब्राम मिश्र देशय् थ्यंबलय् अन च्वंपिन्सं वया कलाःयात तसकं बांलाःम्ह खन।
15 दरबारया मनूतय्सं वयात खनाः इमिसं फारोयाथाय् वनाः वयागु तारिफ यात। अले वयात दरबारय् यंकल।
16 फारों वयागु लागि अब्रामयात बांलाक व्यवहार यात। अब्रामयात सा, फै, गधा, ऊँट व दास-दासीत बिल।
17 परमप्रभुं अब्रामया कलाः साराईया कारणं फारो व वया परिवारयात ततःधंगु ल्वय् छ्वयाहल।
18 अले फारों अब्रामयात सःताः ब्वःबिल, “छं जितः छु यानागु? छं व थः कलाः खः धकाः छाय् मधयागु?
19 छं छाय् वयात छिमि केहेँ धकाः धयागु? उकिं जिं वयात थः कलाः यायेत थन हयागु खः। थ्व छिमि कलाः खः, थ्वयात ज्वनाः हुँ।”
20 अनंलि फारों थः मनूतय्त वया बारे उजं बिल। अले इमिसं वयात, वया कलाः व वयाके दुगु फुक्कं सम्पत्तिनापं अनं छ्वल।

13

अब्राम व लोत बायावंगु

1 अब्राम व वया कलाः थःपिन्के दुगु फुक्क ज्वनाः मिश्र देशं नेगेव पाखे वन। लोत नं इपिं नाप वन।
2 अब्राम तसकं तःमिम्ह खः। वयाके यक्व फै-च्वलय् व सा द्वहं, लुँ व वहः दु।
3 अब्राम नेगेवया थाय् थासय् जुयाः बेथेल व ऐया दथुइ लाःगु थासय् थ्यंकः वल।
4 न्हापा वं अन वेदी दय्का थकूगु खः। अन वं परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
5 इपिं नाप वंम्ह लोतयाके नं यक्व फै-च्वलय्, सा द्वहं व पाल दु।
6 थुकिं यानाः इपिं निम्हं नापं च्वनेत अन थाय् मगात। इपिं लिसे यक्व फै-च्वलय् दुगुलि इमित अन नापं च्वनेत मछिन।
7 अब्राम व लोतया पशु जवाःतय् दथुइ ल्वापु नं जुल। अबलय् अन कनानीत व परिज्जीत नं च्वनाच्वंगु खः।
8 उकिं अब्रामं लोतयात धाल, “थुकथं झी व झी जवाःतय् दथुइ ल्वापु जुइगु बांलाः मजू। झी ला थःलाःपिं खः।

9 छंगु लागि माक्व थाय् छंगु न्ह्याःने दु। उकिं झी आः बायाः वने। छ खव पाखे वंसा जि जवपाखे वने, छ जवपाखे वंसा जि खव पाखे वने।”
10 लोतं प्यखें स्वल। वं यर्दनया ब्यासि सोअर शहर तक हे परमप्रभुया क्यब थें व मिश्र देश थें वाउँसे च्वंगु खन। थ्व परमप्रभुं सदोम व गमोरायात नाश याये न्ह्याःया खँ खः।
11 उकिं लोतं थःगु लागि यर्दन ब्यासि ल्यल। अले व पुर्बपाखे स्वयाः वन। थुकथं इपिं बाल।
12 अब्राम कनानय् हे च्वन। लोत जक यर्दन ब्यासिया थीथी शहरय् च्वंवन। व सदोम तक थःगु पाल ग्वयाः च्वंवन।
13 सदोमया मनूत तसकं दुष्ट व परमप्रभुया विरोधय् पाप यानाजुइपिं खः।
14 अब्राम व लोत बाये धुंकाः परमप्रभुं अब्रामयात धयादिल, “पुर्ब, पच्छिम, उत्तर, दच्छिन प्यखें स्व।
15 जिं छन्त व छिमि सन्तानयात छं खँक्व जग्गा बी। थ्व सदां छंगु हे जुइ।
16 जिं छिमि सन्तानयात पृथ्वीया धू थें यक्व दय्काबी। पृथ्वीया धू ल्याः खाये फुम्हय्सिनं जक छिमि सन्तान ल्याः खाये फइ।
17 दँ, देया न्यंकभनं हुँ, छाय्धाःसा जिं छन्त थ्व फुक्क बीत्यनागु दु।”
18 अब्रामं थःगु पाल ल्ह्ययाः हेब्रोनय् मम्रे पिनाथकूगु सिमा दुथाय् पाखे च्वंवन। अन वं परमप्रभुया लागि छगू वेदी दय्कल।

14

अब्रामं लोतयात त्वःतकाहःगु

1 थुबलय् हे शिनारया जुजु अम्रापेल, एल्लासारया जुजु अर्योक, एलामया जुजु कदोर्लाओमेर व गोयीमया जुजु तिदालं
2 सदोमया जुजु बेरा, गमोराया जुजु बिर्शा, अदमाया जुजु शिनाब, सबोयीमया जुजु शेमेबेर व बेलाया (लिपाया सोअर) जुजुलिसें लडाइँ यात।
3 इपिं फुक्क सिद्दीम अर्थात मृत सागरया ब्यासिइ मुन।
4 झिंनिदँ तक जुजु कदोर्लाओमेरं क्वत्यलातःगु खः, झिंस्वदँय् इमिसं विद्रोह यात।
5 झिंप्यदँय् कदोर्लाओमेर व नाप दुपिं जुजुपिन्सं वयाः अस्तेरोत कर्णेमया रपाईतय्त, हामया जुजीतय्त, शावेकिर्याथैमया एमीतय्त
6 अथवा होरीतय्त सेइरया पहाडंनिसें एल-पारानया मरुभूमि तक थःगु अधीनय् काल।
7 अनंलि इपिं लिहां वल। अले एन-मिशपातय् (लिपा कादेश) वनाः अमालेकीतय्गु फुक्क देश व हासेसोन-तामारया फुक्क एमोरीतय्त नं थःगु अधीनय् काल।
8 सदोम, गमोरा, अदमा, सबोयीम व बेलाया (लिपाया सोअर) जुजुपिन्सं सिद्दीम ब्यासिइ वयाः
9 एलामया जुजु कदोर्लाओमेर, गोयीमया जुजु तिदाल, शिनारया जुजु अम्रापेल, एल्लासारया जुजु अर्योकया विरोधय् ल्वायेत मुन। प्यम्ह जुजुया विरोधय् न्याम्ह।
10 अन सिद्दीम ब्यासिइ थाय् थासय् अलकत्राया गाः दुगुलिं सदोम व गमोराया जुजुपिं बिस्युं वंबलय् इमि गुलिं मनूत अलकत्रा गालय् कुतुंवन, ल्यंदुपिं जक पहाडपाखे बिस्युं वन।
11 थुपिं प्यम्ह जुजुपिन्सं सदोम व गमोराया फुक्क सम्पत्ति व नसाज्वलं तकं लाकाः यंकल।
12 इमिसं सदोमय् च्वनाच्वंम्ह अब्रामया काय्चा लोत व वयागु सम्पत्तिनापं यंकल।
13 लडाइँनं बिस्युं वःम्ह छम्हय्सिनं वयाः हिब्रू अब्रामयात थ्व खँ कन। उबलय् व एमोरी मम्रे पिनाथकूगु सिमात दुथाय् च्वनाच्वंगु खः। उबलय् व मम्रेया दाजु एश्कोल व आनेरलिसे मिले जुयाः च्वनाच्वंगु खः।
14 अब्रामं थः काय्चा लोतयात ज्वना यंकूगु खँ न्यनाः थःथाय् हे बूपिं व ल्वायेगु सय्कातःपिं स्वसः व झिंच्याम्ह दासतय्त थःलिसें ब्वनाः शत्रुतय्त ख्याख्यां दान तक हे थ्यंकः वन।
15 अब्रामं थः मनूतय्त पुचः पुचः दय्काः चान्हय् प्यखेरं हमला यानाः इमित बुकाछ्वत। अले दमस्कसया उत्तर पाखे च्वंगु होबा तक्क लिनाछ्वत।
16 वं थः काय्चा लोत व वयागु सम्पत्ति लिसें शत्रुतय्सं त्याकाः यंकूपिं मिसात, मिजंत फुक्क लितहल।

मल्कीसेदेकं अब्रामयात आशिष ब्यूगु

17 अब्राम कदोर्लाओमेर व व नाप दुपिं जुजुपिन्त त्याकाः वये धुंकाः सदोमया जुजु वयात नापलायेत शावेया ब्यासिइ वल। थ्व थाय्यात “जुजु बेसी” नं धाः।
18 शालेमया जुजु मल्कीसेदेक मरि व दाखमघ ज्वनाः वल। व दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया पुजाहारी खः।
19 वं अब्रामयात थुकथं आशिष बिल,
“जिं स्वर्ग व पृथ्वी दय्कादीम्ह

दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया नामं छन्त आशिष बी।
20 दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयात तःधंकी,
गुम्हय्सिनं छिमि शत्रुतय्त छंगु ल्हातय् लःल्हानादिल।"
अले अब्रामं थःम्हं हःगु फुक्क झिब्वय् छब्व वय्कःयात बिल।
21 सदोमया जुजुं अब्रामयात धाल, "जितः मनूत जक ब्यु, धनसम्पत्ति छं थःम्हं हे ति।"
22 अब्रामं सदोमया जुजुयात लिसः बिल, "स्वर्ग व पृथ्वी दय्कूम्ह दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयात जिं बचं बियागु दु,
23 जिं छिगु सुका बापु तकं काये मखु। मखुसा ला छिं, 'अब्रामयात जिं तःमि यानाबिया' धकाः धाइ।
24 जिमि मनूतय्सं नःगु बाहेक जितः छुं नं म्वाः। बरु जिनापं वःपिं आनेर, एश्कोल व मम्रेयागु भाग जक इमित बियादिसँ।"

15

परमेश्वरं अब्रामलिसे बाचा चिनादीगु

1 थथे जूगुयां छुं ई लिपा परमप्रभुं अब्रामयात दर्शन बियाः थथे धयादिल,
"ग्याये मते अब्राम।
जिं छन्त बचय् याये।
जिं छन्त तःधंगु सिरपाः बी।"
2 अब्रामं लिसः बिल, "हे परमप्रभु परमेश्वर, मचा हे मदय्क छिं जितः छु तःधंगु सिरपाः बियादी? जि सी धुंकाः जिगु फुक्क सम्पत्ति दमस्कसयाम्ह एलीएजर काइ।
3 छिं जितः छम्ह हे मचा बियामदी। अले जिम्ह थ्व दासं जिगु फुक्क सम्पत्ति काइ।"
4 अले परमप्रभुं वयात धयादिल, "एलीएजर छंगु सम्पत्ति काइम्ह मनू जुइ मखु। छं थः हे काय् दइ। अले छंगु फुक्क हक वं हे काइ।"
5 परमप्रभुं अब्रामयात पिने हयाः धयादिल, "आकाशय् स्व, अले नगुत ल्याः खाना स्व, छं ल्याः खाये फु ला?" वय्कलं हानं धयादिल, "छं सन्तान नं उलि हे दइ।"
6 अले अब्रामं परमप्रभुयात विश्वास यात। परमप्रभुं वयात धर्मी मनूया ल्याखय् तयादिल।
7 वय्कलं वयात धयादिल, "छन्त थ्व थाय् बीत कल्दीतय्गु ऊरं थन हयाम्ह परमप्रभु जि हे खः।"
8 अब्रामं धाल, "परमप्रभु परमेश्वर, थ्व थाय् जिगु जुइ धकाः जिं गय् यानाः सीकेगु?"
9 परमप्रभुं धयादिल, "जितः स्वदँ दुम्ह सा छम्ह, स्वदँ दुम्ह च्वलय् छम्ह, स्वदँ दुम्ह छम्ह फै, छम्ह सुकुभन्तु व छम्ह मचाम्ह बखुं हति।"
10 अब्रामं फुक्कं हल। अले वं इमित बाम्हय् लाक्क पालाः निकू निकू यानाः जवय् खवय् लाकाः तयाबिल। वं सुकुभन्तु व बखुंयात धाःसा निकू मयाः।
11 गिद्धत स्यानातःपिं पशुपंछिया ला नयेत कुहां वःबलय् अब्रामं इमित ख्यानाछ्वत।
12 निभाः बीथे च्वंकाः अब्रामयात छुं हे मचायक्क न्ह्यः वय्काबिल। अले वयात तसकं ख्वातुगु व ग्यानापुगु खिउँनं त्वपुल।
13 अले परमप्रभुं अब्रामयात धयादिल, "थ्व खँ थुइकाति, छिमि सन्तान कर्पिनिगु देशय् परदेशी जुयाः च्वंवने माली, अले इपिं अन प्यसः दँ तक दास दासी जुयाः क्वत्ययक्काः च्वनेमाली।
14 जिं इमित दास दासी याःपिं जातियात सजाँय बी। अले इपिं अनं यक्व धनसम्पत्ति ज्वनाः पिहां वइ।
15 छ जक छिमि तापाःबाज्यापिन्थाय् याउँक च्वंवनी। गाक्क बुरा जुइ धुंकाः छन्त थुनेयनी।
16 प्यंगू पुस्ता लिपा छिमि सन्तान थन लिहां वइ। उबलयतक एमोरीतय्गु पाप जाइ मखुनि।"
17 निभाः बिनाः खिउँसे च्वन। अबलय् अब्रामं निब्व थलाः तयातःगु लाया दथुं कुँ पिहां वयाच्वंगु छगः मकः व च्यानाच्वंगु मिप्वाः छप्वाः वंगु खन।
18 अबलय् हे परमप्रभुं अब्रामलिसे थुकथं बाचा चिनादिल, "जिं छिमि सन्तानयात मिश्र देशयागु खुसिनिसें तःधंगु खुसि यूफ्रेटिसतकयागु थ्व देशत बियागु दु –
19 केनी, कनज्जी, कदमोनी,
20 हित्ती, परिज्जी, रपाई,
21 एमोरी, कनानी, गिर्गाशी व यबूसीतय्गु देश।"

16

अब्राम, हागार व इश्माएल

1 अब्रामया कलाः साराईया पाखें मस्त मदु। वया छम्ह हागार धाःम्ह मिश्र देशयाम्ह दासी दु।

2 साराईनं अब्रामयात धाल, “परमप्रभुं जितः छम्ह हे मचा बियामदी। उकिं जिम्ह दासीयाथाय् वनाः व नाप घँ। वयापाखें सां जितः सन्तान दइ ला।” अब्रामं साराईनं धाःगु खँ न्यन।
3 साराईनं मिश्र देशयाम्ह थः दासी हागारयात हयाः थः भाःत अब्रामयात कलाः यायेत लःल्हाना बिल। अब्राम कनानय् वयाच्वंगु झिदँ लिपा थ्व जूगु खः।
4 अब्राम हागारयाथाय् वन। अले हागारया प्वाथय् दत। हागारं थः प्वाथय् दुगु सीवं थः मालिकनी साराईयात क्वह्यंकाहल।
5 अले साराईनं अब्रामयात धाल, “जितः जूगु दुःख फुक्क छिं यानाः जूगु खः। जिं हे छितः थः दासी लःल्हाना बियागु खः। आः वं थः प्वाथय् दत धयागु सिसांनिसें जितः क्वह्यंकाहल। आः परमप्रभुं हे छिगु व जिगु न्याय यानादी।”
6 अब्रामं धाल, “छंम्ह दासी छंगु हे ल्हातिइ दु। छं छु याये मास्तेवः वयात अथे हे या।” अले साराईनं हागारयात दुःख बीगु यात। थुकिं यानाः हागार अनं बिस्युं वन।
7 परमप्रभुया दूतं वयात मरुभूमिइ शूरपाखे वनेगु लँय् लाःगु लःया मुहान दुथाय् नापलात।
8 अले वयात न्यनादिल, “साराईया दासी हागार, छ गनं वयागु, अले गन वनेत्यनागु?”
वं लिसः बिल, “जि थः मालिकनी साराईपाखें बिस्युं वनाच्वनागु खः।”
9 अले परमप्रभुया दूतं वयात धाल, “छ थः मालिकनीयाथाय् हे लिहां हुँ, अले वयागु हे अधीनय् च्वँ।”
10 परमप्रभुया दूतं हाकनं धाल,
“जिं छिमि सन्तानयात
ल्याः खाये मफयेक यक्व दय्काबी।”
11 वं धाल,
“छं आः प्वाथय् दु।
छं छम्ह काय् बुइकी।
अले वयागु नां इश्माएल* तइ।
छायधाःसा परमप्रभुं छ ख्वःगु न्यनादीगु दु।
12 मनूतय्गु दथुइ व जंगली गधा थें जुइ।
व सकसिगुं विरोधय् दनी।
अले सकलें वयागु विरोधय् दनी।
व वया थःथितिपिं फुक्कलिसे अलग जुइ।”
13 हागारं धाल, “जिं धात्थें हे परमप्रभुयात खना। अले वय्कःयात खनेधुंकाः नं जि म्वाना हे च्वना।” अले वं परमप्रभुयात थथे धकाः नां तल, “जितः स्वइम्ह परमप्रभु।”
14 उकिं मनूतय्सं कादेश व बेरदया दथुइ लाःगु बुंगाःचायात बेअर-लहै-रोइ† धकाः नां तल।
15 हागारं काय् बुइकल। अब्रामं हागारया पाखें दुम्ह थः काय्या नां इश्माएल तल।
16 उबलय् अब्राम चयखुदँ (८६) दुम्ह खः।

17

अब्रामया नां अब्राहाम तयादीगु

1 अब्राम गुइगुदँ दुबलय् परमप्रभु अब्रामयाथाय् खनेदय्कः झाल। अले वयात धयादिल, “जि दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर खः। जिं धाःथें या, अले दोष मदय्क जु।
2 जिं छलिसे छगू बाचा ची। जिं छिमि सन्तानयात ल्याः खाये मफयेक यक्व दय्काबी।”
3 अब्राम बँय् भ्वपुल। परमेश्वरं धयादिल,
4 “जिं छलिसे थ्व बाचा चिनागु जुल, छ यक्व जातितय् अबु जुइ।
5 छंगु नां आः अब्राम मखु, अब्राहाम जुइ। छायधाःसा जिं छन्त यक्व जातितय् अबु यानाबियागु दु।
6 जिं छन्त यक्व सन्तान बी। लिपा इपिं ततःधंगु जाति जुइ। गुलिं ला जुजु नं जुइ।
7 जिं छ व छिमि सन्तानलिसे चिनागु बाचा सदांया लागि म्वाकातये, छायधाःसा जि छं व इमि परमेश्वर खः।
8 जिं छन्त व इमित छ आः च्वंवयाच्वंगु कनानया फुक्क बँ सदां सदांया लागि बी। अले जि इमि परमेश्वर जुइ।”

म्हय् चिं तःगुया बाचा

9 परमेश्वरं अब्राहामयात हानं धयादिल, “छं व छिमि सन्तानं जिगु बाचायात सदां मानय् यानाच्वनेमाः।

---

* **16:11** १६:११ इश्माएल हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः परमेश्वरं न्यनादी खँग्वः लिसे ज्वः लाः। † **16:14** १६:१४ बेअर-लहै-रोइ थुकिया अर्थ खः जितः स्वइम्ह म्वानाच्वंम्हय्सिया बुंगाःचा।

10 छं व छिमि सन्तानं मानय् यायेमाःगु जिगु बाचा छु धाल धाःसा, छिमि काय्मचा धाक्वसिनं म्हय् चिं तयेमाः।
11 आवंनिसें छिमि मिजंमस्त फुक्कसिनं म्हय् चिं तयेमाः। थ्व हे छंगु व जिगु दथुइ चिनागु बाचाया चिं जुइ।
12 आवंनिसें छिमि मिजंमस्तय्सं च्यान्हु दुखुन्हु म्हय् चिं तयेमाः। थथे छिमिगु छेँय् बूपिं थः मस्तय्त जक मखु, पिनें न्यानाहःपिन्त नं यायेमाः।
13 फुक्कसिनं म्हय् चिं तयेमाः। थुकथं जिगु बाचा छिमिगु म्हय् सदांया लागि दयाच्वनी।
14 सुं नं मिजंनं म्हय् चिं मतल धाःसा व जिम्ह मनू जुइ मखु, छाय्धाःसा वं जिलिसें बाचा च्यूगु दइ मखु।"

अब्राहामयात काय् बीगु बाचा चिनादीगु

15 परमेश्वरं अब्राहामयात हानं धयादिल, "आवंनिसें छं छिमि कलाःयात साराई धकाः धाये मते, आवंलि वयागु नां सारा जुल।
16 जिं वयात आशिष बी। जिं वयापाखें छन्त काय् छम्ह बी। जिं वयात आशिष बी। अले व यक्वः जातितय् मां जुइ। वया गुलिखे सन्तान जुजु जुइ।"
17 अब्राहाम बँय् भ्वपुल। अले मनं मनं थथे धयाः न्हिल, "सच्छिदँ (१००) दुम्ह मनूपाखें नं सन्तान दइ ला? गुइदँ दये धुंकाः नं सारां मचा बुइकी ला?"
18 वं परमेश्वरयात धाल, "इश्माएलयात हे छिगु आशिष बियादीसां ज्यूनि।"
19 परमेश्वरं धयादिल, "मखु, छिमि कलाः सारां काय् बुइकी। अले वयागु नां इसहाक ति। जिं जिगु बाचा व अले वया सन्तानलिसे चिने। थ्व बाचा सदांया लागि जुइ।
20 छं इश्माएलया खँ न्ह्यथंगु जिं न्यनेधुन। उकिं जिं वयात नं आशिष बी। अले वयात यक्व मस्त व सन्तान बी। व झिंनिम्ह शासकतय् अबु जुइ। जिं वया सन्तानयागु छगू तःधंगु जाति दय्काबी।
21 जिगु बाचा धाःसा इसहाकलिसे जुइ। वयात सारां दच्छि लिपा थ्व हे इलय् बुइकी।"
22 वलिसे खँ ल्हाये सिधय्काः परमेश्वर अब्राहामयात त्वःताः झाल।
23 उखुन्हु हे अब्राहामं थःकाय् इश्माएल, थःगु छेँय् बूपिं व न्यानाहःपिं फुक्क दासत व थःगु छेँय् च्वंपिं फुक्क मिजंपिन्त यंकाः परमेश्वरं धयादी थें म्हय् चिं तय्कल।
24 म्हय् चिं तःबलय् अब्राहाम गुइगुदँ दुम्ह खः।
25 अले वया काय् इश्माएल झिंस्वदँ दुम्ह खः।
26 अब्राहाम व वया काय् इश्माएल निम्हसिनं छन्हु हे म्हय् चिं तल।
27 अले वया छेँय् च्वंपिं फुक्क मिजंत, वयागु छेँय् बूपिं दास व न्यानाहःपिं दासत फुक्कसिनं इपिं नापं म्हय् चिं तल।

18

स्वम्ह पाहां

1 छन्हु न्हिनय् तांन्वःबलय् अब्राहाम मम्रेया सिमा क्वय् च्वंगु थःगु पालया लुखाय् च्वना च्वंबलय् परमप्रभु वयाथाय् खनेदय्कः झाल।
2 अब्राहामं थस्वःबलय् स्वम्ह मनू थःगु न्ह्यःने दनाच्वंगु खन। वं काचा काचां दनाः इमित नापलाः वन। अले बँय् थ्यंक क्वछुनाः भ्वपुल।
3 अले वं धाल, "हे जिमि प्रभु, कृपा तयाः छिकपिनि थ्व दासयाथाय् दुमस्वसे झाये मते।
4 जिं लः हये, छिकपिनि तुति सिलादिसँ। अले सिमा क्वय् झासु लनादिसँ।
5 छिकपिन्सं जिथाय् झायाः जितः तःधंकादिल। जिं मरि हये। नयाः त्यानु लंकादिसँ। अले बुलुहुं झासँ।"
इमिसं धाल, "ज्यू, छं स्वयाः या।"
6 अब्राहामं पालय् दुने ब्वाँय् वनाः सारायात धाल, "याकनं न्यापा भिंगु छवचुं न्हायाः मरि छु।"
7 अले वं द्वहंतय्गु पुचलय् दुहां वनाः छम्ह द्वहंचा ल्ययाः च्यःयात बिल। वं याकनं वयागु ला दय्काः हल।
8 अनंलि अब्राहामं ला नापं धौ व दुरु हयाः इमिगु न्ह्यःने न्ह्यच्याकल। इमि नयाच्वंबलय् व इमिगु नापं सिमा क्वय् दनाच्वन।
9 इमिसं न्यन, "छिमि कलाः सारा ग्व?"
वं लिसः बिल, "दुने पालय्।"
10 अले परमप्रभुं धयादिल, "जि दच्छि लिपा थ्व हे इलय् थन लिहां वये। उबलय् छिमि कलाः साराया मचा दये धुंकी।"
सारां वय्कःया लिउने पालया लुखाय् च्वनाः न्यनाच्वन।
11 अब्राहाम व सारा तसकं बुराबुरी जुइ धुंकल। साराया मचाबुइकेगु ई नं पुलेधुंकल।

12 उकिं सारां मनमनं न्हिलाः मतिइ तल, “जि नं बुरी जुइ धुंकल, अले जिमि भाःत नं बुरा जुइ धुंकल। जिं आः थ्व सुख
कायेफइ तिनि ला?”
13 अले परमप्रभुं अब्राहामयात धयादिल, “सारां छाय् न्हिलाः ‘जि थथे बुरी जुइ धुंकाः नं मचा दइतिनि ला’ धकाः धाःगु?
14 परमप्रभुया लागि थाकुगु धयागु छु दु? जि दच्छि लिपा जिं धयागु इलय् छन्थाय् लिहां वये। उबलय् साराया काय् दये
धुंकी।”
15 सारा ग्यात। अले वं धाल, “मखु, जि मन्हिला।”
अले वय्कलं धयादिल, “मखु, छ न्हिउगु हे खः।”

अब्राहामं सदोमया लागि बिन्ति याःगु

16 पाहांत वनेत दन। अले सदोमपाखे स्वयाः वन। अब्राहाम नं इमित लँय् तक तःवन।
17 अले परमप्रभुं मतिइ तयादिल, “जिं यायेत्यनागु ज्या अब्राहामयात मसीक याये ला?
18 अब्राहाम छगू तःधंगु व बल्लाःगु जाति जुइ। अले पृथ्वीया फुक्क जातिं वयापाखें हे आशिष काइ।
19 जिं वयात ल्ययागुलिं वं थः मस्तयत व सन्तानयात खःगु व भिंगु ज्या यानाः परमप्रभुया लँय् जुइत उजं बिइ। थुकिं हे
परमप्रभुं अब्राहामलिसे चिनादीगु बाचा पूवंके फइ।”
20 अले परमप्रभुं धयादिल, “सदोम व गमोराया विरोधय् यक्व सः थ्वयेधुंकल। इमिगु पाप तसकं तःधनेधुंकल।
21 उकिं इमित पाः याःथें इमिसं यानाच्वंगु खः कि मखु स्वयेत जि कुहां वने।”
22 निम्ह मनू सदोमपाखे स्वयाः वन, अब्राहाम धाःसा परमप्रभुया न्ह्याःने दनाच्वन।
23 अले अब्राहामं परमप्रभुया लिक्क वनाः धाल, “छिं मभिपिं मनूतयत नाश यायेबलय् भिपिं मनूतयत नं नाश यानादी ला?
24 गनं नेय्म्ह भिपिं मनूत दुसा व नेय्म्ह भिपिं मनूतय्गु बिचाः मयासें व थाय्यात नं नाश यानादी ला?
25 छिं मभिपिं मनूतलिसें भिपिं मनूतयत नं स्यानादी मखु। थथे जुल धाःसा ला भिपिन्सं नं मभिपिन्सं थें हे सजाँय फये
मालिगु जुल। संसारया न्याय याइम्हय्सिनं खःकथं न्याय यानामदी ला?”
26 परमप्रभुं धयादिल, “सदोम शहरय् नेय्म्ह जक भिपिं मनूत दुसां जिं इमिगु लागि फुक्कसित त्वःताबी।”
27 अब्राहामं हानं धाल, “जि ला थ्व पृथ्वीया धू व नौ जक जूसां जिं प्रभुलिसे थुकथं खँ ल्हायेफुगु दु।
28 छुं जुयाः सदोमय् पिइन्याम्ह जक भिपिं मनूत दुसा छिं शहर छगुलिं नाश यानादी ला?”
परमप्रभुं धयादिल, “पिइन्याम्ह जक भिपिं मनूत दत धाःसां जिं शहरयात नाश याये मखु।”
29 अब्राहामं धाल, “पिइम्ह जक भिपिं मनूत दत धाःसा लय्?”
परमप्रभुं धयादिल, “पिइम्हया लागि जक जूसां जिं शहरयात नाश याये मखु।”
30 अब्राहामं धाल, “जिं हाकनं न्ह्यसः यात धकाः तंचायादी मते प्रभु, व शहरय् स्विम्ह जक भिपिं मनूत दत धाःसा छिं छु
यानादी?”
वय्कलं धयादिल, “स्विम्ह जक दत धाःसां जिं नाश याये मखु।”
31 अब्राहामं हानं धाल, “जिं प्रभुयाके हाकनं न्यनेगु आँट याये फइ ला? निइम्ह जक भिपिं मनूत दत धाःसा छिं छु
यानादी?”
परमप्रभुं धयादिल, “निइम्ह जक दत धाःसां जिं शहरयात नाश याये मखु।”
32 दक्वसिबय् लिपा अब्राहामं हाकनं धाल, “जिं हाकनं छकः न्यने प्रभु, तंम्वयादी मते। अन झिम्ह जक भिपिं मनूत दत
धाःसा लय्?”
वय्कलं धयादिल, “झिम्ह जक भिपिं मनू दत धाःसां जिं शहरयात नाश याये मखु।”
33 अब्राहामलिसे खँ ल्हाये धुंकाः परमप्रभु अनं झाल। अले अब्राहाम नं थःगु थासय् लिहां वन।

19

पापया शहर सदोम

1 उखुन्हु हे बहनिइ लोत सदोम शहरया ध्वाखाय् फ्यतुनाच्वंबलय् उपिं हे निम्ह स्वर्गदूतत सदोमय् वल। इमित खनाः लोतं
दना वनाः बँय् थ्यंक क्वछुनाः धाल –
2 “दया यानाः छिकपिनि दासया छेँय् झासँ। अन हे तुति सिलादिसँ। अले चा च्वनादिसँ। अले कन्हय् सुथय् दनाः झासँ।”
इमिसं वयात धाल, “मखु, थौं चच्छि जिपिं सतलय् हे च्वने।”
3 लोतं इमिसं ज्यू मधातले कर यानां च्वन। अले इपिं व नापं छेँय् वन। वं मरि व भ्वय् ज्वरय् यात। अले इमिसं नल।
4 इपिं घों वने न्ह्याः सदोमया फुक्क मनूत, ल्यायम्ह व बुरा, फुक्क मिजंत वयाः लोतया छेँ घेरय् यात।
5 अले लोतया नां कयाः ततःसलं हाल, “बहनिइ छन्थाय् वःपिं मनूत ग्व? इमित पिने हजि। जिमित इपिं नाप घनेब्यु।”

6 लोत पिने वन, अले खापा तित।
7 अले वं धाल, "पासापिं, थज्याःगु मभिंगु ज्या याये मते।
8 जि ब्याहा मजूनिपिं निम्ह म्ह्यायपिं दु। जिं इमित पिने हयाबी, अले छिमि यत्थे या। थुपिं मनूतय्त छता छुं याये मते। इपिं जिगु छैंय् वःपिं पाहांत खः।"
9 इमिसं धाल, "जिमिगु लँ त्वःति। पिनें वःम्ह मनू जुयाः नं जिमित उजं बीम्ह का थ्व! आः जिमिसं इमित स्वयाः छन्त बांमलाःगु ज्या यानाबी।" थथे धयाः हुलं लोतयात घ्वानाः खापा तछ्याः वन।
10 दुने च्वंपिं निम्ह मनूतय्सं ल्हाः पित हयाः लोतयात दुने सालाः काल। अले खापा तिनाबिल।
11 इमिसं लुखा पिने च्वंपिं ल्यायम्ह, बुरा, फुक्कसित कां यानाबिल। थुकिं यानाः इमिसं लुखा लुइके मफुत।

सदोम व गमोरा नाश जूगु

12 उपिं निम्ह मनूतय्सं लोतयात धाल, "थन छिमि सुं नं थः मनू काय्म्ह्याय्, जिलाजं व मेपिं दुसा इमित ब्वनाः थ्व शहरं बिस्युं हँ।
13 छाय्धाःसा जिमिसं थ्व शहरयात नाश यायेत्यनागु दु। थनच्वंपिं मनूतय्गु बारे परमप्रभुं यक्व हे मभिंगु खँ न्यने धुंकल। उकिं वय्कलं जिमित थ्व शहरयात नाश यायेत छ्वयाहयादीगु खः।"
14 अले लोतं पिने वनाः थः म्ह्यायपिलिसे ब्याहा याइपिं मनूतय्त धाल, "याकनं थ्व थाय् त्वःताः पिहां हुँ। परमप्रभुं थ्व शहरयात नाश यानादीत्यंगु दु।" वया जिलाजं जुइपिन्सं धाःसा वं ख्याः याःगु जुइ धकाः च्वन।
15 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां निम्ह दूतं वयाः लोतयात थथे धयाः हथाय् चाय्कल, "थः कलाः व निम्ह म्ह्यायपिं ज्वनाः याकनं पिहां हुँ। मखुसा परमप्रभुं थ्व शहर नाश यानादीबलय् छिपिं नं सी।"
16 लोत धाःसा अर्थे च्वनाच्वन। उकिं निम्ह मनुखं लोत, वया कलाः व निम्ह म्ह्यायपिनिगु ल्हाः ज्वनाः शहर पिने ब्वनाहल। छाय्धाःसा परमप्रभुं इमित दया यानादीगु दु।
17 शहरं पिने थ्यंकाः दूतं धाल, "थःगु ज्यान बचय् यायेत थनं बिस्युं हुँ, लिफः स्वये मते, थन गनं नं दी मते। पहाडपाखे बिस्युं हुँ। अले छिपिं बचय् जुइ।"
18 लोतं धाल, "अथे धयादी मते, प्रभु।
19 छिकपिन्सं जिगु लागि तःधंगु ज्या यानादिल। जितः बचय् यानादिल। जि पहाडय् थ्यंक बिस्युं वने मफु। अन थ्यने न्ह्यः थ्व शहर नाश जुइ लाइ। अले जिपिं नं सी।
20 थनं नापसं छगू शहर दु। व शहर चिधं। जि व जिगु परिवार अन बचय् जुइ फइ। जितः अन हे छ्वयादिसँ।"
21 इमिसं धाल, "ज्य हुँ। जिं व शहरयात नाश याये मखु।
22 याकनं हुँ। छिपिं अन मथ्यंतले जिमिसं छुं याये मखु।" (लिपा थ्व शहरयागु नां सोअर च्वन।)
23 लोत सोअरय् थ्यंबलय् निभाः त्वयेधुंकल।
24 अले परमप्रभुं सदोम व गमोरा शहरय् मि व गन्धकयागु वा गायकादिल।
25 वय्कलं उकिया जःखः च्वंगु गांतयत व अन सःगु फुक्कं नाश यानादिल।
26 लँय् वँवं लोतया कलातं लिफः स्वःगुलिं व चियागु थां जुल।
27 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः अब्राहाम थः परमप्रभुया न्ह्यःने दनाः खँ ल्हाथाय् वन।
28 वं सदोम व गमोराया फुक्क थासय् स्वल। अले वं अगलं कुँत्याः पिहां वयाच्वं थें व थासं कुँ पिहां वयाच्वंगु खन।
29 थुकथं परमेश्वरं लोत च्वनाच्वंगु ब्यासीइ च्वंगु शहरयात नाश यानादीबलय् अब्राहामयात लुमंकादिल। अले लोतयात अनं बचय् यानाः हयादिल।

मोआबी व अम्मोनीतय् पुर्खा

30 सोअरय् च्वने ग्याःगुलि लोत थः निम्हं म्ह्यायपिं ब्वनाः पहाडय् वनाः छगू गुफाय् च्वन।
31 छन्हु तःधीम्ह म्ह्यायम्हं थः केहेंयात धाल, "झी बाः बुरा जुइ धुंकल। झीत ब्याहा याइपिं थ्व संसारय् सुं हे मिजंत मदु।
32 झी बाःयात दाखमघ त्वंकाः वय्कः नापं घने नु। अले थः हे बौया पाखें मचा दय्के।"
33 उखुन्हु चान्हय् इमिसं थः बौयात दाखमघ त्वंकल। अले तःधीम्ह म्ह्याय् व नापं घन। दाखमघं तसकं काःगुलि लोतं व घोंवःगु व दनावंगु छुं हे मचाः।
34 कन्हय् खुन्हु ततामह्यसिनं केहेंम्हय्सित धाल, "म्हिगः बहनी जि बाःलिसे घना। थौं हाकनं दाखमघ त्वंके नु। अले छ वय्कः नापं घँ। अले झी निम्हस्यां बाःपाखें मचा दइ।"
35 उखुन्हु चान्हय् नं इमिसं बौम्हय्सित दाखमघ त्वंकल। अले चिधीम्ह म्ह्याय् वनाः बौम्हलिसे घन। दाखमघ यक्व त्वंगुलिं लोतं व घोंवःगु व दनावंगु छुं हे मचाः।

36 थुकथं लोतया म्ह्यायपिं निम्हस्यां थः हे बौया पाखें प्वाथय् दत।
37 तःधीम्ह म्ह्यायया काय् बुल। वं वयागु नां मोआब तल। व थौंकन्हय्यापिं मोआबीतय् पुर्खा खः।
38 चिधीम्ह म्ह्यायया नं काय् बुल। वं वयागु नां बेन-अमी तल। व थौंकन्हय्यापिं अम्मोनीतय् पुर्खा खः।

20

अब्राहाम, सारा व इसहाक

1 अब्राहाम मम्रे नेगेव पाखे वनाः कादेश व शूरया दथुइ च्वन। अनंलि व गरारय् वनाः च्वन।
2 अन वं सकसितं थः कलाः सारायात थः केहेँ धकाः धाल। उकिं गरारया जुजु अबीमेलेकं सारायात थःथाय् यंकल।
3 छन्हु चान्हय् म्हगसय् वयाः परमेश्वरं अबीमेलेकयात धयादिल, "छ आः याकनं सी, छायध्राःसा छं हःम्ह मिसा ब्याहा जुइ धुंकूम्ह खः।"
4 अबीमेलेकं सारायात थी तक नं मथ्यूनि। वं परमेश्वरयात धाल, "प्रभु! छिं निर्दोषपिं जातियात नं नाश यानादी ला? जिं छुं नं मस्यू।
5 अब्राहामं थःम्हं हे वयात 'जिमि केहेँ' धकाः धाल। अले वं नं 'जिमि दाजु' धकाः धाल। जिगु मतिइ मभिंगु छुं हे मदु, अले छुं द्वंकागु मदु।"
6 परमेश्वरं वयात म्हगसय् धयादिल, "छं मभिंगु नुगलं थथे याःगु मखु धकाः जिं स्यू। उकिं जिं छन्त जिगु विरोधय् पाप यायेगुपाखें बचय् यानातयागु खः। उकिं हे जिं छन्त वयात थीके मबियागु खः।
7 आः छं व मिसायात वया भाःतयाथाय् लित यंकि। वया भाःत अगमवक्ता खः। वं छंगु लागि प्रार्थना यानाबी। अले छ सी मखु। छं वयात लित मयंकल धाःसा छ व छिमि मनूत फुक्कं सी।"
8 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां अबीमेलेकं थः भारदारत फुक्कसित सःताः जूगु फुक्क खँ कन। थ्व न्यनाः इपिं फुक्कं ग्यात।
9 अले अबीमेलेकं अब्राहामयात सःताः न्यन, "छं जिमित छु यानागु? जिं छंगु छु स्यंकागु दु धकाः जितः व जिगु देशयात थपायध्रंगु द्रुपं बीत्यनागु? छं जितः याये मज्यूगु ज्या यात।
10 छं छाय् थथे यानागु?"
11 अब्राहामं धाल, "जिगु मतिइ थन च्वंपिन्सं परमेश्वरयात मानय् याइ मखु। अले जिमि कलाःयात यंकेत जितः स्याइ धकाः जिं थथे यानागु खः।
12 व जिमि केहेँ नं खः। व जिमि बाःया म्ह्याय् खःसां जिमि मांया धाःसा मखु। जिं वयात ब्याहा याना।
13 परमेश्वरं जितः जिमि बौया छेँ त्वःताः उखेंथुखें जुइम्ह यानादिसेंलि जिं सारायात 'न्ह्याथाय् वंसां छं जितः दया यानाः जि छं दाजु खः धकाः धा' धयागु खः।"
14 अले अबीमेलेकं अब्राहामयात फैच्वलय्, साद्रहं व दासदासीत बिल। वया कलाः सारायात नं लित बिल।
15 वं अब्राहामयात धाल, "थ्व फुक्क जिगु दे खः। छ मंदुथाय् च्वँ।"
16 वं सारायात धाल, "छिमिसं छुं नं द्वंकूगु मदु धकाः सकसिनं सीमा धकाः जिं छिमि दाजुयात द्रःछि वहःया धिबा बियागु दु।"
17 अब्राहामं परमेश्वरयात प्रार्थना यात। अले परमेश्वरं अबीमेलेक, वया कलाः व दासीतय्त नं लायकादिल। आः इपिं हानं मचा बुइकेफइपिं जुल।
18 छायध्राःसा परमेश्वरं अब्राहामया कलाः साराया हुनि यानाः अबीमेलेकया कलाः व वया दासीपिन्त मचा बुइके मफइपिं यानादीगु खः।

21

इसहाक बूगु

1 परमप्रभुं सारायात थःम्हं बचं बियादी थें दया यानादिल, अले थःम्हं धया थें यानादिल।
2 अब्राहाम बुरा जुइ धुंकूसां परमेश्वरं धयादीगु हे इलय् सारां काय् बुइकल।
3 अब्राहामं वयागु नां इसहाक तल।
4 इसहाक च्यान्हु दुबलय् अब्राहामं परमेश्वरं धयादी थें वयात म्हय् चिं तयकल।
5 इसहाक बूबलय् अब्राहाम सच्छिदँ दये धुंकूम्ह खः।
6 अले सारां धाल, "परमेश्वरं जितः लसताः बियादिल। थ्व खँ न्यनीपिं सकलें जि नाप लयताइ।
7 आः तक अब्राहामयात सुनां जिं मचायात दुरु त्वंकी धकाः धायेफु। अयनं जिं व बुरा जुइ धुंकाः वयापाखें काय् बुइका।"

हागार व इश्माएलयात पितिनाछ्वःगु

8 मचा तःधिकः जुयावल। मचायात दुरं छीखुन्हु अब्राहामं तःधंगु भ्वय् न्यायकल।
9 छन्हु सारां हागारया काय् इश्माएलं थःकाय् इसहाकयात हायकाच्वंगु खनाः
10 अब्राहामयात धाल, "व मिश्री दासी व वया काय्यात थनं पितिनाछ्व। व दासीया काय्नं जिकाय् इसहाकं थें छंगु सम्पत्ति कायेखनि मखु।"
11 थ्व खं अब्राहामया नुगः मछिन। छायधाःसा इश्माएल नं वया थः हे काय् खः।
12 तर परमेश्वरं वयात धयादिल, "छं छिमि दासी कलाः व काय्या खँय् नुगः मछिके मते। सारां धाःथें या। इसहाकया पाखें हे छिमि सन्तान न्ह्याइ।
13 अथेसां व दासी मिसाया मचा नं छं हे काय् जूगुलि वयापाखें नं जिं छगू तःधंगु जाति दयकाबी।"
14 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां अब्राहामं लः दुगु छेंगूया छगः थल व मरि हयाः हागारया ब्वहलय् तयाबिल। अले काय्म्हनापं वयात अनं छवयाबिल। इपिं बेर्शेबाया मरुभूमिइ उखेंथुखें जुयाः जुल।
15 थलय् च्वंगु लः फुसेंलि हागारं काय्म्हय्सित छथाय् झालय् त्वःताः
16 थः तापाक्क वनाः फेतुत। थः काय्यात सीगु स्वये मफयाः वं थथे याःगु खः। अले व अन च्वनाः ह्याँयह्याँय् ख्वल।
17 परमेश्वरं काय्म्ह ख्वःगु सः ताल। अले परमेश्वरया दूतं स्वर्गं हागारयात धयाहल, "छन्त छु दुःख जुल, हागार? ग्याये मते। परमेश्वरं छिमि काय् ख्वःगु ताये धुंकल।
18 दँ, वनाः छिमि काय्यात ल्हाः ज्वनाः थँ, अले वयात बल्लाक ज्वनाति। छायधाःसा जिं वयापाखें छगू तःधंगु जाति दयके।"
19 अले परमेश्वरं वयात छगू बुंगाःचा क्यनादिल। वं वनाः छेंगूया म्हिचाय् लः तयाः थःकाय्यात त्वंकल।
20 परमेश्वर वया काय्म्हलिसे हे च्वनादिल। व मरुभूमिइ हे च्वनाः तःधि जुल। अले धनुष वाण कय्केगुलिइ जाःम्ह जुल।
21 व पारान धाःगु मरुभूमिइ च्वनीगु खः। वया मामं वयात छम्ह मिश्रयाम्ह मिसा ब्याहा यानाबिल।

अब्राहाम व अबीमेलेकया दथुइ जूगु सन्धि

22 थुबलय् हे अबीमेलेक व वया सेनापति पीकोलं अब्राहामयात धाल, "छिं यानादीगु न्ह्यागु ज्याय् नं छितः परमेश्वरं आशिष बियादिल।
23 छिं आः जितः परमेश्वरया न्ह्यःने जितः व जिमि काय्म्ह्यायपिं व छय्छुइपिन्त गुबलें हे धोखा बी मखु धकाः पाफयादिसँ। जिं छिगु लागि गथे व्यवहार यानागु दु, छिं नं अथे हे जि व थः च्वनाच्वनागु देशलिसे व्यवहार यानादिसँ।"
24 अब्राहामं धाल, "जिं पाफये।"
25 अले अब्राहामं अबीमेलेकया दासतय्सं लाकाकाःगु तुंयागु खँ न्ह्यथन।
26 अले अबीमेलेकं धाल, "थ्व खँ जिं थौं हे तिनि न्यना। छिं थ्व खँ न्हापा हे छाय् धयामदिया? जिं मस्यू थथे सुनां यात।"
27 अले अब्राहामं अबीमेलेकयात सा द्रुहं व फै हयाबिल। थुकथं इपिं निम्हसिया दथुइ छगू सन्धि जुल।
28 अब्राहामं थःगु फैतय्गु पुचलं न्हय्म्ह भ्याःचात चीकल।
29 अले अबीमेलेकं धाल, "छिं छुकिया निंतिं थुपिं फैचात अलग्ग तयादियागु?"
30 अब्राहामं लिसः बियाः धाल, "थ्व न्हय्म्ह भ्याःचात कयादिसँ। थुकिं थ्व तुं जिं म्हुयागु खः धकाः साक्षी बी।"
31 थुकथं व थाय्यागु नां बेर्शेबा जुल। छायधाःसा इमिसं अन सन्धि याःगु खः।
32 बेर्शेबाय् सन्धि याये धुंकाः अबीमेलेक व वया सेनापति पीकोल पलिश्तीतय्गु देशय् लिहां वन।
33 अब्राहामं बेर्शेबाय् तितिसिमा छमा पित। अले परमप्रभु सदां दयाच्वनीम्ह परमेश्वरया नां कयाच्वन।
34 अब्राहाम तःन्हु तक पलिश्तीतय्गु देशय् च्वन।

22

अब्राहामयात जाँचय् याःगु

1 छुं ई लिपा परमेश्वरं अब्राहामयात जाँचय् यायेत सःतादिल, "अब्राहाम!"
वं लिसः बिल, "प्रभु, जि थन हे दु।"
2 परमेश्वरं धयादिल, "छिमि काय्, छं तसकं माया यानातःम्ह याकः काय् इसहाकयात ज्वनाः मोरीयाहया देशय् हुँ। जिं अन छगू पहाड क्यने, अन हे छं जिगु लागिं छिमि काय्यात होमबलि ब्यु।"
3 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः अब्राहामं मि च्याकेत सिँ फाल, गधाया म्हय् काठी चित। अले थःकाय् इसहाक व निम्ह दासयात ज्वनाः परमेश्वरं धयादी पाखे वन।
4 स्वन्हु दुखुन्हु अब्राहामं तापाक्कं व थाय् खन।

5 वं थः दासतय्त धाल, “छिपिं थन हे गधालिसे च्वँ। जि व जिमि काय् हुंकन वनाः प्रार्थना यानाः वये।”
6 अब्राहामं इसहाकया ब्वहलय् होमबलि बीगु सिँ पाछाय्कल, थःम्हं मि व चुपि ज्वन। अले इपिं निम्हं नापं वन।
7 इसहाकं थः बौ अब्राहामयात धाल, “बाः”।
अब्राहामं धाल, “छु जुल, पुता?”
“झीके मि व सिँ ला दु, होमबलि बीत भ्याःचा ग्व लय्?”
8 अब्राहामं धाल, “पुता, परमेश्वरं हे झीत होमबलि बीगु लागिं भ्याःचा बी।” थुकथं इपिं नापं वनाच्वन।
9 परमेश्वरं वयात धयादीगु थासय् थ्यंकाः अब्राहामं छगू वेदी दय्काः उकी सिँ पँचित। अले थःकाय्यात न्याक्क चिनाः वेदी दुगु सिँपँय् थ्यन।
10 वं थःकाय्यात स्यायेत चुपि पिकाल।
11 उबलय् हे स्वर्ग परमप्रभुया दूतं वयात सःतल, “अब्राहाम, अब्राहाम!”
वं धाल, “जि थन दु।”
12 दूतं धयाहल, “छं छिमि काय्यात ल्हाः ल्हने मते, अले वयात छुं हे याये मते। जिं सिल, छ धात्थें हे परमेश्वरं धाःथे याइम्ह खः। छाय्धाःसा छं थः याकः काय्यात तकं वय्कःया लागि होमबलि बीत स्वल।”
13 अब्राहामं उखेंथुखें स्वल। वं झालय् न्यकू तक्यनाच्वंम्ह भ्याःचा छम्ह खन। वं वयात ज्वनाहयाः थः काय्या पलेसा होमबलि बिल।
14 अब्राहामं व थाय्या नां “परमप्रभुं बियादी” तल। थौं तक नं मनूतय्सं “परमप्रभुं पर्वतय् बियादी” धकाः धायेगु याः।
15 परमप्रभुया दूतं अब्राहामयात निकः खुसी स्वर्ग धयाहल –
16 “परमप्रभुं धयादीगु दु, जिं थःगु हे नामय् बाचा चिने। छं थथे जिगु लागिं थः याकः काय्यात तकं मधाःगुलिं जिं छन्त तःधंगु आशिष बी।
17 जिं छन्त आकाशय् च्वंगु नगु व फिसलय् च्वंगु फि थें यक्व सन्तान दय्काबी। इमिसं थः शत्रुतय्त बुकाः इमिगु शहर त्याकाकाइ।
18 छं जिं धाःथें याःगुलिं छिमि सन्तानपाखें संसारय् च्वंपिं फुक्कसिनं आशिष कायेखनि।”
19 अब्राहाम व इसहाक थःपिनि दासत दुथाय् लिहां वन। इपिं अनं बेर्शेबाय् वन। अले अब्राहाम अन हे च्वनाछ्वत।

नाहोरया सन्तान

20 छन्हु अब्राहामं वया किजा नाहोरया नं मिल्काया पाखें च्याम्ह मस्त दये धुंकल धकाः सिल।
21 दक्वसिबय् तःधीम्ह ऊज, अनंलि बूज, आरामया बौ कमूएल,
22 केसेद, हजो, पिलदाश, यिदलाप व बतूएल।
23 थ्व बतूएल रिबेकाया बौ खः। थुपिं च्याम्ह कायपिं अब्राहामया किजा नाहोरं मिल्काया पाखें बुइकूगु खः।
24 नाहोरया मथ्याःम्ह कलाः रूमा पाखें नं प्यम्ह मस्त दु – तेबह, गहम, तहस व माका।

23

सारा सीगु

1 सारा सच्छि व निइन्हयदँ दुबलय्
2 कनानया किर्यत-अर्बा धाःथाय् सित (थौंकन्हय् हेब्रोन धाइ)। अब्राहाम व सीगुया दुःखं च्वन।
3 वं हित्तीतय्थाय् वनाः धाल,
4 “जि छिकपिन्थाय् पिनें वयाः च्वनाच्वनागु खः। जिमि कलाःयात थुनेत जिके छकू नं बुँ मदु। उकिं जितः छकू बुँ मियादिसँ।”
5 इमिसं धाल,
6 “हे प्रभु, न्यनादिसँ, छि छम्ह तःधंम्ह मनू खः। छिं थः कलाःयात थुनेत दक्वसिबय् बांलाःगु बुँ ल्ययादिसँ। जिपिं सुनानं मज्य् धाये मखु।”
7 अले अब्राहामं दनाः इमिगु न्ह्याःने क्वछुनाः धाल,
8 “छिकपिन्सं जितः जिमि कलाःयात थन हे थुनेबीगु खःसा सोहोरया काय् एप्रोनयात
9 वयागु बुँनापं च्वंगु मक्पेला धाःगु गुफा जितः म्यु धयाबियादिसँ। जिं तःगु धिबा पुलाबी, अले छिकपिं फुक्कं साक्षी जुइ।”
10 एप्रोन अन हे हित्तीतलिसे शहरया ध्वाखाय् च्वनाच्वंगु खः। वं अन च्वनाच्वंपिं फुक्कसिनं तायेक धाल,
11 “मखु, जिमि प्रभु, जिं छितः व गुफा जक मखु, फुक्क बुँ हे बी। थः मनूतय् न्ह्याःने हे व फुक्कं जिं छितः सीम्ह थुनेत सितिकं बी।”

12 अब्राहाम हाकनं छकः हित्तीतय् न्ह्यःने क्वछुत।
13 अले फुक्कसिनं तायेक एप्रोनयात धाल, "जिं व फुक्क बुँ धिबा पुलाः न्याये। जिं पुलागु धिबा कयादिसँ। अले जिं थः
कलाःयात अन थुने।"
14 एप्रोनं अब्राहामयात धाल –
15 "प्रभु, बुँया मू ला प्यसःकू वहःया म्वहः जक खः। थुलिचिया लागि झी छु हालाच्वनेगु? सीम्ह थुनादिसँ।"
16 अब्राहामं एप्रोनया खँ न्यन। अले वं अन दुपिं फुक्कसिया न्ह्यःने वयात प्यसः वहःया म्वहः बिल।
17 थुकथं एप्रोनं मक्पेलाया मम्ले लिक्क च्वंगु थःगु बुँ व अन च्वंगु गुफा व सिमात फुक्कं
18 शहरया ध्वाखाय् मुं वयाच्वंपिं हित्तीत फुक्कसिया न्ह्यःने अब्राहामयात मिल।
19 अले अब्राहामं थः कलाः सारायात मम्लेया लिक्क च्वंगु कनान देशया मक्पेला गुफाय् थुन।
20 थुकथं हित्तीतय्गु बुँ व अन च्वंगु गुफा अब्राहामं सी थुनेगु थाय्कथं थःगु यानाः काल।

24

इसहाकयात भम्चा माःजूगु

1 अब्राहाम तसकं बुरा जुइ धुंकल। वं याःगु दक्व ज्याय् परमप्रभुं आशिष बियादीगु दु।
2 अब्राहामं थः दक्वसिबय् पुलांम्ह व छेँय् फुक्क ज्या स्वइम्ह च्यःयात सःताः धाल –
3 "स्वर्ग व पृथ्वीया परमप्रभुया नामय् छं जिमि काय्यात थन कनानय् च्वंपिं मिस्त ब्याहा यानाबी मखु धकाः बचं ब्यु।
4 जिगु थःगु हे देशय् थः हे मनूतय्थाय् वनाः जिम्ह काय् इसहाकयागु लागि भम्चा हयाब्यु।"
5 अले व च्यलं अब्राहामयात धाल, "जिं ल्ययाम्ह मिसा जि लिसे थन वये मखु धाःसा छु छिं थःकाय्यात छि गनं झायागु
खः, व हे देशय् जिलिसें लित छ्वयादीगु खः ला?"
6 अब्राहामं धाल, "छं जिमि काय्यात न्ह्याथे जूसां अन लित यंके मते।
7 जितः जिमि अबुया छेँ व जि बूगु देश थन हयादीम्ह स्वर्गया परमप्रभु परमेश्वरं जिलिसें, 'थ्व दे जिमि सन्तानयात बी'
धकाः बचं बियादीगु दु। वय्कलं छंगु न्ह्यः न्ह्यः थःम्ह छम्ह दूत छ्वयाहयादी। अले छं जिमि काय्या लागि भम्चा माले फइ।
8 छुं जुयाः व मिसां छलिसे वये मखु धकाः धाःसा छं थ्व बचं पूमवंकूसां ज्यू। जिमि काय्यात जक छं अन यंके मते।"
9 अले व च्यलं अब्राहामयात वं "छु छु धाःगु खः, फुक्क याये" धकाः बचं बिल।
10 अनंलि व थः मालिकया झिम्ह ऊँट व थिकय् थिकय्गु कोसेलि ज्वनाः अब्राहामया किजा नाहोर च्वनाच्वंगु शहर
अराम-नहरैमपाखे वन।
11 अन थ्यंकाः वं शहरं पिनेया छगः तुं लिक्क उँटतय्त झासु लंकेत त्वःतल। थुबलय् सन्ध्याकाः ई जुइ धुंकल। अले
मिसामस्त लः काःवइगु ई नं जुइ धुंकल।
12 वं मनमनं प्रार्थना यात, "हे जिमि मालिक अब्राहामया परमप्रभु परमेश्वर! दया यानाः थौं, जिगु ज्या तालाकादिसँ अले
जिमि मालिक अब्राहामयात थःगु दया क्यनादिसँ।
13 शहरया मिसामस्त थन तुंथिइ लः काः वइन।
14 जिं इपिं मध्ये छम्हसित 'जितः लः त्वनेत छंगु घःचा भचा क्वःछुकि' धकाः धाये। वं जितः 'भपि, जिं छिकपिनि
उँटतय्त नं लः त्वंके' धकाः धाल धाःसा छिं थः दास इसहाकयात ल्ययादीम्ह मिसा व हे खः धकाः सीकाकाये। अले छिं जिमि
मालिकयात जिं बियागु बचं पूवंकादिल धकाः नं सीकाकाये।"
15-16 वं प्रार्थना याये सिमधय्वं हे छम्ह ब्याहा मजूम्ह बांलाःम्ह मिसा लः कायेत घः ज्वनाः वल। व मिसा अब्राहामया
किजा नाहोरया काय् बतूएलया म्ह्याय् रिबेका खः। नाहोरया कलाः मिल्का खः। रिबेका वया न्ह्यःने जुयाः तुंथिइ वन। अले
लः सालाः लिहां वनेत्यन।
17 वं ब्वाँय् वनाः वयात धाल, "जितः लः भचा त्वंकि लय्।"
18 अले वं "ज्यू प्रभु, भपि" धकाः वयात घलं लः त्वंकल।
19 अले वं लः त्वने धुंकाः व मिसामचां धाल, "छिकपिनि उँटतय्त नं जिं लः त्वंके।"
20 वं याकनं याकनं फुक्क लः उँटतय् लः त्वनींगु थलय् प्वंकाबिल। अले इमि त्वने मगाःतले लः हयाबिल।
21 परमप्रभुं ल्यःम्ह मिसामचा व हे खः कि मखु धकाः सीकेत वं नमवासे रिबेकां छु छु यात फुक्क स्वयाच्वन।
22 रिबेकां उँटतय्त लः त्वंकेधुंकाः वं थःम्हं ज्वनावःगु बच्छि शेकेल ति दुगु लुँयागु चाःचा व झिग् शेकेल ति दुगु निपा
लुँयागु चुरि लिकयाः वयात बिल।
23 अले वं धाल, "छ सुया म्ह्याय् खः? छिमिगु छेँय् जि व जिमि मनूतय्त चा च्वनेत थाय् दइ ला?"
24 वं लिसः बिल, "जिमि बाः नाहोर व मिल्काया काय् बतूएल खः।

25 जिमिगु छैँय् छि व छिकपिनि मनूत च्वनेत थाय् दु। अले छिकपिनि उँटतयत तयेत नं यक्व सु व नसा दु।"
26 अले वं छ्यं क्वःछुकाः परमप्रभुयात प्रार्थना यात,
27 "जिमि मालिक अब्राहामया परमप्रभु धन्यम्ह खः। वय्कलं जिमि मालिकयात बियागु बचं पूवंकादिल। अले वय्कलं जितः तप्यंक हे जिमि मालिकया थःथितियाथाय् हयादिल।"
28 रिबेकां थःगु छैँय् वनाः मां बौयात फुक्क खँ कन।
29-30 रिबेकाया दाजु लाबानं थः केहेँनं धाःगु खँ न्यनाः अले केहेँनं न्ह्यानातःगु चुरि व न्हाय्पनय् चाःचा खनाः याकनं पिने ब्वाँय् वनाः तुं लिक्क ऊँटत नाप दनाच्वंम्ह अब्राहामया च्यःयाथाय् थ्यंकः वन।
31 अले धाल, "परमप्रभुं आशिष बियातःम्ह छि जिगु छैँय् झासँ। थन पिने छाय् च्वनाच्वनादिया? जिं छिकपिन्त च्वनेत क्वथा अले उँटतयत तयेत थाय् नं दय्कातयेधुन।"
32 अब्राहामया च्यः लाबानलिसे वयागु छैँय् वन। लाबानं उँटतय्गु म्हय् च्वंगु कु क्वकाय्केबियाः इमित सु व नसा तयाबिल। अले अब्राहामया च्यः व वया मनूतयत तुति सिलेत लः हयाबिल।
33 अनंलि इमित नसा हयाबिल। अब्राहामया च्यलं धाल, "जि थन छाय् वयागु धयागु खँ मकंतले जिं नये मखु।"
लाबानं धाल, "धयादिसँ।"
34 वं धाल, "जि अब्राहामया छम्ह च्यः खः।
35 परमप्रभुं जिमि मालिकयात तःधंगु आशिष बियादीगु दु। अले वय्कःयात तःमि नं यानादीगु दु। परमप्रभुं वय्कःयात ग्वाः ग्वाः फै-च्वलय्, सा द्रुहं, ऊँट, गधाया नापं लुँ, वहः व दास-दासीत बियादीगु दु।
36 "जिमि मालिकया कलाः साराया बुरी जुइ धुंकाः तकं मचा मबू। बुरी जुइ धुंकाः तिनि काय् छम्ह बुल। जिमि मालिकं वयात थःगु फुक्क सर्बय् बिल।
37 जिमि मालिकं जितः थःम्हं धाःथें यायेत पाःफय्कादिल। अले धयादिल, 'छं जिमि काय्यात जि आः च्वनाच्वनागु कनान देशया सुं नं मिसा ब्याहा यानाबी मते।
38 बरु जिमि बाःया छैँ, जिमि थःथितिय् हे म्ह्याय्मचा छम्ह ल्ययाः हजि।'
39 "अले जिं जिमि मालिकयाके न्यना, 'जिं ल्ययाम्ह मिसां जिलिसें वये मखु धाःसा छु यायेगु लय्?'
40 वय्कलं धयादिल, 'जिं न्ह्याबलें परमप्रभुं धयादी थें यानागु दु। वय्कलं जिमि बाःपाखेंया थःथितिय् दथुइ जिमि काय्या लागि भम्चा मालेत थः दूत छलिसे छ्वयादी।
41 इमिसं थः थःथितियात छलिसे छ्वयामहल धाःसा छं थःगु बचं पूमवंकूसां ज्यू।'
42 "थौं जिं थन तुंथिइ थ्यंकाः मनमनं प्रार्थना याना, 'परमप्रभु, जिमि मालिक अब्राहामया परमेश्वर, जि छु ज्या यायेत थन वयागु खः, व ज्या पूवंकाबियादिसँ।
43 जि थन तुंथिइ दनाच्वनागु दु। थन सु मिसामचा लः काःवइ, जिं वयात "छंगु घलं जितः लः भचा त्वंके ब्यु" धकाः धाये।
44 वं जितः "भपि, जिं छिकपिनि उँटतयत नं लः त्वंके" धकाः धाइ। अले व हे मिसा परमप्रभुं जिमि मालिकया काय्यात ल्ययादीगु जुइ।'
45 "जिं प्रार्थना याये सिमधय्वं रिबेका घः ज्वनाः तुंपाखे वल। वं तुंथिं लः साल। जिं वयात धया, 'जितः त्वनेत लः भचा ब्यु।'
46 वं याकनं थःगु घः क्वकयाः 'भपियादिसँ, जिं छिकपिनि उँटतयत नं लः त्वंके' धाल। अले जिं लः त्वना। वं उँटतयत नं लः तयाबिल।
47 "जिं वयाके न्यना, 'छ सुया म्ह्याय् खः?'
"वं धाल, 'जिमि बाः नाहोर व मिल्काया काय् बतूएल खः।'
"अले जिं वयागु न्हाय्पनय् चाःचा व ल्हातिइ चुरि न्ह्याकाबिया।"
48 "जिं परमप्रभुया न्ह्यःने छ्यं क्वःछुकाः, अले जिमि मालिक अब्राहामया परमप्रभु परमेश्वरयात तःधंका। वय्कलं जिमि मालिकया किजाया छय् वय्कःया काय्यात चूलाकाबीत जितः तप्यंक छ्वयादिल।
49 आः छिं जिमि मालिकयात धात्थें हे माया यानादीगु खःसा, खः धयादिसँ, मखुसा, मखु धयादिसँ। जि गन वनेमाःगु खः अन हे वने।"
50 लाबान व बतूएलं धाल, "थ्व फुक्क परमप्रभुं हे यानादीगु खः। जिमिसं गथे यानाः 'मज्यू' धायेगु?
51 रिबेकायात यंकादिसँ। अले परमप्रभुं धयादी थें छिकपिनि मालिकया काय्लिसें ब्याहा यानाबियादिसँ।"
52 थ्व न्यनाः अब्राहामया च्यलं छ्यं क्वःछुकाः परमप्रभुयात सुभाय् बिल।
53 अले वं वसः, लुँ वहःया तिसा पिकयाः रिबेकायात बिल। वं वया मां व दाजुयात नं थिकय् थिकय्गु कोसेलि देछात।
54 अनंलि अब्राहामया च्यः अले व नापं वःपिं फुक्कसिनं नयेत्वने यात। अले अन हे चा च्वन।

सुथय् दनाः वं रिबेकाया मां व दाजुयात धाल, "आः जिमि मालिकयाथाय् वनेत जितः बिदा बियादिसँ।"
55 इमिसं धाल, "रिबेकायात जिपिंलिसें च्यान्हु झिन्हु थन हे तयादिसँ। अले यंकादिसँ।"
56 वं धाल, "जिमित थन च्वनेत धयादी मते। परमप्रभुं जिपिं थन वयागु ज्या पूवंकाबियादीगु दु। आः जिपिं जिमि मालिकयाथाय् लिहां वने।"
57 इमिसं धाल, "रिबेकायात हे न्यनास्वये, वं छु धाइ।"
58 अले इमिसं रिबेकायात सःताः न्यन, "छ वय्कःलिसे वनेगु खः ला?"
वं धाल, "ज्यू, जि वने।"
59 अले इमिसं रिबेका व वयात मचाबलय् दुरु त्वंकूम्ह मिसायात अब्राहामया च्यः व वया मनूतलिसे छवयाबिल।
60 इमिसं रिबेकायात आशिष बियाः धाल –
"परमेश्वरं छन्त यक्व सन्तान बियादीमा,
अले छिमि सन्तानं
थः शत्रुतय्त त्याकावने फयेमा।"
61 अले रिबेका व वया दासीत अब्राहामया च्यःलिसे वनेत तयार जुयाः उँटय् च्वन। थुकथं इपिं अनं वन।
62 इसहाक उबलय् बेअर-लहै-रोइपाखें व जक वःगु खः। छाय्धाःसा व नेगेवय् च्वनाच्वंम्ह खः।
63 छन्हु सन्ध्याकाः ई पाखे इसहाक ध्यान यायेत ख्यलय् पाखे वनाच्वंबलय् वं ऊँटत वयाच्वंगु खन।
64 रिबेकां इसहाकयात खनाः ऊँटं कुहां वल।
65 अले वं अब्राहामया च्यःयाके न्यन, "हुं वयाच्वंम्ह मनू सु खः?"
"व जिमि मालिक खः" च्यलं लिसः बिल। अले रिबेकां थःगु ख्वाः गां त्वपुल।
66 च्यलं इसहाकयात थःम्हं यानागु फुक्क खँ कन।
67 इसहाकं रिबेकायात थः मां च्वनेगु पालय् हल। अले व इसहाकया कलाः जुल। वं रिबेकायात तसकं माया याः। थुकथं वं थः मां मदुगु दुःख तंकल।

25

अब्राहामया कतूरा पाखें दुपिं सन्तान

१ इति २५.१-६

1 अब्राहामं मेम्ह छम्ह मिसालिसे ब्याहा यात। वयागु नां कतूरा खः।
2 वयापाखें जिम्रान, योक्षान, मदान, मिघान, यिशबाक व शूह बुल।
3 योक्षान शेबा व ददानया अबु खः। ददानया सन्तान अश्शूरी, लतूशी व लऊम्मीत खः।
4 मिघानया काय्पिं एपा, एपेर, हानोक, अबीदा व एल्दा खः। थुपि फुक्कं कतूराया सन्तान खः।
5 अब्राहामं थःके दुगु फुक्कं इसहाकयात त्वःताथकल।
6 थः मसिवं हे अब्राहामं मेपिं कलाःपिनि पाखें दुपिं काय्पिन्त कोसेलि बियाः थःकाय् इसहाकया पाखें अलग यानाः पुर्बपाखे छवयाब्यूगु खः।

अब्राहाम सीगु

7 अब्राहाम मुक्कं १७५ दँ तक म्वात।
8 व ताः आयु म्वानाः यक्व बुरा जुयाः सित। अले थः पुर्खापिंलिसे मिलय् जूवन।
9 वया काय्पिं इसहाक व इश्माएल वयात सोहोर धाःम्ह हित्तीया काय् एप्रोनयागु बुँइ च्वंगु मम्रेया लिक्कसं च्वंगु मक्पेलाया गुफाय् थुनाबिल।
10 थ्व बुँ अब्राहामं हित्तीतय्के न्यानाकाःगु खः। अब्राहाम व वया कलाः सारा निम्हय्सितं थन हे थुंगु खः।
11 अब्राहाम सी धुंकाः परमेश्वरं वया काय् इसहाकयात आशिष बियादिल। उबलय् इसहाक बेअर-लहै-रोइ लिक्कसं च्वनाच्वंगु खः।

इश्माएलया सन्तान

12 साराया मिश्र देशयाम्ह दासी हागारया पाखें दुम्ह अब्राहामया काय् इश्माएलया सन्तानया खँ थथे दु –
13 न्हापां बूकथं इमिगु नां थथे दु, नबायोत, केदार, अदबेल, मिब्साम,
14 मिश्मा, दुमा, मस्सा,
15 हदद, तेमा, यतूर, नापीश व केदमा।
16 इश्माएलया काय्पिं थुपि हे खः। थुपिं हे झिंनिगू कुलया नायः जुल। इमिगु हे नामं गांया नां च्वन।

17 इश्माएल १३७ दँ दुबलय् सित।

18 इश्माएलया कायपिं मिश्नया पुर्बपाखे अश्शूर वनेगु लँय्, हबीलांनिसें शूर तक च्वनाच्वंगु खः। इपिं अब्राहामया मेपिं सन्तानलिसे मिले मजुसे अलग्ग च्वनाच्वंगु खः।

इसहाक व वया परिवार

19 अब्राहामया काय् इसहाकया खँ थथे दु, अब्राहामया काय् इसहाक बुल।

20 इसहाकं पिइदँ दुबलय् अरामी बतूएलया म्ह्याय् व लाबानया केहें रिबेकालिसे ब्याहा यात। इपिं पद्दन-आरामयापिं खः।

21 रिबेका थारिम्ह मिसा जूगुलिं इसहाकं परमप्रभुयात वयापाखें मचा दयकाबीत प्रार्थना यात। परमप्रभुं वयागु प्रार्थना न्यनादिल। अले रिबेकाया प्वाथय् दत।

22 रिबेकाया प्वाथय् निम्ह मचा दुगु जुयाच्वन। अले इपिं प्वाथय् दुने हे थवंथवय् ल्वायेगु यानाच्वन। उकिं वं थथे मतिइ तल, "जितः थथे छाय् जुल?" अले वं परमप्रभुयाके न्यन।

23 परमप्रभुं वयात लिसः बियादिल,

"छंगु प्वाथय् निगू जाति दु।
इपिं बूसांनिसें हे अलग जुयाः बुइ।
चीधीम्ह तःधीम्ह स्वयाः बल्लाइ।
तःधीम्हय्स्यां चीधीम्हय्सिगु सेवा याइ।"

24 मचाबुइगु ई जुल। रिबेकाया प्वाथय् धात्थें हे निम्ह मचा दयाच्वन।

25 न्हापांम्ह मचा ह्याउँसे च्वंम्ह बुल। वयागु म्ह छम्हं सँया सं भुनातःगु दु। उकिं वयागु नां एसाव तल।

26 वयां लिपा बूम्ह मचा थः दाजु एसावयागु ग्वालि ज्वनाः बुल। उकिं इमिसं वयागु नां याकूब* तल। इपिं बूबलय् इसहाक खुइदँ दये धुंकल।

27 इपिं तःधि जुसेंलिं एसाव छम्ह बांलाःम्ह शिकारी व पिने जुयाः जुइम्ह जुल। याकूब धाःसा सोझाम्ह व छेंज्या जक याइम्ह जुल।

28 एसावं शिकार यानाः ला हयाबीगुलिं इसहाकं वयात अप्वः माया याः। रिबेकां धाःसा याकूबयात अप्वः माया याः।

एसावं थःगु अधिकार म्यूगु

29 छन्हु याकूबं मुसूति दायका च्वंबलय् एसाव नयेपित्याकाः पिनें लिहां वल।

30 वं धाल, "जि नये पित्यानाः सीन, उकिं जितः व ह्याउँगु सूप भचा ति।" (अय्जूगुलि वयात एदोम नं धायेगु याः)।

31 याकूबं धाल, "न्हापां जितः छिगु तःधीम्ह कायया अधिकार निं बियादिसँ।"

32 एसावं धाल, "जि नयेपित्यानाः सीन, उकिं जितः थ्व अधिकार छु यायेत?"

33 याकूबं धाल, "दक्वसिबय् न्हापां पा निं फयादिसँ।" अले वं पाफल। थुकथं वं थःम्ह तःधीम्ह कायया अधिकार मियाबिल।

34 याकूबं एसावयात मरि व ह्याउँगु सूप बिल। नयेनी यानाः एसाव थःगु लँ लिनावन।

थुकथं एसाव थःगु तःधीम्ह कायया अधिकारया च्यूताः मतसे वन।

26

इसहाक व रिबेका गरारय्

1 अब्राहामया पालय् जूगु अनिकाल लिपा हाकनं छकः अन अनिकाल जुल। उकिं इसहाक गरारय् पलिश्तीतय् जुजु अबीमेलेकयाथाय् वन।

2 परमप्रभुं वयाथाय् खनेदयकः वयाः धयादिल, "मिश्र देशय् वने मते। जिं धयाथाय् हे च्वँ।

3 छ परदेशी जुयाः अन हे च्वँ। जि छलिसें हे दइ, अले जिं छन्त आशिष बी। छायधाःसा जिं छिमि बाः अब्राहामलिसे छन्त व छिमि सन्तानयात थ्व हे देश बी धकाः बाचा चिनागु खः।

4 जिं छन्त आकाशय् च्वंगु नगु थें यक्व सन्तान बियाः इमित थ्व फुक्क देश बी। छिमि हे सन्तानपाखें संसारय् च्वंपिं फुक्कसिनं आशिष कायेखनि।

5 छायधाःसा अब्राहामं जिं धाःथें फुक्क यात। वं जिं बियागु आज्ञा, नियम व स्यनाकना मानय् यात।"

6 उकिं इसहाक गरारय् हे च्वन।

7 इसहाकं थः कलाः रिबेका तसकं बांलाःगुलि अन च्वंपिं मनूतय्सं वयात स्यानाः रिबेकायात यंकी धकाः ग्यानाः सुनानं वया कलाःया बारे न्यन कि "जिमि केहें" धकाः धायेगु यात।

---

* **25:26** २५:२६ याकूब थुकिया अर्थ खः ग्वालि ज्वनीम्ह

8 इसहाक अन च्वनाच्वंगु तःन्हु लिपा छन्हु जुजु अबीमेलेकं इयालं स्वःबलय् इसहाकं थः कलाःयात माया यानाच्वंगु खन।
9 अबीमेलेकं इसहाकयात दुने सःताः धाल, "रिबेका छंम्ह कलाः खः, छाय् वयात केहेँ धकाः धयागु?"
इसहाकं धाल, "वयागु लागि थनच्वंपिं मनूतय्सं जितः स्याइ धकाः।"
10 अबीमेलेकं धाल, "छं जिमित थ्व छु यानागु? सुनानं छिमि कलाःयात बांमलाःगु ज्या याःगु जूसा छं जिपिं फुक्कसित दोषी यानाबीगु, मखु ला?"
11 अले अबीमेलेकं दक्वसित थथे धकाः उजं बिल, "सुनानं थ्व मनूयात व थ्वया कलाःयात थिल जक धाःसां वयात स्याइ।"
12 इसहाकं अन बुँ ज्यात। अले उगु दँय् वं सच्छिब्व अप्वः सय्काः बाली लल, छायधाःसा परमप्रभुं वयात आशिष बियादीगु खः।
13 इसहाकया बुँज्या झन झन बांलानावन। अले थुकथं व तसकं तःमि जुल।
14 वयाके यक्व फै-च्वलय् व दास-दासीत दयावःगुलि पलिश्तीतय् व खनाः नुगः मुल।
15 अले इमिसं वया बौ अब्राहामया दास-दासीतय्सं अब्राहाम म्वानाच्वंबलय् हे म्हुयातःगु तुं ल्वहं व चा क्वफानाः ल्हानाबिल।
16 अबीमेलेकं नं इसहाकयात धाल, "छ जिमिगु देश त्वःताः हुँ, छायधाःसा छ जिपिं स्वयाः नं बल्लाये धुंकल।"
17 उकिं इसहाक शहरं पिहां वनाः गरारया पिने गंगु खुसि दुगु थासय् लिक्कसं पाल ग्वयाः च्वन।
18 इसहाकं अन थः बौ अब्राहामया पालय् म्हगु व पलिश्तीतय्सं अब्राहाम सी धुंकाः ल्हानाब्यूगु तुं हाकनं म्हइकेबिल। अले वं तुंतय्गु नां अब्राहामं तयातःगु हे तयाबिल।
19 इसहाकया दासतय्सं गंगु खुसिइ गाः म्हबलय् अन बुंगाःचा लुयावल।
20 अले गरारय् च्वंपिं फैजवाःत इसहाकया जवाःतलिसें, "थ्व जिमिगु लः खः" धकाः ल्वाः वल। उकिं व बुंगाःचिगु नां "ल्वापु" धकाः च्वन।
21 इसहाकया दासतय्सं मेगु तुं म्हुल। अन नं इपिं ल्वाः वल। उकिं उकियागु नां "शत्रु" च्वन।
22 अनंलि इमिसं मेथाय् वनाः हाकनं मेगु तुं म्हुल। थुगुसी धाःसा सुं ल्वाः मवल। उकिं वं व तुंयागु नां थथे धकाः "रहोबोत" तयाबिल, "आः धाःसा परमप्रभुं झीत च्वनेत व अझ अप्वयावनेत थाय् बियादीगु दु।"
23 व अनं बेर्शेबाय् वन।
24 उखुन्हु हे चान्हय् परमप्रभुं वयाथाय् खनेदयकः झायाः वयात धयादिल, "जि छिमि बौ अब्राहामया परमेश्वर खः। ग्याये मते, छायधाःसा जि छलिसें दु। जिं जिमि च्यः अब्राहामलिसे बाचा चिना थें छन्त आशिष बी, अले छं यक्व सन्तान दइ।"
25 इसहाकं अन छगू वेदी दय्काः परमप्रभुयात प्रार्थना यात। वं थःगु पाल नं अन हे ग्वल। वया दासतय्सं अन तुं म्हुइगु ज्या छुत।

इसहाक व अबीमेलेकया दथुइ जूगु सन्धि

26 छन्हु अबीमेलेक थःत सल्लाह बीम्ह अहुज्जत व सेनापति पीकोलयात ब्वनाः गरारं इसहाकयाथाय् वल।
27 इसहाकं इमित धाल, "छिकपिं थन छाय् झायागु? न्हापा ला छिकपिन्सं जितः क्वह्यंकाः थःपिनिगु देशं पितिना हयादिल।"
28 इमिसं धाल, "जिमिसं सिल, परमप्रभु छिलिसे दी। उकिं आः झी दथुइ छगू सन्धि याये। झीसं पाफयाः छगू थज्याःगु सन्धि याये।
29 छिं जिमित छुं यानादी मखु। न्हापा जिमिसं नं छितः मभिंगु छुं मयाना, बरु बांलाक हे व्यवहार याना। अले छुं मयासें याउँक छ्वयाहया। अथे हे छिसं नं जिमित छुं यानादी मते। आः छितः परमप्रभुं आशिष बियादिल।"
30 अले इसहाकं इमित तःधंक भ्वय् नकल। इपिं फुक्कसिनं नयेत्वने यात।
31 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां इसहाक व इमिसं छगू सन्धि यात। अले इसहाकं इमित याउँक बिदा बियाछ्वत। इपिं इसहाकलिसे लय्तायाः बायावन।
32 उखुन्हु हे इसहाकया दासतय्सं वयाः वयात धाल, "जिमिसं लः लुइका।"
33 वं उकियागु नां शिबा तल। उकिं व शहरयागु नां आः तक नं बेर्शेबा हे जुयाच्वंगु दु।

एसावया कलाःपिं

34 एसावं पिइदँ दुबलय् हित्ती बेरीया म्ह्याय् यहदीत व हित्ती एलोनया म्ह्याय् बासमतयात ब्याहा यात।
35 इपिं मिसातय्सं यानाः इसहाक व रिबेकायात म्वाये हे थाकुकाबिल।

27

इसहाकं एसावयात आशिष बीगु मनंतुंगु

1 इसहाक तसकं बुरा जुयाः मिखां हे मछुयावसेंलि वं थः दक्वसिबय् तःधीम्ह काय् एसावयात सःतल।
वं वयाः धाल, "जिं छु याये माल?"
2 इसहाकं धाल, "जि आः बुरा जुइ धुन, अले न्ह्यागु इलय् नं सी फु।
3 उकिं छ थःगु धनुष ज्वनाः शिकारय् हुँ। अले जिगु लागिं पशु स्यानाः हजि।
4 अले जितः साक्क दय्काः नके हजि। जिं छन्त सी न्ह्यः आशिष बिया थके।"
5 इसहाकं एसावयात थथे धाःगु रिबेकां न्यनाच्वन। एसाव शिकार यायेत पिहां वने धुंकाः
6 वं थःकाय् याकूबयात धाल, "जिं छिमि बाःनं छिमि दाजु एसावयात थथे धयाच्वंगु ताया –
7 'जि सी न्ह्यः छं शिकार यानाहयाः जितः साक्क नकि। अले जिं परमप्रभुया न्ह्यःने छन्त आशिष बी।'
8 उकिं, आः जिगु खँ न्यँ, अले जिं धाःथें या।
9 वनाः बांलाःपिं निम्ह भ्याःचा ज्वनाः वा, जिं छिमि बाःनं धाःथें साक्क इमिगु ला दय्काबी।
10 छं व यंकाः छिमि बाःयात नकि। अले छिमि बाःनं सी न्ह्यः छन्त हे आशिष बी।"
11 याकूबं धाल, "एसावया ला म्ह छम्हं सँ दु। जिके धाःसा सँ मदु।
12 छुं जुयाः बाःनं जितः थियास्वल धाःसा जिं वय्कःयात झंगःलाःगु थें जुइ। अले जितः आशिषया थासय् सराः बियादी।"
13 रिबेकां वयात धाल, "छन्त ब्यूगु सराः जितः लायेमा। छं जिं धाःथे जक भ्याःचा ज्वनाः वा।"
14 उकिं याकूबं वनाः मांम्हय्सिनं धाःथें भ्याःचा ज्वनाः वल। रिबेकां याकूबया बौयात यःथें साक्क ला दय्काबिल।
15 अले वं छैंय् दुगु एसावया भिंगु भिंगु लं हयाः याकूबयात फिकल।
16 याकूबया ल्हाः व गःपतय् सँ मदुथाय् भ्याःचिया छैंगू तिकाबिल।
17 अले थःम्ह साक्क दय्कूगु ला व मरि याकूबया ल्हातिइ तयाबिल।

याकूबं झंगः लानाः आशिष काःगु

18 याकूबं थः बौयाथाय् वनाः धाल, "बाः, जि वये धुन।"
बौम्हं न्यन, "छ जिमि गुम्ह काय् खः?"
19 याकूबं धाल, "जि एसाव खः, छिम्ह दक्वसिबय् तःधीम्ह काय्। जिं छिं धाःथे यानाः हये धुन। दनाः ला भपियादिसँ। अले जितः आशिष बियादिसँ।"
20 इसहाकं न्यन, "छं गय् यानाः थुलि याकनं लुइका, पुता?"
याकूबं लिसः बिल, "छिकपिनि परमप्रभु परमेश्वरं जितः लुइकेत ग्वाहालि यानादिल।"
21 इसहाकं याकूबयात धाल, "जिगु लिक्क वा, छन्त थियाः छ जिमि काय् एसाव खः ला कि मखु स्वये।"
22 याकूब इसहाकया लिक्क्क वन। इसहाकं वयात थियाः धाल, "छंगु सः याकूबयागु थें च्वं। छंगु ल्हाः धाःसा एसावया थें च्वं।"
23 याकूबया ल्हातिइ एसावया थें सँ दुगुलिं वं याकूबयात म्हसीके मफुत। वं आशिष बीत हाकनं छकः न्यन –
24 "छ धात्थें एसाव खः ला?"
"खः" वं लिसः बिल।
25 इसहाकं धाल, "जितः ला भचा हजि। जिं थ्व नये धुंकाः छन्त आशिष बी।" याकूबं हयाबिल। वं व नल। याकूबं दाखमघ नं हयाबिल। वं व नं त्वन।
26 अले इसहाकं धाल, "जिगु लिक्क वा, पुता, अले जितः चुप्पा न।"
27 याकूबं चुप्पा नयाच्वंबलय् इसहाकं वयागु वसःया बास कयाः म्हसीकल, अले धाल –

"जिमि काय्या वसःया बास,
परमप्रभुं आशिष बियादीगु बँयागु बास थें च्वं।
28 परमेश्वरं छन्त आकाशं सुति गाय्काः
बुँइ यक्व सय्काः आशिष बियादीमा।
अले यक्व अन्न व दाखमघ बियादीमा।
29 थीथी जाति छंगु सेवा यायेमा,
मनूतय्सं छन्त भागि यायेमा,
छं दाजुकिजाया छ मालिक जुइमा,
छं किजापिन्सं छन्त भागि यायेमा,
छन्त सराः बीपिं फुक्कसित सराः लायेमा,

छन्त आशिष बीपिं फुक्कसिनं आशिष कायेमा।"
30 इसहाकं आशिष बीधुंकाः अले याकूब अनं पिहां वने धुंकाः वया दाजु एसाव शिकारं लिहां वल।
31 वं नं साक्क नसाज्वलं दय्कल, अले थः बौयाथाय् यंकाः धाल, "बाः, दनादिसँ, जिं शिकारं हयागु ला भपियादिसँ, अले जितः आशिष बियादिसँ।"
32 इसहाकं न्यन, "छ सु?"
वं लिसः बिल, "छिम्ह दक्वसिबय् तःधीम्ह काय् एसाव।"
33 थ्व न्यनाः इसहाक तसकं खात। अले धाल, "अय्जूसा छ वये न्ह्यः शिकार यानाः जितः ला नकेहःम्ह सु लय्? जिं वयात आशिष बी धुन। आः व आशिष वयागु हे जुइ।"
34 बौया थ्व खँ न्यनाः एसाव ततःसलं हालाः ख्वल, अले धाल, "बाः, जितः नं छिगु आशिष बियादिसँ।"
35 इसहाकं धाल, "छिमि किजां जितः वयाः झंगः लात। वं छन्त बीगु आशिष लाकाः यंकल।"
36 एसावं धाल, "वयागु नां याकूब तःगु पाय्छि हे जुल। वं निकः निकः जितः झंगः लाये धुंकल। वं जिगु तःधीम्ह काय्यागु अधिकार लाकाः काल, आः जिं कायेगु आशिष नं लाकाः यंकल। छिके आः जितः बीगु छुं हे आशिष ल्यं मन्त ला?"
37 इसहाकं लिसः बिल, "जिं वयात छं मालिक यानाबी धुन। फुक्क किजापिन्त वया च्यः यानाबी धुन। जिं वयात फुक्क अन्न व दाखमध नं बी धुन। आः छन्त बीत जिके छुं हे मदये धुंकल, पुता।"
38 एसावं हाकनं धाल, "छिके छगुलि अप्वः मेगु आशिष मदु ला, बाः? जितः नं आशिष बियादिसँ।" अले व ततःसलं ख्वल।
39 इसहाकं वयात धाल,
"छ च्वनीगु बँ अन्न सयेगु पाखें
व आकाशं गाइगु सुति लः पाखें तापाइ।
40 छ थःगु तरवारया बलं म्वाना च्वनेमाली।
छं थः किजाया सेवा यायेमाली।
गुबलय् छ थ्व पाखें हीचाइ
उबलय् छं थःगु गःपतं
वयागु ककुसिँ लिकयाः वांछ्वइ।"
41 थः बौनं याकूबयात आशिष ब्यूगुलि एसाव व खनाः तंम्वल। अले मनमनं धाल, "जिमि बौ सीवं जिं वयात स्यानाबी।"
42 रिबेकां एसावया थ्व ग्वसाः सीकाः थःकाय् याकूबयात सःताः धाल, "छिमि दाजुं छन्त स्यानाः बदला कायेगु बिचाः यानाच्वंगु दु।
43 उकिं जिं धयागु खँ न्यँ। छ याकनं हे हारानय् जिमि दाजु लाबानयाथाय् बिस्युं हुँ।
44 अले छिमि दाजुया तं क्वमलाःतले अन हे च्वँ।
45 छं याःगु खँ ल्वःमनाः छिमि दाजुया तं क्वलासेंलि जिं छन्त काय्के छ्वयाहये। छन्हुं हे जि छाय् छिपिं निम्हंलिसे बायाच्वनेगु?"
46 अले रिबेकां इसहाकयात धाल, "थनच्वंपिं हित्ती मिसातय्सं यानाः जि हीमी चायेधुन। याकूबं नं हित्ती मिसा हे ब्याहा यात धाःसा ला जि सीसां जिल।"

28

इसहाकं याकूबयात लाबानयाथाय् छ्वःगु

1 इसहाकं याकूबयात सःताः आशिष बियाः धाल, "छं सुं हे कनानी मिसालिसे ब्याहा याये मते।
2 पद्दन-आरामय् छिमि मांया बौ बतूएलया छेंय् वनाः छिमि पाजु लाबानया म्ह्यायपिं मध्ये छम्हय्सित ब्याहा या।
3 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं छन्त आशिष बीमा। अले छं यक्व सन्तान दयाः छंपाखें यक्व जाति दयेमा।
4 परमेश्वरं छन्त व छिमि सन्तानयात अब्राहामयात ब्यूगु आशिष बियादीमा। अले परमेश्वरं अब्राहामयात बी धाःगु व झी आः च्वनाच्वनागु देश नं परमेश्वरं छन्त बियादीमा।"
5 अले इसहाकं याकूबयात पद्दन-आरामय् एसाव व याकूबया मां रिबेकाया दाजु, अरामी बतूएलया काय् लाबानयाथाय् छ्वत।
6 एसावं थः बौ इसहाकं याकूबयात आशिष बियाः सुं नं कनानी मिसायात ब्याहा याये मते धकाः भम्चा मालेत पद्दन-आरामय् छ्वःगु खँ सिल।
7 वं याकूब थः मांबौया खँ न्यनाः पद्दन-आरामय् वंगु खँ नं सिल।
8 अले वं थः बौ इसहाकयात कनानी मिस्त गुलि तक मयः धयागु खँ वाः चाय्कल।

9 उकिं वं थः कका अब्राहामया काय् इश्माएल्याथाय् वनाः वया म्ह्याय्, नबायोतया क्यहेँ महलतयात थः कलाःपिं दय्क दय्कं ब्याहा याना हल।

बेथेलय् याकूबया दर्शन

10 बेर्शेबा त्वःताः याकूब हारानपाखे वन।
11 खिउँयावसेंलि व छथाय् बासं च्वनेत दित। व ल्वहंया फुंग तयाः अन हे ग्वारातुल।
12 वं म्हगसय् स्वर्ग पृथ्वी छस्वागु छपु स्वाहानेय् परमेश्वरया दूतत थाहां क्वहां जुयाच्वंगु खन।
13 परमप्रभुं वया लिक्क वयाः धयादिल, "जि परमप्रभु खः, छं तापाःबाज्या अब्राहामया परमेश्वर, अले इसहाकया परमेश्वर। जिं छन्त व छिमि सन्तानयात छ च्वनाच्वंगु देश बी।
14 छिमि सन्तान पृथ्वीया धू थें जुइ। इपिं पुर्ब व पच्छिम, उत्तर व दच्छिन न्यनावनी। पृथ्वीया फुक्क मनूतय्सं छ व छिमि सन्तानपाखें आशिष काइ।
15 जि छलिसें दु। छ न्ह्याथाय् वंसां जिं छन्त स्वयाच्वने। अले जिं छन्त थन हे लित हये। जिं छन्त बाचा चिनागु ज्या पूमवंतले त्वःते मखु।"
16 याकूबया न्ह्यलं चासेंलि वं बिचाः यात, "परमप्रभु थन हे दी, जिं सीके मफुत।"
17 अले वं ग्यानाः धाल, "थ्व थाय् ला मेगु मखुसे परमेश्वरया छेँ हे जुइमाः। थ्व थाय् ला स्वर्गया लुखा जुइमाः।"
18 सुथ न्हापां याकूबं दनाः थःम्ह छ्यं दिकाः घनागु ल्वहंयात लुमन्तिया चिं थें धंकल। अले उकी च्वंनिसें चिकं लुत।
19 वं व थाय्या नां बेथेल तल। न्हापा व थाय्या नां लुजः खः।
20 अले याकूबं थथे धयाः भाकल यात, "परमेश्वर जिलिसें दु धयागु खःसा, अले जितः जि वँवंथाय् बचय् यानादी, नके, त्वंके व पुंके यानादी धयागु खःसा,
21 जि हाकनं जिमि बाःयाथाय् याउँक लिहां वने फत धाःसा परमप्रभु हे जिम्ह परमेश्वर जुइ।
22 अले जिं धंकागु थ्व ल्वहं परमेश्वरया छेँ जुइ। अले वय्कलं बियादीगु न्ह्यागुं झिब्वय् छब्व वय्कःयात देछाये।"

29

याकूब लाबानया छेँय् थ्यंगु

1 याकूब थःगु लँ लिनाः वन। व पुर्बया देशय् थ्यन।
2 अन वं छथाय् छगः तुं खन। तुंया लिक्कसं स्वबथां फैत च्वनाच्वंगु दु। व फैचातय्त व हे तुंयागु लः त्वंकीगु जुयाच्वन। तुंया म्हुत तीगु छगः तग्वःगु ल्वहं दु।
3 फैत फुक्क अन मुंवयेधुंकाः फैजवाःतय्सं तुंया म्हुतुं ल्वहं चीकाः लः त्वंकीगु व अले हाकनं व ल्वहँतं तुंया म्हुत तिनाबीगु जुयाच्वन।
4 याकूबं फैजवाःतय्के न्यन, "पासापिं, छिपिं गनं वयागु?"
इमिसं लिसः बिल, "जिपिं हारानं वयापिं खः।"
5 वं इमित धाल, "छिमिसं नाहोरया छय् लाबानयात म्हस्यू ला?"
इमिसं लिसः बिल, "स्यू, जिमिसं म्हस्यू।"
6 याकूबं इमित हाकनं धाल, "वय्कः म्हं फु ला?"
इमिसं धाल, "वय्कः म्हं हे फु। वय्कःया म्ह्याय् राहेल फैत ज्वयाः थन हे वइतिनि।"
7 वं धाल, "छिपिं थन छाय् मुनाच्वनागु? निभाः बीगु ई मजूनि। फैत मुंकेगु ई नं मजूनि। उकिं लः त्वंकाः फैतय्त हाकनं ज्वयेयंकि।"
8 इमिसं धाल, "फुक्क फैत ममुंकं अले तुंया म्हुतुं ल्वहं मचीकं जिमिसं अथे याये फइ मखु। अथे जुइ धुंकाः तिनि जिमिसं फैतय्त लः त्वंके फइ।"
9 याकूब इपिं लिसे खँ ल्हाना च्वंबलय् हे राहेल थः बौया फैत ज्वयाः अन थ्यंकः वल। वया बौया फैत वं हे जइगु जुयाच्वन।
10 याकूबं थः पाजु लाबानया म्ह्याय् राहेल व वया फैत खनेवं वनाः तुंया म्हुतुइ च्वंगु ल्वहं चीकाः थः पाजुया फैतय्त लः त्वंकल।
11 अले वं राहेलयात चुप्पा नल, अले लय्तायाः मिखां ख्वबि हाय्कल।
12 वं राहेलयात "जि छिमि बाःया थःलाःम्ह रिबेकाया काय् खः" धकाः कन। थ्व न्यनाः राहेलं ब्वाँय् वनाः थः बौयात धाल।
13 थः भिंचा याकूबया थ्व खँ न्यनाः लाबान हथाय् पथासं ब्वाँय् वयाः नापलाः वल। वं याकूबयात घय्पुयाः चुप्पा नल। अले थःगु छेँय् हल। याकूबं जूगु फुक्क खँ कन।

14 अले लाबानं धाल, “छ जिगु हे ला व हि खः।”
याकूब वलिसे च्वंगु लच्छि दये धुंकाः छन्हु
15 लाबानं वयात धाल, “छ जिमि थः लायेवं छं सितिकं जिगु ज्या यायेगु ला? छन्त गुलि ज्याला माः, धा।”

याकूबं लेआ व राहेललिसे ब्याहा याःगु

16 लाबानया निम्ह म्ह्याय्पिं दु। तःधीम्हय्सिगु नां लेआ व चीधीम्हय्सिगु नां राहेल खः।
17 लेआया बांलाक मिखां मछू। राहेल धाःसा बांलानाः स्वये जिउ।
18 याकूबं राहेलयात यय्कल। उकिं धाल, “जिं छिम्ह चिधीम्ह म्ह्याय्या लागि न्हय्दँ तक छिगु ज्या याये।”
19 लाबानं धाल, “वयागु ब्याहा मेपिंलिसे यानाबीगु स्वयाः ला छन्त बीगु हे बांलाः। उकिं छ जिलिसें हे च्वँ।
20 अले राहेलया निंतिं याकूबं न्हय्दँ तक अन हे ज्या यानाः च्वन। वं राहेलयात तसकं यय्कूगुलि थ्व ई वयात चिहाकः थें ताल।”
21 अले वं लाबानयात धाल, “जिगु ई पूवन। आः जितः छिकपिनि म्ह्याय् बियादिसँ।”
22 लाबानं अन च्वंपिं फुक्क मनूतय्त सःताः भ्वय् नकल।
23 बहनिइ धाःसा लाबानं थः म्ह्याय् लेआयात याकूबयाथाय् हयाबिल। याकूब वलिसें घन।
24 लाबानं थः दासी जिल्पा थः म्ह्याय् लेआयात दासी कथं बिल।
25 कन्हय् खुन्हु सुथय् याकूबं थःनापं लेआयात खन। अले वं लाबानयात धाल, “छिं जितः थथे छाय् यानादियागु? जिं राहेलया निंतिं छिथाय् ज्या यानागु, मखु ला? छिं जितः छाय् झंगः लानागु?”
26 लाबानं धाल, “जिमि तःधीम्ह म्ह्याय् ब्याहा मजुइकं चिधीम्ह म्ह्याय्या ब्याहा यायेगु चलन मदु।
27 उकिं न्हय्न्हु तक लेआलिसे हनाच्वँ। अले हाकनं राहेललिसे ब्याहा या। थुकिया पलेसा छं मेगु न्हय्दँ जिथाय् ज्या यायेमाः।”
28 वं अथे हे यात। न्हय्न्हु लिपा लाबानं थः म्ह्याय् राहेलयागु ब्याहा याकूब नाप यानाबिल।
29 लाबानं थः दासी बिल्हा थः म्ह्याय् राहेलयात दासी कथं बिल।
30 याकूबं राहेलयात नं ब्याहा यात। वं लेआयात स्वयाः अप्वः राहेलयात माया याः। अले वं मेगु न्हय्दँ तक लाबानयाथाय् ज्या यात।

याकूबया लेआपाखें मस्त दुगु

31 लेआयात माया मयाःगु खनाः परमप्रभुं वयात प्वाथय् दय्काबिल। राहेलयात धाःसा थारि हे याना तल।
32 लेआया प्वाथय् दत, अले वं काय् बुइकल। वं व मचायागु नां थथे मतिइ तयाः स्बेन तल, “परमप्रभुं धात्थें हे जिगु दुःख खनादीगु दु। आः ला जितः जिमि भाःतं माया याइ।”
33 वया हाकनं प्वाथय् दत, अले हानं मेम्ह काय् बुल। वं धाल, “जितः माया मयाः धकाः सीकाः हे परमप्रभुं जितः थ्व काय्नं बियादीगु खः।” उकिं वं वयागु नां शिमियोन तल।
34 वया हाकनं प्वाथय् दयाः काय् बुल। अले वं धाल, “थुगुसी ला जिमि भाःतं जितः स्वइ, छाय्धाःसा वय्कःया लागि जिं स्वम्ह काय् बुइकेधुन।” उकिं वं वयागु नां लेवी तल।
35 वया हाकनं प्वाथय् दयाः काय् बुल। वं धाल, “थुगुसी ला जिं परमप्रभुयात तःधंके।” उकिं वयागु नां यहूदा तल। अनंलि वया मचाबुइगु दित।

30

बिल्हा व जिल्पापाखें मस्त दुगु

1 राहेलं याकूबयात मचा बुइकाबी मफुगुलि वया थः ततालिसे नुगः मुल। अले वं याकूबयात धाल, “जितः नं मस्त दय्काब्यु। मखुसा जि सिनावने।”
2 याकूब व खनाः तंम्वल, अले धाल, “जि परमेश्वर खः ला छन्त मचा दय्काबीत?”
3 “जिम्ह दासी बिल्हा थन हे दु। वयापाखें मचा दय्कादिसँ। अले जि वयापाखें मां जुइ दइ।”
4 उकिं राहेलं याकूबलिसे थः दासी बिल्हायागु ब्याहा यानाबिल।
5 बिल्हाया प्वाथय् दयाः काय् बुल।
6 अले राहेलं धाल, “परमेश्वरं जिगु पँ लिनादिल। वय्कलं जिगु प्रार्थना न्यनाः जितः काय् बियादिल।” उकिं वं वयागु नां दान तल।
7 राहेलया दासी बिल्हाया हाकनं प्वाथय् दयाः मेम्ह काय् बुल।
8 अले राहेलं धाल, “जिं जिमि ततालिसे तसकं थाकुक ल्वानाः त्याकागु दु।” उकिं वं वयागु नां नप्ताली तल।

9 थःपाखें मचाबुइगु घूगुलि लेआं थः दासी जिल्पायात याकूबलिसे ब्याहा यानाबिल।
10 लेआया दासी जिल्पाया पाखें काय् छम्ह बुल।
11 लेआं धाल, "जि गुलि भाग्यमानी।" अले वं वयागु नां गाद तल।
12 लेआया दासी जिल्पां याकूबयापाखें हाकनं मेम्ह काय् बुइकल।
13 अले लेआं धाल, "जि गुलि सुखी। मिसातय्सं जितः सुखीम्ह धकाः धाइ।" उकिं वं वयागु नां आशेर तल।
14 छ्व लयेगु इलय् छन्हु रूबेन बुँई वन। वं अन विशाखमूल लुइकाः थः मां लेआयाथाय् हल। राहेलं लेआयात धाल, "जितः नं छिमि काय्नं हःगु विशाखमूल भचा ब्यु लय्?"
15 लेआं वयात धाल, "जिमि भाःतयात जक कयां मगाः ला? जिमि काय्या विशाखमूल नं कायेमाल ला?"
राहेलं धाल, "अय्सा छिमि काय्या विशाखमूलया पलेसा थौं वय्कः छलिसे घनी।"
16 उखुन्हु याकूब सन्ध्याकाः इलय् बुं लिहां वःबलय् लेआं वनाः वयात धाल, "छि थौं जिलिसें घनेमाः। जिं छितः जिमि काय्या विशाखमूलमालिसे त्यायकयागु दु।" उकिं याकूब उखुन्हु वलिसे हे घन।
17 परमेश्वरं लेआयागु प्रार्थना न्यनादिल। अले वया प्वाथय् दयाः न्याम्ह्म काय् बुल।
18 लेआं धाल, "जिं जिमि भाःतयात थः दासी लःल्हाना बियागुलिं परमेश्वरं जितः सिरपाः बियादिल।" उकिं वं वयागु नां इस्साखार तल।
19 लेआया हानं प्वाथय् दयाः खुम्ह्म काय् बुल।
20 अले लेआं धाल, "परमेश्वरं जितः तःधंगु सिरपाः बियादीगु दु। आः जितः जिमि भाःतं हनाबना तइ, छाय्धाःसा जिं वय्कःयात खुम्ह काय् बुइकाबियागु दु।" उकिं वं वयागु नां जबूलून तल।
21 छुं ई लिपा वं छम्ह म्ह्याय् बुइकल। वं वयागु नां दीना तल।
22 अले परमेश्वरं राहेलयात लुमंकादिल। वयागु प्रार्थना न्यनाः वय्कलं वयात प्वाथय् दय्काबिल।
23 वं काय् बुइकल। अले वं धाल, "परमेश्वरं जिगु बदनामी चीकादिल।"
24 वं वयागु नां योसेफ तल। अले वं हाकनं, परमप्रभुं जितः मेम्ह काय् नं बियादीमा धकाः प्रार्थना यात।

याकूबया सम्पत्ति अप्वः दयावःगु

25 योसेफ बुइधुंकाः याकूबं लाबानयात धाल, "जितः वनेबियादिसँ। जि थःगु हे देशय् वने।
26 जिं छिथाय् ज्या यानाः दुपिं जिमि कलाःपिं व मस्त जितः यंके बियादिसँ। जिं छिथाय् गुलि बांलाक ज्या यानाः छिं सि हे स्यू।"
27 लाबानं वयात धाल, "छं जितः माया वं धयागु खःसा थन हे च्वँ। परमप्रभुं जितः छंगुपाखें आशिष बियादीगु दु धकाः जिं सीके धुन।
28 छन्त गुलि ज्याला माः धा। जिं उलि हे बी।"
29 याकूबं वयात धाल, "जिं थन गुकथं ज्या याना धकाः छिं सि हे स्यू, अले जिगु सुसाःकुसाः दयाः छिगु सा द्वहं व फै-च्वलय् नं गुलि यक्व दये धुंकल छिं सि हे स्यू।
30 जि वये न्ह्याः छिके यक्व मदु। आः छिके यक्व दये धुंकल। जिं ल्हाः तःथाय् तक्क परमप्रभुं छितः आशिष बियादीगु दु। आः धाःसा जिं थःगु हे परिवारया लागि छुं व्यवस्था यायेमाः।"
31 लाबानं धाल, "जिं छन्त छु बी लय्?"
याकूबं धाल, "छिं जितः छुं नं बियादीम्वाः। छिं जितः छिगु पशुया बथांया सुसाःकुसाः यानाः ज्वय्केबियादिसँ।
32 "थौं जितः छिगु पशुया बथां मध्ये च्याःथाःपिं च्वलय्चात व हाकुपिं भ्याःचात ल्ययके बियादिसँ। व हे जिगु ज्याला जुइ।
33 जि गुलि इमानजमान दुम्ह धकाः छिं लिपा नं सीकाकाये फइ। छिं जितः ज्याला ब्यूगु फैचात व च्वलय्चात स्वः झासँ, उकी छम्ह हे जक च्याःमथाःम्ह च्वलय् व हाकु मजूम्ह फैचा लुल धाःसा जिं खुयाहःगु जुइ।"
34 लाबानं धाल, "ज्यू। छं धाःथें हे जुइ।"
35 तर लाबानं धाःसा उखुन्हु हे च्याःथाःपिं दुगु व च्वलय्चात अले हाकुपिं भ्याःचात धाक्व थःम्हं हे ल्ययाः थः काय्पिन्त बियाछ्वत।
36 अले लाबानया काय्पिं याकूब च्वनाच्वंगु थासं स्वन्हु तापाःगु थासय् वन। लाबानया ल्यंदुपिं फैच्वलय्या बथां स्वयेगु ज्या याकूबं यात।
37 याकूबं लहरे पीपल, मर्स्याबरां व स्यांगुलिमाया कचा ध्यनाः उकियात तुइक बाला चिंक फायाः
38 फै व च्वलयतय्सं लः त्वंवइबलय् खने दइकथं लः त्वनीगु थलय् तयाबीगु यात। छाय्धाःसा फैच्वलय्या बथां अन वयाः पासा थ्वःवइगु वं स्यू।

39 कचाबालाया न्ह्यःने वयाः पासा थ्वःवःपिनि मचात च्याःथाःपिं जुयाः बुल।
40 याकूबं फैचातय्त च्वलय्चात पाखें अलग तयाः इमित हाकुपिं व च्याःथाःपिं फै-च्वलय् चूलाइकथं तयाबिल। थुकथं
वं थः फै-च्वलय् लाबानया फैच्वलय्लिसे ल्वाकमछ्यासे अलग्ग तयाः लहिनाः यक्व दय्कायंकल।
41 स्वयेज्यूपिं व बल्लाःपिं फैच्वलय्या बथां पासा थ्वःवइबलय् वं कचा बालात इमिगु न्ह्यःने लः त्वनेगु थलया लिक्क
तयाबीगु।
42 बमलाःपिनिगु न्ह्यःने धाःसा अथे कचा बाला तया मब्यू। थुकथं बल्लाःपिं फै-च्वलय् धाक्व याकूबयागु जुल, अले
बमलाःपिं फै-च्वलय् धाक्व लाबानया जुल।
43 थथे याकूब तसकं तःमि जुल। वया यक्व फै-च्वलय्, दास-दासीत, ऊँट व गधा दत।

31

याकूबं लाबानया छेँ त्वःता वंगु

1 याकूबं लाबानया काय्पिन्सं थथे धयाच्वंगु ताल, "याकूबं जिमि बाःयागु फुक्कं काये धुंकल। वं जिमि बाःयागु सम्पत्तिं
हे थ्व फुक्क दय्कूगु खः।"
2 वं लाबान न्हापा थें मजुइधुंकूगु नं वाः चाय्कल।
3 उबलय् हे परमप्रभुं याकूबयात धयादिल, "छिमि बाः व थःथितिपिनिगु थासय् हे लिहां हँु। जि छलिसें हे दइ।"
4 उकिं वं राहेल व लेआयात थः पशुतय् बथां दुथाय् सःतके छ्वत।
5 वं इमित धाल, "छिमि बाः आः न्हापा थें मजुइ धुंकल। अय्सां जिमि बाःया परमेश्वर धाःसा जिलिसें हे दी।
6 जि थःम्ह फु थे छिमि बाःयागु सेवा यानागु ला छिमिसं सि हे स्यू।
7 अय्नं छिमि बाःनं जितः झंगः लानाः झिकः तक जिगु ज्याला हिलाब्यूगु दु। परमेश्वरं धाःसा जितः वयापाखें छुं कथं
मभिके मब्यू।
8 छिमि बाःनं च्याःथाःपिं धाक्व छंगु ज्याला जुल धाल, फुक्क फैच्वलय्या बथांनं च्याःथाःपिं हे बुइकल। वं ध्वःथाःपिं
धाक्व छंगु ज्याला जुल धाल, फुक्क फैच्वलय्या बथांनं ध्वःथाःपिं हे बुइकल।
9 परमेश्वरं छिमि बाःया पाखें फुक्क फैच्वलय्या बथां लाकाकाल, अले जितः बियादिल।
10 "छकः जिं फैच्वलय्या पासा थ्वइगु इलय् म्हगसय् दुगुचातय्सं च्याःथाःपिं व ध्वःध्वःथाःपिं च्वलय्चात पासा थ्वयाच्वंगु
खन।
11 परमेश्वरया दूतं जितः म्हगसय् धयादिल, 'याकूब!' जिं 'हजुर' धया।
12 "वय्कलं धयादिल, 'स्व, पासा थ्वयाच्वंपिं फुक्क दुगुचात च्याःथाःपिं व ध्वःथाःपिं जक दु। छाय्धाःसा जिं लाबानं
छन्त याःगु फुक्कं खनागु दु।
13 छं ल्वहं धंकाः चिकं लुनाः पाःफय्कूगु थाय् बेथेलया परमेश्वर जि हे खः। आः थ्व थाय् त्वःताः छ थः बूगु थासय् लिहां
हँु।' "
14 अले राहेल व लेआं धाल, "आः जिमि बाःया छेँय् जिमिगु छुं हे हक मदये धुंकल।
15 वय्कलं जिमित मेपिन्त थें व्यवहार मयाः ला? वय्कलं जिमित म्यूगु जक मखु, जिमिगु लागि पूगु धिबा नं छ्यलाबिल।
16 परमेश्वरं वय्कःया पाखें लाकाकाःगु फुक्क सम्पत्ति जिमिगु व जिमि मस्तय्गु खः। छिं परमेश्वरं धयादी थें यानादिसँ।"
17 उकिं याकूबं थः मस्तय्त व कलाःपिन्त उँटय् गय्कल।
18 अले थःम्ह पद्दन-आरामय् मुंकूगु फुक्क फैच्वलय्या बथां व सम्पत्ति ज्वनाः थः बौ इसहाकयाथाय् कनान देशय् वनेत
पिहां वल।
19 उबलय् लाबान फैतय्त सँ चाकःवनाच्वंगु खः। थः बौ मदुबलय् राहेलं थः बौया छेँय् च्वंगु मूर्तित खुयाहल।
20 याकूबं अरामी लाबानयात थःछें त्वःतावनेगु खँ मकंसे झंगः लात।
21 व थःम्ह मुंकूगु दक्वं ज्वनाः हथाय् पथासं अनं बिस्युं वन। अले यूफ्रेटिस खुसि छिनाः गिलाद पहाडपाखे वन।

लाबानं याकूबयात ल्यूगु

22 स्वन्हु लिपा लाबानं याकूब बिस्युं वंगु खँ सिल।
23 अले वं थः थःथितिपिं ज्वनाः न्हय्न्हु तक याकूबयात माः वन, अले गिलादया पहाडय् वं वयात लुइकल।
24 उखुन्हु हे चान्हय् परमेश्वरं म्हगसय् वयाः लाबानयात धयादिल, "होश या, छं याकूबयात छुं कथं ख्यायें मते।"
25 लाबानं याकूबयात लुइकूबलय् व गिलादया गुँइ पाल ग्वयाः च्वनाच्वंगु खः। लाबान व वया थःथितिपिन्सं नं अन हे
थःपिनिगु पाल ग्वल।
26 लाबानं याकूबयात धाल, "छं जितः झंगः लानाः जिमि म्ह्याय्पिन्त छाय् लडाइँलय् ज्वनाहःपिन्त थें हयागु?

27 छं जितः छाय् छुं मधासे बिस्युं वयाः झंगः लानागु? छं जितः धाःगु जूसा जिं छन्त लय्तातां दम्फु व वीणा थाथां म्ये
हालाः छ्वयाहयेगु खः नि।
28 छं जितः जिमि छय्पिन्त माया यायेगु व म्ह्याय्पिन्त चुप्पा तक हे नके मबिल। छं मूर्ख ज्या यात।
29 जिं छन्त स्यंके नं फु। तर म्हिगः चान्हय् छिमि बाःया परमेश्वरं जितः धयादिल, 'होश या, छं याकूबयात छुं कथं ख्याये
मते।'
30 जिं स्यू छ थः बौया छेँय् वनेत आयब्गुलिं थथे पिहां वःगु खःसां छं छाय् जिगु छेँया मूर्तित खुयाहयागु?"
31 याकूबं लाबानयात धाल, "छिं थः म्ह्याय्पिन्त जिपाखें लिगनायनी धकाः जि ग्यात।
32 छिगु मूर्ति सुयाके दु, व मनू सी माली। छिं झी थःथितिपिनिगु न्ह्याःने थःगु छु छु जिके दु मालाः कयादिसँ।" याकूबं
राहेलं मूर्ति खुयाहःगु खँ मस्यू।
33 अले लाबान याकूब, लेआ, व निम्ह दासीपिनिगु पाल दुने दुहां वन। अन वं छुं लुइके मफुत। व लेआया पालं पिहां वयाः
राहेलया पाल दुने वन।
34 राहेल धाःसा छेँया मूर्तित ऊँटया फ्यतुसाय् तयाः थः उकी घःने फ्यतुनाच्वन। लाबानं पाल दुने गुलि मालं नं लुइके मफु।
35 राहेलं थः बौयात धाल, "जिमि प्रभु, जि खनाः तंम्वयादी मते, बाः। जि थीमज्यू जूगुलिं जि छिगु न्ह्याःने दने मछिं।"
उकिं वं न्ह्याक्व माःसां छेँया मूर्ति लुइके मफुत।
36 याकूब तंम्वल। अले वं लाबानयात हक्काः धाल, "जिं छु मभिंगु ज्या यानागु दु? जिं छु पाप यानागु दु धकाः छिं जितः
थथे लिनादियागु?
37 छिं जिगु फुक्क सामान स्वयादीधुंकल। छिं थःगु छेँया छु सामान लुइकादिया? व जिगु व छिकपिनि थःथितिया न्ह्याःने
तयादिसँ। इमिसं हे छिगु व जिगु न्याय याइ।
38 "जि निइदँ तक छिलिसे च्वना। छिकपिनि छम्ह फै व च्वलय्चिया नं मत्यवं मचा कुहां वः धयागु मजू! न त जिं छिम्ह
छम्ह हे फै-च्वलय् हे नया।
39 जंगलया पशुतय्सं स्याःपिं फै-च्वलय् तकं जिं छिथाय् महसे थःम्हं हे उकिया मू पुलाबिया। न्हिनय् तंपिं जुइमा कि
चान्हय् तंपिं जुइमा फुक्क फैच्वलय्या पलेसा नं छिं जिके कयादिल।
40 "न्हिनय्सिया निभालं व चान्हय्सिया चिकुं जिगु म्ह गुलि न्यल। जिगु मिखाय् न्ह्याः धयागु हे मवः।
41 निइदँ जि थुकथं छिगु छेँय् च्वना। जिं झिंप्यदँ छिकपिनि निम्ह म्ह्याय्पिनिगु लागि छिथाय् ज्या याना, अले खुदँ
छिकपिनि फैच्वलय्या लागि ज्या याना। छिं जिगु ज्याला झिकः तक हिलादिल।
42 अब्राहामया परमेश्वर गुम्हय्सिया न्ह्याःने जिमि बाः इसहाक ग्यानादी जिलिसें मदुगु जूसा छिं जितः धात्थें हे खालि ल्हातिं
लिछ्वयाहइगु खः। परमेश्वरं जिगु दुःख व ज्या खनादिल, उकिं म्हिगः चान्हय् छितः ब्वःबियादिल।"

याकूब व लाबानया दथुइ जूगु सन्धि

43 लाबानं याकूबयात धाल, "थुपिं मिस्त जिमि म्ह्याय्पिं खः, थुमि मस्त नं जिमि मस्त खः। अले थ्व फैबथां नं जिगु हे
खः। थन गुलि नं छं खनाच्वन, व फुक्क जिगु हे खः। अय्नं जिं थौं थःम्ह्याय्पिं व इमि मस्तय्त छु याये फु धकाः?
44 उकिं आः छंगु व जिगु दथुइ सन्धि याये वा। अले थुकिया लुमन्ति कथं झीसं थन ल्वहं थनाथके।"
45 अले याकूबं ल्वहं हयाः थां थें धंकल।
46 वं थः थःथितिपिन्त नं ल्वहं मुंकाहयेत धाल। इमिसं ल्वहं हयाः अन ल्वहं ढुँ दय्कल। अले अन हे इमिसं सन्धिया भ्वय्
नल।
47 लाबानं उकियात यगर-सहदूता नां तल, याकूबं गलेद धकाः नां तल।
48 लाबानं धाल, "थौं थ्व ल्वहं ढुँ छंगु व जिगु दथुइ साक्षी जुयाः दनाच्वंगु दु।" उकिं थुकियागु नां गलेद च्वन।
49 वं हानं धाल, "झी थःथवय् बायावनेधुंकाः नं परमेश्वरं झीत स्वयादीमा।" उकिं थ्व ल्वहं थांयात मिज्पा नं धाल।
50 लाबानं हाकनं धाल, "छं जिमि म्ह्याय्पिन्त मभिंकल, अले मेपिं मिसात ब्याहा याना हल धाःसां झीगु दथुइ सुं मदुसां
होश या, परमेश्वर छंगु व जिगु साक्षी दु।"
51 वं धाल, "जिं थन छंगु व जिगु दथुइ ल्वहंया थां व ल्वहंया ढुँ तयागु दु।
52 जिं थ्व ल्वहंया ढुँ व थां पुलाः छन्त स्यंकः वये मखु, अले छं थ्व ल्वहंया ढुँ व थां पुलाः जितः स्यंकः वइ मखु धयागुया
साक्षी खः।
53 जिमि बाज्या नाहोर व छिमि बाज्या अब्राहामया परमेश्वरं झी दथुइ न्याय यानादीमा।"
उकिं याकूबं परमेश्वरयागु नामय्, गुम्ह खनाः वया बाः इसहाक ग्याइगु खः, ल्वहंया लागा मानय् याये धकाः पाफय्कल।
54 याकूबं अन गुँच्वकाय् हे बलि बियाः थः थःथितिपिन्त भ्वय् नकल। नयेत्वने यानाः इपिं अन हे घन।

55 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः लाबानं थः छय्पिन्त व म्ह्याय्पिन्त चुप्पा नयाः आशिष बिल। अले व अनं बिदा कयाः थःगु छेँपाखे वन।

32

याकूबं एसावयात नापलायेत स्वःगु

1 याकूब नं अनं थःगु लँ लिनाः वन। लँय् परमेश्वरया दूततय्सं वयात नापलात।

2 याकूबं इमित खनाः धाल, "थ्व ला परमेश्वरयाथाय् खः!" उकिं वं व थाय्यागु नां महनोम तल।

3 याकूबं एदोम देशया सेइर धाःगु थासय् थः दाजु एसावयाथाय् थः मनूत छ्वत।

4 वं इमित धयाः छ्वत, "छिमिसं वनाः जिमि मालिक एसावयात थथे धा, 'छिम्ह दास याकूबं थथे धयाहःगु दु, आः तक जि लाबानयाथाय् च्वनाच्वनागु खः।

5 जिके सा, च्वलय्, गधा, फै व यक्व दास-दासीत दु। आः जितः छिं स्वइ ला धकाः धाय्के छ्वयाहयागु खः।' "

6 वं छ्वःपिं मनूतय्सं लिहां वयाः वयात धाल, "जिपिं छिकपिनि दाजु एसावयाथाय् वनाः वया। वय्कः आः छितः नापलायेत प्यसः मनू ज्वनाः वयाच्वंगु दु।"

7 याकूब तसकं ग्यात। वं थः मनूत, सा, फै, च्वलय्, गधा, ऊँट फुक्कसित निथ्वः यानाः ब्वथल।

8 "छुं जुयाः एसावं छपुचःयात हय्क्काःसां मेगु पुचः बिस्युं वने फयेमा" धकाः मतिइ तयाः वं थथे याःगु खः।

9 अले याकूबं प्रार्थना यात, "जिमि तापाःबाज्या अब्राहाम व जिमि बाः इसहाकया परमेश्वर! परमप्रभु, छिं जितः थःगु हे छेँय् लिहां वनेत धयादिल। छिं जितः छि जिलिसें हे दइ, अले फुक्कं बांलाइ धकाः धयादीगु खः।

10 छिं थः दासयात क्यनादीगु दया माया व विश्वासया निंतिं जि मल्वः। छाय्धाःसा यर्दन खुसि छिनाबलय् जिके कथि छपु जक दुगु खः, आः जिके मनूतय्गु व पशुतय्गु निगू ततःधंगु पुचः दु।

11 आः जितः जिमि दाजु एसावपाखें बचय् यानादिसँ। वं जितः जक मखु जिमि कलाःपिन्त व मस्तय्त तकं हय्क्काः वइ धकाः जि ग्याः।

12 छिं जितः धयादीगु दु, 'जिं छन्त धात्थें हे भिंगु याये। अले छं सन्तान समुद्रया फि थें ल्याः खाये मफय्क यक्व दय्काबी।' "

13 उखुन्हु चान्हय् व अन हे च्वन। वं थः दाजु एसावया लागि धकाः थःके दुगु सम्पत्तिं थुकथं ल्यल –

14 निसःम्ह च्वलय्, निइम्ह दुगु, निसःम्ह फै, निइम्ह भ्याःचा,

15 स्विम्ह माउँट् व इमि मचा, पिइम्ह सा, झिम्ह द्रूहं, अले निइम्ह मांगधा व झिम्ह गधा।

16 वं इमित थः दासतय्त जिम्मा बियाः धाल, "छिपिं जिगु न्ह्याः न्ह्याः हुँ। अले छथ्वः व मेगु थ्वया दथुइ थाय् पाकाः हुँ।"

17 वं दक्वसिबय् न्ह्याःने वनीम्ह दासयात स्यन, "जिमि दाजु एसावं नापलानाः छन्त, 'छ सुया मनु, गन वनेत्यनागु, छंगु न्ह्याः न्ह्याः वनाच्वंगु बथां सुयागु' धकाः न्यन धाःसा

18 छं थथे धकाः धा, 'थ्व छिम्ह दास याकूबयागु खः। थ्व फुक्क वया मालिक एसावया लागि कोसेलि छ्वयाहःगु खः। व जिमिगु लिउने वयाच्वंगु दु।' "

19 वं वयां ल्य् वनीम्ह निम्हम्ह व स्वम्हम्ह दासयात व बथांया ल्यूल्यू वनीपिं फुक्कसित नं अथे हे धकाः स्यन, "एसावयात नापलाइबलय् छिमिसं नं अथे हे धा।"

20 थथे धायेगु धाःसा ल्वःमंके मते, "छिम्ह दास याकूब जिमिगु लिउने वयाच्वंगु दु।"

थःगु न्ह्याःने न्ह्याःने छ्वःगु कोसेलि वयागु तं क्वलाके फइ, अले थः वयागु न्ह्याःने वनेबलय् वं लसकुस यानाः काइ धकाः मतिइ तयाः वं अथे याःगु खः।

21 थुकथं याकूबया कोसेलि न्हापा न्हापा वन। व थः धाःसा उखुन्हु चान्हय् पालय् च्वन।

याकूब व स्वर्गदूतया कुश्ती

22 उखुन्हु हे चान्हय् याकूबं दनाः थः निम्हं कलाः, निम्ह दासी व झिंछम्ह काय्पिन्त यंकाः यब्बोक खुसि छिकल।

23 वं इमित खुसि छिके धुंकाः थःम्हं ज्वनावःगु फुक्क सम्पत्ति नं छ्वत।

24 थुकथं याकूब याकःचा जुल। उबलय् छम्ह मनू वयाः सुथ मजुतले वलिसे कुश्ती ल्वानाच्वन।

25 व मनुखं याकूबयात बुके मफुगुलिं याकूबया प्यंपाय् लाक दाल। उकिं यानाः वया प्यंपाया साहा ब्यन।

26 व मनुखं धाल, "सुथ जुइन, आः जितः वनेब्यु।"

याकूबं धाल, "जितः आशिष मब्युतले जिं छितः छ्वये मखु।"

27 अले व मनुखं न्यन, "छंगु नां छु?"

वं धाल, "याकूब।"

28 व मनुखं धाल, "आवंलि छंगु नां याकूब मखु, इस्राएल जुल। छाय्धाःसा छं परमेश्वर व मनूतलिसे कुश्ती ल्वानाः
त्याकल।"
29 याकूबं धाल, "छिगु नां छु?"
वं धाल, "जिगु नां छाय् न्यने माल?" अले वं वयात आशिष बिल।
30 उकिं याकूबं व थाय्यागु नां पनीएल तल। छाय्धाःसा वं मतिइ तल, "परमेश्वरलिसे चुलिंचू लानाः नं जि म्वाना हे
च्वना।"
31 वयागु प्यंपाया साहा ब्यंगुलि व खू काकां न्यासि वनाः पनीएल पुले धुंकाः सूर्य लुल।
32 याकूबया प्यंपाय् घाःपाः लाःगुलि इस्राएलया मनूतय्सं आः तक नं सुं नं पशुयागु प्यंपाया सँय्प्वाँच नःगु मदु।

33

याकूब व एसाव नापलाःगु

1 याकूबं एसाव प्यसःम्ह मनूलिसे वयाच्वंगु खन। अले वं थः मस्तय्त लेआ, राहेल व निम्ह दासीतय् जिम्मा बियाः इमित
अलग अलग छ्वत।
2 दक्वसिबय् न्ह्याःने निम्ह दासी व इमि मस्त छ्वत। अनंलि लेआ व वया मस्त छ्वत। राहेल व योसेफयात दक्वसिबय्
लिपा छ्वत।
3 याकूब थः धाःसा इपिं स्वयाः न्ह्याःने वन। व थः दाजुया न्ह्याःने मथ्यंतले न्हय्कः तक बँय् भ्वसुलाः वन।
4 एसावं ब्वाँय् वयाः वयात घय्पुयाः चुप्पा नल। अले इपिं निम्हं ख्वल।
5 एसावं मिस्त व मस्त खनाः न्यन, "छलिसे वःपिं थुपिं सु खः?"
याकूबं धाल, "परमेश्वरं छिम्ह दासयात दयामाया यानाः ब्यूगु जिमि मस्त खः।"
6 अले निम्ह दासी व इमि मस्तय्सं न्ह्याःने वयाः एसावयात भागि यात।
7 अनंलि लेआ व वया मस्तय्सं वयाः भागि यात। दक्वसिबय् लिपा योसेफ व राहेलं वयाः भागि यात।
8 एसावं याकूबयाके न्यन, "जिं लँय् नापलानागु बथां छु खः?"
याकूबं धाल, "छिं जितः दुनुगलं लसकुस यानादीमा धकाः खः।"
9 एसावं धाल, "जिगु थःगु हे यक्व दु, जि किजा! थुपिं फुक्क छं हे ति।"
10 याकूबं धाल, "मखु! छिं जितः माया यानादियागु खःसा थ्व कोसेलि लःल्हानाकयादिसँ। छिं जितः दुनुगलंनिसें लसकुस
यानादीबलय् जितः ला छितः नापलाःगु परमेश्वरयात नापलानागु थें हे जुल।
11 आः जिं छिगु लागि धकाः हयागु थ्व कोसेलि कयादिसँ। परमेश्वरं दया यानाः जितः माक्व बियादीगु दु।" थुकथं याकूबं
एसावं मकातले कर यानाच्वन।
12 अले एसावं धाल, "आः वनाछ्वये नु, जि नं छनापं वने।"
13 याकूबं धाल, "छिं सि हे स्यु, थ्व मस्त क्यातुसे हे च्वं नि। अले हानं जि थ्व दुरु त्वंपिं पशुया बथां नं बिचाः यायेमाः।
थुमित न्हिच्छि न्यासिकल धाःसा थुपिं सी।
14 उकिं छि न्हापा झासँ। जि बुलुहुं थ्व मस्त व सा द्वहं, फै-च्वलय् नापं छितः सेइरय् नाप लाये।"
15 एसावं धाल, "अय्सा जिं जिमि मनूतय्त छलिसे त्वःताथके।"
याकूबं धाल, "अथे छाय् याये माल? जितः छिगु माया जक दःसा गाः।"
16 उकिं एसाव उखुन्हु हे सेइर लिहां वन।
17 याकूब धाःसा सुक्कोतपाखे वन। वं अन थःगु लागि छैं छखा दन, अले पशुतय्गु निंतिं बल्चात दय्कल। उकिं व
थाय्यागु नां सुक्कोत धाल।
18 पद्दन-आरामं वयाः याकूब कनानया शकेम धाःगु शहरया लिक्क याउँक हे थ्यन। वं अन शहरं पिने थःगु पाल ग्वल।
19 वं व थाय् शकेमया बौ हमोरया काय्पिन्के सच्छिकू वहः बियाः न्यानाकाल।
20 वं अन छगू वेदी दय्कल। अले उकियात एल-एलोह-इस्राएल धकाः नां तल।

34

दीनायात स्यंकाब्यूगु

1 छन्हु याकूब व लेआया म्ह्याय् दीना अन च्वंपिं मिसातय्त नापलाः वन।
2 व थाय्या जुजु हिव्वी हमोरया काय् शकेमं वयात खन। अले वं वयात ज्वनायनाः स्यंकाबिल।
3 याकूबया म्ह्याय् दीनायात वं तसकं यय्कल। उकिं वं वयागु नुगः साला कायेत कुतः यात।
4 वं थः बौयात वलिसे ब्याहा यानाब्यु धकाः धाल।

5 याकूबं थः म्ह्याय् दीनायात शकेमं स्यंकाब्यूगु खँ सिल। उबलय् वया कायपिं फुक्कं फै ज्वःवनाच्वंगुलि व सुम्क च्वन।
6 उबलय् हे शकेमया बौ हमोर खँ ल्हायेत याकूबयाथाय् थ्यंकः वल।
7 याकूबया कायपिं नं जूगु खँ न्यनाः नुगः मछिकाः तमं मि जुयाः छेँय् लिहां वल। छायधाःसा याकूबया म्ह्याय्यात स्यंकाः शकेमं याये मज्यूगु ज्या याःगु व इस्राएलयात हे बेइज्जत याःगु खः।
8 हमोर इमित थथे धकाः धाल, "जिमि काय् शकेमया नुगः छिकपिनि म्ह्याय्पाखे क्वसाःगुलि वलिसे दीनायागु ब्याहा यानाबियादिसँ।
9 झी आः थवंथवय् ब्याहाया कालबिल याये। छिकपिनि म्ह्याय्मस्त जिमित बियादिसँ, जिमि म्ह्याय्मस्त छिकपिन्सं यंकादिसँ।
10 छिकपिं जिपिलिसें हे च्वनादिसँ। थ्व थासय् छिकपिं च्वनादीफु, अले न्ह्याथाय् नं वनेफु। थन हे बनेज्या यानादिसँ, अले सम्पत्ति मुंकादिसँ।"
11 अले शकेमं दीनाया बौ व दाजुपिन्त धाल, "छिकपिन्सं जितः दया यानादिसँ, छिकपिन्सं धाःगु जिं बी।
12 भम्चाया मू व कोसेलि गुलि माः धयादिसँ, जिं छिकपिन्सं धाक्व बी। जितः छिकपिनि म्ह्याय्मचालिसे जक ब्याहा यानाबियादिसँ।"
13 शकेमं थः क्यहेँ दीनायात स्यंका ब्यूगुलि याकूबया कायपिन्सं शकेम व हमोरयात जाः ग्वयाः लिसः बिल।
14 इमिसं इमित धाल, "म्हय् चिं मतःम्ह मनूयात जिमिसं थः क्यहेँ बी फइ मखु। थथे यात कि जिमिगु इज्जत वनी।
15 उकिं छिकपिनि मिजंत फुक्कसिनं जिमिसं थें म्हय् चिं तयेगु ज्या यात धाःसा जक जिमिसं छिकपिन्सं धाःथे याये फइ।
16 अले तिनि जक जिमि म्ह्याय्मस्त छिकपिन्सं यंके फइ, छिकपिनि म्ह्याय्मस्त जिमिसं काये फइ। अले जिमिसं छिकपिं नापं च्वनाः छगू हे जातियापिं थें जुयाः च्वने फइ।
17 छिकपिन्सं म्हय् चिं तयेत माने जुयामदिल धाःसा जिपिं थः क्यहेँ ज्वनाः थनं वने।"
18 हमोर व वया काय् शकेमयात इमिगु खँ यल।
19 शकेम छेँजःपिं मध्ये दक्वसिबय् अप्वः हनातःम्ह मनू खः। व याकूबया म्ह्याय्या मतिनाय् लायेधुंकूगुलि वं थ्व ज्या यायेत लिबाका मच्वन।
20 उकिं हमोर व वया काय् शकेमं शहरया मू ध्वाखाय् वनाः शहरय् च्वंपिन्त धाल,
21 "थुपिं भिपिं मनूत खः। थुमित थन हे तयाः बनेज्या याकेबी। थुमित च्वनेत झीथाय् थाय् नं यक्व दु। अले झीसं थुमि म्ह्याय्मस्त ब्याहा याये नं फइ, झी म्ह्याय्मस्त नं थुमित बी फइ।
22 झीथाय् च्वंपिं फुक्क मिजंतय्सं इमि मिजंतय्सं थें म्हय् चिं तयेगु ज्या यात धाःसा जक इपिं झीपिंलिसे च्वनाः छगू हे जातियापिं थें जुयाः च्वने फइ हं।
23 थथे जुल धाःसा इमिगु फुक्क सा, फै, सम्पत्ति झीगु मजुइ ला? उकिं झीसं इमिसं धाःगु खँ न्यने, अले इमित थन हे तये।"
24 शहरय् च्वंपिं फुक्कसिनं हमोर व वया काय् शकेमं धाःगु खँ न्यन। अले मिजंत धाक्वसिनं म्हय् चिं तय्कल।
25 स्वन्हु लिपा, म्हय् चिं तःगु स्याःगु हे मतंनिबलय् याकूबया निम्ह कायपिं दीनाया दाजुपिं शिमियोन व लेवी थथःगु तरवार ज्वनाः सुनानं मसीक शहरय् दुहां वनाः फुक्क मिजंतयत् स्यानाबिल।
26 इमिसं हमोर व वया काय् शकेमयात नं तरवारं पालाः स्यानाबिल। अले दीनायात शकेमया छेँनं लिगनाः यंकल।
27 याकूबया मेपिं कायपिन्सं वयाः शहरय् लुटे यात। थुकथं इमिसं थः केहेँयात बेइज्जत याःगुया बदला काल।
28 इमिसं इमिगु फुक्क फै, सा, गधा, अले शहरय् दुने व पिने च्वंगु फुक्क वस्तु नं यंकल।
29 इमिसं इमिगु फुक्क सम्पत्ति, मस्त, मिस्त व छेँय् च्वंगु फुक्क ज्वनाः वन।
30 याकूबं शिमियोन व लेवीयात धाल, "छिमिसं जितः आपतय् लाकाबिल। आः जितः कनानी, परिज्जी व थनच्वंपिं फुक्कसिनं मही। झी ल्याखं आपाः मदु। इपिं फुक्क जानाः झीपिंलिसे ल्वाः वल धाःसा झीपिं फुक्कं सी।"
31 इमिसं लिसलय् धाल, "वं जिमि केहेँयात वेश्यायात थें याये ज्यू ला लय्?"

35

याकूबं बेथेलय् वेदी दयकूगु

1 परमेश्वरं याकूबयात धयादिल, "दँ, बेथेलय् वनाः अन हे चवँ। अले छ थः दाजु एसावलिसे ग्यानाः बिस्युं वंबलय् छन्थाय् खनेदयकः वःम्ह परमेश्वरया लागि छगू वेदी दयकि।"
2 उकिं याकूबं थः छेँजःपिन्त व थःलिसे दुपिं सकसितं धाल, "छिपिंलिसे दुगु कर्पिनिगु मूर्तियात वांछ्वयाब्यु, अले थःपिन्त शुद्ध यानाः मेगु लं फ्यु।

3 झी आः थ्व थाय् त्वःताः बेथेलय् वनेत्यना। अन जिं जितः आपतय् ग्वाहालि यानादीम्ह व जि न्ह्याथाय् वंसां जिलिसें
दीम्ह परमेश्वरया लागि छगू वेदी दयके।"
4 अले फुक्कसिनं याकूबयात थःपिन्के दुगु फुक्क मूर्ति व न्हाय्पनय् च्वंगु तिसा बिल। वं व फुक्क शकेमया नापसं च्वंगु
स्वंसिमा क्वय् थुनाबिल।
5 इपिं अनं वँसेंलि परमेश्वरं इमिगु जवंखवं च्वंगु शहरयात ग्याःचिकुं भुनाबिल। अले सुनानं याकूब व वया मनूतय्त
लीमफुत।
6 याकूब थः मनूतलिसे कनान देशया लुजः धाःथाय् थ्यंकः वल। थौंकन्हय् थ्व थाय्यात बेथेल धाइ।
7 वं अन छगू वेदी दयकल। वं व थाय्यागु नां एल-बेथेल धकाः तल। छाय्धाःसा व थः दाजुलिसे ग्यानाः बिस्युं वःबलय्
परमेश्वरं वयात अन हे झायाः नापलानादीगु खः।
8 अन रिबेकाया तुतुमां दबोरा सित। वयात बेथेलया क्वसं च्वंगु छमा स्वसिमाया क्वय् थुनाबिल। उकिं व थाय्यागु नां
अल्लोन-बकुत तल।
9 याकूब पद्दन-आरामं वये धुंकाः परमेश्वरं हाकनं वयाथाय् खनेदय्कः झायाः वयात आशिष बियादिल।
10 परमेश्वरं वयात धयादिल, "छंगु नां याकूब खः। आः थनिंनिसें छंगु नां याकूब मखु, इस्राएल जुइ।" थुकथं वय्कलं
वयागु नां इस्राएल तयादिल।
11 वय्कलं वयात हाकनं धयादिल, "जि दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर खः। छं यक्व सन्तान दयेमा। छंगुपाखें यक्व जात
जाति दयावइ। छंगुपाखें यक्व जुजुपिं नं दयावइ।
12 जिं अब्राहाम व इसहाकयात बी धयागु देश छन्त बी, अले थ्व सदांया लागि छिमि सन्तानयागु जुइ।"
13 अले परमेश्वर अनं झाल।
14 याकूबं अन ल्वहं छगः धंकाः उकी दाखमघ व चिकं लुनाबिल।
15 अले वं परमेश्वरं वलिसे नवाःगु व थाय्यागु नां बेथेल तल।

बेन्यामीन बूगु व राहेल सीगु

16 इपिं बेथेलं वन। एप्रात थ्यनी थें च्वंकाः राहेलयात मचाबुइ ब्यथा जुल।
17 वयात तसकं ब्यथा जुयाच्वंबलय् दिरिअजिं वयात धाल, "ग्याये मते, हाकनं काय् हे बुल।"
18 राहेलं थः सीगु सीकाः सी न्ह्याः वं मचायागु नां बेन-ओनी* तल। बौम्हं धाःसा वयागु नां बेन्यामीन† तयाबिल।
19 राहेल सित। वयात एप्रात वनेगु लँसिथय् थुनाबिल। थ्व थाय्यात थौंकन्हय् बेथलेहेम धाइ।
20 याकूबं वयात थुंगु थासय् ल्वहं छगः धंकाबिल। थ्व आः तकं राहेलयात थुंगु थां कथं दनि।
21 व अनं वन। वं मिग्दल-एदेरया मेखेपाखे थःगु पाल ग्वल।
22 याकूब अन हे च्वनाच्वंबलय् स्बेन थः बौया मथ्याःम्ह कलाः बिल्हालिसे घन। याकूबं थ्व खँ सिल।

याकूबया काय्पिं

याकूबया झिंनिम्ह काय् दु –
23 लेआया पाखें, दक्वसिबय् तःधीम्ह स्बेन, अले शिमियोन, लेवी, यहूदा, इस्साखार व जबूलून।
24 राहेलया पाखें, योसेफ व बेन्यामीन।
25 राहेलया दासी बिल्हापाखें, दान व नप्ताली।
26 लेआया दासी जिल्पापाखें – गाद व आशेर।
थुपिं फुक्क याकूब पद्दन-आरामय् च्वनाच्वंबलय् हे बूपिं खः।
27 याकूब मम्रेय् थः बौ इसहाकयाथाय् लिहां वल। थ्वयात किर्यत-अर्बा व हेब्रोन नं धाः। अब्राहाम व इसहाक पिनें वयाः
थन हे च्वंगु खः।
28 इसहाक १८० दँ दुबलय् सित।
29 व तसकं बुरा जुयाः सित अले थः बौ तापाःबाज्यापिं नापं मिलय् जूवन। वयात वया काय्पिं एसाव व याकूबं थुन।

36

एसाव व वया परिवार

१ इति १.३४-३७

1 एदोम धाःम्ह एसावया सन्तानया खँ थथे दु –

---

* **35:18** ३५:१८ बेन-ओनी थुकिया अर्थ खः दुःखया काय् † **35:18** ३५:१८ बेन्यामीन थुकिया अर्थ खः जव ल्हाःया काय्

2 एसावं कनानया मिसात हित्ती एलोनया म्ह्याय् आदा, हिव्वी सिबोनया छय् व अनाया म्ह्याय् ओहोलीबामा,
3 अले इश्माएलया म्ह्याय् व नबायोतया क्यहैं बासमतयात ब्याहा यात।
4 आदाया पाखें एलीपज व बासमतया पाखें रूएल बुल।
5 अले ओहोलीबामा पाखें येऊश, यालाम व कोरह बुल। थुपिं एसावया कनान देशय् बूपिं कायपिं खः।
6 एसाव थः कलाःपिं, कायम्ह्यायपिं व थःगु छेंया फुक्क छेंजःपिं, सा द्वहं, फै-च्वलय् व मेमेगु फुक्क वस्तु, अले कनान देशय् थःम्हं मुंकूगु फुक्क सम्पत्ति ज्वनाः थःकिजा याकूबलिसे अलग जुयाः मेगु देशय् वन।
7 इमिके यक्व सा द्वहं, फै-च्वलय् व मेमेगु यक्व वस्तुत दुगुलि ज्वयेत थाय् मगानाः इपिं नापं च्वने मफुत।
8 उकिं एदोम धाःम्ह एसाव पहाडय् लाःगु सेइर देशय् वनाः च्वन।
9 पहाडय् लाःगु सेइर देशय् च्वंपिं एदोमीतय् तापाःबाज्या एसावया सन्तानया खँ थथे दु –
10 एसावया कायपिं थुकथं दु – आदाया पाखें दुम्ह एलीपज, बासमतया पाखें दुम्ह रूएल।
11 एलीपजया कायपिं तेमान, ओमार, सपो, गाताम व कनज।
12 एसावया काय् एलीपजया तीम्न धाःम्ह मथ्याःम्ह कलाः दु। वयापाखें नं वया अमालेक नांयाम्ह काय् छम्ह दु। एसावया आदाया पाखें दुपिं छयपिं थुपिं हे खः।
13 रूएलया कायपिं – नहत, जेरह, शम्मा व मिज्जा। एसावया बासमतया पाखें दुपिं छयपिं थुपिं हे खः।
14 सिबोनया छय् व अनाया म्ह्याय् ओहोलीबामाया पाखें दुपिं एसावया कायपिं थुकथं दु – येऊश, यालाम व कोरह।
15 एसावया सन्तान मध्ये मू मूपिं कुलया नायः थुपिं हे खः –
एसावया तःधीम्ह काय् एलीपजया कायपिं – तेमान, ओमार, सपो, कनज
16 कोरह, गाताम व अमालेक कुलया नायःत। एदोम देशय् एलीपजया पाखें नायः जूपिं थुपिं हे खः। थुपिं आदाया छयपिं खः।
17 एसावया काय् रूएलया कायपिं – नहत, जेरह, शम्मा व मिज्जा कुलया नायःत। एदोम देशय् रूएलया पाखें नायः जूपिं थुपिं हे खः। थुपिं एसावया कलाः बासमतया पाखेंया छयपिं खः।
18 एसावया कलाः अनाया म्ह्याय् ओहोलीबामाया कायपिं – येऊश, यालाम व कोरह कुलया नायःत।
19 थुपिं फुक्क कुल व थुमि नायःत एसावया सन्तान खः। थुमित एदोमी धाइ।

होरी सेइरया सन्तान

20 सेइर देशय् हे च्वंम्ह होरी सेइरया कायपिं थुकथं दु – लोतान, शोबाल, सिबोन, अना,
21 दीशोन, एसेर व दीशान। सेइरया थुपिं कायपिं एदोम देशया होरी नायःत खः।
22 लोतानया कायपिं – होरी व हेमान। तीम्न लोतानया क्यहैं खः।
23 शोबालया कायपिं – अल्बान, मानहत, एबाल, शपो व ओनाम।
24 सिबोनया कायपिं – अय्या व अना। थ्व हे अनां थः बौ सिबोनया गधात जःवंबलय् मरूभूमिइ क्वाःगु लःया धाः लुइकूगु खः।
25 अनाया काय्म्ह्यायपिं – काय् दीशोन व म्ह्याय् ओहोलीबामा।
26 दीशोनया कायपिं – हेमदान, एश्बान, यित्रान व करान।
27 एसेरया कायपिं – बिल्हान, जावान व अकान।
28 दीशानया कायपिं – ऊज व आरान।
29 होरीतय् नायःत थुपिं हे खः – लोतान, शोबाल, सिबोन, अना,
30 दीशोन, एसेर व दीशान। सेइर देशय् इमिगु खलकं होरी नायः जूपिं थुपिं हे खः।

एदोमया जुजुपिं

31 इस्राएलय् जुजु दये न्ह्याः एदोम देशय् राज्य यानपिं जुजुपिं थुकथं दु –
32 बओरया काय् बेला एदोमया जुजु जूबलय् वयागु राजधानी दिन्हावा खः।
33 बेला सी धुंकाः वयागु थासय् बोज्राय् च्वंम्ह जेरहया काय् योबाब अनयाम्ह जुजु जुल।
34 योबाब सी धुंकाः तेमानीतय्गु देशय् च्वंम्ह हूशाम अनयाम्ह जुजु जुल।
35 हूशाम सी धुंकाः मोआबय् मिद्यानयात बुकूम्ह बददया काय् हदद अनयाम्ह जुजु जुल। वयागु राजधानी अवीत खः।
36 हदद सी धुंकाः माम्रेकाय् च्वंम्ह सम्ला वयागु थासय् जुजु जुल।
37 सम्ला सी धुंकाः खुसि सिथय् च्वंगु रहोबोत शहरयाम्ह शौल अनयाम्ह जुजु जुल।
38 शौल सी धुंकाः अक्बोरया काय् बाल-हानान अनयाम्ह जुजु जुल।

39 अक्बोरया काय् बाल-हानान सी धुंकाः हदद वयागु थासय् जुजु जुल। वयागु राजधानीया नां पाऊ खः। वया कलाः
महेतबेल खः। व मत्रेदया म्ह्याय् व मे-जाहाबया छय् खः।
40 एदोमीतय् तापाःबाज्या एसावया सन्तानपाखें दुपिं कुलया नायःत थुकथं दु – तीम्न, अल्वा, यतेत,
41 ओहोलीबामा, एलाह, पीनोन,
42 कनज, तेमान, मिब्सार,
43 मग्दीएल व ईराम। थुपिं एदोम देशया थीथी थासय् च्वंपिं खः।
एदोमीतय् तापाःबाज्या एसावया खँ थ्व हे खः।

37

योसेफयात वया दाजुपिन्सं मियाछ्वःगु

1 याकूब थः बौ च्वनाच्वंगु कनान देशय् हे च्वनाच्वन।
2 याकूबया खँ थथे दु – योसेफ झिन्हय्दँ दुबलय् थः दाजुपिं लिसें फै-च्वलय् ज्वःवनीगु खः, उपिं थः चिरिमांपिं बिल्हा व
जिल्पाया काय्पिं खः। छन्हु वं थः दाजुपिनिगु मभिंगु बानी थः बौयात कं वल।
3 बुरा जुइ धुंकाः बूम्ह जुगुलि इस्राएलं मेपिं काय्पिन्त स्वयाः योसेफयात अप्वः माया याः। वं योसेफयात छपाः बांलाःगु
बुत्ता दुगु भान्तां लं सुयाबिल।
4 वया दाजुपिन्सं थः बौनं थःपिन्त स्वयाः अप्वः वयात मायायाःगुलि वयात महिल। इमिसं वलिसे बांलाक न नं मवाः।
5 छकः योसेफया म्हगसय् म्हन। वं थःम्हं म्हंगु खँ दाजुपिन्त कन। वया दाजुपिन्सं वयात झन महिल।
6 वं थः दाजुपिन्त धाल – "जि म्हगसय् म्हंगु खँ न्यनादिसँ।
7 झीपिं फुक्क बुँइ छ्वमा लयाः चिनाच्वनागु। जिगु छ्वमा धस्वानावल, अले छिकपिनिगु छ्वमा चाःतुलाः जिगु छ्वमायात
भागि यात।"
8 वया दाजुपिन्सं वयात धाल, "छ छु धात्थें हे जिमि जुजु जुइ धयागु ला? अले छं जिमित शासन यायेगु धयागु ला?"
अनंलि इमिसं वयागु म्हगसयया खं यानाः वयात अज्ज अप्वः महिल।
9 वया हाकनं मेगु म्हगसय् म्हन। अले थः दाजुपिन्त कन, "स्व, जिं हाकनं मेगु म्हगसय् खना। सूर्य, तिमिला व झिंछगः
नगुं जितः भागि यानाच्वंगु।"
10 वं थः बौयात नं थ्व खँ कन। वया बौनं वयात तमं हक्काः धाल, "छं छु धायेत्यनागु? छु आः जि, छिमि मां व छिमि
दाजुपिं वयाः छन्त भागि यायेमाल धयागु ला?"
11 वया दाजुपिनि व खनाः नुगः मुल। वया बौया धाःसा थ्व खँ नुगलय् वालाच्वन।

योसेफयात म्यूगु व मिश्रय् यंकूगु

12 छन्हु योसेफया दाजुपिं थः बौया फै ज्वयेत शकेम वनाच्वंबलय्
13 इस्राएलं वयात धाल, "छं दाजुपिं शकेमय् फै ज्वःवनाच्वंगु दु। छ अन हुँ।"
योसेफं धाल, "ज्यू, जि वने।"
14 इस्राएलं धाल, "वनाः छं दाजुपिं व फैत छु यानाच्वन स्व, अले जितः कंवा।" अले वं वयात हेब्रोन बेंसीं शकेमय् छ्वत।
योसेफ शकेमय् थ्यंबलय्
15 छम्ह मनुखं वयात उखेंथुखें जुयाच्वंगु खनाः न्यन, "छं छु माला च्वनागु?"
16 वं धाल, "जिं जिमि दाजुपिं माला च्वनागु। छिं स्यू ला इपिं गन फै ज्वयाच्वंगु?"
17 व मनुखं धाल, "इपिं थनं वने धुंकल। जिं इमित दोतानपाखे वनेगु धकाः हालाच्वंगु तायागु खः।" योसेफ नं थः दाजुपिन्त
मामां दोतानय् वन। वं अन इमित लुइकल।
18 इमिसं वयात तापाकंनिसें खन। अले इमिसं वयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।
19 इमिसं थःथवय् खँ ल्हात, "वल का, म्हगसय् म्हंका जुइम्ह।
20 वयात स्यानाः थन छगः तुंथिइ कुर्काथके। अले जंगली पशु स्यानाः नल धाये। अले स्वये का वयागु म्हगस छु जुइ थें।"
21 थ्व न्यनाः स्बेनं वयात इमिगु ल्हातिं बचय् यायेत स्वल। वं धाल, "स्याये हे ला मज्यू।
22 हि हाय्केगु खँ ल्हाये मते। बरु वयात थन हे मरुभूमिइ लः मदुगु तुंथिइ कुर्काथके। ल्हाः छता वाये मते।" स्बेनं वयात
इमिगु ल्हातिं बचय् यानाः लिपा थः बौयाथाय् यंकेगु मतिइ तयाः थथे धाःगु खः।
23 योसेफ इमिथाय् थ्यनेवं इमिसं वयात ज्वनाः वं फिनातःगु तःजिगु भान्तां लं त्वकाः काल।
24 अले वयात लः मदुगु तुंथिइ वांछ्वयाबिल।

25 इपिं नयेत फ्यत्बलय् तापाक गिलादं वयाच्वंपिं इश्माएलीतय्त खन। इमिगु ऊँटं नस्वाः वःगु मसला, पाय्गु वासः व मूर्र क्वबियातःगु दु। इपिं मिश्रपाखे वनेत्यंपिं खः।

26 अले यहूदां थः दाजुकिजापिन्त धाल, "झींसं थः किजायात स्यानाः अले वयागु हि त्वपुयां झींत छु दइ धकाः?

27 बरु वयात इश्माएलीतय्गु ल्हातिइ मियाछ्वये। वयात ल्हाः धाःसा मवाये। न्ह्यागु जूसां व झी किजा खः, झीगु हे ला हि खः।" फुक्कसिनं वयागु खँ न्यन।

28 उकिं इमिसं व व्यापारीत व लँ जुयाः थ्यंकः वसेंलि योसेफयात तुंथिं थकाल। अले वयात इमिगु ल्हातिइ निइकू वहलं मियाछ्वत। इमिसं वयात मिश्र यंकल।

29 रूबेनं लिहां वयाः तुंथिइ स्वःबलय् योसेफयात अन मखनाः वं थःगु लं खुत।

30 वं थः किजापिन्थाय् वनाः धाल, "मचा ला अन मदुनि। आः जिं छु यायेगु?"

31 इमिसं छम्ह भ्याःचा स्यानाः वयागु हि योसेफया भान्तां लनय् बुलाबिल।

32 अले इमिसं व भान्तां लं थः बौयाथाय् यंकाः धाल, "जिमिसं थ्व लुइका। थ्व छि काय्यागु खः ला कि मखु?"

33 वं व लं म्हसीकल, अले धाल, "थ्व जिमि काय्यागु लं खः। जंगली पशुतय्सं वयात स्यानाः कुचा कुचा यानाः नल जुइमाः।"

34 वं थःगु लं खुत। वं थःगु म्हय् भांग्रां भुन। व थः काय्या लागि थुकथं तःन्हु तक दुःखं च्वन।

35 वया फुक्क काय् म्ह्यायपिन्सं वयाः वयात ह्यय्केत स्वत, व मानय् मजू। वं धाल, "जि थः काय्या दुःखं च्वँच्वं हे जिमि काय्या थासय् वने।" थुकथं वं थः काय्या लागि तसकं नुगः मछिंकल।

36 थ्व हे इलय् योसेफयात न्याना यंकूपिं व्यापारीतय्सं वयात फारोया दरबारया पिवाःतय् नायः पोतीफरया ल्हातिइ मियाबिल।

38

यहूदा व तामार

1 उबलय् यहूदा थः दाजु-किजापिन्त त्वःताः क्वय् अदुल्लामय् च्वंम्ह हिरा नांयाम्ह छम्ह मनूयाथाय् च्वंवन।

2 वं अन शूआ नांयाम्ह छम्ह कनानीया म्ह्यायात नापलात। वं व मिसायात ब्याहा यात।

3 वया प्वाथय् दयाः काय् बुल। वयागु नां एर् तल।

4 वया हानं प्वाथय् दयाः मेम्ह काय् बुल। वं वयागु नां ओनान तल।

5 वं हाकनं मेम्ह काय् बुइकल। वयागु नां शेलह तल। वं वयात बुइकूबलय् यहूदा कजीबय् च्वनाच्वंगु खः।

6 यहूदां दक्वसिबय् तःधीम्ह काय् एरया लागि कलाः छम्ह हयाबिल। वयागु नां तामार खः।

7 यहूदाया तःधीम्ह काय् एर् धाःसा परमप्रभुया मिखाय् मभिंम्ह मनू खः। उकिं वय्कलं वयात स्यानादिल।

8 अले यहूदां ओनानयात धाल, "छं छिमि ततााःजुयात ब्याहा या। अले छम्ह किजाभतं यायेमाःगु ज्या पूवंकि। थुकथं थः दाजुया लागि सन्तान दय्कि।"

9 उकथं दइम्ह मचा थः सन्तान मजुइगु जूगुलि ओनानं न्ह्याबलें थः तताःजुलिसे घोंवनिबलय् थः दाजुया सन्तान मदयेमा धकाः वीर्य बँय् लाकाथकीगु।

10 वयागु थ्व ज्या परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु जुल। उकिं वय्कलं वयात नं स्यानादिल।

11 थः मेम्ह काय् शेलह नं वया दाजुपिं थें सी ला धकाः ग्यानाः यहूदां थः भौ तामारयात धाल, "जिमि काय् शेलह तःधि मजुतले छ ब्याहा मयासें थःछेंय् हे वनाः च्वहूँ।" उकिं तामार थःछेंय् हे वनाः च्वन।

12 वयां तःन्हु लिपा, छन्हु शूआया म्ह्याय् यहूदाया कलाः सित। दुःखं च्वने क्वचायेवं यहूदा अदुल्लामय् च्वंम्ह थः पासा हीरायात ब्वनाः तिम्नाय् थः फैतय्गु सँ चाःगु स्वःवन।

13 तामारं थः ससःबौ फैतय् सँ चाकेत तिम्नाय् वनेत्यन धयागु खँ सीकाः

14 विधवाया वसः त्वःताः थःत म्हमसीक गां ख्वाः त्वपुयाः तिम्ना वनेगु लँय् लाःगु एनैमया लँय् वनाः च्वंच्वन। छाय्धाःसा शेलह तःधि जुइ धुंकाः नं थः वया कलाः जुइ मखंनिगु वं स्यू।

15 यहूदां वयात खनाः ख्वाः त्वपुयातःगुलिं वेश्या जुइ धकाः च्वन।

16 वं व थः हे भौ धकाः म्हमस्यूगुलि वयागु लिक्क वनाः थःनाप घनेत धाल।

वं धाल, "छिं जितः छु बियादी?"

17 यहूदां धाल, "जिं छन्त छम्ह फैचा बी।"

वं धाल, "छिं व छ्वयामहतले न्ह्यागु सां छता दि तयाथका दिसँ।"

18 यहूदां धाल, "छु बिया थके?"

वं धाल, “छिगु गःपतय् च्वंगु चिं व उकियागु का, अले छिं ज्वनाच्वंगु कथि।” वं व फुक्क वयात बियाः व नाप घन। अले वया प्वाथय् दत।

19 छेँय् लिहां वयाः तामारं हाकनं विधवाया वसः पुन।

20 यहदां अदुल्लामय् च्वंम्ह थः पासा हीरायात फैचा छम्ह बियाः थःम्हं मिसायात त्वःताथकूगु दि लित कयाः हति धकाः छ्वत। हीरां व मिसायात लुइके मफुत।

21 वं एनैमय् च्वंपिं मनूतय्के, “एनैमया लँसिथय् च्वनीम्ह वेश्या गन दु?” धकाः न्यन।

इमिसं, “थन सुं हे वेश्या मदु” धकाः धाल।

22 हीरां लिहां वनाः यहदायात धाल, “जिं व मिसायात लुइके मफुत। एनैमय् च्वंपिं मनूतय्सं अन सुं हे वेश्या मदु धकाः धाल।”

23 यहदां धाल, “व सामान वयात हे तय्के ब्यु। मखुसा झीत तसकं मछालापुसे च्वनी। जिं थ्व फैचा छ्वयागु हे खः। छं वयात लुइके मफुत।”

24 स्वला लिपा यहदां थः भौ तामार वेश्या थें जुयाज्गु व प्वाथय् दुगु खँ न्यन।

अले वं, “वयात थन हयाः च्याकाः स्यानाब्यु” धकाः धाल।

25 थःत लुयाहयाच्वंबलय् तामारं थः ससःबौयाथाय् थथे धकाः खबर छ्वत, “थ्व सुयागु खः, वयापाखें हे जि प्वाथय् दुगु खः। थ्व चिं, थ्व का व थ्व कथि सुयागु खः, स्यू ला?”

26 यहदां व फुक्क थःगु हे खः धकाः धाल। अले वं धाल, “व ला जि स्वयाः नं धर्मी खनी। छायधाःसा जिं थःकाय् शेलह नाप वयागु ब्याहा यानाबी धकाः याना मबिया।” अनंलि व वलिसे हाकनं मघन।

27 मचाबुइगु ई जुसेंलि वया प्वाथय् निम्ह मस्त दुगु खँ सीदत।

28 मचाबु ई ब्यथा जुसेंलि छम्हसिनं ल्हाः पिछ्वयाहल। दिरिअजिं वयागु ल्हातिइ ह्याउँगु का चिनाः धाल, “थ्व न्हापां बूम्ह खः।”

29 याकनं व ल्हाः दुहां वन। अले मेम्ह न्हापां बुल। दिरिअजिं धाल, “छ गथे यानाः न्हापां बुया?” उकिं वयागु नां फारेस* तल।

30 ल्हातिइ ह्याउँगु का चिनातःम्ह लिपा बुल। वयागु नां जेरह† तल।

39

योसेफ मिश्र देशय्

1 योसेफयात मिश्रय् यंकल। मिश्रया फारोया दरबारया पिवाःतय् नायः पोतीफरं वयात इश्माएलीतय्गु ल्हातिं न्यानाकाल।

2 परमप्रभु योसेफलिसे दीगुलि वं याक्व ज्या भिनावल। व थः मिश्री मालिकया छेँय् च्वनीगु खः।

3 वया मालिकं परमप्रभु व नापं दीगु व वं याःगु न्ह्यागुं ज्या परमप्रभुं पूवंकादीगु खँ सीकल।

4 उकिं व खनाः व लय्ताल। अले वं वयात थःगु छेँय् ज्या याइपिनि नायः यानाबिल। वं थःगु छेँया फुक्क जिम्मा नं वयात हे बिल।

5 वं थःगु छेँया फुक्क जिम्मा वयात ब्युसांनिसें योसेफया हुनिं परमप्रभुं व मिश्रीया छेँय् आशिष बियादिल। परमप्रभुया आशिष वयागु छेँय् दुनेपिने न्ह्याथासं लात।

6 उकिं वं फुक्कं योसेफया जिम्माय् त्वःताबिल। थःम्हं नयेगु त्वनेगुलिइ बाहेक वं आः छुकी हे च्यूताः मतल।

योसेफ बांलानाः यइपुसे च्वं।

7 छुं ई लिपा वया मालिकया कलातं मिखा तयाः वयात धाल, “जि नाप घं वा।”

8 वं थ्व खँ मन्यं, अले धाल, “जि थ्व छेँय् दुगुलि जिमि मालिकं छुं खँय् हे च्यूताः मतः, वय्कलं थःके दुगु फुक्क जिगु जिम्माय् त्वःतादीगु दु।

9 थ्व छेँय् जि स्वयाः च्वय् सुं मदु। वय्कलं छि छम्ह बाहेक जितः फुक्क बियादीगु दु। छायधाःसा छि वय्कःया कलाः खः। उकिं जिं गथे यानाः थज्याःगु मभिंगु ज्या यानाः परमेश्वरया विरोधय् पाप याये फइ?”

10 वं न्हियान्हिथं धाःसां योसेफ व नाप घनेत व नापं च्वनेत तकं मानय् मजू।

11 छन्हु योसेफ थःगु ज्या यायेत छेँय् दुहां वन। उबलय् छेँय् ज्या याइपिं छम्ह हे मदु।

12 वं योसेफयागु गा ज्वनाः धाल, “जि नाप घ्यँ।” योसेफ थःगु गा वयागु ल्हातिइ हे त्वःताः अनं बिस्युं वन।

13 योसेफ थःगु गा वयागु हे ल्हातिइ त्वःताः बिस्युं वंगु खनाः

---

* **38:29** ३८:२९ फारेस हिब्रू भाषाय् थुकिया अर्थ पिहां वयेगु खः † **38:30** ३८:३० ह्याउँगु थुकिया अर्थ खः हिब्रू भाषाय् जेरह

14 वं छैँय् ज्या याइपिन्त सःताः धाल, "स्व, व हिब्रूयात ला थन झीत बेइज्जत याकेत धकाः हःगु जुयाच्वन। व जिलिसें
घनेत थन दुहां वल। जि तसकं हालाबिया।
15 जि तसकं हालागुलि व थःगु गा थन हे त्वःताः बिस्युं वन।"
16 वं थः भाःत छैँय् दुहां मवतले व गा थःम्ह हे कयातल।
17 भाःतम्ह दुहां वयेवं वं व हे खँ वयात कन, "छिं हयादीम्ह व हिब्रू च्यः जितः बेइज्जत यायेत थन दुहां वल।
18 जि तसकं हालाबिसेंलि व थःगु गा त्वःताः बिस्युं वन।"
19 "छिम्ह च्यलं थथे यात" धकाः कलाःया पाखें थथे न्यँसेंलि योसेफया मालिक तमं मि जुल।
20 वं योसेफयात ज्वंकाः फारोया कैदीत कुनीगु झ्यालखानाय् कुंकेबिल। योसेफ झ्यालखानाय् लाःबलय् नं
21 परमप्रभु व नाप हे दी। वय्कलं वयात दया यानाः झ्यालखानाया हाकिमयात वयात माया याइम्ह यानादिल।
22 उकिं वं योसेफयात अन कुना तःपिं फुक्कसिया नायः यानाबिल। अले अन न्ह्यागु यायेमाःसां योसेफयागु जिम्माय्
त्वःताबिल।
23 योसेफया जिम्माय् लाःगु छुं ज्याय् हे वं च्यूताः मकाल। छाय्धाःसा परमप्रभु योसेफ नाप दी। अले वं याःगु न्ह्यागुं ज्या
पूवंकादी।

40

फारोया च्यःतय् म्हगस
1 छुं ई लिपा फारोया दाखमघ त्वंकीम्ह नायः व मरि छुइम्ह नायलं थः मालिकया विरोधय् मभिंगु ज्या यात।
2 फारो इपिं निम्ह खनाः तसकं तंम्वल।
3 अले वं इमित पिवाःतय् कप्तानया छैँय् दुगु झ्यालखानाय् कुनाबिल। योसेफयात नं अन हे कुनातःगु खः।
4 पिवाःतय् कप्तानं इमित योसेफया जिम्माय् तयाबिल।
छुं ई लिपा झ्यालखानाय् च्वना च्वंबलय् हे
5 इपिं निम्हय्सिनं नं थीथी अर्थ दुगु म्हगस खन।
6 सुथय् योसेफ अन वःबलय् इपिं भुगुलुं च्वनाच्वंगु खन।
7 उकिं वं इमिके न्यन, "थौं छिकपिं छाय् भुगुलुं च्वनाच्वनागु?"
8 इमिसं धाल, "जिपिं निम्हय्सिनं नं म्हगसय् खना। उकिया अर्थ कनिपिं धाःसा थन सुं हे मदु।"
अले योसेफं इमित धाल, "फुक्क म्हगसया अर्थ परमेश्वरयाके मदु ला? जितः छिकपिनिगु म्हगसया खँ कनादिसँ।"
9 अले दाखमघ त्वंकीपिनि नायलं थःगु म्हगसया खँ योसेफयात थुकथं कन, "जिं म्हगसय् जिगु न्ह्याःने दाखमा छमा खना।
10 व दाखमाय् स्वकचा दु। उकी बुँ ह्वयेवं स्वां नं ह्वयावल, अले ज्वाँय्ज्वाँय् दाख सयाः पाकय् नं जुल।
11 जिगु ल्हातिइ फारोया ख्वला दु, जिं दाख तिस्सिनाः व ख्वलाय् तयाः फारोयाथाय् यंकाः बिया।"
12 योसेफं वयात धाल, "छिं म्हगसय् खंगु स्वकचाया अर्थ स्वन्हु खः।
13 स्वन्हुया दुने हे फारों छितः छिगु ज्या लित बियाः छिगु छ्यं धस्वाकाबी। अले न्हापा याना थें छिं फारोया ख्वला
वय्कःया ल्हातिइ तयादी खनी।
14 छिगु भिं जुइ धुंकाः धाःसा छिं जितः लुमंकादिसँ। फारोयात जिगु खँ बिन्ति यानाः जितः थ्व झ्यालखानां पिकयादिसँ।
15 छाय्धाःसा धात्थें धायेमाल धाःसा जितः हिब्रूतय्गु देशं खुयाहःगु खः। अले जिं थन झ्यालखानाय् लाइगु ज्या नं छुं
यानागु मदु।"
16 योसेफं म्हगसया अर्थ भिंगु कथं कंगुलिं मरि छुइम्ह नायलं नं वयात धाल, "जिं नं म्हगस छगू खनागु दु। म्हगसय् जिं
मरि दुगु स्वंगः धकि छेनय् क्वबिया तयागु दु।
17 दक्वसिबय् च्वय्यागु धकिइ फारोया लागि थीथी कथंया मरिचरि दु। झंगःपंक्षीतय्सं वयाः जिगु छ्यं च्वय्च्वंगु धकिइ
मरि नयाच्वन।"
18 योसेफं धाल, "थुकिया अर्थ खः, 'स्वंगः धकि धयागु स्वन्हु खः।
19 स्वन्हुया दुने हे फारों छिगु छ्यं ध्यनाबी, अले छितः थामय् यख्वाइ। झंगःपंक्षीतय्सं छिगु ला त्वाथं क्वातु क्वानाः
नइ।' "
20 स्वन्हु खुन्हु फारो बूगु दिं खः। उखुन्हु थःथाय् ज्या याइपिं फुक्क हाकिमतय्त भ्वय् सःतल। उपिं फुक्कसिया न्ह्याःने वं
दाखमघ त्वंकीम्ह नायः व मरि छुइम्ह नायःयात थने हल।
21 दाखमघ त्वंकीम्ह नायःयात वयागु ज्याय् हाकनं तल,
22 मरि छुइम्ह नायःयात धाःसा यख्वानाः स्यात। थ्व फुक्क योसेफं धाःथें जुल।

23 दाखमघ त्वंकीम्ह नायलं धाःसा योसेफयात लुममंकू। वं वयात ल्वःमंकल।

41

योसेफं फारोया म्हगसया अर्थ कंगु

1 निदँ लिपा फारों छगू म्हगस खन। म्हगसय् व नील खुसिया सिथय् दनाच्वंगु।
2 खुसिं न्हय्म्ह तसकं स्वय्ज्यूपिं व ल्हंपिं सा पिहां वयाः तिंकथिया घाँय् नः वन।
3 अनं लिपा मेपिं न्हय्म्ह बांमलाःपिं व क्वँय् खनेदुपिं गंसिपिं सा पिहां वयाः न्हापायापिं लिसें दंवन।
4 अले छेंगू व क्वँय् जक दुपिं गंसिपिं सातय्सं ल्हंपिं सातय्त नयाबिल। उबलय् हे फारोया न्ह्यलं चाल।
5 व हाकनं घन, अले मेगु म्हगस खन। वं म्हगसय् छगू हे दंलय् बांलाःगु व दुकुल्गु अन्नया न्हय्गुँईं सयाच्वंगु खन।
6 अनंलि वं साल्सें च्वंगु व पुर्बया फसं इवाः जूगु अन्नया न्हय्गुँईं ल्यावःगु खन।
7 अले व साल्सें च्वंगु अन्नया न्हय्गुँईं दुकुल्गु अन्नया न्हय्गुँईंयात नुनाछ्वत। अले फारोया न्ह्यलं चाल। वं थ्व म्हगसय् म्हंगु धकाः सिल।
8 कन्हय् खुन्हु सुथय् फारोया मन मच्वनाः देशय् दक्व ज्योतिषतय्त व सःस्यूपिन्त सःतके छ्वत। वं इमित थःम्हं म्हगसय् खंगु खँ कन। इपिं सुनानं फारोया म्हगसया अर्थ धाःसा कने मफुत।
9 अबलय् हे दाखमघ त्वंकीम्ह नायलं धाल, "थौं जिं थःम्हं द्वंकागु खँ लुमन।"
10 वं फारोयात धाल, "छकः महाराजं जि व मूम्ह मरि छुइम्हलिसे तंम्वयाः जिमित इयालखानाय् कुनाबिल।
11 अबलय् अन जिपिं निम्हय्सिनं नं छन्हु हे चान्हय् थीथी अर्थ दुगु म्हगसय् खना।
12 अन इयालखानाया हाकिमया छम्ह ल्याय्म्हम हिब्रू च्यः नं जिपिंनापं दुगु खः। जिमिसं वयात थःपिनिगु म्हगसया खँ कना। वं जिपिं निम्हय्सिगुं म्हगसया अर्थ कनाबिल।
13 अले वं गथे धाल अथे हे जुल। जि थःगु ज्याय् हाकनं लिहां वया, अले मरि छुइम्हय्सित यख्खाल।"
14 थ्व न्यनाः फारों याकनं योसेफयात काय्के छ्वत। वयात इयालखानां पितहल। अले व सँ व दाह्रि खानाः मेगु वसः फिनाः फारोया न्ह्यःने दं वल।
15 फारों वयात धाल, "जिं छगू म्हगस खना। उकियागु अर्थ सुनानं कने मफुत। छं म्हगसयागु अर्थ कनेफु धकाः जिं न्यना।"
16 योसेफं धाल, "महाराज! जि थःम्हं ला अथे याये मफु। परमेश्वरं धाःसा महाराजयात मनंतुंगु लिसः बियादी।"
17 फारों योसेफयात धाल, "जिं म्हगसय् जि नील खुसिया सिथय् दनाच्वनागु खना।
18 अले न्हय्म्ह स्वय्ज्यूपिं व ल्हंपिं सा खुसिं पिहां वयाः तिंकथिया घाँय् नः वन।
19 अनंलि न्हय्म्ह छेंगू व क्वँय् जक दुपिं गंसिपिं सा खुसिं पिहां वल। जिं अज्याःपिं सा मिश्रय् गुबलें हे मखनानि।
20 व क्वँय् खनेदुपिं गंसिपिं सातय्सं न्हापायापिं स्वयेज्यूपिं व ल्हंपिं सातय्त नयाबिल।
21 इमिसं अथे नःसां इमिसं नःगु धकाः सुनानं धाये फइ मखु। छाय्धाःसा इपिं न्हापा गथे अथे हे गंसिया गंसि तुं। अबलय् हे जि न्ह्यलं चाल।
22 "जिं हाकनं मेगु म्हगसय् छगू हे दंलय् बांलाःगु व दुकुल्गु अन्नया न्हय्गुँईं सयाच्वंगु खना।
23 अले हानं साल्सें च्वंगु व पुर्बया फसं इवाः जूगु अन्नया न्हय्गुँईं सल।
24 व साल्गु व इवाः जूगु अन्नया न्हय्गुँईंनं बांलाःगु अन्नया न्हय्गुँईंयात नुनाछ्वत। जिं थ्व फुक्क ज्योतिषतय्त कना। सुनानं हे थुकिया अर्थ कने मफुत।"
25 योसेफं फारोयात धाल, "महाराजया निगू म्हगसयागु नं अर्थ छगू हे खः। परमेश्वरं थःम्हं यायेत्यनागु खँ महाराजयात क्यनादीगु खः।
26 न्हय्म्ह स्वयेज्यूपिं साया अर्थ न्हय्दँ खः, अले बांलाःगु अन्नया न्हय्गुँईंया अर्थ नं न्हय्दँ हे खः। निगुलिं म्हगसया अर्थ व हे खः।
27 लिपा पिहांवःपिं न्हय्म्ह छेंगू व क्वँय् जक खनेदुपिं गंसिपिं साया अर्थ नं न्हय्दँ हे खः। अले साल्सें च्वंगु व पुर्बया फसं कयाः इवाः जूगु अन्नया न्हय्गुँईंया अर्थ नं न्हय्दँ हे खः। थुकिं न्हय्दँ अनिकाल जुइ धाःगु खः।
28 "जिं महाराजयात धयागु थ्व खँ परमेश्वरं थःम्हं यानादीत्यंगु खँ महाराजयात क्यनादीगु खः।
29 मिश्र देशया न्यंकभनं न्हय्दँ तक तसकं बाली सइ।
30 अनंलि मेगु न्हय्दँ अनिकाल जुइ। अले अनिकालं देशय् हाहाकार जुइ। थुकिं न्हापायागु भिंगु ईया खँ ल्वःमंकाबी।
31 लिपा वइगु अनिकालं यानाः न्हापायागु भिंगु खँ ल्वःमनी, छाय्धाःसा थ्व अनिकाल तसकं ग्यानापुइ।
32 महाराजया थथे लिसा कयाः म्हंगुया अर्थ परमेश्वरं थ्व क्वःछिनादी धुंकल, अले थथे याकनं जुइ धयागु खः।

33 “उकिं आः महाराजं छम्ह ज्ञां दुम्ह व छु यायेमाः धकाः स्यूम्ह मनूयात ल्ययाः मिश्र देशयागु जिम्मा बियादिसँ।
34 अले हानं महाराजं न्हयद्दँ बाली यक्व सइबलय् नं न्याब्वय् छब्व बाली मुंकेत मनूत ल्ययादिसँ।
35 इमित याकनं वयेत्यंगु न्हयद्दँया ई दुने बाली मुंकाः हयाः शहरया धुकुतिइ स्वथनेगु व पिवाः च्वनेगु अधिकार बियादिसँ।
36 थ्व बाली मिश्रय् जुइत्यंगु न्हयद्दँया अनिकालय् छ्यलेत मुंकातये फइ। थुकिं यानाः अनिकालया इलय् नं मनूतय् नये मखं धयागु दइ मखु।”
37 फारो व भारदारत फुक्कसित थ्व ग्वसाः यल।
38 वय्कलं इमित धाल, “थ्व थें ज्याःम्ह परमेश्वरया आत्मा दुम्ह मनू झीसं गनं लुइके फइ ला?”
39 अले फारों योसेफयात धाल, “परमेश्वरं छन्त फुक्क खँ क्यनादीगु दु। छ थें ज्याःम्ह ज्ञां दुम्ह व सःस्यूम्ह मनू सु दइ?
40 उकिं आः जिं छन्त हे मिश्र देशया हामा यानाबिया। फुक्क मनूतय्सं छंगु उजं न्यनी। थ्व सिंहासनं यानाः जक जि छ स्वयाः च्वय् लाइ।”

योसेफ मिश्रया हामा जूगु

41 फारों हानं धयादिल, “छ आः मिश्र देशया हामा जुल।”
42 वं थःम्हं न्ह्यानातःगु अंगू त्वयाः योसेफया पतिनय् न्ह्याकाबिल। अले वयात भिंगु कापःया भान्तां लं फिकाः गःपतय् लुँयागु सिखः क्वखाय्कल।
43 वं वयात गयेत थःगु स्वयाः क्वय्यागु बग्गी बिल। अले व गन गन वन मनूतय्सं न्ह्यःने न्ह्यःने वनाः “पुलि चु, पुलि चु” धकाः हालावन। थुकथं योसेफ मिश्र देशया हामा जुल।
44 अले वं वयात धाल, “जि फारो खःसां छंगु उजं मदय्कं मिश्र देशय् सुनानं छुं यायेदइ मखु।”
45 फारों वयागु नां सापनत-पानेह तयाबिल। वयागु ब्याहा ओनय् च्वंम्ह पुजाहारी पोतीपेराया म्ह्याय् आसनतलिसे यानाबिल। अनंलि योसेफ मिश्र देशन्यंक चाःहिल।
46 मिश्र देशया हामा जूबलय् योसेफ स्विदँ दुम्ह खः। फारोयाथासं पिहां वयाः व मिश्र देशय् न्यंक चाःहिल।
47 न्हयद्दँ तक अन तसकं अन्न सल।
48 योसेफं व न्हयद्दँया दुने अप्वः दुगु फुक्क अन्न मुंकाः शहरय् शहरय् स्वथना तल। वं फुक्क शहरय् अनया जःखः च्वंगु थाय्या अन्न मुंकाः तया तल।
49 अन अन्न फिसःया फि थें च्वंक ल्याः खानां ल्याः खाये मफयेक मुंवःगुलिं योसेफं उकिया ल्याःचाः तयेगु तकं त्वःताबिल।
50 अनिकाल वये न्ह्याः ओनया पुजाहारी पोटिपेराया म्ह्याय् आसनत पाखें योसेफया निम्ह काय् दये धुंकल।
51 योसेफं “परमेश्वर जितः जिगु फुक्क दुःख त्वःमंके बियादिल, अले जिमि बाःया छेंयागु फुक्क खँ नं त्वःमंके बियादिल” धकाः थः न्हापांम्ह काय्यागु नां मनशे* तल।
52 अले वं निम्हम्ह काय्यागु नां “परमेश्वरं जितः जिं दुःखसियागु देशय् मस्त बियादिल” धकाः एफ्राइम† तल।

मिश्रय् अनिकाल जूगु

53 मिश्रया न्हयद्दँया तसकं अन्न सइगु ई फुत।
54 अले योसेफं धाःथें न्हयद्दँया अनिकाल शुरु जुल। फुक्क थासय् अनिकाल जुल। मिश्रय् धाःसा फुक्क थासय् अन्न दु।
55 मिश्रय् च्वंपिन्सं नं अनिकालं यानाः नयेमखँसेंलि फारोयाथाय् वनाः अन्नया लागि बिन्ति यात। वं इमित धाल, “योसेफयाथाय् हुँ, वं छु धाइ, अथे हे या।”
56 देशन्यंक अनिकाल न्यँसेंलि योसेफं फुक्क अन्नया धुकू चाय्काबिल। अले मिश्रय् च्वंपिन्त अन्न मिल। छाय्धाःसा मिश्रय् न्यंकभनं तसकं अनिकाल जूगु खः
57 फुक्क देशय् हे अनिकाल जूगुलि मेमेगु देशय् च्वंपिं नं योसेफयाथाय् अन्न न्याःवल।

42

योसेफ व वया दाजुकिजापिं

1 मिश्रय् अन्न दु धकाः सिसेंलि याकूबं थः काय्पिन्त धाल, “छिपिं छाय् छुं मयासें ल्हाः प्वःचिनाच्वनागु?
2 मिश्र देशय् अन्न दु धकाः जिं न्यना। म्वानाच्वनेगु खःसा अन वनाः अन्न न्याना हजि।”
3 उकिं योसेफया झिम्ह दाजुपिं अन्न न्यायेत मिश्रय् वन।
4 याकूबं योसेफया किजा बेन्यामीनयात धाःसा वयात नं छुं जुइ ला धकाः ग्यानाः वया दाजुपिंलिसे मछ्वः।
5 थुकथं इस्राएलया काय्पिं मेपिंलिसे अन्न न्यायेत मिश्रय् वन। छाय्धाःसा कनान देशय् नं अनिकाल जूगु खः।

---

* **41:51** ४१:५१ मनशे थ्व खँग्वः हिब्रू भाषाय् ल्वःमंकेगु खँग्वः लिसे ज्वः लाः। † **41:52** ४१:५२ एफ्राइम खँग्वः हिब्रू भाषाय् मस्त बिये खँग्वः लिसे ज्वः लाः।

6 उबलय् योसेफ मिश्र देशया हामा जुयाच्वंगु व वं हे अन्न मियाच्वंगुलि वया दाजुपिन्सं वयात बँय् भ्वपुयाः भागि यात।
7 वं थः दाजुपिन्त खनेवं म्हसिल। अथ्नं म्हमस्यू पहः यानाः वं इमित तस्सलं न्यन, "छिपिं गनं वयापिं?"
इमिसं धाल, "कनान देशं अन्न न्यायेत वयागु।"
8 योसेफं इमित म्हसीकूसां इमिसं वयात म्हसीके मफुत।
9 वं इमिगु बारे खंगु म्हगस लुमंकल, अले धाल, "छिपिं थन चेवा याःवःपिं खः। छिपिं जिमिगु देशया कमजोरी सीकःवःपिं खः।"
10 इमिसं धाल, "मखु, प्रभु, अथे मखु। छिकपिनि दासत, जिपिं अन्न न्याः वयापिं खः।
11 जिपिं सकले दाजुकिजापिं खः। जिपिं भिंपिं मनूत खः, चेवा याःवयापिं मखु।"
12 योसेफं धाल, "मखु, छिपिं थ्व देशया कमजोरी सीकेत हे वःपिं खः।"
13 इमिसं धाल, "जिपिं फुक्कं झिंनिम्ह दाजुकिजापिं दु। कनानय् च्वंपिं जिपिं छम्ह हे मनूया कायपिं खः। दक्वसिबय् चिधीम्ह धाःसा जिमि बाःलिसे दु, छम्ह जक मदये धुंकल।"
14 योसेफं इमित धाल, "जिं धया थें छिपिं चेवा याःवःपिं हे खः।
15 आः जिं छिपिं धात्थें सु खः धकाः जाँचय् याये। जिं छिमित धाये, छिमि दक्वसिबय् चिधीम्ह किजा मवतले छिपिं थनं वने दइ मखु।
16 छिपिं मध्ये छम्हसिनं वनाः वयात ब्वना हजि। मेपिं थन हे झ्यालखानाय् च्वँ। थुकथं छिमिसं धाःगु खँ खः कि मखु धकाः सी दइ। छिमिसं धाःगु मखुगु जुल धाःसा जिं धाये, छिपिं चेवा याःवःपिं हे खः।"
17 योसेफं इपिं फुक्कसित स्वन्हु तक झ्यालखानाय् कुनातल।
18 स्वन्हु दुखुन्हु वं इमित धाल, "जि परमेश्वरलिसे ग्याइम्ह मनू खः। छिमिसं थथे यात धाःसा छिपिं बचय् जुइ फइ।
19 छिपिं धात्थें हे भिंपिं मनूत खःसा छिपिं मध्ये छम्ह थन हे झ्यालखानाय् च्वनाच्वँ, मेपिं फुक्क नये मखनाच्वंपिं थः मनूतयत नकेत अन्न ज्वनाः थनं हुँ।
20 छिमिसं छिमि दक्वसिबय् चिधीम्ह किजायात धाःसा महये मते। अले तिनि जिं छिमिसं धाःगु खँ खः कि मखु धकाः सीके फइ। अले छिपिं नं बचय् जुइ।" इमिसं "ज्यू" धाल।
21 अले थःथवय् खँ ल्हात, "झीसं झी किजायात यानागु ज्यां झीसं थथे दुःख फये माल। वयात दुःख जूबलय् वं ग्वाहालि फ्वनं नं झीसं वास्ता मयाना। उकिं हे झीत आः थथे दुःख वःगु खः।"
22 रूबेनं धाल, "जिं वयात छुं याये मते धयागु मखु ला? छिमिसं जिगु खँ न्यँ हे मन्यं। आः झीसं वयागु हिया मू पुलेमाल, मखु ला?"
23 योसेफं इमि खँ ल्हानाच्वंगु थू। इमि दथुइ भाय् हिलीम्ह मनू तयातःगुलिं इमिसं थःपिनिगु खँ वं थुइ मखु धकाः च्वनाच्वन।
24 योसेफ फहिलाः ख्वल। अले हाकनं लिफः स्वयाः इपिं लिसे खँ ल्हात। वं शिमियोनयात यंकाः इमिगु न्ह्यःने हे चिनाबिल।

योसेफया दाजुपिं कनानय् लिहां वंगु

25 योसेफं इमिगु बोरा जायक अन्न तयाबीत व इमिगु वहःयागु धिबा इमिगु हे बोराय् तयाबीत उजं बिल। वं इमित लँय् नयेत नं नसात्वँसा तयाब्यु धकाः उजं बिल। अथे यानाबी धुंकाः
26 इपिं थःपिनिगु गधाया म्हय् अन्न क्वबिकाः अनं वन।
27 बहनी बाय् च्वंथाय् इपिं मध्ये छम्हसिनं गधायात अन्न नकेत धकाः थःगु बोरा चायकूबलय् घःनेसं वहःयागु धिबा नं खन।
28 वं मेपिन्त धाल, "जिगु वहः धिबा ला जितः हे लित बियाहल। थन बोराय् हे तया तल।"
इमिगु नुगः भाराभारा मिन। इमिसं थवंथवय् ख्वाः स्वयाः धाल, "परमेश्वरं झीत थ्व छु यानादीगु?"
29 कनान देशय् थः बौ याकूबयाथाय् थ्यने धुंकाः इमिसं वयात जूगु फुक्क खँ कन। इमिसं धाल,
30 "मिश्रया हामां जिपिंलिसें ततःसलं नवात, अले जिमित चेवा याःवःपिं धकाः व्यवहार यात।
31 जिमिसं वयात 'जिपिं भिंपिं मनूत खः, चेवा याःवयापिं मखु।'
32 जिपिं छम्ह हे बौया झिंनिम्ह दाजुकिजा दु। छम्ह मदये धुंकल, दक्वसिबय् चिधीम्ह कनानय् हे जिमि बौलिसे दु" धकाः धया।
33 अले मिश्रया हामां जिमित धाल, "छिपिं धात्थें भिंपिं खः कि मखु धकाः जिं जाँचय् याये। छिमिसं थःपिं मध्ये छम्हय्सित थन हे त्वःताथकि, अले मेपिं नये मखनाच्वंपिं थःमनूतय्गु लागि अन्न ज्वनाः हुँ।
34 छिमिसं थःपिनि चिधीम्हकिजायात धाःसा थन महये मते। अले जक जिं छिपिं भिंपिं मनूत खः, चेवा याःवःपिं मखु धकाः पत्याः याये फइ। अले छिमि दाजुयात नं त्वःताबी, छिमिसं थन व्यापार नं याये फइ।"
35 इमिसं थथःगु बोरा फ्यनाः चायकाः स्वःबलय् इमिगु वहःयागु धिबाप्वः नं उकी तयातःगु लुल। थ्व खनाः इपिं फुक्क व इमि बौ याकूब नं ग्यात।

36 इमि बौ याकूबं धाल, "छिमिसं जिमि काय्पिं योसेफ व शिमियोनयात ला फाया यंके हे धुंकल। आः हाकनं बेन्यामीन नं यंकेत्यनागु ला? थ्व फुक्क जितः हे जुइमाःगु ला?"

37 स्बेनं धाल, "बाः, जिं बेन्यामीनयात लित हये मफुत धाःसा जिमि निम्हं काय्या प्राण कयादिसँ। जितः विश्वास यानादिसँ। जिं वयात लित हये।"

38 याकूबं धाल, "जिं बेन्यामीनयात छिपिलिसे मिश्नय् छवये मखु। थ्वया दाजु ला मदये हे धुंकल। आः थ्व हे छम्ह जक दनि। जि आः बुरा जुइ धुन। थ्वयात लँय् छुं जुल धाःसा ला जि पीरं हे सिनावनी।"

43

बेन्यामीनयात ज्वनाः योसेफया दाजुपिं मिश्नय् लिहां वंगु

1 कनानय् अनिकाल अज्ज अप्वयावल।

2 मिश्नं हःगु अन्न फुक्क फुसेंलि याकूबं थः काय्पिन्त धाल, "वनाः हाकनं अन्न न्याना हजि।"

3 यहूदां धाल, "मिश्नया हामां जिमित थःकिजा ज्वनामवयेकं वये मते धकाः ख्याच्वः ब्यूगु दु।

4 छिं जिमित बेन्यामीनयात नं नापं ब्वनायंकेबीगु खःसा जिपिं वने,

5 मखुसा वने मखु। छाय्धाःसा हामां 'छिमि किजा ज्वनाः मवयेकं जिथाय् वये मते' धकाः धयाहःगु दु।"

6 इस्राएलं धाल, "छिमिसं वयात मेम्ह नं किजा दु धकाः जितः छाय् थ्व दुःख बियागु?"

7 इमिसं धाल, "व मनुखं जिमित 'छिमि बाः म्वानाच्वंगु दनि ला, छिमि मेपिं नं दाजुकिजा दु ला' धकाः दुवालाः न्यन। जिमिसं नं वयागु न्ह्यसःया लिसः बिया। वं अथे 'छिमि किजायात थन हजि' धाइ धकाः जिमिसं छु स्यू?"

8 अले यहूदां थः बौ इस्राएलयात धाल, "बेन्यामीनयात जिगु जिम्माय् छवयादिसँ। जिपिं थनं थत्थें हे वनाछवये। थुकथं छि, जि व झी फुक्कं म्वाये फइ सी माली मखु।

9 वयागु जिम्मा जि जुल। जिं वयात लित हये मफुत धाःसा जि छिगु न्ह्यःने सदांया लागि दोषी जुयाच्वने।

10 छिसं थन म्वाःसां म्वाःसां लिबाका मच्वंगु जूसा जिपिं अन निकः वनावयेधुन जुइ।"

11 अले इमि बौ इस्राएलं धाल, "अथे हे यायेमाः धयागु खःसा अथे हे या। व मनूयात थनया पायेगु वासः, भिंगु भिंगु कस्ति, मसला, मूर्, पेस्ता व स्यांगुलि नं भचा भचा कोसेलि यंकि।

12 अले निदुगं अप्वः वहः नं यंकि, छाय्धाःसा छिमिगु बोराय् लितवःगु धिबा नं लित पुले मानि। थथे द्वनाः जूगु नं जुइफु।

13 छिमि किजायात नं यंकि। छिपिं थत्थें हे व मनूयाथाय् हुँ।

14 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं छिमित व मनूया न्ह्यःने दया यानादीमा। अले व मनुखं छिमि दाजु व बेन्यामीनयात नं छिपिंलिसें छवयाहयेमा। जि सन्तान मदयेक च्वनेमाःसां थजुइमा।"

15 इपिं कोसेलि, निदुगं वहः व बेन्यामीनयात नं ज्वनाः हथाय् पथासं मिश्नय् योसेफयाथाय् वन।

16 बेन्यामीनयात खनाः योसेफं छेँय् ज्या याइपिनि नायःयात धाल, "थुमित जिगु छेँय् यंकि। अले भ्वय् ज्वरय् या। थौं न्हिनय् थुमिसं जिलिसें नइ।"

17 व मनुखं योसेफं धाःथें इमित योसेफया छेँय् यंकल।

18 योसेफया छेँय् यंकूगुलि इपिं ग्यात। इमिसं मतिइ तल, "न्हापा बोराय् लित बियाहःगु वहःया हनिं थथे छेँय् हयाः झीत कुनाः दास याइगु जुइ। अले झीगु गधात नं काइगु जुइ।"

19 उकिं इमिसं छेँया लुखाय् थ्यंकाः योसेफया छेँय् ज्या याइपिनि नायःयात धाल –

20 "हे जिमि प्रभु, जिपिं थन न्हापा अन्न न्यानाः लिहां वनाबलय्

21 बहनी बाय् च्वनाथाय् जिमिसं थःपिनिगु बोरा चाय्काः स्वयाबलय् बोराया म्हुतुइ हे वहः लुल। उकिं जिमिसं व लित हयागु दु।

22 जिमिसं अन्न न्यायेत मेगु वहः नं हयागु दु। जिमिगु बोराय् सुनां वहः तयाबिल जिमिसं मस्यू।"

23 वं धाल, "ग्याये मते। छिमि व छिमि बौया परमेश्वरं छिमिगु बोराय् वहः तयाब्यूगु जुइ। छिमिसं ब्यूगु वहः ला जिं कयागु हे खः।" अले वं शिमियोनयात इमिथाय् हल।

24 व मनुखं इमित योसेफया छेँय् यंकल। अले तुति सिलेत इमित लः बिल। इमिगु गधातय्त नसा नं बिल।

25 इमिसं न्हिनय् योसेफयात बीगु कोसेलि ठीक यात। छाय्धाःसा इमित अन हे नयेत धाःगु खः।

26 योसेफ छेँय् वःबलय् इमिसं थःपिन्सं ज्वनावःगु कोसेलि वयात बिल। अले पुलिं चुयाः भागि यात।

27 योसेफं इमिके म्हंफु मफु न्यने धुंकाः धाल, "छिमिसं जितः थः बुराम्ह अबुयागु खँ कंगु खः। आः व गय् च्वं? आः तकं म्हं फु ला?"

28 इमिसं धाल, "छिम्ह दास, जिमि बौ आः तकं म्हं फु।" अले हाकनं इमिसं वयात पुलि चुयाः भागि यात।

29 योसेफं थःकिजा, थः हे मांया काय् बेन्यामीनयात स्वयाः धाल, “छिमिसं धयाम्ह छिमि दक्वसिबय् चिधीम्ह किजा थ्व
हे खः ला? ‘परमेश्वरं छन्त आशिष बियादीमा, बाबु।’ ”
30 थःकिजा खनाः नुगः मछिना वःगुलि व अनं फहिलाः थःगु क्वथाय् वनाः ख्वल।
31 ख्वाः सिलाः व क्वथां पिहां वल। अले थःत कःघाना धाल, “नयेगु हजि।”
32 योसेफ, वया दाजुकिजापिं व अन भ्वय् वःपिं मिश्रीतय्त अलग अलग तयाः नकल। छाय्धाःसा मिश्रीतय्सं हिब्रूतलिसे
नापं च्वनाः मनः। हिब्रूतलिसे च्वनाः नल कि थःपिं क्वह्यनी धकाः मिश्रीतय्सं ताय्कीगु खः।
33 योसेफं इमित थकालिनिसें क्वकालि तक इवःछुकाः फ्यतुकल। थ्व खनाः तसकं अजू चायाः इमिसं थवंथवय् ख्वाः
स्वल।
34 इमिगु ब्व योसेफयागु हे टेबिलं लिकया यंकूगु खः। बेन्यामीनयागु ब्व इमिगु स्वयाः न्यादुगं अप्वः तब्व। थुकथं इमिसं
योसेफलिसे लय्तातां नयेत्वने यात।

44

योसेफं थः दाजुकिजापिन्त जाँचय् याःगु

1 योसेफं थःगु छेँय् ज्या याइपिनि नायःयात उजं बिल, “थुपिं फुक्कसिगु बोराय् थुमिसं ज्वनावने फक्व अन्न तयाब्यु, अले
फुक्कसिगु बोराया म्हतुइ इमिगु वहः तयाब्यु।
2 जिगु वहःयागु ख्वला दक्वसिबय् चीधीम्हय्सिगु बोराय् वयागु वहःलिसें तयाब्यु।” वं योसेफं धाःथें यात।
3 सुथ न्हापां हे इमित इमिगु गधालिसें इमिगु लँ लिकाः छ्वत।
4 इपिं शहरं भचा पुलाः वनेवं योसेफं छेँय् ज्या याइपिनि नायःयात धाल, “ब्वाँय् वनाः इमित नापलाकः हुँ। इमित नाप लानाः
थथे धा, ‘भिंया बदला छिमिसं छाय् मभिं यानागु?
5 जिमि मालिकया त्वनेत छ्यलिगु व भिं मभिं स्वइगु ख्वला छिमिसं छाय् खुयाहयागु? छिमिसं थ्व तसकं बांमलाःगु ज्या
यात।’ ”
6 वं वनाः इमित नाप लानाः अथे हे धाल।
7 इमिसं वयात धाल, “थ्व छु धयादियागु, प्रभु! छि दासतय्सं ला अथे याये हे फइ मखु।
8 जिमिसं ला अज्ज कनान देशंनिसें थःपिनिगु बोराय् लुयावःगु वहः तकं लित हयाबिया। जिमिसं छाय् छिकपिनि मालिकया
छेँनं लुँ वहः खुयाहयेगु?
9 छिकपिनि दास मध्ये सुयाकें व लुयावल धाःसा वयात स्यानाछ्वयादिसँ, अले जिपिं नं फुक्कं छिकपिनि मालिकया दास
जुयाः च्वने।”
10 वं धाल, “ज्यु, छिमिसं धाःथे हे जुइ। बरु व सुयाके दइ, व हे जक जिम्ह दास जुइ, मेपिं फुक्कं वने फइ।”
11 फुक्कसिनं थथःगु बोरा बँय् क्वकयाः फ्यन।
12 व मनुखं थकालिनिसें क्वकालि तक छम्ह छम्ह यानाः माल। अले बेन्यामीनया बोराय् व ख्वला लुयावल।
13 थ्व खनाः इमिसं थःपिनिगु लं खुत। अले गधायात बोरा क्वबिकाः शहरय् लिहां वल।
14 यहूदा व वया दाजुकिजापिं वःबलय् योसेफ छेँय् हे दु। इमिसं वयाः वयागु न्ह्याःने बँय् भ्वसुलाबिल।
15 योसेफं इमित धाल, “छिमिसं थ्व छु यानागु? जिं खः मखु लुइके फु धकाः मस्यू ला?”
16 यहूदां धाल, “जिमिसं छु धाये, प्रभु! जिमिसं गय् यानाः जिपिं निर्दोषपिं धकाः क्यने? परमेश्वरं जिमित दोषी धकाः
क्यनादिल। आः जिपिं फुक्क छिकपिनि दास जुल, अज्ज अप्वः यानाः ला ख्वला दुम्ह जुल।”
17 योसेफं धाल, “जिगुपाखें अथे जुइ मखु। ख्वला सुयाके लुयावःगु खः व हे जक जिम्ह दास जुइ। छिपिं फुक्क थः
बौयाथाय् याउँक लिहां हुँ।”

यहूदां बेन्यामीनया लागि बिन्ति याःगु

18 यहूदां न्ह्याःने वनाः धाल, “प्रभु, छि जुजु थें हे खः। जिं छुं खँ धाये, जिलिसें तंम्वयादी मते।
19 “प्रभुं जिमिके थथे धकाः न्यनादीगु खः, ‘छिमि बौ व किजा दु ला?’
20 जिमिसं थः मालिकयात थथे लिसः बियागु खः, ‘जिमि बुराम्ह बौ दु। अले वय्कः बुरा जुइ धुंकाः जिमि दक्वसिबय्
चिधीम्ह किजा बूगु खः। वया दाजु सी धुंकल, अले वया मांयापाखें व हे छम्ह जक दनि। जिमि बौनं वयात तसकं माया याः।’
21 “अले छिं जिमित, ‘वयात जिथाय् हिँ, जिं वयात स्वये’ धयादिल।
22 जिमिसं छितः, ‘व थः बौयात त्वःताः वये फइ मखु। वं अथे यात कि वया बौ सी’ धकाः धयागु खः।
23 अले छिं जिमित, ‘छिमि चिधीम्हकिजा ज्वनाः मवतले जिगु ख्वाः स्वये फइ मखु’ धकाः धयादिल।
24 “जिमिसं जिमि बौयाथाय् वनाः छिं धयादीगु खँ कना।

25 अले जिमि बाःनं धयादिल, ‘लिहां वनाः हाकनं भचा अन्न न्याना हजि।’
26 जिमिसं वय्कःयात, ‘जिपिं वने फइ मखु, जिमि दक्वसिबय् चिधीम्ह किजायात जिपिंलिसें छ्वयेगु खःसा जक जिपिं वने। छाय्धाःसा चिधीम्हकिजायात ज्वनामवंकं जिमित हामायात नापलाके बी मखु’ धकाः धाल।
27 “अले जिमि बाःनं जिमित, ‘छिमिसं सि हे स्यु, वया मांयापाखें जि निम्ह काय्पिं दु।
28 छम्ह ला न्हापा हे मदये धुंकल। वयात कुचा कुचा थले धुंकल जुइमाः। वं जितः त्वःतावँसांनिसें जिं वयात मखनानि।
29 आः छिमिसं थ्वयात नं यंकाः छुं जुल धाःसा जि ला पीरं सिना हे वनी’ धकाः धयादिल।
30 “उकिं आः जिपिं लिहां वनेबलय् वयात नं ब्वनायंके हे माः। जिमि बाःयागु प्राण हे वयाके थाना च्वंगुलि
31 वयात मखन कि ला वय्कः सिना हे वनी। थुकथं वय्कः सीगुया दोषी जिपिं हे ठहरय् जुइ।
32 वयागु जिम्मा जिं कयावयागु दु। जिं जिमि बौयात, ‘जिं वयात लित हये मफुत धाःसा थुकिया दोष जिं मसीतले फयाच्वने’ धकाः धयावयागु दु।
33 “उकिं जिगु बिन्ति दु, वयागु थासय् जितः हे थः दास यानाः तयादिसँ, वयात वया दाजुपिंलिसे लित छ्वयादिसँ।
34 वयात ब्वना मयंसे जि गथे यानाः जिमि बाःया न्ह्याःने वने? जिमि बाःयात जूगु दुःख जिं गथे यानाः स्वये?”

45

योसेफं थः सु खः धकाः कंगु

1 योसेफं थःगु मन चीमफुसेंलि वं ज्या याइपिं फुक्कसित अनं पितिनाछ्वत। थः दाजुपिं जक ल्यं दसेंलि वं थः सु खः धकाः थः दाजुपिन्त कन।
2 अले व ह्माँय्ह्माँय् ख्वल। व ख्वःगु अन च्वंपिं मिश्रीतय्सं नं ताल, अले थ्व खँ फारोया छेँय् नं सिल।
3 योसेफं थः दाजुपिन्त धाल, “जि योसेफ खः, जिमि बाः आः तकं म्वानाच्वंगु दनि ला?” वया दाजुपिन्सं धाःसा ग्यानाः छुं हे लिसः बी मफुत।
4 वं थः दाजुपिन्त धाल, “जिगु लिक्क वा।” इपिं वयागु लिक्क वँसेंलि वं धाल, “जि छिमिसं मिश्र देशय् मियाछ्वःम्ह छिमि किजा योसेफ खः।
5 जितः थन मियाहःगुलिइ आः छिमिसं दुःख ताये मते, थः खनाः तं नं म्वये मते। जितः थन फुक्क मनूतय्त बचय् यायेत परमेश्वरं हे छ्वयाहयादीगु खः।
6 निदँ न्ह्यवंनिसें देशय् अनिकाल जुयाच्वंगु दु, अले न्यादँ तक छुं नं पीगु व लयेगु ज्या जुइमखुनि।
7 परमेश्वरं थुकथं छिमित व छिमि सन्तानयात म्वाकातयेत जितः थन छिपिं स्वयाः न्ह्याः छ्वयाहयादिल।
8 उकिं जितः थन छ्वयाहःगु छिमिसं मखु, परमेश्वरं खः। वय्कलं हे जितः फारोया दरबारय् तःधंम्ह मनू यानादिल, अले मिश्र देशया हामा यानादिल।
9 “आः याकनं जिमि बाःयाथाय् वनाः वय्कःया काय् योसेफं धयाहःगु धकाः थथे धयाब्यु, परमेश्वरं जितः मिश्र देशया हामा यानादीगु दु। पलख हे लिमबाकुसे जिथाय् याकनं झासँ।
10 छि थः मचाखाचा, छय्पिं व थःलिसे दुगु फुक्क वस्तु व सामान ज्वनाः गोशेनय् जिगु सन्तीक च्वं झासँ।
11 अन जूसा जिं छिकपिन्त स्वये फइ। छाय्धाःसा अनिकालया न्यादँ अज्ज नं ल्यंदनि। मखुसा ला छिकपिं फुक्कं हाःनाः मदयावनी।
12 “आः छिपिं फुक्कसिनं अले बेन्यामीनं नं जि योसेफ हे खः धकाः सी हे धुंकल।
13 मिश्र देशय् जि तःधंम्ह मनू जूगु अले छिमिसं थन खंगु फुक्क खँ जिमि बाःयात कँ। अले वय्कःयात थन याकनं हजि।”
14 थथे धयाः व थःकिजा बेन्यामीनयात घय्पुयाः ख्वल। बेन्यामीन नं वयात घय्पुयाः ख्वल।
15 व थः दाजुपिं फुक्कसित चुप्पा नयाः ख्वल। अले तिनि वया दाजुपिन्सं नं वलिसे खँ ल्हाये फत।
16 योसेफया दाजुकिजापिं वःगु दु धयागु खँ फारोया दरबारय् थ्यंसेंलि फारो व वया भारदारत फुक्क लय्ताल।
17 फारों योसेफयात धाल, “थः दाजुकिजापिन्त थथःगु गधायात कु क्वबिकाः कनानय् लिहां हुँ धयाब्यु।
18 अले थः बौ व परिवारयात ज्वनाः थन लिहां वा। जिं इमित मिश्रया दक्वसिबय् भिंगु बुँ बी। अले अन सःगु अन्न नयाः आनन्दं च्वने फइ।”
19 इमित थथे नं धयाब्यु, “थः मस्तय्त व कलाःपिन्त तयाः हयेत थनं गाडा नं यंकि। अले थः बौयात नं ब्वनाः थन वा।
20 थःपिनिगु सामानया छुं नं च्यूताः तये मते। छाय्धाःसा मिश्रय् छु छु भिंगु दु व छिमिगु हे खः।”
21 इस्राएलया काय्पिन्सं फारों धाःथें हे यात। योसेफं इमित गाडा व लँय् नयेत नसात्वँसा नं बियाछ्वत।
22 इपिं फुक्कसित वं न्ह न्हगु लं बिल, बेन्यामीनयात धाःसा वहःया स्वसः शेकेल* व न्याजु वसः नं बिल।

* **45:22** ४५:२२ स्वसः शेकेल धयागु ३.५ किलोग्राम ति

23 वं थः बौया लागि झिम्ह गधाया म्हय् मिश्नया भिंगु भिंगु सामान, झिम्ह गधाया म्हय् अन्न व मरि, अले लँय् नयेत मेमेगु
नसात्वँसा नं तयाः छ्वत।
24 थुकथं योसेफं थः दाजुकिजापिन्त अनं छ्वत। वने न्ह्यः वं इमित धाल, "लँय् ल्वाये मते।"
25 थुकथं इपिं मिश्र देशं वनाः कनान देशय् थः बौ याकूबयाथाय् थ्यंकः वल।
26 इमिसं वयात धाल, "योसेफ मसीनि। व ला मिश्र देशया हामा जुयाच्वन।" थ्व न्यनाः याकूबं छुं हे धाये मफुत। वं थ्व
खँ पत्याः हे याये मफुत।
27 योसेफं इमित धयाहःगु फुक्क खँ न्यनाः, अले थःत हयेत धकाः छ्वयाहःगु गाडा खँसेंलि याकूबया होश वल।
28 अले वं धाल, "आः जि छिमिसं धाःगु खँय् पत्याः जुल, जिमि काय् योसेफ मसीनि। जिं वनाः वयात नाप लाये, अले
सी न्ह्यः वयागु ख्वाः स्वये।"

46

याकूब व वया परिवार मिश्रय् वंगु

1 थःगु फुक्क सामान प्वःचिनाः इस्राएल मिश्रय् वन। बेर्शेबाय् थ्यंकाः वं थः बौ इसहाकया परमेश्वरयात बलि बिल।
2 चान्हय् परमेश्वरं वयात दर्शन बियाः धयादिल, "याकूब, याकूब।"
अले वं धाल, "जि थन दु।"
3 परमेश्वरं धयादिल, "जि परमेश्वर खः, छिमि बाःया परमेश्वर, मिश्रय् वनेत छ ग्याये मते। जिं अन छंगुपाखें छगू तःधंगु
जाति दयेके।
4 जि छनापं मिश्रय् वने। जिं हे छिमि सन्तानयात अनं लित ब्वना हये। छ सीबलय् छिमि काय् योसेफ छनापं दइ।"
5 अनंलि याकूब बेर्शेबां वन। वया कायपिन्सं वयात, वया मस्तयत व कलाःपिन्त फारों छ्वयाहःगु गाडाय् तयाः यन।
6 इपिं थःपिनिगु फुक्क वस्तु, कनानय् मुंकातःगु फुक्क सामान व फुक्क सन्तान ज्वनाः मिश्र देशय् वन।
7 थुकथं याकूब थःकायपिं, म्ह्यायपिं, छयपिं, फुक्क सन्तान ज्वनाः मिश्रय् वन।

इस्राएलया परिवार

8 मिश्रय् वंपिं इस्राएलया कायपिं अर्थात याकूबया सन्तान थथे दु –
याकूबया तःधीम्ह काय् रूबेन।
9 रूबेनया कायपिं – हानोक, पल्लु, हेस्रोन व कर्मी।
10 शिमियोनया कायपिं – यमूएल, यामीन, ओहद, याकीन, सोहोर व कनानी कलाःपाखें दुम्ह काय् शौल।
11 लेवीया कायपिं – गेर्शोन, कहात व मरारी।
12 यहूदाया कायपिं – शेलह, फारेस व जेरह। यहूदाया तःधिपिं निम्ह काय् एर् व ओनान कनानय् हे सीगु खः। फारेसया
कायपिं – हेस्रोन व हामूल।
13 इस्साखारया कायपिं – तोला, पुवा, याशूब व शिम्रोन।
14 जबूलूनया कायपिं – सेरेद, एलोन व यहलेल।
15 थुपिं पद्दन-आरामय् लेआपाखें बूपिं याकूबया कायपिं खः। वयापाखें छम्ह म्ह्याय् दीना नं दु। लेआया पाखें याकूबया
मुक्कं स्विस्वम्ह सन्तान दु।
16 गादया कायपिं – सेफोन, हाग्गी, शूनी, यसबोन, एरी, अरोदी व अरेली।
17 आशेरया कायपिं – यिम्ना, यिश्वा, यिश्वी व बरीआ। इमि क्यहेँ सेरह खः। बरीआया कायपिं – हेबेर व मल्कीएल।
18 थुपिं लाबानं थः म्ह्याय् लेआयात बियाहःम्ह दासी जिल्पाया पाखें दुपिं याकूबया सन्तान खः। थुपिं मुक्कं झिंखुम्ह दु।
19 याकूबया कलाः राहेलया कायपिं – योसेफ व बेन्यामीन।
20 ओनयाम्ह पुजाहारी पोतीपेराया म्ह्याय् आसनतया पाखें मिश्रय् बूपिं योसेफया कायपिं मनश्शे व एफ्राइम खः।
21 बेन्यामीनया कायपिं – बेला, बेकेर, अश्बेल, गेरा, नामान, एही, रोश, मुप्पीम, हुप्पीम व आर्द।
22 राहेलया पाखें बूपिं याकूबया सन्तान थुपिं हे खः। थुपिं मुक्कं झिंप्यम्ह दु।
23 दानया काय् – हुशीम।
24 नप्तालीया कायपिं – यहसेल, गुनी, येसेर व शिल्लेम।
25 थुपिं लाबानं थः म्ह्याय् राहेलयात बियाहःम्ह दासी बिल्हापाखें दुपिं याकूबया सन्तान खः। थुपिं मुक्कं न्हयम्ह दु।
26 भौपिं त्वःताः याकूबलिसें मिश्रय् वंपिं वया सन्तान जक मुक्कं खुइखुम्ह दु।
27 मिश्रय् बूपिं योसेफया निम्ह काय् दु। थुकथं आः मिश्रय् याकूबया मुक्कं न्हयेम्ह सन्तान दत।

याकूब व योसेफ नापलाःगु

28 याकूबं योसेफयात थःत नापलायेत गोशेनय् वा धकाः धाय्के छ्वयेत यहूदायात थः स्वयां न्हापा छ्वत। इपिं अन थ्यंबलय्
29 योसेफ थःगु रथ तयार यानाः थः बौ इस्राएल्यात गोशेनय् नापलायेत पिहां वल। वं थः बौयात नापलायेवं घय्पुयाः ताःईतक ख्वयाच्वन।
30 इस्राएल्लं योसेफयात धाल – "जिं छन्त नाप लानाः ख्वाः स्वये खन, छ मसीनि धकाः सिल। आः जि याउँक सीदत।"
31 योसेफं थः दाजुकिजा व इपिं लिसे वःपिं फुक्कसित धाल – "आः जिं वनाः जुजुयात कनानय् च्वंपिं जिमि बाः, दाजुकिजापिं व छेँजःपिं थन वःगु दु धकाः कने।

32 जिं जुजुयात छिकपिं फैजवाःत खः, उकिं थःपिन्के दुगु सा फै फुक्क वस्तु व सामान नं ज्वनावःगु दु धकाः धयाबी।
33 "फारों छिकपिन्त, 'छिपिं छु ज्या याइपिं?' धकाः न्यन धाःसा
34 'जिपिं फैजवाःत खः, जिपिं न्हापांनिसें फै ज्वयावयाच्वनापिं खः' धकाः धयादिसँ। अले वय्कलं छिकपिन्त गोशेनय् च्वनेत थाय् बी। मिश्रय् च्वंपिनि फै ज्वइपिं मनूत मयःगुलि योसेफं अथे धाय्कूगु खः।"

47

1 योसेफं थः न्याम्ह दाजु-किजापिन्त नापं ब्वना यंकाः फारोयाथाय् वनाः धाल, "जिमि बाः व दाजुकिजापिं थःपिनिगु सा, फै व थःपिन्के दुगु फुक्क वस्तु ज्वनाः कनानं थन वःगु दु। आः इपिं गोशेनय् च्वनाच्वंगु दु।"
2 अले वं थः न्याम्ह दाजुकिजापिन्त म्हसीका बिल।
3 फारों इमिके न्यन, "छिपिं छु ज्या याइपिं?"
इमिसं धाल, "महाराज, जिपिं जिमिगु पुर्खानिसें हे फैजवाःत खः।
4 कनान देशय् तसकं अनिकाल जुयाः फै ज्वयेत तकं थाय् मदयाः जिपिं थन च्वं वयागु खः। उकिं सरकारं जिमित थन गोशेनय् च्वनेबियादिसँ।"
5 अले फारों योसेफयात धाल, "छिमि बाः व दाजुकिजापिं छन्थाय् वःगु दु।
6 मिश्र देश छंगु न्ह्यःने दु। देशय् दुने दक्वसिबय् भिंगु थासय् छिमि बाः व दाजुकिजापिन्त ति। इमित गोशेनय् हे च्वनेब्यु। इपिं मध्ये सुं ल्वःपिं व सःपिं दुसा इमित जिगु वस्तुया जिम्मा बियाब्यूसां ज्यू।"
7 अले योसेफं थः बौ याकूबयात फारोया न्ह्यःने हल। याकूबं फारोयात आशीर्वाद बिल।
8 फारों याकूबयात न्यन, "छि ग्वःदँ दत?"
9 याकूबं धाल, "जि आः उखेंथुखें जुयागु सच्छि व स्विदँ दत। जिगु थ्व उमेर आपाः मदुसां तसकं दुःखं जाः। जिमि बाः बाज्यापिं म्वानावंगु ति ला जिगु उमेर थ्यं हे मथ्यंनि।"
10 याकूबं हाकनं छकः फारोयात आशीर्वाद बिल, अले फारोयाथासं पिहां वन।
11 योसेफं फारों धाःथें थः बौ व दाजुकिजापिन्त रामसेस धाःथाय् च्वंगु मिश्रया दक्वसिबय् भिंगु व बांलाःगु थाय् बियाः तल।
12 योसेफं थः बौ, दाजुकिजा व फुक्कसित नसाज्वलं नं हयाबिल।

तसकं अनिकाल जूगु

13 तसकं अनिकाल जूगुलिं गनं हे अन्न मदु। मिश्र व कनान देशय् नं तसकं अनिकाल जूगुलिं अनयापिं मनूत नये मखनाः बमलात।
14 मिश्र व कनान देशयापिं मनूतय्सं अन्न न्यानाः पूगु धिबा फुक्क मुंकाः योसेफं फारोया छेँय् तयेहयातल।
15 मिश्र व कनान देशय् च्वंपिनि धिबा फुसेंलि मिश्रय् च्वंपिन्सं वयाः योसेफयात धाल, "जिमित अन्न बियादिसँ। मखुसा जिपिं छिगु न्ह्यःने हे सी। जिमिके दुगु धिबा फुक्कं फुइधुंकल।"
16 योसेफं इमित धाल, "छिमिके दुगु धिबा फुइधुंकल सा वस्तु हिँ। छिमिगु वस्तुया पलेसा जिं छिमित अन्न बी।"
17 उकिं इमिसं थःपिन्के दुगु छेँय् लहीपिं वस्तु हल। योसेफं अन्नया पलेसा इमिसं हःगु सल, फै, च्वलय्, सा व गधा काल। थुकथं उगु दँय् योसेफं अन्नया पलेसा इमिगु छेँय् लहीपिं वस्तु काल।
18 मेगु दँय् इपिं हाकनं वयाः हाल, "जिमिसं थःपिनिगु खँ छिगु न्ह्यःने सुचुके मखु। जिमिगु फुक्क धिबा नं फुइधुंकल, वस्तु नं फुक्क छिगु जुइ धुंकल। आः जिमिके जिमिगु म्ह व बुँ बाहेक मेगु छुं हे मदये धुंकल।
19 जिमित व जिमिगु बुँयात नाश यानादी मते। जिमित अन्न बियाः जिमित व जिमिगु बुँ कयादिसँ। थुकथं जिपिं जिमिगु बुँनापं फारोया दास दासी जुइ। जिमित पुसा बियादिसँ। अले जिपिं सी माली मखु, जिमिगु बुँ नं बाझः जुइ मखु।"

20 थुकथं योसेफं मिश्रया फुक्क बुँ छकू छकू यानाः फारोया निंति न्यानाकाल। अन तसकं अनिकाल जूगुलि फुक्क
मिश्रीतय्सं थःपिनिगु बुँ मीमाल। थुकथं मिश्रया फुक्क बुँ फारोयागु जुल।
21 अले मिश्रया फुक्क मनूत फारोया दास दासी जुल।
22 अन च्वंपिं पुजाहारीतय्सं जक थःपिनिगु बुँ मीम्वाःल। छाय्धाःसा जुजुं हे इमित न्हियान्हिथं अन्न इनाबियातःगु दु।
23 अले योसेफं फुक्कसित धाल, "आः छिपिं व छिमिगु बुँ फुक्क जुजुयागु जुइ धुंकल। जिं आः छिमित बुँइ पीत पुसा बी।
24 लयेगु इलय् छिमिसं बुँइ सःगु न्याब्वय् छब्व जुजुयात बीहयेमाः, अले प्यब्व धाःसा छिमिसं पुसाया निंति व थथःगु
परिवार व थः मस्तय्गु नसाया निंति तये फइ।"
25 इमिसं धाल, "छिं जिमित बचय् यानादिल। जिमि प्रभुया दया जिमिके दयाच्वनेमा। जिपिं आः जुजुया दास जुयाच्वने।"
26 उकिं मिश्र देशय् योसेफं बुँयागु छगू कानून हे दय्काबिल। मिश्रय् थ्व कानून आः तक नं दनि। थ्व कानूनकथं बुँयागु
न्याब्वय् छब्व अन्न जुजुयागु जुइ। पुजाहारीतय्गु बुँ जक जुजुयागु मजुल।
27 थुकथं मिश्रया गोशेनय् इस्राएलीतय्सं थःपिनिगु थाय्बाय् दय्कल। इमिसं अन यक्व सम्पत्ति दय्कल। इमि सन्तान नं
यक्व दयावल।
28 याकूब मिश्रय् झिंन्हयदँ म्वात, मुक्कं सच्छि व पिइन्हय्दँय् क्यन।
29 इस्राएलं थः सीत्ययकाः थःकाय् योसेफयात सःताः धाल, "छं जितः धात्थें हे माया यानागु खःसा जितः थन मिश्रय् थुने
मखु धकाः बचं ब्यु।
30 जि सी धुंकाः जितः थनं यंकाः जिमि बौ बाज्यापिं थुनातःथाय् हे थुनाब्यु।"
वं धाल, "जिं छिं धाःथें हे याये।"
31 इस्राएलं हाकनं धाल, "अथे याये धकाः पाफ।" अले योसेफं पाफल। अले इस्राएल थःगु लासाया छ्यंफुसय् भ्वपुल।

48

याकूबं एफ्राइम व मनश्शेयात आशिष ब्यूगु

1 छुं ई लिपा योसेफयात सुनानं वया बौ याकूब तसकं म्हंमफय्का च्वन धकाः कं वल। योसेफ थः निम्ह काय् मनश्शे व
एफ्राइमयात ब्वनाः याकूबयात स्वःवन।
2 याकूबयात सुनानं वया काय् योसेफ वयात नापलाः वःगु दु धकाः कन। व मफु मफु थः हे दनाः लासाय् फ्यतुत।
3 याकूबं योसेफयात धाल, "दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं जितः कनान देशय् लुजःय् झायाः आशिष बियाः धयादिल –
4 'जिं छन्त यक्व सन्तान बी। छंपाखें जिं थीथी जाति दय्के। जिं छन्त थ्व थाय् बियाच्वना, अले सदां सदांया लागि थ्व
छंगु व छिमि सन्तानयागु जुइ।'
5 "जि थन मिश्रय् वये न्ह्याः थन हे बूपिं छं निम्ह काय् मनश्शे व एफ्राइम नं स्बेन व शिमियोन थें जिम्ह हे खः।
6 वयां लिपा बूपिं धाःसा जिम्ह जुइ मखु, छंम्ह हे जुइ। इमिसं वया दाजुपिं मनश्शे व एफ्राइमपाखें अंश काइ।
7 "जिं थथे छाय् यानागु धाःसा पद्दन-आरामं लिहां वयाच्वनाबलय् एप्रात (बेथलेहेम) थ्यने न्ह्याः हे कनान देशय् छिमि मां
राहेल मन्त। जिं वयात अन हे लँसिथय् थुनेमाल।"
8 योसेफया काय्पिन्त खनाः इस्राएलं न्यन, "थुपिं सु?"
9 योसेफं धाल, "थुपिं जिमि काय्पिं खः। थुमित परमेश्वरं जितः थन हे मिश्रय् ब्यूगु खः।"
वं धाल, "इमित जिगु लिक्क छ्वयाहिँ। जिं इमित आशिष बी।"
10 इस्राएल तसकं बुरा जुइ धुंकुगुलि वं बांलाक मिखां मछू। उकिं योसेफं थः काय्पिन्त वयागु लिक्क यंकाबिल। अले वं
इमित चुप्पा नयाः घय्पुल।
11 इस्राएलं योसेफयात धाल, "तःदँ तक ला जिं छ सी धुंकल धयाच्वनागु। अले छंगु ख्वाः स्वये खनी मखुत धयाच्वनागु।
परमेश्वरं थौं जितः छिमि काय्पिन्त नापं स्वये दय्काबिल।"
12 योसेफं थः काय्पिन्त इस्राएलया पुलि क्वकाल, अले बँय् भ्वपुलाः इस्राएलयात भागि यात।
13 योसेफं दनाः थःकाय्पिं एफ्राइमयात इस्राएलया खवय् व मनश्शेयात जवय्पाखे लाकाः न्ह्याःने यंकल।
14 तर इस्राएलं थःगु जवगु ल्हाः यंकाः एफ्राइमया छेनय् तयाबिल, अले तःधीम्ह जूसां मनश्शेया छेनय् खव ल्हाः तयाबिल।
15 इस्राएलं योसेफयात आशिष बियाः धाल –

"जिमि बाज्या अब्राहाम व जिमि बाः इसहाकं
सेवा याःम्ह परमेश्वर,
अले जिगु जिवंकाछि जिम्ह जवाः जुयादीम्ह
परमेश्वरं थ्व मस्तयत आशिष बियादीमा।
16 जितः दुःखय् ग्वाहालि यानादीम्ह स्वर्गदूतं

थ्व मस्तयत् आशिष बियादीमा।
अले थुमिपाखें हे जिगु नां, जिमि बाज्या अब्राहाम व
बाः इसहाकयागु नां ल्यनाच्वने मा।
पृथ्वीइ थुमि सन्तान यक्व दयाः न्यनावनेमा।”
17 थः बौनं जवगु ल्हाः एफ्राइमयागु छेनय् तःगु योसेफयात मयल। उकिं वं एफ्राइमयागु छेनं थः बौया ल्हाः चीकाः मनश्शेया
छेनय् तयाबींत स्वल।
18 वं थः बौयात धाल, “थथे मखु बाः, थ्व न्हापां बूम्ह खः, थ्वयागु छेनय् जवगु ल्हाः तयादिसँ।”
19 वया बौनं वयागु खँ मन्यंसे धाल, “जिं स्यू पुता, जिं बांलाक स्यू। थ्वया सन्तान नं यक्व दयाः तःधनी तिनि। अय्नं
थ्वया किजा थ्व स्वयां यक्व तःधनी, अले वया सन्तान थीथी जातिया पुचः जुइ।”
20 उखुन्हु इस्राएलं इमित थथे धकाः आशिष बिल,
“इस्राएलय् च्वंपिन्सं छिमिगु नां कयाः
थथे धकाः आशिष बी,
‘परमेश्वरं छन्त एफ्राइम व मनश्शे थें दयकेमा।’ ”
थुकथं वं एफ्राइमयात मनश्शे स्वयाः न्ह्यःने तल।
21 अले वं योसेफयात धाल, “छं खँ हे खन, जि आः यक्व म्वाइ मखुत। परमेश्वर छिपिंनापं दी। अले वय्कलं छिमित
छिमि तापाःबाज्यापिनिगु देशय् हे लित यंकी।
22 जिं छन्त छिमि दाजुकिजापिन्त स्वयाः अप्वः गुँइच्वंगु छकू बुँ बियागु दु। व बुँ जिं थःगु तरवार व धनुषया बलं
एमोरीतय्पाखें त्याकाकयागु खः।”

49

याकूबं थः कायपिन्त आशिष ब्यूगु
1 याकूबं थःकायपिं फुक्कसित सःताः धाल, “छिपिं फुक्क थन वा, छिमित लिपा छु छु जुइतिनि धकाः जिं छिमित धाये।
2 “सकसिनं न्यँ, याकूबया कायपिं
छिमि बाः इस्राएलं धाःगु खँ न्यँ।
3 रूबेन, छ जिम्ह न्हापांम्ह काय् खः,
छ जिगु बल खः,
जिगु ल्यायम्हसूया न्हापांम्ह काय् खः,
जिगु दक्वसिबय् तःधंगु गौरव खः।
4 छ थातं मच्वंगु लः थें खः,
छ न्हापांम्ह जुयाच्वनी मखु,
छायधाःसा छ थः बौया लासाय् घन,
अले जिगु लासायात क्वह्यंकल।
5 शिमियोन व लेवी निम्ह दाजुकिजां
छगू हे कथंयापिं खः,
थुमिगु तरवार ल्वापुख्यापुया ज्याभः खः।
6 जिं गुबलें नं इमिगु ज्या
व बिचालय् ब्वति मकया
छायधाःसा इमिसं तमय् मनूत स्याःगु दु।
अले थःयत्थें द्वहंतयत पाःगु दु।
7 इमिगु तंयात सराः लायेमा
छायधाःसा व तसकं ग्यानापु।
इमिगु तंयात सराः लायेमा
छायधाःसा व तसकं छाः।
जिं इमित ब्वथलाबी
जिं इमित इस्राएलय् छ्यालब्याल यानाबी।
8 यहूदा, छन्त छिमि दाजुकिजापिन्सं तःधंकी,
छं थः शत्रुतयत बुकाछ्वःगु दु

छिमि बौया कायपिन्सं छन्त भागि याइ।
9 यहूदा सिंहया मचा खः,
व शिकारय् हे ब्वलन,
सिंह थें व घ्वंस्यानाः ग्वारातुली।
सुनां वयात थनेगु आँट याइ?
10 यहूदाया ल्हातिइ न्ह्याबलें राजदण्ड दइ,
वया सन्तानं न्ह्याबलें शासन याइ।
जाति जातितय्सं वयात कोसेलि हइ
अले इमिसं वयाः वयात भागि याइ।
11 वं थः गधायात भिंगु दाखमाय् ची
अले गधाया मचायात भिंगु कचाय् ची।
वं थःगु वसः दाखमघय् ही
अले भान्तां लंयात दाखया रसय् ही।
12 वयागु मिखा दाखमघ स्वयाः प्वालाप्वाला थी
वयागु वा दुध स्वयाः तुयुसे च्वनी।
13 जबूल्न समुद्रया सिथय् च्वंवनी
व जहाज दिकेत ल्वःगु थाय् जुइ
वयागु लागा सीदोन तक न्यनी।
14 इस्साखार बल्लाःम्ह गधा खः,
व पशुतय्गु बारया दथुइ ग्वतुलाच्वनी।
15 झासु लनेत बांलाःगु थाय् लुयेवं,
अले झःझः धाःगु देश खनेवं,
वं कु क्वबीत थःगु ब्वह क्वछुकी
अले दास थें ज्या याइपिं ज्यामि जुइ।
16 दानं इस्राएलया मेमेगु कुलं थें
थः मनूतय्त शासन याइ।
17 दान लँसिथय् च्वंम्ह सर्प खः,
व लँय् च्वंम्ह बिख दुम्ह सर्प खः।
वं सलया ग्वालिइ न्याइ,
अले सलया म्हय् च्वंम्ह कुतुं वनी।
18 परमप्रभु! जि छिं उद्धार याइगु
पियाच्वनागु दु।
19 गादयात छथ्वःसिनं हय्क्काः वइ
तर अःखतं वं इमित हय्क्कयाः लिनाछ्वइ।
20 आशेरया यक्व अन्न सइ,
वं जुजुयात माःगु भिंगु अन्न बी।
21 नप्ताली जंगलय् च्वंम्ह चल्ला खः
वं बाबांलाःपिं मस्त बुइकी।
22 योसेफ बुंगाःचा नापं च्वंम्ह
गधाया मचा थें खः,
गुँच्वय् च्वंम्ह गधाया मचा थें।
23 शत्रुतय्सं वयात वाणं कय्क्कःवइ
इमिसं वयात थःपिनिगु धनुष वाण ज्वनाः लितुली।
24 तर याकूबया दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया ग्वाहालि,
फैजवाः व इस्राएलया ल्वहँधीया ग्वाहालि
वयागु धनुष वाण तप्यना हे च्वनी,
अले वयागु लप्पा नं बल्लाना च्वनी।

25 छन्त थ्व ग्वाहालि छिमि बाःया
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरपाखें वइ।
परमेश्वरं छन्त स्वर्ग वा वय्काः
पृथ्वीया तःलं लःधाः पिकयाः
अले यक्व सन्तान बियाः आशिष बियादी।
26 छिमि बाःयागु आशिष पहाड स्वयाः तःधं,
यक्व पहाड स्वयाः तःधं।
थ्व फुक्क आशिष छंगु छेनय् लायेमा
छायधाःसा छ छिमि फुक्क दाजुकिजापिनि नायः खः।
27 बेन्यामीन ग्यानापुम्ह फ्याकाध्वं खः।
सुथय् वं शिकार यानाहःगु नइ,
अले बहनी ल्टे यानाहःगु इनी।”
28 थुपिं इस्राएलया झिंनिग् कुल खः। इमि बौनं इमित ल्वयेक ब्यूगु आशिष थ्व हे खः।

याकूब सीगु

29 अले याकूबं इमित उजं बिल, “जि आः याकनं हे सिनाः जिमि तापाबाज्यापिंनाप मिलय् जू वने। जितः जिमि बौबाज्यापिंलिसें हित्ती एप्रोनया बुँइ च्वंगु गुफाय् थुनाब्यु।
30 थ्व गुफा कनान देशय् च्वंगु मम्रे लिक्क च्वंगु मक्पेलाया बुँइ च्वंगु गुफा खः। अब्राहामं थ्व गुफा सी थुनेत धकाः बुँनापं हित्ती एप्रोनया ल्हाति न्यानाकाःगु खः।
31 अन हे अब्राहाम व वया कलाः सारायात थुंगु खः। अन हे इसहाक व वया कलाः रिबेकायात नं थुंगु खः। अले अन हे जिं लेआयात नं थुनागु खः।
32 व बुँ व अन च्वंगु गुफा हित्तीतय्पाखें न्यानाकयातःगु खः।”
33 थः काय्पिन्त थुकथं उजं बीधुंकाः याकूब लासाय् ग्वारातुल अले सित।

50

याकूबयात थुंगु

1 योसेफ थः बौया म्हय् भ्वसुलाः चुप्पा नयाः ख्वल।
2 अले वं थःथाय् च्वंपिं वैघतय्त थः बौया सीम्हय् नस्वाः वःगु मलम पाकेबिल।
3 थ्व पिइन्हुया ज्या खः। मिश्रीत नं न्हयेन्हु तक दुःखं च्वन।
4 दुःखं च्वनेगु न्हि क्वचायेवं योसेफं भारदारतय्त थथे धाल, “जिगु थुलि खँ फारोयाथाय् यंकाब्यु।
5 जिमि बाःनं जितः थथे धकाः पाफय्काथकल, ‘जि सीत्यनागु दु। कनान देशय् जि थःम्हं हे म्हुयाथकागु चिहानय् जितः थुनाब्यु।’ उकिं जितः फारों वनेगु उजं बियादीसा जि वनाः वये।”
6 फारों धाल, “छिमि बाःनं पाफय्कू थें कनानय् वनाः थुनाः वा।”
7 उकिं योसेफ थः बौयात थुनेत वन। व नापं फुक्क भारदारत, ततःधंपिं मनूत व मूमूपिं मनूत फुक्कं वन।
8 योसेफया छेंजः सकलें, वया दाजुकिजापिं व वया बौया थःथितिपिं नं फुक्कं वन। थः मस्त, सा फै व वस्तु जक अन हे गोशेनय् त्वःताथकल।
9 मनूत रथय् च्वनाः व सल गयाः नं व नापं वन। थ्व तसकं तःधंगु हुल खः।
10 यर्दन लिक्क च्वंगु आतादया छ्व पाइगु ख्यलय् थ्यंसेंलि इमिसं तसकं दुःख यानाः ख्वल। योसेफ अन थः बौया न्हयन्हुया दुःखं च्वन।
11 अन च्वनीपिं कनानीतय्सं आतादया छ्व पाइगु ख्यलय् तसकं नुगः मछिंकाः ख्वःगु खनाः थथे धाल, “थ्व ला मिश्रीतय् सी हःगु जुयाच्वन खनी।” उकिं यर्दन लिक्कया व थाय्यात हाबिल मिश्रइम धायेगु यात।
12 थुकथं याकूबं धाःथें वया काय्पिन्सं यात।
13 इमिसं वयागु सीम्हयात कनान देशय् थ्यंक हे यंकाः अब्राहामं हित्ती एप्रोनपाखें न्यानाकयातःगु मम्रेया लिक्क च्वंगु मक्पेलाया बुँइ च्वंगु गुफाय् थुनाबिल।
14 थः बौयात थुने धुंकाः योसेफ, थः दाजुकिजापिं अले व नापं वःपिं फुक्कलिसें मिश्रय् लिहां वल।

योसेफं थः दाजुपिन्त हपाः ब्यूगु

15 थःपिनि बौ सीगु खनाः योसेफया दाजुपिनि थवंथवय् थथे खँ ल्हात, “योसेफं आः तक नं ईख तयाः झीसं वयात यानागुया
बदला काःसा छु यायेगु?”
16 उकिं इमिसं योसेफयाथाय् थथे धायके छ्वत, “सी न्ह्याः छिकपिनि बाःनं छितः थथे धायेत जिमित धयाथकूगु खः –
17 ‘छन्त मभिंकूगुलिइ छं छिमि दाजुपिन्त क्षमा या।’ उकिं आः छिकपिनि बाःया परमेश्वरया दासतय्त इमिसं याःगु द्रंबिद्रंया
लागि क्षमा बियादिसँ।” थ्व न्यनाः योसेफ ख्वल।
18 वया दाजुपिन्सं वयाः वयागु न्ह्याःने भ्वसुलाः धाल, “जिपिं छिकपिनि दास खः।”
19 योसेफं इमित धाल, “ग्याये मते, जि छु परमेश्वर खः ला?
20 छिमिसं जितः स्यकेत स्वल, परमेश्वरं थुकिया पलेसा भिं यानादिल। थौं झी फुक्कं गुकथं बचय् जुयाच्वना, व उकिया
हे लिच्वः खः।
21 उकिं ग्याये मते। जिं छिमित व छिमि मचाखाचायात लही।” थुकथं वं थः दाजुपिन्त हपाः बिल।

योसेफ सीगु

22 योसेफ थः दाजुकिजापिलिसे मिश्नय् हे च्वन। योसेफ सच्छि व झिदँ तक म्वात।
23 योसेफं एफ्राइमया पाखें छुइ तकं खन। वं मनश्शेया काय् माकीरया नकतिनि बूपिं मस्त तकं थःगु मुलय् तये खन।
24 सी न्ह्याः योसेफं थः दाजुकिजापिन्त धाल, “जि आः यक्व म्वाइ मखुत। परमेश्वरं छिमिगु बिचाः यानादी। अले छिमित
थनं अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात बचं बियादीगु देशय् यंकादी।”
25 अले योसेफं इमित पाफय्केबिल, “परमेश्वरं छिमित यंकादीगु देशय् जिगु अस्थि यंके धकाः जितः बचं ब्यु।”
26 थुकथं योसेफ सच्छि व झिदँ दय्काः मिश्नय् हे सित। वयागु म्हयात नस्वाः वःगु मलम पानाः बाकसय् तया तल।

प्रस्थानया सफू
म्हसीका

मोशाया न्याग् सफू मध्ये निगग्रु सफूया नां "प्रस्थान" खः। थुकिया अर्थ खः "पिहां वनेगु"। थ्व सफुलिइ इस्राएलया इतिहासय् जूगु तसकं ततःधंगु घटना न्ह्यब्वयातःगु दु। थ्व सफुलिइ परमेश्वरं इस्राएलीतय्त इपिं दास जुयाच्वंगु देश मिश्रं गुकथं पित यंकादिल धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

प्रस्थानया सफूया न्हापांगु भागय् इस्राएलीत मिश्रय् च्वनाच्वंगु प्यसः दँ ति (४००) लिपा मिश्रयाम्ह जुजुं इस्राएलीतय्त वनेबीत मानय् जुल। उबलय् उपिं ल्याखय् यक्व अप्वयावंगु खः। न्ह्म्ह जुजुं इस्राएलीतय्गु ल्याः यक्व दुगुलि इपिं देशया निंतिं खतरा जुइफु धकाः तायकल। अथे जुयाः न्ह्म्ह जुजुं इमित तसकं थाकुगु थाकुगु ज्या याकल। अले वं हिब्रू मिसातय्सं बुइकूपिं फुक्क काय् मस्तय्त नील खुसिइ वांछ्व धकाः उजं बिल। उबलय् लाक हे मोशा बुल, वयात नं नील खुसिइ वांछ्वयेमाःगु खः तर वयात बचय् यात। अले पिइदँ तक व मिश्रया दरबारय् ब्वलन, व दरबारय् च्वनाच्वंबलय् मिश्रीतय्सं इस्राएलीतय्त थाकुगु थाकुगु ज्या याकूगुलि इमित तसकं दुःख जुल। लिपा पिइदँ तक मोशा मिधानय् यित्रोया फै-च्वलय् ज्वयाजुल। उबलय् मिश्रीतय्सं इस्राएलीतय्त थाकुग् थाकुगु ज्या याकाः दुःख बियाच्वन। अथे जुयाः इस्राएलीतय्सं ग्वाहालिया निंतिं परमेश्वरयात बिन्ति यात। परमेश्वरं इमित अनं त्वःतकाः कनान देशय् यंकेत मोशायात न्ह्यलुवाकथं ल्ययादिल। परमेश्वरं मिश्र देशं इस्राएलीतय्त पित यंकादीत मिश्र देशय् थीथी विपत्ति हयादिल। ततःधंगु विपत्तिं यानाः न्ह्म्ह जुजु इस्राएलीतय्त वनेबीत मानय् जुल। इस्राएलीत मोशाया अधीनय् च्वनाः मिश्र देशं पिहां वल। इस्राएलीत यात्रा यायां सीनै पर्वत तक थ्यंकः वल। अन इपिं पाल ग्वयाः दच्छि तक च्वन।

उबलय् परमेश्वरं इपिंनापं बाचा चिनादिल अले इमित झिग् आज्ञा बियादिल। वय्कलं इमित परमप्रभु इमि परमेश्वरयात माया यायेगु व वय्कःया आज्ञा मानय् यायेगु अले वय्कःयागु जक आराधना यायेगु स्यनादिल। उबलय् पर्वतय् मोशां थःमनूतय्गु दथुइ परमेश्वरया उपस्थितिया निंतिं गुकथं नापलायेगु पाल दय्केगु धकाः परमेश्वरपाखेंया फुक्क खँत सय्काकाल। थ्व सफुलिइ स्वता मू खँ न्ह्यब्वयातःगु दु।

१. परमेश्वरं इस्राएलीतय्त अजू चायापुगु ज्या यानाः मिश्रं पित ब्वना हयादीगु।
२. सीनै पर्वतय् परमेश्वरं थः मनूतलिसे बाचा चिनादीगु। थुकिं यानाः इमिसं छु याये त्यः छु याये मत्यः, गथे यानाः म्वायेमाः धयागु निसें धर्मया खँ नं ध्वाथुइका कायेफत।
३. इस्राएलीतय्सं परमेश्वरयात नापलायेगु व आराधना यायेगुथाय् "नापलायेगु पाल" व उकियात माःगु ज्वलं परमेश्वरं मोशायात सीनै पर्वतय् बियादीगु नमूनाकथं दय्कूगु।

थ्व स्वयाः तःधंगु थ्व सफुलिइ परमेश्वरं थः मनूतय्त छु यानादिल, इमित गुकथं छुत्कारा बियादिल, अले गुकथं लिपाया आशाया लागि इमित छगू जाति कथं छप्पँ यानादिल धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

थ्व सफूया दकलय् लिपा परमेश्वरया महिमां पवित्र पाल जाःगु व इस्राएलीत परमेश्वरं थःपिन्त बी धकाः बचं बियादीगु देश कनानय् वनेत तयार जूगु खँ दु। थ्व सफूया दक्वसिबय् नांजाःगु व अप्वसिनं स्यूगु ब्व निइगग्रु अध्यायलय् न्ह्यथनातःगु झिग् आज्ञाया धलः खः।

धलः पौ

मिश्रय् दास जुयाच्वंपिं इस्राएलीतय्त अनं पित हःगु
१. मिश्रय् इस्राएलीतय्गु क्वह्यंगु हालत १:१-२२
२. मोशा बूगु २:१-२५
३. च्यानाच्वंगु झाः ३:१–४:१७
४. मिश्रय् जुजुयात परमेश्वरया शक्ति क्यंगु ५:१–७:१३
५. मिश्रय् महामारी वःगु ७:१४–११:१०
६. छुत्काराया नखः गुकथं हनेगु १२:१–१३:१०
७. न्हापां बूपिया निंतिं नियम १३:११-१६
८. परमेश्वरं इस्राएलीतय्त मिश्रं पित हयादीगु १३:१७-२२
९. लाल समुद्र छिनावंगु १४:१–१५:२१

मरूभूमि जुयाः सीनै पर्वतय् वंगु
१. मरूभूमिइ मन्ना व लः बियादीगु १५:२२–१७:७
२. अमालेकीतय्सं हमला याःगु १७:८-१६
३. यित्रोया खँ १८:१-२७

परमेश्वरं सीनै पर्वतय् थः मनूतलिसे बाचा चिनादीगु
१. सीनै पर्वतय् मोशा १९:१-२५
२. झिगू आज्ञा २०:१-२६
३. गय् यानाः म्वायेगु धयागु नियम २१:१—२३:९
४. हनेमाःगु नखःचखः २३:१०-१९
५. परमप्रभुया बाचा पक्का जूगु २३:२०—२४:१८
नापलायेगु पाल दय्कूगु
१. नापलायेगु पाल गय् यानाः दय्केगु धकाः स्यंगु २५:१—२७:२१
२. पुजाहारीया वसः व अभिषेकया ज्याझ्वः २८:१—२९:३७
३. वेदी व बलि छायेगु खँ २९:३८—३०:३८
४. नापलायेगु पाल दय्कीपिं कारिगर ३१:१-१८
५. लुँयाम्ह द्वहंचाया पुजा ३२:१—३३:२३
६. मेगु ल्वहंयागु पौ ३४:१-३५
७. नापलायेगु पाल दय्कूगु ३५:१—४०:३८

प्रस्थान

मिश्रय् इस्राएल्तीयत् क्वत्यलातःगु

1 थथःगु परिवार ज्वनाः याकूबनापं मिश्र देशय् वंपिं इस्राएलया काय्पिनिगु नां थथे दु✡—
2 रूबेन, शिमियोन, लेवी, यहूदा,
3 इस्साखार, जबूलून, बेन्यामीन,
4 दान, नप्ताली, गाद व आशेर।
5 याकूबया दक्वं यानाः न्हयेम्ह सन्तान दु। वया छम्ह काय् योसेफ न्हापांनिसें हे मिश्रय् दु।✡
6 योसेफ, वया दाजुकिजापिं व वया पुस्तायापिं फुक्क मनूत सिनावन।
7 इस्राएलया सन्तान धाःसा ब्वलनाः ल्याखय् अप्वः दयावन। गुकिं यानाः फुक्क देश इमिसं जाल।✡
8 अनंलि मिश्रय् योसेफयात म्हमस्यूम्ह छम्ह न्हम्ह जुजु गद्दीइ च्वन।✡
9 वं थः मनूतयत् धाल, "स्व, इस्राएलीत झीपिं स्वयाः यक्व अप्वः दये धुंकल। इपिं बल्लाना वयाच्वंगु दु।
10 अथे जुयाः झीसं इपिं लिसे बुद्धिं ज्या कायेमाः। मखुसा इपिं ल्याखय् अप्वः जुयावनी। लडाइँ जुइबलय् नं इपिं झी शत्रुतलिसे मिलय् जुयाः झीपिंलिसे ल्वाः वइ, अले देश त्वःतावनी।"✡
11 अथे जुयाः मिश्रीतय्सं इमित थाकुगु ज्या बियाः सास्ती यायेत इमिथाय् ज्यामि नायःत छ्वल। इमिसं फारोया निंतिं धुकू दय्केत पिताम व रामसेस धाःगु निगू शहर दय्कल।
12 अय्नं इमिसं गुलि गुलि इस्राएलीतयत् दुःखकष्ट बिल उलि उलि हे इमिगु ल्याः अप्वयावन। इपिं यक्व थासय् न्यना नं वन। अथे जुयाः इपिं इस्राएलीत खनाः तसकं ग्यात।
13 अले इमिसं इस्राएलीतयत् दयामाया मयासें थाकुगु थाकुगु ज्या याकल।
14 चा न्हायेगु, अप्पा छियेगु, थाकुगु थाकुगु बुँज्या याकाः इमिगु जीवनयात दुःखं जाय्काबिल।
15 मिश्रया फारोनं शिप्रा व पूआ नांयापिं हिब्रू दिरिअजिपिन्त सःताः धाल,
16 "हिब्रू मिसातय् मचा बुइबलय् मचातइगु थलय् छिमिसं सुसाःकुसाः याःवनेबलय् काय् बूसा स्यानाछ्वः, म्ह्याय् बूसा स्याये मते।"
17 दिरिअजिपिं परमेश्वरया भय काइपिं जूगुलि मिश्रया फारोनं उजं ब्यू थें मयासें इमिसं काय् बूसां मस्यासें हे त्वःताबीगु।
18 अथे जुयाः मिश्रया फारोनं इमित सःताः न्यन, "छिमिसं थथे छाय् यानागु? छिमिसं काय् मस्तयत् छाय् मस्यानागु?"
19 दिरिअजिपिन्सं फारोयात धाल, "हिब्रू मिसात मिश्री मिसात थें मखु। इपिं तसकं बल्लाः, दिरिअजितः थ्यने न्ह्यः हे इमिसं मचा बुइके धुंकीगु।"
20 अले परमेश्वरं दिरिअजिपिन्त भिं यानादिल। इस्राएलीत ल्याखय् झन अप्वः दयावन।
21 दिरिअजिपिन्सं परमेश्वरयागु भय काःगुलि वय्कलं इमित नं सन्तान बियादिल।
22 अले फारोनं थः फुक्क प्रजायात थथे धकाः उजं बिल, "हिब्रूतय् ग्वःम्ह काय्मस्त बुइ इपिं फुक्कसित नील खुसिइ यंकाः वांछ्व। म्ह्याय् मस्तयत् जक ल्यंका ति।"✡

✡ **1:1** १:१-४ उत ४६:८-२७ ✡ **1:5** १:५ उत ४६:५-६ ✡ **1:7** १:७ प्रे ७:१७ ✡ **1:8** १:८ प्रे ७:१८ ✡ **1:10** १:१० प्रे ७:१९ ✡ **1:22** १:२२ प्रे ७:१९

2

मोशा बूगु

1 थ्व हे इलय् लेवी कुलयाम्ह छम्ह मिजंनं थःगु हे कुलयाम्ह छम्ह मिसानापं ब्याहा यात।
2 अले व मिसाया प्वाथय् दत, वं छम्ह काय् बुइकल। मचा तसकं बांलाःगु खनाः वयात स्वला तक सुचुका तल।✡
3 अय्नं वं स्वला स्वयाः अप्वः सुचुकातये मफुत। अले वं मचायात तयेत तिंकथियागु छगः पिचा दय्कल। उकी अलकत्रा इलाः लः दुहां मवनीगु यानाबिल। मचायात उकी तयाः नील खुसियागु सिथय् ताहाकःगु घाँय्या दथुइ त्वःताबिल।
4 अले मचायात छुं जुइ ला धकाः स्वयेत वया तता तापाक्क दनाच्वन।
5 थ्व हे इलय् फारोया म्ह्याय् नील खुसिइ म्वः ल्हुयेत वल। वया दासीत खुसि सिथय् चाःह्यूबंबलय् वं घाँय् दथुइच्वंगु पिचा खनाः थः दासीयात व कायके छवल।
6 वं पिचा चाय्काः स्वःबलय् ख्वयाच्वंम्ह मचायात खनाः वयात माया वन, अले वं धाल, "थ्व सुं हिब्रूतय् मचा खः।"
7 उबले व मचाया ततां फारोया म्ह्याय्यात न्यन, "जिं वनाः सुं छम्ह हिब्रू मिसायात छिगु निंतिं मचायात दुरु त्वंकेत ब्वना हये ला?"
8 फारोया म्ह्याय्नं वयात धाल, "ज्यु, हुँ।" अले व मिसामचां वनाः थः हे मांयात सःताः हल।
9 फारोया म्ह्याय्नं व मिसायात धाल, "जिगु निंतिं थ्व मचायात यंकाः दुरु त्वंकेगु या, अले जिं छन्त ज्यालाबी।" व मिसां मचायात यंकाः दुरु त्वंकेगु यात।
10 मचा तःधिकः जुइ धुंकाः वं वयात फारोया म्ह्याय्याथाय् हल। फारोया म्ह्याय्नं मचायात थःकाय् नालाकाल। अले वं "जिं थ्वयात लखं लिकयागु खः" धकाः वयागु नां मोशा तल।✡

मोशा मिघान देशय् बिस्युं वंगु

11 मोशा ल्यायम्ह जुइ धुंकाः पिने थः इस्राएली दाजुकिजापिन्थाय् वन, अन वं इमिसं थाकुगु ज्या यानाच्वंगु खन। अले छम्ह मिश्रीं छम्ह हिब्रूयात तसकं दायाच्वंगु खन।✡✡
12 मोशां उखेंथुखें स्वल। सुं नं मदुगुलि वं व मिश्रीयात स्यानाः वयागु सीम्ह फिइ सुचुकाबिल।
13 कन्हय् खुन्हु हानं व अन वंबलय् निम्ह हिब्रूत थःथवय् हे ल्वानाच्वंगु खन। अले वं द्वंकूम्ह हिब्रूयात थथे धाल, "छं थः हे हिब्रूयात छाय् दायागु?"
14 व मनुखं धाल, "छन्त सुनां जिमि शासक व न्यायाधीश दय्कल? छु छं जितः नं व मिश्रीयात स्याः थें स्याये त्यनागु ला?" थ्व न्यनाः मोशा ग्यात। वं बिचाः यात, "जिं यानागु खँ मनूतय्सं सी धुंकल।"
15 थ्व खँ सियाः फारोनं मोशायात स्यायेगु बिचाः यात। मोशा धाःसा अनं मिघान देशय् बिस्युं वनाः छगः तुंया न्ह्याःने च्वन।✡
16 मिघानया पुजाहारीया न्हय्म्ह म्ह्याय्पिं व हे तुंथिइ लः काःवल। इमिसं तुंथिइ च्वंगु लः सालाः थः बौया पशुतय्सं लः त्वनीगु थलय् तयाच्वन।
17 उबले हे फैजवाःत वयाः इमित ख्याना छवयेत्यन। मोशा वयाः इमित ग्वाहालि यानाः इमि फैच्वलय्तय्त लः त्वंके बिल।
18 इपि थः बौ रूएलयाथाय् लिहां वःबलय् इमि बौनं इमित न्यन, "थौं छिपिं छाय् याकनं लिहां वयागु?"
19 अले इमिसं धाल, "छम्ह मिश्रीं जिमित फैजवाःतय्गु ल्हातं बचय् यात। अले लः सालाः फैच्वलय्तय्त त्वंकल।"
20 अले वं थः म्ह्याय्पिन्त धाल, "व मनू गन दु? वयात छिमिसं छाय् त्वःतावयागु? वनाः झीनापं नयेत वयात ब्वना हजि।"
21 मोशा व मनूनापं च्वनेत मानय् जुल। वं थः म्ह्याय् सिप्पोरायात मोशानापं ब्याहा यानाबिल।
22 सिप्पोरां काय् छम्ह बुइकल। मोशां "जि मेगु देशय् परदेशी जुयाच्वनागु दु" धकाः वयागु नां गेर्शोम तल।
23 यक्व ई लिपा मिश्रयाम्ह जुजु सित। दास जुयाः च्वनेमाःगुलिं इस्राएलीतय्सं झसुकाः तयाः ग्वाहालि फ्वन। इमिगु सः परमेश्वरयाथाय् थ्यन।
24 थथे इपिं पिच्यानाः हाःगु सः न्यनाः परमेश्वरं अब्राहाम, इसहाक व याकूबनापं थःम्हं यानागु बाचायात लुमंकादिल।✡
25 अथे जुयाः परमेश्वरं इस्राएलीतय्त स्वयादिल अले इमिगु च्यूताः कयादिल।

3

च्यानाच्वंगु झाः

✡ **2:2** २:२ प्रे ७:२०; हिब ११:२३ ✡ **2:10** २:१० प्रे ७:२१ ✡ **2:11** २:११ हिब ११:२४ ✡ **2:11** २:११-१४ प्रे ७:२३-२८ ✡ **2:15** २:१५ प्रे ७:२९ ✡ **2:24** २:२४ उत १५:१३-१४

1 मोशा थः ससःबौ मिघानया पुजाहारी यित्रोया फैच्वलय् ज्वयाच्वंगु जुल। अले मरूभूमिइ फैच्वलय् ज्वज्वं परमेश्वरया
पर्वत होरेबय् थ्यंक हे यंकल।
2 अन छग् झाःया दथुइ मि जलय् परमप्रभुया दूत खनेदत। मोशां व झालय् मि च्यानाच्वंसां झाः छुं मजूगु खन।✡
3 अथे जुयाः मोशां, "जि लिक्क हे वनाः थ्व अजू चायापुगु मि स्वये, व झाः छाय् छुं मजूगु" धकाः मतिइ तल।
4 च्यानाच्वंगु मि स्वयेत व लिक्क वःगु खनाः परमप्रभु परमेश्वरं वयात च्यानाच्वंगु झालं, "मोशा, अय् मोशा" धकाः
सःतादिल।
अले मोशां धाल, "जि थन हे दु।"
5 परमेश्वरं धयादिल, "थुखे लिक्क वये मते। थःगु लाकां त्वः, छायधाःसा छ दनाच्वंगु थाय् पवित्रगु खः।"
6 वय्कलं हानं धयादिल, "जि छिमि पुर्खाया परमेश्वर खः, अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर खः।" अले मोशां
थःगु ख्वाः त्वपुल, छायधाःसा परमेश्वरयात स्वयेत व ग्यात।
7 परमप्रभुं धयादिल, "जिं धात्थें हे मिश्रीय् च्वंपिं जि थः मनूतय्त तसकं सास्ती जूगु खनागु दु। अले मिश्रीतय्सं यानाः इपिं
ख्वःगु सः जिं न्यनागु दु। इमिगु दुःख जिं स्यु, च्यूताः नं कयाच्वनागु दु।
8 अथे जुयाः इमित मिश्रीतय्गु ल्हातं त्वःतकाः व देशं मेगु भिंगु व तःधंगु दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु कनानी, हित्ती, एमोरी,
परिज्जी, हिव्वी व यबूसीतय्गु देशय् हयेत जि क्वहां वयागु दु।
9 आः इस्राएलीत तःसलं ख्वःगु सः जिथाय् थ्यंगु दु। मिश्रीतय्सं इमित गुलि सह याये मफयक दुःख ब्यूगु दु व नं जिं खनागु
दु।
10 अथे जुयाः छ हुँ, जिं थः मनू इस्राएलीतय्त मिश्रं पित हयेत छन्त फारोयाथाय् छ्वये।"
11 मोशां परमेश्वरयात धाल, "फारोयाथाय् वनाः इस्राएलीतय्त मिश्रं पित हये फुम्ह जि सु खः धकाः?"
12 परमेश्वरं धयादिल, "जि छनापं दइ। अले जिं हे छन्त छ्वयागु खः धयागु खँया चिं थ्व जुइ, छं थः मनूतय्त मिश्रं पित
हये धुंकाः छिमिसं थ्व हे पर्वतय् परमेश्वरयात आराधना याइ।"

वय्कःया नां छु खः?

13 मोशां परमेश्वरयात धाल, "जिं इस्राएलीतय्थाय् वनाः इमित 'छिमि पुर्खाया परमेश्वरं हे जितः छिमिगु निंतिं छ्वयाहःगु
खः' धकाः धायेबलय्, इमिसं 'वय्कःया नां छु खः?' धकाः न्यन धाःसा जिं इमित छु धायेगु?"✡
14 परमेश्वरं मोशायात धयादिल, "जि सु खः व हे खः। वय्कलं हाकनं धयादिल, छं इस्राएलीतय्त थथे धा, 'जि खः
धाःम्हय्सिनं जितः छिमिथाय् छ्वयाहःगु खः।' "✡
15 परमेश्वरं हानं मोशायात धयादिल, "इस्राएलीतय्त धा, 'परमप्रभु* छिमि पुर्खाया परमेश्वर आर्थात अब्राहाम, इसहाक,
याकूबया परमेश्वरं जितः छिमिथाय् छ्वयाहःगु खः।'
"न्ह्याबलेंया निंतिं जिगु नां थ्व हे खः।
जिगु थ्व हे नामं जितः
छिमिसं पुस्तां पुस्ता तक लुमंकेगु याइ।
16 "छ वनाः इस्राएलयापिं थकालित मुंकाः इमित थथे धा, 'छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक, याकूबया परमप्रभु परमेश्वर
जिथाय् न्ह्याःने खनेदयकः झायाः थथे धयादीगु दु, जि छिमिथाय् वयागु दु, मिश्रय् छिमित गुलि दुःख ब्यूगु दु व नं जिं खनागु
दु।
17 अले जिं छिमित मिश्रीतय्सं याःगु दुःखं लिगनाः दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु कनानी, हित्ती, एमोरी, परिज्जी, हिव्वी व
यबूसीतय्गु देशय् यंकेत क्वःछिनागु दु।'
18 "अले इस्राएलया थकालितय्सं छंगु खँ न्यनी। अनं लिपा छं इपिं नापं मिश्रया जुजुयाथाय् वनाः थथे धा, 'हिब्रूतय् परमप्रभु
परमेश्वरं जिमित नापलानादीगु दु। उकिं जिमित जिमि परमप्रभु परमेश्वरयात बां बीत स्वन्हुया लँपुया मरूभूमिइ वनेबियादिसँ
धकाः इनाप याये।'
19 मिश्रयाम्ह जुजुं गुबलय् तक करं काइ मखु उबले तक छिमित वनेबी मखु धकाः जिं स्यू।
20 अथे जुयाः जिं मिश्र देशपाखे थःगु ल्हाः ल्हहनाः इमित जिगु अजू चायापुगु ज्यां कय्के। अले तिनि वं छिमित वनेबी।
21 "जिं मिश्रीतय्त छिमित हनाबना तइपिं यानाबी। अले छिपिं अनं पिहां वनीबलय् ल्हातय् छुं मदयक वनी मखु।✡
22 फुक्क इस्राएली मिसातय्सं थथः मिश्री जःलाखःला व इमिगु छैंय् च्वनिपिं मिसातय्के लँ, वहः, तिसा व वसः फ्वनी,
अले छिमिसं व थःकाय् म्ह्यायपिन्त पुंकी। थुकथं छिमिसं मिश्रीतय्गु धन ज्वनाः वइ।"

✡ **3:2** ३:२-१० प्रे ७:३०-३४ ✡ **3:13** ३:१३ प्रस ६:२-३ ✡ **3:14** ३:१४ प्रका १:४,८ * **3:15** ३:१५ परमप्रभु हिब्रू भाषां थुकिया अर्थ "जि हे खः"
✡ **3:21** ३:२१-२२ प्रस १२:३५-३६

4

मोशाया निंतिं परमप्रभुया चिं

1 मोशां धाल, “इमिसं जितः पत्याः मयाःसा अले जिगु खँ मन्यंसे, ‘परमप्रभु छन्थाय् खनेदय्कः झाःगु मखु’ धकाः लिसः
बिल धाःसा छु यायेगु?”
2 परमप्रभुं वयात धयादिल, “छंगु ल्हातय् छु दु?”
वं धाल, “कथि।”
3 परमप्रभुं धयादिल, “व बँय् वांछ्व।” मोशां व बँय् वांछ्वल।
अले व छम्ह सर्प जुल। थ्व खनाः ग्यानाः मोशा तिन्हुल।
4 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “ल्हाः यंकाः वयागु न्हिप्यं ज्वँ।” मोशां न्ह्याःने वनाः वयात ज्वन। वयागु ल्हातय् व हानं
कथि हे जुल।
5 परमप्रभुं वयात धयादिल, “थ्व ज्यापाखें हे इमिसं जितः पत्याः यायेमा। अले जि हे इमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व
याकूबया परमेश्वर छन्थाय् खनेदय्कः वःगु खः धकाः इमिसं सीमा।”
6 अले हाकनं परमप्रभुं धयादिल, “थःगु ल्हाः गाय् दुने दुछ्व।” वं थःगु ल्हाः गाय् दुने दुछ्वत। पिकाःबलय् वयागु ल्हाः
कोह्नि ल्वचं कयाः च्वापु थें तुइसे च्वन।
7 वय्कलं हानं धयादिल, “थःगु ल्हाः हानं गाया दुने दुछ्व।” अले वं थःगु ल्हाः हानं गाया दुने छ्वत। पिकाःबलय् वयागु
ल्हाः न्हापा गथे खः अथे हे जुल।
8 अले परमप्रभुं धयादिल, “इमिसं छंगु न्हापांगु अज् चायापुगु चिंयात पत्याः मयासां लिपायागु चिंयात पत्याः याये फु।
9 अय्नं इमिसं थ्व निगूगु चिंयात नं पत्याः मयानाः छंगु खँ मन्यंसा छ वनाः नील खुसियागु लः भतिचा कयाः गंगु बँय्
प्वंकाब्यु। बँय् व लः हि जुइ।”
10 अले मोशां परमप्रभुयात धाल, “हे प्रभु जि उलि न्ववाये सःम्ह मखु, जि न्हापा नं बांलाक न्ववाये सःम्ह मखु अले
छिलिसे न्ववाये धुंकाः नं जि बांलाक न्ववाये मसःनि। जि ध्वाथुइक न्ववाये सःम्ह मखु।”
11 परमप्रभुं वयात धयादिल, “मनूतय्गु म्हुतु सुनां दय्कल? मनूतय्त लाता व ख्वाँय् सुनां याइ? मनूतय्त स्वये फुम्ह व
कां सुनां याइ? छु जि परमप्रभुं हे, मखु ला?
12 अथे जुयाः हुँ, जिं छन्त न्ववायेत ग्वाहालि याये, अले छं छु छु न्ववायेमाः व जिं स्यने।”
13 मोशां धाल, “हे प्रभु, थुकिया निंतिं मेम्ह हे सुं छ्वयादिसँ।”
14 अले परमप्रभुं तं पिकयाः धयादिल, “छु लेवी कुलयाम्ह हारून छिमि दाजु मखु ला? वं बांलाक न्ववाये सः धकाः जिं
स्यू। व छन्त नापलायेत वयाच्वंगु दु। अले छन्त खनाः व तसकं लय्ताइ।
15 छ व नापं खँ ल्हा अले छं धायेमाःगु खँ वयात धा। जिं छिपिं निम्हय्सितं न्ववायेत ग्वाहालि याये। अले छिमिसं यायेमाःगु
खँ जिं स्यने।
16 वं छंगुपाखें मनूतनापं खँ ल्हाइ, व छंगु निंतिं म्हुतु थें जुइ अले छ वया निंतिं परमेश्वर थें जुइ।
17 थ्व कथि छं थःम्हं हे का, अले थुकिं छं अज् चायापुगु चिं क्यनेफइ।”

मोशा मिश्र देशय् लिहां वंगु

18 अले मोशां थः ससःबौ यित्रोयाथाय् लिहां वया थथे धाल, “बिन्ति याये, मिश्रय् च्वनाच्वंपिं जिमि दाजुकिजापिं म्वाना
हे च्वंगु दु कि मदु धकाः स्वयेत जितः वनेबियादिसँ।”
यित्रों धाल, “ज्यु, बांलाक हुँ।”
19 परमप्रभुं मिघान देशय् मोशायात धयादिल, “मिश्रय् लिहां हुँ, छाय्धाःसा अन छन्त स्यायेत स्वःपिं फुक्क मनूत सी
धुकंल।”
20 अथे जुयाः मोशा थः कलाः व काय्पिन्त गधा गय्काः परमेश्वरं बियादीगु कथि ज्वनाः मिश्र देशय् लिहां वन।
21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं मिश्रय् लिहां वनाः जिं छन्त बियागु शक्ति फुक्क अज् चायापुगु ज्या फारोया न्ह्याःने
याना क्यँ। अय्नं जिं वयागु नुगः छाय्काबी, अले वं मनूतय्त वनेबी मखु।
22 छं फारोयात धा, ‘परमप्रभुं धयादी, इस्राएल जिमि दकलय् न्हापां बूम्ह काय् खः।
23 जिं छन्त धयागु खः, “जिमि काय्यात जिगु निंतिं बा बीत वनेब्यु।” छं वयात वने मब्यू। उकिं जिं छिमि न्हापां बूम्ह
काय्यात स्यानाबी।’ ”✡
24 मोशा लँय् बाय् च्वंबलय् परमप्रभुं वयात नापलानादिल। अले वयात स्यायेत स्वयादिल।

✡ **4:23** ४:२३ प्रस १२:२९

25 सिप्पोरां छगः च्वामुगु ल्वहं कयाः थः कायग्यागु च्वफायेगुलिइ च्वंगु छेंगू ध्यनाः मोशायागु तुतिइ थीका बिल। अले वं धाल, “छ धात्थें हिं स्वापु तःम्ह जिमि भाःत जुल।”

26 अनंलि परमप्रभुं वयात त्वःतादिल। (उबलय् सिप्पोरां धाल “हिं स्वापु तःम्ह भाःत।” अथे वं म्हय् चिं तःगुया कारणं धाःगु खः।)

27 परमप्रभुं हास्नयात धयादिल, “मोशायात नापलायेत मस्भूमिइ हुँ।” अले वं परमेश्वरयागु पर्वतय् वनाः वयात नाप लानाः घय्पुल।

28 अनंलि मोशां हास्नयात परमप्रभुं धायके छवयाहयादीगु फुक्क खँ कन। अले वय्कलं थःत यानाः क्यनेत उजं बियादीगु अजू चायापुगु चिंया बारे नं कन।

29 अले मोशा व हास्नं इस्राएलीतय् फुक्क थकालितयत छथाय् मुंकल।

30 परमप्रभुं मोशायात धयादीगु फुक्क खँ हास्नं इमित धाल। अले मनूतय् न्ह्यःने हे वं अजू चायापुगु चिं नं क्यनाबिल।

31 मनूतय्सं इमित पत्याः यात। परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु च्यूताः कयादी अले इमित जुयाच्वंगु सास्ती नं खंगु दु धकाः न्यनाः इमिसं परमप्रभुया न्ह्यःने थःगु छ्यं क्वछुकाः आराधना यात।

5

मोशा व हास्न फारोया न्ह्यःने वंगु

1 अनं लिपा मोशा व हास्नं वनाः फारोयात धाल, “परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादिल, ‘जिमि मनूतय्त वनेब्यु, अले इमिसं मस्भूमिइ वनाः जिगु निंतिं नखः हनेमा।’ ”

2 फारोनं धाल, “परमप्रभु सु खः? जिं छाय् वयागु खँ न्यनाः इस्राएलीतय्त वने बीगु? जिं परमप्रभुयात म्हमस्यू अले इस्राएलीतय्त नं वनेबी मखु।”

3 अले मोशा व हास्नं धाल, “हिब्रूतय् परमेश्वरं जिमित नापलानादीगु दु। उकिं जिमि परमप्रभु परमेश्वरया निंतिं बां बीत स्वन्हु मस्भूमिया लँपुइ वनेबियादिसँ। मखुसा वयकलं ल्वय् व ल्वापु छ्वयाहयाः जिमित स्यानादी।”

4 फारोनं मोशा व हास्नयात धाल, “अय् मोशा व हास्न, छिमिसं छाय् मनूतय्त ज्या याकेत पनाच्वनागु? छिपिं थथःगु ज्याय् लिहां हुँ।”

5 फारोनं हाकनं हक्काः धाल, “आः देशय् थुपिं मनूत ल्याखय् अप्वः दये धुंकूगु दु। छिमिसं इमित ज्या यायेत पनाच्वंगु दु।”

6 उखुन्हु हे फारोनं ज्या याकीपिन्त व इस्राएली ज्यामि नायःतय्त थुकथं उजं बिल,

7 “मनूतय्त थौं तक अप्पा दय्केत बियाच्वनागु छ्वालि आवंलि बी मते। थः हे वनाः इमिसं थःगु निंतिं छ्वालि मालेमा।

8 अप्पा धाःसा न्हापा गुलि दय्का वयाच्वंगु खः, उलि हे दय्केमाः। छपा नं कम मजुइमाः। इपिं अल्छी जूगु दु। उकिं इपिं, ‘जिमि परमेश्वरया निंतिं बां बीत वनेब्यु’ धकाः हालाच्वंगु दु।

9 थुमिगु ज्या अज्ज अप्वः थाकुका ब्यु, थुकिं यानाः थुमित लिलाइ मखु, अले म्वाःमदुगु खँय् ध्यान नं बीलाइ मखु।”

10 अले ज्या याकीपिं व ज्यामि नायःतय्सं वनाः मनूतय्त थथे धाल, “फारोनं धाःगु दु, ‘आवंलि छिमित छ्वालि छपु नं बी मखुत।

11 छिपिं थःपिं हे वनाः गनं हयेफु हजि, ज्या धाःसा भचा नं पाः जुइ मज्यू।’ ”

12 उकिं मनूत छ्वालि मालेत मिश्र देश न्यंकं उखेंथुखें जुल।

13 ज्या याकीपिन्सं इमित थथे धकाः तित्तुतिल, “न्हापा छ्वालि बियाच्वंबलय् न्हिं गुलि ज्या यायेगु खः आः नं उलि हे ज्या यायेमाः।”

14 फारोया ज्या याकीपिं मनूतय्सं ज्या स्वइपिं इस्राएली ज्यामि नायःतय्त थथे धयाः दाइगु, “छिमिसं छाय् न्हापालिपा स्वयाः थौंकन्हय् कम अप्पा दय्कागु?”

15 अले इस्राएली ज्यामि नायःतय्सं फारोयाथाय् वनाः थथे धाल, “छिं थः दासतय्त छाय् थथे यानादियागु?

16 जिमित छ्वालि नं बी मखु, न्हापा ति हे अप्पा दय्केमाः धाइगु। अले जिमित दायेगु नं यानाच्वंगु दु, अय्नं द्वं छिकपिनि मनूतय्गु हे दु।”

17 फारोनं धाल, “छिपि अल्छीत खः, अल्छीत! अथे जुयाः हे छिमिसं, ‘जिमित परमप्रभुया निंतिं बां बीत वनेब्यु धकाः धयाच्वंगु दु।’

18 हुँ, ज्या या हुँ। छिमित छ्वालि छपु नं बी मखु। अयनं छिमिसं न्हापा क्वःछिनातःगु गुलि खः, उलि हे अप्पा दय्केमाः।”

19 “छिमिसं न्हियान्हिथं बीमाःगु गुलि खः उलि हे अप्पा दय्केमाः” धाःगु न्यनाः इस्राएली ज्यामि नायःतय्सं थःपिं आः दुःखकष्टय् लात धकाः थुइकल।

20 फारोयाथासं लिहां वयाच्वंबलय् इमिसं मोशा व हास्नयात लँय् पियाच्वंगु नापलात।

21 अले इमिसं धाल, “परमप्रभुं छिकपिनिगु न्याय यानादीमा, छायधाःसा छिकपिन्सं यानाः जुजु व वया भारदारत जिपिलिसें तंचाःगु दु, अले जिमित स्यायेत तरवार नं बियादीगु दु।”

मोशां परमप्रभुयात उजुर याःगु

22 अले मोशां परमप्रभुयाथाय् लिहां वनाः थथे धाल, “हे प्रभु, छाय् छिं थुमित दुःखय् लाकादियागु? छाय् जितः थन छवया हयादियागु?

23 फारोयाथाय् छिगु खँ ल्हायेत वनाबलय्निसें वं थुपिं मनूतलिसें बांमलाःगु व्यवहार याःगु दु। अले छिं थः मनूतय्त आः तक बचय् यानामदी।”

6

दासत्वं त्वःतकेगु बचं

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयात जिं छु याइ आः छं स्वये दइ। वं जिगु बल्लाःगु ल्हातं यानाः इमित वनेबी। वं जिगु शक्तिं यानाः हे इमित थःगु देशं पितिनाछ्वइ।”

2 परमेश्वरं मोशायात धयादिल, “जि परमप्रभु खः।”✡

3 अब्राहाम, इसहाक व याकूबयाथाय् जि दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर कथं खनेदय्क वया, तर परमप्रभु धकाः जिं थःगु नामं इमित म्हसीके मबिया।

4 इपिं कनान देशय् परदेशी जुयाः च्वनाच्वंबलय् जिं इपिं नाप व हे कनान देश इमित बी धकाः बाचा चिनागु दु।

5 अज्ज ला, जिं मिश्रीतय्सं दास यानातःपिं इस्राएलीत ख्वःगु सः न्यनागु दु, अले जिं थःगु बाचा लुमंकागु दु।

6 “उकिं इस्राएलीतय्त धा, ‘जि परमप्रभु खः। जिं छिमित मिश्रीतय्गु दासत्वं पित हये। जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः इमित तःधंगु सजाँय बियाः छिमित बचय् याये।

7 जिं छिमित थः मनू नालाकाये, अले जि छिमि परमेश्वर जुइ। अले मिश्रीतय्गु दासत्वं छिमित पितहःम्ह जि हे छिमि परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः छिमिसं म्हसीकी।

8 अले जिं छिमित अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात बी धकाः बाचा यानागु देशय् हये। जिं व देश छिमित अधिकार यायेत बी। जि परमप्रभु खः।’ ”

9 मोशां इस्राएलीतय्त अथे हे धकाः न्यंकल। अय्नं तसकं क्वत्यय्काः च्वनेमाःगुलिं व नुगः क्वतुनाच्वंगुलिं इमिसं वयागु खँ मन्यन।

10 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

11 “छ वनाः मिश्रया जुजु फारोयात धा, ‘इस्राएलीतय्त थ्व देशं पिहां वनेब्यु।’ ”

12 अय्नं मोशां परमप्रभुयात धाल, “इस्राएलीतय्सं हे जिगु खँ मन्यन धाःसा, जि खँ ल्हाये मसःम्हय्सिगु खँ फारोनं गथे यानाः न्यनी?”

13 मोशा व हारूनयात परमप्रभुं थथे आज्ञा बियादिल, “जिं छिमित इस्राएलीतय्त मिश्रं पितः यंकेगु आज्ञा ब्यूगु दु धकाः इस्राएलीत व मिश्रयाम्ह जुजु फारोयात धा।”

मोशा व हारूनया पुर्खा

14 इस्राएलीतय् पुर्खा थुपिं हे खः –

इस्राएलया दकलय् न्हापां बूम्ह काय् रूबेनया कायपिं हनोक, पल्लु, हेस्रोन व कर्मी खः। थुपिं रूबेनया सन्तान खः।

15 शिमियोनया कायपिं यमूएल, यामीन, ओहद, याकीन व सोहोर खः। अले कनानी मिसापाखेंयाम्ह काय् शौल खः। थुपिं शिमियोनया सन्तान खः।

16 लेवीया कायपिं गेर्शोन, कहात व मरारी खः। लेवी सछि व स्विन्हयदँ तक म्वात।✡

17 गेर्शोनया कायपिं वया वंशकथं लिब्नी व शिमी खः।

18 कहातया कायपिं अम्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल खः। कहात सछि व स्विस्वदँ तक म्वात।

19 मरारीया कायपिं महली व मूशी खः।

लेवीया वंशत थुपिं हे खः।

20 अम्रामं थः निनि योकेबेदनापं ब्याहा यात, वं हारून व मोशायात बुइकल। अम्राम सछि व स्विन्हयदँ तक म्वात।

21 यिसहारया कायपिं कोरह, नेपेग व जिक्री खः।

22 उज्जीएलया कायपिं मीशाएल, एलसाफान व सिथ्री खः।

✡ **6:2** ६:२-३ उत १७:१; २८:३; ३५:११; प्रस ३:१३-१५ ✡ **6:16** ६:१६-१९ गन्ती ३:१७-२०; २६:५७-५८; १ इति ६:१६-१९

23 हारूनं अम्मीनादाबया म्ह्याय्, नहशोनया केहैं एलीशेबानापं ब्याहा यात। वं वयापाखें नादाब, अबीहु, एलाजार व
ईतामारयात बुइकल।
24 कोरहया काय्पिं अस्सीर, एल्काना व अबिआसाप खः। कोरहया कुल थुपिं हे खः।
25 हारूनया काय् एलाजारं पतीएलया छम्ह म्ह्याय्नापं ब्याहा यात, अले वं वयापाखें पीनहासयात बुइकल।
लेवीतय्गु पुर्खाया कुलयापिं मू मनूत थुपिं हे खः।
26 परमप्रभुं इस्राएलीतय्त पुचः पुचः यानाः मिश्रं पित हजि धकाः उजं बियादीपिं हारून व मोशा थुपिं हे खः।
27 मोशा व हारूनं इस्राएलीतय्त मिश्रं पित यंकेत मिश्रयाम्ह जुजु फारोलिसे खँ ल्हाःगु खः।

मोशायागु निंतिं हारूनं न्ववाःगु

28 परमप्रभुं मिश्रय् मोशानापं खँ ल्हानादीबलय्
29 वय्कलं वयात थथे धयादिल, "जि परमप्रभु खः। जिं छन्त छु छु धाये व फुक्क मिश्रया जुजु फारोयात धा।"
30 मोशां परमप्रभुयात लिसः बिल, "स्वयादिसँ, जि बांलाक न्ववाये सःम्ह मखु। अथे जुयाः फारोनं जिगु खँ गथे यानाः
न्यनी?"

7

हारूनं मोशायागु निंतिं न्ववाःगु

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "स्व, जिं छन्त फारोया निंतिं परमेश्वर थें यानागु दु, अले छिमि दाजु हारून छंगुपाखें
न्ववाइम्ह जुइ।
2 जिं छन्त छु छु उजं बी व हे छं हारूनयात धा। अले छिमि दाजु हारूनं फारोयात इस्राएलीतय्त वयागु देशं वनेब्यु धकाः
धाइ।
3 मिश्र देशय् थःगु यक्व चिं व अजू चायापुगु ज्या यानाः क्यनेत जिं फारोया नुगः छाय्काबी।✡
4 फारोनं छिमिगु खँ न्यनी मखु। अले जिं मिश्र देशय् थःगु ल्हाः तयाः मिश्रीतय्त तःधंगु सजाँय बियाः थः मनू इस्राएलीतय्त
मिश्रं पित हये।
5 जिं मिश्र देशय् ल्हाः तयाः इस्राएलीतय्त अनं पित हयेबलय् मिश्रीतय्सं जि परमप्रभु खः धकाः सीका काइ।"
6 अले मोशा व हारूनं परमप्रभुं उजं बियादी थें हे यात।
7 फारोलिसे खँ ल्हाः वंबलय् मोशा चय्दँ अले हारून चय्स्वदँ दुम्ह जुयाच्वन।

हारूनया कथि सर्प जूगु

8 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,
9 "फारोनं छिमित, 'छुं अजू चायापुगु ज्या क्यँ,' धकाः धाइबलय् छं हारूनयात धा, 'छिं थःगु कथि फारोया न्ह्यःने
वांछ्वयादिसँ,' अले व सर्प जुइ।"
10 मोशा व हारूनं फारोयाथाय् वनाः परमप्रभुं धयादी थें हे यात। हारूनं थःगु कथि फारो व वया भारदारतय् न्ह्यःने वांछ्वल।
अले व सर्प जुल।
11 अले फारोनं ग्यां दुपिं व जादु क्यनिपिं मनूतय्त सःतल। अले मिश्रया जादु क्यनिपिन्सं वयाः थथःगु जादुनं अथे हे यानाः
क्यन।
12 इमिसं थथःगु कथि वांछ्वल अले व सर्प जुल। अय्नं हारूनया कथिं इमिगु कथियात नुनाबिल।
13 फारोया नुगः झन छानाः वल। अले परमप्रभुं धयादी थें हे वं इमिगु खँ मन्यं।

लः हि जूगु

न्हापांगु महामारी

14 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "फारोया नुगः तसकं छाःगु दु। वं मनूतय्त वनेबी मखु।
15 सुथय् न्हापां फारो खुसिपाखे वनीबलय् छ वयात नापलाः हुँ। वयात नापलायेत नील खुसिया सिथय् दनाच्वँ अले व सर्प
जूगु कथि नं ज्वनाः हुँ।
16 वयात थथे धा, 'परमप्रभु हिब्रूतय् परमेश्वरं जितः थथे धकाः छिथाय् छ्वयाहयादीगु दु। जिमि मनूतय्त मरुभूमिइ जितः
आराधना यायेत वनेब्यु। अय्नं छं आः तक नं जिं धयागु खँ मन्यं।
17 परमप्रभुं थथे धयादी, जि परमप्रभु खः धकाः छं सी। स्व, जिं नील खुसिया लखय् थःगु कथिं दाये, अले व हि जुइ।✡
18 खुसिइ च्वंपिं न्या सी, अले खुसि नवइ। मिश्रीतय्सं खुसिया लः त्वनेफइ मखु।' "

✡ **7:3** ७:३ प्रे ७:३६ ✡ **7:17** ७:१७ प्रका १६:४

19 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थःगु कथि कयाः मिश्नय् च्वंगु फुक्क खुसि, पुख, धलय् थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकादिसँ धकाः
हास्नयात धा। अले अन च्वंगु लः फुक्क हि जुइ। मिश्नय् फुक्क थासय् हिया हि जक जुइ। सिँ व ल्वहंया लःथलय् च्वंगु लः
तकं हि जुइ।"
20 अले मोशा व हास्नं परमप्रभुं धयादी थें हे यात। फारो व वया भारदारतय् न्ह्याःने वं थःगु कथि ल्हनाः नील खुसिया
लखय् दाल, अले फुक्क लः हि जुयावन।
21 नील खुसियापिं न्या सित। खुसि तसकं नवयाः मिश्रीतय्सं उकिया लः त्वने मफुत। मिश्नया फुक्क थासय् च्वंगु लः हि
जुल।
22 मिश्नया जादु क्यनिपिन्सं नं थःगु जादुनं अथे हे यात। अले परमप्रभुं धयादी थें फारोया नुगः छाना वन। वं मोशा व हास्नया
खँ मन्यन।
23 फारोनं थुकिया च्यूताः तकं मतसे थःगु लाय्कूपाखे लिहां वन।
24 मिश्नयापिं फुक्कसिनं त्वनेगु लःया निंतिं नील खुसिया जवंखवं गाः म्हुल, छाय्धाःसा इमिसं खुसिया लः त्वने मफुत।
25 परमप्रभुं नील खुसिया लखय् दाःगु न्हयन्हु दय् धुंकल।

8

दक्व थासय् ब्यांचा हे ब्यांचा

निगूगु महामारी

1 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "फारोयाथाय् वनाः वयात धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी, जिगु आराधना यायेत जिमि
मनूतय्त वनेब्यु।
2 छं इमित वने मबिल धाःसा जिं ब्यांचा छ्वयाहयाः छंगु देशयात सास्ती बी।
3 नील खुसि ब्यांचां जाइ, अले इपिं छंगु लाय्कुलिइ, छ घनिगु क्वथाय, छंगु लासाय, छिमि भारदारतय्गु छेँय्, छिमि
मनूतय्थाय्, छिमि भुतुलिइ व छुचुं न्हाइगु बाताचाय् तकं वइ।
4 ब्यांचा छ, छिमि मनूत व छिमि भारदारतय्गु म्हय् तकं थहां वइ।' "
5 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल, "हास्नयात धा, 'थःगु कथि ज्वनाः खुसि, धः व पुखूपाखे क्यँ, अले मिश्न देश न्यंकं
ब्यांचा हे ब्यांचां जाइ।' "
6 हास्नं मिश्न देशय् च्वंगु फुक्क लःपाखे थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकल, अले देशय् हे त्वपुक ब्यांचा पिहां वल।
7 जादु क्यनिपिन्सं नं थःगु जादुनं अथे हे यानाः मिश्न देशय् न्यंक ब्यांचा पिकाल।
8 अले फारोनं मोशा व हास्नयात सःतके छ्वयाः धाल, "परमप्रभुयात प्रार्थना यानाः फुक्क ब्यांचातय्त जि व जिमि
मनूतय्थासं लित यंकि धा। अले परमप्रभुया निंतिं बां बीत छिमि मनूतय्त वनेबी।"
9 मोशां फारोयात धाल, "धयादिसँ, जिं गुबलय् छिथासं, छिगु छेँनं अले छिकपिनि मनू व भारदारतय्थासं ब्यांचा
चिलावनेमा, नील खुसिइ जक ल्यनेमा धकाः प्रार्थना यायेगु?"
10 फारोनं धाल, "कन्हय्।"
मोशां लिसः बिल, "छिं धयादी थें जुइमा। अले छिं परमप्रभु जिमि परमेश्वर थें जाःम्ह मेपिं सुं मदु धकाः सीकादी।
11 ब्यांचा छिथासं, छिगु छेँनं अले छिकपिनि मन् व भारदारतय्थासं मदयावनी, नील खुसिइ जक दयाच्वनी।"
12 अनं लिपा मोशा व हास्न फारोयाथासं पिहां वल। मोशां फारोयाथाय् छ्वयाहःपिं ब्यांचा मदय्का छ्वयादिसँ धकाः
परमप्रभुयात इनाप यात।
13 परमप्रभुं मोशां धाःथें यानादिल। अले छेँय्, चुकय् व ख्यलय् च्वंपिं ब्यांचा फुक्कं सित।
14 मिश्रीतय्सं ब्यांचा मुनाः ढुँचिन। उकिं देशन्यंक तसकं नवल।
15 ब्यांचा स्यूगु खंबलय् परमप्रभुं धयादी थें हे हाकनं फारोनं थःगु नुगः छाय्कल, अले वं मोशा व हास्नयागु खँ मन्यन।

धुलं भुयुपति पिहां वःगु

स्वंगूगु महामारी

16 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल, "थःगु कथि कयाः बँय् च्वंगु धुलय् दायादिसँ धकाः हास्नयात धा, अले धू मिश्न न्यंकं
भुयुपति जुयावनी।"
17 इमिसं अथे हे यात। हास्नं कथि कयाः ल्हाः न्ह्यज्याकाः बँय् च्वंगु धुलय् दाल। अले मनूतय्त व पशुतय्त भुयुपतिं
त्वपुवल। मिश्न देशय् च्वंगु धू फुक्कं भुयुपति जुल।
18 जादु क्यनिपिन्सं नं थःगु जादुं भुयुपति दय्केगु कुतः यात, अय्नं इमिसं दय्के मफुत।
अले मनूतय्त, पशुतय्त व न्ह्याथासं भुयुपतिं भुनाच्वन।

19 अले जादु क्यनिपिन्सं फारोयात धाल, “थुकी ला परमेश्वरयागु हे ल्हाः दु।” अय्नं परमप्रभुं धयादी थें हे फारोया नुगः छानाच्वन। वं इमिगु खँ मन्यन।✡

ग्वाः ग्वाः भुजिं वःगु

प्यंगूगु महामारी

20 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “सुथय् न्हापां दनाः फारो खुसिपाखे वनीबलय् वया न्ह्याःने दं हुँ। वयात धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी, जिगु आराधना यायेत जिमि मनूतय्त वनेब्यु।
21 छं जिमि मनूतय्त वने मबिल धाःसा जिं छन्थाय्, छिमि भारदारतय्थाय्, छिमि प्रजायाथाय् अले छंगु लाय्कुलिइ ग्वाः ग्वाः भुजिं छ्वयाहये। मिश्रीतय्गु छेँ पतिकं व इपिं च्वनीगु बँ तक नं भुजिंनं जाइ।
22 “ ‘जिं जिमि मनूत च्वनीगु गोशेन लागायात धाःसा अलग्ग तये, अन भुजिं दइ मखु। अले जि परमप्रभु थ्व देशय् दु धकाः छं सी।
23 जिं थः मनु व छिमि मनूतय्त अलग्ग तयाबी। थ्व अजू चायापुगु ज्या कन्हय् हे जुइ।’ ”
24 अले परमप्रभुं अथे हे यानादिल। फारोया लायक्, वया भारदारतय्गु छेँय् ख्वातुक भुजिंनं त्वपुल, अले मिश्र देशन्यंक हे भुजिंनं जाल।
25 अले फारोनं मोशा व हारूनयात सःताः धाल, “छिमिसं वनाः थ्व हे देशय् थः परमेश्वरया निंतिं बां ब्यु।”
26 मोशां धाल, “थथे यायेगु पाय्छि जुइ मखु। छाय्धाःसा परमप्रभु जिमि परमेश्वरया निंतिं जिमिसं छायेगु बलि मिश्रीतय्त घौचाय्की। छुं जुयाः मिश्रीतय् न्ह्याःने जिमिसं थज्याःगु बां बिल धाःसा छु इमिसं जिमित ल्वहँतं कय्काः मस्याइ ला?
27 जिपिं स्वन्हुया लँपु जुयाः मरुभूमिइ परमप्रभु थः परमेश्वरं उजं बियादी थें वय्कःया निंतिं बां बीत वनेमाः।”
28 फारोनं धाल, “जिं छिमित मरुभूमिइ परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं बां बीत वनेबी, तर यक्व तापाक्क धाःसा वने दइ मखु। आः जिगु निंतिं नं प्रार्थना या।”
29 मोशां लिसः बिल, “जि थनं वनेवं कन्हय् हे फारो व वया भारदार व वया मनूतय्थासं फुक्क भुजिं चिलावनेमा धकाः परमप्रभुयात प्रार्थना याये। अय्नं फारोनं मनूतय्त परमप्रभुया निंतिं बां बीत वने मब्यूसे हानं ध्वंलायेगु ज्या मयायेमा धयागु खँ पक्का जुयेमाः।”
30 अले मोशां फारोयाथासं पिहां वयाः परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
31 परमप्रभुं मोशां धाःथें यानादिल। अले फारो, वया भारदारत व वया मनूतय्थासं भुजिं चिला वन। छम्ह हे भुजिं ल्यं मन्त।
32 हाकनं फारोनं थःगु नुगः छाय्कल। अले मनूतय्त वने मबिल।

9

पशुत सिनावंगु

न्यागूगु महामारी

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “फारोयात वनाः धा, ‘परमप्रभु हिब्रूतय् परमेश्वरं थथे धयादी, “जिमि मनूतय्त जिगु आराधना यायेत वनेब्यु।”
2 छं इमित वने मब्यूसे पना तल धाःसा
3 परमप्रभुया ल्हातं छिमि पशु, सल, गधा, ऊँट, सा द्वहं, फैच्वलय् फुक्कसिके महामारी वइ।
4 तर परमप्रभुं इस्राएल्तीय् पशु व मिश्रीतय् पशुतय्त अलग यानाबी। इस्राएल्तीय् पशुत छम्ह नं सी मखु।’ ”
5 परमप्रभुं थुकिया ई क्वःछिनाः धयादिल, “कन्हय् हे थ्व देशय् परमप्रभुं थथे यानादी।”
6 कन्हय् खुन्हु हे परमप्रभुं थथे यानादिल। मिश्रीतय् फुक्कं पशु सित, इस्राएल्तीय् पशु धाःसा छम्ह हे मसी।
7 फारोनं अन छु जुल धकाः स्वयेत मनूत छ्वल। इमिसं इस्राएल्तीय् पशु छम्ह हे मसीगु खन। अय्नं फारोया नुगः छाना हे च्वन, वं मनूतय्त वने मब्यू।

कैनं दुःख ब्यूगु

खुगूगु महामारी

8 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल, “छिपिं निम्हय्सिनं अगलं छम्ह् छम्ह् हाकःचुं का, अले मोशां उकियात फारोया न्ह्याःने आकाशपाखे ह्वलाब्यु।
9 अले थ्व नचुगु धू जुयाः मिश्र देय्न्यंक न्यनावनी। अले थुकिं मिश्रय् च्वंपिं फुक्क मनू व पशुतय्गु म्हय् कै पिचाय्की।”

✡ **8:19** ८:१९ लूक ११:२०

10 उकिं इपिं अगलय् च्वंगु हाकःचुं कयाः फारोया न्ह्यःने वन। मोशां उकियात आकाशपाखे ह्वलाबिल। अले थुकिं मनूत व पशुतय्गु म्हय् कै पिचाय्कल।✡
11 कै पिचाःगुलिं जादु क्यनिपिं मोशाया न्ह्यःने दनाच्वने मफुत छाय्धाःसा सकल मिश्रीतय्गु म्हय् थें इमिगु म्हय् नं कै पिचाःगु खः।
12 परमप्रभुं फारोया नुगः अझ छाय्कादिल। अले परमप्रभुं मोशायात धयादी थें वं इमिगु खँ मन्यन।

तसकं प्वँ गाःगु

न्हय्गूगु महामारी

13 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "सुथय् न्हापां दनाः फारोया न्ह्यःने हुँ अले वयात धा, 'हिब्रूतय् परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, जिगु आराधना यायेत जिमि मनूतय्त वनेब्यु।
14 मखुसा थ्वपालय् जिं छन्थाय्, छिमि भारदारतय्थाय् व छिमि प्रजायाथाय् तसकं तःधंगु महामारी छ्वयाहये। अले छं थ्व पृथ्वी न्यंक जि थें ज्याःम्ह मेम्ह सुं हे मदु धकाः सी।
15 जिं थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकाः छन्त व छिमि प्रजायात महामारीं कय्कूगु जूसा छ पृथ्वीं हे नाश जुयावने धुंकल जुइ।
16 अय्नं जिगु शक्ति क्यनेत व पृथ्वीइ न्यंक जिगु नां कायेमा धकाः हे जिं छन्त म्वाकातयागु खः।✡
17 छं आः तक नं तःधंछुयाः जिमि मनूतय्त वने ब्यूगु मखु।
18 उकिं जिं कन्हय् थ्व हे इलय् तसकं बांमलाक प्वँ गाय्काबी। मिश्र देश दय्कूबलय्निसें आः तक नं थन थुकथं प्वँ गाःगु दइ मखुनि।
19 आः हे ख्यलय् दुपिं पशुत, मनूत व ज्वलं फुक्क कायके छ्व, मखुसा प्वँ दायाः पिनेलाःपिं मनूत व पशुत फुक्कं सी।' "
20 परमप्रभुया खँ न्यनाः ग्याःपिं फारोया गुलि गुलि भारदारतय्सं थःपिनि च्यःतय्त व पशुतय्त दूत यंकल।
21 परमप्रभुयागु वचनयात वास्ता मयाःपिन्सं धाःसा थःपिनि च्यःतय्त व पशुतय्त ख्यलय् हे त्वःतातल।
22 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थःगु ल्हाः आकाशपाखे ल्हँ, अले मिश्र देय्न्यंक प्वँ गाइ। मिश्रयापिं फुक्क मनु, पशु व बुँइ बुयावःगु फुक्क माय् प्वँ गाइ।"
23 अले मोशां थःगु कथि आकाशपाखे ल्हन, परमेश्वरयागु शक्ति आकाशय् नँ न्यात, प्वँ गात, अले पृथ्वीइ मलः जुत। थुकथं परमप्रभुं मिश्र देशय् प्वँवा गाय्कादिल।
24 प्वँनापं मलः नं जुनाः च्वन। मिश्र देश पलिस्था जूसांनिसें थथे प्वँ गाःगु मदुनि।✡
25 मिश्र देय्न्यंक ख्यलय् दुपिं मनूत व पशुत फुक्कं प्वँ दायाः सित। बुँयागु फुक्क बाली स्यन, सिमात क्वदल।
26 इस्राएलीत च्वनाच्वंगु गोशेन धाःगु थासय् जक प्वँ मगाः।
27 अले फारोनं मोशा व हारूनयात सःताः धाल, "थ्वपालय् जिं पाप यानागु दु, परमप्रभु धर्मीम्ह खः, जि व जिमि मनूत धाःसा अधर्मी खः।
28 मलः जूगु व प्वँ गाःगु अप्वः जुइ धुंकल। आः परमप्रभुयात इनाप या। जिं छिमित वनेबी, छिमित पने मखु।"
29 मोशां वयात धाल, "शहरं पिहां वनेवं जिं परमप्रभुपाखे थःगु ल्हाः ल्हने। अले नँ न्यायेगु व प्वँ गायेगु दी। थुकिं पृथ्वी परमप्रभुयागु हे खः धकाः छिं सी।
30 अय्नं जिं स्यु, छिं व छिकपिनि भारदारतय्सं अज्ज नं परमप्रभु परमेश्वरयागु ग्याःभय मकाःनि।"
31 अजिल स्वां व तछ्व बाली भज्यंक स्यन। छाय्धाःसा तछ्व बाली बुइ धुंकूगु व अजिल स्वां ह्वयेधुंकूगु खः।
32 छ्वबालि धाःसा बुयाः मवःगुलिं छुं मजू।
33 अले मोशा फारोयात त्वःताः शहरं पिने वन। वं थःगु ल्हाः परमप्रभुपाखे ल्हन। अले नँ न्यायेगु, प्वँ गायेगु व वा वयेगु फुक्कं दित।
34 फारोनं वा वयेगु, प्वँ गायेगु व नँ न्यायेगु घुसेंलि हाकनं पापयात। वं व वया भारदारतय्सं थःपिनिगु नुगः छाय्कल।
35 उकिं फारोया नुगः झन छात, अले परमप्रभुं मोशायात धयादी थें वं इस्राएलीतय्त वने मबिल।

10

क्वःबुइँचात छ्वयाहःगु

च्यागूगु महामारी

✡ **9:10** ९:१० प्रका १६:२ ✡ **9:16** ९:१६ रोम ९:१७ ✡ **9:24** ९:२४ प्रका ८:७; १६:२१

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "फारोयाथाय् हुँ, इमिगु दथुइ जिं थःगु अजू चायापुगु चिं क्यनेत हे जिं वयागु व वया
भारदारतय्गु नुगः छाय्काबियागु खः।
2 अले जिं गथे यानाः मिश्रीतय्त हेस्यानाः इमिगु दथुइ गज्याः गज्याःगु अजू चायापुगु चिं क्यना, छं थः काय्पिन्त व
छय्पिन्त कँ। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।"
3 उकिं मोशा व हारूनं वनाः फारोयात धाल, "हिब्रूतय् परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, 'गुबलय् तक छ जिगु खँ मन्यंसे
च्वनेगु? जिमि मनूतय्त जिगु आराधना यायेत वनेब्यु।
4 छं जिमि मनूतय्त वने मबिल धाःसा जिं कन्हय् हे छंगु देशय् क्वःबुइँचात छ्वयाहये।
5 इमिसं खने हे मदयेक बँयात त्वपुयाबी। प्वँ गाये धुंकाः ल्यं दुगु फुक्कं इमिसं नयाबी, अले गुँइच्वंगु फुक्क सिमासामा नं
नयाबी।
6 छंगु लाय्कू, छं भारदारतय्गु व फुक्क मिश्रीतय्गु छेँय् क्वःबुइँचातय्सं जाइ। छिमि बौ बाज्यापिन्सं पृथ्वीइ दुबलय्निसें
थौं तक थथे जूगु खंगु मदुनि।' " अले मोशा फहिलाः फारोयाथासं पिहां वन।
7 फारोया भारदारतय्सं वयात धाल, "गुबलय् तक थ्व मनुखं झीत दुःख बियाच्वनीगु खः? वया मनूतय्त इमि परमप्रभु
परमेश्वरया आराधना यायेत वनेबियादिसँ। छिं आः तक नं मिश्र देश गुलि स्यने धुंकल धयागु मस्यूनि ला?"
8 अले मोशा व हारूनयात फारोयाथाय् हानं ब्वनाहल। वं इमित धाल, "छिपिं थः परमेश्वरया आराधना याः हुँ। अय्नं सु
सु वनेगु खः?"
9 मोशां धाल, "जिपिं थः मचाखाचा, ल्यासे ल्यायम्ह, बुराबुरी, फैच्वलय्, सा द्वहं दक्वं ज्वनाः वनेगु खः। छाय्धाःसा
जिमिसं परमप्रभुया निंतिं नखः हनेमाः।"
10 फारोनं धाल, "छिमि परमप्रभु छिपिंलिसे हे दयेमा। जिं छिपिंनापं मस्त व मिस्त वनेबी हे मखु। छिमिगु मति मभिंगु खने
दु।
11 अहं, थथे जुइ फइ मखु। छिपिं मिजंत जक वनाः परमप्रभुयागु आराधना या। छिमिसं थ्व हे फ्वंगु खः।" अले मोशा व
हारूनयात फारोयाथासं पितिनाछ्वत।
12 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थःगु ल्हाः मिश्र देशया च्वय् न्ह्यज्याकि, अले क्वःबुइँचात वयाः प्वँ गाये धुंकाः
मिश्र देशय् ल्यं दुगु बुँइ सयाच्वंगु फुक्कं नयाबी।"
13 मोशां थःगु कथियात मिश्रया च्वय् ल्हन। अले परमप्रभुं उखुन्हु न्हिच्छि व चच्छि देय्न्यंक पुर्बं फय् वय्कादिल। कन्हय्
सुथय् व फसं क्वःबुइँचात हल।
14 क्वःबुइँचात मिश्र देश हे त्वपुक्क वल, अले देशया फुक्क थासय् च्वन। थुकथं क्वःबुइँचात मिश्र देशय् वःगु न न्हापा
हे दु, न लिपा हे वइ।✡
15 फुक्क बँ हे हाक्कुसे च्वंक इमिसं त्वपुल। इमिसं प्वँ गाये धुंकाः ल्यं दुगु बाली व सिमाय् च्वंगु फल फुक्कं नयाबिल।
मिश्र देशय् गनं हे वाउँगु धयागु मन्त।
16 अले फारोनं हथासं मोशा व हारूनयात सःतके छ्वल। अले वं धाल, "जिं छिमि परमप्रभु परमेश्वरयागु व छिमिगु
विरोधय् हाकनं पाप यानागु दु।
17 उकिं जिगु पापयात हानं छकः क्षमा यानाब्यु। अले परमेश्वरयात थ्व महामारीयात जिथासं चीकाबीत प्रार्थना या।"
18 अले मोशां फारोयाथासं वनाः परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
19 अले परमप्रभुं फय्यात हीकाः पच्छिमं तसकं फय् वय्कादिल। व फसं दक्व क्वःबुइँचातय्त लाल समुद्रय् ब्वय्का
यंकल। अले मिश्रया गनं हे छम्ह हे क्वःबुइँचा ल्यं मन्त।
20 परमप्रभुं अज्ज नं फारोयागु नुगः छाय्कादिल। वं इस्राएलीतय्त वने मब्यू।

देय्न्यंक खिउँसे च्वंगु

गुंगूगु महामारी

21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थःगु ल्हाः आकाशपाखे न्ह्यज्याकि। अले मिश्र न्यंक खिउँसे च्वनेमा। ल्हातिं थी फइ
थें च्वंक क्वातुक खिउँसे च्वनेमा।"
22 अले मोशां थःगु ल्हाः आकाशपाखे न्ह्यज्याकल। मिश्र देय्न्यंक स्वन्हु तक तसकं खिउँसे च्वन।✡
23 स्वन्हु तक सुनानं सुयातं खंके मखुत। अले सुं नं मिश्रीत थःगु थाय् त्वःताः तकं वने मफुत। इस्राएलीत च्वनाच्वंगु थाय्
धाःसा खिउँसे मच्वं।

✡ **10:14** १०:१४-१५ प्रका ९:२-३ ✡ **10:22** १०:२२ भज १०५:२८; प्रका १६:१०

24 अले फारोनं मोशायात सःतके छ्वयाः धाल, “छिपिं छिमि थः मिसात व मचाखाचा ज्वनाः परमप्रभुया आराधना याः हुँ। पशुत धाःसा छिमिसं यंके मते।”
25 मोशां धाल, “परमप्रभु जिमि परमेश्वरया निंतिं बां बीत छिं जिमित मेलबलि व होमबलियाम्ह पशु नं बियादिमाः।
26 जिमिसं हयापिं पशुत नं जिपिंनापं हे वनी। छम्ह हे त्वःतावने मज्यू। इपिं मध्ये हे छम्हय्सित जिमिसं परमप्रभु जिमि परमेश्वरयात छायेत ल्ययेमाः। अन जक जिमिसं परमप्रभुया आराधनाया निंतिं छु छु माः धकाः सी।”
27 परमप्रभुं अज्ज नं फारोया नुगः छाय्कादिल। वं इमित वने मब्यू।
28 फारोनं मोशायात धाल, “जिथासं वना हे छ्व। जिगु न्ह्याःने हानं खनेदय्कः वये मते। गुखुन्हु छं जिगु ख्वाः खनी उखुन्हु हे छ सी।”
29 मोशां धाल, “छिं धयादी थें हे जि हानं छिगु न्ह्याःने खनेदय्कः वये मखुत।”

11

न्हापां बूपिं सिनावनीगु न्हेसुचं

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “मेगु छगू महामारी जिं फारोयाथाय् व मिश्रय् हये। अनं लिपा वं छिमित थनं वनेबी। वं छिमित धात्थें हे थनं पितिनाछ्वइ।
2 मिजंत व मिसात फुक्कसित थः जःलाखःलापिन्के लुँ व वहःया तिसा फ्वँ धा।”
3 परमप्रभुं मिश्रीतय्त इस्राएलीतप्रति बांलाःगु व्यवहार याइपिं यानादिल। अले मोशा फारोया भारदारतय्गु व मिश्रीतय्गु मिखाय् तःधंम्ह मनू जुल।
4 वने न्ह्याः मोशां फारोयात धाल, “परमप्रभुं थथे धयादी, ‘बाचा इलय् जि मिश्र देशय् जुयाः वने।
5 मिश्रय् न्हापां बूपिं काय्पिं फुक्कं सी। गइँइ च्वनीम्ह फारोया न्हापां बूम्ह काय्निसें घः क्यलीम्ह दासी मिसाया न्हापां बूम्ह काय् तकं। अले पशुतय् तकं न्हापां बूपिं दक्वं सी।✡
6 मिश्र देय्न्यंक हाहाकार जुइ। थुबलय् थें न्हापा गुबलें जूगु मदुनि, लिपा गुबलें जुइ नं मखु।
7 इस्राएलीतय्गु दथुइ पशु वा मनूतय्गु विरोधय् खिचा छम्ह नं उइ मखु।’ थुकिं छिमिसं परमप्रभुं इस्राएलीत व मिश्रीतय्त पाकादी धकाः सी।
8 अले छिमि फुक्क भारदारत वयाः जितः भागियानाः धाइ, ‘छिगु ल्यूल्यू जुइपिं फुक्कसित ब्वनाः छि थनं पिहां झासँ।’ अले जि थनं पिहां वने।” अनंलि मोशा तसकं तं पिकयाः फारोयाथासं वन।
9 परमप्रभुं मोशायात धयादीगु दु, “मिश्रय् जिं थःगु अजू चायापुगु ज्या झन अप्वः यायेफय्केत फारोनं छंगु खँ न्यनी मखु।”
10 मोशा व हारूनं फारोया न्ह्याःने थज्याःगु अजू चायापुगु ज्या फुक्क यानाक्यन, अय्नं परमप्रभुं फारोया नुगः छाय्कादिल। अले वं इमित थःगु देशं वने मबिल।

12

छुत्काराया नखः गुकथं हनेगु

1 मिश्र देशय् परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,✡
2 “थ्व ला छिमिगु निंतिं दँया न्हापांगु ला जुइ।
3 इस्राएलीतय् फुक्क खलःयात थथे धा, थ्व लाया झिन्हु दुखुन्हु छिपिं फुक्कसिनं थथःगु परिवारया निंतिं छम्ह छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा हयेमाः।
4 सुयागुं परिवारय् छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा नयेत मनूत कम जूसा वं थः छेँया सतिक च्वंम्ह जःलाखःलालिसे मिलय् जुयाः मनूतय्गु ल्याःकथं चिधिकःम्ह भ्याःचा हयेमाः। सुनां गुलि नयेफु, व हे ल्याखं ग्वःम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा माः क्वःछ्यु।
5 चिधिकःम्ह भ्याःचा ल्ययेबलय् छिमिसं खू मदुम्ह, दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा ल्ययेमाः। च्वलेचा व फैया दथुं ल्ययेमाः।
6 “लाया झिंप्यन्हु खुन्हु तक चिधिकःम्ह भ्याःचायात बांलाक बिचाः यानाः ति। थ्वखुन्हु हे इस्राएलया फुक्क मनूत जानाः सन्ध्याकाः इलय् चिधिकःम्ह भ्याःचायात स्यायेमाः।
7 अले चिधिकःम्ह भ्याःचाया हि कयाः भ्वय् नइगु छेँया लुखाया जवंखवं व फुसय् इलाबीमाः।
8 उखुन्हु हे चान्हय् छिमिसं चिधिकःम्ह भ्याःचाया ला मिइ छुयाः खायुगु वाउँचा व सोडा मतःगु मरिनापं नयेमाः।
9 लायात कचिकं नये मते, अले लखय् दय्काः नं नये मते। छ्यं तुति, म्ह दुने च्वंगु ला फुक्कं मिइ छुयाः न।
10 सुथय् जुइ न्ह्याः ला फुक्कं फुकेमाः, ला ल्यं दुसा व ला फुक्कं मिइ छ्वय्का छ्वयेमाः।

✡ **11:5** ११:५ प्रस ४:२३ ✡ **12:1** १२:१-२ लेवी २३:५; गन्ती ९:१-५; २८:१६; व्य १६:१-२

11 “छिमिसं थ्व ला नयेबलय् छिमिगु जँय् जँनी, तुतिइ लाकां व ल्हातिइ कथि दयेमाः। अले व हथासं नयेमाः। थ्व हे परमप्रभुया छुत्काराया नखः खः।
12 “उखुन्हु हे चान्हय् जि मिश्र जुयाः वने। अले मिश्रया न्हापां बूपिं मनूत व पशुत फुक्कं स्यानाबी। मिश्रया फुक्क घःतयत् सजाँय बी। जि परमप्रभु खः।
13 हि इलातःगु छेँ छिपिं च्वनाच्वंगु छेँया चिं जुइ। व स्वयाः जिं छिमित त्वःताबी। जिं मिश्र देशयापिं मनूतयत् स्याइबलय् छिमित छुं जुइ मखु।”

सोडा मतःगु मरिया नखः गुकथं हनेगु

14 “थ्व दिं छिमिगु निंतिं लुमन्तिया दिं जुइ। थ्वखुन्हु छिमिसं परमप्रभुया नखः हनेमाः। थ्व छिमित पुस्तां पुस्ता तकया निंतिं नियम जुल।✡
15 न्हयन्हु तक छिमिसं सोडा मतःगु मरि नयेमाः। न्हापांगु दिंखुन्हु छिमिसं थथःगु छेँनं सोडा वांछ्वयेमाः। सुनानं थ्व न्हयन्हुया दुने सोडा तयातःगु छुं नं नल धाःसा वयात इस्राएली मनूतपाखें पितिनाछ्वइगु जुइ।
16 न्हापांगु दिंखुन्हु व न्हयन्हु खुन्हु परमप्रभुया आराधना यायेत पवित्र मुंज्या या। उखुन्हु छिमिसं नसात्वँसा दयकेगु ज्या त्वःताः मेगु छुं हे ज्या याये मते।
17 “छिमिसं सोडा मतःगु मरिया नखः हँ। छायधाःसा थ्वखुन्हु हे जिं छिमित पुचः पुचः यानाः मिश्रं पित हयागु खः। लिपा वइगु फुक्क पुस्ताय् सदांया नियमकथं थ्व दिंयात हनेगु या।
18 न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु खुन्हुया बहनिनिसें निइछन्हु खुन्हुया बहनि तक सोडा मतःगु मरि न।
19 न्हयन्हु तक छिमिगु छेँय् सोडा दुगु मरि मदयेमाः। सुनां नं सोडा दुगु छुं नल धाःसा इस्राएली जूसां विदेशी जूसां वयात इस्राएलया खलकं पितिनाछ्वइगु जुइ।
20 छिमिसं सोडा तयातःगु छुं नं नये मते। छिमिसं न्ह्याथाय् च्वंसां सोडा मतःगु मरि नयेमाः।”

न्हापांगु छुत्काराया नखः

21 अले मोशां इस्राएलया फुक्क थकालितयत् सःतके छ्वयाः धाल, “छिमिसं वनाः थः छेँजःपिनिगु निंतिं भ्याःचा ल्ययाः छुत्काराया नखःया निंतिं स्या।”
22 हिसप घाँय्मायात प्वाँय् चिनाः उकियात हिइ थुनाः लुखाया जवंखवं व फुसय् इलाब्यु। छिपिं सुं नं थःपिनिगु छेँनं सुथय् मजुतले पिहां वने दइ मखु।
23 परमप्रभु मिश्रीतयत् स्यायेत मिश्र जुया झाइबलय् गुगु लुखाया जवंखवं व फुसय् हि इलातःगु खनी वयकलं उगु लुखायात त्वःताः न्ह्यज्यानादी। अले नाश यायेत छ्वया हःम्हयसित छिमित स्यायेत छिमिगु छेँय् दुहां वनेबी मखु।✡
24 “छिमिसं थ्वयात थः व थः सन्तानया निंतिं न्ह्याबलेंया नियमकथं मानय् या।
25 परमप्रभुं बी धयादीगु देशय् दुहां वने धुंकाः नं छिमिसं थ्व नखः हँ।
26 छिमि काय् म्ह्यायपिन्सं छिमित ‘थ्व नखःया मतलब छु’ धकाः न्यन धाःसा
27 इमित धा, ‘थ्व परमप्रभुया छुत्काराया नखःया पशु बां बीगु खः। वयकलं मिश्रय् न्हापां बूपिन्त स्याःबलय् इस्राएलीतय्गु छेँय् दुहां मवंसे झीत व झीगु छेँयात बचय् यानादीगु खः।’ ” अले मनूतय्सं छ्यं क्वछुकाः आराधना यात।
28 अले इस्राएलीतय्सं परमप्रभुं मोशा व हारूनयात उजं बियादी थें हे यात।

न्हापां बूपिं सीगु

झिगूगु महामारी

29 चान्हय्सिया बाचा इलय् सिंहासनय् च्वंम्ह फारोया न्हापां बूम्ह काय्निसें इयालखानाय् च्वंम्ह कैदीया न्हापां बूम्ह काय् तकं, अले पशुतय् न्हापां बूपिं फुक्कसित परमप्रभुं स्यानादिल।✡
30 मिश्र न्यंक तसकं हाहाकार जुल। फारो, वया भारदारत व मिश्रीत सकलें चान्हय् दन, छायधाःसा अन मनू मसी धयागु छखा छेँ हे मदु।
31 फारोनं चान्हय् हे मोशा व हारूनयात सःतके छ्वयाः धाल, “छिपिं व छिमि इस्राएलीत फुक्कं जिमिगु देशं पिहां हुँ। वनाः छिमिसं धाःकथं हे परमप्रभुया आराधना या।
32 छिमिसं धाःकथं हे थःपिनि फैच्वलय्, सा द्वह फुक्कं ज्वनाः हुँ। अले जितः नं आशिष ब्यु।”
33 अले मिश्रीतय्सं इस्राएलीतय्त थत्थें देश त्वःताब्यु धकाः बिन्ति यात। इमिसं धाल, “मखुसा जिपिं फुक्कं सी।”
34 उकिं इस्राएलीतय्सं थःपिन्सं न्हायाच्वंगु छ्वचुं सोडा तये न्ह्याः हे थल नापं कापतय् प्वःचिनाः ब्वहलय् पाछाल।

✡ **12:14** १२:१४-२० प्रस २३:१५; ३४:१८; लेवी २३:६-८; गन्ती २८:१७-२५; व्य १६:३-८ ✡ **12:23** १२:२३ हिब ११:२८ ✡ **12:29** १२:२९ प्रस ४:२२-२३

35 इस्राएलीतय्सं मोशां धाःथें यात। इमिसं मिश्रीतय्के लुँ, वहः, तिसा व वसः फ्वन।✡
36 अले परमप्रभुं मिश्रीतयत् इस्राएलीतप्रति बांलाःगु व्यवहार याइपिं यानादिल। इमिसं छु छु फ्वन, मिश्रीतय्सं दक्वं बिल। थुकथं इस्राएलीतय्सं मिश्रीतय्गु धन ज्वनाः वइ।
37 इस्राएलीत रामसेसंनिसें सुक्कोत तक न्यासि वन, मिस्त व मस्त त्वःताः खुगू लाख ति मनूत दु।
38 इपिं नापं मेपिं मनूत नं यक्व हे वन, अले यक्व सा द्वहं, फैच्वलय् नं वन।
39 इमिसं सोडा मतसे हे मिश्रं ज्वनावःगु न्हायातःगु छ्वचुंया मरि छुल। मिश्रं हथासं पितछ्वयाहःगुलि इमिसं न्हायातःगु छ्वचुंया मरि दयके मलाःगु खः।
40 इस्राएलीत मिश्रय् च्वनाच्वंगु प्यसः व स्विदँ दये धुंकल।✡
41 प्यसः व स्विदँ लिपा उखुन्हु हे परमप्रभुया फुक्क मनूतय्सं मिश्र देश त्वःतल।
42 उखुन्हु चान्हय् हे परमप्रभुं इस्राएलीतयत् मिश्र देशं पित हया थःगु बचं पूवंकादिल। उकिं व चा वय्कःया निंतिं हनेमाः। थ्व परमप्रभुयागु चा खः। थुकियात पुस्तां पुस्ता तक इस्राएलीतय्सं हनेमाः।

छुत्काराया नखःया मेगु विधि

43 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल, "छुत्काराया नखःया विधि थुकथं दु, सुं विदेशीं थ्व नखःया भ्वय् नये मज्यू।
44 न्यानाहःम्ह दासं धाःसा म्हय् चिं तये धुंकाः नयेफु।
45 अय्नं विदेशीं व ज्यामितय्सं थ्व भ्वय् नयेदइ मखु।
46 "भ्वय् ज्वरय् याःगु थासय् हे व फुक्क नयाः सिधयकेमाः। व छेँनं ला छक्वः नं पित हये मज्यू। व भ्वयया निंतिं स्याःम्ह पशुया क्वँय् छक्वः नं त्वःथुले मज्यू।✡
47 इस्राएलया फुक्क मनूतय्सं थ्व नखः हनेमाः।
48 "छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं पिनेयापिं मनूतय्सं परमप्रभुया छुत्काराया नखः हनेगु मनंतुन धाःसा इमि फुक्क मिजं मनूतय्सं म्हय् चिं तयेमाः। अले इमिसं नं अन हे बूपिन्सं थें नखः हने फइ। म्हय् चिं मतःपिन्सं थ्व भ्वय् नयेदइ मखु।
49 नियम धाःसा अन हे च्वंपिं व पिनें वयाच्वंपिं निखलःयात नं छगू हे जुइ।"
50 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात उजं बियादी थें इस्राएलीतय्सं यात।
51 परमप्रभुं उखुन्हु हे इस्राएलीतयत् इमिगु पुचः पुचः यानाः मिश्र देशं पितहयादिल।

13

न्हापां बूम्ह परमप्रभुया निंतिं फ्यायेगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "न्हापां बूम्ह इस्राएली काय्मचायात जिगु निंतिं फ्या। न्हापां बूम्ह मिजंमचा जिम्ह हे जुइ। छिमिसं न्हापां बूम्ह मिजंम्ह पशुयात नं जिगु निंतिं फ्या।"✡

सोडा मतःगु मरिया नखः गुबलय् हंगु?

3 अले मोशां मनूतयत धाल, "छिमिसं परमप्रभुं थःगु शक्तिं जाःगु ल्हातं छिमित छिपिं दास जुयाच्वंगु मिश्र देशं पित हयादीगु थ्व दिंयात लुमंका ति। थ्वखुन्हु सोडा तयातःगु छुं नं नये मते।
4 छिपिं पिहां वंगु आबीब लाया थ्वखुन्हुयात लुमंकि।
5 परमप्रभुं छिमि तापाःबाज्यापिन्त बी धयातःगु कनानी, हित्ती, एमोरी, हिव्वी व यबूसीतय्गु दुरू व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् छिमित यंकादीधुंकाः नं थ्व हे लाय् छिमिसं थ्व नखः हँ।
6 न्हय्न्हु तक छिमिसं सोडा मदुगु मरि न, अले न्हय्न्हु खुन्हु परमप्रभुया आराधना यायेत मुंज्या यानाः भ्वय् न।
7 न्हय्न्हुयंकं छिमिसं सोडा मदुगु मरि जक नयेमाः। अले छिमिगु देशय् सोडा व सोडा दुगु छुं नं खने तकं मदयेमाः।
8 उखुन्हु छिमिसं थःकाय्यात धा, 'जि मिश्रं पिहां वयाबलय् परमप्रभुं जिगु निंतिं छु छु यानादिल, व हे जिं यानागु खः।'
9 परमप्रभुया व्यवस्था छिमिगु म्हुतुइ दयेमा धकाः थ्व छिमिगु ल्हातिइ व कपालय् लुमंकाबीगु चिं थें जुइ, छाय्धाःसा परमप्रभुं थःगु शक्तिं जाःगु ल्हातिं छिमित मिश्र देशं पित हयादीगु खः।
10 थ्व हे नखः दँय्दसं क्वःछिनातःगु इलय् हनेगु या।

न्हापा बूपिंया निंतिं नियम

11 "छिपिं व छिमि पुर्खालिसें पाःफयादी थें परमप्रभुं छिमित कनानीतय्गु देशय् हयाः व देश छिमित बीधुंकाः

✡ **12:35** १२:३५-३६ प्रस ३:२१-२२ ✡ **12:40** १२:४० उत १५:१३; गला ३:१७ ✡ **12:46** १२:४६ गन्ती ९:१२; यूह १९:३६ ✡ **13:2** १३:२ गन्ती ३:१३; लूक २:२३

12 छिमिसं न्हापां बूम्ह कायमचा परमप्रभुया निंतिं फ्या। छिमि पशुतय् न्हापां बूपिं मिजंमचा परमप्रभुयागु जुइ।✡
13 न्हापां बूम्ह गधाया मचायात भ्याःचा बियाः त्वःतकि, त्वःमतुकेगु जूसा वयागु गःपः त्वःथुला ब्यु। छिमिसं न्हापां बूम्ह कायमचायात नं लिफ्याना कायेमाः।
14 "छिमि कायपिन्सं लिपा, 'थुकियागु अर्थ छु खः?' धकाः छिमित न्यनीबलय् इमित धा, 'परमप्रभुं थःगु शक्तिं जाःगु ल्हातिं जिमित दास यानातःगु देश मिश्रं पित हयादिल।
15 फारोनं जिद्दी यानाः झीत वने मब्यूबलय् परमप्रभुं मिश्रय् च्वंपिं फुक्क मनू व पशुतय् न्हापां बूपिन्त स्यानादिल। अथे जुयाः झीसं न्हापां बूपिं फुक्क मिजं पशुतय्त परमप्रभुया निंतिं बां बीगु व न्हापां बूम्ह थःकायय्यात धिबा बियाः लिफ्यायेगु खः।'
16 परमप्रभुं झीत थःगु शक्तिं जाःगु ल्हातिं मिश्रं पित हयादीगु खः धकाः लुमंकेत थ्व छिमिगु ल्हातिइ व कपालय् छगू छगू चिं थें दइ।"

सुपाँय् व मिया थां

17 फारोनं मनूतय्त वनेब्यूबलय् परमेश्वरं पलिश्तीतय्गु देशया लँपु चिहाकः जूसां इमित अनयागु लँपु जुयाः यंकामदी। मनूतय्सं लडाइँ खनीबलय् थःगु मन हिकाः मिश्रय् तुं लिहां वने फु धकाः परमेश्वरं अथे यानादीगु खः।
18 उकिं परमेश्वरं इमित चाःहिकाः मरुभूमिया लँ जुकाः लाल समुद्रपाखे यंकादिल। इस्राएलीत लडाइँया निंतिं ल्वाभः घानाः मिश्रं वन।
19 मोशां थःलिसें योसेफया अस्थि नं यंकल। छायधाःसा योसेफं थः दाजुकिजापिन्त थथे धकाः पाःफय्का थकूगु खः, "परमेश्वरं छिमित त्वःतकादीबलय् छिमिसं जिगु अस्थि नं थनं यंकि।"✡
20 इपिं सुक्कोतं वनाः मरुभूमिया लिक्कसं लाःगु एथामय् पाल ग्वयाः च्वन।
21 इपिं चान्हि वनाच्वने फयेमा धकाः इमित लँ क्यनेत न्हिनय् सुपाँय्या थामय् व चान्हय् मिया थामय् च्वनाः परमप्रभु न्ह्याः न्ह्याः झायेगु यानादिल।
22 दिनय् सुपाँय्या थां व चान्हय् मिया थां इमिगु न्ह्याःनं गुबलें चिलामवं।

14

लाल समुद्र छिनावंगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त थथे धा, थ्व हे लं फस्वयाः मिग्दोलपाखे हुँ। अले मिग्दोल व लाल समुद्रया दथुइ पी-हहीरोत सतिक्क, अले बाल-सेफोनया चुलिंचू लाकाः समुद्र सिथय् पाल ग्वयाः च्वँ।
3 मिश्रया जुजु फारोनं बिचाः याइ, 'इस्राएलीत लँ तनाः उखेंथुखें जुयाः मरुभूमिइ कुंका च्वनेमाल।'
4 जिं मिश्रया जुजु फारोया नुगः छायकाबी, वं छिमित ल्यू वइ। जिं फारो व वया सेनायात त्याके, अले जिगु महिमा जुइ। मिश्रीतय्सं जि हे परमप्रभु खः धकाः सीकी।" इस्राएलीतय्सं अथे हे यात।
5 मिश्रया जुजुयाथाय् इपिं बिस्युं वंगु खँ थ्यंबलय् फारो व वया भारदारतय्गु नुगः हिल। अले इमिसं धाल, "इस्राएलीतय्त दास यानामतसें झीसं इमित वनेबिया। झीसं थ्व छु यानागु?"
6 उकिं वं थःगु रथ व सिपाइँतय्त तयार यात।
7 वं दक्वसिबय् भिंगु भिंगु खुसः रथनापं मिश्रय् दुगु दक्व मेमेगु रथ व उकिया कप्तानत नं तयार यात।
8 परमप्रभुं मिश्रया जुजु फारोया नुगः छायकादिल। उकिं वं इस्राएलीतय्त ल्यू वन, अय्नं इस्राएलीत मग्यासे वनाच्वन।
9 मिश्रया सिपाइँत, फारोया सल, रथ व सल गयावःपिं फुक्कसिनं इस्राएलीतय्त लित। अले पी-हहीरोतया लिक्क बाल-सेफोनया चुलिंचू समुद्र सिथय् पाल ग्वयाः च्वनाच्वंबलय् इमित लुइकल।
10 इस्राएलीतय्सं फारो व वया सेनायात थःपिंपाखे वयाच्वंगु खनाः ग्यानाः परमप्रभुयात ग्वाहालि फ्वन।
11 इमिसं मोशायात धाल, "मिश्रय् सीगाः मदु धकाः जिमित थन मरुभूमिइ सीत हयादियागु ला? जिमित मिश्रं पित हयाः छिं छु यानादियागु?
12 जिमिसं छितः मिश्रय, 'जिमित त्वःतादिसँ, जिपिं मिश्रीतय् हे दास जुयाच्वने' धयागु, मखु ला? थन मरुभूमिइ थथे सीगु स्वयाः ला मिश्रीतय् दास जुयाच्वनेगु हे बांलाः।"
13 मोशां इमित धाल, "ग्याये मते। नुगः बल्लाकि। धिसिलाक्क च्वँ। अले परमप्रभुं छिमित थौं बियादीत्यंगु मुक्तियात स्व। थौं खंपिं मिश्रीतय्त छिमिसं गुबलें खनी मखुत।
14 परमप्रभु हे छिमिगु निंतिं ल्वानादी। छिपिं सुम्क जक च्वँ।"
15 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "छाय् जिलिसें हालाच्वनागु? इस्राएलीतय्त न्ह्याःज्या धकाः धा।

✡ **13:12** १३:१२ प्रस ३४:१९-२०; लूक २:२३ ✡ **13:19** १३:१९ उत ५०:२५; यहो २४:३२

16 छं थःगु कथि ल्हनाः समुद्रपाखे न्ह्यःज्याकि, समुद्र निब्व जुइ। अले इस्राएलीत समुद्रया दथुं गंगु बँ जुयाः वने फइ।
17 जिं मिश्रीतय्गु नुगः छाय्काबी। अले इमिसं छिमित अन नं ल्यू वनी। जिं थःगु शक्ति क्यनेत फारोया सिपाइँ, सल व रथयात नाश यानाबी।
18 जिं इमित त्याकेधुंकाः मिश्रीतय्सं जि हे परमप्रभु खः धकाः सीकी।”
19 इस्राएलीतय्गु न्ह्यः न्ह्यः वनाच्वंम्ह परमेश्वरया दूत चिलाः इमिगु ल्युने वन। अले सुपाँय्या थां नं इमिगु न्ह्यःनं चिलावनाः इमिगु ल्युने दंवन।
20 व सुपाँय् मिश्री सिपाइँ व इस्राएली सिपाइँतय् दथुइ दं वल। चच्छि सुपाँचं मिश्रीतय्पाखे खिउँका बिल, अले इस्राएलीतय्पाखे जः बिल। उकिं उखुन्हु चान्हय् मिश्रीत इस्राएलीतय् सतिक वये मफुत।
21 अले मोशां थःगु ल्हाः समुद्रया च्वय्पाखे न्ह्यज्याकल। परमप्रभुं चच्छिं पुर्बं तसकं फय् वय्काः समुद्रय् गंगु बँ दय्कादिल। समुद्र निब्व जुल।
22 इस्राएलीत समुद्रया दथुं गंगु बँ जुयाः वन। इमिगु जवंखवं लः पखाः जुल।✡
23 मिश्रीतय्सं इमित लित। फारोया सल, रथ व सल गयावःपिं इमित समुद्र दुने तक ल्यू वन।
24 सुथय् जुइत्यंबलय् परमप्रभुं मि व सुपाँय्या थामं क्वस्वयाः मिश्री सिपाइँतय्त इतिमिति कंकाबिल।
25 इमिगु रथया घःचाः तुनाच्वन, उकिं इमित रथ सालेत थाकुल। अले मिश्रीतय्सं धाल, “थनं बिस्युं वनेनु, परमप्रभु इस्राएलीतय्गु पंलिनाः झीपिंलिसे ल्वानाच्वंगु दु।”
26 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं थःगु ल्हाः समुद्रया च्वय् न्ह्यज्याकि अले मिश्रीत, इमिगु रथ व सल गयावःपिन्त लखं त्वपुयेमा।”
27 मोशां थःगु ल्हाः समुद्रया च्वय् न्ह्यज्याकल। सुथ जुइत्यंबलय् लः थःगु थासय् लिहां वन। मिश्रीत अनं बिस्युं वनेत स्वल। परमप्रभुं इमित समुद्रय् हे चुइके छ्वयादिल।
28 लः लिहां वयाः सल, रथ, सल गयावःपिं व इस्राएलीतय्त ल्यूवःपिं फारोया फुक्क सिपाइँतय्त लखं त्वपुल। इपिं छम्ह हे ल्यं मदय्क सित।
29 इस्राएलीत धाःसा समुद्रया दथुं गंगु बँ जुयाः न्यासि वन। इमिगु जवंखवं लः पखाः जुयाच्वन।
30 थुकथं उखुन्हु परमप्रभुं इस्राएलीतय्त मिश्रीतय्गु ल्हातं बचय् यानादिल। इमिसं मिश्रीतय्त समुद्रया सिथय् सिनाच्वंगु खन।
31 अले इस्राएलीतय्सं परमप्रभुं मिश्रीतय्गु विरोधय् क्यनादीगु तःधंगु शक्ति खनाः परमप्रभुयागु ग्याःभय काल। अले परमप्रभु व वय्कःया च्यः मोशायात पत्याः यात।

15

समुद्रया सिथय् म्ये हालावंगु

1 अले मोशा व इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया निंतिं थ्व म्ये हाल,
जिं परमप्रभुया म्ये हाले
छाय्धाःसा वय्कलं तःधंगु ज्या यानादीगु दु।
अले सल व सल गयावःपिन्त
वय्कलं समुद्रय् वांछ्वयादीगु खः।✡
2 परमप्रभु हे जिगु शक्ति खः।
वय्कलं जितः बचय् यानादी,
वय्कः जिमि परमेश्वर खः,
जिं वय्कःयात प्रशंसा याये।
जिमि पुर्खाया परमेश्वर
जिं वय्कःया नां तःधंके।✡
3 परमप्रभु झीगु निंतिं ल्वानादीम्ह खः,
वय्कःया नां परमप्रभु खः।
4 फारोया रथ व वया सेनायात
वय्कलं समुद्रय् वांछ्वयादीगु दु।
फारोया ततःधंपिं कप्तानत
लाल समुद्रय् दुबित।

✡ **14:22** १४:२२ १ कोर १०:१-२; हिब ११:२९; यशै ५१:१० ✡ **15:1** १५:१ प्रका १५:३ ✡ **15:2** १५:२ भज ११८:१४; यशै १२:२

5 तःजाःगु लखं इमित त्वपुल।
इपिं ल्वहं थें तःजाःथाय् दुन।
6 हे परमप्रभु छिगु जव ल्हातय्
तःजिगु शक्ति दु।
हे परमप्रभु छिगु जव ल्हातं
शत्रुयात नाश यानाबिल।
7 छिगु विरोधय् दनिपिन्त
थःगु तःधंगु शक्तिं छिं बुकादिल।
छिं थःगु तं क्यनाः
उकिं इमित छ्वख्वः थें भस्म यानादिल।
8 छिगु न्हाय्प्वाःयागु सासलं
लः तःजाः जुयाः दनाबिल।
लबु दनाच्वंगु लः नं
पखाः जुयाः दनाबिल।
तःजाःथाय् च्वंगु लः नं
समुद्रया दुने धी चिनाबिल।
9 "शत्रुं फुइँ क्यनाः धाल,
'जिं इमित लिनाः ज्वने
लाका हयागु फुक्कं जिं इने।
इमिगु नाशं यानाः जिगु म्ह याउँसे च्वनी,
जिं थःगु तरवार लिकाये,
जिगु हे ल्हातं इमित नाश याये।' "
10 अय्नं छिं थःगु सासलं
इमित पुइके छ्वयादिल
अले समुद्रं इमित त्वपुल,
लःयागु तःधंगु किसिद्रम्बलय्
म्हः थें इपिं दुनावन।
11 हे परमप्रभु, छि थें जाःम्ह सु घः दु धकाः?
छि थें पवित्रम्ह सु दु धकाः?
छि थें तःधंगु महिमां जाःम्ह व भय कायेबहःम्ह सु दु धकाः?
छिं थें सुनां अजू चायापुगु ज्या क्यनेफु?
12 छिं थःगु जव ल्हाः न्ह्याज्याकादिल
पृथ्वीं इमित नुनाछ्वल।
13 "छिं थःगु दया मायाय्
थःम्ह त्वःतकादीपिं मनूतय्त
लँ क्यनादीगु दु।
थःगु बलं
छिं इमित थः च्वनादीगु पवित्र थासय् यंकादी।
14 थ्व खँ न्यनाः जातित थुरथुर खात।
पलिश्तीत देशय् च्वंपिनिगु नुगः हीसे च्वन।
15 एदोमयापिं नायःत तसकं ग्याइ,
मोआबयापिं थकालित थुरथुर खाइ।
कनानयापिं फुक्क मनूतय् नुगलय्
ध्यांग्रा थाइ,
16 ग्याःभय इमिथाय् वइ।
हे प्रभु, छिकपिनि मनूत,
छिं त्वःतकादीपिं मनूत पुलाः मवंतले

छिगु ल्हाःया बलं इपिं ल्वहं थें मसंसे च्वनी।
17 छिं इमित हयाः
थःम्हं ल्ययातःगु पर्वतय् पिनादी,
हे परमप्रभु, छिं थः हे च्वनेत दय्कादीगु थासय्
अले छिं थःगु हे ल्हातं दय्कादीगु नापलायेगु पाल लागाय् इमित तयादी।
18 परमप्रभुं सदांया निंतिं
राज्य यानादी।"
19 फारोया सल, रथ व सल गयावःपिं मनूत समुद्रय् थ्यंबलय् परमप्रभुं समुद्रया लः लित हयाः इमित त्वपुयाबिल। इस्राएलीत जक समुद्रया दथुं गंगु बँ जुयाः वन।
20 अले हारूनया तता मिरियम अगमवादिनीनं दम्फु काल। फुक्क मिसात नं दम्फु ज्वनाः प्याखं हुहुं वया ल्यूल्यू वल।
21 मिरियमं थथे धकाः म्ये हाल,
"परमप्रभुयागु म्ये हा
छाय्धाःसा वय्कलं तःधंगु ज्या यानादीगु दु,
सल व सल गयावःपिन्त
वय्कलं समुद्रय् वांछ्वयादीगु दु।"

खायुगु लः

22 अले मोशां इस्राएलीतयत लाल समुद्रं शूर धयागु मरुभूमिपाखे यंकल। इपिं स्वन्हु तक मरुभूमिइ न्यासि वन नं लः छफुति हे लुइके मफुत।
23 मारा* धयागु थासय् थ्यंकाः इमिसं अनयागु लः त्वने मफुत, छाय्धाःसा अनयागु लः खाइसे च्वं। अथे जुयाः हे व थाय्यात मारा धयातःगु खः।
24 अथे जुयाः मनूतय्सं "जिमि छु त्वनेगु?" धकाः मोशायात कचकच यात।
25 अले मोशां परमप्रभुयात ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना यात। परमप्रभुं वयात सिँकुचा छकू क्यनादिल। वं उकियात लखय् वांछ्वल, अले लः सात।
परमप्रभुं अन हे इमित छगू नियम बियाः स्यनेकने यानादिल। वय्कलं अन इमिगु विश्वास गुलि बल्लाः धकाः नं स्वयादिल।
26 वय्कलं धयादिल, "छिमिसं थःपिनि परमप्रभु परमेश्वरया खँ ध्यान बियाः बांलाक न्यन धाःसा अले वय्कःया मिखाय् छु छु पाय्छि जू व यात धाःसा अले वय्कःया उजंयात न्हाय्पं बियाः न्यन धाःसा अले वय्कःया फुक्क नियमत बांलाक पालन यात धाःसा जिं मिश्रीतय्थाय् छ्वयाहयागु छुं हे ल्वय् छिमिथाय् छ्वयाहये मखु। छाय्धाःसा जि हे छिमित लंकाबीम्ह परमप्रभु खः।"
27 अनंलि इपिं झिंनिगू बुँगाःचा व न्हयेमा ताय्गः सिमा दुगु एलीमय् थ्यंकः वल। इपिं अन हे लः दुथाय् पाल ग्वयाः च्वन।

16

स्वर्ग मन्न व बत्ताइ झंगः बियादीगु

1 इस्राएलीतय् फुक्क खलः एलीमं न्यासि वन। मिश्र त्वःतूगु निगूगु लाया झिंन्यान्हु खुन्हु इपिं एलीम व सनैया दथुइ लाःगु सीनया मरुभूमिइ थ्यंकल।
2 सकल इस्राएलीतय्सं अन मोशा व हारूनयात कचकच यात।
3 इमिसं थथे धाल, "जिमित परमप्रभुं मिश्रय् हे स्यानादीगु जूसा ला ज्यूगु नि। मिश्रय् दुबलय् जिमिसं ला व मरि प्वाः जायक नये दु। जिपिं फुक्कसित नये मखंक स्यायेत छिकपिन्सं जिमित थ्व हे मरुभूमिइ छाय् हयादियागु?"
4 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "स्व, जिं छिमिगु निंतिं स्वर्ग मरि गायकाहये। मनूतय्सं न्हियान्हिथं पिने वनाः उखुन्हुयात थःत माक्व नसा मुनेमाः। थुकथं इपिं जिं धयाकथं जुइ कि मजुइ धकाः जिं स्वये।✡
5 खुन्हु दुखुन्हु इमिसं मेबलय् स्वयाः निदुगं अप्वः हयाः ज्वरय् यायेमाः।"
6 अले मोशा व हारूनं इस्राएलीत फुक्कसित धाल, "बहनी छिमिसं छिमित मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु हे खः धकाः सी।
7 अले सुथय् छिमिसं परमप्रभुया महिमा खनी, छाय्धाःसा परमप्रभुयागु विरोधय् छिमिसं याःगु कचकच वय्कलं न्यनादीगु दु। जिपिं सु खः धकाः छिमिसं जिमित कचकच यायेत?"

---

* **15:23** १५:२३ मारा थुकिया अर्थ खाइसे च्वं खः। ✡ **16:4** १६:४ यूह ६:३१

8 मोशां हानं धाल, “परमप्रभुं छिमित बहनिइ नयेत ला व सुथय् माक्व नसा बीबलय् छिमिसं थ्व फुक्क वय्कलं यानाच्वंगु खः धकाः सी। छायधाःसा वय्कलं छिमिसं वय्कःया विरोधय् याःगु कचकच न्यनादीगु दु। छिमिसं जिमिगु विरोधय् मखु, बरु परमप्रभुया विरोधय् कचकच यानाच्वंगु दु।”

9 अले मोशां हारूनयात धाल, “इस्राएलीत फुक्कसित धयाब्यु, ‘परमप्रभुया न्ह्यःने वा, छायधाःसा वय्कलं छिमिगु कचकच न्यनादीगु दु।’ ”

10 हारूनं इस्राएलया फुक्क खलःयात थथे धयाच्वंबलय् इमिसं मरूभूमिपाखे स्वल। अन सुपाँचय् परमप्रभुया महिमा खने दयाच्वन।

11 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

12 “इस्राएलीतय्गु कचकच जिं न्यनागु दु। इमित धा, ‘बहनी छिमिसं ला नयेखनी, अले सुथय् नसां प्वाः जाइ। अले जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः धकाः छिमिसं सी।’ ”

13 उखुन्हु बहनी बट्टाई झ्रंगः वयाः ख्यः त्वपुक च्वन। सुथय् ख्यःया चाकःछिं सुति लः गायाच्वन।

14 सुति लः तनेधुंकाः मरूभूमिइ न्यंक पुगाःगु थें च्वंक बजिपौ थें च्वंगु खनेदत।

15 व खनाः इस्राएलीतय्सं थःथवय् धाल, “थ्व छु खः?”

व छु खः धकाः इमिसं मस्यूगुलि मोशां धाल, “थ्व परमप्रभुं छिमित बियादीगु नसा खः।✡

16 परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु, ‘सकसिनं थःत माक्व मुंकि। फुक्क पालय् च्वंपिं छम्ह छम्हय्सिगु निंतिं छगू छगू ओमेर* मुंकि।’ ”

17 इस्राएलीतय्सं इमित धा थें हे यात। गुलिसिनं यक्व गुलिसिनं कम मुन।

18 इमिसं व ओमेरं दाना स्वःबलय् अप्वः मुंकूपिनि अप्वः मजू, कम मुंकूपिनि मगाः मजू। फुक्कसिनं माःछि जक मुन।✡

19 अले मोशां इमित धाल, “सुनानं कन्हय् सुथय् तक छुं नं ल्यंकातये मते।”

20 अय्नं गुलिं गुलिसिनं मोशां धाःगु खँ मन्यंसे सुथय् तकं ल्यंकातल। सुथय् उकी त्वँ दायाः नवयाः च्वन। थ्व खनाः मोशा इपिं लिसे तंम्वल।

21 सकसिनं सुथय् थःत माक्व मुनीगु। अले निभाः छाइबलय् ल्यं दुगु नायावनीगु।

22 खुन्हु दुखुन्हु इमिसं निदुगं अप्वः मुन, अथे धयागु छम्ह छम्हय्सिगु निंतिं निगु निगू ओमेर† खः। अले खलःया फुक्क नायःतय्सं वयाः मोशायात थ्व खँ कन।

23 अले वं इमित धाल, “परमप्रभुं थथे हे धयादीगु खः, ‘कन्हय् विश्रामबार खः। थ्व परमप्रभुया निंतिं पवित्र विश्रामबार खः। उकिं मनूतय् छु छुइ यः, व हे छु, छु दय्के यः, व हे दय्कि। ल्यंदुगु कन्हय् सुथय् तक तयाति।’ ”✡

24 मोशां आज्ञा ब्यू थें इमिसं सुथय् तक ल्यंकातल। उकी त्वँ नं मदाः, नँ नं मवः।

25 मोशां कन्हय् सुथय्खुन्हु धाल, “थौं छिमिसं थ्व न, थौं परमप्रभुया विश्रामबार खः। थौं छिमिसं बँय् छुं नं लुइके फइ मखु।

26 खुन्हु तक छिमिसं मुंकि, न्हय्न्हु खुन्हु विश्रामबार जुगुलि छुं नं दइ मखु।”

27 अय्नं गुलिं गुलिसिनं न्हय्न्हु खुन्हु नं माः वन, अय्नं छुं लुइके मफुत।

28 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “गुबलय् तक छिमिसं जिगु नियमयात मानय् मयायेगु?

29 स्व, परमप्रभुं छिमित विश्रामबार बियादीगु दु। उकिं परमप्रभुं छिमिगु निंतिं खुन्हु दुखुन्हु निन्हुयात नयेगु नसा बियादी। न्हय्न्हु खुन्हु छिपिं सकलें थथःगु थासय् हे च्वनाच्वनेमाः सुं नं थःगु थासं पिहां वने मज्यू।”

30 अथे जुयाः मनूतय्सं न्हय्न्हु दुखुन्हु झासु लन।

31 इस्राएलीतय्सं व नसाया नां “मन्न” तल। व धन्यापु थें च्वं। उकियागु सवाः धाःसा कस्तिइ दय्कातःगु मरि थें च्वं।✡

32 मोशां धाल, “परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु, ‘छिमित मिश्रं पित हयाबलय् मरूभूमिइ गज्याःगु नसा नकागु खः, लिपा वइपिं पुस्तातय्सं नं खनेमा धकाः इमिगु निंतिं छगू ओमेर कयाः तयाति।’ ”

33 उकिं मोशां हारूनयात धाल, “छगः थल कयाः उकी छगू ओमेर मन्न तयादिसँ। लिपाया पुस्ताया निंतिं ल्यंकातयेत उकियात परमप्रभुया न्ह्यःने तयादिसँ।”✡

34 अले परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगुकथं हारूनं बाचाया सनूया न्ह्यःने दयाच्वनेमा धकाः मन्न तल।

35 इस्राएलीतय्सं बाचा चिनातःगु देशय् मथ्यंतले पिइदँ तक मन्न नयाच्वन। कनान देशय् मथ्यंतले इमिसं मन्न नयाच्वन।✡

36 छगू ओमेर धयागु छगू एपाया झिब्वय् छब्व खः।

✡ **16:15** १६:१५ १ कोर १०:३ * **16:16** १६:१६ ओमेर छगू ओमेर धयागु २ लिटर खः, थ्व पद १८, ३२,३३ व ३६ नं दु। ✡ **16:18** १६:१८ २ कोर ८:१५ † **16:22** १६:२२ओमेर निगू ओमेर धयागु प्यंगु व बागू (४.५) लिटर खः। ✡ **16:23** १६:२३ प्रस २०:८-११ ✡ **16:31** १६:३१ गन्ती ११:७-८ ✡ **16:33** १६:३३ हिब ९:४ ✡ **16:35** १६:३५ यहो ५:१२

17

ल्वहँतं लः पिहां वःगु

गन्ती २०:१-१३

1 परमप्रभुया आज्ञा कथं इस्राएलीतय् फुक्क खलः सीन धयागु मरुभूमिं वनाः थाय् थासय् जुयाः रपीदीमय् थ्यंकाः पाल ग्वयाः बाय् च्वन। अन धाःसा त्वनेत लः हे मदु।✡

2 अथे जुयाः मनूतय्सं मोशायात कचकच यानाः धाल, "जिमित त्वनेगु लः बियादिसँ।"

अले वं इमित धाल, "छिपिं जिलिसें छाय् कचकच याः वयागु? छिमिसं छाय् परमप्रभुयागु मन स्वयागु?"

3 मनूतय्सं प्याः चाःगुलि मोशालिसे कचकच याना तुं च्वन। इमिसं धाल, "छिं जिमित छाय् मिश्रं पित हयादियागु? जिमित जिमि मचाखाचा व पशुनापं लः त्वने मखंकाः स्यायेत ला?"

4 अले मोशां परमप्रभुयात थथे धकाः इनाप यात, "जिं थुपि मनूतय्त छु यायेगु? थुमिसं ला जितः ल्वहँतं कय्के त्यंगु दु।"

5 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "इस्राएलीतय् छम्हनिम्ह थकालितय्त ज्वनाः मनूतय् न्ह्यः न्ह्यः हुँ। छं थःनापं नील खुसिया लखय् दाःगु कथि नं ज्वनाः हुँ।

6 जि होरेबया ल्वहँतय् छंगु न्ह्याःने दंवये। छं ल्वहँतय् कथिं दा, अले अनं मनूतय्सं त्वनेगु लः पिहां वइ।" अले मोशां थकालितय्गु न्ह्याःने अथे हे यात।

7 परमप्रभु जिमिगु दथुइ दी कि मदी धकाः इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात जाँचय् याःगु व कचकच याःगुलि मोशां व थाय्या नां "मस्साह"* व "मेरीबा"† तल।

रपीदीमय् अमालेकीतय्सं हमला याःगु

8 रपीदीमय् च्वनाच्वंबलय् अमालेकीतय्सं वयाः इस्राएलीतय्त हमला यात।

9 मोशां यहोशूयात धाल, "कन्हय् वनाः अमालेकीतलिसें ल्वायेत छं मनूत ल्य। परमप्रभुं जितः बियादीगु कथि ज्वनाः जि गुँच्वकाय् दने।"

10 मोशां धाःथें यहोशू अमालेकीतलिसें ल्वाः वन। अले मोशा, हारून व हुर गुँच्वकाय् वन।

11 मोशां थःगु ल्हाः ल्हनाततले इस्राएलीत त्याइगु, वं ल्हाः क्वकाल कि अमालेकीत त्याइगु।

12 मोशाया ल्हाः त्यानुयावसेंलि हारून व हुरं ल्वहं छगः हयाः उकी फ्यतुकल। अले निभाः मब्युतले हारूनं छखे व हुरं मेखे वयागु ल्हाः बल्लाःक ज्वनाः ल्हनातल।

13 थुकथं यहोशूं तरवारं अमालेकीतय्त बुकल।

14 अमालेकीतय्त बुके धकाः परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थ्व खँयात लुमंका तयेत छगू सफुलिइ च्व। अले जिं अमालेकीतय्त पृथ्वीं भज्यंक नाश यानाबी धकाः यहोशूयात धा।"✡

15 मोशां अन छगू वेदी दय्काः उकिया नां "परमप्रभु जिगु ध्वाँय्" धकाः तल।

16 वं धाल, "परमप्रभुं पुस्तां पुस्ता तक अमालेकीतलिसें ल्वानादी धकाः वय्कलं पाफयादीगु दु।"

18

यित्रो व मोशा नापलाःगु

1 परमेश्वरं मोशा व थः प्रजा इस्राएलया निंतिं छु छु यानादिल, गय् यानाः परमप्रभुं इस्राएलीतय्त मिश्रं पित हयादिल धइगु खँ मिघान देशयाम्ह पुजाहारी, मोशाया ससःबौ यित्रों न्यन।

2 मोशां छुं ईया लागि थः कलाः सिप्पोरा व वया निम्ह काय्पिन्त थःछेँय् छ्वःबलय् वया ससःबौ यित्रों इमित लसकुस यात।✡

3 छम्ह काय्यागु नां गेर्शोम खः। मोशां "जि मेगु देशय् परदेशी जुयाच्वनागु दु" धकाः थथे नां छुना ब्यूगु खः।✡

4 मेम्हय्सिगु नां एलीएजर खः। थुकिया अर्थ "जिमि बौया परमेश्वरं जितः ग्वाहालि यानाः फारोया तरवारं बचय् यानादिल।"

5 मोशाया काय्पिं व कलाःयात ज्वनाः यित्रो परमेश्वरया पर्वतया लिक्क मरुभूमिइ मोशा पाल ग्वयाः च्वनाच्वंगु थासय् वल।

6 यित्रों मोशायात थथे धकाः बुखँ छ्वल, "जि छिमि ससःबौ यित्रो छिमि कलाः व छिमि निम्हं काय्पिन्त ज्वनाः छन्थाय् वयाच्वनागु दु।"

7 मोशा थः ससःबौयात नापलायेत पिहां वल। वयात नाप लानाः भागि यानाः घय्पुल। इमिसं थःथवय् म्हंफु मफु न्यन। अले पालय् दुहां वन।

✡ **17:1** १७:१-७ गन्ती २०:१-१३ * **17:7** १७:७ मस्साह थुकिया अर्थ परीक्षा खः। † **17:7** १७:७ मेरीबा थुकिया अर्थ ल्वापु खः। ✡ **17:14** १७:१४ व्य २५:१७-१९; १ शम् १५:२-९ ✡ **18:2** १८:२ प्रस २:१९-२२ ✡ **18:3** १८:३ प्रे ७:२९

8 मोशां थः ससःबौयात परमप्रभुं इस्राएल्लीतय्गु निंतिं फारो व मिश्नीतय्त यानादीगु फुक्क खँ, लँय् थःपिन्त जूगु दुःख व परमप्रभुं गथे यानाः इमित बचय् यानादीगु खः व फुक्क खँ कन।
9 इस्राएल्लीतय्त मिश्नीतय्गु ल्हातं त्वःतकाः हयादीबलय् परमप्रभुं यानादीगु भिंगु ज्याखँ न्यनाः यित्रो तसकं लय्ताल।
10 वं धाल, "छिमित मिश्नीत व फारोया ल्हातं त्वःतकादीम्ह परमप्रभुया जय जुइमा।
11 मिश्नीतय्सं इस्राएल्लीतय्त क्वह्यंकूगुलि परमप्रभुं इमित अथे यानादीगु दु। आः जिं परमप्रभु मेपिं घःत स्वयाः तःधंम्ह खः धकाः सिल।"
12 अले यित्रों परमेश्वरया निंतिं होमबलि व मे मेगु बलि छाल। अले हारून व इस्राएलयापिं फुक्क थकालित मोशाया ससःबौ यित्रो नापं परमेश्वरया न्ह्यःने भ्वय् नयेत वल।

न्याय याइपिं ल्यःगु
व्य १:९-१८

13 कन्हय् खुन्हु मोशा मनूतय्गु न्याय यायेत फ्यतुल। सुथंनिसें बहनि तक मनूत वयागु जवंखवं दनाच्वन।✡
14 यित्रों मोशां मनूतय्गु निंतिं यानाच्वंगु फुक्क ज्याखँ खनाः वयात न्यन, "छिं मनूतय्गु निंतिं यानाच्वनागु थ्व छु ज्या खः? छि याकःचा जक छाय् न्याय यायेत च्वनादियागु? थुलिमछि मनूत सुथंनिसें बहनी तक छिगु जवंखवं दनाच्वंगु दु।"
15 मोशां धाल, "जिं थथे यायेमाः छायधाःसा मनूत परमेश्वरयागु इच्छा थुइकेत वइगु।
16 इमि दथुइ छुं कचवं पिहां वल कि इपिं जिथाय् वइ, अले जिं इमिगु दथुइ न्याय यानाबीगु। अले इमित परमेश्वरयागु नियम स्यनेकने यायेगु।"
17 यित्रों वयात धाल, "छिं यानादीगु थ्व ज्या पाय्छि मज्।
18 थुकिं छि व छिथाय् वइपिं थुपिं मनूत नं त्यानुचाइ। थ्व छिगु निंतिं तसकं थाकुगु ज्या खः। छि याकःचां थ्व ज्या कःघाये फइ मखु।
19 जिं छितः छुं बांलाःगु सल्लाह बी। अले परमेश्वर छिलिसे दइ। छि मनूतय्पाखें इमिगु ल्वापुख्यापु परमेश्वरया न्ह्यःने यंकेगु थिक जुइ।
20 छिं इमित परमेश्वरया विधि व नियम स्यनेगु यानादिसँ। अले इपिं वनेमाःगु लँपु व इमिसं यायेमाःगु ज्या स्यनादिसँ।
21 उकिं परमेश्वरया ग्याःभय काइपिं, मभिंगु ज्याखं लबः मकाइपिं, पत्याः यायेबहःपिं मनूतय्त ल्ययाः इमित झिम्ह, नेय्म्ह, सछिम्ह, द्वःछिम्हय्सिया नायः यानाब्यु।
22 इमिसं हे न्ह्याबलें मनूतय्गु न्याय यायेगु यायेमाः। थाकुगु मुइा जक छिथाय् हय्केबियादिसँ। चिचीधंगु मुइा इपिं थःपिन्सं हे क्वःछीमाः। थुकथं छिगु ज्या इमिसं इनाकाइगुलिं छितः अपुइ।
23 छिं थथे यानादिल धाःसा अले परमेश्वरं थज्याःगु आज्ञा बियादिल धाःसा छिं ताः ई तक ज्या यानादी फइ, अले मनूत नं लय्तायाः वने फइ।"
24 मोशां थः ससःबौयागु खँ न्यनाः वं धाःथें हे फुक्क यात।
25 वं इस्राएल्लीतय् दथुं व ज्या यायेफुपिं मनूतय्त ल्ययाः इमित द्वःछिम्ह, सछिम्ह, नेय्म्ह व झिम्ह-झिम्हय्सिया नायः यानाबिल।
26 उबलय्निसें इमिसं मनूतय्गु न्याय यायेगु यात। थाकुगु थाकुगु मुइा इमिसं मोशायाथाय् हयेगु यात। चिचीधंगु खँय् इमिसं थःपिन्सं हे क्वःछिना छ्वइगु जुल।
27 अले मोशां थः ससःबौयात बिदा बिल। यित्रो थःगु देशय् लिहां वन।

19

सीनै पर्वतय् मोशा

1 मिश्र त्वःतूगु स्वला क्यंबलय् इस्राएलीत सीनै मरुभूमिइ थ्यंकवल।
2 रपीदीमं वयाः इपिं सीनैयागु मरुभूमिइ थ्यंकः वल। अले इपिं पर्वतया क्वय् हे पाल ग्वयाः बाय् च्वन।✡
3 मोशा परमेश्वरयात नापलायेत पर्वतय् वन। परमप्रभुं वयात पर्वतं सःताः थथे धयादिल, "छं याकूबया सन्तान, इस्राएलीतय्त थथे धा,
4 'जिं मिश्नीतय्त छु याना, अले छिमित गुकथं इमां थः मचायात पपुतिइ क्वबियाहः थें क्वबियाः थःथाय् हया धकाः ला छिमिसं थःपिन्सं हे खंगु दु।
5 उकिं आः छिमिसं जिगु खँ दुनुगलंनिसें न्यनाः जिगु बाचायात मानय् यात धाःसा फुक्क जाति स्वयाः छिपिं जिगु मू वंगु सम्पत्ति जुइ। फुक्कं पृथ्वी जिगु हे खःसां✡

✡ **18:13** १८:१३-२७ व्य १:९-१८ ✡ **19:2** १९:२ प्रस ३:१२ ✡ **19:5** १९:५-६ १ पत्र २:९; व्य ४:२०; ७:६; १४:२; २६:१८; तीत २:१४

6 छिपिं जिगु निंतिं पुजाहारीतय्गु छगू राज्य व छगू पवित्र जाति जुइ।' छं इस्राएल्लीतय्त धायेमाःगु खँ थ्व हे खः।"✡
7 अले मोशां कुहां वनाः थकालितय्त सःताः परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु फुक्क खँ इमिगु न्ह्याःने तयाबिल।
8 मनूतय्सं छप्पँ जुयाः लिसः बिल, "परमप्रभुं छु छु या धयादिल फुक्कं जिमिसं याये।" अले मोशां इमिगु थ्व खँ परमप्रभुयात न्यंकल।
9 परमप्रभुं वयात धयादिल, "स्व, जिं छनापं खँ ल्हाइबलय् मनूतय्सं तायेमा अले छन्त न्ह्याबलें पत्याः यायेमा धकाः जि छन्थाय् ख्वातुगु सुपाँचय् वये।"
अले मनूतय्सं धाःगु खँ मोशां परमप्रभुयात कन।
10 परमप्रभुं वयात धयादिल, "मनूतय्थाय् वनाः थौं व कन्हय् इमित पवित्र या। इमिसं वसः नं हीमाः।
11 अले इपिं स्वन्हु खुन्हु तक तयार जुइमाः। छाय्धाःसा थनिं स्वन्हु लिपा परमप्रभु सीनै पर्वतय् सकसिनं खंक झाइ।
12 पर्वतया प्यखेँ हे मनूत वने मजीक पनाः इमित धा, 'होश या, छिमिसं पर्वत नं गये मते, अले पर्वतया सिमानायात थी नं मते। सुनां पर्वतयात थी, व मनू सी।✡
13 थ्यूम्हय्सित हे ल्वहँतं कय्काः वा बानं कय्काः स्याइ। मनू जूसां पशु जूसां व सी माली।' अय्नं तुरही ताःईतक पुइबलय् मनूत पर्वतय् थाहां वने फइ।"
14 मोशां पर्वतं कुहां वल। अले परमेश्वरयात आराधना यायेत मनूतय्त तयार जुइत आज्ञा बिल। अले इमिसं थःपिनिगु वसः हिल।
15 अले वं मनूतय्त धाल, "स्वन्हु खुन्हु तयार जु। उबलय्तक लसपस यायेगु ज्या याये मते।"
16 स्वन्हु खुन्हु सुथय् पर्वतय् क्वात्तुक सुपाँय् खनेदत, नँ न्यात, हाबलासा त्वल। तस्सलं तुरही पुयाहल। छाउनीइ च्वनाच्वंपिं फुक्कं ग्यानाः थरथर खात।✡✡
17 अले मोशां इमित परमेश्वरयात नापलाकेत छाउनीं पिने ब्वनाहल। अले इपिं पर्वतया क्वय् दनाच्वन।
18 परमप्रभु मिनापं पर्वतय् कुहां झाःगुलि पर्वत छगुलिं कुँया कुं जाल। अगलं कुँत्याः पिहां वः थें पर्वतं पिहां वल। पर्वत छधिकं खात।
19 अले तुरहीयागु सः झन तःसः जुयावल। मोशां न्वयात व परमेश्वरं वयात नँ न्याःगु सलं लिसः बियादिल।
20 परमप्रभुं सीनै पर्वतयागु च्वकाय् क्वहां झायाः मोशायात पर्वतयागु च्वकाय् सःतादिल। अले मोशा च्वय् थाहां वन।
21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "क्वय् वनाः मनूतय्त जितः स्वयेत सिमाना हाचां गयाः वये मते धकाः धा। मखुसा इपिं यक्व सी।
22 परमप्रभुया न्ह्याःने वयेत पुजाहारीतय्सं नं थःपिन्त शुद्ध यायेमाः। मखुसा इमित नं नाश यानादी।"
23 मोशां परमप्रभुयात धाल, "मनूत सीनै पर्वतय् थाहां वये फइ मखु, छाय्धाःसा छिं हे जिमित, 'पर्वतया प्यखेँ हे वने मजीक पँ धकाः ख्याच्वः बियादीगु दु।"
24 परमप्रभुं वयात धाल, "कुहां वनाः हारूनयात थन ब्वनाः हजि। पुजाहारी व मनूत धाःसा सिमाना हाचां गयाः जिथाय् वये दइ मखु। मखुसा जिं इमित नाश यानाबी।"
25 अले मोशां कुहां वनाः मनूतय्त थ्व खँ कन।

20

परमप्रभुं बियादीगु झिगू आज्ञा

व्य ५.१-२१

1 अले परमेश्वरं थ्व फुक्कं खँ धयादिल,✡

[१]

2 "छिपिं दास दासी जुयाच्वंगु मिश्र देशं पित हयाम्ह जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
3 जि बाहेक मेपिं घःतय्त आराधना याये मते।

[२]

4 "थःगु निंतिं च्वय् आकाशय् च्वंगु, क्वय् पृथ्वीइ च्वंगु व लखय् दुने च्वंगु छुकिंयागु नं मूर्ति दय्के मते।✡
5 छिमिसं उकियात भागि याये मते, पुजा नं याये मते। छाय्धाःसा जि हे परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। मेपिं घःतय्त पुजा याःगु जिं सह याये मफु। जिं जितः मयय्कूम्ह मनूया अधर्मया सजाँय वया छय् व छुइपिनिगु पालय् तक नं बीम्ह खः।"✡
6 जितः माया याइपिं व जिगु आज्ञा मानय् याइपिन्त धाःसा वया द्वलंद्वः पुस्ता तकं जिं दया माया याये।

✡ **19:6** १९:६ प्रका १:६; ५:१० ✡ **19:12** १९:१२-१३ हिब १२:१८-२० ✡ **19:16** १९:१६ प्रका ४:५ ✡ **19:16** १९:१६-१८ व्य ४:११-१२ ✡ **20:1** २०:१-१७ व्य ५:१-२१ ✡ **20:4** २०:४-५ प्रस ३४:१७; लेवी १९:४; २६:१; व्य ४:१५-१८; २७:१५ ✡ **20:5** २०:५-६ प्रस ३४:६-७; गन्ती १४:१८; व्य ७:९-१०

[३]

7 “जिगु नां कयाः मखुगु पाफयाः थः परमेश्वरया नां क्वह्मंके मते। म्वायक्कं म्वायक्कं वयकःया नां काइम्हय्सित वयकलं सजाँय बियादी।✡

[४]

8 “विश्रामबारयात पवित्रगु धकाः मानय् यायेत लुमंका ति।✡

9 खुन्हु तक थःगु फुक्क ज्या या।✡

10 न्हय्न्हु खुन्हु धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरया विश्रामबारया दिं खः। थुखुन्हु छिमिसं छुं ज्या याये मते। छिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं, छिमि दास-दासीं, छिमि पशुतय्सं व छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं परदेशीं नं छुं ज्या मयायेमाः।

11 खुन्हु तक परमप्रभुं आकाश व पृथ्वी, समुद्र व उकी दुगु फुक्कं दय्कादिल। अले न्हय्न्हु खुन्हु आराम कयादिल। उकिं परमप्रभुं विश्रामबारयात आशिष बियाः उकियात पवित्र यानादिल।✡

[५]

12 “छिमिसं थः मां-बौयात हनाबना या। अले परमेश्वरं छिमित बीत्यंगु देशय् छिपिं ताःईतक म्वाइ।✡

[६]

13 “सुयातं स्याये मते।✡

[७]

14 “व्यभिचार याये मते।✡

[८]

15 “खुयाकाये मते।✡

[९]

16 “थः जःलाखःलाया विरोधय् मखुगु साक्षी बी मते।✡

[१०]

17 “थः जःलाखःलाया छेंय्, कलाः, च्यःभ्वार्ति, द्रुहं, गधा व छुं खँय् नं ल्वःवंके मते।”✡

18 हाबलासा त्वःगु व पर्वतय् कुँ पिहां वःगु खनाः, अले नँ न्याःगु व तुरही पुयाहःगु सः ताःबलय् फुक्क मनूत ग्यानाः थरथर खात। इमिसं तापाक्कं हे दनाः।✡✡

19 मोशायात धाल, “छिं हे जिमित धयादिसँ, अले जिमिसं न्यने। परमेश्वर थः हे जिपिंलिसें खँ ल्हानादीसा जिपिं सी।”

20 मोशां इमित धाल, “ग्याये मते छाय्धाःसा परमेश्वरं छिमित जाँचय् यायेत, अले वयकःया भय छिमिके दयेमा व छिमिसं पाप मयायेमा धकाः झायादीगु खः।”

21 मनूत तापाक्क हे च्वनाच्वन। उबलय् मोशा परमेश्वरदीगु ख्वातुगु सुपाँय्पाखे वन।

वेदी दय्केगु आज्ञा

22 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं इस्राएलीतय्त थथे धा, ‘जिं छिपिंनापं स्वर्ग खँ ल्हानागु छिमिसं थःपिन्सं हे न्यंगु दु।

23 जि त्वःताः छुकियागु नं मूर्ति दय्के मते। थःगु निंति छिमिसं लुँ वहःया मूर्ति दय्के मते।

24 “ ‘जिगु निंति चाया वेदी दय्काः उकी हे होमबलि, मेलबलि, फैच्वलय् व सा द्रुहं देछा। गन गन जिं थःगु नांयात हनाबना याके अन वयाः जिं छिमित आशिष बी।

25 छिमिसं जिगु निंति ल्वहंया वेदी दय्केमाल धाःसा ल्वहंयात कियाः दय्के मते। छाय्धाःसा छिमिसं उकी ज्याभः छ्यलाः उकियात अशुद्ध याइ।✡

26 वेदी दय्केबलय् त्वाथः तये मज्यू। मखुसा छिपिं थाहां वनीबलय् छिमिसं थःपिनिगु म्हब्व उलीगु थें जुइ।’ ”

✡ **20:7** २०:७ लेवी १९:१२ ✡ **20:8** २०:८ प्रस २६:२३-३०; ३१:१२-१४ ✡ **20:9** २०:९-१० प्रस २३:१२; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३ ✡ **20:11** २०:११ उत २:१-३; प्रस ३१:१७ ✡ **20:12** २०:१२ व्य २७:१६; मत्ती १५:४; १९:१९; मर्क ७:१०; १०:१९; लूक १८:२०; एफि ६:२-३ ✡ **20:13** २०:१३ उत ९:६; लेवी २४:१७; मत्ती ५:२१; १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९; याक २:११ ✡ **20:14** २०:१४ लेवी २०:१०; मत्ती ५:२७; १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९; याक २:११ ✡ **20:15** २०:१५ लेवी १९:११; मत्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९ ✡ **20:16** २०:१६ प्रस २३:१; मत्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२० ✡ **20:17** २०:१७ रोम ७:७; १३:९ ✡ **20:18** २०:१८-२१ व्य ५:२२-३३ ✡ **20:18** २०:१८-१९ हिब १२:१८-१९ ✡ **20:25** २०:२५ व्य २७:५-७; यहो ८:३१

21

हिब्रू दासत
व्य १५:१२-१८

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं इस्राएलीतय्त स्यनेमाःगु नियम थ्व हे खः।✡
2 “छिमिसं हिब्रू दास न्यात धाःसा वं खुदँ तक जक छिमिगु सेवा याइ। न्हय्गूगु दँय् वयात छुं मकासे त्वःताब्यु।✡
3 व ब्याहा मजुवं याकःचा वःगु खःसा व याकःचा हे वनी। व वःबलय् हे वया कलाः दुगु खःसा वया कलाः नं व नापं वनी।
4 “वया मालिकं वयात ब्याहा यानाब्यूगु जूसा, अले वयापाखें मचा नं दत धाःसा वया कलाः व वया मस्त मालिकं हे तये दइ। दास थः याकःचा जक वने खनी।
5 दासं, ‘जितः जिमि मालिक, जिमि कलाः व मस्तया माया वं, जि इमित त्वःता वने मास्तिमवः’ धकाः धाल धाःसा,
6 मालिकं वयात न्यायकर्तायाथाय् हयेमाः। अले वयात लुखाय् हयाः वयागु न्हाय्पं नतूचां प्वाः खनाबीमाः। अले व मसीतले वया दास जुइ।
7 “सुनानं थःम्ह्याय्यात दासी जुइत म्यूगु दुसा व मिसामचा दास थें मुक्त जुयाः वने दइ मखु।
8 सुनानं वयात थः कलाः यायेत न्यानाकयाः लिपा न्याम्हय्सिनं वयात मयय्कल धाःसा वं व मिसायात मू पुलाः वया बौम्हय्सित हे लितबीमाः। अय्नं मालिकं वलिसे विश्वासघात याःगुलिं वं वयात मेपिं विदेशी मनूतय्गु ल्हातिइ मियाछ्वयेगु अधिकार दइ मखु।
9 मालिकं वयात थः कायय्यागु निंतिं ल्यःगु खःसा वयात म्ह्याय् थें याना तयेमाः।
10 “मालिकं थःम्हं हे ब्याहा यानाः लिथु हल धाःसा वं वयात नयेगु, पुनेगु व न्हापा थें तुं अधिकार बिया तयेमाः।
11 छुं जुयाः वं थ्व स्वतां पूमवंकल धाःसा व दासी थः मालिकयात छुं हे मपुसें मुक्त जुइ।

घाःपाः याइपिन्त सजाँय बीगु
12 “सुनानं सुयातं दायाः स्यात धाःसा वयात नं स्याना छ्वयेमाः।✡
13 छुं जुयाः सुनां नं स्याये धकाः स्याःगु मखुसे आकाझाकां जक जूगु खःसा वयात बिस्युं वनेत जिं थाय् क्यनाबी।✡
14 सुनानं स्याये धकाः हे स्याःगु खःसा व शरण कायेत जिगु वेदीइ वःगु जूसां वयात अनं सालाः स्याना छ्वयेमाः।
15 “सुनानं थः मां बौयात दाल धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः।
16 “सुनानं सुयातं जबरजस्ती यंकाः मिल धाःसा वा थःनापं तया तल धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः।✡
17 “सुनानं थः मां बौयात सराः बिल धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः।✡
18 “सुनानं सुयातं थवंथवय् ल्वानाः मसीसां लासाय् ग्वारातुलेमायेक ल्वहँतं कय्काः वा ल्हातं दाल धाःसा
19 अले व मनू दनाः कथिं चुयाः न्यासि जुइ फत धाःसा दाःम्ह मनूयात सजाँय जुइ मखु। अय्नं घाःपाः जूम्ह मनूयात वं ज्या याये मफुतले वयात ज्याला पुलेमाः, अले मलंतले वयात वासः यायेमाः।
20 “सुनानं थः दास व दासीयात कथिं दाःबलय् व सित धाःसा वयात सजाँय बीमाः।
21 अय्नं छन्हुनिन्हुं हे दास वा दासी दनाजुल धाःसा वयात सजाँय लाइ मखु। छाय्धाःसा व वयागु सम्पत्ति खः।
22 “सुनानं ल्वापु जुयाः प्वाथय् दुम्ह मिसायात दायाः वया मचा क्वहां वल अय्नं वयात छुं मजू धाःसा, दाःम्ह मनूयात व मिसाया भाःतं धाःकथं अदालतं क्वःछ्यूगु धिबा पुइकेमाः।
23 छुं जुयाः व मिसायात घाःपाः जुल धाःसा ज्यानया पलेसा ज्यान,
24 मिखाया पलेसा मिखा, वाया पलेसा वा, ल्हाःया पलेसा ल्हाः, तुतिया पलेसा तुति,✡
25 मिं पुइक्गुया पलेसा मिं पुकेगु, घाःया पलेसा घाः, दुघाःया पलेसा दुघाः।
26 “सुनानं थः दास वा दासीयात मिखाय् दायाः मिखां मखन धाःसा वं वयागु मिखाया पलेसा वयात त्वःताछ्वयेमाः।
27 सुनानं थः दास वा दासीयात दायाः वा त्वःथुलाबिल धाःसा वयागु वाया पलेसा वयात त्वःताछ्वयेमाः।

पशुया थुवालं यायेमाःगु ज्या
28 “द्वहंनं मिसा मिजं सुयातं न्यकुलिं च्वयाः स्यात धाःसा द्वहंयात ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः। अले वयागु ला नये मज्यू। द्वहंया थुवाःयात धाःसा द्वपं लाइ मखु।
29 अय्नं द्वह न्हापांनिसें च्वयेयःम्ह, वया थुवाःयात थुकियागु सुचं बियाः नं वं द्वहंयात चिनामतः, अले व द्वहंनं मिसा वा मिजं सुयातं नं स्यात धाःसा द्वहंयात ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः, अले द्वहं थुवाःयात नं स्यायेमाः।
30 अय्नं व मनूयात बं पुलाः थःगु ज्यान बचय् यायेत धाल धाःसा वं धाक्व बं पुलाः थःगु ज्यान बचय् याये फु।

✡ **21:1** २१:१-११ व्य १५:१२-१८ ✡ **21:2** २१:२-६ लेवी २५:३९-४६ ✡ **21:12** २१:१२ लेवी २४:१७ ✡ **21:13** २१:१३ गन्ती ३५:१०-३४; व्य १९:१-१३; यहो २०:१-९ ✡ **21:16** २१:१६ व्य २४:७ ✡ **21:17** २१:१७ लेवी २०:९; मत्ती १५:४; मर्क ७:१० ✡ **21:24** २१:२४ लेवी २४:१९-२०; व्य १९:२१; मत्ती ५:३८

31 “द्वहंनं सुं मिसामचा वा मिजंमचायात च्वयाः स्यात धाःसां अथे हे यायेमाः।
32 द्वहंनं सुयां दास वा दासीयात च्वयाः स्यात धाःसा द्वहं थुवालं दास वा दासीया थुवाःयात वहःया स्विग् शेकेल* बं पुलेमाः। द्वहंयात धाःसा ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः।
33 “सुनानं गाः म्हुयाः मल्हाःकूसे तया तल, अले व गालय् सुयां द्वहं वा गधा कुतुंवन धाःसा
34 गाःम्हइकूम्हंय्सिनं सीम्ह पशुया पलेसा पुलेमाः। वं द्वहं वा गधाया थुवाःयात बं पुलेमाः। सीम्ह पशु जक वयागु हे जुइ।
35 “सुयां द्वहंनं मेम्हय्सिया द्वहंयात च्वयाः स्यात धाःसा स्याःम्ह द्वहंयात मियाः इमिसं धिबा बच्छि बच्छि यानाः इनाः कायेमाः। अले सीम्ह द्वहंया ला नं इनाः कायेमाः।
36 अय्नं द्वहं थुवालं द्वहंयात च्वयेयःम्ह धकाः सीक सीकं चिनामतसे तया तल धाःसा वं द्वहंया पलेसा द्वहं हे पुलेमाः। सीम्ह द्वहं वयागु हे जुइ।”

22

पलेसा पुलेगु नियम

1 “सुनानं द्वहं वा फै खुयाः स्यात वा मिल धाःसा वं छम्ह द्वहंया पलेसा न्याम्ह द्वहं व छम्ह फैया पलेसा प्यम्ह फै पुलेमाः।
2 “चान्हय् छेँय् खुयाच्वंबलय् खुँयात ज्वनाः दाःबलय् व सित धाःसा वयागु हियागु दोष दाःम्हय्सित लाइ मखु।
3 निभाः त्वयेधुंकाः स्याःगु जूसा वयागु हिया दोष लाइ।
“खुं खुयायंकूगु फुक्कं लितबीमाः। लित बीत वयाके छुं हे मदुसा वयात मियाछ्वयेमाः।
4 खुया यंकूम्ह द्वहं, गधा वा फै म्वाःम्ह हे लुल धाःसा खुं निदुगं अप्वः द्वहं वा गधा पुलेमाः।
5 “सुनानं थः पशुयात त्वःताछ्वःबलय् उम्ह पशु मेपिनिगु बुँइ वा दाखक्यबय् न वन धाःसा व मनुखं थःगु बुँ वा दाखक्यबया दक्व भिंगु बालि उकिया पलेसा पुलेमाः।
6 “कंझालय् मि च्याकूबलय् मि न्यनाः मेपिनिगु अन्न मुनातःगु थाय्, बुँयागु अन्न वा फुक्क बुँयात भस्म यानाबिल धाःसा मि च्याकूम्हय्सिनं उकिया पलेसा पुलाबीमाः।
7 “सुनानं थः जःलाखःलायात धिबा वा बसजाः तयेबियातःबलय् खुया यंकाः खुँयात ज्वन धाःसा खुं उकिया निदुगं पलेसा पुलेमाः।
8 खुँ ज्वने मफुत धाःसा छेँथुवाःनं तयेबियातःम्हय्सिगु बसजालय् ल्हाः तःगु दु ला कि मदु धकाः स्वयेत न्याय याइम्हसिथाय् वनेमाः।
9 “सम्पत्तियागु खँय् जुइगु न्ह्यागु कथंयागु कचिंगः थजु, चाहे द्वहंयागु खँय् थजु, फैयागु खँय् थजु, चाहे वसःयागु खँय् थजु वा मेगु छुं नं सम्पत्तियागु खँय् थजु निम्हय्सिनं नं वं नं ‘जिगु’ वं नं ‘जिगु’ धाल धाःसा निम्हं न्याय याइम्हय्सिथाय् वनेमाः। न्याय याइम्हय्सिनं सुयागु दोष क्यनी वं थः जःलाखःलायात निदुगं पुलेमाः।
10 “सुनानं थः जःलाखःलायात गधा, द्वहं, फै वा छुं नं पशु तयेबियातःबलय् सुनानं मसीक सित, घाःपाः जुल वा सुनानं लाका यंकल धाःसा
11 अले निम्हय्सिया दथुइया थ्व ल्वापु उम्ह जःलाखःलां मेम्ह मनूयागु पशु जिं खुयागु मदु धकाः परमप्रभुया न्ह्यःने वनाः पाफयाः ल्वापु मिलय् यायेमाः। अले पशु तयातःम्हय्सिनं छुं नं पलेसा पुलेम्वाः।
12 जःलाखःलां खुया काःगु हे खःसा वं पशुया थुवाःयात पलेसा पुलेमाः।
13 पशुयात गुँपशुत स्यानाब्यूगु खःसा साक्षीया निंतिं क्वँय् हयेमाः। अले पशु तयातःम्हय्सिनं पलेसा पुलेम्वाः।
14 “सुनानं थः जःलाखःलायाके पशु त्यायेकयाहयाः वया थुवाः न्ह्यःने मदुबलय् घाःपाः जुल वा सित धाःसा त्यायेकयाहःम्हय्सिनं वयागु पलेसा पुलेमाः।
15 पशुया थुवाः नापं दुसा पलेसा पुलेम्वाः। त्यायेकयाहःम्ह पशु जूसा पशुया बाः जक पुसा गाः।

छु याये त्यः छु याये मत्यः

16 “सुनानं सुंनाप नं क्वःछिना मतःम्ह मिसामचायात हेय्काः स्यंकाबिल धाःसा वं भम्चाया मू पुलाः व मिसामचालिसे ब्याहा यायेमाः।✡
17 छुं जुयाः मिसामचाया बौनं वयात थः म्ह्याय् बी मखु धाल धाःसा वं भम्चाया मू पुलेमाः।
18 “तन्त्रमन्त्र सःम्ह मिसायात म्वाये बी मते।✡
19 “सुं नं मनुखं पशुनाप मत्यःगु ज्या यात धाःसा वयात स्यना छ्वयेमाः।✡
20 “सुनां परमप्रभु बाहेक मेपिं घःतय्त बलि छाइ, वयात नाश यायेमाः।✡

---

* **21:32** २१:३२ स्विग् शेकेल अथे धयागु लगभग ०.४ किलोग्राम वहः ✡ **22:16** २२:१६-१७ व्य २२:२८-२९ ✡ **22:18** २२:१८ व्य १८:१०-११ ✡ **22:19** २२:१९ लेवी १८:२३; २०:१५-१६; व्य २७:२१ ✡ **22:20** २२:२० व्य १७:२-७

21 “पिनेंवःपिन्त बांमलाःगु व्यवहार याये मते, इमित क्वत्यले मते, छाय्धाःसा छिपिं नं मिश्र देशय् अथे हे जुयाः च्वनेधुंकूपिं खः।✡
22 “भाःत सीम्ह मिसा व मांबौ मदुम्ह मचापाखें लबः कायेगु ज्या याये मते।
23 छुं जुयाः छिमिसं अथे यात, अले इमिसं जितः ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना यात धाःसा जिं इमिगु प्रार्थना धात्थें न्यने।
24 जितः तं पिहां वइ। जिं छिमित तरवारं स्याये। छिमि कलाःपिनि भाःत दइ मखु छिमि काय् म्ह्याय्पिनि बौ दइ मखु।
25 “छिमिथाय् च्वंपिं मगाःमचाःपिं जिमि मनूतय्त छिमिसं त्यासा बीबलय् साहुतय्सं थें याये मते, इमिके ब्याज काये मते।✡
26 छिमिसं थः जःलाखःलायागु गा बरः कथं तयागु दुसा निभाः बी न्ह्यः लितब्यु।✡
27 छाय्धाःसा वयाके थःगु म्ह त्वपुयेत छपु हे जक गा दु। मखुसा वं छु फायाः घनी? वं जितः प्रार्थना यात धाःसा जिं वयागु प्रार्थना न्यने। छाय्धाःसा जि माया याइम्ह खः।
28 “परमेश्वरयात क्वह्मंके मते, अले छिमि मनूतय् शासकतय्त नं सराः बी मते।✡
29 “जितः थःगु बुँयागु बाली व दाखरस छायेत लिबाके मते।
“छिमिसं थःपिनि न्हापां बूपिं कायपिं जिगु निंतिं फ्यायेमाः।
30 “छिमिसं थःपिनि सा व फैच्वलय्या न्हापां बूपिं मस्तय्त नं अथे हे या। न्हय्न्हु तक इपिं थः मांलिसे च्वनी, च्यान्हु खुन्हु जितः छा।
31 “छिपिं जिमि पवित्र मनू जुइ। उकिं छिमिसं जंगली पशुतय्सं स्याःम्ह पशुयागु ला नये मते, वयात छिमिसं खिचातय्त वान्छवया ब्यु।”✡

23

ख्वाः स्वयाः न्याय याये मते

1 “मखुगु खँ ल्हाये मते। मभिंम्ह मनूलिसे जानाः मखुगु साक्षी बी मते।
2 “मखुगु ज्या यानाच्वंपिं मनूतय्गु हुलया ल्यूल्यू वने मते। साक्षी बीबलय् न्याय स्यनीकथं हुलयागु पंलिनाः साक्षी बी मते।
3 न्याय याइबलय् चीमि धकाः सुयागुं पंली मते।
4 “थः शत्रुया द्वहं वा गधा मदुथाय् वनाच्वंगु खन धाःसा छिमिसं वयात ज्वनाः वयाथाय् यंकाब्यु।
5 छिमिसं थःत मयःपिं मनूतय् गधायात कुं ल्हानाच्वंगु खन धाःसा वयात अथें त्वःताः वने मते। ग्वाहालि यानाः वयात थुनाब्यु।
6 “चीमिपिं मनूतय्त न्याय बीत लिचिले मते।
7 “मखुगु खँपाखें तापाक्क च्वँ। द्वं मदुम्ह व खःकथं जुइम्ह मनूयात स्याये मते, छाय्धाःसा द्वंयाःम्हय्सित जिं गुबलें नं द्वं मयाःम्ह ठहरे याये मखु।
8 “घुस नये मते छाय्धाःसा घुसं मनूतय्त कां यानाबी, अले खःगु खँयात अःखः यानाबी।
9 “परदेशीतय्त क्वत्यले मते। छिपिं थःपिं नं मिश्रय् परदेशी जुयाच्वने धुंकूगुलि छिमिसं परदेशीतय्गु मन स्यू।

विश्रामबार दँ व विश्रामबार दि गुकथं हनेगु

लेवी २५.४-७

10 “खुदँ तक थःगु बुँइ पुसा ह्लाः उकियागु बाली मुँ।
11 अले न्हय्दँय् दिपाः कयाः छुं नं पी मते। अन अथें बुयावःगु छिमिथाय् च्वंपिं चीमिपिं मनूतय्सं नइ। इमिसं नयाः ल्यं दुगु गुँपशुतय्सं नइ। छिमिसं थःपिनिगु दाखया क्यब व जैतूनया ख्यःयात नं अथे हे या।✡
12 “खुन्हु तक थःगु ज्या या, न्हयन्हु खुन्हु झासु लँ। थुकिं छिमि द्वहं, गधा, थःथाय् छेंय् बूपिं दासतय्सं व परदेशीतय्सं नं झासु लनेदइ। ✡
13 “जिं धयागु फुक्क खँ बांलाक न्यँ। मेपिं घःतय्गु पुजा याये मते। इमिगु नां तक नं काये मते।

स्वंगू तःधंगु नखः

14 “दँय् स्वक्वः छिमिसं जिगु निंतिं नखः हनेगु या।✡
15 “छिमिसं सोडा मतःगु मरिया नखः हनेगु या। छिमित आज्ञा बिया थें आबीब लाया क्वःछिनातःगु इलय् न्हयन्हु तक सोडा मतःगु मरि नयेगु या, छाय्धाःसा व हे लाय् छिपिं मिश्रं पिहां वःगु खः।
“सु नं जिगु न्ह्यःने ल्हातय् छुं मदय्क खनेदः वये मते।✡

✡ **22:21** २२:२१-२२ प्रस २३:९; लेवी १९:३३-३४; व्य २४:१७-१८; २७:१९ ✡ **22:25** २२:२५ लेवी २५:३५-३८; व्य १५:७-११; २३:१९-२० ✡ **22:26** २२:२६-२७ व्य २४:१०-१३ ✡ **22:28** २२:२८ प्रे २३:५ ✡ **22:31** २२:३१ लेवी १७:१५ ✡ **23:11** २३:१०-११ लेवी २५:१-७ ✡ **23:12** २३:१२ प्रस २०:९-११; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३; व्य ५:१३-१४ ✡ **23:14** २३:१४-१९ प्रस ३४:१८-२६; व्य १६:१-१७ ✡ **23:15** २३:१५ प्रस १२:१४-२०; लेवी २३:६-८; गन्ती २८:१७-२५

16 “थःगु बुँइ सःगु बालीया न्हापांगु फल छायाः सामाज्याया नखः हँ।
“अले दक्वसिबय् लिपा थःगु बुँइ सःगु फल खानाः ‘फल खायेगु नखः’ हँ।✡
17 “दँय् स्वक्वः फुक्क मिजंत परमप्रभुया न्ह्याःने खनेदः वयेमाः।
18 “जितः बलि ब्यूम्ह पशुयागु हि सोडा दुगु मरिनापं छाये मते।
“जिगु निंति नखःया बलि ब्यूम्ह पशुयागु दाः सुथय् तक तये मते।
19 “छिमिगु बुँइ सःगु दक्वसिबय् भिंगु न्हापांगु फल परमप्रभु थः परमेश्वरया छेँय् हजि।✡
“च्वलय्चिया मचायात वया मांयागु दुरुइ दय्के मते।”

स्वर्गदूतं लँपु तयार याःगु

20 परमप्रभुं धयादिल, “स्व, लँय् छिमिगु बिचाः यायेत अले जिं तयार यानागु थासय् छिमित हयेत जिं छम्ह दूत छिमि न्ह्याःन्ह्याः छ्वयाबी।
21 वयागु न्ह्याःने होश यानाच्वँ अले वं धाःगु खँ न्यँ। वयागु विरोधय् वने मते। छाय्धाःसा वयाके जिगु नां दुगुलि वं छिमिगु अपराध क्षमा याइ मखु।
22 थथे छिमिसं वयागु खँ न्यन धाःसा अले जिं धाःथें यात धाःसा जि छिमि शत्रुतय् शत्रु व छिमि विरोधीतय् विरोधी जुइ।
23 जिमि दूत छिमि न्ह्याःने न्ह्याःने वनी, अले एमोरी, हित्ती, परिज्जी, कनानी, हिव्वी व यबूसीतय्गु देशय् छिमित हइ। अले जिं इमित नाश यानाबी।
24 इमि घःतय्त भागियाये मते, इमिगु पुजा याये मते। अय्नं उपिं घःतय्त स्यंकाब्यु। अले इमिसं पुजा याइगु ल्वहंतय्त तछ्यानाब्यु।
25 “छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयागु जक आराधना या अले वय्कलं छिमिगु नसा त्वंसाय् आशिष बियादी। अले जिं छिमिथासं ल्वय् चीकाछ्वये।
26 छिमिगु देशय् सु नं मचा क्वहां वइम्ह वा बाझः जुइ मखु। अले जिं छिमिगु आयु पूवंकाबी।
27 “छिमिगु विरोध याइपिं मनूतय्त जिं जिगु भय काइपिं यानाबी। छिपिं वनीगु देशयापिं मनूतय्त इतिमिति कंकाबी। जिं छिमि शत्रुतय्त छिमिगु न्ह्याःनं लिनाछ्वये।
28 जिं छिमिगु न्ह्याःने आतंक छ्वयाबी। इमिसं हिव्वी, कनानी व हित्तीतय्त छिमिगु लँपुं याकनं हे लिनाछ्वइ।
29 जिं इमित छगू हे दँय् पितिनाछ्वये मखु, मखुसा देशय् झिजांमिजां दनी। अले जंगलया पशुत ल्याखय् अप्वः दयावइ।
30 छिपिं न्ह्यज्यानाः व देश थःगु अधिकारय् मकातले भचा भचा यानाः जिं इमित छिमिगु न्ह्याःनं लिनाछ्वये।
31 “जिं छिमिगु सिमाना लाल समुद्रनिसें पलिश्तीतय्गु समुद्र तक,* अले मरुभूमिनिसें यूफ्रेटिस तक हे क्वःछिनाबी। जिं व देशयापिं मनूतय्त छिमिगु ल्हातय् बी, अले छिमिसं इमित लिनाछ्वइ।
32 “छिमिसं इपिं नापं अले इमि घःत नापं स्वापु तये मते।
33 छिमिगु देशय् इमित च्वनेबी मते, मखुसा छिमित जिगु विरोधय् पाप याकेबी। छिमिसं इमि घःतय्त पुजायात धाःसा छिपिं धात्थे हे इमिगु जालय् तक्यनी।”

24

परमप्रभुया बाचा पक्का जुगु

1 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छ हारून, नादाब, अबीह् व न्हयेम्ह थकालित नापं जिथाय् च्वय् थहां वा अले तापाक्कं हे आराधना या।
2 अय्नं छ जक जिथाय् वा, मेपिं न्ह्याःने मवयेमाः। मनूत धाःसा च्वय् थहां हे मवयेमाः।”
3 अले मोशां मनूतय्थाय् वनाः परमप्रभुयागु फुक्कं वचन व नियम न्यंकल, अले इमिसं छसलं थथे धाल, “परमप्रभुं धयादीगु फुक्कं वचन व नियम जिमिसं मानय् यायेा।”
4 अले मोशां परमप्रभुं धयादीगु फुक्कं आज्ञा बांलाक च्वल।
कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः वं पर्वतयागु क्वसं छगू वेदी दय्कल। अले इस्राएलया झिंनिगू कुलकथं झिंनिगः ल्वहंयागु थां थन।
5 अले वं इस्राएली ल्यायम्हतय्त छ्वल, इमिसं परमप्रभुया निंति होमबलि व द्वहंयागु मेलबलि छाल।
6 मोशां उकिया बच्छि हि कयाः ख्वल्चाय् तल, बच्छि हि धाःसा वेदीइ छ्वाकल।
7 वया लिपा वं बाचाया सफू कयाः मनूतय्गु न्ह्याःने ब्वन। इमिसं लिसः बिल, “परमप्रभुं धयादीगु फुक्क खँ जिमिसं याये, अले वय्कःया आज्ञायात मानय् याये।”

✡ **23:16** २३:१६ लेवी २३:१५-२१,३९-४३; गन्ती २८:२६-३१ ✡ **23:19** २३:१९ प्रस ३४:२६; व्य १४:२१; २६:२ * **23:31** २३:३१ समुद्र अथवा भूमध्यसागर

8 अले मोशां हि कयाः मनूतयत् छ्वाकाः थथे धाल, "थ्व परमप्रभुं छिपिंनापं फुक्कं वचनकथं चिनादीगु बाचायागु हि खः।"✡

मोशा सीनै पर्वतय्

9 अनं लिपा मोशा, हारून, नादाब, अबीह् व न्हयेम्ह थकालित च्वय् थहां वन।
10 इमिसं इस्राएलया परमेश्वरयात खन। परमेश्वर दनादीगु थाय् आकाश थें यचुगु नीलमणी थें खने दु।
11 दक्व इस्राएली नायःतय्सं परमेश्वरयात खंसां वयकलं इमित नाश यानामदी। अन हे इमिसं नयेगु त्वनेगु यात।
12 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "पर्वतय् जिथाय् थहां वा अले थन च्वँ। छं इमित स्यनेत जिं च्वयागु व्यवस्था व आज्ञायागु ल्वहंपौ छन्त बी।"
13 अले मोशा व वयात ग्वाहालि बीम्ह यहोशू परमेश्वरयागु पर्वतय् थहां वन।
14 वने न्ह्यः मोशां थकालितय्त थथे धाल, "जिपिं मवतले छिपिं थन पिया च्वनाच्वँ। हारून व हर छिपिंनापं च्वनी। सुयागुं ल्वापुख्यापु दःसा इमिथाय् वनेमा।"
15 मोशा पर्वतय् थहां वन अले सुपाँचं पर्वतयात त्वपुल।
16 परमप्रभुया जः सीनै पर्वतय् च्वन। अले सुपाँचं खुन्हु तक पर्वतयात त्वपुया तल। न्हय्न्हु खुन्हु परमप्रभुं सुपाँचं मोशायात सःतादिल।
17 इस्राएलीतय्गु मिखाय् परमप्रभुयागु जः पर्वतयागु च्वकाय् भस्म याइगु मि थें खनेदत।
18 अले मोशा सुपाँय्या दथुं पर्वतया च्वकाय् थहां वन। व अन पिइन्हु व पिइचा तक च्वन। ✡

25

नापलायेगु पाल दय्केत बी हःगु देछा

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
2 "जिगु निंतिं देछा हयेमाः धकाः इस्राएलीतय्त धा, जिगु निंतिं दुनुगलंनिसें बीगु मनदुपिं मनूतय्सं बी हःगु देछा छं का।
3 इमिगुपाखें कायेगु देछा थथे दु – लुँ, वहः, कँय,
4 वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु का व सूती कापः, च्वलेचिया सँ,
5 ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैचायागु छेंगु, डल्फिनया छेंगु, खयःसिँ,
6 पाल्चाया निंतिं जैतूनया चिकं, अभिषेक याइगु चिकं व नस्वाःगु गुँगु दय्केत मसला।
7 अले एपोद व छाती-पाताय् घाकेत थीथी मू वंगु थी।
8 "जि इमिगु दथुइ च्वनेत इमिसं जिगु निंतिं छगू नापलायेगु पाल दय्केमाः।
9 जिं छन्त क्यनेत्यनागु नमूनाकथं छं नापलायेगु पाल व उकियागु फुक्कं ज्वलं दय्कि।

बाचा चिनादीगु सन्दूक

10 "छं खयःसिँयागु १.१ मि. हाकः, ६६ से.मि. ब्या व ६६ से.मि. तःजाःगु छगः सन्दूक दय्केमाः।✡
11 उकियागु दुने व पिने भिंगु लुं भुनाब्यु। अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दय्कि।
12 उकिया निंतिं लुँयागु प्यचाः चाः दय्काः उकियात सन्दूया प्यंगू ख्वःलय् तयाब्यु। थ्व छखे निचाः व मेखे निचाः तयाब्यु।
13 अले खयःसिँयागु निपु न्वः दय्कि अले उकियात लुं हिनाब्यु।
14 सन्दूक क्वबीत न्वःत निखें दुगु चालय् ति।
15 उपिं न्वःत सन्दूया चाकलय् हे दयाच्वनेमाः। उपिं अनं लिकाये मते।
16 अले जिं छन्त बीत्यनागु बाचाया पौतयत सन्दूइ तयाब्यु।
17 "अले भिंगु लुँयागु १.१ मि. हाकः, ६६ से.मि. ब्या दुगु छगू प्रायश्चितया कृपा-आसन दय्कि।✡
18 मुगलं दायाः लुँया निम्ह करूब दय्कि।
19 करूबतय्त प्रायश्चितया कृपा-आसनया निखें सिथय् तयाब्यु। करूबतय्त व प्रायश्चितया कृपा-आसनयात छधी हे लुं दय्कि।
20 उपिं करूबतय्सं थथःगु पपू च्वय्पाखे चकंका च्वंगु व प्रायश्चितया कृपा-आसनयात थःगु पपूं त्वपुयातःगु जुइमाः। इमिगु ख्वाः चुलिंचू प्रायश्चितया कृपा-आसनपाखे स्वयकातःगु जुइमाः।
21 जिं छन्त बीत्यनागु बाचाया पौ सन्दूया दुने तिं। अले प्रायश्चितया कृपा-आसनयात सन्दूया घःने तयाब्यु।

✡ **24:8** २४:८ मत्ती २६:२८; मर्क १४:२४; लूक २२:२०; १ कोर ११:२५; हिब ९:१९-२०; १०:२९ ✡ **24:18** २४:१८ व्य ९:९ ✡ **25:1** २५:१-९ प्रस ३५:४-९ ✡ **25:10** २५:१०-२२ प्रस ३७:१-९ ✡ **25:17** २५:१७ हिब ९:५

22 अन जिं छनापं नाप लाये। प्रायश्चितया कृपा-आसन च्वय् निम्ह कस्बतय्गु दथुं इस्राएलीतय्गु निंतिं फुक्कं उजं जिं छन्त बी।

छायेहःगु मरि तइगु तेबिल

23 "छं खयःसिँयागु ८८ से.मि. हाकः, ४४ से.मि. ब्या व ६६ से.मि. तःजाःगु छगू तेबिल दय्कि।✡
24 उकियात भिंगु लुं भुनाब्यु, अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दय्कि।
25 उकिया प्यखेरं ८ से.मि. ब्या दुगु बाला नं दय्कि। अले प्यखेरं सिधालय् लुँयागु मेगु बाला दय्कि।
26 तेबिलया निंतिं लुँयागु प्यचाः चाः दय्काः चाःतय्त प्यंगू तुति च्वय् प्यखें कुन्चाय् तयाब्यु।
27 तेबिल ल्हनीगु न्वःत कताकेत चाः बाला लिक्कसं दयेमाः।
28 थ्व न्वःत खयःसिँयागु दय्कि, अले लुं भुनाब्यु। व हे न्वलं जक तेबिल क्वबीगु यायेमाः।
29 उकियागु पाःचागु थल, आम्खुरा व त्वँसाबलि प्वंकेगु कस्वा व ख्वल्चा भिंगु लुँयागु जुइमाः।
30 तेबिलय् जिगु न्ह्यःने न्ह्यावलें देछाःगु मरि तयेगु या।✡

लुँयागु त्वाःदेवा

31 "छं भिंगु लुँयागु छगू त्वाःदेवा मुगलं दायाः दय्कि। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुक्कं भिंगु लुँयागु छगू हे कुचां दय्कि।✡
32 उकियागु खुपु कचा पिनेपाखे पिहां वःगु जुइमाः। स्वपु कचा त्वाःदेवाया छखेपाखे अले स्वपु कचा मेखेपाखे।
33 छगू कचाय् मर्स्या बरांयागु स्वांफ्वः थें च्वंगु स्वंगः ख्वल्चा व नापं मुखू वयाच्वंगु स्वां व स्वांफ्वः दयेमाः। अले मेगुपाखे नं व थें हे स्वपु कचात पिहां वयाच्वनेमाः। थुकथं अन खुपु कचा दयेमाः।
34 त्वाःदेवाया चुइ मर्स्या बरांया स्वांफ्वः थें च्वंगु प्यंगः ख्वल्चा, मुखू वयाच्वंगु स्वां व स्वांफ्वः नापं दयेमाः।
35 चुं पिहां वःगु स्वज्व कचात मध्ये न्हापांगु ज्वः काचाया दथुइ छगूगु ग्वः, निगूगु ज्वःया दथुइ निगूगु ग्वः, स्वंगूगु ज्वःया दथुइ स्वंगूगु ग्वः दय्कि।
36 त्वाःदेवा, उकियागु मुखू व कचात मुगलं दायातःगु भिंगु लुँयागु छगू हे कुचायागु जुइमाः।
37 "उकी न्हय्पाः पाल्चा दय्कि। उपिं पाल्चाय् त्वाःदेवाया न्ह्याःनेपाखे जः बीत मत च्याका ब्यु।
38 त्वाःदेवायात माःगु चिन्ता व किस्ति नं भिंगु लुँयागु जुइमाः।
39 स्विन्याग् किलोग्राम* भिंगु लुं त्वाःदेवा व उकियात माःमाःगु ज्वलं दय्कि।
40 जिं छन्त गुँच्वकाय् क्यनागु नमूनाकथं थ्व फुक्कं बांलाक दय्कि।" ✡

26

पवित्र पाल त्वपुइगु इलां

1 "छं झिपाः भिंगु वँचुगु प्याजी व ह्याउँगु रंगयागु सूती कापःयागु पवित्र पाल त्वपुइगु इलां दय्कि। ज्या सःम्ह शिल्पकारयात कापतय् भिंगु भिंगु कां कस्बया बुत्ता भरय् याकेब्यु।✡
2 छपाः छपाः कापः १२ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुइमाः। फुक्क कापः अपाय्कू हे जुइमाः।
3 न्याकू कापःयात स्वाना छकू हे या। अले मेगु न्याकू कापःयात नं अथे हे या।
4 न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दय्कि। अथे हे लिपाः स्वाःगु कापःया सिथय् सिथय् नं वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दय्कि।
5 अले न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् नेय्गू स्वःतिपाँय् अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया सिथय् नं नेय्गू स्वःतिपाँय् दय्कि। स्वःतिपाँय् चुलिचू लाःगु जुइमाः।
6 अनंलि लुँयागु अंकुसि दय्काः थुपिं अंकुसिं निकू कापःयात छकू यानाः स्वानाब्यु। थुकथं निकू कापः छकू जुइ।
7 "अनंलि थ्व कापःया इलायात त्वपुयेत च्वलय्चिगु सँयागु झिंछकू कापः दय्कि।
8 छपाः छपाः कापः १३ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुइमाः। फुक्क कापः अपाय्कू हे जुइमाः।
9 न्याकू कापःयात स्वाना छकू या, अले मेगु खुकू कापःयात स्वाना छकू या। खुकूगु कापःयात धाःसा पालया न्ह्यःनें भचा लथ्या।
10 अले न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् नेय्गू स्वःतिपाँय् दय्कि, अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया सिथय् नं नेय्गू स्वःतिपाँय् तयाब्यु।
11 अनंलि कँय्यागु नेय्गू अंकुसि दय्काः स्वःतिपाँय्लय् तयाः निकू कापःयात छकू हे यानाः स्वानाब्यु।

✡ **25:23** २५:२३-३० प्रस ३७:१०-१६ ✡ **25:30** २५:३० लेवी २४:५-८ ✡ **25:31** २५:३१ प्रस ३७:१७-२४ * **25:39** २५:३९ स्विन्याग् किलोग्राम स्विन्याग् किलोग्राम धयागु छगू तोडा खः ✡ **25:40** २५:४० प्रे ७:४४; हिब ८:५ ✡ **26:1** २६:१-३७ प्रस ३६:८-३८

12-13 पवित्र पाल त्वपुइबलय् इलांया निगूगु तँ पच्छिमपाखें छगू मिटर ति, दच्छिन व उत्तरपाखें धाःसा बच्छि मिटर क्वखायेमाः।
14 थ्व हे इलांया निगूगु तँया घःने हानं नितँ तयेमाः। छगू ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगूयागु व मेगु डल्फिनया छेंगूयागु।

पवित्र पालया सिँपौ

15 “पवित्र पालया इलां दिकेत खयःसिँया सिँपौ धंस्वाकाः दय्कि।
16 फुक्क सिँपौ ४ मिटर हाकः व ६६ से.मि. ब्या दुगु जुइमाः।
17 फुक्क सिँपतिइ निगः निगः चूल तानाः स्वानातयेमाः। पवित्र पालया फुक्क सिँपौत थुकथं हे दय्केमाः।
18 पवित्र पालया दच्छिनपाखे तयेत निइपौ सिँपौ दय्कि।
19 निइपौ सिँपौया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दय्कि। फुक्क सिँपौया तःलय् निगू निगू लिधंसा।
20 पवित्र पालया उत्तरपाखे तयेत निइपौ सिँपौ दय्कि।
21 अले निइपौ सिँपौया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दय्कि। फुक्क सिँपौया तःलय् निगू निगू लिधंसा।
22 पवित्र पाल ल्युने पच्छिमपाखे तयेत खुपौ सिँपौ दय्कि।
23 अले ल्यूनेया निगू कुन्चाया निंतिं निइपौ सिँपौ दय्कि।
24 थुपिं निपतिं च्वंनिसें क्वथ्यंक देतनातःगु जुइमाः।
25 थुकथं अन फुक्कं यानाः च्यापौ सिपौं दयेमाः। अले छपौ सिँपौया तःलय् निगू निगू यानाः झिंखुगू वहःयागु लिधंसा दयेमाः।
26 “छं खयःसिँयागु झिंन्यागू खगः दय्कि अर्थात दच्छिनपाखे न्यागू खगः,
27 उत्तरपाखे न्यागू खगः व पच्छिमपाखे न्यागू खगः।
28 सिँपौतय् दथुइ दुगु खगः धाःसा छगू कुनं मेगु कुनय् तक थ्यंगु छगू हे खगः जुइमाः।
29 अले सिँपौयात लुं हिनाब्यु। खगः दिकेगु चाःचात नं लुं हिनाब्यु। खगःयात नं लुं हिनाब्यु।
30 “जिं छन्त गुँच्वकाय् क्यनागु नमूनाकथं पवित्र पाल दय्कि।

महा-पवित्रगु थाय्या पर्दा

31 “अले वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु पर्दा दय्कि। उकी ज्या सःम्ह शिल्पकारयात भिंगु कां करूबया बुत्ता भरय् याकेब्यु।
32 उकियात वहःयागु प्यंगू लिधंसाया घःने च्वंगु लुं हिनातःगु पर्दा खयः सिमायागु प्यंगः थामय् अंकुसि काकाः यख्खानाब्यु।
33 थथे अंकुसि काकाः पर्दा यख्खाये धुंकाः उकिया ल्युने बाचाया सनू ति। व पर्दानं महा-पवित्र थाय्यात पवित्र थासं अलग्ग तयाबी।✡
34 “महा-पवित्रगु थासय् बाचाया सनूया घःने प्रायश्चितया कृपा-आसन तयाब्यु।
35 अले पर्दा पिने पवित्र थाय्या उत्तरपाखे तेबिल ति, अथे हे पवित्र थाय्या दच्छिनपाखे तेबिलया चुलिंचू त्वाःदेवा ति।

पवित्र पालया लुखायागु पर्दा

36 “पालया लुखाय् तयेत वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु बुत्ता भरय् यानातःगु पर्दा दय्कि।
37 थ्व पर्दाया निंतिं खयःसिँयागु न्यागः थां दय्कि। उकियात लुं हिनाब्यु। उकिया अंकुसि लुँयागु जुइमाः। अले न्यागः थांया निंतिं कँय्यागु न्यागू लिधंसा दय्कि।”

27

होमबलिया वेदी

1 “छं खयःसिँयागु २.२ मि. हाकः, २.२ मि. ब्या व १.३ मि. तजाःदुगु छगू प्यकुंलाःगु वेदी दय्कि।✡
2 उकिया प्यकुनय् छपु छपु नेक् दय्कि। फुक्क नेक् व वेदी छगू हे सिँ कुचायागु जुइमाः। वेदीयात कँय्नं भुनाब्यु।
3 वेदीया नउ तयेगु थल, नउ तुइगु चतं, बाता, ला लिकायेगु नत् व मिथल दय्कि। थुपिं फुक्क कँय्यागु जुइमाः।
4 उकिया निंतिं कँय्यागु छगू चालिंचा दय्कि, वेदी क्वबीत प्यखें कँय्यागु हे प्यचाः चाः दय्कि।
5 चालिंचायात वेदीया दुने प्यखेंया सिइ दिकाब्यु। थथे तयेबलय् जालि वेदीया दथुइ तक थ्यनेमाः।
6 वेदीया निंतिं खयःसिँयागु न्वःत दय्काः कँय्नं हिनाब्यु।
7 वेदी क्वबीत वेदीया निखेंया चालय् न्वः दुछ्व।
8 सिँपौयागु वेदी फुसुलु दय्कि। जिं छन्त गुँच्वकाय् क्यनागु नमूनाकथं होमबलिया वेदी दय्कि।

✡ **26:33** २६:३३ हिब ६:१९; ९:३–५ ✡ **27:1** २७:१–८ प्रस ३८:१–७

नापलायेगु पालया चुक

9 “पवित्र पालया चुक दय्केत प्यखेरं ख्वातुगु कापतं ग्व। उकिया दच्छिन ब्व ४४ मिटर हाकः दुगु जुइमाः। थुपिं ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दय्कूगु जुइमाः।✡
10 उकियागु निंतिं निइगू कँय्यागु लिधंसाय् निइगः हे कँय्यागु थां दयेमाः। थांतय्गु अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुइमाः।
11 अथे हे उत्तरया ब्वया निंतिं नं ४४ मिटर हाकः दुगु ख्वातुगु कापः दयेमाः। अले उकियागु थांत निइगः व लिधंसा नं कँय्यागु निइगः हे दयेमाः। अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुइमाः।
12 चुकया पच्छिमपाखे २२ मिटर हाकःगु ख्वातुगु कापः व उकिया निंतिं झिगः थां व झिगू लिधंसा दयेमाः।
13 चुकया पुर्बपाखेया ब्या २२ मिटर जुइमाः।
14-15 ध्वाखाया निखें ६.५ मि. ६.५ मि. हाकःगु ख्वातुगु कापः दयेमाः अले उकिया निंतिं स्वंगः स्वंगः थां व लिधंसा दयेमाः।
16 “चुकया ध्वाखाया निंतिं वँच्चुगु, प्याजीगु ह्याउँगु भिंगु सूती कापःतय् बुत्ता भरय् यानातःगु ९ मिटर हाकःगु पर्दा दय्कि। थुकियात प्यंगः थां व प्यंगू लिधंसा दयेमाः।
17 चुकया प्यखें च्वंगु थांत वहःयागु डण्डीत नापं स्वानाच्वंगु, उकियागु अंकुसि वहःयागु व लिधंसा कँय्यागु जुइमाः।
18 चुक ४४ मिटर हाकः व २२ मिटर ब्या दुगु जुइमाः। अले जाः २.२ मि. दयेमाः। ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कायागु व लिधंसा कँय्यागु जुइमाः।
19 पालय् छ्यलिगु फुक्क थलबल, पालया की व चुकया की कँय्यागु जुइमाः।

त्वाःदेवाया निंतिं चिकं

20 “अले छं इस्राएलीतय्त न्हि न्हि त्वाःदेवा मदिक्क च्याकेत भिंगु जैतूनया चिकं हजि धकाः उजं ब्यु।✡
21 पवित्र पालय् बाचा चिनातःगु सन्पूया न्ह्याःने च्वंगु पर्दाया पिने हारून व वया काय्पिन्सं सन्ध्याकाः ई निसें सुथय् तक परमप्रभुया न्ह्याःने पाल्चा मदिक्क च्याकेमाः। थ्व उजं इस्राएलीं व वया सन्तानयात न्ह्याबलेंया निंतिं जुइमाः।”

28

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया वसः

1 “छं इस्राएलीतय् दथुं छिमि दाजु हारून व वया काय्पिं नादाब, अबीहु, एलाजार व ईतामारयात जिगु निंतिं पुजाहारीया ज्या यायेत थःथाय् हजि। ✡
2 छं छिमि दाजु हारूनया निंतिं पवित्रगु वसः दय्कि। उकिं वयात इज्जत बी अले बांलाकी।
3 जिं बुद्धि बियातयापिं थज्याःगु ज्या यायेफुपिं फुक्कसित सःती। इमित हारूनया निंतिं वसः सुइत उजं ब्यु। अले हारूनं पुजाहारी अभिषेक जुयाः जिगु सेवा याइ।
4 इमिसं सुइमाःगु वसः थथे दु– छातिपाता, एपोद, पुजाहारीया लं, जामालं, बेतालि व जँनी। इमिसं छिमि दाजु हारून व वया काय्पिन्सं पुजाहारीया ज्या यायेगु निंतिं थुकथं पवित्र वसःत दय्केमाः।
5 इमिसं वँच्चुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु रंगयागु व लुँयागु का, अले भिंगु सूती कापः छ्यलेमाः।

एपोद

6 “इमिसं एपोद वँच्चुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु रंगयागु का, लुँयागु का व भिंगु सूती कापःयागु स्यल्लाक सुइमाः।
7 अले थ्वयात कन्ताकातयेत निखेंया ब्वहलय् निगू ब्वहःकुचा स्वानातःगु जुइमाः।
8 एपोदया घःने वँच्चुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु कां व लुँयागु कां हे बांलाक थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु जँनी दयेमाः।
9 “छं निकू आनिक्स थी कयाः उकी इस्राएलया काय्पिनिगु नां क्यु।
10 जन्मदिं कथं इपिं मध्ये खुम्हय्सिगु नां छगः ल्वहंचाय् व मेपिं खुम्हय्सिगु नां मेगु ल्वहंचाय् क्यु।
11 ल्वहंकःमिं ल्वहँतय् कतां कियेगु ज्या याइगु थें हे निगलं आनिक्स थीलय् इस्राएलया काय्पिनिगु नां क्यु। अले उकियात लुँयागु फाकुनय् थुनाः ब्यु।
12 इस्राएलया झिंनिगू कुलया लुमन्ति कथं हारूनं थ्व निकुतिं ल्वहंयात ब्वहलय् तयाब्यु। थुकथं वं पवित्र पालय् वनीबलय् इमिगु नां घानावनी। उकिं जि परमप्रभुं थः मनूतय्त न्ह्याबलें लुमंकी।
13 छं लुँयागु फाकुं दय्कि।
14 अले लुँयागु निलातःगु निपु सिखः दय्कि। थ्व सिखःयात फाकुनय् स्वानाब्यु।

✡ **27:9** २७:९-१९ प्रस ३८:९-२० ✡ **27:20** २७:२०-२१ लेवी २४:१-४ ✡ **28:1** २८:१-१४ प्रस ३९:१-७

छातिपाता

15 "न्याय यायेत दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया निंतिं स्यल्लाःगु छातिपाता दय्कि। थ्व छातिपाता एपोद थें हे लुँयागु, वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु जुइमाः।✡

16 थ्व प्यकुंलाःगु व निबः यानाः लथ्यानातःगु जुइमाः। अले थुकिया हाकः व ब्या क्वलाछि क्वलाछि दयेमाः।

17 थुकी प्यइवः यानाः थीथी मणि थुनाब्यु। न्हापांगु इवलय् मानिक, पुष्पराज व फिरोजा,

18 निगूगु इवलय् प्याजी रंगयागु मणि, नीलम व पन्ना,

19 स्वंगूगु इवलय् कार्नेलेन, अकिक व प्याजी रंगयागु मणि।

20 प्यंगूगु इवलय् पुखराज, कार्नेलेन व जास्पर दयेमाः। थ्व फुक्कयात लुँयागु फाकुनय् थुनेमाः।

21 इस्राएलया झिनिम्ह कायपिनिगु नांकथं झिनिगः मणिया थी दयेमाः। झिनिगलय् हे झिनिगू कुलयागु नां कियातयेमाः।

22 "छातिपातायात एपोदय् घायेत भिंगु लुँयागु निलातःगु सिखः दय्कि।

23 अले लुँयागु निचाः चाः दय्काः उकियात छातिपाताया निखेंया कुनय् सुयाब्यु।

24 लुँयागु निपुं सिखःयात छातिपाताय् च्वंगु निचालं लुँचालय् चिनाब्यु।

25 लुँयागु सिखःया मेगु च्वःयात एपोदया ब्वहलय् न्ह्याःने च्वंगु लुँयागु फाकुनय् चिनाब्यु।

26 लुँयागु मेगु निचाः चाः दय्काः छातिपाताया ल्यूनेया च्वःपाखे एपोदया जँनी नापसं उकियात सुयाब्यु।

27 हानं मेगु निचाः लुँयागु चाः दय्काः जँनी चिनातःगु गथिया च्वसं सुयाब्यु।

28 छातिपाताया चाः व एपोदया चाःयात वँचुगु पुतुं चिनाः जनीनापं स्वानाब्यु। थुकिं यानाः छातिपाता एपोदय् थुखे उखे सनी मखु।

29 "हास्न पवित्र थासय् दुहां वनीबलय् परमेश्वरं सदां लुमंकेमा धकाः वं इस्राएलया कायपिनिगु नां कियातःगु न्याययाया छातिपाता नुगःया च्वय् घानाः वनेमा।

30 न्याययाया छातिपाताय् 'ऊरीम' व 'तुम्मीम' ति। थुकिं हास्न परमप्रभुया न्ह्याःने वनीबलय् उपिं न्ह्याबलें वयाके दयाच्वनेमाः। थुकथं परमप्रभुया न्ह्याःने वनीबलय् हास्नं थःगु नुगःया च्वय् न्ह्याबलें इस्राएलीतय्गु न्याय यायेगु ज्याभः घानावनी।✡

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया मेगु वसः

31 "एपोदया दुने फीगु पुजाहारीया लं ब्याक्क वँचुगु कापःयागु सु।✡

32 दथुइलाक छ्यं दुछ्वयेत प्वाः दयेमाः अले मगुइमा धकाः गःतांया छचाःखेरं कापः सुया तयेमाः।

33 पुजाहारीया लं सिथय् छचाःखेरं वँचुगु, प्याजी व ह्याउँगु कां धालेग्वः सुयाः घायेमाः, उकियागु दथुइ दथुइ लुँयागु गं नं घायेमाः।

34 लुँयागु गं व धालेग्वःयात छगः छगः यानाः पुजाहारीया लं सिथय् छचाःखेरं अतः गाय्काः घायेमाः।

35 हास्नं पवित्र थासय् परमप्रभुया सेवा याः वनीबलय् थ्व लं फीमाः। अले दुहां पिहां जुइबलय् थुकी घानातःगु गंया सः ताये दयेमा। थुकिं हास्न मसीनि धकाः सी दइ।

36 "छं भिंगु लुँयागु बाला छगू दय्काः उकी 'परमप्रभुया निंतिं पवित्र' धकाः क्यु।

37 थुकियात वँचुगु कां बेतालिइ च्यु। थ्व बेतालिया न्ह्याःने लायेमाः।

38 थ्व हास्नया कपालय् दयेमाः। अले इस्राएलीतय्सं छाःगु फुक्क देछा परमप्रभुं फयाः कयादी। छुं जुयाः थुपिं पवित्र देछा हःगुलिइ दोष दत धाःसा फुक्क दोष हास्नं फयेमाः। इपिं परमप्रभुया न्ह्याःने नाले बहःगु जुइमा धकाः व न्ह्याबलें वया कपालय् दयाच्वनी।

39 "जामालं भिंगु सूती कापःयागु सु। अले बेतालि नं भिंगु सूती कापःयागु हे सु। जँनी नं बुत्ता थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु दय्कि।

पुजाहारीया वसः

40 "छं हास्नया कायपिनिगु निंतिं जामालं, बेतालि व जँनी दय्कि। उकिं इमित इज्जत बी अले बांलाकी।

41 छं थ्व वसः थः दाजु हास्न व वया कायपिन्त फिकाः इमित अभिषेक या। इमित पवित्र या। थथे इमित पलिस्था याये धुंकाः इमिसं पुजाहारी जुयाः जिगु सेवा याये फइ।

42 "छं इमिगु म्ह त्वपुयेत सूती कापःयागु दुने न्ह्यायेगु बागः सुर्वाः सु। थ्व जँनिसें खम्पातक वयेमाः।

43 हास्न व वया कायपिन्सं पवित्र पालय् दुहां वनेबलय् व वेदीया न्ह्याःने सेवा यायेत वनेबलय् थ्व वसः फिनावनेमाः। थुकथं इपिं दोषी ठहरे मजुइमा अले मसीमा।"

✡ **28:15** २८:१५-३० प्रस ३९:८-२१ ✡ **28:30** २८:३० गन्ती २७:२१; व्य ३३:८; एज्र २:६३; नहे ७:६५ ✡ **28:31** २८:३१-४३ प्रस ३९:२२-३१

“थ्व हास्न व वया सन्तानयात नं न्ह्याबलेंया निंतिं नियम जुल।”

29

पुजाहारीतय्गु अभिषेक
लेवी ८:१-३६

1 “हास्न व वया काय्पिन्त जिगु सेवा यायेत पलिस्था यायेबलय् छं यायेमाःगु ज्या थ्व हे खः, छम्ह खू मदुम्ह द्वहंचा व
निम्ह खू मदुपिं भ्याःचा हजि।✡
2 सोडा मतःगु भिंगु छुचुं कयाः चिकं ल्वाकछ्यानातःगु मरि व चिकनं बुलातःगु सालुगु मरि दय्कि।
3 थ्व मरि छगः दालाचाय् तयाः द्वहंचा व निम्हं भ्याःचानापं हजि।
4 अनंलि हास्न व वया काय्पिन्त नापलायेगु पालया ध्वाखा लिक्क हयाः म्वःल्हुकि।
5 वसः हयाः हास्नयात जामालं, पुजाहारीया लं, एपोद व छातिपाता फिकाः बांलाक थानातःगु जँनी एपोदया घःने चिनाब्यु।
6 अले वयागु छेनय् बेतालि चिनाः बेतालिया न्ह्याःने लुँ बाला तयाब्यु।
7 अनं लिपा अभिषेक याइगु चिकं कयाः वयागु छेनय् प्वंका अभिषेक या।
8 अले वया काय्पिन्त हयाः इमित जामालं फिकाब्यु।
9 अले जँनी चिकाः इमित बेतालि हिनाब्यु। थ्गु ज्यापाखें हास्नया सन्तानतय्सं पुजाहारीया सेवा न्ह्याबलें यायेमाः। थुकथं
छं हास्न व वया काय्पिन्त अभिषेक या।
10 “अनं लिपा व द्वहंचा नापलायेगु पालया ध्वाखाय् हजि, अले हास्न व वया काय्पिन्सं द्वहंचाया छेनय् थथःगु ल्हाः
तयेमाः।
11 अले व द्वहंचायात परमप्रभुया न्ह्याःने नापलायेगु पालया ध्वाखाय् बां ब्यु।
12 द्वहंचाया हि भतिचा थःगु पतिंचां कयाः वेदीया नेकुलिइ तिकाब्यु। ल्यं दुगु हि धाःसा वेदीया तःलय् प्वंकाब्यु।
13 अले छं आतापति भ्वरि त्वपुइगु फुक्क दाः, सैं त्वपुइगु पिलि व दाःनापया निगलं जलासैं कयाः वेदीइ छ्वय्की।
14 द्वहंचाया ला, छेंगू व सउ धाःसा छाउनी पिने मिइ छ्वय्काछ्व। व पापबलि खः।
15 “छं छम्ह भ्याःचा नं का, अले हास्न व वया काय्पिन्सं चिधिकःम्ह भ्याःचायागु छेनय् थथःगु ल्हाः तयेमाः।
16 व भ्याःचायात स्यानाः वयागु हि वेदीया जःखः छ्वाकाब्यु।
17 व भ्याःचाया ला कुचा कुचा यानाः छ्यं अले आतापति भ्वरि व तुति लखं सिलाः ला कुचात व छ्यं नापं वेदीइ तयाब्यु।
18 भ्याःचाया म्ह छम्हं वेदीइ छ्वय्काछ्व। थ्व परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा, नस्वाःगु होमबलि खः।✡
19 “छं मेम्ह छम्ह भ्याःचा का, अले हास्न व वया काय्पिन्सं भ्याःचायागु छेनय् थथःगु ल्हाः तयेमाः।
20 वयात स्यानाः भतिचा हि कयाः हास्न व वया काय्पिनिगु जव जव न्हाय्पंया ज्वालय्, जव जव ल्हाःया बुरा-पतिंचाय्
व जव जव तुतिया बुरा-पतिंचाय् तिकाब्यु। अले हि वेदीया जःखः छ्वाकाब्यु।
21 अले वेदीइ च्वंगु हि व अभिषेकया भतिचा चिकं कयाः हास्न व वया वसतय् अले वया काय्पिं व इमिगु वसतय् नं
छ्वाकाब्यु। थथे हास्न, वया काय्पिं व इमिगु वसः शुद्ध जुइ।
22 “छं भ्याःचायागु दाः, दाःखाःगु न्हिप्यं, आतापुति-भ्वरी त्वपुइगु फुक्क दाः, सैं त्वपुइगु पिलि, दाः नापंया निगलं जलासैं
व जव खम्पा का। थ्व अभिषेकयाम्ह भ्याःचा खः।
23 परमप्रभुया न्ह्याःने दुगु दालां सोडा मतःगु छपा मरि, छगः ग्वारमरि व चिकनं बुलातःगु मरि कयाः
24 व फुक्कं हास्न व वया काय्पिनिगु ल्हातय् तयाब्यु। अले परमप्रभुया न्ह्याःने संकाबीगु बलिकथं देछा।
25 अनंलि व फुक्कयात इमिगु ल्हातं कयाः परमप्रभुयात यःगु नस्वाःकथं वय्कःयात विशेष देछा, होमबलिया वेदीइ
छ्वय्काब्यु। थ्व परमप्रभुयात मिं छाःगु बलि खः।
26 हास्नया अभिषेकयाम्ह भ्याःचायागु ह्याकुला कयाः परमप्रभुया न्ह्याःने संकि। थ्व छंगु हे ब्व जुइ।
27 “लिपतय् हास्नया अभिषेकयाम्ह भ्याःचाया ह्याकुला व खम्पा कयाः परमप्रभुया न्ह्याःने संकाबीगु बलिकथं संकि, थ्व
छिमिगु हे ब्व जुइ।
28 अले इस्राएलयापिं मनूतय्सं थ्व ब्वःयात हास्न व वया काय्पिन्त बी। इस्राएलयापिं मनूतय्सं परमप्रभुयात मेलबलि
छाइबलय् थ्व ब्व न्ह्याबलें पुजाहारीतय्गु जुइ। थ्व ब्व पुजाहारीतय्त बीबलय् परमप्रभुयात ब्यूगु थें हे जुइ।
29-30 हास्न सी धुंकाः वयागु पुजाहारीया वसः वया लिपा पुजाहारी जुइम्ह वया सन्तानयात बीमाः। अले अभिषेकया
ज्याइ्वलय् न्हयन्हु तक वं व वसः फिनाः पवित्र पालय् ज्या यानाः नापलायेगु पालय् च्वनेमाः।
31 “अले अभिषेक यायेत हःम्ह भ्याःचायागु ला कयाः चुकय् छथाय् दय्कि।
32 इमिसं व भ्याःचायागु ला व दालाय् दुगु मरि नापलायेगु पालया दुने ध्वाखाया लिक्क च्वनाः नयेमाः।

✡ **29:1** २९:१-३७ लेवी ८:१-३६ ✡ **29:18** २९:१८ एफि ५:२; फिलि ४:१८

33 इमिसं पलिस्था यायेत व प्रायश्चित यायेत देछाःगु इमिसं नये ज्यू। व पवित्र जूगुलि मेपिन्सं नये मज्यू।
34 अभिषेक यायेत हःम्ह भ्याःचायागु ला व मरि छुं सुथय् तक ल्यन धाःसा व ल्यं दुगु मिइ छवय्काछ्व। व नये मज्यू छाय्धाःसा व पवित्र खः।
35 “न्हय्न्हु तक जिं छन्त बियागु फुक्कं आज्ञा कथं हारून व वया काय्पिन्त पलिस्था या।
36 छं न्हियान्हिथं प्रायश्चित यायेत पापबलियाम्ह द्वहंचा बां बीमाः। थुकिया हि कयाः वेदीयात शुद्ध या, अले वेदीयात पवित्र यायेत जैतूनया चिकनं अभिषेक या।
37 न्हय्न्हु तक छं वेदीया निंतिं प्रायश्चित यानाः उकिं व शुद्ध जुइ। अले वेदी तच्वकं पवित्र जुइ। व उकियात थ्यूगु न्ह्यागु नं पवित्र जुइ।

न्हियान्हिथं बां बीगु

लेवी ६:८-१३; गन्ती २८:१-८

38 “अले छं वेदीइ न्हियान्हिथं मदिक्क छायेमाःगु खँ थुपिं हे खः – दच्छि दुपिं निम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचात।✡
39 छम्ह सुथय् अले मेम्ह सन्ध्याकाः इलय् छा।
40 छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचानापं भिंगु छग्गू हीनया प्यब्वय् छब्व* जैतूनया चिकनय् न्हायातःगु एपाया झिब्वय् छब्व† भिंगु छुचुं अले त्वँसाबलिया निंतिं छग्गू हीनया प्यब्वय् छब्व दाखमध छा।
41 मेम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा सन्ध्याकाः इलय् छा। सुथय् थें अन्नबलि व त्वँसाबलि नापं छायेमाः। थ्व परमप्रभुया निंतिं नस्वाःगु विशेष देछा जुइ।
42 “छिमि पुस्तां पुस्ता तक नापलायेगु पालया ध्वाखाया लिक्क परमप्रभुया न्ह्यःने मदिक्क होमबलि छाना च्वनेमाः। नापलायेगु पालय् जि छनापं खँ ल्हायेत नापलाः वये।
43 इस्राएलीत नापं जि व हे थासय् नापला वये। अले व थाय् जिगु महिमां पवित्र जुइ।
44 “थुकथं जिं नापलायेगु पालयात व वेदीयात पवित्र याये। अले हारून व वया काय्पिन्त जिगु निंतिं पुजाहारी जुयाः सेवा याकेत अभिषेक याये।
45 जि इस्राएलीतय्गु दथुइ बाय् च्वने, अले जि इमि परमेश्वर जुइ।
46 जि इमि दथुइ बाय् च्वनेत इमित मिश्र देशं पितहयाम्ह परमप्रभु इमि परमेश्वर खः धकाः इमिसं सी। जि परमप्रभु इमि परमेश्वर खः।”

30

गुँगू थनेगु वेदी

1 “छं गुँगू थनेत खयःसिँयागु छग्गू वेदी दय्कि।✡
2 व ४५ से.मि. ताहाकःगु, ४५ से.मि. ब्या दुगु ९० से.मि. जाः दुगु व प्यकुंलाःगु जुइमाः। उकिया नेकूत व वेदी छग्गू हे सिँ कुचाया जुइमाः।
3 उकिया च्वय्, प्यखेरं व नेकूतय्त भिंगु लुं भुनाब्यु। अले उकिया प्यखेरं लुँयागु बाला दय्कि।
4 वेदी क्वबीगु न्वः तयेत बालाया क्वय् निखेंपाखें निचाः चाः दय्कि।
5 न्वः खयःसिँयागु दय्काः लुं भुनाब्यु।
6 जिं छन्त नापलायेगु थाय् बाचाया सनूया घःने दुगु प्रायश्चितया कृपा-आसन खः। उकिया न्ह्यःने यख्खाया च्वंगु पर्दा पिने थ्व वेदी तयाब्यु।
7 “हारूनं सुथय् पतिकं पाल्चा मिलय् याइबलय् वेदीइ नस्वाःगु गुँगू थनेमाः।
8 हारूनं सन्ध्याकाः इलय् पाल्चा च्याकीबलय् गुँगू नं थनेमाः। थ्व गुँगू छिमि पुस्तां पुस्ता तक परमप्रभुया न्ह्यःने थनेगु यायेमाः।
9 व वेदीइ छं मेगु कथंयागु गुँगु, होमबलि, अन्नबलि व त्वँसाबलि छाय् मते।
10 हारूनं दँय् छक्वः वेदीया न्यकुली प्रायश्चित यायेमाः। छिमि पुस्ता पुस्ता तक दँय् छक्वः शुद्ध जुइगु बलिया हिं उकी प्रायश्चित यायेमाः। थ्व हे वेदी परमप्रभुयात तसकं पवित्र खः।”

प्रायश्चितया मू

11 अनं लिपा परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

✡ **29:38** २९:३८-४६ गन्ती २८:१-८ * **29:40** २९:४० हीनया प्यब्वय् छब्व थ्व छग्गू लिटर ति खः † **29:40** २९:४० एपाया झिब्वय् छब्व थ्व १ किलोग्राम ति खः ✡ **30:1** ३०:१-५ प्रस ३७:२५-२८

12 “छं इस्राएलीत ल्याः खाइबलय् इमिके महामारी मवयेमा धकाः फुक्कसिनं थथः ल्याःखाःगु इलय् परमप्रभुयात
छुत्कारायाव मू पुलेमाः। अले छं इमित ल्याःखाइबलय् महामारी वइ मखु।
13 मिजंम्ह मनूत ल्याःखाइबलय् इपिं छम्ह छम्हय्सिनं पवित्र पालया शेकेलकथं बच्छि शेकेल* बीमाः। थ्व छगू शेकेल
धयागु निइगू गेरा† खः। थ्व बच्छि शेकेल परमप्रभुयात देछा खः। पवित्र थाय्यागु शेकेलकथं छगू शेकेल १२ ग्राम वहः खः।✡
14 निइदँ व व स्वयाः थंपिं मनूत ल्याःखाइबलय् थथे परमप्रभुयात देछा बीमाः।
15 थःगु प्रायश्चितया लागिं परमप्रभुयात देछाः छाइबलय् तःमितय्सं बच्छि शेकेल स्वयाः अप्वः अले चीमितय्सं कम बी
मते।
16 इस्राएलीतय्के प्रायश्चितया धिबा कयाः नापलायेगु पालया सेवाया निंतिं छ्यला ब्यु। अले व छिमिगु प्राणया प्रायश्चित
यायेत परमप्रभुया न्ह्याःने इस्राएलतय्गु निंतिं लुमन्ति जुइमाः।”

ल्हाः सिलेगु बाता

17 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
18 “ल्हाः सिलेत कँय्यागु छगः बाता दय्कि। उकिया लिधंसा नं कँय्यागु हे जुइमाः। पवित्र पाल व होमबलिया वेदीया
दथुइ तयाः उकी लः तयाब्यु।✡
19 उकी हारून व वया काय्पिन्सं थथःगु ल्हाःतुति सिलेमाः।
20-21 इपिं पवित्र पालय् दुहां वनीबलय् वा वेदीया लिक्क विशेष देछा छवय्केत वनीबलय् इमिसं थथःगु ल्हाःतुति सिलेमाः।
मखुसा इपिं सी। थ्व हारून व वया लिपा वइपिं सन्तानयात तकं सदांया नियम जुल।”

अभिषेकया चिकं

22 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
23 “छं भिंगु भिंगु नस्वाःगु मसला– न्यासः शेकेल‡ छ्वालुगु मूर्, निसः व नेयग् शेकेल§ दालचिनी, निसः व नेय्ग् शेकेल
नस्वाःगु सिँ व
24 न्यासः शेकेल तेजपात। (थुपिं पवित्र पाल लागायागु शेकेलकथं जुइमाः।) अले छगू हीन* जैतूनया चिकं कयाः
25 अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं दय्कि। अत्तर दय्के सःम्हय्सिनं दय्कूगु थें दय्कि। व अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं जुइ।
26 अले व चिकनं पवित्र पाल, बाचाया सनू,
27 छायेहःगु मरि तयातःगु तेबिल व उकी माःमाःगु ज्वलं, त्वाःदेवा व उकिया ज्याभः, गुँगू थनेगु वेदी,
28 होमबलिया वेदी व उकिया थलबल, अले बाता व उकिया लिधंसा नापं फुक्कयात अभिषेक या।
29 छं थुपिं फुक्कयात पवित्र या अले उपिं तच्वकं पवित्र जुइ। सुनानं थथे अभिषेक यानातःगु मालतालयात थी व पवित्र
जुइ।
30 “हारून व वया काय्पिन्त अभिषेक यानाः पवित्र या। इमिसं पुजाहारी जुयाः जिगु सेवा यायेमाः।
31 इस्राएलीतय्त थथे धा, ‘थ्व छिमि पुस्तां पुस्ता तक जिगु निंतिं अभिषेकया पवित्र चिकं जुइमाः।
32 थ्व चिकं मनूयागु म्हय् प्वंके मते। थ्व पवित्र जूगुलि ल्वाकछ्यानाः थज्याःगु मेगु छुं दय्के मते। छिमिसं थज्याःगु
अभिषेकया चिकं पवित्र मानय् या।
33 सुं मनुखं थज्याःगु नस्वाःगु चिकं दय्कल धाःसा वा पुजाहारी मखुपिनिगु म्हय् तया ब्यूसां वयात थः मनूतय् दथुं पितिना
छ्वयेमाः।’ ”

नस्वाःगु गुँगू

34 हाकनं परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “नस्वाःगु मसला- थाकुराः, हिं व मेगु छता गुँगू थनेगु मसला भिंगु गुँगू नापं उति
उतिं कयाः
35 उकियागु नस्वाःगु ल्वाकछ्यानातःगु गुँगूया अत्तर दय्के सःम्हय्सिनं थें हे दय्कि। उकी चि नं तयेमाः। थ्व फुक्क भिंगु
व पवित्र जुइमाः।
36 उकियागु छुं ब्वःयात कयाः निनाः चुं दय्कि। महा पवित्र थासय् जि छनापं नापलाय्गु थासय् बाचाया सनूया न्ह्याःने थ्व
चुं ति। थज्याःगु गुँगू छिमिसं पवित्र मानय् या।
37 थुकथं ल्वाकछ्यानातःगु गुँगू छिमिसं थःगु हे निंतिं गुबलें दय्के मते। थुकियात छं परमप्रभुया न्ह्याःने पवित्र भाः प्यु।
38 सुनानं नस्वाःया लागि व थें च्वंक छुं दय्कल धाःसा वयात थः मनूतय् दथुं पितिना छ्वयेमाः।”

---

* **30:13** ३०:१३ बच्छि शेकेल थथे धयागु ६ ग्राम ति † **30:13** ३०:१३ निइगू गेरा थथे धयागु १२ ग्राम ति ✡ **30:13** ३०:१३ प्रस ३८:२५-२६; मत्ती १७:२४
✡ **30:18** ३०:१८ प्रस ३८:८ ✡ **30:22** ३०:२२-३८ प्रस ३७:२९ ‡ **30:23** ३०:२३ न्यासः शेकेल थ्व खुगू किलोग्राम ति § **30:23** ३०:२३ निसः व
नेय्ग् शेकेल स्वंगू किलोग्राम ति * **30:24** ३०:२४ छगू हीन प्यंगू लिटर

31

बजलेल व ओहोलीआबयात ल्यःगु

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
2 “स्व, जिं यहूदा कुलयाम्ह हूरया छय्, ऊरीया काय् बजलेलयात ल्ययागु दु।
3 अले जिं वयात परमेश्वरयागु आत्मां, सीपं, खुबीं व फुक्क कथंयागु ज्या यायेगु ज्ञानं जायका बियागु दु।
4 वं लुँ, वहः व कँय्यागु ज्या,
5 ल्वहं तछ्यानाः फाकुनय् थुनेगु ज्या, सिँयागु ज्या व फुक्क कथंयागु कारीगरीया ज्या याइ।
6 दान कुलयाम्ह अहीसामाकया काय् ओहोलीआबयात जिं वयात ग्वाहालि बीत ल्ययागु दु। जिं छन्त उजं बियागु फुक्कं दय्केत ज्याकःमितय्त नं सीप बियागु दु –
7 पवित्र पाल, बाचाया सनु, उकिया च्वय्यागु प्रायश्चितया कृपा-आसन व पालयागु ज्वलं,
8 तेबिल व उकिया ज्वलं, भिंगु लुँयागु त्वाःदेवा व उकिया ज्वलं व गुँगु थनेगु वेदी,
9 अले होमबलिया वेदी व उकिया फुक्कं थलबल, बाता व उकिया लिधंसा,
10 थानातःगु वसः, हारून पुजाहारीया पवित्र वसः व पुजाहारीया सेवा याइबलय् वया कायपिन्सं फीगु वसः,
11 अभिषेक यायेगु चिकं व पवित्र थासय् च्याकेत नस्वाःगु गुँगु, थ्व फुक्कं जिं छन्त बियागु उजंकथं हे इमिसं दय्केमाः।”

विश्रामबार हनेगु या

12 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
13 छं इस्राएलीतय्त थथे नं धा, “छिमिसं जिगु विश्रामबार हनेगु या। लिपाया पुस्ता पुस्ता तक थ्व जिगु व छिमिगु दथुइया चिं जुइ। जि छिमित पवित्र याइम्ह परमेश्वर खः धकाः छिमिसं सीका काइ।”
14 “ ‘छिमिसं विश्रामबार हनेगु यायेमाः। व छिमिगु निंतिं पवित्र खः। सुनां थुकियात मानय् याइ मखु वयात स्यानाछवयेमाः। सुनानं थुखुन्हु ज्या याइ वयात थः मनूतय् दथुं नाश यानाः छवयेमाः।
15 खुन्हु तक ज्या यायेमाः, अय्नं न्हय्न्हु खुन्हु आराम कायेगु दि खः। व परमप्रभुया निंतिं पवित्र खः। सुनानं विश्रामबार खुन्हु ज्या यात धाःसा वयात स्यानाहे छवयेमाः।✡
16 इस्राएलीतय्सं विश्रामबार हनेमाः, अले लिपा वइपिं पुस्तायात तकं सदांया नियमकथं थ्व दियात हनेगु या।
17 थ्व जिगु व इस्राएलीतय्गु दथुइ सदांया चिं जुइ। छाय्धाःसा परमप्रभुं खुन्हु बिकाः आकाश व पृथ्वी दय्कादिल, न्हय्न्हु खुन्हु धाःसा वय्कलं विश्राम कयादिल।’ ”✡
18 परमेश्वरं मोशा लिसें सीनै पर्वतय् खँ ल्हाये धुंकाः वय्कलं वयात थःगु पतिंचां च्वयादीगु निपाः ल्वहंपौ बियादिल।

32

लुँयाम्ह द्वहंचाया पुजा

व्य ९:९-१२

1 मनूतय्सं मोशायात गुँच्वकां क्वहां वयेत लिबाका च्वंगु खनाः हारूनयाथाय् मूं वनाः वयात थथे धाल, “जिमिगु न्ह्याः न्ह्यः वनेत घः दय्कादिसँ छाय्धाःसा जिमित मिश्रं पितहःम्ह मोशायात छु जुल जिमिसं मस्यू।”✡✡
2 अले हारूनं इमित धाल, “छिमि कलाः व काय् म्ह्याय्पिनिगु न्हाय्पनय् च्वंगु लुँया चाःचा त्वःकाः जिथाय् हजि।”
3 अले फुक्कं मनूतय्सं थथःगु न्हाय्पनय् च्वंगु लुँयागु चाःचा त्वःयाः हारूनयाथाय् हल।
4 वं उकियात इमिगु ल्हातं कयाः नाय्काः कतां कियाः उकिं छम्ह द्वहंचाया मूर्ति दय्कल। अले मनूतय्सं थःथवय् धाल, “हे इस्राएलीत, छिमित मिश्रं पितहःम्ह छिमि घः थ्व हे खः।” ✡
5 थ्व खनाः हारूनं द्वहंचाया न्ह्यःने छगू वेदी दय्कल। वं थथे धकाः च्वय्कल, “कन्हय् परमप्रभुया निंतिं छगू नखः जुइ।”
6 अले कन्हय् खुन्हु सुथय् न्हापां मनूतय्सं होमबलि छाल, अले मेलबलि नं हल। इपिं फेतुनाः नयेत्वने धुंकाः दनाः यःयःथें सन।✡
7 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “याकनं क्वय् क्वहां हुँ छाय्धाःसा छं मिश्रं पित हःपिं मनूत स्यनावने धुंकल।
8 इपिं जिं उजं बियागु लँपुपाखें याकनं हे फहिलाः मेखेपाखे वंगु दु। आः ला इमिसं थःगु निंतिं छम्ह द्वहंचाया मूर्ति दय्काः वयागु पुजायात, अले बलि छानाः थथे धाल, ‘हे इस्राएलीत, छिमित मिश्रपाखें पितहःम्ह घः थ्व हे खः।’ ”
9 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “जिं थुपिं मनूतय्त खनागु दु, थुपिं जिराहा मनूत खः।

✡ **31:1** ३१:१-११ प्रस ३५:३०–३६:१ ✡ **31:15** ३१:१५ प्रस २०:८-११; २३:१२; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३; व्य ५:१२-१४ ✡ **31:17** ३१:१७ प्रस २०:११
✡ **32:1** ३२:१-३५ व्य ९:६-२९ ✡ **32:1** ३२:१ प्रे ७:४० ✡ **32:4** ३२:४ १ राज १२:२८; प्रे ७:४१ ✡ **32:6** ३२:६ १ कोर १०:७

10 आः जितः पने मते, छाय्धाःसा जिगु तं मि थें च्यानाच्वंगु दु। जिं इमित भस्म यानाछ्वये। अले छपाखें हे जिं तःधंगु जाति दय्के।"

11 मोशां परमप्रभु थः परमेश्वरयात इनाप यानाः धाल, "हे परमप्रभु, छिगु तःधंगु शक्ति व बल्लाःगु ल्हातं मिश्रं पित हयादीपिं थः मनूतपाखे छाय् मि थें च्याःगु तं पिकयादियागु?✡

12 छिं इमित पर्वतय् स्यानाः थ्व पृथ्वीं इमिगु नां हे हुयाछ्वयेगु मभिंगु बिचालं पित यंकादीगु खः धकाः मिश्रीतय्त छाय् धाय्के बियेगु? छिगु व मि थें च्याःगु तंयात शान्त यानादिसँ। अले थःगु मन हिकाः थः मनूतय्त नाश जुइगुपाखें बचय् यानादिसँ।

13 अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात छिं थःगु नामं पाफयाः 'जिं छिमि सन्तान आकाशय् च्वंगु नगु थें अप्वः दय्काबी, जिं बाचा यानागु थ्व हे देश छिमि सन्तानयात बी अले इमिसं न्ह्याबलें अन हे अधिकार याइ धकाः धयादीगु खँ लुमंकादिसँ।' "✡

14 अले परमप्रभुं थः मनूतय्त स्यंकेगु बिचाःयात हीकादिल।

15 अनं लिपा मोशा थःगु ल्हातय् बाचाया उपिं ल्वहंपौ ज्वनाः पर्वतं क्वय् क्वहां वल। उपिं ल्वहंपौलय् निखें च्वयातःगु दु।

16 थुपिं निपां ल्वहंपौ परमेश्वरं दय्कादीगु खः। उकी च्वयातःगु आखः नं वय्कलं हे किया च्वयादीगु खः।

17 यहोशूं मनूत तस्सलं हाःगु सः तायाः मोशायात धाल, "छाउनीइ ल्वापु जूगु थें सः ताये दयाच्वंगु दु।"

18 मोशां लिसः बिल,

"थ्व सः त्याःपिनिगु नं मखु बूपिनिगु नं मखु।
जिं धाःसा म्ये हाःगु सः थें तायाच्वनागु दु।"

19 मोशां छाउनी न्ह्याः वयेवं द्वहंचा व प्याखं हुलाच्वंगु खनाः तसकं तं पिकाल। अले वं ल्वहंपौत गुँया क्वय् वान्छवयाः तछ्यानाबिल।

20 अले इमिसं दय्कूगु द्वहंचा कयाः वं मिइ छ्वय्काः उकियात चुंचुं यानाः लखय् ल्वाकछ्याना बिल। अले वं इस्राएलीतय्त त्वंके बिल।

21 अनंलि मोशां हारूनयात धाल, "थुपिं मनूतय्सं छितः छु याःगु दु धकाः छिं थुमित थुलि तःधंगु पाप याके बियागु?"

22 हारूनं लिसः बिल, "जिमि प्रभु, जि खनाः तंचायादी मते। थुपिं मनूतय्त छिं बांलाक म्ह हे स्यू। थुमिगु मन मभिंपाखे वनाच्वंगु दु।

23 इमिसं जितः धाल, 'जिमि न्ह्याः न्ह्याः वनेत छम्ह घः दय्कि, छाय्धाःसा जिमित मिश्रं पितहःम्ह मोशायात छु जुल धकाः जिमिसं मस्यू।'

24 अथे जुयाः जिं इमित धया, 'सुयाके सुयाके लुँयागु तिसा दु, व त्वयाः हजि।' अले इमिसं जितः लुँ बिल। जिं लुँयात मिइ तयाबिया, अले थ्व द्वहंचा पिहां वल।"

25 मोशां मनूत थः यःथें जुयाच्वंगु खन। हारूनं इमित कःमघासें थः यःथें वने ब्यूगुलि इपिं थः शत्रुतय् न्ह्याःने न्हिलेगु हुनि जुल।

26 अथे जुयाः मोशां छाउनीया ध्वाखाया लिक्क दनाः तसलं हालाः धाल, "परमेश्वरया पाखेयापिं जिथाय् वा।" अले लेवीया कुलयापिं फुक्कं वयाथाय् मं वल।

27 मोशां इमित धाल, "परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'छिपिं फुक्कसिनं थथःगु तरवार ज्वनाः छाउनीयागु छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चाय् तक लुखा लुखाय् वनाः थःकिजा, थः पासा व थः जःलाखःलायात स्यास्यां हुँ।' "

28 अले लेवीतय्सं मोशां धाःथें यात। व हे दिं स्वद्धःति मनूत सित।

29 अले मोशां धाल, "थौं छिमिसं थःकाय् व किजापिन्त स्यानाः थःपिन्त परमप्रभुया निंतिं सेवा यायेत लःल्हाना ब्यूगु दु। थौं वय्कलं छिमित तःधंगु आशिष बियादीगु दु।"

30 कन्हय् खुन्हु मोशां मनूतय्त धाल, "द्वहंचायात पुजा यानाः छिमिसं तःधंगु पाप याःगु दु। जि परमप्रभुयाथाय् पर्वतय् थहां वने। जिं छिमिगु पापया प्रायश्चित याये फइ ला?"

31 अले मोशा परमप्रभुयाथाय् थहां वनाः थथे धाल, "मनूतय्सं गुलि तःधंगु पाप याःगु दु। इमिसं थःगु निंतिं लुँयाम्ह घः दय्कूगु दु।

32 अय्ज्सां थुमिगु पाप क्षमा यानादिसँ, मखुसा छिं च्वयादीगु सफुलि जिगु नां हुयादिसँ।"✡

33 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "सुनां जिगु विरोधय् पाप याःगु दु, वयागु नां हे जिं थःगु सफुलिं हुयाछ्वये।

34 हुँ, जिं छन्त धयागु देशय् मनूतय्त ब्वनायंकि। जिम्ह दूत छंगु न्ह्याः न्ह्याः वनी। अथेजूसां जिं सजाँय बीगु ई वइबलय् इमित पापया सजाँय बी।"

35 हारूनं दय्कूम्ह द्वहंचायात पुजा याःगुलि परमप्रभुं इमिथाय् महामारी छ्वयादिल।

✡ **32:11** ३२:११-१४ गन्ती १४:१३-१९ ✡ **32:13** ३२:१३ उत २२:१६-१७; १७:८ ✡ **32:32** ३२:३२ भज ६९:२८; प्रका ३:५

33

सीनै पर्वत त्वःतेगु आज्ञा

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छ व छं मिश्रं पित हःपिं मनूत थ्व थाय् त्वःताः जिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात
‘छिमि सन्तानयात बी’ धकाः बचं बियागु देशय् हुँ।✡
2 जिं छम्ह दूतयात छिमिगु न्ह्यः न्ह्यः छ्वयाबी अले कनानी, एमोरी, हित्ती, परिज्जी, हिव्वी व यबूसीतय्त लिनाछ्वये।
3 दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् हुँ। अय्नं जि छिपिंनापं वने मखु। छिपिं जिराहा मनूत जूगुलि जिं छिमित लँय् हे नाश
यायेगु जुइ।”
4 मनूतय्सं थ्व मभिंगु खँ न्यंबलय् इमिसं नुगः मछिंकल। अले सुनानं थःगु तिसा मतिल।
5 छाय्धाःसा परमप्रभुं मोशायात धयादीगु दु, “इस्राएल्तीतय्त धा, ‘छिपिं जिराहा मनूत खः। जि पलख जक छिमिगु दथुइ
वःसा जिं छिमित भस्म यानाबी। आः छिमिसं थथःगु तिसा त्वः, अले छिमित छु यायेमाः जिं बिचाः याये।’ ”
6 अथे जुयाः होरेब पर्वतय् इस्राएल्तीय्सं थथःगु तिसा त्वल।

मुनेगु पाल

7 मोशां छपा पाल कयाः छाउनी पिने भचा तापाक्क ग्वइ। उकियात मुनेगु पाल धकाः धाइगु। सुं मनुखं परमप्रभुलिसे छुं
न्यने माःसा व छाउनी पिने थ्व हे मुनेगु पालय् वनीगु जुयाच्वन।
8 मोशा पिहां वनीबलय् फुक्कं मनूत थथःगु पालया लुखाय् दनी, मोशा व पाल दुने दुहां मवंतले वयात हे स्वयाच्वनी।
9 मोशा पाल दुने दुहां वनेधुंकाः परमप्रभुं मोशालिसे खँ ल्हानादीबलय् सुपाँय्यागु थां पालया क्वय् लुखाय् दनी।
10 मनूतय्सं सुपाँय्या थां पालया लुखाय् च्वंगु खनीबलय् इमिसं थथःगु पालया लुखाय् पिने क्वपुसां पुयाः आराधना याइ।
11 परमप्रभु मोशालिसे थुकथं चुलिचू थः पासापिंनापं थें खँ ल्हानादीगु जुयाच्वन। मोशा हाकनं छाउनीइ लिहांवनी। वयात
ग्वाहालि याइम्ह ल्याय्म्ह नूनया काय् यहोशू धाःसा पालय् च्वनाच्वनी।

मोशां परमप्रभुया महिमा खंगु

12 मोशां परमप्रभुयात धाल, “छिं जितः थुपिं मनूतय्त ब्वनायंकि धकाः धयादीगु दु, अय्नं जिनापं सुयात छ्वयादी धकाः
धयादीगु मदुनि। छिं धयादीगु दु, ‘जिं छन्त म्हस्यू, अले जिगु दया छंके दु।’
13 छि जिनापं लय्ताःसा जितः लँपु क्यनादिसँ। छितः म्हसीके फयेमा अले छिगु दया जिके दयाच्वनेमा। लुमंकादिसँ, थ्व
जाति छिकपिनि हे मनूत खः।”
14 परमप्रभुं लिसः बियादिल, “जि थः हे छनापं वने अले जिं छन्त विश्राम बी।”
15 वं वय्कःयात धाल, “छि थः हे जिपिंनापं मझायेगु जूसा जिमित थनं न्ह्यःने यंकादी मते।
16 जिपिंनापं मवंतले जि व जिमि मनूतय्सं छिगु दया जिमिके दु धकाः गथे यानाः सीकेगु? मेगु छु खं जि व छिकपिनि
मनूत पृथ्वी च्वंपिं मनूत स्वयाः अलग जुइ?”
17 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छं धाःथें जिं याये, छाय्धाःसा जि छ खनाः लय्ताः अले जिं छन्त बांलाक हे
म्हस्यू।”
18 वं धाल, “आः जितः छिगु महिमा क्यनादिसँ।”
19 वय्कलं धयादिल, “जिं छंगु न्ह्यःने हे थःगु फुक्कं भिंगु क्यने, अले छंगु न्ह्यःने हे परमप्रभुया नां च्वय्के। जिं सुयात
कृपा याये मास्ति वइ वयात कृपा याये। सुयात जिं दया याये मास्ति वइ वयात दया याये।”✡
20 अले वय्कलं धयादिल, “अय्नं छं जिगु ख्वाः स्वये फइ मखु, छाय्धाःसा जिगु ख्वाः स्वयाः सुं नं मनूत म्वानाच्वने
फइ मखु।”
21 अले परमप्रभुं धयादिल, “जिगु लिक्क तग्वःगु ल्वहँतय् छ दँ।
22 जिगु महिमा अनं जुया वनीबलय् जिं छन्त व ल्वहंयागु कापिचाय् तयाबी। अले अनं जुया मवंतले छन्त जिगु ल्हातं हे
त्वपुयातये।
23 हानं जिं ल्हाः लिकाये, अले छं जिगु म्हया ल्युनेपाखे जक खनी। जिगु ख्वाः धाःसा खनेदइ मखु।”

34

मेगु ल्वहंयागु पौ

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “न्हापा थें ल्वहंयागु निपाः पौ हजि। अले जिं उकी छं न्हापा तछ्याःगु पौतय् च्वयातःगु हे
खँ च्वयाबी।✡

✡ **33:1** ३३:१ उत १२:७; २६:३; २८:१३ ✡ **33:19** ३३:१९ रोम ९:१५ ✡ **34:1** ३४:१-९ व्य १०:१-५

2 छ सुथ न्हापां हे तयार जुयाः सीनै पर्वतया च्वकाय् जिगु न्ह्यःने थहां वा।
3 छनापं सुं नं मनू मवयेमाः। उलि जक मखु पर्वतय् गन नं सुं मनू खने मदयेमाः। फैच्वलय् व सा द्वहं नं पर्वतया न्ह्यःने मज्वयेमाः।"
4 अले मोशां न्हापायागु थें ल्वहंपौ निपाः चानाः दय्कल, अले परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु थें सुथ न्हापां सीनै पर्वतय् थहां वन।
5 अले परमप्रभु सुपाँचय् क्वहां झायाः व नापं अन दनाः थःगु पवित्र नां, "परमप्रभु" धकाः न्ववानादिल।
6 अनंलि परमप्रभु वया न्ह्यःने झायाः थथे धकाः धयादिल, "परमप्रभु, परमप्रभु दयादुम्ह, सदां दयामाया यानादीम्ह, तंचायेत लिबाकादीम्ह व तसकं विश्वास याये बहःम्ह खः।✡
7 वय्कः द्वलंद्वःयात माया यानादीम्ह, अधर्म, अपराध व पाप क्षमा यानादीम्ह खः। अय्सां वय्कलं द्वंयाःम्हय्सित सजाँय मब्यूसे त्वःतादी मखु। वय्कः पुखांया अधर्मया सजाँय इमि छय् व छुइया पालय् तकं नं बियादीम्ह खः।"
8 अले मोशां हथासं बैंय्पाखे क्वछुनाः आराधना यात।
9 वं धाल, "हे परमप्रभु, छिं जिमित धात्थे माया यानादियागु खःसा छि जिपिंनापं झासँ। थ्व छगू जिराहा जाति जूसां जिमिगु अधर्म व पाप क्षमा यानादिसँ, अले जिमित थःगु हे सम्पत्ति थें नाला कयादिसँ।"
10 अले परमप्रभुं धयादिल, "स्व, जिं छनापं छगू बाचा चिने। पृथ्वीइ फुक्कं जातितय् दथुइ गुबलें मजूगु अजू चायापुगु ज्या जिं छिमि मनूतय् न्ह्यःने यानाक्यने। अले छिमिगु दथुइ च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं परमप्रभुया ज्या खनी, छाय्धाःसा जिं छपाखें छगू तःधंगु ज्या याये।✡
11 थौं जिं छन्त बियाच्वनागु उजंयात मानय् या। स्व, जिं छंगु न्ह्यःनें एमोरी, कनानी, हित्ती, परिज्जी, हिव्वी व यबूसीतय्त लिनाछ्वये।
12 बांलाक होश यानाच्वँ, व देय्यापिं मनूतलिसें छं सन्धि याये मते, मखुसा इपिं छिमिगु निंतिं तक्यनीगु जाः जुइ।
13 इमिगु वेदीत स्यंकाब्यु। इमिगु पवित्र ल्वहंत तछ्यानाब्यु, अले इमि अशेरा घःमय्जुयागु थांतय्त पालाः क्वथलाब्यु।✡
14 छिमिसं मेम्ह सुं घःयागु पुजा याये मते। परमप्रभुया नां 'नुगः मुइकादीम्ह' खः। थ्व खनाः वय्कलं नुगः मुइकादी।
15 "होश यानाच्वँ, व देय्यापिं मनूतलिसें सन्धि याये मते, मखुसा इमिसं थः घःतय्त बां बियाः पुजा यानाः भ्वय् न्याय्कीबलय् छिमित नं सःती अले छिमिसं इमिगु भ्वय् नइ।
16 अले छिमिसं उपिं जातयापिं भौमचात हयाः इमिसं थः घःतय्गु पुजा याइबलय् छिमि काय्पिन्त नं अथे हे याकेबी।
17 "छिमिसं थःगु निंतिं नाय्काः मूर्तित दय्के मते। ✡
18 "सोडा मतःगु मरिया नखः हनेगु या। जिगु उजंकथं आबीब लाया क्वःछिनातःगु इलय् न्हय्न्हु तक सोडा मतःगु मरि नयेगु या। आबीब लाय् हे छिपिं मिश्र देशं पिहां वःगु खः।✡
19 "न्हापां बूपिं फुक्क काय्मस्त जिम्ह खः। अले सा द्वहं व फैच्वलयत्य् न्हापां बूपिं बाजात नं जिम्ह खः।✡
20 न्हापां बूम्ह गधाया मचायात चिधिकःम्ह भ्याःचानापं लिफ्या, लिमफ्यायेगु जूसा वयागु गःपः त्वथुलाब्यु। छिमिसं न्हापां बूपिं काय् मस्तयत नं लिफ्याना कायेमाः।
"सुं नं जिगु न्ह्यःने ल्हातय् छुं मदय्क खनेदः वये मते।✡
21 "खुन्हु तक ज्या या, तर न्हय्न्हु खुन्हु आराम का। बुँ पुलेगु व छ्व लयेगु इलय् नं आराम का। ✡
22 "छिमिसं बुँइ न्हापां सःगु छ्व नापं सामाज्याया नखः हनेगु या। हानं न्हय्ग्गु लाय् थथःगु फल खाये धुंकाः मुनेगु नखः हनेगु या।✡
23 दँय् स्वक्वः फुक्क मिजंत परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया न्ह्यःने खनेदय्कः वयेमाः।
24 जिं छिमिगु न्ह्यःने जातितय्त लिनाछ्वये। देशया लागि लागा अप्वः यानाः बी। दँय् स्वक्वः छिपिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्यःने वनीबलय् सुनानं छिमिगु बुँयात ल्ववंकी मखु।
25 "जितः बलि छायेबलय् सोडा दुगु मरि छाय् मते। सुथ जुइ न्ह्यः तकं छुत्काराया बलिया ला फुकेमाः, ल्यंकातये मते।✡
26 "छिमिगु बुँयागु दकलय् भिंगु न्हापां सःगु अन्न व फल परमप्रभु छिमि परमेश्वरयाथाय् हजि।✡
"सुं च्वलेचाया मचायात वया मांया दुरुइ दय्के मते।"
27 अनं लिपा परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थुपिं वचन च्व, छाय्धाःसा थुपिं हे वचनकथं छ व इस्राएलीतनापं जिं बाचा चिनागु दु।"
28 मोशा अन परमप्रभुनापं पिइन्ह पिइचा तक छुं हे नयेत्वने मयासें च्वन। वं उपिं ल्वहँपतिइ बाचाया झिगू उजं च्वल।

✡ **34:6** ३४:६-७ प्रस २०:५-६; गन्ती १४:१८; व्य ५:९-१०; ७:९-१० ✡ **34:10** ३४:१०-२६ प्रस २३:१४-१९; व्य ७:१-५; १६:१-१७ ✡ **34:13** ३४:१३ व्य १६:२१ ✡ **34:17** ३४:१७ प्रस २०:४; लेवी १९:४; व्य ५:८; २७:१५ ✡ **34:18** ३४:१८ प्रस १२:१४-२०; लेवी २३:६-८; गन्ती २८:१६-२५ ✡ **34:19** ३४:१९ प्रस १३:२ ✡ **34:20** ३४:२० प्रस १३:१३ ✡ **34:21** ३४:२१ प्रस २०:९-१०; २३:१२; ३१:१५; ३५:२; लेवी २३:३; व्य ५:१३-१४ ✡ **34:22** ३४:२२ लेवी २३:१५-२१,३९-४३; गन्ती २८:२६-३१ ✡ **34:25** ३४:२५ प्रस १२:१० ✡ **34:26** ३४:२६ व्य २४:२१; २६:२

मोशाया ख्वाः ज्वल्ल थीगु

29 बाचा चिनादीगु निपाः ल्वहंपौ ज्वनाः सीनै पर्वतं क्वहां वःबलय् परमेश्वर व नापं खँ ल्हानादीगुलिं थःगु ख्वाः ज्वल्ल थीगु दु धकाः वं मस्यू।✡

30 हारून व फुक्क इस्राएलीतय्सं मोशायागु ख्वाः थियाच्वंगु खनाः इपिं वयागु न्ह्यःने वयेत ग्यात।

31 अय्नं मोशां इमित सःतल, अले हारून व खलःया थकालित वयाथाय् वल, अले वं इपिं नापं खँ ल्हात।

32 अनंलि फुक्क इस्राएलीत वया न्ह्यःने वल, अले इमित परमप्रभुं सीनै पर्वतय् बियादीगु फुक्क उजं न्यंकाबिल।

33 इपिं नापं खँ ल्हाये धुंकाः थःगु ख्वाः गाबलं त्वपुल।

34 मोशा परमप्रभुया न्ह्यःने वय्कः नापं खँ ल्हायेत वनीबलय् धासाः वं पिने पिहां मवतले थःगु ख्वाः उलिगु याइ। अले परमप्रभुं वयात छु उजं बियादी पिने वयाः वं इस्राएलीतय्त न्यंकी।

35 अले इस्राएलीतय्सं मोशायागु ख्वाः ज्वाल्ल थीगु खनीगु। परमप्रभुलिसे खँ ल्हायेत दुने दुहां मवंतले हे थःगु ख्वाः त्वपुया तइगु।

35

विश्रामबारया विधि

1 मोशां इस्राएलया फुक्क मनूतय्त छथाय् मुंकाः इमित धाल, "परमप्रभुं उजं बियादीगु छिमिसं यायेमाःगु ज्या थथे दु –

2 खुन्हु तक ज्या यायेगु या, अले न्हय्न्हु खुन्हुया दि धाःसा छिमिगु निंतिं पवित्र खः। थ्व दि परमप्रभुया निंतिं विश्रामबार खः। व दिं सुनानं ज्या यात धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः।✡

3 छिमिगु सुयागु छैं विश्रामबार खुन्हु भुतुलिइ मि तक च्याके मते।"

नापलायेगु पालया निंतिं ज्वलं

4 मोशां फुक्क मनूतय्त थथे धाल, "परमप्रभुं उजं बियादीगु खँ थ्व हे खः।✡

5 छिपिं थःपिनि दथुं परमप्रभुया निंतिं देछा मुँ। बीगु मनदुपिं फुक्कसिनं परमप्रभुयाथाय् लुँ, वहः, कँय,

6 वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु का अले भिंगु सूती कापः, च्वलय्चिगु सँ,

7 ह्याउँगु रंग छिया तःगु फैचायागु छेंगु, डल्फिनयागु छेंगु, खयःसिँ,

8 मतःया निंतिं जैतूनयागु चिकं, अभिषेक याइगु चिकं व नस्वाःगु गुँगुयात मसला,

9 अले एपोद व छातिपाताय् घाकेत थीथी मू वंगु थीत हजि।

10 "छिपिं मध्ये ज्या सःपिं वयाः परमप्रभुं उजं बियादीगु फुक्क दय्कि✡–

11 नापलायेगु पाल, पवित्र पाल व त्वपुइगु इलां, अंकुसि, सिँपौ, खगः, थांत व लिधंसात।

12 अले सन् व उकिया न्वःत, प्रायश्चितया कृपा-आसन व उकी न्ह्यःने यख्खानातःगु पर्दा,

13 तेबिल व उकिया न्वःत, अले उकिया फुक्क ज्वलं, व देछायेगु मरि,

14 त्वाःदेवा व उकिया ज्वलं, अले पाल्चाया निंतिं चिकं,

15 गुँगुया वेदी व उकिया न्वःत, अभिषेक याइगु चिकं, नस्वाःगु गुँगु व पवित्र पालयागु लुखाया पर्दा,

16 होमबलिया वेदी, व उकी च्वंगु कँय्यागु चालिचा, उकिया न्वःत व फुक्कं ज्वलं। अले कँय्यागु ल्हाःतुति सिलेगु बाता व उकियागु लिधंसा।

17 अले चुकया प्यखेरं च्वंगु ख्वातुगु कापः, उकियागु थां व लिधंसा, चुकया ध्वाखाया पर्दा।

18 नापलायेगु पालया चुकयात थनेत नकिं व खिपः।

19 पवित्र पालय् सेवा यायेत थानातःगु वसः- हारून तःधंम्ह पुजाहारीयात पवित्र वसः अले पुजाहारीया सेवा यायेत वया काय्पिनिगु वसः।"

20 अले इस्राएलया फुक्क खलः मोशाया न्ह्यःनं थथःगु पालय् लिहां वन।

21 देछा छायेगु मनदुपिं फुक्क वल अले नापलायेगु पाल दय्केत, अन सेवा यायेत व पवित्र वसः सुइत परमप्रभुयाथाय् देछा हल।

22 देछा छायेगु मनदुपिं मिसा व मिजंतय्सं मार्वरि, अंगु, चाः व सिखः थें ज्याःगु लुँयागु तिसा हल।

23 सुयाके सुयाके वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु का, भिंगु सूती कापः, च्वलय्चिया सँ, ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैचायागु छेंगु, डल्फिनयागु छेंगु दु, इमिसं व हल।

24 वहः व कँय्यागु देछा छाइपिन्सं परमप्रभुयात देछा धकाः हल। सुयाके ज्या यायेत खयःसिँ दु, वं व हल।

✡ **34:29** ३४:२९-३५ २ कोर ३:७-१६ ✡ **35:2** ३५:२ प्रस २०:८-११; २३:१२; ३१:१५; ३४:२१; लेवी २३:३; व्य ५:१२-१४ ✡ **35:4** ३५:४ ३५:४-९प्रस २५:१-९
✡ **35:10** ३५:१०-१९ प्रस ३९:३२-४३

25 ज्या सःपिं मिसातय्सं थःम्ह हे निलातःगु वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु का व सूती कापः हल।
26 अले मनदुपिं व ज्या सःपिं फुक्क मिस्तय्सं च्वलेचिया सँया तँय निल।
27 नायःतय्सं एपोद व छातिपाताय् तयेत आनिक्स व मेगु थीत हल।
28 मत च्याकेत, अभिषेक यायेत व गुँगू थनेत मसला व जैतूनया चिकं हल।
29 मनदुपिं इस्राएली मिसा व मिजंतय्सं परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्याया निंतिं परमप्रभुयाथाय् थः यःछि देछा हल।

ज्या सःपिं बजलेल व ओहोलीआब

30 अले मोशां इस्राएलीतय्त धाल, "स्व, परमप्रभुं यहूदाया कुलयाम्ह, हूरया छय, ऊरीया काय, बजलेलयात नां कयाः सःतादीगु दु।✡
31 अले वयात परमेश्वरया आत्मां सीप, खुबी व ल्हाःया फुक्क कथंया ज्याया ज्ञानं जायकादीगु दु।
32 थ्व वं लुँ, वहः व कँय्यागु बांलाःगु बुत्ता दयकेगु,
33 थुनेत थीं चायेगु, सिँइ बुत्ता दयकेगु अले फुक्क कथंयागु ल्हाःया ज्या बांलाक यायेमा धकाः यानादीगु खः।
34 परमप्रभुं वयात व दानया कुलयाम्ह अहीसामाकया काय् ओहोलीआब निम्हय्सित मेपिन्त स्यनेगु खुबी बियादीगु दु।
35 वय्कलं इपिं ल्हाःया ज्या व नमूना दयकेगु ज्या वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु का अले भिंगु सुति कापतय् बुत्ता भरय् यायेगु व थायेगु ज्याय्, फुक्क कथंयागु बांलाक ज्या याये सःपिं जुइमाः धकाः इमित सीपं जायकादीगु दु।"

36

नापलायेगु पालया निंतिं ज्वलं

1 "बजलेल, ओहोलीआब व परमप्रभुं पवित्र पाल दय्केत सीप व खुबी बियादीपिं ज्या सःपिं मनूतय्सं परमप्रभुं उजं बियादीगुकथं ज्या यायेमाः।"
2 अले मोशां बजलेल, ओहोलीआब व परमप्रभुं खुबी बियादीपिं व ज्या यायेत मनदुपिं फुक्कसित सःतल।
3 पवित्र पाल दय्केत इस्राएलीतय्सं हःगु देछा फुक्कं इमिसं मोशाया ल्हातं काल। अय्नं मनूतय्सं हानं सुथ पतिकं नं थः यःछि देछा हया हे च्वन।
4 अथे जुयाः पवित्र पाल लागाय् ज्या याइपिं थथःगु ज्या त्वःताः मोशायाथाय् वल।
5 अले इमिसं थथे धाल, "मनूतय्सं परमप्रभुं दय्केत उजं बियादीगु ज्याया निंतिं माःगु स्वयाः अप्वः ज्वलं हयाच्वंगु दु।"
6 अले मोशां छाउनी न्यंकं थथे धकाः च्वय्कल, "आवंलि सुं मिजं वा मिसां पवित्र पालया निंतिं देछायेत मेगु छुं नं हये मते।" अथे जुयाः मनूतय्सं मेगु देछा हयेगु दिकल।
7 फुक्क ज्या यायेत इमिके माःगु स्वयाः अप्वः सामान दये धुंकल।

पवित्र पाल त्वपुइगु इलां

8 ज्या याये सःपिं मनूतय्सं भिंगु वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु रंगयागु सूती कापःयागु झिपा कापःया इलां दय्कल। थुकी कस्बया बांलाक बुत्ता भरय् यानातःगु दु।✡
9 फुक्क कापः १२ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या दुगु जुल। फुक्क कापः अपायकू हे दुगु जुल।
10 न्याकू कापःयात सुयाः छपाः हे यात। अले मेगु न्याकू कापःयात नं अथे हे यात।
11 न्हापां स्वाःगु कापःया सिथय् वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दय्कल। अथे हे लिपाः स्वाःगु कापःया सिथय् सिथय् नं वँचुगु कापःयागु स्वःतिपाँय् दय्कल।
12 अले न्हापां स्वाःगु कापःया न्हापांगु कुचाय् नेय्गू स्वःतिपाँय् दय्कल। अथे हे लिपा स्वाःगु कापःया लिपांगु कुचाय् नं नेय्गू स्वःतिपाँय् दय्कल। उपिं चुलिचू लाःगु जुल।
13 अनंलि लुँयागु अंकुसि दय्काः थ्व हे अंकुसि निपाः कापःयात छपाः यानाः स्वानाबिल। थुकथं निकू कापः छकू जुल।
14 अनंलि थ्व हे कापःया च्वय् त्वपुयेत च्वलय्चिगु सँयागु झिंछकू कापः दय्कल।
15 फुक्क कापः अपायकू हे दुगु जुल। अले १३ मिटर हाकः व २ मिटर ब्या जुइक दय्कल।
16 न्याकू कापःयात स्वानाः छकू यानाः मेगु खुकू कापःयात नं स्वानाः छकू यात।
17 अले न्हापां स्वाःगु कापःया लिपांगु कुचाय् नेय्गू स्वःतिपाँय् दय्कल। लिपा स्वाःगु कापः नं अथे यात।
18 अनंलि कँय्यागु नेय्गू अंकुसि दय्काः निपाः कापःयात छपाः यानाः स्वानाबिल।
19 पवित्र पाल त्वपुयेत हानं मेगु नितँ इलां तंछात। छगू ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगूयागु व मेगु डल्फिनयागु छेंगूयागु।

✡ **35:30** ३५:३०—३६:१ प्रस ३१:१-११ ✡ **36:8** ३६:८-३८ प्रस २६:१-३७

पवित्र पालया सिँपौ

20 इलां दिकेत खयः सिमाया सिँपौ दय्कल।

21 फुक्क सिँपौ ४ मिटर हाकः व ६६ से.मि. ब्या दुगु जुल।

22 फुक्क सिँपौतय् निगू निगू चूल तानाः स्वानातल। पवित्र पालया फुक्क सिँपौत थुकथं हे दय्कल।

23 पवित्र पालया दच्छिनपाखे तयेत निइपौ सिँपौ दय्कल।

24 निइपौ सिँपौया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दय्कल। छपौ छपौ सिँपौया तःलय् निगू निगू लिधंसा।

25 पवित्र पालया उत्तरपाखे तयेत निइपौ सिँपौ दय्कल।

26 अले निइपौ सिँपौया तःलय् वहःयागु पिइगू लिधंसा दय्कल। छपौ छपौ सिँपौया तःलय् निगू निगू लिधंसा।

27 पवित्र पालय् ल्युने पच्छिमपाखे तयेत खुपौ सिँपौ दय्कल।

28 अले ल्यूनेया निगू कुनय् निपौ सिँपौ दय्कल।

29 थुपिं निपति च्वंनिसें क्वथ्यंक देतनातःगु जुल। थुपिं कुन्चाय् च्वंगु सिँपौतय्त च्वय्निसें क्वय् तक हे स्वाकातःगु दु। निखें कुन्चाया लागि थुपिं सिँपौत थुकथं दय्कल।

30 थुकथं अन च्यापौ सिँपौ दय्कल। अले थुकिया निंतिं छपौ सिँपौया तःलय् निगू निगू यानाः झिंखुगू वहःयागु लिधंसा दय्कल।

31 खयःसिँयागु झिंन्याग् खगः दय्काः न्याग् खगः छखेपाखे,

32 अले मेखेपाखे न्याग् खगः व पच्छिमपाखे ल्युने न्याग् खगः दय्कल।

33 सिँपौतय् दथुइ तइगु खगः छगू कुनं मेगु कुनय् तक थ्यंगु छगू हे खगः दय्कल।

34 अले सिँपौयात लुं हिनाबिल। खगः दिकेगु चाःचात नं लुँयागु दय्कल। खगःयात नं लुं हिनाबिल।

पवित्र व महा-पवित्रगु थाय्या पर्दा

35 अले वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु पर्दा दय्कल। कापतय् भिंगु कां कस्बया बुत्ता भरय् याकेबिल।

36 वं उकिया निंतिं खयःसिँयागु प्यंगः थां दय्काः लुं हिनाबिल। उकी काकिगु अंकुसि लुँयागु खः। वं इमिगु निंतिं वहःयागु प्यंगू लिधंसा दय्कल।

37 पालया लुखाय् तयेत वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु बुत्ता भरय् यानातःगु पर्दा दय्कल।

38 थ्व पर्दाया निंतिं खयःसिँयागु न्यागः थां दय्कल। उकियात लुं हिनाबिल। उकिया अंकुसि लुँयागु जुल। अले न्यागः थांयात कँय्यागु न्यागः लिधंसाय् दिकल।

37

बाचा चिनादीगु सन्

1 बजलेलं खयःसिँयागु १.१ मि. हाकः, ३३ से.मि. ब्या व ३३ से.मि. तःजाःगु छगः सन् दय्कल।

2 उकियागु दुने व पिने भिंगु लुं भुनाबिल। अले उकिया प्यखेरं लुँया बाला दय्कल।

3 उकिया निंतिं लुँयागु प्यचाः चाः दय्काः उकियात सनूया प्यंगू ख्वःलय् तयाबिल। छखे निचाः व मेखे निचाः तयाबिल।

4 अले खयःसिँयागु निपु न्वः दय्कल अले उकियात लुं हिनाबिल।

5 सन् क्वबीत न्वःत निखें दुगु चालय् तयाबिल।

6 वं भिंगु लुँयागु १.१ मि. हाकः व ३३ से.मि. ब्या दुगु छगू प्रायश्चितया कृपा-आसन दय्कल।

7 मुगलं दायाः लुँया निम्ह कस्ब दय्कल।

8 कस्बतय्त प्रायश्चितया कृपा-आसन नाप छधी हे लुं दय्काः निखेंपाखे तयाबिल।

9 उपिं कस्बतय्सं थथःगु पपू च्वय्पाखे चक्कंकाः प्रायश्चितया कृपा-आसनयात त्वपुयातःगु दु। इमिगु ख्वाः चूलाकाः प्रायश्चितया कृपा-आसनपाखे स्वय्का तयातःगु दु।

छायेहःगु मरि तयातःगु तेबिल

10 वं खयःसिँयागु ८८ से.मि. हाकः ४४ से.मि. ब्या व ३३ से.मि. तःजाःगु छगू तेबिल दय्कल।

11 उकियात भिंगु लुं भुनाः प्यखेरं लुँया बाला दय्कल।

12 उकिया प्यखेरं प्यलांगु ब्या दुगु बाला दय्कल। अले प्यखेरं लुँयागु मेगु बाला दय्कल।

13 तेबिलया निंतिं लुँयागु प्यचाः चाः दय्कल। अले उपिं चाःतय्त प्यंगू तुति च्वय् प्यखें कुन्चाय् तयाबिल।

14 तेबिल ल्हनीगु न्वःत कताकेत चाः बालाया लिक्कसं तयाबिल।

15 थ्व न्वःत खयःसिँयागु दय्कल, अले लुं भुनाबिल।

16 वं उकियागु पाःचागु थल, आम्खुरा व त्वँसाबलि प्वंकेगु कस्वा व ख्वल्चा भिंगु लुँयागु दय्कल।

त्वाःदेवा

17 बजलेलं भिंगु लुँयागु छग् त्वाःदेवा मुगलं दायाः दय्कल। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुक्कं व छग् हे लुँ कुचां दय्कल।

18 बजलेलं भिंगु लुँयागु छग् त्वाःदेवा मुगलं दायाः दय्कल। उकियागु लिधंसा, चु, स्वां थें च्वंगु ख्वल्चा, चुलि व स्वांफ्वः फुक्कं व छग् हे लुँ कुचां दय्कल।

19 छग् कचाय् मर्स्या बरांयागु स्वांफ्वः थें च्वंगु स्वंगः ख्वल्चा व नापं मुख् वयाच्वंगु स्वां व स्वांफ्वः दय्कल। अले मेगुपाखे थथे हे स्वपु कचात पिहां वल। थथे यानाः अन खुपु कचा दय्कल।

20 त्वाःदेवालय् मर्स्या बरांया स्वां थें च्वंगु प्यंगः ख्वल्चात, अले मुख् स्वां व स्वांफ्वःत नापं दुगु खः

21 अले चुं पिहां वःगु स्वज्व कचातय् चुया स्वांफ्वःया क्वय् निपु निपु कचातय् दथुइ छगः छगः ग्वः चुनापं दय्कल।

22 त्वाःदेवा, उकियागु मुख् व कचात मुगलं दायातःगु भिंगु लुँयागु छग् हे कुचायागु जुल।

23 इमिसं भिंगु लुँयागु न्हय्पाः पाल्चा, इताः कुलेगु चिम्ता व किस्ति दय्कल।

24 इमिसं स्विन्यागू ति किलोग्राम भिंगु लुं त्वाःदेवा व उकियात माःमाःगु ज्वलं दय्कल।

गुँगू थनेगु वेदी

25 बजलेलं खयःसिँयागु गुँगू थनेगु वेदी दय्कल। व ४५ से.मि. ताहाकःगु, ४५ से.मि. ब्या दुगु अले ९० से.मि. तःजाःगु व प्यकुंलाःगु जुल। उकिया नेकूत नं छस्वा यानाः दय्कल।

26 उकिया च्वय्, प्यखेरं व नेकूतय्त भिंगु लुं भुनाबिल। अले उकिया प्यखेरं लुँयागु बाला दय्कल।

27 वेदी क्वबीगु न्वः तयेत बालाया क्वय् निखेंपाखें निचाः चाः दय्कल।

28 न्वः खयःसिँयागु दय्काः लुं भुनाबिल।

29 बजलेलं अभिषेक यायेगु पवित्र चिकं व अत्तर दय्के सःम्हय्सिनं थें नस्वाःगु भिंगु गुँगू दय्कल।

38

होमबलिया वेदी

1 इमिसं खयःसिँयागु २.२ मि. हाकः २.२ मि. ब्या व १.३ मि. तःजाःगु छग् प्यकुंलाःगु वेदी दय्कल।✡

2 उकिया प्यकुनय् छपु छपु नेकू दय्कल। फुक्क नेकू छस्वा जुयाच्वंगु जुल। वेदीयात कँय्नं हिनाबिल।

3 वेदीया नउ तयेगु थल, नउ तुइगु चतं, बाता, ला लिकायेगु नत् व मिथल दय्कल। थुपिं फुक्क कँय्यागु जुल।

4 वेदीया सिइ तयेत उकिया दथुइ तक थ्यनिगु कँय्यागु चालिचा दय्कल।

5 न्वःत दुछ्वयेत उकिया प्यखें कँय्यागु प्याचाः चाः दय्कल।

6 वेदीया निंतिं खयःसिँयागु न्वःत दय्काः कँय्नं हिनाबिल।

7 वेदी क्वबीत निखेंया चालय् न्वः दुछ्वत। वेदी सिँपौयागु व दथुइ गावंक दय्कल।

ल्हाः सिलेगु बाता

8 बजलेलं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् ग्वाहालि याइपिं मिसातय्सं ब्यूगु न्हाय्कनं कँय्यागु ल्हाः सिलेगु बाता व उकियागु लिधंसा दय्कल।✡

नापलायेगु पालया चुक

9 इमिसं पवित्र पालया प्यखेरं ख्वातुगु कापतं ग्वयाः चुक दय्कल। उकिया दच्छिन ब्व ४४ मिटर हाकः दुगु जुल। थुपिं ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दय्कूगु खः।✡

10 उकियागु निंतिं निइगू कँय्यागु लिधंसाय् निइगः हे कँय्यागु थां दय्कल। थांतय्गु अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु दु।

11 उत्तरपाखें नं इमिसं अथे हे यानाः कापतं ग्वल। अले उकियागु थांत निइगः व लिधंसा नं कँय्यागु हे निइगः दय्कल। अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुल।

12 पच्छिम पाखेयागु ख्वातुगु कापः २२ मिटर ताहाकः। उकिया झिगः थां व झिगू लिधंसा दु। अंकुसि व डण्डी धाःसा वहःयागु जुल।

13 चुकया पुर्ब वा सूर्य लुइगु पाखेया ब्या २२ मिटर दु।

14-15 चुकया ध्वाखाया निखें ६.५ मिटर हाकःगु ख्वातुगु कापः दय्काः उकिया निंतिं स्वंगः स्वंगः थां व लिधंसा दय्कल।

✡ **38:1** ३८:१-७ प्रस २७:१-८ ✡ **38:8** ३८:८ प्रस ३०:१८ ✡ **38:9** ३८:९-२० प्रस २७:९-१९

16 चुकया प्यखें पाखेयागु ख्वातुगु कापः भिंगु सुति कां दय्कूगु खः।
17 चुकया थांतय्गु लिधंसा कँय्यागु जुल। थुकथं चुकया फुक्क थांत वहःयागु डण्डी स्वानाः च्वंगु दु।
18 चुकया ध्वाखाया पर्दा वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु भिंगु सूती कापः बुत्ता भरय् यानातःगु ९ मिटर हाकःगु जुल। व चुकया प्यखेरं ग्वयातःगु ख्वातुगु कापः २ मिटर तःजा।
19 थुकियात प्यंगः थां व प्यंगू लिधंसा दय्कल। डण्डी व अंकुसि वहःयागु अले थांया च्वय्नं वहलं भुनातःगु दु।
20 पालया कि व चुकया कि कँय्यागु जुल।

नापलायेगु पालय् छ्यःगु लुँ, वहः व कँय्

21-23 बजलेलं वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु रंगयागु सुति कापतय् बुत्ता भरय् यायेसःम्ह व थायेसःम्ह ओहोलीआबयात नापं कयाः ज्या सिधय्कल। इपिं निम्ह जानाः परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु उजं पूवंकल। मोशां हारून पुजाहारीया काय् ईतामारयात नापलायेगु पालय् छ्यःगु लुँ, वहः व कँय्या ल्याःचा तयेगु जिम्मा बिल।
24 पवित्र पालया शेकेलकथं ज्याया निंतिं संकाबीगु बलिया लुँ पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं द्वःछि किलोग्राम दु।
25 खलःया ल्याःखापिं मनूतय्गु देछाया वहः पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं ३,५२० किलोग्राम दु।✡
26 ल्याःखापिं निइदँ व वस्वयाः च्वय्यापिं मिजं मनूत ६,०३,५५० म्ह दु। छम्ह छम्ह मनूपाखें पवित्र पालया शेकेलया ल्याःकथं बच्छि शेकेल काल।✡
27 थुकियागु मूं ३,४०० किलोग्राम वहः पवित्र पाल व पर्दाया लिधंसा दय्केत छ्य। इमिसं छगू छगू लिधंसाय् ३४ किलोग्राम वहः छ्यल।
28 अले ल्यं दुगु २० किलोग्राम वहलं थांतय्गु अंकुसित व डण्डी दय्कल। अले थांया च्वय् वहलं भुनाबिल।
29 देछायागु कँय् २,४२५ किलोग्राम दु।
30 वं उकिं नापलायेगु पालया ध्वाखाया लिधंसात अले होमबलिया वेदी, उकिया कँय्यागु चालिंचा व थलबल
31 अले चुकया प्यखेरं च्वंगु लिधंसात व चुकया ध्वाखाया लिधंसात अले नापलायेगु पालया चुकया प्यखेरंयागु नकि नं दय्कल।

39

पुजाहारीतय्गु वसः

1 हारूनया निंतिं परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं पवित्र पालय् सेवा यायेत इमिसं वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु कां थानातःगु कापःयागु पवित्र वसः दय्कल।✡

एपोद

2 इमिसं वँचुगु, प्याजीगु, व ह्याउँगु रंगयागु का, लुँयागु का व भिंगु सूती कापःयागु एपोद स्यल्लाक सुल।
3 इमिसं लुँयात मुगलं दायाः सालुगु पातात दय्कल। अले पातायात चानाः तार दय्काः उकियात वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु कानापं भिंगु सुति कापतय् बांलाक बुत्ता भरय् याये सःम्हय्सिनं थें तयाबिल।
4 अले थ्वयात कत्ताकातयेत निखेंया ब्वहलय् निगू ब्वहःकुचा स्वानाबिल।
5 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं इमिसं एपोदया घःने बांलाक थानातःगु व हे ज्वलं वँचुगु प्याजीगु व ह्याउँगु कां व लुँयागु कां थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु जँनी दय्कल।
6 इमिसं आनिक्स ल्वहं कयाः उकियात लुँयागु फाकुनय् थुनाबिल। उपिं ल्वहँतय् इस्राएलया झिंनिम्ह कायपिनिगु नां बांलाक कियाबिल।
7 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं इस्राएलया झिंनिगू कुलया नां लुमन्ति कथं हारूनं थ्व निकुतिं ल्वहंयात ब्वहलय् तल।

छातिपाता

8 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया निंतिं स्यल्लाःगु छातिपाता दय्कल। थ्व छातिपाता एपोद थें हे लुँयागु, वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सूती कापःयागु दय्कूगु खः।✡
9 थ्व प्यकुंलाःगु व निबः यानाः लथ्यानातःगु दु। अले थुकिया हाकः व ब्या क्वलाछि क्वलाछि दु।
10 थुकी प्यइवः यानाः थीथी मणि थुनाबिल। न्हापांगु इवलय् मानिक, पुष्पराज व फिरोजा,
11 निगूगु इवलय् प्याजीगु रंगयागु मणि, नीलम व पन्ना,
12 स्वंगूगु इवलय् कार्नेलेन, अकिक व प्याजीगु रंगयागु मणि।

✡ **38:25** ३८:२५-२६ प्रस ३०:११-१६ ✡ **38:26** ३८:२६ मत्ती १७:२४ ✡ **39:1** ३९:१-७ प्रस २८:१-१४ ✡ **39:8** ३९:८-२१ प्रस २८:१५-३०

13 प्यंगूगु इ्वलय् पुखराज, कार्नेलेन व जास्पर दय्कल। थ्व फुक्कयात लुँयागु फाकुनय् थुनाबिल।
14 इस्राएलया झिंनिम्ह कायपिनिगु नांकथं झिंनिगः मणिया थी दु। झिंनिगलय् झिंनिगू हे कुलयागु नां कियाबिल।
15 छातिपातायात एपोदय् घायेत भिंगु लुँयागु निलातःगु सिखः दय्कल।
16 अले लुँयागु निगू फाकुं व निचाः चाः दय्काः उकियात छातिपातायाा निखेंया कुनय् सुयाबिल।
17 लुँयागु निपुं सिखःयात छातिपातायाः च्वंगु निचालं लुँयागु चालय् चिनाबिल।
18 लुँयागु सिखःया मेगु च्वःयात एपोदया ब्वहलय् च्वंगु लुँयागु फाकुनय् चिनाबिल।
19 लुँयागु मेगु निचाः चाः दय्काः छातिपातायाा ल्यूनेया च्वःपाखे एपोदया जँनी नापसं सुयाबिल।
20 हानं मेगु निचाः लुँयागु चाः दय्काः एपोदया न्ह्यःनेपाखे निखें जँनी चिनातःगु गथिया च्वसं सुयाबिल।
21 छातिपाता एपोदय् थाकेत छातिपातायाा चाः व एपोदया चाःयात वँचुगु पुतुं जँनीलय् चिनाबिल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं थ्व फुक्कं दय्कल।

पुजाहारीतय्गु मेगु वसः

22 एपोदया दुने फीगु पुजाहारीया लं ब्याक्क वँचुगु बांलाक थानातःगु कापतं सुल।✡
23 उकिया दथुइलाक छ्यं दुछ्वयेत प्वाः दय्कल, अले मगुइमा धकाः गःतांया छचाखेरं कापः तयाः सुयाबिल।
24 क्वय् सिथय् सिथय् प्यखेरं वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु भिंगु सुति कां धालेग्वः सुयाः घानाबिल।
25 क्वय् सिथय्या घानातःगु धालेग्वःया दथुइ दथुइ तयेत इमिसं भिंगु लुँया गं दय्कल।
26 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं सेवा याः वनीबलय् फीगु पुजाहारीया लंया क्वय् सिथय् प्यखेरं लुँयागु गं व धालेग्वःयात छगः छगः अतः गाय्काः घानाबिल।
27-29 हास्न व वया कायपिनिगु निंतिं इमिसं परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं थानातःगु भिंगु सूती कापःयागु जामालं, बेतालि, छ्यंबाला व बागः सुर्वाः, अले बुत्ता भरय् यानातःगु वँचुगु, प्याजीगु व ह्याउँगु सूती कापःयागु जँनी दय्कल।
30 इमिसं छेनय् चीत भिंगु लुँयागु बाला छगू दय्काः उकी "परमप्रभुया निंतिं पवित्र" धकाः कियाबिल।
31 अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें इमिसं व वँचुगु कां बेतालिइ चिनाबिल।

नापलायेगु पालया ज्या पूवंगु

32 थुकथं नापलायेगु पालयागु फुक्क ज्या क्वचाल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें हे मुक्कं इस्राएलीतय्सं यात।✡
33 इमिसं नापलायेगु पालया फुक्क ज्वलं मोशायाथाय् हल – पवित्र पाल व उकिया फुक्क ज्वलं, उकिया अंकुसि, सिंपौ, खगः, थां, लिधंसा,
34 पाल त्वपुइत इलांया स्वंगूगु व प्यंगूगु तँया इलां– ह्याउँगु रंग छिनातःगु फैया छेंगू व डल्फिनया छेंगूयागु अले सनूया न्ह्यःने च्वंगु पर्दा,
35 बाचा चिनादीगु सनू व प्रायश्चितया कृपा-आसन व उकिया न्वःत,
36 तेबिल व उकिया फुक्क ज्वलं व देछाया मरि,
37 भिंगु लुँया त्वाःदेवा व उकिया पाल्चा व मेगु ज्वलं व भिंगु चिकं,
38 लुँयागु वेदी, अभिषेक यायेगु चिकं, नस्वाःगु गुँगु, पवित्र पालया लुखाया पर्दा,
39 कँय्यागु वेदी, उकिया कँय्यागु चालिचा, उकिया न्वःत व फुक्क ज्वलं, बाता व उकिया लिधंसा,
40 चुक थनेत खिपः व नकि अले ख्वातुगु कापः व उकिया थां व लिधंसा अले चुकया ध्वाखाया पर्दा। थथे इमिसं नापलायेगु पालया फुक्क ज्वलं व पवित्र पालय् सेवा यायेत
41 हास्न पुजाहारीया पवित्र वसः व वया कायपिनिगु वसः मोशायाथाय् हल।
42 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्या इस्राएलीतय्सं यात।
43 परमप्रभुं बियादीगु उजंकथं फुक्क ज्या जूगु खनाः मोशां इपिं सकसित सुवाः बिल।

40

नापलायेगु पालयागु पलिस्था

1 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "न्हापांगु लाया न्हापांगु दिखुन्हु पवित्र पाल ग्वः।
3 उकी बाचा चिनादीगु सनू तयाः उकिया न्ह्यःने पर्दा यख्खानाब्यु।
4 तेबिल पवित्र थासय् हयाः उकी घःने ज्वलं ब्वयाब्यु। अले त्वाःदेवा नं हयाः उकिया पाल्चा च्याकेत मिलय् या।

✡ **39:22** ३९:२२-३१ प्रस २८:३१-४३ ✡ **39:32** ३९:३२-४३ प्रस ३५:१०-१९

5 बाचाया सनूया न्ह्यःने दुगु पर्दाया पिने लुँयागु गुँगू थनेगु वेदी तयाब्यु, अले पवित्र पालया लुखाय् पर्दा यख्खानाब्यु।
6 “पवित्र पालया लुखाया लिक्क होमबलिया वेदी तयाब्यु।
7 अनं लिपा पवित्र पाल व वेदीया दथुइ ल्हाः सिलेगु बाता तयाः उकी लः जायकाब्यु।
8 अले छचाःखेरं चुकया ख्वातुगु कापः व थां थनाब्यु। ध्वाखाय् नं पर्दा यख्खानाब्यु।
9 “अभिषेक यायेगु चिकं हयाः पवित्र पाल व उकी दुगु फुक्क ज्वलंयात अभिषेक या। अले उकियात व फुक्क ज्वलं नापं पलिस्था या, अले व पवित्र जुइ।
10 होमबलिया वेदी व उकिया फुक्क ज्वलं नापं अभिषेक यानाः उकियात पलिस्था या, अले व तच्वकं पवित्र जुइ।
11 बाता व उकिया लिधंसा नं अभिषेक यानाः पलिस्था या।
12 “अनंलि हारून व वया कायपिन्त नापलायेगु पालया ध्वाखा दुने हयाः इमित म्वःल्हुकि।
13 अले हारूनयात पवित्र वसः फीकाः वयात अभिषेक या। अले पुजाहारी जुयाः सेवा यायेत वयात पलिस्था या।
14 वया कायपिन्त हयाः इमित जामालं फीका ब्यु।
15 अले छं इमि बौयात गथे यानाः अभिषेक यानागु खः अथे हे यानाः इमित नं अभिषेक या। इमिगु अभिषेक धाःसा छगू सदांया पुजाहारीया ज्याकथं लिपा थ्यंकया पुस्ता तक जुइ।”
16 मोशां फुक्क ज्या परमप्रभुं वयात उजं बियादीगुकथं हे यात।
17 इस्राएलीतय्सं मिश्र देश त्वःतूगु दच्छि लिपा निगूगु दँया न्हापांगु लाया न्हापांगु दिखुन्हु पवित्र पाल धस्वाकल।
18 पवित्र पाल थुकथं धस्वाकल – वं लिधंसात तयेमाःगु थासय् तल, सिँपौ धस्वाका तल, खगः दुछ्वत अले थांत धस्वाका तल।
19 अनंलि परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगुकथं इमिसं पवित्र पालया घःने नितँ इलां प्यनाः उकी घःने मेगु नितँ इलां तयाबिल।
20 अले वं ल्वहंपौ हयाः बाचा चिनादीगु सनू दुने तयाः न्वःत सनूइ तयाबिल, अले प्रायश्चितया कृपा-आसन सनूया घःने तल।
21 वं बाचाया सनूयात महा-पवित्र थासय् हल। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं पर्दा यख्खानाबिल। थुकथं बाचाया सनू खने मदयक तयाबिल।
22 अले वं पवित्र पालया उत्तरपाखे पर्दाया पिने तेबिल तल।
23 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं मरियात उकिया च्वय् परमप्रभुया न्ह्यःने तयाबिल।
24 वं त्वाःदेवायात पवित्र पालया दच्छिनपाखे तेबिलया चुलिंचू तयाबिल।
25 अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं परमप्रभुया न्ह्यःने पाल्चा च्याकल।
26 मोशां पवित्र पालय् दथुइच्वंगु पर्दाया न्ह्यःने लुँयागु वेदी तल।
27 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें उकी वं नस्वाःगु गुँगू च्याकल।
28 अले वं पवित्र पालया लुखाय् पर्दा यख्खानाबिल।
29 अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं पवित्र पालया लुखाया लिक्क होमबलिया वेदी तयाः उकी होमबलि व अन्नबलि देछाल।
30 वं पवित्र पाल व वेदीया दथुइ बातायात तयाः उकी लः तल।
31 अले मोशा, हारून व वया कायपिन्सं उकी थथःगु ल्हाःतुति सिलेगु यात।
32 इपिं पवित्र पालय् वा वेदीइ वनीबलय् इमिसं थथःगु ल्हाःतुति सिलेगु याइ। गुकियात परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु खः।
33 दकलय् लिपा वं पवित्र पाल व वेदीया प्यखेरं घेरय् यानाः चुक दयकल। अले चुकया ध्वाखाय् पर्दा यख्खानाबिल। थुकथं मोशां फुक्कं ज्या सिधयकल।

परमप्रभुया महिमा

34 अले नापलायेगु पालयात सुपाँचं त्वपुल, व परमप्रभुयागु महिमां पवित्र पाल जाल।✡✡
35 मोशा पवित्र पालय् दुहां वने मफुत छायधाःसा व सुपाँय् उकी च्वना हे च्वन अले परमप्रभुयागु महिमां पवित्र पाल जायाच्वन।
36 व सुपाँय् पवित्र पालं चिला वनीबलय् इस्राएलीत थःगु लँपुइ न्ह्यःज्याइ।
37 अयनं ग्वःन्हु तक सुपाँय् च्वय् थहां वनी मखु इपिं अन हे च्वनाच्वनी।
38 इस्राएलीतय्गु फुक्क यात्रा ज्वःछिं न्हिनय् परमप्रभुया सुपाँय् पवित्र पालया च्वय् खनेदइ, चान्हय् धाःसा उकी इमिसं मि खनी।

✡ **40:34** ४०:३४ १ राज ८:१०-११; यशै ६:४; इज ४३:४-५; प्रका १५:८ ✡ **40:34** ४०:३४-३८ गन्ती ९:१५-२३

लेवीतय्गु सफू

म्हसीका

लेवीया सफू यह्दी मस्तय्सं ब्वनेमाःगु न्हापांगु सफू खः। थ्व सफू ख्रीष्ट स्वयाः १४०० दँ न्ह्याः मोशां च्वःगु खः। होरब पर्वतया लिक्क इस्राएलीत च्वनाच्वंबलय् परमेश्वरं इमित यक्व उजं बियादिल। थ्व सफुलिइ उबलय् इस्राएलीतय्सं याइगु आराधनाया नियम, धार्मिक विधि व उपिं नियम व विधि पूवंकेत जिम्मा बियातःपिं पुजाहारीतय्सं मानय् यायेमाःगु नियम दु। थुपिं नियम परमेश्वरं मोशापाखें बियादीगु खः।

थ्व सफूया मू खँ परमेश्वरया पवित्रता व इस्राएलीतय्सं इस्राएलया पवित्र परमेश्वरलिसें थःगु स्वापु तया तयेत परमेश्वरयात आराधना यायेगु व थःगु जीवन हनेगु खःगु पहः खः। थ्व सफुलिइ छु जूसा मनूतय्गु म्ह अशुद्ध जुइ, छु जूसा छेंं अशुद्ध जुइ, उपिं शुद्ध यायेत छु छु यायेमाः धयागु खँ नं थ्व सफुलिइ दु। गज्याःपिं पशुत अशुद्ध जुइ, गज्याःपिं पशुत शुद्ध जुइ धयागु बारे बांलाक च्वयातःगु दु। छम्ह मिजंनं छम्ह मिसालिसें वा छम्ह मिसां छम्ह मिजंलिसें याये मत्यःगु ज्याया बारे नं थुकी च्वयातःगु दु। येश् ख्रीष्टं निगूगु तःधंगु आज्ञा धकाः कनादीगु नांजाःगु खँग्वः "थः जःलाखःलापिन्त थःत थें मायाया" थ्व सफूया १९:१८ पदय् दु।

धलः पौ

देछा व बलिदानया नियम १:१–७:३८
हारून व वया काय्पिनिगु अभिषेक ८:१–१०:२०
शुद्ध व अशुद्धया नियम ११:१–१५:३३
प्रायश्चितया दिं १६:१-३४
जीवन व आराधनाय् पवित्रताया नियम १७:१–२७:३४

लेवी

बलि बीगु नियम

होमबलि

1 परमप्रभुं मोशायात पवित्र पालया दुनें सःताः धयादिल,

2 "इस्राएलीतय्त धा, 'सुनानं परमप्रभुया निंतिं बलि बीबलय् वयागु बलि सा द्वहंया बथां वा फै दुगुचाया बथांपाखें जुइमाः।

3 " 'वं होमबलि सा द्वहंया बथांपाखें छायेगु खःसा व खू मदुम्ह मिजंम्ह जुइमा, वं व पशु नापलायेगु पालया ध्वाखाय् छाये हयेमाः अले व पशु परमप्रभुया न्ह्याःने वयागु लागिं नालेबहः जुइ।

4 अले वं थःगु ल्हाः होमबलि पशुया छेनय् तयेमाः। अले वयागु प्रायश्चितया लागिं ग्रहण याइगु जुइ।

5 व मनुखं द्वहंचायात परमप्रभुया न्ह्याःने स्यायेमाः। अले हारूनया पुजाहारी काय्पिन्सं द्वहंया हि कयाः नापलायेगु पालया ध्वाखाया दुने च्वंगु वेदीया छचाःखेरं छ्वाकेमाः।

6 अनंलि होमबलि छाःम्ह मनुखं बलि बी धुंकूम्ह पशुया छेंगू तुनाः वयागु लायात ध्यनाः कुचा कुचा यायेमाः।

7 पुजाहारी हारूनया काय्पिन्सं वेदीइ मि तयाः उकिया घने सिँ बांलाक मिले यानाः तयेमाः।

8 अले वया काय्पिं अर्थात पुजाहारीतय्सं वेदीया च्वय् मिइ तयातःगु सिँया घःने बलि बी धुंकूम्ह पशुयागु छ्यं, दाः व ला बांलाक ब्वया तयेमाः।

9 आतापुति भ्वरि व तुति धाःसा लखं सिलेमाः अले व फुक्कयात पुजाहारीं वेदीइ छ्वाकेमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु विशेष देछा, होमबलि खः।

10 " 'सुनानं परमप्रभुया निंतिं बथांपाखें फै वा दुगुचा बलि हल धाःसा वं खू मदुम्ह मिजंम्ह छायेमाः।

11 वं परमप्रभुया न्ह्याःने वेदीया उत्तरपाखे छाःम्ह पशुयात पालाः स्यायेमाः, अले हारूनया पुजाहारी काय्पिन्सं वयागु हि वेदीइ जःखः छ्वाकेमाः।

12 अले व मनुखं पशुयात कुचा कुचा यायेमाः। पुजाहारीं फुक्कयात वेदीइ मिया च्वय् सिँकाँय् ब्वया तयेमाः।

13 वं बलि बीहःम्ह पशुयागु आतापुति भ्वरि व तुतियात लखं सिलेमाः। अले पुजाहारीं फुक्क यंकाः वेदीइ छ्वय्केमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु होमबलि, विशेष देछा खः।

14 " 'सुनानं परमप्रभुया निंतिं झंगःतय्गु होमबलि छायेगु खःसा व झंगः सुकुभत्तु वा बखुं जुइमाः।

15 पुजाहारीं व छाःम्ह झंगः वेदी लिक्क हयाः छ्यं म्वःहिलाः चफुइमाः। झंगःया छ्यंयात वेदीइ छ्वय्केमाः। हि धाःसा वेदीया सिथय् थाथा यायेमाः।

16 उकिं झंगःया गलः नापं भ्वरि लिकयाः वेदीया पुर्बपाखें नउ दुथाय् वांछ्वयेमाः।

17 उकी देछाःम्ह झंगःयात कुचा मयासें पपूया दथुं फायेमाः। पुजाहारीं वेदीइ दुगु मि च्वय् सिँइ झंगःयात छ्वय्केमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु होमबलि, विशेष देछा खः।

2

अन्नबलि

1 “ ‘सुनानं परमप्रभुया निंतिं अन्नबलि छाःसा भिंगु छुचुं हयेमाः। उकी जैतूनया चिकं प्वंकाः धुपाँय् तयेमाः।
2 अले वं हास्नया पुजाहारी कायपिन्थाय् हयेमाः। उकिं पुजाहारीं थःगु ल्हाःया छम्ह भिंगु छुचुं व चिकं, अले फुक्क धुपाँय् नाप लिकायेमाः। अले वं परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु विशेष देछा लुमन्तिकथं वेदीइ छ्वय्केमाः।
3 अन्नबलिया ल्यं दुगु हास्न व वया कायपिनिगु जुइ। परमप्रभुया निंतिं मेमेगु विशेष देछा स्वयाः थ्व तसकं पवित्रगु खः।
4 “ ‘भुतुलिइ दय्कूगु अन्नबलि छायेगु इच्छा दुसा, चिकनय् बुलातःगु सोडा मतःगु भिंगु छुचुंया ग्वारमरि वा चिकनं इलातःगु सोडा मतःगु मरि जुइमाः।
5 छिमिगु बलि ताप्केचाय् छ्वगु अन्नबलि खःसा, चिकं बुलातःगु सोडा मतःगु भिंगु छुचुंया जुइमाः।
6 व कुचा कुचा यानाः उकी चिकं प्वंकेमाः व अन्नबलि खः।
7 छिमिसं छाःगु अन्नबलि द्वालय् छ्वगु खःसा चिकं भिंगु छुचुंया जुइमाः।
8 थज्याःगु अन्नबलि परमप्रभुया थासय् हयाः पुजाहारीयात लःल्हायेमाः। अले वं वेदीइ तयेमाः।
9 पुजाहारीं अन्नबलिं लुमन्तिकथं छम्ह लिकयाः व परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु विशेष देछा वेदीइ छ्वय्केमाः।
10 अन्नबलि ल्यंगु ब्व हास्न व वया कायपिनिगु जुइमाः। परमप्रभुया निंतिं मेमेगु विशेष देछा स्वयाः थ्व तसकं पवित्र खः।
11 “ ‘छिमिसं परमप्रभुयाथाय् छायेहइगु फुक्क अन्नबलि सोडा मतय्कः दय्कूगु जुइमाः। छाय्धाःसा परमप्रभुया निंतिं छाइगु विशेष देछाय् छिमिसं सोडा व कस्ति छ्वय्के मते।
12 व धाःसा न्हापांयागु फलया देछाकथं परमप्रभुया न्ह्याःने छाःसां ज्यू। नस्वाःया लागिं धाःसा उकियात वेदीइ छ्वय्के मते।
13 छिमिसं छाःगु फुक्क अन्नबलिइ चि तयेमाः। परमप्रभुं छिपिंनाप सदांया लागिं चिनादीगु बाचाया चिं चि हे खः। थथे जूगुलि न्ह्याग् हे बलिइ चि तये हे माः।
14 “ ‘परमप्रभुया निंतिं न्हापांगु फलयागु अन्नबलि छायेगु इच्छा दुसा छिमिसं मिं छ्वगु व क्यलातःगु ताजा अन्न छायेमाः।
15 उकी चिकं व धुपाँय् तयेमाः। व अन्नबलि जुइ।
16 अले पुजाहारीं अन्नबलिं चिकं तयातःगु क्यलातःगु अन्न छुं ब्व व धुपाँय् फुक्क कयाः लुमन्तिकथं छ्वय्केमा। परमप्रभुया निंतिं थ्व विशेष देछा खः।

3

मेलबलि

1 “ ‘सुनानं परमप्रभुयात सा वा द्वहं मेलबलि छाल धाःसा व पशु खू मदुम्ह जुइमाः।
2 व मनुखं थःगु ल्हाः पशुया छेनय् तयेमाः। अले व देछाःम्ह बलियात नापलायेगु पालया ध्वाखाय् पालाः स्यायेमाः। अले हास्नया पुजाहारी कायपिन्सं बलिया हि वेदीइ जःखः छ्वाकेमाः।
3 मेलबलिं विशेष देछाः परमप्रभुया निंतिं आतापुति भ्वरि त्वपुइगु दाः व उकिया च्वय्च्वंगु दाः फुक्क छायेमाः।
4 निगः जलासेँ व उकिया च्वय् जँ नापं च्वंगु दाः, अले सेँया भिंगु ब्व वं लिकायेमाः।
5 व फुक्कयात हास्नया कायपिन्सं वेदीइ मि च्वय् दुगु सिँइ तयाः छ्वय्केमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाः वःगु विशेष देछा खः।
6 “ ‘सुनानं परमप्रभुयात मेलबलिया बथांपाखें फैचा वा दुगुचा छाल धाःसा मिजंम्ह जूसां मिसाम्ह जूसां खू मदुम्ह पशुयात छायेमाः।
7 थःगु बलि चिधिकःम्ह भ्याःचा छायेगु खःसा वं वयात परमप्रभुया न्ह्याःने छायेमाः।
8 वं थःगु बलिया छेनय् ल्हाः तयेमाः। अले वयात नापलायेगु पालया ध्वाखाय् स्यायेमाः। पुजाहारीं छाःम्ह पशुया हि वेदीया जःखः छ्वाकेमाः।
9 अले व मनुखं मेलबलिपाखें परमप्रभुयात विशेष देछा छायेमाः। थथे दाः व दुगः क्वँय्या लिक्कनं अलग यानातःगु दाःखाःगु न्हिप्यं दुगु क्वँय् निसें फायाबीमाः, आतापुति भ्वरि त्वपुइगु दाः व उकिया च्वय्च्वंगु दाः नं फुक्क लिकायेमाः।
10 निगः जलासेँ व उकिया च्वय् जँ नापं च्वंगु दाः, अले सेँया भिंगु ब्व वं लिकायेमाः।
11 पुजाहारीं व परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा वेदीइ नसाकथं छ्वय्केमाः।
12 “ ‘सुनानं दुगुचा छाल धाःसा वं परमप्रभुया न्ह्याःने छायेमाः।

13 वं थःगु ल्हाः वयागु छेनय् तयेमाः, नापलायेगु पालया ध्वाखाय् वयात स्यायेमाः। अले हास्नया काय्पिन्सं वयागु हि
वेदीया जःखः छ्वाकेमाः।
14 वं उकिं थःगु बलि परमप्रभुया निंतिं विशेष देछाकथं छायेमाः। आतापुति भ्वरि त्वपुइगु दाः व उकिया च्वय्च्वंगु दाः
फुक्क लिकायेमाः।
15 निगः जलासेँ व उकिया च्वय् जँ नापं च्वंगु दाः, अले जलासेँ व सेँया भिंगु ब्व वं लिकायेमाः।
16 अले पुजाहारीं विशेष देछायात वेदीइ छ्वय्केमाः। थ्व परमप्रभुयात नस्वाः वःगु नसा थें जुइ। दाः दक्व परमप्रभुया लागिं
जक खः।
17 “ ‘छिमिसं दाः व हि गुबलें नये मते। थ्व छिमि पुस्तौं पुस्ताया लागिं न्ह्याबलेंया नियम खः।’ ”

4

पापबलि

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त थथे धा, ‘परमप्रभुं याये मते धयादीगु ज्याखँ मसीकं सुनानं पाप यात धाःसा वं थथे यायेमाः,
3 “ ‘अभिषेक जूम्ह पुजाहारीं पापयात धाःसा फुक्क मनूतय्त दोष लाःगु जुइ। थथे जूगुलिं वं याःगु पापया निंतिं छम्ह ख्
मदुम्ह द्वहंचा परमप्रभुया न्ह्यःने पापबलिकथं छायेमाः।
4 वं द्वहंयात नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्यःने हयाः वयागु छेनय् थःगु ल्हाः तयाः परमप्रभुया न्ह्यःने स्यायेमाः।
5 अले अभिषेक जूम्ह पुजाहारीं द्वहंया हि कयाः पवित्र थाय्या दुने हयेमाः।
6 पुजाहारीं थःगु पतिंचा हिइ थुनाः व हि पवित्र थाय्या दथुइच्वंगु पर्दाय् न्हय्कः छ्वाकेमाः।
7 अले पुजाहारीं हि भतिचा कयाः पवित्र थासय् दुने परमप्रभुया न्ह्यःने च्वंगु गुँगू थनेगु वेदीया नेकुलिइ तिकेमाः। अले
द्वहंया ल्यं दुगु हि नापलायेगु पालया ध्वाखाय् होमबलिया वेदीया तःलय् प्वंकेमाः।
8 पापबलिया द्वहंया फुक्क दाः लिकायेमाः। आतापुति भ्वरि त्वपुइगु दाः व उकिया च्वय्च्वंगु दाः नं लिकायेमाः।✡
9 निगः जलासेँ व उकिया च्वय् जँ नापं च्वंगु दाः, अले जलासेँ व सेँया भिंगु ब्व वं लिकायेमाः।
10 मेलबलि थें छाःम्ह सा वा द्वहंया दाः लिकयाः पुजाहारीं व होमबलिया वेदीइ छ्वय्केमाः।
11 तर द्वहंया छेंगु, फुक्क ला, छ्यं, तुति व आतापुति भ्वरि सौ नापं
12 पुजाहारीं थ्व फुक्क छाउनी पिने नउ वाइगु विधिकथं शुद्ध जूगु थासय् यंकाः सिँ घःने तयाः छ्वय्केमाः।
13 “ ‘इस्राएलया फुक्क मनूतय्सं परमप्रभुं याये मते धयादीगु ज्याखँ मसीकं यात धाःसा इमिसं थथे यायेमाः –
14 थःपिन्सं याःगु पाप पिज्वइबलय् इमिसं पापबलिया निंतिं द्वहंचा हयाः नापलायेगु पालया ध्वाखाय् छायेमाः।
15 खलःया थकालिपिन्सं परमप्रभुया न्ह्यःने द्वहंयागु छेनय् थथःगु ल्हाः तयेमाः, अले व द्वहंयात परमप्रभुया न्ह्यःने स्यायेमाः।
16 अनं लिपा अभिषेक जूम्ह पुजाहारीं व द्वहंयागु हि भतिचा कयाः पवित्र थासय् हयेमाः।
17 पुजाहारीं थःगु पतिंचा हिइ थुनाः व हि दथुइच्वंगु पर्दाय् न्हय्कः छ्वाकेमाः।
18 अनं लिपा पवित्र थाय्या दुने परमप्रभुया न्ह्यःने च्वंगु गुँगू थनिगु वेदीया नेकुलिइ व हि छुं भचा तिकेमाः। ल्यंगु हि धाःसा
नापलायेगु पालया ध्वाखाय् होमबलिया वेदीया तःलय् प्वंकेमाः।
19 द्वहंया फुक्क दाः लिकयाः वेदीइ छ्वय्केमाः।
20 पापबलिया द्वहंयात वं गथे याःगु खः थ्व द्वहंयात नं अथे हे यायेमाः। थुकथं पुजाहारीं इमिगु निंतिं प्रायश्चित यायेमाः,
अले इमित क्षमा दइ।
21 पुजाहारीं व द्वहंयात छाउनी पिने यंकाः न्हापांयाम्हय्सित छ्वयक्कू थें छ्वय्केमाः। थ्व इस्राएलया फुक्क मनूतय्गु निंतिं
पापबलि खः।
22 “ ‘सुं नायलं मसीकं परमप्रभु वया परमेश्वरं याये मते धयादीगु ज्याखँय् पापयात धाःसा वं थथे यायेमाः।
23 वं याःगु पाप वयाके पिज्वःसा वं छम्ह ख् मदुम्ह दुगु थःगु बलिया निंतिं हयेमाः।
24 वं दुगुया छेनय् थःगु ल्हाः तयेमाः। परमप्रभुया न्ह्यःने होमबलिया पशु स्याइगु थासय् वयात स्यायेमाः। थ्व पापबलि खः।
25 अनंलि पुजाहारीं थःगु पतिंचां पापबलिया हि भतिचा कयाः होमबलिया वेदीया नेकुलिइ तिकेमाः। अले ल्यंगु हि वेदीया
तःलय् प्वंकेमाः।
26 उकिया फुक्क दाः मेलबलिया दाः थें वेदीइ छ्वय्केमाः। थथे पुजाहारीं नायःया पापया लागिं प्रायश्चित याइ, अले
वयात क्षमा दइ।✡
27 “ ‘खलःयाम्ह सुनानं मसीकं परमप्रभुं याये मते धयादीगु ज्याखँ यात धाःसा वं थथे यायेमाः।✡
28 वं याःगु पाप वयाके खनेदत धाःसा थःम्हं यानागु पापया निंतिं थःगु बलिकथं ख् मदुम्ह च्वलय् हयेमाः।

✡ **4:8** ४:८-१० लेवी ३:३-४ ✡ **4:26** ४:२६ लेवी ३:९-१० ✡ **4:27** ४:२७-३१ गन्ती १५:२७-२८

29 वं शुद्ध जुइगु बलिया छेनय् थःगु ल्हाः तयेमाः अले होमबलिया थासय् स्यायेमाः।
30 अनंलि पुजाहारीं थःगु पतिंचां शुद्ध जुइगु बलि हि भतिचा कयाः होमबलिया वेदीया नेकुलिइ तिकेमाः। अले उकिया ल्यंगु हि वेदीया तःलय् प्वंकेमाः।
31 उकिया फुक्क दाः मेलबलिया दाः थें लिकायेमाः। अले पुजाहारीं परमप्रभुया निंतिं नस्वाः वय्केत वेदीइ छ्वय्केमाः। थथे पुजाहारीं उकिया निंतिं प्रायश्चित याइ, अले वयात क्षमा दइ।
32 “ ‘सुनानं पापबलिया निंतिं फैया मचा हल धाःसा वं खु मदुम्ह मिसाम्ह चिधिकःम्ह फै हयेमाः।
33 वं शुद्ध जुइगु बलिया छेनय् थःगु ल्हाः तयेमाः। होमबलिया पशुत स्याइगु थासय् वयात स्यायेमाः।
34 अनंलि पुजाहारीं थःगु पतिंचां शुद्ध जुइगु बलि हि भतिचा कयाः होमबलिया वेदीया नेकुलिइ तिकेमाः। उकिया ल्यंगु हि धाःसा वेदीया तःलय् प्वंकेमाः।
35 परमप्रभुयात छाःगु विशेष देछाया फुक्क दाः नापं मेलबलिया चिधिकःम्ह भ्याःचाया दाः थें पापबलिया फुक्क दाः वं लिकया उकियात पुजाहारीं वेदीइ छ्वय्केमाः। थथे वं याःगु पापया निंतिं पुजाहारीं वयागु लागिं प्रायश्चित याइ, अले वयात क्षमा दइ।

5

1 “ ‘सुनानं थःम्हं खंगु व न्यंगु खँया साक्षी बीमाः थाय् साक्षी मबिल धाःसा व पाप खः अले वं उकियागु निंतिं दोष फयेमाली।
2 “ ‘सुनानं मसीकं जंगली पशुया सीम्ह, लहीपिं पशुया सीम्ह, घिसय् जुया जुइपिं पशुया सीम्ह, थज्याःगु अशुद्ध वस्तु थियाः लिपा वाःचाल धाःसा व अशुद्ध जुइ, अले वं पाप मानय् यायेमाः।
3 “ ‘सुनानं मसीकं मनूया म्हया छुं अशुद्धगु ब्व थियाः लिपा वाःचाल धाःसा व दोषी थहरय् जुइ।
4 “ ‘सुनानं मसीकं भिंगु वा मभिंगु न्ह्यागु खँय् जूसां बिचाः मयासें पाफयाः लिपा वाःचाल धाःसा व दोषी थहरय् जुइ।
5 “ ‘सुं मनू थथे दोषी थहरय् जुल धाःसा वं थःगु पाप स्वीकार यायेमाः।
6 अले वं सजाँयकथं परमप्रभुयाथाय् बथांपाखें मिसाम्ह चिधिकःम्ह फै वा च्वलय् पापबलि छाये हयेमाः। पुजाहारीं वयागु पापया निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।
7 “ ‘चिधिकःम्ह भ्याःचा हये मफुसा वं परमप्रभुयाथाय् थःगु पापया सजाँयकथं निम्ह सुकुभन्तु वा निम्ह बखुं हयेमाः। छम्ह पापबलिया निंतिं व छम्ह होमबलिया निंतिं।
8 वं थुपिं पुजाहारीयाथाय् हयेमाः। पुजाहारीं न्हापां पापबलिया निंतिं छम्ह छाइ। वं थुमिगु गःपः चमफुसे म्वय् जक थ्याइ।
9 वं पापबलिया हि भतिचा कयाः वेदीया छखेपाखे छ्वाकि, अले ल्यं दुगु हि फुक्क वेदीया तःलय् प्वंकाछ्वइ। थ्व पापबलि खः।
10 अनंलि पुजाहारीं मेम्ह झंगःयात नियमकथं होमबलि यानाः छाइ। थुकथं वं याःगु पापया निंतिं पुजाहारीं प्रायश्चित यायेमाः। अले वयात क्षमा दइ।
11 “ ‘छुं जुयाः वं निम्ह सुकुभन्तु वा निम्ह बखुं नं हये मफुसा छगू एपाया झिब्वय् छब्व* नचुगु छुचुं पापबलिया निंतिं हयेमाः। वं उकी चिकं वा धुपाँय् मतयेमाः, छाय्धाःसा थ्व पापबलि खः।
12 वं थ्व पुजाहारीयाथाय् हयेमाः। अले पुजाहारीं उकियात लुमन्तिकथं छम्ह छुचुं कयाः परमप्रभुया निंतिं वेदीइ विशेष देछाया च्वय् छ्वय्केमाः। थ्व पापबलि खः।✡
13 थुकथं पुजाहारीं वयागु पापया निंतिं प्रायश्चित यायेमाः, अले वयात क्षमा दइ। ल्यं दुगु छुचुं धाःसा अन्नबलि बीबलय् थें पुजाहारीयागु हे जुइ।’ ”

दोषबलि

14 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
15 “सुनानं मसीकं परमप्रभुया पवित्र सम्पत्तिया छुं नं खँय् पापयात धाःसा वं सजाँयकथं परमप्रभुयाथाय् बथांपाखें खु मदुम्ह भ्याःचा छायेमाः। भ्याःचाया मू पवित्र पालया शेकेल† कथं क्वःछी। थ्व दोषबलि खः।
16 सुनानं थुकथं परमप्रभुयात छाये हयेमाःगु पवित्र खँय् ढुंकल धाःसा वं उकिया पलेसा पुले हे माः। अज्ज न्याब्वय् छब्व अप्वः तनेमाः। वं थ्व फुक्क व दोषबलिया भ्याःचा पुजाहारीयाथाय् हयेमाः। पुजाहारीं वयागु पापया निंतिं भ्याःचायात दोषबलिकथं छानाः प्रायश्चित याइ। अले वयात क्षमा दइ।
17 “सुनानं मसीकं परमप्रभुं याये मते धाःगु खँ यानाः पापयात धाःसा व दोषी थहरय् जुइ। अले उकिया सजाँय वं फयेमाली।

---

* **5:11** ५:११ छगू एपाया झिब्वय् छब्व थ्व छगू किलोग्राम ति
✡ **5:12** ५:१२-१३ लेवी २:२-३,९-१०
† **5:15** ५:१५ छगू शेकेल थथे धयागु ११.५ ग्राम ति खः

18 वं दोषबलिकथं पुजाहारीयाथाय् बथांपाखें खू मदुम्ह भ्याःचा हयेमाः। भ्याःचाया मू शेकेलयाकथं क्वःछी। पुजाहारीं वं
मसीकं याःगु वयागु दोषया निंतिं प्रायश्चित याइ। अले वयात क्षमा दइ।
19 थ्व दोषबलि खः। थज्याःम्ह मनू धात्थें हे परमप्रभुया न्ह्याःने दोषी थहरय् जूगु खः।"

6

1 परमप्रभुं मोशायात धयादीगु विधि थ्व हे खः✡,
2 "सुनानं तयेबियातःगु वस्तु लित मब्यूसे, दि तयातःगु वस्तु लित मब्यूसे, खुयाः वा जःलाखःलायात झंगः लानाः,
3 सुयागुं तंगु वस्तु लुइकाः उकिया बारे मखुगु खँ ल्हानाः, मखुगु पाः फयाः परमप्रभुया विरोधय् पापयात धाःसा
4 व दोषी थहरय् जूगु दु। वं थःत तयेबियातःगु वस्तु, दि तय्कातःगु वस्तु, खुयातःगु वस्तु, झंगः लानाः कयातःगु वस्तु, तंगु
लुइकाहःगु वस्तु,
5 वा मखुगु पाः फयातःगु खँया न्याब्वय् छब्व अप्वः तनाः पलेसा पुलेमाः। वं दोषबलि बीखुन्हु थ्व फुक्क थुकिया थुवाःयात
पुलेमाः।
6 वं पुजाहारीयाथाय् परमप्रभुयात दोषबलि बीत खू मदुम्ह भ्याःचा हयेमाः। भ्याःचाया मू शेकेलया मूकथं क्वःछी।
7 थ्व विधिकथं पुजाहारीं वयागु निंतिं परमप्रभुया न्ह्याःने प्रायश्चित यायेमाः। अले वयात क्षमा दइ।"

पुजाहारीतय्सं गुकथं बलि बीगु

होमबलिया विधि

8 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
9 "हारून व वया काय्पिन्त थथे आज्ञा ब्यु, 'होमबलि बीगु विधि थथे खः – होमबलि चच्छि व सुथय् तक वेदीइ तयेमाः।
वेदीइ मि च्यानाच्वनेमाः।
10 अले पुजाहारीं पुजाहारीया सुति वसः व दुनेया सुति वसः पुनाः होमबलिया नौ लिकयाः वेदीया छखे तयेमाः।✡
11 अले वं फिनातःगु वसः त्वयाः मेगु वसः पुनाः नौयात छाउनी पिने छगू शुद्धगु थासय् यंकेमाः।
12 वेदीइ मि च्याना हे च्वनेमाः, अले गुबलें मसीमाः। पुजाहारीं न्हिन्हि सुथय् उकी सिँ तनेमाः, पुजाहारीं होमबलिया
कुचात व मेलबलिया दाः मिया च्वय् मिलय् यानाः तयेमाः।
13 वेदीइ मि मदिक्क च्याना हे च्वनेमाः, व गुबलें हे सी मज्यू।

अन्नबलिया विधि

14 " 'अन्नबलि छायेगु विधि थथे खः – हारूनया काय्पिन्सं थुकियात परमप्रभुया न्ह्याःने वेदीइ हयेमाः।
15 पुजाहारीं छम्ह भिंगु छुचुं व चिकं कयाः फुक्क धुपाँय् तयाः च्याकाः अन्नबलिया चिंकथं परमप्रभुया निंतिं नस्वाः जुइत
वेदीइ छ्वय्केमाः।
16 " 'ल्यं दुगु धाःसा हारून व वया काय्पिन्सं नइ। इमिसं थुकियात सोडा मतसे व नापलायेगु पालया चुकय् च्वनाः नयेमाः।
17 थुकी सोडा ल्वाकछ्यानाः मदय्केमाः। जितः छाःगु विशेष बलिया ब्व जिं इमित बियागु दु। अले थ्व पापबलि व दोषबलि
थें हे पवित्र खः।
18 अले सदांया निंतिं हारूनया मिजंपिं सन्तानतय्सं थ्व नयेमाः। परमप्रभुयात छायेहःगु अन्नबलितपाखें थ्व इमिगु पुस्तौं
पुस्ताया लागिं इमिगु ब्व खः। मेपिं सुनानं विशेष देछा थिल धाःसा उकियागु पवित्रताया शक्तिं वयात हानि याइ।' "
19 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल,
20 "हारून अभिषेक जू खुन्हु वं व वया काय्पिन्सं परमप्रभुयात छायेमाःगु बलि थुकथं दु – सुथय् बच्छि व बहनिइ बच्छि
यानाः न्हिं छगू व बागू किलोग्राम भिंगु छुचुं अन्नबलिकथं न्ह्याबलें छायेमाः।
21 थुकियात चिकंनाप वालाः द्वालय् छुयेमाः। अले कुचा कुचा यानाः परमप्रभुयात लय्ताय्केगु नस्वाः जुइत अन्नबलिकथं
छायेमाः।
22 थुकथं हे न्ह्याबलें अभिषेक जुयाः वयागु थासय् पुजाहारी जुइम्ह वया सन्तानं हे अन्नबलि छायेमाः। थ्व परमप्रभुया
न्ह्याबलेंया ब्व खः, अले थ्व फुक्कं छ्वय्का छ्वयेमाः।
23 पुजाहारीया फुक्क अन्नबलि छ्वय्का छ्वयेमाः। थ्व मनयेमाः।"

पापबलिया विधि

24 परमप्रभुं मोशायात हानं धयादिल,

✡ **6:1** ६:१-७ गन्ती ५:५-८ ✡ **6:10** ६:१० प्रस २८:३९-४३

25 “हारून व वया कायपिन्त धा, ‘पापबलि छायेगु विधि थथे खः। होमबलि ब्यूथाय् हे पापबलि नं परमप्रभुया न्ह्यःने बीमाः। थ्व तसकं पवित्रगु बलि खः।✡
26 बलि छाइम्ह पुजाहारीं हे थुकिया ला नइ। नापलायेगु पालया चुकय् च्वनाः हे थ्व नयेमाः।
27 सुनानं वा छुकिं व पशुया ला थी उकियागु पवित्रताया शक्तिं वयात हानि याइ। हि छफुतिं जक क्यूगु वसः नं पवित्रगु थासय् हीमाः।
28 ला चाया थलय् दयकूगु खःसा व चाया थलयात तछ्यायेमाः। कँयया थलय् दयकूगु खःसा लखं बांलाक सिलाछ्वयेमाः।
29 पुजाहारी जुइपिं न्ह्याम्ह कायमस्तय्सं नं थ्व नयेफु। थ्व तसकं पवित्र खः।
30 पाप प्रायश्चित यायेत पवित्रगु थासय् पापबलिया पशुया हि छाये हःसा उम्ह पशुया ला नये मज्यू। व फुक्कं मिइ च्याका छ्वयेमाः।

7

दोषबलिया विधि

1 “ ‘दोषबलि छायेगु विधि थ्व खः। थ्व तसकं पवित्र जू।
2 गुगु थासय् होमबलि स्याइ व हे थासय् दोषबलिया भ्याःचा नं स्यायेमाः। वयागु हि वेदीया जःखः छ्वाकेमाः।✡
3 पुजाहारीं थुकिया फुक्क दाः वेदीइ छायेमाः। दाःखाःगु न्हिप्यं, दुलापिलायात भुनाच्वंगु दाः,
4 जँया नापं च्वंगु दाः, भुनाच्वंगु निगुलि जलासैं व सैंया भिंगु ब्व लिकायेमाः।
5 पुजाहारीं परमप्रभुया निंतिं विशेष देछाकथं व वेदीइ छ्वयकेमाः। थ्व दोषबलि खः।
6 पुजाहारी जुइपिं न्ह्याम्ह कायमस्तय्सं नं थ्व नयेफु। थ्व नापलायेगु पालया चुकय् च्वनाः नयेमाः। थ्व तसकं पवित्रगु खः।
7 “ ‘पापबलि थें हे दोषबलिइ नं अथे हे यायेगु खः। गुम्ह पुजाहारीं बलि छानाः इमिगु लागिं प्रायश्चित याइ, ला व हे पुजाहारीयागु जुइ।
8 होमबलियागु छेंगू होमबलि छाःम्ह पुजाहारीयागु हे जुइ।
9 भुतलिइ, द्वालय् व ताप्केचाय् दयकूगु अन्नबलि छाःम्ह पुजाहारीयागु हे जुइ।
10 चिकनय् बुलातःगु व गंगु फुक्क अन्नबलि हारूनया कायपिन्त उतिग्यंक हे थइ।

मेलबलिया विधि

11 “ ‘परमप्रभुयात मेलबलि छायेगु विधि थथे खः –
12 “ ‘सुनानं परमप्रभुयात सुभाय् देछायेत मेलबलि छायेगु खःसा बलि बीत हःम्ह पशुनापं सोडा ल्वाकमछ्याःगु चिकनय् बुलातःगु ल्वहंचा मरि छपा, सालगु मरि छपा अले सोडा मतःगु चिकनय् न्हायातःगु घः मरि छपा कयाः
13 सुभाय् बीत छायेहःगु मेलबलि नापं वं सोडा ल्वाकछ्यानातःगु मरि नं छायेमाः।
14 गुकिं छगू छगू यानाः परमप्रभुया निंतिं विशेष भेटीया लागिं व छायेमाः। सोडा तःगु मरि मेलबलिया हि छ्वाकिम्ह पुजाहारीया जुइमाः।
15 सुभाय्या मेलबलिया ला छाःगु हे दिं नयेमाः। कन्हय् खुन्हु थ्व नये मज्यू।
16 “ ‘तर छाइगु बलि भाकल वा थः यःछिया बलि जूसा थज्याःगु बलि छाःगु हे दिंखुन्हु नयेमाः। ल्यं दुगु ला कन्हय् खुन्हु नं नये ज्यू।
17 कंस तक ल्यं दुगु बलिया ला धाःसा मिइ छ्वयकेमाः।
18 मेलबलिया ला कंस तक सुनानं नल धाःसा व नालेबहः जुइ मखु। व ला छाःम्हय्सियागु निंतिं छाःगु ल्याः याइ मखु, तर व अशुद्ध जुइ। अले व नःम्ह मनु दोषी थहरय् जुइ।
19 “ ‘सुनानं अशुद्ध वस्तुं थ्यूगु ला नये मज्यू। व मिइ छ्वयकेमाः। विधिकथं शुद्ध जूम्ह मनुखं धाःसा ल्यं दुगु ला नयेफु।
20 तर अशुद्ध जुयाः परमप्रभुया मेलबलिया ला सुनानं नल धाःसा वयात वया मनूतय् दथुं पितिना छ्वयेमाः।
21 सुनानं मनूया अशुद्ध, पशुया अशुद्ध वा मेगु छुं घचाइपुगु वस्तु थियाः परमप्रभुया मेलबलिया ला नल धाःसा वयात वया मनूतय् दथुं पितिना छ्वयेमाः।’ ”

हि व दाः नये मज्यू

22 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
23 “इस्राएलीतय्त धा, ‘छिमिसं सा वा द्वहं, फै वा दुगुयागु दाः नये मज्यू।
24 अथे सीम्ह व जंगली पशुतय्सं स्याःम्ह पशुया दाः मेगु ज्याय् छ्योसां ज्यू तर छिमिसं व नये मज्यू।
25 परमप्रभुया निंतिं विशेष देछाया पशुया दाः सुं मनुखं नल धाःसा वयात वया मनूतय् दथुं पितिना छ्वयेमाः।

✡ **6:25** ६:२५ लेवी १:११ ✡ **7:2** ७:२ लेवी १:११

26 छिपिं न्ह्याथाय्सं च्वंसां पशुपंक्षीया हि ग्बलें नये मज्य्।✡
27 हि नःम्ह न्ह्याम्ह मनू जूसां वयात वया मनूतय् दथुं पितिना छ्वयेमाः।' "

पुजाहारीया ब्व

28 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
29 "इस्राएलीतय्त धा, 'परमप्रभुया निंतिं मेलबलि छाइम्हय्सिनं मेलबलिया छब्व बलिकथं परमप्रभुया थासय् हयेमाः।
30 वं परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा थःगु ल्हातिं हयेमाः। वं दाः ह्याकुला नाप हयाः परमप्रभुया न्ह्याःने संकाबीगु बलिया निंतिं देछायेमाः।
31 पुजाहारीं दाः वेदीइ छ्वयकेमाः। ह्याकुला धाःसा हारून व वया काय्पिनिगु जुइ।
32 छिमिसं जव खम्पा नं मेलबलि भेटीकथं पुजाहारीयात बीमाः।
33 मेलबलिया हि व दाः छाःम्ह हारूनया काय्यागु ब्व जव खम्पा जुइ।
34 छाय्धाःसा इस्राएलीतय्गु मेलबलिं संकूगु ह्याकुला व खम्पा जिं छिमिके कयाः पुजाहारीतय्त इस्राएलीतय्गुपाखें न्ह्याबलेंया निंतिं बियागु दु।' "
35 गुखुन्हु हारून व वया काय्पिं पुजाहारी पदय् अभिषेक जुयाः परमप्रभुया न्ह्याःने सेवाया निंतिं दनी, उखुन्हुनिसें परमप्रभुया निंतिं विशेष देछाया ब्व इमिगु खः।
36 गुखुन्हु इपिं अभिषेक जुल उखुन्हु हे परमप्रभुं इस्राएली मनूतय्सं इमित थ्व भाग बी धकाः उजं बियादिल। पुस्तौं पुस्ताया निंतिं न्ह्याबलें थ्व इमिगु ब्व जुइ।
37 थ्व हे होमबलि, अन्नबलि, पापबलि, दोषबलि, अर्पणबलि व मेलबलिया विधि खः।
38 "छिमिसं थुकथं परमप्रभुयाथाय् बलि हयाः छायेमाः" धकाः परमप्रभुं मोशायात सीनै मरुभूमिइ सीनै पर्वतय् उजं बियादिल।

पुजाहारी जुइत माःगु खँ

8

हारून व वया काय्पिनिगु अभिषेक

प्रस २९:१-३७

1 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "छं हारून व वया काय्पिं नापं इमिगु वसः, अभिषेक याइगु चिकं, पापबलिया द्वहं, निम्ह भ्याःचा व सोडा मतःगु मरिया दाला✡
3 नापलायेगु पालया ध्वाखाय् हजि। अले फुक्क खलःयात नं अन हे मुंकि।"
4 थथे परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें मोशां यात, अले नापलायेगु पालया ध्वाखाय् फुक्क खलः मुन।
5 मोशां इमित धाल, "परमप्रभुं या धकाः उजं बियादीगु ज्या थ्व हे खः।"
6 अले मोशां हारून व वया काय्पिन्त हयाः विधिकथं म्वःल्हुइकल।
7 वं हारूनयात जामालं फिकाः जँनी चिनाबिल। पुजाहारीया लं फिकाः उकी एपोद तयाबिल। एपोदया बांलाःगु बुत्ता दुगु जँनिखं हिनाबिल।✡
8 अनं लिपा वं हारूनयात छातिपाता फिकाः उकी हे ऊरीम व तुम्मीम* तयाबिल।
9 अले वयागु छेनय् फेटा चिनाः फेटाया च्वय् न्ह्याःने पवित्र चिं लुँपाता तयाः परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें मोशां यानाबिल।
10 अनंलि मोशां अभिषेक याइगु चिकं ज्वनाः पवित्र पाल व अन दुने दुगु फुक्क ज्वलंयात अभिषेक यानाः शुद्ध यानाबिल।
11 उकिं भतिचा चिकं कयाः व वेदीइ न्हयक्रः तक छ्वाकल। अले वेदी व अनया फुक्क थलबल, ल्हाःतुति सिलेगु बाता व उकिया लिधंसा नापं शुद्ध यायेत अभिषेक यानाबिल।
12 हानं वं अभिषेक यायेगु चिकं ज्वनाः हारूनया छेनय् प्वंकाः वयात शुद्ध यायेत अभिषेक यानाबिल।
13 अनंलि परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें मोशां हारूनया काय्पिन्त न्ह्याःने हयाः जामालं फीकाबिल, अले जँनी चिकाः इमित बेतालि हिनाबिल।
14 अनं लिपा वं पापबलिया द्वहं हल, अले हारून व वया काय्पिन्सं पापबलिया द्वहंया छेनय् थथःगु ल्हाः तल।

✡ **7:26** ७:२६-२७ उत ९:४; लेवी १७:१०-१४; १९:२६; व्य १२:१६,२३; १५:२३ ✡ **8:2** ८:२ प्रस २९:२-३ ✡ **8:7** ८:७-९ प्रस २८; गन्ती २७:२१ * **8:8** ८:८ ऊरीम व तुम्मीम परमेश्वरया इच्छा सीकेत पुजाहारीं छ्यलिगु निगू ज्वलं, स्वयादिसँ, प्रस २८:३०; गन्ती २७:२१

15 अले मोशां द्रहंयात स्यात। वं हि भतिचा कयाः थःगु पतिंचां वेदीया प्यंगु नेकुलिइ तिकाः वेदीयात शुद्ध यानाबिल। ल्यं दुगु हि धाःसा वं वेदीया तःलय् प्वंकल। थथे यानाः वं वयागु लागिं प्रायश्चित यायेत वेदी शुद्ध यानाबिल।
16 अले मोशां आतापुति भ्वरि त्वपुइगु फुक्क दाः, सेँया भिंगु ब्व व दाःनापया निगः जलासेँ कयाः वेदीइ छ्वयकल।
17 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें वं द्रहंयागु छेंगु, ला व सौ नापं छाउनी पिने यंकाः मिं छ्वयकाबिल।
18 अनं लिपा मोशां होमबलि छायेत भ्याःचा हल। हास्न व वया कायपिन्सं थथःगु ल्हाः भ्याःचाया छेनय् तल।
19 अले मोशां भ्याःचायात स्यात। अनं लिपा मोशां हि वेदीया जःखः छ्वाकल।
20 वं भ्याःचाया ला कुचा कुचा ध्यनाः अले छ्यं व दाः नापं छ्वयकल।
21 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें वं आतापुति-भ्वरी व तुति लखं सिल, अले व परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा, नस्वाः वःगु होमबलिकथं वं भ्याःचाया फुक्क म्ह वेदीइ छ्वयकल।
22 अनंलि वं अर्पणयाम्ह भ्याःचा न्ह्याःने यंकल। थ्व भ्याःचायागु छेनय् हास्न व वया कायपिन्सं नं थथःगु ल्हाः तल।
23 अले मोशां वयात स्यात। वं हि कयाः हास्नया जव न्हायपं फ्वलय्, जव ल्हाःया बुरा-पतिंचाय् व जव तुतिया बुरा-पतिंचाय् तिकाबिल।
24 अनं लिपा मोशां हास्नया कायपिन्त हल, इमिगु जव न्हायपं फ्वलय्, जव ल्हाःया बुरापतिंचाय् व जव तुतिया बुरापतिंचाय् हि तिकाबिल। अले हि वेदीया जःखः छ्वाकाबिल।
25 अले वं दाः, दाःखाःगु न्हिप्यं, आतपुति-भ्वरी त्वपुइगु फुक्क दाः, सेँया भिंगु ब्व, दाः नापंया निगः जलासेँ व जव खम्पा काल।
26 अले परमप्रभुया न्ह्याःने दुगु दालां सोडा त्वाकमछ्याःगु त्वहंचा मरि छपा, सोडा मतःगु चिकनय् बुलातःगु घः मरि छपा अले सालुगु मरि छपा कयाः दाः व जव खम्पाया घने तयाबिल।✡
27 थ्व फुक्क हास्न व वया कायपिनिगु ल्हातिइ तयाबिल। अले इमिसं परमप्रभुया न्ह्याःने संकाबीगु बलिकथं छाल।
28 अनं लिपा मोशां इमिगु ल्हातिं व कयाः परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा, नस्वाःगु अर्पण बलिकथं होमबलिया वेदीइ छ्वयकल।
29 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें हे वं ह्याकुला कयाः संकाबीगु बलिकथं परमप्रभुया न्ह्याःने छाल। थ्व अर्पण बलियाम्ह मिजंम्ह फैया ब्व मोशायागु हे खः।
30 अले मोशां अभिषेकया भतिचा चिकं व वेदी हि भतिचा कयाः हास्न व वया वसतय् अले वया कायपिं व इमिगु वसतय् नापं छ्वाकल। थथे वं हास्न व वया कायपिनिगु वसः नापं शुद्ध यानाबिल।
31 अले मोशां हास्न व वया कायपिन्त धाल, "छिमिसं नापलायेगु पालया चुक दुने ध्वाखाया लिक्क ला दयकाः व अभिषेक बलिया दालाय् दुगु मरिनापं अन हे च्वनाः न।
32 ल्यं दुगु ला व मरि धाःसा छ्वयकाब्यु!
33 छिमिगु अभिषेकया विधि पूमवंतले न्हयन्हु तक छिपिं नापलायेगु पालया ध्वाखां पिने वने मते, छायधाःसा छिमिगु अभिषेक न्हयन्हु तक दयाच्वनी।
34 छिमिगु निंतिं प्रायश्चित यायेत गथे थौं याःगु खः अथे हे यायेगु उजं परमप्रभुं बियादीगु दु।
35 अथे जुयाः छिपिं नापलायेगु पालया चुकय् न्हयन्हु तक चां न्हिं च्वनेमाः। छिपिं सिना मवनेमा धकाः परमप्रभुयागु उजंयात मानय् यायेमाः छायधाःसा जितः थज्याःगु हे उजं बियादीगु खः।"
36 अले परमप्रभुं मोशापाखें ब्यूगु फुक्क उजं हास्न व वया कायपिन्सं पालन यात।

9

पुजाहारीतय्सं थःपिनिगु ज्या छ्गु

1 अभिषेकया कन्हय् खुन्हु मोशां हास्न, वया कायपिं व इस्राएलया थकालिपिन्त सःतल।
2 अले वं हास्नयात धाल, "थःगु पापबलिया निंतिं छम्ह खू मदुम्ह द्रहंचा व होमबलिया निंतिं खू मदुम्ह भ्याःचा यंकाः परमप्रभुया न्ह्याःने बलि ब्यु।
3 अले इस्राएलीतय्त धा, 'पापबलिया लागिं छम्ह दुगु व होमबलिया लागिं दच्छि दुम्ह व खू मदुम्ह द्रहंचा व चिधिकःम्ह भ्याःचा छम्ह छम्ह ज्वँ।
4 अले मेलबलिया लागिं छम्ह द्रहं व छम्ह भ्याःचा, चिकनं बुलातःगु अन्नबलि नापं परमप्रभुयाथाय् बलिया लागिं हजि। छायधाःसा परमप्रभु थौं छिमिथाय् खनेदयकः झाइ।' "
5 मोशां उजं ब्यू थें इमिसं फुक्क ज्वलं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् हल, अले फुक्क मनूत परमप्रभुया न्ह्याःने दं वल।
6 मोशां धाल, "परमप्रभुं उजं बियादीगु छिमिसं यायेमाःगु ज्या थ्व हे खः गुकिं यानाः परमप्रभुया महिमा छिमिथाय् खनेदइ।"

✡ **8:26** ८:२६ प्रस २९:२-३

7 मोशां हारूनयात धाल, “परमप्रभुं उजं बियादी थें वेदीया न्ह्यःने थःगु शुद्ध जुइगु बलि व होमबलियात छायाः थःगु व फुक्क मनूतय्गु लागिं प्रायश्चित या, अले मनूतय्सं छायेहःगु नं छायाः इमिगु लागिं प्रायश्चित या।”✡
8 अनंलि वेदीया न्ह्यःने वयाः हारूनं थःगु निंतिं पापबलिया द्वहंचा स्यात।
9 वया काय्पिन्सं हि वयागु ल्हातय् बिल। वं हिइ थःगु पतिंचा थुनाः वेदीया नेकुलिइ तिकल। अले ल्यं दुगु हि फुक्क वेदीया तःलय् प्वंकाबिल।
10 पापबलिया दाः, जलासेँ व सेँया भिंगु ब्वयात वं परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें वेदीइ छ्वय्काबिल।
11 ला व छेंगूयात वं छाउनी पिने मिइ छ्वय्काबिल।
12 अनंलि हारूनं होमबलिया पशु स्यात, वया काय्पिन्सं हि वयागु ल्हातय् बिल, अले वं थुकियात वेदीया जःखः छ्वाकल।
13 इमिसं होमबलिया ला व छ्यं ध्यनाः वयागु ल्हातय् तयाबिल, अले वं व वेदीइ छ्वय्काबिल।
14 वं दुला, भ्वरि व तुति सिलाः वेदीइ होमबलिया च्वय् छ्वय्काबिल।
15 अनंलि वं मनूतय्गु निंतिं बलि छायेहल। वं मनूतय्गु पापबलिया दुगुचायात स्यानाः न्हापा थें छाल।
16 अनंलि वं होमबलि हयाः माःकथं छाल।
17 वं अन्नबलि हयाः उकिं छम्ह अन्न कयाः वेदीइ छ्वय्कल। थ्व सुथसिया होमबलि बाहेकयागु देछा खः।
18 वं मनूतय्गु निंतिं मेलबलिया द्वहं व भ्याःचा नं स्यात। वया काय्पिन्सं हि वयागु ल्हातय् बिल। अले वं व वेदीया जःखः छ्वाकल।✡
19 द्वहंयागु दाः व भ्याःचायागु दाःखाःगु न्हिप्यं, जलासेँ व सेँया भिंगु ब्वयात
20 वं ह्याकुलाया घःने तल। दाः जुक्व वेदीइ छ्वय्कल।
21 मोशां उजं ब्यू थें वं ह्याकुला व जव खम्पाया लाफः नापं संकाः परमप्रभुया न्ह्यःने संकाबीगु बलिकथं छाल।
22 अले हारूनं थःगु निपा ल्हाः मनूतपाखे ल्ह्नाः इमित आशिष बिल। थुकथं पापबलि, होमबलि व मेलबलि छायाः व वेदीं क्वय् कुहां वल।✡
23 अनंलि मोशा व हारून पवित्र पाल दुने दुहां वन, अले पिहां वयाः मनूतय्त आशिष बिल। अले परमप्रभुया महिमा फुक्क मनूतय्गु न्ह्यःने खनेदत।
24 उबलय् हे परमप्रभुयापाखें मि पिहां वयाः वेदीइ च्वंगु होमबलि व दाःयात भस्म यात। थ्व खनाः मनूत तःसलं हालाः बँय् भ्वसुल।

10

नादाब व अबीह् सीगु

1 हारूनया काय्पिं नादाब व अबीहं थथःगु गुँगू थनेगु मकः कयाः उकी मि थन, अले व मिइ धुपाँय् तयाः परमप्रभुं उजं बियामदीगु मि तयाः वय्कःया न्ह्यःने छाल।
2 उकिं परमप्रभुयापाखें मि पिहां वयाः इमित परमप्रभुया न्ह्यःने स्यानाबिल।
3 अले मोशां हारूनयात धाल, “परमप्रभुं धयादीगु खँ थ्व हे खः,
“ ‘जिगु न्ह्यःने वइपिंपाखें
जिं जिगु पवित्रता क्यने।
जिं फुक्क मनूतय्गु न्ह्यःने
थःगु महिमा क्यने।’ ”
हारून सुम्क च्वन।
4 मोशां हारूनया कका उज्जीएलया काय्पिं मीशाएल व एलसाफानयात सःताः धाल, “पवित्र पालया न्ह्यःनं छिमि किजापिनिगु सीम्ह क्वबियाः छाउनी पिने यंकि।”
5 उकिं इमिसं मोशां आज्ञा ब्यू थें हे नादाब व अबीहया सीम्हयात इमिगु हे लनय् प्वःचिनाः क्वबियाः छाउनी पिने यन।
6 अले मोशां हारून व वया काय्पिं एलाजार व ईतामारयात धाल, “छिमिसं थःपिनिगु सँ भुलुसुलु दंका तये मते, अले लं खुइ मते। मखुसा छिपिं सी, अले फुक्क मनूतलिसे परमप्रभु तंम्वयादी। छिमि थःथितिपिं इस्राएलया फुक्क मनूत धाःसा परमप्रभुया मिं सीपिनिगु निंतिं ख्वयेमाली।
7 छिपिं नापलायेगु पालया चुकं पिने वने मते, मखुसा छिपिं सी, छायधाःसा परमप्रभुया अभिषेकया चिकं छिमिके दु।” अथे जूगुलिं इमिसं मोशां धाःथें यात।

पुजाहारीतय्गु निंतिं विधि

✡ **9:7** ९:७ हिब ७:२७ ✡ **9:18** ९:१८ लेवी ३:१-११ ✡ **9:22** ९:२२ गन्ती ६:२२-२६

8 अनं लिपा परमप्रभुं हास्नयात धयादिल,
9 “नापलायेगु पालय् वनेबलय् छ व छिमि काय्पिन्सं दाखमघ वा थ्वँ त्वनाः वने मते, मखुसा छिपिं सी। थ्व छिमि पुस्तौं
पुस्तातय्गु निंतिं न्ह्याबलेंया नियम खः।
10 पवित्र व साधारण अले शुद्ध व अशुद्धया दथुइ छिमिसं पाःगु म्हसीकेमाः।
11 अले परमप्रभुं मोशापाखें इमित बियादीगु फुक्क शिक्षा छिमिसं इस्राएलीतय्त स्यनेमाः।”
12 मोशां हास्न व वया ल्यंदुपिं काय्पिं एलाजार व ईतामारयात धाल, “परमप्रभुयात विशेष देछा छाये धुंकाः ल्यं दुगु
अन्नबलि यंकाः वेदी लिक्क सोडा ल्वाकमछ्यासे दय्काः न, छाय्धाःसा थ्व तसकं पवित्र जू।✡
13 छिमिसं थ्व नापलायेगु पालया चुकय् च्वनाः न। छाय्धाःसा परमप्रभुया निंतिं छाःगु विशेष देछातपाखें थ्व छंगु व छिमि
काय्पिनिगु ब्व खः। जितः थथे हे उजं ब्यूगु खः।
14 संकाबीगु बलिया व ह्याकुला विशेष भेटी खम्पा धाःसा छ, छिमि काय्पिं व म्ह्याय्पिन्सं विधिकथं शुद्ध याःगु थासय्
च्वनाः नयेमाः। छाय्धाःसा थ्व इस्राएलीतय्गु मेलबलिया पाखेंयागु छिमिगु ब्व खः।✡
15 नये न्ह्याः धाःसा पुजाहारीं ह्याकुला व खम्पाया व घःने तयातःगु विशेष भेटीया दाः वेदी न्ह्याःने हयाः परमप्रभुया निंतिं
संकाबीगु बलिकथं छाये हयेमाः। उबलय् जक परमप्रभुया उजंकथं थ्व सदांया निंतिं छ व छिमि काय् म्ह्याय्पिनिगु ब्व जुइ।”
16 मोशां पापबलिया बारे न्यंनेकने याःबलय् छ्वय्के धुंकूगु सीकल। अले व हास्नया ल्यंदुपिं काय्पिं एलाजार व
ईतामारलिसे तंम्वल। अले वं इमित धाल,
17 “छिमिसं छाय् पापबलि नापलायेगु पालया चुकय् मनयागु? व तसकं पवित्रगु खः। परमप्रभुं थ्व खलःया दोष हुयाछ्वयेगु
निंतिं अले मनूतय्त शुद्ध यायेगु निंतिं परमप्रभुया न्ह्याःने प्रायश्चित यायेत छिमित बियादीगु खः।✡
18 दुगुचिगु हि पवित्रगु थासय् दुने महःगुलि छिमिसं जिं धाःथें वयागु ला नापलायेगु पालया चुकय् नयेमाःगु खः।”
19 अले हास्नं मोशायात धाल – “थौं हे इमिसं थःगु पापबलि व होमबलि परमप्रभुया न्ह्याःने छाल। अले थौं हे जितः
आपत जुल! जिं थौं पापबलि नःगु जूसा छु परमप्रभु लय्ताइ ला?”
20 थ्व खँ न्यनाः मोशाया मन च्वन।

11

शुद्धपिं व अशुद्धपिं पशुत
व्य १४:३-२१

1 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त धा, ‘पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क पशुत मध्ये थुपिं पशुत छिमिसं नयेफु।
3 तुतिख्वः बाःपिं व लिन्ह्यायाः नइपिं पशुत छिमिसं नये ज्यू।
4 “ ‘अथे खःसां लिन्ह्यायाः जक नइपिं वा तुतिख्वः जक बाःपिं पशुत धाःसा नये मज्यू। गथेकि ऊँट, वं लिन्ह्यायाः नःसां
वयागु तुतिख्वः मबाः। व छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
5 अले शापन – वं लिन्ह्यायाः नःसां वयागु तुतिख्वः मबाः। व छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
6 अथे हे खराचा – वं लिन्ह्यायाः नःसां वयागु तुतिख्वः मबाः। व छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
7 अथे हे छिमिसं फा नं नये मज्यू। छाय्धाःसा वयागु तुतिख्वः बाःसां वं लिन्ह्यायाः मनः। उकिं व छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
8 थुपिं पशुतय्गु ला छिमिसं नये मज्यू, अज्ज ला थुमिगु सीम्ह तक नं थीमज्यू। थुपिं अशुद्धपिं खः।
9 “ ‘लखय् च्वनिपिं पपू व बिखू दुपिं जन्तुत धाक्व छिमिसं नये ज्यू।
10 समुद्र व खुसिइ च्वनिपिं पपू व बिखू मदुपिं जन्तुत, चाहे ब्वया जुइपिं जुइमा वा लखय् च्वनिपिं मेपिं जन्तु जुइमा छिमिगु
लागिं घच्चाइपुपिं खः।
11 थज्याःपिं जन्तुत घच्चाइपुपिं जूगुलि छिमिसं थुमिगु ला नये मज्यू, अज्ज ला थुमिगु सीम्ह तक नं थीमज्यू।
12 लखय् च्वनिपिं पपू व बिखू मदुपिं जुक्व छिमिगु लागिं घच्चाइपुपिं खः।
13-19 “ ‘झंगःत मध्ये थुपिं घचाइपुसे च्वंपिं खः धकाः थुइकि। गथेकि थीथी कथंयापिं गरूड, गिद्ध, हाकुम्ह गिद्ध, ह्याउँम्ह
इमा, हाकुम्ह इमा, क्वः, अस्ट्रिच, हुचिल, लःहँय, बाय्चा, न्हिकांझंगः, हाङगील, भुल्का, राजहंस, धनेस, न्या नइम्ह क्वः,
सलांत्याः झंगः, न्याखुं ब्वह, कल्कि झंगः व चिकंलापा। थुमिगु ला नये मज्यू।
20 “ ‘पपू दुपिं तुतिं चुइपिं कीत फुक्क छिमिगु लागिं घच्चाइपुपिं खः।
21 पपू दुपिं तुतिं चुइपिंलय् नं तिंन्हुयेत तुतिइ स्वापु दुपिं कीत धाःसा नये ज्यू।
22 छिमिसं क्वःबुइँचा, बुइँचा व त्वाति नये ज्यू।

✡ **10:12** १०:१२-१३ लेवी ६:१४-१८ ✡ **10:14** १०:१४-१५ लेवी ७:३०-३४ ✡ **10:17** १०:१७ लेवी ६:२४-२६

23 पप् दुपिं घिसय् जुयाः जुइपिं फुक्क कीत छिमिगु लागिं घच्चाइपुपिं खः।
24 “ ‘थुमिगुपाखें छिपिं अशुद्ध जुइ। सुनां थुमिगु सीम्ह थी, व सन्ध्याः ईतक अशुद्ध जुइ।
25 सुनां थुमिगु सीम्ह क्वबिइ वं थःगु वसः हीमाः, अले सन्ध्याः ईतक व अशुद्ध जुइ।
26 “ ‘तुतिख्वः बांलाक मबाःपिं पशु, लिन्ह्वियाः नइमखुपिं पशु फुक्क छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः। सुनां इमिगु सीम्ह थी, व अशुद्ध जुइ।
27 प्यपां चुयाः जुइपिं मध्ये पन्जांया बलं जुइपिं फुक्क पशु छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः। सुनांनं इमिगु सीम्ह थी, व सन्ध्याः ईतक अशुद्ध जुइ।
28 इमिगु सीम्ह क्वबीपिन्सं थःगु वसः हीमाः, अले सन्ध्याः ईतक अशुद्ध जुइ। इपिं फुक्क छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
29-30 “ ‘नवःचा, म्हालकाय्चा, छुँ, माय्बिलिचा, थज्याःपिं बँय् घिसय् जुया जुइपिं फुक्कं छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः।
31 बँय् घिसय् जुया जुइपिं मध्ये थुपिं फुक्कं छिमिगु निंतिं अशुद्ध खः। सुनां थुमित व थुमिगु सीम्ह थी, व सन्ध्या ईतक अशुद्ध जुइ।
32 उपिं मध्ये सुं सीबलय् थुमिगु सीम्ह छुं चीजया लात धाःसा व अशुद्ध जुइ। सिँ, कापः, छेंगु, भांग्रा वा न्ह्यागुयागु दय्कातःगु जूसां सन्ध्या ईतक व अशुद्ध जुइ। उकियात लखय् थुना तयेमाः अले तिनि व शुद्ध जुइ।
33 थुमिगु सीम्ह गुगुं नं कथंया चाया थलय् लात धाःसा उकी च्वंगु फुक्क वस्तु अशुद्ध जुइ। अले व चा थलयात तछ्याना छ्वयेमाः।
34 उकी च्वंगु लखं थ्यूगु व दय्कूगु फुक्क नसा अशुद्ध जुइ, थज्याःगु थलय् दुगु छुं नं त्वंसा अशुद्ध जुइ।
35 थुमिगु सीम्ह गुगुं कथंया चाया भुत् वा नसा दय्केगु थलय् कुतुंवन धाःसा व अशुद्ध जुइ। उकियात तछ्याना छ्वयेमाः।
36 बुंगाःचा व लः मुंकातःगु थाय् धाःसा शुद्ध जुइ। अथेसां सुनां अनं सीम्ह लिकाइ व धाःसा अशुद्ध जुइ।
37 गुगुं नं कथंयागु पीत तयातःगु पुसाय् थुमिगु सीम्ह लात धाःसा पुसा शुद्ध हे जुयाच्वनी।
38 लखय् माःबुइकातःगु पुसाय् थुमिगु सीम्ह कुतुंवन धाःसा पुसा अशुद्ध जुइ।
39 “ ‘छिमिसं ला नये ज्यूम्ह पशु सित धाःसा, वयागु सीम्ह सुनां थी व सन्ध्या ईतक अशुद्ध जुइ।
40 सीम्ह पशुया ला नइम्ह व सीम्ह क्वब्यूम्हं थःगु वसः हीमाः, अले व सन्ध्या ईतक अशुद्ध जुइ।
41 “ ‘बँय् घिसय् जुया जुइपिं फुक्क पशु घच्चायापुपिं खः इमिगु ला नये मज्यू।
42 प्वाथं चुयाः जुइपिं वा प्यपा व प्यपां अप्वः तुतिं बँय् घिसय् जुया जुइपिं पशुत फुक्क घच्चाइपुसे च्वंपिं खः।
43 थुमित थी तक नं मते, मखुसा छिपिं अशुद्ध जुइ।
44 जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। छिमिसं थःपिन्त अर्पण यानाः पवित्र याना तयेमाः, छाय्धाःसा जि पवित्र खः। बँय् घिसय् जुया जुइपिं छुं नं कथंयाम्ह जन्तुपाखें छिपिं अशुद्ध जुइ मते।✡
45 छाय्धाःसा जि छिमि परमेश्वर जुइत छिमित मिश्रनिसें हयाम्ह परमप्रभु जि हे खः। उकिं छिपिं पवित्र जुइमाः, छाय्धाःसा जि पवित्र खः।
46 “ ‘पशुत, झंगःपंक्षीत अले लखय् च्वनिपिं व बँय् घिसय् जुया जुइपिं फुक्क प्राणीया बारे यायेमाःगु विधि थुपि हे खः।
47 छिमिसं शुद्ध व अशुद्ध, अले नये ज्यूपिं व नये मज्यूपिं प्राणीत पाःगु म्हसीकेमाः।’ ”

12

मचाबूबलय् अशुद्ध जुइगु खँ

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त धा – ‘प्वाथय् दयाः काय् बुइकूम्ह मिसा न्हय्न्हु तक अशुद्ध जुइ। थीमज्यू जूगु इलय् थें व अशुद्ध जुइ।
3 च्यान्हु दुखुन्हु काय्या म्हय् चिं तयेमाः।✡
4 अनंलि व मिसां हिबा वःगुपाखें शुद्ध जुइत स्विस्वन्हु तक मब्यंकुतले पीमाः। मब्यंकुतले वं गुगुं नं शुद्धगु वस्तु थीमज्यू अले पवित्रगु थासय् नं वने मज्यू।
5 म्ह्याय् बुइकल धाःसा व मिसा थीमज्यू जुइबलय् थें झिंप्यन्हु तक अशुद्ध जुइ। अनंलि खुइखुन्हु लिपा ब्यंके धुंकाः तिनि शुद्ध जुइ।
6 “ ‘शुद्ध जुइगु ई पूरा जुइ धुंकाः काय् बूसां म्ह्याय् बूसां वं होमबलिया निंतिं दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा, व पापबलिया निंतिं बखुंचा वा सुकुभन्तु छम्ह परमप्रभुया न्ह्याःने नापलायेगु पालया ध्वाखाय् पुजाहारीयाथाय् हयेमाः।✡
7 पुजाहारीं व फुक्क परमप्रभुया न्ह्याःने छानाः वयागु निंतिं प्रायश्चित याइ अले वयागु हिबा वःगुपाखें व शुद्ध जुइ।
“ ‘मिसां काय् वा म्ह्याय् बुइके धुंकाः यायेमाःगु विधि थ्व हे खः।

✡ **11:44** ११:४४ लेवी १९:२; १ पत्र १:१६ ✡ **12:3** १२:३ उत १७:१२; लूक २:२१ ✡ **12:6** १२:६-८ लूक २:२२-२४

8 चिधिकःम्ह भ्याःचा हये मफुसा वं होमबलिया निंतिं छम्ह व पापबलिया निंतिं छम्ह यानाः सुकुभन्तु जूसां बखुं जूसां निम्ह हयेमाः। थुकथं पुजाहारीं वयागु निंतिं प्रायश्चित याइ। अले व शुद्ध जुइ।' "

13

छेंगूया पुनेयःगु ल्वय्

1 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,

2 "सुं मनूयागु म्हया छेंगुलिइ मनावल, इल्ल मिंक कै दयावल वा चातः दयावल धाःसा थ्व पुनेयःगु छेंगूया ल्वय् जुइफु। वयात पुजाहारी हारून वा वया कायपिं मध्ये छम्ह पुजाहारीयाथाय् हयेमाः।

3 थज्याःगु घाः पुजाहारीं स्वयेमाः अले वयागु ल्वचं काःगु थासय् बुयावःगु सँ तुयुसे च्वंसा वा व घाः छेंगू स्वयाः गाः वंगु खनेदत धाःसा, व पुनेयःगु ल्वय् खः। पुजाहारीं उकियात जाँचय् यानाः स्वये धुंकाः वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः।

4 तर व चातः छेंगुलिइ तुयुसे च्वंसा, अले स्वइबलय् व छेंगू स्वया गाः वंगु खने मदुसा, अले उकी बुयावःगु सँ नं तुयुसे च्वनावःगु मदुसा, पुजाहारीं व ल्वगियात न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

5 न्हय्न्हु दुखुन्हु पुजाहारीं वयात जाँचय् यानाः स्वइबलय् व घाः न्हापां गथे खः अथे हे खनेदुसा अले छेंगुलिइ व घाः न्यनावंगु मदुसा पुजाहारीं वयात हानं न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

6 न्हय्न्हु खुन्हु पुजाहारीं वयात हानं जाँचय् यानाः स्वइबलय् ल्वय् कम जुइ धुंकूगु दु अले छेंगुलिइ न्यनावंगु मदुसा, पुजाहारीं वयात शुद्ध थहरय् यायेमाः। व चातः जक खः। वं थःगु वसः ही, अले व शुद्ध जुइ।

7 तर शुद्ध थहरय् यायेत पुजाहारीयात क्यने धुंकाः व चातः छेंगुलिइ न्यनावन धाःसा, वं हानं पुजाहारीया थासय् वनाः थःत हे क्यनेमाः।

8 अले पुजाहारीं जाँचय् यायेबलय् छेंगुलिइ चातः न्यनावन धाःसा पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। थ्व पुनेयःगु ल्वय् खः।

9 "सुं मनूयात छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं काल धाःसा वयात पुजाहारीयाथाय् हयेमाः।

10 अले पुजाहारीं जाँचय् यानाः स्वइबलय् व छेंगुलिइ तुयुसे मनावःगु दुसा व उकियागु चिमिसँ तुयुसे च्वंगु अले मनावःगु थासय् न्हगु घाः दुसा

11 वयागु म्हय् दुगु थ्व धात्थें हे पुनेयःगु ल्वय् खः। अले पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। व अशुद्ध थहरय् याय् धुकूंम्ह जुगुलि पुजाहारीं वयात न्हय्न्हुया निंतिं अलग तयेम्वाः।

12 "तर ल्वय् छेंगुलिइ न्यनावना च्वंसा, अले उकियात पुजाहारीं स्वइबलय् ल्वगियागु छ्यनंनिसें तुति तकं छेंगुलि न्यनावंगु दुसा,

13 पुजाहारीं वयात बांलाक स्वयाः व ल्वय् म्ह छम्हं न्यनावने धुंकूसा व मनूयात शुद्ध थहरय् यायेमाः। व ला धात्थें हे तुयुसे च्वने धुंकल, अले व शुद्धम्ह खः।

14 तर उकी न्हगु घाः खनेदत धाःसा व अशुद्ध खः।

15 पुजाहारीं वयागु न्हगु घाः जाँचय् यानाः वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। व न्हगु घाः अशुद्ध खः, व पुनेयःगु ल्वय् खः।

16 तर व न्हगु घाः तुयुसे च्वन धाःसा व मनू पुजाहारीयाथाय् वनेमाः।

17 अले पुजाहारीं वयात जाँचय् याइबलय् व चातः तुयुसे च्वने धुंकूसा पुजाहारीं व ल्वगियात शुद्ध थहरय् यायेमाः, व शुद्धम्ह खः।

18 "सुं मनूया छेंगुलि पिहां वःगु कै लाल धाःसा

19 अले व कै दुगु थासय् तुयुसे च्वंक मनावल वा ह्याउँसे च्वंगु तुयुगु चातः दयावल धाःसा, वं पुजाहारीयात क्यनेमाः।

20 अले वं जाँचय् यानाः स्वइबलय् व छेंगू स्वयाः गाः वंगु खनेदुसा अले अन दुगु चिमिसँ नं तुयुसे च्वंगु दुसा, पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। व पुनेयःगु ल्वय् खः। व कैपाखें पिहां वःगु खः।

21 तर पुजाहारीं जाँचय् याइबलय् उकी तुयुसे च्वंगु चिमिसँ मदुसा वा छेंगू स्वयाः गाः मवंसा तर चातः तनावना च्वंगु दुसा, पुजाहारीं वयात न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

22 व छेंगुलिइ न्यनावंगु दु धाःसा पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः व पुनेयःगु ल्वय् हे खः।

23 तर तुयुसे च्वंगु चातः थःगु थासय् हे न्यनामवंसें च्वनाच्वंसा व घाःखु जक खः। पुजाहारीं व मनूयात शुद्ध थहरय् यायेमाः।

24 "सुं मनूया छेंगुलिइ मिं पुयाः घाः जुल धाःसा, अले व मिं पुनाजूगु घाःयागु न्हगु ला ह्याउँसे च्वंगु तुयुगु चातः खनेदत धाःसा,

25 पुजाहारीं वयात जाँचय् यायेमाः। अले व घालय् बुयावःगु चिमिसँ तुयुसे च्वनावःसा, व घाः जूगु थासय् स्वइबलय् छेंगू स्वयाः गाः वंगु खनेदःसा, पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। व मिं पुनाजूगु घाःपाखें वःगु पुनेयःगु ल्वय् खः।

26 “तर पुजाहारीं स्वइबलय् धात्थें व घालय् तुयुगु चिमिसँ बुयामवःसा, अले व छेंगू स्वयाः गाः मवंसा अले व गनावना च्वंसा, पुजाहारीं वयात न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

27 पुजाहारीं वयात न्हय्न्हु दुखुन्हु जाँचय् यायेमाः। वयागु ल्वय् छेंगुलि न्यना वंसा पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। व पुनेयःगु ल्वय् खः।

28 व घाःखू न्यनामवंसें मना जक वयाः अन हे च्वनाः गनावना च्वंगु दुसा व मिं पुया जूगु घाःखू खः। पुजाहारीं व मनूयात शुद्ध थहरय् यायेमाः।

29 “सुं मिजं वा मिसाया छेनय् वा मन्चाय् ल्वय् दुसा,

30 पुजाहारीं व ल्वय् जाँचय् यायेमाः अले व छेंगू गाः वंगु दुसा अले उकियागु सँ साल्गु म्हासुसे च्वंसा, वं वयात अशुद्ध थहरय् यायेमाः। थ्व छ्यं वा मन्चाय् दुगु अशुद्धगु चासुइगु ल्वय् खः।

31 तर पुजाहारीं व चासुइगु ल्वय् जाँचय् याःबलय् व छेंगू स्वयाः गाः मवंसा अले उकी हाकुगु सँ नं मदुसा, वं ल्वगियात न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

32 न्हय्न्हु दुखुन्हु पुजाहारीं व ल्वय्यात जाँचय् यायेमाः अले व चासुइगु ल्वय् न्यनावंगु मदुसा, उकी सँ म्हासुसे मच्वंसा, अले व चासुइगु ल्वय् स्वइबलय् छेंगू स्वयाः गाः वंगु खने मदुसा,

33 पुजाहारीं व चासुइगु ल्वय् दुगु थाय् त्वःताः थःगु सँ व दाह्री खायेमाः। वयात हानं न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

34 न्हय्न्हु दुखुन्हु पुजाहारीं हानं जाँचय् यायेमाः। व चासुइगु ल्वय् न्यनामवंसें छेंगू स्वयाः गाः वंगु खने मदुसा पुजाहारीं वयात शुद्ध थहरय् यायेमाः। अले वं थःगु वसः हियाः शुद्ध जुइ।

35 तर व शुद्ध थहरय् जुइ धुंकाः नं व चासुइगु ल्वय् छेंगुलि न्यनावन धाःसा

36 पुजाहारीं वयात हानं जाँचय् यायेमाः। व चासुकइ छेंगुलिइ न्यनावंगु दुसा पुजाहारीं सँ म्हासुसे च्वं ला मच्वं धकाः जाँचय् याये म्वाः। छाय्धाःसा व मन् अशुद्धम्ह खः।

37 तर पुजाहारीं जाँचय् यानाः स्वःबलय् व चासुइगु ल्वय् दुगु थाय् न्हापा गथे खः अथे हे जू, व उकी हाकुगु सँ बुयावःसा, व ल्वचं लाःगु खः। अले पुजाहारीं वयात शुद्ध थहरय् यायेमाः।

38 “सुं मिजं वा मिसायागु छेंगुलिइ तुयुसे च्वंगु चातः दःसा

39 पुजाहारीं व जाँचय् यायेमाः अले वयागु म्हय् व चातः भतिचा जक तुयुसे च्वंसा व छेंगुलिइ पिहां वःगु दाग जक खः, व मन् शुद्धम्ह खः।

40 “सुं मनूयागु सँ हायावंगु दुसा व खउ छ्यंयाम्ह ला खः तर व शुद्धम्ह हे खः।

41 वयागु छ्यंयागु न्ह्यःनेपाखें जक सँ मदयाः पाचुसे च्वंसा व शुद्धम्ह खः।

42 तर वयागु छ्यंयागु न्ह्यःनेपाखें वा लिछ्यंपाखें सँ मदयाः पाचुसे च्वंगु थासय् ह्याउँगु ह्याउँगु वा तुयुसे च्वंगु घाः खने दया वःसा व पुनेयःगु ल्वय् खः।

43 पुनेयःगु ल्वय् वइबलय् थें पुजाहारीं वयात जाँचय् यानाः स्वइबलय् सँ मदया पाचुसे च्वंगु थासय् मनावयाः ह्याउँसे ह्याउँसे च्वंगु तुयुगु घाः खनेदःसा

44 व मनू ल्वगि व अशुद्धम्ह खः। वयागु छेनय् दुगु घाःया हनिं पुजाहारीं वयात अशुद्ध थहरय् याइ।

45 “पुनेयःगु ल्वय् दुम्ह मनुखं खुनातःगु वसः फीमाः, अले वयागु छ्यंयागु सँ भुलुसुलु दंका तयेमाः। वं थःगु म्हुतु त्वपुयाः तःसलं ‘अशुद्ध! अशुद्ध! अशुद्ध!’ धकाः हालेमाः।

46 गुबलय् वयात ल्वचं काइ उबलय् तक व अशुद्ध हे जुइ। व याकःचा हे च्वनेमाः। व छाउनी पिने हे च्वनेमाः।”

वसः फ्वसापाखें अशुद्ध जूगु

47-49 “वसतय्, ऊनय् वा सुतिइ, अले सूती कापः वा ऊनयागगु, छेंगू वा छेंगुलि दयकूगु, न्ह्यागु हे वस्तुइ फ्वसा वयाः वाउँसे वा ह्याउँसे च्वंगु खनेदःसा पुजाहारीयात क्यनेमाः। छाय्धाःसा थ्व फ्वसां अशुद्ध जूगु खः।

50 पुजाहारीं उकियात जाँचय् यायेमाः अले उकियात न्हय्न्हु तक अलग तयेमाः।

51 उकियात न्हय्न्हु दुखुन्हु हानं जाँचय् यायेमाः, थानातःगु कापः वा छेंगुलि दयकूगु वस्तुइ नं व फ्वसा न्यनावंगु दुसा व ग्यानापुगु फ्वसा खः व चिज अशुद्ध खः।

52 अथे जुयाः व फ्वसा वःगु वसः थानातःगु ऊन, सुति वा छेंगूया न्ह्यागुयागु जूसां पुजाहारीं उकियात छ्वय्का छ्वयेमाः। छाय्धाःसा व ध्वग्गिगु फ्वसा खः। उकियात मिइ छ्वय्का छ्वयेमाः।

53 “तर पुजाहारीं स्वइबलय् व फ्वसा वसः थानातःगु कापः वा छेंगूयागु वस्तुइ न्यनावंगु मदुसा

54 व फ्वसा वःगु वस्तु हीमाः धकाः पुजाहारीं उजं बीमाः। अले हाकनं न्हय्न्हु तक उकियात अलग तयेमाः।

55 फ्वसा वःगु वस्तुयात ही धुंकाः पुजाहारीं उकियात हानं स्वयेमाः। फ्वसा न्हापा थें हे खनेदःसा व न्यना मवंसां व अशुद्ध खः। व फ्वसा चाहे दुनेपाखें जुइमा वा पिनेपाखें जुइमा, छं उकियात मिं छ्वयेकाब्यु।

56 व ही धुंकाः पुजाहारीं जाँचय् याइबलय् फ्वसा तना वनाच्वंगु दुसा व सुयातःगु वसः वा थानातःगु न्ह्यागुयागु कापः वा छेंगुलि पुजाहारीं फ्वसा वःगु ब्व जक खुनाः छ्वयेमाः।

57 व फ्वसा हाकनं थानातःगु कापः वा सुयातःगु वसः वा छेंगूयागु हे वस्तुइ हानं खनेदत धाःसा व न्यनावंगु खः। व फ्वसा वःगु वस्तुयात मिं छ्वयकेमाः।

58 तर थानातःगु वा सुयातःगु न्ह्यागु हे वस्तु जूसां ही धुंकाः उकी फ्वसा मवःसा उकियात हानं हीमाः अले व शुद्ध जुइ।"

59 थानातःगु वा सुयातःगु वसः व ऊनया सुतिया वा छेंगूयागु न्ह्यागुयागु जूसां फ्वसा वइबलय् शुद्ध अशुद्ध धकाः क्वःछियेगु विधि थ्व हे खः।

14

छेंगूया ल्वय्पाखें शुद्ध जुइगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

2 "छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं कःम्ह मनूयात शुद्ध यायेगु इलय् वयात पुजाहारीयाथाय् हइबलय् यायेमाःगु विधि थथे खः। थःगु ल्वय् लने धुंकू थें च्वंसा✡

3 पुजाहारीयात छाउनीं पिने सःताः जाँचय् याकेगु। छेंगूया व पुनेयःगु ल्वय् लन धाःसा,

4 पुजाहारीं निम्ह शुद्धपिं झंगः, थाकुराःमाया कचा, ह्याउँगु का व हिसपमा हयेत उजं बीमाः।

5 पुजाहारीं छम्ह झंगःयात ताजा लः दुगु चाया थलया च्वय् तयाः स्यायेत उजं बीमाः।

6 अले वं मेम्ह झंगः, थाकुराःमाया कचा, ह्याउँगु का व हिसपमा कयाः ताजा लःया च्वय् स्याःम्ह झंगःया हिइ थुनेमाः।

7 वं न्हय्क: तक ल्वगिम्ह मनूयात उकिं हाः हाः यानाः शुद्ध थहरय् यायेमाः अले ल्यंम्ह झंगःयात चकंगु ख्यलय् त्वःताबीमाः।

8 "ल्वगिं थःगु वसः हियाः म्हय् च्वंगु फुक्क सँ खानाः म्वःल्हुइमाः। अले तिनि व धात्थें शुद्ध जुइ, अले छाउनीइ दुहां वने खनी। अय्जूसां न्हय्न्हु तक धाःसा व थःगु पालं पिने हे च्वनेमाः।

9 न्हय्न्हु दुखुन्हु वं हाकनं थःगु छेनय् च्वंगु सँ, दाह्रि, मिखाफुसि व म्हय् दक्व सँ खानाः, थःगु वसः हियाः म्वःल्हुइमाः। अले व धात्थें शुद्ध जुइ।

10 "च्यान्हु दुखुन्हु वं ख् मदुपिं दच्छि दुपिं निम्ह चिधिकःपिं भ्याःचात व छम्ह मिसाम्ह चिधिकःम्ह फैचा, अन्नबलिया निंतिं जैतूनया चिकनय् बुलातःगु भिंगु छुचुं छग् एपाया झिब्वय् स्वब्व व छग् लिटरया स्वब्वय् छब्व चिकं हयेमाः।

11 पुजाहारीं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्याःने ल्वगियात व वं हःगु फुक्क ज्वलं यंकेमाः।

12 "पुजाहारीं चिधिकःम्ह भ्याःचा छम्ह व १/३ लिटर चिकं कयाः दोषबलिकथं छायेमाः। वं संकाबीगु बलिकथं परमप्रभुया न्ह्याःने उकियात छायेमाः।

13 अले वं पापबलि व होमबलि स्याइगु पवित्र इलाकाय् चिधिकःम्ह भ्याःचायात स्यायेमाः। छाय्धाःसा पापबलि पुजाहारीया जू थें दोषबलि नं वयागु हे जुइ। अले व तसकं पवित्र खः।

14 अले पुजाहारीं दोषबलिया हि भचा कयाः ल्वगिया जव न्हाय्पंया फ्वः, जव ल्हाःया बुरापतिं व जव तुतिया बुरापतिनय् तिकाबीमाः।

15 पुजाहारीं उगु १/३ लिटर मध्ये भचा चिकं कयाः थःगु खव ल्हाःपाय् तयेमाः।

16 अले पुजाहारीं थःगु जव च्वलापतिं उकी थुनाः न्हय्क: तक परमप्रभुया न्ह्याःने हाः हाः यायेमाः।

17 थःगु ल्हाःपाय् ल्यंगु चिकं भचा पुजाहारीं ल्वगिया जव न्हाय्पंया फ्वलय्, जव ल्हाःया बुरापतिं व जव तुतिया बुरापतिनय् दोषबलिया हिया घःने तिकाबीमाः।

18 अले थःगु ल्हाःपाय् ल्यं दुगु चिकं फुक्क पुजाहारीं ल्वगिया छेनय् तयाबीमाः। अले परमप्रभुया न्ह्याःने वयागु निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।

19 "अले पुजाहारीं पापबलि छायाः ल्वगियागु निंतिं प्रायश्चित यायेमाः। अनं लिपा वं होमबलि स्यानाः

20 पुजाहारीं अन्नबलि नापं वेदीइ छायेमाः। अले ल्वगियागु निंतिं प्रायश्चित यायेमाः। थुकथं व शुद्ध जुइ।

21 "छुं जुयाः व उलिमछि छाये मफुम्ह जूसा वं थःगु प्रायश्चित याकेत, दोषबलिया निंतिं संकेत छम्ह जक चिधिकःम्ह भ्याःचा व अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छग् एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं व छग् लिटरया स्वब्वय् छब्व चिकं,

22 पापबलि व होमबलियात छम्ह छम्ह यानाः सुकुभन्तु जूसां बखुंचा जूसां निम्ह हयेमाः।

23 "च्यान्हु खुन्हु ल्वगिं थः शुद्ध जुइत नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्याःने पुजाहारीयाथाय् थुपिं फुक्क हयेमाः।

✡ **14:2** १४:२-९ मत्ती ८:४; मर्क १:४४; लूक ५:१४; १७:१४

24 पुजाहारीं दोषबलियाम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा छम्ह व चिकं कयाः संकाबीगु बलिकथं परमप्रभुया न्ह्यःने देछायेमाः।
25 पुजाहारीं चिधिकःम्ह भ्याःचायात दोषबलिया निंतिं स्यानाः दोषबलिया हि भचा कयाः ल्वगिया जव न्हाय्पंया फ्वः, जव ल्हाःया बुरापतिं व जव तुतिया बुरापतिनय् तिकाबीमाः।
26 पुजाहारीं भचा चिकं कयाः थःगु खव ल्हाःपाय् तइ,
27 अले पुजाहारीं थःगु जव च्वलापतिं उकी थुनाः न्हय्कः तक परमप्रभुया न्ह्यःने हाः यायेमाः।
28 थःगु ल्हाःपाय् दुगु चिकं छुं भचा कयाः पुजाहारीं ल्वगिया जव न्हाय्पंया फ्वलय्, जव ल्हाःया बुरापतिं व जव तुतिया बुरापतिनय् दोषबलिया हिया घःने तिकाबीमाः।
29 अले थःगु ल्हाःपाय् ल्यं दुगु चिकं फुक्क पुजाहारीं ल्वगिया छेनय् तयाबीमाः। अले परमप्रभुया न्ह्यःने वयागु निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।
30 अनंलि वं फु थें निम्ह सुकुभत्तुत वा निम्ह बखुंत,
31 छम्ह पापबलिया निंतिं छम्ह होमबलिया निंतिं पुजाहारीं अन्नबलि नापं छायेमाः। थुकथं पुजाहारीं ल्वगिया निंतिं परमप्रभुया न्ह्यःने प्रायश्चित यायेमाः।"
32 छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं काःपिं ल्वगितय्सं व मगाःमचाःपिं ल्वगितय्सं थःम्हं फु थें शुद्ध जुइत यायेमाःगु विधि थथे हे खः।

खाःचिल्गु छेँ शुद्ध यायेगु

33 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,
34 "जिं छिमित सम्पत्तिकथं बीत्यनागु कनान देशय् छिपिं च्वंवने धुंकाः अन च्वंगु सुयागुं छेँय् जिं खाःचिल्इकाबिल धाःसा
35 व छेँया थुवालं वनाः पुजाहारीयात थथे धायेमाः, 'जिं जिगु छेँय् खाःचि थें छुं खनागु दु।'
36 पुजाहारीं छेँ स्वःवने न्ह्यः छेँ खालि यायेत उजं बीमाः। उबलय् तक छेँय् च्वंगु छुं नं वस्तु अशुद्ध जुइ मखु। अनंलि पुजाहारी छेँ स्वयेत वनेमाः।
37 वं छेँय् खाःचिल्गु जाँच यायेमाः। छेँया अंगलय् वाउँक वा ह्याउँक अंगः स्वयाः गाःवंक खाःचिल्याच्वंगु दुसा
38 पुजाहारी छेँनं पिहां वनाः न्हयन्हु तक छेँय् तालं ग्वयाः तयेमाः।
39 न्हयन्हु दुखुन्हु वयाः पुजाहारीं हानं स्वयेमाः। छेँया अंगलय् च्वंगु खाःचि मेथाय् नं न्यनावनाच्वंगु दुसा
40 पुजाहारीं खाःचिल्याच्वंगु ल्वहंयात लिकयाः शहरं पिने विधिकथं अशुद्धगु थासय् वान्छ्वय्के छ्वयेमाः।
41 अले वं अंगः छपातिं खुर्के याकेबीमाः, खुर्के यानाः वःगु चा वं शहरं पिने अशुद्धगु थासय् वान्छ्वय्के छ्वयेमाः।
42 अनंलि वं अंगलय् न्हगु ल्वहं हयाः तिनाबीमाः, अले हाकनं लेवं इलाबीमाः।
43 "अथे यानाः नं हाकनं खाःचिल्यावल धाःसा
44 पुजाहारीं वनाः उकियात स्वयेमाः। अले खाःचि छेँय् न्यनावंगु दुसाः व छगू छगू नाश याइगु अशुद्धगु खाःचि खः। अले व छेँ अशुद्ध खः।
45 व छेँयात थुनाछ्वयेमाः, अर्थात थुकिया ल्वहं, सिँ, व चा फुक्कं थुना शहरं पिने अशुद्धगु थासय् वांछ्वये यंकेमाः।
46 "थ्व छेँ तिनातःबलय् सुं नं दुहां वन धाःसा सन्ध्याः ईतक व मनू अशुद्ध जुइ।
47 सुं नं थ्व छेँया दुने वनाः घन वा नल धाःसा वं थःगु वसः हीमाः।
48 "पुजाहारीं हाकनं छेँयात स्वःवइबलय् लेवं तये धुंकूबलय्निसें अशुद्धगु खाःचि खने मदयाच्वंसा व छेँयात वं शुद्ध भाःपीमाः। छायधाःसा आः खाःचि मदये धुंकल।
49 अले छेँ शुद्ध यायेत पुजाहारीं निम्ह शुद्धपिं झंगः, थाकुराःमाया कचा, ह्याउँगु का व हिसपमा हयेत धाइ।
50 पुजाहारीं छम्ह झंगःयात ताजा लः दुगु चाया थलया च्वय् तयाः स्यायेमाः।
51 अले वं मेम्ह झंगः, स्वसिमामाया कचा, हिसपमा व ह्याउँगु का कयाः स्याःम्ह झंगःया हि व ताजा लखय् थुनाः न्हय्कः तक खाःचिल्गु छेँयात उकिं हाः यायेमाः।
52 थुकथं वं झंगःया हि, ताजा लः, बलि मब्यूम्ह झंगः, स्वसिमामाया कचा, हिसपमा व ह्याउँगु का कयाः छेँ शुद्ध यानाबीमाः।
53 अनंलि वं मस्याःम्ह झंगःयात शहरं पिने चकंगु ख्यलय् त्वःताबीमाः। थुकथं वं व छेँया निंतिं प्रायश्चित यायेमाः, अले व छेँ शुद्ध जुइ।"
54 छेंगूया फुक्क कथंया पुनेयःगु ल्वय्, चासुल्वय्,
55 छेँय् ल्इगु खाःचि, वसतय् वइगु फ्वसा,
56 मनावइगु, कै व दुबि
57 शुद्ध खः ला कि अशुद्ध खः धकाः सीकेगु विधि थ्व हे खः।
छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् व फ्वसा वःगुपाखें शुद्ध जुइगु थुकथं खः।

15

मिजंतय् म्हया अशुद्ध खँ

1 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,
2 “इस्राएल्तीयत धा, ‘सुं नं मिजंयात धातुया ल्वय् जुल धाःसा, व धातुया ल्वय्या हुनिं व मनू अशुद्ध जुइ।
3 वयागु म्हं धातु बाः वयाच्वंसा घूसां उकिं व मनूयात अशुद्ध याइ।
4 “ ‘धातुया ल्वय् दुम्ह मनू घंगु लासा व च्वंगु थाय् अशुद्ध जुइ।
5 सुनां वयागु लासा थी, वं थःगु वसः हीमाः, अले थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः ईतक व मनू अशुद्ध जुइ।
6 धातुया ल्वय् जूम्ह मनू च्वंगु थासय् च्वंम्ह मनुखं थःगु वसः हीमाः, अले म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
7 “ ‘सुनां धातुया ल्वय् दुम्ह मनूयात थी, वं थःगु वसः हीमाः, अले थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः, सन्ध्याकाः ईतक व नं अशुद्ध जुइ।
8 “ ‘धातुया ल्वय् दुम्ह मनुखं शुद्धम्ह मनूयात थुकलं बिल धाःसा वं थःगु वसः हीमाः, अले थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
9 “ ‘व सल गइबलय् फ्यतुइगु फुक्क अले व च्वंगु थाय् नं अशुद्ध जुइ।
10 सुनां वया तःलय् लाःगु वस्तु थी, व सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ। सुनां अज्याःगु वस्तु ल्हनाः काइ, वं थःगु वसः हीमाः, अले थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
11 “ ‘धातुया ल्वय् दुम्ह मनुखं थःगु ल्हाः मस्युसे सुयातं थिल धाःसा व मनुखं थःगु वसः हीमाः, थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः, अले व सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ।
12 “ ‘व ल्वगिम्ह मनुखं चाया थल थिल धाःसा, थ्यूगु चाया थल तछ्याना छ्वयेमाः, सिँया थल जक लखं सिलाछ्वयेमाः।
13 “ ‘धातुया ल्वय् दुम्ह मनुखं थःगु ल्वय् लाये धुंकाः न्हयन्हु तक पीमाः। न्हयन्हुया दुने वं थःगु वसः हीमाः, नीलखं म्वःल्हुइमाः। अले व शुद्ध जुइ।
14 च्यान्हु खुन्हु वं निम्ह सुकुभन्तु वा बखुंया निम्ह मचा नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्याःने यंकाः पुजाहारीयात बीमाः।
15 पुजाहारीं छम्ह शुद्ध जुइगु बलि निंतिं व छम्ह होमबलिया निंतिं छायेमाः। थुकथं पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्याःने वयागु ल्वय्या निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।
16 “ ‘सुं मिजंया वीर्य कुतुंवल धाःसा वं म्ह छम्हं म्वःल्हुइमाः। अले सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
17 वीर्य लाःगु वसः वा छेंगू नं लखं सिलाछ्वयेमाः, अले सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
18 सुं मिजं मिसालिसे घनीबलय् वीर्य लात धाःसा इपिं निम्हय्सिनं नं म्वःल्हुइमाः, अले इपिं सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ।

मिसातय् म्हया अशुद्ध खँ

19 “ ‘सुं मिसा थीमत्यः जुइबलय् व न्हयन्हु तक अशुद्ध जुइ। सुनानं वयात थिल धाःसा सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
20 “ ‘व घंगु थाय् व फ्यतूगु फुक्क थाय् अशुद्ध जुइ।
21 सुनां वयागु लासा थी, वं थःगु वसः हीमाः, थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः, अले व सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ।
22 सुनां व च्वंगु वस्तु थी, वं थःगु वसः हीमाः, थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः, अले सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ।
23 सुनानं व घंगु लासा वा व च्वंगु वस्तु थिल धाःसा व सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइ।
24 “ ‘सुं नं मिजं व नापं घन धाःसा न्हयन्हु तक व मिजं अशुद्ध जुइ। अले व घंगु लासा नं अशुद्ध जुइ।
25 “ ‘सुं मिसाया थीमत्यः जुइगु ई बाहेक तःन्हु तक हि बावयाः च्वन धाःसा अले थीमत्यः जूगु ई स्वयाः यक्व दिं हि बाः वल धाःसा हि बाः वयाच्वंतले व थीमत्यः जुइबलय् थें हे अशुद्ध जुइ।
26 अले थीमत्यः जुइबलय् थें हे व घंगु लासा अले व फ्यतूगु थाय् हि खने दुबलय् तक हे अशुद्ध जुइ।
27 सुनां थुपिं वस्तुयात थी व अशुद्ध जुइ। वं थःगु वसः हीमाः, अले थःम्हं नं म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ।
28 “ ‘हि खनेमदये धुंकाः न्हयन्हु तक व मिसां पीमाः। अनंलि तिनि व शुद्ध जुइ।
29 च्यान्हु खुन्हु वं निम्ह सुकुभन्तु वा बखुंया निम्ह मचा नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्याःने यंकाः पुजाहारीयात बीमाः।
30 पुजाहारीं छम्ह पापबलिया निंतिं व छम्ह होमबलिया निंतिं छायेमाः। थुकथं पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्याःने वयागु हि बावःगुया निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।
31 “ ‘थुकथं छिमिसं इस्राएलीतयत अशुद्ध याइगु खँपाखें अलग तयेमाः। मखुसा इमिसं थःपिन्थाय् च्वंगु जिगु पवित्र पालयात अशुद्ध याइ। अले इपिं थःपिनिगु अशुद्ध खँया हुनिं सी माली।’ ”
32 धातुया ल्वय् दुपिं व वीर्य कुतुं वइपिं मिजंतय्गु विधि थ्व हे खः,

33 अले थीमत्यः जुयाच्वंम्ह मिसा वा थीमत्यः जूगु बाहेक मेबलय् हिबा वयाच्वंम्ह मिसा, धातु ल्वय् दुम्ह मिजं, अले थीमत्यः जूम्ह मिसालिसे घनीम्ह मिजंलिसे गुकथं व्यवहार यायेमाः धयागु खँया विधि थ्व हे खः।

16

प्रायश्चितया दिं

1 हारूनया निम्ह कायपिं परमप्रभुया न्ह्याःने वनाः सी धुंकाः परमप्रभुं मोशालिसें खँ ल्हानादिल।✡

2 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "छिमि दाजु हारूनयात बाचा चिनादीगु सनूया घःने च्वंगु प्रायश्चितया कृपा-आसनया न्ह्याःने पर्दा दुने च्वंगु महा-पवित्र थासय् मंदुबलय् वये मते धा। मखुसा व सी। छायधाःसा जि अन सनूया च्वय् सुपाँचय् खनेदयकः वयेगु खः।✡

3 "हारून महा-पवित्र थासय् दुहां वने न्ह्यः वं थुपिं उजं पालन यायेमाः, वं पापबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा व होमबलिया निंतिं छम्ह भ्याःचा हयेमाः।✡

4 अले वं म्ह छम्हं म्वःल्हुयाः सूती कापःया लंसुर्वाः फिनाः, तुयुगु विशेष कापःया हे दुवसः, सूती कापःया जनी चिनाः सूती कापःया बेतालि पुयाः वयेमाः। थ्व पवित्र वसः खः।

5 अले हारूनं इस्राएलीतय् खलःपाखें वयात पापबलिया निंतिं निम्ह दुगुचा व होमबलिया निंतिं भ्याःचा छम्ह हयेमाः।

6 "अनंलि हारूनं थःगु पापबलिया द्वहं छायेमाः अले थःगु व थः छेंजःया निंतिं प्रायश्चित यायेमाः।

7 अले वं व निम्हं दुगुचा यंकाः नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया न्ह्याःने तयाबीमाः।

8 अनं लिपा वं निम्ह दुगुचाय् गुम्ह परमप्रभुया निंतिं बलि बीगु अले गुम्ह त्वःताछ्वयेगु धकाः चिट्ठा तयेमाः।

9 परमप्रभुया निंतिं लाःम्ह दुगुचायात हयाः हारूनं पापबलिकथं परमप्रभुयात छायेमाः।

10 त्वःताछ्वयेगुलिइ लाःम्ह दुगुचायात म्वाःम्वाकं परमप्रभुया न्ह्याःने हयेमाः। अले मनूतय्गु पापया प्रायश्चितया निंतिं वयात मरुभूमिइ त्वःतेमाः।

11 "हारूनं थःगु व थःगु छेंजःया प्रायश्चितया निंतिं पापबलिया द्वहं हयेमाः। थःगु पापबलिया द्वहंयात स्याये धुंकाः

12 वं परमप्रभुया न्ह्याःने च्वंगु वेदी जायेक मि च्याकातःगु मकः व निपा ल्हातिं जायेक नस्वाः वःगु विशेष धुपाँय्चुं कयाः महा-पवित्र थासय् दुने यंकेमाः।✡

13 वं परमप्रभुया न्ह्याःने मिइ धुपाँय्चुं तयेमाः। थुकिया कुं साक्षीया सनूया च्वय्च्वंगु प्रायश्चितया कृपा-आसनयात त्वपुइमाः, मखुसा व सी।

14 अनंलि वं द्वहंया हि भतिचा कयाः थःगु पतिंचां प्रायश्चितया कृपा-आसनया पुर्बपाखे हाः हाः यायेमाः। प्रायश्चितया कृपा-आसनया न्ह्याःने न्हय्कः तक पतिंचां व हि छ्वाकेमाः।

15 "अले वं मनूतय्गु पापबलिया निंतिं दुगुयात स्यायेमाः। उकिया हि भचा कयाः महा-पवित्र थासय् यंकाः द्वहंया हि हाः याः थें प्रायश्चितया कृपा-आसनया च्वय् व न्ह्याःने छ्वाकेमाः।✡

16 थुकथं वं इस्राएलीतय्गु पाप व अशुद्ध ज्याखँपाखें तच्वकं महा-पवित्रगु थाय्यात शुद्ध यायेत प्रायश्चित यायेमाः। अथे हे वं पवित्र पालया निंतिं नं अथे हे यायेमाः, छायधाःसा थ्व छाउनी इमिगु अशुद्धताया दथुइ दु।

17 हारून प्रायश्चित यायेत महा-पवित्र थासय् दुहां वनाः थःगु, थःगु छेंजःया निंतिं व फुक्क इस्राएलीतय्गु निंतिं प्रायश्चित यानाः पिहां मवतले पवित्र पालय् सुं नं च्वने दइ मखु।

18 "अले वं पिहां वयाः परमप्रभुया न्ह्याःने च्वंगु वेदीया लागिं प्रायश्चित यायेमाः। वं द्वहंया हि व दुगुचाया हि भतिभति कयाः वेदीया प्यखेरं च्वंगु नेकुलिइ तिकाबीमाः।

19 छुं भचा हि वं थःगु पतिंचां न्हय्कः तक उकी च्वय् हाः यानाः इस्राएलीतय्गु अशुद्ध ज्याखँपाखें वेदीयात शुद्ध व पवित्र यायेमाः।

त्वःताछ्वःम्ह दुगुचा

20 "हारूनं महा-पवित्र थाय्, पवित्र पाल व वेदीया निंतिं प्रायश्चित याये धुंकाः ल्यंम्ह दुगुचा हयेमाः।

21 अले हारूनं थःगु निपा ल्हाः दुगुचिया छेनय् तयाः इस्राएलीतय्गु फुक्क मभिंगु ज्या, पाप व अपराधयात नालाः व फुक्क दुगुचिया छेनय् चीकेमाः। अनंलि व दुगुचित मरुभूमिइ यंकीम्ह मनूयात बियाछ्वयेमाः।

22 थुकथं व दुगुचां इमिगु फुक्क पाप क्वबियायंकी। व मनुखं वयात मरुभूमिइ त्वःताबीमाः।

✡ **16:1** १६:१ लेवी १०:१-७ ✡ **16:2** १६:२ प्रस २५:१०-२२; हिब ६:१९ ✡ **16:3** १६:३ हिब ९:७ ✡ **16:12** १६:१२ प्रस ३०:३४-३८ ✡ **16:15** १६:१५ हिब ९:१२

23 “अनंलि हास्नं पवित्र पाल दुने वनाः महा-पवित्र थासय् वने न्ह्याः पुंगु तुयुगु विशेष कापःया वसः त्वयाः अन हे
त्वःताथकेमाः।✡
24 अले पवित्र इलाकाय् हे म्वःल्हुयाः थःगु पुजाहारीया वसः पुनेमाः। अले अनं पिहां वयाः थःगु व मनूतय्गु निंतिं होमबलि
छानाः प्रायश्चित यायेमाः।
25 वं पापबलिया दाः नं वेदीइ छ्वय्केमाः।
26 “मरुभूमिइ दुगुचा त्वःतःवंम्ह मनुखं थःगु वसः हियाः म्वःल्हुइमाः। अले व छाउनीइ लिहां वये फइ।
27 हिपाखें प्रायश्चित यायेत महा-पवित्रगु थासय् हःगु पापबलिया द्वहं व दुगुयात छाउनीं पिने यंकाः इमिगु छेंगु, ला व
आतापुति मिइ छ्वयेका छ्वयेमाः।✡
28 छ्वयेकूम्ह मनुखं थःगु वसः हियाः म्वःल्हुइमाः, अले व छाउनीइ लिहां वने फइ।

प्रायश्चितया दिं गुकथं हनेगु

29 “थ्व छिमिगु निंतिं न्ह्याबलेंया नियम खः। दँय्दसं न्हय्गूगु लाया झिन्हु खुन्हु* छिमिसं छुं नये मते। अले छुं ज्या मयासें
च्वनेमाः। थथे छिपिंनापं दुपिं पिनेयापिं मनूतय्सं नं यायेमाः।✡
30 छाय्धाःसा उखुन्हु हे छिमित शुद्ध यायेत छिमिगु निंतिं प्रायश्चित याइ। अले परमप्रभुया न्ह्याःने छिमिगु फुक्क पापपाखें
छिपिं शुद्ध जुइ।
31 थ्व छिमिगु निंतिं झासु लनेगु विश्रामबार खः। थ्वखुन्हु छिमिसं छुं मनसें, छुं नं ज्या मयासें च्वनेमाः। थ्व छिमिगु निंतिं
न्ह्याबलेंया नियम खः।
32 अभिषेक जूम्ह व बौया पलेसा दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जूम्ह पुजाहारीं हे प्रायश्चित यायेगु ज्या यायेमाः, अले पवित्र
तुयुगु विशेष कापःया वसः पुनाः यायेमाः।
33 वं थ्व प्रायश्चित महा-पवित्र थाय्, पवित्र पाल, वेदी, पुजाहारीत व फुक्क इस्राएलीतय्गु निंतिं यायेमाः।
34 “छिमिसं आवंलि दँय् छकः न्ह्याबलें इस्राएलीतय्त इमिगु पापं शुद्ध यायेत थुकथं प्रायश्चित यायेगु थ्व छिमिगु लागिं
न्ह्याबलेंया नियम खः।”
अले परमप्रभुं मोशायात धयादी थें अथे हे यात।

17

बलि बीगु नियम

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “परमप्रभुं थ्व उजं बियादीगु दु धकाः हास्न, वया काय्पिं अले सकलें इस्राएलीतय्त धा,
3-4 ‘इस्राएलीत मध्ये सुनानं सा वा द्वहं, चिधिकःम्ह भ्याःचा वा दुगुचापाखें जिगु निंतिं बलि बीबलय् नापलायेगु पालया
ध्वाखाय् महःसें अन बाहेक मेगु गुगुं थासय् बलि बिल धाःसा वं परमप्रभुया नियम त्वःथुगु जुइ, वं हिबाः वय्कृगु थें खः। वयात
थः मनूतपाखें पितिना छ्वयेमाः।
5 इस्राएलीतय्सं खुल्लागु थासय् बियावयाच्वंगु बलि आवंलि नापलायेगु पालया ध्वाखाय् पुजाहारीतय्थाय् परमप्रभुया
लागि हयाः वय्कःया लागि मेलबलिकथं छायेमाः धकाः थ्व आज्ञा ब्यूगु खः।
6 पुजाहारीं व हि नापलायेगु पालया ध्वाखाय् परमप्रभुया वेदीइ छ्वाकेमाः, दाः धाःसा परमप्रभुया निंतिं नस्वाः यायेत
छ्वयकेमाः।
7 इमिसं आवंलि दुगुया ख्वाः वःपिं घःतय्त पुजा यानाः थःत हे वेश्या मदय्केमाः धयागु आजुं थ्व विधि दय्कृगु खः। इमि
पुस्तौं पुस्ताया निंतिं थ्व न्ह्याबलेंया नियम खः।’
8 “अले छं इमित थथे धा, ‘इस्राएलीत व इपिं नापं च्वनाच्वंपिं परदेशीत मध्ये सुनानं होमबलि वा मेगु न्ह्यागुं बलि छायेबलय्,
9 थ्व नापलायेगु पालया ध्वाखाय् जक छायेमाः। सु मनुखं थथे याइ मखु वयात थःगु पुचलं पितिना छ्वयेमाः।

हि नये मज्यू

10 “ ‘इस्राएलीत वा इपिं नापं च्वनाच्वंपिं परदेशीत मध्ये सुनानं हि नल धाःसा जिं व हि नइम्ह मनूयागु विरोध याये, अले
वयात थः मनूतपाखें पितिनाछ्वये।✡
11 छाय्धाःसा प्राणीतय्गु प्राण हिलय् दयाच्वनी अले जिं उकियात छिमित वेदीइ प्रायश्चित यायेत बियागु खः। छाय्धाःसा
उकी प्राण दुगुलि हिपाखें हे प्रायश्चित जुइ।✡

✡ **16:23** १६:२३ इज ४४:१९ ✡ **16:27** १६:२७ हिब १३:११ * **16:29** १६:२९ दँय्दसं न्हय्गूगु लाया झिन्हु खुन्हु थ्व अक्टोबरया शुरु जुइगुपाखे ला
✡ **16:29** १६:२९-३४ लेवी २३:२६-३२; गन्ती २९:७-११ ✡ **17:10** १७:१० उत ९:४; लेवी ७:२६-२७; १९:२६; व्य १२:१६,२३; १५:२३ ✡ **17:11** १७:११ हिब
९:२२

12 अथे जुयाः जिं इस्राएल्लीतय्त धयागु दु, “छिपिं सुनानं हि नये मज्यू, अले छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं सुं परदेशीं नं हि नये मज्यू।”

13 “ ‘अथे जूगुलि सुं इस्राएली वा सुं परदेशीं शिकार म्हिताः नये ज्यूम्ह पशु वा झंगः ज्वन धाःसा दकलय् न्हापा वं वयागु फुक्क हि पिकयाः हिया घःने चा तयाः त्वपुयाबीमाः।

14 छायधाःसा म्हयागु प्राण हिलय् दु। अथे जुयाः जिं इस्राएल्लीतय्त धयागु दु, “सुनानं प्राणीयागु हि नये मज्यू छायधाःसा फुक्कं प्राणीतय्गु प्राण इमिगु हि हे खः। सुनां उकियात नइ वयात पितिना छवयेमाः।”

15 “ ‘सुं इस्राएली वा परदेशी मनुखं सुं थःगु कालं स्यूम्ह वा जंगली पशुं स्याःम्ह पशुया ला नल धाःसा वं थःगु वसः हीमाः, लखं म्ह छम्हं म्वःल्हुइमाः अले सन्ध्याकाः ईतक व अशुद्ध जुइ। अनं लिपा व शुद्ध जुइ।

16 वं वसः महिल धाःसा अले म्वः नं मल्हुल धाःसा वं याःगु पापया दोष वयात हे लाइ।’ ”

18

लसपसपाखें अशुद्ध जुइगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

2 “इस्राएलीतय्त धा, ‘जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।

3 छिपिं न्हापा च्वंच्वनागु मिश्र देशयापिं मनूतय्सं याइगु थें ज्या याये मते अले आः यंकेत्यनागु देश कनानयापिं मनूतय्सं याइगु थें ज्या नं याये मते इमिगु विधि नं मानय् याये मते।

4 जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। छिमिसं जिगु नियम व विधित पालन यानाः वकथं न्ह्यज्याहूँ।

5 छिमिसं जिगु थ्व विधि व नियम मानय् यायेमाः छायधाःसा व मानय् यापिं मनूत उकिं हे म्वानाच्वनी। जि परमप्रभु खः।✡

6 “ ‘छिपिं सुनानं थः स्याःपिं थःथितित नापं लसपस याये मते जि परमप्रभु खः।

7 “ ‘छं छिमि मां नाप लसपस यानाः थः बौयात लज्या चायके मज्यू। छायधाःसा व छिमि थः हे मां खः।

8 “ ‘छं थः बौया कलाः चिरिमांनाप लसपस याये मते। अथे यानाः छं थः बौयात लज्या चायके मज्यू।✡

9 “ ‘छं थः हे मांबौपाखें बूम्ह तताकेहेँ अले थः मां वा बौया न्ह्यसु म्ह्यायनापं लसपस याये मज्यू। व थःगु हे छेँ बूम्ह जुइमा वा पिने बुयाः तःधीम्ह जूसां अथे याये मते।✡

10 “ ‘छं थः काय्पाखें वा म्ह्यायपाखें बूम्ह मिसामचानाप लसपस याये मते थथे यानाः छं थःत लज्या चायकी।

11 “ ‘छं थः चिरिमांपाखें बूम्ह म्ह्याय् नाप लसपस याये मते व छिमि केहेँ खः।

12 “ ‘छं थः निनि नाप लसपस याये मते व छिमि बौया स्याःपिं खः।✡

13 “ ‘छं थः मांया तःकेहेँपिं नाप लसपस याये मते इपिं छिमि मांया स्याःलाःपिं खः।

14 “ ‘छं थः तःधिमां व मामा नापं लसपस याये मते। थः बौया दाजुकिजायात लज्या चायके मज्यू। व छिमि हे तःमां व मामा खः।

15 “ ‘छं थः भौनाप लसपस याये मते व छिमि काय्या कलाः खः।✡

16 “ ‘छं थः तताःजु वा किजा भौनाप लसपस यानाः थः दाजुकिजायात लज्या चायके मते।✡

17 “ ‘सुयां कलाः व वया म्ह्याय् निम्ह नापं छं लसपस याये मते अले वया काय् वा म्ह्याय् पाखेंया छय् म्ह्यायमचा नापं नं लसपस याये मते इपिं थःथवय् हिया स्वापु दुपिं खः। अथे यायेगु लज्या चायापुगु ज्या खः।✡

18 “ ‘छं थः कलाः मसीतले वया तताः वा केहेँयात लिथु हयाः लसपस याये मते।

19 “ ‘सुं मिसाया थीमत्यः जुयाः अशुद्ध जुइबलय् छं व नाप लसपस याये मते।✡

20 “ ‘छं मेपिनि कलाःनापं लसपस याये मते छं अथे यानाः थःत अशुद्ध याये मज्यू।✡

21 “ ‘थः काय्म्ह्याय् मोलेक घःया निंतिं मिइ छानाः थः परमेश्वरया नां अशुद्ध याये मते। जि हे परमप्रभु खः।✡

22 “ ‘छं मिस्तनापं थें मिजंतनाप लसपस याये मते। व घचाइपुगु ज्या खः।✡

23 “ ‘छुं नं जातिया पशुप्राणी नाप लसपस यानाः छं थःत अशुद्ध याये मते, मिसा नं पशुप्राणी नापं घेने मज्यू। थ्व घचाइपुसे च्वंगु ज्या खः।✡

24 “ ‘थुकथंया ज्यापाखें छिमिसं थःत अशुद्ध याये मज्यू, छायधाःसा थ्व फुक्कं ज्याया हुनिं जिं पितिना छवयेत्यनापिं फुक्क जातित अशुद्ध जुइ धुंकूगु दु।

✡ **18:5** १८:५ नहे ९:२९; इज २०:११-१३; लूक १०:२८; रोम १०:५; गला ३:१२ ✡ **18:8** १८:८ लेवी २०:११; व्य २२:३०; २७:२० ✡ **18:9** १८:९ लेवी २०:१७; व्य २७:२२ ✡ **18:12** १८:१२-१४ लेवी २०:१९-२० ✡ **18:15** १८:१५ लेवी २०:१२ ✡ **18:16** १८:१६ लेवी २०:२१ ✡ **18:17** १८:१७ लेवी २०:१४; व्य २७:२३ ✡ **18:19** १८:१९ लेवी २०:१८ ✡ **18:20** १८:२० लेवी २०:१० ✡ **18:21** १८:२१ लेवी २०:१-५ ✡ **18:22** १८:२२ लेवी २०:१३ ✡ **18:23** १८:२३ प्रस २२:१९; लेवी २०:१५-१६; व्य २७:२१

25 इमिगु देश नं अशुद्ध जुइ धुंकूगु दु। अथे जुयाः जिं इमिगु पापया सजाँय इमित हे बिया, अले व देशं थः मनूतय्त ल्हयाः
पितिनाछ्वल।
26 अथे जूगुलि छिमिसं जिगु नियम व विधियात मानय् यायेमाः अले इस्राएलीत जूसां वा इपिं नापं च्वनाच्वंपिं परदेशीत
जूसां सुनानं थज्याःगु घचाइपुगु ज्या याये मते।
27 छाय्धाःसा व देशया न्हापायापिं मनूतय्सं थज्याःगु हे फुक्क घचाइपुगु ज्या यानाः देश अशुद्ध जूगु खः।
28 छिमिसं नं अथे हे अशुद्ध यात धाःसा छिमित नं व देशं न्हापायापिं जातियात ल्हयाः पितिनाछ्वःगु थें छिमित नं ल्हयाः
पितिनाछ्वइ।
29 “ ‘थज्याःगु घचाइपुगु ज्या सुनानं यात धाःसा वयात थः मनूतपाखें पितिना छ्वयेमाः।
30 थुकथं छिमिसं जिगु उजंयात मानय् यानाः च्वँ। न्हापायापिन्सं याइगु घचाइपुगु ज्या यानाः थःत अशुद्ध याये मज्यू। जि
छिमि परमप्रभु परमेश्वर खः।’ ”

19

मेपिं मनूतलिसे गथे यानाः हनाच्वनेगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “सकलें इस्राएलयापिं मनूतय्त धा, ‘जि परमप्रभु छि परमेश्वर पवित्रम्ह जूगुलि छिपिं नं पवित्रपिं जुयाच्वँ।✡
3 “ ‘छिपिं फुक्कसिनं थः मांबौया हनाबना ति। अले जिगु विश्रामबार मानय् या। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।✡
4 “ ‘मूर्तिपाखे छिपिं वने मते, अले छिमिसं थःगु निंति धातु नाय्काः घःत नं दय्के मते।✡
5 “ ‘छिमिसं परमप्रभुयात मेलबलि छायेबलय् परमेश्वरपाखें थः नालेबहः जुइकथं छा।
6 छिमिसं उकियात छाःगु न्हिइ हे नयेमाः। कन्हय् खुन्हु नं व नये ज्यू। तर कंस खुन्हु छुं ल्यं दत धाःसा व मिइ छ्वय्काबीमाः।
7 कंस तक व नल धाःसा व अशुद्ध जुइ। अले व नालेबहः जुइ मखु।
8 सुनानं उकियात नल धाःसा थःगु पापया लागिं व मनू थः हे दोषी जुइ। छाय्धाःसा वं परमप्रभुया पवित्र खँ अशुद्ध यात।
अले वयात थः मनूतपाखें पितिना छ्वयेमाः।
9 “ ‘छिमिसं थःगु बाली लइबलय् बुँया सिथ तक लये मज्यू। अले बुँइ कुतुं वंगु अन्न नं मुने मते।✡
10 छिमिसं थःगु दाखक्यबं दाख खाइबलय् फुक्कं दाख खाये मते अले बँय् कुतुं वंगु दाख नं काये मते। व नये मखंपिं व
परदेशीतय्गु निंति त्वःताब्यु। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
11 “ ‘छिमिसं खुयाकाये मते।
“ ‘मखुगु खँ ल्हाये मते।
“ ‘छम्हं मेम्हय्सित झंगः लाये मते।✡
12 “ ‘जिगु नां कयाः मखुगु पाफयाः थः परमेश्वरया नां क्वह्मंके मते। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।✡
13 “ ‘छिमिसं जःलाखःलापिन्त ध्वंलानाः इमिगु छुं नं काये मते, अले इमिगु छुं नं लुतय् यानाः काये मते।
“ ‘ज्याला कयाः ज्या याइपिनिगु धिबा वयात मब्यूसें सुथय् तक तयातये मते।✡
14 “ ‘न्हाय्पं ख्वाँय्यात क्वह्मंके मते। कांया न्ह्याःने लुफि हाइगु वस्तु तये मते। तर छिमिसं परमेश्वरया भय कायेमाः। जि
परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।✡
15 “ ‘छिमिसं अन्याय याये मते। तःधंम्ह जूसां वा चिधीम्ह जूसां, मनूया ख्वाः स्वयाः मखु, तर सकलें मनूतय्गु पाय्छिकथं
न्याय यायेमाः।✡
16 “ ‘मेपिं मनूतय्त क्वह्मंकाः खँ ल्हाना जुइ मते।
“ ‘छिमिसं जःलाखःलापिनिगु जीवन आपतय् लाइगु छुं नं ज्या याये मते। जि परमप्रभु खः।
17 “ ‘छिमिसं थः जातियापिं दाजुकिजापिन्त दुनुगलंनिसें मययके मते। छिमि जःलाखःलापिन्त ब्वःब्यु। मखुसा छ नं वं
याःगु पापया दोषी जुइ।✡
18 “ ‘थः मनूतलिसे बदला कायेगु स्वये मते, अले इबि नं तये मते, तर थः जलाःखलाःतय्त थःत थें हे माया या। जि
परमप्रभु खः।✡
19 “ ‘छिमिसं जिगु नियम मानय् यायेमाः।
“ ‘अले निगू जातियापिं पशुत छथाय् हयाः ज्वःचिंके मते।

✡ **19:2** १९:२ लेवी ११:४४-४५; १ पत्र १:१६ ✡ **19:3** १९:३ प्रस २०:८,१२; व्य ५:१२,१६ ✡ **19:4** १९:४ प्रस २०:२३; ३४:१७; लेवी २६:१; व्य २७:१५
✡ **19:9** १९:९-१० लेवी २३:२२; व्य २४:१९-२२ ✡ **19:11** १९:११ प्रस २०:१५-१६; व्य ५:१९-२० ✡ **19:12** १९:१२ प्रस २०:७; व्य ५:११; मत्ती ५:३३
✡ **19:13** १९:१३ व्य २४:१४-१५ ✡ **19:14** १९:१४ व्य २७:१८ ✡ **19:15** १९:१५ प्रस २३:६-८; व्य १६:१९ ✡ **19:17** १९:१७ मत्ती १८:१५
✡ **19:18** १९:१८ मत्ती ५:४३; १९:१९; २२:३९; मर्क १२:३१; लूक १०:२७; रोम १३:९; गला ५:१४; याक २:८

“ ‘छगू हे बुँइ निथी किसिमयागु पुसा ह्वले मते।
“ ‘छिमिसं निगू किसिमयागु सुका दुगु वसः पुने मते।✡
20 “ ‘ब्याहा क्वःछी धुंकूम्ह तर न्याइम्ह मिजंनं थःगु यायेत धिबा मपुनिम्ह वा थः मालिकपाखें स्वतन्त्र मजूम्ह दासीनापं सुनानं लसपस यात धाःसा इपिं निम्हय्सित सजाँय बीमाः, तर इमित स्यायेगु धाःसा मखु, छाय्धाःसा व दासी स्वतन्त्र मजूनि।
21 तर थ्व मनुखं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् थःगु दोषबलिया निंति छम्ह भ्याःचा परमप्रभुयात छायेत हयेमाः।
22 अले व मनूया पापया निंति प्रायश्चित यायेत दोषबलियाम्ह भ्याःचा पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्यःने छायेमाः। अनंलि व मनूयात क्षमा दइ।
23 “ ‘छिपिं व देशय् वनाः फलया सिमा पित धाःसा स्वदँ तक उकिया फल नयेजी मखु। स्वदँ तक उकिया फल नये मते।
24 प्यंगूगु दँय् सयावःगु फल पवित्र जुइ, अले थ्व परमप्रभुया प्रशंसाया निंति देछायेमाः।
25 तर न्यागूगु दँय् उकियागु फल छिमिसं नये ज्यू। अले अप्वः फल सयावइ। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
26 “ ‘छिमिसं हि पिमकाःगु ला नये मते।
“ ‘छिमिसं ज्वखना स्वयेगु व तन्त्रमन्त्र यायेगु ज्या याये मते।✡
27 “ ‘छिमिसं न्हकुइ च्वंगु सँ खाये मते। अले दाह्गीया कुन्चा कुन्चा नं चाये मते।✡
28 “ ‘छिमिसं दुखं च्वनीबलय् थःगु म्हया छेंगुलिइ घाः याये मते। अले उकी छुं नं च्वयेगु ज्या नं याये मते। जि परमप्रभु खः।
29 “ ‘छिमिसं थः म्ह्याय्पिन्त वेश्या दय्काः क्वह्मंके मते। मखुसा देशय् न्यंकं वेश्यावृतिं जायावनी। अले देश पापं जाइ।✡
30 “ ‘छिमिसं जिगु विश्रामबार मानय् यायेमाः, अले जिगु पवित्र पालयागु हनाबना तयेमाः। जि परमप्रभु खः।✡
31 “ ‘छिपिं तन्त्रमन्त्र ज्या याइपिं बोक्सियाथाय् वने मते। इमिगु सल्लाह कयाः थःत अशुद्ध याये मते। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।✡
32 “ ‘बुराबुरी मनूतय्गु न्ह्याःने दनाः इमिगु हनाबना तयेमाः। अले थः परमेश्वरया भय कायेगु। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
33 “ ‘सुं परदेशी छिपिंनापं च्वनाच्वंगु दुसा वयात बांलाःगु व्यवहार यायेमाः।✡
34 छिपिंनापं च्वनाच्वंम्ह परदेशीयात थःगु देशयाम्ह मनूयात थें हे व्यवहार यायेमाः। छिमिसं वयात थःत थें हे माया या, छाय्धाःसा छिपिं नं ह्नापा मिश्रय् परदेशी जुयाच्वंगु खः। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
35 “ ‘छिमिसं दायेबलय्, लनेबलय् व ल्याःखायेबलय् सुयातं ध्वंलाये मते।✡
36 छिमिसं ठीक कथंयागु धःताल्जु अले ठीक कथंयागु नाप तौल नं तयेमाः। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। जिं छिमित मिश्र देशं पित हया।
37 “ ‘अथे जुयाः छिमिसं जिगु नियम व विधि मानय् यायेमाः। जि परमप्रभु खः।’ ”

20

पापया सजाँय

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त धा, ‘सुं इस्राएली वा इपिं नापं च्वनाच्वंम्ह परदेशी मनुखं मोलेक घःयात थःपिनि मचा छाल धाःसा वयात खलःयापिं फुक्कसिनं ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः।
3 वं थः मचा मोलोखयात छाइबलय् जिगु पवित्र पालयात अशुद्ध याइ अले जिगु पवित्र नांयात क्वह्मंकी, अथे जुयाः जि थः हे वयागु विरोधय् वनाः वयात थः मनूतपाखें पितिनाछ्वये।
4 वं थः मचा मोलोखयात छाःबलय् खलःयाम्ह सुनानं मखंछु यानाः व मनूयात मस्यात धाःसा
5 व मनु, वया छेंजःपिं व वयागु ज्याय् ल्हाः तःपिं फुक्कसित जिं त्वःते मखु। जिं वयात वया थः मनूतपाखें पितिनाछ्वये।
6 “ ‘सुं मनू तन्त्रमन्त्रय् लगय् जुल धाःसा जिं वयात त्वःते मखु। छाय्धाःसा वं जिगु विरोधय् बेस्याया थें ज्या यात। जिं वयात वया थः मनूतपाखें पितिनाछ्वये।
7 “ ‘अय्ज्गुलि छिपिं थुपिं फुक्कपाखें अलग च्वनाः पवित्र जुयाच्वँ! छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
8 छिमिसं जिं धया थें या, छिमित पवित्र याइम्ह परमप्रभु जि हे खः।
9 “ ‘सुंनानं थः मां व बौयात सराः बी, वयात स्यानाछ्वयेमाः। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः।✡
10 “ ‘सुननं थः जःलाखःलाया कलाःनापं लसपस यात धाःसा मिसा व मिजं निम्हय्सितं स्यायेमाः।✡

✡ **19:19** १९:१९ व्य २२:९-११ ✡ **19:26** १९:२६ उत ९:४; लेवी ७:२६-२७; १७:१०-१४; व्य १२:१६,२३; १५:२३; १८:१० ✡ **19:27** १९:२७-२८ लेवी २१:५; व्य १४:१ ✡ **19:29** १९:२९ व्य २३:१७ ✡ **19:30** १९:३० लेवी २६:२ ✡ **19:31** १९:३१ व्य १८:११; १ शमू २८:३-२०; यशै ८:१९ ✡ **19:33** १९:३३-३४ प्रस २२:२१; व्य २४:१७-१८; २७:१९ ✡ **19:35** १९:३५-३६ व्य २५:१३-१६; हितो २०:१०; इज ४५:१० ✡ **20:9** २०:९ प्रस २१:१७; मत्ती १५:४; मर्क ७:१० ✡ **20:10** २०:१० प्रस २०:१४; लेवी १८:२०; व्य ५:१८

11 “ ‘थः बौया कलाःनापं लसपस याइम्हय्सिनं थः बौयात लज्या चायक्रुगु खः। इपिं निम्हय्सितं स्याना छ्वयेमाः। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः।✡
12 “ ‘सुनानं थः काय्भौनाप लसपस यात धाःसा इपिं निम्हय्सितं स्याना छ्वयेमाः। इमिसं याये मत्यःगु ज्या यात। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः। ✡
13 “ ‘सुनानं मिजनं मिसानाप लसपस याःथें मिजंनाप लसपस यात धाःसा व घचाइपुगु ज्या खः। इमित स्याना छ्वयेमाः। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः।✡
14 “ ‘सुनानं मां व म्ह्याय् निम्हसितं कलाः तल धाःसा थ्व क्वह्यंगु ज्या खः। इपिं स्वम्हय्सितं मिइ छ्वयक्का छ्वयेमाः। छिमि दथुइ थज्याःगु क्वह्यंगु ज्या मजुइमाः।✡
15-16 “ ‘सुं नं मिजं वा मिसां पशुनाप लसपस यात धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः। नापं पशु नं स्याना छ्वयेमाः। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः। ✡
17 “ ‘सुनानं थः तःकेहेँपिं, थः बौ वा मांया पाखेंयाम्ह म्ह्याय्यात ब्याहा यानाः लसपस यात धाःसा व लज्या चायापुगु ज्या खः। इमित इमि थः मनूतपाखें पितिनाछ्वयेमाः। वं थः केहेँयात लज्या चायापुगु ज्या खः। अले व उकिया दोषी जुइ।✡
18 “ ‘सुनानं थीमज्यू जुयाच्वंम्ह मिसानाप लसपस यात धाःसा वं हिबा वःगु मूलयात उलाक्यना ब्यूगु दु, अले व मिसां नं व उला ब्यूगु दु। इपिं निम्हय्सितं इमि थः मनूतपाखें पितिनाछ्वयेमाः।✡
19 “ ‘सुनानं थः मांबौया तःकेहेँपिं लिसे लसपस याये मते। थुकिं स्यःलाःपिं थःथितिया लज्या चायक्रुगु जुइ। अले इपिं निम्हं दोषी जुइ।✡
20 “ ‘सुनानं थः कका वा तःबाःया कलाःनापं लसपस यात धाःसा वं थः कका वा तःबाःयात लज्या चायक्रुगु जुइ। इपिं थःगु पापया निंतिं दोषी जुइ। अले इपिं मचाखाचा मदयक्कं हे सी।
21 “ ‘सुनानं थः किजाभौ वा तताजु नाप लसपस यात धाःसा व याये मत्यःगु ज्या खः। वं थः दाजु वा किजायात लज्या चायक्रुगु जुइ। इपिं मचाखाचा मदयक्कं सी।✡
22 “ ‘परमप्रभुं धयादिल, जिगु नियम व आज्ञा पालन या। मखुसा जिं छिमित यंके धयागु देशं छिमित ल्ह्वयाः वांछ्वइ।
23 जिं छिमिगु न्ह्यःनें पितिनाछ्वये त्यनागु जातियापिन्सं याःथें छिमिसं याना जुइ मते। इमिगु याये मत्यःगु ज्याखं यानाः जिं इमित मययक्कागु खः।
24 तर जिं छिमित धयागु दु, “छिमिसं इमिगु देश त्याकाः काइ, छाय्धाःसा थ्व देश जिं छिमित सर्वयकथं बी। जिं थःम्ह हे दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु थ्व देशयात छिमित बी।” जि छिमित मेगु जातितपाखें अलग तइम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
25 “ ‘उकिं छिमिसं शुद्धपिं व अशुद्धपिं झंगः व पशुत बांलाक म्हसीकि। जिं अशुद्ध धयापिं झंगः, पशु व बँय् घिसय् जुया जुइपि पशुतपाखें छिमिसं थःपिन्त अशुद्ध याये मते
26 छिपिं जिगु निंतिं पवित्र जुइमाः, छाय्धाःसा जि परमप्रभु पवित्र खः। अले जिं छिमित थः मनूत यायेत मेगु जातितपाखें अलग तयागु खः।
27 “ ‘सुनानं मिजं वा मिसां तन्त्रमन्त्रया ज्या यात धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः। वयात ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः। थज्याःम्ह मनू तःधंगु अपराधया दोषी खः।’ ”

21

पुजाहारीं यायेमाःगु खँ

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “हारूनया पुजाहारी काय्पिन्त थथे धा, ‘पुजाहारीं सुं थःथिति सित धाःसा वयात थीमज्यू। थुकिं वयात अशुद्ध याइ।
2 थः मांबौ, काय्म्ह्याय्, दाजुकिजा,
3 व ब्याहा मजूनिपिं तःकेहेँया निंतिं जक इमिसं थःत अशुद्ध यायेमा।
4 ब्याहापाखें स्वापु दुपिं सुयागुं निंतिं नं इमिसं थःपिन्त अशुद्ध याये मज्यू।
5 “ ‘दुःखं च्वनीबलय् थःगु सँ खाये मते, दाह्रीया कुन्चा कुन्चा नं चाये मते, अले म्हय् घाः याये मते।✡
6 थः परमेश्वरया निंतिं इपिं पवित्र जुइमाः, अले थः परमेश्वरया नां अशुद्ध मयायेमाः। छाय्धाःसा इमिसं विशेष देछा, परमेश्वरया नसा होमबलि छाइगु खः। उकिं इपिं पवित्र जुइमाः।

✡ **20:11** २०:११ लेवी १८:८; व्य २२:३०; २७:२० ✡ **20:12** २०:१२ लेवी १८:१५ ✡ **20:13** २०:१३ लेवी १८:२२ ✡ **20:14** २०:१४ लेवी १८:१७; व्य २७:२३ ✡ **20:15-16** २०:१५-१६ प्रस २२:१९; लेवी १८:२३; व्य २७:२१ ✡ **20:17** २०:१७ लेवी १८:९; व्य २७:२२ ✡ **20:18** २०:१८ लेवी १८:१९ ✡ **20:19** २०:१९-२० लेवी १८:१२-१४ ✡ **20:21** २०:२१ लेवी १८:१६ ✡ **21:5** २१:५ लेवी १९:२७-२८; व्य १४:१

7 “ ‘इमिसं ल्यवःसिं मिसा, स्यनेधुंकूम्ह मिसा व भाःतं त्वःतूम्ह मिसा ब्याहा याये मज्यू। छाय्धाःसा इपिं पुजाहारीत थः
परमेश्वरया निंतिं पवित्रपिं खः।
8 मनूतय्सं इमित पवित्र भाःपीमाः, छाय्धाःसा इमिसं छिमि परमेश्वरयात अन्नबलि छाइ। मनूतय्सं इमित पवित्र भाःपीमाः,
छाय्धाःसा जि छिमित पवित्र याइम्ह परमप्रभु पवित्र खः।
9 “ ‘सुं पुजाहारीया म्ह्यायूनं ल्यवःसिं ज्या यानाः थःत अशुद्ध यात धाःसा, वं थः बौया अपमान याइ। वयात मिइ छ्वय्काः
स्याना छ्वयेमाः।
10 “ ‘दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी, छेनय् अभिषेकया चिकं लुइ धुंकूम्ह व पुजाहारीया वसः पुंकेत अलग तये धुंकूम्हय्सिनं
दुखं च्वनीबलय् सँ मचिसे मच्वनेमाः अले थःगु वसः नं मखुइमाः।
11 सीम्ह दुथाय् वनाः वं थःत अशुद्ध याये मज्यू। वया थः मांबौ हे सीसां व वने मज्यू।
12 व नापलायेगु पालं पिहां मवनेमा, अले थः परमेश्वरया नापलायेगु पालयात अपवित्र मयायेमा। छाय्धाःसा परमेश्वरया
अभिषेकया चिकनं वयात अर्पण याये धुंकूगु दु। जि परमप्रभु खः।
13 “ ‘वं कुमारी मिसामचा ब्याहा यायेमाः।
14 वं भाःत सी धुंकूम्ह, भाःत त्वःते धुंकूम्ह मिसा, स्यंम्ह मिसा व ल्यवःसिं मिसा ब्याहा मयायेमाः। वं थःगु हे कुलयाम्ह
कुमारी मिसामचा ब्याहा यायेमाः।
15 मखुसा वया काय्म्ह्यायपिं अशुद्ध जुइ। जि वयात पवित्र याइम्ह परमप्रभु खः।’ ”
16 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
17 “हारूनयात धा, ‘छं लिपाया पुस्ताय् म्हय् खू दुम्ह सुं छिमि सन्तान थः परमेश्वरयात बलि छायेत न्ह्याःने वये मज्यू।
18 खू दुम्ह सुं नं न्ह्याःने वये दइ मखु। कां, खुत्यां काःम्ह, अंगभंग जूम्ह
19 ल्हाःतुति चाःतूम्ह,
20 धुसि लूम्ह वा बागःचाम्ह, मिखा व छेंगूया ल्वय् दुम्ह, अण्डकोष स्यंम्ह जिगु न्ह्याःने वये दइ मखु।
21 पुजाहारी हारूनया सन्तानय् खू दुम्ह सुं नं जितः विशेष देछा छायेत जिगु न्ह्याःने वये दइ मखु। वयाके खू दु। व थः
परमेश्वरयात अन्नबलि बीत न्ह्याःने वये दइ मखु।
22 पुजाहारीया सन्तान जूगुलि वं थः परमेश्वरयात छायेहःगु विशेष देछा नये फइ।
23 तर वयाके खू दुगुलिं वं पर्दा व वेदीया लिक्क वयाः जिगु पवित्र पालयात अशुद्ध यायेदइ मखु। छाय्धाःसा जि उकियात
पवित्र याइम्ह परमप्रभु खः।’ ”
24 अले मोशां हारून, वया काय्पिं व फुक्क इस्राएलीतय्त थ्व खँ न्यंकल।

22

छायेहःगु बस्तुया पवित्रता

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “हारून व वया काय्पिन्त धा, इस्राएलीतय्सं जितः छायेहःगु पवित्र वस्तुया बारे होसियार जु, अले जिगु नांयात क्वह्मंकेगु
याये मते। जि परमप्रभु खः।
3 “इमित धा, ‘छिमि पुस्तौं पुस्ताय् सुं अशुद्धम्ह मनू इस्राएलीतय्सं अर्पण याःगु पवित्र वस्तुया न्ह्याःने वन धाःसा वयात जिं
जिगु न्ह्याःनं नाश यानाबी। जि परमप्रभु खः।
4 “ ‘हारूनया काय्पिं मध्ये सुं छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् दुम्ह वा धातुया ल्वय् दुम्ह अशुद्ध जुइबलय् तक छायेहःगु पवित्र वस्तुं
छुं नं मनयेमाः। सीम्ह थ्यूम्ह, धातुया अर्थें कुतुं वइम्हयात थ्यूम्ह अले
5 घिसय् जुया जुइपिं जीवजन्तुतयत् थ्यूम्ह, गुगुं कथंयागु अशुद्ध दुम्ह मनू थ्यूम्ह,
6 थज्याःम्ह मनू सन्ध्याकाः ईतक अशुद्ध जुइमाः। व म्वःमल्हुतले छाःगु पवित्र वस्तुं छुं नं नये मज्यू।
7 तर सन्ध्याकाः ई धुंकाः जक व शुद्ध थहरय् जुइ। अनंलि वं छाःगु पवित्र वस्तुं नःसा ज्यू छाय्धाःसा व वयागु नयेगु नसा
खः।
8 सुं पुजाहारीं थःगु कालं स्यूम्ह अले गुँपशुं स्याःम्ह जन्तु नयाः थःत अशुद्ध याये मज्यू। जि परमप्रभु खः।
9 “ ‘अथे जुयाः इमिसं जिगु विधियात मानय् यायेमाः, मखुसा इपिं जिगु विधियात मानय् मयाःगुलि दोषी जुयाः सिनावनी।
जि इमित पवित्र याइम्ह परमप्रभु खः।
10 “ ‘पुजाहारी परिवारया मखुम्ह मनुखं पवित्र वस्तु मनयेमा। व पुजाहारीया पाहां जूसां वा ज्यालाय् ज्या याइम्ह मनू जूसां
वं पवित्र वस्तु मनयेमा।

11 तर पुजाहारी सुं दासयात धिबा पुलाः न्यानाकाल धाःसा व दासं छाःगु बलि नयेफु। पुजाहारीया छेँय् बूम्ह दासं नं उकिं
नयेफु।
12 मेगु कुलयाम्ह मिजंनापं पुजाहारीया म्ह्यायया ब्याहा जूगु दुसा वं छाःगु विशेष पवित्र भेटी छुं नं नये मज्यू।
13 तर पुजाहारीया म्ह्यायया भाःत सीत धाःसा, वा भाःतं त्वःतकाः च्वम्ह जूसा अले व मचाखाचा मदयाः ब्याहा जुइ न्ह्यः
थें थःछेँ च्वनाच्वंसा थः बौयागु नयेगु नसां नये ज्यू। तर पुजाहारी परिवार व वया दासपिन्सं बाहेक मेपिं सुनानं उकिं नये मज्यू।
14 " 'तर सुं मनुखं मसीकं पवित्र वस्तुं नल धाःसा वं उकियागु न्याब्वय् छब्व तनाः उकियात पवित्र देछाकथं पुजाहारीयात
बीमाः।
15 पुजाहारी इस्राएल्तीतयसं छायेहःगु पवित्र देछायात अशुद्ध मयायेमाः।
16 थथे देछां छुं कयाः नके मत्यःपिं मनूतयत नकेगु मयायेमाः। मखुसा इमिसं सजाँय फयेमाली। जि इमित पवित्र याइम्ह
परमप्रभु खः।' "

नालेबहः जुइ मखुगु व नालेबहः जुइगु बलि

17 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
18 "हारून वया कायपिं व फुक्क इस्राएल्तीयत धा, 'इस्राएली वा इपिं नापं च्वनाच्वंम्ह परदेशी भाकल वा थःयसेंया
होमबलि परमप्रभुयात छाइबलय,
19 व नालेबहः जुइत द्वहं, फै वा दुगुचा न्ह्याम्ह हे जूसां खू मदुम्ह मिजंम्ह जक छायेमाः।
20 खू दुम्हयसित छिमिसं छाये मते, छायधाःसा व नालेबहः जुइ मखु।✡
21 " 'सुनानं मेलबलि वा थः यःछिया बलि फैच्वलयया बथां वा सा द्वहंया बथांपाखें थःगु भाकल पूवंकेत छाल धाःसा
नालेबहः जुइत व पशुयागु म्हय् छुं नं खू मदयेमाः।
22 कांम्ह, म्हया छुं ब्व स्यंम्ह, अले खुत्यां काःम्ह, चासुइगु वा छेंगूया ल्वय् दुम्ह पशुयात छिमिसं वेदीइ छाये मज्यू, अले
विशेष देछाकथं नं परमप्रभुयात छाये मज्यू।
23 तर म्हय् छुं खू दुम्ह सा वा द्वहं, फै धाःसा वयात थः यःछि बलिकथं छाये फु, तर भाकल पूवंकेत व नालेबहः जुइ मखु।
24 पशुयागु अण्ड तज्याःगु वा ध्यनाछ्वःगु, अले काचाकुचु जूगु दुसा वयात परमप्रभुया निंतिं छाये मज्यू। छिमिगु देशय्
गन नं थज्याःगु ज्या याये मज्यू।
25 सुं परदेशीयाके कयाः नं थज्याःम्ह पशु परमेश्वरया निंतिं छाये मज्यू। वयागु म्हय् स्यंगु ब्व दु, वयाके खू दु। अथे जुयाः
व छिमिगु पलेसा नालेबहः जुइ मखु।' "
26 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
27 "साचा वा द्वहंचा, चिधिकःम्ह भ्याःचा वा दुगुचा बुइबलय् व न्हयन्हु तक थः मां नापं हे च्वनेमाः। च्यान्हु खुन्हुनिसें व
परमप्रभुया न्ह्यःने विशेष देछाकथं नालेबहः जुइ।
28 सा वा द्वहं, फैयात वया मचानापं छन्हुं हे स्याये मते।
29 "छिमिसं परमप्रभुया निंतिं सुभाय् बलि छाइबलय् छिपिं नालेबहः जुइकथं व छायेगु यायेमाः।
30 छाइगु न्हि हे उकियात नयेमाः। उकियागु छुं नं सुथय् तक ल्यंका तये मज्यू। जि परमप्रभु खः।"
31 "अथे जुयाः छिमिसं जिगु विधियात मानय् या। जि परमप्रभु खः।
32 छिमिसं जिगु पवित्र नांयात क्वह्यंकेगु याये मते। इस्राएल्तीयसं जि पवित्र खः धकाः नाला कायेमाः। छिमित पवित्र
याइम्ह परमप्रभु जि हे खः।
33 छिमि परमेश्वर जुइत जिं हे छिमित मिश्रं पित हया। जि परमप्रभु खः।"

23

हनेमाःगु नखःचखः

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएल्तीयत जिं ल्ययागु परमप्रभुया पवित्र नखःचखः थ्व हे खः धकाः धयाब्यु। 'थुकियात छिमिसं पवित्र मुंज्या धकाः
घोषणा या।

विश्रामबारया दिं

3 " 'खुन्हु तक छिमिसं ज्या या, न्हयन्हु दुखुन्हु धाःसा झासु लनेगु विश्रामबार व पवित्र मुंज्या जुइ। उखुन्हु छिमिसं छुं नं
ज्या याये मते। छिपिं न्ह्याथाय् च्वनाच्वंसां उखुन्हु छिमिसं परमप्रभुयात तःधंकेमाः।✡

✡ **22:20** २२:२० व्य १७:१ ✡ **23:3** २३:३ प्रस २०:८-१०; २३:१२; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; व्य ५:१२-१४

छुत्काराया नखः व सोडा मतःगु मरिया नखः

गन्ती २८:१६-२५

4 “ ‘परमप्रभुं क्वःछिनातःगु जितः तःधंकेत छिमिसं थःथवय् मुनाः हनेमाःगु नखःचखः थ्व हे खः।
5 न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु खुन्हु सन्ध्याकाः इलय् परमप्रभुया छुत्काराया नखः शुरु जुइ।✡
6 व हे लाया झिंन्यान्हु खुन्हुनिसें परमप्रभुया सोडा मतःगु मरिया नखः शुरु जुइ। न्हय्न्हु तक छिमिसं सोडा मतःगु मरि नयेमाः।✡
7 न्हापां खुन्हु छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं नं न्हिज्या याये मते।
8 न्हय्न्हु तकं छिमिसं परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा छायेगु। अले न्हय्न्हु दुखुन्हु हानं छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं नं न्हिज्या याये मते।’ ”

न्हापांगु बालीया नखः

9 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
10 “इस्राएलीतय्त धा, ‘जिं छिमित बीत्यनागु देशय् वने धुंकाः छिमिसं बालीया न्हापांगु ब्वया छथू लयाः पुजाहारीयाथाय्
हति।
11 विश्रामबारया कन्हय् खुन्हु पुजाहारीं उकियात परमप्रभुया न्ह्यःने यंकाः संकाः देछायेमाः। अले जिं उकियात छिमिगुपाखें
लःल्हानाकाये।
12 उखुन्हु हे छिमिसं परमप्रभुयात होमबलि छायेत दच्छि दुम्ह खू मदुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा छाये हयेमाः।
13 थुकिया नापं परमप्रभुया निंतिं अन्नबलिकथं छिमिसं चिकनय् न्हायातःगु छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुं नस्वाःया
लागिं परमप्रभुया निंतिं विशेष देछाकथं छाये हयेमाः। थ्व नापं छगू लिटर दाखमध नं छायेमाः।
14 छिमिसं थः परमेश्वरयात थथे छाये महतले छिमिसं न्हगु बालीया गुगुं नं कथंया मरि, सियातःगु, छुयातःगु अन्न नये
मते। छिमिसं न्ह्याथाय् वंसां छिमि पुस्तौं पुस्ता तकं यायेमाःगु न्ह्याबलेंया नियम थ्व खः।

सामाज्याया नखः

गन्ती २८:२६-३१

15 “ ‘विश्रामबारया कन्हय् खुन्हुनिसें अर्थात छिमिसं संकाः ब्यूगु बलिया थू हःगु न्हिखुन्हुं निसें न्हय्वाः ल्याःखा।
16 न्हय्गूगु विश्रामबार तक नेय्न्हु ल्याःखा, अले न्हगु अन्नबलि परमप्रभुयात छाये हयेमाः।
17 छिपिं न्ह्याथाय् जूसां छिमिसं न्हापांगु बालीया छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुंया सोडा ल्वाकछ्यानातःगु निपा मरि
परमप्रभुया निंतिं संकाः बीगु बलिकथं छाये हयेमाः।
18 मरिनापं छिमिसं दच्छि दुपिं न्हय्म्ह खू मदुपिं चिधिकःपिं भ्याःचात, छम्ह ट्वहंचा व निम्ह भ्याःचा छाये हयेमाः।
परमप्रभुया निंतिं थ्व होमबलि नापं इमिगु अन्नबलि व त्वँसाबलि छगू विशेष बलि जुइ, परमप्रभुया नस्वाःगु नस्वाः।✡
19 अनंलि छिमिसं पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु व मेलबलिया निंतिं दच्छि दुपिं निम्ह चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः।
20 पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्यःने, न्हापांगु फलया मरिनापं संकाः बीगु बलिकथं निम्ह चिधिकःपिं भ्याःचायात संकाः छायेमाः।
थ्व पुजाहारीया निंतिं परमप्रभुयात छाःगु पवित्र बलि जुइ।
21 उखुन्हु छिमिसं छुं नं न्हिज्या याये मते। छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः। छिमि लिपाया पुस्तां पुस्ता तकया लागि
छिपिं न्ह्याथाय् च्वंसां थ्व न्ह्याबलेंया नियम खः।
22 “ ‘छिमिसं बाली लयेबलय् बुँ सिथय् सिथय् थ्यंक लये मते। अले बाली लयेबलय् बँय् लाःगु नं मुने मते। छिमिसं
उकियात नये मखंपिन्त व विदेशीपिन्त त्वःताब्यु। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।’ ”✡

तुरहीया नखः

गन्ती २९:१-६

23 परमप्रभुं मोशायात धयादिल-
24 “इस्राएलीतय्त धा, ‘न्हय्गूगु लाया न्हापांगु दिं फुक्कं झासु लनेगु दिं जुइमाः। उखुन्हु फैया नेकूया तुरही पुयाः परमेश्वरया
छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः।
25 उखुन्हु छिमिसं छुं नं कथंया न्हिज्या याये मते। तर परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा छा।’ ”

प्रायश्चितया दि

गन्ती २९:७-११

26 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, ✡

✡ **23:5** २३:५ प्रस १२:१-१४; व्य १६:१-२ ✡ **23:6** २३:६-८ प्रस १२:१४-२०; २३:१५; ३४:१८; व्य १६:३-८ ✡ **23:18** २३:१८ गन्ती १५:१-१६ ✡ **23:22** २३:२२ लेवी १९:९-१०; व्य २४:१९-२२ ✡ **23:26** २३:२६-३२ लेवी १६:२९-३४

27 “न्हय्ग्गु लाया झिन्हु खुन्हु प्रायश्चितया दिं जुइ। उखुन्हु छिमिसं छुं मनसें छगू पवित्र मुंज्या तयेमाः। अले परमप्रभुयात
विशेष देछा छायेमाः।
28 उखुन्हु छिमिसं छुं नं ज्या याये मते। छाय्धाःसा उखुन्हु परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने छिमिगु पापया प्रायश्चित
यायेगु दिं खः।
29 उखुन्हु अपसं मच्वंपिन्त जिं थः मनूतपाखें पितिनाछ्वये।
30 उखुन्हु छुं कथंया ज्या याइपिन्त जिं नाश यानाबी।
31 छिमिसं उखुन्हु छुं कथंया ज्या याये मते। छिपिं न्ह्याथाय् वनाच्वंसां छिमि पुस्तौं पुस्तातय्गु निंतिं थ्व छिमिगु न्ह्याबलेंया
नियम खः।
32 थ्व छिमिगु निंतिं फुक्कं झासु लनेगु विश्रामबारया दिं खः। गुन्हुया सन्ध्याकाः इलंनिसें कन्हय् खुन्हु सन्ध्याकाः ईतक
छिमिसं छुं मनसें थ्व विश्रामबार हनेमाः।”

बल्चाबाय्या नखः
गन्ती २९:१२-४०

33 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
34 “इस्राएलीतय्त धा, ‘न्हय्ग्गु लाया झिंन्यान्हु खुन्हुनिसें न्हय्न्हु तक परमप्रभुया बल्चाबाय्या नखः जुइ।✡
35 नखःया न्हापांगु दिं परमेश्वरयात आराधना यायेत छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः। सुनानं ज्या याये मते।
36 न्हय्न्हुयंकं छिमिसं परमप्रभुया निंतिं वेदीइ विशेष देछा छायेमाः। च्यान्हु खुन्हु हाकनं छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः।
थ्व छगू तःधंगु मुंज्या जुइ। व दिनय् छिमिसं छुं नं ज्या याये मते।
37 “ ‘जिं ल्ययागु नखःचखः थुपिं हे खः। अले थुपिं नखतय् छिमिगु मुंज्याय् परमप्रभुयात तःधंकेगु निंतिं नखःकथं विशेष
देछा होमबलि, अन्नबलि, व त्वँसाबलि छायेमाः।
38 थुपिं नखःचखः छिमिसं न्ह्याबलें हनीगु विश्रामबारया बाहेक खः, अले बलि छायेगु नं न्ह्याबलें छायावयाच्वंगु बलि,
भाकल व थःयसेंबलि बाहेकया बलि खः। अले छिमिसं परमप्रभुयात ब्यूगु बचं पूवंकेत ब्यूगु बलि खः।
39 “ ‘छिमिसं थःगु बुँया बाली लये धुंकाः न्हय्ग्गु लाया झिंन्यान्हु खुन्हुनिसें न्हय्न्हु तक परमप्रभुया निंतिं थ्व नखः हनेमाः।
थ्व नखःया न्हापांगु दिं व च्यान्हु खुन्हुया दिं विश्रामबार दि खः उखुन्हु छुं ज्या याये मते।
40 न्हापांगु दिं छिमिसं थःथाय् सःगु भिंभिंगु फल, बल्चा दय्केत ताय्गः सिमाया कचा, ततःमागु सिमाया कचा, लहरे
पिपलया कचा ज्वनाः न्हय्न्हु तक परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने लय्ताया च्वँ।
41 दँय्दसं छिमिसं थुकियात परमप्रभुया निंतिं न्हय्न्हु तक नखःकथं हनेमाः। लिपा वइपिं छिमि पुस्तौं पुस्तातय्सं नं न्हय्ग्गु
लाय् थ्व नखः हनेमाः। थ्व न्ह्याबलेंया लागिं नियम खः।
42 न्हय्न्हु तक फुक्क इस्राएलीत बल्चाय् च्वनेमाः।
43 थुकिं छिमि सन्तानतय्सं जिं इमि पुर्खायात मिश्रं पितहयाबलय् बल्चाय् तयागु खः धकाः सीमा। जि परमप्रभु छिमि
परमेश्वर खः।’ ”
44 थुकथं मोशां इस्राएलीतय्त परमप्रभुं क्वःछिनातःगु नखः हनेगु विधि बिल।

24

शुद्धगु चिकं व पवित्रगु मरि
प्रस २७:२०-२१

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त थथे उजं ब्यु, मत मदिक्क च्यानाः जः दयाच्वनेत छन्थाय् भिंगु जैतूनया शुद्धगु चिकं हयेमाः।
3 पवित्र पालय् साक्षीया सनूया न्ह्याःने दुगु पर्दाया पिने, परमप्रभुया न्ह्याःने सन्ध्याकाः इलंनिसें सुथय् तक मदिक्क हारूनं मत
च्याका तयेमाः। थ्व छिमि पुस्तौं पुस्ताया लागिं न्ह्याबलेंया नियम खः।
4 हारूनं परमप्रभुया न्ह्याःने शुद्धगु लुँया त्वाःदेवाय् दुगु मतःयात न्हियान्हिथं बिचाः यायेमाः।
5 “अले भिंगु छुचुं कयाः छं झिंनिपा मरि छु। छपा छपा मरिइ छगू एपाया झिब्वय् निब्व छुचुं दयेमाः।✡
6 खुपा-खुपाया निपँ पँचिनाः निगू पँ परमप्रभुया न्ह्याःने भिंगु लुं भुनातःगु तेबिलय् ति।
7 अले थ्व मरिया निंतिं लुमन्तिकथं ब्व जुयाः परमप्रभुया निंतिं विशेष देछा जुइत छं पँपतिकं भिंगु धुपाँय् ति।
8 विश्रामबार पतिकं हारूनं न्हगु मरि परमप्रभुया न्ह्याःने ब्वयातयेमाः। थ्व इस्राएलीतय्त न्ह्याबलेंया लागिं विधि खः।

✡ **23:34** २३:३४ व्य १६:१३-१५ ✡ **24:5** २४:५-६ प्रस २५:३०

9 अले थ्व मरि हारून व वया सन्तानतय्गु निंतिं खः। अले परमप्रभुयात छाःगु विशेष देछात मध्ये थ्व इमिगु न्ह्याबलेंया भाग तसकं पवित्र खः। अथे जुयाः इमिसं थ्व नापलायेगु पाल दुने नयेमाः।"✡

परमप्रभुया नांयात क्वह्मंके मज्यू

10 छम्ह इस्राएली मिसाया काय् दु। वया अबु मिश्री खः। इस्राएली मिसाया व काय् इस्राएलीतनापं च्वनाच्वंगु खः। व छम्ह इस्राएली मनूनापं ल्वात।

11 व इस्राएली मिसाया कायनं उबले परमप्रभुया नांयात क्वह्मंकाः सराः बिल। अले मनूतय्सं वयात ज्वनाः मोशायाथाय् हल। वया मांया नां शलोमीत खः। व दानया कुलया दिब्रीया म्ह्याय् खः।

12 परमप्रभुया इच्छा इमिसं मस्यूतले वयात कुनातल।

13 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

14 "व सराः ब्यूम्हय्सित छाउनी पिने यंकि अले वं धाःगु खँ न्यंपिं फुक्कसिनं थथःगु ल्हाः वयागु छेनय् तयेमाः, अनंलि फुक्क खलकं वयात ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः।

15 छं स्राएलीतय्त थथे धा, 'सुनानं थः परमेश्वरयात सराः बी, थुकिया निंतिं वं सजाँय फयेमाः।

16 सुं मनुखं परमप्रभुया नांयात क्वह्मंकाः सराः बिल धाःसा वयात फुक्क खलकं ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः। स्वदेशी जुइमा वा परदेशी जुइमा सुनानं परमप्रभुया नांयात क्वह्मंकाः सराः बिल धाःसा वयात स्यानाहे छ्वयेमाः।

17 " 'सुनानं सुयातं स्यात धाःसा वयात नं स्यानाहे छ्वयेमाः।✡

18 सुं मनुखं सुं मनूयाम्ह पशुयात स्यात धाःसा स्याःम्हय्सिनं पशुया थुवाःयात उकिया पलेसा बीमाः।

19 हानं सुं मनुखं थः जःलाखःलायात घाःपाः यानाबिल धाःसा वं गथे याःगु खः वयात नं अथे हे यायेमाः।

20 क्वँय् त्वथूगु दुसा उकिया पलेसा क्वँय् त्वथुलेगु, मिखाया पलेसा मिखा, वाया पलेसा वा। गथे वं सुयातं घाःपाः यानाब्यूगु दु वयात नं अथे हे यायेमाः।✡

21 पशु स्याःम्हय्सिनं उकियागु पलेसा पुलेमाः। मनू स्याःम्हय्सित धाःसा स्यानाहे छ्वयेमाः।

22 स्वदेशीया निंतिं व विदेशीया निंतिं नियम छगू हे जुइमाः। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।' "✡

23 मोशां इस्राएलीतय्त थ्व खँ धाल। अले इमिसं व सराः ब्यूम्हय्सित छाउनी पिने हयाः ल्वहँतं कय्काः स्यानाबिल। थथे परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें इस्राएलीतय्सं यात।

25

न्हयग्गु दँ

व्य १५:१-११

1 परमप्रभुं सीनै पर्वतय् मोशायात धयादिल,

2 "इस्राएलीतय्त थथे धा, 'जिं छिमित बीगु देशय् वने धुंकाः अनयागु बुँनं परमप्रभुया निंतिं झासु लनेमाः।

3 छिमिसं खुदँतक थःगु बुँइ प्यु, दाखमाया कचा न्हा, अले उकियागु फल खायेगु या।

4 न्हयदँय् धाःसा परमप्रभुया नामय् बुँयात झासु लने ब्यु। न्हयदँय् छिमिसं बुँइ छुं नं पी मज्यू, दाखमाया कचा न्हाये मते।

5 थ्व दँ छिमिगु बुँ व दाखमाया निंतिं झासु लनेगु ई खः। उकिं उबलय् छिमिगु बुँइ सःगु अन्न लये मज्यू अले दाख खाये मज्यू।

6 उगु दँय् छिमिगु बुँइ थःथम्हं सःगु अन्न हे छिमिगु, छिमि च्यःभ्वातिं, ज्यामि व पिनें वयाः छिमिथाय् च्वनाच्वंपिं परदेशीतय्गु नसा जुइ।

7 अथे हे छिमिसं लहिनातःपिं पशुत व जंगलय् च्वंपिं पशुतय्गु नं नसा जुइ। बुँइ सःगु फुक्कं नःसां ज्यू।

लुँदँ

8 " 'छिमिसं न्हयग्गु विश्रामदँ अथे धयागु न्हयदुगं न्हयदँ ल्याःखा, थ्व फुक्क ल्याःखाय् बलय् पिइगुंगूदँय् छकः

9 न्हयग्गु लाया झिन्हु खुन्हु, प्रायश्चितया दिंखुन्हु छिमिसं देशय् न्यंकं फैया नेकूया तुरही पुइकि।

10 छिमिसं नेयग्गु दँयात अर्पण यायेमाः। थ्व लुँदँय् देशय् न्यंकं स्वतन्त्रताया नायखिं च्वयकि। थ्व दँय् देशय् दक्वसिनं थथःगु सम्पत्ति लिफ्याना काइ, अले दासत थथःगु छेंय् लिहां वनेमा।

11 थ्व नेयग्गु दँ छिमिगु निंतिं लुँदँ खः। थ्व दँय् छिमिसं छुं नं पी मते, अले अथें सयावःगु अन्न व दाख नं लये मते।✡

12 थ्व दँ छिमिगु निंतिं पवित्र दँ खः। थ्व लुँदँय् छिमिसं बुँइ अथें बुयावःगु अन्न जक नइ।

13 " 'थ्व दँय् फुक्क मनूतय्सं थथःगु सम्पत्ति लिफ्याना काइ।

✡ **24:9** २४:९ मत्ती १२:४; मर्क २:२६; लूक ६:४ ✡ **24:17** २४:१७ प्रस २१:१२ ✡ **24:20** २४:२० प्रस २१:२३-२५; व्य १९:२१; मत्ती ५:३८ ✡ **24:22** २४:२२ गन्ती १५:१६ ✡ **25:11** २५:११-१२ लेवी २५:१८-२२; यशै ३७:३०

14 “ ‘थः जःलाखःलालिसे बुँ न्यायेगु मीगु यायेबलय् छम्हं मेम्हय्सित क्वाये मते।
15 बुँया भाः क्वःछीबलय् लुँदँ धुंकाः बुँज्या यायेगु ईया ल्याः तयाः क्वःछ्युं। लिपा वइगु लुँदँ तक ग्वदँतक जमिनं अन्न सय्के फइ, वकथं जमिनया मू क्वःछ्युं।
16 गुलि अप्वः दँ ल्यंदनि बुँया भाः नं उलि हे अप्वइ, अले गुलि कम दँ ल्यं दइ, उलि हे बुँया भाः नं कम जुइ। छाय्धाःसा बालीया ल्याखं बुँया न्यायेमीगु ज्या जुइगु खः।
17 छिमिसं छम्हं मेम्हय्सित क्वाये मते। परमप्रभुया ग्याःभय का। छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।

परमप्रभुं न्हय्गू दँया लागिं नयेगु नसा बियादी

18 “ ‘छिमिसं परमेश्वरं धाःथें या। अले छिपिं व देशय् सुरक्षित जुयाः म्वानाच्वनी।
19 बुं अन्न सय्की, अले छिमिसं थःपिन्त छु माल व नयेखनी। अले छिपिं सुरक्षित जुयाः म्वानाच्वनी।
20 सुनानं न्हय्गूगु दँय् छुं हे मप्युसे वा छुं लया महसे छु नयाच्वनेगु धकाः न्यनेफु।
21 जिं खुग्गू दँय् छिमिथाय् थःगु आशिष छ्वयाहये, अले उगु दँय् स्वदँयात गाक्क बुं अन्न बी।
22 छिमिसं च्यादँय् बुँइ पीबलय् पुलांगु हे बाली नयाच्वने दइ। गुँदँय् बाली लयेबलय् तकं छिमिसं पुलांगु हे बाली नयाच्वनी।

सम्पत्ति लित बीमाःगु नियम

23 “ ‘छिमिगु जग्गा जमिनया छुं नं ब्व न्ह्याबलेंया निंतिं मी मते छाय्धाःसा जग्गा जमिन जिगु खः। छिमित ला थ्व ज्यायेत जक बियातयागु खः।
24 छिमिगु थःगु सम्पत्ति न्यायेमिइ यायेबलय् न्ह्याबलें लिफ्याये फइकथं म्यु।
25 “ ‘सुं नं इस्राएली गरीब जुयाः थःगु पुर्खौली सम्पत्ति मिल धाःसा वया दक्वसिबय् सत्तीम्ह थःथितिं वयाः व सम्पत्ति लिफ्याना कायेमाः।
26 सुयां लिफ्यानाबीपिं सुं मन् मदुसा, अले व थः हे तःमि जुयाः लिफ्याये फत धाःसा
27 वं मेगु लुँदँ तक ल्यंदनिगु दँया बालीया धिबा पुलाः थःगु सम्पत्ति लिफ्याना काये फइ। लेवीतय्सं नं न्ह्यागु हे इलय् इमित ब्यूगु लेवीतय्गु शहरय् च्वंगु छेँ लिफ्याना काये फु।
28 वं अथे लिफ्याना काये मफुत धाःसा लुँदँ तक सम्पत्ति न्यानाकाःम्हय्सिगु हे ल्हातिइ लानाच्वनी। अले लुँदँबलय् सम्पत्ति धात्थेंम्ह थुवाःयात लित वनी।
29 “ ‘सुनानं पःखाः दुनेया शहरय् छेँ मिल धाःसा वं दच्छिया दुने थःगु छेँ लिफ्याना कायेफइ।
30 दच्छिया दुने लिफ्याना काये मफुत धाःसा वं थःगु छेँ सदांया लागि लिफ्याना काये फइ मखु। वयागु छेँ सदांया लागि न्यानाकाःम्ह व वया पुस्तौं पुस्तायागु जुइ। लुँदँबलय् नं वं छेँ लिफ्याना काये दइ मखु।
31 पःखाः पिनेया गांया छेँ धाःसा बुँ थें हे जुइ। छेँ थुवालं अज्याःगु छेँ लिफ्याना काये फइ। अले लुँदँबलय् लितबीमाः।
32 “ ‘लेबीतय्सं नं इमिगु अधिकारया शहरया छेँ न्ह्यागु इलय् नं लिफ्याना काये फु।✡
33 छुं जुयाः इमिसं थःगु छेँ लिफ्याना काये मफुत धाःसा लुँदँबलय् इमित इमिगु सम्पत्ति लितबीमाः। छाय्धाःसा लेवीतय्गु शहरया छेँ इमित सदांया लागि बियातःगु खः।
34 इमिसं शहरं पिनेया थःपिनिगु घाँय्ख्यः धाःसा मी दइ मखु। छाय्धाःसा व इमिगु न्ह्याबलेंया सम्पत्ति खः।

मगाःमचाःपिनिगु निंतिं त्यासा

35 “ ‘छिमि सुं इस्राएली दाजुकिजा तसकं चीमि जुयाः थःम्हं थःत हे लहीमफया च्वन धाःसा छिमिसं इमित पिनें वयाच्वंपिन्त थें ग्वाहालि या। थुकिं इपिं छिपिंनापं तुं च्वनाच्वने फयेमा।✡
36 इमित त्यासा ब्यूसां उकिया ब्याज काये मते। छिमिसं थः परमेश्वरया ग्याःभय का। अले थः इस्राएली दाजुकिजापिन्त थःनापं ति।
37 छिमिसं इमित ब्याजय् धिबा बी मते। अले नसा म्यूसां लबः कयाः मी मते।✡
38 छिमित कनान देश बीत व छिमि परमेश्वर जुइत मिश्र देशं छिमित पितहयाम्ह जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।

दास दासीतय्त त्वःतकेगु विधि

39 “ ‘छिमि सुं इस्राएली दाजुकिजां तसकं चीमि जूगुलि थःत छिमिगु ल्हातिइ मिल धाःसा वयात दासयात थें ज्या याके मते।✡
40 व छिमिथाय् ज्यालाज्यामि वा पिनें वयाः च्वंवःम्ह थें च्वनी। लुँदँ तक वं छिमिथाय् ज्या याइ।
41 उबलय् व थः मचाखाचानापं छिमिथासं थः छेँजःपिन्थाय् व थःगु सम्पत्ति दुथाय् लिहांवनी।

✡ **25:32** २५:३२ गन्ती ३५:१-५; यहो २१:१-४२ ✡ **25:35** २५:३५ व्य १५:७-८ ✡ **25:37** २५:३७ प्रस २२:२५; व्य २३:१९-२० ✡ **25:39** २५:३९-४६ प्रस २१:२-६; व्य १५:१२-१८

42 छायधाःसा इस्राएलीत जिमि दासदासीत खः। इमित जिं मिश्र देशं पित हयागु खः। इमित दासतयत थें न्यायेमिइ याये मज्यू।
43 छिमिसं इमित बांमलाःगु व्यवहार याये मते, बरू परमेश्वरया ग्याःभय का।
44 “ ‘छिमित दासदासीत माःसा छिमि जःखः च्वंपिं मेगु जातिया मनूतयत न्यानाहये फु।
45 छिमिसं छिमिथाय् पिनें च्वंवयाच्वंपिं परदेशीतयत नं न्यानाः दासदासीत दयके फु। अले छिमिगु देशय् बूपिं इमि मस्तयत नं न्यानाः थःगु सम्पत्ति याये फु।
46 छिमिसं इमित थः मस्तयत नं थःगु सम्पत्ति थें लःल्हाये ज्यू, अले मसीतले दास तये ज्यू। थः इस्राएली दाजुकिजायात धाःसा बांमलाःगु व्यवहार याये मते।
47 “ ‘छुं जुयाः छिमिथाय् पिनें च्वंवयाच्वंम्ह मनूतःमि जुल, अले छिमि हे देशय् च्वंपिं दाजुकिजां चीमि जुयाः थःत वयागु ल्हातिइ मिल धाःसा
48 इमित हाकनं लिफ्यानाः हये फु। वया हे दाजुकिजा मध्ये सुनानं वयात लिफ्याये फु।
49 वया थः कका वा तःबा, कका वा तःबाःया कायपिं व सन्तीक थःलाःपिं सुनानं नं वयात लिफ्याये फु। अले व मनुखं लिपा थःके धिबा दत धाःसा थःम्हं थःत नं लिफ्याये फु।
50 व मनुखं थःत म्यूगु इलंनिसें लुँदँतकया ई ल्याः खानाः व ई तकया ज्यामिया ज्यालाया ल्याखं धिबा पुलाः थःत थःम्हं लिफ्याये फु।
51 लुँदँ वयेत यक्व ई ल्यं दनिसा वं थःत लिफ्यायेत अप्वः धिबा पुलेमाः।
52 लुँदँ वयेत कम जक ई ल्यं दनिसा कम हे जक धिबा पुसा गाः।
53 वयात वया मालिकं ज्याला ज्यामियात थें जक व्यवहार यायेमाः। अले वयात वया मालिकं उकथं व्यवहार याः ला कि मयाः धकाः छिमिसं च्यूताः कायेमाः।
54 “ ‘छुं जुयाः वं गुकथं नं थःत लिफ्याये मफुत धाःसा लुँदँबलय् व अले वया मस्त थःथम्हं मुक्त जुइ।
55 छायधाःसा इस्राएलीत जिमि दासदासीत खः। जिं हे इमित मिश्र देशं पित हयागु खः। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।

26

परमप्रभुयागु नियम न्यनीपिन्त बीगु सिरपाः
व्य ७:१२-२४; २८:१-१४

1 “ ‘जि छिमि परमप्रभु परमेश्वर खः, अथे जुयाः छिमिसं थःगु लागि मूर्तित दयके मज्यू। अले थःगु निंतिं पुजा यायेत गुगु नं इवाता, कियातःगु सिँया इवाता, ल्वहंया थां वा कियातःगु ल्वहं थने मज्यू।✡
2 “ ‘छिमिसं विश्रामबार हनेमाः, अले जिगु नापलायेगु पालयागु हनाबना तयेमाः। जि परमप्रभु खः।
3 “ ‘छिपिं जिगु नियमकथं न्हेज्यात धाःसा अले जिगु विधियात मानय् यात धाःसा,
4 जिं छिमिगु निंतिं पायछि इलय् वा वयेकाबी, गुकिं यानाः बुँइ बाली सयावइ अले ख्यलय् च्वंगु सिमाय् फल सयावइ।
5 दाख मुनेगु ईतक छिमिसं बाली लयेगु ज्या याना हे च्वनी। अन्न पीगु इलय् नं छिमिसं दाख खानाच्वनी। छिमिसं लुधंक नयेखनी। छिपिं थःगु देशय् याउँक च्वनी।
6 “ ‘जिं छिमिगु देशय् शान्ति बी। छिपिं याउँक धेने फइ। अले छिमित ख्याइपिं सुं दइ मखु। जिं देशं ग्यानापुपिं पशुत ख्याना छ्वये, अले छिमिगु देशय् लडाइँ जुइ मखु।
7 छिमिसं थःपिनि शत्रुतयत लिनाः तरवारं स्याये फइ।
8 छिमि न्यामहयसिनं सच्छिम्हयसित व सच्छिम्हयसिनं झिद्धः मनूतयत बुके फइ। छिमि शत्रुत छिमिगु तरवारं सिनावनी।
9 “ ‘जिं थःगु ख्वाः छिपिं पाखे स्वयके, अले छिमित बांलाक ब्वलंकाः छिमिगु ल्याः अप्वयकाबी अले छिपिंनापं चिनातयागु बाचा पूवंकाबी।
10 छिमिसं न्हगु बाली लये धुंकाः नं पुलांगु बाली नयाच्वनी। अले न्हगु बालीया लागिं पुलांगु बाली लिकयाः छ्वये माली।
11 जि छिमिगु दथुइ थःगु हे पवित्र पालय् च्वंवये अले जिं छिमित मयके मखु।
12 जि छिपिंनापं हे च्वनाच्वने, अले छिमि परमेश्वर जुयाच्वने, छिपिं धाःसा जिमि मनूत जुइ।✡
13 जि छिमित मिश्र देशं पितहयाम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। छिपिं मिश्रीतय् दास जुयाच्वने मज्यू धकाः जिं छिमित मिश्रं पित हयागु खः। जिं छिमित इयातुगु कु लिकयाः छ्वयं धस्वाकाः जुइपिं यानागु दु।

परमप्रभुयागु नियम मानय् मयाइपिन्त बीगु सजाँय
व्य २८:१५-६८

✡ **26:1** २६:१ प्रस २०:४; लेवी १९:४; व्य ५:८; १६:२१-२२; २७:१ ✡ **26:12** २६:१२ २ कोर ६:१६

14 “ ‘तर छिमिसं जिगु नियम मानय् मयात धाःसा, जिगु खँ मन्यन धाःसा,
15 जिगु नियमयात क्वह्यंकल धाःसा अले जिनापं चिनातःगु बाचा त्वथुल धाःसा,
16 जिं नं छिमिथाय् आकाझाकां भय छ्वयाहये, अले म्ह सुकुगना वनीगु, म्खायात स्यंकीगु, ग्यानपुसे च्वंगु ल्वय् छ्वयाहये। छिमिसं ह्लातःगु पुसा अर्थे सितिं वनी छाय्धाःसा छिमि शत्रुतय्सं बाली नयाबी।
17 जिं थःगु ख्वाः फस्वय्के। गुकें यानाः छिपिं शत्रुतय्गु ल्हातिं बुइ। छिमित हेपय् याइपिन्सं छिमित शासन याइ, सुनानं लिनाच्वंगु मदुसां छिपिं बिस्युं वनाच्वनी।
18 “ ‘थुलि जुइ धुंकाः नं छिमिसं जिगु खँ मन्यन धाःसा जिं छिमित पापया न्हय्दुगं अप्वः सजाँय बी।
19 जिं छिमिगु घमण्ड चुंचुं याये। छिमिगु च्वय्यागु आकाश नँ थें व छिमिगु क्वय्या जमिन कँय् थें याये।
20 छिमिसं यक्व ज्या याःसां सितिं वनी छाय्धाःसा छिमिगु बुँइ अन्न सइ मखु। अले सिमाय् फल नं सइ मखु।
21 “ ‘छिपिं जिगु विरोधय् वना हे च्वन धाःसा अले जिं धा थें मयात धाःसा छिमिसं याःगु पापया हानं न्हय्दुगं अप्वः सास्ती छिमिथाय् छ्वया हये।
22 अले जिं छिमिगु दथुइ गुँपशु छ्वया हये। इमिसं छिमि मस्तय्त नयाबी। अले छिमि लहिनातःपिं पशुतय्त स्यानाबी। छिमिगु ल्याः थुलि कम जुइकि छिमिगु लँपुइ जुइपिं मनूत हे दइ मखु।
23 “ ‘थ्व तःधंगु सजाँय जुइ धुंकाः नं छिपिं जिपाखे मवल धाःसा अले जिगु विरोधय् वन धाःसा
24 जि नं छिमिगु विरोधय् वने, अले छिमिगु पापया लागिं जिं न्हय्दुगं अप्वः सजाँय बी।
25 छिमिसं जिगु बाचा त्वथ्गुलिं जिं धात्थें हे छिमित सजाँय बी, अले गुबलय् छिपिं थथःगु शहरय् मुनाच्वनी, जिं छिमिगु दथुइ ल्वय् छ्वया हये। छिमित शत्रुतय्गु ल्हातय् बी।
26 अथे जुगुलि जिं छिमिथाय् अन्न वय्केबी मखु। उबले झिम्ह मिसां छगू हे भुतुलिइ मरि छुइ। अले इमिसं छिमित नयेत बीबलय् सुयातं गाइ मखु।
27 “ ‘थ्व फुक्क जुयाः नं छिमिसं जिगु खँ मन्यन धाःसा जिगु विरोधय् वन धाःसा,
28 जि तंचायाः छिमिगु विरोधय् वने, अले छिमिगु पापया लागिं जिं छिमित हानं न्हय्दुगं अप्वः सजाँय बी।
29 छिमिसं थः हे काय् म्ह्याय्पिनिगु ला नयेमाली।
30 जिं छिमिगु पुजा यायेगु देगःचात स्यंकाबी, अले छिमिगु धुपाँय् च्याकेगु मकःयात नं स्यंकाबी, अले छिमिगु सीम्हयात उपिं जीवन मदुगु मूर्तितय्गु घःने तयाबी। जिं स्वइबलय् छिपिं घचाइपुसे च्वंपिं जुइ धुंकूगु दु।
31 जिं छिमिगु शहरत नाश यानाबी, छिमिगु पुजा यायेगु थाय्यात भज्यंक स्यंकाबी, अले छिमिसं ब्यूगु नस्वाः वःगु बलि नालाकाये मखु।
32 जिं देशयात नाश यानाबी। थ्व फुक्क खनाः अन च्वंवंपिं छिमि शत्रुत अजू चाइ।
33 जिं छिमित जाति जातिया दथुइ छ्यालब्याल यानाबी, अले तरवारं छिमित लिना च्वनी। छिमिगु देश झिजांमिजां दनी अले शहरत भज्यंक स्यनी।
34 गबले तक छिपिं शत्रुतय्गु देशय् च्वनाच्वनी, उबलय्तक छिमिगु थःगु देशं विश्राम काइ। देशं थःगु आरामया ई हनी।
35 छाय्धाःसा बुँयात बीमाःगु न्हय्दँया झासु लनेगु ई छिमिसं थःगु बुँयात मब्यूगुलि आः धाःसा झिजामिजा दंगु बुँनं झासु लनेगु ई काइ।
36 “ ‘छिपिं म्वानाच्वंपिं, शत्रुतय्गु देशय् छिमिसं लप्ते हः कुतुवंगु सः ताइबलय् नं छिपिं तरवारं ल्यू वःगु धकाः ग्यानाः बिस्युं वनी। ल्यूवःपिं सुं मदुसां छिपिं बँय् क्वदइ।
37 सुनां ल्यू मवःसां छिपिं तरवार खनाः ग्यानाः बिस्युं वंपिं थें हे थःथवय् धक्का नयाः ग्वतुली। अथे जुयाः छिमि शत्रुतय्गु न्ह्याःने छिपिं दने फइ मखु।
38 अले छिपिं मेगु जातितय्गु दथुइ नाश जुइ। छिमि शत्रुतय् देशं छिमित नयाबी।
39 छिपिं मध्ये ल्यंदुपिं धाःसा शत्रुतय्गु देशय् थःगु व थः पुर्खातय्गु पापया हुनिं ध्वंगिनावनी।
40 “ ‘थःम्हं व थः पुर्खातय्सं याःगु पाप व जिगु विरोधय् याःगु विश्वासघात व जि प्रति क्यंगु दुश्मनी मानय् यात धाःसा,
41 इमिगु विरोधय् वनाः जिं इमित शत्रुतय्गु देशय् हःगु खः धकाः इमिसं छाःगु नुगःयात क्वमिल्ल यानाः पापया मू पुल धाःसा
42 उबलय् जिं याकूबनापं चिनातयागु बाचा लुमंके। अले इसहाक नापं चिनातयागु बाचा व अब्राहामनापं चिनातयागु बाचा नं लुमंके। नापं जिं देशयात नं लुमंके।✡
43 इमिसं देश त्वःतल, इपिं मदय्कं नं देशं झासु लनेगु ई हनाच्वनी। लिपतय् इमिसं थःगु अर्धमयागु सजाँययात स्वीकार याइ छाय्धाःसा इमिसं जिगु नियम व विधि मानय् मयाःगु खः। अले इमिसं जिगु विधियात तसकं मय्कल।

✡ **26:42** २६:४२ उत १७:७-८; २६:३-४; २८:१३-१४

44 थुलि जुयाः नं जिं शत्रुतय्गु देशय् च्वना च्वंसां इमित त्वःते मखु। अले इपिं नापं चिनातयागु बाचा नं त्वथुले मखु। इमित मयय्काः नाश याये नं मखु। छाय्धाःसा जि इमि परमप्रभु परमेश्वर खः।
45 तर जिं इमिगु लागिं इमि पुर्खातनापं चिनातयागु बाचा लुमंके। जि हे इमि परमेश्वर खः धकाः म्हसीकेत मेगु जातिं खंक हे इमित मिश्र देशं पित हयागु खः।' "
46 परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु निंतिं सीनै पर्वतय् मोशायात बियादीगु विधि, नियम व व्यवस्था थ्व हे खः।

27

भाकल पूवंकेगु खँ

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त धा, 'सुं मनुखं भाकल पूवंकेत परमेश्वरयात सुं मनू देछाल धाःसा व मनूयागु मू थुकथं क्वःछ्युगु।
3 व मिजं निइदँनिसें खुइदँतकयाम्ह जूसा वयागु मू पवित्र पालयागु शेकेलकथं वहःयागु नेय्गू शेकेल जुइ।
4 अले मिस्तय्गु मू धाःसा स्विग् शेकेल जुइ।
5 न्यादँ निसें निइदँ तकयाम्ह मिजंया मू वहःया निइग् शेकेल व मिस्तय्गु मू धाःसा झिग् वहःया शेकेल जुइ।
6 " 'लच्छि निसें न्यादँ तकयाम्ह मिजं मचाया मू वहःया न्याग् शेकेल, अले मिसा मचायागु मू धाःसा स्वंगू शेकेल जुइ।
7 खुइदँ स्वयाः अप्वः दँ दये धुंकूम्ह मिजंया मू झिंन्यागू वहःया शेकेल व मिस्तय्गु मू धाःसा झिग् शेकेल जुइ।
8 सुं मनुखं क्वःछ्यूगु मू पुले मफुत धाःसा अर्पण जुइम्ह मनूयात पुजाहारीयाथाय् हयेमाः। अले पुजाहारीं भाकल याःम्ह मनुखं मू पुले फइगुकथं क्वःछियेमाः।
9 " 'व भाकल परमप्रभुयात छाये ज्यूम्ह पशु खःसा व परमप्रभुयात छाःम्ह पशु पवित्र थहरय् जुइ।
10 परमप्रभुयात छायेत भाकलयाम्ह पशुयात गुगुकथं नं महिलेमाः। वं बांलाःम्ह पशुयात बांमलाःम्ह पशुलिसें अले बांमलाःम्ह पशुयात बांलाःम्ह पशुलिसे महिलेमाः। वं भाकलयाम्ह पशुया पलेसा मेम्ह पशु छाल धाःसा निम्हं पशु पवित्र जुइ।
11 व छाये मज्यूम्ह अशुद्ध पशु खःसा व पशुयात पुजाहारीयाथाय् हयेमाः।
12 बांलाःम्ह पशु जूसां बांमलाःम्ह जूसां पुजाहारीं वया मू क्वःछिनाबीगु। अले पुजाहारीं गुलि मू तल उलि हे वया मू जुइ।
13 व मनुखं मू पुलाः पशुयात लिफ्याइगु खःसा, क्वःछीगु मुलय् मेगु न्याब्वय् छब्व तनाबीमाः।
14 " 'सुनानं परमप्रभुयात थःगु छेँ देछाल धाःसा पुजाहारीं व छेँ बांलाः वा बांमलाः स्वयाः उकिया मू क्वःछिना बीमाः। पुजाहारीं गुलि क्वःछित उकिया मू उलि हे जुइमाः।
15 तर छाःम्हय्सिनं मू पुलाः व लिफ्यायेगु इच्छायात धाःसा, क्वःछीगु मुलय् मेगु न्याब्वय् छब्व तनाः वं बीमाः। अले व छेँ हानं वयागु हे जुइ।
16 " 'सुनानं थः पुर्खाया सम्पत्तिया छुं ब्व परमप्रभुया निंतिं छाल धाःसा उकी गुलि पुसा वनी वःकथं उकिया मू क्वःछ्यु। गथेकि छगू होमेर तछ्वया पुसा वनीगु बुँया नेय्गू वहःयागु शेकेल।
17 वं लुँदँ हनीगु नखःया दँनिसें हे थःगु बुँ छायेगु खःसा उकियागु मू पुजाहारीं क्वःछीगुकथं हे जुइमाः।✡
18 तर वं थःगु बुँ लुँदँ हनीगु नखःया दँ लिपा छायेगु खःसा, मेगु नखःया दँ वयेत गुलि ल्यंदनि पुजाहारीं वःकथं हे उकिया मू ति। अले क्वःछीगु मुलय् व क्वकायाबीमाः।
19 व बुँ छाःम्हय्सिनं हे मू पुलाः लिफ्याइगु खःसा क्वःछीगु मुलय् मेगु न्याब्वय् छब्व तनाबीमाः। अले व वयागु हे जुइ।
20 तर वं व जमिन मू पुलाः लिमफ्याइगु धाःसा वा मेम्ह सुं मनूयात व बुँ मिल धाःसा वं गुबलय् नं उकियात लिफ्याना काये फइ मखु।
21 व बुँ लुँदँया नखःया दँय् स्वतन्त्र जुइबलय् देछाःगु बुँ थें व परमप्रभुया निंतिं पवित्र जुइ। व पुजाहारीया हे सम्पत्ति थहरय् जुइ।
22 " 'सुं मनुखं बुँ देछाल धाःसा, गुगु बुँ न्यानाकाःगु खः थः पुर्खायागु मखु,
23 पुजाहारीं लुँदँया नखःया दँ ल्याःखनाः उकिया गुलि मू क्वःछी वं परमप्रभुया निंतिं पवित्र भाःपियाः उखुन्हु हे क्वःछ्यूगु मू बीमाः।
24 लुँदँया नखःया दँय् व बुँ छाःम्हय्सिनं सुयाके न्यानाकाःगु खः अले व बुँ सुयागु पुर्खौली सम्पत्ति खः वयात हे लितबीमाः।
25 क्वःछ्यूगु मू फुक्कं पवित्र पालया वहःया शेकलकथं जुइमाः। निइगू गेराया छगू शेकेल खः।
26 " 'पशुतय्सं बुइकूम्ह न्हापायाम्ह मचा, सा वा द्वहंया जुइमा वा फैया जुइमा, इपिं न्हापांनिसें हे परमप्रभुया खः, वयात धाःसा देछाये मते।

✡ **27:17** २७:१७-२४ लेवी २५:८-३४

27 व अशुद्ध पशुं दकलय् न्हापा बुइकूम्ह खःसा क्वःछ्यूगु मुलय् हानं मेगु न्याब्वय् छब्व मू तनाः उकियात लिफ्याना कायेमाः। तर मू पुलाः लिफ्याइगु मखुसा क्वःछ्यूगु मुलय् मिया छ्वयेमाः।

28 “ ‘तर परमप्रभुया निंतिं देछाःम्ह मनु, पशु वा थः पुर्खाया जमिन मी फइ मखु, अले देछाये नं फइ मखु। देछाःगु फुक्कं परमप्रभुया निंतिं तसकं पवित्र खः।✡

29 मनूत मध्ये सुं मनूयात स्यायेगु लागिं देछाःगु खःसा वयात मू पुलाः लिफ्याये मज्यू। वयात स्याना हे छ्वयेमाः।✡

30 “ ‘थुकथं बुँयागु अन्न व सिमाया फलयागु झिब्वय् छब्व परमप्रभुयागु हे खः अले व परमप्रभुया निंतिं पवित्र खः।✡

31 अले सुनां झिब्वय् छब्वयागु छुं मू पुलाः लिफ्याइगु खःसा वं उकियागु न्याब्वय् छब्व तनाबीमाः।

32 पशुत ल्याः खाइगु कथिया क्वय् जुयावनीपिं बथांयापिं सा द्वहं, फै दुगुचा झिम्हय् छम्ह परमप्रभुया निंतिं पवित्र जुइ।

33 भिंम्ह वा मभिंम्ह पशु वं छुतय् याये मज्यू व हिले नं मज्यू। हिलेगु हे खःसा ह्यूपिं निम्हं हे पशु पवित्र जुइ। व मू पुलाः इमित लिफ्यने फइ मखु।’ ”

34 परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु निंतिं सीनै पर्वतय् मोशायात बियादीगु आज्ञा थुपिं हे खः।

✡ **27:28** २७:२८ गन्ती १८:१४ ✡ **27:29** २७:२९ प्रस २२:२०; गन्ती ३५:३१-३४; १ शमू १५:३ ✡ **27:30** २७:३०-३३ गन्ती १८:२१; व्य १४:२२-२९

गन्तीया सफू
म्हसीका

गन्तीया सफुलिइ इस्राएलीत सनिै पर्वतं वनाः परमेश्वरं बी धयातःगु देशया लागाय् मथ्यंतले पिइदँयागु खँ दु। थ्व सफूया नामं हे थ्व सफू छकियागु बारे खः धकाः सी दु। सनिै पर्वतय् च्वंगु दच्छि दये धुंकाः खलः परमेश्वरं अब्राहामयात वया सन्तानत च्वनेत बाचा यानातःगु देशय् वनेत तयार जुल।

सनिै पर्वत त्वःते न्ह्यः मोशां इस्राएलीतय्गु ल्याःचाः काःगु व अनं लिपा, छग्ू पुस्ता लिपा हाकनं यर्दनया पुर्बय् लाःगु मोआबया ख्यलय् मनूत ल्याः खाःगु खँ थुकी दु। थुकथं न्हापांगु व लिपांगु ल्याःचाः काःगुया दथुइया ई दुने इस्राएलीत कनानया दच्छिनया लागाय् लाःगु कादेश-बर्ने थ्यंकः वन। अय्नं इपिं अनं बी धयातःगु देशय् दुहां वने मफुत। इपिं अन छुं दँ च्वनाः यर्दन खुसिया पुर्बपाखे च्वंगु थासय् वन। इपिं मध्ये निग्ू व बाग्ू कुलयापिं मनूत अन हे च्वन। अले गुंग्ू व बाग्ू कुलयापिं मनूत यर्दन खुसि छिनाः कनानय् वनेगु कुतः यात।

पुजाहारीतय्सं नापलायेगु पाल सारे यायेगु व ल्हना यंकेगु ज्यानापं यक्व ज्यात यायेमाःगु दु। नापलायेगु पालयात बांलाक सुरक्षा याये फयेमाः धकाः उलिमछि मनूत न्यासि वनेगु इवः बांलाक योजना यानाः दय्क्गु खः। फुक्क कुलया नायःतय्सं बाचा चिनातःगु देशय् चिवा काये धुंकाः अले फुक्क मनूत व देशय् वये धुंकाः यात्रा क्वचाय्केमाःगु खः। अय्नं इमिगु अविश्वास व विद्रोहया हुनिं परमेश्वरं इमित पिइदँ तक मरुभूमिइ हे च्वनेबियादिल अले यात्रा याकेबियादिल। अय्नं इमिसं अविश्वास व कचकच याःसां नं परमेश्वरं थः मनूतय्त माया यानादिल अले इमित रक्षा यानादिल। परमेश्वरं इमित नयेगु नसा बियादिल। व दँया लिपांगु इलय् तक मिश्र त्वःतावःपिं मनूतय्गु पुस्ता सी धुंक्गु खः। यर्दनया पुर्बपाखेया देशत त्याकाः निग्ूगु पुस्ता मोआबया ख्यलय् थ्यंकः वल।

गन्तीया सफू लुमधंपिं, थाकुगु इलय् लिचिलिपिं, परमेश्वर व परमेश्वरं थःपिनि नायःकथं ल्ययातःम्ह मोशाया विरोधय् वंपिं इस्राएलीतय्गु धात्थेंया खँ खः। परमेश्वरयागु विश्वास व वय्कलं थः मनूतय्सं न्ह्याक्व हे विश्वास मयाःसां, इमिके न्ह्याक्व हे कमजोरी दःसां इमिगु बिचाः यानादी धयागु खँ थ्व सफुलिइ च्वयातःगु दु। अले गुबलें गुबलें मोशा आय् ब्ुइकीबलय् परमेश्वरं वयात बल्लाका ब्यूगु खँ नं थुकी दु।

धलः पौ

इस्राएलीत सनिै पर्वतं वनेत तयार जूगु
- १. दकलय् न्हापा मनूत ल्याः खाःगु १:१–४:४९
- २. थीथी नियम व विधि ५:१–८:२६
- ३. निक्वःगु छुत्काराया नखः ९:१–१०:१०

सनिै पर्वतं मोआब तक १०:११–२१:३५
मोआबय् जूगु थीथी घटना २२:१–३२:४२
मिश्र देशंनिसें मोआब तक्या यात्राया खँ ३३:१-४९
यर्दन खुसि छी न्ह्यः स्यनेकने याःगु ३३:५०–३६:१३

गन्ती
सनिैया मरुभूमिं पिहां वनेत तयार जूगु

गन्ती १:१–१०:१०

दकलय् न्हापा मनूत ल्याः खाःगु

1 इस्राएलीत मिश्र देशं पिहां वंगु निग्ूगु दँया निग्ूगु लाया न्हापांगु दिखुन्हु सनिैया मरुभूमिइ पवित्र पालय् परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡

2 “इस्राएलया फुक्क खलःयात वंश व परिवारकथं ल्याःखा। छम्ह छम्ह मिजंतय्गु नां धलः दय्कि।

3 छ व हारूनं निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं मिजंतय्त पुचः पुचःकथं ल्याःखा।

4 छग्ू छग्ू कुलं छम्ह छम्ह मनुखं छिमित ग्वाहालि यायेमाः। इपिं थथःगु परिवारया थकालि जुइमाः।

5 “छिमित ग्वाहालि बीपिनिगु नां थथे दु,

“रूबेन कुलपाखें शदेऊरया काय् एलीसूर

6 शिमियोन कुलपाखें सूरीशद्दैया काय् शल्मीएल

✡ **1:1** १:१-४६ गन्ती २६:१-५१

7 यहूदा कुलपाखें अम्मीनादाबया काय् नहशोन
8 इस्साखार कुलपाखें स्आरया काय् नतनेल
9 जबूल्न कुलपाखें हेलोनया काय् एलीआब
10 योसेफया कायपिं एफ्राइम कुलपाखें अम्मीहूदया काय् एलीशामा
मनश्शे कुलपाखें पदास्रूया काय् गमलिएल
11 बेन्यामीन कुलपाखें गिदेओनीया काय् अबीदान
12 दान कुलपाखें अम्मीशैद्दया काय् अहीएजेर
13 आशेर कुलपाखें ओक्रानया काय् पगीएल
14 गाद कुलपाखें दूएलया काय् एल्यासाप
15 नप्ताली कुलपाखें एनानया काय् अहीरा।"

16 खलःपाखें ल्यःपिं थथःगु पुखौंली कुलया नायःत थुपिं हे खः। इपिं इस्राएलया वंशया नायःत खः।

17 च्वय् नां च्वयातःपिं मनूतय्त मोशा व हारूनं काल,

18 अले निगूगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु फुक्क खलःयात मुंकाः इमिगु वंश व छैंजःकथं निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं मिजंतय्गु नां धलः दय्कल,

19 परमप्रभु मोशायात उजं बियादीगु थें। मोशां सीनैया मरुभूमिइ इमित ल्याः खात।

20 इस्राएलया तःधिकःम्ह काय् रूबेनया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व छैंजःकथं धलखय् च्वल।

21 रूबेनया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ४६,५०० म्ह दु।

22 शिमियोनया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

23 शिमियोनया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ५९,३०० म्ह दु।

24 गादया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

25 गादया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ४५,६५० म्ह दु।

26 यहूदाया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

27 यहूदाया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ७४,६०० म्ह दु।

28 इस्साखारया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

29 इस्साखारया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ५४,४०० म्ह दु।

30 जबूल्नया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

31 जबूल्नया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ५७,४०० म्ह दु।

32 योसेफया कायपिंपाखें – एफ्राइमया सन्तानया निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

33 एफ्राइमया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ४०,५०० म्ह दु।

34 मनश्शेया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

35 मनश्शेया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ३२,२०० म्ह दु।

36 बेन्यामीनया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

37 बेन्यामीनया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ३५,४०० म्ह दु।

38 दानया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वने फुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

39 दानया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ६२,७०० म्ह दु।

40 आशेरया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

41 आशेरया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ४१,५०० म्ह दु।

42 नप्तालीया सन्तानपाखें – निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं फुक्क मिजंतय्गु नां इमिगु वंश व परिवारकथं धलखय् च्वल।

43 नप्तालीया कुलयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ५३,४०० म्ह दु।

44 मोशा, हारून व थथःगु परिवारया इस्राएलीतय् झिंनिम्ह कुलनायःतय्सं मनूतय्त ल्याः खात अले इमिगु ल्याः थुलि हे खः।

45 निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं इस्राएलीतय्त इमिगु वंश व छेँजःकथं ल्याः खात।

46 इमिगु मुक्क ल्याः ६,०३,५५० म्ह दु।

47 लेवीया सन्तानयात धाःसा मेपिं नापं ल्याः मखाः।

48 छाय्धाःसा परमप्रभुं मोशायात थथे धयादीगु खः,

49 "लेवीया कुलयात धाःसा छं ल्याः खाये मते। इस्राएलीतनापं इमित ल्याः खाये मते।

50 उकिया पलेसा छं लेवीतय्त पवित्र पाल व उकी दुने च्वंगु फुक्क ज्वलंया जिम्मा ब्यु। छिमिसं थाय् हिलाजुइबलय् इमिसं पवित्र पाल व फुक्क ज्वलं क्वबीमाः। इमिसं व बांलाक स्वयेमाः, अले नापलायेगु पालया जवंखवं पाल ग्वयाः च्वनेमाः।

51 थाय् हिलेबलय् लेवीतय्सं हे पवित्र पाल क्वकायेगु यायेमाः अले लेवीतय्सं हे व धस्वाकेगु यायेमाः। पवित्र पालयात न्ह्यःने वने मत्यःम्ह सुं वन धाःसा वयात स्यायेमाः।

52 इस्राएलीतय्सं थथःगु छाउनीइ, थथःगु झण्डाया न्ह्यःने पाल ग्वयेमाः।

53 लेवीतय्सं हे नापलायेगु पालया रक्षा यायेमाः। अले जिगु तं इस्राएलया खलःयात मलायेमा धकाः लेवीतय्सं हे नापलायेगु पालया जवंखवं थःपिनिगु पाल ग्वयाः च्वनेमाः।"

54 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं हे इस्राएलीतय्सं फुक्क यात।

2

यहूदाया छाउनीइ कुलतय्गु थाय्

1 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,

2 "इस्राएलीतय्सं नापलायेगु पालया प्यखेरं भचा तापाक थथःपिनिगु परिवारया झण्डा क्वय् थथःगु थासय् पाल ग्वयाः च्वनेमाः।"

3 पुर्बय् सूर्य लुयावइगुपाखे यहूदा, इस्साखार व जबूलून छाउनीया पुचलं इमिगु झण्डाया क्वय् पाल ग्वइ। यहूदाया मनूतय् कुलनायः अम्मीनादाबया काय् नहशोन खः।

4 यहूदाया पुचःयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ७४,६०० म्ह दु।

5 इमिगु लिक्क इस्साखारया कुलं पाल ग्वइ। इस्साखारया कुलनायः सूआरया काय् नतनेल खः।

6 इस्साखारया पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ५४,४०० म्ह दु।

7 इमिगु लिक्क जबूलूनया कुल दइ। जबूलूनया कुलनायः हेलोनया काय् एलीआब खः।

8 जबूलूनया पुचःयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ५७,४०० म्ह दु।

9 यहूदाया छाउनी पाखेयापिं ल्याःखाःपिनिगु मुक्क ल्याः थथःगु पुचःकथं १,८६,४०० म्ह दु। थुपिं हे दकलय् न्हापा न्ह्यज्याइ।

10 दच्छिनपाखे स्बेन, शिमियोन व गादया छाउनीया पुचःत इमिगु झण्डाया क्वय् दइ।

11 स्बेनया मनूतय् कुलनायः शदेऊरया काय् एलीसूर खः। इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ४६,५०० म्ह दु।

12 इमिगु लिक्क शिमियोनया कुलं पाल ग्वयेमाः। शिमियोनया मनूतय् कुलनायः सूरीशैदैया काय् शल्मीएल खः।

13 इमिगु पुचःयापिं ल्याःखाःपिं मिंजंत ५९,३०० म्ह दु।

14 अनंलि गादया कुल दइ। गादया मनूतय् कुलनायः दूएलया काय् एल्यासाप खः।

15 इमिगु पुचःयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ४५,६५० म्ह दु।

16 स्बेनया छाउनीइ ल्याःखाःपिनिगु मुक्क ल्याः थःगु थःगु पुचःकथं १,५१,४५० म्ह दु। थुपिं निगूगु इवलय् न्यासि वनी।

17 फुक्क छाउनीया दथुइ नापलायेगु पाल नापं लेवीतय्गु छाउनी दयेमाः। इपिं गुगु इवलय् पाल ग्वयाच्वनीगु खः व हे इवलय् च्वनाः थथःगु झण्डा नापं इपिं न्ह्यज्यायेमाः।

18 पच्छिमपाखे एफ्राइम, मनश्शे व बेन्यामीनया छाउनीया झण्डाया मनूत थथःगु पुचःकथं च्वनेमाः, इमि नायः अम्मीहूदया काय् एलीशामा खः,

19 इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ४०,५०० म्ह दु।

20 इमिगु लिक्क मनश्शेया कुल दइ। मनश्शेया मनूतय् कुलनायः पदासूरया काय् गमलिएल खः।

21 अले इमिगु पुचःयापिं ल्याःखाःपिं मिजंत ३२,२०० म्ह दु।
22 अनंलि बेन्यामीनया कुल दइ। बेन्यामीनया मनूतय् कुलनायः गिदेओनीया काय् अबीदान खः।
23 इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ३५,४०० म्ह दु।
24 एफ्राइमया छाउनीइ च्वनीपिनिगु ल्याः मुक्कं १,०८,१०० म्ह दु। थुपिं स्वंगूगु इवलय् न्ह्याइ।
25 उत्तरपाखे दान, आशेर व नप्तालीया छाउनीया पुचःत इमिगु झण्डाया क्वय् दइ। दानया मनूतय् कुलनायः अम्मीशैद्दैया काय् अहीएजेर खः।
26 इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ६२,७०० म्ह दु।
27 इमिगु लिक्क आशेरया कुलं पाल ग्वयेमाः। आशेरया मनूतय् कुलनायः ओक्रानया काय् पगीएल खः।
28 इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ४१,५०० म्ह दु।
29 अनंलि नप्तालीया कुल दइ। नप्तालीया मनूतय् कुलनायः एनानया काय् अहीरा खः।
30 इमिगु पुचःया ल्याःखाःपिं मिजंत ५३,४०० म्ह दु।
31 दानया छाउनीइ च्वनीपिनिगु ल्याः मुक्कं १,५७,६०० म्ह दु। इस्राएलीत थाय् हिलाः वनीबलय् थुमिगु पुचः दक्वसिबय् ल्युने थथःगु झण्डाया क्वसं न्ह्याइ।
32 इस्राएलीतय् थथःगु छेँजःकथं ल्याःखाःपिं थुपिं हे खः। थथःगु पुचःकथं छाउनी छाउनीइ ल्याःखाःपिं मुक्क ६,०३,५५० म्ह दु।
33 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं लेवीया सन्तानतयत धाःसा थ्व ल्याखय् मतः।
34 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं इस्राएलीतय्सं थथःगु झण्डाया क्वय् छाउनी दयकल। अले इपिं थथःपिनि वंश व परिवारया झण्डा क्वय् च्वनाः न्ह्यज्यात।

3

हारूनया काय्पिनिगु नां

1 परमप्रभुं मोशालिसें सीनै पर्वतय् खँ ल्हानादीबलय् हारून व मोशाया परिवारया खँ थथे दु –
2 हारूनया काय्पिनिगु नां तःधिकःम्ह नादाब, अबीहु, एलाजार व ईतामार खः।✡
3 हारूनया थुपिं काय्पिं अभिषेक याःपिं अले पुजाहारी जुयाः ज्या यायेत ल्याःपिं खः।
4 नादाब व अबीहु धाःसा सीनैया मरुभूमिइ परमप्रभुयात छाये मत्यःगु मि छाःबलय् अन हे सित। इमि काय्मस्त नं मदुगुलि एलाजार व ईतामारं जक थः बौ हारून म्वानाच्वंतले पुजाहारी जुयाः सेवा यात।✡

पुजाहारीतयत ग्वाहालि बीपिं लेवीत ल्याःगु

5 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
6 “लेवी कुलयापिन्त हारून पुजाहारीया न्ह्याःने हयाः इमित वयागु ज्याय् ग्वाहालि याकेब्यु।
7 इमिसं नापलायेगु पालय् पवित्र पालया ज्या यानाः हारून व फुक्क खलःया निंतिं यायेमाःगु ज्या याइ।
8 इमिसं नापलायेगु पालया फुक्क ज्वलंयागु जिम्मा कायेमाः। अले फुक्क इस्राएलीतयगु निंतिं पवित्र पालया ज्या यायेमाः।
9 लेवीत फुक्क इस्राएलीतपाखें ल्याःपिं खः, परमेश्वरं इमित हारून व वया काय्पिन्त पवित्र पालय् पुजाहारीया ज्याय् ग्वाहालि यायेत बियादीगु खः।
10 छं हारून व वया काय्पिन्त पुजाहारी जुयाः सेवा यायेत ति। वने मत्यःपिं सुनानं नापलायेगु पालया सतिक वनेत स्वल धाःसा वयात स्यायेमाः।”
11 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
12 “जिं फुक्क इस्राएली मिसातय्पाखें न्हापां बूपिं काय्पिनिगु पलेसा लेवीतयत कयागु दु। उकिं लेवीत जिमि थः मनू खः।
13 छायधाःसा न्हापां बूपिं फुक्कं जिम्ह खः। मिश्रय् न्हापां बूपिं फुक्कसित स्यानागु दिं इस्राएलया न्हापां बूपिं मनूत व पशुतयत जिं थःगु हे निंतिं अलग तया। इपिं फुक्कं जिम्ह खः। जि परमप्रभु खः।”✡

लेवीतयत ल्याः खाःगु

14 सीनैया मरुभूमिइ परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
15 “लेवीया सन्तानतय् लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं फुक्क मिजंत इमि वंश व परिवारकथं ल्याःखा।”
16 थुकथं थःत उजं ब्यूगु थें परमप्रभुया वचनकथं मोशां इमित ल्याः खात।
17 लेवीया काय्पिनिगु नां थथे दु – गेर्शोन, कहात व मरारी।

✡ **3:2** ३:२ गन्ती २६:६० ✡ **3:4** ३:४ प्रस ३०:९; लेवी १०:१-२; गन्ती २६:६१ ✡ **3:13** ३:१२-१३ प्रस १३:२

18 गेर्शोनया वंशया नां वया निम्ह कायपिनिगु नामं तल – लिब्नी व शिमी।
19 कहातया वंशया नां वया पेम्ह कायपिनिगु नामं तल – अम्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल।
20 मरारीया वंशया नां वया निम्ह कायपिनिगु नामं तल – महली व मूशी।
थथःगु परिवारकथं लेवीया वंशत थुपिं हे खः।

गेर्शोनीतयत ब्यूगु जिम्मा

21 गेर्शोनपाखें लिब्नी व शिमीया वंशत दत। गेर्शोनया वंशत थुपिं हे खः।
22 थुमि लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं मिजंतय्गु ल्याः ७,५०० म्ह दु।
23 गेर्शोनया वंशतय्सं नापलायेगु पालया लिक्क पच्छिमपाखे थःपिनिगु पाल ग्वयेमाः।
24 गेर्शोनीतय् परिवारया नायः लाएलया काय् एल्यासाप खः।
25 गेर्शोनीतयत पवित्र पाल, उकिया इलां, पवित्र पालया लुखाया पर्दा,
26 चुकया प्येखेरं ख्वातुगु कापः, चुकया ध्वाखाया पर्दा, उकिया खिपः व अन माःगु फुक्क ज्वलंया रेखदेख यायेगु जिम्मा बिल।

कहातीतयत ब्यूगु जिम्मा

27 कहातपाखें अम्रामी, यिसहारी, हेब्रोनी व उज्जीएल्लीतय् वंशत दत। कहातीयागु वंशत थुपिं हे खः।
28 इमि लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं मिजंतय्गु ल्याः ८,६०० म्ह दु। इमित पवित्र पाल रेखदेख यायेगु जिम्मा बियातःगु खः।
29 कहातीतय् वंशतय्सं नापलायेगु पालया लिक्क दच्छिनपाखे थःगु पाल ग्वयेमाः।
30 कहातीतय् वंशतय् परिवारया नायः उज्जीएल्लया काय् एल्लीजापान खः।
31 इमित बाचाया सनु, तेबिल, त्वाःदेवा, गुँगु थनेगु वेदी व होमबलिया वेदी, महा-पवित्र न्ह्याःने दुगु पर्दा, अले पवित्र पालय् सेवा यायेत माःगु फुक्क ज्वलं, अले थ्व नापं स्वापु दुगु फुक्क सामान रेखदेख यायेगु जिम्मा बियातःगु खः।
32 हारून पुजाहारीया काय् एलाजार लेवी कुलया मू नायः खः। पवित्र पालया जिम्मा कयातःपिं फुक्क मनूतयत स्वयेत वयात ल्यःगु खः।

मरारीतयत ब्यूगु जिम्मा

33 मरारीपाखें महली व मूशीया वंश दत। मरारीया वंश थुपिं हे खः।
34 इमि लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं मिजंतय्गु ल्याः ६,२०० म्ह दु।
35 मरारीतय् वंशतय् परिवारया नायः अबीहेलया काय् सूरीएल खः। इमिसं नापलायेगु पालया उत्तरपाखे थःगु पाल ग्वयेमाः।
36 मरारीतयत पवित्र पालया सिँपौ, खगः, थां, लिधंसा व उकिया फुक्क हलंज्वलं,
37 अले प्यखेंया चुकया थां, लिधंसा, नकिं, खिपः अले उकी छ्यलेत माःगु फुक्क ज्वलं रेखदेख यायेगु जिम्मा ब्यूगु खः।
38 मोशा, हारून व वया कायपिन्सं पुर्बपाखे नापलायेगु पालया लिक्क थःगु पाल ग्वयेमाः। इमित इस्राएल्लीतय्गु निति नापलायेगु पालया बिचाः यायेगु जिम्मा ब्यूगु खः। वने मत्यःपिं सुं उकिया सतिक वंसा वयात स्यायेमाः।
39 परमप्रभुया उजंकथं मोशा व हारूनं ल्याःखाःपिं लेवीतय् लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं मिजंतय्गु ल्याः २२,००० म्ह दु।

न्हापां बूपिं मिजंमस्तय्गु पलेसा लेवीतयत कयादीगु

40 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिं लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं मिजंतयत ल्याः खानाः इमिगु नां धलः दय्कि।
41 इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिं कायपिनिगु पलेसा छं लेवीतयत का। अथे हे इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिं पशुतय् पलेसा लेवीतय् पशुतयत का। जि परमप्रभु खः।"
42 अथे जुयाः परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें वं इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिन्त ल्याः खात।
43 लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं न्हापां बूपिनिगु मुक्क ल्याः २२,२७३ म्ह दु।
44 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
45 "इस्राएल्लीतय् न्हापा बूपिं कायपिनिगु पलेसा लेवीत व इमि न्हापां बूपिं पशुतय् पलेसा लेवीतय् पशु का। लेवीत जिमि थः मनू जुइ। जि परमप्रभु खः।
46 लेवीतय् ल्याः स्वयाः अप्वः दुपिं इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिं कायपिनिगु ल्याः २७३ म्ह दु। थुमित लिफ्यायेत
47 छम्हय्सियागु मूकथं इमिपाखें न्यागू न्यागू शेकेल का। थ्व पवित्र पालया शेकेलकथं* जुइमाः। छगू शेकेलय् निइगू गेरा दइ।

---

* **3:47** ३:४७न्यागू शेकेल थथे धयागु ११.५ ग्राम वहःया सिक्का खः

48 अले अप्वः दुपिं इस्राएल्लीतय्त लिफ्यायेगुकथं वःगु धिबा हास्न व वया काय्पिन्त ब्यु।”
49 थुकथं मोशां लेवीतपाखें त्वःतुकूपिं स्वयाः अप्वः दुपिं मनूतय्त लिफ्यायेगु मू काल।
50 वं इस्राएल्लीतय् न्हापां बूपिनिपाखें पवित्र पालया शेकेलकथं† १,३६५ शेकेल वहः काल।
51 अले परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें वं थ्व धिबा हास्न व वया काय्पिन्त बिल।

4

कहातीतय्त ब्यूगु जिम्मा

1 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल,
2 लेवीया सन्तान कहातीतय्त इमिगु वंश व परिवारकथं ल्याःखा।
3 “नापलायेगु पालय् सेवा यायेबहःपिं स्वीदंनिसें नेय्दँ तक याःपिं सकसितं ल्याःखा।
4 “पवित्र पालय् तसकं पवित्रगु ज्वलं स्वयेगु ज्या कहातीतय्गु खः।
5 छाउनी मेथाय् न्ह्याइबलय् हास्न व वया काय्पिन्सं महा-पवित्रगु थासय् दुहां वनाः बाचा चिनातःगु सनूया न्ह्याःने पर्दा क्वकयाः उकिं सनूयात त्वपुयाबीमाः।
6 अले इमिसं उकिया घःने डल्फिन न्याया छेंगुलि त्वपुयाः उकी वँचुगु रंग छिनातःगु कापतं भुनाबीमाः। अले न्वःत थासय् तयाबीमाः।
7 “परमप्रभुयात छाःगु मरि ब्वयातइगु तेबिलय् इमिसं वँचुगु कापः लायाः भु, थल, ख्वला, त्वँसाबलिया आम्खुरा व परमप्रभुयात छायेहःगु मरि तयेमाः।
8 अले इमिसं उकी घःने ह्याउँगु कापः लायाः डल्फिन न्याया छेंगुलि त्वपुयाः न्वःत थासय् तयाबीमाः।
9 “अले इमिसं वँचुगु कापतं त्वाःदेवा व उकिया पाल्चात, चिम्तात, किस्तित व चिकं तयेगु थल त्वपुयाबीमाः।
10 अले इमिसं थ्व फुक्कयात डल्फिन न्याया छेंगुलिइ प्वःचिनाः दुवालय् तयाबीमाः।
11 “अनंलि इमिसं लुँया वेदीयात वँचुगु कापतं त्वपुयाः घःने डल्फिन न्याया छेंगुलिं भुनाः न्वःत थासय् तयाबीमाः।
12 “इमिसं पवित्र पालय् दुगु फुक्क ज्वलं वँचुगु कापतय् प्वःचिनाः डल्फिन न्याया छेंगुलिं त्वपुयाः दुवालय् तयाबीमाः।
13 “इमिसं कँय्या वेदी नउ लिकयाः उकी घःने प्याजीगु रंगया कापः लायाबीमाः।
14 अले इमिसं उकिया घःने वेदीया सेवा यायेत छ्यलिगु ज्वलं नापं मिथल, ला लिकायेगु नतृ, नउ तुइगु चतं व हि छ्वाकेगु बाता तयाः घःने डल्फिन न्याया छेंगुलि त्वपुयाः न्वःत नं थासय् तयाबीमाः।
15 “हास्न व वया काय्पिन्सं पवित्र पालयागु फुक्क पवित्र ज्वलंत त्वपुइ धुंकाः छाउनी न्ह्याइबलय् जक कहातीत फुक्क ज्वलं क्वबीत पालया दुने दुहां वये दइ। कहातीतय्सं तसकं पवित्रगु ज्वलं थीमज्यु, मखुसा इपिं सी। पवित्र पालया फुक्क ज्वलं कहातीतय्सं क्वबीमाः।
16 “हास्न पुजाहारीया काय् एलाजारयात त्वाःदेवाया चिकं, नस्वाःगु गुँगु, न्हियान्हिथंया अन्नबलि व अभिषेकया चिकं, अले पवित्र पाल व उकिया फुक्क पवित्र सामान व ज्वलं जिम्मा बियातःगु खः।”
17 परमप्रभुं मोशा व हास्नयात धयादिल,
18 “लेवीतय् दथुं कहातीतय् वंश नाश जुइके बी मते।
19 इपिं तसकं पवित्रगु सामान दुथाय् वइबलय् मसीमा तर म्वानाच्वनेमा धकाः इमिगु लागि थथे या। हास्न व वया काय्पिन्सं पवित्र थाय्या दुने वनाः इमिसं यायेमाःगु ज्या व क्वबी माःगु सामान क्यनाबीमाः।
20 तर कहातीत पवित्र ज्वलं स्वयेत पलखया लागि जक नं दुहां मवनेमा, मखुसा इपिं सी।”

गेर्शोनीतय्त ब्यूगु जिम्मा

21 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
22 “गेर्शोनीतय्त नं इमि वंश व परिवारकथं ल्याःखा।
23 नापलायेगु पालय् ज्या याःवइपिं स्वीदंनिसें नेय्दँ तक दुपिं फुक्क मनूतय्त छं ल्याःखा।
24 “गेर्शोनी वंशयापिन्सं यायेमाःगु ज्या व इमिसं क्वबी माःगु कु थुकथं दु –
25 पवित्र पालया लुखाया पर्दा, पवित्र पालया इलां, उकिया घःने च्वंगु डल्फिन न्याया छेंगुयागु इलां, नापलायेगु पालया ध्वाखाया पर्दा,
26 पवित्र पाल व वेदीया छचाःखेरं दुगु चुकया प्यखेरं च्वंगु क्वातूगु कापः व उकिया खिपः व अन माःगु फुक्क ज्वलं इमिसं क्वबीमाः। थ्व ज्वलंयागु फुक्क ज्या गेर्शोनीतय्सं यायेमाः।

† **3:50** ३:५० १,३६५ शेकेल थुलि धयागु १५.५ किलोग्राम वहः खः

27 क्वबीगु थजु वा मेगु न्ह्यागु हे ज्या थजु इमिसं हास्न व वया कायपिन्सं धाःथें यायेमाः। इमिगु फुक्क ज्या छिमिसं हे
इमित जिम्मा ब्यु।
28 नापलायेगु पालय् गेर्शोनीतय् वंशयागु ज्या थ्व हे खः। इमिसं हास्न पुजाहारीया काय् ईतामारं धाःथें ज्या यायेमाः।"

मरारीतय्त ब्यूगु जिम्मा

29 परमप्रभुं धयादिल, "मोशा, मरारीतय्त इमि वंश व परिवारकथं ल्याःखा।
30 नापलायेगु पालय् ज्या याःवइपिं स्विदंनिसें नेय्दँ दुपिं तक फुक्क मनूतय्गु नां धलखय् ति।
31 इमिसं नापलायेगु पालय् यायेमाःगु ज्या थुकथं दु – पवित्र पालया सिँपौत, उकिया खगः, थांत व लिधंसात,
32 चुकया प्यखेरं च्वंगु थांत व उकिया लिधंसात, पालया निंतिं माःगु नकिंत व खिपः, अले ज्याय् छ्यलिगु थीथी कथंया
सामान क्वबीगु। अले छम्ह छम्हय्सिगु नां कयाः इमिसं यायेमाःगु ज्या व क्वबिये माःगु सामान क्वःछिनाब्यु।
33 मरारीतय् वंशं नापलायेगु पालय् हास्न पुजाहारीया काय् ईतामारं धाःथें यायेमाःगु ज्या थ्व हे खः।"

लेवीतय्त ल्याः खाःगु

34 मोशा, हास्न व खलःया थकालितय्सं कहातीतय्त वंश व परिवारकथं ल्याः खात।
35 नापलायेगु पालय् ज्या याःवइपिं स्विदंनिसें नेय्दँ तक दुपिं फुक्क मनूतय्त ल्याः खात।
36 वंश वंशकथं इमिगु मुक्कं ल्याः २,७५० म्ह दु।
37 परमप्रभुं उजं ब्यूगुकथं मोशा व हास्नं ल्याःखाःपिं नापलायेगु पालय् ज्या याइपिं कहातीतय् वंशयापिनिगु मुक्क ल्याः
थ्व हे खः।
38 गेर्शोनीतय्त इमिगु वंश व परिवारकथं ल्याः खात।
39 स्वीदंनिसें नेय्दँ तक दुपिं नापलायेगु पालय् ज्या याःवइपिं,
40 वंश वंश व परिवार परिवारकथं मिजंत मुक्कं यानाः २,६३० म्ह दु।
41 परमप्रभुया उजंकथं मोशा व हास्नं ल्याःखाःपिं नापलायेगु पालय् ज्या याइपिं गेर्शोनीतय् वंशयापिनिगु मुक्क ल्याः थुलि
हे खः।
42 मरारीतय्त इमिगु वंश व परिवारकथं ल्याः खात।
43 स्विदंनिसें नेय्दँ तक दुपिं मनूत नापलायेगु पालय् ज्या यायेत ल्यःपिं
44 वंश वंशकथं मुक्कं ३,२०० म्ह दु।
45 माशापाखें ब्यूगु परमप्रभुया उजंकथं मोशा व हास्नं ल्याःखाःपिं नापलायेगु पालय् ज्या याइपिं मरारीतय् वंशयापिनिगु
मुक्क ल्याः थुलि हे खः।
46 थुकथं मोशा, हास्न व इस्राएलया थकालितय्सं फुक्क लेवीतय्त इमिगु वंश व परिवारकथं ल्याः खात।
47 स्वीदंनिसें नेय्दँ तक दुपिं नापलायेगु पालय् ज्या यायेत व कु क्वबीत वःपिं
48 मनूतय्गु ल्याः मुक्कं ८,५८० म्ह दु।
49 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं इपिं छम्ह छम्हय्सित ज्या यायेत व कु क्वबीत ल्यःगु खः।
थुकथं परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं हे वं इमित ल्याः खात।

5

अशुद्ध मनूतय्त छाउनीं पितिना छ्वयेमाः

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त छेंगूयागु पुनेयःगु ल्वय् दुपिं, धातुया ल्वय् दुपिं व सीम्ह थियाः अशुद्ध जूपिं दक्वसित छाउनीं पितिनाछ्व
धकाः उजं ब्यु।
3 मिसाम्ह जूसां मिजंम्ह जूसां इमित छाउनीं पितिनाछ्व। इमिसं यानाः जि च्वनेगु छिमिगु छाउनी अशुद्ध मजुइमा।"
4 इस्राएलीतय्सं अथे हे यात। इमिसं अज्याःपिं मनूतय्त छाउनीं पितिनाछ्वत। परमप्रभुं मोशायात धयादी थें इस्राएलीतय्सं
यात।

मभिंगु ज्याया बं पुलेगु

5 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
6 "इस्राएलीतय्त धा, 'परमप्रभुयात विश्वासघात यानाः छिपिं सुनानं सुयातं पाप ज्या यात धाःसा व मनू दोषी जुइ,

✡ **5:5** ५:५-८ लेवी ६:१-७

7 वं थःगु पापया प्रायश्चित यायेमाः। अले वं थःम्हं दुःख ब्यूम्ह मनूयागु छुं स्यंगु दुसा उकियागु पलेसा पुलेमाः। नापं न्याब्वय् छब्व अप्वः बं पुलेमाः।
8 व मनू सित, अले वयापाखें बं काइपिं सन्तीपिं सुं थःथिति नं मदुसा व बं परमप्रभुयागु जुइ। अले व पुजाहारीयात बीमाः। प्रायश्चितया निंतिं भ्याःचा नं बीमाः।
9 इस्राएलीतय्सं पुजाहारीयाथाय् परमप्रभुयात देछाये हःगु फुक्क पवित्र वस्तु पुजाहारीयागु जुइ।
10 छम्ह छम्ह मनूया पवित्र कोसेलि वयागु थःगु हे खः, तर वं पुजाहारीयात छु बी व पुजाहारीयागु हे जुइ।' "

भाःतं शंका याःम्ह कलाःया जाँच

11 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
12 "इस्राएलीतय्त धा, 'सुयां कलातं मखुगु लँपुइ वनाः थः भाःतयात विश्वासघात यात धाःसा
13 अले मेम्ह मिजंनापं घनाः अशुद्ध जूसां वया भाःतं थ्व खँ मस्यु, अले थुकिया साक्षी नं सुं मदु,
14 अथे हे भाःतम्हय्सित थः कलाः स्यंगु खःसां मखुसां शंका वन धाःसा
15 वं थः कलाःयात पुजाहारीयाथाय् हयेमाः। वं थःनापं देछाकथं छगू एपाया झिब्वय् छब्व* तछ्व चुं नं हयेमाः। तछ्व चुं चिकं व धुपाँय् मतसे हयेमाः। छाय्धाःसा थ्व दोषयात लुमंकाबीगु अन्नबलि खः, अले नुगः मुयाः छायेहःगु बलि खः।'
16 " 'पुजाहारीं व मिसायात परमप्रभुया न्ह्यःने थनेर्यकेमाः।
17 पुजाहारीं चाया थलय् नीलः भचा कयाः उकी पवित्र पालया बँय् च्वंगु धू कयाः तयाबीमाः।
18 पुजाहारीं व मिसायात परमप्रभुया न्ह्यःने थनाः वयागु सँ फ्यनाबीमाः। अले वयागु ल्हातय् दसिया बलि अर्थात दाहया अन्नबलि तयाबीमाः। पुजाहारीं सराः लाइगु खायुगु लः थःगु ल्हातिइ कायेमाः।
19 अले पुजाहारीं व मिसायात पाफय्काः थथे धायेमाः, "छ मेपिं सुं मिजंनाप घनागु मदुसा, छ थः भाःतनापं ह्वनाः च्वनाबलय् छं थःत अशुद्ध यानागु मदुसा, छन्त थ्व खायुगु लखं छुं याइ मखु।
20 छ थः भाःत बाहेक मेम्हनापं जुयाः अशुद्ध जूगु दुसा, अले छिमि भाःत बाहेक मेम्ह मिजं छनापं घंगु दुसा" –
21 पुजाहारीं सराःया पाफय्काः व मिसायात थथे धायेमाः – "परमप्रभुं थ्व सराः लाइगु लखं छंगु प्वाथय् दुहां वनाः छंगु प्वाः मनावय्का बीमा अले छंगु मचाछेँ ध्वग्गीका बीमा। परमप्रभुं थथे यानादीमा, मिसाम्हयसित व्यभिचारया निंतिं सजाँय बीबलय् मेपिं मनूतय्सं वयात सराः बी अले ब्वःबी। इमिसं लिपाया इलय् सुयातं सराः बीबलय् वयागु नां दसुकथं छ्यली।
22 थ्व लः छंगु प्वाथय् दुहां वनाः प्वाः मनावयेमा, अले छंगु गर्भ ध्वग्गिकादीमा।"
" 'अले व मिसां "आमेन, थथे हे जुइमा" धायेमा।
23 " 'पुजाहारीं थ्व सराः भ्वंथुलय् च्वयाः खायुगु लखय् सिला हुयाछ्वयेमाः।
24 अले वं सराः हइगु खायुगु लः मिसायात त्वंकेमाः। व दोषी खःसा, सराः लाइगु व लः वयागु म्हय् दुहां वनीबलय् उकिं वयात तसकं सास्ती याइ।
25 पुजाहारीं व मिसायागु ल्हातिं तछ्व चुंयागु अन्नबलि कयाः परमप्रभुया न्ह्यःने ल्हनाः वेदीइ छायेमाः।
26 पुजाहारीं अन्नबलि छम्हु कयाः लुमन्ति बलिकथं वेदीइ छ्वय्केमाः। अनंलि वं मिसायात लः त्वंकेमाः।
27 व मिसां थः भाःतयात धोखा बियाः थःत अशुद्ध याःगु खःसा व सराः हइगु लखं वयात तसकं सास्ती याइ, वयागु प्वाः मनावइ, वयागु मचाछेँ ध्वग्गी। मनूतय्गु दथुइ वयागु नां हे सराः जुइ।
28 अय्नं व मिसा अशुद्ध जूगु मदुसा अले शुद्धम्ह खःसा व दोषं मुक्त जुइ, अले व मस्त बुइके फुम्ह जुइ।
29 " 'दाहाया नियम थ्व खः, सुं मिसां थः भाःत बाहेक मेपिं मिजंतलिसे जुयाः थःत अशुद्ध याःसा,
30 अले सुं मिजंयात थः कलाः खनाः शंका वन धाःसा यायेमाःगु दाहया नियम थ्व हे खः। मिजंनं थः कलाःयात परमप्रभुया न्ह्यःने हयेमाः। अले पुजाहारीं थथे यायेमाः।
31 थज्याःगु ज्याय् मिजंयात छुं कथंया दोष लाइ मखु। मिसायागु दोष दत धाःसा वं सजाँय फयेमाली।' "

6

नाजिरीतय्गु निंतिं नियम

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त धा, 'सुं नं मिसां वा मिजंनं थःत परमप्रभुया निंतिं फ्यायेत व नाजिरी जुइत भाकल याःगु दुसा
3 वं थःत दाखमद्य, अय्लाः थ्वँपाखें तापाक तयेमाः। वं छुं कथंयागु दाखमद्य वा थ्वँ त्वने मज्यु, अले गंगु व प्याःगु छुं नं कथंयागु दाख नये मज्यू।✡

---

* **5:15** ५:१५ छग् एपाया थ्व १.६ किलोग्राम ति खः ✡ **6:3** ६:३ न्याय १३:५-७; १ शम् १:११; लूक १:१५

4 नाजिरी जुयाः च्वंतले वं दाखं दय्कातःगु छुं नं नये मज्यु, अज्ज दाखया पु व ख्वला तकं नये मज्यू।
5 “ ‘वं ग्वःन्हु तक अलग जुइगु भाकल याःगु खः वन्हु तक वं थःगु छेनय् ख्वःचा मछ्यलेमाः, गुबलय् तक परमप्रभुया निंतिं थःत अलग तइ, व ई पूमवंतले व शुद्ध जुयाच्वनेमाः। वं थःगु सँ ताहाकः जुइके बीमाः।
6 “ ‘ग्वःन्हु तक व परमप्रभुया निंतिं अलग च्वनी, वन्हु तक व गुगुं सीम्हया न्ह्यःने मवनेमाः।
7 वया मां, वा बौ, वा दाजु, वा किजा, वा तता, वा केहेँ सीसां तबि इमिगु निंतिं वं थःत अशुद्ध मयायेमाः, छाय्धाःसा थः परमेश्वरया निंतिं अलग जूगु चिं वयागु छेनय् दु।
8 नाजिरी जुयाच्वंतले व परमप्रभुयात देछानातःम्ह जुइ।
9 “ ‘सुं मन् वयागु न्ह्यःने हे आकाझाकां सिनाः वं अर्पण याःगु सँ अशुद्ध जुल धाःसा वं न्हय्न्हु दय्काः सँ खानाः थःत शुद्ध यायेमाः।
10 च्यान्हु खुन्हु वं निम्ह सुकुभन्तु जूसां निम्ह बखुं जूसां नापलायेगु पालया ध्वाखाय् पुजाहारीया न्ह्यःने हयेमाः।
11 सीम्ह मनूया न्ह्यःने दुगु जुयाः दोष लाःगुलि पुजाहारीं वयागु निंतिं प्रायश्चित यायेत छम्ह पापबलि व छम्ह होमबलिकथं छायेमाः। उखुन्हु हे वं थःगु छ्यं नं शुद्ध यायेमाः।
12 नाजिरीया लागि थः अलग जुइगु ई दतले वं परमप्रभुया निंतिं थःत छायेमाः, अले दोषबलिया निंतिं वं दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा छम्ह नं छाये हयेमाः। न्हापायागु दिं अशुद्ध जूगुलि उकियागु ल्याः तइ मखु।
13 “ ‘नाजिरी जुयाः फ्यानातःगु ई पूवने धुंकाः यायेमाःगु ज्याखँ थथे दु। व नापलायेगु पालया ध्वाखाय् वनेमाः।✡
14 अन वं होमबलिया निंतिं खू मदुम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा छम्ह, पापबलिया निंतिं खू मदुम्ह दच्छि दुम्ह मिसाम्ह फैचा छम्ह, व मेलबलिया निंतिं खू मदुम्ह भ्याःचा छम्ह,
15 सोडा मतःगु ग्वारमरि व चिकं ल्वाकछ्यानातःगु साल्गु मरि छ दाला, माःकथंयागु अन्नबलि व त्वँसाबलि नं हयेमाः।
16 “ ‘पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्यःने न्हापां पापबलि व होमबलि छायेमाः।
17 वं परमप्रभुया निंतिं मेलबलिकथं भ्याःचानापं दालाय् दुगु सोडा मतःगु मरि, उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि नं छायेमाः।
18 “ ‘अनंलि नाजिरीं नापलायेगु पालया ध्वाखाया न्ह्यःने च्वनाः थःम्हं छाःगु सँ खायेमाः, अले उकियात मेलबलिया क्वय् मिइ तयाबीमाः।
19 “ ‘नाजिरीं थःगु सँ खाये धुंकाः पुजाहारीं भ्याःचायागु दय्कातःगु लां ब्वहयागु ला व दालां सोडा मतःगु ग्वारमरि व चिकं बुलातःगु साल्गु मरि छपा छपा कयाः वयागु ल्हातिइ तयाबी।
20 अले पुजाहारीं उमित विशेष देछाकथं परमप्रभुया न्ह्यःने संकी, पुजाहारीया निंतिं विशेष देछाया छाति व परमप्रभुया न्ह्यःने संकृगु पवित्र देछाया खम्पानापं थुपिं पवित्र ब्व खः। थ्व ज्याखँ क्वचाय् धुंकाः नाजिरीं दाखमघ त्वने फइ।
21 “ ‘भाकल यानाः परमप्रभुया निंतिं अर्पण याःपिं मनूतय्गु बारे यायेमाःगु विधि थ्व हे खः। उगु इलय् परमप्रभुयात थथे याना हे देछा छायेमाः। इमिसं मेगु देछा तनेफुसा इमिसं थथे यायेफु, इमिसं छु भाकल याःगु खः व नाजिरीया नियमकथं पूवंकेमाः।’ ”

पुजाहारीया सुवाः

22 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
23 “हारून व वया काय्पिन्त धा, ‘छिमिसं इस्राएल्तीयत् सुवाः बीबलय् थथे धा,
24 “ ‘ “परमप्रभुं छन्त सुवाः बियादीमा
अले छंगु बिचाः यानादीमा,
25 परमप्रभुं छंके थःगु ख्वाःया जः थीकादीमा,
अले छन्त दया माया यानादीमा
26 परमप्रभुं थःगु ख्वाः छपाखे हीकादीमा
अले छन्त शान्ति बियादीमा।” ’
27 “हारून व वया काय्पिन्सं इस्राएल्तीयत् सुवाः बियाः जिगु नां काइबलय् जिं इमित सुवाः बी।”

7

नायःतय्सं छाये हःगु देछा

1 मोशां नापलायेगु पाल धस्वाके धुंकाः उकियात व उकिया फुक्क ज्वलं, वेदी व उकिया फुक्क थलबल नापं अभिषेक यानाः पवित्र यात।
2 अले इस्राएलया नायःत, गुपिं ल्याःखाःपिं मनूतय् नायःत खः, इमिसं देछात छाल, इपिं परिवारतय् कुलनायःत नं खः।

✡ **6:13** ८:१३-२१ प्रे २१:२३-२४

3 इमिसं परमप्रभुया न्ह्यःने खुगः गाडा अले झिंनिम्ह द्वहं, निम्ह निम्ह कुल नायलं छगः छगः गाडा व नायःपतिकं छम्ह
छम्ह द्वहं हयाः फुक्कयात नापलायेगु पालया ध्वाखाय् देछाल।
4 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
5 "छं थुपिं द्वहं व गाडा नापलायेगु पालया ज्याय् छ्यलेत इपिंपाखें का। अले लेवीतय्त थथःगु ज्याकथं इनाब्यु।"
6 अथे जुयाः मोशां गाडा व द्वहं कयाः लेवीतय्त बिल।
7 निगः गाडा व प्यम्ह द्वहं वं गेर्शोनीतय्त इमिगु ज्याकथं बिल।
8 प्यंगः गाडा व च्याम्ह द्वहं हारून पुजाहारीया काय् ईतामारं ज्या ब्व थें याइपिं मरारीतय्त इमिगु ज्याकथं बिल।
9 मोशां कहातीतय्त धाःसा द्वहं व गाडा छुं नं मब्यु, छाय्धाःसा तसकं पवित्र ज्वलं थःगु ब्वहलय् क्वबीगु जिम्मा इमिगु
खः।
10 वेदीयागु अभिषेक जूबलय् उकिया अर्पणया लागि नायःतय्सं थथःगु देछा हयाः वेदीया न्ह्यःने छाल।
11 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "वेदीयात देछायेत न्हिं छम्ह छम्ह कुलनायलं थःगु देछा हयेमाः।"
12 न्हापांगु दिंखुन्हु देछा छाःम्ह यहूदा कुलयाम्ह अम्मीनादाबया काय् नहशोन खः।
13 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल* वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल† वहःयागु
छगः छ्वाकेगु बाता– थुपिं निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
14 अले गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल‡ लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
15 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
16 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,
17 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। अम्मीनादाबया
काय् नहशोनया देछा थ्व हे खः।
18 निन्हु दुखुन्हु इस्साखारया कुलयाम्ह नायः सूआरया काय् नतनेलं थःगु देछा हल।
19 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः
छ्वाकेगु बाता– थुपिं निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
20 अले गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
21 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
22 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु
23 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु अले न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। सूआरया काय्
नतनेलया देछा थ्व हे खः।
24 स्वंन्हु दुखुन्हु जबूल्नया कुलयाम्ह नायः हेलोनया काय् एलीआबं थःगु देछा हल।
25 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः
छ्वाकेगु बाता – थुपिं निगुलिं थल अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
26 अले गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
27 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
28 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु
29 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। हेलोनया काय्
एलीआबया देछा थ्व हे खः।
30 प्यंन्हु दुखुन्हु स्बेनया कुलयाम्ह नायः शदेऊरया काय् एलीसूरं थःगु देछा हल।
31 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः
छ्वाकेगु बाता– थुपिं निगुलिं थल अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
32 अले गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
33 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
34 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,
35 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। शदेऊरया काय्
एलीसूरया देछा थ्व हे खः।

---

* **7:13** ७:१३ सच्छि व स्विगू शेकेल थ्व १.५ किलोग्राम ति खः † **7:13** ७:१३ न्हयेगू शेकेल थ्व ०.८ किलोग्राम ति खः ‡ **7:14** ७:१४ झिगू शेकेल थ्व ११० ग्राम ति खः

36 न्यान्हु दुखुन्हु शिमियोनया कुलयाम्ह नायः सूरीशैद्दया काय् शल्मीएलं थःगु देछा हल।

37 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता – थुपिं निगुलि थल अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,

38 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,

39 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,

40 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,

41 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। सूरीशैद्दया काय् शल्मीएलया देछा थ्व हे खः।

42 खुन्हु दुखुन्हु गादया कुलयाम्ह नायः दूएलया काय् एल्यासापं थःगु देछा हल।

43 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता – थुपिं निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,

44 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,

45 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,

46 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,

47 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। दूएलया काय् एल्यासापया देछा थ्व हे खः।

48 न्हय्न्हु दुखुन्हु एफ्राइमया कुलयाम्ह नायः अम्मीहूदया काय् एलीशामां थःगु देछा हल।

49 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता– थुपिं निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुं जाःगु खः,

50 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,

51 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,

52 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,

53 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। अम्मीहूदया काय् एलीशामाया देछा थ्व हे खः।

54 च्यान्हु दुखुन्हु मनश्शेया कुलयाम्ह नायः पदासूरया काय् गमलिएलं थःगु देछा हल।

55 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू (७०) शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता– थुपिं निगुलि अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुं जाःगु खः,

56 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल।

57 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,

58 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,

59 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। पदासूरया काय् गमलिएलया देछा थ्व हे खः।

60 गुन्हु दुखुन्हु बेन्यामीनया कुलयाम्ह नायः गिदेओनीया काय् अबीदानं थःगु देछा हल।

61 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता – थुपिं निगुलि अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुं जाःगु खः,

62 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,

63 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,

64 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,

65 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। गिदेओनीया काय् अबीदानया देछा थ्व हे खः।

66 झिन्हु दुखुन्हु दानया कुलयाम्ह नायः अम्मीशैद्दया काय् अहीएजेरं थःगु देछा हल।

67 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विगू शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता – थुपिं निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुं जाःगु खः,

68 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,

69 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
70 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,
71 मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। अम्मीशैद्दया काय् अहीएजेरया देछा थ्व हे खः।
72 झिंछन्हु दुखुन्हु आशेरया कुलयाम्ह नायः ओक्रानया काय् पगीएलं थःगु देछा हल।
73 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विग् शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता– निगुलिं अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
74 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
75 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
76 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु,
77 अले मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। ओक्रानया काय् पगीएलया देछा थ्व हे खः।
78 झिंनिन्हु दुखुन्हु नप्तालीया कुलयाम्ह नायः एनानया काय् अहीरां थःगु देछा हल।
79 वयागु देछा थथे दु – पवित्र पालया शेकेलकथं सच्छि व स्विग् शेकेल वहःयागु छपा भु, न्हयेगू शेकेल वहःयागु छगः छ्वाकेगु बाता – निगुलि अन्नबलिया निंतिं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुनं जाःगु खः,
80 गुँगू जायक दुगु झिगू शेकेल लुँयागु छपा पाचिंगु थल,
81 होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा, व छम्ह दच्छि दुम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा,
82 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु
83 व मेलबलिया निंतिं निम्ह द्वहं, न्याम्ह भ्याःचा, न्याम्ह दुगु व न्याम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा। एनानया काय् अहीराया देछा थ्व हे खः।
84 वेदीयात अभिषेक याइगु दिं इस्राएलया कुलयापिं नायःतय्सं छाःगु देछा थुपिं हे खः – वहःयागु झिंनिपा भु, वहःयागु झिंनिगः छ्वाकेगु बाता, व झिंनिपा लुँयागु पाचिंगु थल।
85 पवित्र पालया शेकेलकथं वहःयागु भु छपा पतिकं सच्छि व स्विग् शेकेल जुयाच्वन, वहःयागु छ्वाकेगु बाता छगः पतिकं न्हयेगू शेकेल जुयाच्वन। थुपिं फुक्क वहःयागु भु व बाता पवित्र पालया शेकेलकथं २,४०० शेकेल§ जुयाच्वन।
86 अले गुँगू जायक दुगु लुँयागु झिंनिपा पाचिंगु थल पवित्र पालया शेकेलकथं छपा पतिकं झिगू शेकेल जुयाच्वन। थुपिं फुक्क लुँयागु गुँगू थल १२० शेकेल* जुयाच्वन।
87 होमबलिया निंतिं झिंनिम्ह द्वहंचा, झिंनिम्ह भ्याःचा, दच्छि दुपिं झिंनिम्ह चिधिकःपिं भ्याःचानापं अन्नबलि नं दुगु जुयाच्वन। अले पापबलिया निंतिं झिंनिम्ह दुगुचा छाल।
88 अले मेलबलिया निंतिं मुक्कं निइप्यम्ह द्वहं, खुइम्ह भ्याःचा, खुइम्ह दुगु व खुइम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा छाःगु जुयाच्वन। वेदीया अभिषेक याये धुंकाः उकियात छायेत हःगु देछा थ्व हे खः।
89 मोशा परमप्रभुलिसें खँ ल्हायेत महा-पवित्र थासय् वंबलय् बाचाया सनू घःने दुगु प्रायश्चितया कृपा-आसन च्वय्या निम्ह करूबतय् दथुं वं थःनापं नवानाच्वंगु सः ताल। अले परमप्रभुं व नापं खँ ल्हानादिल।

8

त्वाःदेवा च्याकेगु खँ

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
2 “हारूनयात धा, ‘छं न्हय्प्वाः मत तइबलय् त्वाःदेवाया न्ह्यःनेपाखे जः खइकथं ति।’ ”
3 हारूनं अथे हे यात। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें त्वाःदेवाया न्ह्यःने जः खइकथं पाल्चा तल।
4 परमप्रभुं मोशायात क्यनादीगु त्वाःदेवा थें हे च्वंक बांलुइक च्वंनिसें क्वथ्यंक मुगलं दायातःगु लुँयागु त्वाःदेवा दय्कातःगु खः।

लेवीतय्त विधिकथं शुद्ध यानाः परमप्रभुयात अर्पण याःगु

5 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
6 “इस्राएलीत मध्ये लेवीतय्त कयाः विधिकथं शुद्ध या।

---

§ **7:85** ७:८५ २,४०० शेकेल थ्व २८ किलोग्राम ति खः * **7:86** ७:८६ १२० शेकेल लगभग १.४ किलोग्राम ✡ **8:1** ८:१-४ प्रस २५:३१-४०; ३७:१७-२४

7 इमित शुद्ध यायेत छं थथे या – इमित च्वख याइगु लखं छ्वाकि, अले इमिसं थःपिनिगु म्हय् च्वंगु सँ खानाः थथःगु वसः हियाः थःपिन्त विधिकथं शुद्ध यायेमाः।✡

8 अले इमिसं छम्ह द्वहंचा व चिकं ल्वाकछ्यानातःगु भिंगु छुचुंया अन्नबलि हयेमाः। अले छं पापबलिया निंतिं मेम्ह छम्ह द्वहंचा हजि।

9 छं लेवीतय्त नापलायेगु पालया न्ह्याःने हजि, अले इस्राएलया फुक्क खलःयात अन मुंकि।

10 छं लेवीतय्त परमप्रभुया न्ह्याःने हजि। अले इस्राएलीतय्सं थथःगु ल्हाः लेवीतय्गु म्हय् तयेमाः।

11 परमप्रभुया ज्या यायेत लेवीत तयार जुइमाः धकाः हारूनं लेवीतय्त इस्राएलीतपाखें संकाबीगु बलिकथं परमप्रभुया न्ह्याःने छायेमाः।

12 “अले लेवीतय्सं द्वहंतय्गु छेनय् थथःगु ल्हाः तयेमाः, अले लेवीतय्गु निंतिं प्रायश्चित यायेत छम्ह द्वहंचायात पापबलिकथं व निम्हय्सित होमबलिकथं छं परमप्रभुयात बलि छायेमाः।

13 छं लेवीतय्त हारून व वया काय्पिनिगु न्ह्याःने थनाः परमप्रभुयात संकाबीगु बलिकथं इमित देछा।

14 थथे छं लेवीतय्त इस्राएलीतपाखें अलग या, अले लेवीत जिगु जुइ।

15 “छं लेवीतय्त विधिकथं शुद्ध यानाः संकाबीगु बलिया निंतिं इमित देछाये धुंकाः पवित्र पालय् ज्या यायेत इपिं वनेमाः।

16 इस्राएलीत मध्ये इपिं जितः देछाःपिं खः। दकलय् न्हापां प्वाथं पिहांवःपिं इस्राएलीतय् न्हापां बूपिंनिगु पलेसा जिं इमित कयागु दु।

17 इस्राएलीतय् मनू जूसां पशु जूसां न्हापां बूपिं फुक्क जिम्ह हे खः। मिश्रीतय् सकल न्हापां बूपिन्त जिं स्यानागु दिं इमित जिं अलग याना।✡

18 थुकथं इस्राएलीतय् न्हापां बूपिनिगु पलेसा जिं लेवीतय्त कयागु खः।

19 फुक्क इस्राएलीतय्गु निंतिं जिं हारून व वया काय्पिनिगु निंतिं लेवीतय्त ल्ययागु दु। इमिसं नापलायेगु पालय् इस्राएलीतय्पाखें ज्या याइ, अले प्रायश्चित यायेत बलि बी। गुकिं यानाः पवित्र लागाया न्ह्याःने इपिं वनीबलय् इमित छुं नं विपत्ति मजुइमा।”

20 परमप्रभुं लेवीतय्गु बारे मोशायात उजं बियादीगु थें मोशा, हारून व इस्राएलया फुक्क खलकं लेवीतय्त अथे हे यात।

21 लेवीतय्सं थःपिन्त शुद्ध यानाः थथःगु वसः हिल। अले हारूनं इमित संकाबीगु बलिकथं परमप्रभुया न्ह्याःने देछाल। अले वं इमित शुद्ध यायेत इमिगु निंतिं प्रायश्चित यात।

22 अनंलि दक्व लेवीत हारून व वया काय्पिनिगु न्ह्याःने नापलायेगु पालय् ज्या यायेत वल। परमप्रभुं लेवीतय्गु बारे मोशायात बियादीगु उजंकथं इमिसं यात।

23 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

24 “लेवीतय्सं ज्या यायेगु नियम थथे दु – निइन्यादँ व वस्वयां च्वय्यापिं नापलायेगु पालय् ज्या यायेत वयेमाः।

25 अय्नं नेय्दँ दये धुंकाः इमिसं न्हिन्हि यायेमाःगु ज्या त्वःतेमाः। अले हानं ज्या मयायेमाः।

26 इमिसं नापलायेगु पालया ज्याय् थः दाजुकिजापिन्त ग्वाहालि बी फु, अय्नं छुं कथंयागु ज्या थःपिन्सं मयायेमा। अथे जुयाः लेवीतय्सं यायेमाःगु ज्याया बारे छं इमित थथे हे या।”

9

निगूगु छुत्काराया नखः

1 इस्राएलीत मिश्रं पिहां वःगु निगूगु दँया न्हापांगु लाय् सीनैया मरुभूमिइ परमप्रभुं मोशालिसे थथे धकाः न्ववानादिल,✡

2 “क्वःछीगु इलय् इस्राएलीतय्सं छुत्काराया नखः हनेमाः।

3 थ्व हे लाया झिंप्यन्हु दुखुन्हु सन्ध्याकाः इलय् क्वःछीगु इलय् छिमिसं थ्व नखः हँ। उकिया फुक्क नियम व विधिकथं छिमिसं हँ।”

4 अले मोशां इस्राएलीतय्त छुत्काराया नखः हनेमाः धकाः धाल।

5 इमिसं सीनैया मरुभूमिइ न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु दुखुन्हु सन्ध्याकाः इलय् छुत्काराया नखः हन। परमप्रभुं मोशायात बियादीगु फुक्क उजंकथं इस्राएलीतय्सं यात।

6 तर मनूया सीम्ह थियाः अशुद्ध जूपिं गुलिं मनूतय्सं व दिंखुन्हु छुत्काराया नखः हने मखन। अथे जुयाः इपिं व हे दिं मोशा व हारूनयाथाय् वल।

7 अले मोशायात धाल, “जिपिं मनूया सीम्हया हुनिं अशुद्ध जूगु दु, तर क्वःछीगु इलय् मेपिं इस्राएलीतलिसें परमप्रभुया देछा जिमिसं छाय् छाये मज्यू?”

✡ **8:7** ८:७ गन्ती १९:१-२२ ✡ **8:17** ८:१७ प्रस १३:२ ✡ **9:1** ९:१-५ प्रस १२:१-१३

8 मोशां इमित लिसः बिल, "आसे, परमप्रभुं छिमिगु बारे छु उजं बियादी व जिं न्यने।"
9 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
10 "इस्राएल्तीयत् थथे धा, 'छिमि छेँजः मध्ये सुं सीम्ह थियाः अशुद्ध जूगु दु वा तापाक्क वंगु दुसा, वं नं परमप्रभुया छुत्काराया नखः हनेमाः।
11 निगूगु लाया झिंप्यन्ह खुन्हुया सन्ध्याकाः इलय् इमिसं नखः हनेमाः। इमिसं चिधिकःम्ह भ्याःचाया ला सोडा मदुगु मरि व खायुगु वाउँचा नापं नयेमाः।
12 फैचाया ला सुथय् तक ल्यंकातये मते। फैचाया छुं नं क्वँय् त्वःथुले मते। थ्व नखःयात हनेगु छुत्काराया नखःया फुक्क नियमकथं हनेमाः।✡
13 अय्नं शुद्धम्ह व यात्राय् मवंम्ह मनुखं छुत्काराया नखः महंसा वयात थः मनूत मध्ये नाश याना छ्वयेमाः। छाय्धाःसा वं क्वःछीगु इलय् देछा मछाः। व मनुखं थःगु पापयागु सजाँय भोगे यायेमाः।
14 " 'छिमिगु दथुइ च्वनिपिं परदेशीं परमप्रभुया छुत्काराया नखः हने मास्ति वय्कूसा उकियागु नियम व विधिकथं हनेमाः। नियम धाःसा अन हे बूपिं व पिनं वयाच्वंपिनिगु निंतिं छगू हे जुइ।' "

नापलायेगु पालया च्वय् मि व सुपाँय्

15 गुखुन्हु साक्षीया पाल धकाः धाइगु पवित्र पाल धकस्वाकल उखुन्हु उकियात सुपाँचं वयाः त्वपुल। सन्ध्याकाः इलंनिसें सुथय् तक पवित्र पालया च्वय्यागु थ्व सुपाँय् मि थें खनेदत।✡
16 थथे न्ह्याबलें जुइगु खः – दिनय् सुपाँचं त्वपुइगु व चान्हय् मि थें खने दइगु।
17 पालया च्वय् सुपाँय् चिलावनेवं इस्राएलीत नं न्ह्याःवनी, अले सुपाँय् कुहां वयेवं इस्राएलीतय्सं अन हे पाल ग्वइगु।
18 परमप्रभुया उजंकथं इस्राएलीत न्ह्याःवनी, अले परमप्रभुयागु हे उजंकथं पाल ग्वइ। पवित्र पालया च्वय् सुपाँय् दत्तले इपिं छाउनीइ हे च्वनाच्वनी।
19 तःन्ह तक पवित्र पालया च्वय् सुपाँय् दयाच्वन धाःसा इस्राएलीत परमप्रभुया उजं मानय् यानाः अनं न्ह्याःवनी मखु।
20 गुबलें गुबलें सुपाँय् छुं दिं जक पवित्र पालया च्वय् खने दयाच्वनी, न्ह्याबलें जूसां इमिसं परमप्रभुया उजंकथं पाल ग्वइगु अले वय्कःयागु हे उजंकथं इपिं न्ह्याःवनीगु।
21 गुबलें सुपाँय् सन्ध्याकाः इलंनिसें सुथय् तक जक दयाच्वनी। सुथय् सुपाँय् चिलावनेवं इपिं न्ह्याःवनी। सुथय् बहनी न्ह्याबलें जूसां सुपाँय् चिलावनेवं इपिं न्ह्याःवनी।
22 छुं जुयाः सुपाँय् पवित्र पालया च्वय् निन्हु, लच्छि, दच्छि व व स्वयाः अप्वः तक च्वनाच्वन धाःसां सुपाँय् दत्तले इपिं न्ह्याःवनी मखु। सुपाँय् चिलावनेवं इपिं न्ह्याःवनी।
23 मोशापाखें परमप्रभुं बियादीगु उजंकथं इमिसं पाल ग्वइगु अले परमप्रभुया उजंकथं हे इपिं न्ह्याःवनीगु।

10

वहःयागु निपु तुरही

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "वहःयात मुगलं दायाः निपु तुरही दय्कि। थ्व तुरही खलःयात मुंकेत व छाउनी न्ह्यःने न्ह्याकेत छ्यलेगु या।
3 निपुं तुरही पुइबलय् फुक्क खलः नापलायेगु पालया ध्वाखाय् छंगु न्ह्यःने मुंवयेमाः।
4 छपु जक तुरही पुइबलय् इस्राएलया वंशया नायःत छन्थाय् मुंवयेमाः।
5 "छुमांकथं छं चिहाकलं तुरही पुइबलय् पुर्बपाखेया छाउनीया मनूत न्ह्याःवनेमाः।
6 निक्वः खुसी चिहाकलं तुरही पुइबलय् दच्छिन पाखेया छाउनी न्ह्याःवनेमाः। तुरहीया सः न्ह्याःवनेगुया छुमां खः।
7 मनूतय्त मुंकाः मुँज्या यायेबलय् धाःसा ताहाकलं तुरही पुइमाः। तर न्ह्याःवनेगु छुमां थें मखु।
8 "हारूनया पुजाहारी काय्पिन्सं हे तुरही पुइमाः। थ्व छिपिं व छिमि लिपायापिं पुस्तातय्त सदां सदांया लागि नियम जुल।
9 "छिमित क्वत्यलातःपिं शत्रुतलिसें छिमिगु थःगु देशय् लडाइँ याः वनीबलय् नं चिहाकलं छुमांया तुरही पु। अले छिमित परमप्रभु छिमि परमेश्वरं लुमंकाः छिमि शत्रुतपाखें बचय् यानादी।
10 छिमिसं लसताया ज्याखँय्, क्वःछिनातःगु नखःचखः व अमाइ पतिकं थःगु होमबलि व मेलबलि छायेबलय् नं तुरही पु। अले छिमि परमेश्वरयात छिपिं लुमनावइ। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।"

सीनै पर्वतं मोआव तक

गन्ती १०:११–२१:३५

✡ **9:12** ९:१२ प्रस १२:४६; यूह १९:३६ ✡ **9:15** ९:१५-२३ प्रस ४०:३४-३८

सीनै मरूभूमि त्वःतूगु

11 इस्राएलीतय्सं मिश्र त्वःता वंगु निगूगु दँया निगूगु लाया निइन्हु दुखुन्हु पवित्र पालया च्वं सुपाँय् चिला वन।
12 अले इस्राएलीत सीनै मरूभूमि त्वःताः न्ह्याः वन। सुपाँय् पारानया मरूभूमिइ मदीतले इपिं छगू थासं मेगु थासय् न्ह्याःवनाच्वन।
13 थुकथं मोशापाखें परमप्रभुं बियादीगु उजंकथं इपिं न्हापांखुसी न्ह्यज्यानावन।
14 दक्वसिबय् न्हापां यहूदाया कुलया पुचः थःगु झण्डा ज्वनाः न्ह्याः वन। अम्मीनादाबया काय् नहशोन थ्व पुचःया न्ह्यलुवाः खः।
15 अथे हे इस्साखार कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः सूआरया काय् नतनेल खः।
16 जबूलून कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः हेलोनया काय् एलीआब खः।
17 अले गेर्शोनी व मरारीतय्सं पवित्र पालयात क्वकयाः ल्ह्यल।
18 अनंलि रूबेनया छाउनीया पुचः थःगु झण्डा ज्वनाः न्ह्याः वन। इमि न्ह्यलुवाः शदेऊरया काय् एलीसूर खः।
19 शिमियोन कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः सूरीशद्दैया काय् शलूमीएल खः।
20 अले गाद कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः दूएलया काय् एल्यासाप खः।
21 अनं लिपा कहातीत पवित्र सामान व ज्वलं क्वबियाः न्ह्याः वन। इपिं थ्यने न्ह्यः हे मेगु छाउनीइ पवित्र पालयात धस्वाकातये धुंकीगु।
22 अनंलि थःगु झण्डा ज्वनाः एफ्राइमया छाउनीया पुचः न्ह्यात। इमि न्ह्यलुवाः अम्मीहूदया काय् एलीशामा खः।
23 मनश्शे कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः पदासूरया काय् गमलिएल खः।
24 बेन्यामीन कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः गिदेओनीया काय् अबीदान खः।
25 दक्वसिबय् लिपा दानया छाउनीया पुचः थःगु झण्डा ज्वनाः न्ह्यात। अम्मीशद्दैया काय् अहीएजेर इमि न्ह्यलुवाः खः।
26 आशेर कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः ओक्रानया काय् पगीएल खः।
27 नप्ताली कुलया पुचःया न्ह्यलुवाः एनानया काय् अहीरा खः।
28 थुकथं थथःगु पुचःकथं इस्राएलीत न्ह्यज्यां वनीगु खः।

मोशां थः ससःदाजुयात इनाप याःगु

29 अले मोशां थः ससःबौ मिघानी रूएलया* काय् होबाबयात धाल, "परमप्रभुं जिमित बी धकाः धयादीगु थासय् जिपिं वनेत्यनागु दु। छि नं जिपिंनापं झासँ, जिमिसं छितः भिं हे याये छाय्धाःसा परमप्रभुं इस्राएलया बारे भिंगु बाचा यानादीगु दु।"
30 वं धाल, "जि वने मखु। जि थःगु हे देशय् थःथितिपिन्थाय् लिहां वने।"
31 मोशां धाल, "जिमित त्वःताः झाये मते! छाय्धाःसा छिं मरूभूमिइ गन गन छाउनी तयेमाः धकाः बांलाक स्यू। छिं जिमित लँ क्यनादी फइ।
32 छि जिपिंनापं झाल धाःसा परमप्रभुं जिमित छु आशिष बियादी व जिमिसं छिनापं इनाकाये।"

मनूत न्ह्यःने न्ह्याःगु

33 परमप्रभुया पर्वत, सीनै त्वःताः इपिं स्वन्हु तक न्ह्याः वन। इमिगु निंतिं बाय् च्वनेगु थाय् मालेत परमप्रभुया बाचाया सनू थुपिं स्वन्हु तक हे इमिगु न्ह्याः न्ह्यः वन।
34 इपिं छगू बाय् त्वःताः मेगु थासय् न्ह्याः वनीबलय् न्हिच्छि परमप्रभुया सुपाँय् इमि च्वंच्वं जुयाच्वन।
35 बाचाया सनू न्ह्याकीगु इलय् मोशां न्ह्याबलें थथे धाइगु,
"हे परमप्रभु, दनादिसँ!
छिकपिनि शत्रुत छ्यालब्याल जुइमा!
छितः घृणा याइपिं छिगु न्ह्यःनं बिस्युं वनेमा!"✡
36 बाचाया सनूयात दिकीबलय् वं थथे धाइगु,
"हे परमप्रभु, द्वलंद्वः इस्राएलया
मनूतय्थाय् लिहांझासँ!"

11

इस्राएलीतय्सं कचकच याःगु

---

* **10:29** १०:२९ रूएल वयागु मेगु नां यित्रो खः, प्रस २:१८; १८:१ स्वयादिसँ ✡ **10:35** १०:३५ भज ६८:१

1 मनूतय्सं थःपिन्त जूगु सास्तीया बारे परमप्रभुं तायेक कचकच याना हल। परमप्रभु इमिगु खँ न्यनाः तंचायादिल। अले
वय्कलं तमं इमिथाय् मि छ्वयादिल। मिं इमिगु छाउनीया पिनेया छुं ब्वत भस्म यात।
2 मनूत मोशायाथाय् वयाः चिल्लाय् दना हालाः ग्वाहालि फ्वन। वं परमप्रभुयात प्रार्थना यात। अले मि सित।
3 अथे जुयाः व थाय्या नां तबेरा* तल। छाय्धाःसा अन परमप्रभुया मि इमिगु दथुइ च्याःगु खः।
4 इमिगु पुचलय् दुपिं छपुचः ज्यालगय् मजूपिं नसिंचायावल। अले इस्राएलीतय्सं तकं ख्वख्वं थथे कचकच यात, "ला
नये माल!
5 मिश्रय् जिमिसं न्याया ला धिबा पुले म्वाय्क नयागु लुमंनि। तुसि, खर्बुजा, छाः, प्याज, लाभा नयागु जिमि लुमं।
6 आः ला जिमिके बल हे मदयावने धुंकल। थन ला मन्न बाहेक मेगु छुं हे खने मदु।"
7 मन्न धयागु धन्यापु थें च्वं। स्वय्ब्रलय् थाकुराः थें खने दु।✡
8 मनूतय्सं पिहां वनाः मन्न मुनीगु, अले ल्वहं घलय् क्यलेगु व ल्वहंमाय् नीगु याइ। अले उकियात लखय् तयाः ताःकुक
दय्की अले उकिं ल्वहंचा मरि दय्की। थुकिया सवाः जैतूनया चिकनय् छुनातःगु मरि थें जुइ।
9 चान्हय् छाउनीइ सुति लः गाइबलय् मन्न नं नापं गाइगु।✡
10 फुक्क परिवारया मनूत थथःगु पालया लुखाय् च्वनाः ख्वयाच्वंगु मोशां ताल। परमप्रभु तसकं तंचायादिल। अले मोशां
नुगः मछिंकल।
11 मोशां परमप्रभुयात धाल, "छाय् छिं जिके थ्व संकट हयादियागु? अले छाय् छि जि खनाः लय्ताया मदीयागु? छिं
छाय् थुपिं फुक्कसिगु भार जितः क्वबिकादियागु?
12 छु थुपिं जिगु प्वाथय् दुगु खः ला? छु थुमित जिं थःम्हं बुइकागु खः ला? छिं छाय् जितः 'अजिं मचायात बुया जूगु थें
थुपिं फुक्कसित थुमि पुर्खायात पाफयादीगु देशय् तक बुयायंकि' धायेगु?
13 थुपिं फुक्कसिनं जितः 'ला नकि' धकाः कचकच याःवयाच्वन। थुपिं फुक्कसित जिं गन कयाः ला नकेगु?
14 जिं याकःचां थुपिं फुक्कसिगु भार क्वबी मफु, थ्व ला जितः तसकं इयात्ल।
15 छिं जितः थज्याःगु हे व्यवहार यानादीगु खःसा जितः दया यानाः थत्थें स्यानादिसँ, जि थःम्हं थःगु दुःख ला स्वयेमाली
मखु।"

मोशां न्हयेम्ह थकालि ल्यःगु

16 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "जिगु निंति छं इस्राएलीतय् धर्मगुरुत मध्ये मनूतय् नायःत व अधिकारीत खः धकाः
थम्हं म्हस्यूपिं न्हयेम्हय्सित (७०) मुंकि। अले इमित नापलायेगु पालय् जिगु न्ह्याःने हयाः थःनापं तुं थँ।
17 जिं कुहां वयाः छनापं खँ ल्हाये। छंके दुगु छुं छुं आत्मा कयाः इमिके तयाबी। अले इमिसं नं मनूतय्गु कु क्वबी, छ
याकःचां जक क्वबी माली मखु।✡
18 "आः छं मनूतय्त धा 'कन्हय्यागु निंतिं छिपिं थः शुद्ध जुयाच्वँ। छिमित नयेत ला दइ। छिमिसं, "ला नये माल! मिश्रय् हे
जिमित थ्व स्वयाः बांलाःगु खः!" धकाः कचकच याःगु परमप्रभुं ताल। आः परमप्रभुं छिमित ला बियादी, छिमिसं ला नयेदइ।
19 छिमिसं छन्हु, निन्हु, न्यान्हु, झिन्हु वा निइन्हुयागु जक मखु,
20 अले छिमिगु न्हासं पिहां मवतले व छिपिं वाक्क मजुतले लच्छि यंक नइ। छाय्धाःसा छिमिसं थःपिनि दथुइ दुम्ह
परमप्रभुयात त्वःताः वय्कःया न्ह्याःने "जिपिं मिश्र त्वःताः मवःसां ज्यूगु" धकाः ख्वयाजुल।' "
21 अय्नं मोशां धाल, "जिनापं न्यासि जुइपिं थन खुगू लाख मिजंत दु। छिं धाःसा 'इमित नयेत लच्छि तक ला बी' धकाः
धयादिल।
22 थुपिं फुक्क फैच्वलय्या बथां व सा द्वहंया बथांयात स्याना नं थुलिमछिसित नकेत गाइ ला? वा समुद्रय् च्वंपिं फुक्क
न्या लासां इमित नकेत गाइ ला?"
23 परमप्रभुं मोशायात लिसः बियादिल, "छु जिगु शक्ति कम जूगु दु ला? छं आः थत्थें हे जिं धयागु खँ जुइ कि मजुइ
धकाः स्वये खनी।"
24 अले मोशां पिहां वनाः मनूतय्त परमप्रभुं धयादीगु खँ न्यंकल। वं न्हयेम्ह थकालिपिं मनूत मुंकाः पालया प्यखेरं थन।
25 अले परमप्रभु सुपाँचय् कुहां झायाः† व नापं खँ ल्हानादिल। परमप्रभुं मोशायाके दुगु आत्मां छुं छुं आत्मा कयाः न्हयेम्ह
थकालितयके तयाबिल। इमिके आत्मा वयेवं इमिसं अगमवाणी यात, तर हानं लिपा गुबलें अथे मयाः।
26 एल्दाद व मेदाद नांयापिं निम्ह मनूत थकालितय्गु धलखय् दुथ्यानाः नं मेपिं थकालित मुनाच्वंगु पालय् मवंसें छाउनीइ
हे च्वनाच्वंगु जुयाच्वन। अथे जूसां आत्मा इमिके जूवयाः इमिसं छाउनीइ हे अगमवाणी यात।
27 छम्ह ल्यायम्ह ब्वाँय् वयाः "एल्दाद व मेदादं छाउनीइ अगमवाणी यानाच्वंगु दु" धकाः मोशायात कन।

---

* **11:3** ११:३ तबेरा हिब्रू भाषां थ्व नांया अर्थ च्याःगु मि खः ✡ **11:7** ११:७ प्रस १६:३१ ✡ **11:9** ११:९ प्रस १६:१३-१५ ✡ **11:17** ११:१७ प्रस १८:१३-२६ † **11:25** ११:२५ परमप्रभु सुपाँचय् कुहां झाइ परमेश्वर न्ह्याःने दुगु सुपाँचय् गुबलें गुबलें खनेदइ

28 ल्याय्म्हबलय्निसें मोशाया ग्वाहालिमि जुयाच्वंम्ह नूनया काय् यहोशूं मोशायात धाल, “जिमि प्रभु, इमित पनादिसँ!”
29 मोशां वयात धाल, “जिगु लागि छ नुगः मुइकीम्ह जुइ धुनागु ला? परमप्रभुया फुक्क मनूत अमगवक्ता जूगु जूसा अले परमप्रभुं इपिं फुक्कसिके थःगु आत्मा तयादीगु जूसा गुलि बांलाइगु खः।”
30 अले मोशा इस्राएल्लयापिं थकालित नापं छाउनीइ लिहां वल।

ख्वांय्झंगःतय्गु ला नःगु

31 अले परमप्रभुं फय् वय्कादिल। थुकिं समुद्रं ख्वांय्झंगःतय्त पुइकाहल। इपिं छाउनीया छचाःखेरं न्हिच्छि न्यासि वनेमाःगु लागा तक बँय् ३ फिट तजाः जुइक च्वंवल।
32 उखुन्हु न्हिच्छि व चच्छि अले कन्हय् खुन्हु नं न्हिच्छि हे इमिसं ख्वांय्झंगःत मुन। दक्वसिबय् कम मुंम्हय्सिनं हे झिगू होमेर‡ मुन। थुमिगु ला इमिसं छाउनी न्यंक पानातल।
33 ला म्हतुइ दुबलय् हे, नये न्ह्यः हे परमप्रभुं इपिं खनाः तंम्वयाः छाउनीइ महामारी छ्वयादिल।
34 अथे जुयाः व थाय्यागु नां किब्रोथ-हत्तावा§ तल।
35 छाय्धाःसा अन नसिंचाःपिं मनूतयत थुंगु खः। इस्राएलीत किब्रोथ-हत्तावां हसेरोतय् वन, अले अन हे च्वन।

12

मोशाया विरोधय् मिरियम व हारून

1 मोशां छम्ह कूशी मिसानापं ब्याहा यात। व मिसाया हुनिं मिरियम व हारूनं वयात कुंखिनाहल।✡
2 इमिसं धाल, “छु! परमप्रभुं मोशापाखेँ हे जक खँ ल्हानादीगु दु ला? छु! वय्कलं जिपिंपाखेँ खँ ल्हानादीगु मदु ला?” परमप्रभुं थ्व खँ ताल।
3 मोशा क्वमिल्म्ह मनू खः, व थें क्वमिल्म्ह मनू पृथ्वीइ सुं हे मदु।
4 परमप्रभुं थत्थें मोशा, हारून व मिरियमयात धयादिल, “छिपिं स्वम्हं नापलायेगु पालया न्ह्यःने वा!” इपिं स्वम्हं अन वन।
5 अले परमप्रभु सुपाँय्या थामय् कुहां झाल, अले नापलायेगु पालया ध्वाखाय् दनाः हारून व मिरियमयात सःतादिल। इपिं निम्हं न्ह्यःने वन।
6 वय्कलं धयादिल, “जिगु खँ न्यँ!
“छिमिगु दथुइ सुं अगमवक्ता दुसा
अले जिं थःत वयात दर्शनय् क्यनेगु
जिं व नाप म्हगसय् खँ ल्हायेगु।
7 तर जिमि दास मोशालिसे धाःसा जिं अथे याये मखु।
जिगु फुक्क घरानाय् जिं पत्याः यानाम्ह व हे खः।✡
8 वलिसे जिं चुलिंचु च्वनाः खँ ल्हाये,
मथुइक मखु, ध्वाथुइक
वं परमप्रभुयागु रूप खनी।
छिपिं छाय् जिमि दास मोशायात
कुंखिना जुइत मग्यानागु?”

मिरियम कोह्नि जूगु

9 परमप्रभु इपिं खनाः तसकं तंचायादिल। अले वय्कः अनं झाल।
10 पालया च्वं सुपाँय् चिलावनेवं मिरियम कोह्नि जुयाः च्वापु थें तुइसे च्वन। हारूनं मिरियमपाखे स्वःबलय् व कोह्नि जुइ धुंकूगु खन।
11 अले हारूनं मोशायात धाल, “हे जिमि मालिक, जिमिसं मूर्ख जुयाः यानागु पापया सजाँय जिमित बियादी मते!
12 थ्वयात मांया प्वाथं पिहां वःबलय् हे बच्छि ला ध्वग्गिनाः सी धुंकूम्ह मचा थें जुइके बी मते!”
13 अले मोशां परमप्रभुयात प्रार्थना यात, “हे परमेश्वर, बिन्ति दु, वयात लंकादिसँ!”
14 परमप्रभुं मोशायात लिसः बियादिल, “वया बौनं वयागु ख्वालय् थुकलं ब्यूगु जूसा छु व न्हय्न्हु तक मछाला मच्वनी ला? वयात न्हय्न्हु तक छाउनीं पिने कुना ति! अनं लिपा लित हःसां ज्यू।”✡
15 अथे जुयाः मिरियमयात न्हय्न्हु तक छाउनीं पिने कुनातल। वयात लित महतले मनूत अनं न्ह्यमज्याः।

---

‡ **11:32** ११:३२ झिगू होमेर थथे धयागु १६०० किलोग्राम ति खः § **11:34** ११:३४ किब्रोथ-हत्तावा थुकिया अर्थ नसिंचाःपिं मनूतयगु चिहान खः ✡ **12:1** १२:१ प्रस १५:२० ✡ **12:7** १२:७ हिब ३:१-६ ✡ **12:14** १२:१४ गन्ती ५:२-३

16 अनंलि इपिं हसेरोत त्वःताः न्ह्याः वन। अले पारानया मरुभूमिइ थ्यंकाः पाल ग्वयाः च्वन।

13

कनान देशय् चिवा काइपिं

व्य १:१९-३३

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

2 "कनान देशया चिवा कायेत छुं मनूत छ्व। व देश जिं इस्राएलीतय्त बीत्यनागु दु। थथःपिनि कुलपाखें छम्ह छम्ह नायः छ्व।"

3 अथे जुयाः परमप्रभुया उजंकथं मोशां पारानया मरुभूमिं इमित छ्वल। इपिं सकलें इस्राएलीतय् नायःत खः।

4 इमिगु नां थथे दु –

रूबेनया कुलपाखें जक्कूरया काय् शम्मूअ,

5 शिमियोनया कुलपाखें होरीया काय् शाफात,

6 यहूदाया कुलपाखें यपुन्नेया काय् कालेब,

7 इस्साखारया कुलपाखें योसेफया काय् यिगाल,

8 एफ्राइमया कुलपाखें नूनया काय् होशिया,

9 बेन्यामीनया कुलपाखें रफूया काय् पलती,

10 जबूलूनया कुलपाखें सोदीया काय् गद्दीएल,

11 योसेफया कुल आर्थात मनश्शेया कुलपाखें सूसीया काय् गेद्दी,

12 दानया कुलपाखें गमल्लीया काय् अम्मीएल,

13 आशेरया कुलपाखें मिखाएलया काय् सतूर,

14 नप्तालीया कुलपाखें वोफ्सीया काय् नहबी,

15 गादया कुलपाखें माकीया काय् गूएल।

16 मोशां देशया चिवा कायेत छ्वःपिं मनूत थुपिं हे खः। नूनया काय् होशियायागु नां मोशां यहोशू छुनाबिल।

17 मोशां इमित कनान देशपाखे चिवा कायेत छ्वःबलय् थथे धाल, "थनं वनाः नेगेव धाःगु दच्छिन लागां डाँडाय् च्वंगु देशपाखे थाहां हुँ,

18 अले देश गथे च्वं, अन च्वंपिं मनूत बल्लाः कि बमलाः, यक्व दु कि मदु धकाः सीकि।

19 इपिं च्वनाच्वंगु देश भिं कि मभिं गथे च्वं? इपिं च्वनीगु शहर गथे च्वं? इमिगु शहरय् छचाःखेरं पखाः दु वा मदु?

20 जमिन गथे च्वं, लखं लाःगु भिंगु जमिन वा गंगु जमिन, अन गुँ दु कि मदु, व स्व! साहस या, अले अनयागु छुं सिसाबुसा हजि!" उबलय् न्हापांगु दाख सइगु ई जुयाच्वन।

21 अथे जुयाः इपिं अनं थहां वन, जीन धयागु मरुभूमिनिसें लेबो-हमातया न्ह्यःने रहोब तक देशया चिवा काल।

22 इपिं नेगेवपाखें थहां वनाः हेब्रोनय् थ्यंकः वन। अन अनाकया* सन्तान अहीमन, शेशै व तल्मै च्वनाच्वंगु जुल। हेब्रोन मिश्रया सोअन शहर स्वयाः न्हयद्दँ न्ह्याः दय्कूगु खः।

23 अनंलि इपिं एश्कोलया† गालय् वन। अले अनं छज्वाँय् दाख दुगु कचा त्वाःथलाः उकियात निम्ह मनुखं न्वलय् तयाः क्वबिया हल। इमिसं धालेसि व यःमरिसि नं हल।

24 इस्राएलीतय्सं अनं व दाखया ज्वाँय् त्वाःथूगु जुयाः व थाय्या नां एश्कोलया गाः तःगु खः।

25 पिइन्हु लिपा व देशया चिवा काये धुंकाः इपिं लिहां वल।

चिवा काःवंपिन्सं हःगु बुखँ

26 इपिं पारानया मरुभूमि दुगु कादेशय् मोशा, हारून इस्राएलीया फुक्क खलःयाथाय् लिहां वल। अले इमिसं थःपिन्सं खंगु फुक्क खँ इमित व फुक्क खलःयात कन। अले थःपिन्सं ज्वनावःगु व देशया फलफुल नं क्यन।

27 इमिसं मोशायात कन, "छिं जिमित छ्वयादीगु देशय् जिपिं वना। धात्थें हे अन दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु जुयाच्वन, अले अनयागु फलफुल थ्व हे खः।

28 तर अन च्वंपिं मनूत तसकं बल्लाः। इमिगु शहरत ततःधं। शहरतय् पःखाः ग्वयातःगु दु। उलि जक मखु – जिमिसं अन अनाकया सन्तान नं खना।

---

* **13:22** १३:२२ अनाक अनाक वंशया मनूत ततःधिकःपिं बल्लाःपिं मनूत खः धकाः छुं मनूतय्सं बिचाः याइगु, स्वयादिसँ, व्य २:१०-११,२०-२१ † **13:23** १३:२३ एश्कोल थुकिया अर्थ छज्वाँय् खः

29 नेगेव धाःगु दच्छिन लागाय् अमालेकीत व डाँडाय् च्वंगु देशय् हित्ती, यबूसी व एमोरीत, अले समुद्रया लिक्क व यर्दन खुसिया सिथय् कनानीत च्वनाच्वंगु दु।"

30 कालेबं मोशाया न्ह्याःने मनूतय्गु म्हुतुप्वाः तिकाः थथे धाल, "झीसं थत्थें थाहां वनाः व देशय् अधिकार यायेमाः। धात्थें झीसं इमित त्याकेफइ।"

31 तर व नापं वंपिं मनूतय्सं धाल, "झीसं उपिं मनूतय्त हमला याये फइ मखु। इपिं झीपिं स्वयाः बल्लाः।"

32 इमिसं झीसं चिवा काःवनागु देशया बारे इस्राएलीतय्त बांमलाःगु खँ कनाः थथे धाल, "झीसं चिवा काःवनागु व देशं ला थः हे मनूतय्त घुर्काछ्वइगु, अले अन च्वंपिं मनूत नं तसकं ततःधिकःपिं जुयाः ग्यानपुसे च्वं।

33 जिमिसं अन नेफिलीमत नं खना। अनाकीत नेफिलीमतय्पाखें हे वःगु खः। इमिगु न्ह्याःने जिमिसं थःपिन्त थःगु मिखाय् क्वःबुइँचात थें ताल। इमिगु मिखाय् नं जिपिं अथे हे खनेदत।"✡

14

इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात मभिंका खँ ल्हाःगु

1 उखुन्हु चच्छि फुक्क खलः चिल्लाय् दनाः ह्वाँय्ह्वाँय् ख्वल।

2 सकलें इस्राएलीतय्सं मोशा व हारूनया विरोधय् कचकच यात। फुक्क खलकं इमित धाल, "जिपिं मिश्रय् वा थ्व मरुभूमिइ हे स्यूगु जूसा बांलाःगु।

3 परमप्रभुं छाय् झीत तरवारं स्याकेबीत थ्व थासय् हयाच्वंगु दु? झी मस्त व मिसातय्त लुतया सामान थें लाकायंकी। आः झीपिं मिश्र देशय् हे लिहां वनेगु बांलाइ!"

4 अले इमिसं थवंथवय् थुकथं खँ ल्हात, "सुं छम्हय्सित नायः ल्ययाः झीपिं मिश्रय् लिहां वनेनु।"

5 मोशा व हारून इस्राएलया फुक्क खलःया न्ह्याःने क्वपुसां पुल।

6 अले चिवा काःवंपिं नूनया काय् यहोश् व यपुन्नेया काय् कालेबं थथःगु वसः खुनाः

7 इस्राएलया फुक्क खलःयात धाल, "जिपिं स्वःवनागु व चिवा काःवनागु देश तसकं बांलाःगु देश खः।

8 परमप्रभु झीपिंलिसे लय्ताःसा वय्कलं झीत व देशय् यंकादी, अले व दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देश झीत बियादी।

9 उकिं छिपिं परमप्रभुया विरोधय् विद्रोह याये मते! अन च्वंपिं मनूतलिसे ग्याये मते, छाय्धाःसा इपिं झीगु शिकार खः। परमप्रभु झीपिं नाप दु, इमिके आः हाःनाः मदये धुंकल। इपिं खनाः ग्याये मते।"✡

10 अय्नं थ्व न्यनाः फुक्क खलः इमित ल्वहँतं कय्कि धकाः हाला हल। अबलय् हे परमप्रभुया महिमा पवित्र पालय् फुक्क इस्राएलीतय्थाय् खनेदत।

मोशां मनूतय्गु निंतिं प्रार्थना याःगु

11 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "थुमिसं जितः गुबलय् तक हेला यानाच्वनी? जिं थुमिगु न्ह्याःने उलिमछि अजू चायापुगु ज्या याये धुन, अय्नं थुमिसं जितः गुबलय् तक विश्वास याइ मखु?

12 जिं इमित महामारीं स्यानाबी। अले जिं छंगुपाखें इपिं स्वयाः तःधंगु व बल्लाःगु जाति दय्के।"

13 मोशां परमप्रभुयात धाल, "थ्व खँ मिश्रीतय्सं न्यनी, छाय्धाःसा छिं हे थःगु शक्तिं थुमित मिश्रीतय् थासं पित हयादीगु खः।✡

14 अले इमिसं थ्व देशयापिं मनूतय्त थ्व खँ कनाबी। इमिसं छि परमप्रभु इमिथाय् चुलिंच् खनेदइगु, छिगु सुपाँय् इमिगु च्वय् दिनाच्वनीगु, छिं थुमित न्हिनय् न्हिनय् सुपाँया थां जुयाः लँ क्यनादीगु अले बहनी बहनी च्यानाच्वंगु मि जुयाः लँ क्यनादीगु धकाः नं स्यू।

15 छिं छम्ह हे म्वाका मतसे थुपिं फुक्क खलःयात स्यानादिल धाःसा छिगु खँ न्यनातःपिं जातितय्सं थथे धकाः खँ ल्हाइ,

16 'परमप्रभुं थ्व मनूतय्त थःम्हं बी धकाः पाफयातःगु देशय् हये मफुत। अथे जुयाः वय्कलं इमित मरुभूमिइ हे स्यानादिल।'

17 "अथे जुयाः प्रभु, छिं थःगु तःधंगु शक्ति क्यनादिसँ। गथे छिं धयादीगु दु,

18 'परमप्रभु तसकं सह याये फुम्ह, सदां दयामाया यानादीम्ह, अधर्म व अपराध क्षमा यानादीम्ह खः। अय्नं द्वं याःम्हसित वय्कलं क्षमा यानादी मखु, अले पुर्खातय्सं याःगु अधर्मया सजाँय वया स्वंगु प्यंगु पुस्तायात तकं बियादीम्ह खः।'✡

19 बिन्ति याये, छिगु तःधंगु दयाकथं थुमिसं मिश्र देश त्वःतावःबलय्निसें आः तक क्षमा यानावयाच्वनादी थें थुपिं मनूतय्गु पाप क्षमा यानादिसँ।"

20 परमप्रभुं धयादिल, "छं धाःकथं जिं थुमित क्षमा बिया।

21 अय्नं धात्थें जि स्वाःम्ह खः, अले परमप्रभुया महिमां पृथ्वी जाः थें ✡

✡ **13:33** १३:३३ उत ६:४ ✡ **14:9** १४:९ हिब ३:१६ ✡ **14:13** १४:१३-१९ प्रस ३२:११-१४ ✡ **14:18** १४:१८ प्रस २०:५-६; ३४:६-७; व्य ५:९-१०; ७:९-१० ✡ **14:21** १४:२१-२३ हिब ३:१८

22 मिश्र देशय् व मरूभूमिइ जिगु महिमा व अजू चायापुगु ज्या खनाः नं जिगु उजं मानय् मयाःपिं अले तःकमछि जिगु मन स्वःपिं थुपिं इस्राएलीतय्सं,
23 जिं थुमि पुर्खायात बी धकाः पाफयाः बचं बियागु देश स्वये खनी मखु। जितः हेला याइपिं सुनानं व देश गुबलें खनी मखु।
24 तर जिमि दास कालेबयाके मेगु हे आत्मा दु। वं जितः दुनुगलंनिसें विश्वास याःगु दु। जिं वयात व वनावःगु देशय् यंके, अले वया सन्तानं अन अधिकार याइ।✡
25 अमालेकी व कनानीत बेंसी बेंसीइ च्वनाच्वंगुलि छिपिं कन्हय् हे फहिला वनाः लाल समुद्रया लँपु जुयाः मरूभूमिपाखे हुँ।"

इस्राएलीतय्त पिइदँ तक मरूभूमिइ च्वनेगु सजाँय ब्यूगु

26 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,
27 "थ्व मभिंगु खलकं गुबलय् तक जिगु विरोधय् कचकच यानाच्वनी? इस्राएलीतय्गु कचकच जिं यक्व हे न्यनेधुन।
28 इमित धयाब्यु, 'धात्थें जि म्वाःम्ह खः, जि परमप्रभुं धयाच्वना, छिमिसं जिं ताय्क छु छु धाल जिं व हे छिपिंलिसें याये।
29 ल्याःखाःबलय् निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं जिगु विरोधय् कचकच याःपिं फुक्क मनूतय्गु सीम्ह थ्व हे मरूभूमिइ क्वदली।✡
30 अले यपुन्नेया काय् कालेब व नूनया काय् यहोशू बाहेक छिपिं मध्ये सुं नं जिं ल्हाः ल्हनाः छिमित तये धकाः पाफयागु देशय् वने दइ मखु।
31 छिमिसं छिमि मस्तय्त लुतया सामान थें लाकायंकी धकाः धाल, तर जिं इमित उगु देशय् हये अले छिमिसं हेला याःगु देशयात इमिसं म्हसी।
32 छिमिगु सीम्ह धाःसा थ्व हे मरूभूमिइ क्वदली।
33 छिमिसं विश्वास मयाःगुलि छिमि मस्त पिइदँ तक, छिमि दक्वसिबय् लिपाम्ह मनू मसीतले थन हे मरूभूमिइ जवाः जुयाः चाहिलाच्वनी।✡
34 छिमिसं व देशय् चिवा कायेत पिइन्हु बिकूगु खः। उकिं छन्हुया दच्छि ल्याखं पिइदँ तक छिमिसं थःगु पापया सजाँय फयेमाली। थुकथं छिमिसं जिगु विरोध छु खः धकाः सी।'
35 जि परमप्रभुं धयाच्वना, जिगु विरोधय् मूपिं छिपिं मभिंगु खलःया मनूतय्त जिं थथे हे याये। थ्व हे मरूभूमिइ छिपिं फुक्कं सिनावनी।"
36 मोशां व देशया चिवा कायेत छ्वःपिं मनूतय्सं वयाः मभिंगु सुचं बियाः फुक्क खलःयात मोशाया विरोधय् कचकच याकल।
37 मोशां चिवा कायेत छ्वःबलय् वया मभिंगु सुचं ब्यूपिं मनूत परमप्रभुया न्ह्यःने महामारीं कयाः सित।
38 देशया चिवा काःवंपिं मनूत मध्ये यहोशू व कालेब जक ल्यन।

देशय् हमला यायेगु न्हापांगु कुतः
व्य १:४१-४६

39 मोशां इस्राएलीतय्त थ्व खँ कंबलय् इमिसं तसकं नुगः मछिंकल।✡
40 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः इपिं थथे धाधां डाँडाय् च्वंगु देशपाखे थहां वन, "झीसं परमप्रभुया विरोधय् वनाः पाप याना। आः झी परमप्रभुं बी धयादीगु थासय् वनेत तयार दु।"
41 तर मोशां धाल, "छिमिसं छाय् परमप्रभुया उजंयात मानय् मयानागु? छिमिसं यायेत्यंगु ज्या ताःलाइ मखु।
42 च्वय् थहां वने मते, मखुसा शत्रुतय्सं छिमित बुकी, छाय्धाःसा परमप्रभु छिपिंलिसे मदी।
43 अमालेकीत व कनानीत ध्वदुइबलय् छिपिं लडाइँलय् सी। छाय्धाःसा छिपिं परमप्रभुपाखें फस्वयावंगुलि वय्कः छिपिंनापं मदी।"
44 अय्जूसां इपिं अप्वः जुयाः मोशा व परमप्रभुया बाचाया सनू मदयेक हे डाँडाय् च्वंगु देशय् न्ह्याः वन।
45 डाँडाय् च्वंगु देशय् च्वंपिं अमालेकीत व कनानीतय्सं कुहां वयाः इमित हय्क्कयाः बुकल। अले होर्मा तक लिनाहल।

15

मनूतय्सं गुकथं बलि बीगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त धा, 'जिं छिमित बीत्यनागु देशय् थ्यने धुंकाः

✡ **14:24** १४:२४ यहो १४:९-१२ ✡ **14:29** १४:२९ हिब ३:१७ ✡ **14:33** १४:३३ प्रे ७:३६ ✡ **14:39** १४:३९ व्य १:४१-४६

3 छिमिसं परमप्रभुयात लय्तायक्कीगु नस्वाःकथं होमबलि व विशेष देछा बीबलय् सा द्वहंया बथां वा फैच्वलय्या बथांपाखें
जुइमाः, अथे हे भाकलया बलि, थःयसें छाइगु बलि व नखःचखःया बलि बीबलय्
4 बलि छाइम्हय्सिनं छगू हीनया प्यब्वय् छब्व* जैतूनया चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् छब्व† भिंगु छुचुंया
अन्नबलि परमप्रभुयात छायेमाः।
5 होमबलिया छम्ह छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचानापं त्वँसाबलिकथं छगू हीनया प्यब्वय् छब्व दाखमद्य नं छायेमाः।
6 “ ‘भ्याःचा नापं छायेगु अन्नबलिया निंतिं छगू हीनया स्वब्वय् छब्व‡ चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् निब्व§
भिंगु छुचुं व
7 त्वंसाबलिया निंतिं छगू हीनया स्वब्वय् छब्व* दाखमद्य छाये हयेमाः। थ्व फुक्क छिमिसं परमप्रभुया निंतिं नस्वाःकथं
देछा।
8 “ ‘होमबलि, भाकल बलिकथं वा मेलबलिकथं परमप्रभुयात द्वहंचा छायेबलय्
9 बच्छि हीन† चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व‡ भिंगु छुचुंयागु अन्नबलि नं छायेमाः।
10 अले बच्छि हीन§ दाखमद्ययागु त्वँसाबलि नं छायेमाः। थ्व विशेष देछाया नस्वालं परमप्रभु लय्ताइ।
11 छम्ह छम्ह द्वहं वा भ्याःचा, चिधिकःम्ह भ्याःचा वा दुगुचाया निंतिं थथे हे यायेमाः।
12 छिमिसं ग्वम्ह पशुबलि बीगु खः, फुक्कसित थथे हे यायेमाः।
13 “ ‘परमप्रभुयात लय्तायक्कीगु नस्वाःगु विशेष देछा छायेबलय् इस्राएलीतय्सं थुकथं हे यायेमाः।
14 छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं परदेशी वा लिपा च्वंवइपिं पिनेयापिं सुनानं परमप्रभुयात लय्तायक्कीगु नस्वाःगु विशेष देछा छायेगु
मनंतुन धाःसा इमिसं नं थुकथं हे यायेमाः।
15 छिमिगु व छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं मेगु जातियापिं मनूतय्गु लागिं खलःया सदां सदांया नियम छगू हे जुइमाः। परमप्रभुया
न्ह्यःने छिपिं व मेगु जातियापिं मनूत उथें खः।
16 छिमित व छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं मेगु जातियापिं मनूतय्त छगू हे नियम व छगू हे विधि जुइ।’ ”✡

न्हापांगु मरि छायेगु

17 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
18 “इस्राएलीतय्त धा, ‘जिं यंकेगु देशय् थ्यने धुंकाः
19 छिमिसं व देशया अन्न नइबलय् छगू ब्व परमप्रभुयात छायेमाः।
20 छिमिसं न्हापां लःगु बालि दक्वसिबय् न्हापां मरि छुइबलय् न्हापां छूगु मरियात खलां हःगु बाली थें परमप्रभुयात
छायेमाः।
21 पुस्तां पुस्ता तकं छिमिसं न्हापां मरि छुइबलय् परमप्रभुयात थुकथं हे छायेमाः।

मसीकं याःगु पाप

22 “ ‘छिमिसं मसीकं परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु उजंत मध्ये छुं नं उजं मानय् मयात धाःसा,✡
23 लिपा छिमि सन्तानतय्सं नं मसीकं परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु उजं मानय् मयात धाःसा,
24 अले खलकं मसीकं मचायेकं व मभिंगु ज्या याःगु जूसा, फुक्क खलकं परमप्रभुयात यःगु नस्वाःकथं होमबलिया निंतिं
छम्ह द्वहंचा, उकिया अन्नबलि व त्वँसाबलि नापं विधिकथं छायेमाः। अले नापं पापबलिया निंतिं छम्ह दुगु नं छायेमाः।
25 अले पुजाहारीं इस्राएलया फुक्क खलःया लागिं प्रायश्चित यायेमाः, अले इमित क्षमा याइगु जुइ। छाय्धाःसा व मसीकं
मचायेकं याःगु मभिंगु ज्या खः। इमिसं थःगु पापया निंतिं परमप्रभुया न्ह्यःने विशेष देछा व पापबलि हःगु दु।
26 थुकथं इस्राएलीया फुक्क खलः व इपिं नापं च्वनाच्वंपिं मेगु जातियापिं मनूतय्त नं क्षमा दइ। छाय्धाःसा थ्व मभिंगु ज्या
मनूतय्सं मसीकं मचायेकं याःगु खः।
27 “ ‘सुं मनुखं मसीसें मचायक्कं व मभिंगु ज्या यात धाःसा वं दच्छि दुम्ह च्वलय्चा शुद्ध जुइगु बलिया लागिं छायेमाः।✡
28 व मसीकं मचायक्कं व पाप ज्या याःम्ह मनूया प्रायश्चितया निंतिं पुजाहारीं परमप्रभुया न्ह्यःने प्रायश्चित यायेमाः, अले
वयात क्षमा दइ।
29 इस्राएली जूसां इपिं नाप च्वनाच्वंम्ह मेगु जातियाम्ह मनू जूसां फुक्कसितं मसीकं मचायक्कं याःगु मभिंगु ज्याया निंतिं
छगू हे नियम जुइ।

---

* **15:4** १५:४ हीनया प्यब्वय् छब्व थ्व छगू लिटर ति खः † **15:4** १५:४ छगू एपाया झिब्वय् छब्व थ्व १.६ किलोग्राम ति खः ‡ **15:6** १५:६छगू हीनया स्वब्वय् छब्व थ्व छगू बागू लिटर ति खः § **15:6** १५:६ छगू एपाया झिब्वय् निब्व थ्व ३.२ किलोग्राम ति खः * **15:7** १५:७ छगू हीनया स्वब्वय् छब्व थ्व छगू व बागू लिटर ति खः † **15:9** १५:९ बच्छि हीन थ्व निगू बागू लिटर ति खः ‡ **15:9** १५:९छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व थ्व ५ किलोग्राम ति खः § **15:10** १५:१० बच्छि हीन थ्व निगू बागू लिटर ति खः ✡ **15:16** १५:१६ लेवी २४:२२ ✡ **15:22** १५:२२-२६ लेवी ४:१३-२१ ✡ **15:27** १५:२७ लेवी ४:२७-३१

30 “ ‘इस्राएली वा मेगु जातियाम्ह मनू न्ह्याम्हय्सिनं जूसां सीकं चायेकं पापयात धाःसा वं परमप्रभुयात हेला याःगु खः।
वयात वया मनूतपाखें पितिना छ्वयेमाः।
31 छाय्धाःसा वं परमप्रभुयागु वचनयात हेला याःगु दु, अले वय्कःयागु उजंयात हाचांगाःगु दु। वयात नाश यानाः छ्वयेमाः
अले वं थःगु पापया सजाँय फयेमाः।’ ”

विश्रामबारयात मानय् मयाःगु

32 इस्राएलीत मरुभूमिइ दुबलय् इमिसं विश्रामबार खुन्हु सिँ मुनाच्वंम्ह छम्ह मनूयात खन।
33 सिँ मुनाच्वंम्हय्सित इमिसं मोशा, हारून व फुक्क खलःयाथाय् हल।
34 वयात बीमाःगु सजाँय मसियाः इमिसं वयात कुनातल।
35 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “व मनूयात स्याना हे छ्वयेमाः! फुक्क खलकं वयात छाउनीं पिने ल्वहँतं कय्काः
स्यायेमाः!”
36 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें फुक्क खलकं वयात छाउनीं पिने हल, अले वयात ल्वहँतं कय्काः स्यानाबिल।

गाय् फुर्का तयेगु

37 परमप्रभुं हानं मोशायात धयादिल,
38 “इस्राएलीतय्त धा, ‘लिपाया पुस्ता तकं छिमिसं थथःपिनिगु गाया सिथय् प्यकुनय् हे फुर्काय् वँचुगु का तयेमाः।[✡]
39 थ्व फुर्का छिमित परमप्रभुया उजं लुमंकेबी। अले छिमिसं थःगु मन व मिखाया ल्वभया बसय् लानाः वेश्या थें मजुसें
परमप्रभुया उजं मानय् याइ।
40 थ्व फुर्का छिमित जिगु उजं मानय् यायेमाः धकाः लुमंके बियाः ग्वाहालि याइ, अले छिपिं थः परमेश्वरया निंतिं पवित्र
जुइ।
41 छिमि परमेश्वर जुइत छिमित मिश्र देशं पितहयाम्ह परमप्रभु छिमि परमप्रभु परमेश्वर जि हे खः।’ ”

16

कोरह, दातान व अबीरामं विरोध याःगु

1 लेवीया कुल, कहातया वंशयाम्ह यिसहारया काय् कोरह अले एलीआबया काय्पिं दातान व अबीराम अले रूबेन कुलयाम्ह
पेलेथया काय् ओन, [✡]
2 खलःया नांजाःपिं निसः व नेय्म्ह (२५०) इस्राएली नायःत नापं जानाः मोशाया विरोधय् दन।
3 इपिं मोशा व हारूनयागु विरोध यायेत मुनाः इमित धाल, “छिं थःत तसकं तःधंकादीगु दु! खलःया फुक्क मनूत पवित्र जु,
अले परमप्रभु इमिगु दथुइ दी। छाय् छिकपिन्सं थःपिन्त परमप्रभुया मुँज्या स्वयाः तःधंकादियागु?”
4 थ्व खँ न्यनेवं मोशा बँय् भ्वपुल।
5 अले वं कोरह व वयागु फुक्क पुचःयात थथे धाल, “कन्हय् सुथय् वय्कःयाम्ह सु खः, पवित्रम्ह सु खः, अले वय्कःया
न्ह्याःने वनेत्यःम्ह सु खः धकाः परमप्रभुं हे क्यनादी। थम्हं ल्ययादीम्हय्सित वय्कलं थःगु न्ह्याःने वय्केबी।
6 अय् कोरह, थथे या, छं व छिमि फुक्क पुचलं गुँगू थनेगु मकः का,
7 कन्हय् परमप्रभुया न्ह्याःने उकी मि व गुँगू ति। गुम्हय्सित परमप्रभुं ल्ययादी, व हे पवित्र जुइ। हे लेवीया सन्तान, छिमिसं
थःत तसकं तःधंकूगु दु!”
8 अले मोशां कोरहयात धाल, “अय् लेवीत न्यँ!
9 इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थःगु पवित्र पालया ज्या यायेत व खलःया न्ह्याःने सेवा यायेत इस्राएलया फुक्क खलःपाखें छिमित
ल्यःगु छु छिमित मगात ला?
10 वय्कलं छनापं हे छिमि दाजुकिजा लेवीतय्त न्हापा हे थःगु न्ह्याःने हयादीगु दु! आः छिमित पुजाहारी जुइ मास्ति नं वः
ला?
11 छ व छिमि पासापिंनापं मुंगु परमप्रभुया विरोधय् खः। हारून सु खः धकाः छिमिसं वयागु विरोधय् कचकच यानागु?”
12 अले मोशां एलीआबया काय्पिं दातान व अबीरामयात सःतके छ्वत। तर इमिसं “जिपिं वये मखु धकाः धाल।
13 जिमित दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशं मरुभूमिइ सीत हयादिया नं छितः मगात ला? अले आः छितः जिमि मालिक नं
जुइ मास्ति वः ला?
14 छिं जिमित दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् हयादीगु मदु। अले जिमिगु अधिकारय् बुँ व दाखया क्यब नं बियादीगु
मदु। छु! छितः थुपिं मनूतय्त दासतय्त थें व्यवहार याये मास्ति वः ला? जिपिं वये हे मखु।”

✡ **15:38** १५:३८ व्य २२:१२ ✡ **16:1** १६:१ यह ११

15 अले मोशां तसक्कं तंचायाः परमप्रभुयात धाल, "इमिगु देछा नाला कयादी मते! जिं इमिके छम्ह गधा तक नं कयागु
मदु, न जिं इमिगु छुं स्यंकागु दु।"
16 हानं मोशां कोरहयात धाल, "छ व छिमि फुक्क पुचः अले हारून नं कन्हय् परमप्रभुया न्ह्याःने वा।
17 छिपिं फुक्कसिनं थथःगु गुँगू थनेगु मकः कयाः उकी गुँगू ति, अले फुक्कसिनं थथःगु गुँगू थनेगु मकः ज्वनाः वा। निसः
व नेय्गू गुँगू थनेगु मकः परमप्रभुया न्ह्याःने हजि। हारून व छं नं थथःगु गुँगू थनेगु मकः हजि।"
18 अले कन्हय् खुन्हु, इपिं छम्ह छम्ह्यसिनं थथःगु गुँगू थनेगु मकः कयाः उकी मि च्याकाः गुँगू तल। अले इपिं मोशा व
हारून नापं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् दनाच्वन।
19 कोरहं फुक्क खलःयात इमिगु विरोधय् नापलायेगु पालया ध्वाखाय् मुंकल। उबलय् परमप्रभुया महिमा फुक्क
खलःयाथाय् खनेदत।
20 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,
21 "थ्व खलःपाखें थःपिन्त अलग ति, जिं थुमित पलखं हे सिधय्काछ्वये।"
22 अले मोशा व हारूनं बँय् भ्वपुयाः धाल, "हे परमेश्वर, फुक्क प्राणीतय्त सासः बियादीम्ह परमेश्वर, छम्ह मनुखं पाप
याःगुलि छु छि फुक्क खलःलिसें तं चायादियागु ला?"
23 अनंलि परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
24 "खलःयात धा, 'कोरह, दातान व अबीरामया पालया न्ह्याःनं तापाक्क हुँ।' "
25 मोशा दनाः दातान व अबीरामया थाय् वन, अले इस्राएलया थकालित नं वया ल्यू वन।
26 खलःयात वं ख्याच्वः बिल, "थुपिं मभिपिं मनूतय्गु पालपाखें तापाक्क च्वँ। अले इमिगु छुं नं थी मते, मखुसा इमिगु
पापया हुनिं छिपिं नं मदयावनी।"
27 अथे जुयाः कोरह, दातान व अबीरामया पालं इपिं तापाक्क वन। दातान व अबीराम इमि थथःपिनि कलाः व
मचाखाचानापं थथःगु पालया लुखाय् दन।
28 अले मोशां धाल, "थुकथं थुपिं फुक्क ज्या यायेत परमप्रभुं जितः छ्वयाहयादीगु खः धकाः छिमिसं सी। थ्व जिगु थःगु
हे बिचाःकथं यानागु मखु।
29 थुपिं मनूत नं फुक्क मेपिं मनूत थें कालगतिं सित धाःसा परमप्रभुं जितः छ्वयाहयादीगु मखु।
30 तर परमप्रभुं छुं न्हगु ज्या यानादिल धाःसा अले बँनं म्हतु चाय्काः इमिगु फुक्क सामान नापं इमित नुनाछ्वल, अले इपिं
म्वाः म्वाःकं पातालय्* क्वहां वन धाःसा थुपिं मनूतय्सं परमेश्वरयात हेला याःगु हे दु धकाः छिमिसं सी।"
31 वं थथे धाये धुंकाः इमिगु क्वय्या बँ चिरिबात।
32 पृथ्वीं थःगु म्हतु चाय्काः इमित, इमि छेँजः व कोरहया फुक्क मनूत व इमिगु फुक्क सम्पत्तिनापं घुर्काछ्वल।
33 इपिं थःगु फुक्क सामान नापं म्वाःम्वाकं हे पातालय् क्वहां वन। पृथ्वीं इमित त्वपुल। इपिं खलःया दथुं नाश जुल।
34 अन दुपिं मनूतय्सं इपिं चिल्लाय् दनाहाःगु सः न्यनाः "पृथ्वीं झीत नं घुर्का छ्वइ" धकाः धाधां बिस्युं वन।
35 अले परमप्रभुया थासं मि पिहां वयाः गुँगू देछाःपिं निसः व नेय्म्ह मनूतय्त भस्म यानाबिल।
36 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
37 "हारून पुजाहारीया काय् एलाजारयात मिच्याःगु थासं गुँगू थनेगु मकःत लिका अले हेंग्वाःयात भचा तापाक्क यंकाः
थुखे उखे ह्वलाब्यु धकाः धा। छाय्धाःसा उपिं गुँगू थनेगु मकःत पवित्रगु खः।
38 पाप यानाः थःगु हे प्राणयात स्यंकूपिनिगु गुँगू थनेगु मकःतय्त मुगलं दादां वेदीइ हिनेगु पाता दय्कि। छाय्धाःसा उपिं
परमप्रभुया न्ह्याःने देछाःगु जुयाः पबित्रगु खः। उपिं पाता धाःसा इस्राएलीतय्गु निंतिं चिं जुइमा।"
39 एलाजार पुजाहारीं उपिं भस्म जूपिं मनूतय्सं देछाःगु कँय्यागु गुँगू थनेगु मकः काल, अले उपिं वेदीइ तयेत मुगलं दायाः
पाता दय्कल,
40 गथे परमप्रभुं मोशापाखें वयात धयादीगु खः। हारूनया सन्तान बाहेक मेम्ह सुं मनू गुँगू च्याकेत न्ह्याःने मवयेमा धकाः
होशियार यायेत इस्राएलीतय्त थ्व फुक्क जूगु खः। मखुसा व नं कोरह व वया पुचः थें जुइ।

हारूनं इस्राएली मनूतय्त बचय् याःगु

41 कन्हय् खुन्हु इस्राएलया फुक्क खलकं मोशा व हारूनया विरोधय् थथे धकाः कचकच यात, "छिकपिन्सं हे परमप्रभुया
मनूतय्त स्यानादीगु खः।"
42 खलकं मोशा व हारूनया विरोधय् मुनाः नापलायेगु पालपाखे स्वःबलय् आकाझाकां उकियात सुपाचं त्वपुल, अले
परमप्रभुयागु महिमा खनेदत।
43 मोशा व हारून नापलायेगु पालया न्ह्याःने वल,

---

* **16:30** १६:३० पाताल थुकियात हिब्रू भाषां सियोल धाइ

44 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
45 “छिपिं थ्व खलःपाखें चिला हुँ, अले जिं थुमित पलखं हे भस्म याये।” अले मोशा व हास्न बँय् भ्वपुल।
46 मोशां हास्नयात धाल, “छिगु गुँगू थनेगु मकः कयादिसँ, अले उकी वेदीं मि तयाः गुँगू तयादिसँ, अले याकनं हे व खलःयाथाय् यंकाः इमित प्रायश्चित याकि, छायधाःसा परमप्रभुया तं च्याये धुंकूगु दु, महामारी शुरु जूगु दु।”
47 अले मोशां धाःथें हास्न गुँगू थनेगु मकः ज्वनाः मुनाच्वंपिं मनूतय् दथुइ ब्वाँय् वन। महामारी वये धुंकूगुलिं वं गुँगू छायाः मनूतय्गु निंतिं प्रायश्चित यात।
48 व सिनावनेधुंकूपिं व म्वानाच्वंपिं मनूतय्गु दथुइ दन, अले महामारी दित।
49 कोरह नापं जानाः सीपिं त्वःता उबलय् महामारीं सीपिं झिंप्यद्गः व न्हय्सःम्ह (१४,७००) मनूत दु।
50 महामारी दीं धुंकाः हास्न नापलायेगु पालय् मोशायाथाय् वल।

17

हास्नया कथिइ चुलि ह्वःगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतलिसें खँ ल्हाः, अले इमि छगू छगू कुलया नायःपाखें छपु छपु यानाः झिंनिपु कथि का, अले छं इपिं फुक्कसिगु नां थथःगु कथिइ च्व।
3 लेवीया कुलयागु कथिइ छं हास्नया नां च्व। छगू छगू कुलया नायःया निंतिं छपु छपु कथि दयेमाः।
4 जिं छनापं नापलायेगु महा-पवित्र थासय् बाचाया सनूया न्ह्यःने उपिं तयाब्यु।
5 जिं ल्ययातःम्हय्सिगु कथिं चुलि पिहां वइ। थथे इस्राएलीतय्सं छंगु विरोधय् याना हे च्वनीगु कचकच मदय्काछ्वये।”
6 अले मोशां इस्राएलीतय्त थ्व खँ न्यंकल। इमि नायःतय्सं थथःपिनि कुलकथं छम्ह छम्ह नायःया निंतिं छपु छपु यानाः झिंनिपु कथि वयात बिल। हास्नया कथि नं इमिगु कथिया दथुइ दु।
7 मोशां उपिं कथि कयाः महा-पवित्र थासय् बाचाया सनूया न्ह्यःने तयाबिल।
8 कन्हय् खुन्हु मोशा महा-पवित्र थासय् दुहां वन। अले लेवीया कुलया निंतिं तयातःगु हास्नया कथिं चुलि पिहां वःगु खन। उलि जक मखु, मुखु पिहां वयाः स्वां ह्वयाच्वंगु अले मर्स्याबरां नं सःगु जुल।✡
9 अनंलि मोशां उपिं कथि परमप्रभुया न्ह्यःनं कयाः इस्राएलीतय्थाय् हल। अले इमिसं स्वयाः थथःगु कथि काल।
10 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “विरोध याःपिनिगु निंतिं चिं थहरय् जुइत हास्नया कथियात बाचा चिनातःगु सनूया न्ह्यःने हानं यंका ति। अले जिगु विरोधय् याःगु इमिगु कचकचयात छं दिकाब्यु, मखुसा इपिं सिनावनी।”
11 परमप्रभुं उजं बियादीगु थें मोशां फुक्क यात।
12 इस्राएलीतय्सं मोशायात धाल, “स्वयादिसँ, जिपिं सिनावनी, जिपिं स्यन, जिपिं स्यन।
13 परमप्रभुया नापलायेगु पालया सतिक वइम्ह न्ह्याम्ह नं सिनावनी। छु जिपिं फुक्क सिनावनी ला?”

18

पुजाहारीत व लेवीतय्गु ज्या

1 परमप्रभुं हास्नयात धयादिल, “पवित्र लागाय् जुइगु अपराधया जिम्मा छंगु, छिमि काय्पिनिगु व छिमि परिवारयागु जुइ। पुजाहारीया ज्या लिसे स्वापु दुगु ज्याखँयागु जिम्मा जक छंगु व छिमि काय्पिनिगु जुइ।
2 छ व छिमि काय्पिन्सं नापलायेगु पालय् सेवा याः वनीबलय् छिमि लेवी कुलयापिं थःथितिपिन्त नं थःनापं ब्वनाहयेगु या। इमिसं छिमिगु ज्याय् ग्वाहालि बी।
3 इमिसं छं धाःथें ज्या यायेमाः, अले नापलायेगु पालया ज्यायागु जिम्मा कायेमाः। तर इपिं पवित्र पालया सामान व वेदीया सतिक तक नं मवनेमाः, मखुसा इपिं नापं छिपिं नं सी।
4 इमिसं छिमिगु क्वय् च्वनाः ज्या यायेमाः, अले नापलायेगु पालया ज्या यायेमाः। छिपिं दुथाय् मेपिं सुं नं मवयेमाः।
5 “छं हे पवित्र पाल व वेदीया रेखदेख यायेगु जिम्मा कायेमाः। गुकिं यानाः जिगु तं हाकनं इस्राएलीतय्त मलायेमा।
6 जिं हे इस्राएलीतय्गु दथुं छिमि लेवी थःथितिपिन्त ल्ययागु दु। जिं इमित कोस्यालिकथं छन्त बियागु दु। इपिं नापलायेगु पालय् सेवा यायेत परमप्रभुयात अर्पण याःपिं खः।
7 अय्नं छ व छिमि काय्पिन्सं जक वेदी व पवित्र पालया दुने वनाः पुजाहारीया ज्या याये फइ। जिं छिमित पुजाहारीया ज्या कोसेलिकथं बियागु दु। मेपिं सुं मनू अन वल धाःसा वयात स्यानाछ्वयेमाः।”

✡ **17:8** १७:८-१० हिब ९:४

पुजाहारीयागु ब्व

8 हाकनं परमप्रभुं हारूनयात धयादिल, “इस्राएलीतय्सं जितः छायेहःगु फुक्क पवित्र देछा जिं छंगु जिम्माय् बियागु दु। छ पुजाहारी जुयाः ज्या याःगुलिं उपिं देछा छ व छिमि काय्पिन्त न्ह्याबलेंया भागकथं अलग यानागु दु।

9 मिपाखें अलग यानातःगु तसकं पवित्रगु देछात छंगु हे जुइ। मनूतय्सं जितः छायहःगु तसकं पवित्रगु देछात अर्थात फुक्क अन्नबलि, पापबलि, व दोषबलिया व हे ब्व छ व छिमि काय्पिनिगु निंतिं जुइ।

10 थ्व तसकं पवित्रगु ब्वकथं छं व न। फुक्क मिजंतय्सं व नयेमाः। थुकियात छं पवित्र ताय्केमाः।

11 “थुपिं नं छंगु जुइ, इस्राएलीतय्सं जितः छायेहःगु फुक्क संकाबीगु बलितपाखें अलग यानातःगु बलि। जिं थुकियात छ व छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त न्ह्याबलेंया भागकथं बियागु दु। विधिकथं शुद्ध जूपिं छं छेँजःपिं फुक्कसिनं थ्व नये फइ।

12 “इस्राएलीतय्सं दँय्दसं जितः छायेहइगु न्हापांगु बालीया भिंगु भिंगु फुक्कं जिं छन्त हे बियागु दु, गथेकि, जैतूनया चिकं, न्हगु दाखमघ व अन्न।

13 इमिसं परमप्रभुयात छायेहःगु सःगु फुक्ककथंयागु न्हापांगु फल छंगु हे जुइमाः। छंगु छेँजःयापिं शुद्ध जूपिं फुक्कसिनं व नयेफु।

14 “इस्राएलय् परमप्रभुयात देछाःगु न्ह्यागुं नं छंगु हे खः।✡

15 परमप्रभुयात देछाःपिं न्हापां बूपिं मनू जूसां वा पशु जूसां छन्त हे खः। अय्नं काय्पिं वा अशुद्ध पशुतय् न्हापां बूपिन्त धाःसा छं लिफ्यायेमाः।

16 लच्छि दये धुंकाः पवित्र पालया शेकेलकथं छं क्वःछीगु न्याग् शेकेल* मू पुलाः इमित लिफ्यायेमाः, छग् शेकेलया तौल निइग् गेरा दइ।

17 “अय्नं द्वहं, फै वा दुगुया न्हापां बूपिन्त लिफ्याये मते! इपिं पवित्रपिं खः। इमिगु हि वेदीइ छ्वाकि। अले परमप्रभुया निंतिं यःगु नस्वाः जुइत विशेष देछाकथं इमिगु दाः छ्वय्का छ्व।

18 अले संकाबीगु बलिया ह्याकुला व जव खम्पा थें थुकियागु ला नं छंगु हे जुइमाः।

19 इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात देछाइगु पवित्र बलिपाखें अलग तयातःगु फुक्क ब्व जिं छ व छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त दया हे च्वनीगु भागकथं बियागु दु। परमप्रभुया न्ह्याःने छ व छिमि सन्तानया लागिं थ्व लिपाथ्यंक दयाच्वनीगु चियागु बाचा† खः।”

20 हानं परमप्रभुं हारूनयात धयादिल, “इस्राएलीतय् देशया जग्गा-जमिनय् छंगु सर्बय दइ मखु। इपिं नाप नापं छंगु छुं नं ब्व दइ मखु। इस्राएलीतय्गु दथुइ छंगु ब्व व सर्बय जि हे खः।

लेवीतय्गु भाग

21 “लेवीया सन्तानतय्सं नापलायेगु पाललय् सेवा याःगुलिं इस्राएलीतय्सं जिथाय् हःगु झिब्वय् छब्व जिं इमित सर्बयकथं बियागु दु।✡

22 आवंलि इस्राएलीत नापलायेगु पालया न्ह्याःने मवयेमाः। मखुसा इमिगु पापया कारणं इपिं सी।

23 नापलायेगु पालया ज्या धाःसा लेवीतय्सं यायेमाः। उकिया विरोधय् जुगु अपराधया जिम्मा इमिसं हे कायेमाः। थ्व न्ह्याबलें इमिगु सन्तानया जिम्मा खः। इस्राएलीतय्गु दथुइ धाःसा इमिगु छुं नं सर्बय दइ मखु।

24 थुकिया पलेसा जिं लेवीतय्त इमिगु सर्बयकथं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात छाःगु झिब्वय् छब्व बी। अथे जुयाः ‘इस्राएलीतय् दथुइ इमित सर्बय दइ मखु’ धकाः जिं इमिगु बारे धयागु दु।”

25 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,

26 “लेवीतय्त धा, ‘जिं छिमिगु सर्बयया निंतिं इस्राएलीतय्सं बी हःगु झिब्वय् छब्व कयाः वपाखें नं छिमिसं परमप्रभुयात झिब्वय् छब्व देछाकथं छायेमाः।

27 छिमिगु बलि खलाया अन्न व दाख तिस्सिगु सालया दाखमघ थें ल्याः खाइ।

28 थुकथं इस्राएलीतय्सं छिमित ब्यूगु झिब्वय् छब्वं छिमिसं नं परमप्रभुयात झिब्वय् छब्व देछा छायेमाः। उकिं परमप्रभुयात देछाःगु पुजाहारी हारूनयात बीमाः।

29 छिमित ब्यूगु दकलय् भिंगु व पवित्र ब्व धाःसा देछाकथं परमप्रभुयात छायेमाः।’

30 “छं लेवीतय्त धाः, ‘छिमिसं दकलय् भिंगु ब्व छाल धाःसा व छिमिगु निंतिं खलाया अन्न व दाख तिस्सिगु सालं दाखमघ थें ल्याः खाइ।

31 छिपिं व छिमि छेँजःपिन्सं न्ह्यागु हे थासय् थुकिया ल्यं दुगु नयेफु, छाय्धाःसा नापलायेगु पालय् छिमिसं याइगु ज्याया निंतिं थ्व छिमिगु ज्याला खः।

✡ **18:14** १८:१४ लेवी २७:२८; इज ४४:२९ * **18:16** १८:१६ शेकेल छग् शेकेलय् चिचीधंगु निइग् गेरा दइ, छग् शेकेलया तौल ११.५ ग्राम ति दइ † **18:19** १८:१९ चियागु बाचा थ्व हिब्रू धापूया अर्थ चि छग् चिं खः गुकिं बाचा सदांया लागिं खः धकाः क्यनी। ✡ **18:21** १८:२१ लेवी २७:३०-३३; व्य १४:२२-२९

32 छिमिसं भिंगु ब्व देछाये धुंकूगुलि छिमित दोष लाइ मखु। अय्नं इस्राएलीतय् पवित्र देछा अशुद्ध मजुइमाः। अले छिपिं सी मखु।' ”

19

शुद्ध यायेगु लः

1 परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल,

2 “परमप्रभुं बियादीगु व्यवस्थाया छगू नियम थ्व हे खः। ककुइ जुवा मलानिम्ह, खू मदुम्ह ह्याउँम्ह साचा छन्थाय् हजि धकाः इस्राएलीतय्त धा।

3 छं एलाजार पुजाहारीयात व साचा ब्यु। वयात छाउनीं पिने यंकाः वयागु न्ह्याःने वयात स्यायेमाः।

4 अनंलि एलाजार पुजाहारीं थःगु पतिंचां वयागु हि भतिचा कयाः नापलायेगु पालपाखे न्हय्कः छ्वाकेमाः।

5 वं खंक हे व साचित, वयागु छेंगू, ला, हि व आतापुतिनापं छ्वयेका छ्वयेमाः।

6 अले पुजाहारीं देवदास्या सिँकचा, हिसपमा व ह्याउँगु का कयाः च्यानाच्वंम्ह साचाया च्वय् वांछ्वया बीमाः।

7 अनंलि पुजाहारीं थःगु वसः हियाः लखं म्वःल्हुइमाः। अनंलि व छाउनीइ दुहां वयेफु। अय्नं व सन्ध्याकाः इलय् तक अशुद्ध जुइ।

8 साचित छ्वय्कुम्हय्सिनं नं थःगु वसः हीमाः अले लखं म्वःल्हुइमाः। सन्ध्याकाः इलय् तक व नं अशुद्ध जुइ।

9 “सुं छम्ह शुद्धम्ह मनुखं व साचायागु नउ मुंकेमाः, अले उकियात छाउनीं पिने छगू शुद्ध जूगु थासय् तयेमाः। थ्व नउ इस्राएली खलकं शुद्ध याइगु लखय् छ्वयलेत तया तयेमाः। थ्व लः पाप चीकाछ्वयेगु ज्याझ्वलय् छ्वली।✡

10 साचाया नउ मुंम्हय्सिनं थःगु वसः हीमाः अले सन्ध्याकाः इलय् तक व नं अशुद्ध जुइ। इस्राएलीत व इपिं नापं च्वंपिं परदेशीतय्गु निंतिं थ्व सदांया विधि जुइ।

11 “सीम्ह थ्यूम्ह मनु न्हय्न्हु तक अशुद्ध जुइ।

12 वं थःत उगु लखं स्वन्हु खुन्हु व न्हय्न्हु खुन्हु शुद्ध यायेमाः, अले व शुद्ध जुइ। वं स्वन्हु खुन्हु व न्हय्न्हु खुन्हु थःत शुद्ध मयात धाःसा व शुद्ध जुइ मखु।

13 सुनां सीम्ह थियाः थःत शुद्ध याइ मखु वं परमप्रभुया पवित्र पालयात अशुद्ध याइ। व मनूयात इस्राएलीतपाखें नाश याना छ्वयेमाः। शुद्ध यायेगु लखं वयात मछ्वाकूगुलिं व अशुद्धम्ह हे खः। वयागु अशुद्धता वयाके दया हे च्वनी।

14 “सुं मनु पालय् सित धाःसा उकियागु नियम थ्व हे खः, पालय् वइपिं व पाल दुने दुपिं मनूत न्हय्न्हु तक अशुद्ध जुइ।

15 अले पुसां त्वपुयामतःगु थल फुक्क अशुद्ध जुइ।

16 “हानं सुं मनुखं पिने तरवारं स्याःम्ह मनु वा थःगु कालगतिं सीम्ह मनूयात थिल धाःसा वा सीम्हयागु क्वँय् वा सीगाः थिल धाःसा व न्हय्न्हु तक अशुद्ध जुइ।

17 “व अशुद्धम्ह मनूयात शुद्ध यायेत शुद्ध जुइगु बलिकथं छ्वयेकूम्ह साया नउ कयाः थलय् तयाः उकी नीलः तयेमाः।

18 अले छम्ह शुद्धम्ह मनुखं हिसपमा कयाः व लखय् थुनाः पाल, पालय् दुगु थलबल व अन दुपिं मनूतय्त छ्वाकेमाः। सीम्हया क्वँय्, स्याःम्ह मनूया सीम्ह, थःगु कालगतिं सीम्ह मनूयात वा सीगाःयात थ्यूम्ह मनूयात नं अथे हे छ्वाकेमाः।

19 शुद्धम्ह मनुखं अशुद्ध जूम्ह मनूयात स्वन्हु खुन्हु व न्हय्न्हु खुन्हु व लखं छ्वाकेमाः। न्हय्न्हु खुन्हु वं अशुद्धम्ह मनूयात शुद्ध यायेमाः। अले शुद्ध जूम्हय्सिनं थःगु वसः हियाः म्वःल्हुइमाः, अले सन्ध्याकाः इलय् व शुद्ध जुइ।

20 अशुद्ध जूम्ह मनुखं थःत शुद्ध मयात धाःसा वयात खलःया दथुं नाश याना छ्वयेमाः, छायधाःसा वं परमप्रभुया पवित्र पालयात अशुद्ध यात। वयागु म्हय् शुद्ध यायेगु लखं मछ्वाकूगुलि व अशुद्धम्ह हे जुइ।

21 इमिगु निंतिं थ्व लिपा थ्यंकया नियम जुइमाः।

“शुद्ध यायेगु लः छ्वाकूम्हय्सिनं नं थःगु वसः हीमाः। शुद्ध यायेगु लः थ्यूम्ह मनु नं सन्ध्याकाः इलय् तक अशुद्ध जुइ।

22 अशुद्धम्ह मनुखं न्ह्यागु हे थ्यूसां व अशुद्ध जुइ। अले व थ्यूगु खँ मेम्हय्सिनं थिल धाःसा व नं सन्ध्याकाः इलय् तक अशुद्ध जुइ।”

20

ल्वहँतं लः पिहां वःगु

प्रस १७.१-७

1 इस्राएलीतय् फुक्क खलः न्हापांगु लाय् जीनयागु मरूभूमिइ थ्यंकः वयाः कादेशय् बाय् च्वन। मिरियम* अन हे सित अले वयात अन थुनाबिल।

✡ **19:9** १९:९ हिब ९:१३ * **20:1** २०:१ मिरियम थ्व मोशा व हारूनया तता खः, स्वयादिसँ, प्रस १५:२०; १ इति ६:३

2 खलःया निंतिं अन लः मदु। अले मोशा व हारूनया विरोधय् मनूत मुन।
3 इमिसं मोशालिसे कचकच हालाः थथे धाल, "परमप्रभुया न्ह्यःने जिमि थःथितिपिं सीबलय् हे जिपिं नं सीगु जूसा ज्यूगु नि!
4 आः ला जिमि पशुत नापं जिपिं सीगु जुल। छाय् परमप्रभुया खलःयात छिं थ्व मरुभूमिइ हयादियागु?
5 छाय् जिमित मिश्रं थ्व ग्यानपुसे च्वंगु थासय् हयादियागु? थ्व थासय् अन्न, यःमरिसि, दाख व धालेसि छुं नं मदु। थन त्वनेगु लः नं मदु।"
6 मोशा व हारून मूंपिं मनूतय्गु न्ह्यःनं नापलायेगु पालया ध्वाखाय् वनाः बँय् थ्यंक क्वछुनाः भ्वपुल। अन परमप्रभुया महिमा इमिथाय् खनेदत।
7 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
8 "थ्व कथि कयाः छ व छिमि दाजु हारून वनाः खलःयात मुंकि। इमिगु न्ह्यःने हे थ्व ल्वहंयात उजं ब्यु, अले ल्वहँतं लः पिहां वइ। छं थ्व ल्वहँतं इमित लः पिकाइ। थुकथं छं खलः व इमि सा द्वहंतय्त लः बी।"
9 अले परमप्रभुं उजं बियादीगु थें मोशां वय्कःया न्ह्यःनं कथि काल।
10 मोशा व हारूनं ल्वहंधीया न्ह्यःने खलःयात मुंकल। अले मोशां इमित धाल, "न्यँ, विद्रोही मनूत, छु जिमिसं छिमिगु निंतिं थ्व हे ल्वहँतं लः लिकयाबी ला?"
11 मोशां थःगु ल्हाः ल्हनाः निकः थःगु कथिं ल्वहँतय् दाल। उकिं लः पिहां वल। अले खलः व इमि पशुतय्सं त्वन।
12 तर परमप्रभुं मोशा व हारूनयात धयादिल, "छिमिसं जितः विश्वास मयाःगुलि अले जिगु पवित्रतायात इमिगु न्ह्यःने ब्वयेमफुगुलि छिमिसं थ्व खलःयात जिं बियागु देशय् यंकेखनी मखु।"
13 थ्व थाय्यात मेरीबाया† लः धकाः धाल। थन हे इस्राएलीत परमप्रभुनापं कचकच याःगु खः। अन हे वय्कलं इमिगु दथुइ थःत पवित्र क्यनादीगु खः।

एदोमया जुजुं लँ मब्यूगु

14 मोशां कादेशं एदोमया जुजुयाथाय् थथे धकाः दूतत छ्वल,
"छिमि इस्राएली थःथितिपिन्सं थथे धयाच्वन, जिमित जूगु दुःख छिं सी हे स्यू।
15 जिमि पुर्खात मिश्र देशय् वंगु खः। अले जिपिं ताःई तक मिश्र देशय् च्वना। मिश्रीतय्सं जिपिं व जिमि पुर्खालिसें बांमलाःगु व्यवहार यात।
16 अले परमप्रभुयात ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति याना, वय्कलं जिमिगु बिन्ति न्यनादिल, अले छम्ह स्वर्गदूत छ्वयाहयाः जिमित मिश्र देशं लिगना हयादिल।
"थुबलय् जिपिं छिगु देशया सिमाना लिक्क लाःगु कादेश शहरय् दु।
17 दया यानाः जिमित छिगु देश जुयाः वनेबियादिसँ। जिपिं बुँ व दाखक्यब जुयावने मखु। जिमिसं छिगु तुंयागु लः त्वने मखु। जिपिं जुजुया मू लँ जक जुयाः वने। अले छिगु देशं पिहां मवंतले जिपिं जवय् खवय् वने मखु।"
18 अय्नं एदोमं इमित धाल,
"छिपिं जिमिगु देश जुयावने दइ मखु, मखुसा तरवार ज्वनाः जिमिसं छिमित हमला याः वये।"
19 इस्राएलीतय्सं जुजुयाथाय् हानं धायके छ्वल,
"जिपिं मू लँ जुया जक वने, अले जिमिसं व जिमि पशुतय्सं छिगु लः त्वंसा उकिया मू पुले। जिमित मेगु छुं मखु। छिगु देशं न्यासि वने जक बियादिसँ।"
20 हानं इमिसं लिसः बिल,
"छिपिं वये दइ मखु।"
अले एदोमं छगू तःधंगु व बल्लाःगु सेना ज्वनाः इपिं लिसे ल्वायेत वल।
21 थुकथं एदोमं इमिगु देश दुने जुयाः वने मब्यूगुलि इस्राएलीत अनं लिहां वल।

हारून सीगु

22 इस्राएलया फुक्क खलः कादेशं न्ह्यानाः होर पर्वतय् थ्यंकः वल।
23 एदोम देशया सिमाना लिक्क होर पर्वतय् परमप्रभुं मोशा व हारूनयात थथे धयादिल,
24 "हारून सिनाः थः पुर्खातनापं मिलय् जू वनी। छिपिं निम्हं मेरीबाया लखय् जिगु वचनया विरोधय् वंगुलि जिं इस्राएलीतय्त बीत्यनागु देशय् व वने दइ मखु।
25 हारून व वया काय् एलाजारयात होर पर्वतया च्वय् ब्वनायंकि।

† **20:13** २०:१३ मेरीबा हिब्रू भाषां थुकिया अर्थ "कचकच" खः

26 अन हास्नयागु पुजाहारीया वसः त्वयेकाः वया काय् एलाजारयात फिकाब्यु। अनंलि हास्न सिनाः थः पुर्खानापं मिलय् जू वनी, व अन हे सी।"
27 परमप्रभुं उजं बियादीगु थें मोशां यात। फुक्क खलःया मिखाया न्ह्याःने हे इपिं होर पर्वतय् थहां वन।
28 मोशां हास्नयागु पुजाहारीया वसः त्वय्काः वया काय् एलाजारयात फीकाबिल। अन हे पर्वतया च्वकाय् हास्न सित। अले मोशा व एलाजार पर्वतं क्वय् कुहां वल।✡
29 हास्न सिनावंगु खँ फुक्क खलकं सिल, अले फुक्क इस्राएलीत स्विन्हु तक दुखं च्वन।

21

कनानीत नापं ल्वाःगु

1 नेगेवय् च्वनीम्ह आरादयाम्ह कनानी जुजुं इस्राएलीत अटारीम वनीगु लँ जुयाः वयाच्वंगु दु धयागु खँ न्यनाः व इपिं नापं ल्वाः वल। अले छुं मनूतय्त ज्वनाः यंकल।✡
2 इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात थथे भाकल यानाः प्रार्थना यात, "छिं धात्थें हे थ्व मनूतय्त जिमिगु ल्हातय् बियादिल धाःसा जिमिसं इमित, इमिगु शहरतय्त छितः शर्त मतसें लःल्हाये अले इमित नाश याये।"
3 परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु बिन्ति न्यनाः कनानीतय्त इमिगु ल्हातय् बियादिल। इस्राएलीतय्सं इमित व इमिगु शहरतय्त भज्यंक नाश यानाबिल। अथे जुयाः व थाय्या नां होर्मा* धकाः तल।

कँय्याम्ह सर्प

4 इपिं एदोम देशं पिने पिने चाहिला वनेत होर पर्वतं लाल समुद्रया† लँ जुयावन। अय्नं मनूत यात्राया हुनिं आय्बुल।✡
5 अले इपिं परमेश्वर व मोशाया विरोधय् थथे धकाः हाल, "थ्व मरुभूमिइ सीत छाय् छिकपिन्सं जिमित मिश्र देशं हयादियागु? थन मरि मदु, लः नं मदु। थज्याःगु नसा नँनं जिपिं वाक्क जुइ धुंकल।"✡
6 अले परमप्रभुं इमिगु थासय् बिख दुपिं सर्प छ्वयादिल अले सर्पतय्सं मनूतय्त न्यानाः तःम्ह हे इस्राएलीत सित।
7 मनूत मोशाया न्ह्याःने वयाः धाल, "जिमिसं परमप्रभु व छिगु विरोधय् खँ ल्हानाः पाप यानागु दु। जिमिगु न्ह्याःनें सर्पत चीकादिसँ धकाः परमप्रभुयात प्रार्थना यानादिसँ।" अले मोशां इमिगु लागिं प्रार्थना यात।
8 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, "छं सर्पयागु छगू इ्वाता दय्काः उकियात थामय् यख्खानाब्यु। सर्पं न्याःपिं मनूतय्सं उकियात स्वये धुंकाः इपिं म्वाइ।"
9 थथे मोशां कँय्याम्ह छम्ह सर्प दय्काः उकियात छगू थामय् यख्खानाबिल। अले सर्पं न्याःपिं मध्ये सुनां सुनां व कँय्याम्ह सर्पयात स्वल व मनू म्वात।✡

इस्राएलीत मोआबपाखे वंगु

10 इस्राएलीत न्ह्याः वनाः ओबोतय् पाल ग्वल।
11 ओबोतं न्ह्याः वनाः मोआबया पुर्बपाखे इये-अबारीमया मरुभूमिइ इमिसं पाल ग्वल।
12 अनं इपिं न्ह्याः वनाः जेरेदया गालय् पाल ग्वल।
13 अनं न्ह्याः वनाः इमिसं एमोरीतय्गु देशं पिहां वःगु मरुभूमिइ दुगु अर्नोन खुसियागु उखेपाखे पाल ग्वल। अर्नोन खुसि मोआब व एमोरीतय् दथुइच्वंगु सिमाना खः।
14 अथे जुयाः परमप्रभुया युद्धयागु सफुलिइ थथे च्वयातःगु दु,

"सूपाया वाहेब, न्हसिकापत
व अर्नोन खुसि,
15 अले तःगाःयागु पाचा,
गुगु आर नांयागु शहरपाखे जुयाः
मोआबयागु सिमानाय् तक वंगु दु।"

16 अनं इपिं बेअरय्‡ वन। परमप्रभुं मोशायात "मनूत मुं अले जिं इमित लः बी धकाः धयादीगु तुं अन हे दु।"
17 उबलय् इस्राएलीतय्सं थ्व म्ये हाल,
"हे तुं, लः पिका!

✡ **20:28** २०:२८ प्रस २९:२९; गन्ती ३३:३८; व्य १०:६ ✡ **21:1** २१:१ गन्ती ३३:४० * **21:3** २१:३ होर्मा थुकिया अर्थ नाश जूगु थाय् खः † **21:4** २१:४ लाल समुद्र लाल समुद्रया थ्व भाग इमिसं दकलय् न्हापा छीगु लाल समुद्रया पच्छिमपाखे च्वंगु तःधंगु खाडी मखु, थ्व लाल समुद्र पुर्बपाखे च्वंगु मेगु हे तःधंगु खाडी खः। ✡ **21:4** २१:४ व्य २:१ ✡ **21:5** २१:५-६ १ कोर १०:९ ✡ **21:9** २१:९ २ राज १८:४; यूह ३:१४ ‡ **21:16** २१:१६ बेअर थुकिया अर्थ लः खः।

उकिया बारे म्ये हा,
18 व तुं शासकतय्सं म्हगु खः।
अले मनूतय् थकालितय्सं,
लाय्कु कथिं व थःपिनिगु कथिं म्हगु खः।"
अले मरुभूमिं मत्तानाय् वन।
19 मत्तानां नहलीएलय्, नहलीएलं बमोत तक वन।
20 अनं इपिं मोआबया गालय् वन। अन दुगु पिसगाया च्वकां मरुभूमि खने दु।

एमोरीतय् जुजुयात बुकूगु
व्य २:२६-३७

21 इस्राएलीतय्सं एमोरीतय् जुजु सीहोनयाथाय् थथे धयाः दूतत छ्वत,
22 "जिमित छिगु देश जुयावने बियादिसँ। जिपिं बुँ व दाखक्यबपाखे वने मखु। जिमिसं छिगु छग्रं नं तुंयागु लः त्वने मखु। छिगु देशं पिहां मवंतले जुजुया मु लँ जुयाः जक वने।"
23 अय्नं सीहोनं इस्राएलीतय्त थःगु देशं जुयावने मब्यू। वं थः सेना मुंकाः इस्राएलीतनापं ल्वायेत मरुभूमिइ वयाः यहसाय् थ्यंकाः अन हे इपिं नापं ल्वात।
24 अय्सां इस्राएलीतय्सं वयात तरवारं स्यात, अले अर्नोन खुसिंनिसें यब्बोक खुसि तक इमिगु देश त्याका काल। अम्मोनीतय्गु सिमाना तक जक त्याका काल, छाय्धाःसा इमिगु सिमाना बल्लाःगु खः।
25 इस्राएलीतय्सं एमोरीतय्गु फुक्क शहर त्याका काल। इपिं एमोरीतय्गु फुक्क शहरय्, हेश्बोन व उकिया लिक्क लिक्क च्वंगु गामय् च्वन।
26 हेश्बोन धाःसा एमोरीतय् जुजु सीहोनयागु शहर खः। छुं ई न्ह्याः वं मोआबया जुजुनापं ल्वानाः अर्नोन तक वयागु फुक्क देश वयागु ल्हातं लाकाकाःगु खः।
27 अथे जुयाः चिनाखँमितय्सं थथे धाइगु,
"हेश्बोनय् वा अले थ्व हानं दय्केमा,
सीहोनया शहरयात हानं बांलाक दय्केमा।
28 हेश्बोनं मि पिहां वल,
सीहोनयागु शहरं छग्रं मिप्वाःला पिहां वल।
उकिं मोआब देशयागु आर शहरयात
अर्नोन खुसि च्वय्या ततःजाःगु थासय्यापिन्त भस्म यात।✡
29 हे मोआब, छन्त धिक्कार दु!
कमोश घःया प्रजा, छ नाश जुल!
वं थः काय्पिन्त बिस्यं जूपिं थें
व थः म्ह्याय्पिन्त दासी थें
एमोरी जुजु सीहोनयात बिल।
30 अय्नं आः ला जिमिसं इमित त्याकाःगु दु,
हेश्बोननिसें दीबोन तक नाश जुइ धुंकल।
जिमिसं नोपा व मेदबा तक नं इमित
भज्यंक स्यंकाबी धुन।"
31 थुकथं इस्राएली मनूत एमोरीतय्गु देशय् बाय् च्वन।
32 मोशां याजेरय् चिवा काइपिं मनूत छ्वये धुंकाः इस्राएलीतय्सं उकिया प्यखेरं च्वंगु गां त्याका काल। अले अन दुपिं एमोरीतय्त लिनाछ्वत।

बाशानया जुजुयात बुकूगु
व्य ३:१-११

33 अर्नलि इपिं लिहां वयाः बाशान पाखेयागु लँ जुयाः थहां वन। बाशानयाम्ह जुजु ओग धाःसा इपिं नापं लडाइँ यायेत एद्रईलय् थः फुक्क सेनानापं पिहां वल।✡
34 अले परमप्रभु मोशायात धयादिल, "व खनाः ग्याये मते, छाय्धाःसा जिं वया फुक्क सेना व देशनापं छंगु ल्हातय् तयाबियागु दु। अले छं एमोरीतय् जुजु हेश्बोनय् च्वंम्ह सीहोनयात गथे यानागु खः वयात नं अथे हे या।"

✡ **21:28** २१:२८-२९ यर ४८:४५-४६ ✡ **21:33** २१:३३-३५, व्य ३:१-११

35 अथे जुयाः इमिसं वयात, वया काय्पिन्त अले वया फुक्क मनूतय् सुं छम्ह नं ल्यं मदय्क फुक्कसित स्यानाः इस्राएलीतय्सं इमिगु देश त्याका काल।

22

बालाकं बालामयात सःतकेछ्वःगु

1 अले इस्राएलीत न्ह्याः वनाः यरीहोया उखे यर्दन खुसिया सिथय् मोआबया ख्यलय् पालग्वया च्वन।
2 इस्राएलीतय्सं एमोरीतय्त छु छु याःगु खः, व फुक्क मोआबया जुजु सिप्पोरया काय् बालाकं खन।
3 इस्राएलीत यक्व अप्वः दुगुलि मोआबीत ग्यात। इस्राएलीतय्गु हुनिं इपिं तसकं ग्यानाः थरथर खात।
4 मोआबीतय्सं मिघानया थकालितय्त धाल, "थ्व हुलं झीगु प्यखेरं च्वंपिं फुक्क मनूतय्त ट्वहं नं ख्यलय् च्वंगु वाउँगु घाँय् क्वाप्प नःगु थें क्वाप्प नयाबी।"

उबलय् सिप्पोरया काय् बालाक मोआबया जुजु खः।
5 वं यूफ्रेटिस खुसि लिक्क दुगु थःमनूतय्गु देश पतोरय् च्वंम्ह बओरया काय् बालामयाथाय् थथे धयाः दूतत छ्वत,✡
"मिश्नं वःपिं मनूत वयाः देशया फुक्क थाय् त्वपुइ धुंकल। अले इपिं जिगु हे सिमानाय् वयाः बाय् च्वनाच्वंगु दु।
6 थुकथं झासँ, थुमित सराः बियादिसँ छाय्धाःसा इपिं जि स्वयाः बल्लाः। अथे यानादिल धाःसा सके जिं इमित त्याकाः देशं लिनाछ्वये फइ ला। छिं सुयात आशिष बियादी वयात आशिष लाइ, अले सुयात सराः बियादी वयात सराः लाइ धकाः जिं बालाक स्यू।"
7 मोआब व मिघानयापिं थकालितय्सं जुजुया ल्हातं भुलां ज्याला कयाः बालामयाथाय् वनाः जुजुयागु खँ न्यंकल।
8 बालामं इमित धाल, "थौं चान्हय् थन हे च्वनादिसँ, अले परमप्रभुं जिनापं गथे खँ ल्हानादी व हे जिं छिकपिन्त कने।" अथे जुयाः मोआबी जुजुया मू मनूत व नापं बाय् च्वन।
9 परमेश्वर बालामयाथाय् झायाः न्यनादिल, "छनापं च्वनाच्वंपिं थुपिं मनूत सु खः?"
10 बालामं परमेश्वरयात धाल, "मोआबया जुजु सिप्पोरया काय् बालाकं जिथाय् थ्व खँ छ्वयाहयादीगु दु,
11 'मिश्नं वःपिं मनूत वयाः देशया फुक्क थाय् त्वपुइ धुंकल। छि झायाः जिगु निंतिं इमित सराः बियादिसँ। थथे यानादिल धाःसा सके जिं इपिं नापं ल्वानाः इमित लिनाछ्वये फइ ला।' "
12 परमेश्वरं बालामयात धयादिल, "छ इपिं नापं वने मते। छं इमित सराः बी मते, छाय्धाःसा इपिं आशिष लाःपिं खः।"
13 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां बालाम दनाः बालाकया मू मनूतय्त धाल, "छिपिं थःगु देशय् लिहांझासँ छाय्धाःसा परमप्रभुं जितः छिकपिं नापं वने मते धकाः उजं बियादीगु दु।"
14 अथे जुयाः मोआबीतय् मू मनूत बालाकयाथाय् लिहां वनाः धाल, "बालाम जिपिंलिसें वयेत मानय् मजुल।"
15 अनंलि बालाकं हानं न्हापा स्वयाः यक्व व न्हापा स्वयाः तःधंपिं हाकिमत छ्वल।
16 इमिसं बालामयाथाय् वयाः धाल,
"सिप्पोरया काय् बालाकं थथे धयादी, छि जिथाय् वयेत छुकिं नं मपनेमाः।
17 छाय्धाःसा जिं छितः ततःधंगु सिरपाः बियाः हनेगु यायेा। अले छिं छु धयादी जिं व हे यायेा। अथे जुयाः झासँ थुपिं मनूतय्त जिगु लागिं सराः बियादिसँ।"
18 अले बालामं बालाकया दूततय्त थथे धकाः लिसः बिल, "बालाकं लुँ व वहलं जाःगु वयागु लाय्कू जितः ब्यूसां तबि जिमि परमप्रभु परमेश्वरया उजं चिधंगु वा तःधंगु खँपाखें जि तापाक वने मखु।
19 अथे जुयाः न्हापायापिं थें छिकपिं नं थौं चान्हय् थन हेबाय् च्वनादिसँ, अले परमप्रभुं अज्ज मेगु छु धयादी व जिं सीके फइ।"
20 परमेश्वर व चान्हय् बालामयाथाय् झायाः वयात धयादिल, "थुपिं मनूत छन्त सःतेत वःगुलिं इपिं नापं हुँ, अय्नं जिं छन्त छु छु धाये व हे जक छं या।"

बालामया गधानं न्ववाःगु

21 अले बालामं सुथ न्हापां दनाः थःगु गधाया म्हय् काठी चित, अले मोआबया नायःत नापं वन।
22 व वंगुलिं परमेश्वर तंचायादिल, अले परमप्रभुया दूत वयाः वयागु लँ पनाबिल। व थःगु गधा गयावनाच्वंबलय् वया निम्ह च्यःत नं व नापं दुगु जुयाच्वन।
23 परमप्रभुया दूतयात नांगा तरवार ज्वनाः लँय् दनाच्वंगु गधां खनाः गधा लँ त्वःताः बुँपाखे वन। गधायात लँय् हयेत बालामं वयात दाल।
24 अनंलि निखेंपाखे पखाः दनातःगु निगू दाखक्यबया दथुइयागु चिब्यागु लँपुइ परमप्रभुया दूत दन।

✡ **22:5** २२:५ गन्ती ३१:८; २ पत्र २:१५-१६; यह ११

25 अले परमप्रभुया दूतयात खनाः गधा पःखालय् प्यपुन। थुकथं बालामयागु तुति पःखालं कात। अले वं वयात हानं दाल।
26 अले परमप्रभुया दूत न्ह्यज्यायाः जव खव गन नं फहिले मज्यूगु चिब्यागु थासय् दन।
27 गधा परमप्रभुया दूतयात खनेवं थचक्क फेतुत। बालामं तं पिकयाः थःगु कथिं गधायात दाल।
28 अले परमप्रभुं गधायात नंवाकादिल। वं बालामयात धाल, "जिं छितः छु यानागु दु धकाः छिं जितः स्वकः दायादियागु?"
29 बालामं गधायात धाल, "छं जितः हेस्यात। जिगु ल्हातय् तरवार दुगु जूसा जिं छन्त आः हे स्यानाबीगु।"
30 गधां बालामयात धाल, "छु छिं थौं तक गयावयाच्वनाम्ह गधा जि हे मखु ला? जिं गुबलें छितः थथे यानागु दु ला?"
अले वं धाल, "अथे याःगु मदु।"

परमप्रभुं बालामयात न्हेसुचं बियादीगु

31 अले परमप्रभुं बालामया मिखा चायकादिल। वं नांगा तरवार ल्हातय् ज्वनाः दनाच्वंम्ह परमप्रभुया दूतयात खन, अले छ्यं क्वछुकाः व बँय् भ्वपुल।
32 अले परमप्रभुया दूतं वयात धाल, "छं छाय् थः गधायात स्वकः दायागु? स्व! जि छंगु लँ पनेत वयागु दु, छाय्धाःसा जितः छंगु पहः भिं मता।
33 थ्व गधां जितः खनाः स्वकः जिगु न्ह्याःनं चिला वन। व जिगु न्ह्याःनं चिलामवंगु जूसा जिं धात्थें छन्त स्याये धुन जुइ। गधायात धाःसा मस्यासे त्वःताबी धुन जुइ।"
34 बालामं परमप्रभुया दूतयात धाल, "जिं पाप यानागु दु। छिं जिगु लँ पनेत दनाच्वनादीगु जिं मसिल। अथे जुयाः छितः थ्व मयःसा जि लिहां वने।"
35 परमप्रभुया दूतं बालामयात धाल, "छ थुपिं मनूतनापं हुँ। अय्नं जिं छु छु धाये व हे जक छं धा।" अथे जुयाः बालाम बालाकया नायःत नापं वन।
36 बालाकं बालाम वःगु खँ न्यनाः थःगु देशया यक्व पुर्बय् च्वंगु सिमानाय् लाःगु अर्नोन खुसि सिथय् च्वंगु मोआबया शहरय् वयात नापलाः वन।
37 बालाकं बालामयात धाल, "जिं छितः सःतेत मनूत छ्वया, अय्नं छि छाय् याकनं जिथाय् झायामदीयागु? छु धात्थें जि छितः इज्जत याये बहःम्ह मजू ला?"
38 अले बालामं बालाकयात धाल, "स्वयादिसँ! जि छिथाय् वयागु हे दु। अय्नं छु! जिं न्ह्यागु हे खँ धायेफु धकाः ला? परमेश्वरं जिगु म्हुतुइ छु तयादिल व हे जक जिं धायेफु।"
39 बालाम बालाक नापं किर्यत-हुसोतय् वन।
40 अन हे बालाकं द्वहं व फै बां बियाः बालाम अले व नापं वःपिं नायःतय्त नं छुं बिल।
41 कन्हय् सुथय् बालाकं बालामयात बमोत-बालया च्वकाय् ब्वना यंकल। अनं बालामं इस्राएलीतय् छाउनीया छुं ब्व खन।

23

बालामया न्हापांगु सुवाःया वचन

1 बालामं बालाकयात धाल, "जिगु निंतिं थन न्हयग् वेदी दयकादिसँ, अले न्हयम्ह द्वहं व न्हयम्ह भ्याःचा नं तयार यानादिसँ।"
2 बालामं धाःथें बालाकं यात, अले इमिसं वेदी पतिकं छम्ह छम्ह द्वहं व छम्ह छम्ह भ्याःचा छाल।
3 अले बालामं बालाकयात धाल, "छि थःगु होमबलिया न्ह्याःने दनादिसँ। जि भचा उखे वने। जितः नापलायेत परमप्रभु झायादी ला! वयकलं जितः छु क्यनादी व जिं छितः धाये।" उकिं व याकःचा हे बाझःगु डाँडाय् थहां वन।
4 परमेश्वरं बालामयात नापलानादिल। बालामं वयकःयात धाल, "जिं न्हयग् वेदी दयकागु दु। वेदी पतिकं छम्ह छम्ह द्वहंचा व भ्याःचा छायागु दु।"
5 परमप्रभुं बालामया म्हुतुइ वचन तयादिल, अले धयादिल, "बालामयाथाय् लिहां वनाः छं धायेमाःगु खँ थ्व हे खः।"
6 अले व लिहां वन। वं बालाक व मोआबया फुक्क नायःत थःगु होमबलिया लिक्क दनाच्वंगु खन।
7 अले बालामं इमित थुकथं ईश्वरवाणी बिल,
"झासँ, जिगु निंतिं याकूबयात सराः बियादिसँ!
इस्राएलयात ख्याच्वः बियादिसँ! धकाः
मोआबया जुजु बालाकं
जितः अरामया पुर्बया डाँडांनिसें हल।
8 परमेश्वरं सराः बियामदीपिन्त
जिं गथे यानाः सराः बीगु?

परमप्रभुं ब्वःबियामदीपिन्त
जिं गथे यानाः ब्वःबियेगु?
9 ततःग्वःगु ल्वहं च्वकां जिं इमित खना
ततःजाःगु गुँच्वकां जिं इमित स्वया।
इपिं ला अलग च्वनीगु जाति खः।
इमिसं थःपिन्त मेपिं स्वयाः अलग स्वइगु।
10 याकूबया धू थें ग्वाः ग्वाः दुपिं सन्तानयात
सुनां ल्याः खाये फइ?
प्यब्वय् छब्व जक इस्राएलीतय्त नं
सुनां ल्याः खाये फइ?
जि धर्मीम्ह मनू थें सिनावने दयेमा!
जिगु जीवन नं इमिगु थें फुनावने मा!"
11 अले बालाकं बालामयात धाल, "छिं जितः छु यानादियागु? जिं छितः जिमि शत्रुतय्त सराः बीत सःतागु खः। छिं ला
इमित छुं मयासें आशिष बियादिल।"
12 वं लिसः बिल, "परमप्रभुं जिगु म्हुतुइ छु तयादिल व हे नवाये म्वाः ला?"

बालामया निगूगु सुवाःया वचन
13 अले बालाकं वयात धाल, "जिनापं मेथाय् झासँ। अनं इपिं मध्ये गुलि गुलिसित जक खनी। छिं इमित जक जूसां जिगु
निंतिं सराः बियादिसँ।"
14 बालाकं वयात पिसगाया च्वकाय् च्वंगु सोफीम धाःगु माथंवंगु थासय् यंकल। वं अन नं न्हय्ग् वेदी दय्काः वेदी पतिकं
छम्ह छम्ह द्वहं व छम्ह छम्ह भ्याःचा छाल।
15 बालामं बालाकयात धाल, "जि परमप्रभुयात नापलाःवनेबलय् छि थन हे थःगु होमबलि नापं दनाच्वनादिसँ।"
16 परमप्रभुं बाला मयात नापलानादिल। अले वयागु म्हुतुइ वचन तयाः थथे धयादिल, "बालाकयाथाय् लिहां हुँ अले वयात
थथे धा।"
17 अले व बालाकयाथाय् लिहां वन। बालाक व मोआबया नायःत थःगु होमबलिया न्ह्याःने दनाच्वन। बालाकं आय्बुयाः
न्यन, "परमप्रभुं छु धयादीगु दु?"
18 अले बालामं थ्व वचन धाल,
"अय् बालाक दँ, अले न्यँ!
अय् सिप्पोरया काय, जिगु खँ न्यँ!
19 परमेश्वर मनू थें मखु, मखुगु खँ ल्हायेत,
वय्कः मनू मखु, थःगु मन हिलेत।
वय्कलं धयादीगु खँ गुबलें मजूगु दु ला?
वय्कलं बचं बियाः छु व पूवंकामदी ला?
20 जितः ला आशिष बीगु उजं बियादीगु दु।
वय्कलं इमित आशिष बियादीगु दु।
उकिं जिं उकिया अःखः याये मफु।
21 याकूबय् छुं मभिंगु खने मदु।
अले इस्राएलय् छुं दुःख खने मदु।
परमप्रभु इमि परमेश्वर इपिं नापं दी,
इमिसं इमि जुजुया जय जुझमा धकाः च्वय्काच्वंगु दु।
22 परमेश्वरं इमित मिश्रं पित हयादीगु दु।
इमिगु बल जंगली द्वहंयागु थें च्वँ।
23 याकूबयात छुं सरापं नं थी फइ मखु,
छुं जादुं नं इस्राएलयात छुं याये फइ मखु।
आः याकूब व इस्राएलया बारे थथे धाइ,
'परमेश्वरं छु यानादिल व स्व!'
24 इपिं मिसाम्ह सिंह थें दनी,

अले हय्क्कायेत्यंम्ह सिंह थें दनी।
थःगु शिकार मस्यातले,
अले वयागु हि मत्वंतले व सुम्क च्वनी मखु।"
25 अले बालाकं बालामयात तमं धाल, "इमित सराः बीगु मखुसा आशिष नं बियादी मते!"
26 बालामं बालाकयात धाल, "परमप्रभुं जितः छु धयादीगु खः जिं व हे यायेमाः धकाः धयागु मखु ला?"

बालामया स्वंगूगु सुवाःया वचन

27 अले बालाकं बालामयात धाल, "झासँ, आः जिं छितः मेथाय् यंके। अनं ला परमेश्वरं छितः इमित सराः बीके बी ला?"
28 अले बालाकं बालामयात पोर पर्वतया च्वकाय् यंकल। अनं मरुभूमि खने दु।
29 बालामं बालाकयात धाल, "जिगु निंतिं थन न्हय्गू वेदी दय्काः न्हय्म्ह द्वहं व न्हय्म्ह भ्याःचा तयार यानादिसँ।"
30 बालाकं बालामं धाःथें यानाः वेदी पतिकं छम्ह छम्ह द्वहं व छम्ह छम्ह भ्याःचा छाल।

24

1 परमप्रभुं इस्राएलीतय्त आशिष बीगु मनंतुनादीगु खँ थुयाः बालामं न्हापालिपा थें तन्त्रमन्त्र यायेगु त्वःताः थःगु ख्वाः मरुभूमिपाखे फस्वय्कल।
2 वं इस्राएलीतय्त कुल कुल जुयाः च्वनाच्वंगु खन। अले परमेश्वरयागु आत्मा वयाके वल।
3 अले वं परमेश्वरयागु थ्व वचन नवात,
"थ्व बओरया काय् बालामया अगमवाणी खः,
मिखां बांलाक खंके फुम्ह मनूया अगमवाणी,
4 परमेश्वरं धाःगु वचन न्यने फुम्ह
दक्वसिबय् बल्लाःम्हपाखें दर्शन काये फुम्ह,
अले मिखा चाय्काः बँय् भ्वपुइम्ह मनूया अगमवाणी।
5 हे याकूब, छिमिगु पाल गुलि बांलाः!
हे इस्राएल, छिमिगु छेँ गुलि यइपुसे च्वं!
6 ब्यासित तापाक्क न्यनावनाच्वंगु थें
खुसि सिथय् च्वंगु क्यब थें
परमप्रभुं पिनादीगु कुनुस्वां थें
अले खुसि सिथय् च्वंगु देवदारुया सिमा थें,
7 इमिगु घलं लः भय्बियावइ,
इमिसं प्यूगु पुसायात माक्व लः दइ।
इमि जुजु अगाग स्वयाः नं तःधं जुइ,
इमिगु राज्य अज्ज तःधनावनी।
8 परमेश्वरं इमित मिश्र देशं पित ब्वनाहल।
इमिगु बल जंगली द्वहं थें च्वं।
इमिसं थः शत्रुतय्त नुनाछ्वइ,
अले इमिगु क्वँय् चुंचुं यानाबी,
अले वाणं इमित सुयाबी।
9 इपिं सिंहं थें फ्यतुनाच्वनी,✡
मिसाम्ह सिंहयात थें इमित सुनां थने फइ?
इमित आशिष ब्यूपिन्त आशिष लाइ,
इमित सराः ब्यूपिन्त सराः लाइ।"
10 बालाम खनाः बालाक तंम्वल। वं ल्हाः म्हुछ्यानाः बालामयात धाल, "जिं छितः जिमि शत्रुतय्त सराः बीत सःतागु खः, छिं ला इमित स्वकः स्वकः आशिष बियादिल।
11 आः छि थनं लिहां झासँ! जिं छितः सिरपाः बी धकाः हयागु खः। परमप्रभुं छितः सिरपाः बीत पनादिल।"
12 बालामं बालाकयात धाल, "छिं जिथाय् छवयाहयादीपिं दूतयत जिं थथे धयागु मखु ला?

✡ **24:9** २४:९ उत १२:३; ४९:९

13 ‘बालाकं जितः लुँ व वहलं जाःगु थःगु लायकू ब्यूसां परमप्रभुया उजं त्वःताः जिं थःयसें भिं मभिं छुं नं याये मफु। परमप्रभुं
छु धयादिल व हे जक जिं धाये फइ।’
14 आः जि थः मनूतय्थाय् लिहां वनेत्यना। वने न्ह्यः जिं छितः इस्राएलीतय्सं छिकपिनि मनूतय्त लिपा छु याइतिनि धकाः
कनाथके।”

बालामया प्यंगूगु सुवाःया वचन

15 अले वं परमेश्वरयागु थ्व वचन नवात,
“थ्व बओरया काय् बालामया अगमवाणी खः,
मिखां बांलाक खंके फुम्ह मनूया अगमवाणी,
16 परमेश्वरं धाःगु वचन न्यने फुम्ह
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरपाखें वःगु वचन न्यने फुम्ह।
दक्वसिबय् बल्लाःम्हपाखें दर्शन काये फुम्ह
अले मिखा चायकाः बँय् भ्वपुइम्ह मनूया अगमवाणी।
17 जिं वय्कःयात स्वये, तर आः थत्थें ला मखु।
जिं वय्कःयात खंके, तर लिक्क हे ला मखु।
याकूबं छगः नगु त्वइ,
इस्राएलं छगू राजदण्ड पिहां वइ।
वय्कलं मोआबया छ्यं तछ्यानादी।
शेथया सन्तानयात नाश यानाबी।
18 एदोमयात त्याकाकाइ।
वया शत्रु सेइरयात नं त्याकाकाइ।
इस्राएल झन झन बल्लानावइ।
19 याकूबपाखें छम्ह शासक पिहां वइ
अले वं अन च्वंपिं बचय् जूपिं छम्ह छम्हय्सित नाश याइ।”

बालामं मेमेगु जातिया बारे अगमवाणी याःगु

20 बालामं अमालेकीतपाखे स्वयाः थुकथं थःगु वचन नवात,
“अमालेक दक्वसिबय् तःधंगु जाति खः।
तर नाश जुयाः थुपिं फुनावनी।”
21 अले वं केनीतपाखे स्वयाः थुकथं वचन नवात,
“छिपिं बल्लाक च्वनाच्वंगु दु,
छिमिगु स्वँ ल्वहँतय् दय्कातःगु दु।
22 तर अश्शूरीतय्सं छिमित ज्वना यंकीबलय्,
छिपिं केनीत भज्यंक स्यनावनी।”
23 वं थःगु वचन थथे धकाः नवात,
“हाय, परमेश्वरं थथे यानादीबलय् सु जक ल्यनी?
24 कित्तीमया सिथं जहाजत वइ,
उमिसं अश्शूर व एबेरयात हमला याइ,
तर इपिं नं न्हनावनी।”
25 अनंलि बालाम थःगु छेँय् लिहां वन। बालाक नं थःगु लँ लिनावन।

25

पोरया बालघःयात पुजा याःगु

1 इस्राएलीत शित्तीमय् च्वनाच्वंबलय् इमिसं मोआबया म्ह्यायपिं नापं व्यभिचार याना हल।
2 इपिं मिस्तय्सं इमित थः घःतय्त बां बीगु नखःबलय् सःतल। मिजंतय्सं भ्वय् नयाः इमि घःतय्त पुजायात।
3 थुकथं इस्राएलीतय्सं पोरया बालघःया पुजाय् ब्वति काल। अले इस्राएलीतलिसें परमप्रभु तंचायादिल।
4 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थुपिं मनूतय् सकल नायःतय्त ज्वँ! अले परमप्रभुया ग्यानपुसे च्वंगु तं इस्राएलीतपाखें
चिलावनेमा धकाः परमप्रभुया न्ह्यःने इमित सकसिनं खंक सुयाः स्यानाब्यु।”

5 मोशां इस्राएल्यापिं न्यायाधीशतय्त धाल, "छिपिं छम्ह छम्हय्सिनं पोरया बालघःयात पुजाय् ब्वति काःपिं थः सकल मनूतय्त स्यायेमाः।"
6 इस्राएलीत नापलायेगु पालया ध्वाखाय् ख्वयाच्वंबलय् हे छम्ह मनुखं मोशा व इस्राएलया फुक्क खलःया न्ह्यःने छम्ह मिघानी मिसायात थःगु छेँजःपिन्थाय् हल।
7 व खनाः एलाजारया काय् पुजाहारी हारूनया छय् पीनहासं खलःया दथुं दनाः थःगु ल्हातय् भाला काल।
8 अले व मिजंया ल्यूल्यू पाल दुने दुहां वनाः वयागु व मिसायागु प्वाथय् निम्हय्सितं छकलं पिचायकः भालां सुयाबिल। अनंलि इस्राएलीतय् दथुइ वःगु महामारी चिला वन।
9 उगु महामारीइ २४,००० म्ह मनूत सिनावन।
10 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
11 "एलाजारया काय्, हारून पुजाहारीया छय् पीनहासं उकिं यानाः जिगु तंयात इस्राएलीतपाखें फहिका बिल, छाय्धाःसा वयात इमिगु दथुइ जितः थें हे जोश वल। थुकथं थःगु जोशं जिं इमित नाश मयाना।
12 अथे जुयाः जिं वलिसें जिगु शान्तिया बाचा ची धकाः धा।
13 थ्व बाचाय् जिं वयात व वया सन्तानयात न्ह्याबलेंया लागिं पुजाहारी जुयाः ज्या यायेगु अधिकार बी। छाय्धाःसा परमेश्वरया लागिं वं नुगः मुइकल, अले इस्राएलीतय्गु निंतिं प्रायश्चित यात।"
14 व मिघानी मिसानापं स्याःम्ह मनूया नां जिम्री खः, जिम्री साल्पूया काय् व शिमियोनया कुलया छगू छेँजःया नायः खः।
15 अले व स्याःम्ह मिघानी मिसाया नां कोजबी खः, व मिघानया छेँजःया कुलनायः सूरया म्ह्याय् खः।
16 हानं परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
17 "मिघानीतय्त हमला यानाः नाश या।
18 छाय्धाःसा पोरया हुनिं महामारी वःबलय् अले पोरया घटना व कोजबीया हुनिं छिमित ध्वंलाबलय् इमिसं छिमित हमला यात। कोजबी मिघानी नायःया म्ह्याय् व पोरया महामारी वःबलय् स्याःम्ह खः।"

26

निक्वः खुसी मनूत ल्याः खाःगु*

1 महामारी दी धुंकाः परमप्रभुं मोशा व हारून पुजाहारीया काय् एलाजारयात थथे धयादिल,✡
2 "इस्राएलया फुक्क खलःपाखें निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं लडाइँलय् वनेफुपिं मनूतय्त इमि थथःपिनि परिवारकथं ल्याःखा।"
3 अले मोशा व एलाजार पुजाहारी यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसि सिथय् मोआबया ख्यलय् इमित मुंकाः थथे धाल,
4 "परमेश्वरं मोशायात उजं बियादी थें निइदँ व वस्वयां च्वय्यापिं मनूत ल्याःखा!"
मिश्रं पिहांवःपिं इस्राएलीतय् सन्तान थुपिं हे खः।
5 इस्राएलया तःधिकःम्ह काय् स्बेनया सन्तान –
हानोकपाखें हानोकीतय् वंश,
पल्लुपाखें पल्लुईतय् वंश,
6 हेस्रोनपाखें हेस्रोनीतय् वंश,
कर्मीपाखें कर्मीतय् वंश दत।
7 स्बेनीया वंश थुपिं हे खः – इमि ल्याःखाःपिं मनूत ४३,७३० म्ह दु।

8 पल्लुया काय् एलीआब खः।
9 एलीआबया कायपिं नमूएल, दातान व अबीराम खः। दातान व अबीराम कोरहया पुचःनापं मिलय् जुयाः, मोशा व हारूनलिसे परमप्रभुया विरोध याःबलय् हाः वःपिं खलःया ल्ययातःपिं नायःत खः।✡
10 पृथ्वी थःगु म्हतु चायकाः इमित कोरह नापं हे नुनाछ्वःगु खः। कोरहया पुचःयापिं २५० म्ह मनूतय्त नं मिं नाश यात। अथे जुयाः इपिं छगू छुमां जुल।
11 कोरहया कायपिं धाःसा मसी।

12 शिमियोनया सन्तान इमिगु वंशकथं थथे दु –
नमूएलपाखें नमूएलीया वंश,

---

* **26:** २६:१ थ्व गन्ती १:१-४६ पदय् खंकेफु छाय्धाःसा पुलांपिं मनूत मिश्र त्वःता वयाः पिइदँ तक मस्भूमिइ चाचाहिलाः जूबलय् सी धुंकूगु खः। ✡ **26:1** २६:१-५१ गन्ती १:१-४६ ✡ **26:9** २६:९ गन्ती १६:१-३५

यामीनपाखें यामीनीतय् वंश,
याकीनपाखें याकीनीतय् वंश,
13 जेरहपाखें जेरहातीतय् वंश,
शौलपाखें शौलीतय् वंश,
14 शिमियोनया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत २२,२०० म्ह दु।
15 गादया सन्तान इमि वंशकथं थथे दु –
सेफोनपाखें सेफोनीतय् वंश,
हाग्यीपाखें हाग्यीतय् वंश,
शूनीपाखें शूनीतय् वंश,
16 ओजनीपाखें ओजनीतय् वंश,
एरीपाखें एरीतय् वंश,
17 अरोदीपाखें अरोदीतय् वंश,
अरेलीपाखें अरेलीतय् वंश दत।
18 गादया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ४०,५०० म्ह दु।
19 एर् व ओनान यहूदाया काय्पिं खः। तर इपिं कनान देशय् दुबलय् हे सित।✡
20 यहूदाया सन्तान वंशकथं थथे दु –
शेलाहपाखें शेलानीतय् वंश,
फारेसपाखें फारेसीतय् वंश,
जेरहपाखें जेरहातीतय् वंश दत।
21 फारेसया सन्तान थथे दु –
हेस्रोनपाखें हेस्रोनीतय् वंश,
हामूलपाखें हामूलीतय् वंश दत।
22 यहूदाया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ७६,५०० म्ह दु।
23 इस्साखारया सन्तान वंशकथं थथे दु –
तोलापाखें तोलाहीतय् वंश,
पुवापाखें पुवातीतय् वंश,
24 याशूबपाखें याशूबीतय् वंश,
शिम्रोनपाखें शिम्रोनीतय् वंश दत।
25 इस्साखारया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ६४,३०० म्ह दु।
26 जबूलूनया सन्तान वंशकथं थथे दु –
सेरेदपाखें सेरेदीतय् वंश,
एलोनपाखें एलोनीतय् वंश,
यहलेलपाखें यहलेलीतय् वंश दत।
27 जबूलूनया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ६०,५०० म्ह दु।
28 योसेफया सन्तान, मनश्शे व एफ्राइमया सन्तान वंशकथं थथे दु –
29 मनश्शेया सन्तान –
माकीरपाखें माकीरीतय् वंश।
माकीरया काय् गिलादपाखें गिलादीतय् वंश।
30 गिलादया सन्तान थुपिं हे खः
ईएजेरपाखें ईएजेरीतय् वंश,
हेलेकपाखें हेलेकीतय् वंश दत।
31 अस्रीएलपाखें अस्रीएलीतय् वंश,
शकेमपाखें शकेमीतय् वंश,
32 शमीदापाखें शमीदीतय् वंश,
हेपेरपाखें हेपेरीतय् वंश दत।

✡ **26:19** २६:१९ उत ३८:१-१०

33 हेपेरया काय् सलोफादया सुं काय् मदु, म्ह्याय्पिं जक दु। सलोफादया म्ह्याय्पिनिगु नां महला, नोअहा, होग्ला, मिल्का
व तिर्सा खः।
34 मनश्शेया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ५२,७०० म्ह दु।
35 एफ्राइमया सन्तान वंशकथं थथे दु –
शूतेलहपाखें शूतेलहीतय् वंश,
बेकेरपाखें बेकेरीतय् वंश,
तहनपाखें तहनीतय् वंश दत।
36 शूतेलहया सन्तान थथे दु –
एरानपाखें एरानीतय् वंश दत।
37 एफ्राइमया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मिजंत ३२,५०० म्ह दु।
योसेफया सन्तान वंशकथं थुपिं हे खः।
38 बेन्यामीनया सन्तान वंशकथं थथे दु –
बेलापाखें बेलाहीतय् वंश,
अश्बेलपाखें अश्बेलीतय् वंश,
अहीरामपाखें अहीरामीतय् वंश दत।
39 शूपामपाखें शूपामीतय् वंश,
हूपामपाखें हूपामीतय् वंश दत।
40 बेलाया सन्तान थथे दु –
आर्दपाखें आर्दीतय् वंश,
नामानपाखें नामानीतय् वंश दत।
41 बेन्यामीनया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ४५,६०० म्ह दु।
42 दानया सन्तान वंशकथं थथे दु –
शूहामपाखें शूहामीतय् वंश दत।
दानया वंश थुपिं हे खः।
43 थुपिं सकल शूहामीतय् वंश खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ६४,४०० म्ह दु।

44 आशेरया सन्तान वंशकथं थथे दु –
यिम्नापाखें यिम्नीतय् वंश,
यिश्वीपाखें यिश्वीतय् वंश,
बरीआपाखें बरीअतीतय् वंश दत।
45 अले बरीआया सन्तान थथे दु –
हेबेरपाखें हेबेरीतय् वंश,
मल्कीएलपाखें मल्कीएलीतय् वंश दत।
46 आशेरया म्ह्याय्या नां सेरह खः।
47 आशेरया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मनूत ५३,४०० म्ह दु।
48 नप्तालीया सन्तान वंशकथं थथे दु –
यहसीलपाखें यहसीलीतय् वंश,
गुनीपाखें गुनीतय् वंश,
49 येसेरपाखें येसेरीतय् वंश,
शिल्लेमपाखें शिल्लेमीतय् वंश दत।
50 नप्तालीया वंश थुपिं हे खः। इमि ल्याःखाःपिं मिजंत ४५,४०० म्ह दु।
51 इस्राएलया मुक्क ल्याःखाःपिं मिजं मनूत ६,०१,७३० म्ह दु।
52 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
53 “थुपिं पुर्खातय्त देश सर्बयया निंति इमिगु नांया ल्याःकथं इनाब्यु।

✡ **26:52** २६:५२-५६ गन्ती ३४:१३; यहो १४:१-२

54 तःधंगु पुचःयात तःधंगु सर्बय अले चिधंगु पुचःयात चिधंगु सर्बय ब्यु। फुक्कसित इमिगु थःगु सर्बय धलखय् दुथ्याःगु
ल्याःकथं बीमाः।
55 देश गोला तयाः इनाकायेमाः। फुक्क पुचःतय्त दइगु अंश इमिगु पुर्खायागु कुलया नांकथं जुइमाः।
56 तःधंगु पुचः जूसां चिधंगु पुचः जूसां इमिगु थथःगु सर्बय गोला तयाः इनाब्यु।"
57 थथःगु वंशकथं ल्याःखाःपिं लेवीया सन्तानत थथे दु –

गेर्शोनपाखें गेर्शोनीतय् वंश,
कहातपाखें कहातीतय् वंश,
मरारीपाखें मरारीतय् वंश दत।

58 लेवीया कुलया वंशत थथे दु –

लिब्नीतय् वंश, हेब्रोनीतय् वंश,
महलीतय् वंश, मूशीतय् वंश,
कोरहीतय् वंश।

कहात अम्रामया पुर्खा खः।
59 अम्रामया कलाःया नां लेवीया सन्तान योकेबेद खः। व लेवी कुलपाखें मिश्र देशय् बूम्ह खः। वं अम्रामपाखें हारून, मोशा
व छम्ह म्ह्याय् मरियमयात बुइकल।
60 नादाब, अबीहू, एलाजार व ईतामारया बौ हारून खः।✡
61 नादाब व अबीहू धाःसा परमप्रभुया न्ह्याःने छाये मत्यःगु मि छाःबलय् सिनावन।✡
62 लच्छि व लच्छिं च्वय्यापिं लेवी मिजंतय्गु ल्याः २३,००० म्ह दु। इमित मेपिं इस्राएलीतलिसें ल्याः मखा, छाय्धाःसा
इमित इस्राएलीतय्गु दथुइ छुं सर्बय ब्यूगु मदु।
63 मोशा व एलाजार पुजाहारीपाखें ल्याःखाःपिं थुपिं हे खः। इमिसं इस्राएलीतय्त यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसिया सिथय्
मोआबया ख्यलय् ल्याः खाःगु खः।
64 मोशा व पुजाहारी हारूनं सीनैया मरूभूमिइ ल्याःखाःपिं छम्ह नं अन मदु।
65 परमप्रभुं उपिं इस्राएलीतय्त मरूभूमिइ धात्थें सिनावनी धकाः धयादीगु खः। अथे जुयाः यपुन्नेया काय् कालेब व नूनया
काय् यहोशू बाहेक उपिं मध्ये छम्ह नं मिजं म्वानामच्वं। ✡

27

सलोफादया म्ह्याय्पिं

1 सलोफाद हेपेरया काय् खः। हेपेर गिलादया काय् खः। गिलाद माकीरया काय् खः। माकीर मनश्शेया काय् खः, मनश्शे
योसेफया काय् खः। सलोफादया न्याम्ह म्ह्याय्पिं दु। इमिगु नां महला, नोअहा, होग्ला, मिल्का व तिर्सा खः।
2 इपिं वयाः नापलायेगु पालया ध्वाखाय् मोशा, एलाजार पुजाहारी, नायःत व फुक्क खलःया न्ह्याःने दनाः थथे धाल,
3 "जिमि बौ मरूभूमिइ सित। वय्कः परमप्रभुयागु विरोधय् दंम्ह कोरहया पुचलय् मदु। वय्कः थःगु हे पापया हुनिं सित,
अले वय्कःया काय्पिं नं मदु।
4 काय् मदुगुलि जिमि बौया नां थःगु वंशपाखें छाय् न्हंकाछ्वयेगु? जिमि बौया थःथितिपिं नापं जिमित नं सम्पत्ति बियादिसँ।"
5 इमिगु थ्व खँ मोशां परमप्रभुयाथाय् हल।
6 परमप्रभुं वयात थथे धयादिल,
7 "सलोफादया म्ह्याय्पिन्सं पिकाःगु खँ पाय्छि जू। छं इमित इमि बौया थःथितिपिं नापं सर्बयकथं सर्बय बीमाः। छं इमिगु
ल्हातय् इमि बौयागु सर्बय लःल्हानाब्यु।✡
8 "छं इस्राएलीतय्त थथे धा, 'सुं मनु काय् मदय्क सिनावन धाःसा वयागु सर्बय वया म्ह्याय्यागु हे जुइ।
9 वया सुं म्ह्याय् नं मदुसा वयागु सर्बय वया दाजुकिजापिन्त बीमाः।
10 वया दाजुकिजापिं मदुसा वयागु सर्बय वया बौया दाजुकिजापिन्त बीमाः।
11 वया बौया सुं दाजुकिजा नं मदुसा वयागु सर्बय वया वंशय् दकलय् सतिक थःलाःम्हय्सित ब्यु। अले वं उकियात थःगु
यायेमाः। परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें थ्व इस्राएलीतय्गु निंतिं न्याययागु नियम जुइ।' "

✡ **26:60** २६:६० गन्ती ३:२ ✡ **26:61** २६:६१ लेवी १०:१-२; गन्ती ३:४ ✡ **26:65** २६:६५ गन्ती १४:२६-३५ ✡ **27:7** २७:७ गन्ती ३६:२

मोशाया थासय् यहोशूयात ल्ययादीगु व्य ३१.१-८

12 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छ थ्व अबीराम गुँइवलय् थहां हुँ। छं अनं जिं इस्राएल्तीयत् बियागु देश स्व।✡
13 छं व स्वये धुंकाः छ नं छिमि दाजु हारून थें सिनाः थः पुर्खानापं मिलय् जू वनी।
14 छायधाःसा छिपिं निम्ह्यसिनं जीनया मरुभूमिइ जिगु आज्ञाया विरोधय् विद्रोह यात। सकल इस्राएलया मनूतय्सं लःया निंतिं विद्रोह याःबलय् छिमिसं इमित जिगु पवित्रता क्यने मफुत।” (थ्व जीनया मरुभूमिइ मेरीबा कादेशया लखय् जूगु खः।)✡
15 अले मोशां परमप्रभुयात धाल,
16 “फुक्क प्राणीतयत् सासः बियादीम्ह परमप्रभु परमेश्वरपाखें हे थ्व खलःया च्वय् छम्ह नायः ल्ययादिसँ!
17 व इमिगु न्ह्याः न्ह्यः पिहां वनीम्ह व दुहां वइम्ह जुइमा, वं न्ह्यलुवाः जुयाः इमित यंकी, अले इमित दुने हइ। थुकथं परमप्रभुया मनूत जवाः मदुपिं फै थें जुइ मखु।✡”
18 परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “थज्याःगु आत्मा दुम्ह नूनया काय् यहोशूयात कयाः छं वयागु छेनय् थःगु ल्हाः ति।✡
19 अले वयात एलाजार पुजाहारी व फुक्क खलःया न्ह्याःने थ्वँ। इमिगु मिखाया न्ह्याःने हे वयात थ्व ज्या ब्यु।
20 इस्राएलया फुक्क खलकं वयात मानय् यायेमाः धकाः छं वयात छंगु छुं अधिकार ब्यु।
21 यहोशू पुजाहारी एलाजारया न्ह्याःने दनेगु यायेमाः, एलाजारं वयागु निंतिं परमप्रभुयाके ऊरीमपाखें फैसला न्यनेगु यायेमाः। यहोशूयागु हे उजंकथं फुक्क इस्राएलीत व नापं हे वयेगु व वनेगु यायेमाः।✡”
22 थथे परमप्रभुं उजं बियादीकथं मोशां यात। वं यहोशूयात कयाः एलाजार पुजाहारी व फुक्क खलःया न्ह्याःने थन।
23 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें वं थःगु ल्हाः यहोशूया छेनय् तल अले वयात मनूतय् नायः जुइगु जिम्मा बिल।✡

28

न्हियान्हिथं छायेमाःगु होमबलि प्रस २९.३८-४६

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतयत् थथे धकाः उजं ब्यु, ‘जितः लय्तायकीगु नस्वाःगु विशेष देछा क्वःछीगु इलय् छायेत छिमिसं लुमंकि।’
3 “छं इमित थथे धा, ‘छिमिसं परमप्रभुया निंतिं छायेमाःगु विशेष देछा थ्व हे खः – निम्ह दच्छि दुपिं खू मदुपिं भ्याःचा न्हियान्हिथंया होमबलिकथं न्हि न्हि छायेमाः।
4 छम्ह भ्याःचा सुथय् अले मेम्ह सन्ध्याकाः इलय् छायेमाः।
5 अन्नबलियात छगू हीनया प्यब्वय् छब्व भिंगु जैतून चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं छायेमाः।
6 थ्व सीनै पर्वतय् थापं याःगु न्ह्याबलेंया होमबलि खः। थ्व परमप्रभुयात लय्तायकीगु विशेष देछा नस्वाःगु होमबलि खः।
7 न्हियान्हिथं न्हापांम्ह बां बीगु भ्याःचानापं त्वँसाबलिकथं छगू हीनया प्यब्वय् छब्व दाखमध वेदीइ छायेमाः। थ्व त्वँसाबलि नापलायेगु पालया चुकय् च्वंगु वेदीइ परमप्रभुया निंतिं प्वंकेमाः।
8 सन्ध्याकाः इलय् मेम्ह भ्याःचायात सुथय् थें अन्नबलि व त्वँसाबलि नाप छायेमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाःगु विशेष देछा खः।

विश्रामबार पतिकं छायेमाःगु होमबलि

9 “ ‘विश्रामबार खुन्हु निम्ह दच्छि दुपिं खू मदुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा व उकी माःगु त्वँसाबलि व चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुंया अन्नबलि नं छायेमाः।
10 न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि व त्वँसाबलि बाहेक विश्रामबार पतिकं छाइगु होमबलि थ्व हे खः।

अमाइ पतिकं छायेमाःगु होमबलि

11 “ ‘लायागु न्हापां खुन्हु छिमिसं परमप्रभुयात होमबलिया निंतिं निम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व दच्छि दुपिं न्हय्म्ह चिधिकःपिं भ्याःचा छायेमाः। थुपिं खू मदुपिं जुइमाः।
12 छम्ह छम्ह द्वहंचानापं माःगु अन्नबलि थ्व जुइमाः – चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं। भ्याःचानापं माःगु अन्नबलि थ्व जुइमाः, चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुं
13 अले छम्ह छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचानापं माःगु अन्नबलि थ्व जुइमाः, चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं छायेमाः। थ्व परमप्रभुयात यःगु नस्वाःगु विशेष देछा, होमबलिया देछा खः।

✡ **27:12** २७:१२-१४ व्य ३:२३-२७; ३२:४८-५२ ✡ **27:14** २७:१४ गन्ती २०:१२-१३ ✡ **27:17** २७:१७ १ राज २२:१७; इज ३४:५; मत्ती ९:३६; मर्क ६:३४
✡ **27:18** २७:१८-२३ प्रस २४:१३; व्य ३१:१-८ ✡ **27:21** २७:२१ प्रस २८:३०; १ शमू १४:४१; २८:६ ✡ **27:23** २७:२३ व्य ३१:२३

14 बां नाप माःगु त्वँसाबलि थथे जुइमाः, छम्ह छम्ह द्वहंचा नापं बच्छि हीन, भ्याःचानापं छगू हीनया स्वब्वय् छब्व, अले छम्ह छम्ह भ्याःचानापं छगू हीनया प्यब्वय् छब्व दाखमघ छायेमाः। अमाइखुन्हु पतिकं छायेमाःगु होमबलि थ्व हे खः।
15 होमबलि व त्वँसाबलि बाहेक शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं दुगुचा छम्ह नं छायेमाः।

छुत्काराया नखः

लेवी २३:५-१४

16 “ ‘न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु दुखुन्हु परमप्रभुया छुत्काराया नखः हनेमाः।✡
17 व लाया झिंन्यान्हुनिसें छवाः तक सोडा मतःगु मरिया नखः हनेगु यायेमाः। व नखःबलय् न्हय्न्हु तक सोडा मतःगु मरि नयेमाः।
18 न्हापां खुन्हु पवित्र मुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं हे न्हिज्या याये मते।
19 परमप्रभुयात विशेष देछाया निंतिं निम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा अले न्हय्म्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा होमबलिकथं छायेमाः। थुपिं फुक्क खु मदुपिं जुइमाः।
20 इमिगु अन्नबलिया निंतिं छम्ह छम्ह द्वहंचा नापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं, भ्याःचानापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुं हयेमाः।
21 अले न्हय्म्ह भ्याःचानापं छम्ह पतिकं चिकं ल्नातःगु छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं नं छायेमाः।
22 नापं छिमिगु प्रायश्चित यायेत छम्ह दुगुचा नं पापबलि यानाः छायेमाः।
23 थ्व सोडा मतःगु मरिया नखःबलय् थ्व सुथया न्ह्याबलेंया होमबलि बाहेक छायेमाः।
24 थुकथं न्हियान्हिथं छिमिसं नखःबलय् न्हय्न्हु तक हे परमप्रभुया निंतिं नस्वाःकथं विशेष देछा छायेमाः। थुपिं धाःसा न्हियान्हिथंया होमबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
25 अले न्हय्न्हु खुन्हु छिमिगु छगू पवित्र मुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छुं हे न्हिज्या याये मते।

सामाज्याया नखः

लेवी २३:१५-२२

26 “ ‘सामाज्याया नखःया न्हापांगु दिखुन्हु, छिमिसं थःगु बुँइ सःगु बालीया न्हापांगु छ्व परमप्रभुयात छायेबलय् छिमिगु छगू पवित्र मुँज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं हे ज्या याये मते।✡
27 छिमिसं परमप्रभुयात लय्ताय्कीगु नस्वाःगु होमबलिकथं निम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व दच्छि दुपिं न्हय्म्ह भ्याःचा छायेमाः।
28 अन्नबलिया निंतिं छम्ह छम्ह द्वहंचा नापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं, भ्याःचानापं छगू एपाया झिब्वय् निब्व
29 अले न्हय्म्ह चिधिकःपिं भ्याःचानापं छम्ह पतिकं छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं नं छायेमाः।
30 छिमिगु प्रायश्चितया निंतिं छम्ह दुगुचा नं छायेमाः।
31 न्हियान्हिथंया होमबलि व उकिया अन्नबलि बाहेक छिमिसं त्वँसाबलि नापं थुपिं नं छायेमाः। उपिं पशुत धाःसा खु मदुपिं जुइमाः।

29

तुरहीयागु नखः

लेवी २३:२३-२५

1 “ ‘न्हय्गूगु लाया न्हापां खुन्हु छिमिगु छगू पवित्र मुँज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं हे न्हिज्या याये मते। थ्व छिमिगु निंतिं फैया नेकूया तुरही पुइगु दिं खः।
2 छिमिसं परमप्रभुयात लय्ताय्कीगु नस्वाःगु होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व न्हय्म्ह दच्छि दुपिं भ्याःचा छायेमाः। थुपिं फुक्क खु मदुपिं जुइमाः।
3 इमिगु अन्नबलिया निंतिं द्वहंचा नापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं, भ्याःचानापं छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुं,
4 अले न्हय्म्ह चिधिकःपिं भ्याःचानापं छम्ह पतिकं छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं नं छायेमाः।
5 नापं छिमिगु प्रायश्चित यायेत पापबलिया छम्ह दुगुचा नं छायेमाः।
6 थुपिं न्हियान्हिथंया व अमाइ खुन्हुया होमबलि व उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक जुइमाः। थ्व परमप्रभुया निंतिं यःगु नस्वाःगु विशेष देछा खः।

✡ **28:16** २८:१६-२५ प्रस १२:१-२०; २३:१५; ३४:१८; व्य १६:१-८ ✡ **28:26** २८:२६-३१ प्रस २३:१६; ३४:२२; व्य १६:९-१२

प्रायश्चितया दि
लेवी २३:२६-३२

7 “ ‘हानं व हे न्हय्ग्गु लाया झिन्हु खुन्हु छिमिगु पवित्र मुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं नये मते अले छिमिसं छुं हे ज्या याये मते।
8 छिमिसं परमप्रभुयात लय्ताय्कीगु नस्वाःगु होमबलिकथं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व दच्छि दच्छि दुपिं न्हय्म्ह चिधिकःपिं भ्याःचायात देछायेमाः। थुपिं फुक्क खू मदुपिं जुइमाः।
9 इमिगु अन्नबलिया निंतिं द्वहंचा नापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं, भ्याःचानापं छगू एपाया झिब्वय् निब्व,
10 अले न्हय्म्ह चिधिकःपिं भ्याःचानापं छम्ह पतिकं छगू एपाया झिब्वय् छब्व छुचुं नं छायेमाः।
11 छिमिसं पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व प्रायश्चितया पापबलि व न्ह्याबलेंयागु होमबलि व उकियागु अन्नबलि अले त्वँसाबलि बाहेक खः।

बल्चाबाय्या नखः
लेवी २३:३३-४४

12 “ ‘न्हय्ग्गु लाया झिंन्यान्हु खुन्हु छिमिगु छगू पवित्र मुँज्या जुइमाः। उखुन्हु छिमिसं छुं हे न्हिज्या याये मते। छिमिसं परमप्रभुया निंतिं न्हय्न्हु तक नखः हनेमाः।
13 छिमिसं परमप्रभुयात लय्ताय्कीगु नस्वाःगु विशेष देछाकथं होमबलिया निंतिं खू मदुपिं झिंस्वँम्ह द्वहंचा, निम्ह भ्याःचा अले दच्छि दच्छि दुपिं झिंप्यम्ह चिधिकःपिं भ्याःचा छाये हयेमाः।
14 उकियागु अन्नबलिया निंतिं छम्ह छम्ह द्वहंचा नापं चिकं ल्वाकछ्यानातःगु छगू एपाया झिब्वय् स्वब्व भिंगु छुचुं, छम्ह छम्ह भ्याःचानापं छगू एपाया झिब्वय् निब्व भिंगु छुचुं,
15 अले झिंप्यम्ह छम्ह छम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा नापं छगू एपाया झिब्वय् छब्व भिंगु छुचुं छायेमाः।
16 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि अले उकिया अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
17 “ ‘निन्हु खुन्हु छिमिसं झिंनिम्ह द्वहंचा, निम्ह भ्याःचा, झिंप्यम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा छायेमाः। थुपिं खू मदुपिं जुइमाः।
18 द्वहंचात, भ्याःचात व फैचात नापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
19 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि, उकिया अन्नबलि व इमिगु त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
20 “ ‘हानं स्वन्हु खुन्हु छिमिसं झिंछम्ह द्वहंचा, निम्ह भ्याःचा व दच्छि दुपिं झिंप्यम्ह खू मदुपिं चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः।
21 द्वहंचात, भ्याःचात व चिधिकःपिं भ्याःचानापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
22 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि अले उकिया अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
23 “ ‘प्यन्हु खुन्हु झिम्ह द्वहंचा, निम्ह भ्याःचा, खू मदुपिं झिंप्यम्ह दच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचा छायेमाः।
24 द्वहंचात, भ्याःचात अले चिधिकःपिं भ्याःचातनापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
25 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक थ्व छायेमाः।
26 “ ‘हानं न्यान्हु खुन्हु गुम्ह द्वहंचा, निम्ह भ्याःचा, अले दच्छि दुपिं झिंप्यम्ह खू मदुपिं चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः।
27 द्वहंचात, भ्याःचात अले चिधिकःपिं भ्याःचातनापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
28 पापबलिया निंतिं छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि अले उकिया अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
29 “ ‘हानं खुन्हु दुखुन्हु च्याम्ह द्वहंचा व निम्ह भ्याःचा व दच्छि दच्छि दुपिं झिंप्यम्ह खू मदुपिं चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः।
30 द्वहंचात, भ्याःचात व चिधिकःपिं भ्याःचातनापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
31 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि व उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
32 “ ‘हानं न्हय्न्हु खुन्हु न्हय्म्ह द्वहंचा व निम्ह भ्याःचा, व दच्छि दच्छि दुपिं झिंप्यम्ह चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः। थुपिं फुक्क पशुत खू मदुपिं जुइमाः।

33 द्वहंचात, भ्याःचात व चिधिकःपिं भ्याःचातनापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
34 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि व उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
35 “ ‘च्यान्हु खुन्हु छिमिगु छगू तःमुंज्या जुइमाः। उखुन्हु छुं नं न्हिज्या याये मते।
36 उखुन्हु छिमिसं परमप्रभुयात लय्तायक्वीगु नस्वाःगु विशेष देछाकथं छाइगु होमबलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा, छम्ह भ्याःचा व न्हयम्ह दाच्छि दुपिं चिधिकःपिं भ्याःचात छायेमाः। थुपिं फुक्क पशुत खू मदुपिं जुइमाः।
37 द्वहंचा, भ्याःचा व चिधिकःपिं भ्याःचातनापं माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि इमिगु ल्याःकथं छायेमाः।
38 पापबलियात छम्ह दुगुचा नं छायेमाः। थ्व न्हियान्हिथं छाइगु होमबलि व उकियागु अन्नबलि व त्वँसाबलि बाहेक छायेमाः।
39 “ ‘छिमिगु थःयसेंया बलि व भाकल बाहेक छिमिसं होमबलि, अन्नबलि, त्वँसाबलि व मेलबलित छिमिगु क्वछिनातःगु नखःबलय् परमप्रभुयात छायेमाः।’ ”
40 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु फुक्क खँ मोशां इस्राएलीतय्त न्यंकल।

30

भाकलया नियम

1 मोशां इस्राएली कुलनायःतय्त थथे धाल, “परमप्रभुं थ्व उजं बियादीगु दु –
2 सुं मनुखं परमप्रभुलिसें भाकल यात धाःसा वा बचं बियाः पाफल धाःसा वं थःगु बचं पूवंकेमाः। वं थःगु वचन त्वःथुले मज्यू। वयागु म्हुतुं छु बचं पिहां वःगु खः वं व यायेहे माः। ✡
3 “थः बौया छेँय् च्वनाच्वंबलय् हे सुं ल्यासेम्ह मिसां परमप्रभुलिसें भाकल यात वा बचं बियाः पाफल धाःसा,
4 अले व भाकल वा बचं ब्यूगु न्यनाः नं वया बौ सुम्क च्वन धाःसा पाफःगु व बचं ब्यूगु दया हे च्वनी।
5 अय्नं वया बौनं न्यंगु दिनय् हे वयात पन धाःसा वं याःगु भाकल व थःत ब्यूगु बचं छगू नं दयाच्वनी मखु। वया बौनं वयात पंगु जुयाः परमप्रभुं वयात क्षमा यानादी।
6 “भाकल याये धुंकाः वा बिचाः मयासें बचं बीधुंकाः वयागु ब्याहा जुल धाःसा,
7 अले वया भाःतं व खँ न्यनाः उखुन्हु वयात छुं मधाल धाःसा वयागु भाकल वा बचं ब्यूगु दया हे च्वनी।
8 अय्नं वया भाःतं व खँ न्यनाः व हे दिनय् वयात पन धाःसा वयागु भाकल वा वं ब्यूगु बचं ज्यालगय् जुइ मखु। परमप्रभुं व मिसायात क्षमा यानादी।
9 “भाःत सी धुंकूम्ह वा भाःतनापं बिस्कं च्वने धुंकूम्ह मिसां याःगु भाकल वा ब्यूगु बचं धाःसा दया हे च्वनी।
10 “भाःतया छेँय् च्वनाच्वंम्ह सुं मिसां भाकल याःसा वा बचं बियाः पाफःसा
11 अले व भाकल वा ब्यूगु बचं न्यनाः नं वया भाःत सुम्क च्वनाः मपन धाःसा व भाकल वा ब्यूगु बचं दया हे च्वनी।
12 अय्नं वया भाःतं व न्यंगु दिनय् वयागु भाकल वा ब्यूगु बचंयात पन धाःसा वयागु म्हुतुं पिहां वःगु बचं ज्यालगे जुइ मखु। परमप्रभुं व मिसायात क्षमा यानादी।
13 व मिसां थःगु जीवनयात दुःख बीगु भाकल वा बचं ब्यूगु दुसा वया भाःतं यःसा तयातये फइ, मयःसा तये फइ मखु।
14 तर वया भाःतं न्हियान्हिथं छुं मधासें सुम्क च्वन धाःसा वयागु फुक्क भाकल वा ब्यूगु बचं दया हे च्वनी। न्यनाः नं व सुम्क च्वंगुलि ज्यू धाःगु थें हे खः।
15 तर वं थ्व न्यनाः छुं ई लिपा त्वाल्हात धाःसा थः कलाःया द्वं वं हे फयेमाः।”
16 कलाः भाःतया दथुइ अले बौ व वया छेँय् च्वनीम्ह ब्याहा मजूम्ह म्ह्यायया दथुइ मोशायात परमप्रभुं बियादीगु नियम थुपिं हे खः।

31

मिघानीत लिसे ल्वाःवंगु

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्गु निंतिं मिघानीतय्त बदला का! अनं लिपा छ सिनाः थः पुर्खातनापं मिलय् जू वनी।”
3 अथे जुयाः मोशां मनूतय्त थथे धाल, “मिघानीतलिसें ल्वायेत व इपिं नापं परमप्रभुया बदला कायेत छिपिं मध्ये छुं मिजंतय्त ल्वाभः ज्वंकि।
4 इस्राएलया छगू छगू कुलं द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह मनूत लडाइँ यायेत छव।”

✡ **30:2** ३०:२ व्य २३:२१-२३; मत्ती ५:३३

5 अथे जुयाः इस्राएलीतय् फुक्क वंशपाखें द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह यानाः झिंनिद्वःम्ह ल्वाभः ज्वनातःपिं मनूत ल्यल।
6 मोशां छगू छगू कुलं द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह मनूतय्त लडाइँलय् छ्वत। एलाजार पुजाहारीया काय् पीनहास इमि नायः जुल। मोशां पीनहासयात पवित्र लागाया सामान व लडाइँ घोषणा याइगु तुरहीतय्गु जिम्मा बिल।
7 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादीगु थें इपिं मिघानीतलिसें लडाइँ यात। इमिसं इमि दक्व मिजंतय्त स्यानाबिल।
8 स्यूपिं मनूत मध्ये मिघानया न्याम्ह जुजुपिं एवी, रेकेम, सूर, हर व रेबा नं दुगु जुयाच्वन। इमिसं बओरया काय् बालामयात नं तरवारं स्यात।
9 इस्राएलीतय्सं मिघानी मिस्तय्त व मस्तय्त ज्वनाः कुन अले इमि दक्व सा द्वहं, फैच्वलय्त व फुक्क सम्पत्ति लाकाकाल।
10 अले इपिं च्वनाच्वंगु फुक्क शहरतय्त व छाउनीतय्त छ्वयेकाबिल।
11 अले इपिं थःपिन्सं लाकाकाःगु सामान व थःपिन्सं ज्वंपिं मनूत व पशुत ज्वनाः वन।
12 अले उपिं ज्वनातःपिं मनूतय्त, पशुतय्त व लाकाकाःगु सामान यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसिया सिथय् मोआबया ख्यलय् दुगु छाउनीइ मोशा, एलाजार पुजाहारी व इस्राएलया फुक्क खलःयाथाय् हल।

लडाइँनं लिहां वःगु

13 अले इपिं नापं नापलायेत मोशा, एलाजार पुजाहारी व खलःया फुक्क नायःत छाउनी पिने वल।
14 लडाइँनं लिहांवःपिं द्वःछि द्वःछिम्ह सिपाइँतय् नायःत व सछि सछिम्ह सिपाइँतय् नायःत खनाः मोशा तंचाल।
15 मोशां इमित धाल, "छु! छिमिसं सकल मिस्तय्त म्वाका हे तयागु ला?
16 थुमिसं हे बालामया खँ न्यनाः इस्राएलीतय्त पोरय् परमप्रभुयागु विरोधय् विश्वासघात याकूगु खः। अथे जुयाः खलःया दथुइ महामारी वःगु खः।[✡]
17 अथे जुयाः आः फुक्क मिजंमस्त व मिजंनापं घने धुंकूपिं मिसातय्त स्यानाछ्व।
18 तर सकल कन्या मिस्तय्त धाःसा छिमिसं थःपिनिगु लागिं म्वाकाः हे ति।
19 "छिपिं मध्ये ग्वःम्हय्सिनं सुं मनुयात स्याःगु दु वा ग्वःम्हय्सिनं सीम्ह थ्यूगु दु इपिं फुक्क न्हय्न्हु तक छाउनी पिने च्वनेमाः। स्वन्हु खुन्हु व न्हय्न्हु खुन्हु छिमिसं थःपिन्त व थः कैदीतय्त शुद्ध या।
20 छिमिसं फुक्क वसः, छेंगूयागु फुक्क ज्वलं, दुगुचाया सँ, अले सिँयागु फुक्क सामान शुद्ध या।"
21 अले एलाजार पुजाहारीं लडाइँलय् वंपिं मिजंतय्त धाल, "परमप्रभुं मोशायात थ्व विधि बियादीगु दु।
22 लुँ, वहः, कँय, न, जस्ता व म्हः
23 अले मिं भस्म मयाइगु फुक्क ज्वलंयात मिइ तयाः शुद्ध यायेमाः। उकियात शुद्ध यायेगु लखं नं शुद्ध यायेमाः। मिइ भस्म जुयाः वनीगु ज्वलं व लखं शुद्ध यायेमाः।
24 न्हय्न्हु खुन्हु छिमिसं थःगु वसः हीमाः। अले छिपिं शुद्ध जुइ। अनं लिपा छिपिं छाउनीइ वःसां ज्यू।"

लाकाहःगु सामान इनाब्यूगु

25 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
26 "छ, एलाजार पुजाहारी व खलःया छेँजःतय् नायःतय्सं ज्वनाहःपिं मनूत व पशुत ल्याःखा।
27 अले फुक्कयात बच्छि बच्छि यानाः छब्व लडाइँलय् वंपिं सेनातय्त ब्यु, मेगु ब्व खलःयात ब्यु।
28 लडाइँलय् वंपिं सेनापाखें मनूत, सा द्वहं, गधा, फै-च्वलय् मध्यें न्यासःम्हय् छम्ह परमप्रभुयात करकथं ब्यु।
29 इमिगु बच्छि ब्व पाखेंयागु थ्व कर कयाः परमप्रभुया भागकथं पुजाहारी एलाजारयात ब्यु।
30 इस्राएलीतय्गु बच्छि ब्वपाखें मनूत, सा द्वहं, गधा, फै-च्वलय् व फुक्क पशुया नेय्म्हय् छम्ह कयाः परमप्रभुया नापलायेगु पाल स्वइपिं लेवीतय्त ब्यु।"
31 परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजं थें मोशा व एलाजार पुजाहारी यात।
32 सेनातय्सं लाकाकाःगु बाहेक मेगु सम्पत्ति थ्व खः –
फै-च्वलय् ६,७५,००० म्ह,
33 सा द्वहं ७२,००० म्ह,
34 गधा ६१,००० म्ह,
35 मिजंनापं मघंपिं मिसात ३२,००० म्ह।
36 लडाइँलय् वंपिं सेनातय्त लाःवःगु बच्छि ब्व थथे दु –
फै-च्वलय् ३,३७,५०० म्ह,
37 थुकिं परमप्रभुया निंतिं कर फै-च्वलय् ६७५ म्ह जुल।
38 अले सा द्वहं ३६,००० म्ह।

✡ **31:16** ३१:१६ गन्ती २५:१-९

थुकिं ७२ म्ह परमप्रभुया निंतिं कर जुल।
39 अले गधा ३०,५०० म्ह।
थुकिं ६१ म्ह परमप्रभुया निंतिं कर जुल।
40 मिजंत नापं मघंपिं मिसात १६,००० म्ह।
थुकिं परमप्रभुया निंतिं कर ३२ म्ह जुल।
41 परमप्रभुं मोशायात उजं बियादी थें परमप्रभुया देछाया कर मोशां एलाजार पुजाहारीयात बिल।
42 लडाइँलय् वंपिं सेनातय्के बच्छि ब्व कयाः मोशां इस्राएल्तया खलःयात ब्यूगु थथे दु –
43 फै-च्वलय् ३,३७,५०० म्ह,
44 सा द्वहं ३६,००० म्ह,
45 गधा ३०,५०० म्ह,
46 व मिजंपिं नापं मघंपिं मिसात १६,००० म्ह।
47 इस्राएलीतय्गु बच्छि ब्वपाखें परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं वं मनूत व पशुतपाखें नेय्म्हय् छम्ह हयाः परमप्रभुया नापलायेगु पाल जिम्मा काइपिं लेवीतय्त बिल।
48 अले द्वःछि द्वःछिम्ह व सछि सछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानत मोशायाथाय् वयाः
49 वयात धाल, "छि दासतय्सं जिमिगु जिम्माय् दुपिं सेनातय्त ल्याः खाःगु दु। जिमि मनूत छम्ह नं तंगु मदु।
50 अथे जुयाः जिमिसं थथःपिन्सं हयागु लुँया तिसा, ल्हाः बाला, अंगूचा, मार्वरि व सिखः परमप्रभुयात छायाः जिमिगु प्रायश्चित यायेत परमप्रभुयात देछाकथं हयागु दु।"
51 मोशा व पुजाहारी एलाजारं इमिगु ल्हातं फुक्क तिसा काल।
52 द्वःछि द्वःछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानत व सछि सछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानतय्के कयाः इमिसं परमप्रभुयात देछाःगु लुँयागु तौल १६,७५० शेकेल* दु।
53 लडाइँलय् वंपिं सकल मनूतय्सं लाकाहःगु सामान थथःपिन्सं हे यंकूगु जुयाच्वन।
54 मोशा व पुजाहारी एलाजारं द्वःछिम्ह व सछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानतपाखें लुँ कयाः परमप्रभुया न्ह्यःने इस्राएलीतय्गु निंतिं लुमन्ति जुइत नापलायेगु पाल दुने हल।

32

यर्दन पुर्बया लागाय् कुलत
व्य ३:१२-२२

1 रूबेन व गाद कुलयापिन्के यक्व हे पशुत दु। इमिसं याजेर व गिलाद देश खंबलय् व थाय् पशु लहित ज्यूगु खन।
2 इमिसं मोशा, पुजाहारी एलाजार व खलःया नायःतय्थाय् वनाः धाल,
3 "अतारोत, दीबोन, याजेर, निम्रा, हेश्बोन, एलाले, सबाम, नेबो व बओन,
4 थ्व फुक्क लागायात परमप्रभुं इस्राएलया खलःया निंतिं त्यागादीगु खः। थ्व पशुतय्गु निंतिं ल्वःगु थाय् खः। छिकपिनि दासतय्के यक्व पशुत दु।
5 छिं जिपिं खनाः लय्ताः धइगु खःसा थ्व जमिन छिकपिनि दासतय्त जिमिगु सम्पत्ति जुइत बियादिसँ। जिमित यर्दन खुसिया उखे यंकादी मते।"
6 मोशां गादी व रूबेनीतय्त धाल, "छिमि इस्राएली दाजुकिजापिं उखे लडाइँलय् वनेगु, अले छिपिं जक थन याउँक च्वनेगु धयागु ला?
7 छिमिसं मेपिं इस्राएलीतय्त परमप्रभुं बियादीगु उखे पाखेयागु देशय् वनेत लिचिकेत स्वयागु ला?
8 जिं छिमि बौपिन्त कादेश-बर्नेनं व थाय् स्वके छवयाबलय् छिमि बौपिन्सं नं थथे हे याःगु खः।✡
9 इमिसं एश्कोल धाःगु गालय् वनाः व थाय्यात स्वयाः परमप्रभुं बियादीगु व थासय् वनेत इस्राएलीतय्त लिचिकाब्यूगु खः।
10 अले परमप्रभुं तंचायाः उखुन्हु हे थथे धया पाफयाः बचं बियादीगु खः,✡
11 'इपिं दुनुगलंनिसें जिगु ल्यूल्यू मज्गुलिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात बी धकाः बचं बियागु देशय् मिश्रं पित हयापिं निइदँ व निइदं च्वय्यापिं सुं नं दुहां वने खनी मखु।
12 कनज्जी यपुन्नेया काय् कालेब व नूनया काय् यहोशू जक दुहां वने खनी। छाय्धाःसा इपिं दुनुगलंनिसें परमप्रभुया ल्यूल्यू जुल।'

---

* **31:52** ३१:५२ १६,७५० शेकेल थथे धयागु १९० किलोग्राम ति खः ✡ **32:8** ३२:८-९ गन्ती १३:२७-३३ ✡ **32:10** ३२:१०-१३ गन्ती १४:२६-३५

13 परमप्रभुं तंचायादिल, अले परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या याःगु पुस्ताया फुक्क मनूत सिनामवंतले पिइदँ तक वय्कलं
इमित मरुभूमिइ उखेंथुखें जुइकातल।
14 “हे पापीतय् सन्तान! आः हाकनं छिपिं परमप्रभुयात इस्राएलीतलिसे अझ यक्व तं चाय्केत छिमि बौपिनि थासय्
दंवयाच्वंगु दु।
15 छिपिं हाकनं वय्कःया ल्यूल्यू जुइगुपाखें फःहिला वन धाःसा वय्कलं थुपिं फुक्क मनूतय्त हाकनं मरुभूमिइ त्वःतादी।
अले इमिगु नाशया कारण छिपिं जुइ।”
16 अले इमिसं वयाथाय् वया धाल, “जिमित थन जिमि पशुतय्गु लागि गः व मिसात व मस्तय्गु लागि पःखाः दुगु शहरत
दय्के मास्ति वः।
17 अले जिपिं इस्राएलीतय्त इमिगु थासय् मथ्यंकुतले ल्वाभः ज्वनाः इमिगु न्ह्यः न्ह्यः लडाइँलय् वने। उबलय् जिमि मिस्त
व मचाखाचा थ्व देशयापिं मनूतपाखें बचय् जुइत जिमिसं दय्कागु शहरय् पःखाः दुने च्वनाच्वनी।
18 फुक्क इस्राएलीतय्सं इमित बी धयातःगु सर्बय मकातले जिपिं छेँय् लिहां वये मखु।
19 जिमिसं यर्दनया उखे छुं नं सर्बय नं काये मखु। बरु जिपिं थन हे पुर्बपाखे थःगु सर्बयकथं वःगु थासय् हे च्वने।”
20 अले मोशां इमित धाल, “छिमिसं थःपिन्सं धाःथें ल्वाभः ज्वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने लडाइँलय् वन,
21 अले परमप्रभुं थः शत्रुतय्त बुकाः लिना मछ्वतले परमप्रभुया न्ह्यःने ल्वाभः ज्वनाः यर्दन छिनावन धाःसा
22 परमप्रभुया न्ह्यःने व देशयात त्याकेधुंकाः छिपिं लिहां वये फइ। अले परमप्रभु व इस्राएलीतय्गु लागि छिमिसं यायेमाःगु
ज्या पूवनी। अले यर्दनया पुर्बपाखे च्वंगु थाय् परमप्रभुयापाखें छिमिगु सम्पत्ति जुइ।
23 “छिमिसं थःपिन्सं धाःथें मयात धाःसा छिमिसं परमप्रभुया न्ह्यःने पाप याःगु जुइ। अले छिमिगु पाप छिमित लाइ।
24 छिमिसं थः मिस्त व मचाखाचाया लागि शहर व पशुतय्गु लागि गः दय्के फु, तर थःपिनिगु बचं पूवंकेमाः।”
25 अले गादी व रूबेनीतय्सं मोशायात धाल, “प्रभु, छसपोलं उजं बियादी थें हे छःपिनि दासतय्सं याये।
26 जिमि मचाखाचा, मिस्त, सा द्रहं, फै, दुगु-च्वलय् धाःसा थन गिलादया शहरय् हे च्वनी।
27 अय्नं छिसं धयादी थें जिपिं लडाइँ याइपिं फुक्कं मनूत परमप्रभुया न्ह्यःने लडाइँ यायेत ल्वाभः ज्वनाः न्ह्यः न्ह्यः यर्दनया
उखे वने।”
28 अले मोशां इमिगु खँय् एलाजार पुजाहारी, नूनया काय् यहोशू व इस्राएलीतय् कुलया नायःतय्त उजं बिल।✡
29 वं इमित धाल, “गादी व रूबेनीत छिपिंनापं परमप्रभुया न्ह्यःने लडाइँलय् ल्वाभः ज्वनाः यर्दनया उखे वंसा अले देश
छिमिगु ल्हातय् दये धुंकाः छिमिसं गिलाद देश इमित सम्पत्तिकथं ब्यु।
30 इपिं ल्वाभः ज्वनाः छिपिंनापं यर्दन छिनाः मवन धाःसा इमित छिपिंनापं कनान देशय् हे जमिन दइ।”
31 अले गादी व रूबेनीतय्सं थथे धाल, “परमप्रभुं जिमित छु धयादीगु दु जिमिसं व हे याये।
32 जिपिं ल्वाभः ज्वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने खुसिया उखेपाखे कनान देशय् वने, अय्नं जिमिगु थःगु सर्बय यर्दनया थुखे हे
जुइमा।”
33 अले मोशां गादीत, रूबेनीतय्त व योसेफया काय् मनश्शेया बच्छि कुलयात एमोरीतय् जुजु सीहोनयागु देश व बाशानया
जुजु ओगयागु देश इमिगु सिमाना दुने लाःगु शहर नापं फुक्क देश बिल।
34 अले गादीतय्सं दीबोन, अतारोत, अरोएर,
35 अत्रोत-शोपान, याजेर, योगबहा,
36 बेथ-निम्रा व बेथ-हारान नांयागु शहरतय्त पःखालं घेरय् यानाः दय्कल। अले फै, दुगु-च्वलय्तय्गु निंतिं गःत दय्कल।
37-38 रूबेनीतय्सं हेश्बोन, एल्याले व किर्यातैम, नेबो, बाल-मोन व सिब्मा हाकनं दय्कल। इमिसं थःपिन्सं दय्कूगु शहरतय्गु
नां तल।
39 मनश्शेया काय् माकीरया सन्तानतय्सं गिलादय् वनाः उकियात त्याकाः अन च्वंपिं एमोरीतय्त पितिनाछ्वत।
40 अथे जुयाः मोशां मनश्शेया काय् माकीरया सन्तानतय्त गिलाद बिल अले इपिं अन हे च्वन।
41 मनश्शेया सन्तान याईर वनाः गिलादया यक्व गां त्याका काल, अले उकिया नां हब्बात-याईर* तल।
42 नोबहं केनात व उकिया गां त्याकाः उकिया नां थःगु हे नामय् नोबह धकाः तयाबिल।

33

मिश्र देशंनिसें मोआब तकया यात्राया खँ

1 मोशा व हारूनया न्ह्यलुवालय् मिश्रं इस्राएलीत पुचः पुचः जुयाः यात्रा याःबलय् इपिं थ्व थ्व थासय् बाय् च्वन।
2 मोशां परमप्रभुया उजंकथं यात्राबलय् बाय् च्वंगु थाय्या धलः दय्कल।

✡ **32:28** ३२:२८-३२ यहो १:१२-१५ * **32:41** ३२:४१ हब्बात-याईर हिब्रू भाषाय् थुकिया अर्थ याईरया गांत खः।

3 न्हापांगु लाया झिंन्यान्ह खुन्हु इपिं रामसेसं न्ह्याः वन। छुत्काराया नखःया कन्हय् खुन्हु इपिं फुक्क मिश्रीतय्सं खंक हे धूमधामं पिहां वन।

4 उखुन्हु मिश्रीत परमप्रभुं स्यानादीपिं इमि न्हापां बूपिं काय्पिन्त ल्हाकाच्वंगु जुल। थथे यानाः परमप्रभुं इमि घःतय्त सजाँय बियादीगु खः।✡

5 इस्राएलीत रामसेसं वनाः सुक्कोतय् बाय् च्वन।

6 इपिं सुक्कोतं वनाः मरूभूमिया सिथय् एथामय् बाय् च्वन।

7 एथामं वनाः इपिं बाल-सेफोनया चुलिचू लाःगु पी-हहीरोतपाखे लिहां वल। अले मिग्दोलया न्ह्यःने पाल ग्वयाः च्वन।

8 इपिं पी-हहीरोतं वनाः लाल समुद्र छिनाः मरूभूमिइ दुहां वन। इपिं एथामया मरूभूमिइ स्वन्हु तक वनाः माराय् बाय् च्वन।✡

9 अले मारां वनाः एलीमय् थ्यंकः वल। अन झिंनिगू बुँगाःचा व न्हयेमा ताय्गः सिमा दु। इपिं अन हेबाय् च्वन।

10 इपिं एलीमं वनाः लाल समुद्र लिक्क बाय् च्वन।

11 इपिं लाल समुद्रं वनाः सीनया मरूभूमिइ बाय् च्वन।

12 इपिं सीनया मरूभूमिं वनाः दोफकाय् बाय् च्वन।

13 इपिं दोफकां वनाः आल्शय् बाय् च्वन।

14 इपिं आल्शं वनाः रपीदीमय् बाय् च्वन, अन मनूतय्त त्वनेत लः मदु।✡

15 इपिं रपीदीमं वनाः सीनैया मरूभूमिइ बाय् च्वन।*

16 इपिं सीनैया मरूभूमिं वनाः किब्रोथ-हत्तावाय् बाय् च्वन।✡

17 इपिं किब्रोथ-हत्तावां वनाः हसेरोतय् बाय् च्वन।

18 इपिं हसेरोतं वनाः रित्माय् बाय् च्वन।

19 इपिं रित्मां वनाः रिम्मोन-फारेसय् बाय् च्वन।

20 इपिं रिम्मोन-फारेसं वनाः लिब्नाय् बाय् च्वन।

21 लिब्नां वनाः रिस्साय् बाय् च्वन।

22 इपिं रिस्सां वनाः केहेलाताय् बाय् च्वन।

23 इपिं केहेलातां वनाः शेपेर पर्वतय् बाय् च्वन।

24 इपिं शेपेर पर्वतं वनाः हरादाय् बाय् च्वन।

25 इपिं हरादां वनाः मखेलोतय् बाय् च्वन।

26 मखेलोतं वनाः तहतय् बाय् च्वन।

27 इपिं तहतं वनाः तेरहय् बाय् च्वन।

28 इपिं तेरहं वनाः मित्काय् बाय् च्वन।

29 इपिं मित्कां वनाः हशमोनाय् बाय् च्वन।

30 इपिं हशमोनां वनाः मसेरोतय् बाय् च्वन।

31 इपिं मसेरोतं वनाः बने-याकानय् बाय् च्वन।

32 इपिं बने-याकानं वनाः होर-हगिदगादय् बाय् च्वन।

33 इपिं होर-हगिदगादं वनाः योतबाताय् बाय् च्वन।

34 इपिं योतबातां वनाः अब्रोनाय् बाय् च्वन।

35 इपिं अब्रोनां वनाः एस्योन-गेबेरय् बाय् च्वन।

36 इपिं एस्योन-गेबेरं वनाः जीनयागु मरूभूमिइ दुगु कादेशय् बाय् च्वन।✡

37 इपिं कादेशं वनाः एदोम देशया लागाय् दुगु होर पर्वतय् पाल ग्वयाः च्वन।

38 इस्राएलीत मिश्रं पिहां वःगु पिइदँया न्यागःगु लाया न्हापां खुन्हु परमप्रभुया उजंकथं हारून पुजाहारी होर पर्वतय् थहां वनाः अन हे सित।✡

39 हारून होर पर्वतय् स्यूबलय् व सछि व निइस्वदँ दुम्ह जुयाच्वन।

40 कनान देशया नेगेवय् च्वनीम्ह आरादया कनानी जुजुं इस्राएलीत वयाच्वंगु द धयागु खँ न्यन।✡

41 इपिं होर पर्वतं वनाः सलमोनाय् बाय् च्वन।

✡ **33:4** ३३:४ प्रस १२:३१-३६ ✡ **33:8** ३३:८ प्रस १३:१७—१४:३१; १५:२२-२६ ✡ **33:14** ३३:१४ प्रस १७:१-७ * **33:15** ३३:१५ सीनैया मरूभूमिइ थन सीनैया मरूभूमिइ, दच्छि तक धइथें इस्राएलीत सीनै पर्वतया क्वय् पालग्वया च्वन। इपिं अन पाल ग्वयाच्वंबलय् हे इमित झिगू आज्ञा दुगु खः अले इमिसं नापलायेगु पाल दय्क्गु खः। स्वयादिसँ, प्रस १९:१; गन्ती १०:१० ✡ **33:16** ३३:१६ गन्ती ११:४-३४ ✡ **33:36** ३३:३६ गन्ती २०:१-१३ ✡ **33:38** ३३:३८ गन्ती २०:२२-२८; व्य १०:६; ३२:५० ✡ **33:40** ३३:४० गन्ती २१:१

42 इपिं सलमोनां वनाः पूनोनय् बाय् च्वन।
43 इपिं पूनोनं वनाः ओबोतय् पाल ग्वयाः च्वन।
44 इपिं ओबोतं वनाः मोआबया सिमानाय् दुगु इये-अबारीमय् पाल ग्वयाः च्वन।
45 इपिं इयीमं वनाः दीबोन-गादय् बाय् च्वन।
46 इपिं दीबोन-गादं वनाः आल्मोन-दिब्लातैमय् बाय् च्वन।
47 इपिं अल्मोन-दिब्लातैमं वनाः नेबो पर्वतया लिक्क अबारीमया डाँडाय् पालग्वया च्वन।
48 इपिं अबारीमं वनाः यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसिया सिथय् च्वंगु मोआबया ख्यलय् पाल ग्वयाः च्वन।
49 यर्दन खुसिया सिथय् मोआबया ख्यलय् बेथ-यशीमोतंनिसें कयाः हाबिल-शित्तिम तक हे इपिं पाल ग्वयाः च्वन।

यर्दन खुसि छी न्ह्याः स्यनेकने याःगु

50 अले यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसि सिथय् मोआबया ख्यलय् परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
51 "इस्राएलीतय्त धा, 'छिपिं यर्दन खुसि छिनाः कनान देशय् थ्यनीबलय्
52 व देशयापिं मनूतय्त इमिगु देशं पितिनाछ्व। अले इमिगु कियातःगु इवाता व नाय्कातःगु मूर्ति फुक्कयात नाश यानाब्यु। इमिसं पुजा याइगु देगःचात नं स्यंकाब्यु।
53 व देशयात त्याकाकयाः छिपिं अन हे च्वँ, छाय्धाःसा जिं व देश छिमित अधिकार यायेत बियागु दु।
54 छिमिसं थथःगु सर्बयकथं व देशय् गोला तयाः जमिन इनाब्यु। अप्वः छेँजः दुगु कुलयात अप्वः अले कम छेँजः दुगु कुलयात छिमिसं कम सर्बय ब्यु। सुयागु गोला गन लाइ व वयागु हे जुइ। छिमिगु पुर्खाया कुलकथं थ्व इनाब्यु।✡
55 " 'अय्नं छिमिसं व देशयापिं मनूतय्त लिनामछ्वसे, छिमिसं अन च्वने ब्यूपिं मनूत छिमिगु मिखाय् च्वंगु कं व म्हय् कँथं कयेगु थें जुइ। छिपिं व देशय् न्ह्याथाय् च्वंसां इमिसं छिमित दुःख बी।
56 अले जिं इमित छु याये धकाः मनय् तयागु खः व हे जिं छिमित यानाबी।' "

34

बीत्यंगु देशया लागा

1 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
2 "इस्राएलीतय्त धा, 'छिपिं कनान देश थ्यने धुंकाः जिं छिमित सर्बयकथं बी धयागु जमिन थुकथं जुइ।
3 " 'छिमिगु दच्छिन लागाय् एदोमया सिमानाय् जीनया मरुभूमिया छुं ब्व लाइ। छिमिगु दच्छिनयागु सिमाना पुर्बपाखे मृत सागर* सिथंनिसें न्ह्यानाः
4 अक्रब्बीमया भज्याङ्ग जुयाः जीनपाखे न्ह्यज्याःनाः कादेश-बर्नेया दच्छिन तक वनी। अनंलि व हसर-अद्दर जुयाः अज्मोन तक थ्यनी।
5 अनं सिमाना अज्मोनं चाःहिलाः मिश्रया ब्यासि थ्यंकाः भूमध्यसागरय् क्वचाइ।
6 " 'छिमिगु पच्छिमया लागा भूमध्यसागरया सिथ तक जुइ। छिमिगु पच्छिमया सिमाना थ्व हे जुइ।
7 " 'छिमिगु उत्तरया लागा भूमध्यसागरंनिसें न्ह्यानाः होर पर्वत तक थ्यनी।
8 अनं लेबो-हमात जुयाः सदाद तक थ्यनी।
9 सदादं पुर्बपाखे न्ह्याः वनाः सिप्रोन जुयाः हसर-एनानय् वनाः क्वचाइ। छिमिगु उत्तरया सिमाना थ्व हे जुइ।
10 " 'छिमिगु पुर्बया लागा हसर-एनानंनिसें न्ह्याः वनाः सपाम तक थ्यनी।
11 अनं क्वहां वनाः ऐनया पुर्बय् लाःगु रिब्ला तक थ्यनी। अनं गालीलया समुद्रया पुर्बया सिथय् च्वंगु डाँडाय् क्वहां वनी।
12 अनंलि छिमिगु लागा यर्दन खुसिपाखे क्वहां वनाः मृत सागर तक थ्यनी।
" 'थ्व हे छिमिगु देशया लागा जुइ।' "
13 मोशां इस्राएलीतय्त उजं बिल, "थ्व देशयात सर्बय सर्बयकथं गोला तयाः इनाका। परमप्रभुं थुकियात गुंगू व बागू कुलयात ब्यु धकाः उजं बियादीगु दु।✡
14 रूबेनया कुल, गादया कुल, व मनश्शेया बागू कुलया छेँजःतय्त इमिगु सर्बय दये धुंकल।
15 थुपिं निगू व बागू कुलं यरीहोया मेखेपाखे यर्दन खुसिया पुर्बपाखे थथःगु सर्बय काये धुंकूगु दु।"

जमिन इनाब्यूपिनिगु नां धलः

16 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
17 "छिमित सर्बयकथं जमिन इनाबीपिं मनूतय्गु नां थथे दु, पुजाहारी एलाजार व नूनया काय् यहोशू।

✡ **33:54** ३३:५४ गन्ती २६:५४-५६ * **34:3** ३४:३ मृत सागर थुकियात खारा समुद्र नं धाइ ✡ **34:13** ३४:१३-१५ गन्ती २६:५२-५६; यहो १४:१-५

18 थथे इनेत इमित ग्वाहालि बीत छगू छगू कुलं छम्ह छम्ह नायः नं ल्य।
19 इमिगु नां थथे दु –
“कुल – नायः
यहूदा – यपुन्नेया काय् कालेब
20 शिमियोन – मीहूदया काय् शेमुएल
21 बेन्यामीन – किसलोनया काय् एलीदाद
22 दान – योगलीया काय् बुक्की
23 मनश्शे (योसेफया काय्) – एपोदया काय् हन्नीएल
24 एफ्राइम (योसेफया काय्) – शिप्तानया काय् कमूएल
25 जबूलून – पर्नाकया काय् एलीजापान
26 इस्साखार – अजानया काय् पल्तिएल
27 आशेर – शलोमीया काय् अहीहूद
28 नप्ताली – अम्मीहूदया काय् पदहेल।”
29 इस्राएलीतय्त कनान देश सर्बयकथं इनाबीत परमप्रभुं ल्ययादीपिं मनूत थुपिं हे खः।

35

लेवीतय्गु शहर

1 परमप्रभुं यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसिया सिथय् मोआबया ख्यलय् मोशायात धयादिल,
2 “इस्राएलीतय्त इमित ब्यूगु सर्बयलय् च्वंगु छुं छुं शहर लेवीतय्त च्वनेत ब्यु धकाः उजं ब्यु, अले उपिं शहरया जःखः च्वंगु चौंय्ख्यः नं लेवीतय्त ब्यु धकाः उजं ब्यु।
3 थुकथं इमित च्वनेत थाय् दइ। अले इमि सा द्वहं, फै-च्वलय् व मेपिं पशुत ज्वयेत ख्यः दइ।
4 “छिमिसं लेवीतय्त बीगु ख्यः शहरया पःखाःया पिने प्यखें द्वःछि द्वःछि कु (१,०००) दयेमाः।
5 शहरया पिने शहरयात दथुइ तयाः पुर्बपाखे निद्वः कु (२,०००), दच्छिनपाखे निद्वः कु (२,०००), पच्छिमपाखे निद्वः कु (२,०००) अले उत्तरपाखे निद्वः कु (२,०००) नापय् या। इमिगु शहरया चौंय्ख्यः थ्व हे खः।

शरण बीगु शहर

व्य १९:१-१३; यहो २०:१-९

6 “छिमिसं लेवीतय्त बीगु शहरय् शरण बीगु खुगू शहर नं दइ। थ्व शहरय् छिमिसं आकाझाकांय् लानाः मनू स्यानाः बिस्युं वःपिन्त च्वनेत थाय् बी फइ। व बाहेकं छिमिसं इमित मेगु पिइनिगू शहर नं बीमाः।
7 थुकथं ख्यः नापं मुक्कं पिइच्यागू शहर छिमिसं लेवीतय्त बीमाः।
8 थुपिं शहरत इस्राएलीतय्गु सम्पत्तिपाखें वइ। तःधंगु कुलं यक्व अले चिधंगु कुलं कम शहर लेवीतय्त बी। फुक्क कुलं थथःगु सर्बयया आकारकथं लेवीतय्त शहर बीमाः।”
9 परमप्रभुं मोशायात धयादिल,
10 “इस्राएलीतय्त धा, ‘छिपिं यर्दन खुसि छिनाः कनान देशय् थ्यने धुंकाः
11 आकाझाकांय् लानाः मनू स्यानाः बिस्युं वःपिन्त तयेत शरण बीगु शहर ल्य।
12 सीम्ह मनूया थःथितिताय्सं वयात अन हिया बदला काये फइ मखु। थुकथं खलःया न्ह्यःने न्यायया ज्या पूमवंकं दोष लाःम्ह मनूयात स्याये फइ मखु।
13 छिमिस बीगु शरण बीगु शहर खुगू दयेमाः।
14 यर्दनया पुर्बपाखे स्वँगू शहर, कनान देशय् स्वँगू शहर शरण बीगु शहरकथं ब्यु।
15 थुपिं खुगू शहर छिपिं इस्राएलीतय्गु लागि व छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं मेगु जातियापिनिगु लागि शरण कायेगु थाय् जुइ। उकिं सुनानं आकाझाकांय् लानाः मनू स्यात धाःसा व मनू अन बिस्युं वने फइ।
16 “ ‘सुनानं सुयातं नँयागु ल्वाभलं कय्काः स्यात धाःसा व मनू ज्यानमारा खः। वयात स्यायेमाः।
17 सुनानं सुयातं ल्वहँतं छ्यानाः स्यात धाःसा व मनू ज्यानमारा खः। वयात स्यायेमाः।
18 सुनानं सुयातं सिँयागु ल्वाभलं कय्काः स्यात धाःसा व मनू ज्यानमारा खः। वयात स्यायेमाः।
19 हिया बदला काइम्हसिनं वयात स्याये फइ। इमिसं वयात लुइकेवं स्याये फइ।
20 अथे हे, सुनानं सुयातं तमय् घ्वानाः, छुकिंनं कय्का स्यात धाःसा

35:1 ३५:१-८ यहो २१:१-४२ **35:9** ३५:९-३४ व्य १९:१-१३; यहो २०:१-९

21 वा ल्हातिं दायाः स्यात धाःसा वयात स्यायेमाः। व मनू ज्यानमारा खः। मनू स्याःगुया बदला काइम्हय्सिनं वयात स्याये फइ। इमिसं वयात लुइकेवं स्याये फइ।
22 “ ‘तर सुनानं सुयातं मसीसें घ्वानाः सित वा छुकिंनं कय्कूबलय् लानाः सित,
23 वा आकाझाकां तःग्वःगु ल्वहं कुतुंबंबलय् लानाः सित धाःसा
24 खलकं न्याय यायेबलय् स्याःम्ह मनू व हिया बदला काःवःम्हय्सिगु दथुइ थुपिं विधिकथं न्याय यायेमाः।
25 अले खलकं द्वं मदुसा वयात हिया बदला काःवःम्हय्सिगु पाखें बचय् यानाः व बिस्युं वंगु शरण बीगु शहरय् हे छ्वयेमाः। अन व पवित्र चिकनं अभिषेक जूम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी मसीतले च्वनेमाः।
26 “ ‘छुं जुयाः व ज्यानमारा थः बिस्युं वंगु शरण बीगु शहरं गुगुं इलय् पिहां वनाः
27 वयात हिया बदला कायेत स्वयाच्वंम्हय्सिनं नाप लानाः स्यात धाःसा वयात हिया दोष लाइ मखु।
28 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी मसीतले व शरण बीगु शहरय् हे च्वनेमाः। दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी सी धुंकाः जक व थःगु सम्पत्तिया जमिनय् लिहां वने फइ।
29 “ ‘छिपिं न्ह्याथाय् च्वंसां छिपिं व छिमि लिपाया फुक्क पुस्ताय् थ्व विधि दया हे च्वनी।
30 “ ‘सुनानं सुयातं स्यात धाःसा वयात साक्षीतय्सं ब्यूगु दसिकथं जक स्यायेमाः। छम्ह जक मनूया साक्षीं सुयातं स्यायेगु सजाँय बी मज्यू।✡
31 “ ‘स्यायेमाःम्ह ज्यानमाराया जीवनया निंतिं पलेसाकथं धिबा बं काये मते। वयात स्याना हे छ्वयेमाः।
32 “ ‘शरण बीगु शहरय् बिस्युं वःम्ह मनुखं अन च्वनेगु पलेसा धिबा पुलाः थःगु छेंय् वनेत धाल धाःसा वयापाखें अज्याःगु बं काये मज्यू। दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी मसीतले व अन हे च्वनेमाः।
33 “ ‘छिमिसं थः च्वनेगु थाय् अशुद्ध याये मते। हिं देशयात अशुद्ध याइ। हिया प्रायश्चित यायेत हि बाः वय्कूम्ह मनूयागु हि हे माः।
34 छिपिं च्वंवनेत्यंगु देशय् जि थः हे नं च्वनेगु जूगुलि व देशयात अशुद्ध याये मते। जि परमप्रभु इस्राएलीतय् दथुइ च्वनीम्ह खः।’ ”

36

छगू कुलया जमिन मेगु कुलय् मछ्वयेगु

1 योसेफया छुइ, मनश्शेया छय्, माकीरया काय् गिलादया वंशया थकालित मोशा व इस्राएली नायःतय्थाय् वयाः धाल,
2 “परमप्रभुं इस्राएलीतय्त सर्वयकथं गोला तयाः देश इनाबीत छितः उजं बियादीगु खः। अले जिमि किजा सलोफादया सर्वय वया म्ह्याय्पिन्त ब्युं धकाः नं परमप्रभुं छितः उजं बियादीगु खः।✡
3 इमिसं मेगु कुलयापिं मिजंतलिसे ब्याहा यात धाःसा इमिगु सर्वय नं मिजंतय्गु सर्वय नापं ल्वाकज्याःवनी। थुकथं जिमिगु कुलया सर्वय कम जुयावनी।
4 इस्राएलीतय्गु निंतिं लुँदँ वइबलय् इमिगु सर्वय इपिं ब्याहा याना वंगु कुलय् हे ल्वाकज्याःवनी। इमिगु सर्वय झी पुर्खातय्गु सर्वयपाखें लाका काइ।”✡
5 अले मोशां थथे धकाः परमप्रभुया उजं इस्राएलीतय्त बिल, “योसेफया सन्तानया कुलं धाःगु खँ पायछि जू।
6 सलोफादया म्ह्याय्पिनिगु खँय् परमप्रभुं थथे उजं बियादीगु दु – इमिसं थःपिन्त यःपिं थः बौया कुलया वंशया मिजंत नापं जक ब्याहा यायेमाः।
7 थथे याःसा छगू कुलयागु सर्वय मेगु कुलय् वनी मखु। थुकथं फुक्क इस्राएलीत थथःगु पुर्खाया कुलया सर्वययया जमिनय् हे दयाच्वनी।
8 इस्राएलीतय्गु कुलय् सर्वययया अंश काइपिं सुं नं म्ह्याय्मस्त दुसा, वं थःगु हे कुलया वंशया मिजंनाप ब्याहा यायेमाः। थुकथं इस्राएलया फुक्क कुलयाके थःपिनि पुर्खाया सर्वययया अंश दयाच्वनी।
9 छगू कुलया सर्वय मेगु कुलय् मवनेमा। थुकथं इस्राएलया फुक्क कुलया सर्वय न्हापा गुलि खः उलि हे दयाच्वनी।”
10 सलोफादया म्ह्याय्पिन्सं परमप्रभुं मोशायात बियादीगु उजंकथं हे यात।
11 सलोफादया म्ह्याय्पिं महला, तिर्सा, होग्ला, मिल्का व नोअहापिन्सं थः कका व तःबाःया कायपिं नापं ब्याहा यात।
12 इमिसं योसेफया काय् मनश्शेया वंशय् हे ब्याहा यात। थुकथं इमिगु कुलया सर्वय इमिगु कुलय् हे ल्यनाच्वन।
13 परमप्रभुं यरीहो शहरया उखे यर्दन खुसिया सिथय् मोआबया ख्यलय् मोशापाखें इस्राएलीतय्त बियादीगु उजं व नियम थुपिं हे खः।

✡ **35:30** ३५:३० व्य १७:६; १९:१५ ✡ **36:2** ३६:२ गन्ती २७:७ ✡ **36:4** ३६:४ लेवी २५

व्यवस्थाया सफू

म्हसीका

व्यवस्था बाइबलया न्यागू सफू खः। अले मोशाया न्याग् सफू मध्ये दक्वसिबय् लिपायागु सफू खः। मस्भूमिइ पिइदँ तक यात्रा याये धुंकाः इस्राएलीत मोआबया ख्यलय् थ्यन। इस्राएलया खलकं यर्दनया पुर्बय् मोआबया ख्यलय् छाउनी दय्कल। मोशां न्हगु पुस्तायात इमिसं अब्राहामयात बाचा याःगु देशयात त्याके न्ह्यः इमिसं यायेमाःगु ज्या स्यनेकने याइगु।

अन च्वनाः इमिसं कनान देशय् दूहां वनेत व उकियात त्याकाकायत तयारी यात। मोआबया ख्यलय् मोशां इस्राएलीतय् न्हगु पुस्तायापिन्त धाःगु खँ थ्व सफुलिइ कथंहंक च्वयातःगु दु। व देशय् च्वंपिं मनूतय्सं मूर्ति पुजा याइगु खः। परमेश्वरया मनूतय्त अन च्वंगु मूर्तित व मनूतय्त भज्यंक नाश या धकाः धाःगु खः। मखुसा उपिं मनूतय्सं व इमिसं याइगु मूर्ति पुजापाखें इस्राएलीतय्त नाश यानाबी। मोशां इमित परमप्रभु छम्ह हे जक परमेश्वर खः अले इमिसं परमप्रभु परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें, थःगु प्राण बिया तकं अले थःगु बलं फत्तले माया यायेमाः धकाः लुमंकाबिल। ६:४-५ परमप्रभु झी परमेश्वरयात इमिसं थुकथं परमप्रभुयात माया यायेमाःगु कारण दकलय् न्हापां वय्कलं इमित माया यानादीगुलिं हे खः। इपिं दास जुयाच्वंबलय् ल्याखय् इपिं कम दुगु खः। "अय्नं परमप्रभुं इमित माया यानादिल अले इमि पुर्खातयत वय्कलं दासत्वया देशं छुत्कारा याना हये धकाः पाःफयादीगु पूवंकादिल।" अथे जुयाः इपिं व देशय् दुहां वनीबलय् उपिं मूर्तितय्गु पुजा याये मज्यू।

थ्व बाहेकः परमेश्वरं इमिगुपाखें यानादीगु अजू चायापुगु ज्या लुमंकेगु निंतिं आराधना यायेत, परमेश्वरं इमिगु निंतिं क्वछिनादीगु नखःचखः हनेत व बलि हयेत फुक्क खलः छगू ल्ययातःगु थासय् मुनेगु यायेमाः (१२:११)।

थुपिं इलय् व न्ह्याबलें इमिसं विदेशीत, मांबौ मदुपिं मस्तयत व भाःत मदय्धुंकूपिन्त वास्ता यानाः इमित बांलाःगु व्यवहार यायेमाःगु दु। मोशां सीनै पर्वतय् मनूतनापं परमेश्वरं चिनादीगु बाचा झिगू आज्ञायात न्हधाः यात। इमिसं उपिं आज्ञात दुनुगलंनिसें पूवंक मानय् यात धाःसा इमित दइगु आशिषया खँत न्यंकल। छुं जुयाः इमिसं उपिं आज्ञात मानय् मयात धाःसा इमि खलःयात वइगु सराःया बारे नं न्यंकल। मनूतयत थुपिं खँ धाये धुंकाः इमिसं परमेश्वर प्रति विश्वास यायेबहःपिं जुयाः परमेश्वरयाके बिन्ति यात अनंलि मोशां इमित आशिष बिल। अले यहोशूयात इमिसं न्हम्ह न्ह्यलुवाकथं थापं यात। अनंलि व पहादय् थाहां वन, व अन हे सित।

थ्व सफुलिइ न्ह्यथनातःगु मूमूगु खँ थुकथं दु –

१. मोशां वंगु पिइदँया दुने जूगु ततःधंगु खँ लुमंकाब्यूगु दु। वं मनूतयत परमेश्वरं गुकथं न्ह्यलुवाः जुयाः इमित मस्भूमिया दथुं हयादिल धयागु खँ लुमंकेत इनाप याःगु दु। वय्कःयात मानय् यायेत व परमेश्वरया खँ न्यनेत नं इनाप याःगु दु।
२. मोशां हाकनं झिगू आज्ञायात न्ह्यथंगु दु। अले मनूतयत न्हापांगु आज्ञायात ध्वाथुइकाः परमप्रभुयात जक मानय् या धकाः बःब्यूगु दु। अले हाकनं बाचाकथं बियादीगु देशय् इस्राएलीतय्सं गुकथं जीवन हनेमाः धयागु मेमेगु नियम नं न्ह्यथंगु दु।
३. मोशां मनूतयत परमेश्वरं इपिलिसे चिनादीगु बाचायागु अर्थ कनाः लुमंकाबी। अले इमित, इमिसं यायेमाःगु ज्याखँ पूवंकेत बाचा न्हधाः यायेत इनाप याःगु दु।
४. मोशा सी न्ह्यः परमेश्वरया मनूतय् न्ह्यलुवाः जुइत यहोशूयात ल्यःगु। परमेश्वरयागु विश्वासयात तःधंकाः म्ये हालाः, अले इस्राएली कुलतयत सुवाः बी धकाः यर्दन खुसिया पुर्बपाखे च्वंगु मोआबय् मोशा सित।

थ्व सफुलिइ न्ह्यथनातःगु दक्वसिबय् तःधंगु खँ थ्व खः – परमेश्वरं थःम्हं ल्यःपिं मनूतयत बचय् यानाः सुवाः बियादीगु दु। परमेश्वरं इमित माया यानादीगु दु। उकिं, परमेश्वरया मनूतयसं थ्व खँ लुमंकेमाः, वय्कःयात माया यायेमाः, वय्कलं धाःगु खँ न्यनेमाः। अले जक इमित जीवन दइ, अले न्ह्याबलें सुवाः दयाच्वनी।

प्रस्थान निइगू अध्यायलय् इस्राएलया न्हापांगु पुस्ताया निंतिं झिगू आज्ञायात च्वयातःगु खः। थ्व व्यवस्थाया सफूया न्यागू अध्यायलय् इस्राएलया न्हगु पुस्ताया निंतिं झिगू आज्ञा च्वयातःगु खः।

थ्व सफूया मू पदत ६:४-६ खः। थुकी न्ह्यथनातःगु दु – परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें, थःगु आत्मांनिसें, अले थःगु बलं फत्तले माया या। न्हगु नियमय् वयाः येशू ख्रीष्टं थुकियात हे दकलय् तःधंगु आज्ञा धकाः धयादीगु दु।

धलः पौ

मोशाया न्हापांगु न्वचु १:१–४:४३

मोशाया निगूगु न्वचु

१. झिगू आज्ञा ४:४४–१०:२२
२. नियम, विधि व ख्याच्वः ११:१–२६:१९
३. कनानय् दुहां वनेगु नियम २७:१–२८:६८

मोशाया स्वंगूगु न्वचु व बाचा न्हुधाः याःगु २९:१–३०:२०
मोशां दक्वसिबय् लिपा धाःगु खँ ३१:१–३३:२३
मोशा सीगु ३४:१-१२

व्यवस्था

होरेब त्वःतूगु खँ लुमंकूगु

1 सूपया चुलिचु च्वंगु अराबाय् पारान, तोफेल, लाबान, हसेरोत व दीसाहाबया दथुइ यर्दन खुसिया पुर्बपाखेयागु मरुभूमिइ सकल इस्राएलीतय्त मोशां धाःगु खँ थुपिं हे खः।
2 (सेइर* पर्वत वनेगु लँपु जुयाः होरेब† कादेश-बर्ने तक वनेत झिंछन्हु बी।)
3 इमिसं मिश्र त्वःतूगु पिइगूगु दँया झिंछगूगु लाया न्हापांगु दिनय् मोशां परमप्रभुं इस्राएलीतय्त धा धकाः धयादीगु फुक्क आज्ञा इमित धाल।
4 वं हेश्बोनय् राज्य याइम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोन अले अस्तारोत व एद्रईलय् राज्य याइम्ह बाशानया जुजु ओगयात बूकेधुंकाः थ्व जूगु खः।✡
5 यर्दनया पुर्बपाखे मोआब देशय् मोशां थ्व नियमयात ध्वाथुइकेत थुकथं कनाहल।
6 होरेबय् परमप्रभु झी परमेश्वरं झीत थथे धयादिल, "छिपिं थ्व पर्वतय् च्वनाच्वंगु तःन्हु दये धुंकल।
7 अथे जुयाः आः छिपिं थ्व थाय् त्वःताः थःगु यात्राय् न्ह्याज्या। एमोरीतय् पर्वतया देश व उकिया जःखः च्वंपिं फुक्क जातितय्थाय्, अराबाय्, पर्वतय्, पच्छिमया फेदी, नेगेवय् व समुद्रया सिथय् च्वंगु कनानीतय् देशय्, लेबनानय् अले तःधंगु खुसि यूफ्रेटिस तक हे हँ।
8 स्व! जिं थ्व देश छिमित बियागु दु। अन दुहां वनाः व देशयात अधिकार या। थ्व देश परमप्रभुं छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व याकूबलिसें इमित व इमि लिपायापिं पुस्तायात बी धकाः पाफयाः धयादीगु खः।"✡

न्याय याइपिं ल्यःगु खँ लुमंकूगु

प्रस १८:१३-२७
9 उबले जिं छिमित धया, "जि याकःचां छिमिगु भार क्वबी मफु।
10 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु ल्याः अप्वय्कादीगु दु। अथे जुयाः थौं छिपिं आकाशया नगु थें अल्याख जूगु दु।
11 परमप्रभु छिमि पुर्खाया परमेश्वरं छिमित द्वःछि दुगं अप्वय्कादीमा अले वय्कलं बाचा यानादीगु थें छिमित सुवाः बियादीमा।
12 अय्नं गथे यानाः छिमिगु समस्यात, कचवं व ल्वापुख्यापुयात जि याकःचां क्वबी फइ?
13 छिमिगु कुलपतिकं छिमिसं बुद्धिं जाःपिं, सःस्यूपिं व हनेबहःपिं मनूत ल्य, अले जिं इमित छिमि नायः यानाबी।"
14 छिमिसं जितः लिसः बिल, "छिं याः धकाः धयादीगु खँ बांलाः।"
15 अथे जुयाः जिं छिमि कुल कुलयापिं मूम् मनूत ल्ययाः। इपिं सकलें बुद्धिं जाःपिं व हनेबहःपिं मनूत खः। अले इमित छिमि कुलपतिकं द्वःछिम्ह, सछिम्ह, नेय्म्ह व झिम्हया नायःत ल्ययाः। फुक्क कुलया निंतिं कुलनायःत नं ल्ययाः।
16 उबलय् छिमि न्यायधीसतय्त जिं थथे धकाः आज्ञा बिया "छिमिसं थः दाजुकिजापिनिगु दथुइया मुद्दा वा इस्राएलीतय् दाजुकिजापिनिगु व परदेशीतय्गु दथुइया ल्वापुख्यापुया मुद्दा न्यनाः पाय्छि जुइक न्याय या।
17 ख्वाः स्वयाः न्याय याये मते। छिमिसं तःधंपिं व चिधंपिं निखलःसिगुं खँ उत्थें न्यँ। सुयागुं पंली मते, सुं मनूत खनाः ग्याये मते छाय्धाःसा न्याय यायेगु परमेश्वरयागु ज्या खः। छिमिगु लागिं थाकुगु मुद्दा जिथाय् हजि, जिं व न्यने।"
18 उबलय् छिमिसं यायेमाःगु ज्या जिं छिमित फुक्क धया।

कादेश-बर्ननं चिवा काइपिं छवःगु

गन्ती १३:१-३३
19 अनंलि परमप्रभु परमेश्वरं झीत आज्ञा बियादी थें झीपिं होरेबं पिहां वयाः छिमिसं खंगु मिखां न्ह्याये मदुगु व ग्यानपुस्से च्वंगु मरुभूमि जुयाः एमोरीतय्गु पर्वत देशपाखे वना। अले झीपिं कादेश-बर्ने थ्यंकः वना।
20 अले जिं छिमित धया, "छिपिं परमप्रभु झी परमेश्वरं झीत बीत्यनादीगु एमोरीतय् पर्वत देशय् थ्यंकः वःगु दु।
21 स्व! परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थ्व देश छिमित बियादीगु दु। अथे जुयाः वनाः थः पुर्खाया परमप्रभु परमेश्वरं धयादी थें उकियात अधिकार या। छिपिं ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते।"

---

* **1:2** १:२ सेइर एदोमया मेगु नां सेइर खः, थ्व एसावया सन्तानया जमिन खः। † **1:2** १:२ होरेब सीनै पर्वतया मेगु नां होरेब खः ✡ **1:4** १:४ गन्ती २१:२१-३५ ✡ **1:8** १:८ उत १५:१८; २६:३-४; २८:१३-१५

22 उबलय् छिपिं सकलें जिथाय् वयाः धाल, “व देशया चिवा कयाः अन गुगु लँपु जुयाः वनेमा अले झीपिं वनेगु शहरत गथे च्वं धकाः खबर हयेत झीसं थःगु न्ह्याःने मिजंत छ्वयेनु।”

23 थ्व खँ जितः यल। अले जिं फुक्क कुलं छम्ह छम्ह यानाः झिंनिम्ह मनूत ल्यया।

24 इपिं पहाडय् थाहां वन, अले एश्कोलया ब्यासिइ थ्यंकः वनाः व देशया चिवा काल।

25 इमिसं व देशया छुं फलफूल हल। अले इमिसं झीत “परमप्रभु परमेश्वरं बीत्यंगु देश छगू भिंगु देश खः” धकाः खबर बिल।

इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया विरोध याःगु गन्ती १४:१-१९

26 अय्नं छिपिं अन वनेत मानय् मजू। छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आज्ञाया विरोध यात।✡

27 छिमिसं थथःगु पालय् कचकच यानाः धाल, “परमप्रभुं झीत तसकं मयय्कादीगुलि झीत एमोरीतय्गु ल्हातय् बियाः नाश यायेत मिश्रं पित हयादीगु दु।

28 झीपिं गन वनेगु? झीसं छ्वयापिं मनूतय्सं ‘अनयापिं मनूत झीपिं स्वयाः बल्ला व तःधिकः, अनयागु शहरत ततःधं अले आकाश थ्यंक हे पःखाः ग्वयातःगु दु, अले जिमिसं अन अनाकीत नं खना’ धकाः धयाः जिमित ख्यात।”✡

29 अले जिं छिमित धया, “नुगः भाराभारा मिंके मते, इपिं खनाः ग्याये मते।

30 छिमिगु न्ह्याःने झायादीम्ह, छिमि परमप्रभु परमेश्वर थः हे मिश्नय् छिमिगु मिखाया न्ह्याःने ल्वानादीगु थें हे छिमिगु पंलिनाः ल्वानादी।

31 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिपिं थन थ्यंकः मवतले गथे यानाः छम्ह बौनं काय्यात क्वब्यूगु थें लँ धुछि छिमित क्वबियाः हयादीगु खः व छिमिसं मस्भूमिइ नं खन।”✡

32 थुलि जूसां नं छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयाके भलसा मतः।✡

33 वय्कलं छिमिगु निंतिं बाय् च्वनेगु थाय् मालेत व छिपिं वनेमाःगु लँपु क्यनेत चान्हय् मि व न्हिनय् सुपाँचय् जुयाः यात्रा धुछि न्ह्याःने न्ह्याःने झायादिल।

परमप्रभुं इस्राएलयात सजाँय बियादीगु गन्ती १४:२०-४५

34 छिमिगु कचकच न्यनाः परमप्रभु तंचायाः थथे धकाः पाफयादिल,

35 “थ्व मभिंगु पुस्ताया छम्ह मनुखं नं जिं छिमि पुर्खातय्त बी धकाः पाफयाः बचं बियागु भिंगु देशयात स्वये खनी मखु।

36 यपुन्नेया काय् कालेबं जक व देश स्वये खनी। दुनुगलंनिसें परमप्रभुया ल्यू जूगुलि वं पला तःगु बँ जिं वयात व वया सन्तानयात बी।”

37 छिमिसं यानाः परमप्रभु जि खनाः नं तंचायाः थथे धयादिल, “छ नं अन दुहां वने दइ मखु।

38 अय्नं छन्त ग्वाहालि याइम्ह नूनया काय् यहोशू अन दुहां वनी। छं वयात हःपाः ब्यु, छायधाःसा वं हे इस्राएलया न्ह्यलुवाः जुयाः व देशयात इमिगु अधिकारय् हइ।

39 छिमिसं ज्वना यंकी धकाः धाःपिं भिं व मभिं मस्युनिपिं छिमि मचाखाचात धाःसा अन दुहां वनी। जिं व देश इमित बी अले इमिसं हे उकियात अधिकार याइ।✡

40 छिपिं धाःसा चाःहिलाः लाल समुद्र‡पाखे वनीगु मस्भूमिया लँपुइ हुँ।”

41 अले छिमिसं जितः धाल, “जिमिसं परमप्रभुयागु विरोधय् पाप यानागु दु। परमप्रभु झी परमेश्वरं आज्ञा बियादीगु थें झीपिं थाहां वनाः ल्वाये।” व पर्वतया देशय् थाहां वने अपुइ थें च्वनाः छिपिं दक्वसिनं थथःगु ल्वाभः ज्वन।

42 अय्नं परमप्रभुं जितः धयादिल, “इमित ‘थाहां वने मते अले ल्वाःवने मते’ धकाः धा, ‘छायधाःसा जि छिपिंनापं दइ मखु। छिमित छिमि शत्रुतय्सं बुकाबी।’ ”

43 अथे जुयाः थ्व खँ जिं छिमित धया, अय्नं छिमिसं न्यं हे मन्यं। छिमिसं परमप्रभुया आज्ञाया विरोध यात अले तःधंछुयाः पर्वत देशय् थाहां वन।

44 अले पर्वतय् च्वनीपिं एमोरीत छिपिंनापं ल्वायेत पिहां वयाः हातय्सं थें छिमित ल्यू वल, अले इमिसं सेइरनिसें होर्मा तक छिमित बुकल।

45 अले छिपिं लिहां वयाः परमप्रभुया न्ह्याःने ख्वल, अय्नं वय्कलं छिमिगु ख्वःसः न्यनामदी, न्हाय्पं नं बियामदी।

46 अथे जुयाः छिपिं कादेशय् यक्व दिं तक च्वनाच्वने माल।

✡ **1:26** १:२६ व्य ९:२३; हिब ३:१६ ✡ **1:28** १:२८ गन्ती १३:३३; व्य २:१० ✡ **1:31** १:३१ प्रे १३:१८ ✡ **1:32** १:३२ हिब ३:१९ ✡ **1:39** १:३९ गन्ती १४:३ ‡ **1:40** १:४० लाल समुद्र हिब्रू याम सुप, अर्थात तिकथिया समुद्र

2

मरूभूमिइ चाःहिलाच्वंगु खँ लुमंकूगु

गन्ती २०:१४–२१:२०

1 अले परमप्रभुं जितः धयादीगु थें झीपिं लाल समुद्र वनेगु लँ जुयाः मरूभूमिपाखे वना। यक्व दिं तक सेइरया पर्वत देशयागु सिथं सिथं चाःहिलाच्वना।

2 अले परमप्रभुं जितः धयादिल,

3 "छिपिं थ्व पर्वत देशया सिथं सिथं चाचाःहिलाच्वंगु यक्व दिं दये धुंकल। आः फहिलाः उत्तरपाखे हँ।

4 अले छं मनूतय्त थथे धकाः आज्ञा ब्यु, 'छिपिं सेइरय् च्वनिपिं एसावया सन्तान, थः हे दाजुकिजापिनिगु देश जुयाः वनेत्यंगु दु। इपिं छिपिं खनाः ग्याइ। अथे जुयाः बांलाक होश या।✡

5 इमित ल्वायेत ग्वाके मते, छाय्धाःसा जिं छिमित इमिगु देशय् पला तयेगु तक नं थाय् बी मखु। सेइरया पर्वत देश जिं एसावया सन्तानया अधिकारय् बियागु दु।

6 छिमिसं नयेगु नसा व त्वनेगु लः वहः बियाः न्यानाका।' "

7 परमप्रभु परमेश्वरं छिमित ल्हातं यायेगु फुक्क ज्याय् सुवाः बियादीगु दु। वय्कलं छिमित थ्व तःधंगु मरूभूमिया यात्रा दुच्छि बिचाः यानादीगु दु। थुपिं पिइदँया इलय् परमप्रभु परमेश्वर छिपिंनापं च्वनादीगु दु। अले छिमित छुं नं मगाःमचाः जूगु मदु।

8 अथे जुयाः सेइरय् च्वनिपिं एसावया सन्तान, झी दाजुकिजापिनिपाखें फःहिलाः झीपिं न्ह्यज्यानावना। एलात व एस्योन-गेबेरं वइगु अराबाया लँपु मवंसें झीपिं चाःहिलाः मोआबया मरूभूमिया लँपुइ वना।

9 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, "मोआबीतय्त दुःख बी मते, इमित ल्वायेत ग्वाके नं मते। जिं इमिगु देशया छुं नं अंश छिमित बी मखु, छाय्धाःसा जिं आरया फुक्क लागा लोतया सन्तानतय्गु अधिकारय् बियागु दु।"✡

10 (न्हापाया इलय् अन बल्लाःपिं, ल्याखय् अप्वः दुपिं अले अनाकीत थें ततःधिकःपिं एमीत च्वनाच्वंगु खः।

11 अनाकीतय्त थें इमित नं रपाई हे धाइगु। अय्नं मोआबीतय्सं इमित एमी धाइगु।

12 न्हापाया इलय् सेइरय् होरीत च्वनाच्वंगु खः। अय्नं एसावया सन्तानतय्सं इमित लिनाछ्वल। परमप्रभुं बियादीगु देश इस्राएलीतय्सं अधिकार यानाकाःगु थें इमित लिनाछ्वयाः एसावीत इमिगु थासय् च्वन।)

13 अले परमप्रभुं धयादिल, "आः दनाः जेरेद खुसि छिना हुँ।" अथे जुयाः झीपिं जेरेद खुसियागु खौंच पुलाः उखे वना।

14 कादेश-बर्ने त्वःता वयाः जेरेद खुसि छिनाबलय् तक झीत स्विच्यादँ बित। थ्व इलय् परमप्रभुं पाफयादीगु थें झीगु छाउनीं व पुस्तायापिं सकलें लडाइँ याइपिं मनूत नाश जुल।✡

15 छाउनीं इपिं सकलें नाश जुया मवंतले परमप्रभुया ल्हाः इमिगु विरोधय् न्ह्यज्याना हे च्वन।

16 मनूतय्गु न्ह्यःनं लडाइँ यायेफुपिं सकलें मनूत सी धुंकाः

17 परमप्रभुं जितः थथे धयादिल,

18 "थौं छिपिं मोआबया लागा जुयाः आर पुलाः उखे वनेमाः।

19 छिपिं अम्मोनीतय् सिमानाय् थ्यनीबलय् इमित दुःख बी मते। इमित ल्वायेत ग्वाके मते छाय्धाःसा जिं छिमित अम्मोनीतय्गु देशयागु छुं नं अंश अधिकारया निंतिं बी मखु। जिं व देशयात लोतया सन्तानयागु अधिकारय् बियागु दु।"✡

20 (न्हापा अन रपाईत च्वनाच्वंगु खः। अथे जुयाः व देशयात नं रपाईतय्गु धाइगु। अम्मोनीतय्सं धाःसा जमजुम्मीत धाइगु।

21 इपिं बल्लाः, ल्याखय् अप्वः अले अनाकीत थें ततःधिकः। अय्नं परमप्रभुं इमित अम्मोनीतय्गु न्ह्यःने नाश यानादिल। अम्मोनीतय्सं इमित पितिनाछ्वल अले इपिं इमिगु थासय् च्वंवल।

22 वय्कलं सेइरय् च्वनिपिं एसावया सन्तानतय्गु निंतिं नं थथे यानादिल। वय्कलं इमिगु न्ह्यःने होरीतय्त नाश यानादिल। इमित लिनाः थौं तक नं एदोमीत इमिगु थासय् च्वनाच्वंगु दु।

23 अले गाजा तक गांगामय् च्वनाच्वंपिं अव्वीतय्त कप्तोरं* वःपिं कप्तोरीतय्सं नाश यानाबिल। अले इपिं इमिगु थासय् च्वन।)

सीहोन जुजुयात बुकूगु खँ लुमंकूगु

गन्ती २१:२१-३०

24 "आः न्ह्यज्या हुँ, अर्नोन खुसिया न्हसिकाप पुलाहुँ। जिं हेश्बोनया जुजु एमोरी, सीहोन व वयागु देश छिमिगु ल्हातय् बियागु दु। अथे जुयाः व देश थःगु अधिकारय् हयेगु शुरु या अले व जुजुलिसें लडाइँ या।

✡ **2:4** २:४ उत ३६:८ ✡ **2:9** २:९ उत १९:३७ ✡ **2:14** २:१४ गन्ती १४:२८-३५ ✡ **2:19** २:१९ उत १९:३८ * **2:23** २:२३ अर्थात क्रेटं

25 थनिंनिसें आकाशया क्वय् दुपिं सकलें जातितय्गु मनय् छिमिगु ग्याःचिकु तयाबी। छिमिगु खँ न्यनाः इपिं थुरथुर खाइ अले इमिगु नुगः भाराभारा मिनी।"
26 कदेमोतया मरुभूमिं हेश्बोनया जुजु सीहोनयाथाय् शान्तिया थ्व खँ धायेत दूत छ्वया,
27 "जिमित छिगु देश जुयाः वनेबियादिसँ। जिपिं मूलँपु जुयाः जक वने, जिपिं जवंखवं वने मखु।
28 जिमित नयेत नसा व त्वनेत लः वहः कयाः मियादिसँ। जिमित छिगु देशं जुयाः न्यासि वने जक बियादिसँ।
29 सेइरय् च्वनिपिं एसावया सन्तान व आरय् च्वनिपिं मोआबीतय्सं याःगु थें छिं जिमित यानादिसँ। थुकथं जिपिं यर्दन खुसि छिनाः परमप्रभु जिमि परमेश्वरं बियादीगु देशय् थ्यंकः वने।"
30 अय्नं हेश्बोनया जुजु सीहोनं झीत थःगु देश जुयाः वने मब्यू छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं वयात छिमिगु ल्हातय् बीत वयागु मनयात जिराहा व अतेरि यानादिल। अले थौं तक व छिमिगु ल्हातय् दु।
31 परमप्रभुं जितः धयादिल, "सीहोन व वयागु देश जिं छिमित बी। वयागु देशयात त्याकाः अधिकार यायेगु शुरु या।"
32 सीहोनं थः सकलें सेना ज्वनाः जिपिंलिसें ल्वायेत यहसाय् वःबलय्
33 परमप्रभु झी परमेश्वरं वयात झीगु ल्हातय् बियादिल। अले वयात, वया काय्पिन्त, वया सकलें सेनातय्त झीसं स्यानाबिया।
34 उबलय् झीसं वयागु फुक्क शहर त्याकाकयाः उपिं शहरय् च्वंपिं मिजंत, मिसात व मस्तय्त भज्यंक नाश† यानाबिया। झीसं छम्हय्सित नं मत्वःता।
35 झीसं अधिकार यानागु शहरय् लाका कयागु सामान व पशुत धाःसा थःपिनिगु लागिं कया।
36 अर्नोन खुसियागु न्हसिकाप च्वसं दुगु अरोएरनिसें अले न्हसिकापया दथुइ दुगु शहरंनिसें गिलाद तक झीसं त्याकाकाये मफुगु बल्लाःगु शहर छगू नं मदु। परमप्रभु झी परमेश्वरं दक्व झीत बियादिल।
37 अय्नं परमप्रभु झी परमेश्वरं वने मते धकाः आज्ञा बियादीगु यब्बोक खुसिया सिथय् दुगु अम्मोनीतय्गु देशया लिक्क अले पर्वत देशया शहर शहरय् झीपिं मवना।

3

जुजु ओगयात बुकूगु खँ लुमंकूगु

गन्ती २१.३१-३५

1 अनंलि झीपिं फहिलाः बाशानपाखे वना। एद्रईलय् बाशानया जुजु ओग व वया सेना झीपिंलिसें ल्वायेत वल।
2 परमप्रभुं जितः धयादिल, "व खनाः ग्याये मते, छाय्धाःसा वयात, वया फुक्क सेना व देशनापं छिमिगु ल्हातय् बियागु दु। छिमिसं हेश्बोनय् राज्य याइम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोनयात गथे यानागु खः वयात नं अथे हे या।"
3 थुकथं परमप्रभु झी परमेश्वरं बाशानया जुजु ओग व वया फुक्क सेनायात झीगु ल्हातय् बियादिल। झीसं छम्हय्सित नं मत्वःतुसें सकसितं स्यानाबिया।
4 उबलय् हे झीसं बाशानय् ओगया राज्य अर्गोबया फुक्क लागानापं इमि फुक्क खुइग्गु शहर त्याकाकया। झीसं छगू शहर नं मत्वःता।
5 थुपिं फुक्क शहरय् ततःजाःगु पःखाः ग्वयातःगु दु। अले शहरया मू ध्वाखाय् खगः दु। अन पःखाः ग्वयामतःगु यक्व गां नं दु।
6 हेश्बोनया जुजु सीहोनयात नाश यानागु थें इमि फुक्क शहर, मिजं मिस्त व मस्तय्त भज्यंक नाश यानाबिया।
7 अय्नं फुक्क पशुत व शहरय् लुतय् यानागु धनसम्पत्ति झीसं थःगु निंतिं कया।
8 उबलय् झीसं थुपिं निम्ह एमोरी जुजुतय्गु ल्हातिं अर्नोन खुसिया न्हसिकापंनिसें हेर्मोन पर्वत तक यर्दनया पुर्बपाखेया देश कया।
9 (हेर्मोनयात सीदोनीतय्सं सिरिओन व एमोरीतय्सं सेनीर धाइगु।)
10 तःजाःगु माथंवंगु थासय् लाःगु फुक्क शहर, गिलाद व बाशान अले बाशानय् दुगु ओगया देशयागु सलका व एद्रई शहर तक हे झीसं फुक्क कयाः।
11 (रपाईतय् दकलय् लिपांम्ह मनू बाशानया जुजु ओग खः। वयागु नँयागु खातायाहाकः गुंगू कु अले ब्या प्यंगू कु दु। व खाता* आः तक नं अम्मोनीतय्गु शहर रब्बाय् दनि।)

यर्दन पुर्बय् च्वंगु देश इनाब्यूगु खँ लुमंकूगु

गन्ती ३२.१-४२

---

† **2:34** २:३४ भज्यंक नाश हिब्रू खँग्वलं भज्यंक नाश यायेत परमप्रभुयात अर्पण याःगु छुं वस्तु वा मनूयात थुइकाबी।

* **3:11** ३:११खाता ४ मिटर ति हाकः दुगु व १.८ मिटर ति ब्या दुगु खाता खः

12 उबलय् झीसं व देश त्याकाकयाबलय् अर्नोन खुसियागु न्हसिकाप च्वसं दुगु अरोएरंनिसें कयाः गिलाद पर्वतया बच्छि
ब्व व उकिया शहर जिं स्बेनी व गादीतय्त बिया।
13 गिलादया ल्यं दुगु ब्व, अले ओगं राज्य यानाच्वंगु फुक्क बाशान जिं मनश्शेया बच्छि कुलयात बिया। (बाशानय् दुगु
अर्गोबया फुक्क लागायात रपाईतय्गु देश धाइगु खः।)
14 मनश्शेया सन्तान याईरं गशूरीतय्गु व माकातीतय्गु सिमाना तक अर्गोबया फुक्क लागा कयाः उकियात थःगु हे नां
बिल। अथे जुयाः थौं तक नं बाशानयात हब्बात-याईर† धाइगु।
15 माकीरयात जिं गिलाद बिया।
16 जिं स्बेनी व गादीतय्त गिलादंनिसें अर्नोन खुसि तक (खुसिया दथु अम्मोनीतय् दच्छिन सिमाना खः) अले उत्तरय्
अम्मोनीतय्गु सिमाना यब्बोक खुसि तक बिया।
17 उकियागु पच्छिमी सिमाना उत्तरय् किन्नेरत‡ समुद्रंनिसें दच्छिनय् पिसगाया पाःचा क्वय् च्वंगु खारा समुद्र तक§ यर्दन
खुसि खः।
18 उबलय् जिं यर्दन पुर्ब च्वनाच्वनिपिन्त* थ्व आज्ञा बिया, "परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थ्व देश छिमित अधिकार यायेत
बियादीगु खः। अय्नं छिमि सकलें सेना ल्वाभः ज्वनाः थः इस्राएली दाजुकिजातय्गु न्ह्यःने न्ह्यःने वनेमाः।✡
19 अय्नं छिमि कलाःपिं, मस्त व पशुत जिं छिमित बियागु शहरय् हे च्वनी। (छिमिके यक्व पशुत दु धकाः जिं स्यू।)
20 परमप्रभुं छिमित थें छिमि दाजुकिजापिन्त आराम बियामदीतले अले इमिसं नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं यर्दन पच्छिमय्
इमित बियादीगु जमिन अधिकार मयातले छिमिसं थथे या। अनंलि जिं छिमिगु अधिकारय् बियागु देशय् फुक्क मिजंत लिहां
वये फइ।"
21 उबलय् जिं यहोशूयात थ्व आज्ञा बिया, "परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थुपिं निम्ह जुजुयात छु यानादिल व फुक्क छं थःगु
हे मिखां खंगु दु। छिपिं खुसिया पच्छिमय् वनीबलय् उपिं फुक्क देशतय्त नं परमप्रभुं अथे हे यानादी।
22 इपिं खनाः ग्याये मते, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर छिमिगु निंतिं ल्वानादी।"

मोशायात यर्दनया उखे वने मब्यूगु खँ लुमंकूगु

23 उबलय् जिं परमप्रभुयात थथे धकाः बिन्ति याना,✡
24 "परमप्रभु परमेश्वर छिं थः दासयात थःगु महिमा व बल क्यनादीत्यंगु दु। स्वर्ग व पृथ्वीइ छिं यानादीगु थें ज्याःगु ज्या
व शक्ति क्यनेफुम्ह सु घः दु धकाः?
25 यर्दनया उखेपाखे च्वंगु भिंगु देश, न्ह्याइपुसे च्वंगु पर्वतया देश व लेबनान स्वयेत जितः उखे वनेबियादिसँ।"
26 अय्नं छिमिसं यानाः परमप्रभु जिलिसें तंचायाः जिगु खँ न्यनामदी। परमप्रभुं जितः धयादिल, "गात! आः थुकिया बारे
जिनापं मेगु खँ ल्हाये मते!
27 पिसगाया च्वकाय् हुँ अले पुर्ब, पच्छिम, उत्तर, दच्छिन प्यखेरं स्व। थःगु हे मिखां व देशयात स्व। छायधाःसा छ
यर्दनया उखे वने खनी मखु।
28 अय्नं यहोशूयात आज्ञा ब्यु, वयात हःपाः बियाः बल्लाकि, छायधाःसा वं हे छं खंगु देश अधिकारय् हयेत थुपिं मनूतय्त
यर्दन खुसिया उखे यंकी।"
29 अथे जुयाः झीपिं बेथ-पोरया न्ह्याःनेयागु ब्यासिइ च्वना।

4

आज्ञा मानय् यायेमाः

1 हे इस्राएल, आः जिं छिमित स्यनेत्यनागु विधि व नियमय् बांलाक ध्यान ब्यु! थुपिं पालन या गुकिं यानाः छिपिं म्वाइ
अले छिमिसं छिमि पुर्खाया परमप्रभु परमेश्वरं छिमित बियादीत्यंगु देशय् दुहां वनाः अधिकार याइ।
2 जिं छिमित बियागु आज्ञाय् छुं तने नं मते लिकाये नं मते। अय्नं जिं छिमित बियागु परमप्रभु छिमि परमेश्वरया आज्ञा
मानय् या।✡
3 बाल-पोरय् परमप्रभुं छु यानादिल व छिमिसं थःगु हे मिखां खंगु दु। पोरया बालघःया ल्यू जूपिं सकलें मनूतय्त परमप्रभु
परमेश्वरं छिमिगु दथुं नाश यानादिल।✡
4 अय्नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरनापं च्वनाच्वंपिं सकलें थौंतक म्वानाच्वंगु दु।

---

† **3:14** ३:१४हब्बात-याईर याईरय् च्वंपि मनूत ‡ **3:17** ३:१७किन्नेरत गालील समुद्रया मेगु नां खः § **3:17** ३:१७ खारा समुद्र मृत सागर तक
* **3:18** ३:१८ यर्दन पुर्ब च्वनाच्वनिपिन्त स्बेनी, गादी, व मनश्शेया बच्छि कुल धकाः धाइ ✡ **3:18** ३:१८ यहो १:१२-१५ ✡ **3:23** ३:२३ गन्ती
२७:१२-१४; व्य ३२:४८-५२ ✡ **4:2** ४:२ प्रका २२:१८-१९ ✡ **4:3** ४:३ गन्ती २५:१-९

5 स्व! परमप्रभु जिमि परमेश्वरं जितः आज्ञा बियादीगु थें, छिमिसं अधिकार याइगु देशय् थुपिं फुक्क मानय् यायेत जिं छिमित थुपिं विधि व नियम स्यनागु दु।

6 छिमिसं परमप्रभुं धाःथें यात धाःसा मेगु जातितयत छिमिगु बुद्धि व छिमिसं खँ थूगु क्यनी। अले इमिसं थुपिं आज्ञा न्यनाः धाइ, "धात्थें हे थ्व तःधं जातियापिं मनूत बुद्धि दुपिं व खँ थूपिं खः।"

7 ङीसं परमप्रभु ङी परमेश्वरयात बिन्ति यानाबलय् वय्कः ङीनापं गुलि सतिक जुयादिल। उलि सतिक जुइफुम्ह मेम्ह सुं नं घःत व तःधंगु जाति दु ला?

8 जिं छिमित थौं बीगु नियम थें पाय्छिगु धार्मिक विधि व नियम दुपिं मेगु छुं नं तःधं जाति दु ला?

9 तर बांलाक होश यानाच्वँ, छिमिसं मिखां खंगु खँ गुबलें ल्वममंकेत होश यानाच्वँ अले छिमिसं म्वानाच्वंतले थुपिं आज्ञा थःगु मनं चिला वंकेबी मते। अले थुपिं आज्ञा थः कायम्ह्यायपिं व छय्पिन्त बीगु पक्का या।

10 छिपिं होरेबय् परमप्रभु थः परमेश्वरया न्ह्याःने दंगु दियात लुमंकि। उबलय् परमप्रभुं जितः धयादिल, "मनूतय्त जिगु न्ह्याःने मुंकि, अले इमित जिगु वचन न्यंकि। गुकिं यानाः जिं इमित बीत्यनागु देशय् म्वानाच्वंतले इमिसं जिगु ग्याःभय कायेमाः अले इमिसं थ्व हे खँ थःकाय् म्ह्यायपिन्त स्यनेमाः।"

11 उबलय् पर्वतय् मि ह्वानाः ह्वानाः च्यानाः आकाश तक हे थ्यन, अले ख्वातुगु सुपाँय् वयाः अन तसकं खिउँसे च्वंबलय् छिपिं वयाः पर्वतया क्वय् दन।✡

12 अले मिया दथुं परमप्रभु छिपिंनापं खँ ल्हानादिल। उबलय् छिमिसं वय्कःया सः जक ताल। वय्कःयात धाःसा मखं।

13 वय्कलं छिमित थःगु बाचा व झिगू आज्ञा न्यंकादिल। उकियात मानय् यायेगु आज्ञा छिमित बियादिल। अले वय्कलं उपिं आज्ञायात ल्वहंयागु निपाः पौलय् च्वयादिल।✡

14 उबलय् परमप्रभुं जितः छिमिसं यर्दन छिनावनाः अधिकार यायेगु देशय् थ्यंकाः मानय् यायेत विधि व नियम स्यँ धकाः धयादिल।✡

मूर्ति पुजा मयायेमाः

15 होरेबय् परमप्रभु छिपिंलिसें मिया दथुं खँ ल्हानादीबलय् छिमिसं वय्कःयागु छुं नं रूप मखं। अथे जुयाः होश या,

16 छिपिं मस्यनेमा धकाः, छिमिसं थःपिनि लागिं मिजंया जुइमा वा मिसाया जुइमा,✡

17 वा पृथ्वीइ दुम्ह पशुयागु जुइमा, आकाशय् ब्वइम्ह झंगःयागु जुइमा✡

18 चिचीधिकःम्ह जन्तु वा किचाकाचायागु जुइमा वा लखय् दुम्ह न्यायागु जुइमा छुकिंयागु नं मूर्ति दय्के मते।

19 छिमिसं आकाशपाखे थस्वइबलय् अन दुगु सूर्य, तिमिला, नगुत व फुक्क ग्रह नक्षत्रतयत खनाः उमित भागियाये मते, पुजा नं याये मते। उपिं परमप्रभुं पृथ्वीया फुक्क जातितय्गु निंतिं बियादीगु खः।

20 छिमित धाःसा परमप्रभुं न नाय्कीगु मिगा थें ज्याःगु मिश्रं वय्कःया थः मनू व सर्बय दय्केत पिकयाहयादिल, थौं तक जूगु थें।✡

21 अनंलि छिमिसं यानाः परमप्रभु जि खनाः तंचायाः थथे पाफयादिल, "छ यर्दनया उखे वने दइ मखु, अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु अधिकारय् बियादीगु व भिंगु देशय् वने दइ मखु।"✡

22 जि थ्व हे देशय् सिनावनेमाली। जि यर्दनया उखे वने दइ मखु। छिपिं धासाः उखे वनी, अले व भिंगु देशयात अधिकार याइ।

23 होश या! परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिपिंलिसें यानादीगु बाचा ल्वःमंके मते! वय्कलं दय्के मते धकाः धयादीगु छुकियागु नं मूर्ति दय्के मते!

24 परमप्रभु छिमि परमेश्वर भस्म याइगु मि व नुगः मुइकादीम्ह परमेश्वर खः।✡

25 छिमिसं कायम्ह्याय् व छय् बुइके धुंकाः यक्व दँ व देशय् च्वने धुंकाः स्यनाः मूर्ति कियाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात मयःगु ज्या यानाः वय्कःयात तंचाय्कल धाःसा,

26 थौं जिं स्वर्ग व पृथ्वीयात छिमिगु विरोधय् साक्षी तये। छिपिं देशयात अधिकार यायेत यर्दनया उखे वनेत्यंगु दु। अय्नं छिमिसं जिगु आज्ञा त्वाथुल धाःसा यक्व दँ तक अन च्वने दइ मखु। तर छिपिं भज्यंक नाश जुयावनी।

27 परमप्रभुं छिमित जाति जातितय्गु दथुइ उखेलाः थुखेलाः यानाबी। वय्कलं छिमित लिनाछ्वःगु देश देशय् मेगु जातितय्गु दथुइ छिपिं कम जक म्वानाच्वनी।✡

28 अन छिमिसं मनूतय्गु ल्हातं दय्कूपिं स्वये मफुपिं, न्यने मफुपिं, नये मफुपिं, ननुने मफुपिं सिँ व ल्वहंया घःतय्गु पुजा याइ।

✡ **4:11** ४:११-१२ प्रस १९:१६-१८; हिब १२:१८-१९ ✡ **4:13** ४:१३ प्रस ३१:१८; ३४:२८; व्य ९:१० ✡ **4:14** ४:१४ प्रस २१:१ ✡ **4:16** ४:१६ प्रस २०:४; लेवी २६:१; व्य ५:८; २७:१५ ✡ **4:17** ४:१७-१८ रोम १:२३ ✡ **4:20** ४:२० प्रस १९:५; व्य ७:६; १४:२; २६:१८; तीत २:१४; १ पत्र २:९ ✡ **4:21** ४:२१ गन्ती २०:१२ ✡ **4:24** ४:२४ हिब १२:२९ ✡ **4:27** ४:२७-२८ व्य २८:३६

29 अयनं अन नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात छिमिसं माल धाःसा, अले छिमिसं दुनुगलं व आत्मां माल धाःसा वयकःयात नापलाकी।✡
30 लिपांगु इलय् छिमित आपत जुइबलय् अले थुपिं फुक्क खँ छिमित वइबलय् छिपिं थः परमप्रभु परमेश्वरपाखे लिहां वइ अले छिमिसं वयकःया खँ मानय् याइ।
31 वयकलं छिमित त्वःतादी मखु, नाश यानादी मखु। छिमि पुर्खालिसें पाफयाः क्वःछिनादीगु बाचा ल्वःमंकादी मखु, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर माया यानादीम्ह खः।

परमप्रभु हे परमेश्वर खः

32 न्हापायागु खँ बिचाः या, परमेश्वरं पृथ्वीइ मनूयात दयकादीबलयनिसें थौं तक आकाशया छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक, छु थज्याःगु तःधंगु खँ गुबलें जुगु दु वा न्यनागु दु ला?
33 परमेश्वर मिया दथुं न्ववानादीगु छिमिसं थें मेगु जातिं न्यनाः नं म्वानाच्वंपिं छिपिं थें ज्याःपिं सुं मनूत दु ला?
34 छिमि परमप्रभु परमेश्वरं छिमित मिश्नय् यानादी थें छु सुं घवं मेगु जातिया दथुं पित हयाः थः मनूत दयकूगु दु ला? छिमिसं खंक हे वयकलं थःगु बल्लागु ल्हाः व चकंगु लँपु छ्यलादिल। वयकलं महामारी व लडाइँ हयादिल, अले अजू चाइपुगु व ग्यानापुस्से च्वंगु ज्या यानादिल ला?
35 परमप्रभु हे परमेश्वर खः, वयकः बाहेक मेम्ह सुं मदु धकाः थुइकेत उपिं फुक्क छिमित क्यंगु खः।✡
36 छिपिं खःकथं जुइमा धकाः वयकलं आकाशं थःगु सः न्यंकादिल, अले पृथ्वीइ थःगु तःधंगु मि छिमित क्यनादिल। छिमिसं मिं वयकःया सः न्यन।
37 वयकलं छिमि पुर्खातयत् माया यानादीगुलिं इमि सन्तानतयत् नं ल्ययादिल। वयकः थम्हं हे थःगु तःधंगु शक्तिं छिमित मिश्नं पितहयादिल।
38 छिमिसं थःपिं स्वयाः तःधं व शक्ति दुपिं जातितयगु देशय् दुहां वनाः उकियात अधिकार यायेत वयकलं इमित लिना छ्वयादीगु दु। व थौं तक छिमिगु अधिकारय् दु।
39 परमप्रभु हे च्वय् स्वर्गय् व क्वय् पृथ्वीइ परमेश्वर खः अले वयकः बाहेक मेम्ह सुं मदु धकाः छिमिसं थौं सीका का, अले नुगलय् ति।
40 थौं जिं छिमित बीत्यनागु वयकःया विधि व आज्ञा मानय् या, गुकिं यानाः छिमिगु व छिमि सन्तानतयगु भिं जुइमा, अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित न्ह्याबलेंया निंतिं बियादीगु देशय् छिपिं ताःई तक म्वानाच्वनेमा।

शरण बीगु शहर

गन्ती ३५.:६-३४; व्य १९.१-१४

41 अले मोशां यर्दनया पुर्बपाखे शरण बीगु स्वंगू शहर ल्यल।✡
42 सुं मनुखं ग्वसाः मग्वसे मसीकं सुं मेम्ह मनूयात स्यात धाःसा व मनू उपिं शहर मध्ये छगुलिइ बिस्युं वनाः थःत बचय् याये फु।
43 उपिं शहर थथे दु, रूबेनीतयगु लागिं मरूभूमिइ दुगु बेसेर, गादीतयगु लागिं गिलादय् दुगु रामोत व मनश्शेया लागिं बाशानय् दुगु गोलान।

मोआबया ख्यलय् मोशां हाकनं नियम कंगु

44 मोशां इस्राएलीतयत् ब्यूगु नियम थ्व हे खः।
45 इपिं मिम्ह पिहां वये धुंकाः मोशां इमित ब्यूगु आज्ञा, विधि व नियम थुपिं हे खः।
46 यर्दनया पुर्बय् बेथ-पोर न्ह्यःनेया ब्यासिइ मोशा व इस्राएलीतयसं मिम्ह पिहां वये धुंकाः स्यानाब्यूम्ह हेश्बोनय् च्वनीम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोनयागु देशय् थुपिं विधि, आज्ञा व नियम ब्यूगु खः।
47 इमिसं वया देशयात त्याका काल अले बाशानया जुजु ओगया देशयात त्याका काल। थुपिं निम्ह एमोरी जुजुपिं यर्दनया पुर्बपाखे च्वनिपिं खः।
48 इमिगु देशय् अर्नोन खुसियागु न्हसिकापया च्वसं दुगु अरोएर शहरंनिसें सियोन पर्वत तक लागु दु। (थुकियात हेर्मोन पर्वत नं धाः)
49 यर्दनया पुर्बय् पिसगाया पाचाया क्वय् च्वंगु मृत सागर तक* इस्राएलीतयसं फुक्क अराबा त्याका काल।✡

✡ **4:29** ४:२९ यर २९:१३ ✡ **4:35** ४:३५ मर्क १२:३२ ✡ **4:41** ४:४१-४३ यहो २०:८-९ * **4:49** ४:४९ मृत सागर तक हिब्रू अराबाया समुद्र तक ✡ **4:49** ४:४९ व्य २:२६-३७; ३:१-२९

5

झिग् आज्ञा

प्रस २०:१-१७

1 मोशा सकलें इस्राएलीतय्त सःताः धाल,
हे इस्राएल, थौं जिं छिमित कनेत्यनागु विधि व नियम न्यँ! उपिं सय्काः बांलाक मानय् या!
2 परमप्रभु झी परमेश्वरं झीपिंलिसे होरेबय् छग् बाचा चिनादीगु दु।
3 थ्व बाचा परमप्रभुं झी पुर्खालिसें मखु अय्नं झीपिं थौं तक म्वानाच्वनापिलिसें चिनादीगु दु।
4 परमप्रभुं मिया दथुं छिपिंलिसें पर्वतय् चुलिंचू च्वनाः खँ ल्हानादिल।
5 (उबलय् छिपिं मि खनाः ग्यानाः पर्वतय् थाहां मवं, अथे जुयाः जि परमप्रभु व छिमिगु दथुइ वय्कःया वचन छिमित कनेत दनाच्वना।) अले परमप्रभुं धयादिल,

[१]

6 "छिमित छिपिं दास जुयाः च्वनाच्वंगु मिश्र देशं त्वःतका हयाम्ह जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
7 जि बाहेक मेपिं घःतय्गु आराधना गुबलें याये मते।"

[२]

8 "थःगु निंतिं च्वय् आकाशय् च्वंगु, क्वय् पृथ्वीइ च्वंगु व लखय् च्वंगु छुकिंयागु नं मूर्ति दय्के मते।✡
9 छिमिसं उकियात भागियाये मते, पुजा याये मते। छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर नुगः मुइकीम्ह परमेश्वर खः। जिं जितः मयय्कीम्ह मनूया पापया सजाँय वया स्वंगू प्यंगू पुस्ता तकया सन्तानयात बी।✡
10 जितः माया याइपिं व जिगु आज्ञा मानय् याइपिन्त धाःसा वया द्वलंद्वः पुस्ता तकयात जिं सदां दयामाया याये।"

[३]

11 "म्वायेकं म्वायेकं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु नां काये मते। म्वायेकं म्वायेकं वय्कःया नां काइम्हय्सित वय्कलं सजाँय बियादी।✡"

[४]

12 "परमप्रभु परमेश्वरं धयादीगु थें विश्रामबार हनेमाः। अले उकियात पवित्र याना तयेमाः।✡
13 खुन्हु तक थःगु फुक्क ज्या या।✡
14 न्हय्न्हु खुन्हु धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरया विश्रामबार खः। उखुन्हु छिमिसं, छिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं, छिमि दास-दासी, छिमि द्वहं वा गधा, अले न्ह्याम्ह पशु नं व छिमिगु शहरय् च्वनाच्वंपिं परदेशीतय्सं तकं छुं ज्या याये मते। छिमि दासदासीतय्सं नं छिमिसं थें झासु लनेमाः।
15 छिपिं मिश्रय् दास जुयाच्वंबलय् गथे यानाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु बल्लाःगु ल्हाः व चक्कंगु लपुं छिमित पितहयादिल। व लुमंका ति! अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं विश्रामबार हनेत छिमित आज्ञा बियादीगु खः।"

[५]

16 "परमप्रभु छिमि परमेश्वरं आज्ञा बियादीगु थें छिमिसं थः मां-बौयात हनाबना या, अले परमेश्वरं बीत्यंगु देशय् छिपिं ताःई तक म्वाइ। अले अन छिमित भिं जुइ।✡"

[६]

17 "सुयातं स्याये मते।✡"

[७]

18 "व्यभिचार याये मते।✡"

[८]

19 "खुयाकाये मते।✡"

[९]

20 "मुद्दामामिलाय् थः जःलाखःलाया विरोधय् मखुगु साक्षी बी मते।✡"

✡ **5:8** ५:८-९ लेवी २६:१; व्य ४:१५-१८; २७:१५ ✡ **5:9** ५:९-१० प्रस ३४:६-७; गन्ती १४:१८; व्य ७:९-१० ✡ **5:11** ५:११ लेवी १९:१२ ✡ **5:12** ५:१२ प्रस १६:२३-३०; ३१:१२-१४ ✡ **5:13** ५:१३-१४ प्रस २३:१२; ३१:१५; ३४:२१; ३५:२; लेवी २३:३ ✡ **5:16** ५:१६ व्य २७:१६; मत्ती १५:४; १९:१९; मर्क ७:१०; १०:१९; लूक १८:२०; एफि ६:२,३ ✡ **5:17** ५:१७ उत ९:६; लेवी २४:१७; मत्ती ५:२१; १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९; याक २:११ ✡ **5:18** ५:१८ लेवी २०:१०; मत्ती ५:२७; १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९; याक २:११ ✡ **5:19** ५:१९ लेवी १९:११; मत्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०; रोम १३:९ ✡ **5:20** ५:२० प्रस २३:१; मत्ती १९:१८; मर्क १०:१९; लूक १८:२०

[१०]

21 “थः जःलाखःलाया कलाःयात मिखा वंके मते! थः जःलाखःलाया छैं व जमिन लोभ याये मते! थः जःलाखःलाया च्यःभ्वातिं, द्रूहं, गधा व छुं खँय् नं लोभ याये मते!✡”

22 थुपिं वचन परमप्रभुं पर्वतय् मि व खिउँगु हाकुगु सुपाँय्या दथुं छिमि फुक्क खलःयात तस्सलं धयादिल। वय्कलं मेगु छुं धयामदी। अले उपिं आज्ञा निपाः ल्वहं पौलय् च्वयाः जितः बियादिल।✡

मनूत तसकं ग्याःगु
प्रस २०:१८-२१

23 छिमिसं खिउँगुया दथुं सः न्यंबलय् अले पर्वतय् मिं च्यानाच्वंबलय् छिमि कुलनायःत व थकालित जिगु न्ह्यःने वयाः
24 थथे धाल, “परमप्रभु झी परमेश्वरं झीत झःझः धायक व महिमा क्यनादिल, अले झीसं मिया दथुं वय्कःया सः न्यना। परमेश्वरं मनूतलिसें न्ववानादीसां मनूत मस्यूगु थौं तिनि जिमिसं खना।
25 आः झींपिं छाय् मिं भस्म जुयाः सिनावनेगु? परमप्रभु झी परमेश्वरयागु सः झीसं हानं न्यन धाःसा झींपिं सिनावनी।
26 मिया दथुं म्वाःम्ह परमेश्वरं न्ववानादीगु न्यनाः नं झींपिं थें म्वाःपिं मेपिं व मसीपिं सु सीमाःपिं मनू दु?
27 छि थः हे न्ह्यःने झासँ अले परमप्रभु झी परमेश्वरं धयादीगु फुक्क खँ जिमित धयादिसँ अले जिमिसं न्यने।”
28 छिमिसं जितः धाःगु थ्व खँ परमप्रभुं ताल, अले वय्कलं जितः धयादिल, “मनूतय्सं छन्त छु खँ धाःगु खः व जिं ताः। इमिसं छु छु धाल व पाय्छि जू।
29 जिगु भय काइगु व न्ह्याबलें जिगु आज्ञा मानय् याइगु इमिगु मन जूगु जूसा इपिं व इमि सन्तानतय्गु न्ह्याबलें भिं जुइ।
30 “छ वनाः इमित छिपिं थथःगु पालय् लिहां हुँ धकाः धा।
31 छ धाःसा थन जिगु न्ह्यःने दनाच्वँ। अले इमित स्यने माःगु फुक्क आज्ञा, विधि व नियम जिं छन्त धाये, अले इमिगु अधिकारय् बीगु देशय् इमिसं उपिं मानय् यायेमाः।”
32 अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया आज्ञाकथं जुइत लुमंका ति। छिपिं जव खवं गन नं वने मते।
33 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु आज्ञाकथं फुक्क लँपुइ हुँ। अले छिमिसं अधिकार यायेगु देशय् छिपिं म्वानाच्वनी व छिमिगु भिं जुइ, अले छिपिं ताःई तक म्वाइ।

6

दक्वसिबय् तःधंगु आज्ञा

1 छिमिसं यर्दन छिनावनाः अधिकार यायेत्यंगु देशय् मानय् यायेमाः धकाः छिमित स्यनेत परमप्रभु छिमि परमेश्वरं जितः धयादीगु आज्ञा, विधि व नियम थुपिं हे खः।
2 जिवंकाछि परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु भय कयाः छिमि काय्म्ह्याय्पिं व छय्पिन्सं वय्कःया फुक्क आज्ञा व नियम मानय् यायेमाः। अले छिपिं ताःई तक म्वाइ।
3 हे इस्राएल न्यँ, थुपिं फुक्क बांलाक्क मानय् या अले छिमिगु भिं जुइ। परमप्रभु छिमि पुर्खातय् परमेश्वरं छिमित बचं बियादीगु थें दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् छिमिगु ल्याः यक्व अप्वः जुइ।
4 हे इस्राएल न्यँ! परमप्रभु झी परमेश्वर छम्ह हे जक दु।✡
5 परमप्रभु झी परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें माया या, थःगु प्राण बिया तकं माया या, अले थःगु बलं फत्तले माया या।✡
6 जिं थौं छिमित बीत्यनागु आज्ञा छिमिगु नुगलय् दया हे च्वनेमाः।✡
7 उपिं आज्ञा छिमिसं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त बांलाक स्यँ। छैंय् च्वनीबलय्, लँय् जुइबलय् ग्वार्तुला च्वनीबलय् अले दनीबलय् उकिया बारे खँल्हाबल्हा यायेगु या।
8 उपिं आज्ञा व विधि चिंकथं ल्हातय् व कपालय् चिना ति।
9 उपिं आज्ञा थथःगु छैंया लुखा दुवालय् व मूध्वाखाय् च्वया ति।

उजं मानय् मयाःगु खँय् ख्याच्वः

10 अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं अब्राहाम, इसहाक व याकूब नांयापिं छिमि पुर्खालिसें छिमित बी धकाः पाफयादीगु देशय् हयादीबलय् व छिमिसं मदय्कगु ततःधंगु बाबांलाःगु शहर✡
11 ज्वरय् मयाःगु भिंगु भिंगु सामानं जाःगु छैं, मम्हगु तुं, मप्यूगु दाखक्यब व जैतूनया सिमा, थुपिं फुक्कं वय्कलं छिमित बियादी। उबलय् छिमिसं नयाः प्वाः जाइबलय्,

✡ **5:21** ५:२१ रोम ७:७; १३:९ ✡ **5:22** ५:२२-२७ हिब १२:१८-१९ ✡ **6:4** ६:४ मर्क १२:२९ ✡ **6:5** ६:५ मत्ती २२:३७; मर्क १२:३०; लूक १०:२७ ✡ **6:6** ६:६-९ व्य ११:१८-२० ✡ **6:10** ६:१० उत १२:७; २६:३; २८:१३

12 होश या! छिमित मिश्र देशं दासत्वं पितहयादीम्ह परमप्रभुयात ल्वःमंके मते।
13 छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु ग्याःभय का, वय्कःयागु जक सेवा या अले वय्कःया हे नामय् पाफयेगु या।✡
14 छिमिसं थः जःखः च्वंपिं जातितय् घःतय्त पुजा याये मते।
15 छाय्धाःसा छिमिगु दथुइ च्वनादीम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वर नुगः मुइकादीम्ह परमेश्वर खः। अथे मयात धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु तं छिमित लाइ, अले वय्कलं छिमित पृथ्वीं नाश यानादी।
16 छिमिसं मस्साहय् यानागु थें परमप्रभु परमेश्वरयागु मन स्वये मते।✡
17 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आज्ञा व वय्कलं छिमित बियादीगु आज्ञा, विधि व नियम बांलाक मानय् या।
18 परमप्रभुयागु मिखाय् छु छु पाय्छि व भिं जू व हे जक या, अले छिमिगु भिं जुइ। अले छिमि पुर्खानापं परमप्रभुं पाफयाः बचं बियादीगु थें छिमिसं व भिंगु देश त्याकाकाये फइ।
19 अनंलि परमप्रभुं धयादीगु थें छिमिसं सकल शत्रुतय्त थःगु न्ह्याःनं लिनाछ्वये फइ।
20 लिपाया इलय् छिमि काय्नं "परमप्रभु झी परमेश्वरं बियादीगु थुपिं आज्ञा, नियम व विधितय्गु मतलब छु खः?" धकाः न्यनीबलय्
21 छिमिसं वयात थथे धा, "झीपिं मिश्रय् फारोया दास जुयाच्वनागु खः, अले परमप्रभुं झीत मिश्रं थःगु बल्लाःगु ल्हातं पितहयादिल।
22 परमप्रभुं झीगु मिखाया न्ह्यःने हे मिश्रीत, फारो व वया सकलें छेँजःतय्त तसकं ग्यानापुसे च्वंगु चिं व अजू चायापुगु ज्या क्यनादिल।
23 झी पुर्खालिसें पाफयाः बी धकाः धयादीगु देशय् हयेत वय्कलं झीत अनं पितहयादिल।
24 परमप्रभुं हे झीत थुपिं फुक्क नियम मानय् यायेगु व परमप्रभु झी परमेश्वरयागु भय कायेगु आज्ञा बियादीगु खः। अथे याःसा झीगु भिं जुया हे च्वनी, अले थौं तक थें वय्कलं झीत म्वाःकातइ।
25 परमप्रभु झी परमेश्वरं बियादीगु थुपिं फुक्क आज्ञा झीसं बांलाक मानय् यात धाःसा, व हे झीगु धार्मिकता जुइ।"

7

परमेश्वरया थः मनूत

प्रस ३४:११-१६

1 छिपिं अधिकार यायेत वनेत्यंगु देशय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित हयादीबलय् अले छिपिं स्वयाः यक्व ल्याः दुपिं व बल्लाःपिं थुपिं न्हय्गू जाति हित्ती, गिर्गाशी, एमोरी, कनानी, परिज्जी, हिव्वी व यबूसीतय्त छिमिगु न्ह्याःनं वय्कलं लिना छ्वयादीबलय्✡
2 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं इमित छिमिगु ल्हातय् बियादिल, छिमिसं इमित बुकीबलय् छिमिसं इमित भज्यंक नाश यानाब्यु। इपिंलिसें सन्धि याये मते। अले इमित माया याये मते।
3 इपिंलिसे ब्याहा याये मते। छिमि म्ह्यायपिं इमि काय्पिन्त बी मते, अले इमि म्ह्यायपिं छिमि काय्पिनिगु लागि हये मते।
4 छाय्धाःसा इमिसं छिमि काय्पिन्त परमप्रभुपाखें हीकाः मेपिं घःतय्गु पुजा याकेबी। अथे याःसा परमप्रभु छिपिं खनाः तसकं तंचायादी अले वय्कलं छिमित याकनं हे नाश यानाबी।
5 छिमिसं थथे या – इमिगु वेदी थुनाब्यु, इमिगु पुजा याइगु ल्वहं तळ्यानाब्यु। इमिगु अशेरा घःमय्जुयागु थां* पालाः क्वथलाब्यु। अले इमिगु मूर्तित मिइ छ्वय्काब्यु।✡
6 परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंति छिपिं छगू पवित्र जाति खः। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं पृथ्वीइ दुपिं सकलें मनूतय् दथुं थःगु निंति विशेष सम्पत्तिकथं छिमित ल्ययादिल।✡
7 छिपिं ल्याखय् मेगु जाति स्वयाः अप्वः दयाः परमप्रभुं छिमित माया यानादीगु वा ल्ययादीगु मखु, छिपिं ला ल्याखय् मेगु जातित स्वयाः कम दु।
8 अय्नं परमप्रभुं छिमित माया यानादीगुलिं अले वय्कलं छिमि पुर्खालिसें पाफयादीगु पूवंकादीत हे छिमित परमप्रभुं थःगु बल्लाःगु ल्हातं मिश्रया जुजु फारोया दासत्वं त्वःतकाः पितहयादिल।
9 परमप्रभु हे छिमि परमेश्वर खः धकाः सीकाति। वय्कः विश्वास याये बहःम्ह परमेश्वर खः। सुनां वय्कःयात माया याइ व वय्कःया आज्ञा मानय् याइ वया द्वलंद्वः पुस्ता तक थःगु बाचा पूवंकादी अले इमित दयामाया याना हे च्वनादी।✡
10 अय्नं वय्कःयात मयय्कीपिन्त वय्कलं हे नाश यानादी। इमित पलेसा कायेत नं लिबाकादी मखु।
11 अथे जुयाः थौं जिं बीत्यनागु थुपिं आज्ञा, विधि व नियम बांलाक मानय् या।

✡ **6:13** ६:१३ मत्ती ४:१०; लूक ४:८ ✡ **6:16** ६:१६ प्रस १७:१-७; मत्ती ४:७; लूक ४:१२ ✡ **7:1** ७:१ प्रे १३:२९ * **7:5** ७:५ अशेरा अशेरा घःमय्जुया सिँया चिंत ✡ **7:5** ७:५ व्य १२:३ ✡ **7:6** ७:६ प्रस १९:५; व्य ४:२०; १४:२; २६:१८; तीत २:१४; १ पत्र २:९ ✡ **7:9** ७:९-१० प्रस २०:५-६; ३४:६-७; गन्ती १४:१८; व्य ५:९-१०

आज्ञा मानय् यायेबलय् दइगु सुवाः

व्य २८:१-१४; लेवी २६:३-१३

12 छिमिसं थुपिं नियम बांलाक न्यनाः मानय् यात धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमि पुर्खालिसें यानादीगु मायाया बाचा पूवंकादी।✡

13 वय्कलं छिमित माया यानादी। अले सुवाः बियाः छिमिगु ल्याः अप्वः यानाबी। वय्कलं छिमि पुर्खालिसे छिमित बी धकाः पाफयादीगु देशय् छिमि मचाखाचातयत्, बुँया फल, अन्न, न्हग दाखमध व जैतूनया चिकं, अले सा द्वहं व फैच्वलयतय् मस्तय्गु ल्याः नं अप्वय्काबी।

14 छिमित मेपिं मनूत स्वयाः अप्वः सुवाः दइ। छिमि सुं मिजं वा मिसामचा मदुम्ह जुइ मखु। छिमि छम्ह नं पशु मचा मदुम्ह जुइ मखु।

15 परमप्रभुं छिमित फुक्क कथंयागु ल्वय्पाखें तापाक्क तयादी। छिमिसं मिश्नय् खंगु ग्यानपुसे च्वंगु ल्वय् वय्कलं छिमिथाय् छ्वयाहयादी मखु। छिमित मयय्कीपिं मनूतय्थाय् धाःसा छ्वयाहयादी।

16 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु ल्हातय् बियादीपिं फुक्क जातितयत छिमिसं नाश यानाब्यु। इमित माया याये मते। इमि घःतयत पुजा याये मते, छाय्धाःसा व हे छिमित तक्यंकीगु जाः जुइ।

17 छिमिसं मनमनं थथे धायेफु, "थुपिं जाति झीपिं स्वयाः बल्ला अले झीसं गथे यानाः इमित पितिनाछ्वये फइ?"

18 अय्नं इपिं खनाः ग्याये मते। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं फारो व मिश्र न्यंकं छु यानादिल व लुमंकि!

19 छिमिसं अन हे थःगु मिखां ग्यानापुसे च्वंगु महामारी खनाः अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं अजू चाइपुगु चिं व ज्या यानाः थःगु बल्लाःगु ल्हाः व चकंगु लप्पूं छिमित पित हयादीगु दु। छिमित ख्याइपिं छिमि शत्रुतयत नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं अथे हे यानादी।

20 उलि जक मखु इपिं मध्ये बचय् जुयाः सुलाच्वंपिं नाश मजुतले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं आतंक नं छ्वयादी।

21 छिपिं इपिं खनाः ग्याये मते, छाय्धाःसा छिमिगु दथुइ च्वनाच्वंम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वर तःधंम्ह व ग्यानपुसे च्वंम्ह परमेश्वर खः।

22 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थुपिं जातितयत छिमिगु न्ह्यःनेनं भतिभति यानाः पितिनाः छ्वयादी। छिमिसं इपिं फुक्कसित आः थत्थें सिधय्काछ्वये फइ मखु, मखुसा छिमिगु प्यखेरं गुँपशुतय्गु ल्याः अप्वः जुयाः छिमिगु मभिं जुइ।

23 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं इमित छिमिगु ल्हातय् लाकादी। अले इपिं नाश मजुतले इमित इतिमिति कंकातइ।

24 अले वय्कलं इमि जुजुतयत छिमिगु ल्हातय् बियादी, अले छिमिसं पृथ्वीं इमिगु नां हुयाछ्वइ। सुं छम्ह नं छिमिगु न्ह्यःने दनाच्वने फइ मखु। छिमिसं इमित नाश याइ।

25 इमि घःतय्गु मूर्ति छिमिसं मिइ छ्वयक्काब्यु। छिमिसं मूर्तिइ दुगु लुँ व वहः ल्वःवंकाः काये मते। छाय्धाःसा व हे छिमिगु निंति तक्यंकीगु जाः जुइ। थ्व परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात घच्चाइपुगु खँ खः।

26 छिमिसं घच्चाइपुगु मूर्ति थःगु छैंय् हये मते, मखुसा छिमित नं व थें नाशया लागिं देछाइ। छिपिं थज्याःगु मूर्ति खनाः घच्चायेमाः, छाय्धाःसा व नाशया लागि देछायेमाःगु खः।

8

परमेश्वरयात ल्वःमंके मते धकाः ब्यूगु ख्याच्वः

1 जिं थौं छिमित बियाच्वनागु फुक्क आज्ञा बांलाक मानय् या। अले छिपिं म्वानाः छिमिगु ल्याः अप्वयावनी। अनंलि परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमि पुर्खायात पाफयाः बी धाःगु देशय् दुहां वनाः उकियात काये फइ।

2 छिमित क्वमिल् यायेत, छिमिगु मन स्वयेत अले वय्कःया आज्ञा मानय् याइ कि मयाइ धकाः सीकेत थुपिं पिइदँ यंकं मरुभूमिया लँपुइ परमप्रभु छिमि परमेश्वर न्ह्यल्वाः जुयाः गथे यानाः छिमित हयादिल व लुमंकि।

3 वय्कलं छिमित नये पित्याकादिल। अले छिमिसं व छिमि पुर्खातय्सं मस्यूगु मन्ना नकादिल। मनूत मरि जक मखु अय्नं परमप्रभुया म्हुतुं पिहां वःगु छगू छगू वचनं म्वाइ धयागु खँ थुइकाबीत थथे यानादीगु खः।✡

4 थुपिं पिइदँ तक छिमिगु वसः मगू अले छिमिगु तुति मना मवः।

5 मनूतय्सं थःकाय्यात कजय् याःगु थें परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित कजय् यानादी धकाः छिमिसं सीकि।

भिंगु देश बियादीत्यंगु

6 अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया भय कयाः वय्कःया लँपुइ हुँ अले वय्कःया आज्ञा मानय् या।

7 छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित छगू भिंगु देशय् ब्वनायंका च्वनादीगु दु। अन खुसित, मुहान व खुँगाःचां पिहां वःगु लः बेंसी व पहाड जुयाः न्ह्याइ।

✡ **7:12** ७:१२-१६ व्य ११:१३-१७ ✡ **8:3** ८:३ मत्ती ४:४; लूक ४:४

8 व देश छ्व, तछ्व, दाख, यःमरि, धालेसि, जैतूनया चिकं व कस्तिं जाःगु दु।
9 व देशय् छिमित अन्न मगाःमचाः जुइ मखु। अन छिमित छुं नं कम जुइ मखु। व देशयागु ल्वहं थें हे नँ न्ह्याथाय्सं दइ, अले डाँडाय् डाँडाय् सिजः यक्व दइ।
10 छिमिसं नयाः लुधने धुंकाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित भिंगु देश बियादीगुलि वय्कःयात तःधंकि।
11 होश या! परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात ल्वमंके मते, जिं थौं छिमित बियाच्वनागु परमप्रभु छिमि परमेश्वरया आज्ञा, विधि व नियम मानय् मयासें वय्कःयात ल्वःमंके मते।✡
12 मखुसा छिपिं लुधनीबलय् अले बांबालाःगु छेँय् दय्काच्वनीबलय्
13 छिमि फैच्वलय् व साद्वहंतय् ल्याः अप्वःया वनीबलय्, छिमिके दुगु लुँ, वहः व फुक्कं गाक्क दइबलय्
14 छिपिं तःधंछु जुयाः छिमित दासत्वया देश मिश्रं पितहयादीम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात ल्वःमंके मते।
15 वय्कलं छिमित बिख दुपिं सर्प व बिच्छी दुगु, लः मदुगु व गंगु बँ दुगु भरायधंगु व ग्यानपुसे च्वंगु मरुभूमिया दथुं हयादिल।
वय्कलं छिमिगु निंतिं छाःगु ल्वहँत लः पिकयादिल।
16 मरुभूमिइ छिमित क्वमिल्ल यायेत व छिमिगु मन स्वयाः लिपा छिमिगु भिं यायेत वय्कलं छिमित छिमि पुर्खातय्सं मस्यूगु मन्ना नकादिल।
17 “झीगु थःगु ल्हाःया शक्ति व बलं हे थ्व धन-सम्पत्ति झीसं दय्कागु खः” धकाः छिमिसं मनमनं धायेफु।
18 अय्नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात लुमंकि! वय्कलं हे छिमि पुर्खालिसें चिनादीगु बाचा पूवंकादीत छिमित धन-सम्पत्ति दय्केत शक्ति बियादी।
19 छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयात ल्वःमंकल धाःसा अले मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः इमित पुजा व भागि यात धाःसा छिपिं धात्थें नाश जुइ धकाः जिं थौं छिमित ख्याच्वः बी।
20 परमप्रभु छिमि परमेश्वरया वचन मानय् मयात धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु न्ह्यःने हे जातितय्त नाश यानादीगु थें छिमित नं नाश यानादी।

9

परमेश्वरं छाय् ग्वाहालि बियादी?

1 न्यँ, हे इस्राएल, छिपिं स्वयाः ततःधंगु व बल्लाःगु जातित अले ततःजाःगु व आकाश थ्यंक पखाः ग्वयातःगु ततःधंगु शहर त्याका कायेत छिपिं यर्दनया उखे वनेत्यंगु दु।
2 अनयापिं मनूत बल्लापिं व तःधिकःपिं अनाकीत खः। इमिगु खँ छिमिसं स्यु, अले इमिगु बारे थथे धाःगु नं छिमिसं न्यंगु दु, “अनाकीतय्गु न्ह्यःने दंवने फुम्ह सु दु?”
3 अय्नं थौं छिमिसं थ्व खँ बांलाक सीकि, ह्वाना ह्वाना च्यानाच्वंगु मि थें छिमिगु न्ह्यःने न्ह्यःने झाझ्म परमप्रभु छिमि परमेश्वर हे खः। वय्कलं इमित नाश यानादी अले छिमिगु न्ह्यःने क्वत्यलादी। परमप्रभुं छिमित बचं बियादीगु थें छिमिसं इमित लिनाछ्वयाः याकनं हे नाश याइ।
4 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु न्ह्यःने इमित पित छ्वयादी धुंकाः छिमिसं थःगु मनय् थथे धाये मते, “झीगु धार्मिकतां यानाः परमप्रभुं थ्व देशय् अधिकार यायेत झीत हयादीगु खः।” अथे मखु, इपिं जातितय्गु मभिंगु ज्यां यानाः परमप्रभुं इमित छिमिगु न्ह्यःनं लिनाछ्वयादी।
5 छिपिं भिंपि व नुगः यचुपिं जूगुलि इमिगु देश त्याका कायेत वनेत्यंगु मखु। अय्नं इमिसं याःगु मभिंगु ज्यां यानाः वय्कलं छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व याकूबलिसें पाफयादीगु खँ पूवंकादीत परमप्रभु छिमि परमेश्वरं इमित छिमिगु न्ह्यःनं लिनाछ्वयादी।
6 अथे जुयाः छिमिगु भिंगु ज्यां यानाः थ्व भिंगु देश परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित ल्हातय् बियादीत्यंगु मखु धकाः ध्वाथुइकि। छिपिं ला जिराहा मनूत खः।

लुँयाम्ह द्वहंचाया मूर्ति लुमंकूगु

प्रस ३२

7 मरुभूमिइ छिमिसं गथे यानाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात तं चायकागु खः, व खँ लुमंकि, अले गुबलें ल्वःमंके मते। छिपिं मिश्न त्वःता वःगु दिंनिसें थन थ्यंकः वःगु दिं तक छिमिसं परमप्रभुयागु विरोध याना हे च्वंगु दु।
8 होरेबय् नं छिमिसं परमेश्वरयात तसकं तंचायकल। अथे जुयाः वय्कलं छिमित भज्यंक नाश यानादीत्यंगु खः।
9 परमप्रभुं छिपिंलिसें चिनादीगु बाचाया ल्वहं पौ कायेत जि पहाडय् थाहां वना। अले पिइन्हु व पिइचा जि व पहाडय् च्वना। जिं मरि नं मनया लः नं मत्वना।✡

✡ **8:11** ८:११-१६ होशे १३:५-६ ✡ **9:9** ९:९ प्रस २४:१८

10 अबलय् परमप्रभुं जितः थःगु हे ल्हातं च्वयातःगु निपा ल्वहं पौ बियादिल। उकी वय्कलं छिपिं पहाडया क्वय् छथाय्
मुंबलय् मिया दथुं धयादीगु खँ च्वयातःगु दु।
11 अले पिइन्हु व पिइचा बीधुंकाः परमप्रभुं बाचायागु उपिं निपा ल्वहं पौ जितः बियादिल।
12 परमप्रभुं जितः धयादिल, "आः थत्थें पहाडं क्वहां हुँ, छाय्धाःसा छं मिश्रं पित हःपिं मनूत स्यनावने धुंकल। जिं इमित
बियागु आज्ञा इमिसं थत्थें हे त्वःताः इमिसं मूर्ति दय्कूगु दु।"
13 परमप्रभुं जितः धयादिल, "थुपिं मनूत गुलि जिराहा धकाः जिं स्यू। थुमित जिं स्वये धुन।
14 इमित नाश यायेत छं जितः पने मते। जिं इमिगु नां पृथ्वीं हे मदय्काः छ्वये। अले छपाखें हे इपिं स्वयाः तःधंगु व
बल्लाःगु जाति दय्के।"
15 अथे जुयाः ल्हातय् बाचाया निपा ल्वहं पौ ज्वनाः जि पर्वतं क्वय् कुहां वया। उबलय् पहाडय् मि च्यानाच्वन।
16 अले छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया विरोधय् पाप यानाः थःगु निंतिं नाय्काः छम्ह द्वहंचाया मूर्ति दय्कूगु जिं खना।
परमप्रभुं हुँ धकाः धयादीगु लँपुयात छिमिसं थुलि याकनं त्वःतावन।
17 अथे जुयाः जिं उपिं निपा ल्वहं पौ थःगु हे ल्हातं कयाः वांछ्वयाबिया, छिमिसं खंक हे तछ्यानाबिया।

मोशां इस्राएल्तीतय्गु निंतिं इनाप याःगु

18 छिमिसं परमप्रभुया मिखाय् पाप ज्या यानाः वय्कःयात तंचाय्कूगुलि जि न्हापा थें पिइन्हु व पिइचा तक परमप्रभुया
न्ह्यःने भ्वसुलाच्वना। जिं मरि मनया लः नं मत्वना।
19 परमप्रभुया तं खनाः जि ग्यात, छाय्धाःसा वय्कलं तसकं तंचायाः छिमित नाश हे यानादीत्यंगु खः। अय्नं उबलय् नं
परमप्रभुं जिगु बिन्ति न्यनादिल।✡
20 परमप्रभु हारूनलिसे तसकं तंचायादिल, वय्कलं वयात तंम्वय् नाश यानादीत्यंगु खः। अय्नं उबलय् जिं हारूनया निंतिं
नं प्रार्थना याना।
21 अनंलि जिं छिमिगु व पापं जाःगु बस्तु, छिमिसं दय्कूम्ह द्वहंचा कयाः मिइ छ्वय्काबिया, अले उकियात निनाः चुंचुं
यानाः पर्वतं क्वहां वयाच्वंगु खुसिइ वांछ्वयाबिया।
22 छिमिसं तबेरा, मस्साह व किब्रोथ-हत्तावाय् नं परमप्रभुयात तंचाय्कल।✡
23 परमप्रभुं छिमित कादेश-बर्नेनं थथे धयाः छ्वयादिल, "वनाः जिं छिमित बियागु देश अधिकार या।" अय्नं छिमिसं
परमप्रभु छिमि परमेश्वरया आज्ञायागु विरोध यात। अले छिमिसं वय्कःयात पत्याः नं मया, वय्कःया खँ नं मन्यं।✡
24 जिं छिमित म्हस्यूबलय्निसें हे न्ह्याबलें छिमिसं परमप्रभुया विरोध याःगु दु।
25 परमप्रभुं छिमित नाश याये धकाः धयादीगुलि परमप्रभुया न्ह्यःने जि पिइन्हु व पिइचा तक भ्वसुलाच्वना।
26 जिं प्रार्थना यानाः धया, "हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं ल्ययादीपिं थःगु तःधंगु बलं त्वःतकाः बल्लाःगु ल्हातं मिश्रं पित
हयादीपिं थः मनूतय्त व थःगु सर्बययात नाश यानादी मते।
27 थः च्यःपिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात लुमंकादिसँ। थुपिं मनूतय्गु जिराहा, मभिंगु ज्या व पापपाखे स्वयादी मते,
28 मखुसा मिश्रीतय्सं थथे खँ ल्हाइ, 'परमप्रभुं बचं बियादीगु देशय् इमित यंके मफुगुलिं अले इमित यय्कामदीगुलिं वय्कलं
इमित मरुभूमिइ स्यायेत यंकादिल।'
29 अय्नं थःगु तःधंगु बलं व थःगु चकंगु लप्पूं पित हयादीपिं थुपिं मनूत छिगु हे प्रजा व छिगु थःगु हे सर्बय खः।"

10

झिगू उजं कतां कियाः हाकनं च्वयाबियादीगु
प्रस ३४:१-१०

1 उबलय् परमप्रभुं जितः धयादिल, "न्हापायागु थें कतां कियाः निपा मेगु ल्वहं पौ दय्कि, अले पहाडय् जिथाय् थाहां वा।
छगः सिँयागु सन् नं दय्कि।
2 उपिं पौलय् छं तछ्याःगु न्हापायागु पौलय् च्वयातःगु खँ हे जिं च्वयाबी। अनंलि छं उपिं पौयात सनूइ तयाब्यु।"
3 अथे जुयाः जिं खयःसिँयागु छगः सनू दय्का, अले चानाः न्हापायागु निपा ल्वहं पौ थें ल्वहंयागु निपा पौ दय्का। अले
थःगु ल्हातय् उपिं पौ ज्वनाः पहाडय् थाहां वना।
4 परमप्रभुं छिपिं मुनाच्वंबलय् पहाडय् मिया दथुं छिमित बियादीगु झिगू आज्ञा न्हापा थें उपिं पौलय् च्वयाः जितः बियादिल।
5 अनंलि जि पहाडं कुहां वया, अले परमप्रभुं जितः आज्ञा बियादीगु थें जिं दय्कागु सनूइ उपिं पौ तयाबिया। उपिं उकी हे
दु।

✡ **9:19** ९:१९ हिब १२:२१ ✡ **9:22** ९:२२ प्रस १७:७; गन्ती ११:३,३४ ✡ **9:23** ९:२३ गन्ती १३:१७–१४:३८; व्य १:२१,२६; हिब ३:१६

6 (इस्राएलीत याकानीतय्गु तुंनिसें मोसेरा तक यात्रा यात। अन हारून सित, अले वयात अन हे थुनाबिल। वया काय् एलाजारं
वयागु थासय् पुजाहारीया ज्या यात।✡
7 अनं इस्राएलीत गुदगुदा तक न्यासि वन, अले गुदगुदां यक्व खुसिचात व बुँगाःचात दुगु योतबाताय् वल।
8 थौं तक जुया वयाच्वंगु थें परमप्रभुयागु बाचाया सनू क्वबीत परमप्रभुया न्ह्यःने च्वनाः वय्कःयागु सेवा यायेत अले
वय्कःया नामय् सुवाः बीत उबलय् परमप्रभुं लेवी कुलयात ल्ययादिल।✡
9 अथे जुगुलिं परमप्रभुं लेवीया सन्तानतय्त मेगु इस्राएली कुलतय्त थें ब्व व सर्बय बियामदी। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं
इमित धयादीगु थें परमप्रभु हे इमिगु सर्बय खः।)
10 न्हापा थें जि पहाडय् पिइन्हु व पिइचा तक च्वना। अले थ्वपालय् नं परमप्रभुं जिगु बिन्ति न्यनादिल अले छिमित नाश
यायेगु इच्छा यानामदिल।✡
11 परमप्रभुं जितः धयादिल, "मनूतय् न्ह्यल्वाः जुयाः इमित लँपु क्यँ। जिं इमि पुर्खालिसें बी धकाः पाफयाः बचं बियागु
देशय् दुहां वनाः इमिसं अन अधिकार यायेमा।"

परमेश्वरं छु यय्कादी?

12 हे इस्राएल, परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिसं छु याःगु यय्कादी? छिमिसं वय्कःया ग्याःभय काःगु, वय्कःया लँपुइ वंगु
व वय्कःयात माया याःगु अले दुनुगलंनिसें व थःगु प्राणं वय्कःयागु सेवा याःगु यय्कादी
13 अले हानं जिं थौं छिमिगु हे भिंया लागिं बियाच्वनागु परमप्रभुया आज्ञा व विधि मानय् या।
14 आकाश व दकलय् ततःजागु स्वर्ग नं, पृथ्वी व उकी दुगु फुक्कं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु हे खः।
15 अय्नं छिमि पुर्खातय्त परमेश्वरं माया यानाः ल्ययादिल। अथे जुयाः मेगु फुक्क जातितय् दथुं वय्कलं छिपिं, इमि
सन्तानतय्त ल्ययादिल। थथे छिपिं थौं तक नं वय्कःयागु ल्यःपिं मनूत खः।
16 अथे जुयाः थथःगु मन हीकि, आवंलि जिराहा जुइ मते।
17 परमप्रभु छिमि परमेश्वर हे ईश्वरतय् परमेश्वर व प्रभुतय् नं प्रभु, अले दकलय् तःधंम्ह परमेश्वर खः। वय्कः ख्वाः
स्वयाः ज्या यानामदीम्ह, घुस नयाःमदिम्ह, तःधंम्ह व भय कायेमाःम्ह परमेश्वर खः।✡
18 वय्कलं मांबौ मदुपिं मस्त व भाःत सी धुंकूपिन्त रक्षा यानादी अले परदेशीतय्त माया यानाः नयेगु नसा व वसः बियादी।
19 छिमिसं नं परदेशीतय्त माया यायेमाः, छाय्धाःसा मिश्र देशय् छिपिं नं परदेशी जुयाच्वंगु खः।
20 थः परमप्रभु परमेश्वरया ग्याःभय का अले वय्कःया सेवा या। वय्कः नाप नापं जु, अले वय्कःया नामय् जक पाफयेगु
या।
21 वय्कः हे च्वछाये बहःम्ह छिमि परमेश्वर खः। वय्कलं छिमिगु निंति छिमिसं खंक हे तःधंगु व ग्यानपुसे च्वंगु अजू
चाइपुगु ज्या यानादिल।
22 छिमि पुर्खा ला न्हयेम्ह (७०) जक मिश्रय् वंगु खः, अय्नं आः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित आकाशया नगु थें
अल्याख यानादीगु दु।✡

11

परमप्रभुया तःधंगु ज्या

1 परमप्रभु थः परमेश्वरयात माया या, अले वय्कःया उपदेश, आज्ञा, विधि व नियम न्ह्याबलें मानय् या।
2 थौं छिमिसं लुमंकि, छिमि मस्तय्सं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया अनुशासन, वय्कःया महिमा, बल्लाःगु ल्हाः व चक्कंगु
लप्पु,
3 मिश्रया जुजु फारो व वया देश न्यंकभनं वय्कलं क्यनादीगु चिं व अजू चाइपुगु ज्या,✡
4 अले मिश्रया सेना, सल व रथतय्सं छिमित ल्यू वयाच्वंबलय् परमप्रभुं गय् यानाः लाल समुद्रया लखं इमित त्वःपुयाः
न्ह्याबलेंया लागि नाश यानादिल व फुक्क खंगु व अनुभव याःगु मदु।✡
5 थ्व थासय् थ्यंकः मवतले मरुभूमिइ वय्कलं छु छु यानादिल व छिमि मचाखाचातय्सं खंगु मदु।
6 रूबेनी एलीआबया काय्पिं दातान व अबीरामयात इमि छेँजःपिं, पाल व इमि दक्व पशुनापं गुकथं पृथ्वीं थःगु म्हुतु
चाय्काः सकल इस्राएलीतय् न्ह्याःने हे घुतुका छ्वःगु खः व नं छिमि मचाखाचातय्सं खंगु मदु।✡
7 छिमिसं धाःसा थःगु हे मिखां परमप्रभुं यानादीगु थुपिं फुक्क तःधंगु ज्या खंगु दु।

✡ **10:6** १०:६ गन्ती २०:२८; ३३:३८ ✡ **10:8** १०:८ गन्ती ३:५-८ ✡ **10:10** १०:१० प्रस ३४:२८ ✡ **10:17** १०:१७ प्रे १०:३४; रोम २:११; गला २:६; एफि ६:९; १ तिमो ६:१५; प्रका १७:१४; १९:१६ ✡ **10:22** १०:२२ उत १५:५; २२:१७; ४६:२७ ✡ **11:3** ११:३ प्रस ७:८–१२:१३ ✡ **11:4** ११:४ प्रस १४:२८ ✡ **11:6** ११:६ गन्ती १६:३१-३२

परमेश्वरयागु खँ न्यंसा भिं जुइ

8 अथे जुयाः छिमिसं जिं थौं कनाच्वनागु फुक्क आज्ञा मानय् या। अले छिपिं बल्लानाः यर्दन छिनाः अधिकार यायेत वनाच्वंगु देशयात छिमिसं थःगु याये फइ।
9 अले परमप्रभुं छिमि पुर्खालिसें इमित व इमि सन्तानतय्त बी धकाः पाफयादीगु दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् छिपिं ताःई तक म्वानाच्वने फइ।
10 छिमिसं त्याकाकाये त्यंगु देश छिपिं पिहां वःगु मिश्र देश थें मच्वं। अन छिमिसं पुसा ह्वलाः वाउँचाया क्यबय् थें तुतिं लः तइगु।
11 छिपिं त्याका कायेत यर्दनया उखे वनाच्वंगु देश धाःसा पहाड व ब्यासितय्गु देश खः। अन आकाशया लखं बँ प्याकी।
12 व देशयात परमप्रभु परमेश्वरं हे बिचाःसंचाः यानादी। दँया शुरुनिसें लिपाथ्यंक हे परमप्रभु छिमि परमेश्वरं उकियात मदिक्क हे स्वयाच्वनादी।
13 अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात माया या, अले दुनुगलंनिसें व प्राणंनिसें वय्कःया सेवा या धइगु जिं छिमित बियागु आज्ञायात बांलाक न्यन धाःसा, ✡
14 जिं छिमिगु देशय् न्हापांगु अले लिपांगु वा पाय्छिगु इलय् छ्वयाहये अले छिमिसं थःगु अन्न, न्हगु दाखमघ व जैतूनया चिकं मुंके फइ।
15 जिं छिमि पशुतय्गु लागिं ख्यलय् घाँय् बुइकाबी। छिमिसं प्वाः जाय्क नइ व लुधनी।
16 होश या! मखुसा छिमिसं धोखा नयाः मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः इमित पुजा यानाः भागि याइ।
17 अले परमप्रभु छिपिं खनाः तंचायाः बुँनं थःगु बाली मबीमा धकाः वय्कलं आकाशं वइगु वा दिकादी, अले परमप्रभु छिमित बियादीगु भिंगु देशं छिपिं याकनं हे नाश जुयावनी।
18 अथे जुयाः छिमिसं जिगु थुपिं वचन थःगु नुगलय् व मतिइ ति अले थथःगु ल्हातय् व कपालय् चिंकथं चिनाब्यु। ✡
19 छिपिं थःगु छेँय् च्वनीबलय्, लँय् जुइबलय्, ग्वतुलीबलय् व दनीबलय् थुमिगु बारे खँल्हाबल्हा यानाः थःकाय् म्ह्यायपिन्त स्यनेगु या।
20 उपिं आज्ञा थथःगु छेँया लुखा दुवालय् व मूध्वाखाय् च्वयाः ति।
21 अले परमप्रभुं छिमि पुर्खालिसें बी धकाः पाफयादीगु देशय् छिपिं व छिमि मचाखाचात पृथ्वीया आकाश दत्तले म्वानाच्वनी।
22 छिमिसं जिं धयाच्वनागु आज्ञा बांलाक मानय् यानाः पूवंकल, थः परमप्रभु परमेश्वरयात माया यात, वय्कःया फुक्क लँपुइ वन अले वय्कःयात मत्वःतल धाःसा,
23 परमप्रभुं उपिं फुक्क जातितय्त छिमिगु न्ह्यःनं पितिनाछ्वयादी। अले छिपिं स्वयाः ततःधंगु व बल्लाःगु जातितय्त छिमिसं बुकी अले इमिगु देश अधिकार याइ।
24 छिमिसं पलाः तःक्व थाय् छिमिगु हे जुइ। दच्छिनय् नेगेवया मरुभूमिनिसें उत्तरय् लेबनान तक अले पुर्बय् यूफ्रेटिस खुसिनिसें पच्छिमय् भूमध्यसागर तक हे छिमिगु सिमाना जुइ। ✡
25 छिमिगु न्ह्यःने सुं नं दनाच्वने फइ मखु। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बचं बियादीगुकथं छिपिं वंगु दक्व थासय्यापिं मनूतय्गु नुगलय् छिमिगु ग्याःभय तयादी।
26 स्व, जिं थौं छिमिगु न्ह्यःने सुवाः व सराः तयाबी।
27 छिमिसं थौं जिं बियाच्वनागु आज्ञा न्यन धाःसा छिमित सुवाः दइ।
28 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् मयासें छिमिसं मस्यूपिं मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः जिं थौं आज्ञा बियागु लँपुं फस्वयावन धाःसा छिमित सराः लाइ।
29 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिपिं दुहां वनीगु देशय् छिमित हयादीबलय् छिमिसं सुवाः धाःसा गीरीज्जीम पर्वतं, सराः धाःसा एबाल पर्वतं न्यंकि। ✡
30 थुपिं निगु पर्वत यर्दनया उखे, मू लँया पच्छिमपाखे, सूर्य बिनावनीगुपाखे, अराबाय् च्वनिपिं कनानीतय्गु देशय् गिलगालया न्ह्यःने मोरेया स्वसिमायागु लिक्क दु धकाः छिमिसं सी हे स्यू।
31 छिपिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु देश त्याका कायेत यर्दन खुसि छिनावने त्यंगु दु। छिपिं व थाय्यात त्याकाः अन च्वनाच्वनीबलय्
32 जिं थौं छिमिगु न्ह्यःने तयागु थुपिं फुक्क विधि व नियम बांलाक मानय् या।

✡ **11:13** ११:१३-१७ लेवी २६:३-५; व्य ७:१२-१६; २८:१-१४ ✡ **11:18** ११:१८-२० व्य ६:६-९ ✡ **11:24** ११:२४-२५ यहो १:३-५ ✡ **11:29** ११:२९ व्य २७:११-१४; यहो ८:३३-३५

12

आराधना यायेगु छग् हे जक थाय्

1 परमप्रभु छिमि पुर्खातय् परमेश्वरं छिमित अधिकार यायेत बियादीगु देशय् छिपिं म्वानाच्वंतले बांलाक मानय् यायेमाःगु
विधि व नियम थुपिं हे खः।
2 छिमिसं व देश त्याकाकाइबलय् अनयापिं मनूतय्सं तःजाःगु डाँडाय्, ततःमागु सिमा क्वय् व पर्वत पर्वतय् थः घःतय्त
पुजा याइगु थाय् छिमिसं भज्यंक स्यंकाब्यु।
3 इमिगु वेदी थुनाब्यु अले पुजा याइगु ल्वहं तछ्यानाब्यु। इमि अशेरा घःमय्जुयागु थां मिइ छ्वयेकाछ्वः। इमि घःतय् मूर्ति
क्वथलाब्यु अले पुजा याइगु थासं इमिगु नां हे मदय्काछ्वः।✡
4 छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आराधना इमिसं इमि घःयात आराधना याःथें याये मते।
5 तर परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नां तयेत छिमि खलःतय् दथुं गुगु थाय् ल्ययादी व थाय्यात मा। व थासय् हे छिपिं वनेगु
या।
6 अन हे छिमिसं थःगु होमबलि, बलित, झिब्वय् छब्व, अले पवित्रगु देछा, भाकलया देछा व थः यःछि बलि अले सा द्वहं,
फैच्वलय्या न्हापां बूम्ह मचा यंकेगु या।
7 अले अन हे छिमिसं व छिमि छेँजःपिन्सं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने नयेत्वनेगु याइ। छिमिसं यायेगु फुक्क ज्याय्
लसता हनी, छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सुवाः बियादीगु दु।
8 व ई वइबलय् छिमिसं याना वयाच्वंगु थें याये मते, आः तक छिमिसं थः यःथें याना वयाच्वंगु खः,
9 छाय्धाःसा छिपिं याउँक च्वनेगु थाय् व परमप्रभु परमेश्वरं छिमित बियादीत्यंगु सर्बयलय् आः तक नं मथ्यंनि।
10 छिपिं यर्दन छिनाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सर्बयकथं बियादीगु देशयात त्याकाः अन न्ह्याबलेंया निंतिं च्वनी।
अले वय्कलं छिमित प्यखेरं च्वंपिं शत्रुतपाखें बचय् यानाः आराम बियादी।
11 अन हे परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थासय् छिमित जिं आज्ञा बियागु छिमिगु होमबलि, मेमेगु बलित,
झिब्वय् छब्व, थः यःछि बलि अले छिमिसं परमेश्वरयात बी धकाः भाकल याःगु भिंगु भिंगु देछा हजि।
12 अन हे छिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं, च्यःभ्वातित व छिमि शहरय् च्वनाच्वंपिं थःगु ब्व व सर्बय मदुपिं लेवीया सन्तानतय्सं
परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु न्ह्याःने लसता हँ।
13 होश यानाच्वँ! छिमिसं थःगु होमबलि छिमिसं खंगु न्ह्याथाय् नं छाये मते।
14 परमप्रभुं छिमि कुलतपाखें ल्ययादीगु थासय् जक छा, अले जिं छिमित आज्ञा बियागु फुक्क ज्या अन हे या।
15 अथेसां छिमिसं थथःगु शहरय् थःत यःछि व परमप्रभु थः परमेश्वरं बियादीगु सुवाःकथं हरिण व चल्ला थें थः पशु नं
स्यानाः नयेफु। शुद्ध व अशुद्ध न्ह्याम्हय्सिनं नयेफु।
16 हि धाःसा छिमिसं नये मते। उकियात लः थें बँय् प्वंकाब्यु।✡
17 छिमिसं छिमिगु अन्न, न्हगु दाखमध, जैतूनया चिकंया झिब्वय् छब्व वा सा द्वहं, फैच्वलय्या न्हापां बूम्ह पशु वा
भाकलयागु न्ह्यागु नं देछा, थः यःछिं बलि वा मेगु देछा छिमिगु थथःगु शहर दुने नये मते।
18 बरु छिपिं, छिमि काय्म्ह्याय्पिं, छिमि च्यःभ्वातित अले छिमिगु शहरय् च्वनाच्वंपिं लेवीया सन्तानत नापं वय्कलं
ल्ययादीगु थासय् नयेगु या। परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने छिमिसं याइगु थःपिनिगु फुक्क ज्याय् लसता हँ।
19 थःगु देशय् छिपिं म्वातले लेवीया सन्तानतय्त बांलाक बिचाः या।
20 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु बचंकथं छिमिगु देश तःकू यानाबी धुंकाः छिमित ला नये मास्ति वःसा थःत गुलि नये
मास्ति व उलि न।
21 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थाय् छिमिगु छेँनं तापाः जूसा, परमप्रभु परमेश्वरं छिमित बियादीगु सा
द्वहं वा फैच्वलय् जिं बियागु आज्ञाकथं स्यानाः थःगु शहरय् थःत गुलि यः उलि नयेफु।
22 छिमिसं हरिण व चल्लाया ला न थें हे उपिं न। शुद्ध व अशुद्ध न्ह्याम्हय्सिनं व नयेफु।
23 तर हि गुबलें नये मते छाय्धाःसा हि जीवन खः, अले छिमिसं ला नापं जीवन नये मते।✡
24 छिमिसं हि नये मते। उकियात लःयात थें बँय् प्वंकाब्यु।
25 छिमिसं उकियात नये मते, अले छिमिसं परमप्रभुया मिखाय् भिं ताःगु ज्या याःगुलिं छिपिं व छिमि लिपायापिं सन्तानतय्गु
भिं जुइमा।
26 अय्नं छिमिसं देछा व भाकलयागु देछा कयाः परमप्रभुं ल्ययादीगु थासय् हुँ।
27 छिमिसं थःगु होमबलिया ला व हि परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु वेदीइ छा। बां ब्यूगुया हि परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु
वेदीया लिकसं प्वंकाबीमाः, ला धाःसा छिमिसं नयेफु।

✡ **12:3** १२:३ व्य ७:५ ✡ **12:16** १२:१६ उत ९:४; लेवी ७:२६-२७; १७:१०-१४; १९:२६; व्य १५:२३ ✡ **12:23** १२:२३-२४ लेवी १७:१०-१४

28 जिं छिमित बियागु आज्ञा बांलाक न्यँ, अले छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात यःगु ज्या याःगुलि छिमिगु व छिमि सन्तानतय्गु भिं जुइ।

29 छिमिसं लिनाछ्वये त्यंपिं जातितय्त परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु न्ह्यःनेनं नाश यानादी। अथे जूसां छिपिं इमिगु देशय् च्वनीबलय्

30 होश यानाच्वँ! मखुसा इपिं नाश जुइ धुंकाः छिपिं नं इपिं थें जालय् तक्यनी। "इमिसं थः घःतय्त पुजा याःगु थें जिमिसं नं याये धकाः धयाः इमि घःतय्गु बारे न्यनेकने याये मते।"

31 छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरया आराधना इमिसं इमि घःयात आराधना याःथें याये मते, छाय्धाःसा इमि घःतय्त पुजा याइबलय् इमिसं परमप्रभुयात मयःगु फुक्क कथंयागु घच्चाइपुसे च्वंगु ज्या याइ। इमिसं थःकाय् म्ह्यायपिन्त तक नं थः घःतय् लागिं मिइ तयेगु याः।

32 जिं छु छु आज्ञा बियागु दु उपिं फुक्क बांलाक मानय् या। उकी छुं तने नं मते लिकाये नं मते।✡

13

पुजा मयायेत ख्याच्वः

1 छिमिगु दथुइ सुं अगमवक्ता वा म्हगसय् म्हनीम्ह मनू वयाः छिमित छुं चिं वा अजू चाइपुगु ज्या जुइगु खँ कन धाःसा

2 अले वं धाःगु चिं व अजू चायापुगु ज्या जुइ धुंकाः "छिमिसं म्हमस्यूपिं घःतय्गु ल्यू वनाः इमित पुजा याये नु" धकाः वं धाल धाःसा

3 छिमिसं व अगमवक्ता वा म्हगसय् म्हनीम्ह मनूयागु खँ न्यने मते। व ला परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिसं थःगु प्राणं वय्कःयात माया या कि मया धकाः मन स्वयादीगु खः।

4 छिपिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु जक ल्यूल्यू वनेमाः। वय्कःया भय कायेमाः। वय्कःया खँ न्यँ, वय्कःया आज्ञा मानय् या, वय्कःयात सेवा या, अले वय्कःयात त्वःते मते।

5 व अगमवक्ता वा म्हगसय्या खँ कनीम्ह मनूयात स्याना हे छ्वयेमाः। छाय्धाःसा वं छिमित दासत्वया देश मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वरं आज्ञा बियादीगु लँपुपाखें हीकाः वय्कःया विरोध यायेगु स्यनेत कुतः यात। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।

6 छिमि थः हे दाजुकिजा, काय्म्ह्याय्, कलाः वा मिलय् जूम्ह पासां "छिमिसं व छिमि पुर्खातय्सं म्हमस्यूपिं घःतय्त पुजा याये नु" धकाः छिमित हेय्कल धाःसा

7 इपिं छिमिगु जःखः च्वनिपिं मनूतय् घःत जुइमा वा तापापिं जुइमा अले देशया छगू कुन्चाय्निसें मेगु कुन्चा तकयापिं जुइमा

8 व हेय्कूम्हय्सिगु खँ न्यने मते! छिमिसं वयात दया याये मते, छिमिसं वयात त्वःते मते वा वयात रक्षा याये मते!

9 व मनूयात स्याना हे छ्व! वयात स्यायेत वयागु खँ न्यंम्ह मनुखं दकलय् न्हापा ल्वहँतं कय्केमाः। अले लिपा सकलें मनूतय्सं ल्वहँतं कय्केमाः।

10 वयात ल्वहँतं कय्काः स्यायेमाः, छाय्धाःसा वं छिमित दासत्वया देश मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वरपाखें हीकाः मेखेपाखे यंकेगु कुतः यात।

11 थथे जूगुलिं सकल इस्राएल्तीत थ्व खँ न्यनाः ग्याइ, अले थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुइ गुबलें याइ मखु।

12 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित च्वनेत बियादीगु गुगुं शहरय्

13 छिमिगु दथुं मभिंपिं पिहां वयाः थःगु शहरयापिं मनूतय्त "इमिसं न्हापा म्हमस्यूपिं घःतय्त पुजा याये नु" धकाः हेय्कूगु दु धइगु खँ छिमिसं न्यनेदत धाःसा

14 छिमिसं बांलाक न्यनेकने या, उकियात दुवालाः स्व। अले अज्याःगु घच्चाइपुस्से च्वंगु ज्या धात्थें जूगु खःसा अले दसि ल्लुल धाःसा

15 छिमिसं व शहरय् च्वंपिं मनूतय्त तरवारं स्यानाछ्व, अले व शहरयात नाश यानाब्यु। अन दुपिं सा द्वहं नापं फुक्कसित तरवारं स्यानाछ्व।

16 अनयागु फुक्क मालसामान शहरया लाछिइ मुंकाः व शहर व मालसामानयात छ्वयक्काब्यु। परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु निंतिं व होमबलि थें जुइ। व शहर न्ह्याबलेंया लागि भस्म जुया हे च्वनेमाः। उकियात हानं दय्के मते।

17 थथे देछाय् मज्यूगु छुं नं यंके मते। थथे याःसा परमप्रभुया तं क्वलानाः वय्कलं छिमित दया माया यानाः छिमि पुर्खालिसें पाःफयादीगु थें छिमिगु ल्याः अप्वः दय्काबी।

18 परमेश्वरयागु वचन न्यनाः थौं जिं धयाकथं वय्कःया फुक्क आज्ञा मानय् यात वा परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात यःगु ज्याखँयात धाःसा थ्व जुइ।

✡ **12:32** १२:३२ व्य ४:२; प्रका २२:१८-१९

14

मेपिं जातितय्सं थें दुखं मच्वनेगु

1 छिपिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया मनूत खः। सिनावंम्ह मनूया लागि दुखं च्वनीबलय् छिमिसं थःगु म्हय् घाः याये मते अथवा मेपिंन्सं याःथें छ्वंया न्ह्यःने च्वंगु सँ खाये मते।✡

2 छाय्धाःसा छिपिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया लागिं छगू पवित्र जाति खः। परमप्रभुं पृथ्वीइ दुपिं जातितपाखें छिमित थः विशेष मनूत, मू वंगु सम्पत्ति जुइत ल्ययादीगु द्।✡

शुद्ध व अशुद्ध पशुत

लेवी ११.१-४७

3 छिमिसं घच्चाइप्गु छुं नये मते।

4 छिमिसं नये ज्यूपिं पशुत थुपिं हे खः – द्वहं, फै, दुगु,

5 चल्ला, धलयसा, हरिण, चिधिकःपिं चल्ला, गुँ दुगुचा, साबर दुगुचा, याःसा व गुँफै।

6 पशुत मध्ये तुतिख्वः बाःपिं व लिन्ह्वायाः नइपिंनिगु ला छिमिसं नये ज्यू।

7 अय्नं तुतिख्वः मबाःसां लिन्ह्वायाः नइपिं थुपिं नये मते – ऊँट, खराचा व शापान*। थुपिं लिन्ह्वाया नइपिं खःसां, थुपिं छिमिगु लागि अशुद्ध खः।

8 फा नं अशुद्ध खः, छाय्धाःसा वयागु तुतिख्वः ला बाः अय्सां वं लिन्ह्वायाः मनः। छिमिसं इमिगु ला नये मते, इमिगु सीम्ह नं थी मते।

9 लखय् च्वनिपिं पपू व बिख् दुपिं जन्तुत धाक्व छिमिसं नये ज्यू।

10 पपू व बिख् मदुपिं छिमिसं नये मते। उपिं छिमिगु लागिं अशुद्धपिं खः।

11 छिमिसं शुद्धपिं झंगःत नये ज्यू।

12 अय्नं छिमिसं थुपिं नये मते – तःधिकःम्ह इमा, गिद्ध, हाकुम्ह गिद्ध,

13 ह्याउँम्ह बाय्चा, हाकुम्ह बाय्चा, थींथी कथंयापिं सतांचा,

14 फुक्क कथंयापिं सँक्वः,

15 तसक्कं हालिम्ह न्हिकांझंगः, हुचिल, समुद्री झंगः, फुक्क कथंयापिं बाज

16 चिधिकःम्ह न्हिकांझंगः, तःधिकःम्ह न्हिकांझंगः व तुयुम्ह न्हिकांझंगः

17 सीम्ह नइम्ह गिद्ध, हाडगील, लः क्वः,

18 सारस, फुक्क कथंयापिं ब्वह झंगः, कल्कि झंगः व चिकंलापा।

19 अले पपू दुपिं फुक्क कीचात छिमिगु लागि अशुद्धपिं खः उपिं नये मते।

20 अय्नं पपू दुपिं दक्व शुद्धपिं छिमिसं नये ज्यू।

21 थःगु कालं सीम्ह पशुयात छिमिसं नये मते, छिमिसं छिमिगु शहरय् च्वंम्ह सुं परदेशीयात व नयेत बी ज्यू वा सुं मेपिं परदेशीतय्गु ल्हातय् मी फु। छिपिं धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरया लागिं छगू पवित्र जाति खः।✡

च्वलय्या मचायात वया मांया दुरुइ दय्के मते।

झिब्वय् छब्व छायेगु

22 दँय्दसं बुँइ सःगु फलया झिब्वय् छब्व अलग तयाति।✡

23 परमप्रभुं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थासय् जक थःगु अन्न, दाखमघ, जैतून चिकंया झिब्वय् छब्व व थः सा द्वहं व फैच्वलय्या न्हापां बूपिं मस्तय्त वय्कःया न्ह्यःने नयेगु या। छिमिसं वय्कःयात न्ह्याबलें हनाबना तयेगु सय्केत थथे यायेगु या।

24 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थाय् छिमिगु थासं तापानाः छिमिसं वय्कलं सुवाः बियादीबलय् झिब्वय् छब्व यंके मफुत धाःसा

25 थःगु झिब्वय् छब्व वहः कयाः म्यु, अले व वहः थःगु ल्हातय् ज्वनाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं ल्ययादीगु थासय् हुँ।

26 थःत यःकथं सा द्वहं, फैच्वलय्, दाखमघ वा थ्वँ, न्ह्यागु हे जूसां व हे वहलं न्यानाः थः छेँजःपिं नापं छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्यःने नयाः लसता हँ।

27 छिमिगु शहरय् च्वनिपिं लेवीया सन्तानतय्त बांलाक बिचाः या, छाय्धाःसा इमिके थःगु ब्वः व सर्बय मदु।

28 स्वदँ स्वदँ फुइबलय् छिमिसं व दँया बालियागु फुक्क झिब्वय् छब्व शहरया धुकुतिइ तयाब्यु।

✡ **14:1** १४:१ लेवी १९:२८; २१:५ ✡ **14:2** १४:२ प्रस १९:५-६; व्य ४:२०; ७:६; २६:१८; तीत २:१४; १ पत्र २:९ * **14:7** १४:७ शापान हिमालय् दइम्ह तःधिकःम्ह छुं थें च्वम्ह छम्ह पशु ✡ **14:21** १४:२१ प्रस २३:१९; ३४:२६ ✡ **14:22** १४:२२-२९ लेवी २७:३०-३३; गन्ती १८:२१

29 अले छुं ब्व व सर्बय मदुपिं लेवीया सन्तानत, परदेशीत, मांबौ मदुपिं वा भाःत सी धुंकूपिं वयाः प्वाजायक नयेमा, अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु फुक्क ज्याय् छिमित सुवाः बियादीमा।

15

त्यासा त्वःतेगु दँ

लेवी २५.१-७; प्रस २३.१०-११

1 न्हयदँ न्हयदँ फुइबलय् छिमिसं त्यासा त्वःताबीमाः।

2 व थुकथं यायेमाः, सुं मनुखं मेम्ह इस्राएलीयात त्यासा ब्यूगु दुसा वं उकियात त्वःताबीमाः। वं त्यासा लित कायेगु कुतः मयायेमाः। छाय्धाःसा थ्व दँय् त्यासा त्वःताब्यु धकाः परमेश्वरं धयादीगु दु।

3 परदेशीयाके धाःसा कर यानाः काये फु अय्नं दाजुकिजापिन्त बियागु त्यासा लित मकासें त्वःताबीमाः।

4 अथे जूसाः छिमिगु दथुइ सुं नये मखंपिं जुइ मखु छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सर्बयकथं त्यासा कायेत बियादीत्यंगु देशय् सुवाः बियादी।

5 छिमिसं छिमि परमप्रभुयागु वचन बांलाक न्यन धाःसा अले जिं छिमित कनेगु आज्ञा बांलाक मानय् यात धाःसा

6 वय्कःया थःगु बचंकथं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सुवाः बियादी अले छिमिसं यक्व जातितयत् त्यासाबी। छिमिसं धाःसा त्यासाकाये मालि मखु। अले छिमिसं यक्व जातितयत् शासन याइ, अय्नं इमिसं छिमित शासन याये खनि मखु।

7 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशया शहरय् छिमि इस्राएलीतय् सुं नये मखंसा छिमिसं वयात बीत नुगः स्याके मते।✡

8 बरु वयात छु छु माःगु खः नुगः मस्याकुसें त्याये ब्यु।

9 होश या! सुं मनुखं त्यासा त्वःतेगु न्हयगूगु दँ वइन धकाः मभिंगु बिचाः नुगलय् तयाः थः गरीब दाजुकिजायात छुं मबिल धाःसा व गरीबम्हय्सिनं परमप्रभुयाथाय् छंगु विरोधय् इनाप याइ, अले छन्त पापया द्वपं लाइ।

10 छिमिसं वयात धात्थें हे ब्यु, वयात बीबलय् छिमिगु नुगः मस्यायेमाः छाय्धाःसा थुकिं यानाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं फुक्क ज्याय् व छिमिसं ल्हाः तइगु फुक्क खँय् सुवाः बियादी।

11 देशय् नये मखंपिं न्ह्याबलें दइ। अथे जुयाः जिं छिमित धयाच्वनागु दु, थःगु देशय् च्वंपिं गरीबपिं व मगाःमचाःपिं मनूतय्त नुगः मस्याकुसें ब्यु।✡

इस्राएली दासतय्त त्वःताबीगु

प्रस २१.१-११

12 छिमि सुं हिब्रू दाजुकिजा वा तताकेहेँनं थःत थःम्हं छिमिगु ल्हातय् मिल अले वं खुदँ तक छिमिगु सेवा यात धाःसा न्हयदँ क्यनीबलय् वयात त्वःताछ्वयेमाः।✡

13 छिमिसं वयात त्वःताछ्वइबलय् खालि ल्हाः छ्वये मते।

14 छिमिसं थःगु फैच्वलय्पाखें, थःगु खलां व थःगु दाखतिसिगु सालं नुगः मस्याकुसें वयात ब्यु। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित गज्याःगु सुवाः बियादीगु दु, वकथं हे वयात ब्यु।

15 मिश्रय् छिपिं दास जुयाच्वंबलय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित त्वःतकाहयादीगु खँ लुमंकि। अथे जुयाः थौं जिं छिमित थ्व आज्ञा बी।

16 अय्नं छिमि च्यलं छन्त व छिमि छेँजःयात माया यानाः छिपिंलिसें लय्तायाः "छिमित त्वःतावने मखु" धकाः धाल धाःसा

17 वयात लुखाय् यंकाः छपु नतूचा कयाः वयागु न्हय्पंप्वाः खनाब्यु। अले व म्वातले छिमि च्यः जुइ। थः भ्वातियात नं अथे हे या।

18 च्यःयात त्वःतावने बीत थाकु चाये मते। छाय्धाःसा ज्याला कयाः ज्या याइम्ह ज्यामिनं काइगु ज्यालाया निदुगं मूया ज्या वं खुदँय् यात। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित फुक्क ज्याय् सुवाः बियादी।

न्हापा बूम्ह पशु छायेगु

19 छिमि सा द्वहं व फैच्वलय्या न्हापां बूम्ह न्ह्याम्ह बाजात नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं अलग तयेमाः। छिमि न्हापां बूम्ह द्वहंचायात छुं ज्याय् छ्यले मते। अले न्हापां बूम्ह फैया सँ खाये मते।✡

20 परमप्रभुं ल्ययादीगु थासय् वय्कःया न्ह्यःने छिमिसं थः छेँजःपिंलिसें दँय्दसं वयागु ला नयेगु या।

✡ **15:7** १५:७-८ लेवी २५:३५ ✡ **15:11** १५:११ मत्ती २६:११; मर्क १४:७; यूह १२:८ ✡ **15:12** १५:१२-१८ लेवी २५:३९-४६ ✡ **15:19** १५:१९ प्रस १३:१२

21 सुं पशु लंग्रा वा मिखा मखंम्ह जूसा वा मेगु छुं कथंया ख्वं वयाके दुसा वयात परमप्रभु छिमि परमेश्वरया लागि बां बी मते।
22 थःगु हे शहरय् व नयेगु या। हरिण व चल्लाया ला नः थें नियमकथं शुद्ध वा अशुद्ध मनुखं व नये ज्यू।
23 छिमिसं हि धाःसा नये मते। उकियात लः थें बँय् प्वंकाब्यु।✡

16

छुत्काराया नखः

प्रस १२:१-२०; लेवी २३:५-८; गन्ती २८:१६-२५

1 आबीब लायात लुमंकाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु छुत्काराया नखः हनेगु या, छाय्धाःसा आबीब लाय् हे वय्कलं छिमित चान्हय् मिश्रं पित हयादीगु खः।
2 छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात वय्कलं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थासय् छुत्काराकथं फैच्वलय् व साद्वहंपाखें बां ब्यु।
3 व नापं सोडा दुगु मरि नये मते। न्हय्न्हु तक सोडा मतःगु मरि धाःसा नयेगु या, थ्व दुःखया मरि खः। छाय्धाःसा मिश्रं छिपिं हथाय् चाचां वःगु खः। मिश्रं पिहां वःगु छिमिसं जिवंकाछि लुमंका तयेत थ्व नयेमाःगु खः।
4 न्हय्न्हु तक छिमिगु देशय् सुनानं सोडा थःगु छेँय् तये मते। न्हापांगु न्हिया बहनी बां ब्यूम्ह पशुया ला सुथय् जुइ न्ह्याः तकं फुकेमाः, छकुचा नं ल्यंकातये मते।
5 छुत्काराया नखःयाम्ह पशुयात छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु छुं नं शहरय् बां बी मते।
6 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नां तयेत ल्ययादीगु थासय् जक बां बीगु या। आबीब लाया सूर्य बिनावनीगु इलय्, छिपिं मिश्रं पिहां वःगु लुमंकाः हनीगु दिनय् छुत्काराया पशु बां ब्यु।
7 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं ल्ययादीगु थासय् हे व पशुया ला छुयाः न। अले सुथय् थथःगु छेँय् लिहां हुँ।
8 खुन्हु तक सोडा मतःगु मरि न, अले न्हय्न्हु खुन्हु परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात आराधना यायेत पवित्र मुँज्या या। उखुन्हु छुं ज्या याये मते।

सामाज्याया नखः

प्रस ३४:२२; लेवी २३:१५-२१; गन्ती २८:२६-३१

9 सःगु बाली ईंचां लयेगु ज्या शुरु यायेगु इलंनिसें न्हय्वाः ल्याःखा।
10 अले परमप्रभु थः परमेश्वरं छिमित बियादीगु सुवाःकथं थः यःछिं बलि छायाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं सामाज्याया नखः हनेगु या।
11 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु नांया लागिं च्वनेगु ल्ययादीगु थासय् छिपिं, छिमि काय्म्ह्याय्पिं, दास दासी, शहरय् च्वंपिं लेवीया सन्तानत, परदेशीत, मांबौ मदुपिं मस्त व भाःत सी धुंकूपिं मिस्त, फुक्कसिनं थः परमेश्वरया न्ह्याःने लसता हँ।
12 छिपिं मिश्रय् दास दासी जुयाच्वंगु खः धइगु खँ ल्वःमंके मते अले थुपिं नियम बांलाक मानय् या।

बल्चाबाय्या नखः

लेवी २३:३३-४३; गन्ती २९:१२-३८

13 थःगु खला व दाख तिसीगु थासं फुक्क मुंके धुंकाः छिमिसं न्हय्न्हु तक बल्चाबाय्या नखः हनेगु या।
14 छिपिं, छिमि काय्म्ह्याय्पिं, दास दासी अले छिमिगु शहरय् च्वनिपिं लेवीया सन्तानत, परदेशीत, मांबौ मदुपिं मस्त व भाःत सी धुंकूपिं मिस्त फुक्कसिनं नखःबलय् लसता हँ।
15 वय्कलं ल्ययादीगु थासय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरया लागिं न्हय्न्हु तक नखः हनेगु या। छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु फुक्क बाली व ज्याय् छिमित सुवाः बियादी अले छिपिं लयताया चवँ।

ल्ययादीगु थासय् स्वंगू तःधंगु नखः

16 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं ल्ययादीगु थासय् दँय् स्वक्वः छिमि मिजंत धाक्व वय्कःया न्ह्याःने खनेदः वनेमाः, सोडा मतःगु मरिया नखःबलय्, सामाज्याया नखःबलय् अले बल्चाबाय्या नखःबलय् परमप्रभुया न्ह्याःने सुं नं खालि ल्हातं वने मते।
17 छिमि फुक्क मनूतय्सं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु सुवाःकथं थथःगु देछा छायेमाः।

न्याय बीगु ज्या

18 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु छिमिगु फुक्क शहरय् थथःगु कुलकथं न्याय याइपिं व मेपिं हाकिमत ल्य। इमिसं मनूतय्गु न्याय खःकथं यायेमाः।

✡ **15:23** १५:२३ उत ९:४; लेवी ७:२६-२७; १७:१०-१४; १९:२६; व्य १२:१६,२३

19 इमिसं सुयागु पंलिनाः ज्या मयायेमाः। घुस मनयेमाः छायधाःसा घुसं मनूतय्त कां यानाबी अले भिंम्ह मनूया बचंयात हीकाबी।✡
20 खःगु खँया जक ल्यू हुँ। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु देशयात त्याकाकयाः छिपिं म्वानाच्वने फइ।

ल्वहं वा सिँया मूर्ति धमस्वाकेगु

21 छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरया निंति दय्कूगु वेदीया लिक्क अशेरा घःमय्जुया सिँया थां धस्वाके मते।✡
22 छिमिसं पुजा याइगु ल्वहं धस्वाके मते। परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात थ्व तसकं मयः।✡

17

मेपिं घःतयत पुजा याइपिन्त स्याना छ्वयेगु

1 छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात छुं खु दुम्ह वा ख्वं दुम्ह द्वहं वा फै बां बी मते। छायधाःसा वय्कःयात थ्व घच्चाइपुगु खँ खः।
2 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु शहरय् छिमिगु दथुइ च्वनीम्ह सुं मिसा वा मिजंनं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु मिखाय् मभिंगु ज्या यानाः बाचायात त्वाथुलाः
3 जिगु उजं मानय् मयासें घःत वा सूर्य, तिमिला वा आकाशया नगुतय्गु पुजा याःगु दुसा वा इमित भागि याःगु दुसा,✡
4 अले थ्व खँ छिमित कन धाःसा वा छिमिसं न्यनेदत धाःसा उबलय् छिमिसं बांलाक न्यनेकने या। धात्थें इस्राएलय् थज्याःगु घच्याइपुस्से च्वंगु ज्या जूगु हे खःसा,
5 सु मिसा वा मिजंनं थज्याःगु मभिंगु ज्या याःगु खः, व मिसा वा मिजंयात शहरया मू ध्वाखाय् हयाः ल्वहँत कय्काः स्या।
6 स्याना छ्वयेमाःम्ह मनुयात निम्ह वा स्वम्ह मनूया साक्षीं जक स्या, छम्ह हे जक मनूया साक्षीं वयात स्याये मते।✡
7 वयात स्यायेत दकलय् न्हापालाक साक्षीतय्सं ल्वहँतं कय्केमाः। अनंलि मेपिं मनूतय्सं वयात ल्वहँतं कय्केमाः। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।✡

तसकं थाकुगु मुद्दा

8 छिमिगु शहरय् मन् स्याःगु मुद्दा, सम्पत्तिया मुद्दा वा कचवं, ल्वापुख्यापुया मुद्दा क्वःछियेत थाकुल धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं ल्ययादीगु थासय् हुँ।
9 लेवी पुजाहारीतय्थाय् व उबलय्याम्ह न्यायकर्तायाथाय् वनाः न्यनेकने या अले वं क्वःछिनाबी।
10 परमप्रभुं ल्ययादीगु थासय् इमिसं छिमित छु छु खँ धाल वकथं हे या, अले इमिसं स्यंगु नियमकथं जु।
11 इमिसं छिमित स्यंगु नियम व क्वःछिनाब्यूगु खँकथं छिमिसं ज्या या। इमिसं छु धाल उकिं जव खव फहिले मते।
12 सुं मनुखं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु सेवा यायेत च्वनाच्वनीम्ह न्यायकर्ता वा पुजाहारीयात क्वह्यंकल धाःसा वयात स्यानाछ्व। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।
13 थ्व न्यनाः सकलें मनूत ग्याइ अले हानं क्वह्यंकी मखु।

जुजुतय्त आज्ञा

14 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु देशय् वनाः उकियात त्याकाकयाः अन च्वनाः छिमिसं "जिमि प्यखेरं च्वनिपिं फुक्क जातितय्सं थें छम्ह जुजु दय्के" धकाः धाल धाःसा✡
15 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं ल्ययादीम्ह मनूयात हे छिमिसं जुजु दय्कि। छिमिगु दथुं हे सुं छम्हसित थः जुजु ल्ययेमाः। इस्राएली मखुम्ह परदेशीयात थः जुजु दय्के मते।
16 व जुजुं यक्व सलत नं मतयेमाः, वा यक्व सल दयेमाः धकाः मनूतय्त मिश्रय् मछ्वयेमाः। छायधाःसा "व लँपु हाकनं लिहां वने मते" धकाः परमप्रभुं धयादीगु दु।✡
17 वं थःके यक्व कलाः मतयेमाः, मखुसा वयागु मन मखुगु लँय् वनी। वं थःगु लागिं लुँ, वहः यक्व मम्केमाः।✡
18 व जुजु जुयेवं लेवी पुजाहारीतय्के दुगु थ्व नियम कयाः थूतुलातःगु भौंतय् थःगु ल्हातं च्वयेमाः।
19 थ्व वयाके दयेमाः, वं परमप्रभु थः परमेश्वरया ग्याःभय कायेत अले थ्व नियमया खँ व थुपिं विधि बांलाक मानय् यायेगु सय्केत थुकियात जिवंकाछि ब्वनेगु यायेमाः।
20 थुकिं वयात थः दाजुकिजापिं स्वयाः तःधं भापिके बी मखु। अले व्यवस्थापाखें फहिला जव खव वनेबी मखु। थुकथं वं व वया सन्तानं जुजु जुयाः ताःई तक इस्राएलय् शासन याइ।✡

✡ **16:19** १६:१९ प्रस २३:६-८; लेवी १९:१५ ✡ **16:21** १६:२१ प्रस ३४:१३ ✡ **16:22** १६:२२ लेवी २६:१ ✡ **17:3** १७:३ प्रस २२:२० ✡ **17:6** १७:६ गन्ती ३५:३०; व्य १९:१५; मत्ती १८:१६; २ कोर १३:१; १ तिमो ५:१९; हिब १०:२८ ✡ **17:7** १७:७ १ कोर ५:१३ ✡ **17:14** १७:१४ १ शम् ८:५ ✡ **17:16** १७:१६ १ राज १०:२८; २ इति १:१६; ९:२८ ✡ **17:17** १७:१७ १ राज १०:१४-२२,२७; ११:१-८; २ इति १:१५; ९:२७ ✡ **17:20** १७:२० व्य ३१:१९-१२

18

पुजाहारी व लेवीया सन्तानतय्गु ब्व

1 लेवी पुजाहारीतय्त, धात्थें हे फुक्क लेवी कुलयात, मेपिं इस्राएल्तीतय्त थें बुँ दइ मखु। इपिं परमप्रभुयात छाःगु विशेष
देछा नयाः म्वाइ। व हे इमिगु ब्व खः।
2 इस्राएलया मेगु कुलतय्त थें इमित सर्बय दइ मखु। परमप्रभुं बचं बियादीगु थें वय्कः हे इमिगु सर्बय खः।✡
3 सा द्वहं वा फैच्वलय् बां बीबलय् मनूतय्सं पुजाहारीतय्त ब्वहः, निपां न्यताः अले आतापुति बीमाः। पुजाहारीतय्गु ब्व
थ्व हे खः।
4 अन्न, ह्नगु दाखमद्य, जैतूनया चिकं व फैया न्हापां चाःगु सँ छिमिसं पुजाहारीतय्त बीमाः।
5 छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमि फुक्क कुलया दथुं लेवी कुलयात परमप्रभुया नामं दनाः सेवा यायेत न्ह्याबलेंया
लागि ल्ययादीगु दु।
6 सुं लेवीया सन्तान थः च्वनाच्वंगु शहर त्वःताः परमप्रभुं ल्ययादीगु थासय् सेवा याये मंदयाःवल धाःसा
7 अन परमप्रभुया न्ह्याःने सेवा याइपिं मेपिं सकल लेवीया सन्तानतय्सं थें वं नं परमप्रभु थः परमेश्वरया नामय् सेवा याये ज्यू।
8 वयाके थः छेँजःया सम्पत्ति मियाः वःगु ध्यबा दुसां वयात बलि ब्यूगु व देछाःगुपाखें बराबर भाग दइ।

घच्चाइपुगु ज्या मयायेगु

9 परमप्रभुं छिमित बियादीगु देशय् छिपिं थ्यने धुंकाः अन च्वनिपिं जातितय्सं याइगु घच्चाइपुस्से च्वंगु ज्या सय्का
सीकाकाये मते।
10 थःकाय् वा म्ह्याय्यात मिइ बलि छाइम्ह, साइत स्वइम्ह, जादु क्यनीम्ह, छुक विछुक धाइम्ह, बोक्सी ज्या याइम्ह,✡
11 तन्त्रमन्त्र याइम्ह, सीक दुबिना वइम्ह मनू, झाँक्री ज्या याइम्ह व सी धुंकूम्ह मनूयाके सल्लाह काइम्ह मनू छिमिगु दथुइ
मदयेमाः।✡
12 थज्याःगु ज्या याइम्ह मनू परमप्रभुयात घच्चाइपुस्से च्वंम्ह खः। थुपिं घच्चाइपुस्से च्वंगु चलनं यानाः परमप्रभु छिमि
परमेश्वरं उपिं जातितय्त छिमिगु न्ह्याःनेनं पितिना छ्वयादी।
13 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु न्ह्याःने छिपिं द्वं मदुपिं जुइमाः।✡

मोशा थें ज्याःम्ह अगमवक्ता

14 छिमिसं त्याके त्यंपिं जातित जादु मन्त्र याइपिं व लिपाया खँ धाइपिं मनूतय्गु खँ न्यनीपिं खः। छिमित धाःसा परमप्रभु
छिमि परमेश्वरं अथे याकेबी मखु।
15 परमप्रभु परमेश्वरं जितः थें छिमि इस्राएली दाजुकिजापिं मध्ये छम्हय्सित अगमवक्ता ल्ययादी। वय्कलं धाःगु फुक्क
खँ छिकपिन्सं न्यनेमाः।✡
16 होरेबय् छिपिं मुंबलय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात छिमिसं थथे धकाः इनाप यात “झीसं आवंलि परमप्रभु झी
परमेश्वरयागु सः न्यने म्वालेमा, अले थ्व तःधंगु मि नं स्वये म्वालेमा, मखुसा झीपिं सिनावनी।”
17 परमप्रभुं जितः धयादिल, “इमिसं धाःगु खँ बांलाः,
18 जिं इमि इस्राएली दाजुकिजातय् दथुं छ थें ज्याःम्ह छम्ह अगमवक्ता दय्के। जिं जिगु खँ वयागु म्हतुइ तयाबी, अले वं
जिं धयागु आज्ञा इमित कनाबी।
19 सुं मनुखं व अगमवक्तां जिगु नामय् न्ववाःगु जिगु वचन मन्यन धाःसा जिं थःम्हं हे वयागु ल्याःचाः काये।✡
20 अय्नं जिं आज्ञा मबियागु वचन जिगु नामय् न्ववाइम्ह वा मेपिं घःतय्गु नामय् न्ववाइम्ह अगमवक्तायात स्याना
छ्वयेमाः।”
21 छिमिसं थःथवय् थथे धायेफु, “सुं अगमवक्ताया वचन परमप्रभुपाखें वःगु खः कि मखु धकाः जिमिसं गथे यानाः
सीकेगु?”
22 सुं अगमवक्तां परमप्रभुया नामय् न्ववाःगु खँ मजूसा व खँ परमप्रभुं धयादीगु मखु, व खँ व अगमवक्तां तःधंछु जुयाः
धाःगु खः। छिपिं व खनाः ग्याये मते।

19

शरण बीगु शहर

गन्ती ३५.९-२८; यहो २०.१-९

✡ **18:2** १८:२ गन्ती १८:२० ✡ **18:10** १८:१० प्रस २२:१८; लेवी १९:२६ ✡ **18:11** १८:११ लेवी १९:३१ ✡ **18:13** १८:१३ मत्ती ५:४८ ✡ **18:15** १८:१५ प्रे ३:२२; ७:३७ ✡ **18:19** १८:१९ प्रे ३:२३

1 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशया जातितयत् नाश यानादीबलय् अले इमिगु शहर व छेँ छिमिसं कयाः छिपिं
अन च्वनीबलय्
2 छिमिसं थःगु लागि परमप्रभु छिमि परमेश्वरं अधिकारय् बियादीगु देशया दथुइ स्वंगू शहर अलग या।
3 सुयातं स्याःम्ह मनू अपुक बिस्युं वनेत परमप्रभु छिमि परमेश्वरं सर्बयकथं छिमित बियादीत्यंगु देशयात स्वब्व थलाः उपिं
शहरय् वनीगु लँ नं दय्कि।
4 थः जःलाखःलायात मसीसें वा ईंख मदुसें स्यानाब्यूम्ह मनू बचय् जुइत अन बिस्युं वनेगु बारे थज्याःगु नियम दु।
5 गथेकि निम्ह मनूत सिँ पालेत गुँइ वनेफु। सिमा पाःबलय् ज्वनेगु चुं पा कुतुवनाः छम्हसित लात अले व सित धाःसा मेम्ह
मनुखं थुपिं शहर मध्ये छगुलिइ बिस्युं वनाः थःत बचय् याये फइ।
6 वयात लँपु तापाः जुइ मज्यु, मखुसा हिया बदला काःवःम्हय्सिनं लँय् नापलाकाः वयात तंम्वय् स्यानाबी। व मनू स्याना
छ्वयेमाःम्ह धाःसा मखु छाय्धाःसा वयागु थः जःलाखःलालिसें छुं ईंख मदु।
7 अथे जुयाः थःगु निंतिं स्वंगू शरण बीगु शहर अलग या धकाः जिं छिमित धया।
8 परमप्रभु परमेश्वरं छिमि पुर्खालिसें पाफयाः बचं बियादीकथं छिमिगु देश तःकू यानादीबलय् अले वय्कलं इपिंलिसें बचं
बियादीगु फुक्क देश बियादीबलय्
9 जिं थौं बियागु आज्ञाकथं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात माया यात अले वय्कःया लँपुइ न्ह्याबलें वन धाःसा छिमिसं मेगु नं
स्वंगू शहर अलग या।
10 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सर्बयकथं बियादीगु देशय् ढुं मदुपिं मनूतय्गु हिबाः मवयेमा धकाः अले छिमित उकिया
दोष मलायेमा धकाः छिमिसं थथे या।
11 अथे जूसां सुं मनुखं ईंख दयाः मेम्ह मनूयात लँय् पियाच्वंबलय् नापलाकल अले दायाः स्यानाः व ज्यानमारा उपिं शहर
मध्ये छगुलिइ बिस्युं वंसा
12 वयागु हे शहरयापिं थकालितय्सं मनू छ्वयाः वयात अनं ज्वनाहयाः हिया बदला काःवःम्हय्सिया ल्हातय् स्यायेत
लःल्हाना बीमाः।
13 वयात माया याये मते! ढुं मदुपिन्त स्यायेगु ज्या इस्राएलं न्हंकाः छ्वयेमाः। अले छिमिगु भिं जुइ।

सर्बयया सिमाना

14 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु अधिकारय् बियादीगु देशय् छिमिगु थःगु सर्बयलय् पुर्खातय्सं क्वःछिनाब्यूगु
जःलाखःलाया सिमानाया ल्वहं चीके मते।✡

निम्ह वा स्वम्ह साक्षी

15 छुं नं अपराध वा अधर्मय् सुं मनूयात छम्ह जक मनूया साक्षीं सजाँय बी मते। वयात सजाँय बीत निम्ह वा स्वम्ह मनुखं
साक्षी बीमाः।✡
16 सुं मनूयात दोष बीत सुं मभिंम्ह मनुखं साक्षी बिल धाःसा
17 इपिं निम्हं मनूत उबलय्यापिं पुजाहारीत व न्यायाधीशतय्गु लिक्क परमप्रभुया न्ह्याःने वयेमाः।
18 उपिं न्यायकर्तातय्सं बांलाक जाँचय् यायेमाः। व साक्षी ब्यूम्ह मनुखं मखुगु खँ ल्हाःगु थहरे जूसा अले व मनूया विरोधय्
मखुगु साक्षी ब्यूगु जूसा
19 छिमिसं व मखुगु साक्षी ब्यूम्ह मनूयात अथे हे या गथे व मनूयात यायेगु बिचाः यानागु खः। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या
छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।
20 थ्व खँ न्यनाः मनूत ग्याइ, अले छिमिगु दथुइ थज्याःगु मभिंगु ज्या हानं गुबलें याइ मखु।
21 थज्याःम्ह मनूयात माया याये मते। प्राणया पलेसा प्राण, मिखाया पलेसा मिखा, वाया पलेसा वा, ल्हाःया पलेसा ल्हाः व
तुतिया पलेसा तुति कायेमाः।✡

20

लडाइँलय् वनेगु नियम

1 छिपिं थः शत्रुतलिसें लडाइँ याः वनीबलय् छिमि स्वयाः अप्वः सलत, रथ व सेना खन धाःसा इपिं खनाः ग्याये मते! छिमित
मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु छिमि परमेश्वर छिपिंनापं दी।
2 छिपिं लडाइँ यायेत शत्रुतय्गु न्ह्याःने वने न्ह्याः पुजाहारीं सेनाया न्ह्याःने वनाः थथे धायेमाः

✡ **19:14** १९:१४ व्य २७:१७ ✡ **19:15** १९:१५ गन्ती ३५:३०; व्य १७:६; मत्ती १८:१६; यूह ८:१७; २ कोर १३:१; १ तिमो ५:१९; हिब १०:२८ ✡ **19:21** १९:२१ प्रस २१:२३-२५; लेवी २४:१९-२०; मत्ती ५:३८

3 “हे इस्राएलीत न्यँ, छिपिं लडाइँलय् वनेत्यंगु दु। अथे जुयाः छिमिसं थःगु नुगः क्वतुंके मते, ग्याये मते, थुरथुर खाये मते अले इमिगु न्ह्याःने भ्वयभ्वय् कने मते।
4 छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर हे छिमि शत्रुतलिसें ल्वानाः छिमित त्याकेत छिपिंनाप नापं झायादी।”
5 अले कप्तानतय्सं सेनातय्त थथे धायेमाः, “छेँ दय्काः नं देछाये मखंपिं थन सुं दुसा व थःगु छेँय् लिहां वनेमा। व लडाइँलय् सिनावंसा मेम्ह मनु वयागु छेँय् च्वनी।
6 क्यबय् दाख पिनाः आः तक दाख नये मखंम्ह सुं दुसा व मनु छेँय् लिहां वनेमा। व लडाइँलय् सित धाःसा मेम्हय्सिनं फल नइ।
7 नकतिनि ब्याहा क्वःछिना तःम्ह मिसायात दुकाये मखंम्ह सुं मनु थन दुसा व थःगु छेँय् लिहां वनेमा। व लडाइँलय् सित धाःसा मेम्ह मनुखं वयात ब्याहा याइ।”
8 अले कप्तानतय्सं मनूतय्त थथे नं धा “थन सुं ग्याफ्रा व धन्दा काइम्ह दुसा थःगु छेँय् लिहां वनेमा। छाय्धाःसा वं यानाः मेपिं सेनातय्गु नुगः क्वतुनी।”
9 कप्तानतय्सं न्ववाये धुंकाः इमिसं सेनाया सेनानायःत ल्ययाः तयेमाः।
10 छिपिं छुं शहरलिसे लडाइँ याः वनीबलय् दकलय् न्हापां छिमिसं शान्तियागु खँ अनयापिं मनूतय्गु न्ह्याःने ति।
11 इमिसं व खँ मानय् जुयाः थःगु शहरया ध्वाखा चायेकाब्यूसा अन दुपिं फुक्क मनूत छिमि दास थें ज्या याइपिं ज्यामि व च्यः जुइ।
12 अय्नं इपिं मानय् मजुयाः लडाइँ यायेगु हे यय्कल धाःसा व शहरयात घेरय् या।
13 अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं व शहर छिमित बियादी धुंकाः अनयापिं सकलें मिजंतय्त तरवारं पालाः स्या!
14 अय्नं मिसा, मचाखाचा, सा द्वहं व शहरय् दुगु मेगु फुक्क मालताल छिमिसं लुटया मालकथं थःगु लागि काये फु। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु थुपिं फुक्क छिमिसं छ्यले फु।
15 छिपिं च्वनाच्वंगु थासं यक्व तातापाःगु शहरयात जक थथे या। छिमिगु लिक्कसं च्वंपिं जातितय्गु शहरयात अथे याये मते।
16 छिमित परमप्रभु छिमि परमेश्वरं सर्बयकथं बियादीगु थुपिं जातिया शहर शहरय् च्वनिपिं धाःसा सुं छम्हय्सित नं म्वाकातये मते।
17 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं धयादीगु थें हित्तीत, एमोरीत, कनानीत, परिज्जीत, हिव्वीत अले यबूसीतय्त छिमिसं भज्यंक नाश यानाब्यु।
18 मखुसा, इमिसं थः घःतय्गु पुजा याइगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्या छिमित स्यनी अले छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु विरोधय् पाप याइ।
19 छिमिसं छुं शहर त्याका कायेत स्वइबलय् तःन्ह तक उकियात घेरय् यानातये माःसां अनयागु फलया सिमा पाले मते। उकियागु फल नये ज्यू अय्नं सिमा पाले मते। सिमा छिमि शत्रु मखु।
20 फल मसइगु सिमा जक छिमिसं पाले फु। शहर त्याका मकातले उपिं सिमा पालाः घेरय् यायेगु ज्याय् छ्यले ज्यू।

21

स्यानातःम्ह मनूया निंतिं प्रायश्चित

1 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु अधिकारय् बियादीगु देशय् सुं मनुखं ख्यलय् स्यानातःम्ह मनू खन अले सुनां स्याःगु खः धइगु सी मदुसा,
2 थकालित व न्यायधीसत वनाः सीम्ह लूगु थासं लिक्क लिक्क लाःगु शहर नापय् यायेमाः।
3 अनंलि उगु सीम्हया दकलय् सतिक लाःगु शहरया थकालितय्सं गुबलें ज्याय् मछ्यःम्ह व ककुइ जुवा मलानिम्ह छम्ह साचा हयाः
4 वयात इमिसं क्वय् आः तक मपाःगु व छुं नं मप्यूगु खुसि दुगु ब्यासिइ यंकेमाः। अले व हे ब्यासिइ साचायागु ककु त्वाथुला बीमाः।
5 अले परमप्रभु परमेश्वरयागु सेवा यायेत व वयकःया नामय् सुवाः बीत अले मुद्दा क्वःछित वयकलं ल्ययादीपिं लेवी पुजाहारीत न्ह्याःने वयेमाः।
6 व सीम्हया दकलय् सतिक लाःगु शहरया सकलें थकालितय्सं ब्यासिइ ककु त्वाथूम्ह साचाया च्वय् थथःगु ल्हाः सिलेमाः।
7 अले इमिसं थथे धायेमाः “थ्व मनूयात जिमिगु ल्हातं स्यानागु मखु अले स्याःम्ह मनू नं म्हमस्यू।
8 हे परमप्रभु, छिं उद्धार यानादीपिं छिकपिनि प्रजा इस्राएलया निंतिं थ्व प्रायश्चित नाला कयादिसँ। छम्ह दोष मदुम्ह मनूयात स्याःगुया अपराधया निंतिं थः मनूतय्त पाःयानादी मते।” अले थ्व मनूया हियागु दोष इमित क्षमा दइ।
9 थुकथं छिमिसं परमप्रभुयात यःगु ज्या यानाः थःपिनि दथुं व द्वं मदुम्ह मनूया हि बाः वयकूगुया दोष चीकाछ्वइ।

ज्वनाहःम्ह मिसानापं ब्याहा

10 छिमि शत्रुतलिसें लडाइँ याः वनीबलय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरं शत्रुत छिमिगु ल्हातय् बियाः छिमिसं इमित ज्वनाः कुनीबलय्,
11 लडाइँलय् ज्वंपिं मध्ये सुं बांलाःम्ह मिसायात खनाः छिपिं मध्ये सुयागुं नुगः क्वसाल धाःसा, अले वलिसें ब्याहा याये यःसा
12 वयात थःगु छेँय् दुने दूत हजि। अले वं छ्वंयागु सँ खायेमाः अले लुसि ध्यनेमाः।
13 अले ज्वंबलय् वं फिनातःगु वसः त्वःकाः वयात मेगु वसः फिकि। छंगु छेँय् च्वनाः थः मांबौया लागिं लच्छि तक दुखं च्वने धुंकाः छं वयात ब्याहा यायेफु, छ वया भाःत जुइ अले व छिमि कलाः जुइ।
14 लिपा व मिसा छन्त मयःसा वयात थः यःथाय् वनेब्यु। छं वयात मी मते वा वयात दासीयात थें व्यवहार याये मते। छायधाःसा छं वयागु इज्जत काःगु दु।

न्हापां बूम्ह कायया हक

15 सुं मनूया निम्ह कलाः दु, छम्ह यःम्ह, छम्ह मयःम्ह, अले उपिं निम्हय्सिनं काय् बुइकूबलय् न्हापां बूम्ह काय् मयःम्ह कलातं बुइकूगु जूसां
16 वं थः कायपिन्त अंश बीबलय् पक्षपात यानाः यःम्ह कलाःया कायया मयःम्ह कलाःया काययागु थासय् न्हापां बूम्ह कायया अंग्स मबीमाः।
17 थः यःम्ह कलाःपाखें दुम्ह मखुसां वं न्हापां बूम्ह कायया थःगु सम्पत्तिं निदुगं अंग्स बियाः न्हापां बूम्ह काय् खः धकाः नालेमाः। न्हापां बूम्ह काय् थः बौया बलया न्हापांगु चिं खः। अले न्हापां बूम्ह कायया हक वयागु हे खः।

तसकं हारांम्ह कायया बीगु सजाँय

18 थः मांबौया खँ मन्यनीम्ह सुं जिराहा व हारां कायया सास्ती बियाः नं वं खँ मन्यन धाःसा
19 वया मांबौनं वयात ज्वनाः थकालितयथाय् शहरया मू ध्वाखाय् यंकेमाः।
20 इमिसं थकालितयत थथे धायेमाः "जिमि थ्व काय् जिराहा व हारां। वं जिमिगु खँ मन्यं। थ्व नगुलु व अयलाःगुलुत खः।"
21 अले व शहरया फुक्क मिजंतयसं वयात ल्वहँतं कयकाः स्ययेमाः। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः। अले सकलें इस्राएलीत थ्व खँ न्यनाः ग्याइ।

यख्खाना तःम्हपाखें देशय् सराः हइ

22 सुं मनुखं स्याना छ्वयेमाःगु पाप याःगुलि छिमिसं वयात स्यानाः वयागु सीम्ह थामय् यख्खानाबिल धाःसा
23 वयागु सीम्ह चच्छि हे थामय् यख्खानातये मते अयनं उखुन्हु हे वयात थुनाः बीमाः छायधाःसा यख्खाःम्ह न्ह्याम्हं नं परमेश्वरपाखें सराः लाःम्ह खः। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु अधिकारय् बियादीगु देशयात अशुद्ध याये मते।✡

22

जःलाखःलातयत ग्वाहालि यायेगु

1 थः इस्राएली जःलाखःलाया द्वहं वा फै मखुगु लँय् वनाच्वंगु खनाः नं मखं पहः याये मते। वयात थः इस्राएली जःलाखःलायाथाय् लित यंकाब्यु।✡
2 अयनं व इस्राएली जःलाखःला छिमिगु सतिक च्वनीम्ह मखुसा वा छं पशुया थुवाःयात म्हमस्यूसा वया पशुयात व माः मवतले थःगु छेँय् तयाति। अनंलि वयात लितब्यु।
3 थः इस्राएली जःलाखःलाया गधा वा वसः वा वं तंकूगु न्ह्यागु हे लुल धाःसा नं अथे हे या।
4 थः इस्राएली दाजुकिजाया गधा वा द्वहं लँय् ग्वतुलाच्वंगु खनाः नं मखं पहः याये मते। अयनं व पशुयात थनेत इस्राएली जःलाखःलायात ग्वाहालि या।

थीथी नियम

5 मिजंनं पुनीगु वसः मिसां पुने मते अले मिसाया वसः नं मिजंनं पुने मते। थथे याइपिं मनूतयत परमप्रभु छिमि परमेश्वरं घृणा यानादी।
6 लँय् लिक्क सिमाय् वा बँय् गनं झंगःया स्वः खन धाःसा अले उकी मांम्ह झंगः मचानापं वा खेँचय् च्वनाच्वंगु दुसा मचा झंगः नापं मां झंगःयात यंके मते।
7 मांम्हय्सित त्वःताः मचायात छिमिसं यंके फु। अले छिमिगु भिं जुइ व छिपिं ताःई तक म्वाइ।

✡ **21:23** २१:२३ गला ३:१३ ✡ **22:1** २२:१-४ प्रस २३:४-५

8 न्ह्गु छेँ दय्कीबलय् कःसिइ प्यखेरं पखाः ग्व, अले अनं सुं मनू कुतुं वंसा मनू सीगु दोष छिमिगु छेँयात लाइ मखु।
9 दाखक्यबय् निगू किसिमयागु पुसा पी मते। अथे याःसा छिमिसं प्यूगु दाखया पुसा जक मखु सःगु दाखनापं अशुद्ध जुइ।✡
10 द्वहं व गधा नापं ककुसिँइ तयाः बुँज्या याये मते।
11 तँय व सुति ल्वाकछ्यानाः थानातःगु वसः पुने मते।
12 छिमिसं छिमिगु गाय् प्यकुन्चाय् फुर्का तयेमाः।✡

ब्याहायात मस्यंकेमाः

13 सुं मनुखं सुं मिसालिसे ब्याहा यानाः वलिसे घने धुंकाः वयात मययके फु,
14 अले व मिसायात बदनाम यायेत, "थ्व मिसालिसे ब्याहा यानाबलय् थ्वयाके जिं कुमारीया चिं मखं धकाः धयाः मखुगु खँ ल्हाये फु।"
15 व मिसामचाया मांबौनं शहरया मू ध्वाखाय् थकालितथाय् म्ह्याय् सुं नापं मघंगुया दसि हयेमाः।
16 अले व मिसामचाया बौनं थकालितयत थथे धायेमाः "जिं थः म्ह्याय् थ्व मनूयात बिया, अयनं वं थ्वयात मययक्।
17 'छिमि म्ह्याय्याके सुं नापं मघंगु दसि खने मदु' धकाः थ्व मनुखं द्वपं बियाच्वंगु दु अयनं जिमि म्ह्याय् सुं नापं मघंगु दसि थन दु। हि किनाच्वंगु थ्व तन्नां जिमि म्ह्याय् कुमारी खः धयागु दसि बी।" अले मिसाया बौनं थकालितय् न्ह्याःने व तन्ना लायाबीमाः।
18 अले थकालितयसं मनूयात यंकाः सजाँय बीमाः।
19 इस्राएलया छम्ह मिसामचायात द्वपं ब्यूगुलिं वं मिसाया बौयात सछि शेकेल* वहः बं पुलेमाः। मिसा धाःसा वया कलाः जुयाच्वनेमाः। व मिजं म्वातले वं मिसायात त्वःते दइ मखु।
20 अयनं मिसायाके सुं नापं मघंगु दसि मल्सा अले व मिजंया खँ खःगु थहरय् जूसा,
21 वयात थः बौयागु छेँया लुखाय् हयाः वया शहरयापिं मिजंतय्सं ल्वहँतं कयकाः स्यायेमाः। थः बौया छेँ दुबलय् हे स्यनाः वं इस्राएलय् छगू मछालापुस्से च्वंगु ज्या याःगु दु। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।
22 सुं मिजं मेम्ह मनूया कलाःलिसे लसपस यानाच्वंबलय् नापलाःसा व नापं घंम्ह मिजं व मिसा निम्हय्सित स्याना छ्वयेमाः। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या इस्राएलया दथुं चीका छ्वयेमाः।
23 ब्याहा क्वःछी धुंकूम्ह मिसामचायात शहरय् मेम्ह मिजंनापं घनाच्वंगु छिमिसं खन धाःसा, थथे छिमिगु शहरय् जूगु खःसा
24 इपिं निम्हय्सित शहरया मू ध्वाखाय् यंकाः ल्वहँतं कयकाः स्यायेमाः। शहर दुने हे जुयाः नं ग्वाहालिया लागि चिल्लाय् दनाः महाःगुलिं व मिसायात स्यायेमाः। अले थः इस्राएली जःलाखःलाया कलाःयात स्यंकूगुलिं व मिजंयात स्याना छ्वयेमाः। छिमिसं थज्याःगु मभिंगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।
25 अयनं ब्याहा क्वःछी धुंकूम्ह मिसामचायात मेम्ह मनुखं सुं मनू मदुगु थासय् नापलाकाः स्यंकाबिल धाःसा व मिजंयात जक स्यायेमाः।
26 मिसायात धाःसा छुं मयायेमाः। वं स्याना छ्वयेमाःगु ज्या छुं याःगु मदु। थ्व धाःसा सुं मनुखं थः इस्राएली जःलाखःलायात हयकायाः स्याःगु थें खः।
27 व ब्याहा क्वःछी धुंकूम्ह मिसामचा हाःसा नं सुं मनू मदुगु थासय् मभिं ज्या जूबलय् वयात बचय् याइम्ह अन सुं मदु।
28 सुं मनुखं ब्याहा क्वःमछ्यूम्ह मिसामचायात जबरजस्ती यानाच्वंगु मनूतय्सं खन धाःसा✡
29 व मिजंनं व मिसाया बौयात वहःयागु नेय्गू शेकेल वहः† बीमाः। व मिजंनं व मिसामचायात जबरजस्ती याःगुलिं वयात थः कलाः दय्केमाः। अले वं म्वातले त्वःते दइ मखु।
30 सुं मिजंनं थः बौया न्हापायाम्ह कलाःनापं ब्याहा मयायेमाः। अथे यानाः थः बौयात लज्या मचाय्केमाः।✡

23

मुँज्याय् दुकाये मत्यःपिं

1 मिजंतय् अण्डकोष तज्याःम्ह वा च्वफायेगु चब्बूम्ह मनू परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ मखु।
2 व्यभिचारं बूम्ह मनू परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ मखु। झिगू पुस्ता तक इमि सुं नं सन्तान परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ मखु।

✡ **22:9** २२:९-११ लेवी १९:१९ ✡ **22:12** २२:१२ गन्ती १५:३८-४० * **22:19** २२:१९ सछि शेकेल लगभग १.२ किलोग्राम वहः ✡ **22:28** २२:२८-२९ प्रस २२:१६-१७ † **22:29** २२:२९ नेय्गू शेकेल ५७५ ग्राम ✡ **22:30** २२:३० लेवी १८:८; २०:११; व्य २७:२०

3 अम्मोनी वा मोआबी परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ मखु। झिगू पुस्ता तक इमि सुं नं सन्तान परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ मखु।✡
4 छिपिं मिश्नं वःबलय् इमिसं मरि व लः ज्वनाः लँय् छिमित नापलाः मवः। अले इमिसं अराम-नाहारैमया* पतोरय् च्वनीम्ह बओरया काय् बालामयात छिमित सराः बीत धिबा बियाः सःतल।✡
5 अथे जूसां परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बालामयागु खँ मन्यं। वय्कलं व सराःयात सुवालय् हिलादिल, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित माया यानादी।
6 छिपिं म्वानाच्वंतले अम्मोनीत व मोआबीतलिसे सन्धि याये मते अले इमिगु भिं जुइगु ज्या याये मते।✡
7 एदोमीतय्त धाःसा क्वह्यंके मते। इपिं छिमि दाजुकिजा खः। सुं मिश्नीयात नं क्वह्यंके मते। छायधाःसा छिपिं परदेशी जुयाः इमिगु देशय् न्हापा च्वनाच्वंगु खः।
8 इमि स्वंगूगु पुस्ताया सन्तान परमप्रभुया मुँज्याय् दुहां वने दइ।✡

छाउनीयात शुद्ध तयेगु

9 छिपिं थः शत्रुतलिसें ल्वाः वनीबलय् छाउनीइ फुक्क अशुद्ध खँपाखें तापाक्क च्वँ।
10 सुं मिजं म्हगसय्या खं विधिकथं अशुद्ध जुगु दुसा व छाउनीं पिने पिहां वनेमाः अले न्हिच्छि व अन हे च्वनेमाः।
11 सन्ध्याकाः इलय् तक अन च्वने धुंकाः म्वःल्हुयाः निभाः बिनावने धुंकाः व छाउनी दुने वये फइ।
12 छाउनीया पिने झारा च्वनेगु छगूथाय् दयेमाः, अले अन हे झारा च्वनेत वनेगु यायेमाः।
13 गाः म्हइगु ज्याभः नं ज्वनाः हुँ, अले खि ल्हाका ब्यु।
14 परमप्रभु छिमि परमेश्वर छिमित बचय् यायेत अले छिमिगु निंतिं छिमि शत्रुतय्त बुकेत छिमिगु छाउनीइ चाःहिलादी। अथे जुयाः छिमिगु छाउनी पवित्र† जुइमाः। वय्कलं छिमिगु दथुइ घच्चाइपुगु छुं नं मखनेमा, मखुसा वय्कलं छिमित त्वःतादी।

थीथी नियम

15 मेगु देशं बिस्युं वंम्ह दास छिमिगु शरणय् वल धाःसा वयात वया मालिकया ल्हातय् लःल्हाये मते।
16 वं वय्कूगु थासय् वयात छिमिगु दथुइ च्वनेब्यु। छिमिसं वयात क्वत्यले मते।
17 सुं इस्राएली मिजं वा मिसां देगःया वेश्याया ज्या मयायेमाः।✡
18 छुं भाकल पूवंकेत छिमिसं मिजं वेश्या वा मिसा वेश्यां कमय् यानाहःगु धिबा परमेश्वरया न्ह्याःने महयेमाः, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात थुपिं निथिं मनूतय्सं कमय् याःगु धिबा मयः।
19 सुं इस्राएली दाजुकिजातय्त ब्याज वइगु धिबा वा नयेगु नसा वा छुं बस्तु त्याःसा बीबलय् ब्याज काये मते।✡
20 छिमिसं परदेशीयाके ब्याज काये फु, अय्नं थः इस्राएली दाजुकिजातय्के ब्याज काये मते। अथे याःसा छिपिं अधिकार यायेत वनाच्वंगु देशय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिसं ल्हाः तःगु न्ह्यागु हे ज्याय् नं सुवाः बियादी।
21 छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं भाकल याये धुंकाः व पूवंकेत लिबाके मते। छायधाःसा वय्कःयात व पूवंकूगु स्वये यः, मखुसा छिमित पाप लाइ।✡
22 छिमिसं भाकल याःगु मदुसा छिमित पाप लाइ मखु।
23 छिमिगु म्हुतं छु पिहां वइ व छिमिसं पूवंके हे माः, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात छिमिसं थःगु इच्छाकथं थःगु हे म्हुतं भाकल याःगु खः।
24 छिमि जःलाखःलाया दाखक्यबय् जुयाः वन धाःसा नये यःक्व दाख छिमिसं नयेफु, अय्नं थःगु दालाय् तये मते।
25 छिमि जःलाखःलाया बुँइ जुयाः वन धाःसा अन्नया बाला छिमिसं ल्हातं त्वथुला काये फु, अय्नं सयाच्वंगु अन्नमाय् ईंचां लयाः काये मते।

24

पारपाचुकेगुया नियम

1 सुं मिजंनं सुं मिसालिसे ब्याहा यायेधुंकाः वयाके वयात मयःगु छुं दुगुलि तये मययाः पारपाचुकागु भ्वं च्वयाबियाः थःगु छेँनं पितछ्वल धाःसा,✡
2 अले अनं लिपा व मिसां मेम्ह मिजंलिसें ब्याहा यात धाःसा,
3 अले व मिजंयात नं मययाः पार बीगु भ्वं च्वयाः व मिसाया ल्हातय् बियाः वयात पितछ्वल वा मिजं सित धाःसा,

---

✡ **23:3** २३:३-५ नहे १३:१-२ * **23:4** २३:४अराम-नाहारैम उत्तर-पच्छिम मेसापोटामिया ✡ **23:4** २३:४ गन्ती २२:१-६ ✡ **23:6** २३:६ नहे १३:१-३ ✡ **23:8** २३:८ उत ३६ † **23:14** २३:१४ पवित्र पूवंक परमेश्वरया सेवाया लागिं अलग याःगु ✡ **23:17** २३:१७ लेवी १९:२९ ✡ **23:19** २३:१९-२० प्रस २२:२५; लेवी २५:३६-३७; व्य १५:७-११ ✡ **23:21** २३:२१ गन्ती ३०:१-१६; मत्ती ५:३३ ✡ **24:1** २४:१ मत्ती ५:३१; १९:७; मर्क १०:४

4 वयात त्वःतूम्ह न्हापांम्ह भाःतं व अशुद्ध जुइ धुंकाः व नापं हानं ब्याहा यायेदइ मखु। छायधाःसा थ्व परमप्रभुयात घच्चाइपुगु खँ खः। थुकथं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सर्बयकथं बियादीगु देशय् पाप हये मते।

छु याये त्यः छु याये मत्यः

5 नकतिनि ब्याहायाम्ह मिजंयात सेनानापं छ्वये मते वा मेगु छुं नं ज्याया भाला वयात बी मते। दच्छि तक व थःगु छेँय् थःयत्थें च्वनाः थःम्ह हःम्ह कलाःयात लय्ताय्का च्वनेमा।

6 सुयात छुं त्यासा बिल धाःसा वयागु अन्न क्यलेगु घःचाया क्वय्यागु पाता व च्वय्यागु पाता बरः कायेमते, छायधाःसा थ्व ला व मनूया जीवनयात बरः काःगु थें खः।

7 सुं इस्राएलीं मेम्ह इस्राएलीयात जबरजस्ती यंकाः दास दय्कल धाःसा वा दास दय्काः मिल धाःसा वयात स्याना छ्वयेमाः। छिमिसं थज्याःगु मभिगु ज्या छिमिगु दथुं चीकाः छ्वयेमाः।✡

8 छेंगूयागु पुनेयःगु ल्वय्या बारे धाःसा लेवी पुजाहारीतय्सं छिमित स्यंगु थें छिमिसं बांलाक यायेमाः। जिं इमित बियागु आज्ञा छिमिसं बांलाक मानय् यायेमाः।✡

9 छिपिं मिश्र वःबलय् लँय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरं मिरियमयात छु यानादिल व लुमंकि।✡

10 थः जःलाखःलायात छुं नं कथंयागु त्यासा बीबलय् वयागु बरः कायेत छिपिं छेँय् दुने दुहां वने मते।✡

11 छिपिं पिने हे पियाच्वँ अले त्यासा काःम्हय्सिनं हे बरः छिमिथाय् हयाबीमाः।

12 छिमि जलाःखलाः मगाःमचाःम्ह खःसा अले वं त्यसाया निंतिं गाः बरः तःगु दुसा व थःके तयाः घने मते।

13 छिमिसं वयागु गा लितब्यु, अले व उकी घेनाः वं छिमित सुवाः बी। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने थ्व धार्मिकताया ज्या जुइ।

14 छिमि इस्राएली दाजुकिजा जुइमा वा छिमिगु शहरत मध्ये छगू शहरय् च्वनाच्वंम्ह परदेशी जुइमा, सुं मगाःमचाःम्ह व नये मखंम्ह ज्याला कयाः ज्या याइम्ह च्यःपाखें फाइदा काये मते।✡

15 निभाः बिनावने न्ह्याः हे न्हियान्हिथं वयागु ज्याला बिया हे छ्व छायधाःसा व छम्ह मगाःमचाःम्ह खः अले वयागु मन ज्यालाय् हे वनाच्वनी। मखुसा वं छिमिगु विरोधय् परमप्रभुयात इनाप यात धाःसा छिमित पाप लाइ।

16 मां-बौपिन्त कायम्ह्यायपिनिगु निंतिं अले कायम्ह्यायपिन्त मां-बौपिनिगु निंतिं स्याये मते। छम्ह छम्ह मनू थःम्हं याःगु पापया निंतिं जक सिनावनेमाः।✡

17 परदेशी व मांबौ मदुपिं मस्तय्गु न्याय स्यंके मते। भाःत सी धुंकूम्हय्सिगु गा बरः काये मते।✡

18 छिपिं मिश्रय् दास जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित त्वःतकादीगु खँ लुमंकि। अथे जुयाः जिं छिमित थथे यायेगु आज्ञा बियागु खः।

परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिं

19 छिमिसं बुँइ बाली लइबलय् छथू त्वःफित धाःसा उकियात कायेत लिहां वने मते। उकियात परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिं मिसातय्गु लागि त्वःताब्यु। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु ल्हाःया फुक्क ज्याय् सुवाः बियादी।✡

20 छिमिसं जैतूनया फल छकः खाये धुंकाः त्वःफ्यूगु फल खायेत हानं वने मते। व परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिं मिसातय्गु लागि दयाच्वनेमाः।

21 छिमिसं दाखया क्यबं दाख खाये धुंकाः लिपा हानं अन फल खायेत वने मते। व परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिं मिसातय्गु लागि जुइमाः।

22 छिपिं मिश्रय् दास जुयाच्वनागु खँ लुमंकि। अथे जुयाः जिं छिमित थथे यायेगु विधि बियाच्वनागु दु।

25

अपराधया सजाँय

1 मनूतय्गु दथुइ ल्वापुख्यापु जुयाः इपिं अदालतय् वनीबलय् न्यायाधीशतय्सं द्वं दुम्ह सु खः द्वं मदुम्ह सु खः व फैसला यानाबी।

2 द्वंयाःम्हय्सित दायेगु सजाँय जूगु दुसा न्यायाधीशतय्सं नं वयात बँय् ग्वार्तुइकाः थःगु न्ह्याःने वं याःगु द्वंकथं कोर्रा दाय्केमाः।

3 अय्नं पिइकः स्वयाः अप्वः कोर्रा मदायेमाः। व स्वयाः अप्वः कोर्रा दाल धाःसा मनूतय्गु न्ह्याःने वयागु बेइज्जत जुइ।✡

4 अन्न दाइबलय् द्रुहंया त्वाथय् पिचा तयाबी मते।✡

✡ **24:7** २४:७ प्रस २१:१६ ✡ **24:8** २४:८ लेवी १३:१–१४:५४ ✡ **24:9** २४:९ गन्ती १२:१० ✡ **24:10** २४:१०-१३ प्रस २२:२६-२७ ✡ **24:14** २४:१४-१५ लेवी १९:१३ ✡ **24:16** २४:१६ २ राज १४:६; २ इति २५:४; इज १८:२० ✡ **24:17** २४:१७-१८ प्रस २३:९; लेवी १९:३३-३४; व्य २७:१९ ✡ **24:19** २४:१९-२१ लेवी १९:९-१०; २३:२२ ✡ **25:3** २५:३ २ कोर ११:२४ ✡ **25:4** २५:४ १ कोर ९:९; १ तिमो ५:१८

भाःत सीम्ह तताःजुयात यायेमाःगु ज्या।

5 छखा छैंय् च्वंपिं दाजुकिजा मध्ये सुं काय् मदयाः सिनावन धाःसा व सीम्हय्सिया कलातं व छैंजलं पिने ब्याहा मयायेमाः। सिनावंम्ह मनूया दाजु वा किजां वयात थः कलाः दय्काः सिनावंम्ह मनूया दाजु वा किजां यायेमाःगु ज्या यायेमाः।✡
6 वं न्हापां बुइकूम्ह काय् सिनावंम्ह दाजु वा किजाया काय् ताय्केमाः। अले वयागु नां इस्राएलय् दया हे च्वनी।
7 अय्नं दरभत वा किजाभतं थः तताःजुयात तये मय्कूसा तताःजु शहरया ध्वाखाय् थकालितथाय् वनाः थथे धायेमाः, "जिमि दरभत वा किजाभतं थः दाजुया नां इस्राएलय् तयातयेत म्हाः धाल। अले जिलिसें दरभत वा किजाभतं यायेमाःगु ज्या मयाः।"✡
8 अले थकालितय्सं दरभतः वा किजाभतःयात सःताः खँ ल्हायेमाः। अले वं "जिं थ्व नापं ब्याहा याये मखु" धकाः थःगु खँय् जिद्दी यानाच्वन धाःसा
9 सीम्हय्सिया कलातं थकालितय्गु हे न्ह्याःने वयाथाय् वनाः वयागु हे तुति छपा लाकां त्वःकाकयाः वयागु ख्वालय् थुकलं बीमाः। अले थथे धायेमाः "सु थः दाजु वा किजाया निंति मचा दय्केत मानय् जुइ मखु वयात थथे हे याइगु जुइ।"
10 इस्राएलय् व मनूया छैंजःयात, "लाकां लाकाकाःगु" छैंजः धकाः धाइ।

मेमेगु नियम

11 निम्ह मिजं ल्वाना च्वंथाय् छम्हय्सिया कलाः वयाः थः भाःतयात बचय् यायेत न्ह्याःने वनाः मेम्ह मिजंया अण्ड ल्हातं न्याक्क ज्वन धाःसा,
12 छिमिसं वयागु ल्हाः पालाब्यु, वयात माया याये मते।
13 छिमिसं थःगु म्हिचाय् छगू हे तौलयागु छगू ज्यातुगु अले छगू याउँगु निगू किसिमया धः तये मते।✡
14 छिमिगु छैंय् छगू हे नापयागु छगू तःधंगु व छगू चिधंगु नापय् यायेगु तये मते।
15 छिमिसं पाय्छिकथंयागु तराजु व धः अले माना पाथी व दायेगु छ्यलेगु या, उकिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशय् छिपिं ताःई तक म्वाइ।
16 सुनां थज्याःगु ध्वंलायेगु ज्या याइ व परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात घच्चाइपुस्से च्वंम्ह मनू खः।

अमालेकीतय्त स्यायेगु उजं

17 छिपिं मिश्रं पिहां वयाच्वंबलय् लँय् अमालेकीतय्सं छिमित छु याःगु खः व ल्वःमंके मते।✡
18 छिपिं त्यानुचायाः थाकु चाःबलय् लँपुइ छिमिगु ल्युने लाःपिन्त इमिसं हयेकायाः स्यानाबिल। इमिके परमेश्वरया भचा नं भय मदु।
19 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं सर्बयकथं छिमिगु अधिकारय् बियादीगु देशय् शत्रुतपाखें छिमित आराम बियादी धुंकाः पृथ्वीं अमालेकीतय्गु नां हे न्हंकाछ्व। छिमिसं थ्व खँ गुबलें ल्वःमंके मते!

26

न्हापांगु फल व झिब्वय् छब्व

1 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित सर्बयकथं बियादीगु देशय् थ्यंकाः उकियात त्याकाकयाः अन च्वने धुंकाः
2 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशय् सःगु न्हापांगु बालीया छुं फल छगः दालाय् तयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु निंतिं ल्ययादीगु विशेष थासय् यंकि।✡
3 अबलय् अन ज्या याइम्ह पुजाहारीयात थथे धा, "परमप्रभं छिमि परमेश्वरं झीत बी धकाः झी पुर्खातलिसें पाःफयादीगु देशय् जिपिं थ्यने धुंकाः थ्व दाला हया।"
4 अले पुजाहारीं छिमिगु ल्हातं व दाला कयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया वेदीया न्ह्याःने तयाबी।
5 अले छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयागु न्ह्याःने थथे धा, "जिमि तापाःबाज्या चाःहिला जुइम्ह छम्ह अरामी खः। व कम मनूतलिसें मिश्रय् वन अले अन हे च्वन। अन वपाखें बल्लाःगु व यक्वः ल्याः दुगु छगू तःधंगु जाति दत।
6 अय्नं मिश्रीतय्सं जिमित क्वत्यलातायाः दुःखकष्ट बिल। अले जिमित थाकुगु ज्या याकल।
7 उबलय् जिमिसं परमप्रभु जिमि पुर्खाया परमेश्वरयात इनाप यानाः वय्कलं जिमिगु सः न्यनादिल, अले जिमिगु सास्ती, थाकुगु ज्या व जिमित क्वत्यलातःगु स्वयादिल।
8 अथे जुयाः परमप्रभुं झीत थःगु बल्लाःगु ल्हाः व चकंगु लप्पू तःधंगु ग्यानपुस्से च्वंगु अजू चाइपुगु चिं व ज्या क्यनाः मिश्रं पितहयादिल।
9 वय्कलं झीत थ्व थासय् हयाः थ्व दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देश बियादिल।

✡ **25:5** २५:५-६ मत्ती २२:२४; मर्क १२:१९; लूक २०:२८ ✡ **25:7** २५:७-१० स्थ ४:७-८ ✡ **25:13** २५:१३-१६ लेवी १९:३५-३६ ✡ **25:17** २५:१७-१९ प्रस १७:८-१४; १ शमू १५:२-९ ✡ **26:2** २६:२ प्रस २३:१९

10 हे परमप्रभु, छिं जितः बियादीगु बुँयागु न्हापांगु फल जिं छिथाय् हयागु दु” धाये धुंकाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्यःने व दाला तयाः वय्कःयात छ्यं क्वछुकाः आराधना या।
11 अले गुलि भिंगु भिंगु खँत परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित व छिमि छेँजःयात बियादीगु दु, उपिं फुक्कया निंति छिमिसं लेवीया सन्तानत व छिपिंलिसे च्वनिपिं परदेशी नापं लसता हनेमाः।
12 स्वंगूगु दँय्, झिब्वय् छब्व बीगु दँय् छिमिसं थःगु फुक्क बालीया झिब्वय् छब्व छायेमाः। विशेष देछा छायेगु थ्व दँय् छिमिसं लेवीया सन्तानत, परदेशीत, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिन्त झिब्वय् छब्व बीमाः। अले छिमिगु शहरय् इमिके नयेत गाक्क दइ।✡
13 अनंलि परमप्रभु थः परमेश्वरयात थथे धा, “जिं थःगु छेँनं पवित्र ब्व लिकयाः छिगु आज्ञाकथं लेवीया सन्तान, परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत सी धुंकूपिं मिसातय्त बियागु दु। छिगु आज्ञा जिं त्वःतागु मदु। अले त्वःमंकागु मदु।
14 दुखं च्वनाबलय् जिं पवित्र ब्वतिं छुं नयागु मदु। अले अशुद्ध जूबलय् उकिं छुं लिकयागु मदु, अले उकिं छुं सिनावंपिन्त छायागु मदु। छिं आज्ञा बियादीगु फुक्क खँ जिं यानागु दु।
15 थःगु पवित्रथाय् स्वर्ग स्वयाः थः मनू इस्राएलयात सुवाः बियादिसँ अले छिं जिमि पुर्खालिसें पाफयाः बचं बियाः जिमित बियादीगु दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशयात नं सुवाः बियादिसँ।”

आज्ञा मानय् याये हे माः

16 थुपिं विधि व नियम मानय् यायेत थौंया दिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छन्त आज्ञा बियादीगु दु। अले दुनुगलंनिसें व थःगु प्राणं वय्कःयागु सेवा याःगु यय्कादी
17 “परमप्रभु हे झी परमेश्वर खः, झीपिं वय्कःया लँपुइ वने, वय्कःया विधि, आज्ञा व नियम मानय् याये, वय्कःया खँ न्यने” धकाः छिमिसं थौं बचं याःगु दु।
18 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थःगु बचंकथं थौं छिमित थः विशेष मनूत व मू वंगु सम्पत्ति दय्कादीगु दु, अले छिमिसं वय्कःया आज्ञा मानय् याये हे माः।✡
19 अथे यात धाःसा वय्कलं छिमित मेगु जातित स्वयाः तःधंकादी। अनंलि छिमित हनाबना व नां दइ। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बचं बियादीगु थें छिपिं वय्कःया पवित्र जाति जुइ।

27

एबाल पर्वतय् दुगु वेदी

1 मोशा व इस्राएलया थकालितय्सं मनूतय्त थथे धाल, “जिं थौं छिमित बियागु आज्ञा फुक्क मानय् या।
2 छिपिं यर्दन छिनाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशय् थ्यनीबलय् ततःग्वःगु ल्वहं थनाः लेवं पानाब्यु।✡
3 छिमि पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वरं बचं बियादीगु थें खुसि छिनाः परमप्रभु थः परमेश्वरं छिमित बियादीगु दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देशय् दुहां वने धुंकाः थ्व नियमया फुक्क वचन उकी च्व।
4 यर्दनया उखे थ्यनीबलय् जिं धयागु थुपिं ल्वहं एबाल पर्वतय् थनाः लेवं पानाब्यु।
5 “अन हे छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयागु निंति ल्वहंयागु वेदी दय्कि। उकी नयागु ज्याभः छ्यले मते।✡
6 छिमिसं बँय्यागु ल्वहँतं परमप्रभु थः परमेश्वरयागु वेदी दय्कि, अले अन परमप्रभु थः परमेश्वरयागु निंति होमबलि छा।
7 छिमिसं मेलबलि छायाः अन हे न, अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्यःने लसता हँ।
8 छिमिसं थनागु उपिं ल्वहँतय् थ्व नियमया फुक्क आज्ञा बांलाक च्व।”

एबाल पर्वतं बीगु सराः

9 अले मोशा व लेवी पुजाहारीतय्सं सकलें इस्राएलीतय्त थथे धाल, “हे इस्राएली सुम्क च्वनाः न्यँ! थौं छिपिं परमप्रभु परमेश्वरया थः मनू जूगु दु।
10 परमप्रभु छिमि परमेश्वरया खँ न्यँ, अले जिं थौं बियाच्वनागु वय्कःया आज्ञा व विधि बांलाक मानय् या।”
11 उखुन्हु हे मोशां मनूतय्त थज्याःगु आज्ञा बिल,
12 छिपिं यर्दन छिना वनेधुंकाः शिमियोन, लेवी, यहूदा, इस्साखार, योसेफ व बेन्यामीन कुलयापिं मनूतय्त सुवाः बीत गीरीज्जीम पर्वतय् दनाः च्वनेमाः।✡
13 स्बेन, गाद, आशेर, जबूल्न, दान व नप्ताली कुलयापिं मनूत धाःसा सराः बीत एबाल पर्वतय् दनाः च्वनेमाः।

✡ **26:12** २६:१२ व्य १४:२८-२९ ✡ **26:18** २६:१८ प्रस १९:५; व्य ४:२०; ७:६; १४:२; तीत २:१४; १ पत्र २:९ ✡ **27:2** २७:२-८ यहो ८:३०-३२ ✡ **27:5** २७:५-६ प्रस २०:२५ ✡ **27:12** २७:१२ व्य ११:२९; यहो ८:३३-३५

14 अले लेवीया सन्तानतयसं इस्राएलया सकलें मनूतयत तःसलं थथे धायेमाः,
15 “कारिगरं कियाः दय्कातःगु धातुयागु मूर्ति दय्काः वयात सुनां मसीकं थापं याःम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
16 “थः मां बौयात बेइज्जत याःम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
17 “थः जःलाखःलाया सिमानाया ल्वहं चीकाब्यूम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
18 “कांयात मखुगु लँ क्यनाबीम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
19 “परदेशी, मांबौ मदुम्ह व भाःत सी धुंकूम्हयसित बीमाःगु न्याय स्यंकूम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
20 “थः बौया कलाःनापं घंम्ह मनूयात सराः लायेमाः छायधाःसा वं थः बौयात लज्या चायकल।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
21 “पशुलिसें ज्वःचिम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
22 “थः ततकेहें अले थः बौ वा मांया मेगु ब्याहापाखें दुम्ह तता वा केहें नापं घंम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
23 “थः ससःमां नापं घंम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡
24 “सुनां मसीकं थः जःलाखःलायात स्याःम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।
25 “द्वं मदुम्ह मनूयात स्यायत धिबा काःम्हयसित सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।
26 “थ्व व्यवस्थाया नियमयात स्वीकार मयाःम्ह व मानय् मयाःम्ह मनूयात सराः लायेमाः।”
अले फुक्कसिनं “आमेन” धायेमाः।✡

28

परमप्रभुया आज्ञा मानय् याइपिन्त दइगु सुवाः
लेवी २६:३-१३; व्य ७:१२-२४

1 जिं थौं छिमित कनाच्वनागु परमप्रभु परमेश्वरया आज्ञा मानय् यात धाःसा अले वयकःयागु वचन बांलाक न्यन धाःसा वयकलं छिमित पृथ्वीयापिं फुक्क जातित स्वयाः तःधंकादी।✡
2 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु वचन मानय् यात धाःसा थुपिं फुक्क सुवाः छिमित लाइ, अले छिपिंनापं दयाच्वनी।
3 छिमित शहरय् सुवाः लाइ अले बुँज्याय् सुवाः लाइ।
4 छिमि मचाखाचा, अन्न, सा द्रुहं, फैच्वलय्या मस्तयत सुवाः लाइ।
5 छिमिगु दालाय् अले छिमिगु छुचुं न्हायेगु थलय् सुवाः लाइ।
6 दूने दूहां वइबलय् अले पिने पिहां वनीबलय् छिमित सुवाः लाइ।
7 छिपिलिसें ल्वाः वइपिं शत्रुतयत परमप्रभुं छिमिगु न्ह्यःने हे बुकाबी। इपिं छपु लँपु जुयाः ल्वाः वइ अयूनं छिमिगु न्ह्यःनं न्हयपु लँपु जुयाः बिस्युं वनी।
8 परमप्रभुं छिमिगु धुकुति अले छिमिगु फुक्क ज्याय् सुवाः बियादी। अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देशय् वयकलं छिमित सुवाः बियादी।
9 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यानाः वयकःया लँपुइ वन धाःसा वयकलं छिमित पाफयाः बचं बियादीगु थें छिमित थः मनूत दयकादी।

✡ **27:15** २७:१५ प्रस २०:४; ३४:१७; लेवी १९:४; २६:१; व्य ४:१५-१८; ५:८ ✡ **27:16** २७:१६ प्रस २०:१२; व्य ५:१६ ✡ **27:17** २७:१७ व्य १९:१४ ✡ **27:18** २७:१८ लेवी १९:४ ✡ **27:19** २७:१९ प्रस २२:२१; २३:९; लेवी १९:३३-३४; व्य २४:१७-१८ ✡ **27:20** २७:२० लेवी १८:८; २०:११; व्य २२:३० ✡ **27:21** २७:२१ प्रस २२:१९; लेवी १८:२३; २०:१५ ✡ **27:22** २७:२२ लेवी १८:९; २०:१७ ✡ **27:23** २७:२३ लेवी १८:१७; २०:१४ ✡ **27:26** २७:२६ गला ३:१० ✡ **28:1** २८:१-१४ व्य ११:१३-१७

10 अले पृथ्वीयापिं सकलें मनूतय्सं छिमित परमप्रभुयापिं मनूत खः धकाः सियाः छिपिं खनाः ग्याइ।
11 छिमि पुर्खातय्त पाफयाः बी धयादीगु देशय् परमप्रभुं छिमित यक्व मचाखाचा, अले सा द्वहं व यक्व अन्न बियादी।
12 परमप्रभुं थःगु भिंगु धुकू आकाशं छिमिगु बुँइ पायछिगु इलय् वा वय्कादी, अले छिमिगु ल्हाःया फुक्क ज्याय् सुवाः बियादी। छिमिसं यक्व जातितय्त त्यासा बी अय्नं सुयाकें त्यासा कायेमाली मखु।
13 जिं थौं छिमित बियागु परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु आज्ञा मन बियाः उपिं बांलाक मानय् यात धाःसा परमप्रभुं छिमित न्हिपं मखु अय्नं छ्यं हे यानादी। छिपिं क्वय् मखु च्वय् हे च्वनी।
14 जिं थौं छिमित बियागु आज्ञापाखें फःहिले मते, मेपिं घःतय्गु ल्यूल्यू वनाः इमित पुजा याये मते।

परमप्रभुया आज्ञा मानय् मयाइपिन्त लाइगु सराः
लेवी २६:१४-४६

15 अय्नं छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया खँ मन्यंसा अले थौं जिं छिमित बियागु वय्कःयागु फुक्क आज्ञा व विधि बांलाक मानय् मयाःसा थुपिं फुक्क सराः छिमित लाइ।
16 छिमित शहरय् सराः लाइ अले बुँज्याय् सराः लाइ।
17 छिमिगु दाला व छुचुं न्हायेगु थलय् सराः लाइ।
18 छिमि मचाखाचातय्त अले अन्न, सा द्वहं व फैच्वलय्या मस्तय्त सराः लाइ।
19 दुने दुहां वइबलय् व पिने पिहां वनीबलय् छिमित सराः लाइ।
20 वय्कःयात त्वःताः छिमिसं याःगु मभिंगु ज्यां यानाः छिमिसं छु छु ज्या ल्हातय् काइ उपिं फुक्क ज्याय् छिपिं भज्यंक स्यनामवंतले सराः, अलमल व ल्वापु छ्वयाहयादी।
21 अले परमप्रभुं छिमिसं अधिकार यायेत दुहां वनाच्वंगु देशय् छिपिं न्हना मवंतले पालंपाः ल्वय् छ्वयादी।
22 परमप्रभुं छिमित सुकुगनावनीगु ल्वचं कायकादी अले छिपिं ज्वर व मनावइगु ल्वचं दने फइ मखु। छिमिगु अन्न बाली नाश यानाछ्वयेत वय्कलं वा मवइगु ई व तसकं क्वाःगु फय् छ्वयाहयादी। वय्कलं क्वःगु व फ्वसा वःगुलिं कय्कादी, अले म्वातले छिमिके थुपिं आपत विपत वया हे च्वनी।
23 छिमिगु छेनय् च्वय् दुगु आकाश कँय् व छिमिगु बुँ नँ थें जुइ।
24 परमप्रभुं छिमिगु देशय् आकाशं वइगु वाया पलेसा छिपिं भज्यंक स्यनामवंतले धू व फि छ्वयाहयादी।
25 परमप्रभुं छिमित शत्रुतय्गु न्ह्याःने बुकेबी। इपिंलिसें ल्वायेत छिपिं छपु लँ जुयाः वइ अय्नं न्हय्पु लँ जुयाः बिस्युं वनी। छिपिं पृथ्वी न्यंकंया निंतिं भयया खँ जुइ।
26 छिपिं सिनावने धुंकाः झंगःत व पशुत वयाः छिमिगु सीम्ह नइ। इमित ख्यानाछ्वइम्ह सुं दइ मखु।
27 परमप्रभुं छिमित मिश्रीतय्त याःथें लनी मखुगु म्हय् वइगु कै, ला ग्वारा, न्हि दुगु घाः व चासु कइनं दुःख बियादी।
28 परमप्रभुं छिमित कां व वँय् यानादी अले न्हेपुइ भ्वेभ्वे कंकाबी।
29 कांम्ह मनुखं खिउँग थासय् पचिपचि याः थें न्हिनय् छिमिसं पचिपचि याना जुइ। छिमिगु न्ह्यागु ज्याय् नं छिपिं ताःलाइ मखु। न्हियान्हिथं छिमित क्वत्यलातइ, छिमिके दुगु लाकायंकी। छिमित ग्वाहालि याइम्ह सुं नं दइ मखु।
30 छिपिंनापं ब्याहा क्वःछ्यूम्ह मिसायात मेम्ह मिजंनं यंकाः स्यंकाबी। छिमिसं दयकूगु छैंय् थःपिं च्वने खनी मखु। छिमिसं दाखमा पी अय्नं उकिया फल नयेखनी मखु।
31 छिमि द्वहं छिमिगु मिखाया न्ह्याःने हे स्याइ, तर छिमिसं वयागु ला नयेखनी मखु। छिमि गधायात छिमिसं खंक हे बलं लाकायंकी तर छिमिसं लित काये फइ मखु। छिमि फैच्वलयत छिमि शत्रुतय्गु ल्हातय् लाइ अले छिपिंपाखें इमित त्वःतकीम्ह सुं दइ मखु।
32 छिमि कायम्ह्यायपिं मेगु देशयापिं मनूतय्गु ल्हातय् ला वनी। छिमि कायम्ह्यायपिं लिहां वइ ला धकाः न्हियान्हिथं छिमिसं मिखा ब्वयाच्वनी। अय्नं छिमिसं छुं याये फइ मखु।
33 छिमिसं थाकुगु ज्या यानाः सयेकूगु अन्न बाली म्हमस्यूपिं मनूतय्सं लाकायंकी। छिमित धाःसा इमिसं न्ह्याबलें क्वत्यला हे तइ।
34 छिमिसं खंगु खं यानाः छिपिं वँय् जुइ।
35 परमप्रभुं छिमिगु पुलि व तुतिइ, पुर्खालिसें पाफयाः बाचा यानाः छ्यनंनिसें पालि तक हे लनी मखुगु स्याइगु कै छ्वयाहयाः छिमित सास्ती बियादी।
36 परमप्रभुं छिमि जुज्यात छिमिसं व छिमि पुर्खातय्सं म्हमस्यूगु छगू जातिया दथुइ लिना छ्वयादी। अले इमिगु दथुइ च्वनाः छिमिसं सिँ व ल्वहंयापिं मेपिं घःतय्त पुजा याइ।
37 परमप्रभुं छिमित गन गन लिना छ्वयादी अनयापिं मनूत छिमिगु हालत खनाः अजू चाइ। छिमित खनाः इपिं न्हिली अले हेस्याइ।

38 छिमिसं बुँइ यक्व पुसा ह्वली अयन्नं कम अन्न मुनी, छायधाःसा क्वःबुइँचां छिमिगु अन्न नइ।
39 छिमिसं दाखक्यब पिनाः उकी ज्या याइ अयन्नं छिमिसं दाखमघ त्वनेखनी मखु, दाख मुने खनी मखु, छायधाःसा कीचातयसं उपिं नयाबी।
40 छिमिगु देशन्यंक जैतूनया सिमा ला दइ अयन्नं जैतूनया चिकं छिमित दइ मखु। छायधाःसा जैतून सिमाया फल पाके मजूबलय् हे हायावनी।
41 छिमि काय्म्ह्याय् ला दइ, अयन्नं इपिं छिपिंनापं दइ मखु, छायधाःसा इमित लडाइँलय् ज्वनाः यंकी।
42 क्वःबुइँचातयसं छिमिगु फुक्क सिमा व अन्न बाली नयाबी।
43 छिमिगु दथुइ च्वनिपिं परदेशीत छिपिं सिबें च्वय् च्वय् थाहांवनी अयन्नं छिपिं क्वय् क्वय् कुहां वनी।
44 इमिसं छिमित त्यासाबी। अयन्नं छिमिसं इमित त्यासाबी फइ मखु। इपिं ला छ्यं जुइ, छिपिं धाःसा न्हिपं जुइ।
45 थुपिं फुक्क सराः छिमित लाइ। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु आज्ञा व विधि मानय् मयाःगुलि अले वय्कःया खँ मन्यंगुलि छिपिं नाश मजुतले थुपिं सराः छिमिथाय् दयाच्वनी।
46 थुपिं सरापं छ व छिमि सन्तानतय् दथुइ न्ह्याबलें छगू चिं व ख्याच्वःकथं ज्या याइ।
47 छायधाःसा छिमिसं थःपिं ज्यूबलय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु सेवा न्ह्याइपुक व लय्ताःया मयाः।
48 अथे जुयाः परमप्रभुं छिमिगु विरोधय् छ्वया हयादीत्यंपिं शत्रुतय्गु छिमिसं सेवा याइ। छिपिं नये पित्याःपिं, प्याय्चाःपिं व नांगा जुइ। छिमित फुक्क खँय् मगाःमचाः जुइ। छिपिं नाश जुया मवंतले परमप्रभुं छिमिगु गःपतय् ल्वहंयागु जुवा तयादी।
49 तःधिकःम्ह इमा स्वात्त क्वय् कुहां वइगु थें हे परमप्रभुं छिमिगु विरोधय् तापाकं पृथ्वीयागु कुन्चानिसें छिमिसं मथूगु भाय् ल्हाइपिं छगू जाति हयादी।
50 इमिगु ख्वाः ग्यानपुस्से च्वनी। इमिके बुरा बुरीपिन्त हनाबना व मस्तयत माया दइ मखु।
51 अले छिपिं भज्यंक मस्यंतले इमिसं छिमि बथांयापिं सा-द्रहंया मचा वा फैच्वलय्या मचा अले छिमिगु बुँइ सःगु बालि नयाबी। अले इमिसं छिमिगु अन्न, न्हगु दाखमघ व जैतूनया चिकं छुं नं ल्यंकी मखु।
52 छिमिगु फुक्क शहरयात इमिसं घेरय् याइ। अले छिमिसं भलसा तःगु देश न्यंकया ततःजाःगु पखाः इमिसं थुनाबी। परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीत्यंगु देशन्यंक शहर शहरय् छिमित घेरय् याइ।
53 घेरय् यानातःगु इलय् छिमि शत्रुतयसं बीगु सास्ती यानाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीपिं थः हे काय्म्ह्याय्यागु ला नं छिमिसं नइ।
54 छिपिं मध्ये नुगः क्यातुम्ह व तसकं भिंम्ह मनुखं नं थः हे किजा, थःम्हं माया याःम्ह कलाः, अले थः ल्यंदुपिं मचाखाचातयत माया याइ मखु।
55 थःम्हं नयाच्वंगु थः मचाखाचातयग्गु म्हया ला वं सुयातं बी मखु। शत्रुतयसं छिमिगु शहरत घेरये यानाः सास्तीबीबलय् वयाके छुनं ल्यं दइ मखु।
56 छम्ह नुगः क्यातुसे च्वंम्ह मिसा गुबलें बँय् पलाः तयेम्वायक ब्वलंगु जुइफु। तर ई तसकं मभिनावनी,
57 गुकिं यानाः वं थः भाःत वा मेपिं मस्ततयत इनामब्युसें सुनां मसीक थः नकतिनि बूम्ह मचा व वयागु साहा नइ।✡
58 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु हनेबहःगु व मानय् यायेमाःगु नांया भय मकाल धाःसा अले छिमिसं थ्व सफुली च्वयातःगु नियमया फुक्क वचन बांलाक मानय् मयात धाःसा
59 परमप्रभुं छिमिके अले छिमि मचाखाचातयके ग्यानपुसे च्वंगु महामारी अले तच्वःगु व तःन्हु तक दयाच्वनीगु ल्वय् छ्वयाहयादी।
60 छिपिं ग्याःगु मिश्रया थीथी ग्यानपुसे च्वंगु ल्वय् वयकलं छिमिगु म्हय् हयादी, अले उपिं ल्वय् छिमिके दया हे च्वनी।
61 थ्व व्यवस्थाया सफुतिइ च्वयामतःगु फुक्क ल्वय् व महामारी नं छिपिं नाश मजुतले परमप्रभुं छिमिके हयादी।
62 परमप्रभु छिमि परमेश्वरया खँ मन्यंगुलि आकाशया नगु थें अल्याख दुपिं छिपिं यक्व कम जक ल्यं दइ।
63 परमप्रभुं लय्ताःतां भिं यानादीगु व ल्याः अप्वयेकादीगु थें हे छिमित लय्ताःतां भज्यंक नाश यानादी। अले छिमिसं अधिकार यायेत दूहां वनेत्यंगु देशं छिमित लिनाः वांछ्वइ।
64 अले पृथ्वीयागु छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक थीथी जातिया दथुइ परमप्रभुं छिमित छ्यालब्याल यानादी। अले अन च्वनाः छिमिसं थःपिन्सं व थः पुर्खा म्हमस्यूपिं सिँ व ल्वहंयापिं मेपिं घःतयत पुजा याइ।
65 उपिं जातितय् दथुइ छिमित आराम दइ मखु अले छिमि थःगु निंतिं छकुचा थाय् नं दइ मखु। अन परमप्रभुं छिमित च्यूताः दुगु मन, पिया च्वंच्वं त्यानुचाःगु मिखा व क्वतुंगु नुगः बियादी।
66 छिमिगु जीवन अलमल जुया तुं च्वनी, छिपिं चान्हि थरथर खानाच्वनी, छिमिगु जीवनया छुं भलसा दइ मखु।
67 न्ह्यागु खँसां नं छिपिं थुरथुर खाइ। सुथय् छिमिसं धाइ, "बहनी जूसा ला ज्यूनि," अले बहनी धाइ, "सुथय् जूसा ला ज्यूनि।"

✡ **28:57** २८:५६-५७ २ राज ६:२८-२९; विलाप ४:१०

68 अले जिं छिमिसं हानं खनी मखु धकाः धाःगु लँपुं परमप्रभुं छिमित मिश्र देशय् लःजाहाजं लित छ्वयादी। अन छिमिसं थःपिन्त दास दासी जुइगु लागिं मीत शत्रुतय्गु न्ह्याःने दनी अय्नं सुनानं छिमित न्यानाकाइ मखु।

29

बाचायात न्हूधाः याःगु

1 होरेबय् परमप्रभुं इस्राएलीतलिसे चिनादीगु बाचा बाहेक मोआबया ख्यलय् परमप्रभुं मोशायात बियादीगु बाचाया वचन थुपिं हे खः।

2 मोशां सकलें इस्राएलीतय्त सःताः धाल,

परमप्रभुं मिश्र देशय् फारोयात, वया सकलें हाकिमतय्त व वया फुक्क देशयात छिमिगु न्ह्याःने यानादीगु फुक्क ज्या छिमिसं खंगु दु।

3 उपिं ततःधंगु दुःख, चिं व अजू चाइपुगु ज्या छिमिगु मिखां खंगु दु।

4 अय्नं थौं तक परमप्रभुं छिमित थुइके फइगु नुगः, स्वये फइगु मिखा व न्यने फइगु न्हाय्पं बियादीगु मदु।

5 परमप्रभुं धयादी, "जिं छिमित पिइदँ तक मरुभूमिइ ज्वना जुयाबलय् छिमिगु म्हया वसः गुना मवं अले तुतिया लाकां नं मगू।

6 छिमिसं मरि नये मखन, अले दाखमध व छाःगु मघ नं त्वने मखन। जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः धकाः छिमित स्यनेत जिं थथे याना।"

7 छिपिं थन थ्यंबलय् हेश्बोनया जुजु सीहोन व बाशानया जुजु ओग झीनापं ल्वायेत पिहां वल तर झीसं इमित त्याका।✡

8 अले झीसं इमिगु देश कयाः सर्बयकथं स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलयात इनाबिया।✡

9 अथे जुयाः थ्व बाचाया वचन बांलाक मानय् या अले छिमिसं न्ह्यागु याःसां छिमित बांलाइ।

10 थौं छिपिं सकलें परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने दनाच्वंगु दु। छिमि कुलनायःत अले मू मू मनूत, छिमि थकालित, हाकिमत व सकल इस्राएलीत,

11 छिमि मचाखाचात व कलाःपिं अले छिमि सिँ पालीपिं व लः क्वबिपिं छिमि छाउनीइ च्वनिपिं परदेशीत नं छिपिंनापं दु।

12 छिपिं थन परमप्रभु छिमि परमेश्वरं पाफयाः चिनादीत्यंगु बाचाय् ब्वति कायेत दनाच्वंगु दु।

13 परमप्रभुं छिपिं व छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व याकूबलिसें चिनादीगु बाचाकथं छिपिं वयकःया मनूत व वयकः छिमि परमेश्वर खः धकाः थौं पक्का यानादी।

14 परमप्रभुं छिमित धयादी, "पाफयाः थ्व बाचा जिं छिपिंलिसें जक चिनागु मखु

15 तर थन परमेश्वरया न्ह्याःने दनाच्वंपिं फुक्क नापं व आः तक मबुपिं छिमि मचाखाचालिसें नं चिनागु दु।"

मूर्ति पुजा मयायेगु

16 झीपिं मिश्रय् गथे यानाच्वनाः अले थन थ्यंकः वयेत झीसं गुकथं देश देशत पुला वया धकाः छिमिसं स्यू।

17 हानं छिमिसं इमिके दुगु सिँ, ल्वहं, वहः व लुँयागु घच्चाइपुगु मूर्ति नं खंगु दु।

18 परमप्रभु झी परमेश्वरपाखें फहिलाः उपिं जातिया घःतय्त पुजा यायेगु मनदुपिं सुं मिजं वा मिसा, वंश वा कुल छिमिगु दथुइ मदु धइगु खँ पक्का या। होश या! थज्याःगु खायुगु बिख दय्कीगु छुं हा छिमिगु दथुइ मदयेमाः।✡

19 थ्व बाचाया वचन व सुवाः न्यंपिं मनूतय् दथुइ "जि जिद्दी जुयाः थःगु हे लँपुइ वनाच्वंसां नं बचय् जुयाच्वनी" धकाः बिचाः याइम्ह सुं मनू मदयेमाः। थज्याःगु बिचारं लखं लाःगु जमिनय् व गंगु जमिनय् विपत्ति हइ।

20 परमप्रभुं वयात क्षमा बीत गुबलें यय्कादी मखु। वयकःया तं व डाहा व मनूयाके लाइ। थ्व सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क सराः वयात लाइ। अले परमप्रभुं वयागु नां पृथ्वीं हुयाछ्वयादी।

21 परमप्रभुं वयात इस्राएलया फुक्क कुलपाखें अलग तयादी। अले थ्व नियमया सफुलिइ च्वयातःगु बाचाया फुक्क सराःकथं वयाके विपत्ति हइ,

22 छिमि लिपा वइपिं मचाखाचा व यक्व तापाःगु देशं वःपिं परदेशीतय्सं छिमिगु देशय् वःगु विपत्ति व परमप्रभुं देशय् हयादीगु ल्वय् खनी।

23 थ्व देशया फुक्क जमिन चि व गन्धकं झौ जुइ। अन छुं पी नं मज्यु, छुं बुया नं वइ मखु, अन घाँय् तक नं बुयावइ मखु। थ्व परमप्रभुं थःगु तंम्वय् नाश यानादीगु सदोम व गमोरा, अदमा व सबोयीम थें जुइ।✡

24 फुक्क जातितय्सं धाइ, "परमप्रभुं थ्व देशयात थथे छाय् यानादीगु? थ्व मि थें जाःगु तं छाय्?"

✡ **29:7** २९:७ गन्ती २१:२१-३५ ✡ **29:8** २९:८ गन्ती ३२:३३ ✡ **29:18** २९:१८ हिब १२:१५ ✡ **29:23** २९:२३ उत १९:२४-२५

25 अले मनूतय्सं लिसः बी, "इमित मिश्रं पित हयादीबलय् इमि पुर्खालिसें परमप्रभुं छु बाचा चिनादीगु खः। उकियात इमिसं
त्वाथूगुलिं थ्व जूगु खः।
26 इपिं वनाः म्हमस्यूपिं घःतय्त पुजा यात अले भागि यात। परमप्रभुं उपिं घःतय्त पुजा याये मते धकाः धयादीगु खः।
27 अथे जुयाः परमप्रभु थः मनूतलिसें तसकं तंचायादिल। अले थ्व सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क सराः हयादिल।
28 परमप्रभु तच्वकं तंचायादिल अले तच्वःगु तंम्वय् इमित थःगु देशं लिनाः मेगु देशय् वांछ्वयादिल। व थौं तक नं जुयाच्वंगु
दु।"
29 गुप्ति खँ परमप्रभु झी परमेश्वरयागु खः। अय्नं वय्कलं नियम क्यनादीगु दु अले झीसं व झी मचाखाचातय्सं उपिं
मानय् यायेमाः।

30

परमप्रभुयाथाय् लिहां वःसा मनूतय्त सुवाः दइ

1 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं जाति जातितय्गु दथुइ छिमित लिना छ्वयेधुंकाः जिं छिमित कनागु सुवाः व सराःया खँ छिमित
लाइबलय् छिमिसं उपिं खँ लुमंकि।
2 उबलय् छिपिं व छिमि मचाखाचा परमेश्वरयाथाय् लिहां वल धाःसा अले जिं थौं कनागु आज्ञाकथं दुनुगलंनिसें व थःगु
प्राणं वय्कःयागु सेवा यात धाःसा
3 ज्वनाः यंकूपिं छिमित परमप्रभु छिमि परमेश्वरं लित हयादी। अले वय्कलं छिमित गुगु जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल
यानादीगु खः उपिं जातितय् दथुं माया यानाः हाकनं मुंकादी।
4 छिमित आकाश क्वय्या तसकं तातापाःगु देशय् पितिनाछ्वःगु जूसां परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित अनं हयाः मुंकादी।
5 वय्कलं छिमित छिमि पुर्खातय्गु देशय् हयादी। अले छिमिसं व देशयात अधिकार याइ। वय्कलं छिमिगु भिं यानादी
अले छिमि पुर्खातय्गु ल्याः स्वयाः छिमिगु ल्याः अप्वः यानादी।
6 गुकिं यानाः छिपिं म्वानाच्वनेत छिमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें व थःगु फुक्क प्राणं वय्कःयागु माया याये
फयेमा, वय्कलं छिमिगु व छिमि सन्तानतय्गु नुगः हीकादी।
7 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थुपिं फुक्क सराः छिमित क्वह्युंकीपिं व दुःख बीपिं शत्रुतय्थाय् हयादी।
8 छिमिसं हाकनं परमप्रभुया खँ न्यनी अले थौं जिं छिमित बियागु वय्कःया फुक्क आज्ञा मानय् याइ।
9 अले छिमिसं याःगु फुक्क ज्याय् परमप्रभुं बांलाकादी। छिमि यक्व मचाखाचा व सा द्रहंया मस्त दइ अले छिमिगु बुं यक्व
अन्न बी। छिमि पुर्खालिसें वय्कः लय्तायादीगु थें परमप्रभु छिपिलिसें हाकनं लय्तायादी, अले छिमिगु भिं यानादी।
10 छिमिसं व्यवस्थाया थ्व सफुलिइ च्वयातःगु वय्कःया आज्ञा व विधि मानय् यात धाःसा अले दुनुगलंनिसें व थःगु प्राणं
वय्कःयागु सेवा यात धाःसा अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरपाखे छिपिं लिहां वल धाःसा थथे जुइ।

जीवन वा मृत्यु ल्ययेगु

11 आः जिं छिमित बियाच्वनागु आज्ञा छिमिगु लागि थाकु मजू वा तापाः नं मजू।
12 "झीगु निंति स्वर्गय् थाहां वनाः सुनां व हयाः झीसं मानय् यायेत झीत कनी धकाः धायेत व स्वर्गय् मदु।"✡
13 "अले व झीथाय् हयाः झीत कनेत व झीसं मानय् यायेत समुद्रया उखे सु वनी?" धकाः धायेत समुद्रया उखे नं मदु।
14 मखु, छिमिसं मानय् यायेत थ्व वचन छिमिगु न्ह्यःने हे दु, छिमिगु म्हुतुइ हे अले छिमिगु नुगलय् हे दु।
15 थौं जिं छिमिगु न्ह्यःने जीवन व भिं अले मृत्यु व मभिं तयागु दु।
16 अथे जुयाः परमप्रभु परमेश्वरयात माया या, वय्कःया लँपुइ हुँ, वय्कःया आज्ञा, विधि व नियम मानय् या धकाः जिं
थौं छिमित उजं बी। अले जक छिपिं म्वाइ, छिमिगु ल्याः अप्वः जुइ, अले छिमिसं अधिकार यायेत्यंगु देशय् परमप्रभु छिमि
परमेश्वरं छिमित सुवाः बियादी।
17 अय्नं छिमिगु मन स्यनाः छिमिसं खँ मन्यन अले मेपिं घःतय्त भागि यायेगु व इमित पुजा यायेगु याना हल धाःसा
18 छिपिं धात्थें हे नाश जुइ धकाः जिं थौं धाये। अले यर्दनया उखे अधिकार यायेत वनेत्यंगु देशय् छिपिं यक्व म्वाइ मखु।
19 जिं छिमिगु न्ह्यःने जीवन व मृत्यु, सुवाः व सराः तयागु दु धकाः थौं स्वर्ग व पृथ्वीयात छिमिगु न्ह्यःने साक्षी तये। अथे
जुयाः जीवन हे ल्य, अले छिपिं व छिमि कायस्ह्यायपिं म्वाइ।
20 अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात माया या, अले वय्कःया खँ न्यँ। वय्कः नापं प्यपुनाच्वँ छायधाःसा वय्कः हे
छिमिगु जीवन खः। अले थथे यात धाःसा परमप्रभुं छिमि पुर्खा अब्राहाम, इसहाक व याकूबलिसें बी धकाः पाफयादीगु देशय्
वय्कलं छिमित ताः आयु बियादी।✡

✡ **30:12** ३०:१२-१४ रोम १०:६-८ ✡ **30:20** ३०:२० उत १२:७; २६:३; २८:१३

31

यहोश् न्ह्यल्लुवाः ज्गु

1 अबलय् मोशां वनाः सकलें इस्राएलतय्त थ्व खँ धाल,
2 “थौं जि सछि व निइदँ क्यन। आः जि छिमि न्ह्यलुवाः जुइ फइ मखुत। परमप्रभुं जितः धयादीगु दु, ‘छ यर्दनया उखे वनी मखु।’✡
3 परमप्रभु छिमि परमेश्वर थः हे छिमिगु न्ह्याःने यर्दनया उखे झाइ। वय्कलं छिमिगु न्ह्याःने इपिं जातितय्त नाश यानादी, अले छिमिसं इमिगु देश त्याकाकाइ। परमप्रभुं धयादीकथं यहोश् नं छिमिगु न्ह्याःने न्ह्याःने यर्दन छिनावनी।
4 एमोरीतय् जुजुत सीहोन व ओग अले इमिगु देशयात नाश यानादीगु थें परमप्रभुं इमित नं नाश यानादी।
5 परमप्रभुं इमित छिमिगु ल्हातय् बियादी अले जिं छिमित बियागु आज्ञाकथं छिमिसं इमित या।✡
6 बल्ला व साहसी जु। इपिंलिसें ग्याये मते वा थरथर खाये मते। छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर हे छिपिंलिसें झाइ। वय्कलं छिमित गुबलें त्वःतादी मखु, अले त्यागय् यानादी मखु।”
7 अले मोशां यहोशूयात सःताः सकलें इस्राएलीतय् न्ह्याःने वयात धाल, “बल्ला व साहसी जु। छाय्धाःसा परमप्रभुं छिमि पुर्खालिसें बी धकाः पाफयादीगु देशय् थुपिं मनूतलिसें छ हे वनी, अले व देशयात छं इमिगु दथुइ इमिगु सर्बयकथं इनाः बीमाः।
8 परमप्रभु थः हे छंगु न्ह्याःने झाइ, अले छनापं दइ। वय्कलं छन्त गुबलें त्वःतादी मखु अले त्यागय् याइ मखु। ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते।”✡

न्हयद्दँ पतिकं मनूतय्त व्यवस्था ब्वनाः न्यकेमाः

9 अले मोशां थ्व व्यवस्था च्वयाः परमप्रभुया बाचाया सनू क्वबिपिं लेवी कुलयापिं पुजाहारीत व इस्राएलयापिं सकलें थकालितय्त बिल।
10 अले मोशां इमित थज्याःगु आज्ञा बिल, “न्हयद्दँ न्हयद्दँया लिपतय् त्यासा त्वःताबीगु दँय् बल्चाबाय्या नखःबलय्✡
11 वय्कलं ल्ययादीगु थासय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने सकल इस्राएलीत मुनीबलय् इपिं फुक्कसिनं ताय्क छिमिसं थ्व व्यवस्था ब्वनेगु या।
12 मिजं व मिसा, मस्त व छिमि शहर दुने च्वनाच्वंपिं परदेशीत फुक्कसित मुंकि, अले इमिसं न्यनाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया भय कायेगु व थ्व व्यवस्थाया फुक्क वचन बांलाक मानय् यायेगु सय्केमाः।✡
13 यर्दनया उखे छिमिसं अधिकार यायेत वनेत्यंगु देशय् च्वंतले थ्व व्यवस्था मस्यूपिं छिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं नं न्यनाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु भय कायेगु सय्केमाः।”

इस्राएलं विद्रोह याइ धकाः न्हापा हे धाःगु

14 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “स्व, छ अप्वः म्वाइ मखुत। छं यहोशूयात सःति, अले छिपिं निम्हं नापलायेगु पालय् वा, अन जिं वयात ज्या ब्वये।” अथे जुयाः मोशा व यहोश् नापलायेगु पालय् वन।
15 अले परमप्रभु पवित्र पालय् छगू सुपाँय्या थामय् खनेदय्कः झाल। व सुपाँय् पवित्र पालयागु लुखाया च्वय् दित।
16 अले परमप्रभुं मोशायात धयादिल, “छिमि पुर्खा थें छ सिनावने त्यंगु दु। छ सिनावने धुंकाः थुपिं मनूत देशय् दुहां वने धुंकाः व्यभिचारी थें जितः पत्याः मयाइपिं जुइ, इमिसं अन मेपिं घःतय्त पुजा याइ। इमिसं जितः त्वःताः जिं इपिंलिसें चिनागु बाचा त्वाथुली।
17 उखुन्हु जि इपिंलिसें तसक्कं तंचाये, जिं इमित त्वःताबी, थःगु ख्वाः इपिंपाखें सुचुके, अले इपिं न्हनावनी। इमिके तसक्कं ग्यानपुस्से च्वंगु विपत्ति वइ। अले उखुन्हु इमिसं धाइ, ‘झी परमेश्वर झीगु दथुइ मदयाः हे झीत थज्याःगु विपत्ति वःगु, मखु ला?’
18 मेपिं घःतपाखे वनाः इमिसं याःगु फुक्क मभिं ज्यां यानाः उखुन्हु धात्थें हे जिं थःगु ख्वाः सुचुके।
19 “आ छं थ्व म्ये च्वयाः इस्राएलीतय्त स्यं अले इमित हाय्कि। इमिगु विरोधय् थ्व म्ये जिगु निंतिं छगू साक्षी जुइमा।
20 इमि पुर्खातलिसें बी धकाः पाफयाः बचं बियागु दुरु व कस्ति न्ह्याइगु देशय् जिं इमित हये। अले अन इपिं प्वाः जाय्क नयाः ल्हनीबलय् इमिसं मेपिं घःतय् ल्यू वनाः इमित पुजा याइ, अले जितः त्वःताः जिगु बाचा त्वाथुली।
21 अले यक्व ग्यानपुस्से च्वंगु विपत्तित इमिके वये धुंकाः थ्व म्ये इमिगु निंतिं साक्षी थें जुइ। छाय्धाःसा व इमि सन्तानतय्सं गुबलें त्वःमंकी मखु। इमित बी धकाः पाफयाः बचं बियागु देशय् हये न्ह्याः हे जिं इमिगु बिचाः थुइके धुन।”
22 अले मोशां उखुन्हु हे थ्व म्ये च्वयाः इस्राएलीतय्त स्यन।
23 परमप्रभुं नूनया काय् यहोशूयात थ्व आज्ञा बियादिल, “बल्ला व साहसी जु छाय्धाःसा जिं बी धकाः पाफयाः बचं बियागु देशय् छं हे इस्राएलीतय्त थ्यंकी। अले जि छनापं हे दइ।”✡

✡ **31:2** ३१:२ गन्ती २०:१२ ✡ **31:5** ३१:५ गन्ती २१:२१-३५ ✡ **31:8** ३१:८ यहो १:५; हिब १३:५ ✡ **31:10** ३१:१० व्य १५:१; १६:१३-१५ ✡ **31:12** ३१:१२ व्य १७:१९-२० ✡ **31:23** ३१:२३ गन्ती २७:२३; यहो १:६

24 मोशां थ्व व्यवस्थाया वचन शुरुंनिसें लिपा थ्यंक च्वयेधुंकाः
25 परमप्रभुयागु बाचाया सनू क्वबिपिं लेवीया सन्तानतयत थ्व आज्ञा बिल।
26 "व्यवस्थाया थ्व सफू परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु बाचाया सनूया लिक्क ति। अले व छिमिगु विरोधय् साक्षीकथं अन दयेमाः।
27 छायधाःसा जिं छिपिं गुलि विद्रोही व जिराहा धकाः स्यू। जि छिपिंनापं दुबलय् हे छिपिं परमप्रभुया विरोधय् दंगु दु धाःसा जि सी धुंकाः नं छाय् मदनी धकाः?
28 "छिमि कुल कुलयापिं सकलें थकालित व छिमि हाकिमतयत मुंकि, अले जिं इमित थुपिं वचन धाये। इमिगु विरोधय् जिं स्वर्ग व पृथ्वी साक्षी तये।
29 छायधाःसा जि सी धुंकाः छिपिं तसकं स्यनाः जिं हुँ धकाः धयागु लँपु त्वःती धकाः जिं स्यू। छिमिसं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या याःगुलि व थःगु ल्हातं दयकूगु घःतयत पुजा यानाः वयकःयात तंचायकूगुलिं लिपाया इलय् छिमिके विपत्ति वइ।"

मोशां हाःगु म्ये

30 अले मोशां थ्व म्येया वचन शुरुंनिसें अन्त्य तक इस्राएलया फुक्क खलःयात न्यंकल।

32

1 हे आकाश व पृथ्वी, जिगु खँ न्यँ,
जिगु वचन बांलाक न्यँ।
2 जिं स्यनेकने यायेगु खँ वा वः थें कुहां वइ
अले वाउँगु घाँसय् च्वंगु सुतिलः थें च्वनी,
वाउँगु घाँसय् फुति फुति वःगु वा थें,
क्यातूगु माचाय् इवार्र वःगु वा थें।
3 जिं परमप्रभुया नांयात तःधंके,
वयकः गुलि तःधं धकाः धायेनु।
4 वयकः बल्लाःम्ह रक्षक खः,
वयकःया फुक्क ज्याखँ पूवं, अले न्यायनं जाः।
वयकः विश्वास याये बहःम्ह परमेश्वर खः।
वयकलं गुबलें ढुंकी मखु।
पायछिगु व भिंगु जक वयकलं यानादी।

5 इमिसं वयकःलिसें क्वह्यंगु व्यवहार यात,
अले थःगु दोषया कारण आवंलि इपिं वयकःया सन्तान मखुत।
इपिं दुष्ट व ध्वंलाइपिं मनूत खः।
6 हे मूर्ख व बुद्धि मदुपिं मनूत,
छु छिमिसं परमप्रभुयात थुकथं हे
पलेसा पुलेगु ला?
छिमित सृष्टि यानादीम्ह
अले दयकादीम्ह वयकः हे छिमि बाः,
छिमि सृष्टिकर्ता, मखु ला?

7 पुलांगु खँ लुमंकि, छिमि मांबौयाके न्यँ,
न्हापा छु जुल धकाः।
थः स्वयां थकालिपिके न्यँ,
इमिसं छिमित न्हापायागु खँ कनी।
8 दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिनं जाति जातियात इमिगु सर्वय बियादिल।
गबले वयकलं मानव जातियात अलग अलग तयादिल
अले इस्राएलीतय्गु ल्याःकथं
इमिगु सिमाना क्वःछिनादिल।✡

✡ **32:8** ३२:८ प्रे १७:२६

9 परमप्रभुया थःगु ब्व वय्कःया मनूत खः,
याकूब वय्कःया सर्बयया ब्व खः।

10 वय्कलं इमित फय्या ग्यानापुगु सलं जाःगु
झिजांमिजां दंगु मरुभूमिइ लुइकादिल।
वय्कलं इमित बचय् यानादिल,
अले थःगु मिखाया नानिचायात थें
सुसाःकुसाः यानादिल।
11 स्वँयात संकाः इमा थः मचाया
च्वय् फसय् ब्वया जू थें,
वय्कलं थःगु पपू चक्कंकाः इमित
पपुतिइ तयाः यंकादिल।
12 परमप्रभु याकःचां हे इमित लँपु क्यनादिल,
इपिं विदेशी घःतय् ल्यू मवं।

13 वय्कलं इमित च्वकाय्
थ्यंक लाःगु थासय् यंकाः तयादिल
अले बुँइ सःगु नकादिल।
वय्कलं इमित ल्वहँतं कस्ति नकादिल,
अले ल्वहंयागु कापिं चिकं बियादिल।
14 वय्कलं इमित सा-द्वहंया बथां व फैच्वलय्या पुचःपाखें
धौ, दुरु बियादिल।
स्वयेज्यूपिं चिधिकःपिं भ्याःचा व च्वलय्, दुगु व बाशानया भिंभिपिं फैत
अले भिंगु छुचुं इमित नकेत बियादिल।
भिंगु दाखमध नं त्वनेत इमित बियादिल।

15 यशूरुन* बांलाक नयेत्वने दयाः
तसकं ल्हनावल।
अले इमिसं थःपिन्त सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वर,
बल्लाःम्ह रक्षकयात त्वःताहल।
16 इमिसं मेपिं घःतय्त मानय् यानाः
वय्कःयागु नुगः मुइकूगु दु।
घच्चाइपुगु मूर्ति पुजा यानाः
वय्कःयात तंचायकूगु दु।
17 इमिसं परमेश्वर मखुपिं भूततय्गु लागिं
व इमिसं म्हमस्यूपिं घःत,
नकतिनि नकतिनि खनेदय्कःवःपिं न्हूपिं घःत
व इमि पुर्खा गुबलें मानय् मयाःपिं घःतय्गु लागिं
बलि बियाजुल।✡
18 परमेश्वर, छिमित जीवन बियादीम्ह बल्लाःम्ह रक्षकयात
छिमिसं त्वःताहल।
परमेश्वर, छिमि बाःयात
छिमिसं ल्वमंकाहल।

19 थ्व खनाः परमप्रभुं इमित त्वःतादिल,
छायधाःसा थःकाय् म्ह्यायपिन्सं
वय्कःयात तंचायकूगु दु।

---

* **32:15** ३२:१५ यशूरुन थुकिया अर्थ सिधाम्ह, थ्व इस्राएलया मेगु नां खः। ✡ **32:17** ३२:१७ १ कोर १०:२०

20 वय्कलं धयादिल, “जिं इमित त्वःताबी,
अले स्व, इमित छु जुइ?
थुपिं बेक्वःपिं मनूत खः,
अले विश्वास याये बहःमजूपिं मस्त खः।
21 इमिसं घः मखुपिन्त पुजा यानाः
जिगु नुगः मुइकल,
अले ज्यालगय् मजूगु मूर्तिपाखें
जितः तंचाय्कल।
उकिं, आः जिं नं थः मखुपिं मनूतपाखें
इमिगु नुगः मुइके।
छगू मूर्ख जातियापाखें
इमित तं चाय्के।✡
22 जिगु तं आः मि च्याःथें च्याये धुंकल।
थुकिं पृथ्वीइ च्वंगु फुक्कं भस्म यानाबी।
थ्व पातालय् तक† न्यनावनी,
अले पहाडया हा तकं च्याकाबी।

23 “जिं इमिथाय् छगूयां ल्यू मेगु आपत छवयाबी।
जिं थःगु फुक्क वाणं इमित कय्के।
24 इपिं नये मखनाः सिनावनी,
ग्यानापुगु ल्वचं कयाः सी।
जिं इमिथाय् जंगली पशुतय् धंवा छवये,
अले बिख दुपिं सर्पत छवये।
25 तरवारं इमित लँय् लँय् मस्त मदुपिं यानाबी,
छैंय् छैंय् इपिं ग्यानाः च्वनेमाली,
ल्याय्म्ह-ल्यासे, अले दुरु त्वनीम्ह मचांनिसें
बुरा बुरीपिं तकं न्हनावनी।
26 जिं धया, ‘जिं इमित
तातापाक तक छ्यालब्याल यानाबी,
मनूतय्गु दथुं इमिगु लुमन्ति तकं मदय्काबी।’
27 तर जितः इमि शत्रुतय्गु
हेबाय्चबाय् मयय्ल। विरोधीतय्सं मेकथं थुइकाः थथे मधायेमा,
‘जिमिगु थःगु हे शक्ति त्याःगु खः,
परमप्रभुं थ्व फुक्क यानादीगु मखु।’ ”

28 इपिं अक्कल मदुपिं जाति खः।
अले इमिसं छुं थुइके मफु।
29 इपिं बुद्धि दुपिं जुगु जूसा
थ्व खँ थुइके फइगु खः।
थःपिन्त छु जुइ धकाः इमिसं सीकेफइगु खः।
30 इमि बल्लाःम्ह रक्षकं इमित तापाक्क छवल,
परमप्रभुं इमित त्वःतादिल,
अथे जुयाः छम्ह शत्रुं द्वःछिम्हय्सित बुके फत,
अले झिद्वःम्हय्सित निम्हय्सिनं बुके फत?
31 छाय्धाःसा झी शत्रुतय्सं तायकूगु थें
इमि घःत झी बल्लाःम्ह रक्षक थें मखु।

✡ **32:21** ३२:२१ रोम १०:१९; १ कोर १०:२२ † **32:22** ३२:२२ पाताल हिब्रू भाषां सिओल

32 इपिं सदोम व गमोराया मनूत थें स्यने धुंकूपिं खः,
खाइसेच्वंगु व बिखं जाःगु दाख थें।
33 अले इमिगु दाखमद्य सर्पया बिख थें खः,
गोमन सर्पयागु कडा बिख थें खः।

34 परमप्रभुं धयादी, "इमि शत्रुतय्सं छु छु याःगु खः
व जिं लुमंकातयागु दु,
अले इमित सजाँय बीत पाय्छिगु ई
पियाच्वनादीगु दु।
35 जिं थम्हं हे इमित बदला काये,
जिं इमित सजाँय बी।
इपिं भज्यंक नाश जुइगु ई वयेत्यंगु दु।
याकनं हे इपिं खने मदयावनी।✡"

36 परमप्रभुं थःमनूतय्गु बल मदयावंगु खन कि
वय्कलं इमिगु न्याय यानादी।
छु दास वा छु स्वतन्त्र इपिं सुं बचय् जुयाच्वंगु मदइबलय्,
वय्कलं थःगु सजाँय दिकादी।✡
37 अले वय्कलं धयादी,
"इमि घःत गन वन,
इमिसं शरण काःगु ल्वहंधी?
38 छिमिसं सुयात बांयागु दाः छायागु खः?
अले त्वँसाबलि बियागु खः?
आः इमिसं हे छिमित ग्वाहालि याः वयेमा।
इमिसं हे छिमित बचय् याः वयेमा!

39 "जि छम्ह हे जक परमेश्वर खः।
जि बाहेक मेम्ह सुं घः मदु।
जिं हे मृत्यु बी, जिं हे जीवन बी।
जिं घाः याये, जिं हे लाय्काबी,
जिं यानागु ज्यायात सुनानं
पने फइ मखु।
40 जिं थःगु ल्हाः स्वर्गपाखे ल्हनाः धाये,
जिं न्ह्याबलेंयात म्वाः थें।
41 जिं थःगु थीगु तरवार ज्वय्केबलय्
अले न्याययाा लागि जिगु ल्हाति ज्वनीबलय्
जिं थः शत्रुतय्त बदला काये,
अले जितः मयय्कीपिन्त बदला बिये।
42 जिगु वाणतय्त हि त्वंके बी,
अले जिगु तरवारं ला नइ।
जिं फुक्क शत्रुतय्त स्यानाबी, कैदीतय्त तकं नं
अले शत्रुतय् नायःतय्गु छ्यं ध्यनाबी।"

43 हे जातित! वय्कःया मनूतलिसें लय्ता।
वय्कलं थः च्यःतय्त स्याःपिं फुक्कसिके
पलेसा कयादी।
वय्कलं थः शत्रुतय्त बदला कयादी।

✡ **32:35** ३२:३५ रोम १२:१९; हिब १०:३० ✡ **32:36** ३२:३६ भज १३५:१४

अले थःगु देश व थःमनूतय्गु लागिं
प्रायश्चित यानादी।✡

मोशाया लिपांगु सल्लाह

44 मोशा नूनया काय् यहोशूलिसें वल, अले मनूतय्सं तायक थ्व म्येयागु फुक्क वचन न्यंकल।
45 मोशां इस्राएलया मनूतय्त थुपिं फुक्क वचन न्यंके धुंकाः
46 वं इमित धाल, "छिमिसं थः मचाखाचातय्त थ्व नियमया फुक्क वचन बांलाक मानय् यायेगु आज्ञा बी फयेमाः धकाः जिं थौं छिमित बियागु आज्ञा थःगु मनय् ति।
47 उपिं छिमिगु लागि चिधंगु खँ मखु। अय्नं छिमिगु जीवन हे खः। उपिंपाखें हे छिमिसं यर्दन छिनाः अधिकार यायेत वनाच्वंगु देशय् छिपिं यक्व म्वाइ।"

नेबो पर्वतं कनान देशयात स्वःगु

48 उखुन्हु हे परमप्रभुं मोशायात धयादिल,✡
49 "यरीहोया न्ह्यःने मोआब देशय् दुगु अबारीम पर्वत झ्वःयागु नेबो डाँडाय् थाहां हुँ। अले जिं इस्राएलीतय्त इमिगु थःगु अधिकारय् बीत्यनागु कनान देशयात स्व।
50 छिमि दाजु हारुन होर पर्वतय् सिनाः थः पुर्खातनापं मिलय् जूवं थें छ नं थ्व पर्वतय् सिनाः थः मनूतनापं मिलय् जू वनी।
51 थ्व छिपिं निम्हय्सिनं जीनयागु मरुभूमिइ दुगु कादेश लिक्कया मरीबाया लखय् इस्राएलीतय्गु न्ह्यःने जिगु विश्वासयात त्वाथ्गुलि अले छिमिसं इस्राएलीतय्गु दथुइ जिगु पवित्रतायात हनाबना मतःगुलि खः।
52 अथे जुयाः जिं इस्राएलीतय्त बीगु व देशयात छं तापाक्कं जक खनी अय्नं छ अन वने दइ मखु।"

33

इस्राएली कुलतय्त सुवाः ब्यूगु

1 थः सिनावने न्ह्यः परमेश्वरया मनू मोशां इस्राएलीतय्त ब्यूगु सुवाः थ्व खः।
2 वं धाल,
"परमप्रभु सिनैनं झाल
अले सेइरं इमिगु लागि खनेदय्कः झाल।
वय्कः पारान पर्वतं थित,
वय्कः अल्याख पवित्रपिलिसें
थःगु पर्वतया पाःचापाखें दच्छिनं झाल।
वय्कःया जव ल्हातय् च्यानाच्वंगु मि दु।
3 मनूतय्त माया याइम्ह धात्थें छि हे खः,
फुक्क पवित्र मनूत छिगु हे ल्हातय् दु।
इपिं सकसिनं छिगु तुतिइ थःपिनिगु छ्यं क्वछुकी,
अले छिपाखें सय्का सीका काइ,
4 थ्व मोशां झीत ब्यूगु नियम खः,
झीगु जातिया दकलय् मू वंगु सम्पत्ति।
5 इस्राएलया कुलतनापं
मनूतय् नायःत छथाय् मुंबलय्
वय्कः येशूरुनया जुजु ज्वयादिल।"

6 रूबेन कुलया बारे वं थथे धाल
"रूबेन कुलयापिं मसीमा तर म्वानाच्वनेमा,
इमि मनूत कम मजुइमा।"
7 यहूदा कुलया बारे वं थथे धाल,
"हे परमप्रभु, इमिसं ग्वाहालि फ्वंगु न्यनादिसँ!
मेमेगु कुलनापं इमिसं हानं छप्पँ यानादिसँ।
हे परमप्रभु, इमिगु लागि ल्वानादिसँ,

✡ **32:43** इब्रा १:६; रोम १५:१०; प्रका १९:२ ✡ **32:48** इब्रा ४:८-५३ गन्ती २७:१२-१४; व्य ३:२३-२७

इमि शत्रुतय्गु विरोधय् इमित ग्वाहालि यानादिसँ!”
8 लेवी कुलया बारे वं धाल,
“छिगु तुम्मीम व ऊरीम छितः यःपिं लेवीया सन्तानतय्गु ल्हातय् बियादीगु दु।
छिं इमित मस्साहय् जाँचय् यानादिल,
छिं इपिंलिसें मरीबाया लखय् ल्वानादिल।✡
9 इमिसं थः मांबौ, दाजुकिजापिं
व मचाखाचातय्त स्वयाः
अप्वः छितः तःधंकल।
इमिसं छिगु वचनय् मिखा ब्वल
अले छिगु बाचाया पिवाच्वन।
10 इमिसं याकूबयात छिगु आज्ञा
व इस्राएलयात छिगु व्यवस्था स्यनी।
इमिसं छिगु न्ह्याःने नस्वाःगु गुँगू छाइ,
अले होमबलि छिगु वेदीइ छाइ।
11 परमप्रभु, इमिगु फुक्क ज्याय् सुवाः बियादिसँ,
इमिगु ज्या खनाः लय्तायादिसँ!
इमि विरोधीतय् व शत्रुतय्त
हानं दने मफय्क कय्कादिसँ।”

12 बेन्यामीन कुलया बारे वं धाल,
“परमप्रभुया यःपिं मनूत वय्कःयाथाय् याउँक च्वनेमा,
वय्कलं इमित न्ह्याबलें हे बिचाः यानादी
अले वय्कलं इमित मभिंपाखें बचय् यानादी।”

13 योसेफ कुलया बारे वं धाल,
“परमप्रभुं इमिगु बुँयात च्वय् आकाशया मू वंगु सुति लखं
अले क्वय्यागु तःजाःगु लखं सुवाः बियादीमा।
14 वय्कलं इमित सूर्य बीगु भिंगु खँ
अले तिमिलां बीगु दकलय् भिंगु खँ बियादीमा।
15 वय्कलं इमित तसकं पुलांगु पर्वततय्गु दकलय् यःगु देछात,
अले सदांया पर्वततय्गु मू वंगु ज्वलं बियादीमा।
16 पृथ्वी व उकी जायाच्वंगु भिंगु देछात,
अले च्यानाच्वंगु झालय् च्वनादीम्हय्सीगु मायां
थुपिं फुक्क योसेफया कुलयापिन्त दयेमा।
इपिं थः दाजुकिजापिनि नायः खः।
17 इमिके द्वहंयाके थें बल दु।
इमिगु नेकू गुँद्वहंयागु नेकू थें खः।
उपिंपाखें हे इमिसं जातितय्त,
पृथ्वीया कुन्चा कुन्चाय्पिन्त नं च्वइ।
एफ्राइम कुलया लखं लख थथे हे खः।
मनश्शे कुलया द्वलंद्वः थथे हे खः।”
18 जबूलून व इस्साखार कुलया बारे वं धाल,
“जबूलून, छ पिने थुखे उखे वनीबलय् लय्ता।
अले इस्साखार, छ थःगु पाल दुने लय्ता।
19 इमिसं मेगु कुलयापिन्त पर्वतय् सःती।
अनं इमिसं पाय्छिगु बलि छाइ,

✡ **33:8** ३३:८ प्रस १७:७; २८:३०; गन्ती २०:१३

इमिसं समुद्रया सम्पत्ति व फिइ
सुलाच्वंगु मू वंगु धनपाखें फाइदा काइ।"
20 अले गाद कुलया बारे वं धाल,
"गादया देश तःकू याइम्ह परमेश्वरयात
तःधंकेमा।
इपिं सिंह थें अन च्वनाच्वनी,
शिकारया लप्पू व छ्यं चिरिफायाबीत।
21 इमिसं थःगु निंतिं दकलय् भिंगु थाय् ल्यल,
इमिगु निंतिं नायःया ब्व तयातःगु दु।
थकालितय्सं मुंज्या याःबलय्
परमप्रभुयागु धार्मिक इच्छा गय् यानाः मानय् यायेमाः,
धाइपिं इपिं हे खः।"
22 अले दान कुलया बारे वं धाल,
"दान बाशानं तिंन्हुया वइम्ह
सिँहया मचा थें खः।"
23 नप्ताली कुलया बारे वं थथे धाल,
"नप्ताली, छिपिं परमप्रभुया कृपां लुधंपिं
अले परमप्रभुया सुवालं जाःपिं खः।
छिमिसं दच्छिनपाखे गालील समुद्र तक अधिकार याइ।"
24 अले आशेर कुलया बारे वं धाल,
"मेपिं कुल स्वयाः दक्वसिबय् सुवाः
लाःपिं आशेर कुल खः।
इमित मेपिं कुलतय्सं माया यायेमा,
इमिगु देशय् यक्व जैतूनया सिमा दय् मा!
25 इमिगु मू ध्वाखाय् न व कँय्यागु गजबार जुइ,
इमिगु बल इमिगु न्हि थें जुइ।"

परमप्रभु शरण कायेगु थाय्

26 "येशूस्नया परमेश्वर थें जाःम्ह मेम्ह सुं मदु।
वय्कः इमित झःझः धाय्क आकाशं झायादी।
वय्कः सुपाँचं गयाः छिमित ग्वाहालि बीत झायादी।
27 छिमिगु शरण कायेगु थाय् सदांयाम्ह परमेश्वर खः,
छिमिगु क्वय् वय्कःया ल्हाः न्ह्याबलें दयाच्वनी।
'इमित नाश या' धाधां वय्कलं छिमिगु न्ह्यःनेनं
छिमि शत्रुतय्त लिनाछ्वइ।
28 अले इस्राएलीत याउँक च्वनाच्वनी,
अन्न व न्हगु दाखमधया देशय्
आकाशं सुति लः कुतुं वइगु थासय्
याकूबया सन्तान जक दयाच्वनी।
29 इस्राएल, छिपिं धन्यपिं खः!
छिमित थें मेपिं सुयात बचय् यानादीगु दु,
छिपिं थें ज्याःपिं धन्य जाति मेपिं सु दु?
परमप्रभु थः हे छिमित ग्वाहालि याइगु ढाल
व त्याकीगु तरवार खः।
छिमि शत्रुत छिमिगु न्ह्यःने ग्यानाः
कय्कुनाच्वनी,
अले छिमिसं इमित न्हुइ।"

34

मोशा सीगु

1 अनं लिपा मोशा मोआबया ख्यलं यरीहो शहरया उखे पिसगा गुँइवःया नेबो पर्वत च्वकाय् थाहां वन। अनं परमप्रभुं वयात
फुक्क देश क्यनादिल – गिलादंनिसें दान तक,
2 फुक्क नप्ताली, एफ्राइम व मनश्शेया देश अले भूमध्यसागर तकया यहूदाया फुक्क देश,
3 नेगेव अले यक्व ताय्गः सिमा दुगु यरीहो शहरं दच्छिनय् सोअर तकया मैदान क्यनादिल।
4 अले परमप्रभुं वयात धयादिल, "अब्राहाम, इसहाक व याकूबयात इमि लिपायापिं इमि सन्तानतय्त बी धकाः पाफयाः
बचं बियागु देश थ्व हे खः। जिं थ्व छन्त छंगु हे मिखां स्वये बिया, अय्नं छ अन वने दइ मखु।"[✡]
5 अले परमप्रभुं धयादीगु थें परमप्रभुया दास मोशा मोआब देशय् सित।[✡]
6 मोआब देशय् बेथ-पोरया न्ह्याःने छगू गालय् वय्कलं वयात थुनाबिल। अय्नं वयागु सीगाः गन दु धकाः सुनानं थौं तक
मस्यूनि।
7 मोशा सछि व निइदँ (१२०) दुबलय् सीगु खः। अबलय् तक वयागु मिखा बुलुसे मच्वंनी अले बल नं कम मजूनि।
8 अनंलि मोआबया ख्यलय् इस्राएलीत मोशाया लागि स्वीन्हु तक दुखं च्वन। थुकथं मोशाया लागि दुखं च्वनाः ख्वयेगु दिं
सिधल।
9 नूनया काय् यहोशू बुद्धिया आत्मां जाःम्ह खः, छाय्धाःसा मोशां वया छेनय् थःगु ल्हाः तःगु खः। अथे जुयाः इस्राएलीतय्सं
वयागु खँ न्यन, अले परमप्रभुं मोशायात बियादीगु आज्ञा मानय् यात।
10 उबलय् निसें इस्राएलय् मोशा थें जाःम्ह परमप्रभुं बांलाक म्हस्यूम्ह मेम्ह सुं अगमवक्ता मदुनि।[✡]
11 वयात हे मिश्नय् फारो व वया सकल हाकिमतथाय् वयागु देश न्यंकं चिं व अजू चाइपुगु ज्या क्यनेत परमप्रभुं छवयादिल।
12 सकलें इस्राएलीतय्सं खंकाः हे मोशा यानाक्यंगु तःधंगु व ग्यानपुस्से च्वंगु ज्या मेम्ह सुं अगमवक्तां याःगु मदुनि।

✡ **34:4** ३४:४ उत १२:७; २६:३; २८:१३ ✡ **34:5** ३४:५-८ गन्ती २०:२२-२९ ✡ **34:10** ३४:१० प्रस ३३:११

यहोश्या सफ्

म्हसीका

यहोश्या सफ् इस्राएल्तीत्सं कनान देशय् हमला याःगु घटनाया सफ् खः। उगु इलय् मोशा सीधुंकाः यहोश् वया थासय् इस्राएलया नायः जूगु खः। थ्व सफ्या म् नायः यहोश् हे जूगुलि थ्व सफ्यागु नां "यहोश्" तःगु खः। थ्व सफ्या म् विषय परमेश्वरं इमित बी धकाः बचं बियादीगु देश त्याकाकाःगु खः।

थ्व सफुलिइ दुगु लुमंके बहःगु घटना थुपिं खः – यर्दन खुसि छ्यूगु, यरीहो शहर त्याकाकाःगु, ऐ शहरयागु लडाइँ, कनान देशया ल्यंदुगु इलाका त्याकाकाःगु, झिंनिगू कुलयात जमिन इनाब्यूगु अले परमेश्वर व वय्कःया मनूतय्गु दथुइया बाचायात न्ह्गु यानाः च्यूगु।

यहोश्ं थःगु जिवंकाछि परमेश्वरयाके भलसा तल अले वय्कःया खँ न्यन। परमेश्वरया खँ न्यंसा भिं जुइ अले वय्कःया खँ मन्यंसा इमित बांलाइ मखु धकाः यहोश्ं इस्राएलतय्त ख्याच्वः ब्यूगु खँ नं थुकी दु। वं तःक्वः मछि इमित हपाः बिल। अले थः नं परमेश्वरया विश्वास याये बहःम्ह जुया हे च्वन।

थ्व सफ्या दकलय् नांदंगु छगू पद खः, "सुयागु सेवा यायेगु खः व छिमिसं थौं हे ल्य, जि व जिमि छेँजःपिन्सं धाःसा परमप्रभुया हे सेवा याये।" (२४:१५)

धलः पौ

कनान देश त्याकूगु १:१–१२:२४
देश ब्वथःगु
१. यर्दन खुसिया पुर्बया इलाका १३:१-३३
२. यर्दन खुसिया पच्छिमया इलाका १४:१–१९:५१
३. शरण कायेगु शहरत २०:१-९
४. लेवीया सन्तानतय्गु शहरत २१:१-४५
पुर्बय् च्वंगु कुलयापिं मनूत थःगु इलाकाय् लिहां वंगु २२:१-३४
यहोश्या दकलय् लिपांगु भाषण २३:१-१६
शकेमय् बाचायात हाकनं न्ह्गु यानाः च्यूगु २४:१-३३

यहोश्

यहोश्यात नायः ल्यःगु

1 परमप्रभुया दास मोशा सी धुंकाः परमप्रभुं वयात ग्वाहालि याइम्ह नूनया काय् यहोश्यात थथे धयादिल,

2 "जिम्ह दास मोशा सित। अथे जुयाः आः छ व थुपिं सकलें इस्राएलीत यर्दन खुसिया उखे जिं इमित बीत्यनागु देशय् वनेत तयार जु।

3 मोशायात जिं बचं बियागु थें छं पलाः तइगु फुक्क थाय् जिं छन्त बी।✡

4 छिमिगु देशया सिमाना दच्छिनय् च्वंगु मरूभूमिंनिसें उत्तरय् लेबनानया पहाड तक, पुर्बय् तःधंगु खुसि यूफ्रेटिसंनिसें हित्तीतय्गु देश तक कयाः पच्छिमय् भूमध्यसागर तक थ्यनी।

5 छ म्वानाच्वंतले छंगु विरोधय् सुं दनाच्वने फइ मखु। गथे जि मोशानापं च्वना, अथे हे जि छनापं च्वने। जिं छन्त गुबलें त्वःते मखु, गुबलें त्यागय् याये मखु।

6 बल्ला व साहसी जु! छाय्धाःसा जिं इमि पुर्खातय्त बी धकाः पाफयागु देश इमिगु अधिकारय् हयेत छ हे इमि न्ह्यल्तुवाः जुइ।✡

7 "बल्ला व तसकं साहसी जु! जिम्ह दास मोशां छन्त ब्यूगु फुक्क व्यवस्था बांलाक मानय् या। उकिं जवय् खवय् फस्वये मते! अले छ न्ह्याथाय् वंसां अन ताःलाइ।

8 व्यवस्थाया थ्व सफ् छंगु म्हतुं चिलामवनेमाः। चान्हि उकी ध्यान ब्यु! अले उकी च्वयातःगु फुक्क खँ बांलाक मानय् या। अले छंगु भिं जुइ अले छ ताःलाइ।

9 जिं छन्त आज्ञा बियागु, मखु ला? बल्ला व साहसी जु! ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते, छाय्धाःसा छ न्ह्याथाय् वंसां परमप्रभु छिमि परमेश्वर छनापं दइ।"

✡ **1:3** १:३-५ व्य ११:२४-२५ ✡ **1:6** १:६ व्य ३१:६-७,२३; हिब १३:५

यर्दन खुसि छीगु तयारी

10 अले यहोशूं मनूतय् नायःतय्त उजं बिल,

11 "छाउनी दथुइ जुयावनाः मनूतय्त उजं बियाः धा, 'थथः नयेगु सामान ठीक या, छाय्धाःसा थनिं स्वन्हु खुन्हु परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु देश अधिकार यायेत छिपिं थ्व यर्दन पारि वनेमाः।' "

12 यहोशूं रूबेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलयात धाल,✡

13 "परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित आराम बियादी अले छिमित थ्व देश बियादीगु दु धकाः परमप्रभुया दास मोशां छिमित ब्यूगु आज्ञा लुमंकी।

14 'छिमि कलाःपिं, मचाखाचा व सा द्रहं मोशां छिमित यर्दनया पुर्बपाखे ब्यूगु देशय् च्वने फइ। लडाइँ याइपिं मिजंत धाःसा मेपिं इस्रएलीतय्त ग्वाहालि यायेत ल्वाभः ज्वनाः इमिगु न्ह्यः न्ह्यः पारि वनेमाः।

15 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं बियादीगु यर्दनया पच्छिम पाखेया देश त्याकाः मकातले छिपिं न्ह्यः न्ह्यः वनेमाः। परमप्रभुं छिमित थें इमित आराम बियादी धुंकाः छिपिं लिहां वयाः परमप्रभुया दास मोशां यर्दनया पुर्बय् छिमित ब्यूगु देशय् च्वने फइ।' "

16 अले इमिसं यहोशूयात थथे लिसः बिल, "छिं जिमित छु छु आज्ञा बियादिल व जिमिसं याये, अले छिं गन गन छ्वयादिल अन अन जिपिं वने।

17 जिमिसं मोशायागु फुक्क खँ न्यनागु थें हे छिगु खँ नं न्यने। परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वर मोशानापं दीगु थें छिनापं नं दीमा।

18 छिगु वचनया विरोध याःम्ह व वचन मानय् मयाःम्ह अले छिगु आज्ञा मानय् मयाःम्ह न्ह्याम्ह हे जूसां वयात स्यानाछ्वइ। छि बल्ला व साहसी जक जुयादिसँ।"

2

राहाब व निम्ह जासूस

1 अनंलि नूनया काय् यहोशूं शित्तीमं निम्ह जासूसतय्त सुनां मसीक थथे धयाः छ्वत, "हुँ, व देशयात बांलाक स्व, खास यानाः यरीहो शहरयात।" अथे जुयाः इपिं वन। राहाब नांयाम्ह छम्ह वेश्याया छेँ दुहां वनाः अन हे बाय् च्वन।✡

2 सुं मनुखं यरीहोया जुजुयात धाल, "स्वयादिसँ! थ्व देशयागु चिवा कायेत छुं इस्राएलीत थौं चान्हय् थुखे वःगु दु।"

3 अथे जूगुलि वं राहाबयाथाय् थ्व बुखँ छ्वत, "छन्थाय् वयाच्वंपिं मनूतय्त पिने पित हजि, छाय्धाःसा इपिं झीगु देशया चिवा कायेत वःपिं खः।"

4 तर व मिसां उपिं निम्ह मनूतय्त यंकाः सुचुकातःगु खः। वं धाल, "खः, इपिं मनूत जिथाय् वःगु खः, तर इपिं गनं वःगु खः धइगु जिं मस्यू।

5 सन्ध्याकाः इलय् शहरयागु ध्वाखा तीगु इलय् इपिं पिहां वन। इपिं गन वन जिं मस्यू। याकनं इमिगु ल्यू वंसा इमित नापलाके फइ।"

6 (वं इमित तलय् कःसि यंकाः अन गंकातःगु तिसिमाया दंया क्वय् सुचुकातःगु खः।)

7 ल्यूवंपिं मनूत धाःसा इमित ल्यू वँवं यर्दन खुसि छीगु थाय् तक वन। इमित ल्यूवंपिं पिने वनेवं शहरया मू ध्वाखा तिनाबिल।

8 इपिं जासूसत घने न्ह्यः व मिसा कःसिइ थाहां वल,

9 अले वं इमित धाल, "परमप्रभुं थ्व देश छिकपिन्त बियादीगु दु धकाः जिं स्यू। छिपिं खनाः थ्व देशयापिं सकलें मनूत तसकं ग्यानाच्वंगु दु, छिकपिन्सं यानाः इपिं ग्यानाः थुरथुर खानाच्वंगु दु।

10 छिकपिं मिश्न देशं पिहां झाःबलय् छिकपिनिगु न्ह्यःने परमेश्वरं लाल समुद्रया लः सुकादीगु अले यर्दन पुर्बयापिं एमोरीतय् निम्हं जुजु सीहोन व ओगयात छिकपिन्सं भज्यंक नाश यानादीगु नं जिमिसं न्यनागु दु।✡

11 थ्व खँ न्यनेवं जिमिगु नुगः क्वतुन, छिमिसं यानाः साहस हे मन्त, छाय्धाःसा छिकपिनि परमप्रभु च्वय् आकाशय् व क्वय् पृथ्वीइ परमेश्वर खः।

12 "उकिं आः जिं छिकपिन्त दयामाया यानागुलि छिकपिन्सं नं जिमि छेँजःयात दयामाया यानादी धकाः जिलिसें परमप्रभुया नामय् पाफयादिसँ। अले थुकियागु धात्थेंया चिं जितः बियादिसँ।

13 छिकपिन्सं जिमि मां-बौ, दाजुकिजा व तताकेहेँ व इमि सु सु दु फुक्कसित म्वाकातयाः जिमिगु प्राणयात सीगुपाखें बचय् यानादिसँ।"

14 "छंगु प्राणया पलेसा जिमिगु प्राण!" मनूतय्सं वयात बचं बिल। "जिमिगु थ्व ज्या सुयातं मधाल धाःसा परमप्रभुं जिमित थ्व देश बियादीबलय् जिमिसं छन्त विश्वास यायेबहः जुयाः दयामाया याये।"

15 अथे जुयाः वं इमित छपु खिपतं झ्यालं क्वकाल। छाय्धाःसा व च्वनाच्वंगु छेँय् शहरया पखालय् हे लाः।

✡ **1:12** १:१२-१५ गन्ती ३२:२८-३२; व्य ३:१८-२०; यहो २२:१-६ ✡ **2:1** २:१ हिब ११:३१; याक २:२५ ✡ **2:10** २:१० प्रस १४:२१; गन्ती २१:२१-३५

16 वं इमित धाल, “छिकपिं डाँडापाखे झासँ, मखुसा जुजुया मनूतय्सं छिकपिन्त नापलाकी। इपिं थुखे लिहां मवतले स्वन्हु तक अन सुपिलाच्वनादिसँ। अनंलि थःगु लँपुइ झासँ।”

17 मनूतय्सं वयात धाल, “छं जिमित पाफय्क्कगु खँ जिमिसं मानय् याये।

18 तर छं थथे यायेमाः, जिपिं थ्व देशय् वयाबलय् गुगु झ्यालं छं जिमित क्वकाःगु खः व झ्यालय् थ्व ह्याउँगु खिपः छपु चिना तयेमाः। अले छिमि मां-बौ, दाजुकिजा व छिमि बौया फुक्क परिवारयात थ्व हे छेँय् मुंकातयेमाः।

19 सुं मन् छंगु छेँनं पिहां वंसा वयागु हियागु दोष वयागु हे छेनय् लाइ। व मनूया लागि जिपिं जिम्मेवार जुइ मखु, थ्व वयागु हे दोष जुइ। अले थ्व छेँय् छनापं दुपिं मनूतय्त सुनानं ल्हाः तल धाःसा वयागु हियागु दोष जिमिगु छेनय् लाइ।

20 अय्नं जिमिसं छु यानाच्वनागु दु व कन धाःसा छं जिमित पाफय्क्कगु खँपाखें जिपिं स्वतन्त्र जुइ।”

21 “ज्यू” वं लिसः बिल, “छिकपिन्सं धयादीगु थें हे जुइमा।” अले इपिं बायावन। वं व ह्याउँगु खिपः झ्यालय् चित।

22 इपिं वनाः डाँडाय् स्वन्हु तक ल्यूवंपिं लिहां मवंतले सुपिला च्वन। ल्यूवंपिन्सं लँ दुछि हे इमित माल तर नापलाके मफुत।

23 अले इपिं डाँडां क्वहां वयाः खुसि छिनाः नूनया काय् यहोशूयाथाय् वल। अले इमित जूगु फुक्क खँ वयात कन।

24 इमिसं यहोशूयात धाल, “धात्थें हे परमप्रभुं व फुक्क देश झीगु ल्हातय् बियादीगु दु। व देशयापिं सकलें मनूत झीपिं खनाः थुरथुर खानाच्वंगु दु।”

3

यर्दन खुसि छिनावंगु

1 सुथय् न्हापां यहोश् अले इस्राएलीत शित्तीम त्वःताः यर्दन सिथय् वल। यर्दन छिनावने न्ह्याः इपिं अन हे पाल ग्वयाः बाय् च्वन।

2 स्वन्हु लिपा सकलें कुलनायःत छाउनी दथुइ जुयावनाः

3 मनूतय्त थुकथं उजं बिल, “छिमिसं लेवी पुजाहारीतय्सं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु बाचा चिनादीगु सन् क्वबिया वंगु खनीबलय् छिपिं थथःगु थासं पिहां वयाः उकिया ल्यूल्यू हुँ।

4 अले छिमिसं वनेमाःगु लँपु सी, छाय्धाःसा व लँपुइ छिपिं न्हापा वंगु मदुनि। अय्नं छिपिं व सनूया लिक्क मवंसे छगू किलोमिटर ति ल्युने च्वँ।”

5 यहोशूं मनूतय्त थथे धाल, “छिमिसं थःत शुद्ध या, छाय्धाःसा कन्हय् परमप्रभुं छिमिगु दथुइ अजू चाइपुगु ज्या यानादी।”

6 यहोश् पुजाहारीतय्त थथे धाल, “बाचा चिनादीगु सन् क्वबियाः मनूतय् न्ह्याः न्ह्याः हुँ।” अथे जुयाः इपिं बाचा चिनादीगु सन् क्वबियाः मनूतय् न्ह्याः न्ह्याः वन।

7 परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, “थनिंनिसें जिं सकल इस्राएलीतय्गु न्ह्यःने छन्त तःधंके। अले इमिसं जि मोशालिसें दुगु थें छलिसें नं दु धकाः सी।

8 बाचा चिनादीगु सनू क्वबिपिं पुजाहारीतय्त छं थथे धा, ‘छिपिं यर्दन खुसिया सिथय् थ्यनेवं लखय् वनाः दनाच्वँ।’ ”

9 यहोशूं इस्राएलीतय्त धाल, “थन वयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरया वचन न्यँ!

10 थुकिं छिमिसं धात्थेंयाम्ह परमेश्वर छिमिगु दथुइ दी धकाः सी। वय्कलं धात्थें हे छिमिगु न्ह्याःनें कनानीत, हित्तीत, हिव्वीत, परिज्जीत, गिर्गाशीत, एमोरीत व यबूसीतय्त इमिगु देश ख्यानाछ्वइ।

11 स्व! फुक्क पृथ्वीया प्रभुयागु बाचा चिनादीगु सनू छिमिगु न्ह्याः न्ह्याः यर्दन खुसिइ वनी।

12 आः इस्राएलया छगू छगू कुलं छम्ह छम्ह यानाः झिंनिम्ह मनू ल्य।

13 फुक्क पृथ्वीया प्रभु परमप्रभुयागु बाचा चिनादीगु सनू क्वबिपिं पुजाहारीतय्गु तुतिपालि यर्दनया लखय् लाइबलय् च्वय्निसें न्ह्यानावइगु यर्दनया लः दिनाः छथाय् द्वँ मुनी।”

14 उकिं यर्दन खुसि छीत मनूतय्सं थःपिनिगु पाल क्वकाःबलय् पुजाहारीत बाचा चिनादीगु सनू क्वबियाः मनूतय् न्ह्याःने वन।

15 छ्व लयेगु इलय् यर्दन खुसिइ लः तःजाःगु जुइ। अथे जूसां बाचा चिनादीगु सनू क्वबिपिं पुजाहारीत यर्दनय् थ्यनाः इमिगु तुतिं लःया सिथय् थियेवं

16 न्ह्यानावःगु लः दित, अनं खुसिया यक्व च्वय् सार्तानया न्ह्याःने आदम धाःगु शहर लिक्क हे लः छथाय् मुंगुलिं मृत-सागरय् न्ह्यानावंगु लः मन्त। उकिं मनूत यरीहोया चुलिचू छिनावन।

17 सकल इस्राएलीत गंगु बँ जुयाः खुसि छिनामवंतले परमप्रभुयागु बाचा चिनादीगु सनू क्वबियाच्वंपिं पुजाहारीत यर्दनया दथुइ मससे दनाच्वन।

4

लुमन्तिया झिंनिगः ल्वहं

1 फुक्क जातिं खुसि छीधुंकाः परमप्रभुं यहोश्यात धयादिल,
2 "छगू छगू कुलं छम्ह छम्ह यानाः झिंनिम्ह मिजंत ल्य।
3 अले इमित यर्दन खुसिया दथुइ पुजाहारीत दनाच्वंगु थासं झिंनिगः ल्वहं कयाहयेत उजं ब्यु। उपिं ल्वहंत क्वबियायंकाः छनापं थौं चान्हय् बाय् च्वनेगु थासय् तयाबीत इमित धा।"
4 उकिं यहोश्ं छगू छगू कुलं छम्ह छम्ह यानाः थःम्हं ल्यःपिं झिंनिम्ह मिजंतयत् सःतल।
5 वं इमित धाल, "परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु सनूया न्ह्यःने यर्दनया दथुइ हुँ। अनं छिपिं छम्ह छम्हं इस्राएलया झिंनिगू कुलकथं छग्वः छग्वः ल्वहँ ल्हनाः थथःगु ब्वहलय् पाछायाहजि।
6 छिमिगु दथुइ थुपिं ल्वहंत छगू चिं जुइमा। लिपा छिमि मचाखाचातय्सं, 'थुपिं ल्वहंतय्गु अर्थ छु खः?' धकाः न्यन धाःसा
7 इमित थथे धा, 'परमप्रभुया बाचा चिनादीगु सनू खुसि छ्यूबलय् उकिया न्ह्यःने यर्दनय् लः दीगु खः। थुपिं ल्वहंतय्सं इस्राएली मनूतय्त थन छु जूगु खः धयागु खँ न्ह्याबलेंया लागिं लुमंकाबी।' "
8 यहोश्ं ब्यूगु थ्व उजंकथं इस्राएलीतय्सं यात। परमप्रभुं यहोश्यात धयादीगु थें हे इमिसं झिंनिगू कुलकथं यर्दनया दथुं झिंनिगः ल्वहं हयाः इपिं च्वनाच्वंगु थासय् तल।
9 यर्दनया दथुइ बाचा चिनादीगु सनू क्वबियाच्वंपिं पुजाहारीत दनाच्वंगु थासय् यहोश्ं नं झिंनिगः ल्वहं थन, उपिं आः तक नं अन हे दनी।
10 परमप्रभुं यहोश्यात मनूतय्त या धकाः धायेत उजं बियादीगु फुक्क पूमवंतलय् सनू क्वबिपिं पुजाहारीत यर्दन खुसिया दथुइ दनाच्वन। इमिसं मोशां यहोश्यात उजं ब्यूगु फुक्क यात। मनूत हथाय् चाचां खुसि छिनावनाच्वन।
11 अले मनूत खुसिया उखे थ्यनेवं मनूतय्सं खंक हे पुजाहारीत नं परमप्रभुया सनूनापं खुसि छिनावन।
12 मोशां इमित धाःथें स्बेनया कुल गादया कुल व मनश्शेया बच्छि कुलया मिजंतय्सं ल्वाभः ज्वनाः इस्राएलीतय् न्ह्यःने हे खुसि छिनावन।
13 इमि ल्वाभः ज्वनातःपिं पिइद्वः (४०,०००) ति मिजंत लडाइँ यायेत परमप्रभुया न्ह्यःने खुसि छिनाः यरीहोया मैदानपाखे वन।
14 उखुन्हु हे इस्राएलीतय्गु न्ह्यःने परमप्रभुं यहोश्यात तःधंकल। इमिसं वयात मोशायात थें हे वयागु जिवंकाछि हनाबना यात।
15 अले परमप्रभुं यहोश्यात धयादिल,
16 "साक्षीया सनू क्वबिपिं पुजाहारीतय्त यर्दनं पिहां वा धकाः उजं ब्यु।"
17 उकिं यहोश्ं पुजाहारीतय्त, "यर्दनं पिहां वा" धकाः उजं बिल।
18 परमप्रभुया बाचा चिनादीगु सनू क्वबिपिं पुजाहारीत यर्दनया दथुं पिहां वयाः सिथय् पलाः तयेवं यर्दनया लः थःगु थासय् लिहां वल व न्हापा थें तःजाः जुयाः न्ह्यात।
19 इस्राएलीतय्सं न्हापांगु लाया झिंगूगु न्हिखुन्हु यर्दनं वयाः यरीहोया पुर्बय् लाःगु गिलगालय् पाल ग्वयाः बाय् च्वन।
20 यहोश्ं अन यर्दनं हःगु झिंनिगः ल्वहँ थन।
21 वं इस्राएलीतय्त थथे धाल, "छिमि मचाखाचातय्सं लिपा छुं जुयाः थः बौपिन्त थुपिं ल्वहंतय्गु अर्थ छु खः धकाः न्यन धाःसा,
22 अबलय् छिमिसं इमित थथे धा, 'इस्राएलीत गंगु बँ जुयाः यर्दन खुसि छिनावःगु खः।'
23 झीपिं लाल समुद्र छिना मवंतले गथे परमप्रभु छिमि परमेश्वरं लाल समुद्रया लः चीकाः गंकादीगु खः अथे हे परमप्रभु छिमि परमेश्वरं झीपिं यर्दन खुसि छिना मवंतले झीगु न्ह्यःने यर्दनयात गंकादिल।
24 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूतय्सं परमप्रभुया ल्हाः बल्ला धकाः सीमा अले छिमिसं न्ह्याबलें परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु ग्याःचिकु कायेमा धकाः थ्व फुक्क जूगु खः।"

5

गिलगालय् इस्राएलीतय्त म्हय् चिं तःगु

1 इस्राएलीतय्सं खुसि मछीतले परमप्रभुं यर्दनयात गंगु बँ यानादीगु खँ यर्दनया पच्छिमय् च्वंपिं एमोरी जुजुपिन्सं व समुद्रया सिथय् च्वंपिं कनानी फुक्क जुजुपिन्सं न्यन। इस्राएलीतय्सं यानाः इमिगु नुगः भाराभारा मिनाः साहस मन्त।
2 उबलय् परमप्रभुं यहोश्यात धयादिल, "चोल्वहंया चुपित दय्काः इस्राएलीतय्गु म्हय् चिं तयाब्यु।"✡

✡ **5:2** ५:२-६ उत १७:९-१४

3 उकिं यहोशूं चोल्वहंया चुपि दय्काः गिबियथ-हाअरालोथय्* इस्राएल्तीयग्गु म्हय् चिं तयाबिल।
4 यहोशूं इमित म्हय् चिं तय्के माल, छायधाःसा मिश्नं पिहांवःपिं लडाइँलय् वनेफुगु उमेर दुपिं सकलें मनूत मरुभूमिया लँय् हे सित।
5 मिश्नं पिहांवःपिं इपिं फुक्क मिजंतय्गु म्हय् चिं तये धुंकूगु खः, तर मिश्नं वये धुंकाः मरुभूमिया लँय् बूपिं मिजंमस्तय्गु धाःसा म्हय् चिं तःगु मदुनि।
6 मिश्न त्वःतूबलय् लडाइँलय् वनेफुगु उमेर दुपिं फुक्क मनूतय्सं परमप्रभुया उजं मानय् मयाःगुलि इपिं मसितले इस्राएल्तीत पिइदँ तक चाचाःहिला जुल। छायधाःसा दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देश झीत बी धकाः इमि पुर्खातलिसें पाफयाः बचं बियादीगु देश इमित खंकेबी मखु धकाः वय्कलं पाफयादीगु खः।✡
7 अथे जुयाः वय्कलं इमिगु थासय् इमि काय्पिन्त ब्वलंकादिल, लँय् थुमिगु म्हय् गुबलें चिं मतःगुलि यहोशूं इमिगु म्हय् चिं तय्कल।
8 उगु फुक्क जातियापिं मनूतय् म्हय् चिं तके धुंकाः, इपिं घाः मलंतले छाउनीइ हे च्वनाच्वन।
9 अले परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, "थौं जिं छिमिकेनं मिश्नय् दास जुयाच्वंगुया लज्या चीकाछ्वयागु दु।" उकिं व थाय्यात थौं तक नं गिलगाल† धकाः धाइ।

कनान देशय् न्हापांगु छुत्काराया नखः हंगु

10 इस्राएलीत यरीहोया मैदानया गिलगालय् पाल ग्वयाच्वने धुंकाः लाया झिप्यंगूगु न्हिया सन्ध्याकाः इलय् इमिसं छुत्काराया नखः हन।✡
11 छुत्काराया नखःया कन्हय् खुन्हु इमिसं उगु देशय् सःगु नसा, सोडा मतःगु मरि व सियातःगु अन्न नल।✡
12 इमिसं व देशय् सःगु अन्न नःगु कन्हय् खुन्हु हे मन्ना कुतुं वयेगु दित। उबलय् निसें इस्राएलीतय्के मन्ना हानं गुबलें मन्त। उकिं उगु दंनिसें इमिसं कनान देशयागु अन्न नल।✡

परमप्रभुया सिपाइँतय् कप्तान

13 यहोशू यरीहोया न्ह्यःने दुबलय् वं थःगु न्ह्यःने छम्ह मनू ल्हातय् तरवार ज्वनाः दनाच्वंगु खन। यहोशूं वयागु न्ह्यःने वनाः न्यन, "छि जिमि पाखेयाम्ह खः कि शत्रु पाखेयाम्ह?"
14 व मनुखं धाल, "मखु, जि ला आः परमप्रभुया सेनाया कप्तान जुयाः वयागु दु।" अनंलि यहोशूं बँय् भ्वसुलाः भागि यात अले वयात न्यन, "जिमि प्रभुं, थः दासयात छु धयादी?"
15 परमप्रभुया सेनाया कप्तानं यहोशूयात धाल, "थःगु तुतिं लाकां त्व, छायधाःसा छ दनाच्वंगु थाय् पवित्र खः।" अले यहोशूं अथे हे यात।

6

इस्राएलीतय्सं यरीहो त्याकाकाःगु

1 इस्राएलीतय्गु कारणं यरीहोया फुक्क ध्वाखात बल्लाक तिनातल। सुं पिने पिहां मवः, सुं दुने दुहां मवं।
2 परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, "स्व! जिं यरीहो, अनयाम्ह जुजु व सकलें सिपाइँतय्त छंगु ल्हातय् बियागु दु।
3 ल्वाभः ज्वनातःपिं सिपाइँतलिसें छकः शहरया छचाःखेरं चाःहिलाः वा। खुन्हु तक छिमिसं अथे हे या।
4 न्हय्म्ह पुजाहारीत फैया नेकूया न्हय्पु तुरही ज्वनाः बाचा चिनादीगु सनूया न्ह्यः न्ह्यः न्यासि वनेमाः। न्हय्न्हु खुन्हु छिमिसं व शहर न्हय्कः तक चाःहिला च्वंबलय् पुजाहारीतय्सं तुरही पुइमाः।
5 ताःई तक फैया नेकूया तुरही पुयाच्वंगु छिमिसं ताइबलय् फुक्क मनूत तस्सलं हालेमाः, अले शहरया पखाः क्वय् थ्यंक दुनी। अले फुक्क मनूत थथःगु न्ह्यःने तप्यंक न्हुज्यानावनेमाः।"
6 अथे जुयाः नूनया काय् यहोशूं पुजाहारीतय्त सःताः धाल, "परमप्रभुया बाचा चिनादीगु सनू क्वब्यु, अले न्हय्म्ह पुजाहारी फैया नेकूया न्हय्पु तुरही ज्वनाः थुकिया न्ह्यःने न्यासि वनेमाः।"
7 अले वं मनूतय्त धाल, "न्ह्यज्यानाः शहरया प्यखेरं चाःहिलाः वा। ल्वाभः ज्वनातःपिं धाःसा परमप्रभुयागु सनूया न्ह्यः न्ह्यः न्यासि वनेमाः।"
8 यहोशूं थ्व खँ मनूतय्त धाये धुंकाः न्हय्म्ह पुजाहारीत फैया नेकूया न्हय्पु तुरही पुपुं परमप्रभुया न्ह्यःने न्ह्यज्यात, अले परमप्रभुया बाचा चिनादीगु सनू इमिगु ल्यूल्यू वन।

---

* **5:3** ५:३ गिबियथ-हाअरालोथ थुकिया अर्थ म्हय् चिं तःगुया डाँडा ✡ **5:6** ५:४-६ गन्ती १४:२८-३५ † **5:9** ५:९ गिलगाल गिलगाल सः हिब्रू भाषाय् ग्वार्तुलेगु वा चीकाछ्वयेगु थें च्वँ ✡ **5:10** ५:१० प्रस १२:१-१३; गन्ती ९:१-१४ ✡ **5:11** ५:११ प्रस १६:४-८ ✡ **5:12** ५:१२ प्रस १६:३५

9 छपुचः सेना तुरही पुइपिं पुजाहारीतय्गु न्ह्यः न्ह्यः न्यासि वन, छपुचः सेना बाचा चिनादीगु सनूया ल्यूल्यू वन। पुजाहारीत फैया नेकूया तुरही पुपुं वनाच्वन।
10 यहोशूं मनूतय्त थथे धकाः उजं ब्यूगु खः, "हाले मते! जिं मधातले म्हुतुं छसः नं पिकाये मते, जिं 'हा!' धाइबलय् जक हा।"
11 थुकथं वं परमप्रभुयागु सनूयात छकः शहरया छचाःखेरं चाःहिकल। अले इपिं छाउनीइ लिहां वयाः अन हेबाय् च्वन।
12 यहोशू सुथ न्हापां दन व पुजाहारीतय्सं परमप्रभुयागु सनू क्वबिल।
13 फैया नेकूया न्हय्पु तुरही ज्वनाच्वंपिं न्हय्म्ह पुजाहारीत परमप्रभुयागु सनूया न्ह्यः न्ह्यः फैया नेकूया तुरही पुपुं न्यासि वन। छपुचः सेना इमिगु न्ह्याःने अले छपुचः सेना सनूया ल्यूल्यू वन। पुजाहारीत तुरही पुपुं न्यासि वन।
14 थुकथं निन्हु दुखुन्हु नं इपिं शहरया छचाःखेरं छकः चाःहिलाः छाउनीइ लिहां वल। खुन्हु तक इमिसं अथे हे यात।
15 न्हय्न्हु दुखुन्हु सुथ न्हापां हे इपिं दनाः उकथं हे शहरया छचाःखेरं न्हय्कः चाःहिला वल। उखुन्हु जक इमिसं न्हय्कः तक शहर चाःहिल।
16 न्हय्कःया पालय् पुजाहारीतय्सं फैया नेकूया तुरही पूबलय् यहोशूं मनूतय्त धाल, "हा! छाय्धाःसा परमप्रभुं छिमित थ्व शहर बियादीगु दु।
17 थ्व शहर व थुकी दुगु फुक्क नाशया निंतिं परमप्रभुयात देछाःगु दु। राहाब वेश्या व वयागु छेँय् वनापं दुपिन्त जक त्वःताबीमाः, छाय्धाःसा झीसं छ्वयापिं जासूसतय्त वं सुचुकूगु खः।
18 "तर देछाःगु छुं नं छिमिसं काये मते, मखुसा काःम्हय्सित हे नाश याइ। उपिं मध्ये छुं काल धाःसा छिमिसं इस्राएलीतय्गु छाउनीइ दुःख व नाश हइ।
19 फुक्क लुँ, वहः, कँय् व नँया थलबल परमप्रभुया निंतिं पवित्र जू। उपिं परमप्रभुया धुकुतिइ तयेमाः।"
20 पुजाहारीतय्सं फैया नेकूया तुरही पुल। उकिया सः न्यनेवं मनूत तस्सलं हाल। अबलय् हे शहरया पःखाः क्वय् थ्यंक हे दुन। उकिं फुक्क मनूत तप्यंक न्हज्यात अले शहरय् दुहां वनाः उकियात त्याका काल।✡
21 इमिसं शहर परमप्रभुयात देछाल, अले व शहरय् दुपिं मिसा, मिजं, ल्यायम्ह, बुरा व सा द्वहं, फै व गधा फुक्कसित तरवारं नाश यानाबिल।
22 यहोशूं व देशय् चिवा काःवंपिं उपिं निम्हय्सित धाल, "व वेश्याया छेँय् वनाः छिमिसं वलिसें पाफयागु थें वयात व वनापं दुपिं फुक्कसित अनं पिका।"
23 उकिं चिवा काःवपिं निम्ह ल्यायम्ह मनूत वनाः राहाब, वया मांबौ, दाजुकिजापिं अले वनापं च्वंपिं फुक्कसित पिने हल। अले इमिसं वया फुक्क परिवारयात इस्राएलया छाउनी पिने हयातल।
24 अले इमिसं व शहर व अन दुने दुगु फुक्क मिं छ्वयकाबिल। लुँ, वहः, कँय् व नयागु थलबल धाःसा इमिसं परमप्रभुयागु धुकुतिइ तल।
25 राहाब वेश्या, वया बौया छेँजः अले वनापं दुपिं फुक्कसित धाःसा यहोशूं मस्यासे त्वःताबिल। छाय्धाःसा यरीहोय् चिवा कायेत छ्वःपिं मनूतय्त वं सुचुकातःगु खः। थौं तक नं व इस्राएलीतय्गु दथुइ च्वनाच्वंगु दु।✡
26 उबलय् यहोशूं थथे धकाः पाफयकल,
"सुनानं यरीहो शहरयात हाकनं दयकेगु कुतः यात धाःसा
वयात परमप्रभुया सराः लाइ।
उकियागु जग तइम्ह मनूया दकलय् न्हापां बूम्ह काय् सी,
उकियागु ध्वाखा दयकीम्ह मनूया चिधिकःम्ह काय् सी।"✡
27 थथे परमप्रभु यहोशूलिसें च्वनादिल व वयागु नां देशन्यंक बय्बय् जुल।

7

आकानया पाप

1 तर देछायेमाःगु धनमालया बारे इस्राएलीत विश्वास यायेबहः मजुल, यहूदा कुलयाम्ह जेरहया छुइ, जब्दीया छय् व कर्मीया काय् आकानं देछायेमाःगु धनमालं छुं काल। अथे जुयाः इस्राएलीत खनाः परमप्रभु तसकं तंचायादिल।
2 यहोशूं बेथेलया पुर्बपाखे व बेथ-आवनया न्ह्याःने लाःगु ऐ शहरय् यरीहों थथे धयाः मनूत छ्वल, "अन वनाः उकियागु चिवा का।" उपिं मनूत वन अले ऐ शहरयागु चिवा काल।
3 इमिसं यहोशूयाथाय् लिहां वयाः धाल, "शहरयात त्याका कायेत निद्रुः (२,०००) वा स्वद्रुः (३,०००) ति जक मनूत वंसा गाः, फुक्क वने म्वाः। फुक्क मनूतय्त अन वनेगु दुःख बियादी मते, छाय्धाःसा अन यक्व मनूत मदु।"

✡ **6:20** ६:२० हिब ११:३० ✡ **6:25** ६:२५ हिब ११:३१ ✡ **6:26** ६:२६ १ राज १६:३४

4 उकिं स्वद्वः (३,०००) ति मनूत जक अन वन, अय्नं ऐ शहरयापिन्सं इमित बुकल, अले इमित बिस्युं वने माय्काबिल।
5 ऐयापिं मनूतय्सं इमि स्विखुम्ह ति मनूतय्त स्यात। इमिसं शहरया मू ध्वाखांनिसें ल्वहं लिकाय्गु थाय् तक लिनाः तँचाय् इस्राएल्तीयत् स्यात। अनंलि ग्यानाः इस्राएल्तीयग्गु नुगः भाराभारा मिन।
6 अथे जूगुलिं यहोशू व इस्राएलीया नायःपिन्सं थथःगु वसः खुनाः छेनय् धू ह्वलाः परमप्रभुया सनूया न्ह्यःने बँय् भ्वसुलाः सन्ध्याकाः ई तक हे च्वनाच्वन।
7 अले यहोशूं धाल, "हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं थुपिं मनूतय्त एमोरीतय्गु ल्हातय् बियाः नाश यायेत छाय् यर्दन खुसि छिकाः हयादियागु? जिपिं लय्तायाः यर्दन खुसिया उखे हे च्वनेमाःगु।
8 हे परमप्रभु, जिं छु धायेफु धकाः, आः इस्राएलीत ला थः शत्रुतलिसें बूगु दु!
9 कनानी व थ्व देशयापिं मेपिं मनूतय्सं थ्व खँ न्यनेवं इमिसं जिमित घेरय् यानाः पृथ्वीं जिमिगु नां हुया बी। अनं लिपा छिं थःगु तःधंगु नांया लागिं छु यानादी?"
10 परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, "दँ! छ छाय् बँय् भ्वसुलाच्वनागु?
11 इस्राएलं पाप याःगु दु। जि इपिंलिसें चिनागु बाचा इमिसं त्वाथूगु दु। देछायेमाःगु धनमालं इमिसं छुं काःगु दु, इमिसं खुया काःगु दु। इमिसं मखुग्गु खँ ल्हानाः उकियात थःगु धनमालनापं तःगु दु।
12 उकिं इस्राएलीत थः शत्रुतय् न्ह्यःने दने फइ मखु। शत्रुतय्गु न्ह्यःनें इपिं बिस्युं वनी। छाय्धाःसा इपिं थःपिं हे देछायेमाःगु धनमाल जूगु दु। छिमिसं थःगु दथुं देछायेमाःगु धनमालयात नाश याना मछ्वतले जि छिपिंनापं च्वने मखु।
13 "हुँ! मनूतय्त शुद्ध या। इमित थथे धा, 'कन्हय्या लागि थःत शुद्ध या। छाय्धाःसा परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, हे इस्राएल, देछायेमाःगु छुं धनमाल छिमिके दु। छिमिसं उकियात चीका मछ्वतले छिपिं शत्रुतय्गु न्ह्यःने दने फइ मखु।
14 " 'उकिं सुथय् छिपिं थथःगु कुलकथं न्ह्यःने वा, व गुगु कुलयात परमप्रभुं क्यनादी। व कुल वंश-वंश यानाः न्ह्यःने वयेमाः। गुगु वंशयात परमप्रभुं क्यनादी। व वंशं छग् छग् छेँजः यानाः न्ह्यःने वयेमाः। गुगु छेँजःयात परमप्रभुं क्यनादी व छेँजलं छम्ह छम्ह मनु यानाः न्ह्यःने वयेमाः।
15 देछायेमाःगु धनमालनापं ज्वनीम्हय्सित व वयाके दुगु फुक्क मिइ छ्वय्काछ्व। छाय्धाःसा वं परमप्रभुयागु बाचा त्वाथूगु दु अले वं इस्राएलय् घच्चाइपुगु ज्या याःगु दु।' "
16 यहोशूं सुथ न्हापां दनाः इस्राएलीतय्त कुल कुल यानाः न्ह्यःने हल, व यहूदाया कुलयात क्यन।
17 वं यहूदाया वंश वंश यानाः न्ह्यःने हल व जेरहया वंशयात क्यन। अले वं जेरहया वंशया छेँजः छेँजः यानाः न्ह्यःने हल व जब्दीया छेँजःयात क्यन।
18 अले छेँजःयापिं मिजंत छम्ह छम्ह न्ह्यःने हल। यहूदा कुलया कर्मी या काय् आकानयात ज्वन (कर्मी जब्दीया काय् खः, जब्दी जेरहया काय् खः)।
19 अले यहोशूं आकानयात धाल, "हे जिमि काय्, परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात महिमा ब्यु, वय्कःयात इज्जत या! अले छं छु यानागु दु व जितः धा, जिगु न्ह्यःने व खँ सुचुके मते।"
20 आकानं यहोशूयात धाल, "धात्थें खः, जिं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयागु विरोधय् पाप यानागु दु। जिं थथे याना,
21 झीसं लाका कयागु सामानय् जिं बेबिलोनयागु छपु बांलाःगु गा, निसः शेकेल ति वहः* व नेय्ग् शेकेल ति लुँयागु† कथि खनाबलय् जितः ल्वःवन अले जिं उपिं कया। उपिं जिगु पाल दुने बँय् सुचुका तयागु दु। व दकलय् क्वय् वहः दु।"
22 अले यहोशूं मनूत छ्वल, इपिं पालय् ब्वांय् वन। उपिं धनमाल पालय् सुचुकातःगु जुयाच्वन, वहः धाःसा दकलय् क्वय् दु।
23 अले इमिसं उपिं धनमाल पालं पिकयाः यहोशू व फुक्क इस्राएलीतय्थाय् हल। उपिं धनमाल परमप्रभुया न्ह्यःने तयाबिल।
24 अले यहोशू व सकल इस्राएलीतय्सं जेरहया काय् आकानयात व वहः, गा, लुँयागु कथि, वया काय्म्ह्यायपिं, वया सा द्वहं, गधात व फैत, पाल अले वयाके दुगु फुक्क धनमालनापं आकोरया न्हसिकापय् हल।
25 यहोशूं धाल, "छं छाय् जिमित दुःख बियागु? थौं परमप्रभुं छन्त दुःख बियादी।"
अले फुक्क इस्राएलीतय्सं वयात ल्वहँतं कय्कल। वया छेँजः व सम्पत्तियात नं ल्वहँतं कय्काः छ्वय्काबिल।
26 इमिसं वयागु सीम्हय् ल्वहँयागु तःधंगु द्वं मुंकल। गुगु थौं तक नं दयाच्वंगु दु। अले परमप्रभुयागु ग्यानापुगु तं क्वलात। उकिं व थाय्यागु नां थौं तक नं आकोरयागु‡ न्हसिकाप जुयाच्वंगु दु।

8

ऐ शहर त्याकाकाःगु

* **7:21** ७:२१ निसः शेकेल निग् किलोग्राम ति † **7:21** ७:२१ नेय्ग् शेकेल बच्छि किलोग्राम ति लुँ ‡ **7:26** ७:२६आकोर थुकिया अर्थ दुःख खः

1 अले परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, "ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते! फुक्क सेना ज्वनाः ऐ शहरय् हमला या हुँ। ऐयाम्ह जुजु, वया प्रजा, वयागु शहर व वयागु देशयात जिं छंगु ल्हातय् बियागु दु।
2 छं यरीहो व वया जुजुयात छु छु यानागु खः, ऐ व वया जुजुयात नं अथे हे या। अनयागु धनमाल व अनयापिं पशुत धाःसा छिमिसं थःगु निंति काये फइ। शहरया ल्युने हमला यायेत सुला च्वँ।"
3 उकिं यहोशू फुक्क सेनालिसें ऐनापं ल्वाः वन। वं बांलाक ल्वायेफुपिं स्विद्वः सिपाइँत ल्ययाः इमित चान्हय् हे छ्वल।
4 वं इमित थथे धकाः उजं बिल, "स्व, छिपिं व शहरया ल्युने हमला यायेत सुला च्वँ। शहरं यक्व तापाक्क वने मते। छिपिं सकल होश यानाच्वँ।
5 जिनापं दुपिं मनूतलिसें जि शहरपाखे न्ह्यज्याये। न्हापा थें इपिं जिपिलिसें ल्वायेत वइबलय् जिपिं न्हापा थें इमिगु न्ह्याःनेनं बिस्युं वने।
6 इमिसं झीत ल्यू वइ व झीसं इमित शहरं यक्व तापाक्क पित हये, छायधाःसा इमिसं धाइ, 'न्हापा थें इस्राएलीत झीगु न्ह्याःनेनं बिस्युं वनाच्वंगु दु।' उकिं जिपिं इमिगु न्ह्याःनेनं बिस्युं वनेबलय्
7 छिमिसं सुलाच्वंगु थासं वनाः शहरयात त्याका का, छायधाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमिगु ल्हातय् व बियादी।
8 शहर त्याकाकाइबलय् छिमिसं उकियात मिं छ्वय्काब्यु। परमप्रभुं धयादी थें छिमिसं या। जिगु उजं छिमिके दु।"
9 अले यहोशूं इमित छ्वल। इपिं वनाः ऐयागु पच्छिमपाखे बेथेल व ऐयागु दथुइ सुलाच्वन। यहोशू धाःसा उखुन्हु चान्हय् मनूतनापं च्वन।
10 यहोशू सुथ न्हापां दन, सिपाइँतय्त मुंकाः इस्राएलीतय् नायःतनापं इमिगु न्ह्याः न्ह्यः ऐपाखे वन।
11 इपिंनापं दुपिं सकलें सिपाइँत शहरया न्ह्याःने वल। इपिं ऐयागु उत्तरपाखे बाय् च्वन। इमिगु व ऐ शहरयागु दथुइ ब्यासि दु।
12 यहोशूं न्याद्वः ति सिपाइँतय्त शहरयागु पच्छिमपाखे बेथेल व ऐयागु दथुइ हमला यायेत सुचुका तल।
13 इमिसं मू सेनायात उत्तरपाखे व सुलाच्वंपिन्त धाःसा पच्छिमपाखे तल। उखुन्हु चान्हय् यहोशू धाःसा ब्यासिइ हे च्वन।
14 ऐयाम्ह जुजुं थ्व खंबलय् व अले उगु शहरयापिं सकले मिजंत सुथ न्हापां दनाः हथाय् चाचां इस्राएलीतलिसे ल्वायेत वन, अले अराबा खनेदइगु क्वछिनातःगु थासय् थ्यंकः वन। शहरया ल्युने थःपिंनापं ल्वायेत मनूत सुलाच्वंगु दु धइगु खँ वं मसिल।
15 यहोशू व सकल इस्राएलीत इमिगु न्ह्याःने बिस्युं वंपिं थें यानाः मरुभूमिपाखे ब्वाँय् वन।
16 ऐ शहरयापिं मनूतय्त लिनाछ्वयेत सकल इस्राएली मिजंतय्त सःतल। अले यहोशूयात ल्यूल्यूं इपिं शहरं यक्व तापाक थ्यन।
17 ऐ व बेथेलयापिं फुक्क मिजंतय्सं इस्राएलीतय्त ल्यू वन। इमिसं शहरयात ह्मातां त्वःताः इस्राएलीतय्त ल्यू वन।
18 अले परमप्रभुं यहोशूयात धयादिल, "छंगु ल्हातय् दुगु भाला ऐपाखे न्ह्यज्याकि, छायधाःसा जिं व शहरयात छंगु ल्हातय् तयाबी।" अथे जुयाः यहोशूं थःगु भाला ऐपाखे न्ह्यज्याकल।
19 वं थथे यायेवं उपिं सुलाच्वंपिं सिपाइँत थःगु थासं दनाः न्ह्यज्यात। इमिसं शहर दुने दुहां वनाः उकियात त्याका काल। अले हथासं शहरयात मिं छ्वय्काबिल।
20 ऐयापिं मिजंतय्सं ल्युने फस्वःबलय् शहरया कुँ आकाशपाखे वनाच्वंगु खंकल। इपिं थुखे उखे गन नं बिस्युं वने मफुत। छायधाःसा मरुभूमिपाखे बिस्युं वंपिं इस्राएलीत लिहां वयाः न्हापां थःपिन्त ल्यूवःपिं ऐयापिन्त हमला यात।
21 यहोशू व सकल इस्राएलीतय्सं उपिं सुलाच्वंपिन्सं शहरयात त्याकाकाःगु व शहरं कुँ पिहां वयाच्वंगु खंबलय् इमिसं लिहां वयाः ऐयापिं मिजंतय्त स्यात।
22 लँय् हमला यायेत सुलाच्वंपिं सिपाइँत नं शहरं पिहां वल। थथे गुलि इमिगु थुखे व गुलि उखेपाखे जुयाः इपिं इस्राएलीतय्गु दथुइ लात। व इस्राएलीतय्सं छम्हय्सित नं मत्वःतुसें सकसितं स्यानाबिल।
23 ऐयाम्ह जुजुयात धाःसा इमिसं ज्वनाः यहोशूयाथाय् हल।
24 इस्राएलीतय्सं ऐयापिं सकल मिजंतय्त थःपिन्त ल्यूगु मरुभूमिया ख्यलय् स्याये धुंकाः सकल इस्राएलीत ऐ शहरय् लिहां वल, व अन दुपिं सकसितं हे स्यात।
25 उखुन्हु ऐयापिं फुक्क मनूतय्त, झिंनिद्वः मिसा-मिजंतय्त स्यानाबिल।
26 ऐ शहरय् च्वनिपिं फुक्क नाश मजुतले यहोशूं भाला ऐपाखें स्वय्कातल।
27 परमप्रभुं यहोशूयात धयादी थें इस्राएलीतय्सं व शहरयापिं सा द्वहं व लाकाकाःगु माल थःगु हे निंतिं क्वबिया यंकल।
28 थथे यहोशूं ऐ शहरयात मि छ्वय्काः भस्म यानाबिल। व थौं तक नं झिजांमिजां जुयाच्वंगु दु।
29 वं ऐयाम्ह जुजुयात छगू थामं सुयाबिल अले वयात सन्ध्याकाः ई तक हे अन तया तल। सूर्य बिनावंगु इलय् वं वयागु म्हयात थामं क्वकयाः शहरयागु ध्वाखाया क्वय् वांछ्वयाबिल। इमिसं सीम्ह च्वय् ल्वहंयागु द्वं मुंकाबिल। व थौं तक द हे दनि।

एब्राल डाँडाय् बाचा ब्वंगु

30 अले यहोशूं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया लागिं एब्राल डाँडाय् छगू वेदी दय्कल, ✡
31 परमप्रभुया दास मोशां इस्राएलीतय्त ब्यूगु उजंकथं नयागु ज्याभलं मथ्यूगु ल्वहंतय्गु छगू वेदी दय्कल। उकी इमिसं परमप्रभुयागु निंतिं होमबलि व मेलबलि छाल।✡
32 यहोशूं इस्राएलीतय्गु न्ह्याःने मोशां च्वःगु व्यवस्थाया नक्कल ल्वहँतय् च्वल।
33 इस्राएलीतय्त सुवाः बीमा धकाः परमप्रभुया दास मोशां न्हापा हे उजं ब्यू थें परदेशी, स्वदेशी, सकल इस्राएली, इमि नायःत, हाकिमत व न्याय याइपिंनापं परमप्रभुयागु बाचा चिनादीगु सनू क्वबिपिं लेवी पुजाहारीतय्गु न्ह्याःने सनूया निखेपाखे बच्छि एब्राल डाँडाया लिक्क व मेपिं बच्छि गीरीज्जीम डाँडाया लिक्क दन।✡
34 अनंलि यहोशूं व्यवस्थाया फुक्क खँग्वः, सुवाः व सराः, व्यवस्थाया सफुलिइ गथे च्वयातःगु खः छतिं मपाक ब्वन।
35 मोशां उजं ब्यूगु फुक्क खँ छगू नं मत्वतुसें मिस्त, काय्म्ह्याय्पिं, इपिंलिसें च्वनिपिं परदेशीत व इस्राएलयापिं फुक्क खलःयात यहोशूं ब्वना न्यंकल।

9

गिबोनीतय्सं ध्वंलाःगु

1 यर्दनया पच्छिमपाखे पहाडी देशय् व पच्छिमया फेदीइ अले लेबनान तक भूमध्यसागरया सिथय् च्वनिपिं फुक्क हित्ती, एमोरी, कनानी, परिज्जी, हिव्वी व यबूसी जुजुपिन्सं थ्व खँ न्यनाः
2 छप्पँ जुयाः यहोश् व इस्राएलीतलिसें ल्वायेत छथाय् मुन।
3 गिबोनयापिं मनूतय्सं धाःसा यहोशूं यरीहो व ऐयात छु याःगु खः व न्यने धुंकाः
4 थःपिन्त बचय् यायेत ध्वंलायेगु बिचाः यात। अले राजदूतत थें जुयाः थःपिनि गधाया म्हय् भ्वाथःगु बोरा, गुइ धुंकूगु व पर्का तःगु दाखमधयागु भ्वाथःगु छेँगूया म्हिचात तल।
5 अले मिजंतय्सं पुलांगु लाकां न्ह्यात अले भ्वाथःगु वसः फित। अले नयेत गंगु व फ्वसा वःगु मरि काल।
6 अले इमिसं गिलगालयागु छाउनीइ यहोशूयाथाय् वयाः वयात व इस्राएलीतय्त धाल, "जिपिं तापाःगु देशं वयापिं खः। उकिं जिपिंलिसें सन्धि यानादिसँ।"
7 अले इस्राएली मिजंतय्सं हिव्वीतय्त धाल, "छिपिं जिमिगु लिक्कसं च्वंपिं मनूत जुइफु। छिपिंलिसे जिमिसं गथे यानाः सन्धि याये फइ?"✡
8 इमिसं यहोशूयात धाल, "जिपिं छिम्ह हे दासत खः।"
तर यहोशूं इमित धाल, "छिपिं सु खः, गनं वयागु खः?"
9 इमिसं लिसः बिल, "जिपिं छिम्ह दासत यक्व तापाःगु देशं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु नां न्यनाः वयागु खः, छाय्धाःसा जिमिसं वय्कलं मिश्र देशय् यानादीगु फुक्क ज्याया बारे न्यनागु दु।
10 यर्दनया पुर्वय् एमोरीतय् निम्हं जुजु, हेश्बोनया जुजु सीहोनयात व अस्तारोतय् च्वंम्ह बाशानया जुजु ओगयात छु छु यानादीगु खः व नं न्यनागु दु।✡
11 उकिं जिमि ज्याथपिं मनूत व जिमिगु देशयापिं सकल मनूतय्सं जिमित थथे धाल, 'लँयात माःगु नयेगु नसा ज्वनाः इमित नापलाः हुँ। अले इमित, "जिपिं ला छिकपिनि हे दासत खः, उकिं जिपिंलिसें सन्धि यानादिसँ धकाः धा।" '
12 जिपिं छितः नापलायेत छेँ त्वःतागु न्हिइ क्वाःगु मरि ज्वनाः वयागु खः। तर स्वयादिसँ! थौं थ्व मरि गनाः फ्वसा वये धुंकल।
13 जिमिसं दाखमधया थुपिं छेँगूया म्हिचा जाय्काःबलय् थुपिं न्ह्गु हे खः। तर स्वयादिसँ! आः गुइ धुंकल, लँपु ताहाःगुलि जिमिगु वसः व लाकां भ्वाथः जुइ धुंकल।"
14 इस्राएली मिजंतय्सं परमप्रभुयाके मन्यंसे इमिगु नयेगु नसां छुं कयाः गथे च्वं स्वल।
15 अले यहोशूं इमित मस्यासे हे तये धकाः इपिंलिसें सन्धि यात। अले खलःयापिं नायःतय्सं नं सन्धियात मानय् याये धकाः पाफल।
16 सन्धि याःगु स्वन्हु लिपा इपिं सतिक हे च्वनिपिं जलाःखलाः खः धयागु खँ इस्राएलीतय्सं सीकल।
17 उकिं इस्राएलीत न्ह्याः वनाः स्वन्हु दुखुन्हु इमिगु शहर गिबोन, कपीरा, बेरोत व किर्यत-यारीमय् थ्यंकवल।
18 अय्नं इस्राएलीतय्सं इमित मस्या, छाय्धाःसा खलःयापिं नायःतय्सं इपिंलिसें परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयागु नामय् पाफःगु खः।
फुक्क खलकं थ्व खँयात कयाः नायःतलिसें कचकच यात।

✡ **8:30** ८:३०-३२ व्य २७:२-८ ✡ **8:31** ८:३१ प्रस २०:२५ ✡ **8:33** ८:३३ व्य ११:२९; २७:११-१४ ✡ **9:7** ९:७ प्रस २३:३२; ३४:१२; व्य ७:२ ✡ **9:10** ९:१० गन्ती २१:२१-३५

19 तर सकल नायःतय्सं लिसः बिल, "जिमिसं हे इपिंलिसें परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया नामय् पाफयागु दु। उकिं
आः झीसं इमित थी फइ मखु।
20 झीसं पाफये धुंकूगुलि इमित मस्यासे त्वःता हे बीमाः मखुसा परमेश्वरं झीत सजाँय बियादी।"
21 हानं नायःतय्सं धाल, "इमित म्वाःका हे तयेमाः।" अथे जुयाः नायःतय्गु थ्व बचंकथं इपिं फुक्क खलःया लागिं सिँ
पालीपिं व लः क्वबिपिं जुल।
22 यहोशूं गिबोनयापिं मनूतय्त सःताः न्यन, "छिपिं थन जिमिगु सतिक्क च्वनीपिं जुयाः नं तापाःगु देशं वयागु धकाः धयाः
छाय् जिमित ध्वंलानागु?
23 अथे जुयाः आः छिमित सराः लाःगु दु। छिमि मनूत न्ह्याबलें दास दासी जुयाः जिमि परमेश्वरयागु छेँय् सिँ पालीपिं व लः
क्वबिपिं जुया हे च्वनी।"
24 अले इमिसं यहोश्यात लिसः बिल, "परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं थः दास मोशायात थ्व देश फुक्क छिकपिन्त बीगु व
थ्व देशयापिं फुक्क मनूतय्त नाश यायेगु उजं बियादीगु खँ जिमित धाःगु दु। छिकपिं खनाः जिपिं तसकं ग्यात। उकिं जिमिसं
थथे यानागु खः।
25 आः स्वयादिसँ! जिपिं छिगु ल्हातय् दु। जिमित छु याःसा छितः भिं व पायछि जुइ व हे यानादिसँ।"
26 थथे यहोशूं इमित इस्राएलीतपाखें बचय् यात अले इमिसं इमित मस्यात।
27 उखुन्हु हे यहोशूं इमित दास दासी दयकल, अले खलःया निंतिं व परमप्रभु ल्ययादीगु थासय् वय्कःया वेदीया निंतिं सिँ
पालेगु ज्या व लः क्वबीगु ज्या याकल। परमप्रभुं थःगु आराधना यायेगु थाय् धकाः ल्ययादीगु थासय् थौं तक इमिसं उपिं ज्या
यानाच्वंगु दु।

10

गिबोनीतय्सं यहोश्याके ग्वाहालि फ्वंगु

1 यहोशूं यरीहो व अनयाम्ह जुजुयात थें हे ऐ व अनयाम्ह जुजुयात नं त्याकाः नाश यात धयागु खँ यरूशलेमयाम्ह जुजु
अदोनिसेदेकं न्यन। गिबोनीतय्सं इस्राएलीतनापं सन्धि याःगु दु, अले इपिंनापं मिलय् जूगु दु धयागु खँ नं वं न्यन।
2 जुजु व वया मनूत तसकं ग्यात, छाय्धाःसा गिबोन छगू राजधानी शहर ति हे तःधं, व शहर ऐ स्वयाः तःधं व अनयापिं
मनूत बांलाक ल्वायेसःपिं मनूत खः।
3 उकिं यरूशलेमयाम्ह जुजु अदोनिसेदेकं हेब्रोनयाम्ह जुजु होहाम, यर्मूतयाम्ह जुजु पिराम, लाकीशयाम्ह जुजु यापी व
एग्लोनयाम्ह जुजु दबीरयात थथे धाय्के छ्वत,
4 "छि जिथाय् झायाः गिबोननापं ल्वायेत ग्वाहालि बियादिसँ, छाय्धाःसा अन च्वंपिं मनूतय्सं यहोशू व इस्राएलीतलिसें
सन्धि याःगु दु।"
5 अथे जुयाः यरूशलेम, हेब्रोन, यर्मूत, लाकीश व एग्लोनयापिं न्याम्हं एमोरी जुजुपिन्सं थथःगु फुक्क सेना छथाय् मुंकाः
गिबोनलिसें ल्वाः वन।
6 गिबोनीतय्सं गिलगालया छाउनीइ यहोशूयाथाय् थ्व बुखँ छ्वल, "छःपिनि दासतय्त त्वःतादी मते। जिमिथाय् याकनं
झायाः जिमित ग्वाहालि यानादिसँ, छाय्धाःसा पहाडी देशय् च्वनिपिं एमोरीतय् फुक्क जुजुपिं जिपिंनापं ल्वाः वयेत मुंगु दु।"
7 अथे जुयाः यहोशूं थः सेना, दकलय् बांलाक ल्वायेसःपिं सिपाइँत कयाः गिलगालं न्ह्याः वन।
8 परमप्रभुं यहोश्यात धयादिल, "इपिं खनाः ग्याये मते, छाय्धाःसा जिं इमित छंगु ल्हातय् बियागु दु। इपिं मध्ये सुं छम्ह नं
छंगु न्ह्यःने दने फइ मखु।"

सूर्य दिनाच्वंगु

9 गिलगालं चच्छि न्यासि वनाः यहोशू व वया सेनां आकाझाकां एमोरीतय्त हमला यात।
10 परमप्रभुं एमोरीतय्त भ्वय्भ्वय् कंकादिल अले इस्राएलीतय्सं इमित गिबोनय् बांमलाक बुकल। अले बेथ-होरोनया तँचाय्
इमित लिनाः आजेका व मक्केदा तक हे स्यास्यां क्वहां वन।
11 हानं इपिं इस्राएलीतय्गु न्ह्यःनें आजेका तक हे तँचाय् बिस्युं वनाच्वंबलय् परमप्रभुं आकाशं इमिथाय् ततःग्वःगु प्वँ
गाकादिल। इस्राएलीतय्गु तरवारं सीपिं मनूत स्वयाः अप्वः मनूत प्वँ दायाः सित।
12 परमप्रभुं एमोरीतय्त इस्राएलीतय्गु ल्हातय् बियादीखुन्हु यहोशूं इस्राएलीतय्गु न्ह्यःने परमप्रभुयात प्रार्थना यानाः धाल,
"हे सूर्य, छ गिबोनया च्वय्,
हे तिमिला, छ धाःसा अय्यालोनया ब्यासिया च्वय् दिना चवँ।"
13 उगु जातिं शत्रुतय्त ब्वला मसातले
सूर्य व तिमिला दिनाच्वन।

थ्व खँ याशारया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

सूर्य आकाशया दथुइ दिनाच्वन, न्हिछि हे सूर्य बिना मवं।✡

14 परमप्रभुं छम्ह मनूया खँ न्यनादिल। उखुन्हु थें न्हापा व लिपा गुबलें मजू। धात्थें हे इस्राएलीतय्गु निंतिं परमप्रभुं ल्वानादिल।

15 अनंलि यहोशूनापं फुक्क इस्राएलीत गिलगालया छाउनीइ लिहां वल।

न्याम्ह एमोरी जुजुपिन्त स्याःगु

16 इपिं न्याम्ह जुजुपिं धाःसा बिस्युं वनाः मक्केदाया गुफाय् सुलाच्वन।

17 उपिं न्याम्हं जुजुपिं मक्केदाया गुफाय् सुलाच्वंगु लुल धयागु सुचं यहोशूयाथाय् थ्यन।

18 वं धाल, "ततःग्वःगु ल्वहंत ग्वारातुइकाः गुफाया म्हुतुइ तयाब्यु, अले इमित पिया च्वनेत छुं मनूतय्त उकिया न्ह्यःने ति।

19 तर छिपिं दी मते, छिमि शत्रुतय्त लिना हे च्वँ, इमि ल्युने लाःपिन्त स्यानाछ्व। इमित थथःगु शहरय् दुहां वनेबी मते। छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं इमित छिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु।"

20 यहोश् व इस्राएलीतय्सं इमित नाश याःबलय् इमि बचय् जूपिं छुं मनूत जक पखाः दुगु थथःगु शहरय् दुहां वन।

21 सकल सेना मक्केदाया छाउनीइ यहोशूयाथाय् बांलाक लिहां वल। इस्राएलीतय्गु विरोधय् सुनानं छसः नं न्वमवाः।

22 अले यहोशूं धाल, "गुफाया म्हुतु चाय्काः इपिं न्याम्ह जुजुपिन्त गुफां लिकयाः जिथाय् हजि।"

23 इमिसं अथे हे यात- यस्शलेमयाम्ह जुजु, हेब्रोनयाम्ह जुजु, यर्मूतयाम्ह जुजु, लाकीशयाम्ह जुजु व एग्लेनयाम्ह जुजु, थुपिं न्याम्हं जुजुपिन्त गुफां पितहल।

24 इमिसं थुपिं जुजुपिन्त यहोशूयाथाय् हये धुंकाः वं इस्राएलयापिं सकल मनूतय्त सःतल अले इपिंलिसे वःपिं लडाइँया सेना नायःतय्त सःताः धाल, "थुखे वा, छिमिगु तुति जुजुपिनिगु ककुइ ति।" अले इपिं वयाः थथःगु तुति थुमिगु ककुइ तल।

25 यहोशूं इमित धाल, "ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते। बल्ला व साहसी जु, छाय्धाःसा छिमिसं ल्वाय्माःपिं छिमि शत्रुत फुक्कसित परमप्रभुं थथे हे यानादी।"

26 अनंलि यहोशूं इपिं जुजुपिन्त स्यात अले इमित न्याग्रू थामय् सुयाब्यु धकाः थः मनूतय्त आज्ञा बिल। इपिं सन्ध्याकाः ई तक थामय् हे यग्गानाच्वन।

27 सूर्य बिनावंबलय् यहोशूं आज्ञा बिल अले इमित थामं क्वकयाः इपिं सुलाच्वंगु व हे गुफाय् वांछ्वयाबिल। गुफाया म्हुतुइ ततःग्वःगु ल्वहंत तयाबिल। उपिं ल्वहंत थौं तक नं अन हे दनि।

दच्छिनपाखे लाःगु शहर त्याकाकाःगु

28 उखुन्हु यहोशूं हमला यानाः मक्केदा शहर त्याका काल। अले वं शहरयात नाश यानाबिल। अले वं अनयाम्ह जुजु व अन च्वंपिं सकल मनूतय्त तरवारं स्यानाबिल। वं यरीहोयाम्ह जुजुयात याः थें मक्केदाया जुजुयात नं यात।

29 अनंलि यहोशू सकल इस्राएलीतनापं मक्केदां लिब्ना वन, अले उकियात हमला यात।

30 परमप्रभुं व शहर व अनयाम्ह जुजुयात इस्राएलीतय्गु ल्हातय् बियादिल, अले वयात व अन दुपिं सकल मनूतय्त तरवारं स्यानाबिल। वं अन सुयातं नं बाकि मतल। यरीहोयाम्ह जुजुयात वं गथे याःगु खः अनयाम्ह जुजुयात नं वं अथे हे यात।

31 अनंलि यहोशू सकल इस्राएलीतलिसें लिब्नां लाकीशय् थ्यंकः वल। अले उकियात घेरय् यानाः हमला यात।

32 परमप्रभुं लाकीशयात इस्राएलीतय्गु ल्हातय् बियादिल। थथे निग्गुगु दिंखुन्हु इमिसं उकियात त्याका काल। वं लिब्नायात याःगु थें हे व शहर व अन दुपिं सकल मनूतय्त तरवारं नाश यात।

33 अबलय् हे लाकीशयात ग्वाहालि बीत गेजेरयाम्ह जुजु होराम वल। यहोशूं वयात व वया सेनायात बुकल, छम्हय्सित नं म्वाःका मतः।

34 अनंलि यहोशू सकल इस्राएलीतलिसें लाकीशं एग्लोनय् वन, उकियात घेरय् यानाः हमला यात।

35 उखुन्हु हे इमिसं उकियात त्याका काल, अले लाकीशय् याःगु थें तुं अनयापिं सकल मनूतय्त तरवारं नाश यानाबिल।

36 हानं यहोशू सकल इस्राएलीतनापं ऐग्लोनं हेब्रोनय् वन। इमिसं व शहरयात हमला यात।

37 इमिसं व शहरयात त्याका काल। अनयाम्ह जुजुयात, अन दुपिं सकल मनूतय्त व उकिया थुखे उखेया गांयापिं मनूतय्त तरवारं स्यानाबिल। इमिसं सुयातं बाकि मतसें एग्लोनय् याःगु थें तुं उकियात व अन दुपिं फुक्कसित भज्यंक नाश यानाबिल।

38 अले यहोशू सकल इस्राएलीतनापं दबीरय् लिहां वयाः उकियात हमला यात।

39 इमिसं जुजुनापं शहरयात व उकिया फुक्क गांयात त्याका काल। इमिसं अन दुपिं फुक्कसित भज्यंक नाश यानाबिल। इमिसं सुं छम्हय्सित नं म्वाःका मतः। इमिसं हेब्रोन व लिब्ना अले अनयाम्ह जुजुयात याःगु थें तुं दबीर व अनयाम्ह जुजुयात नं यात।

✡ **10:13** १०:१३ २ शम् १:१८

40 थुकथं यहोशूं पहाडी देश, दच्छिनया देश नेगेव, पच्छिमया फेदी, पुर्बया पाःचा व अनयापिं फुक्क जुजुपिन्त बुकल। वं छम्हय्सित नं म्वाःका मतः। परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं आज्ञा बियादीगु थें वं अन दुपिं फुक्कसित भज्यंक नाश यानाबिल।

41 थथे यहोशूं कादेश-बर्नेनिसें कयाः गाजा तक व गोशेननिसें गिबोन तकयापिं मनूतय्त स्यानाबिल।

42 थुपिं फुक्क जुजुपिन्त इमिगु देशतनापं यहोशूं छकलं हे त्याकल छाय्धाःसा परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं हे इस्राएलीतय्गु निंतिं ल्वानादीगु खः।

43 अनंलि यहोश् फुक्क सेनानापं गिलगालयागु छाउनीइ लिहां वल।

11

यहोशूं उत्तरपाखे लाःगु शहरत त्याकाकाःगु

1 थ्व खँ न्यनाः हासोरया जुजु याबीनं मादोनयाम्ह जुजु योबाबयात, शिम्रोन व अक्षापयापिं जुजुपिन्त,

2 उत्तरया पहाडी देशय् च्वपिं जुजुपिन्त, गालील समुद्रया दच्छिनयागु अराबाय् दुपिं जुजुपिन्त अले पच्छिमया फेदीइ दुपिं जुजुपिन्त व पच्छिमय् नेपोत डोरय् दुपिं जुजुपिन्त,

3 पुर्ब व पच्छिमयापिं कनानीतय् जुजुपिन्त, एमोरीतय्त, हित्तीतय्त, परिज्जीतय्त व पहाडी देशय् च्वंपिं यब्सीतय्त अले मिस्पा देशया हेर्मोन पर्वतयागु क्वय् पाखेयापिं हिव्वीतय्त सःतके छ्वल।

4 इपिं थःपिनि सेना ज्वनाः वल। इमिगु ल्याः यक्व अप्वः दु, समुद्र सिथया फि थें इमिके यक्व सल व रथ नं दु।

5 थुपिं सकलें जुजुपिं छथाय् मुनाः इस्राएलीतलिसें ल्वायेत मेरोम धाःगु तालया न्ह्याःने नापनापं छाउनी तल।

6 परमप्रभुं यहोश्यात धयादिल, "इपिं खनाः ग्याये मते, छाय्धाःसा कन्हय् थुबलय् हे इपिं स्याःपिं सकसितं जिं इस्राएलीतय्गु ल्हातय् तयाबी। छं इमि सलतय्गु तुतिख्वःया लिउने च्वंगु सँय्प्वाँय् चानाब्यु, अले इमिगु रथत मिं छ्वय्काब्यु।"

7 उकिं यहोश् थः सिपाइँतनापं मेरोम नांयागु तालया न्ह्याःने आकाझाकां थ्यंकवयाः इमित हमला यात।

8 अले परमप्रभुं इमित इस्राएलीतय्गु ल्हातय् बियादिल। व इस्राएलीतय्सं इमित बुकाः उत्तरय् तःधंगु सीदोन व मिश्रपोत-मैम तक अले पुर्बय् मिस्पाया ब्यासि तक लिनायंकल। छम्हय्सित नं बाकि मतसें इस्राएलीतय्सं इमित स्यात।

9 परमप्रभुं आज्ञा बियादीगुकथं यहोशूं इमित यात। वं इमि सलतय्गु पुलिया ल्युने च्वंगु सँय्प्वाँय् चानाबिल अले इमि रथत मिं छ्वय्काबिल।

10 उबलय् यहोशूं लिहां वयाः हासोर त्याका काल, अले अनयाम्ह जुजुयात तरवारं स्यानाबिल। न्हापा हासोर थुपिं फुक्क देशतय् मू देश खः।

11 व शहरय् दुपिं सकसितं तरवारं भज्यंक नाश यानाबिल। छम्हय्सित नं बाकि मतल। अले हासोरयात यहोशूं मि तयाः छ्वय्काबिल।

12 अले थुपिं फुक्क शहरत इमि जुजुपिंनापं यहोशूं त्याका काल, अले परमप्रभुया दास मोशाया आज्ञाकथं इमित तरवारं भज्यंक नाश यानाबिल।

13 यहोशूं हासोर शहर जक छ्वय्काब्यूगु खः। डाँडाया मेगु छुं शहरयात इमिसं मछ्वय्कू।

14 थुपिं शहरतय् दक्व पशुत व धनमाल जुक्व इस्राएलीतय्सं थःगु हे निंतिं काल, मनूतय्त धाःसा इमिसं तरवारं स्यानाबिल। इमि छम्हय्सित नं म्वाःका मतसें नाश यानाबिल।

15 परमप्रभुं थः दास मोशायात बियादीगु आज्ञाकथं मोशां यहोशूयात आज्ञा बिल, अले यहोशूं अथे हे यात। परमप्रभुं मोशायात छु छु आज्ञा बियादीगु खः, यहोशूं उपिं फुक्क पूवंकल।

यहोशू व इस्राएलीतय्सं त्याकाकाःगु लागा

16 उकिं यहोशूं थुपिं देश त्याका काल – पहाडी देश, दच्छिनय् नेगेवया फुक्क इलाका, पहाडी देशय् वनीगु गोशेनया इलाका, पच्छिमया फेदी, अराबा व इस्राएलया पहाडी देश अले उकिया फेदीत फुक्क हे त्याकाः काःगु खः।

17 दच्छिनय् सेइर पाखेयागु हालाक डाँडानिसें हेर्मोन पर्वत क्वय्यागु लेबनानय् दुगु ब्यासियागु बाल-गाद तक त्याका काल। वं इमि सकल जुजुपिन्त ज्वनाः स्यात।

18 यहोशू इपिं जुजुपिलिसें यक्व दिं तक ल्वात।

19 गिबोनय् च्वनिपिं हिव्वीत बाहेक मेगु छुं नं शहरयापिं मनूतय्सं इस्राएलीतलिसें शान्तियागु सन्धि मयाः। फुक्क शहरयात इस्राएलीतय्सं लडाइँ यानाः त्याकल।

20 छाय्धाःसा परमप्रभुं इमिगु नुगः छाय्कादीगु खः, अले इस्राएलीतलिसें ल्वाके ब्यूगु खः, परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगु थें इपिं माया मदय्कं हे सकलें नाश जुइमा धकाः।✡

✡ **11:20** ११:२० व्य ७:१६

21 अबलय् यहोशूं पहाडी देशय् वनाः हेब्रोन, दबीर, अनाब, यहूदा व इस्राएलयागु फुक्क पहाडी देशय् च्वनिपिं अनाकीतय्त नाश यानाबिल। यहोशूं इमिगु शहरनापं इमित भज्यंक नाश यानाबिल।✡

22 इस्राएलीतय्गु देशय् छम्ह नं अनाकीत ल्यं मन्त। गाजा, गात व अश्दोदय् जक छुं ल्यन।

23 थथे परमप्रभुं मोशायात धयादीगु थें हे यहोशूं फुक्क देश त्याका काल। अले यहोशूं व देश इस्राएलयात सर्बयकथं इमिगु कुल कुल यानाः इनाबिल। अनंलि देशय् शान्ति जुल।

12

मोशां यर्दन पुर्बय् त्याकूपिं जुजुपिं

गन्ती २१:२१-३५; व्य २:२४—३:१-११

1 यर्दनया पुर्बय् दच्छिनय् अर्नोन खुसिनिसें उत्तरय् हेर्मोन पर्वत तक अर्थात अराबया पुर्ब पाखेया फुक्क लागा इस्राएलीतय्सं त्याकाकाःगु खः। इस्राएलीतय्सं त्याकाकाःगु व लागायापिं निम्ह जुजुपिं थुपिं खः —

2 छम्ह हेश्बोनय् राज्य याइम्ह एमोरी जुजु सीहोन, वं अर्नोन खौंचया च्वसं दुगु अरोएर शहरंनिसें अम्मोनीतय्गु सिमानायागु यब्बोक खुसि तक राज्य याइगु खः। उकी बच्छि गिलाद नं लाः।

3 वं अराबाया पुर्बय् गालील समुद्रंनिसें दच्छिनय् मृत-सागर तक, अले च्वय् बेथ-यशीमोतपाखे व दच्छिनय् पिसगाया क्वय्यागु पाःचा तक नं राज्य याइगु खः।

4 मेम्ह अस्तारोत व एद्रईलय् राज्य यानाच्वम्ह बाशानया जुजु ओग। व रपाईं धाःगु ततःधिकःपिं मनूतय् पुचःयाम्ह लिपांम्ह मनू खः।

5 वं हेर्मोन पर्वत, सलका व फुक्क बाशानय् गशूरीत व माकातीतय् सिमाना तक व हेश्बोनया जुजु सीहोनयागु सिमाना तक व बच्छि गिलादय् राज्य याःगु खः।

6 परमप्रभुया दास मोशा व इस्राएलीतय्सं इपिं निम्ह जुजुपिन्त बुकल। परमप्रभुया दास मोशां रूबेनीतय्त, गादीतय्त व मनश्शेया बच्छि कुलयात अधिकार यायेत थुपिं निम्ह जुजुपिनिगु देश बिल।✡

यहोशूं बुकूपिं यर्दनया पच्छिमया जुजुपिं

7 यर्दनया पच्छिमपाखे लेबनानया ब्यासियागु बाल-गादंनिसें सेइरया तँचाय् दुगु हालाक डाँडा तकयागु थीथी देशयापिं जुजुपिन्त यहोशू व इस्राएलीतय्सं बुकल। यहोशूं इमिगु देश ब्वथल अले छगू छगू कुलयात इमिगु भाग बिल।

8 पहाडी देश, पच्छिमया फेदी, अराबा, अराबा क्वहां वनीगु पुर्बया पाःचा, मरूभूमि व दच्छिनय् नेगेव देशयापिं हित्ती, एमोरी, कनानी, परिज्जी, हिव्वी, व एब्सीतय् जुजुपिं थुपिं खः —

9 यरीहोयाम्ह जुजु छम्ह, बेथेलया लिक्क ऐयाम्ह जुजु छम्ह,
10 यरूशलेमयाम्ह जुजु छम्ह, हेब्रोनयाम्ह जुजु छम्ह,
11 यर्मूतयाम्ह जुजु छम्ह, लाकीशयाम्ह जुजु छम्ह,
12 एग्लोनयाम्ह जुजु छम्ह, गेजेरयाम्ह जुजु छम्ह,
13 दबीरयाम्ह जुजु छम्ह, गेदेरयाम्ह जुजु छम्ह,
14 होर्मायाम्ह जुजु छम्ह, आरादयाम्ह जुजु छम्ह,
15 लिब्नायाम्ह जुजु छम्ह, अदुल्लामयाम्ह जुजु छम्ह,
16 मक्केदायाम्ह जुजु छम्ह, बेथेलयाम्ह जुजु छम्ह,
17 तप्पूहयाम्ह जुजु छम्ह, हेपेरयाम्ह जुजु छम्ह,
18 अपेकयाम्ह जुजु छम्ह, लश्शारोनयाम्ह जुजु छम्ह,
19 मादोनयाम्ह जुजु छम्ह, हासोरयाम्ह जुजु छम्ह,
20 शिम्रोन-मोरनयाम्ह जुजु छम्ह, अक्षापयाम्ह जुजु छम्ह,
21 तानाकयाम्ह जुजु छम्ह, मगिद्दोयाम्ह जुजु छम्ह,
22 कादेशयाम्ह जुजु छम्ह, कर्मेलया योक्नामयाम्ह जुजु छम्ह,
23 नेपोत डोरयाम्ह जुजु छम्ह, गिलगालया गयीमयाम्ह जुजु छम्ह,
24 अले तिर्सायाम्ह जुजु छम्ह,
थुपिं सकलें यानाः स्वीछम्ह जुजुपिं दु।

✡ **11:21** ११:२१-२३ व्य २:१०-११; १२:२०-२१ ✡ **12:6** १२:६ गन्ती ३२:३३; व्य ३:१२

13

त्याका कायेमानिगु देशत

1 यहोश् बुरा जुइ धुंकाः परमप्रभुं वयात धयादिल, “छ तसकं बुरा जुइ धुंकल अय्नं त्याका कायेमानिगु देशत यक्व दनि।”
2 “थुपिं देशत ल्यंदनि, पलिश्ती व गश्रीतय् फुक्क इलाका—
3 मिश्रया पुर्बयागु शिहोर खुसिंनिसें उत्तरपाखे एक्रोनयागु इलाका तक, थुपिं फुक्कयात कनानीतय्गु इलाका धकाः धाइ। थुकी पलिश्तीतय् न्याम्ह जुजुपिनिगु इलाका— गाजा, अश्दोद, अश्कलोन, गात व एक्रोन नं दुथ्या। अले दच्छिनय् अव्वीतय्गु इलाका।
4 उत्तरय् कनानीतय्गु फुक्क देश, सीदोनीतय्गु आरांनिसें एमोरीतय्गु इलाका अपेक तक,
5 गबालीतय्गु देश, पुर्बय् लाःगु हेर्मोन पर्वतया क्वय्यागु बाल-गादंनिसें लेबो-हमात तक लेबनानया फुक्क थाय्।
6 “लेबनाननिसें मिस्रपोत-मैम तक सीदोनीतय् पहाडयागु देशयापिं मनूत, जिं थःम्हं हे इपिं सकसित इस्राएलीतय्गु न्ह्याःनें लिनाछ्वये। जिं छन्त धया थें व देश इस्राएलीतय्त चिट्ठा तयाः सर्बयकथं इनाब्यु।✡
7 अले थुकियात गुंगू कुल व मनश्शेया बच्छि कुलयात सर्बयकथं इनाब्यु।”

यर्दन पुर्बयागु देश इनाब्यूगु खँ लुमंकूगु

गन्ती ३२:१-४२

8 मनश्शेया बच्छि कुल, रूबेनीत, व गादीतय्सं धाःसा यर्दन पुर्बयागु देश परमप्रभुया दास मोशापाखें थथःगु सर्बयकथं काये धुंकूगु खः।✡
9 अर्नोनया खौंचया च्वसं दुगु अरोएर शहर अले खौंचया दथुइ लाःगु गामं न्यनावंगु दु। दीबोन तक हे मेदबाया माथु नं लाः।
10 अले हेश्बोनय् च्वनीम्ह सी धुंकूम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोनया फुक्क शहरया अम्मोनीतय् सिमाना तक।
11 गश्रीं व माकातीयापिं मनूतय्गु इलाका गिलाद, हेर्मोन पर्वत, फुक्क बाशान सलका तक हे
12 अथे धयागु अस्तारोत व एद्रईलय् शासन याइम्ह बाशानयाम्ह जुजु ओगया फुक्क देश, व रपाइँ धाःगु ततःधिकःपिं मनूतय् पुचःयाम्ह लिपांम्ह मन् खः। मोशां इमित बुकाबिल अले इमिगु जमिनयात कब्जा यात।
13 अय्नं इस्राएलीतय्सं गश्रीत व माकातीयत लिना मछ्वः। अथे जुयाः इपिं थौं तक नं इस्राएलीतय् दथुइ च्वनाच्वंगु दु।
14 तर वं लेवी कुलयात सर्बय् मब्यु, छायधाःसा वयकःया बचंकथं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात छाःगु विशेष देछा हे इमिगु सर्बय् खः।

रूबेनया कुलयात इलाका ब्यूगु खँ लुमंकूगु

15 मोशां रूबेनया कुलयात इमिगु वंश वंशकथं थथे इनाब्यूगु खः —
16 इमिगु सिमाना थुकथं दु — अर्नोन खौंचया च्वसं दुगु अरोएर शहर व खौंचया दथुइ लाःगु गां, व मेदबाया फुक्क माथुंनिसें कयाः
17 हेश्बोन व माथुयागु फुक्क शहर, दीबोन, बमोत-बाल, बेथ-बाल-मोन,
18 यहसा, कदेमोत, मेपात,
19 कियतैम, सिब्मा व ब्यासियागु डाँडाय् लाःगु सेरेथशेहार,
20 बेथ-पोर, पिसगाया पाःचा, व बेथ-यशीमोत तक।
21 माथुयागु फुक्क शहर व हेश्बोनय् राज्य याइम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोनयागु फुक्क राज्य, मोशां वयात व वलिसें मिलय् जूपिं एवी, रेकेम, सूर, हूर, रेबा नांयापिं मिघानयापिं नायःतय्त बुकूगु खः।
22 लडाँइलय् स्याःपिं मनूत बाहेक इस्राएलीतय्सं बओरया काय् ज्वखना स्वइम्ह बालामयात नं तरवारं स्याःगु खः।
23 रूबेनीतय्गु पच्छिमया सिमाना यर्दनयागु सिथ खः। थुपिं शहर व गां वंश वंशकथं रूबेनीतय्गु सर्बय् खः।

गादया कुलयात इलाका ब्यूगु खँ लुमंकूगु

24 मोशां गादया कुलयात इमिगु वंश वंशकथं जमिन थुकथं इनाब्यूगु खः —
25 इमिगु सिमाना थथे दु — याजेरया इलाका व गिलादया फुक्क शहर, अम्मोनीतय्गु बच्छि देश, रब्बाया लिक्कयागु अरोएर* तक,
26 अले हेश्बोननिसें रामत-मस्पा व बेतोनीम तक अले महनोमंनिसें दबीरयागु इलाका तक,
27 अले ब्यासिया बेथ-हाराम, बेथ-निम्रा, सुक्कोत व सापोननापं हे हेश्बोनया जुजु सीहोनं न्हापा राज्य याःगु देश तक। इमिगु पच्छिमी सिमाना यर्दन खुसि, गालील समुद्रया दच्छिनया सिथ तक खः।

✡ **13:6** १३:६ गन्ती ३३:५४ ✡ **13:8** १३:८ गन्ती ३२:३३; व्य ३:१२ * **13:25** १३:२५ अरोएर थ्व शहर व पद १६ लय् दुगु अरोएर छगू हे मखु

28 थुपिं शहर व गां वंश वंशकथं गादीतय्गु सर्बय् खः।

मनश्शेया बच्छि कुलयात इलाका ब्यूगु खँ लुमंकूगु

29 हाकनं मोशां मनश्शेया बच्छि कुलयात वंश वंश यानाः थुकथं इनाब्यूगु खः —
30 इमिगु सिमाना थथे दु — महनोमंनिसें बाशान तक, बाशानया जुजु ओगं न्हापा राज्य याःगु फुक्क देश, बाशानय् दुगु फुक्क याईरया बस्ती व खुइगू शहर,
31 अले गिलादया बच्छि ब्व व न्हापा बाशानया जुजु ओग च्वनीगु शहरत अस्तारोत व एद्रई। थुपिं इलाका मनश्शेया काय् माकीरया बच्छि सन्तानतय्त वंश वंश यानाः बिल।✡
32 यरीहो शहरयागु पुर्बपाखे, यर्दन खुसिया उखे मोआबया मैदानय् मोशां सम्पत्तिकथं इनाब्यूगु ब्वत थुपिं हे खः।
33 लेवी कुलयात धाःसा मोशां छुं नं सर्बय् मब्यू। वं इमित धाल, "परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वर हे वय्कःया बचंकथं इमिगु सर्बय् खः।"✡

14

यर्दनया पच्छिमयागु देश इनाब्यूगु

1 एलाजार पुजाहारी, नूनया काय् यहोश्ू व इस्राएलया कुलनायःतय्सं इस्राएलीतय्त सर्बयकथं इनाब्यूगु कनान देशयागु इलाका थथे दु।✡
2 परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगु थें यर्दनयागु पच्छिमय् दुगु देश सर्बयकथं चिट्ठा तयाः ल्यंतुपिं उपिं गुंगु व बच्छि कुलयात इनाबिल।✡
3 मोशां निगु व बच्छि कुलयात न्हापा हे यर्दनया पुर्बय् लाःगु देश सर्बयकथं इनाबी धुंकूगु खः। लेवीया सन्तानतय्त धाःसा वं देशयागु छुं सर्बय् ब्यूगु मदु।✡
4 योसेफया सन्तान निगु कुल जुगु दु, मनश्शे व एफ्राइम। लेवीया सन्तानतय्त व देशयागु बुँ ला मब्यू तर च्वनेत शहर व इमि पशुतय्गु पुचः व बथांया लागिं ज्वयेगु थाय् जक बिल।
5 थुकथं परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगु थें हे इस्राएलीतय्सं देश इना काल।

कालेबयात हेब्रोन ब्यूगु

गन्ती १४:२०-३५

6 यहूदायापिं छुं मिजंत गिलगालय् यहोश्ूयात नापलाः वल। अले कनज्जी यपुन्नेया काय् कालेबं वयात धाल, "परमेश्वरया मन् मोशायात कादेश-बर्नेय् परमप्रभुं छिगु व जिगु बारे धयादीगु खँ छिं सि हे स्यू।✡
7 जि पिइदँ दुबलय् परमप्रभुया दास मोशां जितः थ्व देशयागु चिवा कायेत कादेश-बर्नेनं छ्वयाहःगु खः। अले जिं अनयागु खःगु खँ वयाथाय् हया।✡
8 तर जिनापं वंपिं इस्राएलीतय्सं मनूतय्त ख्यात। जिं धाःसा दुनुगलंनिसें परमप्रभु परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् याना।
9 उकिं उखुन्हु मोशां पाफयाः जितः थथे धाल, 'छं पलाः तःगु देश सदांया निति छंगु व छिमि काय् म्ह्यायपिनिगु सर्बय् जुइ। छायधाःसा छं दुनुगलंनिसें परमप्रभु जिमि परमेश्वरया आज्ञा मानय् यात।'✡
10 "आः स्वयादिसँ! परमप्रभुं मोशायात अथे धयादीगु पिइन्यादँ दये धुंकल। उबलय् इस्राएलीत मरुभूमिइ हे चाचाःहिलाच्वन। अनंलि थौं तक परमप्रभुं थःगु बचंकथं जितः म्वाका तयादीगु दु। थौं जि चयन्यादँ हे दये धुंकल।
11 मोशां जितः छ्वःबलय् जिके गुलि बल दुगु खः आः नं जिके उलि हे बल दनि। उबलय् लडाइँलय् वनेत गुलि फुर्ति दुगु खः उलि हे फुर्ति आः नं जिके दनि।
12 उकिं परमप्रभुं उखुन्हु धयादीगुकथं आः व पहाडी देश जितः बियादिसँ। उबलय् अन अनाकी धाःपिं ततःधिकःपिं मनूत च्वनीगु खः अले इमिके ततःजाःगु पखाः दुगु शहरत दु धकाः छिं न्यनादीगु खः। तर परमप्रभुयागु ग्वाहालिं वय्कलं धयादीगु थें जिं इमित लिनाछ्वये।"
13 अले यहोश्ूं यपुन्नेया काय् कालेबयात सुवाः बियाः वयात हेब्रोन शहर सर्बयकथं बिल।
14 थथे उखुन्हुंनिसें थौं तक हेब्रोन कनज्जी यपुन्नेया काय् कालेबयागु सर्बय् जुयाच्वंगु दु, छायधाःसा वं दुनुगलंनिसें परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया आज्ञा मानय् यात।
15 हेब्रोनयात ततःधिकःपिं अनाकीतय् दकलय् तःधंम्ह मिजं अर्बायागु नामय् किर्यत-अर्बा धाइगु खः।

✡ **13:31** १३:३१ व्य ३:१३-१५ ✡ **13:33** १३:३३ गन्ती १८:२०; व्य १८:२ ✡ **14:1** १४:१ प्रस ६:२३; गन्ती ३:४; व्य १०:६ ✡ **14:2** १४:२ गन्ती २६:५२-५६; ३३:५४; ३४:१३ ✡ **14:3** १४:३ गन्ती ३२:३३; ३४:१४-१५; व्य ३:१२-१७ ✡ **14:6** १४:६ गन्ती १४:३० ✡ **14:7** १४:७ गन्ती १३:१-३० ✡ **14:9** १४:९ गन्ती १४:२४

अनंलि देशय् लडाइँपाखें शान्ति जुल।

15

यहूदा कुलयात ब्यूगु इलाका

1 वंश वंश यानाः चिट्ठा तयाः यहूदाया कुलया जमिनयागु भाग एदोमया सिमाना तक, व दच्छिनपाखे जीन मरूभूमि तक क्वःछित।
2 इमिगु दच्छिनयागु सिमाना मृत-सागरयागु दच्छिन सिथंनिसें शुरू जुयाः
3 दच्छिनपाखे अक्रब्बीम भन्ज्याङ जुयाः जीनया मरूभूमि तक वन, अले व कादेश-बर्नेया दच्छिन जुयाः हेस्रोन वन, अनं अद्दार तक थाहां वन। अन थ्यंकाः कर्कापाखे चाःहिल।
4 अज्मोनपाखें वनाः मिश्रयागु ब्यासिया सिमाना जुयाः भूमध्यसागर तक थ्यन। उकियागु सिमाना अन हे क्वचाल। व हे इमिगु दच्छिनयागु सिमाना खः।
5 पुर्बयागु सिमाना मृत सागरया दच्छिनया सिथंनिसें शुरू जुयाः पच्छिमया सिथ नापनापं यर्दन खुसि समुद्रय् दुहां वनीगु थाय् मथ्यंतले उत्तरपाखे वन।
उत्तरया सिमाना यर्दन खुसि समुद्रय् वनीगु थासं शुरू जुल।
6 अले अनं बेथ-होग्लाय् थाहां वनाः बेथ-अराबाया उत्तरपाखे जुयाः स्बेनया काय् बोहनया ल्वहं तक वन।
7 अनंलि सिमाना आकोरया ब्यासिं दबीर तक वनाः न्हसिकापया दच्छिनपाखे अदुम्मीमयागु भन्ज्याङपाखे स्वःगु उत्तर पाखेयागु गिलगालय् थ्यन। अले व सिमाना एन-शेमेश नांया बुँगाःचा सिथ सिथ जुयाः एन-रोगेलय् तक थ्यन।
8 अनंलि व हे सिमाना बेन-हिन्नोमया खौंच जुयाः यबूसीतय्गु शहर यरूशलेमयागु दच्छिनयागु तँचाय् थ्यन। अले व सिमाना रपाईंमया ब्यासिया उत्तर पाखेयागु हिन्नोम खौंचया पच्छिमपाखे दुगु डाँडाया च्वकाय् थाहाँ वन।
9 व सिमाना डाँडाया च्वकां क्वहां वना नेप्तोह नांयागु बुँगाःचापाखे न्ह्यज्यानाः एप्रोन डाँडायागु शहरत जुयाः बाला धाइगु किर्यत-यारीमपाखे क्वय् क्वहां वन।
10 अनंलि व बालां पच्छिमपाखे चाःहिलाः सेइर पर्वतय् जुयाः कसालोन धाइगु यारीम पर्वत उत्तरया सिथ जुयाः बेथ-शेमेश तक क्वहां वनाः तिम्नाय् थ्यन।
11 हानं व सिमाना एक्रोनया उत्तर जुयाः शिक्करोन वल। अनं बाला पहाड जुयाः यब्नेलपाखे चाःहिलाः समुद्रया सिथय् क्वचाल।
12 पच्छिमयागु सिमाना भूमध्यसागरया सिथ खः। यहूदा कुलया वंश वंशकथं क्वःछ्यूगु प्यखेरंया सिमाना थ्व हे खः।

कालेबं हेब्रोन व दबीर त्याकाकाःगु

13 परमप्रभुं यहोशूयात धयादीगु थें यहूदा कुलयाम्ह यपुन्नेया काय् कालेबयात यहूदा देशयागु छब्व बिल। अनाकी वंशया तापाःबाज्या अर्बायागु नामं तःगु किर्यत-अर्बा शहर यहोशूं कालेबयात बिल। थुकियात हेब्रोन धकाः नं धाः।✡
14 कालेबं अनाकया स्वम्ह सन्तानतय्त शहरं लिनाछ्वल। इमिगु नां शेशै, अहीमन व तल्मै खः।✡
15 अनं वं दबीरयापिं मनूतय्त हमला यात। न्हापा दबीरयागु नां किर्यत-सेपेर खः।
16 अले कालेबं धाल, "किर्यत-सेपेरय् हमला यानाः उकियात त्याकाकाःम्ह मनूनापं जिं जिमि म्ह्याय् अक्सा ब्याहा यानाबी।"
17 कालेबया किजा कनजया काय् ओत्निएलं किर्यत-सेपेरयात त्याका काल। उकिं कालेबं थः म्ह्याय् अक्सायात वलिसे ब्याहा यानाबिल।
18 अक्सा ओत्निएलयाथाय् वःबलय् वं धाल "जिमि बौयाके छकु बुँ पर्वं हुँ।" अक्सा थः गधाया म्हय्नं क्वहां वये धुंकाः कालेबं वयात न्यन, "छन्त छुं माः ला?"
19 वं धाल, "जितः मेगु क्वसः बियादिसँ। छिं जितः नेगेवय् जमिन बियादीगु थें जितः आः बुँगाःचा नं बियादिसँ।" अले वं वयात च्वय्यागु व क्वय्यागु निगुलिं बुँगाःचा क्वसःकथं बिल।

यहूदा कुलया शहर

20 यहूदाया कुलयागु सर्बय् इमिगु वंश वंशकथं थ्व हे खः।
21 दच्छिनपाखे दकलय् तापाक एदोमया सिमाना लिक्क दुगु यहूदा कुलया शहरतय्गु नां थथे दु—
कब्सेल, एदेर, यागूर
22 कीना, दीमोना, अदादा,
23 केदेश, हासोर, यित्नान,

✡ **15:13** १५:१३-१४ न्याय १:२० ✡ **15:14** १५:१४ गन्ती १३:२२

24 जीप, तेलेम, बालोत,
25 हासोरहादत्ता, हासोर धाइगु किर्योत-हेस्रोनु,
26 अमाम, शेमा, मोलादा,
27 हसर-गद्दा, हेश्मोन, बेथ-पालेत,
28 हसर-शूआल, बेर्शेबा, बिज्योत्या,
29 बाला, ईम, एसेम,
30 एल्तोलद, कसील, होर्मा,
31 सिक्लग, मद्मन्ना, सन्सन्ना,
32 लबाओत, शिल्हीम, ऐन व रिम्मोन। इमिगु बस्तीतनापं मुक्कं नीगुंगू शहरत खः।
33 पच्छिमया फेदीइ थुपिं शहर दु –
एश्तोल, सोरा, अश्ना,
34 जानोह, एन-गन्नीम, तप्पूह, एनाम,
35 यर्मूत, अदुल्लाम, सोको, आजेका,
36 शारैम, अर्दीतैम, गदेरा व गदेरोतेम। थुपिं फुक्क झिंप्यंगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
37 सनान, हदाशा, मिग्दलाद,
38 दिलान, मिस्पा, योक्तेल,
39 लाकीश, बोस्कत, एग्लोन,
40 कोब्बन, लहमास, कितलीश,
41 गदेरोत, बेथ-दागोन, नामा व मक्केदा– थुपिं फुक्क झिंखुगूगु शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
42 लिब्ना, एतेर, आशान,
43 यिप्ताह, अश्ना, नसीब,
44 कीलाह, अक्जीब व मारेशा, थुपिं फुक्क गुंगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
45 उकियागु शहर व बस्तीनापं एक्रोन,
46 एक्रोननिसें कयाः समुद्र तक अले अश्दोद पाखेयागु फुक्क शहर व इमिगु गां तक।
47 अश्दोद व थुकियागु प्यखेरं च्वंगु शहर व गां। गाजा व उकियागु शहर व गां, मिश्रयागु ब्यासि व भूमध्यसागर सिथ थ्यंक।
48 पहाडी देशय् थुपिं शहर दु –
शामीर, यत्तीर, सोको,
49 दन्ना, दबीर धाइगु किर्यत-सन्ना,
50 अनाब, एश्तमोह, अनीम,
51 गोशेन, होलोन व गीलोह – थुपिं फुक्क झिंछगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
52 अले अरब, दुमा, एशान,
53 यानूम, बेथ-तप्पूह, अपेका
54 हुम्ता, हेब्रोन धाइगु किर्यत-अर्बा व सीओर। थुपिं फुक्क गुंगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
55 माओन, कर्मेल, जीप, युत्ता
56 यिजरेल, योक्दाम, जानोह,
57 कैन, गिबा व तिम्ना। थुपिं फुक्क झिगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
58 हल्हुल, बेथ-सर, गदोर,
59 मारात, बेथ-अनोत व एल्तकोन। थुपिं फुक्क खुगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
60 किर्यत-बाल (थुकियात किर्यत-यारीम नं धाः) अले रब्बा। थुपिं फुक्क निगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
61 मरूभूमिया शहर थुपिं हे खः – बेथ-अराबा, मिद्दीन, सकाका,
62 नूनया शहर निब्शान व एन-गदी। थुपिं फुक्क खुगू शहर व इमिगु छचाःखेरं दुगु गां।
63 यहदाया मनूतय्सं यरूशलेमय् च्वंपिं यबूसीतय्त पितछ्वये मफुत। थौं तक नं यबूसीत यहदायापिं मनूतलिसें च्वनाच्वंगु दु।✡

✡ **15:63** १५:६३ न्याय १:२१; २ शम् ५:६; १ इति ११:४

16

एफ्राइम व पच्छिमया मनश्शेयात ब्यूगु भाग

1 योसेफया सन्तानतयत् ब्यूगु इलाकायागु सिमाना यरीहो लिक्कयागु यर्दन खुसिनिसें यरीहोया पुर्बय् लाःगु बुँगाःचा जुयाः मरुभूमिपाखे अले च्वय्पाखे बेथेल पहाडी देशय् थ्यन।

2 बेथेलं व सिमाना लुजःपाखे न्ह्यज्यानाः अरकीया इलाका जुयाः अतारोतय् थ्यन।

3 अले इमिगु सिमाना पच्छिमपाखे यल्पेतीतय्गु इलाकाय् क्वय् क्वहां वयाः बेथ-होरोनयागु इलाका जुयाः गेजेर थ्यन, अले भूमध्यसागर तक वनाः क्वचाल।

4 थथे योसेफया कायपिं मनश्शे व एफ्राइमया सन्तानं थथःगु भाग काल।

5 एफ्राइम कुलया इलाका इमिगु वंश वंशकथं थथे दु –

इमिगु सर्बयया पुर्बयागु सिमाना अतारोत-अद्दारनिसें च्वय् बेथ-होरोन थ्यन।

6 अनंनिसें समुद्र तक वन। उत्तरपाखे लाःगु मिक्मतातंनिसें सिमाना पुर्बपाखे चाःहिलाः तानत-शीलो थ्यन। अले अनं पुर्बपाखे न्ह्यज्यानाः यानोह तक थ्यन।

7 अले थ्व यानोहंनिसें अतारोत व नारा तक क्वहां वयाः यरीहो जुयाः यर्दनय् थ्यन।

8 तप्पूहं व सिमाना पच्छिमय् कनाया खुसिचाय् क्वहां वयाः समुद्रय् क्वचाल। एफ्राइम कुलयापिं वंश वंशयात सर्बयकथं ब्यूगु इलाका थ्व हे खः।

9 थुकी मनश्शेतय्गु सर्बयया दुने एफ्राइमीतय्गु लागिं ब्यागल तःगु छुं शहर व गां नं दुथ्याः।

10 इमिसं गेजेरय् च्वंपिं कनानीतयत पितमछ्वः। थौं तक नं कनानीत एफ्राइमयापिं मनूतलिसें दास थें ज्या याइपिं ज्यामि जुयाः च्वनाच्वंगु दु।✡

17

पच्छिमपाखे मनश्शेयात ब्यूगु भाग

1 चिहृा तःबलय् योसेफया कुलया तःधिकःम्ह काय् मनश्शेया कुलयात लाःगु भाग थ्व हे खः। मनश्शेया तःधिकःम्ह काय् माकीर गुम्ह गिलादीतय् पुर्खा खः, वयात गिलाद व बाशान देश बी धुंकूगु खः, छाय्धाःसा माकीरीत ल्वायेसःपिं सिपाइँत खः।

2 अथे जुयाः ल्यंदुपिं मनश्शेया सन्तानत अबीएजेर, हेलेक, अस्रीएल, शकेम, हेपेर व शमीदाया वंशतयत् यर्दनया पच्छिमया इलाका भाग दत। इपिं योसेफया काय् मनश्शेया कुलयापिं मिजंत खः।

3 मनश्शेया छुइ हेपेर, माकीरया छय, गिलादया काय् खः। वया काय् सलोफादया म्ह्यायपिं जक दु, कायपिं मदु। म्ह्यायपिनिगु नां – महला, नोआह, होग्ला, मिल्का व तिर्सा खः।

4 अले इपिं एलाजार पुजाहारी, नूनया काय् यहोशू व थकालितयथाय् वनाः धाल, "जिमित जिमि मिजंपिं थःथितिपिंनापं सर्बय् ब्यु धकाः परमप्रभुं मोशायात आज्ञा बियादीगु खः।" उकिं यहोशूं इमित परमप्रभुया आज्ञाकथं इमि ककापिं व तबाःपिंनापं सर्बय् बिल।✡

5 थुकथं यर्दनया पुर्बपाखे च्वंगु गिलाद व बाशान देश बाहेक मनश्शेयात पच्छिमपाखे मेगु झिब्व यर्दनया पारि दत।

6 छाय्धाःसा मनश्शेया मिजंतनापं मनश्शेया मिस्तयत नं सर्बय् दत। मेपिं मनश्शेया सन्तानतयत् गिलाद देश बी धुंकूगु खः।

7 मनश्शेया सिमाना आशेरंनिसें कयाः शकेमया न्ह्यःने च्वंगु मिक्मतात तक थ्यन। हानं व दच्छिनपाखे न्ह्यज्यानाः एन-तप्पूहयापिं मनूत दुगु थासय् तक थ्यन।

8 तप्पुहया इलाका मनश्शेया ल्हातय् लात। मनश्शेया सिमानाय् दुगु तप्पूह शहर धाःसा एफ्राइमया सन्तानया ल्हातय् लात।

9 व सिमाना क्वय् दच्छिनपाखे क्वहां वयाः कना न्हसिकाप थ्यन। मनश्शेया शहरतय् दथुइ एफ्राइमया शहरत दु। मनश्शेया सिमाना धाःसा न्हसिकापयागु उत्तरया सिथ जुयाः समुद्रय् थ्यन।

10 दच्छिन पाखेयागु इलाका धाःसा एफ्राइमयात व उत्तर पाखेयागु मनश्शेयात दत। मनश्शेया इलाकाया सिमाना समुद्र जुल। अले उत्तर पाखेयागु सिमाना आशेर व पुर्बपाखेया सिमाना इस्साखार जुल।

11 इस्साखार व आशेरया इलाकाय् दुने लाःगु बेथ-शान, यिबलाम, डोर (अथे धाइगु नापेत-डोर), एन्दोर, तानाक व मगिद्दो शहर व प्यखेरं च्वंगु बस्ती मनश्शेयात दत।

12 अयंनं मनश्शेया सन्तानं उपिं शहरय् च्वनिपिं मनूतयत् बुके मफुत। कनानीत जिराहा जुयाः अन हे च्वनाच्वन।✡

13 अयंनं इस्राएलीत बल्लाये धुंकाः इमिसं कनानीतयत् दासया ज्या याकल। इमि फुक्कसित धाःसा लिना मछ्वः।

योसेफया सन्तानं कचकच याःगु

✡ **16:10** १६:१० न्याय १:२९ ✡ **17:4** १७:४ गन्ती २७:१-७ ✡ **17:12** १७:१२-१३ न्याय १:२७-२८

14 योसेफया सन्तानतय्सं यहोशूयात धाल, “परमप्रभुं झीत आः तक सुवाः बियावयाच्वंगु दु। जिमिगु ल्याः यक्व दु, अय्नं छाय् जिमित सर्बयया छब्व जक बियादियागु?”
15 यहोशूं लिसः बिल, “छिमिगु ल्याः यक्व दुसा अले एफ्राइमयागु पहाडी देश छिमिगु लागि चीकू जूसा परिज्जी व रपाईतय्गु देश दुने जंगलय् वनाः थःगु निंतिं सिमा पा।”
16 योसेफया सन्तानतय्सं लिसः बिल, “पहाडी देश जिमित मगाः। अले बेथ-शान व उकिया गांत अले यिजरेलयागु ब्यासिइ च्वनिपिं सकलें कनानीतय्के नँयागु रथ दु।”
17 अले यहोशूं योसेफया कुलत एफ्राइम व मनश्शेयात धाल, “छिपिं अप्वः दु अले बल्लाः, अथे जुयाः छिमित छब्व जक मखु,
18 पहाडी देशयागु गुँ नं छिमिगु हे जुइ। उकियागु सिमा पा, अले अन जःखःयागु इलाका नं छिमिगु हे जुइ। उपिं कनानीतय्के नयागु रथत दुगुलिं इपिं बल्लाः अय्नं छिमिसं इमित लिनाछवये फइ।”

18

ल्यं दुगु देश इनाब्यूगु

1 इस्राएल्तीतय् फुक्क खलः शीलोय् मुन, अले अन नापलायेगु पाल ग्वल। छाय्धाःसा देश इमिगु ल्हातय् वये धुंकूगु दु।
2 अय्नं आः तक नं थथःगु सर्बय् मकाःपिं न्हय्गू कुल ल्यंदनि।
3 उकिं यहोशूं इस्राएल्तीतय्त धाल, “छिमि पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वरं छिमित बियादीगु देश त्याका कायेत छाय् लिबाका च्वनेगु?
4 उकिं कुलपतिकं स्वम्ह स्वम्ह मनूत ल्य, अले जिं इमित छ्वये। अले इपिं थःत काये मनदुगु थथःगु सर्बयया बयान च्वयाः जिथाय् लिहां वयेमाः।
5 इमिसं उकियात न्हय्ब्व यायेमाः। उत्तरय् योसेफया घरानाया जमिन व दच्छिनपाखे यहूदाया जमिन दुमथ्याय्माः।
6 अनंलि छिमिसं देशयागु न्हय्ब्वया बयान च्वयाः जिथाय् ज्वना वा। अले जिं छिमिगु लागि परमप्रभु थः परमेश्वरया न्ह्याःने चिट्ठा तये।
7 लेवी कुलतय्त धाःसा छिमिगु दथुइ छुं सर्बय् दइ मखु, छाय्धाःसा परमप्रभुं बियादीगु पुजाहारीया ज्या हे इमिगु सर्बय् खः। गाद, रूबेन व मनश्शेया बच्छि कुलयात यर्दनया पुर्बय् परमप्रभुया दास मोशां ब्यूगु इलाका दये धुंकूगु दु।”
8 यहोशूं थथे आज्ञा बीधुंकाः देश चाःहिलेत व उकिया बयान च्वयेत इपिं वने न्ह्याः वं इमित थथे आज्ञा बिल, “देशया फुक्क थाय् स्व, उकिया बयान च्वयाः जिथाय् लिहां वा, अले शीलोय् जिं परमप्रभुयागु न्ह्याःने चिट्ठा तये।”
9 उकिं मनूत वनाः देशया फुक्क थासय् चाःहिल, अले व देशयात गथे यानाः न्हय्ब्व यायेगु खः उकियागु बयान च्वल अले छगू छगू पुचःया शहरतय्गु धलः दयकल। अनंलि इपिं यहोशूयाथाय् शीलोय् दुगु छाउनीइ लिहां वल।
10 अले यहोशूं शीलोय् परमप्रभुया न्ह्याःने इमिगु निंतिं चिट्ठा तल। अले अन हे यहोशूं इस्राएल्तीतय्त इमिगु भाग भागकथं देश इनाबिल।

बेन्यामीन कुलयात ब्यूगु भाग

11 दकलय् न्हापा बेन्यामीन कुलया लागि वंश वंश यानाः चिट्ठा तल। इमिगु इलाका यहूदा कुल व योसेफया कुलया दथुइ लात।
12 उत्तरपाखे इमिगु सिमाना यर्दनं शुरु जुल, अले यरीहोया उत्तर पाखेया पाःचाय् थाहां वनाः पच्छिमपाखे पहाडी देश जुयाः बेथ-आवनया मरुभूमिइ थ्यन।
13 व सिमाना अनं बेथेल धाइगु लुजः तक थ्यन। हानं व डाँडाय् क्वहां वनाः क्वय्यागु बेथ-होरोनया दच्छिनय् डाँडाय् दुगु अतारोत-अद्दारय् तक थ्यन।
14 अले बेथ-होरोनया क्वय्या दच्छिन पाखेयागु थ्व डाँडां सिमाना दच्छिनपाखे चाःहिल अले यहूदाया सन्तानतय्गु किर्यत-यारीम धाइगु किर्यत-बाल तक थ्यन। पच्छिम सिमाना थ्व हे खः।
15 दच्छिनया सिमाना धाःसा किर्यत-यारीमया सिथ सिथं शुरु जुल। थ्व दच्छिनया कुन्चां थ्व सिमाना पुर्बपाखे वनाः नेप्तोहया मुहान तक थ्यन।
16 व सिमाना रपाईमया ब्यासियागु उत्तरय् च्वंगु बेन-हिन्नोमया खौंचपाखे लाःगु पहाडया क्वय् क्वहां वन। व सिमाना अनं बेन-हिन्नोमया खौंच जुयाः क्वहां वन अले यबूसी शहरया* दच्छिनया पाःचा जुयाः एन-रोगेल थ्यन।
17 अनंलि व उत्तरपाखे चाःहिलाः एन-शेमेश बुंगाःचाय् थ्यनाः अदुम्मीमया भन्ज्याङया न्ह्याःने गलीलोतय् पिहां वयाः रूबेनया काय् बोहनया ल्वहँतय् थ्यन।

---

* **18:16** १८:१६ यबूसी शहर थ्व शहर लिपा यरूशलेम जुल

18 अनं व बेथ-अराबाया उत्तरया पाःचां अराबाय् क्वहां वन।
19 व सिमाना हानं बेथ-होग्ला डाँडाया उत्तर जुयाः यर्दनया दच्छिनपाखे च्वंगु यर्दन खुसि सागरनापं मिलय् जुइगु मृत सागरया खाडीइ क्वचाःगु दु। थ्व हे दच्छिनयागु सिमाना खः।
20 पुर्बपाखें उकियागु सिमाना यर्दन खुसि खः।
बेन्यामीनीतय्गु सर्बयया प्यखेरं च्वंगु सिमानानापं इमिगु वंश वंशकथं थ्व हे जुल।
21 बेन्यामीनया कुलया शहर इमिगु वंश वंशकथं थुपिं खः –
यरीहो, बेथ-होग्ला, एमेक-कसीस,
22 बेथ-अराबा, समारैम, बेथेल,
23 अब्बीम, पारा, ओप्रा,
24 कपर-अमोनी, ओप्नी, गेबा – झिंनिगू शहर व इमिगु फुक्क गां।
25 गिबोन, रामा, बेरोत,
26 मिस्पा, कपीरा, मोशा,
27 रेकेम, यिर्पल, तरला,
28 सेलाह, एलेप, यबूसी शहर धाइगु यरूशलेम, गिबा व किर्यत-झिंप्यंगू शहर व इमिगु फुक्क गां।
बेन्यामीनया वंशतय्त थुपिं सर्बय् दत।

19

शिमियोन कुलयात ब्यूगु भाग

1 निक्वःगु चिठ्ठा शिमियोन कुलयात इमिगु वंश वंशकथं लात। इमिगु सर्बय् धाःसा यहूदाया कुलयात ब्यूगु सर्बयया दथुइ लात।
2 उकी थुपिं शहरत दु✡–
बेर्शेबा, शेबा, मोलादा,
3 हसर-शूआल, बाला, एसेम,
4 एल्तोलद, बतूल, होर्मा,
5 सिक्लग, बेथ-मर्काबोत, हसर-सूसा
6 बेथ-लेबाओत व शारूहेन – झिंस्वंगू शहर व उकिया गां।
7 ऐन, रिम्मोन, एतेर व आशान – प्येंगू शहर व इमिगु गां।
8 अले नेगेबय् रामा धाइगु बालात-बेअर तक हे थुपिं शहरतय्गु प्यखेरं च्वंगु गांत नं इमित दत।
शिमियोन कुलया सर्बय् इमिगु वंश वंशकथं थ्व हे खः।
9 शिमियोनीतय्त यहूदा कुलया जमिनपाखें हे सर्बय् दुगु खः। यहूदायात ब्यूगु भाग इमित माःगु स्वयाः अप्वः जूगुलि उकियागु छब्व शिमियोन कुलयात बिल। अथे जुयाः शिमियोनीतय्त इमिगुपाखें हे सर्बय् दुगु खः।

जबूलून कुलयात ब्यूगु भाग

10 स्वंगूगु चिठ्ठा जबूलून कुलयात इमि वंश वंशकथं लात।
इमित ब्यूगु सर्बयया सिमाना सारीद तक थ्यन,
11 अनं सिमाना पच्छिमपाखे मरला तक दब्बेशेत व योक्नामया न्हसिकाप जुयाः वन।
12 सारीदया पुर्बय् किस्लोथ-तबोरया सिमाना तक जुयाः दाबरत जुजुं यापी तक च्वय् वन।
13 अनं पुर्बय् वनाः गात-हेपेर व इथ-कासिन जुयाः रिम्मोन वनीगु लँय् थ्यनाः नेआपाखे चाःहिल।
14 अले व सिमाना हन्नतोनया उत्तरपाखे चाःहिला वनाः यिप्ताह-एल न्हसिकापय् थ्यन।
15 उकी काथाथ, नहलल, शिम्रोन, इदलाह व बेथलेहेम शहर – झिंनिगू शहर व इमिगु गां दु।
16 थुपिं शहरत व इमिगु गांनापं वंश वंशकथं जबूलून कुलया सर्बय् खः।

इस्साखार कुलयात ब्यूगु भाग

17 प्येंगूगु चिठ्ठा इस्साखारया कुलयात इमि वंश वंशकथं लात।
18 इमिगु भागय् थुपिं दुथ्याः यिजरेल, कसुल्लोत, शूनेम
19 हपरैम, शीओन, अनाहारत
20 रब्बीत, किश्योन, एबेस,

✡ **19:2** १९:२-८ १ इति ४:२८-३३

21 रेमेत, एन-गन्नीम्, एन-हद्दा व बेथ-पसेस।
22 हानं सिमाना तबोर डाँडा, शहसूमा व बेथ-शेमेश तक थ्यनाः यर्दनय् क्वचाल। थुकी झिंखुगू शहर व इमिगु जःख च्वंगु गां दुथ्याः।
23 थुपिं शहरत व इमिगु गांत वंश वंशकथं इस्साखार कुलया सर्बय् खः।

आशेर कुलयात ब्यूगु भाग

24 न्यागूगु चिट्ठा आशेरया कुलयात वंश वंशकथं लात।
25 इमिगु भागय् थुपिं दुथ्याः – हेल्कत, हली, बेतेन, अक्षाप,
26 अल्लम्मेलेक, अमाद, मिशाल। पच्छिमय् सिमाना कर्मेल व शीहोर-लिब्नात तक थ्यन।
27 अले व पुर्बपाखे चाःहिलाः बेथ-दागोनपाखे वनाः जबूलून व यिप्ताह-एलयागु ब्यासिइ थ्यन, अले उत्तरपाखे बेथ-एमेक व नीएल तक वनाः व उत्तरय् काबुल,
28 एब्रोन, रहोब, हम्मोन व कना जुयाः तःधंगु सीदोन तक थ्यन।
29 अले व सिमाना चाःहिल रामा जुयाः पखाः दुगु टुरोस शहर तक वन। अनं व सिमाना होसापाखे चाःहिलाः अक्जीब इलाकाया न्ह्यःने समुद्रय् क्वचाल।
30 उम्मा, अपेक व रहोब बस्ती थ्व हे इलाकाय् लाः। नीनिगू (२२) शहर व इमिगु गां नं दु।
31 थुपिं शहर व इमिगु गांत वंश वंशकथं आशेर कुलया सर्बय् खः।

नप्ताली कुलयात ब्यूगु भाग

32 खुक्वःगु चिट्ठा नप्ताली कुलयात इमिगु वंश वंशकथं लात।
33 इमिगु सिमाना हेलेप व सानन्नीमय् दुगु तःमागु सिमांनिसें अदामी-नेकेब व यब्नेल जुयाः लक्कूमय् वनाः यर्दनय् क्वचाल।
34 अले व सिमाना पच्छिमपाखे अज्नोथ-तबोरपाखे चाःहिलाः हुक्कोकय् पिहां वल। इमिगु दच्छिनपाखे जबूलून, पच्छिमपाखे आशेर व पुर्बपाखे यर्दन खुसि लाःगु दु।
35 पखाः दुगु शहर सिद्दीम, सेर, हम्मत, रक्कत, किन्नेरत,
36 अदामा, रामा, हासोर,
37 केदेश, एद्रई, एन-हासोर,
38 यिरोन, मिग्दल-एल, होरेम, बेथ-अनात व बेथ-शेमेश खः। इमिगु गांनापं झिंगुंगू शहर खः।
39 थुपिं शहरत व इमिगु गांत वंश वंशकथं नप्ताली कुलया सर्बय् खः।

दान कुलयात ब्यूगु भाग

40 न्हय्गूगु चिट्ठा दानया कुलयात इमिगु वंशकथं लात।
41 इमिगु सर्बयया इलाकाय् थुपिं दुथ्याः –
सोरा, एश्तोल, इर-शेमेश,
42 शालवीन, अय्यालोन, इत्ला,
43 एलोन, तिम्ना, एक्रोन,
44 एल्तके, गिब्बतोन, बालात,
45 यहूद, बने-बरक, गात-रिम्मोन,
46 मे-यरकोन व रक्कोननापं योप्पापाखे स्वःगु इलाका।
47 अय्नं दानया कुलतय्त थःगु इलाकाय् अधिकार यायेत थाकुगु खः। उकिं इमिसं लेशेमय् वनाः वलिसें लडाइँ यानाः उकियात तरवारं नाश यानाः त्याका काल। अले अन च्वनाः थः पुर्खाया नांकथं लेशेमया नां दान तल।✡
48 थुपिं शहरत व इमिगु गांनापं वंश वंशकथं दान कुलया सर्बय् खः।

यहोशूया भाग

49 थुकथं इमिसं अधिकारया निंति सिमाना सिमानाकथं देश ब्वथलेगु ज्या सिधये धुंकाः इस्राएलीतय्सं नूनया काय् यहोशूयात नं थःपिनिगु दथुइ सर्बयकथं छब्ब बिल।
50 परमप्रभुं धयादी थें इमिसं वयात वं फ्वंगु शहर बिल। थ्व एफ्राइमया पहाडी देशय् च्वंगु तिम्नथ-सेरह खः। वं शहरयात बल्लाक दय्कल अले अन हे च्वन।
51 थुकथं पुजाहारी एलाजार, नूनया काय् यहोशू व इस्राएली कुलनायःतय्सं परमप्रभुया न्ह्यःने शीलोय् नापलायेगु पालया ध्वाखाय् च्वनाः चिट्ठा तयाः इस्राएलीतय्त ब्यूगु सर्बय् थुपिं हे खः। थुकथं इमिसं देश इनेगु ज्या सिधयकल।

✡ **19:47** १९:४७ न्याय १८:२७-२९

20

शरण बीगु शहर

गन्ती ३५:६-३२; व्य ४:४१-४३; १९:१-१३

1 अले परमप्रभुं यहोशूयात थथे धयादिल,
2 इस्राएल्तीयत् धयाब्यु, "मोशापाखें जिं छिमित धया थें शरण बीगु शहर ल्य।
3 मसीसें वा ईख मदुसें सुनानं सुयातं स्यात धाःसा व उगु शहरय् बिस्युं वनेमा। उपिं शहर मनू स्याःगुया बदला काइम्हपाखें बचय् जुइत छिमिगु शरण कायेगु थाय् जुइ।
4 व उपिं शहरत मध्ये छगुलिइ बिस्युं वनाः ध्वाखाय् दनाः अनयापिं थकालितयत् थःगु खँ कनेमाः। अले इमिसं शहर दुने थःपिन्थाय् यंकाः वयात च्वनेत थाय् बीमाः अले व इपिंनापं च्वनेमा।
5 अले मनू स्याःगुया बदला काइम्हय्सिनं वयात लित धकाः धाःसा इमिसं वयात वयागु ल्हातय् मबीमा, छाय्धाःसा व थः जःलाखःलायात मसीसें स्याःगु खः, तंम्वय् स्याःगु मखु।
6 अले न्यायया निंतिं खलःया न्ह्यःने मदंतले अले उबलय् सेवा यानाच्वंम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी मसीतले व उगु शहरय् हे च्वनाच्वनेमाः। अनंलि गुगु शहरं व बिस्युं वःगु खः, उगु शहरय् हे लिहां वनाः थःगु छेँय् च्वने फइ।"
7 थुकिया लागि इमिसं यर्दनया पच्छिमपाखे गालीलय् लाःगु नप्तालीया पहाडी देशय् केदेश, एफ्राइमया पहाडी देशय् शकेम व यहूदाया पहाडी देशय् किर्यत-अर्बा धाइगु हेब्रोन शहरयात अलग तल।
8 यरीहों उखे यर्दनया पुर्बय् थुपिं शहरत अलग यात– रूबेन कुलया इलाकाय् मरुभूमिइ तःजाःगु माथंवंगु थासय् दुगु बेसेर, गाद कुलया इलाकाय् गिलादया रामोत व मनश्शे कुलया इलाकाय् बाशानयागु गोलान।
9 थथे सुनानं सुयातं मसीसें स्याःगु जूसा खलःया न्ह्यःने वयागु फैसला मजुतले मनू स्याःगुया बदला काइम्हय्सिगु ल्हातं सीम्वालेमा धकाः व बिस्युं वनेत सकलें इस्राएलीत व इपिंलिसें च्वनाच्वंपिं परदेशीतय्गु निंतिं ल्यःगु शरण कायेगु शहर थुपिं हे खः।

21

लेवीया सन्तानतय्गु शहर

1 वया लिपा लेवीया सन्तानतय् छेँजः छेँजःया नायःतय्सं एलाजार पुजाहारी, नूनया काय् यहोशू व इस्राएली कुल कुलया नायःतय् न्ह्यःने वयाः
2 कनान देशया शीलोय् इमित थथे धाल, "जिमित च्वनेत शहर व जिमि पशुत ज्वयेत प्यखेरं च्वंगु थाय् जिमित ब्यु धकाः परमप्रभुं मोशापाखें छिमित आज्ञा बियादीगु दु।"✡
3 उकिं परमप्रभुया आज्ञाकथं इस्राएलीतय्सं लेवीया सन्तानतय्त थथःगु सर्बयपाखें थुपिं शहर व पशु ज्वयेत घाँय्ख्यः बिल।
4 कहातीतय्त वंश वंशकथं न्हापांगु चिट्ठा लात। थथे यहूदा, शिमियोन व बेन्यामीनया कुलतपाखें झिंस्वंगू शहर लेवी हारून पुजाहारीया सन्तानतय्त बिल।
5 कहातया ल्यंदुपिं सन्तानतय्त एफ्राइम, दान व मनश्शेया बच्छि कुलतय् वंशतपाखें झिगू शहर बिल।
6 गेर्शोनया सन्तानतय्त इस्साखार कुलया वंश, आशेरया व नप्तालीया कुलया वंश व बाशानय् मनश्शेया बच्छि कुलया वंशतपाखें झिंस्वंगू शहर बिल।
7 मरारीया सन्तानतय्त इमि वंश वंशकथं रूबेन, गाद व जबूलूनया कुलपाखें झिंनिगू शहर बिल।
8 परमप्रभुं मोशापाखें आज्ञा बियादीगु थें इस्राएलीतय्सं लेवीया सन्तानतय्त पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं थुपिं शहर बिल।

पुजाहारीतय्त ब्यूगु शहर

9 इमिसं यहूदा व शिमियोनया कुलतपाखें इमित ब्यूगु शहरतय्गु नां थथे दु –
10 थुपिं शहर लेवी कुलया कहातीया वंशया हारूनया सन्तानतय्गु निंतिं खः। छाय्धाःसा न्हापांगु चिट्ठा इमित हे लाःगु खः।✡
11 इमिसं इमित यहूदाया पहाडया देशय् प्यखेरं च्वंगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं हेब्रोन धाइगु किर्यत-अर्बा शहर बिल। (अर्बा अनाकया पुर्खा खः।)
12 उगु शहरया बुँ व गां धाःसा इमिसं यपुन्नेया काय् कालेबयात वयागु थःगु जमिनकथं ब्यूगु खः।
13 उकिं पुजाहारी हारूनया सन्तानतय्त इमिसं हेब्रोन (मसीसें मचायकं मनू स्याःम्हय्सित शरण बीगु छगू शहर), लिब्ना,
14 यत्तीर, एश्तमो,
15 होलोन, दबीर,

✡ **21:2** २१:२ गन्ती ३५:१-८ ✡ **21:10** २१:१० गन्ती ३:२७-३२

16 ऐन, युत्ता व बेथ-शेमेश, इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं थुपिं निगू कुलपाखें गुंगू शहर बिल।
17 अले बेन्यामीनया कुलपाखें इमिसं इमित गिबोन, गेबा,
18 अनातोत व अल्मोन प्यंगू शहर व इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यः बिल।
19 हारूनया सन्तान पुजाहारीतय्गु निंतिं फुक्क शहर इमि पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं झिंस्वगू दु।

ल्यंदुपिं कहातीतय्त ब्यूगु शहरत

20 लेवी कुलया ल्यंदुपिं कहाती वंशतय्त एफ्राइमया कुलपाखें छुं शहर बिल।
21 इमिसं इमित एफ्राइमया पहाडी देशय् शकेम (मसीसें मचाय्कं मनू स्याःम्हय्सित शरण बीगु छगू शहर) व गेजेर,
22 किब्सैम, बेथ-होरोन, इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
23 दानया कुलपाखें इमिसं एल्तके, गिब्बतोन,
24 अय्यालोन, गात-रिम्मोन, इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
25 मनश्शेया बच्छि कुलपाखें इमिसं तानाक व गात-रिम्मोन, उकिया पशु ज्वयेगु थाय्नापं थुपिं निगू शहर बिल।
26 थुपिं फुक्क झिगू शहर व इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यः ल्यंदुपिं कहाती वंशयापिन्त बिल।

गेर्शोनीतय्त ब्यूगु शहर

27 लेवी कुलयापिं गेर्शोनी वशंयात मनश्शेया बच्छि कुलपाखें बाशानय् दुगु गोलान (मसीसें मचाय्कं मनू स्याःम्हय्सित शरण बीगु छगू शहर), व बे-एश्तरा अले इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं निगू शहर बिल।✡
28 इस्साखारया कुलपाखें, किश्योन, दाबरत,
29 यर्मूत व एन-गन्नीम व इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
30 आशेरया कुलपाखें मिशाल, अब्दोन,
31 हेल्कत व रहोब अले इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
32 नप्तालीया कुलपाखें गालीलिय् दुगु केदेश (मसीसें मचाय्कं मनू स्याःम्हय्सित शरण बीगु छगू शहर), हम्मोत-डोर व कर्तान, अले इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं स्वंगू शहर बिल।
33 गेर्शोनी वंशयागु फुक्क शहर इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं झिंस्वंगू दु।

मरारीतय्त ब्यूगु शहर

34 लेवी कुलया ल्यंदुपिं मरारी वंशयापिन्त थुपिं शहर बिल।
जबूलूनया कुलपाखें पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं योक्नाम, कर्तह,✡
35 दिम्ना व नहलल अले इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
36 रूबेनया कुलपाखें बेसेर, यहसा,
37 कदेमोत, मेपात व पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
38 गादया कुलपाखें गिलादय् लाःगु रामोत (मसीसें मचाय्कं मनू स्याःम्हय्सित शरण बीगु छगू शहर), महनोम,
39 हेश्बोन व याजेर अले इमिगु पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं प्यंगू शहर बिल।
40 लेवी कुलया ल्यंदुपिं सकल मरारी वंशयापिन्त झिंनिगू शहर ब्यूगु खः।
41 इस्राएलीतय्सं थःगु जमिनं पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यःनापं लेवीया सन्तानतय्त मुक्क पीच्यागू शहर बिल।
42 थुपिं शहरयागु प्यखेरं पशु ज्वयेगु घाँय्ख्यः दु, फुक्क शहर अथे हे च्वं।
43 थुकथं परमप्रभुं इमि पुर्खातलिसे बी धकाः पाफयादीगु फुक्क देश इस्राएलीतय्त बियादिल। अले इमिसं व देश अधिकार यानाः अन च्वन।
44 परमप्रभुं इमि पुर्खातलिसें पाफयादीगु थें वय्कलं देशय् न्यंक इमित आराम बियादिल। इमि छम्ह नं शत्रु इमि न्ह्यःने दने मफुत छाय्धाःसा परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु ल्हातय् इमि फुक्क शत्रुत लःल्हानादिल।
45 इस्राएलयापिं मनूतय्त बियादीगु छगू छगू बचं परमप्रभुं पूवंकादिल।

22

यहोशूं पुर्बया कुलतय्त बिदा ब्यूगु

1 अले यहोशूं रूबेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलयात सःताः

✡ **21:27** २१:२७ गन्ती ३:२१-२६ ✡ **21:34** २१:३४ गन्ती ३:३३-३८

2 इमित धाल, “परमप्रभुया दास मोशां छिमित ब्यूगु फुक्क आज्ञा छिमिसं मानय् याःगु दु, अले जिं धयागु फुक्क खँ नं
छिमिसं मानय् याःगु दु।✡
3 ताःइलंनिसें थौं तक नं छिमिसं मेपिं इस्राएलीतयत् त्वःतूगु मदु, तर परमप्रभु थः परमेश्वरयागु आज्ञा बांलाक मानय् याःगु
दु।
4 आः छिमि परमप्रभु परमेश्वरं छिमि मेपिं इस्राएलीतयत् नं थःगु बचंकथं आराम बियादी धुंकूगु दु। उकिं परमप्रभुया दास
मोशां यर्दन पारि छिमित ब्यूगु थःगु जमिन दुगु थथःगु छेंय् लिहां हुँ।
5 परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात माया या, वय्कःया लँपुइ हुँ, उकियात गुबलें त्वःते मते, वय्कःया खँ न्यँ। दुनुगलंनिसें व
बलं फत्तले वय्कःया सेवा या धकाः परमप्रभुया दास मोशां छिमित ब्यूगु आज्ञा व व्यवस्था बांलाक मानय् या।”
6 अले यहोशूं इमित सुवाः बियाः बिदा बिल, अले इपिं थथःगु छेंय् वन।
7 मनश्शेया बच्छि कुलयात ला मोशां बाशानय् जमिन ब्यूगु खः। मनश्शेया मेपिं बच्छियात धाःसा यहोशूं यर्दनया
पच्छिमपाखे मेपिं इस्राएलीतयगु दथुइ जमिन बिल। उकिं यहोशूं इमित छेंय् छवःबलय् सुवाः बियाः
8 थथे धाल, “यक्व धन-सम्पत्ति व पशुतयगु बथां, वहः, लुँ, कँय, न व यक्व वसः ज्वनाः थथःगु छेंय् लिहां हुँ। छिमिसं
शत्रुतयगु लाकाकाःगु फुक्क सामान इस्राएली दाजुकिजापिन्त इनाब्यु।”
9 अले स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुल परमप्रभुयागु आज्ञाकथं मोशापाखें इमित ब्यूगु अधिकारया देश गिलादय् वनेत
इस्राएलीतलिसें बिदा जुयाः कनान देशयागु शीलों लिहां वन।

यर्दन सिथय् छगू वेदी दयकूगु

10 स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुल कनान देशय् यर्दनयागु लिक्कसं च्वंगु गलीलोतय् थ्यंबलय् इमिसं यर्दन खुसि
सिथय् छगू तःधंगु वेदी दयकल।✡
11 स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलं कनानया सिमानाय् गलीलोतय् यर्दनया लिक्क इस्राएलीतयगु भागय् वेदी दयकल
धयागु खँ न्यनाः
12 इपिंनापं ल्वायेत इस्राएलयापिं फुक्क खलः शीलोय् मुन।
13 अले इस्राएलीतयसं गिलाद देशय् स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलयाथाय् पुजाहारी एलाजारया काय् पीनहासयात
छ्वल।
14 वनापं इस्राएलया छगू छगू कुलं छम्ह छम्ह यानाः झिम्ह नायः छ्वल। इपिं इस्राएलया वंशतय् छगू छगू परिवारया
नायःपिं खः।
15 इपिं स्बेनी, गादी व मनश्शेया बच्छि कुलयाथाय् गिलाद देशय् थ्यनाः इमित थथे धाल,
16 “परमप्रभुया फुक्क खलकं थथे धाःगु दु, ‘छिमिसं थथे छाय् परमेश्वरयात ध्वंलानागु? थौं छिमिसं गय् यानाः परमप्रभुया
विरोधय् विद्रोही जुयाः वय्कःयात त्वःताः थःगु लागि वेदी दयकेफुगु?✡
17 छु पोरय् यानागु पाप झीत मगात ला? गुकिं यानाः परमप्रभुया खलःयाथाय् महामारी वल। झीसं थौं तक नं थःपिन्त शुद्ध
याये मफुनि?✡
18 छु, छिमिसं हाकनं आः परमप्रभुयात त्वःतेगु ला?
“ ‘थौं छिमिसं परमप्रभुया विरोधयात धाःसा कन्हय् वय्कः इस्राएलया फुक्क खलःलिसें तंचायादी।
19 छिमिगु थःगु जमिन अशुद्ध जूगु दुसा परमप्रभुया पवित्र पाल दुगु परमप्रभुया देशय् वा, जिमिगु जमिन जिपिंनापं इनाका।
तर परमप्रभु झी परमेश्वया वेदी दयकं हाकनं मेगु वेदी दयकाः परमप्रभुयागु व जिमिगु विरोध याये मते।
20 जेरहया काय् आकानं देछायेमाःगु धनमालयागु खँय् विश्वासघात याःबलय् इस्राएलया फुक्क खलः खनाः परमप्रभु
तंचायादीगु, मखु ला? आकानयागु पापया सजाँय वयात जक लाःगु मखु, मेपिन्त नं लात।’ ”✡
21 स्बेन, गाद व मनश्शेया बच्छि कुलयापिन्सं इस्राएलया कुल कुलया नायःतयत् लिसः बिल,
22 “परमप्रभु परमेश्वर दकलय् बल्लाःम्ह खः! वय्कः परमप्रभु खः, परमप्रभु परमेश्वर दकलय् बल्लाःम्ह खः! छाय् झीसं
थ्व ज्या यानागु खः धकाः वय्कलं स्यू अले इस्राएलं नं सीमा! जिमिसं विद्रोह यानाः परमप्रभुयागु खँ मन्यनागु दुसा जिमित
आः हे स्यानाछ्व।
23 परमप्रभुया ल्यू वनेगु त्वःताः जिमिसं थःगु निंतिं होमबलि वा अन्नबलि वा मेलबलि छायेत वेदी दयकाःगु दुसा, परमप्रभु
थःम्हं हे जिमित सजाँय बियादीमा।
24 “अथे मखु, लिपा छिमि सन्तानं जिमि सन्तानयात थथे धाइ धकाः जिपिं ग्याः, ‘परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरनापं
छिमिगु छु ज्या दु?

✡ **22:2** २२:२ गन्ती ३२:२०-३२; यहो १:१२-१५ ✡ **22:10** २२:१० गन्ती २५:१-१८ ✡ **22:16** २२:१६ व्य १२:१३-१४ ✡ **22:17** २२:१७ गन्ती २५:१-९
✡ **22:20** २२:२० यहो ७:१-२६

25 हे स्बेनी व गादीत, परमप्रभुं जिमिगु व छिमिगु दथुइ यर्दन खुसियात सिमाना दय्कादिल। आः परमप्रभुनापं छिमिगु छुं ज्या मदु।' थथे धयाः छिमि सन्तानं जिमि सन्तानयात परमप्रभुया आराधना याकेमबी फु।

26 "अथे जुयाः जिमिसं थथे धया, 'झीसं छगू वेदी दय्केनु, व होमबलि व बां बीत मखु।'

27 उकिया पलेसा छिमि व छिमि सन्तानया दथुइ, पुस्ता पुस्ता तक जिमिसं धात्थें होमबलि, बलिदान व मेलबलि ज्वनाः परमप्रभुयात वय्कःया नापलायेगु पाल न्ह्यःने जक आराधना यायेत साक्षी जुइमा धकाः जिमिसं थ्व दय्काःगु दु। लिपा छिमि सन्तानं जिमि सन्तानयात, 'छिमिगु परमप्रभुनापं छुं ज्या मदु धकाः मधायेमा।'

28 "अले जिमिसं धया कि इमिसं जिमित वा जिमि सन्तानयात लिपा अथे धाल धाःसा जिमिसं थथे धाये, 'झी पुर्खातय्सं होमबलि व बलिदान छायेत मखु तर जिमिगु व छिमिगु दथुइ साक्षीकथं दय्कूगु परमप्रभुया वेदी थें च्वंक दय्कूगु थ्व वेदीयात स्व।'

29 "धात्थें जिमिसं परमप्रभुयागु विरोधय् विद्रोह याये मखु। वय्कःयात मानय् यायेगु त्वःते नं मखु। परमप्रभुया पवित्र पालया न्ह्यःने दुगु परमप्रभु झी परमेश्वरयागु वेदी बाहेकं होमबलि, अन्नबलि व बलिदान छायेत मेगु वेदी जिमिसं दय्के मखु।"

30 स्बेन, गाद व मनश्शे कुलयापिं मनूतय्सं धाःगु खँ न्यनाः पुजाहारी पीनहास व इस्राएलया खलःया नायःत लय्ताल।

31 अले पुजाहारी एलाजारया काय् पीनहासं इमित धाल, "परमप्रभु झीपिलिसें दी धकाः थौं जिमिसं सिल, छाय्धाःसा थ्व खँय् छिमिसं परमप्रभुयात ध्वंलाःगु मदु। आः धाःसा छिमिसं इस्राएलीतय्त परमप्रभुया ल्हातं बचय् याःगु दु।"

32 अले एलाजार पुजाहारीया काय् पीनहास व उपिं कुलनायःत गिलाद देशयापिं स्बेनी व गादीत नाप लाये धुंकाः कनानय् लिहां वल। अले इस्राएलीतय्त अन जुगु खँ कन।

33 थ्व खँ न्यनाः इस्राएलीत लय्ताल। इमिसं परमेश्वरयात प्रशंसा यात, अले स्बेनीत व गादीत च्वनाच्वंगु देश नाश यायेत लडाइँ याःवनेगु खँ हानं पिमकाल।

34 स्बेनीत व गादीतय्सं, थ्व वेदीं परमप्रभु झी परमेश्वर खः धयागु साक्षी बी धकाः धयाः उकियागु नां साक्षी तल।

23

यहोशूं नायःतय्त हपाः ब्यूगु

1 ताःई लिपा परमप्रभुं इस्राएलीतय्त प्यखेरं च्वंपिं फुक्क शत्रुतपाखें आराम बियादिल। अबलय् तक तसकं बुरा जुइ धुंकूम्ह यहोशूं

2 सकलें इस्राएलीतय्त, इमि थकालित, नायःत, न्याय याइपिं व भारदारतय्त सःताः धाल, "जि आः तसकं बुरा जुइ धुंकल।

3 छिमिगु निंतिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थुपिं फुक्क जातितय्त छु छु यानादिल, व फुक्क खंगु दु। छिमिगु निंतिं लडाइँ यानादीम्ह छिमि परमप्रभु परमेश्वर खः।

4 जिं गथे यानाः यर्दन खुसिंनिसें पच्छिमय् भूमध्यसागर तकयापिं जिं त्याकाःपिं अले ल्यंदुपिं जातितय्गु फुक्क इलाका चिट्ठा ततं छिमिगु कुलतय्त सर्बयकथं इनाबियागु खः व लुमंकि।

5 परमप्रभु छिमि परमेश्वर थःम्ह हे छिमिगु न्ह्यःने इमित पित छ्वयादी। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं धयादी थें छिमिसं इमिगु देश अधिकार याइ।

6 "तसकं बल्ला जु। मोशायागु व्यवस्थाया सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क खँ बांलाक मानय् या। उकिं छिपिं जव खवय् वने मते।

7 छिमिगु दथुइ ल्यंदुपिं थुपिं जातितनापं स्वापु तये मते, इमि घःतय्गु नां काये मते, इमिगु नामय् पाफये मते। इमित पुजा याये मते अले इमित भागियाये मते।

8 तर छिमिसं थौं तक याःथें परमप्रभु छिमि परमेश्वरनापं जुयाच्वँ।

9 "परमप्रभुं छिमिगु न्ह्यःनें ततःधंगु व बल्लाःगु जातितय्त पित छ्वयादीगु दु। थौं तक सु नं छिमिगु न्ह्यःने दनाच्वने मफुत।

10 छिमि छम्हय्सिनं द्वःछिम्हय्सित लिनाछ्वये फइ, छाय्धाःसा परमप्रभुं थःगु बचंकथं छिमिगु निंतिं ल्वानादी।✡

11 अथे जुयाः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात माया यायेत बांलाक ध्यान ब्यु।

12 "छिमिसं परमेश्वरयात त्वःतल धाःसा अले छिमिगु दथुइ ल्यंदुपिं जातितलिसें स्वापु तल धाःसा अले इपिंलिसें ब्याहा यात धाःसा

13 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थुपिं जातितय्त छिमिगु न्ह्यःनें पित छ्वयादी मखु धयागु खँ सीका का, तर इपिं छिमिगु लागिं तक्यंकीगु जाः व स्वःतिपाँय् जुइ अले छिमिगु म्ह ल्युने कोर्रा व मिखाय् कँ जुइ। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिमित बियादीगु थ्व भिंगु थासं छिपिं मदया मवंतले थ्व खँ जुया हे च्वनी।

✡ **23:10** २३:१० व्य ३:२२; ३२:३०

14 “आः जि सीत्यंगु दु। परमप्रभु छिमि परमेश्वरया फुक्क बचं पूवंगु दु, छगू नं पूमवंगु मदु धयागु खँ छिमिसं थथःगु नुगः व आत्मां सि हे स्यू।
15 तर परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु फुक्क भिंगु बचं पूवंगु थें वयकलं छिमित बियादीगु थ्व भिंगु देशं छिमित नाश यानामदीतले वयकलं छिमिथाय् फुक्क विपत्ति नं छ्वयाहयादी।
16 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छिपिंलिसें चिनादीगु बाचा छिमिसं मानय् मयात धाःसा अले मेपिं घःतय्गु सेवा व पुजायात धाःसा वयकलं थःगु तम्वय् छिमित सजाँय बियादी। अले वयकलं छिमित बियादीगु थ्व भिंगु देशं छिपिं याकनं नाश जुयावनी।”

24

शकेमय् बाचा न्हधाः याःगु

1 यहोशूं इस्राएलीतय् फुक्क कुलतय्त शकेमय् मुंकल। वं इस्राएलयापिं थकालित, कुलनायःत, न्याय याइपिं व इमि भारदारतय्त सःतल अले इपिं परमेश्वरया न्ह्यःने वल।
2 अले यहोशूं सकसितं धाल, “परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं धयादी, ‘यक्व दँ न्हापा छिमि पुर्खा यूफ्रेटिस खुसियागु पारि च्वनीगु खः। इमिसं मेपिं घःतय्त पुजा याइगु खः। उपिं पुर्खा मध्ये छम्ह अब्राहाम व नाहोरया बौ तेरह खः।✡
3 तर जिं छिमि पुर्खा अब्राहामयात यूफ्रेटिस खुसि पारि हयाः कनान देशयागु थाय् थासय् चाःहिका, अले वयात यक्व सन्तान बिया। जिं वयात इसहाक बिया,✡
4 हानं जिं इसहाकयात याकूब व एसाव बिया। जिं एसावयात सेइरया पहाडी देश बिया। छिमि पुर्खा याकूब व वया सन्तान धाःसा मिश्रय् वन।✡
5 “ ‘ताःई लिपा जिं मोशा व हारूनयात छ्वया, अले मिश्रय् थःगु ज्यां ततःधंगु महामारी हया। अले लिपा छिमित जिं पित हया।✡
6 जिं छिमि पुर्खातय्त मिश्रं पित हयाबलय् इपिं समुद्रय् थ्यंकः वयेवं मिश्रीत रथ व सलगइपिं ज्वनाः लाल समुद्र तक छिमि पुर्खातय्त ल्यू वल।✡
7 इमिसं परमप्रभुयात ग्वाहालि फ्वन अले वयकलं इपिं व मिश्रीतय्गु दथुइ खिउँसे च्वंकादिल। वयकलं समुद्रं इमित त्वपुयाबिल। जिं मिश्रीतय्त छु यानाः व छिमिसं थःगु हे मिखां खन। अनंलि छिपिं मरुभूमिइ यक्व दिं तक च्वन।
8 “ ‘जिं छिमित यर्दनया पुर्बय् च्वनिपिं एमोरीतय्गु देशय् हया। इमिसं छिपिंलिसे लडाइँ यात तर जिं इमित छिमिगु ल्हातय् बिया। जिं इमित छिमिगु न्ह्यःनें नाश यानाबिया अले छिमिसं इमिगु देशय् अधिकार यात।✡
9 हानं मोआबयाम्ह जुजु सिप्पोरया काय् बालाकं इस्राएलनापं लडाइँ यात। अले वं छिमित सराः बीत बओरया काय् बालामयात सःतके छ्वल।✡
10 तर जिं बालामयात सराः बीके मबिया। वं छिमित तःक्वः मछि सुवाः जक बिल। थुकथं छिमित बालाकया ल्हातं बचय् याना।
11 “ ‘अनंलि छिपिं यर्दन छिनाः यरीहोय् वल। यरीहोयापिं मिजंत छिपिंलिसें ल्वात, लिपा एमोरी, परिज्जी, कनानी, हित्ती, गिर्गाशी, हिव्वी व यबूसीत नं छिपिंनापं ल्वात। अयनं जिं इमित छिमिगु ल्हातय् बिया।✡
12 एमोरीतय् निम्ह जुजुतय्त छिमिगु न्ह्यःनं लिनाछ्वयेत जिं छिमिगु न्ह्यःने न्ह्यःने आतंक छ्वयाबिया। व छिमिगु तरवार व धनुष जुगु मखु।✡
13 थथे छिमिसं छुं हे याये म्वाःगु बुँ व छिमिसं मदयक्गु शहर जिं छिमित बिया। आः छिपिं अन च्वनाच्वंगु दु। छिमिसं मप्यूगु दाखक्यब व जैतूनया क्यबया फल नयाच्वंगु दु।’✡
14 “उकिं आः परमप्रभुयागु ग्याःचिकु कयाः वयकःयात दुनुगलंनिसें सेवा या। छिमि पुर्खातय्सं यूफ्रेटिस खुसि पारि व मिश्र देशय् पुजायापिं घःतय्त वांछ्व अले परमप्रभुया जक सेवा या।
15 परमप्रभुयागु सेवा याये मयःसा सुयागु सेवा यायेगु खः व छिमिसं थौं ल्य। छिमि पुर्खातय्सं यूफ्रेटिस खुसिया उखे पुजा यापिं घःत कि छिपिं आः च्वनाच्वंगु देशयापिं एमोरीतय् घःत? जि व जिमि छेँजःपिन्सं धाःसा परमप्रभुयागु हे सेवा याये।”
16 अले मनुतय्सं धाल, “परमप्रभुयात त्वःताः जिमिसं गुबलें नं मेपिं घःतय्त पुजा याये मखु।
17 छाय्धाःसा परमप्रभु, झी परमेश्वरं झीत व झी पुर्खातय्त मिश्रं पित हयादीगु खः। झीपिं व देशय् दास जुयाः च्वनागु खः। झीसं वयकलं यानादीगु अजू चाइपुगु ज्या खनागु दु। झीपिं थीथी जातितय्गु देश जुया वयाबलय् वयकलं झीत बचय् यानादिल।

✡ **24:2** २४:२ उत १९:२७ ✡ **24:3** २४:३ उत १२:१-९; २१:१ ✡ **24:4** २४:४ उत २५:२४-२६; ३६:८; ४६:१-७; व्य २:५ ✡ **24:5** २४:५ प्रस ३:१—१२:४२ ✡ **24:6** २४:६-७ प्रस १४:१-३१ ✡ **24:8** २४:८ गन्ती २१:२१-३५ ✡ **24:9** २४:९-१० गन्ती २२:१—२४:२५ ✡ **24:11** २४:११ यहो ३:१४-१७; ६:१-२१ ✡ **24:12** २४:१२ प्रस २३:२८; व्य ७:२० ✡ **24:13** २४:१३ व्य ६:१०-११

18 परमप्रभुं झीगु न्ह्यःने फुक्क जातित, अले थ्व देशयापिं एमोरीतयत नं लिनाछ्वल। उकिं जिमिसं नं परमप्रभुयागु सेवा
याये छायधाःसा वयकः हे जिमि परमेश्वर खः।"
19 अले यहोशूं मनूतयत धाल, "छिमिसं परमप्रभुयागु सेवा बांलाक याये फइ मखु, छायधाःसा वयकः पवित्रम्ह व नुगः
मुइकादीम्ह परमेश्वर खः। वयकलं छिमिगु अपराध व पाप क्षमा यानादी मखु।
20 छिमिसं परमप्रभुयात त्वःताः मेपिं घःतयत पुजा यात धाःसा आः तक वयकलं छिमिगु भिं यानादीगु जूसां छिमित नाश
यानादी। मभिं यायेत वयकः लिहां झाइ अले छिमित भस्म याइ।"
21 अले मनूतय्सं यहोशूयात धाल, "मखु, जिमिसं परमप्रभुयागु हे सेवा याये।"
22 यहोशूं इमित धाल, "छिमिसं परमप्रभुया सेवा यायेगु खँ ल्यःगु दु धयागुया छिमिगु साक्षी छिपिं थः हे खः।"
इमिसं धाल, "खः जिपिं हे साक्षी खः।"
23 यहोशूं धाल, "अथे हे खःसा थःके दुगु मूर्तितयत वांछ्वयाब्यु अले दुनुगलंनिसें परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात मानय्
यायेगु बचं ब्यु।"
24 अले मनूतय्सं यहोशूयात धाल, "जिमिसं परमप्रभु झी परमेश्वरयागु हे सेवा याये अले वयकःया खँ न्यने।"
25 यहोशूं उखुन्हु हे शकेमय् मनूतलिसें बाचा चिन। उकी परमप्रभुं इमित बियादीगु विधि व नियम बांलाक मानय् यायेमाः
धकाः लुमंकूगु दु।
26 थुपिं फुक्क खँ यहोशूं परमेश्वरयागु व्यवस्थाया सफुलिइ च्वल। अले वं छगः तःग्वःगु ल्वहँ कयाः स्वसिमाक्वय्
पवित्रथाय् सतिक थन।
27 यहोशूं फुक्क मनूतयत धाल, "स्व! थ्व ल्वहं झीगु साक्षी जुइ। थुकिं छिमित थ्व बाचा लुमंकाबी। छिपिं परमेश्वरपाखें
तापाना मवंसें न्ह्याबलें परमेश्वरया आज्ञा पालन यानाच्वनी।"
28 थथे यहोशूं इमित इमिगु थथःगु सर्बयया इलाकाय् छ्वल।

यहोशू व एलाजार सीगु

29 थुपिं फुक्क खँ जुइ धुंकाः परमप्रभुया दास, नूनया काय् यहोशू सछि व झिदँ दुबलय् सित।
30 अले इमिसं वयात गाश पहाडया उत्तरय् एफ्राइमया पहाडी देशया तिम्नथ-सेरहय् वयागु थःगु हे सर्बयया जमिनय्
थुनाबिल।✡
31 यहोशूयागु जिवंकाछि व यहोशू सी धुंकाः म्वाःपिं व परमप्रभुं इस्राएलया निंतिं यानादीगु फुक्क ज्याया बारे स्यूपिं
थकालितय्गु जिवंकाछि नं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयागु सेवा यात।
32 इस्राएलीतय्सं मिश्र देशं हःगु योसेफया अस्थि शकेमय् थुनाबिल। व जमिन याकूबं शकेमया बौ हमोरया काय्पिन्के सछि
वहःयागु कुचा बियाः न्यानाकाःगु खः। थ्व जमिन योसेफया सन्तानया पुर्खाया सम्पत्तिकथं दत।✡
33 हास्नया काय् एलाजार नं सित। व शहर एफ्राइमया पहाडी देशय् वया काय् पीनहासयात ब्यूगु खः। अले वयात गिबाय्
थुनाबिल।

✡ **24:30** २४:३० यहो १९:४९-५० ✡ **24:32** २४:३२ उत ३३:१९; ५०:२४-२५; प्रस १३:१९; यूह ४:५; प्रे ७:१६

न्यायकर्ताया सफू

म्हसीका

यहोश् सीधुंकाः इस्राएलीतय्सं त्याके मानिगु कनान देशय् हमला याःगु इलंनिसें अन जुजुपिन्सं शासन याये न्ह्यः तकयागु खँ थ्व सफुलिइ दु। उगु इलय् इस्राएलय् जुजु धयापिं हे मदुनि। सुया छु याये मंदत व हे यानाजुइगु खः (२१:२५)

"परमप्रभुं इमित बचय् यायेत न्यायकर्ता धाःपिं नायःत ल्ययादिल" (२:१६)। थ्व पदया लिधंसाय् थ्व सफूया नां न्यायकर्ता तःगु खः। थ्व सफुलिइ इस्राएलीतय्सं परमेश्वरया बाचाया अःखः याना जूगु व परमेश्वरं इमित क्वत्यलातःपिंपाखें बचय् यायेत व शासन यायेत झिनिम्ह न्यायकर्ता दय्कूगु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

थ्व सफुलिइ इस्राएलीतय्सं परमेश्वरयात मानय् मयाःगु, विदेशीतय्सं इमित क्वत्यःगु, ख्वयाः दुःखय् हाला जूगु व न्यायकर्तातपाखें छुत्कारा ब्यूगु खँ दु। थ्व सफुलिइ म् खँ धयागु परमेश्वरयात मानय् यानाः हे इस्राएल बचय् जूगु, परमेश्वरया आज्ञा मानय् मयाःबलय् आपत वःगु खः। परमेश्वर थः मनूतय्त बचय् यायेत न्ह्याबलें न्ह्यचिलादीगु दु। तर इपिं थःपिनिगु पापं लिचिलाः हाकनं परमप्रभुयाथाय् वयेमाः।

थ्व सफूया च्वमिया बारे गनं नं न्ह्यथनातःगु मदु। तर थ्व सफू शमूएलं च्वःगु जुइ धकाः धाःपिं नं दु।

धलः पौ

कनान देश त्याकाकाःगु १:१–२:१३
इस्राएलयात क्वत्यलातःगु, दबोरापाखें जुजु याबीन नाश जूगु २:१४–५:३१
गिदोनं मिघानीतय्त त्याकूगु ६:१–८:३५
अबीमेलेक थाहां वःगु व पतन जूगु ९:१-५७
थीथी न्यायकर्ता १०:१–१२:१५
शिमशोनं इस्राएलीतय्त पलिश्तीतपाखें बचय् याःगु १३:१–१६:३१
दान कुलया घटना १७:१–१८:३१
बेन्यामीन कुलयात सजाँय ब्यूगु १९:१–२१:२५

न्यायकर्ता

यहूदा कुल कनानीतलिसें ल्वाःगु

1 यहोशू सीधुंकाः इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयाके न्यन, "गुगु कुलं दकलय् न्हापा कनानीतय्त हमला यायेमाः?"
2 परमप्रभुं धयादिल, "यहदां हमला याइ। धात्थें, जिं व देशयात इमिगु ल्हातय् तयाबियागु दु।"
3 यहूदाया मनूतय्सं थः दाजुकिजा शिमियोनीतय्त धाल, "परमप्रभुं जिमित ब्यूगु लागाय् जिपिंलिसें वा, झीपिं मिलय् जुयाः कनानीतलिसें ल्वाये अले जिपिं नं छिमित ब्यूगु लागाय् वने।" उकिं शिमियोन कुलयापिं मनूत इपिंलिसें वन।
4 यहूदा कुलयापिं मनूत हमला यायेत वंबलय् परमप्रभुं कनानीत व परिज्जीतय्त इमिगु ल्हातय् बियादिल। इमिसं बेजेकय् झिङ्गः मनूत स्यात।
5 अन इमिसं जुजु अदोनी-बेजेकयात* नापलाकल अले वलिसें ल्वात। अले इमिसं कनानीत व परिज्जीतय्त बुकल।
6 जुजु बिस्युं वन तर ल्यू वनाः इमिसं वयात ज्वन। अले वयागु ल्हाः व तुतिया बुरा पतिंचा ध्यनाबिल।
7 अदोनी-बेजेकं धाल, "ल्हाः व तुतियागु बुरापतिं ध्यंपिं न्हयेम्ह जुजुपिन्सं जिगु टेबुलया तःलय् चिप मुनीगु। जिं इमित गथे यानागु खः परमेश्वरं जितः अथे हे यानादीगु दु।" इमिसं वयात यरूशलेमय् हल, अले व अन हे सित।

यहूदा कुलं यरूशलेम व हेब्रोन त्याकाकाःगु

8 यहूदाया मनूतय्सं यरूशलेमय् हमला यानाः उकियात त्याकाकाल। इमिसं अनयापिं मनूतय्त तरवारं स्यात, अले व शहरय् मि च्याकाबिल।
9 अनंलि यहूदा कुलयापिं मनूत पहाडी देश, नेगेव व पच्छिमय् लाःगु तँचाय् च्वंपिं कनानीतलिसें ल्वायेत क्वहां वन।
10 उकिं यहूदाया मनूतय्सं हेब्रोन शहरय् च्वंपिं कनानीतय्त हमला यात। (न्हापा हेब्रोनयात किर्यत-अर्बा धाइगु खः।) अनंलि इमिसं शेशै, अहीमन व तल्मै वंशयापिन्त स्यानाबिल।✡

ओत्निएलं दबीर शहर त्याकाकाःगु

---

* **1:5** १:५ अदोनी-बेजेक थुकिया अर्थ जिमि प्रभु, बेजेकया मालिक ✡ **1:10** १:१० यहो १५:१३-१४

11 हानं अनं वनाः दबीरयापिं मनूतय्त हमला यात। (दबीरयात न्हापा किर्यत-सेपेर धाइगु खः।)
12 अले कालेबं धाल, “सुनां किर्यत-सेपेरयात त्याकाकाइ व नापं जिं थः म्ह्याय् अक्सायात ब्याहा यानाबी।”
13 कालेबया किजा कनजया काय् ओत्निएलं उकियात त्याकाकाल। अले कालेबं थः म्ह्याय् अक्सायात वलिसें ब्याहा यानाबिल।✡
14 ब्याहा याः खुन्हु अक्सा ओत्निएलयाथाय् वंबलय् वं वयात थः बौयाके छकुचा बुँ फ्वंकेबिल। व थःगु गधाया म्हय्नं क्वहां वःबलय् कालेबं वयात न्यन, “छन्त छु माल?”
15 वं धाल, “जितः छगू क्वसः बियादिसँ। छिं जितः बुँ बियादीगु थाय् नेगेवय् जितः बुँगाःचात नं बियादिसँ।” उकिं कालेबं वयात च्वय् व क्वय् च्वंगु बुँगाःचात बिल।

यहूदा व बेन्यामीन कुलयापिन्सं त्याकाकाःगु

16 मोशाया ससःबौया सन्तान, केनीत यहूदायापिं मनूतलिसें तायगः सिमातय्गु शहरं✡ आरादया दच्छिनय् लाःगु यहूदाया मरुभूमिइ वन, इपिं अन च्वंपिं मनूतनापं च्वन।
17 हानं यहूदा कुलयापिं मनूत थः दाजुकिजा शिमियोनीतलिसें वन। इमिसं सपतय् च्वनीपिं कनानीतय्त त्याकाः व शहरयात भज्यंक नाश यानाबिल। उकिं व शहरया नां होर्मा† जुल।
18 यहूदायापिं मनूतय्सं गाजा, अश्कलोन व एक्रोन शहरयात व उमिगु लागानापं काल।
19 परमप्रभुं यहूदाया मनूतय्त ग्वाहालि बियादिल। इमिसं पहाडी देश त्याका काल। अयनं इमिसं क्वय् लाःगु माथंवंगु थासय् च्वंपिं मनूतय्त ख्यानां छ्वये मफुत छायधाःसा इमिके नँयागु रथत दु।
20 मोशां बचं ब्यूगु थेँ हेब्रोन धाःसा कालेबयात बिल। गुम्हय्सिनं अनाकया स्वम्ह काय्पिन्त अनं ख्यानां छ्वःगु खः।
21 बेन्यामीनीतय्सं धाःसा यरूशलेमयापिं यबूसीतय्त ख्यानां मछ्वः। उकिं यबूसीत थौं तक नं बेन्यामीनीतलिसें यरूशलेमय् च्वनाच्वंगु दु।

योसेफ कुलयापिन्सं बेथेल त्याकाकाःगु

22 योसेफया कुलं बेथेल हमला यायेत वःबलय् परमप्रभुं इमित ग्वाहालि बियादिल।
23 इमिसं बेथेलय् चिवा काइपिं छ्वत। (न्हापा बेथेलयागु नां लुजः खः।)
24 थुपिं चिवा काःवपिन्सं छम्ह मनू शहरं पिहां वयाच्वंगु खंकाः वयात धाल, “शहरय् गथे दुहां वनेगु जिमित कनाब्यु, अले जिमिसं छंगु छुं स्यंके मखु।”
25 व मनुखं लँ क्यनाबिल, अले इमिसं शहरयापिं मनूतय्त तरवारं स्यात। व मनू व वया छेँजःपिन्त धाःसा त्वःताबिल।
26 लिपा व मनू हित्तीतय्गु देशय् वन, अले वं अन छगू शहर दय्काः उगु शहरया नां लुजः धकाः तल। उगु शहरया नां थौं तक नं थ्व हे खः।

थाय् थासय् कनानीतय्त ख्यानाः छ्वये मफुगु

27 कनानीत व देश त्वःतावने हे मखु धकाः च्वनाच्वंगुलिं मनश्शे कुलयापिन्सं बेथ-शान, तानाक, डोर, यिबलाम, मगिद्दो शहर व थुमिगु जःखः च्वंगु गांचातय् च्वंपिं मनूतय्त ख्यानां छ्वये मफुत। थुकथं कनानीत व देशय् च्वना हे च्वन।
28 लिपा इस्राएलीत बल्लाःबलय् इमिसं कनानीतय्त दासयात थें ज्या याकल तर इपिं फुक्कसित ख्यानां छ्वये मफुत।
29 गेजेर शहरय् च्वंपिं कनानीतय्त एफ्राइम कुलयापिन्सं नं ख्यानां छ्वये मफुत। उकिं कनानीत इपिलिसें च्वना हे च्वन।
30 किन्रोन व नहलोल शहरयापिं कनानतीतय्त जबूलून कुलयापिन्सं ख्यानां मछ्वः। कनानीत इपिलिसें अन च्वनाच्वन, जबूलून कुलयापिन्सं इमित दास थें ज्या याकल।
31 आशेर कुलयापिन्सं अक्को, सीदोन, अहलाब, अक्जीब, हेलवा, अपेक व रहोब शहरया मनूतय्त ख्यानां मछ्वः।
32 उकिं आशेर कुलयापिं अन कनानीतलिसें च्वना हे च्वन।
33 नप्ताली कुलयापिन्सं बेथ-शेमेश व बेथ-अनात शहरयापिं मनूतय्त ख्यानां मछ्वः। थथे इपिं कनानीतलिसें हे च्वन। अथेसां इमिसं बेथ-शेमेश व बेथ-अनातयापिं मनूतय्त थःगु लागि दासयात थें ज्या याकल।
34 एमोरीतय्सं दानया सन्तानतय्त पहाडी देशय् ख्यानां छ्वत, अले इमित माथंवंगु थासय् वय्के मब्यू।
35 एमोरीत हेरेस डाँडा, अय्यालोन व शाल्बीमय् च्वना हे च्वन। अथेसां योसेफ कुलयापिं इपिं स्वयाः बल्लाःबलय् इमित नं दासयात थें ज्या याकल।
36 एमोरीतय्गु सिमाना अक्रब्बीमयागु पाचांनिसें सेलाया च्वय् तक खः।

✡ **1:13** १:१३ यहो १५:१८-१९ ✡ **1:16** १:१६ व्य ३४:३ † **1:17** १:१७ होर्मा हिब्रू भाषाय् थुकिया अर्थ नाश खः

2

बोकीमय् परमप्रभुया दूत

1 परमप्रभुया दूत गिलगालं बोकीमय् थाहां वनाः इस्राएलीतय्त धाल, “जिं छिमित मिश्र देशं पिकयाः छिमि पुर्खातलिसें
बाचा चिनागु देशय् हया। जिं थथे धयागु खः, ‘जिं गुबलें छिपिंलिसें चिनागु बाचा त्वथुले मखु।
2 छिमिसं थ्व देशयापिं मनूतलिसे बाचा चीमते तर छिमिसं इमिगु वेदीत थुनाब्यु।’ अय्नं छिमिसं जिगु खँ मन्यं। छिमिसं
थथे छाय् यानागु?
3 अथे जुयाः जिं छिमित धाये, जिं इमित ख्याना छ्वये मखु। इपिं छिमिगु निंतिं कँ अले इमि घःत छिमित तक्यंकीगु जाः
जुइ।”
4 परमप्रभुया दूतं सकलें इस्राएलीतय्त थथे धायेधुंकाः मनूत ह्माँयह्माँय् ख्वल।
5 इमिसं व थाय्यात बोकीम* धाल। अन हे इमिसं परमप्रभुयात बां बिल।

यहोशू सीगु

6 यहोशूं इस्राएलीतय्त बिदा बीधुंकाः सकलें इस्राएलीत थथःगु भागय् लाःगु जमिन अधिकार याः वन।
7 मनूतय्सं यहोशू म्वातले परमप्रभुयागु सेवा याना हे च्वन। व सी धुंकाः नं इस्राएलया लागि परमप्रभुं यानादीगु ततःधंगु ज्या
खंपिं थकालित म्वातले इमिसं परमप्रभुयागु सेवा याना हे च्वन।
8 नूनया काय, परमप्रभुया च्यः यहोशू सछि व झिदँ दुबलय् सित।
9 अले इस्राएलीतय्सं यहोशूयात गाश डाँडाया उत्तरपाखे एफ्राइमया पहाडी देशय् वयात ब्यूगु तिम्नथ-हेरेस† धाःगु थासय्
हे थुनाबिल।
10 यहोशूया पुस्तायापिं सकल मनूत सिनावन। लिपा परमप्रभुयात म्हमस्यूपिं वा वय्कलं इस्राएलया निंतिं यानादीगु ज्याया
बारे मस्यूपिं मेगु पुस्ता वल।

इस्राएलीतय्सं परमेश्वरयागु खँ मन्यंगु

11 अनंलि इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। इमिसं बालघःयात पुजायात।
12 इमिसं थःपिन्त मिश्र देशं पित हयादीम्ह थः पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वरयात त्वःताः मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः उमित भागि
यात। थुकथं इमिसं परमेश्वरयात तंचाय्कल।
13 इमिसं परमप्रभुया आराधना यायेगु त्वःताः बाल घःतय्त व अश्तोरेत घःमय्जुतय्त पुजायात।
14 उकिं परमप्रभु इस्राएलीत खनाः तसकं तंचायादिल, अले वय्कलं इमित इमि जःखः च्वंपिं शत्रुतय्गु ल्हातय् मियादिल।
इमिसं इमित लुतय् यात। उकिं यानाः इपिं थः शत्रुतय् न्ह्यःने च्वने मफुत।
15 इपिं न्ह्याथाय् लडाइँ याः वंसां परमप्रभुं इपिलिसें पाफयादीगु थें इमित ताःमलाकेत परमप्रभुया ल्हाः अन दइगु। उकिं इपिं
तःधंगु आपतय् लात।
16 अले परमप्रभुं तःधंपिं नायः “न्याय याइपिं” धाःपिं ल्ययादिल। इमिसं लुतय् याःवःपिंपाखें इमित बचय् यात।
17 तर इस्राएलीतय्सं इपिं न्याय याइपिनिगु खँ मन्यं छायधाःसा इमिसं मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः वेश्या थें व्यवहार यात अले
इमित भागि यात। इमि पुर्खातय्सं परमप्रभुयागु आज्ञा मानय् याःगु खः, तर न्हगु पुस्तां अथे यायेगु याकनं हे त्वःतल।
18 गबले गबले परमप्रभुं इमिगु लागि न्याय याइम्ह ल्ययादिल, वय्कलं व न्याय याइम्हय्सित ग्वाहालि बियादिल। व
म्वातले वय्कलं इमित शत्रुतय्गु ल्हातं बचय् यानादिल। छायधाःसा कसाः बीपिं व क्वत्यलिपिन्सं यानाः इस्राएलीतय्गु नुगः
ख्वइबलय् परमप्रभुं इमित माया यानादीगु।
19 तर व न्याय याइम्ह सी धुंकाः इपिं इमि पुर्खात स्वयाः अज्ज अप्वः स्यनावनीगु। इमिसं मेपिं घःतय्त पुजा यानाः भागि
याइगु। इमिसं थःगु मभिंगु ज्या व जिराहा पहयात त्वः हे मत्वःतू।
20 उकिं इस्राएललिसें तसकं तंचायाः परमप्रभुं धयादिल, “थ्व जातिं जिं इमि पुर्खातलिसे चिनागु बाचा त्वाथूगु व जिगु खँ
मन्यगु जुयाः
21 यहोशू सीबलय् थ्व देशय् दुपिं मेपिं जातितय्त आः जिं ख्याना छ्वये मखुत।
22 इमि पुर्खातय्सं थें जिगु खँ न्यनी कि मन्यनी धकाः इस्राएलयात जाँचय् यायेत जिं थुपिं जातित छ्यले।”
23 उकिं परमप्रभुं उपिं जातितय्त यहोशूया ल्हातय् बियाः थत्थें ख्याना मछ्वसें अन च्वनेबियादिल।

3

इस्राएलीतय्त जाँचय् यायेत तः जातित

* **2:5** २:५ बोकीम हिब्रू भाषाय् बोकीम धाःगु ख्वइपि खः † **2:9** २:९तिम्नथ-हेरेस थुकियात तिम्नथ-सेराह धकाः नं धाः

1 कनानय् लडाइँ याये मनंनिपिं इस्राएल्तीयत् जाँचय् यायेत परमप्रभुं छुं जातितयत् त्वःतादिल।
2 इस्राएल्तीयत् लडाइँ याये मसःपिं लिपाया सन्तानतयत् लडाइँ यायेगु स्यनेत वय्कलं थथे यानादीगु खः।
3 पलिश्तीतय् न्याम्ह शासक*, सकल कनानीत, सीदोनीत व हिव्वीत बाल-हेर्मोन पहाडंनिसें कयाः लेबो-हमात तक लेबनान पहाडी देशय् च्वंपिं सकल थुकथं त्वःतूपिं जातित खः।
4 परमप्रभुं मोशापाखें इमि पुर्खातयत् ब्यूगु आज्ञायात मानय् याइ कि मयाइ धकाः जाँचय् यानाः स्वयेत थुपिं जातितयत् तःगु खः।
5 थुकथं इस्राएलीत कनानीत, हित्तीत, एमोरीत, परिज्जीत, हिव्वीत व यबूसीतय् दथुइ च्वन।
6 इमिसं इमि म्ह्याय्पिंलिसें ब्याहा यात व थःम्ह्याय्पिं इमि काय्पिन्त बिल। अले इमि घःतयत् पुजायात।

ओत्निएल न्यायकर्ता जूगु

7 हाकनं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। इमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयात ल्वमंकाः बाल घःत व अशेरा घःमय्जुतयत् पुजा यायेगु यात।
8 अले परमप्रभु इस्राएलीत खनाः तंचायादिल, वय्कलं इमित अराम-नाहारैमयाम्ह जुजु कूशन-रिशातैमया ल्हातय् मियादिल। व हे जुजुं इस्राएलीतयत् च्यादँ तक क्वत्यलेगु यात।
9 तर इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात ख्वयाः बिन्ति याःबलय् वय्कलं इमित त्वःतकेत कालेबया किजा कनजया काय् ओत्निएलयात ल्ययादिल, अले वं इमित त्वःतकल।
10 वयाके परमप्रभुयागु आत्मा दुबिल, अले व इस्राएलीतय् न्यायकर्ता जुयाः लडाइँल्यू वन। परमप्रभुं अरामया जुजु कूशन-रिशातैमयात ओत्निएलया ल्हातय् बियादिल। वं कूशन-रिशातैमयात बुकल।
11 थुकथं कनजया काय् ओत्निएल म्वातले देशय् पिइदँ तक शान्ति जुयाच्वन।

एहूद न्यायकर्ता जूगु

12 हाकनं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। इमिसं अथे याःगुलि परमप्रभुं मोआबयाम्ह जुजु एग्लोनयात इस्राएल स्वयाः बल्लाकादिल।
13 एग्लोन अम्मोनीत व अमालेकीतयत् लडाइँया लागि थःथाय् मुंकाः इस्राएलीतयत् हमला यायेत न्ह्यज्यात। अले ताय्गः सिमातय्गु शहरयात त्याका काल।
14 थथे मोआबया जुजु एग्लोनं इस्राएलीतयत् झिंच्यादँ तक क्वत्यलेगु यात।
15 इस्राएलीतय्सं हाकनं परमप्रभुयात ख्वयाः बिन्ति यात। अले वय्कलं इमित बचय् याइम्ह छम्ह बेन्यामीनी गेराया काय् खबं ल्हाः छ्यलीम्ह एहूद बियादिल। इस्राएलीतय्सं वयात मोआबया जुजु एग्लोनयाथाय् कोसेलि बियाछ्वल।
16 एहूदं छकु हाकःगु निगू धाः दुगु तरवार दय्काः उकियात थःगु जव खम्पाय् वसः दुने चिनातल।
17 अनंलि व मोआबयाम्ह जुजु एग्लोनयाथाय् कोसेलि ज्वनाः वन। एग्लोन तसक्कं ल्हुंम्ह मन् खः।
18 कोसेलि बीधुंकाः एहूद कोसेलि क्वबिया वःपिं मनूतनापं लिहां वल।
19 तर व गिलगालया लिक्क ल्वहंया मूर्तित दुगु थासं जुजुयाथाय् लिहां वल, अले वं जुजुयात धाल, “हे महाराज, जिं छसपोल नापं दुसाखँ ल्हायेमाःगु दु।”
उकिं जुजुं थः सकल च्यःतयत् सुम्क च्वं धकाः धयाः पिने छ्वल।
20 जुजु थःगु लायकूया कःसिया सिचुसे च्वंगु कोथाय् च्वनाच्वंगु खः। वया न्ह्याःने वनाः एहूदं धाल, “परमेश्वरपाखें जिं छसपोलयात छगू खँ धायेमाःगु दु।”
21 एग्लोन थः च्वनाच्वंगु थासं दन अले एहूदं थःगु खव ल्हातं जव खम्पाय् दुगु तरवार पिकयाः वयागु प्वाथय् सुयाबिल।
22 तरवार चुनापं दुहां वन, अले तरवार वयागु जँन्हुफातं पिहां वल। एहूदं तरवार लिमकाः, उकियात दाःनं त्वपुल। वं तरवार लिमकासे अथें हे त्वःताबिल।
23 अले एहूद पिने दलानय् पिहां वल। एग्लोनयात दुने हे त्वःताः वं लुखाय् तालं ग्वयाबिल।
24 व वने धुंकाः एग्लोनया च्यःत वल, लुखाय् तालं ग्वयातःगु खनाः इमिसं धाल, “महाराज दरबारया सिचुगु क्वथाय् झारा च्वना च्वन जुइ।”
25 ताःई तक पिप्युं इमित मछालापुसे च्वन। अय्नं जुजुं कोथाया लुखा मचाय्कूगु खनाः इमिसं ताःचा कयाः लुखा चाय्कल। इमिसं दुने जुजु सिनाः बँय् ग्वारातुलाच्वंगु खंकल।
26 इपिं पियाच्वंबलय् हे एहूद बिस्युं वन। व उपिं ल्वहंया मूर्तितय् लिक्क जुयाः सीरा धाःगु थासय् बिस्युं वन।
27 अले एफ्राइमया पहाडी देशय् थ्यनेधुंकाः वं तुरही पुल। अले इस्राएलीत पहाडं क्वहां वल। वं इमित न्ह्याः न्ह्याः तल।

---

* **3:3** ३:३ पलिश्तीतय् न्याम्ह शासक अश्दोद, गाजा, अस्कोलोन, गाद व एक्रोनयापि शासकत

28 एहूदं इमित धाल, “जिगु ल्यूल्यू वा छायधाःसा परमप्रभुं छिमि शत्रु मोआबीतयत छिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु।” उकिं इपिं वया ल्यूल्यू क्वहां वल अले इमिसं मोआब वनीगु यर्दन छियेगु थाय् त्याकाकाल। इमिसं सुं मोआबीयात खुसिया उखे वने मब्यू।

29 इमिसं उखुन्हु झिद्रुः मोआबीतयत स्यात। उपिं सकलें बःबल्लाःपिं व बहादुर सिपाइँत खः। उपिं छम्ह नं बिस्युं वनेमखं।

30 थुकथं उखुन्हु मोआबयात इस्राएलीतयसं त्याकाकाल। अले देशय् चयदँ तक शान्ति जुयाच्वन।

शमगर न्यायकर्ता जूगु

31 एहूदया लिपा अनातया काय् शमगर वल। वं खुसः पलिश्तीतयत सा ख्यायेगु कथिं स्यात। वं नं इस्राएलीतयत बचय् यात।

4

दबोरा, बाराक व याएल

1 एहूद सीधुंकाः इस्राएलीतयसं हाकनं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात।

2 अथे जुयाः परमप्रभुं इमित हासोरय् शासन याइम्ह कनानी जुजु याबीनया[✡] ल्हातय् मियादिल। वया सेनापति हरोशेत हग्गोयिमय् च्वनीम्ह सीसरा खः।

3 इस्राएलीतयसं परमप्रभुयाके ग्वाहालि फ्वन, छायधाःसा याबीनयाके गुसःगः नँयागु रथ दु, वं इस्राएलीतयत निइदँ तक सास्ती बियाः क्वत्यलातःगु खः।

4 उबलय् लप्पीदोतया[*] कलाः दबोरा[†] इस्राएलयाम्ह न्याय याइम्ह खः। व छम्ह अगमवादिनी खः।

5 व एफ्राइमया पहाडी देशय् रामा व बेथेलया दथुइ दुगु दबोराया तायगः सिमा क्वय् च्वनीगु। इस्राएलीत वयाथाय् न्याययाथ निंति वइगु खः।

6 छन्हु वं नप्तालीया केदेशं अबीनोअमया काय् बाराकयात सःताः धाल, “परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयागु आज्ञा थव दु, ‘वनाः नप्ताली व जबूल्नयापिं झिद्रुः मनूतय्त ल्ययाः इमित छलिसें हे तबोर डाँडाय् हजि।

7 जिं याबीनया सेनापति सीसरायात वया रथत व सकलें सिपाइँत नापं कीशोन खुसि तक पित हयाः छंगु ल्हातय् तयाबी।’ ”

8 बाराकं लिसः बिल, “छि जिलिसें झाःसा जक जि वने छि मझाःसा जि नं वने मखु।”

9 दबोरां धाल, “धात्थें जि छलिसें वने तर छन्त हनाबना दइ मखु, छायधाःसा परमप्रभुं सीसरायात छम्ह मिसाया ल्हातय् बियादी।” थुकथं दबोरा बाराकलिसें केदेशय् वन।

10 बाराकं जबूल्न व नप्ताली कुलयापिं मनूतयत केदेशय् सःतल। झिद्रुः मनूत वया ल्यूल्यू वन, दबोरा नं वलिसें वन।

11 उबलय् हेबेर धाःम्ह छम्ह केनी केदेशयागु सानन्नीमय् तःमागु छमा सिमाया लिक्क थःगु पाल ग्वयाः च्वनाच्वंगु खः। केनीत मोशाया ससःबौ होबाबया सन्तान खः। हेबेर मेपिं केनीतयत त्वःताः अन च्वनाच्वंगु खः।[✡]

12 सीसरां अबीनोअमया काय् बाराक तबोर डाँडाय् थाहां वंगु खँ न्यनाः

13 थःगु गुसःगः नँयागु रथ व सकल सिपाइँतयत हरोशेत हाग्गोयिमं कीशोन खुसिइ सःतल।

14 अले दबोरां बाराकयात धाल, “हुँ थौं परमप्रभुं सीसरायात छंगु ल्हातय् बियादीगु दु। परमप्रभु छंगु न्ह्यःने झाःगु दु।” उकिं झिद्रुः मनूत ज्वनाः बाराक तबोर डाँडां क्वहां वल।

15 लडाइँ जूबलय् परमप्रभुं बाराकया न्ह्यःने सीसरायात, वया रथत चले याइपिं मनूत, वया सकल सिपाइँतयत इतिमिति कंकादिल। अले सीसरा रथं क्वहां वयाः बिस्युं वन।

16 बाराकं सीसराया सेना व रथतयत हरोशेत हग्गोयिम तक लिनायंकल। अले सीसराया सकल सिपाइँत तरवारं सीत। छम्ह नं बचय् मजू।

17 सीसरा धाःसा हेबेर केनीया कलाः याएलया पालय् बिस्युं वन, छायधाःसा हासोरयाम्ह जुजु याबीन व हेबेर केनीया परिवार मिलय् जूपिं जुयाच्वन।

18 याएल पिहां वयाः सीसरायात नापलात अले वयात धाल, “हे जिमि मालिक, दुने दुहां झासँ, ग्यानादी मते।” उकिं सीसरा पाल दुने दुहां वन, अले याएलं सीसरायात फांगा फायकाबिल।

19 सीसरां वयात धाल, “जितः लः त्वंकि, जि प्याःचाःगु दु।” अले याएलं दुरु दुगु छेंगूया म्हिचाया पुसा चायकाः वयात दुरु त्वंकल, अले वं वयात फांगा फायकल।

20 सीसरां वयात धाल, “पालया लुखाय् हे दना च्वँ, अले सुनानं थन सुं दु ला धकाः न्यन धाःसा ‘सुं मदु’ धा।”

✡ **4:2** ४:२ यहो ११:१-१० * **4:4** ४:४ लप्पीदोत हिब्रू भाषाय् लप्पीदोतया अर्थ मतः खः † **4:4** ४:४ दबोरा हिब्रू भाषाय् दबोराया अर्थ कस्तिहा खः
✡ **4:11** ४:११ न्याय १:१६

21 तर हेबेरया कलाः याएल पालया छपु नकिं व मुगःचा कयाः तीजक सीसराया न्ह्यःने वन। सीसरा त्यानुगुलि तसकं न्ह्यः
वयेका च्वंगु जुल। अले वं नकिं कयाः सीसरायागु न्हकुं पिचायकः बँय् तुंक तानाबिल। थुकथं वं सीसरायात स्यात।
22 स्व, अबलय् हे सीसरायात ल्यूल्यूं बाराक अन थ्यंकः वल। याएल वयात नापलायेत पिहां वल, अले वं थथे धाल
"झासँ, छिं मालादीम्ह मनू क्यनाबी।" बाराक वलिसे दुहां वन, अन सीसरायात नकिं न्हकुं पिचायाः स्यूगु व ग्वार्तुलाच्वंगु
खंकल।
23 उखुन्हु परमेश्वरं कनानयाम्ह जुजु याबीनयात इस्राएलीतय्गु न्ह्यःने बुकादिल।
24 अले इस्राएलीतय्सं जुजु याबीनयात नाश मयाःतले इपिं कनानयाम्ह जुजु याबीन स्वयाः बल्लानावन।

5

दबोरा व बाराकं हाःगु म्ये

1 उखुन्हु दबोरा व अबीनोअमया काय् बाराकं थ्व म्ये हाल,
2 इस्राएलयापिं राजकुमारत न्हेज्यात,
मनूतय्सं थःयसें थःत देछात।
परमप्रभुया प्रशंसा या!
3 "हे जुजुपिं न्यँ,
हे सेनापतित न्हाय्पं ब्यु,
जिं परमप्रभुया लागि म्ये हाले,
खः, जिं इस्राएलयाम्ह परमप्रभु
परमेश्वरयागु भजन हाले।"
4 "हे परमप्रभु, छि सेइरं* पिहां झाःबलय्,
छि एदोम देशं पिहां झाःबलय्,
पृथ्वी थुरथुर खात,
अले आकाशं फुति फुति वा वल,
खः, सुपाचं वा वल।
5 परमप्रभुया न्ह्यःने,
सीनैयाम्ह परमप्रभुया न्ह्यःने,
परमप्रभुया न्ह्यःने,
इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया न्ह्यःने,
पहाडत ग्यानाः थुरथुर खात।"
6 "अनातया काय् शमगरया पालय्,
याएलया पालय्,
देशयागु दथुं बन्जाःत मवं।
लँजुवाःत चाचाःहिलाः जक वनीगु खः।✡
7 इस्राएलय् जि दबोरा मां जुया मदंतले
इस्राएलया गांया जीवन दित।
8 न्हपिं न्हपिं घःतय्त ल्यःबलय्
शहरया ध्वाखाय् लडाइँ थ्यंकः वल।
इस्राएलया पिइद्वः मनूयाके
भाला व ढाल छुनं खने मदु।
9 जिगु मन इस्राएलया सेनापतित नापं दु,
मनूत मध्येया थःगु इच्छां थःत लःल्हाःपिं प्रजानापं।
परमप्रभुया प्रशंसा या!"
10 हे गलैंचाय् फेतुनाः तुयुपिं गधात गइपिं,
हे लँय् वनेमाःपिं,
बांलाक न्यँ।
11 मिस्त लः काःवइगु थासं म्ये हालिपिनिगु सः

---

* **5:4** ५:४ सेइर थ्व एदोमया लागाय् लाःगु छग् गुँइवः खः ✡ **5:6** ५:६ न्याय ३:३१

ताये दयाच्वंगु दु।
अन इमिसं परमप्रभु त्याःगुया बारे
अले इस्राएलीत त्याःगुया बारे
धयाच्वंगु दु।
अले परमप्रभुया मनूत
शहरया ध्वाखाय् मुं वन।
12 दँ, दँ हे दबोरा!
दँ, दँ, म्ये न्यंकि,
हे अबीनोअमया काय् बाराक दँ!
थःम्हं कुना तःपिं मनूतय्त ज्वनाः
छ न्ह्यज्या।
13 अले बचय्जूपिं मनूत
भारदारतथाय् कुहां वल।
परमप्रभुया मनूत
बल्लाःपिं शत्रुतय् विरोधय् जिनापं वल।
14 इपिं एफ्राइमं बेसी तक वल,
बेन्यामीन कुलयापिं ल्यूल्यू वल।
माकीरं कप्तानत कुहां वल,
जबूलून कुलं
सेनाया कप्तानया कथि ज्वनाः मनूत वल।
15 इस्साखारया नायःत दबोरा नापं वल,
खः, इस्साखारं बाराकयात† ग्वाहालि यात,
इपिं ल्यूल्यू बेसी तक वन।
स्बेनया जिल्ला जिल्लाय् मन स्वयेगु ज्या यक्व जुल।
16 छिपिं छाय् फैगलय्
फैजवाःतय्गु तिसः न्यनेत च्वंच्वनागु?
स्बेनया जिल्ला जिल्लाय्
मन स्वयेगु ज्या यक्व जुल।
17 गिलाद् यर्दनया उखे हे च्वन।
अले दान छाय् जहाजतय्गु लिक्क पियाच्वंगु?
आशेर समुद्रया सिथय् हे लिबाकाच्वन,
अले थःगु हे गुफातय् च्वन।
18 जबूलूनया मनूतय्सं धाःसा
थःगु ज्यानयात खतराय् लाकल।
अथें तुं नप्तालीतय्सं नं देशया
ततःजाःगु थासय्।
19 “जुजुपिं वयाः लडाइँ यात।
कनानया जुजुपिन्सं मगिद्दोया ब्वँगाःचाया
लिक्क तानाकय् लडाइँ यात।
तर इमिसं वहः व लुतय् याःगु सामान मयंकू।
20 आकाशं नगुतय्सं लडाइँ यात,
इमिगु लँपुं इमिसं सीसरालिसें ल्वात।
21 कीशोन खुसिं इमित चुइकाः यंकल।
व हे पुलांगु खुसि, कीशोन खुसि।
हे जिगु मन, आँट पिकयाः न्ह्यज्या!
22 अले सलया तुतिया ख्वःयागु
ध्वानानाना सः वल।

† **5:15** ५:१५ बाराक बाराक नप्ताली कुलयाम्ह खः

वया बल्लाःपिं सलत जोडं ब्वाँय् वन।
23 परमप्रभुया दूतं, 'मेरोजयात सराः ब्यु' धाल,
'सराः ब्यु, वया मनूतय्त सराः ब्यु
छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुयात
भतिचा नं ग्वाहालि मब्यु,
परमप्रभुयात बल्लाःपिंलिसें
ल्वायेत ग्वाहालि मब्यू।' "
24 "केनी हेबेरया कलाः याएलयात
सकल मिसात स्वयाः सुवाः लायेमा,
पालय् च्वनिपिं सकल मिस्तय्त स्वयाः
सुवाः लायेमा।
25 सीसरां लः फ्वन
वं वयात बांलाःगु ख्वल्चाय्
धौ बिल।
26 वं छपा ल्हातय् नकिं काल,
मेगु ल्हातं मुगःचा ल्हन,
मुगलं वं सीसराया छेनय् छ्यात,
सीसरायागु छ्यं तछ्यानाबिल।
वं नकिं नं तानाः
वयागु छ्यं पिचाय्काबिल।
27 सीसरा व मिसाया न्ह्यःने ग्वतुल,
अले वयागु हे तुतिइ ग्वारातुल अन हे व सित।"
28 सीसराया मामं इयालं स्वयाच्वन,
"छाय् सीसराया रथ वयेत लिबात?"
तिकिइयालं वं न्यन,
वया सलत वयेत छाय् थुलि लिबात?
29 वया मिस्त मध्ये बुद्धि दुम्ह छम्हय्सिनं
वयात लिसः बी।
धात्थें हे वया मामं नं थःम्हं थःत थथे धयाच्वनी,
30 "इपिं लाकाहःगु सामान माला च्वन जुइ
व इना च्वन जुइ,
छम्ह छम्ह मनूयात छम्ह छम्ह
वा निम्ह निम्ह मिसामचा,
सीसराया निंतिं लुतय् यानाहःगु रंगीचंगी कापः,
बुत्ता भरय् यानातःगु रंगीचंगी कापः,
जिगु गःपतय् हिनेत रंगीचंगी कापः।"
31 "हे परमप्रभु,
थुकथं हे छि सकल शत्रुत नाश जुइमा।
परमेश्वरयात माया याइपिं धाःसा
थियाच्वंगु सूर्य थें जुइमा।"
हाकनं देशय् पिइदँ तक शान्ति जुल।

6

मिघानीतय्सं इस्राएलीतय्त क्वत्यःगु

1 हाकनं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। उकिं वय्कलं इमित न्हयद्दँ तक मिघानीतय्गु ल्हातय् लःल्हानादिल।
2 मिघानीत इस्राएलीत स्वयाः बल्लानावन। मिघानीतय्सं यानाः इस्राएलीत पहाडया कापिचा, गुफात व झतांगालय् सुला च्वंवन।

3 इस्राएलीतय्सं बुँइ पुसा तइबलय् मिघानीत, अमालेकीत व पुर्बयापिं मनूत वयाः इमित हमला याइगु।
4 अले गाजा तक छाउनीयागु, अन्न नाश यानाबीगु, इमिगु फै-च्वलय्, सा द्वहं व गधात लाका यंकीगु, इस्राएलीतय्गु लागि छुं नं त्वःताथकी मखु।
5 इपिं थःगु सा द्वहं व छाउनी ज्वनाः क्वःबुइँचाया हुलथें वइगु। इपिं व इमि ऊँटत अल्याख दइगु। इपिं लिहां वनीबलय् इमिसं देशयात भज्यंक स्यंकाथकीगु।
6 मिघानीतय्सं इस्राएलीतय्त तसकं चीमि यानाबिल। अथे जुयाः इमिसं परमप्रभुयाके ग्वाहालि फ्वन।
7 मिघानीतय्सं यानाः इस्राएलीतय्सं परमेश्वरयाके ग्वाहालि फ्वंबलय्
8 वय्कलं इमिथाय् छम्ह अगमवक्ता छ्वयाहयादिल। वं थथे धाल, परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादीगु दु – "जिं छिमित दास याकातःगु मिश्र देशं पित हया।
9 जिं छिमित मिश्रया बलं व छिमित क्वत्यलिपिनिगु ल्हातं लाका हया। जिं छिमि शत्रुतय्त ख्याना छ्वयाः इमिगु देश छिमित बिया।
10 जिं छिमित धया, 'जि हे परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। छिपिं च्वनाच्वंगु एमोरीतय्गु देशयापिं घःतय्त पुजा याये मते।' तर छिमिसं जिगु खँ मन्यं।"

गिदोनयात न्याय याइम्हकथं सःतःगु

11 परमप्रभुया दूत वयाः ओप्रा धाःगु थासय् च्वंगु स्वसिमाया क्वय् च्वन। व स्वसिमा अबीएजर वंशयाम्ह योआशयागु खः। मिघानीतय्सं मसीमा धकाः छगू दाख तिसीगु सालय् सुलाः वया काय् गिदोन छ्व हाय्काच्वंगु खः।
12 परमप्रभुया दूत गिदोनयाथाय् खनेदय्कः वयाः वयात धाल, "हे बल्लाःम्ह योद्धा, परमप्रभु छनापं दी।"
13 अले गिदोनं वयात धाल, "हे जिम्ह प्रभु, परमप्रभु जिपिलिसें दीसा छाय् थ्व फुक्क आपत जिमिके वःगु? जिमि अबुपिन्सं जिमित थथे धाःगु खः, 'छु परमप्रभुं झीत मिश्रं पित हयादीगु मखु ला?' वय्कःया अजू चायापुगु ज्या गन दु? तर आः ला परमप्रभुं झीत त्वःतादीगु दु। अले मिघानीतय्गु ल्हातय् बियादीगु दु।"
14 अले परमप्रभुं वयात स्वयाः धयादिल, "छंके दुगु बल ज्वनाः हुँ, अले इस्राएलीतय्त मिघानीतय्गु ल्हातं बचय् या। छन्त छ्वयाच्वनाम्ह जि हे खः।"
15 "हे परमप्रभु, जिं इस्राएलीतय्त गथे यानाः त्वःतकेगु? स्वयादिसँ, जिमिगु वंश मनश्शे कुलय् दकलय् चिधं। अले जिमि परिवारय् जि दकलय् चिधिकःम्ह खः।"
16 परमप्रभुं लिसः बियादिल, "जि छलिसें दइ अले छं फुक्क मिघानीतय्त छकलं स्याइ।"
17 गिदोनं लिसः बिल, "छि जि खनाः लय्ताःसा, जि परमप्रभुलिसे खँ ल्हाना च्वनागु दु धयागु खँय् पत्याः यायेत छगू चिं बियादिसँ।
18 जि छिथाय् हाकनं वयाः थःगु देछा छिगु न्ह्यःने तया मब्युतले छि थनं झाये मते।"
वय्कलं धयादिल, "जि छ लिहां मवःतले पियाच्वने।"
19 गिदोनं वनाः छम्ह दुगुचाया मचाया ला व छगू एपा* छुचुंयागु सोडा मदुगु मरि दय्कल। अले लायात दालाय् व तियात ख्वल्चाय् तयाः स्वसिमाया क्वय् यंकाः परमप्रभुया दूतयात बिल।
20 परमेश्वरया दूतं धाल, "मरि व ला थन ल्वहँतय् तयाब्यु अले तियात उकी प्वंकि।" अले गिदोनं अथे हे यात।
21 अले परमप्रभुया दूतं थःगु ल्हातय् दुगु कथि न्ह्याज्याकाः ला व सोडा मदुगु मरि थिल। ल्वहँतं ह्वात मि पिहां वयाः मरि व लायात भस्म यात। अले परमप्रभुया दूत खने मदयावन।
22 व परमप्रभुया दूत हे खः धकाः सियाः गिदोनं ग्यानाः धाल, "हे परमप्रभु! जिं परमप्रभुया दूतयात जिगु न्ह्यःने खना।"
23 तर परमप्रभुं धयादिल, "शान्ति! ग्याये मते, छ सी मखु।"
24 उकिं गिदोनं अन परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्काः उकियात "परमप्रभु शान्ति खः" धाल। थौं तक नं व अबीएजेरीया ओर्पाय् द हे दनि।

गिदोनं बालया वेदी थुनाब्यूगु

25 उखुन्हु चान्हय् परमप्रभुं वयात धयादिल, "छिमि बौया न्हयद्दँ दुम्ह ल्हंम्ह छम्ह द्वहं का। छिमि बौया बालघःयागु वेदी थुनाब्यु व उकिया लिक्कच्वंगु अशेरा घःमय्जुया थांयात पालाः क्वथलाब्यु।
26 अनं लिपा व हे थासय् परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं छगू वेदी पाय्छिकथं दय्कि। अले व निम्हम्ह द्वहं कयाः अशेराया थांया सिँ च्याकाः होमबलि देछा।"

---

* **6:19** ६:१९ छगू एपा थ्व झिगू किलो ति खः

27 उकिं गिदोनं थः झिम्ह च्यःतयत् कयाः परमप्रभुं धयादीगु थें हे यात। तर थः बौया परिवार व शहरयापिं मनूत खनाः
ग्याःगुलि वं थ्व ज्या न्हिनय् मखु चान्हय् यात।
28 सुथय् शहरयापिं मनूत दंबलय् इमिसं बालयागु वेदी स्यंकातःगु व उकिया लिक्क अशेराया थांयात त्वथुलातःगु व गिदोनं
दय्कूगु वेदीइ द्वहं होमबलि बियातःगु खंकल।
29 इमिसं थःथवय् न्यन, "थ्व सुनां याःगु?" इमिसं बांलाक न्यनेकने यानाः स्वबलय् इमित धाल, "थ्व ला योआशया काय्
गिदोनं याःगु खः।"
30 अले शहरयापिं मनूतय्सं योआशयात धाल, "छिमि काय्यात पिने हजि। व सी हे माः, छाय्धाःसा वं बालया वेदीयात
थुनाब्यूगु व उकिया लिक्क च्वंगु अशेराया थांयात नं पालाब्यूगु दु।"
31 तर योआशं थःगु विरोधय् दँपिं मनूतय्त धाल, "छु छिपिं बालया पंलिनाः न्ववानागु ला? छु छिमिसं वयात बचय् यायेगु
कुतः यानाच्वनागु ला? वयागु पंलिनाः ल्वाइम्ह न्ह्याम्ह हे जूसां वयात सुथय् तक स्याइगु जुइ। बाल थः हे घः खःसा सुनानं
वयागु वेदी थुनीबलय् वं थःम्ह हे थःगु रक्षा यायेमा।"
32 अथे जुयाः उखुन्हुनिसें इमिसं गिदोनया नां "यरूब-बाल" धकाः धाल। थुकिया अर्थ, "बालं थःगु रक्षा थःम्ह हे यायेमा",
इमिसं धाल, "छाय्धाःसा गिदोनं थुनाब्यूगु वेदी बालयागु हे खः।"
33 अनंलि फुक्क मिघानी, अमालेकी व पुर्बयापिं जातित छथाय् मुन। अले यर्दन खुसि छिनाः यिजरेलया बेसीइ छाउनी
तयाच्वन।
34 अले परमप्रभुयागु आत्मा गिदोनयाके वल। तुरही पुयाः अबीएजर वंशया मनूतय्त थःगु ल्युने वयेत गिदोनं सःतल।
35 वं मनश्शे न्यंकं दूतत छवयाः अनयापिं मनूतय्त सःतके छ्वल। वं आशेर, जबूलून व नप्तालीयाथाय् नं दूतत छ्वल।
इपिं नं वयात नापलायेत वल।
36 अले गिदोनं परमेश्वरयात धाल, "छिं थःगु बचंकथं इस्राएल्यात जिपाखें बचय् यानादीगु खःसा
37 स्वयादिसँ, जिं फैयागु ऊन खलाय् तये। व ऊनय् जक सुतिलः लानाः उकिया प्यखेरं च्वंगु बँय् गना हे च्वन धाःसा छिं
थःगु बचंकथं जिपाखें इस्राएल्यात बचय् यानादी धकाः जिं सीकाकाये।"
38 अले अथे हे जुल। गिदोन कन्हय् खुन्हु सुथय् न्हापां दन, वं ऊनयात तिस्यूबलय् छगः ख्वला जायक सुतिलः पिहां वल।
39 अले गिदोनं परमेश्वरयात धाल, "जिलिसें तंचायादी मते तर जितः छकः हाकनं न्ववाये बियादिसँ। बिन्ति दु, जितः
छकः हाकनं थ्व ऊनयागु जाँच काये बियादिसँ। थुपालय् धाःसा व ऊन जक गना च्वनेमा, अले सुति लः बँय् लायेमा।"
40 उखुन्हु चान्हय् परमेश्वरं अथे हे यानादिल। कन्हय् खुन्हु ऊन गनाच्वन तर प्यखेरं च्वंगु बँ सुति लखं प्यानाच्वन।

7

गिदोनं मिघानीतय्त त्याकूगु

1 छन्हु यरूब-बाल अर्थात गिदोन व व नापं दुपिं मनूतय्सं सुथ न्हापां दनाः हरोदया बुँगाःचा तक वनाः अन हे छाउनी तल।
मिघानीतय्गु छाउनी धाःसा इमिगु उत्तरपाखे मोरेया डाँडायागु क्वय् बेसीइ दुगु जुयाच्वन।
2 परमप्रभुं गिदोनयात धयादिल, "मिघानीतय्त इमिगु ल्हातय् बीत जिगु निंतिं छलिसें यक्व मनूत दु। जिं मिघानीतय्त इमिगु
ल्हातय् बी मखु। मखुसा जिमिसं थःगु हे बलं लडाइँ त्याकाःगु खः धकाः इस्राएलीतय्सं जिगु विरोधय् तःधंछुयाः धाइ।
3 आः छ वनाः मनूतय्सं तायेक थथे धा, 'ग्यानाः थुरथुर खाइपिं जुक्व गिलाद पहाडं लिहां वनेमा।' " उकिं निइनिद्रः मनूत
लिहां वन, झिद्रः जक ल्यनाच्वन।
4 अले परमप्रभुं गिदोनयात धयादिल, "आः नं मनूत यक्व दु, इमित क्वय् खुसिचाय् यंकि अले जिं छंगु निंतिं इमित ब्यागल
तये। 'थ्व मनू छलिसें वनी' धायेबलय् व मनू छलिसें वनी, अले 'थ्व मनू छलिसें वनी मखु' धकाः धायेबलय् व मनू छलिसें
वनी मखु।"
5 अथे जुयाः गिदोनं मनूतय्त खुसिचाय् यंकल। परमप्रभुं धयादिल, "सुनां सुनां खिचां थें में फ्ययाः लः त्वनी इमित छखे
ति, सुनां सुनां पुलि चुयाः लः त्वनी इमित धाःसा मेखे ति।"
6 स्वसःम्ह मनूतय्सं ल्हाः म्हुतुइ यंकाः लः फ्ययाः त्वन, ल्यंदुपिं सकसिनं पुलि चुयाः लः त्वन।
7 परमप्रभुं गिदोनयात धयादिल, "थुपिं में लः फ्ययाः त्वंपिं मनूतपाखें हे जिं छिमित बचय् याये व मिघानीतय्त छंगु ल्हातय्
तयाबी। मेपिं सकसितं थथःगु थासय् लिहां हँ धकाः धा।"
8 अथे जुयाः गिदोनं स्वसःम्ह मनूतय्त जक तयाः ल्यंदुपिं इस्राएलीतय्त थथःगु पालय् लितछ्वल। इपिं स्वसःम्हय्सिनं
नयेगु सामान व तुरही जिम्मा काल।
मिघानीतय्गु छाउनी इमिगु क्वय् बेसीइ दुगु जुयाच्वन।

9 उखुन्हु चान्हय् परमप्रभुं गिदोनयात धयादिल, “दँ! व छाउनीइ ल्वायेत कुहां हुँ, छायधाःसा उकियात जिं छंगु ल्हातय्
बीत्यनागु दु।
10 ल्वाःवनेत छ ग्याःसा थः च्यः पूराहलिसें क्वय् छाउनीइ हुँ,
11 अले इमिसं धयाच्वंगु खँ छं ताइ। अनंलि छाउनीइ ल्वाःवनेत छंके आँट दइ।”
अथे जुयाः गिदोन व वया च्यः पुराह लडाइँ याइपिं मनूत च्वनाच्वंगु थासय् वन।
12 मिघानीत, अमालेकीत व पुर्बयापिं जातित क्वःबुइँचाया हुल थें ग्वाः ग्वाः मुनाः च्वनाच्वंगु जुयाच्वन। इमिके समुद्र
सिथया फि ति हे अल्याख ऊँटत दु।
13 स्व, गिदोन अन थ्यंबलय् वं छम्ह मनुखं थः सायात थःगु म्हगस कनाच्वंगु ताल। वं थथे धयाच्वन, “न्यँ, जिं म्हगसय्
छपाः तछ्वमरि तुलाः मिघानया छाउनीइ वःगु खना, व मरि पालय् वयाः थुलि जोडं न्यात कि उकिं पालयात फातापुइकाः
क्वथलाबिल।”
14 वया पासां लिसः बिल, “धात्थें हे थ्व ला इस्राएली योआशया काय् गिदोनया तरवार हे खः। परमेश्वरं मिघानीत व
फुक्क सिपाइँतय्त वयागु ल्हातय् बियादीगु दु।”
15 व मनूया म्हगसया खँ व उकिया अर्थ न्यने धुंकाः गिदोनं क्वछुनाः परमेश्वरयात सुभाय् देछात। अनंलि व इस्राएलया
छाउनीइ लिहां वयाः धाल, “दँ! परमप्रभुं मिघानीतय्गु छाउनीयात छिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु।”
16 अले वं इपिं स्वसःम्ह मनूयात स्वंगु पुचलय् ब्वथलाः इपिं सकसिगु ल्हातय् छपु तुरही व मिप्वाः दुगु खालि घः इपिं
सकसित बिल।
17 अले वं इमित धाल, “जितः स्व, जिगु ल्यूल्यू वा। अले छाउनीया लिक्क थ्यनीबलय् जिं गथे याये छिमिसं नं अथे हे
या।
18 जि व जिमि मनूतय्सं तुरही पुइबलय् छिमिसं नं छाउनीया प्यखेरं छिमिगु तुरही पु। अले तसकं हालाः धा, ‘परमप्रभुया
निंतिं व गिदोनया निंतिं।’ ”
19 बाचा इलय् पाः च्वनिपिं मनूत ह्यूगु भचा जायेवं गिदोन व व नापं दुपिं सछिम्ह मिजं छाउनीया लिक्क थ्यन। इमिसं थःगु
तुरही पुयाः थथःगु ल्हातय् दुगु घः तछ्यात।
20 इपिं स्वंगु पुचलं हे तुरही पुल अले घः तछ्यात। खव ल्हातय् मिप्वाः व जव ल्हातय् तुरही कयाः इपिं थथे हाल,
“परमप्रभुया व गिदोनया निंतिं तरवार।”
21 सकलें मनूतय्सं छाउनीयात घेरय् यानाः थथःगु थासय् दन। व खनेवं मिघानीत ग्यानाः तसकं हालाः बिस्युं वन।
22 स्वसःम्ह मनूतय्सं तुरही पूबलय् परमप्रभुं शत्रुतय्त थथःगु तरवार ज्वंकाः छम्हय्सिनं मेम्हय्सित हमला याकादिल। अले
मिघानी सेना सरेराया बेथ-शित्ता व तब्बात लिक्कया हाबिल महोला शहरया सिमाना थ्यंक बिस्युं वन।
23 उबलय् हे नप्ताली, आशेर व फुक्क मनश्शे कुलपाखें इस्राएलीत सःतल। अले इमिसं मिघानीतय्त लित्तुलिल।
24 गिदोनं एफ्राइमया पहाडयागु देश न्यंकं थथे धयाः दूतत छ्वल, “क्वय् कुहां वयाः मिघानीतलिसें लडाइँ या। अले यर्दन
खुसि व बेथ-बरा तक इमिगु यर्दन खुसि छीगु थायत् त्याका का।”
उकिं सकलें एफ्राइमतय्त सःतल, अले बेथ-बरातक यर्दन खुसि छीगु थायत् इमिसं काल।
25 इमिसं ओरेब व जएब नांयापिं निम्ह मिघानी शासकतय्त ज्वन। इमिसं ओरेबयात ल्वहंधिकय् स्यात, लिपा उकियात
“ओरेबया ल्वहंधी” नां तल। अले जएबयात दाख तिसीगु सालय् स्यात, लिपा उकियात “जएबया दाख तिसीगु सा” नां तल।
इमिसं ओरेबयात ओरबया ल्वहंधिकय् अले जएबयात जएबया दाख तिसीगु सालय् स्यात। इमिसं मिघानीतय्त लितुलिनाः हे
च्वन लिपा इमिसं ओरेब व जएबयागु छ्यं यर्दन पारि गिदोनयाथाय् हल।

8

जेबह व सल्मुन्ना

1 एफ्राइमया मनूतय्सं गिदोनयात धाल – “छिं छाय् जिपिंलिसें थज्याःगु व्यवहार यानादियागु? मिघानलिसें ल्वाःवंबलय्
छिं जिमित छाय् सःताः मदीयागु?” थ्व खँयात कयाः इपिं वलिसें कचकच याः वल।
2 वं इमित धाल, “छिमिसं याःगु थें जिं आः छु यानागु दु धकाः? छु एफ्राइमयात त्वताःथकूगु दाख, अबीएजेरया* फुक्क
बाली स्वयाः मभिं ला?
3 परमेश्वरं मिघानयाम्ह शासक ओरेब व जएबयात छिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु। छिमिसं याःगु थें ति जिं छु याये फत?”
वयागु थज्याःगु खँ न्यनाः इमिगु तं क्वलात।
4 गिदोन व वया स्वसःम्ह मनू यर्दनया सिथय् वयाः खुसि छित। इपिं त्यानुचासां इमिसं शत्रुतय्त लितु हे लिनाच्वन।

---

* **8:2** ८:२ अबीएजेर गिदोन अबीएजेर वंशयाम्ह खः

5 सुक्कोतय् थ्यने धुंकाः वं अनयापिं मनूतय्त धाल, “जिमि थुपिं मनूतय्त नयेत मरि बियादिसँ, थुपिं त्यानुचाःगु दु। जिं मिघानया शासक जेबह व सल्मुन्नायात लिनाच्चनागु दु।”

6 तर सुक्कोतयापिं हाकिमतय्सं लिसः बिल, “छु जेबह व सल्मुन्ना छंगु ल्हातय् लाये धुंकल ला? अथेसा छिमि सिपाइँतय्त जिमिसं छाय् मरि बियेगु?”

7 गिदोनं धाल, “थुकिया लागि, परमप्रभुं जेबह व सल्मुन्नायात जिगु ल्हातय् बियादीबलय् जिं मरूभूमियागु कं व च्वामुगु कथिं छिमिगु लाय् कय्पुयाः बी।”

8 व अनं पनीएलय् वन, अले अनयापिं मनूतय्त नं व हे खँ धाल। पनीएलयापिं मनूतय्सं नं सुक्कोतयापिं मनूतय्सं थें हे लिसः बिल।

9 अथे जुयाः वं पनीएलयापिं मनूतय्त धाल, “जि त्यानाः लिहां वये धुंकाः जिं थ्व किल्लायात थुनाबी।”

10 जेबह व सल्मुन्ना धाःसा झिंन्याद्वः ति सिपाइँतलिसें कर्कोर शहरय् च्वनाच्वंगु जुल। पुर्बयापिं सकल सिपाइँत मध्ये बचय्जूपिं उलि हे जक खः। १,२०,००० म्ह सिपाइँत तरवारं सी धुंकूगु जुयाच्वन।

11 नोबह व योगबहाया पुर्बपाखे पालय् च्वनिपिं मनूतय्सं छ्यलीगु लँपु जुयाः गिदोन थाहां वन अले आकाझाकां शत्रुतय्त हमला यात।

12 निम्ह मिघानी जुजुपिं जेबह व सल्मुन्ना बिस्युं वन। तर गिदोनं लिनाः इमित ज्वन। अले इमि फुक्क सिपाइँत ग्यानाः उखेलाः थुखेलाः मदय्क बिस्युं वन।

13 योआशया काय् गिदोन हेरेसया भन्ज्याङ जुनाः लडाइँनं लिहां वल।

14 अले लँय् वं छम्ह सुक्कोतयाम्ह ल्याय्म्हयात ज्वनाः वयाके न्यनेकने यात। व मनुखं सुक्कोतयापिं न्हयेन्हय्म्ह हाकिमत व शहरयापिं थकालितय्गु नां च्वयाबिल।

15 अनंलि गिदोन सुक्कोतयापिं मनूतय्थाय् वयाः थथे धाल, “स्व, जेबह व सल्मुन्नायात, इमिगु बारे छिमिसं थथे धकाः जितः हेस्याःगु खः, ‘छु जेबह व सल्मुन्ना छिमिगु ल्हातय् लाये धुंकल ला? अथेसा जिमिसं छिमि त्यानुपिं मनूतय्त छाय् मरि बियेगु?’ ”

16 वं शहरयापिं थकालितय्त ज्वन, अले कं व च्वामुगु कथिं दायाः सुक्कोतयापिं मनूतय्त सजाँय बिल।

17 अनंलि व पनीएलय् वन अले वं अनयागु किल्लायात थुनाबिल, अले वं शहरयापिं मनूतय्त स्यात।

18 अबलय् वं जेबह व सल्मुन्नायात न्यन, “तबोरय् छं स्यानापिं मनूत गथे च्वं?”

इमिसं लिसः बिल, “इपिं छि थें च्वं, सकसिगु ख्वाः जुजुया काय्पिनिगु थें च्वं।”

19 गिदोनं धाल, “इपिं जिमि दाजुकिजापिं जिमि हे मांया काय्पिं खः। धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, छिमिसं इमिगु ज्यान बचय् याःगु जूसा जिं छिमित स्यानाछ्वये हे मखुनि।”

20 अले वं थः जेठाम्ह काय् येतेरयात धाल, “दनाः इमित स्या।” तर वं ग्यानाः तरवार लिमकाल छायधाःसा अबलय् व नकतिनियाम्ह ल्याय्म्ह मचा खः।

21 उकिं जेबह व सल्मुन्ना धाल, “छिं थः हे दनाः जिमित स्यानादिसँ, ‘मनू गथे च्वं वयागु बल नं अथे हे जुइ।’ ” उकिं गिदोनं इपिं निम्हय्सित स्यात अले वं इमि ऊँटया गःपतय् दुगु तिसा काल।

गिदोनं मूर्ति दय्कूगु

22 इस्राएलीतय्सं गिदोनयात धाल, “छिं इमित मिघानीतपाखें बचय् यानादिल। आः छि जिमि शासक जुयादिसँ, छिगु लिपा छि मचाखाचात जिमि शासक जुइमा।”

23 गिदोनं लिसः बिल, “जि व जिमि काय्नं मखु तर परमप्रभुं हे छिमित शासन यानादी।”

24 अनंलि वं धाल, “जिं छिमिके छगू खँ फ्वने। छिपिं छम्ह छम्हय्सिनं जितः लाकाहःगु सामानं छचाः छचाः मार्वीरि ब्यु।” अबलय् इश्माएलीतय्† न्हाय्पनय् लुँयागु मार्वीरि तीगु चलन दुगु जुयाच्वन।

25 इमिसं लिसः बिल, “धात्थें जिमिसं उपिं मार्वीरित छितः बी।” अले इमिसं बँय् कापः छकू लायाः फुक्कसिनं थथःगु लाकाहःगु सामानं लुँयागु मार्वीरि उकी तल।

26 वयात ब्यूगु लुँयागु मार्वीरितय्गु तौल निइगू किलोग्राम ति दुगु जुल। तर उकी मिघानी जुजुतय्सं पुनीगु तिसा, सिखः व बैजनी रंगयागु वसः अले उँटतय्गु गःपःयागु सिखःत मलाः।

27 गिदोनं व लुं छगू एपोद दय्कल, अले व थःगु हे शहर ओप्राय् तल। अथे जूगुलि सकल इस्राएलीतय्सं उकियात पुजा यानाः परमप्रभुयात विश्वासघात यात। अले व गिदोन व वया परिवारयात तक्यंकीगु जाः जुल।

गिदोन सीगु

† **8:24** ८:२४ इश्माएली मिघानीतय्गु मेगु नां इश्माएली खः

28 थुकथं इस्राएल्लीतय्गु ल्हातं मिघानीत बुत, इमिसं हाकनं छ्यं ल्हने मफुत। गिदोन म्वानाच्वंतले पिइदँ तक देशय् शान्ति जुयाच्वन।
29 योआशया काय् यरूब-बाल (गिदोन) थःगु छेँय् वनाः अन हे च्वन।
30 गिदोनया कलाःपिं हे यक्व दुगु जुयाः वया कायपिं हे न्हयेम्ह दु।
31 शेकेमय् च्वनीम्ह वया मथ्याःम्ह कलाःपाखें नं छम्ह काय् दत। वं वयागु नां अबीमेलेक तल।
32 योआशया काय् गिदोन तसकं बुरा जूबलय् सित, अले वयात वया अबुया सीगालय् अबीएजेरीतय्गु ओप्राय् थुन।
33 गिदोन सीवं इस्राएल्लीत व्यभिचारीत थें बालघःया ल्यू वन। इमिसं बाल-बरीतयात थः घः दय्कल।
34 प्यखेरं च्वंपिं इमि शत्रुतय्गु ल्हातं इमित बचय् यानादीम्ह परमप्रभु थः परमेश्वरयात इमिसं ल्वमंकल।
35 यरूब-बालं (गिदोनं) इस्राएलया निंति याःगु फुक्क भिंगु ज्यायात ल्वमंकाः इमिसं वया परिवारयात यायेमाःगु दया मयाः।

9

अबीमेलेकं थःत जुजु घोषणा याःगु

1 छन्हु यरूब-बालया काय् अबीमेलेक शकेमय् थः पाजुपिन्थाय् वन, अले थः मां व पाजुया थःथिति सकसितं वं थथे धाल,
2 "शकेमयापिं सकलें मनूतय्त थ्व खँ न्यनादिसँ, 'छिमिगु लागि छु ज्यू? यरूब-बालया न्हयेम्ह कायपिन्सं शासन याःगु ज्यू कि छम्ह हे मिजंनं जक शासन याःगु ज्यू। जि छिकपिनि हे ला व हि खः धयागु खँ लुमंकादिसँ।' "
3 इमि पाजुपिन्सं शकेमय् च्वंपिं मनूतय्त थ्व हे खँ धाल। इमिसं अबीमेलेकया ल्यूल्यू वनेगु बिचाः यात। इमिसं धाल, "व झी थः हे मनू खः।"
4 इमिसं वयात बाल-बरीतया देगलं वहःयागु न्हयेगू कुचा बिल, अले व ज्वनाः वं हारांपिं मनूतय्त ज्यालाय् काल, इपिं वयागु ल्यू जुल।
5 अनंलि व थः बौया छेँ ओप्राय् वन अले अन छगः तःग्वःगु ल्वहँतय् हयाः यरूब-बालया न्हयेम्ह कायपिन्त स्यानाबिल। तर गिदोनया दकलय् चिधिकःम्ह काय् योताम धाःसा सुलाच्वंगुलि बचय् जुल।
6 अले शकेमयापिं सकलें मनूत व बेथ-मिल्लोयापिं सकलें मनूत मुनाः शकेमय् दुगु तःमागु सिमाया लिक्क लाःगु थामय् अबीमेलेकयात जुजु दय्कल।

योतामया उखान

7 थ्व खँ न्यनाः योतामया गीरीज्जीम पहाडया च्वकाय् वनाः तसकं हालाः थथे धाल, "हे शकेमय् च्वंपिं मनूत। जिगु खँ न्यँ, अले परमेश्वरं छिमिगु खँ न्यनेमा।"
8 छन्हु सिमात छमा सिमायात जुजु ल्ययेत मुन। इमिसं जैतूनया सिमायात धाल, "जिमि जुजु जुयादिसँ।"
9 "तर जैतूनया सिमां लिसः बिल, 'घःतय्त व मनूतय्त हनाबना बीगु थःगु मू वंगु चिकंयात त्वःताः छु जि सिमातय् जुजु जुयेगु ला?'
10 "अले सिमातय्सं यःमरिया सिमायात धाल, 'छि झायाः जिमि जुजु जुयादिसँ।'
11 "तर यःमरिया सिमां धाल, 'थःगु भिंगु व साःगु फलयात त्वःताः छु जि सिमातय् जुजु जुयेगु ला?'
12 "अले सिमातय्सं दाखमायात धाल, 'छि झायाः जिमि जुजु जुयादिसँ।'
13 "दाखमां लिसः बिल, 'घः व मनूतय्त लय्ताय्कीगु जिगु दाखमधयात त्वःताः छु जि सिमातय् जुजु जुयेगु ला?'
14 "आखिरय् फुक्क सिमातय्सं कंमायात धाल, 'छि झायाः जिमि जुजु जुयादिसँ।'
15 "कंमां सिमातय्त धाल, 'छिमिसं जितः धात्थें हे जुजु दय्के मास्ति वःसा जिगु किचलय् वा। मखुसा जिगु कचा-कचां मि पिहां वयाः लेबननया देवदारूयात भस्म यानाबीमा।'
16 "अनंलि योतामं धाल, उकिं आः स्वः! अबीमेलेकयात जुजु दय्काः छिमिसं छु खःगु ज्या यानागु दु? छु छिमिसं यरूब-बाल व वया परिवारलिसें पाय्छिगु ज्या यानागु दु? व वयात यायेमाःगु व्यवहार यानागु दु?
17 जिमि बौनं छिमिगु निंति लडाइँ यानादिल अले थःगु ज्यान पानाः छिमित मिघानीतय्गु ल्हातं बचय् यानादिल। तर थौं छिपिं जिमि बौया परिवारया विरोधय् दंगु दु।
18 वया न्हयेम्ह कायपिन्त छगः हे ल्वहँतय् स्याःगु दु अले छिमिसं वया भ्वातिया काय् अबीमेलेकयात थःगु जातियाम्ह जूगुलि शकेमय् च्वनिपिं मनूतय् जुजु दय्कूगु दु।
19 अथे जुयाः छिमिसं थौं यरूब-बाल व वया परिवारलिसें पाय्छिगु व्यवहार यानागु दुसा छिपिं अबीमेलेकलिसें लय्ता, अले व छिपिंलिसें लय्तायेमा।
20 अथे मखुसा अबीमेलेकपाखें मि पिहां वयाः शकेम व बेथ-मिल्लो शहरयापिं मनूतय्त भस्म यानाबीमा। अले छिपिं शकेम व बेथ-मिल्लोयापिं मनूतपाखें मि पिहां वयाः अबीमेलेकयात भस्म यानाबीमा।"

21 अले योताम बिस्युं वन। थः दाजु अबीमेलेक खनाः ग्यागुलि योताम बेअर धाःगु थासय् बिस्युं वनाः अन हे च्वन।

अबीमेलेक व शकेमयापिं मनूतय् दथुइ ल्वापु जूगु

22 अबीमेलेकं स्वदँ तक इस्राएलय् शासन यात।

23 अले परमेश्वरं अबीमेलेक व शकेमयापिं मनूतय्गु दथुइ ल्वापु थनेत मभिंगु आत्मा छ्वयाहयादिल, अले शकेमयापिं मनूतय्सं वयात विरोध यात।

24 यरूब-बालया न्हयेम्ह काय्पिन्त स्याःगु अपराधया सजाँय इमित स्याःम्ह वया दाजु अबीमेलेकयात व वया थः किजापिन्त स्यायेत वयात ग्वाहालि याःपिं शेकेम शहरयापिं मनूतय्त लायेमा धकाः परमेश्वरं थथे यानादीगु खः।

25 शेकेमयापिं मनूतय्सं अबीमेलेकयात पियाः च्वनेत डाँडाया च्वकाय् च्वकाय् मनूत तल। इमिसं अनं जुयावनीपिं मनूतय्त लुटे यायेगु यात। थ्व खँ अबीमेलेकयात न्यंकल।

गालं अबीमेलेकयात चुनौती ब्यूगु

26 उबलय् एबेदया काय् गाल थः दाजुकिजापिं नापं शकेमय् वन। अले शकेमयापिं मनूतय्सं वयात पत्याः यात।

27 इपिं थथःगु क्यबय् दाख खायेधुंकाः तिस्सिनाः ति पिकाल। अनंलि इपिं थः घःया देगलय् नखः हनेत वन। अन इमिसं भ्वय् नयेबलय् अबीमेलेकयात सराः बिल।

28 अबलय् एबेदया काय् गालं धाल, "अबीमेलेक सु खः? अले शकेम छु खः धकाः झीसं वयागु सेवा यायेत? छु व यरूब-बालया काय् मखु ला? अले वया न्वकू धाःसा जबूल मखु ला? शकेमयात थापंयाम्ह हमोरया मनूतय्गु सेवा या। झीसं छाय् अबीमेलेकयागु सेवा यायेगु?

29 जि थ्व देशयाम्ह नायः जूगु जूसा जिं वयात ख्याना छ्वयेगु खः। जिं अबीमेलेकयात 'जिनापं ल्वाः वयेत छिमि सकलें सिपाइँत सःतीं' धकाः धायेगु खः।"

30 व शहरयाम्ह बडा-हाकिम जबूलं एबेदया काय् गालं धाःगु खँ न्यनाः व तसकं तंचाल।

31 वं अबीमेलेकयाथाय् सुनानं मसीक थथे धयाः दूतत छ्वल, "स्व, एबेदया काय् गाल व वया दाजुकिजापिं शकेमय् वयाः शहरयात छिगु विरोधय् ग्वाकूगु दु।

32 उकिं चान्हय् हे दनाः छि व छिनापं दुपिं मनूत शहर पिने पियाच्वनादिसँ।

33 अनंलि सुथय् निभाः लुइगु इलय् हे शहरयात हमला यानादिसँ। अले गाल व वया मनूत पिहां वइबलय् छु यायेमाः व यानादिसँ।"

34 उकिं अबीमेलेक व वया मनूत चान्हय् हे दन, अले प्यंगु पुचः जुयाः शकेमय् हमला यायेत पियाच्वन।

35 अले अबीमेलेक व वया पासापिं थःपिं सुलाच्वंगु थासं पिहां वःबलय् एबेदया काय् गाल पिने वनाः शहरयागु लुखाय् दनाच्वन।

36 गालं इमित खनाः जबूलयात धाल, "मनूत डाँडाया च्वकां क्वय् कुहां वयाच्वंगु दु।"

जबूलं लिसः बिल, "इपिं मनूत मखु, पहाडया किचःत जक खः।"

37 गालं हाकनं धाल, "स्व, मनूत पृथ्वीया दथु* जुयाः क्वय् कुहां वयाच्वंगु दु। अन छपुचः धाःसा साइत स्वइगु सिमाया लँपु जुयाः वयाच्वंगु दु।"

38 अले जबूलं वयात धाल, "आः छंगु ततःधंगु खँ गन वन? छं थथे धाइगु, 'अबीमेलेक सु खः धकाः झीपिं वया प्रजा जुइत?' छं क्वह्यंकूपिं थुपिं हे मनूत मखु ला? आः वनाः इपिंलिसें लडाइँ या।"

39 उकिं गालं शकेम शहरयापिं मनूतय्त ब्वना यंकाः अबीमेलेकलिसें ल्वात।

40 तर अबीमेलेकं वयात बुकल अले व बिस्युं वन। ध्वाखाय् दुहां वनेगु थाय् तक लँ दुच्छि हे सीम्हत उखेलाः थुखेलाः जुयाच्वन।

41 अबीमेलेक अस्माहय् च्वनाच्वन। जबूलं गाल व वया दाजुकिजापिन्त शकेमं ख्याना छ्वल। इपिं अन च्वने मफुत।

अबीमेलेकं हमला यानाः शकेम शहरयात नाश याःगु

42 कन्हय् खुन्हु शकेमय् च्वंपिं मनूत पिने बुँइ वन अले व खँ अबीमेलेकयात कन।

43 अले वं थः सेनायात स्वपुचः यानाः बुँइ पियाच्वन। मनूत शहरं पिहांवयाच्वंगु खनाः व थः सुलाच्वंगु थासं पिहां वयाः इमित हमला यात।

44 अले अबीमेलेक थःगु पुचःनापं न्ह्याःने ब्वाँय् वनाः शहरया ध्वाखाय् दन। अले मेगु निगू पुचलं ख्यलय् दुपिं सकलें मनूतय्त हमला यानाः स्यानाबिल।

---

* **9:37** ९:३७ मनूत पृथ्वीया दथुं हिब्रू भाषाय् च्वयातःगु पृथ्वीया दथुइ धाःगु गिराजिन पर्वत व पवित्रथाय् जुइफु

45 न्हिच्छि हे लडाइँ जुयाच्वन। अबीमेलेकं शहर त्याका काल, अनयापिं मनूतय्त स्यानाः शहरयात नाश यानाबिल। अले अनयागु बँय् चि ह्वलाबिल[†]।
46 थ्व न्यनाः शकेमया किल्लाय् च्वंपिं मनूत एल-बरीतयागु देगःया किल्लाय् दुहां वन।
47 थ्व खँ अबीमेलेकयाथाय् थ्यन।
48 उकिं अबीमेलेक थः मनूतनापं सल्मोन पहाडय् थाहां वन। अले अबीमेलेकं ल्हातय् पा कयाः सिमा कचा ध्यनाः ब्वहलय् तल। अले वं थःनापं दुपिं सकल मनूतय्त धाल, "याकनं छिमिसं नं जिं यानागु थें हे या।"
49 अले व नापं दुपिं सकल मनूतय्सं नं छपु छपु सिमा कचा ध्यनाः अबीमेलेकं याःथें उकियात देगःया किल्लाया न्ह्यःने पँचिना तयाबिल अले उकी मि तयाबिल। थुकथं द्वःछिम्ह ति मिस्त व मिजंत सित।

अबीमेलेकयात स्याःगु

50 अबीमेलेक तेबेस शहरय् वन अले उकियात घेरय् यानाः त्याका काल।
51 शहर दुने छगू बल्लाःगु किल्ला दुगु जुयाच्वन, उकिं शहरयापिं सकल मिजं मिस्त किल्लाय् दुहां वनाः उकिया लुखा तिनाः छतय् थाहां वन।
52 अबीमेलेक वयाः किल्लाय् हमला यात। किल्लायात मिं नकाः छ्वय्का छ्वयेत व किल्लाया लुखाय् थ्यंबलय् हे
53 छम्ह मिसां छगः च्वय्या ल्वहंघः वान्छवयाः वयागु छ्यं तछ्यानाबिल।
54 अले अबीमेलेकं थःगु ल्वाभः ज्वनीम्ह ल्याय्म्हयात हथासं सःताः धाल, "थःगु तरवार पिकयाः जितः स्यानाब्यु। अबीमेलेकयात छम्ह मिसां स्यात धकाः मनूतय्सं मधायेमा।" व ल्यायम्ह मनुखं थःगु तरवार वयागु म्हय् सुयाबिल। अले व अन हे सित।
55 अबीमेलेक थुकथं स्यूगु खनाः इस्राएलीत थथःगु छेँय् लिहां वन।
56 थुकथं थः न्हयेम्ह दाजुकिजापिन्त स्यानाः थः अबुलिसें याःगु मभिंगु ज्याया बदला परमेश्वरं वयाके कयादिल।
57 अले शकेमयापिं मनूतय्सं याःगु फुक्क मभिंगु ज्या नं परमेश्वरं इमिगु हे छेनय् लितः छ्वयादिल। यस्ब-बालया काय् योतामयागु सराः इमित हे लात।

10

तोला न्यायकर्ता ल्ययादीगु

1 अबीमेलेक सी धुंकाः इस्राएलीतय्त बचय् यायेत इस्साखार कुलयाम्ह तोला धाःम्ह न्यायकर्ता जुल। व पुवाया काय् अले दोदोया छय् खः। व एफ्राइमया पहाडी देशयागु शामीर धाःगु थासय् च्वनीम्ह खः।
2 व निइस्वदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल। व सी धुंकाः वयात शामीरय् थुनाबिल।

याईर न्यायकर्ता ल्ययादीगु

3 वया लिपा गिलादयाम्ह याईर न्यायकर्ता जुल। व निइनिदँ तक इस्राएलीतय् न्ह्यलुवाः जुल।
4 वया स्विम्ह गधा गया जुइपिं स्विम्ह काय् दु। इमिके गिलाद देशया स्विगू शहर नं दु। थौं तक नं इमिगु शहरतय्त हब्बात-याईर धकाः धाः।
5 याईर सीधुंकाः वयात कामोनय् थुनाबिल।

पलिश्तीत व अम्मोनीतय्गु ल्हातय् मियादीगु

6 हाकनं इस्राएलीतय्सं अराम, सीदोन व मोआबयापिं अले अम्मोनीत व पलिश्तीतय् घःत अले बालघः व अश्तोरेत घःमय्जुयात पुजा यानाः परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। इमिसं परमप्रभुयात त्वःतल अले वय्कःया सेवा नं मयात।
7 अथे जुयाः परमप्रभु इस्राएल खनाः तंचायादिल। अले वय्कलं इमित पलिश्तीत व अम्मोनीतय्गु ल्हातय् मियादिल।
8 इमिसं इस्राएलीतय्त उगु दँय् कसाः बियाः क्वत्यलातल। अले यर्दनया पुर्बपाखे एमोरीतय्गु देश गिलादय् च्वनीपिं सकलें इस्राएलीतय्त झिंच्यादँ तक तसकं दुःख बिया हे च्वन।
9 अम्मोनीत नं यर्दन खुसि पार यानाः यहूदा, बेन्यामीन व एफ्राइम कुलयापिं मनूतलिसें लडाइँ यात। अले इस्राएलीत तःधंगु दुःखय् लात।
10 अले इस्राएलीतय्सं थथे धयाः परमप्रभुयात ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति यात, "जिमिसं थः परमेश्वरयात त्वःताः बालघःतय्त पुजा यानाः छिगु विरोधय् पाप यानागु दु।"
11 परमप्रभुं इस्राएलीतय्त धयादिल, "न्हापा मिश्रीत, एमोरीत, अम्मोनीत, पलिश्तीत,

---

† **9:45** ९:४५ चि ह्वलाबीगु नाश जूगु शहरय् चि ह्वलाबीगु विधि शहरयात सराः लाःगु वा हाकनं अन छुं बुयाः मवइगु निगुलिइ छगू जुइफु

12 सीदोनीत, अमालेकीत व मिघानीतय्सं दुःख ब्यूबलय् छिमिसं जिके ग्वाहालि फ्वन। छु जिं छिमित इमिगु ल्हातं बचय् मयाना ला?
13 तर छिमिसं जितः त्वःताः मेपिं घःतय्त पुजायात। उकिं आः जिं छिमित हाकनं बचय् याये मखुत।
14 वनाः छिमिसं ल्यःपिं घःतय्के ग्वाहालि फ्वँ, इमिसं हे छिमित दुःख जुइबलय् बचय् यायेमा।"
15 तर इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात धाल, "जिमिसं पाप यानागु दु। जिमित छिं छु यानादी मास्ति वः व हे यानादिसँ। तर जिमिसं छितः बिन्ति याये दया यानाः थौं जिमित बचय् यानादिसँ।"
16 अले इमिसं मेपिं घःतय्त त्वःताः परमप्रभुयागु आराधना यात। अले परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु अप्वः दुःख जूगु स्वयादी मफुत।
17 अम्मोनीत मुनाः गिलादय् वयाः अन हे छाउनी तल। इस्राएलीतय्सं नं मुनाः गिलादया मिस्पाय् छाउनी तल।
18 अन गिलादया मनूतय् थकालितय्सं थःथवय् खँ ल्हात, "सुनां अम्मोनीतय्त हमला याइ व मनू हे गिलादय् च्वनिपिं सकलें मनूतय् न्ह्यलुवाः जुइ।"

11

यिप्ता

1 यिप्ता धाःम्ह छम्ह मनू दु। व गिलादी खः, व तसकं बहादुर सिपाइँ खः। व छम्ह वेश्यापाखें बूम्ह गिलादया* काय् खः।
2 गिलादया कलाःपाखें यक्व काय्पिं नं बुइकल। तर इपिं तःधिकः जूबलय् इमिसं यिप्तायात पितछ्वल। इमिसं वयात धाल, "जिमि बौया छैंय् छंगु छुं नं हक मदु। छ ला मेम्ह हे मिसाया काय् खः।"
3 अथे जूगुलिं थः दाजुकिजाया ल्हातं बचय् जुइत यिप्ता तोब देशय् च्वंवन। अले वं छपुचः ज्यालगय् मजूपिं मनूत मुंकल, इपिं वलिसें चाःहिलाः जुइगु जुल।
4 छुं ई लिपा अम्मोनीतय्सं इस्राएलीतलिसें लडाइँ याःबलय्
5 तोब देशं यिप्तायात हयेत गिलादयापिं थकालित वन।
6 इमिसं वयात धाल, "जिमि सेनापति जुयादिसँ अले जिपिं अम्मोनीतलिसें ल्वाये फइ।"
7 तर यिप्तां गिलादयापिं थकालितय्त धाल, "छु छिमिसं जितः जिमि बौया छैंनं हेपय् यानाः पितछ्वया हयागु, मखु ला? छिमित दुःख जूबलय् आः छाय् छिपिं जिथाय् वयागु?"
8 इमिसं लिसः बिल, "न्ह्यागु हे जूसां आः जिपिं छिपाखे लिहां वयागु दु। छि जिपिंलिसें झायाः अम्मोनीतलिसें ल्वानादिल धाःसा छि गिलादयापिं जिपिं सकसियां न्ह्यलुवाः जुइ।"
9 यिप्तां लिसः बिल, "जि छिपिंलिसें वंसा अले परमप्रभुं इमित जिगु ल्हातय् बियादीसा जि धात्थें छिमि न्ह्यलुवाः जुइ ला?"
10 गिलादया थकालितय्सं हाकनं यिप्तायात धाल, "परमप्रभु झीगु दथुइ साक्षी जुल, जिमिसं धात्थें हे छिं धयादीगु थें हे याये।"
11 उकिं यिप्ता गिलादया थकालित नापं वन, अले मनूतय्सं वयात थः न्ह्यलुवाः व सेनापति दय्कल। अले मिस्पाय् परमप्रभुया न्ह्यःने यिप्तां थःगु फुक्क खँ हाकनं धाल।

यिप्तां अम्मोनीतय्गु विरोध याःगु

12 यिप्तां अम्मोनयाम्ह जुजुयाथाय् दूतत छ्वयाः न्यन, "जिमिगु देशय् हमला यायेत जिमिसं छंगु छु स्यंकागु दु?"
13 अम्मोनी जुजुं यिप्ताया दूतय्त थ्व लिसः बिल, "इस्राएलीत मिश्र देशं वःबलय् इमिसं अर्नोनं यब्बोक व यर्दन तक जिमिगु देशया जमिन काःगु खः। अथे जूगुलिं आः व याउँक लितब्यु।"
14 यिप्तां अम्मोनयाम्ह जुजुयाथाय् हाकनं थथे धयाः दूतत छ्वल,
15 "यिप्तां थथे धयादी, इस्राएलीतय्सं मोआबीतय्गु देश काःगु मदु, अले अम्मोनीतय्गु देश नं काःगु मदु।
16 तर इस्राएलीत मिश्र देशं थाहां वःबलय् इपिं मरुभूमि जुयाः लाल समुद्रय् वन अले कादेशय् थ्यन।
17 इमिसं वयागु देश जुयाः वनेब्यु धकाः इनाप यायेत एदोमया जुजुयाथाय् दूतत छ्वल। तर व मानय् मजू। थुकथं मोआबया जुजुयाथाय् नं दूतत छ्वल तर व नं मानय् मजुल। उकिं इस्राएल कादेशय् हे च्वन।✡"
18 "अनं लिपा इपिं मरुभूमि जुयाः वन अले एदोम व मोआबया सिथं सिथं जुयाः मोआबया पुर्ब वनाः अर्नोनया मेखेपाखे छाउनी तल। अर्नोन खुसि मोआबया सिमाना जूगुलिं इपिं मोआब देशय् दुहां मवं।✡"

---

* **11:1** ११:१ गिलाद गिलाद लागाया काय्
✡ **11:17** ११:१७ गन्ती २०:१४-२१ ✡ **11:18** ११:१८ गन्ती २१:४

19 “अनं लिपा इस्राएलं हेश्बोनय् शासन याइम्ह एमोरीतय् जुजु सीहोनयाथाय् दूतत छ्वयाः वयात थथे धाल, ‘जिमित छिगु
देश जुयाः जिमिगु थःगु हे थासय् वनेबियादिसँ।✡’ ”
20 अय्जूसां सीहोनं इस्राएलयात वयागु देश जुयाः वने बीत पत्याः मयात। वं थः सकल सिपाइँतय्त मुंकल, अले यहसाय्
छाउनी तयाः इस्राएलिसें लडाइँ यात।
21 “अले परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं सीहोन व वया सकलें सिपाइँतय्त इस्राएलयागु ल्हातय् बियादिल। इमिसं इमित
बुकल। इस्राएलं व देशय् च्वंपिं एमोरीतय्गु फुक्क लागा त्याका काल।
22 इमिसं अर्नोनंनिसें यब्बोक तक व मरुभूमिंनिसें यर्दन खुसि तक हे एमोरीतय्गु फुक्क लागा काल।”
23 “अथे जुयाः परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं, एमोरीतय्त इस्राएलीतय् न्ह्याःनं ख्याना छ्वयादिल। आः थ्व लित कायेत
छंगु छु हक दु?
24 छिमि घः कमोशं छिमित छु बी छु व छिमिसं मकाइ ला? थुकथं हे जिमि परमप्रभु परमेश्वरं पितिना छ्वःपिं मनूतय्गु
देश जिमिसं काये।
25 हानं छ छु मोआबयाम्ह जुजु सिप्पोरया काय् बालाक स्वयाः भिं ला? छु वं गुबलें इस्राएलयात हमला यात ला?✡
26 स्वसः दँ तक इस्राएलीत हेश्बोन, अरोएर व वया प्यखेरं च्वंगु बस्तीतय् व अर्नोनया सिथय् च्वंगु फुक्क शहरय् च्वन।
छिमिसं उबलय् उमित छाय् लित मकयागु?
27 जिमिसं छिमित छुं स्यंकागु मदु, तर छिमिसं जिमित हमला यानाः स्यंकाच्वंगु दु। परमप्रभु न्याय यानादीम्ह खः। वय्कलं
हे इस्राएलीत व अम्मोनीतय् दथुइ थौंया न्हिइ न्याय यानादीमा।”
28 तर यिप्तां छ्वःगु बुखँयात अम्मोनीतय् जुजुं वास्ता हे मयाः।

यिप्तां भाकल याःगु

29 अले परमप्रभुयागु आत्मा यिप्तायाके वल, अले व गिलाद व मनश्शे जुयाः गिलादया मिस्पां दुहां वनाः अम्मोनीतलिसें
ल्वायेत न्ह्यज्यात।
30 अले यिप्तां थ्व भाकल यानाः धाल, “छिं अम्मोनीतय्त जिगु ल्हातय् बियादिल धाःसा
31 जि अम्मोनीतय्त बुकाः याउँक लिहां वयेबलय् जिगु छेँनं पिहांवःम्ह न्ह्याम्ह जिं नापलासां व परमप्रभुयाम्ह जुइ अले
जिं वयात होमबलि याना छाये।”
32 यिप्ता अम्मोनीतय्त हमला यायेत इमिपाखे वन अले परमप्रभुं इमित वयागु ल्हातय् बियादिल।
33 वं अरोएंनिसें मिन्नीत व हाबिल-करमीम तक निइगू शहरत नाश यानाबिल। थुकथं इस्राएलं अम्मोनयात त्याकल।

यिप्ताया म्ह्याय्

34 यिप्ता मिस्पाय् थःगु छेँय् लिहां वःबलय् वयात पिने नापलायेत दम्फुत थाथां अले प्याखं हुहुँ इवान्त वया म्ह्याय् पिहां
वल। व वया याकः म्ह्याय् खः, वया मेपिं सुं नं कायम्ह्याय् मदु।
35 यिप्तां वयात खंबलय् वं थःगु वसः खुनाः धाल, “अय् जिमि म्ह्याय्! छं जिगु नुगः क्वतुंका ब्यूगु दु। छाय् छं जितः
दुःख बियागु? जिं परमप्रभुयाके छगू तःधंगु भाकल यानागु दु अले जिं व त्वाथुले मफु।”✡
36 वं लिसः बिल, “बाः, छिं परमप्रभुयात बचं बियादीगु दु। छिं गथे धयादीगु खः अथे हे जिलिसें यानादिसँ छाय्धाःसा
परमप्रभुं छि शत्रु अम्मोनीतलिसें बदला कयादीगु दु।”
37 अले वं थः बाःयात धाल, “जितः छगू दया यानादिसँ। थः पासापिंनापं थुपिं डाँडाय् ख्वयाः चाःहिला जुइत जितः निला
तक त्वःतादिसँ। अबलय् जिगु ब्याहा गुबलें जुइमखुगुलिं इपिं नाप वनाः जि ख्वयाच्वने।”
38 वं धाल, “छ वने फु।” अले वं वयात निलाया लागि वनेबिल। व थः पासापिंनापं वन, अले पहाड पहाडय् वनाः
ख्वयाजुल, छाय्धाःसा वं गुबलें ब्याहा मयाइगु जुल।
39 निला फुइ धुंकाः व थः बाःयाथाय् लिहां वल अले यिप्तां थःम्हं भाकल याःगु थें हे यात। व सुं मिजंनापं घंगु मदु।
40 अनंनिसें इस्राएलया म्ह्याय्पिं प्यन्हु तक गिलादी यिप्ताया म्ह्यायया लुमन्तिइ पिने पिहां वनीगु चलन इस्राएलय् शुरु जुल।

12

यिप्ता व एफ्राइम कुलयापिं

1 छुं ई लिपा एफ्राइमयापिं मनूतय्सं थः सेनायात मुंकल। अले खुसिया उखे वनाः सापोनय् इमिसं यिप्तायात धाल,
“अम्मोनीतलिसें लडाइँ याःवनाबलय् जिमित छाय् सःता मदीयागु? जिमिसं छितः व छिगु छेँ छ्वयेकाबी।”

✡ **11:19** ११:१९ गन्ती २१:२१-२४ ✡ **11:25** ११:२५ गन्ती २२:१-६ ✡ **11:35** ११:३५ गन्ती ३०:२

2 यिप्तां लिसः बिल, “जि व जिमि मनूतय् अम्मोनीतलिसें तःधंगु ल्वापु जुयाच्वंगु खः। अले जिं छिमित ग्वाहालिया निंतिं सःतागु खः अयनं छिमिसं जिमित इमिगु ल्हातं बचय् मयाः।

3 छिमिसं जिमित ग्वाहालि बी मखु थें च्वन, उकिं जि थःगु ज्यान पानाः अम्मोनीतलिसें ल्वायेत वना। अले परमप्रभुं इमित जिगु ल्हातय् बियादिल। आः छु धकाः छिपिं थौं जिलिसें ल्वाः वयाच्वनागु?”

4 अले यिप्ता गिलादयापिं मनूतय्त मुंकाः एफ्राइमीतलिसें ल्वात। “अय् गिलादीत, छिपिं एफ्राइम व मनश्शेया लागाय् च्वनाच्वंगु जूसां छिपिं एफ्राइमपाखें बिस्युं वंपिं खः” धकाः एफ्राइमीतय्सं धाःगुलि गिलादीतय्सं इमित हमला यात।

5 गिलादीतय्सं एफ्राइमपाखे वनेत यर्दन खुसि छींगु थायत् त्याका काल। अले सुं बचय् जूम्ह एफ्राइमी वयाः “जितः खुसिया उखे वनेब्यु” धाःसा गिलादयापिं मनूतय्सं वयात “छु छ एफ्राइमी खः?” धकाः न्यनीगु। वं “मखु” धाल धाःसा

6 इमिसं “अथे जूसा ‘शिब्बोलेत’ धा” धकाः धाइगु। वं व खँग्वः बांलाक धाये मफयाः “सिब्बोलेत” धाल धाःसा इमिसं वयात ज्वनाः यर्दन छींगु थासय् स्याइगु। उबलय् एफ्राइमयापिं पिइनिद्रुः मनूतयत स्यात।

7 यिप्ता खुदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल। गिलादी यिप्ता सित, वयात गिलादया छगू शहरय् थुनाबिल।

इब्सान, एलोन व अब्दोनयात न्यायकर्ता ल्ययादीगु

8 यिप्ता लिपा बेथलेहेमयाम्ह इब्सान इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

9 वया स्विम्ह काय् व स्विम्ह म्ह्याय् दु। वं इपिं स्विम्ह म्ह्यायपिन्त मेगु वंशयापिं मिजंतलिसें ब्याहा यानाबिल। अले थः कायपिनिगु लागि मेगु वंशपाखें स्विम्ह भौपिं हल। व न्हयदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

10 अले इब्सान सित। वयात बेथलेहेमय् थुनाबिल।

11 वया लिपा जबूलूनी एलोन झिदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

12 अले एलोन सित, वयात जबूलून देशया अय्यालोनय् थुनाबिल।

13 अनंलि पिरातोनी हिल्लेलया काय् अब्दोन इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

14 वया गधा गया जुइपिं पिइम्ह काय् व स्विम्ह छय् दु, इपिं सकलें न्हयेम्ह गधा गया जुइपिं खः। अब्दोन च्यादँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

15 अले हिल्लेलया काय् अब्दोन सित, वयात अमालेकीतय्गु पहाडी देशय् एफ्राइमया पिरातोनय् थुनाबिल।

13

शिमशोन बूगु

1 हाकनं इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। अथे जुयाः वय्कलं इमित पिइदँतकया लागि पलिश्तीतय्गु ल्हातय् बियादिल।

2 सोराय् दान कुलयाम्ह मानोह धाःम्ह छम्ह मनू दुगु जुयाच्वन। वया कलाः मचाखाचा मदुम्ह जुयाच्वन।

3 परमप्रभुया दूत व मिसायाथाय् खनेदय्कः वयाः वयात धाल, “छं आः तक मचाखाचा मदुनि, अय्नं छं प्वाथय् दइ, अले छम्ह काय् बुइकी।

4 आः छं जिं धाःथें या, होश याना जु, दाखमध वा मेगु काइगु त्वँसा त्वने मते, अले छुं अशुद्धगु✡ नसा नये मते।

5 छायधाःसा छं प्वाथय् दयाः छम्ह काय् बुइकी। वयागु सँ गुबलें चाये मते, छायधाःसा व मचा बूखुन्हुंनिसें हे परमेश्वरया निंतिं अलग तःम्ह नाजिरी✡ जुइ। वं हे इस्राएलयात पलिश्तीतय्गु ल्हातं त्वःतकेगु ज्या शुरु याइ।”

6 अले व मिसा वनाः थः भाःतयात थथे धाल, “परमेश्वरया छम्ह मनू जिथाय् वल। वयागु ख्वाः स्वयाबलय् परमेश्वरया दूतयागु थें ग्यानापुसे च्वँ। जिं वयात व गनं वयागु धकाः मन्यना अले वं नं जितः थःगु नां मकं।

7 तर वं जितः धाल, ‘छं प्वाथय् दयाः छम्ह काय् बुइकी। थनिंनिसें छं दाखमध वा मेगु काइगु त्वँसा त्वने मते, अले अशुद्धगु नसा नये मते, छायधाःसा व मचा बूखुन्हुंनिसें सीगु दिं तक हे परमेश्वरया निंतिं अलग तःम्ह नाजिरी जुइ।’ ”

8 अले मानोहं परमप्रभुयात प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु बिन्ति दु, छिं छवयाहयादीम्ह मनूयात हाकनं जिमिथाय् छवयाहयादिसँ। अले मचा बुइधुंकाः जिमिसं वलिसें छु छु यायेमाःगु खः वं जिमित स्यनाबीमा।”

9 परमेश्वरं मानोहयागु प्रार्थना न्यनादिल अले व मिसा क्यबय् च्वनाच्वंबलय् हाकनं वयाथाय् परमेश्वरया दूत वल। अबलय् वया भाःत अन मदु।

10 मिसा थत्थें ब्वाँय् वनाः मानोहयात धाल, “स्व, उखुन्हु वःम्ह मनू हाकनं जिथाय् वःगु दु।”

11 अले मानोह दनाः थःकलाःलिसें वन। व मनूया न्ह्याःने वनाः वयात धाल, “जिमि कलाःलिसें खँ ल्हानादीयाम्ह छि हे खः ला?”

वं लिसः बिल, “खः, जि हे खः।”

✡ **13:4** १३:४ लेवी ११; व्य १४:३-२१ ✡ **13:5** १३:५ गन्ती ६:१-२१

12 मानोहं धाल, “छिं धाःगु खँ जुइ धुंकाः व मचां गज्याःगु नियम मानय् यायेमाः? व मचां गज्याःगु जीवन हनेमाः?”
13 परमप्रभुया दूतं लिसः बिल, “जिं धयागु फुक्क खँ छिमि कलातं बांलाक मानय् यायेमाः।
14 वं दाखया मां वःगु छुं नं नये मज्यू। दाखमघ वा मेगु छुं नं काइगु त्वँसा वं त्वने मज्यू। वं अशुद्धगु नसा नये मज्यू। जिं छु छु आज्ञा बियागु दु वं व फुक्क मानय् यायेमाः।”
15-16 मानोहं वयात परमप्रभुया दूत धकाः म्हसीके मफुत। उकिं मानोहं परमप्रभुया दूतयात धाल, “दया यानाः पलख पियादिसँ, जिमिसं छिगु लागि छम्ह मचाम्ह दुगुचाया ला दय्के।” अले परमप्रभुया दूतं मानोहयात धाल, “जि थन च्वंसां जिं छं ब्यूगु छुं नये मखु। तर छन्त होमबलि तयार याये मास्ते वःसा परमप्रभुया लागि हे या।”
17 अले मानोहं वयात धाल, “छिगु नां जिमित धयादिसँ। छाय्धाःसा छिगु बचं पूवने धुंकाः जिमिसं छितः हनाबना याये।”
18 दूतं न्यन, “छं छाय् जिगु नां न्यनागु? थ्व नां छं थुइके फइ मखु।”
19 अले मानोहं दुगुचाया मचा व अन्नबलि कयाः ल्वहँतय् परमप्रभुयात होमबलि देछाल। मानोह व वया कलातं स्वयाच्वंबलय् हे परमप्रभुं अजू चाइपुगु ज्या यानादिल।
20 व वेदीं मित्याः आकाशपाखे थाहां वनाच्वंबलय् हे परमप्रभुया दूत वेदीया मित्याः जुयाः च्वय् थाहां वन। थ्व खंबलय् मानोह व वया कलाः बँय् भ्वसुल।
21 वया लिपा परमप्रभुया दूतयात इमिसं गुबलें नं मखन। अले मानोहं व परमप्रभुया दूत खः धकाः सीकल।
22 वं थः कलाःयात धाल, “आः झीपिं सीगु जुल, छाय्धाःसा झीसं परमेश्वरयात खनागु दु।”
23 तर वया कलातं वयात धाल, “परमप्रभुं झीत स्वायेगु बिचाः यानादीगु खःसा वय्कलं झीगु ल्हातं होमबलि व अन्नबलि नाला कयाः हे दीमखुनि। अले थज्याःगु खँ झीत क्यना हे दीमखुनि, अले फुक्क खँ झीत उबलय् कना हे दीमखुनि।”
24 व मिसां छम्ह काय् बुइकल अले वयागु नां शिमशोन तल। व मचा ब्वलना वन अले परमप्रभुं वयात आशिष बियादिल।
25 अले परमप्रभुया आत्मां वयात सोरा व एश्तोलया दथुइच्वंगु महनेह-दान धाइगु थासय् ब्वलंकल।

14

शिमशोनया ब्याहा

1 छन्हु शिमशोन तिम्ना धाःगु थासय् वन, अन वं छम्ह पलिश्ती मिसायात खन।
2 अनं छेँ लिहां वयाः वं थः मां बौयात धाल, “तिम्नाय् जिं छम्ह पलिश्ती मिसायात खनागु दु, आः जितः वलिसें ब्याहा यानाबियादिसँ।”
3 अले वया मांबौनं वयात धाल, “छु छन्त ल्वःम्ह झी थःथिति वा झीगु थःगु जातियापिं सुं मिसा मदु ला? ब्याहा यायेत छ म्हय् चिं मतःपिं पलिश्तीतय्थाय् हे वनेमाः ला?”✡
तर शिमशोनं थः बौयात धाल, “जितः व हे मिसा हयादिसँ। जिगु लागिं व हे ल्वः।”
4 वया मांबौनं थ्व परमप्रभुपाखें खः धयागु खँ मस्यूगु जुयाच्वन। पलिश्तीतय्गु विरोधय् परमप्रभुं मौका स्वयाच्वनादीगु खः। छाय्धाःसा उबलय् पलिश्तीतय्सं इस्राएलय् शासन यानाच्वंगु खः।
5 अले शिमशोन थः मांबौ नापं तिम्नाय् वन। तिम्नाया दाखयागु क्यबय् थ्यंबलय् आकाझाकां हे छम्ह ल्याय्म्हम्ह सिंह तःसलं हालाः शिमशोनयाथाय् वल।
6 उग्रिमय् हे परमप्रभुयागु आत्मां शिमशोनयात बल बिल। अले वं ल्हातय् छुं मदुसां व सिंहयात छम्ह दुगुचाया मचायात थें कुचा कुचा यानाबिल। तर थःम्हं यानागु खँ वं थः मां बौयात मकं।
7 अनंलि व क्वय् क्वहां वनाः व मिसालिसें खँ ल्हात। शिमशोनं व मिसायात यय्कल।
8 छुं ई लिपा व मिसालिसें ब्याहा यायेत शिमशोन क्वय् कुहांवन। अथे वंबलय् व लँ त्वःताः न्हापा वं स्याःम्ह सिंहयात स्वयेत वन। सिंहयागु सीम्हय् छपुचः कस्तिहा मुनाच्वंगु व भचा कस्ति दयाच्वंगु खनाः व अजू चाल।
9 अले ल्हातं भचा कस्ति तुयाकयाः वं लँय् नँनं वन। थः मां बौयात नापलाकाः वं इमित नं भचा कस्ति बिल अले इमिसं नं व कस्ति नल। तर वं व कस्ति सिंहयागु सीम्हं कयागु खः धकाः थः मां बौयात मकं।✡
10 अनंलि वया बौ व मिसाया छेँय् वन। शिमशोनं अन छगू तःधंगु भ्वय् न्याय्कल। थ्व छम्ह ब्याहा याइम्ह मिजंनं यायेमाःगु नियम खः।
11 पलिश्तीतय्सं वयात खंबलय् वलिसें च्वनेत स्विम्ह ल्याय्म्हत छ्वल।
12 शिमशोनं धाल, “जिं छिमित छगू क्वाः कने। छिमिसं जितः उकिया लिसः न्हय्न्हुया दुने बी फत धाःसा जिं छिपिं छम्ह छम्हय्सित छपाः छपाः सुतिया लं व छज्वः छज्वः वसः बी।

✡ **14:3** १४:३ व्य ७:३-४ ✡ **14:9** १४:९ व्य ६:६

13 छिमिसं व क्वाःया लिसः बी मफुत धाःसा छिमिसं जितः स्विपाः सुतिया लं व स्विज्व वसः बीमाः।"
अले इमिसं धाल, "जिमित छंगु क्वाः धा, जिमिसं न्यने।"
14 वं लिसः बिल,
"नइम्हय्सिगुपाखें नयेगु नसा पिहां वल,
बल्लाःम्हपाखें चाकुगु खँ पिहां वल।"
इमिसं स्वन्हु तक ला लिसः बी हे मफुत।
15 प्यन्हु दुखुन्हु इमिसं शिमशोनया कलाःयात धाल, "छिमि भाःतयात जिमित व क्वाःया लिसः कनेत ह्यय्की, मखुसा जिमिसं छन्त व छिमि बाःयागु छेँयात मिं च्याकाबी। छु छं जिमित चीमि यायेत सःतागु ला?"
16 अले शिमशोनया कलातं वयागु न्ह्यःने ख्वख्वं धाल, "छितः जि तसकं मयः खनिसा! छितः जि धात्थें हे यःसा जिमि दाजुकिजापिन्त कनागु क्वाःया लिसः जितः धयादिसँ।"
वं धाल, "स्व, जिं थः मां बौयात नं धयागु मदु। छन्त छाय् धायेगु?"
17 भ्वय्या न्हय्न्हु तक क्वाःया लिसःया लागिं वया कलाः ख्वया हे च्वन। अथे जुयाः वया कलातं यक्व जिद्दी यानाः च्वंगुलि न्हय्न्हु दुखुन्हु शिमशोनं क्वाःया लिसः थः कलाःयात कन। अले वं व क्वाःया लिसः थः दाजुकिजापिन्त धयाबिल।
18 उखुन्हु हे सूर्य बिनावने न्ह्यः शहरयापिं मनूतय्सं शिमशोनयात धाल,
"कस्ति स्वयाः चाकुगु छु दु धकाः?
सिंह स्वयाः बल्लाःम्ह सु दु धकाः?"
शिमशोनं धाल,
"जिमि साचायात मवाःगु जूसा
उकिया लिसः बी मफइगु खः।"
19 परमप्रभुया आत्मां शिमशोनयात बल बियादिल। व क्वय् अश्कलोनय् वनाः अन वं स्विम्ह पलिश्तीतय्त स्यात, अले इमिगु वसः त्वकाकयाः क्वाःया लिसः ब्यूपिं मनूतय्त बिल। व तमं मि जुयाः थः बौयागु छेँ वन।
20 अले शिमशोनया कलाःयात ब्याहाबलय् अन दुम्ह वया पासायात बिल।

15

शिमशोनं पलिश्तीतय्त बदला काःगु

1 छुं ई लिपा, छ्व लयेगु इलय् दुगुचा छम्ह ज्वनाः शिमशोन थः कलाःयात नापलाः वन। वं धाल, "जि जिमि कलाःया क्वथाय् वने।" तर ससःबौनं वयात दुहां वने मब्यू।
2 वया बौनं धाल, "धात्थें! जिं ला छन्त व तसकं मयः धयागु खँ बिचाः यानाः छिमि पासायात बी धुन। वया केहेँ व स्वयाः बांलाः मजू ला? आः वयात हे यंकि।"
3 शिमशोनं इमित धाल, "आः जिं पलिश्तीतय्गु न्ह्याक्व हे स्यंका ब्यूसां जितः दोष लाइ मखुत। जिं इमित धात्थें हे स्यंके।"
4 उकिं शिमशोनं वनाः स्वसःम्ह ध्वंचा ज्वन। वं निम्ह निम्ह यानाः ध्वंचातय्गु न्हिप्यं चिनाबिल। अले न्हिप्यंया दथुइ मिप्वाः तयाबिल।
5 अनंलि वं मिप्वाः च्याकाबिल। अले ध्वंचातय्त पलिश्तीतय्गु छ्व सयाच्वंगु बुँइ त्वःताबिल। व सयाच्वंगु अन्न व थु नापं, दाखया क्यब व जैतूनया क्यब नं छ्वय्काबिल।
6 अले पलिश्तीतय्सं न्यन, "थ्व सुनां याःगु?" इमित धाल, "तिम्नायाम्ह वया ससःबौनं शिमशोनया कलाः वया पासायात ब्यूगुलि शिमशोनं थ्व फुक्क याःगु खः।"
अले पलिश्तीत वनाः शिमशोनया कलाः व वया बौयात छ्वयेकाः स्यानाबिल।
7 शिमशोनं इमित धाल, "छिमिसं थज्याःगु ज्या याःगुलि जि छिमित बदला मकाःतले सुम्क च्वने मखु।"
8 अले वं इमित कय्के फक्व कय्काः यक्वसित स्यानाबिल। अनंलि व एतामया पाचाया गुफाय् च्वंवन।
9 पलिश्तीत थाहां वनाः यहूदाय् छाउनी तल, अले लहीलय् न्यनावन।
10 यहूदियाय् च्वंपिं मनूतय्सं न्यन, "छिपिं जिपिंलिसें छाय् ल्वाः वयागु?"
इमिसं लिसः बिल, "जिपिं शिमशोनयात ज्वनेत वयागु खः। वं जिमित याःगु थें जिमिसं नं वयात अथे हे याये।"
11 अले यहूदियां स्वद्वः मनूत एतामयागु पाचाया गुफाय् क्वहां वल। इमिसं शिमशोनयात धाल, "पलिश्तीत झी शासक खः धयागु खँ छिं मस्यू ला? छिं जिमित थ्व छु यानादियागु?"
वं लिसः बिल – "जिं ला इमिसं जितः गथे यात अथे जक यानागु खः।"
12 इमिसं वयात धाल – "जिपिं ला छितः चिनाः पलिश्तीतय्गु ल्हातय् बीत वयागु खः।"

शिमशोनं धाल – "अथे जूसा छिपिं थःपिन्सं हे जितः स्याये मखु धकाः पाफ।"
13 इमिसं लिसः बिल – "ज्यू, जिमिसं ला छितः चिनाः इमिगु ल्हातय् जक बी। जिमिसं छितः स्याये मखु।" इमिसं वयात
न्हगु निपु खिपतं चित। अले पाचाया गुफां च्वय् हल।
14 शिमशोन लहीइ थ्यंबलय् हे पलिश्तीत ततःसलं हालाः वपाखे ब्वाँय् वल। उघ्रिमय् हे परमप्रभुयागु आत्मां वयात बल
बिल। वयागु ल्हातय् दुगु खिपः मिं च्याःगु अजिल स्वां थें जुल। वयात चिनातःगु खिपः चबुत।
15 वं गधायागु न्हगु छगू वाकुधी लुइकल, अले ल्हातं व कयाः उकिं द्वःछिम्ह मिजंतय्त स्यानाबिल।
16 अले शिमशोनं धाल,
"गधाया वाकुधिकं
जिं द्वःछिम्ह मन् स्यानाबिया।
गधाया वाकुधिकं
जिं इमिगु सीम्ह द्वं यानाबिया।"
17 थुलि धायेधुंकाः वं व वाकुधी वांछ्वयाबिल, अले वं व थाय्यागु नां रामत-लही* धकाः तयाबिल।
18 व तसकं प्याः चाःगुलि वं परमप्रभुयात प्रार्थना यानाः थथे धाल, "छिं थः दासयात त्याकादीगु दु। आः छु जि प्याः चायाः
सीगु ला? थुपिं म्हय् चिं मतःपिनिगु ल्हातय् लायेगु ला?"
19 अले परमप्रभुं लहीलय् छगू गाः वंगु थाय् दय्कादिल। अले अनं लः पिहां वल। शिमशोनं व लः त्वन, अले वयाके बल
वल। उकिं व लः पिहां वःगु बुँगाःचायात एन-हक्कोरे धाल अले थौं तक नं व बुँगाःचा लहीइ दु।
20 पलिश्तीतय्गु इलय् शिमशोन निइदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

16

शिमशोनं गाजायागु ध्वाखा लिनाः यंकूगु

1 छन्हु शिमशोन गाजाय् वन। अन वं छम्ह पलिश्ती वेश्यायात खन। अले व चा च्वनेत वयाथाय् वन।
2 शिमशोन वःगु खँ सियाः गाजायापिं मनूतय्सं व थाय् घेरय् यात। इपिं चच्छि हे शहरया ध्वाखाय् वयात पियाच्वन। "झीसं
वयात सुथय् स्याये" धकाः धयाः इमिसं चान्हय् छुं मयाः।
3 तर शिमशोन बाचा ई तक जक लासाय् च्वनाच्वन। बाचा इलय् दनाः वं शहरयागु ध्वाखाया खापा व निपुं थां, बाःर व
फुक्कं लिनाबिल। अले व फुक्क थःगु ब्वहलय् क्वबियाः हेब्रोनया पच्छिमय् च्वंगु डाँडाया च्वकाय् यंकल।

दलीलां शिमशोनयात ध्वंलाःगु

4 छुं ई लिपा शिमशोन सोरेकया बेसीइ च्वनीम्ह दलीला धाःम्ह छम्ह मिसालिसें मतिनाय् तक्यन।
5 पलिश्तीतय् शासकत व मिसायाथाय् वनाः धाल, "शिमशोनयात ह्मय्काः वयागु तःधंगु बलया रहस्य छु खः अले गथे
यानाः वयात बसय् तयाः ची फइ व खँ सीकि। अले जिपिं सकसियागुपाखें नं छन्त झिंछसः झिंछसः वहःयागु कुचात बी।"
6 उकिं दलीलां शिमशोनयात धाल, "छुकिं यानाः छि अपाय्सकं बल्लाःगु, छिगु बल छुकि दु अले गथे यानाः छितः चिनाः
बसय् तये फइ जितः धयादिसँ।"
7 शिमशोनं लिसः बिल, "सुनानं जितः धनुया न्हयप्पु न्हगु मगंगु छेँगूया खिपतं चित धाःसा जि मेपिं मनूत थें कमजोर जुइ।"
8 अले पलिश्तीतय् शासकतय्सं धनुयागु न्हयप्पु छेँगूया मगंगु न्हगु खिपः वयात हयाबिल। दलीलां उकिं वयात चित।
9 वं दुनेयागु क्वथाय् मनूत सुचुकाः शिमशोनयात धाल, "शिमशोन, पलिश्तीत थन दु।" तर वं छेँगूया खिपःतय्त अपुक
मिइ लाःगु खिपः थें चफ्फुनाबिल। उकिं वयागु बलया रहस्य सीकि मफुत।
10 अले दलीलां शिमशोनयात धाल, "छिं जितः मखुगु खँ ल्हानाः ध्वंलानादिल। काः आः धयादिसँ छितः जिं गथे यानाः
ची फइ?"
11 वं वयात धाल, "न्हगु गुबलें मछ्यःगु खिपतं सुनानं जितः चित धाःसा जि मेपिं मनूत थें कमजोर जुइ।"
12 उकिं दलीलां न्हगु खिपः हयाः वयात चित। वं मनूतय्त क्वथा दुने सुचुकाः वयात धाल। "शिमशोन, पलिश्तीत थन
दु।" अले वं थःगु लप्पुयागु खिपः का थें चफ्फुनाबिल।
13 हाकनं दलीलां शिमशोनयात धाल, "आः तक छिं जितः मखुगु खँ ल्हानाः ध्वंलानादीगु दु। छितः गथे यानाः ची फइ
जितः धयादिसँ।"
वं लिसः बिल, "छं जिगु छ्वंयागु न्हय्प्वाँय् सँ कानापं तानय् थानाः नकिलय् चिनाबिल धाःसा जि मेपिं मनूत थें कमजोर
जुइ।"

* **15:17** १५:१७ रामत-लही थुकिया अर्थ वाकुधीया डाँडा

14 उकिं व घंबलय् व वयागु छ्यंयागु न्हय्प्वाँय् सँयात कानापं तानय् थानाः नकिंलय् चिनाबिल।
अले वं हाकनं शिमशोनयात धाल, "शिमशोन, पलिश्तीत थन दु।" वया न्ह्यलं चाल अले वं ताननापं हे नकिं लिनाबिल।
15 अले दलीलां वयात धाल, "छिं जितः थःगु बलया बारे हे कंगु मदु धाःसा छिं जितः माया याना धकाः गय् यानाः धयादीफइ? छिं जितः ध्वंलाःगु व थःगु तःधंगु बलया रहस्य मकंगु थ्व स्वक्वः खुसी जुल।"
16 वं न्हियान्हिथं धया थें कचकच यानाः शिमशोनयात तसकं दिक्क चाय्कल।
17 उकिं वं खःगु खँ धयाबिल। वं धाल, "ब्रूसांनिसें परमेश्वरया निंतिं अलग तःम्ह नाजिरी जूगुलि जिगु छेंनय् आः तक ख्वःचा लाःगु मदुनि। जिगु सँ खात धाःसा जिगु बल जिकेनं वनी, अले जि मेपिं थें कमजोर जुइ।"
18 शिमशोनं खःगु खँ धाये धुंकाः दलीलां पलिश्तीतय् शासकतय्थाय् थथे धाय्के छ्वल, "याकनं झासँ, हाकनं छकः झासँ, वं जितः थःगु रहस्यया खँ कंगु दु।" उकिं इपिं वहःया धिबा ज्वनाः वल।
19 वं शिमशोनयात थःगु मुलय् थ्यन। अले छम्ह मनूयात सःताः वयागु छेनय् दुगु न्हय्प्वाँय् सँ खाके बिल। शिमशोनयागु बल मदया वंगुलि दलीलां वयात क्वत्यल।
20 अले वं सःतल – "शिमशोन, पलिश्तीत थन दु।"
वया न्ह्यलं चाल अले, "न्हापा थें पिने वनाः थःत मुक्त याये" धकाः मतिइ तल। तर थःत परमप्रभुं त्वःतादीगु खँ सी हे मसिल।
21 पलिश्तीतय्सं वयात ज्वनाः वयागु मिखा लिकयाबिल। इमिसं वयात गाजाय् यंकल। अन इमिसं वयात कँय्यागु सिखलं चिनाः झ्यालखानाय् घःक्यलेगु ज्या याकल।
22 तर खाये धुंकूगु वयागु सँ हाकनं ताहाक जुयावल।

शिमशोन सीगु

23 पलिश्तीतय् शासकत थः घः दागोनया निंतिं छगू तःधंगु बलि छायेत व वयागु न्ह्यःने लसता हनेत मुन। इमिसं धाल, "झी घवं झी शत्रु शिमशोनयात झीगु ल्हातय् बियादिल।"
24 शिमशोनयात खंबलय् मनूतय्सं थः घःयात च्वछायाः थथे म्ये हाल,
"झी यक्व मनूतय्त झी शत्रुं स्यात अले झीगु देशयात भज्यंक स्यंकाबिल।
तर झी घवं वयात झीगु ल्हातय् बियादीगु दु।"
25 इमिगु नुगः स्वां ह्रःबलय् इमिसं धाल, "झीत तमाशा क्यनेत शिमशोनयात हजि।" अले इमिसं शिमशोनयात झ्यालखानां सःतल। अले वं इमिगु न्ह्यःने ख्यालः क्यन।
इमिसं थांयागु दथुइ शिमशोनयात थंबलय्
26 वं थःगु ल्हाः ज्वनातःम्ह च्यःयात धाल, "जितः देगःयात लिधंसा बियातःगु थामय् ति, अले जि उकी लिधने।"
27 देगः जाय्क मिसा-मिजंत दु। पलिश्तीतय् सकलें शासकत नं अन दु। स्वद्धःति मिसा मिजं देगःया कःसिइ च्वनाः शिमशोनयागु तमाशा स्वयाः च्वन।
28 शिमशोनं परमप्रभुयात बिन्ति यानाः धाल, "हे परमप्रभु परमेश्वर, जितः लुमंकादिसँ। जितः हाकनं छकः जक बल बियादिसँ। जितः थःगु निगः मिखाया निंतिं थुपिं पलिश्तीतयत छकलं बदला काय्के बियादिसँ।"
29 अले शिमशोनं देगःयात लिधंसा बियातःगु निपु थांया दथुइ बल्लाक ज्वनाः जव ल्हाः छपु थामय् व खव ल्हाः मेगु थामय् तयाः
30 वं धाल, "जि पलिश्तीतनापं हे सिनावने"। अले वं बलं फत्तले घ्वात, व देगः दुनाः उकिं उपिं पलिश्ती शासकतयत व अन दुपिं मनूतयत ल्हाकल। थःगु जिवंकाःछि स्याःपिं मनूत स्वयाः अप्वः मनूत शिमशोनं थः सीबलय् स्यात।
31 अले वया दाजुकिजापिं व बौया फुक्क छेँजःपिं वयाः वयागु सीम्ह काःवल। इमिसं वयागु सीम्हयात सोरा व एश्तोलया दथुइ वया बौ मानोहयागु सीगालय् यंकाः थुनाबिल। शिमशोन निइदँ तक इस्राएलयाम्ह न्ह्यलुवाः जुल।

17

मीकाया मूर्तित

1 एफ्राइमया पहाडी देशय् मीका धाःम्ह छम्ह मनू दु।
2 छन्हु वं थः मांयात धाल, "छिगु १,१०० वहःयागु कुचा* खुया काःबलय् जिं तायकः छिं खुँयात सराः बियादीगु खः। स्व, व धिबा जिके दु। व जिं हे खुया कयागु खः।"
वया मामं धाल, "जि यःम्ह काय् छन्त परमप्रभुं सुवाः बियादीमा।"

* **17:2** १७:२ १,१०० वहःयागु कुचा १३ किलोग्राम ति खः

3 वं वया थः मांयात झिंछसः वहःयागु कुचा लित बीधुंकाः वया मामं धाल, "आः जिं थ्व वहः जिमि काय्नं कियातःगु
इवाता व ढलौटया मूर्ति दय्केमा धकाः परमप्रभुयात अर्पण याये।" अले वया मांनं धाल, "मिका जिं थ्व छन्त लितबी।"
4 तर वं व वहः थः मांयात लित बिल। अले मामं निसः वहःयागु कुचा कयाः छम्ह वहकःमियात बिल। वं उकिं छगू इवाता
व छगू मूर्ति दय्कल। अले उपिं मीकायागु छैंय् तल।
5 थ्व हे मीका धाःम्ह मनूया छगू पुजा याइगु कोथा दुगु जुयाच्वन। वं छगू एपोद व छुं इवातात दय्कल। अले थःकायपिं
मध्ये छम्ह काय्यात पुजाहारीया थासय् तल।
6 उगु इलय् इस्राएलय् जुजु धयापिं हे मदुनि। सुया छु याये मंदत व हे यानाजुइगु खः।
7 यहूदाया बेथलेहेम शहरय् छम्ह ल्याय्म्हम्ह लेवी दुगु जुयाच्वन। व यहूदा कुलयापिं मनूतय् दथुइ च्वनीम्ह खः।
8 व बेथलेहेम शहर त्वःताः मेगु च्वनेगु थाय् माःवन। चाःहिलाः वँवं व एफ्राइमया पहाडी देशय् मीकाया छैंय् थ्यंकवल।
9 मीकां वयात न्यन, "छ गनं वयागु?"
वं लिसः बिल, "जि यहूदियाया बेथलेहेमयाम्ह छम्ह लेवी खः, जिं थः च्वनेत थाय् माला च्वनागु दु।"
10 मीकां वयात धाल, "जि नाप च्वनाः जिमि बौ व पुजाहारी जु। जिं दँय्दसं झिग् वहःयागु कुचा, छज्वः वसः व नयेगु
नसा बियेगु याये।"
11 उकिं व लेवी वलिसें च्वनेत मानय् जुल। अले वया लागि व ल्याय्म्हम्ह मनू थःकाय् थें जुल।
12 मीकां व लेवीयात पुजाहारीया ज्याय् तल, अले व मीकाया छैंय् च्वन।
13 मीकां धाल, "आः जिके छम्ह लेवी पुजाहारी दुगुलि परमप्रभुं जितः भिं यानादी धकाः जिं सिल।"

18

दान कुलयापिं मनूत लेशय् च्वंगु

1 उगु इलय् इस्राएलय् जुजु धयापिं हे मदुनि। दान कुलयापिं मनूतय्सं च्वनेत थाय् माला च्वन, छाय्धाःसा मेगु कुलयापिं
मनूतय्त जमिन दयेधुंकूसां इमिके धाःसा थःगु धयागु छकुचा नं जमिन मदुगु जुयाच्वन।
2 उकिं दान कुलयापिन्सं थःगु कुलया फुक्क परिवारपाखें न्याम्ह मग्याःपिं मनूत ल्यल। अले इमित जमिन मालेत व
उकियागु चिवा कायेत सोरा व एश्तोल शहरं छवल।
उपिं न्याम्ह मनूत एफ्राइमया पहाडी देशय् थ्यने धुंकाः मीकाया छैंय् बाय् च्वन।
3 अन च्वंबलय् इमिसं व ल्याय्म्हम्ह लेवीयागु सः म्हसीकाः वयात न्यन, "छ थन छु यानाः च्वनागु? सुनां छन्त थन हल?
थन छंगु छु ज्या दु?"
4 वं इमित मीकां थःगु लागि छु यात व कनाबिल। अले धाल, "मीकां जितः पुजाहारीया ज्या यायेत ज्यालाय् तःगु दु।"
5 अले इमिसं वयात धाल, "अथे जूसा जिमिगु निंतिं परमेश्वरयाके जिमिगु ज्या ताःलाइ कि ताःलाइ मखु धकाः न्यँ।"
6 पुजाहारीं लिसः बिल, "याउँक हँु। छिमिसं यानाच्वंगु यात्रा परमप्रभुपाखेंयागु खः।"
7 उपिं न्याम्ह मनूत व थाय् त्वःताः लेशय् थ्यंकवल। सीदोनयापिं मनूत थें अनयापिं मनूत शान्त व सुरक्षितकथं म्वानाच्वंगु
खन। अले इमिगु देशय् छुं मगाःमचाः मजूगुलि इपिं च्वन्ह्याःगु जुल। अले इपिं सीदोनीत स्वयाः यक्व तापाः। अले इमि मेपिं
मनूतलिसें छुं कथंयागु स्वापु नं मदु।
8 दान कुलयापिं उपिं न्याम्ह मनूत सोरा व एश्तोलय् लिहां वये धुंकाः इमि दाजुकिजापिन्सं इमित न्यन, "छिमिसं छु छु
खना?"
9 इमिसं लिसः बिल, "वा! झींसं इमित हमला याः वनेनु! धात्थें जिमिसं खनागु व देश तसकं बांलाः। छिपिं छाय् सुम्क
च्वनाच्वनागु? अन वनाः व देशयात त्याका कायेत लिचिले मते।
10 छिपिं अन थ्यनीबलय् छिमिसं छगू चक्कंगु देशय् याउँक म्वानाच्वंपिं छगू जातियात खनी। धात्थें परमेश्वरं व जमिन
छिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु, व थासय् पृथ्वीइ दुगु छुं नं चीजयागु मगाःमचाः मदु।"
11 अथे जूगुलि सोरा व एश्तोलं दान कुलयापिं खुसः मनूत ल्वाभः घानाः पिहां वल।
12 इपिं थाहां वनाः यहूदाया किर्यत-यारीमयागु पच्छिमपाखे छाउनी तल। उकिं व थाय्यात थौं तक नं मनेह-दान* धाः।
13 अनं इपिं न्ह्यज्यानाः एफ्राइमया पहाडी देशय् मीकाया छैंया न्ह्याःने वल।
14 अबलय् लेश देशया चिवा काःवंपिं न्याम्ह मनूतय्सं थथे धकाः थः दाजुकिजापिंलिसें खँ ल्हात, "छु थुपिं छैं मध्ये छखा
छैंय् एपोद, छैं घःत, छगू कियातःगु इवाता व छगू ढलौतया मूर्ति दु धकाः छिमिसं स्यू ला? आः छु यायेमाःगु खः व छिमिसं
स्यू।"
15 उकिं इपिं मीकाया छैं लिक्क व ल्याय्म्हम्ह लेवी च्वनीगु थासय् वन। अले वलिसें खँ ल्हात।

* **18:12** १८:१२ मनेह-दान अर्थात दानया छाउनी

16 ल्वाभः ज्वनातःपिं उपिं खुसःम्ह दान कुलयापिं मनूत मू लुखाय् दन।
17 व पुजाहारी मू लुखाय् ल्वाभः ज्वनातःपिं खुसःम्ह मनूतलिसें दनाच्वंबलय् हे देशयागु चिवा काःवंपिं न्याम्ह मनूतय्सं छेँ दुने दुहां वनाः इवाता, मूर्ति, एपोद व छेँ घःत काल।
18 उपिं न्याम्ह मनूतय्सं मीकाया छेँय् दुहां वनाः इवाता, मूर्ति, एपोद व छेँनं घःत काःबलय् व पुजाहारीं इमित न्यन, "छिपिं छु यानाच्वनागु?"
19 तर इमिसं लिसः बिल, "हाले मते! सुम्क च्वँ। वयाः जिमि पुजाहारी व बौ जु। छम्ह मनूया छेँय् पुजाहारी जुइगु छन्त बांलाः कि इस्राएलया छगू कुल व वंशया पुजाहारी जुइगु बांलाः?"
20 अले व पुजाहारी लय्ताल। व एपोद, कियातःगु इवाता व छेँ घःत ज्वनाः इपिंलिसें वन।
21 बांलाक न्यासि वने मफुपिं मनूत, सा-द्वहंत व थिकेथिकेगु सामान न्ह्यः न्ह्यः तयाः इपिं अनं वन।
22 दान कुलयापिं मनूत मीकाया छेँनं भचा तापाक थ्यंबलय् मीकाया जःलाखःलातय्त छक्वलं सःतल। अले इमिसं इमित लिनाः नापलाकल।
23 इमिसं दान कुलयापिन्त तसकं हालाः सःतल अले दानया मनूतय्सं फहिलाः मीकायात धाल, "छन्त छु जुल? जिपिंलिसें ल्वायेत छं छाय् मनूत सःताग्?"
24 मीकां धाल – "जिं थःगु लागि दय्काग्ु जिमि घःत छिमिसं यंकल। छिमिसं जिमि पुजाहारी नं यंकल। छिमिसं जितः छुं नं त्वःमत्। छिमिसं– 'छन्त छु जुल? धकाः गथे यानाः न्यने फुग्?' "
25 दान कुलयापिन्सं वयात धाल, "जिपिंलिसें हाले मते, मखुसा छुं तंगुल् मनूतय्सं छिमित हमला याइ अले छ व छिमि परिवार सिनावनेमाली।"
26 थुलि धयाः दान कुलयापिं मनूत थःगु लँपुइ वन। इपिं थःपिं स्वयाः यक्व बल्लाःपिं खनाः मीका थःगु छेँपाखे लिहां वन।
27 अले व पुजाहारी व मीकां थःगु निंतिं दय्कूग्ु मूर्ति ज्वनाः इपिं लेशयापिं शान्त व सुरक्षितकथं म्वानाच्वंपिं मनूतय्त हमला यायेत लेशय् वन। इमिसं इमित तरवारं पाल, अले इमिग्ु शहरयात मिं नकाबिल।
28 इमित बचय् याइपिं सुं नं मदु, छाय्धाःसा व लेश शहर सीदोनं यक्व तापाः। अनयापिं मनूत मेपिं सुंलिसें स्वापु मतइपिं जुयाच्वन। व शहर बेथ-रहोबया लिक्क बेसीइ लाः।
दान कुलयापिं मनूतय्सं व शहरयात हाकनं दय्काः उकी च्वन।
29 अले इमिसं व शहरयागु नां इस्राएलया काय्, थः पुर्खाया नामय् दान तल। न्हापा उकियागु नां लेश खः।
30 दान कुलयापिन्सं उपिं मूर्तितय्त पलिस्था यात। अले इस्राएल जातियात ज्वनाः मयंतले मोशाया काय् गेर्शोमया काय् जोनाथन व वया कायपिं दान कुलया पुजाहारी जुल।
31 शीलोय् परमेश्वरयागु नापलायेगु पाल दतले मीकां दय्कूग्ु मूर्तितय्त पुजा यात।

19

गिबाय् जूगु मभिंगु ज्या

1 उगु इलय् इस्राएलय् जुजु धयापिं हे मदुनि।
छन्हु एफ्राइमया पहाडी देशयागु तसकं वने थाकुग् थासय् च्वनीम्ह छम्ह लेवीं यहूदाया बेथलेहेमं छम्ह मथ्याःम्ह कलाः हल।
2 तर व थः भाःतलिसें तंचायाः वयात त्वःताः यहूदाया बेथलेहेमय् थः छेँय् लिहां वन, अले अन व प्यला तक च्वन।
3 अले वया भाःत थः च्यः व निम्ह गधा ज्वनाः वयात ह्यय्काः लितः हयेत व मिसाया छेँय् वन। अले व मिसां इमित थः बौया छेँय् यंकल। व लेवीयात खंबलय् व मिसाया बौनं लय्तायाः वयात लसकुस यात।
4 वया ससःबौनं कर याःगुलि व अन स्वन्हु तक च्वन। व नयात्वनाः अन हे चा च्वन।
5 प्यन्हु दुखुन्हु इपिं सुथ न्हापां दन अले वनेत्यंबलय् मिसाया बौनं थः जिलाजंयात धाल, "न्हापा छुं नयाः आराम यानादिसँ, अले झासँ।"
6 उकिं इपिं निम्ह फ्यतुत। अले नापं च्वनाः नयेगु त्वनेगु यात अले मिसाया बौनं धाल, "अज्ज मेगु छचा च्वनाः न्ह्यइपुकादिसँ।"
7 व वनेत दन। वया ससःबौनं धाःसा वयात च्वनेत कर यात अले व अज्ज छचा च्वन।
8 न्यान्हु दुखुन्हु व वनेत सुथ न्हापां दन। तर मिसाया बौनं धाल, आः झासु नि लंकादिसँ, न्हिनय् तक पियादिसँ। उकिं इपिं निम्हय्सिनं नापं च्वनाः नयेगु त्वनेगु यात।
9 अले व मनू थः मथ्याःम्ह कलाः व च्यःलिसें वनेत हानं छकः दन। तर वया ससःबौनं धाल, "स्व सन्ध्याकाः ई जुइ धुंकल। थौं चच्छि थन हे च्वनाः न्ह्यइपुकादिसँ, अले कन्हय् सुथ न्हापां दनाः छेँ लिहांझासँ।"

10 तर व मनू उखुन्हु चान्हय् अन च्वनेत मानय् मजुल। उकिं व सामान क्वबिका तःपिं निम्ह गधा व मथ्याःम्ह कलाःनापं
यबूस शहर (थ्व यरूशलेम शहर खः) पाखे वन।
11 इपिं यबूस लिक्क थ्यंबलय् सन्ध्याकाः ई जुइन। वया च्यलं थः मालिकयात धाल, "थौं चान्हय् झीपिं थन हे च्वनेनु।"
12 तर वया मालिकं धाल, "मखु, इस्राएलीत मदुगु थ्व परदेशी थासय् झीपिं च्वने मज्यू। बरु झीपिं गिबाय् वनेनु।"
13 वं हानं धाल, "वा, गिबाय् वा रामाय् थ्यंकः वनेत कुतः यायेनु। थौं झीपिं चान्हय् अन हे बाय् च्वने।"
14 उकिं इपिं न्ह्यज्याल। बेन्यामीन कुलया लागा गिबाया लिक्क थ्यंकः वःबलय् निभाः बित।
15 लँ त्वःताः इपिं चा च्वनेत गिबाय् दुहां वन। शहरय् थ्यंकाः इपिं चक्कंगु चुकय् च्वन। तर इमित चान्हय् बाय् च्वनेत
सुनानं छेंय् मयंकू।
16 व सन्ध्याकाः इलय् गिबाय् च्वनीम्ह छम्ह बुराम्ह मनू बुँइ ज्या यानाः लिहां वयाच्वंगु जुल। व एफ्राइमया पहाडी देशयाम्ह
तर गिबाय् च्वनीम्ह खः। (अन बेन्यामीनीत च्वनीगु खः)
17 वं थय्क च्वय्पाखे स्वःबलय् शहरया चुकय् फ्यतुनाच्वंम्ह व यात्रीयात खन। व बुराम्ह मनुखं न्यन, "छ गन वनेत्यनागु?
छ गनं वयागु?"
18 वं लिसः बिल, "जिपिं यहूदाया बेथलेहेमं एफ्राइमया पहाडी देशयागु तसकं वने थाकूगुथाय्पाखे वनाच्वनागु। जि
अनयाम्ह हे खः। जि यहूदाया बेथलेहेमय् वनागु खः आः जि थःगु छेंय्* वनाच्वनागु। तर सुनानं जितः थःगु छेंय् बाय् मब्यू।
19 जिमिके नयेगु त्वनेगु फुक्क दु। जिके गधायात नकेत सु व दाना नं दु। जि, जिमि मिसा व जिमि च्यःया निंतिं मरि व
दाखमघ दु। जिमित छुं म्वाः।"
20 बुराम्ह मनुखं धाल, "जिगु छेंय् झासँ, छिकपिन्त लसकुस दु। जिं छिमित बाय् बी। छिकपिं चुकय् चा च्वनेम्वाः।"
21 अले इमित वं छेंय् दुने यंकल, गधायात नसा त्वँसा बिल। इमिसं थःगु तुति सिल, नये त्वनेगु यात।
22 इपिं न्ह्यइपुका च्वंबलय् हे आकाझाकां व शहरयापिं छुं मभिंपिं मनूत वयाः व छेंयात घेरय् यात। खापाय् घारा घारा यानाः
इमिसं व छेंयाम्ह बुराम्ह थुवाःयात धाल, "छंगु छेंय् दुहां वःम्ह मनूयात पिका, जिमित वलिसें लसपस याये मास्ति वः।"
23 व छेंं थुवाः बुराम्हं पिने पिहां वयाः धाल, "मखु जिमि पासापिं, थज्याःगु मभिंगु ज्या छता याये मते, थ्व मनू ला जिमि
पाहां खः। थज्याःगु मछालापुस्से च्वंगु ज्या याये मते।
24 स्व, थन ब्याहा मजूम्ह जिमि म्ह्याय् व वया मथ्याःम्ह कलाः दु। जिं इमित छिमिथाय् हये। छिमिसं इमित स्यंकाः थःयःथे
या। तर थ्व मनूयात थज्याःगु घच्चाइपुगु ज्या याये मते।"
25 तर मनूतय्सं वयागु खँ मन्यं। अले व मिजंनं थः मथ्याःम्ह कलाःयात ज्वनाः इमिगु न्ह्यःने पिने घ्वाना छ्वल। इमिसं
वलिसें जबरजस्ती यात, अले चच्छि हे क्वह्यंगु व्यवहार यात। अले सुथ न्हापा जुइ धुंकाः इमिसं वयात वनेबिल।
26 अथे जुयाः सुथ न्हापां व मिसा थः भाःत दुगु छेंं वयाः लुखाय् ग्वार्तुल अले निभाः त्वयेधुंका तक अन ग्वार्तुलाच्वन।
27 व मिसाया भाःत सुथ न्हापां दन, अले थःगु यात्राय् वनेत छेंया लुखा चायेकूबलय् अन वं थः मथ्याःम्ह कलाःयात छेंं
न्ह्याःने थःगु ल्हाः लुखा खलय् चकंका ग्वारा तुलाच्वंगु खन।
28 वं वयात धाल, "दँ, झीपिं वनेनु।" तर वं छुं लिसः मब्यू। उकिं वं वयात गधाया म्हय् तल अले छेंपाखे वन।
29 छेंं थ्यनेधुंकाः वं छप्पु छुरि काल। थः मथ्याःम्ह कलाःया सीम्हयात कुचा कुचा यानाः ध्यन। उकिं झिंनिप्वः चिनाः
इस्राएलया प्यखेरं छ्वयाबिल।
30 अले थ्व खंपिं सकसिनं धाल, "इस्राएलीत मिश्र देशं वःबलय् निसें थौं तक थज्याःगु गुबलें नं जूगु मदुनि। थुकिया बारे
बांलाक बिचाः या! छु यायेमाः जिमित धा।"

20

इस्राएलीतय्सं बेन्यामीनीतलिसें लडाइँ यायेत तयारी याःगु

1 अले उत्तरय् दाननिसें दच्छिनय् बेर्शेबातक व पुर्बय् गिलादंनिसें सकलें इस्राएलीत पिहां वल। इपिं छप्पँ जुयाः परमप्रभुया
न्ह्याःने मिस्पाय् मुन।
2 इस्राएलया फुक्क कुलयापिं नायःत व तरवार घानातःपिं प्यंगू लाख सिपाइँत परमेश्वरया मनूतय्गु मुंज्याय् मुन।
3 बेन्यामीनीतय्सं इस्राएलीत मिस्पाय् वंगु खँ न्यन। अले इस्राएलीतय्सं धाल, "थज्याःगु बांमलाःगु खँ गथे यानाः जुल,
जिमित धा।"
4 अथे जूगुलि व स्यानातःम्ह मिसाया भाःत लेवीं धाल, "जि व जिमि मथ्याःम्ह कलाः चा च्वनेत बेन्यामीनया गिबाय्
वया।

---

* **19:18** १९:१८ थःगु छेंय् हिब्रू बाइबलय् परमप्रभुया छेंं वनाच्वंनागु

5 उखुन्हु चान्हय् गिबायापिं मनूतय्सं जितः स्यायेगु बिचालं जि च्वनागु छेँयात घेरय् यात। इमिसं जिमि मथ्याःम्ह कलाःयात जबरजस्ती यात अले व सित।
6 जिं थः मथ्याःम्ह कलाःयात कयाः वयागु सीम्हयात कुचा कुचा यानाबिया अले छकु छकु इस्राएलया झिंनिग् कुलयाथाय् छ्वयाः छाय्धाःसा इमिसं इस्राएलय् थज्याःगु क्वह्मंगु व इज्जत कायेगु ज्या यात।
7 आः छिकपिं सकलें इस्राएलीतय्सं न्यनादिसँ, थुकिया बारे छु यायेगु खः धयादिसँ। छिकपिन्सं हे फैसला यानादिसँ।"
8 सकलें मनूत छम्ह मनू थें जुयाः थथे धाधां दन, "झीपिं सुं नं थःगु छेँ वने मखु, झीपिं मध्ये सुं नं थःगु छेँ वने मखु।
9 आः गिबायात झींसं थथे याये। गोला तयाः झीपिं हमला यायेत वने।
10 झींसं इस्राएलया फुक्क कुलं झिम्हय् छम्ह मनूयात सिपाइँतय्गु निंतिं नयेगु सामान तयार यायेत काये। अले सेना बेन्यामीनया गिबाय् वये धुंकाः इमिसं इस्राएलय् याःगु फुक्क क्वह्मंगु ज्याया निंतिं गिबाय् च्वंपिन्त सजाँय बी।"
11 थुकथं इस्राएलीत सकलें छप्पँ जुयाः गिबाय् हमला यायेत मुन।
12 इस्राएलीतय्सं बेन्यामीन कुलयाथाय् थथे धकाः मनूत छ्वत, "छिमिगु दथुइ याःगु थ्व तसकं मभिंगु ज्या छु खः?
13 आः गिबायापिं इपिं मभिंपिं मनूतय्त जिमिगु ल्हातय् ब्यु अले जिमिसं इमित स्यानाः इस्राएलं मभिंगु ज्या चीकाछ्वये।" तर बेन्यामीनीतय्सं थः दाजुकिजा इस्राएलीतय्गु खँ मन्यं।
14 इपिं इस्राएलीतलिसें ल्वायेत बेन्यामीनी शहर शहरं गिबाय् मुंवल।
15 गिबाय् च्वंपिं न्हय्सःम्ह ल्ययातःपिं मनूत बाहेक बेन्यामीनीतय्सं थत्थें इमिगु शहर शहरं इस्राएलीतलिसें ल्वायेत निइखुद्वःम्ह तरवार घानातःपिं मनूतय्त मुंकल।
16 थुपिं मध्ये न्हय्सःम्ह ल्ययातःपिं खव ल्हाः चले जूपिं सिपाइँत खः। इमिसं न्यातिं कय्कीबलय् थ्याक्क थासय् लाके फु।
17 बेन्यामीनीत बाहेक इस्राएलीतय्सं प्यंगू लाख तरवार चले याइपिं मनूत मुंकल। इपिं सकलें ल्वायेसःपिं सिपाइँत खः।

बेन्यामीन कुल नाप लडाइँ

18 इस्राएलीत थत्थें बेथेलय्* वनाः अन इमिसं परमेश्वरयात थथे धकाः न्यन, "बेन्यामीनीतय्त हमला यायेत गुगु कुल न्हापा वनेमाः?"
परमप्रभुं धयादिल, "यहूदा न्हापा वनेमाः।"
19 उकिं इस्राएलीत सुथ न्हापां गिबाया लिक्क वनाः छाउनी तल।
20 इस्राएलीत बेन्यामीनीतलिसें लडाइँ यायेत पिहां वल। इमिसं बेन्यामीनीतलिसें ल्वायेत गिबाय् तयार जुयाच्वन।
21 बेन्यामीनीत गिबां पिहां वल अले इमिसं निइनिद्वःम्ह इस्राएलीतय्त लडाइँया ख्यलय् स्यानाबिल।
22 तर इस्राएलीतय्सं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित हःपाः बिल। अले हाकनं थः सेनायात न्हापांगु न्हि थें थाय् थासय् तल।
23 अथे जुयाः इस्राएलीत थाहां वनाः परमप्रभुया न्ह्याःने सन्ध्याकाः ई तक ख्वल, अले इमिसं परमप्रभुयात न्यन, "जिमि दाजुकिजा बेन्यामीनीतलिसें जिपिं हाकनं ल्वाः वनेगु ला?"
परमप्रभुं लिसः बियादिल, "इमित हाकनं हमला या।"
24 थथे निन्हु खुन्हु नं इपिं बेन्यामीनीतलिसें लडाइँ यायेत न्ह्यज्यात।
25 बेन्यामीनीत नं इपिंलिसें लडाइँ यायेत गिबां पिहां वल, इमिसं तरवार चले याइपिं १८,००० म्ह इस्राएलीतय्त स्यानाबिल।
26 सकलें इस्राएलीत बेथेलय् लिहां वन, अले ख्वयाः अन इपिं उखुन्हु सन्ध्याकाः ईतक परमप्रभुया न्ह्याःने अपसं च्वन। इमिसं परमप्रभुया न्ह्याःने होमबलि व मेलबलि छाल।
27 इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयाके न्यन। उबलय् परमेश्वरया बाचाया सनू बेथेलय् दुगु जुल।
28 अबलय् हारूनया छय् व एलाजारया काय् पीनहास पुजाहारी खः। इमिसं न्यन, "जिपिं जिमि दाजुकिजा बेन्यामीनीतलिसें हाकनं लडाइँ याः वनेमाः कि म्वाः?"
परमप्रभुं लिसः बियादिल, "इमित हमला या! कन्हय् जिं इमित छिमिगु ल्हातय् बी।"
29 अले इस्राएलीतय्सं गिबाया प्यखेरं मनूत सुचुका तल।
30 स्वन्हु दुखुन्हु इस्राएलीत बेन्यामीनीतलिसें ल्वायेत न्ह्यज्यात, अले सेनायात न्हापायागु थासय् हे तल।
31 बेन्यामीनीत धाःसा व सेनायात हमला यायेत पिहां वल। इपिं शहरं तापाक्क तक वन। अले चक्कंगु ख्यलय् बेथेलय् व गिबा वनीगु लँपुइ न्हापा थें हे इस्राएलीतय्त हमला यानाः इमिसं स्विम्ह इस्राएलीतय्त स्यात।
32 अले बेन्यामीनीतय्सं थथे धाल, "जिमिसं हाकनं इमित त्याकाच्वनागु दु।" तर इस्राएलीतय्सं इमित शहरं पिकयाः मू लँपुइ हयेत बुनाः बिस्युं वंपिं थें यानाः क्यंगु खः।

---

* **20:18** २०:१८ बेथेल बेथेलया अर्थ परमेश्वरया छेँ

33 सकलें इस्राएलीत थथःगु थाय् त्वःताः लडाइँया लागि बाल-तामारय् मुन। उघ्रिमय् हे सुलाच्वंपिं इस्राएलीत गिबाया पच्छिमया थासं हथासं पिहां वल।
34 अले इस्राएलयापिं झिट्टः मनूतय्सं न्ह्याःनं गिबाय् हमला यात। याकनं तसकं ल्वापु जुल। तर बेन्यामीनीतय्सं थःगु न्ह्याःने नाश वये धुंकल धयागु खँ मस्यू।
35 थुकथं परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु ल्हातं बेन्यामीनीतय्त बुकादिल। उखुन्हु इस्राएलीतय्सं तरवार चले याइपिं निइन्याट्टः व सछिम्ह बेन्यामीनीतय्त स्यानाबिल।
36 अले "झीपिं बुत" धकाः बेन्यामीनीतय्सं सिल।

गथे यानाः बेन्यामीनीतय्त बुकल?

सकलें इस्राएलीत गिबाया न्ह्याःने सुलाच्वंपिं मनूतके भलसा तयाः थः बूपिं थें यानाक्यंगु खः।
37 इपिं सुलाच्वंपिं मनूतय्सं गिबाय् आकाझाकां हमला यात, अले प्यखेरं न्यनावनाः अन दुपिं सकसितं स्यात।
38 इस्राएलया मनूत व सुलाच्वंपिं मनूतय् दथुइ इमिसं शहरं मित्याः आकाशपाखे छ्वयेगु चिं क्वःछिनातःगु जुयाच्वन।
39 इस्राएली मनूत लिहां वया बेन्यामीनीतय्त हमला याइगु खः।
"न्हापायागु लडाइँलय् थें झीसं इस्राएलीतय्त बुकाच्वनागु दु," धकाः धयाः बेन्यामीनीतय्सं स्विम्ह इस्राएलीतय्त स्याये धुंकूगु खः।
40 तर शहरं मित्याः आकाशपाखे थाहां वंबलय् बेन्यामीनीतय्सं लिफः स्वल। स्व, इमिसं शहर न्यंक मि नयाच्वंगु खन।
41 अले इस्राएलीतय्सं फहिलाः बेन्यामीनीतय्त हमला यात। थःगु नाश जुइगु ई वःगु खनाः बेन्यामीनीत ग्यानाः आत्ते जुल।
42 उकिं इपिं इस्राएलीतय् न्ह्याःनं मरुभूमिपाखे बिस्युं वन। तर इपिं बिस्युं वने मफुत। शहर शहरं वःपिं इस्राएलीतय्सं बेन्जामीनीतय्त दथुइ लाकाः पालाः स्यानाबिल।
43 इमिसं बेन्यामीनीतय्त घेरय् यात। अले दि हे मघ्सें लिना हे च्वन, गिबाया पुर्बय् छगू थासय् इमित त्याकल।
44 झिंच्याट्टःम्ह बेन्यामीनीतय्त स्यात। इपिं सकलें ल्वायेसःपिं सिपाइँत खः।
45 बचय्जूपिं धाःसा लिहां वया मरुभूमिइ दुगु रिम्मोनया ल्वहंधीपाखे बिस्युं वन। इमिसं इपिं मध्ये न्याट्टःम्हसित, लँय् नापलाकाः स्यानाबिल। इमिसं बेन्यामीनतय्त गिदोम तक हे लिनाच्वन अले मेपिं निट्टःम्हय्सित स्यानाबिल।
46 उखुन्हु २५,००० म्ह बेन्यामीनीतय्त स्यात। उपिं स्याःपिं सकलें ल्वायेसःपिं सिपाइँत खः।
47 खुसःम्ह मनूत धाःसा लिहां वनाः मरुभूमिइ दुगु रिम्मोनया ल्वहंधिकय् बिस्युं वन। अले इपिं अन प्यला तक च्वन।
48 अनंलि इस्राएलीत बेन्यामीनीतय्थाय् वल। अले शहरय् दुपिं मनूत, सा द्वहं व नापलाःपिं फुक्क पशुतय्त इमिसं तरवारं स्यात। इपिं शहर शहरय् वन इमिसं नापलाक्वः फुक्क शहरतय्त मिं नकाबिल।

21

बेन्यामीनीतय्गु निंति भमचात

1 इस्राएली मनूत मिस्पाय् मुने धुंकाः "झीपिं मध्ये सुनानं थः म्ह्याय् सुं बेन्यामीनीतय्त बी मखु" धकाः पाफःगु खः।
2 आः ला इपिं बेथेलय् वनाः ह्याँय्ह्याँय् ख्वख्वं सन्ध्याकाः ई तक परमेश्वरया न्ह्याःने च्वनाच्वन।
3 इमिसं धाल, "हे परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वर, इस्राएलय् थथे छाय् जू वःगु? इस्राएलं छाय् थौं छगू कुल तनावन?"
4 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां इमिसं छगू वेदी दयकाः होमबलि व मेलबलि छाल।
5 अले इस्राएलीतय्सं न्यन, "इस्राएलया फुक्क कुल मध्ये गुगु कुल परमप्रभुया सभाय् मवः?" छायधाःसा मिस्पाय् परमप्रभुयाथाय् मवंपिन्त स्याना हे छ्वयेमाः धकाः इमिसं पाफःगु खः।
6 थः बेन्यामीनी दाजुकिजापिनिगु लागि इस्राएलीत दुःखी जुल, छायधाःसा इमिसं धाल, "थौं इस्राएलयागु छगू कुल तनावंगु दु।"
7 ल्यंदुपिं बेन्यामीनी मिजंतय्गु निंतिं झीसं गनं मिसात हयेगु?
8 अले इमिसं हानं न्यन, "इस्राएलया कुल मध्ये गुगु कुल मिस्पाय् परमप्रभुयाथाय् मवः?" इमिसं याबेश-गिलादं सुं नं सभाया निंति छाउनीइ मवःगु धइगु खँ सीकल।
9 उबलय् मनूतय्त ल्याःखाबलय् ला याबेश-गिलादयापिं छम्ह नं मनू अन मदु।
10 उकिं व इस्राएलीतय्गु सभां ल्वायेसःपिं झिंनिट्टः सिपाइँतय्त थथे आज्ञा बियाछ्वत, "याबेश-गिलादय् वनाः अन दुपिं सकलें मिजं, मिसा व मस्तय्त स्या।
11 छिमिसं याबेश-गिलादय् दुपिं मिजंत व मिस्तलिसें लसपस याये धुंकूपिं सकलें मिस्तय्त स्या। तर कुमारीतय्त म्वाकाति।"
12 इमिसं अथे हे यात। इमिसं याबेश-गिलादयापिं मनूत मध्ये प्यसःम्ह कुमारी मिस्तय्त नापलाकल। इपिं मिस्तय्त इमिसं कनानया शीलोया छाउनीइ हल।

13 अले इस्राएल्लीतय्गु व सभां रिम्मोनया ल्वहंधिकय् दुपिं बेन्यामीनीतय्थाय् सन्धियागु बुखँ छ्वल।
14 उकिं बेन्यामीनीत अबलय् हे लिहां वल, अले इस्राएल्लीतय्सं याबेश-गिलादं हःपिं भम्चा इमित बिल। इमिसं इपिं मिस्तय्त मस्यासें म्वाकातःगु खः। तर इपिं फुक्क मिस्त बेन्यामीनीतय्गु लागि मगात।
15 अले मनूत बेन्यामीनीतय्गु लागि दुःखी जुल। छाय्धाःसा परमप्रभुं इस्राएल्ली कुलतय्त फायादीगु दु।
16 अले सभाया थकालितय्सं धाल, "बेन्यामीनी कुलय् मिस्त मदु। ल्यंदुपिनिगु लागि भम्चा मालेत छु यायेगु?"
17 इमिसं धाल, "बचय्जूपिं बेन्यामीनीतय्त अधिकारया भाग दयेमाः। मखुसा इस्राएल्लीत मध्येया छगू कुल तनावनी।
18 तर झीसं थःम्ह्याय्पिं इमित ब्याहा यानाः बी फइ मखु, छाय्धाःसा सुं बेन्यामीनीयात म्ह्याय्मस्त ब्यूम्ह मनूयात सराः लाइ धकाः झीसं पाफयागु दु।"
19 अय्नं बेथेलया उत्तरपाखे, बेथेलं शकेम वनीगु मू लँया पुर्बपाखे व लबोनया दच्छिनपाखे शीलोय् परमप्रभुया निंतिं दँय्दसं जुइगु नखः इमिसं लुमंकल।
20 अथे जुयाः इमिसं बेन्यामीनीतय्त थथे आज्ञा बिल, "वनाः दाखक्यबय् सुला च्वँ।
21 नखः खुन्हु शीलोयापिं कुमारी मिस्त प्याखं हुलेत वइबलय् छिपिं दाखक्यबं पिहां वयाः छम्ह छम्हय्सिनं छम्ह छम्हय्सित भम्चा दय्केत ज्वँ। कुमारी मिस्तय्त थःनापं थःगु देशय् ज्वनाः हुँ।
22 अनंलि इमि बौ वा दाजुकिजापिं जिमिथाय् वयाः धाःवल धाःसा जिमिसं धाये, 'इमित ग्वाहालि यानाः जिमित दया यानादिसँ, छाय्धाःसा लडाइँलय् इमिगु निंतिं झीसं भम्चा हयाबी मफुत। छिकपिन्त दोष लाइ मखु। छाय्धाःसा छिकपिन्सं थःम्ह्याय्पिं ब्यूगु मदु।' "
23 उकिं बेन्यामीनीतय्सं अथे हे यात। इपिं कुमारी मिस्त प्याखं हुला च्वंबलय् हे छम्ह छम्ह मनुखं छम्ह छम्ह कुमारी मिसायात ज्वन अले थः कलाः दय्केत यंकल। इपिं थथःगु थासय् लिहां वन। अले शहरयात हाकनं दय्काः इपिं उकी च्वन।
24 अबलय् इस्राएलीत व थाय् त्वःताः थथःगु कुल व वंशतय्थाय् वन, सकलें थथःगु थासय् वन।
25 उगु इलय् इस्राएलय् जुजु धयापिं हे मदुनि। सुनानं छु याये मंदत व हे यानाजुइगु खः।

स्थया सफू
म्हसीका

स्थयागु थ्व शान्त घटना इस्राएल्लय् न्याय याइपिन्सं राज्य याःगु ग्यानपुस्से च्वंगु इलय् जूगु घटनात मध्ये छगू खः। छगू परिवार इस्राएल देशय् अनिकाल जूगुलि मोआबय् छुं ईया लागि च्वंवन। अले व परिवारयाम्ह छम्ह मिजंया ब्याहा मोआबी मिसा स्थलिसें जुल। स्थ तसकं भिंम्ह मिसा जुयाच्वन। थः भाःत सी धुंकाः नं वं थः माजुयात तसकं माया यानाच्वन। स्थं इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयाके तःधंगु भलसा तल। व थः माजुनापं बेथलेहेमय् वन अले अन वं न्हापायाम्ह भाःतया सतिक थःलाम्ह छम्ह तःमिम्ह मनूलिसें हाकनं ब्याहा यात। थ्व ब्याहापाखें स्थ इस्राएलयाम्ह दकले तःधंम्ह जुजु दाऊदया तापाःबज्ये जुल।

न्याय याइपिनिगु घटनां परमेश्वरया मनूत वय्कःपाखें तापा जूबलय् वःगु विपत्तियात क्यनी। स्थया सफुतिं धाःसा इस्राएलया परमेश्वरयाथाय् शरण काःवःम्ह छम्ह विदेशी मिसायात दुगु आशिष क्यनी। थुकथं व मिसा परमेश्वरया विश्वास बहःपिं मनूतय् ब्व जुल।

धलः पौ

स्थं नाओमीयात तसकं माया याःगु १:१-२२
स्थं बोअज नापलाःगु २:१-२३
स्थया लागिं नाओमीं बिचाः याःगु ३:१-१८
स्थ व बोअजया ब्याहा ४:१-२२

स्थ

मोआबय् एलीमलेक व वया परिवार

1 यक्व न्हापा, न्याय याइपिन्सं राज्य याःगु इलय् इस्राएल्लय् अनिकाल जूगुलिं यहूदाया बेथलेहेमं छम्ह मनू थः कलाः व निम्ह कायपिं ज्वनाः मोआब देशय् च्वंवन।

2 व मनूया नां एलीमेलेक खः, वया कलाःया नां नाओमी अले वया निम्ह कायपिनिगु नां महलोन व किल्योन खः। इपिं यहूदाया बेथलेहेमयापिं एप्रातीत खः। इपिं मोआब देशय् वनाः अन च्वन।

3 नाओमीयात वया निम्ह कायपिं नापं त्वःता थकाः वया भाःत सित।

4 लिपा नाओमीया कायपिन्सं मोआबी मिस्तलिसें ब्याहा यात, छम्हय्सिया नां ओर्पा व मेम्हय्सिया नां स्थ खः। अन इपिं झिदँ ति च्वने धुंकाः

5 महलोन व किल्योन सित। थुकथं व मिसा थः भाःत व कायपिं मदय्क च्वनेमाल।

स्थ व नाओमी बेथलेहेमय् लिहां वंगु

6 परमप्रभुं थः मनूतय्त हाकनं सुवाः बियादीगुलि बुँइ अन्न बांलाक सःगु दु धयागु खँ न्यनाः नाओमीयात थः भौपिं नापं मोआबं थःगु देशय् लिहां वने मास्ति वल।

7 उकिं व थः च्वनाच्वंगु थासं भौपिं नापं पिहां वल, इपिं यहूदा देश लिहां वनेगु लँपुइ वन।

8 लँय् वं भौपिन्त धाल, "छिपिं निम्हं थःछेंय् लिहां हुँ, छिमिसं जि व जिमि कायपिन्त माया याःगु थें परमेश्वरं छिमित नं माया यानादीमा।

9 परमप्रभुं हाकनं छिमित भाःत व छेँ बियादीमा।" वं इमित घयपुल, इपिं ह्वाँय्ह्वाँय् ख्वल।

10 अले इमिसं वयात धाल, "मखु, जिपिं नं छिनापं हे छि मनूतय्थाय् वने।"

11 नाओमीं धाल, "हे जिमि म्ह्यायपिं लिहां हुँ, छिपिं छाय् जिलिसें वयेगु? छिमि भाःत जुइत छु जिगु प्वाथय् मेपिं कायपिं दु धकाः ला?

12 हे जिमि म्ह्यायपिं, छेंय् लिहां हुँ। छाय्धाःसा हाकनं ब्याहा यायेत जि बुरी जुइ धुंकल। अज्याःगु छुं आशा दुसां अले थौं चान्हय् हे ब्याहा यानाः काय् बुके फुसां

13 इपिं तःधिक मजुतले छिपिं पियाच्वने फइ ला? छु छिपिं ब्याहा मयासें च्वनेगु ला? मखु, जिमि म्ह्यायपिं, जिगु हालत छिमिगु स्वयाः बांमलाः, छाय्धाःसा परमप्रभुं जिगु विरोधय् ल्हाः ल्ह्नादीगु दु।"✡

14 थ्व न्यनाः इपिं हाकनं ह्वाँय्ह्वाँय् ख्वल, माजुयात भागियानाः ओर्पा थःगु छेंय् लिहां वन। स्थ धाःसा थः माजुलिसे हे च्वनाच्वन।

15 नाओमीं वयात धाल, "स्व, छिमि क्यहेँ थः मनूतय्थाय् व थः घःतय्थाय् लिहां वन, छ नं वलिसें लिहां हुँ।"

✡ **1:13** १:१३ व्य २५:५-६; मत्ती २२:२४; मर्क १२:१९-२७

16 तर स्थं लिसः बिल, “छितः त्वःता वनेत जितः कर यानादीं मते। छि गन गन झाल जि अन वये, छि गन गन च्वनादिल
जि नं अन च्वने, छि मनूत जिमि मनूत जुइ अले छि परमेश्वर जिमि परमेश्वर जुइ।
17 छि गन सी, जि नं अन हे सी, अले जितः अन हे थुनिगु जुइ। कालं बाहेक मेगु छुंकिं नं जितः छिपाखें फाःसा, परमप्रभु
जितः थथे हे, अज्ज थ्व स्वयाः बांमलाःगु व्यवहार यानादीमा।”
18 स्थं थःत त्वःती मखुत धयागु सीकाः नाओमीं वयात छुं हे मधाल।
19 इपिं निम्ह न्ह्यज्याना वनाः बेथलेहेमय् थ्यंकः वल। इपिं बेथलेहेमय् थ्यंबलय् फुक्क शहर अजू चाल, अन च्वंपिं
मिस्तय्सं धाल, “छु थ्व धात्थें नाओमी हे खः ला?”
20 वं धाल, “जितः नाओमी* धाये मते। जितः मारा† धा, छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं जिगु जीवन तसकं
म्हाइपुका बियादीगु दु।
21 जि थनं वनाबलय् जितः माःगु फुक्क दुगु खः। तर परमप्रभुं जितः खालि ल्हातं लित हयादीगु दु। छिमिसं जितः छाय्
नाओमी धायेगु? परमप्रभु जिगु विरोधय् दनादीगु दु। दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं जिके विपत्ति हयादीगु दु।”
22 थुकथं नाओमी थः मोआबी भौ स्थलिसें मोआव देशं लिहां वल। इपिं बेथलेहेमय् थ्यंबलय् तछ्व लयेगु ज्या नकतिनि
शुरु जूगु खः।

2

स्थ बोअजया बुँइ तछ्वगुँइ मुंवंगु

1 नाओमीया थः भाःत एलीमेलेकयापाखें थःलाःम्ह छम्ह तःधंम्ह मनू दुगु जुयाच्वन। वयागु नां बोअज खः।
2 मोआबी स्थं नाओमीयात धाल, “जितः बुँइ वनेबियादिसँ, सुनां जितः दया याइ वयागु ल्यूल्यू वनाः तछ्वगुँइ मुना हये।”
अले वं धाल, “हुँ जिमि म्ह्याय्।”✡
3 उकिं स्थं ज्यामितय्गु ल्यूल्यू जुयाः तछ्वगुँइ मुना जुल। थथे जुल तछ्वगुँइ मुनेत व एलीमेलेकया थःलाःम्ह बोअजया बुँइ
थ्यन।
4 अबलय् हे बोअज बेथलेहेमं थ्यंकः वल अले ज्यामितय्त नाप लानाः धाल, “परमप्रभु छिपिलिसें दयेमा”।
इमिसं लिसः बिल, “परमप्रभुं छितः सुवाः बियादीमा।”
5 बोअजं ज्यामितय् नायःयात न्यन, “व मिसा सु खः?”
6 वं लिसः बिल, “व मोआबं नाओमीलिसें वःम्ह मोआबी मिसा खः।
7 वं जितः ज्यामितय् ल्यूल्यू वनाः लयाः पंचिनातःगु तछ्वमाया दथुइ तछ्वगुँइ मुंके ब्यु धकाः इनाप यात। भचा जक बल्चाय्
आराम कायेगु सिवाय् वं सुथंनिसें ज्या याना हे च्वगु दु।”
8 बोअजं स्थयात धाल, “हे मइ, बांलाक न्यँ, मेपिं सुयागुं बुँइ तछ्वगुँइ मुं वने मते। अले थ्व बुँ त्वःता नं वने मते बरु जिमि
भ्वातिंत नापं थन हे च्वँ।
9 मनूतय्सं तछ्व लःगु स्व। अले मिस्तय्गु ल्यूल्यू हुँ, छन्त थीं मते धकाः जिं मनूतय्त धयागु दु। छन्त प्या चाःसा मनूतय्सं
जाय्का तःगु घःया लः त्वँ।”
10 अले स्थं क्वछुनाः भागियानाः बोअजयात धाल, “जि छम्ह परदेशी धकाः सीकाः नं छाय् छिं जितः थुलिमछि दया
यानादियागु?”
11 बोअजं लिसः बिल, “छं भाःत सी धुंकाः नं थः माजुया लागिं छु छु यात व फुक्क जिं न्यनागु दु। छ गथे यानाः थःमांबौ
व थःगु देश त्वःताः थःम्हं म्हमस्यूपिं मनूतय् दथुइ वल, व नं जि स्यू।
12 छंगु ज्याया सिरपाः परमेश्वरं छन्त बियादीमा। छ शरण काःवःम्ह इस्राएलया परमप्रभु परमेश्वरं छन्त यक्व इनाम
बियादीमा।”
13 स्थं लिसः बिल, “हे जिमि प्रभु, छिं जितः तसक्कं माया यानादिल, जि छिकपिनि भ्वातिं जुइत मल्वःसां छिं जिलिसें
बांलाक न्ववानाः जिगु मन तयादीगु दु।”
14 बजि नयेगु इलय् बोअजं स्थयात धाल, “थन वा, दाखया तिइ मरि थुनाः न।” अले व ज्यामितलिसें फ्यतुल। अले
बोअजं वयात छुस्यामुस्या बिल। स्थं थःत यत्तले नल। अले भचा थया काल।
15 व तछ्वगुँइ मुनेत दंबलय् बोअजं थः मनूतय्त आज्ञा बिल, “वयात लयाः पंचिनातःगु तछ्वमाया दथुइ दथुइ नं तछ्वगुँइ
मुंके ब्यु। वयात ब्वःबी मते।
16 बरु छिमिसं लयेबलय् नं वयात मुनेत भचा भचा कुतुका ब्यु। वयात ब्वः मब्यूसें मुंके ब्यु।”

---

* **1:20** १:२० नाओमी हिब्रू भाषाय् नाओमी धयागु “न्ह्याइपुगु” खः † **1:20** १:२० मारा हिब्रू भाषाय् मारा धयागु “म्हाइपुगु” खः ✡ **2:2** २:२ व्य २४:१९; लेवी १९:९-१०; २३:२२

17 अथे जुयाः स्थ सन्ध्याकाः इलय् तक नं बुँइ तछ्वगुँइँ मुनाच्वन। थःम्हं मुंगु तछ्वगुँइँ ल्हाति दाःबलय् छगू एपा* ति दत।
18 तछ्व ज्वनाः व शहरय् लिहां वल, व तछ्व थः माजुयात क्यन। थया हःगु छुस्यामुस्या नं वयात बिल।
19 नाओमीं वयात न्यन, "थौं छ तछ्वगुँइँ मुनेत गन वना? छन्त माया याःम्ह मनूयात सुवाः लायेमा।"
थःम्हं बोअजया बुँइ ज्या यानागु खँ स्थं नाओमीयात कन।
20 नाओमीं धाल, "परमप्रभुं बोअजयात सुवाः बियादीमा, परमप्रभुं म्वाःपिन्त व सीपिन्त माया यायेगु त्वःतामदी। छाय्धाःसा व मनू ला झी सतिक थःलाम्ह मनू खः।"
21 अले मोआबी स्थं धाल, "उलि जक मखु वं जितः तछ्व लयेगु ज्या सिमधःतले वया मनूतलिसें तछ्वगुँइँ मुनेगु ज्या या धकाः धाःगु दु।"
22 नाओमीं धाल, "हे जिमि म्ह्याय्, छ वया भ्वातिंतलिसें वनेगु या, मेपिनिगु बुँइ वन धाःसा छन्त छुं जुइफु।"
23 उकिं व बोअजया भ्वातिंत नाप नापं तछ्व व छ्व लयेगु ज्या सिमधःतले मुनेगु ज्या याना हे च्वन। व थः माजुनापं च्वनीगु खः।

3

स्थ व बोअज

1 छन्हु स्थया माजु नाओमीं वयात धाल, "हे जिमि म्ह्याय्, छु छंगु भिं जुइगु थाय् ममालेगु ला?
2 बोअज ला झी थःलाःम्ह मनू खः। छं वया भ्वातिंतलिसें ज्या याना वयाच्वंगु दु। आः जिगु खँ बांलाक न्यँ, थौं बहनी व थःगु खलय् तछ्व हायाच्वंगु जुइ।
3 उकिं म्वःल्हुयाः चिकं बु, अले छंगु दकले बांलाःगु वसः फिनाः खलय् हँ। अय्नं वं नये सी मधूंकुतले छ वने मते।
4 व घँ वनीबलय् छं व घनिगु थाय् सीकाति। अनं लिपा वनाः वयागु तुतिपाखेया फांगा चीकाः अन हे घँ। अले छं छु यायेमाः वं हे धाइ।"
5 स्थं लिसः बिल, "छिं धयादीगु फुक्क जिं याये।"
6 अले व क्वय् खलय् वनाः वं थः माजुं धाःथें हे यात।
7 नयेत्वने धुंकाः बोअज लय्ताल। अले अन्न द्वँ मुनातःगु थाय्या लिक्क घेनेत वन। अले स्थ तीजक वनाः बोअजया तुतियागु फांगा छखे चीकाः व अन हे ग्वारातुल।
8 बाचा इलय् बोअजया आकाझाकां न्ह्यलं चाल। वं छम्ह मिसायात थःगु तुतिइ ग्वारा तुलाच्वंगु खंकल।
9 वं न्यन, "छ सु खः?"
स्थं लिसः बिल, "जि छि भ्वातिं स्थ खः। छि जिमि सतीम्ह थः खः। उकिं छिगु फांगा जितः फाय्कादिसँ।"
10 वं धाल, "हे जिमि मइं, परमप्रभुं छन्त सुवाः बियादीमा, छाय्धाःसा छ तःमिम्ह वा गरीबम्ह सुं ल्यायम्हया ल्यू मवंसें थःगु लिपांगु मायायात न्हापांगु स्वयाः तःधंकूगु दु।
11 उकिं, हे मइं, छ ग्याये मते। छं छु धाल व जिं याये, छाय्धाःसा शहरयापिं जिमि फुक्क मनूतय्सं छ भिंम्ह मिसा खः धकाः स्यू।
12 जि छिमि सतीम्ह थः खःसां जि स्वयाः सतीम्ह मेम्ह छम्ह थः दु।
13 थौं चच्छि थन हे चवँ, कन्हय् सुथय् वं छिमि सतीम्ह थःथिति यायेमाःगु ज्या याःसा जि हे जिल, तर व मानय् मजूसा जिं याये। म्वाःम्ह परमप्रभुया नामय् पाफयाः जिं थ्व धाये, सुथय् तक थन ग्वारातुला चवँ।"
14 अले स्थ वयागु तुतिया लिक्क ग्वारातुलाच्वन। मनू म्हसीके मफइगु इलय् हे व दन अले बोअजं धाल, "छम्ह मिसाम्ह थन खलय् वःगु दु धकाः सुनानं मसीमाः।"
15 अले बोअजं धाल, "छं न्ययातःगु गा फ।" स्थं अथे हे यात, बोअजं खुफा ति तछ्व उकी तयाबिल। अले व कु ल्ह्नाः वयागु ब्वहलय् तयाबिल। व ज्वनाः स्थ शहरय् लिहां वल।
16 छेँय् थ्यंबलय् वया माजुं न्यन, "हे म्ह्याय् छु जुल?" अले व मनुखं थःत याःगु फुक्क स्थं कनाबिल।
17 वं धाल, "वय्कलं जितः थः माजुयाथाय् खालि ल्हाति वने मते धकाः धयाः थ्व खुफा तछ्व बियाहल।"
18 अले वं धाल, "हे जिमि म्ह्याय्, अज्ज मेगु छु जुइ व छं मस्युतले पियाच्वँ। छाय्धाःसा थ्व ज्या सिमधःलते बोअजयात न्ह्यः वइ मखु।"

4

बोअज व स्थया ब्याहा

* **2:17** २:१७ छगू एपा थ्व १० किलोग्राम ति खः

1 बोअज शहरया ध्वाखाय् वनाः च्वनाच्वन। छुं ई लिपा वं धाःम्ह एलीमेलेकया सतिक थःलाःम्ह मनू थ्यंकः वल। अले
बोअजं वयात धाल, "पासा, थन वयाः फ्यतु।" व बोअजया न्ह्याःने वनाः फ्यतुल।
2 बोअजं शहरयापिं झिम्ह थकालितयत नं सःताः धाल, "थन फ्यतुनादिसँ," अले इपिं फ्यतुल।
3 वं व सतिक थःलाम्ह मनूयात धाल, "मोआबं लिहां वःम्ह नाओमीं झी दाजु एलीमेलेकया बुँ छकू मीत स्वयाच्वंगु दु।
4 थुपिं थकालितयगु न्ह्याःने व बुँ छिं कयादिसँ धकाः छिलिसें खँ ल्हायेगु बिचाः याना। व बुँ छिं न्यायेगु खःसा थुपिं मनूतयगु
न्ह्याःने न्याये धकाः धयादिसँ। छिं व बुँ न्याये मखुसा जितः धयादिसँ, छाय्धाःसा व बुँ न्यायेत छिगु ल्यू हक दुम्ह मनू जि हे
खः।"
वं मनुखं धाल, "ज्यू, जिं व बुँ न्याये।"
5 अले बोअजं धाल, "नाओमी व मोआबी स्थपाखें बुँ न्याःगु न्हिइ छिं व सी धुंकूम्हय्सिगु नां व सम्पत्ति ल्यंकातयेत सी
धुंकूम्हय्सिया कलाः नं कायेमाः।"✡
6 थ्व खँ न्यनाः व मनुखं धाल, "अथे खःसा जिं न्याये मखु छाय्धाःसा जिगु थःगु सम्पत्ति नं नाश जुइफु। छिं न्यानादिसँ,
जिं न्याये मखु।"
7 उबलय् जमिन व सम्पत्ति न्यायेमिइ वा हिलाबुला याइबलय् मिइम्हय्सिनं थःगु लाकां त्वयाः न्याइम्हय्सित बीगु चलन
दुगु जुयाच्वन। इस्राएलय् खँ क्वःछीगु विधि थथे हे खः।
8 उकिं व मनुखं, "व बुँ छिं थःम्हं हे न्यानादिसँ" धकाः धयाः बोअजयात थःगु लाकां त्वयाः बिल।
9 अले बोअजं अन दुपिं थकालित व मेपिं मनूतय्त धाल, "थौं जिं किल्योन, महलोन व एलीमेलेकयागु फुक्क सम्पत्ति
नाओमीया ल्हातं न्यायेधुन धइगु खँया साक्षी छिकपिं दु।
10 जिं महलोनया कलाः मोआबी स्थयात नं सी धुंकूम्ह मनूया सम्पत्तिनापं वयागु नां तया तयेत वयागु नां वया थःथितिगु
दथुइ वा शहरया धलखय् दयाच्वनेमा धकाः जिं कलाःकथं कयागु दु।"
11 अले थकालित व अन दुपिन्सं धाल, "जिपिं साक्षी जुल। छिगु छेँय् वइम्ह थ्व मिसायात परमप्रभुं इस्राएलया घराना
दय्कूपिं राहेल व लेआ थें यानादीमा। एप्रातायू छितः हनाबना दयेमा अले बेथलेहेमय् छिगु नां जायेमा।
12 परमप्रभुं छितः थ्व ल्यायम्हम्ह मिसापाखें बियादीम्ह सन्तानया परिवार यहूदापाखें तामारं बुइकूम्ह पेरेसया परिवार थें
जुइमा।"

दाऊदया वंशावली
मत्ती १:३-६; लूक ३:३२-३३

13 थुकथं बोअजं स्थयात ब्याहा यानाः छेँय् हल। परमेश्वरं वयात सुवाः बियादिल। अले वया प्वाथय् दयाः काय् दत।
14 अले मिस्तय्सं नाओमीयात धाल, "परमप्रभु धन्यम्ह खः। छाय्धाःसा थौं वय्कलं छितः छम्ह सतीम्ह थः मदय्क
त्वःतामदी। इस्राएलय् वयागु नां जायेमा।
15 थ्व मचा छितः न्हगु जीवन बीम्ह व छि बुरा जुइबलय् छितः स्वइम्ह जुइ। छाय्धाःसा न्हय्म्ह कायपिं स्वयाः भिंम्ह,
छितः माया याइम्ह भौनं थ्व मचा बुइकूगु खः।"
16 नाओमीं व मचायात ज्वनाः थःगु मुलय् तल अले वं वयात बिचाः यात।
17 वया जःलाखःलातय्सं धाल, "नाओमीया छम्ह काय् दत। झीसं वयागु नां ओबेद धकाः तयेनु।" व हे यिशैया बौ व
दाऊदया बाज्या खः।
18 पेरेसया वंश धलः थथे दु –
पेरेसया काय् हेस्रोन खः।
19 हेस्रोनया काय् आराम खः।
आरामया काय् अम्मीनादाब खः।
20 अम्मीनादाबया काय् नहशोन खः।
नहशोनया काय् सल्मोन खः।
21 सल्मोनया काय् बोअज खः।
बोअजया काय् ओबेद खः
22 ओबेदया काय् यिशै खः।
यिशैया काय् दाऊद खः।

✡ **4:5** ४:५ व्य २५:५-६

शमूएलया न्हापांगु सफू

म्हसीका

शमूएलया न्हापांगु सफुलिइ इस्राएल देशय् न्यायकर्तातय्गु इलंनिसें कयाः राजतन्त्रया ई तक जूगु हिउपाःया घटना च्वयातःगु दु। इस्राएलया राष्ट्रिय जीवनय् वःगु थ्व हिउपाःया इतिहासय् खास यानाः स्वम्ह मनूया मू थाय् दु, थुपिं खः –

शमूएल – तःधंपिं न्यायकर्तात मध्ये दकलय् लिपायाम्ह न्यायकर्ता

शाऊल – इस्राएलया न्हापांम्ह जुजु

दाऊद – जुजु जुइ न्ह्याः वं याःगु बहादुर ज्याया बखान शमूएल व शाऊलया बखान नापं थःथवय् स्वानाच्वंगु दु।

परमेश्वर प्रति विश्वास यायेबहः जुयाच्वन धाःसा ताःलाइ तर वय्कःया उजं पालन मयात धाःसा विनाश वइ। थ्व खँ परमेश्वरं पुजाहारी एलीयात धयादीगु वचनय् बांलाक धयातःगु दु। परमेश्वरं धयादी, "जितः हनाबना याइपिन्त जिं हनाबना याये अले जितः हेला याइपिन्त जिं हेला याये" २:३०।

थ्व सफुलिइ राजतन्त्र थापंया बारे थीथी बिचाः तयातःगु दु। इस्राएलीतय्सं परमप्रभुयात हे इस्राएलया धात्थेंयाम्ह जुजु तायकिगु, तर परमप्रभुं मनूतय्सं बिन्ति याःगुलि इमिगु निंति छम्ह जुजु ल्ययादिल। इस्राएलया जुजु व प्रजातय्सं परमेश्वरया शासनया अधीनय् व न्याययाया अधीनय् थःगु जीवन हनीगु थुकिया मू खँ व सत्य खँ खः, २:७-१०। चीमिपिं व तःमिपिं सकसिगु अधिकार परमेश्वरया नियमकथं तया तयेमाःगु दु।

धलः पौ

शमूएल इस्राएलया न्यायकर्ता जूगु १:१–७:१७
शाऊल जुजु जूगु ८:१–१०:२७
शाऊल जुजु राज्य याःगु दँत ११:१–१५:३५
दाऊद व शाऊल १६:१–३०:३१
शाऊल व वया कायपिं स्यूगु ३१:१-१३

१ शमूएल

शमूएल बूगु

1 एफ्राइमया पहाडी देशयागु सूपया लागाया रामतैम शहरय् एल्काना नांयाम्ह छम्ह मनू दु। व यरोहामया काय्, एलीह्या छय्, तोह्या छुइ व सूपीया उइ खः। व एफ्राइम कुलयाम्ह खः।

2 हन्नाह व पनिन्नाह नांयापिं वया निम्ह कलाःपिं दु। पनिन्नाहया कायम्ह्याय्पिं दु, हन्नाह धाःसा सुं मचाखाचा मदुम्ह खः।

3 एल्काना दँय्दसं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया आराधना यायेत व बलि छायेत थःगु शहरं शीलोय् थाहां वनीगु खः। उबलय् अन एलीया निम्ह कायपिं परमप्रभुया पुजाहारीत होप्नी व पीनहास दु।

4 अले बलि छाइखुन्हु एल्कानां लाया छगू छगू ब्व थः कलाः पनिन्नाह व वया कायपिन्त बीगु याइगु खः।

5 तर वं हन्नाहयात माया याइगुलि वं वयात छगू बांलाःगु ब्व बीगु खः, छायधाःसा परमप्रभुं वयात सुं मस्त बियादीगु मदु।

6 वया मचाखाचा मदुगुलि हे हन्नाहया लिथ्ं वयात दुःख बीगु अले क्वह्यंकाः खँ ल्हाइगु खः।

7 दँय्दसं हे थथे याइगु खः। हन्नाह परमप्रभुया नापलायेगु पालय् वंक्वः पतिकं पनिन्नाहं हन्नाहयागु मन ख्वय्काबीगु अले व ख्वयाः नसा तकं मनसें च्वनी।

8 वया भाःत एल्कानां वयात न्यनीगु, हन्नाह छ छाय् ख्वयाच्वनागु? छाय् छुं हे मनसें च्वनाच्वनागु? छं छाय् थुलिमछि दुःख ताय्काच्वनागु? छु जि छिमि झिम्ह काय् स्वयाः अप्वः मजू ला?

हन्नाह व एली

9 छकः शीलोमय् नयेत्वने यायेधुंकाः हन्नाह दन। उबलय् एली पुजाहारी परमप्रभुया नापलायेगु पालया ध्वाखाय् लिक्कसं थःगु थासय् च्वनाच्वंगु खः।

10 हन्नाहं ख्वख्वं तसकं दुःखी जुयाः परमप्रभुयात प्रार्थना यात।

11 हन्नाहं थथे धयाः परमप्रभुयात भाकल यात, "हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, छिं थः दासीयागु दुःख थुइकाः थः दासीयात माया यानागु खः धयागु जूसा, छिं थः दासीयात ल्वःमंका मदी धयागु खःसा, थः दासीयात छम्ह काय् बियादिसँ अले जिं वयात वयागु जिवंकाछिया निंतिं छितः बी अले वयागु छेनय् गुबलें ख्वःचा लाइ मखु।"✡

12 वं ताःई तक परमप्रभुया न्ह्याःने प्रार्थना याना हे च्वन। एली वयागु म्हुतु संगु खन।

✡ **1:11** १:११ गन्ती ६:५

13 हन्नाह मनमनं प्रार्थना यानाच्वंगु खः। अले वं म्हुतु संकूसां सः धाःसा पिहां मवः। अथे जुयाः एलीं बिचाः यात “थ्व
मिसा अयलाखं काये धुंकल।”
14 अले एलीं वयात धाल, “छं अयलाखं कायकाः जुइगु गुबलय् त्वःताछ्वयेगु? छं त्वनेगु त्वःताछ्व!”
15 हन्नाहं लिसः बिल, “अथे मखु, जिमि प्रभु! जि तसकं दुःखय् लाःम्ह मिसा खः। जिं छुं नं अयला त्वनागु मदु, जिं ला
परमप्रभुया न्ह्यःने थःगु दुःख जक प्वंकागु खः।
16 छिं जितः ज्यालगय् मजूम्ह मिसा तायकादी मते। जिगु दुःख व कष्ट अप्वया वःगुलिं प्रार्थना यानाच्वनागु खः।”
17 एलीं लिसः बिल, “याउँक हुँ, अले इस्राएलया परमेश्वरं छं वयकःयाके फ्वंगु खँ छन्त बियादीमा।”
18 हन्नाहं धाल, “सुभाय, जितः छिगु माया सदां दयाच्वनेमा।” अले व अनं वनाः छुं नसाः नल अले हाकनं दुखी जुइगु
त्वःताछ्वत।

शमूएल बूगु

19 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः एल्काना व वया परिवार परमप्रभुया आराधना यायेधुंकाः थःगु छैं रामाय् लिहां वन। अले
एल्काना व वया कलाः हन्नाहया दथुइ लसपस जुल, अले परमप्रभुं हन्नाहयात लुमंकादिल।
20 थुकथं हन्नाहया प्वाथय् दत अले वं छम्ह काय् बुइकल। वं वयागु नां शमूएल* तल, अले धाल, “छायधाःसा जिं
थ्वयात परमप्रभुयाके फ्वनागु खः।”

हन्नाहं शमूएलयात परमप्रभुयात लःल्हाःगु

21 एल्काना व वया परिवार दँयदसं परमप्रभुयात बलि छाः वनीगु ई थ्यंकः वल। अले थःम्हं यानागु भाकल पूवंकेगु निंतिं
थः परिवारनापं एल्काना परमप्रभुयात बलि छायेत थाहां वन।
22 थुपालय् हन्नाह धाःसा इपिं नापं मवं। अले थः भाःतयात धाल, “मचायात मांया दुरु त्वंकेगु त्वःतके धुंकाः जिं वयात
परमप्रभुया न्ह्यःने नापलायेगु पालय् यंकाः लःल्हाये व अन सदांया निंतिं च्वनीगु जुइ।”
23 वया भाःत एल्कानां लिसः बिल, “छन्त छु बांलाः व हे या। अले मचां दुरु त्वनेगु मत्वःतुतले छैंय् हे च्वनाच्वँ। परमप्रभुं छं
याःगु भाकल पूवंकादीमा।” अथे जुयाः हन्नाह छैं हे च्वनाच्वन। थः कायनं दुरु त्वनेगु मत्वःतुतले वयात सुसाःकुसाः यानाच्वन।
24 अनंलि वया कायनं दुरु त्वनेगु त्वःतल, थःकायात चिधिकःसां शीलोय् पमरप्रभुया नापलायेगु पालय् यंकल। अले
थःनापं स्वदँ दुम्ह द्वहं, छगू एपा† छुचुं, छगू छेंगूया म्हिचाय् दाखमघ नं यंकल।
25 अले इमिसं द्वहंयात स्यात अले मचायात धाःसा एलीयाथाय् यंकल।
26 हन्नाहं वयात धाल, “हे जिमि प्रभु, गथे छि म्वाम्ह खः अथे हे छिगु न्ह्यःने दनाः परमप्रभुयात प्रार्थना यानाः वयाच्वनाम्ह
मिसा जि हे खः।
27 थ्व हे कायया निंतिं जिं प्रार्थना यानागु खः अले जिं परमप्रभुयाके फ्वनागुकथं वयकलं जितः बियादिल।
28 अथे जुयाः जिं थ्वयात परमप्रभुयात हे लःल्हाये। थ्व जिवंकाछिया निंतिं परमप्रभुयाम्ह हे जुइ।” अले इमिसं अन
परमप्रभुया आराधना यात।

2

हन्नाहया प्रार्थना

1 हन्नाहं थथे धकाः प्रार्थना यात,
“परमप्रभुं जिगु मन तसकं लयतायकादीगु दु,
वयकलं यानादीगु ज्या खनाः जि तसकं खुसी जुयागु दु।
जि जिमि शत्रुतय् न्ह्यःने न्हिले,
अले परमप्रभुं जितः ग्वाहालि यानादीगुलिं जि तसकं लयतायागु दु।

2 “परमप्रभु थें पवित्रम्ह
सुं हे मदु, अले वयकः थें ज्याःम्ह सुं हे मदु।
झी परमेश्वर थें रक्षा याइम्ह मेपिं सुं हे मदु।

3 “छं घमण्ड यायेगु त्वःताछ्व
अले तःधंछुया न्वंवायेगु त्वःताछ्व।

---

* **1:20** १:२० शमूएल अर्थात परमप्रभुं न्यनादिल † **1:24** १:२४ छगू एपा थ्व झिगू किलोग्राम ति खः

छाय्धाःसा परमप्रभु फुक्क खँ स्यूम्ह परमेश्वर खः।
अले मनूतय्सं याःगु फुक्क ज्याया न्याय यानादी।

4 "तसकं बल्लाःपिनिगु धनु त्वधूगु दु,
तर लुफि हानाः क्वःदपिन्सं बल काये खंगु दु।
5 गाक्क दुपिं नसाया निंतिं ज्यामि ज्या यानाः जुइमाली,
बरू नये मखंपिनि धाःसा गुबलें नये मास्ति वइ मखु।
थारिम्ह मिसां न्हय्म्ह मचा बुइकूगु दु।
अय्नं यक्वसिया मांयाके छम्ह नं मचा मदु।

6 "परमप्रभुं स्यायेगु व जीवन बियेगु नितां यानादी,
वय्कलं हे मनूतय्त पातालय् छ्वयादी अले इमित हाकनं म्वाकादी।
7 परमप्रभुं हे चीमि व तःमि यानादी,
वय्कलं सुयातं नम्र यानादी अले सुयातं तःधं यानादी।
8 वय्कलं चीमिपिन्त धुलं थकयादी,
वय्कलं मगाःमचाःपिनिन्त नउया द्वं थकयादी,
अले इमित इज्जतया थासय् तयादी,
इमित राजकुमारतय् दथुइ तयादी।

"पृथ्वीयागु जग परमप्रभुयागु हे खः
अले उकी हे वय्कलं संसारयात थापं यानादिल।
9 वय्कलं विश्वास याये बहःपिनिगु रक्षा यानादी,
दुष्टतय्त धाःसा खिउँगु थासय् सुम्क तयादी,

"सुं मनूयागु शक्तिं वयात त्याकेफइ मखु।
10 परमप्रभुया विरोध याइपिं नाश जुयावनी,
वय्कः इमिगु विरोधय् स्वर्ग नँ न्याःगु सलं हालादी।
पृथ्वीया कुंकुलामय् तक नं वय्कलं न्याय यानादी।

"वय्कलं जितः शक्ति बियादीगु दु
अले थम्हं अभिषेक यानाम्हय्सिगु छ्यं धस्वाकादी।"
11 अले एल्काना थःगु छेँ रामाय् लिहां वन। मचाम्ह शमूएल धाःसा पुजाहारी एलीं धाःकथं परमप्रभुया सेवा यायेत अन हे च्वन।

एलीया लुच्चापिं काय्पिं

12 एलीया काय्पिं लुच्चात खः, इमिसं परमप्रभुयात वास्ता मयाः।
13 मनूनापं पुजाहारीतय्सं याना वयाच्वंगु थज्याःगु चलन दु – सुं मनुखं बलि छाये हइबलय् उकियागु ला दाय्कीबलय् पुजाहारीयात ग्वाहालि याइम्हय्सिनं धुस् ज्वनाः वइ,
14 अले फ्वसि वा कराई वा जःसि न्ह्यागु थलय् च्वंगु जूसां धुसुलि तियाः वक्क ला पुजाहारीं यंकिगु याइ। शीलोमय् आराधना यायेत वःपिं फुक्क इस्राएलीतय्त इमिसं अथे हे व्यवहार याइगु खः।
15 तर आः दाः च्याके न्ह्यः पुजाहारीया ग्वाहालिमिं बलि छाइम्ह मनूयात थथे धाइगु, पुजाहारीया निंतिं दय्केत जितः छुं ला ब्यु, दाय्कातःगु ला वं काइ मखु, कचिगु जक काइ।
16 व मनुखं "न्हापालाक्क दाः छ्वय्कावा, अले छन्त गुलि माःगु खः यंकी" धकाः लिसः बीगु। पुजाहारीया ग्वाहालिमिं धाःसा थथे धाइगु, "अथे मखु! न्हापालाक्क जितः निं ब्यु, मखुसा जिं लाकाः यंके।"
17 उपिं ल्याय्म्हपिं मनूतय्गु पाप परमप्रभुया न्ह्यःने तसकं अप्वयावन छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुयात छायेहःगु बलितय्त तसकं क्वह्यंकल।
18 उबलय् शमूएल भिंगु सूती कापःया एपोद फिनाः परमप्रभुया न्ह्यःने सेवा याना हे च्वन।

19 दँय्दसं वया मांनं वयागु निंतिं जामालं सुइगु अले थः भाःतनापं दँय्दसं बलि छायेत वनीबलय् शमूएलया निंतिं व यंकाबीगु खः।
20 एलीं एल्काना व वया कलाःयात सुवाः बियाः थथे धाइगु, "छिमिसं परमप्रभुयाके फ्वंम्ह थ्व काय्या पलेसा परमप्रभुं छिमित थ्व मिसापाखें मचाखाचात बीमाः।" अले इपिं थःगु छेँ लिहां वनीगु जुयाच्वन।
21 परमप्रभुं हन्नायात सुवाः बियादिल अले वं स्वम्ह काय् व निम्ह म्ह्याय् बुइकल। उखे मचाम्ह शमूएल परमप्रभुया न्ह्यःने च्वन्ह्यानावन।

एली व वया काय्पिं

22 आः ला एली तसकं बुरा जुइ धुंकल। थः काय्पिन्सं इस्राएलीतय्त याःगु व्यवहारया बारे व परमप्रभुया नापलायेगु पालया ध्वाखाय् सेवा याइपिं मिसात नापं घनिगु खँ तक नं एलीं सिल।
23 वं काय्पिन्त धाल, "छाय् छिमिसं थज्याःगु ज्या यानागु? छिमिसं तसकं मभिंगु ज्या याना जूगु दु धकाः जिं सकलें मनूतय्गुपाखें न्यनागु दु।
24 थथे याये मज्यू जिमि काय्पिं! परमप्रभुया मनूतय्सं छिमिगु बारे धाःगु खँ तसकं बांमलाः।
25 छुं जुयाः छम्ह मनुखं मेम्ह मनूया विरोधय् पापयात धाःसा परमप्रभुं मिलय् यानादी, तर परमप्रभुया विरोधय् हे पापयात धाःसा सुनां मिलय् याइ?" तर एलीया काय्पिन्सं थः बौयागु खँय् ध्यान मब्यु, छाय्धाःसा परमप्रभुं इमित स्यायेगु क्वःछिनादी धुंक्गु खः।
26 अले मचाम्ह शमूएल परमप्रभु व मनूतय्गु दया मायां ब्वलना वन।✡

एलीया परिवारया विरोधय् अगमवाणी

27 परमप्रभुया छम्ह अगमवक्ता एलीयाथाय् वयाः थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'छु छिमि पुर्खात मिश्रय् फारोया दास जुयाच्वंबलय् जि इमिथाय् खनेदय्क मवया ला?
28 जिं इस्राएलया फुक्क कुल मध्ये छिमि पुर्खा हारूनयात जिमि पुजाहारी जुइत, जिगु वेदीइ बलि छायेत, गुँगू थनेत व जिगु न्ह्यःने पुजाहारीया भिंगु सूती कापःया वसः फिनाः वयेत ल्ययागु खः। इस्राएलया फुक्क विशेष देछा छिमि पुर्खातय्गु निंतिं अलग तयाबिया।
29 छाय् छिमिसं जि च्वनेगु थासय् जिं छा धकाः उजं बियागु बलित व देछायात क्वह्यंकागु? छाय् छं जितः स्वयाः थः काय्पिन्त अप्वः हनाबना यानागु? छाय्धाःसा जिमि प्रजा इस्राएलं छायह्:गु ब्व नयाः छ व इपिं ल्हंगु दु।'
30 "अथे जुयाः इस्राएलया परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, 'छिमि पुर्खां व छिमि परिवारं न्ह्याबलें जिगु न्ह्यःने सेवा यायेमा धकाः धयागु खः। तर परमप्रभुं थथे धयादी, थथे जुइ हे मज्यूगु खः। जितः हनाबना याइपिन्त जिं हनाबना याये अले जितः हेला याइपिन्त जिं नं हेला याये।
31 थज्याःगु ई वयाच्वंगु दु कि, जिं छ व छिमि परिवारया बल कम यानाबी अले छंगु परिवारय् सु नं बुरापिं मनूत दइ मखु।
32 जि च्वनेगु थासय् संकट जूगु छं खनि। इस्राएलया निंतिं भिं यायेगु जुइ अय्नं छंगु परिवारय् थनिनिसें छम्ह नं बुरापिं मनूत दइ मखु।
33 अथे जूसां छं सन्तानपाखें छम्ह म्वाकातये अले व पुजाहारी जुयाः जिगु सेवा याइ। अले व कां जुइ व निराश जुइ। छं मेपिं सन्तानत धाःसा ग्यानापुक सिनावनी।
34 " 'छं निम्ह काय् होप्नी व पीनहासया बांमलाःगु अवस्था छंगु निंतिं छगू चिं जुइ। होप्नी व पीनहास निम्हं छन्हु हे सी।
35 जिं जिगु निंतिं छम्ह विश्वास याये बहःम्ह पुजाहारी ल्ययेे। वं हे जिगु मनय् व नुगलय् च्वंगु खँकथं याइ। जिं वया परिवारयात थापं याये अले वं हे जिं जुजु अभिषेक यानाम्ह मनूया न्ह्यःने सदां सेवा याइ।
36 छंगु परिवारय् म्वानाच्वंपिं सकलें वयाः चकूगु छकू वहः व छपा मरिया निंतिं वय्कःया न्ह्यःने क्वछुनाः थथे बिन्ति याये माले, "जितः पुजाहारीतय्त ग्वाहालि यायेत तयादिसँ अले जिके छपा मरि दयेमा।" ' "

3

परमप्रभुं शमूएलयात ल्यःगु

1 थुबलय् मचाम्ह शमूएल एलीं धाःकथं परमप्रभुया सेवा याना तुं च्वन। उबलय् परमप्रभुया वचन कम जक न्यने दइगु अले दर्शन नं उलि बियादी मखु।
2 एलीया मिखा बुल्सें च्वने धुंकल अथे जुयाः वं बांलाक स्वये नं मफु। छन्हु चान्हय् एली थः न्ह्याबलें आराम कायेगु थासय् ग्वार्तुलाच्वन।
3 शमूएल धाःसा परमेश्वरया बाचाया सन्दुगु पवित्र पालय् घनाच्वंगु खः। परमेश्वरया मत च्याना हे च्वंगु खः।

✡ **2:26** २:२६ लूक २:५२

4 अनंलि परमप्रभुं शमूएलयात सःतादिल। शमूएलं लिसः बिल, "जि थन हे दु।"
5 अले एलीयाथाय् ब्वांय् वनाः वं धाल, "छिं जितः सःतादियागु ला। जि थन हे दु।" तर एलीं धाल, "मखु, जिं छन्त मसःता। हुँ, घं हुँ।" अले व घं वन।
6 हाकनं परमप्रभुं सःतादिल, "शमूएल!" अले व दनाः एलीयाथाय् वन अले वं धाल, "जि थन हे दु। छिं जितः सःतादियागु खः ला?" एलीं धाल, "जिमि काय्, जिं छन्त मसःता। हुँ, घं हुँ।"
7 थुबलय् तक नं शमूएलं परमप्रभुयात म्हमस्यूनि। अले परमप्रभुया वचन नं वयात मब्यूनि।
8 परमप्रभुं स्वकः खुसि वयात सःतादिल, अले वं हाकनं एलीयाथाय् वना न्यं वन, "छिं जितः सःतादियागु खः। जि थन हे दु।" अनंलि परमप्रभुं हे थ्वयात सःतादीगु खः धकाः एलीं थुइकल।
9 वं शमूएलयात धाल, "वनाः सुम्क ग्वार्तुला च्वँ, छुं जुयाः वय्कलं हानं सःतादिल धाःसा थथे धा, 'परमप्रभु, धयादिसँ, छिकपिनि दासं न्यनाच्वंगु दु।' " अले शमूएल वनाः थःगु थासय् ग्वार्तुवन।
10 अनंलि परमप्रभु वया न्ह्याःने दंझाल अले न्हापा थें तुं सःतल, "शमूएल, अय् शमूएल।" शमूएलं लिसः बिल, "धयादिसँ, छिकपिनि दासं न्यनाच्वनागु दु।"
11 परमप्रभुं वयात धयादिल, "स्व, जिं इस्राएलय् याकनं हे छुं याये त्यनागु दु, थ्व न्यनाः फुक्क छक्क जुइ।
12 उखुन्हु हे जिं एली व वया परिवारया विरोधय् धयागु फुक्क खँ शुरुनिसें अन्त तक हे पूवनी।
13 परमेश्वरया विरोधय् वयाः कायपिन्सं पाप याःगु स्यूसां वं इमित मपंगुलि वयागु परिवारं न्ह्याबलेंया निंतिं सजाँय फयेमाली धकाः जिं वयात न्हापा हे धयागु दु।
14 अथे जुयाः जिं पाफयाः एलीया परिवारया बारे धयाच्वनागु दु, 'एलीया परिवारं याःगु पापया प्रायश्चित न बलिं न अन्नबलि छुकिं गुबलें नं जुइ मखु।' "
15 शमूएल सुथय् तक हे घनाच्वन। अले वं परमप्रभुया पवित्र पालया लुखा चाय्कल। शमूएलं एलीया बारे खंगु दर्शन कनेत ग्यात।
16 तर एलीं शमूएलयात सःताः धाल, "शमूएल जिमि काय्!" वं लिसः बिल, "जि थन हे दु।"
17 एलीं धाल, "परमप्रभुं छन्त छु धयादिल? जितः फुक्कं खँ मसुचुकुसे धा। छुं जुयाः छं वय्कलं धयादीगु खँ सुचुकल धाःसा परमेश्वरं हे छन्त कडा न्याय यानादीमा।"
18 अथे जुयाः शमूएलं वयात छुं नं खँ सुमचुकूसे फुक्क खँ धयाबिल, अले एलीं धाल, "वय्कः परमप्रभु खः। वय्कःयात छु भिं ताल व हे यानादीमा।"
19 शमूएल ब्वलना वन। परमप्रभु व नाप दी, अले वय्कलं यानादीगु अगमवाणी छग्ं नं सितिं मवं फुक्कं पूवंकादिल।
20 अनंलि उत्तरय् दानंनिसें बेर्शेबा तकयापिं फुक्क इस्राएलीतय्सं शमूएल परमप्रभु पाखेंयाम्ह अगमवक्ता खः धकाः म्हसिल।
21 परमप्रभुं हानं शीलोय् नापलायेगु पालय् दर्शन बियादिल, अन वय्कलं थःगु वचनपाखें थःत शमूएलयाथाय् क्यनादिल।

4

1 अनंलि शमूएलया वचन सकल इस्राएलीतय्गु निंतिं वल।

पलिश्तीतय्सं बाचाया सनू थःगु कब्जाय् काःगु

इस्राएलीत पलिश्तीतय्नापं लडाइँ यायेत न्ह्यज्यात। अले इस्राएलीतय्सं एबेन-एजेरय् व पलिश्तीतय्सं धाःसा अपेकय् थथःगु पाल ग्वल।
2 पलिश्तीतय्सं इस्राएलीतय् नापं लडाइँ यायेत सिपाइँत थाय् थासय् तल। अले इमिगु दथुइ ताहाकःगु लडाइँ जुल अले इमिसं प्यद्रः ति इस्राएली मनूत लडाइँया ख्यलय् हे स्यानाबिल थथे पलिश्तीतय्सं इस्राएलीतय्त बुकल।
3 लडाइँलय् बचय् जूपिं सिपाइँत लिहांवये धुंकाः इस्राएलया थकालितय्त धाल, "थौं झीत परमप्रभुं छाय् पलिश्तीतय्पाखें बुकादीगु? वय्कः झीपिं नापं हे झायादीमा अले झी शत्रुतय्गु ल्हातं झीत बचय् यानादीमा धकाः परमप्रभुया बाचाया सनू शीलोपाखें हयेनु।"
4 अथे जुयाः इमिसं शीलोय् मनूत छ्वल अले करूबतय् दथुइ च्वनादीम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया बाचाया सनू हल। एलीया निम्ह कायपिं होप्नी व पीनहास नं व सनू नापं हे वल।
5 बाचाया सनू छाउनिइ थ्यनेवं फुक्क इस्राएलीत ततःसलं हालहल। गुकिं यानाः पृथ्वी हे लिगिलिगि सन।
6 पलिश्तीतय्सं नं व सः ताल अले इमिसं धाल, "हिब्रूतय्गु छाउनीइ थथे ततःसलं छाय् हाला हःगु?"
अले इमिसं परमप्रभुया बाचाया सनू हिब्रूतय्गु पालय् थ्यंके हल धकाः सीकल।

7 पलिश्तीत तसकं ग्यानाः थथे धाल, “इमिगु छाउनिइ घः दुहां वःगु दु! आः झीत बांलाइ मखुत! थथे जूगु ला न्हापा गुबलें नं मखंनि।
8 आः झीगु भिं जुइ मखुत! सुनां झीत उपिं दकलय् तःधंपिं घःतपाखें बचय् याइ? मिश्रीतय्त थीथी कथंया महामारी हयाः मरुभूमिइ नाश याःपिं थुपिं हे घःत खः।
9 हे पलिश्तीत, बल्ला व साहसी जु! तसकं बल्लाःपिं मनूतय्सं थें ज्या या, मखुसा गथे झीसं हिब्रूतय्त दास दासी यानागु खः अथे हे झीपिं हिब्रूतय्गु दास दासी जुइमाली। तसकं बल्लाःपिं मनूतय्सं थें लडाइँ या!”
10 थुकथं पलिश्तीतय्सं थःपिनिगु तःधंगु बलं लडाइँ यात अले इस्राएलीतय्त बुकल। अले इस्राएलीत फुक्कं थथःगु पालय् बिस्युं वन। थुपालय् यक्वः मनूत स्यात। स्विद्रुः इस्राएली सिपाइँत स्यात।
11 अले पलिश्तीतय्सं परमेश्वरया बाचाया सनू थःपिनिगु कब्जाय् कयाः एलीया निम्ह काय्पिं होप्नी व पीनहासयात नं स्यात।

एली सीगु

12 उखुन्हु बेन्यामीन कुलया छम्ह मनू लडाइँ जूगु थासं ब्वांय् वयाः शीलोय् थ्यंकवल। वं थःगु दुःख क्यनेत थःगु लं खुनाः छेनय् धू बुलातःगु दु।
13 एली धाःसा परमप्रभुया बाचाया सनूया निंतिं तसकं धन्दा कयाच्वन। अले लँसिथय् थः च्वनेगु थासय् च्वनाः त्वलय् जुयाच्वन। व मनुखं शहरय् न्यंकभनं खबर थ्यंकल, अले फुक्क मनूत ग्यानाः तसकं हाला हल।
14 थ्व सः तायाः एली न्यन, “थ्व छुकिया हाःसः खः?” खबर न्यंकेत हथाय् चाचां व मनू एलीयाथाय् वल।
15 एली गुइच्यादँ दये धुंकूम्ह खः अले वया मिखा नं मछुइ धुंकल।
16 व मनुखं धाल, “जि लडाइँनं बिस्युं वयाम्ह खः। थौं छिथाय् तक नं थ्यंकः वया।” एली न्यन, “हे जिमि काय्, छु जुल?”
17 व खबर ज्वनावःम्ह मनुखं लिसः बिल, “इस्राएलीत पलिश्तीतपाखें बिस्युं वन। थ्व झीगु निंतिं तसकं ग्यानापुगु बूगु खँ खः। थुलि जक मखु छिकपिनि काय् होप्नी व पीनहासयात स्यानाः परमेश्वरया बाचाया सनू नं लाकायंकल।”
18 व मनुखं परमेश्वरया बाचाया सनूया बारे खँ ल्हाःबलय् एली ध्वाखाया लिक्कसं दुगु थः च्वनाच्वनागु थासं लिउनेपाखे ग्वार्तु वन। व बुरा जुइ धुंकूम्ह व तसकं ल्हंगुलि ककु लघानाः सित। व पिइदँ तक इस्राएलीतय् नायः जुइ धुंकूम्ह खः।

पीनहासया कलाः सीगु

19 एलीया भौ पीनहासया कलाः प्वाथय् दुम्ह खः, अले वया मचाबुइगु ई वये धुंकूगु खः। वं परमेश्वरया बाचाया सनू लाकायंकूगु अले थः ससःबौ सीगु व थः भाःत सीगु खँ न्यँसेंलि वया मचाबुइ बेथा जुल, अले मचा बुइकल।
20 व ब्यथा जुयाः सी थें च्वंबलय् वयात सुसाःकुसाः याइपिन्सं वयात धाल, “साहस या! छं काय् बूगु दु!” तर वं थ्व खँय् वास्ता नं मयाः अले लिसः नं मब्यू।
21 मचाया नां ईकाबोद* तयाः वं थथे धाल, “इस्राएलपाखें परमेश्वरया महिमा तनावंगु दु।” थुकथं वं परमेश्वरया बाचाया सनू लाकायंकूगु अले थः ससःबौ व भाःतयात स्याःगु खँ प्वंकल।
22 वं धाल, “परमेश्वरया महिमां इस्राएलीतय् त्वःता वंगु दु छायधाःसा परमेश्वरया बाचाया सनू लाकायंकूगु दु।”

5

परमेश्वरया बाचाया सनू पलिश्तीतय्गु शहरय्

1 पलिश्तीतय्सं परमेश्वरया बाचाया सनू लाकायंकाः एबेन-एजेरं अश्दोद शहरय् यंकल।
2 अले इमिसं परमेश्वरया सनू क्वबियाः दागोनया देगलय् हल अले दागोनया मूर्तिया लिक्कसं तुं तल।
3 कन्हय् खुन्हु सुथय् अश्दोदया मनूत दनावःबलय् इमिसं दागोनया मूर्ति परमप्रभुया सनू न्ह्याःने भ्वसुलाच्वंगु खन। अथे जुयाः इमिसं व मूर्तियात ल्हनाः वयागु हे थासय् तल।
4 तर कन्हय् खुन्हु सुथय् इपिं दनावःबलय् हाकनं व मूर्ति परमप्रभुया सनूया न्ह्याःने भ्वसुलाच्वंगु खन। अले वया छ्यं व निपा ल्हाः नं छुतय् जुयाः लुखा क्वय् लाःवनाच्वन। वयागु म्ह धाःसा तमज्याः।
5 अथे जुयाः उखुन्हुनिसें थौं तक नं अश्दोदय् दागोनया पुजाहारीत व दागोनया देगलय् वनीपिं सकलें दागोनया लुखाखलुइ पलाः तइ मखु।
6 परमप्रभुं अश्दोदया मनूतय्त तःधंगु दण्ड बियादिल अथे जुयाः इपिं तसकं ग्यात। वय्कलं इमि लिक्क लाःगु जवंखवं च्वंगु इलाकाय् च्वंपिं मनूतय्त नं ला बुयावइगु ल्वचं कय्काः दण्ड बियादिल। इमिगु फुक्क शहरय् हे सीगु विनाश वल।

* **4:21** ४:२१ ईकाबोद थुकिया अर्थ महिमा मदयावन

7 थःपिन्त छु जुयाच्वंगु खः व खनाः अश्दोदया मनूतय्सं धाल, "इस्राएलया परमेश्वरं झीत व झीम्ह घः दागोनयात दण्ड बियाच्वंगु दु। अथे जुयाः थ्व परमेश्वरया बाचाया सन् आः यक्व ई तक झीनापं थन तयातये मज्यू।"

8 इमिसं थ्व सन्यात छु यायेमाली धकाः न्यनेत पलिश्तीतय् फुक्क शासकतय्त सःताहल, अले इमिके न्यन, "थ्व इस्राएलया परमेश्वरया सन्यात जिमिसं छु यायेगु?"

अले इमिसं लिसः बिल, "इस्राएलया परमेश्वरया सन्यात गातय् तयेयंकि।" अथे जुयाः इमिसं इस्राएलया परमेश्वरया सन्यात अन तये यंकल।

9 तर सन् अन थ्यनेवं हे परमप्रभुं थःगु ल्हाः अन शहरय् च्वंपिं मनूतय्गु विरोधय् ल्हनादिल अले व शहरय् च्वंपिं मनूत तसकं ग्यात। अन च्वंपिं ल्याय्म्हपिं व बुरापिं सकसितं वय्कलं ला ग्वारा दयावइगु ल्वचं कयेकाः दण्ड बियादिल।

10 अथे जुयाः परमेश्वरया बाचाया सन् इमिसं नं एक्रोनय् छ्वल।

तर परमेश्वरया बाचाया सन् एक्रोनय् थ्यनेवं अनयापिं मनूत थथे धकाः ततःसलं हाल, "जिपिं व जिमि मनूतय्त स्यायेत छिमिसं इस्राएलया परमेश्वरया बाचाया सन् थन हयागु ला?"

11 अथे जुयाः हाकनं इमिसं पलिश्तीतय् फुक्क शासकतय्त सःताहल, अले इमित धाल, "परमेश्वरया बाचाया सन् जिमि थासं छ्वयादिसँ। थ्व सन्यात तइगु थासय् हे लित छ्वयादिसँ। मखुसा थुकिं यानाः झीपिं सकलें सी माली।" मृत्युया कारण फुक्क शहरय् भयया ल्वचं जाल। छायधाःसा परमप्रभुया ल्हाः इमिगु विरोधय् ल्हनादीगु खः।

12 अले मसीनिपिं मनूतय्त धाःसा ला ग्वारां तसकं सास्ती जुल अले व शहरय् च्वंपिनिगु तःसलं हाःगु सः स्वर्गय् तक हे थ्यन।

6

बाचाया सन् इस्राएलय् लित हःगु

1 परमप्रभुया बाचाया सन् पलिश्तीतय्गु देशय् न्हय्ला तक च्वन।

2 अले पलिश्तीतय्सं पुजाहारीत व ज्योतिषीतय्त सःताः इमिके न्यन, "परमप्रभुया बाचाया सन्यात आः छु यायेगु? जिमित धयादिसँ, थ्वयात तयातःगु हे थासय् जिमिसं गथे यानाः छ्वयेगु?"

3 इमिसं लिसः बिल, "छुं जुयाः छिकपिन्सं इस्राएलया परमेश्वरया सन् लित छ्वयेगु खःसा खालि ल्हातं छ्वये मते। तर वय्कःया निंतिं दोषबलि नं पक्का छ्वयादिसँ। अले छिकपिनिगु ल्वय् लनी व वय्कलं छाय् छिकपिनिपाखें ल्ह्वंगु ल्हाः लितकयामदिल धइगु खँ थुइ।"

4 अले पलिश्तीतय्सं न्यन, "वय्कःयात जिमिसं गुकथंयागु दोषबलि छ्वयेगु?"

इमिसं लिसः बिल, "छिकपिं सकसित व छिकपिनि शासकतय्त दुःख ब्यूगु महामारीया नमूनाकथं न्याग् लुँया ला ग्वारा व न्याग् लुँया छुँ पलिश्तीतय् शासकतय्गु ल्याःकथं छ्वयाब्यु।

5 छिकपिनिगु ला ग्वारा व देशयात स्यंकाच्वंपिं छुँया नमूना दय्कादिसँ। अले इस्राएलया परमेश्वरया महिमा यानादिसँ। सके वय्कलं छिकपिनिपाखें, छिकपिनि घःतय्पाखें व छिकपिनि देशपाखें थःगु ल्हाः लित कयादी।

6 छिकपिं छाय् फारो व मिश्रीत थें जिराहा जुयेगु? वय्कलं इमित कडा सजाँय बियादी धुंकाः इमिसं इस्राएलीतय्त थःगु लँय् वने ब्यूगु, मखु ला?

7 "आः गुबलें ज्वतय् मयाःम्ह दुरु ब्यूम्ह निम्ह सा अले छग् न्हगु रथ तयार या। अले व सातय्त रथय् चिनाब्यु इमि साचात धाःसा गलय् हे लित यंकि।

8 अले परमप्रभुया बाचाया सन् यंकाः रथय् ति। अले वया लिक्कसं छग् कन्तुरय् छिकपिन्सं वय्कःया निंतिं छ्वयेत्यनागु लुँया दोषबलि तयाब्यु। अले रथयात थःगु लँपुइ वनेबियादिसँ।

9 तर उकियात स्वयाच्वँ। छुं जुयाः व रथ बेथ-शेमेशपाखे थःगु हे थासय् च्वय्पाखे थःत यंकल धाःसा, परमप्रभुं हे व तःधंगु विपत्ति झीथाय् छ्वयाहःगु खः। मखुसा, वय्कलं थःगु ल्हातं झीत कय्कूगु मखु बरु थ्व संयोगं जक जूगु धकाः सीके फइ।"

10 उपिं मनूतय्सं थथे हे यात, इमिसं निम्ह सा हयाः रथय् चित अले इमि साचात धाःसा गलय् यंकाः चित।

11 अले इमिसं कन्तुरय् दुगु लुँया ला ग्वारा व लुँया छुँ परमप्रभुया बाचाय् सन्नापं रथय् तल।

12 अनंलि उपिं सात लँ धुछिं हालाः थुखे उखे मस्वःसे तप्यंक हे बेथ-शेमेशपाखे वन। पलिश्तीतय् शासकत नं इमिगु ल्यूल्यू बेथ-शेमेशया लागा तक हे वन।

13 उगु इलय् बेथ-शेमेशया मनूत ब्यासिइ छ्व लयाच्वंगु जुयाच्वन, अले इमिसं च्वय्पाखे स्वःबलय् परमप्रभुया बाचाया सन् खनाः इपिं तसकं लय्लय्ताल।

14 रथ बेथ-शेमेशय् यहोशूया बुँइ वनाः अन लिक्कसं दुगु छग्वः तग्वःगु ल्वहँतय् न्यावन। अले रथय् च्वंगु सिँ चानाः उपिं सातय्त स्यानाः परमप्रभुया निंतिं होमबलिकथं छाल।

15 अले लेवीतय्सं परमप्रभुया सन्दूक व लुँया देछा दुगु कन्तुर ल्हना हयाः व तग्वःगु ल्वहँ घःने तल। उखुन्हु बेथ-शेमेशया मनूतय्सं परमप्रभुयात होमबलि व बलिदान छाल।
16 पलिश्तीतय् न्याम्ह शासकतय्सं धाःसा उपिं फुक्कं स्वयाच्वन अले उखुन्हु हे इपिं एक्रोनय् लिहां वन।
17 उपिं लुँ ग्वारा, पलिश्तीतय्सं दोषबलिकथं छ्वयाहःगु खः। उपिं अश्दोद, गाजा, अश्कलोन, गात व एक्रोन फुक्कया निंति छगू छगू खः।
18 लुँया हुँ धाःसा पलिश्तीतय् शासकतय्सं शासन याइगु पःखाः दुगु न्यागू शहर व उपिं शहरया जःखः च्वंगु गांया ल्याःकथं खः। परमप्रभुया सन्दूक तयातःगु तःग्वःगु ल्वहं थौं तक नं बेथ-शेमेशया यहोशूया बुँइ साक्षी दु।
19 तर परमप्रभुं बेथ-शेमेशया छुं मनूत मध्ये न्हयेम्हय्सित स्यानादिल, छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुया सन्दूक चाय्काः स्वःगु खः। परमप्रभुं थथे तःधंगु विपत्ति हयादीगुलिं इमिसं विलाप यात।
20 अले बेथ-शेमेशया मनूतय्सं धाल, "परमप्रभु, पवित्र परमेश्वरया न्ह्यःने सु दने फइ? थ्व सन्दूक थनं सुयाथाय् छ्वयेगु?"
21 अले इमिसं किर्यत-यारीमया मनूतय्थाय् थ्व खबर छ्वत, "पलिश्तीतय्सं परमप्रभुया बाचाया सन्दूक लित हःगु दु। क्वहां वयाः थ्व छिकपिन्थाय् यंकादिसँ।"

7

शमूएल इस्राएलया न्यायकर्ता

1 अथे जुयाः किर्यत-यारीमया मनूत वयाः परमप्रभुया सन्दूक यंकल। इमिसं सन् डाँडाय् च्वनाच्वंम्ह अबीनादाबया छेँय् हल। वया काय् एलाजारयात सन्दूक स्वयेगु ज्याया निंतिं लःल्हाना बिल।

शमूएलयापाखें पलिश्तीत बूगु

2 थुकथं ताःई तक लगभग निइदँ तक सन्दूक किर्यत-यारीमय् हे तया तल। व हे इलय् फुक्क इस्राएलीतय्सं दुखं च्वनाः परमप्रभुयाके ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति यात।
3 अले शमूएलं फुक्क इस्राएल जातियात थथे धाल, "छिपिं दुनुगलंनिसें परमप्रभुयाथाय् लिहां वयेगु खःसा, छिकपिनि दथुं मेपिं घःत व अश्तोरेत घःमय्जुया थां लिकयाः वांछ्व। अले थःगु फुक्क मन व दुनुगलंनिसें परमप्रभुपाखे लिहां वा, अले वय्कःया सेवा या। अले तिनि वय्कलं छिकपिन्त पलिश्तीतय्गु ल्हातं त्वःतकादी।"
4 अथे जुयाः इस्राएलीतय्सं बाल घःत व अश्तोरेत घःमय्जुया थां लिकयाः वांछ्वयाबिल। अले परमप्रभुया जक आराधना यात।
5 अले शमूएलं धाल, "फुक्क इस्राएलीतय्त मिस्पाय् मुंकि अले जिं छिकपिनिगु निंतिं परमप्रभुयाके प्रार्थना याये।"
6 अथे जुयाः इपिं सकलें मिस्पाय् मुन, अले इमिसं लः जाय्काहयाः परमप्रभुया न्ह्यःने देछाकथं प्वंकाबिल। उखुन्हु "जिमिसं परमप्रभुया विरोधय् पाप यानागु दु" धकाः मानय् यानाः न्हिच्छि हे इपिं अपसं च्वन। अले शमूएल मिस्पाय् इस्राएलीतय् नायः जुल।
7 पलिश्तीतय्सं इस्राएलीत मिस्पाय् मुनाच्वंगु दु धइगु खँ न्यनाः इमि शासकत व सिपाइँत इस्राएलीतलिसें लडाइँ यायेत वल। पलिश्तीत ल्वायेत न्ह्याज्यात धइगु खँ न्यनाः इस्राएलीत तसकं ग्यात।
8 अले इस्राएलीतय्सं शमूएलयात धाल, "पलिश्तीतय्गु ल्हातं जिमित बचय् यायेत परमप्रभु झी परमेश्वरयात प्रार्थना यायेगु त्वःते मते।"
9 अथे जुयाः शमूएलं नकतिनियाम्ह मचाम्ह भ्याःचायात हयाः होमबलि छाल, अले इस्राएलीतय्गु निंतिं परमप्रभुयात ततःसलं हालाः प्रार्थना यात। परमप्रभुं वं याःगु प्रार्थनाया लिसः बियादिल।
10 शमूएलं बलि छायाच्वंगु इलय् पलिश्तीत लडाइँ यायेत इस्राएलीतय्थाय् लिक्क वल। उखुन्हु परमप्रभु पलिश्तीतय्गु विरोधय् नँन्याये थें ततःसलं हालादिल। अले पलिश्तीतय्गु दथुइ अलमल जुल अले इपिं इस्राएलीतपाखें बांमलाक बुत।
11 इस्राएलीतय्सं मिस्पांनिसें पलिश्तीतय्त लिना यंकाः लँय् स्यास्यां बेथ-कर तक हे वन।
12 अले शमूएलं मिस्पा व शेनया दथुइ लुमन्तिकथं छग्वः ल्वहं धस्वाकाः थथे धाल, "परमप्रभुं झीत थन तक ग्वाहालि यानादिल।" अथे जुयाः व थाय्या नां एबेन-एजेर* धकाः तल।
13 थुकथं पलिश्तीत बुत अले हाकनं छुं ई तक इस्राएलीतनापं लडाइँ याः वये मफुत।
शमूएलया जिवंकाछि हे परमप्रभुया ल्हाः पलिश्तीतय्गु विरोधय् लात।
14 पलिश्तीतय्सं कब्जा यानातःगु एक्रोननिसें गात तकया शहरत हाकनं इस्राएलीतय्सं तुं लित काल। अले इस्राएलीतय्सं लिक्क लाःगु लागात पलिश्तीतपाखें त्वःतकल। अले इस्राएलीत व एमोरीतय् दथुइ नं शान्ति जुल।
15 थःगु जिवंकाछि हे शमूएल इस्राएलीतय् न्यायकर्ता जुल।

---

* **7:12** ७:१२एबेन-एजेर थुकिया अर्थ ग्वाहालिया ल्वहं खः।

16 वं दँयद्दसं बेथेल, गिलगाल व मिस्पाय् वनाः ल्वापुख्यापुया न्याय याइगु खः।
17 तर व न्ह्याबलें रामाय् हे लिहां वइगु खः। छायध्याःसा वयागु छैं अन हे खः अले अनं नं वं इस्राएलीतय्गु न्याय याइगु खः। वं अन परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्कल।

8

इस्राएलीतय्सं छम्ह जुजु फ्वंगु

1 शमूएल बुरा जुल, अथे जुयाः वं थः कायपिन्त इस्राएलया न्यायकर्ता दय्कल।
2 वया तःधिकःम्ह कायया नां योएल व माहिलाम्ह कायया नां अबिया खः। इपिं निम्हं बेर्शेबाया न्यायकर्तात खः।
3 वया कायपिन्सं धाःसा थः बौनं याःकथं मयात। तर इमिसं थःगु जक भिं यायेगु बिचाः यानाः धिबा कयाः न्याय स्यंकेगु यात।
4 अथे जुयाः इस्राएलया सकलें थकालित मुनाः रामाय् शमूएलयाथाय् वल।
5 इमिसं शमूएलयात धाल, "स्वयादिसँ, आः छि बुरा जुइ धुंकल। छिकपिनि कायपिन्सं छिं याःकथं मयात। अथे जुयाः मेथाय् देशय् थें जिमित शासन यायेत छम्ह जुजु ल्ययादिसँ।"
6 थथे शासन यायेत जुजु फ्वं वःगुलिं शमूएल दिक्क चायाः परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
7 अले परमप्रभुं शमूएलयात धयादिल, "मनूतय्सं धाः वःगु फुक्क खँ बांलाक न्यँ। इमिसं छन्त मयकूगु मखु बरु इमिसं लाजितः मयकूगु खः। इमिसं जितः हे थः जुजु मानय् यायेत मयकूगु खः।
8 मिश्र देशं हया खुन्हुनिसें इमिसं जितः छु छु याःगु खः आः इमिसं छन्त नं अथे हे यानाच्वंगु दु। इमिसं जितः त्वःताः मेपिं घःतय्गु पुजा यानाच्वंगु दु।
9 इमिसं आः छु छु धाइ बांलाक न्यँ, तर जुजुं इमिगु दथुइ गुकथं शासन यायेगु खः इमित बांलाक ख्याच्वः ब्यु।"
10 जुजु फ्वं वःपिं मनूतय्त परमप्रभुं धाःगु फुक्क खँ शमूएलं धयाबिल।
11 वं धाल, "छिमिगु दथुइ शासन याइम्ह जुजु छिमि थः कायपिन्त कयाः थःगु रथय् व सल गइगु ज्या याकिम्ह अले इमित थःगु रथया न्ह्युःने न्ह्युःने ब्वाके यंकीम्ह जुइ।
12 अले वं द्वःछि द्वःछिया दथुइ व नेय्म्ह नेय्म्हया दथुइ नायःत ल्ययातइ। अले मेपिन्सं हे वयागु बुँपालेगु याइ अले बाली लयेगु याइ। मेपिन्सं हे वयागु निंतिं लडाइँया ल्वाभःत व रथया सामानत दय्काबी।
13 वं हे छिमि म्ह्यायपिन्त अत्तर दय्किगु, नसा ज्वरय् यायेगु ज्या याकी।
14 अले वं हे छिमिगु दक्वसिबय् बाबांलाःगु बुँत, दाखक्यब व जैतूनया क्यबत कयाः थः भारदारतय्त बी।
15 थः भारदारत व मेपिं हाकिमतय्त बीत छिमिगु अन्न व दाखया फलपाखें झिब्वय् छब्व यंकी।
16 वं छिमि दासदासीत व छिमि दक्वसिबय् बाबांलाःपिं सा द्वहं व गधात थःगु ज्याय् छ्यलेत यंकी।
17 वं छिमिगु बाबांलाःपिं फैच्वलयतय् बथानं झिब्वय् छब्व यंकी। अले छिपिं थः नं वया दास दासी जुइ।
18 व ई वइबलय् छिमिसं ल्यःम्ह जुजुपाखें छुत्काराया निंतिं तसकं हाली। अथेसां व दिनय् परमप्रभुं छिमित लिसः बियादी मखु।"
19 तर मनूतय्सं शमूएलया खँ मन्यन। इमिसं धाल, "अथे मखु, जिमिगु निंतिं छम्ह जुजु मा हे मा!
20 अले तिनि जिमित शासन यायेत व लडाइँ याः वनेत जुजु दइ अले जिपिं नं मेपिं जातित थें तुं जुइ।"
21 मनूतय्गु खँ न्यने धुंकाः शमूएलं व फुक्क परमप्रभुयाथाय् वनाः धाल।
22 अले परमप्रभुं लिसः बियादिल, "इमिसं धाःकथं हे या, अले इमिगु निंतिं छम्ह जुजु नं ल्य।"
अले शमूएलं इस्राएलया फुक्क मनूतय्त थथःगु छैं छ्वल।

9

शाऊलं शमूएलयात नापलाःगु

1 बेन्यामीन कुलया हनेबहःम्ह व तःमिम्ह मनू छम्ह दु। वयागु नां कीश खः। व अबीएलया काय, जरोरया छय, बकोरतया छुइ, आपीहया उइ खः।
2 वया शाऊल नांयाम्ह बांलाःम्ह छम्ह काय् दु। उगु इलय् इस्राएलय् व थें ज्याःम्ह सुं मदु। व दक्वसिबय् तःधिकःम्ह खः।
3 छन्हु शाऊलया बौ कीशया छुं गधात तन। अथे जुयाः वं थःकाय् शाऊलयात धाल, "छम्ह च्यःयात ज्वनाः गधात माः हुँ।"
4 व एफ्राइमया पहाडय् च्वंगु देश जुयाः शलीशाया जिल्लाय् वन तर अनं नं वं लुइके मफुत। इपिं शालीमया जिल्ला जुयाः वन तर गधात अन नं लुइके मफुत। इपिं बेन्यामीनया इलाका जुयाः वन अथेसां इमिसं गधात लुइके हे मफुत।

5 इपिं सूपया जिल्लाय् थ्यंकः वन। शाऊलं थःनापं वःम्ह च्यःयात धाल, "थन वा! झीपिं छेँय् लिहां वनेनु। मखुसा जिमि बौनं गधाया धन्दा कायेगु त्वःताः झीगु धन्दा कयाच्वनी।"

6 तर व च्यलं धाल, "थ्व शहरय् तसकं इज्जत दुम्ह परमेश्वरया मनू छम्ह दु। वं धाःगु खँ फुक्कं पूरा जु। झीपिं नं वयाथाय् वनेनु। झीगु ज्याया बारे नं वं छुं धयादी ला?"

7 शाऊलं धाल, "झीपिं वयाथाय् वन धाःसा झीसं वयात छु बी फु धकाः? झीगु म्हिचाय् छुं नं नयेगु नसा मदु। परमेश्वरया मनूयात बीत झीके छुं नं कोसेलि मदु। झीके छु दु धकाः?"

8 व च्यलं हाकनं धाल, "स्वयादिसँ! जिके थन छगू शेकेल वहःया प्यब्वय् छब्वः* दु। थ्व जिं परमेश्वरया मनूयात बी अले वं हे झीपिं गन वनेमाःगु खः धयाबी।"

9 (न्हापा न्हापा परमेश्वरनापं सल्लाह कायेमाल धाःसा इस्राएलय् थथे धायेगु चलन दु, "झीपिं लिपा जुइगु खँ धायेफुम्ह मनूयाथाय् वनेनु।" छाय्धाःसा थौंकन्हय्यापिं अगमवक्तायात उबलय् लिपा जुइगु खँ धायेफुम्ह मनू धकाः धाइगु खः।)

10 अले शाऊलं लिसः बिल, "ज्यू, आः झीपिं वयाथाय् वनेनु।" अथे जुयाः इपिं व परमेश्वरया मनू दुगु शहरय् वन।

11 इपिं व शहरया डाँडाय् थाहां वनाच्वंबलय् इमिसं अन सुं ल्यासेपिं मिसात लः कायेत वयाच्वंगु नापलात अले इमिके न्यन, "छु लिपा जुइगु खँ धायेफुम्ह मनू छेँ हे दु ला?"

12 इमिसं धाल, "खः, छेँ हे दु। वय्कः छिकपिं स्वयाः भच्चा जक न्ह्यः झाःगु खः। याकनं झासँ वय्कः नकतिनि शहरय् दुहां झाःगु खः, छाय्धाःसा थौं आराधना याइगु थासय् वनाः मनूतय्सं बलि छाः वनीतिनि।

13 आराधना याइगु थासय् वय्कः भ्वय् नःवने न्ह्यः हे छिकपिन्सं वय्कःयात शहरय् दुहां वयाच्वंबलय् हे नापलाइ। वय्कः अन झायाः छायेहःगु बलिइ सुवाः मब्युतले मनूतय्सं भ्वय् नइ मखु। अथे जुयाः याकनं झासँ वय्कःयात नापलानादिसँ।"

14 अथे जुयाः शाऊल व वया च्यःत शहरय् वन। इपिं शहरय् दुहां वनाच्वंबलय् इमिसं शमूएल थःपिंपाखे आराधना याइगु थासय् वनेत वयाच्वंगु खन।

15 शाऊल वये छन्हु न्ह्यः परमप्रभुं शमूएलयात धयादिल,

16 "जिं कन्हय् थ्व हे इलय् बेन्यामीनया लागां छम्ह मनू छ्वयाहये। वयात हे छं जिमि प्रजा इस्राएलया निंति जुजु अभिषेक या। वं जिमि प्रजातयत पलिश्तीतय्गु ल्हातं त्वःतका हइ। जिं जिमि प्रजायागु दुःख खनागु दु छाय्धाःसा इमिगु ख्वःसः जिथाय् थ्यंगु दु।"

17 शमूएलं शाऊलयात खनेवं परमप्रभुं वयात धयादिल, "जिं छन्त धयाम्ह मनू थ्व हे खः। थ्व हे मनुखं जि प्रजायात शासन याइ।"

18 शाऊल ध्वाखाय् थ्यनेवं शमूएलयाके न्यन, "लिपा जुइगु खँ धायेफुम्ह मनू गन च्वनादी? जितः धयादिसँ।"

19 शमूएलं लिसः बिल, "लिपा जुइगु खँ धायेफुम्ह ला जि हे खः। जिगु न्ह्यः न्ह्यः आराधना यायेगु थासय् वनेनु। छिकपिं निम्ह थौं जिनापं भ्वय् नयेगु जुइ। कन्हय् सुथ न्हापां हे जिं छिगु मनय् च्वंगु खँ छु खः व धयाबी अले छितः बिदा बीगु जुइ।

20 स्वन्हु न्ह्यः तंपिं गधातय्गु च्यूताः कयादी मते छाय्धाःसा इपिं लुयावये धुंकूगु दु। तर फुक्क इस्राएलीतय्सं छु फ्वनाच्वंगु दु? छु इपिं छ व छिमि बौया फुक्क परिवारया मखु ला?"

21 शाऊलं धाल, "तर जि ला इस्राएलया दक्वसिबय् चिधंगु कुलया छम्ह बेन्यामीनी खः। अले बेन्यामीन कुलया वंशतय् जिगु वंश दकलय् चिधंगु वंश खः। छिं छाय् जितः थ्व खँ धयादियागु?"

22 अनंलि शमूएलं शाऊल व वया च्यःयात नयेगु कोथाय् हल अले ब्वना तःपिं स्विम्ह मनूत स्वयाः नं दकलय् च्वय्यागु थासय् तल।

23 अले शमूएलं ज्वरय् याइम्हय्सित धाल, "जिं छन्त ब्यागल तयाति धकाः बियागु ब्व थन ज्वना वा।"

24 अथे जुयाः ज्वरय् याःम्हय्सिनं ज्वरय् यानातःगु बांया तुति व खम्पा शाऊलया न्ह्यःने तयेहल। अले शमूएलं धाल, "छंगु निंति तया तयागु लाया ब्व थ्व हे खः। भपियादिसँ, पाहांत सःतागु जूसां जिं थ्व पाहांत नापं नयेत छिगु निंति धकाः तया तयागु खः।" अथे जुयाः शाऊलं उखुन्हु शमूएलनापं हे नयेत्वने यात।

25 आराधना यायेगु थासं इपिं शहरय् क्वहां वल। शमूएलं शाऊल लिसे थःगु छेँया कःसिइ खँ ल्हात।

26 सुथय् खिउँ खिउँ धाःबलय् शमूएलं शाऊलयात कःसिइ हे सःताः धाल, "दँ, आः जिं छिमित बिदा बियाछ्वये।" शाऊल दन अले व नापं तुं शमूएल निम्हं नापं लँय् वन।

27 इपिं शहरया लिक्क थ्यनेवं शमूएलं शाऊलयात धाल, "थ्व च्यःयात न्ह्यःने हुँ धा," च्यः न्ह्यःने वन। अले शमूएलं शाऊलयात धाल, "छि थन हे पलख पियादिसँ, अले जिं छंगु निंति परमेश्वरया वचन धाये फइ।"

---

* **9:8** ९:८छगू शेकेल वहःया प्यब्वय् छब्वः थथे धयागु ३ ग्राम ति खः

10

शमूएलं शाऊलयात जुजु अभिषेक याःगु

1 शमूएलं छथल चिकं कयाः शाऊलया छेनय् प्वंकाबिल, अले वयात चुप्पा नयाः धाल, "परमप्रभुं छितः थः प्रजा
इस्राएलीतय् जुजु अभिषेक यानादीगु दु।
2 थौं छि थनं जिनापं बिदा जुयाः वनीबलय् बेन्यामीनया सिमानाय् दुगु सेल्सहय् राहेलया चिहान लिक्क निम्ह मनू नापलाइ।
इमिसं छितः थथे धाइ, 'छिं मालाच्वंपिं गधात लुयावल। अले छिकपिनि बौनं वयागु पीर कायेगु त्वःताः छिगु पीर कयाः थथे
धयाच्वन, "आः जिमि काय्या निंतिं जिं छु जक यायेगु?" '
3 "अनं तबोरया तःमागु सिमायाथाय् थ्यनेवं बेथेलय् परमेश्वरयात आराधना यायेत वनाच्वंपिं स्वम्ह मनूतय्त छिं नापलाइ।
इपिं मध्ये न्हापांम्हं स्वम्ह दुगुचात, अनं लिपाम्हं स्वपा मरि अले दकलय् लिपायाम्हं छेंगूया म्हिचाय् दाखमघं जाःगु थल
ज्वना वयाच्वंगु नापलाइ।
4 इमिसं छितः ज्वजलपा धयाः निपा मरि बी। अले छिं व काइ।
5 "अनंलि छि परमेश्वरया आराधना यायेगुथाय् गिबाय् झायादी। अन पलिश्तीतय्गु छाउनी दु। छि शहरया लिक्क थ्यनेवं
छिं आराधना यायेगु थासं क्वहां वयाच्वंपिं अगमवक्तातय्गु छपुचःयात सारंगी कियाः दम्फु ज्वनाः बाँसुरी पुयाः व वीणा थानाः
वयाच्वंगु नापलाइ। अले इमिसं अगमवाणी कनाः वयाच्वनी
6 अनंलि परमप्रभुया आत्माया शक्ति छिके वइ अले छिं नं इपिं नापनापं अगमवाणी ल्हानादी अले छितः मेम्ह मनूकथं
दय्कादी।
7 थुपिं चिंत पूवनिबलय् छु यायेगु बांलाः व हे यानादिसँ छाय्धाःसा परमेश्वर छिनापं दी।
8 "छि जि वये न्ह्यः हे गिलगालय् क्वहां झासँ अले जिं होमबलि व मेलबलि छायेत छिथाय् वये। तर जि छिथाय् मथ्यंतले
छिं न्हय्न्हु तक पियाच्वने मालि। अले जि वयाः छिं यायेमाःगु छु खः व धयाबी।"

शाऊल जुजु जूगु

9 अनंलि शाऊल शमूएलपाखें बिदा जुयाः वन, अले परमेश्वरं वयागु मन न्हगु यानादिल। उखुन्हु हे शमूएलं धाःगु फुक्क
चिं छुं हे मपाक पूवन।
10 इपिं गिबाय् थ्यनेवं अन अगमवक्तातय्गु छपुचः क्वहां वयाच्वंगु खः। अले परमेश्वरया आत्मा तुरून्त हे वयाके वल
अनंलि इपिं नापंतुं अगमवाणी ल्हायेगु शुरू यात।
11 वयात न्हापा हे म्हस्यूपिं मनूतय्सं व खनाः थःथवय् खँ ल्हात, "कीशया काय्यात थ्व छु जूगु खः? छु शाऊल नं
अगमवक्ता जुल ला?"
12 अन दुपिं मध्ये छम्हय्सिनं न्यन, "इमि बौ सु खः?" अथे जुयाः थ्व उखान ल्हायेगु यात, "छु शाऊल नं अगमवक्ता
जुल ला?"
13 शाऊल अगमवाणी ल्हाये सिधय्काः आराधना यायेगु थासय् थाहां वन।
14 शाऊलया ककां व अले वया च्यःयात धाल, "छिपिं गन वनाच्वनागु?" अले शाऊलं लिसः बिल, "गधात माः
वनाच्वनागु खः। जिमिसं लुइके मफुगुलि जिपिं शमूएलयाथाय् वना।"
15 वया ककां धाल, "शमूएलं छु धाल, जितः धा।"
16 शाऊलं धाल, "गधात लुयाः वये धुंकल धकाः वं जिमित धाल।" वं थः जुजु जुल धकाः शमूएलं धाःगु खँ धाःसा
ककायात मधाः।

शाऊलयात जुजु घोषणा याःगु

17 अनंलि शमूएलं इस्राएलया मनूतय्त मिस्पाय् परमप्रभुयाथाय् मुनेत सःतल।
18 अले इस्राएलया मनूतय्त वं धाल, परमप्रभुं इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, "जिं इस्राएलीतय्त मिश्र देशं छुत्काररा
यानाः हया। इमित दुःख बीपिं मिश्रीतय्त व फुक्क राज्यपाखें जिं इमित मुक्त यानाबिया।
19 तर छिमिगु फुक्क दुःखकष्टपाखें बचय् यानादीम्ह थः परमेश्वरयात छिमिसं थौं हेला यात। छिमिसं थथे धाल, अथे
मखु, जिमिगु निंतिं छम्ह जुजु ल्ययादिसँ। अथे जुयाः परमप्रभुया न्ह्यःने कुल कुल व वंश-वंश यानाः मुँ।"
20 अले शमूएलं इस्राएलया फुक्क कुलयात न्ह्यःने वयेत इनाप यात। अले गोला तःबलय् बेन्यामीन कुलयात लात।
21 अले वं बेन्यामीन कुलया वंश-वंश यानाः थःगु न्ह्यःने वयेत इनाप यात। अले मत्रीया वंशयात ल्यल। थुकथं दकलय्
लिपा कीशया काय् शाऊलयात ल्यल। अनंलि मनूतय्सं वयात माः जुल अय्नं लुइके मफुत।
22 अले हाकनं इमिसं परमप्रभुयात न्यन, "छु व मनू थन वःगु दु ला?" परमप्रभुं लिसः बियादिल, "व अन सामान तया
तःथाय् दथुइ सुलाच्वंगु दु।"
23 इपिं ब्वाँय् वनाः वयात कयाः हल, अले व मनूतय्गु दथुइ दन फुक्क मनूत वयागु ब्वः स्वयाः चिधिकः जुयाच्वन।

24 शमूएलं मनूतय्त धाल, "स्वयादिसँ! परमप्रभुं ल्ययादीम्ह मनू थ्व हे खः। व थें ज्याःम्ह झीगु जातिइ मेपिं सुं हे मदु।" अनंलि उपिं सकलें मनूतय्सं ततःसलं थथे धकाः हाल, "जुजुया जय जुइमा!"

25 अले शमूएलं मनूतय्त जुजुं यायेमाःगु अधिकार व ज्याखँया बारे धयाबिल। अले वं व छगू सफुतिइ च्वयाः परमप्रभुया न्ह्यःने तयाबिल। अनंलि वं मनूतय्त थथःगु छेँ हुँ धकाः बिदा बियाः छ्वत।

26 शाऊल नं गिबाय् थःगु छेँय् वन अले परमप्रभुं नुगलय् थ्यूपिं छुं बल्लाःपिं मनूत नं व नापं तुं वन।

27 तर इपिं मध्ये लुच्चात नं दु अले इमिसं धाल, "थ्व मनुखं झीत गथे यानाः बचय् याइ?" इमिसं शाऊलयात हेपय् यात अले छुं कोसेलि नं ज्वनाः मवः। अथेसां शाऊलं इमित छुं नं मधासे सुम्क च्वन।

11

शाऊलं अम्मोनीतय्त बुकूगु

1 अम्मोनी जुजु नाहाशं याबेश-गिलादयात हमला यानाः घेरय् यात। याबेशया मनूतय्सं नाहाशयात धाल, "जिपिंनापं सन्धि यानादिसँ अले जिपिं नं छिकपिनि प्रजा जुइ।"

2 तर नाहाशं इमित लिसः बिल, "छगू हे जक खँय् जिं छिपिंनापं सन्धि याये। जिं छिपिं मध्ये फुक्क मनूतय्गु जवय् च्वंगु मिखा लिकयाबी अले थुकिं यानाः फुक्क इस्राएलीतय्गु बेइज्जत जुइ।"

3 अले याबेश-गिलादया थकालितय्सं धाल, "इस्राएल देय्न्यंक खबर यायेत मनूत छ्वयेत जिमित न्हय्न्हु तक बियादिसँ। अनंलि सुनानं जिमित ग्वाहालि मयात धाःसा जिपिं छिथाय् वयाः थःपिन्त लःल्हाये।"

4 खबर यायेत वंपिं मनूत शाऊलया गिबाय् वनाः थःगु खबर ब्यूबलय् अन च्वंपिं फुक्क मनूत तस्सलं ख्वल।

5 शाऊल धाःसा बुं द्वहं ज्वनाः वयाच्वंगु खः। अले शाऊलं न्यन, "मनूतय्त छु जुल? छाय् फुक्क मनूत ततःसलं ख्वया हयाः च्वंगु?" अले याबेशपाखें खबर बीत वःपिं मनूतय्सं न्यंकूगु खबर फुक्क शाऊलयात धयाबिल।

6 शाऊलं थ्व खँ न्यंबलय् परमेश्वरया आत्माया शक्ति वयाके वल अले व तसकं तंम्वल।

7 अले वं छज्वः द्वहं कयाः कुचा कुचा जुइक पालाः व कुचात कयाः खबर यायेत वःपिं मनूतय्त बियाः इस्राएल देय्न्यंक थथे धकाः खबर छ्वत, "सु सु शमूएल व शाऊलया ल्यूल्यू लडाइँ यायेत वइ मखु इमि द्वहंयात नं थथे हे यायेगु जुइ।" अले मनूतय्सं परमप्रभुया भय काल व इपिं फुक्क छप्पँ जुयाः पिहां वल।

8 शाऊलं इमित लडाइँ यायेगु निंतिं बेजेकय् मुंकल। अन इस्राएलया मनूत स्वंगू लाख व यहूदाया स्विद्वः मनूत वःगु खः।

9 इमिसं खबर यायेत वःपिं मनूतय्त धाल, "याबेश-गिलादया मनूतय्त थथे धा, 'कन्हय् निभाः छाइबलय् छिमिगु उद्धार जुइ।' " याबेश-गिलादया मनूत व खँ न्यनाः तसकं लय्ताल।

10 अले इमिसं अम्मोनी जुजुयात धाल, "कन्हय् जिपिं पिहां वयाः छिथाय् वये अले छितः छु याये मास्ति वः जिमित यानादिसँ।"

11 कन्हय् खुन्हु शाऊलं थः मनूतय्त स्वंगू पुचःयात। सुथ न्हापां इपिं अम्मोनीतय्गु छाउनी दुने दुहां वन अले निभाः छाःबलय् तक अम्मोनीतय्त स्यानाच्वन। अनंलि म्वाःपिं निम्ह छथाय् मजुइक फुक्क छ्यालब्याल जुल।

12 अले मनूतय्सं शमूएलयात धाल, "शाऊलं झीत राज्य याये मते धकाः धाःम्ह सु खः? इमित स्यायेत जिमिगु ल्हातय् लःल्हानाब्यु।"

13 तर शाऊलं धाल, "थौं छम्ह नं स्यायेगु जुइ मखु छाय्धाःसा थौंयागु न्हिइ परमप्रभुं इस्राएलीतय्त बचय् यानादी।"

14 अले शमूएलं इमित धाल, "झीपिं फुक्कं गिलगालय् वनेनु अले हाकनं छकः शाऊलयात थः जुजु धकाः घोषणा याये नु।"

15 अथे जुयाः इपिं फुक्क गिलगालय् वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने मेलबलि छाल अले परमप्रभुया न्ह्यःने शाऊलयात जुजु घोषणा यात। शाऊल व फुक्क इस्राएलीतय्सं खुशी जुयाः तःधंगु नखः हन।

12

शमूएलं इस्राएलीतपाखें बिदा काःगु

1 अले शमूएलं इस्राएलीतय्त थथे धाल, "जिं छिमिसं धाःगु फुक्कं खँ न्यना अले छिमिगु निंतिं जुजु नं ल्यया।

2 आः व हे जुजु छिमि नायः जूगु दु। जि धाःसा बुरा जुयाः जिगु सँ तुयुसे च्वने धुंकल। जिमि कायपिं नं छिपिंनापं हे दु। जि ला ल्यायम्हबलय्निसें थौं तक हे छिमि नायः जुया वयाच्वनागु खः।

3 जि थन हे दु। छिमि सुयां जिगु विरोधय् छुं धाये मास्ति वःसा थन परमप्रभु व वयकलं ल्ययादीम्ह जुजुया न्ह्यःने हे धा। जिं सुयागुं द्वहं कयागु दु ला? जिं सुयागुं गधा कयागु दु ला? जिं सुयातं ध्वंलानागु दु ला? जिं सुयागुं दोष सुचुका घुस नयागु दु ला? जितः धा, जिं वयात पलेसा पुलाबी।"

4 इमिसं लिसः बिल, "छिं जिमित ध्वंलाःगु मदु। छिं जिमित क्वत्यलादीगु मदु। छिं सुं मनूपाखें छुं कयादीगु मदु।"
5 अले शमूएलं इमित धाल, "छिकपिन्सं जिगु ल्हातय् छुं दोष खंगु मदु धकाः परमप्रभु व वय्कलं अभिषेक यानादीम्ह जुजु थौं साक्षी दु।"
अले इमिसं लिसः बिल, "खः, परमप्रभु हे साक्षी खः।"
6 शमूएलं मनूतय्त धाल, "मोशा व हारूनयात ल्ययादीम्ह अले छिमि पुर्खातय्त मिश्र देशं पितः हयादीम्ह परमप्रभु हे खः।
7 आः थन हे दनाच्वँ, छाय्धाःसा परमप्रभुया न्ह्यःने जिं छिमित पाः याये, अले छिमिगु निंतिं व छिमि पुर्खातय्गु निंतिं वय्कलं यानादीगु फुक्क धार्मिकताया ज्याया बारे कने।
8 "याकूब मिश्र देशय् वने धुंकाः इमिसं ग्वाहालिया निंतिं परमप्रभुयात प्रार्थना यात। अथे हे वय्कलं मोशा व हारूनयात मिश्र देशय् छ्वयाः छिमि पुर्खातय्त अनं पित हयादिल अले थ्व थासय् तयादिल।
9 "तर इमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयात ल्वमंकल। अथे जुयाः वय्कलं इमित त्वःताः हासोरया सेनापति सीसरा, पलिश्तीत व मोआबया जुजुपिनिगु ल्हातय् लःल्हानादिल, अले इमिसं इस्राएलीतय्गु विरोधय् लडाइँ यात।
10 अले इमिसं ग्वाहालिया निंतिं तःसलं परमप्रभुयात थथे धाल, जिमिसं पाप यानागु दु छाय्धाःसा जिपिं छि परमप्रभुपाखें फहिलाः बाल व अश्तोरेत मूर्तितय्गु पुजा यानागु खः। तर जिमित जिमि शत्रुतपाखें बचय् यानादिसँ। अले जिमिसं छिगु हे सेवा याये।
11 अले परमप्रभुं यरूब-बाल, बाराक, यिप्ता व जि शमूएलयात छिमि प्यखेरं च्वंपिं शत्रुतपाखें छिमित छुत्कारा बीत छ्वयाहयादिल। अनंलि छिपिं याउँक च्वन।
12 "अनंलि अम्मोनीतय् जुजु नाहाश छिमित हमला यायेत वयाच्वंगु छिमिसं खंबलय् परमप्रभु छिमि परमेश्वर हे छिमि जुजु जुयादीगु जूसां छिमिसं जितः धाल, 'मखु, जिमित शासन यायेत छम्ह जुजु माल।'
13 छिमिसं हे ल्यःम्ह जुजु थन दु। छिमिसं वयात फ्वन अले परमप्रभुं हे वयात जुजु ल्ययादिल।
14 छिपिं व छिमि जुजुं परमप्रभु थः परमेश्वरया भक्ति यानाः वय्कःयागु सेवा यात, वय्कःया आज्ञा मानय् यात अले वय्कया आज्ञाया विरोध मयात धाःसा फुक्क खँय् छिमिगु भिं हे जुइ।
15 तर छिमिसं परमप्रभुया वचन मानय् मयात अले वय्कःया विरोध यानाः आज्ञा मानय् मयात धाःसा परमप्रभुं छिमि पुर्खातय्गु विरोधय् ल्हाः ल्हंगु थें छिमिगु विरोधय् नं ल्हाः ल्हनादी।
16 "अथे जुयाः छिपिं गन दु अन हे दँ, अले परमप्रभुं छिमिगु न्ह्यःने यानादीत्यंगु अजू चायापुगु ज्या यात स्व।
17 आः छ्व लयेगु ई खः मखु ला? जिं परमप्रभुयाके इनाप याये, अले वय्कलं नँ न्यासः व वा वय्कादी। थथे जुइबलय् छिमिसं परमप्रभुयाके जुजु फ्वनाः वय्कःया विरोधय् गुलि तःधंगु पाप याःगु दु धकाः सीका काइ।"
18 अथे जुयाः शमूएलं परमप्रभुयात इनाप यात, अले उखुन्हु हे परमप्रभुं नँ न्याःगु सः व वा वय्कादिल। अनंलि फुक्क मनूत परमप्रभु व शमूएल खनाः तसकं ग्यात।
19 अले फुक्क मनूतय्सं शमूएलयात धाल, "जिपिं सीगुपाखें बचय् जुइमा धकाः परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरयाके जिपिं छिकपिनि दासतय्गु निंतिं प्रार्थना यानादिसँ। छाय्धाःसा जिमिसं थःपिनिगु निंतिं जुजु फ्वनाः अझ अप्वः पाप यानागु दु।"
20 अले शमूएलं फुक्क मनूतय्त धाल, "ग्याये मते," छिपिं थथे मभिंगु ज्यायागु जूसां परमप्रभुपाखें फःहिलावने मते। तर थःगु दुनुगलंनिसें परमप्रभुया सेवा या।
21 ज्यालगय् मजूपिं घःतय् ल्यू वने मते। इमिसं न त ग्वाहालि याये फइ न बचय् याये फइ छाय्धाःसा इपिं ज्यालगय् मजूपिं खः।
22 थःगु तःधंगु नांया कारणं परमप्रभुं छिमित त्वःतादी मखु, छाय्धाःसा वय्कलं छिमित थः प्रजा यायेगु क्वःछिनादीगु दु।
23 जिगु लागि धाःसा, छिमिगु निंतिं प्रार्थना यायेगु त्वःताः परमप्रभुया न्ह्यःने पाप यायेगु न्हि जिपाखें तापाक हे जुइमा। छु यायेगु पायछि जू अले छु यायेगु भिं व जिं छिमित स्यनेकने याये।
24 परमप्रभुया भय का अले विश्वास यायेबहःपिं जुयाः वय्कःया सेवा या। छिमिगु निंतिं वय्कलं यानादीगु तःधंगु ज्याया बारे बिचाः या।
25 छुं जुयाः छिमिसं मभिंगु ज्या याना तुं च्वन धाःसा छिपिं व छिमि जुजु नाश जुइमाली।

13

शाऊलं पलिश्तीतय्नापं लडाइँ याःगु

1 शाऊल जुजु जूबलय् स्विदँ दुम्ह खः। वं इस्राएलय् पिइनिदँ राज्य यात।
2 शाऊलं स्वद्रुः मनूत ल्यल अले थःनापं मिकमाशय् व बेथेलया पहाडया देशय् निद्रुः तल अले थःकाय् जोनाथननापं बेन्यामीन कुलया इलाका दुने गिबाय् द्रुःछि छ्वत। अले ल्यंदुपिं मनूतय्त धाःसा वं छेँ तुं लित छ्वयाबिल।

3 जोनाथनं गेबाय् च्वंगु पलिश्तीतय्गु छाउनी हमला यात। थुकिया खबर पलिश्तीतय्गु दथुइ थ्यन। अले शाऊलं "फुक्क हिब्रूत न्यँ" धकाः देय्न्यंक तुरही पुइकल।

4 अले शाऊलं पलिश्तीतय्गु छाउनीइ हमला यात व पलिश्तीतय्सं इस्राएलीतय्त तसकं मय्कल धयागु खँ फुक्क इस्राएलीतय्सं न्यन। अथे जुयाः वयागु इनाप न्यनाः इपिं गिलगालय् शाऊलयाथाय् मुंवल।

5 अले पलिश्तीत इस्राएलीतनापं लडाइँ यायेत छथाय् मुन। इमिके स्वद्धः रथ व खुद्धः रथ चले याइपिं व समुद्रया सिथय्या फि ति हे अल्याख न्यासि वनीपिं सिपाइँत दु। इपिं थाहां वनाः बेथ-आवनया पुर्बय् मिकमाशय् छाउनी तल।

6 इस्राएलीत तसकं संकष्टय् लात, छाय्धाःसा इपिं शत्रुतपाखें आपतय् लाःगु खः। अथे जुयाः इपिं गुफाय्, झालय् व लःकुथिइ, ल्वहं कापिचाय् व तुंथिइ सुचुवन।

7 गुलि गुलि हिब्रूत यर्दन खुसि पुलाः गाद व गिलादया जिल्लाय् तक नं बिस्युं वन।

शाऊल धाःसा गिलगालय् हे च्वनाच्वन व वया ल्यूल्यू वःपिं फुक्क मनूत ग्यानाः तसकं खात।

शाऊलं आज्ञा मानय् मयाःगु व शमूएलं ब्वःब्यूगु

8 शमूएलं धाःकथं शाऊल न्हय्न्हु तक पियाच्वनाच्वन तर शमूएल गिलगालय् मवः। अले वया मनूतय्सं शाऊलयात त्वःताहल्।

9 अथे जुयाः शाऊलं धाल, "होमबलि व मेलबलित जिथाय् हजि।" अले वं होमबलि छाल।

10 शाऊलं होमबलि नकतिनि छाये सिधय्कूबलय् शमूएल वल अले शाऊल वयात नाप लानाः लसकुस यायेत वन।

11 शमूएलं धाल, "थ्व छिसं छु यानादियागु?" शाऊलं लिसः बिल,

"मनूत जितः त्वःताः बिस्युं वंगु जिं खना अले छिसं क्वछ्यूगु इलय् छि नं झाया मदी। पलिश्तीत धाःसा मिकमाशय् मुनेगु शुरु यात।

12 जिं थथे बिचाः याना की 'पलिश्तीतय्सं जितः गिलगालय् हमला यायेत वइ अले जिं ग्वाहालिया निंतिं परमप्रभुयाके बिन्ति नं यानागु मदु।' अथे जुयाः जिं होमबलि छाये हे माः धकाः मतिइ तयाः थथे यानागु खः।"

13 शमूएलं शाऊलयात धाल, "छिसं मूर्ख ज्या यानादिल। परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं छितः बियादीगु आज्ञाकथं छिसं यानामदी। छिसं मानय् याःगु जूसा वय्कलं छिगु राज्य इस्राएलय् सदांया निंतिं ल्ययादी।

14 तर आः छिगु राज्य सदांया निंतिं जुइ मखु। परमप्रभुं थःगु मन नाप मिलय् जूम्ह छम्ह मनू मालादीगु दु। अले वयात हे इस्राएलीतय् नायः ल्ययादीगु दु, छाय्धाःसा छिसं परमप्रभुया आज्ञा मानय् मया।"

15 अनंलि शमूएल गिलगाल त्वःताः बेन्यामीनया गिबापाखे वन। अले शाऊलं थःनापं दुपिं मनूत ल्याः खात। इपिं खुसः ति जक दु।

ल्वाभः मदुपि इस्राएलीत

16 शाऊल, वया काय् जोनाथन व व नापं दुपिं मनूत बेन्यामीनया गिबाय् च्वन। पलिश्तीतय्सं धाःसा मिकमाशय् पाल ग्वल।

17 पलिश्तीतय्गु पालं लुतय् याइपिं स्वंगू पुचः वल। छगू पुचः शूआलया जिल्लाय् दुगु ओप्रापाखे वन।

18 मेगु पुचः बेथ-होरोनपाखे वन। अले स्वंगूगु पुचः मस्भ्मिया लिक्क लाःगु सबोईमया ब्यासिया च्वय् सिमानापाखे वन।

19 उगु इलय् इस्राएल न्यंक गन नं नँकःमि मदु, छाय्धाःसा पलिश्तीतय्सं हिब्रूतय्गु तरवार व भाला मदय्केगु क्वःछिनातःगु खः।

20 इस्राएलीतय् थथःगु कु, त्वःकू, पा व ईंचा नं पलिश्तीतय्थाय् पाँय् तय्केत वनेमाः।

21 छपु कु व त्वःकू पाँय् तयेगु ज्याला निगू वहःया कुचा, अले द्वहं ख्यायेगु क्वाकेचा मिलय् यायेगु व पा पाँय् तयेगु ज्याला छगू शेकेल वहःया स्वब्वय् छब्व* खः।

22 अथे जुयाः लडाइँ शुरु जूबलय् शाऊल व जोनाथनया ल्यूल्यू वःपिं मनूतय्के तरवार व भाला मदु। शाऊल व जोनाथनयाके जक दु।

23 उबलय् मिकमाशया भन्ज्याङ रक्षा यायेत पलिश्तीतय्सं छपुचः सिपाइँत छ्वयाहल।

14

जोनाथनं साहस मत्वःतुसे याःगु ज्या

1 छन्हु शाऊलया काय् जोनाथनं थःगु ल्वाभः ज्वनीम्ह ल्यायम्ह्म मनूयात धाल, "वा, झीपिं उखेपाखेया डाँडाय् च्वंगु पलिश्तीतय्गु छाउनी वनेनु।" तर थ्व खँ वं थः बौयात मधाः।

2 उबलय् शाऊलं गिबाया लिक्कसं च्वंगु मिग्रोनय् धालेमाया तःलय् थःगु पाल ग्वयाः च्वनाच्वंगु खः। व नापं खुसः मनूत दु।

---

* **13:21** १३:२१ छगू शेकेल वहःया स्वब्वय् छब्व थथे धयागु ४ ग्राम ति खः

3 उपिं मध्ये ईकाबोदया किजा अहीतूबया काय् अहियाह पुजाहारीया भिंगु सूती कापःया वसः फिनातःम्ह खः। अहीतूब
पीनहासया काय् अले शीलोय् च्वंम्ह परमप्रभुया पुजाहारी एलीया छय् खः। अले जोनाथन वंगु मनूतय्सं मसिल।
4 पहाडया दथुइ, गुगु लँपु जुयाः जोनाथन पलिश्तीतय्गु छाउनी वनेमाःगु खः, अन बोसेस व सेनेह नांयागु निगू च्वामुगु
पहाड दु।
5 उपिं छगू मिकमाशया उत्तरपाखे व मेगु गेबाया दच्छिनपाखे दु।
6 जोनाथनं ल्वाभः ज्वनीम्हय्सित धाल, "वा, झीपिं परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं उपिं म्हय् चिं मतःपिनिगु छाउनी स्वःवनेनु।
परमप्रभुं झीत ग्वाहालि यानादी। झीपिं यक्व दयेमा वा म्हो जुइमा झीत बचय् यायेगुपाखें वय्कःयात सुनानं पने फइ मखु।"
7 वं धाल, "छितः छु यायेगु पाय्छि जू व हे यानादिसँ। छिं यानादीगु फुक्क खँय् जिं छितः दुनुगलंनिसें ग्वाहालि याये।"
8 जोनाथनं लिसः बिल, "ठीक जू! झीपिं उखेपाखे वनेनु अले इमिसं झीत खनेमा।
9 छुं जुयाः इमिसं 'जिपिं मवतले छिपिं अन हे च्वनाच्वँ' धकाः धाल धाःसा झीपिं अन च्वनाच्वनागु हे थासय् च्वने,
इमिथाय् वने मखु।
10 तर इमिसं 'जिमिथाय् थाहां वा' धकाः धाल धाःसा झीपिं थाहां वने छाय्धाःसा परमप्रभुं इमित झीगु ल्हातय् लःल्हानादीगु
दु धयागु व झीगु निंतिं छगू चिं जुइ।"
11 अथे जुयाः इपिं पलिश्तीतय्गु छाउनीइ खनेदय्क वन। अले पलिश्तीतय्सं धाल, "स्वसा, हिब्रूत थः सुचुला च्वंगु प्वालं
पिहां वयाच्वंगु दु।"
12 अले इमिसं जोनाथन व वया ल्वाभः ज्वनीम्ह मनूयात तःसलं हालाः थथे धाल, "छिपिं थन याकनं थाहां वा। जिमिसं
छिमित छुं खँ स्यने माःगु दु।"
अथे जुयाः जोनाथनं थःगु ल्वाभः ज्वनीम्हय्सित धाल, "जिगु ल्यूल्यू वा, परमप्रभुं इमित इस्राएलीतय्गु ल्हातय्
लःल्हानादीगु दु।"
13 जोनाथन ल्हाः तुतिं चुयाः च्वय् थाहां वन, अले वया ल्वाभः ज्वनीम्ह मनू नं वया ल्यूल्यू वन। जोनाथनं पलिश्तीतय्त
हमला यात अले वया ल्यूल्यू वयाच्वंम्ह ल्वाभः ज्वनीम्ह मनुखं इमित स्यात।
14 जोनाथन व वया ल्वाभः ज्वनीम्हं पेपी जग्गाय् न्हापां याःगु हमलाय् इमि निइम्ह मनूतय्त स्यात।

इस्राएलीतय्सं पलिश्तीतय्त त्याकूगु

15 अनंलि छाउनी व लडाइँ जूगु थासय् च्वंपिं फुक्क सेनात तसकं ग्यात। छाउनीइ दुपिं सिपाइँत व आकाझाकां हमला
याइपिं सिपाइँत तसकं ग्यानाः खात। पृथ्वी सन अले इपिं परमेश्वर खनाः तसकं ग्यात।
16 बेन्यामीनया लागाया गिबाय् पिवाः च्वनाच्वंपिं शाऊलया मनूतय्सं पलिश्तीत ग्यानाः उखेंथुखें बिस्युं वनाच्वंगु खन।
17 अले शाऊलं सु सु सिपाइँ मदु धकाः सीकेत थः मनूतय्त सिपाइँत ल्याःखाय्त धाल, अले जोनाथन व वया ल्वाभः
ज्वनीम्ह अन मदुगु सीकल।
18 शाऊलं अहियाहयात धाल, "परमेश्वरया सनू थन हजि।" (उबलय् सनू इस्राएलीतनापं हे यंकाच्वंगु खः।)
19 शाऊल पुजाहारी नापं खँ ल्हाना च्वंबलय् पलिश्तीतय्गु छाउनीइ झन ततःसलं खलबल जुल। अथे जुयाः शाऊलं
पुजाहारीयात धाल, "परमप्रभुलिसे सल्लाह कयाच्वनीगु ई मदु!"
20 अनंलि शाऊल व वया फुक्क सिपाइँत पलिश्तीतलिसें ल्वायेत वन। पलिश्तीत धाःसा अलमलय् जुयाः तरवारं पाला
थःथवय् हे ल्वानाच्वन।
21 गुलिखय् हिब्रूत, गुम्ह पलिश्तीतय्सं इमिगु छाउनी यंकूगु खः। इपिं हाकनं पलिश्तीतय्त त्वःताः शाऊल व जोनाथननापं
दुपिं इस्राएलीतनापं मिलय् जूवल।
22 एफ्राइमया पहाडी देशय् सुलाच्वंपिं इस्राएलीतय्सं पलिश्तीत बिस्युं वंगु खबर सिल, इपिं नं मिलय् जुयाः पलिश्तीतय्त
लितुलिनाः यंकल।
23 उखुन्हु परमप्रभुं इस्राएलयात बचय् यानादिल अले लडाइँ बेथ-आवनया पारि तक न्यनावन।

जोनाथनं कस्ति नःगु

24 उखुन्हु इस्राएलीत तसकं त्यानु चाल, छाय्धाःसा शाऊलं मनूतय्त थथे धकाः पाफय्कातःगु खः, "जिं जिमि शत्रुतय्त
ब्वलामकातले सुनां सन्ध्या ई जुइ न्ह्याः छुं नसा नइ व मनुखं सराः फयेमा।" अथे जुयाः सुनानं नसाया सवाः तक नं मकाः।
25 इपिं फुक्क मनूत छगू जंगल दुगु थासय् वल अन न्ह्याथासं हे कस्ति दुगु जुयाच्वन।
26 मनूत जंगलय् दुने दुहां वनेवं इमिसं हाप्वलं पिहां वयाच्वंगु खंकल, अथेसां शाऊलनापं पाफःगु खं लुमंकाः ग्यानाः सुनानं
कस्ति कयाः मनः।

27 तर थः बौनं मनूतय्त पाफय्क्रुगु खँ जोनाथनं ताःगु हे मदु। वयाके दुगु कथि च्वकां हा प्वलय् सुयाबिल। अले वं थःगु
ल्हाः ल्हनाः म्हतुइ यंकाः नल। अनंलि वया म्हय् बल वःगु वं सीकल।
28 अले छम्ह सिपाइँ वयाः वयात धाल, "छिमि बौनं सिपाइँतय्त पाफय्काः थथे धयादीगु दु, 'थौं खुन्हु नसा नःम्ह मनूयात
सराः लायेमाः।' अथे जुयाः मनूत तसकं नयेपित्याकाः कमजोर जुयाच्वंगु दु।"
29 जोनाथनं धाल, "जिमि बौनं देय्या निंतिं हानि यानादीगु दु। स्व, जि थ्व कस्ति नये धुंकाः बल वःगु दु।
30 शत्रुतपाखें थौं लुतय् याना हयागु नसा नये दःसा गुलि बांलाइगु खः। अले गुलि अप्वः पलिश्तीतय्त स्याये फइगु खः
छकः बिचाः यानादिसँ।"
31 उखुन्हु इमिसं पलिश्तीतय्त मिकमाशंनिसें अय्यालोन तक हे हमला यात। अले इपिं नयेपित्यानाः तसकं कमजोर जुल।
32 इमिसं हथासं सामानत लुतय् यात अले फै, सा द्वहं कयाः ख्यलय् हे स्यानाः हि* नापं नल।
33 "मनूतय्सं ला हिनापं नयाः परमप्रभुया विरोधय् पापयात" धकाः सुं वयाः शाऊलयात धाःवल।
शाऊलं धाल, "छिपिं सकसिनं बाचा त्वाःथूगु दु।" "अथे जुयाः छग्वः तग्वःगु ल्वहं ग्वारातुइकाः थन जिथाय् हजि।"
34 अले शाऊलं धाल, "मनूतय्गु दथुइ वनाः धा, 'छिपिं सकसिनं थथःगु फै व सा द्वहं थन जिथाय् हजि अले उपिं स्यानाः
न। थथे ला नयेबलय् छिमिसं हिनापं नयाः परमप्रभुया विरोधय् पाप याये मते।' "
अथे जुयाः बहनी जुइ धुंकाः फुक्क मनूत थथःम्हं द्वहं स्यानाहल अले अन हेस्यात।
35 अनंलि शाऊलं परमप्रभुया निंतिं थःगु वेदी दय्कल। शाऊलं थ्व वेदी परमप्रभुया निंतिं दय्क्रुगु दकलय् न्हापांगु वेदी
खः।
36 शाऊलं धाल, "झीपिं थौं चान्हय् क्वहां वनाः पलिश्तीतय्त हमला याः वनेनु। सुथया खिउँ खिउँ धाःबलय् तक हे इमित
लुतय् यायेनु। इमि छम्ह नं मनूतय्त ल्यंकातये मखु।"
मनूतय्सं लिसः बिल, "छितः छु यायेगु बांलाः व हे यानादिसँ।"
तर पुजाहारी धाल, "दकलय् न्हापां झीसं परमेश्वरयाके सल्लाह कायेनु।"
37 अथे जुयाः शाऊलं परमप्रभुयाके न्यन, "छु जिं पलिश्तीतय्त हमला यायेत वने ला? छु छिसं इमित इस्राएलीतय्गु
ल्हातय् लाःल्हानादियागु मखु ला?" तर उखुन्हु परमेश्वरं वयात छुं हे लिसः बियामदी।
38 अथे जुयाः वं धाल, "फुक्क मनूतय् नायःत न्ह्यःने वा अले थौं छु पाप जूगु दु सिइकेनु।
39 धात्थें इस्राएलयात उद्धार यानादीम्ह परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिमि काय् जोनाथनं हे पाप याःगु दुसा वयात स्यायेगु जुइ।"
तर सुनानं छसः नं नमवा।
40 अनंलि शाऊलं फुक्क इस्राएलीतय्त धाल, "छपिं सकलें छथाय् च्वँ, अले जि व जिमि काय् जोनाथन छथाय् च्वने।"
अले मनूतय्सं धाल, "छितः छु यायेगु पाय्छि जू व हे यानादिसँ।"
41 अथे जुयाः शाऊलं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात थुकथं प्रार्थना यात, "थौं छिसं थः दासयात छाय् लिसः
बियामदियागु? परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर, सु दोषी खः सु दोषी मखु व जिमित क्यनादिसँ। छु जुयाः थ्व दोपं जि व
जिमि काय् जोनाथनयागु हे खः धयागु जूसा, हे परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वर चिट्ठा तयेबलय् इमिगु भागय् 'ऊरीम' लायेमा।
छु जुयाः थ्व दोष इस्राएलतय्गु खः धयागु जूसा इमित 'तुम्मीम' लायेमाः।†" मनूतपाखें जोनाथन व शाऊलयात चिट्ठां अलग
तयाबिल।✡
42 अनंलि शाऊलं धाल, "जि व जिमि काय् जोनाथनया दथुइ चिट्ठा ति। अले चिट्ठा जोनाथनया नामय् लात।"
43 शाऊलं जोनाथनयाके न्यन, "छं छु पाप यानागु दु? जितः धा।"
जोनाथनं धाल, "जिं थःगु कथि च्वकाय्यागु भतिचा कस्ति जक नयागु खः। छु अथेसा जि सी माल ला?"
44 शाऊलं धाल, "जोनाथन, छ मसित धाःसा परमेश्वरं जितः पक्का कडा सजाँय बियादीमा।"
45 तर मनूतय्सं शाऊलयात धाल, "छु जोनाथनयात स्यायेगु ला? थथे ला जुइ हे फइ मखु! व हे जोनाथन गुम्हय्सिनं
फुक्क इस्राएलीतय्गु निंतिं थुलि तःधंगु विजय यानादिल, व सीगु ला? धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, वयागु छपु नं सँ बँय्
कुतुं वनी मखु, छाय्धाःसा थौं वं हे परमेश्वरया ग्वाहालि ज्या याःगु दु।" थुकथं मनूतय्सं जोनाथनयात सीगुपाखें बचय् यात।
46 अनंलि शाऊलं पलिश्तीतय्त ल्यू वनीगु त्वःतल अले पलिश्तीत थथःगु देशय् लिहां वन।

शाऊलया शासन व परिवार

47 शाऊलं इस्राएलय् शासन यानाच्वंबलय् वं प्यखेरं च्वंपिं शत्रुतनापं लडाइँ यात। वं मोआबीत, अम्मोनीत, एदोमीत,
सोबाया जुजुपिं व पलिश्तीतनापं लडाइँ यात। गन गन वं लडाइँ यात अन अन वं इमित बुकल।

---

* **14:32** १४:३२ हिया बारे स्वयादिसँ उत ९:४; लेवी ७:२६,२७; १७:१०-१४; १९:२६; व्य १२:१६,२३; १५:२३ † **14:41** १४:४१ ऊरीम व तुम्मीम थुपिं परमेश्वरया इच्छाकथं खँ क्वछित छ्यलिगु पवित्र ल्वहंत खः। ✡ **14:41** १४:४१ प्रस २८:३०; गन्ती २७:२१; १ शम् १७:२१; १ शम् २८:६; एज्र २:६३

48 वं अमालेकीतय्त नं त्याकल। थथे आकाझाकां हमला याइपिं सिपाइँतपाखें इस्राएलीतय्त बचय् यानाः वं तःधंगु साहस दुगु ज्या यात।

49 शाऊलया काय्पिं – जोनाथन, यिश्वी व मल्कीशूअ खः। वया तःधिकःम्ह म्ह्याय्या नां मेराब व कान्छिम्ह म्ह्याय्या नां मीकल खः।

50 वया कलाः धाःसा अहीमासया म्ह्याय् अहीनोम खः। अले वया सेनापति वया कका नेरया काय् अबनेर खः।

51 शाऊलया बौ कीश व अबनेरया बौ नेर अबीएलया काय्पिं खः।

52 शाऊलं थःगु जिवंकाछि पलिश्तीतनापं लडाइँ याये माल। अथे जुयाः सु सु बल्लाः अले साहस यायेफु इमित हे थःगु ज्याया निंतिं सेनापति ल्ययादिल।

15

परमेश्वरं शाऊलयात त्वःतादीगु

1 शमूएलं शाऊलयात धाल, "परमप्रभुं छितः इस्राएलया जुजु अभिषेक या हुँ धकाः जितः छ्वयाहःगु खः। आः परमप्रभुया वचन ध्यान बियाः न्यनादिसँ।

2 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'इस्राएलीत मिश्र देशं पिहां वःबलय् अमालेकीतय्सं इमित हमला याःगुलिं जिं इमित सजाँय बी।

3 आः छिं अमालेकीतय्त हमला या हुँ अले इमिके दुगु फुक्क छुं नं ल्यंमदय्कः भज्यंक नाश यानाब्यु। इमि फुक्क मनूत, मिसात, ल्यायम्ह ल्यासेपिं, मचात, दुरु त्वंपिं मचात, सा द्वहं, फै-च्वलय्, ऊँट व गधा फुक्कं नाश या।' "

4 अथे जुयाः शाऊलं सिपाइँतय्त सःताः तेलैमय् मुंकल। अन निगू लाख सिपाइँत व झिद्रुः यहूदाया मनूत दु।

5 शाऊल थः सिपाइँतनापं अमालेकया शहरय् वन अले अन चिब्यागु खौंचय् ल्वायेत पियाच्वनाच्वन।

6 शाऊलं केनीतय्त धाल, "छिपिं अमालेकीतय् थासं त्वःता हुँ, मखुसा छिपिं नं इपिं नापंतुं नाश जुइ, छाय्धाःसा इस्राएलीत मिश्र देशं पिहां वःबलय् छिमिसं दयामाया याःगु खः।" अथे जुयाः केनीतय्सं अमालेकीतय्त त्वःतावन।

7 अनंलि शाऊलं अमालेकीतय्त हवीलांनिसें मिश्रया पुर्बया लागाय् च्वंगु शूर तक हे हमला यात।

8 वं अमालेकीतय् जुजु अगागया फुक्क मनूतय्त तरवारं भज्यंक नाश यानाः अगाग जुजुयात धाःसा मस्यासे ज्वन।

9 तर शाऊल व वया सिपाइँतय्सं अगाग जुजुयात बचय् यात अले वया बांबांलाःपिं फै व सा द्वहं, ल्हपिं साचा व भ्याःचा, गुलिखय् भिंगु भिंगु खँत धाःसा नाश मयासें तया तल। तर ज्याख्यलय् मजूगु व मू मवंगु फुक्क भज्यंक नाश यानाछ्वल।

10 परमप्रभुया वचन शमूएलयाथाय् वल,

11 "शाऊलयात जुजु यानाः जि तसकं पस्ताय् चाःगु दु, छाय्धाःसा व जिपाखें तापाक वंगु दु, अले वं जिगु आज्ञा मानय् याःगु नं मदु।" शमूएलयात छु धाये छु धाये जुल, अले वं चच्छि ख्वयाः परमप्रभुयात बिन्ति यात।

12 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां हे व शाऊलयात नापलायेत वन। तर "शाऊल कर्मेल डाँडाय् वनाः अन लुमन्तिया चिंकथं थःगु हनाबनाया निंतिं छगू सालिक दय्काः अनं गिलगालय् क्वहां वयाच्वन" धकाः वयात न्यंकल।

13 अन हे वं शाऊलयात नापलाकल अले शाऊलं वयात थथे धकाः हनाबना यात, "परमप्रभुं छितः आशिष बियादीमा! जिं परमप्रभुया वचन मानय् यानागु दु।"

14 तर शमूएलं धाल, "अथे जूसा फैतय्गु सः व सा द्वहंतय्गु सः जिगु न्हाय्पनय् गथे ताये दुगु?"

15 शाऊलं लिसः बिल, "सिपाइँतय्सं उपिं अमालेकीतपाखें कयाः हःगु खः। इमिसं बांबांलाःपिं व सेल्लापिं फै व सा-द्वहंत परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरया निंतिं बलि छायेत ल्यंकातःगु दु। अले ल्यंदुपिं फुक्कसित जिमिसं भज्यंक नाश यानाबिया।"

16 शमूएलं शाऊलयात धाल, "आसे! वंगु चान्हय् परमप्रभुं जितः छु धयादीगु दु व जिं छितः कने।"

शाऊलं धाल, "धयादिसँ!"

17 शमूएलं धाल, "उगु इलय् छि थःम्ह थःत जि ला छुं नं मखु धकाः तायकल, तर आः ला छि इस्राएली कुलतय् नायः खः। अले परमप्रभुं हे छितः जुजु अभिषेक यानादिल।

18 परमप्रभुं छितः इपिं दुष्ट जाति अमालेकीतय्त भज्यंक नाश या धकाः कडा आज्ञा बियाः छ्वयाहयादीगु खः। इपिं फुक्क नाश मजुतले छिं इमित हमला यानातुं च्वनेमाःगु खः।

19 तर छिसं छाय् परमप्रभुया आज्ञा पालन मयानागु? छिं छाय् लुतय् यानाहःगु सामान कयागु? अले छाय् छिं परमप्रभुया न्ह्यःने छु मभिंगु खः व हे यानागु?"

20 शाऊलं शमूएलयात लिसः बिल, "तर जिं ला परमप्रभुया आज्ञा पालन यानागु दु। परमप्रभुं धयादीगु थासय् जि वनागु दु अले अमालेकीतय् जुजु अगागयात ज्वनाः हयागु दु। तर इपिं मध्ये ल्यंदुपिन्त धाःसा भज्यंक नाश यानाबियागु दु।

21 लुतय् यानाः हःगु सामान मध्ये सिपाइँतय्सं देछाय्माःगु भिंपिं फै व सा-द्वं, अले दकलय् भिंगु भिंगु मालताल धाःसा
गिलगालय् परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरया निंतिं बलि छायेत तयातःगु दु।"
22 तर शमूएलं धाल,
"परमेश्वरं होमबलि व बलि छायेगु स्वयाः अप्वः
परमप्रभु आज्ञा पालन याःगु हे यय्काः मदी ला?
आज्ञा पालन बलि छायेगु स्वयाः भिं,
अले वय्कया वचन पालन यायेगु फैया दा स्वयाः भिं।
23 वय्कःया आज्ञा मानय् मयायेगु हे तन्त्रमन्त्र यायेगु पाप थें खः,
अले तःधंछुइगु मूर्ति पुज्यायेगु ति हे मभिंगु खः।
छिसं परमप्रभुया वचनयात त्वथूगु दु,
अथे जुयाः परमप्रभुं नं छितः जुजुया सिंहासनं लिकयादीगु दु।"
24 शाऊलं शमूएलयात धाल, "जिं पापयात हँ! छु जिं परमप्रभुया आज्ञा व छिसं धाःगु खँ मन्यना ला। जि मनूतपाखें ग्याना,
अले इमिगु खँ जिं न्यना।
25 जिं छितः इनाप याये, जिगु पाप क्षमा यानादिसँ, जिनापं झासँ, अले जि परमप्रभुया न्ह्यःने क्वछुनाः भागियाये।"
26 तर शमूएलं लिसः बिल, "जि छिनापं वने फइ मखु। छिं परमप्रभुया वचनयात क्वह्यंक्गुलि वय्कलं नं छितः इस्राएल्लीतय्
जुजु जुइत क्वह्यंम्ह तायकादीगु दु।"
27 अले शमूएल वनेत फहिल तर शाऊलं वयागु गाच्वः ज्वन अले व गुत।
28 शमूएलं वयात धाल, "थौं परमप्रभुं इस्राएलया राज्य छिगु ल्हातं लाकाः छि स्वयाः भिंम्ह मनूयात बियादीगु दु।
29 परमप्रभु, इस्राएलया गौरव खः, वय्कलं मखुगु खँ ल्हानादी मखु, अले थःगु मन हीकादी मखु। थःगु मन हीकादीत
वय्कः मन् मखु।"
30 शाऊलं धाल, "जिं पाप यानागु दु। अथे जूसां दया यानाः जि प्रजाया थकालित व इस्राएलया न्ह्यःने छकः जकसां जिगु
इज्जत तयादिसँ। जिनापं झासँ अले जिं परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरया न्ह्यःने आराधना याये।"
31 अथे जुयाः शमूएल शाऊलनापं लिहां वन, अले शाऊलं परमप्रभुया आराधना यात।
32 अनंलि शमूएलं धाल, "अमालेकीतय् जुजु अगागयात थन हजि।" अगाग ढुक्क जुयाः थथे बिचाः यायां वल, "धात्थें
हे जितः स्याइ मखुत, जि बचय् जुल।"
33 तर शमूएलं धाल,
"छंगु तरवारं यक्व मिसातय्त मस्त मदुपिं याः थें
छिमि मां नं आः मस्त मदुम्ह जुइ।"
अनंलि शमूएलं अगागयात परमप्रभुया न्ह्यःने गिलगालय् स्यात।
34 अनं लिपा शमूएल रामाय् वन, तर शाऊल थःगु छेँय् गिबाय् वन।
35 शमूएल थः मसीतले हाकनं गुबलें शाऊलयात नापलाः मवन। तर वं शाऊलया निंतिं दुखं च्वना हे च्वन। अनंलि
शाऊलयात इस्राएल्लीतय् जुजु दय्काःगुलि परमप्रभु तसकं पस्ताय् चाल।

16

दाऊदयात जुजु अभिषेक याःगु

1 परमप्रभुं शमूएलयात धयादिल, "छ ग्वःन्हु तक शाऊलया निंतिं दुखं च्वनेगु? जिं वयात इस्राएलया जुजुया थासं लिकाये
धुनागु दु। अथे जुयाः छंके दुगु नेकुलिइ जैतूनया भतिचा चिकं तयाः ज्वनाः हुँ। जिं छन्त बेथलेहेमय् यिशैयाथाय् छ्वयेत्यनागु
दु। छाय्धाःसा जिं वया कायपिं मध्ये छम्हय्सित जुजु ल्ययागु दु।"
2 तर शमूएलं धाल, "जिं गथे यानाः सीकेगु? शाऊलं थ्व खँ सिल धाःसा ला जितः वं स्याइ का।"
परमप्रभुं धयादिल, "छम्ह साचा छनापं हे यंकी अले 'परमप्रभुया निंतिं बलि छायेत वयागु खः' धकाः धा।
3 अले यिशैयात नं बलि बीबलय् ब्वति कायेत इनाप या, अले छं यायेमाःगु छु खः व जिं छन्त धाये। जिं सुयात क्यने वयात
जक छं जिगु निंतिं जुजु अभिषेक या।"
4 अनंलि शमूएलं परमप्रभुं धयादीकथं यात। अले व बेथलेहेमय् वन। अन च्वंपिं थकालितय्सं वयात नापलायेत ग्यात।
इमिसं न्यनं, "छु छि याउँक झायादिया ला?"
5 शमूएलं धाल, "याउँक हे वया! जि परमप्रभुया निंतिं बलि छायेत वयागु खः। छिपिं नं थथःपिन्त शुद्ध यानाः बलि छायेत
जिनापं वा।" अले वं यिशै व वया कायपिन्त शुद्ध यानाः बलिया निंतिं इमित सःतल।

6 इपिं अन वल, शमूएलं एलीआबयात खनाः थथे बिचाः यात, "परमप्रभुया न्ह्याःने दंवने फुम्ह अले वय्कलं ल्ययादीम्ह जुजु पक्कां थ्व हे जुइमा।"
7 तर परमप्रभुं शमूएलयात धयादिल, "व तःधिकःम्ह जूसां अले तसकं बांलाःम्ह जूसां वयागु वास्ता याये मते। व जुजु जुइत ल्वःम्ह मखु, छाय्धाःसा मनूतय्सं ला ख्वाः स्वयाः बिचाः याइ तर परमप्रभुं नुगः स्वयाः बिचाः यानादी।"
8 अनंलि यिशैनं अबीनादाबयात सःताः शमूएलया न्ह्याःने हल। तर शमूएलं धाल, "मखु, परमप्रभुं वयात नं ल्ययादीगु मखु।"
9 अनंलि यिशैनं शम्मायात हल। तर शमूएलं धाल, "परमप्रभुं थ्वयात नं ल्ययादीगु मखु।"
10 थुकथं यिशैनं थः न्हय्म्ह काय्पिन्त शमूएलया न्ह्याःने हल, तर शमूएलं धाल, "परमप्रभुं थुपिं छम्हय्सित नं ल्ययादीगु मखु।"
11 अनंलि शमूएलं यिशैयात न्यन, "छु छिकपिनि फुक्कं काय्पिं थुलि हे खः ला?" अले यिशैनं धाल, "कान्छाम्ह छम्ह नं दनि तर व फै ज्वःवनाच्वन।"
शमूएलं यिशैयात धाल, "वयात थन सःताः हजि। व मवतले जिपिं बलि छायेत फेतुइ मखु।"
12 अथे जुयाः यिशैनं मनूत छ्वयाः वयात सःतके छ्वत।
वया न्यता ह्याउँसे च्वं, मिखा तसकं बांलाः अले व हिसि दुम्ह ल्याय्म्हम्ह खः।
परमप्रभुं धयादिल, "थ्व हे खः, थ्वयात अभिषेक या!"
13 शमूएलं नेकुलि चिकं कयाः वया दाजुपिनिगु न्ह्याःने हे वयात अभिषेक यात। उखुन्हुनिसें परमप्रभुया आत्मा दाऊदयाके वल। अनंलि शमूएल दनाः रामाया लँपु जुयाः वन।

दाऊद शाऊलया निंतिं म्ये हालीम्ह व ल्वाभः ज्वनीम्ह जूगु

14 परमप्रभुया आत्मां शाऊलयात त्वःतल, अले परमप्रभुं सास्ती बीगु आत्मा छ्वयाहयाः वयात तच्वकं सह याये मफय्क कसाः यात।
15 शाऊलया च्यःतय्सं वयात धाल, "स्वयादिसँ! परमप्रभुपाखें वःगु सास्ती बीगु आत्मां छितः कसाः यानाच्वंगु दु।
16 जिमि प्रभु, थःगु न्ह्याःने वयाः वीणा थाये फुम्ह च्यःयात मालाः हयेत उजं बियादिसँ। अले परमप्रभुपाखें वःगु व सास्ती बीगु आत्मां छितः कसाः याइबलय् व मनुखं वीणा थाइ अले छितः याउँसे च्वनी।"
17 अथे जुयाः शाऊलं थः च्यःतय्त धाल, "बांलाक थायेसःम्ह छम्ह मनूयात मालाः जिथाय् हजि।"
18 वया च्यःत मध्ये छम्हय्सिनं धाल, "बेथलेहेमय् च्वंम्ह यिशैया काय्पिं मध्ये छम्हय्सिनं वीणा थाःगु जिं खनागु दु। व साहसी व वीर मनू खः। व खँ ल्हाये सःम्ह व स्वइबलय् बांलाःम्ह खः अले परमप्रभु नं वनापं दी।"
19 अथे जुयाः शाऊलं दूततय्त थ्व खबर बियाः यिशैयाथाय् छ्वत, "छिकपिनि फैजवाः काय् दाऊदयात जिथाय् छ्वयाहयादिसँ।"
20 अले यिशैनं थःकाय् दाऊदनापं छम्ह च्वलय्चा व मरिया कु क्वबियातःम्ह गधा व छगू छेंगूया म्हिचा जायकः दाखमद्य शाऊलयाथाय् छ्वल।
21 दाऊद शाऊलयाथाय् थ्यंकः वल अले वं थःगु ज्याय् दुथ्याकल। दाऊदयात शाऊलं तसकं माया यात अले व शाऊलया ल्वाभः ज्वनीम्ह जुल।
22 अथे जुयाः शाऊलं यिशैयाथाय् थथे धकाः खबर छ्वल, "दाऊदयात जिगु सेवा याकेब्यु छाय्धाःसा जि व खनाः तसकं लय्ता।"
23 अले परमप्रभुपाखें व सास्ती बीगु आत्मा शाऊलयाके वक्व पतिकं दाऊदं वीणा कयाः थाइगु। अनंलि शाऊलयात याउँसे च्वनीगु अले व सास्ती बीगु आत्मां त्वःतावनीगु खः।

17

दाऊद व गोल्यत

1 पलिश्तीतय्सं लडाइँ यायेत यहूदाया सोकोय् थः सिपाइँतय्त मुंकल। अले इमिसं सोको व आजेकाया दथुइयागु एफेस-दम्मीमय् पाल ग्वल।
2 अले शाऊल व इस्राएलीत नं मुनाः एलाहया ब्यासिइ पाल ग्वल। इपिं पलिश्तीतनापं ल्वायेत इवःलाक च्वन।
3 पलिश्तीत छगू डाँडाय् अले इस्राएलीत मेगु डाँडाय् इवलाक च्वन, इमिगु दथुइ छगू ब्यासि दु।
4 पलिश्तीतय्गु पालया दथुं गातय् च्वनीम्ह गोल्यत नांयाम्ह छम्ह दकलय् वीरम्ह सिपाइँ इस्राएलीतनापं ल्वायेत वल। व स्वंगू मिटर ति तःधिकःम्ह खः।
5 वयागु छेनय् कँय्यागु तपुलि दु अले वं खुइग् किलोग्राम दुगु कँय्यागु कोट फिनातःगु दु।

6 तुतिइ कँय्यागु पाता तयातःगु दु अले वयागु ब्वहलय् कँय्यागु भाला पाछायातःगु दु।
7 वयागु भालाया कथि कापः थायेगु तानया कथि थें च्वं। भालाया च्वामुसे च्वका नँयागु खः, व न्हय्गू किलोग्राम ति दु। वयागु ढाल क्वबिम्ह न्ह्याः न्ह्याः वन।
8 गोल्यत दनाः इस्राएलीतय्त तःसलं धाल, "छिपिं छाय् लडाइँ यायेत वयागु? छु जि पलिश्ती मखु ला? अले छु छिपिं शाऊलया च्यःत मखु ला? जिनापं ल्वायेत छिमिसं छम्ह मनू ल्य अले व ल्वायेत जिथाय् क्वहां वा।
9 छुं जुयाः व याकःचां हे जितः स्यात धाःसा जिपिं छिमि दास जुइ। तर छुं जुयाः जिं वयात स्यात धाःसा छिपिं जिमि दास जुयाः सेवा यायेमाः।"
10 अले व पलिश्तीं धाल, "थौंयागु न्हि जिं इस्राएलीतय्त क्वह्मंके। आँट दुसा जिनापं ल्वाये फुम्ह छम्ह मनू छ्वयाहिँ। अले झीपिं ल्वाये।"
11 शाऊल व इस्राएलीतय्सं व पलिश्तीं धाःगु खँ न्यनेवं तसकं ग्यानाः नुगः कुतुंवंकल।

दाऊद शाऊलया पालय्

12 आः दाऊद यिशै धाःम्ह एप्रातीया काय् खः। व यहूदाया बेथलेहेमय् च्वंम्ह खः। यिशैया च्याम्ह कायपिं दु। शाऊलया इलय् व बःमलाय् धुंकूम्ह व बुरा जुइ धुंकूम्ह खः।
13 वया तःधिकःम्ह, माहिलाम्ह, साहिँलाम्ह कायपिं शाऊलनापं लडाइँलय् हे वनाच्वंगु खः। तःधिकःम्ह एलीआब, माहिलाम्ह अबीनादाब व साहिँलाम्ह शम्मा खः।
14 दाऊद दकलय् चिधिकःम्ह खः। उपिं स्वम्ह दाजुपिं शाऊलया ल्यूल्यू हे वंपिं खः।
15 उबलय् शाऊलया छाउनी व बेथलेहेमय् थः बौया फैत स्वयेत वनीगु वयेगु यानाच्वंम्ह खः।
16 पिइन्हु तक सुथय् बहनी गोल्यत थःनापं ल्वायेत ख्याच्वः ब्युब्युं इस्राएलीतय् न्ह्यःने दं वयाच्वन।
17 छन्हु यिशैनं दाऊदयात धाल, "थ्व झिगू किलोग्राम सियातःगु अन्न व झिपा मरि ज्वनाः याकनं थः दाजुकिजापिनिगु पालय् हुँ।
18 थ्व झिकू पनीर धाःसा कप्तानयात यंकाब्यु। छिमि दाजुपिं छु छु यानाच्वंगु दु स्वयाः वा अले इमि म्हं फु धइगु खँ सीकेत छगू चिं ज्वनाः वा।
19 शाऊल जुजु, छिमि दाजुपिं व मेमेपिं फुक्क इस्राएलीत एलाहया बेँसीइ पलिश्तीतनापं लडाइँ यानाच्वंगु दु।"
20 दाऊद कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः फैत मेम्ह मनूयात स्वयाच्वँ धकाः धाल, नयेगु नसा ज्वनाः यिशैनं धाथें बिदा जुयाः वन। उबलय् इस्राएलीत पालं पिहां वयाः लडाइँया निंतिं ततःसलं हालाः लडाइँ यायेगु ख्यलय् वनाच्वंबलय् व अन हे थ्यन।
21 इस्राएलीतय् व पलिश्तीतय् सिपाइँत ल्वायेत थथःगु थासय् इवःलाक दनाच्वंगु जुल।
22 सिपाइँतय्गु सामान स्वयाच्वंम्हय्सित थःम्हं हयागु नसा जिम्मा बियाः ब्वाँय् वनाः थः दाजुपिं लडाइँ ख्यलय् इवःलाक च्वनाच्वंथाय् वन। अले थः दाजुपिन्त ज्वजलपा धकाः हनाबना यात।
23 वं दाजुपिंनापं खँ ल्हाना च्वंबलय् गोल्यत न्ह्याःने वयाः न्ह्याबलें थें इस्राएलीतय्त ख्याच्वः बिल। दाऊदं थ्व फुक्क खँ ताल।
24 गोल्यतयात खनाः इस्राएलीत ग्यानाः बिस्युं वन।
25 इमिसं थःथवय् थथे धाल, "वयात स्वसा! व इस्राएलयात ख्याच्वः बीत पिहां वयाच्वंगु दु! वं धाःगु ख्याच्वःयात न्यँ! वयात स्याइम्ह मनूयात शाऊल जुजुं तःधंगु सिरपाः बीगु अले थःम्ह्यायात नं व नापं ब्याहा यानाबीं धकाः धाःगु दु। अले वया परिवारं नं कर पुलेमाली मखु।"
26 दाऊदं थः लिक्कसं च्वंपिं मनूतय्के न्यन, "थ्व पलिश्तीयात स्याइम्हय्सित व इस्राएलीतय्गु थ्व बेइज्जतपाखें बचय् याइम्ह मनूयात छु दइ? म्वाःम्ह परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह म्हय् चिं मतःम्ह थ्व सु पलिश्ती खः?"
27 गोल्यतयात स्याःम्ह मनूयात गुकथं व्यवहार याइ धकाः मनूतय्सं वयात फुक्क खँ धाल।
28 दाऊदया तःधिकःम्ह दाजु एलीआबं थः किजां अथे मनूतनापं खँ ल्हानाच्वंगु ताल। अले व दाऊदनापं तं पिकयाः धाल, "छ छाय् थन क्वहां वयागु? मस्भूमिइ फैत सुयात स्वकाः वयागु? छ घमण्डी व ध्वंलाइम्ह धकाः जिं स्यू। छन्त लडाइँ स्वयेगु जक यः!"
29 दाऊदं धाल, "मखु, जिं छु यानागु दु धकाः? जिं छगू खँ नं न्यने मज्यू ला?"
30 अले हानं मेम्ह मनूपाखे स्वयाः व हे न्ह्यसः न्यन। ग्वकः वं न्यन, वकः हे उथें लिसः दत।
31 गुलिखय् मनूतय्सं दाऊदं धाःगु खँ न्यन। अले शाऊलयात न्यंकाबिल। अले शाऊलं वयात सःतल।
32 दाऊदं शाऊलयात धाल, "महाराज! थ्व पलिश्तीतनापं छति नं ग्याये म्वाः। छपिनि दास वनाः व नापं ल्वाःवने।"
33 शाऊलं लिसः बिल, "फइ मखु, छ गुकथं व नापं ल्वाये फइ? छ नकतिनिम्ह ल्यायम्ह मचा तिनि अले व जिवंकाछि ल्वानाः वयाच्वंम्ह खः।"

34 तर दाऊदं शाऊलयात धाल, "स्वयादिसँ, जि छःपिनि दासं थः बौया फैत बिचाः यानाच्चनागु दु, सिंह व भालु वयाः
बथानं फै सालाः यंकीबलय्
35 जि इमिगु ल्यूल्यू वनाः वयात हय्कयाः वयागु म्हुतुं फैयात त्वःतकाः बचय् याना हयेगु। वं जितः नं ह्मय्काः वःसा जिं
वयात नं स्यानाबीगु।
36 छपिनि दासं सिंह व भाल् निम्हय्सित नं स्याये धुनागु दु। थ्व परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह म्हय् चिं मतःम्ह पलिश्तीयात
नं अथे हे यानाः स्यानाबी। वं म्वाःम्ह परमेश्वरया सिपाइँतयत् क्वह्मंकूगु दु।
37 सिंह व भाल्पाखें बचय् यानादीम्ह परमप्रभुं थ्व पलिश्तीयागु ल्हातं नं जितः बचय् यानादी।"
शाऊलं धाल, "अथे खःसा छ हुँ, अले परमप्रभु छनापं दीमा।"
38 अनंलि शाऊलं दाऊदयात थःगु हे गा न्ययकल, नँ पाताया लं फिकाः, कँय्यागु तपुलि छेनय् पुइकल।
39 अले दाऊदं शाऊलया तरवार जँय् चित। अले व न्यासि वनेगु कुतः यात तर वने मफुत छाय्धाःसा वयात व वसः पुनेगु
बानी मदु।
अथे जुयाः वं शाऊलयात धाल, "थुपिं पुनाः जि वनेमफु छाय्धाःसा थुपिं पुनेगु जितः बानी मदु।" अले वं व त्वःतल।
40 अनंलि वं थःगु कथि ल्हनाः खुसिं न्यागः पिचुसे पिचुसे च्वंगु ल्वहं कयाः थःगु म्हिचाय् तल। अले कय्कीगु खिपः
ल्हातय् ज्वनाः व पलिश्तीनापं ल्वायेत वन।

दाऊदं गोल्यतयात स्याःगु

41 अले व पलिश्ती थःगु ल्वाभः ज्वनीम्हय्सित न्ह्याः न्ह्याः तयाः दाऊदपाखे न्ह्याज्यात।
42 वं दाऊदयात लिकसं बांलाक स्वल, अले दाऊदया न्यता ह्याउँसे च्वंगु अले तसकं बांलाःम्ह ल्याय्म्ह मचायात खनाः
वयात तसकं हेपय् यात।
43 वं दाऊदयात धाल, "छु जि खिचा खः ला? कथि च्वनाः जिनापं ल्वाः वयेत!" अले वं थः घःतय्गु नां कयाः दाऊदयात
सराः बिल।
44 वं धाल, "का वा, जिं छंगु ला आकाशय् च्वंपिं चखुं व बँय् च्वनिपिं जन्तुतय्त नकेबी।"
45 दाऊदं लिसः बिल, "छ ला जिनापं ल्वायेत तरवार, भाला व च्वामुगु कथि ज्वनावःगु दु, तर जि छनापं ल्वायेत छं
क्वह्मंकूम्ह इस्राएलया परमेश्वर दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया नामं वयागु दु।
46 थौंयागु दिं परमप्रभुं छन्त जिगु ल्हातय् लःल्हानादीगु दु, अले जिं छन्त स्याना छंगु छ्यं धेनाबी। थौं पलिश्तीतय्गु सीम्ह
आकाशय् च्वंपिं चखुं व जमिनय् च्वंपिं जन्तुतय्त नकेगु जुइ। अले तिनि इस्राएलय् छम्ह परमेश्वर दु धकाः सारा संसारं सीका
काइ।
47 अले थन दुपिं सकसिनं सीकी परमप्रभुं नं तरवारं न भालां बचय् यानादी। छाय्धाःसा लडाइँ परमप्रभुयागु हे खः, अले
वय्कलं हे छिपिं सकले जिमिगु ल्हातय् लःल्हानादीगु दु।"
48 व पलिश्ती दाऊदपाखे न्ह्याज्याः वंबलय् दाऊद नं व नापं ल्वायेत याकनं हे न्ह्याज्यानाः ब्वाँय् वन।
49 दाऊदं थःगु म्हिचाय् च्वंगु छम्वः ल्वहं लिकयाः खिपतय् तयाः व पलिश्तीया कपालय् कय्काबिल। व ल्वहंचा वयागु
कपालय् हे दुहां वन अले गोल्यत क्वपुसां पुयाः बँय् ग्वारातू वन।
50 थुकथं दाऊद थःगु खिपतः व ल्वहंचां यानाः त्यात। थःके तरवार मदुसां नं वं गोल्यतयात कय्काः स्यानाबिल।✡
51 अले ब्वांय् वनाः व पलिश्ती ग्वारातूगु थासय् वन अले गोल्यतयागु हे तरवार दापं कयाः वयागु छ्यं धेनाबिल।✡
पलिश्तीतय्सं व तसकं बल्लाःम्ह मनू सीगु खनाः इपिं बिस्युं वन।
52 अनंलि इस्राएल व यहूदाया मनूत तःसलं हा हां इमिगु ल्यूल्यू वन अले इमित गात व एक्रोनया मू ध्वाखाय् तक हे
लिनायंकल। शारैमपाखें गात व एक्रोन वनेगु लँय् उखेंथुखें इमिगु सीम्ह जक जुल।
53 इस्राएलीतय्सं पलिश्तीतय्त लिना यंकाः लिहां वःबलय् इमिगु पाल लुतये यात।
54 दाऊदं गोल्यतया छ्यं ज्वनाः यरूशलेमय् हल, वयागु ल्वाभःत धाःसा थःगु हे पालय् तल।

दाऊदयात शाऊलया न्ह्यःने हःगु

55 शाऊलं दाऊद गोल्यत नापं ल्वायेत वंबलय् थः सेनापति अबनेरयात न्यन, "अबनेर, व ल्याय्म्ह मचा सुया काय् खः?"
अबनेरं धाल, "महाराज! छसपोल सदां म्वानादीमा! जिं मस्यू।"
56 जुजुं धाल, "अथेसा व सुया काय् सीका वा हुँ।"
57 दाऊद व गोल्यतयात स्यानाः लिहां वःबलय् अबनेरं वयात शाऊलया न्ह्यःने यंकल। दाऊदं व पलिश्तीया छ्यं थःगु
ल्हातय् ज्वनातःगु खः।

✡ **17:50** १७:५० २ शमू २१:१९ ✡ **17:51** १७:५१ १ शमू २१:९

58 शाऊलं वयात न्यन, “अय् ल्यायम्ह मचा, छ सुया काय् खः?”
दाऊदं लिसः बिल, “जि छसपोलया दास बेथलेहेमय् च्वंम्ह यिशैया काय् खः।”

18

जोनाथनं दाऊदयात माया याःगु

1 दाऊद शाऊलनापं खँल्हाबल्हा यायेधुंकाः जोनाथन दाऊदनापं आत्माय् मिलय् जुल अले वं दाऊदयात थःत थें हे माया यात।
2 उखुन्हुनिसें शाऊलं दाऊदयात थःनापं हे तल अले थः बौया छें लिहां वने मबिल।
3 जोनाथनं दाऊदयात थःत थें हे मायायाःगुलिं जोनाथनं दाऊदनापं छग्ू बाचा चित।
4 जोनाथनं थःम्हं न्ययातःगु गा व फिनातःगु युवराजया तपाःलं त्वयाः थःगु तरवार, धनु व पेटीनापं दाऊदयात बिल।
5 शाऊलं याके छ्वःगु न्ह्याथें ज्याःगु ज्या यायेत नं दाऊद तसकं ताःलात। अले शाऊलं वयात थःगु सेनापतिया पदय् तयेत ल्यल। थुकथं वयागु मान व पद च्वन्ह्याःगुलि फुक्क सिपाइँत व शाऊलया हाकिमत नं लय्ताल।

शाऊलं दाऊदयात डाहा याःगु

6 दाऊदं गोल्यतयात स्याये धुंकाः दाऊद व सिपाइँत थथःगु छें लिहां वयाच्वंबलय् मिसात इस्राएलया फुक्क शहरं पिहां वल, अले इमिसं दम्फु व बाजं थाथां म्ये हालाः प्याखं हुहुँ शाऊल जुजुयात नापलायेत वल।
7 मिसात लय्तातां थथे धकाः म्ये हाल,
शाऊलं द्वलंद्वःयात स्यात,
अले दाऊदं ला लखं लखयात स्यात।✡
8 थुकिं यानाः शाऊल तसकं तंम्वल अले उपि खँग्वलं वयागु नुगः क्वतुंवन। वं धाल, “दाऊदया निंतिं इमिसं लखंलख धाल, जितः धाःसा इमिसं द्वलंद्वः जक धाल। अथेसा वयात ला जुजु हे धाःसा छुं मपानि।”
9 उखुन्हुनिसें शाऊलं दाऊदयात डाहा याना हल।
10 कन्हय् खुन्हु परमेश्वरयापाखें छग्ू सास्ती बीगु आत्मा शाऊलयाके दुहां वन। अले व थःगु छेंय् वंय् थें अगमवाणी हाला जुल। न्हापा थें दाऊदं शाऊलया निंतिं वीणा थाना तुं च्वन। शाऊलया ल्हातय् थःगु भाला ज्वनातःगु दु।
11 जिं दाऊदयात अंगलय् हे तानाबी धकाः मति तयाः वयात भालां कय्कल तर निक्वः तक दाऊद चिलावनाः बचय् जुल।
12 शाऊल दाऊद खनाः दाह जुल, अले ग्यात छाय्धाःसा दाऊदनापं परमप्रभु दी तर शाऊलयात परमप्रभुं त्वःतादी धुंकूगु खः।
13 अथे जुयाः वं दाऊदयात थःगु लाय्कुलि अलग तयाः द्वःछिम्ह सिपाइँत ल्यल। अले दाऊदं थः सिपाइँतय् न्ह्यलुवाः जुयाः लडाइँलय् ब्वना यंकल।
14 परमप्रभु व नापं दीगुलि वं याःगु न्ह्यागु ज्याय् नं व ताःलात
15 थुकथं दाऊद ताःलाःगु खनाः शाऊल व नापं तसकं ग्यात।
16 तर सकले इस्राएल वं यहदां दाऊदयात तसकं माया यात, छाय्धाःसा लडाइँलय् वं इमित न्ह्यलुवाः जुयाः यंकूगुलिं खः।

दाऊदं शाऊलया म्ह्याय्नापं ब्याहा याःगु

17 अनंलि शाऊलं दाऊदयात धाल, “जिं जिमि तःधिकःम्ह म्ह्याय् मेराबयात छनापं ब्याहा यानाबी, तर उकिया पलेसा छं जिगु सेवा यायेमाः अले परमप्रभुया निंतिं लडाइँ यायेमाः।” शाऊलं थःगु हे ल्हातं मखु तर पलिश्तीतय्गु ल्हातं दाऊदयात स्यायेगु बिचाः याःगु खः।
18 तर दाऊदं लिसः बिल, “जि सु खः? अले जिमि परिवार सु खः? जिमि थःथितित इस्राएलय् सु दु? छु जि जुजुया जिलाजं जुइ फइ ला?”
19 शाऊलया म्ह्याय् मेराब दाऊदनापं ब्याहा यायेगु ई वल तर मेराबया ब्याहा ला छम्ह महोलाय् च्वनीम्ह अद्रीएल नांयाम्ह मनूनापं जक जुल।
20 तर शाऊलया मेम्ह म्ह्याय् मीकल दाऊदनापं मतिनाय् फसय् जुल। थ्व खँ शाऊलया न्हय्पनय् थ्यनेवं व तसकं खुसी जुल।
21 वं थःगु मनय् थथे धकाः बिचाः यात, “जिं मीकलयात हे दाऊदनापं ब्याहा यानाबी। व दाऊदया निंतिं छग्ू जाः जुइमा अले पलिश्तीतय्सं वयात स्यायेमा।” अथे जुयाः शाऊलं दाऊदयात थः जिलाजं यायेत निक्वः खुसि इनाप यात।
22 दाऊदयात सुनानं मसीक थथे धा धकाः शाऊलं थः भारदारतय्त हुकुम यात, “जुजु छिनापं तसकं लय्तायादीगु दु, अले छि जिपिं सकसित तसकं यल। अथे जुयाः आः छि जुजुया जिलाजं जुयादिसँ।”

✡ **18:7** १८:७ १ शम् २९:११; ३९:५

23 अले शाऊलया मनूतय्सं दाऊदनापं थथे खँ ल्हात। वं इमित धाल, "जुजुया म्ह्यायनापं ब्याहा यायेगु चिधंगु खँ बिचाः यानादिया ला? जि छुं मदुम्ह मनू जक खः। जिगु लागिं ला थ्व तसकं तःधंगु खँ खः।"

24 दाऊदं धाःगु खँ भारदारतय्सं शाऊलयात न्यंकल।

25 अले वं धाल, "दाऊदयात थथे धा, 'शत्रुतय्त ब्वलासाय्गु निंतिं जुजुं भम्चाया मूकथं सःछि पलिश्तीतय्गु च्वफायेगुलिइ च्वंगु छेंगू जक फ्वंगु दु।' " थुकथं पलिश्तीतय्गु ल्हातं दाऊदयात स्यायेमा धकाः शाऊलं मति तःगु खः।

26 शाऊलं धाःगु खँ भारदारतय्सं दाऊदयात न्यंकल। अले दाऊद थ्व नियमकथं हे जुजुया म्ह्यायनापं ब्याहा यायेत मानय् जुल। ब्याहा याये न्ह्याः,

27 दाऊद व वया थः मनूतनापं वनाः निसः पलिश्तीतय्त स्यानाः इमिगु च्वफायेगुलिइ च्वंगु छेंगू ध्यनाः जुजुयाथाय् हल, गुकिं यानाः दाऊद जुजुया जिलाजं जुइ फयेमा। अनंलि शाऊलं थः म्ह्याय् मीकलयात दाऊदनापं ब्याहा यानाबिल।

28 थुकथं परमप्रभु दाऊदनापं दी धइगु खँ शाऊलं खन, अले थः म्ह्याय् मीकलं वयात मतिना याना तुं च्वन धकाः नं सीकल।

29 अथे जुयाः व दाऊदनापं अझ अप्वः ग्यात अले थःगु ल्यं दुगु जिवंकाछि हे व दाऊदया शत्रु जुल।

30 पलिश्तीतय् सिपाइँत व हाकिमत लडाइँ यायेत वया तुं च्वन तर फुक्क लडाइँलय् दाऊद हे त्यात। शाऊलया मेपिं हाकिमत स्वयाः अप्वः व हे त्याइगु खः। थुकथं दाऊदया नां फुक्क थासय् बय्बय् जुल।

19

शाऊलं दाऊदयात स्यायेत कुतः याःगु

1 दाऊदयात स्यायेगु धकाः शाऊलं थःकाय् जोनाथन व थः फुक्क भारदारतय्त धाल। तर जोनाथनं दाऊदयात तसकं येय्कु जुयाच्वन।

2 अथे जुयाः थः बौ शाऊलं छन्त स्यायेगु कुतः यानाच्वंगु दु धकाः जोनाथनं दाऊदयात कनाबिल। अले जोनाथनं धाल, "कन्हय् सुथय् बांलाक होश यानाचँ अले गनं खने मदुगु थासय् वनाः सुपिलाचँ।

3 जि पिहां वयाः छ सुपिलाच्वंगु बुँइ थः बौया मेखेपाखे दं वये, अले बौनापं छंगु बारे खँ ल्हाये। छुं खँ सीदत धाःसा जिं छन्थाय् वयाः धाये।"

4 अथे जुयाः जोनाथनं थः बौ शाऊलयात थथे धाल, "स्वयादिसँ, थः दास दाऊदयात छुं मभिं याये मते। वं गुबलें छिगु मभिं याःगु मदु। वं याःगु ज्यां छितः फाइदा हे जूगु दु।

5 व पलिश्तीयात स्याःबलय् वं थःगु ज्यान तकं पात। परमप्रभुं इस्राएलीतय्त तःधंगु विजय बियादिल, अले छि व खनाः लय्तायादीगु खः। छम्ह छुं दोष मदुम्ह मनूयात छिं छाय् मभिं याये त्यनागु, छाय् छुं कारण हे मदय्क दाऊदयात स्याये त्यनागु?"

6 शाऊलं जोनाथनया खँ न्यन अले थथे पाफयाः धाल, "गथे धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः, दाऊदयात नं स्यायेगु जुइ मखु।"

7 अले जोनाथनं दाऊदयात सःतल अले वयात फुक्क खँ धयाबिल। अनंलि जोनाथनं दाऊदयात शाऊलयाथाय् हल अले वं न्हापा थें तुं जुजुया सेवा यात।

8 लडाइँ हाकन शुरु जुल। दाऊदं पलिश्तीतय्त बांमलाक बुकल अले इपिं वया न्ह्याःनं बिस्युं वन।

9 तर छन्हु, शाऊल थःगु ल्हातय् भाला ज्वनाः छेँ तुं च्वनाच्वंगु खः। अले परमप्रभुया सास्ती बीगु आत्मां वयात त्वपुल। अले दाऊदं वीणा थानाच्वन।

10 शाऊलं दाऊदयात अंगलय् हे तानाः छ्वये धकाः भालां कय्कल तर दाऊद चिला वन अले भाला वनाः अंगलय् यग्गात। उखुन्हु चान्हय् हे दाऊद बिस्युं वनाः बचय् जुल।

11 वयात सुथय् हे स्यायेगु बिचाः यानाः शाऊलं थः दूततय्त दाऊदया छेँ चिवा कायेत तल। तर दाऊदया कलाः मीकलं ख्याच्वः बियाः वयात धाल, "छि थौं चान्हय् हे बिस्युं मवन धाःसा कन्हय् छितः स्याइ।"✡

12 मीकलं दाऊदयात छपा इयालं क्वछ्वल अले व सुनानं मखंक बिस्युं वन।

13 अनंलि मीकलं छगू मूर्ति कयाः वयागु लासाय् तयाबिल। अले च्वलय्चिया सँ तयाः मूर्तियात लं फिकाः छ्यं फुंगा तलय् तयाबिल।

14 दाऊदयात ज्वनेत शाऊलं छ्वयाहःपिं मनूत वःबलय् मीकलं धाल, "व ला म्हं मफयाच्वंगु दु।"

15 शाऊलं हाकनं इमित दाऊदयात थःगु हे मिखां स्वया वा धकाः लितछ्वल। शाऊलं इमित थ्व उजं बिल, "वयागु खाता नापं ल्हनाः जिथाय् हजि अले जिं वयात स्यानाबी।"

16 इपिं हाकनं वल अले खाताय् मूर्ति व छ्यं फुंगा तलय् च्वलय्चिया सँ लुइकल।

17 शाऊलं मीकलयात धाल, "छं छाय् जितः मखुगु खँ ल्हानागु? जि शत्रुयात छाय् याउँक हे बिसिके छ्वयागु?" मीकलं लिसः बिल, "वं जितः बिसिके मछ्वसा छन्त स्याये धकाः ख्याच्वः बिल।"

✡ **19:11** १९:११ भज ५९

18 दाऊद रामाय् शमूएलयाथाय् बिस्युं वन अले शाऊलं थःत गुकथं व्यवहार याःगु खः व फुक्क शमूएलयात धाल। अनंलि दाऊद व शमूएल नैयोतय् वनाः अन हे च्वन।

19 दाऊद रामाया नैयोतय् दु धइगु खँ सुं छम्हय्सिनं शाऊलयात धाल।

20 दाऊदयात ज्वनेत छपुचः सिपाइँत अन छ्वत। इमिसं शमूएल न्ह्यलुवाः जुयाः छपुचः अगमवक्तात नापं अगमवाणी कनाच्वंगु खन। अले शाऊलया सिपाइँतय्के नं परमेश्वरया आत्मा वल अले इमिसं नं अगमवाणी धयाहल।

21 शाऊलं थ्व खँ न्यनेवं वं मेगु छपुचः सिपाइँत छ्वयाहल। इमिसं नं अगमवाणी ल्हायेगु यात। अले स्वक्वः खुसि नं सिपाइँतय्त छ्वयाहल। इमिसं नं अगमवाणी ल्हायेगु शुरु यात।

22 अनंलि शाऊल थः हे रामाय् वन अले सेकूय् च्वंगु तःधंगु बुंगालय् थ्यनेवं वं थथे धकाः न्यन, "शमूएल व दाऊद गन दु हँ?"

अले इमिसं धाल, "इपिं ला रामाया नैयोतय् दु।"

23 शाऊल अनया लँपु जुयाः वनाच्वंबलय् परमप्रभुया आत्मा वयाके नं वल अले रामाया नैयोतय् तक हे वं नं अगमवाणी धाधां वन।

24 वं अन थःगु लं त्वःतल अले शमूएलया न्ह्यःने अगमवाणी धाधां उखुन्हु न्हिच्छि चच्छि पचिनांगां हे बँय् ग्वारातुलाच्वन। अथे जुयाः मनूतय्सं थथे धयाहल, "छु शाऊल नं अगमवक्तातय्गु पुचःयाम्ह हे जुल ला?✡"

20

जोनाथनं दाऊदयात ग्वाहालि याःगु

1 अनंलि दाऊद रामाय् नैयोतपाखें बिस्युं वनाः जोनाथनयाथाय् वन। वं वयात धाल, "जिं छु यानागु दु? जिगु छु दोष दु? छिमि बौया विरोधय् जिं छु मभिंगु यानागु दु अले छाय् वं जितः स्यायेत स्वःगु?"

2 जोनाथनं लिसः बिल, "थथे मजुइमा! छि सी मखु। जितः मन्यंसे जिमि बौनं छुं यानादी मखु धकाः जिं सी हे स्यू। अले थ्व खँ जिमि बौनं छाय् सुपिका तइ लय्? थ्व खँ सत्य मखु।"

3 तर दाऊदं धाल, "छितः जि गुलि यः धकाः छिकपिनि बौनं स्यू, छिकपिनि बौनं थःगु मनय् थथे धाःगु दु, 'थ्व खँ जोनाथनं मसीमा, मखुसा व दुःखी जुइ।' धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिगु मृत्यु न्ह्यःने थ्यंकः वःगु दु।"

4 जोनाथनं दाऊदयात धाल, "छितः छु याःसा यः जिं छिगु निंतिं व हे याये।"

5 दाऊदं लिसः बिल, "कन्हय् अमाइया नखः खः अले जि जुजुलिसें नयेत्वने यायेमाः। तर जि कंस सन्ध्या ई तक बुँइ हे सुपिलाच्वने।✡

6 छुं जुयाः छिकपिनि बौनं जितः लुमंकल धाःसा वय्कःयात थथे धयादिसँ, 'बेथलेहेमय् थःगु छेँ याकनं वने माःगुलि दाऊदं जिनापं बिदा कयाः वन छाय्धाःसा दँय्दसं अन वया परिवारनापं बलि छायेमाःगु जुयाच्वन।'

7 छुं जुयाः वय्कलं 'व पाय्छि जू' धकाः धाल धाःसा छिकपिनि दास बचय् जुइ। तर वय्कः तसकं तंम्वल धाःसा जिगु निंतिं भिं बिचाः याःगु मदु धकाः छिं सीकादिसँ।

8 स्वयादिसँ, छपिनि दासयात सदां दयाच्वनीगु दयामाया यानादिसँ, छाय्धाःसा छि व जि परमप्रभुया न्ह्यःने बाचा चिनागु दु। जि दोषी जूसा छिं हे जितः स्यानादिसँ। छाय् जि छिमि बौया ल्हातं सी माल?"

9 जोनाथनं धाल, "अथे मखु! जिमि बौनं छिगु मभिं यायेगु मति तःगु दु धइगु जिं स्यूगु जूसा छन्त मधाइ ला?"

10 दाऊदं जोनाथनयात धाल, "छिकपिनि बौ तंपिकयाः छितः ब्वःब्यूगु खँ सुनां वयाः जितः धाः वइ?"

11 अले जोनाथनं दाऊदयात धाल, "वा, जिनापं बुँइ वनेनु।" अले इपिं निम्हं बुँइ वन।

12 जोनाथनं धाल, "दाऊद, परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया न्ह्यःने जिं पाफयाः धाये, कंस थ्व हे इलय् जिं थः बौलिसे खँ ल्हाये, छिगु बारे वय्कःया बिचाः बांलासा जिं छितः खबर याये।

13 तर जिमि बौनं छिगु बारे मभिं बिचाः याःगु दुसा, जिं छितः खबर बियाः याउँक बिसिके मछ्वल धाःसा परमप्रभुं जितः स्यानादीमा। परमप्रभु जिमि बाःलिसें दीगु थें छिनापं नं दीमा।

14 जि म्वानाच्वंतले परमप्रभुं थें छि जितः सदां दयाच्वनीगु दया माया यानादिसँ।

15 जिगु परिवारयात नं सदां दयाच्वनीगु दया माया यायेगु गुबलें त्वःतादी मते, परमप्रभुं पृथ्वीइँ फुक्क छिगु शत्रुतय्त नाश याये धुंकूसां नं त्वःतादी मते।✡"

16 जोनाथनं दाऊदया वंशनापं थुकथं बाचा चित, "परमप्रभुं दाऊदया फुक्क शत्रुतय्त सजाँय बियादीमा।"

✡ **19:24** १९:२४ १ शम् १०:११-१२ ✡ **20:5** २०:५ गन्ती २८:११ ✡ **20:15** २०:१५ २ शम् ९:१

17 हाकनं छकः जोनाथनं दाऊदयात थः पक्का माया याये धकाः बाचा ल्हाकल छायधाःसा वं दाऊदयात थःत थें तुं माया याःगु खः।
18 अले वं दाऊदयात धाल, "कन्हय् अमाइया नखः खः। छि मझाल धाःसा थाय् खालि जुइ अले सकसिनं सीकी छि थन मदी।
19 कंस खुन्हु छ न्हापा आपत जूबलय् सुपिलाच्वंगु थासय् वनाः सुपि हुँ अले अन एजेलया ल्वहंया ल्युने पियाच्वँ।
20 जिं उकियात ताकय् यानाः कयकू थें च्वंक स्वंगू तीरं कयके।
21 अले जिं छम्ह ल्यायम्हय्सित व मालेत छ्वयाहाये। जिं वयात थथे धाये, 'स्व, तीरत छ च्वनाच्वंगु थासं थुखेपाखे दु, कयाहिँ हुँ' धकाः धायेबलय् छ सुलाच्वंगु थासं पिहां वयेफु। धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये छितः छुं जुइ मखु, धन्दा कयादी म्वाः।
22 तर जिं व ल्यायम्हय्सित 'स्व, तीरत छंगु उखेपाखे दु', धकाः धायेबलय् छि झासँ, परमप्रभुं हे छितः छ्वयादीगु खः।
23 झीपिं निम्हय्सिया दथुइ परमप्रभुयात साक्षी तयाः यानागु बाचा न्ह्याबलेंया निंतिं जुइ।"
24 अथे जुयाः दाऊद बुँइ सुपिला च्वन। अमाइया नखःबलय् अले जुजु भ्वय् नयेत फेतुनादिल।
25 जुजु न्ह्याबलें थः च्वनेगु थासय् अंगया लिक्कसं तुं च्वन। जोनाथन शाऊलया चुलिंचू उखेपाखे च्वन। अले अबनेर जुजुया लिक्क च्वन। दाऊदयाथाय् धाःसा खालि दु।
26 उखुन्हु शाऊलं छुं मधाः। वं "व विधिकथं अशुद्ध जुयाः व मवःगु जुइमा, धात्थें व अशुद्ध हे जुल जुइ" धकाः बिचाः यात।
27 तर कन्हय् खुन्हु ला निगूगु दिं दाऊदयाथाय् हानं खालि हे तिनि। अले शाऊलं जोनाथनयात न्यन, "म्हिगः व थौं यिशैया काय् दाऊद छाय् भ्वय् नयेत मवःगु?"
28 जोनाथनं शाऊलयात धाल, "दाऊदं बेथलेहेमय् वनेत जितः थथे धकाः बिन्ति यात,
29 'जिमि परिवारपिं शहरय् बलि छायाच्वंगु दु। जिमि दाजुं जितः अन वा धकाः आज्ञा यानाच्वंगु दु। छिसं जितः येय्कादीसा, जिमि दाजुयाथाय् वनेबियादिसँ।' अथे जुयाः व छिगु भोजय् वये मफुत।"
30 थ्व खँ न्यनाः शाऊलं जोनाथननापं तंपिकायाः धाल, "ग्वाज्यः, छ विद्रोही मिसाया काय् खः। छ यिशैया काय्या पं लिनाच्वंगु दु धकाः जिं स्यू। थुकथं छं थःगु व थःत बुइकूम्ह मांयागु बेइज्जत याःगु दु।
31 यिशैया काय् म्वानाच्वंतले छं थ्व देशया जुजु जुइ फइ मखु धकाः छं थ्व खँ सीकाति। आः थथें वनाः वयात थन जिथाय् सःताः हजि। वयात धात्थें स्यायेमाः।"
32 जोनाथनं थः बौयात लिसः बिल, "छाय् वयात स्याये हे माः? वं छु याःगु दु?"
33 तर थ्व खँ न्यनाः शाऊलं थःगु भाला ल्हनाः काय्यात कय्काछ्वत। अले थः बौनं दाऊदयात पक्का हे स्यायेत स्वयाच्वंगु खः धकाः सीकल।
34 अले जोनाथन तसकं तंम्वयाः टेबिलं दनाः वन, नखःया निन्हु खुन्हु वं छुं नं मनः। छायधाःसा वया बौनं दाऊदयात मछालपुगु व्यवहार याःगुलि वया नुगः क्वतुन।
35 कन्हय् खुन्हु सुथय् क्वःछिनातःगु इलय् हे जोनाथन दाऊदयात नापलायत छम्ह ल्यायम्ह ज्वनाः बुँपाखे वन।
36 वं व ल्यायम्हम्हय्सित धाल, "जिं तीर कयके छ ब्वांय् वनाः तीर माला हिं।" अले व वन, व पुलावने न्ह्याः हे जोनाथनं तीर कयकल।
37 व जोनाथन वाण कयकूगु थासय् थ्यनाः जोनाथनं तःसलं थथे धाल, "स्व, वाण छंगु उखेपाखे दु।
38 ई सितिं छ्वये मते, याकनं या।" अले वं तीरत कयाः थः मालिकयाथाय् तुं लिहां वल।
39 तर थुकिया कारण जोनाथन व दाऊदं जक स्यू। व ल्यायम्हय्सिनं छुं नं मस्यू।
40 जोनाथनं थःगु ल्वाभः वयात बिल अले शहरय् यंकि धकाः धाल।
41 व ल्यायम्हम्ह वने धुंकाः दाऊद दच्छिनं ल्वहंया ल्युने पिहां वयाः जोनाथनयात क्वछुनाः स्वकः तक भागि यात। अले निम्हय्सिनं चुप्पा नयाः निम्हं ख्वल। अले जोनाथनयात स्वयाः दाऊदयात अप्वः दुःख लगय् जुल।
42 अनंलि जोनाथनं दाऊदयात धाल, "याउँक हुँ, छ व जि अले छिकपिनि सन्तान व जिमि सन्तानया दथुइ सदां साक्षी जुयादीम्ह परमप्रभुया नामं झीसं बाचा चिनागु दु।" अले दाऊद याकनं हे अनं वन, जोनाथन धाःसा शहरय् तुं लिहां वन।

21

दाऊदं छायेहःगु मरि काःगु

1 दाऊद अहीमेलेक पुजाहारीयाथाय् नोबय् वन। अहीमेलेक थरथर खाखां दाऊदयात नापलायेत वल, अले वयात धाल, "छि छाय् याकःचा जक झायागु? छिनापं छाय् सुं नं मवःगु?"

2 दाऊदं अहीमेलेक पुजाहारीयात धाल, “जितः छु ज्या यायेत जुजुं छ्वयाहःगु खः, व सुयातं धाये मते धाःगु दु। जिं थः
मनूतय्त जितः छथाय् नापलाः धकाः धयागु दु।
3 आः, छिके नयेगु छु दु? जितः न्यापा मरि बियादिसँ वा गुलि दु उलि बियादिसँ।”
4 अले पुजाहारीं वयात लिसः बिल, “जिके छायातःगु शुद्ध मरि बाहेक मेगु मरि मदु। तर छु छिकपिनि मिजंत मिसानापं
लसपस मयासें च्वनाच्वंगु खःसा छिसं थ्व यंकादीफु।”
5 दाऊदं पुजाहारीयात लिसः बिल, “थौं तक जिपिं छुं ज्याया निंतिं वनीबलय् मिसातपाखें तापाक्क हे च्वनागु दु। चिचाधंगु
ज्या यायेत वनीबलय् ला इमिगु अंग नं चोख जू धाःसा थौंया न्हि झन इमिगु अंगत गुलि शुद्ध जुइ।”
6 अथे जुयाः अन छायातःगु मरि मेगु मदुगुलिं व पुजाहारीं वयात छायातःगु मरिसां बिल। व मरि परमप्रभुया न्ह्यःनं कयाहयाः
उखुन्हु हे क्वाःगु मरि हाकनं व हे थासय् तयातःगु खः। ✡
7 शाऊलया दासत मध्ये सुं छम्ह नं उखुन्हु अन परमप्रभुया न्ह्यःने च्वनाच्वंगु खः। वयागु नां एदोमी दोएग खः। व शाऊलया
फैजवाःतय् मूम्ह नायः खः।
8 दाऊदं अहीमेलेकयात धाल, “छुं छिके भाला व तरवार दु ला? जिगु थःगु हे तरवार वा मेगु सामान ल्हातय् मदु छाय्धाःसा
जुजुं हुकुम बियादीगुलि जि हथाय् चाचां वया।”
9 पुजाहारीं लिसः बिल, “एलाहया ब्यासिइ छिसं स्यानादीम्ह पलिश्ती गोल्यतया तरवार थन दु। थ्व कापतं हिनाः
पुजाहारीया भिंगु सूती कापःया लंया ल्युने तया तयागु दु। व यंकेगु इच्छा दुसा यंकादिसँ थन मेगु छुं ल्वाभः मदु।” दाऊदं
धाल, “थ्व थें ज्याःगु तरवार मेगु मदु। जितः थ्व हे बियादिसँ।”

दाऊद गातय् वंगु

10 उखुन्हु दाऊद शाऊलया थासं बिस्युं वनाः गातया जुजु वन।
11 तर आकीशया हाकिमतय्सं वयात धाल, “छु व देय्या जुजु दाऊद मखु ला? वयागु बारे प्याखं हुलाः इमिसं थथे म्ये
हाःगु खः -
“शाऊलं द्रुलंद्रुःयात स्यात,
अले दाऊदं लखं लखयात स्यात।”
12 थ्व खँ दाऊदं मनय् तया तल अले व गातया जुजु आकीश खनाः तसकं ग्यात।
13 अथे जुयाः वं उमिगु न्ह्यःने वँय् जूम्ह थें यानाक्यन। इमिगु सकसिगु न्ह्यःने मू ध्वाखाया निखें च्वंगु पःखालय् च्वच्वः
अले दाह्री लाः त्वाला-त्वाला वय्काः वँय् थें पहः यानाच्वन।
14 अले आकीशं थः दासतय्त धाल, “स्व, थ्व मनू ला वँय् जूगु दु। छाय् छिमिसं थ्वयात जिथाय् हयागु?
15 छु जिथाय् वँय् जूपिं मदयाः जितः दुःख बीत वयात हयागु ला? छु वयात जिगु छैंय् दुकायेगु ला?”

22

अदुल्लामया गुफाय् दाऊद

1 दाऊद गातं बिस्युं वनाः अदुल्लामया गुफाय् वन। वया दाजुपिन्सं व परिवारं थ्व खँ सिल अले इपिं दाऊदयाथाय् वल।
2 कष्टय् लाःपिं, धिबा पुलेमानिपिं व चित्तबुझय् मजूपिं मनूत प्यसःति वयाथाय् मुन अले व इमि नायः जुल।
3 अनं दाऊद मोआबया मिस्पाय् वनाः मोआबया जुजुयात बिन्ति यात “परमेश्वरं जिगु निंतिं छु यानादी व मस्युतले दया
यानाः जिमि मां-बौयात छिगु हे शरणय् तयादिसँ।”
4 अले दाऊदं थः मां-बौयात मोआबया जुजुया लायकुलिइ हे त्वःताथकल। व सुरक्षित थासय् सुलाच्वंबलय् इपिं मोआबयाम्ह
जुजुया लायकुलिइ च्वनाच्वन।
5 छन्हु अगमवक्ता गादं दाऊदयात धाल, “छि थन च्वनादी मते, याकनं यहूदियाय् झासँ।” अथे जुयाः दाऊद अनं हारेत
धाःगु बनय् वन।

शाऊलं नोबया पुजाहारीयात स्याःगु

6 अले शाऊलं दाऊद व वया मनूत खनेदुगु खबर न्यन। व गिबाया डाँडा च्वकाय् च्वंगु तितिसिमाया तलय् ल्हातय् भाला
ज्वनाः च्वन। वया सकलें हाकिमत वया चाकःछिं च्वन।
7 शाऊलं थः मनूतय्त धाल, “हे बेन्यामीनीत, जिगु खँ बांलाक ध्यान बियाः न्यँ। छु यिशैया कायनं छिमित बुँ व दाखक्यब
बी अले छिमित द्रुःछि व सःछिया पुचःया सेनापति दय्की धकाः छिमिसं आशा यानाच्वना ला?

✡ **21:6** २१:१-६ मत्ती १२:३-४; मर्क २:२५-२६; लूक ६:३; लेवी २४:५-९

8 अथे जुयाः छिपिं सकलें मिलय् जुयाः जिगु विरोधय् मभिंगु ज्याया ग्वसाः ग्वयागु ला? अय्नं जिमि काय्नं यिशैया
काय्लिसें बाचा च्यूगु खँ छिपिं सुनानं जितः मधाः। छिपिं सुनानं जिगु वास्ता हे मयाः। जिमि हे काय्नं जि थः हे दासयात जिगु
विरोधय् यंकाः थौं जितः स्यायेत पिवाः तय्कातल, अय्नं छिमिसं जितः छुं मधाः।"

9 तर शाऊलया भारदारतय् दथुइ दनाच्वंम्ह एदोमी दोएगं धाल, "जिं यिशैया काय्यात नोबय् अहीत्बया काय्
अहीमेलेकयाथाय् वयाच्वंगु खना।

10 अहीमेलेकं वयागु पंलिनाः परमप्रभुनापं सल्लाह फ्वन। अनंलि वं नयेगु नसा व पलिश्ती गोल्यतया तरवार नं दाऊदयात
बिल।"

11 अले शाऊलं अहीत्बया काय् नोबया पुजाहारी अहीमेलेक व नोबय् पुजाहारीया ज्या याइपिं वया अबुया फुक्क
परिवारयात सःतके छ्वत। अले इपिं सकले जुजुया न्ह्यःने वल।

12 शाऊलं धाल, "अय् अहीत्बया काय्, न्यँ!"

अले वं लिसः बिल, "मालिक, धयादिसँ!"

13 शाऊलं वयात धाल, "छ व यिशैया काय्नं जिगु विरोधय् छाय् मखुगु ज्या यायेगु ग्वसाः ग्वयागु? छं वयात नयेगु नसा
व तरवार नं बिल हँ, वयागु पंलिनाः परमेश्वरनापं सल्लाह नं काल हँ। व जिगु विरोधय् दंगु दु अले आः थौं व जितः स्यायेत
स्वयाच्वंगु दु।"

14 अहीमेलेकं लिसः बिल, "छसपोलया दासत मध्ये दाऊद विश्वास याये बहःम्ह मनु, जुजुया जिचाभाजु, छि थःगु हे
वास्ता याइम्ह अङ्गरक्षकतय् कप्तान अले लाय्कुलिइ सकसिनं हनाबना यानातःम्ह, छिगु घरानाय् व थें ज्याःम्ह मेपिं सु दु
धकाः?

15 खः, जिं वयागु पँलिनाः परमेश्वरयाके सल्लाह कयाः, थ्व न्हापांगु सल्लाह नं ला मखुनि। छिगु विरोधय् मखुगु ज्या
यायेत सल्लाह बिल धकाः छिकपिनि दासयात सुनानं दोष बियादी मते। थुकिया बारे जिं छुं हे मस्यू।"

16 तर जुजुं धाल, "अहीमेलेक, छन्त स्यायेगु जुइ। छ व छं फुक्क परिवारनापं स्यायेगु जुइ।"

17 अले शाऊलं थःगु न्ह्यःने दनाच्वंम्ह पाःच्वंम्हय्सित धाल, "वनाः परमप्रभुया पुजाहारीतय्त स्यानाब्यु। छाय्धाःसा इमिसं
दाऊदनापं मिलय् जुयाः व बिस्युं वनाच्वंगु खँ सिक सिकं नं जितः मधाल।"

तर जुजुया हाकिमत मध्ये सुनानं परमप्रभुया पुजाहारीतय्त स्यायेत ल्हाः ल्ह्हने मानय् मजुल।

18 अथे जुयाः जुजुं एदोमी दोएगयात धाल, "अय् दोएग, वनाः पुजाहारीतय्त स्या।" अले एदोमी दोएगं वनाः पुजाहारीतय्त
स्यात। उखुन्हु वं चयन्याम्ह एपोद फिनातःपिं पुजाहारीतय्त थःगु हे ल्हातं स्यात।

19 अनंलि वं पुजाहारीया शहर नोबया फुक्क प्राणीतय्त स्यानाबिल, गथेकि, मिजंपिं, मिसात, मचात, दुरु त्वंपिं मचात, सा
द्वहं, गधा, फै-च्वलय् फुक्कं स्यानाबिल।

20 अहीमेलेकया अबियाथार नांयाम्ह छम्ह काय् धाःसा दाऊदयाथाय् बिस्युं वन।

21 शाऊलं गुकथं परमप्रभुया पुजाहारीतय्त स्यात व फुक्क खँ वं दाऊदयात धयाबिल।

22 अले दाऊदं वयात धाल, "उखुन्हु एदोमी दोएग अन हे च्वनाच्वंगु खः अले वं शाऊलयात फुक्क खँ धयाबी धकाः जिं
स्यू। छं बौया फुक्क छेँजःपिं स्यूगुया कारण जि हे जुल।

23 छ थन हे जिनापं तुं च्वँ, ग्याये मते। छंगु प्राण कायेत स्वःम्हं जिगु नं प्राण कायेत स्वःगु खः। छ जिनापं सुरक्षित जुइ।"

23

दाऊदं कीलाह शहरया रक्षा याःगु

1 पलिश्तीतय्सं कीलाह शहर हमला यानाः नकतिनि मुंकातःगु न्हगु अन्न लाकायंकल, दाऊदं थ्व खँ न्यन।

2 अले वं परमप्रभुयाके थथे धकाः सल्लाह काल, "जि वनाः उपिं पलिश्तीतय्त हमला याये कि मयाये?"

अले परमप्रभुं लिसः बियादिल, "वनाः इमित हमला या हुँ, अले कीलाह शहरयात बचय् या।"

3 तर दाऊदया मनूतय्सं वयात धाल, "अथें ला झीपिं यहदाय् ग्यानाच्वनागु दु कीलाहय् वनाः पलिश्तीतय् सिपाइँतय्त
हमला याः वन धाःसा झन झीत तसकं थाकु मजुइ ला?"

4 दाऊदं हाकनं छकः परमप्रभुयाके सल्लाह काल। अले परमप्रभुं थथे धकाः लिसः बियादिल, "कीलाह शहरय् हुँ। जिं
पलिश्तीतय्त छंगु ल्हातय् बी।"

5 अथे जुयाः दाऊद व वया मनूत कीलाह शहरय् वन, अले पलिश्तीतनापं लडाइँ यात। इमिसं यक्व पलिश्तीतय्त स्यानाः
इमिगु सा द्वहं यंकल। थुकथं दाऊदं कीलाह शहरयागु रक्षा यात।

6 अहीमेलेकया काय् अबियाथार बिस्युं वनाः दाऊदनापं मिलय् जूवःबलय् थःनापं पुजाहारीया भिंगु सूती कापःया लं नं
यंकूगु खः।

7 दाऊद कीलाहय् वंगु खँ सुं छम्हय्सिनं शाऊलयात कन अले वं धाल, “इमित परमेश्वरं जिगु ल्हातय् लःल्हानादीगु दु।
पःखालं घेरय् यानातःगु बल्लाक गजबार तयातःगु ध्वाखा दुगु शहरय् दाऊद थःम्ह थः हे दुहां वनाः कुंकेगु थें जूगु दु।”
8 अथे जुयाः शाऊलं थः सिपाइँतय्त लडाइँया निंतिं मुंकल अले कीलाहय् हमला यानाः दाऊद व वया मनूतय्त घेरय् यायेत
छ्वत।
9 शाऊलं थःत हमला यायेत तयार याःगु दु धइगु खँ न्यनाः दाऊदं पुजाहारी अबियाथारयात धाल, “एपोद ज्वनाः थन वा।”
10 अनंलि दाऊदं धाल, “हे परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वर, शाऊल कीलाहय् वयाः जिगु कारणं व शहरयात नाश यायेगु
बिचाः याःगु दु धइगु खँ जि छिकपिनि दासं न्यनागु दु।
11 छु कीलाहय् च्वंपिं मनूतय्सं जितः शाऊलया ल्हातय् लःल्हाइ ला? छु जिं न्यना थें शाऊल धात्थें हे वइ ला? परमप्रभु
इस्राएलया परमेश्वर, छपिनि दासं बिन्ति याये, छपिनि दासयात लिसः बियादिसँ!”
परमप्रभुं लिसः बियादिल, “शाऊल पक्का हे वइ।”
12 हाकनं दाऊदं न्यन, “छु कीलाहय् च्वंपिं मनूतय्सं जितः व जिमि मनूतय्त शाऊलया ल्हातय् लःल्हाइ ला?”
परमप्रभुं लिसः बियादिल “पक्का इमिसं अथे हे याइ।”
13 अथे जुयाः दाऊद व वया खुसः ति मनूत कीलाह त्वःतावन। अले इपिं छगू थासं मेगु थासय् चाःहिला जुल। दाऊद
कीलाह त्वःता वंगु खबर न्यनाः शाऊल थःगु योजनाकथं अनं न्ह्यांमवन।

दाऊद पहाडी देशय्

14 दाऊद पहाडी देशय्, जीपया मरुभूमिया सुरक्षित थासय् वनाः सुला च्वंवन। शाऊलं वयात न्हिया न्हिं हे मालाच्वंगु खः।
तर परमप्रभुं दाऊदयात वयागु ल्हातय् लःल्हाना मदी।
15 दाऊद जीपया मरुभूमिइ होरेशय् च्वनाच्वंगु खः। उबलय् शाऊलं थःत स्याइन धकाः दाऊदं थुइकल।
16 अन जोनाथनं वयात नापालात अले वयात परमेश्वरपाखें दइगु सुरक्षाय् पक्का यानाः हपाः बिल।
17 वं थथे धाल, “ग्याये मते, जिमि बौ शाऊलं छन्त छुं हानि याये फइ मखु। छि हे इस्राएलया जुजु जुइ अले जि धाःसा
छि स्वयाः क्वय् च्वनीम्ह जुइ धकाः जिमि बौ शाऊलं नं थ्व खँ स्यू।”
18 थुपिं निम्हय्सिनं परमप्रभुया न्ह्याःने थःथवय् स्वापु तयाः पवित्र बाचा चीत। अले जोनाथन थःगु छेँ लिहां वन दाऊद
धाःसा होरेशय् तुं च्वन।
19 जीपया छुं मनूत गिबाय् शाऊलयाथाय् वनाः थथे धाल, “दाऊद जिमिगु लागाय् हकीला पहाडया होरेशय् सुलाच्वंगु दु।
थ्व यशिमोनया दच्छिनपाखे लागाय् दु। थ्व यहूदाया मरुभूमिया दच्छिनपाखे लागाय् दु।
20 महाराज, जिमिसं स्यू वयात ज्वनेत छिगु तःधंगु इच्छा दु। अथे जुयाः छि जिमिगु लागाय् झासँ अले वयात छिगु ल्हातय्
लः ल्हायेगु जिम्मा जिमिगु जुइ।”
21 शाऊलं लिसः बिल, “छिमिसं जिगु निंतिं दया याःगुलिं परमप्रभुं छिमित आशिष बियादीमा!
22 वनाः हाकनं छकः पक्का या। व गन दु, अन वयात सुनां खन, व बांलाक न्यनेकने यानाः स्व। व तसकं चलाखम्ह खः
धकाः जिं न्यना तयागु दु।
23 व सुलाच्वंगु फुक्क थाय् लुइकि अले याकनं जिथाय् खबर ज्वना वा। थ्व ज्या पक्का हे या अनंलि जि छिपिंनापं वने।
अय्नं व अनयागु हे लागाय् च्वनाच्वन धाःसा फुक्क यहूदा देशय् माःवने माःसां जिं वयात माला लुइका हये।”
24 अथे जुयाः इपिं लिमबाकुसे शाऊल स्वयाः न्हापालाक हे जीपपाखे वन। दाऊद व वया मनूत धाःसा यशिमोनया
दच्छिनपाखे अराबाया माओन मरुभूमिइ च्वनाच्वंगु दु।
25 शाऊल व वया मनूत दाऊदयात मालेत वन। थ्व खँ न्यनाः दाऊद ततःग्वःगु ल्वहंत दुगु माओन मरुभूमिइ वनाः च्वंवन।
शाऊलं थ्व खँ न्यनेवं व दाऊदयात मालेत माओनया मरुभूमिइ वन।
26 शाऊल व वया मनूत डाँडाया छखेपाखे अले दाऊद व वया मनूत डाँडाया मेखेपाखे दुगु खः। शाऊल व वया मनूत
न्ह्याःवयाः लिक्क थ्यंकः वल अले दाऊद व वया मनूत धाःसा याकन याकनं बिस्युं वनेत सनाच्वन। शाऊल व वया मनूतय्सं
इमित ज्वनेत सन।
27 व हे इलय् छम्ह दूत अन थ्यंकः वल अले शाऊलयात धाल, “थनं याकनं लिहांझासँ! पलिश्तीतय्सं देशय् हमला याः
वये धुंकल!”
28 अथे जुयाः शाऊल दाऊदयात लिउ वनेगु त्वःताः पलिश्तीतय्नापं ल्वाः वन। थुकथं व थाय्यात सेला-हामालेकोथ*
धाल।
29 अले दाऊद अनं वनाः एन-गदीया लागाय् सुला च्वंवन।

---

* **23:28** २३:२८सेला-हामालेकोथ अर्थात बायावनीगुया ल्वहंधी

24

दाऊदं शाऊलयात मस्यासे त्वःताब्यूगु

1 शाऊल पलिश्तीतनापं लडाइँ यानाः लिहां वये धुंकाः इमिसं धाल, "स्वयादिसँ, दाऊद एन-गदीया मरुभूमिइ दु।"

2 अथे जुयाः शाऊलं फुक्क इस्राएलीतपाखें ल्ययातःपिं बल्लाःपिं स्वद्वः सिपाइँत ज्वनाः गुँदुगु च्वनीगु ल्वहंधीया पुर्बय् दाऊद व वया मनूतय्त मालेत वन।

3 वँवं लँपुइ लाःगु फैगलय् थ्यन, अन छगू गुफा नं दुगु जुयाच्वन। व हे गुफाया कुन्चाय् थ्यंक दाऊद व वया मनूत सुलाच्वंगु खः। शाऊल व गुफाय् झारा च्वनेत दुहां वन।

4 दाऊदया मनूतय्सं वयात धाल, "थ्व व हे न्हि खः गुकिया बारे परमप्रभुं धयादिल। वय्कलं छि शत्रुत छिगु ल्हातय् लःल्हानादी, अले इमित छिं छु याये यः याये फु।" शाऊलं मचाय्क दाऊदं चिसकं क्वछुनाः वनाः वय्कःया गाया च्वः चानाबिल।

5 तर दाऊदं शाऊलयागु गाया च्वः चाःगुलि वया विवेकं थःत दोष बियाच्वन।

6 अले वं थः मनूतय्त धाल, "परमप्रभुं जुजु अभिषेक यानादीम्ह जिम्ह मालिकयात जिं थःगु ल्हाः ल्हने म्वालेमा। परमप्रभुं हे बचय् यानादीमा छायधाःसा व परमप्रभुया अभिषेक जूम्ह खः। जिं वयागु छुं भतिचा नं हानि याये म्वालेमा।"

7 अले दाऊदं थः मनूतय्त "शाऊलयात हमला याये मते" धकाः पन।

शाऊल दनाः गुफां पिहां वयाः थःगु लँपु जुयावन।

8 अनंलि दाऊद नं गुफां पिहां वयाः शाऊलयात थथे धकाः सःतल, "हे जिमि प्रभु, महाराज।" शाऊलं लिफः स्वल। अले बँय् भ्वःसुलाः दाऊदं

9 शाऊलयात थथे धाल, "जिं छितः हानि याइन धकाः मनूतय्सं धाल धायेवं छिं इमिगु खँ न्यने ज्यू ला?

10 थौं छपिन्सं हे खंगु दु गुफाय् दुने परमप्रभुं छितः जिगु ल्हातय् लःल्हानादीगु। जिमि गुलिखय् मनूतय्सं छितः स्यायेमाः धकाः धाःगु दु अय्नं जिं छितः मस्यासे त्वःताबिया। अले जिं धया, 'जिं थःगु ल्हाः जिमि मालिकया विरोधय् ल्हने मफु छायधाःसा वय्कः परमप्रभुया अभिषेक जूम्ह खः।'

11 स्वयादिसँ! हनेबहःम्ह अबु, जिगु ल्हातय् दुगु थ्व छिगु हे गाया कुचा खः। स्वयादिसँ! जिं व जक चाना, छितः मस्याना। थुकिं हे छिसं सीकादिसँ, छिगु विरोधय् विद्रोह यायेगु अले छितः मभिं यायेगु नं मति मतया। जिं छिगु छुं हे मभिं मयाना। अय्नं छिं जितः स्यायेत लिनाजुल।

12 "झीपिं निम्हय्सियागु दथुइ परमप्रभुं हे न्याय यानादीमा। छिसं जिगु विरोधय् यानादीगु ज्याया निंतिं परमप्रभुं हे छितः बदला कयादीमा। अय्नं जिं धाःसा थःगु ल्हाः छिगु विरोधय् गुब्सं ल्हने मखु।

13 न्हापा थथे धयातःगु उखान छिसं सी हे स्यू 'मभिंम्ह मनूपाखें मभिंगु हे पिहां वइ।' अथे जुयाः जिं थःगु ल्हाः छिगु विरोधय् ल्हने मखु।

14 "इस्राएलया जुजु सुयागु विरोधय् दनावइ? छिसं सुयात लिनाच्वनागु दु? छम्ह सीम्ह खिचा, छम्ह कुसियात मखु ला?

15 परमप्रभुं हे झीगु न्याय यानादी अले झीपिं निम्ह मध्ये सु ठीक जू अले सुयाके दोष दु धकाः फैसला यानादी। वय्कलं हे थुकिया जाँच यानादीमा अले जितः बचय् यानाः जि खःम्ह मनू खः धकाः थहरय् यानादीमा।"

16 दाऊदं थथे धाये धुंकाः शाऊलं धाल, "छु छ धात्थें व हे खः ला, जिमि काय् दाऊद?" अले वं मिखां ख्वबि वय्कल।

17 अनंलि वं दाऊदयात धाल, "छ ला जि स्वयाः नं भिंम्ह जुल, जिं छन्त मभिंगु व्यवहार याःसां तक नं छं जितः भिंगु व्यवहार हे यात।

18 खः, छं थौं जितः छ जि प्रति गुलि भिंम्ह खः व क्यन। परमप्रभुं जितः छंगु ल्हातय् लःल्हानादिल अय्नं छं जितः मस्याः।

19 सु मनुखं थः शत्रुयात नापलाकाः वयात छुं मयासें त्वःताछ्वइ ला? अथे जुयाः थौंयागु न्हिइ छं जि प्रति छु याःगु दु परमप्रभुं उकिया पलेसा छन्त तःधंगु इनाम बियादीमा।

20 आः जिं छ हे पक्का जुजु जुइत्यंगु दु धकाः सिल। अले इस्राएलया राज्य छंगु ल्हातं हे शासन याइ।

21 अथे जुयाः जिमि परिवारयात स्याये मखु अले जिगु नां जिमि अबुया घरानापाखें हुयाछ्वये मखु धकाः परमप्रभुया नामं छं पाफयाः धा।"

22 अथे जुयाः दाऊदं शाऊलनापं अथे हे याये धकाः पाफल। अले शाऊल छेँ लिहां वन। दाऊद व वया मनूत धाःसा थः सुलाच्वंगु सुरक्षित थासय् तुं वन।

25

शमूएल सीगु

1 शमूएल सित अले सकलें इस्राएलीत मुनाः दुखं च्वन। इमिसं वयात रामाया थःगु हे छेँ लिक्कसं थुन।

दाऊद व अबीगेल

अनंलि दाऊद माओनया मरूभूमिइ क्वहां वन।

2 अन माओनय् छम्ह मनू दु। वया कर्मेल शहरय् यक्व सम्पत्ति दु। व तसकं धनीम्ह खः। वया स्वद्वः फै व द्वःछि च्वलय् दु। वं कर्मेलय् थः फैतय्गु सँ चानाच्वंगु खः।

3 वयागु नां नाबाल खः अले वया कलाःया नां अबीगेल खः। अबीगेल तसकं बांलाःम्ह व बुद्धि दुम्ह खः। तर वया भाःत कालेबया वंशया छम्ह नुगः छाःम्ह व मभिंगु ज्या याइम्ह खः।

4 नाबालं थः फैतय्तगु सँ चानाच्वंगु धयागु खँ मरूभूमिइ दाऊदं न्यन।

5 वं थः झिम्ह मनूतय्त थथे धयाः छ्वत, "कर्मेलय् हुँ अले नाबालयात लुइकाः जिं ज्वजलपा धयाहःगु दु धयाब्यु।

6 छिमिसं वयात धयाब्यु, 'छि, छिकपिनि परिवार अले छिनापं दुपिं सकलें मनूतय्गु भिं जुइमा। छिं थः फैतय्गु सँ चानाच्वंगु दु धयागु खँ जिं न्यनागु दु।

7 " 'छिकपि फैजवाःत थुलिमछि दिं तक जिमिथाय् च्वन नं जिमिसं इमित दुःख मबिया अले इपिं कर्मेलय् दुबलय् नं इमिगु छुं तंगु नं मदु।

8 छिकपिनि थः मनूतय्के न्यनादिसँ, अले इमिसं छितः फुक्कं सत्य खँ धयाबी। जिमि मनूतय्त दया यानाः स्वीकार यानादिसँ छाय्धाःसा थौंयागु न्हि तसकं भिं अले छिकपिनि दासतय्त व छपिनि काय् दाऊदयात छु बी फु बियादिसँ।' "

9 दाऊदया मनूत वयाः नाबालयात दाऊदयापाखें थ्व खबर बिल। अनंलि इपिं लिसःया निंतिं पियाच्वन।

10 नाबालं दाऊदया मनूतय्त थथे लिसः बिल, "दाऊद सु खः? थ्व यिशैया काय् धाःम्ह सु खः? थौंकन्हय् अप्वः यानाः दासत थः मालिकपाखें बिस्युं वनाच्वंगु दु।

11 जि नयेगु नसा, जि त्वनेगु दाखमघ व फैया सँ चाइपिनिगु निंतिं ज्वरय् यानातयागु ला म्हमस्यूपिं मनूतय्त जिं छाय् बियेगु?"

12 दाऊदया मनूत लिहां वयाः थःगु लँपु जुयावन अले दाऊदयात थ्व फुक्क खँ कनाबिल।

13 दाऊदं थः मनूतय्त धाल, "सकसिनं थथःगु तरवार ज्वँ।" इपिं सकसिनं थथःगु तरवार जँय् चित अले दाऊदं नं थःगु तरवार जँय् चित। प्यसःति मनूत दाऊदया ल्यूल्यू वन अले निसःति मनूत धाःसा सामान स्वयेत च्वन।

14 नाबालया सुं छम्ह च्यलं नाबालया कलाः अबीगेलयात धाल, "दाऊदं क्वमिल् जुयाः मरूभूमिइ झी मालिकयात ज्वजलपा धाय्केत मनूत छ्वयाहःगु खः। तर वं ला इमित हेस्यात।

15 इमिसं जिमित तसकं बांलाःगु हे व्यवहार यात अले जिमित दुःख नं मब्यू। इपिं नापं तुं जिपिं ख्यलय् न्ह्याथासं वंसां जिमिगु छुं नं मालसामानत तंगु नं मदु।

16 जिपिं थः फैत ज्वःवनेबलय् इपिं चान्हि जिमिगु चाकःछिं पःखाः थें च्वनाबीगु खः।

17 आः छु यायेमाःगु खः छिं बांलाक बिचाः यानादिसँ छाय्धाःसा झी मालिक व वया परिवारय् पक्का हे नाश वयेत्यंगु दु। व तसकं लुच्चाम्ह मनू खः व नापं ला सुं नं मनू खँ तक नं ल्हाइ मखु।"

18 अथे जुयाः हथाय् चाचां निसःपा मरि, निगू मशक छेंगूया म्हिचाय् दाखमघ, न्याम्ह फैया ला, निइनिगू किलोग्राम सियातःगु अन्न, सच्छिगः किसमिस व गंकातःगु निसःगः यःमरिसि अबीगेलं कयाः गधातय् म्हय् तयाबिल।

19 अले थः च्यःतय्त धाल, "छिपिं न्ह्याःने न्ह्याःने हुँ जि ल्यूल्यू वये।" तर थुकिया बारे वं थः भाःतयात धाःसा छुं हे मधाः।

20 व गधाया म्हय् गयावनाः पहाडया बच्छि लँपुइ थ्यंबलय् अन दाऊद व वया मनूत थःपिनिपाखे वयाच्वंगु खन। अले अबीगेलं इमित नापलात।

21 दाऊदं थथे मति तयाच्वंगु खः, "मरूभूमिइ छुं नं मतंक उलिमछि बांलाक थ्व मनूया सम्पत्ति रक्षा यानागु ला सितिं वन। वं जितः भिं यायेगु पलेसा मभिंगु यात।

22 कन्हय् सुथय् तक व नापं दुपिं छम्ह जक मिजंत म्वानाच्वन धाःसा परमेश्वरं जितः कडा सजाँय बियादीमा।"

23 अबीगेलं दाऊदयात खनाः हथाय् चाचां थःगु गधानं क्वहां वल अले दाऊदया न्ह्याःने बँय् पुलि चुयाः

24 पाली भ्वःपुयाः थथे धाल, "हे जिमि प्रभु, जितः हे दोष लायेमा। छिकपिनि दासीयात छकः खँ ल्हाय्के बियादिसँ, जिमि प्रभु, छपिनि दासया खँ न्यनादिसँ।

25 जिमि मालिक, व लुच्चाम्ह मनूया च्यूताः तयादी मते। गथे वयागु नां नाबाल खः व अथे हे खः। वयागु नांया अर्थ 'मूर्ख' खः अले वयागु पहःचहः नं अथे हे च्वं। तर जिं छिकपिनि दासं धाःसा छपिन्सं छ्वयाहयादीपिं मनूतय्त खनागु मदु।

26 "आः हे जिमि प्रभु, ल्वापु ख्याःपु यानाः हि हायेकेगु व बदला कायेगु खँय् छितः परमप्रभुं पनादीगु दु। धात्थें परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वर म्वाःम्ह खः थें, अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिं धाये, छपिनि शत्रुतय्गु व छिकपिनिगु नाश जुइगु यय्कीपिनिगु गति नाबालया थें हे जुइमा।

27 जि छिकपिनि दासीं थः प्रभुयाथाय् ज्वनाः वयागु कोस्यालि थन दु। थ्व छपिनि अधीनय् दुपिं मनूतय्त बियादिसँ।
28 हे जिमि प्रभु, छिकपिनि दासीं मभिं याःगु दुसा क्षमा यानादिसँ। परमप्रभुं छिकपिनि वंशयात सदां दय्का तयादी, छाय्धाःसा छिं परमेश्वरया हे लडाइँ यानादीगु दु। छपिनिगु जिवंकाछि छु नं कथंयागु मभिंगु मजुइमा।
29 छुं जुयाः सुं मनुखं छितः हमला यानाः छिगु प्राण कायेत स्वल धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर मनूतय्गु तसकं मूवंगु सम्पत्तिया रक्षा याःथें हे छिगु प्राण रक्षा यानादी। छिकपिनि शत्रुतय्गु प्राण धाःसा वय्कलं खिपतय् ल्वहं तयाः वांछ्वःथें वान्छवयादी।
30 परमप्रभु जिमि प्रभुं छितः बियादीगु फुक्क बचं पूरा यानाः इस्राएलया जुजु यानादीबलय्,
31 छितः दोष मदुपिनिगु हि हाय्काः अले थःत ब्वलासापिन्त बदला कयाः धकाः दुःख जुयाः सितिं थथे यानाः धायेमालि मखु। परमप्रभुं जिमि मालिकयात ताःलाकादीबलय् छसपोलया दासी जितः नं लुमंकादिसँ।"
32 अनंलि दाऊदं अबीगेलयात धाल, "थौं जिनापं नापलायेत छितः छवयाहयादीम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया महिमा जुइमा।
33 धन्य खः छंगु बुद्धि, छ धन्यम्ह खः, छाय्धाःसा थौं छं जितः स्यायेगु व जिगु थःगु ल्हातं बदला कायेगु दोषपाखें बचय् यानाबिल।
34 छाय्धाःसा धात्थें छन्त स्यंकेगुपाखें बचय् यानादीम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वर म्वाःम्ह खः थें, जिं धाये, थथे छ जिनापं याकनं हे नापमलाःगु जूसा नाबालया परिवारय् च्वंपिं मिजंत छम्ह नं कन्हय् सुथ तक ल्यं दइ मखु।"
35 अनंलि दाऊदं अबीगेलं वया निंतिं हःगु कोस्यालि कयाः थथे धाल, "याउँक छैं लिहां हुँ। जिं छंगु खँ न्यनागु दु अले छंगु बिन्ति स्वीकार यानागु दु।"
36 अबीगेल छैं थ्यनाः वं अन नाबालं जुजुपिन्त नकेगु भ्वय् थें नयाच्वंगु खन। नाबाल लय्तायाः दाखमघ त्वनाः तसकं कायकाच्वंगु दु। अथे जुयाः वया कलातं वयात सुथ तक नं छुं मधासे च्वन।
37 सुथ न्हापां दाखमघं मकाःबलय् वया कलाः अबीगेलं फुक्क खँ कनाबिल, अले व ला छुं हे मचायाः ल्वहं थें जुयाः सने मफयावन।
38 झिंन्ह लिपातिनि परमप्रभुं वयात हय्कयादिल अले व सित।
39 नाबाल सित धकाः दाऊदं न्यन अले धाल, "परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा! जितः मभिंकाः हेस्याःगुलि वय्कलं वयात ब्वलासायादिल अले जितः मभिं यायेगुपाखें बचय् यानादिल। नाबालं याःगु मभिंगु ज्या परमप्रभुं वयागु हे छेनय् प्वंकादिल।"
अनंलि दाऊदं थः च्यःतपाखें अबीगेलयात थःनापं ब्याहा यायेगु निंतिं खबर छ्वल।
40 वया च्यःत कर्मेलय् अबीगेलयाथाय् वनाः थथे धाल, "छिं हाकनं ब्याहा यायेत दाऊदं जिमित छितः काय्के छ्वयाहःगु खः।"
41 व जुस्क्क दन अले बँय् भ्वपुयाः थथे धाल, "जि वय्कःया दासी खः अले वय्कःया च्यःतय्गु तुति तकं सिलेमासां नं सिले।"
42 अले व काचाकाचां तयार जुयाः थः न्याम्ह दासीतनापं गधा गयाः खबर हःपिं दाऊदया मनूतनापं वन, अले व दाऊदया कलाः जुल।
43 दाऊदं यिजरेल पाखेंयाम्ह अहीनोमनापं नं ब्याहा यात। थुपिं निम्हं वया कलाः जुल।
44 उबलय् शाऊलं थः म्ह्याय् दाऊदया कलाः मीकलयात धाःसा गल्लीमया लेशया काय् पल्तिएलयात बी धुंकूगु खः।

26

दाऊदं शाऊलयात हाकनं मस्यासे त्वःताब्यूगु

1 जीपीतय्सं गिबाय् शाऊलयाथाय् वनाः धाल, "दाऊद यशीमोनपाखे स्वःगु हकीलाया पहाडय् सुलाच्वंगु दु।"
2 अथे जुयाः स्वदुःति ल्ययातःपिं सिपाइँत ज्वनाः दाऊदयात मालेत जीपया मरुभूमिपाखे क्वहां वन।
3 यशीमोनपाखे स्वःगु हकीलाया पहाडया क्वसं लँ लिक्क वं थःगु छाउनी तल। दाऊद अन मरुभूमिइ हे च्वन। शाऊल वयात मालेत मरुभूमिइ वयाच्वंगु दु धकाः न्यनेवं
4 दाऊदं चिवा कायेत मनूत छ्वत। अले शाऊल धात्थें हे वये धुंकल धकाः सीकल।
5 दाऊद याकनं हे वनाः शाऊल व वया सेनापति नेरया काय् अबनेर घनाच्वंगु थाय् लुइकल। थः सिपाइँतय् चाकःछिं छसिनिसें मिलय् यानाः शाऊल दथुइलाक घनाच्वंगु खः।
6 दाऊदं हित्ती अहीमेलेक व योआबया किजा सरूयाहया काय् अबीशैपाखे स्वयाः धाल, "शाऊलया छाउनी दुने जिनापं सु वनेगु?"
अबीशैनं लिसः बिल, "जि वने।"

7 अथे जुयाः दाऊद व अबीशै चान्हय् छाउनी दुहां वन अले सिपाइँत य् दथुइ शाऊलयात वया भाला छ्यंफुसय् बँय् तिनाः घनाच्वंगु खन। अबनेर व सिपाइँत धाःसा शाऊलयात दथुइ तयाः चाकःछिं घनाच्वंगु खः।

8 अबीशैनं दाऊदयात धाल, "थौं छिकपिनि शत्रुयात परमेश्वरं छिगु ल्हातय् लःल्हानादीगु जुयाच्वन। जितः उजं बियादिसँ, भालां सुयाः छक्कलं हे वयात बँय् तियाबी। जिं निक्वः सुइ हे माली मखु।"

9 तर दाऊदं वयात धाल, "जुजुयात स्याये मते। परमप्रभुया अभिषेक जूम्हय्सित ल्हाः ल्ह्म्ह सु जक दोषी मज्गु दु?"

10 दाऊदं धाल, "धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, परमप्रभुं थःम्हं हे वयात स्यानादी वा व थःगु कालं सी अथवा व लडाइँ याः वनीबलय् सी।

11 तर जिं परमप्रभुया अभिषेक जूम्हय्सिया विरोधय् गुबलें ल्हाः ल्ह्मने म्वालेमा। झीसं वया छ्यं लिक्क दुगु भाला व आम्खुरा ज्वनाः वनेनु।"

12 अथे जुयाः दाऊदं शाऊलया छ्यंफुसय् च्वंगु भाला व आम्खुरा कयाः अबीशैनापं वन। छाउनी दुने घनाच्वंपिं सुं नं सिपाइँतय् न्ह्यलं मचाः अले सुनां खं नं मखं। परमप्रभुपाखें छ्ववयाहःगु न्ह्यलय् इपिं घनाच्वंगु खः।

13 अले दाऊद तापाक्क मेखेपाखे च्वंगु पहाडया च्वकाय् दना च्वंवन। इमिगु दथुइ तसकं तापात।

14 अनंलि दाऊदं शाऊलया सिपाइँतय्त व नेरया काय् अबनेरयात तःसलं हालाः थथे धाल, "दना वा, अबनेर! छु छं जिगु सः ताःगु दु ला? जितः लिसः ब्यु।"

अबनेरं लिसः बिल, "जुजुयात ब्वःबीम्ह छ सु खः?"

15 दाऊदं अबनेरयात धाल, "अबनेर, छु छ तसकं बल्लाःम्ह मखु ला? छु इस्राएलय् छ थें ज्याःम्ह सु दु? अय्नं छाय् छंथः प्रभु महाराजया रक्षा याये मफुत? सुं छम्ह सिपाइँ छं मालिक छिमि जुजुयात स्यायेत वये धुंकल।

16 थ्व ला तसकं मजिल, धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, छिपिं स्यायेमाःपि हे खः, छाय्धाःसा छिमिसं थः मालिक परमप्रभुया अभिषेक जूम्हय्सित रक्षा याये मफुत। स्वःसा वयागु छ्यंफुसय् च्वंगु भाला व लः त्वनेगु आम्खुरा गन वन?"

17 शाऊलं दाऊदया सः तायाः तःसलं थथे धाल, "छु छ हे खः ला जिमि काय् दाऊद?"

दाऊदं धाल, "खः, प्रभु जिमि जुजु, जि हे खः।

18 जिमि प्रभुनं वय्कःया दासयात छाय् लितुलिनादीगु? जिं छु यानागु दु धकाः? छु मभिंगु ज्या यानाः जि दोषी जुल?

19 हे प्रभु जिमि जुजु, जिं छु धायेत्यनागु दु बांलाक ध्यान बियाः न्यनादिसँ। थथे परमप्रभुं हे छितः जिगु विरोधय् याकेब्यूगु खःसा जितः वय्कःयात छगू भेटी छाय्के बियादिसँ सके वय्कःया मन हिलिला। तर छुं जुयाः थ्व मनूतय्सं याकूगु जूसा इमित परमप्रभु सराः लायेमा। छाय्धाःसा थौं 'वं मेपिं घःतय्गु सेवा यायेमा' धकाः इमिसं जितः परमप्रभुया सर्बयपाखें लिकाःगु दु।

20 परमप्रभुया न्ह्याःने पाखें तापाक जितः स्याके बियादी मते छाय्धाःसा छम्ह मनुखं पहाडय् चिखायात लिनाजूगु थें इस्राएलयाम्ह जुजु छम्ह कुसियात मालेत झाःगु दु।"

21 अनंलि शाऊलं लिसः बिल, "जिं पाप यानागु दु, लिहां वा! हे जिकाय् दाऊद, थौंया न्हिइ छं जिगु प्राण तसकं मू वंगु ताय्का जितः बचय् यात। आवंलि जिं गुबलें नं छंगु हानि याये मखु। जि मूर्खम्ह खः, जिं ढुंकागु दु।"

22 दाऊदं लिसः बिल, "जुजुया भाला थन दु। छिकपिनि सुं छम्ह मनुखं वयाः व कयाः यंकेमा।

23 परमप्रभुं सकलें मनूतय्त वयागु धार्मिकता व विश्वास याये बहःया निंतिं सिरपाः बियादी। थौं परमप्रभुं छितः जिगु ल्हातय् बियादीगु दु तर जिं परमप्रभुया अभिषेक जूम्हय्सित ल्हाः ल्ह्मने मखु धकाः छुं मयाना।

24 गथे जिं थौं छिगु प्राण तसकं मू वंगु ताय्का अथे हे परमप्रभुं नं जिगु प्राण तसकं मू वंगु ताय्केमा अले जितः फुक्क विपत्तिपाखें बचय् यानादीमा।"

25 अनंलि शाऊलं दाऊदयात धाल, "हे जिमि काय् दाऊद, परमप्रभुं छन्त तःधंगु आशिष बियादीमा। छं याइगु न्ह्यागु ज्याय् नं ताःलायेमा।" अले दाऊद थःगु लँपुइ वन शाऊल धाःसा थःगु छेँ वन।

27

पलिश्तीतय्गु दथुइ दाऊद

1 दाऊदं थथे बिचाः यात, "छन्हु ला छन्हु शाऊलं जितः स्या हे स्याइतिनि। अथे जुयाः पलिश्तीतय्गु लागाय् बिस्युं वनेगु हे जितः बांलाइ। अले शाऊलं जितः इस्राएलय् दक्व थासय् मालेगु त्वःती। थुकथं जि वयागु ल्हातं बचय् जुइ।"

2 अथे जुयाः दाऊद व वया खुसः मनूत माओकया काय् गातया जुजु आकीशयाथाय् वन।

3 दाऊदं थः मनूत व इमि परिवारत, थः निम्ह कलाः यिजरेली अहीनोम व कर्मेलयाम्ह सी धुंकूम्ह नाबालया कलाः अबीगेलयात ज्वनाः आकीशनापं गातय् च्वनेत वन।

4 दाऊद गातय् बिस्युं वन धकाः शाऊलयात कनाबिल, अले शाऊलं दाऊदयात मालेगु त्वःतल।

5 दाऊदं आकीशयात धाल, "छिसं थः दासयात ययकागु दु धइगु खःसा छिगु देशय् जिपिं च्वनेत छगू शहर बियादिसँ। छाय् जि छिकपिनि दास राजधानीइ छिनापं च्वनेगु?"
6 अथे जुयाः आकीशं उखुन्हु वयात सिक्लग शहर बिल। आः तक नं व यहूदीतय् जुजुपिनिगु शहर खः।
7 दाऊद पलिश्तीतय्गु देशय् दच्छि व प्यला तक च्वन।
8 दाऊद व वया मनूत हमला याः वनीगु अले गशूरीत, गिज्रीत व अमालेकीतय्त लुतय् याइगु। इपिं न्हापांनिसें हे शूर व मिश्रय् थ्यंकाच्वनाः च्वंपिं खः।
9 दाऊदं देय्त लुतय् याइबलय् वं मिजं वा मिसा सुयातं म्वाका तइ मखु। अले वं फै-च्वलय् व सा-द्रुहंत, गधा व ऊँट व वसःत नं यंकाः आकीशया थासय् तुं लिहां वइगु खः।
10 आकीशं वयात थथे धकाः न्यनेगु, "थौं छं गन लुतय् यानाहया?" अले वं थथे धाइगु, "यहूदाया नेगेव देशय्" वा "यरहमेलीतय्थाय् वा केनीतय्गु नेगेव देशय्।"
11 दाऊदं म्वाःपिं सुं नं मिजं वा मिसात गातय् मह छाय्धाःसा सुं मनूयात म्वाकातःसा वं आकीशयात जिं छु यात व कनाबी फु धकाः वं बिचाः यात। पलिश्तीतनापं च्वनाच्वंतले वयागु पहःचहः थथे हे खः।
12 तर आकीशं दाऊदयात पत्याः यानाः थथे धाल, "व थः इस्राएली मनूतय्गु न्ह्याःने तसकं मभिंम्ह जूगु दु, अथे जुयाः व जिवंकाःछि जिगु दास जुयाच्वनी।"

28

1 छुं ई लिपा पलिश्तीतय्सं इस्राएलीतलिसें लडाइँ यायेत थः सेनातय्त मुंकल। अले आकीशं दाऊदयात धाल, "छ व छिमि मनूत जिनापं लडाइँलय् वनेमाः धकाः ला छं स्यू जुइमा।"
2 दाऊदं आकीशयात लिसः बिल, "बांलाक स्यू, छपिनि दासं छिगु निंतिं छु छु याये फु धइगु खँ छि थःम्हं हे स्वयादी।"
अनंलि आकीशं दाऊदयात धाल, "जिं छन्त जिवंकाःछि जिम्ह बडीगार्ड यानातये।"

शाऊलं तन्त्रमन्त्र याइम्ह मिसालिसे सल्लाह काःगु

3 थुबलय् तक शमूएल सी धुंकूगु खः, अले सकलें इस्राएलीतय्सं वयागु निंतिं दुखं च्वनाः वया सीम्ह वयागु हे शहर रामाय् थुंगु खः। थुबलय् तक शाऊलं तन्त्रमन्त्र ज्या याइपिं फुक्कसित इस्राएलं पितिनाछ्वये धुंकूगु खः।
4 पलिश्तीतय्सं लडाइँया निंतिं थः सिपाइँत मुंकाः शूनेमय् पाल ग्वल। शाऊलं नं फुक्क इस्राएलीतय्त मुंकाः गिल्बोय् पाल ग्वल।
5 अले शाऊल पलिश्तीतय् सिपाइँत खनेवं तसकं ग्यात।
6 अले शाऊलं परमप्रभुयाके न्यन, "जिं छु यायेगु?" तर परमप्रभुं वयात नं म्हगसपाखें, नं "ऊरीमं" नं अगमवक्तातपाखें छुं नं लिसः बियादिल।
7 अथे जुयाः वं थः हाकिमतय्त धाल, "जिगु निंतिं छम्ह तन्त्रमन्त्र याइम्ह मिसा मा, अले जि वनाः व नापं न्यनेकने याये।"
वया हाकिमतय्सं लिसः बिल, "अज्याःम्ह मिसा छम्ह एन्दोरय् दु।"
8 अले शाऊलं सकसिनं पुनी थें ज्याःगु वसः पुनाः थः निम्ह मनूतनापं बहनी व मिसायात नापलाय्त वन। अले वयात धाल, "प्रेत आत्मायात न्यनाः जिगु बारे धयाब्यु, अले जिं सुयागु नां कने वयात सःता ब्यु।"
9 तर व मिसां लिसः बिल, "शाऊल जुजुं छु याःगु दु व ला छिं सि हे स्यू जुइमाः। वं प्रेतया आत्माया ज्या याइपिन्त देशं पितिनाछ्वःगु दु। गुकिं यानाः जि सिनावनिमालि। छिं छाय् जितः जाः तयाच्वनादीयागु?"
10 शाऊलं पाफयाः धाल, "धात्थें परमप्रभुया म्वाःम्ह खः थें, अथे यानाः छंगु जीवनय् छुं नं विपत्ति वइ मखु।"
11 अनंलि व मिसां न्यन, "जिं सुयात सःतेगु लय्?"
शाऊलं लिसः बिल, "शमूएलयात!"
12 शमूएल पिहां वंगु व मिसां खनाः पिच्यानाः हालाः शाऊलयात धाल, "छिं छाय् जितः छल यानाच्वनागु? छि शाऊल जुजु हे खः।"
13 जुजुं वयात धाल, "ग्याये मते। छं छु खनागु दु?" व मिसां लिसः बिल, "बँनं छम्ह प्रेत पिहां वयाच्वंगु खनागु दु।"
14 शाऊलं न्यन, "व गथे च्वं?" वं धाल,
"गां न्ययातःम्ह छम्ह बुराम्ह मनू बँ च्वय् थहां वयाच्वंगु खना।"
अनंलि शाऊलं व शमूएल हे खः धकाः सिल। अले वयात भ्वसुलाः भागि यात।
15 शमूएलं शाऊलयात धाल, "छाय् छं जितः सःताः पंगः यानागु?"
शाऊलं लिसः बिल, "जि तसकं दुःखय् लाःगु दु। पलिश्तीतय्सं जितः हय्कयाच्वंगु दु। परमेश्वरं जितः त्वःतूगु दु। वय्कलं न अगमवक्तातपाखें न म्हगसपाखें हे जितः लिसः बियादीगु दु। अथे जुयाः जिं छु यायेमाली धकाः न्यनेत छन्त सःतागु खः।"

16 शमूएलं धाल, “परमप्रभुं छितः त्वःतूगु दु अले वय्कः छिगु विरोधी जुयादीगु दु धयागु खःसा छिं छाय् जितः न्यनेकने यानाच्वनागु?
17 जिपाखें न्हापा हे धयादीगु खँ परमप्रभुं यानादीगु दु। वय्कलं छंगु ल्हातं राज्य लाकाः छिमि छम्ह जःलाखःला दाऊदयात बियादीगु दु।
18 छिं परमप्रभुया आज्ञा मानय् मयाः अले अमालेकीतय् विरोधय् परमप्रभुया तंयात पूवंके मबिल। अथे जुयाः परमप्रभुं थौं छन्त थथे याःगु खः।
19 अय्जूगुलिं छ व छिमि प्रजा इस्राएलीतयत परमप्रभुं पलिश्तीतय्गु ल्हातय् बियादी। कन्हय् छ व छिमि कायपिं जिनापं हे च्वनेगु जुइ। अले परमप्रभुं इस्राएलीतय् सिपाइँतयत पलिश्तीतय्गु लःल्हानादी।”
20 शाऊल तसकं ग्यानाः बँय् भ्वस् वन। व चच्छि न्हिच्छि छुं हे मनसे च्वनाच्वंगुलि थुकथं व तसकं बःमलात।
21 अनंलि व मिसा वयात तसकं दुःख जुयाच्वंगु खनाः धाल, “छिं धाःगु खँ छिकपिनि दासीं मानय् याये, अले जिं जिगु प्राण नं छिगु निंतिं पाये धुन।
22 आः जिगु खँ न्यनादिसँ, छिगु यात्राया निंतिं छि बल्लायेत छिकपिनि दासयात छुं नसा ज्वरय् यायेत उजं बियादिसँ।”
23 तर शाऊलं नसा नयेत मानय् मजुल।
अले वया मनूतय्सं नं व मिसाया खँयात कयाः शाऊलयात नसा नयेत बिन्ति यात। अनंलि व मानय् जुल अले बँय् नं दनाः खाताय् फ्यतूवन।
24 व मिसाया छेंय् लहिनातःम्ह ल्हंम्ह द्वहंचा स्यानाः छुं छुचुं न्हायाः सोडा मतःगु मरि दय्कल।
25 वं शाऊल व वया मनूतय्गु न्ह्याःने तयाहल। अले इमिसं व नल। व हे चान्हय् इपिं सकलें अनं बिदा कयाः वन।

29

पलिश्तीतय्सं दाऊदयात लितछ्वःगु

1 पलिश्तीतय्सं थःपिनिगु फुक्क सिपाइँत लडाइँया निंतिं अपेकय् मुंकल, अले इस्राएल्लीत बुँगाःचाया लिक्क यिजरेलय् पाल ग्वल।
2 शासकतय्सं सच्छि सच्छि व द्वःछि द्वःछिया इवः मिलय् यानाः थः सिपाइँतयत् न्ह्यज्याकल। अले दाऊद व वया मनूत जुजु आकीशनापं ल्यूनेया इवलय् च्वनाः न्ह्यज्यात।
3 तर पलिश्तीतय् हाकिमतय्सं न्यन, “थुपिं हिब्रूत थन छु यायेत वयाच्वंगु?”
आकीशं लिसः बिल, “थ्व इस्राएलया जुजु शाऊलया सेवक दाऊद खः, व जिनापं दच्छि स्वयाः अप्वः च्वने धुंकूम्ह खः। व जिनापं च्वंसांनिसें थौं तक जिं वयाके छुं हे दोष खनागु मदु।”
4 तर पलिश्तीतय् सेनापतितय्सं तसकं तंम्वयाः आकीश जुजुयात धाल, “व मनूयात छिं तया तयागु शहरय् हे लित छ्वयादिसँ। व झीनापं लडाइँलय् मवयेमा, मखुसा लडाइँ जुइबलय् व झीगु विरोधय् वनी। अले झी मनूतय्त स्यानाः वया थः मालिकपाखें स्याबास कायेगु थ्व थें ज्याःगु बांलाःगु मौका मेगु छु दइ?
5 छु थ्व व हे दाऊद मखु ला, इमिसं वया बारे थथे धकाः म्ये हालाः प्याखं ल्हगु खः,
“ ‘शाऊलं ला द्वलंद्वःयात नाश यात,
अले दाऊदं ला लखं लखयात स्यात।’ ”
6 अनंलि आकीश दाऊदयात सःतके छ्वत अले धाल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, छ तसकं पक्काम्ह मनू खः, अले जिगु सेनाय् छं याःगु ज्या खनाः जि तसकं लय्ताः। छ जिथाय् वसांनिसें जिं छंके छुं दोष लुइकागु मदु तर मेपिं शासकतय्सं छन्त पत्याः मयाः।
7 अथे जुयाः छ याउँक छें हुँ, अले इमिसं मभिं तायकूगु छुं ज्याखँ छंगुपाखें मजुइमा।”
8 दाऊदं आकीशयात धाल, “छपिनि दासं छु याःगु दु? छपिनि दासं छिगु सेवा यानाबलय्निसें थौं तक छिं जिके छुं दोष लुइकागु दु ला, मखुसा, जिं जिमि महाराजया शत्रुतय्गु विरोधय् छाय् लडाइँ याः वने मदुगु?”
9 आकीशं लिसः बिल, “छ जिगु निंतिं परमेश्वरया दूत थें जूगु दु धकाः जिं पत्याः यानागु दु, तर छ इपिं नापं लडाइँ याः वने मज्यू धकाः पलिश्तीतय् सेनापतितय्सं जिद्दी याःगु दु।
10 अय्जूगुलिं कन्हय् सुथ न्हापां हे दनाः छनापं वःपिं मनूतनापं तुयुजः वयेवं थनं याकनं हुँ।”
11 अथे जुयाः सुथ न्हापं हे दाऊद व वया मनूत पलिश्तीतय्गु देशपाखे लिहां वन। पलिश्तीत धाःसा च्वय् यिजरेलपाखे वन।

30

दाऊदं थः सिपाइँतय् परिवारयात बचय् याःगु

1 स्वन्हु खुन्हु दाऊद व वया मनूत सिक्लगय् थ्यंकः वल। उगु इलय् अमालेकीतय्सं नेगेव व सिक्लगय् लुतय् याये धुंकूगु व सिक्लगय् हमला यानाः मि छ्वय्काब्यूगु इमिसं खन।
2 इमिसं अन दुपिं मिसात व मस्त सकसितं मस्यासे ज्वना यंकूगु खः।
3 अनंलि दाऊद व वया मनूत सिक्लग थ्यंबलय् इमिसं व शहर नाश जूगु व इमि मिसात व मस्त सकसितं यंकेधुंकूगु खन।
4 अले इपिं तसकं ख्वल। थुलि अप्वः ख्वल कि इमिके शक्ति हे मदयावन।
5 दाऊदया निम्ह कलाः, यिजरेल पाखेंयाम्ह अहीनोम व कर्मेलयाम्ह सी धुंकूम्ह नाबालया कलाः अबीगेलयात ज्वना यंकूगु खः।
6 अनंलि थथःपिनि काय्म्ह्याय् व ज्वनायंकूगुलि दाऊदया मनूतय्सं तं पिकयाः दाऊदयात ल्वहंत कय्केगु ख्याच्वः बिल। अले दाऊदयात वयाये थ्वयाये मन्त। तर परमप्रभु थः परमेश्वरपाखें जक दाऊदयात बल दत।
7 दाऊदं अहीमेलेकया काय् पुजाहारी अबियाथारयात धाल, "पुजाहारीया भिंगु सूती कापःया लं जिथाय् हजि।" अले अबियाथारं व हयाबिल।
8 अनंलि दाऊदं परमप्रभुयाके न्यन, "छु जि उपिं लुतय् याइपिं मनूतय् ल्यूल्यू वने ला? छु जिं इमित नापलाके फइ ला?" परमप्रभुं वयात लिसः बिल, "ज्यू, छं इमित ल्यू हुँ, छं इमित नापालाकाः फुक्क ज्वनायंकूपिन्त छुतय् याना हजि।"
9 अथे जुयाः दाऊद व वया खुसः मनूत अनं न्यासि वनाः बसोरया खुसिचाय् थ्यंकल, गुलि मनूत अन हे च्वन,
10 छाय्धाःस निसः मनूत त्यानुचाया खुसि छीमफुगु खः। दाऊद व वया प्यसः मनूत धाःसा दिपाः हे मकासे इमित ल्यू तुं वन।
11 अले इमिसं ख्यलय् छम्ह मिश्रीयात नापलात अले वयात दाऊदयाथाय् हल। वयात इमिसं नयेत छुं नसा व त्वनेत लः बिल।
12 इमिसं वयात गंगु नेभारा व निगू झुप्पा किसमिस बिल। उपिं नये धुंकाः वयाके बल वल छाय्धाःसा वया नयेत्वने मखंगु स्वन्हु स्वचा दये धुंकूगु खः।
13 दाऊदं वयाके न्यन, "छ सुयापाखेंम्ह खः? अले छ गनं वयाम्ह खः?"
वं लिसः बिल, "जि छम्ह मिश्री खः, अमालेकीतय् छम्ह दास खः। तर जि स्वन्हु न्हापा म्हं मफुगुलि जिमि मालिकं जितः त्वःता वंगु खः।
14 जिमिसं करेतीतय्गु नेगेव, यहूदाया छुं थासय् व कालेबया नेगेवय् लुतय् यानाः अले सिक्लगयात मि छ्वयेका बिया।"
15 दाऊदं धाल, "छु छं जितः इमिथाय् ब्वनायंके फु ला?"
वं धाल, "छिं जितः स्याये मखु अले जिमि मालिकया ल्हातय् लःल्हाये मखु धकाः परमेश्वरया न्ह्याःने पाफयाः धयादिसँ। अले तिनि जिं छितः लँ क्यनाः इमिथाय् थ्यंकाबी।"
16 अले वं लँ क्यँक्यं दाऊदयात इमिथाय् ब्वना यंकल। अन अमालेकीत प्यखेरं छ्यालब्याल जुयाः नयेत्वने यानाच्वन। अले पलिश्तीतय्गु व यहूदातय्गु लागां लुतय् यानाहःगु मालताल द्वंचिंकाः लय्तायाच्वन।
17 तर दाऊदं इमित हमला यात अले कन्हय् खुन्हु सन्ध्याकाः इलय् तक हे लडाइँ यानाच्वन। इपिं मध्ये प्यसःम्ह ल्यायम्हपिं जक ऊँट गयाः बिस्युं वन।
18 दाऊदं थः निम्ह कलाःपिं नापं अमालेकीतय्सं यंकूगु सकलें मनूत व फुक्कं वस्तुतय्त छुतय् याना हल।
19 इमिसं लाकायंकूगु फुक्क सामान, काय्म्ह्याय्पिं व इमि थःगु निंतिं यंकूगु सामान नापं फुक्कं दाऊदं लितः हल। छुं नं त्वःमफ्यू।
20 दाऊदं फै-च्वलय्, सा द्रुहंया बथां नापं लितः हल अले वया मनूतय्सं उपिं बस्तुतय् बथांयात ख्याख्यां थथे धाधां यंकल, "थुपिं दाऊदं लाकाहःपिं खः।"
21 अले दाऊद बसोरया खुसि लिक्क व नापं थांवने मफया च्वनाच्वंपिं उपि निसः मनूतय्थाय् थ्यंकः वल। इपिं दाऊद अले व नापं दुपिं मनूतय्त नापलाय्त वल। दाऊद तसकं लय्तातां इपि सकसित ज्वजलपा यात।
22 तर दाऊदनापं वंपिं गुलिखय् लुच्चापिं व खलबल याइपिं मनूतय्सं वयात थथे धकाः मभिंकल, "थुपिं मनूत झीनापं वःगु मदु। झीसं लिफ्याना हयागु मालताल जिमिसं इमित छुं नं बी मखु। इमिसं थथःम्ह कलाः व काय्म्ह्याय् जक यंकीमा।"
23 दाऊदं लिसः बिल, "अथे मखु, दाजुकिजापिं! परमप्रभु हे झीत रक्षा यानादिल अले झी शत्रुतय्त झीगु ल्हातय् बियादिल। परमप्रभुं बियादीगु मालतालयात झीसं अथे याये मज्यू।
24 छिमिसं धाःगु खँय् सुं नं राजी जुइ फइ मखु। झीगु मालताल स्वयेत च्वनाच्वंपिन्सं नं लडाइँलय् वंपिनि ति हे ज्वलिज्वः ब्वति दयेमाः।"
25 उखुन्हुनिसें थौं तक नं दाऊदं ब्यूगु थ्व हे नियम इस्राएलीतय्सं मानय् यानाः वयाच्वंगु दु।
26 दाऊद सिक्लगय् थ्यंकः वये धुंकाः वं लिफ्याना हःगु मालताल थः पासापिन्त, यहूदाया थकालितय्त थथे धयाः बियाछ्वत, "परमप्रभुया शत्रुतय्पाखें लिफ्याना हयागु मालताल थुपिं छिकपिनिगु निंतिं कोस्यालिकथं बियागु दु।"

27 थुकथं दाऊदं बेथेलय्, रामोत-नेगेवय्, यत्तीरय्,
28 अरोएरय्, सिपमोतय्, एश्तमोय्,
29 राकालय् दुपिन्त, यरहमेली व केनीया शहरय् च्वंपिन्थाय्,
30 होर्माय्, बोर-आशानय्, अत्ताकय्,
31 हेब्रोनय् च्वंपिन्थाय् अले दाऊद व वया मनूत वंगु थासय् च्वंपिन्थाय् कोस्यालि छ्वत।

31

शाऊल व वया काय्पिं सीगु

1 पलिश्तीतय्सं इस्राएल्लीत नापं लडाइँ यात। अले इस्राएल्लीत इमिगु न्ह्यःनं बिस्युं वन। यक्व इस्राएल्लीतय्त गिल्बो डाँडाय् स्यात।
2 पलिश्तीतय्सं शाऊल व वया काय्पिन्त लित्तुलित, अले वया स्वम्ह काय्पिं जोनाथन, अबीनादाब व मल्कीशूअयात स्यानाबिल।
3 शाऊलया प्यखेरं लडाइँ जुयाच्वंगु खः। अले धनुष वाण चले याःम्ह वया शत्रुं वयात तसकं घाःपाः यात।
4 अनंलि शाऊलं थःगु निंतिं ल्वाभः ज्वनीम्ह्यसित धाल, "छंगु दापय् तरवार लिकयाः जितः सुयाब्यु अले थुपिं म्हय् चिं मतःपिं मभिंपिन्सं निन्दा यानाः जिगु बेज्जत मयायेमा।"
तर व ल्वाभः ज्वनीम्ह तसकं ग्यानाः मानय् मजुल। वं अथे यायेगु आँट मयाः। अथे जुयाः शाऊलं थःगु तरवार काल अले उकिं सुयाः व सित।
5 शाऊल सीगु वया ल्वाभः ज्वनीम्ह ल्याय्म्ह मनुखं खनाः व नं शाऊलनापं तुं थःगु हे तरवारं सुयाः सित।
6 थुकथं शाऊल व वया स्वम्हं काय्पिं व वया ल्वाभः ज्वनीम्ह ल्याय्म्हम्ह सित। उखुन्हु हे शाऊलया फुक्कं मनूत सित।
7 अले यिजरेलया ब्यासि व यर्दनया उखे च्वंपिं फुक्क इस्राएल्लीतय्सं मेपिं इस्राएल्लीत बिस्युं वंगु अले शाऊल व वया स्वम्हं काय्पिं सीगु खनाः इपिं नं थथःगु शहर त्वःताः बिस्युं वन। अले पलिश्तीतय्सं अन वनाः उपिं शहरत कब्जा यात।
8 लडाइँ जूगु कन्हय् खुन्हु पलिश्तीत उपिं सीम्हय् च्वंगु वस्तुत काय्त वल अले इमिसं गिल्बो पहाडय् शाऊल व वया स्वम्हं काय्पिं सिनाच्वंगु लुइकल।
9 इमिसं शाऊलया छ्यं ध्यनाः अले वयागु फुक्क ल्वाभः नं यंकल। अनंलि इमिसं थःगु देशया छचाःखेरं थ्व बुखँ इमि घःतय्गु देगलय् व फुक्क मनूतय्थाय् धाय्केत मनूत छ्वत
10 इमिसं शाऊलया ल्वाभः अश्तोरेत घःमय्जुया देगलय् तये यंकल, व वयागु सीम्ह बेथ-शानया पःखालय् नकिं तानाः यख्खायाबिल (१ इतिहास १०:१०)।
11 पलिश्तीतय्सं शाऊलया सीम्हयात छु छु याःगु खः याबेश-गिलादया मनूतय्सं न्यन।
12 अले इमि तसकं बल्लाःपिं मनूत चच्छि न्यासि वनाः शाऊल व वया काय्पिनिगु सीम्ह बेथ-शानया पःखलं लिकयाः याबेशय् हल अले उपिं सीम्हत छ्वय्काछ्वत।
13 अनंलि इमिसं उपिं क्वँय्त लिकयाः याबेशया तितिसिमाया क्वसं तुं थुनाबिल अले इपिं न्हय्न्हु तक दुखं च्वं।

शमूएलया निगूगु सफू

म्हसीका

शमूएलया निगूगु सफू शमूएलया न्हापांगु सफूया हे ल्यं दुगु ब्व खः। थ्व दाऊदं जुजु जुयाः न्हापा दच्छिनया यहूदाय् राज्य याःगु अले लिपा उत्तरय् इस्राएलनापं फुक्क जातियात राज्य याःगु इतिहास खः। दाऊदं थःगु राज्य अप्वय्केत अले थःगु शासन बल्लाकेत देय् दुने व पिनेयापिं शत्रुतलिसें गुकथं ल्वायेमाल धकाः थुकी बांलाक क्यनातःगु दु। दाऊदयात छम्ह थज्याःम्ह मनूकथं क्यनातःगु दु गुम्हय्सिनं परमेश्वरयात क्वातुक्क विश्वास याइ अले वय्कःयात आराधना याइ। दाऊद थःमनूतय्गु भलसा कायेत ताःलात। दाऊदयात थम्हं याये मास्तिवय्कूगु ज्या पूवंकेत गुबलें गुबलें दयामाया मदुम्ह व ग्यानापुगु पाप यायेत तकं लिमचिलिम्ह मनूकथं क्यनातःगु दु। तर परमेश्वरया अगमवक्ता नातानं वयागु पाप क्यनाब्यूबलय् वं थःगु अपराध मानय्यात। अले परमेश्वरं बियादीगु सजाँय फयेत तयार जुल। दाऊदया जीवन व वं याःगु ज्यां मनूतय्गु नुगः त्याकल। लिपा देशय् वःगु विपत्तिया इलय् इस्राएलीतय्सं मेम्ह जुजुया इच्छा याःबलय् इमिसं मेम्ह जुजु नं दाऊदया कायपिं मध्ये छम्ह जुइमा धकाः इच्छा याःगु खः।

धलः पौ

यहूदाय् दाऊदया शासन १:१–४:१२

फुक्क इस्राएलय् दाऊदया शासन

१. शुरुया दँत ५:१–१०:१९

२. दाऊद व बतशेबा ११:१–१२:२५

३. दुःखकष्ट व थाकुगु ई १२:२६–२०:२६

४. लिपांगु दँत २१:१–२४:२५

२ शमूएल

दाऊदयाथाय् शाऊल सीगु खबर थ्यंगु

1 शाऊल सी धुंकाः थथे जुल, अमालेकीतय्त त्याकाः दाऊद लिहां वल अले सिक्लगय् निन्हु च्वन।

2 स्वन्हु दुखुन्हु थःगु वसः खुनाः छेनय् धू तयाः छम्ह मनू शाऊलया पालय् वल। व दाऊदया न्ह्यःने थ्यनेवं बँय् भ्वसुलाः दाऊदयात भागि यात।

3 दाऊदं वयात न्यन, "छ गनं वयाम्ह खः?" वं धाल, "जि इस्राएलया छाउनी बिस्युं वयाम्ह खः।"

4 अले दाऊदं वयात हाकनं न्यन, "छु खबर ज्वनावया? जितः धा।"

वं धाल, "सिपाइँतय्त लडाइँ जूगु थासं लिनाहल अले लडाइँल्यं यक्व मनूत सित। अले शाऊल व वया काय् जोनाथनयात नं स्यात।"

5 दाऊदं व खबर हःम्ह ल्यायम्ह मनूयात न्यन, "शाऊल व वया काय् जोनाथन सीगु खः धकाः छं गय् यानाः सिल?"

6 व मनुखं धाल, "जि उबलय् गिल्बोया डाँडाय् च्वनाच्वनागु खः, जिं शाऊलं थःगु भालां चुयाच्वंगु अले शत्रुतय्गु रथत व सलगइपिं वया ल्यूल्यू वयाच्वंगु खना।

7 लिफः स्वःबलय् वं जितः खन अले वं जितः सःतल। जिं लिसः बिया, 'धयादिसँ, छु दु?'

8 "वं जितः, 'छ सु खः?' धकाः न्यन।

"जिं 'जि छम्ह अमालेकी खः' धकाः धया।

9 "अनंलि वं धाल, 'जिगु लिक्क वयाः जितः स्यानाछव। जि आः तक नं म्वाना च्वनातिनि, अय्नं जि सीत्यंगु दु।'

10 "अथे जुयाः जि वयागु लिक्क वनाः अले जिं वयात स्यानाबिया। छाय्धाःसा व तसकं बःमलाय् धुंकूम्ह खः, व आः म्वाइ मखुत धकाः जिं सिल। अले जिं वयागु छेनय् च्वंगु श्रीपेच व ल्हातय् च्वंगु ल्हाः बाला लिकयाः उपिं जिमि मालिकयाथाय् थन हयागु दु।"

11 थ्व खबर न्यनेवं दाऊदं थःगु लं खुत, अले वनापं दुपिं सकलें मनूतय्सं नं अथे हे यात।

12 अनंलि इस्राएलया घरानाया शाऊल, वया काय् जोनाथन व परमप्रभुया सिपाइँत लडाइँल्यं सीगुलिं इपिं नुगःपा दादां ख्वल, अले सन्ध्याकाः इलय् तक हे इपिं अपसं च्वन।

13 अनंलि दाऊदं व खबर हःम्ह ल्यायम्ह मनूयात धाल, "छ गनं वयाम्ह खः?"

अले वं लिसः बिल, "जि छम्ह अमालेकी खः, तर थौंकन्हय् जि छिकपिनिगु देशय् च्वनाच्वनागु दु।"

14 दाऊदं धाल, "परमप्रभुं अभिषेक याःम्हय्सित ल्हाः ह्वनेत छ छतिं मग्या ला?"

15-16 छायधाःसा “परमप्रभुया अभिषेक जूम्ह जुजुयात जिं स्यानागु खः” धकाः छं थम्हं हे धाल। अथे जुयाः दाऊदं वयात थथे धाल, “छंगु हि छंगु हे छेनय् लायेमा, अनंलि थः मनूत मध्ये छम्हय्सित वयात हमला या धकाः हुकुम बिल। अले व मनूयात कय्काः स्यात।”

शाऊल व जोनाथनया निंतिं दाऊद दुखं च्वंगु

17 शाऊल व वया काय् जोनाथनया निंतिं दाऊद थुकथं दुखं च्वन।

18 अले थ्व विलापया म्ये यहूदाया मनूतय्त स्यं धकाः हुकुम यात। थ्व म्ये याशारया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

19 “हे इस्राएल, छंगु महिमायात छंगु ततःज्जाःगु थासय् स्याःगु दु।
तसकं बल्लाःपिं सिपाइँत, छिपिं गुकथं क्वदल!”

20 “गातय् थ्व खँ न्यंके मते,
अश्कलोनया लँय् लँय् थ्व खँ बय्बय् याना जुइ मते,
मखुसा पलिश्तीतय् म्ह्यायपिं खुशी जुइ,
अले खतना मजूनिपिनि म्ह्यायपिं लय्लय्ताइ।”

21 “हे गिल्बोया डाँडात,
छिमिथाय् सुतिलः व वा मवयेमा,
अले न छिमिथाय् अन्न सइगु बुँ हे दयेमा।
छायधाःसा बल्लाःम्ह सिपाइँया ढाल अशुद्ध जूगु दु,
शाऊलया ढाल चिकं मदयाः मथी।”

22 “सीधुंकूपिनिगु हिपाखें
व बल्लाःपिनिगु म्हपाखें
जोनाथनया धनुष वाण गुबलें लिहां वइ मखु।
शाऊलया तरवार मस्याय्कं गुबलें दापय् लिहां वइ मखु।”

23 “शाऊल व जोनाथन म्वानाच्वंबलय् मनूतय् यःपिं
व मनूतय्त तसकं दयामाया याइपिं खः।
सी धुंकाः नं इपिं थ्वपाखें अलग मजू।
इपिं इमा स्वयाः नं अप्वः ब्वाँय् वनीपिं खः,
अले इपिं सिंहत स्वयाः नं तसकं बल्लाःपिं खः।”

24 “हे इस्राएलया म्ह्यायपिं,
शाऊलया निंतिं ख्व,
वं छिमित ज्वाल्ल ह्याउँसे च्वंगु तःजिगु लं फीकाबिल,
अले छिमिगु लनय् तिसा तयाः प्वाला प्वालां थिइकाबी।”

25 “तसकं बल्लाःपिं सिपाइँत, छिपिं गुकथं क्वदल!
जोनाथन छिमिगु डाँडाय् सिनाः क्वदलाच्वंगु दु।

26 हे जोनाथन, जिमि किजा, छंगु निंतिं जिं विलाप याये,
छ जिगु निंतिं तसकं यःम्ह व माया वंम्ह खः।
छंगु माया जिगु निंतिं तसकं अजू चायापुसे च्वं,
छंगु माया मिसातय्गु स्वयाः नं बांलाः।”

27 “तसकं बल्लाःपिं सिपाइँत, छिपिं गुकथं क्वदल!
अले लडाइँया फुक्क ल्वाभःत गथे नाश जुल।”

2

दाऊद यहूदाया जुजु जूगु

1 अनंलि दाऊदं परमप्रभुयात थथे धकाः न्यन, “छु जि यहूदाया छुं छगू शहरय् वने ला?”
परमप्रभुं लिसः बियादिल, “हँ।”
दाऊदं न्यन, “गुगु शहरय् वनेगु?”
अले थथे लिसः वल, “हेब्रोनय्।”

2 अथे जुयाः दाऊद थः निम्ह कलाःत, यिजरेली अहीनोम व कर्मेलया नाबालया विधवा अबीगेलनापं अन वन।

3 थःनापं दुपिं मनूतय्त नं इमि परिवारनापं दाऊदं हल अले इपिं हेब्रोन व अनया शहरय् च्वंच्वन।

4 अले यहूदाया मनूत हेब्रोनय् वल अले दाऊदयात अन यहूदाया घरानाया जुजु कथं अभिषेक यात।

याबेश-गिलादया मनूतय्सं शाऊलयात थुनाब्यूगु खः धयागु खँ दाऊदयात न्यंकल।

5 अनंलि वं इमित थ्व खबर छ्वल, "छिमिसं थः मालिक शाऊलप्रति क्यंगु भक्ति व वय्कःयाम्ह थुनाब्यूगुलि परमप्रभुं छिमित आशिष बियादीमा।

6 थुकिया निंतिं परमप्रभुं छिमित थःगु दयामाया व विश्वासबहः क्यनादीगु दु, अले छिमिसं थ्व ज्या याःगुलि जि नं थःगुपाखें दयामाया याये।

7 बल्ला व मग्याःम्ह जु छाय्धाःसा छिमि मालिक शाऊल सीगु दु अले यहूदाया मनूतय्सं जितः थः जुजु अभिषेक याःगु दु।"

ईश्बोशेत इस्राएलया जुजु जूगु

8 थुकिया दथुइ शाऊलया सेनापति नेरया काय् अबनेरं शाऊलया काय् ईश्बोशेतयात महनोमय् यंकल,

9 अले गिलाद, अशूरी, यिजरेल, एफ्राइम, बेन्यामीन अथवा फुक्क इस्राएलया जुजु दयकल।

10 इस्राएलया जुजु जूबलय् ईश्बोशेत, शाऊलया काय्, पिइदँ दुगु जुयाच्वन, अले वं निदँ तक राज्य यात। यहूदाया कुल धाःसा दाऊदया हे ल्यूल्यू वन।

11 अले दाऊदं इमित हेब्रोनय् न्हयदूँ व खुला तक शासन यात।

इस्राएल व यहूदाया दथुइ लडाइँ जूगु

12 नेरया काय् अबनेरं शाऊलया काय् ईश्बोशेतया पुचः ज्वनाः महनोमपाखें गिबोनय् वन।

13 व हे इलय् सरूयाहया काय् योआब दाऊदया पुचः ज्वनाः गिबोनया पुखूया लिक्क इपिं नापलात। ल्वायेत इपिं पुखूयात दथुइ लाकाः चुलिचू फेतुत।

14 अबनेरं योआबयात चिल्लाय् दनाः धाल, "छिमि व जिमि ल्यायम्हपिं मनूत मध्ये सुं वयाः जिमिगु न्ह्याःने छम्ह छम्ह यानाः ल्वाये ज्यू ला?"

योआबं लिसः बिल, "ज्यू, इमिसं अथे हे याये धकाः धाल।"

15 अथे जुयाः दाऊदया झिंनिम्ह मनूतलिसे ल्वायेत ईश्बोशेतया बेन्यामीन कुलयापिं झिंनिम्ह मनूत दन।

16 अनंलि इपिं फुक्कसिनं थथःगु विरोधीया छ्यं ज्वनाः बेक्वय् चुपिं सुयाबिल। थुकथं इपिं सकलें छक्कलं क्वदल। अथे जुयाः गिबोनया व थायय्यात हेल्कत-हज्जुरीम* धकाः धाइ।

17 उखुन्हु हे तःधंगु लडाइँ जुल। अबनेर व इस्राएलया मनूत दाऊदया पुचःतपाखें बुत।

18 सरूयाहया स्वम्ह कायपिं, योआब, अबीशै व असाहेल अन हे दु। असाहेल ख्यलय् ब्वाँय् वनेगुलि चल्ला थें हे ब्वाँय् वनेफुम्ह खः।

19 अथे जुयाः वं तप्यंक हे अबनेरयात लितुलित।

20 अबनेरं लिफः स्वयाः धाल, "हे असाहेल, छ हे खः ला?"

वं लिसः बिल, "खः।"

21 अबनेरं धाल, "जवं कि खवं वनाः ल्यायम्हपिं मध्ये छम्हय्सित ज्वनाः वयात हमला यानाः वयाके दुगु ल्वाभः लाकाः का।" तर असाहेलं वयात लितुलियेगु मत्वःतू।

22 अबनेरं हाकनं "जितः लिइगु त्वःति" धकाः ख्याच्वः बिल। वं धाल, "जिं छन्त गथे यानाः स्यायेगु? छिमि दाजु योआबयात जिं गुकथं ख्वाः क्यनेगु?"

23 तर असाहेल थुखे उखे वने मानय् मजुल। उकिं अबनेरं थःगु भालाया ल्युने च्वंगु चूं वयागु प्वाथय् सुयाबिल, अले भाला वया ल्यूनेपाखे पिचाल। अले व लँय् हे क्वदयाः सित। असाहेल क्वदयाः सीगु थासय् थ्यने धुंकाः फुक्क अन हे दित।

24 योआब व अबीशैनं धाःसा अबनेरयात लिना हे च्वन। निभाः बींवं इपिं अम्मा डाँडाय् थ्यन। अम्मा डाँडा गिबोनया मरुभूमिइ वनीगु लँय् दुगु गीहया पुर्बय् लाः।

25 बेन्यामीनीत अबनेरपाखे मुन, अले छगू पुचः जुयाः छगू डाँडाया च्वकाय् लडाइँया निंतिं तयार यात।

26 अबनेरं तःसलं हालाः योआबयात धाल, "छु स्यायेगु पालेगु यानां हे तुं च्वनेगु ला? उकिया लिच्वः लिपा तसकं बांमलाइ धकाः छं मस्यू ला? थःथितिपिन्त लियेगु त्वःति धकाः छु छं थः मनूतय् लित हये मखु ला?"

27 योआबं लिसः बिल, "धात्थें म्वाःम्ह परमेश्वरया नामं जिं धाये, छं मधाःगु जूसा मनूत सुथय् तक हे मनूतय्सं थःथितिपिन्त लिनाजुइगु त्वःति मखु।"

---

* **2:16** २:१६हेल्कत-हज्जुरीम थुकिया अर्थ चुपिया बुँ खः

28 अले योआबं तुरही पुल, अले फुक्क मनूतय्सं इस्राएलीतय्त लियेगु त्वःतल। अनंलि लडाइँ दित।
29 अबनेर व वया मनूत चच्छि हे अराबा जुयाः न्यासि वनाः यर्दनया ब्यासि जुयाः वनाच्वन, अले यर्दन खुसि छिनाः इपिं सुथ बःछि न्यासि वनाः महनोमय् थ्यंकः वल।
30 योआबं अबनेरयात लियेगु त्वःताः थः पुचःयात छथाय् मुंकल। अले असाहेल बाहेक दाऊदया झिंगुम्ह मनूत कम जूगु सीकल।
31 तर दाऊदया पुचलं अबनेरया ल्यूल्य् वंपिं बेन्यामीनीतय् स्वसः व खुइम्ह मनूत स्याःगु खः।
32 इमिसं असाहेलयात क्वबिया यंकल, अले बेथलेहेमय् वयागु अबुया चिहानय् थुन। अनंलि योआब व वया मनूत चच्छि न्यासि वनाः सुथय् खिउँ खिउँ धाबलय् हेब्रोनय् थ्यंकः वल।

3

1 शाऊलया घराना व दाऊदया घरानाया दथुइ यक्व दिं तक लडाइँ जुयाच्वन। दाऊद झन झन बल्लानावन, अले शाऊलया घराना धाःसा झन झन बमलाना वन।

दाऊदया काय्पिं

2 हेब्रोनय् बूपिं दाऊदया काय्पिं थुपिं हे खः –
तःधिकःम्ह काय् अमनोन,
थ्वया मां यिजरेलयाम्ह अहीनोम खः।
3 वया माइलाम्ह काय् किलाब खः,
थ्वया मां कर्मेलयाम्ह सी धुंकूम्ह नाबालया कलाः अबीगेल खः।
साहिँलाम्ह काय् अब्शालोम खः,
थ्वया मां गशूरयाम्ह जुजु तल्मैया म्ह्याय् माका खः।
4 काहिँलाम्ह अदोनियाह खः,
थ्वया मां हग्गीत खः।
ठाहिँलाम्ह शपत्याह खः,
थ्वया मां अबीतल खः।
5 अले कान्छाम्ह धाःसा यित्राम खः,
थ्वया मां दाऊदया कलाः एग्ला खः।
थुपिं फुक्कं हेब्रोनय् बूपिं दाऊदया काय्पिं खः।

दाऊदनापं अबनेर मिलय् जूगु

6 शाऊलया घराना व दाऊदया घरानाया दथुइ लडाइँ जुयाच्वंबलय् अबनेरं बुलुहुं बुलुहुं थःत बल्लाका यंकाच्वंगु खः।
7 अले अय्याया म्ह्याय् रिश्पा नांयाम्ह शाऊलया छम्ह मथ्याःम्ह कलाः दु। ईश्बोशेतं अबनेरयात न्यन, "छ जिमि अबुया मथ्याःम्ह कलाःनापं छाय् घनागु?"
8 थ्व खं अबनेरं तसकं तंम्वयाः धाल, "छु धया! छं स्वय्बलय् जिं छिमि घरानायात ध्वखा बियाः यहूदा कुलनापं ज्या याइ धकाः च्वना ला? आः तक ला जि छिमि अबु शाऊलया घराना, वया दाजुकिजापिं व वया पासापिनि भक्त खः, अले जिं छितः दाऊदया ल्हातय् बियाः बेइमान यानागु मदु। अय्नं छाय् थ्व मिसाया बारे जितः ज्यालगय् मजूगु द्वपं बियागु!
9 जिं दाऊदयात परमप्रभुं वयात जिं याये धकाः बियादीगु बचंया लागिं ग्वाहालि मयात धाःसा परमेश्वरं हे जितः कडा सजाँय बियादीमा।
10 जिं शाऊलया घरानायात क्वफायेगु अले दाऊदयात दाननिसें बेर्शेबा तक इस्राएल व यहूदायात सिंहासनय् तयेगु ज्या याये।"
11 व अबनेरनापं तसकं ग्याःगुलि ईश्बोशेतं मेगु छुं हे धाये मफुत।
12 अनंलि अबनेरं हेब्रोनय् दाऊदयाथाय् थथे धकाः दूतत छ्वल, "थ्व देय् सुयागु खः? झीपिं मिलय् जुइ नु, अले जि फुक्क इस्राएलयात छिगुपाखे हयेत फयांफत्तले कुतः याये।"
13 अले दाऊदं थथे लिसः बिल, "ज्यु, जि छनापं मिलय् जुइ, तर जिगु छता खँ न्यने धुंकाः जक, शाऊलया म्ह्याय् मीकलयात जिथाय् हयेधुंका जक छ जिथाय् वा।"
14 दाऊदं शाऊलया काय् ईश्बोशेतयाथाय् नं थथे धकाः दूतत छ्वत, "जिं सछिम्ह पलिश्तीया खलडीया धिबा पुलाः क्वःछिनाम्ह जिमि कलाः मीकल जितः लःल्हानाब्यु।"
15 अथे जुयाः ईश्बोशेतं मनूत छ्वयाः मीकलयात थः भाःत लेशया काय् पल्तिएल्लयाथाय्पाखें कयाः हल।
16 अबनेरं वयात छेँ लिहां हुँ धकाः हुकुम मयातले पल्तिएल ख्वःख्वं बहूरीम तक मीकलया ल्यूल्यू वल।

17 अले इस्राएलया थकालितय्थाय् वयाः अबनेरं थथे धाल, “यक्व न्ह्यवंनिसें हे छिकपिन्सं दाऊदयात थःपिनि जुजु दय्केत
कुतः यानाः वयाच्वंगु दु।
18 आः व ज्या पूवंकीगु ई थ्व हे खः, छाय्धाःसा दाऊदया बिषय्लय् परमप्रभुया बचं थ्व दु, जिमि दास दाऊदया ल्हातं हे
जिमि प्रजा इस्राएलयात पलिश्तीतय्गु व इमि फुक्क शत्रुतपाखें बचय् याइ।”
19 अबनेरं बेन्यामीनीतय्नापं नं खँ ल्हात। अनंलि इस्राएलीत व बेन्यामीनीत राजी जूगु खँ न्यंकेत अबनेर हेब्रोनय्
दाऊदयाथाय् वन।
20 अबनेर निइम्ह मनूतनापं दाऊदयाथाय् थ्यंकः वल, दाऊदं इपिं फुक्कसित भ्वय् नकल।
21 अले अबनेरं दाऊदयात धाल, “आः जि वने, फुक्क इस्राएलीत छिनापं मिलय् जुइ फयेमा धकाः जिं इमित थः प्रभु
महाराजयाथाय् मुंके। अनंलि छिं थः इच्छा यानादी थें शासन यानादिसँ।” दाऊदं अबनेरयात बिदा बिल, अले व खुशी जुयाः
वन।

योआबं अबनेरयात स्याःगु

22 भचा लिपा दाऊदया मनूत व योआब छगू लडाइँलय् थःपिन्सं लाकाकाःगु मालताल ज्वनाः लिहां वल। इपिं अन थ्यंबलय्
अबनेर दाऊदयाथाय् हेब्रोनय् मदु। छाय्धाःसा दाऊदं अबनेरयात बांलाक बिदा बियाः याउँक छ्वये धुंकूगु खः।
23 योआब व वया सिपाइँत लिहां वयाः अन थ्यंकः वल, नेरया काय् अबनेर जुजुयाथाय् वयाः याउँक लिहां वंगु खँ मनूतय्सं
योआबयात कन।
24 योआब जुजुयाथाय् वनाः धाल, “स्वयादिसँ, छिं थ्व छु यानादियागु? अबनेर थन छिथाय् वःगु खः। छिसं वयात गय्
यानाः अथें वने बियादियागु? व ला अथें हे बिस्युं वन।
25 छिसं नेरया काय् अबनेरयात म्ह हे मस्यू खनिसा। व ला छितः झंगलाय्त, छि छु यानाच्वनादी धकाः सीकेत थन छिथाय्
वःगु खः।”
26 योआब दाऊदयात त्वःतावन, वं अबनेरया ल्यूल्यू दूतत छ्वल। इमिसं अबनेरयात सीराया तुंया लिक्कसं लितब्वनाहल।
तर दाऊदं थ्व फुक्क खँ मस्यू।
27 अबनेर हेबोनय् लिहां वःबलय् योआबं वलिसें सुं मदुथाय् खँ ल्हायेगु त्वह चिनाः मू ध्वाखाया लिक्क यंकल। अले वं
थःकिजा असाहेल स्याःगुया बदला कायेत अबनेरयात चुपिं प्वाथय् सुयाः स्यानाबिल।
28 अले दाऊदं थ्व खँ लिपतय् तिनिं सिल, दाऊदं धाल, “नेरया काय् अबनेरयात स्याःगुया बारे जि व जिगु राज्य परमप्रभुया
न्ह्याःने सदां दोषी जूगु मदु।
29 बरु योआब व वया अबुया फुक्क परिवारया छेनय् व दोष लायेमा। अले योआबया परिवारय् कइया ल्वय् वा छेंगूया
पुनेयःगु ल्वय् नं गुबलय् नं मत्वःतेमा। कथिया भरय् इपिं जुइमालेमा वा तरवारं पालाः स्याइपिं वा फ्वनाजुइपिनि सन्तानत
मगाःमचाः मजुइमा।”
30 अथे हे गिबोनया लडाइँलय् अबनेरं इमि किजा असाहेलयात स्याःगुलि योआब व वया किजा अबीशैनं अबनेरयात
स्याःगु खः।
31 अनंलि दाऊदं योआब अले वनापं दुपिं फुक्क मनूतय्त थःगु लं खुनाः भांग्रा फिइत व अबनेरया सीम्ह न्ह्याः न्ह्याः विलाप
यायां हुँ धकाः हुकुम यात अले जुजु थः नं सीम्हया ल्यूल्यू वन।
32 इमिसं अबनेरयात हेब्रोनय् थुन, अले चिहानय् जुजु तसकं ख्वल। अले फुक्क मनूत नं वनापं हे ख्वल।
33 अले जुजुं अबनेरया निंतिं थ्व बिलापया म्ये दय्कल,

“छु अबनेर छम्ह अपराधी थें सीमाःगु ला?
34 छंगु ल्हाः चिनातःगु मदु,
छंगु तुति नं चिनातःगु मदु।
छ ला दुष्टतय्गु ल्हातय् लाःम्ह थें हे क्वदल।”

अले मनूत वयागु निंतिं हाकनं हे ख्वल।
35 दाऊदं न्हिच्छि हे छुं मन। अले मनूतय्सं दाऊदयात छुं भपियादिसँ धकाः धायेत वल, तर दाऊदं पाफयाः थथे धाल,
“सूर्य बिनावने न्ह्याः छुं नयेगु नसा थिल धाःसा परमेश्वरं जितः कडा सजाँय बियादीमा।”
36 अले मनूतय्सं थ्व खँ थुल, अले इपिं मानय् जुल। जुजुं याःगु फुक्क खँय् इपिं तसकं लय्ताल।
37 उखुन्हु इस्राएलया फुक्क झिंनिगु कुलतय्सं नेरया काय् अबनेरयात स्याःगु खँय् जुजुया ल्हाः मदु धयागु खँ सीकल।
38 जुजुं थः मनूतय्त धाल, “इस्राएलय् थौंया दिलय् छम्ह तसकं बल्लाःम्ह, छम्ह तःधंम्ह मनू सीत धकाः छिमिसं मस्यू
ला?
39 जि अभिषेक जूम्ह जुजु जूसां सस्याहया थुपिं दयामदुपिं काय्पिनि न्ह्याःने जि बमलाःम्ह व शक्ति मदुम्ह जूगु दु। इपिं
जिगु निंतिं तसकं हे बल्लाःपिं खः। परमप्रभुं मभिंगु ज्या याइपिन्त उकिया पाय्छिगु लिच्वः बियादीमा।”

4

ईश्बोशेतयात स्याःगु

1 अबनेरयात हेब्रोनय् स्यात धयागु खँ न्यनाः शाऊलया काय् ईश्बोशेत ग्यात अले फुक्क इस्राएलीत नं तसकं ग्यात।

2 ईश्बोशेतया निम्ह मनूत दु। उपिं शत्रुतय् शहर लुतय् याइपिं वया सिपाइँतय् नायःत खः। इमिगु नां बानाह व रेकाब खः। इपिं बेन्यामीन कुलयाम्ह बेरोती रिम्मोनया कायपिं खः। बेरोत नं बेन्यामीननापं हे ल्याः खाःगु दु।

3 छायध्याःसा बेरोतीत[✡] गित्तैमय् बिस्युं वन अले उबलय्निसें उपिं अन हे च्वन।

4 (शाऊलया काय् जोनाथनया छम्ह काय् दु, वयागु नां मपीबोशेत खः। यिजरेलपाखें शाऊल व जोनाथन स्यूगु खबर वःबलय् मपीबोशेत न्याद्दँ दुम्ह खः। व खँ न्यनाः वया अजि वयात क्वबियाः बिस्युं वंगु खः तर इपिं हथाय् चाचां बिस्युं वंबलय् मपीबोशेत लँय्दयाः खुत्यां जूगु खः। व निपा तुतिं खुत्यां काःम्ह खः।)

5 छन्हु बेरोती रिम्मोनया कायपिं रेकाब व बानाह, न्हिनय् ईश्बोशेत आराम कयाच्वंबलय् वयागु छेँ दुहां वल।

6-7 अले इपिं छ्व काःवंगु थें यानाः छेँ दुने दुहां वन, छेँ दुने दुहां वने धुंकाः इपिं ईश्बोशेतया क्वथाय् तक वन। अन न्हिनय् आराम कयाः च्वंम्ह ईश्बोशेतया प्वाथय् इमिसं चुपिं सुयाबिल। इमिसं वयात स्यानाबिल अले इमिसं वयागु छ्यं घनाबिल। अले छ्यं ज्वनाः यर्दनया ब्यासि जुयाः चच्छि न्यासि वन।

8 इमिसं ईश्बोशेतया छ्यं हेब्रोनय् दाऊदयाथाय् हल। अले जुजुयात धाल, "छितः स्यायेत कुतः याःम्ह छिकपिनि शत्रु शाऊलया काय् ईश्बोशेतया छ्यं थन दु स्वयादिसँ! परमप्रभुं शाऊल व वया सन्तानतय्त छिगु निंतिं बदला काःगु दु।"

9 दाऊदं बेरोती रिम्मोनया काय् रेकाब व वया किजा बानाहयात लिसः बिल, "धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, सुनां जितः जिगु फुक्क कष्टपाखें छुतय् यानादिल।

10 शाऊल सीगु बां हे लात धकाः जितः खबर ब्यूवःम्ह मनूयात ज्वना, अले जिं वयात सिक्लागय् स्यानाबिया। वं हःगु खबरया निंतिं वयात जिं अन हे सजाँय बिया।

11 तर मभिंपि मनूतय्सं छम्ह दोष मदुम्ह निर्दोष मनूयात वयागु हे छेँ थःगु खाताय् हेस्यात धाःसा अझ गुलि अप्वः लिच्वः बी माल! छु जिं आः छिमिसं मनू स्याःगुया बदला कयाः छिमित संसारं नाश यानाः मछवय्गु ला?"

12 अथे जुयाः दाऊदं थः मनूतय्त हुकुम यात अले इमिसं इमित स्यात। इमिसं इमिगु ल्हाः व तुति पाल, अले इमित हेब्रोनया पुखू लिक्क यख्खानाबिल। ईश्बोशेतया छ्यं धाःसा इमिसं कयाः हेब्रोनय् अबनेरया चिहानय् थुनाबिल।

5

दाऊदयात इस्राएलयाम्ह जुजु ल्यःगु

१ इति ११:१-३

1 इस्राएलयापिं सकल मनूत हेब्रोनय् दाऊदयाथाय् मुंवयाः वयात थथे धाल, "जिपिं छिगु हे ला व हि खः।

2 न्हापा शाऊल जुजु जुयाच्वंबलय् नं छि लडाइँलय् जिमि सिपाइँतय् न्ह्यल्वाः जुयादीगु खः। अले परमप्रभुं छितः थथे धयादिल, 'छ जिम्ह मनूतय् जवाः व शासक जुइ।' "

3 इस्राएलयापिं सकल थकालित हेब्रोनय् जुजु दाऊदयाथाय् वल। दाऊदं इपिंलिसें परमप्रभुया न्ह्यःने बाचा चिन। इमिसं दाऊदयात इस्राएलया जुजु अभिषेक यात।

4 दाऊद स्विदँ दुबलय् जुजु जुल, अले वं पिइदँ तक शासन यात।

5 थथे धयागु, वं हेब्रोनं यहदाय् न्हयदँ व खुला अले यहदा व इस्राएलय् निगू थासय् यानाः यरूशलेमय् स्विस्वदँ शासन यात।

दाऊदं यरूशलेम त्याकूगु

१ इति ११:६-१०

6 दाऊद जुजु व सकल इस्राएलीत वनाः यरूशलेम शहरय् हमला यात। उबलय् अन यबूसीत च्वनाच्वंगु खः। यबूसीतय्सं दाऊदयात धाल, "छ थ्व शहरय् दुहां वये फइ मखु। कांपिं व खुत्यांपिन्सं नं छन्त ख्यानाछ्वइ।" इमिसं थथे बिचाः यात दाऊद गुबलें नं थन दुहां वये फइ मखु।

7 अय्नं दाऊदं सियोनया गढी त्याकाकाल। लिपा थ्व शहरया नां "दाऊदया शहर" जुल।

8 उखुन्हु दाऊदं धाल, "सुनां यबूसीतय्त दकलय् न्हापा हमला यानाः त्याकी, वं दाऊदया शत्रुत 'कांपिं व खुत्यांपिन्त' लः दगु धलं वनाः नापलाक वनेमाः।" अथे जुयाः दाऊदया थ्व धापू छगू उखान जुल, "सुं 'कांपिं व खुत्यांपिं' दरबारय् वयेखनी मखु।"

✡ **4:3** ४:३ यहो ९:१६-२१

9 दाऊद वनाः किल्लाय् च्वनाच्वंगु जुयाः उकियात "दाऊदया शहर" धयाहल। दाऊदं तिबः बीगु फःतय्गु दुनेपाखे गढ़ीया प्यखें शहर दय्कल।
10 अले दाऊद झन झन बल्लानावन। छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु वलिसे दी।
11 टुरोसया जुजु हीरामं दूतत दाऊदयाथाय् छ्वत। अले वं इपिं नापं सिकःमि-दकःमित व देवदास्या सिँ नं छ्वल। इमिसं दाऊदया निंति छगू दरबार नं दय्कल।
12 दाऊदं थःत परमप्रभुं धात्थें हे इस्राएलयाम्ह जुजु दय्कादीगु व वय्कःया प्रजा इस्राएलया निंति थःगु राज्ययात तःधं यानादीगु दु धयागु खँ सीकाकाल।
13 हेब्रोनं यस्शलेमय् च्वंवंबलय् दाऊदं अप्वः कलाः व मथ्याःपिं कलाःत हल। अले इपिंपाखें यक्व कायम्ह्यायपिं दत।
14 यस्शलेमय् बूपिं वया सन्तानतय्गु नां थथे दु – शम्मूअ, शोबाब, नातान, सोलोमन,
15 यिभार, एलीशूअ, नेपेग, यापी,
16 एलीशामा, एल्यादा व एलीपेलेत।

दाऊदं पलिश्तीतय्त बुकूगु

१ इति १४:८-१७

17 दाऊद इस्राएल न्यंकयाम्ह जुजु जूगु खँ न्यनाः पलिश्तीतय्सं वयात ज्वनेत थः सकल सेना छ्वल। थ्व खँ न्यनाः दाऊद किल्लाय् क्वहां वन।
18 पलिश्तीत वयाः रपाईमया ब्यासिइ न्यनावन।
19 अथे जुयाः दाऊदं परमप्रभुयाके न्यन, "जिं पलिश्तीतय्त हमला याये ला? छिं इमित जिगु ल्हातय् बियादी ला?"
अले परमप्रभुं लिसः बियादिल, "हँु, जिं इमित छंगु ल्हातय् बी।"
20 दाऊद व वया सेना बाल-पराजीमय्* वन। अन इमिसं पलिश्तीतय्त बुकल। अले दाऊदं धाल, "लः पंम्हुया पिहां वःगु थें परमप्रभु जिमि शत्रुतय् विरोधय् जिगु न्ह्यःने पंम्हुया पिहां झाःगु दु।" अथे जुयाः व थाय्या नां बाल-पराजीम तल।
21 पलिश्तीत बिस्युं वंबलय् इमिसं अन थः घःतय्गु मूर्तित त्वःताथकल अले दाऊद व वया मनूतय्सं उपिं मूर्तितय्त कयायंकल।
22 हाकनं छकः पलिश्तीत वयाः रपाईमया ब्यासिइ न्यनावन।
23 उकिं दाऊदं हाकनं परमेश्वरयाके सल्लाह काल, अले परमेश्वरं वयात लिसः बियादिल, "च्वय् तप्यंक थाहां वने मते, चाःहिलाः हुँ। अले मेखेपाखें थाकुराः सिमाया न्ह्यःनेनं हमला या।
24 छं थाकुराः सिमाया च्वका च्वकां सिपाइँत न्यासि वंगु थें च्वंगु सः न्यनीबलय् हमला या, छाय्धाःसा जि छंगु न्ह्यः, न्ह्यः पलिश्ती सेनायात बुकेत वने।"
25 दाऊदं परमेश्वरया आज्ञा कथं यात। अले वं पलिश्तीतय्त बुकल। वं अज्ज पलिश्तीतय्त गिबोनंनिसें गेजेर तक लँ दुच्छि हे लिनायंकल।

6

बाचाया सनू यस्शलेमय् हःगु

१ इति १३:१-१४

1 अनंलि दाऊदं इस्राएलया दक्वसिबय् बांलापिं स्विद्वः सिपाइँत छथाय् मुंकल।
2 अले दाऊद उपिं मनूतनापं परमेश्वरया सनू हयेत यहूदाया बालां* वन। व सनू करूबतय् दथुइ च्वनादीम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयागु✡ खः।
3 इमिसं परमेश्वरया सनू छगू न्हगु गाडाय् तयाः डाँडाय् च्वंगु अबीनादाबया छेँनं हल। अले अबीनादाबया कायपिं उज्जाह व अहियों गाडा न्ह्याकाः यंकल।
4 इमिसं परमेश्वरया सनू गाडाय् तयाः यंकल, अले अहियो इमिगु न्ह्यः न्ह्यः वन।
5 दाऊद व इस्राएलीतय् फुक्क घराना वीणा, सारंगी, खैँजडी, मृदङ्ग व भुस्याः थानाः म्ये हालाः तसकं लय्लय् तायाच्वन।
6 इपिं नाकोनया खलय् थ्यनाः, द्वहंत लुफि हात अले उज्जाहं परमेश्वरया सनूयात सुरक्षा यायेत थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकल।
7 थथे यानाः वं सनूयात हनाबना मतःगुलि परमप्रभु उज्जाहनापं तम्वयाः वयात अन हेस्यात। थुकथं व परमेश्वरया सनूया न्ह्यःने सी माल।

---

* **5:20** ५:२० बाल-पराजीम या अर्थ पंम्हुयाः झाःम्ह परमप्रभु खः। * **6:2** ६:२ बाला थ्व थाय्यात किर्यत-यारीम धकाः नं धाः ✡ **6:2** ६:२ व्य २८:१०

8 परमप्रभु उज्जाहनापं तम्वयादीगुलि दाऊद नं परमप्रभुनापं तम्वल अले वं व थाय्या नां फारेस-उज्जाह† तल। थौं तक नं
व थाय्यागु नां व हे खः।
9 उखुन्हु दाऊद नं परमप्रभुनापं ग्यानाः थथे धाल, "आः जिं परमप्रभुया सनू गुकथं थःनापं हे तयातये फइ?"
10 वं परमप्रभुया सनू थःनापं दाऊदया शहरय् यंकेगु इच्छा मयात। बरु वं गित्ती ओबेद-एदोमया छेँय् सनू तय्के छ्वल।
11 थुकथं परमप्रभुया सनू ओबेद-एदोमया छेँय् स्वला तक तया तल, अले परमप्रभुं ओबेद-एदोम व वया परिवारयात आशिष
बियादिल।
12 परमप्रभुया सन्या कारणं परमप्रभुं ओबेद-एदोमया छेँ व वयागु परिवारयात आशिष बियादिल धकाः न्यनाः दाऊदं वनाः
ओबेद-एदोमया छेँनं परमप्रभुया सनू लय्लय्तातां खुशी जुयाः दाऊदया शहरय् हल।
13 परमप्रभुया सनू क्वबिपिं खुपलाः न्ह्याःने वने धुंकाः वं छम्ह ठूहं व छम्ह तसकं ल्हंम्ह साचा बलि बिल।
14 दाऊदं सूती कापःयागु एपोद फिनाः परमप्रभुया न्ह्याःने थःगु बलं फतले प्याखं हुल।
15 थुकथं दाऊद व फुक्क इस्राएलीतय्सं ततःसलं हालाः व तुरही पुयाः परमप्रभुया सनू ज्वनावल।
16 परमप्रभुया सनू दाऊदया शहरय् थ्यनाः शाऊलया म्ह्याय् मीकलं इयालं खंकल। दाऊद जुजुयात परमप्रभुया न्ह्याःने
तिंतिन्हुयाः प्याखं हुलाच्वंगु खन, वं मनं मनं दाऊदयात घच्चाय् कथं स्वल।
17 इमिसं परमप्रभुया सनूयात पाल ग्वयाः थःथाय् दुने यंकाः पक्का यानातःगु थासय् तये यंकल। अले दाऊदं परमप्रभुया
न्ह्याःने होमबलि व मेलबलि छाल।
18 दाऊदं थुपिं बलित छायेधुंकाः वं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया नामं मनूतय्त सुवाः बिल।
19 अले फुक्क मनूतय्त वा इस्राएलीतय् फुक्क पुचःया मिजं व मिसातय्त छपा छपा मरि, छगः छगः छोहरा व किसमिसया
छगू छगू ज्वाँय् बिल। अनंलि फुक्क मनूत थथःगु छेँ वन।
20 दाऊदं थः परिवारयात सुवाः बीत वःबलय् शाऊलया म्ह्याय् मीकल वयात नापलायेत पिहां वयाः थथे धाल, "थौं
इस्राएलया जुजुया निंति गज्याःगु गौरवया दिं! व थः दासीतय्गु न्ह्याःने पचिनांगा जुयाः वँय् थें जुल।"
21 दाऊदं मीकलयात थथे लिसः बिल, "छिमि अबु व वया घरानाया सुयागुं पलेसा जितः वय्कःया प्रजा इस्राएलया जुजु
ल्ययादीम्ह परमप्रभुया न्ह्याःने थथे यानागु खः। परमप्रभुया न्ह्याःने जिं लसतां हने।
22 जि थ्व स्वयाः क्वह्यंम्ह जुये, थःगु मिखाय् नं चिधं जुये, तर छं जितः धाःपिं दासीतय्सं थुकिया निंतिं जितः इज्जत
याइ।"
23 उकिं शाऊलया म्ह्याय् मीकलया सीबलय् तक नं काय्म्ह्याय् मदु।

7

दाऊदयात परमप्रभुया बचं

१ इति १७:१-१७

1 दाऊदं थःगु लायकू रक्षा याये धुंकाः व वया प्यखें च्वंपिं शत्रुतपाखें परमप्रभुं वयात आराम बियादी धुंकाः✡
2 दाऊदं नातान अगमवक्तायात धाल, "थन जि देवदारु सिं दय्कूगु लायकुलिइ च्वनाच्वनागु दु, परमप्रभुया बाचाया सनू
धाःसा पालय् दु।"
3 नातानं दाऊदयात धाल, "छिगु मनय् छु दु व यानादिसँ। छाय्धाःसा परमेश्वर छिलिसे दी।"
4 उखुन्हु चान्हय् परमेश्वरया वचन नातानयाथाय् वल,
5 "आः वनाः जिम्ह दास दाऊदयात थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी, जि च्वनेत जिगु लागि परमप्रभुया देगः छं हे दय्केगु
ला?
6 जिं इस्राएलीतय्त मिश्र देशं पित हयागु दिनंनिसें थौं तक जि गुबलें देगलय् च्वनागु मदु। जि न्ह्याबलें पालय् च्वनागु दु
अले छथासं मेगु थासय् वयेगु वनेगु यानाच्वना।
7 गन जि फुक्क इस्राएलनापं वयेगु वनेगु यानाः छु जिं जिगु लागि देवदारु सिँया देगः छाय् मदय्कागु धकाः जिमि प्रजा
इस्राएलया जवाः जुइत जिं आज्ञा बियापिं सुं नायःयात न्यना ला?' "
8 "उकिं आः वनाः जिम्ह दास दाऊदयात थथे धा, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, जिं छन्त ख्यलय् फैच्वलय्
ज्वयेगु ज्यां लिकयाः इस्राएलया जिमि मनूतय् शासक दय्का।
9 छ गन वन, जि छनापं च्वना, अले जिं छिमि फुक्क शत्रुतय्त छंगु न्ह्याःनेनं चीकाबिया। आः जिं छन्त पृथ्वीयापिं नांजाःपिं
मनूत मध्ये छम्ह दय्काबी।' "

10-11 "जिं जिमि मनूत इस्राएलया निंतिं छगूथाय् ल्ययेा।

† **6:8** ६:८ फारेस-उज्जाह थुकिया अर्थ उज्जाहया सजाँय ✡ **7:1** ७:१-१७ १ इति १७:१-१५

जिं अन हे इमित तये अले इपिं थःगु हे देशय् च्वनी।
अले जिं थः प्रजा इस्राएलया निंति न्यायकर्तात धाइपिं
नायःत ल्ययागु इलंनिसें थुखे इमिसं न्हापा दुःख ब्यू थें
दुष्ट मनूतय्सं इमित हाकनं गुबलें दुःख बी मखुत।
जिं छिमि सकल शत्रुतय्त नं नाश यानाबी।"

" 'जि परमप्रभुं छंगु निंति छगू वंश दय्काबी धकाः जिं छन्त धाये।
12 छ सिनाः छन्त थः पुर्खातनापं थुने धुंकाः जिं छिमि छम्ह काय्यात जुजु दय्के, अले जिं वयागु राज्ययात बल्लाकाबी।✡
13 जिगु लागि देगः दय्कीम्ह व हे जुइ, अले जिं वयागु सिंहासन न्ह्याबलेंया लागि पलिस्था याये।
14-15 जि वया बौ जुइ अले व जिम्ह काय् जुइ। वं अधर्म यात धाःसा कथिं वयात जिं सजाँय बी अले मनूत छ्यलाः वयात कोर्रा दाये तर जिं छ स्वयाः न्हापा शासन याइम्ह शाऊलपाखें लित कयागु थें जिं वपाखें धाःसा जिगु सदां दयाच्वनीगु दयामाया गुबलें लित काये मखु।✡
16 छंगु घराना न्ह्याबलें दयाच्वनी अले छिमि सन्तानतय्सं जुजु जुयाः न्ह्याबलें शासन याइ। अले छंगु सिंहासन न्ह्याबलें दयाच्वनी।' "✡
17 परमेश्वरं दर्शनय् वयात धयादीगु फुक्क खँ नातानं दाऊदयात कन।

दाऊदं परमप्रभुयात सुभाय् ब्यूगु

१ इति १७:१६-२७

18 अले जुजु दाऊद दुहां वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने च्वन, अले वं थथे प्रार्थना यात,
"हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं जितः थन तक हयादीत जि सु खः धकाः अले जिगु परिवार छु खः धकाः?✡
19 हे परमप्रभु परमेश्वर, थ्व छिगु मिखाय् चिधंगु खँ जुल, छायधाःसा छिं थःदासया घरानाया लिपा वइगु ईंया बारे धयादिल। हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं जितः छम्ह तःधंम्ह मनू भाःपियादीगु दु।
20 "थः दासयात ब्यूगु इज्जतया बारे दाऊदं छितः मेगु छु धाये फइ धकाः? हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं थः दासयात बांलाक म्हस्यू।
21 थःगु वचनया कारणं अले थःगु इच्छा कथं छिं छिम्ह दासयात सीके बियादीत थ्व तःधंगु ज्या यानादीगु दु।
22 "हे परमप्रभु परमेश्वर, छि थें मेपिं सुं नं मदु, अले जिमिसं थःगु हे न्हायपनं न्यनागु थें छि बाहेक मेम्ह परमेश्वर मदु।
23 अले छिगु जाति इस्राएल थें ज्याःगु जाति मेगु छु जाति दु धकाः? थः हे मू पुलाः त्वःतकेत झाःगु पृथ्वीइ मेगु छुं जाति दु ला? छिं मिश्रं थः मनूतय्त मू पुलाः त्वःतकाः थःगु नां तःधंकादिल, छिं अजू चायापुगु ज्या क्यनादिल अले छि थःमनूतय्गु लँय् दंपिं जाति जातियात व इमि घःतय्त ख्याना छ्वयादिल।✡
24 छिं थः प्रजा इस्राएलयात न्ह्याबलेंया लागि थःगु दय्कादीगु दु। अले छि हे परमप्रभु, इमि जुयादीगु दु।
25 "आः हे परमप्रभु परमेश्वर, थः दास व जिगु घरानायात छिं छु बचं बियादीगु खः व न्ह्याबलेंया लागि थापं जुयाच्वनेमा। छिं बचं बियादीगु थें यानादिसँ।
26 अले व थापं जुइमा व छिगु नां न्ह्याबलेंया लागि तःधनेमा। अले मनूतय्सं थथे धाइ, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलयाम्ह खः।' अले छिं थः दास दाऊदया घरानायात छिगु न्ह्यःने सदां तयातयेमा।
27 "हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर, छिम्ह दासं छिगु न्ह्यःने थ्व प्रार्थना यायेगु आँट यानागु दु छायधाःसा छिं थुपिं फुक्क खँ जि छिम्ह दासयात क्यनादिल अले जिमि सन्तानयात जुजु दय्के धकाः जितः धयादिल।
28 अले आः, हे परमप्रभु परमेश्वर, छि हे खः, छिगु वचन विश्वास यायेबहः जू अले छिं थः दासयात थ्व भिंगु बचं बियादीगु दु,
29 अथे जुयाः, आः छिं थःदासया घरानायात लय्तायाः आशिष बियादिसँ, थ्व न्ह्याबलें छिगु न्ह्यःने दयाच्वनेमा। छायधाःसा हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं हे थथे धयादीगु दु। छिगु सुवालं हे छिकपिनि दासया परिवारयात न्ह्याबलें सुवाः दयाच्वनी।"

8

लडाइँलय् जुजु दाऊद त्याःगु

१ इति १८:१-१७

1 जुजु दाऊदं पलिश्तीतय्त हमला यानाः त्याकुबलय् वं मेथेग-आमाहय्* अधिकार यात।

✡ **7:12** ७:१२ भज ८९:३-४; १३२:११; यूह ७:४२; प्रे २:३० ✡ **7:14-15** ७:१४-१५ भज ८९:२६-२७; २ कोर ६:१८; हिब १:५ ✡ **7:16** ७:१६ भज ८९:३६-३७
✡ **7:18** ७:१८-२९ १ इति १७:१६-२७ ✡ **7:23** ७:२३ व्य ४:३४ * **8:1** ८:१ मेथेग-आमाह थ्व पलिश्तीतय्गु शहर गाद जुइफु

2 दाऊदं मोआबीतय्त नं बुकल, अले इमित बँय् घंकेबिल। अले इमित छपु खिपतं नापय् यात। स्यायेत खिपतं निक्वः
नापय् यात, मस्यासे म्वाकातयेत खिपतं स्वक्वः नापय् यात। थुकथं मोआबीत वयागु अधीनय् च्वनाः कर पुलिपिं जुल।
3 हाकनं यूफ्रेटिस खुसिया लिक्क च्वंगु लागा त्याका कायेत वनाच्वंम्ह सोबाया जुजु, रहोबया काय् हददेजेरयात दाऊदं
हमातया लिक्क बुकल।
4 दाऊदं द्वःछि गः रथ व न्हयद्वःम्ह रथ चले याइपिं व निइद्वःम्ह न्यासि जुइपिं सिपाइँतय्त कब्जा यात। दाऊदं सछिम्ह सल
बाहेक हददेजेरया रथ सालिपिं दक्व सलतय्त खुत्यां यानाबिल।
5 सोबायाम्ह जुजु हददेजेरयात ग्वाहालि यायेत दमस्कस शहरं अरामीत वल। तर दाऊदं इमि निइनिद्वः सिपाइँतय्त
स्यानाबिल।
6 अले दाऊदं अरामया दमस्कस शहरय् प्यखें छाउनीत तल। अरामीतय्सं दाऊदया अधीनय् च्वनाः वयात कर पुल। थुकथं
दाऊद न्ह्याथाय् वंसां परमप्रभुं वयात त्याकादिल।
7 दाऊदं हददेजेरया कप्तानतय्गु लुँया ढाल कब्जा यानाः यरूशलेमय् हल।
8 वं हददेजेरया शहरत तेबह व बरोतैनं यक्व हे कँय् हल।
9 हमातयाम्ह जुजु तोऊनं सोबायाम्ह जुजु हददेजेरया फुक्क सेनायात दाऊदं बुकूगु खँ न्यन।
10 उकिं वं थःकाय् योरामयात दाऊद जुजुयाथाय् हददेजेरयात बुकूगुलि ज्वजलपा यायेत व बधाई बीत छ्वल। तोऊ हददेजेर
नापं तःक्वः हे लडाइँ याये धुंकूगु खः। अले योरामं लुँ, वहः व कँय्यागु थीथी कथंयागु सामानत ज्वनाः वल।
11-12 जुजु दाऊदं उपि थलबल परमप्रभुयात देछाल। थःम्हं त्याकाःगु फुक्क देशत एदोमी, मोआबी, अम्मोनी, पलिश्ती
व अमालेकीतपाखें काःगु लुँ व वहः नं देछाल। सोबाया जुजु रहोबया काय् हददेजेरपाखें लाकाहःगु सामान नं देछाल।
13 हाकनं दाऊदं चियागु ब्यासिइ झिंच्याद्वःम्ह एदोमीतय्त स्यानाः तःधंगु नां तल।
14 व अनं लिहां वःबलय् एदोमय् सिपाइँतय् छाउनीत तल, अले सकल एदोमीत दाऊदया अधीनय् च्वन। दाऊद न्ह्याथाय्
वंसां परमप्रभुं वयात त्याकादिल।

दाऊदया अधिकारीत

15 दाऊदं इस्राएल न्यंक शासन यात। वं फुक्कसिगु लागि खःकथं व न्यायकथं ज्या यात।
16 सस्याहया काय् योआब सेनापति खः, अहीलूदया काय् यहोशापात देशय् जूगु घटना च्वयातइम्ह खः।
17 अहीतूबया काय् सादोक व अबियाथारया काय् अहीमेलेक पुजाहारीत खः। सरायाह छ्यान्जे खः।
18 यहोयादाया काय् बनायाह करेती व पेलेथीतय् कप्तान खः। अले दाऊदया कायपिं जुजुया ततःधंपिं अधिकारी खः।

9

दाऊद व मपीबोशेत

1 दाऊदं न्यन, "छु शाऊलया घरानाय् बचय् जूम्ह सुं दु ला, वयात जिं जोनाथनया कारणं माया याये फइ ला?"
2 शाऊलया घरानाय् सीबा नांयाम्ह छम्ह च्यः दु। वयात दाऊदं सःतके छ्वल। जुजुं वयात न्यन, "छु छ सीबा खः ला?"
वं लिसः बिल, "खः, जि छिकपिनि दास सीबा हे खः।"
3 अनंलि जुजुं वयात धाल, "छु शाऊलया घरानाय् बचय् जूम्ह सुं दु ला, गुम्हय्सित जिं परमेश्वरया सदां विश्वास याये
बहःगु दयामाया क्यने फइ ला?"
सीबां धाल, "स्वयादिसँ, जोनाथनया छम्ह काय् म्वाःगु दु। बरु व निपा तुतिं खुत्यांम्ह खः।"
4 जुजुं न्यन, "व गन दु?"
अले सीबां लिसः बिल, "व लो-देबारय् अम्मीएलया काय् माकीरया छेँय् दु।"
5 अले जुजुं मनूत छ्वयाः वयात लो-देबारं अम्मीएलया काय् माकीरया छेँनं सःतके छ्वल।
6 जोनाथनया काय्, शाऊलया छय् मपीबोशेत दाऊदयाथाय् वल। अले वं क्वछुनाः जुजुयात भागि यात।
दाऊदं वयात धाल, "मपीबोशेत!"
वं लिसः बिल, "धयादिसँ, जि छिकपिनि दास थन हे दु।"
7 दाऊदं धाल, "ग्याये मते। जिं छन्त छिमि अबु जोनाथनया कारणं दया याये। जिं छिमि बाज्या शाऊलया जग्गा छन्त
लितबी। अले छ जिनापं न्ह्याबलें हे टेबिलय् च्वनाः नयेगु जुइ।"
8 मपीबोशेतं हाकनं क्वछुनाः भागियानाः धाल, "जि सु खः धकाः, छपिन्सं जि छम्ह सी धुंकूम्ह खिचायात वास्ता
यनादीयागु?"
9 अनंलि दाऊदं शाऊलया च्यः सीबायात सःतके छ्वयाः वयात थथे आज्ञा बिल, "छिमि मालिकया छय्यात जिं शाऊल
व वया घरानाया फुक्क सम्पत्ति बियागु दु।

10 छ, छिमि कायपिं व च्यःतयसं वयागु जग्गाय् बुँज्या यानाः उकिं वःगु अन्न छं छिमि मालिकया परिवारयात बीमाः। अले मपीबोशेत, छिमि मालिकया छय् नं न्ह्याबलें जिगु टेबिलय् च्वनाः नयेगु याइ।" (सीबाया झिंन्याम्ह काय् व निइम्ह च्यःत दु।)

11 अनंलि सीबां जुजुयात धाल, "जिमि प्रभु महाराजं थः च्यःयात आज्ञा बियादी थें जि छिकपिनि च्यःनं फुक्क याये।" अथे जुयाः जुजुया कायपिन्सं थें मपीबोशेत नं दाऊदया टेबिलय् च्वनाः नयेगु यात।

12 मपीबोशेतया मीका नांयाम्ह छम्ह चिधिंकःम्ह काय् दु। सीबाया परिवारया फुक्कं मपीबोशेतया च्यः जुल।

13 अले मपीबोशेत यरूशलेमय् हे च्वनाच्वन, छायधाःसा न्ह्याबलें व जुजुया टेबिलय् च्वनाः जुजुनापं तुं नयेगु याइ। व निपा तुतिं खुत्यांम्ह खः।

10

दाऊदं अम्मोनीत व अरामीतयत् त्याकगु

१ इति १९:१-१९

1 छुं ई लिपा अम्मोनयाम्ह जुजु नहाश सित, अले वया काय् हानून जुजु जुल।

2 दाऊद जुजुं धाल, "जिं हानूनयात हनाबना यायेमाः छायधाःसा वया बौ नाहाशं जितः न्ह्याबलें हनाबना याःगु खः।" उकिं वं बिचाः हनाः दूततयत खबर बियाः छवल।

तर दाऊदया दूतत अम्मोनय् थ्यंबलय्

3 अम्मोनी नायःतयसं थः मालिक हानूनयात धाल, "छिं स्वयादीबलय् दाऊदं छिमि बाःयात इज्जत यानाः बिचाः हनेत थुपिं मनूत छवयाहःगु धकाः च्वनादिया ला? अथे खः हे मखु। वं ला झीगु देश त्याकाकायेगु लागिं चिवा कायेत इमित छवयाहःगु खः।"

4 उकिं हानूनं दाऊदया मनूतयत ज्वनाः इमिगु बच्छि बच्छि दाह्री खानाबिल। अले इमिगु वसः दथुइ जँ तक हे चानाबियाः इमित लितछ्वल।

5 इपिं छैंय् लिहां वयेत तसकं मछाल। छुं मनूतयसं वनाः दाऊदयात व खँ कनाबिल, अले दाऊदं इमित दाह्री ताहा मजुतले यरीहो शहरय् च्वनाच्वँ अले लिहां वा धकाः खबर छ्वल।

6 आः जिपिं दाऊदया निंतिं मिखां स्वये मयःपिं मनूत जुइ धुंकल धकाः अम्मोनीतयसं सिल। उकिं इमिसं बेथ-रहोब व सोबा शहरं निइट्वः न्यासि वनीपिं अरामी सिपाइँत थःपिन्त ग्वाहालिया निंतिं बालं कयाः हल। इमिसं माकाया जुजुनापं वया सेनात द्वःछि व तोबपाखें झिंनिद्वः मनूत बालं कयाहल।

7 दाऊदं व खँ न्यनाः योआब व थः सिपाइँतयत इपिं लिसे लडाइँ यायेत छ्वल।

8 अम्मोनीत वयाः शहरया मू ध्वाखाया न्ह्यःने लडाइँ यायेत तयार जुयाच्वन। अले सोबा व रहोबाया अरामी व तोब व माकाया मनूत चक्कंगु ख्यलय् लडाइँया निंतिं थथःगु थाय् काल।

9 योआबं थःगु न्ह्यःने व ल्युने लडाइँया लागि शत्रुया सिपाइँत तयार जुयाच्वंगु खनाः वं इस्राएलयापिं ल्ययातःपिं सिपाइँतय् पुचःयात अरामीतय् चुलिचू तल।

10 मेपिं सिपाइँतयत वं थःकिजा अबीशैया अधीनय् तल, अले वं इमित अम्मोनीत लिसे ल्वायेत चुलिचू इवःलाक तल।

11 योआबं अबीशैयात धाल, "अरामीतयसं जितः बुकाच्वंगु खन धाःसा छ वयाः जितः ग्वाहालि ब्यु, अम्मोनीतयसं छन्त बुकाच्वंगु खन धाःसा जि वयाः छन्त ग्वाहालि बी।

12 बल्ला व साहसी जु! अले थःगु जाति व झी परमेश्वरया शहरतयगु निंतिं मग्यासें लडाइँ यायेनु। अले परमप्रभुयात छु याये यः वयकलं व हे यानादी।"

13 अले योआब व वया सिपाइँतयसं अरामीतयत हमला यात। अरामीत योआबया न्ह्यःनं बिस्यु वन।

14 अले अरामीत बिस्यु वनाच्वंगु खनाः अम्मोनीत अबीशैया न्ह्यःनं बिस्यु वनाः शहर दुने दुहां वन। अनंलि योआब अम्मोनीतलिसें लडाइँ यायेगु त्वःताः यरूशलेमय् लिहां वल।

15-16 इस्राएलीतलिसें थःपिं बुइ धुंकगु खँ सियाः अरामीतयसं हाकनं थः सिपाइँतयत मुंकल। अले जुजु हददेजेरं यूफ्रेटिस खुसिया पुर्बय् दुपिं मेपिं अरामी सिपाइँतयत सःतके छ्वल। अले हददेजेरया सेनापति शोबाक न्हेलुवाः जुयाः हेलामय् न्ह्याज्यात।

17 व खँ न्यनाः दाऊदं सकल इस्राएली सिपाइँतयत मुंकल। दाऊदं इमित यर्दन खुसि उखे हेलामपाखे यंकल। वं इस्राएलीतयत अरामीतय् न्ह्यःने थन। अले इमिसं वनापं लडाइँ यात।

18 तर अरामीत इस्राएलीतपाखें बिस्युं वन। अले दाऊदं इमि न्हयसःम्ह रथ चलय् याइपिं व पिइट्वःम्ह सिपाइँतयत स्यानाबिल। अन वं अरामी सेनापति शोबाकयात नं घाःपा यानाबिल अले व अन हे सित।

19 हददेजेरया अधीनय् च्वंपिं फुक्क जुजुपिन्सं जिमित इस्राएलं त्याकल धकाः सियाः इस्राएललिसें सन्धि यात अले वयागु अधीनय् च्वन। अनंलि अरामीतयसं हाकनं अम्मोनीतयत ग्वाहालि बीगु इच्छा मयात।

11

दाऊद व बतशेबा

1 बसन्तया इलय् जुजुपिं लडाइँ यायेत पिहां वनेगु इलय् दाऊदं योआब व थः मेपिं कप्तानत व फुक्क इस्राएली सिपाइँतयत् लडाइँ यायेत छ्वल। इमिसं अम्मोनीतयत् नाश यानाबिल, अले रब्बा शहरयात घेरय् यात। दाऊद धाःसा यरूशलेमय् हे च्वन।

2 छन्हु बहनी दाऊद खातां दना वनाः दरबारया कःसि चाःहिला च्वंबलय् छम्ह तसकं हिसि दुम्ह मिसा म्वःल्हुया च्वंगु खन। व तसकं बांलाःम्ह खः।

3 अथे जुयाः दाऊदं व सु खः धकाः न्यनेकने यायेत छम्ह मनू छ्वल। वं थथे खबर हल, “व एलीआमया म्ह्याय् हित्ती उरियाहया कलाः बतशेबा खः।”

4 अले दाऊदं मनूत छ्वयाः बतशेबायात थःथाय् कायके छ्वल। व दरबारय् वल अले दाऊद वनापं घन। (बतशेबा दाऊदयाथाय् वःबलय् वं नकतिनि थः थीमत्यः जुइ धुंकाः थःत शुद्ध याःगु खः।) अनं लिपा व थःगु हे छेँ लिहां वन।

5 अले वया प्वाथय् दत। बतशेबां, “जि प्वाथय् दत” धकाः दाऊदयाथाय् खबर छ्वल।

6 अथे जुयाः दाऊदं “हित्ती उरियाहयात थःथाय् छ्वया हजि” धकाः योआबयात उजं बिल। अले योआबं वयात दाऊदयाथाय् छ्वयाहल।

7 उरियाह दाऊदयाथाय् थ्यंबलय् दाऊदं वयात न्यन, “योआब व वया पुचःतय्गु अले लडाइँया बारे गथे जुयाच्वंगु दु?”

8 अनंलि दाऊदं उरियाहयात धाल, “छं छेँ वनाः थःगु तुति सिलाछ्व।” व दरबारं पिहां वंबलय् जुजुं वयात कोसेलि बियाछ्त।

9 तर उरियाह थःगु छेँ मवं, व जुजुया ध्वाखा पिवाःत नापं ध्वाखा लिक्क घन।

10 उरियाह थःगु छेँ लिहां वंगु मदु धकाः दाऊदं न्यनेवं वयात धाल, “छु छ तापाकं वयाम्ह, मखु ला? छ छाय् थःगु छेँ मवनागु?”

11 उरियाहं लिसः बिल, “इस्राएल, यहूदा व सन् पालय् हे दु अले जिमि सेनापति योआब व छःपिं जिमि प्रभुया मनूत नं चकंगु ख्यलय् पाल ग्वयाच्वंगु दु। जि जक नयेत्वने यायेत व कलाःनापं घनेत छेँ वनेगु ला? जिं छःपिनिगु जीवनया नामं पाफयाः धाये, जिं अथे याये फइ मखु।”

12 अले दाऊदं उरियाहयात धाल, “अथे खःसा छ छन्हु नि थन च्वँ अले कन्हय् जिं छन्त वनेबी।” अथे जुयाः उरियाह उखुन्हु व कन्हय् खुन्हु यरूशलेमय् हे च्वन।

13 दाऊदं वयात नयेत्वने यायेत सःतल, अले वयात यक्व त्वंकल। बहनी व पिहां वन जुजुतय् पिवाः च्वनिपिं नापं थःगु लासाय् घनाः चा छ्यात। उखुन्हु व थःगु छेँ नं मवं।

14 कन्हय् खुन्हु सुथय् दाऊदं योआबयात छग्गू पौ च्वयाः उरियाहया ल्हातय् बियाः छ्वल।

15 दाऊदं पौलय् थथे धकाः च्वल, “गन तच्वकं लडाइँ जुयाच्वंगु दु अन उरियाहयात न्ह्याःने छ्वयाः छिपिं लिच्यु अले व घाःपा जुयाः सीमा।”

16 अथे जुयाः योआबं रब्बा शहरयात घेरय् याःबलय् वं उरियाहयात शत्रुतय् छुं बहादुर सिपाइँत दुथाय् सीकाः अन छ्वयाबिल।

17 शहरया मनूत छक्वलं वयाः योआब नापं लडाइँ यात अले दाऊदया छुं सिपाइँतयत् स्यानाबिल नापं हित्ती उरियाहयात नं स्यात।

18 अनंलि योआबं छम्ह मनूयात दाऊदयाथाय् लडाइँया बारे फुक्क खबर बियाः छ्वत।

19 व खबर ज्वनावंम्ह मनूयात योआबं थथे धाल, “छं लडाइँया बारे जूगु फुक्क खँ जुजुयात धाये धुंकाः

20 जुजु तंम्वयाः ‘लडाइँ यानाबलय् छिपिं छाय् लिक्क वनागु? पःखालं वाणं कयकाहइ धकाः छिमिसं सीमाःगु खः।

21 यरूबेसेतया* काय् अबीमेलेकयात सुनां स्याःगु खः? इमिसं वयात छम्ह मिसां ल्वहंघः पखालं क्वफानाहयाः स्याःगु मखु ला? अले व तेबेसय् सीगु मखु ला? छिपिं पःखाःया थुलिमछि लिक्क छाय् वनागु?’ थथे धकाः न्यन धाःसा वयकःयात थथे धा, ‘छसपोलया दास हित्ती उरियाह नं सित।’ ”

22 व खबर यंकूम्ह मनू वन अले व दाऊदयाथाय् थ्यंबलय् योआबं धयाहःथें वयात फुक्क खबर बिल।

23 वं दाऊदयात धाल, “शत्रुत शहरं पिहां वयाः जिमित क्वत्यलाः जिमिगु विरोधय् चकंगु ख्यलय् मुन। तर जिमिसं इमित शहरया मू ध्वाखा तक हे लिनायंका।

24 अन पखालय् च्वनाः वाणं कयकीपिन्सं जुजुया छुं दासतयत वाणं कयकाः स्यात। छपिनि दास हित्ती उरियाहयात नं स्यानाबिल।”

---

* **11:21** ११:२१ यरूबेसेत वयागु मेगु नां यरूबाबेल वा गिदोन खः

25 दाऊदं खबर हःम्ह मनूयात धाल, "योआबयात थ्व खबर यंकाब्यु, 'छ दिक्क चाये मते। गथे तरवारं छम्हय्सित स्याइ अथे हे मेम्हय्सित नं स्याइ। शहरयात हमला यायेगु त्वःते मते अले उकियात तहसनहस या।' योआबयात हपाः दयेमा धकाः थ्व खँ वयात धयाब्यु।"

26 उरियाहया कलातं थः भाःत सित धयागु खबर न्यंबलय् वं वयागु निंतिं दुखं च्वन।

27 दुखं च्वनीगु ई पूवने धुंकाः दाऊदं मनूत छ्वयाः बतशेबायात थःगु छेँय् हल। अनंलि व दाऊदया कलाः जुल, वं छम्ह काय् बुइकल। तर दाऊदं छु याःगु खः व खनाः परमप्रभु लय्मताः।

12

नातानया न्वचु व दाऊदया पश्चाताप

1 परमप्रभुं नातान अगमवक्तायात दाऊदयाथाय् छ्वयादिल, अले व दाऊदया न्ह्याःने वनाः थथे धाल, "छगू शहरय् निम्ह मनूत दु, छम्ह तःमिम्ह मेम्ह चीमिम्ह।

2 तःमिम्ह मनूया यक्व फैच्वलय्या बथां व सा द्वहंया बथां दु।

3 तर चीमिम्ह मनूया चिधिंकःम्ह फैचा बाहेक छुं नं मदु। वं थःम्हं हे वयात नकेत्वंके यानाः थःगु हे छेँ थः काय्म्ह्यायपिं नापं तुं ब्वलंकल। वं वयागु हे भुइ नइगु अले वयागु हे ख्वल्चाय् त्वनीगु अले वयागु हे मुलय् घनिगु। वं वयात थःम्ह्यायात थें याइगु खः।

4 छन्हु छम्ह परदेशी व तःमिम्ह मनूया छेँय् वल, अले व तःमिम्ह मनूयात पाहांयात थें थःगु सा द्वहं व फैच्वलय्या बथांनं छुं बीगु मतिइ मतल। तर व चीमिम्ह मनूया चिधिंकःम्ह फैचा कयाः पाहांया निंतिं भ्वय् ज्वरय् यात।"

5 दाऊद व मन् खनाः तसकं तंम्वल, अले वं नातानयात धाल, "धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, थुकथं ज्या याःम्ह मन् मृत्युया योग्य जु!

6 वं दयामाया मयासें थज्याःगु ज्या याःगु व चिधिंकःम्ह फैचाया पलेसा प्यदुगं पुलेमाः।"

7 अनंलि नातानं दाऊदयात धाल, "व मन् ला छि हे खः! परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं धयादी, 'जिं छन्त इस्राएलीतय् जुजु अभिषेक याना। जिं छन्त शाऊलया ल्हातं बचय् याना।

8 जिं छिमि मालिकया छेँ व वया कलाःत छंगु हे निंतिं बिया। जिं छन्त इस्राएलया घराना व यहूदाया घराना बिया। उलि नं मगाःगु जूसा जिं छन्त मेगु यक्व हे बीगु खः।

9 तर छं परमप्रभुया मिखाय् छु मभिं व हे यात। छाय् परमप्रभुया वचनयात क्वह्युंकूगु? छं हित्ती उरियाहयात तरवारं स्याकल। अले छं वया कलाःयात थःम्ह कलाः यायेत यंकल। छं उम्ह मनूयात अम्मोनीतयगु तरवारं स्याकेबिल।

10 छं जितः क्वह्युंकूगुलि व हित्ती उरियाहया कलाःयात छं थः कलाः यायेत यंकूगुलि छिमि परिवारं गुबलय् नं तरवारपाखें आराम कायेखनि मखु।' "

11 "परमप्रभुं धयादी, 'जिं छंगु थःगु हे परिवारया दथुं छन्थाय् विपत्ति हये। जिं छिमि कलाःतय्त यंकाः छंगु हे मिखां खंक छं लिक्क लाःम्ह मनूयात बी अले न्हिनय् हे व उपिं नापं घनी।

12 छं छु यात व सुं मदुगु थासय् यात तर जिं थ्व फुक्क इस्राएलं खंक न्हिनय् जःलय् हे याये।' "

13 अनंलि दाऊदं नातानयात धाल, "जिं परमप्रभुया विरोधय् पाप यानागु दु।"

नातानं लिसः बिल, "परमप्रभुं छिगु पाप यंकादीगु दु अथे जुयाः छि सी मखु।

14 तर थ्व ज्या यानाः छिं परमप्रभुया शत्रुतय्त हेस्यायेगु मौका ब्यूगु दु, अथे जुयाः छिपाखें दुम्ह काय् सी।"

15 नातान थःगु छेँ लिहां वने धुंकाः उरियाहया कलाःपाखें दुम्ह दाऊदया कायय्यात परमप्रभुं कय्कल अले व म्हं मफुत।

16 दाऊदं व मचाया निंतिं परमप्रभुयाके बिन्ति यात। व अपसं च्वन। अले थःगु छेँय् दुहां वनाः बँय् भ्वसुलाः चा छ्यात।

17 छेँय् दुपिं हाकिमतय्सं वयात थनेगु कुतः यात तर वं म्हाः धाल, अले इपिं नापं छुं नयेगु मन नं मयात।

18 न्हय्न्हु दुखुन्हु मचा सित। दाऊदया च्यःतय्सं वयात मचा सीगु खँ कने ग्यात। इमिसं धाल, "मचा मसीनिबलय् जिमिसं वयात धयाः अय्नं वं जिमिगु खँ हे मन्यं। आः झीसं वय्कःयात गुकथं मचा सीगु खँ धायेगु? वय्कलं थःत छुं हानि यानादी ला?"

19 तर दाऊदं थः च्यःत सल्लाह यानाच्वंगु खन अले मचा सी धुंकल धकाः सिल। अथे जुयाः वं न्यन, "मचा सित ला की छु?"

अले इमिसं लिसः बिल, "खः, व सित।"

20 अनंलि दाऊदं दनावनाः म्वःल्हुयाः म्हय् चिकं बुयाः लं फित। अले वं परमप्रभुया नापलायेगु पालय् वनाः आराधना यात। अनंलि व थःगु छेँ वन, अले वं नयेगु नसा हयेत आज्ञा बिल, नसा तयार जुइ धुंकाः वं नल।

21 वया च्यःतय्सं वयात न्यन, “थ्व छु खः? मचा म्वानाच्वंबलय् छि अपसं व दुखं च्वनादिल। तर आः व सित अले छि दनावनाः नसा नयेत झाल।”
22 वं लिसः बिल, “मचा म्वानाच्वंतले परमप्रभुं जितः दया यानादी अले मचा म्वाइ धकाः जिं मतिइ तयाः ख्वयाः अपसं च्वना।
23 तर आः व सी धुंकल धाःसा जि छाय् अपसं च्वनेगु? छु जिं वयागु प्राण हाकनं लिफ्यानाहये फइ ला? व गन दु जि वयाथाय् वनीगु जुइ तर व जिथाय् वये फइ मखु।”
24 अनंलि दाऊदं थः कलाः बतशेबायात सान्त्वना बिल। दाऊद वयाथाय् वन, अले वनापं घन, अले वं छम्ह काय् बुइकल। वयागु नां सोलोमन तल। परमप्रभुं वयात माया यानादिल।
25 परमप्रभुं वयात माया यानादीगुलि वयागु नां यददीयाह* ति धकाः नातान अगमवक्तापाखें वय्कलं दाऊदयाथाय् खबर छ्वल।
26 थुबलय् हे योआबं अम्मोनीतय्गु शहर रब्बायात हमला यानाः जुजुया किल्ला त्याका काल।
27 योआबं थथे खबर बियाः दूतत दाऊदयाथाय् छ्वल, “जिं रब्बायात हमला यानाः अनयागु लः बुयावइगु थाय् त्याकाकाये धुन।
28 छिगु ल्यंदुपिं सिपाइँत छथाय् मुंकाः थःम्हं हे शहरयात घेरय् यानाः त्याका का। मखुसा जिं हे व शहरयात त्याकाकाये अले अन जिगु नां न्ह्याबलें दयाच्वनी।”
29 अथे जुयाः दाऊदं फुक्क सिपाइँत छथाय् मुंकल अले रब्बा शहरय् वनाः उकियात हमला यानाः त्याका काल।
30 दाऊदं इमि जुजुया छेनं लुँयागु श्रीपेच काल। उकियागु तौल स्विन्यागु किलोग्राम दु, उकी रत्नत थुनातःगु दु। दाऊदं उपिं रत्नत कयाः थःगु श्रीपेचय् तल। हानं वं शहरं यक्व हे सामान त्याकाहल।
31 वं शहरयापिं मनूतय्त पिने पितहल अले इमित कःति, नया कू व पा ज्वंकाः ज्या याकल। अले अप्पा दय्कीगु ज्या याकल। दाऊदं अम्मोनीतय् फुक्क शहरय् थथे हे यात। अनंलि दाऊद व वया सकल मनूत यरूशलेमय् लिहां वल।

13

अमनोन व तामार

1 दाऊदया काय् अब्शालोमया तामार नांयाम्ह छम्ह तसकं बांलाःम्ह केहेँ दु। दाऊदया मेम्ह काय् अमनोन वयागु मतिनाय् भुलय् जुल।
2 अमनोनं थः चिरिमांपाखें दुम्ह केहेँ तामारयात थुलि यय्कल कि चच्छि न्हिच्छि वयात लुमंकाः चच्वँच्वं व म्हं हे मफुत। व ब्याहा मजूनिम्ह मिसामचा जूगुलि वयात छुं यायेत अमनोनयात थाकु।
3 तर अमनोनया योनादाब नांयाम्ह छम्ह पासा दु। व दाऊदया दाजु शिमाहया* काय् खः।✡ योनादाब तसकं चलाखम्ह खः।
4 वं अमनोनयात धाल, “हे राजकुमार, छि छाय् न्हियान्हिथं थथे निराश जुयादीयागु, छितः छु जुल?”
अनंलि अमनोनं वयात धाल, “जिं जिमि किजा अब्शालोमया केहेँ तामारयात तसकं यय्काःगु दु।”
5 अले योनादाबं वयात धाल, “छ म्हंमफु धकाः लासाय् घनाच्वँ।” छिमि अबु छन्त स्वःवइबलय् वयात थथे धा, “दया यानाः जिमि केहेँ तामार वयाः जितः नयेगु निंति नसा ब्यु वयेमा। वं जिगु न्ह्याःने नसा दय्केमा, अले जिं वयात स्वये, वयागु हे ल्हातं जितः तयाब्यूगु जिं नये।”
6 अथे जुयाः अमनोन म्हंमफुगु पहः यानाः लासाय् घनाच्वन। जुजु वयात स्वयेत वःबलय् वं धाल, “स्वयादिसँ, जिमि केहेँ तामार थन वयाः जिगु न्ह्याःने थःगु हे ल्हातं मरि छुनाः जितः नके बियादिसँ।”
7 अथे जुयाः दाऊदं दरबारय् तामारयाथाय् थथे धकाः खबर छ्वल, “छिमि दाजु अमनोनया छेँय् वनाः वयागु निंति नसा ज्वरय् याः हुँ।”
8 अले तामार अमनोनयाथाय् वःबलय् व लासाय् घनाच्वंगु खन। वं भचा छुचुं न्हायाः वयागु न्ह्याःने मरि छुल।
9 अले वं भाजंनापं यंकाः अमनोनया न्ह्याःने तयाबिल तर अमनोनं नये मानय् मजू। अमनोनं धाल, “थनं फुक्क पिहां हुँ” अथे जुयाः फुक्कं वयागु कोथां पिहां वन।
10 अनंलि वं तामारयात धाल, “मरि थन जिथाय् लासाय् हे हजि अले छं थःगु हे ल्हातं जितः नकि।” अले तामारं थःम्हं दय्कूगु मरि काल, अले व ज्वनाः अमनोनयाथाय् दुनेया कोथाय् वन।
11 तर तामारं मरि ब्यूबलय् अमनोनं वयागु ल्हाः ज्वनाः थथे धाल, “हे जिमि केहेँ, जिनापं घं वा।”
12 तर तामारं लिसः बिल, “मज्यू जिमि दाजु, जिगु बेइज्जत यानादी मते। थज्याःगु ज्या इस्राएलय् याये मज्यू। जितः थज्याःगु मभिंगु ज्या यानादी मते।

---

* **12:25** १२:२५यददीयाह थुकिया अर्थ परमप्रभुया यःम्ह
* **13:3** १३:३शिमाह थ्व शिमाह व शम्माह छम्ह हे खः
✡ **13:3** १३:३ १ शम् १६:९

13 मनूतय्थाय् जिं थःगु ख्वाः गय् यानाः क्यना जुइगु? अले मनूतय्त छिं थःगु बारे छु धयादी? फुक्क इस्राएलीतय् दथुइ छि मभिंम्ह व मूर्खम्ह जुइ। छिसं जुजुनापं खँ ल्हानादिसँ अले जितः छिनाप ब्याहा यानाबीत वय्कः मानय् जुइ।"

14 तर वं तामारया खँ न्यं हे मन्यन अले व तामार स्वयाः बल्लागुलि वयात बलजफतिं ज्वनाः बलात्कार यात।

15 अनंलि अमनोनं तामारयात तसकं मय्कल। अमनोनया न्हापायागु मतिना स्वयाः आःयागु मय्कूगु यक्वः अप्वः जुल। अमनोनं तामारयात धाल, "याकनं दनाः पिहां हुँ!"

16 वं लिसः बिल, "म्हाः! जितः ख्यानाः पितिनाछ्वयेगु तःधंगु मभिंगु ज्या यानादी मते।"

अय्नं वयागु खँ न्यँ हे मन्यं।

17 अले वं थः च्यःतय्त सःताः धाल, "थ्व मिसायात पितिनाछ्व, अले लुखा तिनाः चुकू तयाब्यु।"

18 च्यःतय्सं वयात पितिनाः लुखा तिनाः चुकू तयाबिल। तामारं ब्याहा मजूनिम्ह राजकुमारीं फीगु पूरा लंजग्वः दुगु लं फिनातःगु खः।

19 तामारं थःगु छेनय् नउ तल अले थःम्हं फिनातःगु लंजग्वः दुगु भान्तां लं खुनाः ल्हातं थःगु ख्वाः त्वःपुयाः ख्वख्वं पिहां वन।

20 वया दाजु अब्शालोमं वयात खनाः न्यन, "छु अमनोनं छन्त बलात्कार यात ला कि छु? केहेँ मय्जु, व खँ नुगलय् तयाः दुःख ताय्के मते। व ला छं चिरिमांया काय् खः। थ्व खँ सुयातं धाये मते।" तामार अब्शालोमया छेँय् वनाः च्वँ वन अले व छम्ह त्वःतातःम्ह मिसा थें याकःचा दुःखी जुयाच्वन।

21 दाऊदं थ्व फुक्क खँ न्यंबलय् व तसकं तंम्वल।

22 अब्शालोमं अमनोनयात भिं व मभिं छुं मधाल। थः केहेँ तामारयात बेइज्जत याःगुलि अब्शालोमं अमनोनयात तसकं मय्कल।

अब्शालोमं अमनोनयात स्याःगु

23 निदँ लिपा अब्शालोमं एफ्राइम शहरया लिक्क बाल-हासोरय् फैतय्गु ऊन चायेगु नखः हनाच्वंबलय् जुजुया फुक्क काय्पिन्त नं सःतल।

24 अब्शालोमं जुजुयाथाय् वयाः धाल, "स्वयादिसँ, छःपिनि दास फैया ऊन चायेगु नखः हनाच्वंगु दु। छि व छिकपिनि भारदारत नं झायादी ला?"

25 जुजुं लिसः बिल, "वये मखु, जिमि काय्, जिपिं सकलें वयाः छन्त दुःख बी मखु।" अब्शालोमं तसकं कर यात, अय्नं दाऊद वने मानय् मजू। बरु अब्शालोमयात आशिष बियाः बिदा बियाछ्वत।

26 अले अब्शालोमं धाल, "छि झायादी मखुसा जिमि दाजु अमनोनयात जिनापं वनेबियादिसँ।" जुजुं न्यन, "व छाय् छलिसे वनेगु?"

27 तर अब्शालोमं हाकनं जिद्दी यात। अथे जुयाः दाऊदं अमनोन व जुजुया फुक्क काय्पिं वनापं हुँ धकाः धाल।

28 अब्शालोमं थः मनूतय्त थथे उजं बिल, "मौका स्वयाच्वँ, अले अमनोन त्वनाः धेधे चुइबलय् जिं 'अमनोनयात स्या!' धकाः धाये। अले छिमिसं वयात स्या। ग्याये माःगु मदु। साहस यानाः धिसिलाक्क च्वँ। थ्व जिगु छिमित आज्ञा खः।"

29 अले अब्शालोमया मनूतय्सं वं धाःथें अमनोनयात स्यात। अनंलि फुक्क जुजुया काय्पिं हथाय् चाचां थथःगु खच्चर गयाः छेँपाखे वन।

30 इपिं लँय् वनाच्वंबलय् जुजु दाऊदयाथाय् थज्याःगु खबर थ्यन, "अब्शालोमं छिकपिनि फुक्क काय्पिन्त स्याये धुंकल, छम्ह नं बचय् मजू!"

31 दाऊद जुस्क्क दनाः तसकं दुःख मन ताय्काः थःगु वसः खुत अले बँय् भ्वस् वन। अले वनापं दुपिं च्यःतय्सं नं थथःगु वसः खुत।

32 दाऊदया दाजु शिमाहया काय् योनादाबं धाल, "इमिसं छिकपिनि फुक्क काय्पिं स्याःगु मदु। अमनोनयात जक स्याःगु खः। अब्शालोमया केहेँ तामारयात अमनोनं बलात्कार याःगु न्हिनिसें हे वं थथे यायेत स्वयाच्वंगु खः।

33 छिकपिनि फुक्क काय्पिं सित धकाः धाःगु खँ पत्याः यानादी मते। अमनोनयात जक स्याःगु खः।"

34 उबलय् अब्शालोम इमिगु दथुं बिस्युं वने धुंकूगु खः।

अले पाः च्वनाच्वंम्हय्सिनं च्वय्पाखे थस्वःबलय् आकाझाकां मनूतय्गु छगू हुल होरोनैमपाखेया पहाडं क्वहां वयाच्वंगु खन। वं वयाः जुजुयात थथे धकाः खबर बिल, "स्वयादिसँ, होरोनैमपाखें पहाडं मनूतय्गु हुल क्वहां वयाच्वंगु जिं खनागु दु।"

35 योनादाबं जुजुयात धाल, "स्वयादिसँ, इपिं वइतिनि धकाः जिं धया थें हे छःपिनि काय्पिं झायाच्वंगु दु।"

36 वं थथे धयाच्वच्वं हे जुजुया काय्पिं दुने थ्यंकः वल। अले इपिं तसकं ख्वयाः विलाप यात। जुजु व वया च्यःत नं ह्याँय्ह्याँय् ख्वल।

37 अब्शालोम गशूरया जुजु अम्मीहूदया काय् तल्मैयाथाय् वनाः शरण काःवन। तर जुजुं न्हियान्हिथं थःकाय् अमनोनया निति विलाप यात।
38 अब्शालोम गशूरय् बिस्यूं वनाः स्वदँ तक अन हे च्वन।
39 अले अमनोन सीगुया बारे दाऊदया मनय् शान्ति दयेवं व हाकनं अब्शालोमयाथाय् वनेगु मति तल।

14

अब्शालोम यस्शलेमय् लिहां वःगु

1 जुजुया मन अब्शालोमयापाखे वंगु दु धयागु खँ सस्याहया काय् योआबं सीकल।
2 अथे जुयाः वं तकोय् सुं छम्ह मनू छवयाः छम्ह बुद्धि दुम्ह मिसायात सःतके छवत। अले अन थ्यंकाः वं मिसायात धाल, "छं दुखं च्वनीम्ह मिसां थें पहः या। दुखं च्वनीबलय् फीगु वसः फ्यु। छेनय् चिकं तये मते, अले तःन्हु तक दुखं च्वंम्ह मिसा थें च्वंकी।
3 अले जुजुयाथाय् वनाः जिं स्यना थें धा।" अले छु धायेमाःगु खः योआबं वयात धयाबिल।
4 तकोया मिसा जुजुयाथाय् वन अले बँय् भ्वसुलाः दण्डवत यानाः थथे धाल, "महाराज! जितः ग्वाहालि यानादिसँ!"
5 जुजुं वयात न्यन, "छन्त छु दुःख जुल?"
वं लिसः बिल, "जि छम्ह विधवा मिसा खः। जिमि भाःत सी धुंकल।
6 जि निम्ह कायपिं दु। छन्हु इपिं निम्ह ख्यलय् ल्वात। इमित छुतय् याइपिं सुं नं मदु अथे जुयाः छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्यात।
7 स्वयादिसँ, आः जिमि थःथितिपिन्सं जिगु विरोधय् दनाः थथे धाल, 'थः किजायात स्याःम्हय्सित जिमित लःल्हा अले वं थः हे किजायात स्याःगुलि जिमिसं नं वयात स्याये, अले थुकथं अधिकार याइम्हय्सित नं नाश यानाछ्वये।' इमिसं थथे यात धाःसा जिमि छम्ह हे जक बचय् जूम्ह हेंग्वाः मिंयात नं स्यानाबी। अले जिमि भाःतया नां हे ल्यं मदय्का छ्वयाः संसारय् सुं नं सन्तान ल्यं दइ मखु।"
8 जुजुं व मिसायात धाल, "हुँ, जिं छंगु निसाफ याये।"
9 तर तकोया व मिसां धाल, "जिमि मालिक, जिमि महाराज, स्वयादिसँ, थुकिया दोष जि व जिमि अबुया छेँय् लायेमा। महाराज व वय्कःया सिंहासनयात छुं नं दोष मवयेमा।"
10 जुजुं धाल, "सुनानं छन्त छुं धाल धाःसा वयात जिथाय् हजि अले वं हाकनं छन्त गुब्सं दुःख बी मखु।"
11 व मिसां हाकनं धाल, "हिया बदला काइम्हय्सिनं मभिं याके मबीत व जिमि कायात नं नाश यायेगुपाखें पनेत छपिन्सं परमप्रभु थः परमेश्वरयात बिन्ति यानादिसँ।"
जुजुं थथे धयाः पाफल, "धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, छिमि कायागु सँ छपु नं बँय् कुतुंवनी मखु।"
12 अनंलि व मिसां धाल, "स्वयादिसँ, जिं हाकनं छगू खँ छिथाय् तये फइ ला?"
जुजुं धाल, "धा।"
13 मिसां धाल, "छिसं छाय् परमेश्वरया मनूतय्त थज्याःगु मभिं यानागु? जुजुं थथे धाःगुलि इपिं दोषी ठहरय् जुइ, छाय्धाःसा देशं पितनाछ्वम्ह मनूयात छलपोलं हाकनं लित हयादीत मानय् मजू।
14 बँय् वानाः मदयावंगु लः थें झीपिं नं छन्हु सिनावने मानि, तर परमेश्वरं प्राण कयादी मखु। बरू वय्कःपाखें मनूत तापानाः मवनेमा धकाः वय्कलं उपाय पिकयादी।
15 "मनूतय्सं जितः ख्याच्वः ब्यूगुलि जिं छितः थ्व खँ धाःवयागु खः। जिं बिचाः याना, 'छसपोल नापं खँ ल्हाये दःसा छिकपिनि दासीं धाःगु खँ छिं यानादी।
16 अले जि व जिमि कायात परमेश्वरं ब्यूगु अधिकार लाकाकायेत स्वःपिं मनूतपाखें बचय् यानादी।'
17 आः छःपिनि दासीं थथे धाइ, 'जिमि महाराजया वचनं जितः आराम दयेमा, छाय्धाःसा भिं व मभिं थुइकेत छि छम्ह परमेश्वरया दूत थें खः।' परमप्रभु छपिनि परमेश्वर छिनापं दीमा।"
18 अनंलि जुजुं व मिसायात धाल, "जितः छुं नं खँ सुमचुकूसे धा, जिं छन्त छगू न्ह्यसः न्यने।"
व मिसां धाल, "ज्यू, धयादिसँ।"
19 अले जुजुं वयात न्यन, "छन्त योआबं थथे याकेब्यूगु खः ला?"
वं लिसः बिल, "छःपिनिगु जीवनया नामं पाफया धाये, छःपिन्सं न्ह्यसः न्यनीबलय् लिसः बीत जवंखवं छुं हे लँपु दइ मखु। खः, छःपिनि दास योआबं हे जितः थ्व खँ फुक्क स्यंगु खः अले वं हे जिगु म्हुतुइ थुपिं फुक्क वचन तयाब्यूगु खः।
20 आःयागु अवस्थायात हीकेत छःपिनि दास योआबं थथे याःगु खः। छःपिं परमेश्वरया दूत ति हे बुद्धि दुम्ह खः अले देशय् छु जुयाच्वंगु दु व फुक्कं स्यू।"
21 जुजुं योआबयात धाल, "ज्यू, जिं थथे हे याये। छ वनाः व ल्याय्मम्ह मनू अब्शालोमयात लित ब्वना हजि।"

22 अनंलि योआबं क्वमिलु जुयाः बँय् भ्वसुलाः दण्डवत यात। अले जुजुयात हनाबना तयाः थथे धयाः बिदा जुल, “हे प्रभु, जिं क्वमिलु जुयाः छःपिन्त बिन्ति यानागु छःपिन्सं नालाकयादीगुलि जितः छिगु दया दत धकाः जि छिकपिनि दासं सिल।”
23 अनंलि व थत्थें गशूरय् वनाः अब्शालोमयात यस्शलेमय् लितब्वनाहल।
24 तर जुजुं धाल, “व थःगु हे छेँय् वनेमाः। व जिगु न्ह्याःने मवयेमा।” अथे जुयाः अब्शालोम जुजुया न्ह्याःने मवंसे थःगु हे छेँ वन।
25 अब्शालोम थें बांलाःम्ह व प्रशंसा याये ल्वःम्ह इस्राएलय् सुं नं मदु। वयाके छ्यनंनिसें तुति तक छुं नं ख्वं मदु।
26 वं थःगु सँ इयातुसे च्वंगुलि इलय् इलय् चायेगु याइ। (वयागु सँ सरकारी तौल कथं २.३ किलोग्राम दु।)
27 अब्शालोमया स्वम्ह कायपिं व छम्ह तामार नांयाम्ह म्ह्याय् दु। तामार तसकं हिसि दुम्ह मिसा खः।
28 अब्शालोम निदँ तक यस्शलेमय् जुजुं मखंक च्वनाच्वन।
29 अनंलि वं जुजुयाथाय् खबर छ्वयेत योआबयात सःतके छ्वल, तर योआब वये मानय् मजू। अब्शालोमं हाकनं निक्वः खुसि नं सःतके छ्वल अय्नं व वये मानय् मजू।
30 अथे जुयाः अब्शालोमं थः च्यःतयत धाल, “योआबया छकू बुँ जिगु हे बुँ लिक्क दु अले उकी वं तछ्व ह्लातःगु दु धकाः ला छिमिसं सी हे स्यू। हुँ, उकियात मि छ्वय्काब्यु।” अले वया च्यःतय्सं अथे हे यात।
31 अनंलि योआब अब्शालोमया छेँ वनाः वयात धाल, “छिकपिनि च्यःतय्सं छाय् जिगु बुँइ मि तयाब्यूगु?”
32 अब्शालोमं धाल, “स्व, जिं छपाखें जुजुयाथाय् खबर छ्वये फइ ला धकाः छन्त थन सःतके छ्ववयाहया। जि गशूरं थन वयाः छाय् च्वंवया च्वनेमाल? जि अन हे च्वनाच्वंसा ज्यगु नि। अथे जुयाः आः जि जुजुया न्ह्याःने दंवने दयेमाः। अले जिं छुं ट्वंकागु दुसा वय्कलं जितः स्यायेमा।”
33 अथे जुयाः योआब जुजुयाथाय् वनाः थ्व फुक्क खँ कनाबिल। अले जुजुं अब्शालोमयात सःतके छ्वत। अब्शालोम वल, अले वं जुजुयात क्वमिलु जुयाः बँय् भ्वसुलाः दण्डवत यात। अले जुजुं अब्शालोमयात चुप्पा नल।

15

अब्शालोमया ग्वसाः

1 अनंलि अब्शालोमं थःगु निंति छगू रथ, सलत व नेयम्ह मनूत थःगु न्ह्याः न्ह्याः वनेत मुंकल।
2 अले व सुथ न्हापां दनाः शहरया मू ध्वाखाय् वनेगु लँ लिक्क दनाच्वनीगु। अले सुं मनू जुजुयाथाय् वयाः निसाफ फ्वँ वइबलय् अब्शालोमं व मनूयात सःताः “छ गुगु शहरं वयाम्ह खः?” धकाः न्यनीगु। अले व मनुखं थथे धकाः लिसः बीगु, “स्वयादिसँ, जि इस्राएलया छगू कुलयाम्ह खः।”
3 अब्शालोमं धाल, “खः, छंगु मुद्दा पायछि जू, तर छंगु मुद्दा न्यनीम्ह जुजुया सुं मनू मदु।”
4 अनंलि अब्शालोमं थथे धाइगु, “जितः न्यायाधीश ल्यःगु जूसा थज्याःगु मुद्दा ज्वनावइपिं मनूतय्त पायछिगु न्याय यानाबीगु जुइ।”
5 अले सुं मनुखं वयात क्वछुनाः दण्डवत यायेत वइबलय् अब्शालोमं थःगु ल्हाः ब्वय्काः वयात घय्पुनाः चुप्पा नइगु।
6 जुजुयाथाय् न्याय फ्वँ वइपिं फुक्क इस्राएलीतय्त अब्शालोमं बांलाःगु व्यवहार याइगु। याकनं हे इस्राएलयापिं सकसिनं दाऊदयात स्वयाः अब्शालोमयात यय्कल।
7 प्यदँया दकलय् लिपांगु लाय् अब्शालोमं दाऊद जुजुयात धाल, “स्वयादिसँ, जिं परमप्रभुनापं यानागु भाकल पूवंके, जितः हेब्रोनय् वनेबियादिसँ।
8 छःपिनि दास जि अराम देशया गशूरय् च्वंच्वनाबलय् परमप्रभुनापं थथे धकाः भाकल यानागु खः, परमप्रभुं जितः यस्शलेमय् लितब्वनाहयादिल धाःसा जिं हेब्रोनय् परमप्रभुया आराधना याये।”
9 जुजुं वयात धाल, “बांलाक हुँ।” अथे जुयाः अब्शालोम हेब्रोनय् वन।
10 अनंलि अब्शालोमं फुक्क इस्राएलया कुलतय्थाय् थथे धकाः खबर बियाः गुप्त दूतत छ्वल, “छिमिसं तुरही पुगु सः न्यनीबलय् तःसलं थथे धा, ‘अब्शालोम हेब्रोनया जुजु जुल!’ ”
11 अब्शालोमया खँ न्यनाः निसः मनूत वया ल्यूल्यू यस्शलेमं पिहां वंगु खः। उपिं सःतातःपिं खः, अले उपिं मनूतय्सं थ्व ग्वसाःया बारे छुं हे मस्यूसां वयागु पंलिनाः वंगु खः।
12 अब्शालोमं बलि छायाच्वंबलय् वं गीलोह शहरं गीलोनी अहीतोपेलयात सःतके छ्वल। अहीतोपेल दाऊदया छम्ह सल्लाहकार खः। जुजुया विरोधय् याःगु थ्व ग्वसाः अझ बल्लानावन अले अब्शालोमया पंलिइपिं झन झन अप्वयावन।

दाऊद यस्शलेमं बिस्युं वंगु

13 छम्ह दूत वयाः जुजुयात थथे खबर बिल, “इस्राएलीतय्गु मन अब्शालोमपाखे वंगु दु।”

14 दाऊदं यस्शलेमय् थःनापं दुपिं भारदारतय्त धाल, “झीपिं अब्शालोमपाखें बिस्युं वनेमाःगु खःसा थथें हे वनेमाल। मखुसा व याकनं थन वइ अले शहरय् च्वंपिं सुं नं बचय् जुइ मखु।”

15 “खः, महाराज!” इमिसं लिसः बिल, “स्वयादिसँ, जिपिं छसपोलया आज्ञा मानय् यायेत तयार दु।”

16 अथे जुयाः जुजु अनं वन। अले दरबारया बिचाःसंचाः याइपिं झिम्ह मथ्याःपिं कलाःपिं बाहेक वया परिवारया फुक्क मनूत नं वयागु ल्यूल्यू वन।

17 अले जुजु व वया फुक्क मनूत शहर त्वःताः पिहां वंबलय् दकलय् लिपांगु छेँ दित।

18 गातपाखें जुजुनापं वःपिं खुसःम्ह गित्ती अले करेती व पेलेथीनापं जुजुया फुक्क मनूत जुजुया न्ह्याःनं हे न्यासि वन।

19 अनंलि जुजुं गित्ती इत्तैयात धाल, “छ छाय् जिपिंनापं वयागु? लिहां वनाः अब्शालोमनापं हे च्वंहुँ, छाय्धाःसा छ छम्ह परदेशी खः अले छन्त थः च्वनाच्वंगु थासं पितिना हःगु नं खः।

20 छ ला म्हिगः तिनि वःम्ह खः अले गथे यानाः छन्त जिपिंनापं नु धकाः कर यायेगु? जि गन वनेगु जिं हे मस्यू। छ थःगु छेँय् हे लिहां हुँ अले छिमि देशय् च्वंपिन्त नं नापं ब्वनायंकि। सदां दयाच्वनीगु दयामाया व विश्वास यायेबहः छंके दयाच्वनेमा।”

21 तर इत्तैनं जुजुयात लिसः बिल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, अले जिमि मालिक महाराज म्वाःम्ह खः थें, छःपिं गन गन च्वनादी, जि म्वायेमा वा सीमा छःपिनि दास नं अन हे दइ।”

22 अले दाऊदं इत्तैयात लिसः बिल, “ज्यू, न्ह्याःने न्यासि हुँ।” अथे जुयाः गित्ती इत्तैया फुक्क पुचः व थःनापं वयाच्वंपिं फुक्क मनूत वनापं हे वन।

23 थुकथं इपिं फुक्क मनूत पिहां वंबलय् देशय् च्वंपिं मनूत ह्याँय्ह्याँय् ख्वल। जुजु किद्रोनया ब्यासि पुलावन, अले फुक्क मनूत मरुभूमिपाखे न्ह्यज्यात।

24 सादोक पुजाहारी नं फुक्क लेवीतनापं अन हे दु। इमिसं परमेश्वरया बाचाया सनू क्वबिया यंकाच्वंगु खः। इमिसं सनू बँय् तुं तया तल उकियात क्वमब्यु, फुक्क मनूत शहरं पिहां मवंतले अबियाथारं बलिदान छाल।

25 अनंलि जुजुं सादोकयात धाल, “परमेश्वरया बाचाया सनू शहर दुने तुं लित यंकि। परमप्रभुं जितः दया यानादीसा वय्कलं जितः लित ब्वनाहयादी अले जिं वय्कःया बाचाया सनू व नापलायेगु पालयात हाकनं स्वये दइ।

26 वय्कः जि खनाः लय्मताः धइगु खःसा, स्वयादिसँ, जि थन हे दु। अले वय्कलं थःत छु भिं तायकादी व हे जितः यानादीमा।”

27 जुजुं सादोक पुजाहारीयात थथे नं धाल, “छु छं वइतिनिगु बारे दर्शन खंके फु, मखु ला? छ व अबियाथार, छिमि काय् अहीमास व अबियाथारया काय् जोनाथनयात नापं ब्वनाः याउँक शहरय् लिहां हुँ।

28 स्वयादिसँ, छपाखें खबर मवतले जि मरुभूमिया खुसि छीगु थासय् पियाच्वनाच्वने।”

29 अथे जुयाः सादोक व अबियाथारं परमेश्वरया सनू यस्शलेमय् तुं लित यंकल, अले इपिं नं अन हे च्वन।

30 तर दाऊद थःगु छ्यं त्वपुयाः खालि तुति ख्वख्वं जैतून डाँडाय् थहां वन। वनापं दुपिं फुक्क मनूत नं थथःगु छ्यं त्वपुयाः ख्वख्वं च्वय् थहां वन।

31 ग्वसाः ग्वःपिं मध्ये अहीतोपेल अब्शालोमनापं दु धकाः दाऊदयात न्यंकल। अनंलि दाऊदं थथे धकाः प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, अहीतोपेलया सल्लाहयात ज्यालगय् मजुइका बियादिसँ।”

दाऊदं हूशैयात लितछ्वःगु

32 दाऊद डाँडाया च्वकाय् थ्यंकः वल। व परमेश्वरयात आराधना याइगु थाय् खः, अले अरकी हूशैनं थःगु लं खुनाः छेनय् धू तयाः दाऊदयात नापलायेत वःगु खः।

33 तर दाऊदं वयात धाल, “छ जिनापं वल धाःसा जितः ब्वःझ जक जुइ,

34 अय्नं छ शहरय् लिहां वनाः अब्शालोमयात ‘जि छःपिनि दास जुये। आः तक ला जि छःपिनि अबुया दास हे खनि, तर आः जि छपिनि दास जुइ’ धाल धाःसा, अहीतोपेलया सल्लायात स्यंकेत छं जितः ग्वाहालि याये फइ।

35 छं सि हे स्यू नि सादोक व अबियाथार पुजाहारीत छनापं दइ। जुजुया लायकुलिइ छु छु खँ छं न्यनी व फुक्क निम्हय्सित धयाब्यु।

36 इपिं नापं सादोकया काय् अहीमास व अबियाथारया काय् जोनाथन नं दु। छं छु न्यनी व इमिपाखें जितः धाय्के छ्वया हजि।”

37 अथे जुयाः दाऊदया पासा हूशै शहरय् दुहां वल। उबलय् हे अब्शालोम नं यस्शलेमय् थ्यंकः वल।

16

दाऊद व सीबा

1 दाऊद वनापं दुपिं मनूत डाँडाया च्वकां भचा तापाक्क थ्यंबलय् दाऊदं मपीबोशेतया च्यः सीबायात नापलात। वं निम्ह गधालय् निसःपाः मरि, सछिज्वाँय् किसमिस, नेभाराया फल सछिज्वाँय् व छगू छेंगूया म्हिचाय् न्हगु दाखमघ काठी चिनाः हःगु दु।

2 दाऊद जुजुं सीबायात न्यन, "थुपिं फुक्क छु यायेत हयागु?"

सीबां लिसः बिल, "थुपिं गधात जुजुया परिवारयापिं गयाः वनेगु निंतिं खः, मरि व फलत ल्यायम्हपिं मनूतय्त नयेगु निंतिं व दाखमघ धाःसा मरुभूमिइ त्यानुचाःपिनिगु निंतिं खः।"

3 जुजुं न्यन, "छिमि मालिकया छय् गन दु?"

सीबां धाल, "व ला यरूशलेमय् हे दु, छाय्धाःसा इस्राएलया घरानां वयात थः बाज्याया सिंहासन लितबी धकाः मतिइ तःगु दु।"

4 जुजुं सीबायात धाल, "स्व, मपीबोशेतया फुक्क सम्पत्ति छन्त दइ।"

सीबां वयात धाल, "हे महाराज, जि ला छःपिनि दास जक खः। जितः ला छःपिनिगु दया जक दःसा गाइ।"

शिमी दाऊदयात सराः ब्यूगु

5 दाऊद जुजु बहरीमय् थ्यंकः वःबलय् अन शाऊलया घरानाया छम्ह मनू गेराया काय् शिमी वयाः दाऊदयात सराः ब्युब्युं नापलाः वल।

6 वं दाऊदयात व वया फुक्क हाकिमतयत लाः लाः थें ल्वहंचां कय्कल। दाऊदया जवंखवं सिपाइँत व अङ्गरक्षकत दु।

7 शिमी दाऊदयात थथे धयाः सराः बिल, "हुँ, हुँ, अय् बदमाश! अय् ज्यानमारा!

8 शाऊलया घरानाय् हि हाय्काः वया पलेसा राज्य यायेत स्वःम्हय्सित थौं परमप्रभुं बदला कयादीगु पक्का हे खः। अले थ्व राज्य परमप्रभुं छिमि काय् अब्शालोमयात बियादिल। छ नाश जुइ धुंकल छाय्धाःसा छ ज्यानमारा खः।"

9 अले सस्याहया काय् अबीशैनं जुजुयात धाल, "स्वयादिसँ, थ्व सीम्ह खिचां छाय् छितः सराः बियाच्वंगु? जि उखेपाखे वनाः वयागु छ्यं घेनाबी।"

10 तर जुजुं धाल, "अय् ✡सस्याहया कायपिं, छिमित जिनापं छु मतलब? परमप्रभुं हे वयात दाऊदयात सराः ब्यु धकाः धाःगु खःसा सुनां वयात पनेगु?"

11 दाऊदं अबीशै व वया फुक्क हाकिमतयत धाल, "जिमि थः हे काय्नं ला जितः स्यायेत स्वयाच्वंगु दु धाःसा थ्व बेन्यामीनी छाय् थथे मयाइ धकाः? वयात छुं याये मते अले वं सराः बीमा। छाय्धाःसा परमप्रभुं 'हे वयात अथे या' धकाः धाःगु जुइफु।

12 सके थौं जितः परमप्रभुं थ्व सराःया पलेसा जिगु दुःखयात स्वयाः आशिष बियादी।"

13 अथे जुयाः दाऊद व वया मनूत थःगु लँपुइ वन। शिमी धाःसा याकःचा दाऊदया लँपुं उखेपाखे डाँडाय् वन अले वं दाऊदपाखे ल्वहंचां व धुलं कय्काः सराः ब्युब्युं वन।

14 जुजु व वया फुक्क मनूत यर्दनया लिक्क थ्यंबलय् त्यानुचाल, अले इमिसं अन आराम काल।

अब्शालोम यरूशलेमय् वंगु

15 अब्शालोम व वनापं वःपिं फुक्क इस्राएलीत यरूशलेमय् थ्यंकः वल। अहीतोपेल नं इपिं नापं हे दु।

16 अनंलि दाऊदया पासा अरकी हूशैनं अब्शालोमयात नापलात, अले वं धाल, "जुजुया जय जुइमा! जुजुया जय जुइमा!"

17 अब्शालोमं वयात न्यन, "छं पासा दाऊदयात क्यंगु भक्ति गन वन? छ छाय् छं पासानापं मवनागु?"

18 हूशैनं लिसः बिल, "जि गुकथं वनापं वने फइ? सुयात परमप्रभुं व थुपिं मनूतय्सं ल्यःगु खः, जि नं वनापं हे च्वने।

19 हाकनं जिं सुयागु सेवा यायेगु? छु काय्या सेवा याये म्वाः ला? गथे जिं छपिनि अबुया सेवा याना अथे हे जिं छपिनिगु नं सेवा याये।"

20 अब्शालोमं अहीतोपेलयात धाल, "जिमित छिसं सल्लाह बियादिसँ। जिमिसं गुकथं ज्या यायेगु?"

21 अहीतोपेलं लिसः बिल, "छःपिनि अबुं लायकू स्वयेत त्वःतावंपिं वया मथ्याःपिं कलाःपिं नापं घँ। अले छःपिन्त छिकपिनि अबुं तसकं मयय्कल धइगु खँ फुक्क इस्राएलीतय्सं न्यनी। छःपिनि ल्यूजुइपिनिगु ल्हाः तसकं बल्लाइ।"

22 अथे जुयाः इमिसं कःसिइ अब्शालोमया निंतिं छगू पाल ग्वयाबिल, अले फुक्क इस्राएलीतय्सं खंक व थः अबुया मथ्याःपिं कलाःपिं नापं घन।

23 उपिं दिनय् अहीतोपेलया सल्लाह परमेश्वरनापं खँ ल्हाइम्हय्सिगु ति हे तायकिगु खः। दाऊद व अब्शालोमं अहीतोपेलया फुक्क सल्लाहयात मानय् याः।

✡ **16:10** १६:१० २ शमू ३:३९

17

अब्शालोमयात हूशैया मिलय् मजूगु सल्लाह

1 हाकनं अहीतोपेलं अब्शालोमयात धाल, "जितः थौं चान्हय् दाऊदयात लिनायंकेत झिंनिद्रुःम्ह मनू ल्ययके बियादिसँ।
2 व त्यानुचायाः थाकुयाच्वंबलय् हे जिं वयात हमला याये। वयात जिं तसकं ख्याये, अले वया फुक्क मनूत छ्यालब्याल जुयाः बिस्युं वनी। जिं जुजुयात बाहेक मेपिं सुयातं स्याये मखु।
3 छिसं माला च्वनादीम्ह दाऊदयाथाय् फुक्क मनूत लिहां वः थें*, जिं फुक्क मनूतय्त छिथाय् लित हये। अनंलि ल्यंदुपिं फुक्क मनूतय्त शान्ति दइ।"
4 थ्व सल्लाह अब्शालोम व इस्राएली थकालितय्त बांलाः ताल।
5 तर अब्शालोमं धाल, "अरकी हूशैयात सःतके छ्व, अले वं छु धाइ व झीसं न्यनेनु।"
6 हूशै वल अले अहीतोपेलं धाःगु फुक्क खँ अब्शालोमं वयात धाल, "अहीतोपेलं जिमित थज्याःगु सल्लाह ब्यूगु दु। जिमिसं वं धाःथें याये कि मयाये? वं धाःथें मयायेगु खःसा छु यायेगु? छं हे जिमित धयाब्यु।"
7 हूशैनं लिसः बिल, "थुपालय् अहीतोपेलं छितः ब्यूगु सल्लाह पायछि मजू।
8 छिसं हे धयादिसँ, छपिनि अबु दाऊद व वया सिपाइँत तसकं बल्लाःपिं खः। इपिं ला थः मचा लाका यंकूम्ह मिसाम्ह भाल् थें ग्यानापुसे च्वंगु दु। छिकपिनि अबु सःस्यूम्ह तसकं बल्लाःम्ह सिपाइँ खः। चान्हय् व थः मनूतनापं घनी मखु।
9 थ्व इलय् व गुफा व मेमेथाय् सुचुला च्वंगु जुइमा। दाऊदं छिकपिनि सिपाइँतय्त न्हापा हमला यात धाःसा थ्व खँ न्यनिपिन्सं थथे धाइ 'अब्शालोमया सिपाइँत फुक्कं नाश जुल।'
10 थुकथं जुइबलय् न्ह्याथें ज्याःम्ह बल्लाःम्ह व सिंहया थें ज्याःगु नुगः दुम्ह मनू जूसां नं ग्याइ छायधाःसा फुक्क इस्राएलं छिकपिनि अबु तसकं बल्लाःम्ह सिपाइँ खः धकाः स्यू। अले वया सिपाइँत नं तसकं बल्लाःपिं खः।
11 अथे जुयाः जिगु थ्व सल्लाह दु, दानंनिसें दच्छिनया बेर्शेबाया सिथय् तक दुपिं फुक्क इस्राएलीतय्त छथाय् मुंकि। इपिं समुद्रया सिथय् च्वंगु फि थें अल्याख दइ, अले छि थः हे लडाइँलय् इमिगु न्ह्यल्वाः जुयाः यंकी।
12 दाऊदयात लुइकेबलय् झीसं ख्यलय् सुतिलः क्वहां वः थें वयात हमला याये, अले वया म्वाःपिं मनूत छम्ह नं ल्यं दइ मखु।
13 दाऊद छुं शहरय् शरण कयाच्वंगु जूसां फुक्क इस्राएलं व शहरयात खिपतं चिनाः जगय् छग्वः नं ल्वहं ल्यंमदय्कः लुयाः ब्यासिइ थ्यंकाबी।"
14 अब्शालोम व फुक्क इस्राएलीतय्सं धाल, "अहीतोपेलया सल्लाह स्वयाः हूशैयागु सल्लाह हे बांलाः।" छायधाःसा परमप्रभुं अब्शालोमयात नाश यायेत अहीतोपेलया बांलाःगु सल्लाहयात मानय् मयाकेगु क्वछिनादी धुंकूगु खः।

हूशैया पायछिगु सल्लाह न्यनाः दाऊद बिस्युं वंगु

15 अनंलि हूशैनं सादोक व अबियाथार पुजाहारीयात थःम्हं व अहीतोपेलं छु छु सल्लाह अब्शालोम व इस्राएली नायःतय्त ब्यूगु खः व न्यंकल।
16 हूशैनं धाल, "आः याकनं यानादिसँ! छि मरुभूमिया सिथय् चा मछ्यासे याकनं खुसि पुलाहुँ, मखुसा जुजु व वय्कःया मनूत शत्रुतय्गु ल्हातय् लाइन वा इमिसं स्याइगु भय दु धकाः जुजुयाथाय् खबर छ्वयादिसँ।"
17 अबियाथारया काय् जोनाथन व सादोकया काय् अहीमास एन-रोगेलय् च्वनाच्वंगु खः। शहरय् दुने छु छु जुयाः च्वंगु दु व खबर छम्ह मिसां ध्वांधु वया बीगु, अले इमिसं दाऊदयात खबर बीगु। छायधाःसा मनूतय्सं खंक खंक इपिं शहरय् दुने दुहां वनेगु आँट मयात।
18 तर थुपालय् छम्ह ल्याय्म्हय्सिनं इमित खन। अले वं वनाः अब्शालोमयात धयाबिल। अथे जुयाः इपिं निम्हं हथाय् चाचां बह्रीमय् छम्ह मनूया छेँय् वनाः च्वंवन। व छेँया न्ह्याःने छगू तुं दुगु जुयाच्वन अले इपिं व हे तुंथि दुने दुहां वन।
19 वया कलातं त्वपुइगु छुं हयाः तुंयागु प्वाः तिनाबिल अले उकी घःने अन्न तयाः निभालय् पानातःगु थें याना तल। अले अन छु दु धयागु सुनानं मसिल।
20 अले अब्शालोमया मनूत वयाः व मिसायाके न्यन, "अहीमास व जोनाथन गन दु?" व मिसां इमित लिसः बिल, "इपिं खुसि पुलावने धुंकल।" इमिसं इपिं निम्हय्सित नं मालाः लुइके मफुत अले इपिं यस्शलेमय् तुं लिहां वन।
21 अनंलि इपिं वने धुंकाः अहीमास व जोनाथन तुंथिं पिहां वल अले दाऊद जुजुयाथाय् वनाः फुक्क खँ न्यंकल। इमिसं दाऊदयात धाल, "याकनं दनाः खुसि छिनाः झासँ!" अले इमिसं दाऊदयात अहीतोपेलं जुजुया विरोधय् दय्कूगु योजना फुक्क कनाबिल।

---

* **17:3** १७:३ सेप्टुजेन्ट हस्तलिपिइ भम्चा थः भाःतयाथाय् लिहां वः थें अय्नं छिं छम्ह हे जक मनूया प्राण माला च्वन।

22 अथे जुयाः दाऊद व वया फुक्क पुचःत हथाय् चाचां यर्दन खुसि छिनावन। अले सुथय् खिउँ खिउँ धाःबलय् तक खुसिया उखेपाखे मथ्यंपिं सुं नं मन्त।

23 थःम्हं बियागु सल्लाह मानय् मयाःगु अहीतोपेलं थुइकल अले वं थःगु गधाया म्हय् सामान चिनाः थःगु शहरपाखे थःगु हे छैं तुं लिहां वन। वं थःगु छैंय् फुक्क मिलय् यानाः थः यग्गानाः सित। थुकथं व सित अले वयात वया हे अबुया चिहानय् थुनाबिल।

24 अब्शालोम व फुक्क इस्राएलीत यर्दन खुसि छिनावन तर दाऊद न्हापा हे महनोमय् थ्यंकः वने धुंकूगु खः।

25 अब्शालोमं योआबया थासय् अमासायात सेनापति दय्कल। व इस्राएली येतेरया काय् व योआबया मां सरूयाहया क्यहैं अले नाहाशया म्ह्याय् अबीगेलया काय् खः।

26 अले इस्राएलीतय्सं व अब्शालोमं गिलादया जिल्लाय् छाउनी तल।

27 दाऊद महनोमय् थ्यंकः वःबलय् अम्मोनितय् रब्बाय् च्वनीम्ह नाहाशया काय् शोबी, लो-देबारय् च्वनीम्ह अम्मीएलया काय् माकीर व रोगलीमय् च्वनीम्ह गिलादी बर्जिल्लैनं

28 लासाफांगा, थलबल व ख्वलात हयाः वयात बिल। इमिसं छ्व, तछ्व, छुचुं, छुस्यामुस्या, सिमी, दाल

29 कस्ति, घौ, फैत व सायागु दुरु पिकयातःगु पनीर नं हयाः दाऊद व वनापं वःपिं मनूतय्त नयेगु निंतिं बिल, छायधाःसा मनूत मरूभूमिइ नयेपित्याकाः, लः प्याये चायकाः व त्यानुचायाः वःगु खः धकाः इमिसं सीकल।

18

अब्शालोम सीगु

1 दाऊदं थःनापं दुपिं मनूतय्त लडाइँ यायेत मुंकल, अले द्वःछि द्वःछि व सछि-सछि पुचःया कप्तानत ल्यल।

2 अनंलि वं थः सिपाइँतय्त स्वब्वः थल। स्वब्वय् छब्व योआबया अधीनय्, स्वब्वय् छब्व सरूयाहया काय् योआबया किजा अबीशैया अधीनय्, व स्वब्वय् छब्व गित्ती इत्तैया अधीनय् तयाः छ्वल। जुजुं सिपाइँतय्त धाल, "जि नं छिपिंनापं लडाइँलय् वने।"

3 तर मनूतय्सं धाल, "मखु, छसपोल झायादी म्वाः। छुं जुयाः जिपिं बिस्युं वये माःसा जिमित सुनानं वास्ता याइ मखु। जिपिं बच्छि हे सीसां नं इमिसं वास्ता याइ मखु। तर छसपोल ला जिपिं झिद्वःति हे ग्यं। अथे जुयाः छपिं शहरय् हे च्वनाः जिमित ग्वाहालि यानादीसा बांलाइ।"

4 जुजुं लिसः बिल, "अथे खःसा छिमित छु पायछि जू जिं व हे याये।"

अथे जुयाः जुजु मू ध्वाखाय् दनाच्वन, अले सिपाइँत द्वःछि द्वःछि व सछि सछिया इवः जुजुयागु हे न्ह्यःनं वन।

5 जुजुं योआब, अबीशै व इत्तैयात थथे आज्ञा बिल, "जिगु कारणं व ल्यायम्हम्ह अब्शालोमयात बांलाःगु व्यवहार या।" अब्शालोमयात बचय् या धकाः जुजुं कप्तानतय्त ब्यूगु आज्ञा फुक्क सिपाइँतय्सं नं न्यन।

6 अनंलि दाऊदया सिपाइँत इस्राएलीतय्गु विरोधय् लडाइँ यायेत वन, अले लडाइँ एफ्राइमया जंगलय् जुल।

7 अन दाऊदया सिपाइँत नापं इस्राएलीत बुत। उखुन्हु हे निइद्वः मनूत सित। थुकथं इपिं बांमलाक नाश जुल।

8 अन नं लडाइँ प्यखेरं न्यनावन। जंगलय् नाश जूपिं तरवारं स्याःपिं स्वयाः अप्वः जुल।

9 दाऊदया छुं मनूतय्सं अब्शालोमयात खन। व छम्ह खच्चर गयाः वनाच्वंगु खः। खच्चर छमा तःमागु सिमा क्वसं वनाच्वंगुलिं अब्शालोमया सँ सिमाया कचाय् तक्यनाः यग्गात। व आकाश व पृथ्वीया दथुइ यग्गानाच्वन। खच्चर धाःसा अनं पुलावन।

10 दाऊदया छुं मनूत मध्ये छम्हय्सिनं थ्व खनाः योआबयात थथे धाल, "धात्थें जिं अब्शालोमयात तःमागु सिमाया कचाय् यग्गानाच्वंगु खना।"

11 थ्व खँ कंवःम्हय्सित योआबं धाल, "छं वयात धात्थें हे खंगु खः ला? अय्सा छं उबलय् छाय् वयात मस्यानागु? छं वयात स्याःगु जूसा जिं छन्त झिकू वहःया कुचा व पद थकयागु चिंकथं जँनी बिइगु।"

12 तर व मनुखं लिसः बिल, "छिं जितः द्वःछि कुचा वहः ब्यूसां नं जिं जुजुया कायया विरोधय् थःगु ल्हाः ल्हने फइ मखु। छायधाःसा जुजुं छि, अबीशै व इत्तैयात थथे आज्ञा ब्यूगु जिं न्यनागु दु, 'सुनां व ल्यायम्हम्ह अब्शालोमयात नापलाइ जिगु कारणं वयात स्याये मते।'

13 छुं जुयाः जिं जुजुया उजं मानय् मयासें अब्शालोमयात स्याःगु जूसा जुजुं थ्व खँ सी अले छिसं जितः बचय् यानादी मखुगु।"

14 योआबं धाल, "छनापं खँ ल्हानाः जिं थःगु ई सितिं छ्वये मखु।" अले योआब अब्शालोम दुथाय् वन, अले वं स्वंगू च्वामुसे च्वंगु कथि कयाः म्वाःम्वाकं हे सिमाय् यग्गायाच्वंम्ह अब्शालोमया छातिइ सुयाबिल।

15 अले योआबया ल्वाभः ज्वनिपिं झिम्ह सिपाइँतय्सं अब्शालोमयात घेरय् यानाः स्यानाबिल।

16 अनंलि योआबं तुरही पुल, अले सिपाइँतय्सं इस्राएल्लीतय्त लिइगु त्वःतल छाय्धाःसा योआबं सिपाइँतय्त अथे याये मते धकाः पंगु खः।

17 अले इमिसं अब्शालोमया सीम्हयात यंकाः जंगलया तःधंगु गालय् वान्छवयाः उकी घःने ल्वहं ढुँचिनाबिल। अबलय् हे फुक्क इस्राएल्लीत थथःगु छेंय् बिस्युं वन।

18 अब्शालोमं थः म्वानाच्वंबलय् जुजुया ब्यासिइ छगू थां धस्वाकूगु खः छाय्धाःसा वं थथे बिचाः याइगु, "जिगु नां ल्यंकातयेत जि छम्ह नं काय् मदु।" अथे जुयाः वं व थांयात थःगु हे नां तल, अले थौं तक नं व थांयात अब्शालोमया इवाता धकाः धाइ।

दाऊदं थःकाय् अब्शालोम सीगु खँ न्यनाः विलाप याःगु

19 सादोकया काय् अहीमासं धाल, "परमप्रभुं जुजुयात थः शत्रुतय्गु ल्हातं बचय् यानादिल धयागु खबर जुजुयात याकनं ब्यु वनेत जितः अनुमति बियादिसँ।"

20 तर योआबं लिसः बिल, "थौंयागु दि छं समाचार यंके मते, मेगु दिनय् जक यंकूसां ज्यु, तर थौं मखु, छाय्धाःसा जुजुया काय् सी धुंकूगु दु।"

21 अनंलि योआबं छम्ह कूशी दासयात धाल, "छं खंगु फुक्क खँ वनाः जुजुयात धयाब्यु।" व कूशीं क्वछुनाः योआबयात दण्डवत यात अले अनं ब्वाँय् वन।

22 अले सादोकया काय् अहीमासं योआबयात हाकनं बिन्ति यानाः थथे धाल, "न्ह्यागु हे जूसां जितः व कूशीया ल्यूल्यू ब्वाँय् वनेबियादिसँ।"

योआबं न्यन, "हे जिमि काय्, छ छाय् वनेमाल? छंगु समाचारया निंतिं छन्त छुं नं सिरपाः दइ मखु।"

23 अहीमासं धाल, "न्ह्यागु हे जूसां जि ब्वाँय् वने।"

अथे जुयाः योआबं धाल, "अथे जूसा हुँ।" अनंलि अहीमास यर्दनया ख्यलय्यागु लँपु जुयाः ब्वाँय् वन अले व कूशीयात लिपालाकाः न्ह्यःने ब्वाँय् वन।

24 उबलय् दाऊद निगू लुखाया दथुइ च्वनाच्वंगु खः। अले पिवाः च्वनीम्हं पखाःया मू ध्वाखाया पिवाः च्वनीगु थासय् वनाः स्वःवंबलय् छम्ह मनू याकःचा ब्वाँय् वयाच्वंगु खन।

25 व पिवाः च्वनीम्ह मनुखं तःसलं दाऊदयात थ्व खँ कनाबिल।

जुजुं धाल, "व याकःचा जक ब्वाँय् वःगु खःसा वं पक्का हे बांलाःगु समाचार हःगु जुइमाः।" अले व मनू लिक्क थ्यंकः वल।

26 अनंलि हाकनं व पिवाः च्वनीम्ह मनुखं मेम्ह छम्ह मनू नं याकःचा हे ब्वाँय् वयाच्वंगु खन। अले व पिवालं क्वय् ध्वाखाय् च्वंम्ह पिवाःयात धाल, "स्वसा हाकनं मेम्ह छम्ह मनू नं याकःचा हे ब्वाँय् वयाच्वंगु दु।"

"जुजुं धाल, वं नं बांलाःगु हे समाचार हःगु जुइमाः।"

27 व पिवालं धाल, "स्वयादिसँ, व न्हापां ब्वाँय् वःम्ह ला सादोकया काय् अहीमास थें च्वं।"

जुजुं धाल, "व छम्ह बांलाःम्ह हे मनू खः, भिंगु हे समाचार ज्वनाः वयाच्वंगु दु।"

28 अनंलि अहीमासं जुजुया न्ह्यःने बँय् भ्वसुलाः तःसलं थथे धाल, "फुक्क पाय्छि जू।" "परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरया प्रशंसा जुइमा! छिगु विरोधय् दंपिं मनूतय्त छिगु हे ल्हातय् बियादीगु दु।"

29 जुजुं वयाके न्यन, "छु ल्याय्म्हम्ह अब्शालोमयात आराम दु ला?"

अले अहीमासं लिसः बिल, "छसपोलया दास योआबं जुजुया सेवक व जि छिकपिनि दासयात छवयाहःगु खः। जिं ला तसकं खलबल जूगु खनागु दु, तर छु जूगु खः व धाःसा जिं मस्यू।"

30 जुजुं आज्ञा बिल, "चिलाः थन दँ।" अले व वनाः छखेपाखे दंवन।

31 अनंलि व कूशी वयाः धाल, "जिमि मालिक महाराज, स्वयादिसँ, समाचार बांलाः! छसपोलया विरोधय् दंपिं सकसिगुपाखें परमप्रभुं छितः थौं उद्धार यानादीगु दु।"

32 अले जुजुं कूशीयाके न्यन, "छु व ल्याय्म्हम्ह अब्शालोमयात आराम दु ला?"

कूशीं लिसः बिल, "जुजुया फुक्क शत्रुत व फुक्क छिगु विरोधय् दनिपिं अले छसपोलयात मभिं याइपिनिगु गति नं व ल्याय्म्हम्ह मनूया थें हे जुइ।"

33 अनंलि जुजु तसकं दुःख मन ताय्काः मू ध्वाखाया च्वय्यागु कोथाय् वनाः ख्वः वन, अले जुजु थथे धाधां ख्वख्वं वन, "जिम्ह पुताः! जिमि काय् अब्शालोम, जिकाय् अब्शालोम!

छंगु पलेसा जि सीगु जूसा ज्यूगु नि!

अय् अब्शालोम, जिकाय्, जिकाय्!"

19

योआबं दाऊदयात ह्यय्कूगु

1 अब्शालोमया निंतिं जुजु ख्वख्वं विलाप यानाच्वंगु दु धयागु खँ योआबं न्यन।

2 अले व दिंखुन्हुया त्याःगुया लसताया पलेसा फुक्क सिपाइँतय्सं दुखं च्वनेमाल। छाय्धाःसा जुजुं थः काय्या निंतिं विलाप यानाच्वंगु दु धयागु खँ इमिसं न्यन।

3 इपिं लडाइँलय् बुनाः बिस्युं वनाः ख्वाः क्यने मछाःपिं थें न्वमवासे शहरय् दुने दुहां वन।

4 जुजुं थःगु ख्वाः त्वपुयाः ततसलं थथे धाल, "हे जिकाय् अब्शालोम! हे अब्शालोम, जि पुताः, जिकाय्!"

5 अनंलि योआब जुजुया छेंय् वयाः वयात थथे धाल, "छिगु प्राण, छिकपिनि काय्पिं, म्ह्याय्पिं, कलाःपिं व मथ्याःपिं कलाःपिनिगु प्राण बचय् याःपिं फुक्क मनूतय्गु निंतिं छिसं थौं मछालापुइकादीगु दु।

6 छिसं थः शत्रुतय्त माया यानादी, अले छितः माया याइपिन्त घृणा यानादी। छसपोलं जिपिं सेनापतित व झी थः मनूत छिगु न्ह्याःने छुं नं मखु धकाः थौं बांलाक क्यनादिल। छुं जुयाः थौं अब्शालोम म्वानाः जिपिं फुक्क सीगु जूसा छि लय्तायादी धकाः जिं सिल।

7 आः याकनं झासँ थः मनूतय्त हपाः बियादिसँ। छुं जुयाः छिसं थथे मयात धाःसा जिं परमप्रभुया नामं पाफयाः धाये, थौं बहनि तक छम्ह नं छिनापं दइ मखु। अले थ्व छिगु जीवनय् वइगु दक्वसिबय् तःधंगु विपत्ति जुइ।"

8 अनंलि जुजु दनाः वनाः शहरया ध्वाखा लिक्क च्वंवन। अले फुक्क मनूतय्सं "जुजु ध्वाखा लिक्क च्वनाच्वंगु दु" धकाः न्यन अले इपिं सकलें जुजुया न्ह्याःने वल।

दाऊद यस्शलेमय् लिहां वःगु

अबलय् अब्शालोमयात ग्वाहालि याःपिं फुक्क इस्राएलीत थथःगु छेंय् बिस्युं वने धुंकूगु खः।

9 अले इस्राएलया फुक्क कुलत थथे धयाः जवाःसवाः यानाच्वन, "जुजुं झीत थः शत्रुतपाखें छुत्कारा यानादिल, अले पलिश्तीतय्गु शक्तिं बचय् यानादिल, आः अब्शालोमं यानाः जुजु देशं बिस्युं वंगु दु।

10 तर झीसं झी जुजु अभिषेक यानाम्ह अब्शालोम लडाइँलय् सी धुंकल। अथे जुयाः जुजुयात लित हयेगु उपाय छाय् मयायेगु?"

11 अले दाऊद जुजुं पुजाहारीत सादोक व अबियाथारयात थथे धकाः खबर छ्वयाहल, "यहूदाया थकालितय्त न्यँ, 'जुजुयात वय्कःया दरबारय् हयेत छाय् लिबाका च्वनागु? छाय्धाःसा फुक्क इस्राएलीतय्गु बिचाः जुजुया छेंय् थ्यने धुंकल।

12 छिपिं सकलें जि थः हे दाजुकिजापिं खः, जिगु हे ला हि खः। जुजुयात लित ब्वनाहयेत छाय् तसकं लिबाका च्वनागु?

13 अले अमासायात थथे धा, छु छ जिगु ला व हि मखु ला? छ योआबया पलेसा छंगु जिवंकाःछि हे जिम्ह सेनापति मजुल धाःसा परमेश्वरं जिनापं बांमलाःगु व्यवहार यानादीमा।' "

14 दाऊदया थ्व खबरं यानाः यहूदाया फुक्क मनूतय्गु मन छम्ह हे मनू थें यानाः त्याका काल। अले इमिसं जुजुयात थः फुक्क मनूतनापं लिहांझासँ धकाः बिन्ति यानाछ्वल।

15 अथे जुयाः जुजु यर्दनय् लिहां वल।

अले यहूदायापिं मनूत जुजुयात नापलायेत व यर्दन खुसि उखेपाखे जुजुयात यंकेत गिलगालय् वल।

16 थुबलय् हे बह्रीमय् च्वंम्ह बेन्यामीनी गेराया काय् शिमी दाऊद जुजुयात नापलायेत हथाय् चाचां यहूदाया मनूतनापं यर्दनय् वन।

17 वनापं शाऊलया घरानाया मू च्यः सीबा, थः झिंन्याम्ह काय्पिं व निइम्ह च्यःत अले द्वःछि बेन्यामीनीतय्त ज्वनाः वन। इपिं यर्दनय् ब्वाँय् ब्वाँय् वन। अन जुजु च्वनाच्वंगु खः।

18 अले इमिसं जुजुया घरानायात खुसि छिनाः उखेपाखे यंकल अले इपिं सकसिनं जुजुया आज्ञा कथं यायेत सकलें मानय् जुल।

अले गेराया काय् शिमी खुसि छिनावनाः जुजुया न्ह्याःने भ्वसुल,

19 अले जुजुयात थथे धाल, "छसपोलं जितः दोष बियादिल जुइमा। छिसं यस्शलेम त्वःतादीगु दिनय् जिं यानागु अपराधयात ल्वमंकादिसँ। थ्व खँ छिगु मनय् नं तयादी मते।

20 छाय्धाःसा जिं पाप यानागु दु, तर स्व, थौं फुक्क योसेफया घराना मध्ये छितः न्हापालाक नापलानाम्ह मनू जि हे खः।"

21 अनंलि सस्याहया काय् अबीशैनं धाल, "परमप्रभुं अभिषेक यानातःम्ह जुजुयात सराः ब्यूगु कारणं शिमी सीमाःगु मखु ला?"

22 दाऊदं लिसः बिल, "हे सस्याहया काय्पिं, छिमिगु जिनापं छु स्वापु दु? छिपिं थौं जिगु विरोधी जूगु दु। आः जि इस्राएलया जुजु जूगु दु अथे जुयाः थौं सुं नं इस्राएलीत सी मखु।"

23 अनंलि जुजुं शिमीयात धाल, “आः छ सी मखुत।” अनंलि जुजुं पाफयाः थ्व खँ क्वःछित।

दाऊदं मपीबोशेतयात माया याःगु

24 अले शाऊलया छय् मपीबोशेत नं जुजुयात नापलायेत क्वय् क्वहां वल। जुजुं यरूशलेम त्वःता वंगु दिनंनिसें लिहां मवतले, मपीबोशेतं न तुति सिल, न दाह्री चाल, न थःम्हं फिनातःगु लं हे हिल।✡

25 मपीबोशेत जुजुयात नापलायेत यरूशलेमं वःबलय् दाऊदं वयात धाल, “मपीबोशेत, छ जिनापं छाय् मवयागु?”

26 वं लिसः बिल, “छसपोल, स्वयादिसँ, जि च्यः सीबां जितः धोखा बिल। जि ला गधाया म्हय् काठी तयाः जुजुनापं वनेगु इच्छा यानाच्वनागु खः, तर जि छिकपिनि दास खुत्याम्ह खः अले जिं मसीकं हे वं जितः त्वःतावन।

27 वं जिगु विरोधय् छिनापं खँ ल्हाःगु दु। छसपोल परमेश्वरया दूत थें खः। आः छितः छु पाय्छि जु व हे यानादिसँ।

28 जिमि बाज्याया फुक्क घराना छिगु ल्हातं सीमाःपिं खः तर छिकपिनि दास जितः छिसं थःनापं हे नयेत्वने बियादिल। थुलि तःधंगु दया दयाः नं जिं मेगु अप्वः छु आशा याये माल?”

29 जुजुं लिसः बिल, “फेतु, जिं पक्का याये धुन, छ व सीबां निम्हय्सिनं बुँ इनाका।”

30 मपीबोशेतं धाल, “वं हे फुक्क कायेमा, छाय्धाःसा छि याउँक छेँय् थ्यंकः झाल।”

31 गिलादी बर्जिल्लै नं रोगलीमं क्वय् क्वहां वल, अले जुजुयात यर्दन छिकेत ग्वाहालि यायेत जुजुयाथाय् वल।

32 बर्जिल्लै धाःसा चयदँ दये धुंकूम्ह बुराम्ह मनू खः। जुजु महनोमय् च्वनाच्वंबलय् वं हे जुजुयात नयेगु नसा यंकीम्ह खः छाय्धाःसा व तसकं तःमिम्ह खः।✡

33 जुजुं बर्जिल्लैयात धाल, “छ जिनापं खुसि छिनाः वनेनु, यरूशलेमय् छ जिनापं च्वँ। जिं अन छंगु निंतिं नयेत्वनेगु मिलय् यानाबी।”

34 बर्जिल्लैनं जुजुयात लिसः बिल, “छिकपिनि दास छिनापं यरूशलेमय् वनेत तसकं बुरा जुइ धुंकूगु दु।

35 जि चयदँ दये धुंकल। भिं व मभिंया ज्ञान जिं सीके मफये धुंकल। जिं नयेत्वनेगु नं छुं सवाः मथुइ धुंकल। मिजं व मिसां म्ये हाःगु नं जिं मताये धुंकल। अथे जुयाः जि छिनापं वनाः छिगु निंतिं छाय् ब्वःझ जुइगु?

36 बरू छसपोलया दास यर्दन छिनाः भतिचा जक छिनापं वने। तर जुजुं छाय् जितः थज्याःगु बांलाःगु सिरपाः बियादियागु?

37 जितः लिहां वनेत उजं बियादिसँ, अले जि थः मां-बौया चिहान लिक्क जिमिगु हे शहरय् ल्यंदनिगु दिं बितय् याः वने। थन छिगु सेवा यायेत छिकपिनि दास किमहाम द हे दु नि। वयात छिनापं हे उखेपाखे यंकादिसँ, अले छसपोलयात छु पाय्छि जू वयात अथे हे यानादिसँ।”

38 जुजुं लिसः बिल, “अथे खःसा किमहाम जिनापं उखेपाखे वयेमा, अले छन्त छु यः जिं वयागु निंतिं अथे हे याये। अले छं जिके छु प्वन जिं छंगु निंतिं यानाबी।”

39 अनंलि फुक्क मनूत यर्दन छिनावन, अले दकलय् लिपा जुजु छिनावन। अले जुजुं बर्जिल्लैयात चुप्पा नल, अले वयात आशिष बिल अले बर्जिल्लै थःगु छेँ तुं लिहां वन।

40 अले जुजु खुसि छिनाः गिलगालय् वन, किमहाम नं व हे नापं दु। यहूदाया फुक्क मनूत व इस्राएलया बच्छि मनूतय्सं मिलय् जुयाः जुजुयात खुसि छिकाः उखेपाखे थ्यंकाबिल।

41 अनंलि इस्राएलया फुक्क मनूत छथाय् मुनाः जुजुयाथाय् वल। अले इमिसं थथे धाल, “छाय् जिमि दाजुकिजा यहूदाया मनूतय्सं छितः यंकल? अले जुजु व वया घराना अले वया फुक्क मनूत मिलय् जुयाः जुजुयात यर्दन छिकाः उखेपाखे यंकल।”

42 यहूदाया फुक्क मनूतय्सं लिसः बिल, “छाय्धाःसा महाराज जिमि थःलाःम्ह खः। छि छाय् तंम्वयादियागु? छु जिमिसं जुजुया धन नयागु दु ला? छु जिमिसं छुं कोसेलि थःपिनिगु निंतिं कयागु दु ला?”

43 इस्राएलया मनूतय्सं यहूदाया मनूतय्त लिसः बिल, “जुजुयाके जिमिगु झिब्ब दु अले व बाहेक दाऊदयाके छिमिगु स्वयाः जिमिगु अझ अप्वः हक दु। छिकपिन्सं छाय् जिमित क्वह्यंकागु? छु जुजुयात लित ब्वनाहयेगु खँ जिमिसं न्हापा हे धयागु मदु ला?”

तर यहूदाया मनूतय्सं इस्राएलया मनूत स्वयाः झन अप्वः कडा व्यवहार यात।

20

शेबा विरोधी जुगु

1 शेबा नांयाम्ह छम्ह मभिंम्ह मनू गिलगालय् दु। व बेन्यामीनी बिक्रीया काय् खः। वं तुरही पुल अले तःसलं थथे धाल, “दाऊदयाके जिमिगु छु भाग दु?

यिशैया काय्याके जिमिगु छुं नं अधिकार मदु।

✡ **19:24** १९:२४ २ शम् ९:१-१३; १६:१-४ ✡ **19:32** १९:३२ २ शम् १७:२७-२९

हे इस्राएल, छिपिं फुक्क थथःगु पालय् हुँ!”

2 अय्जूगुलि इस्राएलया मनूत दाऊदयात त्वःताः बिक्रीया काय् शेबाया ल्यूल्यू वन। तर यहूदाया मनूत धाःसा दाऊदनापं हे वन अले इपिं यर्दनंनिसें यरूशलेम तक हे दाऊदया ल्यूल्यू वन।

3 दाऊद यरूशलेमय् थःगु दरबारय् थ्यंबलय् थःम्हं दरबार स्वयेत तयातःपिं झिम्ह मथ्याःपिं कलाःतय्त यंकाः मेगु छेँ कुनातल। वं इमित नयेत्वनेगु मिलय् यानाबिल, अय्नं इपिं नापं घं मवं। थुकथं इमित मसीतले हे कुनातल। इपिं भाःत मदुपिं मिसातय्सं थें जीवन हनाच्वने माल।

4 अनंलि जुजुं अमासायात धाल, “यहूदाया मनूतय्त छथाय् मुंकि, अले स्वन्हुया दुने इमित छनापं जिथाय् हजि।”

5 तर अमासा यहूदाया मनूतय्त मुंकेत वंबलय् जुजुं क्वछिनाब्यूगु ई स्वयाः नं वं अप्वः ई बीकल।

6 दाऊदं अबीशैयात धाल, “बिक्रीया काय् शेबां झीत अब्शालोमं स्वयाः नं अप्वः दुःख बी थें च्वं। छं जि सिपाइँत ब्वना यंकाः वयात लिनायंकी मखुसा व पखाः दुगु शहरय् थ्यन धाःसा व झीपाखें बिस्युं वनी।”

7 अथे जुयाः योआबया मनूत, करेती, पेलेथी व लडाइँ ल्वायेत बल्लाःपिं मनूत अबीशैया ल्यूल्यू वन। इमिसं बिक्रीया काय् शेबायात लीत यरूशलेमं वन।

8 इपिं गिबोनया तःग्वःगु ल्वहंधी लिक्क थ्यंबलय् अमासां इमित नापलात। उबलय् योआबं सिपाइँया वसः पुनातःगु खः। अले वयाके जँनी नं दु। उकी वं दाप नापं छपु चुपि स्वथनातःगु खः। व न्ह्याज्याःबलय् वयाके दुगु दापं चुपि कुतुंवन।

9 अले योआबं अमासायात धाल, “हे जिमि किजा अमासा, छन्त आराम हे दु जुइ मखु ला?” अले योआबं अमासायात चुप्पा नयेत जव ल्हातं वयागु दाह्री ज्वन।

10 अमासां योआबयाके ल्हातय् चुपि दुगु खँ वास्ता हे याये मफुत। योआबं वयागु प्वाथय् चुपिं सुयाबिल अले आतापुति पिहां वयाः बँय् कुतुंवन। वं हाकनं सुइ म्वाल छाय्धाःसा व सी धुंकल। अनंलि योआब व वया किजा अबीशैनं बिक्रीया काय् शेबायात ल्यू वन।

11 योआबया मनूत मध्ये छम्हय्सिनं अमासाया सीम्ह लिक्क दनाः तःसलं थथे धाल, “योआब व दाऊदया पाखेयापिं फुक्कं योआबया ल्यूल्यू हुँ।”

12 उबलय् अमासाया सीम्ह हिया हि जुयाः मू लँया दथुइ लानाच्वंगु खः। अले व मनुखं सिपाइँतय् फुक्क पुचः अन हे च्वनाच्वंगु खन। अनंलि अनं वयाच्वंपिं फुक्क मनूत अमासाया सीम्ह दुथाय् दिनाच्वंगु खन। अनंलि वं अमासाया सीम्हयात मूलँय् दथुं साला यंकाः तापाक्क बुँइ वान्छवयाः कापतं त्वपुयाबिल।

13 सीम्हयात मू लँया दथुं सालायंके धुंकाः फुक्क मनूत बिक्रीया काय् शेबायात लीत योआबया ल्यूल्यू वन।

14 हाबिल-बेथ-माकाय् मथ्यंतले योआब इस्राएलया फुक्क कुलपाखें व बरीतय् फुक्क देशं जुयाः वन। अले उपिं बरीत छथाय् मुनाः सकले वयागु ल्यूल्यू वन।

15 अले योआबया पुचः वयाः शेबायात हाबिल-बेथ-माकाय् घेरय् यात। अले इमिसं शहरयात घेरय् यानातःगु पखालय् थाहां वनेत लँ दय्केत ल्वहं व चा द्वंचिन। व पिनेया पखाःया न्ह्याःने खः। अले पखाः थुनेत इमिसं उकियात हमला यात।

16 अनं छम्ह बुद्धि दुम्ह मिसा पिने पखालय् दनाः तःसलं थथे धाल, “न्यँ! न्यँ! योआबयात थन वा धयाब्यु, जि वनापं खँ ल्हाये।”

17 अनंलि योआब वयाथाय् लिक्क वल अले व मिसां धाल, “छु छि हे योआब खः ला?”

योआबं लिसः बिल, “खः जि हे योआब खः।”

व मिसां धाल, “स्वयादिसँ, जिगु खँ न्यनादिसँ।”

योआबं धाल, “धयादिसँ, जिं न्यनाच्वनागु दु।”

18 व मिसां धाल, “न्हापा थथे धायेगु चलन दु, ‘हाबिल शहरय् वनाः लिसः ज्वनाः वा’ अले फुक्कसिनं अथे हे याइगु।

19 जिमिगु शहर छगू मू शहर खः। इस्राएल्य थ्व छगू शान्त शहर व राजभक्त शहर खः। छाय् छिसं थ्व शहरयात नाश याये त्यनागु? गुगु शहर परमप्रभुयागु खः, छु छिसं व शहरयात नाश यायेगु ला?”

20 “थ्व जिगुपाखें तापाक्क जुइमा!” योआबं लिसः बिल, “नाश यायेगु खँ जिगुपाखें तापाक्क जुइमा।

21 व जिमिगु बिचाः मखु। तर एफ्राइमया पहाडया देशया छम्ह मनु, बिक्रीया काय् शेबा दाऊद जुजुया विरोध यायेत दंगु दु। व मनूयात जिमिगु ल्हातय् ब्यु अले जि थ्व शहर त्वःताः वने।”

व मिसां योआबयात धाल, “शेबाया छ्यं पःखालं छिथाय् वांछवयाहइ।”

22 अनंलि व मिसा वन अले फुक्क मुनाच्वंपिं मनूतय्त थःगु बुद्धिया सल्लाह न्यंकल। अले इमिसं बिक्रीया काय् शेबाया छ्यं ध्यनाः योआबया न्ह्याःने वांछवयाबिल। अनंलि योआबं तुरही पुल, अले फुक्क सिपाइँत शहर त्वःताः थथःगु छेँय् लिहां वन। योआब धाःसा जुजुयाथाय् यरूशलेमय् लिहां वन।

23 योआब फुक्क इस्राएली पुचःया सेनापति खः, अले यहोयादाया काय् बनायाह धाःसा करेती व पेलेथीतय् कप्तान खः।

24 दास थें ज्या याइपिं ज्यामितय्त ज्या याकीगु जिम्मा अदोनीरामयागु ल्हातय् बियातःगु खः। अहीलूदया काय् यहोशापात जूगु खँ च्वयातइम्ह खः।
25 शेभा धाःसा छ्यान्जे खः, अले सादोक व अबियाथार पुजाहारीत खः।
26 याईरी ईंरा धाःसा दाऊदया पुजाहारी खः।

21

शाऊलया सन्तान स्याःगु

1 दाऊदं शासन यानाच्वंगु इलय् स्वदँ ति अनिकाल जुल। अनंलि दाऊदं परमप्रभुयात मालेगु यात। अले परमप्रभुं धयादिल, "शाऊल व वया घरानाय् हिया द्वपं लाःगु दु, छाय्धाःसा वं गिबोनीतय्त स्याःगु खः। अथे जुयाः अनिकाल जूगु खः।"
2 (गिबोनीत इस्राएल कुलयापिं मखु। इपिं एमोरी वंशया बचय्जूपिं खः। इमित इस्राएलीतय्सं बचय् यानातये धकाः पाफःगु खः। अथे जूसां शाऊलं इस्राएल व यहूदाया निंति थःगु जोशय् इमित नाश यायेगु कुतः याःगु खः।) अथे जुयाः दाऊद जुजुं गिबोनीतय्त सःताः धाल,
3 "जिं छिमिगु निंतिं छु याये? परमप्रभुया थः प्रजायात छिमिसं सुवाः बीत जिं गुकथं प्रायश्चित याये फइ?"
4 गिबोनीतय्सं लिसः बिल, "शाऊल व वया घरानानापं जिमिगु ल्वापु लुँ व वहलं मिलय् यायेगु जिमिके अधिकार मदु, अले इस्राएलय् सुं मनु सीमा धकाः नं धायेगु जिमिके अधिकार मदु।"
अनंलि दाऊदं न्यन, "अथे जूसा जिं छिमिगु निंतिं छु यायेगु?"
5 इमिसं जुजुयात लिसः बिल, "शाऊलं जिमित नाश यात, अले जिमिगु विरोधय् ग्वसाः ग्वल, अले जिपिं नाश जुल व इस्राएलय् जिमिगु निंतिं छगू नं थाय् मन्त,
6 व हे मनूया घरानाया न्हय्म्ह मनूत जिमित ब्यु। अले परमप्रभुं ल्ययातःम्ह जुजु शाऊलया गिबाय् परमप्रभुयागु हे न्ह्यःने जिमिसं इमित स्यानाः निभालय् व फसय् तयाबी।"
अनंलि जुजुं लिसः बिल, "जिं छिमित इपिं बी।"
7 जुजुं दाऊद व शाऊलया काय् जोनाथनं परमप्रभुया न्ह्यःने पाफःगुलि शाऊलया छय्, जोनाथनया काय् मपीबोशेतयात बचय् याना तल।
8 तर जुजुं अय्याया म्ह्याय् रिश्पां शाऊलपाखें बुकूपिं निम्ह काय् आरमोनी व मपीबोशेत, अले शाऊलया म्ह्याय् मेराब* महोलाती बर्जिल्लैया काय् अद्रीएलपाखें बुकूपिं न्याम्ह काय्पिं काल।
9 दाऊदं इमित गिबोनीतय्गु ल्हातय् लःल्हाना बिल, अले इमिसं इमित परमप्रभुया न्ह्यःने डाँडाय् स्यानाः इमिगु सीम्ह यख्खानाबिल। इपिं न्हय्म्ह छकलं क्वय् कुतुंवन। इमित तछ्व लयेगु न्हापांगु दिनय् स्याःगु खः।
10 अय्याया म्ह्याय् रिश्पा इमिगु सीम्ह स्वयेत अन च्वनाच्वन। वं भांग्रा कयाः तछ्व लयेगु शुरुनिसें आकाशं वा वयाः इमिगु सीम्हय् मलातले थःगु निंतिं व तःग्वःगु ल्वहँतय् लासा थें लायातल। अले वं न न्हिनय् आकाशया झंगपंछितय्त वन चान्हय् गुँपशुतय्त उपिं सीम्ह नके बिल।
11 शाऊलया मथ्याःम्ह कलाः अय्याया म्ह्याय् रिश्पां याःगु फुक्क खँ दाऊदयात न्यंकल।
12 अले व वनाः शाऊल व वया काय् जोनाथनया क्वँय् याबेश-गिलादया मनूतपाखें हल। (उपिं क्वँय् याबेश-गिलादया मनूतय्सं पलिश्तीतय्सं शाऊलयात गिल्बोय् त्याकूगु दिनय् यख्खाःगु थाय् बेथ-शानया चुकं खुयायंकूगु खः।)
13 वं व थासं शाऊल व जोनाथनया क्वँय् हल, अले यख्खाःपिं शाऊलया सन्तानया क्वँय् नं मुंकल।
14 इमिसं शाऊल व वया काय् जोनाथनया क्वँय् बेन्यामीनया देशय् सला धाःगु थासय् शाऊलया अबु कीशया चिहानय् थुनाबिल। जुजुं इमित छु छु या धकाः आज्ञा ब्यूगु खः व फुक्कं इमिसं यात। अनंलि परमप्रभुं देय्या निंतिं याःगु प्रार्थनाया लिसः बियादिल।

पलिश्तीतय्गु विरोधय् लडाइँ

१ इति २०:४-८

15 हाकनं पलिश्ती व इस्राएलीतय् दथुइ लडाइँ जुल। दाऊद व वया मनूत लडाइँ यायेत क्वहां वल तर इपिं पलिश्तीतनापं लडाइँ यानाच्वंबलय् दाऊद तसकं त्यानुचाल।
16 अय्नं रफाया सन्तानत मध्ये छम्ह इश्बी-बनोबं, सुयाके स्वंगू व बागू किलोग्राम (३.५) कँय्यागु च्वका दुगु भाला दु, वं न्हगु तरवार जँय् घानातःगु दु, वं दाऊदयात स्याये धकाः धाल।
17 उबलय् सस्याहया काय् अबीशै दाऊदयात ग्वाहालि यायेत वल। वं व पलिश्तीयात कय्काः स्यात। अनंलि दाऊदया मनूतय्सं इस्राएलया जः हे तनावनी धकाः ग्यानाः दाऊद इपिं नापं लडाइँलय् गुबलें वनी मखु धकाः वयागु न्ह्यःने पाफल।

* **21:8** २१:८ मेराबं गुलि हस्तलिपिइ मिकल

18 उकिया लिपा पलिश्तीतलिसें गोबय् लडाइँ जुल। उगु लडाइँलय् हशाती सिब्बकैं छम्ह सफ नांयाम्ह रफाया सन्तानयात स्यात।
19 पलिश्तीतलिसें मेगु लडाइँ गोबय् जुल। यारे-ओरगिमया✡ काय् एल्हानानं गातयाम्ह गोल्यतयात स्यात। गोल्यतया भाला कापः थाइगु तानयागु ताहाकःगु डण्डी थें च्वँ।
20 हानं गातय् नं लडाइँ जुल। अन ल्हाः व तुतिइ खुपु खुपु पतिंचा अर्थात निइप्यपु पतिंचा दुम्ह राक्षस थें च्वंम्ह छम्ह मनू दु। व नं रफाया सन्तान खः।
21 वं इस्राएलीतय्त हेस्यात, अले दाऊदया दाजु शिमाहया काय् जोनाथनं वयात स्यानाबिल।
22 दाऊद व वया मनूतय्सं स्याःपिं थुपिं राक्षस थें च्वंपिं प्यम्ह गातया रफाया सन्तान खः।

22

दाऊद त्याःगु लसताय् हाःगु भजन
भज १८
1 परमप्रभुं दाऊदयात शाऊल व मेपिं इमि फुक्क शत्रुतपाखें बचय् यानादीबलय् वं परमप्रभुया न्ह्याःने हाःगु भजन थथे दु,
2 परमप्रभु जिगु निंति ल्वहंधी थें खः
वय्कः जिगु किल्ला व जितः उद्धार याइम्ह खः।
3 जिमि परमेश्वर जिगु निंति ल्वहंधी थें खः।
गुकिं जितः रक्षा याइ।
वय्कः जिगु ढाल खः।
वय्कः जितः बचय् याइगु शक्ति खः,
वय्कः जिगु किल्ला खः,
वय्कः जि शरण कायेगु थाय् खः।
छि जितः उद्धार याइम्ह खः,
छिं हे जितः ग्यानापुपिं मनूतपाखें बचय् यानादी।
4 जिं परमप्रभुयाके प्रार्थना याये,
वय्कः प्रशंसा याये बहःम्ह खः,
वय्कलं जितः जिमि शत्रुतय्पाखें बचय् यानादी।
5 कालया खिपतं जितः स्वतुमत् स्वय्कल।
दुःखया खुसिबालं जितः चुइके यंकल।
6 पातालया खिपतं जितः प्यखें हीन,
कालया म्हुतुं जितः पियाच्वन।
7 दुःख जूबलय् जिं परमप्रभुयात लुमंका,
जिं ग्वाहालिया लागि परमेश्वरयात प्रार्थना याना।
जिगु प्रार्थना वय्कःया देगलय् थ्यन,
वय्कलं न्हाय्पं बियाः जिगु सः न्यनादिल।
8 पृथ्वी खात, अले भ्वखाय् ब्वल,
आकाशया जग क्वारा क्वारा सन।
उपिं थुरथुर खात, छायधाःसा परमेश्वर तम्वयादीगु खः।
9 वय्कःया न्हाय्प्वालं, कुँत्याः पिहां वल।
वय्कःया म्हुतुप्वालं भस्म याइगु मित्याः व च्यानाच्वंगु ल्वहं ह्यंग्वाः पिहां वल।
10 वय्कः आकाश ह्वखनाः कुहां झाल।
वय्कःया पालि तःलय् हाकुगु सुपाँय् दु।
11 वय्कः कस्बया म्हय् च्वनाः ब्वयाझाल।
वय्कः फय्या पपुतिइ च्वनाः ब्वयाझाल।
12 वय्कलं थःत खिउँनं त्वपुल।
अले हाकुगु सुपाँचं थःत भुन।
13 वय्कःया न्ह्याःनेया मिजलां
मिया ह्यंग्वाः ह्वाना ह्वाना च्यात

✡ **21:19** २१:१९ १ इति २०:५

14 अले स्वर्ग परमप्रभु थ्वय्क हालादिल,
दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिगु सः ताये दत।
15 वय्कलं थःगु वाण त्वःताः थः शत्रुतय्त उखेंथुखें यानादिल।
वय्कलं मलखं कय्काः इमित बुकादिल।
16 हे परमप्रभु! छिं तमं ब्वःबियादीगुलि
अले छिगु न्हाय्प्वालं पिहां वःगु मित्यालं
समुद्रया बँ व पृथ्वीया जग खनेदत।
17 वय्कलं आकाशं कुहां झायाः जितः ज्वनादिल।
वय्कलं जितः तःजाःगु समुद्रं थकयादिल।
18 वय्कलं जितः जिमि बल्लाःपिं शत्रुतय्पाखें बचय् यानादिल,
अले जितः महीपिं जि स्वयाः बल्लाःपिं फुक्कपाखें नं बचय् यानादिल।
19 जितः थाकुगु इलय् इमिसं जितः हय्क्काः वल,
अय्नं परमप्रभुं जितः बचय् यानादिल।
20 वय्कलं जितः सुरक्षित थासय् यंकादिल,
वय्कलं जितः उद्धार यानादिल छाय्धाःसा वय्कः जिलिसें लय्तायादीगु दु।
21 जिं भिं यानाजुयागुलि
परमप्रभुं नं जितः भिं यानादिल।
अले जि दोष मदुम्ह जूगुलि
वय्कलं जितः आशिष बियादिल,
22 छाय्धाःसा जि परमप्रभुया लँय् जुयाच्वनागु दु।
अले जि जिम्ह परमेश्वरपाखें गुबलें नं फहिलामवना।
23 जिं न्ह्याबलें वय्कःया व्यवस्था मानय् यानागु दु,
वय्कःया उजंयात न्ह्याबलें न्यनागु दु।
24 जि दोष मदुम्ह धकाः वय्कलं स्यू
अले पापं चिलाच्वनागु दु।
25 जिं भिं यानाजुयागुलिं व जि दोष मदुम्ह जूगुलिं
परमप्रभुं जितः भिं यानादिल।
26 हे परमप्रभु! भलसा दुपिंलिसे छि थः नं भलसा दुम्ह हे जुयादी।
अले इमान्दारपिंलिसे इमान्दार हे जुयादी।
27 शुद्ध नुगः दुपिं मनूतय्त छिं थःत शुद्ध क्यनादी,
तर मभिंपिं मनूतनापं छि चलाख जुयादी।
28 क्वमिलुपिन्त छिं बचय् यानादी,
तःधंछुया जुइपिन्त धाःसा क्वह्यंकादी।
29 हे परमप्रभु! छिं जिगु निंतिं मत च्याकादी
छिं खिउँ मदय्काः जितः जः क्यनादी।
30 छिगु ग्वाहालि जिं शत्रुतय्गु पुचलय् नं हय्काये फु
अले जिमि परमेश्वरया ग्वाहालि जिं न्ह्याथें ज्याःगु पःखाः नं गये फु।
31 परमेश्वरया लँपु सिद्धगु लँपु खः।
वय्कःया वचन सत्य खः।
वय्कःया शरणय् वंपिनिगु निंतिं वय्कः ढाल खः।
32 उकिं परमप्रभु बाहेक मेम्ह सु परमेश्वर दु?
झी परमेश्वर बाहेक मेम्ह सु ल्वहंधी दु?
33 व हे परमेश्वर, सुनां जितः बल्लाकल,
अले सुनां जिगु लँपुयात तप्यंकाबिल।
34 वय्कलं जिगु तुतियात चल्लायागु तुति थें यानादी।
अले जि ततःजाःथाय् नं तुतिं चुयाच्वने फइ।

35 वय्कलं जिगु ल्हाःयात ल्वायेगु कलाः स्यनादी
वय्कलं जिगु लपुयात कँय्यागु धनु साले फय्केत बल्लाकादी।
36 हे परमप्रभु! छिं जितः थःगु ढाल बियाः बचय् यानादीगु दु।
छिगु ग्वाहालि जितः तःधंकादीगु दु।
37 छिं जिगु तुतिया निंतिं गाक्क थाय् बियादीगु दु।
अले जि गुबलें नं क्वःदःगु मदु।
38 जिं थः शत्रुतय्त लित्तुलिनाः ज्वना,
अले इपिं फुक्कसित नाश मयातले जि लिहां मवया।
39 जिं इमित दने हे मफयेक क्वथला
इपिं जिगु तुतिइ क्वदल।
40 छिं जितः ल्वायेत बल बियादीगु दु।
अले जिमि शत्रुतय्त जिगु तुतिइ तयादीगु दु।
41 छिं जिमि शत्रुतय्त जिगु न्ह्यःनें ख्यानाछ्वत।
जितः महीपिन्त जिं नाश याना।
42 इपिं ग्वाहालिया निंतिं हाल,
अय्नं इमित सुनानं बचय् याः मवः।
इमिसं परमप्रभुयात सःतल,
अय्नं वय्कलं लिसः बियामदी।
43 जिं इमित धू जुइक दाया।
मनूतय्सं लँय् ध्याचःयात न्हुतुन्हुगु थें
जिं इमित न्हुतुन्हुया।
44 छिं जितः विद्रोहीतय्पाखें बचय् यानादिल,
जाति जातितय् जुजु यानादिल।
जिं म्हमस्यूपिं मनूत नं आः जिगु अधीनय् जुल।
45 मेगु जातियापिं मनूत नं जिगु न्ह्यःने क्वछुइ
अले जिं धाःथें च्वनी।
46 थःगु साहस तंकाः
इपिं थःपिनिगु किल्लां ग्याग्यां पिहां वल।
47 जिगु ल्वहंधी परमप्रभुया प्रशंसा या,
वय्कः म्वानाच्वंम्ह परमप्रभु खः।
जिगु ल्वहंधी जिमि परमेश्वरयात तःधंकि,
वय्कलं जितः बचय् यानादी।
48 वय्कलं जितः जिमि शत्रुतलिसे बदला कयादी।
वय्कलं जाति-जातियात जिगु अधीनय् तयादी।
49 अले जितः जिमि शत्रुतय्पाखें त्वःतकादिल।
जितः जिमि शत्रुत स्वयाः तःधंकादिल।
जितः मनू स्याना जुइपिनिपाखें बचय् यानादिल।
50 उकिं हे परमप्रभु, जिं जात जातियापिनि दथुइ छिगु प्रशंसा याये।
छिगु नामय् भजन हाले।
51 छिं थःम्हं ल्यःम्ह जुजुयात ततःधंगु ल्वापु त्याके बियादी।
छिं थःम्हं अभिषेक यानादीम्हय्सित
न्ह्याबलें माया यानादी, दाऊदयात व वया सन्तानतय्त।

23

दाऊदया दक्कलय् लिपांगु वचन

1 दाऊदयागु दक्कलय् लिपांगु वचन थुपिं हे खः –
यिशैया काय् दाऊदं धाःगु खँ थ्व हे खः,

व मनुखं धाःगु खँ, सुयात परमेश्वरं तःधंकादिल,
सुयात याकूबया परमेश्वरं जुजु अभिषेक यानादिल,
सु इस्राएलया भजनत हालिम्ह खः,
वयागु वचन –
2 परमप्रभुया आत्मां जिके जुयाः नवानादिल,
वय्कःया वचन जिगु म्हुतुइ हे दु।
3 इस्राएलया परमेश्वर नवानादिल,
इस्राएलयात ल्वहंधी थें रक्षा यानादीम्हं जितः धयादिल,
"गुम्हय्सिनं धार्मिकताकथं न्याय याइ,
अले परमेश्वरया भय कयाः शासन याइ,
4 व सुपाँय् मदुबलय्या सुथसियागु निभाजः थें खः।
व वा वये धुंकाः जमिनं घाँय् बुइकीगु जः थें खः।"
5 छु जिगु घराना परमेश्वरलिसें ठीक मजू ला?
छु वय्कलं जिलिसें फुक्क खँय् सुरक्षित व बल्लाःगु छगू न्ह्याबलेंया बाचा चिनादीगु मदु ला?
छु वय्कलं जितः ग्वाहालि मालीबलय् उद्धार यानाः मदी ला?
अले जिगु फुक्क इच्छा पूवंकामदी ला?
6 तर मभिंपिं मनूत फुक्क कं थें वांछ्वइ,
सुनानं व कंमायात खालि ल्हातं मुंके फइ मखु।
7 नयागु ल्वाभः वा भाला छ्यलेगु यायेमाः।
कंमा गन मुंकेगु याइ अन हे उकियात छ्वय्की।

दाऊदया नांजाःपिं बहादुर सिपाइँत

१ इति ११:१०-४१

8 दाऊदया नांजाःपिं बहादुर सिपाइँतय्गु नां धलः थथे दु –

दकलय् न्हापां तहकमोनीपाखें योशब-बश्शेबेत* खः – थ्व स्वम्ह बहादुर सिपाइँत मध्ये छम्ह खः। वं च्यासः मनूतय्त छकलं हमला यानाः भालां उपिं फुक्कसित स्यानाबिल।

9 उपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँत मध्ये निम्हम्ह अहोही दोदेया काय् एलाजार खः। व दाऊदनापं पास-दम्मीमय् दुगु खः, गुगु थासय् लडाइँ यायेत मुपिं पलिश्तीतय्त इमिसं चुनौती ब्यूगु खः। इस्राएलीत बिस्युं वंबलय् व याकःचा हे दनाः लडाइँ जूगु थासय् ल्वानाच्वन।

10 वं त्यानु मचातले हे पलिश्तीतय्त तरवारं हमला याना तुं च्वन। लिपा वं थःगु ल्हातं तरवार तक नं त्वःते मफुत। थुकथं उखुन्हु परमप्रभुं इस्राएलीतय्त त्याकादिल। अनंलि इस्राएलया मनूत सीपिन्त लुतय् यायेत जक एलाजारयाथाय् लिहां वल।

11 अले स्वम्हम्ह बहादुर हरारी आगीया काय् शम्मा खः। पलिश्तीत दालया तसकं बांलाःगु बुँइ इवःलाक मुनाच्वंगु खः। अनंलि इस्राएलीत पलिश्तीतपाखें बिस्युं वन।

12 शम्मा धाःसा व बुँया दथुइ हे दनाच्वन अले व बुँया रक्षा यानाच्वन। अनंलि पलिश्तीतय्त हमला यात। थुकथं परमप्रभुं तःधंगु विजय बियादिल।

13 बुँइ सःगु लयेगु ई शुरू जूबलय् स्विम्ह मू सिपाइँत मध्ये तसकं नांजाःपिं स्वम्ह सिपाइँत अदुल्लामया गुफाया लिक्क लाःगु ल्वहं तलय् दाऊदयाथाय् क्वहां वन। पलिश्तीतय्गु मेगु पुचः रपाईमया ब्यासिइ छाउनी दय्काः च्वनाच्वंगु खः।

14 उबलय् दाऊद किल्लाय् दु, अले छपुचः पलिश्तीतय् सिपाइँत बेथलेहेमय् च्वनाच्वंगु खः।

15 छन्हु दाऊदयात तसकं प्याः चाल, अले वं हालाः धाल, "बेथलेहेमया मू ध्वाखा लिक्क च्वंगु तुंया लः त्वने दःसा ज्यूगु।"

16 अथे जुयाः उपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँत पलिश्तीतय्गु दथुं दुहां वनाः बेथलेहेमया ध्वाखाया लिक्क च्वंगु तुंथिं लः कयाः हयाः दाऊदयात बिल। तर दाऊदं व लः त्वने म्हाः धाल। अले परमप्रभुया न्ह्यःने व लः प्वंकाः वं थथे धाल,

17 "हे परमप्रभु, जिं थ्व लः त्वने म्वालेमा। छु जिं थुपिं मनूतय्गु हि त्वनेगु ला? थुमिसं थ्व लः थःगु ज्यान पाना हःगु खः।" उकिं वं व लः त्वनेत म्हाः धाल।

थुपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँतय्सं अज्याःगु तःधंगु ज्या याःगु खः।

---

* **23:8** २३:८-३९ योशब-बश्शेबेत छुं सेप्टुजेन्ट हस्तलिपि कथं योशब-बश्शेबेत धाःम्ह इसबाल खः १ इति ११:१०-४१

18 सस्याहया काय् योआबया किजा अबीशै उपिं स्विम्हय्सिया नायः खः। छकः वं भालां स्वसःम्हय्सित स्यात, उकिं व
उपिं स्वम्ह थें हे नांजाःम्ह मनू जुल।
19 उपिं स्वम्ह स्वयाः वयात यक्व इज्जत दयाः इमि नायः जुल तर उपिं स्वम्ह मध्ये छम्ह धाःसा मजुल।
20 यहोयादाया काय् कब्सेलयाम्ह बनायाह नं छम्ह बहादुर सिपाइँ खः। वं यक्व बहादुर ज्या याःगु दु। मोआबयापिं निम्ह
दकलय् ल्वायेसःपिं सिपाइँतयत् स्याःम्ह व हे खः। छकः च्वापु गायाच्वंबलय् वं छगू गालय् क्वहां वनाः छम्ह सिंहयात
स्यानाबिल।
21 वं तसकं तःधिकःम्ह छम्ह मिश्रीयात नं स्यात, वयागु ल्हातय् छगू भाला दु। बनायाहं ल्हातय् छपु तपुगु कथि ज्वनाः
वयात हमला यात। अले व मिश्रीया ल्हातं भाला लाकाकयाः उकिं वयात हे स्यानाबिल।
22 यहोयादाया काय् बनायाहं अज्याःगु तःधंगु ज्या याःगु खः। व उपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँत थें हे नांजाःम्ह सिपाइँ जुल।
23 उपिं स्विम्ह मनू स्वयाः वयात यक्व इज्जत दत। तर व स्वम्ह मध्ये छम्ह मजू। वयात दाऊदं थः अङ्गरक्षकतय् नायः
ल्यल।
24 स्विम्ह बहादुर सिपाइँत थुपिं हे खः –
योआबया किजा असाहेल,
बेथलेहेमयाम्ह दोंदैया काय् एल्हानान,
25 हरोदी शम्मा, हरोदी एलीका,
26 पल्ती हेलेस,
तकोयाम्ह इक्केशया काय् ईरा,
27 अनातोतयाम्ह अबीएजेर,
हूशाती मबुन्ने,
28 अहोही सल्मोन,
नतोपाती महरै,
29 नतोपाती बानाहया काय् हेलेद,
अले बेन्यामीन गिबायाम्ह रीबिया काय् ईथै,
30 पिरातोनी बनायाह, गाशया न्हसिकापयाम्ह हिद्दै,
31 अर्बाती अब्बी-अल्बोन, बरहमी अज्मावेत
32 शाल्बोनी एल्याहबा, याशेनया कायपिं, जोनाथन,
33 हरारी शम्मा, हरारी शरारया काय् अहीआम,
34 माकाती आहसबैया काय् एलीपेलेत,
गीलोनी अहीतोपेलया काय् एलीआम,
35 कर्मेलयाम्ह हेस्रो, अर्बी पारै,
36 सोबायाम्ह नातानया काय् यिगाल, हग्रीया काय्,
37 अम्मोनी सेलेक, बेरोती नहरै,
गुम्ह सस्याहया काय् योआबया ल्वाभः ज्वनीम्ह खः,
38 यित्री ईरा, यित्री गारेब,
39 अले हित्ती उरियाह।
फुक्कं यानाः स्विन्हय्म्ह नांजाःपिं बहादुर सिपाइँत दु।

24

दाऊदं मनूत ल्याः खाःगु
१ इति २१.१-३,८-२६

1 हाकनं परमप्रभु इस्राएलीतपाखें तंम्वयादिल अले दाऊदपाखें इस्राएलीतयत् दुःखकष्ट बियादिल। अले परमप्रभुं दाऊदयात
धयादिल, "वनाः इस्राएल व यहूदाया मनूत ल्याःखा।"
2 अथे जुयाः दाऊदं योआब व थः सेनाया कप्तानतयत् थथे धाल, "फुक्क इस्राएल देशय् दच्छिनय् च्वंगु बेर्शेबा शहरंनिसें
उत्तरय् दान तक हुँ, लडाइँ यायेफुपिं मनूत ल्याः खानाः जितः धा। अले इपिं ग्वःम्ह दु धकाः जिं सीके फइ।"
3 योआबं लिसः बिल, "परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं मनूतय्गु ल्याः सछिदुगं अप्वः यानाबीमा। जिमि मालिक जुजुं व
फुक्क खनेमा। तर जिमि मालिक महाराजयात थथे छाय् याये मास्ति वःगु?"

4 अयूनं जुजुं योआब व सेनापतितयत मनूतय्गु ल्याः मकाय्क मज्यू धाल। उकिं इपिं वनाः इस्राएल न्यंक चाःहिलाः मनूत
ल्याः खायेत जुजुया न्ह्याःनं वन।
5 अनंलि इपिं यर्दन पुलावन, अरोएनेर शहरया दच्छिन पाखेया खुसि लिक्क पाल ग्वल, अले गाद जुयाः याजेर तक हे
न्ह्याज्यात।
6 अले इपिं गिलाद व तातीम-होदशी, दान-यान व सीदोन चाःहिलाः न्ह्याज्यात।
7 अनं इपिं टुरोसया किल्ला तक हे वन, अले हिव्वी व कनानीतय्गु फुक्क शहरय् वन। अनंलि इपिं यहूदाया नेगेव धाःगु
दच्छिन देशया बेर्शेबाय् वन।
8 थुकथं इपिं फुक्क देश चाःहिल। थथे गुला व निइन्हु दये धुंकाः यस्शलेमय् लिहां वल।
9 अले योआबं सेनाय् ज्या यायेफुपिं ग्वःम्ह मनू दु धकाः जुजुयात कन। सिपाइँ जुयाः ज्या यायेफुपिं मिजंत इस्राएलय् च्यागू
लाख (८,००,०००) व यहूदाय् न्यागू लाख (५,००,०००) मनूत दु।

परमप्रभुं दाऊदया पापया न्याय याःगु

10 मनूत ल्याः खाये सिधःबलय् दाऊदया मनं खँ ल्हात, अले वं परमप्रभुयात धाल, "जिं थथे यानाः तःधंगु पाप यानागु दु।
हे परमप्रभु, आः जितः क्षमा यानादिसँ धकाः बिन्ति याये। जिं मूर्ख ज्या यानागु दु।"
11 कन्हय् सुथय् दाऊद दंबलय् परमप्रभुया वचन अगमवक्ता गादयात थ्यन,
12 "वनाः दाऊदयात थथे धा, परमप्रभुं थथे धयादी, 'जिं वयात स्वंगू खँ ल्ययेगु मौका बी। अले वं छु ल्यइ जिं व हे
याये।' "
13 अले गादं दाऊदयाथाय् वनाः हाकनं व हे खँ धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी – 'छन्त छु यः व ल्य – स्वंगू दँया अनिकाल,
वा स्वला तक शत्रुतपाखें बिस्युं जुयेगु, वा स्वन्हु तक इस्राएलय् महामारी जुइगु।' आः जिं परमप्रभुयात छु लिसः बीगु खः व
छिं क्वःछिनादिसँ।"
14 दाऊदं गादयात लिसः बिल, "जि तसकं आपतय् लाःगु दु। जितः परमप्रभुया ल्हातय् हे लाके ब्यु। छाय्धाःसा वय्कः
तसकं दयादुम्ह खः। तर जि मनूतय्गु ल्हातय् लाये म्वाःलेमा।"
15 उकिं सुथंनिसें क्वःछिनातःगु ई तक परमप्रभुं इस्राएल न्यंकं छगू महामारी छ्वयाहयादिल। दानंनिसें कयाः बेर्शेबा तक
न्हयेद्वः (७०,०००) मनूत महामारी कयाः सित।
16 परमप्रभुया दूतं यस्शलेमयात नाश यायेत ल्हाः ल्हन, अय्नं परमप्रभुं मनूतय्त नाश यायेगुपाखें दया यानादिल, अले नाश
यायेत वःम्ह स्वर्गदूतयात परमप्रभुं धयादिल, "म्वाल, गात। नाश यायेगु दिकि!" उबलय् दूत यबूसी अरौनाया अन्न दायेगु
खलाया लिक्क थ्यंगु खः।
17 अले दाऊदं मनूतय्त स्यानाच्वंम्ह स्वर्गदूतयात खन अले वं परमप्रभुयात धाल, "पाप यानाम्ह जि खः। द्वंकाःगु जिं खः।
थुपिं फैत थें छुं मस्यूपिन्सं छु याःगु दु धकाः? हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, जि व जिमि परिवारयात सजाँय बियादिसँ। अय्नं
थ्व विपत्ति छिकपिनि मनूतय्के मलायेमा।"

दाऊदं वेदी दय्कूगु

18 उखुन्हु हे गाद दाऊदयाथाय् वनाः वयात थथे धाल, "यबूसी अरौनाया खलाय् थहां वनाः परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी
दय्कि।"
19 दाऊदं परमप्रभुया उजं मानय् यात अले गादं धाःथें थाहां वन।
20 भचा लिपा अन दाऊद थ्यंकः वल। अरौनां जुजुयात खनेवं खला त्वःता वल अले बँय् भ्वसुलाः दाऊदयात भागियानाः
धाल, "छसपोल, छाय् छसपोलया दासयात नापलायेत झायागु?"
21 दाऊदं वयात धाल, "छं जितः छंगु खला म्यु। थ्व महामारी पनेत अन परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्के।"
22 अरौनानं दाऊदयात धाल, "महाराज, कयादिसँ! छितः छुं याये मास्ति वः व यानादिसँ। जिं छितः होमबलिया लागि
द्वहंत व सिँया लागिं अन्न दायेगु पाता व जुवा बी।"
23 अरौनानं थुपिं फुक्क जुजुयात बियाः धाल, "परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं छिसं छाःगु बलि नाला कयादीमा!"
24 तर जुजुं वयात लिसः बिल, "मखु, जिं छन्त पूरा मू बी। छंगु सामान कयाः सितिकं लाःगु सामानं परमप्रभुयात होमबलि
छायेगु मखु।" अथे जुयाः दाऊदं खला व द्वहंत वहःयागु नेय्गू शेकेल* बियाः न्यात।
25 अन वं परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्काः होमबलि व मेलबलि छाल। परमप्रभुं देशया निंतिं वं याःगु प्रार्थना न्यनादिल
अले इस्राएलय् जूगु महामारी दित।

---

* **24:24** २४:२४ नेय्गू शेकेल ५७५ ग्राम ति

जुजुतय्गु न्हापांगु सफू

म्हसीका

जुजुतय्गु न्हापांगु सफुलिइ इस्राएल्तया जुजुतय्गु इतिहास दु। गुगु इतिहासया शुरू न्हापांगु शमूएलय् शुरू जूगु खः। न्हापांगु जुजुतय्गु सफूयात स्वंगू भागय् ब्वथले फु–

१. दाऊद सीगुया घटना, सोलोमन इस्राएल व यहदाया जुजु जूगु

२. सोलोमन जुजुं शासन याःगु ई व वं याःगु ज्या

३. इस्राएल देश उत्तर व दच्छिन राज्यय् ब्वथःगु व थीथी जुजुपिन्सं ८५० ई.पू. तक राज्य याःगु घटना।

न्हापांगु जुजुतय्गु सफुलिइ तःधंपि अगमवक्तातय्सं मनूतय्त ततःधंगु ख्याच्वः ब्यूगु खः। थुपि मध्ये एलिया नं छम्ह खः। वं बालघःया पुजाहारीतय् न्ह्यःने याःगु चुनौतिया घटना १८ अध्यायलय् दु। न्हापांगु व निगूगु जुजुतय्गु सफू न्हापा छगू हे सफू खः। थुपि निगुलि सफुलिइ झीसं प्यसः दँया इलय् जूगु घटना लुइके फु।

धलः पौ

दाऊद जुजुया राज्यया ई या अन्त १:१–२:१२
सोलोमन जुजु जूगु २:१३-४६
सोलोमनया राज्यया ई ३:१–११:४३
राज्य ब्वथःगु १२:१–२२:५३

१ राजा

दाऊद जुजुया बुरा जूबलय्या ई

1 जुजु दाऊद यक्व बुरा जुल। वयात न्ह्याक्व हे फांगा फाय्काब्यूसां वयागु म्ह मक्वाः।
2 उकिं वया भारदारतय्सं वयात धाल, "हे महाराज, छिनापं च्वनेत व छितः सुसाःकुसाः यायेत जिमिसं छम्ह कन्याम्ह ल्यासेमिसा माला हये ला? व छःपिंनापं घेनी अले छःपिन्त लुमुकाबी।"
3 इमिसं इस्राएलया फुक्क थासय् छम्ह बांलाःम्ह कन्याम्ह ल्यासेमिसा माला स्वल। अबीशग नांयाम्ह छम्ह शूनम्मी बांलाःम्ह कन्याम्ह ल्यासेमिसायात लुइकाः वयात जुजुयाथाय् हल।
4 व तसकं बांलाः। वं जुजुया सुसाःकुसाः व सेवा यात। जुजुं वलिसें लसपस धाःसा मयाः।

अदोनियाहं थःम्हं थःत जुजु दयकूगु

5 दाऊदया काय् अदोनियाह, गुम्हय्सिया मां हग्गीत खः, वं "जि हे जुजु जुये" धकाः फुइँ यात। उकिं वं थःगु लागि रथ, सलगइपिं व नेय्म्ह थःगु न्ह्यःने न्ह्यःने ब्वाँय् जुइपिं मनूत तयार यात।[1]
6 वया बौम्हं वयात, "छं थथे छाय् यानागु" धकाः गुबलें ब्वःब्यूगु मदु। अदोनियाह नं छम्ह तसकं बांलाःम्ह मनू खः, व अब्शालोम स्वयाः लिपा बूम्ह खः।
7 अदोनियाहं सरूयाहया काय् योआब व अबियाथार पुजाहारीलिसें खँ ल्हात। इमिसं जुजु जुइत वयात ग्वाहालि यात।
8 सादोक पुजाहारी, यहोयादाया काय् बनायाह, नातान अगमवक्ता, शिमी, रेई व दाऊदया अङ्गरक्षकत धाःसा अदोनियाहपाखे मली।
9 छन्हु अदोनियाहं एन-रोगेल बुँगाःचाया लिक्क जोहेलेत धाःगु ल्वहँतय् फैत, द्रुहंत व ल्ह्मंपिं द्रुहंचात बलि बिल। वं दाऊद जुजुया मेपिं कायपिं व यहदां वःपिं जुजुया फुक्क हाकिमतय्त भ्वय् नयेत सःतल।
10 वं नातान अगमवक्ता, बनायाह वा जुजुया अङ्गरक्षकत वा थःकिजा सोलोमनयात धाःसा मसःतू।

सोलोमन जुजु जूगु

11 अले नातानं सोलोमनया मां बतशेबायात न्यन, "महाराज दाऊदं मसीकं हग्गीतया काय् अदोनियाहं थःम्हं थःत जुजु दयकूगु छु छिं न्यनादियागु मदुनि ला?[2]
12 आः जिं छितः छिगु थःगु व थःकाय् सोलोमनया ज्यान बचय् यायेत छगू सल्लाह बी।
13 थत्थें दाऊद जुजुयात नापला वनाः वय्कःयात थथे धयादिसँ, 'हे महाराज, छु छपिन्सं थः दासीलिसें थथे धकाः पाफयादियागु मखु ला, "धात्थें छिमि काय् सोलोमन जिगु लिपा जुजु जुइ अले व हे जिगु सिंहासनय् च्वनी?" आः गथे यानाः अदोनियाह जुजु जुल लय?'

---

[1] **1:5** १:५-६ २ शम् ३:३-४; १५:१ [2] **1:11** १:११ २ शम् १२:२४

14 छि जुजुनापं खँ ल्हाना च्वंबलय् लाक्क हे जि नं दुहां वयाः छिं खःगु खँ ल्हानादिल धकाः धाये।"
15 बतशेबा बुराम्ह जुजुयात नापलायेत व घनीगु क्वथाय् वन। अन शूनम्मी अबीशगं जुजुया सुसाःकुसाः यानाच्वंगु खः।
16 बतशेबां क्वछुनाः जुजुयात भागि यात।
जुजुं धाल, "छन्त छु माल?"
17 वं वयात धाल, "जिमि प्रभु, छःपिन्सं थः दासीयात परमप्रभुया नामय् थथे पाफयादीगु खः 'जिगु लिपा छिमि काय् सोलोमन जुजु जुइ, व जिगु सिंहासनय् च्वनी'।
18 तर आः अदोनियाह जुजु जुइ धुंकल, आः तक प्रभु, जिमि महाराजं थ्व खँ मस्यूनि।
19 वं यक्व द्वहंत, ल्ह्वंपिं द्वहंचात व फैत बलि ब्यूगु दु। अले जुजु दाऊदया फुक्क कायपिं, अबियाथार पुजाहारी व सेनापति योआबयात सःतूगु दु। छःपिनि दास सोलोमनयात धाःसा मसःतू।
20 हे जिमि प्रभु महाराज! इस्राएलया फुक्क मनूतय्सं छःपिनि लिपा सु सिंहासनय् च्वनी धकाः छःपिनिगु म्हुतुं न्यनेत पियाच्वंगु दु।
21 छःपिन्सं छुं याना मदिल धाःसा जिमि मालिक महाराज सीधुंकाः जि व जिम्ह काय् सोलोमनयात अपराधीयात थें व्यवहार याइ।"
22 बतशेबा जुजुनापं नवानाच्वंबलय् हे नातान अगमवक्ता नं थ्यंकः वल।
23 "नातान वःगु दु" धकाः इमिसं जुजुयात कन। अले दुहां वनाः नातानं जुजुयात क्वछुनाः भागि यात।
24 नातानं धाल, "हे जिमि प्रभु महाराज! छःपिनि लिपा अदोनियाह जुजु जुइ अले छःपिनि सिंहासनय् व हे च्वनी धकाः छु छःपिन्सं घोषणा यानादियागु खः ला?
25 वं थौं क्वय् वनाः यक्व द्वहंत व ल्ह्वंपिं द्वहंचात व फैत बलि छाःगु दु। वं जुजु दाऊदया फुक्क कायपिं, सेनापतित व अबियाथार पुजाहारीयात भ्वय् सःतूगु दु। आः थुबलय् हे इपिं वनापं च्वनाः भ्वय् नयाच्वंगु दु अले 'जुजु अदोनियाह ताःई म्वायेमा' धकाः हालाच्वंगु दु।
26 तर वं छःपिनि दास जितः, सादोक पुजाहारी, यहोयादाया काय् बनायाह व छःपिनि दास सोलोमनयात मसःतू।
27 छु थ्व छःपिनिगु आज्ञां जूगु खः ला? छःपिन्सं जिपिं छःपिनि दासतय्त थःगु लिपा सिंहासनय् सु च्वनी धकाः सीके बियादीगु मदु।"

दाऊदं सोलोमनयात जुजु ल्यःगु

28 दाऊद जुजुं धाल, "बतशेबायात थन वा धा।" व वयाः जुजुया लिक्क दन।
29 अले जुजुं थथे धकाः पाफल, "जिगु फुक्क दुःखपाखें जितः त्वःतकादीम्ह म्वाःम्ह परमप्रभुया नामय् पाफयाः जिं धाये –
30 परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया नामय् जिं छनापं पाफयागु खः, छं काय् सोलोमन हे जिगु लिपा जुजु जुइ, व जिगु पलेसा जिगु सिंहासनय् च्वनी, थौं धात्थें हे जिं अथे हे याये।"
31 अले बतशेबां जुजुयात भ्वसुलाः भागियानाः थथे धाल, "जिम्ह प्रभु महाराज दाऊद न्ह्याबलें म्वानाच्वनादीमा।"
32 अले दाऊद जुजुं धाल, "सादोक पुजाहारी, नातान अगमवक्ता व यहोयादाया काय् बनायाहयात दुने सःति।" इपिं जुजुया न्ह्यःने वल।
33 जुजुं इमित धाल, "जिम्ह भारदारतनापं यंकि, जिम्ह काय् सोलोमनयात जिगु थःगु हे खच्चर गय्काः गीहोन बुंगाःचाय् यंकि।
34 अन पुजाहारी सादोक व अगमवक्ता नातानं वयात इस्राएलया जुजु अभिषेक यायेमाः। फैया नेकू पु, अले थथे धकाः तःसलं हा, 'जुजु सोलोमन ताःई तक म्वानाच्वनेमा।'
35 छिपिं वनापं थहां वा, व वनाः जिगु सिंहासनय् च्वनेमाः। जिगु थासय् वं राज्य यायेमाः। वयात जिं इस्राएल व यहूदाया जुजु जुइत ल्ययागु खः।"
36 यहोयादाया काय् बनायाहं जुजुयात लिसः बिल, "आमेन! जिम्ह मालिक महाराजया परमप्रभु परमेश्वरं थथे हे धयादी मा!
37 गथे परमप्रभु जिम्ह महाराजनापं च्वनादिल, अथे हे वय्कः सोलोमननापं नं च्वनादी मा। वयागु सिंहासनयात जिमि प्रभु दाऊदया सिंहासन स्वयाः तःधंकेमा।"
38 उकिं सादोक पुजाहारी, नातान अगमवक्ता, यहोयादाया काय् बनायाह, करेती व पेलेथीत क्वय् वन अले सोलोमनयात जुजु दाऊदया खच्चर गय्काः गीहोनया बुँगाःचाय् हल।
39 सादोक पुजाहारीं पवित्र पालं चिकं तइगु नेकू कयाः सोलोमनयात चिकनं अभिषेक यात। इमिसं फैया नेकू पुल अले फुक्क मनूत "जुजु सोलोमन ताःई तक म्वानाच्वनेमा" धकाः हाल।
40 अले फुक्क मनूत वया ल्यूल्यू बाँसुरी पुपुं, लय्लय्तातां च्वय् थाहां वन, इमिगु हाःसलं जमिन हे थर्कय् जुल।

41 अदोनियाह व वया पाहांपिन्सं भ्वय् नये सिधय्केत्यंबलय् थ्व न्यन। फैया नेकूया सः न्यनाः योआबं धाल, “शहरय् थुलिमछि हल्लाखल्ला छाय् जुयाच्वंगु?”
42 व नवानाच्वंबलय् हे अबियाथार पुजाहारीया काय् जोनाथन थ्यंकः वल। अदोनियाहं धाल, “दुने वा। छ ला वीर मनू खः, छं बांलाःगु हे खबर ज्वनावःगु जुइमा।”
43 जोनाथनं लिसः बिल, “अथे मखु! झी प्रभु दाऊद महाराजं सोलोमनयात जुजु दय्कादीगु दु।
44 वनापं सादोक पुजाहारी, नातान अगमवक्ता, यहोयादाया काय् बनायाह, करेती व पेलेथीतय्त छ्वयादीगु दु। इमिसं वयात जुजुया खच्चरया म्हय् गय्कल।
45 अले सादोक पुजाहारी व नातान अगमवक्तां वयात गीहोनया बुँगाःचाय् जुजु अभिषेक याःगु दु। अनं इपिं लय्लय्तातां थाहां वंगु दु, उकिं शहरय् सः थ्वयाच्वंगु दु। छिकपिन्सं न्यनाच्वनादीगु सः व हे खः।
46 अज्ज मेगु खँ ला जुजुया सिंहासनय् सोलोमन च्वने धुंकूगु दु।
47 अले जुजुया फुक्क हाकिमत झी प्रभु महाराज दाऊदयाथाय् वनाः वय्कःयात थथे धयाः सुभाय् बिल, ‘छिकपिनि परमेश्वरं सोलोमनया नांयात छिगु नां स्वयाः तःधंकेमा, वयागु सिंहासनयात छिगु सिंहासन स्वयाः तःधंकादीमाः।’ अनंलि दाऊद जुजुं लासाय् च्वनाः हे छ्यं क्वछुकाः हनाबना यानाः
48 थथे प्रार्थना यात, ‘परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया प्रशंसा जुइमा, थौं जिम्ह छम्ह सन्तानयात जिगु लिपा सिंहासनय् च्वनेत ल्ययादिल। अले थ्व छिं जितः खंके बियादिल।’ ”
49 उकिं अदोनियाहया पाहांत ग्यानाः थुरथुर खात, अले दनाः थथःगु थासय् वन।
50 सोलोमन खनाः अदोनियाह नं तसकं ग्यात, अले वं परमप्रभुया नापलायेगु पालय् वनाः वेदीया नेकूत ज्वन*।
51 सोलोमनयाथाय् थ्व खबर थ्यन, “अदोनियाह ग्यानाः वेदीया नेकूत ज्वनाः दनाच्वंगु दु। वं थथे धयाच्वंगु दु, ‘थः दासयात तरवारं स्याये मखु धकाः थौं सोलोमन जुजुं निं पाफयाः जितः धायेमा।’ ”
52 सोलोमनं लिसः बिल, “वं थःत इमान्दार मनू खः धकाः क्यने फत धाःसा वयागु छ्वंयागु छपु सँ नं सुनां थी मखु। अथे मखुत धाःसा वयात स्यायेगु जुइ।”
53 अनंलि सोलोमन जुजुं मनूत छ्वयाः वयात वेदीं क्वकाल। अले वं वयाः सोलोमन जुजुयात भागि यात। सोलोमनं वयात धाल, “थःगु छेंय् हुँ।”

2

दाऊद सीगु

1 थः सीत्यय्काः दाऊदं थःकाय् सोलोमनयात सःताः थ्व जिम्मा बिल।
2 “पृथ्वीयागु रीति थें जि सीगु ई जुल। उकिं छं थःत बल्लाका मिजंम्ह मनू जुयाः क्यँ।
3 परमप्रभु परमेश्वरं बियादीगु ज्या या। वय्कःया लँपुइ हुँ। मोशाया व्यवस्थाय् च्वयातःगु वय्कःया विधि, आज्ञा, नियम व आदेशत मानय् या, अले छ न्ह्याथाय् वंसां, छं न्ह्याःगु ज्याय् ल्हाः तःसां छ उकी ताःलाइ।
4 छं थथे यात धाःसा परमप्रभुं थथे धयाः जितः बियादीगु बचं पूवंकादी, ‘छं सन्तान पहःचहलय् होश याना जुल धाःसा अले जिगु न्ह्यःने दुनुगलंनिसें व फुक्क प्राणंनिसें विश्वास याये बहःम्ह जुयाजुल धाःसा छंगु परिवारय् इस्राएलया सिंहासनय् च्वनेत छम्ह न्ह्याबलें दया हे च्वनी।’
5 “सस्याहया काय् योआबं इस्राएलया निम्ह सेनापतित नेरया काय् अबनेर व येतेरया काय् अमासायात स्यानाः जितः छु यात, व खँ छं सी हे स्यू। लडाइँया इलय् थें शान्तिया इलय् नं वं इपिं निम्हय्सित स्यात। व हे हिं थःगु जनी व तुतिया लाकांयात प्याकल।✡
6 उकिं छं थःगु बुद्धिं ज्या या, वयात बुरा जुइके बी मते अले पातालय् याउँक क्वहां वनेबी मते।
7 “गिलादया बर्जिल्लैया काय्पिन्त धाःसा दयामाया या, इमित छंगु टेबिलय् थःनापं नकि। छिमि दाजु अब्शालोमपाखें जि बिस्युं जुयाबलय् इपिं जिनापं हे जुल।✡
8 “अले छनापं दुम्ह बहरीमया बेन्यामीनी गेराया काय् शिमीयात लुमंका ति। जि महनोमय् वनाबलय् वं जितः तसकं सराः ब्यूगु खः। व यर्दन खुसि सिथय् जितः नापलाः वःबलय् जिं ‘छन्त तरवारं स्याये मखु’ धकाः जिं परमप्रभुया नामय् पाफयागु खः।✡
9 तर छं वयात सजाँय मब्यूसें त्वःते मते। छ बुद्धि दुम्ह मनू खः, वयात छु यायेमाः व छं बांलाक सी। वयागु तुयुगु सँ पातालय् हिनापं वनेमाः।”

---

* **1:50** १:५० इमिगु वेदीया प्यंगु कुन्चाय् पेपु नेकू थें च्वंगु छुं दइगु, सुं मनू वेदी दुथाय् विस्युं वनाः उकिया नेकूयात ज्वनाच्वन धाःसा, सुनानं वयात स्याइ मखु धयागु इमिसं तायकिगु। स्वयादिसँ प्रस २१:१३-१४ ✡ **2:5** २:५ २ शमू ३:२७; २०:१० ✡ **2:7** २:७ २ शमू १७:२७-२९ ✡ **2:8** २:८ २ शमू १६:५-१३; १९:१६-२३

10 अले दाऊद थः पुर्खात थें सित, वयात दाऊदया शहरय्* थुन।
11 हेब्रोनय् न्हय्दँ व यस्शलेमय् स्विस्वदँ यानाः वं इस्राएलय् पिइदँ तक शासन यात।✡
12 सोलोमन थः अबु दाऊदया सिंहासनय् च्वन। वयागु शासन बल्लाक पलिस्था जुल।✡

सोलोमनया सिंहासन थापं जूगु

13 हग्गीतया काय् अदोनियाह सोलोमनया मां बतशेबायाथाय् वल। बतशेबां वयात न्यन, "छु छ बांलाःगु मति तयाः वयागु खः ला?"
वं लिसः बिल, "खः, बांलाःगु मतिं वयागु खः।"
14 वं अज्ज थथे धाल, "जिं छितः छता खँ धायेमाःगु दु।"
बतशेबां धाल, "धा।"
15 अदोनियाहं धाल, "थ्व राज्य जिगु खः धकाः छिं सि हे स्यू। इस्राएलयापिं फुक्क मनूतय्सं जि जुजु जुइ धकाः बिचाः याःगु खः। तर फुक्क खँ अःखः जुल। राज्य जिमि किजायागु जुल। छाय्धाःसा परमप्रभुयागु इच्छा थ्व हे खः।
16 आः जिं छितः छगू बिन्ति याये, म्हां धयादी मते।"
वं धाल, "व छु खः, धा।"
17 वं धाल, "जुजु सोलोमनं छिं धयादीगु खँ म्हां धयादी मखु धकाः जिं स्यू, जिं शूनम्मी अबीशगयात ब्याहा याये दयेमा धकाः सोलोमन जुजुयात बिन्ति यानाबियादिसँ।"✡
18 बतशेबां लिसः बिल, "ज्यु, छंगु निंतिं जिं जुजुलिसें खँ ल्हानाबी।"
19 उकिं अदोनियाहया निंतिं खँ ल्हानाबीत बतशेबा जुजुयाथाय् वन। जुजु वयात लसकुस यायेत दन, अले वयात भागियानाः सिंहासनय् च्वन। थः मांया निंतिं छगू सिंहासन काय्के छ्वल, अले व जुजुया जवपाखे च्वन।
20 वं धाल, "जिं छन्त छगू चिधंगु बिन्ति यायेमाःगु दु। म्हां धाये मते।"
जुजुं लिसः बिल, "धयादिसँ मां, जिं म्हां धाये मखु।"
21 वं धाल, "शूनम्मी अबीशगया ब्याहा छिमि दाजु अदोनियाहलिसें यानाब्यु।"
22 जुजु सोलोमनं थः मांयात लिसः बिल, "अदोनियाहया निंतिं छिं छाय् शूनम्मी अबीशगयात हे फ्वनादीयागु? छिं वयागु निंतिं राज्य हे फ्वनादीगु जूसा नं ज्यगु नि! व जिमि दाजु खः, अले अबियाथार पुजाहारी व सरूयाहया काय् योआब वयागु पंलीगु दु धकाः छिं स्यू।"
23 अले सोलोमन जुजुं परमप्रभुया नामय् पाफयाः धाल, "थ्व बिन्तिया निंतिं अदोनियाहं थःगु ज्यान बी म्वाल धाःसा परमेश्वरं जिलिसें बांमलाःगु व्यवहार यानादीमा!
24 आः जितः जिमि अबु दाऊदया सिंहासनय् तयादीम्ह व थःगु बचंकथं जिगु वंश थापं यानादीम्ह म्वानाच्वनादीम्ह परमप्रभुया नामय् जिं धाये, थौं हे अदोनियाहयात स्यायेगु जुइ!"
25 अथे जुयाः जुजु सोलोमनं यहोयादाया काय् बनायाहयात आज्ञा बिल, वं वनाः अदोनियाहयात स्यानाबिल।
26 अबियाथार पुजाहारीयात जुजुं धाल, "छ अनातोत गामय् थःगु छेँय् हुँ। छ स्यायेमाःम्ह खः, अयनं जिं आः छन्त स्याये मखुनि। छाय्धाःसा छं जिमि अबु दाऊदया न्ह्यःने परमप्रभुया सनू क्वबीगु खः, अले वय्कःया फुक्क दुःखकष्टय् छं नं ब्वति काःगु खः।"✡
27 उकिं सोलोमनं अबियाथारयात परमप्रभुया पुजाहारीया ज्यां लिकाल। थुकथं शीलोय् एलीया घरानाया बारे परमप्रभुं धयादीगु वचन पूवन।✡

योआबयात स्याःगु

28 थ्व खँ योआबयाथाय् थ्यन। वं अदोनियाहया पंल्यूगु खः, अब्शालोमयागु धाःसा मखु। व परमप्रभुया पालय् बिस्युं वन अले वेदीया नेक् ज्वनाच्वन।✡
29 योआब बिस्युं वनाः परमप्रभुया पालय् वेदीया लिक्क च्वनाच्वंगु दु धइगु खँ सोलोमनं न्यन। सोलोमन जुजुं योहोयादाका काय् बनायाहयात आज्ञा बिल, "हुँ, वयात कय्काः स्या!"
30 वं परमप्रभुया पालय् दुहां वनाः योआबयात धाल, "जुजुं थथे धयादी, 'पिहां वा।' "
योआबं लिसः बिल, "वये मखु, जि थन हे सी।"
बनायाहं लिहां वनाः जुजुयात योआबं धाःगु खँ कन।

---

* **2:10** २:१० दाऊदया शहर अर्थात यस्शलेम, स्वयादिसँ २ शम् ५:७,९ ✡ **2:11** २:११ २ शम् ५:४-५; १ इति ३:४ ✡ **2:12** २:१२ १ इति २९:२३ ✡ **2:17** २:१७ १ राज १:३-४ ✡ **2:26** २:२६ १ शम् २२:२०-२३; २ शम् १५:२४ ✡ **2:27** २:२७ १ शम् २:२७-३६ ✡ **2:28** २:२८ १ राज १:५०

31 सोलोमनं धाल, "योआबं धाःथें या। व दुथाय् वेदीया न्ह्यःने हे वयात स्यानाः थुनाब्यु। थुकथं छं योआबं दोष मदुपिं मनूतय्त स्याःगु दोष जि व जिमि बौया परिवारपाखें चीकाबी।
32 जिमि बौ दाऊदं मसीकं योआबं निम्ह मनू स्याःगुलिं परमप्रभुं वयात सजाँय बियादी। योआबं थः स्वयाः भिंपिं निम्ह स्वजापिं मनूत इस्राएल्लया सेनापति नेरया काय् अबनेर व यहूदाया सेनापति येतेरया काय् अमासायात तरवारं स्याःगु खः।
33 इमिगु हिया दोष योआब व वया सन्तानया छेनय् न्ह्याबलें दयाच्वनेमा। तर दाऊद व वय्कःया सन्तान, वय्कःया परिवार व वय्कःया सिंहासनय् परमप्रभु पाखेंया शान्ति न्ह्याबलें दयाच्वनेमा।"
34 उकिं यहोयादाया काय् बनायाहं वेदीइ थाहां वनाः योआबयात स्यानाबिल, अले मरुभूमिइ वयागु हे जमिनय् वयात थुनाबिल।
35 जुजुं यहोयादाया काय् बनायाहयात योआबया थासय् सेनापति ल्यल, अले अबियाथारया थासय् सादोकयात पुजाहारी ल्यल।

शिमीयात स्याःगु

36 अनंलि जुजुं शिमीयात सःताः धाल, "यरूशलेमय् थःगु छेँ दय्काः अन हे च्वँ। शहर त्वःताः छ गनं वने मते।
37 गुखुन्हु शहर त्वःताः किद्रोन खुसिचा छिनावनी उखुन्हु छ सी। अथे याःसा छंगु हिया दोष छंगु हे छेनय् लाइ।"
38 अले शिमी जुजुयात धाल, "छिं धयादीगु खँ बांलाः। जिमि प्रभु महाराजं थः च्यःयात धयादीगु थें जिं याये।" अथे जुयाः शिमी यरूशलेमय् ताःई तक च्वन।
39 तर स्वदँ लिपा वया निम्ह दास गातया जुजु माकाया काय् आकीशयाथाय् बिस्युं वन। थः दासत गातय् दु धइगु खँ शिमीं न्यन।
40 अले व गधाया म्हय् काठी चिनाः इमित मालेत गातय् आकीशयाथाय् वन। इपिं निम्हय्सितं लुइकाः शिमीं छेँय् लितहल।
41 शिमी यरूशलेम त्वःताः गातय् वंगु सियाः
42 सोलोमनं वयात सःताः धाल, "छु जिं छन्त परमप्रभुया नामय् पाफय्कागु मखु ला? अले छन्त जिं 'गुखुन्हु छं मेथाय् वनेत थ्व थाय् त्वःती उखुन्हु छ धाःथें सी धकाः ख्याच्वः बियागु मखु ला?' अले छिं धयादीगु खँ बांलाः, 'छिं धाःथें जिं याये धकाः धयागु मखु ला?'
43 परमप्रभुया नामय् थम्हं पाफःगु व जिगु आज्ञा छं छाय् मानय् मयानागु?"
44 अले जुजुं शिमीयात थथे नं धाल, "जिमि अबु दाऊदयात याःगु फुक्क मभिंगु ज्या छं लुमंकातःगु दु। उकिया निंतिं आः परमप्रभुं छन्त सजाँय बियादीत्यंगु दु।
45 तर सोलोमन जुजुयात सुवाः दइ अले परमप्रभुया न्ह्यःने दाऊदया सिंहासन न्ह्याबलें सुरक्षित जुयाच्वनी।"
46 अले जुजुं बनायाहयात आज्ञा बिल। व पिहां वन, अले वं शिमीयात कय्काः स्यात।
थुकथं राज्यया फुक्क अधिकार सोलोमनया ल्हातय् वल।

3

सोलोमनं बुद्धिया निंतिं प्रार्थना याःगु

२ इति १.३-१२

1 सोलोमनं मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोलिसें ब्याहाया स्वापु तल। वं वया म्ह्याय्यात ब्याहा यात। थःगु दरबार, परमप्रभुया देगः व यरूशलेमया छचाःखेरं पखाः दय्के सिमधःतले सोलोमन जुजुं वयात हयाः दाऊदया शहरय् तल।
2 उबलय् तक परमप्रभुया नांया इज्जतया निंतिं देगः मदय्कूगु जुयाः मनूतय्सं थथःगु लागायागु आराधना याइगु थासय् बलि बियाच्वंगु जुल।
3 सोलोमनं व हे लागायागु आराधना याइगु थासय् बलि बीगु अले धुपाँय् च्याकेगु बाहेक थः अबु दाऊदं दय्कूगु नियम पालन यानाः परमप्रभुयात थःगु माया क्यन।
4 सोलोमन जुजु गिबोनय् बलि छायत वन, छायधाःसा आराधना यायेगु थायत मध्ये अन दकलय् महत्व दुगु वेदी दु। वं द्वःछिम्ह पशु स्याके बियाः वेदीइ होमबलि छाल।
5 गिबोनय् परमप्रभु परमेश्वर चान्हय् म्हगसय् खनेदय्क झायाः वयात धयादिल, "छन्त छु माल? फ्वँ, व जिं बी। छन्त छु यः?"
6 सोलोमनं लिसः बिल, "छिं जिमि बाः दाऊदयात तःधंगु दयामाया क्यनादिल, छायधाःसा वय्कः छिगु न्ह्यःने इमान्दार व विश्वास याये बहःम्ह जुयाजुल। छिं आः तक नं वयात तःधंगु दयामाया क्यनाच्वनादीगु दु। आः वय्कःया लिपा सिंहासनय् च्वनेत छिं वय्कःयात थौं छम्ह काय् बियादीगु दु।
7 "आः, हे परमप्रभु जिम्ह परमेश्वर, छिं थः दासयात वय्कःया थासय् जुजु दय्कादीगु दु। तर जि ला मचा हे तिनि, गय् यानाः जिं राजकाज यायेमाःगु खः व जिं मस्यू।

8 थन छिकपिनि दास छिं ल्ययादीपिं मनूतय् दथुइ दु। इपिं यक्व दुगुलि इमित ल्याः खाये फइ मखु।
9 उकिं छिकपिनि प्रजायात खःकथं शासन यायेगु बुद्धि थः दासयात बियादिसँ। थुकिं जिं भिं व मभिंया दथुइ छु पाः व म्हसीकि फइ। मखुसा गथे यानाः जिं थुलिमछि मनूतय्त शासन याये फइ?"
10 सोलोमनं बुद्धि फ्वंगुलि परमप्रभु लय्तायादिल।
11 अले परमेश्वरं वयात धयादिल, "छं थःगु लागि ताहाकःगु आयु वा धन-सम्पत्ति नां वा थः शत्रुत सीगु मफ्वंसें खःकथं जिमि प्रजायात न्याय यायेत बुद्धि फ्वन।
12 उकिं जिं छं धाःथें हे यानाबी। न्हापा सुयातं मदुगु व लिपा नं सुयातं मदइगु बुद्धि व थुइके फइगु मन जिं छन्त बी।
13 छं मफ्वंगु खँ नं जिं छन्त बी, अर्थात धन-सम्पत्ति व इज्जत। उकिं यानाः छंगु जिवंकाछि जुजुपिं मध्ये छ थें जाःम्ह सुं नं दइ मखु।
14 छ छिमि बौ दाऊद थें जिगु लँय् जुल धाःसा अले वं थें जिगु नियम व विधि मानय् यात धाःसा जिं छन्त ताहाकःगु आयु बी।"
15 सोलोमनया न्ह्यलं चाल। व ला म्हगस खः धकाः वं सिल।
व यरूशलेमय् लिहां वनाः परमप्रभुया बाचाया सनूया न्ह्याःने दनाः परमप्रभुयात होमबलि व मेलबलित छाल। अनंलि वं थः फुक्क भारदारतय्त भ्वय् नकल।✡

सोलोमन व निम्ह वेश्या

16 छन्हु निम्ह वेश्या जुजुया न्ह्याःने वयाः दन।
17 छम्हय्सिनं धाल, "हे महाराज! थ्व मिसा व जि छखा हे छेँय् च्वनेगु खः। अन व जिनापं दुबलय् हे जिं छम्ह काय् बुइका।
18 जि मचा बूगु स्वन्हु दुखुन्हु हे थ्व मिसां नं छम्ह काय् बुइकल। छेँय् जिपिं निम्ह हे जक दु, मेपिं सुं हे मदु।
19 "चान्हय् घेनाच्वंबलय् थ्व मिसाया म्हं ल्हाःगुलिं सासः कुनाः थ्वया मचा सित।
20 अथे जुयाः चान्हय् जि घनाच्वनाबलय् थ्व मिसा दनाः जिथासं जिमि काय्यात ल्ह्नाः यंकल। अले वयात थःगु लासाय् तयाः सीम्ह मचायात जिगु लिक्क तयाबिल।
21 कन्हय् खुन्हु सुथय् दनाः मचायात दुरु त्वंके धकाः स्वयाबलय् मचा सी धुंकल खनिसा। सुथय् निभाः त्वयेधुंकाः बांलाक स्वयाबलय् व मचा जिम्ह मचा मखु धकाः जिं सिल।"
22 मेम्ह मिसां धाल, "मखु! थ्व म्वाःम्ह मचा जिमि काय् खः, सीम्ह मचा छिमि काय् खः।"
तर न्हापायाम्ह मिसां धाल, "मखु! सीम्ह मचा छिमि काय् खः, म्वाःम्ह मचा जिमि काय् खः।" थुकथं इपिं जुजुया न्ह्याःने ल्वानाच्वन।
23 अले जुजुं धाल, "छम्हय्सिनं धाइगु, 'थ्व म्वाःम्ह जिमि काय्, सीम्ह छिमि काय् खः,' अले मेम्हय्सिनं धाइगु, 'मखु! छिमि काय् ला सीम्ह खः, म्वाःम्ह ला जिमि काय् खः।' "
24 जुजुं धाल, "छपु तरवार हजि।" तरवार हयेधुंकाः
25 जुजुं धाल, "म्वाःम्ह मचायात पालाः निब्व यानाब्यु! निम्हय्सितं बच्छि बच्छि इनाब्यु।"
26 जुजुं उलि धायेवं म्वाःम्ह मचाया मांयात मचा खनाः तसकं माया वन। अले वं जुजुयात धाल, "महाराज! मचायात स्यानादी मते! म्वाःम्ह मचा वयात हे बियादिसँ।"
मेम्ह मिसां धाःसा थथे धाल, "जिपिं निम्हय्सितं मचा बियादी मते। वयात निब्व यानादिसँ।"
27 अले जुजुं धाल, "व मचायात स्याये मते। न्हापांम्ह मिसायात हे व मचा ब्यु, मचाया धात्थेंयाम्ह मां व खः।"
28 जुजुं याःगु थ्व फैसला इस्राएल देशयापिं फुक्क मनूतय्सं सिल। अले इमिसं थः जुजुया भय काल। इमिसं वयाके न्याय यायेत परमेश्वरयागु बुद्धि दु धइगु खँ सीकल।

4

सोलोमनया ततःधंपिं हाकिमत

1 थुकथं सोलोमन जुजुं इस्राएल न्यंक शासन यात।
2 वया मू मू हाकिमत थुपिं खः –
सादोकया काय् अजर्याह – पुजाहारी
3 शीशाया काय्पिं एलीहोरेफ व अहियाह – छ्यान्जेत।
अहीलूदया काय् यहोशापात – इतिहास च्वइम्ह।
4 यहोयादाया काय् बनायाह – सेनापति।

✡ **3:15** ३:१५ लेवी १:१-१७; ३:१-१७

सादोक व अबियाथार – पुजाहारीत।
5 नातानया काय् अजर्याह – जिल्लायापिं बडा-हाकिमतय् हाकिम।
नातानया काय् जाबूद – पुजाहारी व जुजुयात सल्लाह बीम्ह।
6 अहीशार – दरबारया सम्पत्ति स्वइम्ह।
अब्दाया काय् अदोनीराम – दास थें ज्या याइपिनि नायः।
7 इस्राएल फुक्कभनं सोलोमनया झिनिम्ह जिल्लाया बडा-हाकिमत दु, इमिसं जुजु व जुजुया परिवारया लागि नयेगु नसा बन्दोबस्त याइगु खः। इपिं छम्ह छम्हय्सिनं दँय् छकः छगू छगू लाया लागि नयेगु नसा बन्दोबस्त यायेमाः।
8 इमिगु नां थथे दु –
एफ्राइमया पहाडी देशय् – बेन-हूर।
9 माकाज, शाल्बीम, बेथ-शेमेश व
एलोन-बेथहानानय् – बेन-देकेर,
10 अरूब्बोतय् – बेन-हेसेद
(थ्वयागु जिम्माय् सोको व हेपेरया फुक्क देश दु),
11 नापोत डोरय् – बेन-अबीनादाब,
(सोलोमनया म्ह्याय् ताफातयात थ्वं ब्याहा याःगु खः),
12 तानाक व मगिद्दो व यिजरेल क्वय्या
सार्तानया लिक्क दुगु बेथ- शान फुक्कभनं,
हाबिल महोला व योक्माम तक – अहीलूदया काय् बाना,
13 रामोत-गिलादय् – बेन-गेबर
(थ्वयागु जिम्माय् गिलादय् दुगु मनश्शेया काय् याईरया बस्तीत व
बाशानय् दुगु अर्गोबया जिल्ला अले मू लुखाय् कँय्या बार दुगु
पखालं घेरय् यानातःगु खुइगू ततःधंगु शहरत नं दु),
14 महनोमय् – इद्दोया काय् अबीनादाब।
15 नप्तालीइ – अहीमास।
(थ्वं सोलोमनया म्ह्याय् बासमतयात ब्याहा याःगु खः)
16 आशेर व आलोतय् – हूशैया काय् बाना,
17 इस्साखारय् – पारूहया काय् यहोशापात,
18 बेन्यामीनय् – एलाया काय् शिमी,
19 गिलादय् – ऊरीया काय् गेबेर
(एमोरीतय् जुजु सीहोन व बाशानया जुजु ओगया देश)।
व उगु जिल्लायाम्ह छम्ह हे जक बडा-हाकिम खः।

सोलोमनया न्हियान्थिथंया नसा

20 यहूदा व इस्राएलयापिं मनूत समुद्र सिथय् च्वंगु फि थें हे यक्व दु। इपिं सकसिके नयेत्वनेत माक्व दु, अले इपिं लय्ताः।
21 यूफ्रेटिस खुसिंनिसें कयाः पलिश्तीतय्गु देश व मिश्रया सिमाना तकयागु फुक्क देशय् सोलोमनं शासन याइगु खः। अन च्वंपिं मनूतय्सं सोलोमनयात कर पुलिगु, वयागु जिवंकाछि हे इपिं वयागु अधीनय् च्वन।✡
22 सोलोमनया दरबारय् नयेत छन्हुया लागि न्हयेन्यामुरि (७५) भिंगु छुचुं, सछि व नेय्मुरि (१५०) अन्न,
23 झिम्ह लहिनातःपिं द्रहंत, निइम्ह ख्यःयापिं द्रहंत अले सछिम्ह (१००) फै-च्वलय्नापं चल्ला, हरिण, जरायो व खाचा माः।
24 वं यूफ्रेटिस खुसिया पच्छिमपाखेया फुक्क देश, अर्थात तिफसांनिसें कयाः पच्छिमपाखे गाजा तक शासन याइगु खः अले प्यखें शान्ति दु।
25 सोलोमनयागु जिवंकाछि हे उत्तरय् दानंनिसें कयाः दच्छिनय् बेर्शेबा तक यहूदा व इस्राएल याउँक च्वन, फुक्क मनूत थथःगु दाखमा व यःमरिमाया क्वय् याउँक च्वन।
26 सोलोमनया रथया सलत तयेत प्यद्दुः (४,०००) क्वथात दु। वया झिंनिद्दुःम्ह (१२,०००) सल दु।✡

✡ **4:21** ४:२१ उत ५:१८; २ इति ९:२६ ✡ **4:26** ४:२६ १ राज १०:२६; २ इति १:१४; ९:२५

27 वया झिंनिम्ह जिल्लाया बडा-हाकिमतय्सं थथःगु पाः वइगु लाय् सोलोमन जुजु व वलिसें नइपिनिगु लागि माःगु नयेगु नसा बन्दोबस्त याइगु। छुकिंयागु नं मगाःमचाः मजुइमा धकाः इमिसं स्वइगु।
28 इपिं छम्ह छम्हय्सिनं थथःगु पाः वइबलय् सल व रथया सलया निंतिं नं तछ्व व छ्वालि तय्के छ्वइगु।

सोलोमनया ज्ञान

29 परमेश्वरं सोलोमनयात यक्व बुद्धि व ज्ञान अले समुद्र सिथय् च्वंगु फि ति हे दुग्यां बियादिल।
30 पुर्बयापिं व मिश्रयापिं फुक्क बुद्धि दुपिं मनूत स्वयाः सोलोमन यक्व बुद्धि दुम्ह खः।
31 व मेपिं फुक्क मनूत स्वयाः बुद्धि दुम्ह खः। एज्री एतान अले माहोलया कायपिं हेमान, कलकोल व दर्दा स्वयाः नं व यक्व बुद्धि दुम्ह खः। वया नां जःखः च्वंगु फुक्क जाति जातितय्थाय् न्यनावन।✡
32 वं स्वद्रःपु (३,०००) हितोपदेश व द्रःछि व न्याप्रु (१,००५) म्ये च्वल।✡
33 वं स्वासिमाया बारे लेबनानया स्वसिमांनिसें कयाः अंगलय् बुयावइगु हिसप तकया बारे बयान यात। वं पशु, झंगः व घिसय् जुयाजुइपिं जन्तु व न्याया बारे नं स्यन।
34 सोलोमनयागु बुद्धिया बारे स्यूपिं संसारयापिं फुक्क जुजुपिन्सं छ्वयाहःपिं फुक्क जातियापिं मनूत वयागु बुद्धिया खँ न्यनेत वयाथाय् वइगु।

5

देगः दय्केगु तयारी

२ इति २:१-१८

1 सोलोमन थः अबु दाऊदया थासय् जुजु अभिषेक जूगु दु धइगु खँ न्यनाः टुरोसया जुजु हीरामं वयाथाय् दूतत छ्वल। छाय्धाःसा व न्ह्याबलें दाऊदनापं मिलय् जुयाच्वंगु खः।
2 सोलोमनं हीरामयात थ्व खबर छ्वल –
3 "थःगु जःखः च्वंगु शत्रु देशतनापं जिमि अबु दाऊदं लडाइँ याना हे च्वनेमाल। उकिं परमप्रभुं वय्कःया शत्रुतय्त वय्कःया अधीनय् तया मदितले परमप्रभु थः परमेश्वरया नांया निंतिं वय्कलं देगः दय्कादी मफुगु खँ छिं सी हे स्यू।
4 तर आः परमप्रभु जिमि परमेश्वरं जितः प्यखेरं आराम बियादीगु दु, उकिं आः जिगु सुं शत्रु मदु, छुं मभिंगु घटना नं जुयाच्वंगु मदु।
5 स्वयादिसँ, परमेश्वरं जिमि अबु दाऊदयात थथे धयादीगु खः, 'जिं छंगु थासय् सिंहासनय् तयाम्ह कायनं हे जिगु नांया निंतिं देगः दय्की।' आः जिं जिमि परमप्रभु परमेश्वरया इज्जतया निंतिं उगु देगः दय्केगु क्वःछिनागु दु।✡
6 "उकिं छिं जिगु निंतिं लेबनानया देवदास्या सिमा पालेत आज्ञा बियादिसँ। जिमि मनूतय्सं छिकपिनि मनूतनापं मिलय् जुयाः ज्या याइ। छिं गुलि ज्याला क्वःछिनादिल उलि हे ज्याला जिं छिकपिनि मनूतय्त बी। सीदोनीत थें जिपिं सिँ पाले सःपिं मखु धकाः छिं सी हे स्यू।"
7 सोलोमनया थ्व खँ न्यनाः हीराम तसकं लय्ताल, अले वं थथे धाल, "थौं परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा, छाय्धाःसा थ्व तःधंगु जातियात शासन यायेत दाऊदयात छम्ह बुद्धि दुम्ह काय् बियादीगु दु।"
8 अले हीरामं सोलोमनयात थ्व खबर छ्वयाहल,
"छिं छ्वयाहयादीगु खबर जिथाय् थ्यन, छितः माक्व देवदास्या सिँ व थसिँ जिं छितः बी।
9 जिमि मनूतय्सं लेबनानं सिँ भूमध्यसागर तक हइ। अले सिँयात चिनाः नांचा थें दय्काः छिं धाःथाय् चुइकाछ्वयाहये। अन जिं सिँ फ्यंके बी। अले छिं यंकादिसँ। छिं जिगु परिवारया लागि नयेगु नसा बियाः जिगु इच्छा पूरा यानादिसँ।"
10 उकिं हीरामं सोलोमनयात वयागु इच्छा कथं देवदास्या सिँ व थसिँ छ्वयाबिल।
11 सोलोमनं हीरामयात वयागु दरबारय् नइपिन्त नकेत दँय्दसं ५०,००० मुरी छ्व व ४,५०० लिटर भिंगु जैतूनमाया शुद्धगु चिकं बीगु यात।
12 परमप्रभुं थःगु बचंकथं सोलोमनयात बुद्धि बियादिल। हीराम व सोलोमन मिलय् जुयाच्वन। इमिसं थःथवय् सन्धि नं यात।
13 सोलोमन जुजुं इस्राएलया फुक्क थासं ३०,००० म्ह मनूतय्त सितिकं ज्या याकेत मुंकल।
14 वं इमित छग् छग् लाय् १०,००० म्ह – १०,००० म्ह यानाः पालंपाः लेबनानय् छ्वइगु, इपिं लच्छि लेबनानय् व निला छेँय् च्वनीगु। अदोनीराम थुपिं सितिकं ज्या याइपिनि नायः खः।✡
15 सोलोमनया ७०,००० म्ह कु क्वबिपिं व पहाडय् ८०,००० म्ह ल्वहं चाइपिं दु।
16 थ्व ज्या याइपिं मनूतय्गु ज्या स्वयेत सोलोमनया ३,३०० म्ह नायःत नं दु।

✡ **4:31** ४:३१ भज ८९ ✡ **4:32** ४:३२ हितो १:१; १०:१; २५:१; श्रेष्ठ १:१ ✡ **5:5** ५:५ २ शमू ७:१२-१३; १ इति १७:११-१२ ✡ **5:14** ५:१४ १ राज १२:१८

17 सोलोमन जुजुया आज्ञा कथं इमिसं देगःया जग तयेत तसकं भिंगु ततःग्वःगु ल्वहं चानाः लिकाल।
18 गेबालया मनूतनापं सोलोमन व हीरामया कारीगरतय्सं देगः दय्केत सिँ व ल्वहं चानाः तयार यात।

6

सोलोमनं देगः दय्कूगु

२ इति ३.१-१४

1 इस्राएलीत मिश्र देशं पिहां वःगु प्यसः व चयदँ (४८०) लिपा, सोलोमनं इस्राएलय् राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँया जीभ* धाःगु निगूगु लाय् वं परमप्रभुया देगः दय्केगु ज्या शुरू यात।
2 जुजु सोलोमनं परमप्रभुया निंतिं दय्कूगु देगः २७ मिटर ताहाकःगु व ९ मिटर तब्यागु व १३.५ मिटर तज्जाःगु खः।
3 देगःया मू क्वथाया न्ह्याःने च्वंगु दलान देगःया ब्या ति हे ९ मिटर ताहाः। देगःया न्ह्याःनेपाखे व ४.५ मिटर पिहां वःगु दु।
4 हानं वं देगलय् चिब्यागु तिकिझ्याःत दय्कल।
5 मू क्वथा व तसकं पवित्रगु थाय्या अंगःया अःखःपाखे व देगःया प्यखेरं अंगःनापं स्वानाच्वंगु क्वथात दय्कल।
6 दकलय् क्वय्या २.२ मिटर तब्या। दथुइया तँ २.७ मिटर तब्या अले दकलय् च्वय्या तँ ३.१ मिटर तब्या। धलि अंगलय् दुवामवनेमा धकाः क्वथात देगःया अंगःतनापं स्वाकातःगु दु गुगु अंगलय् फलय् लिधनाच्वंगु दु।
7 देगः दय्कूबलय् ल्वहंया खानिइ हे चाना हःगु कुचात जक छ्यल। देगः दय्काच्वंतले उगु थासय् मुगः, कतां वा छुं नं कथंयागु नया ज्याभःया सः ताये मदु।
8 दकलय् क्वय् च्वंगु तँया लुखा देगःया दच्छिनपाखे दु। अनं दथुइयागु व दकलय् च्वय्यागु तँय वनेत स्वहाने दु।
9 थुकथं धलिं व देवदास्या सिँ पतिं उकिया पौ दय्काः वं देगः सिधय्कल।
10 वं देगःया प्यखेरं चिचिकुगु क्वथा दय्कल। छगू छगू क्वथा २.२ मिटर तजाः। अले स्वसिमाया सिँया धलिमं देगःनापं स्वाःगु दु।
11 परमप्रभुया थ्व वचन सोलोमनयाथाय् वल-
12 “छं दय्काच्वंगु थ्व देगःया बारे धाःसा थथे जुइ- छं जिगु विधि व नियम मानय् यात धाःसा अले जिगु आज्ञा मानय् यात धाःसा जिं छिमि बौ दाऊदयात बियागु बचं छपाखें पुरा याये।✡
13 अले जि इस्राएलया दथुइ च्वने, जिं जिमि प्रजा इस्राएलयात गुबलें नं त्वःते मखु।”
14 थुकथं सोलोमनं परमप्रभुया देगः दय्के सिधय्कल।
15 वं देगःया अंगलय् दुनेपाखे देवदास्या सिँपौ बंनिसें कयाः धलि तक हे तयाबिल। अले देगःया बँय् धाःसा थसिँया सिँपौत लायाबिल।
16 देगः दुने ल्यूनेपाखे वं बंनिसें धलि तक देवदास्या सिँपौत मिलय् यानाः ९ मिटर ताहाकःगु महा-पवित्रगु थाय् दय्कल।✡
17 महा-पवित्रगु थाय्या न्ह्याःनेया पवित्रगु क्वथा १८ मिटर ताहाः।
18 देगःया दुने पाखेया देवदास्या सिँइ धाःसा ह्वयाच्वंगु स्वां व लौकाया बुत्ता कियातःगु दु। उपिं फुक्क देवदास्यागु खः। ल्वहं छगः नं खने मदु।
19 देगःया दुनेपाखे परमप्रभुया बाचाया सनू तयेत वं व महा-पवित्रगु थाय् दय्कल।
20 थ्व महा-पवित्रगु थाय् ९ मिटर ताहाकः ९ मिटर तब्या अले ९ मिटर तःजाः। महा-पवित्रगु थाय्या लिक्क पिने वं देवदास्या सिँ दय्कूगु थ्व वेदीयात भिंगु लुं भुनाबिल।
21 सोलोमनं देगःया दुनेया ब्वयात भिंगु लुं भुनाबिल, अले वं लुँया सिखःयात सालाः लुं भुनातःगु महा-पवित्रगु थाय् न्ह्याःने थ्यंकाबिल।
22 थुकथं वं दुनेया ब्व फुक्कयात लुं भुनाबिल। वं पवित्रगु थाय्या न्ह्याःनेयागु वेदीयात नं लुं भुनाबिल।✡
23 महा-पवित्रगु थासय् वं जैतूनया सिँयागु ४.४ – ४.४ मिटर तज्जाःपिं निम्ह करूब† दय्कल।
24 छम्ह करूबया निपुं पपू २.२ – २.२ मिटर ताहाः, अले मेगु नं २.२ मिटर ताहाः। अथे जुयाः छपु पपूया च्वका मेगु पपूया च्वका तक ४.४ मिटर दु।
25 मेम्ह करूबया नाप नं ४.४ मिटर दु, छाय्धाःसा निम्हं करूब छगू हे नाप व छगू हे आकारयापिं खः।
26 निम्हं करूब ४.४ मिटर तज्जाः।

---

* **6:1** ६:१ उबलय् जीभ धाःगु ला इस्राएलीतयगु पात्रय् निगूगु ला खः। नेपाःया पात्रकथं थ्व बैशाखय् ला। थ्व घटना ई.पु. ९६६ लय् जूगु खः। ✡ **6:12** ६:१२-१३ २ शमू ७:१२-१६; यर ७:१-१५; २६:१-६ ✡ **6:16** ६:१६ प्रस २६:३३-३४ ✡ **6:22** ६:२२ प्रस ३०:१-३ † **6:23** ६:२३करूब थ्व कथंयाम्ह स्वर्गदूतयात इमिसं करूब धाइगु, थ्व कथंयाम्ह स्वर्गदूत गय्च्वं धकाः सुनानं बांलाक मस्यू। स्वयादिसँ प्रस २५:१८-२०

27 वं उपिं कस्बतय्त देगःया महा-पवित्र थासय् तल। उमिगु पप् थुकथं न्यनावंगु दु कि छम्ह कस्बया छपु पपुतिं छखेपाखेया अंगःयात थ्यूगु दु, मेम्ह कस्बया छपु पपुतिं मेखे पाखेया अंगःयात थ्यूगु दु। अले उमिगु मेगु निपु पपुतिं क्वथाया दथुइ थ्यूगु दु।

28 वं उपिं कस्बतय्त लुं भुनाबिल।

29 देगःया महा-पवित्रगु थाय् व पवित्रगु थाय्या छचाःखेरं अंगलय् वं कस्ब, ताय्गः सिमात व ह्रयाच्वंगु स्वांयागु बुत्ता किल।

30 वं देगःया दुनेयागु व पिनेयागु क्वथाया बँ नं लुं भुनाबिल।

31 महा-पवित्रगु थाय्या लुखाया निंतिं न्याकुंलाःगु थां दुगु जैतूनया सिँयागु लुखात दय्कल।

32 अले उपिं लुखाय् वं कस्बत, ताय्गः सिमा व ह्रयाच्वंगु स्वांया बुत्ता कियाबिल। अले वं कस्बत व ताय्गः सिमायात लुँया पातां भुनाबिल।

33 अथे हे यानाः वं देगःया पवित्र थाय्या लुखाया निंतिं जैतूनया सिँया प्यकूंलाःगु थांत दय्कल।

34 वं ह्रतय् चाःहिलिगु निपा खापा दुगु थसिँया निगू लुखा दय्कल।

35 वं उकी कस्बत, ताय्गः सिमा व ह्रयाच्वंगु स्वांया बुत्ता कियाबिल। अले उपिं बुत्तायात उत्थें यानाः लुं भुनाबिल।

36 अले वं दुनेया चुक मिलय् यानाः चानातःगु ल्वहंया स्वइवः यानाः व देवदास्या धलिया छइवः यानाः दय्कल।

37 प्यंगूगु दँया जीभ लाय् परमप्रभुया देगःया जग तल।

38 झिंछगूगु दँया बूल‡ धाःगु च्यागूगु लाय् नमूनाकथं व देगः दय्के सिधय्कल। थुकथं वं न्हयद्दँ बिकाः उगु देगः दय्कल।

7

सोलोमनं थःगु दरबार दय्कूगु

1 सोलोमनं थःगु दरबार नं दय्कल। व सिधय्केत झिंस्वदँ (१३ दँ) बित।

2 वं पिइप्यंगू (४४) मिटर ताहाकःगु, निइनिगू (२२) मिटर तब्यागु, झिंस्वंगू व बागू (१३.५) मिटर तःजाःगु, प्यइवः देवदास्या थां दुगु, उकिया च्वय् देवदास्या हे धलि दुगु "लेबनानया गुँ" धाःगु दरबार दय्कल।

3 थामय् दिनाच्वंगु उपिं धलिया च्वय् देवदास्या पौ तयाबिल। छगू छगू इवलय् झिंन्यापु (१५) धलि यानाः मुक्कं पिइन्यापु (४५) धलि दु।

4 उकिया इयाःत थवंथः स्वकातःगु स्वंगू इवः तज्जाः यानाः दय्कूगु दु।

5 फुक्क लुखाया चौकोसत प्यकूं लाः। उपिं थवंथः स्वकातःगु स्वंगू इवलय् न्ह्यःनेपाखे दु।

6 वं निइनिगू (२२) मिटर ताहाकःगु व झिंस्वगू व बागू (१३.५) मिटर तब्यागु थामं घेरय् यानातःगु चुक दय्कल। उकिया न्ह्यःने छगू दलान दु, अले उकिया न्ह्यःने थांत व छगू पिने पिहां वयाच्वंगु पौ दु।

7 वं सिंहासनया तधंगु क्वथा अर्थात न्याय याइगु तःधंगु क्वथा दय्कल, अन हे वं न्याय याइगु। वं उकियात बंनिसें कयाः धलि तक हे स्वसिमां त्वपुयाबिल।

8 वं थः च्वनीगु दरबार न्याय याइगु क्वथा थें हे च्वंक उकिया ल्युने मेगु चुकय् वं ब्याहा यानाहःम्ह फारोया म्ह्यायसा निंतिं नं व थें च्वंगु तःधंगु क्वथा दय्कल।✡

9 थुपिं फुक्क महल पिनेंनिसें तःधंगु चुक तक व जगंनिसें पौ तक करौंतीं पाय्छिगु नापकथं दुने व पिनेपाखे चानातःगु मू वंगु ल्वहँतं दय्कूगु दु।

10 जग ततःग्वःगु व भिंगु भिंगु ल्वहँतं दय्कूगु दु। गुलिं ल्वहं प्यंगू प्वाइन्ट प्यंगू (४.४) मिटर ताहाकः अले गुलिं धाःसा स्वंगू व बागू (३.५) मिटर ताहाकः।

11 उकिया च्वय् बांबांलाःगु ल्वहं पाय्छिकथंया नापय् चानाः मिलय् यानातःगु व देवदास्या धलिं दु।

12 तःधंगु चुकया छचाःखेरं चानातःगु स्वइवः स्वइवः ल्वहंया दथुइ छइवः देवदास्या धलिंत दु। परमप्रभुया देगःया दुनेया चुक व उकिया दलान नं अथे हे च्वं।

हुरामया ज्या

13 सोलोमन जुजुं टुरोसय् च्वंम्ह हुरामयात सःतके छवल।

14 वया मां नप्ताली कुलयाम्ह छम्ह विधवा खः। वया बौ टुरोसय् च्वंम्ह कँय्या कारिगर खः। हुराम कँय्या फुक्क कथंया ज्या बांलाक यायेसःम्ह व अनुभवी मनू खः। वं जुजु सोलोमनयाथाय् वयाः वयात ब्यूगु फुक्क ज्या यात।

---

‡ **6:38** ६:३८ झिंछगूगु दँया बूल उबलय्, बूल धाःगु ला इस्राएलीतय्गु पात्रय् च्यागूगु ला खः। थ्व नेपाःया पात्रकथं कार्तिक/मंसिरपाखे ला। इमिसं ई.पु. ९५९ लय् देगः दय्केगु ज्या सिधय्कल। ✡ **7:8** ७:८ १ राज ३:१

कँय्या निपु थां

२ इति ३:१५-१७

15 वं च्याग् (८) मिटर तज्जाःगु व न्याग् प्वाइन्ट स्वंगू (५.३) मिटर ग्वलाःगु निपु कँय्यागु थां दय्कल।
16 वं उपिं थांया च्वय्या ब्वतिइ तयेत कँय्यागु निगू प्वाइन्ट निगू (२.२) मिटर तज्जाःगु छ्यं नं दय्कल।
17 वं छगः छगः थामय् दुगु छ्यंया निंति जालिकथं न्हयप्पु यख्खाना च्वंगु सिखः दय्कल।
18 थांया छ्यंयात बांलाकेत वं थात दय्कूबलय् जालीया प्यखेरं निझ्वः कँय्या धालेग्वः दु। गुकिं छगू छगू थांया छ्यंयात त्वपुयातःगु फुक्क छेनय् नं अथे हे यात।
19 दलानया थांया छ्यंत लिली स्वां बांल्गु छगू प्वाइन्ट च्यागू (१.८) मिटर तज्जाः।
20 निगलं थांया छेनय् जालि लिक्कया ख्वला बांल्गु ब्वतिइ, तपुलिया जःखः झ्वःझ्वः यानाः निसगः (२००) कँय्या धालेग्वः दय्कातःगु दु।
21 वं थांत देगःया दलानया न्ह्यःने थन। वं दच्छिन पाखेया थांया नां याकीन* तल अले उत्तर पाखेया थांया नां बोअज† तल।
22 उकिया छ्यं लिली स्वां बांल्। थुकथं थांया ज्या सिधय्कल।

कँय्यागु त्यांकि

२ इति ४:२-५

23 हरामं नाय्काः कँय्यागु छगः ग्वःलाःगु त्यांकि दय्कल। व निगू प्वाइन्ट निगू (२.२) मिटर तज्जाः अले उकिया ब्या प्यंगू प्वाइन्ट प्यंगू (४.४) मिटर व उकिया छचाःखेरंया नापय् यायेत झिंस्वंगू प्वाइन्ट निगू (१३.२) मिटर दुगु खिपः मा।
24 त्यांकिया पिनेया बालाया घेराया क्वय् छचाःखेरं कँय्या निझ्वः लौकाया बुत्ता दय्कातःगु दु। उपिं बुत्तात त्यांकिनापं धातुया छकु हे कुचां दय्कूगु दु।
25 व त्यांकि कँय्या झिंनिम्ह द्वहंया म्हया च्वय् तयातःगु दु, फुक्क द्वहंत पिनेपाखे स्वयाच्वंगु दु। स्वम्ह उत्तरपाखे, स्वम्ह पच्छिमपाखे स्वम्ह दच्छिनपाखे व स्वम्ह पुर्बपाखे स्वयाच्वंपिं खः।
26 त्यांकिया अंगः न्हयेन्याग् (७५) मिलिमिटर ख्वातु। उकिया बाला ख्वलाया बाला थें हे लिली स्वांयागु हः थें च्वं। उगु त्यांकिइ ४४,००० लिटर न्ह्यं।

कँय्या गाडात

27 हरामं कँय्या झिगः गाडा नं दय्कल। छगः छगः गाडा छगू प्वाइन्ट च्यागू (१.८) मिटर ताहाः छगू प्वाइन्ट च्यागू (१.८) मिटर हे तब्या व छगू प्वाइन्ट स्वंगू १.३ मिटर तःजाः।
28 उपिं थुकथं दय्कूगु दु। उपिं गाडातय्गु सिंपौत दु, सिंपौत फ्रेमय् तयातःगु दु।
29 फ्रेमय् तयातःगु सिंपौलय् सिंह, द्वहं व कस्बया किपा कियातःगु दु। फ्रेमय् नं कँय्या सिंह, द्वहं व कस्बया किपा क्वय् व च्वय् बुत्ताया माला दु।
30 छगः छगः गाडाया प्यपु कँय्या त्याः नापंया कँय्या प्यचा घःचाः दु। अले लः तइगु त्यांकि धंका तयेत प्यंगू कुन्चाय् कँय्या लिधंसात दय्कूगु दु। उपिं लिधंसाय् कँय्या स्वांमाः हनातःगु बुत्ता कियाः छायपिया तःगु दु।
31 गाडाया च्वय् त्याःचाचिंगु फ्रेम दु, गुगु गाडाया च्वय्नं पिइन्याग् सेन्टिमिटर पिहाव:गु दु अले उकिया चाकः खुइच्याग् सेन्टिमिटर दु। उकिया छचाःखेरं बुत्ता कियातःगु दु। गाडाया सिंपौत प्यकुं लाः, ग्वः मलाः।
32 उपिं घःचाःत सिंपौया क्वय् दु, अले घःचाःया त्याः गाडानापं स्वाःगु दु। छगू छगू घःचाःया चाकः ब्या खुइखुगू (६६) सेन्टिमिटर दु।
33 उपिं घःचाःत रथया घःचाःत थें दय्कातःगु दु। अले त्याः, सिथ, चुकू व दथु फुक्क नाय्कातःगु धातुयागु खः।
34 छगः गाडाया प्यंगू चु दु, गुगु कुन्चाय् कुन्चाय् गाडां पिहां वःगु दु।
35 गाडाया च्वकाय् छपु निइस्वंगू सेन्टिमिटर तःजाःगु बाला दु। तिब बीगु सिंपौत गाडाया च्वकाय् दु।
36 वं तिब बीगु सिंपौतय् कँय्या कस्बत, सिंहत व खजूरया सिमां छायपिये यात। अले प्यखेरं हनातःगु स्वां दय्कल।
37 थुकथं वं झिगः गाडा दय्कल। उपिं फुक्क छगू हे कथं धालय् यानातःगु दु। उमिगु नाप व आकार उत्थें च्वं।
38 अनं लिपा वं कँय्या झिगः बाता दय्कल, छगः छगः गाडाया लागि छगः छगः बाता। हाकनं छगः बाताय् च्यासः व चयगू (८०) लिटर न्ह्यं। छगः छगः बाताया ब्या छगू प्वाइन्ट च्यागू १.८ मिटर दु।✡

---

* **7:21** ७:२१याकीन थुकिया अर्थ वं बल्लाकी † **7:21** ७:२१बोअज थुकिया अर्थ वयाके तागत दु ✡ **7:38** ७:३८ प्रस ३०:१७-२१

39 वं न्यागः गाडा देगःया दच्छिनपाखे अले उत्तरपाखे न्यागः गाडा तल। तग्वःगु त्यांकि धाःसा दच्छिन पुर्बया कुन्चाय् तल।

देगःया सामानया धलः
२ इति ४:११–५:१
40 हुरामं थलबल, बेल्चा व छ्वाकिगु बातात नं दय्कल।
थुकथं हुरामं जुजु सोलोमनया लागि परमप्रभया देगलय् यानाच्वंगु ज्या सिधय्कल। वं थुपिं ज्वलं दय्कल –
41 निगः थां, थांया च्वकाय् बाता बांल्गु निग् थांया च्वय्या ब्व, थांया च्वय्या ब्वयात स्वाइगु निज्वः जालि,
42 निज्वः जालीया लागि प्यसःगः (४००) धालेग्वः (निगः थांया ब्वयात त्वपुइगु छज्वः छज्वः जालीया निंतिं निइवः धालेग्वः),
43 झिगः गाडा, उकिया झिगः बातानापं,
44 छगः तग्वःगु त्यांकि व उकिया क्वय् झिंनिम्ह द्वहंत।
45 थलबल, बेल्चा व छ्वाकिगु बातात।
हुरामं जुजु सोलोमनया लागि परमप्रभुया देगःया निंतिं दय्कूगु फुक्क ज्वलं प्वालाप्वाला थीकातःगु कँय्यागु खः।
46 जुजुं उपिं फुक्क ज्वलंयात सुक्कोत व सार्तानया दथुइच्वंगु यर्दनया ख्यलय् साँचाय् धालय् याकाः दय्के ब्यूगु खः।
47 सोलोमनं फुक्क थलबल मलंसे तया तल छाय्धाःसा उपिं थलबल यक्व दु। कँय्या तौल थुलि दु धकाः धाये थाकु।
48 सोलोमनं परमप्रभुया देगःयात माःगु थुपिं सामान नं दय्कल –
लुँया वेदी, परमप्रभुयात छायेहःगु मरि तयेगु तेबिल,✡
49 भिंगु लुँया त्वाःदेवा, दुनेया महा-पवित्रगु थाय्या न्ह्यःने
जवपाखे न्याप्वाः व खवपाखे न्याप्वाः,
लुँया स्वांत, मत व चिम्ता,
50 भिंगु लुँया थलबल, मत स्यायेगु ज्वलं,
छ्वाकेगु बातात व गुँगू मकः।
दकलय् दुने महा-पवित्रगु थाय्या खापाया लागि
व पवित्र थाय्या खापाया लागि लुँया कब्जा।
51 परमप्रभुया देगःया फुक्क ज्या सिधये धुंकाः सोलोमन जुजुं थः अबु दाऊदं परमप्रभुयात छाःगु फुक्क वहः, लुँ व मेमेगु ज्वलं देगःया धुकुतिइ तल।

8

बाचा चिनादीगु सन्दूक देगलय् हःगु
२ इति ५:२–६:२
1 अले सोलोमनं इस्राएलया थकालित, कुल कुलया नायःत व इस्राएलया परिवार परिवारया मू मू मनूतय्त दाऊदया शहर सियोनं परमप्रभुया बाचा चिनादीगु सन्दूक देगलय् यंकेत यस्शलेमय् सःतल।✡
2 एतानीम* धाःगु न्हयग्गु लाय् जूगु बल्चाबाय्या नखःबलय् इस्राएलया फुक्क मनूत सोलोमन जुजुयाथाय् मुन।✡
3 इस्राएलया फुक्क थकालित वयेधुंकाः पुजाहारीतय्सं सन्दूक ल्हन।
4 अले पुजाहारीत व लेवीतय्सं परमप्रभुया सन्दूक, नापलायेगु पाल व उकी दुगु फुक्क पवित्र सामान व ज्वलं क्वबियाः च्वय् यंकल।
5 अले सोलोमन जुजु व वयाथाय् मूपिं फुक्क इस्राएलीतय्सं सन्दूया न्ह्यःने अल्याख फै व द्वहंत बां बियाच्वन।
6 अले पुजाहारीतय्सं परमप्रभुया बाचाया सन्दूक देगःया महा-पवित्रगु थासय् हयाः कस्बतय् पप्पूया क्वय् तयाबिल।
7 सन्दूक तःगु थाय्या च्वय् कस्बतय्गु पप्पू चकनाच्वंगु दु। सन्दूक व उकिया न्वःयात कस्बतय्गु पपुतिं त्वपुयातःगु दु।
8 न्वःत ताहाः, अथे जुयाः उमिगु च्वका महा-पवित्रगु थाय्या न्ह्यःनेयागु पवित्र थासं खने दु, तर पवित्र थाय्या पिनेनं खने मदु। उपिं थौं तक अन हे दु।
9 उगु सन्दूने मेगु छुं नं मदु, मोशां होरेब पर्वतय्† सन्दूइ तःगु निपा ल्वहं पौ जक दु। इस्राएलीत मिश्र देशं त्वःतावने धुंकाः परमप्रभुं अन हे इपिंलिसेँ बाचा चिनादीगु खः।✡

✡ **7:48** ७:४८ प्रस २५:२३-३० ✡ **8:1** ८:१ २ शम् ६:१२-१६; १ इति १५:२५-२९ * **8:2** ८:२एतानीम उबलय्, एतानीम धाःगु ला इस्राएलीतय्गु पात्रकथं निगूगु ला खः, थ्व नेपाःया पात्रय् असोज कार्तिकपाखे ला। ई पु ९५८ लय् दय्केगु ज्या सिधय्के धुंकाः सोलोमनं देगःयात अर्पण यायेत झिंछला पियाच्वन। ✡ **8:2** ८:२ लेवी २३:२४ † **8:9** ८:९होरेब पर्वत होरेब धाःगु सीनै पर्वतया मेगु नां खः ✡ **8:9** ८:९ व्य १०:५

10 पुजाहारीत पवित्र थासं पिहां वःबलय् परमप्रभुया देगः सुपाचं जाल।✡
11 पुजाहारीतय्सं अन सुपाँय् दुगुलिं सेवा याये मफुत, छाय्धाःसा परमप्रभुया महिमां देगः जाःगु दु।

परमप्रभुयात सोलोमनं प्रशंसा याःगु

12 अले सोलोमनं धाल, "हे परमप्रभु, छि ख्वातुगु सुपाँचय् च्वने धकाः छिं धयादीगु दु। ✡
13 जिं छि न्ह्याबलें च्वनादीत छगू तसकं तःजिगु देगः दय्कागु दु।"
14 इस्राएलया फुक्क खलः अन दनाच्वंबलय् जुजुं फहिलाः इमित आशीर्वाद बिल।✡
15 अले वं धाल,
"परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया प्रशंसा जुइमा! वय्कलं जिमि बाः दाऊदयात थ्व बचं बियादीगु खः अले व पूरा नं यानादीगु दु।
16 'जिमि मनूतय्त मिश्रं पित हयागु दिनंनिसें आः तक जिं जिगु नांया इज्जतया निंतिं इस्राएलया छुं नं कुलय् गन नं देगः दय्केत शहर ल्ययागु मदुनि। तर दाऊदयात जिमि मनूतय्त शासन यायेत ल्ययागु दु।' "✡
17 सोलोमनं हानं धाल, "इस्राएलयाम्ह परमप्रभु परमेश्वरया नांया इज्जतया निंतिं जिमि बाः दाऊदं देगः दय्केगु इच्छा याःगु खः।✡
18 तर परमप्रभुं वयात धयादिल, 'जिगु नांया इज्जतया निंतिं देगः दय्केगु इच्छा यानाः छं खःगु हे यात।
19 अय्नं व छं गुबलें दय्के खनी मखु। छं थः हे कायनं जिगु नांया निंतिं जिगु देगः दय्की।'✡
20 "आः परमप्रभुं थःगु बचं पूरा यानादिल। जिमि बाःया लिपा जि इस्राएलयाम्ह जुजु जुयागु दु। परमप्रभुं बचं बियादीगु थें आः जि इस्राएलया सिंहासनय् च्वनागु दु। अले परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया नांया इज्जतया निंतिं जिं छगः देगः नं दय्कागु दु।
21 परमेश्वर झी पुर्खातय्त मिश्रं पित हयादी धुंकाः बाचा चिनाः परमप्रभुं बियादीगु ल्वहं पौत तयातःगु बाचाया सनू तयेत जिं देगलय् छगूथाय् दय्कागु दु।"

सोलोमनया प्रार्थना

२ इति ६:१२-४२

22 अनंलि सोलोमन इस्राएलया फुक्क खलकं खंक वेदीया न्ह्यःने दन अले थःगु ल्हाः स्वर्गपाखे ल्हनाः
23 प्रार्थना यात,
"हे परमप्रभु! हे इस्राएलयाम्ह परमेश्वर! च्वय् स्वर्ग व क्वय् पृथ्वीइ छि थें जाःम्ह मेम्ह सुं हे ईश्वर मदु। छिं थः मनूतलिसें थःगु तःधंगु दयामाया या बाचा पूरा यानादी, गुपिन्सं दुनुगलंनिसें छिगु खँ न्यनाः जीवन हनी।
24 छिं थः दास जिमि बाः दाऊदयात बियादीगु बचं पूरा यानादीगु दु। छिं थःगु हे म्हुतुं बचं बियादीगु खः अले थौं थःगु हे ल्हातं जिमिगु मिखाया न्ह्यःने पूरा नं यानादीगु दु।
25 "आः हे परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वर! छिं जिमि बाः दाऊदयात बियादीगु थ्व बचं नं पूरा यानादिसँ, 'छं थें छिमि सन्तानतय्सं नं जिगु आज्ञा मानय् यात धाःसा छिमि परिवारय् इस्राएलया गद्दीइ च्वनेत न्ह्याबलें मनू दयाच्वनी।'✡
26 आः, इस्राएलयाम्ह परमेश्वर! छिं थः दास दाऊदयात बियादीगु बचं पूरा यानादिसँ।
27 "तर हे परमेश्वर, छु छि धात्थें पृथ्वीइ मनूतय्गु दथुइ च्वनादी फइ ला? स्वर्गत, स्वर्ग स्वया तःजाःगु स्वर्गय् हे छि न्ह्यनी मखु धाःसा जिं दय्कागु थ्व देगलय् झन छि गन न्ह्यनी धकाः?✡
28 अय्नं हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर! थःदासया प्रार्थना व इनाप छिं न्यनादिसँ। थौं जिं छिगु न्ह्यःने यानाच्वनागु प्रार्थना व इनाप छिं न्यनादिसँ।
29 छिं थ्व देगलय् चान्हि मिखा ब्वयादिसँ। छिं थ्व थासय् थःगु नां न्ह्याबलें दयाच्वनी धकाः धयादीगु खः। छिकपिनि दासं थ्व थाय्यात स्वयाः प्रार्थना याइबलय् छिं न्यनादिसँ।✡
30 छिकपिनि दास व छिकपिनि मनूत इस्राएलीतय्सं थ्व थाय्यात स्वयाः प्रार्थना याइबलय् जिमिगु बिन्ति न्यनादिसँ। थः च्वनादीगु थाय् स्वर्गय् जिमिगु बिन्ति न्यनादिसँ, अले जिमित क्षमा यानादिसँ।
31 "सुनानं थः जःलाखःलाया विरोधय् अपराध यात धाःसा अले वयात पाफय्कल धाःसा वं थ्व देगः दुने छिगु वेदीया न्ह्यःने पाफल धाःसा
32 छिं स्वर्ग न्यनाः वकथं हे यानादिसँ। थः दासतय्गु दथुइ न्याय यानादिसँ। दोषीयात पाय्छिगु सजाँय बियादिसँ, दोषी मखुम्हय्सित त्वःतकादिसँ।

✡ **8:10** ८:१०-११ प्रस ४०:३४-३५ ✡ **8:12** ८:१२ भज १८:११; ९७:२ ✡ **8:14** ८:१४-२१ २ इति ६:३-११ ✡ **8:16** ८:१६ २ शमू ७:४-११; १ इति १७:३-१० ✡ **8:17** ८:१७-१८ २ शमू ७:१-३; १ इति १७:१-२ ✡ **8:19** ८:१९ २ शमू ७:१२-१३; १ इति १७:११-१२ ✡ **8:25** ८:२५ १ राज २:४ ✡ **8:27** ८:२७ २ इति २:६ ✡ **8:29** ८:२९ व्य १२:११

33 “छिकपिनि मनूत इस्राएल्लीत छिगु विरोधय् पाप याःगुलि शत्रुतपाखें बुइबलय् अले इपिं छिथाय् लिहां वयाः छिगु नां
कयाः थ्व देगलय् छितः प्रार्थना व इनाप यानाः छिथाय् लिहां वइबलय्
34 छिं स्वर्ग इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ अले थः मनूत इस्राएल्लीतय्गु पाप क्षमा यानादिसँ। इमि पुर्खायात छिं बियादीगु देशय्
इमित लितहयादिसँ।
35 “छिगु विरोधय् इमिसं पाप याःगुलि आकाशं वा मवल अले छिं दुःख बियादीगुलिं पस्ताय् चायाः क्वमिल् जुयाः छिगु
नां काकां थ्व देगःपाखे स्वयाः छितः प्रार्थना यात धाःसा,
36 हे परमप्रभु, छिं स्वर्ग इमिगु बिन्ति न्यनादिसँ, अले थः दासत इस्राएल्लीतय्गु पाप क्षमा यानादिसँ। इमित इपिं जुइमाःगु
खःगु लँपु स्यनादिसँ। छिं थः मनूतय्त इमिगु सर्बयया निंतिं बियादीगु थ्व देशय् हाकनं वा वय्कादिसँ।
37 “थ्व देशय् अनिकाल वा महामारी जुइबलय् क्वाःगु फसं वा बालीया ल्वय् वा क्वःबुइँचाया बथानं अन्न नाश
यानाबीबलय् वा छिकपिनि मनूतय्त इमि शत्रुतय्सं हमला याइबलय् वा इमिगु दथुइ न्ह्यागुं नं विपत्ति वा ल्वय् वइबलय्
38 इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ। छिकपिनि मनूत इस्राएल्लीत मध्ये सुनानं नुगः मछिंकाः थ्व देगःपाखे थःगु ल्हाः ल्हनाः प्रार्थना
यात धाःसा
39 इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ। स्वर्गय् थः च्वनादीगु थासय् छिं इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ अले इमित क्षमा यानादिसँ, इमित
ग्वाहालि यानादिसँ। छिं जक सकलें मनूतय्गु बिचाः स्यू। उकिं वयागु ज्याकथं वयात लिच्वः बियादिसँ।
40 थथे जिमि पुर्खातय्त बियादीगु देशय् इमिसं थः म्वातले छिगु भय काइ।
41 “छिकपिनि प्रजा इस्राएली मखुम्ह सुं परदेशी छिगु नां न्यनाः तापाःगु देशं वइबलय,
42 (छाय्धाःसा इमिसं छिगु तःधंगु नां, छिगु बल्लाःगु ल्हाः व चकंगु लपुया बारे न्यनी)। व वया थ्व देगःपाखे स्वयाः प्रार्थना
याइबलय्
43 छिं थः च्वनादीगु स्वर्ग वयागु प्रार्थना न्यनादिसँ। व परदेशी छु फ्वंगु खः व बियादिसँ। संसारया फुक्क जाति नं छितः
इस्राएल्लीतय्सं थें म्हसीमा अले छिगु आज्ञा मानय् यायेमा। अबलय् जिं छिगु नांया इज्जतया निंतिं थ्व देगः दय्कूगु धकाः इमिसं
सी।
44 “छिकपिनि मनूत छिं इमित छ्वयादीगु लँपुइ थः शत्रुतलिसें लडाइँ यायेत पिहां वनीबलय् इमिसं छिं ल्ययादीगु थ्व
शहरपाखे व जिं छिगु नांया निंतिं दय्कागु थ्व देगःपाखे स्वयाः छितः प्रार्थना यात धाःसा
45 अबलय् इमिगु प्रार्थना व बिन्ति स्वर्गय् न्यनादिसँ। अले इमिगु पंलिनादिसँ।
46 “इमिसं छिगु विरोधय् पापयात धाःसा (छाय्धाःसा पाप मयाःम्ह सुं मनू मदु) अले इपिं खनाः तंचायाः छिं इमित इमि
शत्रुतय्गु ल्हातय् बियादिल अले इमित ज्वनाः तापाःगु वा सतिगु थःगु देशय् यंकल धाःसा,
47 इमित ज्वनाः यंकूगु देशय् इमिसं दुःख स्यूगुलि थःगु मन हीकाः पस्ताय् चायाः ‘जिमिसं पाप यानागु दु जिमिसं द्वंकागु
दु, मभिंगु ज्या यानागु दु धकाः’ छितः प्रार्थना यात धाःसा
48 अले इमित ज्वनाः यंकूपिं इमि शत्रुतय्गु देशय् हाकनं छिपाखे लिहां वयाः दुनुगलंनिसें इमि पुर्खातय्त छिं बियादीगु देश
व छिं ल्ययादीगु थ्व शहर व छिगु नांया निंतिं जिं दय्कागु थ्व देगःपाखे स्वयाः इमिसं छितः प्रार्थना यात धाःसा
49 थः च्वनादीगु स्वर्गय् इमिगु प्रार्थना व बिन्ति न्यनादिसँ। इमिगु पंलिनादिसँ।
50 छिगु विरोधय् पाप याःपिं छिकपिनि मनूतय्त क्षमा यानादिसँ। इमिसं छिगु विरोधय् याःगु फुक्क अपराध क्षमा यानादिसँ।
इमि शत्रुतय्त इमित दया याइपिं यानादिसँ।
51 छाय्धाःसा इपिं मिश्र देशया नँ नाय्केगु भुतुलि छिं लिगनाहःपिं छिकपिनि मनूत खः।
52 “छिगु मिखा थःदासया बिन्ति व छिकपिनि मनूत इस्राएल्लीतय्गु बिन्तिया निंतिं चालाच्वनेमा। इमिसं बिन्ति याइबलय्
छिं ध्यान बियाः न्यनादिसँ।
53 छाय्धाःसा छिं इमित थःगु सर्बय् जुइत संसारया फुक्क जाति जातितय्गु दथुं अलग यानादिल। गथे हे परमप्रभु परमेश्वर,
छिं जिमि पुर्खातय्त मिश्रं पित हयादीबलय् थः दास मोशापाखें धयादीगु खः।”

सोलोमनं मनूतय्त आशीर्वाद ब्यूगु

54 सोलोमनं परमप्रभुयात थ्व बिन्ति यायेधुंकाः स्वर्गपाखे ल्हाः ल्हनाः थः पुलि चुयाच्वंगु परमप्रभुया वेदीया न्ह्याःनं व दन।
55 अन मूंपिं इस्राएलया फुक्क खलःयात तःसलं थथे धकाः आशीर्वाद बिल,
56 “थःम्हं बचं बियादीगु थें थःगु जाति इस्राएलयात आराम बियादीम्ह परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा। वय्कलं थः दास मोशापाखें
बियादीगु फुक्क भिंगु बचं वय्कलं पूरा यानादीगु दु।✡
57 परमप्रभु झी परमेश्वर, झी पुर्खातनापं च्वनादीगु थें झीपिंलिसें नं च्वनादीमा। वय्कलं झीत त्वःतामदीमा।
58 वय्कलं झी पुर्खातय्त बियादीगु उजंत, विधित व आदेशत मानय् यायेत अले वय्कःया फुक्क लँपुइ जुइत वय्कलं झीगु
नुगः थःपाखे फस्वय्कादीमा।

✡ **8:56** ८:५६ व्य १२:१०; यहो २१:४४-४५

59 जिं थौं परमप्रभुया न्ह्याःने यानागु बिन्ति व प्रार्थना चान्हि झी परमप्रभु परमेश्वरया नुगलय् दयाच्वनेमा, अले वय्कलं
न्हि न्हिया माःकथं थःदासया व थः प्रजा इस्राएलया न्याय यायेगु यायेमा।
60 अले पृथ्वीया फुक्क जातितय्सं परमप्रभु हे परमेश्वर खः वय्कः बाहेक मेम्ह सुं ईश्वर मदु धकाः सीमा।
61 छिमिसं थौं थें हे वय्कःया खँ न्यँ अले दुनुगलंनिसें वय्कःया आज्ञा मानय् या।”

देगः देछाःगु

२ इति ७:४-१०

62 अले जुजु व वनापं दुपिं इस्राएलया सकल मनूतय्सं परमप्रभुया न्ह्याःने बलि बिल।
63 सोलोमनं परमप्रभुयात २२,००० म्ह द्वहं व १,२०,००० म्ह फै व दुगुया मेलबलि छाल। थुकथं जुजु व फुक्क मनूतय्सं
परमप्रभुया देगःयात देछात।
64 उखुन्हु हे जुजुं परमप्रभुया देगःया न्ह्याःने चुकया दथुइच्वंगु ब्वयात पवित्र यात अले होमबलि, अन्नबलि व मेलबलिया
दाः अन हे छाल, छाय्धाःसा वं दय्कूगु कँय्यागु वेदीइ होमबलि, अन्नबलि व दाःया ब्व मन्ह्यन।
65 सोलोमन व सकल इस्राएलीतय्सं देगलय् न्हय्न्हु तक व मेगु न्हय्न्हु तक यानाः मुक्कं झिंप्यन्हु बल्चाबाय्या नखः
परमप्रभु झी परमेश्वरया न्ह्याःने हन। अन उत्तरय् च्वंगु लेबो हमातंनिसें दच्छिनय् च्वंगु मिम्नया खुसिचा तकयापिं यक्व मनूतय्गु
भीड दु।
66 नखः सिधय् धुंकाः सोलोमनं मनूतय्त छेँय् लितछ्वल। परमप्रभुं थः दास दाऊद व थः प्रजा इस्राएलयात भिं यानादीगुलि
इपिं सकलें लय्तायाः जुजुयात प्रशंसा यायां थथःगु छेँय् लिहां वन।

9

परमप्रभुं सोलोमनयाथाय् खनेदय्कः झायादीगु

२ इति ७:११-२२

1 सोलोमन जुजुं परमप्रभुया देगः, दरबार व थःत यःगु फुक्क दय्के धुंकाः
2 परमप्रभुं गिबोनय् थें हाकनं वयात दर्शन बियादिल।✡
3 परमप्रभुं वयात धयादिल,
“जिं छंगु प्रार्थना व जिगु न्ह्याःने याःगु बिन्ति न्यनागु दु। छं दय्कूगु थ्व देगलय् जिं थःगु नां न्ह्याबलेंया निंति तयाः उकियात
पवित्र यानागु दु। जिगु मिखा व मन न्ह्याबलें अन वनाच्वनी।
4 “छ इमान्दार नुगलं व सोझा जुयाः छिमि बौ दाऊद थें जिगु न्ह्याःने जुल धाःसा, जिं बियागु फुक्क आज्ञा, विधित व नियमत
मानय् यात धाःसा
5 जिं छंगु सिंहासनयात सदां बल्लाकाबी। जिं छिमि अबु दाऊदयात थथे धकाः बचं बियागु खः, ‘छिमि परिवारय् इस्राएलया
सिंहासनय् च्वनेत न्ह्याबलें छम्ह मनू दइ।’✡
6 “तर छ वा छिमि सन्तानं जिपाखें फहिलाः जिं छन्त बियागु आज्ञा व विधित मानय् मयात धाःसा अले मेपिं घःत पुजायात
धाःसा
7 जिं इस्राएलयात बियागु देशं इमित लिनाछ्वये अले जिं जिगु नांया इज्जतया निंति पवित्र यानागु थ्व देगः नं त्वःताबी।
अले इस्राएलीत खनाः फुक्क मनूत न्हिली, अले फुक्क मनूतय्गु दथुइ इमित हेस्याइ अले क्वह्यंकी।
8 आः थ्व देगः ल्वहंया ढुं जुइ, थ्व देगःयागु न्ह्याःनें वनीपिं सकलें थ्व खनाः थारान्हुइ अले इमिसं थथे धाइ, ‘छाय् परमप्रभुं
थ्व देशयात व थ्व देगःयात थथे यानादीगु जुइ?’✡
9 मनूतय्सं थथे लिसः बी, ‘थः पुर्खातय्त मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु थः परमेश्वरयात त्वःताः इमिसं मेपिं घःतय्त पुजायात।
उकिं परमप्रभुं थ्व विपत्ति इमिथाय् हयादीगु खः।’ ”

सोलोमनं हिरामलिसें सन्धि याःगु

२ इति ८:१-२

10 परमप्रभुया देगः व थःगु दरबार दनेत सोलोमनयात निइदँ बीत।
11 टुरोसया जुजु हीरामं सोलोमनयात माःगु फुक्क स्वसिमा सिँ, थसिँ व लुँ ब्यूगु खः। उकिं सोलोमन जुजुं हीरामयात
गालीलय् निइगू शहर बिल।
12 सोलोमनं ब्यूगु शहरत स्वयेत टुरोसं हीराम अन वःबलय् वयात उपिं मययल।

✡ **9:2** ९:२ १ राज ३:५; २ इति १:७ ✡ **9:5** ९:५ १ राज २:२-४ ✡ **9:8** ९:८ २ राज २५:९; २ इति ३६:१९

13 वं सोलोमनयात धाल, “अय् जिमि किजा, छिं जितः गज्याःगु गज्याःगु शहर बियादियागु?” अले वं उमिगु नां काबुल तल। थौं तक नं उमिगु नां काबुल* हे जुयाच्वंगु दु।
14 हीरामं सोलोमनयात ४,००० किलोग्राम लुँ छ्वःगु खः।

सोलोमनया मेमेगु ज्या

२ इति ८:३-१८

15 परमप्रभुया देगः, थःगु दरबार, तिबः बीगु तगिं, यरूशलेमया पखाः, हासोर, मगिद्दो व गेजेर दय्केत जुजु सोलोमनं मनूतय्त दास थें ज्या याकूगु खः।
16 (मिश्रयाम्ह जुजु फारों हमला यानाः गेजेर त्याका काल। अन च्वंपिं कनानीतय्त स्यानाः शहरयात छ्वय्काबिल। अले वं उगु शहर सोलोमनं ब्याहायाम्ह थःम्ह्याय्यात क्वसः बिल।
17 सोलोमनं गेजेरयात हाकनं दय्कल।) व क्वय् च्वंगु बेथ-होरोन,
18 बालात व मरुभूमिइ वयागु हे देशय् लाःगु तदमोर।
19 अले थःगु फुक्क धुकू दुगु शहरत व थःगु रथत, सलत तयेत शहरत नं दय्कल। यरूशलेमय्, लेबनानय् व थःगु राज्यया फुक्क इलाकाय् थःम्हं छु छु दय्के मास्तिवय्कूगु खः वं फुक्क दय्कल।
20 अन इस्राएली मखुपिं मनूत नं च्वनाच्वंगु दु। थुपिं एमोरी, हित्ती, परिज्जी व यबूसीत खः।
21 थुपिं इस्राएलीतय्सं भज्यंक नाश मयाःपिं जात जातियापिनि सन्तान खः। थुमित सोलोमनं दासयात थें ज्या याकल। थौं तक नं इपिं अथे हे दु।
22 तर सोलोमनं इस्राएलीत सुयातं नं दास दासी मदय्कू। इस्राएलीतय्सं ला सिपाइँ, सरकारी हाकिम, सेनापति, रथया कप्तान व रथ चले याइपिं मनूया ज्या याइगु।
23 सोलोमनं न्यासः व नेय्म्हसित (५५०) मनूतय्गु ज्या स्वइपिं नायः जुइत ल्यल।✡
24 दाऊदया शहरं फारोया म्ह्याय् सोलोमनं दय्कूगु दरबारय् वयेधुंकाः वं तिबः बीगु तगिं दय्कल।
25 थःम्हं परमप्रभुया निंतिं दय्कूगु वेदीइ सोलोमनं दँय् स्वक्वः परमप्रभुया न्ह्यःने होमबलि व मेलबलि छाइगु खः। अले उपिंनापं धुपाँय् नं च्याकीगु खः। थुकथं वं देगः दय्केगु ज्या सिधय्कल।✡
26 जुजु सोलोमनं लाल समुद्रया सिथय् दुगु एदोमया एलात लिक्कया एस्योन-गेबेरय् जहाजत नं दय्कल।
27 अले हीरामं समुद्रया बारे ज्ञान दुपिं थः मनूतय्त सोलोमनया मनूतनापं जहाज चले यायेत छ्वल।
28 इपिं जहाजं ओपीरय् वन अले अनं झिंखुगू (१६) टन लुँ हयाः सोलोमन जुजुयात बिल।

10

शेबायाम्ह रानी सोलोमनयात नापलाः वःगु

२ इति ९:१-१२

1 गुबलय् शेबायाम्ह रानीं सोलोमनया नां व वया परमप्रभुलिसें दुगु स्वापुया बारे न्यन, उबलय् व थाकुगु थाकुगु न्ह्यसःत ज्वनाः सोलोमनयात जाँचय् यायेत वल।✡
2 वं थःनापं छगू हुल सेवा याइपिं मनूत अले मसला, यक्व लुँ क्वबिका तःपिं ऊँटत व मू वंगु थी ज्वनाः वल। वं सोलोमनयात नापलात अले वयागु न्ह्याःने थःगु नुगलय् दुगु न्ह्यसःत तल।
3 सोलोमनं वयागु फुक्क न्ह्यसःया लिसः बिल। वयागु छगू नं न्ह्यसः जुजुयात थाकु मजू।
4 शेबायाम्ह रानीं सोलोमनया बुद्धि व वं दय्कूगु दरबार खन।
5 अले वं सोलोमनयागु टेबिलयागु नयेगु नसा, दरबारया भारदारतय्गु च्वनेगु पहःचहः, झःझः धाःगु वसः पुनातःपिं च्यःत, व दाखमघ त्वंकीपिं व परमप्रभुया देगलय् वं छाःगु होमबलि फुक्क खनाः व वातां जुल।
6 वं जुजुयात धाल, “छिं यानादीगु ततःधंगु ज्या व छिगु बुद्धिया बारे जिं थःगु देशय् छु न्यना व धात्थें खः खनिसा।
7 तर थः हे वयाः थःगु मिखां मखंतले मनूतय्सं धाःगु खँय् विश्वास मयाना। छिगु बुद्धिया बारे जिं बच्छि हे न्यनागु मदु खनिसा। छिके मनूतय्सं धाःगु स्वयाः यक्व बुद्धि व धन-सम्पत्ति दु खनिसा।
8 धन्य खः छिकपिनि मनूत! न्हियान्हिथं छिगु न्ह्याःने च्वनाः छिगु बुद्धिया खँ न्यनीपिं छिकपिनि थुपिं हाकिमत धन्य खः।

---

* **9:13** ९:१३काबुल थ्व काबुल नवाइबलय् हिब्रू भाषया छगू केबाल खँग्वः थें च्वँ, गुकिया अर्थ खः ज्यालगय् मजू। ✡ **9:23** ९:२३ १ राज ५:१३-१४ ✡ **9:25** ९:२५ प्रस २३:१७; ३४:२३; व्य १६:१६ ✡ **10:1** १०:१-१० मत्ती १२:४२; लूक ११:३१

9 परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरया प्रशंसा जुइमा। वय्कः छि खनाः गुलि लय्तायादी व छितः जुजु दय्काः थःगु नामय् शासन याके बियाः क्यनादीगु दु। छाय्धाःसा परमप्रभुं इस्राएलयात सदां माया यानादी। उकिं न्याय व धार्मिकता तया तयेत वय्कलं छितः इस्राएलयाम्ह जुजु दय्कादीगु दु।"

10 अनंलि वं जुजुयात प्यंगू (४) टन लुँ, यक्व मसला व मू वंगु थीत बिल। शेबाया रानीं सोलोमन जुजुयात ब्यूगु ति हे यक्व मसला हाकनं गुबलें महल।

11 (हीरामया जहाजं ओपीरं लुँ हइगु। अनं इमिसं चन्दनया सिँ व मू मू वंगु थी नं जहाजं हइगु।

12 जुजुं थुपिं चन्दनया सिँ परमप्रभुया देगः, दरबारया लागि थां, म्ये हालीपिनिगु निंतिं वीणा व सारंगीत दय्कल। थ्व स्वयाः न्हापा यहूदा देशय् थज्याःगु चन्दनया सिँ सुनानं खंगु मदु अले थौं तक नं खने मदुनि।)

13 शेबायाम्ह रानीं फ्वंगु फुक्क जुजु सोलोमनं वयात बिल। थ्व बाहेक वं तःधंगु नुगलं मेगु नं यक्व बिल। अले व थः मनूतनापं थःगु देशय् लिहां वन।

सोलोमन जुजुया सम्पत्ति

२ इति ९:१३-२९

14 दँय्दसं सोलोमन जुजुयाथाय् २३,००० किलोग्राम ति लुँ वइगु।

15 उलि जक मखु वयाथाय् बन्जाःतपाखें नं कर वइगु। अरबी जुजुपिं व इस्राएलया प्रान्त प्रान्तयापिं बडा-हाकिमतय्सं पुलिगु कर नं वयात दइगु।

16 सोलोमन जुजुं लुँया पातायागु निसःग ततःधंगु ढाल दय्कल। छगू छगू ढाल दय्केत न्हय्गू किलोग्राम ति लुँ छ्यल।

17 सोलोमनं लुँया पातायागु स्वसःग चिचीधंगु ढाल नं दय्कल। छगू छगू ढालय् १.७ किलोग्राम ति लुँ दु। जुजुं "लेबनानया गुँ" धाःगु दरबारय् उपिं तल।

18 अले जुजुं किसिया दं तयाः बांलाकातःगु छगू तःधंगु सिंहासन नं दय्काः उकियात भिंगु लुं भुनाबिल।

19 उगु सिंहासनया खुगू त्वाथः दु। उकिया ल्युनेपाखे ग्वःलाःगु च्वका दु। फेतुयेगु थाय्या निखेपाखें ल्हाः दिकेगु थाय् दु, अले उपिं ल्हाः दिकेगु थाय्नापं दनाच्वंपिं सिंहत दय्कातःगु दु।

20 खुगुलि त्वाथःया निखेंपाखे छम्ह छम्ह यानाः मुक्क झिंनिम्ह सिंह दु। सोलोमनया सिंहासन थें ज्याःगु सिंहासन संसारय् मेगु मदु।

21 जुजु सोलोमनया फुक्क त्वनेगु ख्वलात लुँयागु खः। अले "लेबनानया गुँ" धाःगु दरबारय् दुगु फुक्क थलबल नं लुँयागु खः। छुं नं चिज वहलं दय्कूगु मखु छाय्धाःसा सोलोमनया पालय् वहः तसकं दं।

22 हीरामया जहाजतनापं समुद्रय् वनीगु वया ब्यापारी जहाज नं दु। वया जहाजं स्वदँ-स्वदँय् छकः लुँ, वहः, किसिया दं, माकः व म्हय्खा ज्वनाः वइगु।

23 सोलोमन जुजुयाके पृथ्वीयापिं मेपिं जुजुपिन्के स्वयाः यक्व धन-सम्पत्ति व बुद्धि दु।

24 परमेश्वरं वयागु नुगलय् तयादीगु बुद्धि न्यनेत पृथ्वीयापिं फुक्क मनूतय्सं वयात नापलाये मास्ति वय्कीगु।

25 वयाथाय् वइपिं सकसिनं दँय्दसं वहः व लुँया थलबल, वसः, ल्वाभः, अत्तर, मसला अले सल व खच्चरत कोसेलि हइगु।

26 सोलोमनं रथ व सल मुंकल। वया १,४०० ग रथ व १२,००० म्ह सल दु। उमित वं रथ तइगु शहर शहरय् व यरूशलेमय् थःथाय् तल।✡

27 जुजुं यरूशलेमय् वहःयात ल्वहं थें दंकाबिल। वया पालय् यरूशलेमय् देवदास्या सिँ पच्छिमी फेदीया यःमरिमा थें हे यक्व दु।

28 सोलोमनया सलत मिश्र देश व क्यूएं* हइगु खः। जुजुया बन्जातय्सं उपिं क्यूएं उबलय्यागु मूकथं न्याना हइगु।✡

29 इमिसं मिश्र देशं छगः रथ, ६.९ के.जी. वहः व छम्ह सल १.७ के.जी. वहलं झिके याइगु। इमिसं उपिं हित्तीतय् व अरामीतय् जुजुपिन्थाय् नं छ्वइगु।

11

सोलोम्नया कलाःपिं

1 जुजु सोलोमनं यक्व विदेशी मिस्तय्त यय्कल। फारोया म्ह्याय् बाहेक वं मोआबी, अम्मोनी, एदोमी, सीदोनी व हित्ती मिस्तय्त ब्याहा यात।✡

✡ **10:26** १०:२६ १ राज ४:२६ * **10:28** १०:२८ क्यूए क्यूएयात थौंकन्हय् टर्कीइ तार्सस पहाड धकाः धायेगु याइ ✡ **10:28** १०:२८-२९ व्य १७:१६
✡ **11:1** ११:१ व्य १७:१७

2 उपिं जातितय्गु बारे परमप्रभुं इस्राएलीतय्त थथे धयादीगु खः, “छिमिसं इपिंलिसें ब्याहा याये मते, छाय्धाःसा इमिसं
छिमिगु मनयात इमि घःतपाखे हीकाबी।” अय्नं सोलोमन उपिं मिस्तय्गु मतिनाय् तःक्यन।✡
3 सोलोमनया न्हय्सःम्ह जुजु खलःयापिं कलाःपिं दु। वया स्वसःम्ह मथ्याःपिं कलाःपिं नं दु। वया कलाःपिन्सं वयागु मनयात
परमेश्वरपाखें तापाकाबिल।
4 सोलोमन बुरा जूबलय् वया कलाःपिन्सं वयागु मनयात विदेशी घःतपाखे हीकाबिल। थः अबु दाऊद थें व दुनुगलंनिसें
परमप्रभु थः परमेश्वरया भक्त मजू।
5 वं सीदोनीतय् अश्तोरेत घःमय्जु व अम्मोनीतय् घच्चाइपूम्ह घः मोलोखयात पुजायात।
6 वं परमप्रभुयात मयःगु बांमलाःगु ज्या यात। थः बौ दाऊद दुनुगलंनिसें परमप्रभुया ल्यू जूगु थें व मजू।
7 यरूशलेमया पुर्बपाखेया पहाडय् वं घच्चाइपूम्ह मोआबी घः कमोश व अम्मोनीतय् घच्चाइपूम्ह घः मोलोखयात पुजा
याइगु पुजा यायेगुथाय् दय्कल।
8 वं थः फुक्क विदेशी कलाःपिनिगु निंतिं पुजा यायेगुथाय् दय्कल। अन इमिसं थः घःतय्त धुपाँय् च्याकीगु अले बलि
छाइगु।
9 परमप्रभु सोलोमन खनाः तंचायादिल। छाय्धाःसा निकः वयाथाय् खनेदय्कः झाःम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरपाखें व
तापानावंगु खः।
10 वय्कलं सोलोमनयात मेपिं घःतय्गु ल्यू जुइ मते धकाः धयादीगु जूसां सोलोमनं परमप्रभुया आज्ञा मानय् मयात।
11 उकिं परमप्रभुं सोलोमनयात धयादिल, “छं थथे याःगुलिं अले जिं छन्त बियागु आज्ञा मानय् मयाःगुलि जिं छंगु ल्हातं
राज्य लाकाकाये अले छिमि छम्ह भारदारयात बी।
12 अय्नं छिमि अबु दाऊदया निंतिं छ म्वानाच्वंतले जिं अथे याये मखु। तर छिमि काय्या ल्हातं राज्य लाकाकाये।
13 अय्नं फुक्क राज्य ला लाकाकाये मखु तर जिम्ह दास दाऊदया निंतिं अले जिं ल्ययागु यरूशलेमया निंतिं जिं वयात
छगू कुल बी।”

सोलोमन जुजुया शत्रुत

14 अबलय् परमप्रभुं एदोमी जुजु खलःयाम्ह एदोमी हददयात सोलोमनया शत्रु दय्कादिल।
15 व स्वयाः यक्व न्हापा, दाऊदं एदोमयात बुकेधुंकाः वया सेनापति योआब लडाइँलय् सीपिं इस्राएलीतय्त थुनेत अन
वंबलय् उगु देशयापिं सकलें मिजंपिन्त स्याःगु खः।
16 एदोमयापिं फुक्क मिजंतय्त मस्यातले योआब व इस्राएलया सेना अन खुला तक च्वन।
17 अबलय् हदद मचा हे तिनि, व वया अबुया सेवा याइपिं छुं एदोमी हाकिमतलिसें मिश्र देशय् बिस्युं वन।
18 इपिं मिघान जुयाः पारानय् वन। अले पारानं छुं मनूत ब्वनाः इपिं मिश्रया जुजु फारोयाथाय् वन। मिश्रयाम्ह जुजुं हददयात
जमिन व छखा छेंं बिल, वयात नयेगु व त्वनेगु व्यवस्था यानाबिल।
19 हददलिसें फारो तसकं लय्ताल। जुजुं वयात थः कलाः रानी तहपनेसया केहेंलिसें ब्याहा यानाबिल।
20 तहपनेसया केहेंनं हददपाखें गनूबत नायाम्ह काय् बुइकल। व मचायात तहपनेसं दरबारय् हल। अन गनूबत फारोया थः
हे काय् म्हाय्पिलिसें च्वन।
21 दाऊद व वया सेनापति योआब सित धइगु खँ हददं मिश्रय् न्यन। वं मिश्रयाम्ह जुजुयात धाल, “जितः थःगु देशय् लिहां
वनेबियादिसँ।”
22 फारों न्यन, “थन छन्त मगाःगु छु दु धकाः छन्त थःगु देशय् लिहां वने मास्ति वःगु? हददं लिसः बिल,
“थन जितः मगाःगु छुनं मदु, अय्नं दया यानाः जितः वनेबियादिसँ।”
23 हानं परमेश्वरं एल्यादाया काय् रेसोनयात सोलोमनया शत्रु यानादिल। व थः मालिक सोबाया जुजु हददेजेरपाखें बिस्युं
वंम्ह खः।
24 दाऊदं सोबाया सेनायात नाश यायेधुंकाः रेसोन मनूत मुंकाः विद्रोहीतय् नायः जुल। अले इपिं दमस्कसय् वन, रेसोनं
दमस्कसय् राज्य यात।
25 सोलोमन म्वानाच्वंतले रेसोन इस्राएलया विरोधी जुल अले हददं थें हे वं नं समस्या बिल। वं इस्राएलयात घृणा यात अले
अरामय् राज्य यात।

यारोबाम सोलोमनया विरोधी जूगु

26 जेरेदायाम्ह छम्ह एफ्राइमी नबातया काय् यारोबाम नं जुजुया विरोधय् विद्रोही जुल। व सोलोमनया अधिकृत खः। वया
मां विधवा सेरूआ खः।
27 व विद्रोही जूगु कारण थथे दु – सोलोमनं तिबः बीगु तगिंत दय्कल, अले थः अबु दाऊदया शहरया पखाःया प्वाः
तिनाबिल।

✡ **11:2** ११:२ प्रस ३४:१६; व्य ७:३-४

28 यारोबाम छम्ह खुबी दुम्ह मनू खः, व ल्यायम्हम्ह मनूया मेहेनत खनाः सोलोमनं वयात योसेफया कुलतय् सितिकं ज्या याइपिनि नायः ल्यल।
29 उबलय् हे यारोबाम यरूशलेमं पिने वनाच्वंबलय् शीलोया अगमवक्ता अहियाहं लँय् वयात नापलात। अहियाहं न्हगु गा न्ययाच्वंगु खः। ख्यलय् इपिं निम्ह हे जक दु।
30 थःम्हं न्ययाच्वंगु गा खुनाः अहियाहं झिंनिकु यात।
31 अले वं यारोबामयात धाल, "थुकिं झिकू छं का, छायधाःसा परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं छन्त थथे धयादी, 'स्व! जिं सोलोमनया ल्हातं राज्य कयाः झिगू कुल* छन्त बी।
32 तर जिम्ह दास दाऊदया निंतिं व इस्राएलया फुक्क कुलं ल्यःगु शहर यरूशलेमया निंतिं छगू कुल धाःसा वयागु जुइ।
33 जिं थथे याये, छायधाःसा इमिसं जितः त्वःताः सीदोनीतय् अश्तोरेत घःमय्जु, मोआबीतय् घः कमोश व अम्मोनीतय् घः मोलोखयात पुजा यात। इपिं जिगु लँपुइ जूगु मदु, जितः यःगु ज्या याःगु मदु, सोलोमनया अबु दाऊदं मानय् याःथें जिगु विधि व नियम इमिसं मानय् याःगु मदु।
34 " 'अय्नं थुबलय् जिं वयागु ल्हातं फुक्क राज्य लाकाकाये मखु। जिगु आज्ञा व विधि मानय् याःम्ह जिं ल्ययाम्ह दास दाऊदया निंतिं सोलोमन म्वाना च्वंतले वयात शासक याना हे तये।
35 वया काय्या ल्हातं कयाः झिगू कुलया राज्य धाःसा छन्त बी।
36 जिगु नां तयेत ल्ययागु शहर यरूशलेमय् जिगु न्ह्यःने जिम्ह दास दाऊदया छप्वाः मत च्यानाच्वनेमा धकाः छगू कुल जिं वया काय्यात बी।
37 अले जिं छन्त ल्ययें, छंगु मनं इच्छा याःपिं सकसितं छं शासन याइ। छ इस्राएलयाम्ह जुजु जुइ।
38 जिम्ह सेवक दाऊदं थें छं जिगु आज्ञा मानय् यात धाःसा अले जिगु लँपुइ वन धाःसा अले जिगु विधि व आज्ञा मानय् यानाः जितः यःगु ज्या यात धाःसा जि न्ह्याबलें छनापं दइ। जिं छंगु वंशया निंतिं नं दाऊदया निंतिं याना थें छगू न्ह्याबलें दयाच्वनीगु वंश दयेके।
39 थुकिं यानाः हे जिं दाऊदया सन्तानतय्त क्वह्मंकेबी, तर न्ह्याबलेंया लागि मखु।' "
40 अनंलि सोलोमनं यारोबामयात स्यायेत स्वल, तर यारोबाम मिश्र देशय् शीशक जुजुयाथाय् बिस्युं वन, सोलोमन मसीतले व अन हे च्वन।

जुजु सोलोमन सीगु
२ इति ९:२९-३१

41 सोलोमन जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या व वयागु बुद्धिया बारे सोलोमनया इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
42 सोलोमनं यरूशलेमं इस्राएल न्यंक पिइदँ तक शासन यात।
43 सोलोमन थः पुर्खात थें सित अले वयात वया अबु दाऊदया शहरय् थुनाबिल। वया लिपा वया काय् रहबाम जुजु जुल।

12

उत्तरया कुलतयगु विद्रोह
२ इति १०:१-१९

1 रहबाम शकेमय्* वन, छायधाःसा इस्राएलयापिं सकलें मनूत वयात जुजु दयेकेत अन वंगु खः।
2 थ्व खँ न्यनाः नबातया काय् यारोबाम मिश्र देशं लिहां वल। उबलय् तक व मिश्र देशय् च्वनाच्वंगु खः, अन व सोलोमन जुजु खनाः ग्यानाः बिस्युं वंगु खः।
3 अथे जुयाः इस्राएलया नायःतय्सं यारोबामयात सःतके छवत। अले यारोबाम व इस्राएलया फुक्क खलः वयाः रहबामयात थथे धाल,
4 "छिकपिनि बौनं जिमित झ्यातुगु कु क्वबिकाः जिमिगु जीवनयात थाकुका ब्यूगु खः। उगु झ्यातुगु कुयात याउँका बियादीसा जिमिसं छिगु सेवा याये।"
5 रहबामं इमित धाल, "थ्व खँय् बिचाः यायेत जितः स्वन्हुया ई ब्यु, छिपिं स्वन्हु लिपा वा।" उकिं मनूत अनं वन।
6 रहबाम जुजुं थः बौ सोलोमनयात व म्वाना च्वंतले सल्लाहबीपिं थकालितलिसें खँ ल्हात। वं इमित न्यन, "थुपिं मनूतय्त जिं छु लिसः बीगु, छिकपिनिगु छु सल्लाह दु?"

---

* **11:31** ११:३१ झिगू कुल उबलय्, इमिगु मतिइ शिमियोन कुल धाःगु यहदा कुलयागु हे छगू ब्वः खः। अथे जुयाः इमिसं निगू कुलयात छगू हे कुल कथं ल्याःखाइगु खः। * **12:1** १२:१ शकेम थ्व उत्तरी राज्यया झिगू कुलया राजधानी खः, अथे जुयाः थुपिं झिगू कुलया नायःतय्सं रहबाम इमि राजधानीइ वयाः इमि जुजु जूगु यय्कल।

7 बुरापिन्सं रहबामयात धाल, “छिं थुपिं थकालितय्त बांलाःगु व्यवहार यानाः थुमित यःगु सल्लाह बियादिल धाःसा अले
थुपिलिसें बांलाक खँ ल्हानादीसा थुमिसं न्ह्याबलें छिगु सेवा याइ।”
8 तर वं उपिं थकालिपिनिगु सल्लाह मन्यंसे थःनापं ब्वलंपिं अले थःगु सेवा याइपिं ल्याय्म्हतय्के सल्लाह काल।
9 वं इमित न्यन, “ ‘छिकपिनि बौनं जिमिके तयादीगु कु याउँकाबियादिसँ’ धकाः जितः बिन्ति याःवःपिं मनूतय्त जिं छु
लिसः बीगु? जिं छु यायेगु, छिमिगु छु सल्लाह दु?”
10 इमिसं लिसः बिल, “ ‘छिकपिनि बौनं जिमित इयातुगु कु क्वबिकादीगु दु, उकियात याउँकाबियादिसँ’ धकाः छितः धाः
वःपिं मनूतय्त छिं थथे धयादिसँ ‘जिमि बौया जँ स्वयाः जिगु कान्छी पतिं हे तःत्याः!
11 जिमि बौनं छिमित इयातुगु कु क्वबिकल, जिं छिमित थ्व स्वयाः झन इयातुगु कु क्वबिकाबी। वय्कलं छिमित कोर्रा
दाय्कादीगु खः तर जिं छिमित झन कं दुगु कोर्रा दाय्काबी।’ ”
12 अथे जुयाः जुजुं धाःथें यारोबाम व सकलें मनूत स्वन्हु लिपा वयाथाय् लिहां वल, अले धाल, स्वन्हु लिपा हाकनं जिथाय्
वा।
13 जुजुं थकालितय्गु सल्लाह मन्यंसे ल्याय्म्हतय्गु सल्लाहकथं कडा जुयाः मनूतय्त खँ ल्हात
14 वं धाल, “जिमि बौनं छिमित इयातुगु कु क्वबिकादिल, जिं झन इयातुगु कु क्वबिकाबी। वय्कलं छिमित कोर्रा
दाय्कादीगु खः, तर जिं छिमित कं दुगु कोर्रा दाय्काबी।”
15 थुकथं जुजु रहबामं उपिं मनूतय्गु खँ न्यं हे मन्यं छाय्धाःसा शीलोयाम्ह अगमवक्ता अहियाहपाखें नबाताय काय्
यारोबामयात परमप्रभुं धयादीगु वचन पूवनेत वय्कलं थज्याःगु अवस्था हयादीगु खः।
16 जुजुं थःगु खँ मन्यंगु खनाः फुक्क इस्राएल चिल्लाय् दनाः हाल,
“छु झीपिं दाऊदया परिवारया ब्वः खः ला?
यिशैया काय्याके झीगु छुं अधिकारया भाग मदु।
हे इस्राएल, थथःगु पालय् हुँ!
हे दाऊद, छं थःगु हे छेँ स्व!”
अनंलि इस्राएलयापिं मनूत थथःगु छेँय् वन।✡
17 तर रहबामं यहूदाया शहर शहरय् च्वनाच्वंपिं इस्राएलीतय्त शासन याना हे च्वन।
18 अले जुजु रहबामं दासयात थें ज्या याकूपिं मनूतय् नायः अदोनीरामयात इमिथाय् छ्वल। तर इस्राएलीतय्सं वयात ल्वहँतं
कय्काः स्यात। जुजु रहबाम धाःसा हथाय् पथासं थःगु रथय् च्वनाः यरूशलेमय् बिस्युं वन।
19 अबलय्निसें आः तक नं उत्तरी इस्राएलया मनूत दाऊदया परिवारया विरोधी जूगु दु।
20 यारोबाम लिहां वःगु खँ न्यनाः इस्राएलयापिं मनूतय्सं वयात छगू सभाय् सःतल, अले वयात इस्राएलयाम्ह जुजु ल्यल।
यहूदा कुलयापिं मनूत जक दाऊदया परिवारनापं मिलय् जुयाच्वन।

शमायाहया अगमवाणी

21 रहबाम यरूशलेमय् थ्यंकः वल। अले वं इस्राएलनापं लडाइँ यानाः थःगु राज्य हाकनं लित कायेत यहूदा व बेन्यामीन
कुलयापिं १,८०,००० म्ह सिपाइँत मुंकल।✡
22 तर परमेश्वरया मनू शमायाहयाथाय् परमप्रभुया थ्व वचन वल,
23 “सोलोमनया काय् यहूदायाम्ह जुजु रहबामयात अले यहूदा व बेन्यामीनय् दुपिं फुक्क इस्राएलीतय्त थथे धा,
24 ‘परमप्रभुं थथे धयादी — छिपिं थः इस्राएली दाजुकिजापिंनापं लडाइँ यायेत थहां वने मते! छिपिं सकलें थथःगु छेँय्
लिहां हुँ छाय्धाःसा थ्व ज्या जिं यानागु खः।’ ” उकिं इमिसं परमप्रभुया खँ न्यन, अले परमप्रभुं उजं बियादीगु थें यारोबामलिसें
लडाइँ मयासें छेँय् लिहां वन।

बेथेल व दानय् लुँयाम्ह निम्ह द्वहंचा

25 यारोबामं एफ्राइमया पहाडी देशय् च्वंगु शकेम शहरयात पखाः व ध्वाखा दय्काः बल्लाकल, अले व अन हे च्वन। वं
अनं वनाः पनीएल शहर नं बल्लाक दय्कल।
26 यारोबामं थथे बिचाः यात, “थ्व राज्य दाऊदया परिवारया ल्हातय् हे लिहांवनी जुइ।
27 थुपिं मनूत यरूशलेमय् परमप्रभुया देगलय् बलि छायेत वन धाःसा इमिगु मन यहूदाया जुजु रहबामपाखे लिहांवनी। अले
जितः स्यानाः इपिं रहबामयाथाय् हे लिहांवनी।”
28 अले सल्लाह बीपिनिगु सल्लाह कयाः जुजुं लुँयाम्ह निम्ह द्वहंचा दय्कल। वं मनूतय्त धाल, “छिमित यरूशलेमय् वनेत
थाकुइ। हे इस्राएलीत, छिमित मिश्र देशं पित हयादीपिं छिमि घःत थुपिं हे खः!”✡

✡ **12:16** १२:१६ २ शम् २०:१ ✡ **12:21** १२:२१-२४ २ इति ११:१-४ ✡ **12:28** १२:२८ प्रस ३२:४

29 वं छम्ह द्वहंचा बेथेलय् व मेम्ह दानय्[†] थापं यात।
30 थ्व हे खँ इस्राएलय् पाप जुल। मनूत उपिं मध्ये छम्ह द्वहंचायात पुजा यायेत उत्तरय् दान तक नं वनेगु यात।
31 उबलय् तक परमप्रभुयात आराधना यायेत देगः दय्कूगु मदुनि। अथे जुयाः यारोबामं घःपुजा यायेगु थायत थांत नं दय्कल। अले लेवीया सन्तान मखुपिं मनूतय्त नं पुजाहारी ल्यल।
32 वं च्यागूगु लाया झिंन्यान्हु खुन्हु यहदाय् हनीगु नखः[‡] थें छगू नखः शुरू यात, वेदीइ बलि छाल। बेथेलय् थःम्हं दय्कूपिं द्वहंचातय्त बलि छाल। बेथेलय् थःम्हं दय्कूगु पुजा यायेगु थाय्या निंतिं पुजाहारीतय्त नं ल्यल।
33 अले थःम्हं ल्यःगु च्यागूगु लाया झिंन्यान्हु खुन्हु व बेथेलय् थःम्हं अन दय्कूगु वेदीइ बलि छाःवन, वं इस्राएलीतय्गु निंतिं नखः शुरू यात, अले व वेदीइ बलि बीत वन।

13

यहूदां वःम्ह परमेश्वरया मनू

1 यारोबाम बलि बीत वेदी लिक्क दनाच्वंबलय् परमप्रभुया आज्ञाकथं परमेश्वरया छम्ह मनू यहूदां बेथेलय् वल।
2 परमप्रभुया वचनपाखें वं वेदीया विरोधय् तःसलं थथे धाल, "वेदी, अय् वेदी! परमप्रभुं थथे धयादी, 'दाऊदया घरानाय् योशियाह नांयाम्ह छम्ह काय्मचा बुइ। वं थन बलि छाइपिं पुजा याइगु थाय्यापिं पुजाहारीतय्त छंगु घःने हे बलि छाइ, अले छंगु घःने मनुया क्वँय् छ्वय्की।' "[✡]
3 उखुन्हु हे परमेश्वरया मनुखं थथे धयाः छगू चिं बिल, "परमप्रभुं धयादीगु चिं थ्व हे खः। स्व! थ्व वेदी कुचा कुचा जुयाः दुनी अले थुकी दुगु नौ बँय् वाइ।"
4 परमेश्वरया मनुखं बेथेलय् च्वंगु वेदीया विरोधय् धाःगु खँ न्यनाः यारोबाम जुजुं वेदी वयात थःगु ल्हातं क्यनाः धाल, "वयात ज्वँ!" उघ्रिमय् हे जुजुया ल्हाः सुकूचिन। वं थःगु ल्हाः क्वकाये मफुत।
5 परमप्रभुया वचनपाखें परमेश्वरया मनुखं ब्यूगु चिंकथं आकाझाकां वेदी कुचा कुचा जुयाः दुन अले नौ बँय् वात।
6 जुजुं परमेश्वरया मनूयात धाल, "जिगु ल्हाः लनेमा धकाः परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरयात प्रार्थना यानादिसँ।" उकिं परमेश्वरया मनुखं परमेश्वरयात प्रार्थना यात। अले जुजुया ल्हाः न्हापा गथे खः अथे हे जुल।
7 जुजुं परमेश्वरया मनूयात धाल, "जिगु छेँय् झायाः छुं भपियादिसँ, जिं छितः छगू कोसेलि बी।"
8 तर परमेश्वरया मनुखं जुजुयात लिसः बिल, "छिं जितः थःगु बच्छि सम्पत्ति बियादीसां जि छिलिसे वने मखु। थ्व थासय् जिं मरि नं नये मखु, लः नं त्वने मखु।
9 छाय्धाःसा परमप्रभुया वचनं जितः थ्व उजं बियादीगु दु, 'छं नये मते, त्वने मते अले थः वःगु लँ जुयाः छेँ लिहां वने मते' "
10 उकिं व न्हापा थः वःगु लं मवंसे मेगु हे लं लिहां वन।
11 उबलय् बेथेलय् छम्ह बुराम्ह अगमवक्ता च्वनाच्वंगु जुयाच्वन। वया काय्पिन्सं वयाः उखुन्हु परमेश्वरया मनुखं बेथेलय् छु छु यात व फुक्क वयात कन। अले इमिसं वं जुजुयात धाःगु खँ नं थः बौयात कन।
12 "व गुखे वन?" बुराम्ह अगमवक्तां न्यन। इमिसं व वंगु लँ क्यनाबिल।
13 उकिं वं थः काय्पिन्त धाल, "जिगु निंतिं गधाया म्हय् काठी च्यु।" इमिसं गधाया म्हय् काठी चीधुंकाः व उकी च्वनाः
14 उम्ह परमेश्वरया मनूया ल्यू वन। वं वयात छमा स्वसिमाया क्वय् च्वनाच्वंगु खन। बुराम्ह अगमवक्तां न्यन, "यहूदां झायादीयाम्ह परमेश्वरया मनू छि हे खः ला?"
"खः, जि हे खः" वं धाल।
15 "जिनापं जिगु छेँय् झासँ अले छुं भपियादिसँ।"
16 परमेश्वरया मनुखं धाल, "जि छिनापं लिहां वनेमफु, थ्व थासय् जिं छिनापं नयेत्वने याये नं मफु।
17 जितः परमप्रभुया वचनं थथे धाःगु दु, 'छं अन छुं नयेत्वने याये मते अले न्हापा वयागु हे लँ छेँय् लिहां वने मते।' "
18 बेथेलयाम्ह बुराम्ह अगमवक्तां धाल, "जि नं छि थें हे छम्ह अगमवक्ता खः। अले परमप्रभुया उजंपाखें छम्ह स्वर्गदूतं जितः थथे धाल, 'वयात छेँय् यंकाः नकि त्वंकि।' " तर वं वलिसें मखुगु खँ ल्हाःगु खः।
19 उकिं परमेश्वरया उम्ह मनू वलिसें लिहां वन, वयागु छेँय् मरि नल अले लः त्वन।

---

† **12:29** १२:२९बेथेलय् व मेम्ह दानय् थ्व शहर इस्राएलया उत्तरी राज्यया झिग् कुलया देशया दच्छिनया कुन्चाय् ला, दान शहर उगु देशया उत्तरया कुन्चाय् ला, थुकथं वं इस्राएलया उत्तरी राज्यय् न्ह्याम्हसिनं नं आराधना यायेत उपिं निगु शहर मध्ये छगुलिइ वनेमाःगु नियम दयकल। ‡ **12:32** १२:३२ यहदाया मनूतय्सं हनीगु नखः यक्व मनूतय्सं थ्व नखः न्हय्गूगु लाया झिंन्यान्हु दुखुन्हु शुरू जुइगु नखः खः धका बिचाः याइ। यारोबामयात थःमनूतय्गु आराधना याइगु तरिका हीके मास्ति वः। अथे जुयाः यारोबामं निगु मूर्ति दय्कल अले लेवी कुलयापि पुजाहारीतय्गु थासय् मेगु कुलयापि पुजाहारीत तल। ३३ पदय् यारोबाम पुजाहारी मखुसां वं थम्हं हे बलि बिल। स्वयादिसँ लेवी २३:३३-३४ ✡ **13:2** १३:२ २ राज २३:१५-१६

20 इपिं नयाच्वंबलय् परमप्रभुया थ्व वचन बुराम्ह अगमवक्तायाथाय् वल।
21 वं तःसलं यहूदां वःम्ह परमेश्वरया मनूयात धाल, “परमप्रभुं थथे धयादी, ‘छं परमप्रभुया आज्ञा मानय् मयाः अले वय्कलं
धयादी थें ज्या नं मयाः।
22 वय्कलं गुगु थासय् मरि नये मते लः त्वने मते धकाः धयादिल अन हे छ मरि नयेत व लः त्वनेत लिहां वल। उकिं छन्त
स्याइगु जुइ, छंगु सीम्हयात थःगु परिवारया चिहानय् थुनी मखु।’ ”
23 नयेत्वने धुंकाः बुराम्ह अगमवक्तां यहूदां वःम्ह परमेश्वरया मनूया निंतिं थःगु गधाया म्हय् काठी चिनाबिल।
24 व गधा गयाः वनाच्वंबलय् छम्ह सिंहं वयात लँय् नापलाकाः स्यानाबिल। वयागु सीम्ह लँय् अथें लानाच्वन। गधा व
सिंह धाःसा लिक्कसं दनाच्वन।
25 व हे लँ जुयाः वंपिन्सं व सीम्ह व सिंहयात खन, अले बुराम्ह अगमवक्ता च्वनीगु बेथेलय् वनाः इमिसं व खँ कन।
26 व खँ न्यनाः बुराम्ह अगमवक्तां धाल, “व परमप्रभुया वचन मानय् मयाःम्ह अगमवक्ता खः। उकिं परमप्रभुं थःम्हं धयादी
थें वयात हमला यानाः स्यायेत सिंह छवयादिल।”
27 अनंलि वं थः कायपिन्त धाल, “जिगु निंति गधाया म्हय् काठी चिनाब्यु।” अले इमिसं काठी चिनाबिल।
28 अले व वन, वं सीम्ह लँय् हे लानाच्वंगु व गधा व सिंह लिक्कसं दनाच्वंगु खंकल। सिंहं सीम्हयात नं मनः, अले
गधायात हमला याःगु नं मदु।
29 उकिं बुराम्ह अगमवक्तां परमेश्वरया मनूया सीम्ह ल्हनाः गधाया म्हय् तल। अले वयागु लागिं नुगः मछिंकेत व वयात
थुनेत थःगु शहरय् हल।
30 वं वयागु सीम्ह थःगु हे चिहानय् तल, अले इमिसं थथे धयाः व सीगुलिं नुगः मछिंकल, “यः जिमि किजा!”
31 वयात थुनेधुंकाः वं थः कायपिन्त धाल, “जि सीधुंकाः जितः थ्व परमेश्वरया मनूयात थुंगु चिहानय् थुनाब्यु। जिगु
क्वँयात थ्वयागु क्वँयनापं तयाब्यु।
32 छायधाःसा परमप्रभुया वचनपाखें बेथेलय् च्वंगु वेदी व फुक्क सामरियाया शहरया पुजा याइगु थासय् दुगु थांया विरोधय्
वं धाःगु खँ धात्थें पूवनी।”
33 थ्व घटना जुइ धुंकाः नं यारोबामं थःगु मभिंगु चाला त्वःमत, तर पुजा याइगु थाय्या निंतिं वं फुक्क कथंयापिं मनूतपाखें
पुजाहारीत ल्यल। पुजाहारी जुइ मास्तिवय्कूपिं न्ह्याम्हय्सित नं वं पुजा याइगु थाय्या निंतिं अभिषेक यात।
34 यारोबामया घरानाया थ्व हे पापं यानाः व पतन जुल अले पृथ्वीं व नाश जुल।

14

यारोबामया विरोधय् अहियाहं अगमवाणी ल्हाःगु

1 अबलय् हे यारोबामया काय् अबिया बिरामी जुल।
2 यारोबामं थः कलाःयात धाल, “छ यारोबामया कलाः खः धकाः सुनानं म्हमसीकेत छं थःत मेम्ह थें च्वंकि। अले छ
शीलोय् हँ। अन जि इस्राएलयाम्ह जुजु जुइ धकाः धाःम्ह अहियाह अगमवक्ता दु।
3 छ वयाथाय् झिपा मरि, भचा ग्वारमरि व छथल कस्ति ज्वनाः हँ। झी कायात छु जुइ धकाः वयाके न्यँ, वं छन्त धाइ।”
4 यारोबामया कलातं वं धाःथें हे यात। व शीलोय् अहियाहया छेँय् वन।
बुरा जुगुलि अहियाहं मिखा मखने धुंकल।
5 परमप्रभुं अहियाहयात थथे धयादीगु खः, “यारोबामया कलाः छंके थः बिरामी जूम्ह कायया बारे न्यनेत वयाच्वंगु दु। छं
वयात थथे धा। व वइबलय् वं थःत म्हमसीक मेम्ह थें च्वंकी।”
6 लुखाय् वयागु पलाःया सः न्यनाः अहियाहं धाल, “अय् यारोबामया कलाः, दुहां वा! छाय् छं थथे बहाना यानागु? जिके
छंगु लागि छगू बांमलाःगु खबर दु।
7 वनाः यारोबामयात थथे धा, परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘जिं छन्त मनूतय्गु दथुं थकयाः जिमि प्रजा
इस्राएलया शासक दयका।
8 दाऊदया घरानाया ल्हातं राज्य लाकाकयाः जिं छन्त बिया। तर छ जिम्ह दास दाऊद थें मजू। दाऊदं जिगु आज्ञा मानय्
यात, जितः यःगु ज्या यायेत दुनुगलंनिसें जिगु ल्यू जुल।
9 छंगु न्हापा शासन यापिं जुजुपिन्सं स्वयाः छं यक्व अप्वः मभिंगु ज्या याःगु दु। छं जितः हेला याःगु दु अले पुजा यायेत
धातुया मूर्तित दयकाः जितः तंचायकूगु दु। छं थःगु जँ जिपाखे फहीकूगु दु।
10 “ ‘अथे जुयाः जिं यारोबामया घरानाय् विपत्ति हयाबी। जिं इस्राएलय् दुपिं यारोबामया परिवारयापिं दासतनापं फुक्क
सन्तानतय्त स्यानाबी। जिं यारोबामया घरानायात नाश यानाबी अले सौयात च्याकू थें च्याकाबी।✡
11 यारोबामया छेँयाम्ह सुं शहरय् सित धाःसा वयात खिचां नइ, बुँइ सित धाःसा गिद्धतय्सं नइ। परमप्रभुं थथे धयादीगु दु!’

✡ **14:10** १४:१० १ राज १५:२९

12 “उकिं छ दनाः थःगु छेँय् हुँ। छं शहरया दुने पलाः तयेवं हे व काय्मचा सी।
13 इस्राएलयापिं फुक्क मनूतय्सं नुगः मछिंकाः वयात थुनाबी। छाय्धाःसा परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं वयाके जक छुं भिंगु खँ लुइकादीगुलि यारोबामया परिवारयापिं मध्ये वयात जक थुनी।
14 “परमप्रभुं इस्राएलय् छम्ह जुजु ल्ययादी, अले वं उखुन्हु हे यारोबामया परिवारयात नाश यानाबी। व दिं थौं हे खः। खः, थौं हे खः।
15 परमप्रभुं इस्राएलयात सजाँय बियादी अले व खुसिइ तिंकथि संगु थें सनी। वय्कलं इस्राएलीतय्त इमि पुर्खातय्त बियादीगु थ्व भिंगु देशं लिनादी अले यूफ्रेटिस खुसिया पारि थुखेलाः उखेलाः मदय्काबी। छाय्धाःसा अशेरा घःमय्जुया मूर्ति दय्काः इमिसं वय्कःयात तंचाय्कुगु दु।
16 यारोबामं याःगु पाप व वं इस्राएलीतय्त याकुगु पापं यानाः परमप्रभुं इस्राएलयात त्वःतादी।”
17 अले यारोबामया कलाः तिर्साय् लिहां वन। वं छेँया लुखाखलुइ पलाः तयेवं काय्मचा सित।
18 परमप्रभुं थः दास अहियाहपाखें धयादीगुकथं इमिसं वयात थुन, सकलें इस्राएलीतय्सं वयागु निंतिं नुगः मछिंकल।
19 यारोबाम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु लडाइँ व वं गुकथं शासन यात धइगु खँ इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
20 यारोबामं निइनिदँ शासन यात। व थः पुर्खात थें सीधुंकाः वयात थुन। वया लिपा वया काय् नादाब जुजु जुल।

यहूदाया जुजु रहबाम

२ इति ११:५–१२:१५

21 सोलोमनया काय् रहबामं यहूदाय् शासन यात। व पिइछदँ दुबलय् जुजु जुल। इस्राएलया फुक्क कुलया दथुं थःगु नां तयेत परमप्रभुं ल्ययादीगु शहर यरूशलेमय् वं झिंन्हय्दँ शासन यात। वया मांया नां नामा खः, व छम्ह अम्मोनी खः।
22 यहूदाया मनूतय्सं परमप्रभुं यायेमते धकाः धयादीगु मभिंगु ज्या यात। इमि पुर्खातय्सं स्वयाः अप्वः पाप यानाः इमिसं वय्कःयात तंचाय्का नुगः मुइकल।
23 इमिसं थःगु निंतिं पुजा याइगु थाय्, च्वखगु ल्वहंया थां व अशेरा घःमय्जुया थांत फुक्क गुँच्वकाय् च्वकाय् व फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् थापं यात।✡
24 देशया फुक्क पुजा याइगु थासय् मिजं वेश्यात नं दु। परमप्रभुं इस्राएलया न्ह्याःनं पितिनाछ्वःपिं जात जातियापिनि घच्चाइपुगु ज्या मनूतय्सं याना हल।✡
25 रहबाम जुजु जुयाच्वंगु न्यागूगु दँय्* मिश्र देशयाम्ह जुजु शीशकं यरूशलेमय् हमला यात।
26 वं परमप्रभुया देगः व जुजुया दरबारया मू मू वंगु सामान लुटे यानायंकल। वं सोलोमनं दय्कूगु लुँया ढालतनापं फुक्क हे यंकल।✡
27 उकिं रहबाम जुजुं उकिया पलेसा कँय्या ढालत दय्काः दरबारया लुखा पिवाःतय् कप्तानतय्त बिल।
28 जुजु परमप्रभुया देगलय् वंक्वपतिकं लुखा पिवाःतय्सं उपिं ढालत पित हइगु, लिपा हाकनं उपिं ढालत पिवाःत च्वनीगु क्वथाय् लित यंकीगु।
29 रहबाम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
30 रहबाम व यारोबामया दथुइ मदिक्क लडाइँ जुया हे च्वन।
31 रहबाम थः पुर्खात थें सित। वयात दाऊदया शहरय् इपिंनापं थुन। वया मां नामा खः, व अम्मोन देशयाम्ह खः। रहबामया लिपा वया काय् अबिया जुजु जुल।

15

यहूदायाम्ह जुजु अबिया

२ इति १३:१–१४:१

1 नबातया काय् यारोबामं इस्राएलय् राज्य यानाच्वंगु झिंच्यागूगु दँय्* अबिया† यहूदायाम्ह जुजु जुल।
2 वं यरूशलेमय् स्वदँ तक शासन यात। वया मां अबीशालोमया म्ह्याय् माका खः।
3 वया न्ह्याः वया बौनं याःगु फुक्क पाप वं नं यात। वं थः पुर्खा दाऊदं थें परमप्रभु थः परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें मानय् मयाः।
4 तर दाऊदया निंतिं परमप्रभु वया परमेश्वरं अबियायात जिम्ह दास दाऊदया छप्वाः मत यरूशलेमयात बल्लाकेत जिगु न्ह्याःने च्यानाच्वनेमा धकाः वया लिपा शासन यायेत छम्ह काय् बियादिल।✡

✡ **14:23** १४:२३ २ राज १७:९–१० ✡ **14:24** १४:२४ व्य २३:१७ * **14:25** १४:२५ न्यागूगु दँय् थथे धयागु ९२६ ई.पु. खः ✡ **14:26** १४:२६ १ राज १०:१६–१७; २ इति ९:१५–१६ * **15:1** १५:१ झिंच्यागूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ९१३ † **15:1** १५:१ यारोबामया मेगु नां अबिया खः। ✡ **15:4** १५:४ १ राज ११:३६

5 दाऊदं परमप्रभुयात यःगु खःगु ज्या याःगु खः। वं हित्ती उरियाहया खँय् बाहेक मेमेगु फुक्क खँय् जिवंकाछि परमप्रभुया
आज्ञा मानय् याःगु खः। उकिं परमप्रभुं थथे यानादीगु खः।✡
6 रहबाम व यारोबामया दथुइ लडाइँ अबियाया जिवंकाछि जुया तुं च्वन।
7 अबिया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनि इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
अबिया व यारोबामया दथुइ लडाइँ जुया तुं च्वन।
8 अबिया थः पुर्खात थें सीबलय् वयात दाऊदया शहरय् थुन, वया लिपा वया काय् आसा जुजु जुल।

यहूदाया जुजु आसा

२ इति १४:१–१६:१४

9 इस्राएलया जुजु यारोबामं राज्य यानाच्वंगु निइगूगु दँय्‡ आसा यहूदायाम्ह जुजु जुल।
10 वं यस्शलेमय् पिइछदँ शासन यात। अबीशालोमया म्ह्याय् माका वया अजि खः।
11 थः पुर्खा दाऊदं थें आसां परमप्रभुयात यःगु ज्या यात।
12 वं मूर्ति पुजा याइगु थासय् च्वनिपिं मिजं वेश्यातय्त देशं पितिनाछ्वल, अले थः पुर्खातय्सं दय्कूगु फुक्क मूर्तियात
चीकाछ्वल।
13 वं थः अजि माकायात राजमाताया थासं लिकाल, छाय्धाःसा वं अशेरा घःमय्जुया छगू घच्चायापुगु मूर्ति दय्कूगु खः।
आसां उगु मूर्तियात त्वाःल्हानाबिल। अले उकियात कुचा कुचा यानाः किद्रोन खुसिचाय् छवय्काबिल।
14 पुजा याइगु थाय् इस्राएलं चीकामछ्वसां आसां दुनुगलंनिसें थःगु जिवंकाछि परमप्रभुया निंतिं विश्वास याये बहःम्ह
जुयाच्वन।
15 वं थःम्हं देछाःगु व थः बौनं छाःगु वहः व लुँ अले पवित्र थलबल परमप्रभुया देगलय् हल।
16 यहूदाया जुजु आसा व इस्राएलया जुजु बाशाया दथुइ इपिं गद्दीइ च्वंतले लडाइँ जुया हे च्वन।
17 इस्राएलया जुजु बाशां यहूदाय् हमला यात अले वं यहूदाया जुजु आसायाथाय् सुं वये वने मफयेमा धकाः रामाय् पखाः व
ध्वाखा बल्लाक दय्कल।
18 अले आसां परमप्रभुया देगलं व थःगु दरबारया धुकुतिं फुक्क लुँ, वहः लिकाल। वं थ्व लुँ व वहः थः भारदारतय्गु
ल्हातय् लःल्हानाः दमस्कसय् शासन यानाच्वंम्ह अरामया जुजु हेज्योनया छय्, तब्रिमोनया काय्, बेन-हददयाथाय् छवयाः थथे
धाल,
19 “छिकपिनि बौ व जिमि बौनं सन्धि याःगु थें छिं व जिं नं सन्धि यायेनु। जिं छिथाय् लुँ व वहः छवयाहयाच्वनागु दु।
आः छिं इस्राएलयाम्ह जुजु बाशालिसें थःगु सन्धि त्वाथलादिसँ। वं जिगु देशं थः सेना लित यंके मालेमा।”
20 बेन-हददं आसा जुजुया खँ स्वीकार यात। वं थः सेनापतितनापं थः सेना इस्राएलया शहरय् हमला यायेत छवत। इमिसं
इयोन, दान, हाबिल-बेथ-माका, किन्नेरतया§ फुक्क लागा व नप्ताली कुलया फुक्क देश त्याका काल।
21 थ्व खँ न्यनाः बाशां रामायात बल्लाकेगु ज्या त्वःताबिल। अले व तिर्साय् लिहां वन।
22 जुजु आसां यहूदाया फुक्क थासं सुयातं मत्वःतुसे मनूत मुंकल, अले बाशा जुजुं रामा बल्लाकेत छ्यलाच्वंगु ल्वहं व सिँ
इमिसं यंकल। आसां थुपिं चिजत छ्यलाः बेन्यामीनया गेबा शहर व मिस्पा शहरयात पखाः व ध्वाखा दय्काः बल्लाकल।
23 आसा जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वयागु फुक्क बाहादरी व वं दयकूगु शहरतय्गु बारे यहूदाया जुजुपिनिगु
इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु। बुरा जूबलय् वयागु तुतिइ ल्वचंकल।
24 आसा थः पुर्खात थें सित, वया पुर्खा दाऊदया शहरय् वयात इपिंनापं थुन। वया लिपा वया काय् यहोशापात जुजु जुल।

इस्राएलया जुजु नादाब

25 यहूदाया जुजु आसां राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँय्* यारोबामया काय् नादाब इस्राएलया जुजु जुल। वं इस्राएलय् निदँ शासन
यात।
26 नादाबं थः बौनं थें परमप्रभुं याये मते धकाः धयादीगु मभिंगु ज्या यात। वं थः बौ नं थें इस्राएलीतय्त पाप याकेत उक्सय्
यात।
27 इस्साखारया कुलयाम्ह अहियाहया काय् बाशां नादाबया विरोधय् ग्वःसा ग्वयाः वयात स्यात। उबलय् नादाब व इस्राएली
सेनातय्सं पलिश्तीतय्गु शहर गिब्बतोनयात घेरय् यानाच्वंगु खः।
28 आसा यहूदाया जुजु जूगु स्वंगूगु दँय्† बाशां नादाबयात स्याःगु खः। नादाबया लिपा बाशा इस्राएलया जुजु जुल।
29 व जुजु जुइवं वं यारोबामया छँयापिं सकसितं स्यात। यारोबामया सुं छम्हय्सित नं वं म्वाका मतः। वं इमि सकसितं नाश
यात। थुकथं थः दास शीलोया अहियाहपाखें बियादीगु परमप्रभुया वचन पूरा जुल।✡

✡ **15:5** १५:५ २ शम् ११:१-२७ ‡ **15:9** १५:९ निइगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ९११ § **15:20** १५:२० किन्नेरेत गालील समुद्रया मेगु नां खः * **15:25** १५:२५ निगूगु दँय् थथे धयागु ई.पु. ९१० † **15:28** १५:२८ स्वंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ९०९ ✡ **15:29** १५:२९ १ राज १४:१०

30 यारोबाम थःम्ह हे याःगु पाप व इस्राएल्लीतय्त याकेब्यूगु पापं यानाः परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरयात तंचायकूगुलि थथे जूगु खः।
31 नादाबया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
32 यहूदाया जुजु आसा व इस्राएलया जुजु बाशाया दथुइ इपिं गद्दीइ च्वँतले लडाइँ जुया हे च्वन।

इस्राएलया जुजु बाशा

33 आसा यहूदाय् जुजु जूगु स्वंगूगु दँय‡ अहियाहया काय् बाशा इस्राएलया जुजु जुल। वं निइप्यदँ तिर्साय् शासन यात।
34 यारोबामं थें बाशां नं मभिंगु ज्या यात गुगु याये मज्यू धयादीगु खः। अले यारोबामं थें वं नं इस्राएल्लीतय्त पाप याकेत उक्सय् यात।

16

1 बाशाया बारे हनानीया काय् येहूयाथाय् परमप्रभुयागु थ्व वचन वल,
2 "जिं छन्त धुलं थकयाः जि प्रजा इस्राएलया शासक याना, तर छ यारोबाम थें जुयाः छं जि प्रजा इस्राएलयात पाप याकल। अले इमिगु पापपाखें छं जितः तंचायकल।
3 उकिं जिं छ व छंगु परिवारयात नाश याये त्यनागु दु, जिं छंगु परिवारयात नबातया काय् यारोबामया परिवार थें यानाबी।
4 छंगु छेँयाम्ह सुं शहरय् सित धाःसा वयात खिचां नइ, अले सुं ख्यलय् सित धाःसा वयात गिद्धतय्सं नइ।"
5 बाशा जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या अले वयागु बहादुरीया बारे इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु मदु ला?
6 बाशा थः पुर्खा थें सित, वयात तिर्साय् थुन। वया काय् एलाह वया लिपा जुजु जुल।
7 बाशां यारोबामया वंशं याःथें परमप्रभुया मिखाय् बांमलाःगु ज्या याःगुलि अले बाशां यारोबामया वंशयात नाश याःगुलि परमप्रभु तसकं तंचायादिल अले परमप्रभुया थ्व वचन बाशा व वया वंशया विरोधय् हनानीया काय् येहू अगमवक्तापाखें वल। बाशां याःगु पापं परमप्रभुयात तं पिहां वल।

इस्राएलया जुजु एलाह

8 यहूदाया जुजु आसां राज्य यानाच्वंगु निइखुगूगुदँय्* बाशाया काय् एलाह इस्राएलया जुजु जुल। वं तिर्साय् निदँ शासन यात।
9 जिम्री धाःम्ह जुजु एलाहयागु बच्छि रथया कप्तानं वयागु विरोधय् ग्वसाः ग्वल। उबलय् एलाह तिर्साय् थःगु दरबारयाम्ह हाकिम आर्साया छेँय् अय्लाखं काय्काच्वंगु खः।
10 यहूदाया जुजु आसां राज्य यानाच्वंगु निइन्हय्गूगुदँ†† दुबलय् जिम्रीं दुहां वनाः वयात कय्काः स्यात। व हे जिम्री वया लिपा जुजु जुल।
11 जुजु जुयाः गद्दीइ च्वनेवं जिम्रीं बाशाया सकलें छेँजःपिन्त स्यात। वं बाशाया थःथिति व पासापिं मध्ये छम्ह नं मिजंयात बाकि मतः।
12 येहू अगवक्तापाखें बाशाया बारे धयादीगु परमप्रभुया वचन थें थुकथं जिम्रीं बाशाया सकलें छेँजःपिन्त स्यात।
13 बाशा व वया काय् एलाहं याःगु पाप व इस्राएलयात याकूगु पापं यानाः अले इमिसं थःगु ज्यालगय् मजूगु मूर्तिपाखें परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरयात तंचायकूगुलि थथे जूगु खः।
14 एलाह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

इस्राएलया जुजु जिम्री

15 यहूदाया जुजु आसां राज्य यानाच्वंगु निइन्हय्गूगुदँय्‡ जिम्रीं तिर्साय् न्हय्न्हु तक शासन यात। उबलय् इस्राएली सिपाइँतय्सं पलिश्तीतय्गु शहर गिब्बतोनयात घेरय् यानाच्वंगु खः।
16 जिम्रीं ग्वसाः ग्वयाः जुजुयात स्यात धयागु खँ छाउनीइ दुपिं इस्राएलीतय्सं न्यनाः इमिसं उखुन्हु हे थः सेनापति ओम्रीयात इस्राएलया जुजु दयकल।
17 ओम्री व इस्राएली सेनां गिब्बतोन त्वःतल, अले इमिसं तिर्साय् हमला यात।
18 शहर कब्जा याये धुंकूगु खनाः जिम्री दरबारया किल्ला दुने दुहां वन। अले थःगु छचाःखेरं मि तल, व थः नं मिं नयाः सित।
19 वं याःगु पापं यानाः थथे जूगु खः, छायधाःसा वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। वं यारोबामं थें थःम्हं नं पाप यात अले इस्राएलयात नं पाप याकल।

---

‡ **15:33** १५:३३ स्वंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ९०९ * **16:8** १६:८ निइखुगूगुदँय् थथे धयागु ई.पु. ८८६ †† **16:10** १६:१० निइन्हय्गूगुदँ थथे धयागु ई.पु. ८८५
‡ **16:15** १६:१५ निइन्हय्गूगुदँ थथे धयागु ई.पु. ८८५

20 जिम्री जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ व वं याःगु विद्रोहया खँ इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

इस्राएलया जुजु ओम्री

21 इस्राएलयापिं मनूत निग् पुचलय् बाल। बच्छि मनूतय्सं गीनतया काय् तिब्नीयात जुजु दय्केत ग्वाहालि यात। बच्छि मनूतय्सं ओम्रीयात ग्वाहालि यात।

22 तर ओम्रीयात ग्वाहालि याःपिन्सं गीनतया काय् तिब्नीयात ग्वाहालि याःपिन्त बुकल। उकिं तिब्नीयात स्यात अले ओम्री जुजु जुल।

23 आसा यहूदाया जुजु जूगु स्विछदँ§ दुबलय् ओम्री इस्राएलया जुजु जुल। वं इस्राएलय् झिंनिदँ तक शासन यात। न्हापां वं खुदँ तक तिर्साय् शासन यात।

24 वं ६८ किलो वहः बियाः शेमेरया ल्हातिं सामरियाया डाँडा न्यानाः डाँडाय् छगू शहर दय्कल। उगु डाँडाया न्हापांम्ह थुवाः शेमेरया नामय् उकिया नां सामरिया तल।

25 तर ओम्री परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। वं व स्वयाः न्ह्यःयापिं फुक्क जुजुपिन्सं स्वयाः अज्ज अप्वः पापयात।

26 यारोबाम थें थःम्हं हे पाप यानाः अले इस्राएलीतय्त मूर्ति पुजा व पाप याकाः वं परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरयात तंचाय्कल।

27 ओम्री जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या अले वयागु बहादुरीया बारे इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

28 ओम्री थः पुर्खा थें सित, वयात सामरीयाय् थुन। वया काय् आहाब वया लिपा जुजु जुल।

इस्राएलया जुजु आहाब

29 यहूदाया जुजु आसां राज्य यानाच्वंगु स्विच्यागूगु दँय्* ओम्रीया काय् आहाब इस्राएलया जुजु जुल। वं सामरीयां इस्राएलय् निइनिदँ तक शासन यात।

30 ओम्रीया काय् आहाबं थः स्वयाः न्ह्यःयापिं फुक्क जुजुपिन्सं स्वयाः अप्वः परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।

31 नबातया काय् यारोबामं याःगु पाप वयागु निंतिं कम खः। वं सीदोनीतय् जुजु एताबालया म्ह्याय् ईजेबेलयात ब्याहा यात अले बालघःयात पुजा यानाः अझ अप्वः पाप यात।

32 सामरीयाय् वं बालघःयात पुजा यायेत देगः दय्कल। उकी बालया निंतिं छगू वेदी नं दय्कल।

33 वं अशेरा घःमय्जुया छगू थां नं दय्कल। वं थः स्वयाः न्ह्यःयापिं इस्राएलया फुक्क जुजुपिन्सं स्वयाः अप्वः परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरयात तंचाय्केगु ज्या यात।

34 आहाबया इलय् बेथेलया हीएलं यरीहोयात हाकनं दय्कल। परमप्रभुं नूनया काय् यहोशूपाखें धयादीगु वचन थें हीएलं यरीहोयागु जग तःबलय् वया न्हापां बूम्ह काय् अबीराम सित, अले शहरया ध्वाखा तःबलय् वया चिधिकःम्ह काय् सगूब सित।✡

17

एलिया व अनिकाल

1 गिलादया तिश्बेयाम्ह तिश्बी एलियां आहाबयात धाल, "जिं सेवा याना वयाच्वनाम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये जिं मधायेकं आः वइगु छुं दँ तक सुतिलः नं गाइ मखु, वा नं वइ मखु।"✡

2 अले परमप्रभुया थ्व वचन एलियायाथाय् वल,

3 "थ्व थाय् त्वःताः पुर्बपाखे हुँ, यर्दन खुसिया पुर्बय् च्वंगु करीत न्हसिकापया लिक्क सुला च्वँ।

4 छं खुसिचाया लः त्वँ, अले क्वःतय्सं बी हःगु न। अन छन्त नकेत जिं क्वःतय्त उजं बियागु दु।"

5 उकिं वं परमप्रभुं धयादीगु थें हे यात। व यर्दनया पुर्बय् च्वंगु करीत न्हसिकापया लिक्क च्वंवन।

6 अन क्वःतय्सं सुथय् व बहनी न्ह्याबलें वयात मरि व ला हयाबीगु। वं खुसिचाया लः त्वनीगु।

7 छुं ई लिपा देशय् वा मवःगुलि व खुसिचा गना वन।

एलिया व विधवा मिसा

8 परमप्रभुया थ्व वचन एलियायाथाय् वल,

9 "आः थत्थें सीदोन शहरया लिक्क च्वंगु सारपत गामय् हुँ, अले अन हे च्वँ। अन छन्त नकेत जिं छम्ह विधवा मिसायात उजं बियागु दु।"✡

---

§ **16:23** १६:२३ स्विछदँ थथे धयागु ई.पु. ८८१ * **16:29** १६:२९ स्विच्यागूगु दँय् थथे धयागु ई.पु. ८७४ ✡ **16:34** १६:३४ यहो ६:२६ ✡ **17:1** १७:१ याक ५:१७ ✡ **17:9** १७:९ लूक ४:२५-२६

10 उकिं व सारपतय् वन। शहरया ध्वाखाय् थ्यंबलय् वं सिँ मुनाच्वंम्ह छम्ह विधवा मिसायात खन। वं वयात सःताः धाल,
“जितः आम्खुराय् लः भचा हयाब्यु।”
11 व लः काःवनाच्वंबलय् हे वं वयात तसलं धाल, “जितः मरि छकु नं हयाब्यु लय्।”
12 विधवा मिसां लिसः बिल, “धात्थें परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वर म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये जिके छपा नं मरि
मदु। जिके बात्चाय् छम्ह छुचुं व सिसिइ भतिचा चिकं जक दु। थ्व थासय् जि भुतुलिइ मि च्याकेत निका प्यका सिँ मुंवयागु
खः। अले जि जितः व जिमि काय्यात दकलय् लिपायागु नसा ज्वरय् यायेत छेँय् वने। व नयेधुंकाः जिपिं नये मखनाः सी।”
13 एलियां वयात धाल, “ग्याये म्वाः, छेँय् वनाः छं नकतिनि धाःथें हे थःगु नयेगु नसा ज्वरय् या। तर न्हापा जिगु लागि निं
छपा चिपागु मरि छुनाः जिथाय् हजि। अले छ व छिमि काय्या लागि छुं दय्कि।
14 परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘परमप्रभुं देशय् वा छ्वयाहयामदीं तक बात्चाय् च्वंगु छुचुं फुइ मखु अले
सिसिइ च्वंगु चिकं कम जुइ मखु।’ ”
15 व विधवा मिसा वन, वं एलियां धाःथें हे यात। अले एलिया, व मिसा व वया काय्यात तःन्हु तकया लागि गाक्क नयेगु
नसा दत।
16 परमप्रभुं एलियापाखें धयादीगु वचन थें उगु बात्चाया छुचुं मफु अले उगु सिसिइ चिकं कम नं मजू।
17 छुं दिं लिपा व छेँयाम्ह थुवाः विधवा मिसाया काय् बिरामी जुल। ल्वय् झन झन तच्वयावन। लिपतय् व मचा सित।
18 विधवा मिसां एलियायात धाल, “अय् परमेश्वरया मनू! छाय् छिं जिलिसें थथे यानादियागु? छु छि जिगु पाप लुमंकाबीत
व जिमि काय्यात स्यायेत थन झायागु ला?”
19 एलियां वयात धाल, “छिमि काय् जितः ब्यु।” वं वयात वयागु ल्हातय् बिल। अले वयात तलय् थः च्वनीगु क्वथाय्
यंकाः थःगु लासाय् थ्यन।
20 अले वं प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर! छाय् छिं थ्व विधवा मिसायाके थज्याःगु विपत्ति हयादियागु? थ्वं
जितः दया यानाः जिगु सेवा यात, तर आः वया काय्यात स्यानादिल।”
21 अनंलि स्वकः एलियां व मिजं मचाया च्वय् थःगु म्ह तिल्ल प्यंकल अले थथे प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर!
थ्व मचायात हाकनं म्वाकादिसँ।”✡
22 परमप्रभुं एलियाया प्रार्थनाया लिसः बियादिल। मचां सासः ल्हात अले मचा म्वात।
23 एलियां काय्मचायात कुने हयाः मांयाथाय् यंकल अले वयात थथे धाल, “स्व, छिमि काय् म्वाःगु दु!”
24 अले विधवा मिसां एलियायात धाल, “छि परमेश्वरया मनू खः, अले छिगु म्हुतुं पिहां वःगु परमप्रभुया वचन सत्य खः
धकाः आः जिं सिल!”

18

एलिया व बालया अगमवक्तात

1 यक्व दिं लिपा, वा मवःगु स्वंगूगु दँय् परमप्रभुयागु थ्व वचन एलियायाथाय् वल, “आहाब जुजुयात नापलाः हुँ, अले जिं
वा वय्काबी।”
2 उकिं एलिया आहाबयाथाय् वन।
उबलय् सामरियाय् तच्वकं अनिकाल जुयाच्वंगु खः।
3 आहाबं राजदरबारयाम्ह मू हाकिम ओबदियायात सःतके छ्वल। ओबदिया परमप्रभुयात तसकं मानय् याइम्ह खः।
4 ईजेबेलं परमप्रभुया अगमवक्तातय्त स्यानाच्वंबलय् ओबदियां सछिम्ह (१००) अगमवक्तातय्त नकाः त्वंकाः नेय्म्ह नेय्म्ह
यानाः निगू गुफाय् सुचुकातःगु खः।
5 आहाबं ओबदियायात धाल, “देशया फुक्क बुँगाःचा व फुक्क खुसिया लिक्क हुँ। झीत सल व खच्चरतय्त नकेत भतिचा
सां घाँय् दइ ला? घाँय् दःसा झीसं थः पशुतय्त स्याये माले मखु।”
6 उकिं इमिसं घाँय् माःवनेत थःथवय् देश इना काल। अले आहाब छखेपाखे व ओबदिया मेखेपाखे वन।
7 ओबदिया लँय् वनाच्वंबलय् वं आकाझाकां एलिया थःपाखे वयाच्वंगु खन। ओबदियां वयात म्हसियाः बँय् भ्वसुलाः
धाल, “हे जिमि प्रभु, छि धात्थें एलिया हे खः ला?”
8 वं लिसः बिल, “खः, जि एलिया हे खः। एलिया थन दु धकाः छिमि मालिकयात धाः हुँ।”
9 ओबदियां धाल, “जिं छु ट्वंकागु दु धकाः छिं थः दासयात स्याकेत आहाबयात लःल्हानादीगु?
10 धात्थें परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वर म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये छितः मालेत जिमि मालिकं मनूत छ्वयामदीगु गुगुं
जाति अथवा राज्य ल्यं मदये धुंकल। गुगुं देशयाम्ह जुजुं जिगु देशय् एलिया मदु धकाः धाःसा आहाब जुजुं उम्ह जुजुयात वं
धाःगु खँ सत्य खः धकाः पाफय्कीगु।

✡ **17:21** १७:२१ २ राज ४:३४-३५

11 आः छिं धयादी, ‘थः मालिकयात एलिया थन दु धकाः धा हुँ।’
12 जि थनं वनेधुंकाः परमप्रभुया आत्मां छितः गन यंकी जिं मस्यू। जिं वनाः आहाबयात धायेधुंकाः वं छितः लुइके मफुत धाःसा जितः स्याइ। तर जि छिकपिनि दासं ल्यायम्हबलय्निसें हे परमप्रभुया आराधना यानावयाच्वनागु दु।
13 हे जिमि मालिक, परमप्रभुया अगमवक्तातयत् स्यानाच्वंबलय् जिं छु यात व छिं मस्यू ला? जिं इपिं मध्ये सछिम्ह (१००) अगमवक्तातयत् नकाः त्वंकाः नेय्म्ह नेय्म्ह यानाः निगू गुफाय् सुचुकातया।
14 आः छिं जितः जिमि मालिकयाथाय् वनाः एलिया थन दु धाः धकाः धयादी। वं ला जितः स्याइ।”
15 एलियां धाल, “धात्थें जिं सेवा याना वयाच्वनाम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये थौं धात्थें हे जि आहाबया न्ह्यःने वने।”

एलीया कर्मेल पहाडय्

16 उकिं ओबदिया आहाबयात नापलाः वन। अले वयात एलिया वःगु दु धकाः धाल। आहाब एलियायात नापलाः वन।
17 एलियायात खनेवं आहाबं धाल, “इस्राएलयात दुःख ब्यूम्ह छ हे, मखु ला?”
18 वं धाल, “जिं इस्राएलयात दुःख बियागु मदु, तर छि व छिकपिनि बौया परिवारं ब्यूगु दु। छिं परमप्रभुया उजं मानय् मयासें बालघःतयत् पुजा याना जूगु दु।
19 आः छिं कर्मेल डाँडाय् जितः नापलायेत इस्राएलं फुक्क मनूतयत् सःतादिसँ। अले ईजेबेलया टेबिलय् च्वनानइपिं बालया प्यसः व नेय्म्ह (४५०) अगमवक्ता व अशेरामय्जुया प्यसःम्ह (४००) अगमवक्तातयत् नं ब्वनाहयादिसँ।”
20 उकिं आहाबं फुक्क इस्राएलीतयत् सःतके छ्वत, अले फुक्क अगमवक्तातयत् कर्मेल डाँडाय् मुंकल।
21 एलियां मनूतय् न्ह्यःने वनाः थथे धाल, “छिपिं गुबलय् तक दोमन जुयाच्वनेगु? परमप्रभु हे परमेश्वर खःसा वया ल्युने हुँ। बाल परमेश्वर खःसा वया ल्युने हुँ।”
तर मनूतय्सं छुं मधाः।
22 अले एलियां इमित धाल, “परमप्रभुया अगमवक्तात मध्ये जि हे जक ल्यनाच्वंगु दु। तर बालया ला प्यसः व नेय्म्ह (४५०) अगमवक्तात दु।
23 जिमिगु निंतिं निम्ह द्वहं हजि। अले छम्ह थःगु निंतिं ल्ययाः वयात कुचा कुचा यानाः पालाः मि मच्याकूसें सिँया च्वय् तयेमाः। जिं मेम्ह द्वहंयात तयार याये, वयात सिँया च्वय् तये मि धाःसा च्याके मखु।
24 अले छिमिसं थः घःयात सःती, जिं परमप्रभुया नां काये। गुम्हय्सिनं मि कुतुकाः लिसः बी वय्कः हे परमेश्वर खः।”
अले फुक्क मनूतय्सं धाल, “छिं खःगु खँ धयादिल।”
25 एलियां बालया अगमवक्तातयत् धाल, “छिपिं यक्व दुगुलि छिमिसं न्हापा छम्ह द्वहं ल्ययाः तयार या, अले थः घःयात प्रार्थना या। मि धाःसा च्याके मते।”
26 उकिं इमिसं थःत ब्यूम्ह द्वहं कयाः तयार यात।
अले इमिसं सुथंनिसें बहनी तक बालया नां कयाः प्रार्थना यात। इपिं “हे बाल, जिमित लिसः बियादिसँ” धकाः चिल्लाय् दनाः हाल। तर छुं सः मवः, सुनानं लिसः मब्यू। अले इपिं थःपिन्सं दयक्गु वेदीया छचाःखेरं प्याखं हुल।
27 बान्हि जूबलय् एलियां थथे धकाः गिजय् यात, “अज्ज तःसलं हा! व ला घः हे खः! वं तसकं धन्दा कयाच्वंगु दु जुइफु, वा वया लिमलाः जुइफु, वा व चाःह्यु वंगु जुइफु, वा घनाच्वंगु जुइफु, वयात थनेमाः।”
28 उकिं इपिं अज्ज तःसलं हाल अले इमिगु चलन कथं हि मवतले थःम्हं थःत हे तरवार व भालां घाःपाः यात।
29 बान्हि नं बित, बहनिया बलि बीगु ई तक हे इपिं अगमवाणी ल्हानाच्वन। तर छुं सः मवः, सुनानं लिसः मब्यू, सुनानं ध्यान मब्यू।
30 अले एलियां फुक्क मनूतयत् धाल, “जिगु न्ह्यःने वा!” इपिं वयागु न्ह्यःने वल। अले वं परमप्रभुयागु दुंगु वेदी ल्ह्वन।
31 एलियां याकूबयापाखें वःगु छगू छगू कुलया निंतिं छगः छगः यानाः झिंनिगः ल्वहं काल। याकूबयाथाय् “छंगु नां इस्राएल जुइ” धकाः परमप्रभुया थ्व वचन वःगु खः।✡
32 उपिं ल्वहंत कयाः वं परमप्रभुया नामय् छगू वेदी दयकल। वं उगु वेदीया जःखः झिंन्यागू (१५) लिटर ति पुसा न्ह्यनिगु तःधंगु गाः म्हुल।
33 अले वं वेदीइ सिँ मिलय् यात। द्वहंयात कुचा कुचा यानाः पालाः सिँया च्वय् तयाबिल। वं इमित धाल, “प्यंगः घः जायक्लः तयाः उकियात थ्व बलिइ व सिँलय् प्वंकाब्यु।”
34 वं धाल, “हानं अथे हे या।” इमिसं अथे हे यात।
वं उजं बिल, “स्वकः खुसी नं अथे हे या।” इमिसं स्वकः खुसी नं अथे हे यात।
35 लः वेदीया छचाःखेरं वानाः गाः नं जाल।

✡ **18:31** १८:३१ उत ३२:२८; ३५:१०

36 बलि बीगु इलय् एलिया अगमवक्तां न्ह्यःने वनाः प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु परमेश्वर, अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर, इस्राएलय् छि हे परमेश्वर खः धकाः थौं क्यनादिसँ। जि छिकपिनि दास खः, जिं थ्व फुक्क छि धयादीगु थें हे यानागु खः।
37 जितः लिसः बियादिसँ! हे परमप्रभु, जितः लिसः बियादिसँ! थुपिं मनूतय्सं छि हे परमप्रभु, परमेश्वर खः अले छिं हे इमिगु मनयात हीकादी धकाः सीमा।”
38 अबलय् हे परमप्रभुया मि कुतुंवल अले मिं बलि, सिँ, ल्वहं व चायात भस्म यानाबिल। अले गालय् दुगु लःयात नं गंकाबिल।
39 थ्व खनाः फुक्क मनूतय्सं बँय् ग्वारातुलाः थथे धाल, “परमप्रभु हे परमेश्वर खः, परमप्रभु हे परमेश्वर खः!”
40 एलियां इमित धाल, “बालया अगमवक्तातय्त ज्वँ, इपिं छम्हय्सित नं त्वःते मते।” मनूतय्सं इमित ज्वन। अले एलियां इमित क्वय् कीशोन खुसिइ यंकाः स्यात।

अनिकाल सिधःगु

41 अनंलि एलियां आहाब जुजुयात धाल, “झासँ, छुं नयेत्वने यानादिसँ! जिं तसकं वाफय् वयाच्वंगु सः ताःगु दु।”
42 आहाब नयेत त्वनेत वन, एलिया धाःसा कर्मेल डाँडाया च्वकाय् थाहां वन। अन वं बँय् क्वछुनाः थःगु छ्यं पुलिया दथुइ तल।✡
43 वं थः च्यःयात धाल, “वनाः समुद्रपाखे बांलाक स्व।”
च्यलं वनाः बांलाक स्वयाः धाल, “छुं खने मदु।”
अले वं धाल, “हाकनं हुँ।” वं न्हय्कः थथे धाल।
44 न्हय्कःगु पालय् वं वयाः थथे धाल, “मनूया ल्हाः थें चिधंगु छगू सुपाँय् समुद्रं थाहां वयाच्वंगु दु।”
एलियां धाल, “आहाबयाथाय् वनाः धा, ‘थःगु रथ तयार या, अले वा वयाः छन्त पने न्ह्यः हे छ छैंय् लिहां हुँ।’ ”
45 भचा जायेवं हे आकाश सुपाचं हाकुसे च्वन, फय् वल, तसकं वा वल, अले आहाब थःगु रथय् च्वनाः यिजरेलय् वन।
46 एलियायाके परमप्रभुया शक्ति वल, अले थःगु गा जँय् हिनाः व आहाबया न्ह्यःने न्ह्यःने यिजरेल तक हे ब्वांय् वन।

19

एलिया होरेब पर्वतय् बिस्युं वंगु

1 एलियां छु छु यात, फुक्क अगमवक्तातय्त वं तरवारं गय् यानाः स्यात धइगु खँ आहाबं ईजेबेलयात कन।
2 उकिं ईजेबेलं एलियायाथाय् छम्ह दूतयात थथे धायके छ्वल, “गथे छं जिमि अगमवक्तातय्त स्यात, अथे हे यानाः कन्हय् थुगु हे इलय् तक जिं छन्त मस्यात धाःसा घःतय्सं जितः स्यायेमा।”
3 एलिया ग्यानाः थःगु ज्यान बचय् यायेत बिस्युं वन। यहूदाया बेर्शेबाय् थ्यनेधुंकाः वं थः च्यःयात अन हे त्वःतल।
4 थः धाःसा मरुभूमिइ न्हिच्छि न्यासि वन। व छमा सिमा दुथाय् दित अले सिमाया क्वय् फेतुनाः वं थः सीसां जिल धकाः मतिइ तयाः प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, जिगु ज्यान कयादिसँ, आः अप्वः जुइ धुंकल। छाय्धाःसा जि थः पुर्खात स्वयाः भिम्ह मखु।”✡
5 व हे सिमाया क्वय् व ग्वारातुल अले स्याक्क न्ह्यः वय्कल।
आकाझाकां छम्ह स्वर्गदूत वयाः वयात थियाः थथे धाल, “दनाः न!”
6 वं थुखे उखे स्वल। थःगु छ्यं लिक्क वं क्वाःगु कोइलाय् छपा मरि व छथल लः खन। नयाःत्वनाः व हानं घन।
7 परमप्रभुया स्वर्गदूत हानं लिहां वल। निक्वः खुसी वयात थियाः थथे धाल, “दनाः न, छ तापाक वने माःनि।”
8 वं दनाः नल, त्वन, व हे नसां बल दयाः पिइन्हु तक चान्हि न्यासि वँवं व परमेश्वरया पर्वत होरेबय्* थ्यंकः वन।
9 अन छगू गुफाय् दुहां वनाः चच्छि अन हे च्वन।

परमप्रभु एलिया थासय् खनेदय्क झाःगु

परमप्रभुया थ्व वचन वयाथाय् वल, “अय् एलिया, थन छ छु यानाच्वनागु?”
10 वं लिसः बिल, “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरया निंतिं जिके यक्व जोश दु, इस्राएलीतय्सं छिगु बाचायात त्वःतुगु दु, छिगु वेदीत थुनाब्यूगु दु अले छिकपिनि अगमवक्तातय्त तरवारं स्याःगु दु। जि जक ल्यंदनि, इमिसं जितः नं स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।”✡
11 परमप्रभुं धयादिल, “पर्वतय् वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने दँ, छायधाःसा परमप्रभु अनं जुयाः झायादीत्यंगु दु।”

✡ **18:42** १८:४२-४५ याक ५:१८ ✡ **19:4** १९:४ योना ४:३ * **19:8** १९:८ होरेब थ्व सीनै पर्वतया मेगु नां खः ✡ **19:10** १९:१० रोम ११:३

अले तसकं वःगु वाफसं परमप्रभुया न्ह्याःने पहाडयात तछ्यानाबिल, ल्वहंयात कुचा कुचा यानाबिल। अय्नं परमप्रभु उगु फसय् मदी। वाफय् वयेधुंकाः भ्वखाय् ब्वल। उगु भ्वखाचय् नं परमप्रभु मदी।

12 भ्वखाय् ब्वयेधुंकाः मि वल, अय्नं परमप्रभु उगु मिइ मदी। मिया लिपा नाइसे च्वंगु, चिसलं खँ ल्हाःगु सः ताये दत।

13 व सः तायेवं एलियां थःगु ख्वाः गां त्वपुल, अले पिहां वनाः गुफाय् दुहां वनेथाय् दन।

छगू सलं वयात थथे धाल, "एलिया, छ थन छु यानाच्वनागु?"

14 वं लिसः बिल, "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरया निंतिं जिके यक्व जोश दु, इस्राएलीतय्सं छिगु बाचायात त्वःत्गु दु, छिगु वेदीयात थुनाब्यूगु दु अले छिकपिनि अगमवक्तातय्त तरवारं स्याःगु दु। जि जक ल्यंदनि, इमिसं जितः नं स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।"

15 परमप्रभुं वयात धयादिल, "हुँ, दमस्कसया मरुभूमिइ लिहां हुँ, अन थ्यनेधुंकाः छं अरामयाम्ह जुजु जुइत हजाएलयात अभिषेक या!✡

16 अले इस्राएलया जुजु जुइत निम्शीया काय् येहूयात अभिषेक या, अले थःगु थासय् अगमवक्ता जुइत हाबिल-महोलायाम्ह शाफातया काय् एलीशायात अभिषेक या।✡

17 हजाएलया तरवारं बचय् जूपिन्त येहूनं स्याइ, येहूया तरवारं बचय् जूपिन्त एलीशां स्याइ।

18 अय्नं जिं इस्राएलय् न्हयट्वःम्ह (७,०००) बचय् यानातये। थुपिं फुक्क बालया न्ह्याःने छ्यं क्वःमछुकुपिं व वयात चुप्पा मनःपिं खः।"✡

एलीशायात सःत्गु

19 उकिं एलिया अनं वन, वं ट्वहंतय्त सायकाः बुँ पालाच्वंम्ह शाफातया काय् एलीशायात लुइकल। वया न्ह्याःने झिंनिज्वः ट्वहं दु। व थः धाःसा दकलय् लिपाया ट्वहंया ज्वःनापं बुँ पालाच्वंगु खः। एलियां वनाः थःगु गा त्वयाः एलीशायात न्ययकाबिल।

20 अले एलीशा थः ट्वहंत त्वःताः एलियाया ल्यूल्यू ब्वाँय् वन। एलीशां धाल, "जितः थः मां-बौयात चुप्पा नयाः बिदा कायके बियादिसँ, अले जि छिगु ल्युने वये।"

एलियां धाल, "हुँ, जिं छन्त छु यानागु दु?"

21 अले एलियायात त्वःताः वं छज्वः ट्वहं कयाः स्यात। वं हलोया सिँ छ्वयकाः ला दयकाः मनूतय्त बिल, इमिसं ला नल। अनंलि एलीशा एलियाया ल्यूल्यू वन अले वयागु सेवा यात।

20

अरामया जुजुं सामरीयाय् हमला याःगु

1 अरामया जुजु बेन-हददं थः फुक्क सेना मुंकल। वनापं सल व रथ दुपिं स्विनिम्ह जुजुपिं नं दु। इपिंनापं व च्वय् थाहां वन, अले इस्राएलया राजधानी सामरीयायात घेरय् यानाः हमला यात।

2 वं शहरय् इस्राएलया जुजु आहाबयाथाय् दूततय्त थथे धायके छ्वल, "बेन-हददं थथे धयादी,

3 'छंगु लुँ व वहः जिगु खः, छं बांबांलाःपिं कलाःपिं व कायम्ह्मायपिं नं जिगु हे खः।' "

4 इस्राएलया जुजुं लिसः बिल, "हे जिम्ह प्रभु महाराज, छिं धयादीगु थें, जि व जिके दुगु फुक्क छिगु हे खः।"

5 दूततय्सं हाकनं वयाः थथे धाल, "बेन-हददं थथे धयादी, 'छंगु लुँ व वहः, छं कलाःपिं व कायम्ह्मायपिं जितः ब्यु धकाः जिं खबर छ्वयाहयागु खः।

6 तर कन्हय् थुबलय् हे जिं थः मनूतय्त छन्थाय् छ्वयाहये। इमिसं छंगु दरबार व छिमि हाकिमतय्गु छेँय् माला स्वयेगु याइ। इमिसं छन्त यःगु फुक्क सामान लाकायंकी।' "

7 अले इस्राएलयाम्ह जुजुं थः देशयापिं थकालित सकसितं सःताः थथे धाल, "थ्व मनुखं समस्या हयेत कुतः यानाच्वंगु दु। वं जिमि कलाःपिं, मस्त, वहः व लुँ फ्वंबलय् जिं म्हाः मधया।"

8 फुक्क थकालित व मनूतय्सं लिसः बिल, "वयागु खँ न्यनादी मते। वं फ्वंगु बियादी मते।"

9 उकिं वं बेन-हददया दूततय्त थथे लिसः बिल, "जिम्ह प्रभु महाराजयात थथे धा, 'महाराजं दकलय् न्हापा फ्वनादीगु जिं फुक्क बी। तर थ्व उजं धाःसा जिं मानय् याये मफु।' " इमिसं थ्व खबर जुजुयाथाय् यंकाबिल।

10 अले बेन-हददं आहाबयात मेगु खबर छ्वल, "सामरीयायागु ल्यं दुगु धू जिमि छम्ह छम्ह सिपाइँयात छम्हु छम्हु बीत जक गाःसां घःतय्सं जितः बांमलाक्क सजाँय बियादीमा।"

11 इस्राएलया जुजुं लिसः बिल, "वयात थथे धयाब्यु, कवच फिनातःम्ह मनुखं व त्वइम्ह मनुखं थें फुँइ क्यने मज्यू।"

✡ **19:15** १९:१५ २ राज ८:७-१३ ✡ **19:16** १९:१६ २ राज ९:१-६ ✡ **19:18** १९:१८ रोम ११:४

12 बेन-हदद व मेपिं जुजुपिं थथःगु पालय् अय्लाखं काय्काच्वंबलय् वं आहाबयागु थ्व खबर न्यन। वं थः मनूतय्त हमला
यायेत तयार जु धकाः उजं बिल। अले इपिं उगु शहरय् हमला यायेत तयार जुल।

आहाबं बेन-हददयात बुकूगु

13 थुबलय् हे छम्ह अगमवक्तां इस्राएलया जुजुयाथाय् वयाः थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'छु छं शत्रुतय् ग्वाः ग्वाः
सिपाइँतय्त खं ला? थौं हे जिं थुपिं सकसितं छंगु ल्हातय् लाकाबी, अले छं जि हे परमप्रभु खः धका म्हसी।' "
14 आहाबं न्यन, "सुयागु पाखें?"
उकिं वं धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'प्रान्त प्रान्तयापिं सेनापतितय् क्वय्यापिं ल्याय्म्हपिं कप्तानतपाखें।' "
वं न्यन, "लडाइँ सुनां शुरू याइ?"
अगमवक्तां लिसः बिल, "छं।"
15 उकिं वं प्रान्त प्रान्तयापिं सेनापतितय् क्वय्यापिं निसः व स्विनिम्ह (२३२) ल्याय्म्हपिं कप्तानतय्त सःतके छ्वल। अनंलि
वं फुक्क इस्राएली सेनायात सःतके छ्वल। इपिं न्हयद्गुःम्ह (७,०००) दु।
16 न्हिनय् बेन-हदद अले वनापं मिलय् जूपिं स्विनिम्ह (३२) जुजुपिं थथःगु पालय् अय्लाखं काय्काच्वंबलय् इपिं पिहां
वन।
17 प्रान्त प्रान्तयापिं सेनापतितय् क्वय्यापिं उपिं ल्याय्म्हपिं नायःत न्हापा पिहां वन।
बेन-हददं जासूसतय्त स्वके छ्वल। इमिसं सामरीयां छपुचः सिपाइँत वयाच्वंगु दु धकाः वयात खबर बिल।
18 वं धाल, "इपिं मिलय् जुइत वःगु जूसा म्वाःम्वाकं ज्वनाहजि। लडाइँ यायेत वःगु जूसां म्वाःम्वाकं हे ज्वनाहजि!"
19 अले प्रान्त प्रान्तयापिं सेनापतितय् क्वय्यापिं उपिं कप्तान व इमि ल्यूल्यू सिपाइँत शहरं पिहां वन।
20 इमिसं थथःगु न्ह्याःने दुपिं शत्रुयात स्यानाबिल। अले अरामीत बिस्युं वन। इस्राएलं इमित ल्यू वन। तर अरामया जुजु
बेन-हदद सल गयाः छुं सलगइपिं सिपाइँतनापं बचय् जुयाः बिस्युं वन।
21 इस्राएलया जुजु आहाब जुजु न्ह्यज्यात। वं अरामीतय् सल व रथत कब्जा यात, अले यक्व अरामीतय्त स्यात।
22 अनंलि उम्ह अगमवक्ता इस्राएलया जुजुयाथाय् वयाः थथे धाल, "वनाः लडाइँया निंतिं थःत बल्लाकि! छं छु यायेमाः
व बांलाक बिचाः या। वइगु बसन्त ऋतुबलय् अरामया जुजुं छन्त हाकनं हमला याइ।"

अरामं निक्वः खूसी हमला याःगु

23 अरामीत बुइधुंकाः सल्लाह बीपिन्सं अरामया जुजुयात थथे धाल, "इस्राएलीतय् घः डाँडाया घः खः, उकिं इमिसं झीत
त्याकल। तर मैदानय् लडाइँ याये दत धाःसा झीपिं त्याइ।
24 छिं फुक्क जुजुपिन्त सेनापतिया थासं लिकयादिसँ। अले इमिगु थासय् मेपिं सेनापतित ल्ययादिसँ।
25 अनंलि न्हापा बूपिं सेना ति हे तःधंगु सेना दय्कादिसँ। सलया पलेसा सल व रथया पलेसा रथ, झीसं इपिंलिसें मैदानय्
लडाइँ याये। अले झीपिं त्याइ।" बेन-हददं इमिगु सल्लाह न्यनाः अथे हे यात।
26 उकिं बसन्त ऋतुबलय् बेन-हददं थः सेना मुंकल। अले इस्राएलय् हमला यायेत अपेक शहरय् थाहां वन।
27 इस्राएलीत नं ल्वाभः ज्वनाः मुन। इपिं सकसितं नयेगु सामान बिल। अले इपिं निगू पुचः जुयाः इपिंलिसें ल्वाः वन।
इस्राएलीतय्सं इमिगु चुलिचू छाउनी दय्कल। इस्राएलीत दुगुतय्गु निगू चिचीधंगु बथां थें च्वं। अरामीत धाःसा मैदान जायकः
न्यनाच्वनाच्वंगु दु।
28 उम्ह अगमवक्तां आहाब जुजुयाथाय् वयाः थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'अरामीतय्सं परमप्रभु ला डाँडायाम्ह
परमेश्वर खः तर मैदानयाम्ह मखु धाःगु दु। उकिं जिं थ्व तःधंगु सेनायात छंगु ल्हातय् लःल्हानाबी। अले छं जि हे परमप्रभु खः
हे धकाः म्हसी।' "
29 न्हय्न्हु तक इस्राएलीत व अरामीत चुलिचू थथःगु छाउनीइ च्वनाच्वन। न्हय्न्हु दुखुन्हु लडाइँ शुरू जुल। इस्राएलीतय्सं
छन्हुं हे १,००,००० म्ह अरामी न्यासि जुइपिं सिपाइँतय्त स्यात।
30 बचय्जूपिं जुक्व अपेक शहरय् बिस्युं वन। अन नं शहरया पःखाः दुनाः उपिं मध्ये निइन्हयद्गुःम्हय्सित (२७,०००)
ल्हाकल। बेन-हदद नं शहरय् बिस्युं वनाः छखा छेँया दुनेया क्वथाय् सुलाच्वन।
31 बेन-हददया भारदारतय्सं वयात थथे धाल, "इस्राएली जुजुपिं दयामाया दुपिं खः धकाः जिमिसं न्यनागु दु। जिमित भांग्रा
हिनाः अले थःगु कपालय् खिपः चिनाः इस्राएलया जुजुयाथाय् वनेबियादिसँ। वं छितः त्वःताबी ला?"
32 इमिसं जँय् भांग्रा व कपालय् खिपः चित, अले आहाबयाथाय् वनाः थथे धाल, "छिकपिनि दास बेन-हददं धाइ, 'जितः
म्वाका तयादिसँ।' "
आहाबं वयात धाल, "व आः तक नं म्वानाच्वंगु दु ला? व ला जिमि किजा खः।"
33 वया मनूतय्सं जुजुया थ्व खँयात भिंगु लक्षण तायकाः थत्थें मौका कयाः धाल, "छिं धयादीगु थें बेन-हदद छिकपिनि हे
किजा खः।"

अले वं धाल, “वयात जिथाय् हजि।” बेन-हदद वयेधुंकाः आहाबं वयात थःगु रथय् तल।
34 बेन-हददं धाल, “जिमि बौनं छिकपिनि बौपाखें काःगु शहरत जिं छितः लितबी। जिमि बौनं सामरियाय् याःगु थें छिं नं दमस्कसय् ब्यापार यायेगुथाय् चायकादिसँ।”
आहाबं धाल, “छं छगू सन्धि यात धाःसा जिं छन्त त्वःताबी।” उकिं वं वलिसें छगू सन्धि यात, अले वयात वनेबिल।

छम्ह अगमवक्तां आहाबयात दोपं बीगु

35 परमप्रभुया वचनपाखें अगमवक्ताया पुचःयापिं छम्हय्सिनं मेछम्हय्सित धाल, “जितः छंगु हतियारं कय्कि।” तर वं म्हाः धाल।
36 उकिं वं वयात धाल, “छं परमप्रभुया उजं मानय् मयाःगुलि जितः त्वःताः वनेवं छन्त छम्ह सिंहं स्याइ।” व मनू वनेधुंकाः छम्ह सिंहं हमला यानाः वयात स्यानाबिल।✡
37 अगमवक्ता मेम्ह छम्ह मनूयाथाय् वनाः थथे धाल, “जितः छंगु हतियारं कय्कि।” उकिं वं वयात कय्काः घाःपाः यानाबिल।
38 अले अगमवक्ता वनाः लँय् जुजुयात पियाच्वन। वं थःगु मिखाय् पट्टी चिनाः थःत मेम्ह थें च्वंकल।
39 जुजु लिक्क थ्यनेवं अगमवक्तां वयात धाल, “छसपोल! जि लडाइँ यानाच्वनाबलय् छम्ह सिपाइँनं छम्ह शत्रुयात ज्वनाः जिथाय् हयाः थ्वयात स्वयाच्वँ! थ्व बिस्युं वन धाःसा छन्त स्यायेगु जुइ वा छं ३४ किलोग्राम वहः पुलेमाली धाल।
40 जि ज्यां लिमलाःबलय् व मनू बिस्युं वन।”
जुजुं लिसः बिल, “छं छंगु सजाँय थःम्हं हे धयाच्वंगु दु, छं थःगु सजाँय फये हे माः।”
41 अगमवक्तां थःगु मिखां पट्टी लिकयाः वांछवल। जुजु वयात छम्ह अगमवक्ता खः धकाः थत्थें म्हसीकल।
42 अनंलि अगमवक्तां जुजुयात धाल, “परमप्रभुं थथे धयादी, ‘जिं स्या धकाः धयाम्ह मनूयात छं त्वःताबिल। उकिं वयागु ज्यानया पलेसा छंगु ज्यान व वया प्रजाया पलेसा छंगु प्रजा जुइ।’ ”
43 अले इस्राएलया जुजु ख्वाः खिउँकाः तंम्वयाः सामरियाया थःगु दरबारय् वन।

21

नाबोतया दाखक्यब

1 छुं ई लिपा छगू घटना जुल, यिजरेल शहरय् सामरिया जुजु आहाबया दरबार लिक्क नाबोत धाःम्ह छम्ह यिजरेलीया दाखक्यब दुगु जुयाच्वन।
2 छन्हु आहाबं नाबोतयात धाल, “जितः छंगु दाखक्यब ब्यु। व जिगु दरबारया लिक्क दु, अन जिं वाउँचा पी। उकिया पलेसा जिं छन्त बांलाःगु मेगु दाखक्यब बी, अथे मज्यूसा जिं उकिया गुलि मू तु उलि धिबा बी।”
3 नाबोतं लिसः बिल, “थ्व दाखक्यब छितः बी मखु। थ्व जिगु पुर्खाया सर्बय खः। परमप्रभुं अथे जुइके नं बिया मदीमा।”
4 नाबोतं धाःगु खँ न्यनाः आहाबयात तसकं म्हाइपुल अले व तमं छेँय् वन। व थःगु लासाय् वनाः अंगःपाखे थःगु ख्वाः स्वय्काः ग्वारातुलाच्वन। वं छुं नं मन।
5 वया कलाः ईजेबेलं वनाः वयात न्यन, “छाय् छुं भपिया मदीयागु? छाय् छिगु ख्वाः थपाय्सकं खिउँगु?”
6 अले वं वयात धाल, “जिं यिजरेली नाबोतयात ‘छंगु दाखक्यब जितः म्यु वा मेगु दाखक्यबनापं हिलाबुला या’ धकाः धया, तर वं दाखक्यब बी मखु धाल।”
7 ईजेबेलं वयात धाल, “इस्राएलयाम्ह जुजु छि खः, कि सु खः? लासां दनादिसँ, ख्वाः खिउँकादी मते, छुं भपियादिसँ! जिं नाबोतया दाखक्यब छितः बीके।”
8 अनंलि वं आहाबया नामं पौत च्वल, वयागु लाहा छाप तल, अले यिजरेलयापिं थकालितय्थाय् व ततःधंपिं मनूतय्थाय् छ्वल।
9 पौलय् थथे च्वयातःगु दु,

“छन्हु अपसं च्वनेगु दि घोषणा या, मनूत सकसितं छथाय् मुंकि, नाबोतयात मनूतय् दथुइ इज्जतया थासय् फेतुकि।
10 मेखेपाखे निम्ह लुच्चापिं मनूतय्त फेतुकाः वं परमेश्वर व जुजुयात सराः ब्यूगु दु धकाः धाय्की। अनंलि वयात पिने यंकाः ल्वहँतं कय्काः स्यानाब्यु।”

11 ईजेबेलं धाःथें हे यिजरेलया थकालितय्सं यात।
12 इमिसं छन्हु अपसं तल, फुक्क मनूतय्त छथाय् मुंकल। अले नाबोतयात इज्जतया थासय् फेतुकल।
13 अले निम्ह लुच्चापिं मनूत वया वयागु चुलिच् च्वन, इमिसं मनूतय् न्ह्याःने नाबोतयात थथे पाः यात, “वं जुजु व परमेश्वरयात सराः बिल।” उकिं वयात शहरं पिने यंकाः ल्वहँतं कय्काः स्यानाबिल।
14 अले इमिसं ईजेबेलयाथाय् थ्व खबर छ्वल, “नाबोतयात ल्वहँतं कय्काः स्याये धुन।”

✡ **20:36** २०:३६ १ राज १३:२४

15 व खबर न्यनेवं ईजेबेलं आहाबयात धाल, “आः वनाः यिजरेली नाबोतं छितः मी मखु धकाः धाःगु दाखक्यब कयादिसँ। नाबोत सी धुंकत।”
16 नाबोत सीगु खँ न्यनाः आहाब थत्थें दाखक्यब कब्जा याः वन।
17 थुबलय् हे परमप्रभुया थ्व वचन तिश्बीया एलियायाथाय् वल,
18 “सामरीयायाय् शासन याइम्ह इस्राएलया जुजु आहाबयात नापलायेत क्वहां हुँ। आहाब नाबोतया दाखक्यबय् दइ। वं दाखक्यब थःगु हे यानाः कायेत्यंगु दु।
19 आहाबयात जिं थथे धाःगु दु धकाः धा, परमप्रभुं थथे धयादी- ‘आहाब नाबोत धाःम्ह मनूयात स्यानाः छं वयागु दाखक्यब नं थःगु यानाः कायेत्यंगु दु। नाबोतया हि खिचातय्सं फ्यःगु थासय् हे छंगु हि नं खिचातय्सं फ्यइ।’ ”✡
20 एलियायात खनाः आहाबं धाल, “अय् जिम्ह शत्रु, छं जितः नाप हे लाकल!”
एलियां लिसः बिल, “खः, जिं नापलाके धुन। परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यायेत छिं थःत मियादी धुंकूगु दु।
21 अथे जुयाः परमप्रभुं छितः धयादीगु दु, ‘जिं छंके विपत्ति हयेत्यनागु दु। जिं छिमि सन्तानतय्त भस्म यानाबी। दास थजुइमा वा स्वतन्त्र थजुइमा, इस्राएलया आहाबया परिवारयापिं फुक्क मिजंतय्त स्यानाबी।
22 छं जितः तंचायकूगुलिं अले इस्राएलयात पाप याकूगुलिं जिं छंगु घरानायात नबातया काय् यारोबामया घरानायात व अहियाहया काय् बाशाया घरानायात याःथें यानाबी।’
23 “ईजेबेलया बारे परमप्रभुं धयादीगु दु, ‘यिजरेलया पखाःया लिक्क ईजेबेलयात खिचां नइ।’✡
24 “आहाबया घरानायापिं शहरय् सीपिन्त धाःसा खिचां नइ। ख्यलय् सीपिन्त धाःसा गिद्धतय्सं नइ।”
25 (परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यायेत थःत म्यूम्ह आहाब थें ज्याःम्ह मेपिं सुं हे मदु। थः कलाः ईजेबेलं क्वाकूगुलि वं अथे याःगु खः।
26 एमोरीतय्सं थें मूर्ति पुजा यानाः वं दकलय् घच्चाइपुगु पापयात। एमोरीतय्त परमप्रभुं इस्राएलया न्ह्याःनं पितिना छ्वयादीगु खः।)
27 एलियागु खँ न्यनाः आहाबं थःगु वसः खुत। अले भांग्रा हिनाः अपसं च्वन। व भांग्रा हिनाः हे घन, अले क्वमिलु जुयाजुल।
28 अबलय् परमप्रभुया थ्व वचन तिश्बी एलियायाथाय् वल,
29 “आहाब जिगु न्ह्याःने क्वमिलु जुगु छु छं खं ला? वं थःत क्वमिलु याःगुलिं जिं व म्वानाच्वंतले वया परिवारयात सजाँय बी मखु। वया काय्या पालय् जिं आहाबया परिवारयात सजाँय बी।”

22

मीकाया अगमवक्तां आहाबयात ख्याच्वः ब्यूगु

२ इति १८:२-२७

1 अनंलि स्वदँ तक अराम व इस्राएलया दथुइ लडाइँ मजू।
2 स्वदँ दुबलय् यहूदाया जुजु यहोशापात इस्राएलया जुजु आहाबयात नापलाः वन।
3 थुबलय् हे, इस्राएलया जुजुं थः भारदारतय्त न्यन, “झीसं आः तक छाय् अरामया जुजुया ल्हातं रामोत-गिलाद कायेत छुं मयानागु? व थाय् ला झीगु हे खः नि!”
4 आहाबं यहोशापातयात न्यन, “रामोत-गिलादय् हमला यायेत छु छि जिनापं झायादी ला?”
यहोशापातं इस्राएलया जुजुयात लिसः बिल, “जि छि थें खः, जिम्ह मनूत छिकपिनि मनूत थें खः, जिम्ह सलत छिकपिनि सलत थें खः।”
5 हानं यहोशापातं इस्राएलयाम्ह जुजुयात थथे धाल, “न्हापां परमप्रभुयाके नि सल्लाह कयादिसँ।”
6 उकिं इस्राएलयाम्ह जुजुं प्यसःम्ह (४००) अगमवक्तातय्त मुंकाः इमित न्यन, “जिं रामोत-गिलादय् हमला याये ला कि मयाये?”
इमिसं लिसः बिल, “हमला यानादिसँ, छाय्धाःसा परमप्रभुं व छिगु ल्हातय् बियादी।”
7 तर यहोशापातं न्यन, “झीसं न्येनेत छु थन सुं परमप्रभुया अगमवक्ता मदु ला?”
8 इस्राएलयाम्ह जुजुं यहोशापातयात धाल, “परमप्रभुयाके न्येनेत मेम्ह छम्ह मनू ला दु, तर व जितः तसकं मयः, छाय्धाःसा वं जिगु बारे भिंगु अगमवाणी ल्हाइ मखु। वं मभिंगु खँ जक धाइगु। व यिम्लाया काय् मीकाया खः।”
यहोशापातं लिसः बिल, “जुजुं थथे धाये मज्यू।”
9 अले इस्राएलयाम्ह जुजुं छम्ह हाकिमयात सःताः धाल, “यिम्लाया काय् मीकायायात थत्थें थन हजि!”

✡ **21:19** २१:१९ १ राज २२:३८ ✡ **21:23** २१:२३ २ राज ९:३६

10 इस्राएलयाम्ह जुजु आहाब व यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात जुजुया वसः फिनाः सामरीयाया ध्वाखाया लिक्क च्वंगु खलाय्
थथःगु सिंहासनय् च्वनाच्वन। अले आहाबया फुक्क अगमवक्तातय्सं इमिगु न्ह्याःने अगमवाणी ल्हानाच्वन।
11 केनानाया काय् सिदकियाहं नयागु नेकूत दय्काः थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'थुपिं नेकुलि छिमिसं अरामीतय्त
इपिं नाश मजुतले च्वयाच्वनी।' "
12 मेपिं फुक्क अगमवक्तातय्सं अज्याःगु हे अगमवाणी ल्हानाच्वन। इमिसं धाल, "रामोत-गिलादय् हमला यानादिसँ!
छिकपिं त्याइ। परमप्रभुं व जुजुया ल्हातय् बियादी।"
13 मीकायायात सःताहयेत वंम्ह दूतं वयात धाल, "स्वयादिसँ, फुक्क अगमवक्तातय्सं जुजु त्याइ धकाः अगमवाणी
ल्हानाच्वंगु दु। छिं नं अथे हे धयादिसँ। बांलाःगु खँ धयादिसँ।"
14 तर मीकायां धाल, "धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, परमप्रभुं जितः छु धयादी, जिं व हे जक नवाये।"
15 व थ्यंक वःबलय् जुजुं वयाके न्यन, "मीकाया जिमिसं रामोत-गिलादय् हमला याये ला कि मयाये?"
वं धाल, "हमला यानादिसँ! धात्थें छिकपिं त्याइ। छाय्धाःसा परमप्रभुं उकियात जुजुया ल्हातय् बियादी।"
16 आहाबं वयात धाल, "परमप्रभुया नामय् छु सत्य खः जितः व जक धा धकाः जिं छन्त ग्वकः पाफय्केगु?"
17 अले मीकायां धाल, "जिं ला इस्राएलयापिं फुक्क मनूतय्त जवाः मदुपिं फैत थें उखेलाः थुखेलाः जुयाच्वंगु खना, अले
परमप्रभुं थथे धयादिल, 'थुपिं मनूतय् मालिक मदु। उकिं थुपिं सकलें याउँक थथःगु छेँय् लिहां वनेमा।' "✡
18 इस्राएलया जुजुं यहोशापातयात धाल, "जिगु बारे वं भिंगु मखु मभिंगु जक अगमवाणी धाइ धकाः जिं छितः न्हापा हे
धयागु, मखु ला?"
19 मीकायां हानं धाल, "उकिं परमप्रभुया थ्व वचन न्यनादिसँ– जिं परमप्रभुयात थःगु सिंहासनय् च्वनादीगु व स्वर्गया
फुक्क सेना वय्कःया जवय् व खवय् दनाच्वंगु खना।✡
20 परमप्रभुं धयादिल, 'रामोत-गिलादय् हमला यानाः व सीत आहाब जुजुयात सुनां हेय्की?'
"छम्हय्सिनं छगू खँ धाल, मेम्हय्सिनं मेगु हे खँ धाल।
21 दकलय् लिपा छगू आत्मा न्ह्याःने वयाः परमप्रभुया लिक्क दनाः धाल, 'जिं वयात हेय्के।'
22 "परमप्रभुं न्यनादिल, 'गथे याना?'
"आत्मां लिसः बिल, 'जि वनाः वया फुक्क अगमवक्तातय्गु म्हुतुइ मखुगु खँ ल्हाइगु आत्मा जुये।'
"परमप्रभुं धयादिल, वयात हेय्केत छ ताःलाइ। 'हुँ, वनाः अथे हे या।' "
23 लिपतय् मीकायां धाल, "उकिं आः परमप्रभुं छिकपिनि थुपिं फुक्क अगमवक्तातय्गु म्हुतुइ मखुगु खँ ल्हाइगु आत्मा
तयादीगु दु। वय्कलं हे छितः नाश यायेगु उजं बियादीगु दु।"
24 अले केनानाया काय् सिदकियाहं मीकायाया लिक्क वयाः वयागु न्यतालय् चाराक्क दायाः न्यन, "परमप्रभुया आत्मा
जितः त्वःताः छनापं खँ ल्हायेत गथे यानावल?"
25 मीकायां लिसः बिल, "व ला छ थः हे दुनेया क्वथाय् सुलेत वंगु दिनय् छं सी।"
26 इस्राएलयाम्ह जुजुं आज्ञा बिल, "मीकायायात ज्वनाः शहरयाम्ह शासक अमोन व राजकुमार योआशयाथाय् यंकि,
27 अले वयात धा, 'जुजुं थथे धयादी- थ्व मनूयात झ्यालखानाय् कुँ, अले जि याउँक लिहां मवतले वयात मरि व लः जक
नके त्वंके या।' "
28 मीकायां धाल, "छि याउँक लिहां झाल धाःसा परमप्रभु जिपाखें नवानादीगु मखु धकाः सीकादिसँ।" हानं वं थथे धाल,
"जिं धयागु खँ छिपिं सकसिनं न्यँ।"

रामोत-गिलादय् आहाबयात स्याःगु

२ इति १८:२८-३४

29 अनंलि इस्राएलयाम्ह जुजु आहाब व यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात रामोत-गिलादय् हमला यायेत वन।
30 आहाबं यहोशापातयात धाल, "झीपिं लडाइँलय् वनेबलय् जि म्हमसीक मेम्ह थें च्वंक वने। छिं थःगु जुजुया हे वसः
फिनादिसँ।" अले इस्राएलयाम्ह जुजु म्हमसीक मेम्ह थें च्वंक लडाइँलय् वन।
31 अरामया जुजुं थः रथ सेनाया स्विनिम्ह कप्तानतय्त "इस्राएलयाम्ह जुजुयात बाहेक मेपिं सुयातं हमला याये मते" धकाः
आज्ञा ब्यूगु खः।
32 उकिं इमिसं यहोशापात जुजुयात खनाः व हे इस्राएलयाम्ह जुजु खः धकाः मतिइ तयाः हमला यायेत न्ह्यज्यात। तर व
तःसलं हाल, अथे हाःबलय्
33 व इस्राएलयाम्ह जुजु मखु धकाः सीकाः रथ सेनाया कप्तानत वयात ल्यू मवंसें लिहां वल।

✡ **22:17** २२:१७ गन्ती २७:१७; मत्ती ९:३६; मर्क ६:३४ ✡ **22:19** २२:१९ अय्ू १:६; यशै ६:१

34 तर छम्ह सिपाइँनं थःगु धनुष सालाः लाः लाः थे वाण कय्काछ्वत। उगु वाणं इस्राएलया जुजुया छातिपाताय् खालिगु
थासय् लात। जुजुं थःगु रथ चलय् याइम्हय्सित धाल, "जि घाःपाः जुल। रथ चाःहिकाः जितः थनं पित यंकि।"
35 न्हिच्छि हे लडाइँ जुल। इस्राएलयाम्ह जुजु थःगु रथय् तिब कयाः अरामीतलिसें सामना यानाच्वन। रथ दुने हे वयागु
घालं हि बाःवयाच्वन। उखुन्हु हे सन्ध्याकाः इलय् व सित।
36 सूर्य बिनावंबलय् इस्राएली सिपाइँतय्थाय् थ्वं आज्ञा थ्यन, "फुक्क मनूत थथःगु शहर व बस्तीइ लिहां हुँ।"
37 थुकथं आहाब जुजु सित। वयागु सीम्हयात सामरीयाय् यंकाः थुन।
38 वयागु रथयात बेस्यातय्सं म्वःल्हुइगु सामरीयाया पुखुलिइ यंकाः सिल। खिचातय्सं वयागु हि फ्ययाः त्वन। थ्व फुक्क
परमप्रभुया वचनं घोषणा याःथें हे जुल।
39 आहाब जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या, किसिया दं तयाः छाय्पिया तःगु वयागु दरबार व वं
पखाः व ध्वाखा दय्काः बल्लाकूगु शहरतय्गु बारे इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
40 आहाब थः पुर्खा थें सीध्युंकाः वया काय् अहज्याह जुजु जुल।

यहूदाय् यहोशापात जुजु जूगु

२ इति २०:३१–२१:१

41 आहाब इस्राएलया जुजु जूगु प्यदँ* दुबलय् आसाया काय् यहोशापात यहूदाया जुजु जुल।
42 यहोशापात स्विन्यादँ दुबलय् जुजु जुल। वं निइन्यादँ यस्शलेमय् राज्य यात। वया मांया नां अजूबा खः। अजूबा शिल्हीया
म्ह्याय् खः।
43 यहोशापातं थः अबु आसां थें परमप्रभुया आज्ञा मानय् यात, उकिं लिफमस्वः। अय्नं पुजा याइगु थाय्त धाःसा चीकामछ्व।
मनूतय्सं अन बलि छायेगु व धुपाँय् च्याकेगु याना हे च्वन।
44 यहोशापात इस्राएलया जुजुलिसें मिलय् जुयाच्वन।
45 यहोशापात जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वयागु बहादुरी अले गय् यानाः वं लडाइँ यात, व फुक्क यहूदाया
जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
46 वया बौ आसाया पालय् ल्यंदुपिं मूर्ति पुजा याइगु वेदी सेवा याइपिं मिजं बेस्यातय्त वं देशं पितिनाछ्वत।✡
47 एदोम देशय् जुजु मदु। यहूदाया जुजुं ल्ययातःम्ह छम्ह जिल्लाया बडा-हाकिमं अन शासन याइगु।
48 यहोशापात जुजुं ओपीर देशं लुँ हयेत ब्यापारी जहाजत दय्कल। तर एस्योन-गेबेरय् उपिं स्यंगुलिं जहाजत बनेज्याया
लागि न्ह्याके मफुत।
49 उबलय् आहाबया काय् अहज्याहं यहोशापातयात धाल, "जिमि मनूतय्त छिकपिनि मनूतलिसें जहाजय् वनेबियादिसँ।"
तर व मानय् मज्।
50 यहोशापात थः पुर्खात थें सित। वयात वया पुर्खा दाऊदया शहरय् इपिंनापं थुन। वया लिपा वया काय् यहोराम जुजु जुल।

इस्राएलय् अहज्याह जुजु जूगु

51 यहोशापात यहूदाया जुजु जूगु झिंन्हय्दँ† दुबलय् आहाबया काय् अहज्याह इस्राएलया जुजु जुल। वं सामरीयाय् निदँ
राज्य यात।
52 अहज्याहं थः बौ आहाब, मां ईजेबेल व इस्राएलीतय्त पाप याकेब्यूम्ह यारोबामं थें परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।
53 वं बालघःया व सेवा यात। थुकथं न्हापा थः बौनं याःगु थें परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात तंचाय्कल।

---

* **22:41** २२:४१ प्यंगूगु दँ धयागु ८७० ई.पु. ✡ **22:46** २२:४६ १ राज १५:१२ † **22:51** २२:५१ झिंन्हयगूगु दँ थथे धयागु ८५३ ई.पु.

जुजुतय्गु निग्गु सफू

म्हसीका

निग् राज्यतय्गु खँ गन जुजुया न्हापांगु सफुलिइ क्वचाःगु खः, अनं हे जुजुया निग्गु सफू शुरु जुइ। थ्व सफूयात झीसं निब्वथले फु –

१. ई.पू. ८५० निसें सामरिया पतन व उत्तरी राज्यया अन्त्य तक अर्थात ई.पु. ७२२ तक।

२. इस्राएलया राज्यया पतन जूगु यहूदा राज्यया खंनिसें कयाः ई.पु. ५८६ लय् नबूकदनेसर जुजुं यरूशलेम त्याकाकयाः नाश याःगु ई तक।

इस्राएल व यहूदाया जुजुत व अन च्वंपिं मनूत बाचाया नियमकथं मजुसें इमिसं मूर्ति पुजा याःगुलि थुपिं ततःधंगु विपत्ति देश व जाति जातितय्थाय् वःगु खः। यरूशलेम नाश यायेधुंकाः यहूदाय् च्वंपिं मनूतय्त मेगु थासय् ज्वना यंकूगु घटना इस्राएली इतिहासया निंतिं छगू तःधंगु ह्युपाकथं काःगु दु। निग्गु जुजुतय् सफुलिइ मू मनूकथं खने दुम्ह अगमवक्ता एलियाया अधिकार काःम्ह एलीशा हे खः।

धलः पौ

अलग जूगु राज्य

१. एलीशा अगमवक्ता १:१–८:१५
२. यहूदा व इस्राएलया जुजुपिं ८:१६–१७:४
३. सामरियाया पतन जूगु १७:५-४१

यहूदाया राज्य

१. हिजकियांनिसें योशियाह तक १८:१–२१:२६
२. योशियाहया शासन २२:१–२३:३०
३. यहूदाया दकलय् लिपायापिं जुजुत २३:३१–२४:२०
४. यरूशलेमया पतन २५:१-३०

२ राजा

एलिया व जुजु अहज्याह

1 इस्राएलया जुजु आहाब सीधुंकाः मोआबं इस्राएलया विरोधय् विद्रोह यात।

2 सामरियाया थःगु दरबारया च्वय्यागु क्वथाया तिकिइयालं कुतुं वयाः इस्राएलया जुजु अहज्याह तसकं घाःपाः जुल। उकिं वं दूततय्त थथे धया छ्वल, "वनाः जि थ्व घाःपापाखें लनी कि मलनी धकाः एक्रोनया घः बाल-जिबबयाके सल्लाह का।"

3 तर परमप्रभुया दूतं तिश्बी एलियायात धाल, "सामरियाया जुजुया दूततय्त नापलाः हुँ। अले इमित थथे धा, 'एक्रोनया घः बाल-जिबबयात न्यंवनेत छु इस्राएलय् छम्ह नं परमेश्वर मदु ला?'

4 उकिं परमप्रभुं आः थथे धयादीगु दु – 'छ ग्वतुलाच्वंगु लासा छं त्वःती मखु, छ धात्थें सी।' " अले एलिया वन।

5 दूतत अहज्याहयाथाय् लिहां वःबलय् वं इमित धाल, "छिपिं छाय् लिहां वयागु?"

6 इमिसं वयात लिसः बिल, "छम्ह मनू जिमित नापलाः वल। वं जिमित थथे धाल, 'छिमित छ्वयाहःम्ह जुजुयाथाय् लिहां वनाः वयात थथे धा, "परमप्रभुं थथे धयादी – एक्रोनया घःयात न्यनेत छाय् दूतत छ्वयागु, छु इस्राएलय् छम्ह नं परमेश्वर मदु ला? उकिं छ ग्वतुलाच्वंगु लासा छं त्वःती मखु। छ धात्थें सी।" ' "

7 जुजुं इमित धाल, "छिमित थथे नापलाना धाःवःम्ह व मनू गथे च्वं?"

8 दूततय्सं अहज्याहयात धाल, "वं सँयागु वसः फिनाःगु दु, वं थःगु जँय् छेंगूयागु हे जनी चिनाःगु दु।"

अले वं धाल, "व ला तिश्बी एलिया खः।"✡

9 अले जुजुं सेनाया छम्ह कप्तानयात वया नेय्म्ह मनूतनापं वयाथाय् छ्वल। उबलय् एलिया पहाडया च्वकाय् च्वनाच्वंगु खः। कप्तानं एलियायात धाल, "अय् परमेश्वरया मनू, जुजुं थथे धयादी, 'याकनं क्वय् क्वहां वा।' "

10 एलियां कप्तानयात लिसः बिल, "जि परमेश्वरया मनू खःसा स्वर्गं मि कुतुं वयाः छ व छिमि नेय्म्ह हे मनूतय्त भस्म यायेमा।" अले आकाशं मि कुतुं वयाः कप्तान व वया नेय्म्ह मनूतय्त भस्म यानाबिल।✡

11 अनंलि जुजुं मेम्ह छम्ह कप्तानयात वया नेय्म्ह सिपाइँतनापं एलियायाथाय् छ्वल। वं वयात धाल, "हे परमेश्वरया मनू, जुजुं थथे धयादी, 'थत्थें क्वहां वा।' "

✡ **1:8** १:८ मत्ती ३:४; मर्क १:६ ✡ **1:10** १:१० लूक ९:५४

12 एलियां इमित लिसः बिल, “जि परमेश्वरया मनू खःसा आकाशं मि कुतुं वयाः छ व छिमि नेय्म्ह मनूतय्त भस्म यायेमा।” अले परमेश्वरया मि आकाशं कुतुं वयाः वयात व वया नेय्म्ह मनूतय्त भस्म यानाबिल।

13 जुजुं हाकनं छकः स्वम्हम्ह कप्तानयात नेय्म्ह मनूतनापं छ्वत। थ्व स्वम्हम्ह कप्तान एलियायाथाय् थहां वन अले पुलिचुयाः वयात बिन्ति यात, “हे परमेश्वरया मनू, जि व जिम्ह थुपिं नेय्म्ह मनूतय्त दया यानादिसँ! जिमिगु ज्यान बचय् यानादिसँ!

14 स्वयादिसँ, स्वर्ग मि कुतुं वयाः न्हापा वःपिं निम्ह कप्तानत व इमि मनूतय्त भस्म यानाबिल। तर जिगु प्राण बचय् यानादिसँ।”

15 परमप्रभुया दूतं एलियायात धाल, “व नापं क्वय् हुँ, व खनाः ग्याये मते।” उकिं एलिया व कप्तानलिसें जुजुयाथाय् क्वय् वन।

16 एलियां जुजुयात धाल, “परमप्रभुं थथे धयादी, इस्राएलय् परमेश्वर मदु थें यानाः छं छाय् दूततय्त एक्रोनया घः बाल-जिबबयात थः ननी कि मलनी धकाः न्यंके छ्वयागु? उकिं छ ग्वारातुलाच्वंगु लासा छं गुबलें त्वःती मखु, छ धात्थें सी!”

17 परमप्रभुं एलियापाखें नवानादीगु वचनकथं अहज्याह सित।

अहज्याहया छम्ह नं कायपिं मदुगुलि यहूदाया जुजु यहोशापातया काय् यहोरामं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँय्* योराम† वया लिपा जुजु जुल।

18 अहज्याह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्याखँ इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

2

एलियायात स्वर्गय् यंकूगु

1 परमप्रभुं एलियायात ग्वःफय्पाखें स्वर्गय् थत यंकेत्यंबलय् एलिया एलीशानापं गिलगाल त्वःताः लँय् वनाच्वन।

2 एलियां एलीशायात धाल, “छ थन हे च्वँ, परमप्रभुं जितः बेथेलय् छ्वयादीगु दु।”

तर एलीशां धाल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये जिं छितः त्वःते हे मखु।” अले इपिं निम्हनापं क्वय् बेथेलय् वन।

3 बेथेलय् छपुचः अगमवक्तातय्सं एलीशायाथाय् वयाः न्यन, “परमप्रभुं थौं छिकपिनि मालिकयात छिपाखें यंकादी धकाः छु छिं स्यू ला?”

एलीशां धाल, “खः, जिं स्यू। थ्व खँ ल्हाये मते।”

4 अनंलि एलियां एलीशायात धाल, “छ थन हे च्वँ, परमप्रभुं जितः यरीहोय् छ्वयादीगु दु।”

तर एलीशां धाल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिं छितः त्वःते हे मखु।” अले उपिं निम्हनापं यरीहोय् वन।

5 यरीहोय् छपुचः अगमवक्तातय्सं एलियायाथाय् वयाः न्यन, “परमप्रभुं थौं छिकपिनि मालिकयात छिपाखें यंकादी धकाः छु छिं स्यू ला?”

वं धाल, “खः, जिं स्यू। तर थ्व खँ ल्हाये मते।”

6 अले एलियां वयात धाल, “थन हे च्वँ, परमप्रभुं जितः यर्दन खुसिइ छ्वयादीगु दु।”

तर हाकनं एलीशां लिसः बिल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिं छितः त्वःते हे मखु।” उकिं इपिं निम्हं न्यासि वना हे च्वन।

7 नेय्म्ह अगमवक्तात यर्दन तक हे इमिगु ल्यूल्यू वल। एलिया व एलीशा खुसि सिथय् दित। नेय्म्ह अगमवक्तात भचा तापाक दनाः इमित स्वयाच्वन।

8 एलियां थःगु गा त्वयाः निइकाः उकिं लखय् कय्कल। लः जवय् व खवय्पाखे निब्व जुल। इपिं गंगु बँ जुयाः खुसिया उखे वन।

9 खुसि छीधुंकाः एलियां एलीशायात धाल, “छपाखें जितः तापाक यंके न्ह्याः जिं छंगु निंतिं छु याये?”

“छिगु आत्माया निदुगं ब्वः सर्बय् कथं बियादिसँ अले जितः छिगु थासय् च्वना ज्या याये मास्ति वः।” एलीशां लिसः बिल।✡

10 एलियां धाल, “छं थाकुगु खँ फ्वन। अय्नं जितः छपाखें ल्हनायंकीबलय् छं खन धाःसा व छंगु जुइ, मखुसा छन्त दइ मखु।”

---

* **1:17** १:१७ निगूगु दँ धाःगु ८५२ ई.पु. ३ अध्याययागु १ पदय् स्वल धाःसा थ्व ई व यहूदायाम्ह जुजु यहोशापातया राज्यया झिंच्यागूगु दँ छगू हे ई खः। पुलांगु नियमया इलय् बौ व कायनं गुबलें गुबलें नापं राज्य यात। † **1:17** १:१७ योराम गुबलें गुबलें इस्राएलयाम्ह जुजु योरामयात यहोराम धकाः नं धायेगु या। खः ला इस्राएलया जुजु योरामया नां नं थ्व हे खः। ✡ **2:9** २:९ व्य २१:१७

11 इपिं खँ ल्हाल्हां वनाच्वंबलय् आकाझाकां मिया रथ व सलत उपिं निम्हय्सिगु दथुइ खनेदत, अले इपिं निम्हय्सित
अलग यात। अले ग्वःफसं एलियायात स्वर्गय् थत यंकल।
12 थ्व खनाः एलीशा चिल्लाय् दनाः हाल, "जिमि अबु, जिमि अबु! इस्राएलया रथत व सलगइपिं!" अले एलीशां वयात
हाकनं गुबलें मखं। नुगः मछिंकाः एलीशां थःगु वसः ज्वनाः निकूयाना खुत।✡
13 अनंलि वं एलियायात थत यंकूबलय् कुतुं वंगु गा काल। अले लिहां वनाः यर्दन खुसि सिथय् दन।
14 एलियायागु गां खुसी च्वंगु लःयात कय्काः वं धाल, "एलियाया परमेश्वर, परमप्रभु गन दी?" थुकथं वं लःयात
कय्कल। वं लःयात कय्कूबलय् लः जवय् व खवय् निब्व जुल। अले एलीशा खुसिया उखे वन।
15 व स्वयाच्वंपिं यरीहों वःपिं अगमवक्तातय्गु पुचलं धाल, "एलियाया आत्मा एलीशायाके क्वहां वःगु दु।" इपिं वयात
नापलाः वन, अले वयागु न्ह्याःने भ्वसुल।
16 इमिसं धाल, "स्वयादिसँ, जिपिं छिकपिनि दासतय्के बबल्लाःपिं नेय्म्ह मनूत दु। छिकपिनि मालिकयात माःवनेत इमित
वने बियादिसँ। परमप्रभुया आत्मां यंकाः वयात गनं पहाड अथवा ब्यासिइ त्वःतातयादीगु जुइफु।"
एलीशां लिसः बिल, "म्वाः! इमित छ्वये मते।"
17 इमिसं धाःसा वयात मछाले माय्कः जिद्दी याना हे च्वन। उकिं वं धाल, "इमित छ्वव।" अले इमिसं नेय्म्ह मनूतय्त
छ्वल। इमिसं स्वन्हु तक माल अय्नं एलियायात लुइके मफुत।
18 इपिं यरीहोय् च्वनाच्वंम्ह एलीशायाथाय् लिहां वःबलय् वं इमित धाल, "जिं छिमित वने मते धयागु, मखु ला?"

एलीशायागु अजू चायापुगु ज्या

19 यरीहोयापिं छुं मनूतय्सं एलीशायात धाल, "हे जिमि प्रभु, स्वयादिसँ, थ्व शहर बांलाःगु थासय् दु। अय्नं लः बांमलाः
अले जमिनय् छुं सइ मखु।"
20 वं धाल, "छगः न्हगु बात्चा जिथाय् हजि, अले उकी चि ति।" इमिसं व वयाथाय् हल।
21 अले व लःया मुहानय् वन। उकी चि तयाः वं थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'जिं थ्व लःयात शुद्ध यानाबियागु दु।
आवंनिसें थुकिं गुबलें मृत्यु हइ मखु अले जमिनयात गंकाबी मखु।' "
22 एलीशां धाःथें हे अनयागु लः थौं तक नं शुद्ध जुयाच्वंगु दु।
23 अनं एलीशा बेथेलय् थहां वन। व लँय् वनाच्वंबलय् शहरं छुं मिजंमस्त वयाः वयात थथे धयाः गिजय् यात, "अय् पाचु
छ्यं, छ च्वय् थाहां हुँ। अय् पाचु छ्यं, छ च्वय् थाहां हुँ!"
24 व फहिल अले इमित स्वयाः परमप्रभुया नामय् सराः बिल। अबलय् लाक हे सिमात दुगु थासं निम्ह भाल् पिहां वयाः
इपिं मध्ये पिइनिम्ह मिजंमस्तयत् तच्वकं घाःपा यानाबिल।
25 अनं व कर्मेल पर्वतय् वन, हानं अनं सामरियाय् लिहां वन।

3

इस्राएल व मोआबया दथुइ लडाइँ

1 यहूदाया जुजु यहोशापातं राज्य यानाच्वंगु झिंच्यागूगु दँय् आहाबया काय् योराम सामरियाय् इस्राएलया जुजु जुल। वं
झिंनिदँ राज्य यात।
2 वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात, तर वया मां-बौनं याःगु ति ला मखु। थः बौनं बालघःया पुजा यायेत दय्कूगु च्वखगु
थां वं चीकाछ्वल।
3 अथेसां थः स्वयाः न्हापायाम्ह जुजु नबातया काय् यारोबामं थें वं इस्राएलयात नं पाप याकल, वं व याना हे च्वन।✡
4 मोआबया जुजु मेशां यक्व फै लहिनातःगु दु। दँय्दसं वं १,००,००० चिधिकःपिं भ्याःचा व १,००,००० भ्याःचाया ऊन इस्राएलया
जुजुयात बीमाः।
5 तर आहाब सीधुंकाः मोआबया जुजुं इस्राएलया जुजुया विरोधय् विद्रोह यात।
6 अथे जुयाः उबलय् जुजु योरामं सामरियां वनाः फुक्क इस्राएलयात मुंकल।
7 वं यहूदाया जुजु यहोशापातयाथाय् नं थथे खबर छ्वत, "मोआबयाम्ह जुजुं जिगु विरोधय् विद्रोह यात। छु छि मोआबलिसें
लडाइँ यायेत जिलिसें झायादी ला?"
यहोशापातं लिसः बिल, "जि व छि उत्थें खः, जिम्ह मनूत छिकपिनि मनूत खः, जिम्ह सलत छिकपिनि सलत खः।"
8 यहोशापातं न्यन, "हमला यायेत झीपिं गुगु लँपुं वनेगु?"
योरामं लिसः बिल, "एदोमया मरुभूमिं वनेगु।"

✡ **2:12** २:१२ २ राज १३:१४ ✡ **3:3** ३:३ १ राज १२:२६-३०

9 उकिं इस्राएलया जुजु यहूदाया जुजु व एदोमया जुजुलिसें पिहां वन। न्हय्न्हु तक चाचाःहिलाः वनेधुंकाः सेनायाके थःगु निंतिं व थः पशुतय्गु निंतिं लः फुत।

10 इस्राएलया जुजुं धाल, "आः गथे यायेे! छु परमप्रभुं झीपिं स्वम्ह जुजुपिन्त मोआबया जुजुया ल्हातय् बीत हयादीगु खः ला?"

11 तर यहोशापातं न्यन, "थन परमप्रभुया सुं अगमवक्ता मदु ला? दुसा, झीसं वपाखें परमप्रभुयाके न्यने फइ।"

इस्राएलयाम्ह जुजुया सेनाया छम्ह कप्तानं लिसः बिल, "शाफातया काय् एलीशा थन दु। वं एलियाया ल्हाः सिलाबीगु खः।"

12 जुजु यहोशापातं धाल, "परमप्रभुया वचन वयाके दु।" उकिं इस्राएलया जुजु, यहूदाया जुजु यहोशापात व एदोमया जुजु वयाथाय् वन।

13 एलीशां इस्राएलया जुजुयात धाल, "छाय् छि जिथाय् वयाच्वनागु? झासँ, छिकपिनि मां-बौया अधर्मी अगमवक्तातय्त हे न्यनादिसँ।"

योरामं धाल, "मखु, छायधाःसा परमप्रभुं हे जिपिं स्वम्ह जुजुपिन्त छकलं मोआबया ल्हातय् बीत सःतादिल।"

14 एलीशां धाल, "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफयाः धाये जि यहूदाया जुजु यहोशापातयात इज्जत मयाइम्ह जूसा जिं छिगु ख्वाः जक नं मस्वयेगु अले छितः वास्ता तक नं मयायेगु।

15 आः वीणा थाइम्ह छम्ह मनू जिथाय् हयादिसँ।"

व मनुखं वीणा थानाच्वंबलय् परमप्रभुया शक्ति एलीशायाके क्वहां वल।

16 अले वं धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी- जिं ब्यासिइ पुखुया पुखु यानाबी।

17 छिमिसं फय् वःगु चाइ मखु, वा वःगु खनी मखु। अय्नं थ्व ब्यासि लखं जाइ। अले छिमिसं, छिमि सा ट्वहं व छिमि मेपिं पशुतय्सं लः त्वने खनि।

18 थ्व परमप्रभुया निंतिं चिधंगु खँ खः, वय्कलं मोआबयात नं छिकपिनिगु ल्हातय् बियादी।

19 छिकपिन्सं किल्ला दुगु फुक्क शहरत व फुक्क ततःधंगु शहरत त्याकाकाइ। छिकपिन्सं भिंगु फुक्क सिमात पालाबी। लःया फुक्क मुहान पनाबी। अले फुक्क यक्व सइगु भिंगु बुँत ल्वहं वान्छवयाः स्यंकाबी।"

20 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां बलि छाइगु इलय् एदोमपाखें लः न्ह्यानावल, अले जमिन लखं जाल।

21 थःपिन्त हमला यायेत स्वम्ह जुजुपिं वःगु दु धइगु खँ न्यनाः मोआबीतय्सं हतियार ज्वने फुपिं बुरापिं व ल्यायम्हपिं फुक्क मिजंतय्त सःतके छ्वल अले इमित सिमानाय् तल।

22 कन्हय् खुन्हु सुथय् इपि दंबलय् सूर्य लखय् थिनाच्वन। मोआबीतय्सं थःगु न्ह्यःने दुगु लः हि थें ह्याउँसे च्वंगु खन।

23 इमिसं धाल, "थ्व ला हि खः। उपिं जुजुपिं थःथः हे ल्वानाः छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्यात जुइ। झीपिं वनाः इमिगु छाउनी लुतय् याः वनेनु।"

24 तर मोआबीत इस्राएलीतय्गु छाउनीइ थ्यंबलय् इस्राएलीतय्सं मोआबीतय्त हमला यात। उकिं इपिं इस्राएलीतय्गु न्ह्यःनं बिस्युं वन। मोआबीतय्त स्यास्यां इस्राएलीत इमिगु देशय् हे दुहां वन।

25 इमिसं शहरत नाश यानाबिल। इमि फुक्कसिनं यक्व सइगु फुक्क बुँइ ल्वहँतं त्वःमपुतले ल्वहं वांछवल। इमिसं लःया फुक्क मुहान पनाबिल। अले फुक्क भिंगु सिमात पालाबिल। लिपतय् इमिगु राजधानी कीर-हरेशेत जक ल्यन। तर कप्तांचां कय्कीपिन्सं उकियात नं घेरय् यानाः हमला यात।

26 थः लडाइँलय् बुइन धइगु सियाः मोआबया जुजुं थः ७०० म्ह सिपाइँत ज्वनाः जबरजस्ती शत्रुया सेनाया इवः पुलाः एदोमया जुजु दुथाय् थ्यंक वनेत कुतः यात। तर व ताःमलात।

27 अथे जुयाः वं थःगु लिपा जुजु जुइम्ह थः न्हापां बूम्ह काय्यात शहरया पखालय् होमबलिकथं बलि बिल। इस्राएलीतय्के तःधंगु तं लात अले इपिं अनं थःगु हे देशय् लिहां वन।

4

गरीबम्ह भाःत मदुम्ह मिसाया चिकं

1 अगमवक्तातय् पुचःयाम्ह छम्हय्सिया कलातं एलीशायात चिल्लाय् दनाः थथे धाल, "छिकपिनि दास जिमि भाःत सित। वय्कः परमप्रभुयात तसकं मानय् याइम्ह धकाः ला छिं सी हे स्यू। तर वय्कलं ध्यबा पुलेमाःम्ह छम्ह मनू जिमि निम्ह काय्पिन्त दास दय्केत काःवयाच्वंगु दु।"

2 एलीशां वयात लिसः बिल, "छंगु लागि जिं छु याये माल? छंगु छैँय् छु दु? जितः धा।"

वं धाल, "छिकपिनि दासयाके छुं नं मदु। चिकंथल जक दु।"

3 एलीशां धाल, "छैँय् छैँय् वनाः थः सकलें जःलाखःलापिन्के खालि थलत फ्वनाः हजि। थल भचा यक्व हजि।

4 अनंलि छैंय् वनाः छं थः काय्पिन्त नं दुने तयाः खापा त्यु। अले थलय् च्वंगु चिकं उपिं थलय् प्वंकि। अले जाःगु थलत अलग ति।"
5 व मिसा व वया कायनं एलीशां धाःथें यात। अले वं इमिगु ल्युने खापा तिनाबिल। इमिसं थलत हःलिसें वं चिकं जायका वन।
6 फुक्क थल जायेधुंकाः वं थः छम्ह कायथात धाल, "मेगु थल हजि।"
तर वं लिसः बिल, "आः मेगु छगः नं थल मन्त।" अबलय् लाक हे चिकं वयेगु दित।
7 व भाःत मदये धुंकूम्ह मिसा वनाः परमेश्वरया मनूयात थव खँ कन। अले वं धाल, "हुँ, चिकं मियाः त्यासा पु। ल्यं दुगु धिबां छ व छिमि कायपिं म्वानाच्वने फइ।"

एलीशा व शूनम्मी च्वंम्ह तःमिम्ह मिसा

8 छन्हु एलीशा शूनेम शहरय् वन। अन छम्ह तःमिम्ह मिसा दुगु जुयाच्वन। वं एलीशायात नयेत थःगु छैंय् सःतल। उकिं एलीशा अनं जुयाः वंक्वः पतिकं नयेत उगु छैंय् छुं ई च्वनीगु।
9 व मिसां थः भाःतयात धाल, "थन अप्वः थें वयाच्वनीम्ह मनू परमेश्वरया पवित्रम्ह मनू खः धकाः जिं स्यू।
10 कःसिइ छकू चिकूगु क्वथा दयकाः अन खाता, तेबिल, मेच व मत छप्वाः तयाबीनु। व झीगु छैंय् वइबलय् अन च्वनी।"
11 छन्हु एलीशा अन वल, अले तलय् च्वंगु थःगु क्वथाय् वनाः आराम यात।
12 वं थः च्यः गेहजीयात धाल, "व शूनम्मी मिसायात सःताहल। व मिसा एलीशाया न्ह्यःने दन।
13 एलीशां थः च्यःयात धाल, "वयात धा, 'छं जिमिगु लागि थुलिमछि दुःखयात। जिमिसं छंगु लागि छु यायेे? छु छंगु लागि जुजु वा सेनापतिनापं खँ ल्हानाबी माः ला?' "
व मिसां धाल, "जि थन थः मनूतनापं बांलाक च्वंच्वनागु दु। जितः थुलि गा।"
14 लिपा एलीशां गेहजीयात न्यन, "अथेसा जिं वयागु लागि यायेमाःगु छुं हे मदु ला?"
गेहजीं लिसः बिल, "वया काय् मदुनि, भाःतम्ह धाःसा बुरा जुइ धुंकल।"
15 अले एलीशां धाल, "वयात थन सःती।" गेहजीं व मिसायात सःतल। व वयाः वयागु लुखा लिक्क दन।
16 एलीशां व मिसायात धाल, "मेगु दँय् थव हे इलय् छं थःकायात मुलय् तयाः म्हितकाच्वंगु जुइ।"
व मिसां धाल, "मखु, मखु, जिमि प्रभु, परमेश्वरया मनू, थः दासीयात ध्वंलानादी मते अले आस क्यनादी मते।"✡
17 तर व मिसाया प्वाथय् दत। एलीशां धाःथें हे वं मेगु दँय् छम्ह काय् बुइकल।
18 कायमचा भचा तःधिकः जुइ धुंकाः व छन्हु थः बौयाथाय् वन। उबलय् वया बौ बुँइ छ्व लइपिंनापं च्वनाच्वंगु खः।
19 काय् मचां थः बौयात धाल, "छ्यं स्यात! छ्यं स्यात!"
वया बौनं थः छम्ह च्यःयात धाल, "थ्वयात थ्वया मांयाथाय् यंकि।"
20 उम्ह च्यलं मचायात बुयाः वया मांयाथाय् यंकल। बान्हि तक मामं मचायात मुलय् तयाः तल। अले व मचा सित।
21 मामं मचायात बुयाः परमेश्वरया मनूया क्वथाय् यंकाः वयागु खातायत्तयाबिल, अले खापा तिनाः पिहां वल।
22 अनंलि वं थः भाःतयात सःताः धाल, "जिथाय् छम्ह गधानापं छम्ह च्यः छ्वयाहयादिसँ। जितः अगमवक्ता एलीशायाथाय् वनेमाःगु दु। जि गुलि फत उलि याकनं लिहां वये।"
23 व मिसाया भाःतं न्यन, "थौं छाय् वनेमाल? थौं अमाइ नं मखु, शबाथ नं मखु।"
वं धाल, "न्ह्यागु हे थजु।"
24 अले गधाया म्हय् काठी चिनाः च्यःयात धाल, "थ्व गधायात ब्वाके यंकि। जिं मधातले जिगु लागि चिपलाः याये मते।"
25 थुकथं व वन, अले कर्मेल डाँडाय् परमेश्वरया मनूयाथाय् थ्यंकः वल।
व तापाक्कं वयाच्वंगु खनाः परमेश्वरया मनुखं थः च्यः गेहजीयात धाल, "स्व! लँय् शूनम्मी मिसा वयाच्वंगु।
26 ब्वाँय् वनाः वयात छिमि भाःत व मचा म्हं फु ला धकाः न्यँ?"
वं धाल, "म्हं फु।"
27 व डाँडाय् परमेश्वरया मनूयाथाय् थ्यंबलय् वं एलीशाया तुति ज्वन। वयात घ्वानाः चीकेत गेहजी न्ह्यज्यात। तर परमेश्वरया मनुखं धाल, "वयात त्वःताः ब्यु। वया नुगः तसकं ख्वःगु दु, तर परमप्रभुं व खँ जिपाखें सुचुकाः जितः छुं धयादीगु मदुनि।"
28 वं धाल, "हे जिम्ह प्रभु, छु जिं छितः काय् फ्वनागु खः ला? जितः आस क्यनाः आसां थ्याकादी मते धकाः जिं बिन्ति यानागु मखु ला?"
29 अले एलीशां गेहजीयात धाल, "वनेत तयार जु। हथासं थव जिगु कथि ज्वनाः ब्वाँय् हुँ। लँय् सुं नापलात धाःसा वयात ज्वजलपा याये मते, वं ज्वजलपा यात धाःसा वयात लिसः बी मते। थव जिगु कथि व मचाया ख्वालय् तयाब्यु।"

✡ **4:16** ४:१६ उत १८:१३-१४

30 तर मचाया मामं धाल, “धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें अले छि म्वाःम्ह खः थें, जिं छितः त्वःते हे मखु।” उकिं एलीशा
दनाः उम्ह मिसाया ल्यूल्यू वन।
31 गेहजी इपिं स्वयाः न्हापा वनाः व कथि उम्ह मचाया म्हय् तयाबिल, तर छुं सः मवः, मचा म्वाःगु छुं नं चिं खने मदु।
उकिं एलीशायात नापलायेत गेहजी लिहां वन, अले वं धाल, “व मचा मदं।”
32 एलीशा छेंय् थ्यंबलय् वं थःगु खाताय् सिना च्वंम्ह मचायात खन।
33 व क्वथा दुने दुहां वन, अले उपिं निम्ह जक दुने दुहां वनाः वं खापा तिल अले परमप्रभुयात प्रार्थना यात।
34 अनंलि मचाया म्हतु, मिखा व ल्हातय् थःगु म्हतु, मिखा व ल्हाः तयाः उम्ह मचाया म्हया च्वय् थःगु म्ह तिल्ल प्यंकल।
वं अथे वयागु म्हया च्वय् थःगु म्ह तिल्ल प्यंकूबलय् मचाया म्ह क्वानावल।✡
35 एलीशा दनाः क्वथाया थुखे उखे न्यासि जुल। हाकनं छकः खाताय् दनाः वयागु म्हया च्वय् थःगु म्ह तिल्ल प्यंकल।
अले व मचां न्हय्कः तक हाच्छिउँ यानाः मिखा चाय्कल।
36 अले एलीशां गेहजीयात सःता धाल, “व शूनम्मी मिसायात सःता हजि।” वं वयात सःताः हल। व मिसा वयेधुंकाः एलीशां
धाल, “छिमि काय्यात यंकि।”
37 व दुहां वल, अले एलीशाया तुतिइ भ्वसुलाः वं वयात भागि यात। अनंलि थःकाय् ज्वनाः व वन।

थलय् मृत्यु

38 देशय् अनिकाल जुयाच्वंबलय् एलीशा गिलगालय् लिहां वन। छन्हु छपुचः अगमवक्तात थःनापं च्वनाच्वंबलय् एलीशां
थः च्यःयात धाल, “मिइ छगः तग्वःगु थल तयाः अगमवक्तातय् पुचःया लागि भचा क्वाति दय्कि।”
39 उपिं मध्ये छम्ह अगमवक्ता बुँइ जडिबुटी माः वन। वं छमा फल थें ज्याःगु लौका दुगु गसिमा लुइकल। वं थःम्हं ल्हातं
ज्वने फक्व उकिया फल खानाः हल। वं लौका थें ज्याःगु उपिं फलयात कुचा कुचा यानाः तानाः क्वातिदुगु थलय् तल। व
छुकिया फल खः धकाः सुनानं मस्यू।
40 ग्वार्चा मनूतय्त नयेत बिल। तर उकिया सवाः कयाः इमिसं एलीशायात चिल्लाय् दनाः धाल, “अय् परमेश्वरया मनु,
थ्व थलय् मृत्यु दु।” इमिसं व नये मफुत।
41 एलीशां धाल, “भचा छुचुं हजि।” वं व थलय् तयाः धाल, “आः थुमित थ्व नकि।” थुबलय् उकी स्यंकीगु छुं मदु।

निगूगु अजू चायापुगु ज्या

42 बाल-शलीशायाम्ह छम्ह मनुखं परमेश्वरया मन्या निंतिं उगु दँया बालीया न्हापां सःगु तछ्वया निइपा मरि व थःगु बोराय्
न्हग्गु अन्नया धेत भचा ज्वनावल। एलीशां धाल, “उपिं मनूतय्त थ्व नयेत ब्यु।”
43 वया च्यलं लिसः बिल, “छु जिं सच्छिम्ह मछिं मनूतय्गु न्ह्यःने थुलि जक तयाबीगु ला?”
तर एलीशां धाल, “मनूतय्त थ्व नयेत ब्यु। छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादीगु दु, ‘इमिसं नयाः नं भचा ल्यनी।’ ”
44 अले वं व इमिगु न्ह्यःने तयाबिल। परमप्रभुया वचनकथं इमिसं नयाः नं भचा ल्यन।

5

नामानया छेंगूया पुनेयःगु ल्वय्

1 नामान अरामया जुजुया सेनापति खः। व थः जुजुया निंतिं छम्ह तःधंम्ह मनू खः। वं यानाः हे अरामयात परमप्रभुं
त्याकादीगुलिं अरामया जुजुं वयात तसकं मानय् याइगु। व छम्ह बहादुर सिपाइँ खः, तर वयाके छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् दु।✡
2 छकः अरामया सेनां इस्राएलय् हमला याःबलय् अरामया सिपाइँतय्सं छम्ह नकतिनियाम्ह मिसामचायात ज्वनाः अरामय्
हल। उम्ह मिसामचां सेनापति नामानया कलाःया भ्वातिं जुयाः ज्या याइगु खः।
3 वं थः मालिकनीयात धाल, “जिम्ह मालिकं सामरियाय् च्वंम्ह अगमवक्तायात नापलानादिल धाःसा वं वय्कःया ल्वय्
लाय्काबी।”
4 नामान थः मालिक अरामया जुजुयाथाय् वनाः थथे धाल, “इस्राएली मिसामचां थथे धाःगु दु।”
5 अरामया जुजुं धाल, “ज्यू, छ हुँ। जिं इस्राएलया जुजुयात छग्गू पौ च्वयाबी।” उकिं नामान ३४० किलोग्राम वहः, ७०
किलोग्राम लुँ व झिज्वः वसः ज्वनाः वन।
6 वं इस्राएलया जुजुयाथाय् ज्वनावंगु पौलय् थथे च्वयातःगु दु, “थ्व पौनापं जिं जिम्ह दास नामानयात छिथाय् छ्वयाहयागु
दु। छिं वयागु छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् लाय्का बियादिसँ।”

✡ **4:34** ४:३४-३५ १ राज १७:२१-२२ ✡ **5:1** ५:१-१४ लूक ४:२७

7 व पौ ब्वनेवं इस्राएलया जुजुं थःगु वसः खुनाः धाल, "सुयातं स्याइम्ह व म्वाकीम्ह छु जि परमेश्वर खः ला? थ्व मनुखं छम्ह छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं कःम्ह मनूयात लायकाब्यु धकाः जिथाय् छाय् छ्वयाहःगु? जिं स्वयेबलय् वं लडाइँ यायेत त्वह तयाच्वंगु दु।"

8 इस्राएलयाम्ह जुजुं थःगु वसः खुगू खँ न्यनाः परमेश्वरया मनू एलीशां इस्राएलयाम्ह जुजुयाथाय् थ्व खबर छ्वल, "छिं थःगु वसः छाय् खुनादियागु? नामानयात जिथाय् छ्वयाहयादिसँ। अले वं इस्राएलय् छम्ह धात्थेंयाम्ह अगमवक्ता दु धकाः सी।"

9 उकिं नामान थःगु रथत व सल ज्वनाः एलीशाया छेँय् वल, अले लुखाय् पियाच्वन।

10 एलीशां वयात थथे धायेत छम्ह दूत छ्वल, "छ थः हे वनाः न्हय्कः तक यर्दन खुसिइ लुकुंब्यु। अले छंगु छेंगू न्हापा थें हे जुयाः छ शुद्ध जुइ।"

11 थ्व न्यनाः नामान तसकं तंचाल, अले थथे धयाः लिहां वन, "जितः नापलायेत व छाय् पिहां मवःगु? जिं ला व जिथाय् वयाः परमप्रभु थः परमेश्वरयात बिन्ति यानाः ल्वचं कःगु थासय् ल्हाः तयाः जिगु छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् लायकाबी धकाः च्वनागु का।

12 छु दमस्कसय् च्वंगु अबाना व फारपर खुसि इस्राएलया खुसित स्वयाः भिं, मजू ला? छु जि उकी लुकुंबियाः शुद्ध जुइ मफइ ला?" उकिं व लिफस्वयाः तंम्वया वन।

13 वया च्यःतय्सं वया लिक्क वयाः वयात धाल, "मालिक, अगमवक्तां छितः छुं थाकुगु याः धकाः धाःगु जूसा छिं यानामदी ला? वं धाःथें वनाः खुसिइ लुकुंबियाः छाय् शुद्ध जुया मदीगु?"

14 अले नामान यर्दन खुसिइ क्वहां वन। परमेश्वरया मनुखं धाःथें हे वं न्हय्क तक खुसिइ लुकुंबिल। वयागु म्ह चिधिकःम्ह मचाया म्ह थें जुल। अले व शुद्ध जुल।

15 थः सकलें च्यःतनापं परमेश्वरया मनूयाथाय् वयाः वं थथे धाल, "आः जिं इस्राएलय् बाहेक संसारय् गन नं परमेश्वर मदु धकाः सिल। उकिं आः थः दासपाखें छगू कोस्यलि कयादिसँ।"

16 तर एलीशां धाल, "जिं सेवा याना वयाच्वनाम्ह परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिं पाफया धाये जिं छुं काये मखु।" कोस्यालि कायेत नामानं वयात कर यात, अथेसां वं कोस्यलि मकाः।

17 नामानं धाल, "छिं कोस्यलि मकायेगु खःसा थः दासयात निम्ह खच्चरं क्वबिफक्व चा यंके बियादिसँ। छायधाःसा आवंलि जिं परमप्रभुयात बाहेक मेपिं सुं घःयात होमबलि व मेगु छुं बलि छाये मखुत।

18 तर थ्व छगू खँय् जक परमप्रभु छिकपिनि दासयात क्षमा यानादीमा, जिमि जुजु अरामया रिम्मोन घःया देगलय् पुजा यायेत जिगु ल्हाः ज्वनाः दुहां वनीबलय् वनापं देगलय् छ्यं क्वछुकेमाली, थुकिया लागि जितः परमप्रभुं क्षमा यानादीमा।"

19 एलीशां नामानयात धाल, "याउँक हुँ।"

अले नामान अनं वनाः भचा तापाक थ्यंबलय्,

20 परमेश्वरया मनू एलीशाया च्यः गेहजीं मनमनं धाल, "जिमि मालिकं थ्व अरामी नामानयात वं हःगु छुं मकासें याउँक छ्वल, धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः थें, जिं नामानया ल्युने ब्वाँय् वनाः वयाके छुं कयाः हये।"

21 उकिं गेहजी नामानया ल्युने ल्युने हथाय् चाचां ब्वाँय् वन। नामानं गेहजी थःपाखे ब्वाँय् वयाच्वंगु खन। अले वलिसें नापलायेत थःगु रथं क्वहां वयाः वयात न्यन, "फुक्क ठीक जू ला?"

22 गेहजीं लिसः बिल, "फुक्क ठीक जू। जिमि मालिकं जितः थथे धाय्के छ्वयाहःगु दु, 'एफ्राइमया पहाडी देशं नकतिनि अगमवक्तातय् पुचःपाखें निम्ह अगमवक्तात थ्यंकः वःगु दु। इमित बीत ३४ किलोग्राम वहः व निज्वः वसः बियादिसँ।' "

23 नामानं धाल, "६८ किलोग्राम हे यंकादिसँ।" नामानं गेहजीयात वहः कायेत कर यात। वं निपा बोराय् ६८ किलोग्राम वहः व निज्वः वसः तयाबिल। वं थः निम्ह च्यःतय्त व सामान बिल। च्यःत व सामान क्वबियाः गेहजीया न्ह्याः न्ह्याः वन।

24 एलीशा च्वनाच्वंगु डाँडाय् थ्यंबलय् इमिगु ल्हातं व सामान कयाः छेँय् तल, अले वं नामानया च्यःतय्त लितछ्वल, अले इपिं वन।

25 व दुने दुहां वनाः थः मालिक एलीशाया न्ह्याःने दन। एलीशां न्यन, "गेहजी, छ गन वनागु?"

गेहजीं लिसः बिल, "जि ला गनं वनागु मदु।"

26 तर एलीशां धाल, "व मनू रथं क्वहां वयाः छन्त नापलाः वःबलय् जिगु आत्मा छनापं मदु धकाः ला? थ्व धिबा, वसः, जैतून व दाखक्यब, दास दासी, फइ व सा द्वहं कायेगु ई मखु।

27 आः नामानया छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् न्ह्याबलें छ व छिमि सन्तानयाके दयाच्वनी।" थत्थें गेहजीयात ग्यानापुगु छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं काल। गेहजी अनं वन, वयागु म्हया छेँगू च्वापु थें तुयुसे च्वन।

6

एलीशा व यर्दन खुसिइ कुतुं वंगु पा

1 छकः छपुचः अगमवक्तात वयाः एलीशायात थथे धाल, “स्वयादिसँ, छिनापं जिपिं नापलायेगु थाय् जिमिगु लागि यक्व चीकु जुल।
2 जिपिं यर्दन खुसिइ सिँ काःवने ला? जिमिसं च्वनेत छखा छैँय् दय्के।”
एलीशां लिसः बिल, “ज्यू, हुँ।”
3 उपिं मध्ये छम्हय्सिनं वयात धाल, “छसपोल, थः दासपिंलिसें झासँ,”
एलीशां लिसः बिल, “जि वये।”
4 उकिं व इपिंनापं वन।
यर्दन खुसि सिथय् थ्यनेधुंकाः इमिसं सिमात पालेगु शुरु यात।
5 छम्हय्सिनं सिमा पालाच्वंबलय् आकाझाकां पा लखय् कुतुंवन अले चु जक ल्हातय् लानाच्वन। “मालिक, आः जिं छु यायेगु? थ्व ला हानं लितबी धकाः फ्वनाहयागु पा खः” वं तसलं धाल।
6 परमेश्वरया मनुखं न्यन, “पा गन कुतुं वंगु?” वं पा कुतुं वंगु थाय् क्यन। एलीशां छपु कथि ध्यनाः लखय् वांछवयाबिल। अले पा लखय् थहां वयाः ल्येहेंपुनाच्वन।
7 “पा लिका” एलीशां धाल। व मनुखं ल्हाः न्ह्याज्याकाः लखं पा लिकाल।

एलीशां अरामीतय्त जालय् क्यंका ज्वंगु

8 अरामया जुजु इस्राएललिसें लडाइँ यानाच्वन। वं थः कप्तानतनापं सल्लाह यानाः धाल, “जिं थज्याःगु थासय् छगू छाउनी दय्के।”
9 परमेश्वरया मनुखं इस्राएलया जुजुयाथाय् थ्व खबर छ्वल, “उगु थासं वनेत होश या, छायधाःसा अरामीत अन वनाच्वंगु द्।”
10 उकिं परमेश्वरया मनुखं क्यंगु थासय् इस्राएलया जुजुं जाँचय् यानाः स्वल। एलीशां जुजुयात तःकः मछि ख्याच्वः बियां तुं च्वन, उकिं अज्याःगु थासय् व होश यानाच्वन।
11 उकिं अरामया जुजु तसकं तंचाल। वं थः कप्तानतय्त सःता धाल, “जितः धाः, झीपिं मध्ये इस्राएलया जुजुपाखे ल्यूम्ह सु खः?”
12 कप्तानत मध्ये छम्हय्सिनं धाल, “महाराज! जिपिं मध्ये सुं नं मखु, व एलीशा धाःम्ह छम्ह इस्राएली अगमवक्ता खः। छःपिन्सं थःगु घनीगु क्वथाय् धयादीगु खँ तक नं वं इस्राएली जुजुयात कनाबी फु।”
13 जुजुं आज्ञा बिल, “व च्वनीगु थाय् सीकि। जिं वयात मनूत छवयाः ज्वने।”
जुजुयात खबर बिल- “व दोतानय् द्।”
14 वं सल व रथतनापं छगू तःधंगु सेना अन छ्वल। इमिसं चान्हय् वनाः शहरयात घेरय् यात।
15 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः एलीशाया च्यः छैँनं पिहां वन। वं सल व रथतनापं अरामी सेनां शहरयात घेरय् यानाच्वंगु खन। परमेश्वरया मनूया च्यलं लिहां वयाः एलीशायात धाल, “हे प्रभु, आः झीसं छु यायेगु?”
16 अगमवक्तां लिसः बिल, “ग्याये म्वाः, इमिपाखे स्वयाः झीपाखे यक्व मनूत दु।”
17 अले वं प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, थ्वयात मिखां खंकादिसँ, थ्वं मिखां खनेमा!” अले परमप्रभुं वयागु मिखा चाय्कादिल। व च्यलं हाकनं स्वःबलय् एलीशाया प्यखेँ च्वंगु डाँडा मियागु सल व रथं जाःगु खन।
18 शत्रुत इपिंपाखे क्वहां वःबलय् एलीशां प्रार्थना यात, “हे परमेश्वर, थुपिं मनूतय्त कां यानादिसँ।” एलीशां प्रार्थना याःथें हे परमप्रभुं अरामी सिपाइँतय्त कां यानादिल।
19 एलीशां अरामी सिपाइँतय्त धाल, “थ्व लँ मखु, थ्व शहर नं मखु। जिगु ल्युने ल्युने वा, जिं छिमित छिमिसं मालाच्वंम्ह मनूयाथाय् यंकाबी।” अले वं इमित सामरियाय् यंकल।
20 इपिं उगु शहरय् दुहां वनेवं एलीशां थथे प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, थुमित मिखां खंकादिसँ।” अले परमप्रभुं इमिगु मिखा चाय्कादिल। अरामी सेनां थःपिं सामरियाया दथुइ दुगु खंकल।
21 अरामीतय्त खनाः इस्राएलया जुजुं एलीशायात न्यन, “जिं थुमित स्यानाबी ला, हे जिमि अबु, छु जिं थुमित स्यानाबी ला?”
22 वं लिसः बिल, “स्यानादी मते। छिं थःगु हे तरवार व धनुष ज्वंपिं मनूतय्त स्यायेगु यानादियागु दु ला? इमित नयेगु त्वनेगु बियादिसँ अले इमित इमि जुजुपिन्थाय् लिहां वने बियादिसँ।”
23 उकिं इस्राएलया जुजुं इमिगु निंतिं छगू तःधंगु भ्वय् न्याय्कल। इमिसं नयेत्वने यायेधुंकाः इमि जुजुयाथाय् हे लितछ्वल। थुकिया लिपा अरामीतय्सं इस्राएल देशय् हमला यायेगु त्वःतल।

घेरय् याःगु सामरियाय् अनिकाल जूगु

24 छुं ई लिपा अरामया जुजु बेन-हदद थः फुक्क सेना मुंकाः सामरियापाखे न्ह्याज्यानाः उकियात घेरय् यात।
25 अथे जूगुलिं उगु शहरय् तसकं अनिकाल जुल। ताःई तक घेरय् यानातःगुलिं छम्ह गधाया छ्यंया मू १ किलोग्राम वहः व छख्वला सिमीया मू ६० ग्राम वहः जुल।
26 छन्हु इस्राएलया जुजु शहरया पखालय् च्वय् न्यासि वनाच्वंबलय् छम्ह मिसां चिल्लाय् दनाः धाल, "हे जिमि मालिक महाराज, जितः ग्वाहालि यानादिसँ!"
27 जुजुं लिसः बिल, "परमप्रभुं हे छन्त ग्वाहालि यानामदी धाःसा छु जिं छन्त ग्वाहालि याये फइ ला? जिके छव व दाखमध छुं नं मदु।"
28 अले वं व मिसायात धाल, "छन्त छु जुल?"
वं लिसः बिल, "थ्व मिसां 'थौं छिमि काय्यात नयेनु, कन्हय् जिमि काय्यात नये धकाः धाल।'
29 उकिं जिमिसं जिमि काय्यात दय्काः नया। कन्हय् खुन्हु जिं वयात धया, 'थौं नयेत छिमि काय्यात हजि,' तर वं वयात सुचुकल।"✡
30 व मिसाया खँ न्यनाः जुजुं नुगः मछिंकाः थःगु वसः खुत। जुजु पखालय् न्यासि वनाच्वंबलय् मनूतय्सं वं थःगु म्हय् तःपालंया दुने भांग्राया वसः फिनातःगु खन।
31 जुजुं धाल, "शाफातया काय् एलीशाया छ्यं वयागु ब्वहलय् थौंया दिं क्वचाइबलय् तक दयाच्वन धाःसा जितः परमेश्वरं थथे हे वा थ्व स्वयाः अप्वः यानादीमा।"
32 जुजुं छम्ह दूत एलीशायाथाय् छ्वल। अबलय् एलीशा थःत नापलाःवःपिं इस्राएली थकालितनापं छेँय् हे च्वनाच्वंगु खः। जुजुया मनू थ्यंकः वये न्ह्याः एलीशां उपिं थकालिपिन्त धाल, "व ज्यानमारां जिगु छ्यं ध्यनेत छम्ह मनू छ्वयाहःगु दु। व मनू थन थ्यंकः वइबलय् खापा तिनाब्यु, वयात दुने दुकाये मते। वया ल्यूल्यू जुजु थ्यंकः वइ।"
33 वं इमित थथे धयाच्वंबलय् हे दूत अन थ्यंकः वल।
जुजुं धाल, "थ्व फुक्क दुःख परमप्रभुयापाखें हे वःगु खः। आः जिं छाय् परमप्रभुयात पियाच्वनेगु?"

7

1 एलीशां धाल, "परमप्रभुया वचन न्यनादिसँ! परमप्रभुं थथे धयादी – कन्हय् थुबलय् हे सामरियाया ध्वाखाय् ५ किलोग्राम छुचुं वा १० किलोग्राम तछ्वया मू १२ ग्राम वहः जुइ।"
2 जुजुयात तिबः बियाच्वंम्ह कप्तानं परमेश्वरया मनूयात धाल, "स्वइदिसँ, परमप्रभुं स्वर्गया इयाः चायक्वादिल धाःसां थथे जुइ फइ ला?"
एलीशां लिसः बिल, "व छं थःगु हे मिखां खनी, तर छं उकिं नयेदइ मखु।"

अरामया सेना बिस्युं वंगु

3 सामरियाया ध्वाखा पिने प्यम्ह छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् दुपिं मनूत दु। इमिसं थवंथः धाल, "झीपिं थन मसीतले छाय् च्वनाच्वनेगु?
4 शहरय् दुहां वन धाःसा झीपिं अनया अनिकालं सी। थन च्वनाच्वन धाःसा नं झीपिं सी। बरु झीपिं अरामीतय्गु छाउनीइ वनाः आत्मसमर्पण यायेनु। इमिसं झीत त्वःतल धाःसा झीपिं म्वाइ। इमिसं झीत स्यात धाःसा झीपिं सी।"
5 अले सन्ध्याकाः इलय् इपिं अरामीतय्गु छाउनीपाखे वन। छाउनीया लिक्क थ्यंबलय् अन सुं मदु।
6 सल व रथ ज्वनाः छगू तःधंगु सेना न्ह्याज्याना वयाच्वंगु थें ज्याःगु सः अरामीतय्सं ताःगुलि थथे जूगु खः। परमेश्वरं हे अथे याकादीगु खः। इमिसं थवंथः धाल, "स्व, इस्राएली जुजुं झीत हमला यायेत हित्ती व मिश्रया जुजुपिन्त धिबा पुलाः हःगु दु।"
7 उकिं उखुन्हु सन्ध्याकाः इलय् अरामीत थःगु ज्यान बचय् यायेत पाल, सल, गधा व छाउनी अथें त्वःताः बिस्युं वंगु खः।
8 छाउनीइ थ्यनेवं उपिं छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् दुपिं मनूत छगू पालय् दूहां वन। अन नयेत्वने यात, अले अन दुगु वहः, लुँ व वसःत मेथाय् यंकाः सुचुकाबिल। अनंलि इपिं मेगु पालय् वन, अन नं इमिसं अथे हे यात।
9 इमिसं थवंथः खँ ल्हात, "झीसं थथे याये मज्यू। थौं बांलाःगु खँ कनेगु दिं खः। थ्व खँ सुचुकातये मज्यू। कन्हय् सुथय् तक थ्व खँ सुयातं मधाल धाःसा झीत सजाँय जुइ। आः थत्थें दरबारय् वनाः थ्व खँ कं वनेनु।"
10 इपिं सामरियाय् लिहां वल। अले ध्वाखाय् च्वंपिं पालेतय्त तःसलं धाल, "जिपिं अरामीतय्गु छाउनीइ वनाबलय् अन जिमिसं सुयातं मखना। जिमिसं सुं मनूयागु सः नं मताः। सल व गधात चिनातःगु दु। पालत अथें त्वःतातःगु दु।"
11 अले ध्वाखाय् दुपिं पालेतय्सं तःसलं हालाः दरबारय् थ्व खबर बिल।

✡ **6:29** ६:२९ व्य २८:५७; विलाप ४:१०

12 जुजुं चान्हय् हे दनाः थः भारदारतय्त धाल, “अरामीतय्सं छु यायेत्यंगु, जिं व छिमित धाये। थन अनिकाल जुयाच्वंगु खँ इमिसं स्यू। झींपिं नयेगु नसा मालेत शहरं पिने पिहां वनेबलय् झीत म्वाःम्वाकं ज्वनाः शहर त्याका कायेगु मतिइ तयाः ‘इपिं छाउनी त्वःताः ख्यलय् वनाः सुलाच्वंगु दु।’ ”

13 वया भारदारत मध्ये छम्ह भारदारं धाल, “झीगु शहरय् ल्यंदनिपिं न्याम्ह सलत बियाः अन छु जूगु खः व सीकेत मनूत छ्वयादिसँ। थन ल्यनाच्वंपिं इस्राएलीतय्गु थें हे इमिगु बिजोग जुइ मखु। धात्थें इपिं थन सीपिं इस्राएलीत थें जुइ। छु जूगु खः सीकेत झींसं इमित छ्वयेनु।”

14 इमिसं निगः रथ व उकिया सलत ल्यल। अले जुजुं इमित अरामी सेनायात छु जूगु खः व सीकेत छ्वल। अले वं रथ चलेयाइपिन्त थथे उजं बिल, “वनाः छु जूगु खः व सीकि।”

15 उपिं मनूत यर्दन तक हे मामां वन। इमिसं लँ दुछि हे अरामीतय्सं हथाय् पथासं बिस्युं वंबलय् वांछ्वःगु वसः व हलंज्वलं खन। इमिसं लिहां वयाः जुजुयात फुक्क खँ कन।

16 उकिं मनूतय्सं वनाः अरामीतय्गु छाउनी लुतय् यात। थुकथं परमप्रभुं धयादीगु थें हे ५ किलोग्राम छुचुं वा १० किलोग्राम तछ्वया मू १२ ग्राम वहः जुल।

17 इस्राएलयाम्ह जुजुं थःत तिबः बीम्ह कप्तानयात शहरया ध्वाखा जिम्मा ब्यूगु खः। जुजुं वयागु छेँय् नापलाः वंबलय् परमेश्वरया मनुखं अगमवाणी याःथें व कप्तानयात ध्वाखाय् मनूतय्सं तुतिं न्हुतुन्हुयाः स्यात।

18 परमेश्वरया मनुखं जुजुयात धाल, “कन्हय् थ्व हे इलय् तक सामरियाया ध्वाखाय् ५ किलोग्राम छुचुं वा १० किलोग्राम तछ्वया मू १२ ग्राम वहः जुइ।”

19 कप्तानं धाःसा परमेश्वरया मनूयात थथे धाःगु खः, “स्व, परमप्रभुं थःम्हं हे स्वर्गया झ्याः चायकादिल धाःसां थथे जुइ फइ ला?” परमेश्वरया मनुखं थथे धाःगु खः, “थ्व छं थःगु हे मिखां खनी, तर छं उकिं छुं नयेदइ मखु।”

20 वयात अथे हे जुल, छायधाःसा मनूतय्सं ध्वाखाय् वयात न्हुतुन्हुल अले व सित।

8

शूनम्मी मिसा छेँय् लिहां वःगु

1 एलीशां शूनम्मीय् च्वंम्ह गुम्ह मिसाया काय्यात हाकनं म्वाकूगु खः वयात वं धाःगु खः, “थः परिवारनापं छ छुं ईया लागि मेगु देशय् च्वंहुँ, छायधाःसा परमप्रभुं न्हयदँ तक अनिकाल जुइगु आज्ञा बियादीगु दु। न्हयदँ तक थ्व देशय् अनिकाल जुयाच्वनी।”✡

2 परमेश्वरया मनुखं धाःथें व मिसां यात। अले व मिसा थः परिवारनापं वनाः पलिश्तीतय् देशय् न्हयदँ तक च्वन।

3 न्हयदँ लिपा व पलिश्तीतय् देशं लिहां वल, अले थःगु छेँ व बुँ लित कायेगु लागि बिन्ति यायेत जुजुयाथाय् वन।

4 जुजु उबलय् परमेश्वरया मनूया च्यः गेहजीनापं खँ ल्हानाच्वंगु खः। वं धाल, “एलीशां याःगु फुक्क ततःधंगु ज्या जितः कँ।”

5 गेहजीं जुजुयात एलीशां छम्ह सीम्ह मनूयात म्वाकूगु खँ कनाच्वंबलय् हे गुम्ह मिसाया काय्यात वं म्वाकूगु खः व हे मिसा थःगु छेँबुँया निंतिं बिन्ति यायेत वल।

गेहजीं धाल, “हे जिमि प्रभु महाराज, व मिसा थ्व हे खः, एलीशां म्वाकूम्ह वया काय् थ्व हे खः।”

6 जुजुं व मिसायाके उकिया बारे न्यन, वं जुजुयात फुक्क खँ कन।

अले वं वयागु मुद्दा छम्ह हाकिमया जिम्माय् बियाः वयात थथे धाल, “वयागु छु छु खः, व फुक्क वयात लितब्यु, व देश त्वःतावंबलय् निसें आः तक वयागु बुँइ छु छु सल व फुक्क वयात लितब्यु।”

हजाएलं बेन-हददयात स्याःगु

7 अरामया जुजु बेन-हदद म्हं मफयाच्वंबलय् एलीशा दमस्कसय् वन। “परमेश्वरया मनू थन वयाच्वंगु दु” धकाः जुजुयात खबर बिल।

8 जुजुं थः भारदार हजाएलयात धाल, “छगू कोस्यलि ज्वनाः परमेश्वरया मनूयात नापलाः हुँ। वपाखें परमेश्वरयाके सल्लाह का अले न्यँ ‘छु जि थ्व ल्वयपाखें लनी ला?’ ”

9 हजाएलं कोस्यलि बीत दमस्कसया दकलय् भिंगु भिंगु ज्वलं कयाः पिइम्ह ऊँटया म्हय् तल। अले व एलीशायात नापलाः वन। वयात नाप लानाः हजाएलं धाल, “छिकपिनि च्यः बेन-हदद जुजुं व लनी कि लनी मखु धकाः न्यनेत जितः छिथाय् छ्वयाहःगु खः।”

10 एलीशां लिसः बिल, “वनाः वयात धा, ‘छ धात्थें लनी।’ तर परमप्रभुं जितः व धात्थें सीगु क्यनादीधुंकूगु दु।”

11 अनंलि एलीशां वयात त्वालां स्वयाच्वन, हजाएल मछाल। अले परमेश्वरया मनू ख्वल।

✡ **8:1** ८:१ २ राज ४:८-३७

12 हजाएलं न्यन, “हे जिमि प्रभु, छाय् ख्वयादियागु?”
एलीशां लिसः बिल, “छं इस्राएलया मनूतय्गु विरोधय् गज्याःगु मभिंगु ज्या याइ धकाः जिं स्यू। छं इमिगु किल्ला किल्लाय्मि तयाबी। छं इमि ल्यायम्हपिन्त तरवारं स्याइ, इमि चिचिधिकःपिं मस्तयत बँय् बस्वानाः स्याइ। प्वाथय् दुपिं मिसातय्गु प्वाः चिरिफायाबी।”
13 हजाएलं धाल, “जि ला खिचा थें ज्याःम्ह खः। जि ला छुं नं मखु। जिं थज्याःगु ततःधंगु ज्या गथे यानाः याये फइ?”
एलीशां लिसः बिल, “छ अरामया जुजु जुइ धकाः परमप्रभुं जितः क्यनादीगु दु।” ✡
14 हजाएल एलीशाया थासं बेन-हददयाथाय् लिहां वल। जुजुं न्यन, “एलीशां छु धाल थें?” हजाएलं लिसः बिल, “छ धात्थें लनी धकाः वं धाल।”
15 कन्हय् खुन्हु वं फांगा कयाः लखय् प्याकाः जुजुया ख्वाः त्वपुयाबिल। उकिं व सित। अनंलि हजाएल जुजु जुल।

यहूदाया जुजु यहोराम

२ इति २१:१-२०

16 इस्राएलया जुजु आहाबया काय् योराम जुजु जूगु न्यादँ* दुबलय्, अले यहोशापात यहूदायाम्ह जुजु जुयाच्वंबलय् हे यहोशापातया काय् यहोरामं यहूदाया जुजु जुयाः थःगु शासन शुरु यात।
17 व स्विनिदँ दुबलय् गद्दीइ च्वन। वं यस्रेलमय् च्यादँ राज्य यात।
18 आहाबया घरानां याःथें व इस्राएलयापिं जुजुपिं जूगु थें जुल। छायधाःसा वं आहाबया म्ह्यायनापं ब्याहा यात। वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।
19 अथेसां थः दास दाऊदया निंतिं परमप्रभुं यहूदायात नाश याये मास्ति वय्कामदी, छायधाःसा दाऊद व वया सन्तानयात न्ह्याबलें जः बियाच्वनीगु छप्वाः मत बी धकाः वय्कलं बचं बियादीगु खः।✡
20 यहोरामया इलय् एदोमीतय्सं यहूदाया विरोधय् विद्रोह यानाः थःगु लागि छम्ह जुजु ल्यल।✡
21 अथे जुयाः यहोराम थःगु फुक्क रथत ज्वनाः जाईरपाखे वन। एदोमीतय्सं वयात व वया रथया कप्तानतय्त घेरय् यात, तर व चान्हय् दनाः बिस्युं वन। वया सिपाइँत धाःसा थथःगु छेँय् बिस्युं वन।
22 उकिं थौं तक नं एदोमं यहूदाया विरोधय् विद्रोह यानाच्वंगु दु। अबलय् हे लिब्नां† नं विद्रोह यात।
23 यहोराम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
24 यहोराम थः पुर्खात थें सित। वयात इपिंनापं दाऊदया शहरय् थुन। वयागु थासय् वया काय् अहज्याह जुजु जुल।

यहूदाया जुजु अहज्याह

२ इति २२:१-६

25 आहाबया काय् योराम इस्राएलया जुजु जूगु झिंनिदँ‡ दुबलय् यहोरामया काय् अहज्याह यहूदाया जुजु जुल।
26 अहज्याह निइनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं दच्छि यस्रेलमय् राज्य यात। वया मांया नां अतल्याह खः। अतल्याह इस्राएलया जुजु ओम्रीया छय् खः।
27 अहज्याह आहाबया घराना जू थें जुल। आहाब जुजुलिसें वयागु ब्याहाया स्वापु दु। आहाबया घरानां थें वं नं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।
28 अहज्याह जुजु आहाबया काय् योरामलिसें अरामया जुजु हजाएललिसें रामोत-गिलादय् लडाइँ यायेत वन। तर लडाइँलय् अरामीतय्सं योरामयात घाःपाः यानाबिल।
29 उकिं अरामया जुजु हजाएललिसें लडाइँ याःवंबलय् जूगु घाः लंकेत व यिजरेल शहरय् लिहां वल। अहज्याह वयात अन स्वःवन।

9

येहू इस्राएलया जुजु अभिषेक जूगु

1 एलीशा अगमवक्तां अगमवक्तातय् पुचःयाम्ह छम्हय्सित सःताः धाल, “तयार जु, थ्व जैतून चिकंया सिसी ज्वनाः छ रामोत गिलादय् हुँ।

✡ **8:13** ८:१३ १ राज १९:१५ * **8:16** ८:१६ न्यादँ दुबलय् धाःगु ई.पु. ८४८ १:१७; ३:१ पदय् यहोराम व वया बौ यहोशापातंनापं राज्य याःगु छिं खंकेफु। तर थुबलय् यहोरामं थः याकःचां हे शासन यायेगु शुरु यात। ✡ **8:19** ८:१९ १ राज ११:३६ ✡ **8:20** ८:२० उत २७:४० † **8:22** ८:२२ लिब्ना थ्व शहर यहूदा देश व पलिश्ती देशया सिमानाय् दु, थ्व शहर यहूदा देशया पच्छिमय् ला, अथे जुयाः इपिं पच्छिमपाखे ल्वात तर एदोमयापिं मनूतलिसें इमिगु देशया पुर्बपाखे लडाइँ यात। यहोरामयात निखेँपाखें समस्या दु धयागु खँ थुकिं सीके फु। ‡ **8:25** ८:२५ झिंनिदँ दुबलय् थथे धयागु ई.पु. ८४१

2 अन थ्यनीबलय् छं निम्शीया छय्, यहोशापातया काय् येहूयात मा। वयाथाय् हुँ, दुने वनाः वयात पासापिंपाखें अलग यानाः
दुने च्वंगु क्वथाय् यंकि।
3 अले थ्व सिसिइ दुगु चिकं वयागु छेनय् लुनाः थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – जिं छन्त इस्राएलया जुजु अभिषेक यानागु
दु।' अनंलि खापा चायकाः बिस्युं हुँ। लिबाके मते!"
4 उकिं व ल्यायम्ह अगमवक्ता रामोत-गिलादय् वन।
5 अन थ्यंबलय् वं सेनाया कप्तानतयत छथाय् च्वनाच्वंगु खन। वं धाल, "कप्तान, छिलिसें छगू खँ ल्हाये माःगु दु।"
येहूं न्यन, "जिपिं मध्ये सुलिसें खँ ल्हायेगु?"
वं लिसः बिल, "कप्तान, छिलिसें।"
6 येहू दनाः छेँय् दुने दुहां वन। व ल्यायम्ह अगमवक्तां येहूया छेनय् चिकं लुनाः थथे धाल, "परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं
थथे धयादी – 'जिं छन्त जिमि प्रजा इस्राएलया जुजु अभिषेक यानागु दु।✡
7 छं थः मालिक आहाबया कायपिन्त स्यायेमाः, अले ईजेबेलं जिम्ह अगमवक्तात व मेमेपिं दासतयत स्याःगुलि जिं वयात
सजाँय बी।
8 आहाबया फुक्क घराना नाश जुइ। जिं वया छेँयापिं छम्ह छम्ह मिजंतयत, दास थजुइमा वा दास थमजुइमा, इस्राएलय्
नाश यानाबी।
9 जिं आहाबया घरानायात नबातया काय् यारोबाम व अहियाहया काय् बाशाया घराना थें यानाबी।
10 यिजरेलया छकू बुँइ ईजेबेलयात खिचातयसं नइ। वयात सुनानं थुनी मखु।' " अथे धयाः व अगमवक्ता खापा चायकाः
ब्वाँय् वन।✡
11 येहू थः कप्तान पासापिन्थाय् पिहां वन। इपिं मध्ये छम्हय्सिनं वयात न्यन, "फुक्क ठीक जू ला? व वें छन्थाय् छाय्
वःगु?"
येहूं लिसः बिल, "छिमिसं व मनूयात म्हस्यु, वं छु धाइ धकाः छिमिसं सी हे स्यु।"
12 इमिसं लिसः बिल, "जिमिसं छुं मस्यु! वं छु धाल, जिमित धा।"
येहूं धाल, "वं जितः थथे धाल, 'परमप्रभुं थथे धयादी – जिं छन्त इस्राएलया जुजु अभिषेक यानागु दु।' "
13 इमिसं हथाय् चाचां थःगु गा त्वयाः वयागु क्वय् स्वाहानेय् हे लायाबिल। अले तुरही पुयाः तःसलं धाल, "येहू जुजु
खः!"

येहूं इस्राएलयाम्ह जुजु योरामयात स्याःगु

14 उकिं निम्शीया छय्, यहोशापातया काय् येहूं योरामया विरोधय् ग्वसाः ग्वल। (योराम फुक्क इस्राएलीतनापं अरामया
जुजु हजाएलपाखें इस्राएलया रक्षा यायेत रामोत-गिलादय् च्वनाच्वंगु खः।
15 तर योराम अरामया जुजु हजाएललिसें लडाइँ याःबलय् घाःपाः जूगुलि थःगु घाः लंकेत यिजरेलय् लिहां वःगु खः।) येहूं
थःनापं दुपिं मनूतयत धाल, "छिपिं जिलिसें दु धयागु खःसा यिजरेलयापिं मनूतयत खबर बीत थ्व शहरं छम्हय्सित नं पिहां
वनेबी मते।"
16 अनंलि थःगु रथय् च्वनाः व यिजरेलपाखे वन। योराम अन आराम यानाच्वंगु खः, अले योरामयात स्वयेत यहूदाया जुजु
अहज्याह अन वःगु खः।
17 यिजरेलया धरहराय् दनाच्वंम्ह पालें येहूया पुचः वयाच्वंगु खनाः तःसलं धाल, "जिं छपुचः मनूत रथय् च्वनाः वयाच्वंगु
खनाच्वनागु दु।"
योरामं लिसः बिल, "छिकपिं शान्तिया निंतिं वयागु खः ला धकाः न्यनेत छम्ह सल गइम्ह मनू छव।"
18 व सल गयावंम्ह येहूयाथाय् थ्यन, अले वयात थथे धाल, "जुजुं थथे धयादी – 'छिकपिं शान्तिया निंतिं वयागु खः
ला?' "
येहूं धाल, "छं शान्तिया बारे छु स्यु धकाः? छ जिगु ल्यूल्यू वा।"
यिजरायलया धरहराय् दनाच्वंम्ह पालें धाल, "सल गयावंम्ह इमिथाय् ला थ्यन तर व लिहां मवः।"
19 जुजुं सल गइम्ह मेम्ह मनू छ्वल। व येहूयाथाय् वःबलय् वं धाल, "जुजुं थथे धयादी, 'छु छि शान्तिया निंतिं वयागु खः
ला?' "
येहूं हाकनं लिसः बिल, "छन्त शान्तिया बारे छाय् माल? छ जिगु ल्यूल्यू वा।"
20 अले पालें धाल, "व इमिथाय् ला थ्यन। तर व नं लिहां मवः। पुचःया नायलं निम्शीया छय् येहूनं थें रथ चले यानावयाच्वंगु
दु। वं वेंनं थें रथ चले याइगु।"
21 योरामं धाल, "जिगु रथ तयार या!" इमिसं रथ तयार यायेधुंकाः इस्राएलया जुजु योराम व यहूदाया जुजु अहज्याह
थथःगु रथय् च्वनाः येहूयात नापलावन। इमिसं वयात यिजरेली नाबोतया जमिनय् नापलात।

✡ **9:6** ९:६ १ राज १९:१६ ✡ **9:10** ९:१० १ राज २१:२३

22 येहूयात खनाः योरामं न्यन, “छु छि शान्तिया निंतिं वयागु खः ला?”
येहूं लिसः बिल, “छिकपिनि मां ईजेबेलया मूर्ति पुजा व तन्त्रमन्त्र दयकं दयकं गय् यानाः शान्ति जुइ?”
23 योराम थःगु रथ फहिकाः अहज्याहयात थथे धाधां बिस्युं वन, “अहज्याह! धोखा जुल।”
24 येहूं थःगु धनुष पिकयाः योरामया ब्वहःया दथुइ कय्कल। वाणं वयागु नुगलय् सुयाबिल। अले व थःगु रथय् ग्वारातुल।
25 येहूं थः रथया कप्तान बिदकारयात धाल, “वयात ल्हनाः यिजरेली नाबोतया क्यबय् वान्छ्वया ब्यु। जितः छता खँ लुमना वल। छ व जि वया बौ आहाबया ल्युने ल्युने रथय् च्वनाः वनाच्वनाबलय् वया बारे थ्व अगमवाणी धयादीगु खः।
26 ‘परमप्रभुं थथे धयादी, जिं म्हिगः नाबोत व वया काय्पिनिगु हि खना। धात्थें जिं थ्व हे जमिनय् छंके बदला काये।’ आः परमप्रभुया वचनकथं वयात यंकाः व हे क्यबय् वांछ्वयाब्यु।”✡

येहूं यहूदाया जुजु अहज्याहयात स्याःगु

27 थथे जूगु खनाः यहूदाया जुजु अहज्याह बेथ-हागान वनीगु लँ तक हे बिस्युं वन। येहूं वया ल्यू वनाः तसलं धाल, “वयात नं स्या।” उकिं इमिसं यिबलामया लिक्क गूरया पाःचाय् वयात वयागु हे रथय् घाःपाः यानाबिल। तर व मगिद्दोय् बिस्युं वन, अले अन हे सित।
28 वया च्यःतय्सं वयागु सीम्ह रथय् तयाः यस्शलेमय् यंकल। वयात वयागु हे चिहानय् वया पुर्खातनापं दाऊदया शहरय् थुन।
29 आहाबया काय् योराम इस्राएलया जुजु जूगु झिंछग्गु दँय्* अहज्याह यहूदाया जुजु जूगु खः।

ईजेबेलयात स्याःगु

30 येहू यिजरेलय् वन। ईजेबेलं वयागु बारे न्यनाः थःगु मिखाय् अजः तल, अले सँ छ्यनाः इयालं क्वय् स्वल।
31 येहू ध्वाखा दुने दुहां वनेवं ईजेबेलं न्यन, “थः मालिकयात स्याइम्ह अय् जिम्री,† छ शान्तिया निंतिं वयागु खः ला?”
32 वं च्वय् इयाःपाखे स्वयाः धाल, “जिपाखे सु दु? सु दु?” अले निम्ह स्वम्ह नपुंसकतय्सं क्वय् व दुथाय् स्वल।
33 येहूं धाल, “वयात क्वफानाछ्व!” उकिं इमिसं वयात क्वफानाछ्वल। वयागु हिया फुति अंगलय् लात अले सलतय्सं वयात न्हबलय् इमिगु म्हय् नं हिया फुति लात।
34 येहूं दुहां वनाः नयेत्वने यात। अले येहूं धाल, “व सराः लाःम्ह मिसायात यंकाः थुनाब्यु। व जुजुया म्ह्याय् खः।”
35 इपिं वयात थुनेत क्वय् वंबलय् इमिसं वयागु छ्यंया क्वँय्, तुति व ल्हाः जक लुइकल।
36 इमिसं लिहां वयाः येहूयात धाल। अले वं धाल, “थ्व ला यिजरेलया उगु थासय् खिचातय्सं ईजबेलया ला नइ धकाः थः दास तिश्बी एलियापाखें धयादीगु परमप्रभुया वचन खः।✡
37 ईजेबेलया म्ह यिजरेलया जमिनय् साः थें जुइ। गुकें यानाः सुनानं ‘थ्व ईजेबेल खः धकाः धाये फइ मखु।’ ”

10

आहाबया परिवारयात स्याःगु

1 सामरियाय् आहाबया न्हयेम्ह काय्पिं दु। येहूं पौत च्वयाः सामरियाय् यिजरेलया शासकत, नायःत व आहाबया काय्पिन्त लहिनाच्वंपिं मनूतय्थाय् छ्वल। पौलय् थथे च्वयातःगु दु,
2 “जुजुया काय्पिं छिपिंनापं दु। छिमिके रथ, सल, हतियार व पखालं घेरय् यानातःगु शहरत दु। अथे जुयाः थ्व पौ थ्यनेवं,
3 छिमि मालिकया काय्पिं मध्ये भिंम्ह व ल्वःम्ह मनूयात ल्ययाः जुजु दय्के। अले छिमि मालिकया घरानाया निंतिं लडाइँ या।”
4 तर इपिं तसकं ग्यात। इमिसं धाल, “निम्ह जुजुपिन्सं ला येहूयात पने मफुत धाःसा झींसं गये यानाः वयात पने फइ!”
5 उकिं दरबार व शहरयापिं प्रशासकत, थकालित व जुजुया काय्पिन्त लहिनाच्वंपिन्सं मिलय् जुयाः येहूयाथाय् थ्यज्याःगु खबर छ्वल, “जिपिं छिकपिनि दास खः। जिमिसं छिं धाःगु खँ न्यने। तर जिमिसं सुयातं जुजु दय्के मखु। छितः छु याये मास्ति वः, व यानादिसँ!”
6 येहूं इमित मेगु पौ च्वल, “छिपिं जिपाखे दु धइग खःसा, जिं धाःथें च्वनेगु खःसा आहाब जुजुया काय्पिनिगु छ्यं ज्वनाः कन्हय् थुबलय् तक जिथाय् यिजरेलय् वा।” आहाब जुजुया न्हयेम्ह सन्तानतय्त सामरियाया ततःधंपिं मनूतय्सं लहिनाच्वंगु खः।
7 येहूया पौ थ्यनेवं इमिसं न्हयेम्ह राजकुमारतय्त ज्वनाः स्यानाबिल। इमिगु छ्यं दालाय् तयाः यिजरेलय् येहूयाथाय् छ्वल।
8 आहाबया काय्पिनिगु छ्यं हःगु खबर येहूयाथाय् थ्यन।

✡ **9:26** ९:२६ १ राज २१:१९ * **9:29** ९:२९झिंछग्गु दँ थथे धयागु ई.पु. ८४१, थ्व व अध्याय ८ य् दुगु छग्गु हे दँ खः तर ल्याःखाय् बलय् भचा पाइ। † **9:31** ९:३१ जिम्री थ्व इस्राएलया सेनाया छम्ह कप्तान खः। वं इस्राएलयाम्ह जुजु इलाहयात स्यात अले न्हयन्हु तक जक व इस्राएलयाम्ह जुजु जुल। स्वयादिसँ, १ राज १६:८-१२
✡ **9:36** ९:३६ १ राज २१:२३

वं धाल, “इमित सुथय् तक ध्वाखाया निखेपाखे द्वँचिंकाः तयाब्यु।”
9 कन्हय् सुथय् व ध्वाखाय् वनाः अन मुनाच्वंपिं मनूतय् न्ह्याःने दनाः धाल, “छिमिगु दोष मदु। योराम जुजुयात ग्वसाः ग्वयाः स्यानाम्ह जि हे खः। तर थुपिं सकसितं सुनां स्यात?
10 परमप्रभुं आहाबया सन्तानया बारे धयादीगु छगू वचन नं सितिं वनी मखु धकाः सीकाति। परमप्रभुं थः च्यः एलियापाखें बियादीगु बचं पूवंकादीगु खः।”
11 अनंलि येहूं यिजरेलय् च्वनिपिं आहाबया मेपिं फुक्क सन्तान, हाकिमत, मिलय् जूपिं पासापिं व घःपालात छम्ह हे मल्यंक सकसितं स्यात।✡

अहज्याह जुजुया घरानायात स्याःगु

12 येहू अनं सामरियापाखे वन। लँय् फैजवाःत च्वनीगु बेथ-एकेदय् थ्यंबलय्
13 येहूं यहूदाया जुजु अहज्याहया थःथितिपिं नापलात। येहूं इमित न्यन, “छिपिं सु खः?”
इमिसं लिसः बिल, “जिपिं अहज्याहया थःथितिपिं खः। जिपिं जुजुया परिवार व रानीमांया परिवारयात ज्वजलपा यायेत वयागु खः।”
14 अले वं धाल, “थुमित म्वाःम्वाकं ज्वँ!” उमिसं इपिं पिइनिम्हय्सित ज्वन। अले बेथ-एकेदया गाःया लिक्क उमिसं इमित स्यात। उमिसं इपिं छम्हय्सित नं म्वाका मतः।

आहाबया ल्यंदुपिं परिवारयात स्याःगु

15 येहू अनं वन। लँय् रेकाबया काय् यहोनादाबं* वयात नापलात। येहूं वयात ज्वजलपा यानाः धाल, “छु झीगु मन छगू हे खः ला? छ सुयापाखे दु?”
यहोनादाबं लिसः बिल, “जि छिपाखे दु।”
येहूं धाल, “अथे खःसा छंगु ल्हाः जितः ब्यु।” वं अथे हे यात, येहूं वयात रथय् च्वनेत ग्वाहालि यात।
16 येहूं धाल, “जिनापं वयाः परमप्रभुया निंतिं जिगु जोश स्व।” अले वं वयात थःगु रथय् तयाः यंकल।
17 येहू सामरियाय् थ्यंबलय् एलियायात परमप्रभुं धयादीगु वचनकथं वं आहाबया ल्यनाच्वंपिं थःथितिपिं सकसितं स्यात।

बालघःयात पुजा याइपिन्त स्याःगु

18 येहूं फुक्क मनूतयत छथाय् मुंकाः इमित थथे धाल, “आहाबं बालघःया सेवा कम जक यात, येहूं धाःसा वयागु यक्व सेवा याइ।
19 उकिं आः बालया फुक्क अगमवक्तातय्त, वयात पुजा याइपिन्त व घःपालातय्त सःति। छम्हय्सित नं त्वःफीके मते। छाय्धाःसा जिं बालयात छगू तःधंगु बलि छायेत्यनागु दु। सु वइ मखु, वयात स्यायेगु जुइ।” तर येहूं बालयात पुजा याइपिन्त स्यायेत झंगः लानाच्वंगु खः।
20 येहूं धाल, “बालघःया निंतिं छगू तःधंगु सभा या।” अले इमिसं सभाया घोषणा यात।
21 अले येहूं इस्राएलया फुक्क थासय् खबर छ्वल। बालघःयात पुजा याइपिं सकलें वल, मवःम्ह छम्ह हे मदु। इपिं बालघःया देगलय् दुहां वन। बालया देगः छगू कुन्चा मेगु कुन्चा तक जायकः ग्वाः ग्वाः बालयात पुजा याइपिं मनूत वल।
22 अले वं वसः तयातइम्हसित धाल, “बालयात पुजा याइपिं सकसिगु निंतिं तःपालं हजि।” उकिं वं इमिगु निंतिं तःपालं फीत हल।
23 अले येहू व रेकाबया काय् यहोनादाब बालया देगलय् दुहां वन। येहूं बालयात पुजा याइपिं मनूतयत धाल, “प्यखेरं स्व, थन छिपिंनापं बालयात पुजा याइपिं जक दु, परमप्रभुया सुं नं दास मदु धइगु खँ पक्का या।”
24 अले इपिं बालयात बलि व होमबलि छायेत दुने दुहां वन। तर येहूं चयम्ह सिपाइँतय्त देगः पिने तयाः थथे आज्ञा ब्यूगु खः, “छिमिसं थुपिं सकसितं स्या। छम्हय्सित जक नं सुनानं बिस्युं वनेबिल धाःसा वयागु ज्यान वनी।”
25 होमबलि छाये धुनेवं येहूं पालेत व कप्तानतय्त धाल, “दुने वनाः इपिं सकसितं स्या, छम्हय्सित नं बिस्युं वनेबी मते!” इमिसं भिडयापिं सकसितं स्यानाः इमिगु सीम्हयात पिने वांछ्वयाबिल। अनंलि इपिं बालया देगःया दुने दुहां वन।
26 इमिसं च्वखगु ल्वहंया थांयात बालया देगलं पिने हयाः छ्वय्काबिल।
27 इमिसं बालया च्वखगु ल्वहंया थां व देगः स्यंकाबिल। देगःयात झारा च्वंवनेगु यानाबिल। गुगु थौं तक द हे दनि।
28 थुकथं येहूं इस्राएलं बालया पुजायात नाश यानाबिल।
29 तर यारोबाम जुजुं इस्राएलयात याकूगु पाप वं थःम्हं नं याना हे च्वन। येहूं बेथेल व दानय् लुँया द्वहंचाया पुजा यायेगु चलनयात न्हंकामछ्व।✡

✡ **10:11** १०:११ होशे १:४ * **10:15** १०:१५ यहोनादाब थ्व मनू इमान्दार जुयाः परमप्रभुया ल्यूल्य् जुल। यर्मिया ३५ अध्यायलय् वया सन्तानया बारे सीके फु। ✡ **10:29** १०:२९ १ राज १२:२८-३०

30 परमप्रभुं येहूयात धयादिल, “छं जितः यःगु ज्या यात, छं आहाबया घरानायात जिं याः धकाः धयागु फुक्क यात। उकिं छं सन्तान प्यंगूगु पुस्ता तक इस्राएलया गद्दीइ च्वनी।”
31 तर येहूं दुनुगलंनिसें परमप्रभुया व्यवस्था पालन मयाः। इस्राएलयात पाप याकूम्ह यारोबामया पापं व लिहां मवः।

येहू सीगु

32 अबलय् परमप्रभुं इस्राएल देशया लागा म्हो यायेगु ज्या शुरु यानादिल। अरामया जुजु हजाएलं इस्राएलीतय्त इमिगु देशया फुक्क थासय् त्याकल,
33 यर्दनया पुर्बपाखेया गिलादया फुक्क इलाका (गाद, रूबेन, मनश्शेया देश) दच्छिनय् अर्नोन खुसि सिथया अरोएर शहरंनिसें उत्तरय् गिलाद व बाशान तक।
34 येहू जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटनात, वं याःगु फुक्क ज्या अले वयागु बहादुर ज्याया बारे इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
35 येहू थः पुर्खात थें सित, अले इमिसं वयात सामरियाय् थुन। वयागु थासय् वया काय् यहोआहाज जुजु जुल।
36 येहूं सामरियां इस्राएलय् निइच्यादँ तक राज्य यात।

11

यहूदायाम्ह रानी अतल्याह

२ इति २२:१०–२३:१५

1 अहज्याह जुजुया मां अतल्याहं थःकाय् सीगु खनेवं यहूदाया जुजुया परिवारयापिं सकसितं नाश यायेगु ज्या शुरु यात।
2 तर यहोराम जुजुया म्हाय्, अहज्याहया केहेँ यहोशेबां अहज्याहया काय् योआशयात स्याये त्यःपिं जुजुया काय्पिनिगु दथुं खुयायंकल। यहोशेबां वयात व वया दुस्मांयात अतल्याहपाखें बचय् यायेत थः घनिगु क्वथाया दुने सुचुका तल। थुकथं व बचय् जुल।
3 अतल्याहं देशय् शासन याःबलय् योआश खुदँ तक थः दुस्मांनापं हे परमप्रभुया देगःया लागाय् छकु क्वथाय् सुलाच्वन।
4 तर न्हयदँ दुबलय्* यहोयादा पुजाहारीं सच्छिम्ह सिपाइँतय् पुचःया कप्तानत, करीत, व दरबारय् पाः च्वनिपिनि कप्तानतय्त सःताः परमप्रभुया देगलय् हल। इपिंलिसें बाचा चित। अले देगलय् दुने इमित पाफय्काः जुजुया काय् क्यन।
5 वं इमित थथे उजं बिल, “छिमिसं थथे या, विश्रामबार खुन्हु छिपिं ज्याय् वइबलय् छिपिं मध्ये स्वब्वय् छब्व दरबारय् पाः च्वँ।
6 मेगु स्वब्वय् छब्व सूर धाःगु ध्वाखाय् च्वनाच्वँ। मेपिं स्वब्वय् छब्व मनूत पालेतय्गु ल्युनेपाखे च्वंगु लुखाय् पाः च्वँ। थुपिं स्वब्वय् छब्व मनूत देगलय् पाः च्वनी।
7 विश्रामबार खुन्हु ज्यां लिलाःपिं निगु पुचः जुजुया निंतिं परमप्रभुया देगलय् पाः च्वनेमाः।
8 छिपिं थथःगु ल्वाभः ज्वनाः जुजुया छचाःखेरं पाः च्वँ। छिमिगु न्ह्याःने वइपिं न्ह्याम्हय्सित नं स्यानाछ्व। जुजु न्ह्याथाय् वंसां छिपिं वनापं हे दयेमाः।”
9 सछि सछिम्हय्सिगु पुचःया कप्तानतय्सं यहोयादा पुजाहारीं धाःथें हे यात। इपिं विश्रामबार खुन्हु ज्याय् वइपिं व ज्यां लिलाःपिं थः फुक्क मनूत ज्वनाः यहोयादा पुजाहारीयाथाय् वल।
10 वं कप्तानतय्त परमप्रभुया देगलय् दुगु दाऊद जुजुया भाला व ढालत बिल।
11 अले वं थथःगु ल्हातय् ल्वाभः ज्वनातःपिं अङ्गरक्षकतय्त देगःया जवपाखेंनिसें कयाः देगःया खवपाखे तक वेदी व देगःया लिक्क जुजुया छचाःखेरं तल।
12 अले यहोयादां योआश, जुजुया काय्यात पिने हयाः श्रीपेच पुइकाबिल। अले वं वयात बाचाया साक्षी पौ बियाः जुजु घोषणा यात। इमिसं वयात अभिषेक यात। अले मनूत ल्हाःपा थाथां थथे धकाः हाल, “जुजु न्ह्याबलें म्वानाच्वनेमा।”

अतल्याह सीगु

13 अतल्याहं पाः च्वंपिं व मनूत हालाच्वंगु सः ताल। अले व हथाय् चायाः मनूत दुथाय् परमप्रभुया देगःपाखे वन।
14 अन वं नियमकथं जुजुयात थांया लिक्क दनाच्वंगु खन। कप्तानत व तुरही पुइपिं जुजुया लिक्क दनाच्वंगु दु। देशयापिं फुक्क मनूत लय्लय्तातां तुरही पुयाच्वन। अले अतल्याहं थःगु जामालं खुनाः ततःसलं हालाः थथे धाल, “छिमिसं जितः धोखा बिल, छिपिं राजद्रोही खः।”✡
15 यहोयादा पुजाहारीं सच्छिम्ह सच्छिम्हया पुचःया कप्तानतय्त थथे धकाः उजं बिल, “वयात सिपाइँतय् इवःया दथुं पिने यंकि, वया ल्युने वंपिं सकसितं स्यानाब्यु।” छायधाःसा “वयात परमप्रभुया देगलय् स्याये मते” धकाः पुजाहारीं धाःगु खः।

---

* **11:4** ११:४ न्हयदँ दुबलय् थथे धयागु ई.पु. ८३५ ✡ **11:14** ११:१४ २ राज २३:३

16 उकिं व दरबारया सल दुहां वनीगु ध्वाखाय् थ्यंबलय् इमिसं वयात ज्वनाः स्यानाबिल।

यहोयादाया धार्मिक सुधार

२ इति २३:१६-२१

17 अले यहोयादां परमप्रभु, जुजु, थः प्रजाया दथुइ जिपिं परमप्रभुया प्रजा जुया हे च्वने धकाः बाचा चीके बिल। जुजु व प्रजाया दथुइ नं वं छगू बाचा चिनाबिल।

18 अनंलि देशया फुक्क मनूतय्सं वनाः बालया देगःयात थुनाबिल। इमिसं वेदी व अन दुगु मूर्तित कुचा कुचा यानाबिल। अले बालया पुजाहारी मत्तानयात वेदीया न्ह्याःने हे स्यानाबिल।

अनंलि पुजाहारी यहोयादां परमप्रभुया देगलय् पाः च्वनिपिं मनूत तल।

19 अले वं सच्छिम्ह सिपाइँतय् पुचःया कप्तानत, करीत, पाः च्वनिपिं व देशयापिं फुक्क मनूतय्त थःनापं कयाः जुजुयात परमप्रभुया देगलं पिने हल। इपिं पालेतय्गु ध्वाखा जुयाः लाय्कुलिइ दुहां वन। अन जुजु सिंहासनय् च्वन।

20 दरबारय् अतल्याहयात स्याःगुलि देशयापिं फुक्क मनूत लय्ताल, हाकनं यस्शलेमय् शान्ति जुल।

21 न्हयद्दँ दुबलय् योआश यहूदाया जुजु जुल।

12

योआशं देगः ल्ह्वंगु

२ इति २४:१-१६

1 इस्राएलया जुजु येहूनं राज्य यानाच्वंगु न्हयग्गु दँय्* योआश जुजु जुल। वं यस्शलेमय् पिइदँ राज्य यात। वया मां बेर्शेबायाम्ह सिब्या खः।

2 यहोयादा पुजाहारीं योआशयात स्यनेकने याःगु फुक्क दँय् वं परमप्रभुया यःगु बांलाःगु ज्या यात।✡

3 अय्नं वं पुजा याइगु थाय् चीकामछव। अन मनूतय्सं बलि छायेगु व धुपाँय् च्याकेगु ज्या याना हे च्वन।

4 योआशं पुजाहारीतय्त धाल, "परमप्रभुया देगलय् पवित्र देछाकथं जनगणना काःबलय् मुंगु धिबा, मनूतय्सं भाकल याःगु धिबा व थःयसें देगलय् हःगु धिबा फुक्क मुं।✡

5 पुजाहारीत सकसिनं सुं छम्ह दांभरियाके धिबा कायेमा, अले देगलय् गनं स्यंगु दुसा ल्ह्वनेत व धिबा छ्यलेमा।"

6 तर योआश जुजुं राज्य यानाच्वंगु निइस्वंग्गु दँय्† तक नं पुजाहारीतय्सं देगः मल्ह्वं।

7 उकिं योआश जुजुं यहोयादा पुजाहारी व मेपिं पुजाहारीतय्त सःताः धाल, "छिमिसं छाय् देगः मल्ह्वनागु? आवंलि छिमिसं थः दांभरितके धिबा काये मते, तर देगः ल्ह्वनेत धिबा लाःल्हानाब्यु।"

8 पुजाहारीत मनूतय्के धिबा मकायेत व देगः ल्ह्वनेगु ज्या थःम्ह जिम्मा मकायेत मानय् जुल।

9 अले यहोयादा पुजाहारीं छगः सन् कयाः उकिया पुसाय् प्वाः खनाबिल। उकियात परमप्रभुया देगःया ध्वाखाया जवपाखे वेदीया लिक्क तयाबिल। अले मू लुखाय् पाः च्वनिपिं पुजाहारीतय्सं परमप्रभुया देगलय् हःगु फुक्क धिबा उकी तयाबीगु।

10 सन् जाइबलय् जुजुया छ्यान्जे व दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी परमप्रभुया देगलय् वइगु अले धिबा ल्याः कायाः म्हिचाय् तइगु।

11 अले ल्याः खाये धुंकूगु धिबा इमिसं परमप्रभुया देगः ल्ह्वनेगु जिम्मा काःपिन्त बींगु अले इमिसं उकिं देगः दय्कीपिं,

12 सिँकःमित, दकःमित व ल्वहं चाइपिनिगु ज्याला बींगु। इमिसं परमप्रभुया देगः ल्ह्वनेत सिँ व चानातःगु ल्वहं न्यात अले देगः ल्ह्वनेत मामाःथाय् खर्च यात।

13 इमिसं परमप्रभुया देगःया निति वहःया ख्वला, इताःया चिम्ता व छ्वाकिगु बाता व तुरही वा लुँ वहःया छुं नं ज्वलं दय्केत परमप्रभुया देगलं हःगु धिबा खर्च मयाः।

14 तर व इमिसं ज्या याइपिन्त बिल, इमिसं व कयाः परमप्रभुया देगः ल्ह्वन।

15 ज्या याइपिं मनूतय्त ज्याला बीपिन्के इमिसं ल्याःचाः मकाः। छाय्धाःसा इमिसं विश्वास यायेबहः जुयाः ज्या याइगु खः।✡

16 दोषबलि व शुद्ध जुइगु बलिं वःगु धिबा परमप्रभुया देगलय् हइ मखु, व पुजाहारीतय्गु हे जुइगु।✡

17 अबलय्पाखे हे अरामया जुजु हजाएलं गात शहरय् हमला यानाः उकियात त्याका काल। अनंलि यस्शलेमयात हमला यायेत फहिलावन।

---

* **12:1** १२:१ न्हयग्गु दँ थथे धयागु ई.पु. ८३५ ✡ **12:2** १२:२ २ इति २४:१७-२७ ✡ **12:4** १२:४ प्रस ३०:११-१६ † **12:6** १२:६ निइस्वंग्गु दँ थथे धयागु ई.पु. ८१४ ✡ **12:15** १२:१५ २ राज २२:७ ✡ **12:16** १२:१६ लेवी ७:७

18 तर यहूदाया जुजु योआशं यहोशापात, योराम व अहज्याह नांयापिं थः पुर्खा यहूदाया जुजुपिन्सं छाःगु फुक्क पवित्र ज्वलँत, वं थःम्हं देछाःगु क्वसेलि अले परमप्रभुया देगः व लायकूया धुकुतिइ दुगु फुक्क लुँ कयाः उपिं फुक्क अरामया जुजु हजाएलयाथाय् छ्वल। अनंलि व यस्शलेमं लिहां वन।

19 योआश जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

20 वया भारदारतय्सं वयागु विरोधय् ग्वसाः ग्वल, अले वयात सिल्लाया पाचाय् दुगु लँय् बेथ-मिल्लोय् स्यात।

21 वयात स्याःपिं भारदारत शिम्मतया काय् योजाबाद व शोमेरया काय् यहोजाबाद खः। व सित अले वयात वया पुर्खातनापं दाऊदया शहरय् थुनाबिल। वया लिपा वया काय् अमस्याह जुजु जुल।

13

इस्राएलयाम्ह जुजु यहोआहाज

1 अहज्याहया काय् यहूदाया जुजु योआशं राज्य यानाच्वंगु निइस्वंगूगु दँय्* येहूया काय् यहोआहाज सामरियाय् इस्राएलयाम्ह जुजु जुल। वं झिंन्हयदँ राज्य यात।

2 नबातया काय् यारोबामं थें वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात अले इस्राएलीतय्त पाप याकल। वं मभिंगु ज्या यायेगु त्वःमतू।

3 उकिं परमप्रभु इस्राएल खनाः तसकं तंचायादिल, अले वय्कलं इमित ताःई तक अरामया जुजु हजाएल व वया काय् बेन-हददया अधीनय् तयादिल।

4 यहोआहाजं परमप्रभुयात बिन्ति यात, अले अरामया जुजुं इस्राएलीतय्त तसकं क्वत्यलातःगु खनाः वय्कलं वयागु बिन्ति न्यनादिल।

5 परमप्रभुं इस्राएलया निंतिं छम्ह उद्धार याइम्ह ल्ययादिल। वं इमित अरामया ल्हातं त्वःतकल। अले इस्राएलीत हाकनं थथःगु छेंय् न्हापा थें याउँक च्वन।

6 तर इमिसं इस्राएलयात पाप याकूम्ह यारोबामया घरानां याःगु थें ज्याःगु पाप यायेगु त्वःमतू। अशेरा घःमय्जुया थां नं सामरियाय् दया हे च्वन।

7 यहोआहाजयाके नेय्म्ह सलगइपिं सिपाइँ, झिगः रथ व झिटुः न्यासि जुइपिं सिपाइँत जक ल्यनाच्वन। वयाके मेपिं सिपाइँत मल्यन। छायधाःसा अरामया जुजुं वया मेपिं सिपाइँतय्त स्यानाः खलाया धू थें यानाब्यूगु खः।

8 यहोआहाज जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या व वयागु बहादुरी इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

9 यहोआहाज थः पुर्खात थें सित अले वयात सामरियाय् थुन। वयागु थासय् वया काय् येहोआश जुजु जुल।

इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआश

10 यहूदाया जुजु योआशं राज्य यानाच्वंगु स्विन्हयग्गूगु दँय्† यहोआहाजया काय् येहोआश सामरियाय् इस्राएलया जुजु जुल। वं झिंखुदँ राज्य यात।

11 वं नं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। अले इस्राएलयात पाप याकूम्ह यारोबाम जुजुं याःगु पाप छुं नं त्वःमतू। वं अज्याःगु पाप याना हे च्वन।

12 येहोआश जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटना, वं याःगु फुक्क ज्या व यहूदाया जुजु अमस्याहलिसें लडाइँ याःबलय् वं याःगु बहादुर ज्या नं इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

13 येहोआश थः पुर्खा थें सित, वयागु थासय् वया काय् यारोबाम जुजु जुल। येहोआशयात सामरियाया जुजुपिं थुनिगु चिहानय् थुन।

एलीशाया दकलय् लिपांगु अगमवाणी व एलीशा सीगु

14 जुजु येहोआश सीगु छुं ई न्ह्यः एलीशा अगमवक्ता तच्वकं बिरामी जुल। व सी थें च्वन। अबलय् इस्राएलया जुजु येहोआश वयात नापलाः वन। जुजुं ख्वख्वं धाल, "जिमि अबु, हे जिमि अबु! छि रथत व सलगइपिं इस्राएलया बल्लाःम्ह सिपाइँ खः।"✡

15 एलीशां वयात धाल, "धनुष वाणत कयाः हजि।" उकिं वं धनुष वाणत कयाहल।

16 अले एलीशां इस्राएलयाम्ह जुजुयात धाल, "थःगु ल्हातं धनुष का।" वं थःगु ल्हातं धनुष काल। एलीशां जुजुया ल्हाःया घःने थःगु ल्हाः तल।

---

* **13:1** १३:१ निइस्वंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ८१४ † **13:10** १३:१० स्विन्हयग्गूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७९८ ✡ **13:14** १३:१४ २ राज २:१२

17 एलीशां धाल, “पुर्बपाखे च्वंगु इयाः चायकि।” जुजुं इयाः चायकल। एलीशां धाल, “वाण कयकि।” जुजुं वाण कयकेवं अगमवक्तां तःसलं धाल, “छ परमप्रभुया वाण खः, थ्व वाणं वयकलं अरामयात बुकादी। छ अरामीतलिसें अपेकय ल्वाइ अले इमित भज्यकं नाश याइ।”

18 अनंलि वं जुजुयात धाल, “वाण कयादिसँ,” अले जुजुं वाण काल। एलीशां धाल, “बँय कयकि।” जुजुं स्वकः वाणं कयकाः दित।

19 अथे याःगुलि परमेश्वरया मनू तंचाल, अले जुजुयात धाल, “छं न्याकः खुकः वाणं कयके माःगु खः। थथे याःगु जूसा छं अरामीतयत बुकीगु खः। अले इमित भज्यंक नाश याइगु खः। तर आः छं इमित स्वकः तक जक बुकी।”

20 एलीशा सित, अले वयात थुन।

मोआबीतयसं दँयदसं बसन्तया इलय इस्राएलय हमला याइगु।

21 छकः इस्राएलीत सीम्ह थुनाः च्वंबलय इमिसं छपुचः मोआबीत खन। उकिं इपिं सीम्हयात एलीशाया चिहानय अथें वान्छवयाः बिस्युं वन। अन सीम्हं एलीशाया क्वँय थीवं व मनू म्वानावल, अले थःगु तुति दन।

इस्राएल व अरामीतय दथुइया लडाइँ

22 यहोआहाजं राज्य यानाच्वंतले अरामया जुजु हजाएलं इस्राएलीतयत क्वत्यलातल।

23 तर अब्राहाम, इसहाक व याकूबलिसें बाचा चिनादीगुलि परमप्रभुं इमित दयामाया यानादिल अले इमित वास्ता यानादिल। थौं तक नं वयकलं इमित नाश यायेत अथवा वयकःया न्ह्यःनं गुबलें पितनाछ्वयेगु इच्छा यानादीगु मदु।

24 अरामया जुजु हजाएल सीधुंकाः वया लिपा वया काय बेन-हदद जुजु जुल।

25 इस्राएलया जुजु येहोआशं स्वकः हजाएलया काय बेन-हददयात बुकल। वं थः अबु यहोआहाजया पालय बेन-हददं काःगु इस्राएलया शहर लित काल।

14

यहूदायाम्ह जुजु अमस्याह

२ इति २५.१-२४

1 इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआहाजया काय येहोआशं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँय* योआशया काय अमस्याह यहूदायाम्ह जुजु जुल।

2 व निइन्यादँ दुबलय जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय निइगुंदँ राज्य यात। वया मां यरूशलेमयाम्ह यहोअदीन खः।

3 वं परमप्रभुयात यःगु ज्या यात। तर वं थः पुर्खा दाऊदं ति मयाः। वं न्ह्यागुं ज्या नं थः बौ योआश याःथें यात।

4 अय्नं वं पुजा याइगु थाय चीकामछ्व। अन मनूतयसं बलि छायेगु व धुपाँय च्याकेगु ज्या याना हे च्वन।

5 देशया शासन थःगु ल्हातय वयेधुंकाः वं थः बौ जुजुयात स्याःपिं भारदारतयत स्यानाबिल।✡

6 तर वं मोशाया व्यवस्थाया सफुलिइ थथे धकाः च्वयातःगु परमप्रभुया आज्ञायात पालन यानाः इमि कायपिन्त धाःसा मस्या, “बौपिन्त कायम्हायपिनिगु निति अले काय म्ह्यायपिन्त बौपिनिगु निति स्याये मते। छम्ह छम्ह मनू थःम्हं याःगु पापया निति जक सिनावनेमाः।”✡

7 वं चिया ब्यासिइ झिद्रुःम्ह एदोमीतयत स्यात। अले लडाइँ यानाः सेला त्याका काल। अले उकिया नां योक्तेल तल, गुगु थौं तक दनी।

8 यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहं येहया छय, यहोआहाजया काय येहोआशयाथाय थथे धायके छ्वत, “वा, जिनापं ल्वाःवा।”

9 अले इस्राएलयाम्ह जुजु यहोआशं यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहयात थथे लिसः बिल, “छकः लेबनान डाँडाया छमा कंमां छमा देवदारुया सिमायात थ्व खबर छ्वत, ‘छिमि म्ह्यायात जिमि कायलिसें ब्याहा यानाब्यु।’ अबलय लाक हे लेबनानया छम्ह गुँपशुं वयाः व कंमायात तुति न्हुल।

10 आः अमस्याह, ‘छ जिं एदोमीतयत बुकाः’ धकाः तःधंछुया जुइगु, तर स्व, जिं छन्त छ त्याःगुलि लयताः अले छैंय हे च्वँ धकाः सल्लाह बी। थःत व यहूदायात छाय आपतय लाकेगु?”

11 तर अमस्याहं वयागु खँ मन्यन। अले इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआश यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहनापं लडाइँ याः वन। इपिं यहूदाया बेथ-शेमेशय ल्वात।

12 यहूदा इस्राएलपाखें बुत, अले इपिं सकलें थथःगु छैंय बिस्युं वन।

13 इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआशं अहज्याहया छय, योआशया काय यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहयात बेथ-शेमेशय ज्वनाः यरूशलेमय वल। वं एफ्राइमया ध्वाखांनिसें कुन्चा ध्वाखा तक निसः मिटर ताहाकःगु शहरया पखाः थुनाबिल।

14 अले परमप्रभुया देगः व लायकूया धुकुतिइ दुगु फुक्क लुँ, वहः, थलबल व कैदीतयत ज्वनाः सामरियाय लिहां वल।

---

* **14:1** १४:१निगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७९६ ✡ **14:5** १४:५ २ राज १२:२०-२१ ✡ **14:6** १४:६ व्य २४:१६

15 यहोआहाज जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटनात, वं याःगु फुक्क ज्या, वयागु बहादुर ज्या व गथे यानाः यहूदाया जुजु अमस्याहलिसें लडाइँ यात, व फुक्क इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

16 यहोआहाज थः पुर्खात थें सित। वयात सामरियाय् जुजुपिं थुनिगु थासय् थुन। वयागु थासय् वया काय् यारोबाम इस्राएलया जुजु जुल।

यहूदायाम्ह जुजु अमस्याह सीगु

२ इति २५.२५-२८

17 इस्राएलया जुजु यहोआहाजया काय् यहोआश सीधुंकाः यहूदायाम्ह जुजु योआशया काय् अमस्याह झिंन्यादँ तक म्वानाच्वन।

18 अमस्याह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटना यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

19 इमिसं यरूशलेमय् वयागु विरोधय् जाः ग्वल। अले व लाकीशय् बिस्युं वन। अयूनं इमिसं अन नं मनूत छ्वल अले वयात अन हेस्यात।

20 अनंलि सलया म्हय् तयाः वयागु सीम्ह यरूशलेमय् हल। वयात दाऊदया शहरया जुजुपिं थुनिगु चिहानय् थुन।

21 यहूदाया फुक्क मनूतय्सं झिंखुदँ दुम्ह अजर्याहयात† वया बौ अमस्याहया थासय् जुजु दय्कल।

22 अमस्याह पुर्खात थें सीधुंकाः वं एलात शहरयात हाकनं दय्काः यहूदाय् लितहल।

इस्राएलया जुजु यारोबाम निम्हम्ह

23 यहूदाया जुजु योआशया काय् अमस्याहं राज्य यानाच्वंगु झिंन्यागूगु दँय्‡ सामरियाय् योआशया काय् यारोबाम जुजु जुल। वं पिइछदँ राज्य यात।

24 वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। छायधाःसा व नबातया काय् यारोबामं इस्राएलीतयत याकूगु पापपाखें अलग मजू।

25 वं गात-हेपेरयाम्ह अमित्तैया काय् अगमवक्ता योनापाखें धयादीगु इस्राएलया परमप्रभु परमेश्वरया वचनकथं लेबोहमातंनिसें मृत सागर तक इस्राएलया सिमाना लित काल।✡

26 परमप्रभुं इस्राएलय् दास जुइमा वा स्वतन्त्र सकसिनं दुःख सियाच्वंगु खन। इमित ग्वाहालि याइपिं सुं हे मदु।

27 “जिं इस्राएलया नां संसारं हुयाछ्वये” धकाः परमप्रभुं धयादीगु मदु। उकिं वयकलं यहोआशया काय् यारोबामयापाखें इमित त्वःतकादिल।

28 यारोबाम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटना, वं याःगु फुक्क ज्या, व बहादुर जुयाः ल्वाःगु लडाइँ अले गय् यानाः दमस्कस व हमात शहर गुगु शहर न्हापा यहूदाया खः, वं इस्राएलय् लितहल। व फुक्क इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

29 यारोबाम थः पुर्खात थें सित। वयात जुजु थुनिगु चिहानय् थुन। वयागु थासय् वया काय् जकरिया जुजु जुल।

15

यहूदायाम्ह जुजु अजर्याह

२ इति २६.१-२३

1 यारोबामं इस्राएलय् राज्य यानाच्वंगु निइन्हयगूगु दँय्* अमस्याहया काय् अजर्याह† यहूदाया जुजु जुल।

2 व झिंखुदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् न्येयनिदँ राज्य यात। वया मांया नां यरूशलेमयाम्ह यकोल्याह खः।

3 वं परमप्रभुयात यःगु ज्या यात।

4 अयूनं वं पुजा याइगु थाय् चीकामछ्व। अन मनूतय्सं बलि छायेगु व धुपाँय् च्याकेगु ज्या याना हे च्वन।

5 परमप्रभुं वयात छेंगूया पुनेयःगु ल्वचं कय्काः सजाँय बियादिल। व सी न्ह्याः तक नं छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् जुयाच्वन। छेंगूया पुनेयःगु ल्वय् जूगुलि व ब्यागलं मेगु हे छेँय् च्वन। दरबारया फुक्क जिम्मा वया काय् योतामयात बिल। वया काय् योतामं देशय् शासन यात।✡

6 अजर्याह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क घटना, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

7 अजर्याह थः पुर्खात थें सीधुंकाः वयात इपिनापं दाऊदया शहरय् थुन। वया थासय् वया काय् योताम जुजु जुल।✡

---

† **14:21** १४:२१ अजर्याह थ्व उज्जियाहया मेगु नां खः ‡ **14:23** १४:२३ झिंन्यागूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७८२ ✡ **14:25** १४:२५ योना १:१ * **15:1** १५:१ निइन्हयगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७६७ † **15:1** १५:१ अजर्याह व उज्जियाह छम्ह हे जुजु खः, स्वइदिसँ १५:६,७,८,१७,२३,२७ ✡ **15:5** १५:५ २ इति २६:१६-२१ ✡ **15:7** १५:७ यशै ६:१

इस्राएलयाम्ह जुजु जकरिया

8 यहूदाया जुजु अजर्याहं राज्य यानाच्वंगु स्विच्यागूगु दँय् यारोबामया काय् जकरिया सामरियाय् इस्राएलया जुजु जुल। वं खुला राज्य यात।
9 वं थः पुर्खातयसं थें परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। व इस्राएलयात पाप याकूम्ह नबातया काय् यारोबामया पापपाखें लिमच्यू।
10 याबेशया काय् शल्लूमं जकरियाया विरोधय् जाः ग्वल। वं वयात मनूतय्गु न्ह्याःने हेस्यात। वयागु थासय् शल्लूम जुजु जुल।
11 जकरिया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
12 थुकथं परमप्रभुं येहूयात धयादीगु वचन पूवन, "छं सन्तानं प्यंगूगु पुस्ता तक इस्राएलय् राज्य याइ।"✡

इस्राएलयाम्ह जुजु शल्लूम

13 यहूदाया जुजु उज्जियाहं राज्य यानाच्वंगु स्विगूंगु दँय्‡ याबेशया काय् शल्लूम इस्राएलया जुजु जुल। वं सामरियाय् लच्छि राज्य यात।
14 अबलय् गदीया काय् मनहेम तिर्सा सामरियाय् वन। वं अन याबेशया काय् शल्लूमयात हमलायाना स्यात। अले व वयागु थासय् जुजु जुल।
15 शल्लूम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना व वं ग्वःगु ग्वसाःया बारे इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
16 अबलय् लाक्क हे थःगु निंति तिफसायापिन्सं शहरया ध्वाखा मचायकूगुलि मनहेमं तिर्सा वयाः तिफसा व उकिया जःखः च्वंगु लागा भज्यंक स्यंकाबिल। वं तिफसाय्च्वंपिं सकसितं स्यानाबिल। अन गुलि प्वाथय् दुपिं मिस्त दु, उपिं सकसिगु प्वाः नं चिरिफायाबिल।

इस्राएलयाम्ह जुजु मनहेम

17 यहूदाया जुजु अजर्याहं राज्य यानाच्वंगु स्विगुंगूगु दँय् गदीया काय् मनहेम इस्राएलया जुजु जुल। वं सामरियाय् झिदँ राज्य यात।
18 मनहेमं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। व थःगु जिवंकाछि इस्राएलयात पाप याकूम्ह नबातया काय् यारोबामया पापपाखें लिमच्यू।
19 अश्शूरयाम्ह जुजु तिग्लत-पिलेसेरं§ इस्राएलय् हमला यात। अले मनहेमं देशय् थःगु शक्ति बल्लाकेत वयागु ग्वाहालि कायेगु बिचाः यानाः वयात ३४,००० किलोग्राम वहः बिल।
20 मनहेमं थ्व वहः अश्शूरयाम्ह जुजुयात बीत इस्राएलया फुक्क तःमिपिं मनूतय्के छम्ह छम्हय्सिके नेय्गू नेय्गू शेकेल वहःया ल्याखं मुंगु खः। उकिं अश्शूरयाम्ह जुजु इस्राएलय् हमला मयासें थःगु हे देशय् लिहां वन।
21 मनहेम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या, व फुक्क इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
22 मनहेम थः पुर्खात थें सित। वयागु थासय् वया काय् पकहीया जुजु जुल।

इस्राएलयाम्ह जुजु पकहीया

23 यहूदाया जुजु अजर्याहं राज्य यानाच्वंगु न्ययगुगू दँय्* मनहेमया काय् पकहीया सामरियाय् इस्राएलया जुजु जुल। वं निदँ राज्य यात।
24 वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। व इस्राएलयात पाप याकूम्ह नबातया काय् यारोबामया पापपाखें लिमच्यू।
25 अले वया छम्ह हाकिम रमल्याहया काय् पेकहं वयागु विरोधय् ग्वसाः ग्वल। वनापं गिलादयापिं नेय्म्ह मिजंपिं मिलय् जूगु दु। वं सामरियाया दरबारया किल्लाय् पकहीया अले अर्गोब व अरिहयात स्यात। वं पकहीयायात स्यानाः वया थासय् जुजु जुल।
26 पकहीया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

इस्राएलयाम्ह जुजु पेकह

27 यहूदाया जुजु अजर्याहं राज्य यानाच्वंगु न्ययनिगूगु दँय्† रमल्याहया काय् पेकह सामरियाय् इस्राएलया जुजु जुल। वं निइदँ राज्य यात।
28 वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात। व इस्राएलयात पाप याकेब्यूम्ह नबातया काय् यारोबामया पापपाखें लिमच्यू।

✡ **15:12** १५:१२ २ राज १०:३० ‡ **15:13** १५:१३ स्विगुंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७५२ § **15:19** १५:१९ तिग्लत-पिलेसेर अश्शूरयाम्ह जुजु तिग्लत-पिलेसेरया मेगु नां पुल खः * **15:23** १५:२३ न्ययगुगू दँ थथे धयागु ई.पु. ७४२ † **15:27** १५:२७ न्ययनिगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७४०

29 इस्राएलया जुजु पेकहया इलय् अश्शूरया जुजु तिग्लत-पिलेसेर वल। वं इयोन, हाबिल-बेथ-माका, यानोह, केदेश, हासोर, गिलाद, गालील व नप्तालीया फुक्क लागा त्याका काल। अले मनूतय्त ज्वनाः अश्शूर देशय् यंकल।
30 उज्जियाहया काय् योतामं राज्य यानाच्वंगु निइग्गु दँय्‡ एलाहया काय् होशियां रमल्याहया काय् पेकहया विरोधय् ग्वःसा ग्वयाः वयात स्यानाबिल। अले वयागु थासय् थः जुजु जुल।
31 पेकह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, व वं याःगु फुक्क ज्या इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

यहूदायाम्ह जुजु योताम

२ इति २७.१-९

32 इस्राएलया जुजु रमल्याहया काय् पेकहं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँय्§ उज्जियाहया काय् योताम यहूदाया जुजु जुल।
33 व निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् झिंखुदँ राज्य यात। वया मांया नां सादोकया म्ह्याय् यरूशा खः।
34 थः बौ उज्जियाहं याःथें वं नं परमप्रभुयात यःगु बांलाःगु ज्या यात।
35 अय्नं पुजा याइगु थायत वं चीकामछ्व। मनूतय्सं अन बलि छायेगु व धुपाँय् च्याकेगु याना हे च्वन। योतामं हे परमप्रभुया देगःया च्वय्यागु ध्वाखा हाकनं दय्कल।
36 योताम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
37 उबलय् परमप्रभुं अरामया जुजु रसीन व रमल्याहया काय् पेकहयात यहूदालिसें लडाइँ यायेत छ्वयादिल।
38 योताम थः पुर्खात थें सित। वयात इपिंनापं वया पुर्खा दाऊदया शहरय् थुन। वया लिपा वया काय् आहाज जुजु जुल।

16

यहूदायाम्ह जुजु आहाज

२ इति २८.१-२७

1 रमल्याहया काय् पेकहं राज्य यानाच्वंगु झिंन्हय्गूगु दँय्* योतामया काय् आहाज यहूदायाम्ह जुजु जुल।
2 आहाज निइदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् झिंखुदँ राज्य यात। वं थः पुर्खा दाऊदं याःथें परमप्रभुयात यःगु ज्या मयाः।
3 व इस्राएलया जुजुपिं जूगु थें जुल। परमप्रभुं इस्राएलीतय्गु न्ह्याःनं पितिनाछ्वःपिं जातितय्सं थें घच्चाइपुसे च्वंगु ज्या यानाः वं थः हे काय्यात तकं मिइ बलि बिल।✡
4 वं पुजा याइगु थासय्, डाँडा डाँडाय् व फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् बलि बिल अले धुपाँय् च्याकल।✡
5 अरामया जुजु रसीन व इस्राएलया जुजु रमल्याहया काय् पेकह यरूशलेमलिसें लडाइँ याः वन। इमिसं आहाजयात घेरय् यात। तर वयात त्याके मफुत।✡
6 अबलय् अरामयाम्ह जुजु रसीनं अरामया निति एलात हाकनं त्याका काल। वं एलातय् च्वंपिं फुक्क यहूदायापिं मनूतय्त पितिनाछ्वल। अले एदोमीत एलातय् च्वंवन। इपि थौं तक नं अन च्वनाच्वंगु दु।
7 आहाजं अश्शूरयाम्ह जुजु तिग्लत-पिलेसेरयाथाय् थथे धयाः दूतत छ्वल, "जि छिकपिनि दास व सेवक खः। च्वय् थहां वयाः जितः हमला यावःपिं अरामयाम्ह जुजु व इस्राएलयाम्ह जुजुपाखें जितः बचय् यानादिसँ।"
8 अले आहाजं परमप्रभुया देगलय् व दरबारया धुकुतिइ दुगु लुँ वहः कयाः अश्शूरयाम्ह जुजुयाथाय् क्वस्यलिकथं छ्वत।
9 वयागु खँ न्यनाः अश्शूरया जुजुं दमस्कसय् हमला यात। उकियात त्याका काल। वं अन च्वंपिं मनूतय्त ज्वनाः कीरय् यंकल। अले रसीनयात स्यात।
10 जुजु आहाज अश्शूरया जुजु तिग्लत-पिलेसेरयात नापलायेत दमस्कसय् वन। वं दमस्कसय् छगू वेदी खन। अले वं उकियागु छगू नमूना व गथे यानाः दय्कल धइगु छता छता खँ च्वयाः पुजाहारी उरियाहयाथाय् छ्वल।
11 अले पुजाहारी उरियाहं जुजु आहाजं दमस्कसं छ्वयाहःगु नमूना थें ज्याःगु हे छगू वेदी दय्कल अले आहाज वये न्ह्याः हे सिधय्कल।
12 दमस्कसं लिहां वयाः आहाजं वेदी स्वल अले उकिया लिक्क वनाः बलि बिल।
13 वं उकी होमबलि व अन्नबलि छाल। अले त्वँसाबलि व मेलबलिया हि वेदीइ प्वंकल।
14 वं परमप्रभुया न्ह्याःने दुगु कँय्या वेदी परमप्रभुया देगःया न्ह्याःनं अर्थात थःगु न्हूगु वेदी व परमप्रभुया देगःया दथुं लिकयाः उगु न्हूगु वेदीया उत्तरपाखे तल।✡

---

‡ **15:30** १५:३० निइग्गु दँ थथे धयागु ई.पु. ७३२ § **15:32** १५:३२ निगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७४० * **16:1** १६:१ झिंन्हय्गूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७३५
✡ **16:3** १६:३ व्य १२:३१ ✡ **16:4** १६:४ व्य १२:२ ✡ **16:5** १६:५ यशै ७:१ ✡ **16:14** १६:१४ प्रस २७:१-२; २ इति ४:१

15 अले जुजु आहाजं उरियाह पुजाहारीयात थथे उजं बिल, “न्हगु तःधंगु वेदीइ सुथया होमबलि व सन्ध्याया अन्नबलि, जुजुया होमबलि व वयागु अन्नबलि, देशय् च्वंपिं सकसिगु होमबलि अले इमिगु अन्नबलि, त्वँसाबलि छा। वेदीइ होमबलि व बलिया हि छ्वाकि। तर कँय्या वेदी धाःसा जिं परमेश्वरया इच्छा सीकेत छ्यले।”
16 पुजाहारी उरियाहं जुजु आहाजं धाःथें यात।
17 जुजु आहाजं गाडां उकिया थुखे उखे दुगु पातात व उकिया बातात लिकाल। वं त्यांकियात उकियात तिबः बियाच्वंगु कँय्या द्वहंया च्वसं लिकयाः ल्वहंया लिधंसाय् तल।✡
18 अश्शूरयाम्ह जुजुयात लय्ताय्केत आहाजं सबाथबलय् आराधनाया निंति छ्यलिगु दबू चीकल। अले यहदाया जुजुपिं देगलय् दुहां वनेत छ्यलिगु लुखा वं तिनाबिल।
19 आहाज जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या यहदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
20 आहाज वया थः पुर्खात थें सित। वयात इपिंनापं दाऊदया शहरय् थुन। वया लिपा वया काय् हिजकिया जुजु जुल।✡

17

इस्राएलयाम्ह जुजु होशिया

1 यहदायाम्ह जुजु आहाजं राज्य यानाच्वंगु झिंनिगूगु दँय्* एलाहया काय् होशिया सामरियाय् इस्राएलयाम्ह जुजु जुल। वं गुदँ राज्य यात।
2 वं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात, अय्नं व स्वयाः न्ह्याःयापिं इस्राएलया जुजुपिन्सं याःगु ति धाःसा मखु।
3 अश्शूरयाम्ह जुजु शलमनेशेरं होशियायात हमला याः वल। होशियां वयागु अधीनय् च्वनाः दँय्दसं वयात कर पूगु खः।
4 तर अश्शूरयाम्ह जुजुं होशियां थःत ध्वंलाःगु खन। छाय्धाःसा वं मिश्र देशया जुजु सोया थाय् दूतत छ्वल। अले दँय्दसं बीमाःगु कर मबिल। उकिं शलमनेशेरं वयात ज्वनाः इ्यालखानाय् तल।

सामरियाया नाश

5 अश्शूरयाम्ह जुजुं देशन्यंक हमला यात अले वं स्वदँ तक सामरिया शहरयात घेरय् याना तल।
6 होशियां राज्य यानाच्वंगु गुंगूगु दँय्† अश्शूरयाम्ह जुजुं सामरिया त्याका काल। अले इस्राएलीतय्त ज्वनाः अश्शूरय् यंकाः हलहय्, हाबोर खुसि सिथय् दुगु गोजानय् व मादीतय्गु शहर शहरय् तल।
7 मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोया ल्हातं त्वःतकाः मिश्र देशं पित हयादीम्ह परमप्रभु थः परमेश्वरया विरोधय् इस्राएलीतय्सं पाप याःगुलि थ्व फुक्क जूगु खः। इमिसं मेपिं घःतय्त पुजा यात।
8 अले परमप्रभुं इमिगु न्ह्याःनं पित छ्वःपिं मेमेगु जातित व इस्राएलया जुजुपिन्सं याःथें इमिसं नं यात।
9 इस्राएलीतय्सं मेपिन्सं मसीकं परमप्रभु इमि परमेश्वरयात मयःगु यक्व ज्या यात। इमिसं पिवाः च्वनिपिं च्वनीगु थासंनिसें कयाः ततःधंगु पखाः ग्वयातःगु शहर तक, फुक्क शहरय् थःगु निंति पुजा यायेगुथाय् दय्कल।
10 डाँडा डाँडाया च्वकाय् व फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् इमिसं च्वखगु ल्वहंया थां व अशेरा घःमय्जुया थां तल।✡
11 परमप्रभुं देशं पित छ्वःपिं मनूतय्सं याःथें इस्राएलीतय्सं पुजा याइगु थासय् धुपाँय् च्याकल। इमिसं मभिंगु ज्या यानाः परमप्रभुयात तंचाय्कल।
12 इमिसं मूर्ति पुजा यानाच्वंगुलि, परमप्रभुं धयादिल, “छिमिसं मूर्ति पुजा याये मते।”✡
13 परमप्रभुं अगमवक्तात व दूतत छ्वयाहयाः इस्राएल व यहदायात थ्व ख्याच्वः ब्यूगु खः, “छिमिसं मभिंगु पहःचहः त्वःताः जिं छिमि पुर्खातयत् बियागु व्यवस्थाकथं व थः दास अगमवक्तातपाखें छिमित बियागु आज्ञा व विधि मानय् या।”
14 तर इमिसं आज्ञा पालन मयात, परमप्रभु थः परमेश्वरयात विश्वास मयाइपिं इमि पुर्खात थें जिराहा जुल।
15 इमिसं वय्कःया आज्ञा पालन मयात, वय्कलं इमि पुर्खातलिसें चिनादीगु बाचा व वय्कलं बियादीगु ख्याच्वःयात हेला यात। इपिं ज्यालगे मजूगु मूर्तितय्गु ल्यू वन, इपिं थः नं ज्यालगे मजूपिं जुल। इमिसं थः जःखः च्वंपिं जातितय्सं याःथें यात। खः ला, परमप्रभुं इमित “इमिसं याःथें छिमिसं याये मते धकाः आज्ञा बियादीगु खः।” परमप्रभुं याये मते धयादीगु ज्या हे इमिसं यात।
16 इमिसं परमप्रभु इमि परमेश्वरया फुक्क आज्ञा त्वःतल, अले पुजा यायेत धातुया निम्ह द्वहं दय्कल। इमिसं अशेरा घःमय्जुया छगू थां दय्कल। इमिसं आकाशया नगुयात भागि यात, बालघःयागु सेवा यात।✡
17 इमिसं थः काय्म्ह्यायपिं मिइ बलि बिल, इमिसं ज्वखना स्वल, तन्त्रमन्त्र यात, अले परमप्रभुयात मयःगु ज्या यायेत थःपिन्त मिल। थुकथं इमिसं वय्कःयात तंचाय्कल।✡

✡ **16:17** १६:१७ १ राज ७:२३-३९; २ इति ४:२-६ ✡ **16:20** १६:२० यशै १४:२८ * **17:1** १७:१ झिंनिगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७३२ † **17:6** १७:६ गुंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७२२ ✡ **17:10** १७:१० १ राज १४:२३ ✡ **17:12** १७:१२ प्रस २०:३-५ ✡ **17:16** १७:१६ १ राज १२:२८ ✡ **17:17** १७:१७ व्य १८:१०; १४

18 उकिं परमप्रभु इस्राएल खनाः तंचायादिल। इमित थःगु न्ह्याःनं अलग यानादिल। यहूदाया कुल जक ल्यनाच्वन।
19 यहूदायापिं मनूतय्सं नं परमेश्वरया आज्ञा पालन मयात। इपिं इस्राएलीतय्सं दयकूगु नियमकथं जुल।
20 उकिं परमप्रभुं इस्राएलयापिं फुक्क मनूतय्त त्वःतादिल। वय्कलं इमित दुःख बियादिल, लुटे याइपिनिगु ल्हातय् बियादिल। लिपतय् इमित थःगु न्ह्याःनं पितिनाछ्वयादिल।
21 परमप्रभुं इस्राएलयात दाऊदया घरानापाखें अलग यायेधुंकाः इस्राएलीतय्सं नबातया काय् यारोबामयात थः जुजु दय्कल। यारोबामं इस्राएलयात परमप्रभुपाखें तापाकाः तःधंगु पाप याकल।
22 इस्राएलीतय्सं यारोबामं याः थें हे पाप याना जुल। इमिसं व मत्वःतू,
23 परमप्रभुं थः दास अगमवक्तातपाखें ख्याच्वः बियादीगु थें इमित थःगु न्ह्याःनं पितिनामदीतले इपिं उकिं लिहां मवः। उकिं इस्राएलीतय्त ज्वनाः इमिगु देशं अश्शूरय् यंकल। इपिं थौं तक अन दनि।

परदेशीत इस्राएलय् च्वंवःगु

24 अश्शूरयाम्ह जुजुं बेबिलोन, कूता, अव्वा, हमात व सपर्बेम शहरं मनूत हयाः इस्राएलीतय्गु थासय् सामरियाया शहर शहरय् तल। इमिसं उपिं शहरत अधीनय् कयाः अन च्वन।
25 इपिं अन च्वंबलय् न्हापा ला इमिसं परमप्रभुयात मानय् मया, उकिं परमप्रभुं इमिथाय् सिंहत छ्वयादिल। सिंहतय्सं इमि छुं मनूतय्त स्यात।
26 अले इमिसं अश्शूरयाम्ह जुजुयाथाय् थथे धाय्के छ्वत, "छिं सामरियाया शहरय् तये हःपिं मनूतय्सं व देशया घःयागु थितिकुति मस्यु, इमिसं व घःयात खःकथं पुजा मयाःगु जुयाः व घवं इमित नाश यायेत सिंहत छ्वयाहःगु दु।"
27 अले अश्शूरयाम्ह जुजुं थ्व उजं बिल, "छिमिसं सामरियां ज्वनायंकूपिं पुजाहारीत मध्ये छम्हसित अन छ्वयाब्यु, वयात अन हे ति, वयात उगु देशया घःयागु नियम मनूतय्त स्यनेमा।"
28 थथे सामरियां ज्वनायंकूम्ह छम्ह इस्राएली पुजाहारी बेथेलय् वनाः अन हे च्वन। अन वं परमप्रभुयात गय् यानाः आराधना यायेगु धकाः स्यन।
29 अय्नं सामरियाय् तःपिं मनूतय्सं थथःगु शहरय् थःथः घःतयगु मूर्तित दय्काः उमित सामरियाया मनूतय्सं दयकूगु पुजा याइगु थासय् तयाबिल।
30 बेबिलोनयापिं मनूतय्सं सुक्कोत-बनोत घःया मूर्तित, कूतायापिं मनूतय्सं नेर्गलया मूर्तित, हमातया मनूतय्सं अशीमाया मूर्तित,
31 अव्वायापिं मनूतय्सं नेभज व तर्ताकया मूर्तित दय्कल। सपर्बेमीतय्सं थः घः अद्रम्मलेक व अनम्मलेकया निंतिं थःकाय् म्ह्यायपिन्त मिइ बलि बिइगु।
32 इमिसं परमप्रभुयात नं मानय् याइगु। तर पुजा याइगु थासय् दुगु थांया निंतिं पुजाहारी ज्या यायेत थःगु हे जातियापिं मनूत ल्यल।
33 इमिसं परमप्रभुया आराधना यात अय्नं थः वःगु देशया थितिकुति कथं थः घःतयत नं पुजायात।
34 इमिसं थौं तक नं थःगु पुलांगु थितिकुति यानाच्वंगु दु। इमिसं न परमप्रभुयात आराधना यात, न इमिसं वय्कलं इस्राएल नां बियादीम्ह याकूबया सन्तानयात बियादीगु आज्ञा, नियम व विधि मानय् यात।✡
35 परमप्रभुं इस्राएलीतलिसें छगू बाचा चिनाः थज्याःगु आज्ञा बियादीगु खः, "छिमिसं मेपिं घःतयत पुजा यायें मते, इमित भागियायें मते, इमिगु सेवा यायें मते अले इमिथाय् बलि छायें मते।✡
36 तर थःगु बल्लाःगु शक्तिं व चकंगु लपुं छिमित मिश्र देशं पित हयादीम्ह परमप्रभुयागु जक आराधना या। वय्कःया न्ह्याःने थःगु छ्यं क्वछुकि व वय्कःयात हे छिमिसं बलि ब्यु।✡
37 छिमिगु निंतिं वय्कलं च्वयादीगु विधि, विधान नियम व आज्ञा पालन या। छिमिसं मेपिं घःतयत पुजा यायें मते।
38 जिं छिपिंलिसें चिनागु बाचायात ल्वःमंके मते, छिमिसं मेपिं घःतयत पुजा यायें मते।
39 थः परमप्रभु परमेश्वरया जक आराधना या। वय्कलं हे छिमित छिमि फुक्क शत्रुतय्गु ल्हातं त्वःतकादी।"
40 अय्नं इमिसं खँ मन्यन, अले न्हापा जू थें जुया हे च्वन।
41 इमिसं परमप्रभुया आराधना यानाच्वंगु जूसां थःगु मूर्तियात पुजा यायेगु ज्या नं याना हे च्वन। थौं तक नं इमि काय् म्ह्यायपिन्सं व छय् छुइपिन्सं अथे हे यानाच्वंगु दु।

18

यहूदायाम्ह जुजु हिजकिया

२ इति २९:१-२; ३१:१

✡ **17:34** १७:३४ उत ३२:२८; ३५:१० ✡ **17:35** १७:३५ प्रस २०:५; व्य ५:९ ✡ **17:36** १७:३६ व्य ६:१३

1 इस्राएलया जुजु एलाहया काय् होशियां राज्य यानाच्वंगु स्वंगूगु दँय् आहाजया काय् हिजकिया यहूदायाम्ह जुजु जुल।
2 व निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् निइगुदँ राज्य यात। वया मांया नां जकरियाया म्ह्याय् अबिया खः।
3 वया पुर्खा दाऊदं याःथें वं नं परमप्रभुयात यःगु ज्या यात।
4 वं पुजा याइगु थाय् चीकाछ्वल, च्वखगु ल्वहंया थांत तछ्यानाबिल, अशेरा घःमय्जुया थांत त्वाःल्हानाबिल। वं मोशां दय्कूगु कँय्या सर्प कुचा कुचा यानाबिल, छाय्धाःसा अबलय् तक इस्राएलीतय्सं उकिया निंतिं धुपाँय् च्याका वयाच्वंगु खः। इमिसं वयात नहूशतान* धाइगु।
5 हिजकियां परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयाके भलसा तल। यहूदायापिं व स्वयाः न्ह्याःयापिं व लिपायापिं जुजुपिं मध्ये व थें ज्याःम्ह सुं नं मदु।
6 व परमप्रभुया भक्त जुया हे च्वन। वय्कःनापं जुइगु त्वःमतू। वं परमप्रभुं मोशायात बियादीगु फुक्क उजं पालन यात।
7 परमप्रभु वलिसें दीगुलि वं याःगु फुक्क ज्याय् व ताःलात। व अश्शूरयाम्ह जुजुया विरोधय् विद्रोही जुल, वयात कर पुलेगु त्वःतल।
8 पलिश्तीतय्गु देश गाजा व उकिया लागा तक, पिवाःत च्वनीगु धरहरांनिसें कयाः छचाःखेरं पःखालं ग्वयातःगु शहर तक वं त्याकल।
9 हिजकियां राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय्†, गुगु इस्राएलय् जुजु एलाहया काय् होशियां राज्य यानाच्वंगु न्हय्गूगु दँ खः, अश्शूरयाम्ह जुजु शलमनेशेरं इस्राएलय् हमला यात अले सामरियायात घेरय् यात।
10 स्वदँ‡ तक घेरय् यायेधुंकाः अश्शूरीतय्सं सामरिया त्याका काल। थुकथं हिजकियां राज्य यानाच्वंगु खुगूगु दँय्, गुगु इस्राएलया जुजु होशियां राज्य यानाच्वंगु गुंगूगु दँ खः, अश्शूरीतय्सं सामरिया त्याका काल।
11 अश्शूरयाम्ह जुजुं इस्राएलीतय्त ज्वनाः अश्शूरय् यंकल। वं इमित हलहय्, हाबोर खुसिया सिथय् च्वंगु गोजानय् व मादीतय्गु शहरय् तल।
12 इस्राएलीतय्सं परमप्रभुया आज्ञा पालन मयाःगुलि थथे जूगु खः। इमिसं वय्कःया बाचा त्वाथुल अले गुलि आज्ञा परमप्रभुया दास मोशां ब्यूगु खः उकियात इमिसं वास्ता मयात।

यरूशलेमयात अश्शूरीतय्गु ख्याच्वः

२ इति ३२:१-१९; यशै ३६:१-२२

13 हिजकियां राज्य यानाच्वंगु झिप्यदँ दुबलय्§ अश्शूरया जुजु सनहेरीबं यहूदाया फुक्क पःखाः ग्वयातःगु शहरतय्त हमला यानाः त्याका काल।
14 अले यहूदायाम्ह जुजु हिजकियां लाकीशय् च्वनाच्वंम्ह अश्शूरयाम्ह जुजुयाथाय् थथे धाय्के छ्वल, "जिं द्वंके लात। जिथासं लिहांझासँ! छिं छु छु फ्वन व जिं बी।" अश्शूरयाम्ह जुजुं यहूदायाम्ह जुजु हिजकियायाके १०,००० किलोग्राम वहः व १,००० किलोग्राम लुँ फ्वन।
15 हिजकियां परमप्रभुया देगः व दरबारया धुकुतिइ दुगु फुक्क वहः अश्शूरयाम्ह जुजुयात बिल।
16 उबलय् हिजकियां परमप्रभुया देगःया लुखां नं लुँ लिकाल। अले थःम्हं हे देगःया दुवालय् भुंके ब्यूगु लुँ प्वलाः अश्शूरयाम्ह जुजुयात बिल।
17 अश्शूरयाम्ह जुजुं हमला यायेत सेनापति, जर्नल व कप्तानयात छगू तःधंगु सेना बियाः लाकीशं यरूशलेमय् हिजकिया जुजुयाथाय् छ्वत। यरूशलेमय् थ्यंकः वयाः इपिं धोबितय्गु बुँइ वनीगु पुख्या धः लिक्कयागु लँय् दित।✡
18 इमिसं हिजकिया जुजुयात सःतके छ्वत, अले इमित नापलायेत हिजकिया जुजुया थुपिं हाकिमत – दरबारया प्रशासक हिल्कियाहया काय् एल्याकीम, दरबारया छ्यान्जे शेब्ना व ल्याःचाः तइम्ह आसापया काय् योआ पिहां वयाः इमिथाय् वल।
19 सेनापतिं इमित धाल, "हिजकियायात थथे धा,
"तःधंम्ह अश्शूरया महाराजं थथे धायादी – 'छं सुयागु भर कयागु?
20 छं धाइ लडाइँया योजना व सिपाइँतय् बल दु धकाः तर छं ला बकंफुसुलु खँ धयाच्वन। छं सुयाके भलसा तयाच्वनागु दु? अले छाय् जिगु विरोधय् विद्रोही जुयागु?
21 न्यँ! छं मिश्र देशयागु भर काःगु दु, व ला तज्याःगु तिंकथि जक खः, उकिं मनूतय्गु ल्हातय् सुइ। उकी लिधन धाःसा घाःपाः जक जुइ। मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोयागु भर काःम्ह न्ह्याम्ह्सिगु लागि नं थथे हे खः।✡

---

* **18:4** १८:४ नहूशतान थ्व नां हिब्रू भाय्या निगू खँग्वः मिलय् जुया दुगु खः, "नहेश" थुकिया अर्थ सर्प खः, "नेहोसेत" थुकिया अर्थ कँय् खः, थ्व पदया न्हापांगु बच्छि ब्वति थथे धयातःगु दु, थ्व सर्प मोशां कँय्नं दय्कूगु खः, हिब्रू भाषां थ्व नहेश नेहोसेत खः। स्वयादिसँ, गन्ती २१:९ † **18:9** १८:९ प्यंगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ७२५ ‡ **18:10** १८:१० स्वदँ थथे धयागु ई.पु. ७२२ § **18:13** १८:१३ झिप्यदँ थथे धयागु ई.पु. ७०१ ✡ **18:17** १८:१७ यशै ७:३ ✡ **18:21** १८:२१ इज २९:६-७

22 अले छं जितः "जिमिसं ला परमप्रभु जिमि परमेश्वरयागु भर कयागु दु" धकाः धाःसा छु! व व हे मखु ला गुम्हय्सिगु पुजा यायेगुथाय् व वेदीत हिजकियां चीकाः यहूदा व यरूशलेमयात थथे धाःगु खः, "छिमिसं यरूशलेमय् थ्व वेदीया न्ह्यःने आराधना यायेमाः।"

23 " 'आः जिमि मालिक अश्शूरयाम्ह जुजुलिसें बाजी तयादिसँ। जिं छन्त निद्वः सल बी। स्व, छं उपिं सलगइपिं तये फु कि मफु?

24 रथत व सलतय्गु निंतिं मिश्र देशय् भलसा याःसां गुकथं छिमिसं जिमि मालिकया हाकिमत मध्ये छम्ह चिधिकःम्ह हाकिमयात नं ख्यानाः छवये फइ?

25 थ्व बाहेक छु जिं थ्व थाय्यात हमला यानाः नाश यायेत परमप्रभुं मधाय्कं वयागु दु ला? परमप्रभुं हे जितः "व देशय् वनाः वयात नाश या!" धकाः धयादीगु दु।' "✡

26 अले हिल्कियाहया काय् एल्याकीम, शेब्ना व योआं लडाइँलय् वःम्ह सेनापतियात धाल, "बिन्ति दु, छिकपिनि दासतनापं आरमेइक भाषां न्ववानादिसँ, छाय्धाःसा जिमिसं व भाय् थू। पखालय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं ताय्कः हिब्रू भाषां जिपिंनापं न्ववानादी मते।"

27 तर सेनापतिं धाल, "छु जिमि मालिकं जितः छिपिं व छिमि मालिकयात जक थ्व खँ धाय्के छ्वयाहःगु, खः ला? छु वय्कलं जितः पखालय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्गु निंतिं नं छ्वयाहःगु मखु ला? इमिसं नं छिमिसं थें थःगु खि नयेमाली अले थःगु हे च्व त्वनेमाली।"

28 अनंलि सेनापति दनाः तःसलं हिब्रू भाषां थथे धाल, "महाराज अश्शूरया जुजुया खँ न्यँ!

29 जुजुं थथे धयादीगु दु, हिजकियां छिमित धोखा मबीमा! जिगु ल्हातं वं छिमित बचय् याये फइ मखु।

30 हिजकियां हेय्काः छिमित थथे धया परमप्रभुयाके भलसा याके नं मबीमा, 'परमप्रभुं धात्थें हे झीत छुत्कारा यानादी। वय्कलं थ्व शहर अश्शूरया जुजुया ल्हातय् लःल्हानादी मखु।'

31 "हिजकियायागु खँ न्यने मते। अश्शूरयाम्ह महाराजं थथे धयादी – छिपिं जिनापं मिलय् जूवःसा अले पिहां वयाः जिथाय् वःसा, छिपिं फुक्कसिनं थथःगु दाखमाया फल व यःमरिमाया फल नयेखनी, अले थथःगु त्यांकिपाखें लः त्वनेखनी।

32 लिपा धाःसा छिमिगु हे थें ज्याःगु अन्न व न्हगु दाखमघ अले मरि व दाखक्यब, जैतूनया सिमा व कस्तिं जाःगु देशय् जिं छिमित यंके। सीगु पलेसा म्वायेगु ल्य!

"हिजकियाया खँ न्यने मते! 'परमप्रभुं झीत बचय् यानादी' धकाः धयाः वं छिमित ध्वंलानाच्वंगु दु।

33 छु! गुगुं जातियाम्ह घवं थःगु देशयात अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातं बचय् याये फुगु दु ला?

34 हमात व अर्पादया घःत गन वन? सपर्बेम, हेना व इव्वाया घःत ग्व लय्? छु! इमिसं सामरियायात जिगु ल्हातं बचय् यात ला?

35 छु! थुपिं देशयापिं घःत मध्ये सुनानं थःगु देशयात जिगु ल्हातं बचय् याये फुगु दु ला? परमप्रभुं यरूशलेमयात गथे यानाः बचय् याये फइ?"

36 तर मनूत फुक्क सुम्क च्वन अले छुं नं लिसः मब्यु, छाय्धाःसा जुजुं थज्याःगु आज्ञा ब्यूगु खः, "वयात लिसः बी मते।"

37 अनंलि दरबारया प्रशासक हिल्कियाहया काय् एल्याकीम, दरबारया छ्यान्जे शेब्ना व ल्याःचाः तइम्ह आसापया काय् योआं थःगु वसः खुत, अले हिजकियायाथाय् वयाः अश्शूरयाम्ह लडाइँया सेनापतिं धाःगु खँ कन।

19

यरूशलेमया छुत्काराया भविष्यवाणी याःगु

यशै ३७.१-७

1 थ्व खँ न्यनेवं हिजकिया जुजुं नुगः मछिंकाः थःगु जामालं खुत अले भांग्रा हिनाः परमप्रभुया देगलय् वन।

2 वं दरबारया प्रशासक एल्याकीम, छ्यान्जे शेब्ना व मू मू पुजाहारीतय्त आमोजया काय् यशैया अगमवक्तायाथाय् छ्वल। उपिं सकसिनं भांग्रा हिनातःगु दु।

3 इमिसं वयात धाल, "हिजकिया जुजुं थथे धयादी, थौं झीसं दुःख सीगु दिं खः। झीत क्वह्यंकूगु दु अले झीगु अपमान जूगु दु! थ्व मचाबुइगु ई त्ययाः नं मचाबुइकेगु बल मदुगु थें खः।

4 अश्शूरयाम्ह जुजुं म्वाःम्ह परमेश्वरयात हेस्यायेत थः छम्ह सेनापति छ्वयाहःगु दु। परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं वं धाःगु फुक्क खँ न्यनादीमा अले न्यनादीगु खँया लागि वयात सजाँय बियादीमा। उकिं झी गुलि मनूत म्वानाच्वंगु दु, इमिगु निंतिं प्रार्थना यानाब्यु।"

5 हिजकिया जुजुया हाकिमत यशैयायाथाय् वयाः वयात जुजुया खबर बीध्युंकाः

✡ **18:25** १८:२५ यशै ८:७-८; १०:५-६

6 यशैयां इमित धाल, “छिमि मालिकयात धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी, थुपिं अश्शूरयाम्ह जुजुया च्यःतय्सं जितः क्वह्यंकाः
धाःगु खँ न्यनाः छ ग्याये मते।
7 बांलाक न्यँ! जिं वयागु बिचाःयात थुकथं हीकाबी, गुकें यानाः व छुं खबर न्यनाः थःगु हे देशय् लिहांवनी। अन जिं वयात
तरवारं पालाः स्याके बी।’ ”

अश्शूरीतय्सं ख्याच्वः ब्यूगु

यशै ३७:८-१३

8 अश्शूरी जुजु लाकीशं वनाः लिब्नालिसें लडाइँ यानाच्वंगु दु धइगु खँ सेनापतिं न्यन, उकिं व अन वन।
9 अश्शूरी जुजु सनहेरीबं मिश्र देशयाम्ह कूशी जुजु तिर्हाकाह थःलिसें लडाइँ यायेत वयाच्वंगु दु धकाः न्यन। उकिं वं
हिजकियायाथाय् हाकनं दूततय्त थथे धाय्के छ्वल,
10 “यहूदायाम्ह जुजु हिजकियायात धा– छं भलसा याःम्ह घवं ‘यरूशलेम अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातय् लाइ मखु’ धयाः
छन्त ध्वंमलायेमा।
11 अश्शूरयापिं जुजुपिन्सं मेमेगु फुक्क देशयात भज्यंक नाश यानाः छु यात व छं न्यंगु हे दु। छु छं थः बचय् जुइगु आस
यानागु ला?
12 छु जिगु पुर्खातय्सं गोजान, हारान व रेसेप शहरत नाश यात अले तेल-अस्सारय् च्वंपिं अदनयापिं मनूतय्त स्यात, अय्नं
इमि सुं घवं इमित बचय् याये फत ला?
13 हमातयाम्ह जुजु, अर्पादयाम्ह जुजु वा लायरयाम्ह जुजु वा सपर्बेमयाम्ह जुजु वा हेना वा इव्वाया जुजुपिं गन दु लय्?”

हिजकियां याःगु प्रार्थना

यशै ३७:१४-२०

14 हिजकियां थ्व पौ दूततय्गु ल्हातं कयाः ब्वन। अले व परमप्रभुया देगलय् थहां वनाः पौ प्वलाः परमप्रभुया न्ह्यःने
तयाबिल।
15 हिजकियां परमप्रभुयात थथे प्रार्थना यात, “हे परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर, करूबतय् दथुइ सिंहासनय् च्वनादीम्ह, छि
हे जक संसारया फुक्क राज्ययाम्ह परमेश्वर खः। छिं स्वर्ग व पृथ्वी दय्कादिल।✡
16 हे परमप्रभु, न्यनादिसँ! हे परमप्रभु, थःगु मिखा चाय्काः स्वयादिसँ। सनहेरीबं म्वाःम्ह परमेश्वरयात हेपे यानाः धाःगु खँ
ध्यान बियाः न्यनादिसँ।
17 “हे परमप्रभु, अश्शूरया जुजुपिन्सं जाति जातित व इमिगु देशयात नाश याःगु खँ धात्थें खः।
18 इमिसं जाति जातितय् घःतय्त मिइ वान्छवयाः नाश यानाबिल, छाय्धाःसा इपिं घः मखु, तर मनूतय्गु ल्हातं दय्कूगु सिँ
व ल्वहं जक खः।
19 आः हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर, जिमित वयागु ल्हातं त्वःतकादिसँ, अले संसारया फुक्क देशं छि परमप्रभु जक फुक्क
राज्ययाम्ह परमेश्वर खः धकाः सीमा।”

हिजकिया जुजुयात यशैयाया बुखँ

यशै ३७:२१-३८

20 अले आमोजया काय् यशैयां हिजकियायाथाय् थथे धकाः बुखँ छ्वल – “परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी –
अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबया बारे छं याःगु प्रार्थना जिं न्यनागु दु।
21 वयागु विरोधय् परमप्रभुं थथे धयादीगु दु –
“ ‘सियोनया कुमारी म्ह्यायनं
छन्त हेपे याःगु दु, छन्त हेस्याइ।
यरूशलेमया म्ह्यायनं
छ बिस्यु वंबलय् छ्यं संकी।
22 छं सुयात क्वह्यंका व ब्वः बिया?
अले सुयागु विरोधय् छं न्ववानागु
व तःधंछुयागु दु?
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया विरोधय् मखु ला?
23 थः दूततपाखें छं
परमप्रभुयात तसकं अपमान याःगु दु।
छं थथे धाःगु दु,

✡ **19:15** १९:१५ प्रस २५:१७-२२; गन्ती ७:८९; १ शम् ४:४

“जिं यक्व रथत ज्वनाः वनाः ततःजाःगु पहाडत त्याकागु दु अले लेबनानया तसकं तापाःगु गुँ च्वका च्वका तक।
जिं थुकिया ततःमागु देवदास्या सिमा व बांबांलाःगु सल्लोया सिमा पाला,
अले जि उकिया तातापाःगु थाय्
व उकिया ख्वातुगु गुँ दुने दुहां वना।
24 जिं विदेशय् तुं म्हयाः
लः त्वना।
अले थःगु तुति पालि मिश्रया फुक्क खुसि सुकाबिया।”

25 “ ‘यक्व न्हापा हे जिं अथे यायेगु ग्वसाः ग्वयागु खः धकाः
छु छं गुबलें मन्यना ला?
आः जि हे व पूवंका।
पखालं घेरय् यानातःगु शहरतय्त नाश यानाः ढुंचिंकेगु शक्ति जिं छन्त बिया।
26 उकिं अन च्वंपिं कमजोर जूगु दु।
इपि निराश जुयाः लज्या चाःगु दु।
इपि ख्यःया घाँय् थें,
क्यातूगु घाँय् थें, छेँया पलिइ
बुयावःगु ताहाक जुइ न्ह्याः हे
गनावनीगु घाँय् थें जूगु दु।

27 “ ‘तर छ गन च्वनीगु, छ थुखे उखे जुइगु
व जि खनाः छं तं पिकाःगु जिं स्यू।
28 छंगु तं व घमण्डया बारे जिं न्यनागु दु।
अथे जुयाः जिं छंगु न्हासय् काकःचा व छंगु म्हुतुइ लगाम तयाबी।
छ गुगु लँ जुयावःगु खः व हे लं जिं छन्त लित छ्वयाबी।’✡
29 “अले यशैयां थथे धाल, हे हिजकिया, छंगु निंतिं थ्व चिं जुइ–
“थ्व दँय् छिमिसं थथःम्हं बुयावःगु नइ।
अले निगूगु दँय् थुकिं हे सयावःगु नइ।
अले स्वंगूगु दँय् छिमिसं पुसा ह्म, बाली ल,
अले दाखमा पिनाः उकी सयावःगु फल न।
30 अले यहूदाया घरानाया बचय् जुयाः ल्यनाच्वंपिं
चाया क्वय् थ्यंक हा कयाः फल सय्कीगु सिमा थें थाहां वइ।
31 छायधाःसा यरूशलेमपाखें बचय् जुयाः ल्यनाच्वंपिं छगू ब्व,
अले सियोन पर्वतपाखें बचय् जूपिनिगु छपुचः पिहां वइ।
“दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया जोशं थ्व याइ।

32 “उकिं अश्शूरया जुजुया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
“व थ्व शहरय् वइ मखु,
न थन छपु नं वाण कय्की,
न ढाल ज्वनाः न्ह्याःने वये फइ, न थुकिया विरोधय् घेरय् यायेगु चा
व ल्वहंया ढ्वम्बःचा दय्के फइ।
33 गुगु लँ जुयाः व वःगु खः, व हे लँ जुयाः व लिहांवनी,
अले थ्व शहरय् दुहां वइ मखु,
परमप्रभुं धयादी।
34 थःगु निंतिं व जिमि च्यः दाऊदया निंतिं,
जिं थ्व शहरयात रक्षा यानाः बचय् याये।”

✡ **19:28** १९:२८ २ इति ३३:११; अय् ४१:२; इज ३८:४; आमो ४:२

35 अले उखुन्हु चान्हय् हे परमप्रभुया दूत पिहां वल, वं अश्शूरीतय्गु छाउनीइ १,८५,००० म्ह अश्शूरी सिपाइँतय्त स्यानाबिल। कन्हय् सुथ न्हापां मनूत दंबलय् छाउनीइ सीम्हया सीम्ह जक दु।

36 उकिं अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबं छाउनी स्यंकाः निनवेय् लिहां वन। व वनाः अन हे च्वन।

37 छन्हु व थः घः निस्रोकया देगलय् पुजा यानाच्वंबलय् वया काय्पिं अद्रम्मलेक व शरेसेरं वयात तरवारं स्यात। अले इपिं आरारात देशय् बिस्युं वन। वया लिपा वयागु थासय् वया काय् एसरहदोन जुजु जुयाः राज्य यात।

20

हिजकिया जुजु सी थें च्वंक म्हंमफुगु

यशै ३८:१-८,२१-२२; २ इति ३२:२४-२६

1 उबलय् हिजकिया जुजु उसाँय् मदयाः सी थें च्वन। आमोजया काय् अगमवक्ता यशैयां वयाथाय् वनाः धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी – छैँय् फुक्क खँ मिलय् या, छायधाःसा छ सीत्यंगु दु, छंगु ल्वय् लनी मखुत।"

2 हिजकियां अंगःपाखे स्वयाः परमप्रभुयात थथे प्रार्थना यात,

3 "हे परमप्रभु, जिं दुनुगलंनिसें छिगु विश्वासबहः जुयाः छिगु सेवा यानागु खँ लुमंकादिसँ। जिं छितः यःगु ज्या हे यानावयाच्वनागु दु।" अले हिजकिया ह्याँयह्याँय् ख्वल।

4 यशैयां दथुइया चुक त्वःते न्ह्यः परमप्रभुया थ्व वचन वयाथाय् वल,

5 "लिहां वनाः जिमि प्रजाया नायः हिजकियायात थथे धा, 'छिमि तापाबाज्या दाऊदया परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, जिं छंगु प्रार्थना न्यनेधुन, जिं छंगु ख्वःबि खनागु दु। स्व! जिं छन्त लायकाबी। कंस छ परमप्रभुया देगलय् वने फइ।

6 जिं छंगु आयु मेगु झिंन्यादँ अप्वयकाबी। जिं अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातं छन्त व थ्व शहरयात बचय् यायें। जिं थःगु निंतिं व थः दास दाऊदया निंति थ्व शहरयात रक्षा यायें।' "

7 यशैयां थथे धाल, "यःमरिमाया मलम दयकि।" इमिसं अथे हे यात। कइलय् मलम पानाबिल, अले व लन।

8 हिजकियां यशैयायात न्यंगु खः, "जितः परमप्रभुं लायकादी अले कंस जि परमप्रभुया देगलय् वने फइ धइगुया चिं छु जुइ?"

9 यशैयां लिसः बिल, "परमप्रभुं छु बचं बियादी व पूवंकादी। परमप्रभुयापाखें उकिया चिं छन्त थ्व जुइ। छन्त किचः झिपलाः न्ह्यःने वंगु यः कि ल्युने वंगु यः?"

10 हिजकियां लिसः बिल, "किचः झिपलाः न्ह्यःज्याइगु ला अप्। उकिं किचः झिपलाः लिज्या वनेमा।"

11 यशैयां परमप्रभुयात प्रार्थना यात अले आहाज जुजुं दयक्गु स्वानय् लाःगु किचःयात वयकलं झिपलाः लितछ्वयादिल।

बेबिलोनं खबर ज्वनावःपिं दूतत

यशै ३९:१-८

12 अबलय् लाक्क हे बेबिलोनयाम्ह जुजु बलदानया काय् मरोदक-बलदानं हिजकिया जुजु म्हं मफयाच्वंगु दु धकाः न्यनाः वयाथाय् पौत व कोसेलि छ्वत।

13 हिजकिया जुजुं व ज्वनावःपिं दूततयत लसकुस यात। हिजकियां उपिं दूततयत थःगु धुकुतिइ च्वंगु वहः-ल्युँ, मसला, नस्वाः वःगु चिकं व फुक्क हतियारत क्यन। हिजकियां दरबार वा राज्यया धुकुतिइ इमित मक्यंगु छुं नं चिज मदु।

14 अनंलि यशैया अगमवक्तां हिजकिया जुजुयाथाय् वनाः न्यन, "इपिं मनूतय्सं छु धयावन? इपिं गनं छिथाय् वःगु खः?"
हिजकियां धाल, "इपिं ला तापाःगु देश बेबिलोनं वःगु खः।"

15 अगमवक्तां न्यन, "छिगु दरबारय् इमिसं छु छु खन?"
हिजकियां धाल, "जिगु दरबारय् दुगु फुक्क इमिसं खन। जिके दुगु धन-सम्पत्ति मध्ये जिं इमित मक्यनागु छुं नं मदु।"

16 अले यशैयां हिजकियायात धाल, "परमप्रभुया वचन न्यँ–

17 छंगु दरबारय् दुगु फुक्क चिज व छिमि पुर्खातय्सं थौं तक मुंकातःगु फुक्क बेबिलोनय् यंकीगु दिं धात्थें वइतिनि, छुं नं त्वःताथकी मखु, परमप्रभुं धयादी।✡

18 अले छिकपिनि सन्तानत, छिं बुइकूपिं छिगु ला व हि मध्ये नं गुलि गुलिसित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकी। अले बेबिलोनय् जुजुया दरबारय् सेवा यायेत नपुंसक दयकी।"✡

19 हिजकियां यशैयायात लिसः बिल, "छिं धयादीगु परमप्रभुया वचन बांलाः।" छायधाःसा वं बिचाः यात, "जि म्वानाच्वंतले शान्ति व सुरक्षा दइगु जूसा थ्व बां हे लाः।"

✡ **20:17** २०:१७ २ राज २४:१३; २ इति ३६:१० ✡ **20:18** २०:१८ २ राज २४:१४-१५; २ इति ३३:११; दान १:१-७

हिजकिया जुजुया राज्यया अन्त

२ इति ३२:३२-३३

20 हिजकिया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वयागु बहादुरी व गुकथं वं पुख्व सुरुङ दय्काः शहरय् लः हल व फुक्क यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

21 हिजकिया थः पुर्खात थें सित। वयागु थासय् वया काय् मनश्शे जुजु जुल।

21

यहूदायाम्ह जुजु मनश्शे

२ इति ३३:१-२०

1 मनश्शे झिंनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः*। वं यरूशलेमय् नेय्न्यादँ तक राज्य यात। वया मांया नां हेप्सीबा खः।

2 वं परमप्रभूं इस्राएलीतय्गु न्ह्याःनं पितिनाछ्वःपिं जातितय्सं याःथें परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।✡

3 वं थः बौ हिजकिया जुजुं नाश यानाब्यूगु पुजा याइगु थाय्त हाकनं दय्कल। अले इस्राएलयाम्ह जुजु आहाबं याःथें हे वं बालघःयात पुजा याइगु वेदीत व अशेरा घःमय्जुयागु थां दय्कल। वं आकाशय् दुगु नगुतय्त नं भागियानाः पुजायात।

4 वं परमप्रभुया देगलय् वेदीत दय्कल, उगु देगःया बारे परमप्रभुं धयादीगु खः, "यरूशलेमय् जिं थःगु नां तये।"✡

5 उलि जक मखु वं परमप्रभुया देगःया निगुलि चुकय् नं आकाशया नगुत पुजा याइगु वेदीत दय्कल।

6 वं थःकाय्यात मिइ बलि बिल। वं तन्त्रमन्त्र यात, छुक बिछुक मानय् यात। सीकं दुबिना वइम्ह मनू व झाँक्री ज्या याइम्हय्सिके सल्लाह काल। वं परमप्रभुयात मयःगु व वय्कःयात तंचाय्कीगु यक्व मभिंगु ज्या यात।

7 थःम्हं दय्के ब्यूगु अशेरा घःमय्जुया थां परमप्रभुया देगलय् तल, उगु देगःया बारे परमप्रभुं दाऊद व वया काय् सोलोमनयात थथे धयादीगु खः, "जिं थ्व देगलय् व इस्राएलया फुक्क कुलतपाखें ल्ययागु यरूशलेमय् जिं न्ह्याबलेंया निंतिं जिगु नां तये।✡

8 इमिसं जिगु फुक्क आज्ञा मानय् यानाः जिम्ह दास मोशां इमित ब्यूगु फुक्क विधि व नियम होश यानाः पालन यात धाःसा जिं इमि पुर्खातय्त बियागु देशं इस्राएलीतय्त थुखे उखे चाःहिके बी मखु।"

9 तर मनूतय्सं परमप्रभुया खँ मन्यन। मनश्शें इमित मखुगु लँय् यंकल। इमिसं परमप्रभुं इस्राएलीतय् न्ह्याःने नाश यानादीगु जाति जातितय्सं स्वयाः अप्वः मभिंगु ज्या यात।

10 परमप्रभुं थः दास अगमवक्तातपाखें थथे धयादिल,

11 "यहूदायाम्ह जुजुं मनश्शें याः थें घच्चाइपुगु ज्या याःगु दु। वं इस्राएलीत स्वयाः न्ह्यः थ्व देशय् च्वनाच्वंपिं एमोरीतय्सं स्वयाः अप्वः मभिंगु ज्या यानाः थःगु मूर्तितपाखें यहूदायात पाप याकूगु दु।

12 अथे जुयाः इस्राएलया परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – स्व, जिं यहूदा व यरूशलेमय् थज्याःगु विपत्ति हयाबी कि व न्यनीपिं सकसिगुं न्हाय्पं पीसे च्वनी।

13 जिं सामरियाय् तयागु नापे याइगु खिपः व आहाबया घरानाया लागि यख्खानागु गं हे यरूशलेमय् तयाबी। सुननं न्याक्क सिलाः भ्वपुइकूगु भु थें जिं यरूशलेमयात न्याक्क सिलाबी।

14 जिं थः प्रजाया ल्यंदुपिन्त त्वःताः इमि शत्रुतय्गु ल्हातय् तयाबी। शत्रुतय्सं इमित त्याकी अले इमिगु देश लुटे याइ।

15 छाय्धाःसा इमिसं जितः मयःगु मभिंगु ज्या याःगु दु। इमि पुर्खा मिश्रं पिहां वःगु दिनंनिसें थौं तक इमिसं जितः तंचाय्कूगु दु।"

16 मनश्शेनं यक्व निर्दोष मनूत नं स्यात, वं स्याःपिं मनूतय्गु हिं यरूशलेमया छग् कुन्चांनिसें मेगु कुन्चातक जाःगु खः। अले वं यहूदायात पाप याकल, इमिसं परमप्रभुया मिखाय् बांमलाःगु ज्या यात।

17 मनश्शे जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या व वं याःगु पाप यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

18 मनश्शे थः पुर्खात थें सित। वयात उज्जाया क्यब धाइगु वयागु हे दरबारया क्यबय् थुन। वयागु थासय् वया काय् आमोन जुजु जुल।

यहूदायाम्ह जुजु आमोन

२ इति ३३:२१-२५

19 आमोन निइनिदँ दुबलय्† जुजु जुल। वं यरूशलेमय् निइदँ राज्य यात। वया मांया नां हास्सया म्ह्याय् मशुल्लेमेत खः। व योत्बायाम्ह खः।

---

* **21:1** २१:१ ई.पु. ६९७ थुबलय्निसें मनश्शें थः बौ हिजकियानापं मिलय् जुयाः हिजकिया सीगु दँ ई.पु. ६८६ तक राज्य यात ✡ **21:2** २१:२ यर १५:४ ✡ **21:4** २१:४ २ शम् ७:१३ ✡ **21:7** २१:७-८ १ राज ९:३-५; २ इति ७:१२-१८ † **21:19** २१:१९ निइनिदँ थथे धयागु ई.पु. ६४२

20 वया बौ मनश्शें याःथें हे वं नं परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।
21 आमोन थः बौ थें हे जुल। वं थः बौनं पुजा याःपिं मूर्तियत हे पुजा यात।
22 वं परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरयात त्वःतल। व परमप्रभुया लँय् मवं।
23 आमोनया हाकिमतय्सं वयागु विरोधय् ग्वःसाः ग्वल, जुजुयात वयागु हे दरबारय् स्यात।
24 अले देशयापिं मनूतय्सं जुजु आमोनया विरोधय् ग्वसाः ग्वःपिं सकसितं स्यात। अले इमिसं वया काय् योशियाहयात वयागु थासय् जुजु दय्कल।
25 आमोन जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
26 वयात उज्जाया क्यबय् दुगु थःगु हे चिहानय् थुन। वया लिपा वया काय् योशियाह जुजु जुल।

22

यहूदायाम्ह जुजु योशियाह

२ इति ३४:१-२

1 योशियाह च्यादँ दुबलय्* जुजु जूगु खः। वं स्विछदँ यरूशलेमय् राज्य यात। वया मांया नां अदायाहया म्ह्याय् यदीता खः। व बोस्कतयाम्ह खः।
2 वं परमप्रभुयात यःगु बांलाःगु ज्या यात। वं जव खव गनं मवंसें थः पुर्खा दाऊदयागु लँ लित।✡

व्यवस्थाया सफू लुयावःगु

२ इति ३४:८-२८

3 थः जुजु जूगु झिंच्यागूगु दँय्† योशियाह जुजुं मशुल्लामया छय्, असल्याहया काय् छ्यान्जे शापानयात थथे धयाः परमप्रभुया देगलय् छ्वत,
4 "हिल्कियाह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयाथाय् वनाः धा, 'परमप्रभुया देगलय् हःगु वहः व लुखा पिवाःतय्सं मनूतय्के काःगु ध्यबा मुंकाः
5 परमप्रभुया देगः ल्ह्नेगु जिम्मा काःपिं मनूतय्त ब्यु, इमिसं व ध्यबा देगःया स्यंगु थासय् ल्ह्नेत देगः ल्ह्निपिं मनूतय्त बीमाः।
6 अर्थात सिकःमि, दकःमि व दय्किपिन्त। देगः ल्ह्नेत सिँ व चानातःगु ल्वहं इमिसं न्यायेमा।
7 तर इमित ब्यूगु धिबाया ल्याःचाः इमिके काये मते। छायधाःसा इमिसं विश्वास यायेबहः जुयाः ज्या यानाच्वंगु दु।' "✡
8 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाहं छ्यान्जे शापानयात धाल, "जिं परमप्रभुया देगलय् व्यवस्थाया सफू लुइकागु दु।" वं सफू शापानयात बिल, वं व ब्वन।
9 अले छ्यान्जे शापान जुजुयाथाय् वनाः वयात थथे धाल, "छिकपिनि हाकिमतय्सं परमप्रभुया देगलय् दुगु धिबा कयाः देगलय् ज्या याइपिं व देगः ल्ह्नेगु जिम्मा काःपिन्त ब्यूगु दु।"
10 अनंलि छ्यान्जे शापानं जुजुयात थथे नं धाल, "दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाहं जितः छगू सफू ब्यूगु दु।" अले शापानं व जुजुया न्ह्यःने ब्वना न्यंकल।
11 व्यवस्थाया सफुलिइ च्वयातःगु खँ न्यनाः जुजुं थःगु जामालं खुत।
12 वं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाह, शापानया काय् अहीकाम, मीकायाया काय् अक्बोर, छ्यान्जे शापान व जुजुनापं जुइम्ह असायाहयात थ्व उजं बिल,
13 "जिगु थःगु हे निंतिं, प्रजाया निंतिं व फुक्क यहूदाया निंतिं थ्व लुयावःगु सफुलिइ छु च्वयातःगु दु धकाः वनाः परमप्रभुयाके न्यनेकने या। झी खनाः परमप्रभु तसकं तंचायादीगु दु, छायधाःसा झी पुर्खातय्सं थ्व सफूयागु वचन पालन याःगु मदु। इमिसं उकी च्वया तःकथं ज्या याःगु मदु।"
14 पुजाहारी हिल्कियाह, अहीकाम, अक्बोर, शापान व असायाह दरबारया वसः स्वइम्ह हरहसया छय्, तिक्भाया काय् शल्लूमया कलाः अगमवादिनी हुल्दायाथाय् खँ ल्हायेत वन। व यस्शलेमया न्हगु त्वालय् च्वनीगु खः।
15 वं इमित धाल, "परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – छिमित जिथाय् छ्वयाहःम्ह मनूयात धा,
16 'परमप्रभुं थथे धयादी – यहूदाया जुजुं ब्वंगु थ्व सफुलिइ च्वया तःकथं जिं थ्व थासय् व थनच्वंपिं फुक्क मनूतय्थाय् विपत्ति हयेत्यनागु दु।

---

* **22:1** २२:१ च्यादँ थथे धयागु ई.पु ६४० ✡ **22:2** २२:१-२ यर ३:६ † **22:3** २२:३ झिंच्यागूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ६२२ ✡ **22:7** २२:७ २ राज १२:१५

17 इमिसं जितः त्वःतूगु दु, मेपिं घःतय्गु न्ह्याःने धुपाँय् च्याकूगु दु। अले थःगु हे ल्हातं दयकूगु मूर्तिंतपाखें जितः तंचायकूगु दु। उकिं थ्व थाय्या विरोधय् जितः तं पिहां वःगु दु। अले व क्वलाइ मखु।'
18 अय्नं परमप्रभुयात न्यनेकने यायेत छ्वयाहःम्ह यहूदाया जुजुयात छिमिसं थ्व हे खँ धा, 'छिं न्यनादीगु वचनया बारे परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी –
19 थ्व शहर व थनच्वंपिं मनूतय्त सराः लाइ अले उजाड जुइ धकाः देश व व थनच्वंपिं मनूतय्गु विरोधय् जिं धयागु खँ न्यनाः परमप्रभुया न्ह्याःने छ नुगः मछिंकाः क्वमिलु जुल। अले छं परमप्रभुया न्ह्याःने पस्ताय् चायाः ख्वख्वं, थःगु जामालं खुल। अथे जुयाः जिं छंगु प्रार्थना न्यनागु दु धकाः परमप्रभुं धयादी।
20 उकिं जिं छन्त छिमि पुर्खात थें सिनावनेबी, जिं छन्त याउँक थुने। थ्व थासय् जिं हयेगु विपत्ति छं स्वयेमाली मखु।' "
अले इमिसं लिहां वयाः जुजुयात थ्व खबर बिल।

23

योशियाहं मूर्ति पुजा मदयेकाछ्वःगु

२ इति ३४:३-७,२९-३३

1 जुजुं यहूदा व यरूशलेमयापिं फुक्क थकालितय्त सःतके छ्वत।
2 अले जुजु परमप्रभुया देगलय् वन। वनापं यहूदायापिं मनूत, यरूशलेमयापिं मनूत, पुजाहारीत व अगमवक्तात, चिधंपिनिसें तःधंपिं फुक्क मनूत दु। अले वं परमप्रभुया देगलय् लुयावःगु सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क खँ इमित ब्वना न्यंकल।
3 जुजुं थांया लिक्क दनाः "जि परमप्रभुया ल्यू वने, वयकःया आज्ञा, विधि व नियम तनमन बियाः पालन याये अले थ्व सफुलिइ च्वयातःगु खँ पूवंके धकाः बाचा चिल।" फुक्क मनूतय्सं नं थथे धकाः हे बाचा चिल।
4 जुजुं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाह, पुजाहारीत व लुखा पिवाःतय्त परमप्रभुया देगलय् दुगु बालघः, अशेरा घःमय्जु व आकाशया नगुतय्गु लागि दयकूगु थलबल ज्वना वा धकाः उजं बिल। वं उपिं फुक्क थलबलयात यरूशलेमया पिने, किद्रोनया ब्यासिइ यंकाः छ्वयेकाबिल अले नौ बेथेलय् यंकल।✡
5 अले वं यहूदाया जुजुपिन्सं यहूदाया शहर शहरय् व यरूशलेमया लिक्क लाःगु पुजा याइगु थासय् बालघः, सूर्य, तिमिला, नगुतय्गु लागि धुपाँय् च्याकेत यहूदायापिं जुजुपिन्सं ल्ययातःपिं घःपालातय्त लिकाल।
6 वं परमप्रभुया देगलं अशेरा घःमय्जुया थां लिकयाः यरूशलेमया पिने किद्रोन ब्यासिइ यंकाः अन हे छ्वयेकाबिल। अले उकियात चुंचुं यानाः साधारण मनूतय्गु चिहानय् ह्वलाबिल।
7 वं परमप्रभुया देगलय् दुने दुगु मिजं वेश्यात च्वनीगु छेँ थुनाबिल। अन मिसातय्सं अशेरा घःमय्जुया लागि पर्दा थाइगु खः।
8 योशियाहं यहूदाया फुक्क शहरय् च्वनिपिं पुजाहारीतय्त हल, अले घःपालातय्सं धुपाँय् च्याकीगु गेबांनिसें बेर्शबा तकया पुजा याइगु थाय्यात अशुद्ध यानाबिल। वं शहरया बडा-हाकिम यहोशूया ध्वाखाया लिक्क शहरया ध्वाखाय् दुगु देगःचात स्यंकाबिल। थ्व ध्वाखा शहरय् दुहां वनीगु ध्वाखाया खवपाखे दु।
9 थुपिं पुजा याइगु थाय्या पुजाहारीतय्सं यरूशलेमय् परमप्रभुया वेदीइ सेवा मयाः। तर इमिसं थः पुजाहारी पासापिलिसें सोडा मदुगु मरि नइगु।
10 जुजु योशियाहं मोलोखया निंतिं सुनानं थःकाय् वा म्ह्याय्यात मिइ छाये मफयेमाः धकाः बेन-हिन्नोमया खौंचय् दुगु घःपुजा याइगु थाय् तोपेतयात अशुद्ध यानाबिल।✡
11 परमप्रभुया देगःया ध्वाखाय् यहूदाया जुजुपिन्सं सूर्यया पुजा यायेत नातान-मेलेक धाःम्ह छम्ह हाकिमया क्वथा लिक्क लाःगु चुकय् तयातःगु सलत चीकाछ्वल। अले सूर्ययात देछाःगु रथत योशियाहं छ्वयेकाबिल।
12 आहाजया छेँय् च्वय्च्वंगु क्वथाया लिक्क च्वंगु कःसिइ यहूदाया जुजुपिन्सं दयकूगु वेदीत, अले परमप्रभुया देगलय् निगुलि चुकय् मनश्शें दयकूगु वेदीत वं थुनाबिल। वं उपिं वेदीयात चुंचुं यानाः किद्रोन ब्यासिइ वांछ्वयाबिल।✡
13 वं सोलोमन जुजुं यरूशलेमया पुर्वपाखे, बिनाशया डाँडाया* दच्छिन कुन्चाय् सीदोनीतय् घच्चाइपूम्ह घःमय्जु अश्तोरेत, मोआबीतय् घच्चाइपूम्ह घः कमोश व अम्मोनीतय् घच्चाइपूम्ह घः मोलेखया निंतिं दयकूगु पुजा याइगु थाय्त अशुद्ध यानाबिल।
14 योशियाह जुजुं पुजा याइगु ल्वहंया थांत कुचा कुचा यानाबिल। अशेरा घःमय्जुया थां पालाः क्वःथलाबिल। उगु थासय् सीपिं मनूतय्गु क्वँचं जाय्काबिल।

✡ **23:4** २३:४-६ २ राज २१:३; २ इति ३३:३ ✡ **23:10** २३:१० लेवी १८:२१; यर ७:३१; १९:१-६; ३२:३५ ✡ **23:12** २३:१२ २ राज २१:५; २ इति ३३:५
* **23:13** २३:१३ बिनाशया डाँडा न्हगु नियमय् इमिसं थ्व डाँडायात जैतूनया सिमाया डाँडा धकाः धाइगु स्वयादिसँ, १ राज ११:७

15 इस्राएल्यात पाप याकूम्ह नबातया काय् यारोबामं दय्कूगु बेथेलय् दुगु पुजा याइगु थाय् व वेदी नं वं स्यंकाबिल। वं व पुजा याइगु थाय्यात छ्वयेकाबिल। उकियात चुंचुं यानाबिल। अशेरा घःमय्जुया थांयात नं छ्वयेकाबिल।✡

16 अनंलि योशियाहं थुखे उखे स्वल। डाँडाया लिक्क लाःगु चिहानत खनाः वं उपिं चिहानं क्वँय् लिकाकेबिल। अले उगु वेदीयात अशुद्ध यायेत क्वँय् अन हे छ्वयेकाबिल। थ्व खँया अगमवाणी याःम्ह परमेश्वरया मनूपाखें न्ववाःगु परमप्रभुया वचनकथं वं थ्व ज्या यात।✡

17 अले जुजुं न्यन, "जिं खनागु व थां छु खः लय् सा?"

अले शहरयापिं मनूतय्सं वयात धाल, "व ला यहूदां वयाः बेथेलया वेदीया विरोधय् छिं यानादीगु फुक्क ज्याया अगमवाणी याःम्ह परमेश्वरया मनूया चिहानया चिं खः।"✡

18 वं धाल, "अथे खःसा उकियात त्वःताब्यु। छिपिं सुनानं वयागु क्वँय्यात लिकाये मते।" उकिं इमिसं वयागु व सामरियां वःम्ह अगमवक्ताया क्वँय्यात अथें त्वःताबिल।

19 हानं इस्राएल्या जुजुपिन्सं सामरियाया शहर शहरय् दय्कूगु पुजा याइगु थाय्त, गुकियात दय्काः इस्राएल्यापिं जुजुपिन्सं परमप्रभुयात तंचायेकूगु खः, व फुक्कयात योशियाहं बेथेलय् याःगु थें क्वःथलाबिल अले अशुद्ध यानाबिल।

20 अनया पुजा याइगु थाय्यापिं फुक्क घःपालातय्त योशियाहं इमिगु वेदीइ स्यात अले वेदीइ वं इमिगु क्वँय् छ्वयेकल। अनंलि व यरूशलेमय् लिहां वल।

योशियाहं छुत्काराया नखः हंगु

२ इति ३५.१-१९

21 जुजुं फुक्क मनूतय्त थ्व उजं बिल, "परमप्रभु थः परमेश्वरया छुत्काराया नखः बाचाया सफुलिइ च्वया तः थें हँ।"

22 न्याय याइपिनिगु इलंनिसें अले इस्राएल्यापिं जुजुपिं व यहूदाया जुजुपिनिगु इलंनिसें थुखे थज्याःगु छुत्काराया नखः गुबलें हंगु मदुनि।

23 तर योशियाह जुजु जूगु झिंच्यागूगु दँय्† यरूशलेमय् परमप्रभुया निंतिं थ्व छुत्काराया नखः हन।

24 हानं परमप्रभुया देगलय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाहं लुइकूगु व्यवस्थाया सफुलिइ च्वयातःगु खँ पूवंकेत योशियाहं फुक्क तन्त्रमन्त्र याइपिं, बोक्सी ज्या याइपिं, छेँ घःत व मूर्तित अले यहूदा व यरूशलेमय् खनेदुगु फुक्क घचाइपुगु चिजयात मदयेका छ्वल।

25 दुनुगलंनिसें तनमन बियाः मोशायागु फुक्क आज्ञा पालन यानाः परमप्रभुपाखे अथे लिहां वःम्ह सुं नं जुजु योशियाह थें न्हापा वा लिपा दुगु मदुनि।✡

26 अय्नं मनश्शे जुजुया ज्यां यानाः यहूदाया विरोधय् पिहां वःगु परमप्रभुया तं आः तक नं क्वमला।

27 परमप्रभुं धयादिल, "गथे जिं इस्राएलयात पितिनाछ्वया, अथे हे यहूदायात नं जिं जिगु न्ह्याःनं पितिनाछ्वये। अले जिं ल्ययागु यरूशलेम शहर अले उगु देगः, गुकियागु बारे जिं अन 'जिगु नां दइ धकाः धयागु खः,' उकिया विरोधय् जिं ल्हाः ल्हने।"

योशियाहया शासनया अन्त

२ इति ३५.२०—३६.१

28 योशियाह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

29 योशियाह जुजु जुयाच्वंबलय् हे मिश्र देशयाम्ह जुजु फारो नेकों अश्शूरयाम्ह जुजुयात ग्वाहालि यायेत यूफ्रटिस खुसि तक वन। योशियाह जुजु वलिसें लडाइँ यायेत न्ह्यज्यात। तर नेकोनं वलिसें लडाइँ यानाः वयात मगिद्दोय् स्यात।

30 योशियाहया च्यःतय्सं वयागु सीम्ह रथय् तयाः मगिद्दों यरूशलेमय् हल। वयात वयागु हे चिहानय् थुन। अनंलि देशयापिं मनूतय्सं योशियाहया काय् यहोआहाजयात अभिषेक यानाः वया बौया थासय् जुजु दय्कल।

यहूदायाम्ह जुजु यहोआहाज

२ इति ३६.२-४

31 यहोआहाज निइस्वदँ दुबलय्‡ जुजु जुल। वं यरूशलेमय् स्वला राज्य यात। वया मांया नां यर्मियाया म्ह्याय् हमुतल खः। व लिब्नायाम्ह खः।

32 वं थः पुर्खातय्सं याःगु थें परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।

33 वं यरूशलेमय् शासन मयायेमा धकाः फारो नेकोनं वयात सिखलं चिनाः हमात देशया रिब्लाय् कुनाबिल। वं यहूदायात स्विप्यसः (३,४००) किलोग्राम वहः व स्विप्यंगू किलोग्राम (३४) लुँ कर पुइकल।

✡ **23:15** २३:१५ १ राज १२:३३ ✡ **23:16** २३:१६ १ राज १३:२ ✡ **23:17** २३:१७ १ राज १३:३०-३२ † **23:23** २३:२३ झिंच्यागूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ६२३ ✡ **23:25** २३:२५ व्य ६:५ ‡ **23:31** २३:३१ निइस्वदँ थथे धयागु ई.पु. ६०९

34 फारो नेकोनं योशियाहया मेम्ह काय् एल्याकीमयात वया बौया थासय् जुजु दय्कल। वयागु नां हिलाः यहोयाकीम तल। वं यहोआहाजयात धाःसा मिश्न देशय् यंकल। व अन हे सित।✡

35 फारो नेकों फ्वंगु लुँव वहः पुलेत यहोयाकीमं देशयापिं मनूतय्के कर काल। देशयापिं मनूतय्के इमिगु हैसियत कथं वहः व लुँ वं फारोयात बीत कर काल।

यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीम

२ इति ३६:५-८

36 यहोयाकीम निइन्यादँ दुबलय्§ जुजु जुल, वं यस्शलेमय् झिंछदँ राज्य यात। वया मांया नां पदायाहया म्ह्याय् जबीदा खः। व स्मायाम्ह खः।✡

37 वं थः पुर्खातय्सं याःगु थें परमप्रभुयात मयःगु मभिंगु ज्या यात।

24

1 यहोयाकीम जुजु जुयाच्वंबलय् बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं देशय् हमला यात। यहोयाकीम स्वदँ तक वयागु अधीनय् च्वन। तर स्वदँ लिपा वं थःगु मन हीकाः नबूकदनेसरया विरोधय् विद्रोह यात।✡

2 परमप्रभुं यहोयाकीमलिसें ल्वायेत व यहूदायात नाश यायेत बेबिलोनी, अरामी, मोआबी व अम्मोनीतय् लुतपात याइगु पुचः छ्वयाहल। थ्व परमप्रभुं थः दास अगमवक्तातपाखें धयादीगु वचनकथं जुल।

3 परमप्रभुया उजंकथं हे यहूदाय् थ्व विपत्ति वःगु खः। मनशेंसें यक्वः पाप याःगुलिं वय्कलं थःगु न्ह्यःनं यहूदायात नाश यानाछ्वयेगु क्वछिनादीगु खः।

4 मनशें निर्दोष मनूतय्गु हिं यस्शलेमयात जाय्काब्यूगु खः। अले परमप्रभुं क्षमा बी मास्ति वयेकामदी।

5 यहोयाकीम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु मेमेगु घटना, वं याःगु फुक्क ज्या यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

6 यहोयाकीम थः पुर्खात थें सित। वया लिपा वया काय् यहोयाकीन जुजु जुल।

7 मिश्रयाम्ह जुजु हाकनं गुबलें मिश्रं पिहां मवः। छायध्राःसा बेबिलोनयाम्ह जुजुं मिश्रयागु खुसिंनिसें कयाः यूफ्रेटिस खुसि तक वयागु फुक्क लागा थःगु अधीनय् काःगु खः।

यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीन

२ इति ३६:९-१०

8 यहोयाकीन झिंच्यादँ दुबलय्* जुजु जुल। वं यस्शलेमय् स्वला राज्य यात। वया मांया नां यस्शलेमयाम्ह एल्नातानया म्ह्याय् नहूस्ता खः।

9 थः बौनं याःगु थें वं परमप्रभुयत मयःगु मभिंगु ज्या यात।

10 अबलय् बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरया हाकिमतय्सं यस्शलेमय् हमला यानाः उकियात घेरय् यात।

11 थः हाकिमतय्सं अथे घेरय् यानाच्वंबलय् नबूकदनेसर थः हे यस्शलेमय् वल।

12 यहूदाया जुजु यहोयाकीन, वया मां, वयात सल्लाहबीपिं, वया भारदारत सकसिनं थःपिन्त वयागु ल्हातय् लःल्हाना बिल। बेबिलोनयाम्ह जुजुं थः जुजु जूगु च्यागूगु दँय्† यहोयाकीनयात ज्वनाः कुन।✡

13 परमप्रभुं धयादीगु थें परमप्रभुया देगःयागु व दरबारया धुकुतियागु फुक्क धन वं लिकाल, अले परमप्रभुयागु देगःयागु निंति इस्राएल्यागह जुजु सोलोमनं दय्कूगु लुँयागु फुक्क सामान यंकल।✡

14 वं यस्शलेमयापिं सकसितं ज्वना यंकल। हाकिमत, सिपाइँत, कारिगरत व मिस्त्रीत यानाः झिद्रुःम्हय्सित ज्वना यंकल। तसकं गरीबतय्त जक वं त्वःताथकल।

15 नबूकदनेसरं यहोयाकीनयात ज्वनाः बेबिलोनय् यंकल। वं यस्शलेमं रानीमां, वया कलाःपिं, वया हाकिमत व देशयापिं नांजाःपिं मनूतय्त यस्शलेमं बेबिलोनय् यंकल।✡

16 बेबिलोनयाम्ह जुजुं न्हयद्रुःम्ह बल्लाःपिं व लडाइँ यायेफुपिं सिपाइँत, द्रुःछिम्ह कारिगर व कलाकारतय्त नं बेबिलोनय् ज्वना यंकल।

17 वं यहोयाकीनया कका मत्तन्याहयात वयागु पलेसा जुजु दय्कल, अले वयागु नां हिलाः सिदकियाह तल।✡

यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाह

२ इति ३६:११-१२; यर ५२:१-३

✡ **23:34** २३:३४ यर २२:११-१२ § **23:36** २३:३६ निइन्यादँ थथे धयागु ई.पु. ६०९ ✡ **23:36** २३:३६ यर २२:१८-१९; २६:१-६ ✡ **24:1** २४:१ यर २५:१-३८; दान १:१-२ * **24:8** २४:८ झिंच्यादँ थथे धयागु ई.पु. ५९८ † **24:12** २४:१२ च्यागूगु दँ थथे धयागु अप्रिल ई.पु. ५९७ ✡ **24:12** २४:१२ यर २२:२४-३०; २४:१; २९:१-२ ✡ **24:13** २४:१३-१५ २ राज २०:१६-१८; यशै ३९:५-७ ✡ **24:15** २४:१५ इज १७:१२ ✡ **24:17** २४:१७ यर ३७:१; इज १७:१३

18 सिदकियाह निइछदँ दुबलय्‡ जुजु जुल। वं यस्शलेमय् झिंछदँ राज्य यात। वया मांया नां हमुतल खः। व लिब्नाय् च्वंम्ह यर्मियाया म्ह्याय् खः।✡
19 वं यहोयाकीम जुजुं याःथें परमप्रभुयात मयःगु मभिं ज्या यात।
20 परमप्रभु तंचायादीगुलि थ्व फुक्क यस्शलेम व यहूदायात जू वःगु खः। लिपतय् वय्कलं इमित थःगु न्ह्यःनं पितिनाछ्वयादिल।
सिदकियाहं बेबिलोनयाम्ह जुजुया विरोधय् विद्रोह यात।✡

25

यस्शलेम पतन जूगु
२ इति ३६:१३-२१; यर ५२:३-११

1 उकिं सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु गुंगुगु दँया* झिगुगु लाया झिगुगु दुखुन्हु बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं थः फुक्क सेना ज्वनाः यस्शलेमय् हमला याः वल। वं शहरया छचाःखेरं चा व ल्वहंया द्वम्बःचात दय्काः शहरयात घेरय् यात।✡
2 सिदकियाह जुजुं राज्य यानाच्वंगु झिंछगुगु दँय्† तक शहरयात घेरय् याना तल।
3 प्यंगुगु लाया गुंगुगु दिखुन्हु शहरय् तसकं अनिकाल जुल। मनूतय् छुं नं नये मन्त।
4 अबलय् शहरया पःखाः बेबिलोनीतय्सं तछ्यात। चान्हय् हे जुजुया क्यब लिक्कया निगू पःखाःया दथुया लुखां सिदकियाह व फुक्क सिपाइँत बिस्युं वन। बेबिलोनीत शहरया छचाःखेरं दुसां इपिं यर्दन खुसिया ब्यासिपाखे बिंस्यु वन।✡
5 तर बेबिलोनी सेनां जुजुयात लित, अले वयात यरीहोया ख्यलय् नापलाकाः ज्वन। वया फुक्क सिपाइँत वयात त्वःताः थुखे उखे बिस्युं वन।
6 अले इमिसं जुजुयात ज्वनाः रिब्लाय् बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् हल। जुजुं वयात सजाँय बीगु आज्ञा बिल।
7 इमिसं सिदकियाहया कायपिन्त वयागु हे न्ह्यःने हेस्यात। अनंलि इमिसं वयागु मिखा ल्हकाबिल। वयात कँय्या सिखलं चिनाः बेबिलोनय् यंकल।✡

देगः थुनाब्यूगु
यर ५२:१२-२३

8 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं राज्य यानाच्वंगु झिंगुंगुगु दँया न्यागुगु लाया न्हय्न्हु दुखुन्हु‡ बेबिलोनया जुजुया हाकिम व जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापति नबूजरदान यस्शलेमय् वल।
9 वं परमप्रभुया देगः, दरबार व शहरया फुक्क छेँय् मि तयाबिल। ततःखागु फुक्क छेँ वं छ्वयेकाबिल।
10 जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापतिनापं दुपिं बेबिलोनी सेनां यस्शलेमया चाकःछिं दुगु पखाः थुनाबिल।
11 सेनापति नबूजरदानं शहरय् ल्यंदुपिं मनूत, मेपिं मनूतयत व बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् बिस्युं वंपिन्त ज्वनाः बेबिलोनय् यंकल।
12 तर छुं मदुपिं चीमिपिं मनूतयत दाखक्यबय् व बुँइ ज्या याकेत यहूदाय् हे त्वःताथकल।
13 बेबिलोनीतय्सं परमप्रभुया देगलय् दुगु कँय्या थां व लिधंसात, कँय्या तग्वःगु त्यांकि नं कुचा कुचा यात अले इमिसं फुक्क कँय् बेबिलोनय् यंकल।✡
14 इमिसं वेदी सफा याइबलय् छ्यलिगु बेल्चा व नौ तयेगु थल, चिम्ता, गुँगू थनेगु मकः व देगलय् सेवा याइबलय् छ्यलिगु कँय्या थलबलत फुक्क यंकल।✡
15 जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापतिं गुँगू थनिगु मकः व छ्वाकिगु बातात, भिंगु लुँ वा वहलं दय्कातःगु फुक्क यंकल।
16 सोलोमनं परमप्रभुया देगःया निंतिं दय्कूगु कँय्या निपु थां, थलबल व छगू त्यांकि तसकं इयातु, उकियात लनेफइ मखु।
17 निपु थां उत्थें च्वँ, निपुं हे ८.२ मिटर तजाः। च्वय् कँय्यागु १.३ मिटर तःजाःगु तपुलि दु। कँय्या जालि व धालेसिया बुत्तां चाकःछिं जाःगु दु। मेगु थां उकिया जालिनापं उत्थें च्वँ।

यहूदाया मूनूत बेबिलोनय् यंकूगु
यर ५२:२४-२७

---

‡ **24:18** २४:१८ निइछदँ थथे धयागु ई.पु. ५९७ ✡ **24:18** २४:१८ यर २७:१-२२; २८:१-१७ ✡ **24:20** २४:२० इज १७:१५ * **25:1** २५:१ गुंगुगु दँ थथे धयागु १५ जनवरी ई.पु. ५८८ ✡ **25:1** २५:१ यर २१:१-१०; ३४:१-५; इज २४:२ † **25:2** २५:२-३ झिंछगुगु दँ थथे धयागु ई.पु. १८ जुलाई ई.पु. ५८६ ✡ **25:4** २५:४ इज ३३:२१ ✡ **25:7** २५:७ इज १२:१३ ‡ **25:8** २५:८ बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं राज्य यानाच्वंगु झिंगुंगुगु दँया न्यागुगु लाया न्हय्न्हु दुखुन्हु १५ अगष्ट ५८६ ✡ **25:13** २५:१३ १ राज ७:१५-२६; २ इति ३:१५-१७ ✡ **25:14** २५:१४ १ राज ७:४५; २ इति ४:१६

18 अङ्गरक्षकतय् सेनापतिं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी सरायाह व निगूगु थासय्याम्ह पुजाहारी सपन्याहयात व स्वम्ह
पालेतय्त नं ज्वना यंकल।
19 शहरय् ल्यनाच्वंपिं मध्ये वं सिपाइँतय् कप्तान व न्याम्ह जुजुयात सल्लाह बीपिन्त ज्वन। वं देशयापिं मनूतय्त सिपाँइलय्
भर्ना याइम्ह दकलय् तःधंम्ह हाकिम व शहरय् लूपिं खुइम्ह सिपाइँतय्त नं ज्वन।
20 थुमित अङ्गरक्षकतय् कप्तान नबूजरदानं रिब्ला शहरय् बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् यंकल।
21 बेबिलोनयाम्ह जुजुं हमात देशया रिब्ला शहरय् इमित स्याकेबिल।
थुकथं यहूदायापिं मनूतय्त थःगु देशं ज्वना यंकल।

यहूदायाम्ह बडाहाकिम गदल्याह
यर ४०:७-९; ४१:१-३

22 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं शापानया छय्, अहीकामया काय् गदल्याहयात यहूदाय् थःम्हं त्वःताथकूपिं मनूतय्
शासक ल्यल।
23 बेबिलोनयाम्ह जुजुं गदल्याहयात बडाहाकिम ल्यःगु खँ न्यनाः सेनाया फुक्क कप्तानत व इमि मनूत मिस्पाय्
गदल्याहयाथाय् वल। थुपिं सेनापतित नतन्याहया काय् इश्माएल, कारेहया काय् योहानान, नतोपाती तन्हूमेतया काय् सरायाह
व माकातीया काय् याजन्याह खः।
24 गदल्याहं इपिं व इमि मनूतय्त पाफयाः धाल, "बेबिलोनी सिपाइँत खनाः ग्याये मते। देशय् च्वनाः बेबिलोनयाम्ह जुजुया
सेवा या, छिमिगु भिं जुइ।"
25 तर न्हय्ला दुबलय्§ जुजु खलःयाम्ह, एलीशामाया छय् व नतन्याहया काय् इश्माएलं झिम्ह मनूतय्त ज्वनावयाः
गदल्याह व वलिसें मिस्पाय् दुपिं यहूदा व बेबिलोनयापिं मनूतय्त स्यानाबिल।
26 उकिं बेबिलोनीतलिसें ग्यानाः चिधिकःपिंलिसें तःधिकःपिं तक, सेनाया कप्तानत नं फुक्क मिश्र देशय् बिस्युं वन।✡

यहोयाकीनयात त्वःतूगु
यर ५२:३१-३४

27 एबील-मरोदक बेबिलोनयाम्ह जुजु जूगु दँय् वं यहोयाकीनयात इयालखानां त्वःतल। यहोयाकीनयात ज्वनाः बेबिलोनय्
यंकूगु स्विन्हयदँया झिंनिलाया निइन्हयन्हु* लिपा थथे जूगु खः।
28 वं वलिसें बांलाक न्ववानाः बांलाःगु व्यवहार यात। अले व थें बेबिलोनय् कैदी जुयाच्वंपिं मेपिं जुजुपिन्त स्वयाः वयात
अज्ज अप्वः इज्जतया थासय् तल।
29 थुकथं यहोयाकीनं कैदीया वसः त्वःतल अले म्वाःतले न्ह्याबलें जुजुया टेबिलय् नल।
30 जुजुं वयात व म्वानाच्वंतले न्हियान्थिं खर्च यायेत भत्ता बिल।

---

§ **25:25** २५:२५न्हय्ला दुबलय् थथे धयागु अक्टोबर ई.पु. ५८६ ✡ **25:26** २५:२६ यर ४३:५-७ * **25:27** २५:२७ झिंनिलाया निइन्हयन्ह थथे धयागु २२ मार्च ई.पु. ५६१

इतिहासया न्हापांगु सफू

म्हसीका

शमूएल व जुजुपिनिगु सफुलिइ च्वयातःगु धटनाया खँ अप्वः यानाः इतिहासया सफुलिइ नं च्वयातःगु दु, तर च्वमिं भचा पाकः च्वःगु दु। इतिहासया सफुलिइ जुजुपिनिगु इतिहासया खँ मू निगू तातुनां च्वःगु दु –

१. इस्राएल व यहूदा देशय् विपत्तित वःगु जूसां परमेश्वरं इस्राएली जातियात ब्यूगु बचं पूवंका च्वनादीगु दु व थःमनूतय्गु निति थःगु ग्वःसायात यहूदा देशय् च्वनाच्वंपिपाखें सुथां लाका च्वनादीगु दु धइगु क्यनेत। थ्व खँया लिधंसाकथं च्वमिं दाऊद व सोलोमनं याःगु ततःधंगु ज्या, यहोशापात, हिजकियाह व योशियाह जुजुपिन्सं याःगु भिंके ज्या अले परमेश्वरयात विश्वास यायेबहः जूपिं मनूतय्त स्वइ।

२. यस्शलेमया देगलय् परमेश्वरया आराधना गथे यानाः शुरू जुल, अले खास यानाः आराधनाया ज्या याइपिं पुजाहारीत व लेवीतय्गु व्यवस्था गय् च्वं धकाः क्यनेत। देगः दय्कूम्ह सोलोमन खःसां दाऊदयात देगः व अन याइगु आराधना विधि थापं याःम्ह कथं क्यनातःगु दु।

न्हापांगु व निगूगु इतिहासया सफू एज्रां च्वःगु खः धकाः यहूदीतय्गु धापू दु। थुपिं सफूत ई.पु. ४५० निसें ४२५ या दथुइ च्वःगु खः।

धलः पौ

वंशावली व नां धलः १:१–९:४४
शाऊल सीगु १०:१-१४
दाऊदं शासन याःगु
१. ज्या पूवंगु व कष्टत ११:१–२२:१
२. देगः दय्केत तयार याःगु २२:२–२९:३०

१ इतिहास

आदमंनिसें नोआया सन्तान तक

1 आदम, शेत, एनोश,
2 केनान, महलालेल, येरेद
3 हनोक, मतूशेलह, लेमेक व नोआ।
4 नोआया काय्पिं – शेम, हाम व येपेत खः।

येपेतया सन्तान

5 येपेतया काय्पिं – गोमेर, मागोग, मादे, यावान, तूबल, मेशेक व तीरास खः।
6 गोमेरया काय्पिं – अशकनज, रीपत व तोगर्मा खः।
7 यावानया काय्पिं – एलीशाह, तर्शीश, कित्तीम व रोदानीम मनूत खः।

हामया सन्तान

8 हामया काय्पिं – कूश, मिश्रइम, पूत व कनान खः।
9 कूशया काय्पिं – सेबा, हवीला, सब्त, रामाह व सब्तका खः। रामाहया काय्पिं – शेबा व ददान खः।
10 कूश निम्रोदया बाः खः, निम्रोद पृथ्वीइ न्हापांम्ह वीर खः।
11 मिश्रइम धाःसा लूदीत, अनामीत, लहाबीत व नप्तूहीत,
12 पत्रुसीत, कस्लूहीत (पलिश्तीत थुपिंपाखें वःपिं खः) व कप्तोरीतय् पुर्खा खः।
13 कनान वया जेठाम्ह काय् सीदोन, हित्तीत,
14 यबूसीत, एमोरीत, गिर्गाशीत,
15 हिव्वीत, अरकीत, सिनीत,
16 अर्वादीत, समारीत व हमातीतय् नं बाः खः।

शेमया सन्तान

17 शेमया काय्पिं – एलाम, अश्शूर, अर्पक्षद, लूद व अराम खः। आरामया काय्पिं – ऊज, हुल, गेतेर व मेशेक खः।
18 अर्पक्षद शेलहया बाः खः, अले शेलह एबेरया बाः खः।

19 एबेरया* निम्ह कायपिं दु, छम्ह कायागु नां पेलेग खः, छायधाःसा वयागु इलय् पृथ्वीयात ब्वथःगु खः। मेम्ह कायागु
नां योक्तान खः।
20 योक्तान अल्मोदद, शेलेप, हसर्मवित, येरह,
21 हदोरम, ऊजाल, दिक्ला,
22 ओबाल, अबमाएल, शेबा,
23 ओपीर, हवीला व योबाबया बाः खः। थुपिं सकलें योक्तानया कायपिं खः।
24 शेमंनिसें अब्राहाम तकया वंश थुपिं हे खः – शेम, अर्पक्षद, शेलह,
25 एबेर, पेलेग, रऊ,
26 सरूग, नाहोर, तेरह,
27 अले अब्राम (अब्रामयात अब्राहाम नं धाः)।

अब्राहामया सन्तान

28 अब्राहामया कायपिं इसहाक व इश्माएल खः।
29 इश्माएलया कायपिं इवःलिक थुपिं हे खः – जेठाम्ह नबायोत अनंलिपा केदार, अदबेल, मिब्साम,
30 मिश्मा, दुमा, मस्सा, हदद, तेमा,
31 यतूर, नापीश व केदमा। थुपिं इश्माएलया कायपिं खः।

कतूराया सन्तान

32 अब्राहामया कतूरा धाःम्ह छम्ह मथयाःम्ह कलाः दु। वं जिम्रान, योक्षान, मदान, मिघान, यिशबाक व शूहयात बुइकल।
योक्षानया कायपिं – शेबा व ददान खः।
33 मिघानया कायपिं – एपा, एपेर, हानोक, अबीदा व एल्दा खः। थुपिं सकलें कतूराया सन्तान खः।

इसहाकया सन्तान

34 अब्राहाम इसहाकया बाः खः। इसहाकया कायपिं – एसाव व इस्राएल।

एसावया सन्तान

35 एसावया कायपिं – एलीपज, रूएल, येऊश, यालाम व कोरह खः।
36 एलीपजया कायपिं – तेमान, ओमार, सपो, गालाम, कनज व अमालेक खः। अमालेक धाःसा तीम्नपाखें दुम्ह खः।
37 रूएलया कायपिं – नहत, जेरह, शम्मा व मिज्जा खः।

एदोमय् सेइरयापिं मनूत

38 सेइरया कायपिं – लोतान, शोबाल, सिबोन, अना, दीशोन, एसेर व दीशान खः।
39 लोतानया कायपिं – होरी व हेमाम खः। लोतानया केहेँ तीम्न खः।
40 शोबालया कायपिं – अल्बान, मानहत, एबाल, शपो व ओनाम खः। सिबोनया कायपिं – अय्या व अना खः।
41 अनाया काय् दीशोन खः। दीशोनया कायपिं – हेमदान, एश्बान, यित्रान व करान खः।
42 एसेरया कायपिं – बिल्हान, जावान व अकान।
दीशानया कायपिं – ऊज व आरान खः।

एदोमया शासकत

43 इस्राएलय् जुजु दये न्ह्यः एदोमय् शासन यानिपिं जुजुपिं थुपिं हे खः – बओरया काय् बेला, अले वयागु शहर दिन्हावा खः।
44 बेला सीधुंकाः बोज्रायाम्ह जेरहया काय् योबाब जुजु जुल।
45 योबाब सीधुंकाः तेमानीतय्गु देशयाम्ह हूशाम जुजु जुल।
46 हूशाम सीधुंकाः बददया काय् हदद जुजु जुल। वं मोआब देशय् मिघानीतय्त बुकल। वयागु शहर अवीत खः।
47 हदद सीधुंकाः मास्रेकायाम्ह सम्ला जुजु जुल।
48 सम्ला सीधुंकाः यूफ्रेटिस खुसिया सिथय् च्वंगु रहोबोतयाम्ह शौल जुजु जुल।
49 शौल सीधुंकाः अक्बोरया काय् बाल-हानान जुजु जुल।
50 बाल-हानान सीधुंकाः हदद जुजु जुल। वया शहरया नां पाऊ खः। वया कलाःया नां महेतबेल खः गुम्ह मत्रेदया म्ह्याय् व
मे-जहाबया छय् खः।
51 हदद नं सित।
एदोमयापिं नायःत थुपिं हे खः – तीम्न, अल्वा, यतेत,

---

* **1:19** १:१९ एबेर पेलेगया अर्थ ब्वथःगु

52 ओहोलीबामा, एलाह, पीनोन,
53 कनज, तेमान, मिब्सार,
54 मग्दीएल व ईराम खः। एदोमयापिं नायःत थुपिं हे खः।

2

इस्राएलया काय्पिं

1 इस्राएलया काय्पिं – रूबेन, शिमियोन, लेवी, यहदा, इस्साखार, जबूलून,
2 दान, योसेफ, बेन्यामीन, नप्ताली, गाद व आशेर खः।

यहदाया काय्पिं

3 यहदाया काय्पिं – एर, ओनान व शेलह खः। थुपिं स्वम्हय्सिया मां कनानी मिसा शूआ खः। यहदाया दकलय् तःधिकःम्ह काय् एर् मभिंम्ह मनू जुगुलिं परमप्रभु वयात स्यानादिल।
4 यहदाया भौ तामारं वयागु लागिं फारेस व जेरहयात बुइकल। फुक्क यानाः यहदाया न्याम्ह काय्पिं – दत।
5 फारेसया काय्पिं – हेस्रोन व हामूल खः।
6 जेरहया न्याम्ह काय्पिं दु। इपिं जिम्री, एतान, हेमान, कलकोल व दर्दा खः।
7 कर्मीया काय् आकान खः। आकानं काये मज्यू धयातःगु देछायेमाःगु चिज कयाः इस्राएलीतय्थाय् विपत्ति हःगु खः।
8 एतानया काय् अजर्याह खः।
9 हेस्रोनया काय्पिं – यरहमेल, राम व कालेब खः।

हेस्रोननिसें दाऊद तक

10 राम अम्मीनादाबया बाः खः, अले अम्मीनादाब नहशोनया बाः खः। नहशोन यहदायापिं मनूतय् नायः खः।
11 नहशोन सल्मोनया बाः खः। सल्मोन बोअजया बाः खः।
12 बोअज ओबेदया बाः खः। अले ओबेद यिशैया बाः खः।
13 यिशैया न्हय्म्ह काय्पिं दु, जेठाम्ह एलीआब व माइलाम्ह अबीनादाब, साहिँलाम्ह शिमेअ,
14 काहिँलाम्ह नतनेल, न्याम्हम्ह रादै,
15 खुम्हम्ह ओसेम व कान्छाम्ह दाऊद।
16 इमि केहेँपिं सरूयाह व अबीगेल खः। सरूयाहया स्वम्ह काय्पिं दु। इपिं अबीशै, योआब व असाहेल खः।
17 अबीगेल अमासाया मां खः, अमासाया बाः इश्माएली येतेर खः।

हेस्रोनया मेपिं सन्तान

18 हेस्रोनया काय् कालेबया अजूबा धाःम्ह मिसापाखें व यरीअतपाखें मस्त दत। इमि काय्पिं – येशेर, शोबाब व अर्दोन खः।
19 अजूबा सीधुंकाः कालेबं एप्रातयात ब्याहा यात, वं हरयात बुइकल।
20 हूर ऊरीया बाः खः। ऊरी बजलेलया बाः खः।
21 लिपा हेस्रोन खुइदँ दुबलय् वं गिलादया बाः माकीरया म्ह्याय्लिसे ब्याहा यात, इमि काय् सगूब खः।
22 सगूब याईरया बाः खः। याईरं गिलादय् च्वंगु निइस्वंगू शहर त्याका काल।
23 तर गशूर व अरामं इमिगुपाखें हब्बात-याईर व केनातयात उकिया जःखः च्वंगु खुइगू शहरनापं त्याका काल। थुपिं सकले गिलादया बाः माकीरया सन्तान खः।
24 हेस्रोन कालेब-एप्रातााया शहरय् सीधुंकाः वया कलाः अबियां वया काय् अशहूरयात बुइकल। अशहूर तकोया बाः खः।

हेस्रोनया काय् यरहमेलया सन्तान

25 हेस्रोनया तःधिकःम्ह काय् यरहमेलया काय्पिं – तःधिकःम्ह राम, बूना, ओरेन, ओसेम व अहियाह खः।
26 यरहमेलया अतारा धाःम्ह मेम्ह छम्ह कलाः दु। व ओनामया मां खः।
27 यरहमेलया तःधिकःम्ह काय् रामया काय्पिं – मास, यामीन व एकेर खः।
28 ओनामया काय्पिं – शम्मै व यादा खः। शम्मैया काय्पिं – नादाब व अबीशूर खः।
29 अबीशूरया कलाःया नां अबीहेल खः। वं अहबान व मोलीदयात बुइकल।
30 नादाबया काय्पिं – सेलेद व अप्पेम खः। सेलेद मस्त मदय्कं हे सित।
31 अप्पेमया काय् यिशी खः। यिशीया काय् शेशान खः। शेशानया काय् अहलैया खः।
32 शम्मैया किजा यादाया काय्पिं – येतेर व जोनाथन खः। येतेर मस्त मदय्कं हे सित।

33 जोनाथनया काय्पिं – पेलेथ व जाजा खः। यरहमेलया सन्तान थुपिं हे खः।
34 शेशानया काय्पिं – मदु, म्ह्याय्पिं जक दु। वया यरहा धाःम्ह छम्ह मिश्री दास दु।
35 थ्व हे दास यरहानापं शेशानं थःम्ह्याय्यात ब्याहा यायेत बिल, अले वं अत्तैयात बुइकल।
36 अत्तै नातानया बाः खः। नातान जाबादया बाः खः।
37 जाबाद एपलालया बाः खः। एपलाल ओबेदया बाः खः।
38 ओबेद येहूया बाः खः। येहू अजर्याहया बाः खः।
39 अजर्याह हेलेसया बाः खः। हेलेस एलासाया बाः खः।
40 एलासा सिस्मैया बाः खः। सिस्मै शल्लूमया बाः खः।
41 शल्लूम यकम्याहया बाः खः। यकम्याह एलीशामाया बाः खः।

हेब्रोनया काय् कालेबया सन्तान

42 यरहमेलया किजा कालेबया तःधिकःम्ह काय् मेशा खः। मेशा जीपया बाः खः, जीप मारेशाया बाः खः। मारेशाया काय् हेब्रोन खः।
43 हेब्रोनया काय्पिं – कोरह, तप्पूह, रेकेम व शेमा खः।
44 शेमा रहमया बाः खः। अले रहम योर्कामया बाः खः। रेकेम शम्मैया बाः खः।
45 शम्मैया काय् माओन खः, अले माओन बेथ-सरया बाः खः।
46 कालेबया मथ्याःम्ह कलाःया नां एपा खः। एपा हारान, मोस व गाजेजया मां खः। हारान गाजेजया बाः खः।
47 यहदैया काय्पिं – रेगेम, योताम, गेशान, पलेत, एपा व शाप खः।
48 कालेबया मेम्ह मथ्याःम्ह कलाःया नां माका खः। माका शेबेर व तिर्हानाया मां खः।
49 वं मद्मन्नाया बाः शापयात अले मक्बेना व गिबियाया बाः शेबालेयात नं बुइकल। कालेबया म्ह्याय् अक्सा खः।
50 कालेबया सन्तान थुपिं नं खः – हर कालेबया तःधिकःम्ह काय् खः, वयात एप्रातां बुइकूगु खः। हरया काय्पिं – किर्यत-यारीम पलिस्था याःम्ह शोबाल,
51 बेथलेहेम पलिस्था याःम्ह सल्मा व बेथ-गादेर पलिस्था याःम्ह हारेप खः।
52 किर्यत-यारीम पलिस्था याःम्ह शोबालया सन्तान हारोए, बच्छि मानहतीत व
53 किर्यत-यारीमया वंशत अथे धइगु यित्रीत, पूथीत, शुमातीत व मिश्रातीत खः। थुपिंपाखें सोराती व एश्तोलीतय् सन्तान दत।
54 सल्माया सन्तान बेथलेहेमयापिं मनूत, नतोपातीत, अत्रोतबेथ-योआब, बच्छि मानहतीत व सोरीत अले
55 याबेसय् च्वंपिं शास्त्रीतय् सन्तान तिरातीत, शिम्मतीत व सुकातीत खः। थुपिं केनीत खः। इपिं रेकाबया घरानायाम्ह हम्मतया सन्तान खः।

3

दाऊदया काय्पिं

1 हेब्रोनय् बूपिं दाऊदया काय्पिं थुपिं हे खः – तःधिकःम्ह काय् अमनोन, थ्वया मां यिजरेलयाम्ह अहीनोम खः। माइलाम्ह दानिएल, थ्वया मां कर्मेलयाम्ह अबीगेल खः।
2 साइँलाम्ह काय् अब्शालोम, थ्वया मां गशूरयाम्ह जुजु तल्मैया म्ह्याय् माका खः। काइँलाम्ह अदोनियाह, थ्वया मां हग्गीत खः।
3 न्याम्हम्ह शपत्याह, थ्वया मां अबीतल खः। अले चिधिकःम्ह यित्राम, थ्वया मां दाऊदया कलाः एग्ला खः।
4 हेब्रोनय् दाऊदया खुम्ह काय्पिं दत। अन वं न्हयदँ व खुला राज्य यात।
यस्शलेमय् वं स्विस्वदँ राज्य यात।
5 यस्शलेमय् अम्मीएलया म्ह्याय् बतशेबापाखें प्यम्ह काय्पिं बुल- शम्मूअ, शोबाब, नातान व सोलोमन। थुपिं पेम्हसित अम्मीएलया म्ह्याय् बतशेबां बुइकूगु खः।
6 वया मेपिं गुम्ह काय्पिं नं दु। थुपिं यिभार, एलीशूअ, एलीपेलेत,
7 नोगह, नेपेग, यापी,
8 एलीशामा, एल्यादा व एलीपेलेत खः।
9 थुपिं सकलें दाऊदया काय्पिं खः। थुमित त्वःताः दाऊदया मथ्याःपिं कलाःपिनिपाखें नं मस्त दु। इमि क्यहेँ तामार खः।

यहूदाया जुजुपिं

10 सोलोमनया काय् रहबाम खः, रहबामया काय् अबिया खः, अबियाया काय् आसा खः, आसाया काय् यहोशापात खः,
11 यहोशापातया काय् यहोराम खः, यहोरामया काय् अहज्याह खः,

अहज्याहया काय् योआश खः,
12 योआशया काय् अमस्याह खः, अमस्याहया काय् अजर्याह खः, अजर्याहया काय् योताम खः,
13 योतामया काय् आहाज खः, आहाजया काय् हिजकिया खः, हिजकियाया काय् मनश्शे खः,
14 मनश्शेया काय् अमोन खः, अमोनया काय् योशियाह खः।
15 योशियाहया काय्पिं तःधिकःम्ह योहानान, माइलाम्ह येहोयाकीम, साइँलाम्ह सिदकियाह, व चिधिकःम्ह शल्लूम खः।
16 यहोयाकीमया काय्पिं यहोयाकीन व सिदकियाह खः।

यहोयाकीनया सन्तान

17 बेबिलोनय् ज्वनायंकूपिं यहोयाकीन जुजुया काय्पिं थुपिं खः – शालतिएल,
18 मल्कीराम, पदायाह, शेनस्सर, यकम्याह, होशामा व नदब्याह खः।
19 पदायाहया काय्पिं यस्बाबेल व शिमी खः।
यस्बाबेलया काय्पिं मशुल्लाम व हनन्याह खः। इमि केहेँ शलोमीत खः।
20 यस्बाबेलया मेपिं न्याम्ह काय्पिं दु। थुपिं हशूबा, ओहेल, बेरेक्याह, हसदयाह व यूशप-हेसेद खः।
21 हनन्याहया काय्पिं पलत्याह व यशयाह खः। यशयाहया काय् रपायाह खः, रपायाहया काय् अर्नान खः। अर्नानया काय् ओबदिया व ओबदियाया काय् शकन्याह खः।
22 शकन्याहया सन्तान – शकन्याहया छम्ह काय् शमायाह व न्याम्ह छय्पिं, हत्तूश, यिगाल, बारीह, नार्याह व शाफात खः।
23 नार्याहया स्वम्ह काय्पि दु। थुपिं एल्योएनैया, हिस्कियाह व अज्रीकाम खः।
24 एल्यहोएनैया न्हय्म्ह काय्पिं दु। थुपिं होदबिया, एल्यासीब, पलयाह, अक्कूब, योहानान, दलायाह व अनानी खः।

4

यहूदाया सन्तान

1 यहूदाया सन्तान – फारेस, हेस्रोन, कर्मी, हूर व शोबाल।
2 शोबालया काय् रायाह यहतया बाः खः। यहत अह्मै व लहदया बाः खः। सोरातीतय् वंश थुपिं हे खः।
3 एतामया काय्पिं – यिजरेल, यिश्मा व यिदबश खः। इमि केहेँया नां हस्सलेलपोनी खः।
4 पनूएल गदोरया बाः खः, अले एसेर हूशया बाः खः। हूर एप्रातया न्हापां बूम्ह काय् खः, एप्रात बेथलेहेम शहर पलिस्था याःम्ह खः।
5 तकोया बाः अश्शूरया निम्ह कलाःपिं दु। थुमिगु नां हेलह व नारा खः।
6 नारां अहुज्जाम, हेपेर, तेमेनी व हाहशतारीयात बुइकल। नाराया सन्तान थुपिं हे खः।
7 हेलहया काय्पिं – सेरेथ, सोहोर, एतनान व कोस खः।
8 कोस आनूब व हज्जोबेबा अले हास्मया काय् अहर्हेलया वंशतय् बाः खः।
9 याबेस थः दाजुकिजापिं स्वयाः इज्जत दुम्ह खः। मांम्हय्सिनं वयात याबेस नां ब्यूगु खः। छाय्धाःसा व बूबलय् मांम्हय्सिनं यक्व कसाः नःगु खः।
10 तर याबेसं इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयात थथे धकाः प्रार्थना यात, “हे परमेश्वर, जितः आशिष बियादिसँ। जितः तःकूगु इलाका बियादिसँ। जिं यानागु न्ह्यागु नं ज्याय् छि जिनापं च्वनादिसँ। जितः कसाः बीगु दुःखपाखें बचय् यानादिसँ।” अले परमेश्वरं वयागु बिन्ति न्यनादिल।
11 शूहहया किजा कबूल मेहीरया बाः खः, मेहीर एश्तोनया बाः खः।
12 एश्तोन बेथ-रापा, पसेह व तहिन्नाया बाः खः। तहिन्ना इर-नाहशया बाः खः। थुपिं रेकायापिं मनूत खः।
13 कनजया काय्पिं – ओत्निएल व सरायाह। ओत्निएलया काय्पिं – हतत व मोनोतै खः।
14 मोनोतै ओप्राया बाः खः। सरायाह योआबया बाः खः। अले योआबं गे-हरशीम* पलिस्था यात। थुकियात गे-हरशीम धाल छाय्धाःसा अन ज्या सःपिं शिल्पकारत च्वनीगु खः।
15 यपुन्नेया काय् कालेबया काय्पिं – ईरू, एलाह व नआम खः। एलाहया काय् कनज खः।
16 यहल्लेलेलया काय्पिं – जीप, जीपा, तीरया व असरेल खः।
17 एज्रहया काय्पिं – येतेर, मेरेद, एपेर, यालोन खः। मेरेदं ब्याहा याःम्ह फारोया म्ह्याय् बित्याहं मिरियम, शम्मै व म्ह्याय् बित्याहं मिरियम, शम्मै व एश्तमोया बाः यिश्बहलयात बुइकल।
18 मेरेदया मेम्ह यहूदी कलाः धाःसा गदोरया बाः येरेद, सोखोया बाः हेबेर व जानोहया बाः यकूतीएलया मां खः।

---

* **4:14** ४:१४ गे-हरशीम थुकिया अर्थ शिल्पकारतय्गु ब्यासि खः

19 होदियाहया कलाः नहमया केहेँया कायपिं – गेरेमी कीलाहया बाः व माकाती एश्तमो खः।
20 शिमोनया कायपिं – अमनोन, रिन्ना, बेन-हानान व तीलोन खः। यिशीया कायपिं – जोहेत व बेन-जोहेत खः।
21 यहदाया काय् शेलहया कायपिं – लेकाया बाः एर्, मारेशाया बाः लादा अले बेथ-अश्बेयाय् च्वंपिं मलमलया कापः दय्किपिनि वंश,
22 योकीम, कोजेबाय् च्वंपिं मनूत अले योआश व साराप गुम्ह मोआब व यशूबी-लेहेमय् शासन याइम्ह खः। थुपिं नां धलः तसकं पुलांगु खः।
23 थुपिं नतैम व गदेराय् च्वनिपिं कुमाःत खः। अले अन जुजुनापं च्वनाः जुजुयागु ज्या याइगु खः।

शिमियोनया सन्तान

24 शिमियोनया सन्तान नमूएल, यामीन, यारीब, जेरह व शौल खः।
25 शौलया काय् शल्लूम खः। शल्लूमया काय् मिब्साम खः। मिब्सामया काय् मिश्मा खः।
26 मिश्माया सन्तान हम्मूएल, जक्कूर व शिमी खः।
27 शिमीया झिंखुम्ह कायपिं – व खुम्ह म्ह्यायपिं दु। तर वया किजापिनि यक्व मस्त मदु। उकिं शिमियोनया वंशयापिं मनूतय्गु ल्याः यहदाया वंशयापिं मनूतय्गु ल्याः ति मदु।
28 इपिं च्वनीगु थाय् बेर्शेबा, मोलादा, हसर-शूआल,
29 बिल्हा, एसेम, तोलद,
30 बतूएल, होर्मा, सिक्लग,
31 बेथ-मर्काबोत, हसर-शूसीम, बेथ-बिरी व शारैम खः। दाऊदं शासन मयाःतले इमिगु शहरत थुपिं हे खः।
32 इमिगु बस्तीत एताम, ऐन, रिम्मोन, तोकेन व आशान धाःगु न्यागू शहरत
33 व बालात तक हे थुपिं शहरया जःखः च्वंगु गांत। इपिं च्वनीगु थाय् थुपिं हे खः। अले थ्व इमिगु वंशावली खः।
34 शिमियोनया मेपिं सन्तान – मशोबाब, यम्लेक, अमस्याहया काय् योशा,
35 योएल, योशिब्याहया काय् येहू, सरायाहया छय् व असीएलया छुइ खः।
36 एल्योएनै, याकोबा, याशोहायाह, असायाह, अदीएल, यसीमीएल, बनायाह,
37 अले शिपीया काय् जीजा, अल्लोनया छय् यदायाह, शिम्री व शमायाहया सन्तानत खः।
38 च्वय् नां च्वयातःपिं मनूत इमि थथःगु वंशयापिं नायःत खः। इमि मचाखाचातय्गु ल्याः अप्वयावन।
39 अले इपिं थः पशुतय्गु निंतिं ज्वयेगु थाय् मामां बँसीया पुर्बपाखे गदोरया लिक्क तक वन।
40 इमिसं यक्व घाँय् दुगु बांलाःगु ख्यः लुइकल। इमिसं अन यक्व बांलाःगु व भिंगु थाय् लुइकल। देश तसकं तःकू सुनसान व शान्त। न्हापा अन हाम वंशयापिं मनूत च्वनीगु खः।
41 च्वय् नां च्वयातःपिं मनूत यहदाया जुजु हिजकियाया इलय् वयाः हाम वंशयापिं च्वनीगु थाय्यात व अन दुपिं मोनी जातियापिन्त भज्यंक नाश यानाबिल। इमिसं इमिगु नां तक ल्यं मदय्क इमित नाश यानाबिल। इपिं इमिगु थासय् च्वन, छाय्धाःसा अन फै-च्वलय् ज्वयेत ख्यः दु।
42 न्यासःम्ह शिमियोनीत पुर्बपाखे एदोमय् वन। यिशीया कायपिं – पलत्याह, नार्याह, रपायाह व उज्जीएल इमि न्ह्यलुवाः खः।
43 इमिसं अन एदोमय् बचय्जूपिं सकल अमालेकीतय्त स्यानाबिल, अले थौं तक नं इपिं अन च्वनाच्वंगु दु।

5

रूबेनया सन्तान

1 इस्राएलया* न्हापां बूम्ह काय् रूबेन खः। अय्नं वं थः बाःया छम्ह मथ्याःम्ह कलाःलिसे घनाः थः बाःयात हेपय् याःगुलिं न्हापां बूम्ह काय्या अधिकार वया किजा योसेफया कायपिन्त बिल। उकिं वंशावलीइ रूबेनया नां तःधिकःम्ह काय् कथं च्वयातःगु मदु।
2 यहदा थः दाजुकिजापिं मध्ये बल्लाःम्ह खःसां अले वया सन्तानपाखें हे शासक वःसां तःधिकःम्ह काय्या अधिकार योसेफयागु हे जुल।
3 इस्राएलया तःधिकःम्ह काय् रूबेनया कायपिं – हानोक, पल्लु, हेस्रोन व कर्मी खः।
4 योएलया सन्तानतय्गु नां थथे दु – शमायाह योएलया काय् खः। गोग शमायाहया काय् खः। शिमी गोगया काय् खः।
5 मीका शिमीया काय् खः। रायाह मीकाया काय् खः। बाल रायाहया काय् खः।
6 बालया काय् बीरहयात अश्शूरयाम्ह जुजु तिग्लत-पिलेसेरं ज्वना यंकल। बीरह छम्ह रूबेनीतय् नायः खः।

* **5:1** ५:१ इस्राएल वया मेगु नां याकूब खः

7 वंशावलीइ स्बेन कुलया वंश वंशयापिं नायःत थुपिं खः धकाः च्वयातःगु दु –
नायःम्ह यीएल, जकरिया
8 व बेला। बेला अजाजया काय् खः। अजाज शेमाया काय् खः। शेमा योएलया काय् खः। इपिं अरोएरय् व अनं उत्तरय्
नेबो व बाल-मोन तक च्वनीगु खः।
9 गिलादय् इमि सा द्रह्तयग्गु ल्याः अप्वया वंगुलि इमिसं व देशया पुर्बपाखे मरुभूमि तकया छग् इलाका कब्जा यात। मरुभूमि
यूफ्रेटिस खुसि तक न्यनावंगु दु।
10 शाऊल जुजु जुयाच्वंबलय् इमिसं लडाइँ यानाः हग्रीतय्त बुकल। अले इमिसं गिलादया पुर्बयागु हग्रीत च्वनीगु देशय्
च्वंवन।

गादया सन्तान

11 गादीत स्बेनीतय् लिक्कसं च्वन। गादीत सलका शहर तक हे बाशानय् इमिगु लिक्कसं च्वन।
12 बाशानय् योएल न्हापांम्ह नायः खः, वया लिपायाम्ह नायः शापाम खः। अले यानै व शाफात नायः जुल।
13 परिवारकथं इमि न्हय्म्ह थःथितिपिं थुपिं हे खः – मिखाएल, मशुल्लाम, शेबा, योरै, यकान जीआ व एबेर।
14 इपिं अबीहेलया सन्तान खः। अबीहेल हूरीया काय् खः। हूरी यारोहया काय् खः। यारोह गिलादया काय् खः। गिलाद
मिखाएलया काय् खः। मिखाएल यशीशैया काय् खः। यशीशै यहदोया काय् खः। यहदो बूजया काय् खः।
15 गुनीया काय् अब्दीएल खः। अब्दीएलया काय् अहीं खः। अहीं इमि परिवारयाम्ह मू मनु खः।
16 इपिं गिलाद व बाशान इलाकाया शहर शहरय् व शारोनयागु फुक्क पशु ज्वयेगु थासय् च्वन।
17 थुपिं सकसिगुं वंशावली यहूदायाम्ह जुजु योताम व
इस्राएलयाम्ह जुजु यारोबामया पालय् च्वःगु खः।

यर्दनया पुर्बपाखे च्वंपिं

18 स्बेन, गाद व बच्छि मनश्शे कुलय् ढाल, तरवार व धनुष वाण चले यायेगु तालिम काये धुंकूपिं ४४,७६० म्ह सिपाइँत दु।
19 इमिसं हग्रीत, यतूर, नापीश व नोदाबनापं लडाइँ यात।
20 इमिसं ग्वाहालिया लागि परमेश्वरयात प्रार्थना यात। इमिसं परमेश्वरयाके भलसा तःगुलि वय्कलं इमित ग्वाहालि
बियादिल। परमेश्वरं हग्रीत व इपिंनापं मिलय् जूपिं सकसितं इमिगु ल्हातय् लाकादिल।
21 इमिसं इमि नेयद्रुःम्ह ऊँट, निगू लाख व नेयद्रुःम्ह फै व निद्रुःम्ह गधा कब्जा यात। अले छग् लाखम्ह मनूतय्त ज्वन।
22 इमिसं यक्व शत्रुतय्त स्यात, छायधाःसा थ्व लडाइँलय् परमेश्वर हे इमिगु विरोधय् ल्वानादीगु खः।

मनश्शेया बच्छि कुल

23 हानं मनश्शेया बच्छि कुलयापिं मनूत उगु हे देशय् बाशानंनिसें कयाः बाल-हेर्मोन, अथे धइगु सेनीर (हेर्मोन डाँडा) तक
च्वन, अले इमिगु ल्याः यक्व दु।
24 इमि परिवारयापिं मू मनूत एफेर, यिशी, एलीएल, अज्रीएल, यर्मिया, होदबिया व यहदीएल खः। थुपिं फुक्क तसकं
बल्लाःपिं, नांजाःपिं व इमि परिवारया नायःत खः।
25 तर इमिसं थः पुर्खातय् परमेश्वरया विरोधय् विश्वासघात यात। इमिसं परमेश्वरं नाश यानादीपिं अन च्वंपिं मनूतय् घःतय्त
पुजा याना हल।
26 उकिं परमेश्वरं अश्शूरयाम्ह जुजु पूलयात (थ्वयात तिग्लत-पिलेसेर धकाः नं धाः) ग्वाकादिल। वं स्बेन, गाद व मनश्शेया
बच्छि कुलयापिं मनूतय्त ज्वना यंकल। वं इमित हलह, हाबोर, हारा व गोजान खुसिया सिथय् यंकल, अन इपिं थौं तक नं
च्वनाच्वंगु दनि।

6

लेवीया सन्तान

1 लेवीया कायपिं – गेर्शोन, कहात व मरारी खः।
2 कहातया कायपिं – अम्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल खः।
3 अम्रामया मस्त हास्न, मोशा व मिरियम खः।
हास्नया कायपिं – नादाब, अबीहू, एलाजार व ईतामार खः।
4 एलाजार पीनहासया बाः खः। पीनहास अबीशूया बाः खः।
5 अबीशू बुक्कीया बाः खः। बुक्की उज्जीया बाः खः।
6 उज्जी जरयाहया बाः खः। जरयाह मरायोतया बाः खः
7 मरायोत अमर्याहया बाः खः। अमर्याह अहीतूबया बाः खः।

8 अहीतूब सादोकया बाः खः। सादोक अहीमासया बाः खः।
9 अहीमास अजर्याहया बाः खः। अजर्याह योहाननया बाः खः।
10 योहानान अजर्याहया बाः खः।
(थ्व अजर्याहं यस्शलेमय् सोलोमनं दय्क्गु परमप्रभुया देगलय् पुजाहारीया ज्या याइगु खः।)
11 अजर्याह अमर्याहया बाः खः। अमर्याह अहीतूबया बाः खः।
12 अहीतूब सादोकया बाः खः। सादोक शल्लूमया बाः खः।
13 शल्लूम हिल्कियाहया बाः खः। हिल्कियाह अजर्याहया बाः खः।
14 अजर्याह सरायाहया बाः खः। सरायाह यहोसादाकया बाः खः।
15 परमप्रभुं नबूकदनेसरपाखें यहूदा व यस्शलेमयापिं मनूतय्त देशं पितिना यंकूबलय् यहोशापातयात नं पितिनायंकूगु खः।
16 लेवीया काय्पिं – गेर्शोन, कहात व मरारी खः।
17 गेर्शोनया, काय्पिनिगु नां लिब्नी व शिमी खः।
18 कहातया काय्पिं – अम्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल खः।
19 मरारीया काय्पिं – महली व मूशी खः।
इमि बाःपिनि वंशकथं धलखय् च्वयातःगु लेवीया वंशत थुपिं हे खः –
20 गेर्शोनया वंश थुपिं खः – लिब्नी गेर्शोनया काय् खः। येहाथ लिब्नीया काय् खः। जिम्माह येहाथया काय् खः।
21 योआ जिम्माहया काय् खः। इद्दो योआया काय् खः। जेरह इद्दोया काय् खः। यातरै जेरहया काय् खः।
22 थुपिं कहातया सन्तान खः – अम्मीनादाब कहातया काय् खः। कोरह अम्मीनादाबया काय् खः। अस्सीर कोरहया काय् खः।
23 एल्काना अस्सीरया काय् खः। एब्यासाप एल्कानाया काय् खः। अस्सीर एब्यासापया काय् खः।
24 तहत अस्सीरया काय् खः। उरीएल तहतया काय् खः। उज्जियाह उरीएलया काय् खः। शौल उज्जियाहया काय् खः।
25 एल्कानाया काय्पिं – अमासै व अहीमोत खः।
26 एहीमोतया काय् एल्काना खः। सोफै एल्कानाया काय् खः। नहत सोफैया काय् खः।
27 एलीआब नहतया काय् खः। यरोहाम एलीआबया काय् खः। एल्काना यरोहामया काय् खः। शमूएल एल्कानाया काय् खः।
28 शमूएलया काय्पिं – न्हापां बूम्ह योएल व मेम्ह अबिया खः।
29 मरारीया सन्तान थुपिं खः – महली मरारीया काय् खः। लिब्नी महलीया काय् खः। शिमी लिब्नीया काय् खः। उज्जाह शिमीया काय् खः।
30 शिमेअ उज्जाहया काय् खः। हग्गियाह शिमेअया काय् खः। असायाह हग्गियाहया काय् खः।

देगलय् बाजं थाइपिं

31 बाचाया सनू परमप्रभुया पवित्र पालय् तयेधुंकाः अन भजन हालेत व बाजं थायेत दाऊद जुजुं थुपिं मनूतय्त जिम्मा ब्यूगु खः।
32 इमिसं यस्शलेमय् सोलोमन जुजुं परमप्रभुया देगः मदंतलय् नापलायेगु पालय् संगीतपाखें सेवा याइगु खः। इमिसं इमिगु निंति दय्काब्यूगु नियमकथं थथःगु ज्या याइगु।
33 थःकाय्पिलिसें मिलय् जुयाः सेवा याइपिं मनूत थुपिं हे खः –
कहात वंशयाम्ह म्ये स्यनीम्ह हेमान। हेमान योएलया काय् खः। योएल शमूएलया काय् खः।
34 शमूएल एल्कानाया काय् खः। एल्काना यरोहामया काय् खः। यरोहाम एलीएलया काय् खः। एलीएल तोहया काय् खः।
35 तोह सूपया काय् खः। सूप एल्कानाया काय् खः। एल्काना महतया काय् खः। महत अमासैया काय् खः।
36 अमासै एल्कानाया काय् खः। एल्काना योएलया काय् खः। योएल अजर्याहया काय् खः। अजर्याह सपन्याहया काय् खः।
37 सपन्याह तहतया काय् खः। तहत अस्सीरया काय् खः। अस्सीर एब्यासापया काय् खः। एब्यासाप कोरहया काय् खः।
38 कोरह यिसहारया काय् खः। यिसहार कहातया काय् खः। कहात लेवीया काय् खः। लेवी इस्राएलया काय् खः।
39 हेमानया न्हापांम्ह ग्वाहालिमि आसाप खः। आसाप बेरेक्याहया काय् खः। बेरेक्याह शिमेअया काय् खः।
40 शिमेअ मिखाएलया काय् खः। मिखाएल बासेयाहया काय् खः। बासेयाह मल्कियाहया काय् खः।
41 मल्कियाह एत्नीया काय् खः। एत्नी जेरहया काय् खः। जेरह अदायाहया काय् खः।
42 अदायाह एतानया काय् खः। एतान जिम्माहया काय् खः। जिम्माह शिमीया काय् खः।
43 शिमी यहतया काय् खः। यहत गेर्शोनया काय् खः। गेर्शोन लेवीया काय् खः।

44 हामानया निम्हम्ह ग्वाहालिमि मरारी कुलयाम्ह एतान खः। एतान कीशीया काय् खः। कीशी अब्दीया काय् खः। अब्दी मल्लूकया काय् खः।
45 मल्लूक हशब्याहया काय् खः। हशब्याह अमस्याहया काय् खः। अमस्याह हिल्कियाहया काय् खः।
46 हिल्कियाह अम्सीया काय् खः। अम्सी बानीया काय् खः। बानी शेमेरया काय् खः।
47 शेमेर महलीया काय् खः। महली मूशीया काय् खः। मूशी मरारीया काय् खः। मरारी लेवीया काय् खः।
48 इमि लेवी थःथितियत् परमेश्वरया नापलायेगु पालया मेगु ज्याया लागि ल्यःगु खः।

हारूनया सन्तान

49 अयं हारून व वया सन्तानतयत् जक होमबलिया वेदीइ होमबलि छायेगु व गुँगू थनेगु वेदीइ गुँगू थनेगु अनुमति दु। महा-पवित्र थासय् याइगु फुक्क आराधनाया ज्या व फुक्क इस्राएलया पाप प्रायश्चित यायेत होमबलि छायेगु ज्या इमिगु जिम्माय् खः। परमेश्वरया दास मोशां ब्यूगु आज्ञाकथं इमिसं व फुक्क ज्या याइगु।
50 हारूनया सन्तान थुपिं खः —
एलाजार हारूनया काय् खः। पीनहास एलाजारया काय् खः। अबीशू पीनहासया काय् खः।
51 बुक्की अबीशूया काय् खः। उज्जी बुक्कीया काय् खः। जरयाह उज्जीया काय् खः।
52 मरायोत जरयाहया काय् खः। अमर्याह मरायोतया काय् खः। अहीतूब अमर्याहया काय् खः।
53 सादोक अहीतूबया काय् खः। अहीमास सादोकया काय् खः।

लेवीतय्गु लागिं लागा

54 हारूनया सन्तानया कहाती वंशयात ब्यूगु इलाकाय् इमिगु बस्तीत थुपिं हे खः — (लेवीतय्त ब्यूगु जमिनया न्हापांगु भाग कहातीतय्त दत।)
55 इमित यहूदाय् हेब्रोन व उकिया जःखः च्वंगु पशु ज्वयेगु थाय्त बिल।
56 तर शहरया जःखः च्वंगु बुँ व बस्तीत धाःसा यपुन्नेया काय् कालेबयात बिल।
57 उकिं हारूनया सन्तानतयत् पशु ज्वयेगु थाय्तनापं थुपिं शहरत बिल — हेब्रोन (शरण शहर)✡, अले लिब्ना, यत्तीर, एश्तमो,
58 हीलन, दबीर,
59 आशान, युत्ता व बेथ-शमेश।
60 अले बेन्यामीन कुलया इलाकां गेबा, आलेमेत, अनातोत इमि पशु ज्वयेगु थाय्तनापं थुपिं शहरत बिल। कहातीया वंशतयत् झिंस्वंगू शहरत बिल।
61 कहातया ल्यंदुपिं सन्तानतयत् धाःसा मनश्शेया बच्छि कुलया इलाकां झिगू शहर बिल।
62 गेर्शोनया सन्तानतयत् इमि वंश वंशकथं इस्साखार, आशेर, नप्ताली व बाशानय् दुगु मनश्शे कुलया इलाकां झिंस्वंगू शहर बिल।
63 मरारीया सन्तानतयत् इमि वंश वंशकथं स्बेन, गाद व जबूलून कुलया इलाकां झिंनिगू शहर बिल।
64 थुकथं इस्राएलीतय्सं लेवीतयत् थुपिं शहरत व उकिया पशु ज्वयेगु थाय्तनापं बिल।
65 च्वय् च्वयातःगु शहरत यहूदा, शिमियोन व बेन्यामीन कुलया इलाकां इमित ब्यूगु खः।
66 कहातया छुं वंशतयत् एफ्राइम कुलया इलाकां छुं शहरत ब्यूगु खः।
67 इमित एफ्राइमया पहाडी देशय् शकेम (छगू शरण नगर) गेजेर,
68 योक्माम, बेथ-होरोन,
69 अय्यालोन व गात-रिम्मोन, उकिया पशु ज्वयेगु थाय्तनापं बिल।
70 मनश्शेया बच्छि कुलया इलाकां इस्राएलीतय्सं आनेर व बिलाम, उकिया पशु ज्वयेगु थाय्तनापं कहातया ल्यं दुगु वंशतयत् बिल।
71 गेर्शोनीतयत् थुपिं शहरत उकिया जःखः च्वंगु पशु ज्वयेगु थाय्तनापं ब्यूगु खः। मनश्शेया बच्छि कुलया इलाकां बाशानय् गोलान व अस्तारोत।
72 इस्साखारया इलाकां-केदेश, दाबरत,
73 रामोत व अनेम।
74 आशेरया इलाकां-माशाल, अब्दोन,
75 ह्कोक व रहोब।
76 नप्तालीया इलाकां-गालीलय् केदेश, हम्मोन व कियतैम।

✡ **6:57** ६:५७ गन्ती ३५:१३-१५

77 मरारीतयत (लेवीतय् ल्यंदुपिन्त) पशु ज्वयेगु थायनापं थुपिं शहरत बिल-जबूलुनया इलाकां-योक्माम, कर्तह, रिम्मोनी
व तबोर।
78 स्बेनया इलाकां यरीहोया पुर्बय् यर्दनया उखे मरुभूमिइ दुगु बेसेर, यहसाह,
79 कदेमोत व मेपात।
80 गादया इलाकां गिलादय् रामोत, महनोम,
81 हेश्बोन व याजेर।

7

इस्साखारया सन्तान

1 इस्साखारया प्यम्ह कायपिं दु। इमिगु नां तोला, पूवा, याशूब व शिम्रोन खः।
2 तोलाया कायपिं – उज्जी, रपायाह, यरीएल, यहमै, यिब्साम व शमूएल खः।
इपिं सकलें थथःगु परिवारया नायः व बहादुर सिपाइँत खः। दाऊद जुजुया पालय् इमि परिवारय् २२,६०० म्ह मनूत दु।
3 उज्जीया काय् यिज्यहि खः। यिज्यहिया कायपिं – मिखाएल, ओबदिया, योएल व यिश्याह खः। इपिं न्याम्हं हे नायःत
खः।
4 इमिगु वंशावलीकथं इमिके ३६,००० म्ह सिपाइँत दु। इमिगु परिवार तःधं छायधाःसा इमि यक्व मिस्त व मस्त दु।
5 वंशावलीकथं इस्साखारया फुक्क वंशय् ८७,००० म्ह बल्लाःपिं सिपाइँत दु।

बेन्यामीनया सन्तान

6 बेन्यामीनया स्वम्ह कायपिं – बेला, बेकेर व येदीएल खः।
7 बेलाया न्याम्ह कायपिं दु। इमिगु नां यसम्बोन, उज्जी, उज्जीएल, यरीमोत व ईरी खः। इपिं थथःगु परिवारयापिं मू मनूत
खः।
इमिगु वंशावलीकथं इमिके २२,०३४ म्ह सिपाइँत दु।
8 बेकेरया कायपिं – जमीरा, योआश, एजीएजर, एल्योएनै, ओम्री, येरेमोत, अबिया, अनातोत व आलेमत खः। इपिं सकलें
बेकेरया कायपिं खः।
9 इमिगु वंशावलीया धलखय् परिवार परिवारयापिं नायःत व २०,२०० म्ह सिपाइँत च्वयातःगु दु।
10 येदीएलया काय् बिल्हान खः। बिल्हानया कायपिं – येऊश, बेन्यामीन, एहूद, केनाना, जेतान, तर्शीश व अहीशहर खः।
11 थुपिं सकलें येदीएलया कायपिं थःथः परिवारया मू मनूत खः।
इमिके १७,२०० म्ह सिपाइँत दु। इपिं सकलें सेनानापं लडाइँलय् वनेत तयार दु।
12 शुप्पी व हुप्पीत इरया सन्तान खः, अले ह्शीत अहेरया सन्तान खः।

नप्तालीया सन्तान

13 नप्तालीया कायपिं – यहसेल, गुनी, येसेर व शिल्लेम खः। थुपिं बिल्हाया सन्तान खः।

मनश्शेया सन्तान

14 थुपिं मनश्शेया सन्तान खः – मनश्शेया मथ्याःम्ह अरामी कलाःपाखें अस्रीएल धाःम्ह काय् दु। इमि माकीर धाःम्ह कायनं
दु। माकीर गिलादया बाः खः।
15 माकीरं हुप्पी व शुप्पीतय् छम्ह मिसालिसें ब्याहा यात। माकीरया केहेँया नां माका खः। वया मेम्ह सन्तानया नां सलोफाद
खः। सलोफादया म्ह्यायपिं जक दु।
16 माकीरया कलाः माकाया छम्ह काय् दु। माकां वयागु नां पेरेश तल। पेरेशया किजाया नां शेरेश खः। शेरेशया कायपिं –
ऊलाम व राकेम खः।
17 ऊलामया काय् बदान खः।
थुपिं गिलादया सन्तान खः। गिलाद माकीरया काय् मनश्शेया छय् खः।
18 गिलादया केहेँ हम्मोलेकेतया कायपिं – ईशोद, अबीएजेर व महला खः।
19 शमीदाया कायपिं – अहियन, शकेम, लिखी व अनीआम खः।

एफ्राइमया सन्तान

20 एफ्राइमया सन्तान थुपिं खः। एफ्राइमया काय् शूतेहल खः। शूतेहलया काय् बेरद खः। बेरेदया काय् तहत खः। तहतया
काय् एलादा खः। एलादाया काय् तहत खः।
21 तहतया काय् जाबाद खः। जाबादया काय् शूतेहल खः। एफ्राइमया मेपिं कायपिं – एसेर व एलादयात गादयापिं मनूतय्सं
इमि सा द्वहं खुयाकायेत वंबलय् स्यानाबिल।

22 अथे जुयाः इमि बाः एफ्राइम तःन्हु तक इमिगु लागि नुगः मछिंका च्वन। अले वयात ह्येकेत वयाः थःथितित वल।
23 अनंलि एफ्राइम थः कलाःलिसे घन। अले वया कलाःया प्वाथय् दत। वं छम्ह काय् बुइकल। थःगु परिवारय् विपत्ति वःगु जुयाः एफ्राइमं उम्ह कायया नां बरीआ धकाः तल।
24 वया शेराह धाःम्ह छम्ह म्ह्याय् दु। शेराहं क्वय् व च्वय्च्वंगु बेथ-होरोन अले उज्जेन-शेराह शहरयात पलिस्था यात।
25 रपाह एफ्राइमया काय् खः। रेशेप रपाहया काय् खः। तेलह रेशेपया काय् खः। तहन तेलहया काय् खः।
26 लादान तहनया काय् खः। अम्मीह्द लादानया काय् खः। एलीशामा अम्मीह्दया काय् खः।
27 नून एलीशामाया काय् खः। यहोश् नूनया काय् खः।✡
28 इमिगु देश व इपिं च्वनीगु थाय् बेथेल व उकिया जःखः च्वंगु शहर अले पुर्बय् नारान व पच्छिमय् गेजेर व उकिया जःखः च्वंगु शहर, हानं उत्तरय् शकेम व उकिया जःखः च्वंगु शहर, अय्याह व उकिया जःखः च्वंगु शहर तक खः।
29 मनश्शेया इलाकाया सिमानाय् बेथ-शान, तानाक, मगिद्दो व डदोर शहर उमिगु जःखः च्वंगु गां दु। थुपिं शहरय् इस्राएलया काय् योसेफया सन्तान च्वनीगु खः।

आशेरया सन्तान

30 आशेरया कायपिं – यिम्ना, यिश्वा, यिश्वी व बरीआ खः। इमि केर्हें सेरह खः।
31 बरीआया कायपि – हेबेर व मल्कीएल खः। मल्कीएल बिर्जेतया बाः खः।
32 हेबेर, यप्लेत, शोमेर, होताम व इमि केर्हें शूअया बाः खः।
33 यप्लेतया कायपिं – पासक, बिम्हाल व अश्वात खः। थुपिं यप्लेतया कायपिं खः।
34 शोमेरया कायपिं – अही, रोहगा, ह्ब्बा व अराम खः।
35 वया किजा हेलेमया कायपिं – सोपह, यिम्न, शेलेश व आमाल खः।
36 सोपहया कायपिं – सूह, हर्नेपेर, शूआल, बरी, यिम्राह,
37 बेसेर, होद, शामा, शिल्शा, यित्रान व बीरा खः।
38 येतेरया कायपिं – यपुन्ने, पिस्पा व अरा खः।
39 उल्लाया कायपिं – आरा, हन्नीएल व रिसिया खः।
40 थुपिं सकलें आशेरया सन्तान खः। इपिं परिवार परिवारया नायः, ल्ययातःपिं मनूत व बहादुर सिपाइँत खः। अले तःधंपिं नायःत खः। वंशावलीकथं इमिके २६,००० म्ह सिपाइँ दु।

8

बेन्यामीनया वंशावली

1 बेन्यामीनया न्हापां बूम्ह काय् बेला, माइलाम्ह काय् अश्बेल, साइँलाम्ह काय् अहरह,
2 काहिँलाम्ह काय् नोहा व चिधिकःम्ह काय् रफा खः।
3 बेलाया कायपिं – अद्दार, गेरा, अबीह्द,
4 अबीशू, नामान, अहोह,
5 गेरा, शपूपान व हुराम खः।
6 एहूदया कायपिं थुपिं खः – (थुपिं गेबायापिं मनूतय् पुर्खातय् परिवारया नायःत खः, अले इमित ज्वनाः मानहतय् यंकूगु खः।)
7 नामान, अहियाह व गेरा खः। इमित जबरजस्ती मानहतय् यंकूबलय् गेरा इमि न्ह्यलुवाः जुयाः वंगु खः। व उज्जा व अहीह्दया बाः खः।
8 सहरेमं थः कलाःपिं हुशीम व बारायात पार बिल। लिपा मोआब देशय् च्वनाच्वंबलय् वया न्हय्म्ह कायपिं दत।
9 वया न्हम्ह कलाः होडेशपाखें दुपिं थुपिं न्हय्म्ह कायपिनिगु नां– योबाब, सिबिअ, मेशा, मल्काम,
10 यूस, साकिया व मिर्मा खः।
सहरेमया थुपिं कायपिं – सकलें थथःगु परिवारया म् मनूत खः।
11 हुशीमपाखें सहरेमया निम्ह कायपि – अहीतूब व एल्पाल दत।
12 एल्पालया कायपिं – एबेर, मिशाम व शेमेद खः। शमेदं ओनो व लोद शहर अले उकिया नापनापं च्वंगु गां पलिस्था याःगु खः।
13 बरीआ व शेमा नं एल्पालया कायपिं खः। इपिं अय्यालोनय् च्वंपिनिगु परिवार परिवारया नायःत खः। इमिसं गातय् च्वंपिं मनूतयत ख्यानाछ्वःगु खः।

✡ **7:27** ७:२७ गन्ती २७:१८-२३

14 बरीआया काय्पिं – अहियो, शाशक, येरेमोत,
15 जबदियाह, आराद, एदेर,
16 मिखाएल, यिश्पा व योहा खः।
17 एल्पालया काय्पिं – जबदियाह, मशुल्लाम, हिज्की, हेबेर,
18 यिश्मैरै, यिज्लीअ व योबाब खः।
19 शिमीया काय्पिं – याकीम, जिक्री, जब्दी,
20 एलीएनै, सिल्लतै, एलीएल,
21 अदायाह, बरायाह व शिम्रात खः।
22 शाशकया काय्पिं – यिश्पान, एबेर, एलीएल,
23 अब्दोन, जिक्री, हानान,
24 हनन्याह, एलाम, अन्तोतियाह,
25 यिपदिया व पनूएल खः।
26 यरोहामया काय्पिं – शम्शैरै, शहर्याह, अतल्याह,
27 यारेश्याह, एलिया व जिक्री खः।
28 थुपिं सकलें थथःगु परिवारया मू मनूत खः। वंशावलीइ इमिगु नां च्वयातःगु दु। इपिं सकलें यस्शलेमय् च्वंपिं खः।
29 यीएलं गिबोन शहर पलिस्था यात। अले अन च्वन। वया कलाःया नां माका खः।
30 वया तःधिकःम्ह काय्या नां अब्दोन खः।
वया मेपिं काय्पिं – सूर, कीश, बाल, नेर, नादाब,
31 गदोर, अहियो, जेकेर व मिक्लोत खः।
32 मिक्लोत धाःसा शिमाहया बाः खः। इपिं यस्शलेमय् थःथितिपिनि सत्तीक च्वनीगु खः।

जुजु शाऊलया वंशावली

33 नेर कीशया बाः खः। कीश शाऊलया बाः खः। अले शाऊल जोनाथन, मल्कीशूअ, अबीनादाब व एश्बालया बाः खः।
34 जोनाथनया काय् मरीब्बाल खः। मरीब्बाल मीकाया बाः खः।
35 मीकाया काय्पिं – पीतोन, मेलेक, तारे व आहाज खः।
36 आहाज यहोअदाया बाः खः। यहोअदा आलेमेत, अज्मावेत व जिम्रीया बाः खः। जिम्री मोसया बाः खः।
37 मोस बिनेया बाः खः। रफाह बिनेया काय् खः। एलासा रफाहया काय् खः। अले आसेल एलासाया काय् खः।
38 आसेलया खुम्ह काय्पिनिगु नां अज्रीकाम, बोकरू, इश्माएल, शार्याह, ओबदिया व हानान खः।
39 आसेलया किजा एशेक खः। एशेकया स्वम्ह काय्पिं दु। एशेकया न्हापां बूम्ह काय् ऊलाम, माइलाम्ह काय् येऊश व चिधिकःम्ह काय् एलीपेलेत खः।
40 ऊलामया काय्पिं – वीर सिपाइँ व धनुष वाण बांलाःक कय्के सःपिं खः। इमि छय्-छुइपिं मुक्कं सछि व नेय्म्ह दु।
थुपिं सकलें बेन्यामीन कुलयापिं मनूत खः।

9

1 थुकथं सकल इस्राएलीतय्गु नां इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासय् दुगु वंशावलीया धलखय् च्वल।

ज्वनायंकूपिं यस्शलेमय् लिहां वःगु

यहूदायापिं मनूतय्त थःगु विश्वासघातं यानाः बेबिलोनय् ज्वना यंकल।
2 ज्वना यंकूगु थासं लिहां वयाः थथःगु शहरय् दुगु थथःगु सम्पत्तिइ दकलय् न्हापां च्वंपिं इस्राएलीत, पुजाहारीत, लेवीत व देगलय् सेवा याइपिं मनूत खः।
3 यस्शलेमय् च्वंवःपिं यहूदा, बेन्यामीनी, एफ्राइम व मनश्शेया कुलयापिं थुपिं खः –
4 अम्मीहूदया काय् उत्तै। अम्मीहूद ओम्रीया काय् व इम्रीया छय्, बानीया छुइ खः। बानी फारेसया सन्तान खः।
5 यस्शलेमय् च्वंपिं शीलोनीत थुपिं खः – न्हापां बूम्ह असायाह व वया काय्पिं।
6 यस्शलेमय् च्वंवःपिं जेरहाती थुपिं खः – यीएल। फुक्क यानाः यहूदा कुलयापिं ६९० परिवार लिहां वल।
7 यस्शलेमय् च्वंवःपिं बेन्यामीनीत थुपिं खः – सल्लू, व मशुल्लामया काय्, होदबियाया छय्, व हस्सेनूअया छुइ खः।
8 यरोहामया काय् यिब्नियाह अले मिक्रीया छय्, उज्जीया काय् एलाह। अले शपत्याहया काय्, रूएलया छय् व यिबनियाया छुइ मशुल्लाम।
9 बेन्यामीनया वंशावलीकथं यस्शलेमय् इमि ९५६ म्ह मनू दु। इपिं सकलें थथःगु परिवारया मू मनूत खः।

लिहांवःपिं पुजाहारीत

10 यस्शलेमय् च्वंवःपिं पुजाहारीत थुपिं खः — यदायाह, यहोयारीब, याकीन,
11 अजर्याह हिल्कियाहया काय् खः, हिल्कियाह मशुल्लामया काय् खः, मशुल्लाम सादोकया काय् खः। सादोक मरायोतया काय् खः। मरायोत परमेश्वरया देगः स्वइम्ह अहीतूबया काय् खः।
12 यरोहामया काय् अदायाह, यरोहाम पशहरया काय् व मल्कियाहया छय् खः। अले अदीएलया काय् मासै, अदीएल यहजेराया काय् व मशुल्लामया छय् व मशिलेमीतया छुइ खः। मशिलेमीत इम्मेरया काय् खः।
13 अन १,७६० म्ह पुजाहारी दु। इपिं थःथः परिवारया नायः खः। इपिं परमेश्वरया देगलय् ज्या यायेफुपिं मनूत खः।

लिहांवःपिं लेवीत

14 लिहांवःपिं लेवीत थुपिं खः — हश्शूबया काय् शमायाह, हश्शूब अज्रीकामया काय् खः, अज्रीकाम हशब्याहया काय् खः। हशब्याह मरारीया सन्तान खः।
15 अले बक्बक्कर, हारेश, गालाल, व मीकाया काय् मत्तन्याह, मीका जिक्रीया काय् खः। जिक्री आसापया काय् खः।
16 अले शमायाहया काय् ओबदिया, शमायाहया गालालया काय् व यदूतूनया छय् खः। अले आसाया काय् बेरेक्याह, आसा एल्कानाया छय् खः, एल्काना नतोपातीतय् शहरया इलाकाय् च्वनीगु खः।
17 यस्शलेमय् ध्वाखा पिवाःत लिहांवःपिं थुपिं खः — शल्लूम, अक्कूब, तल्मोन, अहीमन व इमि किजापिं। इमि दाजु शल्ल्म नायः खः।
18 थुबलय् तक व देगःया पुर्बपाखे च्वंगु जुजुया ध्वाखाय् पिवाः खः। इपिं लेवीतय् छाउनीया लुखा पिवाःत खः।
19 कोरेया काय् शल्लूम, कोरे कोरह वंशयाम्ह एब्यासापया सन्तान खः। कोरह वंशयापिनिगु ज्या नापलायेगु पालया मू ध्वाखाय् पिवाच्वनेगु खः। इमि पुर्खापिन्सं नं अथे हे परमप्रभु च्वनादीगु पवित्र पालया ध्वाखाय् पिवाच्वनेगु ज्या याःगु खः।
20 न्हापा छगू इलय् एलाजारया काय् पीनहास इमिगु ज्या स्वइम्ह हाकिम खः। परमप्रभु वनापं दी।
21 मेशेलेम्याहया काय् जकरिया नापलायेगु पालया ध्वाखा पिवाः खः।
22 २१२ म्ह मनूयात देगःया ध्वाखा पिवाःया ज्या यायेत ल्यःगु खः। इमिगु नां गांगांया नां वंशावलीया धलखय् च्वःगु दु। इमि पुर्खायात अज्याःगु विश्वास बहःगु ज्या यायेत दाऊद व अगमवक्ता शमूएलं ल्यःगु खः।
23 नापालायेगु पालया ध्वाखाय् पिवाः च्वनेगु ज्या इमिगु व इमि सन्तानयागु खः।
24 ध्वाखा पिवाःत पुर्ब, पश्चिम, उत्तर व दच्छिन प्यखेरं दु।
25 अले इमि थःथितित थथःगु गामं न्हय्न्हु लिपा पालंपाः इपिंनापं च्वनेत वयेमाः।
26 प्यम्ह मू पिवाः च्वनिपिं मनूत नं लेवीत जुइगु। परमेश्वरयागु देगःया क्वथा व सम्पत्ति इमिगु जिम्माय् खः।
27 चान्हय् इपिं परमेश्वरया देगःया लिक्क च्वनीगु खः। छाय्धाःसा देगःया रक्षा यायेगु व सुथ पतिक देगःया ध्वाखात चाय्केगु ज्या इमिगु खः।
28 छुं मेपिं लेवीतय्गु जिम्माय् देगलय् छ्यलिगु थलबल दु। इमिसं थलबल पित यंकीबलय् ल्याः खानाबीगु अले ल्याः खानाः लित काइगु।
29 मेपिं ध्वाखा पिवाःतय्गु जिम्माय् मेगु सामान, छुचुं, दाखमद्य, जैतूनया चिकं, गुँगू व मसला दु।
30 छुं पुजाहारीतय्सं मसला च्वाक छ्यायेगु ज्या याइगु।
31 कोरह वंशयाम्ह शल्ल्मया तःधिकःम्ह काय् लेवी मत्तित्याहया ज्या देछाया मरि छुइगु खः।
32 इमि कोरह वंशयापिं छुं दाजुकिजापिनिगु ज्या विश्रामबार पतिकं छायेहःगु मरि तयातःगु तेबिलय् मरि तयार यायेगु खः।
33 म्ये हालीपिं व बाजं थाइपिं लेवीत गुपिं लेवीतय् परिवारया नायःत खः। इमिगु लागि अलग यानातःगु क्वथाय् च्वनीगु। इमिसं छुं नं ज्या याये म्वाः, छाय्धाःसा इमित चान्हय् नं न्हिनय् नं ज्या यायेत सःतिगु।
34 इपिं सकलें परिवार परिवारयापिं नायःत खः। इमिगु नां इमिगु वंशावलीया धलखय् च्वयातःगु दु। इपिं यस्शलेमय् च्वनीगु खः।

जुजु शाऊलया पुर्खा व सन्तान

35 गिबोन शहर पलिस्था याःम्ह यीएल गिबोनय् च्वनीगु खः। वया कलाःया नां माका खः।
36 वया तःधिकःम्ह काय् अब्दोन व मेपिं कायपिं — सूर, कीश, बाल, नेर, नादाब,
37 गदोर, अहियो, जकरिया व मिक्लोत खः।
38 मिक्लोत शिमामया बाः खः। इपिं नं यस्शलेमय् थःथितितय् लिक्क च्वनीगु।
39 नेर कीशया बाः खः, अले कीश शाऊलया बाः खः। शाऊल जोनाथन, मल्कीशूअ, अबीनादाब व एश्बालया बाः खः।
40 जोनाथन मरीब्बालया बाः व मरीब्बाल मीकाया बाः खः।
41 मीकाया पेम्ह कायपिं दु। इमिगु नां पीतोन, मेलेक, तहरै व आहाज खः।

42 आहाज यादाहया बाः खः, अले यादाहया स्वम्ह काय्पिं दु। इमिगु नां आलेमेत, अज्मावेत व जिम्री खः। जिम्री मोसया
बाः खः।
43 मोस बेनेया बाः, बेने रपायाहया बाः, रपायाह एलासाया बाः व एलासा आसेलया बाः खः।
44 आसेलया खुम्ह काय्पिं दु – इमिगु नां अज्रीकाम, बोकरू इश्माएल, शार्याह, ओबदिया व हानान खः।
थुपिं सकलें आसेलया काय्पिं खः।

10

शाऊल व वया काय्पिं सीगु
१ शम् ३१.१-१३

1 पलिश्तीतय्सं इस्राएल्यापिं मनूतय्त हमला यात। इस्राएल्यापिं मनूत पलिश्तीतपाखें बिस्युं वन। पलिश्तीतय्सं गिल्बो
डाँडाय् यक्व इस्राएलीतय्त स्यात।
2 पलिश्तीतय्सं शाऊल व वया काय्पिन्त लित्तुलिल। अले वया स्वम्ह काय्पिं जोनाथन, अबीनादाब व मल्कीशूअयात
स्यात।
3 शाऊलया प्यखेरं ग्यानपुक लडाइँ जुल। वयागु म्हय् शन्नुया वाण लात अले व घाःपाः जुल।
4 शाऊलं थः हतियार क्वबिम्ह मनूयात धाल, "थुपिं परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं पलिश्तीतय्सं वयाः जितः बांमलाःगु
व्यवहार याये न्ह्यः छंगु तरवारं जितः स्या।"
तर वया हतियार क्वबिम्ह मनू अथे यायेत ग्यात। उकिं शाऊलं थःम्हं हे तरवार लिकयाः थःत स्यात।
5 शाऊल सीगु खनाः हतियार क्वबीम्हय्सिनं नं थःम्हं थःत स्यात।
6 थुकथं शाऊल व वया स्वम्ह काय्पिं सित। शाऊलया फुक्क घराना छक्वलं हे सित।
7 यिजरेलया ब्यासिइ च्वंपिं इस्राएल्यापिं फुक्क मनूतय्सं थः सेना बिस्युं वंगु अले शाऊल व वया काय्पिं सीगु खनाः इपिं
नं थथःगु शहर त्वःताः बिस्युं वन। पलिश्तीत इमिसं त्वःताः वंगु उपिं शहरय् च्वंवल।
8 कन्हय् खुन्हु पलिश्तीत इस्राएल्यापिं मनूतय् सीपिं मनूतय्गु सामान काःवल। इमिसं शाऊलयागु व वया काय्पिनिगु सीम्ह
गिल्बो डाँडाय् लुइकल।
9 इमिसं शाऊलयात नांगा यात। इमिसं वयागु छ्यं ध्यनाकाल। वयागु ल्वाभः नं काल। अनंलि इमिसं थःगु देश न्यंकं थः
घःत व मनूतय्त सुचं बीत दूतत छ्वल।
10 इमिसं शाऊलया ल्वाभः थः घःयागु देगलय् तल। वया छ्यं धाःसा दागोनया देगलय् नकिं तानाः यख्खायाबिल।
11 पलिश्तीतय्सं शाऊलयात छु छु याःगु व फुक्क खँ याबेश-गिलादयापिं मनूतय्सं न्यन।
12 अले इमि वीर वीर मनूत शाऊल व वया काय्पिनिगु सीम्ह काःवन। इमिसं इमिगु सीम्ह याबेशय् हयाः अन स्वसिमाया
क्वय् थुनाबिल। अले इपिं न्हय्न्हु तक छुं मनसें दुखं च्वन।
13 परमप्रभु प्रति विश्वास बहःम्ह मज्गुलि शाऊल सित। छाय्धाःसा वं यागु आज्ञा पालन मयाः। हानं वं सीम्ह मनूया
आत्मालिसें खँल्हाबल्हा याइम्ह मिसायाके सल्लाह काःगु खः।
14 वं परमप्रभुयाके सल्लाह मकाः। उकिं परमप्रभुं वयात स्यानाः देश यिशैया काय् दाऊदयात बियादिल।

11

दाऊदयात इस्राएलयाम्ह जुजु ल्यःगु
२ शम् ५.१-३

1 इस्राएलयापिं सकल मनूत हेब्रोनय् दाऊदयाथाय् मुंवयाः वयात थथे धाल, "जिपिं छिगु हे ला व हि खः।
2 न्हापा शाऊल जुजु जुयाच्वंबलय् नं छि लडाइँलय् जिमि सिपाइँतय् न्ह्यलुवाः जुयादीगु खः। अले परमप्रभु छिकपिनि
परमेश्वरं छितः थथे धयादिल, 'छ जिम्ह मनूतय् जवाः व शासक जुइ।' "
3 इस्राएलयापिं सकल थकालित हेब्रोनय् जुजु दाऊदयाथाय् वल। दाऊदं इपिंलिसें परमप्रभुया न्ह्यःने बाचा चिन। परमप्रभुं
शमूएलया म्हुतुं धयादीगु थें हे इमिसं दाऊदयात इस्राएलया जुजु अभिषेक यात।

दाऊदं यरूशलेम त्याकूगु
२ शम् ५.६-१०

4 दाऊद जुजु व सकल इस्राएलीत वनाः यरूशलेम शहरय् हमला यात। उबलय् यरूशलेम शहरयात यबूस धाइगु खः। उबलय्
अन यबूसीत च्वनाच्वंगु खः।
5 यबूसीतय्सं दाऊदयात धाल, "छ थ्व शहरय् गुबलें दुहां वये फइ मखु!" तर दाऊदं इमिगु सियोनया किल्ला त्याका
काल। उकिं मनूतय्सं व शहरयात "दाऊदया शहर" धाल।

6 दाऊदं धाल, "यबूसीतय्त दकलय् न्हापा हमला याइम्ह मनू सेनापति जुइ।" सस्याहया काय् योआबं दकलय् न्हापा
यबूसीतय्त हमला यात अले व सेनापति जुल।
7 दाऊद वनाः किल्लाय् च्वंगु जुयाः उकियात "दाऊदया शहर" धयाहल।
8 डाँडाया पुर्बपाखे चा जायकाः माथं वंकाः तःगु थासय् शुरु यानाः वं शहर दय्कल। योआबं शहरयागु ल्यं दुगु ब्व दय्कल।
9 अले दाऊद झन झन बल्लानावन। छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु वलिसे दी।

दाऊदया बहादुर सिपाइँत
२ शमू २३:८-३९

10 सकल इस्राएलीतलिसें मिलय् जुयाः परमप्रभुयागु बचंकथं दाऊदयात इस्राएल न्यंकयाम्ह जुजु दय्केत व वयागु राज्य
बल्लाकेत ग्वाहालि ब्यूपिं बहादुर सिपाइँतय् नायः थुपिं हे खः –
11 हक्मोनी याशोबाम। याशोबाम नांजाःपिं स्वम्हय्सिया नायः खः। छगू लडाइँलय् वं याकचां हे स्वसःम्हय्सित भालां
स्याःगु खः।
12 वया लिपा अहोही दोदैया काय् एलाजार। व स्वम्ह बहादुर सिपाइँत मध्ये छम्ह खः।
13 व पास-दम्मीमय् दाऊदलिसे दु। अन तछवया छगू बुँइ पलिश्तीत लडाइँ यायेत मुंगु खः।
14 मनूत पलिश्तीतय् न्ह्यःनं बिस्युं वन तर दाऊद अले व जक बुँया दथुइ दनाः ल्वानाच्वन। अले उगु बुँयात बचय् यानाः
इमिसं पलिश्तीतय्त बुकल। थुकथं परमप्रभुं इस्राएलीतय्त त्याकादिल।
15 स्विम्ह सिपाइँत मध्ये तसकं नांजाःपिं स्वम्ह अदुल्लामया गुफाया लिक्क लाःगु ल्वहँतय् दाऊदयाथाय् क्वहां वन।
पलिश्तीत रपाईमया ब्यासिइ छाउनी दय्काच्वनाच्वंगु खः।
16 उबलय् दाऊद किल्लाय् दु। अले उबलय् बेथलेहेम कब्जा यानाः छपुचः पलिश्ती सिपाइँत अन च्वनाच्वंगु खः।
17 दाऊद तसकं प्याः चाःगुलिं तःसलं धाल, "सुनां जितः बेथलेहेमया ध्वाखाया लिक्क च्वंगु तुंथिं लः त्वंकी?"
18 अले उपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँत पलिश्तीतय् दथुं दुहां वनाः बेथलेहेमया ध्वाखाया लिक्क च्वंगु तुंथिं लः कयाः
दाऊदयाथाय् हल। तर दाऊदं व लः त्वने मखु धाल। अले परमप्रभुया न्ह्यःने व लः प्वंकाः वं थथे धाल,
19 "छु जिं थुपिं मनूतय्गु हि त्वनेगु ला? परमेश्वरं जितः थज्याःगु ज्या यायेत पनादीमा। थुमिसं थ्व लः थःगु ज्यान पानाः
हःगु खः।" उकिं वं व लः त्वने मखु धाल।
थुपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँतय्सं अज्याःगु तःधंगु ज्या याःगु खः।
20 योआबया किजा अबीशै उपिं स्विम्हय्सिया नायः खः। छकः वं भालां स्वसःम्हय्सित स्यात अले थुकथं व उपिं स्वम्ह
थें हे नांजाःम्ह मनू जुल।
21 उपिं स्वम्ह स्वयाः व यक्व नांजाःम्ह जुयाः इमि नायः जुल, तर व उपिं स्वम्ह मध्ये छम्ह मजू।
22 यहोयादाया काय् कब्सेलयाम्ह बनायाह बहादुर ज्या याःम्ह छम्ह बहादुर सिपाइँ खः। मोआबयापिं निम्ह दकलय्
ल्वायेसःपिं सिपाइँतय्त स्याःम्ह व हे खः। छकः च्वापु गायाच्वंबलय् वं छगू गालय् क्वहां वनाः छम्ह सिंहयात स्यानाबिल।
23 वं निगूत्या मिटर तःधीम्ह छम्ह मिश्रीयात नं स्यात। उम्ह मिश्रीया ल्हातय् तसकं ताहाकःगु व तःपुगु भाला दु। बनायाहं
ल्हातय् छपु तःपुगु कथि कयाः वयात हमला यात। वं मिश्रीया ल्हातं भाला लाकाकाल। अले उकिं हे वयात स्यानाबिल।
24 यहोयादाया काय् बनायाहं अज्याःगु तःधंगु ज्या याःगु खः। व उपिं स्वम्ह बहादुर सिपाइँत थें हे नांजाःम्ह सिपाइँ जुल।
25 उपिं स्विम्ह मनू स्वयाः वयात यक्व इज्जत दत। तर व स्वम्ह मध्ये छम्ह मजू। वयात दाऊदं थः अङ्गरक्षकतय् नायः
ल्यल।
26 वया बहादुर सिपाइँत थुपिं हे खः – योआबया किजा असाहेल, बेथलेहेमयाम्ह दोदैया काय् एल्हानान,
27 हारोदी शम्मोत, पेलोनी हेलेस,
28 तकोयाम्ह इक्केशया काय् ईरा, अनातोतयाम्ह अबीएजेर,
29 हूशाती सिब्बकै, अहोही ईलै,
30 नतोपाती महरै, नतोपाती बानया काय् हेलेद,
31 बेन्यामीनपाखें गिबाया रीबैया काय् ईथै, पिरातोनी बनायाह,
32 गाशया खुसिचाया लिक्क च्वम्ह हूरै, अर्बाती, अबीएल,
33 बहरीमी अज्मावेत, शाल्बोनी एल्याहबा,
34 गीजोनी हाशेमया कायपिं, हरारी शागेया काय् जोनाथन,
35 हरारी साकारया काय् अहीआम, ऊरया काय् एलीपाल,
36 मकेराती हेपेर, पेलोनी अहियाह,
37 कर्मेलया हेस्रो, एज्बैया काय् नारै,

38 नातानया किजा योएल, हग्रीया काय् मिभार,
39 अम्मोनी सेलेक, बेरोती नहरै गुम्ह सरूयाहया काय् योआबया ल्वाभः ज्वनीम्ह खः।
40 यित्री ईरा, यित्री गारेब,
41 हित्ती उरियाह, अहलैया काय् जाबाद,
42 स्विम्ह मिजंतनापं स्बेनी शीजाया काय् अदीना। अदीना स्बेनीतय् छम्ह नायः खः।
43 माकाया काय् हानान, मित्नी योशापात,
44 अस्तेराती उज्जीया, अरोएरयाम्ह होतामया कायपिं शमा व यीएल,
45 शिम्रीया काय् येदीएल, वया किजा तिजी योहा,
46 महाबी एलीएल, एल्नामया कायपिं यरीबै व योशब्याह, मोआबी यित्मा,
47 एलीएल, ओबेद व मेजोबी यासीएल।

12

दाऊदनापं मिलय् जूवःपिं बहादुर सिपाइँत

1 कीशया काय् शाऊलपाखें दाऊद बिस्युं जूबलय् सिक्लग शहरय् वनापं मिलय् जूवःपिं बहादुर सिपाइँत थुपिं खः – इपिं दाऊदयात लडाइँलय् ग्वाहालि ब्यूपिं बहादुर सिपाइँत मध्येयापिं खः।
2 इमिसं जव व खव ल्हातं धनुष वाण कय्के फु। अथे हे थुमिसं जव व खव ल्हाः छ्यलाः कप्तांचां ल्वहँ कय्के फु। इपिं बेन्यामीन कुलयापिं शाऊलया थःथिति खः।
3 इमि नायः गिबियाती शेमाहया कायपिं अहीएजेर व वया ल्यूयाम्ह योआश खः। अले अज्मावेतया कायपिं यजीएल व पलेत, बराकाह व अनातोती येहू,
4 गिबोनी यिश्मायाह, (यिश्मायाह स्विम्ह बहादुर मध्ये छम्ह बहादुर व स्विम्हय्सिया नायः खः)
5 यर्मिया, यहासेल, योहानान, व गदेराती योजाबाद, एल्जै, यरीमोत, बाल्याह, शमरयाह, हारूपी शपत्याह,
6 एल्काना, यिश्याह, अज्रेल, कोरह वंशयाम्ह योएजेर व याशोबाम,
7 गदोरया यरोहामया कायपिं योएलह व जबदियाह खः।
8 गाद कुलयापिं छुं मनूत नं मरूभूमिइ दुगु किल्लाय् दाऊदनापं मिलय् ज्वल। इपिं लडाइँया लागि तालिम कयातःपिं सिपाइँत खः। इमिसं भाला व ढाल बांलाक चले याये सः। इमिगु ख्वाः सिंहयागु ख्वाः थें च्वं, अले पहाड पहाडय् चल्ला थें ब्वाँय् वने फु।
9 एसेर इमि नायः खः, निम्हम्ह ओबदिया, स्वम्हम्ह एलिआब,
10 प्यम्हम्ह मिश्मन्ना, न्याम्हम्ह यर्मिया,
11 खुम्हम्ह अत्तै, न्हय्म्हम्ह एजीएल,
12 च्याम्हम्ह योहानान, गुम्हम्ह एल्जाबाद,
13 झिम्हम्ह यर्मिया व झिंछम्हम्ह मकबन्ने खः।
14 थुपिं गादीत सेनाया कप्तानत खः। इपिं मध्ये दकले चिधंम्ह सिपाइँ सछिम्ह सिपाइँति ग्यं। इपिं मध्ये दकले तःधंम्ह सिपाइँ द्वःछिम्ह सिपाइँति ग्यं।
15 न्हापांगु दँया न्हापांगु लाय् यर्दन खुसिइ सिथ सिथ तक हे लः जाया वःबलय् इमिसं खुसि छिल। अले खुसिया पुर्ब व पच्छिमया ब्यासि-ब्यासिइ च्वंपिं मनूतय्त लिनाछ्वत।
16 छकः बेन्यामीन व यहूदा कुलयापिं छपुचः मनूत दाऊद दुगु किल्लाय् वल।
17 इमित नापलायेत दाऊद पिहां वल अले थथे धाल, "छिपिं जितः ग्वाहालि बीत पासा जुयाः वयागु खःसा थन छिमित लसकुस दु। तर जिं छिमिगु छुं स्यंकागु मदुसां छिमिसं ध्वंलानाः जितः जिम्ह शत्रुतय्गु ल्हातय् बीत वयागु खःसा जिमि पुर्खांतय् परमेश्वरं थ्व स्वयाः न्याय यानादीमा।"
18 उबलय् हे स्विम्ह मध्येया नायः अमासैयात परमेश्वरया आत्मां हपाःबियादिल। अले वं थथे धाल,

"हे यिशैया काय् दाऊद
जिपिं छिपाखे दु।
छि ताःलायेमा
छितः ग्वाहालि ब्यूपिं नं ताःलायेमा,
छाय्धाःसा छिमि परमेश्वरं हे छन्त ग्वाहालि यानादी।"
उकिं दाऊदं इमित लसकुस यात। वं इमित सेनाया नायःत दय्कल।

19 दाऊद पलिश्तीतनापं मिलय् जुयाः शाऊलनापं लडाइँ याः वनाच्वंबलय् मनश्शे कुलयापिं छुं सिपाइँत दाऊदयाथाय् बिस्युं वल। वं पलिश्तीतय्त ग्वाहालि धाःसा मयाः, छायधाःसा पलिश्तीतय् शासकतय्सं थज्याःगु सल्लाह यानाः वयात लितछ्वल, "थ्वं थः मालिकनापं मिलय् जुयाः झीत त्वःताबिल धाःसा झीगु छ्यं ल्यं दइ मखु।"

20 दाऊद सिक्लगय् लिहां वनाच्वंबलय् वयाथाय् बिस्युं वःपिं मनश्शे कुलयापिं सिपाइँत थुपिं खः – अदनाह, योजाबाद, येदीएल, मिखाएल, योजाबाद, एलीह् व सिल्लतै। थुपिं मनश्शेया द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह सेनाया नायः खः।

21 इमिसं हे हमला याःवइपिं शत्रुतलिसे ल्वायेत दाऊदयात ग्वाहालि बिल। छायधाःसा इपिं सकलें बहादुर सिपाइँत खः, अले सेनाया नायःत जुल।

22 दाऊदयात ग्वाहालि बीत न्हि न्हि यक्व मनूत वया हे च्वन। थुकथं दाऊदयाके परमेश्वरया सेना थें च्वंगु छगू तःधंगु व बल्लाःगु सेना दत।

हेब्रोनय् मेपिं दाऊदलिसे मिलय् जू वःगु

23 परमप्रभुं धयादीगु थें शाऊलया राज्य दाऊदया ल्हातय् बीत हेब्रोनय् ल्वाभः घानाः दाऊदलिसे मिलय् जूवःपिं मनूतय्गु ल्याः थथे दु –

24 यहूदा कुलं – ढाल व भाला ज्वनातःपिं खुद्वः व च्यासः (६,८००) म्ह सिपाइँत लडाइँया लागि वल।

25 शिमियोन कुलं – न्हयेद्वः व सच्छि (७,१००) म्ह लडाइँ यायेफुपिं सिपाइँत लडाइँया लागिं वल।

26 लेवी कुलं – प्यद्वः व खुसः (४,६००) म्ह।

27 हारूनया घरानाया नायः यहोयादानापं स्वद्वः व न्हय्सः (३,७००) म्ह मिजंत वल,

28 अले छम्ह बहादुर सिपाइँ सादोकनापं वयागु हे परिवारयापिं निइनिम्ह नायःत वल।

29 बेन्यामीन कुलं – स्वद्वः (३,०००) म्ह वल। इपिं शाऊलया थःथितित खः। उबलय् तक बेन्यामीन कुलयापिं आपालं मनूत शाऊलया घराना प्रति वफादार जुयाच्वंगु खः।

30 एफ्राइम कुलं – तसकं बहादुर व थथःगु वंशय् नांजाःपिं निइद्वः व च्यासः (२०,८००) म्ह सिपाइँ वल।

31 दाऊदयात जुजु दय्केत मनश्शेया बच्छि कुलं – झिंच्याद्वः (१८,०००) म्ह मनू वल।

32 इस्साखार कुलं – इस्राएलं छु यायेमाः धकाः स्यूपिं अले ईयात थूपिं निइसः (२००) म्ह नायःत व इमिसं धाःथें च्वनिपिं इमि थःथितित वल।

33 हानं जबूलून कुलं – लडाइँया लागि तयार जूपिं, फुक्क कथंया ल्वाभः ज्वनातःपिं दाऊद प्रति वफादार नेयद्वः (५०,०००) म्ह सिपाइँ वल।

34 नप्ताली कुलं – द्वःछि (१,०००) म्ह हाकिमत अले ढाल व भाला ज्वनिपिं स्विन्हयद्वःम्ह सिपाइँ वल।

35 दान कुलं – लडाइँया लागि तयार जूपिं निइच्याद्वः व खुसः (२८,६००) म्ह सिपाइँ वल।

36 अले आशेर कुलं – लडाइँया लागि तयार जूपिं पिइद्वः (४०,०००) म्ह सिपाइँ वल।

37 रूबेन, गाद व यर्दनया पुर्बपाखेया मनश्शेया बच्छि कुलं – फुक्क कथंयागु ल्वाभः ज्वनातःपिं छगू लाख व निइद्वः (१,२०,०००) म्ह सिपाइँ वल।

38 थुपिं सकले सिपाइँत लडाइँया लागि तयार जुयाः दाऊदयात इस्राएल न्यंकयाम्ह जुजु दये हे दय्के धकाः हेब्रोन शहरय् वःगु खः। इस्राएलयापिं मेपिं मनूत नं व हे तातुनां छप्पँ जुगु खः।

39 इपिं दाऊदनापं हेब्रोनय् स्वन्हु तक च्वन। इमि थःथितितय्सं इमिगु लागि नयेगु व त्वनेगु तयार याःगु खः।

40 इस्साखार, जबूलून व नप्ताली कुलयापिं मनूतय्सं नं गधा, ऊँट, खच्चर, व द्वहंयात क्वबिकाः छुचुं, यःमरि ग्वारा, किसमिस ज्वाँयु, दाखमद्य, जैतूनया चिकं हल। इमिसं स्यानाः नयेत सा द्वहं व फैत नं ज्वनावल। इस्राएलयापिं मनूत तसकं लय्ताः।

13

बाचाया सनू किर्यत-यारीमं लित हःगु

२ शमू ६:१-११

1 दाऊद जुजुं थः फुक्क हाकिमत, थः सेनाया जनरल व कप्तानतनापं सल्लाह यात। द्वःछिम्ह सिपाइँतय् पुचःयापिं नायःतनापं सल्लाह यात।

2 अनंलि वं इस्राएलयापिं सकल मनूतय्त थथे धाल, "छिमिसं ज्यू धाःसा व परमप्रभु झी परमेश्वरयागु नं अज्याःगु हे इच्छा दुसा झीसं इस्राएलया फुक्क थासय् झीपिं मेपिं दाजुकिजापिं व इमिगु शहर अले पशु ज्वयेगु ख्यलय् च्वनिपिं पुजाहारीतय्त व लेवीतय्त झीपिंनापं मिलय् जू वा धकाः खबर छ्वयेनु।

3 थः परमेश्वरया बाचा चिनादीगु सनू थःथाय् हयेनु, छायधाःसा झीसं शाऊल जुजुया पालय् उकियात वास्ता मयाना।"

4 थ्व खँ सकल मनूतयत यःगुलि इमिसं अथे यायेत मानय् जुल।
5 उकिं किर्यत-यारीमं परमेश्वरया सनू हयेत दच्छिनय् च्वंगु मिश्र देशया शिहोर खुसिंनिसें उत्तरय् लेबो-हमात तकयापिं सकल इस्राएलीतयत दाऊदं मुंकल।
6 अले दाऊद व सकल इस्राएलीत यहूदाया बालाय् (बाला किर्यत-यारीमया मेगु नां खः) बाचा चिनादीगु सनू कायेत वन। व सनूयात परमेश्वर परमप्रभुया नामं सःतीगु खः। अले वय्कः उकिया च्वय् करूबतय् दथुइ च्वनादी।
7 मनूतय्सं अबीनादाबया छेँय् वनाः परमेश्वरया बाचाया सनू पितहल। इमिसं उकियात छगः न्हगु गाडाय् तल। उज्जाह व अहियोनं उगु गाडा न्ह्याकल।
8 दाऊद व सकल इस्राएलीत परमेश्वरयात हनाबना तयेत थःगु फुक्क बलं प्याखं हुल। इमिसं म्ये हाल, सारंणी, वीणा, दम्फु व भुस्याः थात, अले तुरही पुल।
9 इपिं कीदोनया अन्न दाइगु खलय् थ्यंकः वःबलय् द्रहंत लुफि हाःगुलि उज्जाहं बाचाया सनू ज्वनेत थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकल।
10 परमप्रभु उज्जाह खनाः तंचायादिल। अले सनू थ्यूगुलि वयात स्यानादिल। व परमेश्वरया न्ह्यःने अन हे सित।
11 परमप्रभुं तम्वयाः उज्जाहयात सजाँय बियादीगुलि दाऊद तम्वल। अले वं उगु थाय्या नां फारेस-उज्जाह तल। व नां थौं तक नं दनि।
12 उखुन्हु दाऊद परमेश्वर खनाः ग्यात। अले वं धाल, "जिं परमेश्वरया सनू गथे यानाः थःनापं यंके फै?"
13 उकिं दाऊदं सनू यस्शलेमय् मयंकू तर छखे वनाः गित्ती ओबेद-एदोमया छेँय् यंकल।
14 परमेश्वरया सनू ओबेद-एदोमयाथाय् स्वला तक लानाच्वन। परमप्रभुं ओबेद-एदोमया परिवारयात व वयाके दुगु फुक्क चिजयात आशिष बियादिल।

14

दाऊदया मेपिं सन्तान

1 टुरोसयाम्ह जुजु हीरामं दाऊदयाथाय् दूतत छ्वल। वं दाऊदया लायकू दनेत खयःसिँ, दँकःमित व सिँकःमित नं छ्वल।
2 अले परमप्रभुं थःत धार्थें हे इस्राएलयाम्ह जुजु दय्कादीगु दु धइगु खँ दाऊदं सिल। छाय्धाःसा परमेश्वरया प्रजा इस्राएलया निंतिं वयागु राज्य यक्व तःधंगु जुइ धुंकूगु खः।
3 यस्शलेमय् दाऊदं मेपिं मिस्तलिसें नं ब्याहा यात। वया येक्व कायपिं दत।
4 अन बूपिं वया कायपिनिगु नां थथे दु – शम्मूअ, शोबाब, नातान, सोलोमन,
5 यिभार, एलीशूअ, एल्पेलेत,
6 नोगह, नेपेग, यापी,
7 एलीशामा, बेलीयादा व एलीपेलेत।

दाऊदं पलिश्तीतयत बुकूगु

8 दाऊद इस्राएल न्यंकयाम्ह जुजु जूगु खँ न्यनाः पलिश्तीतय्सं वयात ज्वनेत थः सकल सेना छ्वल। दाऊद नं थ्व खँ न्यनाः इपिंलिसें ल्वायेत वन।
9 पलिश्तीतय्सं रपाईमया ब्यासिइ च्वंपिं मनूतयत हमला यानाः इमिगु सामान लुतय् यात।
10 अथे जुयाः दाऊदं परमेश्वरयाके न्यन, "जिं पलिश्तीतयत हमला याये ला? छिं इमित जिगु ल्हातय् बियादी ला?" परमप्रभुं लिसः बियादिल, "हँु, जिं इमित छंगु ल्हातय् बी।"
11 दाऊद व वया सेना बाल-पराजीमय्* वन। अन इमिसं पलिश्तीतयत बुकल। अले वं धाल, "लः पंम्हुया पिहां वःगु थें जिमि शत्रुतय् विरोधय् परमेश्वरं जिपाखें पंम्हुया पिहां झाःगु दु।" अथे जुयाः व थाय्या नां बाल-पराजीम तल।
12 पलिश्तीत बिस्युं वंबलय् इमिसं अन थः घःतय्गु मूर्तित त्वःताथकल अले दाऊदं उपिं मूर्तितयत छ्वय्काछ्वयेगु आज्ञा बिल।
13 हाकनं छकः पलिश्तीत वयाः उगु ब्यासिइ लुटपीट यात।
14 उकिं दाऊदं हाकनं परमेश्वरयाके सल्लाह काल, अले परमेश्वरं वयात लिसः बियादिल, "च्वय् तप्यंक थाहां वने मते, चाःहिला हँु। अले मेखेपाखें थाकुराः सिमाया न्ह्याःनेनं हमला या।
15 छं थाकुराः सिमाया च्वका च्वकां सिपाइँत न्यासि वंगु थें च्वंगु सः न्यनीबलय् हमला या, छाय्धाःसा जि परमेश्वर छंगु न्ह्यः न्ह्यः पलिश्ती सेनायात बुकेत वने।"
16 दाऊदं परमेश्वरया आज्ञा कथं यात। अले वं पलिश्तीतयत बुकल। वं अज्ज पलिश्तीतयत गिबोनंनिसें गेजेर तक लँ दुच्छि हे लिनायंकल।

---

* **14:11** १४:११ बाल-पराजीम या अर्थ "पंम्हुयाः झाःम्ह परमप्रभु खः।"

17 थथे दाऊदया नां फुक्क थासय् थ्यन। अले परमप्रभुं फुक्क जातियात वयागु भय काइपिं दय्कादिल।

15

सन् यस्शलेमय् हःगु

1 दाऊदं दाऊदया शहरय् थःगु लागि लाय्कू दय्कल। वं परमेश्वरया बाचाया सन् तयेत छगूथाय् नं दय्कल। अले उकिया लागि छगू पाल ग्वल।

2 अले लेवीतय्सं जक परमेश्वरया सन् क्वबीमा धकाः वं आज्ञा बिल। छाय्धाःसा परमप्रभुं इमित हे सन् क्वबीत व न्ह्याबलेंया सेवा यायेत ल्यःगु खः।

3 थुकथं दाऊदं इस्राएलीयापिं सकल मनूतय्त बाचाया सन् उकिया लागि वं दय्कूगु थासय् हयेत यस्शलेमय् सःतल।

4 अनंलि वं हारूनया सन्तान व लेवीतय्त सःतके छ्वल।

5 कहातया सन्तानपाखें नायः उरीएल व वया १२० म्ह थःथिति वल।

6 मरारीया सन्तानपाखें नायः असायाह व वया २२० म्ह थःथिति वल।

7 गेर्शोनया सन्तानपाखें नायः योएल व वया १३० म्ह थःथिति वल।

8 एलीजापानया सन्तानपाखें नायः शमायाह व वया २०० म्ह थःथिति वल।

9 हेब्रोनया सन्तानपाखें नायः एलीएल व वया ८० म्ह थःथिति वल।

10 उज्जीएलया सन्तानपाखें नायः अम्मीनादाब व वया ११२ म्ह थःथिति वल।

11 दाऊदं सादोक व अबियाथार पुजाहारीत व खुम्ह लेवीत उरीएल, असायाह, योएल, शमायाह, एलीएल व अम्मीनादाबयात सःतल।

12 अले इमित थथे धाल, "छिपिं हे लेवीतय् परिवार परिवारयापिं नायःत खः। छिमिसं थःपिन्त व छिमि थःथितितय्त पवित्र या। अले परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया बाचाया सन् जिं व तयेत दय्कागु थासय् हजि।

13 थ्व सिबें न्हापा अन छिपिं मदुगुलि परमप्रभु परमेश्वर जिपिं खनाः तंचायादिल। छाय्धाःसा जिमिसं बाचाया सन् गथे यानाः हयेमाः धकाः वय्कःयाके मन्यन।"

14 उकिं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयागु सन् हयेत पुजाहारीत व लेवीतय्सं थःपिन्त पवित्र यात।

15 मोशां परमेश्वरया वचनकथं आज्ञा ब्यू थें लेवीतय्सं परमेश्वरया सन् न्वःनापं थथःगु ब्वहलय् क्वबिया हल।

16 अनंलि दाऊदं लेवीतय् नायःतय्त इमि थःथितिपिन्त लसताया म्ये हालेत व सारंगी, वीणा व भुस्यालं संगीत थायेत म्ये हालीपिं व बाजं थाइपिकथं ल्यः धकाः आज्ञा बिल।

17 अले लेवीतय्सं योएलया काय् हेमान व वया दाजुकिजापिंपाखें बेरेक्याहया काय् आसाप व इमि दाजुकिजापिंपाखें मरारीतपाखें कूशायाहया काय् एतानयात ल्यल।

18 इपिंनापं इमिसं निगूगु थासय् च्वंपिं थःथितित जकरिया, याजीएल, शमीरामोत, यहीएल, उन्नी, एलीआब, बनायाह, मासेयाह, मत्तित्याह, एलीपलेहू, मिक्नेयाह व लुखा पिवाःत ओबेद-एदोम व यीएलयात ल्यल।

19 म्ये हालामि हेमान, आसाप व एतानयात कँय्यागु भुस्याः थायेत ल्यल।

20 सारंगीइ अलामोत धाःगु राग थायेत जकरिया, अजीएल, शमीरामोत, यहीएल, उन्नी, एलीआब, मासेयाह व बनायाहयात ल्यल।

21 अले वीणाय् शिमिनिथ धाःगु राग थायेत मत्तित्याह, एलीपलेहू, मिक्नेयाह, ओबेद-एदोम, यीएल व अजज्याहयात ल्यल।

22 संगीत ज्ञान दुम्ह जुयाः इमिसं कनन्याहयात म्ये हालीपिं लेवीतय्त जिम्मा बिल।

23 बाचाया सन्या पिवाः च्वनीपिं बेरेक्याह व एल्काना खः।

24 परमेश्वरया सन्या न्ह्याःने तुरही पुइपिं पुजाहारीत शबन्याह, योशापात, नतनेल, अमासै, जकरिया, बनायाह व एलीएजर खः। ओबेद-एदोम व येहियाह उकिया लुखा पिवाःत खः।

25 अले दाऊद व इस्राएलयापिं थकालित व द्वःछि-द्वःछिम्ह सिपाइँतय् नायःत ओबेद-एदोमया छेंनं लय्लय्तातां बाचाया सन् हयेत वन।

26 परमप्रभुया बाचाया सन् क्वबिपिं लेवीतय्त परमेश्वरं ग्वाहालि बियादीगुलि इमिसं न्हय्म्ह द्वहं व न्हय्म्ह भ्याःचायात बां बिल।

27 दाऊद व सन् क्वबिपिं सकल लेवीत म्ये हालीपिं व म्ये हालिपिनि नायः कनन्याहं मलमलयागु वसः फिनातःगु दु। दाऊदं मलमलया एपोद नं फिनातःगु दु।

28 थथे सकल इस्राएलीतय्सं जयजय धकाः हा हां फैया नेकू व तुरही पुपुं अले भुस्याः, सारंगी व वीणा थाथां परमप्रभुया बाचाया सन् ज्वनाः वल।

29 परमप्रभुया बाचाया सनू दाऊदया शहर दुने यंकाच्वंबलय् शाऊलया म्ह्याय् मीकलं इयालं स्वल, वं दाऊद जुजुयात
प्याखं हुलाच्वंगु व लय्लय्तातां तिन्हुंयाच्वंगु खनाः वं दाऊदयात घच्चाये कथं स्वल।

16

1 लेवीतय्सं परमेश्वरया सनू हयाः दाऊदं व तयेत थ्वःगु पाल दुने तल, अले इमिसं परमेश्वरयात होमबलि व मेलबलि छाल।
2 दाऊदं होमबलि व मेलबलि छायेधुंकाः वं परमप्रभुया नामय् मनूतय्त सुवाः बिल।
3 अले वं सकलें इस्राएली मिजंत व मिस्तय्त छपा छपा मरि, छगः छगः खज्रू व छज्वाँय् छज्वाँय् किसमिस इनाबिल।
4 परमप्रभुया सनूया न्ह्याःने सेवा यायेत, वय्कःयात इनाप यायेत, सुभाय् देछायेत अले परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया
प्रशंसा यायेत दाऊदं छुं लेवीत ल्यल।
5 इमि नायः आसाप खः। अले वया ल्यूयाम्ह जकरिया खः। यीएल, शमीरामोत, यहीएल, मत्तित्याह, एलीआब, बनायाह,
ओबेद-एदोमयात वीणा व सारंगी थायेत ल्यल। आसापं धाःसा भुस्याः थाइगु।
6 अले परमेश्वरया बाचाया सनूया न्ह्याःने न्ह्याबलें तुरही पुयेत, पुजाहारीत बनायाह व यहासेलयात ल्यल।

दाऊदया सुभाय्या भजन

भज १०५:१-१५; ९६:१-१३; १०६:१, ४७, ४८

7 उखुन्हु आसाप व वया थःथितितय्त दाऊदं थ्व भजन परमप्रभुयात सुभाय् देछायेत बिल –
8 परमप्रभुयात सुभाय् देछा, वय्कःया नां का
जाति जातिया दथुइ वय्कलं छु यानादीगु खः व न्यंकि।
9 वय्कःया निंतिं भजन हा, वय्कःया प्रशंसाया म्ये हा,
वय्कःया फुक्क अजू चायापुगु ज्याया बारे कँ,
10 वय्कःया पवित्र नांयात तःधंकि, परमप्रभुयात मालिपिनिगु नुगः लय्तायेमा।
11 परमप्रभु व वय्कःया शक्तियात माला स्व, वय्कःयात माला तुं च्वँ।
12 वय्कलं यानादीगु गजबगु ज्या लुमंकि, वय्कःया अजू चायापुगु ज्या व वय्कःया नियम लुमंकि,
13 अय्, वय्कःया दास इस्राएलया सन्तान, अय्, वय्कलं ल्ययादीपिं याकूबया काय्पिं।
14 वय्कः परमप्रभु झी परमेश्वर खः। वय्कःया न्यायया ज्या पृथ्वी न्यंक जुइ।
15 वय्कलं थःगु बाचा न्ह्याबलें लुमंकादी, वय्कलं थःगु बाचा द्वलंद्वः पुस्तायात बियादीगु खः।
16 व बाचा वय्कलं अब्राहामलिसे चिनादिल, अले उकिया बारे वय्कलं इसहाकलिसे पाफयादिल।
17 गुगु वय्कलं याकूबलिसें पक्का यानादिल, अले इस्राएलनापं थथे धकाः
न्ह्याबलेंया बाचाकथं चिनादिल,
18 "जिं छन्त हे कनान देश बी। व छंगु थःगु सर्बय जुइ।"
19 अबलय् छं ल्याखय् कम, यक्व हे कम,
अले कनान देशय् परदेशी जुयाच्वंगु खः।
20 इपिं छगू देशं मेगु देश छगू राज्यं मेगु राज्य चाचाःहिलाः जुइ।
21 अय्नं सुं मनूयात इमित दुःख बीके मब्यु, इमित रक्षा यायेत वय्कलं जुजुपिन्त थथे धकाः ख्याच्वः बियादिल,
22 "जिं ल्ययापिं मनूतय्त थी मते, जिमि अगमवक्तातय्त स्यंके मते।"
23 हे पृथ्वीयापिं सकलें मनूत, परमप्रभुया न्ह्याःने म्ये हा,
न्हियान्हिथं वय्कलं यानादीगु उद्धारया भिंगु खँ न्यंकाच्वँ।
24 जाति जातियात वय्कःया महिमाया बारे न्यंकि,
सकल मनूतय् वय्कःया अजू चायापुगु ज्याया बारे कँ।
25 परमप्रभु तःधंम्ह व तसकं प्रशंसा याये बहःम्ह खः।
मेपिं घःतय्त स्वयाः वय्कःयात अप्वः मानय् यायेमाः।
26 जाति जाति यापिं घःत ला मूर्ति जक खः, तर परमप्रभुं ला स्वर्ग दय्कादिल।
27 महिमा व गौरव वय्कःया न्ह्याःने दु, वय्कःयाथाय् बल व लसता दु।
28 हे जाति जातिया छेँजःपिं, परमप्रभुयात तःधंकि, वय्कःया महिमा व बलयागु प्रशंसा या।
29 परमप्रभुया नांयात तःधंकेत वय्कःया प्रशंसा या, देछा ज्वनाः वय्कःया देगलय् वा।
पवित्रतां झःझः धाय्कः परमप्रभुया आराधना या।
30 हे पृथ्वीयापिं सकल मनूत, वय्कःया ग्याःभय का!
संसार धिसिलाक्क च्वंगु दु, उकियात संके फइ मखु।

31 पृथ्वी व आकाश लय्तायेमा! परमप्रभुं हे शासन यानादी धकाः जाति-जातियात धायेमा।
32 समुद्र व अन दुपिं फुक्क प्राणीत लय्तायाः थ्वय्क हालेमा। ख्यः व उकी दुगु फुक्क चिज लय्तायेमा।
33 अले गुँया सिमातय्सं म्ये हाली, इमिसं परमप्रभुया न्ह्याःने लय्लय्तातां म्ये हाली, छाय्धाःसा वय्कः पृथ्वीया न्याय यायेत झाइ।
34 परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु, छाय्धाःसा वय्कः भिंम्ह खः, वय्कःया दयामाया न्ह्याबलें दयाच्वनी।
35 अले थथे धकाः तःसलं हा, "हे जिमित उद्धार यानादीम्ह परमेश्वर, जिमित बचय् यानादिसँ। जिमित मुंकाः मेगु जातितपाखें बचय् यानादिसँ। अले जिमिसं छिगु नामय् सुभाय् बी फइ, अले छिगु पवित्र नांयागु प्रशंसा याये।"
36 परमप्रभु इस्राएल्तयाम्ह परमेश्वरया न्ह्याबलें प्रशंसा जुइमा।
अले सकल मनूतय्सं धाल, "आमेन! परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा।"
37 अले दाऊद जुजुं आसाप व वया लेवी दाजुकिजापिन्त न्हियान्हिथं यायेमाःगु नियमकथं बाचाया सनूया न्ह्याःने न्ह्याबलें सेवा यायेत तल।
38 वं ओबेद-एदोम व वया खुइच्याम्ह (६८) ग्वाहालिमितय्त इपिंनापं सेवा यायेत तल। ल्खाय् पिवाः च्वनेत यदूतूनया काय् ओबेद-एदोम व होसायात तल।
39 हानं दाऊदं पुजाहारी सादोक व वया पुजाहारी दाजुकिजापिन्त गिबोनया तःजाःगु थासय् परमप्रभुया पालया न्ह्याःने तल।
40 इमिसं परमप्रभुं इस्राएल्तीतय्त बियादीगु व्यवस्थाय् च्वया तःकथं सुथय् व बहनी परमप्रभुया निंतिं होमबलि वेदीइ छाइगु।
41 परमप्रभुया न्ह्याबलें दयाच्वनीगु दयामाया या कारणं वय्कःयात सुभाय् बीत दाऊदं हेमान, यदूतून व नां कयाः ल्यःपिं मनूतय्त तल।
42 पवित्र भजनया निंतिं तुरही पुइगु, भुस्याःत व मेमेगु बाजं थायेगु जिम्मा हेमान व यदूतूनयात ब्यूगु खः। यदूतूनया काय्पिन्त ल्खाय् पिवाः च्वनेत तल।
43 अनंलि सकलें मनूत थथःगु छेंय् लिहां वन, दाऊद अले थः परिवारयात आशिष बीत वन।

17

दाऊदयात परमेश्वरया बचं
२ शमू ७:१-१७

1 थःगु लायकुलिइ च्वनेधुंकाः छन्हु दाऊदं नातान अगमवक्तायात धाल, "थन जि देवदारु सिँ दयकूगु लायकुलिइ च्वनाच्वनागु दु, तर परमप्रभुया बाचाया सन् धाःसा पालय् दु।"
2 नातानं दाऊदयात धाल, "छिगु मनय् छु दु व यानादिसँ। परमेश्वर छिलिसे दी।"
3 उखुन्हु चान्हय् परमेश्वरया वचन नातानयाथाय् वल,
4 "आः वनाः जिम्ह दास दाऊदयात थथे धा। 'परमप्रभुं थथे धयादी, जि च्वनेत जिगु लागि देगः दयकीम्ह छ मखु।
5 जिं इस्राएल्तीतय्त मिश्र देशं पित हयागु दिंनिसें थौं तक जि गुबलें देगलय् च्वनागु मदु। जि न्ह्याबलें पालय् च्वनागु दु अले छथासं मेगु थासय् वयेगु वनेगु यानाच्वना।
6 गन गन जि इस्राएलनापं वयेगु वनेगु यानाः छु जिं जिगु लागि देवदारु सिँया देगः छाय् मदय्कागु धकाः इमि नायःतय्त न्यना ला?' "
7 "उकिं आः वनाः जिम्ह दास दाऊदयात थथे धा, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, जिं छन्त ख्यलय् फैच्वलय् ज्वयेगु ज्यां लिकयाः इस्राएलया जिमि मनूतय् जुजु दयका।
8 छ गन गन वन, जि छनापं च्वना, अले जिं छिमि शत्रुतय्त छंगु न्ह्याःनेनं चीकाबिया। आः जिं छन्त पृथ्वीयापिं नांजाःपिं मनूत मध्ये छम्ह दयकाबी।
9 जिं थः प्रजा इस्राएलया निंतिं छगूथाय् ल्ययें। जिं अन हे इमित तये अले इपिं थःगु हे देशय् च्वनी। इमित आवंलि दुःख बी मखुत।
10 अले जिं थः प्रजा इस्राएलया निंतिं न्याय याइपिं मनूत ल्ययागु इलंनिसें थुखे इमिसं न्हापा दुःख ब्यू थें दुष्ट मनूतय्सं इमित हाकनं गुबलें दुःख बी मखुत। जिं छिमि सकल शत्रुतय्त नं नाश यानाबी।
" 'जि परमप्रभुं छंगु निंतिं छगू घराना दयकाबी धकाः जिं छन्त धाये।
11 छ सिनाः छन्त थः पुर्खातनापं थुनेधुंकाः जिं छिमि छम्ह कायय्यात जुजु दयके, अले जिं वयागु राज्ययात बल्लाकाबी।
12 जिगु लागि देगः दयकीम्ह व हे जुइ, अले जिं वयागु सिंहासन न्ह्याबलेंया लागि पलिस्था याये।
13 जि वया बौ जुइ अले व जिम्ह काय् जुइ। जिं छ स्वयाः न्हापा शासन याइम्ह शाऊलपाखें थःगु माया लित कयागु थें जिं वपाखें धाःसा जिगु सदां दयाच्वनीगु दयामाया गुबलें लित काये मखु।
14 न्ह्याबलेंया लागि वयात जिं थःगु छेंं व राज्यया शासक दयके। अले वयागु सिंहासन न्ह्याबलें दयाच्वनी।' "

15 परमेश्वरं वयात धयादीगु फुक्क खँ नातानं दाऊदयात कन।

दाऊदं परमप्रभुयात सुभाय् ब्यूगु
२ शमू ७:१८-२९

16 अले दाऊद दुहां वनाः परमप्रभुया न्ह्यःने च्वन, अले वं थथे प्रार्थना यात,

"हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं जितः थन तक हयादीत जि सु खः धकाः अले जिगु परिवार छु खः धकाः?

17 हे परमेश्वर, थ्व छिगु मिखाय् चिधंगु खँ जुल, छायधाःसा छिं थःदासया घरानाया लिपा वइगु ईया बारे धयादिल। हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं जितः छम्ह तःधंम्ह मनू भापियादीगु दु।

18 "थः दासयात ब्यूगु इज्जतया बारे दाऊदं छितः मेगु छु धाये फइ धकाः? हे परमप्रभु, छिं थः दासयात म्हस्यू।

19 छिम्ह दासया लागि अले छिगु इच्छा कथं छिं थ्व तःधंगु ज्या यानादीगु दु, अले थुपिं फुक्क तःधंगु बचं सीके बियादीगु दु।

20 "हे परमप्रभु, छि थें मेपिं सुं नं परमेश्वर मदु, अले जिमिसं थःगु हे न्हायपनं न्यनागु थें छि बाहेक मेम्ह मदु।

21 अले छिगु जाति इस्राएल थें ज्याःगु जाति मेगु छु जाति दु धकाः? उद्धार यायेत परमेश्वर थः हे झाःगु पृथ्वीइ मेगु छुं जाति दु ला? छिं मिश्रं थः मनूतयत् त्वःतकाः थःगु नां तःधंकादिल, छिं अजू चायापुगु ज्या क्यनादिल अले इमिगु लँय् दंपिं जाति जातियात ख्यानाः छ्वयादिल।

22 छिं थः प्रजा इस्राएलयात न्ह्याबलेंया लागि थःगु दयकादीगु दु। अले छि हे परमप्रभु, इमि परमेश्वर जुयादीगु दु।

23 "आः हे परमप्रभु, थः दास व जिगु घरानायात छिं छु बचं बियादीगु खः व न्ह्याबलेंया लागि थापं जुयाच्वनेमा। छिं बचं बियादीगु थें यानादिसँ।

24 अले व थापं जुइमा व छिगु नां न्ह्याबलेंया लागि तःधनेमा। अले मनूतयसं थथे धाइ, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलयाम्ह खः, वयकः इस्राएलया लागि हे परमेश्वर खः।' अले छिं जिगु घरानायात सदा तयातइ।

25 "जिमि परमेश्वर, छिम्ह दासं छिगु न्ह्यःने थ्व प्रार्थना यायेगु आँट यानागु दु छायधाःसा छिं थुपिं फुक्क खँ जि छिम्ह दासयात क्यनादिल अले जिमि सन्तानयात जुजु दयके धकाः जितः धयादिल।

26 हे परमप्रभु, छि हे परमेश्वर खः, अले छिं थः दासयात थ्व भिंगु बचं बियादीगु दु,

27 व छिगु न्ह्यःने न्ह्याबलें दयाच्वनेमा धकाः आः छिं यकाः थःदासया घरानायात सुवाः बियादीगु दु। परमप्रभु, छिं वयात सुवाः बियादिल अले वयाके न्ह्याबलें छिगु सुवाः दइ।"

18

जुजु दाऊद त्याःगु लडाइँया धलः
२ शमू ८:१-१८

1 थुकिया लिपा जुजु दाऊदं पलिश्तीतयत् हमला यानाः बुकल। अले वं इमिगु गात शहर व उकिया लिक्क लिक्क च्वंगु गां त्याका काल।

2 दाऊदं मोआबीतयत् नं बुकल अले इपिं वयागु अधीनय् च्वनाः कर पुलिपिं जुल।

3 यूफ्रेटिस खुसिया लिक्क च्वंगु लागा त्याका कायेत वनाच्वंम्ह सोबाया जुजु हददेजेरयात दाऊदं हमातया लिक्क बुकल।

4 दाऊदं द्वःछि गः रथ, न्हयद्वःम्ह रथ चलय् याइपिं व निइद्वः न्यासि वनीपिं सिपाइँतयत् कब्जा यात। दाऊदं सछिम्ह सल बाहेक हददेजेरया रथ सालिपिं दक्व सलतयत् खुत्यां यानाबिल।

5 सोबायाम्ह जुजु हददेजेरयात ग्वाहालि यायेत दमस्कस शहरं अरामीत वल। तर दाऊदं इमि निइनिद्वः सिपाइँतयत् स्यानाबिल।

6 अले दाऊदं अरामया दमस्कस शहरय् प्यखें छाउनीत तल। अरामीतयसं दाऊदया अधीनय् च्वनाः वयात कर पुल। थुकथं दाऊद, न्ह्याथाय् वंसां परमप्रभुं वयात त्याकादिल।

7 दाऊदं हददेजेरया कप्तानतयगु लुँया ढाल कब्जा यानाः यरूशलेमय् हल।

8 वं हददेजेरया शहरत तेबह व कुनं नं यक्व हे कँय् हल। लिपा सोलोमनं थ्व हे कँय् पुखु, तःधंगु थां व थलबल दयकेगुलिइ छ्यल।[✡]

9 हमातयाम्ह जुजु तोऊनं सोबायाम्ह जुजु हददेजेरया फुक्क सेनायात दाऊदं बुकगु खँ न्यन।

10 उकिं वं थःकाय् हदोरमयात दाऊद जुजुयाथाय् हददेजेरयात बुकगुलिं ज्वजलपा यायेत व बधाइं बीत छ्वल। तोऊनं हददेजेरनापं तःक्वः हे लडाइँ याये धुंकगु खः। अले हदोरमं लुँ, वहः व कँय्यागु थीथी कथंयागु थलबल ज्वनाः वल।

11 जुजु दाऊदं उपिं थलबल परमप्रभुयात देछाल। वं एदोमी, मोआबी, अम्मोनी, पलिश्ती व अमालेकीतपाखें काःगु लुँ व वहः नं देछाल।

✡ **18:8** १८:८ १ राज ७:१५-२६; २ राज २५:१३

12 सरूयाहया काय् कप्तान अबीशैनं एदोमीतय्त चियागु ब्यासिइ बुकल। अले वं झिंच्याद्वःम्ह एदोमीतय्त स्यात।
13 अबीशैनं एदोमय् छाउनीत तल, अले सकल एदोमीत दाऊदया अधीनय् च्वन। दाऊद न्ह्याथाय् वंसां परमप्रभु वयात त्याकादिल।

दाऊदया अधिकारीत

14 दाऊदं इस्राएल न्यंक शासन यात। वं फुक्कसिगु लागि खःकथं व न्यायकथं ज्या यात।
15 सरूयाहया काय् योआब सेनापति खः, अहीलूदया काय् यहोशापात राज्यया ल्याःचाः तइम्ह खः।
16 अहीतूबया काय् सादोक व अबियाथारया काय् अहीमेलेक पुजाहारीत खः। शब्शा छ्यान्जे खः।
17 यहोयादाया काय् बनायाह करेती व पेलेथीतय् कप्तान खः। अले दाऊदया कायपिं जुजुया ततःधंपि अधिकारी खः।

19

दाऊदं अम्मोनीत व अरामीतय्त त्याकूगु

२ शमू १०:१-१९

1 छुं ई लिपा अम्मोनीतय् जुजु नाहाश सित, अले वया काय् हानून जुजु जुल।
2 दाऊद जुजुं धाल, "जिं हानूनयात मायाया यायेमाः, छाय्धाःसा वया बौ नाहाशं जितः न्ह्याबलें मायाया याःगु खः।" उकिं बिचाः हनाः वं दूतत छ्वल।

दाऊदया दूतत अम्मोनय् थ्यंबलय्

3 अम्मोनी नायःतय्सं थः जुजुयात धाल, "छिं स्वयादीबलय् दाऊदं छिमि बाःयात इज्जत यानाः बिचाः हनेत थुपिं मनूत छ्वयाहःगु धकाः च्वनादिया ला? अथे खः हे मखु। वं ला झीगु देश त्याका कायेगु लागिं चिवा कायेत इमित छ्वयाहःगु खः।"
4 उकिं हानूनं दाऊदया मनूतयत ज्वनाः इमिगु दाह्री खानाबिल। अले इमिगु वसः दथुइ जँ तक हे चानाबियाः इमित लितछ्वल।
5 इपिं छेँय् लिहां वयेत तसकं मछाल। छुं मनूतय्सं वनाः दाऊदयात व खँ कनाबिल, अले दाऊदं इमित दाह्री ताहा मजुतले यरीहो शहरय् च्वनाच्वँ धकाः खबर छ्वल।
6 आः जिपिं दाऊदया मिखाय् तसकं बांमलाःपिं मनूत जुइ धुंकल धकाः हानून जुजु व अम्मोनीतय्सं सिल। उकिं इमिसं च्वय्यागु अराम-नाहारैम, अराम-माका व सोबां रथ व सारथीत बालं कयाहयेत ३४,००० किलोग्राम वहः छ्वल।
7 इमिसं ३२,००० रथनापं माकाया जुजु व वया सेनात बालं कयाहल। माकायाम्ह जुजुया सेना वयाः मेदबाया लिक्क छाउनी तयाः च्वन। सकल अम्मोनीत नं थथःगु शहरं लडाइँ यायेत पिहां वल।
8 दाऊदं व खँ न्यनाः योआब व वया थः दक्व सिपाइँतय्त इपिं लिसे लडाइँ यायेत छ्वल।
9 अम्मोनीत वयाः शहरया मू ध्वाखाया न्ह्याःने लडाइँ यायेत तयार जुयाच्वन। ग्वाहालि ब्यूवःपिं जुजुपिन्सं चक्कंगु ख्यलय् थथःगु थाय् काल।
10 योआबं थःगु न्ह्याःने व ल्युने लडाइँया लागि शत्रुया सिपाइँत तयार जुयाच्वंगु खनाः वं इस्राएलयापिं ल्ययातःपिं सिपाइँतय् पुचःयात अरामीतलिसें ल्वायेत छ्वल।
11 ल्यंदुपिं मेपिं सिपाइँतय्त वं थःकिजा अबीशैया अधीनय् तल, अले इमित अम्मोनीत लिसे ल्वायेत छ्वल।
12 योआबं अबीशैयात धाल, "अरामीतय्सं जितः बुकाच्वंगु खन धाःसा छ वयाः जितः ग्वाहालि ब्यु, अम्मोनीतय्सं छन्त बुकाच्वंगु खन धाःसा जि वयाः छन्त ग्वाहालि बी।
13 बल्ला व साहसी जु! अले थःगु जाति व झी परमेश्वरया शहरतय्गु निंतिं मग्यासें लडाइँ यायेनु। अले परमप्रभुयात छु याये यः वय्कलं व हे यानादी।"
14 अले योआब व वया सिपाइँतय्सं अरामीतय्त हमला यात। अरामीत योआब वया सिपाइँतय् न्ह्याःनं बिस्यु वन।
15 अले अरामीत बिस्युं वनाच्वंगु खनाः अम्मोनीत अबीशैया न्ह्याःनं बिस्युं वनाः शहर दुने दुहां वन। अनंलि योआब यरूशलेमय् लिहां वल।
16 इस्राएलीतलिसें थःपिं बुइ धुंक्गु खँ अरामीतय्सं सिल। इमिसं यूफ्रेटिस खुसिया पुर्ब हददेजेरया सेनापति शोपकया अधीनय् दुपिं मेपिं अरामीतय्त सःतके छ्वल।
17 व खँ न्यनाः दाऊदं सकल इस्राएली सिपाइँतय्त मुंकल। दाऊदं इमित यर्दन खुसिया उखे यंकल। वं इस्राएलीतय्त अरामीतय् न्ह्याःने थन। अले इमिसं वनापं लडाइँ यात।
18 तर अरामीत इस्राएलीतपाखें बिस्युं वन। अले दाऊदं इमि न्हयद्वःम्ह रथ चलय् याइपिं व पिइद्वःम्ह सिपाइँतय्त स्यानाबिल। अले इमिसं अरामी सेनापति शोपकयात नं स्यात।
19 हददेजेरया अधीनय् च्वंपिं जुजुपिन्सं जिमित इस्राएलं त्याकल धकाः सियाः दाऊदलिसें सन्धियात अले वयागु अधीनय् च्वन। अनंलि अरामीतय्सं हाकनं अम्मोनीतय्त ग्वाहालि बीगु इच्छा मयात।

20

रब्बा शहर त्याकुगु
२ शमू १२:२६-३१

1 बसन्तया इलय् योआबं इस्राएलया सेनायात लडाइँया लागि यंकल। थ्व ई जुजुपिं लडाइँ यायेत पिहां वनीगु ई खः। इस्राएलया सेनां अम्मोन देशयात तहसनहस यानाबिल। दाऊद जुजु धाःसा यस्शलेमय् हे च्वन। इमिसं रब्बा शहरयात घेरय् यानाः हमला यात। अले उकियात भज्यंक स्यंकाबिल।

2 दाऊदं इमि जुजुया छेनं लुँयागु श्रीपेच काल। उकियागु तौल स्विन्यागू किलोग्राम दु, उकी रत्नत थुनातःगु दु। दाऊदं व श्रीपेच कयाः थःगु छेनय् पुल। हानं वं शहरं यक्व हे सामान त्याकाहल।

3 वं शहरयापिं मनूतय्त पिने पितहल अले इमित कःति, नँया कु व पा ज्वंकाः ज्या याकल। दाऊदं अम्मोनीतय् फुक्क शहरय् थथे हे यात। अनंलि व व वया सकल मनूत यस्शलेमय् लिहां वल।

पलिश्तीतलिसे लडाइँ
२ शमू २१:१५-२२

4 उकिया लिपा पलिश्तीतलिसें गेजेरय् लडाइँ जुल। उगु लडाइँलय् ह्शाती सिब्बकैनं सिप्पै नांयाम्ह रपाईंतय् सन्तानयात स्यात। अले पलिश्तीत बुत।

5 पलिश्तीतलिसें मेगु लडाइँ जुल। याईंरया काय् एल्हानानं गित्तीयाम्ह गोल्यतया किजा लहमीयात स्यात। लहमीया भाला तसकं ताहा व इयातु। व कापः थाइगु ताहाकःगु डण्डी थें च्वं।

6 हानं गातय् नं लडाइँ जुल, अन ल्हाः व तुतिइ खुपु खुपु पचिंचा अर्थात निइप्यपु पतिंचा दुम्ह राक्षस थें च्वंम्ह छम्ह मनू दु। व नं रफाया सन्तान खः।

7 वं इस्राएलीतय्त हिस्यात, अले दाऊदया दाजु शिमेअया काय् जोनाथनं वयात स्यानाबिल।

8 दाऊद व वया मनूतय्सं स्याःपिं थुपिं राक्षस थें च्वंपिं स्वम्ह गातया रफाया सन्तान खः।

21

मनूत ल्याः खानाः दाऊदं पाप याःगु
२ शमू २४:१-२५

1 शैतान इस्राएलया विरोधी जुल। उकिं वं इस्राएलया मनूत ल्याः खायेगु ज्या यायेत दाऊदयात ग्वाकल।

2 दाऊदं योआब व थः सेनाया कप्तानतय्त थथे धाल, "फुक्क इस्राएल देशय् दच्छिनय् च्वंगु बेर्शेबा शहरंनिसें उत्तरय् दान तक हुँ, मनूत ल्याः खानाः जितः धा। अले इपिं ग्वःम्ह दु धकाः जिं सीके फइ।"

3 योआबं लिसः बिल, "परमप्रभुं इस्राएलयापिं मनूतय्त सछिदुगं अप्वः दय्काबीमा। महाराज, उपिं सकलें छसपोलया प्रजा, मखु ला? छिं छाय् थथे यानादीगु? छिं इस्राएलय् छाय् दोष हयादीगु?"

4 अय्नं जुजु दाऊदं थःगु बिचाः महींकू। जुजुं धाःथें हे योआबं यायेमाल। अले योआब वनाः इस्राएल न्यंक चाःहिलाः मनूत ल्याः खानाः यस्शलेमय् लिहां वल।

5 अले योआबं सेनाय् ज्या यायेफुपिं ग्वःम्ह मनू दु धकाः जुजुयात कन। सिपाइँ जुयाः ज्या यायेफुपिं मिजंत इस्राएलय् झिंछगू लाख व यहूदाय् प्यंगू लाख व न्हयेद्रुः मनूत दु।

6 तर योआबं लेवी व बेन्यामीनीतय्त ल्याः मखाः। छाय्धाःसा वयात जुजु दाऊदया थ्व आज्ञा तसकं मयः।

7 परमेश्वरयाःगु मिखाय् नं दाऊदं मभिंगु ज्या याःगु दु, उकिं परमेश्वरं इस्राएलयात सजाँय बियादिल।

8 अले दाऊदं परमेश्वरयात धाल, "जिं थथे यानाः तःधंगु पाप यानागु दु। आः जितः क्षमा यानादिसँ धकाः बिन्ति याये। जिं मूर्ख ज्या यानागु दु।"

9 अले परमप्रभुं दाऊदया अगमवक्ता गादयात थथे धयादिल,

10 "वनाः दाऊदयात धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी, छंगु न्ह्यःने स्वंगू खँ तये, जिं छंगु विरोधय् ज्या यायेत छं उकी मध्ये छगू ल्य!' "

11 अले गादं दाऊदयात वनाः धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, छन्त छु यः व ल्यः,

12 स्वंगू दँया अनिकाल, वा स्वला तक शत्रुतपाखें बिस्युं जुयेगु, वा स्वन्हु तक देशय् परमप्रभुया तरवार, अर्थात इस्राएलय् महामारी जुइगु अले परमप्रभुया दूतं इस्राएल देशया फुक्क थासय् नाश यानाच्वनीगु। आः जिं थःत छ्वयाहयादीम्हय्सित छु लिसः बीगु खः व छिं क्वःछिनादिसँ।"

13 दाऊदं गादयात धाल, "जि तसकं आपतय् लाःगु दु। जितः परमप्रभुया ल्हातय् हे लाके ब्यु। छाय्धाःसा वय्कः तसकं दयादुम्ह खः। तर जि मनूतय्गु ल्हातय् लाये म्वाःलेमा।"

14 उकिं परमप्रभुं इस्राएल न्यंकं छगू महामारी छ्वयाहयादिल। अले इस्राएलयापिं न्हयेद्वः (७०,०००) मनूत सित।
15 अले परमेश्वरं यरूशलेम नाश यायेत छम्ह स्वर्गदूत छ्वयाहयादिल। तर वं व नाश यायेत्यंबलय् परमप्रभुं व खनाः उगु नाशपाखें थःगु मन हिकाः उपिं नाश याःवःपिं स्वर्गदूतयत धयादिल, "आः गात! छंगु ल्हाः दीकि अबलय् उपिं स्वर्गदूत यबूसी अरौनाया खलाया लिक्क दनाच्वंगु खः।"
16 च्वय् स्वःबलय् दाऊदं परमप्रभुया स्वर्गदूतयात स्वर्ग व पृथ्वीया दथुइ थःगु नांगा तरवार ज्वनाः यरूशलेमयात नाश यायेत तयार जुयाच्वंगु खन। अले दाऊद व थकालित भांग्रा फिनाः बँय् भ्वसुल।
17 अले दाऊदं परमेश्वरयात धाल, "मनूतयत ल्याः खायेगु लागि आज्ञा बियाम्ह जि खः। पाप यानाम्ह जि खः। द्वंकाम्ह जि खः। बिचरा फैतय्सं छु याःगु दु धकाः? हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, जि व जिमि परिवारयात सजाँय बियादिसँ अय्नं थ्व विपत्ति छिकपिनि मनूतय्के मलायेमा।"
18 अले परमप्रभुया दूतं गादयात दाऊदयात यबूसी अरौनाया खलाय् वनाः परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्केत आज्ञा ब्यू धकाः धाल।
19 दाऊदं परमप्रभुया उजं मानय् यात अले गादं धाःथें थाहां वन।
20 उबलय् अरौना व वया प्यम्ह कायपिं थःगु खलाय् छ्व दायाच्वंगु खः। इमिसं स्वर्गदूतयात खंबलय् प्यम्ह कायपिं सुलेत बिस्युं वन।
21 भचा लिपा अन दाऊद थ्यंकः वल, अरौनां जुजुयात खनेवं खला त्वःता वल अले बँय् छ्यं भ्वसुलाः दाऊदयात भागि यात।
22 दाऊदं वयात धाल, "छं जितः छंगु खला म्यु, थ्व महामारी पनेत अन परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्के। जिं छन्त उकियागु पूरा मू बी।"
23 अरौनं दाऊदयात धाल, "महाराज, कयादिसँ! छितः छु याये मास्ति वः, व यानादिसँ। जिं छितः होमबलिया लागि द्वहंत, छ्वय्केगु लागि थुपिं छ्व दायेगु सिंपौत व अन्नबलिया निंतिं छ्व बी। जिं थ्व फुक्क छितः बी।"
24 तर जुजुं वयात लिसः बिल, "मखु, जिं छन्त पूरा मू बी। छंगु सामान कयाः सितिकं लाःगु सामानं परमप्रभुयात होमबलि छायेगु मखु।"
25 अले वं अरौनायात व खलाया लागि खुसः ल्वँया धिबा बिल।
26 अन वं परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दय्काः होमबलि व मेलबलि छायाः तसलं परमप्रभुया नां कयाः प्रार्थना यात। अले परमप्रभुं स्वर्गं होमबलिया वेदीइ मि छ्वयाहयाः लिसः बियादिल।
27 परमप्रभुं स्वर्गदूतयात थःगु ल्हातय् दुगु तरवार दापय् तयेत आज्ञा बियादिल, अले स्वर्गदूतं अथे हे यात।
28 उबलय् परमप्रभुं थःत यबूसी अरौनाया खलाय् लिसः बियादीगु दाऊदं खन, उकिं दाऊदं अन पशुत बां बिल।
29 मरूभूमिइ मोशां दय्कूगु नापलायेगु पाल व होमबलिया वेदी उबलय् तक गिबोनया आराधना यायेगु थासय् हे दुगु जुयाच्वन।
30 तर दाऊद परमेश्वरयात आराधना यायेत अन वनेमफु, छाय्धाःसा परमप्रभुया स्वर्गदूतया तरवार खनाः व तसकं ग्याः।

22

1 अले दाऊदं धाल, "थ्व थासय् परमप्रभु परमेश्वरया देगः व इस्राएलयापिं मनूतय्सं होमबलि छायेत वेदी दइ।"

देगः दय्केत तयारी

2 उकिं दाऊदं इस्राएलय् च्वनाच्वंपिं परदेशीतय्त छथाय् मुनेगु आज्ञा बिल, अले इपिं मध्ये वं ल्वहं कःमि मनूत ल्यल। इमिगु ज्या परमेश्वरया देगः दय्केत ल्वहं चायेगु खः।
3 वं ध्वाखाया लागिं नकिं व कब्जा दय्केत यक्व न बिल। अले कँय् नं लने हे मफयेक बिल।
4 अले दाऊदं ल्याः हे खायेमफय्कः यक्व देवदास्या सिँ नं मुंकल। छाय्धाःसा सीदोन व टुरोसयापिं मनूतय्सं यक्व हे देवदास्या सिँ हःगु खः।
5 दाऊदं धाल, "परमप्रभुया निंतिं दय्कीगु देगः फुक्क जातिया मिखाय् तःजिगु नांजाःगु व तसकं बांलाःगु जुइमा। जिमि काय् सोलोमन ल्यायम्हचा हे तिनि, उकिं देगः दय्केत जिं हे फुक्क तयार यायेमा।" अथे जुयाः थः सी न्ह्याः दाऊदं यक्व सामान जोरय् यात।
6 अले वं थःकाय् सोलोमनयात सःताः परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया निंतिं छगः देगः दय्केत आज्ञा बिल।
7 वं सोलोमनयात धाल, "हे जिमि काय्, थः परमप्रभु परमेश्वरया नांया लागि जितः देगः छगः दय्के मास्ति वःगु ला खः।
8 तर परमप्रभुं जितः थथे धयादिल, 'छं यक्व लडाइँ याःगु दु, अले यक्व मनूतय्त स्याःगु दु। छं जिगु नांया निंतिं थ्व देगः दय्के खनी मखु, छाय्धाःसा छं जिगु न्ह्यःने बँय् यक्व हि बाः वय्कूगु दु।

9 तर छिमि छम्ह काय् दइ, व शान्ति यःम्ह मनू जुइ। जिं प्यखेरं वया शत्रुतपाखें वयात शान्ति बी। वयागु नां सोलोमन जुइ, व इस्राएलय् जुजु जुयाच्वंतले जिं इस्राएलयात सुख व शान्ति बी।*
10 वं हे जिगु नांया निंतिं छगः देगः दय्की। व जिम्ह काय् जुइ, जि वया बाः जुइ। वया वंशयाम्ह छम्हय्सिनं इस्राएलय् न्ह्याबलें शासन याइ।' "
11 दाऊदं थथे नं धाल, "जिमि काय्, आः परमप्रभु थः छलिसे दयेमा अले वय्कलं छं हे व दय्कि धकाः धयादी थें छ ताःलायेमा। थः परमप्रभु परमेश्वरया देगः दय्कि।
12 परमप्रभुं छन्त इस्राएलया अधिकार बियादीबलय् छं परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु व्यवस्था पालन यायेत वय्कलं छन्त बुद्धि व ज्ञान बियादीमा।
13 छं परमप्रभुं मोशापाखें इस्राएलयात बियादीगु विधि व नियम बांलाक मानय् यात धाःसा छ ताःलाइ। साहसी व बल्लाः जु। ग्याये मते वा नुगः क्वत्तुंके मते।
14 "जिं परमप्रभुया देगः दय्केत दुःख यानाः ३,४०० टन लुँ व ३४,००० टन वहः मुंकागु दु। उलि जक मखु लने हे मफय्कः कँय् वन नं मुंकागु दु। जिं सिँ व ल्वहं नं यक्व हे तयार यानागु दु, तर छं उकी मेगु तने फु।
15 छंके ज्या याइपिं मनूत यक्व दु। ल्वहं कःमित, ल्वहं चाइपिं व सिँकःमितनापं फुक्क कथंया ज्या याये सःपिं मनूत दु।
16 लुँ, वहः, कँय् व नया ज्या याइपिं शिल्पकारत अल्याख दु। आः ज्या शुरु या, परमप्रभु छलिसे दयेमा।"
17 दाऊदं इस्राएलयापिं सकल नायःतय्त थःकाय् सोलोमनयात ग्वाहालि बीगु आज्ञा बिल।
18 "वं इमित धाल, परमप्रभु छिमि परमेश्वर छिपिंनापं च्वनादीगु दु, अले फुक्कपाखें छिमित शान्ति बियादीगु दु। वय्कलं थ्व देशय् च्वंपि मनूतय्त जिगु ल्हातय् तयादीगु दु अले देश परमप्रभु व वय्कःया जातिया अधीनय् दु।
19 अले थःगु पूरा मन बिया व बलं फत्तले परमप्रभु थः परमेश्वरया सेवा या। देगः दय्केगु ज्या शुरु या अले परमप्रभुयात इज्जत बीत दय्केगु उगु देगलय् बाचा चिनातःगु सनू व परमेश्वरया पवित्र थलबल ति।"

23

लेवीतय्गु ज्या

1 दाऊद बुरा जुल, उकिं वं थःकाय् सोलोमनयात इस्राएलयाम्ह जुजु दय्कल।
2 दाऊदं इस्राएलयापिं कुलनायः, पुजाहारीत व लेवीतय्त मुंकल।
3 वं स्विदँ व स्विदँ च्वय्यापिं लेवीतय्त ल्याः खात, इपिं दक्व यानाः स्विच्याद्वःम्ह मिजं दु।
4 जुजुं नीइप्यद्वःम्ह मनूतय्त देगःया ज्या स्वयेत, खुद्वःयात हाकिम व न्याय यायेत,
5 प्यद्वःयात लुखा पिवाः च्वनेत व प्यद्वःयात दाऊदं दय्कगु बाजं थानाः परमप्रभुया प्रशंसा यायेत ल्यल।
6 दाऊदं इमित लेवीतय् कायपिं – गेर्शोन, कहात व मरारीया नांकथं भाग भाग यानाः ब्वथल।

गेर्शोनीत

7 गेर्शोनया निम्ह कायपिं – लादान व शिमी खः।
8 लादानया स्वम्ह कायपिं दु – तःधिकःम्ह काय् यहीएल, जेताम व योएल खः।
9 थुपिं स्वम्हं कायपिं – लादानया परिवारयापिं नायःत खः।
शिमीया स्वम्ह कायपिं – शलोमोत, हजीएल व हारान।
10 शिमीया मेपिं प्यम्ह कायपिं – यहत, जीजा, येऊश व बरीआ।
11 यहत दकलय् तःधिकःम्ह व जीजा निम्हम्ह काय् खः। तर येऊश व बरीआया यक्व कायम्ह्यायपिं मदु। उकिं येऊश व बरीआयात छगू हे परिवारकथं ल्याः खाइगु। उकिं येऊश व बरीआयात छगू हे परिवारकथं ल्याः खात अले छगू हे ज्या बिल।

कहातीत

12 कहातया प्यम्ह कायपिं – अम्राम, यिसहार, हेब्रोन व उज्जीएल।
13 अम्रामया कायपिं – हारून व मोशा। हारूनयात ब्यागलं तःगु खः। व अले वया सन्तानयात न्ह्याबलेंया लागि तच्चवकं पवित्रगु सामान देछायेत, परमप्रभुया न्ह्यःने बलि छायेत, वय्कःया न्ह्यःने सेवा यायेत अले न्ह्याबलेंया लागि वय्कःया नामय् मनूतय्त सुवाः बीत ब्यागलं तःगु खः।
14 परमेश्वरया मनू मोशाया कायपिन्त लेवी कुलय् ल्याः खात।
15 मोशाया कायपिं – गेर्शोम व एलीएजर।
16 गेर्शोमया काय् शूबाएल नायः खः।

---

* **22:9** २२:९ सोलोमनया सः हिब्रूयागु शान्तिं कयातःगु थें च्वं

17 एलीएजरया छम्ह हे जक काय् रहब्याह खः, तर रहब्याहया यक्व कायपिं दु।
18 यिसहारया कायपिं – मध्ये दक्वसिबय् तःधिकःम्ह काय् शलोमीत खः।
19 हेब्रोनया कायपिं – दकलय् तःधिकःम्ह यरियाह, निम्हम्ह अमर्याह, स्वम्हम्ह यहासेल अले प्यम्हम्ह यकमाम।
20 उज्जीएलया कायपिं – दक्वसिबय् तःधिकःम्ह काय् मीका, व निम्हम्ह यिशियाह।

मरारीत
21 मरारीया कायपिं – महली व मूशी।
महलीया कायपिं – एलाजार व कीश।
22 तर एलाजारया म्ह्यायपिं जक दु। छम्ह हे काय् मदयकं हे व सित। वया म्ह्यायपिन्सं थःथितिपिंलिसें ब्याहा यात। इमि थःथिति कीशया कायपिं खः।
23 मूशीया स्वम्ह कायपिं – महली, एदेर व यरीमोत।
24 धलखय् परिवार परिवारकथं नां च्वयातःपिं लेवीया सन्तान थुपिं खः। इपिं थथःगु परिवारया नायःत खः। धलखय् च्वयातःपिं निइदँ व स्वयां च्वय्यापिं खः। इपिं परमप्रभुया देगलय् सेवा याइपिं खः।
25 दाऊदं धाःगु खः, "परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थः मनूतय्त शान्ति बियादीगु दु। अले न्ह्याबलेंया लागि यरूशलेमय् च्वनेत झाःगु दु।
26 उकिं आवंलि लेवीतय्सं नापलायेगु पाल व आराधनाय् छ्यलिगु सामान क्वबियाः जुइ मालि मखुत।"
27 दाऊदया लिपांगु आज्ञा कथं निइदँ व व स्वयां च्वय्यापिं फुक्क लेवीतय्गु नां सेवाया ज्या यायेत धलखय् च्वल।
28 लेवीतय्गु ज्या परमप्रभुया देगःयागु आराधनाया ज्याय् हारूनया सन्तानतय्त ग्वाहालि बीगु खः। चुक व कोथाया रेखदेख यायेगु, फुक्क पवित्र ज्वलं शुद्ध यायेगु, परमेश्वरया देगःयागु आराधनाया मे मेगु ज्या यायेगु,
29 देछागु मरि टेबुलय् मिलय् यायेगु, अन्नबलिया छुचुं, सोडा मतःगु मरि, छ्गू व चिकनय् छुनातःगु मरि, ढक व नापय् यायेगु व लनेगु फुक्क ज्याया जिम्मा इमिगु खः।
30 इपिं न्ह्याबलें सुथय् व बहनि परमप्रभुयात सुभाय् बीत व प्रशंसा यायेत दने नं माः।
31 परमप्रभुयात बिश्रामया न्हिइ, अमाइया नखबलय् व फुक्क मेगु क्वःछिनातःगु नखःचखःबलय् ल्यायाः नियमकथं फुक्क होमबलि न्हियान्हिथं छायेगु जिम्मा नं लेवीतय्गु खः।
32 थुकथं लेवीतय्सं नापलाय्गु पालया निंतिं, पवित्र थाय्या निंतिं व इमि थःथिति हारूनया सन्तानतय् अधीनय् च्वनाः परमप्रभुया देगःया सेवाया निंतिं थःपिन्सं यायेमाःगु ज्या याइगु।

24

पुजाहारीतय्गु ज्या
1 हारूनया सन्तानयात थुकथं पुचः पुचः यानाः ब्यागलं तःगु खः। हारूनया कायपिं नादाब, अबीह्, एलाजार व ईतामार खः।
2 नादाब व अबीह् धाःसा थः बौ स्वयां न्हापा हे सित, इमि सुं कायपिं मदु। उकिं एलाजार व ईतामार पुजाहारीया ज्या यात।
3 दाऊद जुजुं हारूनया सन्तानयात इमिगु ज्याकथं पुचः पुचः यानाः ब्यागलं तयाबिल। उगु ज्या यायेत वयात एलाजारया काय् सादोक व ईतामारया काय् अहीमेलेकं ग्वाहालि बिल।
4 एलाजारया सन्तानयात झिंखुगु पुचलय् ब्यागलं तयाब्यूगु खः। अले ईतामारया सन्तानयात च्यागु पुचलय् ब्यागलं यानाब्यूगु खः। एलाजारया परिवारय् ईतामारया परिवारय् स्वयाः यक्व परिवार नायःत दुगुलिं अथे यागु खः।
5 एलाजार व ईतामार निम्हय्सिया सन्तानया दथुइ तःम्ह हे देगःया हाकिमत व परमेश्वरया हाकिमत दुगुलिं सुयागुं नं पँ मलीसें चिट्ठा तयाः इमित ब्यागलं तयाबिल।
6 चिट्ठा तइगु ज्या नं एलाजार व ईतामारया सन्तानं पालंपाः याइगु। अनंलि इमिगु नां छम्ह लेवी छ्यान्जे नतनेलया काय् शमायाहं च्वइगु। जुजु, जुजुया भारदारत, पुजाहारी सादोक, अबियाथारया काय् अहीमेलेक, लेवी परिवार व पुजाहारी परिवारया नायःत फुक्क साक्षी च्वनीगु।
7 न्हापांगु चिट्ठा यहोयारीबया नामय्, निगूगु यदायाहया नामय्,
8 स्वंगूगु हारीमया नामय्, प्यंगूगु सोरीमया नामय्,
9 न्यागूगु मल्कियाहया नामय्, खुगूगु मियामीनया नामय्,
10 न्हय्गूगु हक्कोसया नामय्, च्यागूगु अबियाया नामय्,
11 गुंगूगु येश्अया नामय्, झिगूगु शकन्याहया नामय्,
12 झिंछगूगु एल्यासीबया नामय्, झिंनिगूगु याकीमया नामय्,
13 झिंस्वंगूगु हुप्पाया नामय्, झिंप्यंगूगु येशेबाबया नामय्,

14 झिंन्यागूगु बिल्गाया नामय्, झिंखुगूगु इम्मेरया नामय्,
15 झिंन्हय्गूगु हेजीरया नामय्, झिंच्यागूगु हप्पिसेसया नामय्,
16 झिंगुगूगु पतहियाहया नामय्, निइगूगु यहेजकेलया नामय्,
17 निइछगूगु याकीनया नामय्, निइनिगूगु गम्ल्लया नामय्,
18 निइस्वंगूगु दलायाहया नामय्, व निइप्यंगूगु माज्याहया नामय् लात।
19 परमप्रभु इस्राएल्तयाम्ह परमेश्वरयागु आज्ञा मानाय् यानाः इमि पुर्खा हारूनं पलिस्था यानाथकूगु थ्व नियमकथं इपिं परमप्रभुया देगलय् थःगु सेवाया ज्या याः वनीबलय् इमिगु ज्या थ्व हे खः।

ल्यंदुपिं लेवीत

20 ल्यंदुपिं लेवीया सन्तानया मेपिं परिवारया नायःतपाखें – अम्रामया कायपिंपाखें – शूबाएल, शूबाएलया कायपिंपाखें – येहदयाह।
21 रहब्याहया सन्तानपाखें – यिशियाह, यिशियाह जेठाम्ह खः।
22 यिसहारयापिंपाखें – शलोमोत। शलोमोतया कायपिं – यहत।
23 हेब्रोनया सन्तान न्हापाम्ह यरियाह, निम्हम्ह अमर्याह, स्वम्हम्ह यहासेल, प्यम्हम्ह यकमाम।
24 उज्जीएल्लया सन्तान – मीका। मीकाया सन्तानपाखें – शामीर।
25 मीकाया किजा यिश्याह। यिश्याहया सन्तानपाखें – जकरिया।
26 मरारीया सन्तान – महली व मूशी। यजियाहया सन्तान बनो।
27 मरारीया सन्तान – यजियाहपाखें बनो, शोहम, जक्कूर व इब्री।
28 महलीपाखें – एलाजार। एलाजारया सुं नं सन्तान मदु।
29 कीशया सन्तान यरहमेल।
30 अले मूशीया सन्तान – महली, एदेर व यरीमोत।
लेवीत थथःगु परिवारकथं थुपिं हे खः।
31 जुजु दाऊद, सादोक, अहीमेलेक, अले पुजाहारी व लेवीतय् नायःतय्गु न्ह्यःने थः थःथिति हारूनया सन्तानतय्सं याःगु थें इमिसं नं चिट्ठा तल। दकलय् तःधिकःम्ह दाजुया परिवारतय्त दकलय् चिधिकःम्हसिया परिवारयात थें हे व्यवहार यात।

25

देगलय् म्ये हालीपिं

1 दाऊद व वया सेनापतितय्सं आसाप, हेमान व यदूतूनया परिवारपिं छुं मनूतय्त सारंगी, वीणा व भुस्या थानाः अगमवाणी धायेत अलग तल। इमिगु धलः थथे दु –
2 आसापया कायपिंपाखें – जक्कूर, योसेफ, नतन्याह व असरेला। इमिसं आसापं धाःथें याइगु, आसापं जुजुया आज्ञा कथं अगमवाणी याइगु खः।
3 यदूतूनया कायपिंपाखें – गदल्याह, सेरी, यशयाह, शिमी, हशब्याह व मत्तित्याह। थुपिं खुम्हय्सिनं थः बौ यदूतूनं धाःथें याइगु। यदूतूनं परमप्रभुया प्रशंसा याइबलय् वीणा थानाः अगमवाणी याइगु।
4 हेमानया कायपिंपाखें – बुक्कियाह, मत्तत्याह, उज्जीएल, शूबाएल, यरीमोत, हनन्याह, हनानी, एलीआता, गिद्दलती, रोममती-एजेर, योश्बाकाशा, मल्लोती, होतीर व महजीओत।
5 थुपिं सकलें जुजुया अगमवक्ता हेमानया कायपिं खः। वयात थुपिं परमेश्वरयात तःधंकेत वय्कःया बचंकथं ब्यूगु खः। परमेश्वरं हेमानयात झिंप्यम्ह कायपिं व स्वम्ह म्ह्यायपिं बियादिल।
6 थुपिं सकलें परमप्रभुया देगलय् भजन हालेत थः बौया अधीनय् दु, अले थुमिसं भुस्याः वीणा व सारंगी थानाः परमेश्वरया देगःयागु सेवा याइगु खः। आसाप, यदूतून व हेमान जुजुया अधीनय् दु।
7 इमि थःथितिनापं इमिगु ल्याः निसः व चयच्याम्ह दु अले इपिं सकलें परमप्रभुया लागि संगीत सय्कातःपिं सीप दुपिं खः।
8 ल्यायम्ह, बुरा, स्यनामि व ब्वनामि सकसिनं इमिगु ज्याया पाः निंतिं चिट्ठा तल।
9 न्हापांगु चिट्ठा आसापया निंतिं खः, व योसेफ, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
निगूगु चिट्ठा गदल्याह, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
10 स्वंगूगु चिट्ठा जक्कूर, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
11 प्यंगूगु चिट्ठा यिस्री, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
12 न्यागूगु नतन्याह, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
13 खुगूगु बुक्कियाह, वया कायपिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।

14 न्हय्गूगु यसरेला, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
15 च्यागूगु चिट्ठा यशयाह, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
16 गुंगूगु चिट्ठा मत्तन्याह, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
17 झिगूगु चिट्ठा शिमी, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
18 झिंछगूगु चिट्ठा अज्रेल, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
19 झिंनिगूगु चिट्ठा हशब्याह, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
20 झिंस्वंगूगु चिट्ठा शूबाएल, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
21 झिंप्यंगूगु चिट्ठा मत्तित्याह, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
22 झिंन्यागूगु चिट्ठा यरीमोत, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
23 झिंखुगूगु चिट्ठा हनन्याह, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
24 झिंन्हय्गूगु चिट्ठा योश्बाकाशा, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
25 झिंच्यागूगु चिट्ठा हनानी, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
26 झिंगुंगूगु चिट्ठा मल्लोती, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
27 निइगूगु चिट्ठा एलीआता, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
28 निइछगूगु चिट्ठा होतीर, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
29 निइनिगूगु चिट्ठा गिद्दलती, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
30 निइस्वंगूगु चिट्ठा महजीओत, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।
31 निइप्यंगूगु चिट्ठा रोममती-एजेर, वया काय्पिं व वया दाजुकिजापिनिगु नामय् लात, १२ म्ह।

26

देगःया ध्वाखा पिवाःत

1 ध्वाखा पिवाःतय्गु पुचःत थथे दु –
कोरहीतपाखें – कोरेया काय् मेशेलेम्याह, कोरे आसापया सन्तान मध्ये छम्ह खः।
2 मेशेलेम्याहया काय्पिं दक्वसिबय् तःधिकःम्ह जकरिया निम्हम्ह येदीएल, स्वम्हम्ह जबदियाह, प्यम्हम्ह यत्नीएल,
3 न्याम्हम्ह एलाम, खुम्हम्ह येहोहानान, अले न्हय्म्हम्ह एल्यहोएनै खः।
4 ओबेद-एदोमया नं काय्पिं दु – दक्वसिबय् तःधिकःम्ह शमायाह निम्हम्ह यहोजाबाद, स्वम्हम्ह योआ, प्यम्हम्ह साकार, न्याम्हम्ह नतनेल,
5 खुम्हम्ह अम्मीएल, न्हयम्ह इस्साखार, अले च्याम्हम्ह पुल्लतै खः। (छाय्धाःसा परमेश्वरं ओबेद-एदोमयात सुवाः बियादीगु खः।)
6 वया काय् शमायाहया नं काय्पिं दु। इपिं तसकं बहादुर जूगुलि इमिसं थः बौया परिवारयात अधिकार याइगु खः।
7 शमायाहया काय्पिं ओत्नी, रपाएल, ओबेद व एल्जाबाद। इमि थःथिति एलीह् व समक्याह नं बहादुर मनूत खः।
8 थुपिं सकलें ओबेद-एदोमया सन्तान खः। इपिं, इमि काय्पिं व इमि थःथितिपिं थ्व ज्या यायेफुपिं व बहादुर मनूत खः। इपिं फुक्क ६२ म्ह दु।
9 मेशेलेम्याहया झिंच्याम्ह बहादुर काय्पिं व थःथितिपिं दु।
10 मरारी होसाया काय्पिं – न्हापाम्ह शिम्री (व दकलय् तःधिकःम्ह मखु, अय्नं वया बौनं वयात न्हापाम्ह दय्काब्यूगु खः),
11 निम्हम्ह हिल्किियाह, स्वम्हम्ह तबलियाह व प्यम्हम्ह जकरिया। होसाया काय्पिं व थःथितिपिं फुक्क १३ म्ह दु।
12 थुपिं ध्वाखा पिवाःतय् पुचः पुचःयात इमि परिवारया नायःतय् लागिं ल्यल। अले इमिसं मेपिं लेवीतय्सं थें परमप्रभुया देगलय् सेवा यात।
13 चिधिकःपिं व तःधिकःपिं सकसिनं थथःगु पुर्खाया परिवारकथं छगू छगू ध्वाखाया निंतिं चिट्ठा तल।
14 पुर्ब ध्वाखाया चिट्ठा शेलेम्याहया नामय् लात। अनंलि वया काय् जकरियाया नामय् उत्तरया ध्वाखा लात। जकरियां न्ह्याबलें भिंगु सल्लाह बीगु खः।
15 दच्छिन ध्वाखाया चिट्ठा ओबेद-एदोमया नामय् लात। अले धुकूया चिट्ठा वया काय्पिनिगु नामय् लात।
16 पच्छिमया ध्वाखा व च्वय्पाखे देगलय् वनीगु शल्केत धाःगु ध्वाखाया चिट्ठा शुप्पीम व होसाया नामय् लात।
छम्ह पिवाः च्वनीम्ह मेम्ह पिवाः च्वनीम्ह मनूया लिक्कसं च्वनीगु।
17 खुम्ह लेवीत न्हियान्थिं पुर्बपाखे, प्यम्ह उत्तरपाखे, प्यम्ह दच्छिनपाखे, व निम्ह निम्ह धुकूया पिवाः च्वनीगु।
18 अले पच्छिमया चुकय् वनीगु लँय् प्यम्ह व चुकय् हे निम्ह पिवाः च्वनीगु।

19 कोरही व मरारीया सन्तानयात ब्यूगु पिवाः च्वनेगु ज्या थ्व हे खः।

दांभरित व मेपिं हाकिमत

20 परमेश्वरया धुकू व परमप्रभुयात छाःगु सामान तयेगु धुकूया जिम्मा इमि मेपिं लेवी पासापिनिगु खः।

21 गेर्शोनया काय् लादान यहीएल्या बाः खः। लादान यक्व हे परिवारया पुर्खा खः।

22 यहीएल्लीया निम्ह काय्पिं जेताम व योएल्या जिम्माय् परमप्रभुया देगःया धुकू व मेमेगु सामानया धुकू दु।

23 अम्रामीत, यिसहारीत, हेब्रोनीत, व उज्जीएल्लीतपाखें –

24 मोशाया काय् गेर्शोमया सन्तान शूबाएल देगःया धुकू नायः खः।

25 एलीएजरपाखें वया थःथितिपिं थुपिं खः - वया काय् रहब्याह, रहब्याहया काय् यशयाह, यशयाहया काय् योराम, योरामया काय् जिक्री, जिक्रीया काय् शलोमीत।

26 दाऊद जुजु, परिवार परिवारया नायःत व द्रःछिम्ह व सछिम्ह सिपाइँतय् व सेनाया मेपिं नायःतय्सं देछाःगु सामानया धुकूया फुक्क जिम्मा शलोमीत व वया थःथितिपिन्त ब्यूगु खः।

27 लडाइँलय् त्याकाहःगु छुं छुं सामानत परमप्रभुया देगः ल्ह्नेत इमिसं देछाःगु खः।

28 अगमवक्ता शमूएल, कीशया काय् शाऊल, नेरया काय् अबनेर व सस्याहया काय् योआबं मेगु देछाःगु फुक्क सामान शलोमीत व वया थःथितिनय्गु जिम्माय् दु।

मेपिं लेवीतय्गु जिम्मा

29 यिसहारीतपाखें – कनन्याह व वया काय्पिन्त इस्राएलीतय्गु पिनेया ज्याया लागि हाकिम व न्याय यायेगु ज्याया जिम्मा ब्यूगु खः।

30 हेब्रोनीतपाखें – हशब्याह व वया झिंन्हय्सः बहादुर मनूतय्त यर्दन खुसिया पच्छिमपाखे इस्राएल्य् परमप्रभुया फुक्क ज्या स्वयेत व जुजुया सेवाया लागि ल्यःगु खः।

31 हेब्रोनीतय् नायः यरियाह खः। दाऊद जुजु जूगु पिइगुगु दँय् हेब्रोनीतय्गु वंशावलीइ माला स्वल। अले उगु परिवारयापिं मू मू मनूत गिलादया याजेरय् च्वनाच्वंगु लुइकल।

32 दाऊद जुजुं यरियाहया थःथितितपाखें परिवार परिवारयापिं निद्रः व न्हय्सःम्ह नायःतय्त ल्यल, अले इमित स्बेनीत, गादीत व मनश्शेया बच्छि कुलया निति जुजुयागु ज्या व परमेश्वरयागु ज्या स्वयेगु जिम्मा बिल।

27

सेनाया कप्तानत ल्यःगु

1 दँय्दसं छगू छगू लाय् २४,००० म्ह मनूया पुचलं इस्राएलया सेनाय् सिपाइँ जुयाः ज्या याइगु। उगु पुचलय् थुपिं सिपाइँतय्गु ज्या स्वयाः जुजुया सेवा याइपिं द्रःछिम्ह सिपाइँया कप्तानत, सछिम्ह सिपाइँया कप्तानत व इमि हाकिमत दु। इस्राएलया सेनाय् ज्या याइपिं इपिं इस्राएलीतय्गु धलः थथे दु –

2 न्हापांगु लाया न्हापांगु पुचःया कप्तान जब्दीएलया काय् याशोबाम खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

3 व फारेसया सन्तान खः अले न्हापांगु लाया निंतिं फुक्क फौजया नायःतय् मूम्ह खः।

4 निगूगु लाया निंतिं पुचःया कप्तान अहोही दोदै खः। वयागु पुचलय् मिक्लोत न्ह्यलुवाः खः। इमिगु पुचलय् २४,००० म्ह दु।

5 स्वंगूगु लाया निंतिं कप्तान पुजाहारी यहोयादाया काय् बनायाह खः। व नायः खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

6 थ्व बनायाह उपिं स्विम्ह बहादुरपिं मध्ये छम्ह व उपिं स्विम्हया नायः खः। वया लिपा वया काय् अम्मीजाबाद वयागु थासय् वल।

7 प्यंगूगु लाया निंतिं प्यम्हम्ह कप्तान योआबया किजा असाहेल खः। वया लिपा वया काय् जबदियाह वयागु थासय् वल। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

8 न्यागूगु लाया निंतिं न्याम्हम्ह कप्तान यिज्याही शम्हत खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

9 खुगूगु लाया निंतिं खुम्हम्ह कप्तान तकोयाम्ह इक्केशया काय् ईरा खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

10 च्हय्गूगु लाया निंतिं च्हय्म्हम्ह कप्तान एफ्राइम कुलयाम्ह पेलोनी हेलेस खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

11 च्यागूगु लाया निंतिं च्यागम्ह कप्तान जेरह वंशयाम्ह हूशाती सिब्बकै खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

12 गुंगूगु लाया निंतिं गुम्हम्ह कप्तान बेन्यामीनया अबीएजेर अनातोती खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

13 झिगूगु लाया निंतिं झिम्हम्ह कप्तान जेरहया वंशयाम्ह नतोपाती महरै खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

14 झिंछगूगु लाया निंतिं झिंछम्हम्ह कप्तान एफ्राइम कुलयाम्ह बनायाह पिरातोनी खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

15 झिंनिगूगु लाया निंतिं झिंनिम्हम्ह कप्तान ओत्निएल वंशयाम्ह हेल्दै नतोपाती खः। वयागु पुचलय् २४,००० म्ह मनू दु।

कुल कुलया हाकिमत

16 इस्राएलया कुल कुलया मू मू हाकिमत थुपिं खः –
स्बेन कुल – जिक्रीया काय् एलीएजर,
शिमियोन कुल – माकाया काय् शपत्याह,
17 लेवी कुल – कमूएलया काय् हशब्याह,
हारून – सादोक,
18 यहूदा कुल – एलीहू धाःम्ह दाऊदया दाजु,
इस्साखार कुल – मिखाएलया काय् ओम्री,
19 जबूलून कुल – ओबदियाया काय् यिश्मायाह,
नप्ताली कुल – अज्रीएलया काय् यरीमोत,
20 एफ्राइम कुल – अजज्याहया काय् होशिया,
मनश्शेया बच्छि कुल – पदायाहया काय् योएल,
21 गिलादय् दुगु मनश्शेया बच्छि कुल – जकरियाया काय् इद्दो।
बेन्यामीन कुल – अबनेरया काय् यासीएल।
22 दान कुल – अबनेरया काय् अज्रेल।
इस्राएलया कुल कुलया मू हाकिमत थुपिं हे खः।
23 दाऊदं निइदँ स्वयाः क्वय्यापिन्त ल्याः मखाः, छाय्धाःसा परमप्रभुं इस्राएलया मनूतय्त आकाशया नगुत थें यक्व दय्काबी धकाः बचं बियादीगु खः।
24 सरूयाहया काय् योआबं मनूतय्गु ल्याः खायेगु ज्या शुरु याःगु खः, अय्नं वं व ज्या पूरा मया। थ्व ल्याः खायेगु ज्याया कारणं परमेश्वर तंचायाः इस्राएलयात सजाँय बियादिल। उकिं मनूतय्गु ल्याः दाऊद जुजुया इतिहासय् मच्वः।

जुजुया सम्पत्ति जिम्मा काइपिं

25 जुजुया धुकूत अदीएलया काय् अज्मावेतया जिम्माय् खः।
देशयागु, शहर-शहरयागु धुकूत, गांयागु धुकूत व किल्ला-किल्लायागु धुकूत उज्जियाहया काय् जोनाथनया जिम्माय् खः।
26 देशय् बुँज्या याइपिं कलूबया काय् एस्रीया जिम्माय् खः।
27 दाखया क्यबत रामती शिमीया जिम्माय् खः।
दाखया क्यबय् सःगु दाख, दाखमघ तइगु धुकूया निति शेपेमी जब्दीया जिम्माय् खः।
28 पच्छिमपाखेया क्वय् लाःगु इलाकाय् दुगु जैतून व अन्जीर स्वयेगु ज्या गेदेरी बाल-हानानयागु खः।
चिकं तइगु धुकू योआशया जिम्माय् खः।
29 शारोनया ख्यलय् च्वंपिं सा-द्रहंत शारोनी शित्रैया जिम्माय् खः।
ब्यासिइ च्वंपिं सा-द्रहंत अदलैया काय् शाफातया जिम्माय् खः।
30 ऊँटत इश्माएली ओबीलया जिम्माय् खः।
गधात मेरोनोती येहदयाहया जिम्माय् खः।
31 फैच्वलय् हग्री याजीजया जिम्माय् खः।
दाऊद जुजुया थःगु सम्पत्ति थुपिं हे हाकिमतय्गु जिम्माय् खः।

दाऊदयात सल्लाहबीपिं मनूत

32 दाऊदया कका जोनाथन छम्ह सल्लाह बीम्ह, बुद्धि दुम्ह व शास्त्री खः। हक्मोनीया काय् यहीएल जुजुया कायपिन्त स्वइम्ह खः।
33 अहीतोपेल जुजुयात सल्लाह बीम्ह खः। अरकी हूशै जुजुया पासा खः।
34 अहीतोपेलया लिपा बनायाहया काय् यहोयादा व अबियाथार सल्लाहबीपिं जुल। योआब जुजुया सेनाया सेनापति खः।

28

दाऊदया देगः दय्केगु तयारी

1 इस्राएलयापिं सकल हाकिमतय्त दाऊद जुजुं यरूशलेमय् मुनेगु आज्ञा बिल। उकिं कुल कुलयापिं नायःत, जुजुया सेवा याइपिं पुचःयापिं कप्तानत, द्रःछिम्ह व सछिम्ह सिपाइँया कप्तानत अले जुजु व वया काय्पिनिगु फुक्क सम्पत्ति सा द्रहं स्वइपिं हाकिमत, दरबारयापिं भारदारत, बहादुर मनूत व मू मू सिपाइँत यरूशलेमय् मुन।

2 अले दनाः दाऊद जुजुं धाल, "हे जिमि दाजुकिजा व थः मनूत, जिगु खँ न्यँ। जिं परमप्रभु परमेश्वरया बाचाया सनूया
निंतिं, परमेश्वरया पाउदानया निंतिं न्ह्याबलें दयाच्वनीगु छगू देगः दय्केगु इच्छा यानागु खः। अले जिं व दय्केत तयारी नं
याना।
3 तर परमेश्वरं जितः थथे धयादिल, 'जिगु नांया निंतिं छं देगः दय्के खनी मखु, छाय्धाःसा छ लडाइँ याइम्ह मनू खः छंगु
ल्हातं यक्व हि बाः वये धुंकूगु दु।'
4 "परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं जिमि अबुया फुक्क परिवारया दथुं जितः इस्राएलय् शासन यायेत ल्ययादिल। वय्कलं
यहूदायात नायःकथं ल्ययादिल, अले यहूदाया कुलं जिगु परिवारयात ल्ययादिल, उगु परिवारं जितः कयाः इस्राएल न्यंकयाम्ह
जुजु दय्केगु वय्कलं इच्छा यानादिल।
5 वय्कलं जितः यक्व कायपिं बियादिल अले वय्कलं इपिं मध्ये सोलोमनयात परमप्रभुया राज्य इस्राएलय् शासन यायेत
ल्ययादिल।
6 परमप्रभुं जितः धयादिल, 'जिगु देगः व चुकत दय्कीम्ह छिमि काय् सोलोमन जुइ। जिं वयात जिम्ह काय् जुइत ल्ययागु
दु, अले जि वया बौ जुइ।
7 वं आः थें होश यानाः जिगु फुक्क नियम व आज्ञा मानय् यानाच्वन धाःसा जिं वयागु राज्य न्ह्याबलेंया लागि पलिस्था
यायेे।'
8 "उकिं जिं छिमित फुक्क इस्राएल व परमप्रभुया खलकं खंक व झी परमेश्वरं तायकः थ्व जिम्मा बियाच्वनागु दु –
परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु उजं होशियार जुयाः मानय् या। अले छिमिसं थ्व भिंगु देशय् अधिकार याये फइ। अले थुकियात
न्ह्याबलेंया निंतिं छिमि सन्तानयात सर्बयकथं बी फइ।
9 "हे जिमि काय् सोलोमन, छं थः बौया परमेश्वरयात म्हसीकि, अले तनमनं वय्कःया सेवा या। वय्कलं झीगु फुक्क बिचाः
व इच्छा स्यू। वय्कःयात माल धाःसा छं वय्कःयात नापलाकी, तर छं वय्कःयात त्वःतल धाःसा वय्कलं छन्त न्ह्याबलेंया
लागि त्वःतादी।
10 परमप्रभुं थःगु पवित्र देगः दय्केत छन्त ल्ययादीगु दु धइगु खँ छं सीकेमा। उकिं साहस यानाः उगु ज्या या।"
11 अले दाऊदं थःकाय् सोलोमनयात देगःया दलान व उकिया छेँ धुकू, कःसि, दुनेया क्वथात व प्रायश्चित यायेगुथाय् दुगु
तच्वकं पवित्रगु थाय्या नक्सा बिल।
12 वं थःम्हं बिचाः याःगु चुकत, उकिया प्यखेरं च्वंगु क्वथात, परमेश्वरया देगःया ज्वलंत व परमप्रभुयात छाःगु देछात
तइगु क्वथाया नक्सा नं बिल।
13 दाऊदं वयात पुजाहारीत व लेवीतय्गु ज्याया बारे, परमप्रभुया देगःया सेवाया फुक्क ज्या व देगलय् छ्यलीगु फुक्क
थलबलया बारे उजं बिल।
14 थीथी कथंयागु सेवाय् छ्यलीगु लुँया ज्वलंया निंतिं लुँयागु तौल व थीथी कथंया सेवाय् छ्यलीगु वहःया ज्वलंया निंतिं
वहःया तौल वं क्वःछिना बिल।
15 वं लुँया त्वाःदेवा व उकिया मत थलयागु निंतिं व वहःयागु त्वाःदेवा व उकिया मत थलयागु निंतिं माःगु तौल
क्वःछिनाबिल।
16 छायेहःगु मरिया छगू छगू तेबिलया निंतिं लुँयागु तौल व वहःयागु तेबिलया निंतिं वहःयागु तौल वं क्वःछिनाबिल।
17 वं काँटा, छ्वाकिगु बाता व कस्वायागु लागि भिंगु लुँयागु तौल अले फुक्क लुँ व वहःयागु खोल्चाया निंतिं माःगु तौल
क्वःछिनाबिल।
18 गुँगू थनेगु वेदीया निंतिं नं भिंगु लुँयागु तौल वं क्वःछिनाबिल। पपू चक्कंकाः परमप्रभुया बाचाया सनूयात त्वपुइपिं लुँया
करूबतय्गु रथ दय्केत नं वं नक्सा बिल।
19 दाऊदं धाल, "थुपिं फुक्क परमप्रभुयागु ल्हातं हे दय्कगु नक्सा खः, थ्व नक्साया फुक्क छता छता खँ वय्कलं जितः
थुइकादीगु दु।"
20 हानं दाऊदं थःकाय् सोलोमनयात धाल, "बल्लाः व साहसी जुयाः थ्व ज्या या। ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते, परमप्रभु
परमेश्वर, जिमि परमेश्वर छनापं दी। परमप्रभुया देगःया सेवाया निंतिं फुक्क माःगु ज्या छं पूरा मयातले वय्कलं छन्त ग्वाहालि
बियाच्वनी, वय्कलं छन्त त्वःतादी मखु।
21 परमेश्वरया देगःया फुक्क ज्या यायेत पुजाहारीतय्गु व लेवीतय्गु पुचः थन तयार दु। छंगु फुक्क ज्याय् लय्तातां छन्त
ग्वाहालि बीपिं ज्या सःपिं कारीगरत तयार दु। अले हाकिमत व फुक्क मनूतय्सं छं छु धाल व हे याइ।"

29

देगः दय्केत छाःगु देछा

1 अनंलि जुजु दाऊदं सकल मनूतय्त धाल, "परमेश्वरं ल्ययादीम्ह मनू जिमि काय् सोलोमन खः, तर व ल्याय्म्हचा हे
तिनि, अले वयाके अनुभव मदु। थ्व ज्या तःधं, छाय्धाःसा थ्व देगः मनूया लागि मखु परमप्रभु परमेश्वरया निंतिं खः।
2 जिं फयांफत्तले जिमि परमेश्वरया देगःया लागि माःगु सामान ज्वरय् यायेगु कुतः यानागु दु – लुँ, वहः, कँय्, न, सिँ, मू
वंगु थी व रत्नत, छाय्पिये याइगु थीथी रंगयागु ल्वहंत व यक्व दुरु ल्वहं थन दु।
3 "थःम्हं मुंकागु थुपिं फुक्क सामान बाहेक जिं थःगु धुकुतिं लुँ व वहः बियागु दु, छाय्धाःसा जिं थः परमेश्वरया पवित्र
देगःयात माया याना।
4 जिं १०० टन शुद्ध लुँ व देगःया अंगः पिनें भुनेत २४० टन भिंगु वहः बियागु दु।
5 जिं लुँ व वहलं दय्कीगु सामान व ज्या सःपिं शिल्पकारतय्सं दय्कीगु फुक्क मेगु सामानया लागि लुँ व वहः बियागु दु।
आः परमप्रभुया लागि देछा छायेत सु सु तयार दु?"
6 अले परिवार परिवारयापिं नायःत, इस्राएलया कुल कुलयापिं हाकिमत, द्वःछिम्ह व सछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानत, अले
जुजुया सम्पत्ति स्वइपिं हाकिमतय्सं
7 थथःगु इच्छां परमेश्वरया देगःया निंतिं १७० टन स्वयाः अप्वः लुँ, ३४० टन स्वयाः अप्वः वहः, ६२० टन ति कँय् व ३,४००
टन स्वयाः अप्वः न बिल।
8 सुयाके सुयाके मू मू वंगु रत्नत दु इमिसं उपिं रत्न परमप्रभुया देगःया निंतिं गेर्शोनया लेवी कुलयाम्ह यहीएलया ल्हातय्
बिल।
9 नायःतय्सं उपिं सामान थथःगु इच्छां परमप्रभुयात ब्यूगु खः। इमिसं दुनुगलंनिसें परमप्रभुयात ब्यूगु खः। नायःतय्सं अथे
देछा ब्यूगुलि मनूत तसकं लय्ताल। दाऊद जुजु नं तसकं लय्ताल।

दाऊदया प्रार्थना

10 अले दाऊद जुजुं सकल मनूतय् न्ह्यःने परमप्रभुया प्रशंसा यात। वं धाल,
परमप्रभु जिमि पुर्खा इस्राएलया परमेश्वर, छिगु प्रशंसा न्ह्याबलें जुयाच्वनेमा।
11 हे परमप्रभु! महिमा, शक्ति, गौरव व वैभव छिगु हे खः, छाय्धाःसा आकाश व पृथ्वीइ छु छु दु व फुक्क छिगु हे खः।
हे परमप्रभु! राज्य छिगु हे खः, अले छि फुक्कसिया शासक खः।
12 धन-सम्पत्ति व इज्जत छिगुपाखें हे वइ। छिं हे फुक्कसित शासन यानादी। बल व तागत छिगु हे ल्हातय् दु। छिं
न्ह्याम्हय्सित नं तःधंम्ह व बल्लाःम्ह दय्कादी फु।
13 आः हे जिमि परमेश्वर, जिमिसं छितः सुभाय् देछाय्, अले छिगु महिमां जाःगु नांया प्रशंसा याये।
14 थुपिं फुक्क सामान जिगु व जिमि मनूतपाखें वःगु मखु। थुपिं फुक्क सामान छिं बियादीगु देछा खः। थुपिं सामान छिगु
हे खः। जिमिसं ला लित बियागु जक खः।
15 जिपिं ला जिमि पुर्खात थें कपिं व विदेशी खः, जिमिगु न्हि थ्व पृथ्वीइ किचः थें बिनावनीगु, जिमिगु निंतिं आशा हे मदु।
16 हे जिमि परमप्रभु परमेश्वर, छिगु पवित्र नांया छगू देगः दय्केत जिमिसं थ्व धन मुंकाःगु दु, थ्व फुक्क छिगुपाखें हे वःगु
खः, छिगु हे खः।
17 हे जिमि परमेश्वर, छिं छम्ह छम्हय्सिगु मन स्वयादी धकाः जिं स्यु, विश्वास बहःम्ह मनूत खनाः छि लय्तायादी। थुपिं
फुक्क जिं विश्वास बहःम्ह जुयाः दुनुगलंनिसें थःगु इच्छां बियागु दु। थन मूंपिं छि मनूत छिथाय् थःगु देछा हःबलय् लय्ताः, व
जिं खनागु दु।
18 "हे परमप्रभु परमेश्वर, छि जिमि पुर्खात अब्राहाम, इसहाक व इस्राएलया परमेश्वर खः। थः प्रजाया मनय् थ्व इच्छा
न्ह्याबलें दय्कातयादिसँ अले इमिगु मनयात थःपाखे सालादिसँ।
19 जिमि काय् सोलोमनयात छिगु फुक्क आज्ञा, व्यवस्था व विधि मानय् यायेगु व छिगु देगः दय्केगु मन बियादिसँ। छिगु
देगः दय्केत जिं थुपिं सामान ज्वरय् यानागु दु।"
20 अनंलि दाऊदं मनूतय्त धाल, "परमप्रभु छिमि परमेश्वरया प्रशंसा या।" अले सकल मनूतय्सं परमप्रभु थः पुर्खाया
परमेश्वरयात प्रशंसा यात अले परमप्रभु व जुजुयात हनाबना बींत बँय् तक छ्यं क्वछुकल।

सोलोमन जुजु जूगु

21 कन्हय् खुन्हु मनूतय्सं परमप्रभुयात बां बिल। इमिसं परमप्रभुयात होमबलि छाल। इमिसं द्वःछिम्ह द्वहं, द्वःछिम्ह भ्याःचा,
द्वःछिम्ह मचापिं भ्याःचा छाल। इमिसं त्वँसाबलि नं छाल। अले इस्राएलया निंतिं मेमेगु बलि नं छाल।
22 उखुन्हु इमिसं परमप्रभुया न्ह्यःने लय्लय्तातां नयेत्वने यात।
अले इमिसं दाऊदया काय् सोलोमनयात निक्वः खुसी जुजु दय्काः वयात परमप्रभुया न्ह्यःने शासक जुइत व सादोकयात
पुजाहारी जुइत अभिषेक यात।

23 थुकथं सोलोमन थः बौ दाऊदया गद्दीइ च्वन। उगु गद्दी परमेश्वरं पलिस्था यानादीगु खः। सोलोमन तसकं ताःलात।
इस्राएलयापिं सकसिनं वयागु आज्ञा मानय् याइगु
24 सकल हाकिमत व सिपाइँत व दाऊद जुजुया मेपिं कायपिन्सं नं सोलोमनयात जुजुया अधीनय् च्वनीगु बचं बिल।
25 परमप्रभुं सोलोमनयात इस्राएलीतय्सं खंक हे यक्व थकयादिल। परमप्रभुं सोलोमनयात व वैभव बियादिल गुगु व स्वयाः
न्हापा इस्राएलय् राज्य याःपिं सुं जुजुयात ब्यूगु मदुनि।

दाऊद सीगु

26 यिशैया काय् दाऊदं सारा इस्राएलय् राज्य यात।
27 इस्राएलय् वं पिइदँ राज्य यात। हेब्रोनय् वं न्हयदँ व यरूशलेमय् स्विस्वदँ राज्य यात।
28 ताःई तक म्वानाः धन व नां दयकाः बुरा जूबलय् दाऊद सित, अले वयागु थासय् वया काय् सोलोमन जुजु जुल।
29 दाऊद जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ शमूएल अगमवक्तायाइतिहास व नातान अगमवक्तायाइतिहास व गाद अगमवक्तायाइतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
30 अले वं गथे यानाः शासन यात, व गुलि बल्लाःम्ह खः, अले इस्राएल जाति व वया प्यखेँ च्वंगु राज्यलय् छु छु जुल व
फुक्क खँ नं च्वयातःगु दु।

इतिहासया निग्गु सफू

म्हसीका

इतिहासया न्हापांगु सफू सिधय्ध्युंकाः थ्व निग्गु इतिहासया सफू शुरू जूगु दु। सोलोमन जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु घटनांनिसें शुरू जुयाः यरूशलेम पटन जूगु घटनाय् थ्व सफू क्वचाःगु दु। सोलोमन जुजु सीध्युंकाः वया काय् रहबाम जुजु जुल। रहबामं शासन यानाच्वंबलय् यारोबामया नायःसूलय् उत्तरया कुलतय्सं विद्रोह यात, उगु विद्रोहया घटनाया लिपा थ्व सफुलिइ दच्छिनया यहूदा राज्यया इतिहास दु। ई.पु. ५८६ लय् यरूशलेम शहर तहसनहस जूबलय् तकया घटना थ्व सफुलिइ दु।

धलः पौ

सोलोमन जुजुया राज्य १:१—९:३१
१. शुरूया ई १:१-१७
२. देगः दय्कूगु २:१—७:१०
३. लिपांगु ई ७:११—९:३१
उत्तरया कुलं विद्रोह याःगु १०:१-१९
यहूदाया जुजुत ११:१—३६:१२
यरूशलेमया पतन ३६:१३-२३

२ इतिहास

बुद्धिया निंतिं सोलोमनया प्रार्थना

1 दाऊद जुजुया काय् सोलोमनं इस्राएल राज्यया शासन बल्लाक थःगु ल्हातय् काल। परमप्रभु वया परमेश्वर वनापं दी,
2 परमप्रभुं सोलोमनयात तसकं तःधंकादिल।
सोलोमनं इस्राएलयापिं सकलें नायःतय्त छक्वलं सःतल, अर्थात वं द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह सिपाइँया कप्तानत, सछिम्ह-सछिम्ह सिपाइँया कप्तानत, न्यायाधीशत, इस्राएलयापिं फुक्क नयाःत व परिवार-परिवारयापिं नायःतय्त सःतल।
3 अले सोलोमन व वयाथाय् मूपिं सकल मनूत गिबोनय् च्वंगु आराधना यायेगु थासय् वन, छायध्वाःसा परमप्रभुया दास मोशां मरूभूमिइ दय्कूगु परमेश्वरयागु नापलायेगु पाल अन दु।
4 परमेश्वरया बाचाया सनू यरूशलेमय् हे दु। दाऊद जुजुं बाचाया सनू किर्यत-यारीमं हयाः यरूशलेमय् थःम्हं व तयेत ग्वःगु छगू पालय् तःगु खः।
5 ऊरीया काय् व हूरया छय् बजलेलं दय्कूगु कँय्या वेदी गिबोनय् परमप्रभुया नापलायेगु पालय् दु। उकिं सोलोमन व सकलें मनूत अन हे वन।
6 नापलायेगु पालय् जुजुं कँय्या वेदीइ होमबलि छायाः परमप्रभुयात आराधना यात। वं द्वःछिम्ह पशुयात स्याके बियाः उगु वेदीइ होमबलि छाल।
7 उखुन्हु चान्हय् परमेश्वर सोलोमनयाथाय् खनेदय्क झाल अले वय्कलं वयात धयादिल, "जिं छन्त छु बी? छन्त छु यः? जितः धा।"
8 सोलोमनं परमेश्वरयात लिसः बिल, "छिं जिमि बा दाऊदयात सदां दयामाया यानादिल, जितः वय्कःया थासय् जुजु दय्कादीगु दु।
9 हे परमप्रभु परमेश्वर! आः छिं जिमि बाःयात बियादीगु बचं पूरा यानादिसँ, छायध्वाःसा छिं जितः धू थें अल्याख ल्याः दुगु छगू जातिया जुजु दय्कादीगु दु।
10 उकिं जितः इमित राज्य यायेत माःगु बुद्धि व ज्ञान बियादिसँ। मखुसा जिं गथे यानाः छिगु थ्व तःधंगु जातियात शासन याये फइ?"
11 परमेश्वरं सोलोमनयात धयादिल, "छंगु इच्छा थ्व हे खनिसा। छं धन, सम्पत्ति, मान, शत्रुत सीगु वा थःगु ताहाकःगु आयु मफ्वंसे जिं छन्त जुजु दय्कागु जिमि प्रजायात शासन यायेत बुद्धि व ज्ञान फ्वन।
12 जिं छन्त बुद्धि व ज्ञान बी। जिं छन्त यक्व धन, सम्पत्ति, मान नं बी। छ स्वयाः न्हापायापिं जुजुपिन्के थुलि धन व थुलि इज्जत गुबलें मदु। अले छ स्वयाः लिपा जुजु जुइपिन्के नं थुलि धन व इज्जत दइ मखु।"
13 अले सोलोमन गिबोनय् च्वंगु आराधना याइगु थासं, नापलायेगु पालया न्ह्यःनं यरूशलेमय् लिहां वन। अले वं इस्राएलय् शासन यात।

सोलोमोनया धन व शक्ति

14 सोलोमनं यक्व रथ व सलत मुंकल। वयाके झिंप्यसःगः (१,४००) रथ व झिंनिद्रःम्ह (१२,०००) सल दु। सोलोमनं रथत व सलत शहर शहरय् व थःथाय् यस्शलेमय् नं तल।

15 वं यस्शलेमय् लुँ व वहः ल्वहं थे व देवदास्या सिँ यःमरिया सिँ थें न्ह्याथाय् नं दइगु यानाबिल।

16 सोलोमनया सल मिश्र देश व क्यूएनं झिके याइगु खः। जुजुया बन्जाःतय्सं सल क्यूएनं न्याना हइगु।

17 सोलोमनया बन्जाःतय्सं मिश्र देशं छगः रथ न्हय्गू किलो वहलं व छम्ह सल छगू व बागू किलो वहलं न्याना हइगु। इमिसं उपिं रथ व सल हित्ती व अरामी जुजुपिन्त नं मीगु।

2

देगः दय्केगु तयारी

1 जुजु सोलोमनं परमप्रभुया नांया आराधना यायेत छगः देगः व थःगु लागि छगू दरबार दय्केगु क्वःछित।

2 वं सामान क्वबीत न्हयेद्रःम्ह (७०,०००) मनू, डाँडां ल्वहं लिकायेत चयद्रःम्ह (८०,०००) मनू व इमिगु ज्या स्वयेत स्विखुसःम्ह (३,६००) मनू ल्यल।

3 अले सोलोमनं टुरोसयाम्ह जुजु हीरामयाथाय् थ्व खबर छ्वत,

"यक्व दँ न्ह्यः, छिं जिमि बाः दाऊदयात वय्कःया दरबार दनेत देवदास्या सिँ बियाः ग्वाहालि ब्यूगु थें आः जितः नं देवदास्या सिँ बियाः ग्वाहालि बियादिसँ।

4 छाय्धाःसा जिं जिमि परमप्रभु परमेश्वरया निंतिं छगः देगः दय्के त्यनागु दु। व जिं वय्कःयात देछाये। अन जि व जिमि प्रजां वय्कःया आराधना यायेगु, गुँगू थनेगु देछागु मरि न्ह्याबलें झ्वःलाक तयाः छायेगु अले सुथय्, बहनिइ, विश्रामबार पतिकं, अमइया नखः व परमप्रभु जिमि परमेश्वरया क्वःछिनातःगु नखः नखःबलय् होमबलि छायेगु जुइ। वय्कलं न्ह्याबलें थथे यायेगु आज्ञा बियादीगु दु।

5 "जिं दय्के त्यनागु देगः तःधंगु जुइ छाय्धाःसा जिमि परमप्रभु परमेश्वर फुक्क घःत स्वयाः तःधं।

6 तर दकलय् तःजाःगु स्वर्ग हे वय्कःया लागि चिधं धाःसा सुनां वय्कःया निंतिं देगः दय्के फइ? वय्कःया निंतिं देगः दय्केत जि सु खः धकाः? थ्व ला वय्कःया न्ह्यःने धुपाँय् च्याकेगु बाहेक मेगु छुं ज्याया लागि मखु।

7 "आः जिथाय् लुँ, वहः, कँय् व नँयागु अले प्याजीगु, ह्याउँगु व वँचुगु काया ज्या बांलाक यायेसःम्ह छम्ह मनूयात छ्वयाहयादिसँ। जिमि बाःनं ल्यःपिं यहदा व यस्शलेमयापिं बांलाक ज्या याये सःपिं कारीगरतनापं वं ज्या याइ।

8 "छिकपिनि मनूत लेबनानय् सिँ पालेत गुलि सः धकाः जिं स्यू। उकिं जिथाय् देवदारु, सल्लाह व चन्दनया सिँ नं छ्वयाहयादिसँ।

9 जितः यक्व सिँ माः। छाय्धाःसा जिं दय्के त्यनागु देगः तःधंगु व तसकं बांलाःगु जुइ।

10 जिं छिकपिनि सिँ पालीपिं मनूतय्त नकेत निइखुसः टन छ्व (२,६००), निइखुसः व पिइग् टन तछ्व (२,६४०), प्यंगू लाख व पिइद्रुः लिटर (४,४०,०००) दाखमघ व प्यंगू लाख व पिइद्रुः लिटर (४,४०,०००) जैतूनया चिकं छ्वयाहये।"

11 टुरोसया जुजु हीरामं सोलोमनयात थथे लिसः बिल,

"परमप्रभुं थः प्रजायात माया यानादी, अथे जुयाः हे छितः इमि जुजु दय्कादिल।

12 "आकाश व पृथ्वीयात दय्कादीम्ह परमेश्वर परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा! वय्कलं परमप्रभुया लागि छगः देगः व थःगु लागि छगू दरबार दय्केत दाऊदयात बुद्धि दुम्ह, चलाखम्ह व थूम्ह काय् बियादीगु दु।

13 "उकिं आः जिं छिथाय् बुद्धि व यक्व सीप दुम्ह छम्ह कारीगर हुराम-अब्बीयात छ्वया हयाच्वनागु दु।

14 व दान कुलयाम्ह मिसाया काय् खः। वया अबुम्ह धाःसा टुरोसयाम्ह खः। व लुँ, वहः, कँय्, न, ल्वहं, सिँया ज्या व प्याजीगु, ह्याउँगु, वँचुगु का अले भिंगु सूती कापःया ज्या बांलाक यायेसःम्ह कारीगर खः। व फुक्क कथंया कीगु ज्याय् तालिम कयातःम्ह मनू खः। वं वयात ब्यूगु न्ह्यागु नं नम्नाकथं ज्या याये फु। वयात छिकपिनि कारीगर व छिमि मालिक छिकपिनि बाः दाऊद जुजुया निंतिं ज्या याइपिं कारीगरतनापं ज्या याके बियादिसँ।

15 "आः छिं बी धकाः धयादीगु छ्व, तछ्व, दाखमघ व जैतूनया चिकं जि दासतय्गु निंतिं छ्वयाहायादिसँ।

16 छितः लेबनानं गुलि सिँ माः, जिमिसं उलि सिँ पाले। अले सिँ चिनाः नांचा थे दय्काः भूमध्यसागरया लँपुं छिथाय् योप्पा तक छ्वयाहये। अनं छिं यस्शलेमय् यंकादिसँ।"

17 थः अबु दाऊदं मनूत ल्याः खाःगु थें सोलोमनं इस्राएलय् च्वंपिं विदेशीत ल्याः खात। थुपिं १,५३,६०० म्ह दु।

18 अले सोलोमनं उपिं मध्ये न्हयेद्रःम्हय्सित (७०,०००) सामान क्वबिइत, चयद्रःम्हय्सित (८०,०००) डाँडां ल्वहँ चायेत व स्विखुसःम्हय्सित (३,६००) इमिगु ज्या स्वयेत ल्यल।

3

सोलोमनं देगः दय्कुगु

1 सोलोमनं यरूशलेमया मोरीयाह डाँडाय् परमप्रभुया देगः दय्केगु ज्या शुरू यात। मोरीयाह डाँडा परमप्रभुं सोलोमनया अबु दाऊदयात दर्शन बियादीगु थाय् व यबूसी अरौनाया खला दुगु थाय् खः। दाऊदं तयार याःगु थासय् हे सोलोमनं देगः दय्कल।

2 सोलोमन जुजुं थः जुजु जूगु प्यंगूगु दँया निगूगु लाया निगूगु दिनय् देगः दय्केगु ज्या शुरू यात।

3 सोलोमन जुजुं दय्कुगु परमेश्वरया देगः निइन्हय्गू (२७) मिटर ताहाकःगु व ९ मिटर तब्यागु खः।

4 देगःया न्ह्यःने उकिया ब्या ति हे ९ मिटर हाकःगु व गुंगू ९ मिटर तःजाःगु छगू फः दु। दुनेपाखे धाःसा वं उकियात भिंगु लुं भुनाबिल।

5 मू कोथाया अंगलय् थसिँया सिँपौत तयाबिल, अले उकियात भिंगु लुं भुनाबिल, उकी ताय्गः सिमा व सिखःयागु बुत्ता दय्कल।

6 वं देगःयात बांलाःगु व थिकेय्-थिकेगु ल्वहं व पर्वेम देशं हःगु लुं छाय्पियाबिल।

7 वं उकिया अंगः, धलि चौकोस व लुखात लुं भुनाबिल, अले वं अंग-अंगलय् कस्बतय्गु चित्र कियाः दय्कल।

8 वं देगःया ब्या ति हे महा-पवित्रगु थाय् ९ मिटर हाकःगु व ९ मिटर तब्यागु दय्कल। वं दुनेपाखे उकियात निइगू तन भिंगु लुं भुनाबिल।

9 न्यासः व न्हयेगू (५७०) ग्राम लुँ कयाः नकिं दय्कल। वं च्वय्यागु कोथा कोथाया अंगः नं लुं भुनाबिल।

10 वं महा-पवित्रगु थासय् कियाः निम्ह कस्बतय्गु चित्र दय्काः लुं भुनाबिल।

11 निम्ह कस्बया पप् छगू च्वकांनिसें मेगु च्वका तक ९ मिटर ताहाः। छम्ह कस्बया छपु पप् २.२ मिटर ताहाः, अले देगःया अंगलय् थिल। वयागु मेगु पप् धाःसा मेम्ह कस्बया पप् थीक २.२ मिटर हे ताहाः।

12 अथे हे मेम्ह कस्बया छपु पप् देगःया अंगः थीक २.२ मिटर ताहा, अले वयागु मेगु पप् धाःसा मेम्ह कस्बया पप् थीक २.२ मिटर हे ताहाः।

13 निम्ह कस्बया पप्त ९ मिटर तक न्यनावंगु दु। उपिं थथःगु तुतिइ दनाच्वंगु दु। उमिगु ख्वाः दुनेपाखे स्वःगु दु।

14 हाकनं वं वँचुगु, प्याजीगु, ह्याउँगु रंगया का व मलमलया कापःया पर्दा दय्कल। अले उकी कस्बतय्गु बुट्टा दय्कल।

15 देगःया न्ह्याःनेपाखे वं १५.५-१५.५ मिटर तःजाःगु निगः थां दय्कल। निगलं थांया च्वय्यागु ब्व २.२-२.२ मिटर तःजाः।

16 वं सिखःयागु माला दय्कल। अले सिखःयात थांया च्वय्-च्वय्यागु ब्वतिइ तल। वं सच्छिगः धालेग्वः दय्कल अले उकियात सिखलं यख्खानाबिल।

17 वं देगःया न्ह्यःने उपिं निगः थां थन। छगः दच्छिनपाखे थन, छगः थां उत्तरपाखे थन। वं दच्छिनपाखे च्वंगु थांया नां याकीन व उत्तरपाखे च्वंगु थांया नां बोअज तल।

4

देगःया ज्वलं

1 सोलोमन जुजुं ९ मिटर हाकःगु व प्यकुंलाःगु अले ४.४ मिटर तःजाःगु कँय्यागु छगू वेदी दय्कल।

2 वं धाले यानातःगु धातुया छगू चाकलाःगु तःधंगु त्यांकि नं दय्कल। व त्यांकि २.२ मिटर तज्जाः। व त्यांकिया ब्या ४.४ मिटर दु। उकिया छचाःखेरंया नाप १३.२ मिटर दु।

3 त्यांकिया पिनेया बालाया क्वय् प्यखेरं छाय्पियाः निइवः बुत्ता क्वय् व च्वय् यानातःगु दु। उपिं इवलय् द्वहंया म्हबां दय्काः छाय्पिया तःगु दु, उपिं बुत्तात त्यांकिनापं धातुया छकु हे कुचां दय्कूगु खः।

4 स्वम्ह उत्तरपाखे, स्वम्ह पच्छिमपाखे, स्वम्ह दच्छिनपाखे व स्वम्ह पुर्बपाखे स्वयाच्वंपिं यानाः फुक्क यानाः झिंनिम्ह कँय्यापिं द्वहंयागु म्हया च्वय् त्यांकि तयातःगु दु। उपिं सकसिगु लिउनेयागु ब्व दुनेपाखे स्वःगु दु।

5 त्यांकिया अंगः ८ सेन्टिमिटर ख्वातु। उकिया बाला ख्वलाया बाला थें हे लिली स्वांयागु हः थें च्वँ। उकी खुइखुद्रुः (६६,०००) लिटर ति लः न्ह्यं।

6 वं होमबलिया फुक्क ज्वलं सिलेत झिगः बाता दय्काः न्यागः दच्छिनपाखे व न्यागः उत्तरपाखे तयाबिल। तर जःसि धाःसा पुजाहारीतय् म्वः ल्हुइत खः।

7 वं इमिगु नमूनाकथं झिपु लुँया त्वाःदेवा दय्काः देगलय् न्यापु दच्छिनपाखे व न्यापु उत्तरपाखे तयाबिल।

8 वं झिगः तेबिल दय्काः देगलय् न्यागः तेबिल दच्छिनपाखे व न्यागः तेबिल उत्तरपाखे तयाबिल। वं लुँयागु सछिगः छ्वाकिगु बातात नं दय्कल।

9 वं पुजाहारीतय्गु चुक व तःधंगु चुक व उकिया लुखात दय्कल, अले लुखात कँय्नं भुनाबिल।

10 वं त्यांकियात देगःया जवपाखे दच्छिन-पुर्ब कुनय् तल।

11 हुरामं थलबल, बेल्चा व छ्वाकिगु बातात नं दय्कल।
थुकथं हुरामं जुजु सोलोमनया लागि परमेश्वरया देगलय् यानाच्वंगु ज्या सिधय्कल।
12 हुरामं निगः थां थांया च्वय्या ब्वतिइ च्वंगु बाता बांल्गु तपुलित, थांया च्वय्-च्वय्या ब्वतिइ निगः बाताया बांल्गु तपुलितय्त स्वाइगु निज्वः सिखःया जाली,
13 निज्वः जालीया लागि प्यसःगः धालय्वः (छग्गू छग्गू सिखः जालीया निंतिं निइवः धालेग्व, गुकिं थांया च्वय्या ब्वतिइ दुगु बाता बांल्गु तपुलियात छाय्पियाबी।)
14 दिपुत व उकिया च्वय्यागु बातात नं दय्कल।
15 हुरामं कँय्यागु त्यांकि व उकिया क्वय् झिंनिम्ह द्वहं दय्कल।
16 हुरामं थलबल, नउ तुइगु चतं, लाया काँटा व उकियात माःगु फुक्क ज्वलं परमप्रभुया देगःया निंतिं दय्कल।
हुराम-अब्बीं परमप्रभुया देगःया निंतिं जुजु सोलोमनयात दय्काब्यूगु फुक्क ज्वलं प्वालाप्वाला थीकातःगु कँय्यागु खः।
17 जुजुं उपिं फुक्क ज्वलंयात सुक्कोत व सार्तानया दथुइच्वंगु यर्दन बेसीइ चायागु थासाय् नायक्केबिल।
18 सोलोमनं थुपिं फुक्क अप्वः दय्कल, कँय् यक्व दुगुलि सुनानं कँय् लनेगु कुतः मया।
19 सोलोमनं परमेश्वरया देगःयात माःगु थुपिं ज्वलं नं दय्कल –
लुँयागु वेदी, देछाःगु मरि तयेगु तेबिल,
20 क्वःछिना तःकथं महा-पवित्र थाय्या न्ह्याःने मत च्याकेत भिंगु लुँया मतथलत व त्वाःदेवा,
21 भिंगु लुँया स्वां, मत व चिम्ता,
22 त्वाःदेवाःया मत स्यायेगु ज्वलं, छ्वाकेगु बातात, भु व गुँगू मकः अले देगःया लुँया लुखात, महा-पवित्रगु थाय्या लुँया लुखात।

5

1 परमप्रभुया देगःया फुक्क ज्या सिधय्काः सोलोमनं थः अबु दाऊदं परमप्रभुयात छाःगु लुँ, वहः व फुक्क थलबल हयाः परमप्रभुया देगःया धुकुतिइ तल।

बाचा चिनादीगु सन्दूक देगलय् हःगु

2 अनंलि सोलोमनं इस्राएल्यापिं थकालित, कुल कुलयापिं सकलें नायःत व इस्राएलया परिवारया मू मू मनूतय्त परमप्रभुया बाचाया सन्दूकदया शहर सियोनं देगलय् हयेत यरूशलेमय् मुंकल।
3 सकल इस्राएली मिजंत न्हय्ला दुबलय् न्याय्कूगु बल्चाबाय्या नखःबलय् जुजुया न्ह्याःने मुन।
4 इस्राएलयापिं सकल थकालित वयेधुंकाः लेवीतय्सं सन्दूक ल्हन।
5 लेवी पुजाहारीतय्सं सन्दूक, नापलायेगु पाल व उगु पालय् दुगु फुक्क पवित्र ज्वलं क्वबियाः च्वय् यंकल।
6 सोलोमन जुजु व इस्राएल्यापिं सकल मनूत बाचाया सन्दूया न्ह्याःने मुन। इमिसं अल्याख फै, द्वहंत बां छाल।
7 अनंलि पुजाहारीतय्सं बाचाया सन्दूयात देगः दुने यंकाः महा-पवित्रगु थासय् स्वर्गदूततय्गु पप्पूया क्वय् तल।
8 सन्दूक तयातःगु थाय्या च्वय् करूबतय्सं पप् चक्कंकाच्वंगु दु, अले पपुतिं सन्दूक व उकिया न्वःत त्वपुयातःगु दु।
9 देगःया न्वःत तसकं ताहाक, उपिं न्वःतय् च्वकात महा-पवित्रगु थाय्या न्ह्याःने दनिम्ह मनुखं खंके फु, तर पवित्रगु थाय्या पिनेनं धाःसा उपिं खने मदु। थौं तक नं उपिं अन हे दु।
10 बाचाया सन्दूके मोशां सीनै पर्वतय् तःगु निपा ल्वहं पौ त्वःताः मेगु छुं नं मदु। उपिं ल्वहं पौ इस्राएल्यापिं मनूत मिश्रं पिहां वयेधुंकाः परमप्रभुं इपिं लिसे बाचा चिनादीगु इलय् होरेबय् मोशां उकी दुने तःगु खः।
11 पुजाहारीत पवित्र थासं पिहां वल। अन मूंपिं सकल पुजाहारीतय्सं थथःगु पाः पियामच्वंसें थःत अर्पण याःगु खः।
12 सकल बाजं थाइपिं लेवीत आसाप, हेमान, यदूतून, इमि कायपिं व थःथितिपिं नं सूती कापःया वसः फिनाः भुस्याः, वीणा व सारंगी, थानाः वेदीया पुर्बपाखे दन। इपिंनापं तुरही पुयाच्वंपिं सछि व निइम्ह पुजाहारी नं दु।
13 तुरही पुइपिं व म्ये हालीपिन्सं छसलं परमप्रभुया प्रशंसा यात अले वय्कःयात सुभाय् बिल। इमिसं तुरही, भुस्याः व मेमेगु बाजंनापं परमप्रभुया प्रशंसा थुकथं तसलं यात,
“धात्थें वय्कः भिंम्ह खः,
वय्कःया दयामाया सदां दयाच्वनी।”
अबलय् परमप्रभुया देगःयात सुपाचं त्वपुल।
14 सुपाचं यानाः पुजाहारीत सेवा यायेत दनाच्वने मफुत। छाय्धाःसा परमेश्वरया देगः परमप्रभुया महिमां जाःगु दु।

6

सोलोमनया न्वचु

1 अले सोलोमनं प्रार्थना यात, "हे परमप्रभु, जि खिउँगु सुपाँचय् च्वने धकाः छिं धयादीगु दु।
2 आः छि न्ह्याबलें च्वनादीत जिं छगः तःजिगु देगः दय्कागु दु।"
3 जुजु सोलोमन फहिल, अले थःगु न्ह्यःने दनाच्वंपिं इस्राएलया खलःयात थथे धकाः सुवाः बिल,
4 "परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया प्रशंसा या। वय्कलं जिमि बाः दाऊदयात थ्व बचं बियादीगु खः, अले व पूरा नं यानादीगु दु, छायधाःसा वय्कलं थथे धयादिल,
5 'जिमि मनूतय्त मिश्रं पित हयागु दिनंनिसें आः तक जिं जिगु आराधना यायेत इस्राएल देशय् गन नं देगः दय्केत थाय् ल्ययागु मदुनि। जिमि मनूत इस्राएलीतय् नायः जुइत जिं सुयातं नं मल्यया।
6 तर आः जिं यरूशलेमयात जिगु आराधना यायेगुथाय् व दाऊदयात जिमि मनूतय्त शासन यायेत ल्ययागु दु।'
7 "सोलोमनं हानं धाल, 'इस्राएलयाम्ह परमप्रभु परमेश्वरया आराधना यायेत जिमि बाः दाऊदं देगः छगः दय्केगु इच्छा याःगु खः।'
8 अय्नं परमप्रभुं वयात धयादिल, 'जिगु निंतिं छगः देगः दय्केगु इच्छा यानाः छं खःगु हे यात,
9 अय्नं व छं गुबलें दय्के खनी मखु, छं थः हे कायन्नं जिगु देगः दय्की।'
10 "आः परमप्रभुं थःगु बचं पूरा यानादिल। जिमि बाःया लिपा जि इस्राएलयाम्ह जुजु जुयागु दु। अले परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया नांया इज्जतया लागिं जिं छगः देगः नं दय्कागु दु।
11 बाचाया सन्दूकं जिं देगलय् तयागु दु। परमप्रभुं इस्राएलीतलिसें चिनादीगु बाचा च्वयातःगु ल्वहं पौत उकी तयातःगु दु।"

सोलोमनया प्रार्थना

12 अनंलि सोलोमन फुक्क खलःया न्ह्यःने वनाः वेदीया लिक्क दन। अले थःगु ल्हाः ल्हनाः प्रार्थना यात।
13 सोलोमनं छग् कँय्यागु दब् दय्काः तःधंगु चुकया दथुइ तःगु खः। व २.२ मिटर ताहाः, २.२ मिटर तब्या अले व १.३ मिटर तजाः। व उगु दबुलिइ वन अले सकसिनं खंक पुलि चुयाः थःगु ल्हाः स्वर्गपाखे ल्हन।
14 वं प्रार्थना यात,
"हे परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वर, स्वर्ग व पृथ्वीइ छि थें ज्याःम्ह मेम्ह सुं हे ईश्वर मदु। थः मनूतलिसें छिं थःगु बाचा पूरा यानादी। अले इमिसं दुनुगलंनिसें छिगु खँ न्यनाः जीवन हन धाःसा इमित थःगु दयामाया क्यनादी।
15 छिं थः दास जिमि अबु दाऊदयात छु बचं बियादीगु खः व छिं पूरा यानादीगु दु। छिं थःगु म्हुतुं जक धयामदी, ज्या नं याना क्यनादीगु दु।
16 "आः हे परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वर, छिं जिमि बाः दाऊदयात बियादीगु थ्व बचं नं पूरा यानादिसँ, 'छं थें छिमि कायपिन्सं नं जिगु आज्ञा पालन यात धाःसा छिमि परिवारय् इस्राएलया जुजु जुइत न्ह्याबलें मनू दयाच्वनी।'
17 आः हे परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वर, छिं थः दास दाऊदयात बियादीगु बचं पूरा यानादिसँ।
18 "तर हे परमेश्वर, छु छि धात्थें पृथ्वीइ मनूतय्गु दथुइ च्वनादी फइ ला? स्वर्ग हे छिगु लागि चिधं धाःसा जिं दय्कागु थ्व देगः छि च्वनेत गन् गाइ धकाः?
19 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, थःदासया प्रार्थना व इनाप छिं न्यनादिसँ। जिं छिगु न्ह्यःने यानाच्वनागु प्रार्थना व इनाप न्यनादिसँ।
20 छिं थ्व देगलय् चान्हि मिखा ब्वयाच्वनादीमा। छिं थ्व थासय् थःगु नां तये धकाः धयादीगु खः। उकिं छिकपिनि दासं थ्व थाय्यात स्वयाः प्रार्थना याइबलय् छिं न्यनादिसँ।
21 छिकपिनि दास व छिकपिनि मनूत इस्राएलीतय्सं थ्व थाय्यात स्वयाः प्रार्थना याइबलय् इमिगु बिन्ति छिं न्यनादिसँ। थः च्वनादीगु थाय् स्वर्गय् इमिगु बिन्ति न्यनादिसँ, अले न्यनाः इमित क्षमा यानादिसँ।
22 "सुनानं थः जःलाखःलाया विरोधय् अपराध यात धाःसा, अले वयात पाफय्कल धाःसा वं थ्व देगः दुने छिगु वेदीया न्ह्यःने पाफल धाःसा,
23 छिं स्वर्ग न्यनाः वकथं हे यानादिसँ। थः दासतय्गु दथुइ न्याय यानादिसँ। द्वं याःम्ह मनूयात पाय्छिगु सजाँय बियादिसँ। द्वंमयाःम्हय्सित त्वःतकादिसँ।
24 "छिकपिनि मनूत इस्राएलीत छिगु विरोधय् पाप याःगुलि शत्रुतपाखें बुइबलय् अले इपिं छिथाय् लिहां वयाः छिगु नां कयाः थ्व देगलय् छितः प्रार्थना व इनाप यानाः छिथाय् लिहां वइबलय्
25 छिं स्वर्ग इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ व थः मनूत इस्राएलीतय्गु पाप क्षमा यानादिसँ। अले इमित व इमि पुर्खायात थःम्हं बियादीगु देशय् लितहयादिसँ।

26 “छिगु विरोधय् इमिसं पाप याःगुलि आकाशं वा मवल धाःसा, अले छिं दुःख बियादीगुलि पस्ताय् चायाः क्वमिल् जुयाः
छिगु नां काकां थ्व देगःपाखे स्वयाः छितः प्रार्थना यात धाःसा,
27 हे परमप्रभु, छिं स्वर्गय् इमिगु बिन्ति न्यनादिसँ, अले थः दासत इस्राएलीतय्गु पाप क्षमा यानादिसँ। इमित इपिं जुइमाःगु
खःगु लँपु स्यनादिसँ। छिं थः मनूतय्त न्ह्याबलें अधिकार यायेत बियादीगु थ्व देशय् हाकनं वा वय्कादिसँ।
28 “थ्व देशय् अनिकाल वा महामारी जुइबलय् क्वाःगु फसं वा क्वःबुइँचाया बथानं अन्न नाश यानाबीबलय् वा छिकपिनि
मनूतय्त इमि शत्रुतय्सं हमला याइबलय् वा इमिगु दथुइ न्ह्यागु नं विपत्ति वा ल्वय् वइबलय्
29 इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ। छिकपिनि मनूत इस्राएलीत मध्ये सुनानं नुगः मछिंकाः थ्व देगःपाखे थःगु ल्हाः ल्हनाः प्रार्थना
यात धाःसा
30 इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ। स्वर्गय् थः च्वनादीगु थासय् छिं इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ अले इमित क्षमा यानादिसँ। छिं सकलें
मनूतय्गु नुगःया बिचाः स्यू। उकिं वयागु ज्याकथं वयात लिच्वः बियादिसँ। छाय्धाःसा छिं जक मनूया नुगःयात म्हस्यू।
31 थथे जिमि पुर्खातय्त बियादीगु देशय् इमिसं थः म्वाःतले छिगु भय काइ अले छिगु आज्ञा पालन याइ।
32 “सुं परदेशी गुम्ह इस्राएली मखु छिगु तःधंगु नां, बल्लाःगु ल्हाः व ताहाकः यानातःगु ल्हाःया बारे न्यनाः तापालं वयाः
थ्व देगःपाखे स्वयाः प्रार्थना यात धाःसा
33 छिं वयागु प्रार्थना न्यनादिसँ। थः च्वनादीगु स्वर्गय् छिं वयागु प्रार्थना न्यनादिसँ। वं इनाप यांथें यानादिसँ। अले संसारया
फुक्क जातिं छिकपिनि मनूत इस्राएलीतय्सं थें छितः म्हसीमा अले छिगु आज्ञा पालन यायेमा। इमिसं थ्व देगः जिं छिगु नांया
इज्जतया लागिं दय्कागु खः धकाः नं सी।
34 “छिकपिनि मनूत छिं इमित छ्वयादीगु लँपुइ थः शत्रुतलिसें लडाइँ यायेत पिहां वनीबलय् इमिसं छिं ल्ययादीगु थ्व
शहरपाखे व जिं छिगु नांया निंतिं दय्कागु थ्व देगःपाखे स्वयाः छितः प्रार्थना यात धाःसा
35 अबलय् इमिगु बिन्ति न्यनादिसँ। स्वर्गय् इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ, अले इमित त्याकादिसँ।
36 “इमिसं छिगु विरोधय् पापयात धाःसा (छाय्धाःसा पाप मयाःम्ह सुं मनू मदु) अले इपिं खनाः तंचायाः छिं इमित इमि
शत्रुतय्गु ल्हातय् बियादिल अले इमित ज्वनाः तापाःगु वा सतिगु देशय् यंकल धाःसा,
37 अले इमित ज्वनायंकूगु देशय् इमित होश वल व छिथाय् लिहां वयाः इमिसं इमित ज्वनायंकूगु देशय्, ‘जिमिसं पाप
यानागु दु, बांमलाःगु व्यवहार यानागु दु, मभिंगु ज्या यानागु दु’ धकाः छितः प्रार्थना यात धाःसा
38 अले इमित ज्वना यंकूगु देशय् हाकनं छिपाखे दुनुगलंनिसें लिहां वयाः इमि पुर्खातय्त छिं बियादीगु इमिगु देश व छिं
ल्ययादीगु थ्व शहर व छिगु नांया निंतिं जिं दय्कागु थ्व देगःपाखे स्वयाः इमिसं प्रार्थना यात धाःसा
39 इमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ! थः च्वनादीगु स्वर्गय् इमिगु प्रार्थना व बिन्ति न्यनादिसँ। इमिगु मुद्दा त्याकादिसँ। अले छिकपिनि
मनूतय्सं याःगु फुक्क पाप क्षमा यानादिसँ।
40 “हे जिमि परमेश्वर, थःगु मिखा चाय्कादिसँ। अले थ्व थासय् जिमिसं यानाच्वनागु प्रार्थना ध्यान बियादिसँ।
41 “हे परमप्रभु परमेश्वर, दनाः छि थःगु
शक्तिया सनूनापं थःगु आरामया थासय् झासँ।
हे परमप्रभु परमेश्वर
छिकपिनि पुजाहारीतय्त उद्धारया वसः फिकादिसँ।
छु भिंगु खः, उकी छिकपिनि मनूत लय्तायाच्वनेमा।
42 हे परमप्रभु परमेश्वर,
थःम्हं अभिषेक यानादीम्ह जुजुयात स्वीकार यानादिसँ।
थः दास दाऊदयात यानादीगु
मायायात लुमंकादिसँ।”

7

देगः अर्पण याःगु

1 सोलोमनं प्रार्थना यायेधुंकाः स्वर्ग मि कुहां वयाः होमबलि व मेमेगु बलियात भस्म यानाबिल। अले परमप्रभुया महिमां देगः
जाल।
2 परमप्रभुया महिमां देगः जाःगुलिं पुजाहारीत परमप्रभुया देगलय् दुहां वने मफुत।
3 आकाशं मि कुहां वयाच्वंगु व परमप्रभुया महिमा देगलय् च्वनाच्वंगु खनाः इस्राएलीत पुलि चुयाः भ्वसुल। अले इमिसं
परमप्रभुयात आराधना यानाः सुभाय् ब्युब्युं धाल,
“परमप्रभु भिंम्ह खः,
वय्कःया दयामाया न्ह्याबलें दयाच्वनी।”

4 अले जुजु व सकल मनूतय्सं परमप्रभुया न्ह्यःने बां बिल।
5 जुजु सोलोमनं निइनिद्रुःम्ह द्रूहं व छगू लाख व निइद्रुःम्ह फै-दुगु बां बिल। जुजु व सकल मनूतय्सं थुकथं परमेश्वरया देगःयात देछाल।
6 पुजाहारीतय्सं लेवीतय्सं थें थथःगु थाय् काल। अले दाऊद जुजुं परमप्रभुया प्रशंसा यायेत व सुभाय् बीत दय्कूगु बाजंत कयाः थुकथं परमप्रभुया प्रशंसा यात, "वय्कःया दयामाया न्ह्याबलें दयाच्वनी।" गुबलय् पुजाहारीत लेवीतय् चुलिंचू दन पुजाहारीतय्सं थथःगु तुरही पुल। अबलय् सकल इस्राएलीत अन दनाच्वन।
7 अनंलि सोलोमनं परमप्रभुया देगःया न्ह्यःने चुकया दथुइच्वंगु ब्वयात अर्पण यात। अन वं होमबलि व मेलबलिया दाः छाल। छाय्धाःसा वं दय्कूगु कँय्यागु वेदीइ होमबलि, अन्नबलि व दाःया ब्व मन्ह्यन।
8 सोलोमन व सकल इस्राएलीतय्सं न्हय्न्हु तक बल्चाबाय्या नखः हन। सोलोमननापं ग्वाः ग्वाः मनूत दु। इपिं उत्तरय् च्वंगु लेबो हमातंनिसें दच्छिनय् च्वंगु मिश्नया खुसिचा थें ज्याःगु तापाःगु थासं वःगु खः।
9 च्यान्हु खुन्हु इमिसं क्वचाःगु सभा यात, छाय्धाःसा न्हय्न्हु तक इमिसं वेदीयात देछायेगु ज्याइवः यात अले मेगु न्हय्न्हु तक नखः हन।
10 न्हय्गूगु लाया निइस्वंगूगु दिनय् वं मनूतय्त थथःगु छेँ छ्वल। इपिं परमप्रभुं दाऊद, सोलोमन व थः प्रजा इस्राएल्लयात भिं यानादीगुलिं दुनुगलंनिसें लय्ताः।

परमप्रभुं सोलोमनयात दर्शन बियादीगु

11 थुकथं सोलोमन जुजुं देगः व दरबार दय्के सिधय्कल। अनंलि वं देगलय् व दरबारय् छु छु यायेगु बिचाः याःगु खः व सुथां लाक्क पूरा यात।
12 अले परमप्रभुं सोलोमनयात चान्हय् दर्शन बियाः थथे धाल,
"जिं छंगु प्रार्थना न्यनेधुन, थ्व देगःयात थःगु निंतिं बां बीगु थाय्कथं ल्ययागु दु।
13 "गबले गबले जिं वा वयेगु दिकाबी वा अन्नया बाली नाश यायेत क्वःबुइँचात छ्वयाहये वा थः मनूतय्थाय् महामारी छ्वयाहये,
14 जिगु थःगु नां बियातःपिं जिमि मनूतय्सं जितः प्रार्थना यात अले जितः मालाः थःम्हं यानाच्वंगु मभिंगु ज्या त्वःतल धाःसा जिं इमिगु बिन्ति न्यने, जिं इमिगु पाप क्षमा यानाबी अले हाकनं इमिगु देशयात च्वन्ह्याकाबी।
15 जिं थ्व देगलय् मिखा ब्वयाच्वने। अन याःगु फुक्क प्रार्थना न्यनेत जिं थःगु न्हायपं बियाच्वने।
16 छाय्धाःसा जिगु नां न्ह्याबलें थुकी दयाच्वनेमा धकाः जिं थ्व देगःयात ल्ययागु दु, अले अर्पण यानागु दु। जिगु मिखा व मन न्ह्याबलें थुकी वनाच्वनी।
17 "छगू खँय् धाःसा, छं अबुनं थें छं विश्वास याये बहःम्ह जुयाः जिगु सेवा यात धाःसा अले जिगु नियम पालन यात धाःसा, जिं धयागु फुक्क खँ यात धाःसा,
18 जिं छंगु सिंहासनयात बल्लाकाबी। जिं छिमि अबु दाऊदयात थथे धकाः बचं बियागु खः, 'इस्राएलय् राज्य यायेत छिमि परिवारय् न्ह्याबलें छम्ह मनू दइ।'
19 तर छिमिसं फहिलाः जिं छिमित बियागु नियम व आज्ञा त्वःताः मेपिं घःत पुजायात धाःसा,
20 जिं छिमित बियागु देशं छिमित लिनाछ्वये, अले जिगु नांया इज्जतया लागिं जिं अर्पण यानागु थ्व देगःयात त्वःताबी। जाति जातियापिं मनूतय्सं थुकियात हेस्याइ अले थुकियात क्वह्यंका स्वइ।
21 आः थ्व देगः तःजिगु जूसां थ्वयागु न्ह्याःनं वनीपिं सकसिनं छक्क जुयाः थथे धाइ, 'छाय् परमप्रभुं थ्व देशयात व थ्व देगःयात थथे यानादीगु जुइ?'
22 "मनूतय्सं लिसः बी, 'थः पुर्खातयत मिश्रं पित हयादीम्ह परमप्रभु थः परमेश्वरयात त्वःताः इमिसं मेपिं घःतय्त मानय् यानाः भागियानाः पुजा यात। उकिं परमप्रभुं थ्व विपत्ति इमिथाय् हयादीगु खः।' "

8

सोलोमनया मेमेगु ज्या

1 परमप्रभुया देगः व थःगु दरबार दय्केत सोलोमनं निइदँ बीकल।
2 हीरामं थःत ब्यूगु शहरत सोलोमनं हाकनं दय्काः इस्राएलीतय्त अन तल।
3 सोलोमनं हमात-सोबाय् हमला यानाः उकियात त्याका काल।
4 वं मरुभूमिइ दुगु तदमोर शहरयात व हमातय् थःम्हं दय्कूगु धुकू तइगु फुक्क शहरयात हाकनं दय्कल।
5 वं च्वय्च्वंगु बेथ-होरोन व क्वय् च्वंगु बेथ-होरोनयात नं पखालं घेरय् यानाः उकी ध्वाखा व खगःत तयाबिल।
6 अले सोलोमनं बालात व वयागु धुकू तइगु फुक्क शहरत अले थः रथ व सल तइगु फुक्क शहर दय्कल।

7 व देशय् इस्राएल्ली मखुपिं छुं मनूत नं च्वनाच्वंगु जुयाच्वन। थुपिं हित्ती, एमोरी, परिज्जी, हिव्वी व यबूसीत खः।
8 थुपिं इस्राएलीतय्सं मस्याःपिं जात जातियापिनि सन्तान खः। थुमित सोलोमनं दासयात थें ज्या याकल। थौं तक नं इपिं अथे हे दु।
9 तर सोलोमनं सुं नं इस्राएलीयात थ्व ज्याया लागि दास मदय्कू। इमिसं सिपाइँ, हाकिम, रथ व रथय् च्वनिपिं सिपाइँतय् कप्तान जुयाः ज्या याइगु।
10 सोलोमन जुजुं इपिं मध्ये निसः व नेय्म्हय्सित मनूतय्गु ज्या स्वइपिं नायः जुइत ल्यल।
11 सोलोमनं मिश्रयाम्ह जुजुया म्ह्याय् थः रानीयात दाऊदया शहरं च्वय् वयागु निंति दय्कूगु दरबारय् हल। सोलोमनं धाल, "जिमि कलाः दाऊदया दरबारय् च्वने फइ मखु, छाय्धाःसा बाचाया सनू दुगु थाय् पवित्रथाय् खः।"
12 अले सोलोमनं देगःया न्ह्याःने दय्कूगु वेदीइ परमप्रभुयात होमबलि छाल।
13 मोशाया आज्ञा कथं क्विन्नामबार पतिकं, अमाइ पतिकं व क्वःछिनातःगु नखःबलय् दँय् स्वक्व अथे धइगु– सोडा मतःगु मरिया नखःबलय्, समाज्याया नखःबलय् व बल्चाबाय्या नखःबलय् वं बलि छायेगु यात।
14 दाऊदं आज्ञा ब्यू थें वं पुजाहारीतय्त सेवाया ज्या यायेत पुचः पुचः यानाः पलिस्था यात। लेवीतय्त नं इमिगु प्रशंसा याय्गु ज्या व न्हियान्हिथं पुजाहारीतय्त ग्वाहालि बीगु ज्या बियातःगु दु। वं ध्वाखा पिवाःतय्गु ज्या याइपिं पुचः पुचःकथं तयातःगु दु। सोलोमनं परमेश्वरया मनू दाऊदं आज्ञा ब्यू थें फुक्क अथे हे यानातःगु दु।
15 धुकू कोथा व मेमेगु खँया बारे दाऊदं पुजाहारी व लेवीतय्त ब्यूगु फुक्क आज्ञा इमिसं मानय् याइगु।
16 थुकथं परमप्रभुया देगःया जग तःबलय्निसें व सिमधःतले सोलोमनया फुक्क ज्या जुया हे च्वन। थुकथं परमप्रभुया देगः दय्कूगु खः।
17 अनंलि सोलोमन एदोम देशया लाल समुद्रया सिथय् लाःगु एस्योन-गेबेर व एलात शहरय् वन।
18 हीराम जुजुं थः हाकिमत व अनुभव दुपिं जहाजीतनापं वयाथाय् जहाजत छ्वयाहल। सोलोमनया हाकिमतनापं इपिं ओपीर देशय् वन अले अनं झिंन्हय्गू टन स्वयाः यक्व लुँ हयाः सोलोमन जुजुयात बिल।

9

शेबायाम्ह रानी सोलोमनयात नापलाः वःगु

1 शेबायाम्ह रानीं सोलोमनया नांजाःगु खँ न्यन। अले व थाकुगु थाकुगु न्ह्यसःत ज्वनाः सोलोमनयात जाँचय् यायेत यस्शलेमय् वल। वं थःनापं छगू हुल सुसाःकुसाः यायपिं मनूत अले मसला, मू वंगु थीत व यक्व लुँ क्वबिका तःपिं ऊँटत ज्वनाः वल। वं सोलोमनयात नापलात अले वयागु न्ह्याःने थःगु नुगलय् दुगु न्ह्यसःत तल।
2 सोलोमनं वयागु फुक्क न्ह्यसःया लिसः बिल। छगू नं न्ह्यसः वयात थाकु मजू।
3 शेबायाम्ह रानीं सोलोमनया बुद्धि व वं दय्कूगु लाय्कू खन।
4 वं सोलोमनयागु तेबिलयागु नयेगु नसा, लाय्कूया भारदारत व इमिसं पुनातःगु झःझः धाःगु वसः, वयात दाखमघ त्वंकीपिं मनूत व इमिसं पुनातःगु वसः खन, अले परमप्रभुया देगलय् वं छाःगु होमबलि खन, उपिं फुक्क खनाः व छक्क जुल।
5 वं जुजुयात धाल, "छिं यानादीगु ततःधंगु ज्या व छिगु बुद्धिया बारे जिं थःगु देशय् छु न्यना, व धात्थें खः खनिसा।
6 तर थः हे वयाः थःगु मिखां मखंतले मनूतय्सं धाःगु खँय् विश्वास मयाना। छिगु बुद्धिया बारे जिं बच्छि हे न्यनागु मदु खनिसा। छिके मनूतय्सं धाःगु स्वयाः यक्व बुद्धि दु खनिसा।
7 धन्य खः छिकपिनि मनूत! न्हियान्हिथं छिगु न्ह्याःने च्वनाः छिगु बुद्धिया खँ न्यनीपिं छिकपिनि थुपिं भारदारत धन्य खः।
8 परमप्रभु थः परमेश्वरया प्रशंसा यानादिसँ! वय्कः छि खनाः गुलि लय्तायादी व छितः जुजु दय्काः थःगु नामय् शासन याके बियादीगु दु। वय्कलं इस्राएलीतय्त माया यानादी, अले वय्कःयात न्ह्याबलें इमित रक्षा याये मास्ति वः। उकिं छिपाखें न्याय व धार्मिकता तया तयेत वय्कलं छितः इस्राएलयाम्ह जुजु दय्कादीगु दु।"
9 अनंलि वं जुजुयात प्यंगू टन लुँ, यक्व मसला व मू वंगु थीत बिल। शेबायाम्ह रानीं ब्यूगु मसला थें ज्याःगु भिंगु मसला सोलोमनयात सुनानं ब्यूगु मदुनि।
10 ओपीरं लुँ ज्वनावइपिं हीराम व सोलोमन जुजुया मनूतय्सं चन्दनया सिँ व मू वंगु थीत नं हल।
11 जुजुं थुपिं सिँ परमप्रभुया देगः व लाय्कूया लागि त्वाथः अले म्ये हालिपिनिगु लागि वीणा व सारंगीत नं दय्कल। थ्व स्वयाः न्हापा यहूदा देशय् थज्याःगु बांलाःगु सुनानं खंगु मदु।
12 शेबायाम्ह रानीं फ्वंगु फुक्क खँ सोलोमन जुजुं वयात बिल। रानीं सोलोमनयाथाय् हःगु स्वयाः अप्वः वं रानीयात बिल। अले व थः मनूतनापं थःगु देशय् लिहां वन।

सोलोमन जुजुया सम्पत्ति

13 दँयद्दसं सोलोमन जुजुयाथाय् निइस्वंगू टन ति लुँ वइगु।
14 उलि जक मखु वयाथाय् बन्जाःतपाखेँ नं कर वइगु। अरबी जुजुपिं व इस्राएलया प्रान्त प्रान्तयापिं बडा-हाकिमतय्सं वयात लुँ व वहःया कर पुलिगु।
15 जुजु सोलोमनं लुँया पातायागु ततःधंगु निसःगू ढाल दय्कल। छगू छगू ढाल दय्केत मुगलं दायातःगु ७ किलोग्राम ति लुँ छ्यल।
16 सोलोमनं लुँया पातायागु चिचीधंगु स्वसःगू ढाल नं दय्कल। छगू छगू ढालय् ३ किलोग्राम ति लुँ दु। जुजुं लेबननया गुँ धाःगु लाय्कुलिइ उपिं तल।
17 अले जुजुं छगू तःधंगु सिंहासन नं दय्केबिल उकिया छुं भाग किसिया दंनं त्वपुयातःगु दु मेगु ब्व लुँ भुनातःगु दु।
18 उगु सिंहासनया खुगू त्वाथः व लुँयागु छगू तुति तयेगु पिर्का दु। थुपिं फुक्क सिंहासननापं स्वाःगु दु। फ्यतुयेगु थाय्या निखेँपाखेँ ल्हाः दिकेगु थाय् दु, अले उपिं ल्हाः दिकेगु थाय्नापं दनाच्वंपिं निम्ह सिंहत दय्कातःगु दु।
19 खुगुलिं त्वाथःया निखेँपाखे छम्ह छम्ह यानाः झिंनिम्ह सिंह नं दु। सोलोमनया सिंहासन थें ज्याःगु सिंहासन संसारय् मेगु मदु।
20 जुजु सोलोमनया फुक्क त्वनेगु ख्वलात भिंगु लुँयागु खः। अले लेबननया गुँ धाःगु लाय्कुलिइ दुगु फुक्क थलबल नं भिंगु लुँयागु खः। वहःयागु छुं नं सामानत मदय्कू छाय्धाःसा सोलोमनया पालय् वहःयागु छुं मू मदु।
21 सोलोमनयाके हीरामया जहाज चले याइपिंनापं थुखे उखे सामान ल्ह्याइगु जहाजत नं दु। अले स्वदँ-स्वदँय् छकः तर्शीशयागु थुपिं ल्ह्याइगु जहाजत लुँ, वहः, किसिया दं, माकः व म्हय्खा ज्वनाः वइगु खः।
22 सोलोमन जुजुयाके पृथ्वीयापिं मेपिं जुजुपिन्के स्वयाः यक्व धन-सम्पत्ति व बुद्धि दु।
23 परमेश्वरं वयागु नुगलय् तयादीगु बुद्धि न्यनेत पृथ्वीयापिं फुक्क जुजुपिन्सं वयात नापलायेत स्वइगु।
24 वइपिं सकसिनं दँयद्दसं वहः व लुँया थलबल, वसः, ल्वाभः, अत्तर, मसला, अले सल व खच्चरत कोसेलि हइगु।
25 थःगु सल व रथया लागि सोलोमनया प्यद्दः तबेला दु, अले वया झिंनिद्दःम्ह सल दु। उमित वं रथ तइगु शहर शहरय् व यरूशलेमय् थःथाय् तल।
26 वं यूफ्रेटिस खुसिंनिसें कयाः पलिश्तीतय्गु देश व मिश्र देशया सिमाना तकयापिं फुक्क जुजुतय् शासक खः।
27 वं यरूशलेमय् वहःयात ल्वहं थें दंकाबिल। अले देवदास्या सिँ धाःसा गुँया यःमरिमा थें यक्व दय्कल।
28 सोलोमनया लागि मनूतय्सं मिश्र देश व मेमेगु फुक्क देशं सलत हइगु खः।

जुजु सोलोमन सीगु

29 सोलोमन जुजु जुयाच्वंबलय् जुगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या शुरुनिसें लिपाथ्यंक व नातान अगमवक्ताया इतिहास, शीलोनी अहियाहया अगमवाणी व नबातया काय् यारोबामया बारे अगमवक्ता इद्दोया दर्शनया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
30 सोलोमनं यरूशलेमं पिइदँ तक फुक्क इस्राएलय् राज्य यात।
31 अले व सित, वयात वया अबु दाऊदया नांयागु शहरय् थुन। वया लिपा वया थासय् वया काय् रहबाम जुजु जुल।

10

रहबामया विरोधय् इस्राएलया विद्रोह

1 रहबाम शेकेमय् वन, छाय्धाःसा इस्राएलयापिं सकलें मनूत वयात जुजु दय्केत अन हे वंगु खः।
2 थ्व खँ न्यनाः नबातया काय् यारोबाम मिश्र देशं लिहां वल। (व मिश्र देशय् च्वनाच्वंगु खः, अन व सोलोमन जुजु खनाः ग्यानाः बिस्युं वंगु खः।)
3 अथे जुयाः इस्राएलया नायःतय्सं यारोबामयात सःतके छ्वल, अले यारोबाम व इस्राएलयापिं सकलें मनूत वयाः रहबामयात थथे धाल,
4 "छिकपिनि अबु सोलोमनं जिमित इयातुगु कु क्वबिकाः जिमिगु जीवनयात थाकुइकाब्यूगु खः। उगु इयातुगु कुयात याउँकादीसा जिमिसं छिगु सेवा याये।"
5 रहबामं इमित धाल, "थ्व खँय् बिचाः यायेत स्वन्हुया ई ब्यु। छिपिं स्वन्हु लिपा वा।" उकिं मनूत अनं वन।
6 रहबाम जुजुं थः अबु सोलोमन म्वानाच्वंबलय् वयात सल्लाहबीपिं बुरापिं मनूतलिसें खँ ल्हात। वं इमित न्यन, "थुपिं मनूतय्त जिं छु लिसः बीगु, छिकपिनिगु छु सल्लाह दु?"
7 बुरापिन्सं रहबामयात धाल, "छिं थुपिं मनूतय्त बांलाःगु व्यवहार यानाः थुमित लय्ताय्कादीसा, अले थुपिंलिसें नाइक खँ ल्हानादीसा थुमिसं न्ह्याबलें छिगु सेवा याइ।"
8 तर व उपिं बुरापिनिगु सल्लाह मन्यंसें थःनापं ब्वलंपिं व थःगु न्ह्यःने च्वनाच्वनीपिं ल्याय्म्हपिंथाय् सल्लाह काःवन।

9 वं इमित न्यन, "जिमिगु कु याउँकाबियादिसँ धकाः जितः बिन्ति याःवःपिं मनूतय्त झीसं छु लिसः बीगु? जिं छु यायेगु? छिमिगु छु सल्लाह दु?"
10 इमिसं लिसः बिल, "छिकपिनि अबुं जिमित इयातुगु जुवा क्वबिकादीगु दु, उकियात याउँकादिसँ धकाः छितः धाःवःपिन्त थथे धयादिसँ, 'जिमि अबुया जँ स्वयाः जिगु कान्छी पतिं हे तःत्याः।'
11 जिमि अबुं छिमित इयातुगु जुवा क्वबिकादीगु खः, तर जिं उगु जुवायात झन इयातुइकाबी। जिमि अबुं छिमित कोर्रा दाय्कादीगु खः, तर जिं छिमित बिच्छिंतय्सं न्याकाबी।"
12 रहबाम जुजुं धाःथें हे स्वन्हु लिपा यारोबाम व सकलें मनूत वयाथाय् वन।
13 जुजुं बुरापिनिगु सल्लाह मन्यंसे मनूतनापं कडा जुया खँ ल्हात,
14 जिमि अबुं छिमित इयातुगु जुवा क्वबिकादीगु खः, तर जिं उगु जुवायात झन इयातुइकाबी। जिमि अबुं छिमित कोर्रा दाय्कादीगु खः, तर जिं छिमित बिच्छिंतय्सं न्याकाबी।
15 थुकथं जुजु रहबामं मनूतय्गु खँ न्यँ हे मन्यं छाय्धाःसा शीलोयाम्ह अहियाहपाखें नबातया काय् यारोबामयात परमप्रभुं धयादीगु वचन पूवनेत वय्कलं थज्याःगु अवस्था हयादीगु खः।
16 जुजुं थःगु खँ मन्यंगु खनाः मनूत चिल्लाय् दनाः हाल,
"छु जिपिं दाऊदया वंशया भाग खः ला?
यिशैया काय्याके जिमिगु छु भाग दु?
हे इस्राएल, थथःगु पालय् हुँ।
हे दाऊद, थःगु घरानाया धन्धा का।"
उकिं उत्तरयापिं सकल इस्राएलीत थथःगु छेँ वन।
17 तर रहबामं यहूदाया लागाय् च्वनाच्वंपिं इस्राएलीतय्त जक शासन यानाच्वन।
18 अले जुजु रहबामं दासयात थें ज्या याकूपिं मनूतय् नायः अदोनीरामयात इमिथाय् वन। तर इस्राएलीतय्सं वयात ल्वहँत कय्काः स्यात। जुजु रहबाम धाःसा थःगु रथय् च्वनाः यरूशलेमय् बिस्युं वन।
19 उबलय्निसें आः तक नं उत्तरयापिं इस्राएलीत दाऊदया घरानाया विरोधी जूगु दु।

11

शमायाहया अगमवाणी

1 जुजु रहबाम यरूशलेमय् थ्यंकः वल। अले वं उत्तर इस्राएलनापं लडाइँ यानाः थःगु फुक्कं राज्य हाकनं लित कायेत यहूदा व बेन्यामीन कुलयापिं छगू लाख व चयद्वःम्ह ल्ययातःपिं सिपाइँ मुंकल।
2 तर परमप्रभुया थ्व वचन परमेश्वरया मनू शमायाहयाथाय् वल,
3 "सोलोमनया काय् यहूदायाम्ह जुजु रहबामयात अले यहूदा व बेन्यामीनय् दुपिं फुक्कं इस्राएलीतय्त थथे धा,
4 परमप्रभुं थथे धयादी, 'छिपिं थः दाजुकिजापिंनापं लडाइँ यायेत थाहां वने मते। छिपिं सकलें थथःगु छेँय् लिहां हुँ, छाय्धाःसा थ्व ज्या जिं यानागु खः।' " उकिं परमप्रभुया वचन पालन यानाः इपिं यारोबामलिसें लडाइँ मयासें लिहां वन।
5 रहबाम यरूशलेमय् च्वन अले यहूदाया सुरक्षाया लागि थुपिं शहरयात पखालं ग्वयाः बल्लाकल।
6 वं पखालं ग्वयाः बल्लाकूगु यहूदा व बेन्यामीनया शहरत थुपिं खः — बेथलेहेम, एताम, तको,
7 बेथ-सर, सोखो, अदुल्लाम,
8 गात, मारेशा, जीप,
9 अदोरेम, लाकीश, आजेका,
10 सोरा, अय्यालोन व हेब्रोन।
11 अले वं उपिं शहरया किल्लात बल्लाक दय्कल। अले उपिं शहरय् नयेगु नसा, जैतूनया चिकं व दाखमधनापं राज्यपालत नं तल।
12 वं फुक्क शहरय् ढाल व भालात तया उमित तसकं बल्लाकल। थुकथं वं यहूदा व बेन्यामीनयात थःगु अधीनय् तल।
13 इस्राएलया उत्तर कुलयापिं फुक्क थथःगु जिल्लाय् च्वनाच्वंपिं पुजाहारीत व लेवीत नं रहबामया पंलित।
14 अले लेवीत थथःगु घाँय् दुगु ख्यः व सम्पत्ति त्वःताः यहूदा व यरूशलेमय् च्वंवल, छाय्धाःसा इस्राएलया जुजु यारोबाम व वया काय्पिन्सं इमित परमप्रभुया पुजाहारी जुयाः सेवा याके मब्यू।
15 जुजु यारोबामं आराधना यायेगुथाय् व थःम्हं दय्कूपिं दुगुचा व ढ्वहंचाया मूर्तिया लागि थः पुजाहारीत ल्यल।
16 अले दुनुगलंनिसें परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयात मालाच्वंपिं इस्राएलया मेगु फुक्क कुलयापिं मनूत थः पुर्खाया परमप्रभु परमेश्वरयात बलि छायेत यरूशलेमय् वल।

17 थुकिं यानाः यहूदाया राज्य बल्लात, अले स्वदँ तक इपिं सोलोमनया काय् रहबामया पंलित। छायधाःसा स्वदँ तक इपिं दाऊद व सोलोमनया लँपुइ वनाच्वन।

रहबामया परिबार

18 रहबामं महलतयात ब्याहा यात। वया अबु दाऊदया काय् यरीमोत व मां यिशैया काय् एलीआबया म्ह्याय् अबीहेल खः।
19 वपाखें रहबामया थुपिं काय्पिं दत– येऊश, शमरयाह व साहम।
20 अनंलि वं अब्शालोमया म्ह्याय् माकायात ब्याहा यात। वपाखें वया थुपिं सन्तान दत– अबिया, अत्तै, जीजा व शलोमीत।
21 रहबामं अब्शालोमया म्ह्याय् माकायात थः मेपिं कलाःपिन्त व मथ्याःपिं कलाःपिन्त स्वयाः अप्वः माया याइगु। वया मुक्क झिंच्याम्ह कलाः व खुइम्ह मथ्याःपिं कलाःपिं दु। व निइच्याम्ह काय् व खुइम्ह म्ह्याय्पिनि अबु खः।
22 रहबामं थःगु लिपा जुजु दय्केत माकाया काय् अबियायात वया मेपिं दाजुकिजापिनि नायः ल्यल।
23 वं बांलाक बिचाः यानाः ज्या यात। वं यहूदा व बेन्यामीनया फुक्क थासय् च्वंगु किल्ला दुगु फुक्क शहरया जिम्मा थः काय्पिन्त बिल। वं इमित गाक्क नयेगु नसा बिल, अले वं इमिगु लागि यक्व कलाःपिं मालाबिल।

12

मिश्रीतय्सं यहूदाय् हमला याःगु

1 रहबामया राज्य बांलाक पलिस्था जुयाः व बल्लाये धुंकाः वं परमप्रभुया व्यवस्थायात त्वःतल, वनापं इस्राएलयापिं सकसिनं परमप्रभुया व्यवस्थायात त्वःतल।
2 इमिसं परमप्रभुया विरोध याःगु जुयाः रहबाम जुजु जूगु न्यादँ दुबलय् मिश्रयाम्ह जुजु शीशकं
3 झिंनिसःगः रथ व खुइदुःम्ह सलगइपिं सिपाइँत ज्वनाः यरूशलेमय् हमला यात। वनापं मिश्रं अल्याख लिबियाली, सुक्किया व कूशीत नं वल।
4 व यहूदाया पखालं ग्वयातःगु शहरत त्याकाः यरूशलेम तक वल।
5 अले शमायाह अगमवक्ता रहबाम व यहूदायापिं कुलनायःतय्थाय् वल। इपिं सकलें शीशक खनाः ग्यानाः यरूशलेमय् मुंगु खः। शमायाहं रहबाम व यहूदाया कुलनायःतय्त थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'छिमिसं जितः त्वःतूगु दु, उकिं आः जिं छिमित त्वःताः शीशकया ल्हातय् तयाबी।' "
6 अले इस्राएलया कुलनायःत व जुजुं क्वमिल्लु जुयाः थथे धाल, "परमप्रभु धर्मीम्ह खः।"
7 परमप्रभुं इपिं क्वमिल्लु जूगु खन। अले परमप्रभुया थ्व वचन शमायाहथाय् वल, "जुजु व मनूत क्वमिल्लु जूगु दु। उकिं जिं इमित नाश याये मखु। तर जिं इमित याकनं हे बचय् याये। अले जिं थःगु तं शीशकपाखें यरूशलेमय् प्वंके मखु।
8 अय्नं इपिं वया दास जुइ, अले जक इमिसं जिगु सेवा यायेगु व मेगु देशयापिं शासकतय्गु सेवा यायेगुलिइ छु पाः इमिसं सी।"
9 मिश्र देशयाम्ह जुजु शीशकं यरूशलेमय् हमला यात। अले वं परमप्रभुया देगः व लाय्कूया फुक्क धन-सम्पत्ति लुतय् यानाः यंकल। वं सोलोमनं दय्कूगु लुँयागु ढालत नं यंकल।
10 उकिं जुजु रहबामं उकिया पलेसा कँय्यागु ढालत दय्कल, अले उपिं ढालत लाय्कूया ध्वाखा पिवाःतय् कप्तानतय् जिम्माय् तल।
11 जुजु देगलय् वनीबलय् ध्वाखा पिवाःतय्सं उपिं ढालत पितहइगु, लिपा थः च्वनीगु क्वथाय् हे लित यंकीगु।
12 रहबामं थःत क्वमिल्लु याःगुलिं परमप्रभुया तं वपाखें चिला वन। उकिं वय्कलं वयात भञ्यंक नाश यानामदी। यहूदाया अवस्था बांलाना हे च्वन।
13 थुकथं जुजु रहबामं यरूशलेमय् थःत बल्लाकाः राज्य यात। पिइछदँ दुबलय् व जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् झिंन्हय्दँ राज्य यात। यरूशलेम शहरयात परमप्रभुं इस्राएलया फुक्क कुलपाखें थःगु नां तयेत ल्ययादीगु खः। रहबामया मांया नां नामा खः, व अम्मोन देशयाम्ह खः।
14 रहबामं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात, छायधाःसा वं परमप्रभुयात मालेगु मयाः।
15 रहबाम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, शुमंनिसें लिपाथ्यंक, वं छु छु यात व शमायाह अगमवक्ता व इद्दो अगमवक्ताया इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु। रहबाम व यारोबामया दथुइ मदिक्क लडाइँ जुया हे च्वन।
16 रहबाम सित अले वयात दाऊदया शहरय् जुजुपिं थुनीगु चिहानय् थुन। वया लिपा वया काय् अबिया जुजु जुल।

13

यहूदायाम्ह जुजु अबिया

1 यारोबाम उत्तरी इस्राएलयाम्ह जुजु जूगु झिंच्याग् दँ दुबलय् अबिया यहूदायाम्ह जुजु जुल।

2 वं यस्शलेमय् स्वदँ तक राज्य यात। वया मां गिबायाम्ह उरीएलया म्ह्याय् माका खः।
अबिया व यारोबामया दथुइ लडाइँ जुया तुं च्वन।
3 अबियां लडाइँया निंतिं प्यंगू लाखम्ह वीर सिपाइँ मुंकल। यारोबामं धाःसा अबियानापं ल्वायेत च्यागू लाखम्ह वीर सिपाइँतय् सेना इक्वलाक तयार यात।
4 अबियां एफ्राइमया पहाडी इलाकाय् लाःगु समौरैम डाँडाय् दनाः थथे धाल, "अय् यारोबाम व इस्राएलयापिं फुक्क मनूत, जिगु खँ न्यँ!
5 परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं दाऊदनापं चि दुगु छगू बाचा चिनाः वयात व वया सन्तानतयत इस्राएलया राज्य न्ह्याबलेंया लागि बियादीगु दु धकाः छिमिसं मस्यू ला?
6 अथे जूसां दाऊदया काय् सोलोमनया छम्ह भारदार नबातया काय् यारोबामं थः मालिकया विरोधय् विद्रोह यात।
7 अले ज्यालगे मजूपिं छुं लुच्चात वनापं मिलय् जुल। यारोबाम व उपिं लुच्चातय्सं रहबामया विरोधय् थःत बल्लाकल। अबलय् रहबाम नकतिनियाम्ह व थःम्हं छुं क्वःछीमफुम्ह जूगुलिं वं इमित पने मफुत।
8 "आः छिमिसं परमप्रभुं दाऊदया सन्तानया ल्हातय् बियादीगु राज्यलिसें ल्वायेगु बिचाः यानाच्वंगु दु। छिमिके छगू तःधंगु सेना व यारोबामं छिमिगु निंतिं घः धकाः दय्काब्यूगु लुँयापिं द्वहंचात दु।
9 छिमिसं हारूनया सन्तान परमप्रभुया पुजाहारीतयत व लेवीतयत बिसिकेछवल। इमिगु थासय् मे मेगु जातिं थें छिमिसं थः पुजाहारीत ल्यल। थःत देछायेत छम्ह द्वहंचा व न्हयम्ह भ्याःचा ज्वनावःम्ह न्ह्याम्ह मनूयात नं छिमिसं उपिं मखुपिं घःतय् पुजाहारी दय्कीगु।
10 "जिमिगु निंतिं धाःसा परमप्रभु हे जिमि परमेश्वर खः। जिमिसं वय्कःयात त्वःतागु मदुनि। परमप्रभुया सेवा याइपिं पुजाहारीत हारूनया सन्तान खः अले लेवीतय्सं थःगु ज्या याना हे च्वंगु दु।
11 न्हियान्हिथं सुथय् व बहनि इमिसं परमप्रभुया निंतिं होमबलि छाइ, गुँगु थनी, शुद्धगु तेबिलय् देछाःगु मरि तइ, अले सन्ध्या ई पतिकं लुँया त्वादेवातय् दुगु मत च्याकी। थुकथं परमप्रभु झी परमेश्वरं आज्ञा बियादीगु खँ जिमिसं पालन याना। छिमिसं धाःसा वय्कःयात त्वःतूगु दु।
12 परमेश्वर हे जिमि नायः खः। वय्कः जिपिंनापं दी। वय्कःया पुजाहारीत तुरही पुयाः छिमिगु विरोधय् लडाइँ घोषणा यायेत तयार दु। अय् इस्राएलीत, परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरलिसें ल्वाये मते। छायधाःसा छिपिं ताःलाइ मखु।"
13 अबिया न्ववाना च्वंबलय् यारोबामं छुं सिपाइँतय्त सुलाः ल्यूनेपाखें हमला यायेत छवल। वया मू सेना धाःसा यहूदाया न्ह्याःने दु अले हमला यायेत सुलाच्वंपिं सेना इमिगु ल्युने दु।
14 यहूदायापिं सिपाइँ फस्वःबलय् इमिसं थःगु न्ह्याःने व ल्युने छकलं निखेंपाखें हमला जुयाच्वंगु खंकल। ग्वाहालिया लागि इमिसं परमप्रभुया नां काल। पुजाहारीतय्सं तुरही पुल।
15 इपिं अथे हाःबलय् परमेश्वरं अबिया व यहूदाया न्ह्याःने यारोबाम व फुक्कं इस्राएलीतय्त बुकादिल।
16 इस्राएलीत यहूदायापिं सिपाइँय् न्ह्याःनेनं बिस्युं वन, अले परमेश्वरं इस्राएलीतय्त इमिगु ल्हातय् बियादिल।
17 थुकथं अबिया व वया सिपाइँतय्सं इमित बांमलाक बुकल, इमिसं इस्राएलयापिं न्याग् लाख वीर सिपाइँतय्त स्यानाबिल।
18 यहूदायापिं सिपाइँतय्सं इस्राएलीतय्त बुकल। छायधाःसा इमिसं परमप्रभु इमि पुर्खातय् परमेश्वरयागु भरोसा काःगु खः।
19 अबियां यारोबामया सेनायात लिनायंकल, अले वयागु बेथेल, येशना व एप्रोन शहर व उमिगु गांत त्याकाकाल।
20 अबियाया पालय् यारोबामं थःत बल्लाके मफुत! लिपातय् परमप्रभुं यारोबामयात स्यानादिल।
21 अबिया धाःसा झन बल्लात। वया झिंप्यम्ह कलाः दु, व निइनिम्ह काय् व झिंखुम्ह म्ह्यायपिनि अबु खः।
22 अबिया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या व वं धाःगु खँ इद्दो अगमवक्ताया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

14

1 अबिया सित अले वयात दाऊदया शहरय् थुनाबिल। वया लिपा वया काय् आसा जुजु जुल। वयागु इलय् झिदँ तक देशय् शान्ति जुल।

यहूदाया जुजु आसा

2 आसां परमप्रभु थः परमेश्वरयात यःगु व खःगु ज्या यात।
3 वं विदेशी वेदीत, पुजा यायेगु थायत, ल्वहंया मूर्तित तछ्यानाबिल अले अशेरा घःमय्जुया थांत क्वःथलाबिल।
4 वं यहूदायापिं मनूतय्त परमप्रभु इमि पुर्खातय् परमेश्वरयात मालेत अले वय्कःया विधि व आज्ञात पालन यायेत आज्ञा बिल।

5 वं यहूदाया फुक्क शहरय् दुगु पुजा यायेगु थायत व धुपाँय् छ्वय्कीगु वेदीत नं स्यंकाबिल। वयागु पालय् देशय् शान्ति जुल।
6 देशय् शान्ति जूबलय् वं यहूदाया थीथी शहरय् छचाखेरं पखाः ग्वयाबिल। परमप्रभुं शान्ति बियादीगुलिं वं उगु इलय् सुंनापं लडाइँ याये म्वाल।
7 वं यहूदायापिं मनूतय्त धाल, "झीसं थुपिं शहरयात छचाःखेरं पखाः ग्वयाः धरहरा व चुकू तये जीक ध्वाखात दय्काः बल्लाकेनु। थ्व देश आः तक झीगु हे खः नि, छाय्धाःसा झीसं झी परमप्रभु परमेश्वरयात मालागु दु। झीसं वय्कःयात मालागुलि वय्कलं झीत प्यखेरं शान्ति बियादीगु दु। अथे जुयाः इमिसं उपिं शहरत बल्लाकल, इपिं ताःलात।"
8 आसा जुजुयाके यहूदायापिं ढाल व भाला ज्वनातःपिं स्वंगू लाखम्ह मनू व बेन्यामीनयापिं ढाल व धनुष वाण ज्वनातःपिं निगू लाखम्ह व चयद्रःम्ह मनूतय् छगू सेना दु। उपिं सकलें वीर सिपाइँत खः।
9 जेरह धाःम्ह छम्ह कूशी झिगू लाखम्ह (१०,००,०००) सिपाइँ व स्वसःगः रथया सेना ज्वनाः यहूदायात हमला यायेत मारेशाय् तक थ्यंकः वल।
10 व अन थ्यंबलय् वलिसें ल्वायेत आसा न्ह्यज्यात। निखेंपाखेंयापिं सिपाइँतय्सं लडाइँ यायेत मारेशा लिक्क लाःगु सपताया ब्यासिइ थथःगु थाय् काल।
11 अले आसां परमप्रभु थः परमेश्वरयात प्रार्थना यात, "हे परमप्रभु, छिं बल्लाःपिन्त थें बमलाःपिन्त नं ग्वाहालि बियादी फु। हे जिमि परमप्रभु परमेश्वर, जिमित ग्वाहालि बियादिसँ, छाय्धाःसा जिमिसं छिगु भरोसा कयागु दु। जिपिं छिगु हे नामय् थ्व तःधंगु सेनालिसें ल्वायेत वयागु दु। हे परमप्रभु, छि जिमि परमेश्वर खः, उकिं सुनानं छितः त्याकेगु आसा मयायेमा।"
12 परमप्रभुं आसा व यहूदाया न्ह्यःने कूशीतय्त बुकादिल। कूशीत बिस्युं वन।
13 आसा व वया सेनां इमित गरार तक लिनायंकल। परमप्रभु व वय्कःया सेनाया न्ह्यःने कूशीत बुत, इमि यक्व मनूत सित। यहूदाया सेना शत्रुतय्गु यक्व सामान थःगु ल्हातय् लाकल।
14 इमिसं गरारया जःखः च्वंगु फुक्क शहरयात नाश यानाबिल। अन च्वंपिं मनूतय्त परमप्रभुं ख्यानादीगु खः। उपिं शहरय् मू वंगु सामान दुगुलि इमिसं उपिं फुक्क शहरयात लुतय् यात।
15 इमिसं फैजवाःत च्वनाच्वंगु थासय् नं हमला यात। इमिसं इमि यक्व फइ च्वलय् व ऊँट कब्जा यात। अले आसाया सेना यरूशलेमय् लिहां वल।

15

आसां यहदाय् दुगु मूर्तित नाश याःगु

1 परमेश्वरया आत्मा ओदेदया काय् अजर्याहयाके क्वहां झाल।
2 अले व आसा जुजुयात नापलाः वन। वं आसायात थथे धाल, "अय् आसा, अय् यहूदा व बेन्यामीनयापिं सकलें मनूत! छिपिं परमप्रभुनापं दतले वय्कः नं छिपिंनाप दइ। छिमिसं वय्कःयात माल धाःसा छिमिसं वय्कःयात लुइकी। छिमिसं वय्कःयात त्वःतल धाःसा वय्कलं नं छिमित त्वःतादी।
3 ताःई तक इस्राएलं सत्य परमेश्वर मदय्कं जीवन हनाच्वंगु खः। इमित स्यनेत पुजाहारीत मदु, व्यवस्था मदु।
4 तर इमित दुःख जूबलय् इपिं हाकनं परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरपाखे लिहां वल। इमिसं वय्कःयात माल अले लुइकल।
5 "दुःखया उगु इलय् इस्राएलय् गनं वनेत सुरक्षा मदु। देशयापिं फुक्कं मनूतय्सं यक्व हे दुःख सी माल।
6 परमप्रभुं इमित फुक्क कथंयागु विपत्तिं दुःख बियादीगुलिं छगू जातियात मेगु जातिं अले छगू शहरयात मेगु शहरं क्वत्यला च्वन।
7 छिमिगु खँय् धाःसा, छिपिं बल्लायेमाः, छिमिसं साहस त्वःते मते। छाय्धाःसा छिमित थःगु ज्याया सिरपाः दइ।"
8 ओदेदया काय् अजर्याहया म्हुतुं थज्याःगु अगमवाणी न्यनाः आसायात आँट दत। अले वं यहूदा व बेन्यामीन इलाकां अले थःम्हं कब्जा याःगु एफ्राइमया पहाडी देशया शहर शहरं नं फुक्कं घच्चाइपुगु मूर्ति चीकाबिल। वं देगःया चुकय् दुगु परमप्रभुया वेदी नं ल्हन।
9 अनंलि वं यहूदा व बेन्यामीनयापिं फुक्कं मनूतय्त मुंकल। वं इपिंनापं च्वनाच्वंपिं एफ्राइम, मनश्शे व शिमियोन कुलयापिं मनूतय्त नं मुंकल। छाय्धाःसा परमप्रभु वया परमेश्वर जुजु आसानापं दीगु खनाः उत्तरी इस्राएलं यक्व हे मनूत यहूदाय् वःगु खः।
10 आसा जुजु जूगु झिंन्यागूगु दँया स्वंगूगु लाय्* इपिं यरूशलेमय् मुन।
11 अबलय् इमिसं परमप्रभुयात न्हय्सःम्ह सा द्वहं व न्हयद्रुःम्ह फै-च्वलय् बां छाल। आसाया सेनां उपिं पशुत व मेमेगु मू वंगु सामान थः शत्रुतपाखें लुतय् यानाहःगु खः।
12 अले इमिसं दुनुगलंनिसें व बलं फत्तले थः पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वरयात माले धकाः बाचा चित।

---

* **15:10** १५:१० झिंन्यागूगु दँया स्वंगूगु ला थथे धयागु मे-जुन ९९५ बी.सी.

13 अले परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयात मालिमखुपिं सकलें तःधिकःपिं व चिधिकःपिं मिसा व मिजंयात स्याना छवयेगु
इमिसं क्वःछित।
14 इमिसं तस्सलं हालाः परमप्रभुया नामय् पाफल। इमिसं तुरही व फैया नेकू पुल।
15 यहूदायापिं मनूत तसकं लय्ताः। छाय्धाःसा इमिसं दुनुगलंनिसें पाफःगु खः। इमिसं आय्बुयाः परमप्रभुयात माल अले
वय्कःयात लुइकल। उकिं परमप्रभुं इमित प्यखें शान्ति बियादिल।
16 आसा जुजुं थः मां माकायात राजमाताया थासं लिकाल। छाय्धाःसा वं अशेरा घःमय्जुया घच्चाइपुगु थां दय्कूगु खः।
आसां उगु थांयात त्वाःल्हानाबिल, अले उकियात कुचा कुचा यानाः किद्रोन बेंसीइ छवय्काबिल।
17 पुजा यायेगु थाय्त इस्राएलं चीकाः मछवसां आसा थःगु जिवंकाछि परमप्रभुया निंतिं विश्वास याये बहःम्ह जुयाच्वन।
18 वं थःम्हं व थः अबुं देछाःगु लुँ, वहः व पवित्र थलबल परमेश्वरया देगलय् हल।
19 आसा जुजु जूगु स्विन्यागूगु दँ तक मेगु लडाइँ मजू।

16

इस्राएलनापं लडाइँ

1 आसा यहूदायाम्ह जुजु जूगु स्विखुगूगु दँय् उत्तरी इस्राएलयाम्ह जुजु बाशां यहूदाय् हमला यात। अले वं यहूदायाम्ह जुजु
आसाया लागाय् सुं वये वने मफयेमा धकाः रामायात बल्लाकल।
2 अले आसां परमप्रभुया देगलं व लाय्कूया धुकुतिं लुँ, वहः लिकयाः दूतनापं दमस्कसय् राज्य याइम्ह अरामया जुजु
बेन-हददयाथाय् छवयाः थथे धाल,
3 "छिकपिनि अबु व जिमि अबुं सन्धि याःगु थें छिं व जिं नं सन्धि यायेनु। जिं छिथाय् लुँ व वहः छवया हयाच्वनागु दु।
आः छिं उत्तरी इस्राएलयाम्ह जुजु बाशालिसें थःगु सन्धि त्वाथुलादिसँ। वं जिगु देशं थः सेना लित यंके मालेमा।"
4 बेन-हददं आसा जुजुया खँ स्वीकार यात। वं थः सेनानापं थः सेनापतितय्त इस्राएलया शहरय् हमला यायेत छवल। इमिसं
इयोन, दान, हाबिल-मैस व नप्तालीया कुल फुक्क धुकू शहरत त्याका काल।
5 थ्व खँ न्यनाः बाशां रामायात बल्लाकेगु ज्या त्वःताबिल, वं अन जुयाच्वंगु फुक्क ज्या दिकल।
6 जुजु आसां यहूदाया फुक्क थासं मनूत मुंकल, अले बाशा जुजुं रामा बल्लाकेत छ्यलाच्वंगु ल्वहं व सिँ इमिसं ज्वनावन।
वं उपिं सामानं गेबा व मिस्पायात बल्लाकल।

हनानी अगमवक्ता

7 अबलय् हनानी अगमवक्तां यहूदायाम्ह जुजु आसायाथाय् वनाः थथे धाल, "छिं अरामया जुजुयागु भरोसा कयादिल। तर
परमप्रभु झी परमेश्वरयागु भरोसा कयामदी। अथे जुयाः छिं अरामया जुजुया सिपाइँतय्त नाश यायेगु मौका त्वःफिकल।
8 छु कूशीत व लिबियालीतय् सेना तःधंगु सेना मखु ला? इमिगु सेनाय् यक्व रथ व रथ गइपिं सिपाइँत दुगु मखु ला? तर
छिं परमप्रभुयागु भरोसा कयादीगुलि वय्कलं इमित छिगु ल्हातय् लःल्हानादिल।
9 छाय्धाःसा गुम्हय्सिगु नुगाः परमप्रभुया निंतिं विश्वास यायेबहः जू, इमिगु निंतिं थःत बल्लाःम्ह क्यनेत वय्कलं थःगु मिखा
पृथ्वीया फुक्क थासय् थुखे उखे ब्वय्का च्वनादी। थुकी छिं मूर्ख ज्या यानादिल। उकिं आवंलि छिगु निंतिं लडाइँ हे लडाइँ
जुइ।"
10 थ्व खं यानाः आसा उम्ह अगमवक्ता खनाः तंचाल, तम्वय् आसां वयात झ्यालखानाय् कुनाबिल। उबलय्निसें वं छुं
मनूतय्त तसकं क्वतेलेगु याना हल।

आसा जुजुया लिपांगु खँ

11 आसा जुजुं शुरुनिसें लिपाथ्यंक याःगु ज्या इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।
12 आसा जुजु जूगु स्विगुंगूगु दँय् वयात तुति ध्वाग्गिना वनीगु ल्वचं काल। वयात तसकं बांमलाःगु ल्वचं काःगु खः अय्नं
वं परमप्रभुयात ममासे वैघतय्गु शरण काल।
13 थः जुजु जूगु पिइछगूगु दँय् जुजु आसा सिनाः थः पुर्खातलिसें मिलय् जूवन।
14 दाऊदया शहरय् वयात वं थःम्हं थःगु निंतिं ल्वहं कियाः दय्कातःगु चिहानय् थुनाबिल। इमिसं वयात थीथी कथंयागु
नस्वाःगु मसलां जाःगु खाताय् तयाबिल। व मसला अत्तर दय्कीपिन्सं बांलाक तयार याःगु खः। अले इमिसं वयागु लुमन्तिइ
ह्वाना ह्वाना मि च्याकल।

17

यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात

1 आसाया थासय् वया काय् यहोशापात यहूदायाम्ह जुजु जुल। उत्तरी इस्राएलपाखें बचय् जुइत वं थःत बल्लाकल।

2 वं यहूदाया पखालं घेरय् यानातःगु फुक्क शहरय् सिपाइँत तल। अले यहूदा न्यंकं व वया अबु आसां त्याकाकाःगु एफ्राइमया
शहरय् सुरक्षाया लागि छाउनीत तल।
3 परमप्रभु यहोशापातनापं दी, छाय्धाःसा व थः पुर्खा दाऊदया पुलांगु पहःकथं जुल, वं बालयात मालेगु मयाः।
4 तर थः अबुया परमेश्वरयात माल, वय्कःया आज्ञा पालन यात। वं इस्राएलयापिं मनूतय्सं याःगु थें मभिंगु ज्या मया।
5 परमप्रभुं वयागु अधीनय् यहूदा राज्ययात बल्लाकादिल। यहूदायापिं फुक्कसितं वयाथाय् देछा हल। वयाके यक्व धन-
सम्पत्ति दत। व नांजाःम्ह जुजु जुल।
6 यहोशापात परमप्रभुया लँपुइ वनेगुलिइ लय्ताः। अले वं यहूदाया पुजा यायेगुथाय् व अशेरा घःमय्जुया थांत स्यंकाबिल।
7 थः जुजु जूगु स्वंगूगु दँय् वं थः हाकिमत बेन-हेल, ओबदियाह, जकरिया, नतनेल व मीकायायात यहूदाया शहर शहरय्
मनूतय्त स्यनेत छ्वल।
8 अले इपिंनापं वं गुम्ह लेवीत- शमायाह, नतन्याह, जबदियाह, असाहेल, शमीरामोत, यहोनातान, अदोनियाह, तोबियाह,
तोब-अदोनियाह व निम्ह पुजाहारीत- एलीशामा व यहोरामयात नं छ्वल।
9 परमप्रभुया व्यवस्थाया सफू ज्वनावनाः इमिसं यहूदायापिं मनूतय्त स्यना जुल। इमिसं फुक्कं शहरय् वनाः मनूतय्त स्यन।

यहोशापातया तःधंसू

10 यहूदाया जःखः च्वंगु फुक्क देश परमप्रभुलिसें ग्यात। उकिं इमिसं यहोशापात जुजुलिसें लडाइँ मयाः।
11 छुं पलिश्तीतय्सं ला यहोशापातयाथाय् कोस्यालि व करकथं वहः नं हल। अले अरबीतय्सं वयाथाय् न्हय्द्वः व न्हय्सःम्ह
(७,७००) भ्याःचा व न्हयद्वः व न्हय्सःम्ह (७,७००) दुगुचा हल।
12 थुकथं यहोशापात झन बल्लानावन। यहूदा देश न्यंकं वं किल्ला व धुकू शहरत दय्कल।
13 अले यहूदाया शहर शहरय् यक्व सामान मुंकातल। वं यरूशलेमय् तालिम कयातःपिं बहादुर सिपाइँत नं तल।
14 इपिं थथःगु परिवारकथं थुकथं भर्ना जूगु खः –
यहूदापाखें – द्वःछिम्ह द्वःछिम्ह सिपाइँतय् कप्तानत थुपिं खः,
कप्तान अदनाह, थ्वयाके तालिम कयातःपिं स्वंगू लाखम्ह सिपाइँ दु।
15 वया लिपा कप्तान येहोहानान, थ्वयाके निगू लाख व चयद्वःम्ह सिपाइँ दु।
16 वया लिपा जिक्रीया काय् अमसिया, थ्वं थःत थःगु हे इच्छां परमप्रभुया निंति देछाःगु। थ्वयाके निगू लाखम्ह बहादुर
सिपाइँ दु।
17 बेन्यामीनपाखें – छम्ह बहादुर सिपाइँ एल्यादा, थ्वयाके धनुष वाण व ढाल घानातःपिं निगू लाखम्ह सिपाइँ दु।
18 वया लिपा यहोजाबाद, थ्वयाके ल्वाभः घानातःपिं छगू लाख व चयद्वःम्ह सिपाइँ दु।
19 थुपिं सिपाइँतय्सं यरूशलेमय् जुजुया सेवा याइगु खः। थुपिं यहूदा न्यंकं दुगु पखालं घेरय् यानातःगु शहरय् तयातःपिं
बाहेक खः।

18

आहाबया विरोधय् मीकायां अगमवाणी याःगु

1 यहूदायाम्ह यहोशापात तसकं तःमिम्ह व नांजाःम्ह जुल। अले वं उत्तरी इस्राएलयाम्ह जुजु आहाबया परिवारनापं ब्याहाया
स्वापु तल।✡
2 छुं दँ लिपा यहोशापात आहाबयात नापलायेत सामरियाय् वन। आहाबं यहोशापात व वनापं वंपिं मनूतय्त भ्वय् नकेत
यक्व फै, द्वहंत स्यात। आहाबं यहोशापातयात रामोत-गिलादय् हमला यायेत ग्वाकल।
3 इस्राएलयाम्ह जुजु आहाबं यहूदायाम्ह जुजु यहोशापातयात धाल, "रामोत-गिलादय् हमला यायेत छु छि जिनापं झायादी
ला?"
यहोशापातं लिसः बिल, "जिं छितः बलं फत्तले ग्वाहालि याये, जिमि मनूतय्सं नं छितः बलं फतले ग्वाहालि याइ।"
4 हानं यहोशापातं इस्राएलयाम्ह जुजुयात थथे धाल, "न्हापा परमप्रभुयाके नि न्यनादिसँ।"
5 उकिं इस्राएलयाम्ह जुजुं प्यसःम्ह अगमवक्तातय्त मुंकाः इमित न्यन, "जिं रामोत-गिलादय् हमला याये ला कि मयाये?"
इमिसं लिसः बिल, "हमला यानादिसँ, छाय्धाःसा परमेश्वरं व छिगु ल्हातय् तयादी।"
6 तर यहोशापातं न्यन, "छु न्यनेत थन मेम्ह छम्ह नं परमप्रभुया अगमवक्ता मदु ला?"
7 इस्राएलयाम्ह जुजुं यहोशापातयात धाल, "परमप्रभुयाके न्यनेत मेम्ह छम्ह मनू दु, तर जितः व तसकं मयः, छाय्धाःसा वं
जिगु बारे भिंगु अगमवाणी कनी मखु। वं मभिंगु खँ जक धाइगु। व यिम्लाया काय् मीकाया खः।"
यहोशापातं लिसः बिल, "आहाब जुजु, छिं थथे धयादी मज्यू।"

✡ **18:1** १८:१ १ इति २१:६

8 अले इस्राएलयाम्ह जुजुं छम्ह हाकिमयात सःताः धाल, "यिम्लाया काय् मीकायायात थत्थें थन हजि।"
9 इस्राएलयाम्ह जुजु व यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात जुजुया वसः फिनाः सामरियाया ध्वाखाया लिक्क च्वंगु खलाय् थथःगु सिंहासनय् च्वनाच्वन। अले फुक्क अगमवक्तातय्सं इमिगु न्ह्यःने अगमवाणी धयाच्वन।
10 केनानया काय् सिदकियाहं नयागु नेकू दय्काः थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'थुपिं नेकुलि छिमिसं अरामीतय्त च्वयाः नाश यानाबी।' "
11 अले फुक्क अगमवक्तातय्सं अज्याःगु हे अगमवाणी धाल। "रामोत-गिलादय् हमला यानादिसँ। छिकपिं त्याइ। परमप्रभुं व छिकपिनिगु ल्हातय् तयादी।"
12 मीकायायात सःताहःम्ह दूतं वयात धाल, "स्वयादिसँ, फुक्क अगमवक्तातय्सं छसलं जुजु ताःलाइगु नवानाच्वंगु दु। उकिं छिगु वचन नं इमिगु वचन थें जुइमाः।"
13 तर मीकायां धाल, "म्वाःम्ह परमप्रभुया नामय् जिं पाफयाः धाये, जिमि परमेश्वरं जितः छु धयादी व हे जक जिं नवाये।"
14 व थ्यंकः वःबलय् जुजु आहाबं वयात न्यन, "मीकाया, जिमिसं रामोत-गिलादय् हमला याये ला कि मयाये?"
वं धाल, "हमला यानादिसँ धात्थें हे छिकपिं त्याइ", "छाय्धाःसा इमित छिकपिनिगु ल्हातय् बिइगु जुइ।"
15 तर आहाबं वयात धाल, "परमप्रभुया नामय् छु सत्य खः, व जक जितः धाः धकाः जिं छन्त ग्वकः पाफय्केगु?"
16 अले मीकायां धाल, "जिं ला इस्राएलयापिं फुक्कं मनूतय्त जवाः मदुपिं फैत थें डाँडाय् डाँडाय् उखेलाः थुखेलाः जुयाच्वंगु खना। अले परमप्रभुं थथे धयादी, 'थुपिं मनूतय् मालिक मदु। उकिं थुपिं सकलें थथःगु याउँक छेँय् लिहां वनेमा।' "
17 इस्राएलया जुजुं यहोशापातयात धाल, "जिगु बारे वं भिंगु मखु मभिंगु जक अगमवाणी धाइ धकाः जिं छितः न्हापा हे धयागु मखु ला?"
18 मीकायां हानं धाल, "उकिं आः परमप्रभुया थ्व वचन न्यनांदिसँ। जिं परमप्रभुयात थःगु सिंहासनय् च्वनादीगु व स्वर्गया फुक्क सेना वय्कःया जवय् व खवय् दनाच्वंगु खना।
19 परमप्रभुं धयादिल, 'रामोत-गिलादय् हमला यानाः अन स्यायेत आहाब जुजुयात सुनां ग्वाकी?'
"छम्हय्सिनं छगू खँ धाल, मेम्हय्सिनं मेगु हे खँ धाल।
20 दकलय् लिपा छगू आत्मा न्ह्यःने वयाः परमप्रभुया लिक्क दनाः धाल,
"जिं वयात ग्वाके।"
21 परमप्रभुं न्यनादिल, "गथे याना?"
आत्मां लिसः बिल, "जि वनाः वया फुक्क अगमवक्तातय्त मखुगु खँ ल्हाकेबी।"
परमप्रभुं धयादिल, "वयात धोंलायेत छ ताःलाइ। हुँ वनाः अथे हे या।"
22 "उकिं आः परमप्रभुं छिकपिनि थुपिं फुक्कं अगमवक्तातय्गु म्हुतुइ मखुगु खँ ल्हाइगु आत्मा तयादीगु दु। अय्नं परमप्रभुं छि नाश जुइ धकाः धयादीगु दु।"
23 अले केनानया काय् सिदकियाहं मीकायाया लिक्क वयाः वयागु नेतालय् ल्हातं चाराक्क दायाः न्यन, "धात्थें परमप्रभुया आत्मां जिनापं खँ मल्हासे छनापं जक खँ ल्हाःगु धकाः मतिइ तया ला?"
24 मीकायां लिसः बिल, "व ला छ छगू दुनेया कोथाय् सुलेत वंगु दिनय् छं सी।"
25 अले इस्राएलयाम्ह जुजुं धाल, "मीकायायात ज्वनाः शहरयाम्ह शासक अमोन व राजकुमार योआशयाथाय् यंकि।
26 इमित धा, 'जुजुं धयादी, वयात इयालखानाय् कुँ अले जि याउँक लिहां मवतले मरि व लः जक नके त्वंके याकि।' "
27 मीकायां धाल, "छि याउँक लिहां झाल धाःसा परमप्रभु जिपाखें नवानादीगु मखु धकाः सीकादिसँ।" हानं वं थथे धाल, "जिं धयागु खँ सकसिनं न्यँ।"

रामोत-गिलादय् आहाबयात स्याःगु

28 अनंलि इस्राएलयाम्ह जुजु आहाब व यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात रामोत-गिलादय् हमला यायेत वन।
29 आहाबं यहोशापातयात धाल, "झीपिं लडाइँलय् वनीबलय् जि म्हमसीक मेम्ह थें च्वंक वने। छिं थःगु जुजुया वसः हे फिनादिसँ।" थुकथं इस्राएलयाम्ह जुजुं थःत म्हमसीक मेम्ह थें च्वंकल अले इपिं लडाइँ याः वन।
30 अरामया जुजुं थः रथ सेनाया कप्तानतय्त इस्राएलयाम्ह जुजु त्वःताः मेपिं सुयातं हमला याये मते धकाः आज्ञा ब्यूगु खः।
31 रथया कप्तानतय्सं यहोशापातयात खनाः व हे इस्राएलयाम्ह जुजु आहाब खः धकाः मतिइ तल। उकिं हमला यायेत व पाखे फस्वल। तर यहोशापात चिल्लाय् दनाः हाल अले परमप्रभुं वयात बचय् यानादिल। परमेश्वरं रथतय् कप्तानतय्त वपाखें मेखेपाखे यंकादिल।
32 व इस्राएलयाम्ह जुजु मखु धकाः सीकाः रथ सेनाया कप्तानत वयात ल्यू मवंसें लिहां वल।
33 तर छम्ह सिपाइँनं थःगु धनुष सालाः लाः लाः थें वाण कय्का छ्वल। उगु वाणं इस्राएलया जुजुया छातिपाताया खालिगु थासय् लात। अथे जुयाः जुजुं थःगु रथ चलय् याइम्हय्सित धाल, "जितः घाःपा जुल। रथ चाःहिकाः जितः थनं पित यंकि।"

34 न्हिछि तसकं लडाइँ जुल। इस्राएलयाम्ह जुजु थःगु रथय् तिबः कयाः अरामीतय्गु न्ह्याःने सन्ध्या तक दनाच्वन, अले सूर्य बिनाबंबलय् व सित।

19

छम्ह अगमवक्तां यहोशापातयात ब्वःब्यूगु

1 यहूदायाम्ह जुजु यहोशापात याउँक यरूशलेमय् थःगु लायकुलिइ लिहां वल।

2 हनानीया काय् अगमवक्ता येहूं वयात नापलाः वन। येहूं यहोशापातयात थथे धाल, "छिं मभिपिं मनूतय्त छाय् ग्वाहालि यानादियागु? छिं परमप्रभुयात मययकीपिन्त छाय् माया यानादियागु? छिं थथे यानादीगु खनाः परमप्रभु तंचायादीगु दु।

3 अय्नं छिके छुं भिंगु खँ दु। छिं अशेरा घःमय्जुया थांत देशं चीकाछ्वल। छिं परमेश्वरयात मालेगु कुतः यानादीगु दु।"

यहोशापातं न्यायाधीसत ल्यःगु

4 यहोशापात यरूशलेमय् च्वनाच्वन, अनं व दच्छिन बेर्शेबांनिसें कयाः उत्तरय् एफ्राइमया पहाडी देशयापिं थः प्रजायाथाय् वनाः इमित परमप्रभु इमि पुर्खातय् परमेश्वरयाथाय् लितहल।

5 हानं यहूदाया पखालं घेरय् यानातःगु फुक्क शहरय् वं न्यायाधीशत तल।

6 अले वं न्यायाधीशतय्त थथे आज्ञा बिल, "छिमिसं न्ह्याःगु हे याःसां उकी होसियार जु, छाय्धाःसा छिमिसं मनूतय्गु निंतिं मखु तर परमप्रभुया निंतिं न्याय याइ। फैसला याइबलय् वय्कः छिपिंनापं च्वनादी।

7 उकिं आः छिमिसं परमप्रभुया भय कायेमा। होसियार जुयाः थ्व ज्या या, छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वरं अन्याय, सुयागुं पं काःगु व घुस नःगु सह यानादी मखु।"

8 यरूशलेमया लागिं नं यहोशापातं परमप्रभुयापाखें न्याय यायेत व यरूशलेमय् च्वपिं मनूतय्गु मुद्दा मिलय् यायेत छुं लेवीत, पुजाहारीत व इस्राएली वंशया नायःतय्त ल्यल। इपिं यरूशलेमय् च्वना ज्या याइगु खः।

9 वं इमित थ्व आज्ञा बिल, "परमप्रभुया भय कयाः विश्वास यायेबहः जुयाः व दुनुगलंनिसें थःगु ज्या या।

10 छिमिथाय् थःगु शहरय् च्वपिं दाजुकिजापिनिपाखें छुं मुद्दा वल धाःसा – व मनू स्याःगु मुद्दा जूसां व व्यवस्था, आज्ञा, विधि वा नियमया बारेया छुं नं कथंयागु मुद्दा जूसां, छिमिसं इमित परमप्रभुया विरोधय् अपराध याये मते धकाः ख्याच्वः ब्यु। मखुसा उकिया निंतिं छिमिसं व छिमि थःथितिपिन्सं नं परमप्रभुया तं फये मालि। थथे यात धाःसा छिमित दोष लाइ मखु।

11 "परमप्रभुनापं स्वापु दुगु फुक्क मुद्दाय्* दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी अजर्याह छिमि अधिकारी जुइ। अले जुजुनापं स्वापु दुगु छुं नं खँय् यहूदाया कुलनायः इश्माएलया काय् जबदियाह अधिकारी जुइ। लेवीतय्सं नं छिमिगु न्ह्याःने हाकिम जुयाः सेवा याइ। साहसी जुयाः ज्या या, भिं याइपिंनापं परमप्रभु दयेमा।"

20

एद्दोमनापं जूगु लडाइँ

1 छुं ई लिपा मोआबीत व अम्मोनीत छुं सेनाया कप्तानतनापं मिलय् जुयाः यहोशापातलिसें लडाइँ यायेत वल।

2 मनूत वयाः यहोशापातयात थथे धाल, "छिलिसें लडाइँ यायेत छग् तःधंगु सेना मृत सागरया उखे एदोमं वयाच्वंगु दु। इपिं हासेसोन-तामारय् थ्यंकः वये धुंकूगु दु।" (हासेसोन-तामारयात एन-गदी नं धाः।)

3 थ्व खँ न्यनाः यहोशापात ग्यात। अले वं आः छु यायेगु धकाः परमप्रभुयात मालेगु क्वःछित। वं यहूदायापिं सकसितं अपसं च्वँ धकाः नं धाल।

4 उकिं यहूदायापिं मनूत परमप्रभुयात मालेत छकलं यरूशलेमय् मुन, देशया फुक्कं शहरं इपिं परमप्रभुयात मालेत वल।

5 अले यहोशापातं परमप्रभुया देगलय् न्हगु चुकया न्ह्याःने यहूदा व यरूशलेमया सभाय् दनाः

6 थथे धाल,

"हे जिमि पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वर, छि हे जक स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर खः, छि पृथ्वीया फुक्क देशयाम्ह शासक खः। छि शक्ति दुम्ह व बल दुम्ह खः। सुनानं छितः बुकें फइ मखु।

7 हे जिमि परमेश्वर, छिकपिनि थः जाति इस्राएलया न्ह्याःने छु छिं थ्व देशयापिं मनूतय्त पितिना थुकियात छिकपिनि पासा अब्राहामया सन्तानतय्त न्ह्याबलेंया लागि बियादियागु मखु ला?

8 इपिं थन च्वन अले छिगु नांया लागि छगः देगः दय्काः थथे धाल,

9 'जिमिथाय् विपत्ति वल धाःसा, न्याययाया तरवार वा महामारी वा अनिकाल वल धाःसा जिपिं छिगु नां दुगु थ्व देगःया न्ह्याःने छिगु न्ह्याःने दने। अले जिमिसं दुःखया इलय् छितः प्रार्थना याये। छिं जिमिगु बिन्ति न्यनाः जिमित बचय् यानादी।'

---

* **19:11** १९:११ फुक्क मुद्दाय् थ्व मुद्दा धार्मिक मुद्दा खः

10 “मिश्न देशं वःबलय् छिं इस्राएल्लीतय्त अम्मोनी, मोआबी व सेइर पर्वतयापिं मनूतय्गु देशय् दुहां वने मब्य्, इस्राएल्लीतय्सं
इमित नाश मयासें अथें त्वःताबिल। आः ला थुपिं देशयापिं जिमित हमला यायेत वःगु दु।
11 स्व, उकिया सिरपाःकथं इपिं जिमित छिं बियादीगु देशं पितिनाछ्वयेत वयाच्वंगु दु।
12 हे जिमि परमेश्वर, इमित सजाँय बियादिसँ। छाय्धाःसा जिमित हमला यायेत वःगु थ्व तःधंगु सेनानापं ल्वायेगु शक्ति
जिमिके मदु। जिमिसं छु यायेमाः धकाः मस्यु, तर जिमिसं ग्वाहालिया लागि छिपाखे मिखा ब्वये।”
13 यहूदायापिं फुक्कं मिजंत थः कलाःपिं व मचाखाचातनापं अन परमप्रभुया न्ह्याःने दन।
14 अबलय् सभाय् दुम्ह आसापया वंशयाम्ह छम्ह लेवी यहासेलयाके परमप्रभुया आत्मा दुबिनादिल। यहासेल जकरियाया
काय् खः। जकरिया मत्तन्याहया काय् खः। मत्तन्याह यहीएल्या काय् खः। यहीएल बनायाहया काय् खः।
15 यहासेलं धाल, “अय् जुजु यहोशापात, यहूदा व यरूशलेमय् च्वनिपिं फुक्कं मनूत, न्यनादिसँ। परमप्रभुं थथे धयादी,
‘ग्याये मते, थ्व तःधंगु सेना खनाः नुगः क्वतुंके मते। छाय्धाःसा थ्व लडाइँ छिमिगु मखु परमेश्वरयागु खः।
16 कन्हय् इपिंनापं ल्वायेत कुहां हुँ। इपिं जीजया पाःचा जुया वइ। छिमिसं इमित यरूएल्लया मरूभूमिइ दुगु न्हसिकाप
क्वचाइगु थासय् नापलाइ।
17 थ्व लडाइँ छिमिसं ल्वायेमाली मखु। थथःगु थासय् धिसिं लाःक्क दनाच्वँ। परमप्रभुं छिमित बचय् यानादीगु छिमिसं
खनी, हे यहूदा व यरूशलेम। ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते। कन्हय् इपिंलिसें ल्वायेत हुँ। परमप्रभु छिपिंनापं दइ।’ ”
18 यहोशापात बँय् भ्वसुल, अले यहूदा व यरूशलेमयापिं फुक्कं मनूतय्सं भ्वसुलाः परमप्रभुयात आराधना यात।
19 कहात व कोरह वंशयापिं लेवीतय्सं दनाः तस्सलं परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया प्रशंसा यात।
20 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां दनाः यहूदाया सिपाइँत तकोया मरूभूमिइ वन। इपिं पिहां वनाच्वंबलय् यहोशापातं दनाः इमित
थथे धाल, “अय् यहूदा व यरूशलेमयापिं मनूत न्यँ! छिमिसं परमप्रभु परमेश्वरयात विश्वास या, अले छिपिं बल्लाक दनाच्वने
फइ। छिमिसं वय्कःया अगमवक्तातय्त विश्वास या, अले छिमिगु भिं जुइ।”
21 मनूतय्के सल्लाह काये धुंकाः यहोशापातं परमप्रभुया भजन हालेत व वय्कःया पवित्रताया गौरवया प्रशंसा यायेत छुं
मनूतय्त ल्यल। अले इमिसं सेनाया न्ह्याःने वनाः थथे धकाः म्ये हाल,
“परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,
वय्कःया दयामाया न्ह्याबलें दयाच्वनी।”
22 इमिसं तःसलं म्ये हालाः परमप्रभुया प्रशंसा यायेवं परमप्रभुं यहूदाय् हमला याःवःपिं अम्मोनीत, मोआबीत व सेइर पर्वतयापिं
मनूतय् विरोधय् सुलाः हमला याइपिं तयादिल। अले इपिं बुत।
23 अम्मोनीत व मोआबीतय्सं सेइर पर्वतयापिं मनूतय्त हमला यानाः इमित भज्यंक नाश यानाबिल। सेइरयापिं मनूतय्त
स्यायेधुंकाः इमिसं थःथवय् हे छम्हय्सिनं मेम्हय्सित हमला यात।
24 यहूदायापिं सिपाइँत मरूभूमि खनेदइगु तःजाःगु थासय् वयाः शत्रुया तःधंगु सेनायात स्वःबलय् इमिसं इपिं बँय् सिनाच्वंगु
खंकल। इपिं छम्ह नं बचय् जूगु मदु।
25 उकिं यहोशापात व वया सेना शत्रुतय्गु म्हय् दुगु मू वंगु सामान कायेत वल, इमिसं यक्व सामान, वसः व मू वंगु चिज
क्वबी हे मफय्क ल्हातय् लाकल। लुटपाटया सामान यक्व दुगुलिं व मुनेत इमिसं स्वन्हु बीकल।
26 प्यंगूगु दिनय् इपिं बराकाहया ब्यासिइ मुनाः परमप्रभुंयात प्रशंसा यात। उकिं उगु ब्यासियात “बराकाह”* धकाः धाइ।
27 अनंलि यहूदा व यरूशलेमयापिं फुक्क सिपाइँ यहोशापातयात न्ह्याःने तयाः लय्लय्तातां शहरय् लिहां वल, छाय्धाःसा
परमप्रभुं इमि शत्रुतय्त बुकादीगु दु।
28 शहरय् थ्यने धुंकाः इपिं वीणा व सारंगी थाथां अले तुरही पुपुं परमप्रभुया देगलय् वन।
29 परमप्रभुं हे इस्राएलया शत्रुतलिसें लडाइँ यानादिल धयागु खँ न्यनाः देश देशया फुक्क जातियापिं मनूत परमेश्वर खनाः
ग्यात।
30 उकिं यहोशापातया देशय् शान्ति जुयाच्वन। परमेश्वरं वयात प्यखेरं आराम बियादिल।

यहोशापातया शासनया अन्त

31 थुकथं यहोशापातं यहूदाय् राज्य यात। व स्विन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं निइन्यादँ यरूशलेमय् राज्य यात। वया
मांया नां अजूबा खः, अजूबा शिल्हीया म्ह्याय् खः।
32 यहोशापातं थः अबु आसां थें परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात। उकिं व थुखे उखे मवं।
33 अय्नं पुजा यायेगु थाय्त धाःसा चिकामछ्वः। उकिं वया प्रजां दुनुगलंनिसें थःगु मन थः पुर्खाया परमेश्वरपाखे मब्य्।
34 यहोशापात जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, शुरूनिसें लिपाथ्यंक हनानीया काय् येहूया इतिहासय् च्वयातःगु दु। उगु
सफू इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया छगू ब्वः खः।

---

* **20:26** २०:२६बराकाह बराकाह धाःगु प्रशंसा खः

35 लिपा यहोशापात जुजु इस्राएलयाम्ह दुष्ट जुजु अहज्याहनापं मिलय् जुल।
36 बनेज्या यायेगु लागिं जहाजत दय्केत व अहज्याहनापं मिलय् जूगु खः। थुपिं जहाजत एस्योन-गेबेरय् दय्के धुंकाः
37 मारेशाया दोदाबाहुया काय् एलीएजरं यहोशापातया विरोधय् थ्व अगमवाणी धाल, "छि अहज्याहनापं मिलय् जूगुलि परमप्रभुं थुपिं जहाजत स्यंकादी।" उकिं जहाजत भज्यंक स्यन, अले जहाजत बनेज्याया लागि न्ह्याके मफुत।

21

1 यहोशापात सित। वयात वया पुर्खात थुंगु थाय् दाऊदया शहरय् थुनाबिल। वयागु थासय् वया काय् यहोराम जुजु जुल।
2 यहोरामया किजापिं अजर्याह, यहीएल, जकरिया, अजर्याह, मिखाएल व शपत्याह खः। थुपिं सकलें यहूदायाम्ह जुजु यहोशापातया काय्पिं खः।
3 इमि अबुं इपिं सकसितं लुँ, वहः व मू वंगु थलबल अले यहूदाय् पखालं घेरय् यानातःगु शहरत देछाःकथं बिल। यहोराम तःधिकःम्ह काय् जूगुलि यहोशापातं राज्य धाःसा वयात हे बिल।

यहूदाया जुजु यहोराम

4 यहोरामयात थः अबुया राज्य दत, अले वं थःत बल्लाकल। अले वं थः सकलें किजापिन्त व यहूदाया सुं सुं शासकतय्त नं तरवारं स्यात।
5 यहोराम स्विनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् च्यादँ राज्य यात।
6 व उत्तरी इस्राएलयापिं जुजुपिं जूगु थें जुल। व आहाबया घराना जूगु थें जुल। छाय्धाःसा वं आहाबया म्ह्याय्नापं ब्याहा यात। वं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात।
7 तर परमप्रभुं दाऊदलिसें बाचा चिनादीगुलि परमप्रभुया दाऊदया घरानायात नाश याये मास्ति मवः। दाऊद व वया काय्पिन्त न्ह्याबलें जः बियाच्वनीगु छप्वाः मत बी धकाः वय्कलं बचं बियादीगु खः।
8 यहोरामया इलय् एदोमीतय्सं यहूदाया विरोधय् विद्रोह यानाः थःगु लागि छम्ह जुजु ल्यल।
9 उकिं यहोराम थः फुक्कं सेनाया कप्तानत व रथत ज्वनाः एदोमय् वन। एदोमी सेनां यहोराम व वया रथया कप्तानतय्त घेरय् यात। तर चान्हय् इपिं एदोमीतलिसें ल्वानाः घेरां पिहां वल।
10 थौं तक नं एदोमं यहूदापाखें विद्रोह यानाच्वंगु दु। उबलय् हे लिब्नां नं विद्रोह यात। यहोरामं परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरयात त्वःत्गुलि थथे जूगु खः।
11 वं यहूदाया डाँडा डाँडाय् पुजा याइगु थाय्त दय्कल। अले यहूदा व यस्शलेमयापिं मनूतय्त परमप्रभुया विरोधय् पाप याकेबिल।
12 एलिया अगमवक्तां यहोरामयात छगू पौ छ्वल। उकी थ्व च्वयातःगु दु,

"छिमि पुर्खा दाऊदया परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, 'छिमि अबु यहोशापात व यहूदायाम्ह जुजु आसा गथे जूगु खः छ अथे मजू।
13 तर छ आहाबया घराना थें जुल। छ उत्तरी इस्राएलया जुजुपिं थें जुल। छं यहूदा व यस्शलेमयापिं मनूतय्त मूर्ति पुजा याके बियाः परमप्रभुया विरोधय् पाप याकेबिल। छं थःगु हे परिवारयापिं किजापिन्त नं स्यात, इपिं छ स्वयाः भिंपिं मनूत खः।
14 उकिं परमेश्वरं छिमि प्रजा, कायपिन्त व कलाःपिन्त बांमलाक सजाँय बियादी। अले छंगु धन-सम्पत्ति नाश यानादी।
15 छन्त आतापुति पिहांवइगु ग्यानापुगु ल्वचं काइ। ल्वय् न्हियान्हिथं तच्वयावनी।' "
16 परमप्रभुं यहोरामलिसें लडाइँ यायेत कूशीतय् लिक्क च्वनिपिं पलिश्तीत व अरबीतय्त ग्वाकादिल।
17 इमिसं यहूदाय् हमला यात, अले इपिं उकिया दुने तक दुहां वन। इमिसं जुजुया लाय्कुलिइ दुगु फुक्क धन-सम्पत्ति लुतय् यात। अले वया चिधिकःम्ह काय् अहज्याह बाहयेक वया मेपिं फुक्कं कायपिं व कलाःपिन्त ज्वना यंकल।
18 थ्व फुक्क जुइ धुंकाः परमप्रभुं यहोरामयात मलनीगु आतापुति-भ्वरिया ल्वचं कायकादिल।
19 निदँ लिपा ल्वयया कारणं यहोरामया आतापुति पिने पिहां वल। व तसकं दुःखसिया सित। वया प्रजां वया पुर्खातय्गु लुमन्तिइ ह्मानाह्माना मि च्याकूगु थें वयागु निंतिं मच्याकू।
20 व स्विनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् च्यादँ राज्य यात। व सीबलय् सुनानं दुःख मता। इमिसं वयागु सीम्हयात दाऊदया शहरय् ला थुनाबिल, अय्नं जुजुपिं थुनिगु चिहानय् मतः।

22

यहूदाया जुजु अहज्याह

२ राज ८:२५-२९; ९:२१-२८

1 यस्शलेमयापिं मनूतय्सं यहोरामया थासय् वया दकलय् चिधिकःम्ह काय् अहज्याहयात जुजु जुइत ल्यल। अरबीतनापं
छाउनीइ वःपिन्सं वया सकलें तःधिकःपिं काय्पिन्त स्याःगु खः। उकिं यहोरामया काय् अहज्याह यहूदायाम्ह न्ह्म्ह जुजु जुल।
2 अहज्याह निइनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् दच्छि राज्य यात। वया मांया नां अतल्याह खः। व ओम्रीया छय्
खः।
3 आहाबया घराना गथे जुजु जूगु खः, व नं अथे हे जुल। छाय्धाःसा वया मांनं वयात मभिंगु ज्या यायेत सल्लाह बीगु खः।
4 वं आहाबया घरानां थें परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। छाय्धाःसा वया अबु सीधुंकाः वया मां व वया थःथितिपिं
वयात सल्लाहबीपिं जुल, अले इमिसं हे वयात सल्लाह बिल। उगु मभिंगु सल्लाहं व नाश जुल।
5 व इमिगु सल्लाहकथं जुल, अले व अरामयाम्ह जुजु हजाएल्लिसें लडाइँ यायेत इस्राएल्याम्ह जुजु आहाबया काय्
योरामनापं रामोत-गिलादय् वन। तर लडाइँलय् अरामीतय्सं योरामयात घाःपाः यानाबिल।
6 अरामया जुजु हजाएलनापं लडाइँ जूबलय् रामोतय् जूगु घाः लंकेत व यिजरेलय् लिहां वल। अले वयात नापलायेत
यहूदाया जुजु यहोरामया काय् अहज्याह अन वन। छाय्धाःसा व घाःपा जूगु खः।
7 अहज्याह योरामयाथाय् वंगु हे वयागु लागि परमेश्वरपाखें नाशया कारण जुल। व अन थ्यंबलय् अहज्याह योरामनापं
निम्शीया काय् येहूयात नापलाः वन। आहाबया घरानायात नाश यायेत परमप्रभुं येहूयात हे ल्ययादीगु खः।
8 येहूं आहाबया घरानायात सजाँय बियाच्वंबलय् वं अहज्याहया सेवा यानाच्वंपिं यहूदाया राजकुमारत व अहज्याहया
काय्चापिन्त लुइकाः स्यानाबिल।
9 अनंलि वं अहज्याहयात माल। येहूया मनूतय्सं वयात सामरियाय् सुलाच्वंबलय् लुइकल। इमिसं अहज्याहयात येहूयाथाय्
हयाः स्यात। इमिसं वयात थुनाः थथे धाल, "व परमप्रभुयात दुनगलंनिसें मालीम्ह यहोशापातया छय् खः।" थुकथं अहज्याहया
घरानाय् राज्य याये फुम्ह सुं नं मन्त।

यहूदायाम्ह रानी अतल्याह

२ राज ११:१-३

10 अहज्याह जुजुया मां अतल्याहं थःकाय् सीगु खनेवं यहूदाया फुक्क घरानायात स्वायेगु आज्ञा बिल।
11 थ्व खँ न्यनेवं जुजुया तता यहोशेबां ह्याउँ मचा थः भिंचा योआश व वया दुम्मांयात स्वाये त्यंपिं जुजुया काय्पिनिगु दथुं
बचय् यायेत यंकल। जुजु यहोरामया म्ह्याय् यहोशेबा पुजाहारी यहोयादाया कलाः जूगुलि व अहज्याहया केँहे जूगुलि वं इमित
देगःया छगू कोथाय् सुचुकातःगु दु।
12 अतल्याहं देशय् राज्य याःबलय् योआश खुदँ तक इपिंनापं हे परमेश्वरया देगलय् सुलाच्वन।

23

यहोयादां विद्रोह याःगु

२ राज ११:४-१६

1 न्हय्गूगु दँय्, यहोयादा पुजाहारीं थःगु शक्ति क्यन। वं सेनाया न्याम्ह कप्ताननापं सन्धि यात। सेनाया थुपिं सछिमय्
कप्तानत- यहोरामया काय् अजर्याह, यहोहाननया काय् इश्माएल, ओबेदया काय् अजर्याह, अदायाहया काय् मासेयाह व
जिक्रीया काय् एल्शीशापात खः।
2 इपिं यहूदा न्यंक वन, अले लेवीतय्त व इस्राएली परिवार परिवारया नायःतय्त फुक्कं शहरं मुंकाः यस्शलेमय् ब्वनाहल।
3 इपिं देगलय् मुन, अले इमिसं जुजुया काय् योआशनापं छगू बाचा चित।
यहोयादां इमित धाल, "जुजुया काय् थन दु, वं शासन याइगु ई वल! परमप्रभुं दाऊदया सन्तानया बारे बचं बियादीगु थें
जुजुया काय्नं हे शासन याइ।"
4 आः छिमिसं थथे यायेमाः— विश्रामबार खुन्हु वइपिं छिपिं पुजाहारीत व लेवीत मध्ये स्वब्वय् छब्व ध्वाखाय् पाः च्वनेमाः।
5 मेपिं स्वब्वय् छब्व लाय्कुलिइ व स्वब्वय् छब्व जगया ध्वाखाय् पाः च्वनेमाः। मेपिं सकलें मनूत धाःसा परमप्रभुया
देगःया चुक चुकय् च्वनेमाः।
6 सेवा याइपिं पुजाहारीत व लेवीत बाहेक मेपिं सुयातं परमप्रभुया देगः दुने दुहां वनेबी मते। इमित पवित्र याःगुलि इपिं देगः
दुने दुहां वने फु। मेपिं सकसिनं परमप्रभुं इमित लःल्हानादीगु ज्या यायेमाः। मेपिं सकलें मनूत धाःसा परमप्रभुं धयादीगु थें देगः
पिने च्वनेमाः।
7 लेवीत थथःगु ल्वाभः ज्वनाः जुजुया छचाःखेरं पाः च्वनेमाः। सुं देगः दुने दुहां वल धाःसा वयात स्याना छवयेमाः। जुजु
न्ह्याथाय् वंसां इपिं वनापं हे दयेमाः।
8 लेवीत व यहूदायापिं फुक्कं मनूतय्सं पुजाहारी यहोयादां धाःथें यात। इमिसं विश्रामबार खुन्हु वइपिं व विश्रामबार खुन्हु
वनीपिं निगुलि पुचःयापिं थःथः मनूतय्त थःनापं काल। छाय्धाःसा पुजाहारी यहोयादां गुगुं नं पुचःयापिं लेवीतय्त बिदा मब्यू।

9 अले पुजाहारी यहोयादां सेनाया सछिम्हय्सिया कप्तानतय्त परमेश्वरया देगलय् दुगु जुजु दाऊदया भालात, ततःधंगु ढालत व चिचींधंगु ढालत लःल्हाना बिल।
10 वं थथःगु ल्हातय् ल्वाभः ज्वनातःपिं फुक्कं मनूतय्त देगःया दच्छिनंनिसें कयाः देगःया उत्तरपाखे तक वेदी व देगःया लिक्क जुजुया छचाःखेरं तल।
11 यहोयादां जुजुया काय्यात पिने हयाः श्नीपिच पुइकाबिल। अले वयात साक्षी पौ बियाः जुजु दय्कल। अले यहोयादा व वया काय्पिन्सं वयात अभिषेक यात। थ्व खनाः मनूत ततःसलं हाला हल, "जुजु न्ह्याबलें म्वानाच्वनेमा।"
12 अतल्याहं मनूत ब्वाँय् जूगु व जुजुया प्रशंसा यानाच्वंगु सः तायाः व परमप्रभुया देगः दुने उपिं मनूतय्थाय् वन।
13 अन वं जुजुयात ध्वाखाय् थःगु थांया लिक्क दनाच्वंगु खन। सछिम्हय्सिया कप्तानत व तुरही पुइपिं जुजुया लिक्क दनाच्वंगु दु, देशयापिं फुक्कं मनूत लय्लय्तातां तुरही पुयाच्वन। म्ये हालीपिन्सं बाजं थानाः प्रशंसा यानाच्वंगु खनाः अतल्याहं थःगु माहारीनीया वसः खुनाः थथे हाला हल, "छिमिसं जितः धोखा बिल, छिपिं राजद्रोही खः।"
14 पुजाहारी यहोयादां सछिम्हय्सिया कप्तानतय्त पिने यंकाः थथे धाल, "अतल्याहयात ज्वनाः सिपाइँतय् दथुं दरबारं पिने यंकि, अले वयात सिपाइँतय्त लःल्हानाब्यु। वयात परमप्रभुया देगलय् स्याये मते, वया ल्युने वंक्वसित स्यानाब्यु।"
15 उकिं व लाय्कूया सल ध्वाखाय् थ्यंबलय् इमिसं वयात ज्वनाः अन हे स्यानाबिल।

यहोयादां भिंके ज्या याःगु

२ राज ११:१७-२०

16 अले यहोयादां थः प्रजा व जुजुया दथुइ जिपिं परमप्रभुया प्रजा जुया हे च्वने धकाः छगू बाचा चित।
17 फुक्क मनूतय्सं वनाः बालया देगःयात थुनाबिल। इमिसं उकिया वेदीत व उकी दुगु मूर्तित कुचा कुचा यानाबिल। अले बालया पुजाहारी मत्तानयात वेदीतय्गु न्ह्याःने हे स्यात।
18 यहोयादां पुजाहारीतय्त व लेवीतय्त दाऊदं इमित आज्ञा ब्यु थें देगः स्वयेगु जिम्मा बिल। थःगु इलंनिसें हे प्रशंसा यायां लय्लय्तातां मोशाया व्यवस्थाय् क्वःछिनातःथें परमप्रभुया निंतिं होमबलि छायेत व परमप्रभुया देगलय् ज्या यायेत दाऊदं इमित ज्या ब्वःगु खः।
19 सुं अशुद्धम्ह मनू देगलय् दुने दुहां वने मदयेमा धकाः वं परमप्रभुया देगःया ध्वाखा ध्वाखाय् पाः च्वनीपिं लेवीत नं तल।
20 अले वं सछिम्हय्सिया कप्तानत, भारदारत, मनूतय् शासकत व देशयापिं फुक्क मनूतय्त थःनापं कयाः जुजुयात परमप्रभुया देगलं क्वय् पिने हल। इपिं च्वय्यागु ध्वाखा जुयाः लायकुलिइ दुहां वन, अले इमिसं जुजुयात सिंहासनय् तल।
21 फुक्कं मनूत लय्ताल। हाकनं यस्शलेमय् शान्ति जुल। छाय्धाःसा अतल्याहयात तरवारं स्याःगु खः।

24

योआशं देगः ल्ह्वंगु

1 योआश न्हय्दँ दुबलय् यहदायाम्ह जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् पिइदँ तक राज्य यात। वया मांया नां बेर्शेबा शहरयाम्ह सिब्या खः।
2 यहोयादा पुजाहारी म्वातले योआशं परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात।
3 योआश जुजुया निंतिं यहोयादां निम्ह कलाःपिं ल्यल, इपिंपाखें वया काय्म्ह्यायपिं बुल।
4 थुकिया छुं ई लिपा योआशं परमप्रभुया देगः ल्ह्वनेगु बिचाः यात।
5 उकिं वं पुजाहारीत व लेवीतय्त मुंकाः थथे धाल, "यहदाया शहर शहरय् वनाः फुक्क इस्राएलीतपाखें परमप्रभुया देगः ल्ह्वनेत दँग्दसं बीगु धिबा मुँ। थ्व ज्या थत्थें या।" तर लेवीतय्सं थ्व ज्या यायेत लिबाकाच्वन।
6 उकिं जुजुं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोयादायात सःताः थथे धाल, "परमप्रभुया दास मोशा व इस्राएलया खलकं नापलायेगु पालया निंतिं पुलेत क्वःछिनातःगु भेटी यहदा व यस्शलेमं हयेत छाय् लेवीतय्त कर यानामदियागु?"
7 योआशं थथे यात छाय्धाःसा दुष्ट मिसा अतल्याहया काय्पिन्सं परमेश्वरया देगः दुने जबरजस्ती दुहां वनाः अनयागु पवित्र यानातःगु सकतां बालघःया पुजाय् छ्यःगु खः।
8 जुजुं लेवीतय्त छगः सनू दय्काः देगःया मू लुखाय् पिने तयेगु आज्ञा बिल।
9 परमेश्वरया दास मोशां मस्भूमिइ इस्राएलीतय्गु निंतिं क्वःछिनाथकूगु भेटी मनूतय्सं परमप्रभुयाथाय् हयेमाः धकाः यहूदा व यस्शलेम न्यंकं घोषणा यात।
10 अले सकल कुलनायःत व मनूतय्सं खुशी जुयाः थथःगु कर हयाः सनू जाय्काबिल।
11 उगु सनू जाइबलय् लेवीतय्सं जुजुया हाकिमतय्थाय् क्वबिया यंकिगु अले जुजुया छ्यान्जे व दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया छम्ह हाकिम वयाः उकी दुगु धिबा लिकाइगु। अले हाकनं उगु सनूयात न्हापाया थासय् हे तयाबीगु। थुकथं इमिसं न्हियान्हिथं अथे हे यानाः यक्व धिबा मुंकल।

12 जुजु व यहोयादां देगः ल्हनेगु जिम्मा काःपिं मनूतय्त धिबा बीगु, इमिसं धाःसा देगः ल्हनेत ज्याय् तःपिं दकःमित व
सिँकःमितय्त अले देगः ल्हनेत न व कँय्या ज्या याइपिं कारीगरतय्त बीगु।
13 ज्या याइपिन्सं बांलाक ज्या यात, इमिसं परमप्रभुया देगः न्हापा गथे खः अथे हे च्वंक दय्कल, अथे हे बल्लाकल।
14 इमिसं व ज्या सिधय्काः ल्यं दुगु लुँ व वहः जुजु व यहोयादायाथाय् यंकल। अले इमिसं ल्यं दुगु लुँ व वहलं देगलय्
होमबलिया निंतिं ख्वल्चा व मेमेगु थलबल दय्केबिल।
यहोयादा पुजाहारी म्वातले इमिसं देगलय् मदिक्क होमबलित छायाच्वन।
15 यक्व बुरा जुइधुंकाः सछि व स्विदँ दुबलय् यहोयादा सित।
16 वं इस्राएलय् परमेश्वर व वय्कःया देगःया निंतिं भिंगु ज्या याःगुलि वयात दाऊदया शहरय् जुजुपिनिगु चिहानय् थुन।

यहोयादां ध्वखा ब्यूगु

17 तर यहोयादा सीधुंकाः यहूदायापिं हाकिमत वयाः जुजुयात भागि यात। अले जुजुं इमिगु खँ न्यन।
18 इमिसं परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरया देगःयात त्वःताः अशेरा घःमय्जुया थांत व मेमेगु मूर्तिया पुजा यात। इमिगु
अपराधया कारणं यहूदा व यरूशलेमय् परमेश्वरया तं लात।
19 तर इमित थःथाय् हे लित हयेत परमप्रभुं अगमवक्तात छ्वयादिल। उपिं अगमवक्तातय्सं इमिगु दोष क्यनाबिल अय्नं
इमिसं अगमवक्तातय्गु खँ मन्यं।
20 अले परमप्रभुया आत्मा पुजाहारी यहोयादाया काय् जकरियायाके कुहां झाल। वं मनूतय् न्ह्यःने दनाः थथे धाल,
"परमेश्वरं थथे धयादी, 'छिमिसं छाय् परमप्रभुया आज्ञात पालन मयानागु? छिपिं ताःलाइ मखु। छिमिसं परमप्रभुयात
त्वःतूगुलि वय्कलं नं छिमित त्वःतादीगु दु।' "
21 तर इमिसं जकरियाया विरोधय् ग्वसाः ग्वल, अले जुजुया आज्ञा कथं इमिसं परमप्रभुया देगःया चुकय् ल्वहँतं कय्काः
वयात स्यात।
22 जुजु योआशं जकरियाया बाः यहोयादां थःत याःगु दया ल्वःमंकाः वया काय् जकरियायात स्याकेबिल। सीगु इलय् वं
थथे धाल, "छिमिसं छु यानाच्वंगु खः, व परमप्रभुं खनेमा अले छन्त सजाँय बियादी।"
23 व हे दँया लिपाया इलय् अरामी सेना योआशलिसें ल्वाः वल। इमिसं यहूदा व यरूशलेमय् हमला यानाः मनूतय् फुक्क
नायःतय्त स्यानाबिल। इमिसं अन लुतय् याःगु फुक्क सामान दमस्कसय् इमि जुजुयाथाय् छ्वयाबिल।
24 अरामी सेनां कम मनूत ज्वनावःगु जूसां परमप्रभुं यहूदाया छगू तःधंगु सेनायात इमिगु ल्हातय् लाःल्हानादिल। छाय्धाःसा
यहूदायापिं मनूतय्सं परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरयात त्वःतूगु खः। थुकथं योआशयात इमिसं सजाँय बिल।
25 व तसकं बांमलाक घाःपा जुल। शत्रुत लिहां वनेधुंकाः थः हे निम्ह भारदारतय्सं वयागु विरोधय् ग्वःसा ग्वल अले घनाच्वंगु
थासय् हे वयात स्यात। इमिसं पुजाहारी यहोयादाया काय् स्याःगुया बदला कायेत वयात स्याःगु खः। वयात दाऊदया शहरय्
थुनाबिल, तर जुजुपिनिगु चिहानय् धाःसा मखु।
26 वयागु विरोधय् ग्वसाः ग्वःपिं अम्मोनी मिसा शिम्मतया काय् जाबाद व मोआबी मिसा शिम्रितया काय् यहोजाबाद खः।
27 योआशया कायपिनिगु ईश्वरवाणीया खँ, वयागु विरोधय् याःगु यक्व ईश्वरवाणी, अले परमेश्वरया देगः वं हाकनं दय्कूगु
खँ जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु। वया लिपा वया काय् अमस्याह जुजु जुल।

25

यहूदायाम्ह जुजु अमस्याह

1 अमस्याह निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः, वं यरूशलेमय् निइगुदँ राज्य यात। वया मांया नां यरूशलेमयाम्ह यहोअदीन
खः।
2 वं परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात, दुनुगलंनिसें धाःसा मखु।
3 देशया शासन थःगु ल्हातय् वयेधुंकाः वं थः बौयात मृत्यु दण्ड ब्यूपिं भारदारतय्त स्यानाबिल।
4 तर वं मोशाया व्यवस्थाया सफुलिइ थथे धकाः च्वयातःगु परमप्रभुया आज्ञायात पालन यानाः इमि काय्पिन्त धाःसा मस्याः,
"बौपिन्त काय् म्ह्यायपिनिगु निंतिं अले काय् म्ह्याय्पिन्त बौपिनिगु निंतिं स्यायें मते। छम्ह छम्ह मनू थःम्हं याःगु पापया निंतिं
जक सिनावनेमाः।"✡

एदोमया विरोधय् लडाइँ

२ राज १४:७

✡ **25:4** २५:४ व्य २४:१६

5 जुजु अमस्याहं यहूदायापिं मनूतयत मुंकाः इमि परिवार परिवारकथं फुक्क यहूदा व बेन्यामीनया निंतिं द्वःछि द्वःछि व सछि-सछिम्ह सिपाइँया कप्तानतय्गु अधीनय् तयाबिल। अले वं निइदँ व व स्वयाः च्वय्यापिं मनूत मुंकल। इपिं स्वंगू लाखम्ह दु, उपिं सकलें लडाइँ यायेफुपिं, भाला व ढाल चले याये सःपिं खः।

6 वं उत्तरी इस्राएलं ३,४०० किलोग्राम ति वहः पुलाः छगू लाख सिपाइँ काल।

7 तर छम्ह परमेश्वरया मनू वयाः जुजुयात थथे धाल, "हे जिमि जुजु! थुपिं सिपाइँतय्त थःनापं यंकादी मते। थुपिं इस्राएल अर्थात एफ्राइमया मनूतनापं परमेश्वर मदु।

8 छि वनाः साहस पिकयाः ल्वानादिल धाःसां परमेश्वरं छितः शत्रुया न्ह्यःने बुकादी, छाय्धाःसा ग्वाहालि यायेगु व बुकेगु अधिकार परमेश्वरयाके दु।"

9 अमस्याहं परमेश्वरया मनूयात न्यन, "इस्राएली सेनाया निंतिं जिं पुलागु व ३,४०० किलोग्राम वहः छु यायेगु लय्?"

अगमवक्तां धाल, "परमप्रभुं छितः व स्वयाः यक्व अप्वः बियादी फु।"

10 उकिं अमस्याहं ज्याला बियाः एफ्राइमं हःपिं सेनाया पुचःयात छेँ लिहां वनेगु आज्ञा बिल। अथे जूबलय् इपिं यहूदायापिं मनूत खनाः तसकं तंचाल। इपिं तंचायाः छेँ लिहां वन।

11 अले अमस्याहं साहस पिकयाः थःगु सेनायात चि ब्यासिइ यंकल, अले अन वं लडाइँ यानाः झिद्वः सेइरया सिपाइँतय्त स्यानाबिल।

12 यहूदाया सिपाइँतय्सं मेपिं झिद्वः सिपाइँतय्त ज्वन। इमित छगः तःग्वःगु भीरया च्वकाय् यंकाः अनं क्वय् क्वफानाबिल। इपिं फुक्क अन ल्वहँतय् न्यानाः सित।

13 थुबलय् हे अमस्याहं लडाइँलय् वने मब्यूपिं इस्राएली सिपाइँतय्सं यहूदां कब्जा यानातःगु सामरिया व बेथ-होरोनया दथुइ लाःगु शहर शहरय् हमला यात, स्वद्वः मनूयात स्यानाबिल। अले यक्व सामान लुतय् यात।

14 एदोमीतय्त त्याकाः अमस्याह लिहां वःबलय् वं थःनापं सेइरया मनूतय् घःयागु मूर्तित हयाः थः घः दय्कल। वं इमित पुजा यानाः इमिगु निंतिं होमबलि छाल।

15 उकिं यानाः परमप्रभु तंचायादिल, अले वय्कलं छम्ह अगमवक्तायात अमस्याहयाथाय् छ्ववयादिल। उम्ह अगमवक्तां न्यन, "छिं छाय् थः हे मनूतयत छिगु ल्हातं बचय् याये मफुपिं घःतय्त माला जुयागु?"

16 वं थथे धयाच्वंबलय् हे अमस्याहं वयात धाल, "गुबलय्निसें जिमिसं छन्त जुजुयात सल्लाह बीम्ह दय्कागु? सुम्क च्वँ, मखुसा जिमिसं छन्त स्याके बी।"

अगमवक्ता थुलि धयाः सुम्क च्वन, "परमेश्वरं छितः नाश यायेगु पक्का बिचाः यानादिल धयागु खँ जिं सिल। छाय्धाःसा छिं थ्व फुक्क यानादिल अले जिगु सल्लाहयात वास्ता याना मदिल।"

इस्राएल व यहूदाया दथुइ जूगु लडाइँ

17 यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहं थः भारदारतनापं सल्लाह यात अले इस्राएलया जुजु येहूया छय्, यहोआहाजया काय् येहोआशयाथाय् थथे धाय्के छ्वल, "वा, जिनापं ल्वाःवा।"

18 अले इस्राएलयाम्ह जुजु यहोआशं यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहयात थथे लिसः बिल, "छकः लेबनान डाँडाया छमा कंमां छमा देवदास्या सिमायात थ्व खबर छ्वल, 'छिमि म्ह्याय्यात जिमि काय्लिसें ब्याहा यानाब्यु।' छम्ह गुँपशुं व कंमायात तुतिं न्हुल।

19 "आः अमस्याह, छ जिं एदोमीतय्त बुका धकाः तःधंछुयाः जुइगु, तर स्व, जिं छन्त छेँय् हे च्वँ धकाः सल्लाह बी। थःत व यहूदाया मनूतय्त छाय् आपतय् लाकेगु?"

20 तर अमस्याहं वयागु खँ मन्यं। अमस्याह व वया मनूत बुइमा धइगु परमेश्वरया हे इच्छा खः। छाय्धाःसा इमिसं एदोमी घःया मूर्तितय्त मालाजुल।

21 उकिं इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआश यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहनापं ल्वाः वन। इपिं यहूदाया बेथ-शेमेशय् ल्वात।

22 यहूदायापिं मनूत इस्राएलीतपाखें बुत अले इपिं सकलें थथःगु छेँपाखें बिस्युं वन।

23 तर इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआशं अहज्याहया छय् योआशया काय् यहूदायाम्ह जुजु अमस्याहयात बेथ-शेमेशय् ज्वनाः यरूशलेमय् हल। वं एफ्राइम ध्वाखांनिसें ध्याकुन्चा ध्वाखा तक सछि व चयगू (१८०) मिटर ति ताहाःकगु शहरया पखाः थुनाबिल।

24 व ओबेद-एदोमया जिम्माय् दुगु परमेश्वरया देगःया फुक्क लुँ वहः, देगःया थलबल, दरबारया धुकुतिइ च्वंगु ध्यबा व कैदीतय्त ज्वनाः सामरियाय् लिहां वल।

25 यहूदायाम्ह जुजु योआशया काय् अमस्याह इस्राएलयाम्ह जुजु येहोआश स्वयाः झिंन्यादँ अप्वः म्वात।

26 अमस्याह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, शुरुनिसें लिपा तक यहूदा व इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

27 अमस्याह परमप्रभुपाखें फस्वयावंगु इलंनिसें वयागु विरोधय् यस्शलेमय् जाः ग्वःगु खः। अले व लाकीशय् बिस्युं वन
अय्नं इमिसं अन नं मनूत छ्वल अले वयात अन हेस्यात।
28 अनंलि सलया म्हय् तयाः वयागु सीम्ह यस्शलेमय् हल, वयात यहूदाया शहरया जुजुपिं थुनीगु चिहानय् थुन।

26

यहूदायाम्ह जुजु उज्जियाह

1 अले यहूदायापिं फुक्कं मनूतय्सं झिंखुदँ दुम्ह उज्जियाहयात वया अबु अमस्याहया थासय् जुजु दयकल।
2 जुजु अमस्याह सीधुंकाः उज्जियाहं एलात शहरयात हाकनं दय्काः यहूदायात लित बिल।
3 उज्जियाह झिंखुदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् नेय्निदँ (५२) राज्य यात। वया मांया नां यस्शलेमयाम्ह यकोल्याह
खः।
4 वं थः अबुनं याःगु थें परमप्रभुया मिखाय् भिंगु यात।
5 वं थःत परमेश्वरयागु भय कायेगु स्यनेकने याइम्ह जकरिया म्वातले परमेश्वरयात मालाजुल। परमप्रभुयात माला च्वंतले
परमेश्वरं वयात ताःलाकादिल।
6 व पलिश्तीतलिसें लडाइँ याः वन। वं गात, यब्ने व अश्दोद शहरया पःखाः थुनाबिल। वं अश्दोदया लिक्क व पलिश्तीतय्
दथुइ शहरत दय्कल।
7 परमेश्वरं वयात पलिश्तीत, गूर-बालय् च्वंपिं अरबीत व मोनीतय्त बुकेत ग्वाहालि यानादिल।
8 अम्मोनीतय्सं उज्जियाहयाथाय् दँय्दसं कर पुले हल। व तसकं बल्लात अले मिश्नय् च्वंपिन्सं तकं वयागु नां न्यन।
9 उज्जियाहं कुन्चा ध्वाखा, ब्यासि ध्वाखा व पखाःया ध्याकुन्चा दथुाय् धरहरात दय्काः यस्शलेमयात अज्ज बल्लाकल।
10 वयाके क्वय् लाःगु इलाकाय् व चक्कंगु ख्यलय् यक्व सा द्रहं दुगुलिं वं मरुभूमिइ नं धरहरात दय्कल, अले लः मुंका
तयेगु यक्व गाः म्हुल। वयात बुँज्या यः, अले वं मनूतय्त डाँडा डाँडाय् दाखक्यब दय्केत व यक्वः सइगु बुँइ बुँज्या यायेत हपाः
बीगु।
11 वयाके लडाइँ यायेत तयार जुयाच्वंपि बांलाक तालिम कयातःपिं सिपाइँतय् छगू सेना नं दु। इमित ल्याःकथं पुचः पुचः
यानाः छ्यान्जे यहीएल व कप्तान मासेयाहं छम्ह भारदार हनन्याहया अधीनय् तःगु खः।
12 वंश वंशकथं बहादुर सिपाइँतय् नायःतय्गु मुक्कं ल्याः २,६०० म्ह दु।
13 इमिगु अधीनय् जुजुयात ग्वाहालि यायेत शत्रुतलिसें मग्यासे ल्वायेफुपिं ३,०७,५०० म्ह सिपाइँतय्गु छगू बल्लाःगु सेना दु।
14 फुक्क सेनाया निंतिं उज्जियाहं ढाल, भाला, तपुलि, छातिपाता, धनु व न्यातिइ तइगु ल्वहंचा तयार यात।
15 वाण व ततःग्वःगु ल्वहं कयेकेत वं सःपिं कारीगरतय्सं दयक्गु मेशिनत यस्शलेमया धरहराय् व पखाःया ध्याकुन्चाय्
ध्याकुन्चाय् तल। उकिं वयागु नां तातापाक तक थ्यन। वयाके थज्याःगु अजू चाइपुगु सामान दुगुलिं वयागु नां प्यखेरं न्यनावन।
परमेश्वरपाखें ग्वाहालि दुगुलिं व यक्व बल्लात।

घमण्डी जूगुलि उज्जियाहयात सजाँय ब्यूगु

16 तर उज्जियाह बल्लायेधुंकाः वयागु घमण्डं वयात नाश यात। वं गुँगू थनेगु वेदीइ गुँगू थनेत परमप्रभुया देगलय् दुहां वनाः
परमप्रभु थः परमेश्वरया विरोधय् अपराध यात।
17 तर दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी अजर्याह व परमप्रभुया चयम्ह मेपिं मग्याःपिं पुजाहारीत जुजु उज्जियाहया ल्यूल्यू देगलय्
दुहां वन।
18 अले इमिसं उज्जियाह जुजुया विरोध यानाः वयात थथे धाल, "हे उज्जियाह जुजु, परमप्रभुया निंतिं गुँगू थनेगु ज्या
छिगु मखु। थ्व ज्या ला गुँगू थनेत अर्पण यानातःपिं हारुन वंशया पुजाहारीतय्गु खः। पवित्र थासं पिहां झासँ, छायधाःसा छिं
विश्वासघात यानादीगु दु। छन्त परमप्रभु परमेश्वरपाखें इज्जत दइ मखु।"
19 अले उज्जियाह तसकं तंचाल। उज्जियाह ल्हातय् छगः गुँगू थनेगु मकः ज्वनाः देगः दुने धुपाँय् च्याकेगु वेदीया लिक्क
दनाच्वन। व तंचाया च्वंबलय् हे वयागु कपालय् छेंगूया ल्वय् पिहां वल।
20 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी अजर्याह व मेपिं पुजाहारीतय्सं छक्क जुयाः जुजुयाः कपालय् त्वालां स्वयाच्वन, अले वयात
देगलं पिहां वनेत करं काकल। व हथाय् चाचां पिहां वन, छायधाःसा परमप्रभुं वयात सजाँय बियादीगु दु।
21 जुजु उज्जियाह सी न्ह्यः तक हे छेंगूया ल्वय् जुयाच्वन। छेंगूया ल्वचं यानाः व अलग्ग मेगु हे छेँय् च्वन। व परमप्रभुया
देगलं पिने हे च्वनेमाल। दरबारया फुक्क जिम्मा वया काय् योतामयात बिल। वं देशया मनूतय्त शासन यात।
22 उज्जियाह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, आमोजया काय् यशैया अगमवक्तां च्वःगु दु।
23 उज्जियाह सित अले जुजुपिं थुनीगु जमिनय् वयात थुन। तर वयागु ल्वचं यानाः वयागु सीम्हयात जुजुपिं थुनीगु चिहानय्
मतः। अनंलि वया काय् योताम जुजु जुल।

27

यहूदायाम्ह जुजु योताम

1 योताम निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः, वं यस्शलेमय् झिंखुदँ राज्य यात। वया मांया नां यस्शा, सादोकया म्ह्याय् खः।
2 वं थः अबु उज्जियाहं थें परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात। तर व उज्जियाह थें परमप्रभुया देगः दुने धाःसा दुहां मवं। अयनं मनूतय्सं पाप याना हे च्वन।
3 योतामं परमप्रभुया देगःया उत्तरया लुखा ल्हन अले ओफेल डाँडाय् दुगु पखालय् यक्व ज्या यात।
4 वं यहूदाया डाँडा डाँडाय् शहरत दय्कल अले गुँदुगु थाय् थासय् किल्ला व धरहरा दय्कल।
5 योतामं अम्मोनीतय् जुजुलिसें लडाइँ यानाः वयात बुकल। उगु दँय् अम्मोनीतय्सं ३,४०० किलोग्राम वहः, १,३०० मेट्रिक टन छ्व व १,३०० मेट्रिक टन तछ्व पुलेमाल। इमिसं निगूगु व स्वंगूगु दँय् नं उलि हे कर पुल।
6 परमप्रभु थः परमेश्वरया आज्ञा पालन यायेत विश्वास याये बहःम्ह जूगुलि योताम झन झन बल्लानावन।
7 योताम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क लडाइँ व मेमेगु ज्या इस्राएल व यहूदाया जुजुपिनिगु सफुलिइ च्वयातःगु दु।
8 व निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् झिंखुदँ राज्य यात।
9 व सित अले वयात दाऊदया शहरय् थुन। वया लिपा वया काय् आहाज जुजु जुल।

28

यहूदायाम्ह जुजु आहाज

1 आहाज निइदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् झिंखुदँ राज्य यात। वया पुर्खा दाऊदं परमेश्वरया मिखाय् भिंगु ज्या याःगु खःसां आहाजं अथे मयाः।
2 व उत्तरी इस्राएलया जुजुपिं जूगु थें जुल अले बाल-घःतय्त पुजा यायेत ढलोटया मूर्तित नं दय्कल।
3 वं बेन-हिन्नोमया ब्यासिइ बलि बिल। इस्राएलीतय्त न्ह्याःनं गुगु जातियात परमप्रभुं देशं पितिनाछ्वःगु खः वं व हे जातियापिन्सं याइगु थें यानाः थः कायपिन्त मिइ छ्वयकाः बलि बिल।
4 पुजा यायेगुथाय्, डाँडा डाँडाय् व फुक्क वाउँगु सिमा क्वय् बलि बिल, अले धुपाँय् च्याकल।

अराम व इस्राएललिसें लडाइँ

२ राज १६:५

5 उकिं परमप्रभु वया परमेश्वरं वयात अरामयाम्ह जुजुया ल्हातय् लाकादिल। अरामीतय्सं वयात बुकाः वया यक्व मनूतय्त ज्वनाः दमस्कसय् हल। पेकह उत्तरी इस्राएलयाम्ह जुजुया ल्हातय् नं लात। उम्ह जुजुं वयात बांमलाक बुकल।
6 यहूदां परमप्रभु थः पुर्खातय् परमेश्वरयात त्वःत्गुलि इस्राएलयाम्ह जुजु रमल्याहया काय् पेकहं छन्हु हे यहूदायापिं छगू लाख व निइद्रःम्ह बहादुर सिपाइँतय्त स्यात।
7 छम्ह बहादुर एफ्राइमी सिपाइँ जिक्री जुजुया काय् मासेयाह व जुजुया दरबारयाम्ह मू भारदार अज्रीकाम व जुजुया मूम्ह मन्त्री एल्कानायात स्यात।
8 दच्छिन यहूदाय् च्वंपिं थःगु हे जातियापिं खःसां उत्तरी इस्राएलीतय्सं निगू लाख मिसात व मस्तय्त ज्वनाः यंकल। इमिसं यक्व सामान नं लुतय् यानाः सामरियाय् यंकल।

ओदेद अगमवक्ता

9 तर अन ओदेद धाःम्ह परमप्रभुया छम्ह अगमवक्ता दु। सिपाइँत सामरियाय् लिहां वयाच्वंबलय् व इमित नापलाः वन। वं इमित धाल, "परमप्रभु छिमि पुर्खातय् परमेश्वर यहूदा खनाः तंचायादीगुलि वय्कलं इमित छिमिगु ल्हातय् बियादिल। तर छिमिसं तसकं तंम्वयाः इमित स्याःगु खँ स्वर्गय् तक थ्यंगु दु।
10 आः छिमि यहूदा व यस्शलेमयापिं मिजंत व मिस्तय्त थः दास दासी दय्के मास्ति वः। अथे याःसा छु छिपिं नं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने दोषी मजुइ ला?
11 आः जिगु खँ न्यँ! छिमिसं ज्वनाहःपिं थुपिं छिमि थःलाःपि खः। थुमित त्वःताब्यु! छायधाःसा परमप्रभुया तं छिमिके लाःगु दु।"
12 एफ्राइमयापिं प्यम्ह नायःत यहोहानानया काय् अजर्याह, मशिल्लेमोतया काय् बेरेक्याह, शल्लूमया काय् येहिजक्याह व हदलैया काय् अमासां सेनाया ज्याया नं विरोध यात।
13 थुमिसं धाल, "थुपिं कैदीतय्त थन हये मते! झीसं परमप्रभुया विरोधय् पाप यानाः परमेश्वरया तःधंगु तं इस्राएलयाके लाःगु दु। आः झीगु अपराध अज्ज अप्वय्के मास्ति वः ला?"

14 उकिं सिपाइँतय्सं कैदीत व लुतय् यानाहःगु सामान हाकिमत व फुक्क खलःया न्ह्यःने त्वःताबिल।

15 इमिसं कैदीतय्त व हे ज्याया निंतिं ल्ययातःपिं मनूतय्गु जिम्माय् त्वःताबिल। अले इपिं प्यम्ह मनूतय्सं लुतय् यानाहःगु सामानं फुक्क नांगांपिं मनूतय्त वसः बिल। इमिसं इमित वसः व लाकां बिल, अले नकाः त्वंकाः घालय् चिकं नं तयाबिल। अले तसकं त्यानुचाःपिं व न्यासि वने मफुपिन्त इमिसं गधा गय्काः इमि थःथितिंतय्थाय् ताय्गः सिमातय्गु शहर अर्थात यरीहो तक हयाबिल। अनंलि इपिं प्यम्ह मनूत सामरियाय् लिहां वन।

आहाजं अश्शूरयाके ग्वाहालि फ्वंगु

16 उबलय् यहूदायाम्ह जुजु आहाजं अश्शूरयाम्ह जुजुयाथाय् दूत छ्वयाः ग्वाहालि फ्वन।

17 छाय्धाःसा एदोमीतय्सं हाकनं यहूदाय् हमला याःगु खः, अले मनूतय्त ज्वना यंकूगु खः।

18 पलिश्तीतय्सं नं डाँडाया शहरत व यहूदाया नेगेवया शहरत लुतय् यात। इमिसं बेथशेमेश, अय्यालोन व गदेरोत अले सोखो, तिम्ना व गिम्जोयात उमिगु वस्तितनापं त्याका काल।

19 इस्राएलयाम्ह जुजु आहाजं यानाः हे परमप्रभुं यहूदायात क्वमिल् यानादीगु खः, छाय्धाःसा यहूदाय् वं मभिंगु ज्या अप्वय्काः व परमप्रभु प्रति यक्व हे अविश्वासी जूगु खः।

20 अश्शूरयाम्ह जुजु तिग्लत-पिलेसेर वयाथाय् वल, वं वयात ग्वाहालि यायेगु पलेसा दुःख बिल।

21 आहाजं परमप्रभुया देगः, जुजुया दरबार व थः भारदारतय्गु छेंनं मुं वंगु सामान कयाः अश्शूरयाम्ह जुजुयात बिल। तर फुक्क सितिकं वन।

आहाजया पाप

22 थ्व हे जुजु आहाज थःगु दुःखया इलय् परमप्रभु प्रति अज्ज अप्वः अविश्वासी जुल।

23 वं थःत बुकूपिं दमस्कसयापिं घःतय्त बलि छाल, छाय्धाःसा वं थथे बिचाः यात, "अरामया जुजुपिनि घःतय्सं इमित ग्वाहालि यात। उकिं इमिसं जितः नं ग्वाहालि यायेमा धकाः जिं नं इमित बलि छाये।" तर इपिं वयागु व फुक्क इस्राएलया नाशया कारण जुल।

24 अनंलि आहाजं परमप्रभुया देगःया थलबल मुंकाः उपिं थलबलयात कुचा कुचा यानाबिल। वं परमप्रभुया देगःया लुखात नं तिनाबिल अले यरूशलेमया कुन्चा कुन्चाय् थःगु निंतिं वेदीत दय्कल।

25 वं यहूदाया फुक्क शहरय् मेपिं घःतय्त बलि छायेत पुजा यायेगुथाय् दय्काः थः पुर्खातय् परमप्रभु परमेश्वरयात तंचाय्कल।

26 आहाज जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु फुक्क ज्या शुरूनिसें लिपाथ्यंक यहूदा व इस्राएलया जुजुपिनिगु सफुलिइ च्वयातःगु दु।

27 आहाज सित वयात यरूशलेम शहरय् थुन, तर इमिसं वयात इस्राएलया जुजुपिनिगु चिहानय् मथूं। वया लिपा वया काय् हिजकिया जुजु जुल।

29

यहूदायाम्ह जुजु हिजकिया

1 हिजकिया निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् निइगुदँ राज्य यात। वया मांया नां अबिया, जकरियाया म्ह्याय् खः।

2 थः पुर्खा दाऊद थें जुयाः वं परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात।

3 थःगु शासनया न्हापांगु दँया न्हापांगु लाय् वं परमप्रभुया देगःया लुखात चायकाः उमित ल्हन।

4 वं पुजाहारीत व लेवीतय्त देगःया पुर्बपाखेया चुकय् मुंकल।

5 अले इमित थथे धाल, "हे लेवीत, जिगु खँ न्यँ! आः थःपिन्त शुद्ध या, अले परमप्रभु छिमि पुर्खातय् परमेश्वरयागु देगःयात शुद्ध या। देगः दुने दुगु अशुद्ध सकतां परमप्रभुया देगलं पिने चीकाछ्व।

6 झी पुर्खातय्सं विश्वासघात यानाः परमप्रभु झी परमेश्वरया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। इमिसं वय्कःयात त्वःतल अले वय्कः च्वनादीगु थाय्या छुं वास्ता मया। इपिं वय्कःपाखें फस्वल।

7 इमिसं देगःया लुखात तिनाबिल, मत च्याकेगु नं त्वःताबिल। इमिसं इस्राएलया परमेश्वरयागु पवित्र थासय् गुँगु थनेगु व होमबलि छायेगु त्वःतल।

8 "उकिं परमप्रभु यहूदा व यरूशलेमलिसें तंचायादिल। अले वय्कलं अन छु जुइके बियादिल, व खनाः फुक्कं ग्यात, वातां जुल अले हिस्यात। थ्व खँ छिमिसं बांलाक स्यू।

9 उकिं यानाः हे झी पुर्खातय्त तरवारं स्यात, झी काय्म्ह्याय्पिं व कलाःपिन्त ज्वना यंकूगु दु।

10 आः वय्कःया तं चीकाछ्वयेत जितः परमप्रभु झी परमेश्वरलिसें छगू बाचा चिने मास्ति वःगु दु।

11 जिमि कार्यपिं, आः ईं सितिकं छ्वये मते। छाय्धाःसा परमप्रभुं वय्कःया न्ह्यःने दनाः वय्कःया सेवा यायेत, वय्कःया न्ह्यःने ज्या यायेत व गुँगू थनेत छिमित ल्ययादीगु दु।"

12 अले थुपिं लेवीत ज्या यायेत न्ह्यचिल –

कहातीतपाखें – अमासैया काय् महत व अजर्याहया काय् योएल।

मरारीतपाखें – अब्दीया काय् कीश व यहललेलया काय् अजर्याह।

गेर्शोनीतपाखें – जिम्माहया काय् योआ व योआया काय् अदन।

13 एलीजापानया सन्तानपाखें – शिम्री व यहीएल।

आसापया सन्तानपाखें- जकरिया व मत्तन्याह।

14 हेमानया सन्तानपाखें – यहीएल व शिमी।

यदूतूनया सन्तानपाखें – शमायाह व उज्जीएल।

15 इमिसं थःपिनि लेवी थःथितित्यत् मुंकाः थःपिन्त अर्पण यात। अले परमप्रभुया व्यवस्थाकथं जुजुं आज्ञा ब्यू थें इपिं परमप्रभुया देगः पवित्र यायेत दुने दुहां वन।

16 पुजाहारीत पवित्र थाय्यात शुद्ध यायेत उकिया दुने दुहां वन। इमिसं परमप्रभुया देगः दुने दुगु फुक्क अशुद्ध चिज परमप्रभुया देगलं पिने चुकय् हल। लेवीतय्सं उपिं अशुद्ध चिजयात किद्रोनया बेंसीइ यंकाः वांछ्वयाबिल।

17 न्हापांगु लाया न्हापांगु दिनय् इमिसं पवित्र यायेगु ज्या न्ह्याकल, अले च्यागूगु दिंखुन्हु इपिं दलान तक थ्यंगु खः। अनंलि इमिसं परमप्रभुया देगः पवित्र यायेत मेगु च्यान्हु बीकल। न्हापांगु लाया झिंखुगूगु दिंखुन्हु इमिसं व ज्या सिधय्कल।

18 अले इमिसं जुजु हिजकियायाथाय् वनाः थथे धाल, "जिमिसं देगः छगलं होमबलिया वेदी व उकिया फुक्क थलबल अले देछाःगु मरि तयेगु तेबिल व उकिया फुक्क सामान शुद्ध यानागु दु।

19 थः जुजु जूबलय् आहाजं विश्वासघात यानाः वान्छ्वया तःगु फुक्कं सामान नं जिमिसं अर्पण यानागु दु। आः उपिं फुक्क सामान परमप्रभुया वेदीया न्ह्यःने दु।"

20 कन्हय् खुन्हु सुथं न्हापां हिजकिया जुजु शहरया हाकिमतय्त मुंकाः परमप्रभुया देगलय् वन।

21 इमिसं राज्य, पवित्रथाय् व यहूदाया निंतिं शुद्ध जुइगु बलिकथं न्हय्म्ह द्वहं, न्हय्म्ह भ्याःचा, न्हय्म्ह फै व न्हय्म्ह दुगुचा हल। जुजुं हारूनया सन्तान पुजाहारीतय्त थुपिं फुक्कं परमप्रभुया वेदीइ छायेगु आज्ञा बिल।

22 उकिं इमिसं न्हापा द्वहंत स्यात, अले उमिगु हि कयाः वेदीइ छ्वाकल, अनं लिपा भ्याःचात स्यात, अले उमिगु हि कयाः वेदीइ छ्वाकल, अनं लिपा फैचात स्यात अले उमिगु हि कयाः वेदीइ छ्वाकल।

23 शुद्ध जुइगु बलिया दुगुत धाःसा जुजु व खलःया न्ह्यःने हल, अले इमिसं दुगुतय् छेनय् थथःगु ल्हाः तल।

24 अनंलि पुजाहारीतय्सं उपिं दुगुचात स्यात, अले इस्राएलया फुक्क मनूतय्गु निंतिं प्रायश्चित यायेत उकिया हि शुद्ध जुइगु बलिकथं वेदीइ प्वंकल। छाय्धाःसा जुजुं इस्राएलया फुक्क मनूतय्गु निंतिं होमबलि व शुद्ध जुइगु बलि छायेगु आज्ञा ब्यूगु खः।

25 जुजुं लेवीतय्त दाऊदं व जुजुया अगमवक्ता गाद व नातान अगमवक्तां क्वःछिनातःगु नियमकथं भुस्याः वीणा व सारंगीनापं परमप्रभुया देगलय् थथःगु ज्याय् तल। थ्व नियम परमप्रभुं थः अगमवक्तापाखें बियादीगु खः।

26 उकिं लेवीत दाऊदं न्हापा छ्यःगु थें ज्याःगु बाजं व पुजाहारीत थथःगु तुरहीनापं दन।

27 उकिं हिजकियां होमबलि वेदीइ छायेगु आज्ञा बिल। होमबलि छायेगु ज्या शुरू जूबलय् मनूतय्सं परमप्रभुयात प्रशंसा यायां म्ये हाल, अले तुरही पुइपिन्सं तुरही, बाजं थाइपिन्सं दाऊद जुजुं न्हापा छ्यःगु थें ज्याःगु बाजंत थात।

28 खलःयापिं सकल मनूतय्सं परमप्रभुयात आराधना यात, म्ये हालीपिन्सं म्ये हाल अले तुरही पुइपिन्सं तुरही पुल। होमबलि छायेगु ज्या सिमधःतले थथे जुया तुं च्वन।

29 अनंलि हिजकिया जुजु अले वनापं दुपिं सकल मनूतय्सं छ्यं क्वछुकाः परमप्रभुयात आराधना यात।

30 जुजु व वया हाकिमतय्सं लेवीतय्त दाऊद जुजु व अगमवक्ता आसापं च्वःगु भजन हालाः परमप्रभुया प्रशंसा यायेगु आज्ञा बिल। उकिं इमिसं लय्लय्तातां प्रशंसाया म्ये हाल अले थःगु छ्यं क्वछुकाः परमेश्वरयात आराधना यात।

31 हिजकियां थः प्रजायात थथे धाल, "आः छिमिसं परमप्रभुया निंतिं थःपिन्त देछाःगु दु। छिपिं छिमिगु बलि व सुभाय्या बलि ज्वनाः परमप्रभुया देगलय् वा।" उकिं खलःयापिं मनूतय्सं बलि व सुभाय्या बलि हल, अले थःगु इच्छां बी मास्तिवय्कूपिं सकसिनं थथःगु होमबलि हल।

32 खलःयापिं मनूतय्सं परमप्रभुयात होमबलि छायेत न्हयेम्ह द्वहं, सछिम्ह (१००) भ्याःचा व निसःम्ह (२००) मिजंम्ह फै हल।

33 मेलबलि बीत फ्यायातःपिं पशुत खुसःम्ह (६००) द्वहं व स्वद्वःम्ह (३,०००) फै व दुगु दु।

34 थुपिं दक्व पशुतय्गु छेंगू तुला कायेत पुजाहारीतय् ल्याः कम जूगुलि लेवीतय्सं उगु ज्या सिमधतले इमित ग्वाहालि बिल। मेपिं पुजाहारीतय्सं थःपिन्त पवित्र मयातले इमित ग्वाहालि याना हे च्वन। लेवीत थःत पवित्र यायेत पुजाहारीत स्वयाः होशियार जू।

35 होमबलि यक्व दु, अले मेलबलिया दाः, होमबलिनापं छाइगु त्वँसाबलि नं दु।

थुकथं देगलय् आराधनाया सेवा हाकनं शुरु जुल।

36 परमेश्वरं थःमनूतय्गु निंति यानादीगु ज्यां यानाः हिजकिया व फुक्क मनूत लय्ताल। छाय्धाःसा थ्व याकनं हे सिधःगु खः।

30

हिजकियां छुत्काराया नखः हनेत सःतूगु

1 परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया निंतिं छुत्काराया नखः हनेत यरूशलेमय् परमप्रभुया देगलय् वा धकाः हिजकियां इस्राएल व यहूदाया फुक्क मनूतय्थाय् खबर छ्वल। अले एफ्राइम व मनश्शेया मनूतय्त नं पौ छ्वल।

2 जुजु, वया भारदारत व यरूशलेमयापिं फुक्क खलकं निगूगु लाय् छुत्काराया नखः हनेगु क्वःछित।

3 गाक्क पुजाहारीतय्सं थःपिन्त शुद्ध मयाःगु जुयाः अले मनूत नं यरूशलेमय् मुं मवःगु जुयाः इमिसं पाय्छिगु इलय् नखः हने मफुगु खः।

4 थ्व खँ जुजु व फुक्क मनूतय्त यल।

5 अले इमिसं बेर्शेबांनिसें दान तक हे इस्राएलया फुक्क थासं मनूत परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया निंतिं छुत्काराया नखः हनेत यरूशलेमय् वये हे माः धकाः घोषणा यायेगु क्वःछित। थ्व स्वयां न्ह्यः व्यवस्थाय् च्वया तः थें यक्व मनूत वयाः थ्व नखः हंगु मदुनि।

6 उकिं जुजु व वया भारदारतपाखें पौत कयाः अले जुजुया आज्ञा कथं खबर ब्यूवंपिं मनूत इस्राएल व यहूदाया फुक्क थासय् थथे धाधां चाचाःहिलाः जुल,

"हे इस्राएलया मनूत! छिमिगु देश अश्शूरीतय्सं त्याकाकाःसां छिपिं इमिगु ल्हातं बचय् जुल। ✡अब्राहाम, इसहाक व इस्राएलया परमप्रभु परमेश्वरपाखे छिपिं लिहां वा, अले वय्कः बचय्जूपिं छिमिथाय् लिहां झाइ।

7 छिपिं थः पुर्खा व छिमि थःथितिपिं थें जुइ मते। इमिसं ला परमप्रभु इमि पुर्खातलिसे विश्वासघात याःगु खः। परमेश्वरं इमित ग्याइगु कारण दय्कादिल। व छिमिसं थःपिन्सं हे खंगु दु।

8 थः पुर्खातय्सं थें छिमिसं जिद्दी याये मते। बरू परमप्रभुया न्ह्यःने क्वमिल्तु जुयाः वय्कलं न्ह्याबलेंया निंतिं शुद्ध यानादीगु वय्कःया पवित्र थासय् दुहां हुँ। परमप्रभु छिमि परमेश्वरया सेवा या, अले वय्कःया तं छिमिगुपाखें चिलावनी।

9 "छिपिं परमप्रभुयाथाय् लिहां वल धाःसा छिमि थःथितिपिं व छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त ज्वनायंकूपिन्सं इमित दया माया याइ। अले इपिं थ्व देशय् लिहां वयेखनी। छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर दया माया दुम्ह खः। छिपिं वय्कःपाखे लिहां वल धाःसा वय्कलं थःगु ख्वाः छिमिगुपाखें फस्वय्कादी मखु।"

10 खबर ब्यूवंपिं मनूत एफ्राइम व मनश्शे कुलया इलाकाया शहर शहरय् वन, इपिं जबूलून कुलया इलाका तक हे वन। तर मनूत इपिं खनाः न्हिल, अले इमित लायबुल।

11 अय्नं आशेर, मनश्शे व जबूलूनया छुं मनूत क्वमिल्तु जुयाः यरूशलेमय् वन।

12 जुजु व वया भारदारतय्सं परमप्रभुया वचनकथं ब्यूगु आज्ञा मानय् यायेत परमेश्वरया ल्हातं यहूदाया मनूतय्त छगू हे मन बियादिल।

छुत्काराया नखः हंगु

13 निगूगु लाय् सोडा मतःगु मरिया नखः हनेत यक्व मनूत यरूशलेमय् मुंवल।

14 इमिसं यरूशलेमय् मेपिं घःतय्गु वेदीत चीकाबिल, अले थाय् थासय् दुगु धुपाँय् च्याकीगु वेदीत नं लिकयाः किद्रोनया बेंसीइ वांछ्वयाबिल।

15 उगु लाया झिंप्यंगूगु दिंखुन्ह इमिसं छुत्काराया नखःया निंतिं मचाम्ह भ्याःचात स्यात। पुजाहारीत व लेवीत लज्या चाल अले थःपिन्त शुद्ध यानाः होमबलित परमप्रभुया देगलय् हल।

16 परमेश्वरया मनू मोशाया व्यवस्थाकथं इमिसं देगलय् थथःगु थाय् काल। पुजाहारीतय्सं लेवीतय्गु ल्हातं हि कयाः वेदीइ छ्वाकल।

17 यक्व मनूतय्सं थःत शुद्ध याःगु मदु। उकिं परमप्रभुया न्ह्यःने थथःम्ह मचाम्ह भ्याःचा शुद्ध याये मफुपिं थुपिं अशुद्ध जूपिं सकसिगुं निंतिं लेवीतय्सं छुत्काराया नखःया मचापिं भ्याःचात स्याये माल।

✡ **30:6** ३०:६ उत ३५:१०

18 एफ्राइम, मनश्शे, इस्साखार व जबूलून कुलं वःपिं मध्ये यक्वसिनं थःत शुद्ध याःगु मदुनि। अयनं इमिसं विधि स्वयाः
अःखः वनाः छुत्कारावा नखः हन। तर हिजकियां थथे धकाः इमिगु निंतिं प्रार्थना यात, "हे भिम्ह परमप्रभु,
19 सुनां सुनां थः पुर्खाया परमप्रभु परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें मालाच्वंगु दु इपिं विधिकथं शुद्ध मजूसां इपिं सकसितं क्षमा
यानादिसँ।"
20 परमप्रभुं हिजकियाया प्रार्थनाया लिसः बियादिल। वय्कलं मनूतय्त क्षमा यानादिल अले मनूतय्त लंकादिल।
21 यरूशलेमय् मुंवःपिं इस्राएली मनूतय्सं न्हय्न्हु तक लय्लय्तातां सोडा मतःगु मरिया नखः हन। अले पुजाहारी व
लेवीतय्सं परमप्रभुया निंतिं तसकं न्ह्यइपुक बाजं थानाः न्हियान्हिथं परमप्रभुया प्रशंसा यात।
22 परमप्रभुया सेवा गथे यानाः यायेगु धकाः थुइके धुकूपिं लेवीतय्त हिजकियां प्रशंसा यात। थुकथं इमिसं मेलबलि छाछां
परमप्रभु इमि पुर्खातय् परमेश्वरया प्रशंसा यायां न्हय्न्हु तक इमिसं नया हे च्वन।
23 मनूत सकलें मेगु न्हय्न्हु तक अन च्वनेत मानय् जुल। उकिं इमिसं लय्लय्तातां मेगु न्हय्न्हु तक नखः हन।
24 यहूदाया जुजु हिजकियां मनूतय्गु निंतिं द्वःछिम्ह द्वहं व न्हयद्वःम्ह फै-च्वलय् अले भारदारतय्सं मनूतय्गु निंतिं द्वःछिम्ह
द्वहं व झिद्वःम्ह फै-च्वलय् बिल। अले यक्व पुजाहारीतय्सं थःत शुद्ध यात।
25 यहूदाया फुक्क खलः, पुजाहारीत व लेवीत अले इस्राएलं वःपिं फुक्क मनूतनापं उत्तरी इस्राएल व यहूदाय् च्वनाच्वंपिं
इस्राएलया विदेशीत अले यहूदायापिं मनूत सकसिनं लसता हन।
26 यरूशलेमय् तसकं लसतां जाल। छायधाःसा इस्राएलया जुजु दाऊदया काय् सोलोमनया इलंनिसें थुखे यरूशलेम थथे
गुबलें जूगु मदुनि।
27 अले पुजाहारीत व लेवीत दनाः मनूतय्त सुवाः बिल, परमेश्वरं इमिगु खँ न्यनादिल छायधाःसा इमिगु प्रार्थना स्वर्गय्
वय्कः च्वनादीगु पवित्र थासय् थ्यन।

31

1 छुत्कारावा नखः सिधय्धुंकाः अन दुपिं इस्राएलीत यहूदाया शहर शहरय् वन। इमिसं पुजा याइगु ल्वहंत तळ्यानाबिल अले
अशेरा घःमय्जुया थांत त्वाल्हानाबिल। इमिसं यहूदा न्यंक अले बेन्यामीन, एफ्राइम व मनश्शेया थः घःतय्त पुजा याइगु थाय्
थासय् वेदीत स्यंकाबिल। उलि यायेधुंकाः इस्राएलीत सकलें थथःगु शहरय् व छेँय् लिहां वन।

आराधनाया निंति देछा

2 अनंलि हिजकियां पुजाहारीत व लेवीतय्त इमिगु पुचः पुचःकथं व छम्ह छम्ह मनूयात वयागु सेवाकथं परमप्रभुया देगलय्
यायेगु ज्याया जिम्मा बिल, होमबलि व मेलबलि छायेगु व देगःया लुखा लुखाय् सुभाय् व प्रशंसा बीगु।
3 जुजुं थःगु हे सम्पत्तिं परमप्रभुया व्यवस्थाय् च्वया तः थें सुथय् व बहनिया होमबलिया निंतिं, अले विश्रामबार, अमाइ व
क्वःछिनातःगु नखःचखःया निंति पशुत दान बिल।
4 पुजाहारीत व लेवीतय्सं परमप्रभुया व्यवस्थाया ज्या मन बियाः याये फयेमा धकाः जुजुं यरूशलेमय् च्वंपिं मनूतय्त
पुजाहारीत व लेवीतय्त ल्यं दुगु भाग ब्यु धकाः आज्ञा बिल।
5 अथे आज्ञा जुइवं इस्राएलयापिं मनूतय्सं थःगु अन्न, न्हगु दाखमद्य, जैतूनया चिकं, कस्ति व बुँइया फुक्क कथंया न्हापां
सःगु बिल। इमिसं थःके दुगु फुक्क खँया झिब्वय् छब्व नं हल।
6 यहूदाया शहर शहरय् च्वंपिं मनूत सकसिनं थथःगु सा द्वहं व फैच्वलय्या झिब्वय् छब्व अले परमप्रभु इमि परमेश्वरयात
देछाःगु फुक्क झिब्वय् छब्व हयाः ढुँचिन।
7 इमिसं स्वंग्गु लाय् मुंकेगु शुरु यात, अले न्हय्ग्गु लाय् सिधय्कल।
8 हिजकिया व वया भारदारत अन वःबलय् इमिसं मुंकातःगु ढुँ खन। अले इमिसं परमप्रभुयात व वय्कःया प्रजा इस्राएलया
मनूतय्त धन्य धाल।
9 हिजकियां ढुँ चिनातःगु देछाया बारे पुजाहारीत व लेवीतय्त न्यन।
10 सादोकया परिवारयाम्ह तःधंम्ह पुजाहारी अजर्याहं लिसः बिल, "मनूतय्सं थःगु देछा देगलय् छाये हःबलय् निसें जिमित
नयेत गाक्क दत अले ल्यंगु नं दु। परमप्रभु थः प्रजायात सुवाः बियादीगुलि थुलिमछि ल्यंगु नं दु।"
11 अले हिजकियां परमप्रभुया देगलय् धुकूत दय्केत आज्ञा बिल। अनंलि उपिं धुकूत दय्के सिधय्कल।
12 मनूतय्सं विश्वास यायेबहः जुयाः थथःगु भेटी व झिब्वय् छब्व शुद्ध याःगु देछा हल, उपिं फुक्क धुकूया हामा लेवी
कोनन्याह खः, अले वया किजा शिमी वयात ग्वाहालि याइम्ह खः।
13 जुजु हिजकिया व परमेश्वरया देगःया मू हाकिम अजर्याहं कोनन्याह व किजा शिमीयात ग्वाहालि यायेत यहीएल,
अजज्याह, नहत, असाहेल, यरीमोत, योजाबाद, एलीएल, यिस्मक्याह, महत व बनायाहयात ल्यःगु खः।

14 परमप्रभुयात छायहःगु भेटी शुद्धयागु देछा इनाबीत परमेश्वरया निंतिं हःगु थःयसें देछा लेवी यिम्नाया काय् पुर्बया लुखाया पालय् कोरेया जिम्माय् खः।
15 पुचः पुचःकथं बुरापिं व ल्यायम्हपिं पुजाहारीतय्त बराबर यानाः इनाबीत पुजाहारीतय्गु शहर शहरय् अदन, मिन्यामीन, येशूअ, शमायाह, अमर्याह व शकन्याहं कोरेयात विश्वास यायेबहः जुयाः ग्वाहालि यात।
16 वंशावलीइ नां च्वयातःपिं परमप्रभुया देगलय् न्हियान्थिथंया ज्या यायेत वनीपिं स्विदँ स्वयां च्वय्यापिं मिजंत सकसितं इमिगु थथःगु पुचः व इमिगु जिम्माय् दुगु ज्या स्वयाः इमिसं भाग इनाबिल।
17 वंशावलीइ थथःगु परिवारकथं नां च्वयातःपिं पुजाहारीत अले निइदँ व व स्वयां च्वय्यापिं लेवीत सकसितं नं इमिसं इमिगु पुचः व इमिगु जिम्माय् दुगु ज्या स्वयाः भाग इनाबिल।
18 थुपिं वंशावलीया सफुलिइ नां च्वयातःपिं फुक्क खलः, इमि कलाःपिं व काय्म्ह्याय्पिंनापं सकसितं भाग इनाब्यूगु खः। छाय्धाःसा इमिसं नं थःपिन्त विधिकथं शुद्ध याःगु खः।
19 भाग बीत हारून वंशयापिं मनूत नं नांकथं ल्यल, लेवीतय्गु वंशावलीइ नां च्वयातःपिं वया परिवारयापिं मिजंपिं व मिजंमस्त नं ल्यल। थुपिं पुजाहारीत व इमि सन्तानतय्सं थ्व भाग इमिगु थथःगु शहरय् व उपिं शहरया जःखः च्वंगु ख्यलय् काल।
20 हिजकियां यहदाय् न्यंक हे थथे ज्या यात। वं परमप्रभु थः परमेश्वरया मिखाय् छु भिंगु, खःगु व विश्वास याये बहःगु खः व हे ज्या यात।
21 परमप्रभुया देगःया सेवाय् व छु छु ज्या वं परमेश्वरया देगःया सेवाय् अले व्यवस्था व आज्ञाया खँय् थः परमेश्वरयात मालेत यात, व वं दुनुगलंनिसें यात अले व ताःलात।

32

यस्शलेमयात अश्शूरीतय्गु ख्याच्वः

२ इति ३२:१-१९; यशै ३६:१-२२

1 थ्व फुक्क खँय् हिजकिया जुजुं विश्वास यायेबहः जुयाः ज्या यायेधुंकाः अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबं यहदाय् हमला यात। वं यहदाया छचाःखेरं पखाः ग्वयातःगु शहरत थःम्हं हे त्याकेगु बिचाः यानाः उपिं शहरतयत् घेरय् यात।
2 सनहेरीब यस्शलेमय् हमला यायेत वये धुंकूगु दु धइगु खँ हिजकियां सीवं
3 वं शहर पिनेया बुँगाःचाया लः पनाबीत थः भारदारत व सेनाया नायःतलिसें सल्लाह काल। इमिसं वयात थुकी ग्वाहालि बिल।
4 इमिसं यक्व मनूत मुंकाः लःया मुहान व देशया दथुं न्ह्याइगु खुसिचात पनाबिल। इमिसं धाल, "अश्शूरयाम्ह जुजुयात थन वइबलय् गाक्क लः दइ मखु।"
5 जुजुं साहस पिकयाः शहरया पखाः गन गन दुंगु खः, अन अन ल्हन, अले उकी धरहरात दय्कल। पखाःया पिनेपाखे वं मेगु पखाः दय्कल। अले दाऊदया शहरया तिबः बीगु तगिंत बल्लाकल। वं यक्व ल्वाभःत व ढालत नं दय्कल।
6 वं शहरयापिं मनूतय्त सेना नायःतय् अधीनय् तल, अले मनूतय्त शहरया ध्वाखाया लिक्क चुकय् मुंकाः थथे धकाः इमित हपाः बिल,
7 "साहस पिका अले थःत बल्लाकि। अश्शूरया जुजु व वनापं वइपिं ग्वाः ग्वाः मनूत खनाः ग्याये मते, नुगः क्वतुंके मते इमिगुपाखे स्वयाः झीगुपाखे यक्व शक्ति दु।
8 वयाके मनूया शक्ति दु तर झीके परमप्रभु झी परमेश्वर दी। वय्कलं झीत ग्वाहालि यानादी, अले झीगु लडाइँ ल्वानादी।" मनूतय्सं हिजकिया जुजुया खँ पत्याः यात।
9 थुकिया लिपा थः सेनानापं लाकीशयात घेरय् यानाच्वंबलय् अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबं यहदायाम्ह जुजु हिजकिया व यस्शलेमयापिं फुक्क यहदीतय्त थ्व खबर बीत थः हाकिमत छवल –
10 अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबं थथे धाइ, "छिपिं सुयागु भर कयाः घेरय् यानातःगु यस्शलेमय् च्वंच्वनागु?
11 'परमप्रभु झी परमेश्वरं अश्शूरया जुजुया ल्हातं झीत बचय् यानादी' धकाः धयाः हिजकिया जुजुं छु छिमित नयेत्वने मखंकाः स्यायेत ध्वंलानाच्वंगु मदु ला?
12 छु हिजकिया थःम्हं हे छिमि पुजा यायेगुथाय् व वेदीत स्यंकाः यहदा व यस्शलेमयापिं मनूतय्त 'छगू हे जक वेदीइ पुजा या! अले अन जक बलि ब्यु' धकाः धाःगु मखु ला?
13 "जि व जिमि पुर्खातय्सं देश देशयापिं सकल मनूतय्त छु छु यात व छिमिसं मस्यू ला? छु थुपिं जातितय् घःतय्सं जिगु ल्हातं थुमिगु देशत बचय् याये फत ला?
14 जिमि पुर्खातय्सं नाश याःगु जातितय् घःत मध्ये सुनां जिगु ल्हातं थः मनूतय्त बचय् याये फत? अथे जुयाः गथे यानाः छिमि ईश्वरं छिमित बचय् याये फइ?

15 आः छिमिसं थुकथं हिजकियायात ध्वंलाके बी मते अले झंग लाके बी मते। छिमिसं वयात विश्वास याये मते, छाय्धाःसा सुं नं घवं थः मनूतय्त जिगु वा जिमि पुर्खातय्गु ल्हातं बचय् याये मफुनि धाःसा छिमि ईश्वरं छिमित जिगु ल्हातं गुलि बचय् याये फइ?"

सनहेरीबं परमेश्वरयात क्वह्यंकूगु

16 सनहेरीबया हाकिमतय्सं परमप्रभु परमेश्वर व वय्कःया दास हिजकियायात मभिंकाः मेमेगु खँ नं ल्हात।

17 जुजु सनहेरीब थःम्ह हे थथे धकाः परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात क्वह्यंकाः छगू पौ च्वल, "गथे मेमेगु देशयापिं मनूतय् घःतय्सं थः मनूतय्त जिगु ल्हातं बचय् याये मफुत अथे हे हिजकियाया ईश्वरं नं थः मनूतय्त जिगु ल्हातं बचय् याये फइ मखु।"

18 यरूशलेम शहर त्याका कायेगु निंतिं शहरया पखालय् दनाच्वंपिं मनूतय्त ख्यायेत व उमिगु नुगः क्वतुंकाबीत उपिं हाकिमतय्सं थ्व खँ हिब्रू भाषां ततःसलं हालाः न्यंकल।

19 इमिसं मनूतय्गु ल्हातं दय्कूगु मेमेगु जातितय् घःतय्गु बारे धाइगु थें हे यरूशलेमया परमेश्वरया बारे नं धाल।

20 थज्याःबलय् हिजकिया जुजु व आमोजया काय् यशैया अगमवक्तां स्वर्गपाखे स्वयाः तःसलं प्रार्थना यात।

21 परमप्रभुं छम्ह स्वर्गदूत छ्वयाहयादिल, वं अश्शूरी सेनाया सिपाइँत व नायःतय्त स्यात। उकिं जुजु सनहेरीब लज्या चायाः थःगु हे देशय् लिहां वन। अले व थः घःया देगलय् दुहां वंबलय् वया थः हे काय्पिन्सं वयात तरवारं स्यानाबिल।

22 थुकथं परमप्रभुं हिजकिया व यरूशलेमय् च्वंपिन्त अश्शूरया जुजु सनहेरीबया ल्हातं व मेपिं सकसिगुं ल्हातं बचय् यानादिल। वय्कलं इमित प्यखेरं शान्ति बियादिल।

23 यक्व मनूतय्सं यरूशलेमय् परमप्रभुया निंतिं देछा व जुजु हिजकियाया निंतिं मू वंगु कोस्यालि हल। अबलय् निसें फुक्क जातितय्सं हिजकियायात इज्जत यात।

हिजकिया उसाँय् मदुगु व तःधंछु जूगु

२ राज २०:१-३,१२-१९; यशै ३८:१-३; ३९:१-८

24 उबलय्पाखे हिजकिया जुजु उसाँय् मदयाः सी थें च्वन। वं परमप्रभुयात प्रार्थना यात अले परमप्रभुं वनापं खँ ल्हानाः वयात छगू अजू चायापुगु चिं बियादिल।

25 तर हिजकिया तसकं तःधंछु जुल। परमप्रभुं थःगु निंतिं गुलि नं यानादीगु खः, उकिया निंतिं वं परमप्रभुयात सुभाय् मब्यू। उकिं वं अले यहूदा व यरूशलेमं परमप्रभुया तं फये माल।

26 अय्नं लिपातय् हिजकिया व यरूशलेमयापिं मनूतय्सं थःगु नुगःया घमण्डया निंतिं पश्चाताप यात। उकिं हिजकिया मसीतले परमप्रभुया तं इमिके मलाः।

27 हिजकिया जुजु तसकं तःमि जुल। अले सकसिनं वयात इज्जत याइगु। वं थःगु लुँ, वहः, मू वंगु ल्वहंत, मसला, ढालत व मू वंगु ज्वलं तयेत धुकूत दय्केबिल।

28 हानं वं अन्न, न्हग दाखमघ, जैतूनया चिकं तयेगु धुकूत अले सा द्रहं व फैच्वलय्तय्गु गः नं दय्कल।

29 वं यक्व शहर नं दय्कल अले वयात यक्व सा द्रहं व फै-च्वलय् नं दत। छाय्धाःसा परमेश्वरं वयात यक्व धन-सम्पत्ति बियादीगु खः।

30 गीहोन बुँगाःचाया च्वय्यागु मुहान तिनाः क्वय्पाखे दाऊदया शहरया पच्छिमपाखे लः यंकूम्ह थ्व हे हिजकिया जुजु खः। वं याःगु फुक्क ज्याय् धात्थें हे व ताःलात।

31 तर बेबिलोनयापिं शासकतय्सं छ्वयाहःपिं दूतत देशय् खनेदुगु अजू चायापुगु चिंया बारे न्यंवःबलय् परमेश्वरं वयात जाँच यायेत व वयागु मनय् च्वंगु फुक्क खँ क्यनेत वयात त्वःतादिल।

हिजकिया जुजु सीगु

32 हिजकिया जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ व वयागु भक्तिया ज्यात आमोजया काय् यशैया अगमवक्ताया दर्शनया सफुलिइ अले यहूदा व इस्राएलया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

33 हिजकिया सित, वयात दाऊदया सन्तानतय्गु चिहानया च्वय् थुन। व सीबलय् यहूदा व यरूशलेमयापिं सकल मनूतय्सं वयात तसकं हनाबना तल। वया लिपा वया काय् मनश्शे जुजु जुल।

33

यहूदायाम्ह जुजु मनश्शे

1 मनश्शे झिंनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं नेय्न्यादँ (५५) यरूशलेमय् राज्य यात।

2 परमप्रभुं इस्राएल्लीतय्गु न्ह्यःनं लिनाछ्वःपिं जातितय्सं याःथें घच्चाइपुगु ज्याखं मनश्शें परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या
यात।
3 थः अबु हिजकियां नाश याःगु पुजा यायेगुथाय् वं हाकनं दय्कल। वं बालघःतय्त पुजा यायेत वेदीत व अशेरा घःमय्जुया
थांत दय्कल, वं आकाशया सूर्य, तिमिला, नगु व ग्रहयात क्वछुनाः पुजा यात।
4 मूर्ति पुजा याइपिनिगु निंतिं वं देगलय् वेदीत दय्कल। उगु देगःया बारे यस्शलेमय् न्ह्याबलें जिगु नां दइ धकाः परमप्रभुं
धयादीगु खः।
5 देगःया निगुलिं चुकय् वं आकाशया सूर्य, तिमिला, नगु व ग्रहयात पुजा याइगु वेदीत दय्कल।
6 वं थः काय्पिन्त बेन-हिन्नोमया ब्यासिइ मिइ बलि बिल। वं जादु यात अले भिं मभिं स्वल। वं तन्त्रमन्त्र यात अले भुतप्रेत
व आत्मातनापं स्वापु तइपिनिगु व झाक्रितत्यगु सल्लाह काल। वं परमप्रभुया मिखाय् तसकं मभिंगु ज्या यानाः वय्कःयात
तंचाय्कल।
7 वं देगलय् छगू मूर्ति तल, उगु देगःया बारे परमप्रभुं दाऊद व वया काय् सोलोमनयात थथे धयादीगु खः, "जिं इस्राएलया
फुक्क कुलपाखें ल्ययागु थ्व देगः व यस्शलेमय् जिं न्ह्याबलेंया निंतिं जिगु नां तये।
8 इमिसं जिगु फुक्क आज्ञा मानय् यानाः जिम्ह दास मोशां इमित ब्यूगु व्यवस्था, विधि व नियम होश यानाः पालन यात
धाःसा जिं इमि पुर्खातय्त बियागु देशं इस्राएलीतय्त हाकनं पितिनाछ्वये मखु।"
9 अथेजूसां मनश्शें यहूदायापिं मनूतय्त ततःधंगु पाप याकल। उपिं पाप परमप्रभुं इस्राएलीतय् न्ह्यःनं लिनाछ्वःपिं जातितय्गु
पाप स्वयाः तःधं।

मनश्शे पस्ताय् चाःगु

10 मनश्शे व वया मनूतलिसें परमप्रभु न्ववानादिल, तर इमिसं वास्ता मयाः।
11 उकिं इमित हमला यायेत परमप्रभुं अश्शूरया जुजुया सेनापतित हयादिल। इमिसं मनश्शेयात ज्वन, वयागु न्हासय् हुक
तयाबिल। इमिसं वयात कँय्यागु सिखलं चिनाः बेबिलोनय् यंकल।
12 तर आपत जूबलय् वं परमप्रभु थः परमेश्वरयाके ग्वाहालि फ्वन, अले व वया पुर्खातय् परमेश्वरया न्ह्याःने क्वमिल् जुल।
13 वं प्रार्थना यात। परमेश्वरं मनश्शेया प्रार्थना न्यनादिल। वय्कलं मनश्शेयात यस्शलेमय् हाकनं लितहयादिल। अले वयात
राजगद्दीइ तयादिल। थुकथं मनश्शें परमप्रभु हे परमेश्वर खः धकाः सीकल।
14 अनंलि मनश्शें दाऊदया शहरया पुर्बपाखे च्वंगु पिनेयागु पखाः अज्ज तःजाय्कल। गीहोन बुँगाःचाया दच्छिनंनिसें न्या
ध्वाखा तक वं पःखाः अज्ज तःजाय्कल। ओफेल डाँडायात पखालं घेरय् यात। अले यहूदियाय् फुक्क पःखाः ग्वयातःगु शहरय्
वं छम्ह छम्ह सेना नायःया अधीनय् छपुचः छपुचः सिपाइँत तल।
15 वं परमप्रभुया देगलय् थःम्हं तःगु विदेशी घःतय्गु मूर्ति देगलं चीकाछ्वल। अले देगःया डाँडा व यस्शलेमया थीथी
थासय् वं थःम्हं हे दयकूगु वेदीत चीकल। अले उपिं फुक्कयात वं शहरं पिने यंकाः वांछ्वयाबिल।
16 वं परमप्रभुया वेदी ल्हनाः उकी मेलबलि व सुभाय् बलि छाल। परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया सेवा यायेत वं यहूदायापिं
फुक्क मनूतय्त आज्ञा बिल।
17 अय्नं मनूतय्सं आराधना यायेगु थासय् बलि बिया हे च्वन, तर परमप्रभु इमि परमेश्वरया लागि जक खः।

मनश्शे जुजु सीगु

18 मनश्शे जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ अले थः परमेश्वरयात वं याःगु प्रार्थना व परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया
नामय् वयात अगमवक्तातय्सं धाःगु खँत इस्राएलया जुजुपिनिगु सफुलिइ च्वयातःगु दु।
19 जुजुया प्रार्थना व परमप्रभुया लिसः, पश्चाताप याये न्ह्यः वं याःगु पाप, वयागु विश्वासघात, वं दयकूगु मूर्ति पुजा याइगु
थाय् व अशेरा घःमय्जुया थांत व पुजा याःपिं घःतय्गु खँ अगमवक्तातय्गु सफुलिइ च्वयातःगु दु।
20 मनश्शे सित, वयात वयागु हे दरबारया लिक्क थुन। वया लिपा वया काय् आमोन जुजु जुल।

यहूदायाम्ह जुजु आमोन

21 आमोन निइनिदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् निदँ राज्य यात।
22 वं थः अबुनं याःथें हे परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। अले थः अबु मनश्शें दयकूगु फुक्क मूर्तितय्त बलि बिल
अले पुजा यात।
23 तर थः अबु थें व परमप्रभुया न्ह्याःने क्वमिल् मजू। व थः अबु स्वयाः झन पापी जुल।
24 आमोनया भारदारतय्सं वयागु विरोधय् ग्वसाः ग्वल, अले वयात वयागु हे दरबारय् स्यानाबिल।
25 अले इस्राएलया मनूतय्सं जुजु अमोनयात स्याःपिं सकसितं स्यात। इमिसं वया काय् योशियाहयात वयागु थासय् जुजु
दय्कल।

34

यहूदायाम्ह जुजु योशियाह

1 योशियाह च्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् स्विछदँ राज्य यात।
2 वं परमप्रभुया मिखाय् भिंगु ज्या यात। व थुखे उखे मवंसें थः पुर्खा दाऊदया लँपुइ वन।
3 योशियाह जुजु जूगु च्यागूगु दँय्, व ल्यायम्हबलय् वं थः पुर्खा दाऊदया परमेश्वरयात माल। अले झिंनिगूगु दँय् यहूदा व यस्शलेमय् दुगु पुजा याइगु थाय् व अशेरा घःमय्जुया थांत अले कियाः दय्कातःगु व ढलोटया मूर्तित चीकल।
4 जुजुया आज्ञा कथं वया मनूतय्सं बालघःया वेदीत थुनाबिल। इमिसं अशेरा घःमय्जुया थांत व मेपिं घःतय्गु मूर्तित धू यानाः उपिं घःतय्त बलि बीपिं मनूतय्गु चिहानय् ह्लाबिल
5 वं इमि पुजाहारीतय्गु क्वँय् नं इमिगु हे वेदीइ छ्वय्काबिल। थुकथं वं यहूदा व यस्शलेमयात शुद्ध यात।
6 वं मनश्शे, एफ्राइम, शिमियोन व नप्तालीत कयाः शहर शहर व जःखः च्वंगु तहसनहस जूगु गांगामय् च्वंगु वेदीत व अशेरा घःमय्जुया थां स्यंकाबिल।
7 अशेरा घःमय्जुया थांत व वेदीत वं चुंचुं यानाः धू दय्कल। इस्राएल न्यंक दुगु धुपाँय् च्याकेगु वेदीत वं नाश यात। अनंलि व यस्शलेमय् लिहां वल।
8 योशियाह थः जुजु जूगु झिंच्यागूगु दँय् देश व देगःयात शुद्ध यायेधुंकाः वं असल्याहया काय् शापान व यस्शलेमया वडा-हाकिम मासेयाह व योआहाजया काय् सरकारया ल्याःचाः तइम्ह योआयात परमप्रभु वया परमेश्वरया देगः ल्हनेत छ्वल।
9 इपिं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हिल्कियाहथाय् वनाः परमप्रभुया देगलय् हःगु धिबा वयात लःल्हाना बिल। थ्व धिबा लुखा पिवाःया ज्या याइपिं लेवीतय्सं मनश्शे, एफ्राइम, यहूदा, व बेन्यामीन कुलयापिन्सं व फुक्क इस्राएलय् ल्यंदुपिं मनूतय्सं व यस्शलेमय् च्वंपिं मनूतपाखें मुंकातःगु खः।
10 वं व ध्यबा परमप्रभुया देगः ल्हनेगु ज्या स्वइपिं मनूतय्गु जिम्माय् बिल। इमिसं व धिबा देगः ल्हनेगु व भिंकेगु ज्या याइपिं ज्याकःमितय्त बिल।
11 इमिसं यहूदाया जुजुपिन्सं वास्ता मयासें त्वःतातःगु छेंत ल्हनेत, चानातःगु ल्वहं, धलिं व निनाः न्यायेत नं सिकःमि व दकःमितय्त नं धिबा बिल।
12 थुपिं मनूतय्सं विश्वास यायेबहः जुयाः ज्या यात। इमिसं मरारी वंशया लेवीत यहत व ओबदिया अले कहातया वंशया जकरिया व मशुल्लामया अधीनय् ज्या यात। थुपिं लेवीत बांलाक बाजं थाये सःपिं खः।
13 ज्यामित नं थुमिगु अधीनय् खः। थुमिसं हे फुक्क कथंया ज्या याइपिनिगु ज्या स्वइगु खः, गुलि गुलि लेवीतय्सं धाःसा छ्यान्जे, कसजु व लुखा पिवाःया ज्या याइगु।

व्यवस्थाया सफू ल्यावःगु

14 परमप्रभुया देगलय् हःगु धिबा इमिसं लिकयाच्वंबलय् पुजाहारी हिल्कियाहं परमप्रभुं मोशापाखें बियादीगु परमेश्वरया व्यवस्थाया सफू ल्इकल।
15 हिल्कियाहं छ्यान्जे शापानयात धाल, "जिं परमप्रभुया देगलय् व्यवस्थाया सफू लुइकागु दु।" अले हिल्कियाहं व सफू शापानयात बिल।
16 शापानं व सफू जुजुयाथाय् हयाः थथे धाल, "छःपिन्सं बियादीगु फुक्क ज्या छःपिंया हाकिमतय्सं यानाच्वंगु दु।
17 इमिसं परमप्रभुया देगलय् दुगु धिबा कयाः ज्या स्वइपिं व ज्याकःमितय्त ब्यूगु दु।"
18 पुजाहारी हिल्कियाहं वयात छगू सफू ब्यूगु खँ नं छ्यान्जे शापानं जुजुयात कनाबिल। वं जुजुया न्ह्यःने व सफू ब्वनाः न्यंकल।
19 व्यवस्थाया सफुलिइ च्वयातःगु खँ न्यनाः जुजुं नुगः मछिंकाः थःगु वसः खुत।
20 वं हिल्कियाह, शापानया काय् अहीकाम, मीकाया काय् अब्दोन, छ्यान्जे शापान व जुजुयात सल्लाह बीम्ह असायाहयात थथे धाल,
21 "अन वनाः परमप्रभुयाके बिन्ति यायां जुजु, इस्राएल व यहूदाय् च्वनाच्वंपिनिगु निंतिं उगु सफुलिइ छु छु च्वयातःगु दु न्यनादिसँ। छायधाःसा झी पुर्खातय्सं परमप्रभुया खँ मन्यंगुलिं व थ्व सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क खँ मानय् मयाःगुलिं झीसं परमप्रभुया तःधंगु तं फयेमाःगु दु।"
22 हिल्कियाह व जुजुं आज्ञा ब्यूपिं मनूत देगःया वसः स्वइम्ह हसराया छय् तोखतया काय् शल्लूमया कलाः अगमवादिनी हुल्दायाथाय् वन। इमिसं वनापं उकियागु बारे खँ ल्हात। व यस्शलेमया न्हगु त्वालय् च्वनीम्ह खः।
23 वं इमित धाल, "परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, छिमित जिथाय् छ्वयाहःम्ह मनूयात धा,
24 परमप्रभुं थथे धयादी, 'यहूदायाम्ह जुजुया न्ह्यःने ब्वंगु सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क सरापं जिं थ्व थाय् व थनयापिं सकलें मनूतय्त सजाँय बी।

25 इमिसं जितः त्वःतूगु दु, मेपिं घःतय्गु निंतिं धुपाँय् च्याकल, इमिसं थःगु हे ल्हातं दय्कूगु मूर्तितपाखें जितः तंचाय्कूगु दु। उकिं जिं थ्व थासय् जिगु तं प्वंके। व क्वलाइ मखु।' "

26 परमप्रभुयाके न्यनेत छिमित छ्वयाहःम्ह यहूदायाम्ह जुजुयात थ्व हे खँ धयाब्यु, "छिं न्यनादीगु खँया बारे परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी,

27 छं जिगु खँ न्यनाः पश्चाताप यात अले थ्व थाय् व थनयापिं मनूतय्गु बारे जिं धयागु खँ न्यनाः परमेश्वरया न्ह्याःने छ क्वमिल् जुल, छं थःगु वसः खुत अले जिगु न्ह्याःने ख्वल। उकिं जिं छंगु प्रार्थना न्यनागु दु, परमप्रभुं धयादी,

28 उकिं जिं छन्त छिमि पुर्खातनापं हे मुंके, छन्त थःगु चिहानय् याउँक थुनी।"

"थ्व थाय् व थनच्वंपिं मनूतय्के जिं हयेगु विपत्ति स्वयेत छ म्वानाच्वनी मखु।" अथे जुयाः इमिसं थ्व लिसः जुजुयाथाय् हल।

योशियाहं परमप्रभुया आज्ञा पालन यायेगु बाचा च्यूगु

29 अनंलि जुजुं यहूदा व यरूशलेमयापिं फुक्क थकालितय्त सःतके छ्वल।

30 व यहूदायापिं मनूत, यरूशलेमयापिं मनूत, पुजाहारीत व लेवीत अले चिधंपिं व तःधंपिं फुक्क मनूतनापं परमप्रभुया देगलय् थाहां वन। परमप्रभुया देगलय् लुइकूगु बाचाया सफूया फुक्क वचन इमिसं ताय्कः वं ब्वन।

31 जुजु थःगु थांया लिक्क दन। अले वं परमप्रभुया न्ह्याःने परमप्रभुया ल्यू वनेगु अले वय्कःया बिधि, आज्ञा व नियम तनमन बियाः पालन यायेगु, अले उगु सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क बाचा पालन यायेगु बाचायात न्हकथं चित।

32 अनंलि वं यरूशलेम व बेन्यामीनय् दुपिं सकसितं व बाचा पूवंकेत पाःफय्कल। अले यरूशलेमयापिं मनूतय्सं परमेश्वर, इमि पुर्खातय् परमेश्वरया बाचाकथं थ्वयात।

33 अले योशियाहं इस्राएलीतय् फुक्क इलाकां फुक्क घच्चाइपुगु खँ चीकाछ्वल, अले इस्राएलय् च्वंपिं सकसितं परमप्रभु इमि परमेश्वरया सेवा याकेबिल। व म्वातले इपिं गुबलें नं परमप्रभु इमि पुर्खातय् परमेश्वरया ल्यू वनेगु त्वःमतू।

35

योशियाहं छुत्काराया नखः हंगु

1 योशियाह जुजुं परमप्रभुया निंतिं यरूशलेमय् छुत्काराया नखः हन। न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु दुखुन्हु* इमिसं छुत्काराया चिधीम्ह भ्याःचा स्यात।

2 वं पुजाहारीतय्त थथःगु ज्याय् तल, अले परमप्रभुया देगलय् सेवा यायेत इमित हःपाः बिल।

3 वं फुक्क इस्राएलयात स्यनीपिं व परमप्रभुयात शुद्ध यानातःपिं लेवीतय्त आज्ञा बिल, "इस्राएलया जुजु दाऊदया काय् सोलोमनं दय्कूगु देगलय् बाचा चिनादीगु सनू ति। छिमिसं हानं सनू क्वबिया जुइ म्वाल। अथे जुयाः थः परमप्रभु परमेश्वर व वय्कःया प्रजा इस्राएलया सेवा या।

4 इस्राएलयाम्ह जुजु दाऊद व वया काय् सोलोमनं च्वःगु विधिकथं थथःगु परिवारकथं थथःगु पुचलय् तयार जु।

5 "अले पवित्र थासय् लेवीत पुचः पुचः यानाः दँ। थुकिं यानाः छिमिसं थःनापं ज्या याइपिं चिचीधंगु पुचःया निंतिं ग्वाहालि याये फइ।

6 छुत्काराया नखःया चिधीपिं भ्याःचात स्या। अले मोशापाखें बियादीगु परमप्रभुया वचनकथं थःपिन्त शुद्ध यानाः थःनापं ज्या याइपिं इस्राएलीतय्गु निंतिं मेपिं चिधीम्ह भ्याःचात तयार या।"

7 योशियाहं अन दुपिं फुक्क मनूतय्त छुत्काराया फुक्क बलिया निंतिं ३०,००० म्ह चिधीम्ह भ्याःचा व दुगुचा बिल। अले वं व हे इलय् मेगु बलिया निंतिं ३,००० म्ह द्वहं नं बिल। व फुक्कं वं थःगु सम्पत्तिं ब्यूगु खः।

8 वया हाकिमतय्सं नं मनूत, पुजाहारीत व लेवीतय्त थःगु इच्छां पशुत बिल। परमप्रभुया देगःया नायःत हिल्कियाह, जकरिया व यहीएलं पुजाहारीतय्त नखःबलय् बलि बीत २,६०० म्ह चिधीम्ह भ्याःचा व दुगुचा बिल। अले मेगु बलिया निंतिं स्वसःम्ह द्वहंत नं बिल।

9 लेवीतय् नायःत कोनन्याह व वया किजापिं शमायाह व नतनेल, अले मेपिं लेवीतय् नायःत हशब्याह, यहीएल व योजाबादं लेवीतय्त ५,००० म्ह चिधीम्ह भ्याःचा व दुगुचा बिल। अले मेगु बलिया निंतिं न्यासःम्ह द्वहं नं बिल।

10 थुकथं सेवा शुरू यायेत फुक्क तयार जुल, अले जुजुया आज्ञा कथं पुजाहारीत थथःगु थासय् व लेवीत थथःगु पुचलय् दन।

11 इमिसं छुत्काराया चिधीम्ह भ्याःचात स्यात। पुजाहारीतय्सं वेदीइ हि हा हा यात। लेवीतय्सं धाःसा उपिं पशुतय्गु छेंगू तुल।

---

* **35:1** ३५:१ न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु दुखुन्हु थ्व यहूदी क्यालेन्दरकथं मार्च व अप्रिलय् लाः

12 अनंलि इमिसं मोशाया सफुलिइ च्वया तः थें मनूतय् परिवार परिवारया पुचः पुचःयात परमप्रभुयात छायेगु निंतिं बीत होमबलित अलग्ग तल। अले द्वहंतय्त नं अथे हे यात।
13 इमिसं विधिकथं छुत्काराया पशुया ला मिइ छुल, अले पवित्र देछात धाःसा थल, किल्ली व तापेसय् मन, अले व फुक्क मनूतय्त हथासं इन।
14 अनंलि हास्नया वंशयापिं पुजाहारीतय्सं बहनि तक हे होमबलि व पवित्र बलिं दाः इमिसं थःगु निंतिं व हास्नया वंशयापिं पुजाहारीतय्गु निंतिं तयारी यात।
15 आसापया सन्तान अर्थात म्ये हालीपिन्सं धाःसा दाऊद, आसाप, हेमान व जुजुया अगमवक्ता यदूतूनं क्वःछिनातःगु नियमकथं थथःगु थाय् काल। फुक्क लुखा पिवाःत थथःगु मू लुखाय् दनाच्वन। इमि थःथिति लेवीतय्सं इमिगु निंतिं तयारी याःगु जुयाः ध्वाखा पिवाःतय्सं थथःगु ज्या त्वःताः वये म्वाल।
16 थुकथं उखुन्हु हे योशियाह जुजुयागु आज्ञा कथं छुत्काराया नखः हनेत व परमप्रभुया वेदीइ होमबलि छायेत परमप्रभुया आराधनाया फुक्क तयारी यात।
17 अन दुपिं इस्राएलीतय्सं अबलय् छुत्काराया नखः हन, अले न्हय्न्हु तक सोडा मतःगु मरिया नखः हन।
18 अगमवक्ता शमूएलया इलंनिसें इस्राएलय् थुकथंयागु छुत्काराया नखः गुबलें हंगु मदुनि। योशियाह जुजुं पुजाहारीत, लेवीत, यरूशलेमयापिं मनूत अले यहूदा व इस्राएलया फुक्क थासं अन वःपिं मनूतनापं हंगु थें ज्याःगु छुत्काराया नखः न्हापा गुबलें इस्राएलया मेपिं जुजुपिन्सं हंगु मदुनि।
19 योशियाह जुजु जूगु झिंच्यागूगु दँय् थ्व छुत्काराया नखः हंगु खः।

योशियाह लडाइँलय् सीगु

20 योशियाह जुजुं देगःया निंतिं थ्व फुक्क यायेधुंकाः मिश्र देशया जुजु नेको थः सेना ज्वनाः लडाइँ यायेत यूफ्रेटिस खुसि सिथय् च्वंगु कर्कमीश शहरय् वल। अले योशियाह वनापं लडाइँ यायेत पिहां वन।
21 तर नेकोनं वयाथाय् थ्व खबर छ्वल,
"हे यहूदायाम्ह जुजु, छिगु व जिगु दथुइ छु ल्वापु दु धकाः? जि छिलिसे ल्वाः वयागु मदु। तर जिमि शत्रुतलिसें ल्वाः वयागु दु। परमेश्वरं जितः थ्व ज्या याकनं याः धकाः धयादीगु दु। परमेश्वर जिलिसें दी, उकिं जिनापं ल्वाये मते, मखुसा वय्कलं छितः नाश यानादी।"
22 तर योशियाह लिमच्यु, तर नेकोलिसें ल्वायेत वं थःत म्हमसीक मेम्ह थें च्वंकल। अले लडाइँ याः वन। वं नेकोपाखें वःगु परमेश्वरया वचनयात वास्ता मयाः। तर मगिद्दोया ब्यासिइ वलिसें ल्वाः वन।
23 वाण कय्कीपिन्सं योशियाह जुजुयात वाणं कय्कल। अले वं थः मनूतय्त धाल, "जितः थनं तापाक यंकि, जि बांमलाक घाःपाः जूगु दु।"
24 उकिं इमिसं योशियाहयात रथं क्वकाल। अले वयात वयागु हे मेगु रथय् तयाः यरूशलेमय् हल। व अन हे सित, अले वयात वया पुर्खातय्गु चिहानय् थुन। व सीगुलि यहूदा व यरूशलेमयापिं फुक्क मनूतय्सं नुगाः मछिंकल।
25 अगमवक्ता यर्मियां नं योशियाहया निंतिं सीम्येत च्वल। म्ये हालीपिं फुक्क मिजं व मिस्तय्सं थौं तक नं थुपिं सीम्येलय् योशियाहयात लुमंकी। थुपिं सीम्येत इस्राएलय् छगू परम्परा जूगु दु। थुपिं सीम्येत बिलापया म्येलय् नं च्वयातःगु दु।
26 योशियाह जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, अले परमप्रभुया व्यवस्थाय् च्वयातःगु थें,
27 वं याःगु भक्तिया ज्यात, शुरूनिसें लिपा थ्यंकया फुक्क खँ इस्राएल व यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

36

यहूदायाम्ह जुजु यहोआहाज

1 यहूदा देशय् च्वंपिं मनूतय्सं योशियाहया काय् यहोआहाजयात वया अबुया थासय् जुजु दय्कल।
2 यहोआहाज निइस्वदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् स्वला राज्य यात।
3 मिश्रयाम्ह जुजु निकों वयात ज्वनः अले यहूदायात ३,४०० किलोग्राम वहः व ३४ किलोग्राम लुँ कर पुइकल।
4 मिश्र देशयाम्ह जुजुं यहोआहाजया किजा एल्याकीमयात यरूशलेम व यहूदाया फुक्क थासय् याःम्ह जुजु दय्कल। जुजु निकों वयागु नां हिलाः यहोयाकीम तल। वया दाजु यहोआहाजयात धाःसा जुजु नेकों मिश्र देशय् यंकल।

यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीम

5 यहोयाकीम निइन्यादँ दुबलय् जुजु जूगु खः, वं यरूशलेमय् झिंछदँ राज्य यात। वं परमप्रभु थः परमेश्वरया मिखाय् मभिंगु ज्या यात।
6 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं यहूदाय् हमला यात। वं यहोयाकीमयात ज्वनाः कँय्यागु सिखलं चिनाः बेबिलोनय् यंकल।

7 नबूकदनेसरं परमप्रभुया देगलं छुं थलबल यंकाः बेबिलोनय् वयागु थःगु हे देगलय् तल।
8 यहोयाकीम जुजु जुयाच्वंबलय् जूगु फुक्क खँ, वं याःगु घच्चायापुगु खँ अले वयाके दुगु मभिंगु खँ फुक्क इस्राएल व यहूदाया जुजुपिनिगु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु। वया लिपा वया काय् यहोयाकीन जुजु जुल।

यहूदाया जुजु यहोयाकीन

9 यहोयाकीन झिंच्यादँ* दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यस्शलेमय् स्वला व झिन्हु राज्य यात। वं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात।
10 बसन्तया इलय् नबूकदनेसर जुजुं यहोयाकीनयात ज्वनाः देगःया मू वंगु सामाननापं बेबिलोनय् यंकल। अले नबूकदनेसरं वया कका सिदकियाहयात यस्शलेमया व यहूदाया मेगु फुक्क थाय्या जुजु दय्कल।

यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाह

11 सिदकिया निइछदँ दुबलय् जुजु जूगु खः, वं यस्शलेमय् झिंछदँ राज्य यात।
12 वं परमप्रभु थः परमेश्वरया मिखाय् मभिंगु ज्या यात। परमप्रभुया वचन न्वंवाइम्ह यर्मिया अगमवक्ताया न्ह्यःने वं थःत क्वमिल् मयाः।

बेबिलोनया जुजुं यस्शलेम कब्जा याःगु

13 परमेश्वरया नामय् वयात पाफय्कूम्ह जुजु नबूकदनेसरया विरोधय् जुजु सिदकियां विद्रोह यात। व जिद्दी जुयाः व नुगः छाकाः परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयाथाय् लिहां मवः।
14 पुजाहारीतय् फुक्क नायःत व मनूतय्सं नं मेमेगु जातिं याःगु थें घच्चायापुगु ज्या यानाः झन विश्वासघात यात। इमिसं परमप्रभुं थःम्हं हे यस्शलेमय् शुद्ध यानादीगु देगःयात अशुद्ध यात।
15 परमप्रभु इमि पुर्खाया परमेश्वरं थः मनूतय्त ख्याच्वः बीत दूतय्त तःक्वः मछि छवयाहयादिल। छाय्धाःसा वय्कःया इमित व थः च्वनेगु थाय्यात बचय् याये मास्ति वः।
16 तर इमिसं परमेश्वरया दूततय्त हिस्यात, वय्कःया वचनयात च्यूताः मतः। वय्कःया अगमवक्तातय्त हिस्यायेगु त्वःमतू। लिपतय्, परमप्रभु थः मनूत खनाः तसकं तंचायादिल। उकिं बचय् जुइगु छुं हे लँ मन्त।
17 अथे जुयाः परमप्रभुं इमित हमला यायेत बेबिलोनयाम्ह जुजुयात हयादिल। व जुजुं यहूदाया ल्यायम्हपिं मिजंतय्त देगः दुने तरवारं स्यात। वं ल्यायम्हपिं, ल्यास्यपिं, बुरापिं, मिसा मिजं, कमजोरपिं सुयातं नं बाकि मतः। इपिं सकसितं परमेश्वरं वयागु ल्हातय् बियादिल।
18 बेबिलोनयाम्ह जुजुं देगःया चिग्वःगु व तग्वःगु फुक्क थलबल, परमप्रभुया देगःया धन-सम्पत्ति, जुजु व भारदारतय्गु धन-सम्पत्ति फुक्कं ल्तय् यानाः बेबिलोनय् यंकल।
19 इमिसं परमेश्वरया देगलय् मि छवय्काबिल, अले यस्शलेमया पखाः थुनाबिल, बेबिलोनया सिपाइँतय्सं अन दुगु फुक्क छेँ मि छवय्काबिल। अले यस्शलेमय् दुगु फुक्क मू वंगु सामान नाश यानाबिल।
20 तरवारं बचय् जूपिन्त वं बेबिलोनय् यंकल। अन इपिं फारस देश बमल्लातले जुजु व वया सन्तानया च्यः जुयाच्वन।
21 यर्मियाया म्हुतुं पिहां वःगु परमप्रभुया वचन पूवनेत न्हयेदँ (७०) पुला मवंतले, झिजांमिजां दनाच्वंतले देशं थःगु विश्राम दँत† हनाच्वन।
22 फारसया जुजु कोरेसया न्हापांगु दँय् यर्मियापाखें वःगु परमप्रभुया वचन पूरा जुइत परमप्रभुं फारस जुजुया नुगःयात ग्वाकादिल। अले वं थ्व आज्ञा च्वयाः देशन्यंक छवल –
23 "फारसया महाराज कोरेसं थथे धाइ,
" 'परमप्रभु स्वर्गय् च्वंम्ह परमेश्वरं पृथ्वीयागु फुक्क राज्य जितः बियादीगु दु। अले वय्कलं हे जितः यहूदाया यस्शलेमय् वय्कःया निति छगः देगः दय्केगु आज्ञा बियादीगु दु। छिमिगु दथुइ दुम्ह सुं नं परमप्रभुया मनू च्वय् अन वनेमा। अले परमप्रभु छिमि परमेश्वर छिपिंनापं दयेमा।' "

---

* **36:9** ३६:९हिब्रू भाषाय् च्यादँ, स्वयादिसँ- २ राज २४:८ † **36:21** ३६:२१ विश्रामया दँ, स्वयादिसँ- लेवी २५:१-७

एज्राया सफू
म्हसीका

थ्व सफू एज्रा नांयाम्ह पुजाहारी व शास्त्रीं च्वःगु खः। वयागु हे नामं थ्व सफूया नां एज्रा तःगु खः। इस्राएलीत यस्शलेमय् लिहां वःगु खँ हे थ्व सफूया मू विषय खः। एज्रा व नहेम्याहया सफू न्हापा छगू हे सफू खः। लिपा यहूदीतय्सं थ्व सफूयात निब्वः यानाः न्हापांगु एज्रा व निगूगु एज्रा धकाः नां बिल। तर थौंकन्हय्या हिब्रू भाषाय् बाइबलय् थुपिं निगू सफूयात एज्रा व नहेम्याह धकाः धाइ। एज्राया सफूया छुं ब्वः ४:८ निसें ६:१८ व ७:१२-२६ आरमेइक भाषां च्वःगु खः, अले मेगु ब्व हिब्रू भाषां च्वःगु खः। एज्रायात निगुलि भाय् बांलाक वः। थुकी परमप्रभुया मनूतय्सं वय्कःया ज्याया लागिं नुगः मस्यासे दान ब्यूगु खँ नं क्यनातःगु दु, थ्व थौंकन्हय्यापिं ख्रीष्टियनतय्सं नं सय्के माःगु खँ खः।

थ्व सफू ई.पु. ४४० पाखे च्वःगु खः। एज्राया सफुलिइ इतिहासया सफूया लिपा जूगु घटना च्वयातःगु दु। थुकी बेबिलोनं छुं यहूदीत लिहां वया यस्शलेमय् हाकनं च्वंगु व इमिसं हाकनं परमेश्वरया आराधना यायेगु शुरु याःगु खँ दु।

थुकी च्वयातःगु घटनात छसिंकथं थथे दु –

१. फारसयाम्ह जुजु कोरसयागु आज्ञां यहूदीतय्गु न्हापांगु पुचः बेबिलोनं लिहां वःगु।
२. यस्शलेमय् देगः हाकनं दय्काः परमेश्वरयात अर्पण याःगु, अले हाकनं परमेश्वरयात आराधना यायेगु ज्या शुरु याःगु।
३. उकिया छुं दँ लिपा यहूदीतय्गु मेगु पुचः एज्रालिसें यस्शलेमय् लिहां वःगु खः। एज्रा परमेश्वरया व्यवस्था बांलाक स्यूम्ह पुजाहारी खः, वं यहूदीतय्त थःगु धार्मिक व सामाजिक जीवन हाकनं शुरु यायेत ग्वाहालि यात। थुकथं वं इस्राएलया आत्मिक सम्पदायात रक्षा यात।

धलः पौ

बेबिलोनं न्हापांगु पुचः लिहांवःगु १:१–२:७
देगःयात हाकनं दय्काः अर्पण याःगु ३:१–६:२२
बेबिलोनं मेगु पुचः एज्रालिसें लिहांवःगु ७:१–१०:४४

एज्रा

जुजु कोरेसं यहूदीतय्त लिहां वने ब्यूगु

1 फारसयाम्ह जुजु कोरेसया न्हापांगु दँय्* यर्मिया अगमवक्तापाखें वःगु परमप्रभुयागु वचन पूवंकेत, परमप्रभुं फारसयाम्ह जुजु कोरेसया नुगःयात ग्वाकादिल। अथे जुयाः वं च्वयाः देशया फुक्क थासय् थ्व खँ घोषणा याकल।

2 "फारसयाम्ह जुजु कोरेसं थथे धयादी✡– 'परमप्रभु स्वर्गयाम्ह परमेश्वरं पृथ्वीयागु फुक्क राज्य जितः बियादीगु दु। वय्कलं हे जितः यहूदाया यस्शलेमय् वय्कःया निंतिं छगू देगः दय्केत उजं बियादीगु दु।

3 छिमिगु दथुइ च्वनाच्वंपिं वय्कःया मनूतय्त इस्राएलयाम्ह परमप्रभु परमेश्वरया देगः हाकनं दय्केत यहूदाया यस्शलेमय् लिहां वनेब्यु। वय्कलं इमित सुवाः बियादीमा। यस्शलेमय् दीम्ह वय्कः हे खः।

4 ल्यंदुपिं यहूदीत गन गन च्वनाच्वंगु दु, उगु थाय्यापिं इमि जःलाखःलातय्सं लिहां वनीपिन्त वहः, लुँ, लँय् माःगु सामान व पशुत, अले यस्शलेमय् च्वंगु परमेश्वरया देगःया निंतिं थथःगु इच्छां देछा नं बीमाः।' "

5 अनंलि यस्शलेमय् परमप्रभुया देगः हाकनं दय्केत परमेश्वरं ग्वाकादीपिं यहूदा व बेन्यामीन कुलया परिवारयापिं मू म् मनूत अले पुजाहारीत व लेवीत सकलें हे च्वय् वनेत तयार जुल।

6 इमि सकल जःलाखःलातय्सं थःगु इच्छां ब्यूगु देछानापं इमित वहःयागु थल, लुँ, लँय् माःगु सामान, पशु व थिकेथिकेगु मालताल बियाः ग्वाहालि बिल।

7 नबूकदनेसरं यस्शलेमं हयाः थः घःया देगलय् तःगु परमप्रभुया देगःया थलबल जुजु कोरेसं इमित लित बिल।

8 फारसयाम्ह जुजु कोरेसं धुकूया नायः मित्रेतायात व फुक्क जिम्मा बिल। वं ल्याः खानाः धलः दय्काः उपिं थलबल यहूदायाम्ह नायः शेशबस्सरयात बिल।

9 धलः थथे दु –

लुँयागु स्विपाः भू
वहःयागु द्वःछिपाः भू (१,०००)
वहःया निइगुंगः बाटा (२९)

---

* **1:1** १:१ फारसयाम्ह जुजु कोरेसं शासन याःगु न्हापांगु दँ ई.पु ५३८ य् खः। ✡ **1:2** १:२ २ इति ३६:२२-२३; यशै ४४:२८; यर २९:१०-१४

10 लुँयागु स्विगः ख्वला
वहःयागु थीथी कथंयागु प्यसः व झिगः ख्वला (४१०)
मेमेगु द्वःछि गः थलबल। (१,०००)
11 लुँव वहःयागु थलबल मुक्कं न्याद्वः व प्यसःगः (५,४००) दु। ज्वनायंकूपिं बेबिलोनं यस्शलेमय् लिहां वःबलय् शेशबस्सरं व फुक्क यस्शलेमय् हल।†

2

लिहांवःपिं यहूदीतय्गु नां धलः

नहे ७:४-७२

1 बेबिलोनं यस्शलेम व यहूदाय् लिहां वयाः थथःगु शहरय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्गु नां धलः थथे दु। यक्व न्हापा बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं इमित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु खः।
2 इमि नायःत थुपिं खः – यस्बाबेल, येशूअ, नहेम्याह, सरायाह, रेलयाह, मोर्दकै, बिल्शान, मिस्पार, बिग्वै, रेहूम व बानाहा।
लिहांवःपिं इस्राएली मिजंतय्गु नां धलः थथे दु –
3 परोशया सन्तान २,१७२ म्ह
4 शपत्याहया सन्तान ३७२ म्ह
5 आराया सन्तान ७७५ म्ह
6 पहत-मोआबया सन्तान, (येशूअ व योआबयापाखें) २,८१२ म्ह
7 एलामया सन्तान १,२५४ म्ह
8 जत्तूया सन्तान ९४५ म्ह
9 जक्कैया सन्तान ७६० म्ह
10 बानीया सन्तान ६४२ म्ह
11 बेबैया सन्तान ६२३ म्ह
12 अज्गादया सन्तान १,२२२ म्ह
13 अदोनीकामया सन्तान ६६६ म्ह
14 बिग्वैया सन्तान २,०५६ म्ह
15 आदीनया सन्तान ४५४ म्ह
16 आतेरया सन्तान (हिजकियापाखें) ९८ म्ह
17 बेजैया सन्तान ३२३ म्ह
18 योराया सन्तान ११२ म्ह
19 हाश्मया सन्तान २२३ म्ह
20 गिब्बारया सन्तान ९५ म्ह
21 बेथलेहेमयापिं मनूत १२३ म्ह
22 नतोपाया मनूत ५६ म्ह
23 अनातोतयापिं मनूत १२८ म्ह
24 अज्मावेतयापिं मनूत ४२ म्ह
25 किर्यत-यारीम, कपीरा वा बेरोतयापिं मनूत ७४३ म्ह
26 रामा व गेबायापिं मनूत ६२१ म्ह
27 मिकमाशयापिं मनूत १२२ म्ह
28 बेथेल व ऐयापिं मनूत २२३ म्ह
29 नेबोयापिं मनूत ५२ म्ह
30 मग्बीसयापिं मनूत १५६ म्ह
31 मेगु एलामयापिं मनूत १,२५४ म्ह
32 हारीमयापिं मनूत ३२० म्ह
33 लोद, हादीद व ओनोयापिं मनूत ७२५ म्ह
34 यरीहोयापि मनूत ३४५ म्ह
35 सेनाहयापिं मनूत ३,६३० म्ह
36 लिहांवःपिं पुजाहारीतय्गु नां धलः थथे दु –

† **1:11** १:११ ज्वनायंकूपि बेबिलोनं यस्शलेमय् लिहां वःगु ई.पु. ३७

यदायाहया सन्तान (येशूअया वंशपाखें) ९७३ म्ह
37 इम्मेरया सन्तान १,०५२ म्ह
38 पशहूरया सन्तान १,२४७ म्ह
39 हारीमया सन्तान १,०१७ म्ह
40 लिहांवःपिं लेवीतय्गु नां धलः थथे दु –
येशूअ व कादमीएलया सन्तान (होदबियाया वंशपाखें) ७४ म्ह
41 म्ये हालीपिं आसापया सन्तान १२८ म्ह
42 लिहांवःपिं देगःया पिवाःतय्गु नां धलः थथे दु –
शल्लूम, आतेर, तल्मोन, अक्कूब, हतीता, शोबैया सन्तान मुक्कं सच्छि व स्विगूम्ह (१३९)
43 लिहांवःपिं देगलय् सेवा याइपिनिगु नां धलः थथे दु –
सीहा, हसूपा, तब्बाओतया सन्तान
44 केरोस, सीआ, पादोन
45 लेबाना, हगाबा, अक्कूब
46 हागाबा, शल्मै, हानान
47 गिद्देल, गहरका, रायाह,
48 रसीन, नकोदा, गज्जाम
49 उज्जा, पसेह, बेजै
50 अस्ना, मोनिम, नेपुसीम,
51 बक्बूक, हकूपा, हर्हुर,
52 बस्लूत, महीदा, हर्शा
53 बर्कोस, सीसरा, तेमह,
54 नसीह व हतीपा
55 लिहांवःपिं जुजु सोलोमनया दरबारय् ज्या याइपिनि सन्तानया नां धलः थथे दु –
सोतै, हस्सोपेरेत, पास्दया सन्तान
56 याला, दर्कोन, गिद्देल,
57 शपत्याह, हत्तील,
पोकेरेत-हसेबायीम व आमी।
58 देगलय् सेवा याइपिं व सोलोमनया दरबारय् ज्या याइपिनि सन्तान मुक्क स्वसः व गुइनिम्ह (३९२)
59 बेबिलोनया तेल-मेलह, तेल-हर्शा, केस्ब, आदोन व इम्मेर शहरं लिहां वयाः थःगु परिवार इस्राएलया वंशपाखें वःगु खः धकाः दसि बी मफुपिं थुपिं खः -
60 दलायाह, तोबिया, नकोदाया सन्तान मुक्कं खुसः व न्येय्निम्ह (६५२)
61 अले पुजाहारीया सन्तान मध्ये –
होबायाहया सन्तान, हक्कोसया सन्तान व गिलादी बर्जिल्लैया छम्ह म्ह्याय्यात ब्याहा यानाः वयागु हे नां तःम्ह बर्जिल्लैया सन्तान।
62 थुपिं मनूतय्सं पुर्खातय्गु धलखय् थःगु नां माल अय्नं लुइके मफुत। उकिं इपिं अशुद्ध ठहरय् जुयाः इमित पुजाहारीया ज्यां लिकाल।
63 अले राज्यपालं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं "ऊरीम" व "तुम्मीम"* छ्यलाः परमप्रभुयाके छु यायेगु धकाः मन्यंतले इमित तसकं पवित्र नसां छुं नं नये मते धकाः धाल।✡
64 लिहांवःपिं मुक्कं मनूतय्गु ल्याः पीनिद्वः व स्वसः व खुइम्ह (४२,३६०) दु।
65 थुपिं लिहां वःपिन्के दासदासीत न्हयद्वः व स्वसः व स्विन्हयम्ह (७,३३७) नं दु। इपिं त्वःताः इमि निसः (२००) म्ह मिजं व मिस्त म्ये हालीपिं नं दु।
66 इमि सल न्हयस व स्विइखुम्ह (७३६) म्ह खच्चर निसः पिइन्याम्ह (२४५) म्ह
67 ऊँट पेसः व स्विन्याम्ह (४३५) व गधा खुद्वः व न्हयसः व निइम्ह (६,७२०) दु।
68 लिहांवःपिं यरूशलेमय् परमप्रभुयागु देगःया थासय् वयेधुंकाः छुं परिवारया मू मू मनूतय्सं या देगः पुलांगु जगया च्वय् हाकनं दय्केत थथःगु इच्छां देछा बिल।

---

* **2:63** २:६३ ऊरीम व तुम्मीम थ्व परमप्रभुया इच्छा सीकेत पुजाहारीतय्सं छ्यलिगु निगू च्वलं खः ✡ **2:63** २:६३ गन्ती २७:२१

69 इमिसं थःपिन्सं फुकथं देगः हानं दय्केत न्यासः (५००) किलोग्राम लुँ, निद्रः व च्यासः (२,८००) किलोग्राम वहः व पुजाहारीतय्सं फीगु सच्छि (१००) ज्वः वसः बिल।
70 पुजाहारीत, लेवीत, म्ये हालीपिं, देगलय् पिवाः च्वनिपिं व देगलय् सेवा याइपिं थथःगु शहरय् मेपिं मनूतलिसें च्वन। अले इस्राएलया मेपिं मनूत इमिगु थथःगु शहरय् च्वन।

3

वेदी हाकनं दय्कूगु

1 न्हय्ग्गु ला क्यंबलय्* थथःगु शहरय् च्वनेधुंकूपिं इस्राएलीत सकलें छप्पँ जुयाः यस्शलेमय् मुंवल।✡
2 योसादाकया काय् येशूअ व वया थःथिति पुजाहारीत अले शालतिएलया काय् यस्बाबेल व वया थःथितिनापं मिलय् जुयाः परमेश्वरया मन् मोशाया व्यवस्थाय् च्वया तः थें होमबलि छायेत इस्राएलया परमेश्वरया वेदी दय्कल।
3 थः जःखः च्वनाच्वंपिं मनूत खनाः इपिं ग्याःसां इमिसं वेदी न्हापायागु थासय् हे दय्कल। अले इमिसं उकी परमप्रभुया निंतिं न्हियान्थिं सुथय्सियागु व बहनीयागु होमबलि छायेगु याना हल।✡
4 इमिसं नियमकथं बल्चाबाय्या नखः हन। नखःया छन्हु छन्हुया निंतिं क्वःछिनातःगु ल्याःकथं इमिसं होमबलि छाल।✡
5 थुपिं बाहेक न्हियान्थिंया होमबलि, अमाइ-बलि व परमप्रभुं क्वःछिनादीगु दँय्दसं मानय् यायेमाःगु फुक्क पवित्र नखःचखःया निंतिं देछा छाल। थुपिंनापं परमप्रभुया निंतिं थथःगु इच्छां हःगु फुक्क भेटी छाल।✡
6 उबलय् परमप्रभुया देगःयागु जग तःगु मदुनिसां इमिसं न्हय्ग्गु लाया न्हापांगु दिनंनिसें† परमप्रभुयात होमबलि छायेगु याना हल।

देगः दय्केगु ज्या हाकनं शुरु जुगु

7 इमिसं दकःमि व सिकःमितय्त धिबा अले सीदोन व टुरोसय् च्वंपिं मनूतय्त लेबनानं समुद्रया लँपु जुयाः योप्पा तक देवदाख्या सिँ हयेत नयेगु नसा त्वँसा व चिकं बिल। छाय्धाःसा फारसयाम्ह जुजु कोरेसं थथे यायेत मन्जुरी ब्यूगु खः।
8 यस्शलेमय् परमेश्वरया देगलय् इपिं थ्यंकः वःगु निग्गु दँया निग्गु लाय्‡ शालतिएलया काय् यस्बाबेल, योसादाकया काय् येशूअ, पुजाहारीत, लेवीत अले बेबिलोनं लिहांवःपिं सकसिनं ज्या शुरु यात। परमप्रभुया देगः दय्काच्वंगु ज्या स्वयेत निइदँ व व स्वयां च्वय्यापिं लेवीतय्त इमिसं ल्यल।
9 लेवी येशूअ, वया काय्पिं व किजापिं अले कादमीएल व वया काय्पिं (होदबिया सन्तान) अले हेनादाद वंशयापिं लेवीत सकल मिलय् जुयाः परमेश्वरया देगः दय्केगु ज्या याइपिन्त स्वयेगु ज्या यात।
10 परमप्रभुया देगः दय्कीपिन्सं जग तयेधुंकाः पुजाहारीत थथःगु वसः फिनाः तुरही ज्वनाः अले आसापया वंशयापिं लेवीत थथःगु भुस्याः ज्वनाः न्हापा इस्राएलयाम्ह जुजु दाऊदं आज्ञा ब्यू थें परमप्रभुयागु प्रशंसा यायेत दन।
11 इमिसं परमप्रभुयात प्रशंसा यानाः व सुभाय् बियाः थथे धकाः भजन हाल,

“वय्कः भिंम्ह खः,
इस्राएलया निंतिं वय्कःया दयामाया सदां दयाच्वनी
न्ह्याबलें दयाच्वनी।”

अले सकलें मनूतय्सं तसलं हालाः परमप्रभुयात तःधंकल, छाय्धाःसा देगःया जग तये धुंकूगु खः।
12 न्हापायागु देगः खंपिं बुरापिं पुजाहारीत, लेवीत व परिवार परिवारया नायःत थ्व देगःया जग तःगु खनाः ह्याँय्ह्याँय् ख्वल। मेपिन्सं धाःसा लय्लय्तायाः जयजय यात।
13 सुनानं लसतां हाःगु सः व ख्वःगु सः पाके मफुत छाय्धाःसा मनूतय्गु सः तसकं तःसः अले सः यक्व तापाक तक तायेदु।

4

देगः दय्केगु ज्याय् विरोध

1 ज्वनायंकूपिं लिहां वयाः परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया देगः दय्काच्वंगु दु धयागु खँ यहूदा व बेन्यामीन कुलया शत्रुतय्सं न्यन।
2 उकिं इमिसं यस्बाबेल व परिवार परिवारया नायःतथाय् वनाः धाल, “जिमित नं छिपिंनापं देगः दय्केब्यु छाय्धाःसा जिपिं नं छिमि परमेश्वरयात आराधना याइपिं खः। जिमित थन हःम्ह अश्शूरया जुजु एसरहदोनया पालंनिसें हे जिमिसं वय्कःयात हे बां बियावयाच्वनागु दु।”

---

* **3:1** ३:१ न्हय्ग्गु ला क्यंबलय् थ्व अक्टोबर, सेप्टेम्बर ५३७ ई.पु. खः ✡ **3:1** ३:१ नहे ८:१ ✡ **3:3** ३:३ गन्ती २८:१-८ ✡ **3:4** ३:४ गन्ती २९:१२-३८ ✡ **3:5** ३:५ गन्ती २८:११-१५ † **3:6** ३:६ न्हय्ग्गु लाया न्हापांगु दिनंनिसें थथे धयागु ई.पु. ५३७ खः। ‡ **3:8** ३:८ निग्गु दँया निग्गु लाय् यस्शलेमय् परमेश्वरया देगलय् इपिं थ्यंकः वःगु निग्गु दँया निग्गु लाय् एप्रिल-मे ई.पु.५३७ य् खः।

3 यस्बाबेल, येशूअ व इस्राएलया परिवारया मेपिं सकल नायःतय्सं धाःसा इमित थथे लिसः बिल, "परमप्रभु जिमि
परमेश्वरया निंतिं दय्का च्वनागु थ्व देगःलिसे छिमिगु छुं नं स्वापु मदु, फारसयाम्ह जुजु कोरेसं जिमित आज्ञा ब्यू थें
देगः जिमिसं हे दय्के।"
4 अनंलि व थासय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं यहूदीतय्गु नुगः क्वतुंकाबीत व देगः दय्केगु ज्या पनेत ख्यायेगु याना हल।
5 यहूदीतय्गु योजना स्यंकाबीत इमिसं फारसया सरकारी हाकिमतय्त घुस नकल। फारसयाम्ह जुजु कोरेस जुजुया जिवंकाछि
व फारसयाम्ह जुजु दाराया पालय् तक इमिसं अथे याना हे च्वन।

अहासूरस व अर्तासास्त जुजु जुयाच्वंबलय् विरोध

6 अहासूरस जुजुं शासन याःगु शुरुया इलय् यहूदा व यरूशलेमय् च्वंपिं मनूतय्गु विरोधय् इमि शत्रुतय्सं छगू द्वपं पौ च्वयाः
छ्वत।
7 हाकनं फारसयाम्ह जुजु अर्तासास्तया पालय् विश्लाम, मित्रेता, ताबेल व इपिंनापं ज्या याइपिन्सं जुजुयात छगू पौ च्वल।
पौ आरमेइक भाषाय् व आरमेइक आखलं च्वःगु खः।
8 राज्यपाल रेहूम व प्रदेशयाम्ह छ्यान्जे शिम्शैनं नं यरूशलेमया विरोधय् थज्याःगु पौ अर्तासास्तयात च्वल।
9 राज्यपाल रेहूम व प्रदेशयाम्ह छ्यान्जे शिम्शै, इपिंनापं ज्या याइपिं अर्थात त्रीपोलीस, फारस, ऐलक व बेबिलोनयापिं मनूतय्त
अधिकार याइपिं न्यायाधीशत व हाकिमत अले शूशनयापिं एलामीत व
10 तःधंम्ह व हनाबना बहःम्ह अशूरबनिपलं देशं पितछ्वयाः सामरिया शहरय् व पच्छिम यूफ्रेटिस प्रदेशया मेमेगु थासय्
हयातःपिं,
11 इमिसं छ्वगु पतिइ थथे धकाः च्वयातःगु दु –
महाराज अर्तासास्तयात छःपिनि दास, यूफ्रेटिस पारियापिं मनूतपाखें ज्वजलपा,
12 "छःपिनिगु राज्ययागु थीथी थासं वःपिं यहूदीत यरूशलेमय् च्वनाच्वंगु अले व दुष्ट व विद्रोही शहरयात हाकनं
दय्काच्वंगु खँ महाराजं सीकादिसँ। अले इमिसं उकियागु जग ल्हनाः पखाः दय्काच्वंगु दु धयागु खँ सीकादिसँ।
13 महाराज, थ्व शहर हाकनं दय्कल धाःसा अले थुकिया पखाः दय्केगु ज्या सिधल धाःसा मनूतय्सं कर पुली मखु अले
महाराजया धुकुतिइ धिबा कम जुइ।
14 "छःपिन्सं जिमिगु लागि यक्व गुण यानादीगुलि सकसिनं छःपिन्त हनाबना तःगु जिमित यः। अथे जुयाः छःपिनि न्ह्यःयापिं
जुजुपिन्सं तयातःगु पुलांगु भ्वँतय् मालास्वयादिसँ धकाः थ्व खबर छ्वया हयाच्वनागु दु।
15 पुलांगु भ्वँतय् माला स्वल धाःसा थ्व यरूशलेम शहर छगू विद्रोही शहर जूगु व पुलांगु इलंनिसें हे जुजुपिं व प्रदेशयापिं
शासकतय्त दुःख बियावयाच्वंगु खँ छःपिन्सं सीकादी। अथे जुयाः हे थ्व शहरयात नाश याःगु खः।
16 यरूशलेम शहर हाकनं दय्कल धाःसा अले थुकिया पखाः दनेगु ज्या सिधल धाःसा यूफ्रेटिसया पच्छिमया प्रदेशय्
छःपिनिगु छुं अधिकार दइ मखु धकाः महाराजं सीकादिसँ।"

पखाः दय्केगु ज्या दिक्गु

17 जुजु अर्तासास्तं थथे लिसः बिल,
राज्यपाल रेहूम, प्रदेशयाम्ह छ्यान्जे शिम्शै अले सामरिया व पच्छिम यूफ्रेटिसयागु प्रदेशया मेगु ल्यंदनिगु इलाकाय् च्वंपिं
इमिनापं ज्या याइपिन्त ज्वजलपा।
18 छिमिसं छ्वयाहःगु पौ भाय् हिलाः जितः ब्वना न्यंकल।
19 जिं मालास्वयेत आज्ञा बिया, पुलांगु इलंनिसें हे यरूशलेमं जुजुया अधिकारया विरोधय् राजद्रोह याःगु व अन गोलमाल
व राजद्रोह जुया वयाच्वंगु खँ सीदत।
20 बल्लाःपिं जुजुपिन्सं अन यूफ्रेटिस पच्छिमया प्रदेश न्यंक राज्य याःगु दु। अनयापिं मनूतय्के सरकारी कर काःगु दु।
21 उकिं जिं हानं मेगु आज्ञा मब्युतले थुपिं मनूतय्त शहर दय्केगु ज्या दिकेत आज्ञा ब्यु।
22 थ्व ज्या यायेत लिबाके मते। जुजुपिन्त स्यंकीगु ज्या मजुइमाः।
23 जुजु अर्तासास्तयागु थ्व पौ रेहूम व छ्यान्जे शिम्शै व इपिंनापं ज्या याइपिं मनूतय्गु न्ह्यःने ब्वनाः न्यंके धुंकाः इपिं याकनं
यरूशलेमया यहूदीतय्थाय् वन अले इमित जबरजस्ती ज्या यायेत पन।
24 थुकथं यरूशलेमय् परमप्रभुयागु देगःया ज्या दित। फारसया जुजु दारां राज्य याःगु निगूगु दँ* तक व ज्या दित। ✡

5

देगः दय्केगु ज्या हाकनं शुरु याःगु

* **4:24** ४:२४ निगूगु दँ थथे धयागु ई.पु. ५२० य् खः। ✡ **4:24** ४:२४ हाग १:१; जक १:१

1 उबलय् अगमवक्ता हाग्गै व इद्दोया सन्तान जकरिया अगमवक्तां यस्शलेम व यहूदायापिं यहूदीतय्त, इमित अधिकार यानादीम्ह इस्राएलयाम्ह परमेश्वरया नामय् अगमवाणी यात।

2 इमिगु खँ न्यनाः शालतिएलया काय् यस्बाबेल व योसादाकया काय् येशूअं यस्शलेमय् परमेश्वरयागु देगः दय्केगु ज्या हाकनं शुरु यात। परमेश्वरया अगमवक्तातय्सं नं इपिंनापं च्वनाः इमित ग्वाहालि यात।✡

3 उगु हे इलय् पच्छिम यूफ्रेटिसया प्रदेशयाम्ह राज्यपाल तत्तनै, शत्तर-बोज्नै व इपिंनापं ज्या याइपिं इमिथाय् वयाः थथे धाल, "सुनां छिमित थ्व देगः दय्केगु व थुकियात माःगु सामान ज्वरय् यायेगु अधिकार बिल?"

4 इमिसं इमिके देगलय् ज्या यानाच्वंपिं मनूतय्गु नां नं न्यन।

5 अय्नं यहूदी नायःतय्त परमेश्वरं बिचाः यानाच्वनादीगुलिं दारायाथाय् थ्व बुखँ थ्यनाः उकियागु लिसलय् जुजुया पौ मवतले सुनानं इमित पने मफुत।

दारा जुजुयात तत्तनैया पौ

6 पच्छिम यूफ्रेटिसया प्रदेशयाम्ह राज्यपाल तत्तनै, शत्तर-बोज्नै व इपिंनापं ज्या याइपिं यूफ्रेटिसया पच्छिमयापिं हाकिमतय्सं दारा जुजुयात छवःगु पौ थ्व हे खः।

7 इमिसं थथे च्वयातःगु पौ छवल –

महाराज दाराया ज्वजलपा!

8 महाराज, जिपिं यहूदा जिल्लाय् तःधंम्ह परमेश्वरया देगः दुगु थासय् वना। अन मनूतय्सं तःधंम्ह परमेश्वरया देगः ततःग्वःगु ल्वहँतं दनाच्वंगु दु। अले पःखालय् ततःहाकःगु सिँ तयाच्वंगु दु। ज्या बांलाक जुयाच्वंगु दु अले इमिसं याकनं याकनं ज्या यानाच्वंगु दु।

9 "सुनां छिमित देगः हाकनं दय्केगु व उकियागु सामान ज्वरय् यायेगु अधिकार बिल धकाः जिमिसं मनूतय् नायःतय्त न्यना।"

10 च्वयाः छिथाय् छवयाहयेत जिमिसं इमि नायःतय्गु नां नं न्यना।

11 इमिसं जिमित थथे लिसः बिल, "जिपिं स्वर्ग व पृथ्वीयाम्ह परमेश्वरयात सेवा याइपिं खः। यक्व दँ न्ह्यः इस्राएलयाम्ह छम्ह तःधंम्ह जुजुं दय्कूगु देगः हे जिमिसं हाकनं दय्का च्वनागु खः।

12 अय्नं जिमि पुर्खातय्सं स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात तंचाय्कूगुलिं वय्कलं जिमि पुर्खातय्त बेबिलोनयाम्ह कल्दी जुजु नबूकदनेसरया ल्हातय् बियादिल। नबूकदनेसरं थ्व देगःयात भज्यंक स्यंकाबिल अले मनूतय्त बेबिलोनय् ज्वना यंकल।

13 "अथेसां बेबिलोनयाम्ह जुजु कोरेसया न्हापांगु दँय्* जुजुं परमेश्वरया थ्व देगः हाकनं दय्केत आज्ञा बिल।

14 नबूकदनेसरं यस्शलेमया देगलं बेबिलोनया देगलय् हःगु परमेश्वरया देगःयागु लुँ व वहःयागु थलबल नं थम्हं राज्यपाल ल्ययातःम्ह शेशबस्सर नांयाम्ह मनूयात लित बिल।✡

15 अले वं वयात धाल, 'थ्व फुक्क थलबल यंकाः यस्शलेमया देगलय् हाकनं तयाब्यु अले परमेश्वरयागु देगः न्हापायागु हे थासय् हाकनं दय्कि।'

16 "उकिं शेशबस्सरं यस्शलेमय् वयाः परमेश्वरयागु देगःया जग तल। उबलय् निसें आः तक देगः दय्केगु ज्या जुयाच्वंगु दु तर आः तक सिधःगु मदुनि।"

17 अथे जुयाः महाराज! छिगु इच्छा दुसा जुजु कोरेसं थ्व यस्शलेमयागु देगः हाकनं दय्केत उजं ब्यूगु खः कि मखु धकाः बेबिलोनय् दुगु जुजुया सफूधुकुतिइ मालादिसँ। अनंलि महाराजया इच्छा छु खः व जिमित च्वयाः हयादिसँ।

6

दारा जुजुयागु आज्ञा-पौ

1 अले जुजु दारायागु आज्ञा कथं बेबिलोनयागु धुकुतिइ तयातःगु पुलांगु भ्वंत पुइका स्वल।

2 मादी प्रान्तया एक्बातना शहरय् थथे च्वयातःगु छगू भ्वँ ल्वल। उकी च्वयातःगु लुमन्ति पौ थथे दु –

3 "कोरेस जुजुयागु न्हापांगु दँय् यस्शलेमया देगःया बारे जुजुं छगू आज्ञा-पौ पिकाल।

"आज्ञा थ्व खः - बां बीत व होमबलि छायेत यस्शलेमया देगः व न्हापा दुथाय् हे हाकनं दय्केमाः, अले थुकियागु जग न्हापायागु थासय् हे तयेमाः। थ्व स्विग् मिटर तःजाःगु व स्विग् मिटर ब्या दुगु जुइमाः।

4 ततःग्वःगु ल्वहंया स्वँगू तँ घःने छगू तँ सिँ तयेमाः। थुकी जूगु खर्च जुजुया धुकुतिं पुलेमाः।

5 नबूकदनेसरं यस्शलेमया देगलं बेबिलोनय् हःगु परमेश्वरया भवनया लुँ व वहःयागु थलबल नं लितयंकाः यस्शलेमयागु देगलय् तयाबीमाः। व फुक्क लितयंकाः परमेश्वरया भवनय् थथःगु थासय् तयाबीमाः।"

✡ **5:2** ५:२ हाग १:१४; जक ४:९ * **5:13** ५:१३ न्हापांगु दँ थथे धयागु ई.पु. ५३८ ✡ **5:14** ५:१४ एज्र १:२-११

6 उकिं आः पच्छिम यूफ्रेटिसयाम्ह राज्यपाल तत्तनै, शत्तर-बोज्नै व प्रान्तय् दुपिं छिपिंनापं ज्या याइपिं मनूत व देगलं तापाक च्वँ।
7 छिमिसं देगः दय्काच्वंगु ज्या पने मते। यहूदायाम्ह राज्यपाल व यहूदी नायःतय्सं परमेश्वरयागु देगः उकियागु थासय् हे हाकनं दय्केमाः।
8 व ज्याय् इमित ग्वाहालि ब्यु धकाः जिं छिमित आज्ञा बी। इमिगु खर्च पच्छिम यूफ्रेटिस प्रदेशय् मुंगु करं थत्थें ब्यु, ज्या मदीमाः।
9 "न्हियान्हिथं यरूशलेमय् पुजाहारीतय्सं छु छु माल धकाः धाइ व फुक्कं ब्यु। इमित स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात होमबलि छायेत द्वहंत, भ्याःचात व चिधिकःम्ह भ्याःचात अले छ्व, चि, दाखमघ व जैतूनया चिकं मद्वंक ब्यु।
10 इमिसं स्वर्गयाम्ह परमेश्वर लय्ताइगु बलित छायेमा अले जुजु व जुजुया काय्पिनिगु भिंया निंतिं प्रार्थना यायेमा धकाः छिमिसं अथे या।
11 "उलि जक मखु सुनां थ्व आज्ञा पालन याइ मखु वयागु छेँयागु थां लिकयाः वयात उकिं हे सुया यख्खानाब्यु धकाः जिं आज्ञा बी। थ्व अपराधया निंतिं वयागु छेँयात थुनाः द्वँ दय्काब्यु।
12 यरूशलेमया देगःयात नाश यायेत वा थ्व आज्ञायात हीकेत सुं नं जुजुं वा जातिं ल्हाः ल्हन धाःसा थःगु नांयात अन थापं यानादीम्ह परमेश्वरं हे इमित नाश यानादीमाः।
"जि दारा थ्व आज्ञा पिकयागु दु। थुकियात बांलाक मानय् यायेमाः।"

देगः दय्केगु ज्या सिधःगु

13 अथे जुयाः यूफ्रेटिस पारियाम्ह राज्यपाल तत्तनै अले शत्तर-बोज्नै व इपिंनापं ज्या याइपिन्सं दाराया आज्ञा बांलाक मानय् यात।
14 उकिं यहूदीतय् नायःतय्सं अगमवक्ता हाग्गै व इद्दोया सन्तान जकरियापाखें हपाः दयाः ज्या बांलाक न्ह्यज्याकल। इमिसं परमेश्वरया आज्ञा कथं अले फारसयापिं जुजुपिं कोरेस, दारा व अर्तासास्तपिनिगु आज्ञा कथं देगः दय्केगु ज्या सिधय्कल।
15 दारा जुजुं शासनयागु खुगूगु दँयागु अदार लाया स्वन्हु खुन्हु देगःया ज्या सिधल।
16 उबलय् इस्राएलयापिं मनूत – पुजाहारीत, लेवीत व ज्वनायंकाः लित छ्वयाहःपिं मेपिं, सकसिनं लय्लय्तातां नखः हनाः देगः देछात।
17 थ्व नखःबलय् इमिसं सछिम्ह (१००) द्वहं, निसःम्ह (२००) भ्याःचा, प्यसःम्ह (४००) चिधिकःपिं भ्याःचा व होमबलि छाल। अले इस्राएलया झिंनिगु कुलया निंतिं झिंनिम्ह दुगुचा शुद्ध जुइगु बलिकथं छाल।
18 अले इमिसं मोशाया सफुलिइ च्वया तः थें यरूशलेमय् देगलय् सेवा यायेत पुजाहारीत व लेवीतय्गु थीथी पुचः दय्कल।

छुत्काराया नखः हंगु

19 न्हापांगु लाया झिंप्यन्हु खुन्हु, ज्वनायंकाः लित छ्वयाहःपिन्सं छुत्काराया नखः हन।
20 पुजाहारीत व लेवीतय्सं छगू मन जुयाः थःपिन्त शुद्ध याःगु खः उकिं इपिं सकलें शुद्धपिं खः। अले लेवीतय्सं ज्वनायंकाः लित छ्वयाहःपिं सकल मनूतय्गु निंतिं व थः दाजुकिजा पुजाहारीतय्गु निंतिं अले थथःगु निंतिं छुत्काराया चिधिकःम्ह भ्याःचा बलि बिल।
21 ज्वनाःयंका तयातःगु थासं लिहांवःपिं सकलें इस्राएलीतय्सं जक मखु, परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरयात आराधना यायेत थःगु थितिकुति त्वःतूपिं उगु देशय् च्वनाच्वंपिं मेगु जातियापिं मनूतय्सं नं भ्वय् नल।
22 अले इमिसं सोडा मतःगु मरिया नखः न्हय्न्हु तक न्ह्यइपुक हन। परमप्रभु अश्शूरयाम्ह जुजुयागु मन हिलादीगुलि अले वं इस्राएलयाम्ह परमेश्वरयागु देगःया ज्याय् इमित ग्वाहालि ब्यूगुलि इपिं थथे लय्ताःगु खः।

7

एज्रा इस्राएलय् वःगु

1 यक्व दँ लिपा, फारसयाम्ह जुजु अर्तासास्तया पालय्* एज्रा नांयाम्ह छम्ह मनू दु। एज्रा सरायाहया काय् खः। सरायाह अजर्यहया काय् खः। अजर्याह हिल्कियाहया काय् खः।
2 हिल्कियाह शल्लूमया काय् खः। शल्लूम सादोकया काय् खः। सादोक अहीतूबया काय् खः।
3 अहीतूब अमर्यहया काय् खः। अमर्याह अजर्याहया काय् खः। अजर्याह मरायोतया काय् खः।
4 मरायोत जरयाहया काय् खः। जरयाह उज्जीया काय् खः। उज्जी बुक्कीया काय् खः।
5 बुक्की अबीशूया काय् खः। अबीशू पीनहासया काय् खः। पीनहास एलाजारया काय् खः। एलाजार दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हारूनया काय् खः।

---

* **7:1** ७:१ अर्तासास्त थ्व जुजुं ई.पु. ४६५-४२४ तक शासन याःगु खः

6 एज्रा परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं मोशायात ब्यूगु व्यवस्था बांलाक स्यनेसःम्ह शास्त्री खः। वयात परमप्रभु परमेश्वरया
सुवाः दुगुलि वं फ्वंगु फुक्क खँ जुजुं वयात बिल। थथे जूगुलि एज्रा बेबिलोनं यरूशलेमय् वल।
7 जुजु अर्तासास्तया न्हय्गूगु दँय् छपुचः इस्राएलीत बेबिलोनं यरूशलेमय् वल।† उगु पुचलय् पुजाहारीत, लेवीत, देगलय्
म्ये हालीपिं व देगलय् पिवाः च्वनिपिं व देगलय् सेवा याइपिं नं दुथ्याः।
8 व हे जुजुया न्हय्गूगु दँया न्यागूगु लाय् एज्रा यरूशलेमय् थ्यंकः वल।‡
9 न्हापांगु लाया न्हापांगु न्हिखुन्हु व बेबिलोनं पिहां वःगु खः।§ अले परमेश्वरया ग्वाहालिं न्यागूगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु
यरूशलेमय् थ्यंकः वल।*
10 छाय्धाःसा एज्रां थःत परमप्रभुयागु व्यवस्था ब्वनेत व पालन यायेत अले थुकियागु विधि व नियम इस्राएलय् स्यनेत
देछाःगु खः।

एज्राया निंतिं अधिकार पौ

11 परमप्रभुं इस्राएलयात बियादीगु व्यवस्था व उजं बांलाक स्यूम्ह पुजाहारी व शास्त्री एज्रायात जुजु अर्तासास्तं थथे
च्वयातःगु अधिकार पौ बिल –
12 जुजुतय् नं जुजु अर्तासास्तपाखें, स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयागु व्यवस्थाया शास्त्री पुजाहारी एज्रायात ज्वजलपा!
13 जिगु साम्राज्य दुने च्वंपिं सुं नं मनु, पुजाहारी व लेवी यरूशलेमय् वने न्ह्याःसा छनापं वने फु धकाः जिं आज्ञा बी।
14 एज्रा, जि व जिमि न्हय्म्ह सल्लाह बीपिन्सं छन्त यहूदा व यरूशलेमय् छवयाच्वनागु दु। छं अन छिमित पालन यायेत
ब्यूगु परमेश्वरयागु व्यवस्था बांलाक मानय् याःगु दु कि मदु? अले अनयागु हालत गय् गथे च्वं व स्व।
15 जिं व जिमि सल्लाह बीपिन्सं यरूशलेमय् च्वनादीम्ह इस्राएलया परमेश्वरयात थःगु इच्छां बियागु लुँ व वहः नं छं यंकि।
16 छिमिसं फुक्क बेबिलोन प्रान्तय् मुनेत्यंगु लुँ व वहः अले मनूतय्सं व पुजाहारीतय्सं यरूशलेमय् इमि परमेश्वरया देगःया
निंतिं थःगु इच्छां देछाःगु नं छं यंकि।
17 थ्व धिबां द्रहंत, भ्याःचात, चिधिकःपिं भ्याःचात अले उपिंनापं अन्नबलि व त्वँसा-बलिया सामान न्या, अले उमित
यरूशलेमय् दुगु छिमि परमेश्वरया देगःया वेदीइ बलि छा।
18 ल्यं दुगु वहः व लुँ छ व छिमि यहूदी दाजुकिजापिन्सं थःगु इच्छा कथं छ्यले फु अय्नं व परमेश्वरया इच्छा कथं जुइमाः।
19 "छिमि परमेश्वरया देगलय् सेवा यायेत छंगु जिम्माय् ब्यूगु फुक्क थलबल यरूशलेमया परमेश्वरयात लाःल्हानाब्यु।
20 छिमि परमेश्वरया देगःया निंतिं मेगु छुं माःसा जुजुया धुकुतिं यंकि।
21 "यूफ्रेटिसया पच्छिमयागु प्रान्तयापिं सकल दांभरितय्त जिं थ्व उजं बी – स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयागु व्यवस्थाया शास्त्री
पुजाहारी एज्रां फ्वंगु न्ह्यागु नं ज्वरय् यानाः ब्यु,
22 वहः ३,४०० किलोग्राम तक, छ्व १०,००० किलोग्राम तक, दाखमघ २,००० लिटर तक, जैतूनया चिकं २,००० लिटर तक
अले माक्व चि वयात ब्यु।
23 स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात वय्कःया देगःया निंतिं माःगु फुक्क छिमिसं बांलाक ब्यु। मखुसा जि व जिमि काय्पिन्के
परमेश्वरया तं लाइ।
24 पुजाहारीत, लेवीत, म्ये हालीपिं, ध्वाखाय् पिवाः च्वनिपिं, देगलय् सेवा याइपिं वा परमेश्वरया थ्व देगःयागु मेमेगु ज्या
याइपिन्के सरकारी कर वा महसूल कायेगु छिपिं छ्यान्जेतय्त अधिकार मदु धकाः छिमिसं सीकि।
25 "छ एज्रां धाःसा छंके दुगु छिमि परमेश्वरयागु बुद्धिकथं यूफ्रेटिसया पच्छिमयागु प्रान्तयापिं छिमि परमेश्वरयागु व्यवस्था
पालन यानाः न्याय याइपिं मनूत व हाकिमत ल्य। व्यवस्था मस्यूपिन्त धाःसा छं स्यँ।
26 छिमि परमेश्वरयागु व्यवस्था व जुजुयागु कानून पालन मयाइपिं न्ह्याम्ह हे जूसां वयात स्यानाछ्वयाः वा देशं पितिनाछ्वयाः
वा धन-सम्पत्ति जफत यानाः वा कुनाः सजाँय बीमाः।"

एज्रां परमप्रभु परमेश्वरया प्रशंसा याःगु

27 परमप्रभु झी पुर्खातय् परमेश्वर धन्य खः। वय्कलं हे यरूशलेमय् दुगु परमप्रभुया देगःयात हनाबना तयेत जुजुयागु मनय्
थ्व बिचाः तयादिल,
28 अले जुजु, वयात सल्लाहबीपिं व जुजुया ततःधंपिं भारदारतय्त जितः सदां दइगु दयामाया याइपिं दय्कादिल। उकिं
परमप्रभु जिमि परमेश्वरयागु ल्हाः जिके दु धकाः सीकाः जिं साहस याना, अले जिनापं यरूशलेमय् थाहां वनेत इस्राएलयापिं
नायःत मुंका।

---

† **7:7** ७:७ ई.पु. ४५८ अप्रिल ८ य् जुजु अर्तासास्तया न्हय्गूगु दँय् छपुचः इस्राएलीत बेबिलोनं यरूशलेमय् वल। ‡ **7:8** ७:८ ई.पु. ४५८ अप्रिल ८ य् व हे जुजुया न्हय्गूगु दँया न्यागूगु लाय् एज्रा यरूशलेमय् थ्यंकः वल। § **7:9** ७:९ ई.पु. ४५८ अप्रिल ८ य् न्हापांगु लाया न्हापांगु न्हिखुन्हु व बेबिलोनं पिहां वःगु खः।
* **7:9** ७:९ ई.पु. ४५८ अप्रिल ८ य् अले परमेश्वरया ग्वाहालिं न्यागूगु लाया न्हापांगु न्हिखुन्हु यरूशलेमय् थ्यंकः वल।

8

एज्रानापं लिहांवःपिं नायःतय्गु नां धलः

1 अर्तासास्त जुजुं राज्य यानाच्वंबलय् बेबिलोनं जिलिसें वःपिं परिवारया नायःत व इपिं लिसे धलखय् दुथ्याःपिं थुपिं हे खः
–

2 पीनहासया परिवारं – गेर्शोम।
ईतामारया परिवारं – दानिएल।
दाऊदया परिवारं – शकन्याहया काय् हत्तूश।
3 परोशया परिवारं – जकरिया अले वलिसें धलखय् नां दुथ्याःपिं १५० म्ह मिजंत।
4 पहत-मोआबया परिवार – जरयाहया काय् एल्यहोएनै अले वलिसें २०० म्ह मिजंत।
5 जत्तूया परिवारं – यहासेलया काय् शकन्याह व वलिसें ३०० म्ह मिजंत।
6 आदीनया परिवारं – जोनाथनया काय् एबेद व वलिसें ५० म्ह मिजंत।
7 एलामया परिवारं – अतल्याहया काय् यशयाह व वलिसें ७० म्ह मिजंत।
8 शपत्याहया परिवारं – मिखाएलया काय् जबदियाह व वलिसें ८० म्ह मिजंत।
9 योआबया परिवारं – यहीएलया काय् ओबदिया व वलिसें २१८ म्ह मिजंत।
10 बानीया परिवारं – योसिपियाया काय् शलोमीत व वलिसें १६० म्ह मिजंत।
11 बेबैया परिवारं – बेबैया काय् जकरिया व वलिसें २८ म्ह मिजंत।
12 अज्गादया परिवारं – हक्कातानया काय् योहानान व वलिसें ११० म्ह मिजंत।
13 अदोनीकामया परिवारं – लिपा वःपिं एलीपेलेत, यीएल, शमायाह व इपिंलिसें ६० म्ह मिजंत।
14 बिग्वैया परिवारं – उत्तै व जक्कूर, अले इपिंलिसें ७० म्ह मिजंत।

एज्रां लिहां वनेत लेवीतय्त लुइकल

15 जिं थुपिं फुक्कसित अहावापाखे न्ह्याइगु खुसिया सिथय् मुंका, अले जिपिं स्वन्हु तक पाल ग्वयाः अन च्वना। जिं अन पुजाहारीत व फुक्क मनूतय्त ध्यान बियाः स्वयाबलय् छम्ह नं लेवी मखना।
16 अथे जुयाः जिं नायःत एलीएजर, अरीएल, शमायाह, एल्नातान, यारीब, एल्नातान, नातान, जकरिया व मशुल्लाम अले निम्ह बुद्धि दुपिं मनूत योयारीब व एल्नातानयात सःतके छवया।
17 जिं इमित कासिपिया धाःगु थाय्या लेवीतय् नायः इद्दोयाथाय् छवया। जिं इमित इद्दो व देगलय् सेवा याइपिं, वया थःलाःपिन्त झी परमेश्वरया देगलय् सेवाया ज्या यायेत मनूत छवया हजि धकाः धयाछवया।
18 झी परमेश्वरयागु दया मायां इमिसं जिमिथाय् इस्राएलया काय् लेवीया सन्तान महली परिवारयाम्ह सःस्यूम्ह छम्ह लेवी शेरेबियाह, वया कायपिं व दाजुकिजापिं नाप फुक्कं यानाः झिंच्याम्ह मिजंतयत छवयाहल।
19 इमिसं मरारीया परिवारपाखें हशब्याह व यशयाहनापं वया दाजुकिजा व काय्चापिं यानाः मुक्क निइम्ह मिजंत नं छवयाहल।
20 देगलय् सेवा याइपिं २२० म्ह नं वल। लेवीतय्त ग्वाहालि बीपिं थज्याःपिं मनूत तयेगु चलन जुजु दाऊद व वया हाकिमतय्सं शुरू याःगु खः। थुपिं सकलें धलखय् नां दुथ्याःपिं खः।

यात्राया लागि प्रार्थना

21 जिपिं झी परमेश्वरया न्ह्यःने क्वमिलु जुइत व याउँक यात्राया निंतिं अले लँय् थः मस्त व थःगु सामानयागु रक्षाया निंतिं बिन्ति यायेत जिं अन अहावा खुसिया सिथय् अपसं च्वनेगु घोषणा याना।
22 जिं जुजुयात, "जिमि परमेश्वरं वय्कःयाके भलसा तइपिं सकसितं सुवाः बियादी अले वय्कःयात त्वःतूपिं मनूतय्के वय्कःया तं दयाच्वनी" धकाः धाये धुंकूगु जुयाः आः जिमित लँय् शत्रुतपाखें रक्षा यायेत जुजुयाके सलगइपिं सिपाइँत फ्वनेत जि मछाल।
23 थ्व हे खँयात कयाः जिपिं अपसं च्वनाः थः परमेश्वरयात बिन्ति याना, अले वय्कलं जिमिगु बिन्ति न्यनादिल।
24 अले जिं मू पुजाहारीतपाखें झिंनिम्हय्सित अर्थात शरेबियाह, हशब्याह व इमि झिम्ह दाजुकिजापिन्त ल्यया।
25 अले जुजु, वया सल्लाहबीपिं व वया भारदारत अले बेबिलोनय् च्वनिपिं सकल इस्राएलीतय्सं झी परमेश्वरया देगःया निंतिं ब्यूगु लुँ, वहः व थलबल लनाः जिं इमित बिया।
26 थुकथं जिं इमित
२२,००० किलोग्राम वहः,
३,४०० किलोग्राम वहःया थलबल
अले ३,४०० किलोग्राम लुँ

27 लुँयागु निइगः ख्वल्चात- ९ किलोग्राम ति,
अले निगः बांलाःगु कँय्यागु लुँ ति हे मू वंगु ख्वला लनाः बिया।
28 जिं इमित धया, "छिपिं परमप्रभु झी पुर्खायागु परमेश्वरया निंतिं पवित्रपिं खः। अथे हे वय्कःयात थःगु इच्छां देछाःगु लुँ व वहःयागु थलबल नं पवित्र खः।
29 उकिं छिमिसं थुपिं ज्वलं यस्शलेमय् परमप्रभुया देगःया कोथाय् मू पुजाहारीत, लेवीत व इस्राएलीतय् नायःतय् न्ह्यःने लनाः इमित मब्युतले छिमिसं थुपिं फुक्क ज्वलंया रक्षा या।"
30 थुकथं लनातःगु लुँ, वहः व थलबल पुजाहारीत व लेवीतय्सं यस्शलेमया झी परमेश्वरया देगलय् यंकेत थःगु जिम्माय् काल।
31 न्हापांगु लाया झिंनिन्हु खुन्हु* यस्शलेमय् वनेत जिपिं अहावा खुसिं न्ह्यावना। जिमि परमेश्वर जिपिलिसें दी अले वय्कलं यात्राय् शत्रुत व दाखुँतपाखें बचय् यानादिल।
32 यस्शलेमय् थ्यने धुंकाः स्वन्हु तक जिमिसं आराम कया।
33 अले प्यन्हु खुन्हु वहः व लुँ अले उपिं थलबल झी परमेश्वरया देगलय् लनाः उरियाहया काय् मेरेमोत पुजाहारीया जिम्माय् बिया। वलिसें पीनहासया काय् एलाजार व निम्ह लेवीत येशूअया काय् योजाबाद व बिन्नूईया काय् नोअदिया दु।
34 फुक्क मालसामान ल्याः खात, अले फुक्क तौल अबलय् हे च्वल।
35 अनंलि ज्वनायंकाः लित छ्वयाहःपिन्सं इस्राएलया परमेश्वरया निंतिं होमबलि छाल। फुक्क इस्राएलया निंतिं झिंनिम्ह (१२) ट्वहं, गुइखुम्ह (९६) भ्याःचा व न्हयेन्हय्म्ह (७७) चिधिकःपिं भ्याःचा अले पापबलिकथं झिंनिम्ह दुगुचा छाल। थ्व फुक्क परमप्रभुया निंतिं होमबलि खः।
36 अले इमिसं जुजुयागु आज्ञा-पौ जुजुया हाकिमत अले यूफ्रेटिसया पच्छिमयापिं राज्यपालतय्त बिल। अनंलि इमिसं मनूतय्त व परमेश्वरया देगःया ज्याय् ग्वाहालि बिल।

9

मेगु जातियापिं मनूतलिसें ब्याहा याःगु

1 थ्व फुक्क ज्या यायेधुंकाः नायःत जिथाय् वयाः धाल, "इस्राएलयापिं मनूत, पुजाहारीत व लेवीतय्सं नं थः जःलाखःला कनानी, हित्ती, परिज्जी, यबूसी, अम्मोनी, मोआबी, मिश्री व एमोरीतय्गु घच्चाइपुगु पुजायागु ज्यापाखें थःत अलग तःगु मदुनि।
2 इस्राएलयापिं मिजंतय्सं मेगु जातियापिं मिस्तलिसें ब्याहा यानाच्वंगु दु। थुकथं परमेश्वरया पवित्र जाति स्यनावंगु दु। अले थ्व अपराधय् न्ह्यलुवा जुयाः यंकूगुलिइ मू नायःत व हाकिमत थुपिं हे खः।"
3 थ्व खँ न्यनेवं जिं थःगु लं व गा खुना, छेनय् च्वंगु सँ व दाह्री पुया। अले तसकं वातां जुयाः फ्यतुना।
4 अले ज्वनायंकाः लित छ्वयाहःपिन्सं याःगु अपराधया कारणं इस्राएलया परमेश्वरयागु वचनपाखें ग्याःपिं सकल मनूत जिथाय् मुंवल। सन्ध्याया बां बीगु इलय् तक जि अथे हे वातां जुयाः च्वनाच्वना।
5 सन्ध्याया बां बीगु इलय् जि दना। जिगु लं व गा गूगु दु। अले पुलि चुयाः परमप्रभु झी परमेश्वरपाखे थःगु ल्हाः ल्ह्हनाः
6 थथे धकाः प्रार्थना याना –

एज्राया प्रार्थना

"हे जिमि परमेश्वर, जिगु ख्वाः छिपाखे स्वकेत जितः तसकं मछालापुसे च्वं, छाय्धाःसा हे जिमि परमेश्वर, जिमिगु पाप यक्व अप्वयावंगु दु अले जिमिगु दोष स्वर्ग तक थ्यंगु दु।
7 जिमि पुर्खातय्गु इलंनिसें थौं तक हे जिमिसं तःधंगु पाप यानागु दु। जिमिगु पापं यानाः जिपिं, जिमि जुजु व पुजाहारीत विदेशी जुजुपिनिगु ल्हातय् लात। जिपिं मध्ये गुलिसित स्यात, गुलिसित ज्वनाः विदेशय् यंकल। जिमित लुटपाट यात, तसकं क्वह्यंकल, बेइज्जत यात। थौं तक नं अथे हे जुयाच्वंगु दु।
8 "तर थौं छुं ईया निंतिं, परमप्रभु झी परमेश्वर, छिं जिमित दया यानाः छुं मनूतय्त बचय् यानाः जिमित थःगु पवित्र थासय् छग् बल्लाःगु थाय् बियादीगु दु। थुकथं छि जिमि परमेश्वरं जिमिगु मिखाय् जः अले जिपिं दास जुयाच्वनागु इलय् भतिचा आराम बियादीगु दु।
9 जिपिं दासत जूसां झी परमेश्वरं जिमित व हे अवस्थाय् त्वःतामदी। छिगु कारणं फारसयाम्ह जुजुं जिमित ग्वाहालि याःगु दु। थ्व छिं जिमित न्हगु जीवन बियादीगु थें खः। छिं जिमित छिगु देगः दय्केबिल अले जिमित यहूदा व यस्शलेमय् आराम बियादिल।

---

* **8:31** ८:३१ ई.पु. ४५८ १९ अप्रिलय् न्हापांगु लाया झिंनिन्हु खुन्हु यस्शलेमय् न्ह्यज्याःगु।

10 “आः हे, जिमि परमेश्वर, थुलि जुइ धुंकाः जिमिसं छु धायेगु? छिं बियादीगु आज्ञा जिमिसं मानय् यानागु मदु।
11 छिं थः दास अगमवक्तातपाखें थथे धयादीगु दु, ‘छिमिसं अधिकार यायेत वनेत्यंगु देश अनयापिं मनूतय्गु अशुद्ध ज्या व घच्चाइपुगु ज्यां यानाः अशुद्ध जूगु दु। इमिसं देशयागु छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक थःगु अशुद्ध ज्यां जायकाब्यूगु दु।
12 उकिं छिमिसं थः म्ह्याय्पिन्त इमि काय्पिंलिसें व छिमि काय्पिन्त इमि म्ह्याय्पिंलिसें ब्याहा यानाबी मते। छिमिसं गुबलय् नं इपिं लिसे स्वापु तये मते, छिमिसं थ्व उजं पालन यात धाःसा छिपिं बल्लाइ अले छिमिसं थ्व देशयागु भिंगु भिंगु नसा नइ। अले थ्व देश छिमि सन्तानयागु अधिकारय् न्ह्याबलें दयाच्वनी।’
13 “जिमिगु मभिंगु ज्या व तःधंगु दोषया कारणं जिमिसं दुःख स्यूगु जूसां छि, जिमि परमेश्वरं जिमित दयेमाःगु सजाँय स्वयाः कम सजाँय बियादिल। अले छिं जिमि छुं मनूतय्त छैं लितहयादिल।
14 छु जिमिसं हाकनं छिगु खँ मन्यंसे थज्याःगु घच्चाइपुगु ज्या याइपिंलिसें ब्याहाया स्वापु तयेगु ला? छु छिं तंचायाः छम्ह हे ल्यंमदय्कः नाश यानामदी ला?
15 परमप्रभु इस्राएल्याम्ह परमेश्वर, छि धर्मीम्ह खः। छिं जिमित म्वाका तयादीगु दु। थन जिपिं थःगु दोषनापं छिगु न्ह्याःने दु, खःला थुकिं यानाः जिपिं मध्ये छम्ह नं छिगु न्ह्याःने दने मफये धुंकूगु खः।”

10

मनूतय्सं पाप मानय् याःगु

1 एज्रा परमेश्वरया देगःया न्ह्याःने बँय् भ्वसुलाः ख्वख्वं पाप मानय् यानाः प्रार्थना यानाच्वंबलय् हे ग्वाः ग्वाः इस्राएली मिजं, मिसा व मस्त वयागु प्यखें मुन। इपिं नं ह्याँयह्याँय् ख्वल।
2 अनं लिपा एलामया परिवारयाम्ह यहीएल्या काय् शकन्याहं एज्रायात धाल, “झीसं थ्व देशयापिं मेगु जातियापिं मिस्त ब्याहा यानाः थः परमेश्वरया आज्ञा पालन मयानागु दु, अय्नं इस्राएल्या निंति अज्ज नं छुं आशा दनि।
3 अथे जुयाः आः झीसं झी प्रभुयागु व थः परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् याइपिनिगु सल्लाहकथं थज्याःपिं सकलें मिस्त व इमि मस्ततय्त त्वःतेत परमेश्वरया न्ह्याःने छगू बाचा चीनु। अले व्यवस्थाकथं ज्या यायेनु।
4 छि दनादिसँ, छाय्धाःसा थ्व खँ छिगु हे ल्हातय् दु, जिपिं छिनापं दु, मग्यासे थ्व ज्या यानादिसँ।”
5 थथें हे एज्रां मू पुजाहारीत, लेवीत व सकल इस्राएलीतय्त शकन्याहं धाःथें ज्या याये धकाः पाफय्कल। अले इमिसं पाफल।
6 अनं लिपा एज्रा परमेश्वरयागु देगःया न्ह्याःनं एल्यासीबया काय् येहोहाननया कोथाय् वन। अन च्वंतले एज्रां छुं नं मनः, लः नं मत्वं, छाय्धाःसा बेबिलोनं लिहां वःपिनिगु अपराधं यानाः वया नुगः ख्वः।
7 अनंलि बेबिलोनं लिहांवःपिं सकल मनूत यरूशलेमय् मुनेत यहूदा व यरूशलेम न्यंक खबर छवल।
8 स्वन्हुया दुने सुं वइ मखु हाकिमत व न्याय याइपिनिगु फैसला कथं वयागु फुक्क धन-सम्पत्ति जफत जुइ, अले वं थःम्हं थःत बेबिलोनं लिहां वःपिनिगु सभां पितिनाछ्वइ धकाः नं नायःतय्सं आज्ञा बिल।
9 स्वन्हुया दुने, गुंगूगु लाया निइन्हुखुन्हु* यहूदा व बेन्यामीनया सकलें मनूत यरूशलेमय् मुन। सकलें मनूत थ्व तःधंगु घटनां यानाः दुखी जुयाः अले तसकं वा वयाः चिकुसे च्वंगुलि थुरथुर खानाः परमप्रभुया देगःया न्ह्याःने चुकय् च्वनाच्वन।
10 अले पुजाहारी एज्रां दनाः इमित धाल, “छिमिसं विदेशी मिस्तलिसें ब्याहा यानाः अपराध याःगु दु, अले थुकिं यानाः इस्राएलया दोष अप्वः जूगु दु।
11 उकिं आः थः पुर्खाया परमप्रभु झी परमेश्वरया न्ह्याःने थथःगु पाप मानय् या। वयकःया इच्छा पूवंकि अले विदेशी मनूतपाखें व छिमि विदेशी कलाःपाखें छिपिं ब्यागलं च्वँ।”
12 अले सभाय् मूपिं सकल मनूतय्सं तःसलं लिसः बिल, “छिं गथे धयादिल, जिमिसं अथे हे याये।
13 अय्नं थन यक्व मनूत दु। अले वा वयाच्वंगु दु, उकिं जिपिं पिने दनाच्वने फइ मखु। थ्व ज्या छन्हुनिन्हुं सिधइ मखु, छाय्धाःसा थ्व खँय् जिपिं मध्ये यक्वसिनं पाप यानागु दु।
14 झी हाकिमतय्सं सकल मनूतय्गु लागि ज्या यानाबीमाः। परमेश्वरया तं क्वमलाःतले व थ्व ज्या सिमधःतले झीगु शहरय् ग्वःम्हसिनं विदेशी मिसा ब्याहा याःगु दु, इपिं क्वःछिनातःगु इलय् थःगु शहरयापिं थकालित व न्याय याइपिंलिसें वयेगु यायेमाः।”
15 असाहेलया काय् जोनाथन व तिक्भाया काय् याजयाहं जक मशुल्लाम व लेवी सब्बतैया पंलिनाः थुकियागु विरोध यात।

* **10:9** १०:९ ई.पु. ४५८ डिसेम्बर १९ य् गुंगूगु लाया नीन्हखुन्हु

16 अय्नं ज्वनायंकाः लितः छ्वयाहःपिन्सं अथे हे यात – पुजाहारी एज्रां परिवार परिवारयापिं मू मू मनूत ल्यल। वं छगू
छगू परिवार पुचलं छम्ह छम्ह मनू ल्यल। छम्ह छम्ह मनूयात नां काकां ल्यःगु खः। अले झिगूगु लाया न्हापांगु दिनंनिसें†
इमिसं थ्व खँया बारे गय् गथे खः धकाः स्वयेगु ज्या शुरु यात।
17 अले न्हापांगु लाया न्हापांगु दिं तक‡ इमिसं विदेशी मिस्त ब्याहा याःपिं मिजंतय्गु बारे गय् गथे खः धकाः स्वयेगु ज्या
सिधय्कल।

विदेशी मिस्तलिसें ब्याहा याःपिनिगु नां धलः-

18 विदेशी मिस्त ब्याहा याःपिं पुजाहारी परिवारं –
योसादाकया काय् येशूअ व वया दाजुकिजापिनि परिवारं – मासेयाह, एजीएजर, यारीब व गदल्याह खः।
19 इमिसं थःथः कलाः त्वःतेगु बचं बिल, अले इमिसं दोषबलिकथं थथःगु बथानं छम्ह छम्ह भ्याःचा नं हल।
20 इम्मेरया परिवारं – हनानी व जबदियाह।
21 हारीमया परिवारं – मासेयाह, एलिया, शमायाह, यहीएल व उज्जियाह।
22 पशहूरया परिवारं – एल्योएनै, मासेयाह, इश्माएल, नतनेल, योजाबाद व एलासा।
23 लेवीतपाखें – योजाबाद, शिमी, कलीता धाःम्ह केलायाह, पतहियाह, यहूदा व एलीएजर।
24 म्ये हालीपिंपाखें – एल्यासीब।
देगलय् पिवाः च्वनिपिंपाखें – शल्लूम, तेलेम व ऊरी।
25 अले मेपिं इस्राएलीतपाखें –
परोशया परिवारं – रम्याह, यिज्याह, मल्कियाह, मियामीन, एलाजार, मल्कियाह व बनायाह।
26 एलामया परिवारं – मत्तन्याह, जकरिया, यहीएल, अब्दी, येरेमोत व एलिया।
27 जत्तूया परिवारं – एल्योएनै, एल्यासीब, मत्तन्याह, येरेमोत, जाबाद व अजीजा।
28 बेबैया परिवारं- येहोहानान, हनन्याह, जब्बै व अत्लै।
29 बानीया परिवारं – मशुल्लाम, मल्लूक, अदायाह, याशूब, शाल व येरेमोत।
30 पहत-मोआबया परिवारं – अदना, केलाल, बनायाह, मासेयाह, मत्तन्याह, बजलेल, बिन्नूई व मनश्शे।
31 हारीमया परिवारं- एलीएजर, यिशियाह, मल्कियाह, शमायाह, शिमेओन,
32 बेन्यामीन, मल्लूक व शमरयाह।
33 हाशूमया परिवारं – मत्तनै, मत्तता, जाबाद, एलीपेलेत, येरेमै, मनश्शे व शिमी।
34 बानीया परिवारं – मादै, अम्राम, ऊएल,
35 बनायाह, बेदयाह, कलूही
36 भन्याह, मेरेमोत, एल्यासीब
37 मत्तन्याह, मत्तनै व यासू।
38 बिन्नूईया परिवारं – शिमी,
39 शेलेम्याह, नातान, अदायाह,
40 मक्नादबै, शाशै, शारै,
41 अज्रेल, शेलेम्याह, शमरयाह
42 शल्लूम, अमर्याह व योसेफ।
43 नेबोया परिवारं – यीएल, मत्तित्याह, जाबाद, जबीना, यद्दै, योएल व बनायाह।
44 थुपिं सकसिनं विदेशी मिस्तलिसें ब्याहा याःगु खः। थुपिं मध्ये छुं मनूतय् थुपिं बिदेशी मिस्तपाखें मचाखाचा नं दुगु खः।

† **10:16** १०:१६ ई.पु. ४५८ डिसेम्बर २९ य् झिगूगु लाया न्हापांगु दिनंनिसें ‡ **10:17** १०:१७ ई.पु. ४५७ मार्च २७ य् न्हापांगु लाया न्हापांगु दिं तक

नहेम्याहया सफू

म्हसीका

थ्व सफू नहेम्याह धाःम्ह छम्ह मग्याःम्ह व साहसी मनुखं च्वःगु खः। नहेम्याह बेबिलोनीतय्सं यरूशलेमं ज्वनाहःम्ह छम्ह यहूदी खः। व परमेश्वरयात यक्व प्रार्थना याइम्ह मनू खः। व अर्तासास्त जुजुयात दाखमघ बीम्ह मनू खः, थ्व छगू तःधंगु पद खः। थ्व तःधंगु पदय् च्वनाः याउँक जीवन हनाच्वंगु जूसां व यरूशलेमया पखाःत दुंगु व ध्वाखात मिछ्वःगु खबर न्यनाः दुःखी जुल। अले जुजुयाके अनुमति कयाः व यरूशलेमय् लिहां वल। थ्व सफुलिइ यरूशलेमया पखाः दुंगुया बारे बांलाक च्वयातःगु दु। थ्व सफुलिइ दुगु घटनात ई.पु. ४४५ निसें ई.पु. ४३३ या दथुइया खः। नहेम्याहं परमेश्वरयात याःगु तःधंगु विश्वास व मदिक्क याःगु प्रार्थना थ्व सफूया लुमंके बहःगु खँ खः।

नहेम्याहया सफूयात स्वब्व यायेफु,

१. फारसयाम्ह जुजुं यहूदायाम्ह राज्यपाल दय्कूम्ह नहेम्याह नायः जुयाः यरूशलेमया पखाः हाकनं दय्कूगु खँ। थ्व बाहेक नहेम्याहं छुं धार्मिक व सामाजिक सुधार नं हइ।

२. एज्रां मनूतय्त परमेश्वरया व्यवस्था बांलाक ब्वनाः न्यंकूगु अले मनूतय्सं थःगु पाप मानय् याःगु।

३. यहूदायाम्ह राज्यपाल जुयाः नहेम्याहं याःगु मेमेगु ज्या।

धलः पौ

नहेम्याह यरूशलेमय् लिहांवःगु १:१–२:२०
यरूशलेमयया पखाः हाकनं दय्कूगु ३:१–७:७३
व्यवस्था ब्वंगु व बाचायात न्हुधाः याःगु ८:१–१०:३१
नहेम्याहया मेमेगु ज्या ११:१–१३:३१

नहेम्याह

यरूशलेमया निंतिं नहेम्याहया चिउताः

1 हकल्याहया काय् नहेम्याहया ज्याखँ–

अर्तासास्त फारस देशयाम्ह जुजु जूगु निइग्गु दँया किसलेव लाय्* जि शूशनया किल्लाय् दुबलय्

2 जिमि छम्ह किजा हनानी छपुचः मनूतलिसें यहूदां थ्यंकः वल। जिं यरूशलेमया बारे व बेबिलोनय् ज्वनायंकूगु पाखें बचय्जूपिं मेपिं यहूदीतय्गु बारे इमिके न्यना।

3 इमिसं जितः धाल, "लिहांवःपिं यहूदीतय्त थाकुयाच्वंगु दु। जःखः च्वंपि बिदेशीतय्सं इमित हेपय् याइगु, यरूशलेमया पखाः आः तक नं दुनाच्वंगु दु अले उकिया ध्वाखा मिं नयाः नाश जुइ धुंकल।"

4 व खँ न्यनेवं जि फ्यतुनाः ख्वया। तःन्हु तक जि नुगः मछिंकाच्वना। जिं छुं नं मनया, जिं स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात प्रार्थना याना।

नहेम्याहया प्रार्थना

5 "हे परमप्रभु स्वर्गयाम्ह परमेश्वर, तःधंम्ह व मानय् यायेमाःम्ह! छि थःगु खँ न्यनीपिं व थःत माया याइपिं मनूतलिसें दयामायाया बाचा पूवंकादीम्ह खः।

6 छिकपिनि दास इस्राएलीतय्गु निंतिं चान्हि छितः यानागु प्रार्थना न्यनेत छिं न्हाय्पं बियादिसँ, अले मिखा चाय्कादिसँ। जिपिं इस्राएलीतय्सं छिगु विरोधय् यानागु पाप जिं मानय् याये। जिमि पुर्खातय्सं पापयात जिं नं पाप यानागु दु।

7 छिं थः दास मोशापाखें बियादीगु आज्ञा, विधि व नियम मानय् मयानाः जिमिसं छिगु न्ह्यःने तःधंगु अपराध यानागु दु।

8 "छिं मोशायात धयादीगु थ्व खँ लुमंकादिसँ, 'छिपिं इस्राएलयापिं मनूत विश्वास मदुपिं जुल धाःसा जिं छिमित जाति जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल यानाबी।' ✡

9 अय्नं छिपिं जिथाय् लिहां वल धाःसा अले छिमिसं जिगु खँ न्यन धाःसा जिं छिमित थःगु नां तयेत ल्ययागु थासय् लित हये। तापाःगु देशय् वंगु दुसां जिं छिमित लित हये।' ✡

10 "छिं थःगु तःधंगु शक्तिं व बल्लाःगु ल्हातं बचय् यानादीपिं इपिं छि दासत व छि थः मनूत खः।

11 हे परमप्रभु, जिगु व छिगु नांयात हनाबना यायेत लय्ताइपिं छि दासतय्गु प्रार्थना न्यनादिसँ। थौं हे छिकपिनि थ्व दासयागु ज्या ताःलाकादिसँ। छिं जुजुयात जितः माया याइम्ह दय्कादिसँ।"

---

* **1:1** १:१ निइग्गु दँया किसलेव ला नोभेम्बर-डिसेम्बर ४४५ बी.सी. खः। ✡ **1:8** १:८ लेवी २६:३३ ✡ **1:9** १:९ व्य ३०:१-५

उबलय् जि जुजुयात दाखमघ बीपिनि नायः खः।

2

नहेम्याह यरूशलेमय् वंगु

1 प्यला लिपा छन्हु जुजु अर्तासास्तया निइगूगु दँया निसान लाय्* जुजुयागु दाखमघ हःबलय् जिं व कयाः जुजुयात बिया।
जि जुजुया न्ह्यःने दनाबलय् जिगु ख्वाः खिउँ। न्हापा गुबलें जिं अथे जुजुया न्ह्यःने ख्वाः खिउँका वनागु मदु।
2 उकिं जुजुं जितः न्यन, "छ ला मफुम्ह मखु, छाय् छंगु ख्वाः खिउँसे च्वंगु? छंगु नुगः ख्वःगु दु जुइमा।"
अबलय् जि तसकं ग्यात।
3 अय्नं जिं जुजुयात धया, "महाराज सदां म्वानादीमा। जिमि पुर्खात थुंगु शहर तहसनहस जूगु दु अले उकिया ध्वाखा मिं
नयाः नाश जुइ धुंकूगु दु धाःसा जिगु ख्वाः छाय् खिउँसे मच्वनी?"✡
4 जुजुं जिके न्यन, "छन्त छु माल?"
अले जिं स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात प्रार्थना यानाः
5 जुजुयात लिसः बिया, "थ्व खँ महाराजयात यःसा अले जि खनाः छःपिं लय्तासा जितः जिमि पुर्खात थुंगु शहर हाकनं
दय्केत यहदाय् छवयादिसँ।"
6 थः रानीलिसें च्वनाच्वंम्ह जुजुं जितः न्यन, "छ गुलि ईया निंतिं यात्राय् वनेगु? छ गुबलय् लिहां वयेगु?" जितः छवयेत
जुजु मानय् जुल। जि थूबलय् लिहां वये धकाः जुजुयात धया।
7 हाकनं जिं जुजुयात धया, "महाराज छःपिं लय्तासा, पच्छिम यूफ्रेटिस प्रान्तयापिं राज्यपालतय्गु निंतिं जि यहूदाय्
मथ्यंतले थथःगु इलाकां सुरक्षित वनेब्यु धकाः च्वयातःगु पौ बियादिसँ।
8 अले देगःया रक्षाया निंतिं दय्कूगु किल्लाया ध्वाखा दय्केत, शहरया पखाः दय्केत व जि च्वनेगु छेँ दय्केत माःगु सिँ
बीत सरकारी गुँया पिवाः आसापया निंतिं नं उजं पौ बियादिसँ।" जिमि परमेश्वरया दया दुगु ल्हाः जिके दुगुलिं जिं फ्वनागु
फुक्क खँ जुजुं बिल।
9 जि यूफ्रेटिस पच्छिमयापिं राज्यपालतय्थाय् वनाः इमित जुजुयागु पौ बिया। जुजुं जिनापं सिपाइँतय् कप्तानत व सलगइपिं
सिपाइँत नं छवःगु खः।
10 इस्राएलयापिं मनूतय्गु भिं यायेत छम्ह मनू वःगु दु धयागु खँ न्यनाः होरेनी सन्बलत व अम्मोनी हाकिम तोबियाया ख्वाः
खिउँल।

नहेम्याह यरूशलेमया पखाः जाँचय् याःवंगु

11 जि यरूशलेमय् थ्यन। अन थ्यंगु स्वन्हु लिपा
12 जि चान्हय् दना थःनाप छुं मनूत ज्वनाः जि शहरं पिहां वना। परमेश्वरं जितः यरूशलेमय् छु यायेत छ्वयाहयादीगु खः
व खँ जिं सुयातं मधया। जिं गयाम्ह पशु त्वःताः जिके मेपिं पशु मदु।
13 जि चान्हय् ब्यासिया ध्वाखां पिने पिहां वया, अले दच्छिनपाखे अजिङ्गरे धयागु लःया फोहरा पुलाः जि सौ ध्वाखा
तक वना। लँय् जिं यरूशलेमया दुंगु पखाः व मिं नाश जूगु ध्वाखात स्वयाः जाँचय् याना।
14 अले जि फोहरा ध्वाखा व जुजुयागु पुखूपाखे वना। अय्नं अन जि गयावयाम्ह पशु दुहां वनेत तक थाय् मदु।
15 उकिं जि चान्हय् किद्रोन ब्यासिइ थाहां वना शहरया पःखाः स्वस्वं वना। लिपतय् जि लिहां वया अले ब्यासि ध्वाखां
शहरय् दुहां वया।
16 जि गन वनागु खः अले जिं छु यानागु खः व खँ शहरयापिं हाकिमतय्सं मस्यू। थुबलय् तक जिं थःगु ज्याय् ग्वाहालि
कायेमाःपिं यहूदी दाजुकिजापिं, पुजाहारीत, तःधंपिं मनूत, हाकिमत व मेपिं मनूत सुयातं नं छुं धयागु मदुनि।
17 अनंलि जिं इमित धया, "झीत गज्याःगु दुःख जुयाच्वंगु दु व खँ छिमिसं बांलाक स्यू। यरूशलेम तहसनहस जूगु दु, अले
थुकिया ध्वाखा मिं नःगु दु। झीसं यरूशलेमया पखाः हाकनं दय्केनु। थुकिं झीपिं लिपा मछाय्का च्वने मालि मखु।"
18 जिं इमित जिमि परमेश्वरया दया दुगु ल्हाः जिके दुगुया बारे व जुजुं जितः छु छु धयादीगु खः व फुक्क खँ कना।
इमिसं थथे लिसः बिल, "झीसं हाकनं शहर व पखाः दय्केगु ज्या शुरु यायेनु।" थुकथं इमिसं थ्व भिंगु ज्या शुरु यात।
19 थ्व खँ न्यनाः होरोनी सन्बलत, अम्मोनी हाकिम तोबिया व अरबी गेशेमं जिमित गिजय् यात, अले जिमित क्वह्यंकाः
थथे धाल, "थ्व छिमिसं छु यानाच्वनागु? छु छिमिसं जुजुलिसें विद्रोह यायेगु ला?"

---

* **2:1** २:१ निइगूगु दँया निसान ला मार्च-अप्रिल ४४४ बी.सी. खः। ✡ **2:3** २:३ २ राज २५:८-१०; २ इति ३६:१९; यर ५२:१२-१४

20 जिं इमित थथे लिसः बिया, "स्वर्गयाम्ह परमेश्वरं जिमित ताःलाकादी। जिपिं वय्कःया दासतय्सं शहर व पखाः हाकनं दय्केगु ज्या शुरु याये त्यनागु दु। अय्नं यस्शलेमया छुं नं भागय् वा सम्पत्तिइ छिमिगु अधिकार मदु।"

3

पखाः दय्कूपिं दकःमित

1 शहरया पखाः थुकथं हानं दय्कल। दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी एल्यासीब व मेपिं पुजाहारीतय्सं ज्या शुरु यानाः फै ध्वाखा हानं दय्कल। इमिसं उकियात देछाल अले उकिया लुखा थाय् थासय् तल। इमिसं सछिम्ह मनूयागु धरहरांनिसें कयाः हननेलया धरहरा तक हे दय्कल अले उकियात देछाल।

2 वनापं स्वानाच्वंगु ब्व यरीहोयापिं मनूतय्सं दय्कल, इम्रीया काय् जक्कूरं इमि लिक्कसं च्वंगु ब्व दय्कल।

3 न्या ध्वाखा हस्सेनाया काय्पिन्सं दय्कल। इमिसं उकिया धलिं व लुखा थाय् थासय् तल अले लुखा तीत चुकू व खगः तल।

4 मेगु ब्व उरियाहया काय्, हक्कोसया छय् मरेमोतं दय्कल। बेरेक्याहया काय्, मशेजेबेलया छय् मशुल्लामं वयाः नापसं च्वंगु ब्व दय्कल। वया नापसं च्वंगु ब्व बानाया काय् सादोकं दय्कल।

5 मेगु ब्व तकोयापिं मनूतय्सं दय्कल। इमि घरानिया मनूतय्सं धाःसा थःपिन्त नायःतय्सं ब्वःगु थाकुगु ज्या यायेत म्हाः धाल।

6 येशना ध्वाखा* पसेहया काय् योयादा व बसोदयाहया काय् मशुल्लामं दय्कल। इमिसं धलिं व लुखा तल अले लुखा तीत चुकू व खगः तल।

7 इमि लिक्कसं पच्छिम यूफ्रेटिस प्रान्तयाम्ह राज्यपालयागु छेँ तक गिबोनी मलत्याह व मरोनोती यादानं अले गिबोन व मिस्पायापिं मनूतय्संनापं दय्कल।

8 लुँ कःमि हरयाहया काय् उज्जीएलं मेगु ब्व दय्कल। अत्तर दय्कीम्ह हनन्याहं व लिक्कसं च्वंगु ब्व दय्कल। वं यरूशलेमयागु तःब्यागु पखाः तक दय्कल।

9 मेगु ब्व यरूशलेमया बच्छि जिल्लायाम्ह शासक हूरया काय् रपायाहं दय्कल।

10 वनापं स्वानाच्वंगु ब्व हरूमापया काय् यदायाहया छेँ चुलिचू लाः वं उगु ब्व दय्कल। व लिक्कच्वंगु ब्व हशबन्याहया काय् हत्तूशं दय्कल।

11 मेगु ब्व धाःसा भुतूया धरहरानापं हारीमया काय् मल्कियाह व पहत-मोआबया काय् हश्शूबं दय्कल।

12 यरूशलेमया मेगु बच्छि जिल्लायाम्ह शासक हल्लोहेशया काय् शल्लूमं थःम्ह्यायपिनिगु ग्वाहालिं मेगु ब्व दय्कल।

13 ब्यासि ध्वाखा हानून व जानोह शहरयापिं मनूतय्सं दय्कल। इमिसं उकिया लुखा थाय् थासय् तल, लुखा तीत चुकू व खगः तल। अले ४४० मिटर पखाः दय्काः सौ ध्वाखा तक यंकल।

14 सौ ध्वाखा बेथ-हक्केरेम जिल्लायाम्ह शासक रेकाबया काय् मल्कियाहं दय्कल। वं लुखा थाय् थासय् तल अले लुखा तीत चुकू व खगः तल।

15 फोहरा ध्वाखा मिस्पा जिल्लायाम्ह शासक कोल-होजेया काय् शल्लूनं दय्कल। वं दुहां वनीगु थाय् च्वय् पलिं चिल। ध्वाखा तयाः अले चुकू व खगः तल। वं जुजुयागु क्यब लिक्कयागु सिलोआमया पुखूयागु पखाः दाऊदया शहरं क्वय् क्वहां वनेगु त्वाथः तक हे दय्कल।

16 वया उखे बेथ-सरयाम्ह बच्छि जिल्लायाम्ह शासक अज्बूकया काय् नहेम्याहं दाऊदया चिहानं भचा उखे तकया ब्व दय्कल अले पुखू तक, अले सिपाइँतय्गु छेँ तक दय्कल।

पखालय् ज्या याःपिं लेवीत

17 वया नापसं, बानीया काय् रेहमया अधीनय् च्वनाः लेवीतय्सं पखाः दय्कल। वया लिक्कसं च्वंगु ब्व कीलाहया बच्छि जिल्लायाम्ह शासक हशब्याहं थःगु जिल्लाया निंतिं दय्कल।

18 वया नापसं, वयाथाय् च्वंपिन्सं कीलाहया मेगु बच्छि जिल्लायाम्ह शासक हेनादादया काय् बिन्नूईया अधीनय् च्वनाः दय्कल।

19 वया नापसं, येशूअया काय् मिस्पायाम्ह शासक एसेरं ल्वाभः धुकूपाखे वनीगु थासंनिसें कुं तकयागु मेगु ब्व दय्कल।

20 वया नापसं जब्बैया काय् बारूकं तसकं मेहनत यानाः मेगु ब्ब कुंनिसें दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी एल्यासीबया छेँयागु लुखा तक दय्कल।

21 हक्कोसया छय् उरियाहया काय् मरेमोतं मेगु ब्व एल्यासीबया छेँयागु लुखांनिसें छेँया सिथय् तक दय्कल।

पखालय् ज्या याःपिं पुजाहारीत

* **3:6** ३:६ येशना ध्वाखा धयागु "पुलांगु ध्वाखा" खः।

22 वया नापसं यस्शलेमया जःखः याःपिं पुजाहारीतय्सं दय्कल।
23 इमिगु उखे, बेन्यामीन व हश्शूबं थथःगु छेँया न्ह्यःनेयागु पखाःया ब्व दय्कल। इमि नापसं हननियाहया छय् मासेयाहया काय् अजर्याहं थःगु छेँया न्ह्यःनेया ब्व दय्कल।
24 वया नापसं, अजर्याहया छेँननिसें पखाःयागु कुं व कुन्चा तक हेनादादया काय् बिन्नूईनं दय्कल।
25 अले उज्जैया काय्, पालालं कुं व पिवाः च्वनीपिनिगु चुक लिक्कसं च्वंगु च्वय्यागु लायकुलि पिने पिहां वःगु धरहरा तक दय्कल। वया नापसं परोशया काय् पदायाह,
26 व ओफेल त्वालय् च्वनिपिं देगलय् सेवा याइपिन्सं पुर्बपाखेयागु लःध्वाखाया चुलिचू व धरहरा खने दइगु थाय् तक दय्कल।

मेगु ब्व दय्कूपिं

27 इमि नापसं, तकोयापिं मनूतय्सं मेगु ब्व दय्कूगु तःधंगु धरहरानिसें ओफेलया पखाः तक दय्कल।
28 सल ध्वाखाया च्वय् पुजाहारीतय्सं थथःगु छेँया चुलिचू पखाः दय्कल।
29 इमि नापसं इम्मेरया काय् सादोकं थःगु छेँया न्ह्यःनेया ब्व दय्कल। पुर्बयागु ध्वाखाय् पिवाः च्वनीम्ह शकन्याहया काय् शमायाहं वया लिक्कसं च्वंगु ब्व दय्कल।
30 वया नापसं, शेलेम्याहया काय् हनन्याह व सालापया खुम्हम्ह काय् हानूनं मेगु छग् ब्व दय्कल। इमि नापसं बेरेक्याहया काय् मशुल्लामं थःगु कोथाया न्ह्यःनेयागु ब्व दय्कल।
31 मल्कियाह धाःम्ह लुँकःमिं छग् ब्व दय्काः देगलय् सेवा याइपिं व बन्जातय्सं छ्यलिगु छेँ तक पःखाः थ्यंकल। थ्व छेँ पखाःया उत्तर पुर्बपाखे कुन्चाया च्वय् दय्कूगु क्वथाया न्ह्यःने देगःया मिफकद धाःगु ध्वाखाया लिक्क लाः।
32 उगु कुन्चांया च्वय्या कोथांनिसें फै ध्वाखा तक लिपांगु ब्व लुँकःमित व बन्जातय्सं दय्कल।

4

शत्रुतय्गु विरोध

1 यहूदीतय्सं पखाः दय्काच्वंगु दु धयागु खँ न्यनाः सन्बलत तसक्कं तंचाल। तम्वय् वं यहूदीतय्त हेस्यानाः
2 थःनापं ज्या याइपिं व सामरियाया सेना न्ह्यःने थथे धाल, "थुपिं बमलाःपिं यहूदीतय्सं छु यानाच्वंगु? छु थुमिसं थःगु पखाः हाकनं दय्कीगु ला? छु थुमिसं बां बीगु ला? छु थुमिसं थ्व ज्या छन्हु हे सिधय्की ला? छु थुमिसं चाया ढुंयागु थुपिं मिं नःगु ल्वहँतय्त नं हाकनं ह्गुकथं दय्कीगु ला?"
3 वया लिक्कसं दनाच्वंम्ह अम्मोनी तोबियां धाल, "थुमिसं न्ह्यागु हे दय्का च्वंसां छम्ह ध्वँचा ल्वहंयागु उगु पखालय् गल धाःसा व दुनी।"
4 अले जिं प्रार्थना याना, "हे जिमि परमेश्वर, जिमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ! छायधाःसा इमिसं जिमित हेपय् यानाच्वंगु दु। इमिगु हेबाय् चबाय् इमिगु हे छेनय् लायेमा। अले इपिं मेगु देशय् कैदी जुयाः वनेमालेमा।
5 इमिगु अपराध त्वपुयादी मते वा छिगु न्ह्यःनं इमिगु पाप चीकादी मते छायधाःसा इमिसं दकःमितय्त अपमान याःगु दु।"
6 थुकथं गपाय् जाः यानाः पखाः दय्के माःगु खः जिमिसं उकियागु बच्छि जाः थ्यंक पखाः दय्का, छायधाःसा मनूतय्सं मन बियाः ज्या यात।
7 अय्नं सन्बलत, तोबिया, अरबीत, अम्मोनीत व अश्दोदीतय्सं यस्शलेमया पखाः दय्काः व पखाःया फुक्क खालि थाय् तिनाच्वंगु दु धयागु खँ न्यनाः इपिं तसक्कं तंचाल।
8 अले इमिसं यस्शलेमय् हमला यायेगु व अन गोलमाल जुइका बीगु ग्वसाः ग्वल।
9 अय्नं जिमिसं थः परमेश्वरयात प्रार्थना याना। अले चान्हि इमिगु विरोधय् पिवाः च्वनेत मनूत तया।
10 छुं यहूदीतय्सं धाल, "ज्यामितय्गु बल कम जुयावनाच्वंगु दु, अले ल्वहँया कुचाकाचा यक्व दु। उकिं झीसं पखाः दय्के फइ मखु।"
11 जिमि शत्रुतय्सं नं धाल, "इमिसं सी न्ह्यः हे वा इमिसं झीत खने न्ह्यः हे झीसं हमला यानाः इमित स्यानाबी, अले थ्व ज्या दिकाबी।"
12 अले इमिगु लिक्क च्वनिपिं यहूदीत फुक्क थासं वयाः झिक्वः तक जिमित धाल, "छिपिं जिमिथाय् लिहां वयेमाः।"
13 उकिं जिं मनूतय्त तरवार, भाला व धनुष वाण बियाः पखाःया ल्युने दकलय् क्वय्यागु चकंगु थासय् परिवार परिवारकथं तया।
14 अले जिं अनयागु फुक्क अवस्था स्वये धुंकाः भारदारत, हाकिमत व सकलें मनूतय्त थथे धया, "इपिं खनाः ग्याये मते। तःधंम्ह व मानय् यायेमाःम्ह प्रभुयात लुमंकि। अले थः दाजुकिजापिं, काय्म्ह्यायपिं, कलाः व छेँया निंतिं लडाइँ या।"

15 जिमि शत्रुतय्सं थःपिन्सं ग्वयाच्वंगु जाःया बारे जिमिसं स्यूगु व परमेश्वरं उकियात ताःलाका मदीगु खँ न्यन। उकिं जिपिं सकलें थथःगु ज्या यायेत पखाःया न्ह्याःने वना।

16 उखुन्हुंनिसें जिगु अधीनय् दुपिं बच्छि मनूतय्सं पखाः दय्केगु ज्या यानाच्वन। मेपिं मनूत धाःसा भाला, ढाल व वाण ज्वनाः नयागु पाता फिनाः च्वनाच्वनीगु। नायःत धाःसा यहूदाया फुक्क मनूतय् ल्युने च्वनीगु।

17 उपिं मनूत पखाः दय्का च्वंपिं खः। अले कु क्वबिपिं ज्यामितय्सं छपु ल्हातं ज्या याइगु व मेगु ल्हातं ल्वाभः ज्वनाः च्वनीगु।

18 दकःमितय्सं थःगु तरवार घानाः दय्केगु ज्या याइगु। तुरही पुइम्ह जिगु न्ह्याःने दना च्वनीगु।

19 जिं भारदारत, हाकिमत व सकलें मनूतय्त थथे धया, "ज्या यक्व दु, अले यक्व थासय् न्यनावंगु दु, झीपिं पखाःया लिक्क छम्ह मेम्हपाखें यक्व तापाः।

20 तुरहीया सः तायेवं छिपिं जिगु छचाःखेरं मुं वा। अले झी परमेश्वरं झीगु निंतिं ल्वानादी।"

21 थुकथं जिमिसं जिमिगु ज्या याना हे च्वना। सुथंनिसें नगु पिहां वइबलय् तक बच्छि मनूतय्सं भाला ज्वना हे च्वनीगु।

22 उबलय् जिं थथे धया, "छिपिं सकलें थः च्यःतनापं चान्हय् यरूशलेम दुने हे च्वनेमाः। अथे यात धाःसा मनूतय्सं चान्हय् पाः च्वनेगु ज्या याये फइ अले न्हिनय् दय्केगु ज्या याये फइ।"

23 जि, जिमि किजापिं, जिमि मनूत व जिलिसें दुपिं पाः च्वनेगु ज्या याइपिं मनूत सुनानं थःपिनिगु वसः मत्वया। लः त्वं वनीबलय् नं सकसिनं थथःगु ल्हातय् ल्वाभः ज्वनाच्वनीगु।

5

मगाःमचाःपिन्त क्वत्यलातःगु

1 छुं ई लिपा मिजंत व इमि कलाःपिन्सं थः यहूदी किजापिनिगु विरोधय् कचकच याना हल।

2 गुलिसिनं धाल, "जिमि काय्म्ह्याय्पिं यक्व दु, जिपिं म्वायेत जिमित अन्न माःगु दु।"

3 मेपिन्सं थथे धाल, "अनिकालया इलय् अन्न कयाहयेत जिमिसं थःगु बुँ, छैं व दाखक्यब बरः तयाः च्वनागु दु।"

4 अज्ज मेपिन्सं धाल, "जिमिसं बुँ व दाखक्यबया कर जुजुयात पुलेत धिबा त्यासाकाये माःगु दु।

5 मेपिं यहूदीत थें जिपिं नं यहूदीत खः। जिमि काय्म्ह्याय्पिं इमि काय्म्ह्याय्पिं थें च्वँ। अय्नं जिमिसं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त दास दय्काः च्वनागु दु। गुलिसिया म्ह्याय्पिं ला न्हापा हे दासी जुइ धुंकूगु दु। अय्नं जिमिसं छुं नं याये मफु, छाय्धाःसा जिमिगु बुँ व दाखक्यब मेपिनिगु जुइ धुंकूगु दु।"

6 इमिगु कचकच व द्रुपं न्यनाः जितः तसकं तं पिहां वल।

7 जिं छुं यायेगु क्वःछिना अले जिं भारदारत व हाकिमतय्त द्रुपं बिया। जिं इमित धया, "छिमिसं थः यहूदी दाजुकिजापिन्के हे अप्वः ब्याज कयाच्वंगु दु।" थ्व समस्याया बारे सहलह यायेत जिं सकसितं छगू सभाय् मुंका।✡

8 अले जिं धया, "फत्तिंफत्तले झीसं विदेशीतय्गु ल्हातय् म्यूपिं झी थः हे यहूदी जातियापिन्त धिबा पुलाः त्वःतकागु दु। आः छिमिसं धाःसा थः हे किजा केहेँपिन्त न्यायेगु व मीगु यानाहःगु दु। छम्ह यहूदीयात मेम्ह यहूदीया ल्हातय् मियाच्वंगु दु। थ्व गज्याःगु खँ खः?" इपिं सुम्क च्वन छाय्धाःसा इमिके धायेत छुं खँ मदु।

9 जिं हाकनं धया, "छिमिसं खःगु ज्या यानाच्वंगु मदु। मेगु जातियापिं झी शत्रुतय्सं हेबाय् चबाय् मयायेमा धकाः छिपिं झी परमेश्वरया भय कयाः च्वने म्वा ला?

10 जि व जिमि किजापिन्सं अले जिगु अधीनय् दुपिं मनूतय्सं नं इमित धिबा व अन्न त्यासा बियाच्वनागु दु। झीसं ब्याज कायेगु त्वःताबी हे माः।

11 थौं हे इमिगु बुँ, दाखक्यब व जैतूनया क्यब व छैं इमित लितब्यु। छिमिसं इमित धिबा, अन्न, न्हगु दाखमघ, चिकं त्यासा ब्यूबलय् इमिके काःगु ब्याज नं लितब्यु।"

12 इमिसं धाल, "जिमिसं लितबी, इमिके छुं काये मखुत। जिमिसं छिं धाःथें हे याये।"

अले जिं पुजाहारीतय्त सःताः इमिगु न्ह्याःने भारदारत व हाकिमतय्त इमिगु थ्व बचंकथं ज्या यायेत पाफय्का।

13 जिं थःगु वसःया गुजि दुथाय् थाथा यानाः धया, "थःगु बचं पूमवंकीपिं सकलें मनूतय्त परमेश्वरं इमिगु छैं व धन सम्पत्तिं थुकथं हे थाथा यानाः लिकया दीमा।"

थ्व जुइ धुंकाः सभाय् मूंपिं सकल मनूतय्सं धाल, "अथे हे जुइमा!" इमिसं परमप्रभुयात तःधंकल। अले मनूतय्सं थःगु थ्व बचंकथं ज्या यात।

नहेम्याह थः कतिलाःसिं मजूगु

✡ **5:7** ५:७ प्रस २२:२५; लेवी २५:३५-३७; व्य २३:१९-२०

14 अर्तासास्त जुजुयागु निइग्गु दंनिसें* स्विनिगू दँ† तक जि यहूदायाम्ह राज्यपाल जुया। थुपिं झीनिदँ यंकं हे जि व जिमि
किजापिन्सं राज्यपालयात दइगु नसा भत्ता मकया।
15 अय्नं जि स्वयाः न्हापायापिं राज्यपालतय्सं मनूतय्त क्वत्यलातःगु खः। अले इमिके मरि, दाखमघ, अले थुपिंनापं
पिइगू शेकेल वहः काइगु। इमि च्यःतय्सं नं मनूतय्त अत्याचार याःगु खः। अय्नं जिं थथे मयाना, छाय्धाःसा जि परमेश्वर
खनाः ग्याः।
16 उकिया पलेसा जिं पखाः दय्केगु ज्याय् तसकं मेहनत याना। जिमि सकलें मनूत अन मुन। जिमिसं इमिके छकुचा नं
जमिन मकया।
17 न्ह्याबलें जिं थःनापं सछि व नेय्म्ह यहूदी व हाकिमतय्त नकेगु याना। इपिं त्वःताः जःखः च्वंगु देशं जितः नापलाः वइपिं
मनूतय्त नं जिनापं हे नका।
18 न्हियान्हिथं नयेत छम्ह द्वहं, खुम्ह बांलापिं फै, यक्व झंगःपन्छितय्त ज्वरय् याइगु। झिन्हइ छक्वः माक्व फुक्क
कथंयागु दाखमघ बीगु। अय्नं जिं मनूतय्सं गुलिमछि कु क्वबीमाः धकाः स्यू। उकिं जिं राज्यपालयात दयेमाःगु नसा गुबलें
मफ्वना।
19 "हे जिमि परमेश्वर, जिं थ्व जातिया निंतिं यानागु फुक्क ज्या जिगु भिंया निंतिं लुमंका तयादिसँ।"

6

ज्या पनेत ग्वसाः ग्वःगु

1 जिं पखाः दय्के धुंकूगु व उकी छगू नं खालि थाय् मदुगु खँ सन्बलत, तोबिया व अरबी गेशेम व जिमि मेपिं शत्रुतय्गु
न्हाय्पनय् थ्यन। खः ला उबलय् तक जिं ध्वाखातय् खापा धाःसा तयागु मदुनि।
2 सन्बलत व गेशेमं जितः ओनो ब्यासिइ लाःगु छगू गामय् वयाः इपिंलिसें खँल्हाबल्हा यायेत बुखँ छ्वयाहल।
अय्नं थ्व जितः स्यंकेगु इमिगु छगू ग्वःसा खः।
3 उकिं जिं थथे धायेत दूतत छ्वयाः, "थुबलय् जिगु ल्हातय् छगू तःधंगु ज्या दु, व ज्या त्वःताः जि वयेमफु। थनयागु ज्या
दिकाः जि छिमित नापलाः वयेमफु।"
4 इमिसं जिथाय् प्यकः थ्व हे बुखँ छ्वयाहल, छकःपतिकं हे जिं इमित अथे हे लिसः बिया।
5 अले सन्बलतं थः छम्ह च्यःयात झौ छाप मदुगु पौ बियाः न्याक्वः खुसी जिथाय् छ्वयाहल।
6 उकी थथे च्वयातःगु दु,
"छ व यहूदीतय्सं विद्रोह यायेगु ग्वःसा ग्वयाच्वंगु दु, उकिं छिमिसं पखाः दय्काच्वंगु दु धयागु खँ जाति जातितय्थाय्
हल्ला जुयाच्वंगु दु धकाः गेशेमं जितः धाःगु दु। छ थः हे इमि जुजु जुइत्यंगु दु धकाः मनूतय्सं नं धयाच्वंगु दु।
7 'यहूदाय् छम्ह जुजु दु' धकाः घोषणा यायेत छं अगमवक्तात तःगु दु हँ। जुजुं थ्व खँ न्यँ हे न्यनी। उकिं वा, झीपिं नाप
च्वनाः थुकिया बारे खँल्हाबल्हा यायेनु।"
8 अय्नं जिं वयाथाय् थथे धाय्के छ्वया, "छिं धाःगु खँ खःगु खँ मखु। व छिं हे दय्कूगु खँ खः।"
9 जिपिं कमजोर जुइमा अले जिमिगु ज्या गुबलें सिमधय्मा धइगु बिचाः यानाः इमिसं ज्या दिकेत जिमित ख्यायेत स्वइगु।
जिं प्रार्थना याना, "हे परमेश्वर, जिमिगु ल्हाः बल्लाकादिसँ।"
10 उबलय् जि महेतबेलया छय् दलायाहया काय् शमायाहयात नापलाः वना। व छेंनं पिहां वयेमफु। वं जितः धाल, "झीपिं
देगःया दुने परमेश्वरया छेंय् नापलायेनु, अले देगःया खापात तीनु। छाय्धाःसा छितः स्यायेत इपिं वयाच्वंगु दु। छितः स्यायेत
इपिं चान्हय् वइ।"
11 अय्नं जिं शमायाहयात धया, "जि थें ज्याःम्ह मनू बिस्युं वनेगु ला? छु जि थें ज्याःम्ह मनू बचय् जुइत देगलय् वनेगु
ला? जि वने मखु।"
12 हानं जिं थ्व खँय् बिचाः याना, शमायाहलिसें परमेश्वर न्ववानादीगु मखु, अय्नं तोबिया व सन्बलतं धिबा नकाः वयात
अथे धाय्कूगु खः धकाः जिं सिल।
13 शमायाहं जितः ख्यानाः पाप याकेत अले बेइज्जत यायेत धिबा काःगु खः।
14 "हे जिमि परमेश्वर, तोबिया, सन्बलत, अगमवादिनी नोअदिया व जितः ख्यायेत स्वःपिं ग्वःम्ह अगमवक्तात दु, इपिं
फुक्कसिगु थज्याःगु ज्या लुमंका तयादिसँ।"

पखाः दय्केगु ज्या सिधःगु

15 नेय्निन्हु खुन्हु तक ज्या याये धुंकाः एल्लूल लाया निइन्यान्हु खुन्हु* पखाःया ज्या सिधल।

---

* **5:14** ५:१४ निइग्गु दँ मार्च– अप्रिल ४४४ बी.सी. खः। † **5:14** ५:१४ स्विनिगू दँ ४३३ बी.सी. खः। * **6:15** ६:१५ एल्लूल लाया निइन्यान्हु खुन्हु २ अक्टोबर ४४४ बी.सी. खः।

16 जिमि शत्रुतय्सं थ्व खँ न्यंबलय् अले जःखः च्वंपिं फुक्क मेगु जातियापिन्सं थ्व खंबलय् इपिं तसकं लज्या चाल। अले थ्व ज्या जिमि परमेश्वरया ग्वाहालि पूवंगु खः धकाः इमिसं सिल।
17 उबलय् नं यहूदायापिं भारदारतय्सं तोबियाथाय् यक्व पौ छ्वयाच्वंगु जुल, अले तोबियाया लिसः नं इमिथाय् वयाच्वंगु जुल।
18 यहूदायापिं यक्व मनूतय्सं वयात ग्वाहालि बी धकाः पाफःगु जुयाच्वन। छाय्धाःसा तोबियाया ससःअबु आराया काय् शकन्याह यहूदी खः। अले वया काय् यहोहानानं बेरेक्याहया काय् मशुल्लामया म्ह्याय्लिसें ब्याहा याःगु खः।
19 मनूतय्सं जिगु न्ह्यःने तोबियायात तःधंकीगु अले जिं धयागु खँ नं वयात न्यंकीगु। तोबियां जितः ख्यायेत पौ छ्वयाहया च्वनीगु।

7

पखाःया निंतिं ध्वाखा पिवाःत ल्यःगु

1 पखाः दय्केगु ज्या सिधये धुंकाः जिं थाय् थासय् लुखा तया। अले देगलय् पिवाः च्वनीपिं मनूत, म्ये हालीपिं मनूत व लेवीत ल्यया।
2 जिं जिमि किजा हनानीनापं किल्लाया कप्तान हनन्याहयात यरूशलेमय् शासन यायेगु जिम्मा बिया। व मेपिं मनूत स्वयाः तसकं विश्वास याये बहःम्ह व परमेश्वरया ग्याःभय काइम्ह खः।
3 जिं इमित धया, "बांलाक निभाः मत्वतले यरूशलेमया ध्वाखात चायके मते। ध्वाखाय् पिवाः च्वनीपिं मनूत ज्याय् दुबलय् हे लुखा तिनाः चुकू तयाब्यु। यरूशलेमय् च्वंपिं छुं मनूत ल्य, इमित शहरया रक्षा यायेत थाय् थासय् ति। अले छुं मनूतय्त इमिगु छेंया न्ह्यःने पिवाः ति।"

लिहां वःपिनिगु नां धलः

एज्र २:१-७०

4 शहर तःधं अले थाय् यक्व दु। मनूत धाःसा कम अले आः तक नं छेँ मदय्कानी।
5 उकिं भारदारत, हाकिमत व मनूतय्त, परिवार परिवार यानाः धलखय् नां च्वयेगु निंतिं मुंकेत जिमि परमेश्वरं जितः हःपाः बियादिल। जिं दकलय् न्हापा लिहां वःपिनिगु वंशावली लुइका। उकी थथे च्वयातःगु जिं खना।
6 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं ज्वनायंकूपिं थ्व प्रान्तयापिं मनूत मध्ये अनं यरूशलेम व यहूदाय् थथःगु शहरय् लिहांवःपिं मनूत थुपिं हे खः।
7 इमि नायःपिं यरूबाबेल, येशूअ, नहेम्याह, अजर्याह, राम्याह, नहमानी, मोर्दकै, बिल्शान, मिसपेरेत, बिग्वै, नेहूम व बानाह खः।
8 लिहांवःपिं इस्राएली मिजंतय्गु नां धलः व ल्याः थथे दु –
परोशया सन्तान २,१७२ म्ह
9 शपत्याहया सन्तान ३७२ म्ह
10 आराया सन्तान ६५२ म्ह
11 येशूअ व योआबया घरानापाखें पहत-मोआबया सन्तान २,८१८ म्ह
12 एलामया सन्तान १,२५४ म्ह
13 जत्तूया सन्तान ८४५ म्ह
14 जक्कैया सन्तान ७६० म्ह
15 बिन्नूईया सन्तान ६४८ म्ह
16 बेबैया सन्तान ६२८ म्ह
17 अज्गादया सन्तान २,३२२ म्ह
18 अदोनीकामया सन्तान ६६७ म्ह
19 बिग्वैया सन्तान २,०६७ म्ह
20 आदीनया सन्तान ६५५ म्ह
21 हिजकियापाखें आतेरया सन्तान ९८ म्ह
22 हाशूमया सन्तान ३२८ म्ह
23 बेजैया सन्तान ३२४ म्ह
24 हारीपया सन्तान ११२ म्ह
25 गिबोनया सन्तान ९५ म्ह
26 बेथलेहेम व नतोपायापिं मनूत १८८ म्ह
27 अनातोतयापिं मनूत १२८ म्ह

28 बेथ-अज्मावेतयापिं मनूत ४२ म्ह
29 किर्यत-यारीम, कपीरा व बेरोतयापिं मनूत ७४३ म्ह
30 रामा व गेबायापिं मनूत ६२१ म्ह
31 मिकमाशयापिं मनूत १२२ म्ह
32 बेथेल व ऐयापिं मनूत १२३ म्ह
33 मेगु नेबोयापिं मनूत ५२ म्ह
34 मेगु एलामयापिं मनूत १,२५४ म्ह
35 हारीमयापिं मनूत ३२० म्ह
36 यरीहोयापिं मनूत ३४५ म्ह
37 लोद, हादीद व ओनोयापिं मनूत ७२१ म्ह
38 सेनाहयापिं मनूत ३,९३० म्ह
39 पुजाहारीत–
येश्अया परिवारपाखें यदायाहया सन्तान ९७३ म्ह
40 इम्मेरया सन्तान १,०५२ म्ह
41 पशहूरया सन्तान १,२४७ म्ह
42 हारीमया सन्तान १,०१७ म्ह
43 लेवीत-
होदबिया व कादमीएलया वंशपाखें येश्अया सन्तान ७४ म्ह
44 म्ये हालीपिं –
आसापया सन्तान १४८ म्ह
45 देगःया पिवाः च्वनिपिं –
शल्ल्म, आतेर, तल्मोन, अक्कूब, हतीता व शोबैया सन्तान मुक्कं १३८ म्ह
46 देगलय् सेवा याइपिं-
सीहा, हस्पा व तब्बाओत,
47 केरोस, सीआ, पादोन,
48 लेबाना, हगाबा, शल्मै,
49 हानान, गिद्देल, गहर,
50 रायाह, रसीन, नकोदा,
51 गज्जाम, उज्जा, पसेह,
52 बेजै, मोनिम, नेपुसीम,
53 बक्बूक, हकूपा, हर्हुर,
54 बस्लूत, महीदा, हर्शा,
55 बर्कोस, सीसरा, तेमह,
56 नसीह, व हतीपाया सन्तान
57 सोलोमनया च्यःतय् सन्तान –
सोतै, सोपेरेत, पारीद,
58 याला, दर्कोन, गिद्देल,
59 शपत्याह, हत्तील, पोकेरेत-हसेबायीम व अमोनया सन्तान
60 देगलय् सेवा याइपिं व सोलोमनया च्यःतय् सन्तानया ल्याः मुक्क ३९२ म्ह
61 थुपिं मनूत तेल-मेलह, तेल-हर्शा, केरूब, आदोन व इम्मेरं यस्शलेमय् वःगु खः। अय्नं इमिसं इमि परिवार इस्राएलीत खः धकाः दसि बी मफुत।
62 थ्व पुचलय् दलायाह, तोबिया, व नकोदाया सन्तान दुथ्या इपिं मुक्क ६४२ म्ह
63 अले पुजाहारीत मध्ये होबायाहया सन्तान, हक्कोसया सन्तान व बर्जिल्लैया सन्तान नं लिहां वःगु खः। थ्व बर्जिल्लै गिलादी बर्जिल्लैया छम्ह म्ह्याय्लिसें ब्याहा यानाः वयागु हे नां तःगु खः।
64 इमिसं वंशावलीइ थथःपिनिगु नां माल अय्नं लुइके मफुत, उकिं इमित अशुद्ध मानय् यानाः पुजाहारीया ज्यां लिकाल।

65 उकिं राज्यपालं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं "ऊरीम" व "तुम्मीम*" छ्यलाः परमप्रभुयाके छु यायेगु धकाः मन्यंतले इमित तसकं पवित्र नसा छुं नं नये मते धकाः धाल।✡

66 यहूदाय् लिहांवःपिं मनूतय्गु ल्याः ४२,३६० म्ह दु।

67 थुमित त्वःता इमि ७,३३७ म्ह दासदासीत व म्ये हालीपिं २४५ म्ह मिसा व मिजं दु।

68 इमिके ७३६ म्ह सल, २४५ म्ह खच्चर,

69 ४३५ म्ह ऊँट व ६,७२० म्ह गधा दु।

70 अले छुं परिवारयापिं नायःतय्सं ज्याया निंतिं देछा बिल। राज्यपालं धुकुतिइ ८.५ किलोग्राम ति लुँ, ५० गः ख्वल्चा व पुजाहारीतय्सं फीगु ५३० ज्वः वसः बिल।

71 परिवारयापिं मेपिं नायःतय्सं ज्याया निंतिं धुकुतिइ १७० किलोग्राम ति लुँ व १,२५० किलोग्राम ति वहः बिल।

72 मेपिं मनूतय्सं १७० किलोग्राम ति लुँ, १,१०० किलोग्राम ति वहः व पुजाहारीतय्सं फीगु ६७ ज्वः वसः बिल।

73 पुजाहारीत, लेवीत, म्ये हालीपिं, देगलय् पिवाः च्वनिपिं व देगलय् सेवा याइपिं थथःगु शहरय् मेपिं मनूतलिसें च्वन। अले इस्राएलया मेपिं मनूत इमिगु थथःगु शहरय् च्वन।

न्हय्गूगु ला क्यंबलय्† सकल इस्राएलीत थथःगु गामय् च्वने धुंकूगु खः।✡

8

एज्रां व्यवस्था ब्वंगु

1 अबलय् इपिं सकल मनूत छप्पँ जुयाः लः ध्वाखाया न्ह्यःनेया चुकय् मुन। अले इमिसं परमप्रभुं इस्राएलीतय्त बियादीगु मोशाया व्यवस्थायागु सफू हयेत शास्त्री पुजाहारी एज्रायात इनाप यात।

2 उकिं न्हय्गूगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु* एज्रां मनूत मुंगु थासय् व्यवस्थाया सफू हल। अन मिसा मिजं व न्यनाः थुइके फुगु उमेर जुइ धुंकूपिं सकल मनूत दु।

3 ध्वाखाया दुने लाःगु चुकय् सुथंनिसें बहनि तक एज्रां तःसलं व्यवस्था ब्वनाः न्यंकल अले मनूतय्सं न्हाय्पं बियाः न्यन।

4 एज्रा थज्याःगु हे ज्याया निंतिं हे दय्कूगु छग्गू सिँयागु दबुलिइ दन। वयागु जवपाखे मत्तित्याह, शेमा, अनायाह, उरियाह, हिल्कियाह व मासेयाह दनाच्वंगु दु। वयागु खवपाखे पदायाह, मीशाएल, मल्कियाह, हाशूम, हशबदाना, जकरिया व मशुल्लाम दनाच्वंगु दु।

5 अले दबुलिइ दनाच्वंम्ह एज्रां फुक्क मनूतय्सं खंक व्यवस्थाया सफू पुइकल। वं सफू पुइकेवं मनूत दन।

6 एज्रां परमप्रभु दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरायात प्रशंसा यात। अले सकल मनूतय्सं थथःगु ल्हाः ल्हनाः थथे धकाः लिसः बिल, "आमेन, आमेन!" अले बँय् तक छ्यं क्वछुकाः इमिसं परमप्रभुयात आराधना यात।

7 लेवीत, येशूअ, बानी, शेरेबियाह, यामीन, अक्कूब, सब्बतै, होदियाह, मासेयाह, कलीता, अजर्याह, योजावाद, हानान व पलयाहं मनूतय्त थथःगु थासय् दनाच्वंबलय् हे व्यवस्था थुइकाबिल।

8 इमिसं परमेश्वरया व्यवस्थाया सफू बांलाक ब्वनाः उकियागु अर्थ मनूतय्सं थुइके फय्क कनाबिल।

9 थथे व्यवस्थाया वचन न्यनाः सकलें मनूत ख्वयाच्वंगुलिं राज्यपाल नहेम्याह, शास्त्री पुजाहारी एज्रा व मनूतय्त स्यनाच्वंपिं लेवीतय्सं इपिं सकसितं धाल, "थौंया दिं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं पवित्र जू। उकिं ख्वये मते, हाले मते।"

10 नहेम्याहं इमित धाल, "आः छेँ वनाः भिंगु नसा व साःगु दाखमधनापं भ्वय् न हुँ। थःगु निंतिं भ्वय् ज्वरय् याये मफुपिन्त नं ब्व छ्वयाब्यु। थौंया दिं झी प्रभुया निंतिं पवित्र जू। नुगः मछिंके मते, परमप्रभुयागु लसता हे छिमिगु बल खः।"

11 लेवीतय्सं थथे धयाः मनूतय्त सुम्क तल, "सुम्क च्वँ, थौंया दिं पवित्र दिं खः, नुगः मछिंके मते।"

12 अले सकल इस्राएलीत छेँ वनाः न्ह्यइपुइकाः भ्वय् नल। थःके दुगु नसा मेपिन्त इनाबिल, छायध्वाःसा व्यवस्थाया सफुतिं ब्वनाः न्यंकूगु खँ इमिसं बांलाक थुल।

बल्चाबाय्या नखः हंगु

13 न्हय्गूगु लाया निन्हु खुन्हु† सकल मनूतय् परिवार परिवारया नायःत, पुजाहारीत व लेवीत व्यवस्थाया वचन बांलाक थुइकेत एज्रायाथाय् मुन।

14 इस्राएलीत न्हय्गूगु लाया नखःबलय् बल्चाय् च्वनेगु यायेमाः धकाः परमप्रभुं मोशापाखें आज्ञा बियादीगु खँ व्यवस्थाय् च्वयातःगु इमिसं खंकल।

---

* **7:65** ७:६५ ऊरीम व तुम्मीम थ्व परमप्रभुया इच्छा सीकेत पुजाहारीतय्सं छ्यलिगु निगू ज्वलं खः ✡ **7:65** ७:६५ गन्ती २७:२१ † **7:73** ७:७३ न्हय्गूगु ला क्यंबलय् अक्टोबर-नोभेम्बर ४४४ बी.सी. खः। ✡ **7:73** ७:७३ १ इति ९:२; नहे ११:३ * **8:2** ८:२ न्हय्गूगु लाया न्हापांगु न्हिखुन्हु ८ अक्टोबर ४४४ बी.सी. खः। † **8:13** ८:१३ न्हय्गूगु लाया निन्हु खुन्हु ९ अक्टोबर ४४४ बी.सी. खः।

15 अले इमिसं थथःगु शहरय् व यस्शलेमय् थज्याःगु बुखँ छ्वल, “व्यवस्थाय् च्वया तः थें पहाडय् हुँ, जैतून, थकुराः, मेहदी, ताय्गः सिमा व मेमेगु यक्व हः दुगु सिमाया कचामचा कयाहयाः बल्चा दय्कि।”✡

16 उकिं मनूत वनाः सिमाया कचामचा कयाहल। अले इमिसं छेँया कःसिइ, चुकय्, परमेश्वरया देगःया चुकय्, लः ध्वाखाया चुकय् व एफ्राइम ध्वाखाया चुकय् थथःगु लागिं बल्चा दय्कल।

17 बेबिलोनं लिहांवःपिं सकसिनं बल्चात दय्काः उकी च्वन। धात्थें नूनया काय् यहोशू इस्राएलया नायः जूबलय् निसें कयाः थुबलय् तक इस्राएलीतय्सं गुबलय् नं थुकथं न्ह्इइपुइकाः बल्चाबाय्या नखः हंगु मदुनि।

18 न्हियान्हिथं न्हापांगु दिनंनिसें लिपांगु दिं तक एज्रां परमेश्वरया व्यवस्थाया सफुतिं ब्वनाः न्यंकल। इमिसं न्हय्न्हु तक नखः हन अले च्यान्हु खुन्हु नियमकथं सभा जुल।

9

इस्राएलीतय्सं पाप मानय् याःगु

1 व हे लाया निइप्यन्हु खुन्हु* इस्राएलीत अपसं च्वनेत मुन। उबलय् इमिसं भांग्रा फिनाः थथःगु छेनय् धू तल।

2 इमिसं थःपिन्त मेपिं विदेशीतपाखें अलग तल। थथःगु थासय् च्वनाः इमिसं थथःगु पाप व थः पुर्खातय्गु मभिंगु ज्या मानय् यात।

3 स्वघौ तक परमप्रभु थः परमेश्वरया व्यवस्था सफू इमित ब्वनाः न्यंकल। अनंलि मेगु स्वघौ तक इमिसं थःगु पाप मानय् यायां परमप्रभु थः परमेश्वरया आराधना यानाच्वन।

4 लेवीत येशूअ, बानी, कादमीएल, शबन्याह, बुन्नी, शेरेबियाह, बानी व कनानीं लेवीतय्गु निंतिं दय्कूगु दबुया त्वाथलय् दनाः तसलं थः परमप्रभु परमेश्वरयात प्रार्थना यात।

5 अले येशूअ, कादमीएल, बानी, हशबन्याह, शेरेबियाह, होदियाह, शबन्याह व पतहियाह नांयापिं लेवीतय्सं धाल, “दनाः अनादिंनिसें अनन्त तक दीम्ह परमप्रभु झी परमेश्वरयात तःधंकि।” अले इमिसं थथे प्रार्थना यात,

“छिगु महिमां जाःगु नां धन्य जुइमा, व नां फुक्क सुवाः व प्रशंसा स्वयाः च्वय् दु।

6 छि जक परमप्रभु खः। छिं हे आकाश, दकलय् तःजाःगु आकाश व उकियागु दक्व नगुत, पृथ्वी व उकी दुगु फुक्क, समुद्र व उकी दुगु फुक्क दय्कादिल। छिं हे उपिं फुक्कयात जीवन बियादी। अले स्वर्गया सेनां छितः आराधना याइ।

7 “छि अब्रामयात ल्ययाः कल्दीतय्गु ऊरं पित हयाः वयात अब्राहाम नां तयादीम्ह परमप्रभु परमेश्वर खः।✡

8 छिं वयात थः प्रति विश्वास बहःम्ह जूगु सीकादिल। अले छिं वया सन्तानतय्त कनानी, हित्ती, एमोरी, परिज्जी, यबूसी व गिर्गाशीतय्गु देश बी धकाः वलिसे बाचा चिनादिल। छिं थःगु बचं पूवंकादिल छाय्धाःसा छि विश्वास याये बहःम्ह खः।✡

9 “छिं मिश्र देशय् जिमि पुर्खातय्त जूगु दुःख स्वयादिल, लाल समुद्र सिथय् ग्वाहालिया निंतिं हाःगु इमिगु सः छिं न्यनादिल।✡

10 मिश्रीतय्सं तःधंछु जुयाः जिमि पुर्खातय्त क्वत्यला तःगुलि छिं फारो, वया भारदार व वया देशयापिं सकल मनूतय्त सजाँय बीत अजू चाइपुगु चिं व ज्या यानाः थःगु निंतिं थौं तक दनिगु छगू तःधंगु नां तयादिल।✡

11 इपिं गंगु बँ जुयाः वने फयेमा धकाः छिं इमिगु न्ह्यःने समुद्रयात ब्वथलादिल। छि मनूत गंगु बँ जुयाः वन, अय्नं लखय् ल्वहं वांछ्वःगु थें इमित ल्यू वःपिन्त छिं वांछ्वयादिल।✡

12 छिं इमित न्हिनय् सुपाँय्या थां व चान्हय् मियागु थामं लँ क्यनाः यंकादिल।✡

13 “छि सीनै पर्वतय् क्वहां झायाः आकाशं इपिंलिसें खँ ल्हानादिल। अले इमित पाय्छिगु नियम, खःगु कानून व भिंगु विधि व आज्ञा बियादिल।

14 इमित थःगु पवित्र शबाथ सीके बियादिल। अले इमित थः दास मोशापाखें आज्ञा, विधि व नियम बियादिल।✡

15 “इपिं नय्पित्याःबलय् छिं स्वर्ग नयेत मरि बियादिल, प्याचाःबलय् त्वनेत ल्वहँत लः पिकयादिल। छिं इमित बी धकाः बाचा यानादीगु देशय् अधिकार यायेगु आज्ञा बियादिल।✡

16 “अय्नं जिमि पुर्खातय्सं तःधंछु व जिराहा जुयाः छिगु खँ मन्यं।✡

17 इमिसं आज्ञा पालन यायेत म्हाः धाल अले छिं यानादीगु फुक्क ज्या व अजू चाइपुगु ज्या लुममंकू। इमिसं जिराहा जुयाः विरोधी जुल हाकनं दासत्वय् लिहां वनेत छम्ह नायः ल्यल। अय्नं छि क्षमा यानादीम्ह, दयादुम्ह, नुगः क्यातुम्ह, तंचायेत लिबाकादीम्ह व दया मायां जाःम्ह परमेश्वर खः। छिं इमित त्वःतामदी।✡

---

* **8:15** ८:१५ लेवी २३:३३-३६,३९-४३; व्य १६:१३-१५ **9:1** ९:१ व हे लाया निइप्यन्हु खुन्हु धयागु ३० अक्टोबर ४४५ बी.सी. खः। ✡ **9:7** ९:७ उत १९:३१; १२:१; १७:५ ✡ **9:8** ९:८ उत १५:६,१८-२१ ✡ **9:9** ९:९ प्रस ३:७; १४:१०-१२ ✡ **9:10** ९:१० प्रस ७:८–१२:३२ ✡ **9:11** ९:११ प्रस १४:२१-२९; १५:४-५ ✡ **9:12** ९:१२ प्रस १३:२१-२२ ✡ **9:14** ९:१४ प्रस १९:१८–२३:३३ ✡ **9:15** ९:१५ प्रस १६:४-१५; १७:१-७; व्य १:२१ ✡ **9:16** ९:१६ गन्ती १४:१-४; व्य १:२६-३३ ✡ **9:17** ९:१७ प्रस ३४:६; गन्ती १४:१८

18 इमिसं छम्ह द्वहंया मूर्ति दयकल अले जिमित मिश्रं लिकया हःम्ह घः थ्व हे खः धकाः उकियात पुजा यात। हे परमप्रभु,
इमिसं छितः गज्याःगु अपमान यात। ✡
19 “अथ्नं छिं इमित तसकं नुगः क्यातुम्ह क्यनाः मरुभूमिइ वान्छ्वया मदी। इमित लँपु क्यनीगु न्हिनय्सियागु सुपाँय्या थां
व चान्हय्सियागु मिया जः छिं चीका मदी।
20 इमित छिं स्यनेकने यायेत थःगु भिंगु आत्मा बियादिल, छिं इमिगु म्हुतुं छिगु मन्न चीका मदी व इपिं प्याचाःबलय् छिं
इमित लः बियादिल।
21 छिं मरुभूमिइ पिइदँ तक इमित लहिनादिल, इमित छुं खँयागु मगाःमचाः मजुल, इमिगु वसः मगु, इमिगु तुति मना मवः।✡
22 “छिं राज्यत व जातित बियाः तातापाःगु थाय् नं इनाबियादिल। सीहोन जुजुया देश हेश्बोन व ओग जुजुयागु देश बाशान
इमिसं त्याका काल।✡
23 छिं इमित आकाशया नगु थें अप्वः सन्तान बियादिल, छिं इमि पुर्खातय्त बी धकाः बचं बियादीगु देश इमिसं त्याकल
अले अन च्वन।✡
24 “इमिसं कनान देश त्याकल, अनयापिं मनूत कनानीतय्त छिं इमिगु हे अधीनय् बियादिल। छिं कनानीतय्त इमि जुजुपिं
व देशय् च्वंपिं मनूतलिसे थः यःथें व्यवहार यायेत इमिगु ल्हातय् बियादिल।✡
25 पखाः ग्वयातःगु शहरत व लखं लाःगु देश इमिसं त्याकाकाल। भिंगु भिंगु सामान दुगु छैं, म्हुयातःगु तुं, दाखया क्यब,
जैतूनया सिमा व मेमेगु फलया सिमा यक्व हे इमिसं थःगु ल्हातय् लाकल। प्वाः जाय्क नयाः इपिं ल्ह्न, इपिं छिगु फुक्क भिंगु
ज्याया कारणं लय्तायाच्वन।✡
26 “अथ्नं छिकपिनि प्रजातय्सं विद्रोह यात। अले इमिसं खँ मन्यन। छिगु व्यवस्थापाखें ख्वाः फस्वय्कल। छिपाखे लिहां
वयेत ख्याच्वः बीपिं अगमवक्तातय्त इमिसं स्यानाबिल। इमिसं छितः गज्याःगु अपमान यात। ✡
27 उकिं छिं इमित इमि शत्रुतय्गु ल्हातय् लाकादिल। इमि शत्रुतय्सं इमित क्वःत्यल। थःगु दुःखया इलय् इमिसं छिके
ग्वाहालि फ्वन। स्वर्ग छिं लिसः बियादिल। इमित शत्रुपाखें बचय् यायेत छिं थःगु तसकं नुगः क्यातुम्ह नायःत छ्वयाहयादिल।
28 “अथ्नं शान्ति जुइ धुंकाः इमिसं हानं पापयात, उकिं छिं इमित शत्रुतय्गु ल्हातय् त्वःतादिल। इमिसं इमित थःगु अधीनय्
तल। अथ्नं हाकनं इमिसं छिके ग्वाहालि फ्वन। स्वर्ग छिं न्यनादिल, अले छि तसकं नुगः क्यातुम्ह जूगुलि इमित तःक्वः मछि
बचय् यानादिल। ✡
29 “छिं इमित थःगु व्यवस्थापाखे लिहां वयेत ख्याच्वः बियादिल। अथ्नं तःधंछु जुयाः इमिसं छिगु नियमया विरोधय्
पापयात। थ्व मानय् याइपिन्त जीवन दु। अथ्नं इपिं जिराहा जुयाः छिपाखें फस्वल, अन्तेरी जुयाः इमिसं छिगु खँ मन्यन।✡
30 दँय्दसं छिं इमित थाकु मचासें ख्याच्वः बियादिल, छिं थः अगमवक्तातय्त न्ववाइगु आत्मा बियादिल, अथ्नं छिकपिनि
प्रजातय्सं छिगु खँ मन्यन। उकिं इमित मेगु जातियापिं मनूतय्गु ल्हातय् लाकादिल।✡
31 अथ्नं छि तसकं नुगः क्यातुम्ह जूगुलि इमित त्वःतामदी, नाश यानामदी। छि दयादुम्ह व नुगः क्यातुम्ह परमेश्वर खः।
32 “उकिं हे जिमि परमेश्वर, छि तःधंम्ह, बल्लाम्ह, मानय् यायेमाःम्ह व दयामायाया बाचा पूवंकादीम्ह परमेश्वर खः।
अश्शूरया जुजुपिनिगु इलंनिसें थौं तक जिमिसं, जिमि जुजुपिं, जिमि हाकिमत, जिमि पुजाहारीत व जिमि अगमवक्तात, जिमि
पुर्खात व छिकपिनि फुक्क मनूतय्सं गुलि दुःख फयागु दु व लुमंकादिसँ।✡
33 छिं जिमित सजाँय बियाः खःगु हे यानादिल, जिमिसं पाप याःसां छि विश्वास याये बहःम्ह जुयादीगु दु।
34 जिमि जुजु, नायः व पुजाहारीत व पुर्खातय्सं नं छिगु व्यवस्था पालन याःगु मदु। इमिसं छिगु आज्ञा व ख्याच्वः मन्यं।
35 इमिगु थःगु राज्य दुबलय् नं इमिसं छिगु सेवा मयाः। अथ्नं छिं इमित भिं यानादिल। छिं इमित तःधंगु लखं लाःगु जमिन
बियादिल अथ्नं इपिं थःगु मभिंगु ज्यां लिहां मवः।
36 “स्वयादिसँ, छिं जिमि पुर्खातय्त फलत नयेत बियादीगु व भिंगु अन्न सःगु देशय् थौं जिपिं दास जुयागु दु।
37 जिमिसं पाप यानागुलि जिमि च्वय् तयादीपिं जुजुपिन्थाय् जिमिगु बुँइ सःगु फुक्क अन्न यंकेमाः। इमिसं जिमित व जिमि
सा द्वहंतय्त थःयत्थें याइगु। जिपिं तःधंगु दुःखय् लाःगु दु।
38 “थुपिं फुक्क कारणं जिपिं इस्राएलीतय्सं च्वयाः थ्व बचं बी। अले जिमि नायः, लेवी व पुजाहारीतय्सं थुकी सही छाप
तयाबी।”

10

मनूतय्सं व्यवस्था मानय् यायेगु बचं ब्यूगु

✡ **9:18** ९:१८ प्रस ३२:१-४ ✡ **9:21** ९:२१ व्य ८:२-४ ✡ **9:22** ९:२२ गन्ती २१:२१-३५ ✡ **9:23** ९:२३ उत १५:५; २२:१७; यहो ३:१४-१७ ✡ **9:24** ९:२४ यहो ११:२३ ✡ **9:25** ९:२५ व्य ६:१०-११ ✡ **9:26** ९:२६ प्रस ३२:१-४ ✡ **9:28** ९:२८ न्याय २:११-१६ ✡ **9:29** ९:२९ लेवी १८:५ ✡ **9:30** ९:३० २ राज १७:१३-१५; २ इति ३६:१५-१६ ✡ **9:32** ९:३२ २ राज १५:१९,२९; १७:३-६; एज्र ४:२,१०

1 बचं भ्वँतय् सही याःपिं थुपिं हे खः –
हकल्याहया काय् राज्यपाल नहेम्याह, सिदकियाह,
2 सरायाह, अजर्याह, यर्मिया,
3 पशह्र, अमर्याह, मल्कियाह,
4 हत्तूश, शबन्याह, मल्लूक,
5 हारीम, मरेमोत, ओबदिया,
6 दानिएल, गिन्नतोन, बारूक,
7 मशुल्लाम, अबिया, मियामीन,
8 माज्याह, बिल्गै व शमायाह। थुपिं पुजाहारीत खः।
9 लेवीत – अजन्याहया काय् येशूअ, हेनादादया वंशयाम्ह बिन्नूइं, कादमीएल,
10 व इमि थःनापं ज्या याइपिं लेवीत शबन्याह, होदियाह, कलीता, पलयाह, हानान,
11 मीयका, रहोब, हशब्याह,
12 जक्कूर, शेरेबियाह, शबन्याह,
13 होदियाह, बानी व बनीनू।
14 मनूतया नायःत – परोश, पहत-मोआब, एलाम, जत्तू, बानी,
15 बुन्नी, अज्गाद, बेबै,
16 अदोनियाह, बिग्वै, आदीन,
17 आतेर, हिजकिया, अज्जूर,
18 होदियाह, हाशूम, बेजै,
19 हारीप, अनातोत, नेबै,
20 मग्पीआस, मशुल्लाम, हेजीर,
21 मशेजेबेल, सादोक, यद्दूअ,
22 पलत्याह, हानान, अनायाह,
23 होशिया, हनन्याह, हश्शूब,
24 हल्लोहेश, पिल्हा, शोबक,
25 रेहूम, हशब्ना, मासेयाह,
26 अहिया, हानान, आनान,
27 मल्लूक, हारीम व बानाह।
28 मेपिं मनूत - पुजाहारीत, लेवीत, ध्वाखा पिवाःत, म्ये हालीपिं, देगलय् सेवा याइपिं, थः कलाः व सीके थुइके फुपिं मस्तनापं व थः भारदार दाजुकिजापिंनापं इपिं फुक्कसिनं परमेश्वरया व्यवस्था मानय् यायेत देश देशयापिं मनूतपाखें अलग च्वनेत
29 मिलय् जुयाः थथे धकाः पाफल, परमेश्वरया दास मोशापाखें बियादीगु परमेश्वरया व्यवस्थाकथं जुये अले इपिं परमप्रभुयागु फुक्क आज्ञा, बिधि व नियम बांलाक मानय् याये।
30 “जिमिसं थःम्ह्यायपिं मेगु जातियापिं मनूतलिसें ब्याहा यानाबी मखु अथवा जिमि कायपिनिगु लागि इमि म्ह्यायपिं हये नं मखु।✡
31 “उपि मेगु जातियापिन्सं शबाथ खुन्हु वा मेगु पवित्र न्हिखुन्हु मी हःगु अन्न वा मेगु सामान जिमिसं न्याये मखु। न्हयग्गु दँ पतिकं जिमिसं बुँइ अन्न पी मखु अले फुक्क त्यासा त्वःताबी।✡
32 “दँयद्दसं जिमि परमेश्वरया देगलय् खर्च यायेत जिपिं सकसिनं ४ ग्राम वहः बी।✡
33 जिमि परमेश्वरया देगःया सेवाया निंति पवित्रगु मरि, न्हियान्हिथंया अन्नबलि व होमबलिया निंति पशुत, शबाथ, अमाइ व मेगु नखःचखःबलय् माःगु देछात, इस्राएलया प्रायश्चितया निंति पापबलि, अले जिमि परमेश्वरया देगःया ज्याया निंति छु छु माःगु मेगु नं जिमिसं बी।
34 “जिपिं पुजाहारीत, लेवीत व मनूतय्सं व्यवस्थाय् च्वया तः थें परमप्रभु जिमि परमेश्वरयागु वेदीइ छ्वयकेत दँयद्दसं क्वःछिनातःगु इलय् पालंपाः परिवार परिवार यानाः जिमि यागु देगलय् सिँ हयेत चिट्ठा तयागु दु।
35 “दँयद्दसं थःगु बुँइ मुनागु न्हापांगु अन्न व सिमाय् सःगु न्हापांगु फलफुल जिमि परमप्रभुया देगलय् छाये।✡

✡ **10:30** १०:३० प्रस ३४:१६; व्य ७:३ ✡ **10:31** १०:३१ प्रस २३:१०-११; लेवी २५:१-७; व्य १५:१-२ ✡ **10:32** १०:३२ प्रस ३०:११-१६ ✡ **10:35** १०:३५ प्रस २३:१९; ३४:२६; व्य २६:२

36 “जिमिगु परिवारय् न्हापां बूम्ह काय् परमेश्वरया व्यवस्थाय् क्वःछिनातःथें परमप्रभु जिमि परमेश्वरया देगलय्, अन सेवा याइपिं पुजाहारीतय्थाय् छाये हये। थुकथं हे सा द्वहंया न्हापाम्ह मचा व फैच्वलय्चा न्हापांम्ह मचा जिमिसं छाये।✡

37 “दँय्दसं थःगु बुँयागु न्हापांगु अन्नया न्हायातःगु छ्वचुं व जिमिसं छायेमाःगु छ्वचुं व जिमिसं छायेमाःगु फुक्क कथंयागु फलफुल, न्हग् दाखमद्य, जैत्नया चिकं जिमि परमेश्वरया देगःया धुकुतिइ पुजाहारीतय्थाय् हये।

“अले लेवीतय् थाय् जिमिगु बुँयागु झिब्वय् छब्व हयेत जिमिसं बचं बी। शहरय् झिब्वय् छब्व मुनेत वःपिं लेवीतय्त जिमिसं थःगु बुँइ सःगु अन्नया झिब्वय् छब्व बी।✡

38 झिब्वय् छब्व मुंगु इलय् हास्न वंशयापिं पुजाहारी छम्ह लेवीतनापं दइ। थुकथं मुंगु झिब्वय् छब्वयागु नं झिब्वय् छब्व लिकयाः उपिं लेवीतय्सं जिमि परमेश्वरया देगःया धुकुतिइ हयेगु याइ।✡

39 इस्राएलीत व लेवीतय्सं देछाया अन्न, न्हग् दाखमद्य व चिकं पवित्र थासय् छ्यलेगु थलबल दुगु धुकुतिइ हयेमाः। थ्व हे सेवा याइपिं पुजाहारी, देगलय् पिवाः च्वनिपिं व म्ये हालीपिं च्वनीगु थाय् खः।

“जिमिसं थः परमप्रभु परमेश्वरयागु देगः बांलाक स्वये।”

11

यरूशलेमय् च्वनिपिं मनूत

1 इस्राएलीयापिं नायःत यरूशलेमय् च्वन। मेपिं मनूतय्सं चिट्ठा तयाः झिम्हय् छम्ह मनू पवित्र शहर यरूशलेमय् वना च्वनेत ल्यल। मेपिं मनूत मेमेगु शहर व गामय् च्वन।

2 मनूतय्सं यरूशलेमय् च्वने मास्तिवय्कूपिं सकल मनूतय्त सुवाः बिल।

3 छुं इस्राएलीत, पुजाहारीत, लेवीत, देगलय् सेवा याइपिं, सोलोमनयाथाय् ज्या याइपिं मनूतय् सन्तान यहूदाया थीथी शहरय् दुगु थःगु हे जमिनय् च्वन। यहूदा व बेन्यामीन कुलयापिं छुं मनूत धाःसा यरूशलेमय् च्वन। यरूशलेमय् च्वंवःपिं प्रान्तयापिं मू मू नायःत थुपिं हे खः। ✡

4 यहूदा कुलपाखें –

उज्जियाहया काय् अतायाह, उज्जियाह जकरियाया काय् खः, जकरिया अमर्याहया काय् खः, अमर्याह शपत्याहया काय् खः, शपत्याह महलालेलया काय् खः। महलालेल फारेसया वंशयाम्ह खः।

5 बास्कया काय् मासेयाह, बास्क कोल-होजेया काय् खः, कोल-हाजे हजायाहया काय् खः, हजायाह अदायाहया काय् खः, अदायाह योयारीबया काय् खः, योयारीब जकरिया काय् खः। जकरियाह शेलह वंशयाम्ह खः।

6 यरूशलेमय् च्वनाच्वंपिं फारेसया सन्तान (४६८) म्ह दु। इपिं सकलें नांजाःपिं खः।

7 बेन्यामीनया कुलपाखें – मशुल्लामया काय् सल्लू, मशुल्लाम योएदया काय् खः, योएद पदायाहया काय् खः, पदायाह कोलायाहया काय् खः, कोलायाह मासेयाहया काय् खः, मासेयाह इथीएलया काय् खः, इथीएल यशयाहया काय् खः।

8 अले वया ल्यू जुइपिं गब्बै व सल्लै यानाः मुक्क ९२८ म्ह दु।

9 जिक्रीया काय् योएल इमि मू नायः खः अले हस्सेनूअया काय् यहूदा जिल्लायाम्ह नोकू खः।

10 पुजाहारीतपाखें – योयारीबया काय् यदायाह व याकीन,

11 हिल्कियाह मशुल्लामया काय् खः, मशुल्लाम सादोकया काय् खः, सादोक मरायोतया काय् खः, मरायोत परमप्रभुया देगः स्वइम्ह अहीतूबया काय् खः।

12 अले अदायाह यरोहामया काय्, यरोहाम पेलाल्याहया काय् खः, पेलाल्याह अम्सीया काय् खः, अम्सी जकरियाया काय् खः, जकरिया पशहरया काय् खः, पशहर मल्कियाहया काय् खः। थ्व वंशपाखें देगःया ज्या याइपिं ८२२ म्ह दु।

13 अज्रेलया काय् अमाशै, अज्रेल अहजैया काय् खः, अहजै मशिल्लेमोतया काय् खः, मशिल्लेमोत इम्मेरया काय् खः। अदायाहया ग्वाहालिमित व परिवारया नायःत मुक्क २४२ म्ह दु।

14 अमाशै व वया ग्वाहालिमित नांजाःपिं खः। इपिं १२८ म्ह दु। इमि मू हाकिम हग्दोलीमया काय् जब्दीएल खः।

15 लेवीतपाखें – हश्शूबया काय् शमायाह, हशून अज्रीकामया काय् खः, अज्रीकाम हशब्याहया काय् खः, हशब्याह बुन्नीया काय् खः।

16 लेवीतय् नायःत सब्बतै व योजाबाद, इमिगु जिम्माय् परमप्रभुयागु देगःया पिनेया ज्या दु।

17 मीयकाया काय् मत्तन्याह, मीयका जब्दीया काय् खः। जब्दी आसापया वंशयाम्ह खः। व प्रार्थनाय् सुभाय् बीपिनि नायः खः। वया ग्वाहालिमित मध्ये निगूगु थाय् काइम्ह बक्बुक्याह, अले शम्मूअया काय् व गालालया छय् अब्दा। व यदूतूनया परिवारयाम्ह खः।

✡ **10:36** १०:३६ प्रस १३:२ ✡ **10:37** १०:३७ गन्ती १८:२१ ✡ **10:38** १०:३८ गन्ती १८:२५-३२ ✡ **11:3** ११:३ नहे ७:७३

18 पवित्र शहरय् च्वनिपिं लेवीत मुक्कं २८४ म्ह दु।
19 देगलय् पिवाः च्वनिपिं –
अक्कूब व तल्मोन अले ध्वाखाय् पिवाः च्वनिपिं इमि ग्वाहालिमित १७२ म्ह दु।
20 मेपिं इस्राएल्लीत, पुजाहारीत व लेवीत यहूदाया मेमेगु शहर व गामय् थथःगु सर्बयनापं च्वनीगु खः।
21 देगलय् सेवा याइपिं यस्शलेम दुने ओफेल त्वालय् च्वनीगु खः। इमि नायः सीहा व गिश्पा खः।
22 बानीया काय् व हशब्याहया छय् उज्जी यस्शलेमय् च्वंपिं लेवीतय् नायः खः। आसाप वंशयापिं मत्तन्याह व मीयका इमि पुर्खात खः। उपि आसापया सन्तान परमेश्वरया देगःया सेवाया निंतिं भजन हालेगु जिम्मा काःपिं खः।
23 इमिसं देगःया संगीत ज्याझ्वः न्हियान्हिथं पालंपाः न्ह्याकेत जुजुं नियम दय्काब्यूगु खः।
24 इस्राएल्लीतय्गु फुक्क ज्याया निंतिं यहूदाया काय् जेरह वंशयाम्ह मशेजेबेलया काय् पतहियाह फारसयाम्ह जुजुया प्रतिनिधि खः।

यस्शलेम पिने च्वंगु बस्ती

25 छुं यहूदी कुलयापिं मनूत थथःगु बुँ लिक्क लाःगु गामय् च्वनीगु खः। किर्यत-अर्बा व उकिया जःख च्वंगु बस्तीइ, दीबोन व उकिया जःखः च्वंगु बस्तीइ अले यकब्सेल व उकिया गामय्।
26 येशूअ, मोलादा, बेथ-पातेल,
27 हसर-शूआल, बेर्शेबा व उकिया जःखः च्वंगु बस्तीइ
28 सिक्लग, मकोना व उकिया बस्तीइ
29 एन-रिम्मोन, सोरा, यर्मूत,
30 जानोह, अदुल्लाम व उकिया गामय्, लाकीश व उकिया बुँइ अले आजेका व उकिया बस्तीइ। इपिं बेर्शेबांनिसें हिन्नोमया ब्यासि तक च्वनीगु खः।
31 बेन्यामीन कुलयापिं मनूत थुपिं थासय् च्वनीगु खः। गेबा, मिकमाश, अय्या, बेथेल व जःखःया गामय्,
32 अनातोत, नोब, हननिया,
33 हासोर, रामा, गित्तैम,
34 हादीद, सबोयीम, नबलत,
35 लोद, ओनो व गे-हरशीम ब्यासिइ नं।
36 यहूदाय् दुपि छुं लेवीत बेन्यामीन कुलतय्गु गामय् वनाः अन हे च्वन।

12

पुजाहारीत व लेवीत

1 शालतिएलया काय् यस्बाबेल व दकलय् तःधम्ह पुजाहारी येशूअनापं बेबिलोनं लिहांवःपिं पुजाहारीत व लेवीत थुपिं हे खः –
2 सरायाह, यर्मिया, एज्रा, अमर्याह, मल्लूक, हत्तूश,
3 शकन्याह, रेहूम, मेरेमोत,
4 इद्दो, गिन्नतोन, अबिया,
5 मियामीन, मदाहा, बिल्गा,
6 शमायाह, योयारीब, यदायाह,
7 सल्लू, अमोक, हिल्कियाह व यदायाह।
येशूअया पालय् पुजाहारीतय् नायःत व इमि ग्वाहालिमित थुपिं हे खः।
8 लेवीत – येशूअ, बिन्नूई, कादमीएल, शेरेबियाह, यहूदा व मत्तन्याह।
थः ग्वाहालिमिपिंनापं सुभाय्या भजन हालेगु जिम्मा मत्तन्याहया खः।
9 बक्बुक्याह व उन्नी व इमि ग्वाहालिमित धाःसा सेवाया इलय् इमिगु चुलिचू दनिगु।

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी येशूअया सन्तान

10 येशूअ योयाकीमया बौ, योयाकिम एल्यासीबया बौ, एल्यासीब योयादाया बौ,
11 योयादा जोनाथनया बौ व जोनाथन यद्दूअया बौ खः।
12 योयाकीमया पालय् पुजाहारी परिवारयापिं नायःत थुपिं हे खः –
सरायाहया परिवारयाम्ह – मरायाह,

यर्मियाया परिवारयाम्ह – हनन्याह,
13 एज्राया – मशुल्लाम,
अमर्याहया – येहोहानान,
14 मल्लूकया – जोनाथन,
शकन्याहया – योसेफ,
15 हारीमया – अदना
मरेमोतया– हल्कै।
16 इद्दोया – जकरिया,
गिन्नतोनया– मशुल्लाम,
17 अबियाया – जिक्री,
मिन्यामीन व मोदाहाया– पिल्तै,
18 बिल्गाया – शम्भूअ,
शमायाहया यहोनातान,
19 योयारीबया – मत्तनै,
यदायाहया – उज्जी,
20 सल्ल्या कल्लै,
अमोकया एबेर,
21 हिल्कियाहया हशब्याह,
यदायाहया नतनेल।
22 एल्यासीब, योयादा, योहानान व यद्दूअ दकलय् तःधंपिं पुजाहारीतय् पालंनिसें फारसी जुजु दाराया पालय् तक लेवीतय् परिवारयापिं नायःतय्गु नां व पुजाहारीतय् नायःतय्गु नां वंशावलीइ च्वःगु खः।
23 लेवी परिवारतय् नायःतय्गु नां धाःसा एल्यासीबया छय् योहाननया इलय् तक हे वंशावलीइ च्वःगु खः।
24 लेवीतय्त पुचः पुचलय् ब्वथलातःगु दु। उपिं पुचःया नायःत हशब्याह, शरेबियाह, कादमीएलया काय् येशूअ खः। परमेश्वरया मनू दाऊद जुजुं ब्यूगु आज्ञा कथं परमेश्वरयात च्वछाइबलय् व सुभाय् बीबलय् पालंपाः इमिगु चुलिंचू दनाच्वनीगु।
25 मत्तन्याह, बक्बुक्याह, ओबदिया, मशुल्लाम, तल्मोन व अक्कूब देगःया ध्वाखातय् लिक्क च्वंगु क्वथातय् पाः च्वनीपिं देगःया ध्वाखा पिवाःत खः।
26 येशूअया काय् योसादाकया छय् योयाकीमया पालय् व राज्यपाल नहेम्याह व पुजाहारी एज्राया पालय् इमिसं सेवा याःगु खः।

यरूशलेमया पखाः देछाःगु

27 यरूशलेम शहरया पखाः देछाःगु इलय् भुस्याः, वीणा व सारंगी थानाः लय्लय्तातां नखः हनेत सुभाय्या भजन हालेत थाय् थासय् च्वंपिं लेवीतय्त इपिं च्वनाच्वंगु थासं मालाः यरूशलेमय् हल।
28 लेवी म्ये हालिपिनि परिवार, यरूशलेमय् जःखः च्वंगु थासं व नतोपातीतय्गु गां गामं थासं
29 व बेथ-गिलगाल, गेबा व अज्मावेतं वल। छाय्धाःसा म्ये हालीपिन्सं यरूशलेम जःखः थःगु गां दय्कातःगु खः।
30 पुजाहारी व लेवीतय्सं विधिकथं थःत शुद्ध याय् धुंकाः इमिसं मनूत, ध्वाखात व पखाः शुद्ध यात।
31 अले जिं यहूदायापिं नायःतय्त पखालय् थत यंका। नापं सुभाय् बीत निगू तःधंगु भजन हालिपिनिगु पुचः दय्का। उपिं मध्ये छपुचः पखाःया च्वय् जवय्पाखे, सौ ध्वाखापाखे वन।
32 उगु पुचःया ल्यूल्यू होशयाह व यहूदाया बच्छि नायःपिं वन।
33 इपिंनापं थुपिं दु – अजर्याह, एज्रा, मशुल्लाम,
34 यहूदा, बेन्यामीन, शमायाह व यर्मिया।
35 अले तुरही ज्वनातःपिं छपुचः पुजाहारीत व जोनाथनया काय् व शमायाहया छय् जकरिया। (वया पुर्खात आसाप कुलयापिं मत्तन्याह, मीकाया व जक्कूर खः।)
36 दक्कलय् लिपा जकरियाया ग्वाहालिमित शमायाह, अज्रेल, मिललै, गिललै, माऐ, नतनेल, यहूदा व हनानी। इमिसं परमेश्वरया मनू दाऊदया बाजं ज्वनाच्वंगु दु। अले स्यनामि एज्रा इमिगु न्ह्यः न्ह्यः वन।
37 इपिं फोहरा ध्वाखा जुयाः सिधा दाऊदया शहरया त्वाथलय् पखाःया सिथय् गल। अले दाऊदया छेँ दुगु थाय् च्वय् जुयाः पुर्बपाखे लः ध्वाखा तक वन।
38 भजन हालीपिं निगूगु पुचः धाःसा उत्तरपाखे वन। जि बच्छि मनूतलिसें इमिगु ल्यू पखाःया च्वय् भुतूया धरहरा लिक्क जुयाः तःब्यागु पखाः तक वना।

39 अले एफ्राइम ध्वाखा, येशना ध्वाखा, न्या ध्वाखा, हननेलया धरहरा अले सछिम्हय्सिगु धरहरा जुयाः फै ध्वाखा तक वना। पिवाः च्वनीगु ध्वाखाय् इपिं दित।
40 अनं भजन हालीपिं मनूतय् निगुलि पुचः व जिनापं हाकिमत मध्ये बच्छि मनूत परमेश्वरया देगलय् वन –
41 पुजाहारीत एल्याकीम, मासेयाह, मिन्यामीन, मीकाया, एल्योएनै, जकरिया व हनन्याह,
42 मासेयाह, शमायाह, एलाजार, उज्जी, येहोहानान, मल्कियाह, एलाम व एसेर नं तुरही ज्वनाः दन। अले भजन हालीपिन्सं यिज्रहियाहं स्यंथे तस्सलं भजन हाल।
43 उखुन्हु यक्व बां बिल। परमेश्वरं इमित लय्ताय्कादीगुलि सकल मनूत तसकं लय्ताल। मिस्त व काय् म्ह्याय्पिन्सं लसता हन। इमिगु लसताया सः यक्व तापाक तक ताये दु।

देछा तइगु धुकू स्वयेत मनूत तःगु

44 उबलय् देगलय् छाःगु देछा तइगु धुकू स्वयेत मनूत तल। देछात, न्हापांगु अन्न व फलफुल व झिब्वय् छब्व नं अन तइगु खः। जःखःया शहर लिक्कयागु बुँ व क्यबपाखें व्यवस्थाकथं पुजाहारी व लेवीतय्त दयेमाःगु देछा मुनेगु ज्या नं उपिं मनूतय्त लःल्हात। यहूदायापिं सकल मनूत पुजाहारीत व लेवीत खनाः लय्ताः।
45 छाय्धाःसा इमिसं भजन हालीपिं व देगः पिवाःतलिसें मिलय् जुयाः दाऊद व वया काय् सोलोमनया आज्ञा कथं थः परमेश्वरयागु आराधना व शुद्ध यायेगु ज्या पूवंकल।✡
46 यक्व न्हापा दाऊद व आसापया पालय् संगीत स्यनीपिं दइगु खः अले परमेश्वरयात च्वछाइगु व सुभाय् बीगु भजन हालीगु खः।
47 यरूबाबेलया पालय् व नहेम्याहया पालय् नं इस्राएलयापिं सकल मनूतय्सं देगलय् भजन हालीपिं व देगलय् पिवाः च्वनीपिनिगु लागि न्हियान्हिथं देछा बियाः ग्वाहालि याइगु खः। मनूतय्सं लेवीतय्त पवित्र देछा बीगु अले उकिं लेवीतय्सं क्वःछिनातःगु ब्व पुजाहारीतय्त बीगु खः।

13

विदेशीतपाखें अलग्

1 उखुन्हु हे मनूतय्त मोशाया सफू ब्वना न्यंकल। उकी सुं नं अम्मोनी वा मोआबी परमेश्वरयागु सभाय् गुबलें दुहां वने दइ मखु धकाः च्वयातःगु लुइकल।✡
2 छाय्धाःसा इपिं मरि व लः ज्वनाः इस्राएलीतलिसे नापलाः मवः अले हानं इमित सराः बीत बालामयात ज्याला बियाः सःतल। अय्नं जिमि परमेश्वरं व सराःयात सुवाय् हिलादिल।✡
3 मनूतय्सं व व्यवस्था न्यनाः फुक्क विदेशी वंशयापिं सन्तानयात इस्राएलपाखें अलग तल।

नहेम्याहं दकलय् लिपा ब्यूगु आज्ञा

4 थ्व जुइ न्ह्याः, जिमि परमेश्वरया देगःया धुकू स्वइम्ह पुजाहारी एल्यासीबयागु तोबियालिसें यक्व हे बांलाःगु स्वापु दुगु जुयाच्वन।
5 उकिं वं तोबियायात छकू तःकूगु क्वथा छ्यलेत ब्यूगु जुयाच्वन। न्हापा व क्वथाय् अन्नबलि, धुपाँय् व देगःया सामान अले लेवीत, म्ये हालीपिं व देगलय् पिवाःतय्गु निंतिं झिब्वय् छब्व अन्न, न्हगु दाखमघ, चिकं व पुजाहारीतय्गु निंतिं देछात तइगु खः।
6 थ्व फुक्क खँ जुयाच्वंबलय् जि धाःसा यस्शलेमय् मदु, छाय्धाःसा बेबिलोनयाम्ह जुजु अर्तासास्तया* स्विइनिगूगु दँय्† जि जुजुयाथाय् लिहां वनागु खः। छुं ई लिपा जुजुयाके मन्जुरी कयाः
7 जि यस्शलेमय् लिहां वया। थन एल्यासीबं तोबियायात परमेश्वरया देगःया चुकय् छकू क्वथा बियाः मभिंगु ज्या याःगु जिं सिल।
8 जितः थ्व तसकं मयल अले जिं व क्वथाय् दुगु तोबियायागु फुक्क सामान वांछ्वा बिया।
9 जिं क्वथात शुद्ध यायेगु आज्ञा बिया अले जिं उपिं क्वथातय् परमप्रभुया देगःया सामान, अन्नबलि व धुपाँय् हाकनं तयाबिया।
10 लेवीतय्त क्वःछिनातःगु इमिगु ब्व मब्यूगु खँ नं जिं सिल। उकिं देगलय् सेवाया जिम्मा काइपिं लेवीत व भजन हालीपिं सकलें थथःगु गामय् लिहां वन धइगु नं जिं न्यना।✡
11 उकिं जिं हाकिमतय्त हक्काः धया, "परमेश्वरया देगःयात छाय् वास्ता मयानागु?" अले जिं लेवीतय्त सःताः हाकनं इमिगु थथःगु हे ज्याय् तया।

✡ **12:45** १२:४५ १ इति २५:१-८; २६:१२ ✡ **13:1** १३:१-२ व्य २३:३-५ ✡ **13:2** १३:२ गन्ती २२:१-६ * **13:6** १३:६ फारसयाम्ह जुजु अर्तासास्तयात बेबिलोनयाम्ह जुजु धकाः नं धाइ † **13:6** १३:६ स्विइनिगूगु दँ थथे धयागु ४३३ बी.सी. खः। ✡ **13:10** १३:१० व्य १२:१९

12 अबलय् सकल यहूदीतय्सं हानं अन्न, दाखमघ व चिकंया झिब्वय् छब्व धुकुतिइ हल।✡
13 देगःया धुकू स्वयेत जिं पुजाहारी शेलेम्याह, व्यवस्थाया स्थनामि सादोक व लेवी पदायाहयात जिम्मा बिया। जक्कूरया काय् व मत्तन्याहया छय् हानानयात इमि ग्वाहालिमि ल्ययाे। छायधाःसा इमित विश्वास बहःपिं मानय् याइगु अले थः दाजुकिजापिनिगु दथुइ इनेगु इमिगु ज्या खः।
14 हे जिमि परमेश्वर, जिगु थ्व ज्या जिगु भिंया निंतिं लुमंका तयादिसँ। अले जिं जिमि परमेश्वरया देगःयागु व उकिया सेवाया निंतिं थुलि विश्वास बहःम्ह जुयाः छु यानागु दु उकियात हुयाछ्वयादी मते।
15 उबलय् शबाथ खुन्हु यहूदायापिं मनूतय्सं दाखयात तिस्यानाच्वंगु व अन्न मुंकाः दाखमघ, दाख, यःमरि व मेमेगु किसिमयागु कु गधाया म्हय् तयाच्वंगु जिं खना। इमिसं थुपिं फुक्क मीत यरूशलेमय् शबाथ खुन्हु हइगु जुयाच्वन। उकिं उखुन्हु नयेगु नसा म्यूगुलि जिं इमित ख्याच्वः बिया।✡
16 यरूशलेमय् च्वनिपिं टुरोसयापिं मिजंतय्सं नं न्या व मेमेगु फुक्क किसिमयागु मीगु सामान हयाः शबाथ खुन्हु यहूदायापिं मनूतय्त मीगु जुयाच्वन।
17 अले जिं यहूदायापिं भारदारतय्त हक्काः धया, "शबाथयात अपवित्र यानाः छिमिसं थ्व छु यानागु?
18 छु छिमि पुर्खातय्सं नं थज्याःगु ज्या याःगुलि झी परमेश्वरं झीके व थ्व शहरय् फुक्क विपत्तित हयादीगु मखु ला? आः छिमिसं शबाथयात अपवित्र यानाः अज्ज परमप्रभुया तं अप्वय्का इस्राएलतय्गु विरोध यानाच्वंगु दु।"
19 शबाथया न्ह्यः यरूशलेमया ध्वाखातय् खिउँसे च्वनावःबलय् जिं ध्वाखात तीगु व शबाथ सिमधःतले मचाय्केगु आज्ञा बिया। शबाथ खुन्हु छुं नं कु दुने हये मफयेमाः धकाः जिं ध्वाखाय् पिवाःत तया।
20 छकः निकः थीथी कथंया सामान मीपिं बन्जातय्सं यरूशलेमया पिने हे चा छ्याये माल।
21 जिं इमित थथे धयाः ख्याच्वः बिया, "छिपिं छाय् चान्हय् चान्हय् शहरया पखाः लिक्क च्वनाच्वनागु? छिमिसं हाकनं थथे यात धाःसा जिं छिमित सजायँ बी।" उखुन्हुंनिसें इपिं शबाथ खुन्हु वयेगु त्वःतल।
22 अले जिं लेवीतय्त थःत शुद्ध यायेत व शबाथयात पवित्र तयेत वनाः ध्वाखाय् पिवाः च्वनेत आज्ञा बिया।
हे जिमि परमेश्वर, थ्व नं जिगु निंतिं लुमंका तयादिसँ। अले छिगु दया मायां जितः दया यानादिसँ।
23 उबलय् नं यहूदायापिं छुं मनूतय्सं अश्दोद, अम्मोन व मोआबयापिं मिस्तलिसे ब्याहा याःगु जिं खना।
24 इमि मस्त मध्ये बच्छिसिनं अश्दोदी भाय् ल्हाइगु वा मेपिं मनूतय्गु भाय् ल्हाइगु इमिसं यहूदाया भाय् ल्हाये मसः।
25 जिं इमित हक्काः सराः बिया, जिं छुं मनूतय्त दायाः अले इमिगु सँ पुया। अले जिं इमित जिपिं व जिमि काय् म्ह्यायपिन्सं आवंलि गुबलय् नं मेगु जातिलिसे ब्याहा याये मखु धकाः परमेश्वरया नामय् पाफय्का। ✡
26 जिं इमित धया, विदेशी मिस्तय्सं सोलोमन जुजुयात पाप याकेब्यूगु खः। व मेगु फुक्क जातियापिं जुजुपिं स्वयाः तःधं। परमेश्वरं वयात माया यानादिल, अले फुक्क इस्राएलयाम्ह जुजु ल्ययादिल। अयूनं वं थ्व हे पाप यात।✡
27 अले छु जिमिसं छिमिगु खँ न्यनेगु ला! अले विदेशी मिस्तलिसे ब्याहा यायेगु ला! झी परमेश्वरयात विश्वासघात यायेगु तसकं मभिंगु ज्या यायेगु ला!
28 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी एल्यासीबया काय् योयादाया छम्ह काय् होरोनी सन्बलतया जिलाजं खः, उकिं जिं वयात जिथासं तापाक्क लिना छ्वया। ✡
29 हे जिमि परमेश्वर, इमित लुमंकादिसँ छायधाःसा पुजाहारीया ज्या यात व पुजाहारीतय् व लेवीतय्गु बाचायात अशुद्ध याःगु दु।
30 थुकथं जिं इमित फुक्क मेगु जातितपाखें शुद्ध याना, अले पुजाहारीतय्त व लेवीतय्त थथःगु ज्याय् ल्यया।
31 हानं जिं सिँया देछा हयेगु व न्हापा सःगु अन्न हयेगु ई क्वःछिना बिया।
हे जिमि परमेश्वर, जिगु भिंया निंतिं जितः लुमंकादिसँ।

✡ **13:12** १३:१२ मत्ती ३:१० ✡ **13:15** १३:१५ प्रस २०:८-१०; व्य ५:१२-१४; यर १७:२१-२२ ✡ **13:25** १३:२३-२५ प्रस ३४:११-१६; व्य ७:१-५ ✡ **13:26** १३:२६ २ शम् १२:२४-२५; १ राज ११:१-८ ✡ **13:28** १३:२८ नहे ४:१

एस्तरया सफू

म्हसीका

एस्तरया सफुलिइ जूगु घटना फारस देशयाम्ह जुजु अहासूरस चिकुलाबलय् च्वनीगु दरबारय् जूगु खः।

व हे दरबारयाम्ह रानी एस्तर थ्व सफूयाम्ह मू मनू खः। व मां बौ मदुम्ह छम्ह यहूदी खः। वया तःबाया काय् मोर्दकैनं वयात थःम्ह म्ह्याय् थें यानाः लहिनातःगु खः। व तसकं बांलाःम्ह व ब्याहा मजूनिम्ह मिसा खः। अथे जुयाः हे व रानी जुइदत।

वं ज्यान पानाः यहूदीतय्त इमि शत्रुतय्गु ल्हातं नाश जुइगुपाखें बचय् यात। व खँ थ्व सफुलिइ बांलाक च्वयातःगु दु।

पूरीम धाःगु नखः गथे यानाः शुरू जुल अले उकिया अर्थ छु खः धकाः नं थ्व सफुलिइ च्वयातःगु दु।

थ्व सफू सुनां च्वःगु धकाः सी मदु। अय्नं यहूदी जातिया बारे बांलाक स्यूम्ह मनुखं थ्व च्वःगु खः धकाः झीसं सीकाकाये फु।

थ्व सफू ४६५ ई.पू.पाखे अहासूरस सीधुंकाः च्वःगु खः। थ्व सफूया घटना एज्रा व नहेम्याहया सफूया घटना स्वयाः छगू पुस्ता न्ह्याः जूगु खः।

धलः पौ

एस्तर रानी जूगु १:१–२:२३

हामानं यहूदीतय्त नाश यायेगु ग्वसाः ग्वःगु ३:१–५:१४

हामानयात ज्यान सजाँय ब्यूगु ६:१–७:१०

यहूदीतय्सं थः शत्रुतय्त बुकूगु ८:१–१०:३

एस्तर

वश्ती रानीपाखें अहासूरस जुजुया अपमान

1 अहासूरस जुजुया पालय् जूगु घटनात थन बयान यानातःगु दु। उगु इलय् थ्व हे अहासूरस जुजुं भारतंनिसें कूश देश तक सछि व निइन्हय्गू प्रान्तय् शासन याइगु खः।

2 उबलय् अहासूरस महाराजं थःगु राजधानी शूशनय् च्वंगु गढ़ी शासन याइगु खः।

3 वं शासन याःगु स्वदँ दुबलय् थः फुक्क भारदारत व हाकिमतय्त सःताः तःधंगु भ्वय् न्यायकल। राजकुमारपिं, फारसी व मादी सेनातय् मू नायःत व प्रान्त प्रान्तया बडा-हाकिमत नं लाय्कुलिइ थ्यंकः वल।

4 सछि व चयन्हु तक जुजुं थःगु राज्ययागु झःझः धाःगु तःजिगु सम्पत्ति व वैभव क्यन।

5 अनं लिपा जुजुं थःगु राजधानी शूशन शहरय् च्वंपिं तःधंपिं, चिधंपिं, सकलें मनूतय्त सःताः भ्वय् नकल। थुकथं जुजुया लाय्कूया न्ह्याःने च्वंगु बर्गैंचाय् भ्वय् नयेगु ज्या न्हयन्हु तक जुल।

6 बर्गैंचाय् तुयुगु व वँचुगु सूती कापःया पर्दात यख्खानातःगु खः। उपिं पर्दात दुरू ल्वहंया थामय् दुगु वहःया चाःचाय् तुयुगु व प्याजी रंगयागु सूती कां चिनातःगु दु। ह्याउँगु ल्वहं, दुरू ल्वहं, मोती व मेमेगु मू वंगु ल्वहँतं छाय्पिया तःगु बँय् लुँ व वहःया सोफात तयातःगु दु।

7 थीथी कथंयागु लुँयागु ख्वल्चाय् जुजुं दरबारय् त्वनीगु दाखमघ नुगः मस्यासें सकसितं त्वनेत इनाबिल।

8 अन सुयातं करं त्वंकेगु नियम मदु। बरू फुक्क मनूतय्गु इच्छा थुइकी धकाः महाराजं थःगु धुकुतिं दाखमघ त्वंकीपिं च्यःतय्त उजं बियादिल।

9 उगु हे इलय् रानी वश्तीं नं जुजु अहासूरसया लाय्कुलिइ मिसातय्त सःताः भ्वय् नकल।

10 न्हयन्हु खुन्हु महाराज नं दाखमघ त्वनाः लसतां हनाच्वन। अले वं थःगु सेवा याइपिं न्हयम्ह नपुंसकत मह्मान, बिज्था, हर्बोना, बिग्ता, अबगथा, जेथेर व कर्कासयात सःतल।

11 इमित रानी वश्तीयात श्रीपेच पुइकाः थःथाय् हजि धकाः जुजुं उजं बिल। रानी तसकं बांलाःम्ह हिसि दुम्ह जुयाच्वन। उकिं वं वयागु हिसि सकल मनूत व भारदारतय् न्ह्याःने क्यने मास्ति वय्कूगु खः।

12 इमिसं वनाः महाराजयागु उजं रानी वश्तीयात न्यंकल। तर रानी वये मानय् मजुल। उकिं जुजु तसकं तम्वल, तमं मि जुल।

13 नियम कानूनकथं छु याःसा जी धकाः सःस्यूपिं मनूतय्के महाराजं सल्लाह काल।

14 महाराजं अप्वः यानाः देशया कानून व नियम स्यूपिं फारस व मादीया न्हयम्ह भारदारत कर्शेना, शेथार, अद्माथा, तर्शीश, मेरेस, मर्सेना व मम्कानपिन्के सल्लाह काइगु खः। इपिं महाराजलिसे सतीपिं खः, थुपिं न्हयम्ह महाराजया न्ह्याःने वनेगु अधिकार दुपिं खः अले इमित देशय् तःधंगु मान व पद नं बियातःगु खः।

15 महाराजं इमित न्यन, "नपुंसकपाखें जिं बियागु उजं मानय् मयाइम्ह रानी वश्तीयात गज्याःगु सजाँय बी माली? कानूनं छु धाइ?"
16 अले ममूकानं महाराज व सकलें भारदारतय् न्ह्यःने थथे लिसः बिल, "रानी वश्तीं महाराजयागु जक मखु महाराज अहासूरसया फुक्क प्रान्तया भारदार व मनूतय्गु बेइज्जत याःगु दु।
17 रानीं थथे याःगु ज्या फुक्क मिसातय्सं न्यनी अले थुकिं यानाः इमिसं नं थः भाःतयात मानय् मयाइ। अले इमिसं थथे धाइ, 'महाराज अहासूरसं रानी वश्तीयात थःथाय् हयेत उजं बियादिल तर रानी वये मानय् मजुल।'
18 रानीं थुकथं व्यवहार याःगु खँ फारस व मादीया भारदारतय् कलाःपिन्सं न्यनेवं हे इमिसं नं थः भाःतपिन्त अथे हे व्यवहार याइ। अले थुकिं यानाः फुक्कभनं थः भाःतपिन्त हनाबना तयेगु त्वःताछ्वइ अले भाःतपिं थः कलाःपिंनापं तम्वइ।
19 "छसपोलया इच्छा दःसा वश्ती रानी थनिंनिसें गुबलें छसपोलया न्ह्यःने वये दइ मखु धकाः शाही उजं बियादिसँ। थ्व उजं फारस व मादीतय्गु कान्नय् गुबलें महिलिगुकथं च्वकादिसँ। अले वश्ती रानी स्वयाः बहःम्ह व बांलाःम्ह मिसायात रानी जुइ बियादिसँ।
20 थुकथं जुजुयागु शाही उजं देशय् सकसितं न्यंकीबलय् तःमि, चीमि सकलें मिसापिन्सं थःथः भाःतपिनिगु हनाबना तयेगु याइ।"
21 जुजु व सकलें भारदारपिन्सं थ्व सल्लाह यय्कल अले महाराजं ममूकानया सल्लाहकथं ज्या यात।
22 अनंलि सकल मिजंत थथःगु छेंय् मालिक जुइ अले वयागु उजं सकल छेंजःपिन्सं मानय् याये हे माः धकाः महाराजं फुक्क प्रान्तय् थीथी भाय् ल्हाइपिन्त इमिगु थथःगु भाषां व लिपिकथं थःगु उजं च्वयाछ्वत।

2

न्हूम्ह रानी माःगु

1 थनंलिपा थःगु तं क्वलाये धुंकाः जुजुं वश्ती रानी वं याःगु ज्याया विरोधय् पिकाःगु उर्दी लुमंकाच्वन।
2 अथे जुयाः जुजुयात सल्लाहबीपिं थः भारदारतय्सं थथे सल्लाह बिल, "छसपोलया निंतिं बांबांलाःपिं ब्याहा मजूनिपिं मिसात मालेत छ्वयादिसँ।
3 छसपोलं थः भारदारतय्त देशया फुक्क प्रान्तय् दुपिं बांबांलाःपिं बिया मछ्वनिपिं मिसात राजधानी शूशनय् च्वंगु मिसात तइगु दुनेया लायकुलिइ हयेत उजं बियादिसँ। अले इमित जुजुया मिसात कःघाना च्वंम्ह नपुंसक हेगेयात जिम्मा बियादिसँ। इमित थीथी कथंया समाः ज्वलं नं बियादिसँ।
4 अले छसपोलं गुम्ह मिसा यय्कादी वयात हे वश्ती रानीया पलेसा रानी दय्कादिसँ।" जुजुयात थ्व सल्लाह येल अले वं अथे हे यात।
5 राजधानी शूशनय् मोर्दकै नां दुम्ह छम्ह यहूदी च्वनीगु जुयाच्वन। मोर्दकै याईरया काय, शिमीया छय् व कीशया छुइ अले बेन्यामीन कुलयाम्ह खः।
6 बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरं यहूदाया जुजु यहोयाकीननापं ज्वनाः यरूशलेमं यंकूपिनिगु पुचलय् मोर्दकैया परिवार नं दुगु जुयाच्वन।
7 मोर्दकैया एस्तर नांयाम्ह ककाया म्ह्याय् छम्ह दु। एस्तरया हिब्रू नां हदस्सा खः। व तसकं बांलाःम्ह व हिसि दुम्ह खः। वया मां-बौ सीधुंकाः मोर्दकै वयात थः म्ह्याय् थें यानाः लहिनातःगु खः।
8 जुजुया उजं न्यंके धुंकाः राजधानी शूशनय् यक्व मिसात हल। उपिं मध्ये एस्तर नं छम्ह खः। अले वयात नं मिसात च्वनीगु दुनेया लायकुलिइ जुजुया मिसात कःघाना च्वंम्ह नपुंसक हेगेयात जिम्मा बिल।
9 एस्तरयात खनाः हेगे तसकं लय्तायाः वयात यय्कल अले एस्तरं वपाखें दया काये खन। थथें हे वं एस्तरयात समाः यायेत समाः ज्वलं व थीथी कथंया नसाज्वलं हयाबिल। एस्तरयात मिसात च्वनीगु लायकूया दुनेयागु दक्वसिबय् बांलाःगु थासय् यंकातल अले वयात समाः यायेत न्हयम्ह लायकुलिइ ल्ययातःपिं भ्वातिं छ्वत।
10 मोर्दकैया आज्ञा कथं एस्तरं थः छम्ह यहूदी खः धयागु खँ सुपिकातःगु जुयाच्वन।
11 एस्तरयात छुं जुइ ला धकाः सीकेत मोर्दकै न्हियान्हिथं मिसात तइगु छेंया चुकया लिक्क चाःहिला च्वनीगु
12 मिसायात महाराज अहासूरसया न्ह्यःने यंके न्ह्यः वयात दच्छि थीथी कथं समाः यायेगु याइ, खुला तक मूर्या चिकं व खुला तक चिकं व अन्तरया चिकं नं थाकेगु याइ। अले तिनि छम्ह छम्ह यानाः पालंपाः जुजुयाथाय् यंकीगु खः।
13 सुं नं मिसा जुजुया लायकुलिइ वनीबलय् वं फ्वंगु न्ह्याथें ज्याःगु खँ वयात मिसात तइगु छेंनं यंके बी।
14 बहनी व जुजु थः च्वनीगु क्वथाय् वनीगु अले कन्हय् सुथय् व मिसात तइगु मेगु छेंय् नपुंसक शाशगजया जिम्माय् वनीगु खः। जुजुं नां कयाः मसःतुतले व हाकनं जुजुयाथाय् वने दइ मखु।

एस्तर रानी जूगु

15 एस्तरया बौ अबीहेल खः। व मोर्दकैया कका खः। थ्व हे मोर्दकैया थः म्ह्याय् थें लहिनातःम्ह एस्तरया जुजुयाथाय् वनेगु पाः वल। वं मिसातय्त कःघाना च्वंम्ह नपुंसक हेगें सल्लाह ब्यूगु खँ बाहेक मेगु छुं नं मयंकू। एस्तरयात खँक्वसिनं तसकं बांलाः ताय्केगु खः।

16 थुकथं अहासूरसं राज्य याःगु न्हयद्दँया तेबेत धाइगु झिला दुबलय् एस्तरयात जुजु च्वनेगु थासय् यंकल।

17 जुजुं मेपिं ब्याहा मजूनिपिं मिसातय्त स्वयाः एस्तरयात यक्वः माया यात। अले वयात तसकं यय्कल। अले वयागु छेनय् श्रीपेच पुइकाः वशतीया थासय् वयात रानी यात।

18 अनंलि जुजुं एस्तरयात तःधंगु मान बियाः सकल भारदारत, हाकिमतय्त सःताः तःधंगु भ्वय् न्याय्कल। अले जुजुं फुक्क प्रान्तय् बिदा बीगु घोषणा यात अले जुजुं बीमाःगु कोसेलि इनाबिल।

मोर्दकैनं जुजुयागु ज्यान बचय् याःगु

19 निक्व खुसि जुजुं ब्याहा मजूनिपिं मिसात मुंकूबलय् मोर्दकै जुजुया लाय्कूया मू ध्वाखाय् च्वनाच्वंगु खः।

20 मोर्दकैनं धाथें एस्तरं थः यहूदी खः धयागु खँ सुयातं मसीकू। थ्व खँ मोर्दकैनं धाःगु खः अले वं थ्व खँ मचां थें बांलाक मानय् यात।

21 छन्हु मोर्दकै जुजुया ध्वाखाय् च्वनाच्वंबलय् निम्ह जुजु ध्वाखा पिवाः बिग्थाना व तेरेश जुजुनापं असन्तोष जुयाः जुजुयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।

22 थ्व मोर्दकैनं सियाः एस्तर रानीयात धयाबिल। रानी मोर्दकैया नां कयाः जुजुयात थ्व खँ धयाबिल।

23 थ्व खँयात कयाः न्यंकं दुवालाः स्वःबलय् धात्थें खः धयागु दसि लुल अले जुजुं उपिं निम्ह मनूयात थामय् यख्खायाः स्यानाबिल। थुपिं फुक्कं खँ जुजुयागु न्ह्याःने इतिहासया सफुलिइ च्वल।

3

यहूदीतय्त नाश यायेगु हामानया ग्वसाः

1 छुं ई लिपा अहासूरस जुजुं अगागी हम्मदाताया काय् हामानयात वनापं ज्या याइपिं मेपिं भारदारत स्वयाः अप्वः पद थकयाः देय्या प्रधान मन्त्री यात।

2 सकल भारदारतय्सं जुजुं उजं ब्यूकथं हामानयात पुलिं चुयाः भागि याइगु खः। मोर्दकैनं धाःसा वयात पुलिं चुयाः भागि याइ मखुगु जुयाच्वन।

3 छन्हु लाय्कूया हाकिमतय्सं मोर्दकैयात न्यन, "छिसं छाय् जुजुया उजं मानय् मयानागु?"

4 इमिसं न्हियान्हिथं वयात थथे हे जक न्यनीगु। तर वं उमिगु खँयात वास्ता हे मयाः। थथे मोर्दकैनं मानय् मयाःगु खँ हामानं सह याइ कि मयाइ धकाः सीकेगु निंतिं इमिसं हामानयात थ्व खँ न्यंक वन। छाय्धाःसा "जि यहूदी खः" धकाः मोर्दकैनं इमित धाःगु खः।

5 मोर्दकैनं पुलि चुयाः भागि मयाःगु खँ हामानं सिल अले व तसकं तम्वल।

6 हामानं मोर्दकै यहूदी खः धयागु खँ सिसेंलि वयात जक सजाँय मब्युस्य अहासूरसया फुक्क देशय् च्वंपिं यहूदीतय्त व मोर्दकैयात स्यायेगु उपाय माल।

7 अहासूरस जुजुया झिनिदँया न्हापांगु ला वा निसान लाय् हामानया न्ह्याःने न्हि व ला क्वःछीगु निंतिं इमिसं चिट्ठा तल। व चिट्ठायात "पूर" धकाः धाइगु खः। चिट्ठा झिंनिला दुखुन्हु वा अदार ला खुन्हु लात।

8 अले हामानं अहासूरस जुजुयात धाल, "छसपोलया राज्य दुने छगू जाति देय्या फुक्क प्रान्तय् मनूतय् दथुइ च्वनाच्वंगु दु। इपिं ब्यागल च्वना वयाच्वंगु दु। इमिगु रितिथिति मेगु फुक्क जातितय्गु स्वयाः पा। इमिसं छसपोलया नियम कानून नं मानय् मयाः। छिसं इमित सह यानाच्वनेगु बांलाः मज्।

9 यदि छसपोलया इच्छा दत धाःसा इमित नाश यानाछ्वयेगु निंतिं छगू उजं पौ च्वयाबियादिसँ। थ्व ज्या याइपिं छसपोलया हाकिमतय्गु निंतिं जिं जुजुया धुकुति जम्मा यायेत स्वगू लाख पिइद्रः किलोग्राम वहः बी।"

10 अले जुजुं राज्यया छाप दुगु अंगू थःगु पचिनं त्वयाः यहूदीतय् शत्रु हम्मदाताया काय् हामानयात बियादिल।

11 जुजुं हामानयात धाल, "थ्व वहः थके ति! उपिं मनूतयत छन्त छु याये मास्ति व व हे या!"

12 अनंलि न्हापांगु लाया झिंस्वन्हु खुन्हु जुजुया सकल छ्यान्जेतय्त सःतल। अले हामानया उजंकथं जुजुया मन्त्रीत, फुक्क प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत अले देशया थीथी जातियापिनिगु नायःतय्त अहासूरसया नामय् व जुजुयागु हे छाप तयाः इमिगु थःगु हे भाषां पौ च्वयाः छवत।

13 उजं पौ ज्वनाः हुलाकीत देशया फुक्क प्रान्तय् वन। उकी थ्व उजं दु, अदार धाइगु झिंनिलाया झिंस्वन्हु खुन्हु फुक्क यहूदीतय्त, ल्याय्म्हपिं, बुरापिं, मिसात, मस्तय्त छन्हु हे स्यानाछ्व। भचानं दयामाया मयासें इमित स्यानाछ्व अले इमिगु सम्पत्ति लाका का।

14 थ्व उजं फुक्क प्रान्तय् कानूनकथं पिकाः अले मनूत उखुन्हुया लागिं थम्हं यायेमाःगु ज्या यायेत तयार जू धकाः थ्व जुजुया उजं देशयापिं फुक्क मनूतय्थाय् छ्वल।

15 जुजुया उजं राजधानी शूशनय् च्वंपिं सकल प्रजातय्त न्यंकल। हुलाकीत याकनं वनाः थ्व समाचार प्रान्त प्रान्तय् थ्यंकल। शूशन शहरय् हलचल जुल। जुजु व हामान धाःसा त्वनेत फेतुल।

4

मोर्दकैनं एस्तरयाके ग्वाहालि फ्वंगु

1 थ्व फुक्क खँ न्यनेवं मोर्दकैनं थःगु वसः खुत, भांग्रा फिनाः नलीं बुलाः तःसलं हालाः विलाप यायां शहरया प्यखेरं चाःहुलाज्ल।

2 व राजदरबारया मू ध्वाखा तक वन, छाय्धाःसा भांग्रा फिनातःम्ह सुं नं मनू दरबारय् दुने दुहां वने दइ मखु।

3 जुजुया उजं न्यंकूगु फुक्क प्रान्तय् यहूदीत ख्वख्वं अपसं च्वनाः तसकं दुःख मन तायेकाः विलाप यात। इपिं मध्ये यक्वसिनं भांग्रा फिनाः नउलय् ग्वारातुलाच्वन।

4 एस्तर रानीया भ्वातिं व नपुंसकत वयाः मोर्दकैनं छु याःगु खः व वयात न्यंकल, अले एस्तरं तसकं दुःख मन तायकल। भांग्रा त्वयाः लं फ्यु धा धकाः मोर्दकैया निंतिं लं बियाछ्वत। तर वं व मकाल।

5 अनंलि एस्तरं थःगु सेवा यायेत तयातःम्ह जुजुया छम्ह नपुंसक हताकयात सःताः मोर्दकैयात छु दुःख परेजुया च्वंगु दु, छाय् थथे यानागु धकाः न्यना वा हुँ धकाः छ्वत।

6 हताक दरबारया लुखा न्ह्याःने च्वंगु शहरया चकंगु चोकय् वनाः मोर्दकैयात नापलाः वन।

7 अले मोर्दकैनं थःत छु जुयाच्वंगु खः व फुक्क खँ व हामानं यहूदीतय्त नाश यायेगु निंतिं गुलि धिबा जुजुया धुकुतिइ बी धकाः धाःगु खः व नं हताकयात कनाबिल।

8 यहूदीतय्त नाश यायेगु उजं दुगु व शूशनय् पिकाःगु जुजुया उजं पौया छगू नक्कल वं हताकयात बिल। व यंका एस्तरयात ब्यु अले फुक्क खँ वयात कं अले वं जुजुयाथाय् वनाः धयाबीमा व थःगु जातिया मनूतय्के जुजुया दया दयेमा धकाः मोर्दकैनं एस्तरयाथाय् बुखँ बीत हताकयात लितछ्वल।

9 हताकं एस्तरयाथाय् वनाः मोर्दकैनं धाःगु फुक्कं खँ न्यंकाबिल।

10 अले एस्तरं हताकपाखें हाकन थ्व बुखँ मोर्दकैयाथय् धयाछ्वत,

11 "भारदारतय्सं व प्रान्तया फुक्क थासय् च्वंपिं मनूतय्सं जुजुया थ्व आज्ञा सि हे स्यु, सुं नं मनु, व मिसा जुइमा वा मिजं जुइमा जुजुं मसःतुसे दुनेया चुकय् दुहां वल धाःसा वयात स्यानाछ्वइ। न्ह्याथेसां जुजुं लुँया राजदण्ड वयापाखें ल्ह्न धाःसा व बचय् जुइ। जि थः हे जुजुयाथाय् वने मदुगु स्विन्हु दये धुंकल।"

12 अले एस्तरं धाःगु खँ मोर्दकैयात कन।

13 वं एस्तरयात थथे धकाः लिसः छ्वयाहल, "थथे बिचाः याये मते, छ दरबारय् दुने जुजुयाथाय् दुगुलि फुक्क यहूदीतय् मध्ये छ छम्ह जक म्वाये फइ।

14 थज्याःगु इलय् छ सुम्क च्वन धाःसा यहूदीतय्गु निंतिं ग्वाहालि व छुत्कारा मेगु थासं हे वइ। छ व छिमि बौया सन्तान धाःसा नाश जुयावनी। सुनां स्यू धकाः थज्याःगु ईया लागिं हे छ रानी जूगु खः ला की?"

15 एस्तरं मोर्दकैयात थथे लिसः छ्वयाहल,

16 "शूशनय् वनाः नापलाक्व फुक्क यहूदीतय्त जिगु निंतिं अपसं च्वनेत मुंकी। स्वन्हु स्वचा तक छुं नं नसा नये मते अले लः तकं त्वने मते। जि व जिमि भ्वातिं नं छिकपिं थें तुं अपसं च्वन। अनंलि कानूनया विरोध हे जूसां जि जुजुयाथाय् वने। थथे यानाः जि सीमासुं सी।"

17 अनं मोर्दकै वनाः एस्तरं उजं ब्यू थें हे यात।

5

एस्तरं जुजु व हामानयात भ्वय् सःतूगु

1 अपसं च्वंगु स्वन्हु खुन्हु एस्तरं थःगु शाही वसः पुन। अले दरबारया दुने च्वंगु चुकय् वनाः दनाच्वन। उबलय् जुजु लुखापाखे स्वयाः सिंहासनय् फेतुनाच्वंगु खः।

2 जुजुं एस्तर रानीयात चुकय् दनाच्वंगु खन। एस्तर रानीयात खनाः लय्ताल, अले ल्हातय् दुगु लुँया राजदण्ड व पाखे ल्हन। एस्तर वनाः राजदण्डयागु च्वकाय् ज्ववन।

3 जुजुं वयात धाल, "रानी एस्तर छन्त छु माल? छं न्ह्यागु हे फ्वंसां बी, जिगु बच्छि राज्य तकं छन्त बी।"

4 एस्तरं लिसः बिल, "महाराज, छसपोलयात येल धाःसा जिं छिगु लागिं ज्वरय् यानागु भ्वय् भपीत थौं हामाननापं झासँ।"

5 एस्तर याःगु इच्छा पूवंकेगु निंतिं जुजुं थथें हे हामानयात सःतके छ्वत। अले जुजु व हामान एस्तरं ज्वरय् यानातःगु भ्वय् नयेत वन।

6 दाखमध त्वँत्वं जुजुं एस्तरयात धाल, "छं जिके न्ह्यागु हे फ्वंसां जिं छन्त बी। छंगु इनाप छु खः? जिगु बच्छि राज्य तकं छन्त बी।"

7 एस्तरं लिसः बिल, "जिगु बिन्ति व इनाप थ्व दु,

8 छसपोलं जितः यय्कादियागु खःसा जिं फ्वनागु खँ पूवंकादीगु खःसा अले जिं इनाप यानागु खँ छितः यल धाःसा, कन्हय् नं छसपोल व हामान जिं ज्वरय् यानागु भ्वय् भपीत झासँ। कन्हय् हे जिं छसपोलयात थःगु खँ धाये।"

हामानं मोर्दकैयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वःगु

9 उखुन्हु हामान लय्तातां व खुसि जुजुं लिहां वन। तर वं मोर्दकैयात दरबारया मू ध्वाखाय् थःगु न्ह्याःने मदंसे व मग्यासें च्वनाच्वंगु खनाः व तसकं तंम्वल।

10 तर थम्हं थःत कःघानाः व छेँ वन।

अनंलि वं थः पासापिन्त व थः कलाः जेरेशयात सःतके छ्वत,

11 अले हामानं इमित थःके धन-सम्पत्ति व कायपिं यक्व दु धकाः धक्कु त्वःतल। जुजुं थःत तःधंगु पद ब्यूगु व मेपिं भारदारत व हाकिमत स्वयाः गुलि तःधं धकाः इमित धक्कु त्वःतल।

12 हामानं धाल, "उलि जक मखु, रानी एस्तरं ज्वरय् याःगु भ्वय् नयेत जुजु व जितः जक इनाप याःगु खः। अले कन्हय् नं जितः जुजुनापं वं ज्वरय् याःगु भ्वय् नयेत इनाप याःगु दु।

13 गबले तक जिं यहूदी मोर्दकै दरबारया मू ध्वाखाय् फेतुनाच्वंगु खनी उबलय् तक व फुक्क जिगु निंतिं छुनं मखु।"

14 अले वया कलाः व सकल पासापिन्सं वयात धाल, "निइन्याग् मिटर तःजाःगु छग् फांसि बीगु थां थनादिसँ, अले सुथय् मोर्दकैयात थामय् यख्खायत् जुजुयात इनाप यानादिसँ। अले खुसि जुयाः जुजुनापं भ्वय् नयेत झासँ।" हामानयात थ्व खँ तसकं यल अले वं व फांसि बीगु थां धस्वाके बिल।

6

जुजुं मोर्दकैयात हनाबना याःगु

1 उखुन्हु चान्हय् जुजु घने मफुत, अथे जुयाः भारदारतयत सःताः थःगु शासनया इलय् जूगु फुक्क घटना च्वयातःगु सफू ब्वनाः न्यंकेत उजं बिल। अले जुजुयात व ब्वनाः न्यंकल।

2 उकी निम्ह ध्वखा ब्यूम्ह, बिग्थाना व तेरेशं जुजुयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वःगु अले मोर्दकैनं व खँया बारे न्यंकूगुया बारे च्वयातःगु खः।

3 थ्व ज्याया निंतिं मोर्दकैयात छु इनाम व हनाबना ब्यूगु दु धकाः जुजुं न्यन।

जुजुया सेवकतय्सं लिसः बिल, "मोर्दकैया निंतिं छुं हे याःगु मदु।"

4 जुजुं न्यन, "पिनेयागु चुकय् सु दु?" उबलय् हे हामान जुजु लुखाया न्ह्याःने थःम्हं मोर्दकैयात फांसि बीगु सिँयागु थामय् यख्खायग्ु धकाः जुजुयाके बिन्ति यायेत वःगु खः।

5 अले जुजुया सेवकतय्सं लिसः बिल, "महाराज, हामान अन दु।"

जुजुं इमित धाल, "वयात दुने हजि।"

6 अले हामान दुने दुहां वल, जुजुं वयात धाल, "जिं छम्ह मनूयात हनेगु इच्छा दु, वयात गुकथं हनेमालि?" अले हामानं थःगु मनय् थथे बिचाः यात, "जुजुं सुयात हनेगु इच्छा यात जुइ? जि हे ला खनि?"

7 अथे जुयाः हामानं जुजुयात लिसः बिल, "हने मास्ते वःम्हय्सिगु निंतिं,

8 वयागु निंतिं जुजुं थःम्हं हे फीगु वसः, जुजुं गइम्ह छेनय् शाही चिं दुम्ह सल हय्केबियादिसँ।

9 वयात हे जुजुया दक्वसिबय् तःधंम्ह भारदारं वसः फिकाः सल गय्काः शहरया चुक चुकय् वनाः थथे धा, 'जुजुं हनेगु इच्छा याःम्ह मनूया निंतिं छु याःगु दु, स्वयादिसँ।' "

10 अले जुजुं हामानयात धाल, "याकनं वनाः छं धाःथें वसः व सल हिं। अले यहूदी मोर्दकैयात हनेगु या। व दरबारया मू ध्वाखाय् च्वनाच्वंगु दु। छं धाःथें हे वया निंतिं फुक्कं यानाब्यु। छुं नं मगाःमचाः मजुझमाः।"

11 अथे जुयाः हामानं वसः फिकाः हनेगु यात। अले सल कयाः वयात गय्काः शहरया चुक चुकय् थथे धाधां न्ह्याः न्ह्याः वन, “जुजुं हनेगु इच्छा याःम्ह मनूया निंतिं छु याःगु दु, स्वयादिसँ।”
12 अनंलि मोर्दकै जुजुया मू ध्वाखाय् तुं लिहां वन। हामान धाःसा मछाय्काः नुगः पिच्याकाः हथासं थःगु छेँय् लिहां वन।
13 अले वं थः कलाः जेरेश व थः फुक्क पासापिन्त अनं मोर्दकैयात छु छु जूगु खः व फुक्क खँ न्यंकल। वयात सल्लाहबीपिं व वया कलातं थथे धाल, “मोर्दकैया न्ह्याःने छिगु शक्ति कम जुयावंगु दु। व यहूदी जाति खः, वया विरोधय् छिसं छुं याये फइ मखु, धात्थें छि बरबाद जुइन।”
14 थथे इपिंनापं खँ ल्हाना च्वंबलय् जुजुया नपुंसक भारदारत वयाः हामानयात रानी एस्तरं ज्वरय् यानातःगु भ्वय् नकेत हथासं यंकल।

7

हामानयात फांसि ब्यूगु

1 अले जुजु व हामान निक्व खुसि नं रानी एस्तरयाथाय् भ्वय् नयेत वन।
2 उखुन्हु नं जुजुं दाखमघ त्वँत्वं रानी एस्तरयात धाल, “रानी एस्तर छन्त छु माल? जितः धा, जिं छन्त व बी। छंगु इनाप छु खः? जिगु बच्छि राज्य तकं जिं छन्त बी।”
3 एस्तर रानीं लिसः बिल, “छसपोलं जितः माया यानादी धयागु खःसा अले जिगु बिन्तिइ छसपोल राजी जुयादीसा, हे महाराज, जि व जिमि जातिया मनूतय्गु प्राणया रक्षा यानादिसँ।
4 छाय्धाःसा जि व जिमि जातितय्त स्यानाः नां तकं मल्यंक नाश यानाछवयेत्यंगु दु। जिमि मिजं व मिसा फुक्क दासया निंतिं मिया जक छवःगु जूसा ला जि सुम्क हे च्वने। थ्व खँ जक जूसा ला जिं छसपोलयात दुःख बी हे मखुनि।”
5 जुजु अहासूरसं एस्तर रानीयात धाल, “थज्याःगु ज्या यायेगु आँट दुम्ह मनू सु खः? व गन दु?”
6 एस्तरं धाल, “व विरोधी शत्रु थ्व हे दुष्ट हामान खः।” अले जुजु व रानीया न्ह्याःने हामान तसकं ग्यात।
7 उकिं जुजु तसकं तंम्वयाः दाखमघ त्वनाच्वंगु त्वःताः जुस्क्क दनाः दरबारया तःधंगु क्यबय् वन।
तर हामानं आः ला जितः सजाँय बीत जुजुया मनय् पक्का याये धुंकल धकाः थुइकल। अथे जुयाः थःगु प्राणया रक्षाया निंतिं इनाप यायेत एस्तर रानीया न्ह्याःने दनाच्वन।
8 जुजु क्यबं भ्वय् नयेगु क्वथाय् लिहां वःबलय् हामान एस्तर रानी दुगु सोफाय् भ्वःसुला च्वंगु खन।
अले जुजुं छक्क जुयाः थथे धाल, “छु छं दरबारय् रानी जिनापं च्वना च्वंकं हे वनापं घनेगु मतिइ तयागु ला छु?” जुजुयागु म्हुतुं थ्व खँ पिहां वयेवं अन दुपिं नपुंसक च्यःतय्सं हामानयागु ख्वाः त्वपुयाबिल।
9 अले अन दुपिं नपुंसक च्यःत मध्ये हर्बोनां धाल, “छसपोलया प्राण बचय् यानादीम्ह मोर्दकैयात यख्खायेत हामानं निइन्यागु मिटर तःजाःगु फांसि बीगु सिँया थां दय्कातःगु दु।”
जुजुं धाल, “अथेसा हामानयात उकी हे यख्खा!”
10 थुकथं मोर्दकैयात फांसि बीगु निंतिं थःम्ह हे दय्कातःगु सिँया थामय् हामानयात यख्खात। अनंलि जुजुयागु तं क्वलाना वन।

8

एस्तरं यहूदी जातियात बचय् याःगु

1 व हे दिंखुन्हु जुजु अहासूरसं यहूदीतय् शत्रु हामानया छेँबुँ फुक्कं रानी एस्तरयात बिल। अले एस्तरं मोर्दकै थःलाम्ह खः धाःगु कारणं मोर्दकै जुजुया न्ह्याःने वये खन।
2 अले जुजुं हामानपाखें कयातःगु राज्यया छाप दुगु अंगू त्वयाः मोर्दकैयात बिल। एस्तरं नं हामानपाखें कयातःगु छेँबुँ मोर्दकैया जिम्माय् बिल।
3 अनंलि एस्तर रानी ख्वख्वं जुजुयागु पालि भ्वसुलाः हाकनं वय्कःयाके अगागी हामानं यहूदीतय् विरोधय् याःगु मभिंगु ग्वसाः रद्द यानादिसँ धकाः बिन्ति यात।
4 अले जुजुं लुँयागु राजदण्ड एस्तरपाखे च्वका ल्हन। अले व दना वनाः जुजुया न्ह्याःने च्वंवन।
5 एस्तरं धाल, “महाराज, छसपोलं जितः यय्कादियागु खःसा जिं फ्वनागु पूर्वकादीगु खःसा अले जिं इनाप यानागु खँ छितः येल धाःसा अगागी हम्मदाताया काय् हामानं राज्यया फुक्क प्रान्तय् यहूदीतय्त नाश यायेगु ग्वसालं च्वयाछवःगु पौ रद्द यायेत, छसपोलं मेगु उजं पौ छगू च्वयाछवयादिसँ।
6 छाय्धाःसा जिं थः मनूतय्के वःगु विपत्ति गथे यानाः स्वयाः च्वने फइ? अले जि थः परिवार नाश जूगु गथे यानाः सहयाना च्वने फइ?”

7 जुजु अहासूरसं रानी एस्तर व यहूदी मोर्दकैयात धाल, “हामानं थथे यहूदीतय्त नाश यायेगु कुतः याःगलि हे ला खनि जिं हामानया फुक्क सम्पत्ति एस्तरयात बियागु, अले फाँसीया निंतिं सिँयागु थामय् यख्खाबियागु खः।

8 आः छिमिसं यहूदीतय् पंलिनाः छिमित छु मनासिब जू मेगु छगू जिगु उजंकथं पौ च्वकि अले उकी जिगु अंगू छाप तयाब्यु छाय्धाःसा जुजुया नामं च्वयाः जुजुयागु अंगू छाप दुगु पौ सुनानं रद्द याये फइ मखु।”

9 अनंलि सीवान धाइगु स्वंगूगु लाया निइस्वन्हु खुन्हु जुजुया सकल छ्यान्जेतय्त सःतल। मोर्दकैनं यहूदीतय्त ब्यूगु आज्ञा कथं इमिगु थःगु हे भाषां पौ च्वयाः जुजुया मन्त्रीत, भारतंनिसें कयाः कूश देय् तक सछि व निइन्हय्गु प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत अले देशया थीथी जातियापिनिगु नायःतय्त पौ छ्वत।

10 मोर्दकैनं व उजं पौ अहासूरसया नामय् च्वयाः उकी मोहर छाप तल। जुजुया अस्तबलया सल गयाः व उजं पौयात हुलाकीतपाखें प्रान्त प्रान्तय् छ्वत।

11 फुक्क शहरय् थःगु प्राणया रक्षा यायेत यहूदीत छथाय् मुनेफु, अथे यायेत जुजुयागु अनुमति दु धकाः उपिं पतिइ च्वयातःगु दु। गुगु नं प्रान्तयापिं, गुगु नं जातियापिं मनूतय्सं ल्वाभः ज्वनाः यहूदीत, इमि कलाःपिं व मस्तय्त हमला याः वल धाःसा यहूदीतय्सं इपिंनापं लडाइँ यायेफु, इमित स्याये फु, अले छम्हय् छम्हय्सित नाश यानाः इमिगु जग्गा, जमिन, धन-सम्पत्ति काये फु धकाः नं पतिइ च्वयातःगु दु।

12 थ्व घटना अदार धाइगु झिंनिलाया झिंस्वन्हु खुन्हु अहासूरस जुजुं राज्य याःगु फुक्क प्रान्तय् जुइ।

13 थ्व उजं पौया नक्कल फुक्क प्रान्तय् छगू उजंकथं पिकयाः व फुक्क मनूतय्थाय् न्यंकीगु जुल। यहूदीत धाःसा उखुन्हु थः शत्रुतय्त बदला कायेगु निंतिं तयार जुयाच्वं धकाः नं थ्व उजं पती च्वयातःगु दु।

14 अथे जुयाः जुजुया उजंकथं पौ यंकीपिं सल गयाः याकनं वन। थ्व उजं पौ राजधानी शूशनय् नं घोषणा यात।

15 अले मोर्दकै वँचुगु व तुयुगु जुजुया वसः फिनाः तग्वःगु लुँया श्रीपेच पुयाः प्याजीगु मलमलया लं फिनाः दरबारं पिहां वन। अनंलि शूशन शहरय् खुशी व आनन्द मानय् यात।

16 यहूदीतय्गु निंतिं व दिं खुशी व लसता अले इज्जतया दिं जुल।

17 जुजुया उजं पौ थ्यंगु फुक्क प्रान्तय् व फुक्क शहरय् यहूदीतय्गु निंतिं लसता व नखःया दिं जुल। अले मेगु जातिया यक्व मनूत नं यहूदी जुल। छाय्धाःसा इमिके यहूदीतय्गु भय दुगुलि खः।

9

यहूदीतय्सं थः शत्रुतय्त नाश याःगु

1 झिंनिला अर्थात अदार लाया झिंस्वन्हु खुन्हु जुजुयागु उजं पूवंकीगु दिं वल। उखुन्हु हे यहूदीतय् शत्रुतय्सं इमित थःगु अधिकारय् हयेगु आशा याःगु खः। तर उकिया अखः इमित घृणा याइपिं यहूदीतय्सं इमित अधिकार याइगु जुल।

2 उखुन्हु इमित सत्यानाश यायेत स्वःपिन्त हय्कायेत यहूदीत जुजु अहासूरसया फुक्क प्रान्तय् थथःगु शहरय् छथाय् मुन। इमित सुनानं विरोध याये मफुत छाय्धाःसा मेगु फुक्क जातियापिं मनूत इपिं खनाः ग्यात।

3 अले इमिके मोर्दकैया भय दुगुलि मन्त्रीत, प्रान्त प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत, देशया थीथी जातियापिनि नायःतय्सं यहूदीतय्त ग्वाहालि यात।

4 मोर्दकै दरबारयाम्ह छम्ह मू मनू जुल अले वया शक्ति व मान अप्वया वन अले वया नां फुक्क प्रान्तय् बय्बय् जुल।

5 अनंलि यहूदीतय्सं थः फुक्क शत्रुतय्त हमला यात अले तरवारं स्यानाः नाश यानाबिल। अले इमिसं थः शत्रुतय्त थःयत्थें यात।

6 राजधानी शूशन शहरय् यहूदीतय्सं न्यासः मिजं मनूतय्त स्यानाः नाश यात।

7 इमिसं पर्शन्दाता, दल्फोन, अस्पाता,

8 पोरात, अदलिया, अरीदाता,

9 पर्मशता, अरीशै, अरिदै व बैजाता,

10 हम्मदाताया काय् यहूदीतय् शत्रु हामानया उपिं झिम्ह काय्पिं नं स्यानाबिल। अय्नं इमिगु धन-सम्पत्ति लुतय् मयाः।

11 उखुन्हु हे राजधानी शूशनय् स्याःपिं मनूतय्गु ल्याः जुजुयात न्यंकल।

12 अले जुजुं रानी एस्तरयात धाल, “यहूदीतय्सं राजधानी शूशनय् न्यासः मनूतय्त व हामानया झिम्हं काय्पिन्त स्यानाः नाश याःगु दु। जुजुया मेगु प्रान्तय् इमिसं छु छु यात जुइ? आः हाकनं छंगु मेगु छुं बिन्ति ल्यंदनि ला? जितः धा व जिं पूवंकाबी, छं छु फ्वने मास्ति वः फ्वँ व छन्त बी।”

13 एस्तरं जुजुयात लिसः बिल, "छसपोलया इच्छा दु धइगु खःसा थौं उजं बियादी थें कन्हय् नं थथे हे यानाः शूशनय् यहूदीतय्सं याये दयेमाः धकाः मन्जुरी बियादिसँ। अले हामानया उपिं झिम्हं काय्पिनिगु सीम्ह फांसि बीगु थामय् यख्खाये दयेमा।"

14 अले जुजुं अथे हे या धकाः उजं बिल। शूशनय् जुजुया उजं घोषणा यात अले हामानया झिम्हं काय्पिनिगु सीम्ह फांसि बीगु थामय् यख्खायाबिल

15 अदार लाया झिंप्यन्हु खुन्हु हाकनं यहूदीत छथाय् मुनाः शूशनय् स्वसः ति मनूत स्यात। तर उबलय् नं इमिसं लुतय् मयाः।

16 थुबलय् हे जुजुया प्रान्त प्रान्तय् ल्यंदनिपिं यहूदीत थः शत्रुतपाखें थःत बचय् यायेत फुक्क प्रान्तय् थथःगु शहरय् छथाय् मुन। इमिसं न्हयेन्याद्वः मनूत स्यात। तर इमिसं लुतय् मयाः।

17 थ्व धाःसा अदार लाया झिंस्वन्हुया दिं स्याःगु खः। अले झिंप्यन्हु खुन्हुया दिनय् इमिसं आराम काल अले व दिं इमिगु निंतिं छगू नखः व लसताया दिं जुल।

पूरीम नखः

18 शूशनया यहूदीतय्सं धाःसा व लाया झिंस्वन्हु खुन्हु व झिंन्यान्हु खुन्हु सकलें छथाय् मुन। अले झिंन्यान्हुया दिंखुन्हु आराम काल। व दिं नखः व लसताया दिं जुल।

19 अथे जुयाः तापाक गामय् च्वनिपिं यहूदीतय्सं अदार लाया झिंप्यन्हुया दिंखुन्हु लसता व नखः हन। अले उखुन्हु इमिसं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित कोसेलि बीगु यात।

20 मोर्दकैनं धाःसा थुपिं फुक्क खँ च्वयाः ल्याःचाः तल, अले जुजु अहासूरसया लिक्क व तापाक्क लाःगु फुक्क लागाय् च्वंपिं यहूदीतय्त थथे पौ च्वायाछ्वत,

21 दँय् दँसं अदार लाया झिंप्यन्हु खुन्हु व झिंन्यान्हु खुन्हु लसताया नखः हनेगु या।

22 उबलय् यहूदीतय्त थः शत्रुपाखें बचय् जुयाः न्हगु जीवन दुगुलि इमिगु दुःखपाखें खुशी व लसताय् हिउगु दु धकाः नं च्वल। अले इमिसं उपिं दिखुन्हु लसताया नखःकथं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित नयेगु नसा बीगु व नये मखंपिन्त नं कोसेलि बीगु दिंकथं हनय् यायेमाः धकाः वं च्वल।

23 थुकथं मोर्दकैनं च्वःगु पौकथं शुरु याःगु थिति न्ह्याबलें हनेत यहूदीत मानय् जुल।

24 यहूदीतय् शत्रु अगाग वंशयाम्ह हम्मदाताया काय् हामानं यहूदीतय्त नाश यायेगु दिं पक्का यायेत चिट्ठा तःगु खः। थुकियात "पुर" (अथवा चिट्ठा) धाइगु खः।

25 जुजुं थ्व खँ सीवं यहूदीतय्गु विरोधय् हामानं याःगु मभिंगु ज्यात वयागु हे छेनय् तयेत व वया काय्पिन्त फांसिया थामय् यख्खायेत जुजुं च्वयाः उजं बिल।

26 (अथे जुयाः व दियात "पूर" खँग्वः कथं "पूरीम" धाइगु खः) व पती च्वयाकथं व थ्व खँयात कयाः व इमिसं खंगु व इमित जूगु खं यानाः,

27 यहूदीतय्सं थः सन्तान व इपिं मिलय् जूपिन्त थुपिं निन्हु नखःचखः दँय्दसं क्वःछिनातःगु बिधिकथं पक्का यानातःगु दिनय् हे मानय् यायेगु धकाः बचं बिल।

28 अले पुस्तां पुस्ता तक फुक्क घराना व परिवारं फुक्क प्रान्त व शहरय् यहूदीतय् दथुइ पूरीमया दिंया नखः हनेमाः। अले थुकिया ल्मन्ति इमि सन्तानतय् दथुइ गुबलें मदीमाः धकाः पक्का यात।

29 अथे जुयाः अबीहेलया म्ह्याय् रानी एस्तरं व यहूदी मोर्दकैनं पूरीमया खँय् निगूगु पौ च्वयाः अधिकारकथं पक्का यात।

30 थथे जुयाः यहूदी मोर्दकैनं जुजु अहासूरसया सच्छि व निइन्हय्गु प्रान्तय् शान्ति व सुरक्षाया भिंतुना बियाः फुक्क यहूदीतय्त पौ च्वयाछ्वत।

31 उकी यहूदीतय्त गथे इमिसं अपसं व विलापया नियमत मानय् याना वयाच्वंगु खः, अथे हे इपिं व इमि सन्तानतय्सं पूरीमया दिंत नं मानय् या धकाः उजं ब्यूगु दु। मोर्दकै व एस्तर रानी निम्हाय्सिनं अथे उजं ब्यूगु खः।

32 पूरीमया निंतिं थुपिं नियमत एस्तरं उजं पक्का यात अले उपिं फुक्क खँत छगू सफुलिइ च्वयाः ल्याःचाः तल।

10

मोर्दकैनं याःगु तःधंगु ज्या

1 जुजु अहासूरसं थःगु देशया मूख्य भागय् च्वंपिं व समुद्रया टापुइ च्वंपिं सकलें मनूतय्त कर पुइकल।

2 जुजुया अधिकार, तःधंगु ज्यात अले गुकथं मोर्दकैयात तःधंगु पदया निंतिं ल्ययाः, उपिं फुक्क खँ फारस व मादीया जुजुयागु इतिहासया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

3 जुजुया क्वय्या दर्जायाम्ह यहूदी मोर्दकै छम्ह हे जक खः। व यहूदीत मध्ये छम्ह हे जक तसकं तःधंम्ह व नांजाःम्ह खः। अले व थःगु देशय् थः यहूदी दाजुकिजापिनि दथुइ तसकं भिंम्ह जुल छाय्धाःसा वं थःमनूतय्गु भिं यानाः सकल यहूदीतय्त बचय् यात।

अय्यूबया सफू
म्हसीका

थ्व सफू च्वयातःगु विषय थौंकन्हय्या निंतिं छगू मदय्कं मगागु व ल्वःगु विषय खः। धर्मीम्ह मनुखं छाय् दुःख सिल? परमेश्वरं दयामाया जक यानादीगु, मखु ला? अय्नं अय्यूबं तसकं दुःख सिल। अय्यूबया सफू ब्वनाः झीसं फुक्क ज्याखँ व फुक्क फाक्क परमप्रभु परमेश्वरया अधीनय् दु धकाः बांलाक थुइके फइ। अले मनूत नं परमप्रभुया अधीनय् मच्वँसे हे मगाः।

अय्यूबयात छम्ह धर्मीम्ह मनूकथं म्हसिकातःगु दु। तर शैतानं थथे धाल, "परमेश्वरं अय्यूबयात न्ह्याबलें भिं यानादी धाःसा वं भिं जूगुलिं परमेश्वरयात माया या हे याइ। वयात छुं मभिंगु जुल धाःसा अले वं परमेश्वरयात हेला याइ।" उकिं परमेश्वरं अय्यूबया जीवनय् दुःख हयेत शैतानयात अनुमति बियादिल। अय्यूबया काय्म्ह्याय्पिं सित, वयागु सम्पत्ति नाश जुल, अले वयागु म्हय् थीथी ल्वचं कल। अय्यूबया स्वम्ह पासापिं वयाथाय् वनाः वलिसें जवाःसवाः यायेत कुतः यात।

पापीतय्त दण्ड अले धर्मीतय्त सुख दइ धयागु खँया विचाः न्हापांनिसें हे वयाच्वंगु खँ हे अय्यूबया पासापिन्सं वयात धाल। तर अय्यूबं थ्व खँ नालाकाये मफुत। दकलय् लिपतय् हे परमेश्वर थः हे प्रकट जुयाः अय्यूबया न्ह्यसःया लिसः बियादिल। थःम्हं तसकं दुःख सियाच्वंगु जूसां नं अय्यूबं थःगु भलसा परमेश्वरयाके तयेगु मत्वःतू।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१–२:१३

अय्यूब व वया पासापिं

१. अय्यूबं थःगु दुःख प्वंकूगु ३:१-२६
२. न्हापांगु खँल्हाबल्हा ४:१–१४:२२
३. निगूगु खँल्हाबल्हा १५:१–२१:३४
४. स्वंगूगु खँल्हाबल्हा २२:१–२७:२३
५. बुद्धिया प्रशंसा२८:१-२८
६. अय्यूबया दकलय् लिपांगु खँ २९:१–३१:४०

एलीह्या भाषण ३२:१–३७:२४

परमप्रभुं नवानादीगु खँ ३८:१–४२:६

लिखँ ४२:७-१७

अय्यूब

अय्यूब व वया परिवार

1 ऊज देशय् अय्यूब नांयाम्ह छम्ह मनू दु। व छुं दोष मदुम्ह, स्वजाम्ह व परमेश्वरयागु भय काइम्ह मनू खः, अले व मभिंपाखें न्ह्याबलें तापाक्क हे च्वनीगु।

2 वया न्हय्म्ह काय्पिं व स्वम्ह म्ह्याय्पिं दु।

3 वयाके न्हयद्वःम्ह फै, स्वद्वःम्ह ऊँट, द्वःछिम्ह सा द्वहं व न्यासःम्ह गधा दु। वया यक्व दासदासीत नं दु। पुर्बयापिं* मनूत मध्ये व दकलय् तःमिम्ह खः।

4 अय्यूबया काय्पिन्सं पालंपाः थथःगु छेँय् भ्वय् न्याय्कीगु। अले भ्वय् नयेत थः स्वम्ह तताकेहेँपिन्त सःतिगु।

5 भ्वय्या कन्हय् खुन्हु अय्यूब सुथ न्हापां दनाः इमिगु ल्याःकथं होमबलि छाइगु। थुकथं वं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त च्वख याइगु, छाय्धाःसा वं थथे मतिइ तइगु, "जिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं पाप याःगु जुइफु अले मनं मनं परमेश्वरयात सराः ब्यूगु जुइफु।" अय्यूबं न्ह्याबलें थथे याइगु।

शैतानं अय्यूबयात जाँचय् याःगु

6 छन्हु स्वर्गयापिं दूतत परमप्रभुया न्ह्यःने दं वःबलय् शैतान नं इपिंलिसें वल।

7 परमप्रभुं वयात न्यनादिल, "छ गनं वयागु?"

वं धाल, "पृथ्वीइ थुखे उखे चाःहिलाः वयागु।"

8 परमप्रभुं शैतानयात न्यनादिल, "छु छं जिम्ह दास अय्यूबयात खना ला? छाय्धाःसा पृथ्वीइ व थें जाःम्ह दोष मदुम्ह, स्वजाम्ह, परमेश्वरया भय काइम्ह व मभिंगु ज्यापाखें तापाक्क च्वनीम्ह मनू मेपिं सुं मदु।"

---

* **1:3** १:३ पुर्बयापिं थ्व यर्दन पुर्बया लागा खः।

9 शैतानं लिसः बिल, "छु अय्यूबं परमेश्वरया भय अथें काःगु खः ला?"
10 छु छिं वयात, वया छेँयापिन्त व वयाके दुगु फुक्कयात बार तयाः रक्षा यानादियागु मदु ला? छिं वयागु फुक्क ज्याय् आशिष बियादीगु दु, अले देशन्यंक वयागु धन-सम्पत्ति अप्वयावंगु दु।
11 तर थःगु ल्हाः ताहाकः यानाः वयाके दुगु फुक्क धन-सम्पत्ति लाकाकयादिसँ सा, वं छितः छिगु ख्वाःया न्ह्याःने हे सराः बी।
12 अले परमप्रभुं शैतानयात धयादिल, "ज्यू, वयाके दुगु फुक्क छंगु हे ल्हातय् दु। अय्यूबयागु म्हयात धाःसा थी मते।"
अले शैतान परमप्रभुया न्ह्याःनं पिहां वन।

अय्यूबया मस्त व सम्पत्ति नाश जूगु

13 छन्हु अय्यूबया काय्म्ह्याय्पिं थः तःधिकःम्ह दाजुया छेँय् भ्वय् नयाच्वंबलय्
14 छम्ह मन् थ्व खबर ज्वनाः अय्यूबयाथाय् ब्वाँय् वल, "जिमिसं द्वहंतय्त सायेकाः बुँ पालाच्वनाबलय् अले गधात लिक्क ज्वयाच्वंबलय्
15 शबीयापिं मनूतय्सं च्यःतय्त हमला यानाः स्यानाबिल। अले उपिं पशुत यंकल। जि याकःचा जक छितः खबर बीत बचय् जुल।"
16 वं थथे धयाच्वंबलय् हे मेम्ह च्यः वयाः थथे धाल, "फैत व फैजवाःत परमेश्वरया मि आकाशं कुतुं वयाः सित। जि याकःचा जक छितः खबर बीत बचय् जुल।"
17 वं अथे धयाच्वंबलय् हे मेम्ह छम्ह मनू वयाः धाल, "स्वपुचः कल्दीत वयाः जिमित हमला यात, अले ऊँटत लुतय् यानाः यंकल। इमिसं च्यःतय्त तरवारं स्यात, जि याकःचा जक छितः खबर बीत बचय् जुल।"
18 वं अथे धयाच्वंबलय् हे छम्ह मनू अन थ्यंकः वल। वं धाल, "छिकपिनि काय्म्ह्याय्पिं थः तःधिकःम्ह दाजुया छेँय् भ्वय् नयाच्वंबलय् लाक हे
19 मरुभूमिं तसकं वाफय् वयाः छेँयात थुनाबिल, छिकपिनि काय्म्ह्याय्पिं सकलें सित। जि याकःचा जक छितः खबर बीत बचय् जुल।"
20 व फुक्क खँ न्यनाः अय्यूब दन, अले थःगु लं खुत। वं थःगु सँ खात अले बँय् भ्वसुलाः आराधना यानाः
21 थथे धाल,
"जि जिमि मांया प्वाथं हे नांगां वया,
अले जि नांगां हे वने।
परमप्रभुं बियादिल अले परमप्रभुं हे यंकादिल।
परमप्रभुयागु नां तःधनेमा।"
22 थ्व फुक्क खँय् अय्यूबं परमेश्वरयात पाः यानाः पाप मयाः।

2

शैतानं निक्वः खुसी अय्यूबयात जाँचय् याःगु

1 हानं छन्हु, स्वर्गदूतत परमप्रभुया न्ह्याःने दं वःबलय् शैतान नं इपिंनापं परमप्रभुया न्ह्याःने दं वल।
2 अले परमप्रभुं शैतानयात न्यनादिल, "छ गनं वयागु?"
शैतानं परमप्रभुयात लिसः बिल, "पृथ्वीइ थुखे उखे चाःहिलाः वयागु।"
3 अले परमप्रभुं शैतानयात धयादिल, "छु छं जिम्ह दास अय्यूबयात खना ला? व थें ज्याःम्ह परमेश्वरयागु भय काइम्ह, मभिंगु ज्यापाखें अलग च्वनीम्ह, छुं दोष मदुम्ह व स्वजाम्ह मनू पृथ्वीइ मेपिं सुं मदु। अथें छं जितः वयात नाश यायेत उस्के यात। तर अय्यूब आः तक नं विश्वास याये बहःम्ह जुयाच्वंगु दु।"
4 शैतानं परमप्रभुयात लिसः बिल, "छेंगूया पलेसा छेंगु।" "थःगु ज्यान बचय् यायेत मनूतय्सं थःके दुगु फुक्क मबी ला?
5 थःगु ल्हाः ताहाः यानाः वयागु म्हय् घाःपाः यानादिसँ सा, वं छिगु न्ह्याःने हे छितः सराः बी।"
6 अले परमप्रभुं शैतानयात धयादिल, "का सा, अथे जूसा व छंगु ल्हातय् दु। तर वयागु ज्यान धाःसा त्वःताः ब्यु।"
7 अले शैतान परमप्रभुया न्ह्याःनं वनाछ्वत। शैतानं अय्यूबयागु म्हय् तुति पालिंनिसें छेनय् तक हे स्याइगु कै पिकयाबिल।
8 चासुवयत् छकू चायागु तज्याःगु थलया कुचा कयाः अय्यूब नउलय् च्वन।
9 वया कलातं वयात धाल, "छु छि अज्ज नं न्हापा थें विश्वास याये बहःम्ह जुया हे च्वनेगु ला? परमेश्वरयात सराः बियादिसँ अले सिनादिसँ।"
10 अय्यूबं लिसः बिल, "छं मूर्खम्ह मिसां थें खँ ल्हाइगु। परमेश्वरपाखें झीसं सुख कायेगु अले दुःख धाःसा मकायेगु ला?"
थ्व फुक्क जूसां अय्यूबं छुं पाप मयाः।

अय्यूबं परमेश्वरयागु विरोधय् छसः नं नमवाः।

अय्यूबया पासापिं वःगु

11 अय्यूबयात आपत जूगु खँ वया स्वम्ह पासापिं एलीपज तेमानी, बिल्दद शुही व सोपर नमातीं न्यन। अले इपिं थथःगु छैंनं पिहां वयाः छथाय् मुनाः वयात सान्त्वना बीत वयाथाय् वल।
12 इमिसं वयात तापाक्कं हे खन, तर इमिसं वयात म्हसीकि थाकुल। इपिं ह्माँयह्माँय् ख्वल, अले थःगु लं खुनाः थःगु छेनय् धू ह्वल।
13 इपिं न्हय्न्हु तक चान्हि बँय् वनापं हे फ्यतुनाच्वन। अय्यूबयात सुनानं छसः नं मधाः, छाय्धाःसा इमिसं अय्यूबं गुलि दुःख स्यूगु खः व खन।

3

अय्यूबं थःगु दुःख प्वंकूगु

1 उकिया लिपा अय्यूबं थःगु म्हतु चाय्काः थः बूगु दियात सराः बिल।
2 वं धाल,
3 "धिक्कार दु, जि बूगु दियात।
अले 'जि प्वाथय् दुगु' धाःगु चायात नं धिक्कार दु।
4 व दिं खिउँया वनेमा,
स्वर्गयाम्ह परमेश्वरं उकियात वास्ता मयायेमा,
उखुन्हु जः मथीमा।
5 उगु दियात तसकं खिउँगु व मृत्युया किचलं त्वपुइमा।
सुपाचं उगु दियात त्वपुइमा।
अन निभाः मत्वयेमा।
6 उगु चायात तसकं खिउँगुलिं सुनाछ्वयेमा।
दँया दिंतनापं वयागु ल्याः मखायेमा।
छुं नं लाय् व दुमथ्यायेमा।
7 व चान्हय् सुं नं मचा मबुइमा,
अले व चान्हय् छुं नं लसताया सः ताये मदयेमा।
8 दितय्त सराः बीपिन्सं
अले लिव्यातन्यात थनेत तयार जूपिन्सं
उगु दियात सराः बीमा,
9 उगु चान्हय्या सुथया नगुं जः मबीमा।
उगु चान्हय् जः वं म्वाःम्वाकं पियाच्वने मालेमा।
उगु चां सुथया न्हापांगु जःयात गुबलें मखनेमा।
10 छाय्धाःसा उगु चां जिमि मांया गर्भयात तिनामब्यु,
न संकटयात जिगु मिखां सुचुकल।
11 जि बुइवं छाय् खतम मजुल?
प्वाथं पिहां वयेसातकं जि छाय् मसित?
12 जितः नालेत पुलित
व जितः त्वंकेत दुरुप्वः छाय् दुगु?"
13 जि उबलय् हे सीगु जूसा
जितः आराम दइगु।
14 जि पृथ्वीयापिं जुजुपिं व शासकतनापं दइगु,
गुपिन्सं थःगु लागि नाश जुइ धुंकूगु थायत दयकल।
15 वा लुँ हे लुँ दुपिं राजकुमारतनापं दइगु,
गुपिन्सं थःगु छैंत वहलं जायकल।
16 वा ई मत्यवं बूम्ह मचा थें जितः थुनिगु जुइगु।
न्हिनय्सिया जः गुबलें मखंम्ह ह्माँउमचा थें।

17 चिहानय् दुष्टतय्सं हाकनं दुःख बी मखु,
अन त्यानुचाःपिन्त आराम दइ।
18 अन कैदीतय्त नं शान्ति दइ।
अन दासतय्त ज्या ब्वइपिनिगु सः ताये दइ मखु।
19 अन चिधंपिं व तःधंपिं दु,
अन दासत थः मालिकपाखें मुक्त जूगु दइ।
20 "परमेश्वरं दुःखीतय्त जः व नुगः क्वतुंपिन्त
जीवन छाय् बियादीगु?
21 इमिसं ला मृत्यु पियाच्वनीगु, तर मृत्यु वइ मखु,
इमिसं बँय् ल्हाकातःगु धनयात स्वयाः अप्वः उकियात माली।
22 इपिं चिहानय् थ्यनाः तसकं लय्ताइ
अले खुसी जुइ।
23 गुम्ह मनूया लँ सुचुकातःगु दु,
अले परमेश्वरं प्यखेरं घेरय् यानातःगु दु,
वयात छाय् जीवन बीगु?
24 छायधाःसा जिगु निंतिं नयेगु नसाया पलेसा झसुकाः वइगु।
जिगु बिलाप लःया धाःथें पिहां वयाच्वनीगु।
25 जि छु खनाः ग्याः व हे जिके वइगु।
जि गुगु खँ खनाः ग्याः व हे जिके वइगु।
26 जिगु मनय् न शान्ति दु, न जिगु निंतिं आराम दु,
तर हलचल जक दु।"

4

अय्यूबयात एलीपजं ब्वःब्यूगु

1 अले एलीपज तेमानी लिसः बिल,
2 "सुनानं छिलिसें न्ववायेगु आँट यात धाःसा छि तंचायादी ला?
तर न्वमवासें सु च्वने फइ?
3 बिचाः यानादिसँ, छिं गय् यानाः यक्व मनूतय्त शिक्षा बियादिया,
अले बमलाःपिं मनूतय्त छिं गय् यानाः बल बियादिया।
4 धेधेचूपिन्त छिगु वचनं तिबः बिल।
छिं कमजोर पुलियात बल बियादिल।
5 तर आः संकट छिके वल, छिं नुगः क्वतुंकादीगु दु।
वं छितः थिल, अले छि ग्यात।
6 छिं परमेश्वरयात आराधना याःगु हे छिगु निंतिं भरोसा
व छिगु छुं दोष मदुगु जीवन छिगु निंतिं आशा जुइमाःगु मखु ला?

7 "बिचाः ला यानादिसँ। छुं दोष मदुम्ह सुं मनू गुबलें नाश जूगु दु?
स्वजाम्ह मनुखं दुःख स्यूगु छिं गनं खनागु दु?
8 जिं खनागु दु, अधर्म जोतय् याइपिन्सं
अले विपत्ति ह्लिपिन्सं व हे लइ।
9 इपिं परमेश्वरया सासलं नाश जुइ
अले वय्कःया तमं भस्म जुयावनी।
10 सिंहत गर्जय् जूसां अले तं पिकया सः पिकाःसां
परमेश्वरं ल्यायम्हपिं सिंहतय्गु वा त्वःथुलादी।
11 नयेत शिकार मदयाः सिंहत मदयावनी,
अले मिसाम्ह सिंहया मस्त छ्यालब्याल जुइ।

12 “छता खँ खुसुक्क जिगु न्हायपनय् वल।
उकिया खुसखुस खँ ल्हाःगु जिगु न्हायपनं ताल।
13 चान्हयसियागु चितासू मब्यूगु म्हगसय्
मनूत स्याक्क न्ह्यः वय्काच्वंबलय्,
14 जि ग्यानाः थुरथुर खात,
जिगु क्वँयतयत संकल।
15 छगू आत्मा जिगु न्ह्यःनं वन,
अले जिगु म्हयागु सँ तक तिस्वात।
16 व दित,
तर व छु खः जिं म्हसीके मफुत,
जिगु मिखाया न्ह्यःने छगू आकार दन।
अन छुं सः मदु, अले जिं छगू सः ताल,
17 छु सीमानिम्ह मनू परमेश्वर स्वयाः धर्मी जुइ फइ ला?
सुं मनू थःत सृष्टि याःम्ह स्वयाः शुद्ध जुइ फइ ला?
18 परमेश्वरं थः सेवकतयत हे पत्याः याना मदिल धाःसा,
अले स्वर्गदूततयत द्वंकुगुया दोष बियादिल धाःसा,
19 चायागु छेँय् च्वंपिन्के छाय् झन अप्वः दोष लुइकामदी?
इमिगु लिधंसा ला धू हे खः,
गुगु लापाचा थें काच्याक कुच्युक याये फइ।
20 इमित सुथनिसें बहनी तक नाश याइ।
सुनानं मसीकं इपिं न्ह्याबलेंया लागिं नाश जुइ।
21 छु इमिगु पालया खिपः च्वय् साःगु मदु ला?
थुकथं इपिं बुद्धि मदयक्कं हे सी।”

5

1 “अय् अय्यूब, सःतादिसँ सा, छितः लिसः बीम्ह सुं दु ला?
स्वर्गदूत मध्ये छि सुपाखे फहिलादीगु?
2 धात्थें तमं मूर्खयात स्याइ,
अले दाहं छुं मस्यूपिन्त स्याइ।
3 मूर्ख हा काःगु जिं खनागु दु,
तर वयागु छेँयात आकाझाकां सराः लात।
4 वया मस्त गुबलें सुरक्षित जुइ मखु।
अदालतय् इमित क्वत्यकेबीगु।
अदालतय् इमित बचय् याइपिं सुं मदुगु जिं खना।
5 वं लाःगु बाली नये मखंपिन्सं नइ।
कंया दथुइ बुयावःगु नं मुनाः यंकी।
प्याःचाःपिन्सं वयागु धन सम्पतिया लोभ याइगु।
6 छाय्धाःसा चां विपत्ति दयावइ मखु,
न जमिनं दुःख बुयावइ।
7 मिया कुचा च्वय् ब्वया वंगु थें,
मनू नं दुःख सीत हे बुइ।
8 जि जूगु जूसा, जिं जिगु बिन्ति परमेश्वरयात हे छायेगु जुइगु,
अले जिगु मुढ़ा वयकःया न्ह्यःने हे तयेगु जुइगु।
9 वयकलं ततधंगु व थुइके मफइगु,
अल्याख अजू चाइपुगु ज्या यानादी।
10 वयकलं पृथ्वीइ वा वयकादी,

अले बुँइ बुँइ लः छ्वयाहयादी।
11 वय्कलं क्वमिल्तयत् तःधंकादी,
अले दुःखं च्वंपिन्त सुरक्षित थासय् थकयादी।
12 धूर्ततय्गु ग्वसाःयात वय्कलं स्यंकादी,
अले इर्पि ताःलाइ मखु।
13 वय्कलं बुद्धिमानतयत् इमिगु हे चलाखिइ ज्वनादी,
अले धूर्ततय्गु योजनायात स्यंकादी।✡
14 इमिके न्हिनय् हे खिउँगु वइ,
न्हिनय् हे इर्पि चान्हय् थें पचिपचि याना जुइ।
15 तर वय्कलं मगाःमचाःपिन्त बल्लाःपिनिगु म्हुतुया तरवारपाखें
अले गरीबतयत् शक्ति दुपिनिगु ल्हातं बचय् यानादी।
16 उकिं गरीबतय्गु आशा दइ,
अले अन्यायं थःगु म्हुतुप्वाः ति।
17 व मनू धन्यम्ह खः,
गुम्हसित परमेश्वरं न्वानादी।
उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं
ब्वःबियादीबलय् तंचाये मते।
18 छाय्धाःसा वय्कलं घाःपाः यानादी,
तर वय्कलं पट्टी चिनादी,
वय्कलं घाःपाः यानादी,
तर वय्कःया ल्हातं लाय्का नं दी।
19 खुगू विपत्तित*पाखें वय्कलं छन्त बचय् यानादी।
न्हय्कःखुसीया विपत्तिं नं छंगु छुं स्यनी मखु।
20 अनिकालया इलय् वय्कलं छन्त सीगुपाखें बचय् यानादी।
वय्कलं छन्त लडाइँलय् तरवारपाखें बचय् यानादी।
21 छ निन्दायागु कोर्रापाखें बचय् जुयाच्वनी,
विनाश वइबलय् छ ग्यायेमाली मखु।
22 विनाश व अनिकालया इलय् छ न्हिली,
अले गुँपशुत खनाः छ ग्यायेमाली मखु।
23 छं बुँयागु ल्वहंतनापं बाचा ची,
गुँपशुत छनापं मिलय् जुयाच्वनी।
24 छंगु पाल सुरक्षित दु धकाः छं सी,
छं थःगु सम्पत्ति बांलाक स्वइबलय् छुं नं तंगु दइ मखु।
25 छं यक्व मस्त दइ,
छिमि सन्तान घाँय् थें यक्व दइ।
26 ई वइबलय् गथे खलाय् बाली वइ
अथे हे पूरा आयु म्वानाः छ चिहानय् थ्यनी।
27 स्व, जिमिसं थ्व फुक्क जाँचय् यानागु दु।
थ्व धात्थेंगु खः। उकिं थ्व न्यनादिसँ अले थःके लागू यानादिसँ।”

6

अय्यूबं एलीपजयात लिसः ब्यूगु

1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 “जिगु मनयागु दुःख ताल्जुइ लने फःसा,
अले जिगु फुक्क विपत्ति ताल्जुइ तये फःसा

✡ **5:13** ५:१३ १ कोर ३:१९ * **5:19** ५:१९ खुगू विपत्तित परमेश्वरं तःक हे विपत्तिपाखें छन्त बचय् यानादी

3 थ्व समुद्रया फि स्वयाः इ्यातुइगु,
उकिं जिगु छाःगु वचनय् अजू चायादी मते।
4 छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु वाण जिगु दुने दु।
जिगु आत्मां उमिगु बिख त्वनीगु,
परमेश्वरयागु आतंक जिगु विरोधय् इ्वःलिक दनाच्वंगु दु।
5 छु गुँगधा घाँय् दइबलय् हाली ला?
अथवा छ्वालि दइबलय् ढुहं हाली ला?
6 छुं सवाः मदुगु नसा चि मदय्क नइ ला?
छु खेँय्यागु तुयुगु भागय् छुं सवाः दइ ला?
7 जितः नये मास्ति वःसां जितः व थी तक नं मयः,
थज्याःगु नसां जितः बिरामी याइ।
8 हाय, जिं परमेश्वरयात बिन्ति यानागु खँ दुगु जूसा ला ज्यूगु नि।
जिं आशा यानागु खँ परमेश्वरं पूरा यानादीगु जूसा ला ज्यूगु नि।
9 परमेश्वरं जितः चुंचुं याये मास्ति वय्कादीसा ला ज्यूगु नि।
वय्कलं थःगु ल्हाः ल्ह्नाः जितः खतम याःगु जूसा ला ज्यूगु नि।
10 अथे जूगु जूसा जितः ला याउँसे च्वनीगु।
सास्ती जूबलय् नं जि लय्तायाः तिन्हुयेगु,
छाय्धाःसा पवित्रम्हय्सिगु वचनयात जिं अस्वीकार यानागु मदु।
11 सहः यायेत जिके छु हे बल दु धकाः?
म्वानाच्वनेत जिके छु हे आशा दु धकाः?
12 छु जिगु बल ल्वहंयागु थें च्वं ला?
अथवा जिगु म्ह कँय्यागु खः ला?
13 छु जिके थःत ग्वाहालि यायेगु बल दु ला?
छु बुद्धि जिपाखें तापानावंगु मदु ला?
14 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया भय त्वःतूसां
नुगः क्वतुंम्ह मनूयात पासापिनिगु माया दयेमाःगु खः।
15 जिमि किजापिं बर्खाबलय्यागु खुसिचात थें
भर काये मज्यूपिं जुल।
न्ह्याना वनीगु खुसिचा थें।
16 गुबलें गुबलें बरफ नायाः वंगु थें
अथवा च्वापु नायाः खुसिबाः वःगु थें।
17 ताःन्वइबलय् खुसिचात तनावनी।
छाःगु निभाः लाइबलय् उपिं थःगु थासं मदयावनी।
18 बन्जाःतय्गु पुचः थःगु लँ त्वःताः छखेपाखे वनी,
इपिं मरुभूमिइ वनी, अन त्वनेत छुं दइ मखु, उकिं इपिं सी।
19 मेथाय् वनाच्वंपिं तेमायापिं बन्जाःतय्गु पुचलं लः मालि।
शेबायापिं लँजुवाःतय्सं लः लुइ धकाः आशा यानाः लः मालि।
20 इपिं मछाल छाय्धाःसा इपिं लः दइ धकाः ढुक्क जूगु खः।
अन निराश जुइत जक इपिं अन थ्यनी।
21 धात्थें छिकपिं नं आः ग्वाहालि मदुगु उपिं खुसिचा थें हे जुइ धुंकल,
छिकपिन्सं ग्यानापुगु छुं खनादिल अले ग्यात।
22 जितः छुं ब्यु अथवा थःगु सम्पत्तिं
जितः त्वःतकेत ध्यबा पुलाब्यु धकाः जिं धयागु दु ला?
23 अथवा जितः शत्रुतय्गु ल्हातं बचय् यानादिसँ,
दया मदुपिनिगु ल्हातं जितः त्वःतकादिसँ धकाः जिं गुबलें धयागु दु ला?
24 जितः थुइकादिसँ अले जि सुम्क च्वने,

जिं गन ढुंकल, जितः धयादिसँ।
25 खःगु वचन गुलि स्याःचाइगु जुइ,
तर छिगु जवाःसवालं छु फाइदा जुल?
26 छु छिकपिन्त जिगु खँयात भिके मास्ति वः ला?
नुगः क्वतुंम्ह मन्यूा वचनयात फय् थें ताय्कादीया ला?
27 छिकपिन्सं ला मांबौ मदुपिनिगु लागि चिट्ठा तयादी,
थः पासापिन्त तकं हिलादी।
28 तर आः जितः दया यानादिसँ अले फहिला जिपाखे स्वयादिसँ।
छु जि छिकपिनि न्ह्यःने मखुगु खँ ल्हाइम्ह थें च्वं ला?
29 नरम जुयादिसँ, जितः मेगु अन्याय यानादी मते,
हाकनं बिचाः यानादिसँ,
छाय्धाःसा जिं छुं बांमलाःगु ज्या यानागु मदु।
30 जिं मखुगु खँ ल्हानाच्वंगु धकाः च्वना ला?
खःगु खँ व मखुगु खँया दथुइ छु पाः व जिं छुतय् याये मफु ला?"

7

1 "पृथ्वीइ मनुखं तसकं थाकुक ज्या याये म्वा ला?
वयागु दिंत ज्यालाय् ज्या याइपिं मनूतय्गु थें मच्वं ला?
2 बहनिया सिचुगु किचः मालीम्ह दासं थें
अथवा थःगु ज्यालाया निंतिं आय्बुइक पियाच्वनीम्ह च्यः थें।
3 अथे हे लाला पतिकं जि सितिं वंक म्वानाच्वना,
अले चच्छि चच्छिं जितः दुःखकष्ट जक जूगु दु।
4 जि घनेत ग्वतुलेबलय् जिं बिचाः यायेगु, 'जि गुबलय् दनेगु?'
तर चा ताहाकः जुयावनी, अले जि सुथय् तक उखेंथुखें फपुलाच्वनेगु।
5 जिगु म्ह कि हे कि व घाःपुइनं जाःगु दु,
अले जिगु छेंगू तज्यानाः न्हि पिहांवयाच्वंगु दु।
6 कापः थाइम्हय्सिगु थूचा स्वयाः याकनं जिगु दिंत ब्वांय् वनाच्वंगु दु,
जिगु दिंत आशा मदय्क नाश जुइ।
7 हे परमेश्वर, जिगु जीवन ला फय्यागु छम्ह् सासः जक खः धकाः ताय्कादिसँ।
जिं हाकनं भिंगु दिं खनी मखुत।
8 आः जितः खंगु छिगु मिखां हाकनं जितः गुबलें खनी मखुत,
छिं जितः मालादी, तर जि दइ मखु।
9 गथे सुपाँय् छ्यालब्याल जुइ अले खने मदयावनी,
अथे हे चिहानय् वनीपिं हाकनं गुबलें लिहां वइ मखु।
10 व हाकनं गुबलें छेंय् लिहां वइ मखु,
अले वयात म्हस्यूपिन्सं वयात ल्वःमंकी।
11 अथे जुयाः जि सुम्क च्वने मखु,
जि पीर दुगु मनं हाले,
जिगु तं दुगु प्राणं उजुर याये।
12 छु जि समुद्र खः ला? अथवा समुद्रयाम्ह ग्यानापुम्ह जन्तु खः ला?
छाय् छिं जितः स्वयेत पिवाः तयादियागु?
13 जिगु लासां जितः आराम बी,
जिगु खातां जिगु दुःखयात कम यानाबी धकाः जिं बिचाः यायेबलय्
14 छिं जितः म्हगसय् ख्यानादी,
दर्शनतपाखें छिं जिगु सातु कयादी।
15 उकिं जितः थ्व थःगु शरीरय् च्वनाच्वनेगु स्वयाः
गःपः तिकाः सिनावनेगु हे यः।

16 जिं जिगु जीवनयात घृणा याना, जितः म्वाये हे मंमदये धुंकल।
जितः त्वःतादिसँ, छायधाःसा जिगु जीवनया छुं अर्थ मदु।
17 मनू छु हे खः धकाः छिं वयात यक्वः महत्व बीत?
मनू छु हे खः धकाः छिं वयागु वास्ता यायेत?
18 मनू छु हे खः धकाः सुथ पतिकं छिं वयात जाँचय् यानादीत
अथवा छकःपतिकं वयागु मन स्वयेत?
19 छु छिं पलख नं जितः स्वयेगु त्वःतादी मखु ला?
अथवा जितः याकःचा त्वःतादी मखु ला?
20 हे मनूतय्त रक्षा यानादीम्ह,
जिं पाप यानागु जूसां छिगु छु स्यन?
छिं छाय् जितः ताकय् यानादियागु?
छु जि छिगु निंतिं भार जुयागु दु ला?
21 छिं छाय् जिगु अपराध माफ यानामदियागु
अले जिगु पाप क्षमा यानामदियागु?
आः जि याकनं हे चिहानय् थ्यनी।
छिं जितः मालादीबलय् जि दइ हे मखु।"

8

बिल्ददं अय्यूबयात ब्यूगु न्हापांगु न्वचु

1 अले बिल्दद शूहीनं थथे धाल,
2 "छिं गुबलय् तक थज्याःगु खँ ल्हानाच्वनादीगु?
छिगु वचनत तसकं वःगु फय् जक खः।
3 छु परमेश्वरं न्याययात स्यंकादी ला?
छु दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं धार्मिकतायात स्यंकादी ला?
4 छिकपिनि काय् म्ह्यायपिन्सं वयकःया विरोधय् पाप याःबलय् वयकलं
इमित इमिगु हे पापया शिकार दयकादिल।
5 तर आः छिं परमेश्वरयात मालादिल धाःसा
अले दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु दयाया निंतिं बिन्ति यानादिल धाःसा,
6 छि छुं दोष मदुम्ह व स्वजाम्ह खःसा
धात्थें हे छिगु पंलिनाः वयकः दनादी।
वयकलं छिगु छैंजःपिन्त हाकनं दयकादी।
7 छिगु शुरुया अवस्था चिधंगु जूसां
लिपतय् छि तःधनी।
8 न्हापायापिं पुस्तातय्त न्यनादिसँ,
अले इमि पुर्खातय्गु अनुभवयात बिचाः यानादिसँ।
9 छायधाःसा जिपिं ला म्हिगः जक बूपिं खः, अले जिमिसं छुं मस्यू।
पृथ्वीइ जिमिगु जीवन ला किचः थें जक खः।
10 छु इमिसं छितः मस्यनी ला वा मधाइ ला?
अले इमिगु नुगःया ज्ञानया खँ पिमकाइ ला?
11 छु लः मदुगु थासय् तिंकथि थाहां वइ ला?
छु पंमा लः मदयक ह्वासाह्वासा थाहां वइ ला?
12 थाहां वयाच्वंबलय् पाले मज्यूबलय् हे
उपिं घाँय् स्वयाः याकनं हे सुकगनावनी।
13 परमेश्वरयात ल्वःमंकीपिनिगु अवस्था नं अथे हे जुइ।
परमेश्वरयात मानय् मयाइपिनिगु आशा नं थथे हे नाश जुइ।
14 इमिगु विश्वास चिपुगु का थें जुइ,

इमिगु भलसा माकःचिया जाः थें जुइ।
15 इपिं थःगु जालय् लिधनी, तर जाः चःबुइ।
इमिसं उकियात बल्लाक ज्वनातःसां व दयाच्वनी मखु।
16 निभाः व लः यक्व काये खनाः थाहां वःगु मा थें इपिं जुइ।
उकिया चुलित क्यबय् न्यनावनी।
17 उकिया हां ल्वहंयागु द्वंयात हिनी,
अले ल्वहंया दथुइ थाय् माली।
18 तर सुनानं उकियात थःगु थासं लेहेंथनी,
अले उगु थासं वयात त्वःताबियाः थथे धाइ, 'जिं छन्त गुबलें खनागु मदु'।
19 अथे हे इमिगु जीवन गनाः सुकूचिनी।
अले मेमेगु मा जमिनं बुयावइ।
20 धात्थें छुं दोष मदुम्ह मनूयात परमेश्वरं गुबलें त्वःतादी मखु,
न वय्कलं मभिंगु ज्या याइपिनिगु ल्हाःयात बल्लाकादी।
21 अय्नं वय्कलं न्हिउगु सलं छिगु म्हतु
व लसताया सलं छिगु म्हतसि जाय्कादी।
22 छिकपिनि शत्रुत लज्या चाये माली,
अले दुष्टतय्गु पाल मदयावनी।"

9

अय्यूबं परमेश्वरलिसें थःगु मुद्दाया बारे च्यूताः काःगु

1 अय्यूबं लिसः बिल,
2 "धात्थें, छं धाःगु खँ जिं स्यु,
तर परमेश्वरया न्ह्यःने सुं मनू गय् यानाः धर्मी जुइ फइ?
3 सुं मनुखं परमेश्वरलिसें जवाःसवाः याये मास्ति वय्कल धाःसा,
वं द्वःछिगु न्ह्यसलय् छगू न्ह्यसःया नं लिसः बी फइ मखु।
4 वय्कः ज्ञान दुम्ह खः। वय्कः बल दुम्ह खः।
वय्कःया विरोधय् जिद्दी यानाः सु बचय् जुइ फत?
5 सुयातं सुचं मब्यूसें वय्कलं पर्वततय्त मेथाय् सारय् यानादी,
तंम्वय् इमित फातापुइकादी।
6 वय्कलं पृथ्वीयात उकिया थासं संकादी।
उकिया थांत थुरथुर खाइ।
7 वय्कःया आज्ञां सूर्य नं जः बी मखु।
नगुतय्गु जःयात दिकाबी।
8 वय्कलं याकःचां हे आकाशयात चकंकादिल।
वय्कः हे समुद्रया लबुया च्वय् न्यासि झायादी।
9 वय्कलं सप्तर्षि*, मृगशिरा† व किरकिटी नगुत
व दच्छिनया नगुत दय्कादिल।
10 वय्कलं थुइके मफइगु ततःधंगु ज्या
व अल्याख अज् चाइपुगु ज्या यानादी।
11 वय्कः जिगु न्ह्यःनं वंसां जिं वयात खंके फइ मखु।
वय्कः थःगु लँय् झायादीबलय् जिं सीके हे फइ मखु।
12 वय्कलं लाकाकयादिल धाःसा सुनां वय्कःयात पने फइ?
'छिं छु यानादियागु' धकाः, सुनां वय्कःयात न्यने फइ?
13 परमेश्वरं थःगु तं क्वलाकादी मखु,
राहाबया‡ ग्वाहालिमितय्सं वय्कःया न्ह्यःने छ्यं क्वछुकी।

---

* **9:9** ९:९ सप्तर्षि आकाशया उत्तरय् च्वंगु नगु पुचः खः। † **9:9** ९:९ मृगशिरा व किरकिटी आकाशया दथुइच्वंगु नगु पुचः खः। ‡ **9:13** ९:१३ राहाब ग्यानपुसे च्वंम्ह जलजन्तु

14 थथे खःसा झन जि गय् यानाः वय्कःलिसें ल्वाये फइ,
अथवा वय्कःलिसें जवाःसवाः यायेत जिं गय् यानाः खँग्वःत लुइके फइ?
15 जि छुं दोष मदुम्ह जूसां लिसः हे बी मफु,
जितः दोषी ठहरय् यानादीम्हलिसें जिं दयाया निंति बिन्ति जक याये फु।
16 वय्कःयात जिं सःतेबलय् वय्कः झाःसां
वय्कलं जिगु खँ न्यनादी धकाः जिं पत्याः याये मफु।
17 वय्कलं जितः वाफय् छ्वयाहयाः त्यलादी।
छुं कारण मदय्क जिगु घाःयात तःधंकाबी।
18 जितः हाकनं सासः ल्हाके नं बी मखु।
वय्कलं जिगु जीवन हे म्हाइपुका ब्यूगु दु।
19 थ्व बलयागु खँ खःसा वय्कः बल्लाःम्ह खः।
थ्व इन्साफया खँ खःसा वय्कःयात सुनां सःते फइ?
20 जि छुं दोष मदुम्ह खःसां जिगु हे म्हुतुं जितः दोषी ठहरय् याइ।
जि अपराधी मखुसां थ्वं जितः दोषी खः धकाः धाइ।
21 खःला जि दोष मदुम्ह खः,
अय्नं जिं थःगु निंति छुं वास्ता मयाना।
जिं थःगु जीवनयात मययका।
22 स्वजाम्ह व दुष्टम्ह, परमेश्वरया लागिं थ्व फुक्क उत्थें खः, उकिं जिं धाये,
'स्वजाम्ह व दुष्टम्ह निम्हय्सित नाश यानादी।'
23 मनूत आकाझाकां महामारीं सीबलय्
वय्कः स्वजाम्हय्सिगु दुःख खनाः न्हिलादी।
24 फुक्क पृथ्वी दुष्टतय्गु ल्हातय् बियादीबलय्
वय्कलं फुक्क न्यायकर्तातय्गु मिखा त्वपुयादी।
थथे यानादीम्ह वय्कः मखुसा सु खः?
25 जिगु आयु ब्वांय्वनीम्ह मनू स्वयाः तसकं ब्वांय्वनीगु।
लसताया छपुलु मदय्क व ब्वयावनाच्वंगु दु।
26 तिंकथियागु नांचा थें व याकनं न्ह्यानावनी,
इमां थः शिकारयात स्वान्त क्वहां वनाः झम्तय् याःगु थें।
27 जि न्हिलाः थःगु दुःख ल्वमंकेगु कुतः याःसां तबि
'जिं भोगय् यानागु दुःखकष्ट झल झल लुमनावइ।
जिं स्यू परमेश्वरं जितः दोषी ठहरय् यानादी मखु।'
28 जिं भ्वगय् याये मालिगु फुक्क दुःख खनाः जि ग्याः।
छिं जितः निर्दोष ठहरय् यानादी मखु धकाः जिं स्यू।
29 जितः दोषी ठहरय् यानादी हे धुंकल धाःसा
जिं छाय् सितिकं तसकं थाकुक ज्या यायेगु?
30 जि साबुनं म्वःल्हुसां
अथवा सोडां थःगु ल्हाः सफा यानाः सिल धाःसां
31 छिं जितः ध्याचलय् वान्छ्वयादी।
जिगु वसतं नं जितः मययकी।
32 वय्कःनापं जवाःसवाः यायेत
अले अदालतय् थवंथः मुहा म्हितेत वय्कः जि थें जाःम्ह मनू मखु।
33 जिमिगु दथुइ च्वनाः खँल्हानाबीम्ह सुं दुगु जूसा,
जिपिं निम्हय्सिके थःगु ल्हाः तइम्ह सुं दुगु जूसा,
34 सुनानं जिपाखें परमेश्वरया कथि चीकाबीफुगु जूसा,
वय्कःया भय आकाझाकां जिके मवइगु।
35 अले जि मग्यासें वय्कःनापं न्ववाये फइगु,

तर आःयागु थ्व अवस्थाय् जिं मफु।”

10

अय्यूबं परमेश्वरयात पाः याःगु

1 “जितः थःगु जीवन हे घच्चाये धुंकल।
उकिं जिं थःगु दुःख पना मतसें प्वंके,
जिं थःगु नुगःयागु पीर कने।
2 जिं थः परमेश्वरयात धाये, जितः दोषी ठहरय् यानादी मते,
तर जिगु छु दोष दु, जितः धयादिसँ।
3 छि जितः अत्याचार यायेत लय्तायादी ला?
छु छि थःगु फुक्क ल्हाःया ज्या, जितः हेला यानाः लय्तायादी ला?
दुष्टतय्गु योजनाय् धाःसा छि न्हिलादी।
4 छु छिगु मिखा नं मनूयागु मिखा थें खः ला?
छु सीमानिम्ह मनुखं खं थें छिं नं खं ला?
5 छु छिगु दिं सीमानिम्हय्सिगु दिं थें च्वं ला?
छिगु दँ मनूयागु दँ थें च्वं ला?
6 छिं जिके दोष मालादी
अले जिगु पाप वास्तुवालाः स्वयादी,
7 खःला जि छुं दोष मदुम्ह खः,
अले छिगु ल्हातं सुनानं जितः बचय् याये फइ मखु धकाः छिं स्यू।
8 छिगु हे ल्हातं जिगु आकार दय्कल अले जितः सृष्टि यानादिल।
आः व हे ल्हातं जितः नाश यानादी ला?
9 छिं जितः चायात थें आकार बियादीगु खँ लुमंकादिसँ।
छिं जितः हाकनं धुलय् ल्वाकछ्यानादीगु ला?
10 छु छिं जितः दुरु थें प्वंकादियागु मखु ला?
धौ थें जितः धीचिंकादियागु मखु ला?
11 हाकनं छिं जितः ला व छेंगु फिकादियागु मखु ला?
अले क्वँय् व हिनुलि थानाः जितः दय्कादियागु मखु ला?
12 छिं जितः जीवन बियादिल, छिं जितः सदां दयाच्वनीगु दया यानादिल।
अले छिं स्वयाच्वनादीगुलि हे जिगु आत्मा बचय् जुयाच्वंगु दु।
13 तर छिं सुनां मसीक जितः नाश यायेगु उपाय यानाच्वंगु दु धकाः जिं स्यु,
थ्व छिगु मनय् दु धकाः जिं स्यु,
14 जिं पाप यानागु जूसा छिं जितः स्वयाच्वनादीगु जुइगु
अले जिगु दोषपाखें छिं जितः त्वःतामदीगु जुइगु।
15 जि धात्थें हे दोषी खःसा जितः धिक्कार!
जि धर्मीम्ह खःसां जिं थःगु छ्यं धस्वाके मफु,
छाय्धाःसा जि लज्यां जाःगु दु
अले जिगु सास्तीइ दुंगु दु।
16 जिं थःगु छ्यं धस्वाकूसां सिंह थें छिं जितः शिकार यानादी।
छिं जिगु विरोधय् थःगु तःधंगु शक्ति क्यनादी।
17 छिं जिगु विरोधय् न्हपिं साक्षीत हयादी,
अले जिपाखे थःगु तं न्ह्यज्याकादी,
छिकपिनि सेना लःब् थें जिथाय् वइगु।
18 अथे खःसा छिं जितः छाय् मांया प्वाथं पिने हयादियागु?
जि अन हे खतम जूगु जूसा अले सुनां जितः मखंगु जूसा ज्यूगु नि।
19 जि द हे मदुगु जूसा ला ज्यूगु नि,

अथवा मांया प्वाथं चिहानय् यंकूगु जूसा ला ज्यूगु नि।
20 छु जिगु चिहाकःगु जीवन मफुत ला?
जिपाखें फस्वयादिसँ, जितः भचा सां आराम दयेमा।
21 जि तसकं खिउँगु गालय् वने न्ह्यः,
हाकुगु किचःया देशं गुबलें लिहां मवये न्ह्यः,
22 तसकं खिउँगु, जः नं खिउँगु थें च्वंगु हाकुगु किचः
व गोलमालं जाःगु देशय् वने न्ह्यः।"

11

सोपरं अय्यूबयात द्वपं ब्यूगु

1 सोपर नमाती लिसः बिल,
2 "छु थ्व फुक्क खँयागु लिसः मबीगु ला?
खँ यक्व ल्हानां सुं मनू निर्दोष ठहरय् जुइ ला?
3 छिगु क्वमचाइगु खं मनूतय्त सुम्क तइ ला?
छिं हेस्याइबलय् सुनानं छितः ब्वःमबी ला?
4 'जिगु बिचाः ठीक जू अले छिगु मिखाय्
जि दोष मदुम्ह खः धकाः छिं परमेश्वरयात धयादी।'
5 परमेश्वर नवानादीसा अले वय्कलं छिगु विरोधय्
थःगु म्हुतुप्वाः चाय्कादीसा ज्यूगु नि।
6 अले छिगु बुद्धिया गुप्ति खँ उलादीसा ज्यूगु नि।
छाय्धाःसा खःगु बुद्धिया निगू पक्ष दु।
परमेश्वरं छिगु ग्वःगू पाप ल्वःमंकादीगु दु धकाः छिं सीकादिसँ।
7 छु छिं परमेश्वरया गुप्ति खँ थुइकेफु ला?
छु छिं दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर गुलि तःधं धकाः सीके फु ला?
8 व ला स्वर्ग स्वयाः तजाः, छिं छु याये फु?
व ला चिहान स्वयाः गा वं। छिं छु सीकादी फु?
9 उकिया नाप पृथ्वी स्वयाः ताहाकः,
समुद्र स्वयाः तब्या।
10 वय्कः झायाः छितः इयालखानाय् तयादिल धाःसा,
अले न्याययया सभा सःतादिल धाःसा,
सुनां वय्कःयात पने फइ?
11 वय्कलं फताहा मनूतय्त म्हस्यू
अले वय्कलं अधर्म खंकादिल धाःसा
छु वय्कलं उकिया ल्याःचाः कयामदी ला?
12 गथे गुँ गधाया मचा मनू जुयाः जन्म जुइ फइ मखु
अथे हे मूर्खम्ह मनू बुद्धिमान जुइ फइ मखु।
13 छिं थःगु मन खःगु लँय् यंकादिल धाःसा
थःगु ल्हाः वय्कःपाखे चक्कंकादिल धाःसा,
14 छिगु ल्हातय् दुगु पाप तापाक तयादिल धाःसा,
अले छुं मभिंगु छिगु छेँय् च्वने मबिल धाःसा,
15 धात्थें छिं निर्दोष जुयाः थःगु ख्वाः धस्वाके फइ,
छि मग्याःम्ह बल्लाःम्ह मनू जुइ।
16 अले छिं थःगु दुःख ल्वःमंकादी।
बाः वंगु लः थें व छिं लुमंकादी।
17 जीवन न्हिनय् स्वयाः थिनावइ,
अले खिउँगु धाःसा सुथय् हिलावनी।

18 आशा दुगु जुयाः छि सुरक्षित जुयादी।
छिं प्यखेरं स्वयादी, अले ढुक्क जुयाः घनादी।
19 छि छुं खनाः ग्याये म्वायेक ग्वारातुलादी,
यक्व मनूतय्सं छिगु दया कायेत स्वइ।
20 तर दुष्टतय्गु मिखा बुलुयावनी,
बिस्युं वनेगु लँ इमिगु निंतिं बन्द जुइ,
अले इमिगु छगू हे आशा लिपांगु सासः जुइ।"

12

अय्यूबं सोपरयात लिसः ब्यूगु

1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 "धात्थें हे छिकपिं मनूत खः।
बुद्धि नं छिकपिंलिसें सी।
3 तर छिकपिन्के थें जिके नं मन दु।
छुं खँय् नं जि छिकपिं स्वयाः कम मजू।
थज्याःगु खँ सुनां मस्यू धकाः?
4 जिं परमेश्वरयात प्रार्थना याना,
अले वय्कलं जितः लिसः बियादीगु जूसां
जि जिमि पासापिनिगु निंतिं छगू न्हिइकीगु खँ जूगु दु।
धर्मीम्ह व छुं दोष मदुम्ह मनू जूसां न्हिइकीगु खँ जूगु दु।
5 सुखी मनूतय्सं दुःखय् लानाच्वम्ह मनूयात क्वह्यंकी।
इमिसं तुति चुलुया ग्वतुले त्यंपिं मनूतय्त कय्की।
6 दाखुँत थःगु पालय् याउँक च्वनाच्वनी,
अले परमेश्वरयात तं चाय्कीपिं सुरक्षित जुयाच्वनी,
इमिगु लागिं इमिगु बल हे इमि घः खः।
7 तर पशुतय्त न्यनादिसँ, अले इमिसं छितः स्यनी,
अथवा आकाशयापिं झंगःतय्त, अले इमिसं छितः कनी,
8 अथवा पृथ्वीलिसें खँ ल्हानादिसँ, अले वं छितः स्यनी,
अले समुद्रयापिं न्यातय्सं छितः धाइ।
9 थ्व फुक्क परमप्रभुया ल्हातं हे याःगु खः धकाः
थुपिं फुक्क मध्ये सुनां मस्यू धकाः?
10 वय्कःयागु हे ल्हातय् फुक्क म्वाःपिनिगु प्राण
व फुक्क मनू जातिया सासः दु।
11 मेचां नसाया सवाः काःथें,
छु न्हाय्पनं न्ववागु वचनयात जाँचय् मयाइ ला?
12 छु बुरापिनिगु दथुइ बुद्धि मदइ ला?
छु ताः आयुनं दुग्यां महइ ला?
13 बुद्धि व शक्ति परमेश्वरयागु हे खः।
वय्कःयाके हे सल्लाह व दुग्यां दु।
14 वय्कलं स्यंकादीगुयात हाकनं दय्के फइ मखु।
वय्कलं ज्वनायंकूपिन्त छुत्कारा दइ मखु।
15 वय्कलं वा वयेगु दीकाबिल धाःसा लः दइ मखु,
वय्कलं व त्वःतादिल धाःसा देशयात नाश याइ।
16 शक्ति व बुद्धि वय्कःयागु हे खः।
धोखा ब्यूम्ह व धोखा नःम्ह निम्हं वय्कःयाम्ह खः।
17 वय्कलं सल्लाह बीपिन्त बुद्धि मदुपिं यानाबी,

अले न्यायाधीशतय्त मूर्ख यानादी।
18 वय्कलं जुजुपिन्सं चिकाब्यूगु सिखः चफुनादी।
अले इमिगु जँय् जँनी चिनादी।*
19 वय्कलं पुजाहारीतय्त इमिगु पदं लिकया मछाले माय्काबी,
यक्व दंनिसें अधिकार यानाच्वंपिन्त वय्कलं लिकयादी।
20 वय्कलं विश्वास यायेबहःपिं सल्लाह बीपिनिगु सल्लाह यात सुम्क तयादी,
अले थकालिपिनिगु दुग्यांयात लाकाकयादी।
21 वय्कलं शासकतय्के अपमान प्वंकादी,
अले बल्लाःपिन्त ल्वाभः मदुपिं यानाबी।
22 वय्कलं खिउँगुया सुलाच्वंगु खँयात क्यनादी,
अले तसकं खिउँगुयात जलय् हयादी।
23 वय्कलं जाति जातितय्त तःधंकादी,
अले इमित नाश यानादी। वय्कलं जातितय्त तःधं यानादी,
अले इमित छ्यालब्याल यानादी।
24 वय्कलं पृथ्वीयापिं शासकतय्गु बुद्धि लाकाकयादी,
वय्कलं इमित लँ मदुगु मरुभूमिइ चाचाःहिला जुइत त्वःतादी।
25 जः मदय्क इपिं खिउँगुलिइ पचिपचि यानाः जुइ।
वय्कलं इमित अय्लाःगुल्तु थें धेधेचुयाः न्यासि जुइपिं यानादी।”

13

अय्यूबयात परमेश्वरलिसें जवाःसवाः याये मास्ति वःगु
1 “धात्थें, थ्व फुक्क जिं थःगु हे मिखां खनागु दु।
जिं थुकियात थःगु हे न्हाय्पनं न्यनाः थुइके धुन।
2 छिकपिन्सं गुलि स्यू उलि जिं नं स्यू,
जि छिकपिं स्वयाः छुकिं नं कम मजू।
3 तर जितः ला दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरनापं खँ ल्हाये मास्ति वः,
अले जितः परमेश्वरलिसें जवाःसवाः याये मास्ति वः।
4 तर छिकपिन्सं धाःसा सत्ययात मखुगु खं त्वपुइ।
छिकपिं सकलें ज्यालगय् मजूपिं बैघत खः।
5 छिकपिं सुम्क च्वंगु जूसा ला ज्यूगु नि,
अले मनूतय्सं छिकपिन्त बुद्धिमान ताय्कीगु।
6 जिगु जवाःसवाः न्यनादिसँ,
अले जिगु म्हुतुया उजुर बांलाक न्यँ।
7 छिकपिन्सं परमेश्वरया पंलिनाः मभिंगु खँ ल्हायेगु ला?
वय्कःया पंलिनाः बेइमान खँ ल्हायेगु ला?
8 छिकपिं परमेश्वरया पंलीगु ला?
छिकपिन्सं परमेश्वरया पंलिनाः जवाःसवाः यायेगु ला?
9 वय्कलं छिकपिन्त जाँचय् यानादिल धाःसा छु थ्व पाय्छि जुइ ला?
छिकपिन्सं मनूतय्त ध्वंलाःगु थें वय्कःयात ध्वंलाये फइ ला?
10 जितः मखुगु पाः यानाः छिकपिन्सं वय्कःया पंलिनादिल धाःसा,
वय्कलं धात्थें हे छिमित ब्वःबियादी।
11 वय्कःया गौरवं छिमित मख्याइ ला?
छिकपिन्के वय्कःयागु भय मलाइ ला?
12 छिकपिनिगु लिसः ला नौयागु उपदेश थें ज्यालगय् मजू,
छिकपिनिगु सुरक्षा चा थें कमजोर जुइ।

---

* **12:18** १२:१८ छुं हस्तलिपिइ थथे च्वयातःगु दु, वय्कलं जुजुपिन्त थःगु गद्दी लिकयादी, वय्कलं पुजाहारीत व भारदारतय्त चिधं यानादी।

13 छिकपिं सुम्क च्वनाः जितः न्ववाके ब्यु,
अनंलि जितः न्ह्याःगु हे जूसां थजु।
14 जिं छाय् थःत खतराय् लाकाः
थःगु प्राण थःगु हे ल्हातय् कायेगु?
15 वय्कलं जितः स्याःसां तबि जिं वय्कःयाके भलसा काये।
जिं धात्थें हे वय्कःया न्ह्याःने थःगु लँया रक्षा याये।
16 थ्व नं जिगु उद्धारया निंतिं जुइ।
छाय्धाःसा परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह सुं नं मनू
वय्कःया न्ह्याःने वयेगु आँट याइ मखु।
17 जिगु खँ बांलाक न्यनादिसँ,
जिं धयागु खँय् न्हाय्पं बियादिसँ।
18 आः जिं थःगु मुद्दा तयार याये धुनागुलि
जि निर्दोष ठहरय् जुइ धकाः जिं स्यू।
19 जितः पाः याये फुम्ह सुं दु?
अथे खःसा, जि सुम्क च्वने अले सिनावने।
20 हे परमेश्वर, जितः थुपिं निगू खँ जक बियादिसँ!
जि छिपाखें सुले मखु।
21 छिगु इयातुगु ल्हाः जिपाखें तापाक यंकादिसँ।
छिगु आतंकं जितः मख्यायेमा।
22 अले जितः सःतादिसँ,
जिं लिसः बी।
23 जिं गुलि यक्व अधर्म व पाप यानागु दु?
जिगु अपराध व पाप छिं जितः कनादिसँ।
24 छिं थःगु ख्वाः छाय् सुचुकादियागु?
छाय् जिलिसें शत्रुतनापं थें व्यवहार यानादियागु?
25 छिं फसं ब्वय्कूगु सिमाहःयात नं लिनादीगु ला?
छि गंगु छ्वसँया ल्यूल्यू जुयादीगु ला?
26 छाय्धाःसा छिं जिगु विरोधय् नुगलय् स्याइगु खँ च्वयादिल,
जिगु ल्यायम्हबलय्यागु अधर्म भोगय् याकेबिल।
27 नेवलय् जिगु तुति तयादिल,
जिगु फुक्क लँयात जाँचय् यानादिल।
जिगु तुतिया पालिइ दासयागु चिं तयादिल।
28 उकिं जि ध्वाग्गिगु चिज
व किलं नःगु वसः थें नाश जुयाः वनाच्वंगु दु।"

14

जीवनया खँय् अय्यूबया च्यूताः

1 "मिसापाखें बूम्ह मनू
चिहाकःगु आयु दुम्ह व दुःखं जाःम्ह जुइ।
2 व स्वां थें ह्वइ, अले गनाः सुकूचिनावनी।
व किचः थें तनावनी, दयाच्वनी मखु।
3 छु छिं थज्याःम्ह मनूयात स्वयाच्वनादीगु ला?
छु वयात छिं थःगु न्ह्याःने न्याययया लागि हयादी ला?
4 सुनां अशुद्धपाखें शुद्ध लिकाये फइ?
सुनानं फइ मखु।
5 मनूया जीवनया दिं क्वःछिनातःगु दइ।
वयागु लाया ल्याः छिके दु।

छिं वयागु सिमाना चिनादीगु दु।
वं व पुलावने फइ मखु।
6 उकिं वपाखें थःगु ख्वाः फस्वय्कादिसँ!
वं ज्यामिं थें थःगु ई पूरा मयाःतले वयात याकःचा त्वःतादिसँ।
7 सिमाया निंतिं आशा दइ।
उकियात पालाछ्वसां व हाकनं तःमा जुयावइ,
उकी न्हगु चुलि जायावइ।
8 उकिया हा बँया दुने पुलां जुइफु
अले उकिया हा जमिनय् दुने सी फु,
9 अय्नं भचा लः दये धुंकाः
उकी हाकनं चुलि ह्रयाः तःमा जुयावइ।
10 तर मनू सिनावनी अले वयात थुनी,
वं लिपांगु सासः ल्हाइ अले फुनावनी।
11 गथे खुसिया लः बुलुहुं बुलुहुं कम जुयावनी,
अथवा गथे पुख्या लः कम जुयाः सुनावनी,
12 अथे हे सीमानिम्ह मनू नं ग्वतुली,
अले गुबलें दनी मखु, गुबलय् तक आकाशत न्हनावनी मखु।
मनूत दनी मखु अथवा थःगु न्ह्यलं इपिं हाकनं दनी मखु।
13 छिं जितः चिहानय् सुचुकादीगु जूसा
अले छिगु तं क्वमलाःतले जितः सुचुकादीगु जूसा
अले जिगु लागि छगू ई क्वःछिनाः
जितः लुमंकादीगु जूसा गुलि बांलाइगु।
14 मनू सीधुंकाः व हाकनं म्वाइ ला?
जिगु दुःखया ई न्ह्याक्व हे ताहाकःगु जूसां
जिगु छुत्कारा मजुतले जि पिया हे च्वने।
15 छिं जितः सःतादी अले जिं लिसः बी।
छिं थःगु ल्हातं दयकूम्ह जितः स्वयेमास्ति वयकादी।
16 धात्थें छिं जिगु फुक्क पलाःयात ल्याःखानादी।
जिगु पापया ल्याःचाः धाःसा तयादी मखु।
17 मनुखं सामानत म्हिचाय् सुचुकातःगु थें
छिं जिगु फुक्क अपराध म्हिचाय् छाप तयाः तयातःगु दइ।
छिं जिगु अधर्म त्वपुयादीगु दइ।
18 तर पहाड ज्यलावनाः छुं जूगु थें
अले ल्वहंधीयात वयागु थासं चीकाछ्वःगु थें
19 लखं ल्वहंयात ज्यंकूगु थें,
अले बाः वःगु लखं जमिनयागु चायात चुइकायंकूगु थें,
छिं मनूयागु आशा नाश यानाब्यूगु दु।
20 छिं वयात त्याकादी अले व दयाच्वनी मखु।
छिं वयागु ख्वाःयागु रूप हिलाः वयात तापाक छ्वयादी।
21 वया कायपिन्त मान इज्जत दइ तर वं व सी मखु।
इपिं बदनाम जुइ तर वं व सी मखु।
22 वं थःगु हे म्हयागु सास्ती जक सी,
वं थःगु निंतिं जक बिलाप याइ।”

15

एलीपजं अय्यूबयात ब्वःब्यूगु
1 अले एलीपज तेमानीं लिसः बिल,

2 "हे अय्यूब, बुद्धि दुम्ह मनुखं थज्याःगु ज्यालगय् मजूगु ज्ञानं लिसः बी ला?
अथवा पुर्बयागु फय् थें च्वंगु ज्यालगय् मजूगु खं थःगु प्वाः जायकी ला?
3 वयकलं थज्याःगु ज्यालगे मजूगु खँ
वा मू मदुगु खं जवाःसवाः यानादी ला?
4 तर छिं ला परमेश्वरया भय कायेगु त्वःते धुंकल,
मेपिन्सं यानाच्वंगु भक्तिइ नं पंगः थनादी।
5 छिगु म्हुतुं हे छिगु अधर्म धयाच्वंगु दु,
छलया भाय् छितः यः।
6 छि थःगु हे खँ दोषी ठहरय् जूगु दु, जिपाखें मखु।
छिगु थःगु हे म्हुतुसिं छिगु विरोधय् साक्षी बी।
7 छि मनूत मध्ये दकलय् न्हापा बूगु खः ला?
छितः पहाडत स्वयाः न्हापा दयकूगु खः ला?
8 छिं परमेश्वरयागु गुप्ति सल्लाह न्यनादियागु दु ला?
अथवा फुक्क बुद्धिया खँ छिं थःगु दुने जक तया तयेगु ला?
9 जिमिसं थुइके मफुगु छु खँ छिं स्यू?
जिमिके मदुगु दुग्या छिके छु दु?
10 जिमिगु दथुइ बुरापिं व सँ तुइसे च्वनेधुंकूपिं मनूत दु,
छिकपिनि अबु स्वयाः नं बुरापिं मनू जिपिंनापं दु।
11 परमेश्वरयागु सान्त्वना व छितः धाःगु नायुगु वचन
छु छितः मगात ला?
12 छुकिं छिगु नुगलय् थज्याःगु आँट बिल?
छिगु मिखाय् तं छाय् खनेदुगु?
13 छिं थःगु तं परमेश्वरयात प्वंकादी,
अले थःगु म्हुतुं थज्याःगु शब्द पिकयादियागु।
14 मनू छु खः धकाः व निर्दोष जुइत?
अथवा सुं मनू धर्मी जुइ फइ ला?
15 परमेश्वरं थः पवित्रम्ह मनूयात हे पत्याः यानादी मखु धाःसा
अले स्वर्ग वयकःया मिखाय् यचुसे मच्वं धाःसा,
16 मनू ला गुलि जक यचुमजु
गुम्ह घच्चाइपूम्ह व स्यंम्ह जुइ,
गुम्हय्सिनं अधर्मयात लः थें त्वनी।
17 जिं छितः कने, जिगु खँ न्यनादिसँ!
जिं छु खनागु खः जिं व हे कने।
18-19 बुद्धि दुपिन्सं थः अबुपिंपाखें काःगु खँ मसुचुकुसें कंगु दु।
इमित जक देश ब्यूगु खः।
इपिंनापं सुं नं विदेशी च्वंगु मदु।
20 दुष्टम्ह मनूतय्त जिवंकाछि दुःख जुइ।
दया मदुपिनिगु दँत ल्याः खानाः क्वःछिनातःगु दइ।
21 वयागु न्हाय्पनय् ग्यानापुगु सः थ्वयाच्वनी।
शान्तिया इलय् नं लुटपाट याइपिन्सं वयात हमला याइ।
22 वयात खिउँगुलिं हाकनं लिहां वइ धकाः आशा याये फइ मखु।
वयात धात्थें हे तरवारं स्याइ
23 गिद्धया निंतिं आहारा वांछवथें वयात वांछ्वइ।
थःगु विनाश धात्थें हे वइ धकाः अज्याःम्ह मनुखं स्यू।
24 संकट व दुःखं वयात ख्याइ।
अले लडाइँ यायेत तयार जूम्ह जुजुं थें इमिसं वयात बुकी।

25 छाय्धाःसा इमिसं परमेश्वरया विरोधय् इमिगु ल्हाः ल्हंगु दु,
अले दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु विरोधय् इमिसं फुइँ याःगु दु।
26 इमिसं इमिगु इयातुगु ढाल ज्वनाः
परमेश्वरया विरोधय् तप्यंक हमला याः वनी।
27 थ्व दुष्ट मनूतय्गु न्यता चुलुसे च्वंगु व जाःगु दु,
इमिगु जँ दाखं जाःगु दु,
28 तर व च्वनाच्वंगु शहर नाश जुइ,
वयागु छेँ झिजांमिजां दनी,
व याकनं हे नाशया द्वँ जुइ।
29 आवंलि व धनी जुइ मखुत,
वयागु धन न्ह्याबलें दयाच्वनी मखु,
न वयागु सम्पत्ति जमिनय् न्यनावनी।
30 खिउँगुपाखें व पिहां वये फइ मखु।
मिजलां वयागु चुलित सुख् गनावनी।
अले परमेश्वरया सासलं वयात ब्वय्कायंकी।
31 ज्यालगय् मजूगु खँय् भलसा तयाः वं थःत ध्वंमलायेमा,
छाय्धाःसा वयात उकिया पलेसा छुं दइ मखु।
32 सिमायात थें वयात जीवनया भिंगु इलय् हे पाला छ्वइ,
अले वयागु कचात हाकनं गुबलें वाउँया वइ मखु।
33 पाकेमजूकं हे खाःगु दाखमा थें व जुइ।
स्वां हायावंगु जैतूनमा थें व जुइ।
34 परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं मनूतय्गु पुचः फुक्क बाझः जुइ।
घुस नइपिनिगु पालत मिं भस्म जुइ।
35 इमिसं संकट प्वाथय् दय्की अले अधर्म बुइकी,
इमिगु मनय् न्ह्याबलें धोखा हे धोखा दइ।”

16

अय्यूबं एलीपजयात लिसः ब्यूगु

1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 “जिं थज्याःगु खँ यक्व न्यनागु दु।
छिकपिं सकलें दुःखं जाःगु सान्त्वना बीपिं खः,
3 छिकपिनिगु म्वाःमदुगु खँ गुबलें सिधइ मखु ला?
छितः छुकिं दिक्क चाय्कल, मदिक्क जवाःसवाः यानाच्वन।
4 जि छिगु थासय् दुगु जूसा जिं नं छिं थें हे खँ ल्हाये फइगु।
छिगु विरोधय् बांलाक भाषण बियाः छिगुपाखे थःगु छ्यं संके फइगु।
5 तर जिगु म्हुतुं छितः हःपाः बीगु,
जिं न्ववानागु सान्त्वनाया वचनं छितः शान्ति दइगु।
6 अय्नं जि न्ववात धाःसां, जिगु दुःखकष्ट कम जुइ मखु।
जि सुम्क च्वंसां, जिगु सास्तीं जितः त्वःती मखु।
7 तर हे परमेश्वर, छिं जितः त्यानुकादीगु दु।
छिं जिगु फुक्क परिवारयात सखाप यानादीगु दु।
8 छिं जितः चिनादीगु दु। अले थ्व खँ साक्षी जूगु दु।
जि क्वँय् व छेंगू जक जूगु दु, थुकिं हे जिगु विरोधय् साक्षी बी।
9 परमेश्वरं जितः घृणा यानादी अले तंम्वय् काचाकुचु यानादी,
अले वय्कः जिगु विरोधय् वा किरिकिरि न्ह्यादी।
जिमि शत्रुं जितः तग्वः मिखां स्वइ।

10 मनूतय्सं जितः हेस्याःगु दु,
इमिसं जिगु न्यतालय् च्यारावक्क दाःगु दु,
इपिं जिगु प्यखेरं जिगु विरोधय् छप्पँ जूगु दु।
11 परमेश्वरं जितः मभिंपिं मनूतय्गु ल्हातय् त्वःतादीगु दु,
दुष्ट मनूतय्गु ल्हातय् वांछ्वयादीगु दु।
12 जि ला याउँक च्वनाच्वनागु खः,
तर वय्कलं जितः चुंचुं यानादिल,
वय्कलं जितः ककु ज्वनाः कुचा कुचा यानादिल।
वय्कलं जितः थःगु निशाना दय्कादीगु दु।
13 वय्कःया धनुष वाण कय्किपिं जिगु प्यखेरं दु।
दया मतसें वय्कलं जिगु जलासेँलय् प्वाः खनाबिल।
वय्कलं जिगु खाइप्वः बँय् प्वंकादीगु दु।
14 तःक्वः हे वय्कलं जितः घाःपाः यानादी।
छम्ह बहादुर सिपाइँनं थें वय्कलं जितः हमला यानादिल।
15 जिगु म्ह त्वपुयेत जिं भांग्रा सुया,
जिगु थःगु कपाः धुलय् थुना।
16 ख्वख्वं जिगु न्यताः ह्याउँसे च्वने धुंकल।
जिगु मिखाया प्यखेरं तसकं खिउँसे च्वने धुंकल।
17 अय्नं जिपाखें ल्वायेलीगु जूगु मदु।
अय्नं जिगु प्रार्थनाय् दोष मदु।
18 हे पृथ्वी, जिगु हियात त्वपुइ मते!
अले जिगु बिन्ति गुबलें मदीमा!
19 आः नं स्वर्गय् जिगु साक्षी दी।
जिगु निंति लिसः बीत च्वय् छम्ह वकील तयार दु।
20 जिगु लागिं धयाबीम्ह जिमि पासा दु*,
तर जिगु मिखां परमेश्वरया न्ह्यःने ख्वबि हायकी,
21 मनुखं थः पासाया निंतिं बिन्ति याःथें
सीमानिम्ह मनूया निंति वं परमेश्वरयात बिन्ति याइ,
22 जि आः यक्व म्वाइ मखुत।
जि वने धुंकाः हाकनं लिहां वये मखुत।”

17

1 जितः सासः ल्हाये थाकुयावल।
जिगु दिं सिधल,
चिहानं जितः हे पियाच्वंगु दु।
2 धात्थें जितः हेस्याइपिं जिगु जःखः दु।
जिगु मिखां इमिसं जितः हीमी चायका च्वंगु स्वयाच्वनेमाः!
3 “हे परमेश्वर जिगु निंतिं छि हे जमानी जुयादिसँ,
छायधाःसा जिगु निंतिं जमानी च्वनीम्ह मेम्ह सु दु?
4 छिं इमिगु मनयात दुग्यांपाखें तापाक तयादीगु दु।
अथे जुयाः छिं उपिं मनूतय्त त्याके बियादी मते।
5 सिरपाःया निंतिं गुम्ह मनुखं थः पासापिन्त बदनाम याइ,
वया कायपिनिगु मिखा बुलुसे च्वनी।
6 जि ला फुक्क देशय् छगू उखानया पात्र जूगु दु,

* **16:20** १६:२० पासा जिमि पासापिन्सं जितः हेला याइगु

सकसिनं ख्वालय् थुकलं बीम्ह छम्ह मनू जुइ धुंकूगु दु।
7 यक्व धन्दा कयागुलिं जिगु मिखा बुलुसे च्वंगु दु,
जिगु म्ह छम्हं हे किचः थें जुइ धुंकल।
8 थुकिं यानाः स्वजापिं मनूत अलमल जूगु दु,
अले छुं दोष मदुपिं मनूत अधर्मीं मनूतय्गु विरोधय् दनी।
9 थ्व फुक्क जूसां तबि धर्मीं मनूत थःगु लँय् वना हे च्वनी,
अले सुयागु ल्हाः शुद्ध ज, व बल्लानावनी।
10 तर वा, फुक्कसिनं हाकनं कुतः या।
छिमिगु दथुइ जिं छम्ह हे बुद्धि दुम्ह मनू मखना।
11 जिगु दिं फुत, जिगु मनसुबा छ्यालब्याल जुल,
अले जिगु मनयागु इच्छा खतम जुल।
12 थुपिं मनूतय्सं चायात दिं दय्कीगु,
खिउँबलय् हे थुमिसं धाइगु, 'जः लिक्क दु'।
13 जिं आशा यानागु छेँ चिहान खःसा,
जिं जिगु लासा खिउँगुलिइ दय्कल धाःसा
14 जिं चिहानयात 'छि जिमि अबु,'
वा कीयात 'छि जिमि मां' अथवा 'जिमि तताकेहेँपिं धकाः सःतल धाःसा,'
15 जिगु आशा गन वन लय्?
सुनां जिगु निंतिं आशा खनी?
16 छु व जिनापं क्वय्यागु गालय् तक वनी ला?
छु जिपिंनापं धुलय् क्वहां वनी ला?"

18

अय्यूबयात बिल्ददं लिसः ब्यूगु

1 अले बिल्दद शुहीनं थथे धकाः लिसः बिल,
2 "छि गुबलय् तक नवानाच्वनादीगु?
खँ थुइके फुम्ह मनू जुयादिसँ,
अले झीपिं खँ ल्हाये फइ।
3 जिमित छाय् पशुयात थें व्यवहार याइगु?
छाय् छिगु बिचालय् जिपिं मूर्ख ठहरय् जूगु?
4 तंम्वय् थःम्हं थःत कुचा कुचा यानादीम्ह,
छिगु लागि पृथ्वीयात त्वःताबीगु ला?
अथवा ल्वहंधीयात इमिगु थासं चीकाछ्वयेगु ला?
5 धात्थें दुष्टयागु मतःयात स्याइ।
वयागु मित्याः हाकनं थी मखु।
6 वयागु पालय् जः खिउँसे च्वनी,
वयागुनापं च्वंगु मत सी।
7 वयागु तुति पलाःया शक्ति कमजोर जुइ।
वयागु थःगु हे जुक्तिं वयात क्वथलाबी।
8 वयागु तुतिं वयात जालय् घ्वानाछ्वइ,
अले व जाःया ह्रतय् न्यासि जुइ।
9 जालय् वयागु तुति तक्यनी,
जालया खिपतं वयात क्वातुक्क हिनी।
10 वयागु लागि स्वःतिपाँय् बँय् सुचुकातःगु दु।
वयागु लँय् जाः प्यनातःगु दइ।

11 वयागु छचाःखेरं आतंक दइ,
अले पलाः पलाखय् वयात लिनायंकी।
12 वयागु बल नये पित्यागुलि कम जुइ,
व ग्वतुलीबलय् विनाश वयागु लिक्क दइ।
13 ल्वचं वयागु छेंगूयात नइ,
ग्यानापुगु मृत्युं वयागु ल्हाःतुति नइ।
14 वयागु छेँयागु सुरक्षां नं वयात साला लिकाइ,
अले वयात आतंकया जुजुयाथाय् यंकी गुगु मृत्यु खः।
15 वयागु पालय् मि बाय् च्वनी,
वयागु छेँय् च्यानाच्वंगु गन्धक ह्मलातःगु दु।
16 वयागु क्वय्पाखेयागु हा गनावनी।
उकिया च्वय्यागु कचात सुकूगनावनी।
17 पृथ्वीं वयागु लुमन्ति तनावनी।
संसारय् वयागु नां तक नं दइ मखु।
18 वयात जःपाखें खिउँगुलिइ लिनाछ्वइ,
अले संसारं पितिनाछ्वइ।
19 थःमनूतय्गु दथुइ वया थः सुं सन्तान मदु।
थः छकः च्वंगु थासय् वया म्वानाच्वंपिं सुं मदु।
20 पच्छिमयापिं मनूत वयागु अवस्था न्यनाः थारान्हुइ,
पुर्बयापिं मनूत ग्यानाः थुरथुर खाइ।
21 मभिंगु ज्या याइपिनिगु छेँ थथे हे जुइ।
परमेश्वरयात वास्ता मयाइपिनिगु छेँ थथे हे जुइ।”

19

अय्यूबयागु लिसः
1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 छिकपिन्सं गुबलय् तक जितः दुःख बियादीगु?
अले गुबलय् तक वचनं जितः चुंचुं यानादीगु?
3 छिकपिन्सं तकःमछि हे जितः अपमान यानादिल,
लज्या मचासें जितः हमला यानादिल।
4 जिं ट्वंकागु हे जूसां नं
गल्ती ला जिगु हे खः।
5 धात्थें छिकपिन्सं थःपिन्त जि स्वयाः तःधं खंकादिल धाःसा
अले जिगु बेइज्जत जिगु पापया दसिकथं ल्याःखानादिल धाःसा
6 परमेश्वरं हे जितः अन्याय यानाः
वय्कलं जिगु प्यखें जाः ह्मलादीगु खः धकाः सीकादिसँ!
7 “स्व! जि ‘अन्याय’ जुल धकाः हाला, तर सुनानं लिसः मब्यू।
ग्वाहालि फ्वनेत बिन्ति याःसां जितः न्याय दइ मखु।
8 वय्कलं जिगु लँ पनादीगु दु, जि पुलावने मफ्।
जिगु लँयात वय्कलं खिउँगुलि त्वपुयादीगु दु।
9 वय्कलं जिगु फुक्क मान लाकाकयादीगु दु।
वय्कलं जिगु छेनं मुकुट त्वकादिल।
10 वय्कलं प्यखेरं जि खतम मजुतले जितः कय्कादी।
वय्कलं जिगु आशायात सिमायात थें लिनादी।
11 वय्कलं थःगु तं जिके प्वंकादीगु दु।
वय्कलं जितः थः शत्रु भाःपियादीगु दु।
12 जितः हमला यायेत वय्कलं सेना छ्वयाहयादी।

इमिसं जिगु विरोधय् घेरय् याइगु द्वम्बःचा दय्कूगु दु।
इमिसं जिगु पालया प्यखेरं छाउनी तइ।
13 वय्कलं जिमि दाजुकिजापिन्त जिपाखें तापाकादीगु दु।
जिमि पासापिं जिपाखें अलग हे च्वनीगु।
14 जिमि थःथितिनय्सं जितः त्वःतूगु दु,
जिमि पासापिन्सं जितः ल्वःमंकल।
15 जिगु छेँय् पाहां जुयाः च्वनाच्वंपिं व दासीतय्सं
जितः म्हमस्यूम्हय्सित थें व्यवहार याइगु।
इमिगु मिखाय् जि छम्ह विदेशी जूगु दु।
16 जिं जिम्ह दासयात सःते, तर वं लिसः बी मखु।
खः ला जिं वयात थःगु हे म्हुतुं बिन्ति यानागु खः।
17 जिमि कलाःयात जिगु सासः नवः।
जिमि थः हे दाजुकिजापिनि न्ह्यःने जि नवःम्ह जूगु दु।
18 चिधिकःपिं मस्तय्सं तकं जितः हेला याइगु।
जि खनीबलय् इमिसं जितः लाय्ब्लुइगु।
19 जिमि फुक्कं मिलय् जूपिं पासापिन्सं जितः तसकं मययेकीगु।
अले जिं माया यानापिं जिगु विरोधय् दंगु दु।
20 जि ला क्वँय् व छेंगू जूगु दु।
जि ला झन्नेलि सीत्यंगु का।
21 दया यानादिसँ हे जिम्ह पासापिं
दया यानादिसँ! छाय्धाःसा परमेश्वरया ल्हातं जितः कय्कादीगु दु।
22 परमेश्वरं जितः लिनादीगु थें
छिकपिन्सं जितः छाय् लिनादियागु?
छिकपिन्सं दुःख बीगु मगानी ला?
23 जिगु वचन ल्वहँतय् च्वःगु जूसा,
व छगू थूतुलातःगु भ्वँतय् च्वःगु जूसा,
24 नँयागु ज्याभलं व सीसां न्ह्याबलेंया निंतिं
ल्वहँतय् कियाब्यूगु जूसा ज्यूगु नि!
25 तर जिं स्यु, जितः उद्धार यानादीम्ह म्वानाच्वंगु दु।
दकलय् लिपांगु इलय् वय्कः पृथ्वीइ दनादी।
26 अले जिगु छेंगू थुकथं नाश जुइ धुंकाः नं,
जिं जिगु शरीरय् हे परमेश्वरयात खने।
27 जिं थःगु हे मिखां वय्कःयात खने,
थःम्हं हे खनी, मेपिन्सं मखु।
जिगु नुगः जिगु दुने हे दुने मचायावनाच्वंगु दु।
28 छिकपिन्सं जितः थथे धयादिल धाःसा, 'जिमिसं वयात गय् यानाः लीगु?
छाय्धाःसा समस्याया हाः वयाके लुल।'
29 छिकपिं सजाँयपाखें ग्यानादिसँ,
छाय्धाःसा छिकपिनिगु बानी सजाँय बी बहः जु,
अले अन न्याय दु धकाः छिकपिन्सं सी।"

20

सोपरं अय्यूबयात हाकनं लिसः ब्यूगु

1 अले सोपर नमातीं लिसः बिल,
2 "हे अय्यूब, जिगु मनया पीरं जितः लिसः बीत उक्सय् याःगु दु,
छाय्धाःसा जितः तसकं अशान्ति जूगु दु।

3 जिगु बेइज्जत जुइगु छिगु ब्वः जिं न्यनागु दु।
जिगु दुग्यानं जितः लिसः बीत हःपाः ब्यूगु दु।
4 धात्थें थथे ला ईया शुरुनिसें जुया वयाच्वंगु खँ छिं सि हे स्यु,
मनूतय्त पृथ्वीइ तःगु इलंनिसें,
5 दुष्टत छुं दिया निंतिं जक त्याइ,
परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं मनूतय्गु लसता पलखया निंतिं जक खः।
6 वयागु घमण्ड आकाश ति हे तःजा जुयाः थाहां वःसां,
अले वयागु छेनं सुपाँय्यात थ्यूसां तबि,
7 व थःगु हे खि थें न्ह्याबलेंया लागि नाश जुयावनी,
वयात खंपिं सकसिनं थथे धाइ, 'व गन वन ग्व?'
8 म्हगस थें गुबलें लुइके मफय्क व तनावनी,
चान्हय्सिगु दर्शन थें व मदयावनी।
9 वयात खंगु मिखां हाकनं गुब्सं वयात खनी मखु,
वयागु थासं वयात हाकनं स्वइ मखुत।
10 वया काय्पिन्सं चीमिपिलिसें स्वापु बांलाकी,
अले इमिसं थःगु धन-सम्पत्ति लितबी।
11 वयागु म्ह ल्याय्म्हबलय्यागु जूसां
अले व बल्लाःसां उपिं व नापनापं धुलय् लानाच्वनी।
12 मभिंगु वयागु म्हुतुइ साः सां
वं उकियात थःगु मेया क्वय् सुचुकातःसां,
13 उकियात त्वःते मफुसां,
अले म्हुतुइ तयातःसां
14 वयागु नयेगु नसा वयागु प्वाथय् पाउँसे च्वनी।
अले थ्व वयागु दुने ताहायागु बिख थें जुयावनी।
15 वं घुतुका छ्वःगु धन-सम्पत्ति वं हाकनं ल्ह्वया पिकाइ,
परमेश्वरं वयात व ल्ह्वकेबी।
16 वं सर्पया बिख चुचुप्याइ,
बिख दुम्ह सर्पया वां वयात स्याइ।
17 वं खुसिइ अर्थात धौ व कस्तिया
खुसिइ न्ह्याइपुकी मखु।
18 वं थःगु मेहेनत मनसें हे लितबी मालि,
वं थःम्हं कमय् याःगु धन छ्यले खनी मखु।
19 छाय्धाःसा वं गरीबयात हेलाः व क्वत्यःगु दु,
थःम्हं मदयक्गु छेँत वं जबरजस्ती कब्जा याःगु दु।
20 छाय्धाःसा वयागु लोभ गुबलें दी मखु,
वं थःगु सम्पत्तिं थःत बचय् याये फइ मखु।
21 वयागु लोभं छुं नं बचय् जुइ फइ मखु,
अथे जुयाः वयागु भिंगु दिं यक्व दिं तक दयाच्वनी मखु।
22 वयाके यक्व सम्पत्ति दयाः नं वयात दुःखं लिलाकी,
फुक्क कथंया दुःख वयाके वइ।
23 वं थःगु प्वाः जाय्के धुंकाः परमेश्वरं थःगु तं वयाके प्वंकादी।
अबलय् वा वः थें परमेश्वरं वयाके थःगु तं गाय्कादी।
24 नयागु हतियारं व बचय् जूसां तबि
कँय्यागु हतियारं वयात सुयाबी।
25 वं थःगु जँन्हुफातं उकियात लिकाइ,
उकियागु ज्वाल्लच्वंगु च्वका

वयागु स्यैंनं पिहां वइ।
भय वयाके वइ।
26 तसकं खिउँगुलि वयागु सम्पत्तियात पियाच्वनी।
मनूतय्सं मतःगु मिं वयात भस्म याइ।
अले वयागु पालय् छु ल्यं दुगु खः व नं भस्म जुइ।
27 आकाशं वयागु अधर्म बांलाक क्यनी।
पृथ्वी वयागु विरोधय् दनी।
28 वयागु छैं खुसिबालं चुइकायंकी।
व परमेश्वरया तंया दिनय् चुइकायंकी।
29 मभिंम्ह मनूयात जुइमाःगु,
वयागु निंतिं परमेश्वरं क्वःछिनादीगु सर्बय् थ्व हे खः।"

21

मभिंपिं मनूत धात्थें च्वन्ह्याइ धकाः अय्यूबं लिसः ब्यूगु
1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 "जिगु खँ बांलाक न्यनादिसँ।
थ्व हे छिकपिन्सं जितः बियादीगु सान्त्वना जुइमा।
3 जिं खँ ल्हायेबलय् छिकपिन्सं न्यनादिसँ।
जिं नवाये धुंकाः छिकपिन्सं जितः हेस्यासां ज्यू।
4 छु जिगु ल्वापु मनूतनापं खः ला?
जि छाय् आय्मबुयेगु?
5 जितः स्वयादिसँ, अले छक्क जुयादिसँ।
छिगु ल्हातं छिगु ख्वाः त्वपुयादिसँ।
6 जिं थुकिया बारे बिचाः यायेबलय् जि ग्याः,
अले जिगु म्ह छम्हं थुरथुर खाइगु।
7 दुष्टत छाय् ताःई तक म्वानाच्वनीगु?
इपिं छाय् बुरा जुइगु अले ताःलाइगु?
8 इमि कायम्ह्यायपिं बांलाक हुर्के जूगु व बांलाक च्वंगु,
इपिं थः छयपिं खनाः लयतायाच्वनी।
9 इमि परिवार सुरक्षित व भयपाखें स्वतन्त्र जुइ।
परमेश्वरया न्याययागु सजाँय इमिके लाइ मखु।
10 इमि सा-द्वहंतय्सं मचा बुइकी।
इमि मचा कुहां वनी मखु।
11 इमि कायम्ह्यायपिं चिधिकःपिं भ्याःचात थें म्हितेत ब्वाँय् वनी।
इमि चिचिधिकःपिं मस्त प्याखं ल्हुल्हुं तिंन्हुइ।
12 इमिसं भुस्याः व वीणा थानाः लसता हनी।
बांसुरीया सलय् इपिं लयताइ।
13 सुखय् इमिसं जीवन हनी
अले याउँक सी।
14 अय्नं इमिसं परमेश्वरयात धाइ, 'जिमित त्वःतादिसँ।
जिमित छिगु लँपु सीकेमास्ति मवः।
15 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर सु खः धकाः जिमिसं वय्कःयात आराधना यायेत?
वय्कःयात प्रार्थना यानाः जिमित छु दइ?'
16 तर दुष्टतय्गु बांलाःगु अवस्था इमिगु थःगु हे ल्हातय् मदु,
उकिं दुष्टतय्गु सल्लाह जिं मानय् याये मखु।
17 अय्नं ग्वःकः दुष्टतय्गु मत स्याइ?

ग्वःकः इमिगु विपत्ति इमिके हे वइ?
परमेश्वरं तंम्वय् दुष्टयात गुबलय् सजाँय बियादी?
18 दुष्टम्ह मनू ग्वःकः फसय् सुपः थें,
व तसकं वःगु फसं ब्वय्कूगु छ्वस थें जुइगु?
19 छिकपिन्सं धाइगु, 'अधर्मया सजाँय परमेश्वरं वया काय् म्ह्याय्पिन्त ल्यंकातःगु दइ।'
तर परमेश्वरं इमित हे सजाँय बियादीमा, थुकथं इमिसं थ्व सी।
20 वयागु मिखां हे इमिके वइगु नाश खनेमा,
अले दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु तं इमिसं त्वनेमा।
21 मनूयागु थःगु हे जीवन सिधल धाःसा,
छु वं थःकाय् म्ह्याय्पिनिगु सुखया च्यूताः काइ ला?
22 मनुखं परमेश्वरयात ज्ञान स्यने फइ ला?
छाय्धाःसा वय्कलं स्वर्गय् दुपिन्त नं न्याय यानादी।
23 गुलि मनूतय्गु उसाँय् सीबलय् तक नं बांलानाच्वनी,
व याउँक सी।
24 वयागु म्ह तसकं बल्लानावनी,
वयागु क्वँचय् स्यः यक्व दइ।
25 गुलिसित धाःसा गुबलें सुख दइ मखु,
इमित न्ह्याबलें दुःख जुयाच्वनी अले सी।
26 उपिं सकसितं चाय् नापनापं थुनी,
अले कीचातय्सं इमित त्वपुइ।
27 छिकपिन्सं छु बिचाः यानाच्वनादीगु दु जिं बांलाक स्यु,
अले जिगु विरोधय् ग्वयाच्वंगु छिकपिनिगु ग्वसाः जिं स्यु।
28 आः व तःधंम्ह मनूया छेँ गन दु ग्वः?
व दुष्टयागु छेँ छु जुल धकाः छिकपिन्सं न्यनादी।
29 छिकपिन्सं अनं जुयावनीपिं लँजुवाःतय्त मन्यना ला?
इमिगु दसियात छिमिसं मानय् मयायेगु ला?
30 विपत्तिया दिनय् दुष्ट सुरक्षित जुयाच्वनी,
तंया दिनय् वयात बचय् याइ।
31 सुनानं वयागु ख्वाःया न्ह्याःने वयात दोषी ठहरय् याइ मखु।
वं याःगु ज्याया निति सुनानं पलेसा काइ मखु।
32-33 वयात चिहानय् यंकीबलय्
सकलें मनूत वया ल्यू वनी,
अले अल्याख मनूत वयागु न्ह्याःने वनी,
वयागु चिहानय् पाः तइ
बँय् च्वंगु चा वयात साइ।
34 उकिं छिकपिनिगु बकंफुसुलु खं जितः गय् यानाः सान्त्वना बी?
छिकपिनिगु लिसलय् खःगु खँ छगू नं दइ मखु।''

22

एलीपजया द्वपं

1 अले एलीपज तेमानी लिसः बिल,
2 ''सुं मनू परमेश्वरया लागि ज्याय् वइ ला?
सुं दुग्यां दुम्ह मनुखं नं वय्कःयात फाइदा बी फइ ला?
3 छि धर्मी जुगु जूसां थुकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयात छु सुख बी?
अथवा छंगु थःगु पहःचहः सिद्ध दय्कूगुलि छु वय्कःयात छुं फाइदा जुइ ला?

4 “छिगु भक्ति यानाः वय्कलं छितः ब्वःबियादी ला?
अले छिगु न्याय यानादी ला?
5 छिगु पाप तःधं मजू ला?
छिगु अधर्मया ज्या दी मखु ला?
6 छुं कारण मदय्कं हे छिं थः किजापिन्के बर कयादी?
छिं गरीबतय्गु वसः कयाः इमित नांगा यानादी।
7 त्यानुचाःपिं मनूतय्त छिं लः बियामदी,
अले नये पित्याःपिं मनूतय्त छिं नयेगु नसा बी मखु धाइगु।
8 छि जमिन दुम्ह बल्लाःम्ह मनु,
अन च्वनीम्ह इज्जत दुम्ह मनू जूसां तबि
9 छिं भाःत मदुपिन्त खालि ल्हातं लितछ्वयादिल।
मांबौ मदुपिं मस्तय्गु ल्हाः त्वथुलादिल।
10 उकिं छिगु छचाःखेरं जाल दु,
अले आकाझाकां छि तसकं ग्यानादीगु दु।
11 उकिं तसकं खिउँगु दु अले छिं खंकादी फइ मखु,
बाः वःगु लखं छितः त्वपुयातःगु दु।

12 “परमेश्वर स्वर्गयागु दकलय् तःजाःगु थासय् मदु ला?
ततःजाःगु नगुत स्व! उपिं गुलि च्वजाःगु थासय् दु।
13 तर छिं धयादी, ‘परमेश्वरं छु स्यू?
वय्कलं थज्याःगु खिउँगुलि न्याय यानादी फइ ला?
14 वय्कःयात ख्वातुगु सुपाँचं त्वपुयातःगुलिं आकाश मण्डलय्
वय्कः थुखे उखे झायादीबलय् वय्कलं झीत खनी मखु।’
15 दुष्ट मनूत जूगु पुलांगु लँपुइ
छि झायाच्वनादीगु ला?
16 उमित थःगु ई स्वयाः न्ह्याः हे चीकाछ्वल,
लःबालं इमिगु जग हे चुइकायंकल।
17 उपिं मनूतय्सं परमेश्वरयात धाल, ‘जिमित त्वःतादिसँ,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं जिमित छु याये फइ?’
18 अय्नं वय्कलं इमिगु छेँय् भिंगु भिंगु खं जायकादीगु खः।
उकिं जि दुष्टतय्गु सल्लाहपाखें अलग च्वने।
19 इमिगु सर्वनाश खनाः धर्मीत लयताइ।
दोष मदुपिं मनूत इमित हेस्यानाः थथे धकाः न्हिली,
20 ‘धात्थें जिमि शत्रुत नाश जुल।
इमिगु धन-सम्पत्ति मिं भस्म जुइ।’

21 “हे अय्यूब, आः परमेश्वरया अधीनय् च्वनादिसँ,
अले वय्कःनापं मिलय् जुयादिसँ। थुकिं छिमित भिं जुइ।
22 वय्कःया म्हुतुं शिक्षा कयादिसँ
छिं थःगु नुगलय् वय्कःया वचन थःगु मनय् तयादिसँ।
23 क्वमिल्ल जुयाः छि दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयाथाय् लिहां वल धाःसा,
छितः हाकनं न्हापा थें हे याइगु जुइ।
छिं थःगु पालं पापयात तापाक तयादिल धाःसा,
24 छिं लुँया चिचीधंगु धी धुलय् वांछ्वयाबिल धाःसा,
ओपीरया लुँयात खुसिचाय् दइगु ल्वहं थें तायकादिल धाःसा,
25 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर हे छिगु लागि लुँ जुयादी।

वय्कः हे छिगु निंतिं दकलय् भिंगु वहः जुयादी।
26 अले छितः दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरपाखें सुख दइ।
छिं थःगु मिखा परमेश्वरपाखे ल्हनी।
27 छिं वय्कःयात प्रार्थना यानादी,
अले वय्कलं न्यनादी, छिं थःगु भाकलत पूवंकादी।
28 छिं न्ह्याःगु हे यानादीसां उकी छि ताःलाइ।
छिगु लँय् जः थी।
29 मनूतय्त क्वह्युंकीबलय् छिं थथे धयादी, 'थुमित थकयादिसँ!'
अले वय्कलं क्वह्यकांतःपिन्त बचय् यानादी।
30 वय्कलं निर्दोष मखुपिन्त नं बचय् यानादी।
छिगु ल्हाः निर्दोष जूगुलि वय्कलं इमित छुत्कारा बियादी।"

23

अय्यूबं परमेश्वरयात कचकच याःगु

1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 "आः नं जिं दिक्क चायक कचकच याना हे च्वने।
दुःखय् जि पिच्यानाः हाःसां नं परमेश्वरया ल्हाः इयातु।
3 ओहो! वय्कःयात गन नापलाकेगु स्यूगु जूसा,
वय्कः च्वनादीगु थासय् दुहां जक वने दःसां,
4 जिं थःगु मुद्दा वय्कःया न्ह्याःने तयेगु
अले जिगु जवाःसवाः वय्कःयात न्यंकेगु।
5 अले वय्कलं छु लिसः बियादीगु खः जिं थुइकेफु,
वय्कलं छु धयादीगु खः व जिं थुइगु।
6 वय्कलं थःगु फुक्क तःधंगु बल जिगु विरोधय् छ्यलादी ला?
मखु, परमेश्वर थःम्हं हे ला जिगु विरोधय् गुबलें दोष बियादी मखु।
7 अले स्वजापिं मनूतय्सं वय्कःया न्ह्याःने थःगु मुद्दा न्ह्याब्वये फइ।
जिम्ह न्यायाधीशपाखें जितः न्ह्याबलें छुत्कारा दइ।

8 "जि पुर्बपाखे वन धाःसा वय्कः अन मदी।
पच्छिमपाखे वन धाःसा जिं वय्कःयात सीके मफु।
9 वय्कलं उत्तरपाखे ज्या याइबलय् जिं वय्कःयात खंके मफु।
वय्कः दच्छिनपाखे फहिलादीबलय् नं जिं वय्कःयात खंके मफु।
10 तर वय्कलं जिगु फुक्क पहःचहः स्यू।
वय्कलं जितः जाँचय् यानादीबलय् जि लुँ थें जुयाः पिहां वये।
11 जि वय्कःया पलाःया ल्यू वनागु दु,
जि वय्कःया लँपुइ वनागु दु, अले उकिं थुखे उखे वनागु मदु।
12 वय्कःया म्हुतुं पिहां वःगु आज्ञायात जिं 'म्हां' मधया।
जिगु न्हियान्हिथंया नसा स्वयाः वय्कलं धयादीगु खँ जिं नुगलय् मुंकातःयागु दु।

13 "तर छकः वय्कलं क्वःछिनादी धुंकाः सुनां वय्कःया मनयात हीके फइ?
वय्कःयात छु याये माःस्ति वः, व वय्कलं यानादी।
14 वय्कलं थःगु योजना जिगु विरोधय् पूरा यानादी।
थज्याःगु यक्व योजना वय्कःयाके दु।
15 उकिं वय्कःलिसें नापलायेत जि ग्याः।
थ्व फुक्क खँया बारे बिचाः यायेबलय् जि ग्याः।
16 परमेश्वरं हे जिगु मनयात कमजोर यानादीगु दु।

दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं हे जितः ग्याःचिकुं जाय्कादीगु दु।
17 जिगु छचाःखेरं खिउँगु दुसां जि सुम्क च्वने मखु,
छाय्धाःसा तसकं खिउँगुलिं जिगु ख्वाःयात त्वपुयाब्यूगु दु।"

24

1 "दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं न्यायया ई छाय् क्वःछिना मदीगु?
वय्कःयात म्हस्यूपिन्सं वय्कःया दिं छाय् स्वये मखंगु?
2 दुष्ट मनूतय्सं सिमानाया ल्वहं चीकाछ्वइ,
मेपिनिगु खुयाहःगु फैतय्गु बथां इमिसं ज्वइ।
3 इमिसं मांबौ मदुपिनि गधा ख्यानायंकी,
अले भाःत मदुपिनि द्वहं वं त्यासा मपुतले तकया लागि बरः काइ।
4 इमिसं गरीबतय्त लँपुं घ्वानाछ्वइ,
इमिसं देशयापिं गरीबतय्त जबरजस्ती सुलाच्वनीगु थासय् छ्वइ।
5 आहारा मालेत गुँगधा मरुभूमिइ चाःहिलाजूगु थें गरीबत नयेगु नसा मालेत चाःहिला जुइ।
मरुभूमिं इमि काय् म्ह्याय्पिनिगु लागि नयेगु नसा बी।
6 गरीबतय्त मेपिनिगु बुँइ अन्न मुंके बी,
इमिसं दुष्टतय्गु केबय् ल्यनाच्वंगु दाख मुनी।
7 फायेगु गा मदुगुलिं इपिं चान्हय् छुं मफासे घनी।
चिकुलाबलय् म्ह त्वपुइत इमिके छुं दइ मखु।
8 पहाडय् तसकं वःगु वां इपिं तसकं प्याइ,
शरण कायेगु थाय् मदुगुलिं ल्वहंधीया कापिचाय् इपिं मुनी।
9 दुष्टतय्सं मांम्हं बुया तःपिं बौ मदुपिं मस्तय्त लाकायंकी,
अले गरीब मनूया दुरुत्वंम्ह मचायात इमिसं त्यासाया पलेसा यंकी।
10 वसः मदुगुलिं इपिं पचिंनांगां हे वनी।
इमिसं थःगु अन्नया थू ज्वनी अय्नं इमित नयेपित्याइ।
11 इमिसं जैतूनया सिमाया झ्वःया दथुइ जैतून तिसीइ,
इमिसं दाखया रस ला तिसी अय्नं प्याः चाइ।
12 शहरं सीत्यंम्ह मनू पिच्यानाः हाःगु सः ताये दइ,
अले घाःपाः जूम्ह मनू ग्वाहालिया लागि हाली।
अय्नं परमेश्वरं द्वंकूपिं सुयातं नं दोष बियादी मखु।

13 "अन जःया विरोधय् विद्रोह याइपिं मनूत दु।
इमिसं जःया बारे मस्यू
अथवा उकिया लँय् च्वनामच्वं।
14 ज्यानमारा धाःसा सुथय् खिउँ खिउँ धाबलय् दनाः
गरीब व मगाःमचाःपिन्त स्याइ।
चान्हय् धाःसा वं खुँनं थें लुटपाट याइ।
15 सुनानं जितः खनि मखु धकाः बिचाः यानाः
व्यभिचारीया मिखां सन्ध्याकाः ई पी।
वयात सुनानं मखनेमा धकाः वं थःत मेम्ह मनू थें च्वंकी।
16 चान्हय् खुँ अंगः तछ्यानाः छेँय् छेँय् दुहां वइ।
तर न्हिनय् इपिं सुलाच्वनी अले जःपाखें तापाक च्वनी।
17 तसकं खिउँसे च्वंगु इपिं सकसिगु निंतिं सुथ खः।
इमिसं तसकं खिउँगुया आतंकयात यय्की।

18 "अज्याःपिं मनूत लःया सतहय् पीजा थें खः।

इमिगु बुँयात देश न्यंकंयापिं मनूतय्सं सराः बी।
थुकथं सुं नं दाखक्यबय् वनी मखु।
19 गथे नायावंगु च्वापुयात सुखा व क्वाःजलं गंकाबी,
अथे हे पाप याइपिन्त चिहानं नाश याइ।
20 इमि मांपिन्सं इमित ल्वःमंकी,
किलं इमित नइ,
दुष्ट मनूतय्त लुमंकीगु जुइ मखु,
तर इपिं सिमा थें त्वधुली।
21 इमिसं थारिपिं मिस्तय्त लुतय् याइ।
भाःत मदुपिन्त भचा भचा नं माया याइ मखु।
22 तर परमेश्वरं बल्लाःपिन्त थःगु बलं घिसय् यानायंकादी।
इपिं दंसां तबि इमिगु जीवनया आशा दइ मखु।
23 वय्कलं इमित सुरक्षा बियादी अले इमित सुरक्षा दइ।
तर वय्कःया मिखां इमिगु पहःचहः स्वयाच्वनादी।
24 पलखया निंतिं दुष्ट मनूत तःधनी।
अनंलि इपिं दयाच्वनी मखु।
इमित क्वय् क्वकाइ अले मेपिन्त थें मुनी।
इमित अन्नया बालिचा थें चाइ।

25 "थ्व थथे मखुसा, सुनां जितः फताहा ठहरय् याये फइ?
अथवा सुनां जिगु वचन ज्यालगय् मजू धकाः क्यने फइ?"

25

बिल्ददया लिसः

1 अले बिल्दद शुहीनं लिसः बिल,
2 "परमेश्वर शक्ति दुम्ह खः, सकसिनं वय्कःया भय कायेमाः।
वय्कलं थःगु स्वर्गया राज्यय् शान्ति जुइकातइ।
3 सुनानं वय्कःया सेना ल्याः खाये फइ ला?
वय्कःया जः सुयाथाय् मथ्यंगु दु?
4 परमेश्वरया मिखाय् मनू गय् यानाः धर्मी जुइ फइ?
अथवा मिसापाखें बूम्ह मनू गय् यानाः दोष मदुम्ह जुइ फइ?
5 वय्कःया मिखाय् तिमिला नं मथी,
अथवा वय्कःयात नगुत नं यचुसे मच्वं धाःसा
6 थुकथं हे परमेश्वरया मिखाय् मनूत की थें खः,
झीपिं सीमानिपिं मनूत किमि थें जक खः।"

26

अय्यूबया लिसः

1 अले अय्यूबं लिसः बिल,
2 "जि शक्ति मदुम्ह मनूयात छिं गय् यानाः ग्वाहालि यानादिल?
जि बल मदुगु ल्हाः दुम्हय्सित छिं गय् यानाः बचय् यानादिल?
3 जि बुद्धि मदुम्ह मनूयात छिं छु सल्लाह बियादिल?
अले छिं गुगु तःधंगु दुग्यां क्यनादिल?
4 थज्याःगु खँ ल्हायेत छितः सुनां ग्वाहालि यात?
अले छिगु म्हुतुं सुयागु आत्मां न्ववात?

5 "सीपिनिगु आत्मा लःया क्वय् थरथर खानाच्वंगु दु,

अन च्वंपिं फुक्कसिगु आत्मा नं।
6 मृतलोक परमेश्वरया न्ह्यःने नांगां जूगु दु,
विनाशयाइगु थाय् ह्मातां जूगु दु।
7 वय्कलं खालि थासय् उत्तरयागु आकाशयात चक्कंकादी,
अले खालिगु थासय् पृथ्वीयात यख्खानादी।
8 वय्कलं लःयात थःगु सुपाँचं भुनादी,
अय्नं उकिया तौलं सुपाँय् तज्यानाः वइ मखु।
9 थःगु सुपाँय् चक्कंकाः
पुन्हिया तिमिलायात त्वपुयादी।
10 वय्कलं लःयात अलग यानादीबलय् क्षितिज दय्कादिल,
वय्कलं दिं व चाया दथुइ सिमाना तयादिल।
11 वय्कलं ब्वःबीबलय् आकाशया जग थुरथुर खाइ,
अले ग्यानाः थारान्हुइ।
12 थःगु शक्तिं वय्कलं समुद्रयात शान्त यानादिल,
अले थःगु दुग्यानं तःधिकःम्ह समुद्री जन्तुयात कुचा कुचा यानादिल।
13 वय्कःया सासलं आकाश सफा जुल।
सुल्ल न्ह्यानाच्वंम्ह सर्पयात वय्कःया ल्हातं सुयाबिल।
14 थ्व ला वय्कःया शक्तिया छुमां जक खः,
झीसं न्यनागु वय्कःया खुसखुस खँ ल्हाःगु सः जक खः।
वय्कःया शक्ति दुगु हाःसः सुनां थुइके फइ?”

27

अय्यूबं दक्कलय् लिपा थः पासापिन्त धाःगु खँ

1 अले अय्यूबं थःगु भाषण हाकनं शुरु यात,
2 “गथे परमेश्वर म्वाःम्ह खः,
गुम्हय्सिनं जिगु अधिकार लाकाकाल,
अले दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया नामय्,
गुम्हय्सिनं जिगु मनयात म्हाइपुकाबिल।
3 जिगु म्हय् प्राण दतले,
अले परमेश्वरया सासः जिगु न्हासय् दतले,
4 छुं नं मभिंगु खँ जिगु म्हुतुं पिहां वइ मखु,
अले जिगु मेचां छुं नं मखुगु खँ ल्हाइ मखु।
5 छिकपिनिगु खँ खःगु खँ खः धकाः जिं गुबलें धाये मखु।
जि मसीतले जि दोष मदुम्ह मनू खः धकाः धायेगु त्वःते मखु।
6 जिं थःगु धार्मिकतायात तयातये,
जि म्वानाच्वंतले जिगु विवेकं जितः दोष बी मखु।

7 “जि शत्रु दुष्ट थें जुइमा,
जि विरोधी अन्यायी थें।
8 छायधाःसा परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह
मनूयात परमेश्वरं नाश यानादीबलय् वयात छु आशा दइ?
9 वयात दुःख जुइबलय्
परमेश्वरं वयागु बिन्ति न्यनादी ला?
10 वयात दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरपाखें लसता दइ ला?
वं न्ह्याबलें वय्कःया नां कयाः बिन्ति यानाच्वनी ला?

11 “परमेश्वरया शक्तिया बारे जिं छिकपिन्त स्यने,

दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया योजनायात जिं सुचुके मखु।
12 छिकपिं सकसिनं थ्व खँ खंगु दु,
छिकपिन्सं थज्याःगु बकंफुसुलु खँ छाय् ल्हानादियागु?

13 "दुष्ट मनूतय्गु भाग परमेश्वरयापाखें थ्व हे खः।
दया मदुपिनिगु सर्बय् दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरपाखें थ्व हे खः।
14 वया यक्व काय्म्ह्याय्पिं दुसां तबि इमित तरवारं स्याइ।
वया काय्म्ह्याय्पिं नये पित्याकाच्वनी।
15 म्वानाच्वंपिं नं महामारीं सिनाः चिहानय् थ्यनी।
इमिगु निंतिं इमि कलाःपिं ख्वइ मखु।
16 वं धू थें सम्पत्ति मुंकूसां तबि,
अले चा थें यक्व वसः मुंकूसां तबि,
17 उपिं धर्मीं तय्सं फी,
वयागु धन-सम्पत्ति दोष मदुपिं मनूतय्सं इनाकाइ।
18 वं दय्कूगु छेँ माकःचाया जाः थें बमलाःगु जुइ
अथवा पिवाः च्वनीम्हय्सिनं दय्कूगु बल्चा थें जुइ।
19 व धनी जुयाः ला घनी तर आवंलि अथे जुइ मखु।
वं मिखा चाइकीबलय् वयागु फुक्क धन-सम्पत्ति मदयेधुंकी।
20 भय खुसिबाः वःगु थें वयाके वइ,
अले ग्यानापुक वइगु वाफसं वयात चान्हय् ब्वय्कायंकी।
21 पुर्बयागु फसं वयात ब्वय्कायंकी अले वयागु नां तक नं ल्यं दइ मखु।
फसं वयात वयागु छेँनं तापाक ब्वय्कायंकी।
22 वं बिस्युं वनेगु कुतः याःसां
दया हे मयासें फय् वयाके वइ।
23 फसं व खनाः ल्हाःपा थाइ
अले सुलि पुयाः वयात वयागु थासं बिसिकेछ्वइ।"

28

मनूतय्सं बुद्धि मालेगु

1 धात्थें वहः पिहांवइगु थाय् दइ,
लुँ यचुकीगु थाय् दइ।
2 नँ जमिनं लिकाइ,
सिजः कचिगु धातु नाय्काः लिकाइ।
3 मनूतय्सं खिउँगुयात मदय्काबी।
इमिसं पृथ्वीया तातापागु थासय् तसकं खिउँगुलिइ कचिगु धातु माली।
4 मनूत च्वनाच्वंगु थासं तापाक,
लँजुवाःतय्सं ल्वमंके धुंकूगु थासय् इमिसं सुरुङ म्हुइ।
मेपिं मनूतपाखें तापाक यग्गाइ अले थुखें उखें सनाः ज्या याइ।
5 पृथ्वी अन्न वइ,
तर थुकिया दुने मि च्यानाः फुक्क फातापुइकाबी।
6 थुकिया चट्टानं नीलम पिहां वइ,
उकिया धुलय् लुँ दइ।
7 अन वनीगु लँ सुं शिकारी पन्छी म्हमस्यू।
अले बाय्चाया तेल्लाःगु मिखां नं व खनी मखु।
8 ग्यानापुपिं पशुतय्सं नं अन पलाः तइ मखु,
सुं सिंह नं अन दुहां वनी मखु।
9 मनूतय्सं थःगु ल्हातं छाःगु ल्वहंधी चाइ,

अले पहाडयात हांनिसें हे फातापुइकाबी।
10 इमिसं ल्वहंधिकय् सुरुंङ म्हइ।
इमिगु मिखां उकिया फुक्क मू वंगु चिजत खनी।
11 इमिसं खुसितय् मुहान माली,
अले जमिनय् दुने थुनातःगु धन नं लिकाइ।

12 तर बुद्धि गन लुइके फइ?
दुग्यां गन दइ?
13 मनूतय्गु दथुइ व दइ मखु
मनूतय्सं उकिया मू सी मखु।
14 तःजाःगु समुद्रं धाइ, "व जिके मदु।"
सागरं धाइ, "व जिके मदु।"
15 भिंगु लुं व न्याये फइ मखु।
न वहः लनाः उकिया मू पुले फइ।
16 ओपीरया लुं व न्याये फइ मखु।
अथवा गोमेद थी व नीलमनापं व लनेफइ मखु।
17 लुँ व स्फटिकनापं व ज्वःलाकाः स्वये फइ मखु,
न उकियात भिंगु लुँयागु थलबलं हिले फइ।
18 भिंपू व जास्परया ला नां तकं मकासां ज्यू।
बुद्धिया मू मणिक्य स्वयाः यक्व जुइ।
19 थ्वनापं कूश देशया पुष्पराजयात ज्वःलाकाः स्वये फइ मखु।
भिंगु लुं थ्व न्याये फइ मखु।

परमेश्वर जक बुद्धि दुम्ह खः

20 "बुद्धि गनं पिहां वइ?
दुग्यां गन दइ?
21 संसारया सुं म्वाःपिनिगु मिखां व खंके फइ मखु।
आकाशय् ब्वइम्ह झंगःपन्छी नं व खनी मखु।
22 विनाश व मृत्युं धाइ,
'जिमिसं ला न्यनागु जक खः'।
23 परमेश्वरं जक बुद्धिया लँ स्यू।
वय्कलं व गन लुइके फइ धकाः स्यू।
24 छाय्धाःसा वय्कलं पृथ्वीया फुक्क थाय् खं,
वय्कलं आकाश क्वय्यागु फुक्क खँयात स्वयादी।
25 परमेश्वरं फय्यात शक्ति बियादीबलय्,
अले लःयात दानादीबलय्,
26 वय्कलं आकाशं वइगु वायागु लागि विधि
व नँ न्यानाः वइगु वाफय्या लागि लँ क्वःछिनादीबलय्,
27 वय्कलं बुद्धियात खनाः व गथे च्वं स्वयादिल।
वय्कलं उकियात थासय् तयादिल अले उकियात बांलाक जाँचय् यानादिल।
28 अले वय्कलं मनूयात धयादिल,
'स्व, प्रभुया भय कायेगु हे बुद्धि खः।
मभिंगु ज्यापाखें तापाक च्वनेगु हे दुग्यां खः।' "

29

अय्यूबं थःगु न्हापायागु सुवाःया बारे न्ववागु

1 अय्यूबं थःगु खँ धया तुं च्वन। वं धाल,

2 “जिगु अवस्था न्हापा परमेश्वरं
जितः स्वयादीगु इलय् थें जूगु जूसा गुलि ज्यूगु।
3 उबलय् वय्कःया मत जिगु छ्यंया च्वय् थीगु।
जि खिउँगुलिइ थुखे उखे वनेबलय् वय्कलं जितः जः बियादीगु।
4 उपिं जिगु दकलय् बांलाःगु दिं खः,
उबलय् परमेश्वरया लिक्कया स्वापुं जिगु छेँयात सुवाः बीगु।
5 उबलय् दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर जिनापं दइगु,
अले जिमि काय्म्ह्याय्पिं जिगु प्यखें दनाच्वनीगु।
6 च्वलेचात व सातपाखें जिं यक्व दुरु दय्केगु,
अले ल्वहंया ल्वहं जक दुगु थासय् नं जैतूनत बांलाक सयावइगु।

7 “चुकय् च्वनेत जि शहरया मू ध्वाखां जुयावनेबलय्
8 जि खनाः ल्याय्म्हपिं मनूतय्सं लँ त्वःताबीगु
अले बुरापिं मनूत दनीगु।
9 हाकिमतय्सं नवाय्गु दीकीगु
अले थःगु म्हुतुइ ल्हाः तइगु।
10 भारदारतय्गु सः हे बन्द जुइगु,
इमिगु मेचा थक्वय् प्यपुनीगु।
11 जिं न्ववानागु न्यंपिन्सं जितः धन्य धाइगु,
जितः खँक्वसिनं जिगु तारिफ याइगु।
12 छाय्धाःसा ग्वाहालि फ्वनीबलय् गरीबतय्त
अले हाःनाः मदुपिं बौ मदुपिन्त जिं बचय् याना।
13 सीत्यंम्ह मनुखं जितः आशिष बीगु,
अले जिं भाःत मदुम्हय्सित लय्लय्तातां म्ये हालीपिं यानाबीगु।
14 जिं धार्मिकतायात वसः थें फिना,
इन्साफयात जिं जिगु वसः व फेटा थें पुना।
15 कांया लागि जि मिखा जुया,
अले लंगराया लागि तुति।
16 मगाःमचाःपिनिगु लागि जि अबु थें खः।
जि मुद्दाय् म्हमस्यूम्ह मनूया पंलीगु।
17 जि मभिंम्ह मनूया वाकुधीयात त्वःथुला बीगु,
अले वयागु म्हुतुं जिं शिकारयात लाकाकायेगु।

18 “जि यक्व म्वाइ,
‘अले याउँक छेँय् हे सी धकाः आशा यानागु।
19 जिगु हा लःपाखे न्यनावनी
अले चच्छि हे जिगु कचाय् सुतिलः च्वनी।
20 जिगु महिमा जिके दुने न्ह्याबलें ताजा जुयाच्वनी,
अले जिगु ल्हातय् धनु न्ह्याबलें न्हगु जुयाच्वनी।’

21 “मनूतय्सं यक्व आशा यानाः जिगु खँ न्यनीगु,
अले जिगु सल्लाहया निंतिं सुम्क पियाच्वनीगु।
22 जिं न्ववाये धुंकाः इमिसं छुं खँ तनी मखु।
जिगु खँ इमिगु नुगलय् वा वइबलय् बँ प्याथें प्याइगु।
23 मनूतय्सं वा वइगु पियाच्वं थें जितः नं पियाच्वनीगु।
बसन्तया इलय् वइगु वा थें इमिसं जिगु वचनयात त्वनीगु।
24 जि मुसुहुं न्हिलेबलय् इमित साहस दइगु।

जिगु चकंगु ख्वाः इमिगु लागिं मू वंगु जुइगु।
25 जिं इमित लँ क्यनेगु अले इमि नायः जुयाच्वनीगु।
जुजुं थः सेनायात लडाइँलय् यंकूगु थें जिं इमित यंकेगु।
जिं नुगः मछिंकाच्वंपिन्त सान्त्वना बीगु।"

30

अय्यूबया आःयागु दुःख

1 "तर आः, जि स्वयाः चिधिकःपिं जि खनाः हेस्यानाः न्हिलीगु।
इमि अबुपिन्त जिं जिगु फै पिवाः च्वनिपिं खिचातनापं तयेत तकं मल्वःपिं तायकेगु।
2 इमिगु ल्हायागु बल जिगु लागि छु ज्यालगय् जू धकाः?
इमिगु शक्ति खतम जुइ धुंकूगु खः।
3 इपिं गरीब व नये मखनाः गंसि जुइ धुंकल।
इपिं चान्हय् चान्हय् मरुभूमिया सुख्खा थासय् चाःहिला जुइगु।
4 नयेत इमिसं झालं चि सवाः वःगु जडिबुटी
इमिगु नयेगु नसा तुफिमाया हा खः।
5 इमित मनूतय्गु समाजं पितिनाछ्वःगु दु।
खुँयात हालाः लिनायंकूगु थें सकसिनं इमित हालाः लिनायंकीगु।
6 इपिं गंगु खुसिया चिरिबाःगु जमिनय्
व ततःग्वःगु ल्वहंधीया कापीइ च्वनेमाल।
7 पशुत थें इपिं झालय् हालीगु,
अले सिमाचाया क्वय् ग्वारा चिनाः च्वनीगु।
8 इपिं नां मदुपिं मूर्खपिं
व देशं पितिनाछ्वःपिं खः।

9 "आः जितः इमि काय् म्ह्याय्पिन्सं हेस्याइगु।
इमिगु दथुइ जि न्हिइकीगु खँ जूगु दु।
10 इमिसं जितः क्वह्यंकीगु, इपिं जिपाखें तापाक च्वनीगु,
इपिं जितः थुकलं बीत लिचिली मखु।
11 छाय्धाःसा परमेश्वरं जितः बल मदुम्ह व ग्वाहालि मदुम्ह यानादीगु दु,
इमिसं जितः थःगु फुक्क तं प्वंकीगु।
12 इपिं जिगु जवपाखे ग्वाः ग्वाः वयाः दं वइगु,
इमिसं जिगु तुतिया लागि जाः तइगु,
अले जितः नाश यायेत लँ दय्कीगु।
13 इमिसं जिगु लँ थुनाबीगु,
सुयागुं ग्वाहालि मदय्कं हे इपिं जितः नाश यायेत ताःलाइगु।
14 ह्मातां चालाच्वंगु पखाःया ह्मतं इपिं मन्ह्यं मन्ह्यं दुहां वइगु,
दुंगु पःखालं इपिं घ्वातुमन्तुघ्वानाः वइगु।
15 भयनं जितः घेरय् याइगु,
जिगु इज्जतयात फसं थें ब्वय्कायंकीगु।
जिगु सुरक्षा सुपाँय् थें मदयावनीगु।

16 "आः जिगु प्राण जिगु दुने हे कम जुयाः वनाच्वंगु दु।
सास्तीया दिनं जितः न्हियान्हिथं थःगु पन्जलय् ज्वंगु दु।
17 चान्हय् जिगु फुक्क क्वँचय् च्वास्स मिंक सुइगु।
जितः जूगु सास्ती दी हे मखु।
18 तःधंगु शक्तिं परमेश्वरं जिगु वसः ज्वनादी।

वय्कलं जिगु गतां ज्वनादी।
19 परमेश्वर थःम्हं हे जितः ध्याचलय् वांछ्वयादीगु दु,
जि धू व नौ थें जूगु दु।

20 "हे परमेश्वर, जिं छितः बिन्ति याये, तर छिं लिसः बियादी मखु,
जि छिगु न्ह्यःने दने तर छिं वास्ता हे यानामदी।
21 छि जि प्रति निष्ठुर जुयादीगु दु,
थःगु फुक्क शक्तिं जितः हमला यानाच्वनादीगु दु।
22 छिं जितः ज्वनाः फय्या न्ह्यःने वान्छ्वयादी।
छिं जितः ग्वःफसय् फुत्त वान्छ्वयादी।
23 छिं जितः मृत्युया ल्हातय् लःल्हानादी धकाः जिं स्यु,
फुक्क म्वाःपिं थ्यनेमाःगु थासय् थ्यंकादी।

24 "दुःख जुयाः ग्वाहालि फ्वनीबलय्
सुनानं मगाःमचाःम्ह मनूया विरोधय् थःगु ल्हाः ल्हनी मखु।
25 छु जि आपतय् लाःपिनिगु निंतिं मख्वया ला?
छु गरीबतय्गु निंतिं जिगु नुगः मख्वः ला?
26 जिं भिं जुइगु आशा यानागु खः, तर उकिया पलेसा मभिं वल।
जःयागु आशा यानागु खः, तर खिउँगु वल।
27 जिगु दुने हलचल जुयाच्वंगु दु,
जिगु दुःखया दिं वये धुंकल।
28 निभाः मदय्कः हे जिगु ख्वाः खिउँसे च्वनाः जि हाकुस्य च्वने धुंकल,
ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति यायेत जि सभाय् दनाच्वने।
29 जि ध्वंचातय् किजा जूगु दु,
न्हिकांझंगःत जि पासापिं जूगु दु।
30 जिगु छेंगू हाकुयाः ब्वलावइ।
ज्वर वयाः जिगु म्ह च्याःगु दु।
31 जिगु वीणाया लय् मृत्युया म्ये जूगु दु,
जिगु बाँसुरी धाःसा ख्वःपिनिगु सः थें जूगु दु।"

31

जिं द्वंकागु मदु

1 "सुं मिसायात बांमलाःगु मिखां स्वये मखु धकाः
जिं थःगु मिखालिसें बाचा चिनागु दु।
2 मनूया निंतिं परमेश्वरं स्वर्ग ल्ययादीगु भाग छु खः?
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं च्वय्नं बियादीगु सर्बय् छु खः?
3 व दुष्ट ज्या याइपिनिगु लागि नाश
अले मखुगु ज्या याइपिनिगु निंतिं विपत्ति, मखु ला?
4 परमेश्वर थःम्हं हे जिगु पहःचहः स्वयामदी ला?
जिगु फुक्क पलाः ल्याः खानाः मदी ला?

5 "जिं मखुगु खँय् गुबलें पलाः न्ह्याकागु मदु धकाः पाफये
अथवा जिगु तुति धोखा बीत ब्वाँय् जूगु मदु।
6 न्याययागु तराजुइ परमेश्वरं जितः लनादीमा,
अले वय्कलं जि धर्मीम्ह खः धकाः सीकादीमा।

7 जिगु पलाः मखुगु लँय् वंगु दुसा,
जिगु मनं मिखाया इच्छा कथं याःगु दुसा,
अथवा जिगु ल्हातय् दाग प्यपुनाच्वंगु दुसा,
8 जिं पिनागु अन्न मेपिन्सं नयेमा,
जिगु बालियात हानापं लिनाकायेमा।

9 "जिगु मन थः जःलाखःलाया कलाःपाखे वंगु दुसा
अले वयागु छेँया लुखाय् जिं वयात पियाच्वनागु दुसा,
10 जिमि कलाः मेम्ह मनूया दासी जुयाः वनेमा,
अले मेपिं मनूतय्सं वलिसें लसपस यायेमा।
11 छायधाःसा व ला मछालापुसे च्वंगु ज्या खः,
न्याय याइगु छगू अपराध खः।
12 थ्व ला फुक्क कथं नाश याइगु मि थें खः,
जिगु बालियात हांनिसें लिनाकाइगु मि।

13 "जिम्ह दास वा दासी जिगु विरोधय्
उजुर यायेत जिथाय् वइबलय्
जिं इमिगु खँ मन्यनागु दुसा,
14 परमेश्वर खनेदय्क झाइबलय् जि गय् यानाः वय्कःया न्ह्यःने दने फइ?
वय्कलं ल्याःचाः कयादीबलय् जिं छु लिसः बीगु?
15 जितः मांया प्वाथय् दय्कादीम्हसिनं इमित नं दय्कादीगु मखु ला?
छम्ह हे परमेश्वरं जिमित मांया प्वाथय् सृष्टि यानादीगु मखु ला?

16 "जिं चीमिपिन्त ग्वाहालि यायेत म्हाः धयागु दु ला?
वा जिं भाःत मदुपिन्त क्वत्यलागु दु ला?
17 जिं थःगु मरि मांबौ मदुपिन्त
इनामब्युसें थःके हे तया तयागु दु ला?
18 मखु, जिं अथे यानागु मदु, जिं ला इमित इमि अबुनं थें लहिना।
जिं थः बूगु दिनंनिसें हे भाःत मदुम्हय्सित स्वयावयाच्वनागु दु।
19 सुं छेँय् मदुम्ह, वसः मदय्काः च्वनाच्वंगु
व चीमिपिं वसः फीगु मदय्काः च्वनाच्वंगु खनाः
20 जिं इमित लुमुकेत जिम्ह फैया ऊनं दय्क्गु वसः बियाबलय्
इमिसं जितः सुवाः मब्यूगु दु ला?
21 अदालतय् जितः ग्वाहालि याइम्ह दुगु खनाः
जिं मांबौ मदुपिन्त ल्हाः ल्ह्नागु दु ला?
22 जिं अथे यानागु दुसा जिगु ब्वहः कुतुं वनेमा
अले जिगु लप्पा साहालं चबुइमा।
23 छायधाःसा जि परमेश्वरपाखें वःगु विपत्ति खनाः जि ग्याः।
वय्कःया गौरवं यानाः जिं थथे याये फइ मखु।

24 "जिं पाफये, जिं ध्यबाय् भलसा तयागु मदु,
वा भिंगु लुँयात 'छ जिगु सुरक्षा खः' धकाः धयागु मदु।
25 जि थःगु धनसम्पत्तिइ
अले थःगु ल्हातं कमाइ यानागु धनय् लय्तायागु मदु,
26 जिं ज्वाल्लच्वंगु सूर्ययात,
अथवा गौरवं जाःगु तिमिलायात स्वयाः,

27 मनं मनं उपिं प्रति जिगु नुगः क्वसाय्कागु मदु,
अले उमित पुजा यायेत जिगु ल्हाः ल्हनागु मदु।
28 व जिं अथे यानागु दुसा जितः नं न्यायाधीशतपाखें सजाँय दयेमा।
छाय्धाःसा अथे यायेगु धयागु जिं स्वर्गय् दुम्ह परमेश्वरयात इन्कार यानागु जुइगु।

शत्रुत व परदेशीतय्गु च्यूताः

29 "जिमि शत्रु नाश जूगु खनाः जि गुबलें लय्तायागु मदु,
अथवा वयात दुःख जूबलय् जि गुबलें लय्तायागु मदु,
30 व 'इ्वक्कनीमा' धकाः सराः बियाः
जिं गुबलें पाप मयाना।
31 जि च्यःतय्सं गुबलें थथे धाःगु मदु,
'वं मेपिन्त नयेपित्याकाः वनेबिल।'
32 परदेशीत चान्हय् लँय् घने माःगु मदु,
छाय्धाःसा लँजुवाःतय्गु लागि जिगु छेँया ल्खा न्ह्याबलें चाः।
33 मेपिं मनूतय्सं याःथें, जिं जिगु नुगलय् जिगु पाप सुचुकेगु कुतः यानागु मदु।
34 मनूतय्सं छु धाइ धकाः वा थःथितिय्सं हेपय् याइ धकाः जि गुबलें ग्यानागु मदु,
जि गुबलें सुम्क मच्वना अले छेँय् मच्वना।

35 "जिगु खँ न्यनीम्ह सुं दुगु जूसा गुलि ज्यूगु,
स्व, थ्व जिगु सत्य खँ खः।
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं हे लिसः बियादीमा।
जितः दोष ब्यूम्ह्य्सिनं थःगु दोष पत्र च्वयाबीमा।
36 जिं गर्व यानाः उपिं दोष पत्र ब्वहलय् तयाः जुयेगु,
मुकुट थें पुयाः जुयेगु
37 जिं यानागु फुक्क ज्या जिं परमेश्वरयात कनाबीगु जुयेगु,
जि वया न्ह्याःने राजकुमार थें वनेगु जुयेगु।

38 "जिं थम्हं हे पालागु बुँ जिं खुया कयागु दुसा
अले व उकिया मालिकपाखें लाका कयागु दुसा
39 जिं उकिया अन्न धिबा मपुसें नयागु दुसा
म्हय्तय्गु नुगः ख्वयेकागु दुसा
40 अले तछवया प्लेसा झाः
व छ्वया पलेसा तुघाँय् बुयावयेमा।"
अय्यूबया वचन क्वचाल।

32

एलीहूं अय्यूबया पासापिन्त लिसः ब्यूगु

1 अय्यूबं थःत धर्मीम्ह तायकुगु जुयाः उपिं स्वम्ह मनुखं अय्यूबयात लिसः बीगु त्वःतल।
2 तर राम वंशयाम्ह बुजी, बारकेलया काय् एलीहू अय्यूब खनाः तसकं तंचाल, छाय्धाःसा अय्यूबं थःत परमेश्वरयात स्वयाः धर्मी ठहरय् यात।
3 उपिं स्वम्ह पासापिं खनाः नं व तंचाल। छाय्धाःसा अय्यूबयात लिसः बीत इमिके छुं लिसः हे मदु। खः ला इमिसं वयात दोषी ठहरय् याःगु खः।
4 इपिं अय्यूबलिसें खँ ल्हानाच्वंतले एलीहू सुम्क च्वनाच्वंगु खः। छाय्धाःसा इपिं व स्वयाः थकालिपिं खः।
5 तर उपिं स्वम्ह्य्सिके अय्यूबयात लिसः बीत छुं लिसः मदुगु खनाः एलीहू तंचाल।
6 अले बुजी, बारकेलया काय् एलीहूं थथे धाल,
"जि ला चिधिकःनि,
अले छिकपिं बुरा जुइ धुंकल।

उकिं जिं भय कयागु खः।
छिकपिन्त जिगु बिचाः कनेत ग्यानागु खः।
7 जिं बिचाः याना, 'उमेरं न्ववायेमा,
अले यक्व दँ दुपिन्सं बुद्धि स्यनेमा।'
8 तर मनूतय्गु दुने परमेश्वरया आत्मा दु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु सासः, गुम्हय्सिनं इमित दुग्यां बी।
9 बुरापिं जक बुद्धि दुपिं जुइ मखु,
अथवा न्याय थूपिं बुरापिं जक जुइ मखु।

10 "उकिं जिगु खँ न्यनादिसँ! धकाः जिं धाये।
जिं छु स्यू व जिं धाये।
11 जि सुम्क च्वनाः छिकपिनिगु खँ न्यनाच्वना।
छिकपिन्सं दुग्यांया खँग्वः मालादीबलय्
जिं छिकपिनिगु धापू ध्यान बियाः न्यनाच्वना।
12 जिं ध्यान बियाः छिकपिनिगु खँ न्यना,
स्वयादिसँ! सुनानं अय्यूबयागु खँ मखु धकाः मधा।
छिकपिं मध्ये सुनानं वय्कःया जवाःसवाःया लिसः मब्यू।
13 'जिमिसं बुद्धि काये धुन' धकाः छिकपिन्सं धयादी मते।
'मनुखं मखु, परमेश्वरं हे वयात लिसः बियादीमा।'
14 तर अय्यूबं जिगु विरोधय् न्ववागु मदु।
छिकपिन्सं थें जिं वयात लिसः बी मखु।

15 "हे अय्यूब, छं स्वम्ह पासापिनिगु नुगः क्वतुंगु दु,
छिकपिन्सं छुं लिसः बियादी मखु, धायेत छिकपिन्के छुं हे मदु।
16 छिकपिन्सं न्वमवाः धकाः जिं पियाच्वनेगु ला?
छाय्धाःसा छिकपिं अन दनाच्वनी, लिसः बी हे मखु।
17 आः जिं नं लिसः बी,
जिं नं थःगु बिचाः प्वंके।
18 छाय्धाःसा जिके यक्व खँ दु,
जिगु दुने दुगु आत्मां जितः करं क्यंकी,
19 स्वयादिसँ! जिगु प्वाः पुसा तयातःगु दाखमघ थें च्वं।
दाखरसयागु न्हगु म्हिचा थें पूरा फ्वंगाःगु दु।
20 शान्ति कायत जिं न्ववायेमाः,
जिं थःगु म्हुतुप्वाः चाय्काः लिसः बीमाः।
21 जिं सुयागुं पंली मखु।
जिं सुं मनूयात फुरफुरे याये मखु।
22 छाय्धाःसा जिं फुरफुरे याये सःगु जूसा,
जितः सृष्टि याःम्हय्सिनं जितः याकनं ल्हनायंकीगु जुइगु।"

33

एलीहूं अय्यूबयात ब्वःब्यूगु

1 "अय्नं हे अय्यूब, जिगु वचन न्यनादिसँ,
अले जिं धयागु फुक्क खँ ध्यान बियाः न्यनादिसँ।
2 स्वयादिसँ! जिं थःगु म्हुतुप्वाः चाय्केत्यनागु दु।
जिगु खँ जिगु मेच्वकाय् दु।
3 जिगु मुढ़ाय् जिं भिंगु नुगलं बहस याये,

थ्व बांलाक धाये।
4 जितः परमेश्वरयागु आत्मां दय्कादीगु खः।
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु सासलं जितः जीवन बी।
5 छिं लिसः बियादी फुसा बियादिसँ,
थःत तयार यानाः जिगु सामना यानादिसँ।
6 स्वयादिसँ, परमेश्वरया मिखाय् जि छि थें हे खः।
जितः नं चां हे दय्कूगु खः।
7 स्वयादिसँ, जि खनाः छि ग्याये म्वाः।
जिं छितः दबाब बी मखु।

8 "धात्थें छिं धयादीगु खँ जिं न्यनागु दु,
जिं छिगु वचनया सः न्यनागु दु।
9 छिं धयादिल, 'जि दोषी मखु, जिं छुं द्वंकागु मदु।
जि निर्दोष खः, जिं छुं पाप यानागु मदु।
10 अय्नं जिगु दोष परमेश्वरं लुइकादीगु दु।
वय्कलं जितः थः शत्रु भाःपियादी।
11 वय्कलं जिगु तुतिइ नेवः न्ह्याकादीगु दु,
अले जिं यानागु फुक्क ज्या वय्कलं स्वयाच्वनादी।'

12 "हे अय्यूब, जिं छितः धाये, छिं द्वंकाच्वंगु दु।
परमेश्वर मनू स्वयाः तःधं।
13 परमेश्वरं मनूया उज्रया लिसः बियादी मखु धकाः छिं छाय् परमेश्वरयात दोष बियादीगु?
14 मनुखं थुइके मफुसां
परमेश्वर थीथी कथं न्ववानादी।
15 म्हगसय्, चान्हय्सियागु दर्शनय्,
मनूत थःगु लासाय् स्याक्क न्ह्यः वय्काच्वनिबलय्,
16 परमेश्वर इमिगु न्हाय्पनय् न्ववानादी फु,
अले वय्कःया ख्याच्वलं इमित ख्यानादी,
17 मनूयात वं यानाच्वंगु मभिंगु ज्या याके मबीत
अले वयात घमण्डपाखें तापाक तयेत,
18 वय्कलं वयागु प्राणयात मृतया लोकं बचय् यानादी
अले वयागु जीवनयात तरवारं नाश जुइगुपाखें बचय् यानादी।

19 "अथवा हाकनं, वयागु क्वँचय् क्वँचय् मदिक्क स्यानाः
सास्तीया लासाय् मनुखं शिक्षा काइ।
20 अले वं नयेगु नसायात घृणा याइ।
अले वयागु प्राणं न्ह्याक्व साःगु नसा जूसां घृणा याइ।
21 वयागु म्ह गंसि जुयावनी,
वयागु सुलाच्वंगु क्वँय् पिने खने दइ।
22 व मृत्यु लोकय् वनेत्यंगु दु,
अले जीवन नाश याइपिन्सं वयात पियाच्वनी।
23 अय्नं द्वलंद्वः स्वर्गदूतत मध्ये छम्ह,
परमेश्वर व मनूया दथुइ च्वनाः
ज्या याइम्हय्सित वयागु लागिं छु पायछि खः
व लुमंकाबीत वयागु लिक्क दन धाःसा,
24 अले वं वयात दया यानाः परमेश्वरयात थथे धाल धाःसा,
'वयात त्वःताब्यु! वयात मृत्यु लोकय् वनेबी मते!

वयात त्वःतकेगु ध्यबा जिके दु।'
25 अबलय् व मनूया ला मचायागु थें न्हगु जुइ,
व ल्यायम्हबलय् थें हे जुइ।
26 वं प्रार्थना याइबलय् परमेश्वर व खनाः लय्तायादी।
वं परमेश्वरयागु ख्वाः खनी अले लय्लय्तातां हाली।
परमेश्वरं वयागु अवस्था हाकनं न्हापा थें बांलाकादी।
27 अले वं मनूतय्थाय् वयाः थथे धाइ,
'जिं पाप यानागु दु, जिं खःगु खँयात स्यंकागु दु,
तर परमेश्वरं जितः दयेमाःगु सजाँय बियामदी।
28 वय्कलं जिगु प्राणयात गालय् वनेगुपाखें बचय् यानादिल।
जिगु जीवनं जः खनी।'

29 "परमेश्वरं थ्व फुक्क मनूया लागि यानादी,
निकः, स्वकः नं,
30 जीवनया जः वयाके थीमा धकाः
वयागु प्राणयात गालं लित हयेत।

31 "न्यनादिसँ, अय्यूब, जिगु खँ ध्यान बियाः न्यनादिसँ!
सुम्क च्वनादिसँ, जि न्ववाये।
32 छितः छुं धायेमाःगु दुसा जितः लिसः बियादिसँ!
न्ववानादिसँ, जितः छ निर्दोष जूगु स्वयेमास्ति वः।
33 तर धायेमाःगु खँ मदुसा जिगु खँ न्यनादिसँ,
सुम्क च्वनादिसँ, जिं छितः बुद्धि स्यने।"

34

एलीह्या वचन
1 अले एलीह्नं धाल,
2 "हे बुद्धि दुपिं मनूत, जिगु खँ बांलाक न्यनादिसँ,
हे यक्व ज्ञान दुपिं मनूत, जिगु खँय् न्हाय्पं बियादिसँ!
3 छाय्धाःसा मेनं गय् यानाः नयेगु नसाया सवाः काइ,
अथे हे न्हाय्पनं वचनयात जाँचय् याइ।
4 उकिं छु खँ थिक जू झीसं नाला कायेनु
अले छु खँ बांलाःगु खः व झीसं थःम्हं हे सीकेनु।

5 "छाय्धाःसा अय्यूबं धयादीगु दु,
'जि धर्मीम्ह खः, तर परमेश्वरं जिगु न्याय यानादीगु मदु।
6 जि भिंम्ह खःसां जितः फताहा साबित यानादिल।
जि निर्दोष खः अय्नं वय्कःया वाणं मलनीगु घाः यानाब्यूगु दु।'
7 हेलायात अःपुक लः त्वंनिम्ह
अय्यूब थें जाःम्ह मेपिं सुं मनू दु ला?
8 व अधर्मीं ज्या याइपिंलिसें च्वनी,
अले वं दुष्ट मनूतय्त थः पासा दय्की।
9 छाय्धाःसा वं थथे धाःगु दु,
'परमेश्वरयात लय्ताय्केत स्वयाः मनूतय्त छुं फाइदा मदु।'

10 "उकिं हे खँ थूपिं मनूत, जिगु खँ न्यनादिसँ,

परमेश्वरं गुबलें मभिं यानादी मखु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं गुबलें मखुगु ज्या यानादी मखु।
11 छाय्धाःसा वय्कलं ला मनूयात वयागु ज्या स्वयाः फल बियादी,
वयागु पहःचहःकथं फल बियादी।
12 धात्थें, परमेश्वरं गुबलें मभिं यानादी मखु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं न्याय स्यंकादी मखु।
13 सुनां वय्कःयात पृथ्वी जिम्मा बिल?
सुनां वय्कःयात फुक्क संसारयागु अधिकार बिल?
14 थ्व वय्कःया बिचाः खःसा
अले जीवन बीगु वय्कःया आत्मा व सासः लित यंकादिल धाःसा,
15 फुक्क म्वाःपिं मनूत छकलं नाश जुइ,
अले मनूत हाकनं चाय् हे लिहांवनी।

16 "उकिं अय्यूब, छिके दुग्यां दुसा,
जिगु थ्व खँय् ध्यान बियादिसँ।
17 न्याययात मयय्कीम्हय्सिनं शासन याये फइ ला?
सु छिं धर्मीम्ह व बल्लाःम्हय्सित दोष बियादीगु ला?
18 वय्कलं जुजुयात, 'छ ज्यालगय् मजूम्ह' धयादी,
अले भारदारतय्त 'छिपिं दुष्टपिं' धयादी।
19 वय्कलं शासकतय्गु पंलिनादी मखु।
वय्कलं गरीबतय्त स्वयाः धनितय्त अप्वः माया यानादी मखु।
छाय्धाःसा इपिं सकसितं परमेश्वरं दय्कादीगु खः।
20 इपिं थत्थें बाचा इलय् सिनावनी।
वय्कलं थी धुंकाः मनूत हाकनं म्वाइ मखु।
मनूतय्गु ल्हाःतं मथीकं बल्लाःपिं मदयावनी।

21 "वय्कलं मनूतय्गु पहःचहः स्वयाच्वनादी,
अले इमिगु फुक्क पलाखय् वय्कलं थःगु मिखा ब्वयाच्वनादी।
22 अधर्म ज्या याइपिं वय्कःपाखें सुले फइगु खिउँगु,
तसकं खिउँगु थाय् गनं मदु।
23 परमेश्वरया न्ह्यःने न्याययया निंतिं वयेत,
मनूयात जाँचय् यानाच्वनेमाःगु मदु।
24 वय्कलं न्यनेकने मयासें शक्ति दुपिन्त नाश यानादी।
इमिगु पलेसा मेपिन्त तयादी।
25 छाय्धाःसा इमिसं याःगु फुक्क ज्या वय्कलं स्यू।
वय्कलं इमित चान्हय् फातापुइकादी, अले इपिं चुंचुं जुइ।
26 इमिगु अपराधया लागि वय्कलं सकसिनं खँक
इमित सजाँय बियादी।
27 छाय्धाःसा इमिसं वय्कःया आज्ञा पालन यायेगु त्वःतल,
अले वय्कःया गुगु नं लँपुयात वास्ता मयाः।
28 इमिसं यानाः गरीबत ख्वःगु सः परमेश्वरयाथाय् थ्यन,
थुकथं मगाःमचाःपिं ख्वःगु वय्कलं न्यनादिल।
29 तर वय्कः सुम्क च्वनादिल धाःसा सुनां वय्कःयात दोष बी फइ?
वय्कलं थःगु ख्वाः सुचुकादिल धाःसा छु जातिं
वा सु मनुखं वा सुनां वय्कःयात खंके फइ?
30 उकिं परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह मन् शासक मजुइमा,
अले व प्रजाया निंतिं जाः मजुइमा।

31 "धाये कि सुं मनुखं परमेश्वरयात थथे धाल,
'जि दोषी खः, जिं आवंलि मभिंगु ज्या याये मखु।
32 जिं मखंगु खँ छिं जितः स्यनादिसँ!
जिं न्ह्याक्व हे अपराध याःसां तबि आवंलि जिं अपराध याये मखुत।'
33 छिं पस्चाय् चायेत इन्कार यानादी धाःसा
छु परमेश्वरं छिगु इच्छा कथं छितः सिरपाः बीमाः ला?
थ्व ला छिं हे क्वःछिमा, जिं मखु,
उकिं छिं छु स्यू जितः धयादिसँ!

34 "खँ थूपिं मनूतय्सं अले जिगु खँ न्यनीम्ह
बुद्धि दुम्ह मनुखं थथे धकाः जितः कनी,
35 'अय्यूबं ला बुद्धि मदुगु खँ ल्हाइ,
अले वं धाःगु खँयागु छुं मतलब दइ मखु।'
36 अय्यूबं धाःगु खँया लागिं वयात जाँचय् यायेमा,
छाय्धाःसा वं दुष्टतय्सं थें खँ ल्हाइगु।
37 वं पाप जक मयासें विद्रोह नं याइगु।
वं झीगु दथुइ हेला यानाः ल्हाःपा थाइगु,
परमेश्वरया विरोधय् खँ ल्हाइगु।"

35

एलीहया स्वक्वःगु भाषण

1 एलीहनं धाल,
2 "अय्यूब, 'परमेश्वर छिगु न्ह्यःने जि धर्मीम्ह खः धकाः
छिं धायेगु पाय्छि जू ला?'
3 तर छिं वय्कःयात न्यनादी, थुकिं जितः छु फाइदा दइ?
अले पाप मयाःसा जितः छु दइ?

4 "जिं छितः व छिनापं दुपिं
स्वम्ह पासापिन्त लिसः बी।
5 च्वय् आकाशय् थस्वयादिसँ अले बिचाः यानादिसँ।
छिगु च्वय्यागु सुपाँय्यात स्वयादिसँ।
6 छिं पाप यानादीगु जूसा उकिं वय्कःयात गय् यानाः लिच्वः लाकी?
छिगु अधर्म न्ह्याक्व हे दुसां तबि उकिं वय्कःयात छु जुइ लय् सा?
7 छि धर्मी खःसा छिं वय्कःयात छु बियादी?
अथवा छिगु ल्हातं वय्कःयात छु दइ?
8 छिगु मभिंगु ज्यां ला छि थें जाःम्ह सीमानिम्ह मनूयात जक थी।
छिगु धार्मिकतां ला मनूया सन्तानयात जक लिच्वः लाकी।

9 "अत्याचारया कारणं मनूत चिल्लाय् दनाः हाली,
अले बल्लाःपिनिगु तागतया विरोधय् ग्वाहालिया निंतिं इनाप याइ।
10 तर सुनानं थथे धाइ मखु, 'जिम्ह सृष्टिकर्ता परमेश्वर गन दु,
गुम्हय्सिनं चान्हय् नं म्ये बियादी,
11 गुम्हय्सिनं झीत पृथ्वीयापिं पशुतय्त स्वयाः अप्वः स्यनादी
अले झीत आकाशयापिं झंगःपन्छितय्त स्वयाः अप्वः बुद्धि दुपिं यानादी?'
12 मनूतय्सं ग्वाहालि फ्वनीबलय् वय्कलं लिसः बियादी मखु,
दुष्टतय्गु तःधंछुयाः कारणं।
13 धात्थें हे परमेश्वरं इमिगु बकंफुस्लु बिन्ति न्यनादी मखु,

दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं उकी ध्यान बियादी मखु।
14 अले वय्कलं छिगु बिन्ति छुं न्यनादी धकाः,
जिं वय्कःयात मखं धकाः छिं धयादी धाःसा।
तर छिगु मुद्दा वय्कःया न्ह्याःने दु,
अले छिं वय्कःया लँ स्वयादीमा!
15 छिं धयादी, परमेश्वरया तमं सजाँय बी मखु
अले वय्कलं अपराधय् ध्यान बियामदी।
16 थुकथं अय्यूबं बकंफुस्लु खँ ल्हानादी,
ज्ञान मदुगु खँग्वःत जक मुंकादी।"

36

एल्लीहूया भाषण

1 एल्लीहूनं धया तुं च्वन,
2 "धैर्य यानादिसँ, पलख जिगु खँ न्यनादिसँ,
जिं परमेश्वरयापाखें मेगु नं छुं धायेमाःगु दु।
3 जिं यक्व खँ स्यु,
जिं थःत सृष्टि याःम्हय्सित पाय्छि धकाः क्यने
4 ढुक्क जुयादिसँ, जिगु वचन मखुगु जुइ मखु।
छिनापं ज्ञानय् सिद्ध जूम्ह मनू दु।

5 "परमेश्वर शक्ति दुम्ह खः,
तर वय्कलं सुयातं हेला यानादी मखु
वय्कः तागत व दुग्यांलय् शक्ति दुम्ह खः।
6 वय्कलं दुष्टतय्त म्वाकातयादी मखु,
तर गरीबतय्गु खःगु न्याय यानादी।
7 वय्कलं धर्मीतपाखें थःगु मिखा चीकादी मखु,
तर वय्कलं इमित जुजुपिंनापं तयादी,
अले न्ह्याबलेंया निंति इमित थकयादी।
8 तर मनूतय्त सिखलं च्यूसां,
अले इमित दुःखकष्टयागु खिपतं च्यूसां,
9 परमेश्वरं इमित इमिगु पाप
व घमण्ड क्यनादी।
10 वय्कःया ख्याच्वः इमिगु न्हाय्पनय् थ्वयाच्वनी,
अले इमिगु अधर्मपाखें लिहां वयेत आज्ञा बियादी।
11 इमिसं वय्कःया खँ न्यन धाःसा, अले वय्कःया सेवा यात धाःसा
इमिगु जिवंकाछि इमित सुख व शान्ति जुइ।
12 तर इमिसं वय्कःया खँ मन्यन धाःसा
इपिं तरवारं नाश जुइ,
अले छुं हे ज्ञान मदय्कं सी।

13 "परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं मनूत तंचायाच्वनी,
परमेश्वरं इमित सजाँय बियादीसां इमिसं ग्वाहालिया निंति बिन्ति याइ मखु।
14 इपिं वेश्या थें जुयाः जुइ,
अले ल्यायम्हबलय् हे सी।
15 तर दुःख सियाच्वंपिन्त वय्कलं दुःखं त्वःतकादी।
इमिगु दुःखय् वय्कः इपिंलिसें न्ववानादी।

16 “परमेश्वरं छितः संकटं लिकयाः
छुं नं पंगः मदुगु सुरक्षित थासय् थ्यंकाबी।
छिगु टेबिल साःसाःगु नयेगु नसां जाःगु जुइ।
17 तर आः ला छिं दुष्टताया हुनिं
थःम्हं फयेमाःगु सजाँय फयाच्वनादीगु दु।
इन्साफ व न्यायनं छितः ज्वंगु दु।
18 होशियार जुयादिसँ! सुनानं छितः धन सम्पत्तिं लोभ मक्यनेमा!
घुसं छितः मखुगु लँय् मयंकेमा!
19 छु! छिगु सम्पत्ति अथवा छिगु फुक्क बल्लाःगु कुतलं नं,
छितः संकटं बचय् यानाः तये फइ ला?
20 मनूतय्त इमिगु छेँनं सालायंकेत चा वयेमा धकाः
छिं इच्छा यानादी मते।
21 होशियार जुयादिसँ! मभिंगु ज्यापाखे लिहां झाये मते!
थुकिं यानाः छन्त संकटपाखें जाँचय् याःगु दु।

22 “परमेश्वरया शक्ति ला तसकं तःधं,
वय्कः थें ज्याःम्ह स्यनीम्ह सु दु?
23 सुनां वय्कःया निंति लँ क्वःछिनादीगु दु,
अथवा ‘छिं ढुंकूगु दु’ धकाः सुनां वय्कःयात धाःगु दु?
24 मनूतय्सं भजन हालाः वय्कःया प्रशंसा याःथें,
छिं नं वय्कःया ज्याया प्रशंसाया म्ये हालेगु ल्वःमंके मते।
25 फुक्क मनूतय्सं थुकियात खंगु दु।
मनुखं थुकियात तापाक्कं स्वइ।
26 परमेश्वर गुलि तःधं, वय्कः झीगु ज्ञान स्वयाः तापाः।
वय्कःया दँत ल्याः खाये फइ मखु।

27 “वय्कलं पृथ्वी लःया बाफयात च्वय् सालादी,
अले सुपाँचं वा वय्कादी।
28 सुपाँचं इवार्र वा वय्की,
मनूतय् च्वय् लः कुतुंवइ।
29 परमेश्वरं गय् यानाः सुपाँय्यात थुखे उखे संकादी,
वा गय् यानाः थुखे उखे नँ न्याःगु सः थ्वइ सुं मनुखं थुइके फइ ला? सुनां फइ मखु!
30 स्व, गय् यानाः वय्कलं थःगु थुखे उखे हाबलासा त्वय्कादी
अले समुद्रया तज्जाःगु थाय्यात त्वपुयादी।
31 थुकथं वय्कलं जाति जातितय्त शासन यानादी,
अले यक्व नयेगु नसा बियादी।
32 वय्कलं हाबलासायात थःगु ल्हातय् कयाः
उकियात निशानाय् कय्केत आज्ञा बियादी।
33 नँ न्याःगुलि वाफय् वइगु खबर बी,
अले पशुतय्सं नं वाफय् वइगु सुचं बी।”

37

1 “थ्व खँय् नं जिगु नुगः धुकधुक मिनी,
अले थःगु थासं तिन्हुइ।
2 न्यनादिसँ, परमेश्वरया सःया गर्जन,
व वय्कःया म्हुतुं पिहां वःगु घुनुघुनु मिंगु सःयात न्यनादिसँ,
3 वय्कलं आकाशया थुखें उखे

व पृथ्वीया छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक हाबलासा छ्वयादी।
4 अनंलि वय्कःया गर्जय् जूगु सः ताये दइ,
वय्कः थःगु तःजिगु सलं थ्वय्क हालादी।
अले वय्कः थ्वय्क हालादीबलय्
वय्कलं हाबलासायात पनादी मखु।
5 परमेश्वरया सः अजू चायापुस्से च्वंक थ्वइ।
वय्कलं ततःधंगु ज्या यानादी, उपिं ज्या झीसं थुइके फइ मखु।
6 वय्कलं च्वापुयात धयादी, 'पृथ्वीइ कुतुं हँ!'
अले आकाशया वायात धयादी, 'तसकं वा वयेमा!'
7 वय्कलं दय्कादीपिं मनूत सकसिनं वय्कःया ज्या सीमा धकाः
वय्कलं फुक्क मनूतय्गु ज्या दिकादी।
8 गुँपशुत थथःगु गुफाय् वनी,
अले थथःगु गुफाय् च्वनी।
9 वाफय् थःगु थासं वइ,
कडा फसं चिकु वइ।
10 परमेश्वरया सासलं लःयात बरफ दय्की,
अले लःया सतहयात नं धी चिंकाबी।
11 वय्कलं सुपाँय्यात सुति क्वबिकादी,
अले थःगु हाबलासां सुपाँय्यात छ्यालब्याल यानादी।
12 उपिं सुपाँय् परमेश्वरं धयादीकथं चाचाःहिलाजुइ,
वय्कलं बियादीगु आज्ञा पालन यायेत।
13 परमेश्वरं मनूतय्त नाश यायेत,
पृथ्वीयात प्याकेत व थःगु सदां दयाच्वनीगु दयामाया क्यनेत नं परमेश्वरं वा वय्कादी।

14 "अय्यूब, थ्व खँ ध्यान बियाः न्यनादिसँ।
सुम्क च्वनाः परमेश्वरया अजू चायापुगु ज्याया बारे बिचाः यानादिसँ!
15 परमेश्वरं गय् यानाः सुपाँय्यात थःगु अधीनय् तयादी
अले गय् यानाः हाबलासा त्वय्कादी छिं स्यू ला?
16 सुपाँय्त गय् यानाः आकाशय् यग्गानाच्वनी?
ज्ञानय् सिद्ध जूम्हय्सिगु उपिं अजू चायापुगु ज्या छिं स्यू ला?
17 दच्छिनयागु क्वाःगु फसं देशया प्यखें सुनसान याःबलय्
थःगु वसःया दुने लुमुकाच्वनीम्ह छि,
18 छु छिं आकाशयात वय्कलं थें न्यंकाः
दय्कूगु धातुया न्हाय्कं थें छाके फु ला?

19 "वय्कःयात छु धायेमाःगु खः, व छिं जिमित स्यनादिसँ!
थःगु धापू तयेत जिपिं छुं मस्यूपिं खः।
20 जितः न्ववाये मास्ति वः धकाः वय्कःयात धायेमाः ला?
इतिमिति कनांच्वंबय् सुं मनुखं नवाये फइ ला?
21 फसं ब्वय्काः सफा याःगु आकाशय् दुगु
ज्वाल्लच्वंगु सूर्ययात
आः सुनानं स्वये फइ मखु।
22 उत्तरपाखें लुँ रंग वःगु जः थें परमेश्वर झाइ।
वय्कःया महिमां झीत वय्कःया भय काय्के बी।
23 दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयात झीसं लुइके हे फइ मखु।
वय्कः शक्तिइ, इन्साफय् व ब्याक्क धार्मिकताय् तसकं तःधं।
वय्कलं अत्याचार यानादी मखु।

24 उकिं मनूतय्सं वय्कःया भय काइगु।
थःत बुद्धिमान खः धकाः धाइपिन्त वय्कलं वास्ता यानादी मखु।”

38

अय्यूबयात परमप्रभुया लिसः

1 अले परमप्रभुं अय्यूबयात ग्वःफय्या दथुं थथे लिसः बियादिल,
2 “ज्ञान मदुगु खँ ल्हानाः
जिगु योजनायात स्यकेत स्वःम्ह व सु खः?
3 मिजंम्ह थें जनी च्यु,
जिं छन्त न्यने, छं लिसः ब्यु!

4 “जिं पृथ्वीयागु जग तयाबलय् छ गन दु?
छंके दुग्यां दुसा जितः धा!
5 सुनां थुकिया नाप क्वःछित?
छं ला सी हे माःगु। सुनां थुकी नापय् यायेगु खिपः यख्खात?
6 पृथ्वीयात छुकिं त्यवः बियातःगु दु?
थुकिया मू ल्वहं सुनां तल?
7 उगु दिया सुथ न्हापांया नगुतय्सं मिलय् जुयाः म्ये हाल।
अले स्वर्गदूतत लय्तायाः दनाः तस्सलं हाल।

8 “समुद्र पृथ्वीया गर्भ पंम्हुयाः पिहां वःबलय्
सुनां समुद्रयात लुखाया ल्युने बन्द यानाबिल?
9 उबलय् जिं उकियात सुपाँय्या कापतं त्वपुया,
अले तसकं खिउँगुलि उकियात हिना?
10 उकिया लुखात व चुकूत खःगु थासय् तया,
जिं उकिया सिमाना क्वःछिनाबलय्,
11 जिं धया, ‘थन तक जक छ वये फइ,
थ्व स्वयाः न्ह्याःने मखु। थन हे छंगु तःधंगु लबुत दीमा।’

12 “छु छं थःगु जीवनय् गुबलें सुथयात आज्ञा बियागु दु ला?
अथवा सुथ न्हापांयात वयागु थाय् क्यनाबियागु दु ला?
13 चाया मभिंगु ज्या यात अन्त यायेत
छं पृथ्वीया कुन्चाय् तक निभाःयात चकंका बियागु दु ला?
14 जः लिक्क वःगु थें पृथ्वी छगू छापया क्वय् चा थें आकार काइ,
उकियात ज्वाल ज्वाल च्वंगु रँगं बांलाकातःगु दु।
15 गुम्ह दुष्टं इमिगु जःयात सःति,
व उपिंपाखें तापानावनी।

16 “छ समुद्रया मुहान तक वनागु दु ला?
छ उकिया तज्जाःगु थाय् माः वनागु दु ला?
17 छन्त सुनानं गुबलें मृत्युलोकया लुखा क्यंगु दु ला?
तसकं खिउँगुया लुखात छं गुबलें खंगु दु ला?
18 छं पृथ्वी गपाय्धं स्यू ला?
छं थ्व खँ स्यूसा जितः धा!

19 “जःया मुहान गन दु?

खिउँगु गन च्वनी?
20 छं उपिं फुक्कसित उमिगु थासय् यंके फु ला?
उमिगु छेँ वनीगु लँ छं स्यू ला?
21 धात्थें हे छं थ्व फुक्क खँ स्यूगु जुइफु, छायधाःसा छ उबलय् बुइ धुंकूगु खः।
छ गुलि यक्व म्वाये धुंकल!

22 "छ च्वापुया धुकुतिइ वनागु दु ला?
अथवा प्वँ मुंकातःगु थाय् छं खनागु दु ला?
23 गुकियात जिं आपत जुइबलय्या लागि,
अर्थात युद्ध व लडाइँया लागि ल्यंकातयागु दु।
24 गुगु लँपुं हाबलासा थुखे उखे न्यनाः पिहां वइ
वा पुर्बयागु फय् पृथ्वीइ प्यखें ब्वयकी?
25 तसकं वा वःगुया लागि सुनां नहर म्हुल?
नँ न्यानाः वइगु वाफय्या निंतिं लँ सुनां तयार याःगु दु
26 मनू मदुगु जमिनय्
मरुभूमियात प्याकेत,
27 झिजांमिजां दंगु ज्या मवंगु जमिनयात लुधंकेत,
अले सुख्खा जमिनय् घाँय् बुइकेत सुनां लँ तयार यात?
28 छु आकाशं वइगु वाया
सुं अबु दु ला?
सुतिया अबु सु खः?
29 च्वापु व सुतिलःया
मां सु खः?
30 छायधाःसा गुबलें लः बरफय् हिली अले ल्वहं थें छाइ,
गुबलें तज्जाःगु समुद्र धीचिनी।

31 "छं किरकिटी नगु पुचःयात ची फु ला?
वा मृगशिरा नगु पुचःयात छ्वासुका बी फु ला?
32 छं नगु पुचःयात खःगु खःगु इलय् पिकाये फु ला?
अथवा सप्तर्षि नगु व वया पुचःयात उमिगु लँय् यंके फु ला?
33 छं आकाशया नियम स्यू ला?
छं पृथ्वीइ आकाशया व नियम नीस्वने फु ला?

34 "छं तःसलं हालाः सुपाँय्यात उजं बी फु ला?
अले थःत खुसिबालं त्वपुये फु ला?
35 छं हाबलासायात उमिगु लँपुइ आज्ञा बी फु ला?
उमिसं, 'जिपिं थन दु धकाः धाइ ला?'
36 सुनां नुगाःयात बुद्धि बिल?
अथवा मनयात दुग्यां बिल?
37 सुपाँय्यात ल्याः खाये फुम्ह सु बुद्धिमान दु?
आकाशय् दुगु लःया धुकूयात प्वंके फुम्ह सु बुद्धिमान दु,
38 गबले धू छाइ
अले चाया धी प्यपुनी?

39 "छं मिसाम्ह सिंहया निंतिं शिकार मालाबी फु ला?
अले सिंहतय् पित्याः छं लुधंके फु ला,
40 गबले इपिं थःगु गुफाय् हमला यायेत सुलाच्वनी

वा सुलाच्वंगु थासय् पियाच्वनी?
41 सँक्वःया मस्त परमेश्वरयात बिन्ति यायां नयेपित्याकाः
थुखे उखे ब्वयाजुइबलय्
उमित सुनां नयेगु नसा बी ला?”

39

1 “गुँ दुगुचां गुबलें मचा बुइकी धकाः छं स्यू ला?
छं चल्लां मचा बुइकूगु खंगु दु ला?
2 इमिसं ग्वःला तक थः मचा प्वाथय् क्वबियाजुइ छं स्यू ला?
इमिसं मचा बुइकीगु ई छं स्यू ला?
3 इमिसं पुलिं चुयाः मचा बुइकी
अले इमि मचाबू व्यथा फुइ।
4 इमि मचा स्वयेजिया वइ अले खुल्ला जंगलय् हुर्के जुइ।
पिने पिहांवनी अले लिहां वइ मखु।

5 “गुँ गधायात सुनां स्वतन्त्र त्वःताबिल?
इमित चिनातःगु खिपः सुनां फ्यन?
6 वयात जिं छेँया लागि मरुभूमि,
च्वनीगु लागि चिया ब्यासि* बियागु दु।
7 वं शहरया हल्लायात घृणा याइ,
वं जइम्हय्सिगु सः न्यनी मखु।
8 व घाँय् नयेत पहाड पहाडय् चाचाःहिलाजुइ।
अन वं वाउँगु घाँय् माला जुइ।

9 “जंगली द्वहं नं छंगु ज्या याइ ला?
व चान्हय् छंगु गलय् च्वनेत मानय् जुइ ला?
10 छं वयात खिपतं चिनाः जमिन जोतय् याके फु ला?
वं छंगु लागिं बुँ जोतय् याइ ला?
11 छं वयागु तःधंगु बलया कारणं वयात पत्याः याये फु ला?
छंगु ततःधंगु ज्या वयागु भरय् त्वःते फु ला?
12 खलां छंगु अन्न धुकुतिइ हयेत व लिहां वइ धकाः छं वयात पत्याः याये फु ला?

13 “अस्ट्रिचया पपू लसतां भाराभारा सनी,
तर व सलांत्याः झंगः थें ब्वये फइ मखु।
14 वं थःगु खेँय् फिं क्वाकेमा धकाः
बँय् हे त्वःता तइ।
15 तर तुतिं उपिं खेँय् न्हुइ
अथवा गुँपशुं न्हुइ धयागु खँ वं ल्वःमंकी।
16 थःगु परिश्रम सितिं वःगु वास्ता मयासें
वं थः मस्तय्त थः मस्त हे मखु थें यानाः कडा व्यवहार याइ।
17 छाय्धाःसा जि परमेश्वरं वयात बुद्धि मदुम्ह यानाबिया
अले जिं वयात दुग्यां बियागु मदु।
18 वं बिस्युं वनेत थःगु पपू चकंकीबलय्,
वं सल व सल गइम्हय्सित हेस्याइ।

* **39:6** ३९:६ चिया ब्यासि थुकिया अर्थ छुं बुया मवइगु थाय्

19 "अय्यूब, छं सलयात बल बियागु खः ला?
अथवा छं वयात उलि बांलाःगु ककइ च्वंगु सँ बियागु खः ला?
20 वयात छं हे क्वःबुइँचा थें तिन्हुयेगु शक्ति बियागु खः ला?
वं झःझः धाय्क न्हाय् फुइँफुइँ याःगु ग्यानपुस्से च्वं।
21 वं थःगु तुति बँय् बस्वाइ अले थःगु बलय् घमण्ड याइ,
व हतियार घानातःपिं मनूतय्त नापलायेत पिहांवनी।
22 व भयया खँय् न्हिली, व ग्याइ मखु,
तरवार खनाः बिस्युं वनी मखु।
23 वयागु विरोधय् वाण तयेगु थल ध्यारध्यार सनी
अले अन भाला व तरवार प्वालाप्वाला थी।
24 जोशं थुरथुर खाखां व ब्वांय् वनाः न्ह्यज्याइ।
तुरही पुइबलय् व दी मखु।
25 तुरहीया सः तायाः वं न्हाय् फुइँफुइँ याइ।
वं लडाइँया नस्वा, सेनापतिया सः
व लडाइँया सः तापाक्कं हे सी।

26 "छंगु बुद्धिं बाज दच्छिनपाखे थःगु पपू चकंकाः
ब्वया वनीगु खः ला?
27 गिद्धयात च्वय् च्वय् ब्वयेत
व थःगु स्वँ तज्जाःगु थासय् दय्केत छं आज्ञा बियागु खः ला?
28 व ल्वहंया पहाडय् च्वनी।
चान्हय् अन हे च्वनी।
तस्वाःगु ल्वहं वयागु किल्ला खः।
29 अनं तातापाक्क स्वयाः
वं थःगु शिकार माली।
30 वया मस्तय्सं हि त्वनी।
सीम्ह दुथाय् व द हे दइ।"

40

1 हाकनं परमप्रभुं अय्यूबयात धयादिल,
2 "दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरलिसें जवाःसवाः याइम्हय्सिनं वय्कःयात भिंके फइ ला?
परमेश्वरयात दोष ब्यूम्हय्सिनं वय्कःयात लिसः बीमा।"
3 अले अय्यूबं परमप्रभुयात थथे धकाः लिसः बिल,
4 "जि थें ज्यालगय् मजूम्हय्सिनं छितः छु लिसः बीगु?
जिं थःगु ल्हाः थःगु म्हुतुइ तये।
5 जिं यक्व खँ धाये हे धुन,
आः जिं धायेमाःगु मेगु छुं मदु।"
6 अले परमप्रभुं अय्यूबयात ग्वःफसं थथे लिसः बियादिल,
7 "मिजंम्ह थें जँनी च्यु,
जिं छन्त न्यने, छं लिसः ब्यु!

8 "छु, छं जिगु न्याययात रद्द यायेगु ला?
थः धर्मी ठहरय् जुइत जितः दोष बीगु ला?
9 छंगु लप्पा परमेश्वरयागु लप्पा थें च्वं ला?
वय्कःया सः थें छ तसलं हाले फु ला?
10 अथे खःसा थःत गौरव व प्रतापं बांलाकी,
अले इज्जत व महिमा पुं।

11 छंगु दासि वयाच्वंगु तं प्वंकि,
तःधं जूम्ह मनूयात स्वयाः वयात क्वमिल्हु या।
12 फुक्क घमण्डी मनूयात स्वयाः इमित क्वय् क्वका।
इपिं दनाच्वंगु थासय् हे दुष्ट मनूतय्त काच्याक कुचुक यानाब्यु!
13 इमितनापं जमिनय् थुनाब्यु,
इमिगु ख्वाः चिहानय् सीम्हयात भुंकीगु कापतं त्वपुया ब्यु!
14 अले छंगु जव ल्हातं छन्त बचय् याये फइ धकाः
जिं थम्हं नं स्वीकार याये।

15 "जिं छनापं हे दय्काम्ह लखय् च्वनीम्ह बहेमोथयात* स्व,
गुम्हय्सिनं सा द्वहं नं थें घाँय् नइ।
16 वयागु जँ गुलि बल्लाः!
वयागु प्वाःया लाभीइ गुलि शक्ति दु!
17 वयागु न्हिप्यं देवदास्या सिमा थें छाइ,
वयागु खम्पाया हिनू तसकं कस्से जुइ।
18 वयागु क्वँय्त कँय्या नली थें जुइ,
अले वयागु ल्हाःतुति नँयागु डण्डी थें जुइ।
19 व परमेश्वरया ज्यात मध्ये मू ज्या खः,
अय्नं वयात सृष्टि याःम्ह थःगु तरवार ज्वनाः वयागु न्ह्याःने वने फु।†
20 धात्थें पर्वत पर्वतं थःम्हं सय्कूगु वयाथाय् हइ।
फुक्क गुँपशुत वयागु न्ह्याःने म्हिती।
21 व पलेस्वांया क्वय् च्वनी।
व सिमसारय् तिंकथिया दथुइ सुलाच्वनी।
22 पलेस्वांनं वयात थःगु किचलय् सुचुका तइ।
वयागु छचाःखेरं खुसिचाया लहरे पीपल दइ।
23 बाः वःगु खुसि खनाः व ग्याइ मखु।
यर्दन खुसि वयागु त्वाथय् तक वःसां तबि व सुरक्षित जुयाच्वनी।
24 सुनानं वं स्वयाच्वंबलय् वयात ज्वने फइ ला?
सुनानं जालय् क्यंकाः वयागु न्हासय् प्वाः खने फइ ला?"

41

1 "छं लिव्यातन्यात बल्छीं सालाः लिकाये फु ला?
अथवा वयागु मेयात खिपतं ची फु ला?
2 छं वयागु न्हासय् प्वाः खनाः खिपः तये फु ला?
अथवा वयागु वाकुधीइ बल्छीं प्वाः खने फु ला?
3 वं छन्त दयाया लागि बिन्ति याइ ला?
वं छनापं नाइक खँ ल्हाइ ला?
4 व सदां छिम्ह दास जुयाच्वने धकाः
छु! वं छलिसें बाचा चिनी ला?
5 झंगःपन्छियात लहिनातः थें छं वयात लहिनातये फु ला?
छं वयात थः मिसामस्तय्गु निंतिं खिपतं चिनातये फु ला?
6 छु! व्यापारीतय्सं वयागु निंतिं भाः याइ ला?
वा इमिसं वयात बन्जाःतय्गु दथुइ इनाबी ला?
7 छं वयागु छेंगुलिइ भालां सुइगु ला,
अथवा वयागु छ्यंयात न्या लाइगु भालां सुइ फु ला?

---

* **40:15** ४०:१५ बहेमोथ तसकं बल्लाःम्ह जन्तु † **40:19** ४०:१९ छुं हस्तलिपिइ वयात सृष्टियाम्हसिनं जक वयात त्याकेफइ।

8 छं थःगु ल्हाः वयागु विरोधय् ल्हन धाःसा
वलिसें जूगु लडाइँ लुमंकाः व ज्या हाकनं याइ मखु।
9 वयात अधीनय् हयेगु आशा ज्यालगय् मजू।
वयात खनेवं नुगः क्वतुनी।
10 वयात हाय्केगु सुयाकें साहस मदुगुलि जिगु न्ह्यःने दने फुम्ह सु दइ?
अथे खःसा जिगु न्ह्यःने दने फुम्ह सु दु?
11 सुनां जितः ब्यूगु दु धकाः जिं वयात लित बीत?
स्वर्ग क्वय्यागु सकतां जिगु हे खः।

12 "न जि वयागु ल्हाःतुतिया बारे सुम्क च्वने,
न वयागु बल व बांलाःगु रूपया बारे।
13 सुनां वयागु पिनेयागु वसः त्वके फु?
सु लगाम ज्वनाः लिक्क वने फइ?
14 सुनां वयागु म्हुतुया लुखा चाय्केगु साहस याइ?
छाय्धाःसा वयागु वायागु इवः ग्यानपुस्से च्वं।
15 वयागु जँन्हुफा ढालतय्गु इवः थें च्वं।
उपिं ढालत छाप तयातःगु थें प्यपुंकाः स्वाकातःगु दु।
16 थुपिं ढाल छगूनापं मेगु यक्व लिक्क दु,
फय् नं उकिया दथुं वने फइ मखु।
17 थुपिं ढाल छगूनापं मेगु बल्लाक स्वानाच्वंगु दु।
थुपिं ढाल छगूनापं मेगु प्यपुनाच्वंगु दु, अले अलग याये फइ मखु।
18 वं हाच्छिउँ याइबलय् जः प्वालाक्क च्याइ,
वयागु मिखा सूर्ययागु सुथया जः थें च्वं।
19 वयागु म्हुतुं मिप्वाः
व मित्याः पिहां वइ।
20 मिया घःने दासि वयाच्वंगु कराही तः थें
वयागु न्हाय्या प्वालं कुँ पिहां वइ।
21 वयागु सासलं झन ह्यंग्वाःयात च्याकाबी।
वयागु म्हुतुं मियागु त्याः पिहां वइ।
22 वयागु गःपतय् वयागु बल दु।
आपत वयागु न्ह्यःने न्ह्यःने वनी।
23 वयागु ला कस्सीक स्वानाच्वंगु दु,
उपिं बल्लाः अले इकिधिकि सनी मखु।
24 वयागु छाति ल्वहं थें छाः।
घःल्वहंयागु क्वय्यागु पाता थें व छाः।
25 व दनीबलय् बहादुर मनूत नं ग्याइ।
वं दाये न्ह्यः हे इपिं लिचिली।
26 तरवार वा भाला, चुपि वा नँयागु कथिं वयात सुल धाःसां
उकियागु छुं असर जुइ मखु।
27 वं नँयात छ्वालि थें तायकी।
कँय् वयागु निंति ध्वग्गिगु सिं थें जुइ।
28 वाणं वयात बिसिके छ्वये फइ मखु।
कप्तानं कय्कूगु ल्वहं वयागु लागि छ्वस थें जुइ।
29 सिँग्वः वयागु निंति सु छपु थें जक जुइ।
भालां कय्कीबलय् व न्हिलाबी।
30 वयागु प्वाथय् च्वामुगु चिज दु थें च्वं।
व न्यासि वनीबलय् ध्याचःयात वा दायेगु पातां थें थुखे उखे संकी।

31 वं तज्जाःगु समुद्रयात कराहीया लः थें दायेकी।
वं समुद्रयात मलमया थल थें यानाबी।
32 वं लखय् थःगु ल्युने ज्वाल्लच्वंगु चिं त्वःती।
समुद्रया सँ तुयुसे च्वंगु थें च्वनी।
33 पृथ्वीइ व थें मग्याःम्ह
जीव सुं नं मदु।
34 वं मेपिं फुक्क जिराहातय्त क्वह्यंका स्वइ।
व फुक्क घमण्डीतय् जुजु खः।"

42

अय्यूब पस्ताय् चाःगु

1 अले अय्यूबं थथे धकाः परमप्रभुयात लिसः बिल,
2 "छिं न्ह्यागुं नं यानादी फु धकाः जिं स्यू।
सुनानं छिगु योजनायात स्यंके फइ मखु।
3 छिं न्यनादिल, 'ज्ञान मदयक्कं जिगु योजनायात पने फुम्ह सु दु?'
धात्थें जिं ला थःम्हं हे मस्यूगु ततःधंगु ज्यायागु बारे खँ ल्हानागु दु,
गुगु खँ जिं थुइके मफु अले जिगु लागि अजू चायापुस्से च्वं।

4 "छिं धयादिल, 'आः ध्यान बियाः न्यँ।
जि छलिसें न्ववाये, जिं छंके न्यने,
छं जितः लिसः बी'।
5 जिगु न्हाय्पनं छिगु बारे न्हापा हे न्यने धुंकूगु खः,
तर आः ला जिं छितः थःगु हे मिखां खंगु दु।
6 उकिं जिं थःत क्वह्यंकाः स्वया,
अले धू व नउलय् च्वनाः पस्ताय् चाये।"

लिखँ

7 परमप्रभु अय्यूबलिसें न्ववाये धुंकाः वय्कलं एलीपज तेमानीयात धयादिल, "छ व छिमि निम्ह पासापिं खनाः जि तम्वयागु दु, छायधाःसा जिम्ह दास अय्यूबं थें छिमिसं जिगु बारे खःगु खँ मधाः।
8 उकिं आः न्हय्म्ह द्वहं व न्हय्म्ह भ्याःचा ज्वनाः जिम्ह दास अय्यूबयाथाय् हँ। अले छिमिसं थःगु निंतिं होमबलि छा। जिम्ह दास अय्यूबं छिमिगु निंतिं प्रार्थना याइ। जिं वयागु प्रार्थना न्यने, अले जिं छिमिगु मूर्खताकथं छिमित व्यवहार याये मखु। छायधाःसा जिम्ह दास अय्यूबं थें जिगु बारे धायेमाःगु खँ छिमिसं मधाः।"
9 अले एलीपज, बिल्दद व सोपर परमप्रभुं इमित या धकाः धयादी थें हे यात, अले थः पासापिनिगु निंतिं अय्यूबं प्रार्थना यानाब्यूबलय् परमप्रभुं अय्यूबयागु प्रार्थना स्वीकार यानादिल।
10 थुकथं अय्यूबं थः पासापिनिगु निंतिं प्रार्थना याये धुंकाः परमप्रभुं अय्यूबयागु दुःख चीकादिल। अय्यूबयाके न्हापा गुलि धन-सम्पत्ति दुगु खः उकिया निदुगं परमप्रभुं वयात बियादिल।
11 अनंलि अय्यूबया फुक्क दाजुकिजा, तताकेहेँ व वया न्हापायापिं म्हस्यूपिं मनूत वयाः वलिसें वयागु छेँय् भ्वय् नल। अले परमप्रभुं वयाके हयादीगु फुक्क विपत्तिया निंतिं इमिसं वलिसें बिलाप यात, अले वयात सान्त्वना बिल। अले सकसिनं वयात धिबा व लुँयागु अंगू बिल।
12 अले परमप्रभुं अय्यूबयागु जीवनया लिपांगु ईयात न्हापायागु ई स्वयाः यक्व सुवाः बियादिल। वयाके झिंप्यद्वःम्ह फै-च्वलय्, खुद्वःम्ह ऊँट, द्वःछिज्वः द्वहं व द्वःछिम्ह गधा दत।
13 वया न्हय्म्ह काय् व स्वम्ह म्ह्याय् दत।
14 वं तःधिकःम्ह म्ह्याय्या नां यमीमा, माइलीम्ह म्ह्याय्या नां कसीआ व चिधिकःम्ह म्ह्याय्या नां केरेन-हप्पूक तल।
15 सारा देशय् अय्यूबया म्ह्याय्पिं थें बांलाःपिं सुं नं मदु, अले इमि अबुं इमित इमि दाजुकिजापिन्त ति हे पुख्यौंली सम्पत्ति बिल।
16 अनंलि अय्यूब मेगु सच्छि व पिइदँ म्वात, अले वं थः छय्, छुइ व उइ तक खन।
17 थुकथं व यक्व बुरा जुइ धुंकाः सित। व ताःई तक म्वात।

भजनसंग्रहया सफू

म्हसीका

थ्व भजनया सफू बाइबलया पवित्र म्ये व प्रार्थना मुनातःगु सफू खः। थीथी ईया च्वमिपिन्सं च्वयातःगु थुपिं पवित्र म्ये व प्रार्थनायात इस्राएलीतय्सं अश्शूर व बेबिलोनय् कैदी जुयाः च्वंबलय् मुनाः थःपिनिगु आराधनाया इलय् छ्यलेगु यात। लिपा थ्व हे भजन मुनायात इमिसं थःपिनिगु धर्मशास्त्रय् नं दुथ्याकल।

थुकी थीथी कथंया धर्मया चिनाखँ दु। थुकी परमेश्वरया प्रशंसा, आराधनाया म्ये, ग्वाहालि, सुरक्षा, उद्धारया निंतिं प्रार्थना, क्षमा या निंतिं इनाप, परमेश्वरया आशिषया निंतिं सुभाय्या म्ये, शत्रुतय्त सजाँय बीत इनाप दु। थुपिं प्रार्थनात मनूतय् थःयाकःचिगु व फुक्क इस्राएलीतय्गु नितां कथंया खः। गुलिं प्रार्थनाय् छम्ह मनूया नुगलय् दुने च्वंगु नुगःखँत प्वंकातःगु दुसा गुलिं प्रार्थनाय् परमेश्वरया सकल मनूतय्गु नुगःखँ प्वंकातःगु दु।

थ्व पवित्र भजनयात येशू ख्रीष्टं नं छ्यलादीगु दु। न्ह्गु नियमया च्वमिपिन्सं नं न्ह्यथनातःगु दु। अले थुपिं मण्डलीइ शुभंनिसें हे आराधनाया सफू जुयावःगु खः।

भजन मुनाया न्यागुलिं हे ब्व परमेश्वरयात तःधंक प्रशंसा यानाः क्वचाय्कातःगु दु। उपिं ब्वत थथे दु –

धलः पौ

न्हापांगु ब्व १–४१
निग्गु ब्व ४२–७२
स्वंगूगु ब्व ७३–८९
प्यंगूगु ब्व ९०–१०६
न्यागूगु ब्व १०७–१५०

भजन

न्हापांगु ब्व

1

भज १–४१

धात्थेंयागु लसताया लँपु

1 धन्य खः व मनु,
गुम्ह दुष्टतय्गु खँय् जुइ मखु,
गुम्ह पापीतय्गु लँय् दनी मखु,
अले गुम्ह कर्पिन्त क्वह्यंका
जुइपिनिगु पुचलय् च्वनी मखु।
2 बरु व परमप्रभुया व्यवस्थाय् हे
लय्तायाच्वनी।
चान्हि वय्कःयागु हे व्यवस्थाय्
ध्यान यानाच्वनी।
3 व खुसि सिथय् पिनातःगु
सिमा थें खः।
वं न्ह्याबलें थःगु इलय् फल बी।
अले वयागु हः नं गुबलें
सुकूगनावनी मखु।
वं याःगु न्ह्यागु ज्या नं पूवनी।

4 दुष्टत अथे जुइ मखु,
इपिं छ्वसँ थें खः।
फसं इमित पुइकायंकी।
5 उकिं न्याय बीगु इलय्
दुष्टतय्त दण्ड बी।

न त पापीत हे
धर्मीतय्गु सभाय् च्वने फइ।

6 छाय्धाःसा परमप्रभुं
धर्मीतय्गु लँयात
रक्षा यानादी।
तर दुष्टतय्गु लँ
नाश जुयावनी।✡

2

परमप्रभुं अभिषेक यानादीम्ह जुजु
1 जाति जातित छाय् ग्वसाः
ग्वयाजुइ?
मनूतय्सं छाय् म्वाःमदुगु जाः
ग्वयाजुइ?
2 पृथ्वीया जुजुत व शासकत
परमप्रभुया विरोधय्
व वय्कलं अभिषेक याःम्ह✡
मनूयागु विरोधय् दं वइ,
अले शासकत जानाः
जाः ग्वयाजुइ।
3 इपिं हाला जुइ,
"इमिगु सिखः चफ्फुना छव
अले न्यवः इमिगु त्वयाः
वान्छवया ब्यु।"

4 स्वर्गय् सिंहासनय् च्वंम्ह
न्हिलादी,
परमप्रभुं इमित च्यूताः तकं
तइ मखु।
5 वय्कलं इमित तमं ख्यानादी,
तमं वय्कलं इमित
थरथर खाकादी।
6 "जिं थःम्ह जुजुयात
थःगु पवित्र पर्वत सियोनय्
पलिस्था याये धुनागु दु।"

7 जुजुं परमप्रभुं धयादीगु खँ
न्ह्यथनी,
"परमप्रभुं जितः धयादिल,
'छ जिमि काय् खः,
थनिनिसें जि छिमि बाः जुल।✡
8 जिके फ्वँ जक,
फुक्क जातितय्त जिं
छंगु सर्बय यानाबी,
फुक्क पृथ्वीयात छंगु यानाबी।

✡ **1:6** १:६ यर १७:८ ✡ **2:2** २:१-२ प्रे ४:२५-२६ ✡ **2:7** २:७ प्रे १३:३३; हिब १:५; ५:५

9 छं नँया दण्डीं इमित शासन याइ,
छं इमित चाया थलयात थें
तछ्याइ।' "✡

10 उकिं, हे जुजुपिं, बुद्धि दय्कि!
पृथ्वीया शासकत, होश या!
11 परमप्रभुया भय कयाः
वय्कःयात तःधंकि।
अले थरथर खानाः न्ह्याइपुकि।
12 वय्कःया काय्यात हनाबना ति।
मखुसा वय्कः तंम्वयादी
अले वय्कलं छिमित
नाश यानादी।
वय्कःया शरणय् वंपिं धाःसा
धन्य जुइ।

3

ग्वाहालिया निंतिं सुथसिया प्रार्थना

दाऊदया भजन, दाऊदं थःकाय् अब्शालोमया थासं बिस्युं वंबलय् हाःगु भजन
1 हे परमप्रभु!
जिमि शत्रुत गुलि यक्व दुगु।
जिगु विरोधय् गुलि मनूत
दनावःगु।
2 यक्वसिनं धयाच्वन,
"परमेश्वरं वयात गुबलें नं
रक्षा यानादी मखु।"✡
सेला

3 तर हे परमेश्वर!
छि जिगु जवंखवं
ढाल जुयाच्वनादीगु दु।
छि जिगु गौरव खः,
छिं हे जिगु छ्यं
धस्वाका तयादीगु दु।
4 जिं तःसलं परमप्रभुया नां काये,
अले वय्कलं जितः
थःगु पवित्र पर्वतं
लिसः बियादी।
सेला

5 जि ग्वारातुलाः घने
अले हानं दने,
छाय्धाःसा परमप्रभुं जितः
रक्षा यानादीगु खः।
6 जितः प्यखेरं
हय्कायेत स्वयाच्वंपिं
द्वलंद्वः शत्रुत खनाः नं
जि मग्याः।

✡ **2:9** २:९ प्रका २:२३-२७; १२:५; १९:१५ ✡ **3:2** ३:२ २ शमू १५:१३—१७:२२

7 हे परमप्रभु, झासँ!
हे जिमि परमेश्वर,
जितः बचय् यानादिसँ।
जिमि शत्रुतय्गु न्यतालय्
दायादिसँ।
दुष्टतय्गु वा त्वथुलादिसँ।

8 परमप्रभुं रक्षा यानादी।
छिगु सुवाः
छिकपिनि मनूतय्त
दयाच्वनेमा।
सेला

4

ग्वाहालिया निंतिं
सन्ध्याकाः ईया प्रार्थना
दाऊदया भजन, लय् तइम्हसिया लागि
तार बाजा
1 जिं सःतेबलय्
जितः लिसः बियादिसँ।
जितः दोषं मुक्त यानादीम्ह,
हे जिमि परमेश्वर,
जितः जिगु दुःखं पार
यानाबियादिसँ।
जितः दया यानादिसँ,
अले जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।

2 हे मनूत!
गुबलय् तक छिमिसं जिगु महिमायात
मछालापुसे च्वंकाच्वनेगु?
गुबलय् तक छिमिसं म्वाःमदुगु
दोष बियाः जुयाच्वनेगु?
गुबलय् तक छिपिं मखुगु खँया
ल्यूल्यू जुयाच्वनेगु?
सेला

3 परमेश्वरं धर्मीतय्त थःगु हे निंतिं
ल्ययातःगु खः धकाः
छिमिसं थुइकि।
जिं सःतेबलय् परमेश्वरं जितः
लिसः बियादी!
4 तमय् पाप याये मते,
लासाय् ग्वारातुलेबलय्
नुगलय् वालास्व!✡
सेला

5 पाय्छिगु बलि छा।
अले परमेश्वरयाके भलसा ति।

✡ **4:4** ४:४ एफि ४:२६

6 यक्वसिनं न्यनाच्वंगु दु –
“झीत सुनां भिंगु लँ क्यनाबी?”
हे परमप्रभु! छिगु ख्वाःया जः
जिमिके थीकादिसँ।
7 इमिगु अन्न व दाखमद्य
यक्व दइबलय्या लसता स्वयाः
छिं जिगु नुगलय्
अज्ज यक्व लसता तयादीगु दु।
8 जि याउँक ग्वारातुले, अले घने।
छाय्धाःसा छि हे छम्ह जक दु,
हे परमप्रभु,
जितः रक्षा यानादीम्ह।

5

रक्षाया निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हसिया निंति –
बाँसुरीनापं हालेगु भजन
1 हे परमप्रभु!
जिगु खँ न्हाय्पं बियाः
न्यनादिसँ।
जिगु झसुकाःयात बिचाः
यानादिसँ।
2 जिगु नुगःया खँ न्यनादिसँ,
हे जिमि जुजु, जिमि परमेश्वर।
छाय्धाःसा जिं छि हे
छम्हसित जक
प्रार्थना यानाच्वना।
3 हे परमप्रभु,
सुथय् छिं जिगु सः न्यनादी।
सुथय् सुथय् जिं छितः
प्रार्थना याये,
अले लिसः पियाच्वने।

4 छि मभिंगु ज्याय् लय्तायादीम्ह
परमेश्वर मखु।
दुष्टतय्गु मभिंगु ज्या यात
छिं सह यानादी मखु
5 घमण्ड याइपिं छिगु न्ह्यःने
च्वने फइ मखु।
मभिंगु ज्या याइपिन्त
छिं यय्कादी मखु।
6 मखुगु खँ ल्हानाजुइपिन्त
छिं नाश यानादी।
मनू स्यानाजुइपिं
व झंगःलानाजुइपि
परमप्रभुयात तसकं मयः।
7 छिगु तःधंगु दयां यानाः

जि धाःसा छिगु छेँय् दुहां वये।
जिं छिगु पवित्र देगलय्
पुलिं चुयाः छितः भागियाये।
8 हे परमप्रभु!
जितः भिंगु लँय् यंकादिसँ।
जिगु न्ह्याःने छिगु लँ
तप्यंकादिसँ।
मखुसा जि शत्रुतय्सं जितः
त्याकी।
9 इमिगु म्हुतुइ खःगु खँ
धयागु हे मदु।
इमिगु नुगलय् स्यंकेगु खँ
जक दु।
इमिगु कथुप्वाः
चालाच्वंगु चिहान थें खः
इमिगु में च्वछायाः जक
खँ ल्हाना जुइ।✡
10 हे परमेश्वर!
इमित दोषी ठहरय् यानादिसँ।
इमित इमिगु हे जालय्
तक्यंकादिसँ।
इमिगु यक्व अपराधया कारणं
इमित पित छ्वयादिसँ।
छाय्धाःसा इपिं छिगु विरोधय्
जूगु दु।

11 छिगु शरणय् वःपिं धाःसा
लय्तायाच्वनेमा।
अले न्ह्याबलें लसतां
म्ये हालाच्वनेमा।
छिं हे इमिगु रक्षा यानादिसँ।
अले छिगु नांयात माया याइपिं
लसतां जायाच्वनेमा,
12 छाय्धाःसा परमप्रभु,
छिं धर्मीतय्त सुवाः बियादी।
छिं थःगु मायां इमित प्यखेँ
ढालं थें रक्षा यानादी।

6

दुःखया इलय्
ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन, लय् तइम्हसिया निंतिं –
तार बाजानापं हालेगु
1 हे परमप्रभु!
जितः तमय् ब्वःबियादी मते।
थःगु तच्वःगु तमय् जितः

✡ **5:9** ५:९ रोम ३:१३

सजाँय बियादी मते।✡
2 जि तसकं न्यले धुंक्गुलिं
जितः दया यानादिसँ।
जिगु क्वँय् तसकं स्याये धुंक्गुलिं
जितः लाय्कादिसँ।
3 जिगु नुगः तसकं स्यानाच्वंगु दु।
हे परमप्रभु, जिं गुबलय् तक
पियाच्वनेगु?

4 हे परमप्रभु, जिपाखे फहिलादिसँ।
अले जितः बचय् यानादिसँ।
छिगु तःधंगु दयां जितः
बचय् यानादिसँ।
5 सीधुंकाः छिगु नां सुनां काइ?
सीगालं छितः सुनां तःधंकी?

6 झसुकाः ततं जि त्यानुइ धुंकल।
चच्छिं ख्वयाः जिं थःगु लासा
प्याकाच्वना।
7 ख्वख्वं जिगु मिखा बुल्हुइ धुंकल।
जि शत्रुतय्सं यानाः
ख्व जक ख्वयाः
जिगु मिखा मनावये धुंकल।
8 अय् दुष्टत! जिथाय् च्वने मते।
छायधाःसा परमप्रभुं जिगु ख्वःसः
न्यनादी धुंकल।✡
9 परमप्रभुं जिगु प्रार्थना
न्यनादी धुंकल।
परमप्रभुं जिगु प्रार्थनाया लिसः
बियादी।
10 जि शत्रुत फुक्कसिनं
लज्या चायेमाली, अले ग्याइ।
इपिं फुक्कं थत्थें मछालाः बिस्युं वनी।

7

न्याययया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन, बेन्यामीनी कूशया विषयलय् दाऊदं परमप्रभुया न्ह्यःने हाःगु भजन
1 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
जि छिगु हे शरणय् वया।
जितः लिनाजुइपिं फुक्कपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
2 मखुसा सिंहं थें इमिसं जितः
चिचित्याइ।
जितः सुनानं बचय् याये मफयेक
इमिसं कुचा कुचा थली।
3 हे परमप्रभु परमेश्वर,

✡ **6:1** ६:१ भज ३८:१ ✡ **6:8** ६:८ मत्ती ७:२३; लूक १३:२७

जिगु ल्हातिं छुं मभिंगु ज्या
ज्गु दुसा,
4 थः पासायात जिं मभिं
यानागु दुसा,
छुं म्वायेक जिं थः विरोधीतय्त
हय्कयागु दुसा,
जिं थज्याःगु छुं यानागु दुसा
5 जिमि शत्रुतय्सं जितः लिनाः
ज्वनेमा,
इमिसं जितः बँय् न्हुतुमन्तु न्हुयाः
स्यायेमा।

सेला

6 हे परमप्रभु, दनाः थःगु तं
क्यनादिसँ।
जिमि शत्रुतय्गु तंया विरोधय्
दनादिसँ।
हे परमेश्वर, न्ह्यलं चाय्कादिसँ,
अले न्याय यानादिसँ।
7 जाति जातित छिगु प्यखें मुनेमा,
अले च्वंनिसें इमित शासन
यानादिसँ।
8 परमप्रभुं फुक्क जातिया मनूतय्त
न्याय यानादी।
हे परमप्रभु, जिगु
न्याय यानादिसँ,
अले जि गुलि भिंम्ह
व दोष मदुम्ह खः धकाः
क्यनादिसँ,
हे दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वर!
9 नुगः व बुद्धि दुवालादीम्ह
हे परमेश्वर,
छिं न्ह्याबलें भिंगु यानादी।
दुष्टतय्गु मभिंगु ज्या न्हंकादिसँ,
अले भिंगु याइपिन्त
बचय् यानादिसँ।✡
10 जिगु ढाल दक्वसिबय् तःधंम्ह
परमेश्वर खः,
गुम्हय्सिनं थःगु खँ न्यनीपिन्त
बचय् यानादी।
11 परमेश्वर ख्वाः स्वयाः
न्याय मयाइम्ह न्यायाधीश खः,
गुम्हय्सिनं मभिंगु ज्या याइपिन्त
थःगु तं न्हियान्हिथं क्यनादी।
12 इमिसं थःगु मन महीकल धाःसा
वय्कलं थःगु तरवार
ज्वय्कादी।
वय्कलं थःगु धनुषय् वाण तयाः
सालादी।

✡ **7:9** ७:९ प्रका २:२३

13 वय्कलं थःगु ग्यानापुगु ल्वाभः
ज्वनादी।
वय्कलं थःगु मियागु वाण
ल्ह्नादी।
14 गुम्हय्सिनं मभिंगु खँ बिचाः याइ,
अले मभिंगु ग्वसाः ग्वयाजुइ,
वं छलकपट जक याना जुइ।
15 सुनां कर्पिनिगु निंति गाः म्हइ
व थःम्हं म्हगु गालय्
थः हे दुनी।
16 वं याःगु मभिंगु ज्या
वयागु हे छेनय् लाःवनी।
वं याःगु अत्याचार वयागु हे
कपालय् लाःवनी।
17 वय्कःयागु धार्मिकताया कारणं
जिं परमप्रभुयात तःधंके।
जिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया
म्ये हाले।

8

परमेश्वरयागु नां संसार न्यंक तःधं
दाऊदया भजन, लय् तइम्हसिया निंतिं –
गित्तिया कथं
1 हे परमप्रभु, जिमि प्रभु।
संसार न्यंक छिगु नां
गुलि तःधं।
छिगु महिमा आकाशय् थ्यंगु दु।
2 छिं थः विरोधीतय्गु कारणं यानाः
शत्रुतय्गु म्हुतुप्वाः तिकेत
मस्त व ह्याउँमस्तय्गु म्हुतुं
थःत तःधंकादिल।✡
3 गुबलय् जिं छिगु ल्हाःया ज्या –
आकाश, तिमिला
व नगुतय्त स्वये,
अले जिं बिचाः याये,
4 मनु छु हे खः धकाः
छिं वयात बिचाः यानाच्वनेत?
मनु छु हे खः धकाः
छिं वयात लुमंकाच्वनेत?✡
5 छिं वयात स्वर्गया दूतत स्वयाः
भचा जक क्वय् तयादिल।
नापं छिं वयात इज्जत व मान नं
बियादिल।

6 छिं वयात दय्कादीगु फुक्कयागु
अधिकार नं बियादिल।✡

✡ **8:2** ८:२ मत्ती २१:१६ ✡ **8:4** ८:४ अय्ू ७:१७-१८; भज १४४:३; हिब २:६-८ ✡ **8:6** ८:६ १ कोर १५:२७; एफि १:२२; हिब २:८

7 सा द्वहं, फै-च्वलय्नापं फुक्क
जंगली पशुत नं,
8 आकाशय् ब्वइपिं झंगःत
व लखय् जुइपिं न्यात,
अज्ज ला समुद्रया फुक्क
जन्तुत नं।

9 हे परमप्रभु, जिमि प्रभु,
छिगु ना संसार न्यंक
गुलि तःधं।

9

परमेश्वरया न्याययाला लागिं सुभाय्
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं –
"मुथ लाब्बन" लय्कथं
1 हे परमप्रभु, जिं दुनुगलंनिसें
छिगु प्रशंसा याये।
जिं छिं यानादीगु अजू चायापुगु
फुक्क ज्या कनाजुये।
2 जि छिलिसे लय्तायाच्वने,
हे दक्वसिबय् तःधंम्ह परमप्रभु,
जिं छिगु नामय् भजन हाले।
3 छिगु न्ह्यःने लायेवं
जिमि शत्रुत लिफः स्वयाः
बिस्युं वन,
अले लुफि हानाः नाश जुयाः वन।
4 छिं थःगु सिंहासनं
पक्षपात मजुइक न्याय यानाः
जितः त्याकादीगु दु।
5 जातितय्त छिं ख्याच्वः
बियादीगु दु।
अले मभिंपिन्त
नाश यानादीगु दु।
छिं इमिगु नां सदांया निंतिं
हुयाछ्वयादीगु दु।
6 जिमि शत्रुत सदांया निंतिं
नाश जुइ धुंकल।
छिं इमिगु शहर नं
नाश यानादी धुंकल।
आः इमिगु नां तक हे
मल्यने धुंकल।
7 परमप्रभुं सदांया लागि
राज्य यानादी।
वय्कलं न्याय यानादीत
थःगु सिंहासन
तयार यानादीगु दु।
8 वय्कलं ख्वाः स्वयाः न्याय

यानादी मखु।
वय्कलं पक्षपात मजुइक
मन्तयत् शासन यानादी।
9 क्वत्ययका च्वनेमाःपिनिगु निंतिं
परमप्रभु शरण कायेगु थाय् खः,
दुःखकष्टया इलय् नं
शरण कायेगु थाय्।
10 छिगु नां स्यूपिं सकसिनं
छिगु हे भलसा काइ,
छाय्धाःसा, हे परमप्रभु,
छितः मालाजुइपिन्त
छिं त्वःतादी मखु।

11 सियोनय् च्वनादीम्ह परमप्रभुयात
भजन हालाः तःधंकि।
वय्कलं यानादीगु ज्या
फुक्क जातियापिन्त न्यंकि।
12 परमेश्वरं दुःख सियाच्वंपिन्त
लुमंकादी,
छाय्धाःसा हिया ब्वला
साइम्हय्सिनं
इमिगु ख्वःसः ल्वःमंकादी मखु।
वय्कलं इमित मभिंकूपिन्त
सजाँय बियादी।

13 हे परमप्रभु, जितः दया यानादिसँ।
स्वयादिसँ, जिमि शत्रुतय्सं जितः
गज्याःगु दुःख बियाच्वन।
छिं जितः कालया म्हुतुं
बचय् यानादिसँ।
14 अले जिं सियोनया
ध्वाखाय् च्वनाः
छिगु प्रशंसाया
खँ ल्हाये फइ।
छिं जितः बचय् यानादीगुलिं
जि लय्तायाच्वने।
15 जाति जातित थःम्हं म्हगु गालय्
थः हे लानाच्वंगु दु।
इपिं थःपिन्सं ग्वयातःगु जालय्
थः हे तक्यनाच्वंगु दु।
16 परमप्रभुयात वय्कःया न्याययाहुनिं म्हसीकी।
दुष्टत धाःसा थःगु हे जालय्
तक्यनाच्वनी।

हिग्गायेन सेला

17 दुष्टत फुक्कं पातालय्
कुतुं वनी,
परमेश्वरयात ल्वःमंकूपिं

फुक्क जातित नं।
18 चीमिपिन्त धाःसा
न्ह्याबलें ल्वःमंकी मखु,
मगाःमचाःपिनिगु आशा
न्ह्याबलें तनावनी मखु।

19 हे परमप्रभु, झासँ।
मनूत मत्यायेमा।
जात जातिया न्याय
छिगु न्ह्याःने जुइमा।
20 हे परमप्रभु, इमित ख्यानादिसँ!
जाति जातियापिन्त
थःपिं सीमानिपिं खः धकाः
सीकेबियादिसँ।

सेला

10

क्वत्यलातःपिनिगु न्यायया निति
प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
छि छाय् तापाक
च्वनादियागु?
जिमिगु दुःखया इलय्
छि छाय् फहिलादियागु?

2 दुष्ट व घमण्ड याइपिं मनूतय्सं
चीमिपिन्त लितुलिनाजुइ
इपिं थः हे थःपिन्सं
ग्वःगु जालय् तक्यनेमा।
3 दुष्टतय्सं थःपिनिगु मभिंगु
इच्छाय् हे
थःपिन्त तःधं ताय्काजुइ।
इमिसं लोभीतय्त तःधंकाः
खँ ल्हाइ,
अले परमप्रभुयात क्वह्यंकी।
4 दुष्टतय्सं तःधंछु जुयाः
परमप्रभुयात माली मखु।
इमिगु बिचालय्
परमेश्वर धयाम्ह द हे मदु।
5 दुष्ट मनूत थःपिनिगु ज्याखँय्
न्ह्याबलें ताःलाःसां,
इमिसं छिगु न्याययां खँ
थुइके फइ मखु।
इमिसं थः शत्रुतय्त
हिस्यानाजुइ।
6 इमिसं मतिइ तइ, "जिमित

छुकिं नं थी फइ मखु।
जिमित गुबलें नं
दुःख जुइ मखु।”
7 इमिगु म्हुतु सराः, मखुगु खँ
व ख्याच्वलं जक जायाच्वनी।
इमिगु मेच्वकाय् स्यंकेगु
व दुष्ट खँ जक दयाच्वनी।✡
8 इमिसं गांया पिने पिने सुलाः
लँय् वःपिं सोझापिं मनूतय्त
स्यानाजुइ।
इमिसं सुलाः सुलाः
थुमिगु चिवा कयाजुइ।
9 सिंह थें इपिं दुःखय् लाःपिन्त
हय्कायेत सुलाच्वनी।
अले इमिसं दुःखय् लाःपिन्त
थःगु जालय् लाकाः
लुत्तुलुयायनी।
10 इमिसं थुमित क्वथली,
अले इमिगु बलं थुमित बुकी।
11 इमिसं मतिइ तइ,
“परमेश्वरं थुकिया च्यूताः
तइ मखु।
वय्कलं थःगु ख्वाः
फहिकादीगु दु,
अले छुनं खनी मखु।”
12 हे परमप्रभु!
हे परमेश्वर, ल्हाः ल्हनादिसँ,
दुःखय् लानाच्वंपिन्त
ल्वःमंकादी मते।
13 दुष्टतय्सं छाय् परमेश्वरयात
क्वह्यंकीगु?
इमिसं छाय् “परमेश्वरं जिमित
सजाँय बी मखु” धकाः
मतिइ तइगु?
14 अय्नं परमेश्वर,
छिं दुःखय् लाःपिन्त स्वयादी,
अले ग्वाहालि यानादी।
दुःखय् लानाच्वंपिन्सं थःपिन्त
छिगु ल्हातिइ हे त्वःताबी।
छिं मांबौ मदुपिन्त न्ह्याबलें
ग्वाहालि यानादी।
15 दुष्ट व मभिंगु ज्या याइपिनिगु ल्हाः
त्वथुलादिसँ।
इमिगु मभिंगु ज्या न्हना मवंतले
इमित उकियागु सजाँय
बियादिसँ।

✡ **10:7** १०:७ रोम ३:१४

16 परमप्रभु सदांयाम्ह जुजु खः।
मेपिं घःत पुज्याइपिं मनूत
वय्कःया देशं तनावनी।
17 छिं दुःखय् लानाच्वंपिनिगु सः
न्हाय्पं बियाः न्यनादी।
छिं इमिगु नुगःयात बल्लाकादी।
18 छिं मांबौ मदुपिं
व क्वत्यय्काच्वंपिनिगु
रक्षा यानादी।
अले पृथ्वीइ सुनानं सुयातं हानं
ख्याये फइ मखु।

11

परमेश्वरयागु भलसा
दाऊदया भजन
1 जि परमप्रभुया शरणय् वने,
उकिं छिमिसं जितः
गथे धाये फइ,
"झंगः थें ब्वयाः गुँच्वकाय् हुँ!"
2 स्व, दुष्टतय्सं सुलाः
भिं मनूतयत कय्केत
थःपिनिगु धनुषय् वाण तयाः
साले धुंकल।
3 सारा संसार हे नाश जुइगु खःसा,
भिं मनूतय्सं
छु याये फइ धकाः?

4 परमप्रभु थःगु पवित्र देगलय् दी,
परमप्रभु स्वर्गया थःगु
सिंहासनय् च्वनादीगु दु,
वय्कलं मनूतय्सं याःगु ज्या
फुक्कं स्यू,
छायधाःसा वय्कलं
फुक्कं स्वयाच्वनादीगु दु।
5 परमप्रभुं भिंपिं व मभिंपिं
सकसितं जाँचय् यानादी।
वय्कलं मभिंपिं व मनू
स्यानाजुइपिन्त
वय्कादी मखु।
6 वय्कलं दुष्टतय्थाय्
मि व गन्धक गाय्कादी।
तच्वकं क्वाःगु फय् छ्वयाः
इमित सजाँय बियादी।
7 परमेश्वर धर्मी खः,
उकिं वय्कलं
भिंगु ज्या वय्कादी।
भिंगु ज्या याइपिन्सं

वय्कःयात खंके फइ।

12

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हसिया निंतिं –
“शिमिनिथ” लय्कथं

1 हे परमप्रभु!
जिमित ग्वाहालि यानादिसँ।
भिपिं मनूत छम्ह हे मदये धुंकल।
विश्वास यायेबहःपिं सुं हे मन्त।
2 सकसिनं थःथवय्
मखुगु खँ ल्हानाजुइगु,
म्हुतु जक पिचुकाः
थवंथवय् झंगः लानाजुइगु।

3 परमप्रभु, पिचुगु मे फुक्क
ध्यनाबियादिसँ,
अले तःधंछुया जुइगु म्हुतुप्वाः
तिनाबियादिसँ।
4 इमिसं धयाजुइ,
“जिमिसं थःगु खं
थःत माःगु पूवंके।
जिमि थः मंदु थें धयाजुये।
जिमित सुनानं पने फइ मखु।”

5 परमप्रभुं धयादी,
“आः जि वये।
छाय्धाःसा चीमिपिन्सं
क्वत्यय्काः च्वनेमाःगु दु,
दुःखय् लानाच्वंपिन्सं झसुकाः
तयाच्वंगु दु।
जिं इपिं फुक्कसित इमित
दुःख बियाच्वंपिनिपाखें
बचय् याये।”
6 परमप्रभुया वचन न्हय्कः तक
मिइ छुयातःगु वहः थें शुद्ध जू।
7 हे परमप्रभु,
छिं जिमित रक्षा यानादी।
जिमित न्ह्याबलें
थज्याःपिं मनूतपाखें
बचय् यानाः तयादी।
8 मनूतय्गु दथुइ मभिंसूयात
इज्जत दइबलय्
दुष्टत न्याकुं कयाः
लँय् न्यासि जुइ।

13

ग्वाहालिया निंति प्रार्थना

दाऊदया भजन

1 हे परमप्रभु!
छिं जितः गुबलय् तक
ल्वःमंकाच्वनादी?
सदां ल्वःमंकाच्वनेगु ला?
छि गुबलय् तक
जिपाखें फस्वयाच्वनादी?
2 गुबलय् तक जिं दुःखकष्ट
सह यानाच्वनेगु?
गुबलय् तक जिं चान्हि
नुगः मछिंकाच्वनेगु?
गुबलय् तक जिमि शत्रुतय्सं
जितः बुकातइगु?

3 जितः स्वयादिसँ,
हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
अले लिसः बियादिसँ।
जिगु मिखायात जः बियादिसँ,
मखुसा जि सी।
4 जिमि शत्रुतय्त थथे धकाः
जितः लाय्बुइके बियादी मते,
"जिमिसं वयात बुकेधुन।"
जि बूगुलिइ इमित लय्ताय्के
बियादी मते।

5 जितः छिगु सदां दइगु
दया मायाय् विश्वास दु,
अले जि छिं
बचय् यानादीगुलिइ
लय्तायाच्वने।
6 जिं परमप्रभुया भजन हाले
छाय्धाःसा परमप्रभुं
जितः स्वयादीगु दु।

14

परमेश्वर मदु ला?

दाऊदया भजन

1 मूर्खतय्सं नुगलय्
"परमेश्वर द हे मदु"
धकाः धाइ।
इमिगु मति मभिंगु दु।
इमिसं घच्चाइपुगु ज्या जक
यानाच्वंगु दु।
भिंगु ज्या याइपिं सुं हे मदु।

2 भिपिं सुं दु ला,
अले परमेश्वरयात मालाजुइपिं
सुं दु ला धकाः
परमेश्वरं स्वर्गं क्वय्
मनूतय्थाय् स्वयादी।
3 इपिं मखुगु लँय् वने धुंकल।
इपिं स्यनावने धुंकल।
भिंगु याइपिं छम्ह हे
मदये धुंकल।✡

4 थुपिं मभिंगु यानाजुइपिन्सं
गुबलें हे सय्की मखु ला?
इमिसं जिमि मनूतय्त
मरि नये थें नयाच्वन।
अले परमप्रभुया नां हे काइ मखु।
5 इमिके भय दयाच्वनी
छाय्धाःसा परमेश्वर थःत
मानय् याइपिलिसे जक दी।
6 दुष्टतय्सं मगाःमचाःपिनिगु
ग्वसाः स्यंकाबी
तर परमप्रभु इमित
शरण बीम्ह खः।
7 इस्राएलया मनूतय्गु उद्धार
सियोन पर्वतं वःगु जूसा
गुलि बांलाइ!
गुबलय् परमप्रभुं
थःमनूतय्गु दुःख मदय्कादी,
उबलय् इस्राएलया मनूत
लय्तायाः हाली।✡

15

परमप्रभुयात
सुनां तःधंके फइ?
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु!
छिगु पवित्र थासय्
सु दुहां वने फइ?
छिगु पवित्र पर्वतय् वयाः
सुनां छितः तःधंके फइ?

2 व मनुखं फइ,
गुम्ह दोष मदय्क म्वानाच्वनी,
अले न्ह्याबलें भिंगु जक याइ,
अले गुम्हय्सिनं दुनुगलंनिसें
खःगु खँ ल्हाइ,
3 गुम्ह मेपिन्त मभिंकाः जुइ मखु,

✡ **14:3** १४:१-३ रोम ३:१०-१२ ✡ **14:7** १४:१-७ भज ५३

थः जःलाखःलायात नुगलय्
स्याकाः जुइ मखु
थः पासापिन्त
मखुगु खँ ल्हाना जुइ मखु,
4 गुम्हय्सिनं मभिंपिं मनूतय्त
इज्जत याइ मखु,
परमप्रभुया ग्याःभय
काइपिन्त धाःसा
हनाबना तइ,
थःत न्ह्याक्व हे थाकुसां
थःगु बचं पूवंकी।
5 गुम्हय्सिनं ब्याज मकासे
त्यासाबी।
अले सुनां घुस कयाः
दोष मदुपिं मनूतय्गु
विरोधय् बयान बी मखु।
थज्याःपिं मनूत गुबलें नं
लिचिले माली मखु।

16

जीवनया लँपु
दाऊदया भजन
1 जितः रक्षा यानादिसँ,
परमेश्वर,
जि छिगु शरणय् वयागु दु।
2 जिं परमप्रभुयात धयागु दु –
“छि जिमि प्रभु खः।
जिके दुगु फुक्कं भिंगु खँ
छिगुपाखें हे वःगु खः।”
3 देशय् दुपिं पवित्र मनूत फुक्कं
तःधंके बहःपिं जू,
इपिंलिसे च्वनेदयाः
जि लय्ताः।
4 मेपिं घःतय्गु ल्यूल्यू ब्वाँय्
जुइपिं मनूतय्सं
थःगु दुःख थःम्हं
अप्वय्काजुइ।
जिं इमिगु बां बीगु ज्याय्
ब्वति काये मखु
अले जिं थःगु म्हुतुं
इमिगु नां हे काये मखु।

5 परमप्रभु, छि हे जिगु सर्बय खः,
जितः माःगु फुक्कं
छिं बियादीगु दु।
छिं जिगु भाग्य
सुरक्षित तयादीगु दु।

6 जितः बियादीगु थाय्
गुलि न्ह्याइपुसे च्वं
गपाय्सकं तःजिगु सर्बय!

7 जितः लँ क्यनादीगुलि
जिं परमप्रभुयात तःधंके,
चान्हय् नं जिगु नुगलं
जितः न्वानाच्वनी।
8 जिं स्यु, परमप्रभु
जिलिसें न्ह्याबलें दु।
जितः छुकिं नं संके फइ मखु,
छाय्धाःसा परमप्रभु
जिलिसें दु।

9 उकिं जिगु नुगः लय्ताः,
अले चंचं धाः।
जिं थःत प्यखें
सुरक्षित तायका,
10 छाय्धाःसा छिं
जिगु आत्मायात
सीपिनिगु दथुइ
त्वःतादी मखु।
अले छितः विश्वास
याःम्हय्सित
छिं सीगालय्*
ध्वगिकेबी मखु।✡
11 छिं जितः जीवनया
लँपु क्यनादी
छिनापं च्वनाः जितः
लय्ताय्केबी।
अले थ्व लसता जितः
सदां सदां बियादी।✡

17

न्याययां निंतिं इनाप
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु!
न्याययां निंतिं यानागु
जिगु इनापयात न्यनादिसँ।
जिगु प्रार्थनायात
ध्यान बियादिसँ।
जिं भिं नुगलं यानागु
प्रार्थनायात न्यनादिसँ!
2 जितः दोष मदुम्ह धकाः
क्यनाबियादिसँ,
छाय्धाःसा छिं जक

* **16:10** १६:१० हिब्रू भाषां “सिओल” ✡ **16:10** १६:१० प्रे १३:३५ ✡ **16:11** १६:८-११ प्रे २:२५-२८

खःगु खँ स्यू।

3 छिं चान्हय् जिगु बिचाःयात
वालाः स्वयादीगु दु।
अले जिगु नुगःयात
दुवालादीगु दु।
छिं जितः बांलाक जाँचय्
यानादीगु दु।
अले जिगु छुं दोष मदु धकाः
सीकादीगु दु।
जिगु म्हुतुं मखुगु व मभिंगु खँ
पिहां वइ मखु धकाः
जितः विश्वास दु।
4 जिं छिगु आज्ञा न्यनागु दु।
थुकिं जितः स्याये पाले
यानाजुइपिं मनूतपाखें
तापाकाब्यूगु दु।
5 जिगु पलाः छिगु लँय् हे दु।
अले गुबलें लिचिलागु मदु।

6 हे परमेश्वर!
जिं छितः प्रार्थना याये
छायधाःसा छिं जितः
लिसः बियादी।
जिपाखे स्वयादिसँ
अले जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
7 थःगु अजू चायापुगु माया
क्यनादिसँ,
अले जिमित बचय् यानादिसँ।
छिनापं च्वनेबलय् जिमित
जिमि शत्रुतय्सं
छुं याये फइ मखु।
8 मिखाया नानिचायात थें
जिमित बचय् यानाः तयादिसँ।
छिगु पपूया किचलय्
जिमित सुचुकाः तयादिसँ।
9 दुष्ट मनूतय्पाखें
व जिगु प्यखें च्वंपिं ग्यानापुपिं
शत्रुतय्पाखें जितः
बचय् यानादिसँ।

10 इमिके दया धयागु
भ्याःभचा हे मदु
अले तःधंछुयाः खँ ल्हाना जुइ।
11 इमिसं पलाः पतिकं जिमित
घेरय् याःगु दु।
इमिसं जिमित बँय् बस्वायेत सुलाः

पियाच्वंगु दु।
12 इपिं नयेपित्यानाः
शिकार पियाच्वंपिं
सिंह थें जूगु दु।
छम्ह ल्यायम्हम्ह सिंह थें
इपिं शिकार यायेत
सुलाच्वंगु दु।

13 हे परमप्रभु! झासँ,
जिमि शत्रुतय्गु विरोधय्
छुं यानादिसँ
अले इमित बुकादिसँ।
दुष्टतपाखें जितः छिगु तरवारं
बचय् यानादिसँ।
14 जीवनय् थःत यःगु फुक्क खँ
धायेफु धकाः
जुइपिं मनूतपाखें जितः
बचय् यानादिसँ।
इमिगु लागिं छिं मुंकातयादीगु
दुःखं इमित सजाँय बियादिसँ।
अज्याःगु सजाँय इमि
सन्तान तकयात यक्व दयेमा,
अले इमि छय्-छुइपिनिगु लागिं नं
छुं ल्यनेमा।
15 जिं धाःसा छुं मभिंगु मयानागुलि
छिगु ख्वाः खनी।
जि दनावयेबलय् छितः स्वयेदयाः
तसकं लयताये।

18

छुत्काराया भजन

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिया निंतिं –
शत्रुत व शाऊलया ल्हातिं छुत्कारा जूगुलिं
1 हे परमप्रभु!
जिं छितः गुलि यय्का।
छि जिगु बल खः।
2 परमप्रभु जिगु निंतिं
ल्वहंधी थें खः,
परमप्रभु जिगु किल्ला खः,
जितः उद्धार याइम्ह खः।
जिमि परमेश्वर जिगु निंतिं
ल्वहंधी थें खः,
गुकिं जितः रक्षा याइ।
वय्कः जिगु ढाल खः,
जितः बचय् याइगु शक्ति खः,
शरण कायेगु थाय् खः।

3 जिं परमप्रभुयात प्रार्थना याये।
वय्कलं जितः जिमि
शत्रुतय्पाखें बचय् यानादी।
वय्कःया प्रशंसा याये।

4 कालया खिपतं
जितः स्वतुमतु स्वय्कल।
दुःखया खुसिबालं
जितः चुइके यंकल।
5 नरकया खिपतं
जितः प्यखें हीन।
कालया म्हुतुं
जितः पियाच्वन।
6 दुःख जूबलय्
जिं परमप्रभुयात लुमंका,
जिं ग्वाहालिया लागि
परमेश्वरयात प्रार्थना याना।
जिगु प्रार्थना वय्कःया
देगलय् थ्यन
वय्कलं न्हाय्पं बियाः
जिगु सः न्यनादिल।
7 परमेश्वर तम्वयादिल,
अले उबलय् भ्वखाय् ब्वल,
पृथ्वी खात,
पहाडया जग हे वारावारा सन।
8 वय्कःया न्हाय्प्वालं
कुँत्याः पिहां वल।
वय्कःया म्हुतुप्वालं
भस्म याइगु मित्याः
व च्यानाच्वंगु कोइला
पिहां वल।
9 वय्कः आकाश ह्मखनाः
कुहां झाल।
वय्कःया पालि तःलय्
हाकुगु सुपाँय् दु।
10 वय्कः कस्बया म्हय् च्वनाः
ब्वयाः झाल।
वय्कः फय्या पपुतिइ च्वनाः
ब्वयाः झाल।
11 वय्कलं थःत खिउँनं
त्वपुयातःगु दु।
अले हाकुगु सुपाँचं
थःत भुनातःगु दु।
12 वय्कःया न्ह्यःने
हाकुगु सुपाँय् तज्यानाः
हावलासा त्वल,
अले प्वँवा व मिवा गात।
13 अले स्वर्ग परमप्रभु
हालाहयादिल,

दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिगु सः
ताये दत।
14 वय्कलं थःगु वाण त्वःताः
थः शत्रुतय्त उखेंथुखें
यानादिल।
वय्कलं मलखं कय्काः
इमित बुकादिल।
15 हे परमप्रभु!
छिं तमं ब्वःबियादीगुलि
अले छिगु न्हाय्प्वालं
पिहां वःगु मित्यालं
समुद्रया बँ व पृथ्वीया जग
खनेदत।

16 वय्कलं स्वर्ग कुहां वयाः
जितः ज्वनादिल।
वय्कलं जितः तःजाःगु समुद्रं
थकयादिल।
17 वय्कलं जितः जिमि
बल्लाःपिं शत्रुतय्पाखें
बचय् यानादिल,
अले जितः महींपिं जि स्वयाः
बल्लाःपिं फुक्कपाखें नं
बचय् यानादिल।
18 जितः थाकुगु इलय्
इमिसं जितः
हय्क्काः वल,
अय्नं परमप्रभुं जितः बचय्
यानादिल।
19 वय्कलं जितः सुरक्षित
थासय् यंकादिल,
छाय्धाःसा वय्कः जिलिसें
लय्तायादीगु दु।

20 जिं भिंगु यानाजुयागुलि
परमप्रभुं नं जितः भिंगु
यानादिल।
अले जि दोष मदुम्ह जूगुलि
वय्कलं जितः आशिष
बियादिल,
21 छाय्धाःसा जि परमप्रभुया
लँय् जुयाच्वनागु दु।
अले जि जिम्ह परमेश्वरपाखें
गुबलें नं फहिलामवना।
22 जिं न्ह्याबलें वय्कःया
व्यवस्था मानय् यानागु दु,
वय्कःया उजंयात
न्ह्याबलें न्यनागु दु।
23 जि दोष मदुम्ह धकाः

वय्कलं स्यू
अले पापं चिलाच्वनागु दु।
24 जि दोष मदुम्ह धकाः स्यूगुलि
व जिं भिंगु यानाजुयागुलिं
परमप्रभुं नं जितः भिंगु यानादिल।
25 हे परमप्रभु! भलसा दुपिलिसे
छि थः नं भलसा दुम्ह हे जुयादी।
अले इमान्दारपिंलिसे
इमान्दार हे जुयादी।
26 शुद्ध नुगः दुपिं मनूतय्त
छिं दया माया क्यनादी,
अले परमेश्वरया आज्ञा मानय्
मयाइपिनि
छि विरोधी जुयादी।
27 क्वमिल्लुपिन्त छिं
बचय् यानादी,
तःधंछुया जुइपिन्त धाःसा
क्वह्यंकादी।
28 हे परमप्रभु परमेश्वर!
छिं जिगु निंतिं मत च्याकादी
छिं खिउँ मदय्काः
जितः जः क्यनादी।
29 हे परमप्रभु! छिगु ग्वाहालि
जिं शत्रुतय्गु पुचलय् नं
हय्काये फु
अले परमेश्वरया ग्वाहालिं
जिं न्ह्याथें ज्याःगु पःखाः नं
गये फु।

30 परमेश्वरया लँपु
सिद्धगु लँपु खः।
वय्कःया वचन सत्य खः।
वय्कःया शरणय् वंपिनिगु निंतिं
वय्कः ढाल खः।
31 परमप्रभु बाहेक
मेम्ह सु परमेश्वर दु?
झी परमेश्वर बाहेक
मेम्ह सु ल्वहंधी दु?
32 व हे परमेश्वर,
सुनां जितः बल्लाकल,
अले सुनां जिगु लँपुयात
तप्यंकाबिल।
33 वय्कलं जिगु तुतियात
चल्लायागु तुति थें यानादी।
अले जि ततःजाःथाय् नं
तुतिं चुयाच्वने फइ।✡
34 वय्कलं जिगु ल्हाःयात

✡ **18:33** २८:३३ हब ३:१९

ल्वायेगु कलाः स्यनादी
वय्कलं जिगु लपुयात
कँय्यागु धनु साले फय्केत
बल्लाकादी।
35 हे परमप्रभु!
छिं जितः थःगु ढाल बियाः
बचय् यानादीगु दु।
छिगु जव ल्हातिं जितः
तिबः बियाच्वंगु दु।
छिगु ग्वाहालि
जितः तःधंकादीगु दु।
36 छिं जिगु तुतिया निंतिं
गाक्क थाय् बियादीगु दु।
अले जि गुबलें नं क्वःदःगु मदु।
37 जिं थः शत्रुतय्त
लित्तुलिनाः ज्वने
अले इपिं फुक्कसित
नाश मयातले
जि लिहां वये मखु।
38 जिं इमित दने हे मफयेक
क्वथले
इपिं जिगु तुतिइ क्वदली।
39 छिं जितः ल्वायेत बल
बियादीगु दु।
अले जिमि शत्रुतय्त जिगु तुतिइ
तयादीगु दु।
40 छिं जिमि शत्रुतय्त
जिगु न्ह्यःनें ख्यानाछ्वत।
जितः महीपिन्त जिं नाश याना।
41 इपिं ग्वाहालिया निंतिं हाल,
अय्नं इमित सुनानं
बचय् याः मवः।
इमिसं परमप्रभुयात सःतल,
अय्नं वय्कलं
लिसः बियामदी।
42 जिं इमित धू जुइक दाया।
मनूतय्सं लँय् ध्याचःयात
न्हुत्तुन्हुगु थें
जिं इमित न्हुत्तुन्हुया।

43 छिं जितः विद्रोहीतय्पाखें
बचय् यानादिल,
जाति जातितय् जुजु यानादिल।
जिं म्हमस्यूपिं मनूत नं
आः जिगु अधीनय् जुल।
44 मेगु जातियापिं मनूत नं
जिगु न्ह्यःने क्वछुइ
अले जिं धाःथें च्वनी।

45 थःगु साहस तंकाः
इपिं थःपिनिगु किल्लां ग्याग्यां
पिहां वल।

46 जिगु किल्ला परमप्रभुया
प्रशंसा या,
वय्कः म्वानाच्वंम्ह
परमप्रभु खः।
जितः बचय् यानादीम्ह
परमेश्वरयात तःधंकि।
47 वय्कलं जितः
जिमि शत्रुतलिसे
बदला कयादी।
वय्कलं जाति-जातियात
जिगु अधीनय् तयादी।
48 अले जितः जिमि
शत्रुतय्पाखें त्वःतकादिल।
जितः जिमि शत्रुत स्वयाः
तःधंकादिल।
जितः मनू स्याना जुइपिनिपाखें
बचय् यानादिल।
49 उकिं जिं जात जातियापिनि
दथुइ छिगु प्रशंसा याये।
छिगु नामय् भजन हाले।✡
50 छिं थःम्हं ल्यःम्ह जुजुयात
ततःधंगु ल्वापु त्याके
बियादिल।
छिं थःम्हं अभिषेक
यानादीम्हय्सित
न्ह्याबलें माया यानादी –
दाऊदयात व वया सन्तानतय्त।✡

19

परमेश्वरया महिमा
सृष्टि नं क्यं
दाऊदया भजन
1 आकाशं गुलि बांलाक
परमेश्वरया महिमा
कनाच्वंगु दु!
गुलि अःपुक आकाशं
वय्कःया ल्हाःया कलाः
क्यनाच्वंगु दु।
2 न्हियान्हिथं थ्व खँ थौंया न्हि
कन्हय्या न्हियात
न्ह्यथनाच्वनि,
अले थौंया चां
कन्हय्या चायात
ध्वाथुइकाच्वनि।

✡ **18:49** १८:४९ रोम १५:९ ✡ **18:50** १८:२-५० २ शमू २२:२-५१

3 गनं छसः मदुसां
गनं छग्वः आखःग्वः मदुसां
4 इमिगु सुचं संसार न्यंक
न्यनाच्वंगु दु,
अले संसारया कुंकुलामय् थ्यंक
ताये दयाच्वंगु दु।

परमेश्वरं सूर्यया लागि आकाशय्
च्वनेत थाय् दय्कादीगु दु।✡
5 सुथ न्हापां नकतिनि
ब्याहा याःम्ह मिजं थें
व लय्तातां पिहां वइ,
कासाय् त्याकेत लय्तायाः
ब्वाँय् वःम्ह कासामि थें
व पिहां वइ।
6 व आकाशया छग् कुनं
पिहां वयाः
मेगु कुनय् तक थ्यनी,
वयागु क्वाःजलं छुं नं
सुलाच्वनेफइ मखु।

7 परमप्रभुया स्यनातःगु खँ
पक्का खः,
थुकिं झीत न्हगु बल बी।
वय्कःयागु नियम
विश्वास यायेबहः जू,
थुकिं छुं मस्यूपिन्त ज्ञां बी।
8 परमप्रभुया उपदेश खःगु खः,
थुकिं नुगःयात लय्ताय्की।
परमप्रभुया स्यनातःगु खँ
पाय्छिगु खः,
थुकिं मिखायात जः बी।
9 परमप्रभुया भय कायेगु बांलाः
थ्व न्ह्याबलें दयाच्वनी।
परमप्रभुया न्याय सत्यं जाः।
थ्व न्ह्याबलें उतिग्यं।
10 थुपिं लुँ स्वयाः
अप्वः यइपुसे च्वं
भिंगु लुँ स्वयाः अप्वः,
अले कस्ति स्वयाः
अप्वः चाकुसे च्वं,
हाप्वलं पिहां वःगु कस्ति स्वयाः
अप्वः चाकुसे च्वं।
11 हे परमप्रभु!
थुकिं जि छिकपिनि दासयात
ज्ञां बी।
थुकियात मानय् यानाः

✡ **19:4** रोम १०:१८

जितः तःधंगु सिरपाः दत।

12 वाःमचायेक जूगु पापयात
सुनां खनी?
हे परमप्रभु!
थथे वाःमचायेक जूगु पापपाखें
जितः क्षमा यानादिसँ!
13 चायेक चायेकं जुइगु
पापपाखें नं जि दासयात
तापाक तयादिसँ।
थुमित जितः त्याके बियादी मते
अले जि छुं दोष मदुम्ह जुइ।
अले जि तःधंगु पापं मुक्त जुइ।
14 हे परमप्रभु!
जितः बचय् यानादीम्ह,
जितः शरण बीम्ह!
जिगु म्हुतुं पिहांवइगु खँग्वः
व जिगु नुगःया प्रार्थना
छितः ययेमा!

20

जुजु लडाइँलय् वने न्ह्यःया प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 दुःखया इलय् छन्त
परमप्रभुं लिसः
बियादीमा।
याकूबया परमेश्वरं छन्त
बचय् यायेमा।
2 वय्कलं थःगु पवित्र थासं
छन्त ग्वाहालि
छ्वयाहयादीमा।
अले सियोनयागु पर्वतं
छन्त तिबः बियादीमा।
3 वय्कलं छं छाःगु
फुक्क अन्नबलियात
लुमंकादीमा।
वय्कः छंगु होमबलि
लय्तायादीमा।

सेला

4 वय्कलं छं मनंतुंगु फुक्कं
पूवंकादीमा।
अले छंगु ग्वसाः फुक्कं
ताःलाकादीमा।
5 छि त्याःगुलिं
जिमिसं ततःसलं लय्तायाः
भजन हाले
अले झी परमेश्वरया नामय्
ध्वाँय् ब्वय्के।

परमेश्वरं छंगु फुक्क प्रार्थना
न्यनादीमा।

6 आः जिं सिल,
परमप्रभुं थःम्हं
अभिषेक यानादीम्ह जुजुयात
ग्वाहालि यानादी।
वय्कलं पवित्र स्वर्ग वयात
लिसः बियादी।
अले थःगु शक्तिं वयात
बचय् यानादी।
7 गुलि मनूत थःगु रथया
भलसाय् च्वनी,
गुलि मनूत थःगु सलया
भलसाय् च्वनी,
झी धाःसा परमप्रभु
झी परमेश्वरया
भलसाय् च्वने।
8 इपिं लुफिं हानाः क्वदली
तर झी बल्लानाः
धस्वानाच्वनी।
9 हे परमप्रभु,
जिमि जुजुयात त्याकेबियादिसँ,
अले जिमिगु प्रार्थना न्यनाः
लिसः बियादिसँ।

21

जुजु लडाइँनं लिहां वये धुंकाः
ब्यूगु सुभाय्
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
छिं बल बियादीगुलि
जुजु लय्ताःगु दु।
वयात त्याकेबियादीगुलिं
तसकं लय्ताःगु दु।
2 वं मनंतुंगु फुक्कं छिं
पूवंकादीगु दु।
वं फ्वंगु छुं नं
छिं मब्यू धयागु मदु।

3 छिं तःधंगु आशिष बियाः
वयात लसकुस यानादिल।
छिं वयागु छेनय्
भिंगु लुँयागु श्रीपेच
पुइकादिल।
4 वं छिके जीवन फ्वन,
अले छिं वयात
जीवन बियादिल,

छिं वयात ताःहकःगु आयु
व गुबलें मफुइगु जीवन
बियादिल।
5 छिगु विजय इमिगु निंतिं
तःधंगु इज्जत जुगु दु।
छिं इमित नां
व इज्जत बियादीगु दु।
6 छिगु आशिष वयाके
सदां दयाच्वनी,
अले छिनापं च्वनेदयाः
व तसकं लय्ताःगु दु।
7 जुजुं परमप्रभुयाके
भलसा तःगुलि
अले दक्वसिबय् तःधंम्हसिया
सदां दइगु दया मायां यानाः
व गुबलें लिचिले माली मखु।
8 जुजुं थःगु शक्ति
शत्रुत फुक्कसित
मात्तुमालाः ज्वनी।
जुजुं थःत महीपिं फुक्कसित
जव ल्हातं ज्वनी।
9 जुजुं थः खनेदय्कः वइबलय्
मिप्वालं कय्काः
इमित नाश याइ।
परमप्रभुं तमय् इमित मिं
भस्म यानादी।
10 इमि मचाखाचा
सुं नं ल्यनी मखु,
जुजुं इपिं फुक्कसित
सिधय्की।
11 इमिसं जुजुया विरोधय्
जाः ग्वःसां
इमिगु मभिंगु ग्वसाः
पूवनि मखु।
12 जुजुं इमित वाणं कय्की।
अले इपिं लिफः स्वयाः
बिस्युं वनी।

13 हे परमप्रभु!
छिगु तःधंगु शक्तिया निंतिं
जिमिसं छिगु प्रशंसा याये।
छिगु शक्तियात तःधंकाः
जिमिसं भजन हाले।

22

दुःखय् याःगु प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
“सुथया चल्ला” लय्कथं

1 हे परमेश्वर!
जिम्ह परमेश्वर,
छिं छाय् जितः त्वःतादियागु?
जिं छितः गुलि प्रार्थना याना नं
छि जिपाखें छाय्
तापाना च्वनागु?✡
2 हे जिमि परमेश्वर, न्हिनय् जिं छितः प्रार्थना
यानाच्वना,
तर छिं लिसः बियामदी।
चान्हय् नं
जितः सुख शान्ति मदु।
3 अथेसां छि पवित्रम्ह
परमेश्वर खः
इस्राएलं छितः तःधंकू धकाः
जिं स्यू।
4 जिमि तापाःबाज्यापिन्सं
छिगु हे भलसा काःगु खः।
अले छिं इमित बचय्
यानादीगु खः।
5 इमिसं छितः प्रार्थना यात,
अले इपिं बचय् जुल।
इमिसं छिगु भलसा काल,
अले गुबलें मछालाच्वने
म्वाःल।

6 जि ला छम्ह की जक खः,
मनू मखु,
सकसिनं क्वह्यंकाः
व हेपंख्याकाच्वने माःम्ह!
7 खँक्वसिनं जितः
हेबाय्चबाय् याइ
इमिसं थःगु म्हुतु स्यंकाः
छ्यं क्वानाः थथे धाइ—✡
8 “परमप्रभुयागु भलसा काइम्ह
थ्व हे मखु ला?
आः परमप्रभुं हे वयात
बचय् याकेब्यु।
परमप्रभुं वयात अपाय्सकं
माया याः धयागु खःसा
परमप्रभुं छाय् ग्वाहालि
यानामदीगु?”✡
9 छिं हे जितः मांया प्वाथं
बुइकादिल।
अले मांया मुलंनिसें हे
छिं जितः छिके भलसा
तइम्ह यानादिल।
10 बूखुन्हुनिसें हे
जितः छिगु ल्हातय् लःल्हात,

✡ **22:1** २२:१ मत्ती २७:४६; मर्क १५:३४ ✡ **22:7** २२:७ मत्ती २७:३९; मर्क १५:२९; लूक २३:३५ ✡ **22:8** २२:८ मत्ती २७:४३

बूसांनिसें
छि जिम्ह परमेश्वर खः।
11 जिपाखें तापानादी मते,
दुःख जिगु न्ह्याःने हे
वयाच्वंगु दु।
जितः ग्वाहालि याइपिं
सुं हे मदु।
12 द्वहंतय्सं थें
जितः शत्रुतय्सं
घेरय् यानातःगु दु।
बाशान देशया
ग्यानापुपिं द्वहंतय्सं थें
जितः घेरय् यानातःगु दु।
13 सिंह थें हालाः
इपिं जितः कुचा कुचा थलेत
म्हुतुप्वाः चाय्काः
न्ह्याःवयाच्वंगु दु।
14 जिगु तागत लः थें
ज्वयावने धुंकल।
जिगु क्वँय्या फुक्क साहा साहा
ब्यनावने धुंकल।
सी थें जिगु नुगः
नायावने धुंकल।
15 जिगु कथुप्वाः धू थें
गने धुंकल,
जिगु मे थक्वय्
प्यपुने धुंकल,
छिं जितः सित धकाः
धुलय् वांछ्वयादिल।
16 जिमि शत्रुतय्गु पुचलं खिचात थें
जिगु प्यखें मुंवःगु दु।
इमिसं जिगु ल्हाःतुति
त्यात्यायाये धुंकल।
17 जिगु म्हय् च्वंगु क्वँय्
फुक्क खनेदये धुंकल।
जिमि शत्रुतय्सं जितः स्वयाः
“हः” धयाच्वंगु दु।
18 इमिसं जिगु लं चिट्ठा तयाः
थःथवय् इनाकाइ।✡

19 हे परमप्रभु!
जिपाखें तापानादी मते।
छि हे जिगु तागत खः।
जितः ग्वाहालि याः झासँ।
20 थ्व तरवारपाखें जितः
बचय् यानादिसँ।
थ्व खिचातय्पाखें जिगु प्राणयात

✡ **22:18** २२:१८ मत्ती २७:३५; मर्क १५:२४; लूक २३:२४; यूह १९:२४

बचय् यानादिसँ।
21 सिंहया म्हुतुं जितः
पिकयादिसँ
द्वहंया न्यकुतिं जितः
बचय् यानादिसँ।

22 जिं जिमि मनूतय्त
छिं यानादीगु खँ कने,
जिं छितः इमिगु पुचलय्
तःधंके।✡
23 हे परमप्रभुया ग्याःभय काइपिं,
वय्कःया प्रशंसा या!
हे याकूबया सन्तान, वय्कःयात
हनाबना ति!
हे इस्राएलया मनूत,
वय्कःयागु आराधना या!
24 परमप्रभु मनूतय्गु
दुःखयात च्यूताः मतसे
जुयादीम्ह मखु,
अले इमित
क्वह्यंकादीम्ह नं मखु।
छाय्धाःसा जिं वय्कःयात
प्रार्थना यानाबलय्
वय्कलं न्यनादिल।
वय्कः जिपाखें फस्वया मदी।

25 छिं यानादीगु ज्याया निंतिं
जिं तःधंगु सभाय्
छितः सकसिगु न्ह्यःने
तःधंके।
छिगु ग्याःभय काइपिनिगु न्ह्यःने जिं थःगु बचं पूवंके।
26 नये मखंपिन्सं लुधंक नयेखनी
परमप्रभुयात मालाजुइपिन्सं
वय्कःयात तःधंकी।
इमिगु नुगः
न्ह्याबलें लसतां जायाच्वनी।
27 फुक्क जातियापिन्सं
वय्कःयात लुमंकी,
अले परमप्रभुयाथाय् वइ।
फुक्क जातिया मनूतय्सं
वय्कःयात भागि याइ।

28 परमप्रभु जुजु खः।
वय्कलं फुक्क जातियापिन्त
शासन याइ।

29 तःधंछुया जुइपिं
फुक्कसिनं वयाः

✡ **22:22** २२:२२ हिब २:१२

वय्कःया न्ह्यःने
छ्यं क्वछुकी।
सीमानिपिं फुक्कसिनं वयाः
वय्कःया न्ह्यःने
छ्यं क्वछुकी।
30 लिपा वइपिं सन्तानतय्सं नं
परमप्रभुयागु सेवा याइ।
लिपा वइपिन्सं नं
वय्कःयागु खँ न्यना काइ
31 बु हे मबूनिपिं मनूतय्त नं न्यंकी—
"परमप्रभुं थः मनूतय्त बचय्
यानादिल।"

23

परमप्रभु जिमि जवाः
दाऊदया भजन
1 परमप्रभु जिमि जवाः खः,
जितः छुं मगाःमचाः
जुइ मखु।
2 वय्कलं जितः
वाउँगु घाँसय् थ्यनादी,
वय्कलं जितः
सफागु लःया पुखुलिइ
यंकादी।✡
3 वय्कलं जितः
न्हगु जीवन बियादी,
वय्कलं थःगु नांया निंति
जितः धार्मिकताया लँय्
यंकादी।
4 न्ह्याथे हे तसकं खिउँसे च्वंगु लं
वनेमाःसां
जि छति हे ग्याये मखु, प्रभु!
छाय्धाःसा छि जिलिसें दी,
छिगु कथिं व तुतामं नं
जितः ब्वलंकाबी।

5 जिमि शत्रुतय् न्ह्यःने
छिं जिगु निंति
भ्वय् ज्वरय् यानादी,
छिं जिगु छ्यं चिकनं
अभिषेक यानादीगु दु,
जिगु ख्वला जायाः भय्बी।
6 जिं स्यू जिगु पलाः पतिकं
छिं जितः माया
व भिं यानाच्वनी।
अले परमप्रभुया छेँय्

✡ **23:2** २३:२ प्रका ७:१७

जि सदां च्वने दइ।

24

तःधंम्ह जुजु
दाऊद्या भजन
1 पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंगु
फुक्कं परमप्रभुयागु खः।
संसार व संसारय् च्वंपिं फुक्कं
परमप्रभुयागु खः।✡
2 वय्कलं संसारयात पृथ्वीया
तःलय् च्वंगु लःया च्वय्
दय्कादिल।
अले थुकिया जग समुद्रया क्वय्
स्वनादिल।

3 सुनां परमप्रभुया पर्वत
गये फइ?
वय्कःया पवित्र थासय्
सु दने फइ?
4 थथे इमिसं जक याये फइ,
सुयागु नुगः व ल्हाः शुद्ध जुइ,
सुनां मूर्तियागु पुजा याइ मखु,
सुनां मखुगु बचं याइ मखु।✡
5 इमित बचय् यानादीम्ह
परमप्रभुं
इमित आशिष बियादी।
अले दोष मदुपिं ठहरय् यानादी।
6 थज्याःपिन्सं जक
छितः लुइके फइ।
अले छिगु न्ह्यःने सेवा याये फइ,
हे याकूबया परमेश्वर!

सेला

7 पुलांगु ध्वाखात चालाहुँ!
पुलांगु लुखात चालाहुँ!
अले तःधंम्ह जुजुयात
दुहां वयेब्यु!
8 तःधंम्ह जुजु सु खः?
झी परमप्रभु,
गुम्ह तसकं बल्लाः,
लडाइँलय् सुनानं बुकेमफुम्ह
झी परमप्रभु!
9 पुलांगु ध्वाखात चालाहुँ!
पुलांगु लुखात चालाहुँ!
अले तःधंम्ह जुजुयात
दुहां वयेब्यु!
10 तःधंम्ह जुजु सु खः?
दक्व शक्ति दुम्ह

✡ **24:1** २४:१ १ कोर १०:२६ ✡ **24:4** २४:४ मत्ती ५:८

परमप्रभु!
वय्कः तःधंम्ह जुजु खः।

सेला

25

कष्टया इलय्
ग्वाहालिया निंति प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु!
जिं थःगु मन छिपाखे ल्ह्ने।
2 हे जिमि परमेश्वर, जिं छिगु हे भलसा कयागु दु!
जितः मछालेपुके मते।
जितः जिमि शत्रुतय्सं
त्याके बियादी मते।
3 छिगु भलसा काइपिं सुं नं
मछालेमालि मखु।
मेपिन्त ध्वंलाये स्वइपिं
मनूत जक मछालेमालि।

4 हे परमप्रभु!
जितः छिगु लँपु क्यनादिसँ,
अले उकी जुइगु नं
स्यनादिसँ।
5 छिगु सत्यया लँपुइ
जितः यंकादिसँ,
अले स्यनादिसँ,
छाय्धाःसा छि
जितः बचय् यानादीम्ह
परमेश्वर खः।
न्हियान्हिथं जिं छिगु भलसा
कयागु दु।
6 हे परमप्रभु! छिं जितः
यक्व न्ह्यः क्यनादीगु
गुबलें मफुइगु दया माया
लुमंकादिसँ।
7 जिं ल्याय्म्हबलय् यानागु
पापयात ल्वःमंकादिसँ।
जितः लुमंकादिसँ,
अले छि धात्थें गुलि दया माया
दुम्ह खः धकाः क्यनादिसँ।

8 परमप्रभु भिंम्ह व धर्मीम्ह खः
उकिं वय्कलं पापीतय्त नं
भिंगु लँय् जुइगु स्यनादी।
9 वय्कलं क्वमिलुपिन्त
भिंगु लँय् यंकादी,
अले इमित थःगु लँपुइ जुइत

स्यनादी!
10 वय्कःयागु बाचाकथं जुइपिं
व व्यवस्था मानय् याइपिन्त
वय्कलं गुबलें
मफुइगु दया माया
व विश्वास क्यनादी।
11 हे परमप्रभु!
थःगु नांयात तःधंकेत
जिगु पाप न्ह्याक्व हे तःधंसां
क्षमा यानादिसँ।
12 परमप्रभुया ग्याःभय
काइपिं सु दु?
वय्कलं इमित इपिं वनेमाःगु
लँपु क्यनादी।
13 इमिगु न्ह्याबलें भिं जुइ
इमि मस्तय्सं
देशय् अधिकार याइ।
14 परमप्रभुया ग्याःभय काइपिन्त
वय्कलं थः पासा थें यानादी,
अले वय्कलं इमित बाचायागु खँ
कनादी।
15 जिगु मिखा न्ह्याबलें
परमेश्वरयाके दु,
छाय्धाःसा वय्कलं जितः
न्ह्याबलें शन्नुतय्गु जालं
त्वःतकादी।

16 जिपाखे स्वयादिसँ,
अले जितः दया यानादिसँ,
छाय्धाःसा जि याकःचा जुल,
अले जितः तसकं कष्ट
जुयाच्वंगु दु।
17 जिगु नुगःया कष्ट झन झन
तच्वयावनाच्वंगु दु।
जितः थ्व फुक्कपाखें
बचय् यानादिसँ।
18 जिगु फुक्क दुःख
व कष्टयात
बिचाः यानादिसँ,
अले जितः जिगु फुक्क पापं
क्षमा यानादिसँ।
19 स्वयादिसँ, जिमि शन्नुत
गुलि दये धुंकल,
अले इमिसं जितः
गपाय्सकं मही।
20 जि छिगु शरणय् वयागु दु,
जितः छुत्कारा यानादिसँ
जितः मछालापुकादी मते।
21 जिगु इमान्दारी

व भिंगु पहलं यानाः
जितः बचय् यानातयेमा।
छाय्धाःसा जिं छिगु भलसा
कयागु दु।
22 हे परमेश्वर,
थ्व फुक्क दुःखकष्टपाखें
इस्राएल्लीतय्त
बचय् यानादिसँ।

26

छम्ह भिंम्ह मनूया प्रार्थना

दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जि दोष मदुम्ह खः धकाः
सकसितं क्यनादिसँ।
छाय्धाःसा जिं भिंगु
व खःगु जक ज्याखँ
यानागु दु।
अले छफुति हे लिमच्युसे
परमप्रभुयागु भलसा
कयागु दु।
2 हे परमप्रभु,
जि गज्याःम्ह खः धकाः
जिगु नुगः व बिचाःयात
जाँचय् यानादिसँ।
3 छिगु तःधंगु दया माया
न्ह्याबलें जिगु नुगलय् दु।
अले छिगु हे विश्वासय्
जि न्ह्याःवनाच्वनागु दु।
4 जि कर्पिन्त हय्काजुइपिं
मनूतलिसे मजुया,
जि निपा ख्वाःपाः दुपिं
मनूतलिसे नं मजुया।
5 जि मभिंगु ज्या यानाजुइपिनिगु
पुचलय् नं मवना,
अले दुष्ट मनूतलिसे
नं मजुया।
6 जिं थः दोष मदुम्ह धकाः
क्यनेत ल्हाः सिले,
हे परमप्रभु!
छिगु वेदीइ वयाः चाःहुलाः
7 जिं ततःसलं छितः
तःधंकाः म्ये हाले
अले छिगु अजू चायापुगु
ज्यायागु खँ कने।
8 हे परमप्रभु, जितः
छिगु महिमा झःझः धाय्क

खनेदइगु छि च्वनादीगु
पबित्र थाय् यः।

9 जितः पापीतय्त थें
नाश यानादी मते।
अले ज्यानमारातय्त थें
जितः सजाँय बियादी मते।
10 इमिगु ल्हातिं ला
मभिंगु ज्या जूगु दु,
अले इमिसं घुस कायेगु ज्या नं
यानाच्वंगु दु।
11 तर जि ला अथे मखु,
भिंगु व खःगु ज्या जक
जिं यानागु दु।
उकिं जितः दया यानाः
बचय् यानादिसँ।

12 जि माथंवंथाय् दनाच्वनागु दु,
अले जिं सभाया न्ह्यःने
परमप्रभुया प्रशंसा याये।

27

जः व मुक्ति बीम्ह परमप्रभु
दाऊदया भजन
1 परमप्रभु जिगु जः
व जितः मुक्ति बीम्ह खः।
जि सु खनाः ग्यायेगु?
परमप्रभु हे जिगु किल्ला खः।
जि सुलिसे ग्यायेगु?
2 गुबलय् दुष्टत जिगु ला नयेत
न्ह्यज्याः वइ,
जितः महीपिं व जिमि शत्रुत जितः
हय्क्काः वइ,
इपिं लुफि हानाः क्वःदइ।
3 फुक्क सिपाइँत जिगु विरोधय्
दनावःसां
जि ग्याये मखु।
सुनानं जितः हय्क्कावःसां
जि लिचिले मखु।

4 जिं न्ह्याबलें माला च्वनागु
छता हे जक खँ
परमप्रभुयाके जिं
छता हे जक फ्वने,
जिं व हे मालाच्वने,
परमप्रभुयागु हिसिलाःगु ख्वाः
स्वयेत
व वय्कःयात

म्हसीकेत
वय्कःयागु देगलय् सदां
च्वनेदयेमा।
5 छाय्धाःसा दुःखकष्टयागु
इलय्
वय्कलं जितः
थःथाय् हे सुचुकादी
वय्कलं जितः
थःगु पालय् सुचुकादी।
वय्कलं जितः
तःजाःगु ल्वहँतय् तयादी।
6 आः जिगु छ्यं
जिमि शत्रुतय्गु न्ह्यःने धस्वाइ।
अले जि वय्कःयागु
पवित्रगु थासय् बलि बियाः
लय्तायाच्वने।
जिं भजन हाले,
जिं परमप्रभुया प्रशंसा याये।

7 हे परमप्रभु!
जिं तस्सलं सःतेबलय्
छिं न्यनादिसँ।
जितः दया यानादिसँ,
अले लिसः बियादिसँ!
8 छिं "जिथाय् वा"
धयादीबलय्,
जिं लिसः बिया,
"जि वये परमप्रभु।"
9 जिपाखें थःगु ख्वाः
फहिकादी मते, परमप्रभु।
तमय् थः दासयात थःपाखें
तापाकादी मते,
छि जितः ग्वाहालि
यानादीम्ह खः।
जितः मुक्ति बियादीम्ह प्रभु,
जितः त्वःतादी मते!
जितः गुबलें त्यागय् यानादी मते!
10 जितः जिमि मांबौनं त्वःतूसां
परमप्रभुं जितः त्वःतादी मखु।
11 हे परमप्रभु,
जितः छिगु लँपु क्यनादिसँ।
जिमि शत्रुत यक्व दुगुलिं
जितः खःगु लँय् यंकादिसँ।
12 जितः इमिगु ल्हातय्
त्वःतादी मते
छाय्धाःसा इमिसं
मभिंगु मतिइ तयाः
जिगु विरोधय्

मखुगु साक्षी बियाच्वंगु दु।

13 परमप्रभुयागु भिंगु ज्या
जिं थ्व हे जीवनय्
स्वये दइतिनि धकाः
जितः विश्वास दु।
14 परमप्रभुयागु लँ स्वयाच्वँ।
साहस या,
थःगु नुगः बल्लाकि।
परमप्रभुयागु लँ स्वयाच्वँ।

28

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जितः रक्षा यानादीम्ह!
जिं छितः प्रार्थना याये,
जिगु खँ न्यनादिसँ
छिं जिगु खँ न्यनामदिल धाःसा
जि ला याकनं हे सी।
2 ग्वाहालिया निंतिं
जिं प्रार्थना यायेबलय्
अले छिगु पवित्र थाय्पाखे
ल्हाः ब्वय्केबलय्
जिगु खँ न्यनादिसँ।

3 मभिंगु ज्या याइपिं दुष्टतलिसें
जितः सजाँय बियादी मते।
इमिसं म्हुतुं ला
थः जःलाखःलापिंलिसे
नाइक खँ ल्हाइ,
इमिगु नुगलं धाःसा
मभिंगु जाः ग्वयाच्वनी।
4 इमिगु ज्या
व इमिसं याःगु मभिंगु ज्याकथं
इमित सजाँय बियादिसँ,
इमिगु ल्हातं याःगु ज्याकथं
इमित पलेसा बियादिसँ,
अले इमित बीमाःगु सजाँय
बियादिसँ।✡
5 परमप्रभुं छु छु यानादिल,
वय्कलं थःगु ल्हातं छु छु
दय्कादिल धयागु खँय्
इमित छुं हे च्यूताः मदु।
उकिं वय्कलं इमित
सदां सदांया निंतिं
नाश यानादी।

✡ **28:4** २८:४ प्रका २२:१२

अले हाकनं इपिं खनेदइ मखु।

6 परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा!
छायधाःसा ग्वाहालिया निंतिं
जिं यानागु प्रार्थना
वय्कलं न्यनादीगु दु।
7 परमप्रभु जिगु बल खः,
अले जिगु ढाल नं।
जिं दुनुगलंनिसें
वय्कःयागु भलसा कयागु दु।
वय्कलं जितः ग्वाहालि यानादी,
अले जिगु नुगः लसतां जाः।
जिं वय्कःयात तःधंकाः
म्ये हाले।

8 परमप्रभुं थः मनूतय्त
शक्ति बियादी
वय्कः अभिषेक जूम्हय्सित
रक्षा याइगु किल्ला खः।
9 हे परमप्रभु,
थः मनूतय्त बचय् यानादिसँ।
थः सर्बययात
आशिष बियादिसँ।
अले इमि जवाः जुयाः
इमिगु बिचाः यानादिसँ।

29

परमप्रभुया सलं
न्ह्यागु नं याये फु
दाऊदया भजन
1 हे स्वर्गदूतत,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
परमप्रभुया महिमा
व शक्तिया प्रशंसा या।
2 परमप्रभुया नां तःधंगुलि
वय्कःयागु प्रशंसा या।
परमप्रभु खनेदय्कः झाइबलय्
वय्कःया न्ह्याःने
वय्कःयागु पवित्रताय्
पुलिं चुयाः वय्कःयात
आराधना या।✡

3 परमप्रभुया सः समुद्रय् थ्वइ।
तसकं तःधंम्ह परमेश्वर
न न्याः थें हाली।
वय्कःया सः समुद्रय् लिथ्वइ।
4 परमप्रभुया सलय्

✡ **29:2** २९:१-२ भज ९६:७-९

तःधंगु शक्ति दु।
परमप्रभुया सः
तसकं तःजि।
5 परमप्रभुया सलं
देवदास्या सिमात
नं क्वदली।
लेबनानया देवदास्या सिमात
नं क्वदली।
6 परमेश्वरं लेबनानया पहाडयात
साया मचायात थें
तिन्हुकाबी फु।
अले हेर्मोन पहाडयात*
दुहंचायात थें तिन्हुकाबी फु।
7 परमप्रभुया सलं
हाबलासा त्वय्काबी फु
8 परमप्रभुया सलं मरुभूमियात
क्वारा क्वारा संकाबी फु,
परमप्रभुं कादेशया मरुभूमियात
संकाबी फु।
9 परमप्रभुया सलं स्वंसिमायात
संकाबी फु,
उकिया हः हाय्काबी फु।
अले वय्कःया देगलय्
सकसिनं वय्कःया प्रशंसा याइ।

10 परमप्रभुं खुसिबाः
वःगु लःयात कःघाये फु।
परमप्रभुं जुजुं थें
सदा सदांया निति
शासन याइ।
11 परमप्रभुं थः मनूतय्त
बल बियादी
परमप्रभुं थः मनूतय्त
शान्तिया सुवाः बियादी।

30

सुभाय्या प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जिं छितः तःधंके,
छाय्धाःसा छिं जितः
बचय् यानादिल।
अले जिमि शत्रुतय्त
जितः लाय्बुइके
मफय्काबिल।
2 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर!
जिं ग्वाहालिया निति

* **29:6** २९:६ हेर्मोन पहाड थुकियात "सिरिओन पहाड" नं धाः

छितः प्रार्थना याना।
अले छिं जितः लाय्कादिल।
3 हे परमप्रभु,
छिं जितः सीगालं थकयादिल।
अले कालया म्हुतुइ
थ्यने धुंक्म्ह जितः
लिगना हयादिल।

4 परमप्रभुयात विश्वास याइपिं
फुक्कसिनं वय्कःयात
तःधंकि।
भजन हालाः
वय्कःया पवित्र नांयात
तःधंकि।
5 वय्कःया तं धयागु
घौपलखया निंतिं जक खः,
वय्कःया दया माया
मसीतले दयाच्वनी।
चच्छि ख्वये माःसां
सुथय् ला जितः सुख दइ।
6 जिं थः बचय् जुइ धुंकाः धया,
"आः जितः सुनानं
छुं याये फइ मखुत।"
7 हे परमप्रभु,
छिं जितः स्वयादिल।
छिं जितः पहाड थें
बल्लाकादिल!
तर गुबलय् छि जिपाखें
फस्वयादिल,
उबलय् धाःसा जि ग्यात।

8 हे परमप्रभु,
जिं छितः प्रार्थना याना,
परमप्रभुयात हे जिं दयाया निंतिं
प्रार्थना याना,
9 "जि सिनाः छितः छु दइ?
सीधुंकाः छितः सुनां
तःधंकी?
धू जुइ धुंकाः सुनां छि
विश्वास याये बहःम्ह
धकाः धाइ?
10 हे परमप्रभु,
जिगु खँ न्यनादिसँ।
जितः दया यानादिसँ।
जितः ग्वाहालि यानादिसँ।"

11 जिगु दुःखयात
छिं लसताया प्याखनय्
हिलादिल।
जिगु दुःखयात न्हंकाः

छिं लसतां जायकादिल।
12 उकिं जि सुम्क च्वने मखु,
छितः तःधंकाः म्ये हाले।
हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर!
जिं छितः सदां सदां
सुभाय् बियाच्वने।

31

दुःखया इलय्
परमेश्वरयागु भलसा
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जिं छिके शरण
काःवयागु दु।
जि गुबलें मछाले म्वाःलेमा।
छि धर्मीम्ह परमेश्वर खः,
जितः बचय् यानादिसँ।
2 जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
अले जितः याकनं बचय्
यानादिसँ।
जिगु निंति ल्वहंधी जुयादिसँ
अले किल्ला जुयाः
जितः बचय् यानादिसँ।
3 छि हे जिगु ल्वहंधी
व किल्ला खः।
उकिं थःगु नांया निंतिं
जितः लँ क्यनादिसँ।
4 जितः जिमि शत्रुतय्सं
खने मदयेक तयातःगु जालं
बचय् यानादिसँ।
जितः शरण बियादीम्ह छि हे
छम्ह जक दु।
5 जिं थःत छिगु हे ल्हातिइ
लःल्हायेधुन।
हे परमप्रभु,
विश्वास याये बहःम्ह परमेश्वर!
जितः उद्धार यानादिसँ।✡
6 म्वाःमदुगु मूर्ति पुजा यानाजुइपिं
जितः मयः।
जिं ला परमप्रभुयागु जक
भलसा कया।
7 मदिक्क दयाच्वनीगु
छिगु मायाय्
जि लय्तायाच्वने।
छिं जिगु दुःख व कष्ट स्यू।
8 छिं जितः जिमि
शत्रुतय्गु ल्हातिइ

✡ **31:5** ३१:५ लूक २३:४६; प्रे ७:५९

लाकेबिया मदी।
छिं जिगु तुतियात चक्कंगु थासय्
तयादीगु दु।

9 हे परमप्रभु,
जितः दया यानादिसँ।
छाय्धाःसा जि दुःखकष्टय्
लानाच्वंगु दु।
ख्वख्वं जिगु मिखा
बुल्लुसे च्वने धुंकल।
जिगु म्ह व आत्मा नं
न्यले धुंकल।
10 जिगु जीवन दुःखं जाः।
दँदंनिसें जिं झसुकाः जक
तयाच्वना।
पीरं यानाः जि बमलायेधुन।
जिगु क्वँय् नं न्यले धुंकल।
11 जिमि शत्रुतय्सं जक मखु,
जिमि जःलाखःलां
झन दकलय् अप्वः
जितः क्वह्युंकाच्वन।
पासापिं जिगु न्ह्यःने वये हे ग्याः।
लँय् नापालाःसां
इपिं बिस्युं वनी।
12 सी धुंकूम्ह मनूयात थें
सकसिनं जितः ल्वःमंके
धुंकल।
तज्याःगु थल थें
सकसिनं जितः वांछ्वये
धुंकल।
13 जिं जिगु बारे यक्व हे खँ
न्यनागु दु।
जितः प्यखें ग्यानापुयाच्वंगु दु।
जिमि शत्रुतय्सं जिगु विरोधय्
जाः ग्वयाः
जितः स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।

14 अय्नं हे परमप्रभु, जिं
छिगु भलसा कयागु दु।
छि जिम्ह परमेश्वर खः।
15 जिगु आयु छिगु ल्हातिइ दु।
जितः जिमि शत्रुत व जितः
दुःख बीत स्वया च्वंपिनिपाखें
बचय् यानादिसँ।
16 थः दासयात दया यानाः
स्वयादिसँ।
छिगु सदां दयाच्वनीगु मायां
जितः बचय् यानादिसँ।
17 हे परमप्रभु,

जिं छितः ग्वाहालिया निंतिं
प्रार्थना यायेबलय्
जि मछाले म्वाःलेमा।
बरू जिमि शत्रुतयत मछालापुसे
च्वंकाः पातालय् वनाः
सुम्क च्वनेमाय्कादिसँ।
18 घमण्ड यानाः तःधंछुयाः
धर्मी मनूतय्गु विरोधय्
मखुगु खँ ल्हानाजुइपिनिगु
म्हुतुप्वाः तिकादिसँ।

19 छिगु भय काइपिनिगु निंतिं
छिं तयातयादीगु भिंगु खँ
गुलि तःधं।
अले थःगु शरणय् वइपिन्त
सकसिगुं न्ह्यःने
माक्व बियादी।
20 छिं इमित जाः
ग्वयाजुइपिनिपाखें
थःगु हे न्ह्यःने सुचुकादी।
छिं इमित दोष बियाजुइगु
मेपाखें तापाक्क थःथाय् हे
शरण बियादी।
21 परमप्रभुयात तःधंकि,
छाय्धाःसा वय्कलं जितः थःगु
सदां दयाच्वनीगु अजू चायापुगु
माया क्यनादीगु दु।
जिगु शहरय् हमला यायेत
वःबलय्
वय्कलं जितः बचय् यानादिल।
22 जि छत्थुं ग्यानाः हाला,
“जितः परमप्रभुपाखें
तापाकल।”
तर जिं ग्वाहालिया निंतिं छितः
प्रार्थना यानाबलय्
छिं जितः लिसः बियादिल।✡

23 वय्कःयात विश्वास याइपिं
फुक्कसिनं वय्कःयात
माया या।
परमप्रभुं वय्कःयात विश्वास
याइपिन्त रक्षा यानादी।
घमण्डी जुइपिन्त धाःसा
वय्कलं सजाँय बियादी।
24 उकिं परमप्रभुयागु
भलसा काइपिं फुक्कं बल्ला,
अले साहसी जु!

✡ **31:22** ३१:२२ योना २:४

32

पाप क्षमापाखें दइगु सुख
दाऊदया मश्किल
1 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिगु पाप व मभिंगु ज्या
क्षमा जूगु दु।
2 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिगु मभिंगु ज्या यात
परमप्रभुं दोष मबिल।
अले गुम्हय्सिगु मति मभिं मजू।✡

3 जिं थःगु पाप मानय्
मयानाबलय्
न्हिच्छि ख्वयागुलि
जिगु म्ह न्यल।
4 चच्छि न्हिच्छि छिगु ल्हाः
जिगु म्हय् झ्यातुक्क
लानाच्वन।
जिगु बल फुक्कं निभालय्
लः स् थें सुनावन।
सेला

5 अले जिं छिगु न्ह्यःने जिगु
पाप मानय् याना।
जिं जिगु मभिंगु ज्याखँ
छिगु न्ह्यःने मसुचुका।
जिं थःम्हं थःत धया,
“जिं परमप्रभुया न्ह्यःने
थःगु पाप मानय् याये।”
अले छिं जिगु फुक्क पापया दोष
क्षमा बियादिल।
सेला

6 उकिं ई दनिबलय् हे
छितः विश्वास याइपिन्सं
छिगु प्रार्थना यायेमाः।
अले दुःखकष्टया खुसिबाः वःसां
इमित स्यंके फइ मखु।
7 छि जिगु शरण कायेगु थाय् खः।
छिं जितः दुःखं बचय् यानादी।
अले जिगु प्यखें
छिं मुक्तिया म्ये थ्वय्कादी।
सेला

8 छिं जितः धयादिल,
“जिं छन्त छ वनेमाःगु लँ
क्यनाबी।
जिं छन्त स्यनेकने यानाः
बिचाः यानाच्वने।”
9 लकय् यायेत लगाम
व खिपः माःपिं सल

✡ **32:2** ३२:१-२ रोम ४:७-८

व गधा थें छुं मस्यूपिं
जुयाच्वने मते।
10 दुष्टतय्सं यक्व दुःखकष्ट
फयेमाली,
परमप्रभुयात विश्वास
याइपिन्त धाःसा
सदां दयाच्वनीगु दया माया दइ।

11 उकिं परमप्रभुयात विश्वास
याइपिं फुक्कं
परमप्रभुलिसे लय्ताया च्वँ!
नुगः यचुपिं फुक्कं लसतां चंचंधा!

33

सृष्टि यानादीम्हय्सिगु प्रशंसा
दाऊदया भजन
1 परमप्रभुयात विश्वास
याइपिं फुक्कं
परमप्रभुलिसे लय्ताया च्वँ।
नुगः यचुपिन्सं वय्कःया
प्रशंसा याये ल्वः।
2 वीणा थानाः
परमप्रभुयात तःधंकि!
सारंगी थानाः
वय्कःयागु भजन हा!
3 वय्कःया निंतिं न्हगु भजन हा।
यइपुक तार बाजं थानाः
म्ये हालाः लय्ता।

4 छाय्धाःसा परमप्रभुया वचन
सत्य खः
अले वय्कःया ज्या फुक्कं
विश्वास यायेबहः जू।
5 वय्कलं भिंगु व न्याययां खँ
जक यय्कादी।
वय्कःया मदिक्क दयाच्वनीगु
दया मायां पृथ्वी जाइ।

6 परमप्रभुं उजं बियाः
आकाश दय्कादिल,
अले सासलं फुक्क नगुत।
7 वय्कलं फुक्क समुद्रयात
छथाय् मुंकादिल,
अले ततःजाःगु समुद्रयात थःगु
धुकुतिइ तयादिल।
8 संसारय् च्वंपिं फुक्कसिनं
परमप्रभुयागु ग्याःभय कायेमा,
अले वय्कःयात हनाबना तयेमा।

9 वय्कलं धयादिसेंलि
संसारया सृष्टि जुल।
वय्कःया उजं दयेवं
फुक्कं खनेदयावल।
10 परमप्रभुं जातितय्गु फुक्क
ग्वसाः चुंदंकाबी,
अले इमिसं क्वःछिनातःगु
ज्याखँयात पनादी।
11 परमप्रभुया ग्वसाः धाःसा
सदां दयाच्वनी।
वय्कःया बिचाः गुबलें नं
हिली मखु।

12 धन्य खः व जातिया मनूत,
गुगु जातिया परमेश्वर
परमप्रभु खः।
इपिं धन्यपिं खः, सुयात परमप्रभुं
थः सर्बय जुइत ल्ययादिल।
13 परमप्रभुं स्वर्गं क्वय् स्वयादी,
अले फुक्क मनूतय्त खनी।
14 वय्कलं थः च्वनाच्वंगु थासं
पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूतय्त
स्वयादी।
15 वय्कलं इपिं फुक्कसित
नुगः बियादी,
उकिं वय्कलं इमिसं याइगु
फुक्क ज्याखँ सीकादी।
16 सुं नं जुजु बल्लाःपिं सिपाइँत
दयेवं जक त्याइ मखु।
अले सुं नं सिपाइँनं थःगु बलं
जक त्याकेफइ मखु।
17 सल दयेवं जक नं लडाइँलय्
त्याकेफइ मखु,
थुमिगु फुक्क बल मुंकाः नं
बचय् याये फइ मखु।
18 तर सुनां परमप्रभुया
भय काइ
अले वय्कःया सदां दयाच्वनीगु
दया मायाय् भलसा तइ,
वयात वय्कलं बिचाः यानादी।
19 वय्कलं इमित कालया म्हुतुं
बचय् यानादी,
अले अनिकालया इलय् नं
वय्कलं इमित म्वाका तइ।

20 झीसं परमप्रभुयागु हे
भलसा काये
वय्कः हे झीगु ग्वाहालि
व ढाल खः।

21 वय्कःलिसे
झीगु नुगः लय्ताइ
छाय्धाःसा झीसं वय्कःया
पवित्र नांयागु भलसा
कयागु दु।
22 हे परमप्रभु,
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया जिमिके
दयाच्वनेमा,
छाय्धाःसा जिमिसं छिगु हे जक
भलसा कयागु दु।

34

परमेश्वरया भिंगु खँयात
तःधंकाः हाःगु भजन
दाऊदया भजन
1 परमप्रभुयात जिं धन्य
धयाच्वने न्ह्याबलें
वय्कःयात हे तःधंकाच्वनी
जिगु में न्ह्याबलें।
2 वय्कलं यानादीगु ज्याखँयात
जिं तःधंके
दुःख सियाच्वंपिं थ्व न्यनाः
लय्तायेमा।
3 जिलिसें परमप्रभुयात तःधंकि!
झीपिं फुक्कं जानाः
वय्कःयागु नां तःधंके!

4 जिं परमप्रभुयात माला,
वय्कलं जितः लिसः
बियादिल।
नापं वय्कलं जिगु फुक्क
भय नं मदय्काबिल।
5 सुनां वय्कःपाखे स्वइ,
लसतां इमिगु ख्वाः
झःझः धाइ,
अले गुबलें नं मछालाः ख्वाः
क्वछुके माली मखु।
6 थ्व दुःखीम्ह मनुखं सःतल,
परमप्रभुं न्यनादिल,
अले फुक्क दुःखकष्टपाखें
वयात बचय् यानादिल।✡
7 वय्कःयागु ग्याःभय काइपिन्त
परमप्रभुया दूततय्सं रक्षा याइ,
अले वय्कलं इमित
बचय् यानादी।

✡ **34:6** ३४:१-६ १ शमू २१:१३-१५

8 परमेश्वर गुलि भिं धकाः
थःम्हं हे सीकि,
धन्यम्ह खः व,
सुनां वय्कःयाके शरण काइ।✡
9 परमप्रभुया पवित्रपिं मनूत,
वय्कःयागु ग्याःभय का,
वय्कःयागु ग्याःभय काइपिं
सुयातं मगाःमचाः जुइ मखु।
10 बल्लाःपिं सिंहत नये मखनाः
गंसि जुइ
तर परमप्रभुयात
विश्वास याइपिन्त
भिंगु छुं हे खँया मगाःमचाः
जुइ मखु।

11 वा, अय् ल्याय्म्हत!
जिगु खँ न्यँ!
जिं छिमित परमप्रभुयागु भय
कायेगु स्यनाबी।
12 सुयां न्ह्यइपुक व ताःई तक
म्वाये मंदु ला?
13 दुसा, थःगु मेयात
मभिंगु व मखुगु खँ
ल्हाकेबी मते।
14 मभिंगु खं तापाक च्वँ,
अले भिंगु ज्या या।
फुक्कलिसे मिलय् जुयाः
च्वनेगु स्व।✡

15 भिंगु ज्या याइपिन्त
परमप्रभुं स्वयाच्वंगु दु,
अले इमिगु प्रार्थना न्यनेत
वय्कलं न्हाय्पं बियाच्वंगु दु।
16 मभिंगु ज्या
याइपिनिपाखें धाःसा
वय्कः फस्वयादी,
अले इमिगु नां तक हे
मल्यंक नाश यानादी।✡

17 भिंगु ज्या याइपिन्सं
परमप्रभुयात प्रार्थना याइबलय्
परमप्रभुं न्यनादी,
अले इमिगु फुक्क दुःख
मदय्कादी।
18 नुगः ख्वःपिं सकसिगुं न्ह्याःने
परमप्रभु दी,
अले नुगः क्वतुंपिन्त वय्कलं

✡ **34:8** ३४:८ १ पत्र २:३ ✡ **34:14** ३४:१४ हिब १२:१४ ✡ **34:16** ३४:१२-१६ १ पत्र ३:१०-१२

बचय् यानादी।
19 भिं मनूतय्त यक्व दुःख वयेफु,
अय्नं परमप्रभुं इपिं फुक्कसित
फुक्क दुःखं उद्धार यानादी।
20 परमप्रभुं इमित बांलाक तयादी,
इमिगु क्वँय् छपु नं
त्वधुकेबी मखु।✡

21 दुष्टत इमिगु मभिंगु ज्यां हे
सिनावनी,
परमप्रभुया मनूतय्त महीपिं
दोषी ठहरय् जुइ।
22 परमप्रभुं थः दासतय्त
बचय् यानादी।
वय्कःयागु शरणय् वइपिं
दोषी ठहरय् जुइ मखु।

35

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु!
जिगु विरोध याइपिनिगु
विरोध यानादिसँ।
जिलिसें ल्वाःवइपिलिसे
ल्वानादिसँ।
2 ढाल व ल्वाभः ज्वनादिसँ,
अले जिगु ग्वाहालिया निंतिं
झासँ।
3 जितः लिनाजूपिनिगु विरोधय्
थःगु भाला ल्ह्नादिसँ,
अले जितः धयादिसँ,
“जिं छन्त बचय् याये।”

4 जितः स्यायेत स्वयाच्वंपिन्त
व स्यंकेत स्वयाच्वंपिन्त
मछालापुसे च्वंक
लिनाछ्वयादिसँ।
5 फसं पुइके यंकूगु सुपः थें
परमप्रभुया दूतं इमित
लिनाछ्वयेमा।
6 परमप्रभुया दूतं इमित
लिनायंकीबलय्
इमिगु लँ खिउँसे व चुल्लुसे
च्वनेमा।
7 जिं छुं मयाकं
इमिसं जितः जाः ग्वल
जिं छुं मयाकं

✡ **34:20** ३४:२० यूह १९:३६

इमिसं जिगु निंतिं गाः म्हुल।
8 उकिं इमिसं थाःगाः
कायेमफयेक आकाझाकां
इमिगु नाश जुइमा।
इपिं थःम्हं ग्वःगु जालय्
थःपिं हे लायेमा,
इपिं थःम्हं म्हगु गालय्
थःपिं हे लायेमा।
9 अले जि परमप्रभु खनाः
लय्ताये वय्कलं जितः बचय्
यानादीगुलिं
जि वय्कः खनाः लय्ताये।
10 जिं दुनुगलंनिसें वय्कःयात
तःधंकाः धाये,
"हे परमप्रभु! छि थें ज्याःम्ह
सुं नं मदु।
छिं बमलाःपिन्त बल्लाःपिंपाखें
बचय् यानादी।
अले चीमि व ग्वाहालि मदुपिन्त
इमित क्वत्यलेत स्वइपिंपाखें
बचय् यानादी।"

11 मभिंपिं मनूतय्सं जिगु विरोधय्
साक्षी बियाजुइ।
जिं सि हे मस्यूगु खँय्
इमिसं जितः दोष बी।
12 इमिसं जिगु भिंगु ज्याया पलेसा
जितः मभिं याइ।
जिगु नुगः तसकं क्वतुनी।
13 अय्नं इपिं उसाँय् मदुबलय्
जि दुःखं च्वना,
जिं नयेगु त्वःता,
जिं इमिगु निंतिं प्रार्थना याना।
14 जिं थः पासा व
दाजुकिजाया निंतिं थें
प्रार्थना याना,
जिं थः हे मांया दुःखं च्वना थें
इमिगु निंतिं दुःखं च्वना।
15 अय्नं जितः दुःख जूबलय्
इपिं फुक्कं लय्ताल
इपिं फुक्क जानाः जितः
लाय्बुयाजुल।
म्हमस्यूपिन्सं तकं जितः
दिपाः मदयेक
हय्क्काः वयाच्वन।
16 इमिसं जितः हेस्यानाः
क्वह्यंका जुल।
इमिसं जितः बेक्वः मिखां

स्वयाजुल।
17 हे परमप्रभु,
गुबलय् तक थथे छुं मयासें
स्वया जक च्वनेगु?
जितः इपिंपाखें बचय् यानादिसँ।
जितः थुपिं सिंहपाखें
बचय् यानादिसँ।
18 अले जिं तःधंगु सभाय्
छितः सुभाय् बी।
जिं सकसिगुं न्ह्याःने छितः
तःधंके!

19 जिमि शत्रुतय्त जि बूगुलिइ
लय्ताय्के बियादी मते।
म्वाय्कं म्वाय्कं जितः
महीपिं मनूतय्त जिगु दुःखय्
लायबुइके बियादी मते।✡
20 इमिसं मिलय्चलय्
जुयाच्वनेगु ला
खँ हे ल्हाइ मखु।
बरु मिलय्चलय् जुयाच्वंपिनिगु
विरोधय् मखुगु मखुगु
खँ ल्हाना जुइ।
21 इमिसं ततःसलं जितः
दोष बियाः धाइ,
"छं छु यात धकाः जिमिसं
थःगु हे मिखां स्वयेदत,
बल्ल लात का!"

22 हे परमप्रभु,
छिं थ्व फुक्क खँ स्यु,
उकिं सुम्क च्वनादी मते
जिपाखें तापाक झायादी मते।
23 हे परमप्रभु, जि परमेश्वर!
दनादिसँ,
जितः बचय् यानादिसँ।
जिगु पंलिनाः नवानादिसँ।
24 हे परमप्रभु, छि धर्मीम्ह खः,
जि दोष मदुम्ह खः धकाः
क्यनादिसँ।
जिमि शत्रुतय्सं जितः लायबुइ
मफयेमा।
25 "आहा! झीसं मनंतुना थें
झीत दत" धकाः
इमित धाय्केबियादी मते।
"झीसं वयात म्वाःम्वाकं नुनेधुन"
धकाः इमित धाय्केबियादी मते।

✡ **35:19** ३५:१९ भज ६९:४; यूह १५:२५

26 जितः दुःख जूबलय्
लाय्बुयाजूपिं फुक्कं
आशां घायेमा,
थःपिन्त जि स्वयाः तःधं धकाः
जूपिं फुक्कं न्हाय्वंकाः
मछाला जुइमालेमा।
27 जि दोष मदुम्ह खः धकाः
न्याय जूगु स्वयेत पियाच्वंपिं
फुक्कं लय्तायेमा,
अले लिसा लिसा कयाः
धयाच्वनेमा,
"परमप्रभु गुलि तःधं!
थःदासया भिं जूगुलिइ
वय्कः लय्तायादिल।"
28 अले जिं सकसितं
छिगु न्याययाथें कने।
न्हियान्हिथं छितः तःधंके।

36

न्ह्याबलें दयाच्वनीगु माया

दाऊदया भजन
1 दुष्टतय्गु दुस्गलंनिसें
पाप् हाला हइ।
इमिके परमेश्वरयागु ग्याःभय भ्याः
भचा हे दइ मखु।✡
2 इमिसं थःपिन्त तसकं तःधं
ताय्काजुइगुलि
परमेश्वरं इमिगु पाप खनी मखु,
अले दोषी ठहरय् यानादी मखु
धकाः च्वनी।
3 इमिगु न्ह्यागु खँ नं
मभिंगु जुयाच्वनी।
इमिसं भिंगु व गतिलाःगु ज्या
धयागु हे याइ मखु।
4 लासाय् ग्वारातुलीबलय् तक नं
इमिसं मभिंगु ग्वसाः ग्वयाच्वनी।
इमिगु ज्या छुं नं भिंगु मदु।
मभिंगु यायेत धाःसा
इपिं छपलाः हे लिचिली मखु।

5 हे परमप्रभु!
छिगु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु माया
आकाश थें तःधं।
अले छि विश्वास याये बहःम्ह खः
धयागु खँ
सुपाँय् स्वयाः नं पुलाः वं।
6 छि धर्मीम्ह खः धयागु खँ

✡ **36:1** ३६:१ रोम ३:१८

पहाड थें धिसिलाः,
छिगु न्याय समुद्र थें तःजाः।
छिं मनू व पशुतय्गु बिचाः यानादी।
7 हे परमप्रभु! गुलि तःजि
छिगु मदिक्क दयाच्वनीगु माया!
छिगु पपूया किचलय्
मनूतय्सं शरण कयाच्वंगु दु।
8 छिं इमित गाक्क
नकेबियाच्वनादीगु दु।
छिं थःगु लसताया खुसिं
इमित लः त्वंकेबियाच्वंगु दु।
9 छि फुक्क जीवनया मूहान खः।
छिगु जलं हे जिमिसं
खंकाच्वना।

10 छितः माया याइपिन्त
छिगु सदां दइगु माया
प्वंकादिसँ।
छितः मानय् याइपिन्त न्याय
बियादिसँ।
11 तःधंछुना जुइपिन्त जितः
हय्क्काय्के बियादी मते,
अले दुष्टतय्त जितः
लिकेबियादी मते।
12 स्वयादिसँ इपिं क्वःदल।
इपिं आः गुबलें नं
दनावये मफयेक क्वःदल।

37

भिंगु व मभिंगु ज्याया लिच्वः
दाऊदया भजन
1 मभिंपिं खनाः
हीमी चाये मते
मभिंगु ज्या याइपिंलिसे
नुगः मुइके मते।
2 घाँय् थें इपिं याकनं गनावनी,
स्वां थें इपिं याकनं
इवाः जुयावनी।

3 परमप्रभुयात विश्वास या,
अले भिंगु या
अले परमेश्वरं बियादीगु देशय्
च्वनाः सुरक्षित जुयाच्वँ।
4 परमप्रभुनापं लय्ताया च्वँ!
परमप्रभुं छं मनंतुंगु पूवंकादी।

5 थःगु जीवन परमप्रभुयात
लःल्हानाब्यु,

वय्कःयात विश्वास या,
अले वय्कलं छन्त
ग्वाहालि यानादी।
6 वय्कलं छंगु विश्वासयात जः थें
अले छ सत्यम्ह खः धकाः
न्हिनय्सिया निभाः थें
क्यनादी।

7 सह यानाः परमप्रभुयात
पियाच्वँ
मनूतय्सं याना जूगु ज्याखँ
व इमिगु मभिंगु ग्वसाः खनाः
हीमी चाये मते।

8 तंचाये मते,
तंयात त्वःताछव।
हीमी चाये मते,
थुकिं मभिंपाखे न्ह्याकी,
9 मभिंपिं मनूतय्त
नाश यानाछ्वइ।
परमप्रभुयागु लँ स्वयाच्वंपिं
परमप्रभुं बियादीगु देशय्
च्वने दइ।
10 मभिंपिं याकनं मदयावनी,
छिमिसं मालाः स्वःसां
खंके फइ मखु।
11 क्वमिल्लुपिन्सं धाःसा
देशय् अधिकार याइ,
अले इमित तःधंगु सुख
शान्ति दइ।✡

12 मभिंपिन्सं भिंपिन्त स्यंकेत
जाः ग्वयाजुइ, अले इमित
बेक्वः मिखां स्वयाजुइ।
13 परमप्रभु मभिंपिं खनाः न्हिलादी,
छाय्धाःसा वय्कलं स्यु,
इपिं याकनं नाश जुयावनी।

14 मभिंपिन्सं नये मखंपिं
व चीमिपिन्त न्हंकेत
व भिंगु लँय् जुयाच्वंपिन्त स्यायेत
थःगु तरवार ल्हनी,
अले धनुष वाण तप्यंकी
15 तर इमिगु तरवारं
इमिगु हे छातिइ सुइ,
अले धनुष वाण त्वधुली।
16 मभिंपिन्के यक्व दुगु स्वयाः
भिंपिन्के भतिचा जक
दुगु हे बांलाः,

✡ **37:11** ३७:११ मत्ती ५:५

17 छायधाःसा मभिंपिनिगु शक्ति
नाश जुयावनी।
परमप्रभुं भिंपिन्त बल्लाकादी।

18 परमप्रभुं भिंपिं मनूतयत
न्हियान्हिथं बिचाः
यानातयादीगु दु,
इपिं परमप्रभुं बियादीगु सर्बय
सदां च्वने खनि।
19 आपत्या इलय्
इमित दुःख जुइ मखु,
अनिकालया इलय्
इमिसं लुधंक नयेदइ।

20 मभिंपिं मनूत नाश जुयावनी।
परमप्रभुयात महींपिं मनूत
गुँस्वां थें तनावनी,
अले कुँ थें इपिं मदयावनी।

21 मभिंपिं मनूतय्सं त्यासा कयाः
गुब्सं पुली मखु
भिंपिन्सं दुनुगलंनिसें बी।
22 परमप्रभुं आशिष बियातःपिन्सं
पृथ्वीइ अधिकार याइ,
वय्कलं सराः बियातःपिं धाःसा
नाश जुइ।

23 परमप्रभुयात मनूतय्गु लँपु
यल धाःसा
वय्कलं इमिगु पलाः
धिसिलाकादी।
24 इपिं लुफिं हाःसां
ग्वतुलि मखु,
छायधाःसा परमप्रभुं इमित
ल्हाः ज्वनाः थकयादी।

25 जि बुयाः बुरा जुइ धुन
जिं आः तक नं
भिं मनूयात
परमप्रभुं त्वःतादीगु मखंनि,
न त इमि मस्तय्सं फ्वनाः
नयेमाःगु हे खना।
26 इपिं न्ह्याबलें नुगः ह्वःपिं
व दुनुगलं बीपिं खः,
इमि मस्तय्त सुभाय् दइ।

27 मभिंगु ज्या त्वःति,
भिंगु ज्या या।
छिपिं न्ह्याबलें

परमेश्वरं बियादीगु देशय्
च्वने खनि।
28 छाय्धाःसा परमप्रभु
सत्य यःम्ह खः,
वय्कलं थःत विश्वास याइपिन्त
गुब्सं त्वःतादी मखु।

वय्कलं इमित न्ह्याबलें
बचय् यानादी।
मभिंपिं मनूतय् सन्तान धाःसा
नाश जुइ।
29 भिंपिं मनूतय्सं
परमेश्वरं बियादीगु देशय्
अधिकार याइ।
अले अन न्ह्याबलें च्वनी।

30 भिंम्ह मनूया म्हुतुं
न्ह्याबलें ज्ञानया खँ पिहां वइ,
वयागु मेचं
न्ह्याबलें सत्य नवाइ।
31 परमेश्वरयागु व्यवस्था
वयागु नुगलय् दयाच्वनी,
वयागु पलाः गुब्सं चुलुइ मखु।

32 मभिंम्ह मनुखं
न्ह्याबलें भिंम्ह मनूया
चेवा याना जुइ,
अले वयात स्यायेत स्वयाच्वनी।
33 परमेश्वरं मभिंम्ह मनूयागु ज्या
ताःलाके बियादी मखु,
अले न्याय याइबलय्
भिंम्ह मनूयात
दोषी ठहरय् यानादी मखु।

34 परमेश्वरयागु लँ स्व,
वय्कलं धाःथें जु,
वय्कलं छिमित देश बियाः
तःधंकी।
अले मभिंपिं मनूत नाश जूगु
छिमिसं स्वये खनि।

35 जिं छम्ह तसकं ग्यानापुम्ह
व दुष्टम्ह मनू खना।
व मनू सिमा थें
थःगु थासय् तःधनाजुल।
36 छन्हु जि उखे वनाबलय्
जिं वयात स्वयाबलय्
व ला अन मदु।
जिं वयात मालां नं लुइके मफुत।

37 दोष मदुम्ह मनूयात बिचाः या,
अले भिंम्ह मनूयात
बांलाक स्व,
मिलय्चलय् जुयाच्वनिपिं मनूतय्
सन्तान दइ।
38 मभिंपिं मनूत धाःसा
फुक्क नाश जुयावनी,
इमिगु सन्तान फुक्कं मदयावनी।

39 भिंपिं मनूतय्त परमप्रभुं
स्वयादी,
दुःखया इलय् वय्कलं इमित
उद्धार यानादी।
40 परमप्रभुं इमित
ग्वाहालि यानादी
अले बचय् यानादी,
वय्कलं इमित मभिंपिं मनूतय्पाखें
बचय् यानातयादी,
छाय्धाःसा इपिं
वय्कःया शरणय् वइ।

38

दुःखय् लानाच्वंम्ह मनूया प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जितः तमय्
ब्वःबियादी मते।
थःगु तच्वःगु तमय्
जितः सजाँय बियादी मते।
2 छिं जितः थःगु वाणं
घाःपाः यानादीगु दु।
छिं थःगु ल्हाः
जिगु म्हय् तयादीगु दु
3 छि तंम्वयादीगुलिं
जि म्हंमफय् धुंकल।
जिगु पापं यानाः
जिगु क्वँय् न्यले धुंकल।
4 जि म्ह छम्हं पापय् दुने धुन।
ल्हनां ल्हने मफयक्
थ्व इयातुइ धुंकल।

5 जि मूर्ख जुयागुलिं
जिगु घाः ध्वगिनाः
नवये धुंकल।
6 जि थस्वये मफये धुन,
जिगु म्ह छम्हं स्याये धुंकल।
न्हिच्छि न्हिच्छिं जि ख्वयाः

सनाजुयाच्वना।
7 जिगु म्ह छम्हं ज्वर वयाः
पुनाच्वंगु दु।
जि सी थें च्वने धुंकल।
8 जिगु म्ह छम्हं न्यले धुंकल,
म्ह छम्हं चाःतुलावने धुंकल,
जिगु स्याः नुगलं
झसुकाः पिज्वयाच्वंगु दु।

9 हे परमप्रभु,
जिं छु मनंतुनागु खः धकाः ला
छिं सि हे स्यु,
जिगु झसुकाः नं
छिं न्यनादीगु दु।
10 जिगु नुगः भारा-भारा
मिनाच्वंगु दु,
जिगु बल तनावने धुंकल,
जिं मिखां नं मछुयावने धुंकल।
11 जि पासापिं व थःथितिपिं नं
जिगु ल्वचं ग्यानाः
तातापानाजुइ धुंकल,
जिगु छेँजःपिं हे नं
सत्तीक मवये धुंकल।
12 जितः स्यायेत स्वयाच्वंपिन्सं
थुबलय् हे जाः ग्वयाच्वंगु दु,
जिगु मभिं तुनाच्वंपिन्सं
जितः सिधयकेगु ख्याच्वः
बियाच्वंगु दु।
न्हियान्हिथं इमिसं जिगु विरोधय्
जाः ग्वयाच्वंगु दु।
13 इमिगु ख्याच्वः न्यँन्यं
जि ख्वाँय् जुयाबी धुन।
इमिगु न्ह्याःने
जि नवाये मफुम्ह पाकः
जुयाबी धुन।
14 सुयागुं खँ मन्यनेगु हे
बांलाः ताये धुंकल,
अले सुयातं छुं हे
लिसः मबी धुन।
15 हे परमप्रभु,
जिं आः छितः हे जक
पियाच्वनागु दु।
हे परमप्रभु, जि परमेश्वर!
छिं जितः लिसः बियादी।
16 जिमि शत्रुतय्त जिगु दुःखय्
लायबुइके बियादी मते,
जि बमलाःगुलिइ

इमित लय्ताय्के बियादी मते।

17 जि क्वदलेत्यंगु दु,
मदिक्क जितः स्यानाच्वंगु दु।
18 जिं जिगु पाप नालाकाये,
जिं यानागु ज्याखँय्
जितः दुःख ताः।
19 जिमि शत्रुत जि स्वयाः
यक्व बल्लाः,
गुलिखे शत्रुत ला
म्वाय्कं म्वाय्कं
जितः महीपिं नं दु।
20 इमिसं जिगु भिंगु
ज्याया पलेसा
जितः मभिं यानाच्वंगु दु।
अले जिं भिंगु ज्या यानागुया
विरोधय् जुयाच्वंगु दु।

21 हे परमप्रभु,
जितः त्वःतादी मते
हे परमेश्वर,
जिपाखें तापानादी मते
22 जितः बचय् यानादीम्ह
जि परमप्रभु!
याकनं झायाः जितः
ग्वाहालि यानादिसँ।

39

मनूतय्गु आयु चिहाकः
दाऊदया भजन, लय् तइम्ह यदूतूनया निंतिं
1 जिं थःम्हं थःत धया,
"जिं थःम्हं यानागु ज्या यात
बांलाक दुवाले,
अले जिगु म्हुतुं
पाप नवाकेबीं मखु।
मभिंपिं मनूत न्ह्यःने दइबलय्
जिं पिचा तयाः म्हुतुप्वाः तिनाच्वने।"
2 जि अथे नमवासे च्वनाबलय्
अज्ज ला भिंगु खँ तक नं
नमवासे च्वनाबलय्
जितः झन सह याये
थाकुयावल।
3 जितः झन छु याये छु याये
जुयावल।
गुलि बिचाः यात
उलि हे मिं पूथें जुयावल।
अले जिं थथे मधासे

च्वने मफुत,

4 “हे परमप्रभु!
जिगु जीवन गुबलय् फुइ धकाः
क्यनादिसँ।
जि गुबलय् तक म्वानाच्वनी,
अले जिगु जीवन पलखया लागि
जक खः धकाः
जितः सीकेबियादिसँ।
जितः धयादिसँ, जि गुबलय् सी?
5 छिं जिगु जीवनयात
गुलि चिहाकः यानादियागु!
छिगु न्ह्याःने ला
जिगु आयु छु हे खः धकाः!
छिगु न्ह्याःने ला
जिगु आयु छुं हे मखु।
मनूतय्गु जीवन ला
छम्ह् सासः जक हे खनि।”

सेला

6 मनूत ला किचः थें हे
थुखे उखे जुइ।
इमिगु ज्याया छुं हे मू मदु।
इमिसं धन-सम्पत्ति मुंकी,
तर सुनां काइ धकाः
इमिसं मस्यू।
7 उकिं हे परमप्रभु,
जिं छुकियागु आशा यायेगु?
जिगु आशा धयागु ला
छि हे जक खः।
8 जिगु पापपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
मूर्खतय्सं जितः हिस्याये
मफयेमा।
9 जि सुम्क हे च्वने,
जिं छसः नं नवाये मखु।
छाय्धाःसा जितः
छिं हे थथे यानादीगु खः।
10 अय्नं आः जितः
मेगु सजाँय बियादी मते।
छिगु ल्हाःया च्वतं जि सीन।
11 छिं मनूतय्त इमिसं याःगु
पापया निंति ब्वःबियादी,
अले सजाँय बियादी।
इमिगु सम्पत्तियात किलं नः थें
नाश यानादी।
मनूत धयापिं ला धात्थें हे
छम्ह् सासः जक खनि।

सेला

12 हे परमप्रभु,

जिगु ख्वःसः न्यनादिसँ।
जिं ग्वाहालिया निंतिं यानागु
प्रार्थना न्यनादिसँ।
छाय्धाःसा छिगु निंतिं
जि नं जिमि तापाःबाज्यापिं थें
निन्हुप्यन्हुया पाहां जक खः।
13 जि सिनावने न्ह्यः,
जिगु नां मदयावने न्ह्यः हे
जिपाखें छिगु तं चीकादिसँ।
अले जि हाकनं लय्ताये फयेमा।

40

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 जिं आय्मबुसे ग्वाहालिया निंतिं
परमप्रभुयात पिया।
अले तिनि वय्कलं जिपाखे
न्हाय्पं बियादिल,
अले जिगु प्रार्थना न्यनादिल।
2 वय्कलं जितः
ग्यानापुगु गालं थकयादिल,
वय्कलं जितः
भ्यातनालं लिकयादिल,
वय्कलं जितः
हयाः ल्वहँतय् थनादिल,
अले धस्वानाच्वनेत
धिसिलाःगु थाय् बियादिल।
3 वय्कलं जितः
छपु न्हगु म्ये स्यनादिल,
झी परमेश्वरयात तःधंकाः
हालेगु म्ये।
यक्वसिनं हे थ्व खनी,
अले भय काइ।
अले इमिसं परमप्रभुयाके
भलसा तइ।

4 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिनं परमप्रभुयाके भलसा तइ,
गुम्हय्सिनं मूर्ति पुजा याइ मखु,
अले गुम्ह मखुपिं घःतय्त
पुजा यानाजुइपिंलिसे जुइ मखु।
5 हे परमप्रभु जि परमेश्वर!
छिं जिमिगु निंतिं यक्व हे
अजू चायापुगु ज्या यानादीगु दु।
छिं जिमिगु निंतिं ल्याः खानां
ल्याः खाये मफयेक
अजू चायापुगु ग्वसाः
ग्वयादीगु दु।

छि थें ज्याःम्ह सुं हे मदु।
छिं यानादीगु ज्या कन धाःसा
गुबलें नं सिधइ मखु।
6 छिं जितः थ्व खँ
थुइके बियादिल,
जिगु न्हाय्पं चाय्कादिल,
बलि बीगु व छाय्छी यायेगु ज्यां
छि लय्मताः,
छिं होमबलि व पापबलि नं
यय्कामदी।
7 उकिं जिं लिसः बियाः धया,
“जि वये धुन, व्यवस्थाय्
जिगु बारे च्वया तः थें।
8 जि परमेश्वर!
छितः यःकथं
ज्या यायेगुलिइ हे
जि लय्ताः।
छिं स्यनादीगु खँ
जिं थःगु नुगलय् तयागु दु।”✡
9 हे परमप्रभु,
तःधंगु सभाय् जिं सकसितं
छि जिमित बचय् यानादीम्ह खः
धकाः न्यंका।
छिं सि हे स्यु, थ्व खँ कनेत
जि गुबलें नं लिचिले मखु।
10 जिं छिं बचय् यानादीगु
भिंगु खँ जिगु नुगलय् जक
सुचुका मतया।
जिं न्ह्याबलें छि विश्वास
याये बहःम्ह
व मुक्ति बीम्ह खः धकाः
कनाजुयागु दु।
तःधंगु सभाय् नं जिं
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया
व छि विश्वास याये बहःम्ह खः
धयागु खँ कनाजुयागु दु।

11 हे परमप्रभु!
छिं जितः दया माया यानादीगु
गुबलें त्वःतादी मते।
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया व विश्वासं
जितः सदां बचय् यानातयेमा।
12 जिगु प्यखें ल्याः खानां
ल्याः खाये मफयेक
दुःखत दु।
जिगु पाप थुलि अप्वये धुंकल,

✡ **40:8** ४०:६-८ हिब १०:५-७

जिं आः छुं हे मखने धुन।
जिगु छेनय् दुगु सँ स्वयाः
अप्वः दु थ्व।
जिगु नुगः हे क्वतुने धुंकल।

13 हे परमेश्वर!
जितः बचय् यानादिसँ।
हे परमप्रभु!
जितः ग्वाहालि यायेत
याकनं झासँ
14 जितः स्यायेत स्वःपिं
लज्या चाये मालेमा,
अले इतिमिति कनेमा।
जिगु दुःखय् लय्तायाजूपिं
लिज्यां वनेमा,
अले मछालाः जुइमा।
15 "हः" धकाः
जितः लाय्बुयाजूपिं मछालाः
आछु-आछु कनाजुइमा।
16 छितः मालाजुइपिं धाःसा
छिके लय्तायाच्वनेमा।
अले छिं मुक्ति बीगु यःपिन्सं
सदां थथे धयाच्वनेमा—
"परमप्रभु गुलि तःधं!"

17 तर जि ला चीमिम्ह
व छुं मदुम्ह मनू खः।
हे परमप्रभु,
छि जितः उद्धार याइम्ह
व जिम्ह परमेश्वर खः।
जितः ग्वाहालि यायेत
याकनं झासँ।✡

41

उसाँय् मदुम्ह मनूया प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 धन्य खः इपिं,
गुपिन्सं छुं मदुपिनिगु च्यूताः काइ।
इमित दुःख जुइबलय्
परमप्रभुं ग्वाहालि यानादी।
2 परमप्रभुं इमिगु रक्षा यानादी,
अले इमिगु ज्यान
बचय् यानादी।
वय्कलं इमिगु जीवनयात
सुथांलाकादी।
अले इमि शत्रुतय्पाखें
इमित बचय् यानादी।

✡ **40:17** ४०:१३-१७ भज ७०

3 परमप्रभुं इमित उसाँय्
मदइबलय्
सुसाःकुसाः यानादी।
अले लाय्कादी।

4 जिं धया, “हे परमप्रभु,
जिं छिगु विरोधय् पाप याना।
जितः दया यानादिसँ,
अले लाय्कादिसँ।”
5 जिमि शत्रुतय्सं
जि याकनं सीमा,
अले सकसिनं जितः ल्वःमंका
छ्वयेमा धकाः धयाजूगु दु।
6 जिमि पासापिं धकाः
स्वःवइपिन्सं नं जिगु
मभिंगु खँ जक मुंकाः यंकी,
अले न्ह्याम्हय्सितं न्यंका जुइ।

7 जितः महीपिन्सं नं थवंथवय्
जिगु खँ स्वांपुया जुइ।
इमिसं जिगु मभिंगु
बिचाः याना जुइ,
8 “वयात तःल्वचं कःगु दु,
व आः लासां हे दनावये
फइ मखुत।”
9 छपाः हे भुइ नयाम्ह जिमि
छम्ह स्याःन्याःम्ह पासा तकं
जिगु विरोधय् वन।
वयात जिं तसकं विश्वास
यानातयागु खः।✡

10 हे परमप्रभु!
जितः दया यानाः
हाकनं लाय्कादिसँ।
अले जिं जिमि शत्रुतय्के
पलेसा काये।
11 जिं स्यू छि जिलिसें
लय्तायादीगु दु,
छाय्धाःसा छिं इमित
जितः त्याकेबिया मदी।
12 छिं जितः ग्वाहालि यानादिल,
छाय्धाःसा जि दोष मदुम्ह खः।
छिं जितः सदांया निंतिं
थःलिसें तयादिल।

13 परमप्रभु,
इस्राएलया परमेश्वरया
प्रशंसा या।

✡ **41:9** ४१:९ मत्ती २६:२३; १४:१८; लूक २२:२१; यूह १३:१८

आः, अले न्ह्याबलें।
आमेन! आमेन!✡

निगूगु ब्व

42

भज ४२—७२

परमेश्वरया निंतिं प्याःचाः
कोरह वंशयापिनिगु मश्किल,
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमेश्वर!
गथे चल्ला
खुसिया लःया निंतिं
प्याः चाइ,
जि नं छिगु निंतिं अथे हे
प्याः चायाच्वनागु दु।
2 जि परमेश्वरया निंतिं,
म्वाःम्ह परमेश्वरया निंतिं
प्याःचायागु दु।
जि गुबलय् वनाः परमेश्वरयात
नाप लाये दइ?
3 ख्वबि हे जिगु चान्हिया
नसा जुयाबी धुंकल।
मनूतय्सं जितः न्ह्याबलें थथे
धयाः हाय्कीगु,
"छं परमेश्वर गन दु?"
4 न्हापाया खँ लुमंकीबलय्
जिगु नुगः तज्यानावइ।
उबलय् जि मनूतय्गु पुचःलिसे
जुइगु खः।
मनूतय् न्ह्यलुवाः जुयाः
प्रशंसाया म्ये हा हां,
लय्तातां परमेश्वरया देगलय्
वनेगु।

5 जिगु नुगः छाय् थपाय्सक क्वतुंगु?
जि छाय् थपाय्सकं नुगः मछिंगु?
जिं अज्ज नं परमेश्वरयाके
आशा तयाः वय्कःयात,
जितः बचय् याइम्हय्सित तःधंके।

6 जिगु नुगः तसकं क्वतुंगु दु।
उकिं जिं छितः यर्दनया लागां,
हेर्मोन पर्वत व मिसार डाँडाया
च्वकां लुमंकागु दु।
7 ग्यानापुसे च्वंगु
क्वब्वाःलःया सः
जिगु न्ह्यःने दु।

✡ **41:13** ४१:१३ भज १०६:४८

छिगु समुद्रया तःधंगु लबुं नं
जितः नुनाब्यूगु दु।
8 न्हिनय् ला परमप्रभुं जितः
थःगु माया क्यनादी,
अले चान्हय् जिं जितः
जीवन बियादीम्ह परमेश्वरयात
तःधंकाः वय्कःया म्ये हाले।
9 जिं जिगु ल्वहंधी
परमेश्वरयात धाये,
"छिं जितः छाय्
ल्वःमंकादियागु?
शत्रुतय्सं क्वत्ययकाः,
जि छाय् ख्वयाजुइमाःगु?
10 इमिसं नागःतुगः याइबलय्
जिगु बपिक्वँय् हे
त्वःधु थें जुइगु,
इमिसं हिस्यानाः जितः न्यनी,
'ग्व, छं परमेश्वर गन दु?' "

11 हे जिगु मन छाय् थपाय्सकं
क्वतुंगु?
छाय् जितः थुलिमछि नुगः मछिंसे
च्वंगु?
जिं परमेश्वरयाके आशा तये,
हाकनं जिं थः परमेश्वर
व थःत बचय् याइम्हय्सित
तःधंके।

43

छुत्काराया लागि प्रार्थना

1 हे परमेश्वर,
जि दोष मदुम्ह खः धकाः
क्यनादिसँ।
छितः म्हमस्यूपिं
सकल मनूतपाखें
जितः रक्षा यानादिसँ।
मखुगु खँ ल्हाइपिं व
दुष्टपिं मनूतपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
2 हे परमेश्वर,
छि हे जिगु शरण खः।
छिं जितः छाय् त्वःतादियागु?
शत्रुतय्सं क्वत्ययकाः जि छाय्
ख्वयाजुइमाःगु?
3 छिगु जः व सत्ययात
छ्वयाहयादिसँ,
उमिसं हे जितः लँ क्यनेमा।

अले छिगु पवित्र पर्वत सियोनय,
छि च्वनादीगु देगलय्
जितः हयेमा।
4 अले हे परमेश्वर,
जि छिगु वेदीइ वने।
छि जिगु लसताया मुहान खः।
जिं वीणा थानाः छिगु
प्रशंसा याये।
हे परमेश्वर, जिमि परमेश्वर!

5 हे जिगु मन
छाय् थपाय्सकं क्वतुंगु?
जि छाय् थपाय्सकं
नुगः मछिंगु?
जिं परमेश्वरयाके आशा तये,
हाकनं जिं थः परमेश्वर व
थःत बचय् याइम्हय्सित तःधंके।

44

रक्षाया लागि प्रार्थना
कोरह वंशयापिनिगु मश्किल,
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमेश्वर, छिं यक्व न्हापा
जिमि पुर्खातय्गु पालय्
यानादीगु खँ
इपिंपाखें जिमिसं
थःगु हे न्हाय्पंनं न्यनागु दु।
2 छिं थःगु हे शक्तिं
जाति जातियापिं मनूतय्त
पितिनाः
इमिगु थासय् जिमि पुर्खातय्त
तयादिल।
छिं इमि शत्रुतय्त क्वत्यलाः
इमित ब्वलंकादिल।
3 इमिसं तरवारया बलं देश
त्याकाकाःगु मखु,
इपिं थःगु शक्तिं त्याःपिं
नं मखु।
छिगु हे जव ल्हातं, छिगु हे लप्पां
व छिगु ख्वाःया जलं
इपिं त्याःगु खः।
छाय्धाःसा छिं इमित
यय्कादिल।

4 हे परमेश्वर,
छि हे जिमि जुजु खः,
छिं याकूबयात त्याके बियादी।
5 छिगु हे बलं जिमिसं

थः शत्रुतयत् ख्यानाछ्वये,
जिमि विरोधीतयत् जिमिसं
छिगु हे नामं न्हुयातये।
6 जिं थःगु धनुखय्
भलसा तये मखु,
जिगु तरवारं जितः
त्याकाबी मखु।
7 तर छिं जिमित
जिमि शत्रुतपाखें
बचय् यानादिल,
अले जिमित मयय्कीपिन्त
लज्या चाय्कादिल।
8 जिमिसं न्हिच्छिं परमेश्वरया
प्रशंसा याये,
अले छितः न्ह्याबलें
सुभाय् बियाच्वने।

9 अयनं छिं जिमित त्वःतादिल,
अले जिमित क्वह्यंकादीगु दु।
आः छि जिमि सिपाइँतनापं
न्ह्यःने झाइ मखु।
10 छिं जिमित जिमि शत्रुतय्
न्ह्यःनें लिचिके बियादिल।
अले जिमिगु फुक्कं
जिमि शत्रुतयत
लाकायके बियादिल।
11 छिं जिमित
मेपिनिगु आहार जुइत
फैतयत थें त्वःतादिल,
अले जातितय् दथुइ जिमित
उखेलाः थुखेलाः
मदय्काबिल।
12 छिं थः मनूतयत
दंक मियादिल।
इमित मियाः छितः
छुं नं फाइदा मजुल।

13 छिं जिमित जिमि
जःलाखःलातयत
हेस्याके बियादीगु दु,
जिमि जःखः च्वंपिन्सं
जिमित हेपं ख्यानाः
हेबाय्चबाय् याइगु।
14 छिं जिमित
मेगु जातितय् दथुइ
ख्यालिम्वः यानादिल।
मनूतयसं जिमित खन कि
हेस्यानाः छ्यं संकीगु।
15 न्हियान्हिथं जि

क्वह्यंकाच्वने माःगु दु,
जिगु ख्वाः लज्यां त्वपूगु दु।
16 कुंखिनिपिं
व हेस्याइपिनिगु वचनं
अले बदला काइपिन्सं यानाः
जितः थथे जूगु खः।

17 छिगु बाचायात
त्वथुलागु मदुसां
जिमिसं छितः
ल्वःमंकागु मदुसां
थ्व फुक्क जिमित जूवल।
18 जिमिगु नुगः छिपाखें
फह्यूगु मदु,
जिमिगु पलाः
छिपाखें लिच्यूगु मदु।
19 अय्नं छिं जिमित
ध्वंचातय्थाय् त्वःतादिल।
छिं जिमित तसकं खिउँथाय्
वानाथकादिल।

20 जिमिसं परमेश्वरया नांयात
ल्वःमंकागु दुसा
अले मेपिं घःतय्त प्रार्थना यायेत
ल्हाः ल्हनागु दुसा,
21 परमेश्वरं थ्व खँ सि हे सी।
छाय्धाःसा वय्कलं
फुक्कसिगु नुगलय्
दुने च्वंगु खँ स्यू।
22 अय्नं जिपिं छिगु लागि
न्हिथं सी मालाच्वंगु दु।
स्यायेत हःपिं फैतय्त थें
जिमित व्यवहार याइगु।✡
23 हे परमप्रभु दनादिसँ!
छि छाय् घनाच्वनादिया?
दनादिसँ!
जिमित सदांया लागि
त्वःतादी मते।
24 छाय् छिं मेखेपाखे
स्वयादियागु?
अले जिमित जूगु दुःख व सास्ती
छाय् ल्वःमंकादियागु?
25 जिपिं ला धुलय् ल्वाकबुक
जुइ धुंकल।
जिमिगु म्ह
चाय् प्यपुने धुंकल।
26 दनादिसँ,

✡ **44:22** ४४:२२ रोम ८:३६

जिमित ग्वाहालि यानादिसँ।
छिगु दयाया कारणं
जिमित त्वःतकादिसँ।

45

जुजुयागु ब्याहाया म्ये
कोरह वंशयापिनिगु भजन,
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 जुजुया निंतिं थ्व म्ये
च्वयाबलय्
जिगु नुगलय् बाबांलाःगु खँग्वः
भय्बियावःगु दु।
जिगु मेचु नं छम्ह बांलाःम्ह
कविया कलम थें जुयाब्यूगु दु।

2 छि मनूत मध्ये दकले
बांलाःम्ह खः।
छिगु म्हुतुसिइ दया जाःगु दु।
उकिं परमेश्वरं छितः
न्ह्याबलेंया लागि
आशिष बियादीगु दु।
3 हे दकले बल्लाःम्ह जुजु!
थःगु महिमा व प्रतापनापं
थःगु तरवार जँय् घानादिसँ।
4 सत्य व न्यायया निंतिं
थःगु साहसनापं
सवारी जुयादिसँ।
छिगु जव ल्हातिं
अजू चायापुगु ज्या क्यनेमा।
5 छिगु च्वामुगु वाणं
छिकपिनि शत्रुतय्गु नुगलय्
सुइ मा!
जाति जातियापिन्सं
छिगु तुतिइ भ्वपुइमा!
6 हे परमेश्वर,
छिगु राज्य न्ह्याबलें दयाच्वनी।
छिं थः मनूतय्त न्याय यानाः
राज्य यानादी।
7 छिं भिंगु खँ यय्कादी,
मभिंगु खँयात
छिं यय्कादी मखु,
उकिं परमेश्वर, छिकपिनि परमेश्वरं
छितः ल्ययादीगु दु
अले छिकपिनि पासापिन्त
स्वयाः अप्वः
लय्ता बियादीगु दु।✡

✡ **45:7** ४५:६-७ हिब १:८-९

8 छिगु वसतं मूर्
व तेजपातयागु थें नस्वाः
पिहां वः।
किसिया धँवानं
छायेपियातःगु लायकुलिइ
बाजं थाइपिन्सं छितः
लय्तायकी।
9 छिगु लायकुलिइ
हनेबहःपिं मिस्तयगु दथुइ
जुजुपिनि म्ह्यायपिं नं दु,
छिगु जवपाखे
ओपीरया लुँया तिसा
तियातःम्ह भम्चा दु।

10 न्यँ, हे राजकुमारी,
बिचाः या, न्हायपं ब्यु,
अले थः मनूत
व थःछेँ नं ल्वःमंकी।
11 छंगु हिसि खनाः
जुजु लय्तायादीगु दु।
वयकः छिमि मालिक खः,
उकिं वयकलं धाःथें या।
12 टुरोसया राजकुमारी
देछा ज्वनाः वइ,
तःमिपिन्सं छंगु कृपा
कायेत स्वइ।

13 राजकुमारी लायकुलिइ दु,
व गुलि बांलाः।
वयागु वसः लुँयागु कां
थानातःगु दु।
14 वयात झःझः धाःगु वसतय्
समिल्तु ल्यूल्यू तयाः
जुजुयाथाय् यंकी।
15 इपिं जुजुया लायकुलिइ लय्तातां
दुहां वनी।

16 छिकपिनि कायपिन्सं
छिकपिनि पुर्खातयगु
थाय् काइ,
इमित छिं सारा संसारयापिं
राजकुमार दयकादी।
17 जिं पुस्तां पुस्ता तक
छिगु नांयात तःधंकातये
थुकिं जाति जातियापिन्सं
छितः न्ह्याबलें तःधंकी।

46

परमेश्वर
झीगु शरण कायेगु थाय् व बल
कोरह वंशयापिनिगु भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं –
अलामोत* धाःगु रागय् हालेगु
1 परमेश्वर झीगु शरण
कायेगु थाय् व बल खः,
अले दुःखया इलय्
अःपुक दइगु ग्वाहालि खः।
2 अथे जुयाः पृथ्वी हे
लिगिलिगि संसां
अले पर्वतत समुद्रय् कुतुं वंसां
झीपिं ग्याये मखु।
3 समुद्र थ्वय्क हाःसां
अले ब्वाइंया वःसां
उकियागु किसिद्रम्बलं पहाडत
वाराक्वारा संसां
झीपिं ग्याये मखु।

सेला

4 छगू खुसि दु
गुकियागु लःधालं
परमेश्वरया शहर,
दक्वसिबय् तःधंम्ह च्वनादीगु
थाय्यात लय्तायकी।
5 परमेश्वर व शहरय्
च्वनादीगु दु
व गुबलें नाश जुइ फइ मखु।
सुथ न्हापां हे परमेश्वरं उकियात
ग्वाहालि बियादी।
6 जाति जातियापिं मनूतय् दथुइ
तसकं हल्लाखल्ला जुल,
राज्य-राज्य लिगिलिगि सनाः
क्वःदल
वय्कलं थःगु सः पिकयादिल,
पृथ्वी नायावन।

7 दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु झीलिसे दी,
याकूबया परमेश्वर
झी शरण कायेगु थाय् खः।
8 वा, परमप्रभुया ज्या स्व,
वय्कलं संसारय्
गुकथं नाश हयादिल।
9 वय्कलं संसारया
फुक्क थासय् लडाइँ दिकादी।
वय्कलं धनुष व भाला
त्वथुलादी।

---

* **46:** ४६:० अलामोत छग्कथंया राग खः

अले ढालयात मिइ
छवय्काबी।
10 “सुम्क च्वँ!
जि परमेश्वर खः धकाः सीकि!
जितः फुक्क जातियापिन्सं
तःधंकी,
संसारय् न्यंकभनं जितः तःधंकी।”

11 दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु झीनापं दी,
याकूबया परमेश्वर झीगु
शरण कायेगु थाय् खः।

सेला

47

परमप्रभु पृथ्वी न्यंकया जुजु

कोरह वंशयापिनिगु भजन,
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे जाति जातियापिं
फुक्क मनूत, ल्हाःपा था।
ततःसलं परमेश्वरया जयजय या!
2 दक्वसिबय् तःधंम्ह
परमप्रभुलिसे झी ग्यायेमाः,
वय्कः पृथ्वी न्यंकया
तःधंम्ह जुजु खः।
3 वय्कलं जाति जातियात
झीगु अधीनय् हयादिल
अले मनूतय्त झीगु पालि
तःलय् लाकादिल।
4 वय्कलं झीगु लागि
सर्बय ल्ययादिल।
अले थ्व वय्कःया
यःपिनिगु निंतिं
गर्वया खँ खः।

सेला

5 परमेश्वर प्रशंसाया सःलिसे
सिंहासनय् च्वनादीगु दु,
परमप्रभु तुरहीया सःलिसें
सिंहासनय् च्वनादीगु दु।
6 परमेश्वरया प्रशंसा या,
भजन हा!
झी जुजुया प्रशंसा या,
भजन हा!
7 परमेश्वर पृथ्वी
न्यंकया जुजु खः,
वय्कःयात प्रशंसा यानाः
म्ये हा!
8 परमेश्वर थःगु

पवित्र गढ़ीइ च्वनादी,
वय्कलं जाति जातियात
शासन यानादी।
9 अब्राहामया परमेश्वरया
मनूतनापं जाति जातिया
शासकत मुंगु दु।
छाय्धाःसा पृथ्वीइ च्वंपिं
फुक्क जुजुत
परमेश्वरया ल्हातय् दु।
वय्कः तसकं तःधंम्ह खः।

48

परमेश्वरया शहर, सियोन
कोरह वंशयापिनिगु भजन, लय् तइम्हसिगु निंतिं
1 परमप्रभु तःधंम्ह खः,
परमेश्वरया शहरय्,
वय्कःया पवित्र पर्वतय्
वय्कः प्रशंसा याये बहःम्ह खः।
2 परमेश्वरया पर्वत सियोन
तःजाः अले बांलाः।
तःधंम्ह जुजुया थ्व शहरं
संसार न्यंक लसता हइ।
3 परमेश्वर थः हे यरूशलेमया
किल्ला खः,
उकिया रक्षा याइम्हकथं
वय्कलं थःत क्यनादीगु दु।
4 जुजुतय्सं जानाः
सियोन पर्वतय्
हमला याः वल।
5 तर उकियात खनाः
इपिं अजू चाल।
इपिं ग्यानाः बिस्युं वन।
6 ग्यानाः इपिं अन हे मूहाल।
मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसा थें
इपिं वाथा वाथा कन।
7 पुर्बयागु फसं
तर्शीशया जहाजत
कुचा कुचा दः थें
छिं इमित नाश यानादिल।

8 झीसं दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुयागु शहरय्,
झी परमेश्वरया शहरय् गथे
न्यनागु खः
अथे हे जूगु नं खना।
वय्कलं थ्व शहरयात
न्ह्याबलें रक्षा याना तइ।

सेला

9 हे परमेश्वर! छिगु देगलय्

जिमिसं छिगु दया मायाया खँय्
ध्यान बियेगु याना।
10 हे परमेश्वर फुक्क थासय्
छिगु प्रशंसा जू।
पृथ्वीया फुक्क थासय्
छिगु नां थ्यंगु दु।
छिं खःकथं न्याय यानादी।
11 सियोनयापिं मनूत लय्तायेमा!
छिं यानादीगु न्याययया हुनिं
यहूदाया फुक्क शहर
लसतां जायेमा!

12 हे परमेश्वरया मनूत,
सियोनया प्यखेरं चाःहिलाः
ग्वःगः धरहरा दु ल्याःखा!
13 छं अन दनातःगु पःखाः
व किल्लायात
बांलाक दुवालाः स्व,
अले छं लिपाया पुस्तायात
कने फइ।
14 छाय्धाःसा परमेश्वर न्ह्याबलें
झी परमेश्वर खः।
वय्कलं झीत न्ह्याबलें
लँ क्यनादी।

49

धन सम्पत्तिइ
भलसा तइम्ह मूर्ख मनू
कोरह वंशयापिनिगु भजन,
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 फुक्क मनूतय्सं न्यँ,
संसारया फुक्क
मनूतय्सं न्हाय्पं ब्यु,
2 तःधंपिं व चिधंपिं,
तःमि व चीमि,
फुक्कसिनं थ्व खँ न्यँ!
3 जिगु म्हुतुं बुद्धियागु खँ
पिहां वइ,
अले जिगु बिचाः ज्ञानं जाः।
4 जिं हितोपदेशय् ध्यान बी।
अले वीणा थानाः
जिं उकिया अर्थ कने।

5 शत्रुतय्सं जितः
घेरय् याइबलय्
दुःखया इलय् नं
जि ग्याये मखु।
6 इमिसं थःगु जक सम्पत्तिइ

भरोसा तइ,
अले धनयागु फुइँ क्यनी।
7 धात्थें सुं नं मनुखं
मेम्हय्सित गुबलें मू पुलाः
त्वःतके फइ मखु,
इमिसं परमेश्वरयात
थःगु प्राणया
मू पुले फइ मखु।
8 मनूया प्राण तसकं मू वं
वं गुलि पुले फइ,
उकिं गाइ मखु।
9 व न्ह्याबलें म्वानाच्वनी मखु,
व ध्वगिना मवनी मखु।

10 मूर्ख व बुद्धि मदुपिं मनूत थें
बुद्धि दुपिं मनूत
नं सिनावने हे माः,
इमिगु धन-सम्पत्ति
थः सन्तानया लागि
त्वःतावनेमाः।
11 इमिसं न्ह्याक्व हे
थःगु नामय् जमिन मुंकूसां
इमिगु सदांया छेँ धयागु
चिहान हे खः।
इपिं सदांया निंतिं अन हे च्वनी।

12 धनसम्पत्ति दुसां
मनूत सदांया लागि
दयाच्वनी मखु।
इपिं पशु थें जुयावनी,
अले पशु थें सिनावनी।
13 थःके हे जक
भरोसा तइपिन्त थथे हे जुइ,
थःगु धन सम्पत्तिइ जक
लुधंकाच्वंपिन्त थथे हे जुइ।
सेला
14 इपिं फै थें सिनावनी
कालं इमित नुनाछ्वइ।
धर्मीपिन्सं इमित शासन याइ।
इमिगु म्ह थःगु छेँनं तापाक
चिहानय् ध्वगिनावनि।
15 तर परमेश्वरं जितः मू पुलाः
त्वःतकादी,
वय्कलं जितः मृत्युयागु शक्तिं
बचय् यानादी।
सेला
16 सुं मनू तःमि जुल,
वयागु छेँया गौरव
अप्वयावल धकाः

ग्याये मते।
17 व सीबलय् वं
थःनापं छुं नं यंकी मखु,
वयागु गौरव वं चिहानय् यंकी मखु।
18 म्वाना च्वंतले लुधनाच्वंसां,
अले मनूतय्सं बांलानावःगुलि
इमित तःधंकूसां
19 सीधुंकाः इपिं थः पुर्खापिंनापं
मिलय् जू वनी।
अन इमिसं गुबलें नं
जः खनि मखु।

20 सम्पत्ति दयाः नं
दुग्यां मदुपिं मनूत
पशुत थें सिनावनी!

50

धात्थेंगु आराधना
आसापया भजन
1 दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वरं
पुर्बानिसें पच्छिम तक
संसारय् च्वंपिं
फुक्क मनूतलिसे नवानादीगु दु,
अले सःतादीगु दु।
2 तसकं बांलाःगु सियोन पर्वतं
परमेश्वर थिनावइ।
3 झी परमेश्वर झाइतिनि,
अले वय्कः सुम्क
च्वनादी मखु,
वय्कःया न्ह्यःने
भस्म याइगु मि दु,
अले वय्कःया छचाःखेरं
ग्यानापुगु ग्वःफय् दु।
4 थः प्रजाया न्याय यायेत
वय्कलं आकाश
व पृथ्वीयात सःतादी,
5 "बलि छायाः
जिनापं बाचा च्यूपिं
जिमि विश्वास यायेबहःपिं
मनूतय्त जिथाय् मुंकि।"
6 परमेश्वर थः हे न्यायाधीश खः।
आकाशयात वय्कःया
धार्मिकता घोषणा याकेब्यु!

सेला

7 "हे जिमि मनूत न्यँ,

जिं नवाये,
हे इस्राएल,
जिं छंगु विरोधय् साक्षी बी,
जि परमेश्वर खः,
छिमि परमेश्वर।
8 छं जिथाय् छायेहःगु
होमबलि व बलिदानया खँय्
जिं छन्त ब्वःबी मखु।
9 अय्नं छंगु सागःयाम्ह द्वहं
वा छंगु बथांयाम्ह दुगुचा
जितः म्वाः।
10 दक्व गुँपशु
व द्वलंद्वः डाँडायापिं पशुत
जिगु हे खः।
11 पहाड पहाड्यापिं दक्व
झंगःपन्छितय्त
जिं म्हस्यू
अले ख्यलय् च्वंपिं
फुक्क प्राणीत जिगु हे खः।
12 नयेपित्याःम्ह जूगु जूसां
जिं छन्त धायेगु मखु।
संसार व उकी दुगु फुक्क
जिगु हे खः।
13 छु जिं द्वहंया ला नयेगु?
वा दुगुचाया हि त्वनेगु?
14 परमेश्वरयात सुभाय्या
बलि छा,
अले दकलय् तःधंम्हय्सिगु लागि
थःगु भाकल पूवंकि!
15 दुःखया इलय्
जितः प्रार्थना या!
जिं छन्त बचय् याये,
अले छं जितः तःधंकी।"

16 दुष्टयात धाःसा परमेश्वरं
धयादी,
"जिगु आज्ञा न्यंकेगु
छंगु छु अधिकार?
थःगु म्हुतुं जिगु बाचाया खँ
छाय् ल्हायेगु?
17 छन्त जिं स्यनेकने
याःगु मयः,
अले छं जिगु वचनयात
क्वह्यंकीगु।
18 खुँयात नापलाइबलय्
छ खुँया हे पासा जुइगु,
अले छ व्यभिचारीतनापं
मिलय् जुयाः जुइगु।

19 छ मभिंगु खँ ल्हायेत
न्ह्याबलें न्ह्यज्याः।
अले मखुगु खँ ल्हायेत
छ भचा नं मछाः मजू।
20 छं थः हे दाजुकिजाया
विरोधय् खँ ल्हाइगु,
छं थः हे मांया काय्या बारे
मखुगु खँ ल्हाइगु।
21 छं थथे याःसां
जिं छुं मधया।
जि नं छ थें हे खः धकाः
छं मतिइ तल।
आः जिं छन्त द्वपं बी,
अले छंगु छता छता दोष
उलाः क्यने।
22 हे परमेश्वरयात ल्वमंकीपिं न्यँ,
छिमिसं जितः वास्ता मयाः।
जिं छिमित कुचा कुचा
थलाः बी।
छिमित बचय् याइपिं
सुं हे दइ मखु।
23 सुभाय्या बलि
छाइम्हय्सिनं हे
जिगु महिमा याइ,
अले जिगु लँय् जूपिन्त
जिं परमेश्वरयागु मुक्ति क्यने।”

51

क्षमा या निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं, नातान अगमवक्तां ब्वःबी धुंकाः दाऊदया पश्चातापया निंतिं हाःगु भजन✡
1 हे परमेश्वर!
जितः दया यानादिसँ।
छाय्धाःसा छि सदां दया
यानादीम्ह खः।
जिगु पाप हयाछ्वयादिसँ!
छाय्धाःसा छि सदां मदिक्क
माया यानादीम्ह खः।
2 जिगु फुक्क अधर्मयात
सिलादिसँ,
अले जिगु पापं
जितः शुद्ध यानादिसँ।

3 जिं थःगु अपराध मानय् याये,
अले जिगु पाप न्ह्याबलें
जिगु हे न्ह्यःने दु।
4 हे परमेश्वर,
छिं मभिं धकाः धयादीगु ज्या हे

✡ **51:** ५१:० २ शम् १२:१-१५

जिं यानागु दु,
जिं छिगु विरोधय् जक
पाप यानागु दु,
उकिं छिं जिगु न्याय
यानादीगु पाय्छि जू
अले जितः दोषी ठहरय् यानादीगु
पाय्छि ताय्के।✡
5 स्वः, जि बूबलय् हे पापी खः।
मांया प्वाथय् दुबलय् निसें
पापं जाःम्ह खः।
6 छितः बूसांनिसें
भिं मन् जूगु यः।
उकिं जितः छिगु बुद्धि बियादिसँ।

7 जि शुद्ध मजुतले
जितः हिसप घाँय्नं सिलादिसँ,
अले जि च्वापु स्वयाः
तुयुसे च्वनी।
8 जितः लसता व आनन्दया खँ
हाकनं न्यंकादिसँ
अले छिं त्वाथुलादीगु क्वँय्त
लय्तायेमा।
9 जिगु पापपाखें छिगु ख्वाः
फहीकादिसँ,
अले जिगु फुक्क अधर्म
हुयाछ्वयादिसँ।
10 हे परमेश्वर,
जिगु नुगाःयात शुद्ध यानादिसँ।
अले जिके हाकनं न्हगु यानाः
क्वातूगु आत्मा दय्कादिसँ।
11 जितः छिगु न्ह्याःनं
तापाक तयादी मते,
अले थःगु पवित्र आत्मायात
जिपाखें लित यंकादी मते।
12 छिगु मुक्तिया लसता जितः
हाकनं बियादिसँ।
अले जितः
छिगु आज्ञा मानय् यायेगु मन
बियाः कःघानादिसँ।
13 अले जिं पापीतय्त
छिगु लँ क्यने,
इपिं छिपाखे लिहां वइ।

14 हे परमेश्वर,
हे जिम्ह उद्धारकर्ता परमेश्वर,
जितः मनू स्याःगु अपराधपाखें
बचय् यानादिसँ।

✡ **51:4** ५१:४ रोम ३:४

अले जिं छिं बियादीगु
धार्मिकताया निंतिं
लय्तायाः म्ये हाले।
15 हे परमप्रभु,
जिगु म्हुतु चायेकादिसँ,
अले जिं छितः प्रशंसा याये।
16 बलि छाःगुलिइ
छि लय्तायादी मखु,
होमबलिइ नं
छि लय्तायादी मखु।
17 ख्वःगु नुगः हे
परमेश्वरया निंतिं
ल्वःगु बलि खः।
हे परमेश्वर,
ख्वःगु व पस्ताय् चाःगु
नुगःयात
छिं मयय्कादी मखु,
18 हे परमेश्वर,
सियोनयात भिं यानादिसँ,
उकियात ग्वाहालि बियादिसँ।
यरूशलेमया पःखाः
हाकनं दय्कादिसँ।
19 अले छि पाय्छिगु बां बीगुलिइ
लय्तायादी,
व होमबलि बीगुलिइ लय्तायादी,
मनूतय्सं हाकनं छिगु वेदीइ
द्वहं बां बी।

52

परमेश्वरया दया माया व न्याय

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – एदोमी दोएगं शाऊलयाथाय् वनाः "दाऊद अहीमेलेकया छेंय् वन" धकाः खँ कं वंगु इलय् दाऊदं च्वःगु भजन।

1 अय् बल्लाःम्ह मनू!
छं छाय् मभिंगु ज्या यानाः
फुइँ यानाजुइगु?
परमेश्वरया दया माया ला
सदां दयाच्वनी।✡
2 न्हिच्छिं छं स्यंकेत
ग्वसाः ग्वया जुइगु,
छंगु मे ला ज्वःगु छुरि थें च्वं,
छं मखुगु खँ ल्हायेगुलिइ
तसकं जाः।
3 छं भिंगु स्वयाः
मभिंगु यय्काजुल,
खःगु खँ स्वयाः
मखुगु खँ यय्काजुल।

सेला

✡ **52:1** ५२:१ १ शम् २२:९-१०

4 हे बेइमान मे,
छन्त फुक्क स्यंकीगु खँ यः।
5 छन्हु छन्त ज्वनाः
परमेश्वरं सदांया निंतिं
नाश यानादी,
वय्कलं छन्त छंगु छैंनं
पित हयादी।
अले म्वाःपिनिगु थासं
छन्त हानापं ल्यहें थनाः
वान्छवयादी।

सेला

6 थ्व खनाः धर्मीत ग्याइ,
इमिसं हेस्यानाः थथे धाइ,
7 "स्व, थ्व व हे मन् खः
गुम्हय्सिनं परमेश्वरयात
थःगु किल्ला मदय्कू,
तर थःगु धनय् भलसा तल,
मेपिन्त स्यंकाः थः बल्लात।"

8 जि ला परमेश्वरया छैंय् च्वंगु
जैतूनया सिमा थें खः।
परमेश्वरयागु दया मायाय्
न्ह्याबलें विश्वास याना।
9 जिं न्ह्याबलें छिं
यानादीगु ज्याया निंतिं
छितः तःधंके, हे परमेश्वर!
छिकपिनि विश्वास यायेबहःपिं
मनूतय् न्ह्यःने
जिं छिगु नांयात तःधंके,
छाय्धाःसा छिगु नां भिं।

53

परमेश्वर मदु ला?

दाऊदया मश्किल, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
महलत लय्कथं*
1 मूर्खतय्सं नुगलय्
"परमेश्वर द हे मदु"
धकाः धाइ।
इमिगु मति मभिंगु दु।
इमिसं घच्चाइपुगु ज्या जक
यानाच्वंगु दु।
भिंगु ज्या याइपिं सुं हे मदु।✡✡

2 बुद्धि दुपिं सुं दु ला,
अले परमेश्वरयात मालाजुइपिं
सुं दु ला धकाः

* **53:** ५३:० महलत छग् कथंयागु भजन खः। ✡ **53:1** ५३:१-६ भज १४ ✡ **53:1** ५३:१-३ रोम ३:१०-१२

परमेश्वरं स्वर्गं क्वय् मनूतय्थाय्
स्वयादी।
3 इपिं मखुगु लँय् वने धुंकल।
इपिं स्यनावने धुंकल।
भिंगु याइपिं छम्ह हे
मदये धुंकल।

4 थुपिं मभिंगु यानाजुइपिन्सं
गुबलें हे सय्की मखु ला?
इमिसं जिमि मनूतय्त मरि नये थें
नयाच्वन।
अले परमेश्वरया नां हे
काइ मखु।
5 थन इमित गुबलें हे मजूकथं
ग्याःचिकुं भुनी।
छाय्धाःसा परमेश्वरं
थःमनूतय्गु विरोधय्
घेराबियाच्वंपिनिगु क्वँय्
उखेंथुखें ह्लाबी।
वय्कलं इमित मछालापुकाबी,
छाय्धाःसा वय्कलं
इमित त्वःतादी।

6 इस्राएलीतय्गु उद्धार
सियोनं वःगु जूसा
गुलि बांलाइ!
गुबलय् परमेश्वरं
थःमनूतय्गु अवस्था
हाकनं बांलाकादी,
उबलय् इस्राएलया मनूत
लय्तायाः हाली।

54

शत्रुपाखें छुत्काराया निंतिं प्रार्थना

दाऊदया मश्किल, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – तारं थाइगु बाजं थानाः हालेगु। जीफितय्सं शाऊलयाथाय् वनाः "दाऊद गन सुलाच्वंगु दु जिमिसं स्यू" धकाः धाःबलय्।

1 हे परमेश्वर!
छिं थःगु नामं जितः
बचय् यानादिसँ!
छिगु शक्तिं
जितः छुत्कारा बियादिसँ।
2 हे परमेश्वर!
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ!
जिगु सः न्यनादिसँ!
3 शत्रुत जिगु विरोधय्
जुयाच्वंगु दु।
ग्यानापुसे च्वंपिं मनूतय्सं
जितः स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।

इमिसं परमेश्वरयागु
भय मकाः।✡

सेला

4 स्व, परमेश्वरं जितः
ग्वाहालि यानादी।
परमप्रभु जितः
लिधंसा बीम्ह खः।
5 परमेश्वरं जिमि शत्रुतय्गु
मभिंगु ज्या इमित हे
लित बियादीमा।
छिं थःम्हं धयादी थें
इमित नाश यानादिसँ।

6 जिं छितः लय्तायाः
मेलबलि छाये हये।
जिं छिगु नांयात तःधंके,
हे परमप्रभु!
छाय्धाःसा छि भिंम्ह खः।
7 वय्कलं जितः
फुक्क दुःखकष्टं छुत्कारा
बियादिल।
अले वय्कलं जिमि शत्रुतय्त
बुकादीगु जिं खनागु दु।

55

पासां धोखा ब्यूम्ह
मनूया प्रार्थना
दाऊदया मश्किल, लय् तइम्हय्सिगु निंति – तार दुगु बाजं थानाः हालीगु।
1 हे परमेश्वर,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
ग्वाहालिया निंतिं यानागु
जिगु इनाप
मन्यंसे च्वनादी मते।
2 जिगु सः न्यनाः
लिसः बियादिसँ।
जितः तःधंगु दुःखकष्टं
ल्हाःवयाच्वंगु दु।
3 शत्रुतय्गु ख्याच्वलं
जि ग्यानाच्वनागु दु
मभिंपिं मनूतय्गु बेक्वः मिखां
जितः दुःखकष्ट बियाच्वंगु दु।
इपिं जि खनाः तंचाःगु दु
अले जितः तसकं मयय्कूगु दु।

4 जिगु नुगः ग्याःचिकुं
जाये धुंकल।
सी धकाः नं ग्याये धुन।

✡ **54:3** ५४:३ १ शमू २३:१९; २६:१

5 ग्यानाः जि थुरथुर खाये धुन
जिगु म्हय् ज्यू मदये धुंकल।
6 अले जिं धया,
"जिके सुकुभत्तुयाके थें
पपू दुगु जूसा
ब्वयावनाः मन याउँक
च्वनेगु खः।
7 तापाक्क ब्वयावनाः
मरुभूमिइ च्वंवनेगु खः।"
सेला
8 ग्वःफय् व वाफसं बिस्युं वनाः
थःगु बासय् च्वनेगु खः।
9 इमित नाश यानादिसँ,
हे परमप्रभु।
इमिगु दथुइ थवंथवय् खँ
ल्वाकःबुकः यानाबियादिसँ।
छायधाःसा जिं शहरय्
ल्वापु व घाराघुरु जूगु
खनागु दु।
10 चान्हि इमिसं
शहरया पःखालय् गयाः
पाः बी।
शहरया दुने धाःसा
ल्वापुख्यापु व मभिं मज्यू
फुक्कं जुयाच्वनी।
11 शहरया दुने फुक्क थासय्
नाश जक दु,
अनया लँय् ल्वापु
व ख्यापु धयागु गुबलें मप्वं।

12 जितः महीपिं
जिमि शत्रुत मखु,
इमित ला
जिं सहयाना च्वने फु।
जितः मभिंकाच्वंपिं
जिमि शत्रुत मखु,
इपिंलिसे ला
जि बिस्युं जुइफु।
13 व ला छ खः,
जि हे ज्वलिज्वःम्ह,
जिमि पासा,
जिमि स्याःन्याःम्ह पासा।
14 जिमि दथुइ
फुक्क खँ ब्या।
जिपिं न्ह्याबलें नापं
परमेश्वरया छेँय् वनेगु खः।

15 जिमि शत्रुतयत
आकाझाकां कालं काःवयेमा,

म्वाःम्वाकं हे
इपिं पातालय् वनेमा।
छायधाःसा इमिगु नुगः
मभिंगु खं जाः।

16 जिं परमेश्वरयात
ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना याये।
वय्कलं जितः बचय् यानादी।
17 सुथय्, न्हिनय्, बहनी
जिं ततःसलं जिगु दुःख न्यंकाः
प्रार्थना याये।
अले परमप्रभुं जिगु सः न्यनादी।
18 यक्व शत्रुत दःसां
वय्कलं जितः छुं हे मजुइक
ल्वानाच्वनागु लडाइँनं
बचय् यानादी।
19 न्हापांनिसें राज्य
यानावयाच्वंम्ह परमेश्वरं
जिगु सः न्यनादी।

सेला

अले वय्कःया भय मकाइपिं
व थःपिनिगु लँपु महिलीपिं
जिमि शत्रुतयत् बुकादी।

20 जिमि पासां
जिगु विरोधय् वनाः
थःगु बचंयात त्वाथल।
21 वयागु सः घ्यः थें पिचुसे च्वं,
नुगः धाःसा ल्वापुं जाः
वयागु खँ घ्यः थें नाइसे च्वं,
तरवार स्वयाः ज्वः।

22 थःगु दुःखकष्टयात
परमप्रभुयाथाय् त्वःताथकि,
वय्कलं छिमित स्वयादी
वय्कलं धर्मी मनूतयत गुबलें नं
बुकेबी मखु।

23 तर हे परमेश्वर, छिं दुष्टतयत
विनाशया गालय् क्वफानादी।
मनू स्यानाजुइपिं व फताहात
मत्यवं हे सिनावनी।
तर जिं ला छितः विश्वास
यानाच्वने,
हे परमेश्वर!

56

परमेश्वरयागु भरोसाया प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं, “तापाक स्वंसिमाय् च्वनाच्वंम्ह सुकुभन्तु” या रागय् पलिश्तीतय्सं गात शहरय् ज्वंबलय्।

1 हे परमेश्वर,
जितः दया यानादिसँ।
जिमि शत्रुतय्सं जितः न्ह्याबलें
लित्तुलिनाच्वन।
इमिसं जितः हय्क्कायेत
स्वयाच्वन।✡
2 जितः महीपिन्सं जितः
न्हिच्छि हे लिनाच्वन।
गुलि गुलिसिनं ला घमण्ड यानाः
हय्क्कायेत नं स्वयाच्वन।

3 ग्याइबलय् जिं थःगु भरोसा
छिके हे तये।
4 जिं परमेश्वरयागु वचनयात
तःधंकाच्वना,
व हे परमेश्वरयात जिं
भरोसा यानागु दु।
जि ग्याये मखु।
मनूतय्सं जितः छु याये फइ?

5 इमिसं न्ह्याबलें जिगु खँयात
अःखतं थुइकाच्वनी।
अले न्ह्याबलें जितः दायेगु
ग्वसाः ग्वयाच्वनी।
6 इमिसं न्ह्याबलें जितः स्यायेगु
त्वह दइ ला धकाः
पलाः पलाः पत्तिं
चिवा कयाच्वनी।

7 हे परमेश्वर!
इमिगु मभिंगु ज्याया निंतिं
इमित सजाँय बियादिसँ।
थःगु तमय् जात जातितय्त
क्वथलादिसँ।
8 छिं स्यू जिं गुलि दुःखकष्ट
फये धुन।
छिं जिगु ख्वबिया ल्याःचाः
तयादीगु दु।
छिं थ्व फुक्क थःगु सफुलिइ
च्वयादीगु दु।

9 जिं ग्वाहालिया निंतिं छितः
प्रार्थना यायेबलय्
जिमि शत्रुत बिस्युं वनी।

✡ **56:1** ५६:१ १ शम् २१:१३-१५

परमेश्वर जिलिसें हे दु धकाः
जिं स्यू।
10 जिं परमेश्वरया वचनयात
तःधंका।
जिं परमपप्रभुया वचनयात
तःधंका।
11 जिं परमेश्वरयात भरोसा याना।
जि ग्याये मखु,
मनूतय्सं जितः छु याये फइ?

12 हे परमेश्वर!
जिं यानागु भाकल पूवंके।
जिं छितः सुभाय्या
बलि छाये हये।
13 छाय्धाःसा छिं जितः मृत्युपाखें
बचय् यानादीगु दु।
छिं जितः लुफिं हानाः
दय्केबिया मदी।
उकिं जि छिगु न्ह्याःने
जीवन बीगु जलय् जुइफुगु दु।

57

ग्वाहालिया निंति प्रार्थना

दाऊदया भजन। लय् तइम्हय्सिगु निंति, "स्यंके मते" धाःगु रागय् हालेगु। शाऊलपाखें बिस्युं वनाः गुफाय् सुलाच्वंबलय्यागु खः।
1 जितः दया यानादिसँ,
हे परमेश्वर!
जितः दया यानादिसँ!
जि छिगु शरणय् वयागु दु।
थ्व आपत चिलामवंतले
जि छिगु पपूया किचलय्
शरण कयाच्वने।✡
2 जिं दक्वसिबय् तःधंम्ह
परमेश्वरयात प्रार्थना याये।
वय्कलं जिगु सकता पूवंकादी।
3 वय्कलं जिगु निंति स्वर्ग
ग्वाहालि छ्वयाहयादी,
अले जितः बचय् यानादी।
वय्कलं जितः लित्तुलिनाजूपिन्त
बुकाछ्वयादी।

सेला

वय्कलं गुब्सं मफुइगु
थःगु दया माया
व वय्कः विश्वास याये
बहःम्ह खः धकाः क्यनादी।

4 जि मन् नइपिं सिंह थज्याःपिं
शत्रुतय्गु दथुइ च्वंच्वनागु दु।

✡ **57:1** ५७:१ १ शम् २२:१; २४:३

थुमिगु वा भाला व वाण थें च्वं।
थुमिगु मे ज्वःगु तरवार थें च्वं।

5 हे परमेश्वर!
छि आकाश स्वयाः नं तःधनेमा।
छिगु महिमा
पृथ्वी ब्याक्क न्यनेमा।

6 जिमि शत्रुतय्सं जिगु निंतिं
जाः ग्वयातःगु दु।
जि दुःखं न्यलेधुन।
इमिसं जिगु लँय् गाः म्हुयातल,
तर इपिं थःपिं हे
व गालय् कुतुंवन।
सेला

7 जिगु नुगः क्वातु, हे परमेश्वर,
जिगु नुगः क्वातु।
जिं म्ये हालाच्वने,
छितः तःधंकाच्वने।
8 अय् जिगु आत्मा, दँ।
अय् वीणा दँ,
अय् सारंगी दँ।
जिं सुथयात नं थनाबी।
9 हे परमप्रभु,
जिं फुक्क मनूतय्गु न्ह्यःने
छितः सुभाय् बी।
जिं जात जातियापिनिगु न्ह्यःने
छितः तःधंकाः म्ये हाले।
10 छाय्धाःसा छिगु
सदां दयाच्वनीगु दया माया
स्वर्ग स्वयाः तःधं,
छिगु विश्वास याये बहःसू
आकाश स्वयाः तःजाः।

11 हे परमेश्वर!
छि आकाश स्वयाः नं तःधनेमा।
छिगु महिमा
पृथ्वीया फुक्क थासय् न्यनेमा।✡

58

मभिंगु ज्या याइपिनिगु निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – "स्यंके मते" धाःगु रागय् हालेगु।
1 हे शासकपिं! छिमिसं
छु न्याययागु हे खँ
ल्हाना च्वनागु दु ला?
छु छिमिसं मनूतय्त खःकथं
न्याय यानाच्वनागु दु ला?

✡ **57:11** ५७:७-११ भज १०८:१-५

2 मदु, छिमिगु नुगलं
मभिंगु ग्वसाः जक ग्वयाजुइ।
छिमिगु ल्हाति संसारय्
ल्वायेगु व स्यायेसीगु ज्या
जक जुयाच्वंगु दु।
3 मभिंपिं मनूतय्सं मसीतले
मभिंगु ज्या जक यानाच्वनी।
बूसांनिसें हे इमिसं
मखुगु खँ ल्हायेगु
व बेक्वःगु लँय् जुइगु याइ।
4 इपिं सर्प थें बिखं जाइ,
गोमन सर्पया बिख थें,
सुनां थःगु न्हाय्पंप्वाः तिनातइ।
5 उकिं जादु क्यनीम्हय्सिगु
सःयात नं इमिसं
वास्ता याइ मखु।
न्ह्याक्व हे तन्त्रमन्त्र सःम्हय्सीगु
मन्त्रयात नं
इमिसं वास्ता याइ मखु।

6 हे परमेश्वर,
इमिगु धँवा त्वथुलाब्यु!
हे परमप्रभु,
थुपिं सिंहतय्गु वाकुधी हे
ल्यहेंथनाब्यु!
7 खुसिबाः वनीगु लः थें
इपिं तनावनेमा
इमिगु ल्वाभः इमिगु ल्हातिइ हे
ज्याख्यलय् मदयेमा।
8 संखकी थें लँय् वँवं हे
इपिं तनावनेमा।
अले निभाः हे स्वये मखंम्ह
बूबलय् हे सीम्ह मचा थें
जुइमा।

9 कंया मिइ देछुइगु थल
क्वाये न्ह्यः
व वाउँगु जूसां गंगु जूसां
उकियात फसं पुइकायंकू थें
वय्कलं दुष्टतय्त
पुइकायंकादी।
10 पापीतय्त सजाँय ब्यूगु खनाः
धर्मी मनूत लय्ताइ।
इमिसं दुष्टतय्गु हिं
थःपिनिगु तुति सिली।
11 अले मनूतय्सं धाइ,
“धर्मीतय्सं आः नं
सिरपाः कायेखनि तिनि।

परमेश्वर धात्थें हे दनि,
अले वय्कलं
पृथ्वीइ न्याय यानादी।”

59

सुरक्षाया निंति प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंति – “स्यंके मते” धाःगु रागय्, शाऊलं दाऊदयात स्यायेत वयागु छेंय् मनूत छ्वयाहःगु

1 हे परमेश्वर,
जितः जिमि शत्रुतय्पाखें
बचय् यानादिसँ।
जितः हय्क्काः वःपिंपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
2 मभिंपि मनूतय्पाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
मनू स्याना जुइपिंपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।

3 जिं छुं मभिंगु व पाप
यानागु मदुसां
इमिसं जितः स्यायेत
स्वयाच्वंगु दु।
ज्यानमारात जिगु विरोधय्
मुनाच्वंगु दु।✡
4 जिं छुं अपराध यानागु मदुसां
इपिं जितः हय्क्काःवयेत तयार
जुयाच्वंगु दु।
हे परमप्रभु,
जितः बचय् यायेत दनादिसँ।
जितः जुयाच्वंगु दुःख
स्वयादिसँ।
5 हे दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर,
हे इस्राएलया परमेश्वर,
फुक्क जातियापिन्त सजाँय बीत
दनादिसँ।
ध्वखा बीपिन्त दया माया
क्यनादी मते।

सेला

6 बहनिइ इपिं लिहां वइ।
अले खिचात थें हालाः
शहरया प्यखें चाःहिला जुइ।
7 इमिसं म्हुतु ल्हाना जुगु व ख्याच्वः
बियाजुगु न्यनादिसँ।
इमिगु मे तरवार थें ज्वः।
उमिसं धयाजुइ,
“सुं दु ला न्यनीपिं?”

✡ **59:3** ५९:३ १ शम् १९:११

8 तर हे परमप्रभु!
छि इपिं खनाः न्हिलादी।
अले अज्याःपिं फुक्कसित
हिस्यानादी।

9 छि जिगु बल खः।
छिं जितः बचय् याःवइ धकाः
जि पियाच्वने।
छि जिगु किल्ला खः।

10 परमेश्वरं जितः माया यानादी।
अले वय्कः जिथाय् झाइ।
परमेश्वरं जितः जिमि शत्रुत बूगु
क्यनादी।
11 हे परमप्रभु, हे जिमिगु ढाल।
इमित याकनं स्यानादी मते।
मखुसा जिमि मनूतय्सं इमिगु
मभिंगु खँ ल्वःमंका छ्वइ।
थःगु शक्तिं छ्यालब्याल यानाः
इमित बुकादिसँ।
12 इमिगु म्हुतुइ पाप दु
इमिगु खँ पापं जाः
इपिं इमिगु हे घमण्डया जालय्
लायेमा।
छाय्धाःसा इमिसं सराः बीगु
व मखुगु खँ ल्हानाजुइगु
यानाच्वन।
13 उकिं इमित थःगु तमय्
नाश यानादिसँ।
इमित न्हंक हे
नाश यानादिसँ।
अले सकसिनं सी–
परमेश्वरं इस्राएलय् राज्य यानादी।
अले वय्कःया राज्य
पृथ्वी न्यंकं न्यनावनी।

सेला

14 जिमि शत्रुत बहनिइ लिहां वइ।
अले खिचात थें हालाः
शहरया प्यखें चाःहिला जुइ।
15 इपिं नसाया निंतिं
उखेंथुखें चाःहिला जुइ।
अले लुधंक नये मखन कि
खिचात थें हाला जुइ।
16 तर जिं ला छिगु शक्तिया
म्ये हाले।
छिगु मदिक्क दयाच्वनीगु
मायाया म्ये जिं सुथ न्हापां
न्ह्याबलें हाले।
छिं जितः जिगु दुःखकष्टया इलय्
शरण बियादीगु दु।

17 छि जिगु बल खः,
जिं छितः तःधंकाः म्ये हाले।
छि जिगु किल्ला खः,
परमेश्वरं जितः
सदां माया यानादी।

60

लडाइँलय् बुनाः याःगु प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – स्यनेकने यायेत दाऊदं आराम नहरैम व आराम सोबाहलिसें लडाइँ याःबलय् अले योआबं लिहां वनाः चिया गालय् झिंनिद्वः एदोमीतय्त स्याःबलय्यागु, साक्षीया "लिली स्वां" या रागय्

1 हे परमेश्वर!
छिं जिमित त्वःतादिल।
जिपिं खनाः छि तंम्वयादीगु दु।
उकिं जिमिगु रक्षा यायेगु नं
त्वःतादिल।
जिमित हाकनं स्वयादिसँ।✡
2 छिं जिमिगु बँयात
लिगिलिगि संकाब्यूगु दु,
जिमिगु बँयात चिरिफायाब्यूगु दु।
आः थुकियात
जायकाबियादिसँ,
छाय्धाःसा थ्व आः नं
सनाच्वंगु दु।
3 छिं थः मनूतय्त
तःधंगु दुःखकष्ट बियादिल
अले जिमित अय्लाःगुलुत थें
लिगिलिगि संकाबिल।

4 छिं छिगु भय काइपिन्त
ख्याच्वः बियाः नाश जुइपाखें
बचय् यानादिल।

सेला

5 छिं बल्लाःगु जव ल्हातं
जिमित बचय् यानादिसँ,
जिमिगु प्रार्थनाया
लिसः बियादिसँ।
छिं माया यानातःपिं मनूत
बचय् जुइमा।✡
6 परमेश्वरं थःगु पवित्र थासं
थथे धयादीगु दु –
"जिं त्याकेधुंकाः
शकेमयात ब्वथले।
अले सुक्कोतया गाःयात
थः मनूतय्त इनाबी।
7 गिलाद व मनश्शेनं
जिगु हे खः।

✡ **60:1** ६०:१ २ शम् ८:१३; १ इति १८:१२ ✡ **60:5** ६०:५-१२ भज १०८:६-१३

एफ्राइम जिगु छ्यंया
सुरक्षा खः।
यहूदा जिगु
राजदण्ड खः।
8 मोआब जिगु
ल्हाः सिलेगु थल खः।
एदोमय् जिं थःगु
लाकां वांछ्वये।
थुकथं थ्व जिगु खः
धकाः क्यने।
पलिश्त देशयात त्याकाः
जि चिल्लाय् दनाः हाले।”

9 हे परमेश्वर,
सुनां जितः प्यखें पःखाः दुगु
शहरय् यंकाबी?
सुनां जितः एदोमय् थ्यंकाबी?
10 हे परमेश्वर,
छु धात्थें हे छिं जिमित
त्वःतादियागु ला?
आः छि जिमिगु सेनालिसे
जुइ मखुत ला?
11 शत्रुतलिसे ल्वायेत जिमित
ग्वाहालि यानादिसँ
छाय्धाःसा मनूतय्गु ग्वाहालि
ज्याख्यलय् मदु।
12 परमेश्वरया ग्वाहालि
जिमिसं त्याके,
वय्कलं जिमि शत्रुतय्त
बुकादी।

61

सुरक्षाया निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – तार बाजं थानाः हालेगु
1 हे परमेश्वर!
जिगु ख्वःसः न्यनादिसँ।
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।

2 जि नुगः मछिन कि
पृथ्वीया तातःपाःगु थासं
जिं छितः ग्वाहालिया निंतिं
बिन्ति याये।
जितः सदां सुरक्षित जुइगु
ल्वहंधिकय् यंकादिसँ।
3 छाय्धाःसा छि
जिगु शरण कायेगु थाय् खः।
अले बल्लाःगु किल्ला नं खः।
जिमि शत्रुत अन थ्यंके

फइ मखु।

4 छिगु थासय् जितः सदांया निंतिं
च्वने बियादिसँ।
छिगु पपूया किचलय् जितः
सुरक्षित यानाः तयादिसँ।

सेला

5 हे परमेश्वर,
छिं जिगु भाकल न्यनादीगु दु।
छिं जितः छिगु भय काइपिन्त दइगु
भिंगु खँ बियादीगु दु।

6 जुजुयागु आयु ताहाकः
यानादिसँ,
व पुस्तां पुस्ता तक
म्वानाच्वनेमा।
7 हे परमेश्वर,
छिगु न्ह्यःने वं न्ह्याबलें
राज्य यानाच्वनेमा।
छिगु सदा दयाच्वनीगु माया
व विश्वासं
वयात सुरक्षा बियादिसँ।

8 थुकथं जिं न्ह्याबलें
थःगु भाकल पूवंकाः
छिगु नांयात तःधंकाच्वने।

62

सुरक्षाया निंतिं परमेश्वरया भलसा
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं –
यदूतून रागय्
1 जिगु मनं परमेश्वरयाके
जक झासु लनी।
जिगु उद्धार
वय्कःयापाखें जक जुइ।
2 वय्कः जक जिगु ल्वहंधी खः,
अले वय्कलं
जितः उद्धार यानादी।
वय्कः जिगु किल्ला खः,
जि गुबलें बुइ मखु।

3 क्वदलेत्यंगु पःखाः थें च्वंम्ह
याकःचाम्ह मनूयात
छिमिसं गुबलय् तक
हय्कायाच्वनेगु?
4 छिमिसं जितः जिगु थासं
क्वफायेत स्वयाच्वंगु दु।
छिपिं मखुगु खँ ल्हायेगुलिइ हे

लय्तायाच्वन!
छिमिसं म्हुतुं सुवाः बियाच्वंसां
नुगलं धाःसा
सराः बियाच्वंगु दु।

सेला

5 हे जिगु मन,
परमेश्वरयाके जक झासु लंकि।
छाय्धाःसा जिं परमेश्वरपाखें हे
जक आशा यानागु दु।
6 वय्कः जक जिगु ल्वहंधी खः,
अले वय्कलं जितः
उद्धार यानादी।
वय्कः जिगु किल्ला खः,
जि गुबलें बुइ मखु।
7 जिगु उद्धार परमेश्वरपाखें
जक जुइ।
परमेश्वरपाखें
जक जितः इज्जत दइ।
वय्कः जिगु शरण कायेगु
थाय् खः।
वय्कः जिगु किल्ला खः।

8 हे मनूत! वय्कःयात
न्ह्याबलें विश्वास या।
थःगु नुगः वय्कःयात
चाय्काः क्यँ।
छाय्धाःसा परमेश्वर झीगु शरण
कायेगु थाय् खः।

सेला

9 चिधंपिं मनूत छम्ह् सासः
जक खः।
तःधंपिं मनूत पिनें खने दु थें मदु।
लनास्वल धाःसा
इपिं याउंसे च्वं,
निम्ह फय् स्वयाः याउँसे च्वं।
10 मभिंगु ज्याखँय्
विश्वास याये मते
खुयाहयागु सम्पत्तिइ
घमण्ड याये मते।
धिबा यक्व दयावःसां
उकी नुगः क्वसाय्के मते।

11 परमेश्वरं तःकः हे
थथे धयादीगु जिं न्यनागु दु,
“शक्ति जिगु खः,
12 सदां दयाच्वनीगु माया
नं जिगु हे खः।”
हे परमप्रभु
छिं मनूतय्गु ज्या स्वयाः

सिरपाः बियादी।✡

63

परमेश्वरया माया
जीवन स्वयाः तःधं
दाऊदया भजन, यहूदाया मरुभूमिइ च्वनाच्वंबलय्
1 हे परमेश्वर,
छि जिम्ह परमेश्वर खः।
जिं छितः दुनुगलंनिसें
मालाजुया।
गंगु, झिजांमिझां दंगु व लः मदुगु बँ थें
जिगु नुगः छि मदयाः प्याःचाः।✡

2 जिं छितः पवित्र थासय्
खनागु दु।
अले छिगु शक्ति व महिमा
नं खना।
3 छिगु माया जीवन स्वयाः तःधं।
उकिं जिं न्ह्याबलें
छितः तःधंके।
4 उकिं जिं मसीतले
छितः तःधंके।
छिगु नां कयाः जिं थःगु
ल्हाः ल्ह्मने।
5 जिगु नुगः तःजिगु भ्वय् नये थें
लुधंगु दु।
जिगु म्हुतुं छिगु म्ये हालाः छितः
तःधंकाच्वनी।

6 जिं लासाय् नं छितः लुमंके।
चच्छिं जिं छिगु ध्यान
यानाच्वने।
7 छायधाःसा छिं जितः न्ह्याबलें
ग्वाहालि यानादीगु दु।
छिगु पप्या किचलय्
जिं लसताया म्ये हाले।
8 जिगु आत्मा छिलिसे
प्यपुनाच्वंगु दु।
छिगु जव ल्हातिं जितः
तिबः बियाच्वंगु दु।

9 जितः स्यायेत स्वयाच्वंपिं
नाश जुयावनी।
इपिं पातालय् कुतुं वनी।
10 इपिं तरवारं पालाः सी।
अले ध्वंतय्गु आहार जुइ।
11 जुजु परमेश्वरलिसे

✡ **62:12** ६२:१२ अय्. ३४:११; यर १७:१०; मत्ती १६:२७; रोम २:६; प्रका २:२३ ✡ **63:1** ६३:१ १ शम्. २३:१४

लय्तायाच्वनी।
वय्कःयात विश्वास याइपिन्सं
वय्कःयात तःधंकी।
मखुगु खँ ल्हानाजुइपिनिगु
म्हुतुप्वाः धाःसा ति।

64

शत्रुतपाखें रक्षाया निंति प्रार्थना
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमेश्वर,
जि दुःखय् लाःगु दु,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
जिमि शत्रुतय्गु ख्याच्वलं
जितः बचय् यानादिसँ
2 मभिंपिनिगु ग्वसाःपाखें व
मखुगु ज्या यानाजुइपिनिगु
पुचःपाखें
जितः सुचुकादिसँ।
3 इमिसं थःपिनिगु मेयात
तरवार थें ज्वय्कातइ।
इमिसं नवाइबलय् नं
वाणं कय्कू थें नवाइ।
4 इमिसं ट्वं मदुपिन्त सुलाः
कय्की,
आकाझाकां इमिसं
वयात मग्यासें कय्की।

5 इमिसं थवंथवय् मभिंगु
ग्वसाः ग्वयाजुयेत
तिबः बियाजुइ।
गय् यानाः जाः ग्वयेगु धकाः
इमि सल्लाह याना जुइ।
इमिसं धयाजुइ,
"झीगु ग्वसाः सुनां सीके फइ?"
6 इमिसं मभिंगु ग्वसाः
ग्वयाः धाइ,
"झीसं धिसिलाक्क ग्वसाः
ग्वयागु दु।"
मनूतय्गु नुगः व मन
थुइकां थुइके थाकु।

7 तर परमेश्वरं थःगु वाणं
इमित कय्कादी।
आकाझाकां हे इपिं
घाःपाः जुइ।
8 इमिगु थःपिनिगु हे खं
इपिं नाश जुइ।

इमित खंपिं सकसिनं
छ्यं फस्वकाः वनी।

9 मनूत सकलें ग्याइ।
इमिसं परमेश्वरं यानादीगु
ततःधंगु ज्या लुमंकी।
अले वय्कलं यानादीगु ज्या
कनाजुइ।
10 धर्मी मनूत सकलें
परमप्रभुया ज्यां लय्ताइ।
अले वय्कःया शरणय् वनी।
वय्कःयात दुनुगलं मानय् याइपिं
सकसिनं वय्कःयात तःधंकी।

65

प्रशंसा व सुभाय्

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – छपु म्ये

1 हे परमेश्वर,
जिमिसं छितः सियोनय्
तःधंकेत पियाच्वना।
अले जिमिसं छिगु नामय्
यानागु भाकल नं पूवंके।
2 हे जिमिगु प्रार्थना न्यनीम्ह
परमेश्वर,
फुक्क मनूत छिथाय् वइ।
3 जिपिं पापं बिलिबिलि
जायाच्वने धुंकूसां
छिं जिपिं फुक्कसित
क्षमा यानादिसँ।
4 धन्य खः छिं ल्ययाः
थःनापं पवित्र थासय्
हःपिं मनूत।
छिगु पवित्रगु देगःया आशिषं
जिपिं तसकं लुधं।

5 हे जिमित उद्धार याइम्ह
परमेश्वर,
छिं जिमिगु प्रार्थनाया लिसः
अजू चायापुगु ज्या
यानाक्यनाः बियादी।
पृथ्वीया कुंकुलामय् च्वंपिं मनूत
व समुद्रया तापाक्क तापाक्क
च्वंपिं मनूतय्सं नं
छितः विश्वास याःगु दु।
6 छिं थःगु शक्तिं च्वापुगुँतय्त दयकाः
थथःगु थासय् तयादिल
7 छिं समुद्रया किसिद्रम्बः
व मनूतय्गु हाःह्यात नं

दिकादिल।
8 छिगु अजू चायापुगु ज्या खनाः
पृथ्वीया कुंकुलामय् च्वंपिं
मनूत ग्याःगु दु।
छिं थःगु ज्यां निभाः लुइगु थासंनिसें
निभाः बीगु थासय् थ्यंक
लसतां भय्बिका ब्यूगु दु।
9 छिं पृथ्वीयागु च्यूताः कयादी,
अले उकियात लः बियाः
सय्कीगु यानादी।
बुँइ अन्न सय्केत
परमेश्वरया खुसि लखं जाः।
छिं थथे थुकथं यानादी –
10 छिं क्वानातःगु बुँयात लखं
गाक्क प्याकादी,
वा वय्काः चायात नाइकादी
अले अन्नमा सय्कादी।
11 छिगु कृपां गुलि यक्व अन्न सइ।
छिं गन पलाः तयादी,
अन गाक्क अन्न सइ।
12 मरुभूमिया ख्यःत वाउँसे च्वं
अले पहाडत लसतां भय् ब्यू।
13 ख्यःत फै व च्वलय्तय्सं जाः
बुँत अन्नं जाः।
फुक्कं मिलय् जुयाः
लसतां म्ये हाला जुइ।

66

प्रशंसा व सुभाय्या भजन
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं– छपु भजन
1 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसिनं
परमेश्वरयात लय्तायाः
जयजय या।
2 वय्कःया नांया
महिमा यानाः म्ये हा।
वय्कःयात महिमा यानाः
तःधंकि।
3 परमेश्वरयात धा,
"छिं यानादीगु ज्या
गपाय्सकं अजू चायापु।
छिगु शक्ति नं थुलि तःधं,
शत्रुत छिगु न्ह्याःने ग्यानाः
कय्कुनी।
4 पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसिनं छितः
आराधना याइ।
इमिसं छितः तःधंकाः
भजन हाली
इमिसं छिगु नांयात तःधंकाः

म्ये हाली।”

सेला

5 परमेश्वरं छु यानादिल धकाः
स्वः वा,
वय्कलं मनूतय्थाय्
गज्याः गज्याःगु
अजू चायापुगु ज्या यानादिल।
6 वय्कलं समुद्रया दथुइ
लँ दय्कादिल,
झी तापाःबाज्यापिन्सं
न्यासि वनाः हे
समुद्र छितः,
उकिं झी वय्कःया ज्याय्
लय्तायाच्वने।✡
7 वय्कलं थःगु शक्तिं
सदां राज्य यानादी,
वय्कलं जाति जातियापिं
फुक्कसित स्वयाच्वनी
वय्कःया विरोधय् सुं हे मदनेमा।

सेला

8 हे फुक्क जातियापिं मनूत,
झी परमेश्वरयात प्रशंसा या!
छिमिसं याःगु प्रशंसा सकसिनं
तायेमा।

9 वय्कलं झीत म्वाकातःगु दु,
वय्कलं झीत लुफि हाये
बियामदी।
10 हे परमेश्वर,
छिं जिमित जाँचय् यानादीगु दु,
छिं जिमित वहःयात
जाँचय् याःथें
जाँचय् यानादीगु दु।
11 छिं जिमित जालय्
लाकेबियादिल,
अले ब्वहलय् झ्यातुगु कु
क्वबिकादिल।
12 छिं जिमित जिमि शत्रुतय्पाखें
न्हुकेबियादिल।
जिपिं लः व मिया दथुं जुयाः वना।
तर छिं जिमित आः
सुरक्षित थासय् हयादीगु।

13 जि छिगु देगलय् होमबलि
ज्वनाः वये।
अले जिं थःगु भाकल पूवंके।
14 जि तःधंगु दुःखय् लाःबलय्
जिं थःगु म्हुतुं यानागु

✡ **66:6** ६६:६ प्रस १४:२१; यहो ३:१४-१७

भाकल खः, थ्व।
15 जिं छिगु वेदीइ होमबलिकथं
स्यल्लाःपिं फैत बलि बीहये।
अले ट्वहं व दुगुया बलि बीहये।

सेला

16 परमेश्वरया भय काइपिं
फुक्कं वयाः न्यँ,
जिं वय्कलं जिगु निंतिं
छु छु यानादिल धकाः कने।
17 जिं ग्वाहालिया निंतिं
वय्कःयात प्रार्थना याना।
जिं भजन हालाः
वय्कःयात तःधंका।
18 जिगु नुगः पापं जाःगु जूसा
परमेश्वरं जिगु प्रार्थना
न्यनादी मखुगु जुइ।
19 तर परमेश्वरं न्यनादिल।
वय्कलं जिगु प्रार्थनाया लिसः
बियादिल।
20 परमेश्वरयात तःधंकि,
वय्कलं जिगु प्रार्थनायात
न्यनादिल,
अले जितः थःगु
सदां दयाच्वनीगु माया
बियाच्वन।

67

लय्तातां सुभाय्या भजन
लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – तारया बाजंनापं।
1 हे परमेश्वर,
जिमित दया यानादिसँ,
अले सुवाः बियादिसँ।
जिमित थःगु ख्वाःया दयाया
जलं खय्कादिसँ।✡

सेला

2 छिगु लँपुइ पृथ्वीइ च्वंपिं
फुक्कं जुइफयेमा।
छिगु उद्धारया शक्ति
फुक्क जातियापिन्सं सीमा।

3 हे परमेश्वर,
जात जातितय्सं छितः तःधंकेमा,
खः, फुक्क जात जातितय्सं
छितः तःधंकेमा।
4 देश देशयापिं मनूत लय्तायेमा,
अले लसतां म्ये हालेमा

✡ **67:1** ६७:१ गन्ती ६:२४-२६

छाय्धाःसा छिं जाति जातियापिन्त
उत्थें यानाः शासन यानादी।
अले देश देशयात लँ क्यनादी।

सेला

5 हे परमेश्वर,
जात जातितय्सं छितः तःधंकेमा,
खः, फुक्कसिनं छितः
तःधंकेमा।
6 पृथ्वीं अन्न सय्कूगु दु।
परमेश्वर, झी परमेश्वरं
झीत आशिष बियादीगु दु।
7 परमेश्वरं झीत आशिष
बियाच्वनादीमा।
अले पृथ्वीया कुंकुलामय् च्वंपिं
सकल मनूतय्सं
वय्कःयागु भय काइ।

68

बिजयया म्ये
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – छपु म्ये
1 परमेश्वरं दनाः
थः शत्रुतय्त छ्यालब्याल
यानादीमा।
वय्कःयात महीपिं मनूत
वय्कःया न्ह्यःनें बिस्युं वनेमा।
2 फसं कुँयात ब्वय्कू थें
वय्कलं इमित ब्वय्कादीमा,
मिइ मैन नायावं थें
परमेश्वरया न्ह्यःने दुष्टत
नाश जुयावनेमा।
3 तर धर्मीत लय्तायाच्वनेमा।
इपिं परमेश्वरया न्ह्यःने
लय्तायेमा,
अले लसतां हालाजुइमा।

4 परमेश्वरया भजन हा!
वय्कःया नांयात तःधंकि!
सुपाँय्या च्वं वइम्हय्सिगु निंतिं
छपु भजन हा।
वय्कःया नां परमप्रभु खः
वय्कःया न्ह्यःने लय्ता।
5 पवित्र देगलय् च्वनीम्ह परमेश्वर
मांबौ मदुपिनि बौ खः
अले भाःत मदुपिन्त
रक्षा यानादीम्ह खः।
6 याकःचापिन्त
वय्कलं परिवार दय्कादी।

वय्कलं कुनातःपिन्त
त्वःतकादी,
अले इमित लय्ताय्कादी।
विद्रोह याइपिं धाःसा
गंगु व लः मदुगु थासय्
च्वनेमाली।

7 हे परमेश्वर,
छि थः मनूतय् न्ह्यः न्ह्यः
झाःबलय्,
छि मरुभूमिया लँ जुयाः
न्ह्यांवनादीबलय्,
सेला
8 इस्राएलया परमेश्वर,
सीनै पर्वतय् खनेदय्कः
झाःम्ह परमेश्वरया न्ह्यःने
पृथ्वी लिगिलिगि सन
व स्वर्ग वा गात। ✡
9 हे परमेश्वर,
छिं गाक्क वा वय्काः
गना च्वंगु थःगु सर्बययात
वाउँसे च्वंकादिल।
10 छिकपिनि मनूत वयाः
अन च्वन।
अले गाक्क अन्न सय्काः
छिं मगाःमचाःपिन्त लुधंक
बियादिल।

11 परमप्रभुं आज्ञा बियादिल,
तःम्ह हे मिसातय्सं
थ्व खँयात न्यंका जुल।
12 “जुजु व सिपाइँत बिस्युं वन।
छेँय् च्वंपिं मिसातय्सं इमिसं
त्वःताथक्गु इना काल।
13 फैगलय् फै स्वयाच्वंपिन्सं नं
वहःयागु सुकुभन्तु काये खन।
थ्व सुकुभन्तुयागु पपू वहःयागु
व पा लुँयागु खः।”
14 दक्वसिबय् बल्लाःम्हय्सिनं
सल्मोन पहाडय् च्वापु
गाः थें च्वंक
जुजुतय्त छ्यालब्याल
यानादिल।

15 बाशान पहाड गुलि तःधं,
थ्व पहाडय् यक्व च्वकात दु।
16 हे छ्वांछ्वांवःगु पहाड,
छं छाय् परमेश्वर थः च्वनेत

✡ **68:8** ६८:८ प्रस १९:१८

ल्ययादीगु पर्वतयात
नुगः मुइकाः स्वयेगु?
परमप्रभु अन सदांया निंतिं
च्वनादी।
17 परमेश्वर थःगु बबल्लाःगु
द्वलंद्वः रथया दथुइ च्वनाः
परमेश्वर सीनै पहाडं पवित्र
थासय् झाइ।
18 हे परमप्रभु परमेश्वर,
छि तःजाःथाय् थाहां झाःबलय्
छिं कैदीतय्त ज्वनाः झाल।
छिं मनूतय्गु देछा कयादिल,
विद्रोहीतय्गु देछा तकं कयादिल,
हे परमप्रभु परमेश्वर,
छि अन सदांया निंतिं च्वनादी।✡

19 परमप्रभुयात तःधंकि,
वय्कः झीत बचय् यानादीम्ह
परमेश्वर खः।
वय्कलं न्हियान्हिथं झीगु
कु क्वबियादी।

सेला

20 झी परमेश्वर झीत बचय्
यानादीम्ह परमेश्वर खः।
परमप्रभुं झीत मृत्युपाखें बचय् यानादी।

21 परमेश्वरं वय्कःया शत्रुतय्गु
छ्यं चुंदंकाबी
अले थःगु हे लँय् जुइपिं पापीतय्गु
छ्यं नं।
22 परमप्रभुं धयादी,
"जिं इमित बाशानं लित हये।
जिं इमित समुद्रया दुनें नं लित हये।
23 थथे हे जिमि मनूतय्सं
इमिगु हिं थःपिनिगु तुति सिली,
इमि खिचातय्सं तकं
ब्व कायेखनी।"

24 हे परमेश्वर, छिगु विजय यात्रा
सकसिनं खंगु दु,
परमेश्वर जिमि जुजुयागु
पवित्र थासय्
न्ह्याःगु विजय यात्रा।
25 म्ये हालीपिं न्ह्याःने न्ह्याःने,
बाजं थाइपिं ल्युने ल्युने,
दथुइ दम्फु थानावःपिं मिसात दु।
26 परमेश्वरयात वय्कःया

✡ **68:18** ६८:१८ एफि ४:८

मनूतय्गु सभाय् तःधंकि।
याकूबया सन्तान फुक्कसिनं
परमप्रभुयात तःधंकि।
27 दक्वसिबय् न्हापां दक्वसिबय्
चिधंगु बेन्यामीन
कुलयापिं मनूत,
अनंलि यहूदा कुलया न्ह्यलुवाःत
व इमिगु पुचः,
वयां ल्यू जबूलून व नप्ताली
कुलया न्ह्यलुवाःत।

28 हे परमेश्वर,
छिं थःगु शक्ति क्यनादिसँ,
न्हापा क्यनादी थें
थःगु शक्ति क्यनादिसँ,
29 यरूशलेमय् दुगु छिगु
देगःया कारणं
जुजुपिन्सं छिगु निंतिं देछा हइ।
30 तिंकथिया दथुइ सुलाच्वंपिं
पशुतय्त ब्वःबियादिसँ।
द्वहंत व इमि मस्तय् बथां थें
च्वंपिं जातियात ब्वःबियादिसँ,
वहःया कुचात ज्वनाः
तुति भ्वप् मवतले
इमित ब्वःबियादिसँ।
ल्वापुइ लय्ताइपिं जात जातितय्त
उखेलाः थुखेलाः मदय्कादिसँ।
31 मिश्र देशं दूतत वइ
कूशं परमेश्वरया न्ह्याःने
पुलि चुयाः इमिगु देछा बी।

32 पृथ्वीइ च्वंगु राज्यत फुक्कसिनं
परमेश्वरयागु म्ये हा,
परमप्रभुयागु भजन या।
सेला
33 न्हापांनिसें दुगु आकाशय् जुइम्ह
परमप्रभुयात तःधंकि।
वय्कः थःगु शक्तिशाली सलं
हाःगु न्यँ।
34 परमेश्वरयागु शक्तियागु बारे
सकसिनं न्यंकि।
इस्राएल न्यंक वय्कः च्वजाः।
वय्कःयागु शक्ति आकाशय्
थ्यंक न्यं।
35 इस्राएलया परमेश्वर
वय्कःयागु देगलय्
तसकं हनेबहःम्ह खः।
वय्कलं थः मनूतय्त शक्ति
व बल बियादी।

परमेश्वरयात प्रशंसा या।

69

ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – “लिली स्वां” रागय्
1 हे परमेश्वर,
जितः बचय् यानादिसँ।
जिगु गःपतय् थ्यंक लः
थाहां वये धुंकल।
2 जि तःजाःगु ध्याचलय्
दुनावनाच्वनागु दु।
जिगु तुतिं बँय् चुइ मफया च्वन।
जि तःजाःगु लखय्
लानाच्वनागु दु।
किसिद्वम्बलय्
जि दुनावनाच्वनागु दु।
3 ग्वाहालिया निंतिं
हा हां जि न्यलेधुन,
जिगु सः सुइधुंकल।
परमेश्वरयागु लँ स्वस्वं
जिगु मिखा त्यानुइ धुंकल।
4 जितः म्वाय्कं म्वाय्कं
मयय्काच्वंपिं
जिगु छेनय् च्वंगु सँ स्वयाः
अप्वः दु।
इमिसं मखुगु मखुगु द्वपं बियाः
जितः स्यंकेत स्वयाच्वंगु दु।
जिं का हे मकयागु नं
लित हिँ धकाः
जिलिसें ल्वापु थःवयाच्वन।✡

5 हे परमेश्वर,
जि गुलि मूर्ख धकाः छिं स्यू।
जिगु पाप छिगुपाखें
सुलाच्वंगु मदु।

6 जिगु कारणं
छितः विश्वास याइपिन्त
मछालापुके मते,
हे दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु!
हे इस्राएलया परमेश्वर, छितः
मालाजुइपिं जिगु कारणं
क्वह्यंकाच्वने म्वाःलेमा।
7 छिगु हे निंतिं
जिं क्वह्यंका च्वनेमाल,

✡ **69:4** ६९:४ भज ३५:१९; यूह १५:२५

अले मछालापुके माला च्वन।
8 जिमि थः हे दाजुकिजापिन्सं
जितः म्हमस्यू थें याइगु।
जि थःगु हे परिवारय्
परदेशी थें जुयाच्वनागु दु।
9 छिगु देगःया जोशं जितः
छ्वयक्गु दु।
छितः क्वह्मंकिपिन्सं
जितः क्वह्मंकाहःगु दु।✡
10 जि अपसं च्वनाः ख्वयेबलय्
मनूतय्सं जितः हिस्याइ।
11 भांग्रा लं फिनाः दुःखं
च्वनेबलय् नं
इपिं जितः खनाः न्हिली।
12 लँय् लँय् हे इमिसं जिगु खँ
ल्हाना जुइ।
अय्लाःगुलुतय्सं जितः
ध्याचू नकाः म्ये हाला जुइ।

13 जि धाःसा छिगु प्रार्थना
यानाच्वना, हे परमप्रभु।
जितः छिं ल्ययादीगु इलय् लिसः
बियादिसँ, हे परमेश्वर!
छिगु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु
मायाया कारणं
छिगु धात्थेंया उद्धारं जितः
लिसः बियादिसँ।
14 जि दुना मवनेमा धकाः जितः
तःजाःगु ध्याचलं थकयादिसँ।
जिमि शत्रुतय्पाखें
बचय् यानादिसँ
जितः लःया किसिद्रम्बलं
बचय् यानादिसँ।
15 खुसिबालं जितः चुइके मयनेमा
जि लखं दुना मवनेमा
जि सीगालय् दुसुना मवनेमा।
16 हे परमप्रभु,
जितः लिसः बियादिसँ।
छाय्धाःसा छिगु
सदां दयाच्वनीगु माया तःधं।
जिगु सः न्यनादिसँ
छाय्धाःसा छि धात्थें
दयां जाःम्ह खः।
17 जिपाखे स्वयादिसँ।
जि तःधंगु दुःखय् लानाच्वंगु दु,
जितः आः हे
लिसः बियादिसँ।

✡ **69:9** ६९:९ यूह २:१७; रोम १५:३

18 जितः वयाः बचय् यानादिसँ
जितः जिमि शत्रुतय्पाखें
त्वःतकादिसँ।
19 जितः मनूतय्सं गुलि
क्वह्यंकातःगु दु धकाः
छिं स्यू।
जि गुलि हेला याकाः
मछालापुक च्वने मालाच्वंगु दु
धकाः छिं स्यू।
जिमि शत्रुतय्सं छु छु
यानाच्वन धकाः
छिं फुक्कं स्यू।
20 हेलां जिगु नुगः
तज्यायेधुंकल।
छम्हय्सिनं धकाः जितः
हःपाः व लिधंसा ब्यू मवः।
21 नये पित्याःबलय् इमिसं
जितः बिख नकेहल।
प्याःचाःबलय् इमिसं
जितः चुपाउँ त्वंकेहल।✡

22 इमिगु भ्वजं इमित
नाश यायेमा,
इमिगु पवित्र भ्वय्
इमिगु निंतिं लिच्वः व स्वःतिपाँय् जुइमा।
23 इमिगु मिखा कां जुइमा,
इमिगु दुगःक्वँय् चाःतुइमा।✡
24 छिगु तं इमित प्वंकादिसँ
छिगु तमं इमित भस्म यायेमा।
25 इमिगु छाउनी नाश जुइमा
इमिगु पालय् सुं हे मदयेमा।✡
26 छाय्धाःसा छिं सजाँय
ब्यूम्हय्सित इमिसं लित्तुली।
छिं घाःपाः याःम्हय्सिगु
दुःखया बारे खँ ल्हाइ।
27 इमिगु पापया ल्याःचाः
तयादिसँ।
छिं उद्धार यानादीबलय्
इपिं दुमथ्यायेमा।
28 जीवनया सफुलि
इमिगु नां हयादिसँ।
धर्मीतय्गु धलखय्
इमिगु नां च्वयादी मते।✡
29 तर जि ला दुःखय्
लानाच्वंगु दु,
अले जितः सास्ती

✡ **69:21** ६९:२१ मत्ती २७:३४; मर्क १५:३६; लूक २३:३६; यूह १९:२८-२९ ✡ **69:23** ६९:२२-२३ रोम ११:९-१० ✡ **69:25** ६९:२५ प्रे १:२० ✡ **69:28** ६९:२८ प्रस ३२:३२; प्रका ३:५; १३:८; १७:८

जुयाच्वंगु दु।
हे परमेश्वर,
जितः थःगु शक्ति
बचय् यानादिसँ।

30 जिं परमेश्वरयागु नांयात
तःधंकाः भजन हाले
दुनुगलंनिसें सुभाय् बियाः
वय्कःयात तःधंके।
31 थुकिं परमप्रभु थुसा,
न्यकू व तुतिख्वः
दये धुंकूम्ह द्वहंचिया
होमबलि बीबलय् स्वयाः
अप्वः लय्ताइ।
32 क्वत्यय्काः च्वनेमाःपिं
थ्व खनाः लय्ताइ,
परमेश्वरयात माला जुइपिनि
नुगःयात हःपाः दइ।
33 परमप्रभुं मगाःमचाःपिनिगु
सः न्यनादी।
अले कुना तःपिं थः मनूतय्त
ल्वःमंकादी मखु।

34 स्वर्ग, पृथ्वी, समुद्र
व अन दुपिं सकसिनं
वय्कःयात प्रशंसा या।
35 छाय्धाःसा वय्कलं
यस्शलेमयात बचय् यानादी
यहूदाया शहरत हानं दय्कादी।
वय्कःया मनूत अन च्वनी,
अले उकियात अधिकार याइ।
36 अले व थाय् वय्कःयागु
आज्ञा मानय् याइपिनि
सन्तानयागु हे जुइ।
वय्कःयात माया याइपिं
अन च्वनी।

70

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना

दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमेश्वर!
जितः बचय् यानादिसँ।
हे परमप्रभु,
जितः ग्वाहालि यायेत
याकनं झासँ।✡
2 जितः स्यायेत स्वःपिं
लज्या चाये मालेमा,

✡ **70:1** ७०:१-५ भज ४०:१३-१७

अले इतिमिति कनेमा।
जिगु दुःखय् लय्तायाजूपिं
लिज्यां वनेमा,
अले मछालाः जुइमा।
3 “हः” धकाः
जितः लाय्बुयाजूपिं मछालाः
आछु-आछु कनाजुइमा।
4 छितः मालाजुइपिं धाःसा
छिके लय्तायाच्वनेमा।
अले छिं मुक्ति बीगु यःपिन्सं
सदां थथे धयाच्वनेमा,
“परमेश्वर गुलि तःधं!”

5 तर जि ला चीमिम्ह
व छुं मदुम्ह मन् खः।
हे परमप्रभु,
छि जितः उद्धार याइम्ह
व जिम्ह परमेश्वर खः।
जितः ग्वाहालि यायेत
याकनं झासँ।

71

बुराम्ह मनूया प्रार्थना

1 हे परमप्रभु,
जि छिगु शरणय् वयागु दु,
जितः गुबलें मछाले म्वाःलेमा।
2 छिगु धार्मिकतां यानाः
जितः बचय् यानाः
उद्धार यानादिसँ!
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ
अले जितः बचय् यानादिसँ।
3 जितः सदां सुलेजीक ल्वहंधी
जुयादिसँ।
जितः बचय् यायेत उजं बियादिसँ,
छाय्धाःसा छि जिगु किल्ला
व शरण कायेगु थाय् खः।
4 हे परमेश्वर,
जितः दुष्ट मनूतय्गु ल्हातं
बचय् यानादिसँ।
नुगः मदुपिं व मभिंपिं मनूतय्गु
ताकतं जितः बचय् यानादिसँ।

5 हे परमप्रभु,
छि हे जक जिगु आशा खः।
हे परमप्रभु,
जिं मचांनिसें छिगु भरोसा
कयागु दु।

6 बूसांनिसें हे जि छिगु
भरोसाय् दु।
मांया प्वाथंनिसें हे छिं जितः
बिचाः यानाच्वनादीगु दु।
उकिं जिं सदां छिगु
प्रशंसा याये।
7 यक्व मनूतय्गु निंतिं जि छम्ह नमूना
जुयाब्यूगु दु।
छाय्धाःसा छि जिम्ह बल्लाःम्ह
रक्षक खः।
8 उकिं जिं मदिक्क छिगु प्रशंसा
यानाच्वनागु दु।
न्हिन्हि जिं छिगु महिमा
न्यंकाच्वने।

9 आः जि बुरा जुइ धुंकाः
जितः त्वःतादी मते।
जि बमलायेधुन
जितः वानादी मते।
10 जिमि शत्रुतय्सं जितः स्यायेत
स्वयाच्वंगु दु।
इमिसं थवंथवय् सल्लाह यानाः
ग्वसाः ग्वयाजूगु दु।
11 इमिसं धयाजूगु दु,
"परमेश्वरं वयात त्वःते धुंकल।
वयात लितुलिनाः ज्वँ।
छाय्धाःसा वयात बचय् याइपिं
सुं मदये धुंकल।"
12 हे परमेश्वर,
जिपाखें तापानादी मते
जितः ग्वाहालि यायेत
याकनं झासँ।
13 जितः द्रुपं बियाजूपिं
मछालापुक बुइमा
अले नाश जुइमा।
जितः स्यायेत स्वयाजूपिं
क्वह्यंकाः च्वनेमालेमा,
अले मछालाः जुइमा।

14 तर जिं ला छिगु ग्वाहालिया
आशा कयाच्वने।
जिं छिगु प्रशंसा
अज्ज अप्वः याये।
15 छिं यानादीगु धार्मिकताया खँ
जिं सकसितं कनाजुइ।
छिं यानादीगु मुक्तियागु खँ
जिं न्हिन्हि कने।
अथे ला छिं यानादीगु ज्या
जिं कनां कने मफु।

16 हे परमप्रभु परमेश्वर,
छिं यानादीगु तःधंगु ज्याया
जिं प्रशंसा याये।
जिं सकसित छिगु हे जक
धार्मिकताया खँ न्यंके।
17 हे परमेश्वर,
छिं जितः मचांनिसें स्यनादीगु दु।
अले जिं आः तकं
छिं यानादीगु अजू चायापुगु ज्या
मेपिन्त कनावयाच्वनागु दु।
18 हे परमेश्वर,
आः जि बुरा जुइ धुन
जिगु सँ तुयुसे च्वने धुंकल।
अय्नं आःया
न्ह पुस्तायापिं मनूतय्त
जिं छिगु अजू चायापुगु
ज्यायागु खँ मन्यंकुतले
जितः त्वःतादी मते।

19 हे परमेश्वर,
छिगु धार्मिकता स्वर्ग स्वयाः
च्वजाः।
छिं गुलि अजू चायापुगु ज्या
यानादीगु दु,
हे परमेश्वर,
छि थें ज्याःम्ह सु दु धकाः?
20 छिं जितः तःकः हे दुःखय्
लाकादिल
तर छिं जितः हानं जीवन
बियादीतिनि,
अले मृत्युया गालं
थकयादीतिनि।
21 छिं जिगु इज्जत हानं
अप्वय्कादी तिनि।
अले जिगु दुःखकष्ट
चीकाछ्वइतिनि।

22 हे जिम्ह परमेश्वर,
जिं वीणा थानाः छि
विश्वास याये बहःम्ह खः
धकाः प्रशंसा याये।
हे इस्राएलया पवित्र परमेश्वर,
सारंगी थानाः जिं छिगु
प्रशंसाया म्ये हाले।
23 जिं छिगु प्रशंसाया म्ये
हालेबलय्
लय्तायाः ततःसलं हाले,
छाय्धाःसा छिं जितः मू पुलाः
त्वःतकादीगु दु।

24 जिं न्हिन्हि सकसितं छिगु
धार्मिकताया बारे कने,
छाय्धाःसा जितः स्यायेत स्वयाजूपिं
सकलें मछालेमाःगु दु,
अले इमिगु इज्जत वंगु दु।

72

जुजुया निंति प्रार्थना

सोलोमनया भजन
1 हे परमेश्वर,
जुजुयात न्याय
गथे यानाः
यायेगु स्यनाबियादिसँ।
जुजुया काय्यात धर्मी जुइगु खँ
स्यनाबियादिसँ।
2 छिकपिनि मनूतय्त
वं धार्मिकतां
शासन याये फयेमा,
अले क्वत्ययक्काच्वंपिन्त नं
उतिग्यंक न्याय याये फयेमा।
3 पहाड पहाडं मनूतय्गु निंतिं
भिं हयेमा!
जमिन जमिनय् न्ह्याथासं
धार्मिकतां जायेमा।
4 जुजुं चीमिपिन्त नं
उतिग्यंक बिचाः यायेमा,
मगाःमचाःपिन्त ग्वाहालि यायेमा
अले इमित क्वत्यलातःपिन्त
न्हंकाछ्वयेमा।

5 सूर्य व तिमिला दत्तले
छिकपिनि मनूतय्सं सदां सदां
छिगु भय कयाच्वनेमा।
6 घाँय् लयातःगु ख्यलय्
वा वये थें
जुजुं राज्य यायेमा,
इवार्र वा वयाः बँयात प्याक् थें
जुजुं राज्य यायेमा।
7 वं राज्य यातले
धर्मीत च्वन्ह्याना च्वनेमा।
गुबलय् तक
तिमिला दयाच्वनी,
उबलय्तक
शान्ति जुयाच्वनेमा।

8 वयागु राज्य छगू समुद्रं
मेगु समुद्र जुयाः न्यनावनेमा
यूफ्रेटिस खुसिंनिसें

पृथ्वीया कुनय् तक।✡
9 मरूभूमिया जातितय्सं
वयागु न्ह्याःने क्वछू वइ।
वया शत्रुत बँय् चातुवाः वनी।
10 तर्शीश व तापाक तापाक च्वंगु
समुद्रया सिथय् च्वंपिं जुजुतय्सं
वयात कर पुलेहइ।
शेबा व सेबाया जुजुपिन्सं
वयात देछा छाःवइ।
11 फुक्क जुजुपिं वयागु न्ह्याःने
क्वछू वइ।
फुक्क जातियापिन्सं वयागु
सेवा याइ।

12 वयाके ग्वाहालि फ्वंपिं
चीमिपिन्त
व हाःनाः मदुपिं व मगाःमचाःपिन्त
बचय् याइ।
13 वं मगाःमचाःपिं
व नये मखंपिन्त दया याइ,
अले इमिगु उद्धार याइ।
14 इमित अन्याय व अत्याचारं
लिगना हइ।
इमिगु ज्यान वयागु निंतिं
अतिकं मू वं।

15 जुजु ताःई तक म्वाना
च्वनेमा!
शेबाया लुँ वयात दयेमा।
मनूतय्सं वयागु निंतिं सदां
प्रार्थना यायेमा।
सदां मनूतय्सं वयात
धन्य धायेमा।
16 देशय् यक्व अन्न सयेमा,
पहाडत बालि जायेमा
लेबनानय् थें फलफुलं जायेमा
घाँसं ख्यः जाः थें
मनूतय्सं शहर जायेमा।
17 वयागु नां न्ह्याबलें
लुमनाच्वनेमा।
सूर्य दतले
वयागु नां जायाच्वनेमा।
फुक्क जातियापिन्सं वयापाखें
परमेश्वरया
आशिष कायेमा।
सकसिनं वयात
धन्य धायेमा।

18 परमप्रभुयात प्रशंसा या,

✡ **72:8** ७२:८ जक ९:१०

इस्राएलया परमेश्वरयात!
अजू चायापुगु ज्या वय्कलं हे
जक यानादी।
19 वय्कःयागु महिमां जाःगु नांया
सदां प्रशंसा जुयाच्वनेमा।
पृथ्वी न्यंक वय्कःयागु महिमां
जायेमा।
आमेन! आमेन!

20 यिशैया काय् दाऊदया प्रार्थना
क्वचाल।

स्वंगूगु ब्व

73

भज ७३–८९

परमेश्वरया न्याय
आसापया भजन
1 इस्राएलया निंतिं
व शुद्ध नुगः दुपिनिगु निंतिं,
परमेश्वर धात्थें हे भिंम्ह खः।

2 तर जिगु तुति ला
खाये धुंकूगु खः।
जिगु पलाः
चुलुबिये धुंकूगु खः।
3 छाय्धाःसा दुष्टतय्गु
जियावःगु स्वयाः
इपिं घमण्डीत खनाः
जिगु नुगः मूगु खः।

4 इमिसं दुःख सी मखु,
इपिं बल्लाः व स्वये नं ज्यू।
अले इमिगु उसाँय् नं बांलाः।
5 मेपिन्त थें इमित दुःख जुइ मखु,
मेपिन्सं थें इमिसं कष्ट नं
फये म्वाः।
6 उकिं घमण्ड इमिगु तिसा खः
ल्वापुख्याप् इमिगु वसः खः।
7 इमिगु नुगलं मभिंगु खँ
जक पिहां वइ,
इमिगु नुगलं मभिंगु मभिंगु
जक ग्वसाः ग्वयाच्वनी।
8 इमिसं मेपिन्त हेस्याना जुइ,
अले मभिंगु खँ ल्हाना जुइ
इमिसं घमण्ड याना जुइ,
अले मेपिन्त क्वह्यंकाजुइ।
9 इमिसं म्हुतु तःप्वाः यानाः
स्वर्ग व पृथ्वीयागु

खँ ल्हाना जुइ।
10 मनूतय्त इमिसं थःपाखे
फहिकाकाइ।
मनूतय्सं इमिसं धाःगु खँ
अःपुक पत्याः याइ।
11 इमिसं धयाजुइ,
“परमेश्वरं गथे यानाः सी?
दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिनं
छु जुयाच्वन धकाः स्यू ला?”
12 दुष्टत धयापिं
थज्याःपिं का स्व।
इपिं न्ह्याबलें याउँक च्वनी,
अले धनसम्पत्ति जक मुंका जुइ।

13 अय्सा छु जिं थःगु नुगः
शुद्ध याना जुयागु
सितिं वन ला?
जिं मभिंगु ज्या मयासें जुयागु नं
सितिं वन ला?
14 जिं न्हियान्हिथं दुःख जक
फयागु दु!
सुथंनिसें जिं सजाँय
फयावयाच्वना।

15 जिं थथे धयाजूगु जूसा
जिं छिकपिनि मनूतय्त
धोखा बीगु जुइ।
16 जिं थ्व फुक्क खँ
थुइकेगु कुतः याना।
तर थ्व तसकं हे
थाकुगु ज्या जुयाबिल।
17 जि परमेश्वरया पवित्र थासय्
दुहां वना जक,
जिं दुष्टतय्गु छु गति जुइ
धकाः सिल।

18 धात्थें छिं इमित चुल्लुसे च्वंगु
थासय् तयादी तिनि,
अले विनाशया
गालय् क्वफानादी।
19 इपिं मिखा पीमलावं
नाश जुयावनी।
इपिं ग्यानापुक्क हे
नाश जुयावनी।
20 सुथय् न्ह्यलं चाल कि
तनावनीगु म्हगस थें।
हे परमप्रभु,
छि दनादीबलय्
छिं इमित किचःयात थें

वास्ता यानादी मखु।

21 जिगु नुगः हीसे
च्वनाच्वंबलय्
जितः दुःख जुयाच्वंबलय्
22 जि छम्ह पशु थें
मूर्ख जुयाच्वनागु खः।
जिं छितः थुइके मफुगु खः।

23 अय्नं जि ला न्ह्याबलें
छिनापं हे दु।
छिं जिगु जव ल्हाः ज्वनादीगु दु।
24 छिं जितः सल्लाह बियाः
लँ क्यनादी
अले लिपा जितः तःधंकाः
थःथाय् दुकयादी।
25 स्वर्गय् छि बाहेक
जि सु हे दु धकाः?
पृथ्वीइ जितः छि बाहेक
छु हे माःगु दु धकाः?
26 जिगु म्ह व मन
बमलाना वने फु
तर जिगु शक्ति सदांया लागि
परमेश्वर खः।
अले वय्कः न्ह्याबलें
जिम्ह खः।

27 छिपाखें तापाःपिं
नाश जुयावनी।
छितः विश्वासघात याःपिन्त
छिं नाश यानादी।
28 परमेश्वरया लिक्क च्वनेगु
जिगु निंति गुलि भिं।
जिं परमप्रभुयात शरण कायेगु
थाय् यानागु दु।
जिं छिं यानादीगु
फुक्क ज्यायागु खँ कनाजुये।

74

देशया रक्षाया निंति प्रार्थना
आसापया मश्किल
1 हे परमेश्वर,
छिं छाय् थथे
जिमित सदांया निंति
मयय्कादीयागु?
छि थथे छाय् छिकपिनि मनु,
छिकपिनि फैतय्गु बथांलिसे
तंम्वयादीगु?

2 छिं तःदँ न्ह्यः
थः सर्बय यायेत ल्ययादीपिन्त
लुमंकादिसँ।
अले थःगु जाति यायेत मू पुलाः
त्वःतकादीपिं मनूतय्त
लुमंकादिसँ।
छि थः च्वनादीगु सियोन पर्वत
व यस्शलेमयात नं
लुमंकादिसँ।
3 शन्नुतय्सं देगलय् च्वंगु फुक्कं
नाश यानाबिल।
थुखेपाखे नं
थःगु पलाः न्ह्याकादिसँ।

4 छिं जिमित नापलानादीगु थासय्
वयाः शन्नुतय्सं सः
थ्वय्कूगु दु।
थःपिं त्याःगु चिंकथं
इमिसं अन थःपिनिगु ध्वाँय्
ब्वय्काथकूगु दु।
5 जंगलय् सिँ पालिपिन्सं थें
इमिसं स्यंकाथकल।
6 बुट्टा कियातःगु फुक्क सिँपौयात
इमिसं थःपिनिगु पा व मुगलं
कुचा कुचा थलाबिल।
7 छिगु देगःयात स्यंकाः
मि तयाबिल।
छिगु पवित्र थाय्यात
अशुद्ध यानाथकल।
8 इमिसं पाच्चुक हे
न्हंकाछ्वयेगु
मतिइ तःगु खः।
देशय् दक्व पवित्र थाय्यात
इमिसं च्याकाबिल।
9 आः अजू चायापुगु चिं
नं खने मन्त
अगमवक्तात
नं छम्ह हे मन्त।
थथे गुबलय् तक
जुयाच्वनी जिपिं सुनानं मस्यू।

10 हे परमेश्वर,
शन्नुतय्त गुबलय् तक
न्हीकातयेगु?
इमित सदां छिगु नांयात
क्वह्यंके बियातयेगु ला?
11 छाय् छिं थःगु
बल्लाःगु जव ल्हाः
प्वः चिनाच्वनादियागु?

थःगु ल्हाः फ्यनाः
इमित नाश यानादिसँ।

12 शुसनिसें छि जिमि जुजु खः।
छिं तःकः मछि हे
जिमित बचय् यानादीगु दु।
13 छिं थःगु शक्तिं
समुद्रयात ब्वथलादिल।
छिं समुद्रया राक्षसतय्गु छ्यं
नच्चुक तछ्यानादिल।✡
14 छिं लिव्यातन् नांयाम्ह
समुद्रया राक्षसया छ्यं
तछ्यानाः
वयागु ला
मरुभूमिया पशुतय्त
नकेबियादिल।✡

15 छिं हे लःया मूल तछ्यानाः
खुसि व झ्वाला हाय्कादिल।
छिं ततःधंगु खुसित
गंकादिल।
16 छिं न्हि व चा सृष्टि यानादिल
छिं सूर्य व तिमिलायात दय्काः
इमिगु थासय् तयादिल।
17 छिं हे पृथ्वीया लागा चिनादिल
छिं हे ताल्ला व चिकुला
सृष्टि यानादिल।

18 हे परमप्रभु,
छकः लुमंकादिसँ,
छिकपिनि शत्रुत
छि खनाः गथे न्हिल।
मूर्ख मनूतय्सं छिगु नांयात
गुकथं क्वह्युका जुल।
19 छिं थः बमलाःपिं
मनूतय्गु ज्यान
इमि शत्रुतय्गु ल्हातिइ
लःल्हानादी मते
दुःख सियाच्वंपिं थः मनूतय्त
सदांया निंतिं
ल्वःमंकादी मते।
20 छिं जिपिंलिसें चिनादीगु
बाचा लुमंकादिसँ
देशया फुक्क खिउँगु थासय्
ल्वापुख्यापु जुयाच्वंगु दु।

21 क्वत्तयय्काच्वनेमाःपिं मनूत
मछालापुकाच्वने म्वाःलेमा

✡ **74:13** ७४:१३ प्रस १४:२१ ✡ **74:14** ७४:१४ अय् ४१:१; भज १०४:२६; यशै २७:१

चीमिपिं व मगाःमचाःपिन्सं
छिगु नांयात तःधंकेमा।

22 हे परमेश्वर, दनादिसँ,
थःगु खँयात कयाः
नवानादिसँ
छकः लुमंकादिसँ,
मूर्खतय्सं छितः न्हिन्हिं
हेस्यानाच्वंगु दु।

23 छिकपिनि शत्रुतय्सं
तसलं हाःगु सःयात
ल्वःमंकादी मते।
इमिगु सः झन झन तस्सः
जुया वयाच्वंगु दु।

75

न्याय यानादीम्ह परमेश्वर

आसापया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – "स्यंके मते" धाःगु रागय् हालेगु म्ये।

1 जिमिसं सुभाय् बी हे परमेश्वर,
जिमिसं सुभाय् बी।
छाय्धाःसा छि जिमिगु
तापाक मदु।
मनूतय्सं छिगु अजू चायापुगु ज्या
कनाजुइ।

2 छिं धयादीगु दु,
"जिं न्याययाथें निंतिं
ल्वःगु ई ल्ययागु दु।
जिं पक्षपात मजुइक
न्याय याये।"
3 भ्वखाय् ब्वयाः
मनूत व पृथ्वी
वाराक्वारा संसां,
जिं धाःसा थुकिया जगयात
लिधंसा बियातये।

सेला

4 घमण्डीतय्त जिं धाये,
"घमण्ड याये मते।"
दुष्टतय्त जिं धाये,
"फुर्ति याये मते।
5 स्वर्गया विरोधय् ल्हाः
ल्हाने मते।
अले विरोधी खँ
ल्हाना जुइ मते।"

6 सुं मनुखं, न पुर्ब, न पच्छिमं,

न उत्तरं, न दच्छिनं जुइमा
सुनानं मनूयात थछ्वये फइ मखु।
7 न्याय याइम्ह ला परमेश्वर खः।
सुयात क्वफायेगु
सुयात थछ्वयेगु धकाः
वय्कलं हे क्वःछिनादी।
8 परमप्रभुया ल्हातिइ ख्वला दु,
थ्व ख्वला
वय्कःया तमं जाः।
वय्कलं थ्व हे
ख्वलां त्वंकादी।
दुष्टत फुक्कसिनं
थ्व हे ख्वलां त्वनी,
भ्याःभचा हे मल्यंक।

9 तर जिं ला न्ह्याबलें
परमेश्वरं यानादीगु ज्याया
खँ कनाजुये
जि ला न्ह्याबलें याकूबया
परमेश्वरया भजन हालाजुये।
10 परमेश्वरं धयादी,
"दुष्टतय्गु शक्ति जिं न्हंकाबी।
अले धर्मीतय्गु शक्ति
अप्वय्काबी।"

76

न्ह्याबलें त्याकादीम्ह परमेश्वर
आसापया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – तारं थाइगु बाजनय् हालेगु
1 परमेश्वरयात
यहूदाय् सकसिनं म्हस्यू।
इस्राएलय्
वय्कःया नां तःधं।
2 शालेमय्
वय्कः च्वनीगु खः।
सियोन पर्वतय्
वय्कःया छेँ दु।
3 वय्कलं अन थः शत्रुतय्गु
च्यानाच्वंगु वाण, ढाल,
तरवार,
व फुक्क ल्वाभः
त्वथुलादिल।

सेला

4 छि न्ह्याबलें दयाच्वनीगु
पहाड स्वयाः झःझः धाः,
अले तसकं तःजि।
5 नुगः बल्लाःपिनिगु
फुक्क ल्वाभः
लाकाकाये धुंकल।

इपिं सी न्ह्यलय्
लाये धुंकल।
बहादुरतय् सुं छम्हय्सिनं नं
झीगु विरोधय्
ल्हाः ल्हने मफये धुंकल।
6 हे याकूबया परमेश्वर!
छिं छकः हक्कूबलय्
इमि फुक्क सल
व सल गयाः वःपिं
सीपिं थें जुल।
7 हे परमप्रभु,
छि हे छम्ह जक खः
भय काये बहःम्ह।
छि तंम्वइबलय्
छिगु न्ह्यःने सु च्वने फु?
8-9 हे परमेश्वर,
मभिंगु ज्या यानाच्वंपिन्त
सजाँय बीत
व पृथ्वीइ क्वत्तय्का
च्वनेमाःपिन्त बचय् यायेत
स्वर्ग थःगु न्याय न्यंकेत
दनादीबलय्
पृथ्वी ग्यानाः सुम्क च्वन।

सेला

10 मनूतय्सं गुलि तं क्यनी,
उलि हे छिगु नां तःधनी।
लडाइँपाखें बचय् जूपिन्सं
छिगु नखः हनी।
11 छिमिसं छिमि
परमप्रभु परमेश्वरया नामय्
छु भाकल यानागु खः,
व पूवंकि।
वय्कःया प्यखेरं च्वंपिं
सकसिनं भय काये बहःम्ह
वय्कःयात देछा छायेत हति।
12 वय्कलं शासकतय्गु
घमण्डयात नचुकादी।
पृथ्वीया जुजुत वय्कः
खनाः ग्याइ।

77

दुःखया इलय्
याउँक दइगु ग्वाहालि
आसापया भजन, लय् तइम्ह यदूतूनया निति
1 जिं ततःसलं
परमेश्वरयात
प्रार्थना याना।
जिगु सः न्यनादिल!

2 तःधंगु दुःख जूबलय्
जिं परमप्रभुयात मालाजुया।
चच्छि चच्छिं जिं ल्हाः ल्हनाः
प्रार्थना याना।
अय्नं जिगु मन
याउँसे मच्वं।
3 परमेश्वरयागु बिचाः यायेबलय्
जिं झसुकाः तये।
ध्यान यायेबलय्
नं जिगु नुगः क्वतुनावनी।

सेला

4 छिं जितः थ्यने नं मब्यू
नुगः क्वतुनाः
जिं नवाये तकं मफइ।
5 जिं वने धुंकूगु खँ लुमंके,
यक्व न्हापाया दिया खँ।
6 जिं बहनिइ थःगु म्ये लुमंका
जिं ध्यानय् दुनाः थःत हे न्यना,

7 "परमेश्वरं झीत
सदांया निंतिं हे
त्वःतादी ला?
वय्कलं आः जितः गुबलें हे
दया यानादी मखुत ला?"
8 "वय्कःयागु
सदां दयाच्वनीगु माया
सदांया निंतिं तन ला?
वय्कःया बचं
सदांया लागि फुत ला?
9 परमेश्वरं दया माया यायेगु
ल्वःमंकादिल ला?
तमय् वयाः वय्कलं
दया यायेगु त्वःतादिल ला?"

सेला

10 अले जिं बिचाः याना,
"थ्व हे जिगु दुःख खः।
दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिया
जव ल्हाः जिगु छेनं
चिला वन।"
11 अले जिं छिं यानादीगु
फुक्क खँ लुमंका,
हे परमप्रभु।
छिं न्हापा यानादीगु
अजू चायापुगु ज्या लुमंका।
12 जिं व फुक्क खँय् बिचाः याये।
जिं छिं यानादीगु अजू चायापुगु
ज्यायात ल्वःमंके मफु।

13 हे परमेश्वर,

छिं यानादीगु फुक्क ज्या
पवित्र जू।
छि थें तःधंम्ह परमेश्वर
मेम्ह सु दइ?
14 छि अजू चायापुगु ज्या
यानादीम्ह परमेश्वर खः।
छिं थःगु शक्ति
जाति जातियापिन्त क्यनादिल।
15 छिं थःगु शक्तिं थः मनूतयत
मू पुलाः त्वःतकादिल,
याकूब व योसेफया सन्तानयात।

सेला

16 हे परमेश्वर,
छितः खनाः समुद्र नं ग्यात।
ततःजाःगु समुद्र नं दुनेंनिसें
वाराक्वारा सन।
17 सुपाँचं वा गात,
आकाशय् न न्यात
प्यखें हाबलासा त्वल।
18 न न्याःगु सः
आकाश न्यंक न्यन।
हाबलासाया जलं प्यखें
जल्ल थित।
पृथ्वीइ भ्वखाय् ब्वयाः
लिगिलिगि सन।
19 छिं समुद्रयात फायाः
लँ दय्कादिल।
तर छिगु पलाया चिं
गनं खने मदु।
20 छिं थः मनूतयत फैजवालं थें
लँ क्यनादिल।
अले मोशा व हारूनयात
इमि नायः यानादिल।

78

इस्राएलया पुलांगु खं
ज्ञान काःगु
आसापया मश्किल
1 हे जि मनूत!
जिगु खँ न्यँ,
जिं धायेत्यनागु खँय्
न्हाय्पं ब्यु।
2 जिं उखान छुनाः
स्यनेकने याये।
जिं न्हापायागु सुलाच्वंगु
खँयात उलाः
उखान छुनाः क्यने।✡
3 गुगु खँ झीसं न्यना तयागु खः,

✡ **78:2** ७८:२ मत्ती १३:३५

अले स्यु,
अले झी तापाःबाज्यापिन्सं
झीत कनातःगु खः।
4 परमप्रभुयागु शक्ति,
वय्कलं यानादीगु
ततःधंगु ज्याखँ
व अजू चायापुगु ज्याखँ
झीसं थः सन्तानपाखें
मसुचुके।
झीसं झी लिपायापिन्त
थ्व खँ कनाथके।
5 वय्कलं याकूबयात
उजं दय्काः
इस्राएलया मनूतय्त व्यवस्था
बियादिल।
वय्कलं झी तापाःबाज्यापिन्त
थः मस्तय्त
वय्कःयागु व्यवस्था स्यनेत
उजं दय्कादिल।
6 लिपायापिन्सं नं थ्व खँ
सीके फयेमा,
अले इमिसं नं थः मस्तय्त कने
फयेमा धकाः
थथे यानादीगु खः।
7 थुकथं इपिं सकसिनं
परमेश्वरयाके विश्वास
याये फइ,
अले वय्कलं यानादीगु ज्याखँ
ल्वःमंकी मखु।
बरु सदां वय्कःयागु उजं न्यनी।
8 थुकथं इपिं परमेश्वरयात
क्वात्तुक विश्वास मयाःपिं
व थःगु नुगलय् परमेश्वरयात
मतःपिं
इमि तापाःबाज्यापिं थें विद्रोही
व धयागु खँ मन्यनीपिं
जुइ मखु।

9 एफ्राइमयापिं मनूत
थःपिन्के धनुष व वाण दय्कं
लडाइँनं बिस्युं वन।
10 इमिसं वय्कःलिसे याःगु
बाचा पूमवंकल,
अले वय्कःयागु व्यवस्था
मानय् मयात।
11 इमिसं वय्कलं यानादीगु
ज्याखँ
व वय्कलं क्यनादीगु
अजू चायापुगु ज्याखँ
ल्वःमंकल।

12 वय्कलं मिश्र देशयागु सोअन
धाःगु थासय्
इमि तापाःबाज्यापिन्त
अजू चायापुगु ज्याखँ यानाः
क्यनादीगु खः।✡
13 वय्कलं समुद्रयात निब्व
थलादिल,
अले इमित अनं हे
समुद्र छिकेबियादिल।
वय्कलं लःयात
पःखाः थें थनादिल।✡
14 न्हिनय् वय्कलं इमित सुपाँचं
व चान्हय् मिया जलं लँ
क्यनादिल।✡
15 वय्कलं मरुभूमिइ
ल्वहंधी पालाः
लःधाः हाय्काः
इमित लः त्वंकादिल।
16 वय्कलं ल्वहंधिकं
लःधाः पिकयाः
खुसि थें बाः वय्कादिल।✡

17 अय्नं इमिसं वय्कःया
विरोधय् पाप याना हे च्वन,
गंगु व लः मदुगु थासय्
दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिगु
विरोधय् विद्रोह यात।
18 इमिसं थःयत्थें नसात्वँसा फ्वनाः
परमेश्वरयागु मन स्वयेत तकं
लिमचिल।
19 इमिसं परमेश्वरया विरोधय्
थुकथं नवात,
“छु परमेश्वरं मरुभूमिइ नं
नसात्वँसा बियादी फु ला?
20 परमेश्वरं ल्वहंधी पालाः
लःधाः हाय्कूगु ला खः।
छु वय्कलं जिमित मरि
व वय्कःया थः मनूतय्त ला नं
दय्काबी फु ला?”
21 थ्व न्यनाः परमप्रभु
तंचायादिल, अले वय्कः
याकूबया सन्तान खनाः
मि जुयादिल।
इपिं खनाः वय्कःयागु तं
झन तच्वयावल।
22 छाय्धाःसा इमिसं
वय्कःयाके विश्वास मतः,
अले वय्कलं

✡ **78:12** ७८:१२ प्रस ७:८–१२:३२ ✡ **78:13** ७८:१३ प्रस १४:२१-२२ ✡ **78:14** ७८:१४ प्रस १३:२१-२२ ✡ **78:16** ७८:१५-१६ प्रस १७:१-७; गन्ती २०:२-१३

इमित बचय् याइ धयागु खँय् नं
पत्याः मयाः।
23 अय्जूसां वय्कलं
आकाशयात उजं बियादिल,
अले स्वर्गयागु लुखा
चाय्कादिल।
24 वय्कलं इमित नयेत मन्ना
गाय्कादिल,
वय्कलं इमित स्वर्गयागु अन्न
बियादिल।✡
25 थुकथं इमिसं स्वर्गदूततय्गु
मरि नल,
वय्कलं इमित इमिसं
नयेफक्व नसा बियादिल।
26 वय्कलं आकाशय् पुर्बयागु
फय् त्वःतादिल,
अले थःगु शक्तिं दच्छिनयागु
फय् संकादिल।
27 वय्कलं फिसलय् च्वंगु फि थें
अल्याख झंगःपंक्षी
छ्वयाहयादिल।
28 झंगःत फुक्क इपिं च्वंच्वंगु
लागाय् दुने
व इमिगु पाल जःखः जूवल।
29 थुकथं इमिसं लुधंक नल,
वय्कलं नसिंचापिन्त नकादिल।
30 इमि लुधने मलावं
इमिसं नयाच्वंबलय्
31 परमेश्वर इपिं खनाः
तंचायादिल,
अले इमिगु पुचलय् च्वंपिं
बल्लाःपिं मनूतय्त
स्यानादिल।
वय्कलं इस्राएलया ल्यायम्ह-
ल्यायम्हपिं मनूतय्त
स्यानादिल।✡

32 अय्जूसां इमिसं
पाप याना हे च्वन।
वय्कःयागु अजू चायापुगु ज्याखँ
खंक खंकं इमिसं परमेश्वरयात
विश्वास मयाः।
33 उकिं परमेश्वरं इमित
ज्याख्यलय् मजुइकाः
व ग्या जक ग्यानाः म्वाये
माय्काबिल।
34 गुबलय् परमेश्वरं
इमि मनूतय्त स्यानादिल,

✡ **78:24** ७८:२४ यूह ६:३१ ✡ **78:31** ७८:१८-३१ प्रस १६:२-१५; गन्ती ११:४-२३,३१-३५

उबलय् तिनि इपिं वय्कःयाथाय्
लिफः स्वयावल।
परमेश्वरयाथाय् लिहां वयाः
इमिसं दुनुगलंनिसें वय्कःयात
पत्याः यात।
35 अले तिनि परमेश्वर
थःपिनि ल्वहंधी खः,
थः मनूतय्त मू पुलाः
त्वःतकादीम्ह दक्वसिबय्
तःधंम्ह परमेश्वर खः धकाः
इमि लुमन।
36 तर इमिसं वय्कःयात
म्हुतुं जक तःधंकाच्वंगु खः,
दुनुगलंनिसें मखु।
37 इमिगु नुगः परमेश्वरपाखे
अज्ज नं मलींनि,
परमेश्वरं इपिंलिसे
चिनादीगु बाचायागु नं
इमिसं वास्ता मयाः।
38 वय्कः दयादुम्ह जूगुलि
वय्कलं इमित क्षमा यानादिल।
वय्कलं इमित नाश यानामदी।
वय्कलं तःकः मछि
थःगु तं क्वलाकादिल।
वय्कलं थःगु तं प्वंकामदी।
39 वय्कलं इपिं कमजोर
मनूत जक खः,
फय् थें वयाः वनीपिं खः धकाः
लुमंकादिल।

40 इमिसं ग्वःकःमछि ला
मरुभूमिइ वय्कःया विरोधय्
विद्रोह यात,
ग्वःकःमछि ला इमिसं
वय्कःयात दुःख बी धुंकल।
41 इमिसं तःकः हे परमेश्वरयागु
मन स्वये धुंकल,
अले इस्राएलया पवित्रम्हय्सित
तं पिकाय्के बी धुंकल!
42 इमिसं वय्कःयागु शक्ति
ल्वःमंकल,
अले इमिसं इमित
क्वत्यलातःपिनिगु ल्हातं
त्वःतकादीगु नं ल्वःमंकल।
43 अले मिश्र देशयागु
सोअन धाःगु थासय्
क्यनादीगु अजू चायापुगु चिं
व ज्या नं ल्वःमंकल।
44 वय्कलं अन च्वंगु खुसिइ

हि बाः वय्कादिल,
अले अन च्वंपिन्सं खुसिया लः
त्वने मखन।✡
45 वय्कलं इमिथाय् भुजिं
छ्वयाः दुःख बियादिल,
वय्कलं इमिथाय् ब्यांचात
छ्वयाः इमिगु बुँ
नाश यानादिल।✡
46 वय्कलं इमिगु बाली व अन्न
नाश यायेत क्वःबुइँचात
छ्वयादिल।✡
47 वय्कलं प्वँ गाय्काः
इमिगु दाखमा स्यंकादिल,
अले पुगाय्काः
यःमरिमा स्यंकादिल।
48 वय्कलं इमिगु सा-द्वहंयात
प्वँ गाय्काः स्यानादिल,
अले फैच्वलय्यात
मलखं कय्काः स्यानादिल।✡
49 वय्कलं थः दूत थें यानाः
इमित थःगु ग्यानापुगु
तं प्वंकादिल।
50 वय्कःयागु तं क्वमलाः,
वय्कलं इमित
बचय् यानामदी।
वय्कलं इमित महामारी
कय्काः स्यानादिल।
51 वय्कलं मिश्रीतय्
तःधिकःपिं काय्पिं
फुक्कसित स्यानादिल।✡
52 थः मनूतय्त धाःसा वय्कलं
फैतय्त ज्वये थें
मरुभूमियागु लं
पिने यंकादिल।✡
53 वय्कलं इमित बांलाक
बिचाःसंचाः यानाः यंकादिल,
उकिं इपिं मग्यासे वन।
इमि शत्रुतय्त जक
समुद्रं नुनाछ्वल।✡
54 वय्कलं इमित
थःगु पवित्र देशय्,
थःगु हे जव ल्हाःया शक्तिं
त्याकादीगु
थ्व पहाडी देशय् हयादिल।✡
55 वय्कलं थः मनूत न्ह्यांवंलिसे

✡ **78:44** ७८:४४ प्रस ७:१७-२१ ✡ **78:45** ७८:४५ प्रस ८:१-६,२०-२४ ✡ **78:46** ७८:४६ प्रस १०:१२-१५ ✡ **78:48** ७८:४७-४८ प्रस ९:२२-२५
✡ **78:51** ७८:५१ प्रस १२:२९ ✡ **78:52** ७८:५२ प्रस १३:१७-२२ ✡ **78:53** ७८:५३ प्रस १४:२६-२८ ✡ **78:54** ७८:५४ प्रस १५:१७; यहो ३:१४-१७

अनयापिं जात जातियापिं
मन्तयत् ख्याना छ्वयादिल।
अले इमिगु देश
इस्राएलया कुलतयत्
सर्बयकथं इनाबियादिल।
इमिगु छेंनं थः मन्तयत्
बियादिल।✡

56 अय्नं इमिसं दक्वसिबय्
तःधंम्हय्सिया विरोधय्
विद्रोह यानाः
वय्कःयागु मन स्वयांच्वन।
इमिसं वय्कःयागु आज्ञा मन्यं।✡
57 थः तापाःबाज्यापिं थें
इपिं नं परमेश्वरयात
धोखा बीपिं
व विश्वास मदुपिं जुयाः जुल।
अले स्यंगु धनुष थें
भर मदुपिं जुयाः जुल।
58 इमिसं मेपिं घःतय्गु
पुजा यायेगुथाय् दय्काः
परमेश्वरयात तंम्वय्कल।
इमिसं थःगु मूर्तिपाखें
वय्कःयात नुगः मुइकाबिल।
59 थ्व खनाः परमेश्वरं
तं पिकयादिल,
अले वय्कलं इस्राएलीतयत्
त्वःतादिल।
60 वय्कलं शीलो धाःथाय्
च्वंगु नापलायेगु पाल तकं
त्वःतादिल,
वय्कः अन झीलिसे
च्वनादीगु खः।✡
61 वय्कलं थःगु शक्ति
व महिमायागु चिं,
बाचा चिनादीगु सनूयात
शत्रुतय्गु ल्हातय् लाके
बियादिल।✡
62 वय्कः थः मन्तलिसे
तंम्वयादिल।
अले थः सर्बययात
शत्रुतय्पाखें
स्याकेबियादिल।
63 मिं इमि ल्याय्म्हतयत्
भस्म यात।
ल्यासेतयत ब्याहा यायेत
मिजंत तकं मन्त।
64 इमि पुजाहारीत

✡ **78:55** ७८:५५ यहो ११:१६-२३ ✡ **78:56** ७८:५६ न्याय २:११-१५ ✡ **78:60** ७८:६० यहो १८:१; यर ७:१२-१४; २६:६ ✡ **78:61** ७८:६१ १ शमू ४:४-२२

तरवारं पालाः सित,
इमि मिसातय्सं
ख्वये तकं मखन।

65 अले परमप्रभु न्ह्यलं दंम्ह थें
दनादिल।
वय्कः दाखमघं काःम्ह मनू थें
दनादिल।
66 वय्कलं थः शत्रुतय्त
ख्याना छ्वयादिल।
वय्कलं इमित सदांया निंतिं
मछालापुसे च्वंकाबिल।
67 वय्कलं योसेफया कुलयात
त्वःतादिल,
अले एफ्राइमया कुलयात
ल्ययामदिल।
68 बरु वय्कलं
यहूदाया कुलयात
व सियोन पर्वतयात
ल्ययादिल,
थ्व वय्कलं यय्कादीगु
पर्वत खः।
69 वय्कलं थःगु पवित्रथाय्
स्वर्ग थें तःजाय्क
दय्कादिल,
अले पृथ्वी थें धिसिलाक्क
व सदांया निंतिं दय्कादिल।
70 वय्कलं थः दास दाऊदयात
ल्ययादिल।
वय्कलं वयात
फैत ज्वयाच्वंगु थासं हयाः
71 इम्राएलया जुजु यानादिल।
वय्कलं दाऊदयात थः सर्बयया
जवाः यानादिल।✡
72 दाऊदं इमित दुनुगलंनिसें
बिचाःसंचाः यात।
अले इमित बांलाक
न्ह्यज्याकाः यंकल।

79

छि गुबलय् तक
जिपिलिसें तंम्वयाच्वनादीगु?
आसापया भजन।
1 हे परमेश्वर,
पिनें वःपिन्सं
छिगु सर्बय त्याका काल।
इमिसं छिगु पवित्र देगःयात

✡ **78:71** ७८:७०-७१ १ शमू १६:११-१२; २ शमू ७:८; १ इति १७:७

अशुद्ध यानाबिल।
इमिसं यस्शलेमयात
नाश यानाथकल।✡
2 छिकपिनि दासतय्गु
सीम्हयात इमिसं
गिद्धयात नकेत त्वःताथकल।
छिकपिनि विश्वास याये
बहःपिनिगु सीम्हयात
इमिसं गुँपशुतय्त
नकेत त्वःताथकल।
3 यस्शलेम न्यंक लः थें
हिबाः वय्काथकल।
सीपिन्त थुनेत तकं
सुं हे मल्यन।
4 जवंखवं च्वंपिं जातितय्सं
झीत हिस्यानाच्वन।
झीत हेबाय्चबाय् यानाः
इपिं न्हिलाच्वन।
5 हे परमप्रभु,
छि गुबलय् तक जिपिंलिसें
तंम्वयाच्वनादीगु?
छि न्ह्याबलें तंम्वयादीगु ला?
छिगु तं सह याये मफय्कः
च्यानाच्वनी?
6 छिगु तं छितः नालामकाःपिं
जातियात प्वंकादिसँ।
छिगु तं छितः प्रार्थना
मयाइपिन्त प्वंकादिसँ।
7 छाय्धाःसा इमिसं याकूबया
सन्तानतय्त स्याःगु दु,
व छि च्वनीगु थाय्यात
नाश यानाथकूगु दु।
8 जिमि पुर्खायागु पापयागु निंतिं
जिमित सजाँय बियादी मते।
जिमित दया माया यानादिसँ।
जिमिसं फुक्क आशा त्वःतेधुन।

9 हे परमेश्वर,
जिमित ग्वाहालि यानाः
बचय् यानादिसँ।
थःगु नांया महिमाया निंतिं
जिमिगु पापयात
क्षमा यानादिसँ।
10 जाति जातियापिन्सं जिमिके
“छिमि परमेश्वर गन दु”
धकाः छाय् न्यनाच्वन?
छिं जिमिगु मिखा न्ह्यःने
छिकपिनि दासतय्गु हिबाः
वय्कूगुया ब्वला साइतिनि धकाः

✡ **79:1** ७९:१ २ राज २५:८-१०; २ इति ३६:१७-१९; यर ३२:१२-१४

जात जातियापिन्त क्यनादिसँ।
11 कुना तःपिनिगु दुःखयागु सः
न्यनादिसँ।
थःगु तःधंगु शक्तिं
स्यायेत क्वःछिनातःपिन्त
बचय् यानादिसँ।
12 हे परमप्रभु!
छितः हेस्याःपिं जःलाखःलायात
न्हयःहुगं अप्वः
ब्वला सायादिसँ।
13 अले छिकपिनि मनु,
छिकपिनि बथांया फै,
जिमिसं छितः सदां सदां
सुभाय् बियाच्वने,
पुस्तां पुस्ता तकं
छितः तःधंकाच्वने।

80

इस्राएल परमेश्वरया दाखमा
आसापया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं –
“बाचाया लिली स्वांया” रागय्
1 हे इस्राएलया फैजवाः,
जिमिगु खँ न्यनादिसँ।
छिं हे योसेफया सन्तानयात
फैबथांयात थें ज्वयादीगु खः।
पपू दुपिं करूबतय्
दथुइ च्वनादीम्ह
हे परमेश्वर,
मनूतय्त थःगु जः
क्यनादिसँ।✡
2 एफ्राइम, बेन्यामीन व मनश्शे
कुलयापिन्त
थःगु शक्ति क्यनाः
जिमित बचय् यानादिसँ।

3 हे परमेश्वर,
जिमित हाकनं छिपाखे
लित ब्वनाहयादिसँ।
जिमित थःगु ख्वाःया जलं
खय्कादिसँ।
अले जक जिपिं बचय् जुइ।

4 हे परमप्रभु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर,
छि गुबलय् तक
थःमनूतय्गु प्रार्थना खनाः
तंम्वयाच्वनादीगु?

✡ **80:1** ८०:१ प्रस २५:२२

5 छिं जिमित नयेत दुःख
बियादिल।
अले त्वनेत ख्वबि
बियादिल।
6 छिं जिमित जःलाखःलाया
जातितलिसे ल्वायेगु
ल्वापु पुसा जक यानादिल।
जिमि शत्रुतय्सं जिमित
हेबाय्चबाय् याइगु।

7 दक्व शक्ति दुम्ह
परमेश्वर,
जिमित हाकनं छिपाखे
लित ब्वनाहयादिसँ।
जिमित थःगु ख्वाःया जलं
खय्कादिसँ।
अले जक जिपिं बचय् जुइ।

8 छिं जिमित दाखमा थें
मिश्रं हयादिल।
छिं मेमेगु जातियापिन्त पितिनाः
जिमित थःगु देशय् पिनादिल।
9 छिं जिमित ब्वलनेत छिंकादिल।
जिमिगु हा बल्लात,
अले देशन्यंक न्यनावना।
10 जिमिगु किचलं गुँत त्वपुल,
जिमिगु कचां ततःमागु
देवदास्या सिमात नं त्वपुल।
11 जिमिसं थःगु कचा
भूमध्यसागर तक न्यंका,
अले चुलि यूफ्रेटिस खुसि तक
थ्यंका।

12 अय्नं जिमिगु प्यखेंया पःखाः
छाय् थुनादिया?
आः थन न्ह्याम्हं दुहां वयाः
दाख खुयाः यंके फु।
13 आः गुँफातय्सं वयाः न्हयाः
स्यंकाथके फु,
अले गुँपशुतय्सं वयाः
नयाः वने फु।
14 हे दक्व शक्ति दुम्ह
परमेश्वर,
जिपिंपाखे हाकनं
लिफः स्वयादिसँ।
स्वर्ग जिमित क्वःस्वयादिसँ,
अले जिमिगु दुःख खंकादिसँ।
थ्व दाखमाया सुसाःकुसाः
यानादिसँ
15 छिं थःम्हं पिनादीगु

दाखमायात बचय् यानादिसँ।
छिं थःगु लागिं
बल्लाकादीगु कचायात
बचय् यानादिसँ।
16 शत्रुतय्सं छिगु दाखमायात
ध्यनाब्यूगु दु, मि तयाः
छ्वय्काब्यूगु दु।
इमित तं क्यनादिसँ,
अले नाश यानादिसँ।
17 छिं थःम्हं ल्ययादीपिं मनूतय्त
सुसाःकुसाः यानाः
बचय् यानादिसँ,
छिं थःम्हं हे बल्लाकादीगु
जातियात।
18 उकिं यानाः जिमिसं छितः
गुबलें हे त्वःते मखु।
जिमित न्हगु जीवन बियादिसँ,
जिमिसं छिगु नां काये।

19 हे परमप्रभु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर,
जिमित हाकनं छिपाखे लित
ब्वनाहयादिसँ।
जिमित थःगु ख्वाःया जलं
खय्कादिसँ।
अले जक जिपिं बचय् जुइ।

81

नखःया भजन
आसापया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंति –
गित्तिया कथं
1 परमेश्वरयात तःधंकाः
ततःसलं म्ये हा।
वय्कः झीगु शक्ति खः।
ततःसलं याकूबया परमेश्वरया
जय या।
2 दम्फु व वीणा था,
सारंगी कियाः भजन हा।

3 अमै व पुन्हिखुन्हु चान्हय्
झीगु नखः हनेत तुरही पु।✡
4 थ्व इस्राएलयागु विधि खः,
याकूबया परमेश्वरयागु उजं खः।
5 वय्कलं मिस्र देशय्
हय्क्काः वंबलय्
इस्राएलीतय्गु निंति
थ्व नियम बियादीगु खः।

✡ **81:3** ८१:३ गन्ती १०:१०

जिं म्हमस्यूगु सलं
थथे धयाच्वंगु ताल,

6 “जिं छिमिगु ब्वहलं
कु चीकाबियागु दु,
जिं छिमित थाकुगु ज्यापाखें
छुत्काराबियागु दु।
7 छिमिसं थःपिन्त दुःख
जूबलय् जितः सःतल,
अले जिं छिमित
बचय् यानाबिया।
नँ न्याइगु सुपाँचं
जिं छिमित लिसः बिया।
अले मेरीबाया लखय्
जिं छिमित
जाँचय् याना।✡

सेला

8 हे जिमि मनूत, न्यँ,
जिं छिमित ख्याच्वः बिया थके।
हे इस्राएल,
छिमिसं न्यना जक
ब्यूगु जूसां गाः
9 छिमिथाय् पिनेयापिं घःत
गुबलें मदयेमाः
छिमिसं पिनेयापिं
घःतय्गु न्ह्यःने
भ्वपुले हे मते।
10 मिश्र देशं छिमित लिगनाः
हयाम्ह जि हे छिमि
परमप्रभु परमेश्वर खः।
छिमिसं थःपिनिगु म्हुतु चाय्कि,
जिं जाय्काबी।✡

11 “तर जिमि मनूतय्सं
जिगु खँ मन्यं।
इस्राएलं जिगु आज्ञा
मानय् मयाः।
12 उकिं जिं इमित इमि यत्थे
जुइमा धकाः त्वःताबिया।
जिं इमित इमि जिराहा
इच्छा कथं याकेबिया।

13 “जिमि मनूतय्सं जिगु खँ
न्यंगु जूसा
इस्राएल जिं धाःथें जूगु जूसा
14 जिं इमि शत्रुतय्त धायेवं
बुकाछ्वयेगु खः।
जिं इमित धायेवं त्याकेगु खः।

✡ **81:7** ९५:७ प्रस १७:७; गन्ती २०:१३ ✡ **81:10** ९५:९-१० प्रस २०:२-३; व्य ५:६-७

15 जितः महीपिन्सं ग्यानाः
जिगु न्ह्यःने भ्वप् वइगु खः।
इमिगु सजाँय सदां सदांया निति
जुइगु खः।
16 इस्राएलीतय्त धाःसा
दक्वसिबय् भिंगु छ्व नकेगु खः,
ल्वहं कस्तिं
छिमित लुधंकिगु खः।”

82

परमेश्वर
दकलय् तःधंम्ह शासक
आसापया भजन
1 परमेश्वर स्वर्गया सभाया
नायः जुयादी,
घःतय् दथुइ वयकलं
फैसला यानादी।
2 “छिमिसं गुबलय् तक
अन्याय जुइक
इन्साफ यानाच्वनेगु,
अले दुष्टतय्गु
पंलिनाच्वनेगु?
सेला
3 मगाःमचाःपि
व मां बौ मदुपिन्त
रक्षा या,
चीमि व क्वत्यका च्वंपिनिगु
न्याय या।
4 बमल्लाः व मगाःमचाःपिन्त
बचय् या,
इमित दुष्टतय्गु ल्हातं
त्वःतकि।

5 “इमिसं छुं नं मथु,
इमिसं छुं नं मस्यु,
तर खिउँगुलिइ थुखे उखे
जुयाच्वनी,
पृथ्वीया फुक्क जग संगु दु।

6 “जिं धया, ‘छिपि घः खः’,
छिपि सकलें दक्वसिबय्
तःधंम्हय्सिया कायपि खः।✡
7 अय्नं छिपि मनूत थें
सिनावनी,
अले मेमेपि शासक थें
छिमिगु जीवन सिधइ।”

8 हे परमेश्वर दनादिसँ,

✡ **82:6** ८२:६ यूह १०:३४

पृथ्वीया न्याय यानादिसँ
छाय्धाःसा छिं फुक्क
जातितय्त
अधिकार यानादी।

83

इस्राएल्लया शत्रुतय्त बुकेत प्रार्थना
आसापया भजन
1 हे परमेश्वर,
छि नमवासें च्वनादी मते!
सुम्क च्वनादी मते!
शान्त जुयादी मते,
हे परमेश्वर!
2 छाय्धाःसा छिकपिनि शत्रुत
हाःह् यानाच्वंगु दु,
छितः मयय्कीपिन्सं
थःगु छ्यं धस्वाकूगु दु।
3 इमिसं छिकपिनि
मनूतय्त स्यंकेत
दुनें दुनें ग्वसाः ग्वयाच्वंगु दु,
इमिसं छिं यय्कादीपिं मनूतय्गु
विरोधय् जाः ग्वयाच्वंगु दु।
4 इमिसं धाल,
“वा, झीसं इमित इमिगु जाति हे
मदय्क नाश यानाबीनु,
अले इस्राएल्लयात
न्ह्यबलेंया लागि
सकसिनं ल्वःमंकी।”

5 इमिसं छप्पँ जुयाः
ग्वसाः ग्वःगु दु,
अले छिगु हे विरोधय्
सन्धि याःगु दु।
6 थुपिं एदोम व
इश्माएल्लयापिं मनूत,
मोआबीत व हग्रीत,
7 गबाली, अम्मोनी,
अमालेकी, पलिश्ती
व टुरोसयापिं मनूत खः।
8 लोतया सन्तानतय्त
ग्वाहालि बीत
थुपिंनापं अश्शूर नं
मिले जूगु दु।

सेला

9 छिं मिद्यानीतय्त
अले कीशोन खुसिइ
सीसरा व याबीनयात
गथे यानादियागु खः,

अथे हे इमित नं यानादिसँ।✡
10 इपिं एन्दोरय् नाश जुल,
अले जमिनया लागि
साः जुल।
11 इमि भारदारतय्त
ओरेब व जएब थें
यानादिसँ।
इमि सकलें राजकुमारतय्त
जेबह व सल्मुन्ना थें
यानादिसँ।✡
12 इमिसं "परमेश्वरया ख्यः
जिमिगु याये"
धकाः धाःगु खः।

13 हे जिमि परमेश्वर,
धू थें, फसं ब्वयेकूगु सुपः थें
इमित छ्यालब्याल यानादिसँ।
14 मिं गुँ भस्म याःथें,
मिजलां पहाड छ्वयेकूगु थें
15 वाफय् व ग्यानापुगु फसं
इमित थरथर खाकाः
लित्तुलिनादिसँ।
16 हे परमप्रभु,
इमिगु ख्वाः लज्यां त्वःपुयादिसँ,
अले इमिसं छिगु नां मालेमा।
17 इपिं न्ह्याबलेंया लागि बुइमा
अले न्ह्याबलेंया लागि ग्यायेमा,
इपिं लज्या चायाः सीमा।
18 छिगु नां परमप्रभु खः,
इमिसं पृथ्वी न्यंकंयाम्ह
दक्वसिबय् तःधंम्ह शासक खः
धकाः म्हसीमा।

84

देगलय् आराधना याये यय्कूगु
कोरह वंशयापिनिगु भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – गित्तिया कथं
1 हे दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु,
छि च्वनादीगु थाय्
गुलि यइपुसे च्वँ!
2 जितः परमप्रभुया चुकय्
दुहां वने यः,
जितः परमप्रभुया देगलय्
च्वने मास्ति वः।
दुनुगलंनिसें
जिं म्वाःम्ह परमेश्वरया लागि

✡ **83:9** ८३:९ न्याय ४:६-२२; ७:१-२३ ✡ **83:11** ८३:११ न्याय ७:२५; ८:१२

लय्तातां म्ये हाले।
3 चखुंचातय्सं नं
स्वः दय्क्गु दु,
इखुंचातय्गु नं
थःगु हे छेँ दु,
इमिसं थः मस्तय्त
छिगु वेदी लिक्क तइ,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
जिमि जुजु, जिमि परमेश्वर।

4 धन्य खः छिगु देगलय् च्वनाः
न्ह्याबलें प्रशंसाया म्ये
हालीपिं मनूत।
सेला
5 धन्य खः छिं बल बियादीपिं
अले सियोन पर्वतय् वने
मास्ति वय्काच्वंपिं मनूत।
6 इपिं बाकाया ब्यासिया* दथुइ
जुयावनीबलय्
इमिसं उकियात लः
बुयावइगु थाय् यानाबी,
न्हापा वःगु वां
अन पुखूत जाइ।
7 इपिं लँय् वनाच्वनीबलय्
झन बल्लाइ,
अले सियोन पर्वतय्
परमेश्वरया न्ह्याःने
खनेदय्कः वइ।

8 हे परमप्रभु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
हे याकूबया परमेश्वर,
जिपाखे न्हाय्पं बियादिसँ।
सेला
9 हे परमेश्वर,
जिमिगु ढाल,
छिं अभिषेक जूम्ह
जिमि जुजुयात
सुवाः बियादिसँ।

10 हे परमेश्वर,
छन्हु छिगु चुकय् च्वनेगु
मेथाय् द्वःछिन्हु स्वयाः भिं।
दुष्टतय्गु पालय् च्वनेगु स्वयाः
जिमि परमेश्वरया देगःया
ध्वाखा पिवाः जुइगु यः।

* **84:6** ८४:६ बाकाया ब्यासिया अथे धइगु गंगु ब्यासि

11 परमप्रभु परमेश्वर सूर्य
व ढाल खः,
परमप्रभुं दया माया यानादी
अले इज्जत बियादी।
भिंगु ज्या याइपिन्त
वय्कलं फुक्क भिंगु बियादी।
12 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु!
धन्य खः छितः
भरोसा याःपिं मनूत।

85

परमेश्वरया दयाया लागि प्रार्थना
कोरहतय्गु भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंति
1 हे परमप्रभु,
छिं थःगु देशयात
माया यानादीगु दु,
छिं इस्राएलयात हाकनं
भिं यानादीगु दु।
2 छिं थःमनूतय्गु पाप
क्षमा यानादीगु दु,
इमिगु फुक्क मभिंगु ज्या
माफ यानादीगु दु।
सेला
3 छिं थःगु तं छखे चीकादीगु दु।
छि थःगु तःधंगु तंपाखें
लिहां झाःगु दु।

4 हे जिमित उद्धार
यानादीम्ह परमेश्वर,
जिमित हाकनं
स्वीकार यानादिसँ,
जिपिं खनाः
तंचायादीगु त्वःतादिसँ।
5 छु छि जिपिं खनाः
न्ह्याबलें
तंचायाच्वनादीगु ला?
छिगु तं गुबलें
क्वलाइ मखु ला?
6 जिमित हाकनं
बल्लाकादिसँ,
थः मनूतय्त
लय्ताय्कादिसँ।
7 हे परमप्रभु!
जिमित थःगु सदां दयाच्वनीगु
माया क्यनादिसँ,
अले जिमित थःगु
उद्धार बियादिसँ।

8 परमप्रभु परमेश्वरं छु धयादी
व जिं न्यने।
छायधाःसा वय्कलं
थः विश्वास यायेबहःपिलिसे
शान्तिया खँ ल्हाइ।
तर इपिं हाकनं मूर्ख लँय्
मवनेमा।
9 धात्थें हे वय्कःया उद्धार
वय्कःयात मानय् याइपिनिगु
न्ह्यःने हे दु,
अथे जुयाः वय्कःया महिमा
झीगु देशय् च्वनाच्वनेमा।

10 सदां दयाच्वनीगु दया माया
व विश्वास थःथवय्
मिलय् जूगु दु,
धार्मिकता व शान्ति
थवंथः चुप्पा नइ।
11 पृथ्वीं विश्वास पिहां वइ,
अले धार्मिकता
स्वर्ग क्वय् स्वइ।
12 छु भिं परमप्रभुं व हे बियादी,
अले झीगु जमिनं
थःगु बाली बी।
13 धार्मिकता परमप्रभुया
न्ह्यः न्ह्यः वनी,
अले वय्कःया निंतिं
लँ दय्की।

86

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया प्रार्थना
1 हे परमप्रभु,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ,
अले लिसः बियादिसँ,
छायधाःसा जि चीमि
व मगाःमचाःम्ह खः।
2 जितः रक्षा यानादिसँ,
छायधाःसा जि
विश्वास याये बहःम्ह खः।
छि जिमि परमेश्वर खः,
उकिं छितः
भरोसा यानाच्वनाम्ह
छिकपिनि दासयात
उद्धार यानादिसँ।

3 हे परमप्रभु,
जितः दया यानादिसँ,

छाय्धाःसा जिं न्हिच्छिं हे
छितः प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
4 थः दासयात लय्ताय्कादिसँ।
छाय्धाःसा हे परमप्रभु,
जिं थःगु मन छिपाखे हे ल्हाने।
5 हे परमप्रभु,
छि भिंम्ह व क्षमा
बियादीम्ह खः।
अले गुलिसिनं
ग्वाहालिया लागि
छितः इनाप याइ,
इपिं सकसितं
छिं सदां दया माया यानादी।

6 हे परमप्रभु,
जिगु बिन्ति न्यनादिसँ।
ग्वाहालिया लागि यानागु
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ।
7 दुःखया इलय्
जिं छितः प्रार्थना याये,
छाय्धाःसा छिं जितः
लिसः बियादी।

8 हे परमप्रभु,
घःत मध्ये छि थें
जाःम्ह सुं मदु,
छिं यानादीगु थें
मेपिं सुनानं याये फइ मखु।
9 हे परमप्रभु,
छिं गुलि जातितय्त दय्कादिल,
इपिं फुक्क वयाः
छितः आराधना याइ।
अले छिगु नांया प्रशंसा याइ।✡
10 छाय्धाःसा छि तःधंम्ह
व अजू चायापुगु ज्या
यानादीम्ह खः,
छि हे जक परमेश्वर खः।

11 हे परमप्रभु,
जितः छिगु लँपु क्यनादिसँ,
अले जिं दुनुगलंनिसें
छिगु आज्ञा मानय् याये,
छिगु नांया भय कायेत
जिगु मनयात छधी यानादिसँ।
12 हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर,
दुनुगलंनिसें जिं छितः सुभाय् बी,
अले छिगु नांया
प्रशंसा न्ह्याबलें यानाच्वने।

✡ **86:9** ८६:९ प्रका १५:४

13 छाय्धाःसा जि प्रति
छिगु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु
दया माया तःधं,
छिं जितः चिहानं
बचय् यानादीगु दु।
14 हे परमेश्वर,
घमण्डी मनूत जिगु
विरोधय् दंगु दु,
अले दया माया मदुपिं
छपुचः मनूतय्सं
जितः स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।
इमिसं छितः वास्ता हे मया।
15 तर परमप्रभु,
छि दयादुम्ह, माया यानादीम्ह
परमेश्वर खः।
छि तंचायेत लिबाकादीम्ह,
सदां दया माया यानादीम्ह
व तसकं
विश्वास याये बहःम्ह खः।
16 जिपाखे लिहांझासँ,
अले जितः दया यानादिसँ,
जि, छिकपिनि दासयात
थःगु बल बियादिसँ,
थः दासीया काय्यात
उद्धार यानादिसँ।
17 हे परमप्रभु,
छिं जितः ग्वाहालि यानादी धइगु
छगू चिं क्यनादिसँ।
अले जितः मयय्कीपिं
थ्व खनाः लज्या चायेमा।
छाय्धाःसा हे परमप्रभु,
छिं जितः
ग्वाहालि बियादीगु दु
अले जितः
ह्मय्कादीगु दु।

87

यरूशलेमया प्रशंसा
कोरह वंशयापिनिगु भजन
1 परमप्रभुं पवित्र पर्वत सियोनय्
थःगु शहर दय्कादिल।
2 इस्राएलया मेमेगु
शहरयात स्वयाः
वय्कलं यरूशलेम शहरयात
अप्वः माया यानादी।
3 हे परमेश्वरया शहर,
परमेश्वरं छंगु बारे धयादीगु
बांलाःगु खँ न्यँ –

सेला

4 "जिगु आज्ञा पालन याइगु
देशतय्गु धलखय्
मिश्र व बेबिलोनया नां नं दइ।
पलिश्त, टुरोस व कूशयापिं
मनूतय्त
यस्शलेमयापिं मनूतलिसें
ल्याः खाइ।"

5 सियोनया बारे थथे धाइ,
"फुक्क मनूत अनया
नागरिकता दयाः
याउँक च्वनी"
अले दक्वसिबय् तःधंम्हं
वयात बल्लाकादी।
6 परमप्रभुं जाति जातियापिं
मनूतय्गु छगू नां
धलः दय्कादी
अले उपिं सकसिगुं नां
यस्शलेमय् च्वंपिं मनूत
कथं च्वयादी।

सेला

7 इपिं प्याखं ल्हुइ अले म्ये हाली,
"जिमिगु फुक्क सुवाःया मुहान
सियोनय् दु।"

88

ग्वाहालिया लागि बिन्ति

कोरहतय्गु भजन। लय् तइम्हय्सिया निंतिं –
"महलत लिन्नोत" रागय, एज्रा वंशयाम्ह हेमानया मश्किल
1 हे परमप्रभु,
जितः मुक्ति बियादीम्ह
परमेश्वर!
जिं चान्हि छितः ततःसलं
बिन्ति यानाच्वनागु दु।
2 जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ,
ग्वाहालिया लागि
जिं यानागु प्रार्थना न्यनादिसँ।

3 जिगु जीवन दुःखं जाःगु दु।
जिगु जीवन पातालया
लिक्क थ्यंगु दु।
4 सीत्यःम्ह मनू थें जि जूगु दु।
बल हे मदुम्ह मनू
थें जि जूगु दु।
5 इमिसं जितः सीम्हतय् दथुइ
त्वःतुगु दु,
अले जि सीम्ह थें

क्वदलाः च्वनाच्वनागु दु।
छिं जितः ल्वःमंकादी धुंकल
जितः छिगु ग्वाहालि नं मदु।
6 छिं जितः
दकलय् क्वय्यागु गालय्,
तसकं खिउँगु तःज्जाःगु थासय्
तयादीगु दु।
7 छिगु तमं जितः ल्हाकातःगु,
अले छिगु फुक्क लबुं
जितः त्वप् वःगु दु।

सेला

8 जिमि पासापिंपाखें
छिं जितः तापाक तयादीगु दु,
इमिगु मिखाय् जितः
तसकं घच्चाइपूम्ह मनू
यानादीगु दु।
जितः कुनातःगु दु,
जि पिहां वयेमफु।
9 जितः जूगु दुःखया लागि
ख्वःख्वं जिगु मिखा
बुलुसे च्वने धुंकल।
हे परमप्रभु,
जिं छितः न्हियान्हिथं
प्रार्थना यानागु दु,
जिं थःगु ल्हाः
छिपाखे ल्ह्नागु दु।
10 छु छिं सीम्हतय्त
थःगु अजू चायापुगु ज्या
क्यनादी ला?
छु सी धुंकूपिं मनूत दनाः
छिगु प्रशंसा याइ ला?

सेला

11 छु छिगु दया मायाया बयान
मृत्यु लोकय् याइ ला?
छि सदां दया माया
दुम्ह खः धकाः
नाश लोकय् धाइ ला?
12 छु छिगु अजू चायापुगु ज्या
खिउँगु थासय्
व धार्मिकताया ज्या
फुक्क ल्वःमनिगु थासय्
सी ला?

13 हे परमप्रभु,
ग्वाहालिया लागि जिं ला
छितः बिन्ति याये,
अले सुथ न्हापां
जिं छितः प्रार्थना याये।

14 हे परमप्रभु,
छिं छाय् जितः
त्वःतादियागु?
छिं छाय् थःगु ख्वाः
जिपाखें फस्वय्कादीयागु?
15 ल्यायम्हबलय् निसें हे
जि दुःख स्यूगु दु।
जि सीत्यंगु दु
छिं यानादीगु सजाँयलय्
जि ग्यानाः निराश जूगु दु।
16 छिगु ग्यानापुगु तमं
जितः त्वपूगु दु,
छिगु सजाँयनं
जितः नाश यायेत्यंगु दु।
17 इमिसं बा वःगु खुसिं थें
न्हिच्छि हे जितः
घेरय् यानातःगु दु,
इमिसं प्यखेरं जितः त्वपुइ
धुंकल।
18 छिं जिमि पासापिं
व जिमि यःपिन्त जिपाखें
तापाकादीगु दु,
खिउँगु जिमि छम्ह पासा जूगु दु।

89

देशया संकटया इलय्
छपु भजन
दाऊद नाप परमेश्वरया बाचा व इस्राएलया दुर्दशा, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं – एज्रा एतानया मश्किल
1 जिं परमप्रभुया
सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया
म्ये हालाच्वने,
छि पुस्तां पुस्ता तक
थः मनूत प्रति
विश्वास याये बहःम्ह जुयादी धकाः
जिं मनूतय्त कनाच्वने।
2 छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया
अले छिगु विश्वास याये बहःसू
आकाश थें
थातं च्वनी धकाः जिं स्यू।
3 छिं धयादिल,
"जिं थःम्हं ल्ययाम्हनापं
बाचा चिनागु दु,
थः दास दाऊदलिसे
पाफयागु दु,
4 'छिमि छम्ह सन्तान न्ह्याबलें

जुजु जुयाच्वनी,
छंगु सिंहासनयात
पुस्तां पुस्ता
तक तये।' "✡

सेला

5 हे परमप्रभु,
स्वर्गय् छिगु अजू चायापुगु ज्याया
प्रशंसा जुइ,
स्वर्गदूततय्गु पुचलय्
छि विश्वास याये बहःम्ह खः
धकाः प्रशंसा जुइ।
6 छाय्धाःसा
स्वर्गय् परमप्रभु थें
जाःम्ह सुं नं मदु,
परमप्रभुनापं ज्वःलाःम्ह
सुं नं स्वर्गयाम्ह प्राणी मदु।
7 परमेश्वर पवित्र मनूतय्गु सभाय्
तसकं इज्जत यायेमाःम्ह
व थः जःखः च्वंपिं
फुक्क स्वयाः
अप्वः ग्याये माःम्ह खः।

8 हे दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर,
छि थें ज्याःम्ह सु दु धकाः?
हे परमप्रभु,
फुक्क खँय् छि
विश्वास याये बहःम्ह खः।
9 छिं तःधंगु लबु
थाहां वयाच्वंगु समुद्रय्
राज्य यानादी,
उकियागु लबु थाहां वइबलय्
छिं हे उकियात शान्त यानादी।
10 छिं हे तःधिकःम्ह समुद्रया
जन्तुयात काच्याक कुचुक
यानादिल,
छिं थः शत्रुतय्त
थःगु ल्हाःया बलं
छ्यालब्याल यानादिल।
11 आकाश व पृथ्वी छिगु हे खः,
संसार व उकी दुगु फुक्क
छिं हे दय्कादीगु खः।
12 उत्तर व दच्छिन
छिं दय्कादीगु खः,
तबोर व हेर्मोन पर्वत
छिगु नामय्
लय्लय्तातां म्ये हाली।
13 छि गुलि बल्लाःम्ह खः!

✡ **89:4** ८९:४ २ शम् ७:१२-१६; १ इति १७:११-१४; भज १३२:११; प्रे २:३०

छिगु बल गुलि तःधं!
14 धार्मिकता व न्याय
छिगु सिंहासनया जग खः।
छिगु सदां दइगु दया माया
व विश्वास याये बहःसु
छिकपिनि दूतत जुयाः
छिगु न्ह्यः न्ह्यः वनी।

15 हे परमप्रभु,
धन्य खः भजन हालाः
छिगु आराधना याइपिं,
व छिगु दयाया जलय्
म्वानाच्वनिपिं मनूत।
16 इपिं न्हिच्छि हे
छिगु हे नामय् लय्ताइ।
अले इपिं छिगु हे
धार्मिकताया कारणं
च्वय् थाहां वनी।
17 छाय्धाःसा छि हे
इमिगु महिमा व शक्ति खः।
अले छिगु हे दया मायां
जिमित बल्लाकादीगु दु।
18 हे परमप्रभु,
छिं जिमित रक्षा याइम्ह
ल्ययादिल,
छि इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं हे
जिमित जुजु बियादिल।

19 यक्व न्हापा छिं
थः विश्वास यायेबहःपिं
मनूतय्त दर्शन बियाः
थथे धयादिल,
"जिं छम्ह नांजाःम्ह सिपाइँयात
ग्वाहालि यानागु दु,
जिं मनूतय् दथुं ल्ययाम्ह
छम्ह मनूयात राज्ययागु
सिंहासन बियागु दु।
20 जिं जिमि दास दाऊदयात कयाः
थःगु पवित्र चिकनं
अभिषेक यानागु दु।✡
21 जिगु बल न्ह्याबलें
वयाके दयाच्वनी।
जिगु शक्तिं वयात
बल्लाकाबी।
22 सुं शत्रुं वयात झंगः लाये
खनीं मखु,
सुं दुष्टं वयात क्वह्यंके
खनीं मखु।

✡ **89:20** ८९:२० १ शमू १३:१४; प्रे १३:२२; १ शमू १६:१२

23 जिं वया शत्रुतय्त
वयागु न्ह्यःनं नाश यानाबी,
अले वयात मयय्किपिन्के
विपत्ति हयाबी।
24 जिं वयात सदां दइगु
दया माया यानाच्वने,
अले वनापं विश्वास याये
बहःम्ह जुयाच्वने,
जिगु नांपाखें
वयागु शक्ति अप्वयावनी।
25 जिं वयागु राज्य
भूमध्यसागरंनिसें यूफ्रेटिस
खुसि तक थ्यंकाबी।
26 वं जितः थथे धकाः सःती,
'छि जिमि बाः,
जिमि परमेश्वर
व जिगु उद्धारया
ल्वहंधी खः।'
27 हाकनं जिं वयात
थः तःधिकःम्ह काय्
व पृथ्वीया जुजुपिनि
नायः दय्काबी।✡
28 जिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया वयाके दयाच्वनी,
अले जिं वनापं चिनागु बाचा
न्ह्याबलें दयाच्वनी।
29 जिं वया वंशयात न्ह्याबलें
तयातये,
अले आकाश दुतले
वयागु सिंहासन दयाच्वनी।
30 वया सन्तानं जिगु
व्यवस्थायात त्वःतल धाःसा
जिगु नियमकथं मजुल धाःसा,
31 जिगु विधियात हाचांगाल धाःसा,
जिगु आज्ञा पालन मयात
धाःसा,
32 जिं इमिगु अपराधया सजाँय
कथिं,
व इमिगु अधर्मया सजाँय
कोर्रा बी।
33 अय्नं जिं जिगु माया
दाऊदपाखें चीकाछ्वये मखु।
अले जिं वयात बियागु
बचं पूमवंकुसें
त्वःते मखु।
34 जिं थःगु बाचा त्वथुले नं मखु,
जिं थःगु म्हुतुं वयात बियागु
बचं लित काये नं मखु।

✡ **89:27** ८९:२७ प्रका १:५

35 जिं थःगु पवित्र नामय्
न्ह्याबलेंया लागि
बचं बियागु दु,
जिं दाऊदलिसे गुबलें
मखुगु खँ ल्हाये मखु।
36 वयागु वंश न्ह्याबलें
दयाच्वनी
अले जिगु न्ह्यःने
वयागु सिंहासन
सूर्य थें दयाच्वनी।
37 व तिमिला थें
न्ह्याबलेंया लागि
पलिस्था जुइ,
आकाशया साक्षी ला
विश्वास यायेबहः जुइ।''

सेला

38 अय्नं छिं थःम्हं
अभिषेक यानादीम्हय्सित
त्वःतादीगु दु,
इन्कार यानादीगु दु,
अले छि वलिसें
तंचायादीगु दु।
39 छिं थः दासनापं
चिनादीगु बाचायात
त्वःतादीगु दु,
छिं वयागु श्रीपेच
बँय् वान्छवयाः
अशुद्ध यानादीगु दु।
40 छिं वयागु शहरत
रक्षा याइगु फुक्क पखाः
थुनादीगु दु,
अले वया किल्ला भज्यंक
स्यंकादीगु दु।
41 अनं जुयाः वनीपिं
सकसिनं वयात
लुतय् याःगु दु,
वया जःलाखःलातय्सं
वयात हिस्याइगु।
42 छिं वया शत्रुतय्त
बल्लाकादिल,
वया फुक्क शत्रुतय्त
लय्ताय्कादीगु दु।
43 हानं छिं वयागु तरवारया
धाःयात हीकादीगु दु,
अले छिं लडाइँलय् वयात
ग्वाहालि यानादीगु मदु।
44 छिं वयागु गौरव
सिधय्कादीगु दु,

अले वयागु सिंहासन
बँय् वांछ्वयादीगु दु।
45 वयागु ल्यायम्हया दिं
छिं कम यानादीगु दु,
छिं वयात लज्यां
त्वपुयादीगु दु।

सेला

46 हे परमप्रभु, गुबलय् तक?
छु छिं न्ह्याबलें
जिमिगुपाखें थःगु ख्वाः
फस्वय्कादीगु ला?
छिगु तं गुबलय् तक
मि थें च्यानाच्वनीगु?
47 जिगु जीवन गुलि चिहाकः
धकाः लुमंकादिसँ।
छिं छाय् मफतय् मनूतय्त
सृष्टि यानादियागु?
48 सु मन् न्ह्याबलें म्वानाच्वनी?
सुनां थःत कालया
शक्तिपाखें बचय् याये फइ?

सेला

49 हे परमप्रभु,
छिगु न्हापायागु सदां दइगु
दया माया गन वन?
छिं थःगु विश्वास याये बहःसुलिइ
दाऊदनापं पाफयादीगु गन दु?
50 लुमंकादिसँ हे परमप्रभु,
गथे मनूतय्सं छिकपिनि
दासयात बेइज्जत यात,
अले गथे यानाः जिं
छितः आराधना मयाइपिं
जातियापिं मनूतय्गु हेला
सह यानाच्वना।
51 छिकपिनि शत्रुतय्सं
जितः हिस्यागु दु,
हे परमप्रभु,
इमिसं छिं अभिषेक यानादीम्ह
जुजुयात
पला पलाखय् हिस्याइगु।

52 न्ह्याबलें
परमप्रभुया प्रशंसा या!
आमेन! आमेन!

प्यंगूगु ब्व

90

परमेश्वरया मनू मोशाया प्रार्थना

1 हे परमप्रभु,
छि पुस्तां पुस्ता तक
जिमिगु च्वनेगु थाय्
जुयादीगु दु।
2 पहाडत दये न्ह्याः,
छिं पृथ्वी व संसारयात सृष्टि
यानादी न्ह्याः निसें,
अले शुसंनिसें लिपा तकं
छि हे परमेश्वर खः।

3 छिं मनूयात हाकनं
धुलय् लित छ्वयादी।
अले धयादी,
"हे मनूया सन्तान, लिहां हुँ।"
4 छिगु लागि द्वःछि दँ ला
म्हिगः वंगु छन्हु थें जक खः,
चान्हय्सिगु चिहाकःगु ई थें
जक खः।✡
5 बाः वःगु लखं थें
छिं मनूतय्त चुइकायंकादी,
इपिं म्हगस थें खः,
इपिं सुथय् बुयावइगु
घाँय् थें खः।
6 सुथय् बुँ ह्वयाः व थाहां वइ,
तर बहनी गनाः
सुकूचिनावनी।

7 छिगु तमं जिपिं नाश जुइ,
छिगु तःधंगु तमं
जिमित ख्याइ।
8 छिं जिमिगु पाप
थःगु न्ह्याःने तयादी,
जिमिगु सुलाच्वंगु पापयात
थःम्हं खनीगु थासय्
तयादी।
9 छिगु तमं जिमिगु आयु
कम यानाबी।
जिमिगु जीवन
झसुकाः ततं फुनावनी।
10 जिपिं न्हयेदँ
तक म्वाइ,
बलं फत धाःसा
चयदँ तक जुइफु,
अय्नं जिमिगु ई
संकट व दुःखय् जक फुइ,
छाय्धाःसा जीवन याकनं फुइ
अले जिपिं ब्वयावनी।

✡ **90:4** ९०:४ २ पत्र ३:८

11 छिगु तंया शक्ति
सुनां सीके फु?
छिगु तं नं छिगु भय कायेगु
ति हे तःधं धकाः
सुनां स्यु?
12 जिपिं बुद्धि दुपिं जुइत जिमित
थःगु दिं ल्याः खायेगु
स्यनादिसँ।

13 अज्ज ग्वःन्हु तक छिगु तं
दयाच्वनी?
हे परमप्रभु! थः दासतयत
दया यानादिसँ।
14 सुथ पतिकं थःगु
सदां दयाच्वनीगु दया मायां
जिमित जायकादिसँ।
अले जिमिसं भजन हाले फयेमा
व म्वानाच्वंतले लयतायाच्वने
फयेमा।
15 ग्वःन्हु तक छिं जिमित
सास्ती बियादिल,
अले ग्वःदँ तक
जिमिसं दुःखसिया,
उलि हे दँ
जिमित लयताय्कादिसँ।
16 छिगु ज्या
छि दासतय्सं खनेमा,
छिगु महिमा
इमि सन्तानतय्सं खनेमा।

17 परमप्रभु, जिमि परमेश्वर,
छिगु दया माया जिमिके दयेमा,
जिमिसं यानागु फुक्क ज्याय्
जिमित ताःलाकादिसँ।

91

जिमित रक्षा यानादीम्ह परमेश्वर
1 दक्वसिबय् तःधंम्ह परमप्रभुयागु
शरणय् च्वनीम्ह मनू
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु
सुरक्षाय् च्वनी।
2 जिं परमप्रभुया बारे धाये,
"वय्कः जिगु शरण कायेगु थाय्
व किल्ला खः,
वय्कः जिमि परमेश्वर खः,
जिं वय्कःयात भरोसा याना।"

3 धात्थें वय्कलं छन्त
शिकारीया जालं
व ग्यानापुगु ल्वचं
बचय् यानादी।
4 वय्कलं छन्त
थःगु पपुतिं त्वपुयादी,
अले छन्त वय्कःया शरणय्
बांलाक च्वने दइ।
वय्कःया विश्वास याये
बहःगु बचं छंगु ढाल
व सुरक्षा खः।
5 न्हिनय् आकाझाकां
वइगु हमलापाखें
वा चान्हय् जुइगु छुं नं
खतरापाखें
छ ग्याये माली मखु।
6 छ खिउँलय् वइगु ल्वय् खनाः
व न्हिनय् स्यंकीगु
महामारी खनाः
ग्याइ मखु।
7 छंगु न्ह्यःने द्वःछिम्ह,
अले छंगु जवपाखे झिद्वःम्ह
क्वदलेफु
अय्नं छन्त छुं जुइ मखु।
8 दुष्टतय्सं गथे यानाः
सजाँय फइ, छं खनी।

9 परमप्रभुयात छं थः च्वनेगु थाय्
दय्कल धाःसा,
अले दक्वसिबय् तःधंम्हय्सित
थःत रक्षा याइम्ह
दय्कल धाःसा,
10 छन्त छुं मभिं जुइ मखु,
छंगु छेँया न्ह्यःने छुं विपत्ति
वइ नं मखु।
11 छ न्ह्याथाय् वंसां रक्षा यायेत
परमेश्वरं थः दूततय्त आज्ञा
बियादी।✡
12 अले इमिसं छन्त ल्हातय्
फया काइ।
मखुसा छंगु तुति ल्वहँतय्
न्याः वनी।✡
13 छं सिंह व गोमन सर्पयात तुतिं न्हइ,
ल्यायम्हम्ह सिंह व सर्पयात
छं तुतिं न्हुत्तुन्हुइ।✡

14 परमप्रभुं धयादी,
“सुनां जितः माया याइ

✡ **91:11** ९१:११ मत्ती ४:६; लूक ४:१० ✡ **91:12** ९१:१२ मत्ती ४:६; लूक ४:११ ✡ **91:13** ९१:१३ लूक १०:१९

इमित जिं बचय् याये,
अले सुनां जितः परमप्रभु धकाः
स्वीकार याइ
इमित जिं रक्षा याये।
15 इमिसं जितः सःतीबलय्
जिं इमित लिसः बी,
इमित दुःख जुइबलय्
जि इपिंनापं च्वने,
जिं इमित बचय् याये,
अले इज्जत याये।
16 जिं इमित ताहाःगु आयु बी,
जिं इमित बचय् याये।”

92

परमेश्वरया प्रशंसाया भजन
शबाथया निंतिं छपु भजन
1 हे परमप्रभु परमेश्वर, दक्वसिबय्
तःधंम्ह,
छितः सुभाय् बीगु
व छितः तःधंकाः
भजन हालेगु बांलाःगु खँ खः।
2-3 तारयागु बाजं थानाः
अले वीणाया लय् पिकयाः
सुथय् सुथय्
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया बारे कनेगु
व चान्हय् चान्हय्
छि गुलि विश्वास याये
बहःम्ह खः धकाः
न्यंकेगु बांलाःगु खँ खः।

4 हे परमप्रभु,
छिं जितः थःगु ज्यां
लय्ताय्कादीगु दु।
छिं यानादीगु ज्याया कारणं
जि लय्लय्तातां म्ये हाले।
5 हे परमप्रभु,
छिगु ज्या गुलि तःधं,
छिगु बिचाः गुलि दुग्यं।
6 थ्व खँ बुद्धि मदुम्ह मनुखं
सीके फइ मखु,
मूर्ख थुइके नं फइ मखु,
7 दुष्ट मनूत घाँय् थें थाहां वयेफु,
दुष्ट ज्या याइपिनिगु भिं जुइफु,
तर इपिं सदांया लागि
नाश जुयावनी।

8 हे परमप्रभु,

छि सदांया लागि दक्वसिबय्
तःधंम्ह खः।

9 हे परमप्रभु,
छिकपिनि शत्रुत नाश जुयावनी,
अले दुष्टत उखेलाः थुखेलाः
मदइ धकाः जिमिसं स्यू।
10 छिं जितः गुँयाम्ह द्वहं थें
बल्लाकादीगु दु,
छिं जितः लसताया चिकनं
अभिषेक यानादीगु दु।
11 जिं थः शत्रुत बूगु खनागु दु,
अले दुष्टतय्गु ख्वःसः
न्यनागु दु।

12 धर्मीत तायगः
सिमा थें थाहां वइ,
अले लेबनानया देवदारु
सिमा थें बल्लानाः तःमा जुइ।
13 इपिं परमप्रभुया देगलय् प्यूगु
सिमा थें जुइ,
इपिं झी परमेश्वरया चुकय्
च्वन्ह्याया वइ,
14 इपिं न्ह्याबलें वाउँसे च्वनी
अले बल्लाना च्वनी।
इमिसं बुरा जुयाः नं फल बी।
15 परमप्रभु भिंम्ह खः,
अले वय्कः जिमि ल्वहंधी खः,
वय्कःयाके छुं अधर्म मदु।

93

परमेश्वर जुजु
1 परमप्रभु जुजु खः।
वय्कलं बल
व गौरवया वसः
फिनादीगु दु।
पृथ्वीयागु जग बल्लाः
व गुबलें लिगिलिगि सनी मखु।
2 हे परमप्रभु,
छिगु सिंहासन न्हापांनिसें दु।
छि थः हे नं न्हापांनिसें दी।
3 समुद्रय् लबु दनावःगु दु,
समुद्रया लबुया सः
तस्सः जूगु दु,
समुद्रय् ग्यानापुक्क किसिद्रम्बः
थाहां वःगु दु।
4 समुद्रया सः स्वयाः

अले समुद्रया लबु स्वयाः नं,
दकलय् च्वय् च्वनादीम्ह
परमप्रभु शक्ति दुम्ह खः।
5 हे परमप्रभु,
छिगु नियम न्ह्याबलें दयाच्वनी,
छिगु देगः सदांया निंतिं
पवित्र जू।

94

परमप्रभु सकसिया न्यायाधीश
1 हे परमप्रभु,
छि सजाँय बियादीम्ह
परमेश्वर खः,
थःगु तं क्यनादिसँ!
2 छि सकल मनूतय् न्यायाधीश खः,
दनादिसँ,
अले घमण्डीतय्त
छु यायेमाःगु खः यानादिसँ।
3 हे परमप्रभु,
दुष्टत गुबलय् तक
लय्तायाच्वनी?
गुबलय् तक?

4 इमिसं तःधंछुयाः खँ
ल्हानाजुइगु।
मभिंपिं मनूत फुक्कसिनं
फुइँ यानाजुइगु।
5 हे परमप्रभु!
इमिसं छिकपिनि मनूतय्त
क्वत्यला जुइगु,
इमिसं छिं थः मनू धाःपिन्त
सास्ती यानाजुइगु।
6 इमिसं भाःत मदुपिं मिस्त,
मां-बौ मदुपिं मस्त
व परदेशीतय्त स्यानाबीगु।
7 इमिसं धाइ,
“परमप्रभुं झीत खनी मखु,
याकूबया परमेश्वरं वास्ता
यानादी मखु।”

8 अय् पशु थें ज्याःपिं मनूत,
होश या,
अय् मूर्खत, छिमिके
गुबलय् बुद्धि दइगु?
9 छिमित न्हाय्पं ब्यूम्हय्सिनं
मताइ ला?
छिमित मिखा ब्यूम्हय्सिनं

मखनी ला?
10 वय्कलं जाति जातियात
कजय् यानादी,
छु वय्कलं छिमित
सजाँय बियामदी ला?
वय्कः सकल मनूतय्त स्यनेकने
यानादीम्ह खः,
छु वय्कःयाके थःगु ज्ञान
मदइ ला?
11 परमप्रभुं मनूतय्गु बिचाः स्यु,
अले व बिचाः ज्यालगय् मजू
धकाः स्यु।✡

12 हे परमप्रभु, धन्यम्ह खः
छिं कजय् यानादीम्ह मनु,
अले छिं थःगु हे व्यवस्था
स्यनेकने यानातःम्ह मनू।
13 छिं वयात दुःखया इलंनिसें
दुष्टतय्गु निंतिं गाः म्हइबलय्
तकं शान्ति बियादी।
14 परमप्रभुं थः प्रजायात
त्वःतादी मखु,
परमप्रभुं थःम्हं ल्ययादीगु
जातियात त्वःतादी मखु।
15 अदालतय् हाकनं न्याय दइ,
धर्मी मनूतय्सं उकिया पँली।

16 दुष्टतय्गु विरोधय् जिनापं
सु दनी?
मभिंगु ज्या याइपिनिगु विरोधय्
जिगु निंतिं सु दनी?
17 परमप्रभुं जितः ग्वाहालि
बियामदीगु जूसा ला
जि न्हापा हे सुनसान चिहानय्
च्वने धुंकीगु जुइ।
18 जिं धया,
"जिगु तुति चुल्युयाच्वंगु दु,"
तर हे परमप्रभु,
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायां
जितः तिबः बिल,
19 जि तसकं नुगः मछिनीबलय्
छिं जितः हःपाः बियाः
लय्ताय्कादी।

20 छु दुष्ट शासकत छिनापं
मिलय् जुइ फइ ला?

✡ **94:11** ९४:११ १ कोर ३:२०

इमिसं थःगु कानूनयात छ्यलाः
स्यंकेगु ग्वसाः ग्वइगु।
21 इपिं धर्मी मनूतय्गु विरोधय्
छप्पँ जुयाजुइ,
अले छुं मस्यूपिन्त द्रुपं बियाः
स्यानाजुइ।
22 तर परमप्रभु जिगु किल्ला खः,
जिमि परमेश्वर जिगु
शरण कायेगु ल्वहंधी खः।
23 परमेश्वरं इमिगु मभिंगु
ज्याया पलेसा मभिं यानादी,
इमिगु पापया लागि
इमित नाश यानादी।
परमप्रभु झी परमेश्वरं
इमित नाश यानादी।

95

प्रशंसाया भजन
1 वा, परमप्रभुया निंतिं
लय्तातां म्ये हालेनु,
झी उद्धारया ल्वहंधीयात
जयजय यायेनु।
2 सुभाय् ब्युब्युं
वय्कःया न्ह्यःने वनेनु,
भजन व म्ये हा हां
वय्कःयात प्रशंसा यायेनु।

3 परमप्रभु तःधंम्ह परमेश्वर खः,
फुक्क घःतय् च्वय् तःधंम्ह
जुजु खः।
4 पृथ्वीया ततःजाःगु थाय्
वय्कःया ल्हातय् दु।
पहाडया च्वका च्वका नं
वय्कःयागु हे खः।
5 समुद्र वय्कःयागु हे खः,
वय्कलं हे उकियात
दय्कादीगु खः,
वय्कलं गंगु बँ नं
दय्कादीगु खः।

6 वा, झीसं छ्यं क्वछुकाः
वय्कःयात आराधना यायेनु,
झीत दय्कादीम्ह परमप्रभुया
न्ह्यःने पुलि चुयेनु।
7 वय्कः हे झी परमेश्वर खः,
अले झीपिं वय्कःया प्रजा

व वय्कःया बथांयापिं फै खः।✡✡

थौं छिमिसं परमेश्वरयागु सः
ताल धाःसा,
8 छिमि पुर्खा मेरीबाय्*
व छन्हु मस्साहया† मरुभूमिइ
जिद्दी जुगु थें
छिपिं जिद्दी जुइ मते।✡
9 जिं इमिगु लागि यानागु ज्या
खंगु दुसां
इमिसं जितः जाँचय् यात,
जिगु मन स्वल।
10 पिइदँ तक जि इपिं खनाः
तंचाया, अले जिं धया,
“थुपिं जिपाखें फहिला वनीगु
मनदुपिं खः,
इमिसं जिगु लँ म्हसीके मफु।
11 उकिं जिं तमं पाफयाः धया,
‘छिपिं जिगु झासु लनेगु थासय्
गुबलें दुहां वये फइ मखु।’ ”✡

96

परमेश्वर दकलय् तःधंम्ह जुजु
1 परमप्रभुया निंतिं छपु न्हगु
भजन हा,
हे पृथ्वीयापिं सकल मनूत,
परमप्रभुया निंतिं
प्रशंसाया म्ये हा!
2 परमप्रभुया लागि भजन हा,
वय्कःया नांया प्रशंसा या,
न्हियान्हिथं वय्कलं यानादीगु
उद्धारया भिंगु खँ न्यंकि।✡
3 जाति जातियात
वय्कःया महिमाया बारे न्यंकि,
सकल मनूतय्त
वय्कःया अजू चायापुगु
ज्याया बारे कं।

4 परमप्रभु तःधंम्ह व तसकं
प्रशंसा याये बहःम्ह खः।
मेपिं घःतय्त स्वयाः
वय्कःयात अप्वः
मानय् यायेमाः।
5 जाति जातियापिं घःत ला
मूर्ति जक खः,

✡ **95:7** ९५:७-८ हिब ३:१५; ४:७ ✡ **95:7** ९५:७-११ हिब ३:७-११ * **95:8** ९५:८मेरीबा थुकिया अर्थ त्वापु खः। † **95:8** ९५:८ मस्साह थुकिया अर्थ जाँच खः। ✡ **95:8** ९५:८-९ प्रस १७:१-७; गन्ती २०:२-१३ ✡ **95:11** ९५:११ गन्ती १४:२०-२३; व्य १:३४-३६; १२:९-१०; हिब ४:३-५ ✡ **96:2** ९६:२-१३ १ इति १६:२३-३३

तर परमप्रभुं ला
स्वर्ग दय्कादिल।
6 वय्कःया जःखः प्यखेरं
महिमा व गौरवं झःझः
धयाच्वंगु दु,
वय्कःया देगः शक्ति जाः
अले झःझः धाः।

7 अय् जाति जातिया छेंजःपिं,
परमप्रभुया प्रशंसा या,
वय्कःया महिमा व शक्तिया
प्रशंसा या,
8 परमप्रभुया नांयात तःधंकेत
वय्कःया प्रशंसा या,
देछा ज्वनाः वय्कःया
देगलय् वा।
9 पवित्रतां झःझः धाय्कः
परमप्रभुया आराधना या।
हे पृथ्वीयापिं
सकल मनूत,
वय्कःया ग्याःभय का!✡
10 फुक्क जातितय्त धा,
"परमप्रभु जुजु खः,"
संसार धिसिलाक्क च्वंगु दु
उकियात संके फइ मखु।
वय्कलं न्यायकथं
मनूतय्गु इन्साफ यानादी।
11 पृथ्वी व आकाश लय्तायेमा,
समुद्र व अन दुपिं
फुक्क प्राणीत लय्तायाः
तसकं हालेमा।
12 बुँ व उकी सःगु फुक्क
लय्तायेमा,
अले गुँयागु फुक्क सिमा
परमप्रभुया न्ह्यःने
लय्तायाः म्ये हालेमा,
13 परमप्रभु पृथ्वीइ राज्य यायेत
झाइबलय्
वय्कलं न्याय व धार्मिकताकथं
संसारयापिं मनूतय्त
राज्य यानादी।

97

दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया महिमा
1 परमप्रभु जुजु खः।
पृथ्वी लय्तायेमा,
समुद्रया टापुत लय्तायेमा।

✡ **96:9** ९६:७-९ भज २९:१-२

2 परमप्रभुया छचाःखेरं
ख्वातुक हाकुगु सुपाँय् दु,
वय्कलं न्याय व धार्मिकतां
राज्य यानादी।
3 मि वय्कःया
न्ह्याःने न्ह्याःने वनी,
अले वय्कःया प्यखेरं च्वंपिं
शत्रुतय्त नाश याइ।
4 वय्कःया हाबलासां
संसारयात जः खय्काबी,
थ्व खनाः
पृथ्वी थरथर खाइ।
5 परमप्रभुया न्ह्याःने,
फुक्क पृथ्वीयाम्ह
प्रभुया न्ह्याःने
पहाडत मैन थें नायावनी।

6 स्वर्ग वय्कःया
धार्मिकता क्यनी,
सकल मनूतय्सं वय्कःया
महिमा खनी।
7 मूर्ति पुजा याइपिं,
मूर्तितय्गु बारे घमण्ड याइपिं
सकलें मछाले माली।
परमप्रभुया न्ह्याःने
फुक्क घःतय्सं छ्यं क्वछुकाः
आराधना याइ।
8 हे परमप्रभु,
छिगु न्याययां कारणं
सियोनयापिं मनूत लय्ताः,
यहूदाया गांत लय्ताः।
9 हे परमप्रभु, दक्वसिबय् तःधंम्ह,
छि पृथ्वीयाम्ह शासक खः,
छि फुक्क घःत स्वयाः
तसकं तःधंम्ह खः।

10 परमप्रभुयात माया याइपिन्सं
मभिंगुयात यय्की मखु,
वय्कलं थः विश्वास याये
बहःपिनिगु प्राण रक्षा यानादी,
वय्कलं इमित दुष्टतय्गु ल्हातं
बचय् यानादी।
11 धर्मीतय्गु निति जः
ह्लातःगु दु,
अले भिंपिं मनूतय्गु निति लसता।
12 हे धर्मी मनूत,
परमप्रभुलिसे लय्ता,
अले वय्कःया पवित्र नांयात
तःधंकि।

98

परमेश्वर संसारयाम्ह शासक खः

1 परमप्रभुया निंतिं
छपु न्ह्गु भजन हा,
वय्कलं अजू चायापुगु ज्या
यानादीगु दु,
थःगु शक्ति व पवित्र बलं
वय्कः त्याःगु दु।
2 परमप्रभुं थःगु उद्धारया ज्या
क्यनादीगु दु,
वय्कलं थःगु धार्मिकता
जाति जातितय्त
क्यनादीगु दु।
3 वय्कलं इस्राएलीतय्त सदां
दयाच्वनीगु दया माया
बी धकाः
चिनादीगु बाचा व विश्वास याये
बहःम्ह जुयेगु लुमंकादीगु दु।
पृथ्वीया कुंकुलामय् च्वंपिन्सं
झी परमेश्वरं यानादीगु
उद्धार खंगु दु।

4 हे पृथ्वीयापिं सकल मनूत,
लय्तातां भजन हा,
लय्लय्तातां भजन हालाः
वय्कःयात प्रशंसा या।
5 परमप्रभुया प्रशंसा या!
वीणा थानाः परमप्रभुया
प्रशंसा या!
6 तुरही व नेकू पु,
अले परमप्रभु झी जुजुयात
लय्तातां जयजय या।

7 समुद्र व उकी च्वंपिं फुक्क
प्राणीतय्त
वय्कःयात तःधंकाः ततःसलं
हालेब्यु!
अले पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंपिं
सकसितं
वय्कःयात तःधंकाः ततःसलं
हालेब्यु!
8 खुसितय्सं ल्हाःपा थायेमा,
पहाडतय्सं छक्वलं लसतां
म्ये हालेमा।
9 थ्व परमप्रभुया न्ह्याःने जुइमा।
छाय्धाःसा वय्कः पृथ्वीइ
राज्य यायेत झायादीत्यंगु दु।
वय्कलं धार्मिकतां सुयागु

पँ मलीसें
संसारयापिं मनूतय्गु
न्याय यानादी।

99

परमेश्वर दकलय् तःधंम्ह जुजु

1 परमप्रभु जुजु खः, मनूत
ग्वाये़मा।
वय्कः करूबतय्
दथुइ च्वनादीगु दु।
पृथ्वी लिगिलिगि सनेमा।✡
2 परमप्रभु सियोनय् दक्वसिबय्
तःधंम्ह खः,
वय्कः फुक्क जातितसिबय्
तःधंम्ह खः।
3 इमिसं छिगु तःधंगु व तःजिगु
नांया प्रशंसा याये़मा!
वय्कः पवित्र खः।

4 जुजु तःधंगु शक्ति दुम्ह खः,
वय्कलं न्याययात यय्कादी,
छिं इस्राएलय् न्याययया पलिस्था
यानादीगु दु,
न्याय व धार्मिकतां ज्या
यानादीगु दु।
5 परमप्रभु झी परमेश्वरया
प्रशंसा या
वय्कःया सिंहासनया न्ह्यःने
छ्यं क्वछुकि।
वय्कः पवित्र खः।

6 मोशा व हारून वय्कःया
पुजाहारीत खः,
अले वय्कःया नां कयाः प्रार्थना
याइम्ह छम्ह शमूएल खः।
इमिसं परमप्रभुयात
ग्वाहालिया निंतिं इनाप यात,
अले वय्कलं इमित
लिसः बियादिल।
7 वय्कलं सुपाँय्या थामं
इपिंलिसे नवानादिल,
वय्कलं बियादीगु नियम
व आज्ञा इमिसं पालन यात।✡

8 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
छिं थः प्रजायात लिसः
बियादिल।

✡ **99:1** ९९:१ प्रस २५:२२ ✡ **99:7** ९९:७ प्रस ३३:९

छिं इमित पापया सजाँय
बियादीगु जूसां
छि इमिगु लागि
क्षमा बियादीम्ह परमेश्वर खः।
9 परमप्रभु झी परमेश्वरया
प्रशंसा या,
अले वय्कःया पवित्र पहाडय्
आराधना या!
परमप्रभु झी परमेश्वर पवित्र खः।

100

सुभाय्या भजन
1 हे पृथ्वीयापिं
सकल मनूत,
परमप्रभुया जयजय या।
2 लय्तातां परमप्रभुया
आराधना या,
लसतां जाःगु भजन हालाः
वय्कःया न्ह्याःने वा।

3 परमप्रभु हे परमेश्वर खः
धकाः सीकि।
वय्कलं हे झीत दय्कादिल,
झीपिं वय्कःया हे खः।
अले झीपिं वय्कःया प्रजा
व वय्कःया ख्यःयापिं
फैत खः।

4 सुभाय् ब्युब्युं देगःया
ध्वाखाय् दुहां हुँ,
प्रशंसा यायां वय्कःया
चुकय् हुँ,
वय्कःयात सुभाय् ब्यु,
अले वय्कःया नांया
प्रशंसा या।

5 परमप्रभु भिम्ह खः,
वय्कःया दया माया
सदां दयाच्वनी।
वय्कः न्ह्याबलेंया लागि
विश्वास याये बहःम्ह खः।✡

101

जुजु व वया बचं
दाऊदया भजन
1 जिं छिगु सदां दयाच्वनीगु

✡ **100:5** १००:५ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज १०६:१; १०७:१; ११८:१; १३६:१; यर ३३:११

दया माया व न्याययागु
म्ये हाले,
हे परमप्रभु,
जिं म्ये हालाः
छिगु प्रशंसा याये।
2 जिगु पहःचहः द्वं मदुगु जुइ
छि जिथाय् गुबलय् झायेगु?
जिं थःगु छेँय् शुद्ध जीवन हने।

3 जिं मभिंयात
गुबलें सह याये मखु,
परमेश्वरपाखें फहिला
वनिपिनिगु ज्या
जितः तसकं मयः।
इपिं जिलिसें प्यपुनी मखु।
4 मभिंगु मति दुपिं मनूतपाखें
जि तापाक च्वने।
जिं मभिं ज्या नाप
छुं स्वापु तये मखु।
5 थः जःलाखःलाया बारे
मखुगु खँ ल्हाइम्हय्सित
जिं नाश यानाबी।
फुइँ यानाजुइपिं व घमण्डी
मनूतय्त
जिं सह याये मखु।

6 जिं परमेश्वरयात विश्वास याइपिं
मनूतय्त जक ल्ययाः
थःगु दरबारय् तये।
अले द्वं मदय्कः जुइपिन्सं जक
जिगु सेवा याइ।

7 ध्वंलाइम्ह मनू जिगु छेँय्
च्वने दइ मखु।
मखुगु खँ ल्हाइम्ह मनू
जिगु मिखाया न्ह्यःने
च्वने दइ मखु।
8 जिं न्हियान्हिथं सुथ पतिकं
देशय् च्वंपिं दुष्टतय्त
न्हंकेगु याये।
परमप्रभुया शहरं मभिं ज्या याइपिं
सकसितं पितिनाछ्वये।

102

आपतय् लाःम्ह ल्याय्म्हया प्रार्थना

दुःखय् लाःम्ह मनूया प्रार्थना। तसकं दुःख जूबलय् परमप्रभुया न्ह्यःने वं थःगु दुःख प्वंकी।
1 हे परमप्रभु,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ,

ग्वाहालिया निंतिं यानागु
जिगु इनाप न्यनादिसँ।
2 जितः आपत जूबलय्
थःगु ख्वाः जिपाखें
फस्वय्कादी मते,
जिं इनाप यायेबलय्
न्यनादिसँ,
अले याकनं लिसः बियादिसँ।

3 जिगु जीवन कुँ थें
तनावनाच्वंगु दु,
जिगु म्ह मि थें च्यानाच्वंगु दु,
4 जिगु नुगः घाँय् थें
सुकूगनावंगु दु,
जितः नये मास्ति मवः।
5 जि तस्सलं पिच्यानाः
हालाच्वना।
जि छेंगू व क्वँय् जक जुइ धुन।
6 जि मरुभूमियाम्ह
न्हिकांझंगः थें जुइ धुन,
झिजांमिजां दंगु थासय् च्वंम्ह
न्हिकांझंगः थें जुइ धुन।
7 जि न्ह्यः धयागु हे तनेधुंकल।
जि पलिइ च्वंम्ह
याकः झंगः थें जुइ धुन।
8 जिमि शत्रुतय्सं जितः
न्हिच्छिं हेस्याइगु।
जितः हेस्याइपिन्सं
सराः बी माल कि
जिगु नां कयाः सराः बीगु।

9 नउ जिगु नयेगु नसा जूगु दु,
अले जिं ख्वबि ल्वाकज्याःगु
लः त्वनेगु।
10 छाय्धाःसा छि जिलिसें
तंम्वयादीगु दु,
अले जितः छखे
वांछवयादीगु दु।
11 जिगु जीवन बिनावंगु
निभाः थें जुयाब्यूगु दु।
अले जि गंगु घाँय् थें जुइ धुन।

12 तर हे परमप्रभु,
छि सदां थःगु सिंहासनय् च्वनादी।
छिगु नां पुस्तां पुस्ता तक
दयाच्वनी।
13 पलाः ल्हनादिसँ!
सियोनयात दया यानादिसँ!
सियोनयात दया यायेगु ई

वये धुंकल।
थ्व हे पाय्छिगु ई खः।
14 छिकपिनि दासतय्त
सियोनया छगः छगः ल्वहं यः।
अले उकिया छफुति छफुति धूयात
इमिसं माया याः।

15 जाति जातियापिं मनूतय्सं
परमप्रभुया नांयात च्वछाइ,
अले पृथ्वीयापिं सकलें जुजुपिन्सं
वय्कःया महिमायात तःधंकी।
16 गुबलय् परमप्रभुं सियोनयात
हानं दय्कादी
वय्कलं थः गुलि तःधंम्ह खः
धइगु क्यनादी।
17 वय्कलं छुं मदुपिं मनूतय्गु
प्रार्थना न्यनादी,
अले इमिगु इनापयात
हेला यानादी मखु।

18 थ्व खँ लिपाया पुस्ताया
निंतिं च्वयाति,
अले आः मबूनिपिन्सं नं
परमप्रभुयात तःधंकी,
19 वय्कलं स्वर्गय् च्वय्च्वंगु
थःगु पवित्रगु थासं
क्वय् स्वयादिल।
वय्कलं स्वर्ग पृथ्वीइ
स्वयादिल।
20 वय्कलं कुना तःपिनिगु
दुःखया सः न्यनादिल
अले स्यायेगु सजाँय
बियातःपिन्त
छुत्कारा बियादिल।
21-22 थुकथं जाति जातियापिं मनूत
व थीथी राज्य छप्पँ जुयाः
वय्कःयात आराधना
याःवइबलय्
सियोनय् परमप्रभुया
नांयात तःधंकी।
अले यस्शलेमय्
वय्कःयात तःधंकी।

23 ल्यायम्हबलय् हे वय्कलं
जितः कमजोर यानादीगु दु,
अले जिगु आयु
कम यानादीगु दु।
24 "हे जिमि परमेश्वर,

ल्याय्म्हबलय् हे
जितः यंकादी मते।
छिगु दँ पुस्तां पुस्ता तक
दयाच्वनी।”
25 दकलय् न्हापां
छिं पृथ्वी सृष्टि यानादिल,
अले थःगु हे ल्हातं
आकाश दय्कादिल।
26 थुपिं ला मदयावनी,
तर छि सदां दयाच्वनी,
थुपिं फुक्क वसः थें
भ्वाथः जुयावनी।
छिं थुमित वसः थें हिलादी,
अले थुपिं मदयावनी।
27 छि न्ह्याबलें उत्थें जुयाच्वनी।
छिगु आयु गुबलें फुइ मखु।✡
28 छिकपिनि दासतय् मचाखाचा
पुस्तां पुस्ता तक
छिगु न्ह्यःने सुरक्षित जुयाच्वनी।

103

परमेश्वरया माया
दाऊद्या भजन
1 जिं दुनुगलंनिसें
परमप्रभुया
प्रशंसा याये।
जिं दुनुगलंनिसें वय्कःया
पवित्र नांया प्रशंसा याये।
2 जिं दुनुगलंनिसें परमप्रभुया
प्रशंसा याये।
वय्कलं यानादीगु भिंगु ज्या
जिं गुबलें ल्वःमंके मखु।
3 वय्कलं जिगु फुक्क
पाप क्षमा यानादी
अले जिगु फुक्क
ल्वय् लंकादी
4 वय्कलं जितः सीगालं
त्वःतकादिल,
अले जितः सदां दइगु
दया माया व मायां
घेरय् यानादी।
5 वय्कलं जितः फुक्क
भिंगु खं पूवंकादी।
अले जिगु ल्याय्म्हसु
इमाया थें न्हूधाः जुइ।

✡ **102:27** १०२:२५-२७ हिब १:१०-१२

6 परमप्रभुं क्वत्यलातःपिन्त
न्याय यानादी,
अले इमिगु अधिकार इमित
बियादी।
7 वय्कलं थःगु लँ मोशायात
क्यनादिल,
अले इस्राएलीतय्त थःगु ज्या
क्यनादिल।
8 परमप्रभु दयादुम्ह
व माया यानादीम्ह खः।
वय्कः काचाक्क
तंम्वयादी मखु,
अले सदां दयाच्वनीगु
दया मायां जाःम्ह खः।✡
9 वय्कलं न्ह्याबलें दोष
बियाच्वनादी मखु,
वय्कः न्ह्याबलें
तंचाया च्वनादी मखु।
10 वय्कलं झीत झीगु
फुक्क पापया सजाँय
बियादी मखु।
वय्कलं झीगु अर्धमकथं सजाँय
बियादी मखु।

11 पृथ्वी स्वयां स्वर्ग गुलि तःजाः
वय्कःया भय काइपिं प्रति
वय्कःया सदां दयाच्वनीगु
दया माया नं उलि हे तःजाः।
12 पच्छिमं पुर्ब गुलि तापाः
उलि हे तापाक वय्कलं झीगु
पाप झीपाखें चीकाछ्वयादी।
13 बौनं थःकाय् म्ह्याय्यात
माया याःथें हे
परमप्रभुं वय्कःया भय
काइपिन्त माया यानादी।
14 झी गुकथं दुगु खः धकाः
वय्कलं स्यू।
झी धू जक खः धकाः
वय्कलं स्यू।
15 झी घाँय् थें जक खः,
जंगली स्वां थें
झी ह्वइ, अले इवाः जुइ।
16 फय् वयेवं झीत
ब्वय्कायनी,
अले सुनानं खनी मखु।
17 तर परमप्रभुयागु सदां
दयाच्वनीगु दया माया

✡ **103:8** १०३:८ याक ५:११

न्ह्याबलें वय्कःया
भय काइपिन्के दु।
इमि मस्त व छय्पिनिगु लागिं नं
वय्कः न्ह्याबलें
दयादुम्ह जुइ।
18 परमेश्वरं वय्कःया बाचा
मानय् याइपिन्त
व वय्कःया उपदेश पालन
याइपिन्त दया यानादी।

19 परमप्रभुं थःगु सिंहासन
स्वर्गय् स्वनादीगु दु।
अले वय्कलं सकसितं
शासन यानादी।
20 परमप्रभुया प्रशंसा या,
वय्कःया आज्ञा मानय् याइपिं
व वय्कलं धाःथें याइपिं
हे बल्लाःपिं स्वर्गदूतत!
21 हे स्वर्गया सिपाइँ,
अले वय्कलं धाःथे याइपिं
वय्कःया दासत,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
22 हे वय्कलं सृष्टि यानातःपिं
व वय्कःया राज्यय्
च्वंपिं सकलें,
परमप्रभुया प्रशंसा या!

हे जिगु मन, परमप्रभुया प्रशंसा या!

104

सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरया प्रशंसा
1 जिं दुनुगलंनिसें
परमप्रभुया
प्रशंसा याये।
हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर,
छि तसकं तःधंम्ह खः,
महिमा व गौरवं छि झःझः
धयाच्वंगु दु।
2 छिं थःत जलं त्वपुयादीगु दु।
अले आकाशयात पाल थें
चक्कंकादीगु दु।
3 छिं आकाशय् लःया घःने
थःगु छेँ दय्कादीगु दु,
छिं सुपाँय्यात थःगु रथ
यानादीगु दु
अले फय्यात पपू यानाः
ब्वयादी।

4 फय्यात छिं दूत यानादीगु दु,
अले च्यानाच्वंगु मित्याःयात
थः दास यानादीगु दु।✡

5 छिं पृथ्वीयात बल्लाक जग
स्वनाः नीस्वनादीगु दु,
उकिं थ्व इकिधिकि हे
सनी मखु।
6 अले थुकिया च्वय्
छिं वसतं पुंके थें
समुद्र दय्कादिल।
अले पहाडया च्वय् च्वय्
थ्यंक नं लखं त्वपुल।
7 छिं हक्केवं लः बाः वन,
अले छिं तस्सलं उजं बीवं
इपिं हथासं चिला वन।
8 अले पहाडं पहाडं
व गालं गालं जुयाः
इपिं छिं इमिगु निंतिं धकाः
दय्कादीगु थासय् बाः वन।
9 लखं हाकनं पृथ्वीयात त्वपुइ
मफयेमा धकाः
छिं इमिसं पुलावने
मफयेक लागा चिनादिल।

10 छिं गुँच्वय् व गालय् गालय्
लःधाः हाय्कादिल।
11 थुकिं जंगली गधा
व फुक्क पशुतय्सं
थःगु प्याःचाः लंकी।
12 लःधाःया लिक्क लिक्क
झंगःतय्सं थःगु स्वँ दय्की,
अले सिमाकचाय् च्वनाः हाली।

13 छिं आकाशं पहाडय्
वा गाय्कादी,
अले छिगु आशिषं पृथ्वी
बिलिबिलि जाइ।
14 छिं सा द्वहंया निंतिं घाँय्
व मनूतय्गु निंतिं
स्वां-सिमा सय्कादी।
अले इमिसं थःगु बाली
सय्के फइ।
15 मनूतय्त लय्ताय्केत दाखमघ,
ख्वाः चक्कंकेत जैतूनया चिकं
व ताकत बीत मरि
बियादीगु दु।

✡ **104:4** १०४:४ हिब १:७

16 परमप्रभुं पिनादीगु वय्कःया
थःगु हे सिमा
लेबनानया देवदास्या सिमातय्त
गाक्क लः दइ।
17 अन झंगःतय्सं
थःगु स्वँ दय्की,
थकुराःमाय्
सलांत्याः झंगतय्सं
थःगु स्वँ दय्की।
18 ततःजाःगु पहाडय्
गुँ दुगुचा च्वनी,
अले नवःचा ल्वहंया
कापिचाय् सुलाच्वनी।

19 छिं ऋतु क्वःछियेत
तिमिला दय्कादिल,
सूर्य थः लुकुंबीगु ई स्यू।
20 छिं चा दय्कादिल,
अले खिउँबलय्
दक्व गुँपशुत पिहां वइ।
21 परमेश्वरं बियादीगु नसा
मामां शिकार याइबलय्
सिंहत थ्वय्क हाली।
22 निभाः त्वइबलय् इपिं लिहांवनी
व थथःगु गुफाय् घनी।
23 अले सन्ध्या ई तक
ज्या यायेत मनूत पिहां वइ।

24 परमप्रभु, छिं फुक्क दय्कादीगु दु,
गज्याःगु तःधंगु बुद्धिं
छिं उपिं फुक्क दय्कादिल,
छिगु सृष्टिं थ्व पृथ्वी जाःगु दु।
25 तःधिकःपिं व चिधिकःपिं
अल्याख जन्तुत च्वनेत
तःधंगु व मिखा न्ह्याये मदुगु
महासागर दु।
26 उकी जहाजत न्ह्याइ
छिं दय्कादीम्ह लः जन्तु
लिव्यातन् अन म्हिती।✡

27 पाय्छिगु इलय् छिं इमित
नयेगु नसा बियादी धकाः
इपिं सकसिनं छिगु हे लँ
स्वयाच्वनी।
28 छिं इमित नसा बियादी
अले इमिसं नइ,
छिं बियादीगु नसां इमिगु

✡ **104:26** १०४:२६ अय्. ४१:१; भज ७४:१४; यशै २७:१

प्वाः जाइ।
29 छिं थःगु ख्वाः
फस्वय्कादीबलय् इपिं ग्याइ,
छिं इमिगु सासः कयादीबलय्
इपिं सी अले धुलय् लिहांवनी।
30 छिं इमित थःगु सासः
बियादीबलय्
इमिगु सृष्टि जुइ,
छिं पृथ्वीयात
न्हूगु जीवन बियादी।

31 परमप्रभुया महिमा न्ह्याबलें
दयाच्वनेमा।
परमप्रभु थःगु ज्याय्
लय्तायादीमा।
32 छिं पृथ्वीयात स्वयादी
अले व थुरथुर खाइ,
छिं थीवं पहाडं कुँ पिहां वइ।

33 म्वाना च्वंतले
जिं परमप्रभुया म्ये हालाच्वने,
जि दतले जिं जिमि परमेश्वरया
भजन हालाच्वने।
34 जिं ध्यान यानागु वय्कलं
ययकादीमा,
छाय्धाःसा जिगु लसता
वय्कःयापाखें वइ।
35 पापी मनूत पृथ्वीं नाश
जुयावनेमा।

हे जिगु मन,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
हल्लेलूयाह!

105

परमेश्वर व वय्कःया मनूत
1 परमप्रभुयात
सुभाय् देछा,
वय्कःया नां का,
जाति जातिया दथुइ
वय्कलं छु यानादीगु खः
व न्यंकि।✡
2 वय्कःया निति भजन हा,
वय्कःया प्रशंसाया म्ये हा,
वय्कःया फुक्क अजू चायापुगु
ज्याया बारे कं।
3 वय्कःया पवित्र नांयात

✡ **105:1** १०५:१-१५ १ इति १६:८-२२

तःधंकि,
परमप्रभुयात मालिपिनिगु नुगः
लय्तायेमा।
4 परमप्रभु व वय्कःया
शक्तियात माला स्व,
वय्कःयात माला तुं च्वँ।
5-6 अय्, वय्कःया दास
अब्राहामया सन्तान,
अय्, वय्कलं ल्ययादीम्ह
याकूबया सन्तान,
वय्कलं यानादीगु अज् चायापुगु
ज्या लुमंकि,
वय्कःया अज् चायापुगु ज्या
व वय्कलं न्यंकादीगु
फैसलायात लुमंकि।

7 वय्कः हे परमप्रभु झी परमेश्वर खः।
वय्कःया न्याययया ज्या पृथ्वी न्यंकं जुइ।
8 वय्कलं थःगु बाचा न्ह्याबलें
लुमंकादी,
वय्कलं थःगु बाचा द्वलंद्वः
पुस्तायात बियादीगु खः।
9 व बाचा वय्कलं
अब्राहामलिसे चिनादिल,
अले उकिया बारे वय्कलं
इसहाकलिसे पाफयादिल।✡
10 परमप्रभुं याकूबलिसें पक्का
यानादिल,
अले इस्राएलनापं थथे धकाः
न्ह्याबलेंया लागि
बाचा चिनादिल।
11 "जिं छन्त हे कनान देश बी,
व छंगु सर्बय जुइ।"✡

12 अबलय् इपिं ल्याखय् कम,
कनान देशय् इपिं
परदेशी जक खः।
13 इपिं छगू देशं मेगु देशय्
छगू राज्यं मेगु राज्यय्
चाचाःहिलाजुइ।
14 वय्कलं सुयातं नं इमित
दुःख बीके मब्यू,
इमित रक्षा यायेत
वय्कलं जुजुपिन्त थथे धकाः
ख्याच्वः बियादिल,
15 "जिं ल्ययापिं मनूतय्त थी मते,
जिमि अगमवक्तातय्गु छुं

✡ **105:9** १०५:९ उत १२:७; १७:८; २६:३ ✡ **105:11** १०५:१०-११ उत २८:१३

स्यंके मते।”✡

16 परमप्रभुं इमिगु देशय्
अनिकाल छ्वयादिल,
अले इमिगु फुक्क
नयेगु नसा लाकाकयादिल।✡
17 वय्कलं इमिगु न्ह्यः न्ह्यः
छम्ह मनू छ्वयादिल,
उम्ह मनू दास यानाः
मियाछ्वःम्ह योसेफ खः।✡
18 वयागु तुतिइ इमिसं नेवः
न्ह्याकाः दुःख बिल,
अले वयागु गःपतय्
नँयागु सिखः तयाबिल,
19 वयागु म्हगस
पूरा जुइगु ई मवतले
व परमप्रभुया वचनं वयात
सत्य साबित मयातले✡
20 मिश्नयाम्ह जुजुं
वयात त्वःताबिल,
जाति जातियाम्ह शासकं
वयात छुत्कारा बिल।✡
21 वं वयात थःगु दरबारया
जिम्मा बिल,
अले देश न्यंकयाम्ह
हामा यानाबिल।✡
22 वं जुजुया हाकिमतय्त
कजय् यात
अले वया थकालितय्त
बुद्धिया खँ स्यन।

23 अले याकूब मिश्नय् वन,
व हामया देशय्
परदेशी जुयाः च्वन।✡
24 परमप्रभुं थः मनूतय्त
यक्व मचाखाचा बियादिल,
अले इमित थः शत्रुत स्वयाः
बल्लाकादिल।
25 परमेश्वरं मिश्रीतय्गु मनयात
वय्कःया मनूतय्त मयय्केत
व वय्कःया दासतय्गु विरोधय्
ग्वसाः ग्वयेत हीकादिल।✡

26 अले वय्कलं थःम्हं ल्यःपिं
दासत मोशा व हारूनयात
छ्वयादिल।✡
27 इमिसं इमिगु न्ह्यःने

✡ **105:15** १०५:१४-१५ उत २०:३-७ ✡ **105:16** १०५:१६ उत ४१:५३-५७ ✡ **105:17** १०५:१७ उत ३७:२८; ४५:५ ✡ **105:19** १०५:१८-१९ उत ३९:२०—४०:२३ ✡ **105:20** १०५:२० उत ४१:१४ ✡ **105:21** १०५:२१ उत ४१:३९-४१ ✡ **105:23** १०५:२३ उत ४६:६; ४७:११ ✡ **105:25** १०५:२४-२५ प्रस १:७-१४ ✡ **105:26** १०५:२६ प्रस ३:१—४:१७

वय्कःया अजू चायापुगु चिं,
अले हामया देशय्
अजू चायापुगु ज्या यात।
28 वय्कलं खिउँ छ्वयादिल,
अले देशन्यंक खिउँसे च्वन,
छाय्धाःसा इमिसं
वय्कःया वचनया
विरोध याःगु खः।✡
29 वय्कलं इमिगु लःयात
हि दय्कादिल।
अले इमि न्यात सित।✡
30 इमिगु देशय् ग्वाः ग्वाः
ब्यांचा वयाः
शासकतय्गु घनीगु क्वथाय्
तकं वन।✡
31 वय्कलं आज्ञा बियादिल
अले देश न्यंकं
भुजिं व भुयुपतिं जाल।✡
32 वय्कलं आकाशं वइगु वायात
प्वँ यानादिल,
अले इमिगु देश न्यंकं
हाबलासा थीकादिल।
33 वय्कलं इमिगु दाख
व यःमरिमायात
नाश यानादिल,
अले इमिगु देशया
फुक्क सिमात त्वथुलादिल।✡
34 वय्कलं आज्ञा बियादिल,
अले अल्याख क्वःबुइँचात
व बुइँचात वल।
35 उमिसं इमिगु देशया फुक्क
वाउँगु व अन्न नयाबिल।✡
36 वय्कलं इमिगु देशयापिं
सकलें न्हापां बूपिन्त,
फुक्क परिवारया गौरव
व लसतायात स्यानादिल।✡

37 वय्कलं इस्राएलीतय्त
लुँ व वहःनापं
मिश्रं पित हयादिल।
इपि कुलयापिं सुं नं धेधेमचू।
38 मिश्रीत इपिं खनाः ग्यात,
मिश्रीत इपिं पिहां वंबलय्
लय्ताल।✡
39 परमेश्वरं थः मनूतय्त त्वपुयेत
सुपाँय् तयादिल।

✡ **105:28** १०५:२८ प्रस १०:२१-२३ ✡ **105:29** १०५:२९ प्रस ७:१७-२१ ✡ **105:30** १०५:३० प्रस ८:१-६ ✡ **105:31** १०५:३१ प्रस ८:१६-१७,२०-२४
✡ **105:33** १०५:३२-३३ प्रस ९:२२-२५ ✡ **105:35** १०५:३४-३५ प्रस १०:१२-१५ ✡ **105:36** १०५:३६ प्रस १२:२९ ✡ **105:38** १०५:३७-३८ प्रस १२:२३-३६

अले चान्हय् जः बीत
मि बियादिल।✡
40 इमिसं फ्वंबलय् वय्कलं
इमिथाय् बट्टाई झंगःत
छ्वयादिल।
वय्कलं स्वर्ग मरि बियाः
इमिगु प्वाः जाय्कादिल।✡
41 वय्कलं ल्वहं तछ्यानादिल,
अले अनं लः पिहां वल।
मरुभूमिइ लः खुसि थें न्ह्यात।✡

42 वय्कलं थः दास
अब्राहामयात बियादीगु
पवित्र बचं लुमंकादिल।
43 थुकथं वय्कलं थःम्हं
ल्ययादीपिं मनूतय्त
पित हयादिल।
इमिसं लय्ल्लय्तातां म्ये हाल,
अले सः पिकाल।
44 वय्कलं इमित मेमेगु
जातियापिनिगु जमिन
बियादिल,
अले इमिसं मेमेगु जातियापिन्सं
मेहनत याःगुया फल
थःगु अधिकारय् काल।✡
45 थः मनूतय्सं थःगु व्यवस्था
पालन यायेमा धकाः
व थःगु फुक्क खँ इमिसं
न्यनेमा धकाः
परमेश्वरं थथे यानादिल।
हल्लेलूया!

106

थः प्रजाया लागि
परमेश्वरया भिंगु ज्या
1 हल्लेलूयाह! परमप्रभुयात
सुभाय् ब्यु,
छाय्धाःसा वय्कः भिंम्ह खः,
वय्कःया दया माया
सदां दयाच्वनी।✡
2 परमप्रभुं यानादीगु ततःधंगु
ज्याया बयान सुनां याये फइ?
वय्कःयात सुनां
पूवंक प्रशंसा याये फइ?
3 धन्य खः वय्कःया
आज्ञा मानय् याइपिं

✡ **105:39** १०५:३९ प्रस १३:२१-२२ ✡ **105:40** १०५:४० प्रस १६:२-१५ ✡ **105:41** १०५:४१ प्रस १७:१-७; गन्ती २०:२-१३ ✡ **105:44** १०५:४४ यहो ११:१६-२३ ✡ **106:1** १०६:१ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज ११:५; १०७:१; ११८:१; १३६:१; यर ३३:११

व न्ह्याबलें खःगु ज्या याइपिं।
4 हे परमप्रभु,
थः मनूतय्त दया माया
यानादीबलय्
जितः लुमंकादिसँ।
इमित उद्धार यानादीबलय्
जितः नं ग्वाहालि यानादिसँ।
5 अले छिं ल्ययातःपिं मनूतय्गु
भिं जूगु खनाः
जि लय्ताये फयेमा।
छिगु जातिया लसताय्
जि नं लय्ताये फयेमा,
अले छिकपिनि मनूतनापं
मिलय् जुयाः
छितः प्रशंसा याये फयेमा।

6 जिमिसं थः पुर्खातय्सं
याःगु थें हे पाप यानागु दु,
जिपिं मभिंपिं व दुष्ट जुयागु दु।
7 मिश्रय् दुबलय् जिमि पुर्खातय्सं
छिगु अजू चायापुगु ज्याया
बिचाः हे मयाः।
इमिसं छिगु सदां दयाच्वनीगु
दयायात ल्वःमंकल,
अले लाल समुद्रया सिथय्
विद्रोह यात।✡
8 अय्नं वय्कलं थःम्हं बचं
बियादीगु थें
थःगु तःधंगु शक्ति क्यनेत
इमित बचय् यानादिल।
9 वय्कलं लाल समुद्रयात
आज्ञा बियादिल
अले व सुनावन।
वय्कलं थः प्रजायात
गंगु बं पार यानादिल।
10 परमेश्वरं इमित
मयय्किपिनिगु ल्हातं
बचय् यानादिल,
वय्कलं इमित शत्रुतय्गु
ल्हातं त्वःतकादिल।
11 समुद्रया लखं इमि शत्रुतय्त
त्वपुयाबिल,
इपिं मध्ये छम्ह नं मम्वाः।
12 अले वय्कःया मनूतय्सं
वय्कःया बचंयात
विश्वास यात,
वय्कःया प्रशंसाया
भजन हाल।✡✡

✡ **106:7** १०६:७ प्रस १४:१०-१२ ✡ **106:12** १०६:९-१२ प्रस १४:२१-३१ ✡ **106:12** १०६:१२ प्रस १५:१-२१

13 अय्नं वय्कलं यानादीगु ज्या
इमिसं याकनं हे ल्वःमंकल।
इमिसं वय्कःया सल्लाह
पिया मच्वं।
14 मरूभूमिइ इमिसं नयेगु
नसाया लोभ यात
अले परमेश्वरयागु मन स्वल।
15 उकिं वय्कलं इमिसं फ्वंगु
फुक्क खँ बियादिल,
अय्नं छगू ग्यानापुगु ल्वय् नं
इमिथाय् छ्वयादिल।✡

16 छाउनीइ मोशा व परमप्रभुया
पवित्र पुजाहारी हारून खनाः
इमिसं नुगः मुइकल।
17 पृथ्वी चाल अले दातानयात
घुर्काछ्वल,
अबीरामया पुचःयात
ल्हानाछ्वल।
18 इमिगु पुचलय् ह्वानाह्वाना
मि च्यात,
मिजलां दुष्टतय्त
छ्वय्काबिल।✡

19 इमिसं होरेबय् ढ्वहंचा
दय्कल,
अले लुँयाम्ह मूर्तियात
पुजा यात।
20 इमिसं महिमाया परमेश्वरयात
घाँय् नइम्ह ढ्वहंया मूर्ति
नापं हिल।
21 मिश्र देशय् ततःधंगु
ज्या यानाः
इमित बचय् यानादीम्ह
परमेश्वरयात इमिसं
ल्वःमंकल,
22 गुम्हय्सिनं हामया देशय्
अजू चायापुगु ज्या
व लाल समुद्रय् ग्यानपुसे च्वंगु
ज्या यानादीगु खः।
23 उकिं वय्कलं इमित नाश याये
धकाः धयादीगु खः,
अय्नं वय्कःया नाश याइगु
तं चीकाछ्वयेत
वय्कःया ल्ययातःम्ह मनू मोशा
वय्कःया न्ह्यःने दन।✡

24 इपिं व न्ह्याइपुगु देशय् दुहां

✡ **106:15** १०६:१४-१५ गन्ती ११:४-३४ ✡ **106:18** १०६:१६-१८ गन्ती १६:१-३५ ✡ **106:23** १०६:१९-२३ प्रस ३२:१-१४

वनेत ग्यात।
इमित वास्ता याये धकाः
वय्कलं बियादीगु बचंयात
इमिसं विश्वास मयात।
25 इमिसं परमप्रभुया खँ मन्यन,
इपिं थथःगु पालय्
भुनभुन हालाच्वन
26 उकिं वय्कलं इमित मरुभूमिइ,
नाश यानाबी धकाः
ल्हाः ल्ह्हनाः पाफयादिल।✡
27 अले इमि सन्तानयात
जाति जातिया दथुइ
थुखे उखे छ्वयाबी
व इमित देश देशय्
छ्यालब्याल यानाबी
धकाः धयादिल।✡

28 इमिसं पोर धाःगु थाय्याम्ह
बालघःयात पुजा यात,
अले जीवन मदुपिं घःतय्त
बां ब्यूपिं पशुतय्गु ला नल।
29 थुकथं इमिसं थःगु ज्यां
वय्कःयात तंचाय्कल।
अले इमिथाय् महामारी वल।
30 अय्नं पीनहासं दनाः
अपराधीयात सजाँय बिल।
उकिं महामारी दित।
31 अले वयात पुस्तां पुस्ता तक
धर्मीम्ह मनूकथं ल्याः खात।
अले न्ह्याबलें अथे हे
लुमंकेगु याइ।✡
32 इमिसं मेरीबाया
लःया न्ह्यःने नं
परमप्रभुयात तंचाय्कल।
इमिसं यानाः
मोशायात आपत जुल,
33 छाय्धाःसा इमिसं
परमेश्वरयागु आत्माया
विरोधय् विद्रोह यात,
उकिं मोशां बिचाः मयासें
नवात।✡

34 परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु थें,
इमिसं अन च्वंपिं
जात जातितय्त नाश मयाः।
35 अय्नं इपिं उपिंनापं
भेलय् पुनाजुल,
इमिगु चलन स्यनाकाल।

✡ **106:26** १०६:२४-२६ गन्ती १४:१-३५ ✡ **106:27** १०६:२७ लेवी २६:३३ ✡ **106:31** १०६:२८-३१ गन्ती २५:१-१३ ✡ **106:33** १०६:३२-३३ गन्ती २०:२-१३

36 परमेश्वरया मनूतय्सं
मूर्ति पुजा यात,
थुकिं यानाः इपिं स्यनावन।✡
37 कनान देशया मूर्तिया न्ह्याःने
इमिसं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त
भोग बिल।✡
38 इमिसं द्वं मदुपिं काय्
म्ह्याय्पिनिगु हि बाः वय्कल,
इमिसं इमित कनान देशया
मूर्तितय्गु निंतिं भोग बिल,
थथे इमिगु हिं
देश अपवित्र जुल।✡
39 थुकथं इपिं थःगु हे ज्यां यानाः
अशुद्ध जुल।
थःगु हे ज्यापाखें परमेश्वर प्रति
विश्वास याये बहःमजूपिं जुल।
40 उकी परमप्रभु थः प्रजा खनाः
तंचायादिल,
वय्कलं थः सर्बययात
मयय्कादिल।

41 वय्कलं इमित मेमेगु
जातियापिनिगु
ल्हातय् बियादिल,
इमि शत्रुतय्सं इमित
शासन यात।
42 शत्रुतय्सं इमित
अत्याचार यात,
इमित थःगु अधीनय् तल।
43 तःकः मछि हे वय्कलं इमित
उद्धार यानादिल,
अय्नं इमिसं वय्कःया विरोधय्
जुइगु हे यय्कल।
अले इमिगु पापं यानाः
इपिं नाश जुल।

44 अय्नं वय्कलं इपिं पिच्यानाः
हाःगु सः न्यनाः
इमिगु दुःखय् च्यूताः तयादिल।
45 वय्कलं इमिगु लागि
थःगु बाचा लुमंकादिल,
अले थःगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया कारणं
वय्कः नरम जुयादिल।
46 इमित ज्वनायंकूपिं सकसितं नं
वय्कलं इमित माया याइपिं
यानादिल।✡

✡ **106:36** १०६:३४-३६ न्याय २:१-३; ३:५-६ ✡ **106:37** १०६:३७ २ इति १७:१७ ✡ **106:38** १०६:३८ गन्ती ३५:३३ ✡ **106:46** १०६:४०-४६ न्याय २:१४-१८

47 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
जिमित बचय् यानादिसँ,
जाति जातिया दथुं
जिमित लितहयादिसँ,
जिमिसं छितः सुभाय् बी,
अले छिगु पवित्र नांया
प्रशंसा याये।

48 परमप्रभु इस्राएलयाम्ह
परमेश्वरया प्रशंसा
न्ह्याबलें जुयाच्वनेमा!
सकसिनं "आमेन" धायेमा।
हल्लेलूया!✡

न्यागूगु ब्व

107

भज १०७—१५०

परमेश्वरया भिंगु ज्याया निंतिं प्रशंसा

1 परमप्रभुयात
सुभाय् ब्यु
छाय्धाःसा वय्कः भिंम्ह खः,
वय्कःया दया माया
सदां दयाच्वनी। ✡
2 परमप्रभुं बचय् यानादीपिन्सं
थथे धायेमा,
परमप्रभुं छिमित थः
शत्रुतय्गु ल्हातं त्वःतकादिल।
3 वय्कलं छिमित पुर्ब-पच्छिमं,
उत्तर-दच्छिनं
अले देश देशं मुंकादिल।

4 छुं मनूत लँ लुइके मफइगु
मरुभूमिइ चाचाःहिला जुल,
इमिसं च्वनेत शहर मालाजुल
अय्नं इमिसं लुइके मफुत।
5 इमि नये पित्याः, प्याःचाः,
इमिके आशा मदये धुंकूगु खः।
6 इमित दुःख जुल, उकिं इमिसं
परमप्रभुयात ग्वाहालिया लागि
प्रार्थना यात।
अले वय्कलं इमित फुक्क
दुःखकष्टं बचय् यानादिल।
7 परमेश्वरं इमित
इपिं च्वने फइगु छगू शहरय्
तप्यंक यंकादिल।
8 इमिसं परमप्रभुयात वय्कःया

✡ **106:48** १०६:४७-४८ १ इति १६:३५-३६ ✡ **107:1** १०७:१ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज १००:५; १०६:१; ११८:१; १३६:१; यर ३३:११

सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया निंतिं
व इमिगु निंतिं
यानादीगु अजू चायापुगु
ज्याया निंतिं
सुभाय् बीमाः।
9 छाय्धाःसा वय्कलं
प्याःचाःपिन्त चित्त बुझे
यानादी,
अले नये पित्यापिन्त
भिंगु भिंगु चिजं लुधंकादी।

10 छुं मनूत तसकं खिउँगु
व कालया किपालुइ च्वन,
सिखलं चिकाः कैदी थें
इमिसं दुःख सियाच्वन।
11 छाय्धाःसा इमिसं परमेश्वरया
आज्ञाया विरोध यात।
अले दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिगु
सल्लाहयात हेला यात।
12 उकिं वय्कलं इमित
थाकुक ज्या याकादिल,
इपिं लुफिं हायाः दल,
इमित ग्वाहालि बीपिं सुं मदु।
13 इमित दुःख जुल, उकिं इमिसं
परमप्रभुयात ग्वाहालिया निंतिं
प्रार्थना यात।
अले वय्कलं इमित फुक्क
दुःखकष्टं बचय् यानादिल।
14 वय्कलं इमित तसकं खिउँगु
व कालया किपालुं पित
हयादिल,
अले इमिगु सिखः
कुचा कुचा यानादिल।
15 इमिसं परमप्रभुयात
वय्कःया सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया निंतिं
व इमिगु निंतिं
यानादीगु अजू चायापुगु
ज्याया निंतिं
सुभाय् बीमा।
16 वय्कलं कँय्यागु ध्वाखा
तछ्यानादी,
अले नँयागु गजबारत
त्वथुलादी।

17 छुं मनूत थःगु हे विद्रोही
पहलं यानाः मूर्ख जुल,

अले थःगु अपराधं यानाः
दुःख सिल।
18 इमिसं फुक्क कथंया
नसायात तसकं मयय्कल,
अले इपिं सीपिं थें जुल।
19 इमित दुःख जुल, उकिं इमिसं
परमप्रभुयात ग्वाहालिया लागिं
प्रार्थना यात।
अले वय्कलं इमित फुक्क
दुःखकष्टं बचय् यानादिल।
20 वय्कलं थःगु वचन छ्वयाः
इमित लंकादिल,
अले इमित सीगालं
बचय् यानादिल।
21 इमिसं परमप्रभुयात
वय्कःया सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया निंतिं
व इमिगु निंतिं
यानादीगु अजू चायापुगु
ज्याया निंतिं
सुभाय् बीमा।
22 इमिसं सुभाय्या बलि बीमा,
अले लसताया भजन हालाः
वय्कलं यानादीगु
फुक्क ज्याया बयान यायेमा।

23 छुं मनूत जहाजय् च्वनाः
समुद्रय् वन,
अले तःधंगु समुद्रया उखे वनाः
बन्जाः ज्या यात।
24 इमिसं परमप्रभुया ज्या खन,
तज्जाःगु समुद्रय् इमिसं
वय्कःया अजू चायापुगु
ज्या खन।
25 वय्कलं आज्ञा बियाः
ग्यानापुक वाफय्
वय्कादिल।
उकिं समुद्रया लबु च्वय् तक
थाहां वल।
26 लबु आकाश तक थाहां वन,
हाकनं क्वय्
तज्जाःगु थासय् तक थ्यन।
आपत वःगुलि
इपिं ग्यानाः कय्कुन।
27 अय्लाःगुलुत थें
इपिं धेधेचुल, दल,
इमिगु बुद्धि स्यनावन।
28 इमित दुःख जुल,
उकिं इमिसं परमप्रभुयात

ग्वाहालिया लागि
प्रार्थना यात।
अले वय्कलं इमित
फुक्क दुःखकष्टं
बचय् यानादिल।
29 वय्कलं तसकं वःगु
वाफय्यात शान्त यानादिल,
गुकिं यानाः
समुद्रया लबु दित।
30 समुद्र शान्त जूगुलि
इपिं लय्ताल
अले परमेश्वरं इमित इपिं
वने मास्तिवय्कूगु
बन्दरगाहय् हयादिल।
31 इमिसं परमप्रभुयात वय्कःया
सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया निंतिं
व इमिगु निंतिं
यानादीगु अजू चायापुगु
ज्याया निंतिं
सुभाय् बीमा।
32 इमिसं मनूतय्गु सभाय्
वय्कःयात तःधंकेमा,
अले थकालितय्गु मुँज्याय्
वय्कःया प्रशंसा यायेमा।

33 परमप्रभुं खुसित गंकादिल,
अले लः बुयावःगु दिकादिल।
34 वय्कलं लखं लाःगु बुँयात
चि दुगु मरुभूमि यानादिल।
थ्व धाःसा अन च्वंपिं मनूतय्गु
मभिंगु ज्याया कारणं खः।
35 वय्कलं मरुभूमियात
लःया पुखु,
अले गंगु बँयात
लः बुयावइगु थाय् यानादिल।
36 वय्कलं अन नये
पित्याःपिन्त तयादिल,
अले इमिसं थः च्वनेत
छगू शहर दय्कल।
37 इमिसं बुँइ पुसा ह्वल,
दाखक्यबय्
दाखमा पित।
उकिं गाक्क बाली लयाहल।
38 वय्कलं इमित
सुवाः बियादिल,
अले इमिगु ल्याः अप्वय्कादिल,
वय्कलं इमि पशुत नं
कम यानामदी।

39 हानं अत्याचार
दुःखकष्टं यानाः
इमिगु ल्याः कम जुयावन,
इमित क्वह्यंकल।
40 वय्कलं शासकतय्त
क्वह्यंकाः स्वयादी,
अले इमित लँ हे मदुगु
ज्याख्यलय् मदुगु थासय्
चाचाःहीकादिल।
41 अय्नं वय्कलं
मगाःमचाःपिन्त दुःखं
त्वःतकाः थकयादिल।
अले इमि परिवारयात
फैया बथां थें अप्वय्काबिल।
42 स्वजापिं मनूत थ्व खनाः लय्ताइ,
अय्नं फुक्क दुष्टत
सुम्क च्वनी।

43 बुद्धि दुपिन्सं थ्व खँय्
च्यूताः तयेमा।
इमिसं परमप्रभुया सदां
दयाच्वनीगु दया मायाया
बारे बिचाः यायेमा।

108

दुःखया इलय्
ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
1 जिगु नुगः क्वातु,
हे परमेश्वर,
जिगु नुगः क्वातु।
जिं दुनुगलंनिसें छितः
तःधंकाः म्ये हालांच्वने,
छितः तःधंकाच्वने।✡
2 अय् वीणा दँ, अय् सारंगी दँ।
जिं सुथयात नं थनाबी।
3 जिं फुक्क मनूतय्गु न्ह्यःने
छितः सुभाय् बी,
हे परमप्रभु।
जिं जात जातियापिनिगु न्ह्यःने
छितः तःधंकाः म्ये हाले।
4 छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया
आकाश स्वयाः तःधं,
छिगु विश्वास याये बहःसु
आकाश तक थ्यनी।
5 हे परमेश्वर!
छि आकाश स्वयाः नं तःधनेमा।

✡ **108:1** १०८:१-५ भज ५७:७-११

छिगु महिमा पृथ्वी
ब्याक्क न्यनेमा।

6 छिं थःगु बल्लाःगु जव ल्हातं
जिमित बचय् यानादिसँ,
जिमिगु प्रार्थनाया
लिसः बियादिसँ।
छिं माया यानातःपिं मनूत
बचय् जुइमा।
7 परमेश्वरं थःगु पवित्र थासं
थथे धयादीगु दु,
"जिं त्याकेधुंकाः शकेमयात
ब्वथले।
अले सुक्कोतया गाःयात
थः मनूतय्त इनाबी।
8 गिलाद व मनश्शे नं
जिगु हे खः।
एफ्राइम जिगु
छ्यंया सुरक्षा खः।
यहूदा जिगु राजदण्ड खः।
9 मोआब जिगु
ल्हाः सिलेगु थल खः,
एदोमय् जिं
थःगु लाकां वांछ्वये।
थुकथं थ्व जिगु खः
धकाः क्यने।
पलिश्त देशयात त्याकाः
जि चिल्लाय् दनाः हाले।"

10 हे परमेश्वर!
सुनां जितः प्यखें पःखाः दुगु
शहरय् यंकाबी?
सुनां जितः एदोमय् यंकाबी?
11 हे परमेश्वर!
छु धात्थें हे छिं जिमित
त्वःतादियागु ला?
आः छि जिमि सेनालिसे
जुइ मखुत ला?
12 शत्रुतलिसें ल्वायेत जिमित
ग्वाहालि यानादिसँ।
छाय्धाःसा मनूतय्गु ग्वाहालि
ज्याख्यलय् मदु।
13 परमेश्वरया ग्वाहालि
जिमिसं त्याके,
वय्कलं जिमि शत्रुतय्त
बुकादी।✡

✡ **108:13** १०८:६-१३ भज ६०:५-१२

109

शत्रुतपाखें रक्षाया लागि प्रार्थना
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंति
1 हे जिं प्रशंसा यानाम्ह परमेश्वर,
छि सुम्क च्वनादी मते!
2 दुष्ट मनूत
व मखुगु खँ ल्हाइपिं मनूत
जिलिसें ल्वाः वःगु दु।
इमिसं जिगु बारे
मखुगु खँ ल्हाइगु।
3 इमिसं जिगु बारे मभिंगु
खँ ल्हाइगु।
म्वाय्कं म्वाय्कं जिलिसे
ल्वाःवइगु।
4 जिं इमित माया याना,
अले इमिगु लागि
प्रार्थना यानागु दु।
अय्नं इमिसं जिगु
विरोध याइगु।
5 जिं यानागु भिंया पलेसा
इमिसं जितः मभिं याइगु
अले माया यानागुया पलेसा
जितः मयय्कीगु।

6 इमिसं थथे धाल,
वयागु न्याय यायेत सुं
दुष्ट न्यायाधीश ल्ययादिसँ,
अले वयात पाःयाःम्ह मनू
वयागु जवपाखे दनाच्वनेमा।
7 वयागु न्याय जुइबलय्
व दोषी ठहरय् जुइमा।
वयागु प्रार्थना नं
अपराधय् ल्याःखायेमा।
8 वयागु जीवन याकनं फुइमा।
वयागु थाय्
मेम्हय्सिनं कायेमा।✡
9 वया मस्त मांबौ मदुपिं जुइमा,
अले वया कलाः
विधवा जुइमा।
10 वया मस्त छेँ मदुपिं
फ्वगिं जुइमा
अले थःगु दुनाच्वंगु छेँनं
इमित पितिना छ्वयेमा।
11 वं ध्यबा पुलेमाःपिं मनूतय्सं
वयागु फुक्क सम्पत्ति यंकेमा।
परदेशीतय्सं वं याःगु

✡ **109:8** १०९:८ प्रे १:२०

ज्याया फल लाका यंकेमा।
12 वयात सुनां नं
दया माया मयायेमा,
मांबौ मदुपिं वया
काय् म्ह्याय्पिन्त नं
दया याइपिं सुं मदयेमा।
13 वया फुक्क मस्त सिनावनेमा,
अले मेगु पुस्तां वयात
ल्वःमंके धुंकूगु जुइमा।

14 परमप्रभुं वया पुर्खा याःगु
मभिंगु ज्या लुमंका तयादीमा
अले वया मांमं याःगु पाप
गुबलें हुया छ्वयामदीमा।
15 परमप्रभुं इमिगु पाप
न्ह्याबलें लुमंका तयादीमा,
वय्कलं इमिगु लुमन्ति पृथ्वीं
सुचुक हुया छ्वयादीमा।

16 वं गुबलें नं दया माया यायेगु
बिचाः मया।
वं चीमि, मगाःमचाः जूपिं
व नुगः ख्वःपिन्त
सास्ती बियाः स्यात।
17 वं सराः बी यय्कीगु,
व सराः वयात हे लायेमा।
वं सुवाः बी मययकल,
वपाखें नं सुवाः
तापाक च्वनेमा।
18 वं वसः फीगु थें सराः फिल।
सराः वयागु प्वाथय् लः थें जाल,
अले चिकं थें
वयागु क्वँचय् दुहां वन।
19 सराः वयागु लागि
वसः थें जुइमा,
वयागु जँय् मदिक्क
चिनातइगु जँनी थें जुइमा।
20 जितः पाःयाइपिं
व जिगु बारे मभिंगु
खँ ल्हाइपिन्त
परमप्रभुं थज्याःगु हे
सिरपाः बियादीमा।

21 अय्नं हे परमप्रभु,
थःगु बचंकथं
जितः ग्वाहालि यानादिसँ।
जितः बचय् यानादिसँ
छाय्धाःसा छिगु
सदां दयाच्वनीगु दया माया भिं।

22 जि चीमि खः,
मगाःमचाःम्ह खः,
जिगु दुने जिगु नुगः
घाःपाः जूगु दु।
23 जि सन्ध्या किचः थें
तनावनाच्वंगु दु,
जितः क्वःबुइँचा थें
ब्वयेकाब्यूगु दु।
24 अपसं च्वँच्वं जिगु पुलि
बमलाय् धुंकल,
जिगु म्हय् दाः मदयाः
जि गंसि जुइ धुंकल।
25 जि खनाः मनूत न्हिलिगु
हेला यानाः
इमिसं थःगु छ्यं संकीगु।✡

26 परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
जितः ग्वाहालि बियादिसँ,
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायां यानाः
जितः बचय् यानादिसँ।
27 थ्व ज्या यानादीम्ह
छि हे खः धकाः
जिमि शत्रुतय्त
सीकेबियादिसँ।
28 इमिसं जितः सराः बी फु,
अय्नं छिं जितः सुवाः बियादी।
जितः सास्ती बीपिं मछालेमा
छिकपिनि दास धाःसा
लय्ताये दयेमा।
29 जिमि शत्रुतय्त बदनामं त्वपुइमा,
इमिसं थःगु लज्या जामा थें
फीमा।

30 जिं तःसलं परमप्रभुयात
सुभाय् बी,
मनूतय्गु सभाय् जिं
वय्कःयात प्रशंसा याये।
31 छाय्धाःसा वय्कलं
चीमितय्त रक्षा यानादी
अले वय्कलं वयात
स्यायेत स्वःपिनिगु ल्हातं
बचय् यानादी।

110

परमप्रभुं ल्ययादीम्ह जुजु दाऊदया भजन
1 परमप्रभुं

✡ **109:25** १०९:२५ मत्ती २७:३९; मर्क १५:२९

जिमि प्रभुयात
धयादिल,
“छं शत्रुतय्त छंगु पालि तःले
मततले छ जिगु जवय् च्वँ।”✡
2 परमप्रभुं छिगु बल्लाःगु राज्य
यस्शलेमं तःधं यानादी।
छि छिकपिनि शत्रुतय्
जुजु जुयादी।
3 छिं थः शत्रुतलिसें लडाइँ
याःगु दिनय्
छिकपिनि मनूत छिगु हे
इच्छां न्ह्यःने वनी।
सुथ न्हापांया सुतिलः थें
छिकपिनि ल्याय्म्हपिं
पवित्र पहाडय् छिथाय् वइ।
4 परमप्रभुं पाफयादीगु दु,
अले उकिं थःगु
मन हीकादी मखु,
“मल्कीसेदेक थें
छ न्ह्याबलेंयात
पुजाहारी खः।”✡

5 छंगु जवपाखे दीम्ह परमप्रभुं
तंया दिनय्
जुजुपिन्त चुँचुं यानादी।
6 वय्कलं जाति जातितय्गु
न्याय यानादी,
अले वय्कलं
सीम्हयात द्वँचिनादी,
अले पृथ्वी न्यंकयापिं
शासकतय्त चुँचुं यानादी।
7 जुजुं लँय् लिकसं लाःगु
खुसिया लः त्वनी,
अथे जुयाः वय्कलं
थःगु छ्यं धस्वाकी।

111

परमप्रभुया प्रशंसा
1 हल्लेलूयाह!
जिं धर्मीतय्गु मुँज्याय्
दुनुगलंनिसें
परमप्रभुयात सुभाय् बी।
2 परमप्रभुं ततःधंगु ज्या
यानादीगु दु,
थ्व ज्या खनाः

✡ **110:1** ११०:१ मत्ती २२:४४; मर्क १२:२६; लूक २०:४२-४३; प्रे २:३४-३५; १ कोर १५:२५; एफि १:२०-२२; कल ३:१; हिब १:१३; ८:१; १०:१२-१३ ✡ **110:4** ११०:४ हिब ५:६; ६:२०; ७:१७,२१

लय्ताःपिं सकसिनं
थ्व थथःगु मतिइ तयातइ।
3 वय्कःया ज्या इज्जत
व गौरवं जाःगु जुइ,
वय्कःया धार्मिकता
न्ह्याबलें दयाच्वनी।
4 वय्कलं थःगु अजू चायापुगु ज्या
झीत लुमंका बियादीगु दु,
परमप्रभु दयादुम्ह,
माया यानादीम्ह खः।
5 वय्कःयात इज्जत याइपिन्त
वय्कलं नयेगु नसा बियादी,
वय्कलं थःगु बाचा
गुबलें ल्वःमंकादी मखु।
6 वय्कलं थः मनूतय्त
मेगु जातियापिनिगु देश बियाः
इमित थःगु शक्ति क्यनादीगु दु।
7 अले थःम्हं यानादीगु ज्याय्
वय्कः विश्वास याये बहःम्ह
व खःकथं
न्याय यानादीम्ह खः।
वय्कःया फुक्क आज्ञा
विश्वास यायेबहः जु।
8 उपिं आज्ञा सत्य व पाय्छि जू।
अले न्ह्याबलें दयाच्वनी,
9 वय्कलं थः मनूतय्त
मू पुलाः त्वःतकादिल,
अले वय्कलं इपिंलिसें
न्ह्याबलेंया बाचा चिनादिल।
वय्कः पवित्र
व मानय् यायेमाःम्ह खः।
10 परमप्रभुया भय कायेगु हे
बुद्धिया न्हापांगु पलाः खः।
वय्कःया आज्ञा पालन
याइपिन्सं
बांलाक थुइके फइ।
वय्कःया प्रशंसा न्ह्याबलें
जुइमा।✡

112

भिंम्ह मनूया लसता

1 हल्लेलूयाह!
धन्य खः व मनू
गुम्हय्सिनं परमप्रभुया
भय काइ,
गुम्ह परमप्रभुया आज्ञा
पालन यायेत लय्ताइ।

✡ **111:10** १११:१० अय्ू २८:२८; हितो १:७; ९:१०

2 वया मस्त देशय् तःधनी,
भिंपिं मनूतय् सन्तानयात
आशिष दइ।
3 वयागु छेँय् धन-सम्पत्ति दइ,
वया धार्मिकता न्ह्याबलें
दयाच्वनी।
4 भिंपिं मनूतय्गु निंतिं,
दया दुपिं व दया माया दुपिं
व धर्मी मनूतय्गु निंतिं
खिउँगुलिइ जः थी।
5 नुगः चक्कंकाः त्यायेबीम्ह,
व विश्वास यायेबहः जुयाः
थःगु ज्या याइम्ह
मनूया भिं जुइ।
6 धर्मी मनू गुबलें
लिचिले माली मखु,
वयागु लुमन्ति न्ह्याबलें
दयाच्वनी।
7 बांमलाःगु खबर न्यनाः
व ग्याइ मखु,
परमप्रभुयाके भरोसा तःगुलिं
वयागु नुगः बल्लाः।
8 वयागु नुगः क्वातु,
उकिं व ग्याइ मखु,
वं थः शत्रुत बूगु खनी।
9 वं मगाःमचाःपिन्त नुगः
चक्कंकाः बी,
वयागु दया माया सदां
दयाच्वनी।
व बल्लाइ
अले वयात इज्जत दइ।✡

10 थ्व खनाः दुष्टत तंचाइ,
इमिसं वाकु छी अले नाश जुइ,
दुष्टतय्गु इच्छा पूवनी मखु।

113

परमप्रभुया भिंगु ज्याया प्रशंसा
1 हल्लेलूयाह!
अय् परमप्रभुया दासत,
वय्कःया नांया प्रशंसा या!
2 आः व न्ह्याबलें
परमप्रभुया नांया प्रशंसा जुइमा!
3 सूर्य लुइगु पुर्बनिसें कयाः
सूर्य बिनावनीगु पच्छिम तक
परमप्रभुया नांया प्रशंसा याये!
4 परमप्रभु फुक्क जातित

✡ **112:9** १९:९; २ कोर ९:९

स्वयाः तःध्वं,
वय्कःया महिमा आकाश
स्वयाः तःजाः।
5 झी परमप्रभु परमेश्वर थें
जाःम्ह सु दु?
वय्कः तसकं तःजाःगु थासय्
थःगु सिंहासनय् च्वनादी।
6 अय्नं वय्कः आकाश व पृथ्वी
स्वयेत क्वछुनादी।

7 वय्कलं मगाःमचाःपिन्त
इमिगु दुःखं थकयादी,
वय्कलं छुं मदुपिन्त
फोहर मुनेगु थासं थकयादी।
8 अले इमित राजकुमारतनापं
वय्कःया थः हे मनूतय्
राजकुमारतनापं तयादी।
9 वय्कलं थारिम्ह मिसायात
वयागु हे छेँय्
इज्जत बियादी,
वय्कलं वयात
मचाखाचा बियाः
लय्तायकादी।
हल्लेलूयाह!

114

छुत्काराया नखःया भजन

1 इस्राएलीतय्सं
मिश्र देश त्वःतूबलय,
याकूबया सन्तान
मेगु भाय् ल्हाइपिं मनूतय्गु दथुं
पिहां वःबलय्
2 यहूदा परमेश्वरया पवित्रथाय्
व इस्राएल वय्कःया राज्य जुल।

3 इमित खनाः
लाल समुद्र बिस्युं वन,
यर्दन खुसि लिखतं न्ह्यात।
4 पर्वतत भ्याःचा थें
व डाँडात फै थें तिंन्हुल।

5 अय् समुद्र, छन्त छु जुल,
छाय् छ बिस्युं वनागु?
अय् यर्दन खुसि,
छाय् छ लिखतं न्ह्यानागु?
6 अय् पर्वतत, छिपिं

114:1 ११४:१ प्रस १२:५१ **114:3** ११४:३ प्रस १४:२१; यहो ३:१६

छाय् भ्याःचात थें तिन्हुयागु?
अय् डाँडात,
छाय् छिपिं फैचात थें
तिन्हुयागु?

7 अय् पृथ्वी, परमप्रभुया न्ह्यःने
थरथर खा,
याकूबया परमेश्वरया न्ह्यःने
थरथर खा,
8 वय्कलं ल्वहंयात
लःया पुखुलिइ,
अले च्वल्वहंयात
लःया धालय् हीकादी।✡

115

परमप्रभु धात्थेंयाम्ह परमेश्वर
1 जिमिगु मखु,
हे परमप्रभु,
जिमिगु मखु,
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया माया
व विश्वास याये बहःसूया निंतिं
छिगु थःगु हे
नांया महिमा जुइमा।

2 जाति जातियापिं मनूतय्सं
"छिमि परमेश्वर गन दु" धकाः
छाय् न्यनीगु?
3 जिमि परमेश्वर ला स्वर्गय् दी,
वय्कःयात छु यः
व हे यानादी।
4 इमि घःत ला लुँ व वहलं
दय्कूपिं खः,
मनूतय्गु ल्हातं
दय्कूपिं खः।
5 इमि म्हुतु ला दु
तर नवाये मफु।
इमि मिखा ला दु
तर खंके मफु।
6 इमि न्हाय्पं ला दु
तर न्यने मफु,
इमि न्हाय् ला दु
तर बास कायेमफु।
7 इमि ल्हाः ला दु
तर ल्हातं थी मफु,
इमि तुति ला दु

✡ **114:8** ११४:८ प्रस १७:१-७; गन्ती २०:२-१३

तर न्यासि वनेमफु।
इमिसं कथुं नं
सः पिकाय् मफु।
8 उपिं मूर्तित दय्कूपिं
व उमिके भरोसा तःपिं सकलें
उपिं ज्यालगय् मज्गु
मूर्तित थें हे जुइ।✡

9 अय् इस्राएल्यापिं मनूत,
परमप्रभुयाके भरोसा ति,
वय्कलं छिमित
ग्वाहालि बियादी
अले रक्षा यानादी।
10 अय् हारूनया घराना,
छिमिसं परमप्रभुयाके
भरोसा ति,
वय्कलं छिमित ग्वाहालि बियादी
अले रक्षा यानादी।
11 परमप्रभुया भय काइपिं
सकसिनं परमप्रभुयाके
भरोसा ति,
वय्कलं छिमित
ग्वाहालि बियादी
अले रक्षा यानादी।
12 परमप्रभुं झीत लुमंकादी
अले झीत आशिष बियादी।
वय्कलं इस्राएलया मनूत
व हारूनया घरानायात
आशिष बियादी।
13 परमप्रभुया भय काइपिं
चिधंपिं व तःधंपिं सकसितं
वय्कलं आशिष बियादी।✡
14 परमप्रभुं मचाखाचात बियादीमा,
छन्त व छिमि काय्
छय्पिन्त नं।
15 स्वर्ग व पृथ्वी दय्कादीम्ह
परमप्रभुं
छिमित आशिष बियादीमा।

16 स्वर्ग ला परमप्रभुयागु हे खः,
पृथ्वी धाःसा वय्कलं
मनूतयत बियादीगु दु।
17 सी धुंकूपिन्सं
परमप्रभुया प्रशंसा याइ मखु,
क्वय् पातालय् थ्यंपिन्सं
वय्कःया प्रशंसा याइ मखु।
18 तर झीसं ला आः व न्ह्याबलें
परमप्रभुया प्रशंसा याये।

✡ **115:8** ११५:४-८ भज १३५:१५-१८; प्रका ९:२० ✡ **115:13** ११५:१३ प्रका ११:१८; १९:५

हल्लेलूयाह!

116

सीगुपाखें बचय् जूम्ह मनूया प्रशंसा

1 जिं परमप्रभुयात
माया याना,
छाय्धाःसा वय्कलं जिगु सः
न्यनादिल,
दयाया लागि जिगु प्रार्थना
न्यनादिल।
2 वय्कलं थःगु न्हाय्पं जिपाखे
हीकादीगु दु,
उकिं म्वातले जिं वय्कःया नां
कयाः हे च्वने।

3 कालया खिपतं
जितः ततमतःक्यंकल।
अले चिहानया सास्ती
जिके वल।
दुःख व संकटं जितः त्वपुल।
4 अले जिं परमप्रभुया नां कयाः,
"हे परमप्रभु
जितः बचय् यानादिसँ।"
5 परमप्रभु दयादुम्ह व धर्मी खः,
जिमि परमेश्वर
दया माया दुम्ह खः।
6 परमप्रभुं स्वजापिं मनूतय्त
रक्षा यानादी,
खतराय् लाःबलय् वय्कलं
जितः बचय् यानादिल।

7 हे जिगु मन, हाकनं शान्त जु।
परमप्रभुं छंगु भिं यानादीगु दु।

8 छाय्धाःसा परमप्रभुं
जितः मृत्युपाखें,
जिगु मिखायात ख्वबि
हाय्केगुपाखें
व जिगु तुतियात
लुफि हायेगुपाखें
बचय् यानादीगु दु।
9 म्वाःपिनिगु देशय्
जिं परमप्रभुया आज्ञा पालन
याना हे च्वने।
10 जिं विश्वास याना,
उकिं जिं धया,
"जितः तसकं सास्ती जूगु दु।"✡

✡ **116:10** ११६:१० २ इति ४:१३

11 जिं आयबुयाः धया,
“सकलें मनूत फताहा खः।”

12 परमप्रभुं जिगु लागि
गुलि भिं यानादीगु दु,
जिं उकिया पलेसा वयकःयात छु बीगु?
13 जिं उद्धारया ख्वला कयाः
परमप्रभुया नां काये।
14 जिं परमप्रभुया लागि वयकःया
सकलें मनूतयगु न्ह्यःने
थःगु भाकल धात्थें हे पूवंके।
15 वयकःया छम्ह विश्वास याये
बहःम्ह मनू सीबलय,
परमप्रभुं तसकं च्यूता तयादी।
16 परमप्रभु, जि धात्थें
छिकपिनि दास खः।
जि छिगु हे छेँय् बूम्ह खः,
जि छिकपिनि दास,
छिं जितः चिनातःगु सिखलं
त्वःतकादीगु दु।
17 जिं छितः सुभायया बलि छाये,
खः, जिं परमप्रभुया नां काये।
18 जिं परमप्रभुया लागि
वयकःया सकलें
मनूतयगु न्ह्यःने
थःगु भाकल धात्थें हे पूवंके।
19 परमप्रभुया देगःया चुक चुकय,
अय् यस्शलेम,
छंगु हे दथुइ पूवंके।
हल्लेलूयाह!

117

परमेश्वरया प्रशंसाया भजन
1 हे फुक्क
जातियापिं मनूत,
परमप्रभुयात जयजय या!
हे सकलें मनूत,
वयकःया प्रशंसा या!✡
2 छायधाःसा परमप्रभुं
झीत सदां दया माया
यानादी।
वयकः न्ह्याबलें
विश्वास याये बहःम्ह खः।
हल्लेलूयाह!

✡ **117:1** ११७:१ रोम १५:११

118

भिंया निति सुभाय्

1 परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,
छायधाःसा वय्कः
भिंम्ह खः,
वय्कःया दया माया सदां
दयाच्वनी।✡

2 इस्राएलं धायेमा,
“वय्कःया दया माया सदां
दयाच्वनी।”
3 हारूनया घरानां धायेमा,
“वय्कःया दया माया सदां
दयाच्वनी।”
4 परमप्रभुया भय काइपिन्सं धायेमा,
“वय्कःया दया माया सदां
दयाच्वनी।”

5 आपत जूबलय्
जिं परमप्रभुया नां कयाः
अले वय्कलं जितः
लिसः बियादिल,
जितः छुत्कारा बियादिल।
6 परमप्रभु जि नाप दी,
जितः ग्याये माःगु मदु।
मनूतय्सं जितः
छुं हे याये फइ मखु।✡
7 परमप्रभु जि नाप दी,
वय्कः जितः ग्वाहालि
यानादीम्ह खः।
उकिं जिं थःगु मिखां
शत्रुत बूगु स्वये खनी।

8 मनूतय्त भरोसा यायेगु स्वयाः
परमप्रभुयागु शरण कायेगु बांलाः।
9 शासकतय्त भरोसा यायेगु स्वयाः
परमप्रभुयागु शरण
कायेगु बांलाः।
10 फुक्क जातिं जितः घेरय् यात,
तर परमप्रभुया नामं
जिं इमित नाश याना।
11 इमिसं जितः फुक्क थासं
घेरय् यात,
तर परमप्रभुया नामं
जिं इमित नाश याना।
12 इपिं जिथाय् हात थें भुं वल,
तर कंमाय् च्याःगु मि थें

✡ **118:1** ११८:१ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज १००:५; १०६:१; १०७:१; १३६:१; यर ३३:११ ✡ **118:6** ११८:६ हिब १३:६

इपिं झौ जुल।
परमप्रभुया नामं
जिं इमित नाश याना।

13 जितः घ्वाःगु खः,
अले जि दयेत्यंगु खः,
तर परमप्रभुं
जितः ग्वाहालि यानादिल।
14 परमप्रभु जिगु शक्ति व भजन खः,
जितः वय्कलं हे जक
बचय् यानादिल।✡

15 धर्मीतय्गु पालय् लसता
व त्याःगु सः थ्वइ।
"परमप्रभुयागु जव ल्हातं
तःधंगु ज्या यानादीगु दु।"
16 परमप्रभुया जव ल्हाः
च्वय् थाहां वंगु दु,
"परमप्रभुयागु जव ल्हातं
तःधंगु ज्या यानादीगु दु।"

17 जि सी मखु, तर म्वानाच्वने,
अले परमप्रभुं यानादीगु
ज्याया खँ न्यंकाच्वने।
18 परमप्रभुं जितः बांमलाक्क
सजाँय बियादीगु दु,
तर वय्कलं जितः
कालया ल्हातय् बियामदी।

19 जिगु लागि
धर्मीत दुहां वनीगु ध्वाखा
चाय्कादिसँ,
अनं दुहां वनाः
जिं परमप्रभुयात सुभाय् बी।
20 परमप्रभुया ध्वाखा थ्व हे खः,
धर्मीत थुकी दुने दुहां वनी,
21 हे परमप्रभु, छिं जिगु प्रार्थनाया
लिसः बियादीगुलि
जिं छितः सुभाय् बी,
छिं जितः त्याकादिल।

22 दकःमितय्सं ज्यालगय्
मजूगु धकाः धाःगु
ल्वहं हे मू ल्वहं जुल।✡
23 परमप्रभुं हे थथे यानादीगु खः।
झीसं स्वयेबलय्
थ्व तसकं अजू चायापु।✡

✡ **118:14** ११८:१४ प्रस १५:२; यशै १२:२ ✡ **118:22** ११८:२२ लूक २०:१७; प्रे ४:११; १ पत्र २:७ ✡ **118:23** ११८:२२-२३ मत्ती २१:४२; मर्क १२:१०-११

24 थौंया दि परमप्रभुं
दय्कादीगु खः।
थुकी झीपिं लय्तायेनु,
न्ह्यइपुकेनु।

25 हे परमप्रभु,
जिमित बचय् यानादिसँ,
हे परमप्रभु,
जिमित ताःलाकादिसँ।✡
26 परमप्रभुया नामं झाःम्ह
धन्यम्ह खः।
जिमिसं वय्कःयात
परमप्रभुया देगलं
आशिष बी।✡
27 परमप्रभु हे परमेश्वर खः
वय्कलं झीत जः
बियादीगु दु।
ल्हातय् सिमा कचा ज्वनाः
लय्लय्तातां यात्राय् न्ह्यज्या,
वेदीया नेकू तक हे हुँ।

28 हे परमप्रभु,
छि जिमि परमेश्वर खः,
जिं छितः सुभाय् बी,
छि जिमि परमेश्वर खः,
जिं छिगु प्रशंसा याये।
29 परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,
छाय्धाःसा वय्कः भिंम्ह खः,
वय्कःया दया माया सदां
दयाच्वनी।

119

परमेश्वरया व्यवस्था

अलेफ*

1 धन्य खः दोष मदय्क
म्वानाच्वनिपिं
व परमप्रभुया स्यनातःगु खँ कथं
जुइपिं मनूत।
2 धन्य खः वय्कःया नियम
पालन याइपिं
व वय्कःयात दुनुगलंनिसें
मालिपिं मनूत।
3 इमिसं छुं नं मभिं ज्या याइ मखु,
इपिं वय्कःया लँपुइ वनी।
4 छिं जिमित छिगु उपदेश

✡ **118:25** ११८:२५ मत्ती २१:९; मर्क ११:९; यूह १२:१३ ✡ **118:26** ११८:२६ मत्ती २१:९; २३:३९; मर्क ११:९; लूक १३:३५; १९:३८; यूह १२:१३ * **119:** ११९:० अलेफ थ्व भजन आखः छगः छगः हनाः खँग्व जुइकथं च्वयातःगु चिनाखँ खः। थुकिया फुक्क ब्वया पद छगू हे हिब्रू आखलं शुरू जुगु दु।

बांलाक पालन यायेमाः
धकाः उजं बियादीगु दु।
5 छिगु व्यवस्था पालन यायेत
जिगु पहःचहः क्वातूगु जूसा
गुलि बांलाइगु।
6 अले छिगु फुक्क आज्ञाय्
ध्यान बियागुलिं
जि मछालेमालि मखु।
7 छिगु धार्मिक विधि सय्का
काइबलय्
जिं स्वजा मनं छितः सुभाय् बी।
8 जिं छिगु व्यवस्था पालन याये,
उकिं जितः त्वःतादी मते।

बेथ

9 छम्ह ल्याय्म्हम्ह मनुखं
गथे थःगु जीवन
शुद्ध तये फइ?
छिगु वचनकथं
म्वानाः हे खः।
10 जिं दुनुगलंनिसें छितः
माला च्वनागु दु,
छिगु आज्ञापाखें जितः
थुखे उखे वनेबियादी मते।
11 छिगु विरोधय् पाप याये
म्वालेमा धकाः
छिगु बचं जिं थःगु नुगलय्
तया तयागु दु।
12 हे परमप्रभु, छिगु प्रशंसा जुइमा,
छिगु व्यवस्था जितः स्यनादिसँ।
13 जिं थःगु म्हुतुसिं
छिगु म्हुतुं पिहां वःगु
फुक्क विधि कनागु दु।
14 यक्व धन सम्पत्तिया कारणं
लय्ताःगु थें
जि छिगु नियम पालन यायेत
लय्ताये।
15 छिगु उपदेशय् जिं ध्यान याये,
अले छिं स्यनादीगु खँय्
बिचाः याये।
16 छिगु व्यवस्था जि लय्ताये,
छिगु वचनयात जिं
ल्वःमंके मखु।

गिमेल

17 थः दासयात भिं यानादिसँ,
अले जि म्वानाच्वनी,
अले छिगु वचन पालन याये।
18 छिं स्यनातःगु खँया
अज् चायापुगु खँ खंकेत

जिगु मिखा चाय्कादिसँ।
19 पृथ्वीइ जि छम्ह परदेशी
जक खः,
उकिं जिपाखें थःगु आज्ञा
सुचुकादी मते।
20 छिगु विधि सीकेत
जिगु मन सदां आय्बुयाच्वन।
21 सराः लाःपिं व छिगु आज्ञा
पालन मयाइपिं घमण्डीतय्त
छिं हक्कादी।
22 जिपाखें इमिगु हेला
व अपमान चीकादिसँ,
छाय्धाःसा जिं छिगु नियम
पालन यानागु दु।
23 शासकतनापं च्वनाः
जिगु बारे मखुगु खँ ल्हाःसां
जिं छिगु व्यवस्थाय् ध्यान याये।
24 छिगु नियम जिगु लसता खः,
उपिं जितः सल्लाहबीपिं खः।

दालेथ

25 जिगु म्ह धुलय् प्यपुनाच्वंगु दु।
छिं थःगु वचनकथं जितः
हाकनं म्वाकादिसँ।
26 जिं जिगु पहःचहः छितः
कनागु दु,
अले छिं लिसः बियादिल।
जितः छिगु व्यवस्था
स्यनादिसँ।
27 जितः छिगु उपदेशया अर्थ
थुइके बियादिसँ,
अले जिं छिगु अजू चायापुगु
ज्याय् ध्यान याये।
28 नुगः मछिनाः जिगु प्राण
न्यलावनी,
छिगु वचनकथं जितः
बल्लाकादिसँ।
29 जिपाखें मखुगु लँ चीकादिसँ,
अले दया यानाः
जितः थःगु स्यनातःगु खँ
बियादिसँ।
30 जिं विश्वास यायेबहः जुइगु
ल्ययागु दु,
छिगु विधि जिं थःगु न्ह्यःने
तयागु दु।
31 जि छिगु नियमय्
प्यपुनाच्वनागु दु, हे परमप्रभु,
जितः लज्याय् लाकादी मते।
32 जि छिगु आज्ञाया लँपुइ
ब्वाँय् वने,

छाय्धाःसा छिं जिगु नुगःयात
स्वतन्त्र यानादीगु दु।

हे

33 हे परमप्रभु,
छिगु व्यवस्था पालन यायेगु
जितः स्यनादिसँ,
अले लिपाथ्यंक जिं
व पालन याये।
34 छिगु व्यवस्थाया अर्थ
थुइकादिसँ।
अले जिं व पालन याये,
दुनुगलंनिसें जिं
व पालन याये।
35 जितः थःगु आज्ञाया लँपुइ
यंकादिसँ,
छाय्धाःसा जि उकी हे
लय्ताये।
36 जिगु नुगःयात लोभपाखे मखु
छिगु नियमपाखे हीकादिसँ।
37 ज्यालगय् मज्गु खँ
स्वयेगुपाखें
जिगु मिखायात हीकादिसँ,
छिगु वचनकथं
जिगु प्राणयात रक्षा यानादिसँ।
38 छिगु भय काइम्ह छिकपिनि
दासया निंतिं
थःम्हं बियादीगु बचं
पूवंकादिसँ।
39 जिपाखें इमिगु हेला व अपमान
चीकादिसँ,
छाय्धाःसा छिगु विधि भिं।
40 जितः छिगु आज्ञा यः,
छिगु धार्मिकताया कारणं
जितः म्वाका तयादिसँ।

वाव

41 हे परमप्रभु,
छिगु सदां दयाच्वनीगु दया माया
व छिगु बचंकथं
छिगु उद्धार जिथाय् वयेमा।
42 अले जिं थःत हिस्याइपिन्त
लिसः बी फइ,
छाय्धाःसा छिगु वचनय्
जिगु भरोसा दु।
43 जिगु म्हुतुं सत्यया वचन
लाकाकयादी मते,
छाय्धाःसा जिं छिगु विधिइ
आशा तयागु दु।
44 छिं स्यनातःगु खँ

जिं सदां पालन याना हे च्वने।
45 अले जि स्वतन्त्र जुयाः म्वाये
छायधाःसा जिं छिगु उपदेश
मालागु दु।
46 अले जिं छिगु नियमया बारे
जुजुपिनिगु न्ह्याःने नवाये,
जि लज्या चाये मखु।
47 छायधाःसा
जि छिगु आज्ञाया कारणं
लयता,
अले जिं उकियात
माया याना।
48 जिं थःम्ह माया यानागु
छिगु आज्ञापाखे
थःगु ल्हाः ल्हनें,
अले छिगु व्यवस्थाय्
ध्यान याये।

जाइन्

49 थः दासयात बियादीगु वचन
लुमंकादिसँ,
छायधाःसा छिं जितः
आशा बियादीगु दु।
50 जिगु दुःखय् जितः थुकिं हे
शान्ति दत,
छायधाःसा छिगु बचंपाखें
जितः जीवन दत।
51 तःधंछु जुइपिन्सं जितः
यक्व हे हिस्याःगु दु,
अयनं छिगु व्यवस्थापाखें
जि लिचिलागु मदु।
52 हे परमप्रभु,
छिगु पुलांगु विधि
लुमंका च्वना,
उकिं जितः शान्ति दइ।
53 छिं स्यनातःगु खँ त्वःतूपिं
दुष्टतयसं यानाः
जितः तसकं तं पिहांवइगु।
54 जि न्ह्याथाय् च्वंसां
छिगु व्यवस्था हे
जिगु म्ये जूगु दु।
55 हे परमप्रभु,
जिं चान्हय् छिगु नां
लुमंकेगु यानागु दु।
अले जिं छिगु व्यवस्था
पालन यानागु दु।
56 जिं उपदेश पालन यानागुलि हे
थ्व जितः जूगु खः।

57 छि जिगु ब्व खः, हे परमप्रभु,
जिं छिगु वचनकथं
जुइगु क्वःछिनागु दु।
58 जिं दुनुगलंनिसें छिगु ख्वाः
मालागु दु,
छिगु बचंकथं
जितः दया यानादिसँ।
59 जिं थःगु पहःचहःया बारे
बिचाः यानागु दु,
अले छिगु नियमपाखे
थःगु पलाः न्ह्याकागु दु।
60 जिं छिगु आज्ञा पालन यायेत
लिबाकागु मदु
बरु हथाय् चायागु दु।
61 दुष्टतय्सं खिपतं च्यूसां
जिं छिगु स्यनातःगु खँयात
ल्वःमंके मखु।
62 छिगु धार्मिक विधिया लागि
जि बाचा इलय्
छितः सुभाय् बीत दने।
63 छिगु भय काइपिं व छिगु उपदेश
पालन याइपिं सकसिया
जि छम्ह पासा खः।
64 हे परमप्रभु, छिगु
सदां दयाच्वनीगु दया मायां
पृथ्वी जाःगु दु,
जितः छिगु व्यवस्था स्यनादिसँ।

टेथ

65 हे परमप्रभु,
छिं थःगु वचनकथं
थः दासयात भिं यानादिसँ।
66 जितः ज्ञान व बुद्धिया खँ
स्यनादिसँ,
छाय्धाःसा जिं छिगु आज्ञायात
विश्वास याना।
67 जितः सजाँय जुइ न्ह्याः
जिं लँ ढुंकागु खः,
तर आः जिं छिगु वचन
पालन याना।
68 छि भिंम्ह खः,
अले भिं यानादी,
जितः छिगु व्यवस्था
स्यनादिसँ।
69 तःधंछुया जुइपिन्सं
जिगु विरोधय् मखुगु खँ
पिकाःगु दु,
अय्नं जिं दुनुगलंनिसें
छिगु उपदेश पालन याना।

70 इमिगु नुगः छाःगु दु,
अय्नं जि ला छिं स्यनातःगु
खँया कारणं लय्ताः।
71 छिगु व्यवस्था सय्कागुलि
जितः दुःख जूगु
जिगु लागि बां हे लात।
72 छिं स्यनातःगु खँ
जिगु निंतिं लुँ व वहःयागु
द्वलंद्वः कुचा स्वयाः मू वं।

योध

73 छिगु हे ल्हातं जितः
दय्कादीगु व समाः
यानादीगु खः।
जितः छिगु आज्ञा थुइकेत
गाक्क बुद्धि बियादिसँ।
74 छिगु भय काइपिं जितः खनाः
लय्तायेमा,
छाय्धाःसा जिं छिगु वचनय्
आशा तयागु दु।
75 हे परमप्रभु, छिगु विधि
धार्मिक खः धकाः जिं स्यू,
छिं जितः दुःख बियादीगु
पाय्छि खः धकाः जिं स्यू।
76 छिगु बचंकथं
छिकपिनि दास जितः
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायां शान्ति दयेमा।
77 जि म्वानाच्वनेत जितः
दया यानादिसँ,
छाय्धाःसा छिं स्यनातःगु खँ
जिगु लसता खः।
78 तःधंछुया जुइपिं लज्याय्
लायेमा,
छाय्धाःसा इमिसं
छुं हे कारण मदय्क
जितः मखुगु द्वपं ब्यूगु दु।
अय्नं जिं ला
छिगु उपदेशय् ध्यान बी।
79 छिगु भय काइपिं
व छिगु नियम थूपिं
जिपाखे फहिलेमा।
80 जिं दुनुगलंनिसें
छिगु व्यवस्था मानय्
याये फयेमा,
लज्या चाये म्वालेमा।

काफ

81 हे परमप्रभु,
जि छिपाखें उद्धार कायेत

प्याःचाः,
जिं छिगु वचनय् आशा
तयागु दु।
82 छिगु बचं पिया च्वँच्वं
जिगु मिखा बुलुसे
च्वने धुंकल।
जिं धाये,
"छिं गुबलय् शान्ति बियादी?"
83 कुँलय् तयातःगु छेंगूया
म्हिचाय् दाखमघ तइगु थें
जि जुइ धुंकूगु दु,
अय्नं छिगु व्यवस्था जिं
ल्वःमंकागु मदुनि।
84 छिकपिनि दासं
अज्ज गुलि पी मानि?
जितः दुःख बीपिन्त छिं गुबलय्
सजाँय बियादीगु?
85 छिगु स्यनातःगु खँ कथं
मजुइपिं तःधंछु जुइपिन्सं
जिगु निंति गाः म्हगु दु।
86 छिगु आज्ञा फुक्क
भरोसा यायेबहः जू।
जितः ग्वाहालि यानादिसँ,
मनूतय्सं छुं कारण मदयेकं
जितः दुःख बीगु।
87 इमिसं जितः झन्दिले पृथ्वी
नाश यानाबी धुंकूगु।
अय्नं जिं छिगु उपदेश
त्वःतागु मदुनि।
88 छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायाकथं
जिगु प्राणयात रक्षा यानादिसँ,
अले जिं छिगु म्हुतुं पिहां वःगु
नियम पालन याये।

लामेध

89 हे परमप्रभु,
छि न्ह्याबलें दयाच्वनी,
छिगु वचन न्ह्याबलें स्वर्गय्
दयाच्वनी।
90 छिगु विश्वास याये बहःसू
पुस्तां पुस्ता तक दयाच्वनी।
छिं पृथ्वीयात थापं यानादीगु दु,
अले व दयाच्वनी।
91 छिगु विधि थौं तक नं
दयाच्वंगु दु,
छाय्धाःसा फुक्क सृष्टिं
छिगु सेवा याइ।

92 छिगु स्यनातःगु खं जि
लय्मताःगु जूसा
दुःखया इलय्
जि नाश जुइधुंकीगु।
93 जिं गुबलें छिगु उपदेश
ल्वःमंके मखु,
छाय्धाःसा छिं उपिंपाखें हे
जिगु जीवनयात रक्षा
यानादीगु दु।
94 जि छिकपिनिम्ह हे खः,
छिं जितः बचय् यानादिसँ,
जिं छिगु उपदेश मालागु दु।
95 दुष्टत जितः नाश यायेत
पियाच्वंगु दु,
तर जिं छिगु उपदेशय्
ध्यान याये।
96 फुक्क सृष्टियागु सीमा दु,
तर छिगु आज्ञाया सीमा मदु।

मेम

97 छिगु स्यनातःगु खँयात
जिं गुलि माया याना!
न्हिच्छि हे जिगु
ध्यान उकी हे वनाच्वनी।
98 छिगु आज्ञा न्ह्याबलें जिगु मनय् दु,
उकिं जितः जिमि शत्रुत स्वयाः
बुद्धि दुम्ह दय्की।
99 जिमि गुरु स्वयाः यक्व जिं थु,
छाय्धाःसा जिं छिगु नियमय्
ध्यान बिया।
100 थकालिपिं मनूतय् स्वयाः
यक्व बुद्धि जिके दु,
छाय्धाःसा जिं छिगु उपदेश
पालन याना।
101 छिगु वचन पालन याये धकाः
जिं थःगु तुतियात फुक्क मभिंगु
लँपुपाखें अलग तयागु दु।
102 जिं छिगु विधि त्वःतागु मदु,
छाय्धाःसा छिं हे
जितः स्यनादीगु दु।
103 छिगु वचन जितः गुलि साः,
जिगु म्हुतुया निंति
कस्ति स्वयाः नं साः।
104 छिगु उपदेशपाखें जितः
बुद्धि दुम्ह दय्की,
उकिं फुक्क मखुगु लँपु
जितः मयः।

नुन

105 छिगु वचन
जिगु तुतिया निंतिं मत,
अले जिगु लँपुया निंतिं
जः खः।
106 छिगु धार्मिक विधि
पालन याये धकाः
जिं पाफयागु दु,
अले उकियात जिं पक्का
यानागु दु।
107 जिं तसकं दुःखसियागु दु,
हे परमप्रभु, थःगु वचनकथं
जितः म्वाका तयादिसँ।
108 हे परमप्रभु!
जिगु म्हुतुं पिहां वःगु
थःयसेंबलि
नाला कयादिसँ,
अले छिगु विधि
जितः स्यनादिसँ।
109 जिं थःगु जीवन पायेत तयार दु,
अय्नं छिं स्यनातःगु खँ
जिं ल्वःमंके मखु।
110 दुष्टतय्सं जिगु निंतिं
जाः ग्वःगु दुसां
छिगु उपदेशपाखें
जि थुखे उखे वनागु मदु।
111 छिगु नियम न्ह्याबलेंया निंतिं
जिगु मू वंगु सम्पत्ति जूगु दु।
उकिं जिगु नुगःयात
लय्ताय्की।
112 छिगु व्यवस्था लिपाथ्यंक
पालन यायेगु
जिं क्वःछिनागु दु।

समेख

113 दोमन दुपिं मनूत जितः
तसकं मयः,
अय्नं छिं स्यनातःगु खँयात
जिं माया याना।
114 छि जिगु शरण कायेगु थाय्
व ढाल खः,
जिं छिगु वचनय् आशा
तयागु दु।
115 हे मभिंगु ज्या याइपिं मनूत,
जिपाखें तापाक हुँ,
अले जिं जिमि प्रमेश्वरया आज्ञा
पालन याये फइ।
116 हे परमप्रभु,
जि म्वानाच्वने फयेमा धकाः
छिगु बचंकथं जितः लिधंसा

बियादिसँ,
अले जिगु आशाया लागि
जितः लज्याय् लाकादी मते।
117 जितः लिधंसा बियादिसँ,
अले जि म्वाइ।
छिगु व्यवस्थाय् जिं न्ह्याबलें
ध्यान यानाच्वने।
118 छिगु व्यवस्थापाखें
थुखे उखे वंपिं सकसितं
छिं चीकादीगु दु,
छाय्धाःसा इमिगु छल
ज्यालगय् जुइ मखु।
119 पृथ्वीइ फुक्क दुष्टतय्त
छिं फोहर थें वान्छ्वयादी।
अथे जुयाः छिगु नियमयात
जिं माया याना।
120 छिगु भयं यानाः
जिगु म्ह खाइ,
अले छिगु विधि खनाः
जि ग्याना।

एयिन

121 जिं ला धार्मिकता व न्याययया
ज्या यानागु दु,
छिं जितः शत्रुतय्गु ल्हातय्
त्वःतादी मते।
122 छिकपिनि दासया भिंया लागि
जमानी जुयादिसँ,
तःधंछु जुइपिन्सं जितः
क्वत्यके बियादी मते।
123 छिगु उद्धार
व छिगु धार्मिकताया
बचंयात पिया च्वँच्वं
जिगु मिखा बुलुसे च्वने धुंकल।
124 थः दासनापं थःगु
सदां दयाच्वनीगु दया माया
क्यनादिसँ,
अले छिगु व्यवस्था जितः
स्यनादिसँ।
125 जि छिकपिनि दास खः,
छिगु नियम म्हसीकेत
जितः थुइकेगु शक्ति
बियादिसँ।
126 हे परमप्रभु, दनादिसँ!
ई वःगु दु छिं ज्या यानादिसँ,
इमिसं छिं स्यनातःगु खँ
त्वथुले धुंकल।
127 जिं छिगु आज्ञायात लुँ स्वयाः
अप्वः भिंगु लुँ स्वयाः
नं अप्वः माया याना।

128 उकिं जिं छिगु फुक्क उपदेश
मानय् याना,
अले फुक्क मखुगु लँपु
जितः तसकं मयः।

पे

129 छिगु नियम अजू चायापुसे च्वं,
उकिं जिं दुनुगलंनिसें
उपिं पालन याना।
130 छिगु वचन थुइकाबीबलय्
जिमित जः दइ।
थुकिं छुं मस्यूपिन्त ज्ञान दइ।
131 जिं म्हुतु चाय्काः
स्वां-स्वां वय्काः
छाय्धाःसा जि छिगु आज्ञाया
लागि प्याःचाः।
132 छिगु नांयात माया याइपिन्त
छिं गथे यानादी,
अथे हे जिपाखे फहिलाः जितः
दया यानादिसँ।
133 छिं थःगु बचंकथं जिगु पलाः
बल्लाकादिसँ।
छुं नं पापयात जितः शासन
याकेबियादी मते।
134 जितः क्वत्यलातःपिंपाखें
त्वःतकादिसँ,
अले जिं छिगु उपदेश
पालन याये।
135 छिं थःगु ख्वाःया जलं
जिमित खय्कादिसँ,
छिगु व्यवस्था जितः
स्यनादिसँ।
136 जिगु मिखां ख्वबिया धाः
हाया हे च्वनी,
छाय्धाःसा मनूतय्सं छिं
स्यनातःगु खँयात मानय्
याइ मखु।

साधे

137 हे परमप्रभु, छि धर्मी खः,
छिगु विधि सत्य खः।
138 छिं बियादीगु नियम धार्मिक जू,
उपिं तसकं
विश्वास यायेबहः जू।
139 जिगु जोशं जितः नयेधुंकल
छाय्धाःसा जिमि शत्रुतय्सं
छिगु वचन मानय् मयाः।
140 छिगु बचंयात पूवंक
जाँचय् याःगु दु,
अले जिं उकियात
यक्व माया याना।
141 जि चिधंम्ह

व क्वह्यंम्ह खःसां
जिं छिगु उपदेशयात
ल्वःमंके मखु।
142 हे परमप्रभु!
छिगु धार्मिकता न्ह्याबलें
दयाच्वनी,
अले छिं स्यनातःगु खँ
सत्य खः।
143 जिके दुःख व संकट वःगु दु,
अय्नं छिगु आज्ञां जितः
लय्तायकी।
144 छिगु नियम न्ह्याबलेंया लागि
पाय्छि जु,
जितः थुइके बियादिसँ,
अले जि म्वानाच्वनी।

कोफ

145 हे परमप्रभु!
जिं दुनुगलंनिसें छितः सःता
च्वनागु दु,
जितः लिसः बियादिसँ!
जिं छिगु व्यवस्था मानय् याये।
146 जिं छितः सःताच्वनागु दु,
जितः बचय् यानादिसँ,
अले जिं छिगु नियम
पालन याये।
147 सुथ जुइ न्ह्यः हे दनाः
जिं ग्वाहालिया लागि तसकं
हालाच्वनागु दु,
छिगु वचनया आशा
यानाच्वनागु दु।
148 छिगु बचनय् ध्यान यायेत
चच्छि हे जि मघंसे च्वनेगु।
149 हे परमप्रभु!
थःगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायाकथं
जिगु बिन्ति न्यनादिसँ,
थःगु विधिकथं
जितः रक्षा यानादिसँ।
150 मभिंगु बिचाः यानाः
जितः सास्ती बीपिं मनूत
सतिक वये धुंकूगु दु।
इपिं छिं स्यनातःगु खं
तापाक हे दु।
151 छि धाःसा जिगु सतिक दी,
हे परमप्रभु,
अले छिगु फुक्क आज्ञा
सत्य खः।
152 यक्व न्हापांनिसें हे जिं
छिं न्ह्याबलेंया लागि

थापं यानादीगु छिगु नियम स्यू।

रेश

153 जिगु दुःखयात बिचाः यानाः
जितः त्वःतकादिसँ।
छाय्धाःसा छिं स्यनातःगु खँयात
जिं ल्वःमंकागु मदु।
154 जिगु मुढ़ा ल्वानादिसँ,
अले जितः त्वःतकादिसँ।
थःगु बचंकथं
जिगु जीवन रक्षा यानादिसँ।
155 उद्धार दुष्टतपाखें तापाः
छाय्धाःसा इमिसं छिगु
व्यवस्था माली मखु।
156 हे परमप्रभु,
छिगु दया तसकं तःधं,
उकिं छिगु विधिकथं
जिगु जीवन रक्षा यानादिसँ।
157 जितः दुःख बीपिं
यक्व शत्रुत दु,
अय्नं जिं छिगु नियम
मानय् यायेगु त्वःतागु मदु।
158 ध्वंलाइपिं खनाः
जि तसकं घच्चाः,
छाय्धाःसा इमिसं छिगु वचन
पालन मया।
159 स्वयादिसँ! छिगु उपदेशयात
जिं गुलि माया याना।
हे परमप्रभु! छिगु सदां
दयाच्वनीगु दया मायाकथं
जिगु जीवन रक्षा यानादिसँ।
160 छिगु फुक्क वचन
सत्य हे खः,
छिगु फुक्क धार्मिक विधि
न्ह्याबलें दयाच्वनी।

शीन

161 शासकतय्सं छुं हे कारण
मदय्कं जितः सास्ती बी।
अय्नं जिगु नुगलं छिगु वचनया
भय काइ।
162 गथे यक्व धन दयाः
मनू लय्ताइ
अथे हे जि छिगु बचंया कारणं
लय्ताये।
163 मखुगु खँ जितः तसकं मयः
तर छिं स्यनातःगु खँयात
माया याना।
164 छिगु धार्मिक विधिया कारणं
न्हिइ न्हय्क्वः
जिं छिगु प्रशंसा याना।

165 छिगु स्यनातःगु खँयात माया
याइपिन्त तःधंगु शान्ति दइ,
इमित लुफि हाइगु
छुं कारण दइ मखु।
166 हे परमप्रभु,
जिं छिगु उद्धार पियाच्वनागु दु,
छिगु आज्ञा पालन यानागु दु।
167 जिं छिगु नियम पालन
यानागु दु,
जिं उकियात दुनुगलंनिसें
माया यांना।
168 जिं छिगु उपदेश व नियम
पालन यानागु दु,
छाय्धाःसा जिगु फुक्क
पहःचहः छिगु हे न्ह्यःने दु।

ताव

169 हे परमप्रभु,
जिगु इनाप छिगु न्ह्यःने थ्यनेमा,
छिगु वचनकथं जितः
थुइके बियादिसँ।
170 जिगु बिन्ति छिथाय् थ्यनेमा,
छिगु बचंकथं जितः छुत्कारा
बियादिसँ।
171 जिगु म्हुतुसिं छिगु प्रशंसा
यायेमा,
छाय्धाःसा छिं जितः
छिगु व्यवस्था स्यनादीगु दु।
172 जिगु म्हुतुं छिगु बचंया
भजन हालेमा,
छाय्धाःसा छिगु फुक्क
आज्ञा भिं।
173 छिगु ल्हातं जितः ग्वाहालि
यानादिसँ,
छाय्धाःसा जिं छिगु उपदेश
ल्ययागु दु।
174 हे परमप्रभु!
छिगु उद्धारया लागि जि प्याःचाः,
अले छिं स्यनातःगु खँ
जिगु लसता खः।
175 जितः रक्षा यानादिसँ,
अले जिं छिगु प्रशंसा याये,
अले छिगु विधिपाखें जितः
ग्वाहालि दयेमा।
176 तंम्ह फै थें जि मखुगु लँय्
वनागु दु,
छिकपिनि दासयात मालादिसँ,
छाय्धाःसा जिं छिगु आज्ञा
ल्वःमंकागु मदु।

120

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 दुःखया इलय् जिं
परमप्रभुयाके
ग्वाहालि फ्वना,
वय्कलं जितः लिसः बियादिल।
2 हे परमप्रभु!
मखुगु खँ ल्हाइपिं
व ध्वंलाइपिंपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
3 अय् फताहा,
परमेश्वरं छन्त छु यानादी?
छन्त मेगु अप्वः छु यानादी?
4 वय्कलं छन्त सिपाइँया
च्वामुगु वाणं
अले च्यानाच्वंगु हेंग्वां
सजाँय बियादी।

5 धिक्कार दु जितः,
छाय्धाःसा जि मेशेकय्
परदेशी जुयाः च्वनेमाली,
अले केदारया पालतय्गु दथुइ
च्वनेमाःगु दु।
6 शान्तियात मयय्किपिनिगु दथुइ
च्वनाच्वनागु यक्व दत।
7 जितः ला शान्ति यः,
तर जिं शान्तिया खँ ल्हाइबलय्
इपिं लडाइँ यायेत तयार जुइगु।

121

झीत रक्षा यानादीम्ह परमप्रभु
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 गुँच्वकाय् च्वकाय्
जिं मिखा ब्वये,
गनं जितः ग्वाहालि वइ?
2 जितः ग्वाहालि स्वर्ग व पृथ्वी
दय्कादीम्ह परमप्रभुपाखें वइ।

3 वय्कलं छंगु तुतियात
चुलुके बी मखु,
छन्त बिचाः यानादीम्ह न्ह्यलं
ब्वानादी मखु।
4 स्व, इस्राएलयात बिचाः
यानादीम्ह
गुब्सं न्ह्यलं ब्वानादी मखु,
अले न्ह्यः वय्कादी नं मखु।

5 परमप्रभु छन्त बिचाः
यानादीम्ह खः,
परमप्रभु छंगु जव ल्हाःपाखे
छन्त रक्षा यानादीम्ह खः।
6 छन्त न्हिनय् निभालं
स्यंकी मखु,
न त चान्हय् तिमिलां हे।

7 परमप्रभुं छन्त फुक्क मभिंगु खं
बचय् यानादी,
वय्कलं छंगु बिचाः यानादी।
8 छ दुहां वःसां पिहां वंसां
परमप्रभुं छन्त
न्ह्याबलें बिचाः यानादी।

122

यरूशलेमया शान्तिया निंतिं प्रार्थना
दाऊदया भजन
यरूशलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 इमिसं जितः
“परमप्रभुया देगलय् झीपिं वनेनु”
धकाः धाःबलय् जि लय्ताया।
2 अय् यरूशलेम,
जिपिं छंगु ध्वाखा दुने
दनाच्वनागु दुं।
3 यरूशलेम शहरयात बांलाक
मिलय् यानाः दय्कूगु दु।
4 परमप्रभुया कुलत इस्राएलयात
ब्यूगु व्यवस्थाकथं
परमप्रभुया नांयागु प्रशंसा यायेत
अन वनी।
5 अन न्याययाः सिंहासन दु,
दाऊदया वंशया सिंहासन
अन दु।
6 यरूशलेमया शान्तिया निंतिं
प्रार्थना या,
“छन्त माया याइपिं याउँक
च्वनेदयेमा।
7 छंगु पःखाः दुने नं
शान्ति दयेमा,
अले छंगु लाय्कू दुने नं
सुरक्षा दयेमा।”
8 जिमि दाजुकिजा
व जिमि पासापिनिगु निंतिं
जिं धाये, “छन्त शान्ति जुइमा!”
9 परमप्रभु झी परमेश्वरया
देगःया निंतिं
जिं छंगु भिंया लागि

प्रार्थना याये।

123

परमप्रभुया दयाया निंतिं प्रार्थना

यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये

1 हे स्वर्गया सिंहासनय्
च्वनादीम्ह परमप्रभु,
जिं छिपाखे थःगु मिखा ब्वये।
2 गथे दासं थः मालिकपाखे
मिखा ब्वइ,
अले दासीं थः मालिकनीपाखे
मिखा ब्वइ,
अथे हे छिं जिमित दया माया
यानामदीतले
जिमिसं छि परमप्रभु जिमि परमेश्वरपाखे
मिखा ब्वयाच्वने।
3 जिमित दया यानादिसँ,
हे परमप्रभु,
जिमित दया यानादिसँ।
जिपिं तसकं हे क्वह्यंकाः
च्वनेमाःगु दु।
4 तःमिपिनिगु पाखें जिमिसं
हेबाय्चबाय् याकाच्वने
माःगु दु।
अले तःधंछुया जुइपिनिपाखें
हिस्याका च्वनेमाःगु दु।

124

छुत्काराया निंतिं सुभाय्

दाऊदया भजन, यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये

1 परमप्रभु झीपाखे
मदीगु जूसा,
इस्राएलं आः धायेमा,
2 परमप्रभु झीपाखे मदीगु जूसा,
मनूतय्सं झीत हमला याःबलय्
3 झीपिं खनाः
इपिं मि थें तं चाःबलय्,
इमिसं झीत म्वाःम्वाकं
नुनाछ्वये धुंकीगु।
4 खुसिबालं झीत त्वपुये धुंकीगु,
अले लःधाः झीगु म्हया
च्वय्नं न्ह्याये धुंकीगु।
5 छ्वाःगु लखं झीत
चुइकायंके धुंकीगु।

6 झीत इमिगु वाया शिकार

जुइके बिया मदीम्ह
परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा।
7 शिकारीया जालं
झंगः बचय् जूगु थें
झीपिं बचय् जुइ धुंकल।
इमिगु जाः गुत
अले झीपिं बचय् जुल।
8 झीगु ग्वाहालि
स्वर्ग व पृथ्वी सृष्टि यानादीम्ह
परमप्रभुया नामय् दु।

125

थः प्रजाया छचाःखेरं परमप्रभु
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 परमप्रभुयाके
भरोसा तइपिं
सकलें सियोन पर्वत थें खः,
गुकियात संके फइ मखु
तर न्ह्याबलें दनाच्वनी।
2 पहाडत यस्शलेमया
छचाःखेरं दु थें
आवंलि अले न्ह्याबलें परमप्रभु
थः मनूतय् छचाःखेरं दी।

3 दुष्टतय्सं परमप्रभुं थः मनूतय्त
बियादीगु देशय् न्ह्याबलें
राज्य याइ मखु।
मखुसा धर्मीतय्सं हे
मभिं ज्या याइ।

4 हे परमप्रभु, भिपिं मनूतय्त
व नुगः बांलाःपिन्त
भि हे यानादिसँ।
5 तर मखुगु लँपुइ वनिपिन्त
दुष्टतनापं
हे परमप्रभुं
पितिना छ्वयादिसँ।
इस्राएलय् शान्ति जुइमा।

126

छुत्काराया लागि सुभाय्
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 परमप्रभुं
लिहांवःपिन्त
सियोनय् लित हयादीबलय्
जिपिं ला म्हगस खंपिं थें जुल।
2 जिपिं न्हिला अले

जिमिसं लसताया म्ये हाला।
मेमेगु जातिं जिमिगु बारे
थथे धाल,
"परमप्रभुं इमिगु निंतिं
तःधंगु ज्या यानादीगु दु।"
3 धात्थें परमप्रभुं जिमिगु निंतिं
तःधंगु ज्या यानादिल।
जिमित यक्व लय्ताः वल।

4 हे परमप्रभु!
नेगेवया गंगु बँय् खुसित
न्ह्याःगु थें हे
जिमिगु अवस्था हाकनं
बांलाकादिसँ।
5 ख्वःख्वं प्यूपिन्सं
लय्लय्तातां म्ये हालाः
बाली लइ।
6 ख्वःख्वं पुसा ज्वनाः
ह्वलेत वंपिं मनूत
धात्थें हे लय्लय्तातां
म्ये हालाः
बालिथू ज्वनाः लिहां वइ।

127

परमेश्वरया आशिष मदुगु ज्या सितिं वनी
सोलोमनया भजन,
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 परमप्रभुं हे छेँ दय्कामदीसा,
दय्कीपिन्सं याःगु ज्या
सितिं वनी।
परमप्रभुं हे शहरया रक्षा
यानामदीसा,
पालें पिवाच्वंगु सितिं वनी।
2 नसाया निंतिं ज्या यायेत
छ सुथ न्हापां दनेगु
व चान्हय् लिबाक्क घंवनेगु
सितिं खः।
छाय्धाःसा वय्कलं थःत यःपिन्त
न्ह्यः बियादीगु दु।

3 स्व, काय्पिं परमप्रभुं
बियादीगु हकया सर्बय खः
अले काय्म्ह्याय्पिं
वय्कःया आशिष खः।
4 सिपाइँया ल्हातय् दुगु वाण थें
ल्याय्म्हबलय् बूपिं

काय्पिं जुइ।
5 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिया यक्व काय्पिं दइ।
न्याय याइगु थासय्
थः शत्रुतनापं सामना यायेमालीबलय्
शत्रुतय्सं वयात गुबलें बुकी मखु।

128

परमप्रभुया आज्ञा न्यनीपिन्त सुवाः
यरूशलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 धन्य खः परमप्रभुया
भय काइपिं
व वय्कःया लँपुइ जुइपिं
फुक्क मनूत।
2 छं थःगु कमाइ नइबलय्
छ लय्ताइ
अले छन्त भिं जुइ।
3 छंगु छेँय् छिमि कलाः
यक्व फल दुगु दाखमा थें,
अले छिमि काय्म्ह्याय्पिं
छंगु टेबिलया छचाःखेरं
जैतूनया चुलित थें जुइ।

4 स्व, परमप्रभुया
भय काइम्ह मनूयात
थथे हे सुवाः दइ।
5 परमप्रभुं छ म्वानाच्वंतले
सियोनं छन्त सुवाः बियादीमा।
छं यरूशलेम च्वन्ह्याःगु
खनेमा।
6 छं थः छय्-छुइपिन्त नं खनेमा।
इस्राएलय् शान्ति जुइमा!

129

इस्राएलया शत्रुतय्त त्याकेगु प्रार्थना
यरूशलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 इमिसं इस्राएल ल्याय्म्ह
जूबलय् निसें हे
सास्ती बियावयाच्वंगु दु।
इस्राएलं थथे धायेमा,
2 “जि ल्याय्म्ह जूबलय् निसें हे
सास्ती बियावयाच्वंगु दु,
अय्नं इमिसं जितः त्याकूगु मदु।
3 इमिसं जिगु जँन्धूफातय्
गाःवंक घाः यानाबिल
अले उकियात सा वाःगु बुँ थें

यानाबिल।
4 तर परमप्रभु धर्मीम्ह खः,
वय्कलं दुष्टतपाखें
त्वःतकादिल।"

5 सियोनया फुक्क शत्रुत लज्या
चाये मालेमा
अले लिहां वनेमा।
6 इपिं छैंया पलिइ दुगु घाँय् थें जुइमा
गुगु ताहाकः जुइ न्ह्यः हे
गनावनी।
7 सुनानं उकियात मुनाः
वा थू चिनाः यंके फइ मखु।
8 अनं जुयाः वइपिं वनिपिन्सं
सुनानं थथे धाइ मखु,
"परमप्रभुं छन्त सुवाः बियादीमा।
परमप्रभुया नामय् जिमिसं
छन्त सुवाः बी।"

130

क्षमा व दया मायाया लागि प्रार्थना
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 हे परमप्रभु!
जि तसकं दुःख सियाच्वनागुलि
तःसलं हालाः छिगु नां
कयाच्वनागु दु।
2 हे प्रभु!
जिगु बिन्ति न्यनादिसँ।
दयाया लागि यानागु
जिगु बिन्ति न्यनादिसँ।

3 हे परमप्रभु!
छिं पापया ल्याःचा कयादीसा
सु दनाच्वने फइ?
4 तर छि क्षमा बियादीम्ह खः,
अथे जुयाः हे छिगु भय काइ।
5 जिं परमप्रभुयात पियाच्वना,
जिं दुनुगलंनिसें हे
वय्कःया लँ स्वयाच्वना।
अले जिगु आशा
वय्कःया वचनय् दु।
6 पालेतय्सं सुथय् पियाच्वंगु थें,
पालेतय्सं सुथय्
पियाच्वंगु स्वयाः अप्वः
जिं परमप्रभुयात पियाच्वना।

7 हे इस्राएल,

परमप्रभुयाके थःगु आशा तया च्वँ,
छाय्धाःसा परमप्रभु सदां
दयाच्वनीगु दया माया दुम्ह
व उद्धार यानादीम्ह खः।
8 वय्कलं हे मू पुलाः
इस्राएल्लयात फुक्क पापं
छुतय् यानादी।✡

131

तःधंछु मजुसे याःगु प्रार्थना

दाऊदया भजन, यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 हे परमप्रभु,
जिगु नुगः फुइँक्क
च्वंगु मदु,
जिगु मिखा नं तःधंछु मजू।
तःधंगु व जिगु लागि
थाकुगु खँनापं जिं
स्वापु मतया।
2 धात्थें हे, जिं थःगु मनयात
शान्त व सुम्क तयागु दु,
दुरु त्वःतकूम्ह मचा थें,
दुरु त्वःतकूम्ह मचा
थः मांया मुलय् सुम्क च्वंगु थें
जिगु मन सुम्क च्वंगु दु।

3 हे इस्राएल,
आवंलि व न्ह्याबलें
परमप्रभुयाके हे आशा तया च्वँ।

132

देगःया लागि प्रार्थना

यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 हे परमप्रभु,
दाऊद व वं सह याःगु
फुक्क दुःख लुमंकादिसँ।
2 वं परमप्रभुलिसें पाफल,
अले याकूबया दक्वसिबय्
बल्लाःम्ह परमेश्वरलिसें
भाकल यात,
3 "जि अबलय् तक
थःगु छैं वने मखु,
लासाय् घं वने मखु,
4 न्ह्यः वय्के मखु,
अले आराम नं काये मखु,
5 गबले तक परमप्रभुया निंति

✡ **130:8** १३०:८ मत्ती १:२१; तीत २:१४

छगूथाय, याकूबया
दक्वसिबय् बल्लाःम्ह
परमेश्वरयागु निंतिं छगः देगः
जिं दय्के फइ मखु।”

6 एप्राताय् जिमिसं
बाचाया सन्‌या बारे न्यना,
अले याआरया* ख्यलय्
जिमिसं व लुइका।✡
7 “वा, झीपिं परमप्रभुया
देगलय् वनेनु,
झीसं वय्कःया
सिंहासनया न्ह्युःने
आराधना यायेनु।”
8 हे परमप्रभु, दनादिसँ,
थःगु शक्तिया चिं
बाचाया सनूनापं
देगलय् झासँ
अले अन न्ह्याबलें च्वनादिसँ।
9 छिकपिनि पुजाहारीत धर्मी जुइमा।
अले छिकपिनि
विश्वास यायेबहःपिं मनूतय्सं
लय्लय्तातां म्ये हालेमा।

10 थः दास दाऊदया लागि,
थःम्हं अभिषेक
यानादीम्ह जुजुयात
म्हाः धकाः धयादी मते।
11 परमप्रभुं दाऊदलिसें पाफयादिल,
वय्कलं पाफयादीगु
गुबलें लित कयादी मखु,
“जिं छंगु सिंहासनय्
छिमि सन्तान मध्ये
छम्हय्सित तये।✡
12 छिमि काय्पिन्सं जिगु बाचा
व जिं इमित स्यनागु जिगु नियम
पालन यात धाःसा
इमि काय्पिं नं न्ह्याबलेंया लागि
छंगु सिंहासनय् च्वनी।”

13 परमप्रभुं सियोनयात ल्ययादीगु दु।
वय्कलं उकियात थः च्वनेगु
थाय्या निंतिं यय्कादीगु दु।
14 वय्कलं धयादिल,
“थ्व ला न्ह्याबलेंया लागि
झासु लनेगु थाय् खः,

---

* **132:6** १३२:६ याआरया ख्यलय् थ्व किर्यत-यारीम खः ✡ **132:6** १३२:६-१० २ इति ६:४१-४२ ✡ **132:11** १३२:११ २ शमू ७:१२-१६; १ इति १७:११-१४; भज ८९:३-४; प्रे २:३०

जि थन सिंहासनय् च्वने,
छायधाःसा जितः थ्व हे यः।
15 जिं थनयागु नयेगु सामानय्
गाक्क सुवाः बी,
थनयापिं नये मखंपिन्त नसां
प्वाः जायकाबी।
16 थनयापिं पुजाहारीतय्त
जिं उद्धारया वसः फीकाबी,
अले थनच्वंपिं विश्वास
यायेबहःपिं मनूतय्सं
लय्लय्तातां म्ये हाली।
17 अन जिं दाऊदया
छम्ह सन्तानयात
तःधंम्ह जुजु दयकाबी।
अन जिं थःम्हं अभिषेक यानाम्ह
जुजुया राज्य ल्यंकातये।✡
18 जिं वया शत्रुतय्त
लज्या चायकाबी।
तर व छम्ह नांजाःम्ह जुजु जुइ।”

133

दाजुकिजापिं मिलय् जुयाः च्वनेगु
दाऊदया भजन, यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 दाजुकिजापिं
मिलय् जुयाः च्वनेगु
गुलि बांलाःगु
व न्ह्यइपुसे च्वंगु खँ खः।
2 थ्व ला हारूनया छेनय् तयाब्यूगु
व वया दारीइ न्ह्यानाः
वयागु वसःया
गःतां तक थ्यंगु
मू वंगु चिकं थें खः।
3 थ्व सियोन पर्वतय्
गाःगु हेर्मोनया सुतिलः थें खः,
अन हे परमप्रभुं न्ह्याबलें
जीवनया आशिष प्वंकादी।

134

चान्हय् परमप्रभुया प्रशंसा
यस्शलेमय् थाहां वनेत हाःगु म्ये
1 हे परमप्रभुया सेवा
याइपिं सकलें,
चान्हय् देगलय् पिवाः च्वनीपिं,
परमप्रभुया प्रशंसा या।
2 वय्कःया पवित्र थासय्

✡ **132:17** १३२:१७ १ राज ११:३६

थथःगु ल्हाः ल्हनाः
परमप्रभुया प्रशंसा या।
3 स्वर्ग व पृथ्वी सृष्टि
यानादीम्ह परमप्रभुं
छन्त सियोनं सुवाः
बियादीमा।

135

झी परमप्रभु फुक्क स्वयाः तःधं
1 हल्लेलूया!
परमप्रभुया नांया
प्रशंसा या!
हे परमप्रभुया सेवा याइपिं,
वय्कःया प्रशंसा या!
2 छिपिं परमप्रभुया देगलय्,
झी परमेश्वरया देगःया चुकय्
सेवा याइपिं,
3 परमप्रभुया प्रशंसा या,
छाय्धाःसा परमप्रभु भिंम्ह खः।
वय्कःया नांया भजन हा,
छाय्धाःसा थ्व न्ह्यइपुसे च्वं।
4 परमप्रभुं याकूबयात थःगु निंतिं,
इस्राएलयात मू वंगु थः प्रजा
जुइत ल्ययादीगु दु।

5 जिं स्यू,
परमप्रभु तःधंम्ह खः,
झी परमप्रभु
फुक्क घःत स्वयाः
तःधंम्ह खः।
6 परमप्रभुं छु छु याये
मास्ति वय्कादिल,
वय्कलं स्वर्ग, पृथ्वी
अले समुद्रयागु फुक्क
ततःजाःगु थासय् यानादी।
7 वय्कलं पृथ्वीया कुन्चां
सुपाँय् थकयादी,
वानापं हाबलासा
छ्वयाहयादी,
अले थःगु धुकुतिं
फय् पिकयादी।

8 वय्कलं मिश्रय् मनूतय्
तःधिकः कायपिं
व पशुतय् न्हापां बूपिं
नं स्यानादिल।
9 हे मिश्र, छन्थाय् वय्कलं
फारो व वया फुक्क

भारदारतय् दथुइ
चिं व अजू चायापुगु ज्या
क्यनादिल।
10 वय्कलं यक्व जातितय्त
नाश यानादिल
अले ततःधंपिं जुजुपिन्त
स्यानादिल।
11 वय्कलं एमोरीतय् जुजु सीहोन,
बाशानया जुजु ओग
व कनानयापिं सकलें
जुजुपिन्त स्यानादिल।
12 अले इमिगु देश
वय्कलं थः प्रजायात
सर्बय कथं बियादिल।

13 हे परमप्रभु,
छिगु नां न्ह्याबलें दयाच्वनी।
हे परमप्रभु,
पुस्तां पुस्ता तक
छिगु नां कयाच्वनी।
14 परमप्रभुं थः प्रजाया न्याय
यानादी,
अले थः दासतय्त दया
यानादी।

15 जाति जातिया मूर्ति ला
लुँ व वहः खः,
उपिं फुक्क मनूतय्सं
दय्कगु खः।
16 इमि म्हतु दु, तर नवाये मफु,
मिखा दु तर खंके मफु।
17 इमि न्हायपं दु, तर न्यने मफु,
इमिगु म्हुतुइ सासः हे मदु।
18 इमित दय्कूपिं नं इपिं थें जुइ,
अले इमिके भरोसा तइपिं नं
सकलें अथे हे जुइ।

19 हे इस्राएलया घराना,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
हे हारूनया घराना,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
20 हे लेवीया घराना,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
हे परमप्रभुया भय काइपिं,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
21 यरूशलेमय् च्वनादीम्ह
परमप्रभुयात
सियोनय् प्रशंसा या!
हल्लेलूयाह!

136

परमप्रभुया
सदां दयाच्वनीगु दया माया
1 परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,
छायधाःसा वय्कः
भिम्ह खः,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

2 घःतय् परमेश्वरयात सुभाय् ब्यु,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

3 प्रभुतय् परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

4 वय्कलं जक
अजू चायापुगु ज्या यानादी,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

5 वय्कलं थःगु बुद्धिं
आकाश दय्कादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

6 वय्कलं लःया च्वय्
पृथ्वी चकंकादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

7 वय्कलं ततःधंगु जः
दय्कादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

8 न्हिनय् शासन यायेत
वय्कलं सूर्य दय्कादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

9 चान्हय् शासन यायेत
वय्कलं तिमिला
व नगुत दय्कादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

10 वय्कलं मिश्रीतय्
न्हापा बूपिन्त स्यानादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

11 वय्कलं इमिगु दथुं
इस्राएलयात पित हयादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

12 वय्कलं बल्लाःगु ल्हातं
व चकंगु लपुं
इमित पित हयादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

13 वय्कलं लाल समुद्रयात
ब्वथलादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

14 अले इस्राएलयात लाल

✡ **136:1** १३६:१ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज १००:५; १०६:१; १०७:१; ११८:१; यर ३३:११ ✡ **136:5** १३६:५ उत १:१ ✡ **136:6** १३६:६ उत १:२ ✡ **136:7** १३६:७-९ उत १:१६ ✡ **136:10** १३६:१० प्रस १२:२९ ✡ **136:11** १३६:११ प्रस १२:५१

समुद्रया दथुं पारि हयादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

15 फारो व वया सेनायात धाःसा
लाल समुद्रय् वांछ्वयादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।✡

16 वय्कलं थः मनूतय्त
मरुभूमिइ लँ क्यनादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

17 वय्कलं ततःधंपिं
जुजुपिन्त स्यानादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

18 वय्कलं बबल्लाःपिं
जुजुपिन्त स्यानादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

19 एमोरीतय् जुजु
सीहोनयात स्यनादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

20 बाशानयाम्ह जुजु
ओगयात स्यानादिल,✡

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

21 इमिगु देश वय्कलं
थः प्रजायात सर्बय कथं
बियादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

22 वय्कलं थः दास इस्राएलयात
वयागु सर्बय बियादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

23 झीपिं लडाइँलय् बूबलय्
वय्कलं झीत लुमंकादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

24 वय्कलं झीत झी शत्रुतय्गु
ल्हातं त्वःतकादिल,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

25 वय्कलं फुक्क प्राणीतय्त
नयेगु नसा बियादी,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

26 स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात
सुभाय् ब्यु,

वय्कःया दया माया सदां दयाच्वनी।

137

यरूशलेमयात गुबलें ल्वःमंके मखु

1 बेबिलोनया खुसिया
सिथय् च्वनाः

✡ **136:15** १३६:१३-१५ प्रस १४:२१-२९ ✡ **136:19** १३६:१९ गन्ती २१:२१-३० ✡ **136:20** १३६:२० गन्ती २१:३१-३५

सियोनयात लुमंकाः
जिपिं ख्वया।
2 अन लिक्क दुगु सिमाय्
जिमिसं थथःगु वीणा
यख्खानाबिया।
3 जिमित ज्वनायंकूपिंन्सं
जिमित म्ये हाय्कल,
जिमित सास्ती ब्यूपिन्सं
"जिमित लसताया म्ये हा!"
धकाः धाल।
इमिसं "जिमित सियोनया
म्ये हा!" धकाः धाल।
4 तर थन परदेशय् जिमिसं गथे
परमप्रभुया म्ये हाले फइ धकाः?

5 हे यरूशलेम,
जिं छन्त गुबलें ल्वःमंकागु दुसा
जिगु जव ल्हाः गनावनेमा।
6 जिं छन्त लुमंकागु मदुसा,
जिं यरूशलेमयात
जिगु दकलय् तःधंगु लसता
भाःपियागु मदुसा
जिगु मे थक्वय् प्यपुनेमा।

7 हे परमप्रभु,
बेबिलोनयापिन्सं यरूशलेम त्याका
काःबलय् एदोमीतय्सं
छु ज्या यात लुमंकादिसँ।
इपिं थथे धयाः हाल, "थुकियात थुनाब्यु,
जगंनिसें हे थुकियात
नाश यानाब्यु।"
8 हे नाश जुइगु बेबिलोन
छं जिमित छु छु यात
उकिया लागि
छन्त बदला काइम्ह
धन्य खः। ✡
9 छिमि चिचीधिकपिं
मस्तय्त ज्वनाः
ल्वहँतय् बस्वाइम्ह धन्य खः।

138

परमप्रभुया महिमा तःधं
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जिं दुनुगलंनिसें छिगु
प्रशंसा याये।
घःतय् न्ह्यःने

✡ **137:8** १३७:८ प्रका १८:६

जिं छिगु प्रशंसा याये।
2 छिगु पवित्र देगःपाखे स्वयाः
जिं पुलिं चुयाः भ्वपुले।
अले छि सदां दया माया
यानादीम्ह
व विश्वास याये बहःम्ह जूगुलि
छिं थःगु नां व वचन फुक्क स्वयाः
च्वय् लाः धकाः क्यनादीगुलिं
छिगु नांया प्रशंसा याये।
3 जिं छितः ग्वाहालिया लागि
इनाप यानाबलय्
छिं जितः लिसः बियादिल।
छिं जितः बल बियाः
आँट बियादिल।

4 हे परमप्रभु,
छिगु वचन न्यनाः
पृथ्वीयापिं सकल जुजुपिन्सं
छितः सुभाय् बीमा,
5 अले इमिसं परमप्रभुं यानादीगु
ज्याया बारे म्ये हाली,
छाय्धाःसा परमप्रभुया
महिमा तःधं।
6 परमप्रभु तःधंम्ह जूसां
वय्कलं क्वत्यका
च्वनेमाःपिन्त स्वयादी।
तःधंछुया जुइपिन्त धाःसा
वय्कलं तापाक्कं हे म्हस्यू।

7 जितः समस्यां घेरय् याःसां
छिं जिगु जीवन रक्षा यानादी।
छिं जिमि तम्वःपिं शत्रुतय्गु
विरोध यानादी,
अले थःगु जव ल्हातं जितः
बचय् यानादी।
8 परमप्रभुं जिगु लागि
थःगु उद्देश्य पूवंकादी,
हे परमप्रभु,
छिगु दया माया
न्ह्याबलेंया लागि दयाच्वनी।
थःगु ल्हातं दय्कादीपिन्त
त्वःतादी मते।

139

परमप्रभुं जितः म्हसीकादीगु दु
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमप्रभु!
छिं जितः

जाँचय् यानादीगु दु,
अले छिं जितः म्हस्यू।
2 छिं जि फ्यतुनागु
व दनागु तकं स्यू
छिं तापाकंनिसें हे
जिगु नुगःखँ स्यू।
3 जि पिहां वनेगु
व दुहां वयेगु छिं स्यु,
जिगु फुक्क पहःचहः छिं स्यू।
4 हे परमप्रभु!
जिं धाये न्ह्यः हे
जिं छु धायेत्यंगु धकाः
छिं सीकादी।

5 छि जिगु जवंखवं प्यखें दी,
छिं थःगु ल्हाः जिगु छेनय्
तयादीगु दु।
6 थज्याःगु ज्ञान जिगु निंतिं
तसकं अजू चायापु,
थ्व तसकं तःधं,
अले जिं थुइके मफु।

7 छिगु मिखां जि
गन सुपिले फइ?
छिगु न्ह्यःनें जि
गन बिस्युं वने फइ?
8 स्वर्गय् थाहां वंसां,
छि अन दी,
पातालय् कुहां वंसां
छि अन नं दी।
9 पुर्बय् यक्व तापाक ब्वयावंसां
वा पच्छिमय् तापाक
समुद्रया सिथय् थ्यंक वंसां
10 छिगु हे ल्हातं जितः
न्यासि ब्वना यंकी
अले छिगु जव ल्हातं
जितः ज्वनातःगु दइ।

11 जिं खिउँगुयात "जितः सुचुकी"
धकाः धाःसां
अले जिगु प्यखेंया जःयात
"चा जुयाब्यु" धाःसां
12 खिउँगु छिगु निंतिं
खिउँसे च्वनी मखु
अले चा नं छिगु निंतिं
न्हि थें झल्ल थी।
छिगु निंतिं
चा व न्हि उत्थें खः।

13 छिं जिगु म्हया
छता छता ब्व दय्कादिल,
छिं जितः जिमि मांया प्वाथय् हे
ब्वलंकादिल।
14 जिं छितः सुभाय् बी,
छाय्धाःसा छिं जितः
अजू चायापुक दय्कादीगु दु।
छिगु ज्या तसकं अजू चायापु,
थ्व खँ जिं बांलाक स्यू।
15 खिउँसे च्वंगु मांया प्वाथय्
जि ब्वलानाच्वनाबलय्
अले जिगु छपु छपु
क्वँय् ब्वलनाः
जायावयाच्वंगु इलय् नं
छिं जि अन दु धकाः स्यू।
16 जि बुइ न्ह्याः हे
छिं जितः खंगु दु।
अले जिगु आयुया
छन्हु छन्हुयागु खँ
छिं थःगु सफुलिइ च्वयादीगु दु।

17 हे परमेश्वर!
छिगु बिचाः गुलि मू वं
अले इमिगु ल्याः
गुलि अप्वः दु।
18 ल्याः जक खाःसां
थ्व फि स्वयाः यक्व दइ।
जि गुबलय् न्ह्यलं चाइ,
उबलय् छि जिलिसें दइ।
अथे खःसां
छि जिलिसें दया हे च्वनी।
19 हे परमेश्वर!
जिगु इच्छा ला थथे दु,
दुष्टत फुक्कं छिगु ल्हातिं
नाश जुइमा,
अले ज्यानमारात
जिपाखें तापाक हे च्वनेमा।
20 इमिसं न्ह्याबलें
छितः क्वह्यंकाः खँ
ल्हाना जुइ।
शत्रुतय्सं म्वाःमदुथाय् नं
छिगु नां कयाजुइ।
21 हे परमप्रभु!
छितः महीपिन्त जिं छाय् महिये!
छिगु विरोधय् सनाजुइपिन्त जिं
छाय् क्वमह्यंके!
22 जिं इमित दुनुगलंनिसें महिका,
छिम्ह शत्रु जिम्ह नं शत्रु खः।

23 हे परमेश्वर!
जितः जाँचय् यानादिसँ,
अले जिगु नुगलय् छु छु दु
सिइकादिसँ।
जितः लनास्वयादिसँ,
अले जिगु बिचाः सिइकादिसँ!
24 जिके गनं मभिंगु खँ
दुसा क्यनादिसँ।
अले जितः सदांया लँपुइ यंकादिसँ।

140

रक्षाया लागि प्रार्थना
दाऊदया भजन, लय् तइम्हय्सिगु निंतिं
1 हे परमप्रभु,
जितः दुष्ट मनूतपाखें
बचय् यानादिसँ।
ग्यानापुपिं मनूतपाखें
जितः रक्षा यानादिसँ।
2 इमिसं थःगु नुगलय्
मभिंगु ग्वःसा ग्वइ,
अले न्हियान्हिथं
ल्वापु थनाच्वनी।
3 इमिसं नवाइगु
सर्प न्याःगु थें खः।
इमिगु म्हुतुइ
बिख दुम्ह सर्पयागु बिख दइ।✡

सेला

4 हे परमप्रभु,
जितः दुष्टयागु ल्हातं
बचय् यानादिसँ।
ग्यानापुपिं मनूतपाखें
जितः रक्षा यानादिसँ।
इमिसं जिगु तुतिइ
छेर्की तयेत ग्वसाः ग्वःगु दु।
5 तःधंछुया जुइपिन्सं
जिगु लागि जाः ग्वल।
जितः तक्यंकेत
इमिसं जाः तल।
जिगु लँय् इमिसं स्वःतिपाँय्
तःगु दु।

सेला

6 हे परमप्रभु,
छि जिमि परमेश्वर खः धकाः
जिं छितः धयागु दु।
हे परमप्रभु,
छिं जिगु दयाया ख्वःसः

✡ **140:3** १४०:३ रोम ३:१३

न्यनादिसँ।
7 हे परमप्रभु परमेश्वर,
जिगु उद्धारया बल
छिं लडाइँया इलय्
जिगु छ्यंयात
रक्षा यानादीगु दु।
8 हे परमप्रभु,
दुष्टतय्सं ययकूगु खँ
बियादी मते।
इमिगु ग्वसाः ताःमलायेमा,
मखुसा इपिं घमण्डी जुइ।
सेला
9 जितः घेरय् याइपिनिगु छेनय्
इमिसं हे बिचाः याःगु
मभिंगु ज्या जूवनेमा।
10 मि व गन्धक
इमिगु म्हय् गायेमा,
इमित मिइ
वान्छवया बीमा।
इमित गालय्
क्वफानाबीमा,
अले अनं गुबलें पिहां
वये मफयेमा।
11 मखुगु खँ ल्हाइपिन्त
पृथ्वीइ सुथांलाकादी मते।
ग्यानापुपिं मनूत
याकनं हे नाश जुइमा।

12 हे परमप्रभु,
छिं दुःखय् लाःपिं
व मगाःमचाःपिनिगु
पंलिनाः न्याय यानादी
धकाः जिं स्यू।
13 धात्थें हे धर्मीतय्सं
छिगु नांयात सुभाय् बी,
भिंपिं मनूत छिगु न्ह्याःने च्वनी।

141

सन्ध्याया प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जिं छितः इनाप याये,
जिथाय् छि याकनं झासँ।
2 जिगु प्रार्थना छिगु न्ह्याःने
नस्वाःगु धुपाँय् थें जुइमा,
अले जिं थःगु ल्हाः ल्हनीबलय्
व छिगु लागि

सन्ध्याया बलि थें जुइमा।✡

3 हे परमप्रभु,
जिगु म्हुतुइ पिवाः तयादिसँ,
जिगु म्हुतुसिइ तालं ग्वयादिसँ।
4 दुष्ट मनूतनापं
मभिंगु ज्या यायेत
जिगु मन मभिंगु
खँपाखे मवनेमा।
अले जितः इमिगु
साःगु नसा नये म्वालेमा।

5 धर्मीतय्सं जितः दायेमा,
व जिगु निंतिं दया जुइ।
इमिसं जितः ब्वः बीमा,
व जिगु छ्यंया निंतिं
चिकं जुइ।
जिगु छेनं मयय्की मखु।
अय्नं मभिंपिं मनूतय्सं याःगु
ज्याखँया विरोधय्
जिं प्रार्थना याना हे च्वने।
6 इमि शासकतय्त पहाडया
च्वकां क्वफाइबलय्
इमिसं जिं धयागु खँ सत्य खः
धकाः सी।
7 इमिसं धाइ,
"बुँ पालिपिन्सं चापाँय्यात
तछ्याःगु थें हे
जिमिगु क्वँय् चिहानया सिथय्
थुखे उखे ह्लाब्यूगु दु।"

8 हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
जिगु मिखा छिपाखे हे
वनाच्वनी,
जिं छिके शरण काये,
जितः कालया म्हुतुइ
वान्छ्वयादी मते।
9 इमिसं जिगु लागि
ह्लः गु जाःपाखें,
मभिंगु ज्या याइपिन्सं
तःगु जाःपाखें
जितः बचय् यानादिसँ।
10 दुष्टत इमिगु थःगु जालय्
क्यनेमा,
अबलय् जि बचय् जुयाः
पिहां वये फयेमा।

✡ **141:2** १४१:२ प्रका ५:८

142

परमप्रभु जिगु शरण कायेगु थाय्

दाऊदया मश्किल, दाऊद गुफाय् च्वनाच्वंबलय् याःगु प्रार्थना

1 हे परमप्रभु,
जिं छितः ख्वःसलं
इनाप याये,
जिं दयाया निंतिं तःसलं हालाः
परमप्रभुयात प्रार्थना याये।✡
2 जिगु फुक्क दुःख
वय्कःया न्ह्यःने प्वंके,
जिं थःगु सास्ती
वय्कःयात कने।
3 जि निराश जूबलय्
छिं जितः छु जुयाच्वंगु दु
धकाः स्यू।

जि वनेत्यनागु लँपुइ
जिमि शत्रुतय्सं जिगु लागि
जाः ह्वःगु दु।
4 जिगु जवपाखे स्वयादिसँ।
जिगु धन्धा काइम्ह सुं हे मदु।
जिं शरण कायेगु थाय् गनं मदु।
सुनानं जितः वास्ता याइ मखु।

5 हे परमप्रभु, जिं छितः
ख्वःसलं इनाप याये
जिं धाये,
“छि जिगु शरण कायेगु थाय्
व म्वाःपिनिगु देशय्
जिगु ब्व खः।”
6 हे परमप्रभु,
जिगु बिन्ति न्यनादिसँ।
छाय्धाःसा जिगु अवस्था
तसकं बांमलाय् धुंकल।
जिगु ल्युने ल्युने वःपिं मनूतपाखें
जितः बचय् यानादिसँ,
छाय्धाःसा इपिं जि स्वयाः
यक्व बल्लाः।
7 जितः कुनातःगु थासं
त्वःतकादिसँ,
अले जिं छिगु
प्रशंसा याये फयेमा।
धर्मीत जिगु प्यखें मुनी
छाय्धाःसा छिं जिगु लागि
भिंगु ज्या यानादीगु दु।

✡ **142:1** १४२:१ १ शमू २२:१; २४:३

143

दुःखया इलय्
ग्वाहालिया लागि प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 हे परमप्रभु,
जिगु प्रार्थना न्यनादिसँ,
दयाया लागि जिं यानागु
इनाप न्यनादिसँ।
छाय्धाःसा छि थःमनूतय्गु लागि
धर्मीम्ह व विश्वास याये
बहःम्ह खः।
जिगु इनाप न्यनाः
ग्वाहालि यानादिसँ।
2 थः दासयात इन्साफय् हयादी मते,
छिगु न्ह्याःने सुं नं धर्मी मदु।✡

3 शत्रुं जितः लितुली,
वं जितः बँय् न्हुतुमतु न्हुइ।
यक्व न्हापा हे
सी धुंकूपिं थें यानाः वं जितः
खिउँगु थासय् तःगु दु।
4 उकिं जि निराश जुयागु दु,
जिगु नुगः ख्वःगु दु।

5 अले जिं वने धुंकूगु खँ लुमंके।
जिं छिगु ज्याया बारे ध्यान याये।
अले छिगु ल्हातं याःगु ज्याया
बारे बिचाः याये।
6 जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः
छितः प्रार्थना याये,
गंगु बँ थें जि छिगु लागि
प्याःचाःगु दु।

सेला

7 हे परमप्रभु,
याकनं लिसः बियादिसँ,
जिगु नुगः हे क्वतुने धुंकल।
थःगु ख्वाः जिपाखें
फस्वय्कादी मते,
मखुसा जि सीपिं थें जुइ।
8 सुथया इलं
छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायाया वचन हयेमा,
छाय्धाःसा छिके हे
जिं भलसा तयागु दु।
जि वनेमाःगु लँ क्यनादिसँ,
जिं थःगु मन छिपाखे हे ल्हने।

✡ **143:2** १४३:२ रोम ३:२०; गला २:१६

9 हे परमप्रभु,
जितः जिमि शत्रुतपाखें
बचय् यानादिसँ,
जि सुलेत छिगु हे
शरणय् वयागु दु।
10 छिगु इच्छा गथे यानाः
पूवंकेगु खः
व जितः स्यनादिसँ।
छाय्धाःसा छि जिमि
परमेश्वर खः।
छिगु आत्मां जितः
भिंगु लँपुइ यंकेमा।

11 हे परमप्रभु,
छिगु नांया लागि जिगु
जीवनयात रक्षा यानादिसँ।
छिगु धार्मिकताया कारणं
जितः थ्व दुःखपाखें
पित हयादिसँ।
12 छिगु सदां दयाच्वनीगु
दया मायां यानाः
जिमि शत्रुतय्त
नाश यानादिसँ।
अले जितः दुःख बीपिं
सकसितं नाश यानादिसँ,
जि छिकपिनि दास हे खः।

144

त्याकेगु लागि प्रार्थना
दाऊदया भजन
1 जितः रक्षा याइम्ह
परमप्रभुया
प्रशंसा जुइमा,
वय्कलं जिगु ल्हाः
व पतियात
ल्वायेगु सीप स्यनादी।
2 वय्कः जिगु निंतिं
दया माया दुम्ह परमेश्वर
व किल्ला खः,
वय्कः जिगु निंतिं ल्वहंधी
व जितः उद्धार याइम्ह खः,
वय्कः जिगु ढाल खः,
शरण कायेगु थाय् खः।
वय्कलं मनूतय्त
जिगु अधीनय् तयादी।

3 हे परमप्रभु,
मनूत छु हे खः धकाः

छिं बिचाः यानाच्वनेत?
सिनावनीपिन्त छु हे खः धकाः
छिं च्यूताः तयाच्वनेत?✡
4 मनू ला छम्ह सासः जक थें खः,
वयागु आयु मदयावनीगु
किचः थें जक खः।

5 हे परमप्रभु,
थःगु आकाशयात चायकाः
क्वहां झासँ,
पहाडतय्त थियादिसँ,
अले उकिं कुँ पिहां वयेमा।
6 हाबलासा त्वय्कादिसँ,
अले शत्रुतय्त छ्यालब्याल
यानादिसँ।
वाण कय्काः
इमित लिनाछ्वयादिसँ।
7 स्वर्ग कुहां झासँ,
तःजाःगु समुद्रं सालाः
जितः थकयादिसँ
अले बचय् यानादिसँ।
परदेशीतय्गु ल्हातं
जितः त्वःतकादिसँ।
8 इपिं मखुगु खँ ल्हाइपिं खः।
खःगु खँ ल्हाये धकाः पाफयाः नं
इमिसं मखुगु खँ ल्हाइ।

9 हे परमेश्वर,
जिं छितः छपु न्हगु भजन
हालाः न्यंके,
जिं वीणा थानाः
छितः भजन न्यंके।
10 छिं जुजुपिन्त त्याकादी,
छिं थः दास दाऊदयात
तरवारपाखें बचय् यानादी।
11 जितः बचय् यानादिसँ
अले परदेशीतय्गु ल्हातं
त्वःतकादिसँ।
इपिं मखुगु खँ ल्हाइपिं खः,
इमिसं खःगु खँ ल्हाये धकाः
पाफयाः नं मखुगु खँ ल्हाइ।

12 झी काय्पिं ल्याय्म्हबलय्
सिमा तःमा जूगु थें जुइ,
अले झी म्ह्याय्पिं दरबारया निति
बुत्ता कियातःगु
कुन्चाया थां थें जुइ।
13 झीगु भखारि

✡ **144:3** १४४:३ अय् ७:१७-१८; भज ८:४

फुक्क कथंयागु अन्नं जाइ,
झीम्ह फै-च्वलय्
द्वलंद्वः दुगं अप्वयावनी।
झीगु ख्यलय् उपिं
लखंलख दइ।
14 झी सा द्वहंया मचा छम्ह हे
क्वहां मवय्क यक्व दयेमा।
झीगु पखाः थुनी मखु,
झीपिं ज्वंकाः वनेमाली मखु,
अले झीगु लँय्
दुःखं जाःगु ख्वःसः
ताये मदयेमा।
15 धन्य खः थुकथं
आशिष काइपिं मनूत,
धन्य खः
परमप्रभु परमेश्वरयात आराधना
याइपिं मनूत।

145

परमप्रभु सृष्टिकर्ता व जुजु खः

दाऊदया भजन
1 हे परमेश्वर,
जिमि जुजु,
जिं छितः तःधंके,
जिं छिगु नांया
न्ह्याबलें प्रशंसा याये।
2 न्हियान्हिथं जिं छिगु
प्रशंसा याये, अले न्ह्याबलें
छिगु नां तःधंके।
3 परमप्रभु तःधंम्ह खः
अले प्रशंसा याये बहःम्ह खः।
वय्कः गुलि तःधं धकाः
झीसं थुइके हे फइ मखु।

4 छगू पुस्तां मेगु पुस्तांलिसें
छिगु ज्याया प्रशंसा याइ,
इमिसं छिगु बल्लाःगु
ज्याया बारे कनी।
5 इमिसं छिगु महिमा
व गौरवया बारे खँ ल्हाइ,
अले जिं छिगु अजू चायापुगु
ज्याय् ध्यान याये।
6 इमिसं छिगु ततःधंगु ज्यायागु
शक्तिया बारे खँ ल्हाइ,
अले जिं छिगु ततःधंगु
ज्या कने।
7 इमिसं छिगु फुक्क
भिंगु ज्याया निंतिं लसता हनी।

मनूतय्सं छिगु धार्मिकताया
म्ये हाली।

8 परमप्रभु दया माया दुम्ह खः।
वय्कः तंचायेत लिबाकादीम्ह
व तसकं दया माया
यानादीम्ह खः।
9 परमप्रभुं सकसितं भिं यानादी,
वय्कःया दयां वय्कलं
यानादीगु फुक्क ज्याय् दइ।

10 हे परमप्रभु,
फुक्क सृष्टिं छिगु प्रशंसा याइ,
अले छिकपिनि
विश्वास यायेबहःपिं मनूतय्सं
छितः सुभाय् बी।
11 इमिसं छिगु राज्यया
महिमाया बारे खँ ल्हाइ,
अले छिगु शक्तियागु
बयान याइ।
12 अले मेपिं मनूतय्सं
छिं यानादीगु ततःधंगु
ज्याया बारे सी।
अले छिगु राज्यया
महिमां जाःगु गौरव खनी।
13 हे परमप्रभु,
छिगु राज्य न्ह्याबलें दयाच्वनी।
छिं पुस्तां पुस्ता तक
शासन यानादी।
परमप्रभु थःमनूतय्गु लागि
विश्वास याये बहःम्ह खः,
अले वय्कलं
थःगु बचं पूवंकादी।
थःगु फुक्क ज्याय्
वय्कः दयादुम्ह खः।

14 वय्कलं क्वत्यकाच्वने
माःपिन्त ग्वाहालि बियादी,
अले ग्वतूपिन्त थनादी।
15 फुक्क प्राणीतय्सं छिगु
लँ स्वयाच्वनी,
अले छिं इमित पाय्छिगु इलय्
नयेगु नसा बियादी।
16 छिं थःगु ल्हातं
फुक्क प्राणीं
मनंतुनाच्वंगु खँ पूवंकादी।

17 परमप्रभु थःम्हं यानादीगु
फुक्क ज्याय् धर्मी खः,

थःगु फुक्क ज्याय्
वय्कः दयादुम्ह खः।
18 वय्कःयात आराधना याइपिं
सकसिगुं न्ह्यःने परमप्रभु दी,
वय्कःयात दुनुगलंनिसें
आराधना याइपिं
सकसिगुं न्ह्यःने वय्कः दी।
19 वय्कःया ग्याःभय
काःपिनिगु इच्छा
वय्कलं पूवंकादी,
अले इमिगु बिन्ति न्यनाः
इमित उद्धार यानादी।
20 परमप्रभुं थःत माया याइपिं
सकसितं रक्षा यानादी,
तर फुक्क मभिंपिन्त
वय्कलं नाश यानादी।

21 जिं परमप्रभुया सदां प्रशंसा याये,
अले फुक्क प्राणीं न्ह्याबलें
वय्कःया पवित्र नांया
प्रशंसा यायेमा।

146

परमप्रभु दया माया दुम्ह खः
1 हल्लेलूयाह!*
हे जिगु मन,
परमप्रभुया प्रशंसा या।
2 जिं जिवंकाछि
परमप्रभुया प्रशंसा याये,
जिं म्वातले जिमि परमेश्वरया
भजन हाला हे च्वने।

3 शासकतय्गु भलसा काये मते,
सुं मनूयागु नं भलसा काये मते,
छाय्धाःसा छन्त सुं मनुखं
बचय् याये फइ मखु।
4 इपिं सीबलय् चाय् लिहांवनी।
उखुन्हु इमिगु फुक्क
ग्वसाः नाश जुइ।

5 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिया ग्वाहालि
याकूबया परमेश्वर खः,
गुम्हय्सिनं परमप्रभु
परमेश्वरयागु भलसा काइ।
6 वय्कः स्वर्ग व पृथ्वी, समुद्र

* **146:1** १४६:१ हल्लेलूयाह थुकिया अर्थ परमप्रभुया प्रशंसा जुइमा खः

व उकी दुगु थीथी जीवजन्तु
दय्कादीम्ह खः।
वय्कलं न्ह्याबलें
थःगु बचं पूवंकादी।✡
7 वय्कलं क्वत्यकाच्वने
माःपिनिगु
पंलिनाः न्याय यानादी,
अले नये पित्याःपिन्त
नयेगु नसा बियादी।
परमप्रभुं कुनातःपिन्त
त्वःतकादी,
8 परमप्रभुं मिखां मखंपिन्त
मिखां खंकादी,
परमप्रभुं ग्वतुलाच्वंपिन्त
थनादी।
परमप्रभुं भिंपिं मनूतय्त
माया यानादी।
9 परमप्रभुं झीगु देशय् दुपिं
परदेशीतय्त रक्षा यानादी,
वय्कलं मां-बौ मदुपिं
व भाःत मदुपिं मिस्तय्त
वास्ता यानादी।
तर मभिंपिं मनूतय्गु ग्वसाःयात
ताःलाकादी मखु।

10 परमप्रभुं न्ह्याबलें
राज्य यानादी,
हे सियोन,
छिमि परमेश्वरं पुस्तां
पुस्ता तक राज्य यानादी।
हल्लेलूयाह!

147

परमेश्वरं हाकनं यस्शलेम
दय्कादिल
1 हल्लेलूयाह!
झी परमेश्वरया
भजन हालेगु
गुलि बांलाःगु खँ खः।
वय्कःया प्रशंसा यायेगु
न्ह्याइपुगु
व पाय्छिगु खँ खः।
2 वय्कलं यस्शलेमयात
हानं दय्कादी,
ज्वनाः परदेशय् यंकूपिन्त
वय्कलं यस्शलेमय्

✡ **146:6** १४६:६ प्रे ४:२४; १४:१५

लित हयादी।
3 वय्कलं नुगः क्वतुंपिन्त
लाय्कादी,
अले इमिगु घालय्
पट्टी चिनादी।
4 वय्कलं नगुतय्गु
ल्याः क्वःछिनादी,
अले फुक्कसिगु नां तयादी।
5 झी परमप्रभु तःधंम्ह
व तसकं बल्लाःम्ह खः,
वय्कः फुक्क स्यूम्ह खः,
6 परमप्रभुं क्वत्यका
च्वनेमाःपिन्त थकयादी,
तर दुष्टतय्त बँय् बस्वानादी।

7 सुभाय् ब्युब्युं
परमप्रभुया निति म्ये हा,
वीणा थानाः
झी परमेश्वरया भजन हा,
8 वय्कलं आकाशयात
सुपाँचं त्वपुयादी,
पृथ्वीइ वा वय्कादी,
अले पहाड पहाडय्
घाँय् बुइकादी।
9 वय्कलं नये पित्याःपिं
पशुतय्त व क्वःया मस्तय्त
नयेगु नसा बियादी।

10 वय्कः सलयागु बलय्
व मनूयागु तुतिइ
लय्तायादी मखु।
11 तर परमप्रभु वय्कःया भय
काइपिं खनाः
अले वय्कःया
सदां दइगु दया मायाय्
भलसा काइपिं खनाः
लय्तायादी।

12 हे यरूशलेम,
परमप्रभुया प्रशंसा या!
हे सियोन,
थः परमेश्वरया प्रशंसा या!
13 छायधाःसा वय्कलं
छंगु शहरया ध्वाखा
बल्लाकादी,
अले छन्थाय् च्वंपिं मनूतय्त
सुवाः बियादी।
14 वय्कलं छंगु सिमानाय्
शान्ति हयादी,
वय्कलं भिंगु छ्वपाखें

छंगु पित्याः लंकादी।
15 वय्कलं पृथ्वीयात
आज्ञा बियादी
अले थत्थें वय्कःया
आज्ञाया पालन जुइ।
16 वय्कलं ऊन थें यानाः
च्वापु गाय्कादी,
वय्कलं पुगाःगुयात
नौ थें ह्वलादी।
17 वय्कलं ल्वहंचात थें
प्वँ गाय्कादी,
वय्कःया चिकुयात
सुनानं सह याये फइ मखु।
18 वय्कलं थःगु वचन छ्वयादी
अले उमित नाय्कादी,
वय्कलं फय् वय्कादी
अले लः न्ह्याइ।

19 वय्कलं थःगु आज्ञा
याकूबयात,
अले थःगु नियम व विधि
इस्राएलयात कनादीगु दु।
20 मेगु छुं जातियात
वय्कलं थथे यानादीगु मदु,
वय्कःया नियम इमिसं मस्यू।
हल्लेलूयाह!

148

स्वर्ग व पृथ्वीइ परमेश्वरया प्रशंसा
1 हल्लेलूयाह!
स्वर्ग परमप्रभुया
प्रशंसा या,
ततःजाःगु थासय्
वय्कःया प्रशंसा या!
2 हे वय्कःया स्वर्गदूतत,
वय्कःया प्रशंसा या!
हे स्वर्गया सेना,
वय्कःया प्रशंसा या!
3 हे सूर्य व तिमिला,
वय्कःया प्रशंसा या!
हे प्वालप्वाल थीगु नगु,
वय्कःया प्रशंसा या!
4 हे दकलय् तःजाःगु आकाश,
हे आकाशय् च्वय्च्वंगु लः
छिमिसं वय्कःया प्रशंसा या!

5 इमिसं परमप्रभुया नांया
प्रशंसा यायेमा,

छाय्धाःसा वय्कःया आज्ञां हे
उपिं सृष्टि जुल।
6 वय्कलं इमित थथःगु थासय्
न्ह्याबलेंया लागि तयादिल,
वय्कलं छग्
गुबलें सिमधइगु नियम
बियादिल।

7 हे ततःधिकःपिं लः जन्तुत,
व तःजाःगु समुद्र,
पृथ्वीं परमप्रभुया प्रशंसा या!
8 हे हाबलासा व प्वँ,
च्वापु व सुपाँय,
वय्कःया वचन मानय् याइगु
वानापं वइगु वाफय्।

9 पहाडत व फुक्क डाँडात,
फल सय्कीगु सिमा
व फुक्क देवदारु,
10 गुँपशु व छेँय् लहीपिं पशु,
घिसय् जुयाजुइपिं जन्तु
व झंगःपंक्षीत,

11 पृथ्वीयापिं जुजुपिं व जातित,
राजकुमार व पृथ्वीया शासकत,
12 ल्याय्म्हपिं व मिसामस्त,
बुरापिं व मस्त,
सकसिनं परमप्रभुया प्रशंसा या।

13 इपिं सकसिनं परमप्रभुया
नांया प्रशंसा यायेमा,
छाय्धाःसा वय्कःयागु नां
जक तःधं।

वय्कःया महिमा
पृथ्वी व आकाश
स्वयाः च्वय् दु।

14 वय्कलं थःगु
देशयात बल्लाकादीगु दु,
उकिं विश्वास यायेबहःपिं
वय्कःयात तसकं यःपिं,
इस्राएलया मनूतय्सं
वय्कःया प्रशंसा याइ।
हल्लेलूयाह।

149

परमप्रभुया प्रशंसाया भजन

1 हल्लेलूयाह!
परमप्रभुया निंतिं
छपु न्हगु भजन हा,
विश्वास याये बहःपिनिगु
सभाय् वय्कःया प्रशंसा या!
2 इस्राएल थःत
सृष्टि यानादीम्हय्सिया
कारणं लय्तायेमा,
सियोनयापिं मनूत थः जुजुया
कारणं लय्तायेमा!
3 प्याखं ल्हुल्हुं इमिसं
वय्कःया नांया प्रशंसा यायेमा,
दम्फु व वीणा थानाः
इमिसं वय्कःया भजन हालेमा।
4 परमप्रभु थः मनूत खनाः लय्ताः,
वय्कलं क्वमिलुतय्त
मुक्ति बियाः हनादी।
5 विश्वास यायेबहःपिं मनूत
महिमाया कारणं लय्तायेमा,
अले थःगु लासाय् च्वनाः नं
इमिसं जयजय यायेमा।

6 इमिगु म्हुतुं परमेश्वरया
प्रशंसा जुइमा,
अले इमिगु ल्हातय्
निखें धाः दुगु तरवार दयेमा,
7 इमिसं जाति जातियात
बदला कायेमा,
देश देशयापिं मनूतय्त
सजाँय बीमा,
8 इमि जुजुपिन्त सिखलं,
व इमि नायःतय्त नँयागु
न्यवलं चीमा।
9 अले इमित क्वःछिनातःगु
सजाँय बीमा।
विश्वास यायेबहःपिं मनूत
महिमाया कारणं लय्तायेमा।
हल्लेलूयाह!

150

परमप्रभुया प्रशंसा
1 हल्लेलूयाह!
वय्कःया पवित्र थासय्
परमेश्वरया प्रशंसा या,
वय्कःया तःधंगु आकाशय्
वय्कःया प्रशंसा या।
2 वय्कलं यानादीगु
ततःधंगु ज्याया निंतिं

वय्कःया प्रशंसा या।
वय्कःया च्वन्ह्याःगु
महानताया निंतिं
वय्कःया प्रशंसा या।

3 नेकू पुयाः
वय्कःया प्रशंसा या।
वीणा थानाः, सारंगी कियाः
वय्कःया प्रशंसा या।
4 दम्फु थाथां प्याखं ल्हुयाः
वय्कःया प्रशंसा या।
वीणा थानाः अले बाँसुरी पुयाः
वय्कःया प्रशंसा या।
5 भुस्याः थानाः
वय्कःया प्रशंसा या।
तसकं झ्याईं झ्याईं सःवइगु
भुस्याः थानाः
वय्कःया प्रशंसा या।
6 सासः दुपिं फुक्क प्राणीतय्सं
परमप्रभुया प्रशंसा यायेमा!
हल्लेलूयाह!

हितोपदेशया सफू

म्हसीका

हितोपदेशया सफू उखान व शक्तिया कथं छगू धार्मिक व नैतिक शिक्षाया मुना खः। थुकी अप्वः याना न्हियान्हिथं मनूतय्सं व्यवहारय् छ्यलिगु खँया बारे च्वयातःगु दु। "ज्ञान कायेत दकलय् न्हापां परमप्रभुयात हनाबना तयेमाः", धयागु खँय्यात ध्यान बिया हे थ्व सफू च्वयेगु शुरू जुइ। अनं लिपा धार्मिक विधिया खँ जक मखु तर झीगु बुद्धि विवेक व व्यवहारया खँयात नं न्ह्यब्वयातःगु दु।

अप्वः याना छम्ह बुद्धि दुम्ह मनुखं समय व परिस्थिति कथं गथे याना जुइमा छु छु यायेगु धयागु खँ हे चिहाकय्क थ्व सफुलिइ च्वयातःगु दु। थ्व सफुलिइ गुलि खँत परिवारया स्वापु व व्यवहारिक खँया बारे, मेपिन्त गुकथं हनाबना तयेगु अले समाजय् गुकथं मिलय् जुयाः च्वनेगु अले गुलि खँय् आत्म-संयमया बारे नं च्वयाः तःगु दु। थ्व सफुलिइ नम्र जुइगु, धैर्य यायेगु, मगाःमचाःपिन्त गुकथं ग्वाहालि बीगु, व पासापिं गुकथं दय्केगु व इपिंनापं गुकथं मिलय् जुयाः च्वनेगु धयागु खँ च्वयातःगु दु।

धलः पौ

बुद्धिया प्रशंसा १:१–९:१८
सोलोमनया उपदेश १०:१–२९:२७
आगूरया उपदेश ३०:१-३३
जुजुयात ब्यूगु सल्लाह ३१:१-३१

हितोपदेश

न्ह्यखँ, आजु व मू खँ

1 दाऊदया काय्, इस्राएलया
जुजु सोलोमनया हितोपदेश✡–
2 थन भिंगु व बुद्धिया खँ,
अले दुग्यंगु धापूत थुइकेत
ग्वाहालि जुइगु
हितोपदेशत बियातःगु दु।
3 थुकिं अनुशासनय्
च्वनाः म्वायेगु,
भिं मनू जुयेगु
व खः थें जुयेगु स्यनी।
4 छुं मस्यूपिं मनूतय्त
चलाख यानाबी,
अले ल्याय्म्हल्यासेपिन्त
ज्ञानया खँ स्यनाबी।
5 थुकिं ज्ञां दुपिन्सं न्यनेमा
अले इमिगु ज्ञां अज्ज अप्वय्काबी,
अले ब्वनातःपिन्त
लँ क्यनाबी।
6 थुकिं यानाः इमिसं
हितोपदेशया सुलाच्वंगु खँ
व सःस्यूपिनिगु
गथि चिंगु खँत नं थुइके फइ।
7 परमप्रभुया भय कायेगु हे
ज्ञानया न्हापांगु पलाः खः।
मूर्खतय्सं जक

✡ **1:1** १:१ १ राज ४:३२

ज्ञान व बुद्धियात क्वह्यंकाजुइ।✡

मभिंपिं पासापिंलिसे जुइ मते

8 हे जिकाय्!
मांअबुं धाःगु खँ न्यँ!
9 थ्व हे छिमिगु छ्यंया मुकुट
व गःपःया सिखः जुइ।
10 हे जिकाय्!
पापीतय्सं ह्मयक्कः वल धाःसां
इमिगु खँय् जुइ मते।
11 इमिसं धायेफु,
"जिपिंलिसें वा,
सुयातं सुलाः सुलाः स्याये नु!
छुं मस्यूपिन्त
हय्कयाः
लुतय् याये नु!
12 इमिगु नां तक हे मल्यंक
इमित नुनाछ्वये।
13 अले इमिगु सामान लाकाः
झीसं थःपिनिगु धुकू जायके।
14 जिपिंलिसें वयेगु सा
छन्त नं जिमिगु म्हिचां इनाबी।"
15 हे जिकाय्! इपिं लिसे जुइ मते।
इमिगु लँय् पलाः हे तये मते।
16 छाय्धाःसा इमिगु पलाः
मभिंगु ज्याय् न्ह्यानाच्वंगु दु।
स्याये पालेत तकं
इपिं न्ह्यचिलाच्वंगु दु।
17 झंगलं खंक इमित
जाः प्यनेगु सितिं खः।
18 थुमिसं ला थःगु जाः
थःम्हं हे ग्वयाच्वंगु दु।
थुमिसं थःम्हं थःत हे
स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।
19 मभिंगु ज्या यानाः मुंकूगु धिबां
मनूतय्गु ज्यान काइ।

बुद्धिया इनाप

20 बुद्धि सतकय् सतकय् च्वनाः
चिल्लाय् दनाच्वंगु दु।
चुकय् चुकय् च्वनाः
वं सः तयाच्वंगु दु।
21 मू सतकय् च्वनाः
वं शहरया ध्वाखाय्
मुनाच्वंपिं मनूतय्त
न्वानाच्वंगु दु।✡
22 हे बुद्धि मदुपिं मनूत!
गुबलय् तक छिपिं

✡ **1:7** १:७ अय् २८:२८; भज १११:१०; हितो ९:१० ✡ **1:21** १:२०-२१ हितो ८:१-३

बुद्धि मदय्क् च्वंच्वनेगु,
गुबलय् तक कर्पिन्त
नागःतुगः यानाः
न्ह्यइपुकाच्वनेगु छिपिं,
गुबलय् तक छिपिं मूर्खतय्सं
ज्ञानयात मयय्का च्वनेगु?
23 जिं न्वाना थें
छिमिसं याःगु जूसा
जिं छिमित जिगु
नुगःखँ कनेगु खः,
जिं थःगु बिचाः
छिमित न्यंकेगु खः।
24 जिं धयागु खँ छिमिसं मन्यं,
जिं ल्हाः ब्वय्काबलय्
छिमिसं वास्ता मयाः।
25 जिं बियागु सल्लाहयात
छिमिसं वास्ता मयाः,
जिं न्वानागु खँ
छिमिसं मन्यं।
26 उकिं छिमित
कष्ट जुइबलय्
जि छिपिं खनाः न्हिले।
छिमित आपत वइबलय्
जिं लाय्ब्युये।
27 वाफय् वः थें
छिमित आपत वइ,
ग्वःफय् वः थें
छिमित दुःख जुइ।
28 उबलय् छिमिसं जितः सःती।
अले जिं लिसः बी मखु।
छिमिसं जितः माली,
तर जितः लुइके फइ मखु,
29 छाय्धाःसा छिमिसं
बुद्धियात हेला याःगु दु।
परमप्रभुया भय मकाःगु दु।
30 छिमिसं जिगु सल्लाह मन्यं!
जिं न्वानागुलिइ
छिमिसं च्यूताः मतः।
31 छिमिसं छु यात,
उकथं हे छिमित दइ।
अले छिमिगु ज्यां
छिमित हे दुःख जुइ।
32 बुद्धि मदुपिं मनूत
जिपाखें तापानाच्वंगुलि
सिनावनी।
मूर्खत छुं च्यूताः मकासे जूगुलि
नाश जुयावनी।
33 तर सुनां जिगु खँ न्यनी,

वयात सुरक्षा दइ,
व छुं जुइ धकाः
ग्याये म्वायक याउँक च्वनी।

2

बुद्धिं यानाः मभिंपाखें बचय् जुइ

1 हे जिकाय्!
छं जिगु वचन न्यन
अले जिगु उजं नुगलय्
तल धाःसा,
2 बुद्धियागु खँय् ध्यान बिल धाःसा
अले छंगु नुगः दुग्यांपाखे बिल धाःसा,
3 ज्ञानयागु खँ फ्वन धाःसा,
अले दुग्यांया निंतिं
इनाप यात धाःसा
4 छं उकियात वहः माले थें
व सुचुकातःगु धन माले थें
माल धाःसा
5 छं परमप्रभुयागु भय
छु खः धकाः सी,
अले परमेश्वरया ज्ञान लाइ।
6 छाय्धाःसा परमप्रभुं हे बुद्धि बियादी।
अले वयकःया म्हुतुं ज्ञान व
दुग्यांया खँ पिहां वइ।
7 इमान्दार व वयकःयागु खँ
न्यनीपिन्त
वयकलं ग्वाहालि
व रक्षा यानादी।
8 वयकलं न्याययां लँपुयात
रक्षा यानादी,
अले थःत विश्वास याइपिनिगु
लँ बिचाः यानादी।
9 अले छं छु ज्यु, छु मज्यु,
छु भिं, छु मभिं, छु न्याय,
छु अन्याय धकाः सी।
10 छंके बुद्धि जायावइ,
ज्ञानं छन्त आनन्द बी।
11 छंगु दुग्यां व थुइकेगुलि
छन्त रक्षा याइ।
12-15 थुकिं छन्त
मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिंपाखें
तापाक तइ।
अले भिंगु लँ त्वःताः
मभिंगु खिउँगु लँय् जुयाच्वंपिं,
मखुगु व दुष्ट ज्याय्
लय्तायाजुइपिं,
विश्वास याये बहःमजूपिं
फताहातय्पाखें बचय् याइ।
16 बुद्धिं छन्त व्यभिचारी

मिसातय्पाखें व इमिगु
पिचुगु खं बचय् याइ।
17 अज्याःपिं मिसातय्सं
थः ल्याय्म्हबलय्या भाःतयात त्वःती,
अले परमेश्वरया न्ह्याःने यानागु
बाचा नं ल्वःमंकी।
18 इमिगु छेँय् वनेगु हे
मृत्युया म्हुतुइ दुहां वनेगु खः।
इमिगु लँय् वंपिं सीपिनिगु देशय् थ्यनी।
19 इमिथाय् वनीपिं सुं नं
लिहां वये फइ मखु।
अले जीवनया लँ नं
लुइके फइ मखु।
20 उकिं भिंपिं मनूतलिसे जु,
अले धर्मीपिं मनूतय्गु लँय् जु।
21 छायधाःसा धर्मीपिं देशय् च्वने खनी,
अले द्रंमदुपिं अन दयाच्वनी।
22 परमेश्वरं दुष्टतय्त
थनं पितिनाछ्वइ
अले पापीतय्त
घाँय् लये थें लयाछ्वइ।

3

ल्याय्म्हतय्त उपदेश
1 हे जिकाय्! जिं स्यनागु खँ
गुबलें नं ल्वःमंके मते।
जिगु उजं नुगलय् स्वचाका ति।
2 जिं धया थें यात कि
छ तःदँ तक म्वानाच्वनी,
अले छ तःमि नं जुइ।
3 भक्ति व विश्वास गुबलें
त्वःते मते।
थुमित थःगु गःपतय् घाना ति,
अले नुगलय् च्वयाति।
4 अले परमेश्वर व मनूतय्सं
छन्त ययकी।
अले इमिगु मिखाय्
छंगु नां जाइ।✡
5 थःगु दुनुगलंनिसें
परमेश्वरयाके भरोसा ति!
थःम्हं स्यूगु खँय् जक नं
जुइ मते।
6 न्ह्यागु याःसां
परमप्रभुयात लुमंकि,
वयकलं छन्त लँ क्यनादी।
7 थःम्हं थःत सःस्यू धकाः
जुइ मते।

✡ **3:4** ३:४ लूक २:५२

परमप्रभुयागु भय का,
अले मभिंगु ज्या त्वःति।✡
8 थ्व छंगु म्हयात वासः जुइ
अले क्वँय्यात बल जुइ।
9 थःके दुगु धन सम्पत्तिं
व थःथाय् सःगु
न्हापांगु बाली छायाः
परमप्रभुयात हँ।
10 अथे यात धाःसा
छंगु धुकू अन्नं जाइ,
अले दाखमघया थल नं
भय्बिक जाइ।
11 हे जिकाय्!
परमप्रभुं न्वानादीगु खँयात
बकंफुसुलु ताय्के मते।
वय्कलं ब्वःबियादीबलय्
तंचाये मते।✡
12 छाय्धाःसा बौनं
थःत तसकं यःम्ह काय्यात
ब्वःब्यूगु थें
परमप्रभुं सुयात माया यानादी
वयात ब्वः नं बियादी।✡

बुद्धिं यानाः दइगु लसता

13 धन्य खः व मनु,
गुम्हय्सिनं बुद्धि
व लिग्यां लुइके फइ।
14 थ्व वहः स्वयाः कतिलाः,
अले लुँ स्वयाः मू वं।
15 बुद्धि हिरामोती स्वयाः मू वं,
छं थुकियात छुंलिसे नं
लनेफइ मखु।
16 बुद्धिया जव ल्हातय् ताः आयु,
अले उकिया खव ल्हातय् धनसम्पत्ति व इज्जत दइ।
17 थुकिं जीवनयात
न्ह्याइपुसे च्वंगु लँय् न्ह्याकी,
अले याउँक न्ह्याकी।
18 बुद्धियात ग्रहण याइपिनिगु निंति
थ्व जीवनया सिमा खः।
अले थ्वयात क्वातुक्क ज्वनातइपिं
सदां लय्तायाच्वनी।

19 परमप्रभुं थ्व पृथ्वीयात
वय्कःयागु बुद्धिं दय्कादिल।
अले वय्कलं आकाशयात
वय्कःयागु ज्ञानं दय्कादिल।
20 वय्कःया बुद्धिपाखें हे
खुसिबाः वल,

✡ **3:7** ३:७ रोम १२:१६ ✡ **3:11** ३:११ अय्ू ५:१७ ✡ **3:12** ३:१२ हिब १२:५-६; प्रका ३:१९

सुपाचं पृथ्वीइ वा गायकल।

21 हे जिकाय्!
बुद्धि व विवेकयात ज्वनाति।
थुमित तंके मते।
22 थुकिं छन्त न्ह्याइपुगु जीवन दइ।
अले छंगु गःपःया तिसा जुइ।
23 थुकिं छन्त छंगु लँपुइ
रक्षा याना तइ,
अले छंगु तुति खाइ मखु।
24 छ मग्यासे लासाय्
ग्वारात्वने फइ,
अले चच्छिं छन्ह्युः यानाः
घनेफइ।
25 दुष्टतय्त आकाझाकां
वइगु विपत्तिपाखें
छ ग्यायेमाली मखु।
26 छाय्धाःसा परमप्रभु
छन्त रक्षा याइम्ह खः,
वय्कलं छंगु पलाःयात
जालय् क्यंकादी मखु।

27 छं फतले
छंगु ग्वाहालि माःपिन्त
ग्वाहालि या।
28 छं जःलाखःलायात थथें
यायेफुगु ग्वाहालियात
कन्हय् तक पीकातये मते।
29 छं थः जःलाखःलायात
मभिंगु जाः ग्वयाजुइ मते
छाय्धाःसा व छंगु भलसाय्
छनापं च्वनाच्वंगु दु।
30 छन्त गुबलें छुं मभिंगु
मयाःम्ह मनूलिसे म्वाःम्वाकं
जवाःसवाः याना जुइ मते।
31 ल्वापुख्यापु यानाजुइपिं
मनूतलिसे नुगः मुइकाजुइ मते।
32 थज्याःपिं मभिंपिं मनूत
परमप्रभुयात मयः।
धर्मी मनूतय्त धाःसा
वय्कलं थःगु विश्वासय्
कयादी।
33 दुष्टतय्गु छेँय्
परमप्रभुयागु सराः लाइ
धर्मीतय्गु छेँयात धाःसा
वय्कलं आशिष बियादी।
34 वय्कलं तःधंछुना जुइपिन्त
वास्ता यानादी मखु,
क्वमिलुपिन्त धाःसा

दया यानादी।✡
35 बुद्धि दुपिन्त इज्जत दइ,
मूर्खतय्त
वय्कलं मछालापुकादी।

4

बुद्धि तसकं तःधं

1 हे जिकाय्! थः बौया खँ न्यँ!
थुकी ध्यान ब्यु,
अले लिग्यां का।
2 जिं छिमित भिंगु खँ स्यने,
उकिं जिगु खँयात ल्वःमंके मते।
3 जि मचाबलय् जिमि मांबौया
याकः काय् खः।
4 जिमि बौनं जितः थथे धकाः
स्यनादिल,
"जिं धयागु खँ लुमंका ति,
गुबलें ल्वःमंके मते।
जिं धया थें या।
छन्त जीवन दइ।
5 बुद्धि दय्कि, लिग्यां दय्कि।
जिगु खँयात ल्वःमंके मते,
अले फस्वयाः वने मते।
6 बुद्धियात त्वःते मते,
वं छंगु रक्षा याइ,
थ्वयात यय्कल धाःसा
थ्वं छन्त बिचाः याइ।
7 दक्वसिबय् तःधंगु धयागु
बुद्धि खः,
उकिं थ्वयात लानाका,
छंके दुगु फुक्क पायेमाःसां,
लिग्यां दय्कि।
8 बुद्धियात च्वछाःसा
छन्त नं च्वछाइ,
वयात घय्पु,
वं नं छन्त इज्जत बी।
9 व छंगु छ्यंया श्रीपेच जुयाबी।"

भिंगु व मभिंगु लँ

10 हे जिकाय् न्यँ!
जिं धयागु खँ न्यँ!
छ यक्व म्वाइ।
11 जिं छन्त बुद्धिया लँय् यंके,
अले खःगु लँपुइ यंके।
12 छ न्यासि जुइबलय्
पलाः लघाइ मखु,
ब्वाँय् वंसां दइ मखु।
13 छं सय्कागु खँ न्ह्याबलें

✡ **3:34** ३:३४ याक ४:६; १ पत्र ५:५

लुमंका ति।
सय्का थें जु।
व छंगु जीवन खः।
14 दुष्टतय्गु लँय् वने मते,
इमिसं याः थें याना जुइ मते।
15 अज्याःगु मतिइ हे तये मते,
अज्याःगुलिइ जुइ हे मते।
इपिंपाखें तापाक हे च्वँ,
अले थःगु हे लँय् जु।
16 दुष्टत सुयातं मस्यंकुतले
घनेफइ मखु
सुयातं क्वःमथतले
इमि न्ह्यः वइ मखु।
17 मभिंगु ज्या
व स्याये पालेगु ज्या
इमिगु नसा व त्वँसा खः।
18 धर्मीतय्गु लँ
सुथसिया निभाः थें खः,
बान्हि मजुतले
व थिनावं वइ।
19 दुष्टतय्गु लँ
तसकं खिउँगु थें खः,
इमिसं थःपिं छुकिं यानाः
दल धयागु तकं सी मखु।

20 हे जिकाय्, जिगु खँ न्यँ!
जिगु खँय् न्हाय्पं ब्यु।
21 थुमित थःपाखें
गुबलें तापाके मते।
थःगु नुगलय् तयाति।
22 सुनां थ्व लुइके फइ,
वयात थ्व जीवन जुइ।
अले वयागु म्हयागु निंतिं
उसाँय् जुइ।
23 थःगु मतियात
बांलाक बिचाः या,
छं मति तः थें हे
छंगु जीवन जुइगु खः।
24 मखुगु खँ ल्हाये मते,
म्हुतुं गुबलें मज्यूगु,
मत्यःगु खँ पिकाये मते।
25 न्ह्याबलें मिखां तप्यंक
स्वयेफय्कि,
मछालाः गुबलें छ्यं
क्वछुके म्वाःलेमा।
26 छु याये त्यनागु खः,
बांलाक बिचाः यानाः या।

अले खःगु लँपु ज्वँ।✡
27 उखेंथुखें पलाः तये मते।
तप्यंक जु।
मभिंपाखें तापाक हे
पलाः ति।

5

थः कलाःपाखे नुगः क्वसाय्का च्वँ
1 हे जिकाय्!
जिगु बुद्धिया खँय् ध्यान ब्यु।
जिगु दुग्यांया खँयात
बांलाक न्यँ।
2 थुकिं छन्त लिग्यां दइ।
अले छंगु खँय् ग्यां पिज्वइ।
3 व्यभिचारी मिसाया म्हुतुसि
कस्ति थें चाकुसे च्वनी,
अले वयागु खँ चिकं थें
चुल्लुसे च्वनी।
4 लिपा व बिख थें खाइसे
व निखें धाः दुगु
तरवार थें जुइ।
5 वं छन्त मृत्युया गालय्
क्वफाये यंकी।
वयागु लँपु धयागु
सीगाःया लँपु खः।
6 व जीवनया लँय् जुइ मखु
वयागु लँ बेक्वः।
तर वं छुं हे सी मखु।

7 हे जि काय्पिं!
उकिं जिगु खँ न्यँ,
अले गुबलें त्वफिके मते।
8 अज्याःपिं मिसातय्पाखें
तापाक हे च्वँ,
इमिगु छेँया लुखा
न्ह्याःने तक हे नं वने मते।
9 मखुसा छिमिसं
थःपिनिगु इज्जत
मेपिनिगु ल्हातिं तंकेमाली,
अले नुगः मछिंकाः
थःपिनिगु ज्यान पायेमाली।
10 पिनें वःपिन्सं
छिमिगु सम्पत्तिइ मोज याइ।
छिमिसं याःगु ज्याया कमाइ
मेपिनिगु ल्हातिइ लाइ।
11 सीत्यय्काः छिमिगु क्वँय्
व छेंगू जक ल्यं दइबलय्

✡ **4:26** ४:२६ हिब १२:१३

छिपिं ख्वया जुइमाली।
12 अले छिमिसं धाइ,
“जिं छाय् इलय् हे सय्के
मफुत?
छाय् जिं सुयागुं भिंगु खँयात
नालाकाये मफुत?
13 थः गुरूपिनिगु खँय्
जिं ध्यान हे मबिया।
इमिसं धाःगु खँय्
बिचाः हे मयाना।
14 आकाझाकां
फुक्कसिया न्ह्याःने
इज्जत वंगु वाःचाल।”

15 थःगु हे तुंया
लः त्वनेगु या।
16 थःगु तुंया लः पिने लँय्
छाय् बाः वंकेबीगु।
17 व छंगु हे जक जुइमा।
मेपिन्त ब्याके मते।
18 छंगु तुंयात आशिष दयेमा।
ल्याय्म्हबलय् ब्याहा यानाम्ह
कलाःपाखें लय्ताया च्वँ।
19 छिमि कलाः चल्ला थें बांलाः,
अले हिसि दु।
छं थः कलाःपाखे हे
नुगः क्वसाय्काः च्वनेमाः।
अले माया यानाः च्वनेमाः।
20 हे जिकाय्!
छाय् छ व्यभिचारी मिसालिसे
भेलय् पुना जुयागु?
थ्व व मदुपिं मिसातय्गु जालय्
छं छाय् तक्यना जुयागु?
21 परमप्रभुं छं याःगु फुक्कं
स्वयाच्वंगु दु।
छ गन गन वन दक्वं
स्वयाच्वंगु दु।
22 दुष्ट मनू थःगु मभिंगु ज्यां
थःगु हे जालय् क्यनी।
वयागु पापया खिपतं
वयात हे ची।
23 थःम्हं थःत कःघाये मफयाः
व नाश जुयावनी।
थःगु हे मूर्खतां व सिनावनी।

6

कर्पिनिगु कालबिलय्
जमानी च्वने मते
1 हे जिकाय्!

छ सुयागुं त्यासाया कालबिलय्
जमानी च्वनागु दुसा,
अथवा म्हमस्यूपिनिगु निंतिं
सुंनापं बाचा यानागु दुसा,
2 छ थःगु हे म्हुतुं यानाः
जालय् क्यंगु दुसा,
3 अले सुयागुं ल्हातिइ लाःगु दुसा,
छं धाय्वं थथे या,
वयाथाय् वनाः क्वमिल्लु जुयाः
थःत त्वःतेत इनाप या।
4 मिखायात न्ह्यलंब्वाके मते।
पलख हे झासु लने मते।
5 जालं झंगः पिहां वये थें,
शिकारीया ल्हातिं
चल्ला बिस्युं वने थें
थःत जालं पिका।

अल्छी व इमू

6 हे अल्छीत!
इमूचायाथाय् वनाः वयागु चालचलन स्व,
अले बुद्धिया खँ सय्कि।
7 इमि सुं शासक न्ह्यलुवाः
व मालिक मदुसां
8 ग्रीष्म ऋतुइ इमिसं अन्नया धुक् दय्की,
अले अन्न लयेगु इलय् थःपिन्त माःगु नसा मुंकाः तइ।
9 हे अल्छीत!
गुबलय् तक छिपिं अथे
ग्वारातुलाच्वनेगु?
गुबलय् दनेगु छिपिं?
10 पलख ग्वारातुलाः
पलख न्ह्यलं ब्वानाः,
पलख ल्हाः प्वःचिनाच्वंतले
11 दरिद्रता छन्थाय् डाँखु थें
अले मगाःमचासु धाःसा
ल्वाभः घानातःम्ह मनू थें वइ।✡

मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं

12 लुच्चा व मभिंपि मनूत
फताहा खँ जक ल्हाना जुइ।
13 मनूतय्त झंगःलायेत
इमिसं मिखा भाय्
व ल्हाःभाय् याइ।
14 इमिगु मभिंगु नुगलं
मभिंगु जक जाः ग्वयाच्वनी,
अले न्ह्याबलें
ल्वापु थानाच्वनी।
15 उकिं आकाझाकां हे
इमित विपत वइ,
अले छुं हे याये मखंक

✡ **6:11** ६:१०-११ हितो २४:३३-३४

इपिं नाश जुयावनी।

परमप्रभुयात तसकं मयःगु
न्हयत्ता खँ
16 परमप्रभुं खुता खँयात
घृणा यानादी,
न्हयत्ता खँ
वयकःयात तसकं मयः।
17 घमण्ड याइगु मिखा
मखुगु खँ ल्हाइगु मे
निर्दोषपिन्त स्याइगु ल्हाः
18 मभिंगु जाः ग्वइगु नुगः
मभिंगु ज्या यायेत
हथाय् चाइगु तुति
19 मखुगु जक खँ ल्हाइम्ह साक्षी,
अले दाजुकिजापिनि दथुइ
ल्वापु जक थनाजुइम्ह मनू।

व्यभिचारया विरोधय् ख्याच्वः
20 हे जिमि काय्!
थः बौया उजं न्यँ,
थः मानं स्यंगु खँ ल्वःमंके मते।
21 थुकियात न्ह्याबलें
थःगु नुगलय् प्वःचिनाः ति।
अले थःगु गःपतय् घाना ति।
22 थुमिसं छन्त
छ लँय् जुइबलय् लँ क्यनाबी,
छ घनीबलय्
छंगु सुसाःकुसाः याइ,
अले छ दनाच्वनीबलय्
छलिसे खँल्हाबल्हा याइ।
23 छायधाःसा इमिगु उजं मत खः,
इमिगु न्वानाखँ जः खः,
इमिसं ब्वःबियाः छं थःगु
जीवन सुथां लाके फइ।
24 थुकिं छन्त
व्यभिचारी मिसातय्पाखें
बचय् याइ,
मभिंपिं मिसातय्गु पिचुगु खं
तापाक तइ।
25 इमिगु हिसिइ थःत तंके मते,
अले इमिगु मिखाय्
झुमिं वने मते।
26 छम्ह वेश्या मिसां ला
छन्त छकुचा मरि फ्वना जुइमाय्काबी,
अले छम्ह व्यभिचारी मिसां
छंगु मू वंगु जीवनयात
शिकार यानाबी।
27 सुनानं थःत मपुक्क मियात
थःगु मुलय् तुयाकाये फइ ला?

28 सुं नं मनू पालिइ मपुक्क
च्यानाच्वंगु मिइ
न्यासि वने फइ ला?
29 कर्पिनि कलाःलिसे घनेगु
धयागु नं थथे हे खः।
वयात थ्यूम्ह न्ह्याम्हय्सित नं
सजाँय मजुइ हे मखु।

30 छम्ह खुं नयेपित्यानाः
खुयाकाल धाःसा
मनूतय्सं वयात हेला याइ मखु।
31 अय्नं ज्वनकि वं
न्हयद्गुगं अप्वः पुलेमाली।
वं थःके दुगु फुक्कं
फुकेमाःसां पुलेमाली।
32 तर सुनानं व्यभिचार यात धाःसा
व तःधंम्ह मूर्ख खः,
वं थःत हे स्यंकी।
33 वं ल्हाः नयेमाली,
अले नां वंकाः च्वनेमाली।
वं सदाया लागि
मछालापुकाः च्वनेमाली।
34 ईर्ष्यां मिसाया भाःतया
तंयात ग्वाकाबी।
अले वं बदला काल कि
दया माया हे क्यनी मखु।
35 छुं नं पलेसा व बं पुलाः
वयात ह्वय्के फइ मखु।

7

बुद्धि मदुम्ह मनूयात ख्याच्वः
1 हे जिकाय्!
जिं धयागु खँ बांलाक न्यँ।
अले छु या धयागु खः
लुमंका ति।
2 जिगु आज्ञा मानय् या,
छन्त जीवन दइ।
जिगु उजंयात
थःगु मिखाया नानिचा थें
याना ति।
3 थ्वयात थःगु पतिनय्
चिना ति,
अले नुगाःया ग्वरलय्
च्वयाति।
4 बुद्धियात थः केहेँ नाला का,
अले लिग्यांयात
स्याःन्याःम्ह पासा।
5 थुमिसं छन्त व्यभिचारी मिसा
व म्हुतु पिचुपिं मिसातय्पाखें

तापाका तइ।

6 छन्हु जि थःगु छेँया
तिकिइयालं पिने
स्वयाच्वनागु।
7 जिं लँय् तःम्ह हे
ल्याय्म्हतय्गु पुचलय्
छम्ह बुद्धि मदुम्ह
ल्याय्म्हयात खना।
8 व ल्याय्म्ह व मिसाया छेँ
वनेगु लँय् वनाच्वन।
अले व मिसाया छेँ न्ह्याःने थ्यन।
9 अबलय् सन्ध्याया ई जुल,
अले खिउँ खिउँ धाये धुंकल।
10 व मिसां वयात नापालात।
वं वेश्यां फीगु थें लं
फिनातःगु दु।
अले दाउ स्वयाच्वंगु दु।
11 व न्ह्याबलें लिमलाःफमलाः
लँय् जक जुयाजुइम्ह
व नुगः थातय् मलाःम्ह मिसा खः।
12 गुबलें लँय् सा
गुबलें चुकय् च्वनाः
मनूतय्त जालय् लाकेत दाउ
स्वयाच्वनी।
13 वं व मिजंयात ज्वनाः चुप्पा नइ।
अले मछाः हे मजुसे धाइ,
14 "जिं मेलबलि छाये धकाः
फ्यानातयागु थौं पूवंकागु दु।
15 उकिं जि छन्त
मालेत पिहां वयागु।
आः छन्त थन नापलात।
16 जिं थःगु लासाय्
मिश्र देशयागु रंगीचंगी मलमलया तन्ना
लायातयागु दु।
17 जिं थःगु लासायात मूर्र,
कुनुस्वां व दालाचिनि ह्वलाः
नस्वाः वय्कातयागु दु।
18 वा, थौं झी चच्छि
आनन्द याये।
निम्हं चच्छि घय्पुयाः घने।
19 जिमि भाःत छेँय् मदु।
तापाक पिने वंगु दु।
20 वं थःनापं यक्व धिबा
यंकूगु दु,
आः निवाः तक व लिहां
वइ मखु।"
21 थुकथं वं व मिजंयात
थःगु जालय् क्यंकल।

व नं व मिसायागु
पिचुगु खँय् क्यन।
22 उग्रिमय् व मिसायागु
ल्यूल्यू वन,
स्यायेत यंकूम्ह द्वहं थें,
जालय् क्यनेत तिति न्हुयाजूम्ह
चल्ला थें।
23 जाः प्यनातःथाय्
न्ह्यब्वांवंम्ह झंगः थें
व मिसाया ल्यूल्यू वन।
थःगु ज्यान हे वनीगु खँ
वं छुं हे मस्यू।
24 हे जिकाय्!
उकिं जिगु खँ न्यँ।
जिगु खँय् ध्यान ब्यु।
25 अज्याःपिं मिसातय्गु खँ
मतिइ हे तये मते,
अज्याःपिनिगु लँय् हे
जुइ मते।
26 थज्याःपिं मिसातय्सं यानाः
यक्व हे मिजंत स्यने धुंकल।
थज्याःपिन्सं स्यंकूपिं मनूत
अल्याख दये धुंकल।
27 थुमिगु छेँ कालयाथाय्
वनीगु लँपु खः,
नरकय् थ्यंकीगु लँपु खः थुपिं।

8

बुद्धिं सःताच्वंगु

1 न्यँ, बुद्धिं सःताच्वंगु दु,
लिग्यानं थःगु सः तस्सः
यानाच्वंगु दु।✡
2 गुँच्वकाय् गुँच्वकाय्,
प्यकालँय् प्यकालँय् च्वनाः
3 शहरया ध्वाखाय् ध्वाखाय्
च्वनाः वं धयाच्वंगु दु,
4 "हे मनूत!
जिं छिपिं फुक्कसित
इनाप् यानाच्वना।
5 छु छिपिं अज्ज हे
मचाबुद्धि तिनि ला?
बुद्धि दय्कि।
छिपिं अज्ज हे मूर्ख तिनि ला?
ज्ञान दय्कि।
6 जिगु तःजिगु खँ न्यँ।
जिं धयागु खँ खःगु खः।
7 जिं न्ह्याबलें

✡ **8:1** ८:१-३ हितो १:२०-२१

सत्य जक नवाना।
जितः मखुगु खँ ल्हाये मयः।
8 जिं धयागु छग्वः छग्वः
खँग्वः सत्य खः।
छुं हे मखुगु मदु।
अले झंगः लाइगु खँ नं मखु।
9 छिमिके ज्ञां दुसा
छिमिसं सी,
जिं धयागु खँ
गुलि तप्यं धकाः।
10 वहःया थासय्
जिगु उपदेशयात ल्य,
लुँया थासय् ज्ञानयात ल्य।
11 हिरामोती स्वयाः
बुद्धि तःधं,
अले छिमिसं मनंतुनीगु
फुक्क स्वयाः नं तःधं।

बुद्धिं धाइ

12 "जि बुद्धि खः, जि बांलाक होश यानाच्वनागु दु,
जिके दुग्यां व विवेक दु।
13 परमप्रभुया भय कायेगु धयागु
मभिंगु मयय्केगु खः।
जितः घमण्ड याइपिं,
तःधंछुइपिं,
मभिंगु लँय् जुइपिं
व निता भाय् ल्हानाजुइपिं
मनूत मयः।
14 सल्लाह व क्वःछीगु ज्या
जिगुपाखें हे जुइ।
दुग्यां व शक्ति जिगु हे खः।
15 जिगुपाखें हे
जुजुपिन्सं राज्य याइ,
अले शासकतय्सं नियम दय्की।
16 शासकतय्सं जिगु ग्वाहालि
शासन याइ,
अले सःस्यूपिन्सं नं
जिगु ग्वाहालि हे
खःगु न्याय याइ।
17 जितः यय्कीपिन्त
जिं नं यय्के,
जितः मालीपिन्सं
जितः लुइकी।
18 धन, इज्जतयालिसें
गुबलें मफुइगु सम्पत्ति
व सफलता नं जिके हे दु।
19 जिगुपाखें छन्त छु दइ
व भिंगु लुँ वहः स्वयाः मू वं।
20 जिं न्ह्याबलें धार्मिकता

व न्याययया लँ लिना।
21 जितः यय्कीपिन्त
जिं धनसम्पत्ति बी
अले इमिगु धुकू जायकाबी।

22 “परमप्रभुं सृष्टिया शुरू हे
जितः दय्कादिल,
वय्कःया सृष्टिया
ज्या स्वयाः न्ह्यः हे।✡
23 न्हापांनिसें हे,
पृथ्वी सृष्टि जुइ न्ह्यः हे
दक्वसिबय् न्हापां
जितः दय्कादिल।
24 महासागरत दय्के न्ह्यः हे,
पृथ्वीइ लः बुयावये न्ह्यः हे
जि बूगु खः।
25 पहाड व गुँ दय्के न्ह्यः हे
जि बूगु खः।
26 परमेश्वरं पृथ्वी, बँ
व चा दय्के न्ह्यः हे
जि बूगु खः।
27 परमप्रभुं पृथ्वीया च्वय्
सर्गः दय्कूबलय्
अले समुद्रयात
कुलामं घेरय् याःबलय्
जि अन हे दु।
28 वय्कलं सुपाँय्यात
आकाशय् तयादीबलय्,
समुद्रया मूल दय्कादीबलय्
जि अन हे दु।
29 वय्कलं समुद्रया लागा
क्वःछिनादीबलय्,
अले पृथ्वीया जग स्वनादीबलय्
जि अन हे दु।
30 जि छम्ह कःमि थें
वय्कःनापं हे दु
जिं वय्कःयात न्ह्याबलें
लय्तायका।
अले वय्कःनापं च्वनाः
जि थः नं लय्तायाच्वना।
31 जि वय्कःया संसारय्
लय्तायाच्वना,
अले वय्कःया मनूतलिसे
लय्तायाच्वना।

32 “हे जिकाय् न्यँ!
जिगु लँ ल्यूपिं लय्तायाच्वनी।

✡ **8:22** ८:२२ प्रका ३:१४

33 जिं स्यनागु खँय् ध्यान ब्यु,
वास्ता मयासें जुइ मते।
34 जिगु खँ न्यनीम्ह,
जिगु छेंय् वइम्ह,
अले जिगु ध्वाखाय् न्ह्याबलें
वयाच्वनीम्ह लयूताये खनी।
35 जितः लुइकीम्हय्सित
जीवन दइ।
अले परमप्रभु
वलिसे लयूतायादी।
36 सुनां जितः मालेत स्वइ मखु,
वं थःत थःम्हं हे स्यंकी।
सुनां जितः घृणा याइ,
वं मृत्युयात यय्की।”

9

बुद्धि व मूर्खता

1 बुद्धिं थःगु हे छेंँ दय्कूगु दु।
उकी न्हय्गः थां दु।
2 वं पशु स्यानाः
भ्वय् ज्वरय् याःगु दु।
दाखमधय् मसला
ल्वाकछ्याःगु दु
अले टेबिल नं तयार याःगु दु।
3 वं थः दासीयात
शहरया ततःजाःथाय् छ्वयाः
सकसितं भ्वय् सःतकेछ्वःगु दु।
4 “छुं मस्यूपिं मनूत फुक्क वा!”
वं थथे धकाः सःती,
5 “जिथाय् भ्वय् वा,
अले मसला
ल्वाकछ्यानातयागु
दाखमध त्वँ!
6 छिमि म्वाये मंदुसा
थःपिनिगु ग्वाज्यः
पहः त्वःति,
अले म्वायेत स्व।
बुद्धिया लँय् जु।”

7 सुनां घमण्डी मनूयात
भिंकेत स्वइ,
वं बेइज्जत जुइकाः च्वनेमाली।
दुष्टतयत ब्वःबीपिन्सं
थःत हे स्यंकी।
8 घमण्डीतयत भिंकेत
स्वये मते,
वं छन्त हे घृणा याइ।
तर बुद्धिमान मनूयात

भिंकेत स्वल धाःसा
वं छन्त हनाबना तइ।
9 बुद्धिमान मनूयात
ज्ञां बिल धाःसा
व झन बुद्धिमान जुइ,
धर्मी मनूयात
स्यनेकने यात धाःसा
वयागु ज्ञां झन अप्वः दइ।

10 ज्ञानया न्हापांगु पलाः धयागु
परमप्रभुया भय कायेगु खः।
अले पवित्रम्हय्सित म्हसीकेगु हे
लिग्यां खः।✡
11 बुद्धिं छंगु जीवन
ताहाकः यानाबी।
12 छंके बुद्धि दुसा
छन्त हे भिं जुइ,
छं बुद्धियात हेला यात धाःसा
छंगु हे मभिं जुइ।✡

13 मूर्खता धयागु सः तस्सःम्ह,
छुं मस्यूम्ह व मछाः मजूम्ह
मिसा थें खः।
14 वं थःगु छेँय् लुखाय् च्वनाः
अथवा शहरया
तःजाःथाय् च्वनाः
15 व लँ जुयाः थथःगु ज्याय्
वनाच्वंपिं मनूतयत
थथे धकाः सःती,
16 “हे छुं मस्यूपिं मनूत,
थन वा!”
अले मूर्खतयत वं थथे धाइ,
17 “खुयाः खुयाः त्वंगु लः साइ,
सुलाः सुलाः नःगु मरि
माकुसे च्वनी।”
18 तर अन वनीपिन्सं मस्यु,
व मिसाया छेँय्
वनीपिं मनूत सी,
अले न्हापा वंपिं नं
सीगालय् ल्हायेधुंकल।

सोलोमनया उपदेश

10

१०:१–२२:१६

परमप्रभुयात मानय् याइपिनिगु खँय्
1 सोलोमनया उपदेश
बुद्धिमानम्ह काय्नं
बौयात लय्तायकी।

✡ **9:10** ९:१० अय् २८:२८; भज १११:१०; हितो १:७ ✡ **9:12** ९:१२ याक ५:२०; १ पत्र ४:८

तर मूर्खम्ह काय्नं
थः मांयात दुःख बी।
2 बेइमान यानाः मुंकूगु धनं
भिंकी मखु,
तर धार्मिकतां ज्यान बचय् याइ।

3 परमप्रभुं धार्मिक मनूतय्त
नयेपित्याकाः स्याइ मखु।
दुष्टतय्त धाःसा
इमिसं मनंतुंगु पूवंकेबी मखु।
4 अल्छीपिं मनूत चीमि जुइ,
मेहनत याइपिं तःमि जुइ।
5 ज्ञान दुम्ह मनुखं
बाली लयेगु इलय् अन्न मुंकी,
बाली लयेगु इलय्
घनाः नइम्हय्सिनं
मछालापुकाबी।

6 भिं मनूतय्त आशिष दइ,
तर मभिंम्ह मनूया म्हुतुइ
ल्वापु जक सुलाच्वनी।
7 भिंपिं मनूतय्त लुमंका तइ,
मभिंपिन्त धाःसा
धाय्वं ल्वःमंका छ्वइ।

8 ज्ञान दुपिं मनूतय्सं
स्यनेकने याःगु खँ न्यनी,
मूर्ख खँ ल्हानाजुइपिं धाःसा
नाश जुयावनी।
9 इमान्दारपिं मनूत
मग्यासे जुइ फइ।
बेमानतय्त धाःसा ज्वनी।
10 मखुगु खँय् मिखा
तिस्सिना बीपिं मनूतय्सं
दुःख हइ।
तर न्ह्याःने हे ब्वःबीपिन्सं
चितासू बी।
11 भिंपिं मनूतय्गु म्हुतु
जीवनया मुहान खः।
मभिंपिं मनूतय्सं थःपिनिगु म्हुतुइ
ल्वायेलीगु खँ सुचुका तइ।

12 घृणां ल्वापु ह्वइ,
मायां मभिंगु फुक्कं त्वपुयाबी। ✡
13 बुद्धि दुपिं मनूतय्गु म्हुतुइ
भिंगु खँ दइ,
बुद्धि मदुपिन्त धाःसा

✡ **10:12** १०:१२ याक ५:२०; १ पत्र ४:८

कथिं दाइ।
14 बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
फतिंफत्तले ज्ञान मुंकी।
मूर्खतय्सं सर्वनाशयात सःती।

15 धनसम्पत्ति
तःमिपिनिगु किल्ला खः,
धनसम्पत्ति मदइगु
चीमिपिनिगु पंगः खः।
16 भिंगु ज्याया सिरपाः
जीवन खः,
तर पापं पाप हे अप्वय्की।

17 न्वानाखँ न्यनीपिन्त
जीवन दइ,
मन्यंपिन्सं मेपिन्त नं स्यंकी।
18 थःगु नुगलय् घृणा सुचुकातइपिं
फताहा खः।
अले मखुगु खँ बय्बय् यानाजुइपिं
मूर्ख खः।
19 अप्वः खँ ल्हानाजुइबलय्
पाप नं जुइफु,
बुद्धिमानपिं मनूत
अप्वः नवाइ मखु।
20 धर्मीतय्गु खँ मुक्कं वहः थें जुइ,
पापीतय्गु नुगः धाःसा
ज्याख्यलय् दइ मखु।
21 धर्मीतय्गु खं
यक्वसित ग्वाहालि दइ,
मूर्खत थःपिनिगु हे
बुद्धिं यानाः सी।

22 परमप्रभुया आशिषं
मनूतय्त तःमि याइ,
वय्कलं इमित
दुःख तनादी मखु।
23 मूर्खत मभिंगु ज्याय् लय्ताइ
दुग्यां दुपिं मनूत
बुद्धि दुगु ज्याय् लय्ताइ।
24 धर्मीतय्सं मनंतुंगु खँ पूवनी,
दुष्टत छु खँय् ग्याइगु खः,
व हे इमित जुइ।
25 वाफय् वइबलय्
दुष्टतय्त पुइकायनी,
धर्मीतय्त गुबलें नं
इकिधिकि हे संकी मखु।
26 वायात चुपाउँ,
अले मिखायात कुँ थें

अल्छी मनूतयत
ज्या याकेगु नं अथे हे खः।

27 परमप्रभुया भय कायेगु धयागु
थःगु जीवनयात
ताहाकः यायेगु खः,
दुष्टतय्गु आयु धाःसा
चिहाकः जुइ।
28 धर्मीत आशां घाइ मखु,
दुष्टतय्गु आशा सितिं वनी।
29 परमप्रभुया लँ
धर्मीतय्गु निंतिं किल्ला खः,
दुष्टतयत धाःसा नाश याइ।
30 धर्मीत गुबलें ल्यहेंदनि मखु,
दुष्टत धाःसा
पृथ्वीइ ल्यनी मखु।
31 धर्मीतय्गु म्हुतुं
बुद्धिया खँ पिहां वइ,
मखुगु खँ ल्हाइगु मे चाइ।
32 धर्मीतय्गु म्हुतुं
छु खँ भिं धकाः स्यु,
दुष्टतय्गु म्हुतुं
अःखःगु खँ जक पिहां वइ।

11

धायेगु व यायेगु खँय्
1 गेसु मलाःगु ताल्जुयात
परमप्रभुं यय्कादी मखु।
गेसु लाःगु ताल्जुलिसे
वय्कः लय्तायादी।
2 अप्वः घमण्ड याना जुल कि
न्हाय् भुइकेमाली।
क्वमिलुपिन्के बुद्धि दइ।
3 भिंगु ज्या याइपिन्त
भिंगु हे लँपु क्यनी,
मभिंगु ज्याइपिं
इमिगु मभिंगु ज्यां हे
नाश जुयावनी।

4 परमेश्वरं न्याय याइखुन्हु
धनसम्पत्ति छुं
ज्याख्यलय् दइ मखु,
भिंगु ज्यां हे
मृत्युपाखें बचय् याइ।
5 धर्मी मनूतय्गु भिंगु ज्यां
इमिगु लँ तप्यनी,
दुष्ट मनूत इमिगु मभिंगु

ज्यां यानाः ग्वारातुली।
6 धर्मी मनूतयत
इमिगु भिंगु ज्यां
बचय् याना तइ,
दुष्टत इमिगु मभिंगु मतिं यानाः
जालय् क्यनी।
7 सीबलय् दुष्ट मनूया आशा
छुं नं पूवनी मखु।
बल दुबलय् मनं तुनातःगु खँ
नं सितिं वनी।
8 दुःखकष्टया इलय्
धर्मीपिं मनूतयत बचय् याइ।
इमिगु पलेसा दुष्टतयत लाःवनी।
9 परमेश्वरलिसे मदुपिं मनूतय्सं
थःगु म्हुतुं
जःलाखःलायात स्यंकी।
तर ज्ञानं यानाः
धर्मी मनूत बचय् जुइ।
10 धर्मीतय् जिया वल कि
शहर लय्ताइ,
दुष्टत नाश जुइबलय्
लसतां चिल्लाय् दनी।
11 धर्मीतय्गु आशिषं हे
शहर च्वजाइ
तर दुष्टतय्गु म्हुतुं यानाः
थ्व नाश जुयावनी।
12 मूर्खतय्सं जक
थः जःलाखःलायात
क्वह्मंकी।
ज्ञान दुपिं मनूत
सुम्क हे च्वनी।
13 खँसुवाःतय्सं
कने मज्यूगु खँ नं कनाजुइ,
विश्वास दुपिं मनूतय्सं
खँ क्वातुका तइ।
14 लँ क्यनीपिं मन्तकि
देश स्यनी,
तर सल्लाहबीपिं यक्व दत कि
बल्लाइ।

15 म्हमस्यूपिं मनूतय्गु
कालबिलय्
जमानी च्वनेगु ग्यानापु।
अथे मयाइम्ह मनू
सुरक्षित जुइ।
16 क्वमिलु मिसायात
सकसिनं हनाबना तइ,
नुगः छाःपिं मनूतय्सं

सम्पत्ति जक मुंकी।
17 नुगः छ्वःपिं मनूतय्सं
थःत हे भिंकी,
नुगः छाःपिं मनूतय्सं
थःत हे स्यंकी।
18 दुष्टत छुं ईया निंतिं जक
तःमि जुइ।
धर्मीतय्त सदांया निंतिं
सिरपाः दइ।
19 भिंगु ज्या याइपिं
न्ह्याबलें म्वानाच्वनी,
मभिंगु ज्या याइपिं
याकनं सी।
20 नुगः वँचुपिं मनूतय्त
परमप्रभुं घृणा यानादी,
कुंखिनेथाय् मदय्क जुइपिं
मनूतय्त वय्कलं यय्कादी।
21 दुष्टतय्सं सजाँय
फये हे माली,
तर धर्मीतय्त छुत्कारा दइ।
थथे ला जु हे जुइ।
22 धंग मदय्कः ज्या याइम्ह
बांलाःम्ह मिसा
फाया त्वाथय् च्वंगु
हीराया फूली थें खः।
23 धर्मीतय्सं मनंतुनिगु न्ह्याबलें
भिंगु हे जुइ,
दुष्टतय्सं याइगु आशा
न्ह्याबलें तंमय् क्वचाइ।

24 सुनां नुगः मस्यासे बी,
वयात झन अप्वः दइ,
सुनां बीफयाः नं बी मखु,
व फ्वगिं जुयावनी।
25 नुगः मस्यासेबीम्ह
मनूयाके यक्व दयावइ,
मेपिन्त ग्वाहालि याइम्हय्सित,
थःत नं ग्वाहालि दइ।
26 सुनां अन्न सुचुका तइ,
वयात सकसिनं सराः बी,
सुनां अन्न पित बी,
वयात सुवाः बी।
27 सुनां भिंगु याइ,
वयात हनाबना तइ,
सुनां मभिंगु यायेत स्वइ,
वयागु नं मभिं हे जुइ।
28 सम्पत्तिइ जक विश्वास याइपिं
कुतुं वनी,

धर्मीत धाःसा
वाउँगु हः थें सुथां लानाच्वनी।

29 थः छेँजःपिन्त
दुःख जक बीपिनिगु
ल्हातिइ छुं हे दइ मखु।
मूर्खत न्ह्याबलें
बुद्धिमानतय् दास
जुयाच्वनी।
30 भिंगु ज्याया पुसा हे
जीवनया सिमा जुइ,
बुद्धिमान मनुखं
मनूतय्गु नुगः त्याकी।
31 पृथ्वीइ धर्मीतय्गु ला
न्याय जुइ धाःसा
दुष्ट व पापी मनूतय्त
गुलि न्याय जुइगु जुइ।✡

12

सत्य खँ ल्हायेगु खँय्
1 सुनां ढ्वंगु भिंकेत स्वइ,
व ज्ञानी खः,
सुनां ढ्वंगु भिंकेत स्वइ मखु,
व मूर्ख खः।
2 भिं मनूयात
परमप्रभुं नं यय्की,
नुगः वँचुपिन्त
परमप्रभुं दोषी ठहरय् यानादी।
3 मभिं ज्यां यानाः
सुं मनू थातं च्वने फइ मखु,
धर्मीतय्त
संके तक नं फइ मखु।
4 भिंम्ह कलाः
वया भाःतया मुकुट खः,
तर भाःतयात
मछालापुकीम्ह मिसा
ध्वगीगु क्वँय् थें खः।

5 धर्मी मनूतय्गु नुगः
भिंगु बिचालं जाइ,
तर दुष्टतय्गु सल्लाहयात
गुबलें पत्याः याये मज्यू।
6 दुष्टतय्गु खं
ग्यानापुगु जालय् लाकी,
तर धर्मीतय्गु खं बचय् याइ।
7 दुष्टतय्त हुत्यानाछ्वइ,
इमिगु हा तक हे ल्यनी मखु।

✡ **11:31** ११:३१ १ पत्र ४:१८

धर्मीं तय्गु छैं धाःसा
ल्यनाच्वनी।
8 मनूतय्त इमिगु बुद्धिकथं
हनाबना तइ,
बेक्वःगु नुगः दुपिन्त धाःसा
क्वह्यंकी।
9 थःत तःधं क्यनाः
नये मखंका जुइगु स्वयाः नं
थः छुं हे मखय्क जुयाः नं
छम्ह दास
दय्काच्वनेगु बांलाः।
10 धर्मी मनुखं
थः पशुतय्त छु छु माः धकाः
बिचाःसंचाः याइ,
तर दुष्ट मनूयाके
नुगः हे दइ मखु।

11 थःगु बुँइ ज्या यानाः
नइपिन्त नये त्वनेया
मगाः जुइ मखु,
तर म्हगस जक म्हंकाः
जुइपिं मूर्खत जक खः।
12 दुष्टत मभिंपिं मनूतय्सं
लुतय् यानाहःगु सम्पत्तिइ
मिखा वंकाच्वनी।
धर्मीत धाःसा
हा बल्लाःगु सिमा थें खः।
13 दुष्ट मनूत
थःगु हे मभिंगु खँया
जालय् क्यनी।
तर धर्मी मनूत
दुःखया जालं पिहां वइ।
14 झीत झीगु
ज्या व खँ कथंया हे
सजाँय व सिरपाः दइ।
15 मूर्खतय्सं
थःगु खँ हे खः ताय्की,
तर बुद्धि दुपिन्सं
मेपिनिगु सल्लाह नं न्यनी।

16 मूर्खतय्सं
धाय्वं तं क्यनी,
बुद्धिमानतय्सं थःत
क्वह्यंकूसां
मिखा तिस्सिनाबी।
17 सत्यम्ह साक्षीं
खःगु साक्षी बी,
तर फताहा साक्षीं
फताहा खँ ल्हाइ।
18 बिचाः मयासें नवाःगु खं

तरवारं थें घाः याइ,
तर बिचाः यानाः नवाःगु खं
घाः नं लनी।
19 सत्य खँ
न्ह्याबलें ल्यनाच्वनी,
मखुगु खँ
ताःतुइ मखु।
20 दुष्टतय्गु नुगः न्ह्याबलें
मभिंगु खं जायाच्वनी,
तर भिंगु खं लय्ताः हइ।
21 धर्मीतय्त
गुबलें नं दुःख जुइ मखु,
तर दुष्टतय्त
दुःखया दुःख जक जुइ।
22 मखुगु खँ ल्हाइपिन्त
परमप्रभुं यय्कादी मखु,
तर सत्य खँ ल्हाइपिलिसे
वय्कः लय्तायादी।
23 बुद्धिमानतय्सं
थःत सःस्यू धकाः
क्यनाजुइ मखु।
तर मूर्खतय्सं
थःगु मूर्खता ब्वया जुइ।

24 मेहनत याइगु ल्हाति
शासन याइ,
अल्छीत दास थें
जुयाच्वनेमाली।
25 चितास् मन्तकि
मनूतय् नुगः क्वतुनी,
तर क्यातूगु वचनं
नुगः चंचंधाइ।
26 धर्मीतय्सं
थः पासापिन्त
भिंगु लँपु क्यनी।
दुष्टतय्सं धाःसा
मखुगु लँय् यंकी।
27 अल्छीतय्
मनंतुंगु पूवनी मखु।
तर मेहनत याइपिनि
यक्व धनसम्पत्ति दइ।
28 धार्मिकताया लँपुइ
जीवन दु,
थ्वं गुबलें नं
मृत्युपाखे यंकी मखु।

13

भिंपिं पासापिलिसे
जुइगु खँय्

1 बुद्धिमानम्ह काय्नं
थः बौनं धाःगु खँ न्यनी।
तर घमण्डीम्ह काय्नं
न्यनी मखु।
2 भिंगु म्हुतुं
भिंगु हे फल बी।
तर वँचु नुगःयापिन्सं
न्ह्याबलें ल्वापुख्यापु जक
यय्काच्वनी।
3 बिचाः यानाः नवाइपिन्सं
थःत बचय् याइ,
लाः लाः थे नवानाजुइपिं
नाश जुइ।
4 अल्छी मनूतय्सं
न्ह्याक्व मनंतुंसां
पूवनी मखु।
मेहनत याइपिन्सं
न्ह्याक्व मनंतुंसां
पूवनी।
5 धर्मी मनूतय्सं
मखुगु खँ ल्हाये
यय्की मखु।
तर दुष्टतय्गु खं
मछालापुकी
व बेइज्जत वंकाजुइ।
6 भिंपिं मनूत
इमिगु धार्मिकतां यानाः
बचय् जुइ।
तर पापं यानाः
दुष्टत नाश जुइ।

7 गुलिसिनं थःके छुं मदुसां
थःत तःमि धकाः
क्यनाजुइ,
अले गुलिसिनं थःके दक्वं दयां नं
चीमि धकाः
क्यनाजुइ।
8 तःमिपिन्सं धिबां यानाः
थःत त्वःतके फइ,
तर चीमिपिं सुंपाखें नं
ग्यानाच्वने माली मखु।
9 धर्मीपिं मनूत
जल्ल थिनाच्वंगु
मत थें खः,
दुष्टत धाःसा
सीत्यंगु मत थें खः।
10 घमण्डं ल्वापु हइ,
तर सल्लासाहुति काइपिं
बुद्धिमान खः।

11 याकनं मुंकूगु धन
याकनं हे फुनावनी,
मेहनत यानाः मुंकूगु धन
अप्वयावनी।
12 थःम्हं मनंतुनागु पूमवन कि
सी थें जुइयः,
थःम्हं मनंतुनागु पूवनेगु धयागु
जीवनया सिमा थें खः।
13 भिंगु सल्लाह मन्यंम्हय्सिनं
दुःख सी माली,
अले न्यंम्हय्सिनं
सिरपाः कायेखनी।

14 बुद्धिमानपिं मनूतय्सं
ब्यूगु सल्लाह
जीवनया धाःथें खः।
थुकिं न्ह्यागु कथंया दुःखकष्टं
पिहां वये फइ।
15 भिंगु नुगःयापिं मनूतय्त
हनाबना तइ,
तर पत्याः यायेबहः
मजूपिं मनूत
नाशपाखे वनाच्वंगु दइ।
16 बुद्धिमानपिं मनूतय्सं
छुं नं याये न्ह्यः बिचाः याइ,
तर मूर्खतय्सं
फुइँ जक क्यनाजुइ।
17 दुष्टम्ह दूतं
दुःखयागु खँ हइ,
तर विश्वास याये बहःम्ह दूतं
भिं उसाँय् हइ।

18 न्वानाखँयात च्यूताः मतइपिं
चीमि व मछालापुकाः
च्वनेमाली।
तर न्यंम्हय्सित हनाबना तइ।
19 मनंतुंगु पूवन कि
न्ह्याइपुसे च्वनी।
तर मूर्खत मनंतुंगु पूवंकेत नं
मभिंगु ज्यां लिचिलेत
स्वइ मखु।
20 बुद्धिमानपिंलिसे जुइपिं
बुद्धिमान हे जुइ।
मूर्खतलिसे जुइपिन्सं
थःत स्यंकी।
21 पापीतय्सं
दुःखकष्ट फयेमाली,
धर्मीतय्सं

सिरपाःकथं आशिष काइ।
22 भिंपिं मनूतय्सं
थः छय्-छुइपिन्त धकाः
धनसम्पत्ति त्वःताथकी।
पापीतय्गु धन धाःसा
धर्मीं तय्गु ल्हातिइ लाइ।

23 चीमिपिं मनूतय्गु बुं
गाक्क हे अन्न सय्की।
तर अन्याय याइपिन्सं
लुतय् यानायंकी।
24 थः मस्तय्त माया याइपिन्सं
न्वाइ,
थः मस्तय्त माया मयाइपिन्सं
न्वाइ मखु।
25 धर्मीं पिन्सं
प्वाः जायेक नयेखनी।
दुष्ट धाःसा
नयेपित्याकाः च्वनेमाली।

14

हाःनाः मदुपिन्त
ग्वाहालि यायेगु खँय्
1 बुद्धि दुम्ह मिसां
थःगु छेँ दय्की,
तर बुद्धि मदुम्ह मिसां
थःगु छेँ स्यंकी।
2 भिंगु लँय् जुइम्ह मनुखं
परमप्रभुया भय काइ,
भिंगु लँय् मजुइम्ह मनुखं
क्वह्यंकाजुइ।
3 मूर्खतय्गु खं
थःगु हे जँय् कथि दाय्की,
तर बुद्धिमानतय्गु खं
बचय् याइ।
4 द्वहं मदुथाय्
भखारि नं प्वनी,
द्वहंया ग्वाहालि
यक्व बाली सय्के फइ।
5 खःगु साक्षीं
मखुगु खँ ल्हाइ मखु,
फताहा साक्षीं
मखुगु जक साक्षी बियाजुइ।
6 हेबाय्चबाय् यानाः
ज्ञान मालां गुबलें नं
ज्ञान लुइके फइ मखु,
तर नुगः क्वसाय्काः
माल धाःसा
अःपुक हे लुइ।

7 मूर्खतपाखें
तापाक हे च्वँ,
इमिगुपाखें
छुं नं सीकेसय्के
फइ मखु।
8 बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
थःपिं गन वनाच्वना धकाः
बांलाक थू,
तर मूर्खतय्सं
थःम्हं थःत
झंगः लानाच्वनी।
9 मूर्खतय्सं
थःपिनिगु पापया नं
च्यूताः तइ मखु,
भिंपिं मनूतय्सं
थःपिनिगु पापया
क्षमा माली।
10 थःगु दुःखसुख धयागु
थःम्हं हे जक सी,
मेपिन्सं इनाकाये
फइ मखु।

11 दुष्टतय्गु छेँ
नाश जुयावनी,
भिंम्ह मनूया पाल धाःसा
ल्यनांच्वनी।
12 थःम्हं भिंगु लँ धकाः
ताय्काच्वनागु लं नं
लिपा मृत्युया म्हुतुइ
थ्यंकाबीयः।
13 न्हिलाख्वालं
मनया दुःख त्वपुइफु,
तर लय्ताः
दुःखय् हिले फु।
14 मभिंपिन्सं
थःपिनिगु मभिंगु ज्याया
लिच्वः ला फये हे माली,
भिंपिं मनूतय्सं धाःसा
थःपिनिगु भिंगु ज्याया
सिरपाः कायेखनी।
15 मूर्ख मनूतय्सं
न्ह्यागु खँ नं पत्याः याइ,
तर बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
स्वांपुयाः जक
पलाः तयाजुइ।
16 बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
परमप्रभुया भय काइ,
अले मभिंगु ज्यापाखें
तापाक हे च्वनी।

मूर्खत धाःसा हरबरय् चाइपिं
व न्ह्यागु ज्यां बिचाः मयासें
हथासं याइपिं जुइ।
17 तंगुल्तय्सं
मूर्ख ज्या याइ,
झंगःलानाजुइपिं मनूतय्त
मेपिन्सं घृणा याइ।
18 अज्ञानीत मूर्ख
धाय्काच्वनेमाली,
बुद्धि दुपिन्सं
ज्ञानया मुकुट पुइखनी।
19 मभिंपिं मनूत
भिंपिं मनूतय्गु न्ह्यःने
व दुष्टत
धर्मीपिनिगु न्ह्यःने
क्वछुयेमाली।
20 चीमिपिं मनूत
थः जःलाखःलापाखें
क्वह्यंकाः च्वनेमाली,
तःमिपिं मनूतय् धाःसा
यक्व पासापिं दइ।
21 सुयातं क्वह्यंकेगु धयागु
पाप खः,
हाःनाः मदुपिन्त ग्वाहालि
याइम्हय्सित आशिष दइ।
22 छं मभिंगु ज्या यायेगु
बिचाः यात धाःसा
छं ढुंकाच्वन,
भिंगु ज्या याइपिन्सं
मेपिनिपाखें हनाबना
व माया कायेखनी।✡
23 मेहनतं भिंगु फल दइ,
खँ जक ल्हानाः नयां
फ्वगिं जुइ।
24 बुद्धि दुपिं मनूतय्गु
धनसम्पत्ति इमिगु मुकुट खः,
तर मूर्ख ज्यां
मूर्ख हे जक जुइ।

25 खःगु साक्षीं
मनूतय्त बचय् याइ,
मखुगु साक्षीं धोखा बी।
26 परमप्रभुया भय काइपिन्त
भलसा दइ,
अले इमि सन्तानयात तकं
सुरक्षा दइ।
27 परमप्रभुया भय धयागु
जीवनया मूल खः,

✡ **14:22** १४:२२ हितो १६:२५

थुकिं मनूतय्त
मृत्युपाखें लित हइ।
28 सुं नं जुजु गुलि तःधं धयागु
वया गुलि प्रजा दु
धयागुलि क्यनी,
प्रजा मदय्कं
जुजु धयापिं छुं नं मखु।
29 सह याना च्वनेफुम्ह मनू
बुद्धिमान खः,
तं क्यनाजुइपिन्सं
थःगु मूर्खता जक क्यनाजुइ।
30 नुगः लुधंकाच्वन कि
उसाँय् बांलाइ,
नुगः मुइका जुल कि
म्हया क्वँय् हे ध्वगी।
31 सुनां चीमिपिन्त क्वत्यला जुइ,
वं थःत दय्कूम्ह परमेश्वरयात
क्वह्यंकूगु जुइ,
सुनां चीमिपिन्त हनाबना तइ,
वं परमेश्वरयात
हनाबना तःगु जुइ।
32 दुष्टत इमिगु मभिंगु ज्यां यानाः
नाश जुयावनी,
धर्मीतय्त सीबलय्
नं रक्षा याना तइ।
33 दुग्यां दुपिं मनूतय्के जक
बुद्धिं बास च्वनी,
मूर्खतय्सं बुद्धि धयागु
छु धकाः तकं सी मखु।
34 धार्मिकतां देशयात तःधंकी,
पापं देशयात क्वथुनी।
35 जुजु बुद्धिमानम्ह च्यः खनाः
लय्ताइ,
अले मछालापुसे च्वंगु
ज्या याइम्ह च्यः खनाः
तंचाइ।

15

न्वानाखँयात नाला कायेगु खँय्
1 नाइसे च्वंगु लिसलं
तं क्वलाइ,
तर छाःगु लिसलं
तंयात ग्वाकी।
2 बुद्धिमानयागु म्हुतुं
बुद्धियागु खँ पिहां वइ,
तर मूर्खतय्गु म्हुतुं
मूर्ख खँ जक पिहां वइ।

3 परमप्रभुया मिखां
न्ह्याथासं खं,
भिपिं व मभिपिं निथ्वःसित नं
वय्कलं स्वयाच्वनादीगु दु।
4 भिंगु वचनं
जीवन व उसाँय् बी,
तर छाःगु वचनं
नुगलय् घाः याइ।
5 मूर्खतय्सं जक
बौया अनुशासनयात
च्यूताः तइ मखु,
बुद्धिमानतय्सं
थुकियात नाला काइ।
6 धर्मीपिनिगु धुकू
धन सम्पत्तिं जायाच्वनी,
तर मूर्खतय्गु धनं
इमित झन जक दुःख बी।
7 बुद्धिमानपिनिगु म्हुतुं
ज्ञानया खँ पिहां वइ,
मूर्खतय्गु नुगः धाःसा
अथे जुइ मखु।

8 परमप्रभु
दुष्टतय्सं छाःगु बलि
लय्तायादी मखु,
भिपिं मनूतय्सं याःगु प्रार्थनां
वय्कः लय्तायादी।
9 परमप्रभुं
दुष्टतय्गु लँपुयात यय्कामदी,
तर धर्मी जुयाः जुइपिन्त
वय्कलं यय्कादी।
10 सुनां भिंगु लँ त्वःतावनी,
वयात बांमलाक सजाँय बी।
सुनां अनुशासनयात
घृणा याइ व सी।

11 कालयागु खँ ला
परमप्रभुया न्ह्यःने
सुलाच्वंगु मदुसा,
मनूया नुगःया खँ जक
गथे यानाः सुले फइ?
12 कर्पिन्त हेबाय्चबाय्
यानाजुइपिन्सं
थःत भिकेगु यय्की मखु,
उकिं इपिं भिपिं मनूतपाखें
तापाक हे जुया जुइ।
13 लसतां जाःगु नुगलं
ख्वालय् लसता हइ,
तर स्याः नुगलं

आत्मायात ख्वय्की।
14 बुद्धिमान मनू
ज्ञानया निंतिं आयब्वुया जुइ,
तर मूर्खतय्सं
मूर्ख खँ हे यय्काच्वनी।

15 चीमिपिनिगु निंतिं
न्ह्याबलें म्वाये थाकु,
तर लुधंपिनिगु निंतिं
न्ह्याबलें भ्वय्।
16 तःमि जुयाः
दुःखय् लानाच्वनेगु स्वयाः
चीमि जुयाः
परमप्रभुया भय कयाच्वनेगु
हे बांलाः।
17 महीपिं मनूतय्थाय् वनाः
लाजा नयेगु स्वयाः
थःत यःपिं मनूतय्थाय् वनाः
वाउँपाउँ नयेगु हे बांलाः।
18 तंगुलु मनूतय्सं ल्वापु थइ,
तर सह यायेफुपिं मनूतय्सं
ल्वापु ज्यंकी।

19 अल्छीतय्गु लँय्
कंया कं जक दइ,
भिंपिनिगु लँ धाःसा
मू लँ खः।
20 बुद्धिमानम्ह काय्नं
बौयात लय्ताय्की,
मूर्खम्ह काय्नं
थः मांयात हेला याइ।
21 मूर्ख मनूत
थःगु मूर्ख ज्याय् हे
लय्तायाच्वनी,
तर बुद्धिमान मनूतय्सं
छु भिं व हे जक याइ।

22 गुलि काये फु
उलि हे सल्लाह का,
अले जक ज्या ताःलाइ।
सल्लाह मकासे
याःगु ज्या ताःलाइ मखु।
23 माःगु इलय्
माःगु लिसः बीबलय्
मनूत गुलि लय्ताइ।
24 बुद्धि दुपिन्सं लीगु लं
इमित च्वजाःगु
जीवनपाखे न्ह्याकी,

अले मृत्युपाखें तापाक यंकी।

25 घमण्डीतय्गु छेँयात
परमप्रभुं नाश यानादी,
भाःत मदुपि मिसातय्गु
सम्पत्ति धाःसा
रक्षा याना तइ।
26 दुष्टतय्गु खँय्
परमप्रभु लय्तायादी मखु,
तर भिंपि मनूतय्गु खँय्
वय्कः लय्तायादी।
27 मभिंगु ज्या यानाः
मुंकूगु कमाइनं
छेँय् संकट हइ।
घुस काये मते,
अले छ यक्व म्वाइ।
28 भिंपि मनूतय्सं नवाये न्ह्याः
बांलाक बिचाः याइ।
दुष्टतय्सं धाःसा
लाः लाः थे नवाइ।

29 परमप्रभु दुष्टतपाखें
तापाक हे च्वनादी,
वय्कलं धर्मीतय्गु
प्रार्थना धाःसा न्यनादी।
30 लसतां जाःगु ख्वालं
नुगःयात चक्कंकाबी।
भिंगु वचनं
म्हयात तागत बी।
31 थःगु द्वं
भिंकेत न्ह्यचिल धाःसा
छ बुद्धिमान खः।
32 अनुशासनयात च्यूताः
मतइपिन्सं
थःत हे स्यंकी,
थःगु द्वं भिंकीम्ह मनू
बुद्धिमान खः।
33 परमप्रभुया भय
कायेगु धयागु हे
ज्ञान खः।
क्वमिलु जुल कि
हनाबना नं याइ।

16

मनुखं ग्वसाः ग्वइ,
परमप्रभुं क्वःछिनादी
1 नुगःया ग्वसाः ला मनूयागु खः
तर म्हुतुया लिसः धाःसा परमप्रभुपाखें वइ।
2 मनूतय्त थःपिनिगु थःगु फुक्क चालचलन ला

पायछि हे थें च्वनी।
तर परमप्रभुं उकियागु
मनसुवाः छु खः धकाः
जाँचय् यानादी।
3 थःम्हं यायेगु न्ह्यागुं ज्या
परमप्रभुयात लःल्हानाब्यु,
अले छंगु फुक्क ज्या ताःलाइ।

4 परमप्रभुं फुक्कं थःगु हे
तातुनां कथं दयकादीगु खः।
दुष्टतयत तक नं वयकलं हे
विनाशया ईयात धकाः
दयकादीगु खः।
5 घमण्डीतयत परमप्रभुं
घृणा यानादी,
इमित सजाँय मजुइ हे मखु।
6 विश्वास याये बहःम्ह जुयाः
व गुबलें मफुइगु मायां हे
छिमिगु पाप क्षमा जुइ।
परमप्रभुया भयं
मनूत पापपाखें लिचिली।
7 परमप्रभुयात लयताय्कल धाःसा
छिमिसं थः शत्रुतयतनापं पासा दयके फइ।
8 मभिंम्ह मनू जुयाः
तःमि जुइगु स्वयाः
भिंम्ह मनू जुयाः
चीमि जुयाच्वनेगु हे बांलाः।

9 मनूतय्सं
थथे याये अथे याये धकाः
ग्वसाः ग्वइ,
तर परमप्रभुं हे छु यायेगु धकाः
क्वःछिनादी।
10 जुजुं अधिकार दुम्हं थें नवाइ,
वयागु खँ न्ह्याबलें पायछि जुइ।
11 पायछिगु नाप व ताल्जु
परमप्रभुपाखेंयागु हे खः,
म्हिचाय् दुगु फुक्क धःत
वयकःया हे ज्या खः।
12 जुजुं मखुगु ज्या ययकी मखु,
छायधाःसा न्यायलं हे
जुजु बल्लाइ।
13 जुजुं खःगु खँ न्यने ययकी।
अले खःगु खँ ल्हाइपिन्त
ययकी।
14 जुजुया तं धयागु
मृत्युया दूत थें खः,
बुद्धिमानतय्सं उकियात

क्वलाकेत स्वइ।
15 जुजु लय्ताइगु धयागु
जीवन दइगु खः,
जुजुं यय्कीगु धयागु
वा वयाः चकने थें खः।

16 लुँ दइगु स्वयाः
बुद्धि दइगु गुलि बांलाः,
अले वहः दइगु स्वयाः
भिंगु न्याय दइगु गुलि बांलाः।
17 भिंगु लँय् जुइगु धयागु
पापपाखें तापायेगु खः,
थः गन वनाच्वना धकाः
बिचाः याना जुल कि
वं थःगु जीवनया रक्षा याइ।
18 अप्वः घमण्डयात कि
नाश जुइ,
तःधंछुया जुल कि
क्वःदली।
19 लुतय् यानाहःगु सम्पत्तिं
तःधंछुना जुयेगु स्वयाः
तःधंमछुसे चीमि
जुयाच्वनेगु हे बांलाः।
20 छन्त छु स्यंगु खः,
उकी ध्यान ब्यु,
अले छंगु ज्या ताःलाइ।
परमप्रभुयात विश्वास याइपिन्त
आशिष दइ।
21 बुद्धिमानपिं मनूतय्त
इमिगु खं हे सीके फइ।
गुलि नाइक नवात
उलि हे मनूतय्गु
नुगः साले फइ।
22 थूपिनिगु निंतिं
बुद्धि धयागु
जीवनया मुहान खः।
मूर्खतां यानाः
मूर्खतय्सं सजाँय फयेमाली।
23 बुद्धिमानपिं मनूतय्सं
बिचाः यानाः जक नवाइ,
इमिगु खं
न्यनीपिनिगु नुगः त्याकी।

24 नाइसे च्वंगु वचन
कस्ति थें खः,
थुकिं नुगः चंचंधाइ,
अले म्हयात तागत बी।
25 गुलि गुलि लँ स्वयेबलय्
बांलाः थें जुइ,

तर उकिं मृत्यु तक थ्यंकेफु।✡
26 ज्या याइपिन्सं प्वाःया निंतिं
अज्ज अप्वः मेहनत याइ,
छाय्धाःसा इमि थःगु पित्याः
लंकेत नं अथे यायेमाली।
27 दुष्टतय्सं मेपिन्त
स्यंकेगु जक स्वयाच्वनी,
इमिगु खँ हे नं
मिप्वाः थें जुइ।
28 दुष्टतय्सं म्वाःमदुगु खं
कचवं पिकया जुइ।
अले पासा पासाया दथुइ
ल्वापु पिकयाबी।

29 ल्वापुखिचा मनूतय्सं
थः पासापिन्त ह्मय्काः
मखुगु लँय् यंकी।
30 मिखा कय्कुंकाः जुइपिन्सं
मभिंगु मतिइ तया जुइ,
अले म्हुतु पकुचिंकाः
जुइपिनिगु नुगलय्
हाकु थानाच्वनी।
31 तुयुगु सँ
तःजिगु हनाबनाया मुकुट खः,
भिंगु ज्यां जक थ्व चूलाइ।
32 बल्लायेगु स्वयाः
सह यायेगु तःधं।
देश देशयात त्याकेगु स्वयाः
थःगु मनयात कःघायेगु हे तःधं।
33 झीसं थथःम्हं थःगु खँ
क्वःछिना जुये,
तर परमप्रभुं हे
फुक्क खँ क्वःछिनादी।

17

झीगु नुगः
परमप्रभु जाँचय् यानादी
1 ल्वापुख्यापुं जाःगु छैंय्
भ्वय् नयेगु स्वयाः
याउँक स्वः मरि जक
नयाच्वनेगु बांलाः।
2 भिंम्ह च्यलं
काय्या थाय् काये फु,
अले दाजुकिजां थें
अंश नं काये फु।
3 लुँ व वहः
मिइ तयाः जाँचय् याइ।

✡ **16:25** १६:२५ हितो १४:१२

तर झीगु नुगः
परमप्रभुं जाँचय् यानादी।
4 मभिंपिं मनूतय्सं
मभिंगु हे खँ न्यनी,
फताहा खँ ल्हाइपिन्सं
फताहा खँ हे न्यनी।
5 चीमिपिन्त क्वह्यंकिपिन्सं इमित
सृष्टि याःम्हय्सित हे क्वह्यंकूगु जुइ।
मेपिनि मज्यूगुलिइ
लय्ताइपिन्त सजाँय जुइ।
6 छय्-छुइपिं
बुराबुरितय्गु मुकुट खः,
अले मांबौ
मस्तय्गु न्हाय् खः।

7 तःधंपिं मनूतय्त
मखुगु खँ ल्हायेगु मल्वः,
मूर्खतय्गु म्हुतुं
भिंगु खँ ल्हाइगु मल्वः।
8 घुस बीम्हय्सिगु निंतिं
व म्वहनी थें जुइ,
न्ह्याथाय् वंसां ताःलाइ धकाः
वं मतिइ तइ।
9 सुयागुं दोष
क्षमा यायेगु धयागु हे
वयात थः मनू
यानातयेगु खः,
दोषयात जक
कुत्तुकुलाच्वन कि
पासापिं बायेमाली।
10 मूर्खतय्सं सछिकः
दाय्काः काइगु ज्ञान
बुद्धि दुम्ह मनुखं
छक्वः न्वायेवं काइ।

11 मभिंपिं मनूतय्सं न्ह्याबलें
पंगः जक थानाच्वनी,
अज्याःपिन्त नुगलय्
हि मदुम्ह छ्वयाः
सजाँय बी।
12 मूर्ख ज्या याये त्यंम्ह मूर्ख
ध्वदुइगु स्वयाः
मचा तंम्ह भाल्
ध्वदुइगु हे बांलाः।
13 भिंगुया पलेसा मभिंगु
याइम्हय्सिया छेंनं
मभिं धयागु
गुबलें चिलावनी मखु।
14 ल्वापु धयागु

लःया मूल तज्याये थें खः,
उकिं थ्वयात
न्यनावने न्ह्यः हे दिकाब्यु।
15 दोष मदुपिन्त दोष बीगु
व दोष दुपिन्त दोष मबीगु
नितां परमप्रभुयात मयः।
16 मूर्खतय्सं आखः सय्केत
धिबा फुकेगु सितिं खः,
छाय्धाःसा इमिके
आखः सय्केगु मन हे मदु।

17 पासा धयापिं
पासा हे जक खः,
दाजुकिजा धयापिं दुःखय् नं
ग्वाहालि याइपिं खः।
18 ज्यू मज्यू मस्यूपिं जक
कर्पिनिगु कालबिलय्
थः जमानी च्वनाबी।
19 ल्वापुख्यापु ययकीपिन्सं
पाप ययकी।
न्ह्याबलें फुइँ यानाजुइपिन्सं
विनाश हइ।
20 मभिंगु बिचाः तइपिं
व मखुगु खँ ल्हाइपिं मनूतय्त
गुबलें बांलाइ मखु,
इपिं नाश जुइ।
21 मूर्खम्ह काय्या बौयात
दुःख बाहेकं सुख धयागु
गुबलें जुइ मखु।
22 चक्कंगु नुगः
भिंगु वासः थें खः,
न्ह्याबलें नुगः मछिंकाच्वन कि
म्हया क्वँय् हे गनावनी।

23 मभिपिं मनूतय्सं
सुलाः सुलाः घुस काइ,
अले न्याय हे
अःखतं यानाबी।
24 बुद्धि दुपिन्सं
छु याःसा
बांलाइ धकाः सी,
तर मूर्खतय्सं
थःगु मिखा न्ह्याबलें
उखेंथुखें चाहिकाच्वनी।
25 मूर्खम्ह काय्नं
अबुया नुगः ख्वयकी,
मांयात दुःख बी।
26 भिंपिन्त दण्ड बीगु

व बांलाःगु ज्या याःपिन्त
सजाँय बीगु पाय्छि मजू।
27 सःस्यूपिं मनूत
अप्वः नवाइ मखु,
दुग्यां दुपिं मनूत
तंम्वइ मखु।
28 मूर्ख मनू नं सुम्क च्वन कि
सःस्यूम्ह थें खने दइ।

18

म्हुतुया वचन
मनूया शक्ति खः
1 याकःचा जक जुइम्ह मनुखं
थःगु जक बिचाः याइ।
वं मेपिनिगु खःगु खँ नं
मानय् याइ मखु।
2 मूर्खतय्सं
थू मथूया बिचाः याइ मखु,
थःगु खँ जक
घःने तयेत स्वइ।
3 मखुगु ज्यां मछालापुकी,
अले न्हाय् भुइकी।
4 ज्ञानया खँ तःजाःगु गालं
थाहां वयाच्वंगु
लःया धाःथें खः।
5 दोषीया पंलिनाः
निर्दोषम्हय्सित द्वपं बियेगु
पाय्छि मजू।
6 मूर्खतय्सं ल्वापु थयेगु
धयागु हे
थःपिन्त दाय्केत
धाःगु खः।
7 मूर्खतय्सं नवायेगु
धयागु हे
थःम्हं थःगु विनाश मालेगु खः।
अले थःगु हे खँय्
तक्यनेगु खः।
8 म्वाःमदुगु खँ न्यनेगु धयागु
सवाः वःगु नसा
नये थें खः।
थ्व मनूतय्गु नुगः
दुनेथ्यंक दुहां वनी।
9 अल्छीम्ह मनू
नाश यानाजुइम्ह मनू थें खः।
10 परमप्रभुयागु नां
बल्लाःगु किल्ला थें खः।
धर्मी मनूत थन वनाः
थःगु रक्षा याये फइ।

11 तःमिपिं मनूत
थःपिनिगु धन सम्पत्तिं हे
शहरया प्यखें च्वंगु ततःजाःगु
व बल्लाःगु पःखालं थें
रक्षा याइ धकाः च्वनी।
12 क्वमिलुपिन्त हनाबना तइ।
घमण्डीत विनाशपाखे
न्ह्यांवनाच्वनी।
13 लिसः बी न्ह्यः
खँ न्यनेगु या,
मखुसा छ मूर्ख जुइ,
अले मछालापुकी।
14 मनूतयत म्हं मफइबलय्
म्वायेगु इच्छां वयात
लिधंसा बियाच्वनी।
तर थज्याःगु इच्छा मन्तकि
मनूतय्गु म्वायेगु आशा
नं फुनावनी।
15 सःस्यूपिं मनूतय्सं
न्ह्याबलें सय्केगु मनसुबा
तयाच्वनी,
अले मालाच्वनी।
16 सुं तःधंपिं मनूतय्त
नाप लाये मास्ते वःसा
कोस्यालि ज्वनाः हुँ।
थुकिं नापलायेत अःपुकी।
17 मुद्दा जुइबलय्
विपक्षी वयाः
न्ह्यसः मततले
न्हापा नवानाच्वंम्ह
मनूयागु खँ हे
पाय्छि थें च्वनी।
18 निम्हं उतिकं हे
धिसिलाःपिं जुल कि
चिट्ठा तयाः त्याःबू क्वःछी।
19 थः दाजुकिजापिन्त
ग्वाहालि या।
अले इमिसं शहरया
बल्लाःगु किल्लां थें
छन्त रक्षा याइ।
ल्वापुं दाजुकिजाया
लुखा तिनाबी।
20 म्हुतुया फलं
मनूतय् प्वाः जाइ।
म्हुतुं पिहां वःगु खँग्वलं
मनूतयत लुधंकी।
21 म्हुतुया वचनं
जीवन व मृत्यु क्वःछी।
उकिं थःगु वचनया फल
थःम्हं फयेमाली।

22 मनूतय्गु तःधंगु
सम्पत्ति धयागु हे
वया कलाः खः,
अले परमप्रभुया कृपा नं।
23 चीमिपिन्सं लिसः बीबलय्
क्वमिलु जुयाः नवाइ,
तःमिपिन्सं नवाइबलय्
छाक्क नवाइ।
24 गुलि गुलि पासापिं
स्यंकाबीपिं नं दु।
गुलि पासापिं धाःसा
दाजुकिजा स्वयाः
नं स्याःन्याःपिं जुइ।

19

परमप्रभुया भय काइपिन्त
जीवन दइ
1 बेमान व मूर्ख जुयाः
म्वायेगु स्वयाः
चीमि व इमान्दार जुयाः
म्वायेगु हे बांलाः।
2 ज्ञान मदय्क जोश जक
दयां मगाः,
हथासं याःगु ज्या स्यनी।
3 मनूतय्सं थःगु हे मूर्खतां
थःत स्यंकी,
अले परमप्रभुयात
तं क्यनी।

4 धिबां यक्व पासापिं दय्की
धिबा मन्तकि
दुपिं पासापिं नं तनावनी।
5 मखुगु साक्षी बीपिन्त
सजाँय मजुइ मखु,
अले मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं
बिस्युं वने फइ मखु।
6 दक्वसिनं तःधंपिनिगु नुगः
त्याकेत स्वइ,
सकसिनं बीफुपिन्त जक
पासा दय्केत स्वइ।
7 चीमिपिलिसे
थःथितित नं तापानावनी,
पासापिं झन गुलि जक
चिलावनेत स्वइ!
न्ह्याक्व हे ल्यूल्यू जूसां
चीमिपिन्सं
पासा दय्के फइ मखु।

8 ज्ञान कायेगु धयागु
थःम्ह थःत माया यायेगु खः।
थःम्हं कयागु ज्ञान त्वःफिके मते,
थुकिं छन्त भिं जुया वइ।
9 मखुगु साक्षी बीपिन्त
सजाँय मजुइ मखु।
मखुगु खँ ल्हाइपिं
नाश जुइ।
10 मूर्खतयत मोजमज्जा
यानाः च्वनेगु मल्वः,
अथे हे दासं जुजुयात
शासन यायेगु झन हे मल्वः।
11 बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
थःगु तंयात क्वत्यला तइ।
अले नुगलय् स्याःगु खँयात नं
मिखा तिस्सिनाबीगु
इमिगु तःजिगु गुण खः।
12 जुजुया तं धयागु
सिंहया सः थें खः,
तर वयागु कृपा
घाँसय् च्वंगु सुतिलः थें खः।

13 मूर्खपिं मस्त
बौया निंतिं विनाश खः,
ल्वापुखिचाम्ह कलाः
तिकितिकि
ज्वयाच्वंगु लः थें खः।
14 छेँ व् धनसम्पत्ति
बौयापाखें वइ,
तर भिंम्ह कलाः
परमप्रभुयापाखें दइ।
15 अल्छीत
न्ह्यलं जक ब्वानाच्वनी,
अल्छीत प्वाः
घांलाकाः च्वनेमाली।

16 परमप्रभुया आज्ञा न्यंपिन्सं
जीवनया रक्षा याइ,
मन्यंपिं सिनावनी।
17 सुनां चीमिपिन्त
ग्वाहालि याइ,
वं परमप्रभुयात त्यायब्यूगु जुइ,
वय्कलं लिपा पुलाबी।
18 थः मस्तयत भिंकि
छाय्धाःसा उकी आशा दइ,
मखुसा छं
थः मस्तयत स्यंकी।
19 तं मभिंपिं मनूतय्सं
न्ह्याबलें दुःख बियाच्वनी,

इमित छकः त्वःतल कि
न्ह्याबलें दुःख बियाच्वनी।
20 सल्लाह न्यनीम्ह
व वकथं जुइम्ह मनू
लिपा बुद्धिमान जुइ।

21 मनूतय्गु नुगलय्
थीथी कथंया ग्वसाः
दयाच्वनी।
तर परमप्रभुया ग्वसाः हे
जक पूवनी।
22 आसाकुति जुयेगु धयागु
मछालापुसे च्वंगु खँ खः।
मखुगु खँ ल्हानाजुयेगु स्वयाः
चीमि जुयाच्वनेगु बांलाः।
23 परमप्रभुया भय काइपिन्त
जीवन दइ।
परमप्रभुया भय काइपिन्त
दुःख जुइ मखु,
अले छुं कथंया मभिं जुइ मखु।

24 अल्छीतय्सं
ल्हातिइ जाप्ये ला काइ,
तर म्हुतुइ तक हे
यंकी मखु।
25 नागःतुगः यानाजुइपिं
मनूतय्त सजाँय बिल कि
बुद्धि मदुपिं मनूतय्सं
ज्ञान काइ।
ज्ञान दुपिं मनूतय्त न्वात कि
इमिसं अज्ज ज्ञान काइ।
26 थः बौयात लुतय् याइपिं,
मांयात पितिनीपिं कायपिं
मछाः मजूपिं
व इज्जत मदुपिं मनूत खः।
27 हे जिमि काय!
छं सय्केगु सीकेगु ज्या
न्यनेगु त्वःतल कि
छ थःगु बुद्धिइ लगय् जुइ।
28 मखुगु साक्षी
न्याययात हिस्याइ,
अले दुष्टयागु म्हुतुं
दुष्ट खँ नुनाछ्वइ।
29 तःधंछुया जुइपिन्त दण्ड बी,
मूर्खतय्सं ल्हाः नइ।

20

लुँ वहः स्वयाः
भिंगु वचन तःधं
1 दाखमघं हाःह् याकी,
अय्लाखं ल्वापु हइ।
थ्व नितां त्वनीपिन्के
बुद्धि दइ मखु।
2 जुजुयागु तं धयागु
सिंहयागु सः थें खः,
सुनां वयात तं पिकाय्की,
वयागु ज्यान वनी।
3 मूर्खतय्सं
ल्वापु थयेगु स्वइ।
थ्वपाखें
तापायेगु मनूतय्गु निति
हनेबहः जू।
4 अल्छी मनुखं इलय् पी मखु,
अले लयेगु इलय् वं माली
अय्नं वयात छुं हे दइ मखु।
5 मनूतय्गु बिचाः
तःजाःगु गालय् च्वंगु लः थें खः,
बुद्धि दुपिं मनूतय्सं
थ्वयात सालाः काइ।
6 सकसिनं थःत
विश्वास याये बहःम्ह
मनू खः धकाः धयाजुइ।
तर सुनां अज्याःम्ह मनू
लुइके फइ?
7 धर्मी मनूत
दोष मदय्क जुइ।
अले परमेश्वरं
वयां लिपाया इमि मस्तय्त
आशिष बियादी।
8 जुजु न्याय यायेत
सिंहासनय् च्वनीबलय्
वं मभिंगु फुक्कं हायाछ्वइ।
9 सुनां धायेफु,
“जिगु थःगु नुगः यचु,
अले जिं थःगु पाप
हुयाछ्वये धुन” धकाः?
10 परमप्रभुं
गेसु मलाःगु धः ताल्जुयात
यय्कादी मखु।
11 छम्ह मचायागु पहःचहलं नं
वयागु चालचलन बांलाः
बांमलाः धकाः सीके फु।
12 न्यनेत न्हाय्पं
व स्वयेत मिखा नितां
परमप्रभुं बियादीगु खः।

13 घनाः जक जुल कि
छं प्वाः घांलाइ
मिखा चायकाः जुल कि
छं यत्थे नयेत गाइ।
14 न्याः वनीपिन्सं
थ्व नं थिकय् जुल,
व नं थिकय् जुल
धकाः भाः याइ,
अले पुलाः वनेवं
भाः यायेफुगुलिइ
थःम्हं थःत च्वछाइ।
15 ततःजिगु लुँ, तिसा यक्व दु,
तर ज्ञानं जाःगु वचन ति
तःजिगु तिसा छुं मदु।
16 म्हमस्यूपिं मनूतय्गु
कालबिलय् जमानी
च्वनीपिं मूर्ख
मनूतय्गु सम्पत्ति हे
जमानी तयाबी।
17 बेइमान यानाः मुंकूगु सम्पत्ति
न्हापा ला
सवाः वःगु नसा थें च्वनी,
तर याकनं हे
व म्हुतु जायेक फि जुयाबी।
18 भिंगु सल्लाह का,
अले ताःलाइ,
सल्लाह मकायेकं
ल्वाःवने मते।
19 अप्वः खँ ल्हाना जुइपिन्सं
खँ कथुइ थाकातये फइ मखु।
उकिं, अप्वः खँ ल्हानाजुइपिंलिसे
तापाक हे च्वँ।
20 सुनां थः मां बौयात सराः बी,
वयागु जीवन
खिउँबलय् मत सी थें जुइ।
21 अःपुक दुगु सम्पत्तिं
भिं याइ मखु।
22 मभिंया पलेसा
मभिं हे याये धाये मते।
परमप्रभुयाके भलसा ति।
वय्कलं फुक्कं ज्यंकाबी।
23 गेसु मलाःगु धःताल्जु
छ्यलीपिन्त
परमप्रभुं घृणा यानादी।
24 मनूतय्गु लँपु
परमप्रभुं हे क्वःछिनादीगु दु,
मनूतय्सं गये यानाः
थःगु लँपु थुइके फइ?
25 परमेश्वरयात

छुं नं देछाये न्ह्यः
बांलाक बिचाः या,
मखुसा लिपा
पस्ताय् चाये माली।
26 बुद्धिमानम्ह जुजुं दुष्टतय्त
ल्ययाः ल्ययाः सजाँय बी।
27 झीगु दुनुगःया बिचाः
परमप्रभुं बियादीगु मत खः,
थ्वं झीगु नुगःयात कुतुकुली।
28 परमेश्वरया दया व भलसां हे
शासकतय्गु शासन
बचय् जुयाच्वनी।
29 मनूतय्सं
ल्याय्म्हतय्गु तागतयात
च्वछाइ,
अले बुराबुरितय्गु तुयुसँयात
हनाबना तइ।
30 म्हया घाःपालं नं
मभिं तनावने फु।

21

परमप्रभु हे हामा खः
1 जुजुया नुगः परमप्रभुया ल्हातिइ दु,
गुबलय् मंदइ उबलय्
वय्कलं थ्वयात खुसिचाया
लः थें हीकादी।
2 मनूतय्त थःगु चालचलन
थःत पाय्छि थें ताइ,
तर परमप्रभुं इमिगु नुगः
जाँचय् यानादी।
3 परमप्रभुयात झीसं छायेगु
देछा स्वयाः
छु भिं, छु पाय्छि जू
व हे याःगु यः।
4 तःधंछुया जुइगु मिखा,
घमण्ड याइगु नुगः
व मभिंगु ज्याया लिच्वः
पाप खः।
5 बांलाक मेहनत यानाः
ग्वसाः ग्वयाः याःगु ज्यां
उलाय्फुलाय् याइ,
हथासं याःगु ज्यां
फ्वगिं यानाबी।

6 मखुगु खँ ल्हानाः
दय्कूगु सम्पत्ति
ब्वयावनीगु हा थें खः,
अले कालया स्वःतिपाँय् खः।
7 दुष्ट थःपिनिगु हे

ल्वापुख्यापुं न्हनावनी,
इपिं भिंगु ज्याखँ यायेत
मानय् जुइ मखु।
8 मखुगु ज्या याइपिनिगु
लँ बेक्वइ,
दोष मदुपिनिगु
लँ तप्यनी।
9 ल्वापुखिचा कलाःलिसे
छखा हे छेँय् च्वनेगु स्वयाः
कःसिया छकुनय्
याकःचा च्वनेगु बांलाः।
10 दुष्ट मनूतय्सं
न्ह्याबलें मभिंगु हे
बिचाः यानाच्वनी,
इमिसं जःलाखःलायात दया याइ मखु।
11 हेस्याइपिन्त सजाँय बीबलय्
बुद्धि मदुपिं मनूतय्सं ज्ञान काइ।
ज्ञान दुपिं मनूतय्त न्वात कि
इमिसं अज्ज ज्ञान काइ।

12 तसकं धर्मीम्ह परमेश्वरं
दुष्टतय्गु छेँय्
छु छु जुयाच्वन धकाः स्यू,
वय्कलं इमित नाश यानादी।
13 सुनां हाःनाः मदुपिनिगु
ख्वःसः न्यनी मखु,
वयागु ख्वःसः नं
सुनानं न्यनी मखु।
14 सुचुका ब्यूगु कोस्यालिं तं स्यानाबी,
अले गादुने सुचुका ब्यूगु घूसं
तःधंगु तंयात नं
शान्त यानाबी।
15 न्याय जुइबलय्
धर्मीपिं लय्ताइ,
अले दुष्टत ग्याइ।
16 सु मनू भिंगु लँ त्वःताः
मभिंगु लँय् जुइ,
व मनू कालया म्हुतुइ लाइ।
17 मोजमज्जा जक यानाजुइपिं
कंगाल जुइ,
दाखमद्य व चिकंयात यय्कीपिं
गुबलें नं तःमि जुइ फइ मखु।

18 दुष्ट मनूतय्सं
धर्मी मनूतय्त बीत
स्वःगु दुःख
थःपिन्सं हे फयेमाली।
19 ल्वापुखिचा
व कचकच जक

यानाच्वनीम्ह
कलाःलिसे च्वनेगु स्वयाः
याकःचा मस्भ्मिइ
च्वंवनेगु हे बांलाः।
20 बुद्धि दुपिं मनूतय्गु छेँ
धन सम्पत्तिं जाइ,
मूर्ख मनूतय्सं
थःके दुगु नं फुकी।
21 धार्मिकता व
गुबलें मफुइगु मायाया
ल्यूल्यू जुइपिन्त जीवन दइ,
मेपिन्सं हनाबना तइ।
22 बुद्धिमानतय्सं
बल्लाःपिं मनूतय्गु शहरय्
हय्काइ,
अले इमिसं भलसा कयातःगु
किल्ला थुनाबी।
23 थःगु म्हुतु व मेयात
कःघायेफुम्हय्सिनं
थःत दुःखं बचय् याइ।
24 तःधंछुया जुइम्ह व फुइँ यानाजुइम्ह
मनूया नां "हेस्याइम्ह" खः,
वं तःधंछुया व्यवहार याइ।
25 अल्छीत थःपिनिगु हे
इच्छाया हुनिं फुनावनी,
छाय्धाःसा इमिगु ल्हातिं
ज्या याइ मखु।
26 इमिसं चच्छि न्हिच्छिं
लोभ जक यानाच्वनी,
तर धर्मी मनूतय्सं न्ह्याबलें
नुगः मस्याकुसे बियाच्वनी।

27 दुष्ट मनूतय्सं
छाःगु बलियात
परमप्रभुं घृणा यानादी,
अज्ज ला मभिंगु मतिइ तयाः
छाःगु ला झन दकलय्
यय्कादी मखु।
28 फताहा साक्षी बीम्ह
मनूयागु खँ सुनानं न्यनी मखु,
तर बिचाः यानाः
नवाइम्हय्सिगु खँ
सकसिनं यय्की।
29 दुष्टत फुइँ यानाः जुइ,
तर धर्मी मनूतय्सं बिचाः
यानाः जक पलाःछिना जुइ।
30 परमप्रभुयागु विरोधय्
सुं नं मनूया बुद्धि, ज्ञान

व ग्वसाः ताःलाये फइ मखु।
31 लडाइँया निंतिं सल ला
तयार याये फइ,
त्याःबू धाःसा
परमप्रभुया ल्हातिइ दु।

22

धनसम्पत्ति स्वयाः नां तःधं
1 धनसम्पत्ति स्वयाः
नां ल्ययेगु बांलाः,
लुँ वहः दइगु स्वयाः
हनाबना तय्काः
च्वनेगु बांलाः।
2 तःमि व चीमिया दथुइ
छता खँ उथें दु,
निम्हय्सितं परमप्रभुं
दय्कादीगु खः।
3 बुद्धिमान मनुखं न्हापा हे
दुःख वयाच्वंगु सीका काइ,
अले बचय् जुइ,
तर छुं मस्यूपिं मनूत
तप्यंक व हे लँपुइ वनी,
अले दुःख सी।
4 परमप्रभुया भय काल कि
व क्वमिलु जुल कि
इज्जत, धन व जीवन दइ।
5 दुष्टतय्गु लँपुइ कं
व पंगः जक दइ,
थःगु जीवन यःपिं मनूत
थ्व लं तापाक हे जुइ।
6 थः मस्तयत भिंगु लँय् जुइकि,
बुरा जुइकाः तकं
इपिं व हे लँय् जुयाच्वनी।
7 चीमिपिं तःमिपिनि दास जुइ।
त्यासा काःम्ह
त्यासा ब्यूम्हय्सिया दास जुइ।
8 सुनां मभिंगु पी,
वं मभिंगु हे लइ,
अले इमिगु अन्याय नं फुइ।
9 नुगः तफाःम्ह मनूयात
आशिष दइ,
छाय्धाःसा वं चीमिपिन्त नं
नके त्वंकेगु याइ।
10 कर्पिन्त हेबाय्चबाय्
यानाजुइपिन्त पितिनाछ्व,
अले ल्वापुख्यापु व कचवं हे
दइ मखु।
11 नुगः बांलाःम्ह

व नाइक नवाइम्ह मनूया
जुजु नं पासा जुइफु।
12 परमप्रभुं
भिंगु खँ नुगलय् तइपिन्त
बिचाः यानादी,
अले फताहातय्गु ग्वसाःयात
आशां थ्यानादी।
13 अल्छीतय्सं थथे मतिइ तइ,
“पिने सिंह दु।
जि पिहां वन कि
वं जितः स्याइ।”
14 वेश्याया म्हुतु
तःजाःगु गाः खः,
परमप्रभुया तमय् लाइपिं
थुकी कुतुं वनी।
15 मस्तय्गु नुगलय्
म्वाःमदुगु खँ वयाच्वनी,
तर इमित न्वानाः
थज्याःगु खं तापाकेमा।
16 थःगु सम्पत्ति अप्वय्केत
चीमिपिन्त क्वत्यलिपिं
व तःमिपिन्त कोस्यालि
बियाजुइपिं
फ्वगिं जुयावनी।

ज्ञानया स्विता खँ

२२:१७–२४:२२

17 बुद्धि दुपिन्सं छु धाल, न्यँ!
जिं स्यनागु खँ नुगलय् ति।
18 थ्वयात नुगलय् तयाः
म्हुतुं नवायेबलय्
छिमित आनन्द वइ।
19 परमप्रभुयात
विश्वास याये फयेमा धकाः
थौं जिं थ्व खँ छन्त स्यनाच्वना,
खः, छन्त हे स्यनाच्वना!
20 जिं छिमित
भिंगु सल्हासाहुतिं जाःगु
व बुद्धिं जाःगु स्विता खँ
च्वयाबियागु मखु ला?
21 छिमिसं सत्य खँ थुइमा,
अले छिमिथाय्
न्यंके छ्वयाहइपिन्त थुइकाः
बी फयेमा धकाः
च्वयाबियागु मखु ला?

22 चीमिपिन्त फत धकाः
क्वत्यले मते।
हाःनाः मदुपिन्त अदालतय्
ध्वंलाये मते।
23 छाय्धाःसा परमप्रभुं

इमिगु मुह्म स्वयादी।
अले इमित लुतय् याःपिन्त
वय्कलं लुतय् यानादी।

24 तंगुलु मनूतलिसे जुइ मते।
25 मखुसा छिपिं नं इपिं थें हे
जुयावनी।
अले थथःम्हं गालय् दुनी।

26 मेपिनिगु त्यासाया जमानी
च्वने मते।
27 छुं जुयाः छं पुले मफुत धाःसा
छ घनेगु लासा तकं
थनायनी।

28 थः पुखौं तयावंगु लागाया चिं
चीकाछ्वये मते।

29 छिमिसं थःगु ज्याय् जाःम्ह
मनूयात खं ला?
वं लाःलाःपिं मनूतय्गु
ज्या यायेगु स्वयाः
जुजुयागु ज्या याइ।

23

1 सुं तःधंम्ह मनूनापं नयेबलय्
छिमिसं थःगु न्ह्यःने
सु दु धकाः लुमंकि।
2 छ तसकं हे नगुलु जूसा
थःत बांलाक कःघा।
3 वं न्ह्यच्याकूगु भ्वजय्
लोभ याये मते,
छाय्धाःसा वं झंगःलायेत
स्वःगु नं जुइफु।

4 तःमि जुइत यक्व
घ्वंघ्वंस्यानाजुइ मते।
बुद्धिमान जुयाः थःत कःघा।
5 मिखाफुति याये मलावं
धनया पप् बुया वइ,
अले इमा ब्वः थें ब्वयावनी।

6 कन्जुस मनूयाथाय् भ्वय् वने मते,
वयागु माकुगु व साःगु
भ्वय्या लोभ याये मते।
7 इमिसं धायेत ला
"भपि, भपि" धाइ,
दुनुगलं धाःसा धयाच्वनी मखु।
इमिसं न्ह्याबलें धिबाया मू

बिचाः यानाच्वनी।
8 छं नःगु फुक्कं ल्हयेमाली,
अले छं इमित च्वछायाः
खँ ल्हाःगु सितिं वनी।

9 मूर्खतलिसे ज्ञानयागु
खँ ल्हाये मते,
इमिसं थ्वयात
हेबाय्चबाय् याइ।

10 थः पुर्खा तयाथक्गु
लागाया चिं चीके मते,
हाःनाः मदुपिनिगु जग त्यलाः
काये मते।
11 छाय्धाःसा इमिगु सम्पत्ति
लिफ्यानाकाइम्ह
दक्वसिबय् बल्लाःम्ह परमप्रभु दु।
वय्कलं छिमिगु विरोधय्
मुद्दा ल्हनादी।

12 छु उजं ब्यूगु खः न्यँ,
ज्ञानयागु खँय् न्हायप्पं ब्यु।

13 मस्तय्त न्वायेगु दिके मते,
सजाँय बीवं इपिं सिनावनी मखु।
14 थुकिं इमिगु जीवन बचय् जुइ।

15 हे जिमि काय्,
छंगु नुगः बुद्धिं जाःसा
जिगु नुगः लय्ताइ।
16 छंगु म्हुतुं खःगु खँ नवात कि
जि दुनुगलं लय्ताये।

17 पापीतलिसे नुगः मुइके मते,
तर सदां परमप्रभुया
भय कयाच्वँ।
18 थुकिं यानाः छन्त सिरपाः दइ,
छ आशां घाइ मखु।

19 हे जिमि काय् न्यँ,
अले बुद्धिमान जु।
थःगु नुगः खःगु लँपुइ लाकि!
20 अय्लाः त्वनाजुइपिलिसे
जुइ मते,
नगुलुतलिसे जुइ मते,
21 छाय्धाःसा अय्लाःगुलुत
व नगुलुत फ्वगिं जुयावनी।
न्ह्याबलें नयेगु
व घनेगु जक

याना जुल धाःसा
छं भ्वाथः लं फिनाजुये माली।

22 थःत दयकूम्ह
थः बौया खँ न्यँ।
अले बुरी जूम्ह थः मांयात
हेला याये मते।
23 सत्य, बुद्धि, दुग्यां व भिंगु खँ
कायेगु स्व!
थुमित मी मते।
24 धर्मी मनूया बौ
लय्तायेथाय् दु,
अज्याःम्ह बौ
दुनुगलं लय्ताइ।
25 थः मां बौयात लय्तायकी,
थःत बुइकूम्ह मांयात
लय्तायकी।

26 हे जिमि काय्!
थःगु नुगः जितः ब्यु।
अले थःगु मिखा
जिगु लँय् लाकि।
27 छाय्धाःसा वेश्यात तःजाःगु गा खः,
अले स्यंम्ह मिसा छगू तुं खः।
28 इमिसं दाखुँतय्सं थें
पियाच्वनी,
अले मनूतय्त स्यंकी।

29-30 सु मनू अय्लाखय्
भुलय् जुयाच्वनी,
न्ह् न्हगु अय्लाः त्वनाजुइ,
व मनूयात न्ह्याबलें दुःख जुइ।
न्ह्याबलें ख्वयाजुये माली,
ल्वानाजुये माली,
म्वाःसां म्वाःसां घाःपाः
जुइकाः जुये माली,
मिखा ह्याउँकाः जुये माली।
31 ह्याउँगु दाखमघ हे जूसां
उकी नुगः क्वसायके मते।
ख्वलाय् लुइबलय्
थ्व ज्वाल्ल च्वनी,
अले साइख्वाः वःसां
ल्वःवंके मते।
32 कन्हय् खुन्हु सुथय्
छन्त बिख दुम्ह
सर्प न्याः थें जुइ।
33 मिखाया न्ह्यःने
अजू चायापुगु लु लुया वइ,

अले त्याजिक नवाये
व बिचाः याये तकं फइ मखु।
34 छ जहाजया थामय् हुस्लुंपुयाः
समुद्रय् वनाच्वंम्ह
नांजवाः थें जुइ।
35 अले छं धाइ,
"जितः इमिसं दाल,
तर जिं मचाः।
इमिसं जितः
गुबलय् दाल धकाः नं
जिं मचाः।
जि गुबलय् न्ह्यलं चाइ,
अले हाकनं त्वने फइ?"

24

1 दुष्ट मनूतलिसे
नुगः मुइके मते,
इपिं लिसे जुइगु
मतिइ हे तये मते।
2 छाय्धाःसा इमिगु नुगलय्
ल्वायेगु व स्यायेगु
खँ जक दइ,
अले दुःख बीगु जक
खँ ल्हाना जुइ।

3 बुद्धिया जगय् छैं नीस्वनी,
अले दुग्यंगु बिचालं
थ्वयात बल्लाकी।
4 गुगु छैंय् ज्ञान दइ,
उकिया क्वथात
मू वंगु व बाबांलाःगु
सामानं छाय्पी।

5 बुद्धिमानम्ह मनू
बल्लाःम्ह मनू स्वयाः
शक्तिशाली जुइ।
बल स्वयाः बुद्धि तःधं।
6 उकिं, ल्वाःवने न्ह्यः
बांलाक बिचाः यायेमाः
तःम्हय्सिगु सल्लाह न्यनाः
ल्वाःवंसा जक त्याके फइ।

7 मूर्खतय्गु निंतिं बुद्धि धयागु
तःजाःगु पहाड थें जुइ।
ततःधंगु खँय् सहलह जुइबलय्
इमिसं छुं हे खँ तये फइ मखु।

8 न्ह्याबलें मभिंगु जक
ग्वसाः ग्वयाजुइपिं

दुःख बीपिं धकाः नां जाइ।
9 मूर्खतय्गु ग्वसाः पापं जाइ।
कर्पिन्त हेबाय्चबाय् जक
याइपिं मनूतय्त
सकसिनं मयय्की।

10 दुःखया इलय्
लिचिलिपिं मनूत
गुबलें न्ह्यज्याये फइ मखु।
11 अन्याय यानाः
स्यायेत्यंपिन्त बचय् या!
इमित त्वःतकेत लिज्याये मते।
12 "थ्व जिगु ज्या मखु" धकाः
लिज्याये मते।
परमेश्वरं सकसिगुं नुगाःया खँ स्यु,
अले वय्कलं छिमित नं
स्वयाच्वनादीगु दु।
वय्कलं छिमिगु नुगलय्
छु दु धकाः स्यु।
वय्कलं सुनां छु छु याःगु दु,
व हे कथं लिच्वः बियादी।

13 हे जिमि काय्!
कस्ति न, छाय्धाःसा व साः,
हाप्वलय् च्वंगु कस्ति
चाकुसे च्वं।
14 अथे हे बुद्धि नं
छंगु नुगःया निंतिं
चाकुसे च्वनी।
छं बुद्धियात काल धाःसा
छंगु आशा सितिं वनी मखु।

15 दुष्ट मनूतय्सं थें
भिंपिं मनूतय्त लुतय् यायेगु
ग्वसाः ग्वयाः जुइ मते।
अले इमिगु छेँनं इमित पितिने मते।
16 भिंपिं मनूत
न्हय्कः क्वदःसां
हाकनं दना वइ।
तर दुष्ट मनूत
छकः विपत्ति वल कि हे
क्वदःगु क्वदलं तुं जुइ।

17 थः शत्रुतय्त
विपत्ति वल धकाः
लय्ताये मते,
इपिं क्वःदल धकाः
लय्ताये मते।
18 मखुसा परमप्रभु छिपिं खनाः

लय्तायादी मखु,
अले इमित सजाँय
बियादी मखु।

19 दुष्ट मनूतय्सं यानाः
तं पिकाये मते,
दुष्टत खनाः
नुगः मुइके मते।
20 छाय्धाःसा दुष्टतय्गु
भविष्य धयागु हे दइ मखु,
इमिगु भविष्य खिउँसे च्वनी।

21 हे जिमि काय्!
परमप्रभुया भय का,
अले जुजुयात हनाबना ति।
अले विद्रोह यानाजुइपिंलिसे
जुइ मते।
22 इपिं घौपलखं हे
नाश जुयावनी।
परमप्रभु व जुजुं
गज्याःगु सजाँय बियादी धकाः
सुनां छु स्यू?

ज्ञानया मेमेगु खँ

23 बुद्धि दुपिनिगु निंति
मेमेगु खँ नं दनि,
न्याय यायेबलय्
पक्षपात यायेगु बांमलाः।
24 सुनानं दोषी मनूयात
दोष मदुम्ह
धंकाः धाल धाःसा
वयात सकसिनं
सराः बी, घृणा याइ।
25 दोषी मनूयात
सजाँय ब्यूम्ह न्यायाधीशया
भिं जुया वइ,
अले वयागु नां नं जाइ।
26 खःगु लिसः पासाया चिं खः।
27 न्हापां थःगु बुँज्या
निं सिधय्कि,
अले थःगु नसात्वँसाया
व्यवस्थाया,
अले जक छेँ दनेगु ज्या या।
28 थः जःलाखःलाया विरोधय्
कारण मदय्क
साक्षी बियाः जुइ मते।
अले मखुगु खँ ल्हाना जुइ मते।
29 अले थथे धाये मते,
"वं जितः याः थें
जिं नं वयात याये,

जिं वयात ब्वलासाये।”

30 जि अल्छी व मूर्ख मनूयागु
बुँ व दाखक्यब जुयाः वना।
31 अन न्ह्याथासं
कं बुयावयाच्वंगु
व झालं बुँ त्वपुयाच्वन।
ल्वहंया पःखाः नं
थाय् थासय्
दुनावयाच्वन।
32 व खनाः
जिगु नुगलय् खँ वल,
अले छु सय्काः कयाः धाःसा,
33 पलखया न्ह्याः,
पलखया न्ह्यलं ब्वानाः
ल्हाः प्वःचिनाः
पलख झासु लन कि हे
34 छंके गरीबी दाखुँ थें
व मगाःमचाः ल्वाभः
ज्वनातःम्ह मनू थें वइ।✡

सोलोमनया मेमेगु उपदेश

25

२५—२९

1 सोलोमनया थ्व उपदेशत
यहूदाया जुजु हिजकियाया
मनूतय्सं ल्ह्यातःगु खः,
2 परमेश्वरं सुचुकातःगुलिइ हे
झीसं वय्कःयात हने।
अले जुजुपिन्त इमिसं
थ्व खँ उलाः अर्थ
कनाब्यूगुलिइ हे हने।
3 छम्ह जुजुया नुगलय्
छु दु धयागु
सुनानं सीके फइ मखु।
वयागु बिचाः आकाश थें तःजाः,
अले पृथ्वी थें तःगाः।

4 वहःयात शुद्ध या,
अले तिनि वहःकःमिं
उकियात छुं दय्के फइ।
5 मभिंपिं मनूतय्त जुजुपाखें
तापाक ति,
अले तिनि न्याययां शासन
याये फइ।

6 जुजुया न्ह्याःने च्वनेबलय्
जि तःधंम्ह मनू खः धकाः
क्यनेत स्वये मते।✡

✡ **24:34** २४:३३-३४ हितो ६:१०-११ ✡ **25:6** २५:६-७ लूक १४:८-१०

7 जुजुं थःम्हं हे सःताः
आसनय् फ्यतुक्गु बांलाः
तःधंपि मनूतय्गु न्ह्यःने
क्वह्यंकाः च्वनेगु स्वयाः।
8 थःम्हं खंगु खँयात हथाय् चायाः
अदालतय् यंके मते।
मेम्ह साक्षीं वयाः छंगु खँ
फताहा साबित यानाबिल् धाःसा
मछालापुका च्वनेमाली।

9 थः जःलाखःलानाप
ल्वापु जुल धाःसा
कर्पिनिगु गुप्ति खँ प्वले मते।
10 मखुसा छन्त सकसिनं खँ
मथाःम्ह धकाः धाइ।
अले छं थःगु इज्जत गुबलें नं
लिफ्यानाः काये फइ मखु।

11 माःगु इलय् माःकथं
नवायेगु धयागु
वहलय् लुँ थुने थें खः।
12 सःस्यूम्ह मनुखं ब्वःब्यूगु नं
न्यनीगु न्हायप्यंया निंतिं लुँयागु तिसा स्वयाः मू वं।
13 विश्वास याये बहःम्ह दूतं
थः मालिकया नुगःयात
सामाज्याया इलय् ख्वाउँ लखं थें
सिचुकाबी।
14 थःम्हं बी धकाः
बचं बियाः मबीम्ह मन्
नँन्यायाः वा मगाः थें खः।
15 सह यायेफत धाःसा
शासकयात नं ह्वय्के फइ।
अले नाइसे च्वंगु खं
क्वँय्यात नं नाय्केफु।

16 कस्ति नं माक्वं अप्वः नल कि
वाक्क वइ।
17 थःथितिपिन्थाय्
यक्व वने मते।
मखुसा वाक्क वय्काः
इमिसं मयय्का हइ।
18 थः पासायात
मखुगु पाःयायेगु धयागु
वयात तरवारं पालेगु थें खः,
भालां सुइगु थें खः,
अले वाणं कय्केगु थें खः।
19 दुःख जुइबलय् मदुम्ह पासा
किलं नःगु, स्याःगु वा
व खुत्यां काःगु तुति थें खः।
20 दुःखं कःम्ह मनूया न्ह्यःने

म्ये हालेगु धयागु
तसकं चिकुबलय् लं त्वकाबी थें,
अले घालय् चि ह्लाबी थें खः।

21 थः शत्रु घांलाःसा
वयात नयेगु ब्यु,
अले पित्याःसा
वयात त्वनेगु ब्यु।
22 थथे यात धाःसा
मछालाः वयागु ख्वाः
ह्याउँसे च्वनी,
अले परमप्रभुं छन्त सिरपाः बी।✡
23 उत्तरया फसं वा वय्की थें
म्वाःमदुगु खं तं वय्की।
24 ल्वापुखिचाम्ह कलाःलिसे
छखा हे छेँय् च्वनेगु स्वयाः
कःसिया छकुनय्
याकःचा च्वनेगु बांलाः।

25 तापाकं वःगु भिंगु बुखँ
प्याय्चाःम्हय्सित
ख्वाउँ लः लुये थें खः।
26 दुष्ट मनूतय्गु खँय् जुइम्ह
धर्मी मनू
फोहर वांछ्वयातःगु
लः थें खः।
27 कस्ति अप्वः नयेगु बांमलाः।
अथे हे थःत अप्वः
तःधंकेगु नं बांमलाः।
28 थःम्हं थःत
कःघाये मफुम्ह मनू
पःखाः मदुगु शहर थें खः।

26

थःम्हं म्हगु गालय्
थः हे कुतुं वनी
1 मूर्ख मनूयात तःधंकेगु धयागु
ताल्लां च्वापु गायेगु
व सामाज्यां वा वयेगु थें खः।
2 म्वाय्कं म्वाय्कं ब्यूगु सराः
लगय् जुइ मखु।
थ्व ला चखुंचा थें
भुर् ब्वयावनी,
अले इखुंचा थें ब्वाँय् वनी।
3 सलयात कोर्रा,
गधायात लगामं थें
मूर्खयात नं कथिं दायेमाः।

✡ **25:22** २५:२१-२२ रोम १२:२०

4 मूर्खतय्गु न्ह्यसःया
लिसः बी मते,
मखुसा छ नं
इपिं थें हे मूर्ख जुइ।
5 मूर्खयागु न्ह्यसःया
लिसः बिल कि
वं थःत बुद्धिमान
ताय्काच्वंगु खः हे
धकाः च्वनी।

6 मूर्ख मनूया ल्हातिं बुखँ
छ्वयेगु धयागु
थःगु तुतिइ थःम्हं पां
पाले थें खः,
अले थथःम्हं दुःख
मालेगु खः।
7 मूर्ख मनुखं
उपदेश बीगु धयागु
लंग्राम्ह मनू ब्वाँय् वने थें खः।
8 मूर्ख मनूयात हनेगु धयागु
खिपतय् ल्वहं चिनाः
वांछ्वये थें खः।
9 मूर्ख मनुखं उपदेश बीगु
अय्लाखं काःम्ह मनुखं
थःगु ल्हातिइ कःगु कं
लिकायेत स्वये थें खः।

10 मूर्ख मनू
व लँय् वःपिं मनूतय्त
ज्याय् तयेगु धयागु
लाः लाः थे वाणं कय्के थें खः।
11 खिचां थःम्हं ल्ह्रःगु
हानं नः वइ थें
मूर्खतय्सं नं
हानं हानं मूर्ख ज्या याइ।
12 थःम्हं थःत बुद्धिमान
ताय्कीम्ह मनू छं खनाः ला?
वयागु स्वया ला बरु मूर्खम्हय्सिगु निति यक्व आशा दइ।

13 अल्छीतय्सं थथे मतिइ तइ,
“पिने लँय् सिंह दु,
गल्लि गल्लिइ
चाःहिलाच्वंगु दु।”
14 लुखा थःगु कब्जाय् जक
मूपुलाच्वनी,
अथे हे मूर्ख नं लासाय् जक
मूपुलाच्वनी।
15 अल्छीतय्सं
थःगु ल्हाः भुइ ला तइ,

तर ल्हाः ल्ह्हनाः
नयेत तक हे थाकु चाइ।
16 अल्छीतय्सं
थःत खःगु लिसः बी फुपिं
न्हय्म्ह मनूया स्वयाः
बुद्धिमान ताय्काः जुइ।

17 कर्पिनिगु ल्वापुइ
ल्हाः तयेगु धयागु
वेंचाः खिचायागु न्हाय्पं
ज्वने थें खः।
18-19 कर्पिन्त धोखा बियाः
“जिं ला ख्याः जक यानागु”
धाइम्ह मनू
मिप्वाः व ग्यानापुगु धनुष वाण
ज्वनाजुइम्ह वें थें खः।

20 सिँ मन्तकि मि सी,
अथे हे खँसुवाःत मन्तकि
ल्वापुख्यापु मदयावनी।
21 बुलुमिया निंतिं ह्यंग्वाः,
मिया निंतिं सिँ थें
ल्वापुया निंतिं ल्वापुखिचा!
22 खँसुवाःतय्गु खँ
सवाः वःगु नसा थें
माकुसे च्वनी,
अले थ्व मनूतय्गु दुनुगः
थ्यंक दुहां वनी।

23 चाया थलय् वहः सियातः थें
दुष्ट मनूतय्गु म्हुतुसि
चुल्लुसे च्वनी।
24 दुष्टतय्सं माकुगु खँ ला ल्हाइ,
इमिगु नुगलय् धाःसा
घच्चायापुगु खं हे थाय्कयाच्वनी।
25 थज्याःपिं मनूतय्गु माकुगु खँय्
विश्वास याये मते।
छाय्धाःसा इमिगु नुगः
न्हय्गु मभिंगु बिचालं
जायाच्वनी।
26 इमिसं थःपिनिगु मभिंगु
बिचाः ला
सुचुका तइ,
तर मभिंगु ज्या ला
सकसिनं खनी।
27 सुनां गाः म्हइ,
व थः हे गालय् कुतुं वनी।
सुनां ल्वहं ग्वारातुइकी,
लिखतं वयाः

वयात हे लाःवइ।
28 मखुगु खँ ल्हाइगु म्हुतु
वया थः हे शत्रु जुइ।
पिचुगु म्हुतुं सर्वनाश हइ।

27

थथःम्हं तःधने मते
1 कन्हय्यागु खँय् फुइँ
त्वःताजुइ मते।
छाय्धाःसा कन्हय् छु जुइ
धकाः छं मस्यू। ✡
2 थथःम्हं तःधना जुइ मते,
बरु मेपिन्त तःधंके ब्यु।
3 ल्वहं व फि इयातुसे च्वनी,
तर मूर्खतय्सं यानाजुइगु दुःख
झन दकलय् इयातु।
4 तं धयागु तसकं छाः,
अले ग्यानापु,
तर नुगः मुइकेगु धयागु
थ्व स्वयां ग्यानापु।

5 खने मदुगु माया स्वयाः
न्ह्याःने हे ब्वःब्यूगु बांलाः।
6 पासां नुगलय् स्याकूसां
ग्याये म्वाः,
तर शत्रुया चुप्पा नं
ग्यानापुसे च्वनी।
7 प्वाः जाल कि
कस्ति नं यइ मखु,
नयेपित्यात कि
खायुगु नं साइ।

8 छेंनं तापाःम्ह मनू
स्वलं तंम्ह झंगः थें खः।
9 अत्तर व धुंया नस्वालं
नुगः चंचंधाइ,
तर भिंम्ह पासाया स्वापु
व स्वयां नस्वाइ।
10 थः पासा व
थः बौया पासायात
त्वःते मते।
थःत दुःख जुइबलय्
थः दाजुकिजायाथाय्
ग्वाहालि फ्वंवने मते।
तापाःपिं दाजुकिजां स्वयाः
सःतीक च्वंपिं जःलाखःलां हे
ग्वाहालि याइ।

11 हे जिमि काय्!

✡ **27:1** २७:१ यहो ४:१३-१६

बुद्धि दय्कि
अले जि लय्ताये,
अले जितः कुंखिनिपिन्त
जिं लिसः बी फइ।
12 सःस्यूपिन्सं थःत आपत
वयेत्यंगु न्हापां वाःचाय्की,
अले बचय् जुइत स्वइ।
ग्वाज्यःत धाःसा
तप्यंक हे आपतय् तक्यंवनी,
अले दुःख सी।
13 म्हमस्यूम्ह मनूयागु
जमानी च्वनीम्ह मनूयाके
जमानी कायेगु या।
14 सुनानं सुथ न्हापां ततःसलं
जःलाखःलायात
सुवाः बिल धाःसा
व सराः थें खः।
15 ल्वापुखिचाम्ह कलाः
बर्खा मदिक्क
वयाच्वनीगु वा थें खः।
16 वयागु कचकचयात
पनेगु धयागु
फय्यात पने थें खः,
अले चिकंयात
ज्वनेत स्वये थें खः।
17 नँयात नं हे ज्वय्की थें
पासां पासायात ज्वय्की।
18 सिमायागु सुसाःकुसाः
याइम्हय्सिनं
उकियागु फल नं नयेखनी।
थः मालिकयात
बिचाः याइम्हय्सित
सकसिनं च्वछाइ।
19 मनूया ख्वाः लखय्
खने दइ थें
मनूया नुगलं मनू म्हसी।
20 मृत्यु व विनाश गुबलें
लुधनी मखु।
अथे हे मनूतय्गु इच्छा नं
गुबलें लुधनी मखु।
21 लुँ व वहःयात मिइ तयाः
जाँचय् याइ थें
मनूतय्त नं
इमित याइगु हनाबनां
जाँचय् याइ।
22 मूर्खतय्त घलय् तयाः
जाकि क्यः थें
क्यःसां
इमिसं मूर्ख ज्या त्वःती मखु।

23 थः फैबथांया
सुसाःकुसाः या,
24 छाय्धाःसा
धनसम्पत्ति सदांया निंतिं
दयाच्वनी मखु।
मुकुट पुस्तां पुस्ता तक
ल्यनाच्वनी मखु।
25 घाँय्म्वः लये धुंकाः
न्हगु घाँय् बुया वइ,
उबलय् तकं
गुँच्वय् च्वंगु घँजा मुनी।
26 फैतय्पाखें छन्त कापः दइ,
अले च्वलय् मियाः
वःगु धिबां बुँ न्याये फइ।
27 च्वलय्चिया दुरु छन्त,
छं छेंजःपिन्त
व छं च्यःभ्वातियात तकं
त्वनेत दइ।

28

विश्वास याये बहःम्ह मनूयात
आशिष दइ
1 सुनानं लिना महःसां
दुष्ट मनूत
बिस्युं बिस्युं जुइ,
धर्मी मनूत धाःसा
सिंह थें मग्यासे च्वनी।
2 देशय् ल्वापु जुइबलय्
तःम्ह नेतात बुया वइ,
तर दुग्यां दुम्ह नेतां
देशयात न्हधाः याइ।
3 हाःनाः मदुपिन्त क्वत्यलिपिं
दुष्ट मनूत
बाली स्यंकीगु वा थें खः।

4 व्यवस्था मानय् मयाइपिन्सं
दुष्टतयूत तःधंकी,
तर व्यवस्था मानय् याइपिन्सं
इमिगु विरोध याइ।
5 दुष्ट मनूतय्सं न्याय धयागु
छु धकाः सी मखु,
परमप्रभुयात मानय् याइपिन्सं
थ्व खँ बांलाक सी।
6 तःमि व मभिं मनू जुयेगु स्वयाः
चीमि व भिं मनू
जुयाच्वनेगु हे बांलाः।

7 सुनां परमेश्वरया व्यवस्था मानय् याइ,

व बुद्धि दुम्ह काय् खः।
नगुलुपिंलिसे जुइपिन्सं
थः बौयात मछालापुकी।
8 सुनां अप्वः ब्याज कयाः
धिबा मुंकी,
वयागु सम्पत्ति हाःनाः मदुपिन्त
ग्वाहालि याइपिनिगु
ल्हातिइ वनी।
9 व्यवस्था मानय्
मयाइम्हय्सिगु प्रार्थना तकं
परमेश्वरयागु निंतिं
घच्चायापुसे च्वनी।
10 भिंपिं मनूतय्त मभिंगु लँय्
यंकीपिं मनूत
थःम्हं म्हगु गालय् थः हे लाइ।
तर भिंपिं मनूतय्त
सिरपाः दइ।

11 तःमिपिं मनूतय्सं
थःपिन्त बुद्धिमान ताय्की,
तर दुग्यां दुपिं चीमिपिं मनूतय्सं
इमित बांलाक म्हसीकी।
12 भिंपिं मनूत त्यात कि
सकलें लय्ताइ,
दुष्ट मनूत थाहां वल कि
मनूत सुला जुइ।
13 थःगु पापया पश्चाताप
मयात कि
छ गुबलें थाहां वये फइ मखु।
छं थःगु पापया पश्चाताप यानाः
त्वःतल धाःसा
परमेश्वरयागु दया माया
छन्त दइ।
14 परमप्रभुया भय काइपिन्त
आशिष दइ,
अतेरि जुयाच्वंपिं
नाश जुयावनी।

15 बमलाःपिन्त क्वत्यला जुइपिं
दुष्ट शासकत
तस्सलं हालीम्ह सिंह
व हय्कायेत वःम्ह भालू थें
ग्यानापुसे च्वनी।
16 विवेक मदुम्ह शासक
मूर्खम्ह व नुगः छाःम्ह खः।
तर मखुगु ज्यां कमय् याःगु
धनयात मयय्कीम्हय्सित
ताः आयु दइ।
17 मनू स्यानाः

आछु कना जूम्ह मनू
मसीतले बिस्युं जुयाच्वनी,
वयात सुनानं ग्वाहालि याये मते।

18 इमान्दार जु,
छन्त न्ह्याबलें रक्षा याना तइ,
बेमान जुल कि
आकाझाकां
छ पतन जुयावनी।
19 मेहनत याइम्हय्सित
नयेत यक्व अन्न दइ,
ई सितिं छ्वइम्ह मनुखं
दुःख जक सी।

20 विश्वास याये बहःम्ह मनूयात
गाक्क आशिष दइ,
याकनं तःमि जुइत स्वइम्ह
मनूयात सजाँय बी।
21 पक्षपात यायेगु बांमलाः।
तर छपा मरिया निति
मनूतय्सं मभिंगु ज्या याना जुइ।
22 लोभी मनूत तःमि जुइत
हथाय् चाया जुइ,
तर गुलि याकनं थःके
छुं मदयावनी धयागु
इमिसं सी हे मखु।

23 पिचुगु म्हुतुयात स्वयाः
न्वाइगु म्हुतुयात हे
लिपा सकसिनं च्वछाइ।
24 थः मां बौयात लुतय् यानाः
मभिंगु याना धकाः
मतिइ मतइपिं
मनूत खुँ थें खः।
25 लोभी मनूतय्सं
ल्वापुथया जुइ,
तर परमप्रभुयात विश्वास
याइपिं मनूत च्वजाया वइ।
26 थःगु बिचारं जक जुइपिं
मनूत मूर्ख खः,
सःस्यूपिन्सं धाःगु खँ न्यनीपिं
मनूत सुरक्षित जुइ।

27 मगाःमचाःपिन्त ब्यु,
छिमित गुबलें मगाःमचाः
जुइ मखु।
सुनां इमिगु च्यूताः तइ मखु,
इमित सकसिनं सराः बी।
28 दुष्ट मनूतय्सं शासन यात कि

मनूत सुला जुइ,
तर गुबलय् दुष्टत नाश जुइ,
धर्मी मनूत थाहां वइ।

29

परमप्रभुयात मानय् याइपिन्सं
मगाःमचाःपिन्त स्वइ
1 न्ह्याक्व न्वाःसां मह्यूपिं मनूत
न्ह्याक्व पनेत स्वःसां
छन्हु आकाझाकां
नाश जुयावनी।
2 धर्मीतय्सं शासन यात कि
सकलें लय्ताइ,
दुष्टतय्सं शासन यात कि
न्ह्याथासं दुःख जक जुइ।
3 बुद्धिया ल्यूल्यू जुइम्हय्सिनं
थः मां बौयात लय्तायकी।
वेश्यातय्थाय् जुइम्हय्सिनं
थःगु सम्पत्ति फुकी।
4 जुजुं न्याययां पँ लिनाजुल कि
देश बल्लाइ,
तर जुजुं धिबाया पँ लित कि
देशया नाश जुइ।

5 थः पासापिन्त फुरफुरे याना
जुइपिन्सं
थःम्हं थःत जाः ग्वइ।
6 मभिंपिं मनूत थःगु हे पापया
जालय् लाइ।
तर धर्मीपिं मनूत
तसकं लय्तायाजुइ।
7 धर्मी मनूतय्सं
चीमिपिं मनूतय्त
गुकथं थकायेगु धकाः
बिचाः याइ।
दुष्ट मनूतय्त थुकिया
च्यूताः तकं दइ मखु।
8 मेपिन्त हेबाय्चबाय्
यानाजुइपिन्सं देन्यंक
हल्ला याना जुइ,
तर बुद्धिमान मनूतय्सं
तंयात पनी।

9 बुद्धिमानम्ह मनुखं मूर्खतय्त
अदालतय् मुद्दा तयाः
जुल धाःसा
थःत लायबुइकेगु व इमित
न्हीकेगु बाहेकं छुं जुइ मखु।
10 ज्यानमारातय्सं भिंपिं

मनूतय्त यय्की मखु,
तर धर्मी मनूतय्सं इमित
बचय् याइ।
11 मूर्ख मनूतय्सं थःगु तं
क्यना जुइ,
तर बुद्धिमानतय्सं पना तइ।

12 शासन याइम्हय्सिनं
मखुगु खँ न्यनाजुल धाःसा
वया भारदारत फुक्कं
मखुगु खँ ल्हाइपिं जुइ।
13 चीमिपिं व इमित
क्वत्यलातःपिनि दथुइ
छता खँ उत्थें दु,
निम्हय्सित नं परमप्रभुं
स्वयेत मिखा बियातःगु दु।
14 चीमिपिन्त नं उतिग्यंक
न्याय याइम्ह जुजुं
सदांया निंतिं शासन याइ।

15 अनुशासनं मस्तय्त बुद्धि बी,
थःयत्थें जुइपिं मस्तय्सं
थः मांयात मछालापुकी।
16 दुष्टत अप्वल कि
पाप नं अप्वइ,
तर धर्मीतय्सं छन्हु इपिं
न्हनावंगु स्वये खनी।
17 थःकाय्यात कजय्
याना तल धाःसा
छन्त शान्ति दइ,
अले नुगःयात आनन्द दइ।

18 परमेश्वरं क्यंगु लँय् मजूपिं
मनूत यःयःथें जुइ।
परमेश्वरया व्यवस्था मानय्
याइपिं मनूत धन्य जुइ।
19 खं जक च्यःभ्वातिंयात
भिंके फइ मखु,
इमिसं छंगु खँ ला थुइ,
तर धाःथें याइ मखु।
20 लाः लाः थे नवानाजुइपिनिगु
स्वयाः ला
मूर्खतय्गु हे आशा दइ।
21 च्यःतय्त मचांनिसें हे
इमिसं धाःधाःगु बियातल कि
लिपा इमिसं छिमिगु फुक्कं
लाका काइ।
22 याकनं तं म्वइपिन्सं
ल्वापुख्यापु जक हइ।
तसकं तं पिकाइपिन्सं

पाप याइ।

23 घमण्डं मनूतय्त पतन यानाबी।
क्वमिलु जुयाः
जुइपिन्सं हनाबना काइ।
24 खुँयात ग्वाहालि याइम्ह
थः हे थःम्ह शत्रु जुइ।
वं खःगु साक्षी ब्यूसां
सजाँय फयेमाली,
मब्यूसां परमेश्वरया
सराः फयेमाली।
25 ग्याःचिकु मनूतय्गु निंति
स्वःतिपाँय् खः,
सुनां परमप्रभुयात विश्वास याइ,
वयात सुरक्षा दइ।
26 सकसिनं शासकयागु मन
त्याकेत स्वइ,
तर परमप्रभुयापाखें जक
न्याय दइ।
27 धर्मी मनूतय्सं दुष्ट मनूतय्त
यय्की मखु,
दुष्ट मनूतय्सं धर्मी मनूतय्त
यय्की मखु।

30

आगूरया उपदेश

1 याकेया काय् आगूरया उपदेश — छगू ईश्वरवाणी —

थ्व मनुखं इथीएल व यूकालयात धाःगु खः —
2 जि मनू धाये हे
मल्वःम्ह मनू खः,
जिके मनूतय्गु
थज्याःगु बुद्धि मदु।
3 जिं बुद्धिया खँ गुबलें मब्वना।
परमेश्वरया बारे जिं छुं मस्यू।
4 स्वर्गय् वनाः
सु लिहां वःगु दु?
सुनां फय्यात थःगु ल्हातिइ
प्वःचिनातःगु दु?
सुनां समुद्रयात कापतय्
च्यूगु दु?
अले सुनां पृथ्वीया लागा
कियाब्यूगु दु?
थ्व फुक्क सुनां याःगु?
छिपिं सुनानं स्यूसा व सु खः,
वया काय् सु खः जितः धा।
5 परमेश्वरया फुक्क वचन
सत्य खः।

वय्कःयागु शरण
काःवइपिनिगु निंतिं
वय्कः ढाल खः।
6 वय्कःया वचनय्
छुं हे तने मते।
मखुसा वय्कलं छन्त ब्वःबी,
अले छन्त फताहा धकाः
क्वःछिनादी।
7 हे परमेश्वर!
सी न्ह्यः छिके
निता खँ फ्वने।
जि सी न्ह्यः उपिं निता खँ
बी मखु धयादी मते।
8 फताहा खं जितः
तापाक तयादिसँ।
अले, जितः चीमि नं मखु,
तःमि नं मखु,
नयेत गाक्क जक बियादिसँ।
9 यक्व दत कि
जिं छितः हे ल्वःमंकाः
धायेफु,
"परमप्रभु धयाम्ह सु खः?"
अले यक्व चीमि जुल कि नं
खुयाः नयाः जिं परमेश्वरया
पवित्रगु नांयात क्वह्यंके फु।
10 मालिकया न्ह्यःने
वया च्यःयात मभिंकाः
खँ ल्हाये मते।
मखुसा वं छन्त सराः बी,
अले छं दुःख फयेमाली।
11 छथ्वः मनूत थज्याःपिं नं दु,
सुनां थः बौयात सराः
बियाजुइ,
अले थः मांयात
गुबलें तःधंकी मखु।
12 छथ्वः मनूत अशुद्ध जूसां
थःपिन्त तसकं शुद्ध
ताय्काजुइपिं दु।
13 छथ्वः मनूत थज्याःपिं दु,
इमिगु मिखा घमण्डं
जायाच्वनी,
इमिसं थःपिन्त तसकं
भिंपिं ताय्काजुइ।
14 छथ्वः मनूत चीमिपिं
व हाःनाः मदुपिनिपाखें
लबः कयाजुइपिं दु।

ल्याःया क्वाः
15 सुल्प्याया निम्ह म्ह्याय् दु।
निम्हय्सिनं, "ब्यु, ब्यु"

जक धाइ।
स्वता खँ गुबलें नं लुधनी मखु।
थुपिं प्यतां गुबलें "गात"
धाइ मखु –
16 चिहान*, थारिगु मचाछेँ,
गंगु मस्भूमिइ
व च्यानाच्वंगु मि।

17 सुनां थः बौयात हेला याइ,
अले मांयागु खँयात हेपय् याइ,
वयागु मिखा क्वखं क्वानाबी,
अले गिद्धं वयात नइ।
18 स्वता खँय् जि अजू चाः,
मखु, जिं ला प्यता खँ हे मथू।
19 इमा आकाशय् ब्वइगु,
ल्वहँतय् सर्प जुइगु,
समुद्रय् जहाजं लँ लुइकीगु
अले मिजं व मिसाया दथुइ
यःत्यः जुइगु।
20 छम्ह व्यभिचारी मिसाया
पहः नं अथे हे खः
वं नयाः म्हुतु हुइ, अले धाइ,
"जिं छुं मज्यूगु यानागु मदु।"

21 स्वता खं यानाः पृथ्वी खाइ,
मखु, प्यता खँयात पृथ्वी सह
याये हे फइ मखु।
22 दास जुजु जूगु,
मूर्ख मनुखं प्वाः
जायेक नये खंगु,
23 सुनानं माया मयाःम्ह
मिसाया ब्याहा जूगु,
अले थः मालिकनीया
थासय् च्वंवःम्ह दासी।

24 पृथ्वीइ प्यताजि प्राणी
तसकं चिधिकःपिं जूसां
बुद्धिं जाः।
25 इमूचा – थुपिं बमलाःसां
चिकुलाया निंतिं बर्खा हे
थःपिनिगु नसा मुंकी।
26 शापन तसकं बमलाःसां
थुमिसं थःपिनिगु छेँ
ल्वहँतय् दयकी।
27 क्वःबुइँचातय् जुजु दइ मखु,
अय्सां इपिं
इवःलि मुनाः जुइ।
28 मायबिलिचायात

* **30:16** ३०:१६ चिहान हिब्रू भाषां पाताल

ल्हातिं ज्वनेफुसां
इपिं जुजुया दरबारय् तकं दइ।

29 स्वताजि प्राणीया
न्यासि वनीगु पहः यइपुसे च्वं,
प्यताजि प्राणी
यइपुसे च्वंक न्यासि वनी –
30 सिंह, पशुतय् जुजु,
अले सुं खनाः मग्याइम्ह।
31 फुर्ति दुम्ह ग्वंगः,
दुगुचा व सिपाइँत
जवंखवं तयाः जुइम्ह जुजु।

32 छ घमण्ड यानाः
मूर्ख जुयाजुइम्ह, मभिंगु
ग्वसाः ग्वयाजुइम्ह जूसा
आः हे त्वःताछव,
अले बिचाः या।
33 दुः थात कि घ्यः दइ,
न्हासय् दाल कि हि पिहां वइ
अथे हे तं पिकाल कि
ल्वापु जुइ।

31

जुजुयात ब्यूगु सल्लाह
1 थ्व मस्साया जुजु
लमूएलया उपदेश,
गुगु उपदेश वया मामं
वयात स्यनातःगु खः –

2 हे जिकाय्!
जि न्हापांम्ह काय्!
जिं भाकल यानाः दुम्ह काय्!
3 थःगु तागत मिसातय्गु निंति
फुके मते,
सुनां जुजुतय्त पतन याइ।
4 हे लमूएल!
जुजुतय्सं दाखमघ त्वनाः
जुइ मज्यु,
शासकतय्सं अय्लाः
त्वनेत इच्छा याये मज्यु।
5 मखुसा इमिसं न्याय
कानूनया खँ ल्वःमंकी,
अले क्वत्यय्काः च्वनेमाःपिन्त
न्याय बीगु ल्वःमंकी।
6 अय्लाः धयागु ला दुःखं कयाः
सीत्यंपिनिगु निंतिं खः,
अले नुगः मछिंपिनिगु निंतिं खः।
7 इमिसं त्वनाः

थःगु दुःख ल्वःमंकी,
अले नुगः मछिंगु तंकी।
8 नवाये मफुपिनिगु निंतिं
नवानाब्यु,
हाःनाः मदुपिनिगु निंतिं
न्याय यानाब्यु।
9 चीमि व हाःनाः मदुपिनिगु
न्यायया निंतिं सः ल्हँ,
अले इमिगु रक्षा या।

भिंम्ह कलाः

10 धात्थें भिंम्ह कलाः सुयात दइ?
व ला हिरामोती स्वयाः मू वं।
11 वया भाःतं वयात दुनुगलं
विश्वास याइ,
अले वयात मगाःमचाः धयागु
छुं दइ मखु।
12 जिवंकाछि वं थः भाःतयागु
भिं जक याइ,
गुबलें छुं स्यंकी मखु।
13 वं ऊन व सूती कापः मुंकाः
थःम्हं हे थानाः
गुबलें सुम्क च्वनी मखु।

14 वं ब्यापारीतय् जहाज थें
तापाकंनिसें थःगु नसा हइ।
15 व सुथ न्हापां दनी।
अले थः छेँजःपिनिगु निंतिं
नसात्वँसा दय्की।
अले च्यः भ्वातिंतय्त
ज्या इनाबी।
16 वं थःम्हं मुंकूगु धिबां
बांलाःगु बुँ मालाः न्याइ।
अले दाख पी।
17 वं तसकं मेहनत यानाः
ज्या याइ,
थःगु ज्या यायेत
वया लप्पा बल्लाः।
18 वं थःगु ज्याया मू बांलाक थ्वु,
अले चान्हय् तक नं
वं ज्या यानाच्वनी।
19 वं थःम्हं हे कपाय् फ्यनी,
कापः थाइ।
20 वं चीमि व हाःनाः मदुपिन्त
नुगः चक्कंकाः
ग्वाहालि याइ।
21 च्वापु गाःसां
वयात छुं धन्दा मदु।
छाय्धाःसा वया छेँ च्वंपिं
सकसिगु निंतिं

गाक्क लुमुगु वसः दु।
22 थःगु लासाफांगा
वं थःम्हं हे दय्की,
अले भिंगु सुति
कापःयागु वसः पुनी।

23 वया भाःतयात
शहरया तःधंपिं मनूत मध्ये
छम्ह धकाः
सकसिनं म्हसीकी।
24 वं कापः थानाः
बन्जाःतय्थाय् मीयंकी।
25 व शक्ति दुम्ह
व सकसिनं हनाबना
तय्काच्वंम्ह खः।
कन्हय्या वयात धन्दा मदु।
26 वयागु खँ बुद्धिं जाः।
वयागु म्हुतुइ न्ह्याबलें
भिंगु सल्लाह दयाच्वनी।
27 वं थः छेँजःपिनिगु
बांलाक सुसाःकुसाः याइ,
भचा हे उसि चाइ मखु।
28 वया मस्तय्सं
वयात सुवाः बी,
वया भाःतं नं
वयात च्वछायाः धाइ,
29 "यक्व मिसातय्सं
बाबांलाःगु ज्या याःगु दु,
तर छं इपिं सकसितं त्याकूगु दु।"

30 हिसिं झंगः लाये यः,
बांलाः ब्वयावनी।
तर परमप्रभुया भय काइम्ह
मिसा तःधंके बहः जू।
31 वयागु मेहनतयागु सिरपाः
वयात ब्यु।
वं याःगु ज्याया निंतिं
सकसियां न्ह्याःने
वयात तःधंकि।

उपदेशकया सफू

म्हसीका

थ्व सफुलिइ उपदेशकया बिचाः दु। उपिं उपदेशकं मान व जीवन गुलि चिहाकः व गुलि मिलय् मजु, वयागु जीवनय् गुलि अन्याय जुल व गुकथं निराश जुल धयागु खँया बारे बांलाक बिचाः याःगु दु। मनूतय्गु जीवन थःगु ल्हातय् तयादीम्ह परमेश्वरया विधि वं थुइके मफुत। अय्नं मनूतय्सं तसकं परिश्रम यानाः व परमेश्वरया वरदानत गुलि काय् फत अले गुबलय् तक व दयाच्वनी उकी हे आनन्द कायेगु सल्लाह उपदेशक च्वमिं ब्यूगु दु।

उपदेशया अप्वः बिचाः अःखः व निराश जुइगु खने दु। अथे जूसां थ्व सफू नं बाइबलय् दुथ्याकातःगुलिं थुकिं झीत बाइबलया विश्वास थुलि तःधं कि थुकिं निरास व दुःख कष्टया खँयात नं ध्यानब्यु धकाः क्यनी। अप्वः मनूतय्सं थ्व उपदेशकया सफू ब्वनाः थःगु जीवन गुकथं हनेगु धकाः साहस कयाच्वंगु दु। अले गुगु बाइबलं थुकथंयागु शिक्षा बी व हे बाइबलं परमेश्वरयाके भलसा तयेगु शिक्षा बी अले व शिक्षां जीवन अझ सार्थक व मू वंगु दय्काबी धयागु ज्ञान धायेफु।

उपदेशकया सफुलिइ बाइबलया मू खँ क्यनी, व खँ थ्व खः, व आत्मिक मू परमेश्वर बाहेकयागु जीवन सितिं वं। थुकी ल्यायम्हबलय् हे जीवनया लसता कायेत सल्लाह ब्यूगु दु, तर थथे यायेत थःत दय्कादीम्हय्सित लुमंकी। परमेश्वर बाहेकया जीवन सितिं वं धयागु खँ उपदेशकया सफुलिइ च्वयातःगु दु।

धलः पौ

छु जीवनया उद्देश्य दु ला? १:१–२:२६
जीवनया बारे धापूत ३:१–११:८
सल्लाह बीगु क्वचायकूगु ११:९–१२:८
फुक्क खँया लिच्वः १२:९-१४

उपदेशक

फुक्क खँ सितिं वं

1 दाऊदया काय्, यरूशलेमया जुजु, उपदेशकया वचन –
2 उपदेशकं धाइ,
“सितिं वं, सितिं वं,
फुक्क सितिं वं,
अले फुक्क खँया छुं अर्थ मदु।”

3 थ्व संसारय् मनुखं थाकुक ज्या यानाः दुःख सी
अय्नं वयात छु फाइदा दत लय्?
4 पुस्ता वइ अले पुस्ता वनी,
तर पृथ्वी धाःसा न्ह्याबलें दयाच्वनी।
5 सूर्य लुया वइ अले बिनावनी।
अले व गनं वःगु खः अन हे वनी, व हाकनं लुया वइ।
6 फय् दच्छिनपाखे न्ह्याइ, अले उत्तरपाखे लिहांवनी।
व न्ह्याबलें थःगु हे चाःकलय् चाःहिलाच्वनी।
7 फुक्क खुसित न्ह्यानावनाः समुद्रय् जू वनी।
अय्नं समुद्र गुब्सं नं जाइ मखु।
गुगु थासं खुसित न्ह्यानावःगु खः
हाकनं व हे थासय् तुं लिहांवनी।
8 फुक्क खं दिक्क चाय्की,
सुनानं थुकियात बयान याये हे फइ मखु।
न मिखां खनाः लुधनी,
न न्हाय्पं न्यनाः हे सन्तुष्ट जुइ।

9 न्हापा छु जूगु खः व हाकनं जुइतिनि,
अले न्हापा छु याःगु खः व हाकनं याइतिनि।
थ्व संसारय् छुं नं न्ह्गु ज्याखँ जूगु मदु।
10 छुं नं खँ दु ला, गुकिया बारे थथे धायेफु,
"स्वःसा, छु थ्व न्ह्गु ज्या खः?"
थ्व न्हापा हे थन दुगु खः।
थ्व ला झीगु ई स्वयाः न्हापा हे दुगु खः।
11 पुलांगु इलय्यापिं मनूतय्गु छुं नं लुमन्ति दइ मखु।
अले आः वइतिनिगु पुस्ता
व वयां लिपायागु पुस्तायात तकं नं
इमिगु लुमन्ति दइ मखु।

बुद्धि सिति वं

12 जि उपदेशकं यस्शलेमय् इस्राएलया जुजु जुयाः शासन याना।
13 आकाशया क्वय् छु छु याइ उपिं फुक्कं ज्ञानपाखें माला स्वयेगु जिं थःगु नुगलय् पक्का याना। गुलि तःधंगु बोझ परमेश्वरं मनूतय्त तयाब्यूगु दु।
14 थ्व संसारय् याःगु फुक्क ज्याखँ जिं खनागु दु। व फुक्कया छुं अर्थ मदु, फय्यात लिइगु थें जक खः।
15 छु बेक्वःगु खः उकियात तप्यंके फइ मखु,
छु खँ द हे मदु उकियात ल्याः खाइ मखु।
16 जिं थःगु मनय् थथे बिचाः याना, "स्व, जि स्वयाः न्हापा यस्शलेमय् राज्य याःपिं फुक्क स्वयाः अप्वः जिं बुद्धिया अनुभव यानागु दु। ज्ञान व बुद्धिया जिं यक्व अप्वः अनुभव यानागु दु।"✡
17 अले जिं बुद्धि, वँय्सू व मूर्खता धयागु छु खः धकाः सीकेगु निंतिं उकिया बारे बिचाः याना। तर थ्व नं फय्यात लिइगु थें जक खः धकाः जिं सीकागु दु।
18 छाय्धाःसा यक्व बुद्धि दत कि अप्वः दुःख सी,
यक्व ज्ञान दत कि नुगःया घाः अप्वः जुइ।

2

मोजमज्जा यायेगु सिति वं

1 जिं मनयात धया, "वा, भिंगु छु खः धकाः सीकेत जिं मोजमज्जा यानाः छन्त जाँचय् याये।" तर व नं सिति वंगु खँ खः।
2 जिं थथे धया, "न्हिलीगु वें खँ खः। अले मोजमज्जा यानाः छु दइ?"
3 दाखमध त्वनाः वा मूर्ख खँयात घय्पुनाः जि थःत लय्ताय्केगु कुतः याना। अझ नं जिगु मनयात बुद्धिं न्ह्यज्याका यंकाच्वंगु खः। आकाशया क्वय् चिहाकःगु जीवनय् सुं मनूया निंतिं बांलाःगु खँ छु खः धकाः सीकेगु जिं इच्छा याना।
4 जिं ततःधंगु ज्या याना। जिं जिगु निंतिं ततःखागु छेँ दय्का। जिं दाखया क्यबत दय्का।✡
5 जिं स्वांया क्यबत व फलफुलया क्यबत दय्का अले उकी थीथी कथंयागु फलफुलया सिमात पिना।
6 उपिं तसकं बांलाःगु इवःलाक वनाच्वंगु सिमातय्गु निंतिं व ख्वःसिँया निंतिं लः बीत जिं ततःधंगु पुखूत दय्का।
7 जिं दास-दासीत न्याना, अले जिगु थः हे छेँ बूपिं दास-दासीत नं दु। यस्शलेमय् जि स्वयाः न्हापा दुपिं सुयाके नं जिके स्वयाः अप्वः सा द्वःह व फैच्वलय्तय् बथां मदु।✡
8 जिं थःगु निंतिं लुँ व वहः वा जुजुत व देश देशपाखें धन-सम्पत्ति मुंका। जिं थःत न्ह्याइपुकेत म्ये हालीपिं मिसा व मिजंपिं अले मनूया नुगःयात लय्ताय्केत यक्व कलाःतय्त मुंका।✡
9 यस्शलेमय् जि न्हापायापिं मनूत स्वयाः तसकं तःधंम्ह जुल। जिं थःके दुगु बुद्धि न्ह्याबलें थःके हे तया।✡
10 जिगु मिखां लोभं चाय्कूगु फुक्क जिं कया।
फुक्क कथंयागु मोजमज्जा यायेगु जिं मत्वःता।
जिं हिचःति हाय्काः यानागु फुक्क ज्याखं जिगु नुगः लय्ताल।
अले थ्व जिं हिचःति हाय्काः यानागु फुक्क ज्याया लिच्वः खः।
11 अनंलि जिगु ल्हातं यानागु फुक्क ज्याया बारे जिं बिचाः याना,

✡ **1:16** १:१६ १ राज ४:२९-३१ ✡ **2:4** २:४-८ १ राज १०:२३-२७; २ इति ९:२२-२७ ✡ **2:7** २:७ १ राज ४:२३ ✡ **2:8** २:८ १ राज १०:१०,१४-२२ ✡ **2:9** २:९ १ इति २९:२५

जिं गुलि दुःखसिया उपिं ज्यात यानागु खः।
थुपिं फुक्कया छुं अर्थ मदु,
थ्व ला फय्यात लिइगु थें जक खः।
थ्व संसारय् छुं नं फाइदा मदु।

बुद्धि व मूर्खता सितिं वं

12 अले जिं बुद्धि, वँय्सू
व मूर्खता धयागु छु खः धकाः सीकेगु निंतिं उकिया बारे बिचाः याना।
जुजुं न्हापा हे याना वयाच्वंगु ज्या स्वयाः
लिपा वइम्हं मेगु छु हे अप्वः याये फइ?
13 जिं थ्व खनागु दु, गथे खिउँगु स्वयाः तुयुजः तसकं बांलाः,
अथे हे मूर्खता स्वयाः बुद्धि हे बांला।
14 बुद्धि दुम्ह मनूया मिखा वया छेनय् दइ,
तर मूर्खम्ह धाःसा खिउँथाय् जुइ।
तर जिं खनागु दु थुपिं निम्हय्सित नं
छगू हे दशा वइतिनि।
15 अनंलि जिं थःगु मनय् बिचाः याना,
"मूर्खम्हय्सिगु दशा जिके नं वइतिनि।
जि बुद्धि दुम्ह जुयाः छु फाइदा जुल?"
अले जिं थःगु मनय् बिचाः याना,
"थ्व नं सितिं वंगु खँ खः।"
16 छाय्धाःसा मूर्खम्ह मनूयात थें बुद्धि दुम्ह मनूयात नं ताःई तक लुमंका तइ मखु।
वइगु दिनय् निम्हय्सित नं ल्वःमंकाछ्वइ।
छाय्धाःसा मूर्खम्ह थें बुद्धि दुम्ह नं सी हे मानि।

थाकुगु ज्या यायेगु नं सितिं वं

17 अथे जुयाः जिं थःगु जीवनयात घृणा याना, छाय्धाःसा थ्व संसारय् ज्या यायेगु तसकं थाकुगु खँ खः। थ्व फुक्कया छुं अर्थ मदु, थ्व फय्यात लिइगु थें जक खः।
18 थ्व संसारय् जिं तसकं दुःखसिया यानागु फुक्क ज्यायात जिं घृणा याना, छाय्धाःसा उपिं फुक्कं दुःखसिया यानागु ज्या छन्हु जिगु लिपा वइम्हय्सिगु निंतिं त्वःता हे वनेमानि।
19 अले व बुद्धि दुम्ह ला कि मूर्खम्ह धकाः सुनां स्यू? अय्नं जिं थ्व संसारय् दुःखसिया यानागु फुक्क ज्या वयागु हे अधीनय् दु, गुकिया निंतिं जिं थःगु फुक्क बल व सीप छ्यलागु दु। थ्व सितिं वंगु खँ खः।
20 अथे जुयाः थ्व संसारय् यानागु फुक्क थाकुगु ज्यायात लुमंकाः जि निराश जुयागु दु।
21 छाय्धाःसा बुद्धि, ज्ञान व खुबी सुं मनुखं हिचःति हाय्काः याःगु फुक्क ज्या सुं छम्हय्सित त्वःता हे वनेमानि, गुम्हय्सिनं उकिया निंतिं थाकुगु ज्या याःगु हे मदु। थ्व नं सितिं वंगु खँ खः। अले वयागु निंतिं थ्व तःधंगु संकट हे खः।
22 थ्व संसारय् थम्हं याःगु फुक्क थाकुगु ज्यां व धन्दा कयाः हिचःति हाय्काः याःगु फुक्क ज्यां मनूतयत छु दतलय्?
23 वयागु फुक्क दिनया ज्या पीर व दुःख जक खः। चान्हय् नं वयागु मनय् शान्ति दइ मखु। थ्व सितिं वंगु खँ खः।✡
24 मनुखं नयेगु त्वनेगु व थःगु थाकुगु ज्यां लुधंकिगु स्वयाः मेगु बांलाःगु छु हे याये फइ धकाः। थ्व नं जिं परमेश्वरया ल्हातं वःगु खना।✡
25 छाय्धाःसा वय्कलं मबीकं सुनां नयेत्वने व आनन्द काये खनी धकाः?
26 परमेश्वरयात लय्ताय्कीम्ह मनूयात वय्कलं बुद्धि, ज्ञान व आनन्द बियादी। पापीतय्त धाःसा वय्कलं परमेश्वरयात लय्ताय्कीपिं मनूतय्गु निंतिं धन-सम्पत्ति मुंकेगु ज्या बियादी। थ्व नं सितिं वंगु अले फय्यात लिइगु थें जक खः।✡

3

फुक्क खँया निंतिं छगू ई दु

✡ **2:23** २:२३ अय्ू ५:७; १४:१ ✡ **2:24** २:२४ उप ३:१३; ५:१८; ९:७; लूक १२:१९; १ कोर १५:३२ ✡ **2:26** २:२६ अय्ू ३२:८; हितो २:६

1 फुक्क खँया निति ई दु,
अले आकाशया क्वय् जुइगु फुक्क ज्याखँया छगू ई दु।

2 बुइगु छगू ई दु, सीगु छगू ई दु।
पीगु छगू ई दु, लयेगु छगू ई दु।
3 स्यायेगु छगू ई दु, लाय्केगु छगू ई दु।
थुनेगु छगू ई दु, दय्केगु छगू ई दु।
4 ख्वयेगु छगू ई दु, न्हिलीगु छगू ई दु।
दुखं च्वनेगु छगू ई दु, प्याखं हुलेगु छगू ई दु।
5 ल्वहंचा वांछ्वयेगु छगू ई दु, उपिं मुंकेगु छगू ई दु।
घय्पुइगु छगू ई दु, छुतय् जुइगु छगू ई दु।
6 मालेगु छगू ई दु, त्वःताबीगु छगू ई दु।
तयेगु छगू ई दु, वांछ्वयेगु छगू ई दु।
7 खुनाछ्वयेगु छगू ई दु, हाकनं दय्केगु छगू ई दु।
सुम्क च्वनेगु छगू ई दु, नवायेगु छगू ई दु।
8 माया यायेगु छगू ई दु, घृणा यायेगु छगू ई दु।
लडाइँ यायेगु छगू ई दु, मिलय् जुइगु छगू ई दु।
9 ज्या याइम्हय्सिनं दुःखसिया वयात छु फाइदा दइ?
10 परमेश्वरं मनूतय्के तयादीगु बोझ जिं खनागु दु।
11 वय्कलं फुक्क खँ थःगु हे इलय् तसकं बांलाका दय्कादीगु दु। वय्कलं मनूतय्गु मनय् अनन्त खँया ज्ञान तयादीगु दु। अय्नं इमिसं परमेश्वरयात शुरुनिसें लिपा तक हे वय्कलं यानादीगु ज्याया बारे थुइके मफु।
12 जिं थ्व खँ थुल की मनूतय्सं थःगु जीवन दतलय् लय्ताया च्वनीगु व भिंगु यायेगु बाहेक मेगु छुं नं बांलाःगु खँ मदु।
13 फुक्क मनूतय्सं बांलाक नयेगु, त्वनेगु यायेमा अले थःपिन्सं दुःखसिया याःगु ज्याय् लुधंकाच्वनेमा। थ्व परमेश्वरया दान खः।
14 जिं स्यु, परमेश्वरं छु यानादी व न्ह्याबलें दयाच्वनी। उकी झीसं छुं नं तनेगु व लिकाये फइ मखु। मनूतय्सं वय्कःया भय कायेमा धकाः थथे यानादीगु खः।
15 थ्व संसारय् छु दु व न्हापा हे दुगु खः,
अले छु जूवइतिनि व नं न्हापा हे जुइ धुंकूगु खः।
परमेश्वरं न्हापा जुइ धुंकूगु ज्याखँया ल्याःचाः कयादी।

संसारय् अन्याय दु

16 अले जिं थ्व संसारय् मेगु खँ नं खनागु दु।
न्याययाथाय पलेसा मभिंगु जुयाच्वंगु,
धार्मिकताया पलेसा मभिंगु जुयाच्वंगु दु।
17 जिं थःगु मनय् बिचाः याना,
"परमेश्वरं धर्मी व मभिपिं निम्हय्सित नं फैसला यानादी,
छाय्धाःसा फुक्क ज्याखँया थःगु हे ई दइ,
अले फुक्क ज्याया ई दु।"
18 जिं मनमनं धया, "मनूत ला पशुत थें खः धइगु खँ सीमा धकाः परमेश्वरं इमित जाँचय् यानादी।
19 मनूतय्गु भाग्य पशुया थें खः। इपिं निम्हय्सिगु नं छगू हे भाग्य पिया च्वनाच्वनी। गथे छम्ह सी अले मेम्ह नं सिनावनी। फुक्कसिया छगू हे सासः खः। पशुतय्त स्वयाः अप्वः फाइदा मनूतय्त दइ मखु। थुपिं फुक्कं सितिं वंगु खँ खः।
20 फुक्क छगू हे थासय् वनी छाय्धाःसा फुक्क धुलं वःपिं खः अले फुक्क धुलय् हे मिलय् जूवनितिनि।✡
21 मनूतय्गु आत्मा च्वये वनी अले पशुया प्राण धाःसा क्वय् चाय् मिलय् जू वनी धकाः सुनां स्यू?"
22 अथे जुयाः जिं थ्व खँ खनागु दु। मनूतय्सं थःगु ज्याय् लय्ताया च्वनीगु स्वयाः अप्वः मेगु भिंगु खँ छु हे मदु, छाय्धाःसा थ्व हे वं यायेगु ज्या खः। छाय्धाःसा सुनां वयात लिपा जुइगु खँ क्यनाबी फइ?

✡ **3:20** ३:२० उत ३:१९

4

क्वत्यलातःगु, थाकुगु ज्या व पासा मदुगु

1 हाकनं जिं थ्व संसारय् जुयाच्वंगु फुक्क अन्याय खना।
क्वत्यलातःपिनीगु मिखां ख्वबि वयाच्वंगु जिं खना,
अले इमित सान्त्वना बीपिं सुं छम्ह नं मदु।
अन्याय याइपिनिपाखे शक्ति दु,
अले क्वत्यलातःपिन्त सान्त्वना बीपिं सुं छम्ह नं मदु।
2 उकिं जिं बिचाः याना स्वया,
सिनावने धुंकूपिं म्वानाच्वंपिं स्वयाः सुखी जू।
3 तर अझ थुपिं निम्ह स्वयाः
सुखी ला व मनू खः
सु बु हे मबुनी अले गुम्हय्सिनं थ्व संसारय्
जूगु फुक्क मभिंगु ज्या खंगु नं मदु।
4 अनंलि जिं थ्व नं खना कि फुक्क दुःखसिया ज्या यायेगु व फलिफाप धयागु हे मनूतय्सं थः जःलाखःलाया ईख याःगु कारण जक जुइगु खः। थ्व नं सितिं वंगु खँ खः, अले फय्यात लिइगु थें जक खः।
5 मूर्ख थःगु अल्छी ल्हाः प्वचिनाच्वनी
अले थःगु नाश थःम्हं हे हइ।
6 थाकुक ज्या यानाः कमय् याःगु
व फय्यात लिनादइगु निम्ह स्वयाः ला
सुखशान्तिं दइगु छम्ह जक हे सां भिं जू।
7 हाकनं जिं थ्व संसारय् छुं सितिं वंगु खना।
8 छम्ह याकःचाम्ह मनू दु,
वया सुं काय् व दाजुकिजापिं मदु।
अले वं थाकुक ज्या यायेगु गुबलें त्वःती मखु।
अय्नं व थःगु धनसम्पत्तिइ गुबलें नं लुधंका च्वनी मखु।
अय्नं वं थथे धकाः न्यन, "जिं सुयागु निंतिं थपाय्सकं दुःखसिया च्वनागु?
जिं छाय् जीवनया सुख त्वःताछवया?"
थ्व नं सितिं वंगु खँ खः,
थ्व तसकं दुःख लगय् जूगु खँ खः।

9 छम्ह स्वयाः निम्ह तसकं बांलाः
छाय्धाःसा इमिसं थःम्हं हिचःति हाय्काः याइगु ज्याया भिंगु फल कायेखनी।
10 छुं जुयाः छम्ह क्वदल धाःसा मेम्हं वयात थनाबी।
अय्नं क्वदयाः थनेगु निंतिं सुं नं पासा मदुम्ह बिचरा!
11 अथे हे, निम्हनापं घन धाःसा लुमुसे च्वनी,
तर याकःचा धाःसा गुकथं लुमुइ?
12 छम्हय्सिनं मेम्हय्सित गुकथं त्याके फइ,
तर निम्ह दःसा थःपिनीगु रक्षा याये फइ।
स्वपु तु जीक निलातःगु खिपः याकनं चबुइ मखु।

उन्नति धइगु नं सितिं वंगु खँ खः

13 ख्याच्वःयात नाला मकाइम्ह बुरा व मूर्खम्ह जुजु स्वयाः ला, चीमिम्ह व बुद्धि दुम्ह ल्याय्म्हम्ह हे बांलाः।
14 चाहे व ल्याय्म्हम्ह इयालखानां पिहां वया जुजु जूम्ह जुइमा वा राज्यय् चीमि जुयाः बुया जुजु जूम्ह जुइमा।
15 जिं थ्व संसारय् म्वानाच्वंपिं व थुखे उखे जूपिं फुक्क जुजुया थासय् लिपा जुजु जुइम्ह व ल्याय्मम्हय्सिया ल्यू वंगु खना।
16 उपिं फुक्क न्हापायापिं मनूत व लिपा वःपिं मनूतय्गु अन्त मदु तर उपिं सुं नं व ल्याय्मम्ह मनू खनाः लय्मताः। थ्व नं सितिं वंगु खँ खः अले थ्व फय्यात लिइगु थें जक खः।

5

परमेश्वरयात यानातःगु भाकल पूवंकि

1 परमेश्वरया देगलय् बांलाक बिचाः यानाः जक हुँ, अन मूर्ख जुयाः बलि छायेत वनेगु स्वयाः न्यनेत हुँ, छाय्धाःसा मूर्खतय्सं
द्वंकागु दु धकाः थुइके फइ मखु।
2 नवायेत हथाय् चाये मते,
परमेश्वरया न्ह्यःने नवायेत
छं थःगु मनय् हथाय् चाये मते।
परमेश्वर स्वर्गय् च्वनादी
अले छ थ्व संसारय् दु।
अथे जुयाः छं नवायेगु खँ कम जुइमा।
3 गथे यक्व धन्दां म्हगस खनी
अथे हे यक्व खँ नवातकी मूर्ख खँ नं पिहां वइ।
4 छं परमेश्वरयात भाकल यायेबलय् व पूवंकेत लिबाके मते। मूर्खनापं वय्कः लय्तायादी मखु। छं थःगु भाकल पूवंकि।
5 भाकल यानाः नं पूमवंकेगु स्वयाः ला भाकल हे मयायेगु बांलाः।
6 छं नवाःगु खं छन्त पाप मलाकेमा, अले देगःया दूतयात, "जिं यानागु भाकल भूल जुल," धकाः धाये म्वालेमा। छं नवाःगु
कारण परमेश्वर तंम्वयाः छाय् छंगु ल्हाःया ज्यायात नाश याके बीगु?
7 यक्व म्हगस म्हंकेगु व यक्व खँग्वःत सितिं वंगु खँ खः। अथे जुयाः परमेश्वरया भय कायेगु या।

धन-सम्पत्ति सितिं वं

8 छुं जुयाः छं छगू जिल्लाय् चीमिपिन्त क्वत्यलातःगु व इमिगु निंतिं न्याय व अधिकार मजूगु खन धाःसा अजू चाये मते,
छाय्धाःसा फुक्क अधिकार याइपिं अले व स्वयाः च्वय् च्वंपिं तःधंपिं अधिकार याइपिन्त नं इमिगु वास्ता यायेत तयातःगु खः।
9 बुँइ सःगु फुक्कसिनं कायेगु याइ। जुजु थःम्हं नं बुं हे फाइदा काइ।
10 सुनां धिबायात माया याइ।
वयात न्ह्याक्व धिबा दःसां गाइ मखु।
धन सम्पत्तिया लोभ याइम्हय्सित न्ह्याक्व लबः दःसां गाइ मखु।
थ्व नं सितिं वंगु खँ खः।

11 धन-सम्पत्ति अप्वः दइबलय्
नयेगु म्हुतु नं अप्वः दयावइ।
अले मालिकयात धन-सम्पत्ति स्वयाच्वनेगु बाहेक
छुं नं फाइदा दइ मखु।

12 ज्या याइम्हय्सिनं कम नःसां यक्व नःसां स्याक्क न्ह्याः वइ।
तर धनीम्ह अप्वः धन-सम्पत्ति दुगुलिं न्ह्यवइ मखु।
13 जिं थ्व संसारय् छगू तसकं ग्यानापुगु खँ खनागु दु।
मालिकं थःगु नोक्सानया निंतिं धन-सम्पत्ति मुंकूगु।
14 वा वयागु छुं संकटं यानाः
वं मुंकूगु धन-सम्पत्ति फुनावंगु, गुबलय् वया मस्त दइ,
वया मस्तय्गु निंतिं छुं नं ल्यं दइ मखु।
15 मनू मांया प्वाथं पचिनांगां वइ,
अले व गथे वःगु खः अथे हे लिहांवनी।
वं थःम्हं दुखसिया याःगु ज्यापाखेँ
थःगु ल्हातं छुं नं यंके फइ मखु। ✡
16 थ्व नं छगू दुःखबलय् जूगु तसकं ग्यानापुगु खँ खः।
मनू गथे वःगु खः अथे हे तुं लिहां वनेमानि।
वयात छु फाइदा दइ धकाः?

✡ **5:15** ५:१५ अय्. १:२१; भज ४९:१७; १ तिमो ६:७

छायधाःसा वं दुःखसिया याःगु ज्या फुक्क फय् थें सितिं वनी।
17 वं जिवंकाछि थःगु जीवन तसकं निराश जुयाः
दुखकष्ट व तंम्वया अले खिउँथाय् हे बितय् याइ।
18 अनंलि जिं थ्व खँ थुल। परमेश्वरं बियादीगु थ्व चिहाकःगु जीवन दतले थ्व संसारय् नयेगु, त्वनेगु अले थःम्हं तसकं दुखसिया यानागु ज्याय् लुधंका च्वनेत कुतः यायेगु मनूतय्गु निंतिं भिं जुइ, छायधाःसा व हे इमिगु भाग खः।
19 थ्व बाहेक परमेश्वरं सुं मनूतय्त धन-सम्पत्ति व बुँज्या यायेगु मौका बियादिल अले वं थःगु भाग नाला कायेगु व थःम्ह दुखसिया ज्या यानाः लय्ताया च्वनेत बियादी, थ्व परमेश्वरया वरदान खः।
20 वं थःगु जीवनया इलय् यक्व ज्याखँया अनुभव याइ छायधाःसा परमेश्वरं वयात थःगु नुगःया लसताय् तयादीगु दु।

6

1 थ्व संसारय् जिं छगू थज्याःगु मभिंगु खँ खनागु दु, गुकिं मनूतय्त तसकं क्वत्यलातल।
2 परमेश्वरं सुं मनूतय्त धन-सम्पत्ति, बुँ व इज्जत बियादी, गुकिं यानाः इमित यःगु छुं हे मगाःमचाः जुइ मखु। तर परमेश्वरं इमित उपिं न्ह्यइपुकेत बियादी मखु। बरु मेम्ह हे मनूयात न्ह्यइपुकेत बियादी। थ्व नं सितिं वंगु व ग्यानापुगु खँ खः।
3 छम्ह मनूया सछिम्ह कायपिं दयाः यक्व दँ तक म्वात, तर व यक्व दँ तक म्वानाः नं थःगु बांलाःगु अवस्थापाखें वयागु आत्मा लय्मताःसा अले वयात सीबलय् खःकथं मथुन धाःसा अज्याःम्ह मनू स्वयाः ला बूबलय् सीम्ह मचा हे बांलाः।
4 व बूबलय् सीम्ह मचा सितिं वंक बुल अले खिउँथाय् हे मदयावन। अले खिउँगुलि हे वयागु नांयात त्वपुयाबी।
5 वं गुबलें निभाः खनी मखु, वा वं छुं हे मस्यु, अय्नं व मनूया स्वयाः थ्व मचायागु आराम हे बांलाइ।
6 छुं जुयाः व मनू निद्रः दँ तक म्वात धाःसा नं थःगु बांलाःगु अवस्थापाखें वयागु आत्मा लय्मताःसा, वयात छु आराम दइ धकाः? लिपतय् फुक्कं छथाय् हे वनेगु मखु ला?
7 मनूतय्सं दुःखसिया याइगु फुक्क ज्या प्वाः जाय्केत जक खः,
अय्नं वयात गुबलें नये पित्याःगु तनी मखु।
8 बुद्धि दुम्ह मनूयात मूर्खपाखें छु फाइदा दइ?
मेपिं मनूतनापं थःम्हं गुकथं व्यवहार यायेमाः धकाः सियाः
चीमिम्ह मनूयात छु फाइदा जुइ?
9 थःके दुगुलिइ लुधंकाच्वनेगु
थःके मदुगुलिइ लोभ यायेगु स्वयाः बांला।
थ्व नं सितिं वंगु खँ खः,
अले थ्व ला फय्यात लिइगु थें जक खः।

10 छु द हे दु वयागु नां छुइकल,
अले मनूत सु खः धकाः थुइ हे धुंकल।
थः स्वयाः बल्लाःम्हय्सित
सुनानं विरोध याये फइ मखु।
11 गुलि अप्वः खँ जुइ
उलि हे उकिया अर्थ कम जुइ।
उकिं सुयातं छु फाइदा जुइ?
12 थ्व चिहाकःगु जीवनया छुं हे अर्थ मदुगु इलय्, मनूतय्सं किचः थें थ्व जीवन हनाच्वनी, अय्नं इमित छु खँ बांला धकाः सुनां स्यू? व सिनावने धुंकाः थ्व संसारय् छु जुइ धकाः सुनां इमित धाये फइ?

7

बुद्धि
1 भिंगु नां तसकं नस्वाःगु अत्तर स्वयाः भिं,
अले सीगु दिं बूगु दिं स्वयाः नं बांलाः।✡
2 भ्वय् नयेगु छेँ वनेगु स्वयाः

✡ **7:1** ७:१ हितो २२:१

दुखं च्वनाच्वंगु छेँ वनेगु हे बांलाः।
सीगु धयागु हे मनूतय्गु निंति अन्त खः,
अथे जुयाः म्वानाच्वंपिन्सं थ्व खँ नुगलय् तयातयेमा।
3 न्हिलीगु स्वयाः नुगः ख्वःगु हे बांलाः।
छाय्धाःसा शोकया ख्वाः नुगःया निंति पाय्छि जू।
4 बुद्धि दुम्हय्सिया मन दुखं च्वनाच्वंगु छेँय् हे जुइ।
अय्नं मूर्खया मन धाःसा मोजमज्जाया छेँ जुइ।
5 बुद्धि दुम्हय्सिनं ब्वःब्यूगु खँया नाला कायेगु
मूर्खतय्गु म्ये न्यनेगु स्वयाः बांलाः।
6 थलया क्वय् च्याइगु कंमाया मिया सः थें मूर्खम्ह न्हिली।
व नं सिति वंगु खँ खः।

7 ख्यानाः धिबा कायेगु ज्यां बुद्धि दुम्ह मनूयात नं मूर्ख यानाबी,
अले घुसं नुगःयात स्यंकाबी।

8 छुं ज्याया शुरू स्वयाः उकिया क्वचाय्केगु तसकं बांलाः।
धैर्य यायेगु घमण्डी जुइगु स्वयाः बांला।
9 मनय् छकलं तंम्वय्के मते,
छाय्धाःसा तं ला मूर्खतय्गु छातिइ च्वनाच्वनी।✡

10 न्हापायागु दिंत आःयागु स्वयाः छाय् भिं जुल धकाः धाये मते,
छाय्धाःसा थज्याःगु न्ह्यसः याःगुलि छ बुद्धि दुम्ह मखु धकाः क्यनी।

11 बुद्धि झी थः बाज्यापिनीगु सम्पत्ति स्वयाः बांलाःगु खँ खः,
अले संसारय् फुक्क मनूतय्त थुकिं फाइदा याइ।
12 गथे धिबां रक्षा याइ,
अथे हे बुद्धिं नं झीगु जीवनयात बचय् याइ।
बुद्धिपाखें दइगु फाइदा थ्व हे खः।
13 परमेश्वरं छु ज्या यानादीगु खः व बांलाक बिचाः या।
वय्कलं बेक्वय्कादीगु खँयात
सुनां तप्यंके फइ?
14 ई बांलाइबलय् लय्ताया च्वँ
तर ई बांमलाइबलय् बिचाः या
छाय्धाःसा परमेश्वरं थुपिं नितां दय्कादीगु खः।
अथे जुयाः मनूतय्सं थःपिनीगु निंति लिपा जुइगु खँ सीकाकाये फइ मखु।
15 जिं थ्व सिति वंगु जीवनय् थुपिं नितां खनागु दु।
धर्मीम्ह मनू थःगु धार्मिकताय् नाश जूगु,
व मभिंम्ह मनू धाःसा थःगु मभिंगु ज्या यानाः यक्व दँ तक म्वानाच्वंगु।
16 अथे जुयाः अप्वः धर्मी जुइ मते,
अले अप्वः बुद्धि दुम्ह नं जुइ मते।
छं छाय् थःम्हं थःत नाश यायेगु?
17 तसकं मभिंम्ह व यक्व मूर्ख नं जुइ मते।
छ छाय् बेकालं सीगु।
18 छगूयात ज्वना तयेगु व मेगुयात मत्वःतेगु नितां बांला।
सुनां परमेश्वरया भय काइ व मनू थुपिं फुक्क तच्वःगु खँपाखें अलग च्वनी।

✡ **7:9** ७:९ याक १:१९

19 बुद्धिं बुद्धि दुम्ह मनूयात शहरया
झिम्ह शासक स्वयाः तसकं बल्लाकाबी।

20 संसारय् सुं नं धर्मीम्ह मन् मदु,
गुम्हय्सिनं फुक्क ज्या पाय्छिकथं याइ अले गुबलें पाप याइ मखु।

21 मनूतय्सं धाःगु फुक्क खँय् बांलाक ध्यान बी मते,
मखुसा छंगु च्यलं छन्त सराः ब्यूगु छं न्यनेमाली।
22 छं ग्वकः मेपिन्त सराः ब्यूगु दु
व छं थःगु मनय् सि हे स्यू जुइ।
23 थुपिं फुक्कं जिं थःगु बुद्धिं जाँचय् यानागु दु, अले जिं धया,
"बुद्धि दुम्ह जुइगु जिं क्वःछिनागु दु।"
तर थ्व नं जिपाखें तापाक हे च्वन।
24 न्ह्यागु हे जूसां बुद्धि
तसकं च्वन्ह्याःगु व दुग्यंगु खः।
सुनां थुकियात लुइके फइ?
25 अथे जुयाः जिं बुद्धि
व छुं जुइगुया कारण छु खः धकाः माला स्वयेगु मति तया,
अले मभिंगु व मूर्ख खँय् वँय् जुइगु
गथे खः धकाः थुइकेगु इच्छा याना।

26 व हे मिसा गुम्ह छगू स्वःतिपाँय् थें खः,
वयात जिं सीगु स्वयाः नं खायुगु लुइका।
वयागु नुगः जाः
अले वयागु ल्हाः धाःसा सिखलं चिनातःगु थें खः।
सु मनुखं परमेश्वरयात लय्ताय्की,
व बचय् जुइ तर पापीयात वं स्वःतिपाँय्लय् क्यंकी।
27 उपदेशकं धाइ, "स्व, जिं थ्व खँ लुइकागु दु, व न्यँ,
"छगू खँय् मेगु खँ थपय् यायां फुक्क घटनाया कारण लुइकेत स्वयाच्वनाबलय्,
28 तर लुइके मफुत।
जिं द्वःछिम्हय् छम्ह भिंम्ह मनू लुइका,
तर उपिं मध्ये छम्ह हे भिंम्ह मिसा लुइके मफुत।
29 जिं थ्व जक लुइकागु दु, परमेश्वरं मनूतय्त भिंपिं यानादिल।
मनूत धाःसा थीथी कथंया बिचाःयात मालेत स्वयाच्वंगु दु।"

8

1 बुद्धि दुम्ह मनू थें मेपिं सु दु?
थुपिं खँया अर्थ सुनां स्यू?
बुद्धिं मनूतय्गु ख्वालय् जः बी,
अले तं पिहां वःगु ख्वाःयात नं हीकाबी।

जुजुया आज्ञा मानय् या

2 जिं धाये, जुजुया आज्ञा मानय् या, छाय्धाःसा छं परमेश्वरया न्ह्याःने पाफःगु दु।
3 छ जुजुया न्ह्याःनं बिदा जुयावनेत हथाय् चाये मते। छुं नं मभिंगु खँया पंलिनाः क्वःछी मते छाय्धाःसा जुजुयात छु इच्छा दु वं व हे याइ।
4 जुजुया वचनय् फुक्क शक्ति दु। सुनानं जुजुयात थथे धाये फइ ला, "छसपोलं छाय् थथे यानादियागु?"
5 सुनां जुजुया आज्ञा मानय् याइ, वयात मभिं जुइ मखु।

अले बुद्धि दुम्हय्सिया नुगलय् पायछिगु इलय् खःकथंया खँ सीके फइ।
6 मनूतय्के न्ह्याथें ज्याःगु दुःखकष्ट वःसां
फुक्क खँया निंतिं पायछिगु ई व पायछिगु लँ खः।

7 लिपा जुइगु खँ सुनानं सीके फइ मखु।
अथे जुयाः मनूतय्त सुनां लिपा थथे जुइ धकाः धाये फइ?
8 फय्यात पनेगु सुयाके नं शक्ति दइ मखु।
अथे हे थः सीगु दि सुनानं सरय् याये फइ मखु।
लडाइँया इलय् सुयातं बिदा दइ मखु,
अथे हे मभिं याइपिन्सं नं वपाखें बचय् याये फइ मखु।
9 थ्व संसारय् याःगु फुक्क ज्या यात जिं बांलाक ध्यान बियाः स्वयाबलय् थुपिं फुक्क खँ खनागु दु। मेपिन्त क्वत्यला थःगु हानि याइगु छगू ई दु।
10 अले जिं मभिंपिन्त थुंगु नं खनागु दु। इपिं पवित्रगु थासय् वने वयेगु नं याइगु अले थुकिया निंतिं शहरय् हनाबना याका जुइ। थ्व नं सितिं वंगु खँ खः।
11 सुं नं मनुखं मभिंगु ज्या यात अले वयात याकनं हे दण्ड मबिल धाःसा मनूतय्सं नुगलय् मभिंगु ज्या यायेगु ग्वसाः ग्वइ।
12 अय्नं मभिंपिं मनूतय्सं मभिंगु ज्या याःसां अप्वः ई म्वाना हे च्वनी, अथे जूसां परमेश्वरया भय मानय् याइपिन्त व वयकःया न्ह्याःने क्वमिलु जुइपिन्त भिं हे जुइ धकाः नं जिं स्यू।
13 तर मभिंपिन्सं परमेश्वरया भय मकाःगुलिं इमिगु भिं जुइ मखु अले इमिगु दिंत किचथें ताहाकः जुइ मखु।

मनूतय्सं परमेश्वरया लँपु सीके फइ मखु

14 संसारय् छगू मेगु सितिं वंगु खँ जुयाच्वंगु दु, मभिंम्हय्सित दयेमाःगु दण्ड धर्मीम्हय्सित लाइ। धर्मीम्हय्सित दयेमाःगु दण्ड मभिंम्हय्सित लाइ। जिं धाये थ्व नं सितिं वंगु खँ खः।
15 अथे जुयाः न्ह्याइपुकेगु याःसां ज्यू धकाः जिं सल्लाह बी, छाय्धाःसा थ्व संसारय् मनूतय्सं नयेगु, त्वनेगु व न्ह्याइपुकीगु सिबय् मेगु छुं नं भिंगु मदु। अले थ्व संसारय् परमेश्वरं बियादीगु जिवंकाछि वयात वयागु थःगु थाकुगु ज्याय् खुशी जुयाः ग्वाहालि यानादी।
16 संसारय् मनूतय्सं मिखा तीमस्युसे चां न्हिं मघंसे याःगु ज्या स्वयेत व बुद्धि छु खः धकाः थुइकेत जिं थःगु मन बिया,
17 अनंलि परमेश्वरं यानादीगु फुक्क खँ जिं खना। थ्व संसारय् छु जुयाच्वंगु व सुनानं थुइके फइ मखु। मनूतय्सं थुकियात फुक्क बलं माःसां नं थुपिं खँया मतलब थुइके फइ मखु। छुं जुयाः बुद्धि दुम्ह मनुखं जिं थुकिया मतलब पक्का हे स्यू धकाः धाःसां नं पायछिगु खँ वं सीके फइ मखु।

9

फुक्कं सिनावने मानि

1 थुपिं फुक्क खँयात बिचाः याना अले थ्व हे खँ पक्का थुल कि धर्मीपिं व बुद्धि दुपिं अले इमिसं याःगु फुक्क ज्या परमेश्वरया ल्हातय् जुयाच्वन। तर सुं मनुखं थःत माया वा घृणा छुकिं लंच्वनाच्वंगु दु व इमिसं मस्यू।
2 धर्मी व दुष्ट, भिंम्ह व मभिंम्ह, शुद्ध व अशुद्ध, बलि छाइपिं व बलि मछाइपिं फुक्कसिया अन्त्य छगूकथं हे जुइ।
भिंपिं मनूतय्त थें
पापी मनूतय्त नं अथे हे जुइ।
पाफइपिं मनूतय्त थें
पाफय्त ग्याइपिं मनूतय्त नं अथे हे जुइ।
3 थ्व संसारय् याइगु फुक्क ज्याय् मभिंगु दु। फुक्कसिगु छगू हे कथं नाश जुइ। जिवंकाछि हे मनूतय्गु नुगलय् मभिंगु व वँय्यागु खँ जायाच्वनी। अले इपिं सी धुंकूपिंनापं हे मिलय् जू वनी।
4 म्वानाच्वंपिंनीगु निंतिं आशा दइ। सीम्ह सिंह स्वयाः म्वाम्ह खिचा जुइगु बांलाः।
5 थःपिं सी मानि धकाः म्वानाच्वंपिन्सं स्यू,
सी धुंकूपिन्सं धाःसा छु नं मस्यू।
इमिगु निंतिं छुं नं सिरपाः धइगु हे दइ मखु।
इमिगु लुमन्ति नं तनावनी।
6 इमिगु माया, घृणा, ईर्ष्या फुक्क मदयावनी।

थ्व संसारय् याःगु छुं नं ज्यापाखें इमित गुबलें भाग दइ मखु।
7 थःगु लँपुइ हुँ, थःम्हं नयेगु नसाय् लयताया च्वँ, लय्तातां दाखमघ त्वँ, छायधाःसा छं याःगु ज्यायात परमेश्वरं ज्यू धाःगु दु।
8 न्ह्याबलें तुयुगु वसतं पुँ, अले छेनय् चिकं ति।
9 परमेश्वरं थ्व संसारय् बियादीगु छंगु सितिं वंगु जीवनया फुक्क दिनय् थःम्हं माया यानाम्ह कलाःनापं मोजमज्जा या। थ्व हे जीवनय् व थ्व संसारय् छं याःगु थाकुगु ज्या हे छंगु भाग जुइ।
10 छंगु ल्हातय् छु ज्या दु व थःगु बलं फत्तले या, छायधाःसा पातालय्* वनीबलय् अन न छुं ज्या याइ, न ग्वसाः ग्वइ, न ज्ञान दइ, न त बुद्धि हे दइ।
11 थ्व संसारय् मेगु छगू खँ जिं खनागु दु,
याकनं ब्वाँय् वनीम्हय्सिनं ब्वाँय् वनीगु कासा त्याके फइ मखु,
बल्लाःम्हय्सिनं न्ह्याबलें लडाइँ त्याके फइ मखु,
न बुद्धि दुम्हय्सित नयेगु नसा हे वइ,
न तसकं ज्ञान दुम्हय्सित धन-सम्पत्ति दइ,
वा न यक्व आखः ब्वना तःम्हय्सित हे दया दइ।
ई व मौका इपिं फुक्कसिके वइ।
12 थ्व बाहेक थःगु काल गुबलय् वइ धकाः सुं मनुखं मस्यू।
न्या जालय् क्यं थें
अले चखुंचा स्वःतिपाँय्लय् लाः थें
मनूत नं आकाझाकां
इमिके वइगु विपत्तिइ लाइ।

मूर्ख जुइगु स्वयाः बुद्धि हे तःधं
13 जिं थ्व संसारय् बुद्धिया छगू नमूना खनागु दु, गुकिं जितः तःधंगु असर यात।
14 छकः कम मनूत जक दुथाय् छगू चिचाधंगु शहर दु। उकियात तसकं बल्लाःम्ह जुजुं हमला यात। जुजुं उकियात घेरय् यानाः उकिया चाकःछिं पाः च्वनीपिं च्वनीगु थाय्त दय्कल।
15 उगु शहरय् छम्ह चीमिम्ह तर तसकं बुद्धि दुम्ह मनू दु अले वं थःगु बुद्धिं उगु शहरयात बचय् यात। अय्नं व चीमिम्ह मनूयात सुनानं लुममंकू।
16 अनंलि जिं धया, "बल स्वयाः बुद्धि हे तःधं जू।" तर व चीमिम्ह मनूया बुद्धियात हेला यात, अले वयागु खँयात सुनानं वास्ता मयाः।
17 तःसलं हालीम्ह मूर्खम्ह शासकया वचन स्वयाः
बुद्धि दुम्हय्सिया नम्र वचनयात वास्ता यायेगु बांलाइ।
18 लडाइँया ल्वाभःत स्वयाः बुद्धि हे भिं जू,
तर छम्ह पापीं यक्व भिंगु ज्यायात नाश याइ।

10

1 गथे सीम्ह भुजिनं नस्वाःगु अत्तरयात नवय्का बी,
अथे हे चिचाधंगु मूर्ख ज्यां बुद्धि व हनाबनायात ज्यालगय् मजुइकाबी।
2 बुद्धि दुम्ह मनूया मन तप्यंगु लँपुइ जुइ
तर बुद्धि मदुम्ह मनूया मन धाःसाः बेक्वःगु लँपुइ जुइ।
3 मूर्ख लँपुइ बिचाः मयासें जुइ
अले वयागु फुक्क मूर्ख ज्याखँ खने दइ।
4 हाकिमतय्गु तं छंगु विरोधय् दसां छं थःगु ज्या यायेगु त्वःते मते।
सुम्क च्वनाच्वन धाःसा ततःधंगु तं नं शान्त जुइ।

5 थ्व संसारय् जिं छगू मभिंगु खँ खनागु दु,
थज्याःगु मभिंगु ज्या हाकिमतय्पाखें जुइ–

* **9:10** ९:१० पाताल हिब्रू भाषां सिओल

6 मूर्खत तःधंगु पदय् तइ
तर तःमित चिधंगु थासय् च्वनी।
7 जिं दासत सल गयावःगु
व राजकुमार दास थें न्यासि वयाच्वंगु खनागु दु।

8 सुनां गाः म्हुइ व गालय् थः हे क्वबाये फु।
पःखाः थुनीम्ह मनूयात सर्प न्याये फु।✡
9 ल्वहं तछ्यानाः लिकाइम्हय्सित घाः लाये फु,
अले सिँ पालिम्हय्सित सिँपाखें घाः जुइफु।

10 पा मज्वःगु जूसा
अले उकी पाँय् तयातःगु मदुसा
अप्वः बल यायेमाली,
तर यक्व ज्या सःम्हय्सिनं ताःलाकी।

11 सर्पयात सुम्क तये न्ह्यः हे सर्प न्यात धाःसा
जादु क्यनीम्हय्सित छु फाइदा जुइ?

12 बुद्धि दुम्ह मनूया वचनं वयाके अनुग्रह हइ,
तर मूर्खया वचनं वयाके नाश हइ।
13 न्हापां वं मूर्ख खँ ल्हाइ।
अले लिपतय् वयागु खँ मभिंगु वँय्यागु थें जक जुइ।
14 मूर्खम्ह मनुखं खँ जक ल्हानाच्वनी।

लिपा छु जुइ धकाः सुनानं सी मखु।
थुयां लिपा छु जुइ धकाः सुनानं धाये फइ?

15 मूर्खयात थःम्हं याःगु थाकुगु ज्यां त्यानु चायेकी।
अले वं शहरय् वनेगु लँपु लुइके फइ मखु।

16 गुगु देशय् च्यः जुजु जुइ
अले सुथंनिसें राजकुमारतय्सं भ्वय् नइ व देशयात धिक्कार दु।
17 व देश सुखी जुइ,
गुगु देशया जुजु इमिगु हे घरानाय् बूगु दु
अले गुम्ह राजकुमारत मघ त्वनीगुलिइ मखु
तर बलया निंतिं पायछिगु इलय् नसा नयेगु याइ।

18 सुनं मनू अल्छी जुल धाःसा छेँया प्वलः दुनी।
सुं मनू ल्हाः प्वःचिनाच्वन धाःसा छेँ वा वइबलय् ज्वइ।

19 लसता हनेगु निंतिं भ्वय् ज्वरय् यायेगु याइ,
अले दाखमघं जीवनय् आनन्द याइ।
अले धिबां हे फुक्क ज्याखँ ज्यंकाबी।

20 थःगु हे बिचारं जुजुयात हेस्यानाः खँ ल्हाये मते,
वा धनीम्ह मनूयात थःगु क्वथाय् सराः ब्वःबी मते।
छायधाःसा आकाशय् ब्वया जुइपिं झंगःतय्सं नं

✡ **10:8** १०:८ भज ७:१५; हितो २६:२७

छं धाःगु खँ कं वने फु।

11

बुद्धिमानम्ह मनूया ज्या

1 थःगु अन्न समुद्रया उखेपाखे छ्व,
छायधाःसा यक्व दिं लिपा व छन्त हाकनं दइ।
2 छं थःगु सामान न्हय्म्ह वा च्याम्हय्सित इनाब्यु,
छायधाःसा देशय् गज्याःगु विपत्ति वयेफु व छं मस्यू।

3 सुपाँय् लखं जाल धाःसा
बुँइ वा वइ।
सिमा दच्छिनय् ग्वतुल धाःसा वा उत्तरय् ग्वतुल धाःसां
व गन ग्वतूगु खः अन हे तुं लानाच्वनी।
4 फय्या बारे बिचाः यानाच्वनीम्हय्सिनं गुबलें पुसा ह्वली मखु,
सुपाँय्यात स्वयाच्वनीम्हय्सिनं गुबलें बाली लये फइ मखु।

5 गथे छं फय् गन वनी
अले मांया प्वाथय् मचा गुकथं सृष्टि जुइ धकाः सीके फइ मखु,
अथे हे फुक्क दयकादीम्ह परमेश्वरया ल्हाःया ज्या नं
छं थुइके फइ मखु।

6 छ सुथ न्हापां हे पुसा ह्वलेत हुँ,
अले सन्ध्याकाः इलय् तकं ज्या यायेगु त्वःते मते,
छायधाःसा आः ह्वःगु
वा लिपतय् ह्वःगु गुगु पुसा बुया वइ,
वा निगू पुसा नं बांलाइ धकाः छं मस्यू।

ल्यायम्हबलय् थः सृष्टिकर्तायात लुमंकी

7 तुयुगु जः बांलाइ।
मिखां निभाःयात स्वयेत ययकी।
8 मनूत न्ह्याक्व अप्वः म्वानाच्वन धाःसा
उपिं फुक्कलय् नं व लयतायाच्वनेमा।
तर वं खिउँलय् याःगु ज्या नं लुमंकेगु यायेमा,
छायधाःसा उपिं यक्व हे अप्वः जुइ।
आः जूवइतिनीगु फुक्क खँ नं सितिं वंगु खः।

9 हे ल्यायम्हम्ह मनु, ल्यायम्हबलय् हे लयताया च्वँ!
छंगु नुगलय् थःगु ल्यायम्हसूबलय् लयतायाच्वने फयेमा।
छंगु मिखां खंगुलिइ व छंगु नुगःया खँया ल्यूल्यू जु!
तर बांलाक बिचाः या! परमेश्वरं थुपिं फुक्क खँया न्याय यानादी।
10 अथे जुयाः छंगु नुगलय् पीर कायेगु त्वःति,
अले शरीरया दुःखयात त्वःताछ्व,
छायधाःसा ल्यायम्हसू व बल सितिं वंगु खँ खः।

12

1 दुःखया ई वये न्ह्याः,

अले "थ्व ई वइगु जितः मयः"
धकाः छं धाये न्ह्यः हे
थःगु ल्याय्म्हया इलय्
थःत दय्कादीम्हय्सित लुमंकेगु या!
2 सूर्यया जः व तिमिलाया जःयात खिउँगुलि त्वःपुइ न्ह्यः,
तिमिला व नगुत खिउँसे च्वने न्ह्यः अले सुपाँचं वा वये न्ह्यः,
3 छंगु छेँयात रक्षा याइपिं थुरथुर खाये न्ह्यः,
बल्लाःपिं मनूत धुसिलिइ न्ह्यः,
घः छ्यलाच्वंपिं मिसात कम जूगुलि ज्या हे दिके न्ह्यः,
अले झ्यालं स्वइपिनीगु मिखा बुलुसे च्वने न्ह्यः,
4 चुक चुकया लुखात ति न्ह्यः,
घः क्यलेगुया सः कम जुयावने न्ह्यः,
परमेश्वरयात लुमंकी!
छिपिं झंगःत चिरचिर हाःगु सः तायाः दनी,
तर लिपा (बुरा जुइबलय्) इमिगु सः कम जुयावनी,
5 मनूत कःसिं चुकय् कुतुं वनी धकाः ग्याये न्ह्यः,
लँय् उखे थुखे वनेत ग्याये न्ह्यः,
छिमिगु सँ मर्स्या बरांमाया तुयुसे च्वंगु स्वां थे जुइ न्ह्यः,
अले छिपिं बुइँचात थें प्वाथं चुयाः न्यासि वने न्ह्यः,
अले थःगु इच्छा च्वमन्ह्याये न्ह्यः,
वय्कःयात लुमंकी।
अबलय् मनूत थःगु अनन्तया छेँय् वने न्ह्यः,
सना वंपिं थुखे उखे लँय् लँय् वनी।
6 वहःया तार चबुये न्ह्यः
अले लुँया ख्वलाचा तज्याये न्ह्यः,
चायागु घः बुंगाःचाय् कुचा कुचा दले न्ह्यः
अले बुंगाःचाय् खिपः चबुये न्ह्यः,
परमेश्वरयात लुमंकी!
7 जमिनं वःगु धू बँय् हे लिहां वने न्ह्यः,
वा आत्मा बियादीम्ह परमेश्वरयाथाय् आत्मा लिहां वने न्ह्यः
वय्कःयात लुमंकी!

8 "सितिं वंगु खँ! सितिं वंगु खँ!"
उपदेशकं धयादी, "फुक्क खँ सितिं वंगु खः!"

फुक्क खँया लिच्वः

9 उपदेशक बुद्धि दुम्ह जक मखु, तर वं मनूतय्त ज्ञानया खँ नं स्यनेगु यात। वं बांलाक बिचाः यात अले जाँचय् यानाः उखानयात इवःलाक तयाबिल।
10 उपदेशकं पाय्छि पाय्छिगु खँग्वःत मालाः लुइकल, अले छु वं च्वःगु खः, उपिं वं इमान्दार जुयाः सत्य खँ धाल।
11 बुद्धि दुम्हय्सिया वचनत फैजवाःया कथि थें खः, अले इमिसं मुंकाहःगु धापूत कथिइ तानातःगु नकिं थें खः, थुपिं वचनत गुगु छम्ह हे फैजवाःपाखें बियातःगु खः।
12 हे जिकाय्, थुकी थपय् यानातःगु खँपाखें बांलाक होश यानाच्वँ।
यक्व सफूत दय्केगु ज्या गुबलें सिधइ मखु। अले यक्व आखः ब्वन धाःसा शरीरयात त्यानु चाय्की।
13 फुक्क खँ न्यने धुंकल।
खँया लिच्वः थ्व हे खः,
परमेश्वरया भय का, अले वय्कःया आज्ञायात मानय् या,
छाय्धाःसा मनूतय्सं यायेमाःगु ज्या थ्व हे खः।
14 झीसं यानागु ज्या,

भिं जुइमा वा मभिं जुइमा,
सुला याःगु ज्यानापं फुक्क खँया न्याय परमेश्वरं यानादी।

श्रेष्ठगीतया सफू

म्हसीका

श्रेष्ठगीत प्रेमया कवितातय्गु छगू मुना खः। थ्व कविताया मुना अप्वः याना मिजंतय्सं मिसातय्गु निंतिं अले मिसातय्सं मिजंतय्गु निंतिं हाःगु म्येया किपा खः। थ्व सफूयात सोलोमनया श्रेष्ठगीत धकाः नं धायेगु या छाय्धाःसा थुपिं म्येत सोलोमन जुजुं हिब्रू भाषां च्वःगु खः धकाः मान्यता ब्यूगु दु। थ्व सफूया यक्व न्वचु छम्ह भाःत व कलाःया दथुइ जूगु खँल्हाबल्हा खः। इमिसं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित तसकं माया याना धयागु बारे खँ ल्हानाच्वंगु दु। तर सफूया छुं ब्वतिइ सुनां खँ ल्हानाच्वंगु धयागु सीकेथाकु। थ्व अनुवाद ब्वनेबलय् पुलांगु हिब्रू भाषा बांलाक अध्ययन याःपिं मनूतय्सं थुपिं म्येत च्वःगु धकाः झीसं थुइकेफु।

थुपिं म्येतय्गु अर्थ यहूदीतय्सं व वय्कःया प्रजातय् दथुइया स्वापु खः धकाः धाःगु खः अले ख्रीष्टियनतय्सं धाःसा ख्रीष्ट व वय्कःया मण्डलीया दथुइया स्वापु खः धकाः अर्थ लगय् याःगु दु।

धलः पौ

न्हापांगु म्ये १:१–२:७
निगूगु म्ये २:८–३:५
स्वंगूगु म्ये ३:६–५:१
प्यंगूगु म्ये ५:२–६:३
न्यागूगु म्ये ६:४–८:४
खुगूगु म्ये ८:५-१४

श्रेष्ठगीत

1 सोलोमनया दक्वसिबय् बांलाःगु म्येत थुपिं हे खः।✡

न्हापांगु म्ये
१:१–२:७

ल्यासेम्ह मिसा

2 वय्कलं जिगु म्हुतुइ चुपा नयेमा,
छाय्धाःसा छिगु माया दाखमघ स्वयाः नं भिं।
3 छिगु नस्वाःगु अत्तरय् तसकं लय्तायाः
छिगु नां प्वंकातःगु नस्वाःगु अत्तर थें।
अथे जुयाः ल्यासेपिन्सं छितः माया यायेगु अजू चायापुगु खँ मखु!
4 जितः छिनापं हे यंकादिसँ, झीपिं याकनं हे बिस्युं वनेनु!
जुजुं जितः थः घनेगु कोथाय् यंकादीमा।

पासापिं

जिपिं छिके लय्ताये अले खुशी जुये,
अले दाखमघ स्वयाः नं छिगु मायाया प्रशंसा याये।

ल्यासेम्ह मिसा

इमिसं छितः ल्वय्क माया याइ।

5 जि हाकुसे च्वंम्ह खः अय्नं जि तसकं हिसि दु,
हे यरूशलेमया मिसापिं,
केदारया* पालत थें जि हाकुसे च्वं,
तर सोलोमनया देगःया पर्दा थें बांलाः।
6 जि हाकुसे च्वं धकाः अजू चायाः जितः मस्वये मते,
छाय्धाःसा छाःगु निभालं जितः हाकुसे च्वंकूगु खः।
जिमि मांया काय्पिं जिनापं तम्वःगुलि
जितः दाखक्यब स्वइम्ह यानाबिल।

✡ **1:1** १:१ १ राज ४:३२ * **1:5** १:५ केदार यक्व न्हापा केदार इलाकाय् इमिसं दुगुचिया सँनं हाकुगु व सियुगु कापः दय्कीगु, इमिसं थ्व हे कापतं पाल दय्कीगु।

थःगु हे दाखक्यबया धाःसा
जिं वास्ता यानागु मदु।
7 हे प्रिय, जितः धयाब्यु,
थःगु फैच्वलय्या बथांत गन ज्वयेयंकीगु?
अले न्हिनय् इमित गन तयेयंकीगु?
छिकपिनि थः पासापिनि बथांया लिक्क
जि छाय् थःगु छेनय् गाचां त्वपुयातःम्ह मिसा थें जुयेगु?
पासापिं
8 हे मिसात मध्ये तसकं हिसि दुम्ह,
छं थःम्हं हे थ्व खँ मस्यूसा,
फैच्वलय्या बथांतय् ल्यूल्यू हुँ
अले छं दुगुचातय्त फैजवाःतयेगु पाल लिक्क ज्वय्केब्यु।
ल्यायम्मह मिजं
9 हे प्रिय,
छ फारोया रथया सलत मध्येयाम्ह
मिसाम्ह सल थें बांलाः।
10 न्हाय्पनय् तयेगु चाचां छंगु न्यताः
व सिखलं समा यानातःगु छंगु गःपः गुलि बांलाः।
11 जिमिसं छंगु निंति वहलं स्वानातःगु
लुँया चाचा दय्काबी।
ल्यासेम्ह मिसा
12 जुजु थःगु तःधंगु सोफाय्[†] फ्यतुनादीबलय्,
जिं थःगु अत्तरं नस्वा वय्काबिया।
13 जिमि यःम्ह प्रिय, जिगु छातिइ
यग्गायाच्वंगु मूर्र जाःगु कापःया म्हिचा थें च्वं।
14 जिमि यःम्ह प्रिय, जितः एन-गदीया[‡] दाखक्यबय्
ह्वयाच्वंगु मेहदीया ज्वाँय् थें च्वं।
ल्यायम्मह मिजं
15 हे प्रिय, छ गुलि बांलाःम्ह खः!
गुलि बांलाः!
छंगु मिखा सुकुभन्तुया थें च्वं।
खः धात्थें हे छ गुलि हिसि दु!
ल्यासेम्ह मिसा
16 हे जितः यःम्ह प्रिय! छ तसकं हे बांलाःम्ह खः!
छ धात्थें हे हिसि दुम्ह मिजं खः!
अले झीगु लासा वाउँसे च्वंगु घाँय् थें च्वं।
17 झीगु छेँया धलि देवदारु सिमाया जुइ
अले सल्लाया सिमाया प्वलः जुइ।

2

ल्यासेम्ह मिसा
1 जि शारोन मैदानया गंचास्वां
व ब्यासिइ बुया वइगु लिली स्वां खः।
ल्यायम्मह मिजं
2 कंमाया दथुइ ह्वयाच्वंगु लिली स्वां थें

---

† **1:12** १:१२ तःधंगु मेच इमिगु परम्पराय् तःमिपिं मनूतय्सं भ्वय् नइबलय् लिधनेत थज्याःगु मेच छ्यलीगु खः। ‡ **1:14** १:१४ एन-गदी थ्व थाय् मृत सागरया लिक्क च्वंगु मरुभूमिइ दुगु तसकं बांलाःगु थाय् खः। अन तःधंगु बुँगाःचा दु। अथे जुया अन यक्व सिमात व सफागु लः दु। स्वयादिसँ १ शम् २३:२९–२४:१

जिमि प्रिय, मेपिं ल्यासेपिं स्वयाः हिसि दु।
ल्यासेम्ह मिसा
3 गुँया सिमात मध्ये स्याउया सिमा थें
मिजंतय् दथुइ जिमि यःम्ह प्रिय तसकं बांलाः।
जि वया किचलय् तसकं लय्तायाच्वने,
अले उकिया फलया सवाः तसकं सा।
4 वय्कलं जितः भ्वय् नयेगु छेँय् यंकादिल,
जिके दुगु झण्डा वय्कःया मतिना खः।
5 किसमिस ज्वाँय्लं जिगु बल न्हगु यानादिसँ,
अले स्याउनं जितः ताजा यानादिसँ,
छाय्धाःसा मतिनां जि बमलाःगु दु।
6 वय्कःया खव ल्हाः जिगु छ्यं क्वय् दु
अले वय्कःया जव ल्हातं जितः घय्पुनातःगु दु।
7 हे यरूशलेमया मिसापिं,
जिं छिमित आज्ञा बी,
ख्यःया हरिण व चल्लाया नामं पाफयाः धा,
"पाय्छिगु ई मजुतले मतिनायात थने मते।"✡

निगूगु म्ये
२:८–३:५
ल्यासेम्ह मिसा
8 न्यँ! जिमि यःम्ह प्रियया सः!
बांलाक न्यँ! व वयेत्यंगु दु,
पहाड पुलाः डाँडा डाँडाय् तिंतिन्हुयाः
जिथाय् ब्वाँय् वइ।
9 हे जिमि यःम्ह प्रिय, छ हरिण व नकतिनीम्ह चल्लाचा थें खः।
थन स्वसा! व पःखाःया क्वसं दनाच्वंगु दु
अले वं इयालं स्वयाहयाच्वनी,
अले वं टिकि इयालं स्वया हइ।
10 जिमि यःम्ह प्रियं जिलिसें खँ ल्हानाः थथे धाइ,
ल्याय्मम्ह मिजं
"हे जिमि प्रिय दँ,
अले जिनापं वा।
11 स्व, आः चिकुला वन,
अले बर्खा नं फुत।
12 पृथ्वीइ स्वां ह्ययेगु शुरू जूगु दु,
म्ये हालीगु ई थ्व हे खः,
सुकुभन्तु जू वःगु सः झीगु देशय् ताये दत।
13 यःमरिमाय् फल सयाः पाकय् जुइत्यंगु दु,
दाखक्यबं दाखया स्वां ह्ययाः नस्वाः वयाच्वंगु दु।
अथे जुयाः जिमि प्रिय दँ,
जिमि तसकं बांलाःम्ह जिनापं वा।"
14 छ पहाडया कापि व तग्वःगु ल्वहंया पाःचाय्
च्वनीम्ह सुकुभन्तु थें च्वँ,
छंगु ख्वाः जितः क्यं,
छंगु सः न्यने दयेमा,

✡ **2:7** २:७ ३:५; ८:४

छायधाःसा छंगु सः तसकं न्यने यइपुसे च्वं
व छंगु ख्वाः तसकं बांलाः।
15 जिमिगु निंतिं ध्वंचात ज्वनाः हजि,
थुपिं चिचीधिकःपिं ध्वंचात,
गुम्हय्सिनं नकतिनि स्वाँ ह्वःगु दाखक्यबय् ब्वाँय् जुइ
अले दाखक्यबयात नाश याइ।
ल्यासेम्ह मिसा
16 जिमि यःम्ह प्रिय जिम्ह हे खः, जि वय्कःयाम्ह खः।
व लिली स्वांया दथुइ चाचाःहिला जुइ।
17 तुयुजः वया सुथ मजुतले
अले किचः तनामवंनिबलय्,
लिहां वा, हे जिमि यःम्ह प्रिय,
पर्वतया पाःचाय् च्वनीपिं चल्लाचा व मृग थें जुयाब्यु।

3

1 चान्हय् लासाय् ग्वःतुलाच्वनाबलय्,
जिं जिमि प्रिययात यय्का,
जिं वयात माला स्वयाः अय्नं वयात लुइके मफु।
2 जिं फुक्क शहर चाःहुलाः माला स्वये,
उकिया लँय् व चुक चुकय् माले।
जिं जिमि प्रिययात यय्के,
जिं वयात माला स्वयाः अय्नं वयात लुइके मफु।
3 पिवाः च्वनीपिं सिपाइँत शहरय् चाहिला च्वंबलय् इमिसं जितः खन।
जिं इमिके न्यना, "छु छिमिसं जिमि प्रिययात खनागु दु ला?"
4 जिं इपिं पिवाःतय्त त्वःतावनेवं
जिं जिमि प्रिययात नापलात।
जिं वयात जिमि मांया छेँय्,
जितः बुइकूम्हसय्सियागु क्वथाय् महःतले
वनेमब्युसें ज्वनातया।
5 हे यरूशलेमया मिसापिं,
जिं छिमित आज्ञा बी,
ख्यःया हरिण व चल्लाया नामं पाफयाः धा,
"पाय्छिगु ई मजुतले मतिनायात थनेमते।"✡

स्वंगूगु म्ये
३:६–५:१
ल्यासेम्ह मिसा
6 ब्यापार याइपिन्सं मिइगु मूर्र व गुगुं नस्वाः वय्काः,
मरूभूमिं पिहां वःगु थ्व कुँत्याः थें ज्याःगु छु खः?
7 स्व, थ्व ला सोलोमन रथय् सवार जुयाच्वंगु खः,
थुकी इस्राएलया तसकं बहादुरपिं खुइम्ह सिपाइँत पिवाः च्वं वनाच्वंगु दु।
8 इपिं फुक्कसिनं तरवार घानातःगु दु,
इपिं तसकं लडाइँ यायेफुपिं खः,
इमिगु तरवार सिथय् घानाः तःगु दु,
इपिं चान्हय्या भयनापं सामना यायेत तयार दु।
9 जुजु सोलोमनं थःगु निंतिं दुली दय्कल,
व दय्केत लेबनानं सिँ कयाहःगु खः।

✡ **3:5** ३:५ २:७; ८:४

10 वं थुकिया कथि वहःया,
अले लिधंसा लुँया दय्क्गु खः।
थुकिया फ्यतुइगु थाय् यरूशलेमया मिसापिन्सं
मायां बुट्टा भरय् यानातःगु प्याजीगु रंगया कापतं भुनातःगु दु।
11 हे सियोनया म्ह्याय्पिं, पिने पिहां वा,
जुजु सोलोमनं मुकुट पुगू स्वः वा,
व मुकुट वया मांनं ब्याहाया दिंखुन्हु
लय्ताःबलय् वयात पुइकाब्यूगु खः।

4

ल्याय्मम्ह मिजं
1 जिमि प्रिय, छ गुलि बांलाः!
तसकं हिसि दु!
गाचां त्वपुयाः तःगु छंगु मिखा सुकुभन्तुयागु थें च्वं।
छंगु सँ गिलादया भिरय् च्वलय्या बथां तिन्हुया क्वहां वः थें।
2 छंगु वा, नकतिनि सँ चाकाः म्वःल्हुइका तःपिं
फैतय्गु सँ थें तुइसे च्वं।
उपिं फुक्कं ज्वः ला
अले बांलाक मिलय् जू।
3 छंगु म्हुतुसि ह्याउँगु रिबन थें च्वं,
छंगु म्हुतु तसकं बांलाः।
गाचाय् दुने छंगु न्यता
बागः थलातःगु धालेसि थें च्वं।
4 छंगु गपः दाऊदया तःधंगु धरहरा थें च्वं।
उकी द्वःछि गः ढाल यख्खायातःगु दु।
उपिं फुक्क सिपाइँतय्गु ढाल खः।
5 छंगु दुरूप्वः निम्ह हरिण थें च्वं।
लिली स्वांया दथुइ ज्वयातःपिनापं बूपिं चल्लाया मचात थें च्वं।
6 तुयुजः मवतले अले किचः तना मवंतले,
जि मूर्रया पर्वतय् व धुपाँय्या डाँडाय् वने।
7 जिमि प्रिय, छ तसकं हिसि दु,
छंके छुं नं ख्वं मदु।

8 हे जिमि भम्चा, लेबनानं जिनापं वा,
धात्थें धाये, लेबनानं जिनापं वा।
अमाना पर्वतया च्वकां क्वय् क्वहां वा,
सेनीरया च्वकां, हेर्मोनया च्वकां क्वय् क्वहां वा,
गन सिंहतय्गु गुफा दु,
व चितुवात च्वनी।
9 छं जिगु मन लय्ताय्काः ब्यूगु दु,
जिमि तसकं यःम्ह मय्जु,
जिमि भम्चा छं जितः छक्वः जक स्वःगुलि,
अले छं क्वखायातःगु रत्नं जिगु मन लय्ताय्काः ब्यूगु दु।
10 छंगु मतिना गुलि जक यइपुस्से च्वं,
जिमि तसकं यःम्ह मय्जु, जिमि भम्चा,
दाखमघ स्वयाः नं छं याःगु माया तसकं बांलाः।
अले मेमेगु छुं नं मसला स्वयाः छंगु अत्तर नस्वाः वः।

11 छंगु म्हुतुसिं हाप्वःया कस्ति थें साःगु तिकितिकि वयाच्वनी।
हे जिमि भम्चा,
दुरु व कस्ति छंगु मेया क्वय् दु।
छंगु वसःया नस्वाः लेबनानया देवदास्या नस्वाः थें च्वं।
12 हे जिमि तसकं यःम्ह मय्जु, जिमि भम्चा,
छ बार तयातःगु बगैंचा थें,
त्वःपुया तःगु बुँगाःचा थें,
सुं मनूयागु निजी फोहोरा थें खः।
13 छंगु माचात धालेसिया बगैंचा थें खः,
भिंगु फलं जाःगु बगैंचा मेहदी व जटामसी,
14 जटामसी व केशर, बोझो व दालचिनी,
थीथी कथंया नस्वाःगु धुपाँय्या सिमात, मूर् व कुनुस्वां
अले फुक्क कथंया भिंगु नस्वाःगु मसला थें खः।
15 छ बगैंचाया बुँगाःचा थें खः,
लेबनानं न्ह्याना वयाच्वंगु
ताजा लःया तुं थें खः।

ल्यासेम्ह मिसा
16 हे उत्तरया फय्, न्ह्यलं चाय्की।
हे दच्छिनया फय्, न्ह्यां वा,
जिगु बगैंचा जुया न्ह्याना हुँ,
थुकिया नस्वाः तापाक्क हे थ्यनेमा।
जिमि यःम्ह प्रिय थःगु बगैंचाय् वा,
अले उकिया भिंगु फल नया स्व।

5

ल्याय्मम्ह मिजं
1 हे जिमि तसकं यःम्ह मय्जु, जिमि भम्चा,
जि जिगु बगैंचाय् वयागु दु,
जिं जिगु नस्वाःगु मसलानापं मूर् मुनागु दु।
जिं जिगु हाप्वः व कस्ति नयागु दु।
जिं जिगु दाखमघ व दुरु त्वना।

ल्यासेपिं मिसात
नयेगु या, हे जिमि पासा, त्वँ,
अले मतिनां मजाःतले त्वँ, जिमि प्रिय।

प्यंगूगु म्ये
५:२–६:३

ल्यासेमम्ह मिसा
2 जि घना, अय्नं जिगु नुगः न्ह्यलं हे चा,
स्वःसा, जिमि यःम्ह प्रियनं लुखाय् घारघार यानाच्वंगु दु।

ल्याय्मम्ह मिजं
"हे जिमि तसकं यःम्ह मय्जु, जिमि प्रिय, लुखा चाय्काब्यु,
जिमि छुं नं दोष मदुम्ह सुकुभतु।
सुति लखं जिगु छ्यं प्याःगु दु,
जिगु सँ चान्हय्सियागु ख्वाउँगुलि प्याःगु दु।"

ल्यासेम्ह मिसा
3 जिं थःगु लं त्वयेधुन,
छु जिं व हाकनं फियेगु ला?

जिं थःगु तुति सिलाछ्वये धुनागु दु,
छु उकियात हाकनं फोहर यायेगु ला?
4 जिमि यःम्ह प्रियनं लुखाया चुक् चायकेत वंबलय्
जिगु मन तसकं भाराभारा मिन।
5 अले जिमि यःम्ह प्रियया निंतिं लुखा चायकेत जि दनाः,
अले जिगु ल्हातं मूर् ज्वयाः वयाच्वंगु खः
अले जिं चुकुया चु ज्वनेवं मूर् कुतुं वन।
6 जि यःम्ह प्रियया निंतिं लुखा चायका बियाः
तर जिमि यःम्ह प्रिय ला वने धुंकूगु जुयाच्वन!
वं जितः त्वताःवंबलय् जि निराश जुया!
जिं वयात मातुमाला तर लुइके मफुत,
जिं वयात सःता
अय्नं छुं हे लिसः मवः।
7 शहरय् पिवाः च्वनीपिं सिपाइँतय्सं
जितः नापलात, इमिसं जितः दाल
अले घाःया घाः यानाबिल।
शहरया पखलय् पिवाः च्वनीपिन्सं जिगु गाचा लाकायंकल।
8 हे यरूशलेमया मिसापिं,
जिं छिमित छगू आज्ञा बी,
छं जिमि यःम्ह प्रियया नापलात धाःसा छु धायेगु?
वयात थथे धयाब्यु, जि वयागु मायाय् दुबय् जुयाच्वनागु दु।

पासापिं
9 हे मिसात मध्ये तसकं हिसि दुम्ह,
छन्त तसकं यःम्ह गुकथं मेपिं स्वयाः बांला?
छिमि प्रेमी गय् यानाः मेपिं प्रेमीत स्वयाः बांलाः?
छाय् छं जिमित थज्याःगु आज्ञा बियागु?

ल्यासेम्ह मिसा
10 झिद्रुःम्ह स्वयाः नं जिमि यःम्ह प्रिय बांलाः अले बल्लाः,
जिमि यःम्ह प्रिय तसकं ज्वाल्लं थीम्ह व न्यता ह्याउँस्य च्वंम्ह खः।
11 वयागु छ्यं मुक्कं लुँयागु खः,
वयागु सँ कुलिकुलि चिंगु
व क्वः थें हाकुस्य च्वं।
12 वयागु मिखा खुसि सिथय् च्वनीम्ह सुकुभन्तुया थें च्वं।
दुरं सिलातःगु व तसकं थिकेगु रत्नया जलप तयातःगु थें च्वं।
13 वयागु न्यताः तसकं नस्वाःगु मसलां व वासलं जाःगु क्यब थें च्वं।
वयागु म्हुतुसि मूर्या रस वयाच्वनीगु लिली स्वां थें च्वं।
14 वयागु ल्हाः पुखराजया जलप तयातःगु लुँयागु कथि थें च्वं।
वयागु प्वाः नीलमं समाः यानातःगु व तसकं थीकाः तःगु किसिया दं थें च्वं।
15 वयागु तुति फ्वः मुक्कं लुँया जग तयातःगु सिङ्गमरमया थांत थें च्वं।
व लेबनान थें बांलु, अले स्वसिमाया सिमा थें तसकं बांलाः।
16 वयागु म्हुतु तसकं साःगुलिं जाः,
व तसकं बांलाःम्ह खः।
व जिमि यःम्ह प्रिय खः, जिमि पासा नं खः,
हे यरूशलेमया मिसापिं, जिमि प्रिय थथे हे खः।

6

पासापिं
1 हे मिसात मध्ये तसकं हिसि दुम्ह,

छिमि प्रिय गन वन?
व गन वनाच्वंगु दु?
वयात मालेत जिमिसं छन्त ग्वाहालि याये।
ल्यासेम्ह मिसा
2 जिमि यःम्ह प्रिय नस्वाःगु मसलामा
पिनातःगु क्यबय् वंगु दु,
थःगु मन लय्ताय्केत
अले लिली स्वां खायेत वनाच्वंगु दु।
3 जिमि यःम्ह प्रिय जिम्ह हे खः, जि वय्कःयाम्ह खः।
व लिली स्वांया दथुइ चाः चाहुला जुइ।✡

न्यागूगु म्ये
६:४–८:४
ल्याय्मम्ह मिजं
4 हे जिमि प्रिय, छ तिर्सा थें हिसि दु
अले यरूशलेम थें तसकं बांलाः।
छ झण्डा ब्वय्का च्वनीपिं
सेना थें प्रतापी खः।
5 छंगु मिखा जिपाखें फहिकि,
वं जितः हीमी चाय्कूगु दु।
गिलाद डाँडां च्वलय्या बथां तिंतिन्हुयाः क्वहां वयाच्वंगु थें
छंगु सँ प्याखं हुलाच्वंगु दु।
6 छंगु वा नकतिनि म्वःल्हइका तःम्ह फैतय्गु सँ थें तुइसे च्वं।
उपिं फुक्कं ज्वः ला
अले बांलाक मिलय् जू।
छपु नं वा छुतय् जूगु मदु।
7 गाचां त्वःपुया तःगु छंगु न्यता
बागः थलातःगु धालेग्वः थें च्वं।
8 जुजुया खुइम्ह रानीत दयेमा,
अले चयम्ह मथ्याःपिं कलाः दयेमा,
सके ल्यायेखाय् मफय्क ल्यासेपिं मिसात दयेमा।
9 तर जिम्ह सुकुभतु ज्वः मदुम्ह खः अले फुक्क पूवंम्ह खः,
व वया माया तसकं यःम्ह म्ह्याय् खः।
फुक्क मिसातय्सं वयात धन्य धकाः धाइ,
रानीतय्सं व जुजुया मथ्याःपिं कलाःपिन्सं नं वयागु प्रशंसा याइ।
10 सुथय् निभाः लुया वः थें ज्याःम्ह थ्व सु खः?
अले तिमिला थें तसकं बांलाःम्ह व सूर्य थें जः दुम्ह,
नगुतय्सं जाःगु आकाश थें प्रतापी थ्व सु खः?

11 बरांया सिमा दुगु क्यबपाखे
जि मैदानया न्हगु फल सःगु स्वयेत क्वहां वना,
दाखक्यबय् मुखू ह्वयाच्वंगु दु ला कि मदु अले
धालेमाय् स्वां ह्वयाच्वंगु दु ला कि मदु धकाः जि स्वयेत वना।
12 जिं सिइके न्ह्याः हे जिगु इच्छायात जिमि मनूतय् जुजुतय्गु रथपाखे यंकल।
पासापिं
13 हे शूलम्मी, लिहां वा, लिहां वा,

✡ **6:3** ६:३ २:१६

लिहां वा अले जिमिसं छन्त बांलाक स्वये दयेमा।
ल्यासेम्ह मिसा
महानोमय् प्याखं हुगु थें जितः
छिमिसं छाय् त्वलं स्वयाच्वनेगु?

7

ल्याय्मम्ह मिजं
1 हे अजू चाइपुसे च्वंम्ह ल्यासेम्ह मिसा,
लाकां न्ह्यानातःगु छंगु तुति गुलि बांलाः।
छम्ह कारिगरं दय्कातःगु थें
छंगु यइपुस्से च्वंगु तुति रत्न थें च्वं।
2 छंगु तेप्चा चाकलाःगु ख्वला थें च्वं,
गुकी ल्वाकछ्यानां तःगु दाखमघ गुबलें मगाः जुइ मखु।
छंगु प्वाः लिली स्वां नं घेरय् यानातःगु
छ्वया द्वँ थें खः।
3 छंगु दुस्प्वःत निम्ह हरिण थें च्वं,
चल्लाया निम्हनापं बूपिं मचात थें च्वं।
4 छंगु ककु किसिया दंया धरहरा थें च्वं,
छंगु मिखा बाथ-रब्बीमया ध्वाखा* लिक्क च्वंगु हेश्बोनया पुखू थें च्वं।
छंगु न्हाय् दमस्कसपाखे स्वःगु लेबननया धरहरा थें च्वं।
5 छंगु छेनय् च्वंगु सँ कर्मेल डाँडा थें छन्त मुकुट पुइकातःगु दु।
छंगु छेनय् च्वंगु सँ प्याजीगु रंगया पर्दा थें च्वं।
छंगु सँ खना जुजु तसकं मक्ख जुइ।
6 छ गुलि बांलाः अले हिसि दु,
हे प्रिय, छंगु मायाय् गुलि आनन्द दु।
7 छंगु शरीर तायगः सिमा थें च्वं,
अले छंगु दुस्प्वः फलया ज्वाँय् थें च्वं।
8 जिं थथे धया, "जि तायगः सिमाय् थाहां वने,
अले उकिया फल ज्वने।"
छंगु दुस्प्वःत दाखया ज्वाँय् थें च्वं,
छंगु सासः नस्वाःगु स्याउ थें च्वं,
9 अले छंगु म्हुतु तसकं भिंगु दाखमघ थें जुइ।
ल्यासेम्ह मिसा
म्हुतुसि व वा जुया जिगु दाखमघ बिस्तारं जिमि यःम्ह प्रिययाके थ्यनेमा।
10 जि जिम्ह यःम्ह प्रिययाम्ह खः,
अले वयागु प्याःचाः जिगु हे निति खः।
11 हे जितः यःम्ह प्रिय, वा झीपिं बुँइ चाःह्यु वनेनु,
अले चान्हय् गामय् बाय् च्वने।
12 झीपिं सुथ न्हापां हे दाखक्यबय् वनेनु,
दाखमाय् मुखू ह्मयाच्वंगु दु,
अले धालयमाय् स्वां ह्मये त्यंगु स्वःवनेनु,
अन जिं छन्त तसकं माया याये।
13 दुस्स्वांनं† नस्वाः वयकाच्वंगु दु,
झीगु लुखाय् फुक्क कथंया सासाःगु फलत दु।

---

* **7:4** ७:४ बाथ-रब्बीम थ्व ध्वाखाया नांया अर्थ तःधंम्ह मनूया म्ह्याय् खः, अले थुकिया अर्थ खँत्वाः भारदारया म्ह्यायनापं ज्वः ला। स्वयादिसँ७:१ † **7:13** ७:१३ दुस्स्वां उबलय् सुं मिसाया प्वाथय् दय्केत, छम्ह मिजंयात सुं मिसालिसे धात्थेंगु माया यायेत व छम्ह मिसायात सुं मिजलिसे धात्थेंगु माया यायेत ग्वाहालि बीगु वासः दुस्स्वांमाय् दइ धइगु छुं मनूतय्सं विश्वास याइगु, स्वयादिसँ, उत ३०:१४-१६

न्ह्गु पुलांगु फलत,
हे जिमि यःम्ह प्रिय, जिं छंगु निति ल्यंकातयागु दु।

8

1 छ छम्ह हे मांया दुरु त्वनाः ब्वलंगु जूसा
अले छ जिमि थः हे दाजु जूगु जूसा
छन्त जिं लँय् नापलाइबलय्
चुप्पा नयेगु जुइ।
अले सुनानं जितः खँल्हाय्थाय् दइ मखु।
2 जिं छन्त जिमि मांया छेँय् ब्वनायंकीगु जुइ,
वं जितः स्यनाब्यूगु खः।
जिं छन्त मसला दुगु दाखमद्य
व धालेसिया रस त्वंकेगु जुइ।
3 वय्कःया खव ल्हाः जिगु छ्यं क्वय् दु,
अले वय्कःया जव ल्हातं जितः घय्पुनातःगु दु।
4 हे यरूशलेमया मिसापिं,
जिं छिमित आज्ञा बी,
पाय्छिगु ई मजुतले मतिनायात थनेमते।✡

खुगूगु म्ये
८:५-१४
पासापिं
5 थः प्रियनापं प्यपुनाः
मरूभूमिपाखें वःम्ह व सु खः?
ल्यासेम्ह मिसा
स्याउमाया तलय् जिं छन्त थनाः,
अन हे छिमि मांनं छन्त प्वाथय् दय्कूगु खः,
अन हे छिमि मांया मचाबू ब्यथा जुल अले छन्त बुइकल।
6 जितः छिगु नुगलय् छाप थें तयादिसँ,
छिसं जि बाहेक मेपिं सुयातं घय्पुनादीमते।
छाय्धाःसा माया मृत्यु थें तसकं बल्लाः,
प्याःचाः पाताल थें जिद्दी।
व मिप्वाः थें जुयाः पिहां वइ,
अले च्यानाच्वंगु मि थें ह्वानाः ह्वानाः च्याइ।
7 न्ह्यानाच्वंगु लखं नं मायायात हुयाछ्वये फइ मखु
अले तसकं न्ह्याःगु खुसिबालं नं
मायायात चुइकायके फइ मखु।
सुं मनुखं मायाया पलेसा
थःगु छेँया फुक्क सम्पत्ति हे ब्यूसां
वयात हेला याइगु जुइ।
ल्यासेम्ह मिसाया दाजुकिजापिं
8 जिमि चिचाधिकःम्ह तसकं यःम्ह छम्ह मय्जु दु,
वयागु दुरूवः उलि जाया मवनी,
वयात ब्याहा यायेत सुं छम्हय्सिनं फवँ वल धाःसा
उखुन्हु झीसं वयात छु धायेगु?
9 व पःखाः जूगु जूसा
उकी वहःया धरहरा दय्कीगु जुइ।

✡ **8:4** ८:४ २:७; ३:५

व लुखा जूगु जूसा
जिमिसं वयात देवदास्या सिँनं बांलाकेगु।
ल्यासेम्ह मिसा
10 जि पःखाः खः,
तर आः जिगु दुस्वः धरहरा थें च्वं!
जिमि प्रियनं बांलाक स्यू
कि जिं वयाके प्याःचाः व शान्ति काये दइ।
ल्याय्मम्ह मिजं
11 बाल-हामोनय् सोलोमनया छगू दाखक्यब दु,
वं थःगु दाखक्यब मेपिन्त ज्याके बिल।
अले व क्यबय् फलफुल सय्कीपिं
फुक्कसिनं फलफुलयात काय्त १,००० शेकेल* पुले हयेमाः।
12 तर जिगु थःगु हे दाखक्यब मेपिन्त बीगु अधिकार जिगु हे खः।
हे सोलोमन,
व १,००० शेकेल छिगु हे निंतिं खः,
अले २०० शेकेल† उपिं फलफुल सय्कीपिनीगु निंतिं नं खः।
13 हे थः पासपिंनापं
बगैँचाय् च्वनीम्ह
जिं छंगु सः न्यने दयेमा।
ल्यासेम्ह मिसा
14 हे जितः यःम्ह प्रिय
पिहां वा,
अले तसकं नस्वाःगु मसलां जाःगु पर्वतय् च्वनीम्ह
चल्ला वा मचाम्ह हरिण थें जुयाब्यु।

* **8:11** ८:११ १,००० शेकेल थथे धयागु १२ किलोग्राम ति † **8:12** ८:१२ २०० शेकेल थथे धयागु २.३ किलोग्राम ति

यशैयाया सफू
म्हसीका

ई.पू. च्यागूगु शताब्दीया लिपांगु इलय् यस्शलेमय् च्वनाच्वंम्ह तःधंम्ह अगमवक्ता यशैयां थ्व सफू च्वःगु खः।
थ्व सफूयात स्वंगूगु भागय् ब्वथले फु।

१ निसें ३९ अध्याय तक– दच्छिनया यहूदाया राज्ययात उत्तरय् च्वंगु राज्य अश्शूरपाखें ख्याच्वः ब्यूगु ईया बयान दु। यशैयां उबलय् यहूदीतय्त अश्शूर राज्यया शक्तिपाखें जक मखु तर थः जातितय्गु पाप व परमेश्वरया आज्ञा मानय् मयाःगुलि व इमिगु अविश्वासपाखें नं प्राणया खतरा दुगु खन। थःगु वचनं व ज्यापाखें व अगमवक्तां मनूतय्त व इमि नायःतय्त धर्मी व न्यायपूर्ण जीवन हनेत इनाप यात। अले इमिसं परमेश्वरया आज्ञा मानय् मयात धाःसा भज्यंक नाश जुइ धकाः नं वं ख्याच्वः बिल। अय्नं यशैया अगमवक्तां दाऊदया छम्ह सन्तानं तःधंम्ह व भिम्ह जुजु जुयाः इमित शासन याइतिनी, थ्व हे जुजुं सारा संसारय् शान्ति थापं यानादी धकाः नं अगमवाणी यात।

४० निसें ५५ अध्याय तक– अबलय् यहूदाया अप्वः मनूतय्त कैदी यानाः बेबिलोन देशय् यंकूगु खः। अले अन इपिं आशा मदय्क व क्वत्यकाः म्वानाच्वने माल। अय्नं व अगमवक्तां थथे धकाः घोषणा यात, परमेश्वरं थः प्रजायात छुत्कारा यानाः हाकनं इमिगु थःगु हे देश यस्शलेमय् लित ब्वनायंके त्यंगु दु। अले इमिसं अन न्हगु जीवन हनेगु शुरु याइ। फुक्क जातितय्त इस्राएलीतपाखें आशिष दइ। परमप्रभुया दासया बारे विशेष यानाः ५२:१३ निसें ५३:१२ पदय् च्वयातःगु खँ पुलांगु नियमय् अप्वः छ्यलीगु खः।

५६ निसें ६६ अध्याय तक– थ्व स्वंगूगु भागय् अप्वः खँ यस्शलेमय् कैदं लिहांवःपिं मनूतय्गु बारे धयातःगु दु। उपिं मनूतय्सं परमेश्वरं इमित बी धकाः बाचा याःगु खँ पूवंकादी धयागु खँय् भरोसा यायेमाःगु खः। थ्व भागय् अप्वः यानाः धार्मिकता, न्यायनापं विश्रामबार मानय् यायेगु, बलि छायेगु, प्रार्थनाया बारे च्वयातःगु दु। अले थ्व भागय् लुमंके माःगु खँ पद ६१:१-२ खः, थुपिं पदया खँपाखें येशूं थःगु सेवाकाइ शुरु याये न्ह्यः थःत परमेश्वरं सःतादीगु खँ च्वयातःगु दु।

धलः पौ

ख्याच्वः व बचं १:१–१२:६
देशय् वइतिनीगु दण्डया बारे १३:१–२३:१८
संसारय् परमेश्वरया न्याय २४:१–२७:१३
मेगु ख्याच्वः व बचं २८:१–३५:१०
यहूदाया जुजु हिजकिया व अश्शूरीत ३६:१–३९:८
बचं व आशाया खँ ४०:१–५५:१३
हाकनं ख्याच्वः व बचं ५६:१–६६:२४

यशैया
ख्याच्वः व बाचा

यशै १:१–१२:६

1 यहूदाया जुजुपिं उज्जियाह,* योताम, आहाज व हिजकियां शासन यानाच्वंबलय् आमोजया काय् यशैयां यहूदा व यस्शलेमया बारे खंगु दर्शन।✡

छगू जिराहा जाति

2 हे आकाश, न्यँ! हे पृथ्वी, बांलाक ध्यान बियाः न्यँ!
छायधाःसा परमप्रभुं थथे धयादीगु दु,
"जिं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त
सुसाःकुसाः यानाः ब्वलंका,
अय्नं इपिं जिराहा जुयाः
जिगु विरोधय् विद्रोह यात।

---

* **1:1** १:१ थुपिं पेम्ह जुजुं राज्य याःगु ई थथे दु, उज्जियाह ७९२-७४० बि.सि. योताम ७४०-७३५ बि. सि. आहाज ७३५-७१५ बि. सि. हिजकिया ७१५-६८७ बि. सि.। यशैया अगमवक्तां उज्जियाहया शासनया लिपांगु इलय् ७४० बि. सि. पाखे अगमवक्ता जुयाः परमेश्वरया ज्या शुरु याःगु जुइफु, वं हिजकियाया शासनया दथुइ लाःगु ई ७०१ बि.सि. तक थ्व ज्या याना हे च्वन। ✡ **1:1** १:१ २ राज १५:१-७; १५:३१–१६:२०; १८:१–२०:२१; २ इति २६:१–३२:३३

3 द्रहंनं थः मालिकयात म्हस्यू,
अले गधानं थः थुवालं
नकिगु थल म्हस्यू,
अय्नं इस्राएलं जितः म्हमस्यू।
जि थः हे मनूतय्सं छुं हे मथू।”

4 धिक्कार पापी जाति!
दोषं क्वत्यकाच्वने माःपिं मनूत,
दुष्ट ज्या यानाजुइपिनि मस्त,
मभिंगु ज्या यानाजुइपिनि सन्तान,
इमिसं परमप्रभुयात ल्वमंकूगु दु,
इमिसं इस्राएलया पवित्र परमेश्वरयात
हेला याःगु दु
अले वय्कःपाखें फहिलावंगु दु।

5 छाय् छिमिसं अप्वः ल्हाः नयेमाःगु?
छाय् छिपिं विद्रोही जुयाच्वनागु?
छिमिगु छ्यं छगलं घालं जाःगु दु
अले नुगः दुःखं जाःगु दु।
6 पालिनिसें छेनय् थ्यंक
घाः मजूगु थाय् हे मदु।
छंगु म्ह छम्हं घालं,
दागं व ख्वँतं जाःगु दु।
उकी सिलाः चिनाब्यूगु मदु
न चिकं तयाः नाइकाब्यूगु दु।

7 छिमिगु देय् झिजांमिजां जूगु दु।
छिमिगु शहरत मिं च्याःगु दु।
छिमिगु हे न्ह्याःने परदेशीतय्सं छिमिगु बुँ
लाकाकयाः नाश यानाब्यूगु दु।
8 बांलाःगु यस्शलेम† दाखक्यबया बल्चा थें,
खर्बुजाया बुँया तःजाःगु बल्चा थें
अले चाकःछिं घेरय् यानातःगु शहर थें खः।
9 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं✡
झीत सन्तान ल्यंका मदीगु जूसा
सदोम व गमोरायागु गति जू थें तुं
झीगु नं अथे हे गति जुइगु खः।”

10 अय् सदोमया शासकत,
परमप्रभुया वचन न्यँ!
अय् गमोराया मनूत,
परमेश्वरया आज्ञा मानय् या!
परमप्रभुं छिमित छु धयादीगु दु
व बांलाक न्यँ!
11 परमप्रभुं थथे धयादी,
“छिमिसं छाःगु यक्व बलिदान

† **1:8** १:८ सियोनया म्ह्याय् ✡ **1:9** १:९ उत १९:२४; रोम ९:२९

जिगु निंतिं छु ज्यालगय् जुल?"
जितः फैतय्गु होमबलि
व लहिनातःपिं ल्ह्वंपिं पशुतय् दाःया
होमबलि नं जितः मयः।
द्वहं, चीधिकःम्ह भ्याःचा व दुगुचाया हि
जितः माःगु मदु।✡
12 जितः आराधना यायेत वय्बलय्
उपिं फुक्कं हयेमाः धकाः छिमित सुनां धाल?
सुनां छिमित जिगु चुकय् न्हुत्तुन्हुयेत धाल?
13 ज्यालगय् मजूगु बलि जिथाय् हये मते।
छिमिसं च्याकूगु धुपाँय्
जिगु निंतिं घच्चाइपुसे च्वं।
छिमिसं मानय् यानावयाच्वंगु अमाइ
विश्रामबार व छिमिगु मभिंगु मुने ज्याया कारणं
जिं सह याये मफये धुंकल।
14 छिमिगु अमाइया दिं
व क्वःछिनातःगु नखःचखःयात
जिगु नुगलं तसकं हेला याये।
उपिं फुक्क जिगु निंतिं
क्वबी मफुगु कु जूगु दु।
15 छिमिसं प्रार्थनाय् ल्हाः ल्ह्वनीबलय्
जिं छिमित स्वये मखु।
छिमिसं न्ह्याक्व प्रार्थना याःसां
जिं न्यने मखु
छाय्धाःसा छिमिगु ल्हाः
हिया हिं जाःगु दु।

16 छिपिं थःम्हं थःत सिलाः शुद्ध या।
जिं खनागु पाप ज्या छिमिसं यायेगु त्वःताछ्व।
मभिंगु ज्याखँ त्वःति।
17 भिं याये सय्कि।
फुक्कसिगु निसाफ या,
क्वत्ययय्का च्वनेमाःपिन्त ग्वाहालि या,
मांबौ मदुपिं मचातय्गु रक्षा या,
विधवा मिसाया
पंलिनाः नवानाब्यु।

18 परमप्रभुं थथे धयादी,
"थन वा,
झीपिंनापं च्वनाः
थःथवय् खँल्हाबल्हा याये।
छिमिगु पाप ह्याउँसे च्वंसां
उपिं च्वापु थें तुयुसे च्वंकाबी।
उपिं तच्वकं ह्याउँसे च्वंसां ऊन थें तुयुसे च्वनी।
19 छिमिसं जिगु आज्ञा मानय् याये यय्कल धाःसा
छिमिसं थ्व देशया भिंगु भिंगु नसा नयेखनी।

✡ **1:11** १:११-१४ आमो ५:२१-२२

20 तर छिमिसं मानय् मयात
व जिगु विरोध यात धाःसा
छिमित तरवारं पालाः स्यानाछ्वइ।
परमप्रभुं हे थ्व खँ धाःगु खः।”

विश्वास यायेबहः मजूगु शहर

21 स्वःसा, विश्वास याये बहःजूगु शहर
आः गथे छम्ह वेश्या थें जुल!
न्याय व धार्मिकतां जाःगु शहर
तर आः स्याइपालिपिन्सं जाःगु दु!
22 अय् यस्शलेम,
छंगु वहः ज्यालगय् मजुइ धुंकल,
छंगु दाखमधय् लः
ल्वाकछ्याये धुंकल।
23 छिमि न्ह्यलुवाःत विद्रोही व खुँतय्
पासापिं जुइ धुंकूगु दु।
इमिसं न्ह्याबलें
कोस्यालि व घुस
नयेत माला जुइ।
न्याय जुइबलय् इमिसं
मांबौ मदुपिनिगु पँली मखु।
भाःत मदुपिनिगु मुद्दा
इमिथाय् थ्यनी मखु।

24 अथे जुयाः प्रभु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
इस्राएलया बल्लाःम्हय्सिनं धयादी,
“आहा! जिं जिमि शत्रुतयत् जिगु तं क्यने,
अले जिगु विरोध याःगुया बदला काये,
25 जिगु ल्हाः छिमिगुपाखे ल्हने,
अले वहःयात नाय्काः यचूकु थें
जिं छिमिगु फुक्क अशुद्धपाखें
शुद्ध याये।
26 जिं छिमि न्यायकर्तातयत् न्हापा थें
अले छिमित सल्लाह बीपिन्त नं
दकलय् न्हापा थें हे लिफ्यानाहये।
अनंलि छन्त
‘धार्मिकताया शहर’
व ‘विश्वास याये बहःगु शहर’
धकाः धाइ।”

27 न्यायपाखें सियोन शहर बचय् जुइ
अले अन च्वंपिं मनूत
सुनां पश्चाताप याइ
इपिं फुक्क धार्मिकतां
बचय् जुइ।
28 तर विद्रोहीत व पापीत कुचा कुचा जुइ,
वय्कःयात त्वःतूपिं फुक्कं नाश जुइ।

29 थुकथं “छिमिसं पुजा यायेगु
स्वसिमाया सिमा प्यूगूलि
व मूर्ति पुजा यायेगु
बगैंचात दय्कूगुलि
छिपिं लाजय् लाये तिनि।
30 छिपि हः सुकूगनावंगु स्वसिमा थें
अले लः मदुगु बगैंचा थें जुये तिनि।
31 तसकं बल्लाःपिं मनूत
सुका थें बमलाइ,
इमिसं न्ह्याःगु याःसां मिकुचा थें जक जुइ
निगुलि छक्वलं भस्म जुइ,
मि स्याइम्ह सुं दइ मखु।”

2

परमप्रभुया पर्वत

1 आमोजया काय् यशैयायात यहूदा व यरूशलेमया बारे परमेश्वरं ब्यूगु दर्शन थ्व हे खः✡—

2 लिपांगु दिनय् परमप्रभुया देगः पलिस्था यानातःगु पर्वत
मेगु फुक्क पर्वत स्वयाः
मू वंगु जुयाः थापं जुइ।
व हिमालत स्वयाः तसकं तःजाः जुइ,
अले फुक्क जातित अन मूंवइ।
3 अले यक्व मनूत वयाः थथे धाइ,
“वा, झीपिं परमप्रभुया पर्वत,
याकूबया परमेश्वरयागु देगलय् वनेनु।
अनंलि वय्कलं हे झीपिं वय्कःयागु लँपुइ वने फयेमा धकाः
झीत थःगु लँपु स्यनादी।”
अले व्यवस्था सियोनं व
परमप्रभुया वचन यरूशलेमं पिहां वइ।
4 वय्कलं जाति जातितय्गु दथुइ न्याय यानादी।
अले यक्व मनूतय्गु ल्वापुख्यापु मिलय् यानादी।
इमिसं थःगु तरवारयात मुगलं दायाः हलोया फालि व भालायात ईंचा दय्की।
जाति जातितय् दथुइ ल्वापुख्यापु जुइ मखु,
अले लडाइँया निंतिं सुनानं स्यनेकने याइ मखु।✡

5 अय् याकूबया सन्तानत,
वा, झीपिं परमप्रभुया जःलय् न्यासि वनेनु।

परमप्रभुया दिं

6 हे परमप्रभु, छिं थः प्रजा याकूबया सन्तानयात त्वःतूगु दु,
इमिसं थःगु देशयात पुर्बयागु थितिकुतिं जायक्कूगु दु,
इमिसं पलिश्तीतय्सं थें जादु क्यनी
अले इमिसं बिदेशीतनापं स्वापु तइ।
7 इमिगु देश लुँ व वहलं जाःगु दु
अले अन च्वंपिन्त धन-सम्पत्ति छुं हे मगाःमचाः जूगु मदु।
इमिगु देश सलया सलं जक जाःगु दु

✡ **2:1** २:१-४ मीका ४:१-३ ✡ **2:4** २:४ योए ३:१०; यशै २:१-४

अले इमिगु रथला ल्याः खाये हे मफु।
8 इमिगु देश मूर्तिया मूर्ति जक जाःगु दु,
इमिसं थःगु हे ल्हातं दय्कूगु मूर्तियात पुजा याःगु दु।
9 उकिं यानाः फुक्कसिगु हेला व बेइज्जत जुइ।
हे परमप्रभु, इपिं सुयात नं क्षमा यानादी मते।

10 परमप्रभुया दण्डपाखें बचय् जुइत व वय्कःया महिमा,
तःजिगु शक्तिपाखें सुपिलेत इपिं तग्वःगु ल्वहं व गुफाय् दुहांवनी।✡
11 परमप्रभुया दिं वयाः मनूतय्गु फुइँ
व तःधंछु नाश जुयावनी।
थ्व दिखुन्हु परमप्रभुयात जक तःधंकेगु जुइ।

12 उखुन्हु दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं फुइँ यानाजुइपिं
व तःधंछुया जुइपिं सकसित क्वमिल्तु यानादी।
13 वय्कलं लेबनानया ततःमागु स्वसिमा व
बाशान देशया बबल्लाःगु स्वसिमा थें च्वंपिं फुक्क तःधंछु मनूतय्त नाश यानादी।
14 वय्कलं ततःजाःगु पर्वत
व डाँडात थें च्वंपिं फुक्कसित माथं वंकादी।
15 वय्कलं ततःजाःगु धरहरा
व बबल्लाःगु पःखाःत थें च्वंपिं फुक्कसित थुनाबी,
16 वय्कलं दक्वसिबय् तःधंगु
व तसकं बांलाःगु जहाज थें च्वंपिं फुक्कसित नाश यानादी।
17-18 वय्कलं मनूतय्गु घमण्डयात क्वमिल्तु यानादी।
व दिखुन्हु मूर्तित फुक्कं मदय्का छ्वइ।
अले परमप्रभुयात जक तःधंकेगु जुइ।

19 परमप्रभुं पृथ्वीइ ग्यानापुगु छ्वया हयादीबलय्
परमप्रभुया दण्डपाखें बचय् जुइत
व वय्कःया महिमा व तःजिगु शक्तिपाखें सुपिलेत
इपिं तग्वःगु ल्वहंया गुफाय् व जमिनया प्वालय् दुहांवनी।
20 व दिखुन्हु मनूतय्सं आराधना यायेत
थःम्हं दय्कूगु वहः
व लुँया मूर्तित छुं
व चिकंलापाया न्ह्यःने वान्छ्वया बी।
21 पृथ्वीयात लिगिलिगि संकेत
परमप्रभु दनादीबलय्, परमप्रभुया दण्डपाखें बचय् जुइत
व वय्कःया महिमा व तःजिगु शक्तिपाखें सुपिलेत
इपिं तग्वःगु ल्वहंया गुफाय् व जमिनया प्वालय् दुहांवनी।

22 छम्ह जक सासः दुम्ह मनूतय्के भलसा तये मते।
व छु हे म् वंम्ह खः धकाः?

3

यस्शलेम व यहूदाया फैसला यानादीगु

1 स्व, प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं यस्शलेम
व यहूदाय् मदय्कं मगाःगु फुक्क सामान

✡ **2:10** २:१० प्रका ६:१५; २ थेस १:९

व ग्वाहालि याइपिं मनूत यंकेत्यंगु दु। गथेकि– नसा, लः,
2 तसकं बल्लाःपिं मनूत, सिपाइँत,
न्यायकर्ता व अगमवक्तात,
साइत स्वइपिं, थकालित,
3 नेय्म्हय्सिया कप्तान व तःधंपिं हाकिमत,
सल्लाहबीपिं, कारिगरत, जादु क्यनीपिं।

4 परमप्रभुं थथे धयादी, "जिं ल्याय्म्हपिन्त हाकिमत दय्काबी
अले मचातय्सं इमित शासन याइ।"
5 मनूत छम्हय्सिनं मेम्हय्सित क्वत्यलेगु याइ,
मनूत छम्ह मेम्हय्सिगु विरोधय् दनी, जःलाखःलाया विरोधय् मेपिं जलाःखलाः,
बुरातय्गु विरोधय् ल्याय्म्हपिं,
हनेबहःपिनिगु विरोधय् क्वह्मंपिं दनी।
6 व दिं वइतिनी,
मनूतय्सं थः हे बौया छेँ छम्ह दाजुयात ज्वनाः थथे धाइ,
"छंके ला फीत तपाःलं दु,
थ्व नाशया ढुंलय् छ हे जिमिगु नायः जुयाब्यु।"
7 तर वं थथे लिसः बी,
"जि जुइ फइ मखु!
जिं छिमित छुं हे ग्वाहालि याये फइ मखु। जिके लं व नसा मदु।
छिमिसं जितः छिमि नायः याये मते।"
8 धात्थें, यस्शलेम छ्यालब्याल जुइ,
अले यहूदा तनावनी,
इमिसं ल्हाना जूगु खँ व याना जूगु ज्या परमप्रभुया विरोधय् जुइ।
इमिसं परमप्रभुया महिमायात हेला याइ।
9 इमिगु दोष ख्वालं हे सी दु।
सदोमया मनूतय्सं थें इमिसं थःगु पाप क्यना जुइ।
इमिसं थुकियात सुचुका तइ मखु।
धिक्कार इमित!
इमिसं थःगु नाश थःम्हं हे हःगु दु।

10 धर्मी मनूतय्त धा, "छिमित भिं हे जुइ,
छिमिसं थःम्हं याःगु ज्याया सिरपाः कायेखनी।"
11 धिक्कार दुष्टतय्त!
दुष्ट मनूतय्गु धाःसा पक्का हे नाश जुइ।
अले इमिगु ल्हातं याःगु ज्याया पाय्छिगु ज्याला दइ।

12 मचातय्सं जिमि मनूतय्त क्वत्यली
अले मिसातय्सं इमित शासन याइ।
हे जिमि मनूत, छिमि नायःतय्सं छिमित मखुगु लँपुइ यंकेत्यंगु दु
अले छिपिं थःगु लँपुइ अलमल जूगु दु।

परमप्रभुं थः प्रजायात न्याय यानादीगु
13 परमप्रभु न्याय यायेत थःगु थासय् च्वनादी,
थः प्रजायात विरोधय् न्याय यायेत वय्कः दनादी।
14 परमप्रभुं थकालित व थः प्रजायात शासन याइपिनिगु विस्द्धय् न्याय यानादी।
वय्कलं इमित थथे द्वपं बियादीगु दु –

“छिमिसं जिगु क्यबयागु दाख नाश याःगु दु।
चीमिर्पिपाखें लुतय् यानाहःगु मालसामानं छिमिगु छैं जाःगु दु।
15 छिमिसं जिमि प्रजायात क्वत्यःगु
व मगाःमचाःपिनिगु ख्वालय् क्यःगु मतलब छु खः?”
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

यस्शलेमया मिसातय्त ख्याच्वः

16 परमप्रभुं धयादी,
“स्व, यस्शलेमया मिसात गुलि जक तःधंछुया जूगु।
अले यस्शलेमया मिसात छ्यं धस्वाकाः मिखा ब्वया जुइ,
कल्लि न्ह्यानाः छमछम सः वय्काः न्यासि जुयाच्वनी।
17 अथे जुयाः जि परमप्रभुं सियोनया मिसाया छेनय् घाःया घालं जायकाबी
अले इमिगु सँ सुचुक्क खानाबी।”
18 व दिं वयाच्वंगु दु, परमप्रभुं इमिगु फुक्क बांबांलाःगु तिसा व समा ज्वलंत लाका यंकेत्यंगु दु। गथेकि– तिसा, छ्यंबाला,
गःपःया सिखः,
19 न्हायप्यंचाः, ल्हातय् न्ह्यायेगु चुरा, ख्वाः त्वपुइगु कापः,
20 छ्यंयागु कापः, लप्पाय् तयेगु जन्तर, तुतिइ न्ह्यायेगु कल्या, जँनी, अत्तर, जन्तर,
21 छाप तइगु अंगुत, न्ह्यासय्यागु चाःचात,
22 भ्वय् वनीबलय् फीगु वसः, जामालं, कोटया ब्वहलय् घायेगु चिहाकःगु गा, म्हिचात,
23 न्हायकं, थानातःगु वसः, छेनय् तीगु तिसा, गाःत लाकायंकादी।
24 नस्वाःगु अत्तरया पलेसा ध्वग्गीगु नवःगु जुइ,
बांलाःगु जँनीया पलेसा खिपः जुइ,
बांलाःक सँप्वः थुनातःगु सँया पलेसा सुचुक्क खाना तःगु सँ जुइ,
बांलाःगु वसःया पलेसा बोराया वसः फीगु जुइ।
इमिगु बांलाःसु लज्याय् हिलावनी।
25 शहरय् च्वंपिं मनूतय्त तरवारं स्याइ,
अले सिपाइँतय्त लडाइँल्यय् हे स्यानाः बी।
26 सियोनया मू ध्वाखा ध्वाखाय् ख्वःसः जक जुइ
अले मनू सीगुलिं नुगः मछिंका बँय् फेतुनाच्वम्ह मिसा थें फुक्क शहर झिजांमिजां दनी।

4

1 व दिनय् न्हयम्ह मिसातय्सं छम्ह मनूयात ज्वनाः थथे धाइ,
“जिमिसं थःपिनिगु हे नसा नये
अले थःम्हं हे जिमिगु निंतिं वसः ज्वरय् याये,
बरु छि हे जिमि भाःत खः धकाः जिमित धाये बियादिसँ
अले जिमित हेपय् याइगुपाखें बचय् यानादिसँ।”

यस्शलेम हाकनं दय्की तिनि

2 व दिनय्, परमप्रभुया कचाय् बांलाक फल सइ अले झःझः धाइ अले इस्राएलय् बचय् जुयाच्वंपिं फुक्कसिगु निंतिं जमिनया फल छगू लसता व गौरवयागु जुइ।
3 सियोनय् त्वःताथकूपिं व यस्शलेमय् ल्यनाच्वंपिं अथे धइगु यस्शलेमय् च्वंपिं धकाः नां च्वयातःपिं फुक्कसित पवित्रपिं मनूत धकाः धाइ।
4 परमप्रभुं निसाफया आत्मा व मिया आत्मापाखें सियोनया मिसातय्गु फोहर सिलादी धुंकाः अले यस्शलेमया हिया दाग शुद्ध यानादी धुंकाः थथे जुइ।
5 अनंलि सियोन पर्वतय् व अन मुनाच्वंपिं मनूतय्के परमप्रभुं न्हिनय् सुपाँय् व चान्हय् कुँ व मित्याः छ्वयाहयादी। फुक्क शहरयात परमेश्वरया महिमां त्वपुइ अले रक्षा यानादी।✡
6 वय्कःया महिमां शहरतय्के न्हिनय् निभालं बचय् जुइत किचः व ग्वःफसं व वां बचय् जुइत सुपिलिगु थाय् दय्कादी।

✡ **4:5** ४:५ प्रस १३:२१–२४:१६

5

परमप्रभुया दाखक्यबया बारे म्ये

1 जिं थः यःम्हय्सियागु निंतिं छपु म्ये हाले,
अले वयागु दाखक्यबया बारे म्ये हाले–
यक्व सइगु डाँडाय्
जिमि यःम्ह छम्हय्सिया छगू दाखक्यब दु।✡
2 वं क्यबय् बुँ पाल। अले ल्वहंत लिकयाः वांछ्वल।
अले अन वं दक्वसिबय् भिंगु दाखमा पित।
दाखक्यब स्वयेत बल्चा दय्कल,
दाख तिसीत ल्वहँतय् कियाः छगू गाः म्हुल।
वं भिंगु दाख सइ धकाः आशा यात
अय्नं उकी मभिंगु दाख सल।

3 उकिं जिमि पासां धाइ, "हे यरूशलेम व यहूदाय् च्वंपिं मनूत,
जिगु व जिगु दाखक्यबया दथुइ न्याय यानाब्यु।
4 जिं थःगु दाखक्यबया निंतिं
मयानागु छु दु धकाः?
जिं ला भिंगु दाखया आशा यानागु खः।
छाय् वं मभिंगु फल जक सयेकल?
5 स्व, जिं जिगु दाखक्यबयात छु याये,
व जिं छिमित धाये –
जिं उकिया बाःर चीकाछ्वये,
उकियात नाश जुइके बी,
जिं उकिया पःखाः थुनाबी,
गुँपशुतय्त व न्हुत्तुमन्तु न्हुकेबी।
6 जिं व क्यबयात ज्याख्यलय् मदुगु यानाबी,
उकियात न कचा न्हाय् न बुँ पाले,
तर झाः व कँ बुया वइ।
अन वा मवयेमा धकाः
सुपाँय्यात नं उजं बी।"

7 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया दाखक्यब ला
इस्राएल जाति खः,
यहूदाया मनूत धाःसा
वय्कःयात यःगु क्यब खः।
स्व, वय्कलं न्याययया आशा यानादिल,
अय्नं स्याये पालीगु जक जुल।
वय्कलं धार्मिकताया आशा यानादिल,
अय्नं दुःखया ख्वःगु सः ताये दत।

धिक्कार व इन्साफ

8 धिक्कार छिमित,
गुपिन्सं छेँया छेँ जाय्कल
अले बुँया बुँ जक न्यानाः मेपिन्त थाय् हे मदय्काबिल।
देशय् छिपिं जक हे च्वनी।
9 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादीगु जिं तायागु दु,
"धात्थें हे अप्वः थें छेँत दुनावनी

✡ **5:1** ५:१-२ मत्ती २१:३३; मर्क १२:१; लूक २०:९

अले ततःखागु बांलाःगु छैंय् झिजांमिजां दनी।
10 झिगू हेक्टर दाखबय् नं निइछगू लिटर जक दाखमघ बी
अले झिफा पुसां फछि जक अन्न सय्की।"

11 धिक्कार इमित, सु अय्ला त्वनेत सुथय् हे दनी
अले बहनि लिबाक्क धेधेमचुतले दाखमघ त्वनाच्वनी।
12 इमिगु भ्वय्लय् वीणा, सारंगी,
खैँजडी, बाँसुरी व दाखमघ दइ।
तर इमिसं परमप्रभुं छु यानादी धयागु बारे
छुं हे बिचाः याइ मखु।
13 अथे जुयाः जिमि प्रजा ज्ञां मदयाः ज्वनायकेबिया च्वनेमाली,
इपिं मध्ये तःधंपिं व हनेबहःपिं
नये मखनाः व चीमिपिं मनूत
लः त्वनेमखनाः सी माली।
14 चिहान* नयेपित्याकाः
थःगु म्हुतु वांखायाः पियाच्वंगु दु।
वं यस्शलेमया घरानियानापं
इमि ल्वापुखिचात व हाह् याइपिन्त नुनाछ्वइ।
15 थुकथं फुक्क मनूतय्त क्वमिल् यानादी
अले घमण्डीतय्गु मिखायात क्वछुइका बी।
16 तर पाय्छिगु न्यायलं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया नां च्वन्ह्याइ।
पवित्र परमेश्वरं थःगु धार्मिकतापाखें थः हे पवित्र खः धकाः क्यनादी।
17 व दिंखुन्हु फैतय् नयेत थःगु हे ख्यः दइ
अले भ्याःचातय्सं धाःसा तःमिपिनिगु नाशया दथुइ नइ।

18 धिक्कार इमित, गुपिन्सं पापयात छलया खिपतं
व मभिंगु ज्यायात गाडायात खिपतं साला हः थें साला हइ।
19 धिक्कार दु इमित, गुपिन्सं परमप्रभुयात चुनौती बियाः थथे धाइ,
"वय्कः छाय् हथाय् चायामदीगु
अले वय्कलं यानादीगु ज्या छाय् याकनं ज्ञीत मक्यंगु
छाय् इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं झायाः थःगु योजना पूवंकामदीगु?
अले झीसं व फुक्क सीगु।"

20 धिक्कार इमित, गुपिन्सं मभिंयात भिं
अले भिंयात मभिं धकाः धाइ,
खिउँगुयात जः
व जःयात खिउँगु धकाः धाइ,
अले खायुगुयात चाकुसे च्वं धकाः धाइ
व चाकुसे च्वंगुयात खाइसे च्वं धकाः धाइ।

21 धिक्कार इमित, सु थःगु हे मिखाय् बुद्धिमान तायेकी
अले थःगु हे मिखाय् चलाख तायेकी।

22 धिक्कार इमित, सुनां दाखमघ त्वनेत तसकं बल्ला तायेकी,
अले अय्ला ल्वाकछ्यायेत तसकं हे सःस्यू धकाः जुइ।
23 घुस कयाः मभिं ज्या याइपिन्त त्वःताछ्वइ

* **5:14** ५:१४ चिहान हिब्रू भाषां थुकियात पाताल धाइ

अले दोष मदुपिन्त सजाँय बी।
24 अथे जुयाः गथे मिं सुयात भस्म याइ
अले गंगु घाँय्यात मिप्वालं भस्म याइ
अथे हे इपिं नं हानापं गनावनी
अले इमिगु स्वां धू थें ब्वयावनी।
छाय्धाःसा इमिसं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया व्यवस्थायात क्वह्यंकूगु दु
अले इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया वचनयात हेला याःगु दु।
25 अथे जुयाः परमप्रभु थः प्रजालिसे तंचायादीगु दु
अले इमित सजाँय बीत थःगु ल्हाः ल्हनादीगु दु।
पर्वतत थरथर खाइ
अले सीम्हत धू थें लँय् अथें हे वांछ्वया तइ।

तर उलि जुलं नं परमप्रभुया तं क्वलाइ मखुनि
अले इमित सजाँय बीत वय्कःया ल्हाः ल्हना तुं च्वनादी।

26 परमप्रभुं तापाक्क च्वपिं देशतय्त चिंया झण्डा ब्वय्काः आज्ञा बियाच्वनी।
अले इमित पृथ्वीया कुंकुलामय् थ्यंक सुलुपुयाः सःतादी।
अले इपिं यस्शलेमपाखे ब्वाँय् वइ।
27 इपिं मध्ये सुं नं त्यानुचाइ मखु वा लुफि हाइ मखु।
सुं नं क्वछुइ मखु वा न्ह्याःवय्की मखु।
इपिं सुयागुं जँय्या जँनी छ्वासुइ मखु,
सुयागुं लाकांया पुतु चःबुइ मखु।
28 इमिगु तीर तसकं च्वामु
अले व धनुलय् तया कय्केत मिलय् याना तइ।
इमिगु सलया तुतिख्वः च्वल्वहं थें छाः
अले रथया घःचात ग्वःफय् वःगु थें चाःहिलीगु खः।
29 सुनानं लाका काय् मफय्क शिकार यानाः ज्वनावःम्ह सिंहं थें
सिपाइँत तसलं हाला हइ।
30 व दिं वइबलय् समुद्रं सः पिकया हः थें
इपिं वयाथाय् हाः वइ।
व देशयात स्वःसा,
अन खिउँगु व कष्ट जक दु
अले जःयात सुपाचं त्वपुयाः खिउँकाबी।

6

यशैयां खंगु दर्शन

1 उज्जियाह जुजु सीगु दँय्* जिं परमप्रभुयात तज्जाःगु व तःधंगु सिंहासनय् च्वनादीगु खना। वय्कःया भान्ता लंया बालां देगः दुने जाःगु दु।✡
2 वय्कःया च्वय् सराफत च्वनाच्वंगु दु, उपिं फुक्कसिके खुग् खुग् पप् दु। निगू पपुतिं इमिसं थःगु ख्वाः त्वपुयातःगु दु, मेगु निगू पपुतिं थःगु तुति त्वपुयातःगु दु। अले मेगु निगू पपुतिं ब्वयाच्वंगु दु।
3 अले छम्हय्सिनं मेम्हय्सित थथे धकाः हालाच्वन,✡
"दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
पवित्र, पवित्र, पवित्रम्ह खः।
वय्कःया महिमां फुक्क पृथ्वीइ
जायाच्वंगु दु।"

---

* **6:1** ६:१ उज्जियाह जुजु सीगु दँय् ७४० बि.सि. ✡ **6:1** ६:१ २ राज १५:७; २ इति २६:२३ ✡ **6:3** ६:३ प्रका ४:८

4 इमिगु सलं लुखात व जगत सनाच्वंगु दु। अले देगः कुँ जायाच्वंगु दु।✡
5 अले जिं धया, "धिक्कार जितः! जि नाश जुइन। छाय्धाःसा जिगु म्हुतं पिहां वःगु फुक्क खँ अशुद्ध खः। अले जि अशुद्ध म्हुतु दुपिं मनूतलिसें च्वंच्वनागु दु। तर जिं थःगु हे मिखा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु जुजुयात खनागु दु।"
6 अनंलि छम्ह सराफ चिम्तां वेदीया च्यानाच्वंगु हेंग्वामि कयाः ब्वयाः जिथाय् वल।
7 अले वं जिगु म्हुतुइ व हेंग्वामिं थीकाः थथे धाल, "स्व, थुकिं छंगु म्हुतुइ थ्यूगु दु। आः छंगु दोष हुयाछ्वये धुंकल अले छंगु पाप क्षमा जुल।"
8 अनंलि परमप्रभुं थथे धाःगु जिं ताल, "जिं सुयात छ्वयेगु? अले जिमिगु निंति सु वनेगु?"
जिं लिसः बिया, "जि वने प्रभु, जितः छ्वयादिसँ!"
9 अनंलि वय्कलं जितः धयादिल, "मनूतय्त थथे धकाः धाः हुँ✡–
" 'छिमिसं न्यनेत ला न्यनी, अय्नं गुब्सं थुइके फइ मखु।
छिमिसं स्वयेत ला स्वइ, अय्नं गुब्सं सीके फइ मखु।'
10 अनंलि वय्कलं जितः धयादिल,
छं थुपिं मनूतय्गु नुगः छाकाब्यु,
इमिगु न्हाय्पं ख्वाँय् यानाब्यु,
अले इमिगु मिखा कां यानाब्यु,
मखुसा इमिसं मिखां खनी,
न्हाय्पनं ताइ अले न्यना, सीकि थुइकी
थुकथं इमिगु ल्वये लनाः जिपाखे लिहां वइ।"
11 अले जिं न्यना, "हे परमप्रभु गुबलय् तक थथे जुयाच्वनी?"
वय्कलं लिसः बियादिल,
"शहरत नाश जुया व खालि मजुतले,
बुँत फुक्क नाश जुयाः
छेँत फुक्क दुना वनाः
झिजांमिजां मदंतले,
12 परमप्रभुं थनच्वंपिं मनूतय्त तापाक पितिना
देय्यात मत्वःतुतले।
13 छुं जुयाः व देशय् झिब्वय् छब्व ल्यं दसां जिं इपिं फुक्कसित नाश याये।
तर गथे तारपीनया सिमा व स्वसिमा पालिबलय् थुथा ल्यंदयाच्वनी।
अथे हे व देशय् पवित्र पुसा धाःसा थुथा थें जुइ,
व हाकनं बुया वइ।"

7

आहाज जुजुयात बुखँ छ्वःगु

1 योतामया काय् अले उज्जियाहया छय् आहाज यहूदाय् जुजु जूबलय् छगू लडाइँ जुल।* अले अरामया जुजु रसीन व इस्राएलया जुजु रमल्याहया काय् पेकहनापं मिलय् जुयाः यरूशलेमय् हमला यात, अय्नं इमिसं त्याके मफुत।✡
2 "अरामं इस्राएलिसें सन्धि यात" धयागु खँ दाऊदया घरानायाम्ह जुजु आहाजं न्यन। अबलय् यहूदाया जुजु व फुक्क प्रजात तसकं ग्यात इपिं ला फसं सिमात संकू थें हे थुर्र थुर्र खात।
3 अले परमप्रभुं यशैयायात धयादिल, "छ थःकाय् शार्यासूबयात† ब्वनाः धोबिया बुँया लँपुइ वनाः च्वय् पाखे च्वंगु बुँया धः लिक्क आहाजयात नापलाः हुँ,
4 वयात थथे धा, 'होशयानाच्वँ, ग्याये मते अले शान्त जुयाच्वँ। अरामया जुजु रसीन व जुजु पेकहया तं ला च्यानाच्वंगु निका सिँ पिहां वयाच्वंगु कुँति हे मग्यं।
5 अराम, इस्राएल व रमल्याहया काय्पिं मिलय् जुयाः थथे धकाः छंगु नाश यायेत जाः ग्वःगु दु,
6 "झीसं यहूदाय् हमला यायेनु। उकियात कुचा कुचा यानाः इनाकायेनु, अले ताबेलया काय्यात यहूदायाम्ह जुजु दय्काबीनु।"

✡ **6:4** ६:४ प्रका १५:८ ✡ **6:9** ६:९ मत्ती १३:१४-१५; मर्क ४:१२; लूक ८:१०; यूह १२:४०; प्रे २८:२६-२७ * **7:1** ७:१ थ्व लडाइँ ७३५ बि.सि.लय् जुगु खः
✡ **7:1** ७:१ २ राज १६:५; २ इति २८:५-६ † **7:3** ७:३ शार्यासूब थुकिया अर्थ ल्यंदुपिं लिहां वइ। स्वयादिसँ १०:२१-२२

7 तर परमप्रभुं थथे धयादी,
“ ‘थ्व ला जुइ हे मखु,
थथे जुइ हे मज्यू।
8 छाय्धाःसा अराम वया राजधानी दमस्कस स्वयाः बमलाः
अले दमस्कस धाःसा जुजु रसीन स्वयाः नं बमलाः।
तर इस्राएल खुइ न्यादँ दुने थःगु नां हे ल्यं मदय्क
कुचा कुचा दलाः नाश जुयावनी।
9 इस्राएल वया राजधानी सामरिया स्वयाः बमलाः
अले सामरिया रमल्याहया काय् जुजु पेकह स्वयाः नं बमलाः।
छुं जुयाः छिपिं थःगु विश्वासय् क्वातुक्क च्वना मच्वन धाःसा
छिपिं नं दयाच्वनी मखु।’ ”

इम्मानुएलया चिं

10 हाकनं परमप्रभुं आहाजयात धयादिल,
11 “छिमि परमप्रभु परमेश्वरपाखें छगू चिं फ्वँ। व चिं चाहे पातालया तःगाःगु थाय्पाखेंया जुइमा चाहे च्वय् स्वर्ग पाखेंया जुइमा।”
12 तर आहाजं धाल, “जिं फ्वने मखु। जिं परमप्रभुयात जाँचय् याये मखु।”
13 अनंलि यशैयां धाल, “हे दाऊदया घराना, न्यँ! मनूतय्गु धैर्ययात जाँचय् यानाः मगात ला? छु छं जिमि परमेश्वरया धैर्ययात नं जाँचय् यायेगु ला?
14 अथे जुयाः परमप्रभु थःम्हं हे छन्त छगू चिं बियादी। ब्याहा मयानिम्ह छम्ह मिसां काय् बुइकी, वय्कःया नां इम्मानुएल‡ तइ।✡
15 मभिंयात त्वःतेगु व भिंयात ल्ययेगु सीधुंकाः वय्कलं दुरु व कस्ति नइ।
16 व मचां मभिंयात त्वःतेगु व भिंयात ल्ययग्गु सी न्ह्यः हे छन्त ख्याच्वः बीपिं निम्ह जुजुया देय् झिजांमिजां जुइ।
17 “परमप्रभुं छन्त, छिमि प्रजा व फुक्क जुजुया परिवारतय्त संकष्टया दिं हयाबी। अज्याःगु दिं यहूदापाखें इस्राएल राज्य अलग जुइगु दिननिसें कयाः थौं तक वःगु मदुनि। वय्कलं अश्शूरया जुजुयात देशय् हमला याकेबियादी।”
18 व दिं वइबलय् परमप्रभुं सुल्पुयाः मिश्रीतय्त नील खुसिं भुजिंयात थें अश्शूरीतय्त हा थें सःतादी।
19 उपिं वयाः चिब्यागु काप्चाय्, ल्वहं कापिचाय्, कंझालय् व फुक्क लः प्वालय् च्वंवइ।
20 व दिनय् परमप्रभुं यूफ्रेटिस पारियाम्ह अश्शूरया जुजुयात छ्यलादी, व जुजुं छिमित कब्जा याइ अले बेइज्जत याइ। व जुजु ख्वःचा थें जुइ। अले वं छंगु दाह्री, छंगु छेनय् च्वंगु व म्हय् च्वंगु फुक्क सँ खानाबी।
21 उबलय् छम्ह मनुखं छम्ह साचा व छज्वः च्वलय्चा जक लही।
22 थथे इपिंपाखें यक्व दुरु व धौ दइ। उकिं देशय् त्वःताथकुपिं उपिं कम मनूतय्सं धौ व कस्ति नयेखनी।
23 उगु इलय् ११.५ किलोग्राम§ वहः मू तूगु द्वःछिमा दाखमा दुगु क्यबय् कंमा व झाः जक बुया वइ।
24 कंमा व झाः जक दुगुलिं मनूतय्सं अन धनुष वाण ज्वना वनी।
25 कुलिं पालीगु फुक्क डाँडाय् धाःसा कँ व झाः जक दुगुलिं ग्यानाः इपिं हाकनं अन वनी मखु। तर व थाय् सा द्वहं ज्वयेगु थाय् व फै-च्वलय् ज्वयेगु थाय् जुइ।

8

चिंकथं यशैयाया काय्

1 परमप्रभुं जितः धयादिल, “तःपागु ग्वरः छपा का अले उकी हंचां कियाः ‘महेर-शालल-हाज-बज’* धकाः च्व।”
2 अले थुकियात पक्का यायेत जिं उरियाह पुजाहारी व येबेरक्याहया काय् जकरियायात सःता। इपिं निम्हय्सिनं जिगु विश्वास यायेबहःपिं जुयाः साक्षी बिल।
3 अनंलि जि थः कलाः अगमवादिनीयाथाय् जि वनाः नापं घना अले वया प्वाथय् दयाः छम्ह काय् बुइकल। अनंलि परमप्रभुं जितः धयादिल, “वयागु नां ‘महेर-शाललहाज-बज’ ति।

---

‡ **7:14** ७:१४ इम्मानुएल थुकिया अर्थ परमेश्वर झींपिनापं ✡ **7:14** ७:१४ मत्ती १:२३ § **7:23** ७:२३ ११.५ किलोग्राम अथे धयागु द्वःछि शेकेल
* **8:1** ८:१ महेर-शालल-हाज-बज लुटय्यायेत ब्वाँय्वनीगु, याकनं ठगय् याइगु

4 मचां 'जिमि अबु' व 'जिमि मां' धाये सय्के न्ह्यः हे दमस्कसया फुक्क धन व सामरियाय् लुतय् यानाहःगु सामान अश्शूरया
जुजुं यंकी।†"
5 अले परमप्रभुं हाकनं जितः धयादिल –
6 "थुपिं यहूदाया मनूतय्सं शान्तं न्ह्यानाच्वंगु
शीलोया लःयात हेला यानाः
जुजु रसीन व रमल्याहया काय् जुजु पेकहपिंलिसें
लसता हंगुलिं,
7 आः स्वः, परमप्रभुं यूफ्रेटिस तसकं खुसिबाः वयाः इमित त्वपू थें,
अश्शूरया जुजु व वया महिमायात यहूदाय् हमला यायेत हयाबी।
खुसिबाः वइबलय् खुसिया लः तसकं ब्वाँय् वं थें
इपिं नं ब्वाँय् वइतिनी।
8 इपिं खुसिबाः थें न्ह्यानाः यहूदा थ्यंक हे वइ।
अले लः जायाः गःपः थ्यंक हे थ्यनी।
इमिसं तःधिकःम्ह झंगलं ब्वय्कातःगु पपुतिं थें छगुं देशयात त्वपुयाबी,
हे इम्मानुएल!"

9 हे जाति जातियापिं मनूत तसकं हा!
थरथर खाखां छथाय् मुं!
हे पृथ्वीया तापाक्क तापाक्क देशय् च्वंपिं मनूत, न्यँ,
लडाइँ यायेत तयार जु तर भय का!
खः धात्थें हे भय का।
10 थःपिनिगु निंति उपायत दय्कि तर उपिं ताःलाइ मखु।
गुलि खँ ल्हाये मास्ति व ल्हा तर उपिं फुक्क ताःलाइ मखु,
छाय्धाःसा परमेश्वर जिपिंनापं दी।

यशैयायात परमप्रभुया ख्याच्वः

11 थुपिं मनूतय्गु लँपुइ जुइ मते धकाः थःगु तःधंगु शक्तिं परमप्रभुं जितः ख्याच्वः बियादीगु दु। वय्कलं जितः थथे धयादी,
12 "गुगु नं खँयात थुमिसं जाः ग्वयातःगु धकाः धाइ
उकियात छं पत्याः याये मते।
छु खं इपिं ग्याइ छ ग्याये मते
अले नुगः भाराभारा मिंके मते।✡
13 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात पवित्र भाःपियेमाः।
वय्कःया भय का।
वय्कः खनाः थरथर खा।
14 वय्कः हे छ च्वनेगु थाय् जुयादी,
तर इस्राएलया निगुलि घराना निंति वय्कः छग्वः ल्वहं जुयादी।
अले मनूत व हे ल्वहँतय् लुफि हानाः क्वःदइ।✡
व इमिगु निंति तक्यनीगु जाः थें खः।
15 अप्वः थें मनूत लुफि हानाः क्वःदइ,
इपिं चुंचुं जुइ, इपिं जालय् तक्यनी अले इमित ज्वनाः कुनाबी।"

16 थ्व साक्षी चिनाब्यु
अले परमेश्वरं थ्व स्यनातःगु खँ जिमि चेलातय् दथुइ झौ छाप तयाः बन्द यानाब्यु।
17 याकूबया घरानापाखें थःगु ख्वाः फहिकादीम्ह
परमप्रभुयाके हे जिं भरोसा तयाच्वने।✡

† **8:4** ८:४ ७३२ बि.सि.लय् अश्शूरीतय्सं इस्राएलया उत्तरी भाग अले दमस्कस व अरामया फुक्क थाय् कब्जा याःगु खः ✡ **8:12** ८:१२ १ पत्र ३:१४-१५
✡ **8:14** ८:१४ रोम ९:३३; १ पत्र २:८ ✡ **8:17** ८:१७ हिब २:१३

18 जि व परमप्रभुं जितः बियादीपिं कायम्ह्यायपिं थन हे दु। सियोन पर्वतय् च्वनादीम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयापाखें
जिपिं इस्राएलय् चिं व छुमा खः।
19 गुबलय् छिमित मनूतय्सं झंगःत थे चुंइ चुंइ हालीपिं तन्त्रमन्त्र याइपिंलिसे सल्लाह का हुँ धकाः धाइ। छु मनूतय्सं
परमेश्वरयाथाय् वनाः सल्लाहया निंतिं न्यं वनेमाःगु मखु ला? म्वापिनिगु निंतिं सीधुंकूपिन्थाय वनाः छाय् न्यंवनेगु?
20 परमेश्वरं छिमित स्यनातःगु खँ व साक्षीइ ध्यान ब्यु! इमिसं थ्व स्यनातःगु खँ कथं न्वमवात धाःसा इमिके सुथसिया जः
दइ मखु।
21 इपिं तसकं कष्टय् लाना नयेपित्याकाः देशय् चाचाःहिलाजुइ। उबलय् इमित तसकं नयेपित्याइ, इपिं तसकं तंम्वइ अले
च्वय् स्वयाः थः जुजु व थः परमेश्वरयात सराः बी।
22 अनंलि इमिसं पृथ्वीपाखे स्वइबलय् अन दुःख, खिउँगु व ग्यानपुसे च्वंगु सिबय् मेगु छुं खनी मखु। अले इमित खिउँगुलिइ
वांछ्वइगु जुइ।

9

लिपाया जुजु

1 अथेसां संकटय् लाःपिनिगु निंतिं थ्व खिउँगु दयाच्वनी मखु, न्हापा ला वय्कलं जब्लून व नप्ताली कुलतय् देशयात
क्वह्यंकादिल, तर लिपा वय्कलं यर्दन खुसि व समुद्र दथुइ लाःगु यहूदीमखुपिं च्वनाच्वंगु गालीलयात हनाबना याइ।✡
2 थ्व तसकं खिउँथाय् न्यासि जुइपिं मनूतय्सं
छगू तःधंगु जः खनीतिनि।
तसकं खिउँगु देशय् च्वनाच्वंपिन्सं नं
थ्व तःधंगु जः स्वइतिनि।✡
3 छिं उपिं जातितय्त अप्वय्कादीगु दु,
अले छिं इमिगु आनन्दयात नं अप्वय्कादीगु दु,
अन्न मुंकीबलय् मनूत लय्ता थें
व लुतय् यानाहःगु माल इनाकाइबलय् लय्ता थें इपिं लय्ताःगु दु।
4 छाय्धाःसा छिं इमिगु जुवा
व ब्वहलय् च्वंगु कथियात,
इमित अत्याचार याःपिनिगु तुतांयात त्वथुलादीगु दु।
अले इमित मिघानया सिपाइँतय्त बुकु थें
छिं थः प्रजायात अत्याचार याःपिन्त व क्वत्यलातःपिन्त बुकादीगु दु।
5 लडाइँलय् सिपाइँतय्सं छ्यःगु
फुक्क लाकां व हि क्यूगु वसःत मि छ्वय्का छ्वइगु जुइ।
6 छाय्धाःसा झीगु निंतिं छम्ह मचा बूगु दु।
झीगु निंतिं छम्ह काय् ब्यूगु दु।
वं हे झीत राज्य याइ।
वय्कःया नां
“तसकं अजू चाइपुसे च्वंम्ह सल्लाहकार,” “शक्ति दुम्ह परमेश्वर,”
“सदांयाम्ह अबु,” “शान्तिया राजकुमार” जुइ।
7 वय्कःया शासन न्ह्याबलें दयाच्वनी,
वय्कःया शान्तिया अन्त्य गुब्सं जुइ मखु।
दाऊद जुजुया लिपा वइम्ह जुजु वय्कः हे खः।
न्याय व धर्मया निंतिं धिसिलाक्क दना
थनिंनिसें सदांया निंतिं राज्य यानादी।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया जोशं थ्व पूवनी।✡

इस्राएलीतय्त परमप्रभुया दण्ड

8 परमप्रभुं इस्राएल राज्ययात,
याकूबया सन्तानतय्त दण्ड बीगु आज्ञा यानादीगु दु।

✡ **9:1** ९:१ मत्ती ४:१५ ✡ **9:2** ९:२ मत्ती ४:१६; लूक १:७९ ✡ **9:7** ९:७ लूक १:३२-३३

9 इस्राएलया फुक्क मनूत
व सामरिया शहरय् च्वंपिं फुक्कसिनं थ्व आज्ञा न्यनी।
आः ला इपिं घमण्डी
व मभिंपिं खः, इमिसं धाइ,
10 “अप्पात कुतुं वंगु दु,
तर जिमिसं कियातःगु ल्वहँतं छेँ दय्के।
यःमरिमायात पालाब्यूगु दु
तर जिमिसं उकिया पलेसा देवदारु तये।”
11 तर परमप्रभुं इमिगु विरोधय् रसीनया शत्रुतयत बल्लाकादीगु दु,
अले इमि शत्रुतयत ग्वाकादीगु दु।
12 अरामीतय्सं पुर्बपाखें व पलिश्तीतय्सं पच्छिमपाखें
म्हुतु चाय्काः इस्राएलयात घुतुक्कुगु दु।

अज्ज नं वय्कःया तं क्वलाःगु मदुनि,
अले वय्कःया ल्हाः ल्हनातःगु हे दनि।

13 तर मनूत इमित कय्कूम्ह मनूपाखे लिहां वःगु मदुनि,
न इमिसं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात माःगु दु।
14 उकिं परमप्रभुं इस्राएलं छ्यं व न्हिप्यं खजूरया कचा
व तिंकथि छन्हु हे ध्यनादी।
15 थकालिपिं व हनेबहःपिं मनूत छ्यं खः,
अले मखुगु खँ स्यनीपिं अगमवक्तात न्हिप्यं खः।
16 थुपिं मनूतय् नायःतय्सं इमित मखुगु लँय् यंकूगु दु
अले इमित इतिमिति कंका ब्यूगु दु।
17 उकिं इमि ल्यायम्हपिं मनूत खनाः परमप्रभु लय्तायामदी,
न वय्कलं इमि मां बौ मदुपिं व भाःत मदुपिन्त माया यानादी।
छाय्धाःसा फुक्क मनूत परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं व दुष्ट खः।
सकसिगु म्हुतुं मभिंगु खँ पिहां वइ।

अज्ज नं वय्कःया तं क्वलाःगु मदुनि,
अले वय्कःया ल्हाः ल्हनातःगु हे दनि।

18 धात्थें हे मि थें दुष्टता च्याइ,
उकिं सिउँडी व कंयात भस्म याइ।
उकिं गुँयागु झाःतयत च्याकी,
अले उपिं कुँत्याः जुयाः च्वय् पाखे चाचाःहिलाः थाहां वनी।
19 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया तमं
देश भस्म जुइ।
मनूत नं मियागु निंतिं इन्धन जुइ।
सुं मनुखं थः किजायात तकं त्वःती मखु।
20 जवपाखे इमिसं क्वाप्प नइ
अय्नं नयेपित्याःम्ह जुया हे च्वनी।
इमिसं खवपाखे नइ, अय्नं लुधनी मखु।
सकसिनं थः मचातय्गु ला नइ,
21 मनश्शें एफ्राइमयात व एफ्राइमं मनश्शेयात नइ,
अले इपिं निथिं यहूदाया विरोधय् जुइ।

अज्ज नं वय्कःया तं क्वलाःगु मदुनि,
अले वय्कःया ल्हाः ल्हनातःगु हे दनि।

10

1 धिक्कार इमित, सुनां मभिंगु व्यवस्था दय्की,
सुनां मेपिन्त क्वत्यलिगु नियम दय्की,
2 गरीबतय्गु अधिकार लाकाकायेत
व क्वत्यलातःपिं जिमि प्रजातय्गु खःकथं न्याय मयायेत
अले भाःत सी धुंकूपिं व मांबौ मदुपिनिगु
सम्पत्ति लाकाकायेत इमिसं थथे याइगु खः।
3 सजाँययां दिं व तापाकं वइगु आपत विपत
वइबलय् छिमिसं छु यायेगु?
छिपिं ग्वाहालिया निंतिं गन वनेगु?
छिमिगु धन-सम्पत्ति गन त्वःतावनेगु?
4 छिपिं कैदीत जुयाः लुफि हानाः क्वःदइ
वा सीपिनिगु दथुइ लानाच्वनी।

अज्ज नं वय्कःया तं क्वलाःगु मदुनि,
अले वय्कःया ल्हाः ल्हनातःगु हे दनि।

अश्शूरी जुजुयात परमप्रभुया तं

5 परमप्रभुं धयादिल, "अश्शूरीतय्त धिक्कार,
सुयागु ल्हातय् जिगु तंया कथि, तंया तुतां दु!✡
6 जितः तंम्वय्किपिं परमेश्वरयात मानय् याइ मखुपिनिगु देशय् हमला यायेत
जिं अश्शूरीतय्त छ्वयाहयागु दु।
लँय् च्वंगु धूयात तुतिं न्हुतुन्ह थें मनूतय्त न्हुत्तुन्हुयेत
व लुतय् यानाकायेत जिं अश्शूरीतय्त छ्वयाहयागु दु।"
7 तर थ्व वयागु इच्छा मखु
अले वयागु मनय् थज्याःगु बिचाः नं मदु।
अय्नं वयागु बिचाः यक्व जातित
नाश यायेगु खः।
8 अश्शूरया जुजुं धाल, "छु जिमि सेनापतित फुक्क जुजु मखु ला?
9 छु कल्नो, कर्कमीश थें मच्वं ला?
छु हमात अर्पाद थें
व सामरिया दमस्कस थें मच्वं ला?
10 गथे जिगु ल्हातं मूर्ति पुजा याइगु राज्यत त्याकल,
गुगु थासय् कतां कियाः दय्कातःगु मूर्तित यरूशलेम व सामरियाय् स्वयाः अप्वः दु।
11 छु जिं सामरियाय् व अन च्वंगु मूर्तितय्त यानागु व्यवहार थें यरूशलेम
व अन च्वंगु मूर्तितय्त मयायेगु ला?"
12 परमप्रभुं सियोन पर्वत व यरूशलेममया विरोधय् थःगु फुक्क ज्या यानादी धुंकाः वय्कलं धयादी, "जिं अश्शूरया जुजुया
नुगःया तःधंसू व घमण्डी मिखाया निंतिं सजाँय बी।
13 छाय्धाःसा वं धाइ,
" 'जिगु ल्हाःया बलं व जिगु हे बुद्धिया कारणं थ्व यानागु खः,
छाय्धाःसा जिके दुग्यां दु।
जिं देश देशया सिमानात मदय्का छ्वयागु दु
अले इमिगु धुकूत लुतय् याना हयागु दु।

✡ **10:5** १०:५-३४ यशै १४:२४-२७; नहे १:१–३:१९; सप २:१३-१५

जि छम्ह तसकं बल्लाःम्ह मनुखं थें इमि जुजुयात क्वत्यलागु दु।
14 सुं छम्हय्सिनं चखुंया स्वँय् ल्हाः तः थें
जिगु ल्हाः नं यक्व सम्पत्ति दुगु फुक्क देशय् थ्यंगु दु।
त्वःताथकूगु खेँय् सुं मनुखं मुंका यंकु थें
जिं फुक्क देशयात मुंकागु दु।
अय्नं अन सुनानं पप् मसंकू
अले चूँ-चूँ चीं-चीं हाला हःगु नं मदु।' "

15 छु पां वयात छ्यलीम्ह मनू स्वयाः थःत तःधं याये फइ ला?
छु कःतिं थःत छ्यलीम्ह स्वयाः थःत तःधं याये फइ ला?
धाय्की तुतां छ्यलीम्हय्सित तुतांम्ह हे छ्यःगु थें
अथवा गुगु सिँ मखु उकियात सिँयागु मुगःचां ल्ह्वंगु थें।
16 अथे जुयाः प्रभु, परमप्रभु दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
वया तसकं बल्लाःपिं सिपाइँतय् दथुइ नाश यायेत ल्वय् छ्वयाहयादी,
अले वयागु गौरवयात
तसकं च्याःगु मिं छ्वय्कादी।
17 इस्राएलया जः,
पवित्र परमेश्वरया तच्वकं च्याःगु मि खः।
अले छन्हु हे इमिगु कंमा व झाःतय्त
वय्कःया तच्वकं च्याःगु मिं भस्म यानाबी।
18 जंगलयागु गौरव परमप्रभुं भस्म यानादी,
अले इमिगु बांलाक अन्न सइगु बुँत दक्व भस्म यानादी,
गथे तच्वःगु ल्वचं म्हंमफया च्वंम्ह मनूयात स्याइ।
19 इमिगु जंगलय् ल्यं दुगु सिमात कम जक जुइ
अथे जुयाः इपिं ला मचातय्सं नं ल्याः खानाः च्वये फइ।

कम मनूत जक परमप्रभुयाथाय् लिहां वइ

20 उखुन्हु इस्राएलया बचय्जूपिं,
याकूबया परिवारया म्वानाच्वंपिन्सं
थःत हमला याःपिन्के गुबलें नं भलसा तइ मखु।
परमप्रभु इस्राएलया पवित्र परमेश्वरयात धाःसा
धात्थें हे भलसा याइ।
21 इस्राएलया कम मनूत जक
दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयाथाय् लिहां वइ।
22 हे इस्राएल, छिमि सन्तान समुद्रय् च्वंगु फि थें यक्व दुसां
ल्यंदुपिं जक लिहां वइ।
परमप्रभुं थः मनूतय्त
नाश यायेगु पक्का क्वःछिनादीगु पाय्छि जू।
23 छाय्धाःसा प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
याकनं हे फुक्क देशया न्याय यानादी।✡

अश्शूरीतय्त परमप्रभुया दण्ड

24 अथे जुयाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
"हे सियोनय् च्वनीपिं जिमि प्रजा,
अश्शूरीत खनाः ग्याये मते।
यक्व न्हापा मिश्रीतय्सं थें छिमित कथिं दायाः
तसकं दुःखकष्ट ब्यूसां छिपिं ग्याये मते।

✡ **10:23** १०:२२-२३ रोम ९:२७-२८

25 आः छुं ई लिपा हे जिं छिमिगु विरोधय् पिकयागु तं क्वलाइ।
अले जिं छिमिगु नाशया निंतिं पिकयागु तं अश्शूरीतपाखे वनी।”

26 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
ओरेबया तग्वःगु ल्वहं लिक्क मिद्यानीतय्त कय्काः क्वदय्कू थें
वय्कलं इमित कोर्रा दाइतिनि।
अले वय्कलं मिश्र देशय् थें थःगु कथि समुद्र च्वय् ल्हनादी।
27 उखुन्हु इमिगु कु छिमिगु ब्वहलय्
व इमिगु ककुसिं छिमिगु गःपतं चीकाछ्वइ
वय्कलं दासत्वया जुवा त्वःथुलादी
अले थुकियात छिमिगु ब्वहलं चीकादी।

शत्रुतय्सं हमला याःगु

28 स्व, अश्शूरीत अय्यात शहर दुने दुहां वन।
इपिं मिग्रोनपाखें जुयाः वनी।
मिकमाशय् इमिसं थःगु सामानत तइ।
29 इपिं घाटी जुयाः वन,
अले थथे धाइ, “झीपिं गेबाय् बाय् च्वने।”
रामाय् च्वंपिं थुरथुर खाइ।
अले शाऊलया शहर गिबाय् च्वंपिं फुक्क मनूत थथःगु छेंय् बिस्युं वनी।
30 हे गल्लीमयापिं मनूत, तःसलं हा!
हे लैशा, ध्यान बिया न्यँ!
नुगः मछिंम्ह अनातोत!
31 मदमेना बिस्युं वंगु दु,
गबीमया मनूत सुपीगु दु।
32 थौं हे इपिं नोबय् दिपाः कयाच्वन।
सियोन पर्वतय्,
यरूशलेमया डाँडाय् मुक्का क्यनी।

33 अय्नं स्व! प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
तःमागु सिमायागु कचात न्हायादी।
अनयागु तम्मागु सिमायात
क्वथला चीमा यानादी।
34 वय्कलं जंगलयागु सिमायात पां पालादी
अले बल्लाःम्हय्सिगु न्ह्यःने लेबनान क्वदली।

11

यिशैपाखें पिहां वःगु कचा

1 यिशैया* परिवारया थुथां छपु चुलि ह्वइ,
अले उकिया हां पिहां वःगु न्हगु कचां फल सय्की।✡
2 परमप्रभुया आत्मा वयाके वइ –
बुद्धि व दुग्यांया आत्मा,
सल्लाह व शक्तिया आत्मा,
ज्ञान व परमप्रभुया भयया आत्मा।
3 अले परमप्रभुया भयलय् हे वय्कः तसकं लय्तायाच्वनी।

---

* **11:1** ११:१यिशै व जुजु दाऊदया बौ खः, थन व दाऊद वंशया प्रतिनिधि खः ✡ **11:1** ११:१ यर २३:५; ३३:५; जक ३:८; ६:१२; प्रका ५:५; २२:१६

वय्कलं मिखां खनेवं हे न्याय यानादी मखु,
न्हाय्पनं तायेवं हे जक क्वःछिनादी मखु।
4 अय्नं वं मगाःमचाःपिनिगु न्याय धार्मिकतां यानादी,
अले पृथ्वी च्वंपिं गरीबतय्गु न्याय निसाफ यानादी।
थःगु वचनया शक्तिं पृथ्वीयात दायादी।
अले थःगु म्हुतुया सासलं दुष्टतय्त नाश यानादी।✡
5 वय्कःया जँनी धार्मिकतायागु जुइ,
अले वय्कःया जँय् च्वंगु जँनी विश्वासयागु जुइ।✡

6 गुँखिचा धाःसा चीधिकःम्ह भ्याःचानापं च्वनी
अले चित्वा दुगुचानापं घनी।
साचा, सिंह व दच्छि दुम्ह पशु छथाय् हे च्वनी।
अले छम्ह चीधिकःम्ह मचां इपिं सकसित न्ह्यलुवाः जुयाः यंकी।✡
7 सा व भाल्ू छथाय् हे जइगु जुइ
अले इमि मचात छथाय् हे मुनाः ग्वार्तुलाच्वन।
अले सिंहनं द्वहंतय्सं थें सु नइ।
8 दुरूवंम्ह मचा गोमन सर्पया प्वाः लिक्क म्हिताच्वनी,
अले नकतिनि दुरुं वाःम्ह मचां तसकं बिख दुम्ह सर्पया प्वालय् थःगु ल्हाः दुछ्वइ।
9 इमिसं जिगु फुक्क पवित्र पर्वतय् छुं नं स्यंके फइ मखु,
अले छुं मभिंगु खँ नं अन दइ मखु,
छाय्धाःसा समुद्र लखं जाः थें
पृथ्वी परमप्रभुया ज्ञानं जाइ।✡

ज्वनायंकूपिन्त हाकनं लित हइतिनि

10 अले उखुन्हु मनूतय्गु निंतिं यिशैया हाया सन्तान छम्ह झण्डा थें दनी। जाति जातित फुक्क वय्कःयाथाय् मूंवइ, अले वय्कः छम्ह महिमां जाःगु आराम कायेगु थाय् जुइ।✡
11 उखुन्हु परमप्रभुं अश्शूर, क्वय् व च्वय् मिश्र, कूश, एलाम, बेबिलोनिया, हमात व समुद्रया टापुतपाखें थः प्रजाया ल्यंदुपिन्त त्वःतकेत निक्वः खुसि थःगु ल्हाः हाकनं ल्ह्नादी।
12 वय्कलं जाति-जातितय्गु निंतिं छगू चिंया झण्डा धस्वाकादी
अले त्वःतकाहःपिं इस्राएलया मनूत
व छ्यालब्याल जुयाच्वंपिं यहूदाया मनूतय्त
पृथ्वीया कूंकुलामं मुंकाः छथाय् हयादी।
13 एफ्राइमया दाहा मदयावनी
अले यहूदाया शत्रुत नाश जुयावनी।
एफ्राइमं यहूदालिसें दाहा याइ मखु,
अले यहूदा एफ्राइमया शत्रु जुइ मखु।
14 इपिं पच्छिमपाखे पलिश्त देशया पहाडय् स्वान्त क्वहांवनि।
इपिं मिलय् जुयाः पुर्बया मनूतयत लुतय् याइ।
इमिसं एदोम व मोआबय् ल्हाः तइ
अले अम्मोनीत इमिगु अधीनय् वइ।
15 मिश्र देशया समुद्रया गाःयात परमप्रभुं गंकाबी,
वय्कलं यूफ्रेटिस खुसिइ क्वाःगु फय्नापं थःगु ल्हाः संकादी,
अले उकियात चिचीधंगु न्हय्गू खुसिइ ब्वथलादी।
अले अनं न्ह्याम्ह मनूत नं न्यासि वनाः पुलावने फइ।✡
16 मिश्र देशं पितहःबलय् इस्राएलया पुर्खातय्गु निंतिं जू थें

✡ **11:4** ११:४ २ थेस २:८ ✡ **11:5** ११:५ एफि ६:१४ ✡ **11:6** ११:६ यशै ६५:२५ ✡ **11:9** ११:९ हिब २:१४ ✡ **11:10** ११:१० रोम १५:१२
✡ **11:15** ११:१५ प्रका १६:१२

अश्शूरीतपाखें बचय्जूपिं
इस्राएलया सन्तानतय्गु निंतिं नं वयेत
थ्व छपु मू लँ जुइ।

12

सुभाय्या भजन

1 व दिंखुन्हु छिमिसं थथे धाइ,
"हे परमप्रभु, जिं छिगु प्रशंसा याये!
छि जिनापं तंचायादीगु दु,
अय्नं आः छिगु तं क्वलाय् धुंकूगु दु
अले छिं जितः सान्त्वना बियादीगु दु।
2 परमेश्वर धात्थें जितः उद्धार याइम्ह खः,
जिं वय्कःयात विश्वास याये अले जि छति नं ग्याये मखु।
परमप्रभु जिगु शक्ति व भजन खः,
वय्कः हे जिगु निंतिं छुत्कारा बीम्ह जुयादीगु दु।"✡
3 बुंगाःचाया लखं लसता हः थें
अथे हे थ्व मुक्तिं यानाः छिपिं लय्ताइ।
4 व दिंखुन्हु छिमिसं थथे म्ये हाली,
"परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु! अले वय्कःया नां घोषणा या।
वय्कलं यानादीगु ज्या फुक्क जातितय्त न्यंकि,
वय्कः गुलि तःधंम्ह खः धकाः फुक्कसित धयाब्यु!
5 परमप्रभुं यानादीगु अजू चायापुगु ज्याया निंतिं वय्कःया भजन हाः।
पृथ्वीइ च्वंपिं सकसिनं थ्व खँ न्यनेमा!
6 सियोनय् च्वंपिं सकसिनं तःसलं म्ये हालेमा!
इस्राएलया पवित्र परमेश्वर तःधंम्ह खः,
अले वय्कः थः मनूतय् दथुइ च्वनादी।"

13

बेबिलोनया विरोधय् अगमवाणी

1 आमोजया काय् यशैयां बेबिलोनया बारे दर्शनय् खंगु अगमवाणी थ्व हे खः✡—
2 खालिगु डाँडाय् छगू चिंया ध्वाँय् धस्वाकि!
ततःसलं सिपाइँतय्त सः ब्यु।
अले इमित हमला यायेत,
भारदारतय् मू ध्वाखां घमण्डी शहरय् दुहां वनेत ल्हाःभाय् या।
3 थ्व ज्या यायेत जिं थुपिं पवित्र मनूतय्त ल्ययागु दु।
जिगु तं प्वंकेत जिं इमित सःतागु दु।
इपिं जिं त्याःगुलिं लय्ताइ।

4 न्यँ, पर्वतय् तःसलं हाला हःगु सः,
हल हल मनूतय्गु सः
अले जाति जाति व राज्य राज्यत मुनाः
हाला हःगु थें च्वं।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
लडाइँया निंतिं सिपाइँत मुंकूगु दु।
5 इपिं पृथ्वीया दक्वसिबय् लिपांगु देशं वयाच्वंगु दु,

✡ **12:2** १२:२ प्रस १५:२; भज ११८:१४ ✡ **13:1** १३:१–१४:२३ यशै ४७:१-१५; यर ५०:१–५१:६४

थःगु क्रोधं देय् छगुलियात नाश यायेत परमप्रभु झायाच्वंगु दु।

6 ततःसलं हालाः ख्व! परमप्रभुया दिं लिक्क हे वःगु दु।
व दिनय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं नाश यानादी।✡
7 अथे जुयाः फुक्क ल्हाःत बमलाना वनी,
फुक्क मनूतय्गु नुगः भारा-भारा मिनाः तसकं ग्याइ।
8 मिसातय्त मचाबू ब्यथा जू थें इमित कष्ट व भय जुइ।
ग्यानाः इपिं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित छक्क जुया स्वइ
अले इमिगु ख्वाः मि च्याःथें ह्याउँसे च्वनी।

9 स्व, परमप्रभुया दिं – देशयात झिजांमिजां यायेत,
अन दुपिं पापीतय्त नाश यायेत,
वय्कःया क्रोध व मि थें च्याःगु तंनापं,
दया मदुगु दिं वयाच्वंगु दु।
10 च्वय् आकाशय् च्वंगु नगुतय्सं,
अले नक्षत्र मण्डलतय्सं जः बीगु त्वःती।
त्वयाच्वंगु सूर्य नं खिउँसे च्वनी,
अले तिमिलां जः बी मखु।✡
11 परमप्रभुं धयादी, "जिं संसारय् विपत्ति हये,
अले फुक्क मभिंपिं मनूतय्त सजाँय बी।
तःधंछुया जूपिनिगु तःधंस् जिं मदय्काछ्वये।
दया मदुपिनिगु घमण्डयात क्वमिल् यानाबी।
12 जिं मनूतय्त तच्वकं भिंगु लुँ स्वयाः लुइके थाकुकाबी।
अले ओपीरया लुँ स्वयाः नं यक्व थिकेगु यानाबी।
13 अथे जुयाः जिगु तमं व दिंखुन्हु आकाशयात थरथर खाकाबी।
अले जि दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया क्रोधं पृथ्वी सनी।"

14 इपिं लिना हःम्ह चल्ला थें
अले जवाः मदुपिं फैत थें,
फुक्क मनूत थः मनूतय्थाय् लिहांवनी
अले फुक्क मनूत थथःगु हे थासय् बिस्युं वनी।
15 नापलाक्व फुक्क मनूतय्त भालां सुयाः स्याइगु जुइ
अले ज्वंपिं फुक्कसित तरवारं पाला स्याइगु जुइ।
16 इमिगु हे न्ह्याःने इमि मस्तय्त छ्ववानाः स्याइगु जुइ,
इमिगु छेँ लुतय् याइ
अले इमि मिसातय्त बलात्कार याइ।

17 स्व, परमप्रभुं धयादी,
जिं मादीतय्त बेबिलोनय् हमला यायेत थने।
इमिसं वहःयात वास्ता याइ मखु
अले लुँया लोभ याइ मखु।
18 इमिसं धनु वाणं कय्काः ल्याय्म्हपिं मनूतय्त स्यानाबी।
इमि दुरु त्वंपिं मचातय्त माया यानाः नुगः मछिंकी मखु
न मस्तय्त हे दया माया याइ।
19 बेबिलोन छगू तसकं बांलाःगु राज्य खः।

✡ **13:6** १३:६ योए १:१५ ✡ **13:10** १३:१० इज ३२:७; मत्ती २४:२९; मर्क १३:२४-२५; लूक २१:२५; प्रका ६:१२-१३

अन च्वंपिं मनूतय्सं उकी हे गर्व याइ।
तर परमेश्वरं सदोम व गमोरायात थें उकियात नाश यानादी।✡
20 अन हाकनं सुं बाय् च्वने फइ मखु।
सुं चाचाःहिला जुइपिं मनूतय्सं अन पाल ग्वइ मखु।
सुं जवालं अन पशु ज्वये यंकी मखु।
21 तर अन मरुभूमिइ च्वनीपिं पशुत आराम कायेगु याइ।
इमिगु छेँत ध्वंचातय्सं जाइ।
अन न्हिकांझंगःतय्सं स्वँ दय्की।
गुँ च्वलय्चात अन तितिंन्हुया म्हितिगु थाये जुइ।✡
22 अनयागु किल्ला व दरबारय्
ध्वंचातय्सं व फ्याकाधोंतय्सं थ्वय्कः हाःगु सः ताये दइ।
बेबिलोनया ईं लिक्क वःगु दु,
वयागु ईं आः अप्वः मन्त।

14

ज्वनायंकूपिं लिहां वःगु

1 परमप्रभुं याकूबया घरानायात दया यानादी,
वय्कलं इस्राएल्यात हाकनं छकः थः मनूकथं ल्ययाः
इमिगु थःगु हे देशय् पलिस्था यानादी,
अन पिने वःपिं मनूत इपिंनापं मिलय् जू वइ
अले याकूबया घरानानापं मिलय् जुयाच्वनी।
2 यक्व जातितय्सं इस्राएलया घराना
परमप्रभुं इमित बियादीगु देशय् लिहां वयेत ग्वाहालि याइ।
अले पिने वःपिं मनूत इमिगु निंतिं च्यः जुयाः सेवा याइ।
इस्राएलीतय्त ज्वनायंकूपिन्त इमिसं ज्वनाः कुनी।
इस्राएलीतय्त मभिं यानाः क्वत्यलातःपिन्त इमिसं हे शासन याइ।

बेबिलोनया जुजु सीगु

3 परमप्रभुं छिमिगु दुःखकष्ट व छिमिसं यानावःगु थाकुगु थाकुगु ज्यापाखें छिमित छुत्कारा बियादीबलय्
4 छिमिसं बेबिलोनया जुजुयात थथे धकाः गिजय् याइ–
स्व, अत्याचार यानाः सकसित क्वत्यलातःम्ह जुजुया अन्त जुल!
वयागु तंया नाश गुकथं जूवल!
5 परमप्रभुं दुष्टतय्गु तुतां
व मभिंकथं शासन याइपिनिगु राजदण्ड नं त्वथुलादीगु दु।
6 गुकिं न्ह्याबलें मनूतय्त तमं दाया हे च्वनीगु खः
अले सह याये मफय्क जाति जातितय्त क्वत्यलाः दुःखकष्ट बीगु खः।
7 आः धाःसा फुक्क पृथ्वीइ शान्ति व आराम जूगु दु।
अले फुक्कसिनं लय्तायाः म्ये हालेत्यंगु दु।
8 थसिँया सिमात व लेबनानया देवदारुया सिमातय्सं
जुजुया अन्त जूगुलि लय्तायाः थथे धाइ,
“छन्त पाला क्वःथबलय् निसें
जिमित पालेत सुं सिमा पालीम्ह वःगु मदु।”

9 छ वयेत्यंगु खनाः छन्त नापलायेत चिहान* नं हथाय् चायाच्वंगु दु।
वं सिनावनेधुंकूपिं आत्मायात छन्त लसकुस यायेत थनी।

✡ **13:19** १३:१९ उत १९:२४ ✡ **13:21** १३:२१ यशै ३४:१४; सप २:१४; प्रका १८:२ * **14:9** १४:९ चिहान हिब्रू भाषां थुकियात पाताल धका धाइ अथे हे ११ व १५ पदय् नं थ्व दु।

उपिं आत्मां सारा संसारय् च्वंपिं फुक्क नायःतय्त
व देशया फुक्क जुजुपिन्त थःगु सिंहासनं थनीगु याइ।
10 इपिं फुक्कसिनं छन्त लिसः बियाः थथे धाइ,
"छ नं जिपिं थें बमलाये धुंकल।
छ नं जिपिं थें हे जुइ धुंकल।"
11 वीणा थानाः छन्त हनाबना यायेमाःगु खः
तर छ थन मृत्यु लोकय् वये धुंकूगु दु।
त्वँ छंगु लासा व
की छंगु फायेगु फांगा जूगु दु।

12 अय् सुथय्या नगु, लुजःया काय्,
छ स्वर्ग कुतुं वःगु खः!
फुक्क जाति जातितय्त नाश यानातःम्ह
आः ला बँय् कुतुंवन!✡
13 छं थःम्हं थःत थथे धाःगु खः,
"जि स्वर्गय् थाहां वने।
परमेश्वरया नगुत स्वयाः जिं च्वय् थःगु सिंहासन पलिस्था याये।
उत्तरया पर्वत स्वयाः च्वय् च्वकाय् सभाया पर्वतय् जिं शासन याये।✡
14 अले सुपाँय् स्वयाः च्वय् थाहां वने
अले थः दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वर ति हे जिं थःम्हं थःत दय्के।"
15 तर छ चिहानय्,
पातालया दक्वसिबय् क्वय् थ्यंक हे कुतुं वंगु दु।

16 सीपिन्सं छन्त क्वथीक स्वयाच्वनी
अले छंके थथे धकाः न्यनी,
"छु पृथ्वीयात संकीम्ह
अले राज्य राज्ययात ख्याच्वः बीम्ह थ्व हे मखु ला?
17 संसारयात मरुभूमि दय्काब्यूम्ह व
अन दुगु शहरतय्त नाश याःम्ह थ्व हे मखु ला?
छु ज्वनायंकिपिन्त छेँ वने मब्यूम्ह मनू नं थ्व हे मखु ला?"

18 जाति जातिया फुक्क जुजुपिं
थथःगु हे गौरवं चिहानय् दुहांवनाच्वन।
19 तर छन्त सीगालय् ज्यालगय् मजूगु सिमा कचायात थें वांछ्वइ।
छ तरवारं सुया तःपिंनापं,
तग्वःगु ल्वहंनापं गालय् कुतुं वनाः सीपिन्सं भुनातःगु दु।
छ तुतिं न्हुयाः पालि तलय् लाःम्ह सीम्ह थें जूगु दु।
20 सीम्ह ल्हाकेगु इलय् छ इपिंनापं मिलय् जुइ मखु,
छाय्धाःसा छं थःगु देशयात नाश याःगु दु,
अले छं थः हे मनूतय्त नं नाश याःगु दु।

दुष्टया सन्तानतय्गु नां गुबलें काइगु जुइ मखु।
21 इमि पुर्खातय्गु पापया निंति
वया कायपिन्त स्थायेगु निंति थाय् दय्कि।
देशय् अधिकार यायेत इपिं मदनेमा
अले पृथ्वी इमिगु शहरं मजायेमा।

✡ **14:12** १४:१२ प्रका ८:१०; ९:१ ✡ **14:13** १४:१३-१५ मत्ती ११:२३; लूक १०:१५

22 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी,
“जिं बेबिलोनीतय्त हमला याये
अले बेबिलोनय् बचय्जूपिं
इमि मचाखाचात व इमिगु नां हे ल्यं मदय्काछ्वये।
23 अले जिं बेबिलोनयात न्हिकांझंगः च्वनीगु थाय् व
ध्याचःया ध्याचः दुगु थाय् यानाबी।
जिं तुफि बँ पुयाः सुचूकु थें यायेत इमिगु सामान फुक्क नाश यानाबी।”
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

अश्शूरीतय् विरोधय् अगमवाणी

24 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयाः पाफयाः धयादीगु दु,
“धात्थें, छु जिं योजना दय्कागु दु
व जिं पक्का हे पूवंके।
जिं छु याये धकाः बिचाः यानागु दु व याना हे त्वःते।✡
25 जिं अश्शूरीतय्त जिगु हे देशय् नाश याये,
जिं इमित जिगु पर्वतय् पालि न्हुतुन्हुयातये,
अश्शूरीतय्गु जुवां व इमिसं क्वबिया च्वंगु ब्वःझं
जिमि प्रजायात मुक्त याये।”

26 थ्व संसारया निंति थ्व जिगु योजना खः
अले जाति जातितय्त सजाँय बीत जिं थःगु ल्हाः ल्ह्नागु दु।
27 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे यायेगु पक्का यानादीगु दु।
सजाँय बीत वय्कलं थःगु ल्हाः ल्ह्नादीगु दु अले वय्कःयात सुनां पने फइ मखु।

पलिश्तीतय्गु विरोधय् अगमवाणी

28 आहाज जुजु सीगु दँय्† थ्व अगमवाणी वल —✡
29 हे फुक्क पलिश्तीत,
छिमित दाइगु कथि त्वधूल धकाः लय्ताये मते,
छाय्धाःसा छम्ह सर्प सी सा
वया थासय् मेम्ह बिष दुम्ह सर्प वइ।
वया खेँचं अप्वः बिष दुम्ह सर्प पिहां वइ।✡
30 गरीब स्वयाः गरीबपिन्त ज्वयेत ख्यः दइ,
मगाःमचाःपिं ढुक्क जुयाः आराम कायेखनी।
तर जिं छिमि वंशयात नये मखंकाः नाश यानाबी।
छिमि सुयातं नं उकिं म्वाका तइ मखु।

31 हे शहरया मू ध्वाखात तःसलं ख्व!
छिपिं सकलें पलिश्तीतय्सं भय का!
उत्तरपाखें कुँया सुपाँय् वयाच्वंगु दु,
वया सिपाइँतय् इ्वलय् छम्ह नं ग्याइ मखु।
32 अले पलिश्तीपाखें बुखँ ज्वनाः वइपिं मनूतय्त
झीसं छु लिसः बियेगु?
“परमप्रभुं सियोनयात पलिस्था यानादिल,
अले दुःखकष्टय् लानाच्वंपिं वय्कःया प्रजात अन शरण कायेखनी।”

✡ **14:24** १४:२४-२७ यशै १०:५-३४; नहे १:१–३:१९; सप २:१३-१५ † **14:28** १४:२८ आहाज व ७१५ बि.सी.लय् सीगु खः ✡ **14:28** १४:२८ २ राज १६:२०; २ इति २८:२७ ✡ **14:29** १४:२९-३१ यर ४७:१-७; इज २५:१५-१७; योए ३:४-८; आमो १:६-८; सप २:४-७; जक ९:५-७

15

मोआबया विरोधय् अगमवाणी

1 मोआबया बारे अगमवाणी–
छगू हे चान्हय् मोआबया आर शहरयात
बरबाद व् नाश यानाबिल।
छगू हे चान्हय् मोआबया कीर शहर
बरबाद व नाश जुल।✡
2 दीबोन ख्वयेत देगलय्
अले अन च्वंगु पुजा यायेगु थासय् थाहां वन।
नेबो व मेदबाया निंतिं मोआब ह्वाँयह्वाँय् ख्वल।
फुक्क सँ खाःगु दु, अले फुक्क दाह्री खाःगु दु।
3 इपिं भांग्रा फिनाः लँय् लँय् च्वनी।
इपिं छैंया कःसि व चुकय् ख्वख्वं दुखं च्वनी।
4 हेश्बोन व एला तःसलं ख्वइ।
इपिं ख्वःगु सः यहसा तक हे ताये दु।
अथे जुयाः मोआबया ल्वाभः ज्वनातःपिं मनूत
तःसलं हालाः ख्वइ अले इमिगु नुगः भाराभारा मिनाः ग्याइ।

5 जिगु नुगः मोआबया निंतिं ख्वइ।
अन च्वंपिं बिस्युं वनाः सोअर तक
अले एग्लत-शलीशियाय् तक थ्यंकः वन।
गुलि ख्वख्वं लूहीतपाखे थाहां वनीगु लँय् वन।
होरानैमया लँय् इमिसं थःपिनिगु नाश जूगुया निंतिं बिलाप यात।
6 निम्रीमया लः सुनावन,
अन लिक्क च्वंगु घाँय्त
सुकूचिना वन,
छुं नं वाउँगु धयागु हे मन्त।
7 अथे जुयाः इमिसं थःम्हं मुंकातःगु धन-सम्पत्ति
लहरे पिपलया झाः दुथाय् न्हसिकापया उखेपाखे यंकी।
8 इमिगु दुःखया थ्वःसः मोआबया सिमानाय् तक हे थ्यंगु दु,
इमिगु ख्वःसः सोर एग्लैम तक
व इमिगु बिलाप बेअर-एलीम तक हे थ्यंगु दु।
9 दीबोनया लः हिं जाःगु दु,
तर जिं दीबोनय् अझ अप्वः कष्ट हयाबी।
मोआबं बिस्युं वंपिं व देशय् ल्यनाच्वंपिं मनूतय्गु विरोधय्
जिं छम्ह सिंह छ्वयाहये।

16

मोआबयात तसकं दुःख जूगु

1 सेलां मरुभूमिया उखेपाखे
यरूशलेमया पर्वतया
देशया शासकया निंतिं कोसेलिकथं
भ्याःचात छ्व।
2 स्वँपाखें लिना छ्वया
थुखे उखे ब्वयाजुयाच्वंपिं झंगःत थें
मोआबया शहर शहरयापिं मिसात अर्नोन खुसि सिथय्

✡ **15:1** १५:१–१६:१४ यशै २५:१०-१२; यर ४८:१-४७; इज २५:८-११; आमो २:१-३; सप २:८-११

थुखे उखे जुयाः पियाच्वंगु दु।

3 इमिसं यहूदाया मनूतय्त धाल,
"जिमिसं छु यायेगु? सल्लाह बियादिसँ!
न्हिनय् तसकं तांन्वयाच्वंबलय् सिचुकेत
सिमां किचः ब्यु थें जिमित रक्षा यानादिसँ।
जिपिं शरण काःवइपिं खः।
जिपिं सुपिलेत थाय् बियादिसँ।
अले जिमित सुनां नं लुइके मफयेमा।
4 मोआबं पितिनाहःपिं छिकपिंनापं हे च्वनेमा।
इमित नाश याइपिनिपाखें बचय् यानादिसँ।"

क्वत्यला तइपिं व नाश याइपिनिगु अन्त जुइ
अले क्वत्यलीपिं व नाश याइपिं देशं तनावनी।
5 परमेश्वरं दाऊदया सन्तानपाखें छम्ह जुजु पलिस्था यानादी।
अले वं दया मायां व विश्वास यायेबहः कथं शासन याइ।
वं न्याययां रक्षा अले धार्मिकताया ज्या जुक्व हथासं याइ।

6 मोआबया घमण्डया बारे जिमिसं न्यनागु दु,
इपिं गुलि तःधंसू व फुइँ यायेमाःपिं
खः धकाः नं जिमिसं स्यू
तर इमिगु व फुक्क फुइँ व्यर्थ खः।
7 अथे जुयाः मोआबीत थःपिनिगु दुःखकष्टया कारणं ख्वयेमाली।
इपिं सकलें मोआबया निंतिं विलाप याइ
अले कीर-हरेशेतया किसमिसया ज्वाँय्या निंतिं छिमिसं ख्वख्वं बिलाप या।
8 हेश्बोनया बुँ व सिब्माया दाखमा नं सुकूचिन।
जाति जातिया शासकतय्सं इमिगु बांबांलाःगु फुक्क दाखया कचात तुतिं न्हुतुन्हुल।
छुं ई न्हापा अनया दाखमात याजेर तक थ्यंगु खः
अले मरुभूमि थ्यंक हे न्यनावंगु खः।
उकिया मुखू न्यनावनाः
मृत सागर पुलाः उखे थ्यंकः हे वन।
9 अथे जुयाः जि सिब्माया दाखमाया निंतिं
याजेर ख्व थें ख्वये।
हे हेश्बोन, हे एलाले,
जिगु ख्वबिं छन्त प्याकाबी।
छंगु पाकय् जूगु फलत
व बालीया लसताया सः मवये धुंकल।
10 आः प्याःगु बुँया निंतिं लय्ताय् माःगु मदु।
दाखक्यबय् सुं हा सः दइ मखु,
अले म्ये नं हालाः हइ मखु,
अले दाखया गालय् दाख नं तिसी मखु।
छाय्धाःसा जिं इमिगु लसताया सः दिकाबियागु दु।
11 अथे जुयाः जिगु नुगः मोआबया निंतिं
अले जिगु मन कीर-हरेशेतया निंतिं बिनाया सः थें ख्वख्वं दुखं च्वनी।
12 मोआबया मनूत प्रार्थना यायेत
च्वय् पुजा यायेगुथाय् वनाः
ज्यालगय् मजूगु प्रार्थना यायां इपिं थाकय् जुइ
तर उकिं इमित छुं भिं जुइ मखु।

13 मोआबया निंति परमप्रभुं न्हापा हे धयादीगु वचन थ्व हे खः।
14 तर आः परमप्रभुं धयादी, "छुं ईया निंति जक हयातःम्ह च्यलं ल्याःखा थें, थनि स्वदँ लिपा मोआबया गौरव व वया
मनूतय्त क्वह्यंकीगु जुइ। इपिं मध्ये कम जक मनूत बचय् जुइ अय्नं इपिं बल्लाइ नं मखु।"

17

दमस्कसया विरोधय् अगमवाणी

1 दमस्कसया विरोधय् अगमवाणी,
"स्व, दमस्कस शहर दइ मखुत।
व दुना वनाः तःजाःगु द्वँ जक जुइतिनि।✡
2 अरोएरया शहरत न्ह्याबलेंया निंति झिजांमिजां दंगु जुइतिनि।
उपिं फै-च्वलय् ज्वयेगु थाय् जुइतिनि
अले अन इमित ख्याइपिं सुं नं दइ मखु।"
3 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
इस्राएलया घेरय् यानातःगु शहरत नाश जुइ
अले दमस्कसया शाही शक्ति मदयावनी।
अले बचय् जुयाः ल्यंदनीपिं अरामीत नं
इस्राएलीतय्गु गौरव थें लाजय् लाइ।

4 "व दिं इस्राएलया गौरव तनावनी
अले वयागु म्हयागु दाः कम जुयावनी।
5 बाली लयाः मुंके धुंकूगु बुँ थें इस्राएलीत जुइ,
रपाईमया ब्यासिया तछवगुँइँ मुने धुंकूगु बुँ थें इस्राएलीत जुइ।
6 अय्नं जैतूनया फल हाय्के धुंकाः उकिया सिमाया निगः वा स्वंगः फल च्वय्यागु कचालय् व
प्यंगः वा न्यागः फल क्वय्यागु कचालय् जक ल्यं थें
इस्राएल नांगा जूगु जैतूनया सिमा थें जुइ,
अले थनच्वंपिं छुं मनूत जक ल्यनाच्वनी,"
परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी।

7 व दिं वइबलय् मनूत ग्वाहालिया निंति थः सृष्टिकर्ता
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरपाखे लिहां वइ।
8 इमिसं थःगु हे ल्हातं दय्कूगु वेदीतय्के भलसा तइ मखु।
अले थःपिन्सं हे दय्कूगु अशेरा घःमय्जुयागु मूर्ति
व गुँगू थनीगु वेदीतय्के भलसा तइ मखु।
9 उखुन्हु इस्राएलीतय्सं यानाः इमिसं त्वःतगु बबल्लाःगु शहरत वान्छवयाः तःगु सिँ व झाःया झाः दुगु थाय् थें जुइ।
10 हे इस्राएल, परमेश्वर छन्त उद्धार याइम्ह खः,
वय्कः ल्वहंधी व छंगु किल्ला थें खः,
तर छं परमेश्वरयात ल्वःमंकल।
अथे जुयाः छं तसकं बांबांलाःगु सिमात पित
अले पिने हःगु दाखमात नं पित,
11 अले छं व प्यूगु दिनय् तःमा जुयाः मुखू स्वाँ नं ह्वय्की
अय्नं ल्वय्यागु दिं व मलनीगु कष्टया दिनय् वयागु बाली नाश जुइ।
छुं नं बाली दइ हे मखु।
खालि ल्वय्या दिं व स्याःचा जक जुइ।

शत्रु जातित बूगु

✡ **17:1** १७:१-३ यर ४९:२३-२७; आमो १:३-५; जक ९:१

12 न्यँ! यक्व जाति जातितय् दथुइ खलबल जुगु दु,
समुद्र हाःगु सः थें अले समुद्रय् वइगु किसिद्रुम्बःया सः थें
इमिगु सः ताये दु।
13 तर जाति जातित खुसिबाः वःगु लःया सः थें हाला हइ
परमेश्वरं इमित ब्वःबियादी।
इपिं तापाक बिस्युं वनी,
अले फसं पुइकूगु डाँडाया छवसँ व वाफसं पुइकूगु झाः थें लिनाछवइ।
14 सन्ध्याकाः इलय् छक्वलं भय वइ।
सुथय् जुइ न्ह्यः तक उपिं दयाच्वनी मखु।
जिमिगु देय् लुतय् याइपिनिगु गतिपति नं अथे हे जुइ।

18

कूश देशया विरोधय् अगमवाणी

1 धिक्कार! क्वःबुइँचाया पपूया सलं जाःगु देशयात,
गुगु कूश देशया खुसि लिक्क दु,✡
2 व देशं तिकथिं दय्कातःगु नांचां
नील खुसिया लँ जुयाः राजदूतत वइगु खः।
हे याकनं ब्वायं वनेफुपिं राजदूतत,
ततःधिकःपिं व चुलुसे च्वंगु म्ह दुपिं मनूतय् जातियाथाय् हुँ,
इपिं खनाः लिक्क च्वंपिं व तापाक्क च्वंपिं तसकं ग्याइ
इपिं तसकं बल्लाःपिं व त्याके फुपिं खः,
इपिं अजू चाइपुगु भाय् ल्हाइपिं खः,
इमिगु देश खुसिं ब्वथलातःगु दु।

3 हे पृथ्वीइ च्वंपिं मनूत, न्यँ!
पर्वतया च्वकाय् छगू चिंया ध्वाँय्यात स्व!
तुरही पूगु सःयात न्यँ!
4 परमप्रभुं जितः थथे धयादी,
“तसकं छाःगु निभाः वा
बाली लयेगु इलय् सुतिया सुपाँय् थें
जि सुम्क च्वने अले जि च्वनागु थासं स्वये।”
5 छायधाःसा बाली लये न्ह्यः हे स्वां ह्वयाः कुतुंवने धुंकीबलय्,
अले दाख पाकय् जुइबलय्,
वय्कलं व कचायात ईंचां न्हायादी
अले न्यनावंगु कचायात नं पालाछवयादी।
6 इपिं फुक्कसिगु सीम्हतय्त झंगःत व गुँपशुतय्गु निंतिं त्वःताबी।
उपिं सीम्हतय्त तान्वःबलय् झंगःतय्सं नइ
अले चिकुलाबलय् गुँपशुतय्सं नइ।
7 उबलय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया न्ह्यःने
ततःधिकःपिं व चुलुसे च्वंगु म्ह दुपिं मनूतय् जातिं कोसेलि हइ,
इपिं खनाः लिक्क च्वंपिं व तापाक्क च्वंपिं तसकं ग्याइ
इपिं तसकं बल्लाःपिं व त्याके फुपिं खः,
अजू चायापुगु भाय् ल्हाइपिं सुयागु देश खुसिं ब्व ब्वथलातःगु दु।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया नां दुगु थाय्, सियोन पर्वतय् हे थ्व जातियापिं मनूतय्सं परमप्रभुयाथाय् कोसेलि हइ।

✡ **18:1** १८:१-७ सप २:१२

19

मिश्रया विरोधय् अगमवाणी

1 मिश्रया बारे परमप्रभुया अगमवाणी–
स्व, परमप्रभु तसकं ब्वयावनीगु सुपाँचय् च्वनाः
याकनं हे मिश्रय् झायेत्यंगु दु।
वय्कःया न्ह्यःने मिश्रया मूर्तित थरथर खाइ,
अले मनूतय्गु हंसं थाय् त्वःति।✡

2 परमप्रभुं धयादी, "जिं मिश्रीतय्गु दथुइ थवंथः ल्वाकाबी।
इमि दाजुकिजाया विरोधय् दाजुकिजा ल्वाइ।
अले जःलाखःलाया विरोधय् जःलाखःला ल्वाइ।
शहर शहरतय् दथुइ ल्वापु यानाबी।
अले राज्य राज्यतय् दथुइ ल्वापु यानाबी।
3 मिश्रीतय् नुगः क्वतुनी
अले इमिसं दय्कूगु योजना जिं स्यंकाबी।
इमिसं घःतय्थाय्, तन्त्रमन्त्र याइपिन्थाय्
अले मभिंगु आत्माया ज्या याइपिन्थाय् वनाः सल्लाह काइ।
4 जिं मिश्रीतय्त छम्ह तसकं मभिंम्ह
शासकया ल्हातय् लःल्हानाबी।
छम्ह दयामाया मदुम्ह जुजुं इमित शासन याइ।"
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु न्ववानादीगु दु।

5 खुसिया लः सुनावनी।
अले नील खुसि बिस्तारं सुनावनाः गंगु बँ जुइ।
6 लः सुनावनाः धःत नवइ,
मिश्रया खुसिचात सुनावनाः गंगु बँ जुइ।
तिंकथि व सःखि सुकूचिनावनी।
7 अले नील खुसिया सिथय्
व क्वय् नील खुसि समुद्रनापं मिलय् जुइगु थाय् पिनातःगु फुक्क बालीत सुकूचिनावनी।
उपिं फुक्क फसं पुइकेयंकी अले अन उपिं छुं नं ल्यं दइ मखु।
8 न्या लाइपिं ख्वख्वं विलाप याइ,
इमिगु जाः व बल्छी ज्यालगय् जुइ मखु।
9 तुज्जिक का नीलिपिं निराश जुइ।
अले मलमलया कापः थाइपिं नं निराश जुइ।
10 कापःया ज्या याइपिनिगु ख्वाः खिउँसे च्वनी
अले ज्यामि ज्या याइपिनिगु नुगः कुतुंवनी।

11 सोअन शहरया हाकिमत तसकं मूर्खपिं खः।
मिश्रय् दक्वसिबय् बुद्धि दुपिन्सं मभिंगु सल्लाह बी।
छिमिसं गुकथं धायेफत फारोयात,
"जि बुद्धि दुम्ह मनूत मध्ये छम्ह खः,
तसकं पुलांपिं जुजुपिनि छम्ह चेला खः?"

12 छिमि बुद्धि दुपिं मनूत थौं गन वन?
मिश्र देशया विरोधय् दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया योजना छु दु धकाः

✡ **19:1** १९:१-२५ यर ४६:२-२६; इज २९:१–३२:३२

इमिसं छिमित क्यनाः थुइकाबीमा।
13 सोअनया हाकिमत मूर्ख जुइ धुंकल।
नोपया नायःतय्सं धोखा नयेधुंकल।
इपिं थः मनूतय् मू ल्वहं थें जुयाः
मिश्र देय्या मनूतय्त मखुगु लँय् यंकूगु दु।
14 परमप्रभुं इमित अलमल जुइगु आत्मा तयाः ब्यूगु दु।
अय्लाःगुलुत थःम्हं ल्ह्ःथाय् धेथेचुयाजू थें
इमिसं मिश्र देशया मनूतय्त थःपिन्सं यानागु ज्यां
अलमल यानातःगु दु।
15 मिश्र देशं छुं नं ज्या याये फइ मखु,
बाय् छ्यं वा न्हिप्यं, खजूरया कचा वा न्हाय्पं कथि।

मिश्रीतय्सं परमप्रभुया आराधना याःगु

16 व दिंखुन्हु मिश्रीत मिसात थें कमजोर जुइ। दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं इमित सजाँय बीत ल्हाः ल्ह्नादीगु खनाः मिश्रीत तसकं ग्यानाः थरथर खाइ।
17 अले यहूदा देशं मिश्रीतय्के भय हयाबी। यहूदाया नां न्यंक्व फुक्कं ग्याइ, छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं इमिगु विरोधय् ग्वसाः ग्वयादीगु दु।
18 व दिंखुन्हु मिश्र देशया न्याग् शहरं कनान देशया भाय् ल्हाइ, अले दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयाके भक्तिया पा फइ। उपिं मध्ये छगूया नां धाःसा सूर्यया शहर धाइ।
19 व दिंखुन्हु मिश्र देशया दथुइ परमप्रभुया निंतिं छगू वेदी दइ अले वयागु सिमानाय् परमप्रभुया निंतिं छगू ल्वहंया थां तइ।
20 मिश्र देशय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया निंतिं व छगू चिं व साक्षी जुइ। तच्वकं दुःख बीपिनिगु कारणं इमिसं परमप्रभुयात पुकारय् याइबलय् वय्कलं इमिगु निंतिं छम्ह मुक्तिदाता व छम्ह रक्षा याइम्ह छ्वयाहयादी, अले वय्कलं इमित छुत्कारा यानादी।
21 थुकथं परमप्रभु मिश्रीतय्थाय् खनेदय्कः झायादी, अले व दिंखुन्हु इमिसं परमप्रभुयात स्वीकार याइ। इमिसं बलित व अन्नबलिपाखें वय्कःयात आराधना याइ, अले इमिसं परमप्रभुया निंतिं भाकल यानाः व पूवंकी।
22 परमप्रभुं मिश्र देशयात महामारीपाखें कय्कादी। वय्कलं इमित दायादी अले इमित लाय्का नं दी। इपिं परमप्रभुपाखे फःहिला वइ। वय्कलं इमिगु प्रार्थना न्यनादी अले वय्कलं इमित लाय्कादी।
23 व दिंखुन्हु मिश्र देशंनिसें अश्शूर देश तक छगू म् लँ दइ। अश्शूरीत मिश्र देशय् व मिश्रीत अश्शूर देशय् वयेगु वनेगु याइ। मिश्रीत व अश्शूरीत छथाय् हे च्वनाः परमप्रभुया आराधना याइ।
24 व दिंखुन्हु मिश्र व अश्शूरनापं पृथ्वीइ आशिषया निंतिं इस्राएल धाःसा स्वंगूगु देश जुइ।
25 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं इमित थथे धयाः आशिष बियादी, "मिश्र जिमि प्रजा, अश्शूर जिगु ल्हाःया ज्या अले इस्राएल जिगु सर्बय छिपिं धन्य खः।"

20

मिश्र व कूशया विरोधय् अगमवाणी

1 गुगु दँय्* अश्शूरया जुजु सर्गानया आज्ञा कथं वया सेनापति अश्दोदय् वयाः हमला यानाः व त्याका काल,
2 उगु हे दँय् परमप्रभुं आमोजया काय् यशैयालिसें न्ववानादिल। वय्कलं वयात थथे धयादिल, "हुँ, छंगु म्हय् च्वंगु भांग्रा त्वःति अले छंगु तुतिइ च्वंगु लाकां नं त्वः।" अले वं अथे हे यात, अले व पचिंनांगा व लाकां मदय्क हे न्यासि जुल।
3 अनंलि परमप्रभुं धयादिल, "गुकथं जिमि दास यशैया मिश्र देश व कूश देशया ग्यानापुगु दुःखया चिं जुइमाः धकाः स्वदँ तक पचिंनांगा व लाकां मदय्क न्यासि जुल,
4 थुकथं हे अश्शूरया जुजुं मिश्र देशयात लाजय् लाकेत मिश्र देशं ज्वनाहःपिं व कूश देशं लाकाहःपिं ल्यायम्हपिं व बुरापिं निथ्वःयात नं पचिंनांगा, लाकां मदय्क व नांगा प्यं ज्वना यंकी।
5 कूश देशयाके भलसा तःपिं व मिश्र देशया घमण्ड याइपिं फुक्क ग्याइ अले लाजय् लाइ।
6 व दिंखुन्हु समुद्रया सिथय् च्वंपिं फुक्क मनूतय्सं धाइ, 'स्व, अश्शूरया जुजुपाखें बचय् जुइत सुयाके सुयाके झीसं भलसा तयागु खः व गुम्हय्सिथाय् ग्वाहालिया निंतिं झीपिं बिस्युं वयागु खः, इमिगु हे हालत थथे धाःसा झीपिं गुकथं बिस्युं वने फइ?' "

---

* **20:1** २०:१ गुगु दँय् अथे धयागु अश्शूरं अश्दोद ७१२ बि.सि.लय् त्याकाः काःगु खः

21

बेबिलोनया विरोधय् अगमवाणी

1 समुद्र सिथय्या मरुभूमिया बारे अगमवाणी–
मरुभूमिइ ग्वःफय् वः थें
छगू ग्यानपुगु देशं तःधंगु विनाश वइतिनि।

2 जिं तसकं ग्यानापुगु दर्शन खनागु दु
तसकं धोखा बीम्हं धोखा बी, लुतय् याइम्हय्सिनं लुतय् याइ।
अय् एलाम, हमला या, अय् मादी, शहरयात घेरा लगय् या!
बेबिलोनं ब्यूगु दुःखकष्ट परमप्रभुं दिकादी।

3 अनंलि जिगु म्ह तसकं कष्टं जायावल।
व दुःखकष्ट मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसायागु थें च्वं।
जिं छु न्यना उकिं जिगु छ्यं क्वछुल
जिं छु खनाः उकिं जिगु नुगः क्वतुन,
4 जिगु नुगः थातय् मलाना च्वंगु दु।
जि ग्यानाः थरथर खानाच्वंगु दु।
जिं मनंतुनाच्वनागु सन्ध्याकाः ई नं
जिगु निंतिं तच्वःगु भय जूगु दु।

5 इमिसं तेबिल मिलय् याइ।
गलैंचा लाइ।
अले नयेगु व त्वनेगु नं याइ।
"अय् हाकिमत दं,
ढालय् चिकं ति।"
6 परमप्रभुं जितः थथे धयादीगु दु,
"हुँ, छम्ह पाले ति।
वं छु खंगु दु उकिया बारे तसलं धयाबीमा।
7 वं सलया पुचःत दुगु रथत,
अले गधात गयावःपिं व ऊँटत गयावःपिं वयाच्वंगु खनीबलय्,
वं तसकं ध्यान बीमाः।"
8 व पालें थथे धकाः तःसलं हाला हल,
"हे प्रभु जि न्हियान्हिथं पिवाच्वनेगु धरहराय् दनाच्वनागु दु,
अले चच्छिं चच्छिं मघंसे पिवाच्वनेगु थासय् च्वनाच्वनागु दु।
9 स्वयादिसँ! सलया पुचः दुगु रथय् छम्ह मनू वयाच्वंगु दु।
अले वं लिसः बियाः थथे धाइ,
'बेबिलोन स्यने धुंकूगु दु,
उकिया कतां कियाः दय्कातःगु मूर्तित कुचा कुचा जुयाः बँय् कुतुं वयाच्वंगु दु।' "✡

10 अय् जिमि प्रजा, दाइँ याइगु खलय् हायातःपिं!
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरपाखें
जिं छु न्यनागु दु,
व जिं छिमित धाये।

एदोमया विरोधय् अगमवाणी

✡ **21:9** २१:९ प्रका १४:८; १८:२

11 दुमाया* बारे अगमवाणी–
अय् पाः च्वनीपिं पालेत चा गुलि ल्यंदनि?
अय् पाःच्वंम्ह पाले चा गुलि ल्यंदनि?
सुं छम्हय्सिनं सेइरपाखें जितः धयाच्वंगु दु।
12 पाःच्वंम्ह पालें लिसः बिल,
"सुथ जुइन अले चान्हय् नं जुइन।
छं छुं न्यनेमाःगु दःसा न्यं,
अले हाकनं लिहां वा।"

अरब देशया विरोधय् अगमवाणी

13 अरबया बारे अगमवाणी–
अय् अरब देशया झालय् बाय् च्वनीपिं
ददानी बन्जातय् पुचः,
14 प्याःचाःपिनिगु निंतिं लः हयाब्यु!
अय् तेमाय् च्वंपिं मनूत,
शरण काःवःपिनिगु निंतिं नसा हयाब्यु!
15 इपिं तरवारपाखें, नांगागु तरवारपाखें,
चाःतुगु धनुष वाणपाखें व तःधंगु ल्वापुपाखें बिस्युं वनी।
16 परमप्रभुं जितः थथे धयादी, "दच्छि तक ज्यालां ज्या याइम्हं च्यःनं दँ ल्याःखाःथें, दच्छिं हे केदारया फुक्क महिमा अन्त जुइ।
17 धनुष वाण कय्किपिं, केदारयापिं तसकं बल्लाःपिं मध्ये बचय्जूपिं कम जक ल्यं दइ।" परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे हे धयादीगु दु।

22

यरूशलेमया बारे अगमवाणी

1 दर्शनया ब्यासिया बारे अगमवाणी–
छिमित छु जुल
अले छिपिं सकलें छाय् फुक्क छेँया कःसिइ थाहां वनागु?
2 अय् हलचलं जाःगु शहर,
लसताया सलं जाःगु शहर।
छिमि सीपिं तरवारं स्याःगु मखु,
व इपिं लडाइँलय् हे सीगु खः।
3 छिमि फुक्क नायःत छकलं हे बिस्युं वन।
धनुष वाण चले मयाःसां इमित ज्वन।
शत्रुत तापाक हे च्वनाच्वंसां नं छिपिं बिस्युं वन
अले फुक्कसित ज्वन।
4 अथे जुयाः जिं धया, "जिपाखें फःहिला हुँ!
जितः ह्याँय्ह्याँय् ख्वये ब्यु,
जिमि प्रजाया नाश्या कारणं
जितः ह्यय्केगु कुतः याये मते।"
5 दर्शनया ब्यासिइ प्रभु,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुपाखें जू वःगु
थ्व हाःह् व तुतिं न्हुतुन्हुयेगु व भययाः दिं खः,
पर्वतय् ग्वाहालि फ्वनेगु दिं।
6 एलाम देशया सिपाइँत धनुष वाण ज्वनाः सलया म्हय् व रथय् च्वनाः वल।
कीर देशया सिपाइँतय्सं थथःगु ढाल तयार यात।
7 छंगु भिंगु भिंगु ब्यासि रथतय्सं जाइ,

* **21:11** २१:११ दुमा वयागु सः एदोमनापं ज्वः ला थुकिया अर्थ "सुम्क च्वँ"

अले सलगइपिं धाःसा
शहरया मू ध्वाखाय् पिवाः च्वनेत छवइ।

8 यहूदाया पिवाः च्वनीपिन्त ल्वाभः मदय्का ब्यूगु दु।
व दिंखुन्हु छिमिसं गुँ धाःगु दरबारय्✡ दुगु ल्वाभःपाखे स्वइ।
9 छिमिसं दाऊदया शहरया पखालय् यक्व प्वाःत दुगु खनी।
छिमिसं क्वय् लाःगु पुखुलिइ लः मुंकल।
10 छिमिसं यरूशलेमया छैंत ल्याः खात,
अले किल्लात बल्लाकेत छैंत थुनाछव्त।
11 छिमिसं निगू पःखाःया दथुइ
पुलांगु पुखूया लः तयेगु निंतिं छगू तःधंगु पुख् दय्कल।
तर छिमिसं थ्व दय्कूम्हय्सित मस्वः,
अथवा यक्व न्हापा हे थथे यायेगु योजना दय्कादीम्हय्सित हनाबना मतः।

12 व दिंखुन्हु प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं छिमित ख्वयेत व विलाप यायेत,
छेनय् सँ खायेत व भांग्रा फीत सःतादिल।
13 तर स्व, थन ला मोजमज्जा यानाच्वंगु दु।
पशुत स्यायेगु, फैत स्यायेगु, ला नयेगु
व दाखमघ त्वनेगु ज्या जुयाः च्वंगु दु।
छिमिसं धाइ, "कन्हय् ला झी सि हे सी,
उकिं नयाःत्वनाः मोजमज्जा यायेनु!"✡
14 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं जिगु न्हाय्पं लिक्क थथे धयादिल, "छिपिं सीगु दि तक नं थ्व पापया प्रायश्चित जुइ मखु,"
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

शेब्नायात ख्याच्वः

15 प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी –
"दरबारयाम्ह प्रशासक शेब्नायाथाय् हुँ!
वयात दरबारया जिम्मा बियातःगु खः। वयात धा–
16 छ थन छु यानाच्वनागु?
अले छं थःगु निंतिं चिहान दय्केत सुनां छन्त अनुमति बिल?
छं थन तःजाःगु थासय् थःगु निंतिं चिहान दय्काच्वन,
अले तग्वःगु ल्वहं चानाः थःगु निंतिं आराम कायेगु थाय् दय्काच्वन।

17 "अय् थःत तसकं बल्लाः तायकूम्ह मनु, बांलाक होश यानाच्वँ!
परमप्रभुं छन्त क्वातुक ज्वनाः वान्छवयादी।
18 वय्कलं छन्त भकुंग्वारायात थें कयाः
छगू तःधंगु देशय् वान्छवयादी।
अले छ अन सी अले छं गर्व याःगु छंगु रथत छिमि मालिकया परिवारया लागिं लज्या जुइ।
छं थः मालिकया परिवारया बदनाम याइ।"
19 परमप्रभुं थथे धयादी, "जिं छन्त छंगु ज्यां लिकयाबी
अले जिं छंगु तःधंगु थासं छन्त क्वफानाबी।"
20 परमप्रभुं शेब्नायात धयादी, "व दिंखुन्हु जिं थः दास हिल्कियाहया काय् एल्याकीमयात सःते।
21 जिं छंगु अफिसय् फीगु वसः वयात पुंकेत बी अले छंगु जनी वयात चिकेबी। छंगु फुक्क अधिकार वयागु ल्हातय् बी।
यरूशलेमय् व यहूदाय् च्वंपिं मनूतय्गु निंतिं व बौ थें जुइ।
22 दाऊदया सन्तानपाखें बूपिं जुजुया क्वय्यागु फुक्क अधिकार जिं वयात बी। वयागु ल्हातय् जिं ताःचा बी। वं चाय्कीगु
लुखा सुनां तीफइ मखु अले वं त्यूगु लुखा सुनानं चाय्के फइ मखु।✡

✡ **22:8** २रा८१ राज ७:२-५ ✡ **22:13** २२:१३ १ कोर १५:३२ ✡ **22:22** २२:२२ प्रका ३:७

23 जिं वयात बल्लाःगु थासय् की तानातःथें बल्लाक तये अले व थः फुक्क परिवारया निंतिं हनाबनाया थाय् जुइ।
24 वया फुक्क परिवारया महिमा— वया सन्तानत, वया चिचीधंगु थलबल, ख्वल्चांनिसें घः तकया महिमा वयाके हे भरपरय् जुइ।"
25 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, "व दिंखुन्हु व तसकं बल्लाःगु थासय् तानातःगु की लिहां वइ। व त्वधुलाः बँय् कुतुं वनी, उकी यग्गानाच्वंगु कु नाश जुइ," परमप्रभुं धयादी।

23

टुरोसया विरोधय् अगमवाणी

1 टुरोसयाबारे अगमवाणी —
अय् तर्शीशया जहाज, विलाप या,
छायधाःसा टुरोसयात नाश याये धुंकूगु दु
अले अन न छखा छें दु, न जहाजत दिकेगु थाय् दु।
साइप्रसं छगू खँ इमिथाय् वःगु दु।✡

2 अय् टापुया मनूत, अय् सीदोनया बन्जाःत! गुपिन्त समुद्रय् च्वंपिं बन्जाःतय्सं तःमि यानाब्यूगु खः, छिपिं सुम्क च्वँ।
3 तःधंगु लखय् शिहोरया अन्न वल,
नील खुसिया बाली टुरोसया कमाइ खः।
अले व देश जाति-जातितय्गु व्यापार यायेगुथाय् जुल।

4 अय् सीदोन व समुद्रय् लिक्क लाःगु किल्ला, लज्या चा,
छायधाःसा समुद्रं थथे धाःगु दु,
"न जि ला मचाबू ब्यथा जूम्ह थें, न जिं मचा बुइकूगु दु।
जिं न कायमचा ब्वलंकागु दु, न म्ह्याय्पिन्त तःधिक यानागु दु।"
5 थ्व बुखँ मिश्र देशय् थ्यनीबलय्
टुरोस शहरया बुखँ न्यनाः इपिं तसकं विलाप याइ।

6 तर्शीशपाखे हुँ!
अय् समुद्रया सिथय्यापिं मनूत विलाप या!
7 छु थ्व छिमिगु लसता हनेगु शहर खः ला?
व दक्वसिबय् पुलांगु शहर।
उकियागु तुतिं वयात तसकं दुःखकष्ट बीत तापाःगु देशय् थ्यंकाः ब्यूगु मखु ला?
8 श्रीपेच इनाजुइगु टुरोस शहर,
गुम्हय्सिगु बन्जाःत राजकुमारपिं थें च्वनीगु खः
व तसकं नांजाःपिं खः।
सुनां टुरोसय् थ्व विपत्ति हल?
9 तःधंछुया जुइगु व शहरयागु फुक्क गौरवयात क्वह्यंकाबीत,
पृथ्वीया सकलें नां जाःपिन्त क्वमिलु यानादीत
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थ्व ग्वसाः ग्वयादीगु दु।

10 अय् तसकं बांलाःगु तर्शीशयापिं मनूत, नील खुसिया सिथय् थें बुँ पा,
छायधाःसा आः छंगु छगू नं जहाज दिकेगु थाय् मदये धुंकल।
11 परमप्रभुं थःगु ल्हाः समुद्रय् चकंकादीगु दु।
अले जःखः च्वंगु राज्ययात थरथर खाके बियादीगु दु।
वय्कलं फोनिकेया किल्लात नाश यायेत उजं बियादीगु दु।
12 वय्कलं धयादिल,

✡ **23:1** २३:१-१८ इज २६:१—२८:१९; योए ३:४-८; आमो १:९-१०; जक ९:१-४; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४

"अय् कुमारी सीदोन,
आः छं गुबलें नं लसता हने खनी मखुत।
दं, साइप्रस टापुपाखे हुँ,
छन्त अन नं आराम दइ मखु।"
13 बेबिलोनीतय् देशयात स्व,
व जातियागु आः छुं नं ल्याःचाः मन्त।
अश्शूरीतय्सं उकियात मरुभूमिया पशुततय्गु निंतिं थाय् दय्कूगु दु।
इमिसं घेरय् यायेगु धरहरात दय्कल
अले उकिया किल्लात धाःसा
नाश यानाः झिजांमिजां यानाबिल।

14 अय् तर्शीशया जहाजत, विलाप या,
छिमिगु किल्ला नाश याःगु दु।
15 व इलय् टुरोसयात न्हयेदँ तक अथे धयागु छम्ह जुजुया जिवंकाःछि तक ल्वःमंकी। तर न्हयेदँ पूवने धुंकाः टुरोस छम्ह
वेश्याया थ्व म्ये थें जुइ,
16 "अय् ल्वमंके धुंकूम्ह वेश्या, वीणा ज्वनाः
शहरया दथुइ हुँ।
वीणा था, यक्व म्ये हा,
हाकनं छन्त लुमंकेगु याइ।"
17 न्हयेदँया दकलय् लिपा परमप्रभुं टुरोसयात वास्ता यानादी अले व हाकनं वेश्याया ज्याय् हे लिहांवनी, अले पृथ्वीया
फुक्क राज्यतनापं वं व्यापार याइ।
18 अय्नं वयागु लबः व वं कमय् याःगु परमप्रभुया निंतिं अलग तइ। वं कमय् याःगु धन मुंकेगु याइ मखु। वयागु ब्यापारं
वःगु लबः परमप्रभुया मनूतय्गु निंतिं माक्वः नयेगु नसा व पुनेत बांबांलाःगु वसःया निंतिं जुइ।

24

परमप्रभुं पृथ्वीइया विनाश याःगु

1 स्व, परमप्रभुं पृथ्वीयात झिजांमिजां यानादी।
वय्कलं उकियात नाश यानादी,
वय्कलं पृथ्वीया सतहयात तहसनहस यानादी,
अन च्वंपिं मनूतय्त छ्यालब्याल यानादी।
2 पुजाहारी व प्रजा,
मालिक व च्यः,
न्याइपिं व मिइपिं,
त्यासा काइपिं व त्यासा बिइपिं,
तःमिपिं व मगाःमचाःपिं
फुक्कसिगु दशा अथे हे जुइ।
3 पृथ्वी फुक्क नाश जुयावनी
अले फुक्क थासय् लुतय् यायेगु याइ,
परमप्रभुं हे थ्व खँ धयादीगु खः।

4 पृथ्वीइ गनाः सुकूचिनी,
संसार कमजोर जुइ अले सुकूचिनी,
पृथ्वीयापिं ततःधंपिं मनूत बःमलानावनि।
5 परमेश्वरया नियम
अले वय्कलं सदांया निंतिं चिनादीगु बाचा त्वथुलाः
मनूतय्सं पृथ्वीयात अशुद्ध याःगु दु।
6 अथे जुयाः छगू सरापं पृथ्वीयात भस्म याइ।
अले अन दुपिं मनूतय्सं थःम्हं याःगु दोषया सजाँय फयेमाः।

अथे जुयाः पृथ्वी च्वंपिं मनूतयत मिं छ्वयकाछ्वइ।
थुकथं म्हो जक मनूत बचय् जुइ।
7 दाखमा गनावनी
अले न्हगु दाखमघ सुनावनी।
छग् इलय् लसता हंपिन्सं
आः नुगः मछिंकेगु याइ।
8 इमिगु दम्फु व वीणाया लसतां जाःगु संगीत दी धुंकूगु दु।
न्ह्यइपुकेगु म्ये हालीपिनिगु सः दीगु दु।
9 सुनानं दाखमघ त्वनाः लसतां म्ये हाली मखु,
भिंगु अयला धकाः त्वंपिन्त खाइसे च्वने धुंकल।
10 नाश जूगु शहर छ्यालब्याल जुइ धुंकल।
रक्षाया निंतिं मनूत फुक्कसिनं थथःपिनिगु छेंया खापा तिनाच्वंगु दु।
11 दाखमघ काये मखंगुलि मनूत लँय् हाःह् यानाच्वनी।
लसता सदांया निंतिं मदयावन, देशं व तनावन।
12 शहर नाश जूगु दु,
उकिया मू ध्वाखात दुना वनाः नाश जूगु दु।
13 बाली लयेगु इलय्
फुक्क फल हायेकाः
जैतूनया सिमा व दाखमा खालि जुयाः
भचा जक फल ल्यं दु थें
जाति जातितय्गु दशा नं अथे हे जुइ।

14 बचय्जूपिं लसतां म्ये हालाच्वनी।
पच्छिमय् च्वनीपिन्सं परमप्रभुया तःधंगु महिमाया जयजय याइ!
15 अथे जुयाः पुर्बय् च्वनीपिन्सं परमप्रभुया प्रशंसा या!
समुद्रया सिथय् च्वनीपिन्सं
परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरया नांया प्रशंसा या!
16 पृथ्वीइ तापाक्क च्वंपिन्सं
“धर्मीम्ह प्रभुया महिमा” धकाः हाःगु सः ताये दइ।

तर जितः धाःसा छुं नं आशा मदु, जि गना वनाच्वंगु दु।
धिक्कार जितः!
बेइमानपिन्सं विश्वासघात याइ!
बेइमानपिन्सं धोखा बियाः हे विश्वासघात यानाच्वनी!
17 अय् पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूत!
छिमित आतंक, गाः व स्वःतिपाँचं नं पिया च्वनाच्वंगु दु।
18 सु ग्यानाः बिस्युं वनी,
व गालय् लाइ।
सु गालं थाहां वइ
व स्वःतिपाँय्लय् तक्यनी।

स्वर्गया झ्याः चाइ
अले पृथ्वीया जग तसकं सनी।
19 पृथ्वी चिरिबाइ
अले चिरिबायाः निगू ब्वः जुइ।
पृथ्वी तसकं सनी।
20 पृथ्वी अयलाःगुलुत लँय् धेधेचुयाः जू थें
व ग्वःफय् वयाः बल्चायात संकूगु थें सनी।

अले थःपिन्सं यानागु विद्रोहया दोष
वयात तःधंगु इयातुगु ल्हने हे मफुगु कु थें जूगु दु
गुकिं यानाः व गुबलें दने मफय्क क्वदःगु दु।

21 व दिंखुन्हु, परमप्रभुं आकाशया शक्तियात
व पृथ्वीया जुजुतय्त सजाँय बियादी।
22 परमेश्वरं जुजुतय्त कैदीतय्त थें गालय् तयादी।
इमिगु सजाँययां ई मवतले
वय्कलं इमित इयालखानाय् यक्व दिं तक कुना तयादी।
23 तिमिला खिउँसे च्वनी
अले सूर्यया जः तनावनी
छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं सियोन पर्वत च्वं यरूशलेमय् शासन यानादी
अले मनूतय् नायःतय्सं वय्कःया महिमा खनी।

25

परमप्रभुया प्रशंसा

1 हे परमप्रभु, छि जिमि परमेश्वर खः,
जिं छिगु नांयात तःधंके
अले छिगु नांया प्रशंसा याये,
छाय्धाःसा छिं विश्वास यायेबहः जुयाः अजू चायापुगु ज्या यानादीगु दु,
उपिं ज्यात यक्व न्हापा हे छिं ग्वसाः ग्वयादीगु खः।
2 छिं शहरत नाश यानादीगु दु
अले इमिगु किल्लात नं नाश यानादीगु दु।
शत्रुतय्सं दय्कूगु जुजुया दरबारत नं नाश यानादीगु दु,
उपिं हाकनं गुबलें नं दय्की मखुत।
3 अथे जुयाः बल्लाःपिं जातितय्सं छिगु प्रशंसा याइ।
दया मदुपिनि जातितय् शहरं छितः हनाबना तइ।
4 मगाःमचाःपिं व चीमिपिनिगु निंतिं,
छि बल्लाःगु शरण कायेगु थाय् जुयादीगु दु।
छि इमिगु निंतिं ग्वःफय् वइबलय् शरण कायेगु थाय्
व क्वइगु निभालं बचय् जुइत किचः जुयादीगु दु।
दयामदुपिं मनूतय्सं पखालय् ग्वःफय् जू वः थें,
5 अले मरुभूमिइ छाःगु निभाः वः थें हमला याइ।
तर परमप्रभु, छिं थः शत्रुतय्गु म्हुतुप्वाः तिनादी,
अले सुपाँचं ताःन्वःगु यात सिचुका ब्यु थें
छिं दयामदुपिं मनूतय्गु सः दिकादी।

6 थन सियोन पर्वतय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं
पृथ्वीया फुक्क जातिया निंतिं छगू भ्वय् तयार यानादी।
व भ्वय् तसकं साःगु चीजबीजं व दक्वसिबय् भिंगु दाखमद्य जाःगु जुइ।
7 वय्कलं थ्व पर्वतय् फुक्क मनूतय्त फाय्का तःगु देवं
व फुक्क जातियात त्वःपुया तःगु तन्ना चीकादी।
8 वय्कलं मृत्युयात सदांया निंतिं नुनाछ्वयादी।
परमप्रभु परमेश्वरं फुक्कसिगु मिखां ख्वःबि हयादी।
वय्कलं फुक्क पृथ्वीं थः प्रजाया बदनामी चीकाः छ्वयादी।

परमप्रभु थःम्हं हे थ्व खँ धयादीगु दु।✡
9 व दिंखुन्हु फुक्कसिनं धाइ,
"धात्थें वय्कः हे झी परमेश्वर खः।
झीसं वय्कःयाके भलसा तयाः
अले वय्कलं हे झीत बचय् यानादिल।
वय्कः परमप्रभु खः,
वय्कःयाके हे झीसं भलसा तयागु खः।
वय्कलं यानादीगु उद्धारया निंतिं
झीपिं लय्ताया न्ह्यइपुकेनु।"

मोआबयात परमेश्वरया दण्ड
10 थ्व पर्वतयात परमप्रभुं रक्षा यानादी
मोआबया मनूतय्त धाःसा
छ्वालियात सौलय् न्हुत्तुन्हु थें न्हुयादी।✡
11 गथे लालकाइम्हय्सिनं लालकायेत ल्हाः चकंकी
अथे हे वय्कलं अन थःगु ल्हाः चकंकादी।
इमिसं थःपिनिगु ल्हाःया चलाखि क्यंसां नं
परमेश्वरं इमिगु घमण्डयात क्वकयादी।
12 छंगु तःतज्जाःगु किल्लात दुगु पःखात वय्कलं थुनादी,
अले उमित बँय् धुलय् वान्छ्वयादी।

26

प्रशंसाया म्ये
1 व दिंखुन्हु मनूतय्सं यहूदा देशय् थ्व भजन हाली।
जिमिगु शहर बल्लाः,
परमेश्वरं थुकिया अंगः
व पःखाःयात उद्धार दय्कादी।
2 शहरय् च्वंगु मू ध्वाखा चाय्कि
अले पाय्छिगु ज्या याइपिं विश्वासी जातित अन दुहां वनेमा।
3 परमप्रभु, सुनां सुनां थःगु मन क्वातुकी
इमित पूवंक शान्ति बियादी
छाय्धाःसा इमिसं छिके भलसा तइ।
4 न्ह्याबलें परमप्रभुयाके भलसा तया च्वँ
छाय्धाःसा परमप्रभु, परमप्रभु थः हे न्ह्याबलें दयाच्वनीगु ल्वहं खः।
5 वय्कलं घमण्डीतय्त क्वमिल् यानादी।
इपिं बाय् च्वनाच्वंगु बल्लाःगु शहर नाश यानादी।
अले उकियात चुंचुं यानाः धुलय् मिलय् यानादी।
6 आः क्वत्यका च्वंपिं इमिगु च्वंच्वं न्यासि वनी,
अले दुःखकष्टय् लानाच्वंपिनिगु तुतिं इमित न्हुत्तुन्हुइ।

7 परमप्रभु, छिं धर्मी मनूया लँपु माथं वंकादी,
हे भिंम्ह, छिं हे धर्मी मनूयागु लँपु तप्यंकादी।
8 खः, परमप्रभु, जिपिं छिगु इच्छा कथं जुइ
अले थःगु आशा छिके हे तये,
जिमिगु मनया इच्छा छिगु नांयात तःधंकेगु खः।
9 चान्हय् जिगु फुक्क नुगलं छितः यय्कीगु यानाच्वना।

✡ **25:8** २५:८ १ कोर १५:५४; प्रका ७:१७; २१:४ ✡ **25:10** २५:१०-१२ यशै १५:१—१६:१४; यर ४८:१-४७; इज २५:८-११; आमो २:१-३; सप २:८-११

सुथय् जिगु आत्मां छितः यय्काच्वना।
छिं पृथ्वी व अन च्वंपिनिगु न्याय यानादीबलय्,
इमिसं धार्मिकता सय्काकाइ।
10 तर छिं मभिंपिन्त दया क्यनादिसां, इमिसं धार्मिकता सय्काकाइ मखु।
अय्नं इमिसं पाय्छिगु ज्या यायेगु गुबलें कुतः याइ मखु।
स्वजापिं च्वनीगु थ्व देशय् नं इमिसं आः तक नं मभिंगु हे ज्या यानाच्वंगु दु।
इमिसं छिगु महिमाया खँ थुइकेत वास्ता मयाः।
11 हे परमप्रभु, इमिसं छिं ल्ह्नादीगु ल्हापाखे ध्यान मब्यू।
छिके थः प्रजाया निंतिं गुलि जोश दु इमित क्यनादिसँ।
अले इपिं लाजय् लाइ।
छिं तयार यानादीगु सजाँय इमित प्वंकादिसँ। ✡

12 हे परमप्रभु, छिं जिमित सुख शान्ति बियादी,
जिमिसं छु क्वचाय्के धुनागु खः,
व फुक्क छिं हे जिमिगु निंतिं यानादीगु खः।
13 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, मेपिन्सं जिमित राज्य याःगु दु,
तर छिगु नांयात जक जिमिसं हनाबना तये।
14 आः इपिं सी धुंकूगु दु अले हाकनं इपिं म्वाये फइ मखुत,
इमिगु आत्मा हाकन दना वइ मखु
छाय्धाःसा इमित छिं सजाँय बियाः नाश यानादीगु दु।
सुनानं इमित लुमंकी मखुत।
15 परमप्रभु, छिं जिमि जातियात ब्वलने बियादीगु दु।
उकिया सिमाना चाकःछिं न्यनावने बियादीगु दु।
थुकिं यानाः छिगु हनाबना जूगु दु।

16 परमप्रभु, छिं थः प्रजायात सजाँय बियादीगु दु।
अले मनय् दुःखकष्ट जुयाः इमिसं छितः बिन्ति यात।
17 हे परमप्रभु, गथे मचाबू बेथा जूम्ह मिसा सास्ती जुयाः तसकं हाला हइ,
जिपिं नं छिगु न्ह्याःने अथे हे खः।
18 जिमित दुःखकष्ट व सास्ती जुल
तर जिमिसं छुं नं बुइकागु मदु।
जिमिसं थः देशयात बचय् याये मफुत।
न संसारय् जीवन हे हयेफत।

19 छिकपिनि सिनावनेधुंकूपिं मनूत हाकनं म्वाना वइ।
इमिगु म्ह म्वानाः दना वइ।
थथःगु सीगालय् घनाच्वंपिं फुक्कं दना वइ
अले लसतां म्ये हाली।
तसकं थीगु सुतिं बँयात बांलाःकु थें
परमप्रभुं न्हापा सिनावंपिन्त हाकनं म्वाकादी।✡

20 हे जिमि प्रजा,
थथःगु छेँ हुँ,
अले छेँ दुहां वनाः लुखा तिनाब्यु।
परमेश्वरया तं क्वमलाःतले छुं ईंया निंतिं सुपिलाच्वँ।

✡ **26:11** २६:११ हिब १०:२७ ✡ **26:19** २६:१९ दान १२:२

21 परमप्रभु थः स्वर्गलोकं पृथ्वीइ च्वंपिं मनूतय्त
इमिगु पापया निंति सजाँय बियादीत झायादीत्यंगु दु।
पृथ्वीं थःके प्वंकूगु हि क्यनी,
अले हत्या यानातःपिन्त सुचुका तइ मखु।

27

इस्राएलया छुत्कारा

1 व दिंखुन्हु, परमप्रभुं थःगु ग्यानापुगु,
तच्वःगु शक्ति व तच्वकं ज्वःगु तरवारं सुल्ल न्ह्याइम्ह
व हितु हीम्ह सर्प लिव्यातन्यात सजाँय बियादी,
अले व समुद्रया तःधिकःम्ह अजिङ्गरयात स्यानादी।✡
2 व दिंखुन्हु,
"फल सइगु छगू बांलाःगु दाखक्यबया बारे म्ये हा–
3 जि परमप्रभु, वयात सुसाःकुसाः याये।
जिं उकी लः बियाच्वने।
जिं चान्हि वयागु वास्ता याये,
मखुसा वयात सुनानं स्यंकाबीफु।
4 जि तंम्वयागु मदु।
झाःत व कंमात बुया वयाः जितः पंगु जूसा
जि इपिंनापं लडाइँ याःवनेगु जुइ।
जिं इमित मि च्याकीगु जुइ।
5 तर जिमि शत्रुत जिं रक्षा याःगु यय्काच्वंगु दु
धयागु खःसा इमिसं जिनापं मिलय् जुइमा।
खः, धात्थें इपिं जिनापं मिलय् जुइमा।"

6 आः वइगु दिनय् याकूबया सन्तान इस्राएलया मनूतय्सं हा कयाच्वनी।
अले इस्राएल मुखू ह्रयावइ व फल सय्की
अले फुक्क पृथ्वी फलं जाइ।

7 छु शत्रुतय्त कय्कू थें वय्कलं इस्राएलयात कय्कूगु, मदु ला?
छु वं इमि शत्रुतय्त स्याः थें इमित स्यागु, मदु ला?
8 वय्कलं थः प्रजायात सजाँय बीत देशं पितिना छ्वयादी।
पुर्बं क्वाःगु फय् वइगु दिनय् थें
थःगु तच्वःगु तमं वय्कलं इमित बिसिकेछ्वल।
9 थुकिं याकूबया अधर्म्महयात पुइकायंकी,
वय्कलं इमिगु पाप चिकाः छ्इबलय् थ्व लिच्वः जुइ–
इमिसं वेदीया फुक्क ल्वहंत भ्वसाभ्वसा वंगु तुयुगु ल्वहं थें चुंचुं याइबलय्
अशेरा घःमय्जुया थां व धुपाँय् च्याकीगु वेदीत हाकनं थनी मखु।
10 रक्षा यानातःगु शहर झिजांमिजां जुल
अले त्वःतातःगु थाय् मरुभूमि थें जुल।
अन साचात ज्वयेगु याइगु खः,
अन इपिं आराम काइगु खः
अले इमिसं अनया कचात घेनाः नांगां यानाबी।
11 गुबलय् अनयागु चिचीधंगु कचात गनावनी, उबलय् व त्वःथुलाबी
अले मिसात वयाः उपिं मि तयाः छ्वय्काबी।
छाय्धाःसा थ्व थु हे मथूगु छगू जाति खः।

✡ **27:1** २७:१ अय्ू ४१:१; भज ७४:१४; १०४:२६

अथे जुयाः इमित दय्कादीम्हय्सिनं
इमित दया यानादी मखु,
अले इमित सृष्टि यानादीम्हय्सिनं
इमित माया यानादी मखु।✡
12 व दिखुन्हु परमप्रभुं न्ह्यानाच्वंगु यूफ्रेटिस खुसिंनिसें मिश्रया खुसि तक हे थःगु अन्न दायाछ्वइ। अय् इस्राएल्गीत, छिपिं
धाःसा छम्ह छम्ह यानाः मुंकादी।
13 व दिखुन्हु छगू तःधंगु तुरही पुइ। अश्शूरय् नाश जूपिं व मिश्र देशय् ज्वनायंकूपिं वयाः यरूशलेमया पवित्र पर्वतय्
परमप्रभुया आराधना याइ।

28

एफ्राइम व यहूदाया नायःतय्त धिक्कार

1 धिक्कार, एफ्राइमया अय्लाःगुल्तय्गु घमण्डया श्रीपेचयात!
धिक्कार, सुकूगनावनीगु स्वांया श्रीपेचयात गुगु छकः तसकं बांलाःगु खः!
थ्व शहर* दाखमधं काःपिनिगु
छगू यक्व सइगु ब्यासिया च्वय् पाखे लाः।
2 परमप्रभुं इमित हमला यायेत सुं तसकं बल्लाःम्ह व शक्तिं जाःम्ह मनू दय्कादीगु दु।
वं प्वँया ग्वःफय् वइगु व तसकं वा वइगु
अले पने हे मफय्क वइगु
खुसिबालं थें देशयात भज्यंक स्यंकाबी।
3 एफ्राइमया अय्लाःगुल्तय्गु घमण्डया श्रीपेचयात,
पालि तलय् तयाः न्हुतुन्हुइतिनि।
4 सुकूगनावनीगु स्वांया श्रीपेचयात गुगु छकः तसकं बांलाःगु खः!
थ्व शहर दाखमधं लगय् जूपिनिगु
छगू यक्व सइगु ब्यासिया च्वय् पाखे लाः।
थ्व बसन्त ऋतुइ नेभाराया न्हापां सइगु फल थें मदयावनी,
गुगु फल पाकय् जुइवं
मनूतय्सं खानाः नइ।

5 व दिखुन्हु दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु
थः बचय्जूपिं प्रजाया निंतिं
तसकं बांलाःगु स्वांनं
दय्कातःगु श्रीपेच थें जुइतिनि।
6 वय्कलं न्याय यायेत च्वनाच्वंम्ह न्याय याइम्हय्सित
न्याययया ज्ञान व शहरया रक्षा यायेत
मू ध्वाखाय् दनाच्वंम्ह ध्वाखापिवाःयात साहस बियादी।

यहूदाया त्वनाजुइपिं अगमवक्तात व यशैया

7 पुजाहारीतय्सं व अगमवक्तात नं यक्व दाखमध त्वनी कि
इमिगु तुति थातय् लाइ मखु।
इमिसं थुलि यक्व अय्ला त्वने धुंकूगु दु कि
इपिं अलमल जुयाः तुति तक्यंकाः न्यासिवनि।
अगमवक्तातय्सं अय्ला त्वनाः काय्काजुल धाःसा
परमेश्वरं बियादीगु दर्शनयात थुइके फइ मखु
अले पुजाहारीत नं अथे हे काय्काः थःथाय् हःगु खँया बारे बांलाक बिचाः याये फइ मखु।
8 इमिगु फुक्कं टेबिलत ल्हयातःगुलिं जाः

✡ **27:11** २७:११ प्रस ३४:६; भज ८६:१५ * **28:1** २८:१ शहर थ्व सामरिया शहर खः, थ्व उत्तरी इस्राएलया राजधानी खः

अले छग्ू नं सफागु टेबिल मदु।

9 इमिसं जिगु बारे झसुका तइ, इमिसं धाइ,
"वं सुयात छु स्यंगु दु धकाः मति तइ हँ?
सुयात वयागु बुखँ माःगु दु?
खः, नकतिनि दुरु छ्यूम्ह मचाया निंतिं जक पायछि हे जुइ।
10 छायधाःसा थथे भतिचा थन,
भतिचा अन हे स्यनेगु,
अले हानं हानं कनेगु,
अले हानं हानं धायेगु।"

11 अथे खःसा परदेशीतय्गु म्हुतुं व मथूगु भाय् ल्हाइपिं
मनूतय्गुपाखें परमप्रभु न्वंवानादी।✡
12 इमित वय्कलं धयादिल, "झासु लंकेगु थाय् थ्व हे खः,
त्यानुचाःपिं थन हे झासु लंकः वा।
अले आराम कायेगु थाय् थ्व हे खः।" अय्नं
इमिसं वय्कःया खँ मन्यन।
13 अथे जुयाः परमप्रभुया वचन इमिगु निंतिं थथे जुइ –
भतिचा थन, भतिचा अन हे स्यनेगु,
अले हानं हानं कनेगु,
अले हानं हानं धायेगु।
थुकथं इपिं लुफि हानाः दयेमा,
घाःपाः जुइमा, जालय् तक्यनेमा, अले ज्वनेमा।

सियोनया निंतिं मू ल्वहं

14 अथे जुयाः हे हेबाय्चबाय् याइपिं मनूत,
सुनां यरूशलेमय् थुपिं प्रजातयत शासन याइ, परमप्रभुया वचन न्यँ।
15 छिमिसं थथे धयाः घमण्ड याइ, "जिमिसं मृत्युलिसें बाचा चिनागु दु,
अले सीगाःलिसें सहलह यानागु दु।
तसकं तःधंगु विपत्ति जिमिथाय् वःसां,
उकिं जिमित थिइ फइ मखु।
छायधाःसा जिमिसं मखुगु खँ ल्हाइपिन्थाय् शरण कयागु दु,
अले असत्ययात सुपीगु थाय् दय्कागु दु।"
16 अथे जुयाः परमप्रभुं धयादी,
"स्व, जिं सियोनय् छग्वः ल्वहं तयागु दु,
जाँचय् यानातःगु छग्वः ल्वहं, तसकं बल्लाःगु जगया निंतिं मदय्कं मगाःगु मू ल्वहं।
थुकी विश्वास याइपिं सुनानं लज्या चाय् माली मखु।✡
17 जिं इन्साफयात नापे यायेगु खिपः
व धार्मिकतायात धाःसा गं खायेगु दय्काबी।
प्वँनं मखुगु खँ ल्हाइपिनिगु शरण कायेगु थाय् चुइकायंकी,
अले लखं छिमिगु सुपीगु थाय् त्वःपुयाबी।
18 मृत्युलिसें छिमिसं याःगु बाचा त्वदुली,
अले सीगाःलिसें याःगु कबुल दयाच्वनी मखु।
विपत्ति खुसिबाः थें वइबलय्
छिमित उकिं त्वःपुयाबी।

✡ **28:11** २८:११-१२ १ कोर १४:२१ ✡ **28:16** २८:१६ भज ११८:२२-२३; रोम ९:३३; १०:११; १ पत्र २:६

19 गुबलय् गुबलय् व तच्वकं थाहां वइ
उकिं छिमित चुइकायंकी।
सुथ पतिकं, न्हिनय् व चान्हय् व थाहां वइ।"

थ्व बुखँ थूपिनिगु निंतिं तसकं भय जक हइ।
20 छिपिं घनेगु खाता चिहाकः जुइ
अले फांगा नं चिधं जुइ।
21 वय्कःया ज्या, थःगु गज्जबगु ज्या पूवंकादीत
परमप्रभु पराजीम पर्वतय् दनादी थें दनादी,
गिबोनया ब्यासि वय्कः झायादी थें झाइ।✡

22 आः हाय्केगु ज्या दिकि,
मखुसा छिमिगु सिखः झन अप्वः इयातुइ।
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं जितः धयादीगु दु,
फुक्क देश हे नाश जुइ।

परमेश्वरया बुद्धि

23 न्यँ, जिगु खँय् ध्यान ब्यु,
अले जिं धयागु खँ बांलाक न्यँ।
24 गुबलय् छम्ह बुँज्या याइम्हं छुं पीगु निंतिं बुँपालि,
छु वं बुँ पालाः दायेगु हे मच्वनी ला?
25 वं बुँ पालाः माथं वंकीबलय्
छु वं सौंप व जी ह्वली मखु ला?
छु वं छव वयागु हे थासय् ह्वली मखु ला?
अले तछव नं वयागु हे थासय् ह्वली मखु ला?
छव बुँइ ह्वली मखु ला?
26 वया परमेश्वरं वयात
पाय्छि पाय्छिगु खँ स्यनादी।

27 मुगलं सौंप दाइ मखु,
नं जीयात गाडाया घःचालं क्यलि।
तर सुँपयात तुतांनं
व जीयात कथिं दायेगु याइ।
28 मरि दय्केगु निंतिं छवचुं क्यले हे माः,
सुनानं उकियात दायाच्वनी मखु।
अले गाडाया घःचाः उकिया घःनेपाखें
यंकूसां सलं छवचुं क्यली मखु।
29 थुपिं फुक्कं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयापाखें हे वइ,
गुम्ह तसकं बांलाःगु सल्लाह बीम्ह व बुद्धिं जाःम्ह खः।

29

दाऊदया शहरयात धिक्कार

1 धिक्कार छन्त! अरीएल, अरीएल*,
दाऊदं छाउनी दय्कूगु शहर!
दँय् दँ तँतं हुँ,

✡ **28:21** २८:२१ यहो १०:१०-१२; २ शम् ५:२०; १ इति १४:११ थें च्वं।

* **29:1** २९:१ अरीएल थुकिया अर्थ परमेश्वरया सिंह खः अले थुकिया सः वेदी च्यनाच्वंगु सः

नखःचखः चाःहिला वयेमा!
2 अय्नं जिं अरीएलयात घेरा लगय् याये
अले व ख्वइ, दुखं च्वनी,
व जिगु निंतिं वेदीइ च्यानाच्वंगु मि जुइ।
3 जिं छंगु निंतिं चाकःछिं छाउनी दय्काबी
अले जिं छन्त घेरय् याये
अले जिं छंगु विरोधय् घेरय् यायेत धरहरा दय्के।
4 छन्त क्वय् क्वफाना हइतिनि
अले बं न्वंवाना हइ, धुलं छं मथूगु खँ पिहां वइ।
छंगु सः भूतयागु थें पृथ्वी पिहां वइ
अले धुलं छंगु खुसखुस खँ ल्हाःगु सः पिहां वइ।

5 तर छं यक्व शत्रुत नचुगु धू थें जुइ।
अले दया मदुपिंनिगु पुचः
याकनं फसं पुइके यंकेगु छवसँ थें जुइ।
छक्वलं, अले मतिइ मतःगु इलय्!
6 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु
नँ न्याःगु सः, भुखाय्,
तःधंगु सः, चाकः फय् व ग्वःफय्,
नाश याइगु मिंनापं झायादी।
7 अरीएलया विरोधय् लडाइँ यायेत फुक्क जाति-जातितय्गु पुचः वःबलय्
इपिं व इमिगु ल्वाभः नं याकनं म्हगस थें मदयावनी।
शहरया किल्लायात हमला याइपिं
चान्हय्या दर्शन थें मदयावनी-
8 गथे नयेपित्याःम्ह मनुखं म्हगसय् नयागु खनी,
तर न्ह्यलं चाये धुंकाः व नयेपित्याःम्ह हे जुइ,
वा गथे लः त्वने प्याय् चाःम्ह मनुखं म्हगसय् लः त्वनाच्वंगु खनी,
तर न्ह्यलं चाये धुंकाः कथु गंगु व प्याय् चाःगु तनावनी मखु।
सियोन पर्वतया विरोधय् ल्वाइपिं
फुक्क जात जातिया पुचःतय्गु गति नं अथे हे जुइ।

9 अजू चा अले छक्क जु,
मिखां मखनाः कां जु।
त्वना हे जु तर दाखमघं मखु,
धेधेचू तर अय्लाखं मखु।
10 परमप्रभुं छिमित स्याक्क न्ह्यःवय्कादीगु दु।
अले छंगु मिखा (अगमवक्तात) तिनाब्यूगु दु,
अले छंगु छ्यं (दर्शन खनीपिं) त्वपुयाब्यूगु दु।✡
11 छिमिगु निंतिं थ्व दर्शन छाप तयाः चिनातःगु सफूया थूपतिकं च्वयातःगु खँग्वःत जक खः। अनंलि छिमिसं ब्वने फुम्ह सुं छम्हय्सित सफूया थूयाः पौलय् थथे धकाः बिल, “इनाप याये, थ्व ब्वनादिसँ,” वं लिसः बियाः धाइ, “मखु, जिं थ्व ब्वने मफु, थुकी छाप तयाः तिनातःगु दु।”
12 वा छुं जुयाः व सफूया थू सुं ब्वने मसःम्ह मनूयात थथे धकाः बिल धाःसा, इनाप याये थ्व ब्वनादिसँ, वं धाइ, “जितः ला आखः ब्वने हे मवः।”
13 परमप्रभुं थथे धयादी,
“थुपिं मनूत ख्वाः क्यनेत जिथाय् लिक्क वइ।
अले थुमिसं म्हुतुं ला जितः तसकं हनाबना तइ।

✡ **29:10** २९:१० रोम ११:८

नुगलं धाःसा थुपिं तसकं तापानाः च्वनी।
थुमिसं थःपिन्सं दयक्गु थितिकुतियात
परमेश्वरयागु आज्ञा खः धकाः
मनूतयत स्यना जुइ।✡
14 अथे जुयाः जिं हाकनं छकः थ्व जातिया दथुइ
तसकं अजू चायापुगु ज्या यानाः
छक्क यानाबी, अले
जिं ज्ञानीपिनिगु ज्ञानयात
नाश यानाबी,
अले बुद्धिमानतय्गु बुद्धियात
ज्यालगय् मजुइकाबी।"✡

लिपाया निंतिं आशा

15 धिक्कार छिमित!
सुनां थःगु योजना परमप्रभुपाखें सुपीकीगु कुतः याइ,
सुनां थःगु ज्या खिउँगु थासय् याइ
अले मतिइ तइ, "सुनां जिमित खनी धकाः? सुनां सिइका कायेफइ?"
16 कुमालं न्हायाः तःगु चा थें धकाः
छिमिसं मतिइ तयाः खँयात अःखः जःखः याइ!
छु दयकातःगु थलबलं
दयकीम्हय्सित "छं जितः दयक्गु मखु" धकाः धाइ ला?
"छं जितः दयक्गु मखु?"
छु दयक्गु थलबलं
कुमाःया खँय् "वं छुं नं मस्यू" धकाः धाये फइ ला?✡

17 छु याकनं हे लेबनान बांलाक अन्न सइगु बुँइ हिला मवनी ला?
अले बांलाक अन्न सइगु बुँत गुँ थें खने मदइ ला?
18 व दिंखुन्हु ख्वाँय्नं सफूया थूपतिकं च्वयातःगु वचन न्यनी,
अले तसकं खिउँसे च्वंगुपाखें कांनं मिखां खनी।
19 क्वमिल्तुपिन्सं हाकनं परमप्रभुयाके लसता हनी,
अले मगाःमचाःपिन्सं परमप्रभु इस्राएलया पवित्र परमेश्वरयाके हे लय्तायाच्वनी।
20 दयामदुपिं मनूतय्गु
नां तक हे ल्यं मदयक नाश यानाछ्वइ।
मेपिन्त क्वह्मंकीपिं तनावनी,
अले मभिंगु ज्याय् मिखा तइपिन्त नाश यानाछ्वइ।
21 सुनां मनूतयत खँ ल्हानाः दोषं बियाच्वनी
अले अड्डाय् मेगु पक्षयाम्हय्सित जालय् क्यंकी
अले दोष मदुम्हय्सित न्याय यायेबलय्
मखुगु साक्षी बियाः न्यायपाखें तापाकाबी।
22 अथे जुयाः अब्राहामयात त्वःतकादीम्ह परमप्रभुं याकूबया घरानायात थथे धयादी,
"याकूब आः लाजय् लाइ मखुत,
न इमिगु ख्वाः वँचुसे च्वनी।
23 इमिसं थः यक्व कायम्ह्यायपिं व
जिं इमित बियागु आशिष खनीबलय्
इमिसं जिगु नांयात पवित्र याइ।
इमिसं याकूबया तच्वकं पवित्रम्ह परमेश्वरयात धात्थें हे पवित्रम्ह खः धकाः नाला काइ,
अले इस्राएलया परमेश्वरया भय काइ।

✡ **29:13** २९:१३ मत्ती १५:८-९; मर्क ७:६-७ ✡ **29:14** २९:१४ १ कोर १:१९ ✡ **29:16** २९:१६ यशै ४५:९; रोम ९:२०

24 आत्माय् अलमलय् जूपिं मूर्ख मनूतय्सं लिग्यां दय्की
अले कचकच यानाजुइपिन्सं स्यनातःगु खँ मानय् याइ।"

30

अतेरि जातितय्त धिक्कार

1 परमप्रभुं धयादी, "धिक्कार!
उपिं अतेरि काय् म्ह्याय्पिन्त,"
सुनां योजना दय्काः ज्याइवः न्ह्याकि
तर उपिं जिगुपाखें मखु, सुनां स्वापु तइ,
तर जिगु आत्मां मखु,
अले पापय् पाप थपय् यानाब्यूगु दु।
2 इमिसं जिगु सल्लाह मकासे मिश्रय् वनी,
फारोया रक्षाया निंतिं ग्वाहालि फ्वनेत वनी।
मिश्र देशय् शरण कायेत वनी।
3 तर फारोया रक्षा याःगुलि छिपिं लाजय् लाइ,
अले मिश्र देशय् शरण कायेत वनी छिपिं बेइज्जतय् लाइ।
4 खःला इमि हाकिमत सोअनय् दु
अले इमि राजदूतत हानेसय् थ्यंकः वःगु दु।
5 अय्नं थज्याःगु जातिया कारणं छिपिं फुक्क लाजय् लाइ,
गुपिं इमिगु निंतिं ज्यागलय् मजूपिं खः,
सुनां न छुं ग्वाहालि याइ, न लबः कायेखनी,
तर थुपिंपाखें ला लाज व बेइज्जत जक हइ।

6 नेगेव देशया पशुतय्गु निंतिं अगमवाणी–
सिंह व सिंहनी,
नाग व तसकं बिष दुम्ह सर्प पिहां वइ,
दुःख व कष्टं जाःगु देशपाखें जुयाः राजदूततय्सं थःगु सम्पत्ति गधाया म्हय् तयाः
व थःपिनिगु धुकूया तसकं मू वंगु सामानत ऊँटया म्हय् ग्वारा छ्वांवःगुलिइ क्वखाय्काः
व जातिया निंतिं यंकी।
अथेसां इमित छुं नं फाइदा दइ मखु।
7 मिश्र देशं याइगु
ग्वाहालि तसकं हे सितिं वंगु खः।
अथे जुयाः जिं वयात छुं नं याइ मखुम्ह राहाब धयागु दु।

आज्ञा मानय् याइमखुपिं मनूत

8 आः हुँ, वइतिनिगु ईंया निंतिं
सदां साक्षी जुइमा धकाः
इमिगु निंतिं छगू ग्वरलय्,
छगू सफूया थूलय् व च्व।
9 थ्व छगू जिराहा जातिया मनूत खः, धोखा बिइपिनि काय्म्ह्याय्पिं खः,
वा परमप्रभुया स्यनातःगु खँ मानय् मयाःपिं काय्म्ह्याय्पिं खः।
10 दर्शन खनीपिन्त इमिसं धाइ,
"आः थनिंनिसें दर्शन मखनेमा!"
इमिसं अगमवक्तातय्त धाइ,
"जिमित खःगु खँया दर्शन कने मते!"
"जिमित यःगु खँ जक धा,
मखुगु अगमवाणी कँ!
11 थ्व लँपु त्वःति!

थ्व लँपुं लिहां वा!
अले इस्राएलया पवित्र परमेश्वरनापं
जिमिगु सामना यायेगु दिकी!"
12 अथे जुयाः इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं धयादी,
"छिमिसं जिगु बुखँयात हेला याःगु दु,
अले अत्याचारय्
व मखुगु खँय् भरोसा तइ।
13 अथे जुयाः थ्व पाप छिमिगु निंतिं
कुतुं वयेत्यंगु छगू तःधंगु पःखाः थें जुइ,
गुगु पलखं हे दुनी।
14 कुमाःया थलयात चुंचुं यानाः तछ्याः थें
इपिं नं कुचा कुचा दलाः तज्याइतिनि,
अनंलि इपिं कुचा दलाः भुतुलि ह्वांग्वाः लिकायेत
वा तुंथिं लः सालेत छगू धकाः नं कुचा ल्यं दइ मखु।"
15 परमप्रभु परमेश्वर, इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं थथे धयादी,
"पश्चाताप व विश्रामय् छिमिगु उद्धार दु।
ध्यान यायेगु व भरोसा तयेगुलिइ छिमित बल दइ।
तर छिमिसं थुपिं छुं नं खँ ययकृगु मदु।
16 छिमिसं धाल, 'मखु, जिपिं ला सल गयाः बिस्युं वने।'
अथे जुयाः छिपिं बिस्युं हे वने मालीतिनि!
इमिसं धाल, 'जिपिं याकनं सल गयाः बिस्युं वने।'
अथे जुयाः छिमित लिनाहइपिं याकनं वइतिनि।
17 छम्हय्सिगु ख्याच्वलं द्वःछिम्ह बिस्युं वनेमाली,
न्याम्हय्सिगु ख्याच्वलं छिपिं फुक्कं बिस्युं वनेमाली।
पर्वतया च्वकाय् थनातःगु छगू झण्डाया थां थें
व डाँडाया छगू चिंया झण्डा बाहेक छिमि सेनाया मेगु छुं नं ल्यं दइ मखु।"

18 अय्नं परमप्रभुं छिमिगु निंतिं दया यायेगु मतिइ तयादी।
छिमिगु निंतिं माया यायेत वयकः दनादी,
छाय्धाःसा परमप्रभु न्याय यानादीम्ह परमेश्वर खः।
वयकःयात लं च्वनीम्ह धन्य खः।

परमेश्वरं थः प्रजायात आशिष बियादी

19 हे यरूशलेमय् च्वंपिं सियोनया मनूत, हाकनं छिपिं ख्वयेमाली मखुत। छिपिं ग्वाहालिया निंतिं ख्वःगु सः तायेवं वयकः गुलि दयां जाःम्ह जुयादी। छिमिगु बिन्ति न्यनेवं हे वयकलं छिमित लिसः बियादी।
20 परमप्रभुं छिमित दुःखया मरि व तःधंगु सास्तीया लः बियादीसां छिमि स्यनामिपिं सुचुका तइ मखु। छिमिगु थःगु हे मिखां छिमिसं इमित खनी।
21 छिपिं जवय् वा खवय् वनीबलय् छिमिगु न्हाय्पनं छिमिगु ल्युनेपाखें थथे धयाहःगु सः ताइ, "लँ थ्व हे खः, थुकिं हे हुँ।"
22 कतां कियाः वहलं भुनाः छिमिसं घःतय्गु व छिमिगु लुँया मूर्तित अशुद्ध याइ। छिमिसं इमित थीमज्युबलय्यागु कापः वांछ्वइ अले वयात थथे धाइ, "छ उखे हुँ!"
23 छिमिसं बुँइ ह्वलिगु पुसाया निंतिं वयकलं आकाशं लः छ्वयाहयादी। अले बुं अन्न बांलाक सय्की अले यक्व दइ। व दिखुन्हु सा-द्वहंत तःधंगु ख्यलय् ज्वइ।
24 छिमिगु बुँ पालेत द्वहं व गधातय्सं फालि व साबिलं ह्वलातःगु नसा व छ्वस नइ।
25 व यक्व स्यायेगु दिखुन्हु धरहरात क्वःदलीबलय् फुक्क ततःजाःगु पर्वतत व फुक्क डाँडाय् लःया खुसिबाः न्ह्याइ।
26 परमप्रभुं थः प्रजायात घाः चिनादी खुन्हु अले वयकलं इमित यानादीगु घाः लाय्कादी खुन्हु तिमिला सूर्य थें च्वनी अले सूर्यया जः न्हय्न्हुया जः थें न्हयदुगं अप्वः ज्वाल्ल थी।

परमेश्वरं अश्शूरयात सजाँय बियादी

27 स्व! च्यानाच्वंगु तं व ख्वातुक वयाच्वंगु कुँत्याःनापं
परमप्रभु थः हे थःगु तःधंगु नां क्यनेत तापाकं झायाच्वंगु दु।
वय्कःया म्हुतुसि तमं जाः
अले वय्कःया मे भस्म याइगु मि थें च्वं।
28 वय्कःया सासः गःपत्य् थ्यंकः त्वपुइगु खुसिबाः थें च्वं।
वय्कलं जाति जातितयत् नाश याइगु हासां हायादी,
अले वय्कलं मनूतय्त मभिंगु लँय् यंकिगु लगाम
इमिगु म्हुतुइ तयादी।
29 तर छिपिं, परमेश्वरया मनूत धाःसा लय्ताइ अले पवित्र नखः मानय् याःथें
चान्हय् छिमिसं भजन हाली।
इस्राएलया ल्वहंधी,
परमप्रभुया पर्वतपाखे थाहां वनेत,
बाँसुरी पुइपिं लय्तायाः वं थें
छिमिगु नुगः नं लसतां जाइ।
30 तसकं तं पिकयाः, भस्म याइगु मित्याः,
नं न्याःगु सः व ग्वःफय् अले प्वँनापं
परमप्रभुं मनूतय्त थःगु तःजिगु शक्तिया सः न्यंकेत
अले थःगु ब्वहःया जलं खंके बियादी।
31 अश्शूरीत परमप्रभुया सः तायाः थरथर खाःगु दु।
वय्कलं थःगु राजदण्डं इमित कय्कादी।
32 सजाँय बीगु कथिं
परमप्रभुं इपिं फुक्कसित कय्कादी,
व ल्हाःया दम्फु व वीणाया सःनापं जुइ।
थःगु ल्हाःया शक्ति वय्कः इपिंनापं लडाइँ यानादी।
33 छाय्धाःसा तोपेतयात* न्हापा हे छम्ह जुजुया निंतिं तयार याःगु खः।
तसकं च्याःगु मि व यक्व सिँनापं मि च्याकेत गाः चकंगु व तसकं गाः वंकूगु दु।
च्यानाच्वंगु गन्धकयागु खुसिं थें
परमप्रभुया सासलं वयात मि च्याकाबी।

31

मिश्रय् भलसा तइपिन्त धिक्कार

1 धिक्कार छिमित, सु मिश्र देशय् ग्वाहालिया निंतिं वनी
अले सलतय्के भरोसा तइ।
अले इमिसं अल्याख रथत व सल गइपिनिगु तःधंगु शक्तिइ भरोसा याइ,
तर इमिसं इस्राएलया पवित्र परमेश्वरपाखे स्वइ मखु
अले परमप्रभुया ग्वाहालियात माली मखु।
2 अय्नं वय्कः धाःसा तसकं बुद्धि दुम्ह जुयादी
अले वय्कलं नाश हयादी फु अले थःगु वचन लित कयादी मखु।
मभिंगु ज्या याइपिनिगु घराना
व अधर्म ज्या याइपिन्त ग्वाहालि बीपिनिगु विरोधय् वय्कः दनादी।
3 तर मिश्रीत ला मनूत जक खः परमेश्वर मखु।
इमि सलत म्ह खः, आत्मा मखु।
परमप्रभुं थःगु ल्हाः ल्हनादीबलय्
ग्वाहालि याइपिं लुफि हाइ

* **30:33** ३०:३३ तोपेत थ्व यरूशलेम लिक्क च्वंगु फोहर च्याकीगु थाय् व पेगन घःयात बलि बीगु थाय्, २ राज २३:१०; यर ७:३१-३२; १९:६-१३

अले ग्वाहालि काःपिं क्वदली,
इपिं निग् पुचलं छक्वलं नाश जुइ।
4 परमप्रभुं जितः थथे धयादी,
"गथे सिंह वा तःधिकःम्ह सिंहं थःगु शिकारयात घुर्रघुर्र याइ,
अले वयागु विरोधय् जवाःतय् फुक्क पुचः दनी
अय्नं इमिगु सलं व ग्याइ मखु,
न इमिगु हा सलं व थुखे उखे सनी।
व थें तुं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु सियोन पर्वत
व वया डाँडाय् लडाइँ यायेत क्वहां झायादी।
5 चखुंतय्सं थःगु स्वँयात रक्षा याःथें
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं यरूशलेमयात रक्षा यानादी।
अले उकियात छुत्कारा यानादी।
वय्कः उकियात पुलाः झायादी अले उकियात उद्धार यानादी।"

6 हे इस्राएलीत, सुयागु विरोधय् छिमिसं तःधंगु विद्रोह याःगु दु, वय्कःपाखे लिहां वा।
7 छाय्धाःसा व दिखुन्हु छिपिं फुक्कसिनं थःगु पापी ल्हातं दय्कूगु वहः व लुँया मूर्तित वांछ्वइ।
8 "अश्शूरीत तरवारं क्वःदलीतिनि,
गुगु तरवार मनूतय्पाखें मखु।
व हे तरवारं इपिं नाश जुइतिनि,
गुगु सीमानीपिं मनूतय्गु मखु।
व तरवारया न्ह्याःनं इपिं बिस्युं वनी।
अले इमि ल्याय्म्हपिं मनूतय्त दासयात थें ज्या याकी।
9 इमि जुजु ग्यानाः बिस्युं वनी
अले इमि सेनापतित लडाइँया ध्वाँय् खनाः ग्यानाः आत्ते जुइ।"
परमप्रभु, सुयागु मि सियोनय्
अले भट्टी यरूशलेमय् दु,
वय्कलं धयादीगु दु।

32

धार्मिकताया राज्य

1 स्व, छम्ह जुजुं धार्मिकतां राज्य यानादी,
अले शासकतय्सं न्यायलं शासन यानादी।
2 थुपिं मनूत फय्पाखें शरण कायेगु थाय्
अले ग्वःफय्पाखें सुपिलिगु थाय्,
मरुभूमिइ लः दुगु खुसित
व गंगु मरुभूमिइ तग्वःगु ल्वहंया किचः थें जुइ।

3 उबलय् स्वइपिनिगु मिखा हाकनं तिसी मखु
अले न्यनीपिनिगु न्हाय्पनं न्यनी।
4 बिचाः मयासें ज्या याइपिनिगु नुगलं थुइकी,
अले बांलाक खँ ल्हाये मसःम्हय्सिनं थुइकी अले बांलाक न्ववाइ।
5 मूर्खम्ह मनूयात हाकनं गुबलें हनेबहःम्ह मनू धकाः धाइ मखु,
न त मभिंगु ज्या यानाजुइपिन्त हे हनाबना याइ।
6 छाय्धाःसा मूर्ख मनुखं मूर्ख हे जक खँ ल्हाना जुइ,
अले वयागु मन मभिंगु ज्या यायां हे लिलाइ मखु,
वं अधर्मया ज्या याइ
अले परमप्रभुया खँय् धाःसा मखुगु खँ न्यंका जुइ।

वं नये पित्याःपिन्त खालिगु ल्हातं हे लित छ्वइ।
अले प्याःचाःपिनिगु निंतिं लः नं बी मखु।
7 मभिंगु ज्या यानाजुइपिनिगु चाला मभिंगु हे जुइ,
दुःखय् लानाच्वंपिन्सं फ्वंगु पायछि जूसां नं
मगाःमचाःपिन्त मखुगु खं नाश यायेगु निंतिं इमिसं मभिंगु ज्याया योजना दयकी।
8 तर भिंपिं मनूतय्सं हनेबहःगु ज्यायागु योजना दयकी
अले हनेबहःगु ज्या यानां तुं च्वनी।

मिसातय्त ख्याच्वः

9 हे याउँक च्वनाच्वंपिं मिसात,
दँ, अले जिगु खँ ध्यान बियाः न्यँ,
हे याउँक च्वनाच्वंपिं म्ह्याय्पिं
जिं छु धाये व बांलाक न्यँ!
10 थनिं दच्छि स्वयाः छुं ई लिपा
छिपिं याउँक च्वनाच्वंपिं थुरथुर खाइ।
दाखमाय् फल हे सइ मखु,
अले फल खायेगु नं जुइ मखु।
11 अय् याउँक च्वनाच्वंपिं मिसात,
थुरथुर खा, हे याउँक च्वनाच्वंपिं म्ह्याय्पिं थुरथुर खा।
थःगु वसः त्वःताः पचिंनांगा जु,
अले थथःगु जँय् भांग्रा हिनाब्यु।
12 जिमि मनूतय्गु यक्व सइगु बुँया निंतिं नुगःपा दा,
अले फल बीगु दाखमातय्गु निंतिं,
13 अले जिमि मनूतय्गु जमिनय्
कंमा व झाःया निंतिं ख्वः।
खः, लसतां जाःगु फुक्क छेंया निंतिं
थ्व न्ह्याइपुगु शहरया निंतिं विलाप या।
14 जुजुया दरबार त्वःताछ्वइ,
यक्व मनूत दुगु लिमलाःगु शहर सुनसान जुइ।
किल्लात व धरहरात सदांया लागिं उजाड जुइगु बुँ जुइ।
गुँ गधातय्गु निंतिं लसता व सा द्रूहं व फैच्वलयतय्गु निंतिं घाँय्ख्यः जुइ।
15 च्वय्नं आत्मा झीके प्वंकामहतले
अले मरुभूमि बांलाक अन्न सइगु बुँ
व बांलाक अन्न सइगु बुँत गुँ मजुतले अथे जुइ।
16 व मरुभूमिइ न्याय बाय् च्वनी,
अले नायुगु बुँइ धार्मिकता बाय् च्वनी।
17 धार्मिकताया फल शान्ति जुइ
अले धार्मिकताया लिच्वः धाःसा सदांया निंतिं शान्ति व भरोसा जुइ।
18 जिमि प्रजा धाःसा शान्ति च्वनेगु थाय् जुइ,
सुरक्षा दुगु छेँत,
व हाःसः मदुगु आराम कायेगु थासय् च्वनी।
19 प्वँनं गुँयात नाश याःथें
वा फुक्क शहर माथं वंकूसां नं,
20 फुक्क लः दुगु थासय् पुसा ह्वलीपिं
अले सा द्रूहं व गधात ज्वये बीपिं
छिपिं गुलि धन्यपिं जुइ।

33

ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना

1 धिक्कार, छ नाश याइम्हय्सित,
गुम्ह थः हे नाशय् लाःगु मदुनि!
धिक्कार, छ विश्वासघातीयात,
सुयात मेपिं सुनानं विश्वासघात याःगु मदुनि!
गुबलय् छं नाश यायेगु दिकी,
उबलय् छन्त नं नाश यानाछ्वइ।
गुबलय् छं विश्वासघात यायेगु दिकी उबलय्
छन्त नं विश्वासघात याइ।

2 हे परमप्रभु, जिमित दया यानादिसँ।
जिमिसं छिके आस यानाच्वना।
सुथ पतिकं छि जिमिगु निंतिं शक्ति
व दुःखपाखें उद्धार याइम्ह जुयादिसँ।
3 छि तसकं हाःगु सः तायाः मनूत बिस्युं वनी।
छि दनादीबलय् जाति जातित छ्यालब्याल जुइ।
4 हे जाति जातिया मनूत, छिमिसं लुतय् यानाः लयाहःगु बाली चिचीधिकःपिं क्वःबुइँचां नयाब्यू थें जुइ।
क्वःबुइँचा थें मनूत उकी झम्ते याः वनी।

5 परमप्रभु दक्वसिबय् तःधंम्ह जुयादीगु दु, छायधाःसा वय्कः दक्वसिबय् च्वय् च्वनादी।
वय्कलं सियोनयात न्याय व धार्मिकतां जाय्कादीगु दु।
6 छिमिगु ईया निंतिं वय्कः बल्लाःगु जग व मुक्ति अले ज्ञान व
बुद्धिया तसकं मू वंगु धुकू जुयादी।
परमप्रभुया भय कायेगु हे धुकूया ताःचा खः।

7 स्व, इमि तसकं बल्लाःपिं मनूत लँय् तसकं ख्वयाच्वंगु दु।
मिलय् याइपिं राजदूतत ह्याँयह्याँय् ख्वयाच्वंगु दु।
8 मू लँ झिजांमिजां दंगु दु,
लँय् जुइपिं सुं नं मदु।
सन्धि त्वाथूगु दु,
साक्षीयात हेला याःगु दु।
सुं नं मनूतय्त हनाबना याःगु मदु।
9 देशं विलाप याइ अले झिजांमिजां दनि।
लेबनान लाजय् लाइ अले सुकूगनावनी।
शारोन अराबा थें जुइ।
बाशान व कर्मेलं थःगु हःत कुर्का हइ।

शत्रुतय्त परमप्रभुया ख्याच्वः

10 परमप्रभुं धयादी, "आः जि दने।
आः जिं थःत थकाये।
आः जिं थःत तःधंके।
11 छिमिसं छ्वसयात प्वाथय् दय्की,
छिमिसं सुपाखें गनावने धुंकूगु सुयात बुइकी।
छिमिगु सासः छिमित हे नाश याइगु मि खः।
12 मनूत ह्मंग्वाः च्याःथे च्याइतिनि।
पाला तःगु झाःत च्याःथें च्याइतिनि।
13 अय् तापाक्क च्वंपिं मनूत, जिं छु यानागु दु न्यँ!

अय् लिक्क च्वंपिं, जिगु शक्तियात नाला का!”

14 सियोनय् च्वंपिं पापीत ग्याःगु दु।
परमप्रभु मदु धकाः धयाजुइपिं थरथर खानाः ग्याःगु दु।
इमिसं धाइ, “भस्म याइगु मिनापं झीपिं सु जक च्वने फइ?
सदां च्यानाच्वनीगु मिनापं झीपिं सु जक च्वने फइ?”
15 व हे खः, सु धार्मिकतानापं जुइ,
अले खःगु खँ नवाना जुइ,
करं काकाः काःगु लबःयात यय्की मखु,
सुनां घुस कायेत थःगु ल्हाः न्ह्यज्याकि मखु,
सुनां स्यायेगु निंतिं मभिंगु ग्वसाः न्यनेत थःगु न्हायप्पं ति,
मभिंपिनिगु खँय् ध्यान बीगु स्वयाः थःगु मिखा तिसी।
16 व हे मनू च्वय् च्वनी,
सुयागु शरण कायेगु थाय् पहाडया किल्ला जुइ।
वयागु नसा वयात हे बी
अले वयात त्वनेत माक्व लः दइ।

गौरवं जाःगु वइतिनिगु ई

17 छिमिगु मिखां जुजुयात व वय्कःया बांलाःसूयात खनी
अले तापाक हे न्यनावंगु देशयात छिमिसं खनी।
18 छिमिसं बिचाः याइ छिमिगु न्हापायागु भययात लुमंकी।
“उपिं मू हाकिमत ग्व?
कर काइपिं गन वन?
धरहराया जिम्मा काइपिं हाकिमत गन वन?”
19 छिमिसं उपिं जिराहा मनूतय्त हाकनं खंके फइ मखु,
गजबगु भाय् ल्हाइपिं उपिं मनूतय्त,
सुयागु भाय् थुइ मखु।

20 झीगु निंतिं क्वःछिनातःगु नखःतय्गु शहर सियोनयात स्व,
छिमिगु मिखां यरूशलेमयात खनीतिनि,
छगू शान्ति जूगु थाय्, छगू पाल, गुबलें नं चीकाछ्वइ मखु,
सुयागु कीत गुबलें नं लेहेंथना छ्वइ मखु,
न त उकिया खिपः हे चफुनाछ्वइ।
21 अन परमप्रभु झी दक्व शक्ति दुम्ह च्वनादी।
व ततःधंगु खुसित व खुसितय्गु थाय् जुइ।
चतंनं चले याइगु लःजहाज अन चले याइ मखु।
ततःधंगु जहाज नं अन यंकी मखु।
22 छाय्धाःसा परमप्रभु झी न्यायाधीश खः,
परमप्रभु झीत व्यवस्था बियादीम्ह खः,
परमप्रभु झी जुजु जुयादी,
वय्कलं हे झीत बचय् यानादी।

23 छिमिगु जहाजया खिपः छ्वासुइ धुंकूगु दु।
मनूतय्सं लःजहाजया थांया जग बल्लाके मफुत।
इमिसं लःजहाजया पाल ग्वये मफुत।
तर छिमिसं यक्व लुतय् यानाहःगु माल इनाकाइ।
लंगरातय्सं नं लुतय् यानाहःगु माल इनाकाय्गुली ब्वति काइ।
24 सियोनय् च्वनीपिं सुनानं “जि म्हंमफु” धकाः धाइ मखु

अले अन च्वनीपिं मनूतय्गु पाप क्षमा याइ।

34

परमेश्वरं शत्रुतय्त सजाँय बियादी

1 हे जात-जातियापिं मनूत,
जिगु न्ह्यःने वा अले बांलाक न्यँ।
हे मनूत, ध्यान ब्यु!
पृथ्वी व अन च्वंपिं फुक्कसिनं तायेमा।
संसार व उकी दयावःगु फुक्कसिनं तायेमा।
2 परमप्रभु फुक्क देशयापिं मनूतनापं तंपिकयादीगु दु।
वय्कःया तं इमि फुक्क सिपाइँतय्त लाःगु दु।
वय्कलं इमित धात्थें हे भज्यंक नाश यानादी।
वय्कलं इमित मनू स्याइपिनिगु ल्हातय् तयादीगु दु।
3 इमि सीपिं मनूत पिने यंकाः वांछ्वइ।
इमिगु सीम्ह तसकं नवइ
अले पर्वतय् इमिगु हिया हि जुइ।
4 आकाशया फुक्क नगुत तनावनी।
अले आकाश भ्वँ थू तु थें तनावनी।
दाखया मां सुकूचिंगु हःत व यःमरिमां सुकूचिंगु फलत कुतुं वः थें
आकाशया नगु-नक्षत्रत कुतुंवइ।✡

5 जिगु तरवार आकाशय् खनेदः वःगु दु।
स्व, थुकिं गुकथं एदोमया सन्तानयात न्याय यानादी।
थ्व जातियात जिं भज्यंक नाश याये त्यनागु दु।✡
6 परमप्रभुया तरवार हिइ थुंगु दु।
व दाःनं जाःगु दु,
भ्याःचा व च्वलयत्तय्गु हिलय्,
फैतय्गु जलासैँया दाकय् थुंगु दु।
छायधाःसा परमप्रभुं थ्व बलि बोज्राया शहरय् छायादी,
अले वय्कलं एदोमया लागाय् यक्व स्यायेगु पालेगु यानादी।
7 तसकं बल्लाःपिं मनूत नं गुँ द्रुहंत थें,
द्रुहंचात व बबल्लाःपिं द्रुहंत थें क्वदली।
इमिगु देशय् हिया हि जुइ
अले इमिगु जमिन दाःनं जाइ।

8 परमप्रभुं सियोनया पंलिनाः बदला कायेगु छगू दिं दु
व सजाँय बीगु छगू दँ दु।
9 एदोमया खुसित अलकत्राय्,
बँय्या धू गन्धकय् हिलावनी
अले इमिगु देश अलकत्रा थें च्याइ।
10 व चच्छि न्हिच्छि हे च्यानाच्वनी।
उकियागु कुँ न्ह्याबलें थाहां वनाच्वनी।
पुस्तां पुस्ता तक व झिजांमिजां दनाच्वनी,
अनं जुयाः सुं नं हाकनं वनी मखु।✡

✡ **34:4** ३४:४ मत्ती २४:२९; मर्क १३:२५; लूक २१:२६; प्रका ६:१३-१४ ✡ **34:5** ३४:५-७ यशै ६३:१-६; यर ४९:७-२२; इज २५:१२-१४; ३५:१-१५; आमो १:११-१२; ओब १:१-१४; मला १:२-५ ✡ **34:10** ३४:१० प्रका १४:११; १९:३

11 तर व छगू मरुभूमिया न्हिकांझंगःत च्वनेगु थाय् जुइ
अले ततःसलं हालीपिं न्हिकांझंगःत व सँक्वःतय्सं अनं स्वँ दय्की।
अनंलि परमेश्वरं एदोमयात ध्वः सालाः बांलाक नापय् यानादी,
वय्कलं उकियात गोलमाल व नाशया लागिं नापय् यानादी।
12 वया भारदारतय्त उकिया राज्य छगू नं दइ मखु,
अले अनयापिं शासकत तनावनी।
13 उकिया किल्लाया च्वय् कंमा
अले किल्लाय् न्हाय्कंमा व झाःत बुया वइ।
व ध्वंचात च्वनेगु थाय्
व न्हिकांझंगःत च्वनेगु छेँ जुइ।
14 मरुभूमिइ च्वंपिं पशुत फ्याका ध्वंनापं मिलय् जुयाः अन च्वनी,
गुँ च्वलय्तय्सं थः पासापिन्त सःती,
चान्हय्यापिं जन्तुतय्सं नं आराम कायेगु थाय् दयाः
अन आराम कायेत वइ।
15 अन न्हिकांझंगलं थःगु निंतिं स्वँ दय्काः खेँय् थ्वइ।
खेँय्यात थःगु पपुतिं त्वपुयाः मचा थ्वय्की
अले थः मचातय्गु बिचाः याइ।
एदोमय् गिद्धत थथःपिनिगु निम्हतिपुनापं च्वंवइ।
16 परमप्रभुया भ्वंथू स्व अले ब्वँ!
उकी छम्ह नं तनावनी मखु।
सुयातं निम्ह तिपुया निंतिं मगाःमचाः जुइ मखु,
छाय्धाःसा वय्कःया म्हुतुं थथे धयादीगु दु,
वय्कःया आत्मां इपिं सकसितं छथाय् मुंकादी,
17 वय्कलं इमिगु ब्वः अलग तयादी,
वय्कलं थःगु ल्हातं नापय् यानाः इमित इनाब्यूगु दु।
इमिसं सदां सदां थ्व अधिकार याइ।
अले पुस्तां पुस्ता तक इपिं अन बाय् च्वनी।

35

लय्लय्तातां यस्शलेमय् लिहां वइ

1 झिजांमिजां दंगु बँ व गंगु बँ लय्ताइ।
मरुभूमि लय्ताइ अले ह्वइ।
2 व लिली स्वां थें चक्कना ह्वइ।
व तसकं लय्ताइ अले तसलं म्ये हाली,
अले वयात लेबननया गौरव,
कर्मेल व शारोनया ऐश्वर्य बिइ।
इमिसं परमप्रभुया महिमा
व झी परमेश्वरया ऐश्वर्य खनी।

3 बमलाःगु ल्हात बल्लाकि!
अले बमलाःगु पुलि बल्लाकि!✡
4 नुगलय् भय दुपिन्त धा,
"साहस या, ग्याये मते।
छिमि परमेश्वर शत्रुतय्त सजाँय बीत झायादी,
अले छिमित बचय् यायेत परमेश्वरया बदलानापं झायादी।"

✡ **35:3** ३५:३ हिब १२:१२

5 अनंलि कांपिनिगु मिखा चायकादी,
अले ख्वाँयतयगु न्हायपं चायकादी।✡
6 अले लंग्रापिं चल्ला थें तिन्हुइ,
खाखःत लयतातां तसलं हाली।
गंगु बं तज्यानाः लः पिहां वइ
अले मरुभूमिइ खुसिबाः न्ह्याइ।
7 निभालं गंगु फिइ लखं जाइ,
गंगु बँय् लःया मूल तज्याइ।
ध्वंत च्वनीगु थासय् घाँय्,
सःखिमा व तिंकथिमा बुया वइ।

8 अन छपु मू लँ दइ,
वयात पवित्रताया लँ धकाः धाइ।
सुं अशुद्धपिं अनं जुयाः वनी मखु।
तर व लँ इमिगु निंतिं जक जुइ गुम्ह अनं जुयाः वंगु दु।
दुष्टत व मूर्खत अनं वने दइ मखु।
9 अन सुं सिंह दइ मखु,
न सुं स्याइपिं पशु अनं जुयाः वनी।
अन मेगु छुं नं खतरा दइ मखु।
तर उद्धार जुइ धुंकूपिं जक व लँपुं वनेखनी।
10 अले परमप्रभुं मू पुलाः छुत्कारा यानादीपिं लिहां वइ।
इपि सियोनय् म्ये हा हां दुहां वनी।
न्ह्याबलेंया लसता इमिगु छ्यंया श्रीपिच जुइ।
इमिसं लसता व खुशी लुइकी,
अले दुःखकष्ट व झसुका इपिंपाखें तापाक्क हे जुइ।

36

यरूशलेमयात अश्शूरीतयगु ख्याच्वः
२ राज १८:१३-२७; २ इति ३२:१-१९

1 हिजकियां राज्य यानाच्वंगु झिंप्यदँ दुबलय्* अश्शूरया जुजु सनहेरीबं यहूदाया फुक्क पःखाः ग्वयातःगु शहरयात हमला यानाः त्याका काल।
2 अश्शूरयाम्ह जुजुं हमला यायेत कप्तानयात छगू तःधंगु सेना बियाः लाकीशं यरूशलेमय् हिजकियायाथाय् छ्वत। यरूशलेमय् थ्यंकः वयाः व धोबितयगु बुँइ वनीगु च्वय् लाःगु पुखुया धः लिक्कयागु लँय् दित।
3 अले वयात नापलायेत हिजकिया जुजुया थुपिं हाकिमत, दरबारया प्रशासक हिल्कियाहया काय् एल्याकीम, दरबारया छ्यान्जे शेब्ना व ल्याःचाः तइम्ह आसापया काय् योआ पिहां वयाः कप्तानयाथाय् वन।
4 कप्तानं इमित धाल, "हिजकियायात थथे धा–
" 'तःधंम्ह अश्शूरया महाराजं थथे धयादी – छं सुयागु भलसा कयागु?
5 छं धाइ, छंके लडाइँया योजना व सिपाइँतय् बल दु धकाः, तर छं ला बकंफुसुल् खँ धयाच्वन। छं सुयाके भलसा तयाच्वनागु दु? अले छाय् जिगु विरोधय् विद्रोही जुयागु?†
6 न्यँ! छं मिश्र देशयागु भलसा काःगु दु, व ला तज्याःगु तिंकथि खः, उकिं मनूतयगु ल्हातय् सुइ। उकी लिधन धाःसा घाःपाः जक जुइ। मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोयागु भलसा काःम्ह न्ह्याम्हय्सिगु लागि नं थथे हे खः। ✡
7 अले छं जितः "जिमिसं ला परमप्रभु जिमि परमेश्वरयागु भलसा कयागु दु" धकाः धाःसा छु! व व हे मखु ला गुम्हय्सिगु पुजा यायेगुथाय् व वेदीत हिजकियां यहूदा व यरूशलेमयात थथे धया चीकाछ्वःगु खः, "छिमिसं थ्व वेदीया न्ह्याःने आराधना यायेमाः।"

✡ **35:5** ३५:५-६ मत्ती ११:५; लूक ७:२२ * **36:1** ३६:१ झिंप्यदँ थथे धयागु ७०१ बि.सि. खः † **36:5** ३६:५ यहूदायाम्ह जुजु हिजकियां ७०५ बि.सि.लय् अश्शूरया विरोधय् विद्रोह यागु खः, स्वयादिसँ २ राज १८:७ ✡ **36:6** ३६:६ इज २९:६-७

8 “ ‘आः जिमि मालिक अश्शूरयाम्ह जुजुलिसें बाचा चिनादिसँ। अले जिं छन्त निद्गः सल बी। स्वये, छं उपिं सलगइपिं तये फु कि मफु?
9 रथत व सलतय्गु निंतिं मिश्र देशय् भलसा याःसां गुकथं छिमिसं जिमि मालिकया हाकिमत मध्ये छम्ह चीधिकःम्ह हाकिमयात ख्यानाः छ्वये फइ?
10 थ्व बाहेक छु जिं थ्व देशयात हमला यानाः नाश यायेत परमप्रभुया ग्वाहालि मदय्क हे वयागु दु ला? परमप्रभुं हे जितः व देशय् वनाः वयात नाश या! धकाः धयादीगु दु।’ ”
11 अले एल्याकीम, शेब्ना व योआं लडाइँलय् वःम्ह कप्तानयात धाल, “बिन्ति दु, छिकपिनि दासतनापं आरमेइक भाषां न्ववानादिसँ, छाय्धाःसा जिमिसं व भाय् थ्। पखालय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं तायकाः हिब्रू भाषां जिपिंनापं न्ववानादी मते।”
12 तर लडाइँया कप्तानं धाल, “छु जिमि मालिकं जितः छिपिं व छिमि मालिकयात जक थ्व खँ धायके छ्वयाहःगु खः ला? छु वय्कलं जितः पखालय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्गु निंतिं नं छ्वयाहःगु मखु ला, सुनां छिमिसं थें थःगु खि नयेमाली अले थःगु हे च्व त्वनेमाली।”
13 अनंलि लडाइँया कप्तान दनाः तःसलं हिब्रू भाषां थथे धाल, “महाराज अश्शूरया जुजुया खँ न्यँ!
14 जुजुं थथे धयादी, हिजकियां छिमित धोखा मबीमा— वं छिमित बचय् याये फइ मखु!
15 हिजकियां हेय्काः छिमित थथे धयाः परमप्रभुयाके भलसा याके नं मबीमा, ‘परमप्रभुं धात्थें हे झीत छुत्कारा यानादी। वय्कलं थ्व शहर अश्शूरया जुजुया ल्हातय् लःल्हानादी मखु।’
16 “हिजकियायागु खँ न्यने मते। अश्शूरयाम्ह महाराजं थथे धयादी — छिपिं जिनापं मिलय् जूवःसा अले पिहां वयाः जिथाय् वःसा, छिपिं फुक्कसिनं थथःगु दाखमाया फल व यःमरिमाया फल नयेखनी, अले थथःगु तुंपाखें लः त्वनेखनी।
17 लिपा धाःसा छिमिगु हे थें ज्याःगु अन्न व न्हगु दाखमघ अले मरि व दाखक्यबं जाःगु देशय् जिं छिमित यंके।
18 “हिजकियाया खँ न्यने मते! ‘परमप्रभुं झीत बचय् यानादी’ धकाः धयाः वं छिमित ध्वंलानाच्वंगु दु। गुगुं जातियाम्ह घवं थःगु देशयात अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातं बचय् याये फुगु दु ला?
19 हमात व अर्पादया घःत गन वन? सपर्बेमया घःत ग्व लय्? छु! इमिसं सामरियायात जिगु ल्हातं बचय् यात ला?
20 छु! थुपिं देशयापिं घःत मध्ये सुनानं थःगु देशयात जिगु ल्हातं बचय् याये फुगु दु ला? परमप्रभुं यस्शलेमयात गथे यानाः बचय् याये फइ?”
21 तर मनूत फुक्क सुम्क च्वन, छुं नं लिसः मब्यु, छाय्धाःसा जुजुं थज्याःगु आज्ञा ब्यूगु खः, “वयात लिसः बी मते।”
22 अनंलि दरबारया प्रशासक हिल्कियाहया काय् एल्याकीम, दरबारया छ्यान्जे शेब्ना व ल्याःचाः तइम्ह आसापया काय् योआं थःगु वसः खुत, अले हिजकियायाथाय् वयाः अश्शूरयाम्ह लडाइँया सेनापतिं धाःगु खँ कन।

37

यस्शलेमया छुत्काराया भविष्यवाणी याःगु
२ राज १९:१-७
1 थ्व खँ न्यनेवं हिजकिया जुजुं नुगः मछिंकाः थःगु वसः खुत। अले भांग्रा हिनाः परमप्रभुया देगलय् वन।
2 वं दरबारया प्रशासक एल्याकीम, छ्यान्जे शेब्ना व म् म् पुजाहारीतय्त आमोजया काय् यशैया अगमवक्तायाथाय् छ्वल। उपिं सकसिनं भांग्रा हिनातःगु दु।
3 इमिसं वयात धाल, “हिजकिया जुजुं थथे धाःगु दु — थौं झीसं दुःख सीगु दि खः। झीसं सजाँय फयाच्वनागु दु अले झीगु बेइज्जत जूगु दु! थ्व मचाबुइगु ई त्ययाः नं मचाबुइकेगु बल मदुगु थें खः।
4 अश्शूरयाम्ह जुजुं म्वाःम्ह परमेश्वरयात हेस्यायेत थः छम्ह सेनापति छ्वयाहःगु दु। परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं वं धाःगु खँ न्यनादीमा अले न्यनादीगु खँया लागि वयात सजाँय बियादीमा। उकिं झी गुलि मनूत म्वानाच्वंगु दु, इमिगु निंतिं प्रार्थना यानाब्यु।”
5 हिजकिया जुजुया हाकिमत यशैयायाथाय् वयाः वयात जुजुया खबर बीध्युंकाः
6 यशैयां इमित धाल, “छिमि मालिकयात धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी — थुपिं अश्शूरयाम्ह जुजुया च्यःतय्सं जितः क्वह्यंकाः धाःगु खँ न्यनाः छ ग्याये मते।
7 बांलाक न्यँ, जिं वयागु बिचाःयात हीकाबी, गुकें यानाः व छुं खबर न्यनाः थःगु हे देशय् लिहांवनी। अन जिं वयात तरवारं पालाः स्याके बी।’ ”

अश्शूरीतय्सं ख्याच्वः ब्यूगु
२ राज १९:८-१३
8 अश्शूरी जुजु लाकीशं वनाः लिब्नालिसें लडाइँ यानाच्वंगु दु धइगु खँ सेनापतिं न्यन, उकिं व अन वन।

9 अश्शूरी जुजु सनहेरीबं मिश्न देशयाम्ह कूशी जुजु तिर्हाकाह थःलिसें लडाइँ यायेत वयाच्वंगु दु धयागु बुखँ न्यनाः वं
हिजकियायाथाय् दूततय्त थथे धाय्के छ्वल,
10 “यहूदायाम्ह जुजु हिजकियायात धा– छं भलसा याःम्ह घवं यरूशलेम अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातय् लाइ मखु धयाः
छन्त ध्वंमलायेमा।
11 अश्शूरयापिं जुजुपिन्सं मेमेगु फुक्क देशयात भज्यंक नाश यानाः छु यात व छं न्यंगु हे दु। छु छं थः बचय् जुइगु आस
यानागु ला?
12 छु जिगु पुर्खातय्सं गोजान, हारान व रेसेप शहरत नाश यात अले तेल-अस्सारय् च्वंपिं अदनयापिं मनूतय्त स्यात, अय्नं
इमि सुं घवं इमित बचय् याये फत ला?
13 हमातयाम्ह जुजु, अर्पादयाम्ह जुजु वा लायरयाम्ह जुजु वा सपर्बेमयाम्ह जुजु वा हेना वा इव्वाया जुजुपिं गन दु लय्?”

हिजकियां याःगु प्रार्थना

२ राज १९:१४-१९

14 हिजकियां थ्व पौ दूततय्गु ल्हातं कयाः ब्वन। अले व परमप्रभुया देगलय् थाहां वनाः पौ प्वलाः परमप्रभुया न्ह्याःने
तयाबिल।
15 हिजकियां परमप्रभुयात थथे प्रार्थना यात,
16 “हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर, करूबतय् दथुइ सिंहासनय् च्वनादीम्ह, छि हे जक संसारया फुक्क
राज्ययाम्ह परमेश्वर खः। छिं स्वर्ग व पृथ्वी दय्कादिल।✡
17 हे परमप्रभु न्यनादिसँ! हे परमप्रभु, थःगु मिखा चाय्काः स्वयादिसँ। सनहेरीबं म्वाःम्ह परमेश्वरयात हेपे यानाः धाःगु
फुक्क खँ ध्यान बियाः न्यनादिसँ।
18 “हे परमप्रभु, अश्शूरया जुजुपिन्सं जाति जातित व इमिगु देशयात नाश याःगु खँ धात्थें खः।
19 इमिसं जाति जातितय् घःतय्त मिइ वान्छवयाः नाश यानाबिल, छाय्धाःसा इपिं घः मखु, तर मनूतय्गु ल्हातं दय्कूगु सिँ
व ल्वहं जक खः।
20 आः हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर, जिमित वयागु ल्हातं त्वःतकादिसँ, अले संसारया फुक्क देशं छि परमप्रभु जक परमेश्वर
खः धकाः सीमा।”

हिजकिया जुजुयात यशैयाया बुखँ

२ राज १९:२०-३७

21 अले आमोजया काय् यशैयां हिजकियायाथाय् थथे धकाः बुखँ छ्वल – “परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबया बारे छं जितः प्रार्थना याःगुलि
22 वयागु विरोधय् परमप्रभुं थथे धयादीगु दु –
“ ‘अय् सियोनया कुमारी म्ह्याय्
छन्त हेपे याःगु दु,
छन्त हेस्याःगु दु।
यरूशलेमया म्ह्यायनं
छ बिस्युं वंबलय् छ्यं क्वाःगु दु,
23 छं सुयात क्वह्यंकाः व ब्वः बिया?
अले सुयागु विरोधय् छं न्ववानागु
वा तःधंछुयागु दु?
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया विरोधय् मखु ला!
24 थः दूततपाखें
छं परमप्रभुयात तसकं बेइज्जत याःगु दु।
छं थथे धाःगु दु,
जिं यक्व रथत ज्वनावनाः
ततःजाःगु पहाडत त्याकागु दु
अले लेबनानया तसकं तापाःगु गुँ च्वका च्वका तक।
जिं थुकिया ततःमागु देवदास्या सिमा
व बांबांलाःगु सल्लाया सिमा पाला,

✡ **37:16** ३७:१६ प्रस २५:२२

अले जि उकिया तातापाःगु च्वका
व उकिया ख्वातुगु गुँ दुने जि दुहां वना।
25 जिं तुं म्हुयाः विदेशया लः त्वना।
अले थःगु तुति पालिं मिश्रया फुक्क खुसि सुकाबिया।'

26 "यक्व न्हापा हे जिं अथे यायेगु ग्वसाः ग्वयागु खः धकाः
छु छं गुबलें मन्यना ला?
आः जिं हे व पूवंका।
पखालं घेरय् यानातःगु शहरतय्त नाश यानाः
ढुंचिकेगु शक्ति जिं छन्त बिया।
27 उकिं अन च्वंपिं कमजोर जूगु दु।
इपिं निराश जुयाः लज्या चाःगु दु।
इपिं ख्यःया घाँय् थें,
क्यातूगु घाँय् थें,
छेंया पलिइ बुयावःगु ताहाक जुइ न्ह्याः हे
गनावनीगु घाँय् थें जूगु दु।

28 "तर छ गन च्वनीगु,
छ थुखे उखे जुइगु व जि खनाः छं
तं पिकाःगु धकाः जिं स्यू।
29 छंगु तं व घमण्डया बारे जिं न्यनागु दु।
अथे जुयाः जिं छंगु न्हासय् काकःचा
व छंगु म्हुतुइ लगाम तयाबी।
छ गुगु लँ जुयाः वःगु खः
व हे लं जिं छन्त लित छ्वयाबी।
30 "हे हिजकिया, छंगु निति थ्व चिं जुइ,
"थ्व दँय् छिमिसं थथःम्हं बुयावःगु नइ।
अले निदँ दुबलय् थुकिं हे सयावःगु नइ।
अले स्वदँ दुबलय् छिमिसं पुसा ह्म, बाली लः,
अले दाखमात पिनाः उकी सयावःगु फल न।
31 अले यहूदाया घरानाया म्वानाच्वंपिन्सं
जमिनया क्वय् हा कयाः जमिनया च्वय् फल सय्की।
32 छाय्धाःसा यरूशलेमपाखें बचय् जूगु छग् ब्व
अले सियोन पर्वतं बचय्जूपिं छपुचः पिहां वइ।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया जोशं थ्व याइ।
33 "उकिं अश्शूरया जुजुया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
"व थ्व शहरय् वइ मखु,
न थन छपु नं वाण कय्की,
न ढाल ज्वनाः न्ह्याःने वये फइ,
न थुकिया विरोधय् घेरय् यायेगु चा व ल्वहंया द्रम्बःचा दय्के फइ।
34 गुगु लँ जुयाः व वःगु खः,
व हे लँ जुयाः व लिहांवनी,
अले थ्व शहरय् दुहां वइ मखु।"

दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

35 "जिं थःगु व जिमि च्यः दाऊदया कारणं
थ्व शहरयात रक्षा यानाः बचय् याये।"

36 अले परमप्रभुया दूत पिहां वल, वं अश्शूरीतय्गु छाउनीइ छगू लाख व चयन्याद्वःम्ह (१,८५,०००) अश्शूरी सिपाइँतय्त
स्यानाबिल। सुथय् दंबलय् मनूतय्सं छाउनीइ सिपाइँत सिनाच्वंगु खन।
37 उकिं अश्शूरयाम्ह जुजु सनहेरीबं छाउनी स्यंकाः निनवेय् लिहां वन। व वनाः अन हे च्वन।
38 छन्हु व थः घः निम्नोकया देगलय् पुजा यानाच्वंबलय् वया काय्पिं अद्रम्मलेक व शरेसेरं वयात तरवारं स्यात, अले इपिं
आरारात देशय् बिस्यं वन। वया लिपा वयागु थासय् वया काय् एसरहदोन जुजु जुयाः राज्य यात।*

38

हिजकिया जुजु सी थें च्वंक म्हंमफुगु

२ राज २०:१-११; २ इति ३२:२४-२६

1 उबलय् हिजकिया जुजु उसाँय् मदयाः सी थें च्वन। आमोजया काय् अगमवक्ता यशैयां वयाथाय् वनाः धाल, "परमप्रभुं
थथे धयादी – छैंय् फुक्क खँ मिलय् या, छाय्धाःसा छ सीत्यंगु दु। छंगु ल्वय् लनी मखुत।"*
2 हिजकियां अंगःपाखे स्वयाः परमप्रभुयात थथे प्रार्थना यात,
3 "हे परमप्रभु, जिं दुनुगलंनिसें छिगु भक्त जुयाः छिगु सेवा यानागु खँ लुमंकादिसँ। जिं छितः यःगु ज्या हे यानावयाच्वनागु
दु।" अले हिजकिया ह्याँयह्याँय् ख्वल।
4 अनंलि परमप्रभुया थ्व वचन यशैयाथाय् वल,
5 "वनाः हिजकियायात थथे धा, 'छिमि तापाबाज्या दाऊदया परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छंगु प्रार्थना न्यने, जिं
छंगु ख्वःबि खंगु दु। जिं छंगु आयु मेगु झिंन्यादँ अप्वय्काबी।
6 जिं अश्शूरयाम्ह जुजुया ल्हातं छन्त व थ्व शहरयात बचय् यायें। जिं थ्व शहरयात रक्षा यायें।
7 " 'परमप्रभुं छु बचं बियादी व पूवंकादी। परमप्रभुयापाखें उकिया चिं छन्त थ्व जुइ–
8 आहाजया त्वाथलय् निभाःया किचः गुगु क्वय्पाखे वने धुंकूगु दु, जिं झिपलाः ल्युने लित छ्वयाबी।' " अथे जुयाः
निभाःया किचः क्वय् क्वहां वनाच्वंगु जूसां झिपलाः लिज्यावन।

हिजकियाया प्रशंसाया म्ये

9 उसाँय् मदयाः सी थें च्वंक मफयाच्वंम्ह ल्वय् लनाः यहूदाया जुजु हिजकियां प्रशंसाया म्ये च्वल –
10 जिं बिचाः याना, "जिगु जीवनया दक्कलय् बांलाःगु इलय् हे
जि मृत लोकय् वनेमाल
अले थनिंनिसें जि म्वाइ मखुत।
11 परमप्रभुयात जिं हाकनं गुबलें खनी मखुत,
म्वाःपिनिगु देशय् परमप्रभुयात जिं खंके फइ मखुत।
मनूतय्त जिं थनिंनिसें खनी मखुत,
न जि आः संसारय् च्वनाच्वंपिं लिसे च्वने दइ।
12 जवाःतय्गु पाल थें जिगु जीवन
जिपाखें लाकायंकल।
तान थाइम्हं कापः तु थें जिं जिगु जीवन तुलागु दु
अले वय्कलं जितः तानं चानादीगु दु।
न्हिच्छि व चच्छिं हे छिं जिगु जीवनयात अन्त यानादीगु दु।
13 सुथय् तक जि पिवाच्वना।
तर सिहंनं क्वँय् त्वथ् थें वय्कलं जिगु फुक्क क्वँय् त्वथुलादिल।
न्हिच्छि व चच्छिं हे छिं जिगु जीवनयात अन्त यानादीगु दु।
14 इखुंचा व सलांत्याः झंगलं थें जिं चिरबिर यानाः हाला।
सुकुभत्तुं थें विलाप याना,
च्वय् आकाशय् स्वस्वं हे जिगु मिखा त्यानुइ धुंकल।
हे परमप्रभु, जि दुःखय् लाःगु दु। छिं हे जितः ग्वाहालि यानादिसँ।"

15 तर आः जिं छु धायेफु धकाः?

---

* **37:38** ३७:३८ ६८१ बि.सि.लय् सनहेरीबयात स्याःगु अले एसरहदोन जुजु जुगु खः * **38:1** ३८:१ ७०३ बि.सि. हिजकिया जुजु म्हमफुगु खः

वय्कः जिनापं न्ववानादिल अले वय्कलं हे थथे यानादिल,
जिगु प्राणया धन्दाया कारणं
जि जिगु जिवंकाछि क्वमिल्गु जुये।
16 हे परमप्रभु, थ्व खँपाखें हे मनूत म्वाइ,
अले जिगु आत्माय् नं जीवन दइ,
छिं जिगु ल्वय् लाय्कादिल
अले जितः म्वाके बियादिल।
17 धात्थें हे जिगु उन्नतिया निंतिं जिं थथे सास्ती नये माल।
छिं जितः माया यानाः
सीगालय् वनेगुपाखें बचय् यानादिल।
छिं जिगु फुक्क पाप क्षमा यानादिल।
18 पातालं छिगु प्रशंसा याये फइ मखु।
सीम्हं छिगु प्रशंसा याये फइ मखु।
सीगालय् वने धुंकूपिन्सं
छिगु विश्वास याये बहःगु खँय् आशा याइ मखु।
19 म्वाःपिं व म्वानाच्वंपिन्सं जक छिगु प्रशंसा याइ,
गथे थौं जिं यानाच्वना।
बौनं थः कायपिन्त
छिगु विश्वास याये बहःगु खँया बारे कनी।

20 परमप्रभुं जिगु उद्धार यानादी,
अले झीपिं थःगु जिवंकाछि
परमप्रभुया देगलय्
तार दुगु बाजं थानाः भजन हाले।

यशैयां हिजकियायात सल्लाह ब्यूगु
२ राज २०:७-८

21 यशैयां थथे धाःगु खः, "यःमरिमाया मलम दय्काः हिजकियायागु कइलय् पानाब्यु। अले वयागु ल्वय् लायावनी।"
22 हिजकियां यशैयायात न्यंगु खः, "जि परमप्रभुया देगलय् वने फइ धइगुया चिं छु जुइ?"

39

बेबिलोनं खबर ज्वनावःपिं दूतत
२ राज २०:१२-१९

1 अबलय् लाक्क हे बेबिलोनयाम्ह जुजु बलदानया काय् मरोदक-बलदानं हिजकिया जुजु म्हंमफुगुपाखें लाये धुंकूगु दु धकाः न्यनाः वयाथाय् पौत व कोसेलि बियाः दूतत छ्वल।*
2 हिजकिया जुजुं व ज्वनावःपिं दूततय्त लसकुस यात। हिजकियां उपिं दूततय् थःगु धुकुतिइ च्वंगु ल्ँ वहः, मसला, नस्वाः वःगु चिकं व फुक्क सिपाइँतय्गु ल्वाभः क्यन। हिजकियां दरबार वा राज्यया धुकुतिइ इमित मक्यंगु छुं हे मदु।
3 अनंलि यशैया अगमवक्तां हिजकिया जुजुयाथाय् वनाः न्यन, "इपिं मनूतय्सं छु धयावन? इपिं गनं छिथाय् वःगु खः?"
हिजकियां धाल, "इपिं ला तापाःगु देश बेबिलोनं वःगु खः।"
4 अगमवक्तां न्यन, "छिगु दरबारय् इमिसं छु छु खन?"
हिजकियां धाल, "जिगु दरबारय् दुगु फुक्क इमिसं खन। जिगु धुकुतिइ जिं इमित मक्यनागु छुं नं मदु।"
5 अले यशैयां हिजकियायात धाल, "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया वचन न्यँ–
6 छंगु दरबारय् दुगु फुक्कं व छिमि पुर्खातय्सं थौं तक मुंकातःगु फुक्क बेबिलोनय् यंकीगु दिं धात्थें वइतिनि, छुं नं त्वःताथकी मखु, परमप्रभुं धयादी।†

---

* **39:1** ३९:१ ७०२ बि.सि.लय् बेबिलोनीत हिजकिया जुजुयात नापलाः वःगु खः
† **39:6** ३९:६ ५८६ बि.सि.लय् बेबिलोनीतय्सं यरूशलेम त्याका नाश याबलय् थ्व अमगवाणी पूवन।

7 अले छिकपिनि सन्तानत मध्ये नं गुलि गुलिसित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकी। अले बेबिलोनय् जुजुया दरबारय् सेवा यायेत नपुंसक दयकी।”✡
8 हिजकियां यशैयायात लिसः बिल, “छिं धयादीगु परमप्रभुया वचन बांलाः।” छायधाःसा वं बिचाः यात, “जि म्वानाच्वंतले शान्ति व सुरक्षा दइगु जूसा थ्व बां हे लाः?”

40

परमेश्वरया मनूयात सान्त्वना

1 छिमि परमेश्वरं धयादी,
जिमि प्रजायात सान्त्वना, सान्त्वना।
2 यरूशलेमया मनूतय्त साहस ब्यु।
इमित धा,
इमिसं ताःइलंनिसें सास्ती नयावयाच्वंगु दु।
आः इमिगु पाप क्षमा जूगु दु,
इमिगु पापया लागिं
जिं इमित पूरा सजाँय बियागु दु।

3 सुं छम्हय्सिनं थथे धकाः हाला हःगु सः ताये दइ,
“मरूभूमिइ परमप्रभुयात लँ ब्यु,
झिजांमिजां दंगु थासय् झी परमेश्वरयात लँ छिंकाब्यु।✡✡
4 फुक्क ब्यासित तःजाय्की,
फुक्क पर्वत व डाँडात माथंवंकी।
बेक्वःगु ख्यःत तप्यंकी
अले गाः वंगु बुँत माथंवंकी।
5 अनंलि परमप्रभुया महिमा खने दइ,
संसारया फुक्क मनूतय्सं छक्वलं व खनी,
छायधाःसा परमप्रभुया म्हुतुं हे थथे धयादीगु खः।”

6 छगू सलं थथे धाइ, “वचन घोषणा या!”
अले जिं न्यना, “छु वचन घोषणा यायेगु?”
“फुक्क मनूत घाँय् थें जक खः, इमिगु फुक्क गौरव
गुँइ ह्वइगु स्वां थें छुं ईया लगिं जक दयाच्वनी।
7 घाँय् गनावनी अले स्वां हायावनी,
छायधाःसा परमप्रभुं इमिपाखे फय् वय्कादी,
धात्थें हे मनूत घाँय् थें खः।
8 घाँय् गनावनी अले स्वां हायावनी,
तर झी परमेश्वरया वचन न्ह्याबलें दयाच्वनी।”✡

9 हे भिंगु खँ हइम्ह सियोन,
तज्जाःगु पर्वतय् थाहां हुँ,
अले थ्व भिंगु खँ न्यंकि!
हे भिंगु खँ हइम्ह यरूशलेम, ततःसलं हा,
मग्यासें ततःसलं हा!
अले यहूदाया शहरयात धा, “छिमि परमेश्वर झायाच्वंगु दु।”
10 स्व, शक्तिनापं परमप्रभु परमेश्वर झायेत्यंगु दु,
वय्कःया बल्लाःगु ल्हातं राज्य याइ।

✡ **39:7** ३९:७ दान १:१-७; २ राज २४:१०-१६; २ इति ३६:१० ✡ **40:3** ४०:३ ४०:३मत्ती ३:३; मर्क १:३; यूह १:२३ ✡ **40:3** ४०:३-५ लूक ३:४-६ ✡ **40:8** ४०:६-८ याक १:१०-११; १ पत्र १:२४-२५

वय्कःया सिरपाः वय्कःयाके दु,
अले वय्कःया इनाम नं वय्कःयाके हे दु।✡
11 वय्कलं थःगु फैच्वलय्या बथांयात फैजवालं थें ज्वयादी।
वय्कलं चिचीधिकःपिं भ्याःचातय्त थःगु मुलय् कयादी
अले इमित थःगु हे नुगःया लिक्क पाछायादी।
वय्कलं तसकं चिचीधिकःपिं फैचा दुपिन्त बुलुहुं ज्वयादी।✡

इस्राएलया परमेश्वर थें ज्याःम्ह सु दु?

12 सुनां समुद्रयात थःगु ल्हातं ज्वनाः तये फइ?
सुनां आकाशयात ल्हातं नापय् याये फइ?
सुनां पृथ्वीया चा दालाय् तःगु दु
वा डाँडा व पर्वतयात पाय्छिकथं ताल्जुइ लने फु?
13 वय्कःयागु मन सीके फुम्ह सु दु?
वय्कःयात सल्लाह बी फुम्ह सु दु? ✡
14 बुद्धिया जःया निंतिं वय्कलं सुयाकें सल्लाह कयादीगु दु ला?
अले सुनां वय्कःयात खःगु लँय् वनेगु स्यन?
सुनां वय्कःयात ज्ञानया खँ स्यन,
वा थुइके फइगु लँपु क्यन?

15 जात जातित ला बाल्तिनय् च्वंगु छफुति लः थें जक खः।
इपिं ला ताल्जुइ पेपुनाच्वंगु धू थें खः।
वय्कलं ला टापुतय्त धूयात थें लनादी।
16 झी परमेश्वरया निंतिं वेदीइ होमबलि छायेत
लेबनानया गुँइ च्वंपिं पशुत गाइ मखु
अले छवय्केत अनयागु सिमात नं गाइ मखु।
17 फुक्क जातित वय्कःया न्ह्यःने छुं नं मखु।
वय्कलं इमित छुं नं ज्यालगय् मजूपिं
व छुं नं मखुपिं ताय्कादी।

18 अनंलि छिमिसं परमेश्वरयात सुनापं दाँजय् यायेगु?
अले वय्कःयात छु मूर्ति नाप दाँजय् यायेगु?✡
19 मूर्ति ला शिल्पकारतय्सं दय्की।
लुँकःमिं उकी लुँ भुनाबी,
अले उकिया निंतिं वहःया सिखः दय्की।
20 लुँ व वहःया मूर्ति दय्के मफुपिं मनूतय्सं ध्वग्गिना मवनीगु सिँ ल्यइ,
क्वदली मखुपिं मूर्ति दय्केत वं छम्ह तसकं ज्या सःम्ह शिल्पकारयात ल्यइ।

परमेश्वरं फुक्क पृथ्वीइ शासन यानादी

21 छु छं छुं नं मस्यू ला?
छु छन्त न्हापा हे धाःगु मखु ला?
पृथ्वी गुकथं शुरू जुल,
छु छं न्यनागु मदु ला?
22 वय्कः पृथ्वी च्वय् आकाश स्वयाः नं च्वय् थःगु सिंहासनय् च्वनादीम्हय्सिनं व दय्कादीगु खः,
क्वय् पृथ्वीइ मनूत बुइँचा थें जक खः।
वय्कलं आकाशयात इलां थें चक्कंकादीगु दु,
अले अन बाय् च्वनेत पाल थें चक्कंकादीगु दु।

✡ **40:10** ४०:१० यशै ६२:११; प्रका २२:१२ ✡ **40:11** ४०:११ इज ३४:१५; यूह १०:११ ✡ **40:13** ४०:१३ रोम ११:३४; १ कोर २:१६ ✡ **40:18** ४०:१८ प्रे १७:२९

23 वय्कलं शासकतय्त ज्यालगय् मजुइकादी,
अले पृथ्वीइ च्वंपिं शासकतय्त छुं नं मखुपिं यानाः क्वकयादी।
24 इपिं पीवं,
पुसा ह्मलेवं,
इमिसं बुँइ हा कायेवं
वय्कलं इमित स्वांपुयादी
अले इपिं सुकूचिनावनी,
अले ग्वःफसं इमित छ्वसँ थें पुइकेयंकी।

25 "छिमिसं जितः सुनापं दाँजय् यायेगु?
जि थें ज्याःम्ह सु दु?" पवित्र परमेश्वरं धयादी।
26 च्वय् आकाशय् मिखा ब्वयाः स्व,
अनयागु फुक्क नगुत सुनां दय्कूगु खः?
वय्कलं हे मखु ला?
वय्कलं उपिं फुक्क नगु व नक्षत्रतय्त नां कयाः सःतादी,
वय्कःया तःधंगु शक्तिया कारणं
उपिं छगू नं तनावनी मखु।

27 हे याकूब, छ छाय् क्वाराक्वारा हालाच्वनागु?
हे इस्राएल, छं छाय् थथे धयागु,
"परमप्रभुं जिगु दुःख मथु,
जिं अन्याय सहयाना नं वास्ता यानामदी?"
28 छु छं मस्यू ला?
छु छं न्यनागु मदु ला?
परमप्रभु सदां सदांया परमेश्वर खः धकाः,
वय्कलं हे दक्व संसार दय्कादिल।
वय्कः गुबलें त्यानुचाइ मखु,
गुबलें गलय् जुइ मखु, वय्कःया बिचाः सुनानं थुइके फइ मखु।
29 वय्कलं त्यानु चायाच्वंपिन्त
व बल मदुपिन्त बल बियादी।
30 मचा ल्यायम्हपिं मनूत नं बल मदयाः त्यानु चायावनी
अले ल्यायम्हपिं मनूत त्यानुचायाः क्वदली।
31 तर परमप्रभुयाके भलसा तइपिनिगु बल हाकनं न्हगु जुइ।
इपिं इमा थें च्वय् च्वय् ब्वया जुइ
अले ब्वाँय् वनाः नं त्यानुचाइ मखु।
इपिं न्यासि वनाः नं मूर्च्छा जुइ मखु।

41

परमप्रभुं इस्राएलीतय्त ग्वाहालि यानादीगु
1 "हे टापुत, जिगु न्ह्यःने सुम्क चवँ!
जात जातितय्सं न्हगु बल कायेमा!
इपिं न्ह्यःने वयाः खँ ल्हाः वयेमा!
झीपिं न्याय याइगु थासय् मुंवनेनु।

2 "सुनां पुर्ब सुं छम्हय्सित
वय्कःया सेवा यायेत धार्मिकताय् सःता ग्वाकूगु दु?
वय्कलं जात जातितय्त थःगु अधीनय् हयादी,

अले जुजुतय्त इमिगु न्ह्यःने थःगु अधिकारय् हयादी।
वं इमित थःगु तरवारं धू थें
अले थःगु धनुष वाणं ब्वय्का यंकीगु छ्वस थें यानादी।
3 वं इमित लिनाछ्वइ,
न्हापा वं हे मवंनिगु लँपु जुयाः व छुं हानि मजुइक न्ह्यांवनी।
4 शुसंनिसें पुस्तातय्त सःताः थ्व ज्या पूवंकूम्ह सु खः?
छु! जि हे मखु ला? जि परमप्रभु, इपिंनापं न्हापा अले लिपाथ्यंक च्वनाच्वनाम्ह जि व हे खः।"

5 टापुत थ्व खनाः तसकं ग्यात।
पृथ्वीया ताताःपाःगु देशत थुरथुर खात।
इपिं लिक्क थ्यंकः वल।
6 छम्हय्सिनं मेम्हय्सित ग्वाहालि याइ,
अले थः किजायात थथे धाइ, "साहस या!"
7 बांलाक ज्या सःम्ह कारिगरं लुँकःमियात साहस बी,
अले ढलोटयात मुगलं दायाः पिचुसे च्वंगु मूर्ति दयकूम्हं
मूर्ति स्वाइम्हय्सिगु मनय् हपाः बी।
वं लिसं तइम्हय्सित धाइ, "ज्या बांलात!"
अले वं मूर्ति थुखे उखे मसनेमा धकाः नकिं तानाः बल्लाकाबी।

8 "तर छ! हे इस्राएल, जिमि दास,
याकूब, सुयात जिं ल्ययागु दु।
जिमि पासा अब्राहामया वंश,✡
9 छन्त जिं पृथ्वीयागु ताताःपाःगु थासं हया,
अले पृथ्वीया कुन्चां जिं छन्त सःता।
अले जिं धया, 'छ जिम्ह दास खः।'
जिं छन्त ल्ययागु दु, त्वःतागु मदु।
10 अथे जुयाः ग्याये मते, छाय्धाःसा जि छनापं हे दु।
नुगः क्वतुंके मते, छाय्धाःसा जि हे छिमि परमेश्वर खः।
जिं छन्त बल्लाके। जिं छन्त ग्वाहालि याये।
जिगु धार्मिकताया जव ल्हातं जिं छन्त तिबः बी।

11 "छनापं तंम्वःपिं फुक्क धात्थें हे लाजय् लाइ, अले बेइज्जत जुइ।
छन्त विरोध याइपिं छुं मखुपिं जुइ अले नाश जुयावनी।
12 छिमि शत्रुतय्त छं मातुमालां नं लुइके फइ मखु।
छंगु विरोधय् लडाइँ याइपिं नं ज्यालगय् जुइ मखु अले नाश जुइ।
13 छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
जिं छंगु जव ल्हाः ज्वनाः
छन्त थथे धाये, 'ग्याये मते,
जिं छन्त ग्वाहालि याये।'
14 हे कीचा याकूब, ग्याये मते!
हे चिधंगु इस्राएल,
जिं हे छन्त ग्वाहालि याये।"
परमप्रभु, छन्त उद्धार यानादीम्ह इस्राएलया दक्वसिबय् तःधंम्ह पवित्र परमेश्वरं थथे धयादी।
15 "स्व, जिं छन्त छगू न्हगु व च्वामुसे च्वंगु
नकिं दुगु अन्न दायेगु पाता दय्काबी।
छं पर्वततय्त तासय् याइ

✡ **41:8** ४१:८ २ इति २०:७; याक २:२३

अले उकियात दायाः छ्वस याइ।
16 छं इमित हायाछ्वइ अले फसं इमित च्वय् थत यंकी,
अले ग्वःफसं इमित पुइकेयंकी।
छं धाःसा परमप्रभुनापं हे लय्तायाच्वनी।
अले छं इस्राएल्या पवित्र परमेश्वरया महिमा याइ।

17 "गरीबतय्सं व मगाःमचाःपिन्सं लः माली,
तर लः गनं नं लुइके फइ मखु,
इमिगु मे प्याःचायाः गनी।
तर जि परमप्रभुं इमित लिसः बी।
जि इस्राएल्या परमेश्वरं इमित त्वःते मखु।
18 नांगा डाँडां जिं खुसिबाः न्ह्याकाबी,
अले ब्यासिइ लःया मूलत पिकयाबी।
जिं मरूभूमिइ लःया पुखू
व गंगु बँयात लःया मूलय् हिइकाबी।
19 मरूभूमिइ जिं ताय्गः सिमा, खयः सिमा,
मेहदीया सिमात व जैतूनया सिमात बुयाः वय्काबी।
जिं गंगु बँय् स्वसिमा, धूपी व सिसौया सिमातनापं हे बुयाः वय्काबी।
20 छाय्धाःसा मनूतय्सं खनाः थुइमा
अले बिचाः यायेमा।
थ्व परमप्रभुया ल्हाःया ज्या खः धकाः इमिसं पक्का हे थुइमा।
थ्व इस्राएल्या पवित्र परमेश्वरं सृष्टि यानादीगु खः।

मखुपिं घःतय्त परमप्रभुया ख्याच्वः
21 "परमप्रभुं धयादी,
'छिमिगु मुद्दात जिथाय् हजि।'
थथःगु खँ जिथाय् हजि याकूबया जुजुं धयादी,
22 अय् मूर्तित, लिपा छु जुइतिनि जिमित धा,
छिमिगु न्हापा जुइ धुंकूगु खँ जिमित धा।
गुकिं यानाः जिमिसं बिचाः यानाः उपिं पूरा जुल कि मजू धकाः सीके फइ।
अले उकिया लिपांगु लिच्वः छु जुइ धकाः जिमिसं सीके फइ।
वा छु जुइत्यंगु खः व खँ जिमित धयाब्यु।
23 आः जू वइगु खँ जिमित धयाब्यु,
गुकिं यानाः जिमिसं छिपिं हे घः खः धकाः सीके फइ।
भिं व मभिंगु न्ह्यागु सां छुं या,
कि जिपिं ग्याये माली अले भय कयाः च्वनेमाली।
24 तर छिपिं ला ज्यालगय् हे मजूपिं खः,
अले छिमिगु ज्या नं छतिं हे ज्यालगय् मजू।
सुनां छिमित ल्यइ व घच्चाइपूम्ह खः।

25 "जिं सुं छम्हय्सित उत्तरपाखें ल्ययागु दु अले व वइ।
पुर्ब वयाः वं जिगु नां काइ।
भ्यातनाःयात न्हुतुन्ह थें अले कुमालं चा न्हुतुन्ह थें
वं शासकतय्त न्हुइ।
26 छिपिं मध्ये गुम्ह घवं शुरूनिसें थ्व क्यनाब्यूगु दु अले झीसं सीके फत?
शुरूनिसें सुनां थ्व क्यनाबिल अले पाय्छि जू धकाः झीसं धायेफत?
थ्व खँ झीत सुनानं धयाब्यूगु मदु,
न्हापा सुनानं छगू बचं धाःगु मदु।

छिमिसं धाःगु वचन सुनानं न्यंगु मदु।
27 सियोनयात दकलय् न्हापा 'स्व, थन छु जुइतिनि' धकाः धयाम्ह जि हे खः।
यरूशलेमयात भिंगु खँ न्यंकेत छम्ह दूत छ्वयाम्ह जि हे खः।
28 जिं घःतय् दथुइ मालाः स्वया, इमिगु दथुइ सल्लाहबीपिं छम्ह नं मदु।
जिं इमिके न्यने धाःसा सुनानं लिसः बी मखु।
29 स्व, इपिं फुक्कं असत्य खः।
इमिगु ज्या नं छुं मू मवं।
इमिगु मूर्तित फय् व अलमल जक खः।"

42

परमप्रभुया दास

1 "थ्व जिमि दास खः, गुम्हय्सित जिं तिबः बी,
थ्व जिं ल्ययाम्ह मन् खः, थ्व खनाः जि लय्ता।
वयाके जिं जिगु आत्मा तयाबियागु दु,
वं जात जातिया निंति न्याय हइ।✡✡
2 व चिल्लाय् दनाः हाली मखु, वा तसकं हाली मखु
अले वं लँय् थःगु सः न्यंका जुइ मखु।
3 तज्याःगु तिंकथि वं त्वथुली मखु,
अले पाल्चाय् पिलि-पिलि च्यानाच्वंगु मतः वं स्याइ मखु,
वं सत्यताकथं न्याय याइ।
4 वं पृथ्वीइ न्याय पलिस्था मयातले
व बमलाइ मखु, निराश नं जुइ मखु।
वयागु स्यनातःगु खँय् तातापाःगु देशय् च्वंपिन्सं थःगु आशा तइ।"

5 परमप्रभु परमेश्वरं आकाश दय्काः उकियात चकंकादिल,
अले पृथ्वी व उकी दुगु फुक्कयात न्यनावंकादिल,
अले वय्कलं अन दुपिं मनूतय्त सासः
व थुखे उखे जुइपिन्त जीवन बियादी।
परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी —✡

6 "जि, परमप्रभुं जिगु धार्मिकताकथं छन्त सःतागु दु,
जिं छंगु ल्हाः ज्वनाः छन्त रक्षा याये।
जिं छन्त जिमि मनूतलिसें जिगु बाचाया चिं
अले यहूदीमखुपिनिगु निंति जः दय्काबी।✡
7 गुकिं यानाः छं मिखां मखंपिन्त खंकाबी
कुना तःपिं कैदीतय्त इयालखानां
व खिउँगु थासय् च्वंपिन्त खिउँगु कालकोठरी लिकाइ।

8 "जि परमप्रभु खः, जिगु नां थ्व हे खः,
जिगु महिमा जिं मेपिन्त बी मखु,
जिगु प्रशंसा मूर्तितय्त बी मखु।
9 स्व, न्हापायागु खँ ला जुइ धुंकल,
आः न्हगु खँ जिं कने।
व जुइ न्ह्याः हे उकिया बारे
जिं छिमित घोषणा याये।"

✡ **42:1** ४२:१ मत्ती ३:१७; १७:५; मर्क १:११; लूक ३:२२; ९:३५ ✡ **42:1** ४२:१-४ मत्ती १२:१८-२१ ✡ **42:5** ४२:५ प्रे १७:२४-२५ ✡ **42:6** ४२:६ यशै ४९:६; लूक २:३२; प्रे १३:४७; २६:२३

परमप्रभुया प्रशंसाया भजन

10 परमप्रभुया निंतिं छपु न्हगु भजन हा,
पृथ्वीया तातःपाःगु थासं वय्कःया प्रशंसा या।
हे समुद्रय् यात्रा याइपिं अले उकी दुगु फुक्क जीवजन्तुं,
हे टापुत अले अन च्वंपिं फुक्क मनूत!
11 मरूभूमि व अन च्वंगु शहरत परमेश्वया प्रशंसा या!
हे केदार च्वनाच्वंगु बस्तीत वय्कःया प्रशंसा या!
सेलाय् च्वंपिं मनूत
पर्वतया च्वका च्वकां ततःसलं लसताया म्ये हा!
12 तातःपाःगु देशय् च्वंपिं मनूत
परमप्रभुया महिमा व प्रशंसा या!
13 परमप्रभु तसकं बल्लाःम्ह मनू थें पिहांझाइ।
वय्कलं लडाइँया निंतिं छम्ह बल्लाःम्ह सिपाइँनं क्यंगु थें थःगु जोश क्यनादी।
वय्कः तःसलं हालादी अले तःसलं लडाइँया सः थाहांवनी।
वय्कलं थः शत्रुतय्त बुकी।

परमेश्वरं थः मनूतय्त ग्वाहालि यायेगु बाचा याःगु

14 "जि ताःई तक ला सुम्क च्वना,
जि सुम्क च्वना अले थःम्हं थःत पनातया।
तर आः जि मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसा थें जि हाले,
जितः स्वाँ स्वाँ वइ अले जिं सासः पिकाये।
15 जिं डाँडात व पर्वततय्त नाश याये,
स्वासिमात गंकाबी।
जिं खुसितय्त टापुइ हिलाबी,
अले पुखूत गंगु बँ यानाबी।
16 जिं जिमि कांपिं प्रजातय्त इपिं गुबलें मवंगु लँपुइ यंके।
इमिसं मस्यूगु लँपुइ जिं इमित लँ क्यँक्यं यंके।
जिं इमिगु निंतिं खिउँगुयात जलय्
अले गाः वंगु थाय्यात माथं वंकाबी।
थज्याःगु ज्या जिं याये।
जिं इमित त्वःते मखु।
17 तर सुनां सुनां मूर्ति तय्के भलसा याइ,
उपिं मूर्तितय्त थःगु घः मानय् याइ,
इपिं लज्जा चायेमाली अले बदनाम जुइ।"

इस्राएलीतय्सं सय्के मफुगु

18 "हे ख्वाँयत न्यँ,
हे कांपिं बांलाक स्व!
19 तर जिमि दासत बाहेक मेपिं सु कांपिं दु धकाः?
वा जिं छ्वयापिं दूत थें ख्वाँय्पिं सु दु धकाः?
जिं थःगु लागिं अलग यानाम्ह थें ज्यापिं कांपिं सु दु धकाः?
परमप्रभुया दास थें कांम्ह मेपिं सु दु धकाः?
20 छं यक्व खँ खंगु दु,
तर ध्यान ब्यूगु मदु।
छंगु न्हाय्पं ला चाःगु हे दु,
अय्नं छं छुं नं ताःगु मदु।"

21 थःगु धार्मिकताया कारणं थःगु व्यवस्थायात तःधंकेगु व

महिमां जायकेगु परमप्रभुयात यल।
22 तर थ्व छगू थज्याःगु जाति खः,
सुयात लुतय् याःगु दु।
इमित कैदी यानाः
कालकोठरीइ कुनातःगु दु।
इमित लुतय् याःगु दु,
अले इमित त्वःतकेत व लित छ्वयेत सुं नं वइ मखु।

23 छु छिपिं सुनां थ्व खँ न्यन?
छु आवंलि ध्यान बियाः खँ न्यनेगु?
24 सुनां याकूबयात लुतय् याकेत अले इस्राएलयात लुतय् याइपिनिगु ल्हातय् तयाबिल?
वय्कः व हे परमप्रभु खः सुया विरोधय् झीसं पाप यानागु खः।
वय्कःया इच्छा कथं मनूतय्सं थःगु जीवन हनेगु इच्छा मयाः।
वय्कलं बियादीगु नियम मानय् मयाः।
25 अथे जुयाः वय्कलं इमित थःगु तं प्वंकादीगु खः,
अले लडाइँ यानाः स्यायेगुया दुःखकष्ट याकेबियादिल।
मि थें ज्याःगु वय्कःया तं फुक्क इस्राएलय् च्याःगु दु।
तर छु जुयाच्वंगु दु, व इमिसं गुबलें थुइका काःगु मदु,
वपाखें इमिसं छुं नं सय्का काःगु मदु।

43

थः प्रजायात बचय् यायेगु परमेश्वरया बाचा
1 तर आः, हे याकूब, छन्त सृष्टि यानादीम्ह,
हे इस्राएल, छन्त आकार ब्यूम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“ग्याये मते, छाय्धाःसा जिं छन्त मू पुलाः त्वःतकागु दु।
जिं छन्त छंगु नां कयाः सःतागु दु, छ जिम्ह हे खः।
2 छ तःजाःगु लखं जुयाः वनीबलय् जि छनापं हे दइ।
छ खुसि जुयाः वनीबलय् उकिं छन्त त्वपुइ मखु।
छ मिं जुयाः वनीबलय् उकिं छन्त थिइ मखु।
उकिया मि जलं छन्त छ्वयकी मखु।
3 छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः,
इस्राएलया पवित्र परमेश्वर, छिमि मुक्तिदाता।
छन्त त्वतकेत मिश्र देश
अले छंगु पलेसा कूश व सेबा जिं बी।
4 छ जिगु मिखाय् तसकं मू वंम्ह व हनाबना दुम्ह जूगुलि,
जिं छन्त माया यानागुलिं
जिं मनूतय्त छंगु पलेसा
व जात जातितय्त छंगु जीवनया पलेसा बी।
5 ग्याये मते, छाय्धाःसा जि छनापं हे दु।
जिं छिमि सन्तातय्त पुर्बनिसें हये,
पच्छिमंनिसें छिमित छथाय् मुंके।
6 जिं उत्तर देशयात धाये, ‘इमित छ्व।’
दच्छिन देशयात जिं धाये, इमित पने मते।
जिमि काय्पिन्त तापाकंनिसें
व जिमि म्ह्याय्पिन्त पृथ्वीया कुंकुलामंनिसें हजि,
7 सु सु जिगु नामं सःतूगु दु,

सुयात जिं जिगु महिमाया निंति सृष्टि यानागु दु,
सुयात बां लुइका अले सुयात जिं दय्का।"

इस्राएल परमप्रभुया साक्षी खः।

8 मिखा दयाः नं कांपिं व न्हाय्पं दयाः नं
ख्वाँय्पिं मनूतय्त पिने यंकि।
9 फुक्क जात जातित छथाय् मुं,
संसारया फुक्क मनूत छथाय् मुं।
इमि घःत मध्ये सुनां जिमित लिपा जुइगु खँ धाये फइ,
अले जुइगु खँ न्हापा हे घोषणा याये फइ?
इपिं पाय्छि ठहरय् जुइत थथःगु साक्षी हयेमाः,
अले मेपिन्सं न्यनाः थथे धायेमा, "व सत्य खः।"
10 परमप्रभुं धयादी, "अय् इस्राएल्लया मनूत, छिपिं जिगु साक्षी
व जिं ल्ययापिं दास खः।"
छिमिसं जितः म्हसीकेगु व विश्वास याये फयेमा,
अले जि परमेश्वर खः धकाः थुइके फयेमा।
मेपिं घःतय्त दय्के न्ह्यः हे जि दु,
मेपिं फुक्क घःत मदये धुंकाः नं जि दइ।
11 जि खः, जि हे परमप्रभु खः।
जि बाहेक मुक्ति बीम्ह सुं हे मदु।
12 जिं लिपा जुइगु खँ न्हापा हे धयाबियागु दु,
बचय् यानागु दु अले घोषणा यानागु दु,
"छिमिगु दथुइ जिं हे थ्व यानागु दु बिदेशी घःतय्सं मखु।"
परमप्रभुं धयादी, "जि हे परमेश्वर खः धयागुया साक्षी छिपिं खः।
13 जि हे परमेश्वर खः अले सदां दयाच्वनी।
जिगु ल्हातं सुनानं छिमित छुतय् याये फइ मखु।
जिं ज्या यायेबलय् सुनां उकियात हीके फइ?"

परमेश्वरया दया व इस्राएल विश्वास यायेबहः मजूगु

14 परमप्रभु छिमित उद्धार याइम्ह खः।
इस्राएल्लया पवित्र परमेश्वरं थथे धयादी,
"छिमिगु लागिं हे जिं बेबिलोनया विरोधय् सेना छ्वये।
इमिसं हमला याइ अले बेबिलोनीत थःगु जीवन बचय् यायेत बिस्युं वनी। इमित इमिसं घमण्ड यानाच्वंगु इमिगु जहाजय्
जबरजस्ती बिसिकेछ्वइ।
15 जि परमप्रभु, छिमि पवित्र परमेश्वर खः।
हे इस्राएल्लया मनूत जिं हे छिमित सृष्टि यानागु खः,
अले जि हे छिमि जुजु खः।"

16 परमप्रभु गुम्हय्सिनं समुद्रय् लँ दय्कादी,
अले किसिद्रुम्बलय् लँ दय्कादी,
17 गुम्हय्सिनं रथत व सलत,
बल्लाःगु सेनायात छथाय् हे मुंकादी,
इपिं दने हे मफय्क क्वथलादी,
पाल्चाय् च्वंगु मत स्याः थें स्यानादी,
वय्कलं थथे धयादी,
18 "वने धुंकूगु खँयात ल्वःमंकाछ्व,
न्हापायागु खँ जक बिचाः याये मते।
19 स्व, जिं छगू न्हगु ज्या यानाच्वनागु दु,

व आः जुया वइतिनि, छु छिमिसं व मखं ला?
जिं मरुभूमिइ छपु लँपु दय्का च्वनागु दु,
अले गंगु बँय् खुसिचात न्ह्याकाः च्वनागु दु।
20 ध्वंचात व न्हिकांझंगःत,
व मरुभूमियापिं मेपिं पशुतय्सं जितः हनाबना तइ,
छाय्धाःसा जिं थः मनूतय्त, जिं ल्ययातयापिन्त
त्वनेगु निंतिं मरुभूमिइ लः
अले गंगु बँय् खुसिबाः न्ह्याकाबी।
21 व जातियात, जिगु प्रशंसाया घोषणा यायेमा धकाः जिं थःगु निंतिं दय्कागु खः।

इस्राएल्लीतय्सं याःगु पाप
22 "अय्नं हे याकूब, छं जितः बिन्ति याःगु मदु।
हे इस्राएल, छ जितः आराधना यायेत तसकं त्यानुचाये धुंकल।
23 छं होमबलिया निंतिं जिथाय् फै हःगु मदु,
न छं थःगु बलिदानं जितः हनाबना याःगु दु।
जिं छन्त यक्व बलिदानत फ्वनाः झ्यातुगु कु क्वबिकागु मदु,
न यक्व धुपाँय् फ्वनाः छन्त त्यानुचाय्कागु दु।
24 छं जिगु निंतिं छुं नं नस्वाःगु धुपाँय् न्यानाहःगु मदु,
छं जितः लुधंकेत छुं नं बलिया दाः हःगु मदु।
उकिया पलेसा छं जितः छंगु पापया कु क्वबिकूगु दु,
अले जितः थःगु अधर्मया ज्यां त्यानुचाय्कूगु दु।

25 "जि, जि व हे खः, गुम्हय्सिनं छंगु अपराध थःगु हे लागिं क्षमा यानाबी,
जिं छंगु पाप गुबलें लुमंके मखु।
26 न्हापा छु जूगु खः व जितः लुमंकाब्यु,
झीपिं थुपिं खँया बारे अदालतय् वनेनु,
छ दोष मदुम्ह ठहरय् जुइत थःगु खँ ति।
27 छिमि जातिया अबुं पापयात,
अले छिमि थकालितय्सं जिगु विरोधय् विद्रोह यात।
28 अथे जुयाः जिं छंगु देगःया थकालितय्त अशुद्ध ठहरय् याना।
जिं याकूबया लागिं पूर्ण नाश हयागु दु,
जिं इस्राएलयात बदनाम जुइके बियागु दु।"

44

ल्यःम्ह इस्राएल
1 "तर आः हे जिमि दास याकूब,
जिं ल्ययाम्ह इस्राएल न्यँ,
2 छन्त दय्कूम्ह, छन्त गर्भय् दय्कूम्ह
छन्त ग्वाहालि याइम्ह, परमप्रभुं थथे धयादी –
हे जिमि दास याकूब,
जिं ल्ययाम्ह यशूरुन*, छ ग्याये मते।
3 छाय्धाःसा जिं गंगु बँय् लः प्वंकाबी,
व सुख्खा बुँइ खुसिचात न्ह्याकाबी।
जिं छिमि सन्तानयाके जिगु आत्मा प्वंकाबी,
अले जिं छिमि सन्तानतय्त आशिष बी।

* **44:2** ४४:२ यशूरुन थुकिया अर्थ सिधाम्ह, ध्व इस्राएलया मनूत खः

4 उपिं ख्यलय् बुयावःगु घाँय् थें,
न्ह्यानाच्वंगु खुसि लिक्क पिनातःगु लहरे पिपलया सिमा थें जुइ।
5 छम्हय्सिनं धाइ, 'जि परमप्रभुयाम्ह खः'।
मेम्हय्सिनं जि याकूबया सन्तान खः धकाः धाइ,
मेपिन्सं थःगु ल्हातय् 'परमप्रभुया' धकाः च्वइ,
अले हानं मेम्हय्सिनं धाइ व छम्ह इस्राएली खः।"

परमप्रभु छम्ह हे जक परमेश्वर

6 इस्राएलया जुजु व उद्धार यानादीम्ह,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी –
"जि हे शुरू व अन्त खः।
जि बाहेक मेपिं सुं नं परमेश्वर मदु।
7 जि थें ज्याःम्ह सु दु? वं थ्व घोषणा यायेमा।
जिं यक्व न्हापा थः प्रजायात थापं यानाबलय् निसें
छु जूगु खः वं जितः ध्वाथुइक कनेमा।
अले इमित छु जुइ वं न्हापा हे धायेमा।
8 यक्व न्हापांनिसें आः तक छिमित छु जिं लिपा जुइगु खँ कनागु मदु ला?
उकिं छिपिं ग्याये मते वा थुरथुर खाये मते।
छिपिं जिगु साक्षी खः। छु जि बाहेक मेपिं परमेश्वर दु ला?
मदु, अन छुनं मेगु ल्वहंधी मदु, मेम्ह सुं नं परमेश्वर मदु!"

मूर्ति पुजा याइपिं लाजय् लाइ

9 मूर्तित दय्कीपिं फुक्कं ज्यालगय् मजूपिं खः,
इमिसं तसकं म् वंगु तायकाच्वंगु थुपिं मूर्ति छति नं मू मवं।
इमिगु पंलिनाः न्ववाइपिं कांपिं खः,
इपिं छुं हे मस्यूपिं जुयाः थःपिन्त लाजय् लाकाच्वंगु दु।
10 घःत वा धालय् यानाः मूर्तित दय्कीपिं मूर्ख खः,
इमित घःपाखें छुं नं फाइदा दइ मखु।
11 मूर्तियात पुजा याइपिं फुक्कं लाजय् लाइतिनी।
कारिगरत छुं नं मखु तर इपिं ला मनूत जक खः।
इपिं सकलें मुनाः जाँचय् दं वयेमाः।
इपिं सकलें ग्याइ अले लाजय् लाइ।

12 धातुया ज्या याइम्हय्सिनं छकू धातु काइ
अले ज्याभः छ्यलाः उकियात मिइ छुइ,
उकियात मुगलं दायाः मूर्तिया बां पिकाइ।
वं थःगु बल्लाःगु लप्पां ज्या याइ।
ज्या यायां वयात नयेपित्याइ अले वयागु बल कम जुइ।
व प्याः चाइ अले कमजोर जुइ।
13 सिकःमिं कां नापय् यानाः चिं तयाः आकार बी।
वं हंचां उकियात बां लुइकी,
अले कम्पासं उकियात चिं तयाः
हंचां कियाः इमिसं छेँय् पुजा कोथाय् तयेत
छम्ह बांलाःम्ह मनूया मूर्ति दय्की।
14 वं मूर्ति दय्केत देवदारूया सिमा
वा थकुराः सिमा वा स्वसिमायात पाली।
वा देवदारू सिमायात पी फु,
अले थुकियात तःमा यायेत वा वइगु पी फु।

15 अले वं उकिं छुं सिँ मि छ्वय्केत छ्यली
वं उकिं थःम्ह हे मि पनेगु याइ।
अले वं मरि छुइ।
तर वं उकिं छम्ह घः नं दय्काः उकियात पुजा याइ।
वं मूर्ति दय्की अले उकिया न्ह्यःने भ्वसुली।
16 बच्छि सिँ वं मि छ्वय्केगु निति
व नसा ज्वरय् यायेगु निति छ्यली।
ला दय्काः वं लुधंक नइ।
वं मिं लुमुक च्वने धुंकाः थथे धाइ,
"आहा! गुलि लुमुसे च्वंगु, स्वये हे यइपुसे च्वंगु मि।"
17 अले ल्यं दुगु सिँ वं थः घःया मूर्ति दय्के धुंकाः
उकियात क्वछुनाः भागियानाः पुजा याइ।
अले प्रार्थना यानाः थथे धाइ,
"छ हे जिमि घः खः! जितः बचय् या।"
18 धात्थें थज्याःपिं मनूत मूर्ख खः, इमिसं थु हे मथू!
इमिगु मिखा तिनातःगु दु अले इमिसं छुं हे मखं।
इमिगु नुगः नं तिनातःगु दु अले इमिसं छुं नं मथू।
19 सुनां मूर्ति दय्की वं थथे गुबलें बिचाः याइ मखु
छायधाःसा वयाके छुं ज्ञां व दुग्यां हे दइ मखु।
"जिं बच्छि सिँ छ्वय्का, उकिया ह्यंग्वालय् मरि व ला छुनाः नया।
छु उकिया ल्यं दुगु ब्वं घच्चाइपुगु खँत दय्कीगु ला?
छु जिं सिँगःयात क्वछुनाः भागि यायेगु ला?"
20 वं पत्याः याःगु चिज नउ स्वया अप्वः छुं मखु।
वयागु मभिंगु बिचालं हे वयात मखुगु लँय् यंकूगु दु,
वं थःम्हय्सित बचय् याये फइ मखु,
न वं थथे धाये फइ, "छु जिं थःगु जव ल्हातय् कयातयागु चिज
मखुपिं घःतय्गु मूर्ति मखु ला?"

सृष्टि यानादीम्ह व उद्धार यानादीम्ह परमप्रभु खः

21 "हे याकूब, हे इस्राएल, थुपिं खँ लुमंकी,
छायधाःसा छ जिमि दास खः।
जितः सेवा यायेत जिं छन्त दय्कागु खः।
हे इस्राएल, जिं छन्त गुबलें ल्वःमंके मखु।
22 जिं छंगु अपराधत सुपाँय् थें
अले छंगु पाप सुथय्या खसु थें चीकाछ्वयागु दु।
जिथाय् लिहां वा,
छायधाःसा जिं छन्त उद्धार यानागु दु।"

23 हे आकाश, लसताया म्ये हा। परमप्रभुं थथे यानादीगु दु।
हे क्वय्यागु पृथ्वी, तःसलं हा!
हे पर्वतत, गुँ व अन च्वंगु फुक्क सिमात,
तःसलं म्ये हा,
छायधाःसा परमप्रभुं मू पुलाः याकूबयात त्वःतकादीगु दु।
वय्कलं थःम्हं इस्राएलयात बचय् यानाः थःगु महिमा क्यनादी।

यरूशलेमय् मनूत च्वनी

24 "परमप्रभुं थथे धयादी,

छन्त उद्धार यानादीम्ह अले छन्त गर्भय् दय्कादीम्ह,

"जि हे परमप्रभु खः,
गुम्हय्सिनं फुक्कं दय्कादिल,
गुम्हय्सिनं याकःचां हे आकाशयात चकंकादिल,
गुम्हय्सिनं थम्हं हे पृथ्वीयात न्यनावंकादिल,

25 "गुम्हय्सिनं मखुपिं अगमवक्तातय्गु चिं स्यंकाबी।
गुम्हय्सिनं बुद्धिमानतय्गु खँयात ज्यालगय् मजुइकाबी।
अले इमिगु ज्ञानया मूर्खतायात क्यनादी। ✡
26 गुम्हय्सिनं थः अगमवक्तायागु वचनयात पूवंकादी,
अले जूवइतिनिगु खँ धाइम्ह थः दूतय्गु खँ पूवंकी,

"गुम्हय्सिनं यस्शलेमया बारे धाइ, 'व शहरय् हाकनं मनूत च्वनी',
गुम्हय्सिनं यहूदाया शहरया बारे धाइ, 'उपिं हाकनं दय्कीगु जुइ'
गुम्हय्सिनं भज्यंक स्यंकूगु थाय्या बारे धाइ, 'उपिं हाकनं दय्कीगु जुइ'
27 गुम्हय्सिनं तःजाःगु समुद्रयात धाइ, 'छंगु लः सुनावनेमा
जिं छिमिगु खुसित गंकाबी,'
28 गुम्हय्सिनं कोरेसया बारे धाइ, 'व जिमि जवाः खः,
अले जिगु फुक्क इच्छा वं पूवंकी।
यस्शलेमया बारे वं धाइ, "व हाकनं दय्केमा,"
अले देगःया बारे, "थुकियात हाकनं दय्की।" ' †✡

45

परमप्रभुं कोरेसयात* ल्यःगु

1 "परमप्रभुं थम्हं अभिषेक यानादीम्ह कोरेसयात धयादी,
जात जातितय्त त्याकेत,
जुजुतय्गु ल्हातं अधिकार लाकाकायेत,
शहर शहरया मू ध्वाखात चाय्केत
व ध्वाखात वयागु विरोधय् गुबलें तीमफय्मा धकाः
जिं वयात शक्ति बियागु दु,
जि परमप्रभुं जुजु कोरेसयात थथे धाये,
2 जि छंगु न्ह्याः न्ह्याः वने,
अले डाँडातय्त माथं वंकाबी।
कँय्या ध्वाखात जिं कुचा कुचा थलाबी,
अले नँयागु बालात चानाबी।
3 जिं छन्त सुनानं मखंथाय् सुचुका तयागु
धन-सम्पत्ति बी।
अले छन्त छंगु नां कयाः सःताम्ह
परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वर जि हे खः धकाः छं सी,
4 जिमि दास याकूबया निंति,
जिं ल्ययागु इस्राएलया निंति,
जिं छन्त छंगु नां कयाः सःतागु दु।
छं जितः नाला मकाःसां जिं
छन्त तःधंगु इज्जत बियागु दु।

✡ **44:25** ४४:२५ १ कोर १:२० † **44:28** ४४:२८ यहूदीत देगः व शहर दय्केत ई.पू. ५३८ य् यस्शलेमय् लिहां वयेगु शुरू जुल। ✡ **44:28** ४४:२८ २ इति ३६:२३; एज्र १:२ * **45:** ४५:१ फारसयाम्ह जुजु कोरेसं ई.पु. ५३९ य् बेबिलोन त्याकूगु खः।

5 जि परमप्रभु खः,
जि बाहेक मेपिं सुं नं परमेश्वर मदु।
छं जितः नाला मकाःसां
जिं छन्त बल्लाके।
6 थुकथं मनूतय्सं निभाः लुइगु थासंनिसें
निभाः बीगु थासय् तक
जि बाहेक मेपिं सुं नं मदु धकाः सीकेफय्मा।
जि परमप्रभु खः, जि बाहेक मेपिं घः मदु।
7 जिं जः दय्का, अले खिउँगुयात नं सृष्टि याना।
जिं आशिष व विपत्ति निगुलि हया।
जि परमप्रभुं हे थुपिं फुक्क ज्या याना।

8 "हे च्वय्यागु आकाश, जिगु धार्मिकताया वा वय्कि।
सुपाचं उकियात क्वफाना हयेमा।
पृथ्वी चक्कनेमा, अले उद्धार व धार्मिकतानापं ब्वलनेमा।
जि, परमप्रभुं हे थ्व सृष्टि यानागु खः।

सृष्टि व इतिहासया परमेश्वर

9 "धिक्कार वयात, सु थः सृष्टिकर्तानापं ल्वाइ,
व बँय् लानाच्वंगु तज्याःगु
चाया थलया कुचात मध्ये छकू कुचा जक खः।
छु चां कुमाःयात 'छं छु दय्का च्वनागु धकाः न्यनी ला?'
छु चाया थलं 'जितः दय्केगु सीप मदु धकाः धाइ ला?'✡
10 धिक्कार वयात, सुनां थः अबुयात थथे धाइ,
'छिं जितः छाय् बुइकागु?'
अथवा वया थः मांयात थथे धाइ,
'छिं जितः छाय् बुइकागु?'

11 "परमप्रभु, पवित्र परमेश्वर व इस्राएलया सृष्टिकर्ता थथे धयादी,
आः वइतिनिगुया बारे,
छु छिमिसं जिमि काय् म्ह्याय्पिनिगु बारे न्ह्यसः न्यना ला,
अले जिगु ल्हाःया ज्याया बारे छिमिसं उजं बियागु ला?
12 पृथ्वी जिं हे दय्काःगु खः,
अले उकी दुपिं मनूत नं जिं हे सृष्टि यानागु खः।
जिगु हे ल्हाःया ज्यां आकाशयात चक्कंकागु खः।
अले उकी दुगु नक्षत्र व नगुत पाय्छिकथं मिलय् यानातयागु दु।
13 कोरेसयात जिगु धार्मिकताया निंति थनागु दु।
जिं वयागु फुक्क लँपु तप्यंकाबी।
वं जिगु शहर हाकनं दय्की,
अले ज्वनायंकूपिं फुक्कसित छुत्कारा यानाबी।
धिबा वा छुं कोसेलि मकासें हे थथे याइ।"

दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।†

14 परमप्रभुं थथे धयादी,
"मिश्र देशय् सःगु व कूश देशया व्यापार
अले उपिं ततःधिकःपिं शेबाया मनूत

✡ **45:9** ४५:९ रोम ९:२० † **45:13** ४५:१३ यहूदीत देगः व शहर दय्केत ई.पू. ५३८ य् यस्शलेमय् लिहां वयेगु शुरू जुल।

व जात जातित छन्थाय् वइ, अले इपिं छंगु हे जुइ।
इपिं सिखलं चिनातःगु अवस्थाय् छंगु ल्यूल्यू वइ,
इपिं छंगु न्ह्याःने क्वछुइ अले थथे धकाः छन्त बिन्ति याइ,
'धात्थें हे परमेश्वर छिलिसे दी, मेम्ह सुं मदु,
वय्कः बाहेक सुं मेम्ह परमेश्वर मदु।' "

15 हे परमेश्वर, इस्राएलया मुक्तिदाता।
धात्थें छि हे परमेश्वर खः, सुनां थःत सुपिका तयादी।
16 मूर्ति दय्कीपिं फुक्कं लाजय् लाइ
अले इपिं फुक्कसिगु छकलं बेइज्जत जुइ।
17 तर हे इस्राएलीत,
छिपिं धाःसा परमप्रभुपाखें सदां दइगु उद्धारं बचय् जुइ।
छिपिं गुबलें नं लाजय् लाइ मखु,
अले लिपाथ्यंक छिमिगु गुबलें बेइज्जत जुइ मखु।

18 परमप्रभुं स्वर्ग सृष्टि यानादिल।
वय्कः हे परमेश्वर खः।
वय्कलं पृथ्वीयात बां लुइकादिल,
वय्कलं उकियात थापं यानादिल।
वय्कलं पृथ्वीयात झिजांमिजां जुइत सृष्टि यानादीगु मखु,
तर मनूत च्वनेत दय्कादीगु खः।
वय्कलं थथे धयादी,
"जि हे परमप्रभु खः, जि बाहेक मेपिं सुं नं घः मदु।
19 जिं खिउँगु देशय् सुनां मसीक न्वमवाना,
'जिं छन्त मफतय् माला' धकाः याकूबया सन्तानयात मधया।
जि परमप्रभुं सत्य नवाये,
जिं पाय्छिगु खँ घोषणा याये।"

परमप्रभु व बेबिलोनया मूर्तित

20 "छिपिं फुक्कं छथाय् मूंवा।
छिपिं जात-जातियापिं शरण कायेत वःपिं,
फुक्क जिगु न्ह्याःने वा।
सिँया मूर्तित क्वबिया जुइपिं,
अले बचय् याये मफुपिं घःतय्के प्रार्थना याइपिं
छुं हे मस्यूपिं खः।
21 आः जूवइतिनिगु खँया बारे धा।
छिपिं थःथवय् सल्लाह या।
थ्व खँ यक्व दँ न्ह्यः सुनां धयाबिल?
न्हापांनिसें सुनां धयाबिल?
छु जि परमप्रभुं हे मखु ला?
जि बाहेक मेपिं सुं परमेश्वर मदु।
छम्ह धर्मी व मुक्ति बीम्ह परमेश्वर,
जि बाहेक मेपिं सुं नं मदु।

22 "जिपाखे फःहिला वा, अले बचय् जु,
हे पृथ्वीया कुन्चाय् थ्यंक च्वंपिं फुक्क मनूत,
छाय्धाःसा जि हे परमेश्वर खः, जि बाहेक मेपिं सुं नं मदु।

23 जिं थःगु हे नामं पाफयागु दु,
जि विश्वास याये बहःम्ह जुयाः जिगु म्हुतुं छगू वचन घोषणा यानागु दु,
गुगु जिं हाकनं लित काये मखु।
फुक्क मनूतय्सं
जिगु न्ह्यःने पुलि चुइ।
अले फुक्कसिनं
जिगु भक्ति याये धकाः पा फइ।✡
24 इमिसं जिगु बारे थथे धाइ,
'परमप्रभुयापाखें जक धार्मिकता व शक्ति वइ।' "
वय्कःया विरोधय् तंपिकापिं फुक्क
वय्कःयाथाय् हे वइ अले लाजय् लाइ।
25 तर परमप्रभुं हे फुक्क इस्राएलया सन्तानतय्त बचय् यानादी।
इपिं सकसिनं वय्कःया प्रशंसा याइ।

46

बेबिलोनया घःत

1 बेल घः लज्या चायाः क्वछुइ, नेबो घः ग्यानाः भ्वसुली।
कु क्वबिपिं पशुतय्सं इमिगु मूर्तित क्वबी।
अले इमिसं क्वबियायंकूगु मूर्तित
थाकूयाः तसकं इयातुगु कु थें जुइ।
2 घःत क्वछुइ अले नापं भ्वसुली।
घःतय्सं थःत बचय् याये फइ मखु।
इपिं घःतय्त कब्जा यानाः यंकी।

3 परमप्रभुं धयादी, "हे याकूबया घराना न्यँ!
इस्राएलया घरानाय् बचय्जूपिं सकसिनं न्हाय्पं ब्यु!
छिपिं बूसांनिसें
जिं छिमित सुसाःकुसाः यानागु दु।
4 छिपिं बुरा जुयाः सं तुयुसे च्वनीबलय् तक
छिमित सुसाःकुसाः याइम्ह जि व हे खः।
जिं छिमित दय्कागु खः अथे जुयाः जिं छन्त क्वबी।
जिं छिमित तिबः बी अले बचय् याये।

5 "छिमिसं जितः सुनापं दाँजय् यायेगु?
जि ति ग्यंम्ह सु दु?
6 मनूतय्सं थःगु म्हिचात चाय्काः लुँ प्वंकी,
अले वहः ताल्जुइ लनी।
इमिसं कारिगरयात ज्याला बियाः घःतय्गु मूर्ति दय्केबी।
अले इपिं उकिया न्ह्यःने क्वछुनाः भागि याइ अले उकियात पुजा याइ।
7 इमिसं उकियात ब्वहलय् तयाः क्वबिया जुइ,
अले उकियात तयेमाःगु थासय् तइ, अले व धस्वानाच्वनी।
व थासं व थः हे थुखे उखे न्ह्यानावने फइ मखु।
सुं मनूत न्ह्यःने वयाः तसलं हाला ग्वाहालि फ्वंसां वं लिसः बी फइ मखु,
अले वयागु दुःखकष्टपाखें वं बचय् याये फइ मखु।"

परमप्रभु छम्ह जक परमेश्वर

✡ **45:23** ४५:२३ रोम १४:११; फिलि २:१०-११

8 "हे विद्रोही मनूत, थ्व खँयात लुमंकी,
उकियात मनय् पक्का या अले नुगलय् तयाति"।
9 न्हापाया पुलांगु खँयात लुमंकी।
जि परमेश्वर खः, जि बाहेक मेपिं सुं मदु।
जि परमेश्वर खः, जि थें ज्याःम्ह मेपिं सुं मदु।
10 शुरुनिसें अन्त तक,
व न्हापा पुर्खातय्गु इलंनिसें
आः जू वइगु ई तकया खँ जिं छिमित सीकेबी।
जिं धाये, जिगु योजना दया हे च्वनी
जिं थःत यःकथं याये।
11 पुर्ब हमला याइम्ह पंक्षी सःते
अले तातापाःगु देशं जिगु इच्छा पूवंकेगु निंतिं जिं छम्ह मनूयात सःते।
जिं छु धयागु दु व जिं पूवंके।
जिं छु योजना दय्कागु दु व जिं पूवंके।
12 हे छाःगु नुगः दुपिं व धार्मिकतापाखें तापाःपिं,
जिगु खँयात न्यँ!
13 जिं थःगु धार्मिकता लिक्क हयाच्वनागु दु।
व तामपाः, छिमिगु लिक्क हे दु।
जिगु उद्धारं लिबाकी मखु।
जिं सियोनयात उद्धार बी,
अले इस्राएलयात जिगु महिमा क्यने।

47

बेबिलोन पतन जुइगु अगमवाणी

1 "अय् बेबिलोनया कुमारी म्ह्याय,
छ क्वय् क्वहां हुँ, धुलय् फेतु!
अय् बेबिलोनीतय् म्ह्याय,
सिंहासन त्वःताः बँय् फेतु!
आवंलि छन्त क्वमिल्तु व नाइसे च्वम्ह धाइ मखु।✡
2 ल्वहंया घःचा ज्वनावनाः छ्वचुं क्य!
छेनय् त्वपुयातःगु रानीया गाबः लिका!
पतासि च्वय् थ्यंक सा!
जँ खनेदय्कः खुसि छ्यु!
3 मनूतय्सं छंगु नांगास् खनी,
अले छंगु लाज नं खने दइ।
जिं बदला काये,
जिं सुयातं त्वःते मखु।"

4 झीत उद्धार याइम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु हे वय्कःया नां खः!
वय्कः इस्राएलया पवित्र परमेश्वर खः।

5 "हे बेबिलोन, तःधंगु बेबिलोनिया देशया राजधानी,
छ सुम्क च्वँ! खिउँथाय् हुँ!
आवंनिसें छन्त राज्य राज्यया
शासक धकाः धाइ मखु।
6 जि जिमि प्रजा खनाः तंम्वयागु खः,

✡ **47:1** ४७:१-१५ यशै १३:१–१४:२३; यर ५०:१; ५१:६४

अले जिं थः हे मनूयात अशुद्ध ठहरे याना।
जिं इमित छंगु ल्हातय् बिया,
तर छं इमित दयामाया मयात।
बुरातय्त नं छं थःगु इयातुगु ककुसिँ क्वबिकल।
7 छं धाल, 'जि सदांया निंतिया रानी जुयाच्वने।'
तर छं थुपिं खँय् बिचाः मयाः,
अले लिपा छु जुइ धकाः नं बिचाः मयाः।

8 "अथे जुयाः हे सुखय् भुलय् जुयाच्वंपिं,
थःगु रक्षायात वास्ता मयासें च्वनाच्वंपिं,
अले थःगु नुगलय् जि हे खः, 'जि थें ज्याःम्ह सुं मदु' धकाः धयाजुइपिं,
'जि गुबलें भाःत सीम्ह थें जुइ मखु,
वा काय्म्ह्याय्पिं त्वःता च्वनेमाली मखु धयागु खँय् ध्यान ब्यु!'✡
9 थुपिं निगू खँ छन्थाय् छक्वलं छन्हुं हे वइ,
काय्म्ह्याय्पिं त्वःताच्वने मालीगु अले भाःत मदय्काच्वने मालीगु।
छंगु जीवनय् यक्व जादु यायेगु शक्ति दःसां
अले तसकं जाःगु तन्त्रमन्त्र यायेगु शक्ति दःसां
उपिं फुक्क छंगु जीवनय् व हे वइ।
10 छं थःगु मभिंगु ज्याय् भलसा तःगु दु,
अले 'सुनां जितः खनी' धकाः धाःगु दु।
छंगु बुद्धिं व ज्ञा नं छन्त झंगःलाःगु दु।
गुबलय् छं थथे धाइ,
जि हे खः, 'जि थें ज्याःम्ह सुं मदु।'
11 विपत्ति छन्थाय् वइ।
छं उकियात गुगु जादुनं चीकाछ्वयेगु।
विनाश छन्थाय् वइ,
गुकियात छं प्रायश्चित यानाः नं चीकाछ्वये फइ मखु।
छं न्हापांनिसें सीके मफुगु नाश
छक्वलं छन्थाय् वइ।

12 "छं थः मचाबलय् निसें यक्व दुःखसिया यानावयाच्वंगु जादुत
व यक्व तन्त्रमन्त्र छ्यला च्वँ!
सके छ ताःलाइ ला, वा छं भय पिकयाः शत्रुतय्त ख्याये फइ ला।
13 छं काःगु सल्लाहपाखें छ त्यानुचाये धुंकल।
नगु स्वयाः लालाय् छु गथे जुइ धकाः धाइपिं ज्योतिषीत दनाः
छन्थाय् वइगु मभिंगु खँपाखें छन्त बचय् यायेमा।
14 धात्थें हे इपिं छ्वख्वः थें खः।
मिं उपिं च्याकाछ्वइ।
थन सुयातं मि पनेत हेंग्वाः दइ मखु,
न थन च्वनाः मि पनेत मि दइ।
15 छंगु निंति इमिसं थुलि जक याये फइ इपिं सुलिसें छं ज्या याःगु दु।
अले सुनां मचाबलय् निसें व्यापार यानावयाच्वंगु दु।
इपिं फुक्क मखुगु लँय् वनाच्वंगु दु।
छन्त सुनानं बचय् याये फइ मखु।"

✡ **47:8** ४७:८-९ प्रका १८:७-८

48

जिराहा मनूतय् परमेश्वर

1 "हे याकूबया घराना न्यँ!
छिमित इस्राएलया नामं सःतगु खः।
अले छिपिं यहूदाया वंशपाखें वःगु खः।
छिमिसं परमप्रभुया नामं पाफःगु दु,
अले छिमिसं इस्राएलया परमेश्वरया नामं प्रार्थना याइ,
तर सत्यता व धार्मिकतां मखु।
2 छिमिसं थःपिं पवित्र शहरया नागरिक खः धकाः धाइ
अले इस्राएलया परमेश्वरयाके भलसा तइ।
वयकःया नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
3 थ्व खँ बांलाक न्यँ, छु छु जुइ धकाः जिं यक्व न्ह्याः हे धायेधुन।
व जिं जिगु म्हुतुं क्यनाबिया,
अले जिं उपिं क्यनाबिया।
जिं व आकाझाकां हे यानाबिया,
अले उपिं फुक्क जिं धया थें हे जुल।
4 छायधाःसा जिं स्यू कि छिपिं जिराहापिं खः,
छिमिगु गःपः नँयागु थें च्वं,
अले छिमिगु कपाः कँयागु थें च्वं।
5 अथे जुयाः जिं छन्त थुपिं खँत न्हापा हे धया।
अले जिं छन्त न्हापा हे थ्व जुइ न्ह्याः हे धयाबियागु खः,
छं थथे धाये मफयेमा धकाः, 'जिगु घःतय्सं थुपिं याःगु खः।
जिगु सिँ व ढलोटं दयकाः तःगु मूर्तितयगु आज्ञां थथे जूगु खः।'
6 छं थुपिं खँत न्यंगु दु, थुपिं फुक्क खँयात बांलाक स्व!
छु छं थुकियात मानय् मयायेगु ला?

"आवंलि जिं छन्त न्हगु न्हगु खँ
व छं मस्यूगु गुप्ति खँ कने।
7 थुपिं न्हापायागु खँ मखु, न्हगु दयकगु खः,
थौं स्वयाः न्ह्याः छं थुपिं खँया बारे न्यंगु मदु।
अथे जुयाः छं थथे धाये फइ मखु,
'खः, जिं उपिं खँ स्यू।'
8 थुपिं खँया बारे छं न न्यंगु दु, न छुं स्यू।
न्हापांनिसें हे छंगु न्हायपं चाःगु मदु।
छ गुलि धोखा बीम्ह खः धकाः जिं स्यू।
छ बूसांनिसें हे जिराहा धकाः धयातःगु खः।
9 जिगु थःगु हे नांया कारणं जिं थःगु तंयात प्वंकेगु लिबाका च्वनागु खः,
अले जिगु महिमाया निति छन्त त्वःतामछवयेत जिं व पना तयागु दु।
10 स्व! जिं छन्त शुद्ध ला यानागु दु तर वहःयात थें मखु।
जिं छंगु दुःखकष्टया भट्टीइ जाँचय् यानागु दु।
11 जिं छु याये थःगु हे कारणं जिं व याये।
जिं थःगु नां बेइज्जत याकेबिइ मखु,
अले जिगु गौरव नं घःतयत इनाबी मखु।

इस्राएलयागु छुत्कारा

12 "हे याकूबया सन्तान,
जिं ल्ययाम्ह इस्राएल, जिगु खँ ध्यान बियाः न्यँ!

जि परमेश्वर खः,
जि हे शुरू व अन्त खः।✡
13 जिं थःगु हे ल्हातं पृथ्वीया जग स्वनागु दु,
जिगु जव ल्हातं आकाशयात चक्कंकागु दु।
गुबलय् जिं इमित सःते अले इपिं फुक्क छथाय् मुं वइ।

14 "छिपिं फुक्क छथाय् मूं वयाः न्यँ, घःत मध्ये सुनां थुपिं खँ न्हापा हे कंगु दु?
परमप्रभुं ल्ययातःम्ह हे बेबिलोनया विरोधय् वयकःया इच्छा पूवंकी,
अले वयकःया बल्लाःगु ल्हाः बेबिलोनीतय् विरोधय् ल्हनी।*
15 खः, धात्थें हे जिं थ्व धयागु खः।
जिं वयात सःतागु दु।
जिं वयात हये,
अले व थःगु ज्याय् ताःलाइ।
16 "जिगु न्ह्यःने वा, अले छिमिसं थ्व खँ न्यँ!
"जिं न्हापा घोषणा यानाबलय् निसें हे सुं मदुथाय् थ्व खँ धयागु मदु।
थ्व ज्याखँ जूबलय् जि अन हे दु।"

आः परमप्रभु परमेश्वरं जितः
वयकःया आत्मानापं छ्वयाहयादीगु दु।

17 परमप्रभु, छन्त उद्धार यानादीम्ह
व इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं थथे धयादी,
"जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः,
सुनां छंगु भिंया निंति छन्त स्यनादी,
सुनां छ वनेमाःगु लँय् छन्त ब्वना यंकी।
18 छं जिगु आज्ञात बांलाक मानय् जक याःगु जूसां
छंके शान्ति खुसि थें
अले छंके धार्मिकता समुद्रया लबुत थें वइगु।
19 छिमि सन्तानत फि थें दइगु,
अले छिमि कायम्ह्यायपिं अल्याख दइगु।
इमिगु नां जिपाखें गुबलें हुयाछ्वयेगु जुइ मखुगु,
अले इपिं जिगु न्ह्यःने नाश जुइ मखुगु।"

20 बेबिलोनं पिहां वा!
बेबिलोनीतय्गु दथुं बिस्यं वा!
लय्तातां तसलं थ्व खँ घोषणा या!
पृथ्वीया कुन्चाय् थ्यंक च्वंपिन्त थ्व खँ न्यंकि!
छिमिसं थथे धा, "परमप्रभुं थः दास याकूबयात त्वःतकादीगु दु।"✡
21 परमप्रभुं थः मनूतयत मरुभूमिं जुयाः यंकादीबलय्
इमित प्याः मचाः।
वयकलं इमिगु निंति तग्वःगु ल्वहँतं लः पिकयादिल।
वयकलं तग्वःगु ल्वहंयात निगू भाग यानादिल,
अले अनं लः पिहां वल।

22 तर परमप्रभुं धयादिल,

✡ **48:12** ४८:१२ यशै ४४:६; प्रका १:१७; २२:१३ * **48:14** ४८:१४ फारसयाम्ह जुजु कोरसं ई.पु. ५३९ य् बेबिलोन त्याकाकाःगु खः ✡ **48:20** ४८:२० प्रका १८:४

"दुष्टतय्त शान्ति दइ मख्।"✡

49

परमप्रभुया दास

1 हे टापुत, जिगु खँ न्यँ!
हे तातापाःगु थासय् च्वंपिं जातित, थ्व खँ न्यँ।
जि बुइ न्ह्याः हे परमप्रभुं जितः ल्ययादिल।
जि बुइ न्ह्याः हे वय्कलं जितः जिगु नामं सःतादिल।✡
2 वय्कलं जिगु म्हुतु ज्वःगु तरवार थें यानादिल।
वय्कलं जितः थःगु ल्हाःया किचलय् सुचुकादिल।
वय्कलं जितः च्वामुसे च्वंगु वाण दय्कादिल,
अले जितः थःगु वाण तयेगु बलाथुली सुचुकातयादिल।✡
3 वय्कलं धयादिल, "छ जिमि दास इस्राएल खः।
जिं छंके जिगु गौरव क्यनाबी।"
4 तर जिं धया, "जिं सितिकं थाकुगु ज्या याना।
जिं बलं यानागु ज्या सितिं वन।
अय्नं जितः छु दयेमाःगु खः व परमप्रभुया ल्हातय् दु,
उकिया इनाम जिमि परमेश्वरयाके हे दु।"

5 परमप्रभुं जितः वय्कःया दास जुयाः
याकूबयात हाकनं वय्कःयाथाय् हयेत
अले इस्राएलयात वय्कःयाथाय् मुंकेत दय्कादिल।
जि बुइ न्ह्याः हे मांया प्वाथय् दय्कादिल,
छाय्धाःसा परमप्रभुया मिखाय् जि हनाबना दुम्ह खः,
अले परमेश्वर हे जिगु बल खः।
6 वय्कलं थथे धयादी,
"याकूबया मनूतय्त हाकनं थापं यायेत
व इस्राएलयापिं ल्यंदुपिं फुक्क लित हयेत
छ जिमि दास जुइगु खँ चिचाधंगु खँ खः ला?
पृथ्वीयागु कुन्चाय् कुन्चाय् तक जिं जिगु उद्धार थ्यनेमा धकाः
यहूदीमखुपिनिगु निंतिं जिं छन्त जः नं दय्काबी।"✡

7 शासकतय् दासयात, सुयात जाति जातितय्सं तसकं घृणा याइ,
परमप्रभु, उद्धार यानादीम्ह व इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं थथे धयादी,
"जुजुतय्सं छन्त खनी अले इपिं छन्थाय् न्ह्याःने दं वइ।
छन्त शासकतय्सं नं खनी अले छंगु न्ह्याःने भ्वस् वइ।
छाय्धाःसा परमप्रभु विश्वास याये बहःम्ह
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं छन्त ल्ययादीगु दु।"

इस्राएलयात हाकनं पलिस्था यायेगु बचं

8 परमप्रभुं थथे धयादी,
"जिं दयामाया यायेगु इलय् छन्त लिसः बी,
अले उद्धारया दिनय् छन्त जिं ग्वाहालि याये।
जिं छन्त जिमि मनूतलिसें जिगु बाचा चिनेत, देश हाकनं पलिस्था यायेत
व उकिया नाश जूगु फुक्क सम्पत्ति हाकनं छिमिगु अधिकारय् हयेत,✡

✡ **48:22** ४८:२२ यशै ५७:२१ ✡ **49:1** ४९:१ यर १:५ ✡ **49:2** ४९:२ हिब ४:१२; प्रका १:१६ ✡ **49:6** ४९:६ यशै ४२:६; लूक २:३२; प्रे १३:४७; २६:२३ ✡ **49:8** ४९:८ २ कोर ६:२

9 ज्वनाः कुनातःपिन्त ‘पिहां वा’ धायेत,
अले खिउँगु थासय् दुपिन्त ‘स्वतन्त्र जु’ धायेत, जि छन्त स्वया अले ल्यया।

“इमिसं लँय् जवंखवं नयेदइ
अले नांगांगु डाँडाय् इमिगु निंतिं वाउँगु घाँय् दुगु ख्यः दइ।
10 इमित न नये मास्ति वइ न प्याः चाइ,
न इमित मरुभूमिइ निभालं पुइ,
छाय्धाःसा जिं इमित दयामाया याये अले ब्वनायंके।
अले जिं इमित लः दुगु थासय् यंके।✡
11 जिं जिगु फुक्क पर्वतयात माथंवंगु लँ दय्काबी,
अले जिं जिगु मूलँयात तःजाय्के।
12 स्व, इपिं तापाक्कंनिसें वइ,
गुलि उत्तरपाखें, गुलि पच्छिमपाखें
व गुलि दच्छिनय् आश्वानया देशं वइ।”

13 हे आकाश, लय्तातां तसकं म्ये हा!
हे पृथ्वी, लय्ता!
हे पर्वतत कथुप्वाः चाय्काः तसकं म्ये हा!
छाय्धाःसा परमप्रभुं थः प्रजायात सान्त्वना बियादीगु दु,
अले दुःखकष्टय् लानाच्वंपिं प्रजातयात वय्कलं दयामाया यानादी।

14 तर सियोनं धाल, “परमप्रभुं जितः त्वःतादीगु दु।
जिम्ह परमप्रभुं जितः ल्वःमंकादीगु दु।”

15 “छु सुं मांनं दुरूत्वंम्ह थः मचायात ल्वःमंकी ला?
छु थःम्हं बुइकाम्ह मचायात दयामाया मयाइ ला?
तर माम्हं ल्वःमंके फुसा नं
जिं छन्त गुबलें ल्वःमंके मखु।
16 स्व! जिं छन्त जिगु ल्हातय् कियातयागु दु।
छंगु पःखाःत जिं बिचाः यानाच्वनागु दु, अय् यरूशलेम!
17 छन्त हाकनं दय्कीपिं याकनं लिहां वइ,
छन्त नाश याइपिं छन्त त्वःतावनी।
18 छंगु मिखा ब्वयाः चाकःछिं स्व।
छिमि कायपिं फुक्क छन्थाय् मूंवइ।
परमप्रभुं थथे घोषणा यानादी, धात्थें जि म्वाःम्ह खः थें,
छं इमित तिसायात थें पुनी,
छं इमित भम्चायात थें समाः याइ।

19 “अय्, यरूशलेम, छ पतन व नाश जूसां
अले छिमिगु देश झिजांमिजां यानाब्यूसां
आवंलि मनूत च्वनेत छ तसकं चीकु जुइ।
अले छन्त नुनाछ्वइपिं धाःसा छपाखें यक्व तापाक्क वनी।
20 ज्वना यंके धुंकाः बिदेशय् बूपिं छिमि मस्तय्सं
छं तायेदय्क थथे धाइ,
‘थ्व थाय् झीगु निंतिं तसकं चिधंगु जुल।
जिमित च्वनेत थन तःकगु थाय् बियादिसँ।’

✡ **49:10** ४९:१० प्रका ७:१६-१७

21 अनंलि छं थःगु नुगलय् थथे धाइ,
‘सुनां जिगु निंतिं थुपिं मस्त बुइकल?
जि मस्त मदय्क च्वनेमाल अले मेपिं बुइके मफुत।
जितः मेगु देशय् ज्वनाः यंकल,
जि याकःचा त्वःताब्यूगु खः,
अय्नं थुपिं फुक्क मस्त गनं वल?
सुनां थुमित ब्वलंकल?’ ”
22 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“स्व, जिं जाति जातियात ल्हाःभाय् यानाः सःते
अले जिगु चिंया झण्डा जाति-जातितय्गु न्ह्यःने धस्वाके।
इमिसं छिमि काय्पिन्त थःगु ल्हातं क्वबिया हइ
अले इमिसं छिमि म्ह्याय्पिन्त ब्वहलय् क्वबिया हइ।
23 छंगु निंतिं जुजुपिं बौ थें
अले इमि रानीपिं सुसाकुसा याइम्ह मां थें जुइ।
इपिं छंगु न्ह्यःने बँय् भ्वस् वइ।
इमिसं छंगु तुतिया धू फ्यइ।
अनंलि छं थुइकि जि हे परमप्रभु खः,
जिके भलसा तइपिं लाजय् लाइ मखु।”

24 छु! बहादुर सिपाइँतय्पाखें लुतया माल लाकाः काये फइ ला?
छाःगु नुगः दुपिंपाखें ज्वनाः यंकूपिन्त छुतय् याये फइ ला?
25 तर परमप्रभुं थथे धयादी,
“खः, सिपाइँतय्पाखें ज्वनायंकूपिं
व छाःगु नुगः दुपिंपाखें लाकाः यंकूगु माल लित काये फइ।
छनापं ल्वाइपिंनापं जि ल्वाये
अले छिमि मस्तय्त जिं बचय् याये।
26 छिमित दुःखकष्ट ब्यूपिन्त जिं इमिगु थःगु हे ला नके।
दाखमधं का थें इपिं थःगु हे हिं काइतिनि।
अनंलि फुक्क मनूतय्सं थ्व खँ सी
जि, परमप्रभु छन्त मुक्ति बीम्ह खः,
अले छन्त उद्धार याइम्ह, याकूबया तसकं बल्लाःम्ह खः।”

50

इस्राएलयागु पाप व दासं उजं मानय् याःगु
1 परमप्रभुं थथे धयादी,
“जिं छिमि मांयात पारपाच्केगु पौ बियाः तापाक मछवया!
अले जिं छन्त गुम्हं साहुया ल्हातय् ममिया!
तर स्व, छिमिगु हे पापं यानाः छिपिं मियाछ्वःगु खः,
अले छिमिगु हे मभिंगु ज्याया कारणं छिमि मांयात तापाक छ्वःगु खः।
2 छाय् जि वयाबलय् छम्ह नं मनूत अन मदुगु?
जिं सःताबलय् लिसः बीत छाय् अन छम्ह नं मदुगु?
छु जिगु ल्हाः छिमित त्वःतके मफय्क चीहाक जूगु दु ला?
छु उद्धार यायेत जिके शक्ति मगाःमचाः जूगु दु ला?
जिगु म्हुतुं न्ववायेबलय् समुद्र गंगु बँ जुइ।
अले खुसित मरुभूमिइ हिलौ।
अन लः मदयाः न्यात ध्वग्गी अले फ्यार फ्यार मिनाः सी।

3 जिं आकाशयात खिउँगुलि त्वपुयाबी,
अले उकियात भांग्रा फीकाबी।"
4 त्यानुचाःपिन्त हपाः बीत
परमेश्वरं जितः स्यनामिं थें न्ववायेगु स्यनादीगु दु।
वय्कलं जितः सुथ पत्तिकं थनादीगु दु।
ब्वनामिं थें ध्यान बियाः न्यनेत वय्कलं जिगु न्हाय्पं चाय्कादीगु दु।
5 परमप्रभु परमेश्वरं जिगु न्हाय्पं चाय्कादीगु दु
अथे जुयाः जि विद्रोही जुयागु मदु।
अले जि वय्कःपाखें फहिला वनागु मदु।
6 जि फमहिला,
तर जिगु दाह्री पुइपिन्त धाःसा थःगु ख्वाः
इपिंपाखे स्वकाबिया।
गिजय् यायेगु व थुकलं बीगुपाखें
जिं थःगु ख्वाः फस्वय्कागु मदु।✡
7 जि लाजय् लाइ मखु,
छाय्धाःसा परमप्रभु परमेश्वरं जितः ग्वाहालि यानादी।
जिं च्वल्वहं थें कडा जुइगु क्वःछिनागु दु,
अले जिं स्यू कि जि लाजय् लाइ मखु।
8 जितः दोष मदुम्ह यानादीम्ह जिगु लिक्क हे च्वनादी।
अथे जुयाः सुनां जितः विरोध यानाः पाः याइगु?
झीपिं चुलिचू च्वने वा!
जिगु विरोध याइम्ह सु खः?
व जिथाय् न्ह्यःने वा!✡
9 परमप्रभु परमेश्वरं थःम्ह हे जितः ग्वाहालि यानादी।
व सु खः, जि दोषी खः धकाः धाइम्ह?
इपिं फुक्क वसः थें भ्वाथः जुयावनी।
कीनं इमित नयाछ्वइ।

10 छिपिं मध्ये सुनां परमप्रभुया भय काइ,
अले वय्कःया दासया खँ मानय् याइ?
जः मदय्क खिउँथाय् जुइपिं,
परमप्रभुया नामय् भलसा ति अले थः परमेश्वरयाके हे भलसा या।
11 तर आः छिपिं फुक्क सुनां थःगु निंतिं मि च्याकी
अले च्यानाच्वंगु थःगु मिप्वाः काइ, छिपिं हुँ!
छिमिगु मि व छिमिसं च्याक्गु मिप्वाःया जलय् न्यासि हुँ।
छिमिसं जिगु ल्हाःपाखें थ्व हे खँ काये खनी, छिमिसं तःधंगु दुःखकष्ट फयेमाली।

51

सियोनया निंतिं अनन्तया उद्धार

1 "हे धार्मिकताया ल्यूल्यू जुइपिं व परमप्रभुयात मालीपिं,
जिगु खँ न्यँ,
गुगु ल्वहंपाखें छिमित दय्कल
अले गुगु ल्वहं चानाः छिमित लिकागु खः, उकियात स्व।
2 छिमि पुर्खा अब्राहाम व
छिमिगु फुक्क जातियात बुइकूम्ह सारायात स्व।

✡ **50:6** ५०:६ मत्ती २६:६७; मर्क १४:६५ ✡ **50:8** ५०:८-९ रोम ८:३३-३४

जिं सःताबलय् अब्राहाम छम्ह जक दु,
अले जिं वयात आशिष बियाः वयात यक्व दय्काबिया।
3 परमप्रभुं धात्थें हे सियोनयात सान्त्वना बियादी,
अले वय्कलं इमिगु झिजांमिजां दंगु थाय्यात दया यानादी,
अले मरुभूमियात अदनया बगैंचा थें
व अनयागु गंगु बँयात परमप्रभुया क्यब दय्कादी।
अन लसता व आनन्द,
सुभाय्या म्येया सः न्यनेदइ।

4 "हे जिमि प्रजा, जिगु खँ न्यँ।
हे जिमि प्रजा, जिगु खँय् ध्यान ब्यु।
जिगुपाखें हे स्यनातःगु खँ पिहां वइ,
अले जिगु न्याय जाति-जातितय्गु निंतिं जः जुइ।
5 जिगु दया व न्याय याकनं हे लिक्क थ्यंगु दु।
जिगु उद्धार लँपुइ हे दु,
जिगु बल्लाःगु ल्हातं जाति-जातितय्गु निंतिं न्याय हये।
तातापाक्क च्वंगु फुक्क देशं जिके मिखा ब्वयाच्वनी,
अले जिगु बल्लाःगु ल्हातय् आशा तयाः पियाच्वनी।
6 छिमिसं च्वय् आकाशय् मिखा ब्व,
अले क्वय् पृथ्वीइ स्व!
आकाश कुँ थें खने मदयावनी,
अले पृथ्वी पुलांगु कापः थें गनावनी।
पृथ्वीइ च्वंपिं मनूत भुजिं थें सी।
तर जिगु उद्धार न्ह्याबलें दयाच्वनी।
जिगु धार्मिकता गुबलें अन्त जुइ मखु।

7 "सुनां धार्मिकता स्यू जिगु खँ न्यँ,
अले सुयागु नुगलय् जिं स्यनातयागु खँ दु,
मनूतय्सं दोष बी धकाः ग्याये मते,
अले इमिसं क्वह्यंकी धकाः नं ग्याये मते।
8 छाय्धाःसा वसः किलं नः थें इमित नइतिनि।
ऊनयात किलं नः थें इमित नइतिनि।
जिगु धार्मिकता धाःसा न्ह्याबलेंया निंतिं दयाच्वनी,
जिगु उद्धार पुस्तां पुस्ता तक दयाच्वनी।"

9 छुं यानादिसँ! हे परमप्रभु, जिमित ग्वाहालि यानादिसँ,
अले थःगु शक्ति छ्यलाः जिमित बचय् यानादिसँ,
पुलांगु इलय् थें अले न्हापाया पुस्तातय्गु इलय् थें छुं यानादिसँ।
छु छि व हे मखु ला, गुम्हय्सिनं समुद्रया अजिङ्गर राहाबयात* कुचा कुचा थलादिल
अले व अजिङ्गरयात सुयाबिल।
10 छिं समुद्र दथुइ लँ दय्कादिल।
अले थःम्हं बचय् यानादीपिं मनूत
व गाः वंगु थासं वनेत
समुद्रयात गंगु बँ यानादिल।
11 परमप्रभुं मू पुलाः छुत्कारा यानादीपिं हाकनं लिहां वइतिनि।

* **51:9** ५१:९ राहाब छम्ह काल्पनिक समुद्री जीव, गुम्हय्सिनं गडबडी व मभिंगु शक्तियात क्यनी अले गुबलें गुबलें थ्वयात मिश्रया चिंकथं काः।

इपिं सियोनय् म्ये हा हां दुहां वइ,
अले इमिगु छ्वंया श्वीपेच न्ह्याबलेंया निंतिं लसता जुइ।
इमिसं खुसि व लसता कायेखनी। अले दुखं व झसुका इपिंपाखें तापाक हे जुइ।

12 “छिमित सान्त्वना बीम्ह जि हे खः।
सीनावनीपिं मनूतपाखें,
घाँय् थें गनावनीपिं मनूतय् सन्तान खनाः छ छाय् ग्याये माःगु?
13 आकाशयात चकंकादीम्ह
पृथ्वीया जग तयादीम्ह थः सृष्टिकर्तायात छाय् ल्वःमंकागु?
छन्त नाश यायेत सनीपिं खनाः
अले मभिंगु ज्या याइपिनिगु तंया कारणं
छाय् छ थःगु जीवनय् भय कयाः म्वानाच्वनागु?
अत्याचारीया तं गन वन?
14 ज्वनायंकूपिन्त याकनं त्वःतकीतिनि।
इयालाखानाय् कुना तःपिं सी मखु,
अले इमित नयेत्वनेगु छुं नं मगाःमचाः जुइ मखु।
15 छाय्धाःसा जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः,
सुनां समुद्रयात चले याइ अले लःया किसिट्टंम्बःयात संकाबी।
जिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
16 जिं जिगु वचन छंगु म्हुतुइ तयाबियागु दु
अले जिगु ल्हाःया किचलं छ त्वपूगु दु,
जिं आकाशयात वयागु थासय् तयागु दु,
अले पृथ्वीया जग तयागु दु,
अले सियोनयात ‘छ जिमि प्रजा खः’ धकाः धयागु दु।”

परमप्रभुया तंया ख्वला

17 अय् यरूशलेम, दनाः वा,
छ गुम्हय्सिनं परमप्रभुया ल्हाःपाखें वय्कःया तंया ख्वलां त्वंगु दु,
अले धेधेचुइकीगु ख्वलापाखें सुचुक्क त्वंगु दु,
न्ह्यलं चाय्कि, न्ह्यलं चाय्कि!✡
18 वं बुइकूपिं फुक्क काय्पिं मध्ये
वयात लँ क्यनीपिं सुं नं मदु।
वं ब्वलंकूपिं काय्पिं मध्ये
सुं नं वयागु ल्हाः ज्वनाः यंकीपिं मदु।
19 थुपिं निगू विपत्ति छन्थाय् वःगु दु,
छन्त सुनां सान्त्वना बी?
झिजांमिजां व नाश अले अनिकाल व तरवार,
सुनां छन्त सान्त्वना बी?
20 छिमि काय्पिं मूर्च्छा जूगु दु।
चल्ला जालय् क्यं थें इपिं नं बल मदयाः लँय् क्वदःगु दु।
इमिके परमप्रभुया तं व
छिमि परमेश्वरया ख्याच्वलं जाःगु दु।

21 अथे जुयाः जिगु खँ न्यँ, छ दुःख सियाच्वंगु
व अय्लाखं काःम्ह थें च्वं तर दाखमघं काःगु मखु।
22 छिमि परमप्रभु, छिमि परमेश्वर,

✡ **51:17** ५१:१७ प्रका १४:१०; १६:१९

गुम्हय्सिनं थः प्रजायात रक्षा यानादिल,
वय्कलं थथे धयादी, "स्व, जि छंगु ल्हातं व धेधेचुइकीगु ख्वला कयागु दु,
व तंया ख्वला खः! व छं हाकनं गुबलें त्वनी मखु।
23 जि व ख्वला छन्त दुःख बिइपिनिगु ल्हातय् बी,
गुम्हय्सिनं छन्त धाइ,
'क्वछु, अले जिपिं छंगु म्हय् न्हयाः न्यासि वने।'
अले छंगु थःगु ल्यूनेया ब्वः बँ व न्यासि वनेगु लँ थें यानाबिल।"

52

परमेश्वरं यस्शलेमया उद्धार यानादी

1 दँ, दँ, हे सियोन!
छं बल व शक्तियात लं थें फ्यु!
हे पवित्र शहर, यस्शलेम, थःगु महिमां जाःगु वसः फ्यु।
थनिनिसें म्हय् चिं मतःपिं व अशुद्धपिं छन्थाय् दुहां वइ मखु।✡
2 छंके दुगु धू थाथा या!
हे यस्शलेम, दं अले सिंहासनय् फेतु,
हे ज्वनायंकूपिं यस्शलेमयापिं मनूत,
छंगु गःपतय् चिनातःगु त्वःतकाब्यु।
3 छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादी,
"छिमित सित्तिकं मियाछ्वत
अले धिबा मब्यूसे हे त्वःतकीतिनि।"
4 छाय्धाःसा परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
"न्हापा जिमि प्रजा मिश्र देशय् बाय् च्वंवन,
अले अनंलि इमित अश्शूरीतय्सं क्वत्यलातल।
5 "आः जिगु थन छु हे दु धकाः?"

परमप्रभुं घोषणा यानादी।

"छाय्धाःसा जिमि प्रजायात सितिकं यंकल,
अले इमित शासन याइपिन्सं इमित हेस्याइ,"

परमप्रभुं घोषणा यानादी।

"न्हिच्छि हे जिगु नांयात ब्वः बियाच्वनी।✡
6 अथे जुयाः जिमि प्रजां जिगु नां म्हस्यू।
थुकथं इमिसं व दिंखुन्हु इपिं लिसे नवाम्ह जि हे खः धकाः म्हसी।
खः, जि व हे खः।"

7 डाँडात जुयाः
सुसमाचार न्यंकःवनीपिनिगु तुति गुलि बांलाः,
गुपिन्सं शान्तिया घोषणा याइ,
गुपिन्सं भिंगु बुखँ हइ, अले उद्धारयात घोषणा याइ,
गुपिन्सं सियोनयात थथे धाइ, "छिमि परमेश्वरं राज्य यानादी।"✡
8 ध्यान बियाः न्यँ! छिमि पाः च्वनाच्वंपिं पालेत
लसतां थथे छसलं हाला हइ।
परमप्रभु सियोनय् झाइबलय्,
इमिसं व थःगु हे मिखां खनी।
9 हे यस्शलेमया भज्यंक नाश जूगु थायत्,
लसतां छसलं म्ये हा,

✡ **52:1** ५२:१ प्रका २१:२,२७ ✡ **52:5** ५२:५ रोम २:२४ ✡ **52:7** ५२:७ नह १:१५; रोम १०:१५; एफि ६:१५

छाय्धाःसा परमप्रभुं थः प्रजायात सान्त्वना बियादीगु दु।
वय्कलं मू पुलाः यस्शलेमयात त्वःतकादीगु दु।
10 फुक्क जातितय्त परमप्रभुं थःगु पवित्र ल्हाःया शक्ति क्यनादीगु दु।
पृथ्वीया कुंकुलामय् च्वंपिन्सं नं झी परमेश्वरया उद्धार खनी।

11 हुँ, थनं हुँ, कैदं पिहां हुँ,
छुं नं अशुद्धगु थलबल थी मते!
हे परमप्रभुया थल ज्वनीपिं,
अनं पिहां वा, अले थःत शुद्ध या! ✡
12 अय्नं छिपिं हथाय् चाचां बिस्युं वनी मखु,
छाय्धाःसा परमप्रभु छिमिगु न्ह्यः न्ह्यः झायादी,
इस्राएलया परमेश्वरं छिमिगु ल्यूल्यू च्वनाः रक्षा यानादी।

परमप्रभुया दास दुःख व गौरव

13 स्व, जिमि दास ताःलाइतिनि।
वयात च्वछाइ, थकाइ अले वयात तसकं तःधंकी।
14 गथे व खनाः यक्व मनूत गजब जुल वयागु रूप म्हसीके हे मफय्क
व वयागु रूप मनूया स्वयाः नं अप्वः स्यंगु खः,
15 तर आः यक्व जातित वयात खनाः वातां जुइ।
वयागु कारणं जुजुपिं सुम्क च्वनी।
छाय्धाःसा इमित धा हे मधाःगु खँ इमिसं खनी,
इमिसं न्यँ हे मन्यंगु खँ इमिसं थुइकी।✡

53

1 झीगु बुखँय् सुनां विश्वास याःगु दु?
परमप्रभुया बल्लाःगु ल्हाःया शक्ति सुयात क्यन?✡
2 व ला वय्कःया न्ह्यःने क्यातूगु मा थें
व गंगु बं पिहां वःगु हा थें तःमा जुयावल।
वयात स्वयेत झःझः मधाः अले बांलाः नं मजू।
वयागु ख्वालय् झीत यःगु छुं नं मदु।
3 वयात मनूतय्सं हेला यानाः मयय्कल,
व दुःखय् लाःम्ह मनू खः, वं दुःख बांलाक स्यू।
व खनाः मनूतय्सं थःगु ख्वाः फहीकीगु।
वयात हेला यात, झीसं वयात छुं मू वंम्ह मतायेका।

4 धात्थें वं झीगु ल्वय्त क्वबिल,
अले झीगु कष्ट फयादिल,
अय्नं झीसं वयात परमेश्वरं सजाँय ब्यूम्ह,
व दुःखकष्टय् लाःम्ह तायेका।✡
5 तर वयात ला झीगु हे अपराधया निंतिं सुयाबिल।✡
वयात झीगु अधर्मया निंतिं क्वत्यल।
वं सजाँय फःगुलि झीत सुख शान्ति दत।
वं कोर्रा नःगुलि झीपिं लन।
6 झीपिं फुक्कं फैत थें लँ तनाच्वंपिं खः।
झीपिं फुक्क थःगु हे लँय् वनाच्वना,
अले परमप्रभुं वयाके झीगु फुक्क अधर्म तयादीगु दु।

✡ **52:11** ५२:११ २ कोर ६:१७ ✡ **52:15** ५२:१५ रोम १५:२१ ✡ **53:1** ५३:१ यूह १२:३८; रोम १०:१६ ✡ **53:4** ५३:४ मत्ती ८:१७ ✡ **53:5** ५३:५-६ १ पत्र २:२४-२५

7 व क्वत्यका च्वनेमाल, वयात सास्ती जुल,
अय्नं वं थःगु म्हुतुं छसः नं न्वमवाः।
स्यायेत यंकूम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचायात थें वयात यंकल,
तँय चाइम्हय्सिगु न्ह्यःने फै सुम्क च्वंथें
वं थःगु म्हुतुं छुं न्वमवाः।✡✡
8 तसकं सास्ती बियाः व दोपं बियाः वयात इमिसं यंकल।
वयात जुइगु बारे सुनां ध्यान मब्यू।
छाय्धाःसा वयात म्वाःपिनिगु देशं अलग तल,
जिमि प्रजाया अपराधया निंति वयात दाल।
9 इमिसं वयागु चिहान दुष्ट मनूतय्गुनापं दय्कल,
व सीबलय् तःमिपिंनापं हे थुन,
खः ला, वं छुं ल्वापुख्यापु याःगु मदु,
वयागु म्हुतुं मभिंगु व मखुगु खँ ल्हाःगु मदु।✡

10 वयात दुःखकष्ट सह याकेगु हे परमप्रभुया इच्छा खः,
परमप्रभुं वयागु जीवनयात पलेसा बीगु बलिदान थें यानादीसां,
वं थः सन्तानतय्त खनाः थःगु दिं ताहाकय्की।
परमप्रभुया इच्छा कथं व ताःलाइ।
11 वं थःगु प्राणं तसकं सास्ती नये धुंकाः
वं जीवनया जः खनी अले थः लुधनी।
थःगु ज्ञानं यानाः जिमि धर्मीम्ह दासं यक्वसित धर्मी यानाबी,
वं हे इमिगु अधर्म क्वबिइ।
12 अथे जुयाः जिं तःधंपिंनापं हे वयात नं छगू भाग बी,
वं लाकाहःगु माल बल्लाःपिंनापं इनी।
छाय्धाःसा वं थःगु जीवन पानाबिल,
व पापीतनापं हे वयात ल्याः खात।
वं यक्वसिगु पाप क्वबिल,
व पापीतय्गु निंतिं स्वापु तइम्ह जुल। ✡

54

परमप्रभुं इस्राएलयात माया यानादीगु

1 "हे यस्शलेम, थारिम्ह मिसा, म्ये हा
गुबलें मचा बुइके मनंम्ह मिसा,
मचाबू ब्यथाय् गुबलें मलाःम्ह,
लय्लय्तातां हाला जु।
छाय्धाःसा भाःतनाप च्वनाच्वंम्ह मिसाया स्वयाः भाःतं त्वःतूम्ह
मिसायागु हे मस्त यक्व दु," परमप्रभुं धयादी। ✡
2 "छंगु पालया थाय् अप्वय्कि।
छंगु पालया पर्दात साला ताहाय्कि।
छंगु खिपः ताहाकय्कि,
अले छंगु कीत बल्लाकि।
3 छाय्धाःसा छ अप्वयाः जवंखवं न्यनावनी,
अले छिमि सन्तानतय्सं मेमेगु जातियात पितिनाछ्वइ,
अले इपिं इमिगु झिजांमिजां दंगु शहरय् च्वनी।

4 "ग्याये मते, छ लाजय् लाइ मखु।

✡ **53:7** ५३:७-८ प्रे ८:३२-३३ ✡ **53:7** ५३:७ प्रका ५:६ ✡ **53:9** ५३:९ १ पत्र २:२२ ✡ **53:12** ५३:१२ मर्क १५:२८; लूक २२:३७ ✡ **54:1** ५४:१ गला ४:२७

मेपिन्सं बेइज्जत याइ धकाः ग्याये मते। छन्त क्वह्यंके फइ मख्।
छं थःगु ल्यायम्हबलय्या लज्या ल्वःमंकी,
अले छन्त भाःत मदुबलय्या याःगु हेला गुबलें लुमंकी मख्।
5 छायधाःसा छन्त सृष्टि यानादीम्ह छिमि भाःत खः,
वय्कःया नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
इस्राएलया पवित्र परमेश्वर छन्त उद्धार यानादीम्ह खः।
वय्कःयात फुक्क पृथ्वीया परमेश्वर धकाः धाइ।
6 त्वःतातःम्ह
व थःगु आत्माय् दुःख तायकाच्वंम्ह,
ल्यासेबलय् ब्याहा यानाः नं भाःतं त्वःतूम्हय्सित थें
छन्त हाकनं परमप्रभुं सःतादीगु दु,'' परमप्रभुं धयादी।
7 ''जिं छन्त छुं ईया निंतिं जक त्वःतागु खः।
जिगु तःधंगु दया मायां छन्त हाकनं लित हये।
8 तमं जिं छन्त छुं ईया निंतिं जक
जिगु ख्वाः छपाखें सुचुकागु खः।
जिगु सदां दइगु दया मायां जिं छन्त दया याये,''
छन्त उद्धार यानादीम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी।

9 ''थ्व नोआया पालय्या दिं थें खः,
छायधाःसा गथे जिं नोआया इलय् पाफया,
जिं हाकनं खुसिबालं पृथ्वीयात त्वपुइ मख्,
अथे हे आवंलि जिं छन्त तं क्यने मख्, अले गुबलें हक्के मख् धकाः पाफयागु दु।✡
10 पर्वतयात संकूसां अले डाँडात चीकाःछवसां
अयन्नं छिमिगु निंतिं जिगु सदां दइगु दयामाया गुबलें अन्त जुइ मख्।
अले जिं चिनागु शान्तिया बाचा गुबलें त्वधुली मख्,''
छन्त दयामाया यानादीम्ह परमप्रभुं धयादी।

11 ''हे दुःखय् लानाच्वंम्ह, ग्वःफसं पुइकाः छवावाःम्ह
अले सान्त्वना काय् मखंगु शहर,
स्व, जिं फिरोजाया थीनं छन्त दयके,
नीरं छंगु जग स्वने।✡
12 थीथी ह्यांउगु मणीं छन्त सुरक्षा याइगु पःखाः,
तसकं थीगु रत्नं छंगु म् ध्वाखात व
तसकं म् म् वंगु थीनं छंगु निंतिं फुक्क पःखाःत दयकी।
13 छिमि सकलें कायपिन्त परमप्रभुं हे स्यनेगु याइ,
अले छिमि काय् म्ह्यायपिन्त सुख शान्ति दइ।✡
14 धार्मिकताय् छन्त थापं याइ।
क्वत्यलिपिंपाखें छ तापाक्क हे च्वनी,
छ सुं खनाः नं ग्यायेमाली मख्।
भयपाखें छ तापाक्क हे च्वनी,
आतंक छंगु लिक्क वइ मख्।
15 छन्त सुं जातिं हमला याःसां व जिगुपाखें जुइ मख्।
सुनां छन्त हमला याइ व थः हे छन्थाय् भ्वःसु वयेमाली।

16 ''स्व, मिया ह्यंग्वालय् स्वांपुइपिं,
थःगु निंतिं ल्वाभः दयकीपिं

✡ **54:9** ५४:९ उत ९:८-१७ ✡ **54:11** ५४:११-१२ प्रका २१:१८-२१ ✡ **54:13** ५४:१३ यूह ६:४५

नकःमितयत् जिं हे सृष्टि यानागु खः।
अले उपिं ल्वाभःत छ्यलीपिं सिपाइँतयत् नं जिं हे सृष्टि यानागु खः।
17 तर छन्त नाश यायेत दयकूगु न्ह्याथें ज्याःगु ल्वाभलं नं छन्त बुके फइ मखु।
अले छन्त दोष बीपिन्त छं सुम्क तइ।
थ्व परमप्रभुया दासतयगु निंतिं सर्बय जुइ।
थ्व जिमि दासतयत कोस्यालि खः,"

परमप्रभुं घोषणा यानादी।

55

प्यायचाःपिन्त सःतादीगु

1 परमप्रभुं धयादी, "हे सकलें प्यायचाःपिं,
लः दुथाय् लिक्क वा अले लः त्वँ,
धिबा मदुपिं नं नसा कयाः न वा!
अले सित्तिकं दाखमघ व दुरु कायेत वा!✡
2 गुगु नयेगु नसा हे मखु, उकिया निंतिं छाय् धिबा पुलेगु?
अले गुकिं प्वाः जाइ मखु, उकिया निंतिं छाय् ज्या यायेगु?
न्यँ, जिगु खँ बांलाक न्यँ! गुगु नये ज्यू व हे जक न,
अले साःगु साःगु नयाः छं थःगु प्राणयात लुधंकी।
3 हे मनूत, जिथाय् वयाः जिगु खँ बांलाक न्यँ!
अले छिमित जीवन दइ।
जिं छिपिंनापं सदांया निंतिं छगू बाचा चिने,
जिं दाऊदयात सदां दइगु दयामाया बी धकाः बचं बियागु पवित्र आशिष छिमित बी।✡
4 स्व, जिं वयात जाति जातितय् दथुइ साक्षी बीत,
व इमि नायः व कप्तान जुयेत ल्ययागु दु।
5 छिमिसं म्हमस्यूगु जातितयत सःता हइ,
अले छिमिसं म्हमस्यूपिं जातित छिमिथाय् हथाय् चाचां वइ।
छाय्धाःसा परमप्रभु छिमि परमेश्वर,
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरं छिमित गौरवं जायकादीगु दु।"

6 गुबलय् तक परमप्रभुयात माले फु वयकःयात मालेगु या।
वयकः लिक्क दुबलय् हे छिमिसं वयकःयात सःति।
7 दुष्ट मनुखं थःगु लँपु व अधर्मी मनुखं थःगु बिचाः त्वःतेमा,
अले इपिं परमप्रभुयाथाय् लिहां वयेमा, वयकलं हे इमित दया यानादी।
झी परमेश्वरपाखे इपिं लिहां वयेमा,
अले वयकलं इमित पूरा क्षमा यानादी।

8 "छाय्धाःसा छिमिगु बिचाः थें जिगु बिचाः मखु,
अले छिमिगु लँपु थें जिगु लँपु मखु," परमप्रभुं घोषणा यानादी।

9 "गथे आकाश पृथ्वी स्वयाः तःजाः,
अथे हे जिगु लँपु छिमिगु लँपु स्वयाः
व जिगु बिचाः छिमिगु बिचाः स्वयाः तःधं।
10 गथे वा व च्वापु आकाशं गाइ
अले अथें हे उपिं नितां च्वय् लिहांवनी मखु,
तर बँयात प्याकाः अन्न सयकी,

✡ **55:1** ५५:१ प्रका २१:६; २२:१७ ✡ **55:3** ५५:३ प्रे १३:३४

अले ह्नलेत पुसा व नयेत नसा बियादी।✡
11 जिगु म्हुतुं पिहां वःगु वचन अथे हे जुइ।
व सितिकं जिथाय् लिहां वइ मखु,
तर उकिं जिं मतिइ तयागु ज्या पूवंके,
अले छु ज्याया निंतिं जिं वयात छ्वयाहयागु खः, उकी व ताःलाइ।
12 छिपिं आनन्द व शान्ति च्वने खनी।
पर्वत व डाँडातय्सं नं छिमिगु निंतिं म्ये हाला हइ,
अले माथंवंगु थासय् च्वंगु सिमातय्सं ल्हाःपा दायाहइ।
13 अनंलि कंमाया पलेसा सल्लाया सिमा,
व न्हाय्कंमाया पलेसा मेहदीया सिमात बुया वइ।
थथे परमप्रभुया हनाबनाया निंतिं जुइ।
थ्व गुबलें नाश मजुइगु सदां सदांया निंतिं चिं जुइ।"

56

फुक्क जातितय्गु निंतिं उद्धार

1 परमप्रभुं थथे धयादी,
"न्याय यायेगु त्वःते मते।
छु पाय्छि ज् व हे या,
छाय्धाःसा जिपाखें उद्धार कायेगु दिं लिक्क वयाच्वंगु दु,
अले जिगु धार्मिकता याकनं खनेदः वइ।
2 व मनू धन्य खः गुम्हय्सिनं थ्व याइ,
व मनू धन्य खः गुम्ह थ्व खँय् बलाक्क च्वनाच्वनी।
गुम्हय्सिनं विश्रामबार अशुद्ध मयासें मानय् याइ,
अले थःगु ल्हाःयात छुं नं मभिंगु ज्या यायेगुपाखें अलग तइ।"

3 परमप्रभुनापं थःत बाचा च्यूम्ह सुं परदेशीं थथे मधायेमा,
"धात्थें हे परमप्रभुं जितः थः प्रजापाखें अलग तयादीगु दु।"
सुं नपुंसकं थथे मधायेमा, "स्व, जि गंगु सिमा थें खः।"
4 छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादी,
"जिगु विश्रामबार मानय् याइपिं,
जितः यःथें ज्या याइपिं,
अले जि व जि मनूतय्गु दथुइया बाचायात
विश्वास यायेबहः जुयाः पालन याइपिं नपुंसकतय्त धाःसा,
5 जिं जिगु देगलय् व उकिया पःखाःया दुने च्वंपिं
काय् म्ह्याय्पिन्त स्वयाः अप्वः हनाबना याकेबी,
अले इमित तसकं भिंगु नां बी।
जिं इमित सदां दयाच्वनीगु नां बी।
6 परमप्रभुया सेवा यायेत,
परमप्रभुया नांयात माया यायेत
व वय्कःया आराधना यायेत,
विश्रामबार सदां मानय् यायेत
अले जि व जि मनूतय्गु दथुइया बाचायात
विश्वास यायेबहः जुयाः पालन यायेत परमप्रभुलिसें थःत मिलय् याःपिं परदेशीतय्त धाःसा,
7 जिं जिगु पवित्र पर्वतय् हया।
जिगु प्रार्थना यायेगु छेँय् लय्तायकेबी।
इमिसं जिगु वेदीइ छाःगु होमबलि व बलित जिं ययकेबी।

✡ **55:10** ५५:१० २ कोर ९:१०

छायधाःसा जिगु छें फुक्क जातितय्गु निंतिं प्रार्थनाया छें जुइ।"✡
8 ज्वनायंकूपिं त्वःतकाः हःम्ह
परमप्रभु परमेश्वरं थथे घोषणा यानादी,
"छथाय् मुनाच्वंपिं बाहेक जिं मेपिन्त नं
इपिंनापं हे छथाय् मुंके हये।"

परमेश्वरं इस्राएलया नायःतय्त पाः याःगु
9 हे ख्यलय् च्वंपिं फुक्क पशुत, वा!
हे गुँइ च्वंपिं पशुत वा,
मनूतय्त क्वाप्प नयेत वा!
10 इस्राएलया फुक्क पिवाःत कांपिं खः।
इपिं फुक्कं ज्ञां मदुपिं खः।
इपिं उइ मफुपिं खाखः खिचात थें खः।
इपिं ग्वारातुली अले म्हगस खनी।
इपिं घेने जक मास्तिवय्काच्वनी।
11 इपिं नये पित्याःपिं खिचात थें खः।
इपिं गुबलें नये लुमधंपिं खः।
इपिं मथूपिं जवाःत खः।
इपिं फुक्क थथःगु हे लँपुइ जुयाच्वंगु दु।
इमिसं थःत जक भिं यायेत स्वयाच्वनी।
12 इपिं फुक्कसिनं थथे धाइ,
"वा, जितः दाखमघ हय्के ब्यु!
झीसं अय्लाः नं यक्व त्वनेनु!
कन्हय् नं थौं थें हे जुइ
वा थौं स्वयाः अप्वः बांलाइ।"

57

इस्राएलया मूर्ति पुजा याइपिन्त सजाँय ब्यूगु
1 धर्मी मनूत नाश जुयावनी
अय्नं थ्व खँयात सुनानं वास्ता याइ मखु।
भक्ततय्त ल्हनाः यंकी,
तर मभिंपाखें बचय् यायेत
धर्मी मनूयात ल्हनाः यंकूगु खँ सुनानं थुइ मखु।
2 भिंगु लँपुइ जुइपिन्त सीधुंकाः नं
शान्ति व आराम दइ।

3 "हे झाँक्रीतय्गु लँय् वनीपिं
व व्यभिचारीत व वेश्यात थें ज्या याइपिं, थन वा!
4 छं सुयात गिजय् यानाच्वनागु?
छिमिसं सुयागु विरोधय् खँ ल्हानाः मे पिकयाच्वनागु?
छु छिपिं हे विद्रोही मनूत थें ज्या याइपिं
अले मखुगु खँ ल्हाइपिं थें ज्या याइपिं, मखु ला?
5 पुजा याइगु स्वसिमातय्गु दथुइ
व फुक्क इयाम्म च्वंगु सिमाया क्वय् येचाःपिं थें च्वं।
छिमिसं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त न्हसिकापय्
व ल्वहंकापिइ बलि छाइ।
6 न्हसिकापय् च्वंगु पिच्चुसे च्वंगु ल्वहं हे छिमिगु भाग खः।

✡ **56:7** ५६:७ मत्ती २१:१३; मत्ती ११:१७; लूक १९:४६

छिमिसं इमिगु हे निंतिं त्वँसाबलि व अन्नबलि छाःगु दु।
थज्याःगु खँ सीक सीकं छु जि मानय् जुइगु ला?
7 छिपिं ततःजाःगु डाँडाय् लसपस यायेत वन।
छिपिं अन हे थःपिं बलि छायेत वन।
8 छिमिसं ध्वाखाय् व लुखाया दुवाः ल्युने
मेगु धर्म मानय् याइपिनिगु चिंत तल।
जितः त्वःताः छिमिसं थःगु लं त्वयाः बँय् तल
अले यक्वसित थःगु लासाय् सःतल।
छिमिसं इपिंनापं बाचा चित, अले इमिगु लासा यय्काच्वन,
छाय्धाःसा छिमिसं इमिगु पचिनांगा खंगु खः।
9 छिमिसं मोलोख घःयाथाय् छायेत जैतूनया चिकं ज्वनाः
तसकं नस्वाः वय्कः यक्व चिकं थम्हं बुलावन।
छिमिसं दूततय्त तातापाक्क छ्वल,
अज्ज मृतलोक तक हे छ्वल।
10 छिमिगु फुक्क चालचलनं यानाः छिपिं त्यानुचाल,
अय्नं छिमिसं थथे मधाः, 'आशा मन्त।'
छिमित न्ह्गु बल दत,
अय्जूगुलि छिपिं इकुसे च्वंसां क्वमदल।

11 "छिमिसं सुयागु भय कयाः जितः मखुगु खँ ल्हानागु?
अले छाय् छिमिसं जितः लुममंकागु व जितः नुगलय् मतयागु?
छु जि यक्व ई तक सुम्क च्वनागुलि
छिमिसं जिगु भय मकयागु ला?
12 जिमिसं छु यानाः व धार्मिकता खः धकाः बिचाः याइ,
तर जिं छिमिगु चाला क्यनाबी।
अले उकिं छिमित छुं नं फाइदा दइ मखु।
13 छिमिसं ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति यायेबलय्
छिमिसं मुंकागु मूर्तितय्सं छिमित बचय् यायेमा!
फसं इमित ब्वय्कायंकी,
छगू हे सासलं इपिं सकसित ब्वय्कायंकी।
तर सुनां जिके शरण काइ वं देशय् अधिकार याइ,
अले जिगु पवित्र पर्वतय् नं अधिकार याइ।"

पश्चाताप याःपिन्त सान्त्वना

14 अले परमेश्वरं थथे धयादी,
"दय्की, दय्की, मू लँ दय्की!
जिमि प्रजाया लँया फुक्क पंगःत चीकाछ्व।"
15 छाय्धाःसा सदां म्वानाच्वनादीम्ह,
तच्वकं मानय् याये बहःम्ह, गुम्हय्सिगु नां पवित्र खः,
वय्कलं धयादी, "जि दक्वसिबय् च्वय् पवित्रगु थासय् च्वनीम्ह खः,
तर जि पश्चातापी व क्वमिलुपिंनापं नं च्वनीम्ह खः,
अले जिं क्वमिल्या आत्मां छिमित बल्लाकाबी,
अले पश्चातापयागु नुगःयात नं बल्लाकाबी।
16 जिं न्ह्याबलें दोष बियाच्वने मखु,
जि न्ह्याबलें तंम्वयाच्वने मखु,
गुकिं यानाः जिं थम्हं दय्कागु मनूतय्गु नुगः
जिं यानाः क्वतुं मवनेमा।
17 जि इमिसं याःगु पाप व लोभया कारणं तंम्वयागु खः।

जिं इमित सजाँय बिया,
अले जिगु ख्वाः इपिंपाखें सुचुका।
अय्नं इमिसं थःगु हे पहःचहलय् जिराहा जुयाच्वन।
18 जिं इमिगु पहःचहः खनागु दु,
अय्नं जिं इमित लंकाबी।
जिं इमित यंके,
अले हाकनं दुखं च्वनीपिन्त सान्त्वना बी।
19 जिं इमिगु म्हुतुइ प्रशंसा हये,
तापाक्क व लिक्क च्वंपिन्त शान्ति दयेमा,"
परमप्रभुं धयादी,
"जिं छिमित लंकाबी।"
20 मभिंपिं धाःसा लबुत थाहां वःगु समुद्र थें खः,
व सुम्क च्वनी मखु, वयागु लखं दाग व भ्यातनाः सिलाछ्वइ।
21 "मभिंपिन्त शान्ति दइ मखु" धकाः जिमि परमेश्वरं धयादी।

58

धात्थेंयागु अपसं

1 "तसकं हा, सुम्क च्वने मते!
तुरहीया सः थें च्वंक तसकं हा।
जिमि प्रजायात इपिं विद्रोही खः धकाः
व याकूबया घरानायात इमिगु पाप क्यनाब्यु।
2 छाय्धाःसा न्हियान्हिथं इमिसं जितः माली।
अले इपिं जिगु लँ सीकेमास्ति वःपिं थें खने दु,
अले इपिं छु पाय्छि जू व हे याइपिं व
जिगु आज्ञा मानय् याइपिं थें खने दु।
इमिसं जिके खःकथं क्वछीगु फ्वनाच्वनी,
अले परमेश्वर इमिगु न्ह्याःने वयेमा धकाः इच्छा यानाच्वनी।
3 इमिसं धाइ,
'जिपिं अपसं च्वनागु छाय् छिं मखंगु?
जिपिं क्वमिल्लु जुयागु खँय्
छिं छाय् वास्ता यानामदियागु?'

"छाय्धाःसा छिपिं अपसं च्वंगु दिखुन्हु छिमिसं थःगु जक इच्छा पूवंकी,
अले छिमि ज्याकःमि फुक्कसित क्वत्यलेगु याइ।
4 छिपिं अपसं च्वंखुन्हु ल्वापु यायां हे क्वचाय्कीगु खः।
अले छम्हय्सिनं मेम्हय्सित मभिंगुकथं दायेगु याइ।
छिमिसं थ्व थें ज्याःगु अपसं च्वनाः
छिमिगु सः स्वर्गय् थ्यनी धकाः आशा याये फइ मखु।
5 छु जिं ल्ययागु अपसं थथे हे खः ला?
मनूतय्सं छन्हु जक क्वमिल्लु जुयाच्वनेगु ला?
छु थ्व तिंकथिमा थें थःगु छ्यं क्वछुकेगु
व भांग्रा फीगु अले नउनं बुलिइगु दिं जक खः ला?
छु छिमिसं थुकियात अपसं धायेगु ला?
छु छिमिसं थुकियात परमप्रभुयात लय्ताय्केगु दिं धायेगु ला?

6 "अन्याय यानाः कुनातःपिन्त त्वःतकेगु
व क्वत्यलातःपिन्त छुत्कारा यायेगु

फुक्क जुवा त्वाःथलाबीगु
जिं ल्ययागु अपसं थ्व हे मखु ला?
7 थःगु नसा नये मखंपिन्त इनाबीगु,
अले छेँ मदुपिं मगाःमचाःपिन्त शरण बीगु
व पचिनांगापिं खनाः लं फिकाबिगु
अले थः थःथितिपिन्त ग्वाहालि बीगु, थ्व हे मखु ला?✡
8 अले छिमिगु जः सुथय्सियागु थें पिहां वइ,
अले छिपिं याकनं हे लनावनी।
अनंलि छिमिगु धार्मिकता छिमिगु न्ह्यः न्ह्यः वनी,
अले परमप्रभुया महिमा धाःसा छिमित रक्षा यायेत ल्यूल्यू वइ।
9 अले छिमिसं प्रार्थना याइ, परमप्रभुं लिसः बियादी।
छिमिसं ग्वाहालिया निंतिं बिन्ति याइ अले वय्कलं धयादी,
'जि थन हे दु'।

"छुं जुयाः छिमिसं थःपिनिगु दथुं मेपिन्त क्वत्यलेगु त्वःतल,
मेपिन्त पतिंचां सुया क्यनेगु व मभिंगु खँ ल्हायेगु त्वःतल,
10 अले दुनुगलंनिसें छिमिसं थःत नयेमखंपिनिगु निंतिं बिल धाःसा
अले अन्याय जुयाच्वंपिनिगु निंतिं मगाःमचाः पूवंकल धाःसा
छिमिगु जः खिउँथाय् तुयुजः थें जुइ,
अले बाचाया ईं नं न्हिनय् थें जुइ।
11 परमप्रभुं छिमित ध्रुवांधु न्ह्यलुवाः जुयाः यंकादी,
अले तसकं तांन्वःगु थासय् नं छिमित लुधंकादी,
अले छिमिगु क्वँय्यात बल्लाकादी।
छिपिं यक्व लखं प्याःगु क्यब थें
व गुबलें सुइ मखुगु बुँगाःचा थें जुइ।
12 छिमि मनूतय्सं दुनाच्वंगु छेँत हाकनं दय्की।
यक्व पुलांगु जगत इमिसं ल्हनी।
छिमित 'दुनाच्वंगु पःखाःत दय्कीपिं,'
अले 'च्वनीगु छेँया निंतिं हाकनं न्हगु लँपु दय्कीपिं' धकाः धाइ।"

विश्रामबारयात पवित्र मानय् या

13 "छिमिसं विश्रामबारयात मत्वःतल
अले जिगु पवित्र दिंयात थः यःथें मयात धाःसा
व परमप्रभुया विश्रामबारय् खुशी जुल धाःसा
व थःगु इच्छा कथं मयासें
थ्व दिंयात हनाबना यात धाःसा
व थुखुन्हु थः यःथें मयासें ययथें खँ मल्हात धाःसा,
14 छिपिं जि परमप्रभुपाखें लय्ताय् खनी,
व जिं छिमित देशया तःधंपिं जुइगु थासय् वनीपिं यानाबी
अले जिं छिमित छिमि पुर्खा याकूबया अधिकारपाखें भ्वय् नकिपिं यानाबी।"
परमप्रभुया म्हुतुं हे थथे धयादीगु दु।

59

मनूतय्गु पापया दोष

1 धात्थें हे परमप्रभुया ल्हाः बचय् याये मफय्क चिहाकः जूगु मदु,
अले वय्कःया न्हाय्पं नं तायेमदय्क ख्वातुसे च्वंगु मदु।

✡ **58:7** ५८:७ मत्ती २५:३५

2 तर छिमिगु अधर्म यानाः
छिपिं थः परमेश्वरपाखें अलग जूगु दु
अले छिमिगु पापं यानाः वय्कःया ख्वाः छिमिगुपाखें त्वःपुया तःगु दु
अले वय्कलं छिमिगु खँ न्यनादी मखु।
3 छाय्धाःसा छिमिगु ल्हाः हिं त्वपूगु दु
व छिमिगु पतिंचाय् दोष कीगु दु
अले छिमिगु म्हुतुं मखुगु खँ ल्हाःगु दु
अले छिमिगु मेचां मभिंगु खँ ल्हाःगु दु।
4 सुनानं न्याय फ्वंगु मदु।
सुनानं विश्वास यायेबहः जुयाः न्याय याःगु मदु।
इमिसं ज्यागलय् मज्यूगु खँय् भरोसा तइ व मखुगु खँ ल्हाइ।
इमिसं मभिंगु जाः ग्वइ अले अधर्म बुइकी।
5 इमिसं बिख दुम्ह सर्पया खेँय् खासा बी,
अले माकःचाया जाः ग्वइ।
इमिगु खेँय् नइपिं न्ह्याम्ह जूसां सी।
अले उकियात तछ्यात धाःसा बिख दुम्ह सर्प पिहां वइ।
6 इमिगु जालं नं वसः दय्के फइ मखु,
उकिं दय्कूग कापतं इमिसं थःपिन्त हे त्वपुइ फइ मखु।
इमिसं अधर्मया ज्या यानाच्वंगु खः।
अले मभिंगु ज्या इमिगु ल्हातय् हे दु।
7 इमिगु तुति पापया ज्या यायेत ब्वाँय् वनी
अले छुं दोष मदुपिनिगु हिबाः न्ह्याकेत इपिं हथाय् चाइ।
इमिगु बिचाः अधर्मया बिचाः खः।
दुःख व नाशं इमिगु लँ म्हसीकी।✡
8 इमिसं शान्तिया लँ म्हमस्यु,
अले इमिगु लँपुइ न्याय मदु।
इमिसं थःगु लँपु बेक्वय्कूगु दु।
व लँपुइ न्यासि जुइपिं सुयातं नं शान्ति दइ मखु।

मनूतय्सं थःगु पाप स्वीकार याःगु

9 अथे जुयाः न्याय झीपिंपाखें तापानाच्वंगु दु।
धार्मिकतां झीत नापलाके फइ मखु।
झीसं जःया लँपुयात स्वयाच्वनी,
तर फुक्क खिउँसे च्वनाच्वंगु दु।
झीसं तुयुजःया लँपु स्वयाच्वनी,
तर तसकं खिउँसे च्वंगु लँपुइ जुयाच्वनी।
10 कांपिं मनूत थें झीसं अंगलय् पचिपचि याना जुइ।
मिखा मदुपिं थें झीसं थःगु लँपु माला जुइ।
झीपिं न्हिनय् नं सन्ध्याकाः इलय् थें लुफि हाइ।
तसकं बल्लाःपिंनिगु दथुइ झीपिं सीपिं थें जुइ।
11 झीपिं सकलें भालुत थें हाली।
अले सुकुभत्तुं थें तसकं विलाप याइ।
झीसं न्याय फ्वनी तर सुयातं नं व दइ मखु,
मुक्तिया लँपु मालाच्वनी तर व झीपिंपाखें तापाक्क हे दु।

✡ **59:7** ५९:७-८ रोम ३:१५-१७

12 छायधाःसा जिमिगु द्वंबिद्वं छिगु न्ह्याःने यक्व दु,
अले झीगु पापं हे झीगु विरोधय् साक्षी बी।
जिमिगु द्वंबिद्वं जिपिंनापं हे दु
अले जिमिगु अधर्मत जिमिसं नालाकाये।
13 परमप्रभुया विरोधय् विद्रोही जूगु व वयकःपाखें फस्वयागु दु,
झी परमेश्वरयात हेला यानाः क्वत्यलेगु व विद्रोहया जाः ग्वःगु दु,
अले झीगु नुगलय् ब्वलनावःगु मखुगु खँ हे झीसं धयाच्वनागु दु।
14 अथे जुयाः न्याय ल्यूनेपाखे चीकाछ्वःगु दु,
धार्मिकता तापाक्क वंगु दु,
अले खःगु खँ धाःसा लँय् लँय् लुफि हानाच्वंगु दु,
अयजूगुलि भिं यायेगु दुहां वये फइ मखु।
15 खःगु खँ गनं मदु, अले मभिंगु खँपाखें अलग च्वनीम्ह न्ह्याम्ह हे जूसां वयात हमला याइ।

परमप्रभुं थः प्रजायात बचय् याःगु
परमप्रभुं स्वयादिल,
अले न्याय मदयावन धकाः वयकः तंचायादिल।
16 परमप्रभुं क्वत्यलातःपिन्त ग्वाहालि याइपिं सुं नं मखन।
अले वयकः दथुइ च्वनाः बिन्ति याइम्ह सुं छम्ह नं मखंगुलि अजू चायादिल।
अनंलि वयकःया थःगु हे जव ल्हातं इमित उद्धार यानादिल,
अले वयकःयागु हे धार्मिकतां इमित बचय् यानादिल। ✡
17 वयकलं धार्मिकताया छाती-पाता,
व छेनय् मुक्तिया तपुलि पुयादिल।
अले वयकलं ब्वला काइगु वसः पुयादिल,
अले जोसयात लं थें पुनादिल।✡
18 इमिसं याःथें वयकलं इमित बदला बियादी।
वयकःयात विरोध याःपिन्त तमं सजाँय बियादी
अले शत्रुतयत बदला कयादी।
टापुया देशयापिन्सं इमित याःथें वयकलं बदला कयादी।
19 पच्छिमया देशंनिसें मनूतय्सं परमप्रभुया नांया भय काइ,
अले पुर्बनिसें इमिसं वयकःया नांया महिमा याइ।
छायधाःसा वयकः खुसिबाः वः थें झायादी,
गुकियात परमप्रभुया सासलं बाः वयकी।

20 "थःगु पापया पश्चाताप याइपिं याकूबया सन्तानतय्गु निंतिं
मुक्ति बीम्ह सियोनय् झायादी।"

परमप्रभुं घोषणा यानादी। ✡

21 परमप्रभुं धयादी, "जिगु खँय् धाःसा, जिगु बाचा छिमिगु निंतिं थ्व हे जुइ। जिगु आत्मा छंके दु व चिलावनी मखु, अले जिगु वचन जिं छंगु म्हुतुइ तयाबियागु दु। उपिं छंगु म्हुतुइ व छिमि काय् म्ह्यायपिनिगु म्हुतुइ व छिमि सन्तानतय् म्हुतुइ थनिंनिसें सदांया निंतिं दयाच्वनी।"

परमप्रभुं घोषणा यानादी।

60

जूवइतिनिगु यस्शलेमया गौरव
1 "हे यस्शलेम दँ!
छायधाःसा छंगु जः वये धुंकल!

✡ **59:16** ५९:१६ यशै ६३:५ ✡ **59:17** ५९:१७ एफि ६:१४,१७; १ थेस ५:८ ✡ **59:20** ५९:२० रोम ११:२६-२७

अले परमप्रभुया महिमा छंके खनेदः वःगु दु।
2 स्व! खिउँगुलिं पृथ्वीयात
व तसकं खिउँगुलिं मनूतय्त त्वपुयातःगु दु,
तर परमप्रभुया जः छंके वःगु दु,
अले परमप्रभुया महिमा छंके खनेदः वःगु दु।
3 जाति जातित छंके दुगु जलय्
व जुजुत छंके खनेदुगु सुथया निभाःया जलय् वइ।

4 "अथे जुयाः छंगु मिखा ब्वयाः चाकःछिं स्व!
इपिं फुक्क छन्थाय् मुनाः छन्थाय् वइ।
छिमि कायपिं तापाकं वइ,
अले छिमि कायम्ह्यायपिं ल्हातं क्वबिया छन्थाय् हइ।
5 अनंलि छ थ्व खनाः तसकं ज्वालं थी
अले छंगु नुगः तसकं लय्ताइ।
समुद्रया सम्पत्ति छन्थाय् हइ,
जाति जातिया सम्पत्तित छन्थाय् वइ।
6 ऊँटया बथां,
मिद्यान व एपाया ऊँटतय्सं छंगु देय् त्वपुइ।
अले शेबाया फुक्क मनूत परमप्रभुया प्रशंसा यायां
लुँ व धुपाँय् ज्वनाः छन्थाय् वइ।
7 केदारया फुक्क फैच्वलय्तय् बथां छन्थाय् मूंवइ।
नबायोतया फैतय्सं छंगु सेवा याइ।
इपिं बलिकथं जिगु वेदीइ नालेबहः जुइ।
अले महिमां जाःगु जिगु देगःयात जिं समाः यायेा।

8 "सुपाँय् थें ब्वया जुइपिं
अले सुकुभन्तुया स्वँपाखे ब्वयावनीपिं थुपिं सु खः?
9 धात्थें हे टापुतय्सं जितः स्वइ,
तर्शीशया व्यापारीतय्गु जहाजत न्ह्यः न्ह्यः दु।
परमप्रभु छिमि परमेश्वरया निंतिं,
व इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया हनाबनाया निंतिं
इपिं छिमि कायपिन्त तापाकं
इमिगु लुँ व वहःनापं छन्थाय् हइ।
छायधाःसा वय्कलं छन्त गौरवं जाय्कादी।

10 "परदेशीतय्सं छंगु पःखाः हाकनं दय्की,
अले इमि जुजुतय्सं छंगु सेवा याइ।
जिगु तमं जिं छन्त कय्का,
अयनं जिं छन्त दया यायेा।
11 छंगु शहरया मू ध्वाखात न्ह्याबलें चालाच्वनी।
उपिं ध्वाखात चान्हि गुबलय् नं तीमखु।
गुकिं यानाः मनूतय्सं छन्थाय् जाति-जातितय्गु धन-सम्पत्ति हयेमाः।
इमि जुजुतय् न्ह्यः न्ह्यः त्याःगुया जुल्स ज्वनाः दुहां वयेमा। ✡
12 छायधाःसा छंगु सेवा मयाइगु जाति व राज्य नाश जुइ।
इपिं धात्थें हे भज्यंक नाश जुइ।

✡ **60:11** ६०:११ प्रका २१:२५-२६

13 “लेबनानया गौरव छन्थाय् वइ,
थाकुराःमात, सल्लाया सिमात व सिसौया सिमात नं
जिगु पवित्रथाय् तसकं बांलाकेत वइ।
अले जिगु पवित्रथाय् गौरवं जाइ।
14 छन्त दुःख बिइपिनि कायपिं छन्थाय् हे क्वमिल् जुयाः वइ।
छन्त हेला याइपिं फुक्क छंगु पाली भ्वपू वइ।
इमिसं छन्त परमप्रभुया शहर,
इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया सियोन धकाः धाइ।✡

15 “छ त्वःतातःम्ह व हेला यानातःम्ह खः,
छपाखें जुयाः सुं नं मवंसां नं
जिं छन्त सदांया निंतिं गौरव
व फुक्क पुस्ताया लसता यानाबी।
16 माम्हं थः मस्तयत् बिचाःसंचाः याःथें
जाति जाति व जुजुपिन्सं छन्त बिचाः संचा याइ,
उबलय् छं परमप्रभु थःत मुक्ति बीम्ह,
उद्धार याइम्ह व याकूबया दक्व शक्ति दुम्ह खः धकाः थुइकी।
17 कँय्या पलेसा लुँ अले नँया पलेसा वहः जिं हये।
सिँया पलेसा कँय् अले ल्वहंया पलेसा नँ हये।
शान्तियात छंगु राज्य व
धार्मिकतायात छंगु शासक दयकाबी।
18 छंगु देशय् हाकनं गुबलें ल्वापुख्यापु न्यनेमाली मखु,
छंगु सिमानाया दुने गुबलें स्यंगु व नाश जूगु न्यनेमाली मखु।
तर छंगु पःखाःयात मुक्ति धकाः धाइ,
अले छंगु मू ध्वाखायात प्रशंसा धकाः धाइ।
19 न्हिनय् सूर्यनं छन्त गुबलें जः बी मखु,
न तिमिलां हे छन्त जः बिया ज्वल्ल थीकी,
छाय्धाःसा परमप्रभु हे छंगु निंतिं सदांया जः जुइ,
छिमि परमेश्वर धाःसा छंगु महिमा जुयादी।✡
20 छंगु सूर्य गुबलें बिनावनी मखु,
छंगु तिमिला गुबलें मदयावनी मखु।
परमप्रभु हे छंगु निंतिं सदांया जः जुयादी,
अले छंगु दुःखया दिं मदयावनी।
21 अनंलि छिमि फुक्क प्रजात धर्मी जुइ,
इमिसं सदांया निंतिं देशय् अधिकार याइ।
जिगु गौरव क्यनेत इपिं जिं पिनागु माचा थें खः,
अले इपिं जिगु ल्हाःया ज्या खः।
22 छिपिं मध्ये कम दुपिं द्वलंद्वः दःवइ,
अले दक्वसिबय् चिधिकःपिं दक्वसिबय् तःधंगु जाति जुइ।
जि परमप्रभु खः,
वयागु इलय् जिं व याकनं हे पूवंके।”

61

छुत्काराया निंतिं भिंगु खँ

1 मगाःमचाःपिन्त भिंगु खँ न्यंकेत

✡ **60:14** ६०:१४ प्रका ३:९ ✡ **60:19** ६०:१९ प्रका २१:२३; २२:५

परमप्रभुं जितः ल्ययादीगुलि
परमप्रभु परमेश्वरया आत्मा जिके दु।
नुगः क्वतुंवंपिन्त लाय्काबीत,
चिना तःपिन्त त्वःताबीत व
कुनातःपिन्त छुत्काराया घोषणा यायेत
वय्कलं जितः छ्वयाहयादीगु खः।✡✡
2 वय्कलं जितः परमप्रभुं दयामाया याइगु दँ
व झी परमेश्वरया बदला कायेगु दिं घोषणा यायेत,
फुक्क दुखं च्वनाच्वंपिन्त सान्त्वना बीत छ्वयाहयादीगु खः।✡
3 व सियोनय् दुखं च्वनाच्वंपिन्त
नौया पलेसा
तसकं बांलाःगु श्रीपेच,
व दुखं पलेसा लसताया चिकं बीत,
ख्वःगु नुगःया पलेसा प्रशंसाया वसः पुंकाबीत,
वय्कःया गौरव खनेदयेमा धकाः
इमित परमप्रभुं हे पिनादीगु धार्मिकताया स्वसिमात धकाः धाइ।

4 इमिसं न्हापांनिसें नाश जुयाच्वंगु शहरत हाकनं दय्की।
नाश जुयाच्वंगु थाय्त हाकनं दय्की,
पुस्तौं पुस्तांनिसें दुनाच्वंगु छैंत दुगु शहरतय्त
इमिसं हाकनं न्हगु यानाः दय्की।
5 परदेशीतय्सं छिमि फैच्वलय्तय्त ज्वये यंकी,
अले परदेशीतय्सं छिमिगु बुँ व दाखक्यबय् ज्या याइ।
6 अले छिमित परमप्रभुया पुजाहारी धकाः धाइ,
छिमित झी परमेश्वरया दासया नां बी।
छिमिसं जाति-जातितय्गु धन सम्पत्तिं नइ,
अले इमिगु हे धन-सम्पत्ति छिमिगु निंतिं फुइँ जुइ।

7 छिमिगु लज्याया पलेसा छिमित निदुगं सुवाः दइ,
अले हेलाया पलेसा छिपिं थःगु अधिकारय् लय्तायाच्वनी।
अथे जुयाः छिमित थःगु हे देशय् निदुगं हक दइ,
अले छिमिगु निंतिं सदां सदांया लसता दइ।

8 "छाय्धाःसा जि, परमप्रभु धाःसा न्याययात माया याये,
खुइगु व अधर्मयात जिं तसकं मय्के।
जिं थःगु विश्वास यायेबहलं जिमि मनूतय्त सिरपाः बी।
अले जिं इपिंनापं सदांया निंतिं बाचा ची।
9 इमि सन्तानत जाति जातिया दथुइ,
अले इमि मचाखाचातय्त मनूतय्गु दथुइ म्हसिइगु जुइ।
इमित खंपिं सकसिनं
'इपिं ला परमप्रभुपाखें सुवाः दुपिनि सन्तान खः' धकाः स्वीकार याइ।"

10 जि परमप्रभुया कारणं तसकं लय्ताये।
जिगु प्राणं जिमि परमेश्वरयाके लय्ताइ।
छाय्धाःसा वय्कलं जितः उद्धारया वसः पुंकादीगु दु,
अले वय्कलं जितः धार्मिकताया वसतं त्वपुयादीगु दु।

✡ **61:1** ६१:१ मत्ती ११:५; लूक ७:२२ ✡ **61:1** ६१:१-२ लूक ४:१८-१९ ✡ **61:2** ६१:२ मत्ती ५:४

गथे ब्याहा याइम्ह मिजंनं थःगु छेनय् पुजाहारीं थें समाः याइ
अले भम्चां थःत तसकं मू मू वंगु तिसां समाः याइ।✡
11 गथे बुँइ माचात बुया वइ,
अले क्यबय् पुसात बुया वइ,
अथे हे परमप्रभु परमेश्वरं धार्मिकता व प्रशंसा फुक्क जातितय् न्ह्याःने हयादी।

62

सियोनया न्हगु नां

1 यस्शलेमया धार्मिकता सुथ न्हापांया जः थें खनेमदुतले,
अले वयागु मुक्ति च्यानाच्वंगु मिप्वाःया जः थें खनेमदुतले,
सियोनया निंतिं जि सुम्क च्वने मखु।
यस्शलेमया निंतिं जि सुम्क च्वने मखु।
2 जाति जातितय्सं छंगु धार्मिकता
व फुक्क जुजुपिन्सं छंगु गौरव खनी,
अले छन्त धाःसा परमप्रभु थःम्हं हे तयादीगु न्हगु नामं सःती।
3 छ परमप्रभुया ल्हातय् गौरवया मुकुट
व छ परमेश्वरया ल्हातय् छगू जुजुया श्रीपेच जुइ।
4 छन्त हाकनं "आजुबा"* धकाः धाइ मखु।
छंगु देशयात हाकनं "समामा"† धकाः धाइ मखु,
तर छन्त "हेप्सीबा"‡ धकाः धाइ,
अले छंगु देश "ब्युलाह"§ धकाः धाइ।
छाय्धाःसा परमप्रभु छनापं तसकं लय्तायादीगु दु,
अले छंगु देशं ब्याहा याःगु जुइ।
5 छिमि मस्तय्सं थःपिन्त छन्त लःल्हाइ, हे यस्शलेम,
गथे छम्ह ल्याय्म्ह मिजंनं थःत भम्चायात लःल्हाइ,
अले छिमि परमेश्वर छंगु निंतिं लय्तायादी।
गथे ब्याहा याःम्ह मिजं थः भम्चाया निंतिं लय्ताइ।

6 हे यस्शलेम! जिं छंगु पःखाःतय्के पाः च्वनीपिं तयागु दु,
इपिं न ल्हिनय् सुम्क च्वनी न चान्हय् हे सुम्क च्वनी।
हे परमप्रभुयात सःतिपिं, आराम काये मते!
7 परमप्रभुं थःगु ज्या सिधय्कामदीतले
अले यस्शलेमयात पृथ्वीया गौरव दय्कामदीतले वय्कःयात आराम काय्के बियादी मते।

8 परमप्रभुं थःगु जव ल्हातं
अले थःगु दक्वसिबय् बल्लाःगु ल्हातं पाफयादीगु दु,
"जिं हाकनं गुबलें छंगु अन्न छिमि शत्रुतय्त नयेत बिइ मखु।
अले छं गुगु न्हगु दाखमघया निंतिं ज्या याःगु दु,
व परदेशीतय्सं गुबलें त्वने दइ मखु।
9 तर सुनां बाली लइ, इमिसं हे व नयेखनी।
अले वं परमप्रभुयात प्रशंसा याइ।
सुनां दाख मुंकी
अले इमिसं जिगु पवित्र थाय्या चुकय् व त्वनी।"

✡ **61:10** ६१:१० प्रका २१:२ * **62:4** ६२:४ आजुबा थुकिया अर्थ त्वःतातःगु शहर † **62:4** ६२:४ समामा थुकिया अर्थ उजाड जूगु देश ‡ **62:4** ६२:४ हेप्सीबा थुकिया अर्थ वनापं जि लय्ताः § **62:4** ६२:४ ब्युलाह थुकिया अर्थ ब्याहा याःगु दु

10 हुँ, मू ध्वाखापाखें जुयाः हुँ!
मनूतय्गु निंतिं लँपु दय्कि!
दय्कि, मू लँ दय्कि!
अन दुगु ल्वहंत चीकाछ्व।
अले जाति जातितय्गु निंतिं चिंया झण्डा धस्वाकि।

11 परमप्रभुं पृथ्वीयागु कुन्चाय् तक घोषणा यानादीगु दु,
"यस्शलेमया यःपिं मनूतय्त धा,
'स्व, छिमि मुक्तिदाता वयेत्यंगु दु!
स्व, वय्कःया लिच्वः वय्कःयाके हे दु,
अले वय्कःया इनाम वय्कःनापं हे दु।' " ✡
12 इमित "पवित्र जाति" धकाः धाइ,
अले "परमप्रभुपाखें छुत्कारा दुपिं।"
छन्त धाःसा "मालाः लुइकूगु"
व "मत्वःतूगु शहर" धकाः धायेगु याइ।

63

जाति जातितय्त परमप्रभुं त्याकादीगु

1 एदोमपाखें व बोज्रापाखें ह्याउँसे च्वंगु वसः पुनावःम्ह सु खः?
झःझः धाःगु वसः पुनाः अले थःगु तःधंगु शक्तिं वयाच्वंम्ह सु खः?

"धार्मिकतां न्ववाइम्ह
व बचय् यायेत तसकं शक्ति दुम्ह जि हे खः।"✡

2 गथे जुयाः छिगु वसः दाख सालय् दाखमघ दय्केत
दाख क्यलीपिनिगु थें ह्याउँसे च्वंगु?

3 "जि याकःचां हे दाखयात तुतिं न्हुतुन्हुया,
सुं नं जातित जिनापं मदु।
जिं तमं इमित न्हुतुन्हुया तीसिना,
अले जिं इवँकय् इमित न्हुतुन्हुया।
इमिगु हिया फुति जिगु वसतय् लाःगु दु,
अले जिगु वसः फुक्कं हिया हिं जाःगु दु।✡
4 छायधाःसा बदला कायेगु दिं जिं क्वःछिनागु दु,
अले जिगु उद्धारया दँ न्ह्यःने थ्यंकः वःगु दु।
5 जिं स्वया, तर ग्वाहालि याइपिं सुं नं मखना।
ग्वाहालि याइपिं सुं नं मखना जि अजू चाया।
अथे जुयाः जिगु थःगु हे बल्लाःगु ल्हातं जिगु उद्धार याना,
अले जिगु तमं जितः थामय् यात।✡
6 तमं जिं जाति जातितय्त न्हुतुन्हुया।
जिगु तमं इमित कायका बिया,
अले जिं इमिगु जीवनया हि बँय् प्वंकाबिया।"

प्रशंसा व प्रार्थना

7 परमप्रभुं झीगु निंतिं यानादीगु फुक्क ज्याया निंतिं वय्कःयात प्रशंसा यायेमा,

---

✡ **62:11** ६२:११ यशै ४०:१०; प्रका २२:१२ ✡ **63:1** ६३:१-६ यशै ३४:५-१७; यर ४९:७-२२; इज २५:१२-१४; ३५:१-१५; आमो १:११-१२; ओब १:१-१४; मला १:२-५
✡ **63:3** ६३:३ प्रका १४:२०; १९:१३,१५ ✡ **63:5** ६३:५ यशै ५९:१६

वय्कलं यानादीगु दयामायाया बारे जिं धयाबी,
वय्कःया दया व करुणा कथं,
वय्कलं इस्राएलया घरानाया निंतिं तसकं भिंगु ज्या यानादिल।
8 वय्कलं धयादिल, “धात्थें हे थुपिं जिमि प्रजा खः,
उपिं काय्पिं गुपिन्सं जितः ध्वखा बी मखु।”
अथे जुयाः वय्कः इमित मुक्ति बीम्ह जुयादिल।
9 इमिगु फुक्क दुःखकष्टय् वय्कः नं दुःखी जुयादिल,
अले वय्कःया दूत इमित बचय् यायेत इमिथाय् वल।
वय्कःया दयामाया व कृपाय्
वय्कलं मू पुलाः इमित छुत्कारा यानादिल।
वय्कलं इमित दुःखकष्टपाखें थकयादिल,
अले न्हापा न्हापायागु इलय् वय्कलं इमित क्वबियादिल।
10 अय्नं इपिं विद्रोही जुल,
अले वय्कःया पवित्र आत्मायात दुःख बी।
अथे जुयाः वय्कः इमि शत्रु जुयादिल,
अले वय्कः थः हे इमिगु विरोधय् ल्वानादिल।

11 अले वय्कःया प्रजां न्हापा न्हापायागु ईयात,
मोशा व वया प्रजाया दिंयात लुमंकल।
समुद्रपाखें वय्कःया मनूतय्त बथांया जवाःनापं हयादीम्ह, वय्कः गन झायादिल?
थःगु पवित्र आत्मा इमिगु दथुइ तयादीम्ह, गन दी?
12 वय्कः गन दी? गुम्हय्सिनं थःगु बल्लाःगु ल्हाः
मोशाया जव ल्हाःपाखे न्ह्यज्याकादिल,
गुम्हय्सिनं सदां सदांया निंतिं थःगु नां जाय्केत
इमिगु हे न्ह्यःने लःयात निगू भाग यानादिल।✡
13 गुम्हय्सिनं इमित गुँ सलतय्त थें
ब्यासिइ लुफि महाय्मा धकाः
गाः गाः वंगु थाय्तय्पाखें यंकादीगु, मखु ला?
14 गथे पशुत ब्यासिइ ज्वये यंकी,
अथे हे परमप्रभुया आत्मां इमित आराम बी।
अथे हे छिं थःगु नांया महिमाया निंतिं
थः प्रजायात न्ह्यलुवाः जुयाः यंकादिल।

15 स्वर्ग स्वयादिसँ, अले थःगु दक्वसिबय् च्वय्यागु
पवित्र व महिमां जाःगु सिंहासनं क्वय् स्वयादिसँ।
छिगु जोश व शक्ति गन वन?
छिं जिपिंपाखें छिगु क्वमिलुसु व दयामाया लितकाःगु दु।
16 तर छि ला जिमि अबु खः।
अब्राहामं जिमित म्हमस्यूसां अले इस्राएलं जिमित नाला मकाःसां,
छि, हे परमप्रभु, जिमि अबु खः।
छिगु नां न्हापांनिसें हे जिमित उद्धार याइम्ह खः।
17 हे परमप्रभु, छिगु लँपुपाखें जिमित छाय् बिस्युंबनीपिं यानादियागु?
अले छिगु हनाबना यायेगुपाखें जिमिगु नुगःयात छाय् छाकादियागु?
छिगु थःगु अधिकार दुपिं कुलतय्गु कारणं
अले छिकपिनि दासतय्गु कारणं जिपिंपाखे लिहांझासँ।
18 छिकपिनि प्रजां छुं ईया निंतिं जक

✡ **63:12** ६३:१२ प्रस १४:२१

छिगु पवित्र थासय् अधिकार याये खन।
आः जिमि शत्रुतय्सं छिगु पवित्र थाय्यात न्हुत्तुन्हुगु दु।
19 न्हापा न्हापांनिसें जिपिं ला छिकपिनिम्ह हे खः,
तर जिपिं छिं गुबलें शासन यानामदीपिं प्रजा थें च्वं,
जिपिं छिगु नां ज्वनाः मजुइपिं प्रजा थें च्वं।*

64

1 छि आकाश चीकाः क्वहां झाःगु जूसा
व पर्वतत छिगु न्ह्यःने थुरथुर खाःगु जूसा ज्यूगु।
2 मिं झाःत च्या थें
अले लः ग्वाराग्वारां दाय्कू थें,
थः शत्रुतय्त थःगु शक्ति क्यनेत
अले जाति– जातितय्त थरथर खाकेत छि क्वहां झासँ।
3 गुबलय् छिं तःधंगु ज्या यानादी,
व जिमिसं मति हे तयागु मदु,
अनंलि छि क्वहां झायादिल,
अले पर्वतत छिगु न्ह्यःने थुरथुर खात।
4 थःगु लँ स्वइपिनिगु निंतिं ज्या यानादीम्ह
छि थें ज्याःम्ह परमेश्वरयात संसारया शुरुंनिसें
न न्हाय्पनं न्यंगु दु,
न मिखां हे खंगु दु।✡
5 सु पाय्छिगु ज्या यायेत लय्ताइ अले सुनां छिगु लँयात लुमंकी,
इमिगु निंतिं ग्वाहालि यायेत छि झायादी।
तर जिमिसं छिगु विरोधय् पाप यानाच्वनागुलिं छि तंम्वयादिल।
जिपिं गुकथं बचय् जुइ फइ धकाः?
6 जिपिं सकलें अशुद्ध मनूत थें जूगु दु,
अले झीगु फुक्क धर्मया ज्या भ्वाथःगु कापः थें खः।
जिपिं फुक्कं सिमाहः थें गनावनी
अले जिमिगु पापं जिमित फसं थें पुइकायंकी।
7 छिगु नां काइपिं छम्ह नं मदु,
छितः ज्वनेगु सुनानं कुतः याइ मखु,
छाय्धाःसा छिं थःगु ख्वाः जिपिंपाखें सुपिकादीगु दु,
अले जिमित जिमिगु पापया शक्तिइ त्वःतादीगु दु।

8 अय्नं हे परमप्रभु, छि जिमि अबु खः।
जिपिं चा खः, अले छि धाःसा कुमाः खः।
जिपिं छिगु हे ल्हाःया ज्यात खः।
9 हे परमप्रभु तसकं तंपिकयादी मते,
जिमिगु पाप न्ह्याबलें लुमंकादी मते।
बिन्ति याये, जिमित दया यानादिसँ,
छाय्धाःसा जिपिं फुक्कं छिकपिनि हे प्रजा खः।
10 छिगु पवित्र शहरत मरुभूमि जूगु दु,
सियोननापं मरुभूमि जूगु दु अले यरूशलेम नाश जूगु दु।
11 जिमि पुर्खातय्सं छितः आराधना याइगु पवित्र

---

* **63:19** ६३:१९ जिपिं छिं गुबलें शासन यानामदीपिं मनूत व गुबलें छिगु नां मकाइपिं थें खः ✡ **64:4** ६४:४ १ कोर २:९

व झःझः धाःगु देगः मिं नये धुंकूगु दु।
झीसं तसकं मू वंगु ताय्कागु सम्पत्ति नाश जुइ धंकूगु दु।
12 थुपिं फुक्क खँ जुइ धुंकाः हे परमप्रभु,
छु छि लिज्यां झायादी ला?
छु छि सुम्क च्वनाः जिमित दयेमाःगु स्वयाः अप्वः सजाँय बियादी ला?

65

विरोधीतयत् परमेश्वरया दण्ड

1 परमप्रभुं धयादी, "जिके न्यं मवःपिन्त जिं लिसः बीत तयार दु।
अय्नं इमिसं जितः हे मालाच्वंगु मदु।
'जि थन दु, जि थन हे दु' धयासां
जिमि प्रजा जितः प्रार्थना याःगु मदु।✡
2 जिं जिगु ल्हाः न्हिछि हे
छगू विद्रोही प्रजाया न्ह्यःने ब्वय्काच्वना।
तर इपिं थःगु हे बिचालं थज्याःगु मभिंगु लँपुइ जुइ।
3 थज्याःगु प्रजा जिगु हे न्ह्यःने
न्ह्याबलें जितः तं पिहां वय्काच्वनी।
इमिसं क्यबय् बलि छाइ,
अले अप्पां दय्काः तःगु वेदीइ धुपांय् च्याकी।
4 इपिं चिहानय् च्वनी,
अले गुप्ति थासय् पियाः चा छ्याइ।
इमिसं फाया ला नइ,
अले घच्चाइपुगु सूप दय्काः ख्वल्चाय् तयाः त्वनी।
5 अले इमिसं थवंथः धाइ, 'छिपिं तापाक्क हुँ,
जिगु न्ह्यःने वये मते छाय्धाःसा जि छंगु निंतिं तच्वकं पवित्रम्ह खः।'
थज्याःपिं मनूत ला जिगु निंतिं न्हाय्या कुँ थें
व न्हिच्छि च्यानाच्वंगु मि थें खः।

6 "स्व, जिगु न्ह्यःने च्वयातःगु दु,
जि सुम्क च्वने मखु, तर जिं इमित पूरा बदला काये,
धात्थें हे जिं पूरा बदला काये।
7 जिं छिमिगु व छिमि पुर्खातय्गु पापया बदला काये" परमप्रभुं धयादी।
"छाय्धाःसा इमिसं पर्वतय् बलि छ्वय्कल,
अले डाँडाय् जितः हेपय् यात।
जिं इमिगु न्हापाया ज्याया पलेसा इमित पूरा बदला काये।"✡
8 परमप्रभुं थथे धयादी,
"गथे दाखया ज्वाँय्लय् रस दया,
मनूतय्सं धाइ, 'उकियात स्यंके मते,
छाय्धाःसा उकी झन अप्वः रस दइजुइ,'
अथे हे जिं जिमि दासतय्गु कारणं इपिं फुक्कसित नाश याये मखु।
9 जिं याकूबपाखें सन्तानत
व यहूदापाखें जिगु पर्वतय् अधिकार याइपिं हये।
जिं ल्ययातयापिन्सं हे अन अधिकार याइ,
अले जिमि प्रजा अन च्वनी।
10 जितः मालीपिं जिमि प्रजाया निंतिं, शारोन फैच्वलय्त ज्वयेगु ख्यः,

---

✡ **65:1** ६५:१-२ रोम १०:२०-२१ ✡ **65:7** ६५:७ यशै ६६:२२; २ पत्र ३:१३; प्रका २१:१

अले आकोरया ब्यासि धाःसा सा द्वहंतय्गु
आराम कायेगु थाय् जुइ।✡

11 “तर छिपिं मध्ये सुनां जि परमप्रभुयात त्वःती,
अले जिमिगु पवित्र पर्वतयात ल्वमंकी,
सुनां भाग्य घःया निंतिं टेबिल तयार याइ,
अले कर्मया घःया निंतिं ल्वाकछ्यानातःगु दाखमघं जाय्की,
12 जिं तरवारयात छिमिगु कर्म यानाबी,
अले छिपिं सकलें स्यायेत क्वछुइ।
छाय्धाःसा जिं छिमित सःताबलय् छिमिसं लिसः मब्यू।
जि न्ववानाबलय् छिमिसं न्हायपं बियाः मन्यं।
जिगु न्ह्यःने छिमिसं छु मभिं व हे ज्या यात,
अले छिमिसं जितः मयःगु ज्या यायेगु हे ल्यल।”
13 अथे जुयाः परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“स्व, जिमि दासतय्सं नयेखनी।
छिपिं धाःसा नये मास्ति वय्का च्वनेमाली।
जिमि दासतय्सं लः त्वनी, छिपिं धाःसा प्याः चाय्का च्वनेमाली।
जिमि दासतय्सं लसतां हनी, छिपिं धाःसा लाजय् लाइ।
14 जिमि दासतय्सं नुगलंनिसें लय्लय्तायाः म्ये हाली,
छिपिं धाःसा मनय् पीर दुगुलि ख्वइ,
छिमिगु नुगः ख्वःगुलि ततःसलं हालाः ख्वइ।
15 छिमिसं थःपिनिगु नां जिं ल्ययापिनिगु निंतिं सरा कथं त्वःतावनि।
अले जि, परमप्रभु परमेश्वरं छिमित स्यानाबी।
तर जिं थः दासतय्गु निंतिं मेगु नां बी।
16 सुनां थ्व देशय् सुवाःयात फ्वनी,
वं धात्थें परमेश्वरया नामं थथे याइ,
थ्व देशय् पाफइपिन्सं परमेश्वरया नामय् हे पा फइ,
छाय्धाःसा न्हापा न्हापाया दुःखत ल्वमने धुंकी,
अले उपिं जिगु न्ह्यःनं सुपिकातःगु जुइ।

न्हगु आकाश व न्हगु पृथ्वी

17 “स्व, जिं न्हगु आकाश व न्हगु पृथ्वी सृष्टि याये।
न्हापा न्हापाया खँतय्गु लुमन्ति जुइ मखु, न उपिं मनय् हे वइ।✡
18 तर जिं सृष्टि यानागु खँय् न्ह्याबलें लसता व खुशी हँ।
छाय्धाःसा जिं यरूशलेमयात खुसिं जाःगु व अनयापिं मनूतय्त लसतां जाःपिं यानाबी।
19 जि यरूशलेमयात खनाः लय्ताये, अले जिमि प्रजापाखें खुशी जुये।
अन ख्वःसः व ततःसलं हाला हइगु सः हाकनं गुबलें न्यनेमाली मखु।✡

20 “छुं दिं तक म्वानाच्वंम्ह ह्याउँ मचा
वा थःगु पूरा दँ म्वायेमखंम्ह बुराम्ह मनू अन गुबलें दइ मखु।
सछि दँ तक म्वानाः सीम्हय्सित ल्याय्म्ह ताय्की।
अले सछि दँ तक मम्वाःम्हय्सित सराः लाःम्ह ताय्की।
21 इमिसं छेँ दय्काः उकी बाय् च्वनी।
इमिसं क्यबय् दाखमा पिनाः उकिया फल नइ।
22 इमिसं दय्कगु छेँतय्के मेपिं बाय् च्वंवइगु गुबलें जुइ मखु,
अले इमिसं प्यूगु दाखमाया फल मेपिन्सं नयेगु गुबलें जुइ मखु।

✡ **65:10** ६५:१० यहो ७:२४-२६ ✡ **65:17** ६५:१७ यशै ६६:२२; २ पत्र ३:१३; प्रका २१:१ ✡ **65:19** ६५:१९ प्रका २१:४

छाय्धाःसा सिमाया आयु थें जिमि प्रजाया आयु जुइ,
अले जिं ल्ययापिन्सं थःगु ल्हातं ज्या यानाः अप्वः दिं तक लय्तायाच्वनी।
23 इमिसं सितिंवंक ज्या याइ मखु,
वा विपत्तिया निंतिं मचात बुइकी मखु।
छाय्धाःसा इपिं व इमि सन्ताननापं
जि, परमप्रभुपाखें सुवाः दुपिं प्रजा जुइ।
24 इमिसं प्रार्थना याये न्ह्यः हे जिं लिसः बी।
इमिसं धया च्वँच्वं हे जिं इमिगु खँ न्यने।
25 गुँखिचा व भ्याःचा छथाय्नापं च्वनाः नइ,
अले सिंहनं धाःसा द्वहं नं थें सु नइ,
सर्पया नसा धाःसा धू जुइ।
जिगु फुक्क पवित्र पर्वतय् न इमिसं हानि याइ न नाश हे याइ,
परमप्रभुं धयादी।"✡

66

जाति जातितय्त परमप्रभुया न्याय

1 परमप्रभुं थथे धयादी, "स्वर्ग जिगु सिंहासन खः,
अले पृथ्वी जिगु तुति तइगु थाय् खः।
आः छिमिसं जिगु निंतिं गज्याःगु देगः,
जि च्वनेत गज्याःगु थाय् दय्के फु?✡✡
2 छु थःगु हे ल्हातं जिं आकाश व पृथ्वी दय्कागु मखु ला?
अले फुक्कं थथे जू वःगु मखु ला?
परमप्रभुं घोषणा यानादी।

"आत्माय् चीमि खनीपिं व नुगः ख्वःपिन्त
अले जिगु वचनय् थरथर खाइपिन्त जिं दयां स्वये।
3 तर द्वहंया बलि छाइपिं मनूयात स्याइपिं थें खः।
चिधिकःम्ह भ्याःचा बलि छाइपिं धाःसा खिचाया ककु त्वथुलीगु थें हे खः।
अन्नबलि छाइपिं फाया हि छाःगु थें हे खः।
लुमन्ति कथं धुपाँय् च्याकीपिं मूर्तियात पुजा याःगु थें हे खः।
इमिसं थःगु हे लँ ल्यःगु दु,
अले इमिगु प्राण थःगु हे घच्चाइपुगु ज्याय् लय्ताइ।
4 अथे जुयाः जिं नं इपिंनापं कडा व्यवहार याये,
इमित भय दुगु खँ हे जिं इमिथाय् हये।
छाय्धाःसा जिं सःताबलय् सुनानं लिसः मब्यू।
गुबलय् जिं सःता सुनानं वास्ता मया।
छु जिगु मिखाय् मभिंगु खः व हे इमिसं यात।
अले छु जितः मयः व हे इमिसं यात।"

5 छिपिं मध्ये सुनां परमप्रभुया वचनया भय काइ,
वय्कःया वचन न्यँ, "छिकपिनि थः मनूत,
सुनां छिमित यय्की मखु, सुनां छिमित जिगु नांया निंतिं हेला याइ,
इमिसं छिमित थथे धाइ, 'परमप्रभुया महिमा जुइमा,
अले जिमिसं छिमिगु आनन्द स्वये।'
अय्नं इपिं लाजय् लाइ।

✡ **65:25** ६५:२५ यशै ११:६-९ ✡ **66:1** ६६:१ मत्ती ५:३४-३५; २३:२२ ✡ **66:1** ६६:१-२ प्रे ७:४९-५०

6 शहरपाखें पिहां वःगु हाःसः न्यँ!
देगलं पिहां वःगु सः न्यँ!
थः शत्रुतयत पायछिगु बदला कायेगु
थ्व परमप्रभुया सः खः!

7 “मचाबू ब्यथा जुइ न्ह्यः हे
वं मचा बुइकी,
मचाबू ब्यथाया सास्ती जुइ न्ह्यः हे
वं छम्ह काय् बुइकी।✡
8 थज्याःगु खँ सुनां न्यंगु दु?
थज्याःगु खँ सुनां खंगु दु?
छु! छन्हु हे छगू देश दयके फइ ला?
वा छुं भतिचा इलय् हे छगू जाति पिकाये फइ ला?
अय्नं सियोनं ला ब्यथा शुरू जुइ सात हे थः मचात बुइकी।
9 छु! मचाबुइकेगु ई थ्यने धुंकाः नं मचा मबुइकेगु ला?”
परमप्रभुं धयादी, “छु! जिं सुयात मचा बुइके बी,
वयात मचाबुइकेगुपाखें पनी ला?”
छिमि परमेश्वरं धयादी।
10 “हे यरूशलेमयात माया याइपिं,
छिपिं सकलें वनापं लय्ता,
अले वयागु निंतिं लय्ता।
हे वयागु निंतिं दुखं च्वनीपिं,
आः लय्तायाः खुसि जु!
11 छाय्धाःसा वया निंतिं सान्त्वना बीपिं दुरु त्वनाः लुधंकी,
अले पूरा दुरु त्वने धुंकाः छिपिं तसकं लय्ताइ।”
12 परमप्रभुं थथे धयादी,
“जिं शान्तियात खुसि थें
अले जाति-जातितय्गु सम्पत्ति खुसिबाः थें यरूशलेमपाखे न्ह्याकाबी।
छिमिसं दुरु त्वनेखनी अले छिमित ब्वहलय् क्वबियायंकी,
अले मुलय् म्हितकीगु याइ।
13 मांम्हं थः मचायात सान्त्वना ब्यू थें जिं छिमित सान्त्वना बी।
अले छिमिसं यरूशलेमया कारणं सान्त्वना काये खनी।”

14 छिमिसं थ्व खनी अले छिमिगु नुगः तसकं लय्ताइ
अले छिपिं घाँय् थें च्वन्ह्याइ।
परमप्रभुया ल्हाः थः दासतपाखे न्ह्यज्याकूगु,
वय्कःया तं धाःसा शत्रुतपाखे न्ह्यानाच्वंगु खंके बियादी।
15 स्व, परमप्रभु मिनापं झायादी,
अले वय्कःया रथत ग्वःफय् थें खः।
वय्कलं तच्वःगु तमं पलेसा कयादी, अले मिप्वालं सजाँय बियादी।
16 मि व तरवारपाखें परमप्रभुं फुक्क मनूतय्गु न्याय यानादी,
अले परमप्रभुपाखें सीपिं यक्व हे दइ।
17 “उपिं मध्ये सुनां थःत पवित्र व शुद्ध यानाः क्यबय् वनेत फा व छुँ वा मेमेगु घच्चाइपुस्य च्वंगु चिजत नइपिनिगु ल्यू वन धाःसा इपिं फुक्कसिगु नापं हे नाश जुइ,” परमप्रभुं घोषणा यानादी।
18 “इमिगु ज्या व इमिगु मतिया कारणं जि फुक्क जातितयत व थीथी भाय् ल्हाइपिन्त छथाय् मुंकेत वये। अले इपिं सकसिनं जिगु महिमा खनी।

✡ **66:7** ६६:७ प्रका १२:५

19 “जिं इमिगु दथुइ छगू चिं बी। अले इपिं मध्ये बचय् जूपिन्त जिं जाति जातितय्थाय् छ्वये, तर्शीशय्, लिबियालीतय्थाय्,
धनुष वाण चले याये सःपिं लूदीतय्थाय्, तूबल व ग्रीसय् अले तातापागु देशय्, अन इमिसं जिगु नां च्वन्ह्यागु न्यनातःगु मदु अले
जिगु महिमा नं खंगु मदु। अय्नं इमिसं जाति जातितय् दथुइ जिगु महिमा घोषणा याइ।
20 अले इमिसं फुक्क जाति-जातितपाखें छिमि फुक्क थः मनूत, सलत, रथत, खच्चरत, ऊँटतय्के क्वबिकाः जिगु पवित्र
पर्वत यस्शलेमय् परमप्रभुया निंतिं बलि थें यानाः हइ,” परमप्रभुं धयादी। “इस्राएलया सन्तानतय्सं थःगु अन्नबलि शुद्धगु थलय्
तयाः परमप्रभुया देगलय् हइगु थें इमिसं थुमित हइ।
21 अले इपिं मध्ये गुलिसित पुजाहारी व लेवी जुइत जिं ल्यये,” परमप्रभुं धयादी।
22 “गथे न्हूगु आकाश व न्हूगु पृथ्वी जिं दय्के, उपिं जिगु न्ह्याःने दयाच्वनी,” परमप्रभुं धयादी। “थुकथं छिमिगु नां व
छिमि सन्तान ल्यनाच्वनी।✡
23 छगू अमाइ निसें मेगु अमाइ व छगू विश्रामबारंनिसें मेगु विश्रामबार तक फुक्क मनूत, जातित वयाः जिगु न्ह्याःने भ्वपू
वइ।” परमप्रभुं धयादी।
24 “अले इपिं पिहां वयाः जिगु विरोधय् जिराहा जूपिं मनूतय्गु सीम्ह स्वःवइ। इमिगु की सी मखु, इमिगु मि सी मखु, अले
इपिं फुक्क मनूत व जातितय्त घच्चाइपुस्य च्वनी।”✡

✡ **66:22** ६६:२२ यशै ६५:१७; २ पत्र ३:१३; प्रका २१:१ ✡ **66:24** ६६:२४ मर्क ९:४८

यर्मियाया सफू

म्हसीका

ई.पू. न्हय्गूगु शताब्दीया लिपांगु इलय् यर्मिया अगमवक्तां थःगु ज्या शुरु याःगु खः। थःगु ताहाकःगु सेवाकाइया इलय् वं परमेश्वरया प्रजायात इमिसं याःगु मूर्ति पुजा व पापया कारणं इमिके वइगु विपत्तिया बारे ख्याच्वः ब्यूगु खः। वं थःगु थुपिं अगमवाणी पूवंगु सी न्ह्यः हे स्वये खन – यस्शलेम बेबिलोनया जुजु नब्कदनेसरया अधीनय् जूगु, शहर व देगः भज्यंक नाश जूगु व यहूदाया जुजु व यक्व मेपिं मनूतय्त ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु। लिपतय् मनूत व इमि सन्तानत बेबिलोनं लिहां वइतिनि अले देशय् हाकनं मनूत च्वनीतिनि धकाः वं न्हापा हे धाःगु खः।

यर्मियाया सफूयात थुपिं भागय् ब्वथले फु –

१. यर्मियायात सःतूगु

२. योशियाह, यहोयाकीम, यहोयाकीन व सिदकियाह जुजुया पालय् परमेश्वरं यहदा देश व अनयापिं जुजुतय्त ब्यूगु बुखँत।

३. यर्मियाया छ्यान्जे बास्कं च्वःगु लुमन्तिया खँ, अले यर्मियाया अगमवाणीत व वयागु जीवनया थीथी मू घटनात।

४. थीथी परदेशी जातितय्गु बारे परमप्रभुया बुखँत

५. यस्शलेम बूगु व बेबिलोनय् ज्वनाः यंकूगु घटनाया बारे इतिहासय् तनातःगु खँ।

यर्मिया नुगः क्यातुम्ह मनू खः, वं थः जातिया मनूतय्त तसकं माया याइगु। अले इमित सजाँयया खँ न्यंकेगु वयात तसकं हे मंमदु। अय्नं अगमवक्ता जूगु कारणं थःके वःगु कष्टया बारे वं थःगु नुगः क्वतुंका धाइगु खः। परमेश्वरया वचन वयागु नुगलय् मि थें खः, वं उकियात दुने तयातये फइ मखु।

थ्व सफूया गुलिखय् तःधंगु खँग्वःनं यर्मियाया कष्टया दिं लिपाया मेगु छगू न्हगु दिंया बारे धाइ। व दिं परमेश्वरं थः प्रजानापं न्हगु बाचा चिनादी। व बाचा धाःसा छुं नं स्यनामि मदय्कं हे इमिसं मानय् याइ, छाय्धाःसा व बाचा इमिगु नुगलय् च्वइगु जुइ (३१:३१-३४)।

धलः पौ

परमप्रभुं यर्मियायात ल्ययादीगु १:१-१९
प्यम्ह जुजुपिनिगु पालय् याःगु अगमवाणी २:१–२५:३८
यर्मियाया जीवनया घटनात २६:१–४५:५
जाति जातिया बारे याःगु अगमवाणी ४६:१–५१:६४
यस्शलेम पतन जूगु ५२:१-३४

यर्मिया

1 बेन्यामीन लागाया अनातोत शहरय् च्वंम्ह छम्ह पुजाहारी हिल्कियाहया काय् यर्मियायागु वचन थ्व खः।
2 अमोनया काय् यहूदायाम्ह जुजु योशियाहं राज्य यानाच्वंगु झिंस्वंगूगु दँ दुबलय् परमप्रभुया वचन वयाथाय् वःगु खः।✡
3 योशियाहया काय् यहोयाकीम जुजु जुयाच्वंबलय् परमप्रभुया वचन वयाथाय् हाकनं वल। अनंलि परमप्रभुया वचन यहूदायाम्ह जुजु योशियाहया काय् सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु झिंछगूगु दँया न्याला दुबलय् तक, यस्शलेमयापिं मनूतय्त ज्वनाः देशं पिने मयंकुतले वया हे च्वन।✡*

परमप्रभुं यर्मियायात ल्ययादीगु व न्हापांगु दर्शन

4 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
5 “जिं छन्त छिमि मांया प्वाथय् दय्के न्ह्यः हे म्हस्यू।
छ बुइ न्ह्यः हे जिं छन्त अलग याना।
जिं छन्त जाति जातितय्त अगमवाणी न्यंकेत ल्यया।”
6 जिं धया, “स्वयादिसँ परमप्रभु परमेश्वर, जि ला नवाये नं मसः, जि ला मचा हे तिनि।”
7 तर परमप्रभुं जितः धयादिल, “ ‘जि ला मचा हे तिनि’ धकाः धाये मते, तर जिं छन्त सुयाथाय् छवये अन छ वने हे माः। जिं छन्त छु छु उजं बी, छं व इमित कने हे माः।
8 इपिं खनाः छ ग्याये मते, छाय्धाःसा छन्त रक्षा यायेत जि छनापं दइ। जि परमप्रभु न्ववानागु दु।”

✡ **1:2** १:२ २ राज २२:३–२३:२७; २ इति ३४:८–३५:१९ ✡ **1:3** १:३ २ राज २३:२६–२४:७; २ राज २३:१८–२५:२१; २ इति ३६:५-८; ११:२१ * **1:3** १:२-३ थ्व ई ६२७ बि.सि.निसें ५८६ बि.सि. तक खः

9 अनंलि परमप्रभुं ल्हाः ताहाक यानाः जिगु म्हुतुसि थियादिल, अले धयादिल, "स्व, जिं थःगु वचन छंगु म्हुतुइ तयाबियागु दु।
10 स्व, थौं जिं छन्त जाति जाति व राज्य राज्यया अधिकार बी, इमित लेहें थनेगु व स्यंकेगु, नाश यायेगु व वांछ्वयेगु, दय्केगु व पीगु अधिकार छन्त बी।"

निगू दर्शन

11 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल, "अय् यर्मिया छं छु खना?"
जिं धया, "मस्र्या बरांया छपु कचा खना।"
12 परमप्रभुं जितः धयादिल, "छं खःगु हे खन, छाय्धाःसा जिगु वचन पूवंगु स्वयेत जि स्वयाच्वनागु[†] दु।"
13 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् हाकनं वल, "मेमेगु छु छु खना लय्?"
जिं धया, "जिं उत्तरपाखें भ्वसुलाच्वंगु लः दासि वयाच्वंगु देछुनातःगु छगः थल खना।"
14 वय्कलं जितः धयादिल, "थ्व देशय् च्वंपिं सकसिथाय् उत्तरपाखें विपत्ति वइ।
15 छाय्धाःसा जिं थःम्हं हे उत्तर पाखेया देश देशयापिं फुक्क मनूतयत सःतेत्यनागु दु।"
"इमि जुजुपिन्सं थथःगु सिंहासन यरूशलेमया ध्वाखा ध्वाखाय्,
पःखाःया छचाःखेरं व यहूदाया फुक्क शहरया छचाःखेरं तइ। इमिसं थुकिया पःखाःत व यहूदाया मेमेगु शहरय् हमला याइ।
परमप्रभुं धयादी।
16 जिं थः प्रजायात सजाँय बी,
छाय्धाःसा इमिसं पाप याःगु दु,
जितः त्वःतूगु दु, मेमेपिं घःतय्गु निति धुपाँय् च्याकूगु दु,
अले थःम्हं दय्कूगु घःतयत भागि याःगु दु।
17 "यर्मिया तयार जु! जिं छन्त उजं बियागु फुक्क खँ वनाः इमित धयाब्यु। आः इपिं खनाः ग्याये मते! मखुसा जिं छन्त इमिगु न्ह्यःने ग्याये माय्काबी।
18 अय् यर्मिया, न्यँ! थ्व देशयापिं फुक्क यहूदाया जुजु, भारदार, पुजाहारी व मनूत छंगु विरोधय् दनी। तर थौं इमिगु सामना यायेगु शक्ति जिं छन्त बी। छचाःखेरं पःखाः दुगु शहर थें, नँयागु थां व कँय्या पःखाः थें जि छन्त बल्लाकाबी।
19 इपिं छलिसें ल्वाः वइ, तर इमिसं छन्त त्याके फइ मखु, छाय्धाःसा छन्त रक्षा यायेत जि छलिसें दइ,"
जि परमप्रभु न्ववानागु दु।

2

परमेश्वरं इस्राएलयात वास्ता यानादीगु

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "छं वनाः यरूशलेमय् च्वंपिं सकसितं थ्व खबर न्यंकि,

"परमप्रभुं थथे धयादी, 'छं ल्यायम्हबलय्यागु भक्ति,
" 'भम्चा थें छं जितः माया याःगु जि लुमंसे वः।
मरुभूमिइ, पुसा मह्रःगु थासय् छ जिगु ल्यूल्यू जुइगु।
3 उबलय्, इस्राएल परमप्रभुया निंतिं पवित्र खः,
व वय्कःया सन्तानत मध्ये न्हापांम्ह खः।
वय्कःया मनूतयत मभिं याःपिं फुक्क दोषी ठहरय् जुल,
अले इमिके विपत्ति वल।' "
परमप्रभुं धयादी।

इस्राएलया पुर्खातय्गु पाप

4 हे याकूबया घराना, इस्राएलया घराना,
परमप्रभुया वचन न्यँ।
5 परमप्रभुं थथे धयादी,

---

† **1:12** १:१२ थ्व हिब्रू खँग्वः नवाइबलय हिब्रूभाषाया "बरां सिमा" थें च्वं

"छिमि पुर्खातय्सं जिके छु दोष खन?
छुकिं यानाः इपिं जिपाखें तापात?
इमिसं ज्यालगे मजूपिं मूर्तित पुजा यात,
अले थः हे ज्यालगे मजुल।
6 इमिसं थुलि तक नं मधाः,
'झीत मिश्र देशं च्वय् हयादीम्ह अले मरूभूमिइ, गंगु जमिन व न्हसिकाप दुगु, लः मदुगु सुनानं पलाः मतःगु,
सुं नं मच्वनीगु तसकं खिउँगु देशया दथुं
ब्वना हयादीम्ह परमप्रभु गन दी?'
7 जिं छिमित यक्व सइगु भिंगु बुँ दुगु देशय् अन्न बाली
व मेमेगु भिंगु नसा नयेमा धकाः हया।
तर वये धुंकाः छिमिसं जिगु
थ्व देशयात अशुद्ध यात, अले जिगु सर्बययात घच्चाइपुगु यानादिल।
8 'परमप्रभु गन दी?' धकाः पुजाहारीतय्सं मन्यं।
व्यवस्था स्यनीपिन्सं नं जितः म्हमसील।
शासकतय्सं नं जिलिसें विद्रोह यात,
अगमवक्तातय्सं बालघःया नामय् अगमवाणी ल्हात
अले ज्यालगे मजूपिं मूर्तितय्त पुजा यात।

परमेश्वरया मनूतय्गु पाप

9 "उकिं जिं हाकनं छिमित पाः याये,
अले छिमि छय्पिन्त नं पाः याये"
परमप्रभुं धयादी।
10 "पच्छिमपाखे पारि साइप्रसय् वनाः प्यखेरं स्व,
वा पुर्बपाखे केदार देशय् दूत छ्वयाः बांलाक स्व,
थज्याःगु ज्या अन गुबलें जूगु दु ला?
11 मेगु छुं नं जातिं थः घःतय्त
उपिं ईश्वर मखुसां हीगु दु ला?
तर जिमि प्रजां थःगु महिमां जाःम्ह परमेश्वरयात ज्यालगय् मजूपिं
घःतनापं हिल।
12 उकिं हे आकाश, थ्व खँय् छिपिं अजू चा!
तसकं ग्यानाः थरथर खा!"
परमप्रभुं धयादी।
13 "छाय्धाःसा जिमि प्रजां निगू पाप याःगु दु,
जि जीवन बीगु लःया मुहानयात
इमिसं त्वःतूगु दु।
अले थःगु निंतिं लः मच्वनीगु
प्वाःगंगु त्यांकि दय्कूगु दु।"

इस्राएलया अविश्वासया लिच्वः

14 "छु इस्राएल च्यः खः ला?
छु व छेँय् बूम्ह दास खः ला?
छाय् वयात लुतय् यात लय्?
15 सिंहत थ्वयेक हाःगु दु,
उपिं व पाखे स्वयाः थ्वयेक हालाच्वंगु दु।
इमिसं वयागु देशयात भज्यंक नाश याःगु दु।
वयागु शहरत नाश याःगु दु,
अले उपिं शहरय् मनूत मदु।

16 अज्ज नोप* व तहपनेशयापिं मनूत वयाः
छिमिगु छ्यंया मुकुटयात तछ्याना ब्यूगु दु।
17 परमप्रभु छिमि परमेश्वरं छन्त लँय् यंकूसां हे
वयात त्वःतूगुलि छं थ्व खँ थःके हःगु मखु ला?
18 नील खुसिया† लः त्वनेत छाय् मिश्र देशय् वनेगु?
यूफ्रेटिस खुसिया लः त्वनेत छाय् अश्शूर देशय् वनेगु?
19 छंगु थःगु हे मभिंगु ज्यां छन्त सजाँय बी
अले छं जितः त्वःतूगुलि छं थःत हे दोष बी।
छं जि परमप्रभु थः परमेश्वरयात त्वःतूगु
व जिगु भय छंके मदुगु छगू मभिंगु व म्हाइपूगु खँ खः धकाः सीकाति,"
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

इस्राएलं परमेश्वरयात आराधना यायेगु त्वःतूगु

20 "यक्व न्हापा हे छं थःगु जुवा त्वःथुल,
सिखःयात चफ्फुनाबिल,
अले धाल, जिं छिगु सेवा याये मखुत।
धात्थें फुक्क डाँडा डाँडाय्
व फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् व वेश्या थें क्वछुल।
21 थःत तसकं यःगु दाखया कचा थें
भिंगु माचा कयाः छन्त पिनागु खः।
तर स्व, आः छु जुल?
छ छमा ध्वग्गीगु ज्यालगे मजूगु दाखमा जक जूगु दु।
22 छं सोडा वा साबुनं न्ह्याक्व हे थःत स्यूसां
छंगु अपराधया ख्वः जिगु मिखाया न्ह्यःने दया हे च्वनी,"
परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

23 "जिं थःत अशुद्ध यानागु मदु,
बालघःयात पुजा यानागु मदु धकाः
छं गय् यानाः धाये फुगु?
छं बेसीइ गज्याःगु वेश्याया व्यवहार यात?
अन छं छु यात व बिचाः या।
छ येचाःम्ह ऊँट थें थुखे उखे तसकं ब्वाँय् जुइगु!
24 छ मरुभूमिइ च्वनीम्ह
ज्वःचिनीगु इलय् फसय् नँतुनाजुइम्ह
मिसाम्ह गुँगधा थें खः।
सुनां वयागु येचाःगु पने फइ?
वयात यय्कीपिन्सं वयात माला जुइम्वाः,
छायधाःसा व इमिथाय् ब्वाँय् वइ।
25 छंगु तुति नांगां मजूतले,
अले छंगु कथु मगंतले छ ब्वाँय् वने मते।
अय्नं छं धाल, 'थ्व फुक्क म्वाःमदुगु खँ खः!
जिं विदेशी घःतय्त माया याये, जि इमिगु हे ल्युने वने!'

सजाँय बीमाःम्ह इस्राएल

26 "गथे छम्ह खुँ ज्वनीबलय् लज्या चाइ,
अथे हे इस्राएलया घराना,
इमि जुजुपिं, हाकिमत,

---

* **2:16** २:१६ नोप थुकिया मेगु नां मेमफिस खः † **2:18** २:१८ नील थ्व खुसिया मेगु नां शिहोर खः

पुजाहारीत व अगमवक्तात लज्या चाइ।
27 इमिसं सिँयात धाइ, ‘छ जिम्ह अबु खः,’
अले ल्वहंयात धाइ, ‘छं जितः बुइकूगु खः।’
इमिसं थःगु ख्वाः मखु
थःगु जँन्हुफाः जिपाखे स्वकूगु दु।
अय्नं दुःख जुइबलय् इमिसं धाइ,
‘वयाः जिमित बचय् यानादिसँ!’
28 तर छिमिसं थःगु निंतिं दय्कूपिं घःत गन वन?
छिमित दुःख जुइबलय्
इमिसं छिमित बचय् याये फुसा इपिं वयेमा।
हे यहूदा, छिमि गुलि शहरत दु,
छिमि घःत नं उलि हे दु।

29 “छिमिसं जितः छाय् पाः यानागु?
छिपिं सकसिनं जिगु विरोधय् अपराध याःगु दु,”
परमप्रभुं धयादी।
30 “छिमि मनूतय्त मफतय् जिं सजाँय बिया,
भिंकेगु जिगु शिक्षायात इमिसं नाला मका।
क्वाप्प नइम्ह सिंहं थें
छिमि अगमवक्तातय्त छिमिसं स्याःगु दु।
31 “हे थ्व पुस्तायापिं मनूत, परमप्रभुयागु वचनय् ध्यान ब्यु।
“छु जि इस्राएलया लागि मरुभूमि
वा तसकं खिउँगु देश जुल ला?
छाय् जिमि प्रजां थथे धाइगु, ‘जिपिं थःयत्थे वने दु।
आः छिथाय् गुबलें वये मखुत।’
32 छु सुं मिसामचां थःगु तिसा
व सुं भम्चां थःगु समा ज्वलं ल्वःमंके फइ ला?
तर जिमि प्रजां जुग जुगंनिसें
जितः ल्वःमंके धुंकल।
33 मतिनामि माला जुइत छ गुलि सः।
छं मभिंपिं मिस्तय्त नं अथे यायेगु स्यंगु दु।
34 छंगु वसतय् स्वजापिं
चीमितय्गु हिया दाग दु।
डाँकातय्गु हिया दाग ला मखु।
थ्व फुक्क जुइ धुंकाः नं,
35 छं थथे धाल, ‘जि निर्दोषम्ह खः,
वय्कः जिलिसें तंचायादी मखु।’
तर जिं पाप यानागु मदु धकाः
छं धाःगुलि जिं थःम्हं हे छंगु न्याय याये।
36 न्हगु लँ लित।
छ छाय् थुलिमछि थुखे उखे चाःहिलाजुयागु?
गथे अश्शूरपाखें छ आशां घात
अथे हे मिश्रपाखें नं छ आशां घाइ।
37 अनं नं लज्या चायाः छ छेनय् ल्हाः तयाः अथें लिहां वइ।
छाय्धाःसा छं सुयात सुयात भलसा यात,
इमित परमप्रभुं इन्कार यानादीगु दु।
इपिंपाखें छन्त ग्वाहालि दइ मखु।

3

अविश्वासी इस्राएल

1 “सुं मनुखं थः कलाःयात त्वःतल धाःसा
अले व मिसा वयाथासं वनाः मेम्ह मिजंया कलाः जुल धाःसा
छु व मनू हाकनं वयाथाय् लिहांवनी ला?
छु व देश अशुद्ध मजुइ ला?
छ छम्ह वेश्या थें यक्वसिथाय् वंगु दु,
छु छ आः जिथाय् लिहां वयेगु ला?”
परमप्रभुं धयादी।

2 “नांगा डाँडाय् मिखा ब्व।
उपिं मध्ये छं मभिंगु ज्या मयाःगु गुगु थाय् दु?
चाचाःहिलाः जुइम्ह छम्ह मनू मरुभूमिइ च्वनाच्वं थें छं लँय् च्वनाः थः प्रेमीत पियाच्वन।
छं देशयात थःगु व्यभिचार व मभिंगु ज्यां अशुद्ध याःगु दु।
3 उकिं परमेश्वरं बसन्तया वा वयेगु दिकाब्यूगु दु,
वा वइ मखु।
अय्नं छंगु ख्वाः वेश्यायागु थें च्वं।
छ लज्या चाये हे मसः।
4 अय्नं छं जितः थथे धाइ,
‘हे जिम्ह अबु, छि जिम्ह ल्याय्म्हबलय्याम्ह पासा खः।
5 छु छि न्ह्याबलें तंचायाच्वनादीगु ला?
छु छिगु तं न्ह्याबलें दयाच्वनी ला?’
छं थथे ला धाःगु दु,
अय्नं छं फतले मभिंगु ज्या याःगु दु।”

इस्राएल व यहूदा पस्ताय् चायेमाः

6 योशियाह जुजुया पालय् परमप्रभुं जितः धयादिल, “विश्वास यायेबहः मजूम्ह इस्राएलं छु छु यात छु छं खना ला? वं फुक्क ततःजाःगु डाँडाय् व फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् वं व्यभिचार यात।✡*
7 थ्व फुक्क ज्या सिधय्के धुंकाः व जिथाय् लिहां वइ धकाः मतिइ तयागु खः। तर व लिहां मवः। अले वया विश्वासघाती केहेँ यहूदां थ्व खन।
8 जिं विश्वास यायेबहः मजूम्ह इस्राएलयात वं व्यभिचार याःगुलि त्वःताछ्वयागु खंका नं वया विश्वासघाती केहेँ यहूदा मग्यात, तर वं नं वनाः व्यभिचार यात।
9 व लज्या मचाःम्ह व्यभिचारिणी जूगुलिं देश नं अशुद्ध जुल। वं ल्वहं व सिँनापं नं व्यभिचार यात।
10 थुलि जूसां नं वया विश्वासघाती केहेँ यहूदा दुनुगलंनिसें जिथाय् लिहां मवः। तर ख्यालं जक लिहां वल,”
परमप्रभुं धयादी।
11 परमप्रभुं जितः धयादिल, “विश्वास यायेबहः मजूम्ह इस्राएल, विश्वासघाती यहूदा स्वयाः कम दोषी जूगु दु।
12 उकिं छ वनाः उत्तर पाखे थ्व खँ धा,
“हे विश्वास यायेबहः मजूम्ह इस्राएल, छ लिहां वा,
जि छ खनाः तम्वये मखु,
छाय्धाःसा जि दयामाया दुम्ह खः,
जि न्ह्याबलें तंचायाच्वने मखु,”
परमप्रभुं धयादी।
13 “छं थः परमप्रभु परमेश्वरया विरोधय् विद्रोही जुया,
छं फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् घःतय्त पुजा यानाः
जिगु विरोधय् व्यभिचार याना धकाः स्वीकार जक या,”
परमप्रभुं धयादी।

✡ **3:6** ३:६ २ राज २२:१–२३:३०; २ इति ३४:१–३५:२७ * **3:6** ३:६ थथे याःगु ६४० बि.सिंनिसें ६०९ बि.सि. या इलय् खः

14 “अय् विश्वास याये बहःमजूपिं मनूत लिहां वा,” परमप्रभुं धयादी, “छाय्धाःसा जि छिमि मालिक खः। जिं छगू छगू
शहरं छम्ह छम्ह व छगू छगू कुलं निम्ह निम्हय्सित सियोनय् हये।
15 अले जिं थःगु मननापं मिलय् जूपिं जवाःत छिमित बी। इमिसं छिमित ज्ञान व बुद्धिं लँ क्यनी।
16 “छिपिं थ्व देशय् यक्व दयाः न्यनावनीबलय् छिमिसं हाकनं गुबलें परमेश्वरया बाचाया सन् धकाः धाइ मखु,” परमप्रभुं
धयादी। “छिमिगु नुगलय् उकिया बिचाः वइ मखु, व लुमनी तक नं मखु, अले सनूयात हाकनं दय्के माली मखु।
17 उबलय् यरूशलेमयात ‘परमप्रभुया सिंहासन’ धाइ। अले फुक्क जातित व हे यरूशलेमय् जिगु नांयात इज्जत यायेत मुनेगु
याइ। अले इपिं जिराहा जुयाः थःगु मनया मभिंगु खँया ल्यू गुबलें जुइ मखु।
18 अबलय् इस्राएलया मनूत यहूदाया मनूतलिसें मिलय् जुइ, इपिं छकलं उत्तरय् च्वंगु देशं लिहां वयाः जिं इमि पुर्खातय्त
न्ह्याबलेंया निंतिं बियागु देशय् वइ।

इस्राएलं मूर्ति पुजा याःगु

19 “जिं मनमनं धया,
“ ‘हे इस्राएल, जिं छिमित थः मस्त दय्केगु
व छगू सुख हे सुख जुइगु, संसारया दकलय् बांलाःगु देश बीगु बिचाः यानागु खः।’
जिं छिमिसं जितः अबु धाइ,
अले जिगु ल्यू जुइगु त्वःती मखु धकाः मतिइ तयागु खः।
20 तर विश्वासघाती कलातं थें
छं जितः ध्वंलात, हे इस्राएलया घराना,”
परमप्रभुं धयादी।
21 नांगा डाँडा डाँडाय् इस्राएलीतय्गु ख्वःसः
व इनाप यानाच्वंगु सः ताये दयाच्वंगु दु।
छाय्धाःसा इपिं मखुगु लँय् वंगु दु, अले इमिसं थः परमप्रभु परमेश्वरयात ल्वःमंकूगु दु।
22 “हे विश्वास याये बहःमजूपिं मनूत, छिपिं सकलें जिथाय् लिहां वा,
जिं छिमित लाय्काबी, अले जिं छिमित विश्वास यायेबहःपिं यानाबी।”

मनूतय्सं लिसः बी, “स्वयादिसँ, जिपिं छिथाय् लिहां वये,
छाय्धाःसा छि परमप्रभु जिमि परमेश्वर खः,
23 डाँडाया मूर्ति पुजा व हल्लाखल्ला धोखा जक खः।
परमप्रभु झी परमेश्वरपाखें जक इस्राएलयात उद्धार दइ।
24 तर झी ल्यायम्हबलय् निसें हे उपिं मछालापुसे च्वंपिं घःतय्सं
झी पुर्खातय्सं कमय् याःगु अर्थात
इमि फै-च्वलय्, सा द्रहं
व इमि काय् म्ह्याय्पिन्त क्वाप्प नयाबिल।
25 झीपिं थःगु लज्यां ग्वतुलेनु।
झीगु हेलां झीत त्वपुइमा।
थः परमप्रभु परमेश्वरया विरोधय् झीसं
व झी पुर्खातय्सं पाप याना वयाच्वनागु दु,
थःगु ल्यायम्हबलय्निसें थौं तक झीसं
थः परमप्रभु परमेश्वरयागु आज्ञा पालन यानागु मदु।”

पस्ताय् चायेगु इनाप

4

1 परमप्रभुं धयादी,
“हे इस्राएलयापिं मनूत, छिपिं लिहां वये मास्ति वःसा जिथाय् लिहां वा।
छिमिसं थःगु घच्चाइपुगु मूर्तित जिगु न्ह्याःनं चीकाछ्वल धाःसा
अले हाकनं मखुगु लँय् मवन धाःसा,
2 छिमिसं सत्य, न्याय व खःकथं

‘धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः’
धया पाफल धाःसा
वय्कःपाखें जाति जातितय्त आशिष दइ।
अले इमिसं वय्कःयात तःधंकी।”
3 यहूदा व यस्शलेमयापिं मनूतय्त परमप्रभुं थथे धयादी,
“छिमिसं थःगु नुगःया छाःगु बुँ पा।
कंया दथुइ पुसा ह्वले मते।✡
4 हे यहूदा व यस्शलेमयापिं मनूत,
परमप्रभुया न्ह्यःने थःगु नुगः हिकी।
मखुसा छिमिसं याःगु मभिंगु ज्यां यानाः जिगु तं मि थें च्यानाः पिहां वइ।
सुनानं उकियात स्याये फइ मखु।

उत्तरपाखें हमला जुइगु ख्याच्वः

5 “यहूदाय् थ्व न्यंकि, यस्शलेमय् थ्व च्वय्कि, ‘देशन्यंक तुरही पु!’
तःसलं हालाः धा, ‘छथाय् मुं!
झीपिं छचाःखेरं पःखाः ग्वयातःगु शहरय् बिस्युं वनेनु।’
6 सियोन वनेगु लँय् झण्डा धस्वाकि।
लिमबाकुसे शरण कायेत बिस्युं हुँ।
छाय्धाःसा जिं उत्तरपाखें विपत्ति
व तःधंगु नाश हयेत्यनागु दु।”

7 छम्ह सिंह थःगु गुफां पिहां वःगु दु।
जातितय्त नाश याइम्ह पिहां वये धुंकूगु दु।
छिमिगु देशयात नाश यायेत व थःगु थासं पिहां वये धुंकूगु दु।
छिमिगु शहर मनूत मदयाः नाश जुइ।
8 अथे जुयाः भांग्राया वसः फ्यु।
ह्वाँयह्वाँय् ख्व,
छाय्धाःसा परमप्रभु
आः तक नं झीपिं खनाः तंचायाच्वनादीगु दु।

9 “उबलय् जुजु व नायःतय्गु नुगः क्वतुनी।
पुजाहारीत वातां जुइ, अगमवक्तात अजू चाइ,”
परमप्रभुं धयादी।
10 अले जिं धया, “हाय! परमप्रभु परमेश्वर, छिं छन्त शान्ति दइ धकाः धयाः यस्शलेमयापिं मनूतय्त ध्वंलाःगु दु।
छाय्धाःसा जिमिगु गःपतय् तरवार तःगु दु।”
11 उबलय् थुपिं मनूत व यस्शलेमयात थथे धाइ, “मरुभूमिया नांगा डाँडा डाँडां क्वाःगु फय् जिमि मनूत दुथाय् न्ह्याइ। थ्व अन्नय् दुगु धू व सु पुइकायंकीगु बुलुहुं वइगु फय् मखु।
12 तर जिगु आज्ञां तसकं फय् वइ। आः जिं इमित सजाँययां आज्ञा बी।”

यहूदायात शत्रुतय्सं घेरय् याःगु

13 स्व, व सुपाँय् थें हथासं वयाच्वंगु दु।
वयागु रथ ग्वःफय् थें व वयागु सल इमा स्वयाः तसकं ब्वाँय् वनी।
आः गथे याये!
जिपिं नाश जुइ धुंकल।
14 हे यस्शलेम, छ बचय् जुइत थःगु नुगलं मभिंगु खँ सिलाछ्व।
गुबलय् तक मभिंगु बिचाः छंगु नुगलय् तया तयेगु?
15 दान शहर व एफ्राइमया डाँडा डाँडां खबर हइपिं

✡ **4:3** ४:३ होशे १०:१२

मनूतय्सं छगू विपत्तिया खबर कनाच्वंगु दु।
16 “तातःपाःगु देशं शत्रुत वयाच्वंगु दु
धकाः यस्शलेमयापिं मनूतय्त
‘व जाति जातितय्त ख्याच्वः बीत इपिं वःगु दु।
थुपिं शत्रुत यहूदाया शहरया विरोधय् हाली।
17 मनूतय्सं क्यब पियाच्वंगु थें थुपिं शत्रुतय्सं यस्शलेमयात घेरय् याइ
छायधाःसा अनयापिं मनूतय्सं परमप्रभुयागु विरोधय् विद्रोह याःगु दु,’ ”
परमप्रभुं धयादी।
18 “हे यहूदा, छंगु ज्याखं थ्व खँ छं थःके हल।
छंगु पापं छंके थ्व दुःखकष्ट हःगु खः।
उकिं छंगु नुगलय् सूगु दु।”

यर्मिया थःमनूतय्गु निंतिं ख्वःगु

19 जिगु नुगः! जिगु नुगः!
जिगु नुगः स्यानाः वाथा वाथा कनाच्वंगु दु।
जि सुम्क च्वने मफु।
जिं तुरहीया सः व लडाइँया सः ताःगु दु।
20 छगू विपत्तिया लिपा मेगु विपत्ति वइ।
छायधाःसा देश नाश जुइ धुंकूगु दु।
आकाझाकां जिगु पाल नाश जुल,
जि शरण कायेगु थाय् पलखं हे नाश जुल।
21 जिं लडाइँया झण्डा गुबलय् तक स्वयेमाली?
इमिगु तुरहीया सः गुबलय् तक न्यनेमाली?

22 “जिमि प्रजा मूर्ख खः,
इमिसं जितः म्हमस्यू।
इपिं मभिंपिं मस्त खः।
इमिके दुग्यां मदु।
मभिंगु ज्या यायेत इपिं चलाख
तर भिंगु ज्या याये मसः।”

यर्मियां नाशया दर्शन खंगु

23 जिं पृथ्वीइ स्वया,
थ्व बां मलू अले शून्य।
अले आकाशय् स्वया,
उकी जः मदु।✡
24 जिं पहाड पहाडय् स्वया,
उपिं थुरथुर खानाच्वंगु दु, डाँडात न्ह्यःने ल्युने लिगिलिगि सनाच्वंगु दु।
25 जिं स्वया, अन मनूत मन्त,
अले आकाशयापिं फुक्क झंगःत ब्वयावने धुंकल।
26 हानं जिं स्वया, परमप्रभुयागु न्ह्यःने
वयकःयागु तच्वःगु तमं यक्व सइगु बुँ मरुभूमि जूगु
अले शहरत नाश जूगु।
27 परमप्रभुं थथे धयादी, “देश फुक्क झिजांमिजां दनी।
तर उकियात भज्यंक नाश धाःसा याये मखुत।
28 अथे जुयाः पृथ्वी ह्याँयह्याँय् ख्वइ।

✡ **4:23** ४:२३ उत १:२

आकाश खिउँसे च्वनी।
जिं धायेध्युन अले जिं थःगु मन हीके मखु।
जिं क्वःछीध्युन, जिं थःगु बिचाः हिले मखु।"

29 सल गया वःपिनिगु व धनुष घाना तःपिनिगु सः न्यनाः
फुक्क शहरयापिं मनूत बिस्युं वनी।
गुलि झालय् दुहां वनी, गुलि ल्वहंधिकय् थाहांवनी।
फुक्क शहर सुनसान जुल, अन सुं च्वनी मखु।

30 हे नाश जूम्ह यस्शलेम! छं छु यानाच्वनागु? छाय् छं बांलाःगु वसः फिनागु?
छाय् छं लुँयागु तिसा तियागु?
छाय् थःगु मिखाय् अजः तयागु?
सुयागु निंतिं मफतय् छं थःत बांलाकागु?
छं प्रेमीपिन्सं छन्त त्वःतूगु दु,
इमिसं छन्त स्यायेत स्वःगु दु।

31 मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसायागु थें हाःसः, न्हापांम्ह मचा बुइकूम्ह मिसायागु थें ख्वःसः जिं ताल।
स्वाँ स्वाँ यानाः थःगु ल्हाः फयाः बांलाःम्ह यस्शलेमं
थथे धयाच्वंगु जिं ताल,
"जि बेहोश जुयाच्वंगु दु,
आः जि गथे याये!
इपिं जितः स्यायेत वयाच्वंगु दु।"

यस्शलेमयागु पाप

5

1 "यस्शलेमया लँय् लँय् थाहां क्वहां हुँ, प्यखेरं स्व अले बिचाः या!
उकिया चुक चुकय् माला स्व,
छं छम्ह जक नं विश्वास यायेबहः जुयाः
ज्या याइम्ह व सत्य मालीम्ह मनू गनं लुइके फत धाःसा
जिं व शहरयात क्षमा यानाबी।
2 अनच्वंपिं मनूतय्सं 'धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः' धया पाफःसां
इमिसं मखुगु खँ ल्हानाच्वंगु दु।"

3 हे परमप्रभु, छिगु मिखां सत्य ममाली ला?
छिं इमित कय्कादिल, अय्नं इमि नुगः मछिं मजु,
छिं इमित क्वत्यलादिल, अय्नं इमिसं थःत भिंकेगु वास्ता मयाः।
इमिसं थःगु ख्वाःयात ल्वहं स्वयाः छाकल।
अले पस्ताय् चायेत मानय् मजू।
4 जिं बिचाः याना, "थुपिं सकलें गरीब व मूर्ख खः।
छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुया लँ
अथवा थः परमेश्वरया कानून मस्यू।
5 जि हाकिमतय्थाय् वने, अले इमित कने,
छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुया लँ व थः परमेश्वरया कानून स्यू।"
तर इपिं सकलें मिलय् जुयाः जुवायात त्वथुलाब्यूगु दु,
अले सिखःयात चप्फुनाब्यूगु दु।
6 उकिं जंगलं छम्ह सिंह वयाः इमित स्यानाबी,
सुख्खा इलाकां छम्ह गुँखिचा वयाः इमित नाश याइ,

छम्ह चितुवा इमिगु शहरया लिक्क पियाच्वनी,
अनं सुं पिहां वःसा वयात कुचा कुचा याइ,
छायधाःसा इपिं तसकं विद्रोही जुल, इमिगु अधर्म यक्व दु।

7 "जिं छिमित छाय् क्षमा यायेगु?
छिमि काय् म्ह्यायपिन्सं जितः त्वःतूगु दु
अले ईश्वर मखुपिनिगु नामय् पाफःगु दु।
जिं इमित प्वाः जायक नका,
अय्नं इमिसं व्यभिचार यात, वेश्यातय्गु छेँय् ग्वाः ग्वाः वन।
8 इपिं नयाः प्वाः जाःपिं येचाःपिं सलत थें च्वं,
इपिं फुक्क थः जःलाखःलाया कलाःया निति येचाःगु दु।
9 जिं इमित थज्याःगु ज्याया लागि छाय् सजाँय मबियेगु?
जिं थज्याःगु जातियात छाय् बदला मकायेगु?"

परमप्रभुं धयादी।

10 "वनाः इमिगु दाखक्यब स्यंकाब्यु, तर भज्यंक नाश याये मते!
उकिया कचात त्वथुलाः वांछवयाब्यु। छायधाःसा थुपिं मनूत परमप्रभुया मनूत मखु।
11 इस्राएलया घराना व यहूदाया घरानां जितः विश्वासघात यात,"

परमप्रभुं धयादी।

परमेश्वरं इस्राएलयात त्वःतादीगु

12 इमिसं परमप्रभुया बारे मखुगु खँ धाःगु दु।
इमिसं धाल, "वयकलं छुं यानादी मखु। झीत छुं जुइ मखु।
झीसं गुबलें तरवार व अनिकाल खनी मखु।
13 अगमवक्तात ला फय् थें जक खः, इमिके वचन मदु।
उकिं इमिसं धाःगु खँ इमित हे जुइमा!"
14 अथे जुयाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
"मनूतय्सं थज्याःगु खँ धयाच्वंगुलि
जिं थःम्हं हे थःगु वचन छंगु म्हुतुइ मि,
अले थुपिं मनूतयत भस्म जुइगु सिँ दयकाबी।"
15 परमप्रभुं धयादी,
"हे इस्राएल घराना, स्व,
जिं थःम्हं हे यक्व तापाकं छिमित हमला यायेत छगू जातियात हयाच्वनागु दु।
थ्व जाति बल्लाःगु व पुलांगु जाति खः।
इमिगु भाय् छिमिसं सी मखु,
इमिसं धाःगु खँ छिमिसं थुइ मखु।
16 इमिगु वाण तयेगु थल चाःगु चिहान थें च्वँ,
उपिं सकलें बहादुर सिपाइँत खः।
17 इमिसं छिमिगु बाली व नसा क्वाप्प नयाबी,
छिमि काय् म्ह्यायपिन्त क्वाप्प नयाबी,
इमिसं छिमि सा द्वहं व फै-च्वलय् क्वाप्प नयाबी,
छिमिगु दाख व यःमरिमा क्वाप्प नयाबी।
छिमिसं भलसा याःगु पःखाः ग्वयातःगु शहरत इमिसं तरवारं नाश याइ।"
18 परमप्रभुं धयादी, "अय्नं उपिं दिनय् जिं छिमित भज्यंक नाश याये मखु।
19 इमिसं 'झी परमप्रभु परमेश्वरं छाय् झीत थथे यानादीगु?' धकाः धयाहइबलय, यर्मिया, छं इमित थथे धा, 'गथे छिमिसं जितः त्वःताः थःगु हे देशय् मेपिं घःतयत सेवा यात, अथे हे छिमिसं नं विदेशय् परदेशीतय्गु सेवा याइ।' "

थः मनूतयत परमेश्वरया ख्याच्वः

20 “याकूबया घरानायात थथे धा, यहूदाया मनूतय्त थ्व खँ कँ,
21 हे मूर्ख व बुद्धि मदुपिं मनूत, छिपिं मिखा दयाः नं मखंपिं, न्हायपं दयाः नं मताःपिं, थ्व खँ न्यँ!✡
22 छिपिं जिलिसें ग्याये म्वाः ला?”

परमप्रभुं धयादी।

“छिपिं जिगु न्ह्याःने थरथर खाये म्वाः ला?
जिं फियात समुद्रं पुलावने मफइगु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु पंगःया सिमाना यानाबिया।
अले थुकिया लबुत थाहां वःसां उपिं त्याइ मखु।
उपिं थ्वय्क हाःसां उकियात पुलावने फइ मखु।✡
23 तर थुपिं मनूतय्के जिराहा व विद्रोही मन दु। इमिसं विद्रोह यात अले तापानावन।
24 तर इमिसं थःगु नुगलय् थथे धाइ मखु,
‘झीसं परमप्रभु झी परमेश्वरया भय कायेनु।
वय्कलं हे वा वइगु इलय्या न्हापांगु व लिपांगु वा वय्कादी।
दँय्दसं अन्न लइगु ई बियादी।’
25 छिमिगु मभिंगु ज्यां यानाः थुपिं खँयात तापाक तःगु दु।
छिमिगु पापं यानाः छिमित थ्व भिंगु खं तापाकाब्यूगु दु।

26 “जिमि मनूतय् दथुइ मभिंपिं मनूत च्वनाच्वंगु दु। इपिं झंगःपन्छित लायेत जाः ह्वलाच्वंपिं मनूत थें पियाच्वनी तर इमिसं मनूतय्त लायेत थःगु जाः ह्वलाच्वंगु दु।
27 गथे पंजः शिकारी झंगःतय्सं जाइ,
अथे हे इमिगु छेँनं छलं जाःगु दु।
उकिं इपिं तःमि व बल्लाःपिं जूगु दु।
28 इपिं यक्व नयाः ल्ह्वंगु दु।
इमिसं मभिंगु ज्या यायेगु गुबलें त्वःती मखु।
इमिसं मांबौ मदुपिनिगु हक लाका काइ,
मगाःमचाःपिनिगु न्याय याइ मखु।
29 थुकिया लागि छु जिं थुमित सजाँय मबियेगु ला?
छु जिं थज्याःगु जातियाके बदला मकायेगु ला?

परमप्रभुं धयादी।

30 “थ्व देशय् ग्यानापुसे च्वंगु व घच्चाइपुसे च्वंगु ज्या जुयाच्वंगु दु।
31 अगमवक्तातय्सं मखुगु अगमवाणी यानाच्वंगु दु,
पुजाहारीतय्सं इमिगु थःगु हे अधिकारं शासन यानाच्वंगु दु,
जिमि मनूतय्सं थथे जुइगु हे यय्की।
तर लिपतय् छिमिसं छु यायेगु?”

6

शत्रुतय्सं यरूशलेम शहरयात घेरय् याःगु

1 “हे बेन्यामीन कुलयापिं मनूत, बचय् जुइत बिस्युं हुँ!
यरूशलेम शहरं बिस्युं हुँ!
तको शहरय् तुरही पु!
बेथहक्केरेमय् झण्डा धस्वाकि!
छाय्धाःसा उत्तरपाखें विपत्ति
व छगू तःधंगु नाश वयाच्वंगु दु।
2 जिं सियोनया बांलाःम्ह
व नाइसे च्वंम्ह म्ह्याय्यात नाश यानाबी।

✡ **5:21** ५:२१ यशै ६:९-१०; इज १२:२; मर्क ८:१८ ✡ **5:22** ५:२२ अय् ३८:८-११

3 फैजवाःतय्सं शहरया छचाःखेरं पाल ग्वयाच्वं थें
शत्रुत छंगु छचाःखेरं दइ,
इमिसं नयेत थथःगु सिपाइँतय्गु लागिं थाय् ल्यइ।"

4 इमिसं धाइ, "वलिसें लडाइँ यायेत तयार जु!
दँ, झीसं बान्हि हमला याये,
तर आः गथे याये? खिउँसे च्वने धुंकल।
सनिलया किपालु ताहा जुयाच्वंगु दु।
5 उकिं दँ! झीसं चान्हय् हे शहरय् हमला याये नु,
उकिया किल्ला किल्लायात नाश याये नु।"

6 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"यस्शलेमया सिमा पालाः पःखाः लिक्क घेरय् याइगु द्रम्बचात दय्कि!
जिं थ्व शहरयात सजाँय बी
छाय्धाःसा थन अत्याचार हे अत्याचार दु।
7 तुंथिं थःगु लः पिकाःगु थें
वं थःगु मभिंगु ज्याखँ पिकाइ।
अन दुने ल्वायेली व नाशया सः ताये दु,
वयागु ल्वय् व घाः न्ह्याबलें जिगु न्ह्यःने दु।
8 हे यस्शलेम, चेतय् जु,
मखुसा जि छपाखें लिहां वने,
अले जिं छंगु देश झिजांमिजां यानाबी,
अन सुं मनूत च्वनी मखु।"

विद्रोही इस्राएल

9 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"इमिसं इस्राएलया बचय् जूपिन्त दाखमां त्वःताथकुगु दाख खाःगु थें छुं हे मल्यंक खाइ।
दाख मुनीम्हय्सिनं थें थःगु ल्हाः हाकनं उकिया कचाय् ति।"

10 जिं सुयात धायेगु व सुयात ख्याच्वः बियेगु?
जिगु खँ सुनां न्यनी?
इमिगु न्हाय्पं बन्द जूगु दु।
इमिसं न्यने मफु।
परमप्रभुया वचनयात इमिसं कुंखिनीगु,
इमि व न्यने हे मयः।
11 तर जि परमप्रभुया तमं जाःगु दु,
अले जिं थुकियात पनातये मफु।

"थुकियात लँय् दुपिं मस्तय्थाय्
व ल्याय्म्हपिं मनूत मुनाच्वंथाय् प्वंकाब्यु!
छाय्धाःसा कलाः भाःतपिं सकसितं ज्वनाः यंकीगु जुइ।
बाज्यःवंपिं व ज्याथपिं तकं बचय् जुइ मखु।
12 जिं थःगु ल्हाः थ्व देशय् च्वंपिनिगु विरोधय् ल्ह्नेबलय्
इमिगु छेँ, बुँ व मिस्त फुक्क मेपिनिगु जुइ,"
परमप्रभुं धयादी।✡

13 "दक्कलय् चिधंम्हंनिसें दक्कलय् तःधंम्ह तक फुक्कं लोभी जूगु दु।

✡ **6:12** ६:१२-१५ यर ८:१०-१२

अगमवक्तात व पुजाहारीत सकसिनं ध्वंलायेगु ज्या याइगु।
14 जि प्रजाया घालय् इमिसं तच्वःगु घाः मखु थें यानाः
पट्टी चिनाब्यूगु दु।
शान्ति ला द हे मदुसां
इमिसं 'शान्ति, शान्ति' धाइगु।
15 छु इपिं थःगु घच्चाइपुगु ज्या याये धुंकाः लज्या चाल ला?
मखु, इपिं भचा नं लज्या चाःगु मदु
छाय्धाःसा इपिं लज्या चाये हे मसः।
उकिं मेपिं पतन जूपिंनापं इपिं नं पतन जुइ।
जिं इमित सजाँय बीबलय् इपिं नाश जुइ"

परमप्रभुं धयादी।

यहूदां परमप्रभुया लँयात त्वःतूगु

16 परमप्रभुं थथे धयादी,
"प्यकालँय् दनाः स्व!
पुलांगु लँ गन दु धकाः न्यँ!
भिंगु लँयागु बारे न्यँ, व लँय् हुँ!
अले छिमिगु मन याउँसे च्वनी।
तर इमिसं धाल, 'जिपिं व लँय् वने मखु।'✡
17 जिं थथे धयाः छिमिगु लागि पालेत तया,
'तुरहीया सः बांलाक न्यँ।'
तर छिमिसं धाल, 'जिमिसं न्यने मखु।'
18 उकिं हे जाति जातियापिं मनूत, न्यँ!
हे साक्षीत,
इमित छु जुइ व स्व!
19 हे पृथ्वी न्यँ, स्व!
जिं थुपिं मनूतय्थाय् विपत्ति हये,
गुगु इमिगु थःगु हे बिचाःया लिच्वः खः।
इमिसं जिगु वचनय् ध्यान मब्यू।
अले जिगु व्यवस्थायात इमिसं त्वःतल।
20 जितः शेबां हःगु गुँगू
व तसकं तापाकं हःगु नस्वाःगु तिंकथि छाय् माल?
छिमिगु होमबलि जिं काये मखु।
छिमिगु बलिदानं जि लय्ताये मखु।"
21 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी,
"जिं थःम्हं हे थुपिं मनूतय्गु लँय् लुफि हाइगु पंगःत तयाबी।
बौ व कायपिं उकी लुफि हाइ।
अले जःलाखःलात व पासापिं नाश जुइ।"

उत्तरपाखें हमला

22 परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व, उत्तरय् लाःगु देशं
छगू सेना वयाच्वंगु दु,
पृथ्वीया तापाःगु थासं
छगू बल्लाःगु जाति लडाइँया लागिं तयार जुयाच्वंगु दु।
23 इमिसं धनु व भाला घानातःगु दु।
इपिं नुगः छाःपिं खः,

✡ **6:16** ६:१६ मत्ती ११:२९

अले इमिके दयामाया धयागु मदु।
इपिं सल गया वइबलय् इमिगु सः समुद्रयागु गर्जन थें च्वं।
हे बांलाःम्ह यरूशलेम, छन्त हमला यायेत इपिं लडाइँया लागिं
इवःलिक मनूत वः थें वइ।"

24 थ्व खँ न्यनेवं
जिमिगु ल्हाः याग्लाप्याग्ला जुल।
जिमित तसकं कष्ट जुल।
जिपिं मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसा थें जुल।
25 बुँइ वने मते,
लँय् नं वने मते!
छायधाःसा शत्रु तरवार ज्वनाः च्वनाच्वंगु दु।
प्यखें आतंक हे आतंक दु।
26 हे जिमि मनूत, भांग्राया वसः फिनाः नउलय् ग्वारा ग्वारा तु।
याकः काय्या लागि ख्वय् थें हे ह्वाँयह्वाँय् ख्व।
छायधाःसा नाश याइम्ह
झीथाय् आकाझाकां वइ।

27 "हे यर्मिया, इमिगु चाला जाँचय् यायेत
व इपिं गथे च्वं स्वयेत
जिं छन्त धातुयात जाँचय् याइम्ह
व इमित नाय्के मानिगु कचिगु धातु थें दय्का।
28 इपिं सकलें जिराहा व विद्रोही खः।
इमिसं मेपिनिगु बारे मखुगु खँ ल्हानाः जुइगु।
इपिं सकलें स्यने धुंकल।
इपिं कँय् व नँ थें छाः।
29 मि ह्वाना ह्वाना च्याकेत तसकं स्वांपूगु दु,
म्ह मिइ भस्म जुल,
गालय् याइम्हय्सिनं मफतय् गालय् यात,
छायधाःसा मभिंपिं मनूतय्त पित छ्वःगु मदुनि।
30 इमित खतं नःगु वहः धाइ।
छायधाःसा जि परमप्रभुं इमित त्वःतागु दु।"

7

यर्मियां देगलय् नवाःगु

1 परमप्रभुपाखें यर्मिययाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः,
2 "परमप्रभुया देगःया मू लुखाय् दनाः थ्व खँ न्यंकि,
" 'परमप्रभुया आराधना यायेत थ्व मू लुखां दुहां वःपिं छिपिं यहूदायापि सकलें मनूत, परमप्रभुया वचन न्यँ।
3 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – छिमिगु पहःचहः व ज्या भिंकि, अले जिं छिमित थ्व थासय् च्वनेबी।
4 मखुगु खँय् भलसा कयाः थथे धाये मते "थ्व हे परमप्रभुया देगः खः, परमप्रभुया देगः खः, परमप्रभुया देगः खः!"
5 छिमिसं धात्थें हे थःगु पहःचहः व ज्या भिंकल, छिमिसं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित बांलाःगु व्यवहार यात धाःसा,
6 छिमिसं विदेशी, मां बौ मदुपिं व भाःत मदुपिं मिस्तयत क्वमत्यल धाःसा वा थ्व थासय् दोष मदुपिन्त मस्यात धाःसा अले थःत स्यंकीपिं मेपिं घःतयत पुजा यायेगु त्वःतल धाःसा,
7 जिं छिमित थ्व थासय्, छिमि पुर्खातयत न्ह्याबलेंया लागि च्वनेत बियागु थ्व देशय् च्वनेबी।
8 " 'स्व! छिमिसं थःत छुं फाइदा मदइगु मखुगु खँय् भलसा कयाच्वंगु दु।

9 छिमिसं खुइगु, स्याइग्, व्यभिचार याइग्, अदालतय् मखुगु साक्षी बीगु, बालघःया लागि धुपाँय् थनीगु अले थःपिन्सं
न्हापा म्हमस्यूपिं घःतयत् पुजा यानाजुइगु।
10 अनंलि जिगु नां दुगु देगलय् वयाः जिगु न्ह्यःने दनाः थथे धाइगु, "जिपिं बचय् जूगु दु।" अले हानं थ्व हे घच्चाइपुगु
ज्या याइग्?
11 छु छिमिसं जिगु देगःयात खुँ दाखुँतय्ग् छेँ धकाः च्वना ला? छिमिसं छु यानाच्वंगु दु, जिं स्यू,✡
परमप्रभुं धयादी।
12 " 'आः जिं दकलय् न्हापा थःगु नां च्वनीगु थाय् दयकागु शीलोय्* हुँ! अले जिं थः प्रजा इस्राएलं मभिंगु ज्या याःगुलिं
व थाय्यात छु यानाः अन वनाः स्व।'✡
13 परमप्रभुं धयादी, 'छिमिसं थ्व फुक्क ज्या यानाच्वंबलय् जिं छिपिलिसें तःक्वः हे न्ववाना, अय्नं छिमिसं वास्ता मया।
जिं छिमित सःता, अय्नं छिमिसं लिसः हे मब्यू।
14 उकिं जिगु नां दुगु देगः, गुकी छिमिसं भलसा काःगु दु, गुगु जिं छिमित व छिमि पुर्खातय्त बियागु खः, थ्व थाय्यात आः
जिं शीलोयात यानागु थें याये।
15 जिं छिमि थःथितिपिं इस्राएलया मनूतय्त पितिनाछ्वयागु थें छिमित जिगु न्ह्यःनं पितिनाछ्वये।' "

मनूतय्सं आज्ञा पालन मयाःगु

16 "उकिं, यर्मिया, छं थ्व प्रजाया निंतिं प्रार्थना याये मते। थुमिगु निंतिं इनाप नं याये मते। छाय्धाःसा जिं छंगु प्रार्थना न्यने
मखु।
17 यहूदाया शहर शहरय् व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ इमिसं छु यानाच्वंगु दु, छु छं मखं ला?
18 काय् म्ह्याय्पिन्सं सिँ मुनीगु, बौपिन्सं मि च्याकीगु अले स्वर्गयाम्ह रानी धाइम्ह घःमय्जुया निंतिं मरि छइत मिस्तय्सं
छ्चुं न्हाइग्। मेपिं घःतयत त्वँसाबलि छानाः जितः तंचाय्कीगु।✡
19 छु इमिसं जितः हे हाय्काच्वंगु खः ला?" परमप्रभुं धयादी। "मखु, तर इमिसं थःत हे लज्या चाय्केत थःत हे स्यंकाच्वंगु,
मदु ला?"
20 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, "थ्व थासय् जिं जिगु तं प्वंकाबी। मनू व पशु, ख्यलय् च्वंगु सिमा व बुँया बाली
प्वंकाबी। जिगु तं मि थें च्यानाच्वनी, सुनानं उकियात क्वलाके फइ मखु।"
21 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, "थःगु बलिदानतनापं होमबलि नं छा! अले ला धाःसा
थःपिन्सं हे न!
22 छाय्धाःसा गुखुन्हु जिं छिमि पुर्खातय्त मिश्र देशं पित हया, उखुन्हु जिं इमित होमबलि व बलिया बारे छुं मधया, इमित
आज्ञा नं मबिया।
23 तर जिं इमित थ्व आज्ञा बियागु खः, 'जिगु खँ न्यँ, अले जि छिमि परमेश्वर जुये, छिपिं जिमि प्रजा जुइ, जिं धाःथें फुक्क
यात धाःसा छिमित भिं जुइ।'
24 "तर इमिसं जिगु खँ मन्यं, उकी ध्यान मब्यू। उकिया पलेसा इमिसं थःगु जिराहा व मभिंगु इच्छा कथं ज्या याना जुल।
इपिं लिज्यात, न्ह्यमज्याः।
25 छिमि पुर्खातय्सं मिश्र त्वःतूबलय् निसें थौं तक, न्हियान्हिथं जिं जिम्ह दास अगमवक्तातय्त छिमिथाय् छवयाहयाच्वनागु
दु।
26 अय्नं इमिसं जिगु खँ मन्यं, ध्यान मब्यू। इपिं जिराहा जुल। इमिसं थः पुर्खातय्सं स्वयाः अप्वः मभिंगु ज्या यात।
27 "उकिं थ्व फुक्क खँ छं इमित धाःसां इमिसं छंगु खँ न्यनी मखु। छं इमित सःतूसां इमिसं छन्त लिसः बी मखु।
28 अथे जूगुलिं छं इमित धा, परमप्रभु थः परमेश्वरया आज्ञा पालन मयाःगु व वय्कलं स्यनातःगु खँयात नालामकाःगु जाति
थ्व हे खः। सत्य नाश जूगु दु, थ्व इमिगु म्हुतुं तापाःगु दु।
29 " 'थःगु सँ खानाः वांछ्वयाब्यु, नांगा डाँडा डाँडाय् वनाः ख्व! छाय्धाःसा परमप्रभुं तंचायाः थ्व पुस्तायात इन्कार यानाः
त्वःतादीगु दु।' "

हत्याया ब्यासि

30 "यहूदायापिं मनूतय्सं जिगु मिखाय् मभिंगु ज्या याःगु दु, परमप्रभुं धयादी। जितः तसकं मयःगु मूर्तित इमिसं जिगु नां दुगु
देगलय् तयातःगु दु अले देगःयात अशुद्ध यानाब्यूगु दु।
31 इमिसं थः काय्म्ह्याय्पिं मेपिं घःतय्गु निंतिं मिइ भोग बीत हिन्नोमया ब्यासिइ दुगु तोपेतय्† पुजा यायेगुथाय् दयकूगु दु।

✡ **7:11** ७:११ मत्ती २१:१३; मर्क ११:१७; लूक १९:४६ * **7:12** ७:१२ परमप्रभुं इस्राएलतय्त मिश्रं पित हये धुंकाः इमिसं कनान देश त्याकुबलय् नापलायेगु पाल
थ्व शहरय् थापं याःगु खः। उकिं थ्व छगू पवित्र शहर खः तर मनूतय्गु पापं यानाः थ्व शहर नाश जुल। ✡ **7:12** ७:१२-१४ यहो १८:१; भज ७८:६०; यर २६:६
✡ **7:18** ७:१८ यर ४४:१७-१९ † **7:31** ७:३१ तोपेत धाःगु थाय् यरूशलेमया दच्छिनय् च्वंगु हिन्नोम व्यासीयागु छगूथाय् खः। थन इस्राएलीतय्सं मखुम्ह घः
मोलेखयात पुजा यायेत थः मस्त मिइ बलि बीगु खः।

जिं अथे यायेगु आज्ञा बियागु मखु, अज्याःगु खँ जिं मतिइ नं तयागु मदु।✡

32 उकिं होश या, परमप्रभुं धयादी, थज्याःगु ई वइ, गबले उकियात तोपेत वा हिन्नोमया ब्यासि धाइ मखु। तर मनू स्याइगु
ब्यासि धाइ। अन मनूतय्सं सीपिन्त मेगु सीम्ह थुनेगु थाय् मदुतले थुनी।
33 थ्व प्रजाया सीम्हत आकाशया झंगःत व पृथ्वीयापिं पशुतय् नयेगु नसा जुइ। इमित ख्यानाछ्वइपिं सुं हे दइ मखु।
34 जिं यहूदाया शहर व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ न्ह्यूगु सः व लसताया सः, भम्चा व जिलाजंया सः मदय्काबी।
छाय्धाःसा देश झिजांमिजां दनी।”✡

8

1 परमप्रभुं धयादी, “अबलय् शत्रुतय्सं यहूदाया जुजुपिं, हाकिमत, पुजाहारीत, अगमवक्तात व यरूशलेमय् च्वंपिं मनूतय्गु
क्वँय् इमिगु चिहानं लिकाइ।
2 मनूतय्सं माया यानाः सेवा याःगु, सल्लाह काःगु व पुजा याःगु सूर्य, तिमिला व आकाशया नगुतय्गु न्ह्याःने उपि क्वँय्त
ब्वइ। मुनाः चिहानय् थुनीगु पलेसा उपिं क्वँय् बँय् साः थें लानाच्वनी।
3 जिं थ्व मभिंगु जातियापिं म्वानाच्वंपिं मनूतय्त पितिनाः गन गन छ्वये अन अन इमिसं म्वायेगु स्वयाः सीगु यय्की।”
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

पाप व सजाँय

4 “यर्मिया इमित धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी –
“ ‘मनूत बँय् दइबलय् छु इपिं हाकनं मदनी ला?
सुं मनू फस्वया वंसा, छु व लिहां मवइ ला?
5 अथे खःसा थुपिं यरूशलेमयापिं मनूत छाय् परमेश्वरयात त्वःताः फस्वयावन?
इमिसं मूर्ति पुजा याना हे च्वंगु दु। इमिसं जिथाय् लिहां वये म्हां धाल।
6 जिं ध्यान बियाः खँ न्यनागु दु,
तर इमिसं खःगु खँ ल्हाः हे मल्हाः,
सुनानं “थ्व जिं छु यानागु” धयाः थःगु मभिंगु ज्याया निंति पश्चाताप मयाः।
लडाइँलय् वंम्ह सल थें सकलें थथःगु लँय् ब्वांवनाच्वंगु दु।
7 आकाशय् सलांत्याः झंगलं ला छेँ लिहां वनेगु ई स्यू।
सुकुभन्तु, इखुंचा व सारसं थः मेथाय् च्वंवनेगु ई स्यू।
तर जिमि प्रजां परमप्रभुयागु विधि मस्यू।

8 “ ‘छिमिसं गथे यानाः धाये फइ, “जिपिं बुद्धिमान खः,
अले परमप्रभुयागु व्यवस्था जिमिके दु?”
तर स्व, शास्त्रीतय्गु फताहा कलमं
उकियात फताहा दय्कूगु दु।
9 बुद्धि दुपिं मछालेमाली,
इमिगु नुगः क्वतुनी, अले इमित ज्वनी।
इमिसं परमप्रभुया वचनयात त्वःतूगु दु,
इमिके गज्याःगु बुद्धि दु?
10 छाय्धाःसा जिं इमि कलाःपिं मेपिं मनूतय्त
व इमिगु बुँ न्हूपिं मालिकतय्त बी।
दक्कलय् चिधंम्हंनिसें दक्कलय् तःधंम्ह तक फुक्कं लोभी जूगु दु।
अगमवक्तात व पुजाहारीत सकसिनं ध्वंलायेगु ज्या याइगु।
11 जि प्रजाया घालय् इमिसं तच्वःगु घाः मखु थें यानाः
पट्टी चिनाब्यूगु दु।
शान्ति ला द हे मदुसां
इमिसं “शान्ति, शान्ति” धाइगु।

✡ **7:31** ७:३१ लेवी १८:२१; २ राज २३:१०; यर ३२:३५ ✡ **7:34** ७:३४ यर १६:९; २५:१०; प्रका १८:२३

12 छु इपिं थःगु घच्चाइपुगु ज्या याये धुंकाः लज्या चाल ला?
मखु, इपिं भचा नं लज्या चाःगु मदु
छायध्याःसा इपिं लज्या चाये हे मसः।
उकिं मेपिं पतन जूपिंनापं इपिं नं पतन जुइ।
जिं इमित सजाँय बीबलय् इपिं नाश जुइ

13 " 'जिं इमिगु बाली यंके।
दाखमाय् दाख दइ मखु।
यःमरिमाय् यःमरिया फल दइ मखु।
अले उमिगु हः सुकुगनी।
जिं इमित बियागु नं
इमिपाखें लाका काइ।' "

परमप्रभुं धयादी।

14 यहूदाया मनूतय्सं थथे धाइ, झीपिं थन छाय् सुम्क च्वंच्वनागु?
छथाय् मुनेनु।
झीपिं छचाःखेरं पःखाः ग्वयातःगु शहरय् दुहां वनेनु,
अले अन नाश जुयेनु।
छायध्याःसा परमप्रभु झी परमेश्वरं झी नाश जुइ धकाः धयादीगु दु।
अले त्वनेत झीत बिख दुगु लः बियादीगु दु।
छायध्याःसा झीसं वयकःया विरोधय् पाप यानागु दु।
15 झीसं शान्तिया आस यानागु खः,
अय्नं छुं भिंगु खँ मवः,
लायकाबीगु ईया आस यानागु खः
अय्नं आतंक जक दु।
16 शत्रुतय् सलतय्गु स्वाँ स्वाँ याःगु सः दानपाखें ताये दयाच्वंगु दु।
इमि बल्लाःपिं सलत हाःगु सः न्यनाः देशयापिं सकलें मनूत थरथर खात।
इपिं देशयात अले अन दुगु फुक्क खँयात नाश यायेत वःगु दु।
शहर व अन च्वंपिन्त।

17 "स्व! जिं थःम्हं हे छिमिथाय् बिख दुपिं सर्पत छवयाहये,
अज्याःपिं सर्पतयत कःघाये फइ मखु।
अले इमिसं छिमित न्याइ"

परमप्रभुं धयादी।

थःमनूतय्गु निति यर्मिया ख्वःगु

18 हे जितः दुःखबलय् सान्त्वना ब्यूपिं,
जिगु नुगः दुने कमजोर जुयावंगु दु।
19 ध्यान बियाः न्यँ!
तापाःगु देशं जिमि मनूत ख्वयाच्वंगु सः ताये दयाच्वंगु दु।
"छु परमप्रभु सियोनय् मदी ला?
छु आः अन जुजु मदी ला?"

"इमिसं छाय् जितः थःगु मूर्तितपाखें
व ज्यालगे मजूगु विदेशी मूर्तितपाखें तंचायेकूगु?"

20 "छव लयेगु ई फुइधुंकल।
तान्वःला सिधयधुंकल।

अयनं झीगु उद्धार जूगु मखुनि।”

21 जिमि मनूतय्त घाःपाः याःगु खनाः जि थः हे घाःपाः जूगु दु।
जि ह्याँयह्याँय् ख्वये, जिगु नुगः क्वतुंगु दु।
22 छु गिलादय्* मलहम मदु ला?
छु अन सुं वैघ मदु ला?
जिमि मनूत छाय् मलंगु लय्?

9

1 जिगु छ्यं बुँगाःचा
व जिगु मिखा ख्वबिया मुहान जूगु जूसा,
स्याःपिं जिमि मनूतय्गु निंतिं
जि चान्हि ख्वयाच्वनेगु।
2 जिके मरुभूमिइ लँजुवाःत च्वनीगु छगूथाय् दुगु जूसा,
जि थः मनूतय्त त्वःताः तापाक च्वंवनेगु।
छायधाःसा इपिं सकलें व्यभिचारी खः,
विश्वासघातीतय्गु पुचः।

पाप व सजाँय

3 “इमिसं मखुगु खँ ल्हायेत
थःपिनिगु मेयात धनुष थें बेक्वयेकीगु।
इमिगु देशय् सत्य मखु,
बेइमानी हे बेइमानी दु।
इमिसं मभिंगु ज्या याना जुइ,
इमिसं जितः म्हमस्यु,”
परमप्रभुं धयादी।

4 “थः पासापिंपाखें होशियार जुयाच्वँ।
थः दाजुकिजापिन्त तकं पत्याः याये मते।
छायधाःसा फुक्क दाजुकिजापिं झंगःलाइपिं खः,
पासापिं सकसिनं बदनाम यायेत मखुगु खँ ल्हाना जुइ।
5 पासां थः पासायात झंगः लानाजुइगु,
सुनानं खःगु खँ मल्हाः।
इमिसं थःगु मेचां न्ह्याबलें मखुगु खँ ल्हानाजुइगु।
इपिं पाप यायां त्यानुचाये धुंकल।
6 छ धोखाया दथुइ च्वनाच्वंगु दु।
धोखां यानाः हे इमिसं जितः म्हसीकेत इन्कार याःगु दु,”
परमप्रभुं धयादी।

7 उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“स्व! जिं थःम्हं हे इमित धातुयात थें शुद्ध याये अले जाँचय् याये।
जिमि प्रजां मभिंगु ज्या याःगु दु।
उकिं जिं इमित मेगु छु यायेगु?
8 इमिसं मखुगु खँ ल्हाइगु।
सकसिनं थःगु म्हुतुं ला थः जःलाखःलानापं नाइक खँ ल्हाइगु,
नुगलं धाःसा मभिंगु जाः ग्वयाच्वनी।

---

* **8:22** ८:२२ गिलाद वासः दयकेत छ्यलीगु सिमासामाया लागिं नांजाःगु यर्दन खुसिया पुर्बय् लाःगु छगू लागा।

9 छु! जिं थ्व खँया लागि इमित सजाँय मबियेगु ला?
छु! जिं थज्याःगु जातियाके बदला मकायेगु ला?”

10 जिं धया– जि पहाडतय्गु लागि ख्वये,
जि मरुभूमिइ दुगु घाँय्ख्यःया निंतिं ख्वये,
छाय्धाःसा व गने धुंकल।
सुं नं अनं यात्रा याइ मखु।
अन सा द्रूहं मन्त।
पशुत व झंगःत बिस्युं वने धुंकल।

11 परमप्रभुं धयादी, “जिं यस्शलेमयात नाश यानाः
ध्वंचात च्वनीगु नाशया द्वँ दय्काबी,
यहूदाया शहरतय्त झिजांमिजां दंगुथाय् यानाबी।
अन सुं नं च्वने फइ मखु।”
12 थ्व थुइके फुम्ह बुद्धि दुम्ह मन् सु दु? थ्व खँ मेपिन्त कँ धकाः परमेश्वरं थुकिया बारे सुयात स्यनादिल? छाय् थ्व देश नाश जुयाः सुं नं वये वने मफइगु मरुभूमि थें जुल?
13 परमप्रभुं धयादिल, “छाय्धाःसा इमिसं जिं इमिगु न्ह्यःने तयाबियागु जिगु व्यवस्थायात त्वःतल। इमिसं जिगु खँ न्यंगु मदु अले इपिं जिगु व्यवस्थाकथं जूगु मदु।
14 उकिया पलेसा इपिं जिराहा जुयाः इमि पुर्खातय्सं स्यं थें बालघःया ल्यूल्यू वंगु दु।”
15 उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, “स्व, जिं थःम्हं हे जिमि प्रजायात नयेत खायुगु नसा व त्वनेत बिख बी।
16 इमिसं वा इमि पुर्खातय्सं म्हमस्यूपिं जातितय्गु दथुइ जिं इमित छ्यालब्याल यानाबी। अले इमित नाश मयातले तरवार ज्वनाः जिं इमित लिनाच्वने।”

यस्शलेमया मनूत ग्वाहालिया निंतिं ख्वःगु

17 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“छु जुयाच्वंगु दु, बिचाः या!
अले नुगःपा दादां ख्वइपिं मिस्तय्त सःति!
इपिं मध्ये दकलय् ख्वयेसःपिन्त सःतके छव।
18 इपिं याकनं वयेमा,
झीगु मिखां ख्वःबि पिहां वय्क
अले झीगु मिखासं ख्वःबि स्वः स्वः वय्क
झीगु निंतिं नुगःपा दादां ख्वये मा।
19 सियोनयापिं ख्वयाच्वंगु सः ताये दयाच्वंगु दु,
‘जिपिं गय् यानाः नाश जुल।
जिमित तसकं बेइज्जत याःगु दु,
जिमिसं थःगु देश त्वःते हे माः,
छाय्धाःसा इमिसं जिमिगु छेँ नाश यानाब्यूगु दु।’ ”

20 हे मिस्त, परमप्रभुया थ्व वचन न्यँ,
वय्कःया वचन ध्यान बियाः न्यँ!
थः म्ह्याय्पिन्त ख्वयेगु स्यँ,
छम्हय्सिनं मेम्हय्सित विलापया म्ये स्यँ!
21 छाय्धाःसा लँय् लँय् काय् म्ह्याय्पिन्त नाश यायेत
व चुक चुकय् ल्याय्म्हपिन्त नाश यायेत
मृत्यु झीगु झ्यालं, झीगु किल्लाय् दुने दुहां वःगु दु।
22 छं थथे धा, “परमप्रभुं थथे धयादी,

“ ‘मनूतय्गु सीम्ह बुँइ साः थें,
छव लइपिन्सं त्वःताः थकूगु अन्नया दं थें लानाच्वनी,
उकियात मुनीपिं सुं नं दइ मखु।’ ”
23 परमप्रभुं थथे धयादी,
“बुद्धि दुपिन्सं थःगु बुद्धियागु खँय् तःधंछुइ मते,
बल्लाःपिन्सं थःगु बलयागु खँय् तःधंछुइ मते,
तःमितय्सं थःगु धनयागु खँय् तःधंछुइ मते!
24 तर सुयां तःधंछुइ मास्ति वःसा,
वं जितः म्हमस्यूगु व थूगु खँय् तःधंछुइमाः।
पृथ्वीइ सदां दयाच्वनीगु दयामाया, न्याय व धार्मिकतायागु ज्या याइम्ह परमप्रभु जि हे खः।
छाय्धाःसा थ्व खँय् हे जि लय्ताः,”✡

परमप्रभुं धयादी।

25 परमप्रभुं थथे धयादी, “छगू ई वयाच्वंगु दु उबलय् जिं म्हय् जक चिं तःपिं आत्माय् धाःसा चिं मतःपिं सकलें मनूतय्त सजाँय बी।
26 थुपिं मनूत मिश्रीत, एदोमीत, अम्मोनीत, मोआबीत, मरुभूमिइ तातःपाःगु थासय् च्वंपिं मनूत खः। जिं यहूदायापिं मनूतय्त तकं सजाँय बी। थुपिं विदेशी जातितय्के थें इस्राएल्लया घरानायाके नं चिं मतःगु नुगः दु।”

10

परमेश्वर व मूर्तित

1 अय् इस्राएल्लया घराना, परमप्रभुं छिमित छु धयादी व न्यँ।
2 परमप्रभुं थथे धयादी,
“मेगु जातियापिनिगु पहःचहः सय्काकाये मते।
आकाशय् थीथी चिं खनाः
इपिं थें थरथर खाये मते।
3 छाय्धाःसा जाति जातितय्गु थितिकुति ज्यालगय् मजू।
इमिसं गुँइ छमा सिमा पाली,
अले छम्ह कारिगरं उकियात ज्याभलं आकार बी।
4 इमिसं वयात वहः व लुं बांलाकी।
इमिसं वयात मुगः व नकिनं कुतुं मवयेमा धकाः बल्लाक ताइ।
5 इमिगु मूर्तित
तुसिया क्यबय् तयातःम्ह बुँख्याःचा थें
नवाये मफु।
इमित क्वबिया जुइमाः, छाय्धाःसा इपिं न्यासि जुइ मफु।
इपिं खनाः ग्याये मते,
इमिसं छिमिगु छुं स्यंके फइ मखु, न
इमिसं छुं भिं याये फइ।”

6 हे परमप्रभु, छि थें जाःम्ह मेपिं सुं नं मदु,
छि तःधंम्ह खः।
छिगु नां शक्ति जाःगु दु।
7 हे जाति जातिया जुजु, सुनां छितः हनाबना मयाइ?
छाय्धाःसा छि हनाबना यायेमाःम्ह खः।
जाति जातिया बुद्धि दुपिं
मनूत वा इमि जुजुपिं मध्ये
छि थें जाःम्ह सुं नं मदु।✡

✡ **9:24** ९:२४ १ कोर १:३१; २ कोर १०:१७ ✡ **10:7** १०:७ प्रका १५:४

8 इपिं फुक्क ग्वाज्यः व मूर्ख खः।
सिँया मूर्तितपाखें इमिसं छु सय्काकाये फइ?
9 मुगलं दायातःगु वहःया पाता तर्शीशं,
लुँ धाःसा उपज देशं हइ।
थ्व कारिगरया ज्या
व लुँकःमिया ल्हाःया ज्या खः।
वयागु वसः वँचुगु व प्याजीगु रंगयागु जुइ।
उपिं फुक्क सीप दुपि मनूतय्गु ज्या खः।
10 तर परमप्रभु ला सत्य परमेश्वर खः,
वय्कः ला, म्वाःम्ह परमेश्वर व सदांयाम्ह जुजु खः।
वय्कः तंचायादीबलय् पृथ्वी खाइ।
जाति जातितय्सं वय्कःया तं सह याये फइ मखु।
11 "छं इमित थथे धा, 'थुपिं घःतय्सं आकाश व पृथ्वी दय्कूगु मखु। थुपिं घःत पृथ्वीं व आकाशया क्वय्नं नाश जुयावनी।' "
12 तर परमेश्वरं हे थःगु शक्ति
पृथ्वीयात दय्कादिल।
वय्कलं हे संसारयात
थःगु बुद्धिं थापं यानादिल।
अले आकाशयात
थःगु दुग्यानं चक्कंकादिल।
13 वय्कलं न्ववानादीबलय्
आकाशय् लः थ्वय्क हाली।
पृथ्वीया कुन्चां
वय्कलं सुपाँय् हयादी।
वा वइबलय्
वय्कलं हाबलासा
त्वय्कादी
अले थःगु धुकुतिं
फय् वय्कादी।

14 मनूत मूर्ख व ज्ञान मदुपिं खः,
मूर्ति दय्कीपिं इमिसं दय्कूगु मूर्तिपाखें
मछालेमाली।
छाय्धाःसा इमिसं दय्कूगु मूर्तित
छगू ध्वखा खः अले
इमिके सासः द हे मदु।

15 उपिं ज्यालगय् मजूगु व न्हीकीगु खँ खः।
उमिगु न्याय जुइबलय् उपिं नाश जुइ।
16 याकूबया भाग उपिं थें मखु,
वय्कः ला फुक्क दय्कादीम्ह खः।
अले वय्कलं इस्राएलयात थः प्रजा दय्केत ल्ययादीगु दु।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु वय्कःया नां खः।

वइतिनिगु नाश

17 अय् घेराय् लाःगु शहरयापिं मनूत,
देश त्वःतेत थथःगु सामान प्वःच्यु!
18 छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादी,

"थुबलय् जिं थःम्हं हे थ्व देशय् च्वंपिन्त वांछ्वयाबी।
इमित ज्वनेमा धकाः जिं इमित तःधंगु दुःखय् लाकाबी।"

19 जिगु घाःया निंतिं जितः धिक्कार दु!
जिगु घाः मलनीगु घाः खः।
अय्नं जिं थःम्हं थःत धया,
"थ्व ला जिगु ल्वय् खः, थुकियात जिं सह याये हे माः।"
20 जिगु पाल नाश जूगु दु।
उकियागु फुक्क खिपः चबूगु दु।
जि काय्पिं जिथासं वने धुंकल, आः इपिं मन्त।
जिगु पाल ग्वयाबीम्ह
व जि च्वनेगु थाय् दय्काबीम्ह आः सुं मन्त।
21 फैजवाःत मूर्ख जुल,
इमिसं परमप्रभुयात न्यनेकने मयाः,
उकिं इपिं ताःलाइ मखु,
इमि फुक्क फै उखेलाः थुखेलाः जूगु दु।
22 न्यँ! छगू खबर वयाच्वंगु दु –
उत्तरया देशं छगू तःधंगु हलचल!
उकिं यहूदाया शहर शहरयात झिजांमिजां यानाः
ध्वंचात च्वनीगु थाय् यानाबी।

यर्मियाया प्रार्थना

23 हे परमप्रभु, मन्यागु जीवन वयागु थःगु मखु धकाः जिं स्यू।
मनूतय्सं थःगु पलाः थःगु इच्छा कथं तयेगु पाय्छि मजू।
24 हे परमप्रभु, जितः भिंकादिसँ, तर खःगु न्यायनं जक,
तंम्वयाः मखु,
मखुसा जि नाश जुइ।
25 छितः स्वीकार मयाःपिं जाति जातितय्के
व छिगु नां मकाइपिं मनूतय्के थःगु तं प्वंकादिसँ!
छाय्धाःसा इमिसं याकूबयात क्वाप्प नःगु दु।
इमिसं वयात क्वाप्प नःगु दु अले वयागु देशयात नाश यानाब्यूगु दु।

11

यहूदां बाचा त्वथूगु

1 परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः –
2 "थ्व बाचाया शर्त ध्यान बियाः न्यँ! अले यहूदा व यरूशलेमयापिं मनूतय्त धा!
3 छं इमित धा, परमप्रभु इस्राएल्तयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – 'थ्व बाचाया शर्त मानय् मयाइपिं मनूतय्त सराः लायेमा।
4 नँया भट्टी थें च्वंगु मिश्र देशं पितहयाबलय् जिं छिमि पुर्खातय्त थथे धयागु खः, जिगु खँ न्यँ, जिं छिमित धयागु फुक्क खँ मानय् या। अले छिपिं जिम्ह प्रजा जुइ, जि छिमि परमेश्वर जुये।
5 दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देश बी धकाः जिं छिमि तापाःबाज्यापिंलिसें पाफयागु जिं पूरा याये फयेमा धकाः जिं थथे धयागु खः।' छिपिं आः व हे देशय् च्वनाच्वंगु दु।"
अले जिं लिसः बिया, "हे परमप्रभु, आमेन, अथे हे जुइमा।"
6 परमप्रभुं जितः धयादिल, "यहूदाया फुक्क शहर व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ वनाः थथे धाधां थ्व फुक्क वचन न्यंकि– छिमिसं थ्व बाचाया शर्त ध्यान बियाः न्यँ, अले उकियात पालन या!
7 जिं छिमि पुर्खातय्त मिश्र देशं पित हयागु दिनंनिसें थौं तक इमित मदिक्क बारम्बार 'जिगु उजं पालन या' धकाः ख्याच्वः बियावयाच्वनागु दु।

8 तर इमिसं ध्यान बियाः मन्यं वा जिगु खँय् न्हायपं मब्यू। इमिसं थःगु जिराहा व मभिंगु इच्छा कथं ज्या याना जुल। जिं
इमित व बाचा पूरा यायेगु आज्ञा बियागु खः तर इमिसं अथे मयाः। उकिं व बाचाय् च्वयातःगु फुक्क सराः जिं इमिके हया।"✡
9 अनंलि परमप्रभुं जितः धयादिल, "यहूदा व यरूशलेमयापिं मनूतय्सं जिगु विरोधय् जाः ग्वयाच्वंगु दु।
10 जिं धयागु खँ मन्यंपिं इमि तापाःबाज्यापिन्सं थें पाप यानाः इमिसं मेपिं घःत पुजा याःगु दु अले इमिगु ल्यू वंगु दु। इस्राएल
व यहूदाया मनूतय्सं जिं इमि तापाःबाज्यापिंलिसें चिनागु बाचायात त्वथ्गु दु।
11 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी, 'स्व! जिं थम्हं हे इमिथाय् इपिं बचय् जुइ मफय्क विपत्ति हये। अले इमिसं जितः सःतूसां
जिं लिसः बी मखु।
12 अले यहूदा व यरूशलेमयापिं मनूतय्सं थःपिन्सं बलि छाःम्ह घःतय्त सःती। तर विपत्तिया इलय् उपिं घःतय्सं इमित
बचय् याये फइ मखु।
13 हे यहूदा, छिमिगु गुलि शहरत दु, उलि हे छिमि घःत नं दु। यरूशलेमय् गल्लि गल्लि दु, मछालापुसे च्वंम्ह बालघःया
लागि छिमिसं धुपाँय् च्याकीगु वेदीत नं उलि हे दयकूगु दु।'
14 "अथे जुयाः थ्व जातिया लागि प्रार्थना याये मते! थुपिं मनूतय्गु पंलिनाः बिन्ति याये मते! छाय्धाःसा इमिगु दुःखया
इलय् इमिसं याःगु प्रार्थना जिं न्यने मखु।
15 "जिम्ह प्रियया जिगु देगलय् छु ज्या दु?
वं ला यक्वनापं याये मत्यःगु ज्या याःगु दु।
छु भाकल व बलिदानया लां छिमिगु सजाँययात तापाक तये फइ ला?
छिमिसं मभिंगु ज्या याइबलय् छिपिं लय्ताइ।"

16 छगू इलय् परमप्रभुं छिमित भिंगु फल दुगु वाउँगु जैतूनया सिमा धकाः नां बियादीगु खः।
तर वाफय्या थ्वःसःनापं वय्कलं उकियात मि नकाबी।
अले उकिया कचात त्वथुलाबी।
17 जि दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं, छिमित पिनागु खः, जिं छिमिथाय् विपत्ति हयेगु फैसला यानागु दु। छाय्धाःसा इस्राएलया
घराना व यहूदाया घरानां मभिंगु ज्या याःगु दु। बालघःया निंतिं धुपाँय् च्याकाः जितः तंचाय्कूगु दु।

यर्मियायात स्यायेत ग्वःसा ग्वःगु
18 परमप्रभुं हे जितः धयादिल अले जिं सिल। वय्कलं हे इमिसं जिगु विरोधय् ग्वःगु जाः जितः क्यनादिल।
19 जि ला स्याये यंकेत्यंम्ह छुं मस्यूम्ह चिधिकःम्ह भ्याःचा खः। इमिसं थथे धयाः जिगु हे विरोधय् जाः ग्वःगु खः धकाः
जिं मस्यूगु जुल,
"व सिमायात उकिया फलनापं नाश यायेनु!
उकियात म्वाःपिनिगु थासं पालाः वांछवयाब्यु।
थुकिया नांयात आवंनिसें लुमंकेमा।"

20 तर हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, छिं खःकथं न्याय यानादी।
छिं मनूतय् नुगः दुवालादी।
छिं इमित बदला कयादीगु जिं स्वये दयेमा,
छाय्धाःसा छितः हे जिं जिगु मुद्दा लःल्हानागु दु।
21 उकिं परमप्रभुं जितः छन्त स्यायेत स्वःपिं अनातोतया मनूतय्गु बारे धयादी, इमिसं थथे धाल, "छं परमप्रभुया नां कयाः
अगमवाणी ल्हाये मते, मखुसा छ जिमिगु ल्हातं सी।"
22 उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं इमिगु बारे थथे धयादी, "जिं थःम्हं हे इमित सजाँय बी, इमि ल्यायम्हपिं तरवारं व इमि
कायम्ह्यायपिं नये मखनाः सी।
23 इपिं सुं नं बचय् जुइ मखु। छाय्धाःसा इमिगु सजाँयया दँय् जिं अनातोतया मनूतय्के विपत्ति हये।"

12

यर्मियाया बिन्ति
1 हे परमप्रभु, जिं छिथाय् मुद्दा हइबलय्

✡ **11:8** ११:८ व्य ११:२९; २७:१४-२६; २८:१५-६८

छिं न्ह्याबलें जितः न्याय बियादीगु दु।
अय्नं जितः छिनापं छिगु इन्साफया बारे खँ ल्हाये मास्ति वः।
दुष्टत छाय् अपाय्सकं जियावःगु?
मभिंपिं मनूत छाय् याउँक म्वानाच्वंगु?
2 छिं इमित पिनादिल, इमिसं हा नं काःगु दु,
इपिं थाहां वइ अले फल नं बी।
इमिगु म्हुतुइ छिगु नां ला दु,
तर इमिगु मन छिपाखें तापाः।
3 तर हे परमप्रभु, छिं ला जितः म्हस्यु।
छिं जितः खं, छिं जिगु मनयात जाँचय् यानादी।
स्यायेत यंकीपिं फैतयत थें इमित साला यंकादिसँ!
स्याइगु दिया लागि इमित अलग तयादिसँ!
4 देशय् गुबलय् तक वा मवयाच्वनीगु?
ख्यलय् च्वंगु घाँय् गुबलय् तक गनाः सुकूचिना च्वनीगु?
देशय् च्वंपिं मनूतय्सं याःगु मभिंगु ज्याया कारणं
पशुत व झंगःत फुक्क नाश जुइ धुंकल।
छाय्धाःसा मनूतय्सं
"झीत छु जुइ, वय्कलं खनी मखु" धयाच्वंगु दु।

परमेश्वरया लिसः
5 "मनूतलिसें ब्वांय् वनाः हे छ त्यानुचाल धाःसा
छ गथे यानाः सलतनापं ब्वांय् वने फइ?
छ सुरक्षित थासय् हे क्वदल धाःसा
यर्दन लिक्कया झालय् छं छु यायेगु?
6 छिमि दाजुकिजापिं, छंगु थःगु हे परिवारं हे छन्त झंगःलाःगु दु।
इपिं छंगु विरोधय् तःसलं हाला वयाच्वंगु दु।
इमिसं छलिसें नाइक खँल्हासां
छं इमित पत्याः याये मते!

7 "जिं जिमि मनूत इस्राएल्यात त्वःताबी।
जिगु सर्बय जिं वांछ्वयाबी।
जितः यःम्हय्सित
जिं वया शत्रुतय्गु ल्हातय् बी।
8 जि थः मनूत जिगु लागिं गुँयाम्ह सिंह थें जूगु दु।
इपिं जितः स्वयाः गर्जय् जूगु दु, उकिं जितः इपिं मयः।
9 छु जिगु सर्बय जिगु लागि
शिकारी झंगःतय्सं घेरय् यानातःम्ह फुतिफुति दुम्ह शिकारी झंगः थें जूगु मदु ला?
हुँ, ख्यलय् च्वंपिं फुक्क पशुतयत मुंकि।
अले वयात नयेत सःताः हजि!
10 यक्व फैजवाःतय्सं जिगु दाखया क्यबयात स्यंकाब्यूगु दु।
इमिसं जिगु बुँयात न्हुतुन्हुगु दु,
इमिसं जिगु न्ह्याइपुगु बुँयात मरुभूमि थें
छुं नं मसइगु थाय् यानाब्यूगु दु।
11 इमिसं थुकियात ज्याख्यलय् मजूगु जमिन दय्काब्यूगु दु।
व जिगु न्ह्यःने गंगु व झिजांमिजां दंगुथाय् जूगु दु।
देशया फुक्क थाय् मरुभूमिइ जूगु दु,
सुनां उकियागु वास्ता मयाः।

12 मरूभूमियागु फुक्क नांगा डाँडाय् नाश याइपिं थाहां वःगु दु।
परमप्रभुयागु तरवारं देशयागु छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक नाश याइ,
अले सुं नं सुरक्षित जुइ मखु।
13 इमिसं छ्व ह्वल, तर कं बुल।
इमिसं दुःख सियाः ज्या यात,
तर इमित छुं फाइदा मदु।
जि तसकं तंम्वयागुलि इमिगु बाली मदुगु जुयाः इपिं मछाले माल।"

इस्राएलया जःलाखःला देशतयत परमप्रभुया बुखँ

14 परमप्रभुं थथे धयादी, "जि थः प्रजा इस्राएलयात अधिकार यायेत बियागु देश कब्जा याःपिं जिम्ह दुष्ट जःलाखःलातय्त जिं थम्हं हे सिमायात थें लिनाकयाः इमिगु देशं पितिनाछ्वये। यहूदाया घरानायात नं जिं इमिगु दथुं लिनाकाये।
15 तर इमित जिं लिनाकाये धुंकाः हाकनं जि लिहां वये अले इपिं सकसितं दया याये। जिं इमित इमि पुर्खाया देशय् लित हये।
16 इमिसं न्हापा जि प्रजायात बालघःया नामं पाफयेगु स्यं थें 'धात्थें परमप्रभु म्वाःम्ह खः' धयाः जिगु नां कयाः पाफयाः जिगु प्रजाया पहःचहः धात्थें हे बांलाक सयेकाकाल धाःसा इमित जि प्रजाया दथुइ थाय् बी।
17 तर गुगु जातिं जिगु आज्ञा पालन याइ मखु जिं उगु जातियात लिनाकयाः नाश याये।"

परमप्रभुं धयादी।

13

सुतिया छपु जनी

1 परमप्रभुं जितः थथे धयादिल, "वनाः छपु सुतिया जनी न्या, अले व छंगु जँय् च्यु, तर उकियात लखं प्याके मते।"
2 उकिं परमप्रभुं धयादीगु थें जिं छपु सुतिया जनी न्यानाः थःगु जँय् चिना।
3 हाकनं निक्वः खुसी परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
4 "छं न्याःगु छंगु जँय् च्युगु जनी ज्वनाः आः परात खुसिचाय् हुँ, अन ल्वहंधिकय् दुगु कापिचाय् व सुचुकाति!"
5 उकिं परमप्रभुं जितः धयादीगु थें वनाः परात खुसिइ जिं व सुचुकातया।
6 तःन्हु दये धुंकाः परमप्रभुं जितः धयादिल, "दँ, परात खुसिइ हुँ, अले अनं जिं छन्त अन सुचुका तयेत बियागु जनी ज्वनाः वा।"
7 अले जि परात खुसिइ वना, अनं जिं सुचुका तयागु थासं व जनी म्हुयाः लिकया। जनी ला चने धुंकल, व ज्यालगय् मजुइ धुंकल।
8 अबलय् परमप्रभुया वचन जिथाय् वल –
9 "परमप्रभुं थथे धयादी, 'थुकथं हे यहूदाया घमण्ड व यरूशलेमया तःधंगु घमण्ड नाश यानाबी।
10 थुपिं जिगु खँ न्यनी मखुपिं व थथःगु नुगलय् जिराहा जुयाः मेपिं घःतय्गु सेवा व पुजा याइपिं मभिंपिं मनूत खः। थुपिं थ्व ज्यालगय् मजुइधुंकूगु जनी थें जुइ।
11 छायधाःसा गथे छपु जनी मनूया जँय् क्वातुक्क ची, अथे हे जिं इस्राएलया फुक्क घराना व यहूदाया फुक्क घरानायात जिगु नां, प्रशंसा व हनाबनाया निंतिं जिगु प्रजा जुइत चिनागु दु। तर इमिसं खँ मन्यं,' परमप्रभुं धयादी।

छेंगूया म्हिचा

12 "छं इमित धा, 'परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, फुक्क छेंगूया म्हिचा दाखमघं जायेमा।' अले 'फुक्क थल दाखमघं जायेमा धकाः जिमिसं मस्यू ला?' धकाः इमिसं छन्त धाल धाःसा,
13 छं इमित धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – जिं थःम्हं हे थ्व देशय् च्वंपिं सकसितं, दाऊदया वंशया राजगद्दीइ च्वंपिं जुजुपिं, पुजाहारीत, अगमवक्तात व यरूशलेमय् च्वंपिं सकसितं दाखमघं काय्काबी।
14 अले जिं इमित छम्हय्सित मेम्हनापं ल्वाकाबी, अर्थात बौम्हय्सित काय्म्हलिसें, काय्म्हसित बौम्हलिसें, जिं इमित दयामाया याये मखु। दया यानाः इमित नाश जुइगुपाखें बचय् नं याये मखु,' " परमप्रभुं धयादी।

ज्वनायंकीगु ख्याच्वः

15 स्व! ध्यान बियाः न्यँ!
तःधं जुइ मते,
छायधाःसा परमप्रभुं थथे धयादीगु दु।

16 वय्कलं तसकं खिउँगु हये न्ह्याः हे,
तसकं खिउँगु डाँडाय् छिपिं लुफिहाये न्ह्याः हे
परमप्रभु थः परमेश्वरया प्रशंसा या!
छिमिसं जःया आशा याइ,
तर वय्कलं उकियात खिउँगुलिइ हिलाः तसकं खिउँकादी।
17 तर छिमिसं ध्यान बियाः मन्यन धाःसा
छिपिं तःधंछु जूगुलिं जि याकःचा ख्वये।
परमप्रभुया बथांयात ज्वना यंकूगु जुयाः जि ह्याँय्ह्याँय् ख्वये,
अले जिगु मिखां ख्वबिया धाः पिहां वइ।

18 जुजु व राजमातायात धा,
"सिंहासनं कुहां वा,
छाय्धाःसा छिमिगु छेनं गौरवं जाःगु मुकुट कुतुं वनी।"
19 यहूदाया दच्छिनया शहरया ध्वाखा तिनातःगु दु।
सुनानं उपिं ध्वाखात चाय्के फइ मखु।
यहूदायापिं सकलें मनूतय्त ज्वनाः देशं पिने यंकूगु दु।

20 थःगु मिखा चाय्काः उत्तरपाखें वयाच्वंपिन्त स्व!
छन्त लःल्हाःगु बथां,
बांलाःपिं फैत गन दु?
21 वय्कलं छं थःम्हं हे स्यंपिं छिमि न्हापायापिं पासापिन्त हे
छंगु च्वय्यागु थासय् तयादीबलय् छं छु धायेगु?
मचा बुइकेत्यंम्ह मिसायात मचाबू ब्यथा जूगु थें छन्त मजुइ ला?
22 छं "जितः थथे छाय् जुल?" धकाः मतिइ तल धाःसा
छंगु पतसि खुगू व छन्त बलात्कार याःगु ला छंगु हे पापं यानाः खः।
23 छु हब्सीनं थःगु छेंगू व चितुवां थःगु चातः हिले फइ ला?
न छिपिं मभिं ज्या यायेगु बानी दुपिन्सं भिं याये फइ।

24 "जिं छिमित मरुभूमियागु फसं
ब्वय्कायंकूगु छ्व थें ह्वलाबी।
25 छंगु ब्व थ्व हे खः,
अर्थात जिगुपाखें छंगु लागि क्वःछिनागु ब्व"

परमप्रभुं धयादी।

"छाय्धाःसा छं जितः त्वःताः मखुपिं घःतय्गु भलसा काःगु दु।
26 उकिं जिं थःम्हं हे छंगु लज्या खनेदयेमा धकाः
छंगु पतसि त्वःकाः छंगु ख्वालय् थ्यंकाबी।
27 जिं छ व्यभिचारी जूगु व येचाःगु खनागु दु।
ख्यलय् ख्यलय् व डाँडा डाँडाय्
छं घचाइपुगु मूर्तित पुजा याना जूगु जिं खनागु दु।
हे यरूशलेम छन्त धिक्कार!
गुबलय् तक छ अशुद्ध जुयाच्वनेगु?"

14

वा मवःगु, अनिकाल, तरवार

1 वा मवःगु दँया बारे यर्मियायाथाय् वःगु परमप्रभुया वचन थ्व हे खः –
2 "यहूदा ख्वइ,
वया शहरत कमजोर जूगु दु।

इमिसं देशया निंतिं नुगः मछिंकी,
यरूशलेमया ख्वःसः आकाश तक थ्यंगु दु।
3 वया भारदारतय्सं थः च्यःतय्त लः काय्के छवइ।
इपिं तुंथिइ वनी, तर इमित लः दइ मखु।
इपिं खालिगु लः थल ज्वनाः लिहां वइ।
इमिसं निराश जुयाः
व लज्या चायाः थःगु छ्यं त्वपुइ।
4 देशय् वा मवःगुलिं जमिन चिरिबाये धुंकल।
बुँज्या याइपिन्सं नुगः क्वतुंगुलिं थःगु छ्यं त्वपुइ।
5 ख्यलय् घाँय् मदुगुलिं
मांम्ह चल्लां नं मचा बुइकाः त्वःता वंगु दु।
6 गुँ गधात नांगा डाँडाय् दनाः ध्वंचात थें स्वाँ स्वाँ वय्की।
घाँय् मदुगुलिं इमिगु मिखा बुलुसे च्वनी।"

7 जिमिसं यानागु मभिंगु ज्यां जिमिगु विरोधय् साक्षी ब्यूसां हे परमप्रभु,
छिगु नां तःधंकेत छुं ज्या यानादिसँ।
जिमिसं तःकः मछि हे छितः त्वःतागु दु।
जिमिसं छिगु विरोधय् पाप यानागु दु।
8 हे इस्राएलया आशा,
दुःखया इलय् वयात उद्धार यानादीम्ह,
थ्व देशय् छि छाय् परदेशी थें जुयादियागु?
छाय् छि छचा जक च्वनेत थःगु पाल ग्वइम्ह लँजुवाः थें जुयादियागु?
9 छाय् छि अजू चाःम्ह मनू थें जुयादीयागु?
छाय् बचय् याये मफइम्ह बल मदुम्ह सिपाइँ थें जुयादियागु?
हे परमप्रभु छि जिपिंनापं दी।
जिमित छिकपिनि हे मनूत धाइ,
जिमित त्वःतादी मते!
10 थ्व प्रजाया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
"इमित ला चाचाःहिलाः जुइगु तसकं यः।
इमिसं थःगु तुतियात पनी मखु।
उकिं परमप्रभुं इमित नालादी मखु।
आः वय्कलं इमिगु अधर्म लुमंकादी
अले इमिगु पापया सजाँय इमित बियादी।"

परमप्रभुं यर्मियायात मनूतय्गु निंतिं प्रार्थना यायेत पनादीगु

11 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, "थ्व प्रजाया भिंया लागि प्रार्थना याये मते!
12 इपिं अपसं च्वंसां जि इमिगु सः न्यने मखु। इमिसं होमबलि व अन्नबलि छाःसां जिं व नालाकाये मखु। उकिया पलेसा जिं इमित तरवार, अनिकाल व महामारी नाश याये।"
13 तर जि धया, "हाय! परमप्रभु परमेश्वर, अगमवक्तातय्सं इमित 'छिमिसं तरवार व अनिकाल खनी मखु, जिं छिमित धात्थें थ्व थासय् न्ह्याबलें दयाच्वनीगु शान्ति बी धकाः धयाच्वनी।' "
14 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, "उपिं अगमवक्तातय्सं जिगु नामय् फताहा अगमवाणी ल्हानाच्वंगु दु। जिं इमित छ्वयागु मखु वा ल्ययागु मखु वा इपिंलिसें नवानागु मदु। इमिसं ला मखुगु दर्शन, अगमवाणी, ज्वखना, मूर्ति पुजा व धोखाया खँया अगमवाणी ल्हानाच्वंगु दु।
15 उकिं, जिगु नामय् अगमवाणी याइपिं अगमवक्तातय्गु बारे जि परमप्रभुं थथे धाये – जिं इमित छ्वयागु मखु। अय्नं इमिसं, 'थ्व देशयात गुगुं तरवार वा अनिकालं थी मखु,' धकाः धयाच्वंगु दु। उपिं अगमवक्तात हे तरवार व अनिकालं नाश जुइ।

16 अले अगमवाणी ल्हानाच्वंपिं मनूतय्त अनिकाल व तरवारं सीधुंकाः यस्शलेमया लँय् वांछ्वइ। इमित व इमि कलाःपिन्त
वा काय् म्ह्यायपिन्त थुनीपिं सुं दइ मखु। जिं इमिके इमित ल्वःगु विपत्तित प्वंकाबी।
17 "आः हे यर्मिया, छं इमित थ्व वचन धा,
" 'जिगु मिखां मदिक्क चान्हि ख्वःबि पिहां वयाच्वनेमा।
छाय्धाःसा कुमारी म्ह्याय्, जिमि मू वंपिं मनूत तसकं घाःपाः जूगु दु।
इमित तःधंगु घाः जूगु दु।
18 ख्यलय् वनेबलय् जिं लडाइँलय् सीपिं मनूतय्गु सीम्ह खनीगु।
शहरय् वनेबलय् जिं अनिकाल जुयाः नये मखनाच्वंपिं खनीगु।
अगमवक्तात व पुजाहारीत निखलः हे
थःम्हं म्हमस्यूगु देशय् वंगु दु।' "

परमप्रभुयात मनूतय्गु बिन्ति

19 छु! छिं यहूदायात त्वःता हे दियागु खः ला?
छितः सियोन तसकं मयः ला?
जिमित लने हे मफय्क छाय् छिं कय्कादियागु?
जिमिसं शान्तिया आशा यानाः
तर छुं नं भिंगु खँ मवः।
लनीगु ई पियाच्वनाः तर आतंक जक दु।
20 हे परमप्रभु, जिमिसं थःगु मभिंगु ज्या
व जिमि तापाःबाज्यापिनिगु अपराध मानय् याये,
जिमिसं धात्थें हे छिगु विरोधय् पाप यानागु दु।
21 छिगु नां तःधंकेत जिमित हेला यानादी मते।
छिगु नांजाःगु सिंहासनयात क्वह्यंकादी मते।
जिपिंलिसें चिनादियागु बाचायात लुमंकादिसँ,
अले उकियात त्वाथुलादी मते।
22 जात जातिया घःत मध्ये सुनां वा वय्के फइ?
अथवा आकाशं थःम्हं हे वा वय्के फइ ला?
हे परमप्रभु, जिमि परमेश्वर, छिं हे वा वय्कादी।
उकिं जिमित छिगु हे आशा दु,
छाय्धाःसा थ्व फुक्क यानादीम्ह छि हे खः।

15

यहूदाय् च्वंपिनिगु विनाश

1 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, "मोशा व शमूएल जिगु न्ह्यःने दंसां थ्व जातिपाखे जिगु मन वनी मखु। इमित जिगु न्ह्यःनं
पितिनाछ्व! इमित वनेब्यु!✡
2 अले 'जिपिं गन वनेगु?' धकाः इमिसं छन्त न्यन धाःसा छं इमित थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी-
" 'सीगु लागि च्वयातःगु दुसा सीत वनेमा,
तरवारं सीगु च्वयातःगु दुसा तरवारं सीत वनेमा
अले अनिकालं सीगु च्वयातःगु दुसा अनिकालं सीत
व ज्वनाः यंकिगु च्वयातःगु दुसा ज्वंकाः वनेमा।' "✡
3 परमप्रभुं धयादी, "जिं इमिगु विरोधय् प्यंगूकथंया नाश छ्वये। स्यायेत तरवार, इमिगु सीम्ह लुतुलुया यंकेत खिचात,
नयेत व नाश यायेत झंगःपन्छि व जंगली पशुत।
4 हिजकियाया काय् मनश्शें थः यहूदायाम्ह जुजु जुयाच्वंबलय् यस्शलेमय् छु याःगु खः उकिया लागि जिं इमित पृथ्वीयागु
फुक्क देशय् छगू घच्चाइपुगु खँ यानाबी। ✡
5 "परमप्रभुं धयादी, हे यस्शलेम, सुनां छन्त दया याइ?

✡ **15:1** १५:१ प्रस ३२:११-१४; गन्ती १४:१३-१९; १ शम् ७:५-९ ✡ **15:2** १५:२ प्रका १३:१० ✡ **15:4** १५:४ २ राज २१:१-१६; २ इति ३३:१-९

छंगु निंतिं सु ख्वइ?
छन्त गथे च्वं धकाः सुनां न्यंवइ?
6 छं जितः त्वःतूगु दु,"

परमप्रभुं धयादी।

"छ लिचिला वनाच्वंगु दु।
उकिं जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः छन्त नाश याये,
छायधाःसा जिगु तंयात सह यायां थाकय् जुल।
7 अले थ्व देशया ध्वाखा ध्वाखाय् जिं इमित हासां हाःथें हाये,
जिं इमि काय् म्ह्याय्पिन्त लाकाकाये,
जिमि मनूतय्सं थःगु मभिंगु पहःचहः मत्वःतूगुलिं
जिं इमित नाश याये।
8 जिं इमि भाःत मदुपिं मिसातय्गु ल्याः
समुद्रया फिया ल्याः स्वयाः अप्वः दय्काबी।
जिं इमिगु विरोधय्, ल्याय्म्हपिनि मांया विरोधय् न्हिनय् नाश याइम्ह ब्वनाहये।
जिं इमित आकांझाकां संकटय् लाकाबी अले इपांथिपां कंकाबी।
9 न्हय्म्ह काय् म्ह्याय्पिनि मां मुर्छ्या जुयाः सी।
न्हिनय् हे वयागु सूर्य बिनावनी।
वयागु बेइज्जत जुइ, अले व लज्याय् लाइ।
इमि तरवारं बचय् जूपिन्त धाःसा
जिं इमि शत्रुतय्गु न्ह्याःने तरवारं स्याके बी,"

परमप्रभुं धयादी।

परमप्रभुया न्ह्याःने यर्मियाया उजुर
10 हाय, जिमि मां, छाय् छिं जितः बुइकादिया?
जिलिसें फुक्क देशं ल्वापु व जवाःसवाः याइगु।
जिं न त्याय् बियागु दु, न त्याय् कयागु दु,
अय्नं सकसिनं जितः सराः बीगु।
11 परमप्रभुं धयादिल, "हे यर्मिया, धात्थें हे जिं छन्त छंगु भिंया निंतिं बचय् याये।
धात्थें हे जिं दुःख व संकटया इलय्
छिमि शत्रुतय्त छलिसें बिन्ति याकेबी।
12 छु छम्ह मनुखं उत्तरया नँया त्याः
वा कँय्यागु त्याः त्वथुले फइ ला?

13 "छिमिगु देशन्यंक जूगु छिमिगु फुक्क पापं यानाः छिमिगु धनसम्पत्ति
व छिमिगु धुकूया सामान जिं लुतय् यानाहःगु सामान थें सितिकं इनाबी।
14 जिं छिमित छिमिसं म्हमस्यूगु देशय्
छिमि शत्रुतय्गु दास यानाबी।
छायधाःसा जिगु तमं छगू मि च्याकी,
गुगु छंगु विरोधय् च्याइ।"

15 छिं स्यु, हे परमप्रभु, जितः लुमंकादिसँ,
जितः वास्ता यानादिसँ।
जिगु निंतिं जितः कसाः बीपिन्त बदला कयादिसँ।
छि सह याये फुम्ह खः, जितः यंकादी मते!
छिगु लागिं जिं गुलि ब्वः फये माल! व लुमंकादिसँ।
16 छिगु वचन वःबलय् जिं उपिं वचन नया।
छिगु वचनं यानाः जितः न्ह्यइपुल,
अले जिगु नुगलय् लसतां भय्बिल।

हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर,
मनूतय्सं जितः छिकपिनि मनू धाइगु।
17 मोजमज्जा यानाजुइपिनिगु पुचलय् जि गुबलें मच्वना।
इपिंलिसें न्ह्याइपुकेगु ज्या नं याना मजुया।
छिगु ल्हाः जिके दुगुलिं जि याकःचा हे च्वना।
छिं जितः तमं जाय्कादीगु खः।
18 जितः छाय् दुःख जुया तुं च्वंगु?
जिगु घाःपाः छाय् तसकं स्याःगु व मलंगु?
छु छि जिगु लागि धोखा बीगु खुसिचा थें
व लः मदुगु मुहान थें खः ला?
19 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी,
"छ पस्ताय् चाल धाःसा छं जिगु सेवा यायेमा धकाः जिं छन्त हाकनं थापं याये।
छं माःगु खँ जक ल्हात धाःसा
अले म्वाःमदुगु खँ मल्हात धाःसा,
छ जिगुपाखें खँ ल्हाइम्ह थें जुइ।
थुपिं मनूत छन्थाय् लिहां वयेमा
तर छ धाःसा इपिं पाखे वने मते।
20 जिं छन्त थ्व प्रजाया निंतिं कँय्यागु बल्लाःगु किल्ला दुगु पःखाः दय्काबी।
इमिसं छंगु विरोधय् लडाइँ याइ,
तर इमिसं छन्त त्याकी मखु,
छाय्धाःसा छन्त बचय् यायेत
व उद्धार यायेत जि छलिसें दु,"

परमप्रभुं धयादी।

21 "मभिंपिं मनूतय्गु ल्हातं जिं छन्त बचय् याये,
अले दयामाया मदुपिनिगु ल्हातं जिं छन्त त्वःतके।"

16

यहूदायात जुइगु सजाँय

1 परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल-
2 "थ्व थासय् छं ब्याहा याये व काय्म्ह्यायपिं बुइके मज्यू।"
3 छाय्धाःसा थ्व देशय् बूपिं काय्म्ह्यायपिं व इमित बुइकिपिं मां-बौया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
4 "इपिं ग्यानापुगु ल्वचं सी। इमिगु लागिं सुं नं ख्वइ मखु वा सुनानं इमित थुनी मखु। इपिं बँय् फोहर थें लानाच्वनी। इपिं तरवार व अनिकालं नाश जुइ, इमिगु सीम्ह आकाशयापिं झंगःपन्छित व पृथ्वीयापिं पशुतय्गु नयेगु नसा जुइ।"
5 छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादी, "मनू सीगु छेँय् सीभ्वय् नयेत दुहां वने मते, वा शोक यायेत वा सान्त्वना बीत वने मते। छाय्धाःसा जिं थुपिं मनूतय् दथुं जिगु आशिष, सदां दयाच्वनीगु दयामाया व दया चीकाछ्वये धुन," परमप्रभुं धयादी।
6 "अथे जुयाः तःधंपिं व चिधंपिं निखलः हे थ्व देशय् सी। इमित सुनानं थुनी मखु। सुं नं इमिगु निंतिं ख्वइ मखु, सुनानं थःगु म्हय् घाः याइ मखु, सुनानं छ्यंयागु सँ खाइ मखु।
7 सीम्हय्सिगु लागि ख्वइम्हय्सित ह्मयेकेत सुनानं नयेगु नसा बी मखु। सुयां मां-बौ हे सीगु जूसां वयात ह्मयेकेत सुनानं दाखमघ बी मखु।
8 "भ्वय् जुयाच्वंगु छेँय् छ दुहां वने मते अले इपिंलिसें नये त्वनेत फेतुये मते।
9 छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, जिं थम्हं हे छंगु मिखाया न्ह्यःने छंगु हे इलय् थ्व थासय् लसताया सः, आनन्दया सः, भम्चा व जिलाजंया सः जिं बन्द यानाबी।✡
10 "छं थ्व जातिया मनूतय्त थ्व फुक्क खँ धाइबलय् इमिसं छन्त थथे धकाः न्यनी, 'छाय् परमप्रभुं झीत थथे बांमलाक सजाँय बीगु फैसला यानादीगु? झीसं छु द्वंकागु दु? झीसं परमप्रभु परमेश्वरया विरोधय् छु पाप यानागु दु?'

✡ **16:9** १६:९ यर ७:३४; २५:१०; प्रका १८:२३

11 अबलय् छं इमित थथे धा, ‘छिमि तापाःबाज्यापिन्सं जितः त्वःताः मेपिं घःतय्त पुजा यात अले सेवा यात,’ परमप्रभुं
धयादी। ‘इमिसं जिगु व्यवस्था पालन मयाः।
12 तर छिमिसं ला छिमि तापाःबाज्यापिन्सं स्वयाः यक्व मभिंगु ज्या याःगु दु। स्व, छिपिं सकलें जिगु आज्ञा पालन यायेगु
स्वयाः जिराहा जुयाः मभिंगु इच्छाया ल्यू जूगु दु।
13 उकिं जिं छिमित छिमिसं व छिमि तापाःबाज्यापिन्सं म्हमस्यूगु मेगु देशय् वांछ्वयाबी। अन छिमिसं चान्हि मेपिं घःतय्गु
सेवा याइ। जिं छिमित दया याये मखु।’ ”

कैदं लिहां वःगु

14 परमप्रभुं धयादी, “उकिं थज्याःगु ई वयाच्वंगु दु, गबले मनूतय्सं पाफइबलय् गुबलें थथे धाइ मखु, ‘गथे इस्राएलीतय्त
मिश्र देशं पित हयादीम्ह परमप्रभु धात्थें म्वाःम्ह खः’
15 तर इमिसं धाइ, ‘इस्राएलीतय्त उत्तरयागु देश व मेगु फुक्क देशं गन गन वय्कलं इमित पितिना छ्वयादीगु खः, व फुक्क
देशं पित हयादीम्ह गथे परमप्रभु धात्थें म्वाःम्ह खः।’ छाय्धाःसा जिं इमि तापाःबाज्यापिन्त बियागु देशय् जिं इमित हाकनं हये।
16 “तर आः जिं यक्व न्या लाइपिं छ्वये, इमिसं थुपिं मनूतय्त लाइ,” परमप्रभुं धयादी। “अनंलि जिं थःम्हं हे यक्व
शिकारीतय्त छ्वये, इमिसं थुमित फुक्क पर्वत, डाँडा व गुफां मामां लिकाइ।
17 इमिगु फुक्क ज्या जिं खं। छुं नं ज्या जिपाखें सुलाच्वंगु मदु। इमिसं याःगु पाप जिं खं।
18 इमिगु अधर्म व पापया निंतिं जिं इमित निदुगं सजाँय बी, छाय्धाःसा इमिसं जिगु देशयात इमिगु घच्चाइपुगु घःतय्गु
ज्यालगय् मजूगु मूर्ति अशुद्ध याःगु दु। अले जिगु सर्बयथात इमिसं थःगु घच्चाइपुगु मूर्ति जाय्कूगु दु।”

यर्मियाया प्रार्थना

19 हे परमप्रभु, जिगु बल व जिगु किल्ला,
दुःखया दिनय् जिगु शरण कायेगु थाय्,
पृथ्वीयागु ताताःपाःगु थासं जाति जातितय्सं छिथाय् वयाः धाइ,
“जिमि तापाःबाज्यापिन्के ला फताहा घःत,
ज्यालगे मजूगु मूर्तित बाहेक मेगु छुं नं मदु।
20 छु मनूतय्सं थः घःत दय्के फइ ला?
फइ, तर इपिं ला परमेश्वर मखु।”

21 परमप्रभुं धयादी, “उकिं जिं थःम्हं हे इमित स्यने,
थुपालय् जिं इमित जिगु तागत व बल क्यने।
अले इमिसं जिगु नां ‘परमप्रभु’ खः धकाः सी।”

17

यहूदाया पाप व सजाँय

1 “यहूदाया पाप नँयागु ज्याभलं कियातःगु दु।
अले इमिगु नुगाःया ग्वरलय्
व इमिगु वेदीया नेकुलिइ
च्वल्वहंया च्वकां कियातःगु दु।
2 वाउँगु वाउँगु सिमाया क्वय्
व ततःजाःगु डाँडाय् दुगु वेदीत
व अशेराया थांत
इमि काय् म्ह्याय्पिन्सं नं लुमंकी।
3 थ्व देशय् दुगु जिगु पर्वत
व छिमिगु फुक्क धन-सम्पत्ति
छिमिगु पुजा याइगु थाय्नापं
देश न्यंकया पापया कारणं
जिं छिमि शत्रुतय्त लुटपाट याकेबी।
4 जिं छिमित सर्बयकथं बियागु जमिन

छिमिगु थःगु हे दोषं यानाः
छिमिसं त्वःते माली।
छिमिसं म्हमस्यूगु देशय्
जिं छिमित छिमि शत्रुतय्गु सेवा याकेबी।
छाय्धाःसा जिगु तं मि थें जुगु दु,
अले व न्ह्याबलें च्यानाच्वनी।"

परमप्रभुयापाखें बुद्धिया खँ

5 परमप्रभुं थथे धयादी,
"व मनूयात सराः लायेमा,
गुम्हय्सिगु मन जिपाखें फहिलावनी,
गुम्हय्सिनं मनूयागु व सीनावनीपिं
मनूया शक्तियागु भलसा काइ।
6 व सुख्खा व लः मदुगु थासय्,
छुं नं बुया मवइगु चि हे चि दुगु
जमिनय् बुया वइगु छगू झाः थें खः।
व गुबलें तःमा जुइ मखु।

7 "धन्य खः व मनु, गुम्हय्सिनं परमप्रभुयागु भलसा काइ,
गुम्हय्सिगु आशा परमप्रभु खः।
8 व खुसि सिथय् पिनातःगु सिमा थें खः,
गुकियागु हा लः तक न्यनावंगु दु।
तांन्वःबलय् व ग्याइ मखु,
छाय्धाःसा वयागु हः न्ह्याबलें वाउँसे च्वनी।
वं न्ह्याबलें फल बियाच्वनी।"✡

9 मनूयागु मनं मेगु फुक्क स्वयाः अप्वः झंगः लाइ।
उकियात लंके फइ मखु।
उकियात सुनां थुइके फइ?

10 "जि परमप्रभुं मनूतय्गु मनयात दुवालाः स्वये,
इमिगु नुगःयात जाँचय् याये।
छम्ह छम्हय्सित जिं वयागु पहःचहः
व ज्या स्वयाः फल बी।"✡

यर्मियां परमप्रभुयात भरोसा याःगु

11 मखुकथं धन कमय् याःम्ह मनु,
मेपिनिगु खेँचं मचा थ्वय्कीम्ह झंगः थें खः।
बच्छि आयु वनीबलय् हे उगु धनं वयात त्वःताः वनी।
लिपतय् व मूर्ख ठहरय् जुइ।
12 शुरुनिसें हे तःजाःगु थासय् थापं याःगु गौरवं जाःगु सिंहासन हे
झीगु आराधनाया पवित्रथाय् खः।
13 हे परमप्रभु, छि इस्राएलया आशा खः।
छितः त्वःतिपिं सकलें मछालेमाली।
छिपाखें फस्वयावनीपिं धुलय् च्वयातःगु नां थें मदयावनी,
छाय्धाःसा इमिसं छि परमप्रभु म्वाःगु लःया मुहानयात त्वःतूगु दु।

14 हे परमप्रभु, छिं जितः लाय्कादिसँ,

✡ **17:8** १७:८ भज १:३ ✡ **17:10** १७:१० भज ६२:१२; प्रका २:२३

अले जि बांलाक लनी।
जितः बचय् यानादिसँ
अले जि बचय् जुइ। जिं छितः हे प्रशंसा याये।
15 मनूतय्सं जितः धाइगु,
"परमप्रभुयागु वचन गन दु?
वय्कलं व खँ पूवंकादीमा।"
16 छिम्ह फैजवाः जुइगुपाखें जि बिस्युं वनागु मदु।
जिं निराशया दिया इच्छा यानागु मदु धकाः छिं स्यू।
हे परमप्रभु, जिं छु धया
व छिगु हे न्ह्याःने धाःगु खः धकाः छिं स्यू।
17 जिगु निंतिं छि भयया कारण जुयादी मते।
विपत्तिया दिनय् छि हे जिगु शरण कायेगु थाय् खः।
18 जितः दुःख बीपिं हे मछाले मालेमा,
तर जितः धाःसा मछाले म्वाय्कादिसँ।
इमित ख्यानादिसँ तर जितः ग्यायेगुपाखें बचय् यानादिसँ।
इमिके आतंकया दिं हयादिसँ
अले निदुगं नाशं इमित चुंचुं यानादिसँ।

शबाथ दिं मानय् यायेगु

19 परमप्रभुं जितः थथे धयादिल, "यहूदाया जुजुपिं दुनेपिने जुइगु मनूतय्गु ध्वाखा व यरूशलेमया मेमेगु ध्वाखाय् वनाः दँ।
20 इमित थथे धा, 'थुपिं ध्वाखां दुहां वनीपिं अय् यहूदाया जुजु व यहूदाया फुक्क मनूत, अले यरूशलेमयापिं सकलें मनूत, परमप्रभुया वचन न्यँ!
21 परमप्रभुं थथे धयादी – थःगु बारे होशियार जु! विश्रामबार खुन्हु छुं नं कु क्वबी मते! अले यरूशलेमया ध्वाखात जुयाः छुं नं कु दुने हये मते!✡
22 विश्रामबार खुन्हु छिमिगु छेँनं कु क्वबियाः पिने यंके मते, उखुन्हु छुं नं ज्या याये मते। तर जिं छिमि तापाःबाज्यापिन्त धया थें विश्रामबारयात पवित्र मानय् या!✡
23 अय्नं इमिसं खँ मन्यं, जिगु खँय् ध्यान मब्यू। तर उकिया पलेसा इपिं जिराहा जुल। इमिसं जिगु आज्ञा पालन मयाः। अले जिं स्यनागु खँ नाला मकाः।'
24 परमप्रभुं धयादी, 'विश्रामबार खुन्हु थ्व शहरया ध्वाखां छुं नं कु महयेत छिमिसं जिगु खँ ध्यान बियाः न्यन धाःसा अले विश्रामबारयात पवित्र मानय् यायेत छुं ज्या मयात धाःसा,
25 दाऊदया सिंहासनय् च्वंपिं जुजुपिं थः भारदारतनापं थ्व शहरया ध्वाखात जुयाः दुहां वइ। इपिं व इमि भारदारत रथ व सल गयाः यहूदायापिं मनूत व यरूशलेमयापिं मनूतनापं थ्व शहरया ध्वाखां वयेगु वनेगु याइ। अले थ्व शहर न्ह्याबलें दयाच्वनी।
26 अले इपिं यहूदाया शहर शहरं, यरूशलेमया जःखः च्वंगु थासं, बेन्यामीन देशं, पच्छिमय् च्वंगु फेदी, पहाडी लागा व दच्छिन नेगेबं होमबलित, बलित, अन्नबलित व धुपाँय् व सुभाय्या बलित हयाः परमप्रभुया देगलय् वइ।
27 तर विश्रामबारयात पवित्र मानय् या! अले विश्रामबार खुन्हु कु क्वबियाः यरूशलेमया ध्वाखा ध्वाखाय् जुयाः दुहां वये मते धइगु जिगु खँ छिमिसं ध्यान बियाः मन्यन धाःसा जिं उकिया ध्वाखात मि तयाबी। अले थुकिं यरूशलेमया किल्लात भज्यंक नाश याइ।' "

18

कुमाःया छेँय्

1 परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः –
2 "क्वय् कुमाःया छेँय् हुँ, अन जिं छन्त जिगु वचन कने।"
3 जि क्वय् कुमाःया छेँय् वना। अन जिं वं घःचालय् छुं दय्काच्वंगु खना।
4 तर वं दय्काच्वंगु चायागु थल वयागु ल्हातय् स्यन। अले कुमालं उकिं थःत यःगु मेगु अज्याःगु हे थल दय्कल।
5 अले परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,

✡ **17:21** १७:२१ नहे १३:१५-२२ ✡ **17:22** १७:२२ प्रस २०:८-१०; व्य ५:१२-१४

6 “हे इस्राएलया मनूत, छु जिं छन्त थ्व कुमालं थें याये मफु ला?” परमप्रभुं धयादी, “हे इस्राएलया घराना, गथे चा कुमाःया
ल्हातय् दु, अथे हे छ नं जिगु ल्हातय् दु।
7 गुगुं जाति अथवा राज्यया बारे उकियात लिनाकाये, त्वथुलाबी व नाश यानाबी धकाः जिं गुबलें धयागु दुसा,
8 व जाति गुगु जातिया विरोधय् जिं थ्व खँ धया, उगु जातियापिं मनूतय्सं मभिंगु ज्या यायेगु त्वःतल धाःसा, जिं बिचाः
यानागु विपत्ति इमिके हयेगुपाखें जिं थःगु मन हीके।
9 अले गुगुं जाति वा राज्यया बारे जिं उकियात दय्के वा थापं याये धकाः गुबलें धयागु दुसा,
10 इमिसं जिगु खँ मन्यंसे जितः मयःगु ज्या यात धाःसा अले जिगु खँ मन्यन धाःसा इमित भिं यायेगु जिगु बिचाःया बारे जिं
हाकनं बिचाः याये।
11 “उकिं आः छं यहूदायापिं मनूत व यस्शलेमयापिं मनूतय्त थथे धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी — स्व, जिं छिमिगु विरोधय्
विपत्तिया योजना दय्का च्वनागु दु। उकिं छिपिं सकसिनं थःपिन्सं यानाच्वनागु मभिंगु ज्यायात त्वःति, थःगु पहःचहः व थःगु
ज्या भिंकि।’
12 अय्नं इमिसं धाइ, ‘जिमित मतलब मदु! जिपिं ला थःगु हे मनसुवाः कथं वनाच्वने, जिपिं सकलें थःगु जिराहा मनया
ल्यू वना हे च्वने।’ ”
13 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी,
“आः छिमिसं जात जातियापिन्थाय् वनाः न्यँ,
सुनां गुबलें थज्याःगु खँ न्यंगु दु ला?
कुमारी इस्राएलं स्वये ग्यानापुगु ज्या याःगु दु।
14 छु लेबनानया गुँच्वकां च्वापु गुबलें तनावंगु दु ला?
छु ताताःपाःगु थासं वःगु थुकिया ख्वाउँगु लः गुबलें न्ह्यायेगु दी ला?
15 अय्नं जिम्ह मनूतय्सं जितः ल्वःमंकूगु दु,
इमिसं ज्यालगय् मजूगु मूर्तितय्गु निंतिं धुपाँय् च्याकूगु दु,
इपिं थः जुइगु लँपुइ लुफि हाःगु दु।
इमिसं थःगु पुलांगु लँ ट्वंकूगु दु।
इपिं ध्याचः दुगु लँपुइ वंगु दु।
16 थुकथं इमिसं थःगु देशयात घच्चाइपुगु न्ह्याबलेंया निंतिं न्हिइकीगु खँ दय्कल।
अनं जुयाः वये वने याइपिं सकलें वातां जुइ अले थःगु छ्यं संकी।
17 पुर्बयागु फसं थें जिं इमित शत्रुतय्गु न्ह्याःने छ्यालब्याल यानाबी,
इमिगु विपत्तिया इलय् जि इपिंपाखें फहिलाबी।”

यर्मियायात स्यायेत ग्वसाः ग्वःगु

18 अले इमिसं धाल, “वा! झीसं यर्मियाया विरोधय् ग्वसाः ग्वयेनु। झीत स्यनीपिं पुजाहारी, सल्लाह बीपिं बुद्धि दुपिं मनूत
व पमेश्वरया वचन न्यंकीपिं अगमवक्तात कम जुइ मखु। झीसं थःगु वचनं यर्मियायात हमला यायेनु अले वं धाःगु छुं नं खँय्
ध्यान बी मते।”
19 हे परमप्रभु, जिगु खँ ध्यान बियाः न्यनादिसँ,
अले जिम्ह शत्रुतय्सं छु धयाच्वन — व न्यनादिसँ।
20 छु! भिंया पलेसा मभिं याइ ला?
अय्नं इमिसं जिगु प्राणया निंतिं गाः म्ह्गु दु।
इपिंपाखें छिगु तं चीकाछ्वयेगु लागि
जिं इमिगु पंलिनाः नवायेत जि छिगु न्ह्याःने दना।
व लुमंकादिसँ।
21 उकिं आः इमि कायम्ह्यायपिं नये मखंक सीमा!
इमित तरवारं स्याके बियादिसँ!
इमि कलाःपिं मस्त मदुपिं व भाःत मदुपिं जुइमा!
इमि मिजंतय्त नं स्यायेमा!
इमि ल्यायम्हपिन्त नं लडाइँलय् तरवारं स्यायेमा!
22 छिं आकाझाकां हमला याइपिं सिपाइँत हयादीबलय्
इमिगु छेँनं ख्वःगु सः ताये दयेमा।

छाय्धाःसा जितः ज्वनेत इमिसं छगू गाः म्ह्गु दु,
अले जिगु तुतिया र्नितं जाः ह्वःगु दु।
23 अय्नं हे परमप्रभु,
जितः स्यायेत स्वयाच्वंपिनिगु फुक्क ग्वसाः छिं स्यु,
इमिगु अधर्मयात क्षमा यानादी मते!
थःगु मिखां इमिगु पाप हुयादी मते!
इपिं छिगु न्ह्यःने नाश जुइमा।
थःगु तंया इलय् छिं इपिंलिसें थज्याःगु हे व्यवहार यानादिसँ।

19

तज्याःगु थल

1 परमप्रभुं थथे धयादी, "वनाः कुमाःयाके चायागु छगः थल न्या। मनूतय् थकालित व सुं पुजाहारीतयत ब्वनाः
2 तज्याःगु थलया ध्वाखां बेन-हिन्नोमया ब्यासिइ हुँ अले अन जिं छन्त धयागु खँ कँ।✡
3 छं थथे धा, 'हे यहूदाया जुजुपिं व यरूशलेमयापिं सकलें मनूत, परमप्रभुया वचन न्यँ! दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – न्यँ, जिं थःम्ह हे थ्व थासय् थज्याःगु सर्वनाश हये गुकिं यानाः उकिया बारे न्यनीपिं सकसिगु न्हायपं वाइया मिनी।
4 छाय्धाःसा इमिसं जितः त्वःतूगु दु, अले थ्व थाय् विदेशी घःतय्गु थाय् दय्कूगु दु। इमिसं थःपिन्सं, इमि पुर्खातय्सं व यहूदाया जुजुपिन्सं म्हमस्यूपिं मेपिं घःतय्गु लागि धुपाँय् च्याकाः इमिसं थ्व थाय्यात द्वं मदुपिं मनूतय्गु हिं जाय्कूगु दु।
5 इमिसं थः काय्पिन्त बालघःया लागि मिइ होमबलि छायेत बालघःयात पुजा याइगु थाय्त दय्कूगु दु। अथे यायेत जिं धयागु मदु, मतिइ तयागु नं मदु अले जिगु नुगलय् थज्याःगु खँ गुबलें दुहां नं मवं।✡
6 उकिं होशियार जुयाच्वँ, जि, परमप्रभुं धयादी, थज्याःगु दिं वयेत्यंगु दु, गबले मनूतय्सं थ्व थाय्यात तोपेत वा बेन-हिन्नोमया ब्यासि धाइ मखु तर मनू स्याइगु ब्यासि धाइ।
7 " 'थ्व हे थासय् जिं यहूदा व यरूशलेमया योजनात स्यंकाबी। इमित थः शत्रुतय् न्ह्यःने तरवारं व इमित स्यायेत स्वयाच्वंपिनिगु ल्हातं स्याके बी। अले इमिगु सीम्ह धाःसा आकाशयापिं झंगःत व पृथ्वीयापिं पशुतय्त नयेत बी।
8 अले जिं थ्व शहरयात तहसनहस यानाः हेस्याइगु खँ यानाबी। शहर तहसनहस जूगु खनाः अनं जुयाः वये वने याइपिं सकलें वातां जुइ अले हेस्याइ।
9 शत्रुतय्सं शहरयात घेरय् याइ, अले अन च्वंपिं मनूतय्त स्यायेत स्वइ। उगु सास्तीया इलय् जिं इमित इमि काय् म्ह्याय्पिनिगु ला नकेबी, अले छम्हय्सिनं मेम्हय्सिगु ला नइ।'
10 "अले छनापं वःपिं मनूतय्सं स्वयाच्वंबलय् हे छं व थल तछ्यानाब्यु।
11 अले छं इमित थथे धा 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी – थथे हे सुनानं कुमाःया थल हाकनं न्हापा थें दय्के मफयक तछ्याःगु थें जिं थुपिं मनूतय्त व थ्व शहरयात तछ्यानाः नाश यानाबी। अले सीम्ह थुनीगु थाय् सिमधःतले मनूतय्सं तोपेतय् सीम्ह थुनी।'
12 परमप्रभुं धयादी, 'जिं थ्व थाय्यात व थनच्वंपिं मनूतय्त अथे हे याये, अले थ्व शहरयात तोपेत थें यानाबी।
13 यरूशलेमया छेंत व यहूदाया जुजुपिनिगु दरबार, गुकियागु कःसिइ कःसिइ आकाशया फुक्क नगुया लागि धुपाँय् च्याकल, अले मेपिं घःतय्गु र्नितं त्वँसाबलि छाल, उपिं फुक्क तोपेत थें अशुद्ध जुइ।' "
14 अले यर्मिया तोपेतं लिहां वल, गन परमप्रभुं वयात अगमवाणी ल्हायेत छवयादीगु खः। व परमप्रभुया देगलय् वन अले वं देगःया चुकय् दनाः फुक्कसित थथे धाल,
15 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'स्व, जिं थःम्ह हे थ्व शहरय् व थुकिया लिक्क लाःगु गांगामय् जिं धयागु फुक्क विपत्तित हये, छाय्धाःसा इमिसं जिराहा जुयाः जिगु वचन मानय् मयाः।' "

20

यर्मिया व पशहूर

1 यर्मियां थ्व खँया अगमवाणी ल्हानाच्वंगु इम्मेरया काय् परमप्रभुया देगःयाम्ह मू हाकिम पुजाहारी पशहूरं न्यन।

✡ **19:2** १९:२ २ राज २३:१०; यर ७:३०-३२; ३२:३४-३५ ✡ **19:5** १९:५ लेवी १८:२१

2 पशह्रं यर्मिया अगमवक्तायात दाय्कल। अले सजाँय बीत वयात परमप्रभुया देगःया बेन्यामीनया च्वय्या ध्वाखाय् दुगु
सिँयागु न्यवः न्ह्याकाः सने मफय्क तयाबिल।
3 कन्हय् खुन्हु पशह्रं यर्मियायात सिँ पतिं लिकाल अले यर्मियां वयात धाल, "परमप्रभुं छंगु नां पशह्र मखु, तर मागोर-
मिस्साबीब* तयादीगु दु।
4 छाय्धाःसा परमप्रभुं थथे धयादी, 'जिं थःम्हं हे छन्त छंगु थःगु हे निंतिं व छिमि पासापिनिगु निंतिं भयया कारण यानाबी।
छं खंक हे इमित इमि शत्रुतय्गु तरवारं स्याइ। जिं फुक्क यहूदायात बेबिलोनया जुजुया ल्हातय् लःल्हानाबी। वं इमित ज्वनाः
बेबिलोनय् यंकी, अथवा इमित तरवारं स्याइ।
5 जिं थ्व शहरया फुक्क धन-सम्पत्ति, थन सःगु फुक्क, फुक्क मू वंगु सामान व यहूदाया जुजुपिनिगु फुक्क धन-सम्पत्ति
इमि शत्रुतय्गु ल्हातय् बी। इमिसं व फुक्क बेबिलोनय् यंकी।
6 अले हे पशह्र, छ व छंगु छेँय् च्वंपिं सकसितं ज्वनाः बेबिलोनय् यंकी। छ व छिमि सकलें पासापिं, गुपिन्त छं मखुगु
अगमवाणी याःगु खः, सकलें बेबिलोनय् सी। अले छिमित अन हे थुनी।' "

यर्मियाया उजुर

7 हे परमप्रभु, छिं जितः ह्वय्कादिल। जिं थःत ह्वय्के बिया।
छि जि स्वयाः बल्लाः, छिं जितः त्याकादीगु दु।
न्हियान्हिथं जितः हेस्याइगु।
सकलें जि खनाः न्हिलीगु।
8 जिं नवाये पतिकं तःसलं हालाः
"स्यायेसीगु व तहसनहस जुल" धकाः धायेगु।
उकिं परमप्रभुया वचन न्हिच्छि हे जितः ब्वःबीगु
व हेस्याइगु कारण जूगु दु।
9 तर "जिं वय्कःया खँ पिकाये मखु,
जिं हाकनं गुबलें वय्कःया नामय् नवाये मखु" धकाः जिं धाल धाःसा
वय्कःया वचन जिगु नुगलय् च्यानाच्वंगु
व जिगु क्वँचय् कुनाच्वंगु मि थें जुइ।
उकियात पँपं जितः त्यानुसे च्वनी।
धात्थें जिं व सह याये मफु।
10 यक्वसिनं खुसखुस खँ ल्हाःगु जिं न्यनागु दु,
"प्यखें भय हे भय दु, उकिया बारे खबर बीनु,
खः, उकिया बारे खबर बीनु!"
जिमि फुक्क पासापिन्सं थथे धयाः जिगु पतन पियाच्वंगु दु,
"सके वं धोखा नइ ला?
अले झीसं वयात त्याकाः वयाके बदला काये फइ।"

11 तर परमप्रभु बहादुर सिपाइँ थें जिलिसें दु।
उकिं जितः क्वत्यलिपिं लुफिं हायाः दइ।
इमिसं जितः त्याके फइ मखु।
इपिं ताःलाइ मखु, इपिं मछाले माली,
इमिगु अपमान गुबलें लोमंकी मखु।
12 हे धर्मी तय्त जाँचय् यानादीम्ह
अले नुगः व मन दुवालादीम्ह दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
छिं इमित बदला कयादीगु जिं स्वये दयेमा,
छाय्धाःसा जिं जिगु मुद्दा छितः हे लःल्हानागु दु।

13 परमप्रभुया लागि म्ये हा!
परमप्रभुया प्रशंसा या!

---

* **20:3** २०:३ मागोर-मिस्साबीब थुकिया अर्थ चाकछिं भय दु खः

वय्कलं मगाःमचाःपिनिगु प्राणयात
दुष्टतय्गु ल्हातं त्वःतकादी।

14 जि बूगु दियात सराः लायेमा!
जिमि मांनं जितः बुइकूगु दि धन्य मजुइमा!✡
15 व मन्यात सराः लायेमा, गुम्हय्सिनं जिमि अबुयाथाय् वयाः
"छिमि छम्ह काय् बुल" धकाः धयाः वय्कःयात लय्तायेकल।
16 व मन् परमप्रभुं दया मयासें नाश यानादीगु शहरत थें जुइमा।
वं सुथय् नुगः चेचेतुंक ख्वःगु सः
व न्हिनय् लडाइँया हाःसः न्यने मालेमा।
17 छाय्धाःसा वं जितः गर्भय् हे मस्यात,
मखुसा जिमि मांया गर्भ हे जिगु चिहान जुइगु जुइ
अले जि न्ह्याबलें उकी च्वनाच्वनीगु जुइ।
18 जि छाय् जन्म जुयागु?
जिगु जीवन समस्या व दुःखं जाःगु दु।
लज्या चायाः जिं थःगु जीवन फुकेगु ला?

21

सिदकियाहया प्रार्थनाया लिसः

1 सिदकियाह जुजुं मल्कियाहया काय् पशह्र व मासेयाहया काय् पुजाहारी सपन्याहयात यर्मियायाथाय् छ्वःबलय्
परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः। इमिसं धाल,
2 "जिमिगु निंति आः परमप्रभुयाके न्यनादिसँ, छाय्धाःसा बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरं जिमित हमला यानाच्वंगु दु। न्हापा
न्हापा परमप्रभुं झीगु निंति अजू चायापुगु ज्या यानादीगु थें आः नं यानादी ला? गुकिं यानाः व झीथासं लिहांवनी ला।"✡
3 अले यर्मियां इमित धाल, "छिमिसं सिदकियाहयात थथे धा,
4 'परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, पःखाःया पिने घेरय् यानाच्वंपिं बेबिलोनीत व बेबिलोनया जुजुलिसें ल्वायेत
छिमिसं छ्यलाच्वंगु छिमिगु ल्हातय् दुगु हतियार जिं थःम्हं हे छिमिगु विरोधय् छ्यले त्यनागु दु। अले व फुक्क हतियार मुंकाः
जिं थ्व शहर दुने हये।
5 ल्हाः ल्हनाः बल्लाःगु लप्पां जि थः हे तच्वःगु तम्वय् व क्रोधय् छिपिंलिसें ल्वाये।
6 जिं थ्व शहरय् दुपिं मनूत व पशुत निखलःसित हे स्यानाबी। इपिं महामारी सी।
7 जि, परमप्रभुं धाये, अनंलि यहूदाया जुजु सिदकियाह, वया हाकिमत महामारी, तरवार व अनिकालं बचय्जूपिं थ्व शहरय्
दुपिं मनूतय्त बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसर व इमित स्यायेत स्वयाच्वंपिं शत्रुतय्गु ल्हातय् जिं लःल्हानाबी। वं इमित तरवारं
स्याइ, वं इमित त्वःती मखु अले दया नं याइ मखु, माया नं याइ मखु।'
8 "अले थुपिं मनूतय्त छं थथे नं धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – स्व! छिमिगु न्ह्यःने जिं थःम्हं हे जीवनया लँ व मृत्युया लँ
तयाबी।
9 सु थ्व शहरय् च्वनाच्वनी व तरवार, अनिकाल वा महामारी सी। तर सु पिहां वनाः छिमित घेरय् यानाच्वंपिं
बेबिलोनीतय्थाय् शरण काःवनी व म्वाइ। वयागु जीवन धाःसा वयागु इनाम जुइ।
10 जिं थ्व शहरयात स्यंकेगु क्वःछीधुन, भिं यायेगु मखु, जि, परमप्रभुं धाये। थ्व शहरयात बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय्
बीगु जुइ। अले वं थ्व शहरयात मिं भस्म याइ।'

यहूदाया जुजुया घरानायात सजाँय

11 "अले यहूदाया जुजुया घरानायात थथे धा, 'परमप्रभुया वचन न्यँ,
12 अय् दाऊदया घराना, परमप्रभुं थथे धयादी,
" 'सुथ पतिकं न्याय या,
सुयातं लुतय् याःगु खः
वयात अत्याचार याःम्हय्सिगु ल्हातं त्वःतकि।
मखुसा छिमिगु मभिंगु ज्यां यानाः

✡ **20:14** २०:१४ अय्ू ३:१-१९ ✡ **21:2** २१:२ २ राज २५:१-११; २ इति ३६:१७-२१

जिगु तं मि थें ह्यानाह्याना च्याइ।
सुनानं उकियात क्वलाके फइ मखु।
13 जि थः हे छंगु विरोधय् दु, अय् यरूशलेम,
अय् थ्व ब्यासिया च्वय् च्वंपिं,
ल्वहंया ल्वहं दुगु तज्जाःगु माथंवंगु थासय् च्वंपिं, जि, परमप्रभुं धाये,
छिमिसं धाइ "सुनां जिमित हमला याये फइ?
वा जिपिं च्वनेगु थासय् सु दुहां वये फइ?"
14 जि, परमप्रभुं धाये,
जिं छिमिगु ज्या स्वयाः छिमित सजाँय बी,
जिं छिमिगु गुँइ मि तयाबी,
उकिं छिमिगु प्यखें दुगु फुक्क भस्म याइ।' "

22

यहूदाया राज-परिवारयात यर्मियाया बुखँ

1 परमप्रभुं जितः थथे धयादी, "यहूदाया जुजुया दरबारय् वनाः थ्व खँ धा,
2 'हे दाऊदया सिंहासनय् च्वनादीम्ह यहूदाया जुजु, छि, छिकपिनि भारदारत व ध्वाखां दुहां वइपिं छिकपिनि सकलें मनूत, परमप्रभुया थ्व वचन न्यँ!
3 परमप्रभुं थथे धयादी – खःगु व पाय्छिगु ज्या या! लुतय् याकाच्वंम्ह मनूयात अत्याचारीया ल्हातं बचय् या! परदेशी, मांबौ मदुपिं व भाःत मदुपिन्त क्वत्यके बी मते! थ्व थासय् दोष मदुपिनिगु हिबाः वय्केबी मते!
4 छिमिसं धात्थें थथे याःसा दाऊदया थासय् सिंहासनय् च्वंम्ह जुजु थ्व दरबारया ध्वाखां रथ व सल गयाः थः च्यःत व थः मनूतनापं वयेगु याइ।
5 जि, परमप्रभुं धाये, छिमिसं थुपिं आज्ञा मानय् मयात धाःसा थ्व दरबार भज्यंक नाश जुइ धकाः जिं थःगु हे नामं पाफयाः धाये।' " ✡

दरबारया बारे छगू बुखँ

6 यहूदाया जुजुया दरबारया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
"छ जिगु लागि गिलाद देश व लेबनानया गुँया च्वका थें तसकं बांला।
अय्नं जिं धात्थें हे छन्त मरुभूमि व मन् मदुगु शहर यानाबी।
7 जिं छंगु विरोधय् नाश याइपिं छ्वयाहये,
इपिं सकसिके हतियार दइ।
अले इमिसं छंगु भिंगु देवदास्या धलित ध्यनाः
उमित मिइ वांछ्वयाबी।
8 "यक्व जातियापिं मनूत थ्व शहर जुयाः वनी, अले छम्हय्सिनं मेम्हय्सित न्यनी, 'थ्व तःधंगु शहरयात परमप्रभुं छाय् थथे यानादीगु जुइ?'
9 अले मनूतय्सं धाइ, 'इमिसं थः परमप्रभु परमेश्वरया बाचा त्वाथुलाः मेपिं घःतय्त पुजा व सेवा याःगुलि थथे जूगु खः।' "

यहोआहाजया बारे यर्मियाया बुखँ

10 सी धुंकूम्ह जुजुया लागि ख्वये मते वा वयागु लागि नुगः मछिंके मते।
बरु ज्वनायंकूम्ह मनूया लागि ह्याँय्ह्याँय् ख्व,
छाय्धाःसा व हाकनं लिहां वइ मखु।
वं थः जन्म जूगु देश हाकनं खनी मखु।
11 छाय्धाःसा योशियाहया काय् यहोआहाज*, थः अबुया थासय् यहूदाया जुजु जुल। थ्व हे यहोआहाज थनं वंम्ह खः। वयागु बारे परमप्रभुं थथे धयादी, "व हाकनं गुबलें थन लिहां वइ मखु।✡
12 तर वयात ज्वनायंका तयातःगु थासय् हे व सी, वं थ्व देश हाकनं गुबलें स्वये खनी मखु।"

यहोयाकीमया बारे यर्मियाया बुखँ

✡ **22:5** २२:५ मत्ती २३:३८; लूक १३:३५ * **22:11** २२:११ यहोआहाज थ्वयात शल्लूम नं धाः ✡ **22:11** २२:११ २ राज २३:३१-३४; २ इति ३६:१-४

13 मभिंगु ज्या यानाः थःगु छैं दय्कीम्हय्सित धिक्कार दु,
थःगु च्वय्या क्वथा अन्याय यानाः दय्कीम्ह
व थःगु हे देशय् च्वंपिन्त सितिकं सेवा याकिम्ह,
अले इमित इमिसं याःगु ज्याया ज्यालाबी मखुम्हय्सित धिक्कार दु।
14 वं धाइ, "जिं थःगु निंतिं तलय् तकूगु क्वथा दुगु छखा छैं दय्के।"
वं देवदास्या सिंपौ दुगु इयाः दय्की।
अले उकी ह्याउँगु रंग पानाबी।

15 "छु यक्व देवदारु दयां छ जुजु जुइ ला?
छु छिमि अबुयाके नयेगु व त्वनेगु गाक्क मदुगु खः ला?
वं खःगु व पाय्छिगु ज्या हे यात।
अथे जुयाः वयागु भिं हे जुल।
16 वं चीमि व मगाःमचाःपिन्त रक्षा यात,
अले वयागु भिं हे जुल।
छु जितः म्हस्यूगुया अर्थ थ्व हे मखु ला?"

परमप्रभुं धयादी।

17 "तर छंगु मिखा व नुगः ला बेइमान यानाः कमय् यायेगुपाखे,
व दोष मदुपिनिगु हिबाः वय्केगु,
अत्याचारया ज्या यायेगु
व लुतय् यायेगुपाखे हे वनाच्वंगु दु।"
18 अथे जुयाः यहूदाया जुजु योशियाहया काय् यहोयाकीमया बारे परमप्रभुं थथे धयादी,
" 'हाय, जिमि किजा! हाय, जिमि केहेँ!'
धयाः इपिं वयागु निंतिं ख्वइ मखु।
'हाय, जिमि मालिक! हाय, वय्कःया गौरव!'
धयाः इपिं वयागु लागि ख्वइ मखु।✡
19 बरु वयात गधायात थें थुनी,
वयात साला यंकाः यरूशलेमया ध्वाखाया पिने वांछ्वयाबी।"

यरूशलेमया बारे यर्मियाया बुखँ

20 "लेबनानया पहाडय् वनाः तस्सलं हा,
अले बाशानय् वनाः चिल्लाय् दनाः हा।
हानं अबारीम पहाडय् वनाः हा।
छाय्धाःसा छिमि जव खव च्वंगु फुक्क देश नाश जुइ धुंकल।
21 छन्त सुख जुयाच्वंबलय् हे जिं छन्त ख्याच्वः बियागु खः।
तर छं जिं न्यने मखु धाल।
थ्व ला ल्यायम्हबलय् निसेंया छंगु बानी खः,
छं जिगु खँ न्यंगु मदु।
22 फसं छिमि सकलें फैजवाःतयत ब्वय्कायंकी,
अले छन्त ग्वाहालि याइपिन्त ज्वनाः देशं पिने यंकी।
छं मभिंगु ज्या याःगुलि छ मछालेमाली
अले छन्त हेपय् याइ।
23 छिपिं लेबनानय्† च्वनीपिं,
छिपिं देवदारुया दथुइ थःत याउँक तइपिं,
छिमित मचाबू ब्यथा थें सास्ती जुइबलय्
छिपिं गुलि पिच्चयानाः हाली।"

✡ **22:18** २२:१८ २ राज २३:३६–२४:६; २ इति ३६:५-७ † **22:23** २२:२३ अर्थात यरूशलेमय् च्वंगु सोलोमनं दय्कूगु दरबार, स्वयादिसँ २ राज ७:२

यहोयाकीनयात परमेश्वरया दण्ड

24 "जि धात्थें म्वाःम्ह खः थें," परमप्रभुं धयादी, "यहूदाया जुजु यहोयाकीमया काय् यहोयाकीन जिगु जव ल्हाःया अंगू
जूसां नं जिं वयात त्वयाः वांछ्वयेगु।✡
25 जिं छन्त उपिं मनूतय्गु ल्हातय् बी, गुपिं खनाः छ ग्याः। जिं छन्त छंगु प्राण कायेत स्वयाच्वंपिं बेबिलोनया जुजु
नबूकदनेसर व बेबिलोनीतय्त लःल्हानाबी।
26 जिं छन्त व छन्त बुइकूम्ह छिमि मांयात छिपिं मबूगु देशय् ज्वनायंकेबी। अले छिपिं निम्हं अन हे सी।
27 छिमिसं लिहां वये मास्तिवय्कूगु देशय् छिपिं गुबलें लिहां वइ मखु।"
28 छु! थ्व मनू यहोयाकीन छगः सुनां वास्ता मयाःगु वांछ्वयातःगु तज्याःगु थल खः ला?
छाय् वयात वया कायम्ह्यायपिंनापं इमिसं म्हमस्यूगु देशय् वांछ्वयाबीगु?
29 अय् देश, देश, देश,
परमप्रभुया वचन न्यँ!
30 परमप्रभुं थथे धयादी, "थ्व मनूया नां मस्त मदुम्ह धकाः च्व,
छम्ह मनू गुम्ह थःगु जीवनकालय् ताःलाइ मखु।
छाय्धाःसा वया सन्तान मध्ये सुं नं ताःलाइ मखु,
वया सुं सन्तान दाऊदया सिंहासनय् च्वने खनी मखु
अथवा यहूदाय् शासक जुइ खनी मखु।"

23

धर्मीम्ह सन्तान

1 परमप्रभुं धयादी, "जिगु ख्यःयापिं फैतय्त नाश यानाच्वंपिं व छ्यालब्याल यानाच्वंपिं फैजवाःतय्त धिक्कार दु।"
2 अथे जूगुलिं थः मनूतय्त ज्वइपिं फैजवाःतय्त परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, "छिमिसं जिगु बथांयात
छ्यालब्याल यानाबिल, छिमिसं इमित लिनाछ्वत, इमित मस्वः। उकिं छिमिसं याःगु मभिंगु ज्याया निंतिं जिं थःम्हं हे छिमित
सजाँय बी," परमप्रभुं धयादी।
3 "जिगु बथांया ल्यनाच्वंपिन्त जिं इमित लिनाछ्वयागु फुक्क देशं मुंकाः जिं थःम्हं हे इमित इमिगु थःगु हे ख्यलय् लित
हये। अले हानं इपिं च्वन्ह्याइ अले इमिगु ल्याः अप्वयावनी।
4 जिं इमिगु लागि फैजवाःत तये। इमिसं इमित बिचाःसंचाः याइ। जिमि मनूत गुबलें ग्याइ मखु। इपिं मध्ये सुं नं तनी मखु," परमप्रभुं धयादी।
5 "स्व, थज्याःगु दिं वयाच्वंगु दु,
गबले जिं दाऊदया वंशपाखें छगू धर्मी कचायात पिकाय्।
वं जुजु जुयाः बुद्धिं शासन याइ।
वं देशय् न्याय व पाय्छिगु ज्या याइ।✡
6 वयागु इलय् यहूदाया मनूतय्त बचय् याइ।
अले इस्राएल सुरक्षित जुयाच्वनी।
परमप्रभुं वयागु नां
'परमप्रभु जिमिगु धार्मिकता' तयादी।"
7 परमप्रभुं धयादी, "उकिं थज्याःगु दिं वयाच्वंगु दु, गुबलें मनूतय्सं थथे धाइ मखु, 'गथे इस्राएलीतय्त मिश्र देशं पित
हयादीम्ह परमप्रभु धात्थें म्वाःम्ह खः।'
8 तर इमिसं धाइ, 'इस्राएलीतय् वंशयात उत्तरया देश व मेगु फुक्क देशं गन गन वय्कलं इमित पितिना छ्वयादीगु खः, उपिं
फुक्क देशं पित हयादीम्ह म्वाःम्ह परमप्रभुया नामय्।' अनंलि इपिं थःगु हे देशय् च्वनी।"

फताहा अगमवक्तात

9 अगमवक्तातय्गु बारे धाःसा
जिगु नुगः पिच्याःगु दु।
जिगु फुक्क क्वँय् थुरथुर खानाच्वंगु दु।
परमप्रभु व वय्कःया पवित्र वचनया कारणं
जि अय्लाखं काःम्ह मनू थें जूगु दु।

✡ **22:24** २२:२४ २ राज २४:८-१५; २ इति ३६:९-१० ✡ **23:5** २३:५-६ यशै ११:१; यर ३३:१४-१६; जक ३:८; ६:१२

दाखमघं काःम्ह मन् थें।
10 छाय्धाःसा थ्व देश व्यभिचारी हे व्यभिचारीं जाःगु दु।
सराः लाःगुलिं देश सुख्खा जूगु दु।
मरुभूमियागु पशु ज्वयेगु थाय् गंगु दु।
अगमवक्तात मभिंपाखे ब्वाँय् वंगु दु,
इमिसं थःगु शक्ति मखुथाय् छ्यःगु दु।

11 "अगमवक्तात व पुजाहारीत तक नं परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं जूगु दु।
जिगु थःगु हे देगलय् नं इमिसं मभिंगु ज्या याःगु
जिं लुइकागु दु,"
परमप्रभुं धयादी।
12 "उकिं इमिगु लँपु चुलुइगु जुइ।
इमित खिउँगुलिइ लिनाछ्वइ, अले उकी दइ।
छाय्धाःसा जिं इमिगु सजाँयया दँय्
इमिके विपत्ति हये,"
परमप्रभुं धयादी।

13 "सामरियायापिं अगमवक्तातय्के जिं छगू घच्चाइपुगु खँ खना।
इमिसं बालघःया नामय् अगमवाणी ल्हात
अले जि प्रजायात मखुगु लँय् यंकल।
14 यरूशलेमयापिं अगमवक्तातय्के नं जिं छगू ग्यानापुगु खँ खना।
इमिसं व्यभिचार याइगु अले मखुगु खँ ल्हाइगु।
इमिसं मखुगु ज्या यायेत मनूतय्त ग्वाहालि याइगु।
सुनानं मभिंगु ज्या यायेगु मत्वःतू।
इपिं सकलें जिगु लागि सदोम थें खः,
यरूशलेमयापिं मनूत गमोरा थें जूगु दु।"✡
15 उकिं उपिं अगमवक्तातय्गु बारे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"जिं थःम्हं हे इमित खायुगु नसा नके अले त्वनेत बिख दुगु लः बी।
छाय्धाःसा यरूशलेमयापिं अगमवक्तातय्सं यानाः
देश न्यंकयापिं मनूत दुष्ट जूगु दु।"

मखुगु अगमवाणी

16 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"अगमवाणी ल्हानाः छिपिंलिसें नवाइपिं अगमवक्तातय्गु खँ छिमिसं न्यने मते।
इमिसं छिमित मखुगु आस क्यनी।
इमिसं थःगु हे मनयागु दर्शन कनी,
जि परमप्रभुपाखेंयागु मखु।
17 जितः हेला याइपिन्त इमिसं थथे धयाच्वनीगु,
'छिमित शान्ति दइ धकाः परमप्रभुं धयादीगु दु,'
अले थःगु हे मनयागु बिचाःकथं जुइपिं सकसितं
थुमिसं थथे धाइगु, 'छिमित छुं जुइ मखु।' "

18 थुपिं अगमवक्तात मध्ये सुं नं परमप्रभुया सभाय् च्वंगु मदु।
थुपिं मध्ये सुनानं वय्कःयात खंगु मदु वा वय्कःया वचन न्यंगु मदु।
थुपिं मध्ये सुनानं वय्कःया वचन ध्यान बियाः न्यंगु मदु।
19 स्व, तम्वय् परमप्रभुयागु ग्वःफय् मुयावइ,

✡ **23:14** २३:१४ उत १८:२०; इज १६:४९

दुष्टतय्गु छेनय् व न्याइ।
20 थःगु मनय् दुगु इच्छा पूमवंतले परमप्रभुया तं क्वलाइ मखु।
लिपा छिमिसं थ्व बांलाक सी।

21 "थुपिं अगमवक्तातय्त जिं छ्वयाहयागु मखु,
तर इपिं थःगु खबर ज्वनाः ब्वाँय् वन।
इपिलिसें जि नमवाना
अय्नं इमिसं अगमवाणी ल्हात।
22 तर इपिं जिगु सभाय् च्वंगु जूसा
इमिसं जि प्रजायात जिगु वचन न्यंकीगु जुइ।
अले इमित मभिंगु लँपाखें
व इमिसं यानाच्वंगु मभिंगु ज्यापाखें लित हइगु जुइ।

23 "छु जि तापाक मच्वँसे
न्ह्यःने जक च्वनीम्ह परमेश्वर खः ला?"
परमप्रभुं धयादी।
24 "छु सुं मनू जिं खंके मफय्क गुप्ति थासय् सुले फइ ला?
छु स्वर्ग व पृथ्वीइ न्ह्याथाय् नं जि मदु ला?"
परमप्रभुं धयादी।

मखुगु दर्शन

25 "जिं थथे धयाः जिगु नामं मखुगु अगमवाणी ल्हाइपिं अगमवक्तातय्गु खँ न्यनागु दु, 'जिं म्हगस खनागु दु, जिं म्हगस खनागु दु!'
26 मखुगु व थःगु हे मनया छलया अगमवाणी ल्हाइपिं थुपिं फताहा अगमवक्तातय्गु मनय् गुबलय् तक थ्व खँ दयाच्वनी?
27 इमि पुर्खातय्सं बालघःयात पुजा याःगुलिं जिगु नां ल्वःमंकूगु खः। अथे हे थुपिं अगमवक्तातय् इमित थथःगु म्हगस कनाः जिगु नां ल्वःमंकाबी मास्ति वः।
28 सुं अगमवक्तां म्हगस खंगु दुसा वं वयागु म्हगस कनेमा, तर सुयाके जिगु वचन दु वं जिगु वचन खःकथं कनेमा। जि, परमप्रभुं धाये, छ्वालिनापं छ्वयागु छु स्वापु?
29 जिगु वचन मि थें मच्वं ला? छु व ल्वहंयात तछ्याइगु छगू तःधंगु मुगः थें मच्वं ला?"
30 "अथे जुया," परमप्रभुं धयादी, "जि छम्हय्सिनं मेम्हय्सिगु वचन खुयाः जिगु वचन खः धकाः धयाजुइपिं अगमवक्तातय्गु विरोधय् दु।"
31 परमप्रभुं धयादी, "स्व, जि थःगु खँयात 'प्रभुं धयादीगु खः' धकाः धाइपिं अगमवक्तातय्गु विरोधय् दु।
32 परमप्रभुं धयादी, स्व, जि मखुगु म्हगसयात कनाजुइपिं अगमवक्तातय्गु विरोधय् दु। इमित जिं छ्वयाहयागु नं मखु, ल्ययागु नं मखु। अय्नं इमिसं व म्हगस जि प्रजायात धयाः इमित अलमलय् यानाबी। इमिसं थुपिं मनूतय्त भचा नं फाइदा बी मखु," परमप्रभुं धयादी।
33 "यर्मिया, थुपिं मनूतय्सं अथवा सुं अगमवक्ता वा सुं पुजाहारीं 'परमप्रभुं आः छु अगमवाणी छिमित क्वबिकादीगु दु?' धकाः छन्त न्यन धाःसा छं इमित थथे धा, 'छ हे बोझ खः?' परमप्रभुं धयादी, 'वं छिमित त्वःताबी।'
34 सुं अगमवक्ता वा पुजाहारी वा मेपिं सुनानं 'थ्व परमप्रभुया अगमवाणी खः धकाः दाबी याःसा, जिं वयात व वया परिवारयात सजाँय बी।
35 परमप्रभुं छु लिसः बियादिल?' वा 'परमप्रभुं छु धयादिल?' धकाः छिपिं सकलें मनूतय्सं थः जःलाखःला व दाजुकिजापिन्त न्यनेमा।
36 तर 'परमप्रभुया अगमवाणी धकाः' छिमिसं गुबलें अगमवाणी पिकाये मज्यू थुकिं यानाः छम्ह छम्ह मनूयागु थःगु अगमवाणी हे वयागु लागिं बोझ जुइ। थुकथं छिमिसं म्वाःम्ह परमेश्वर, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु झी परमेश्वरया अगमवाणीयात स्यंकाबी।
37 अगमवक्तातय्त छं थथे धकाः न्यनेमा, 'परमप्रभुं छिमित छु लिसः बियादिल?' अथवा 'परमप्रभुं छु धयादिल?'
38 छं 'परमप्रभुया अगमवाणी थ्व खः' धकाः दाबी याःसां परमप्रभुं थथे धयादी – छिमिसं थ्व परमप्रभुया अगमवाणी खः धकाः दाबी याये मते धकाः जिं छिमित धाःसां छिमिसं 'थ्व परमप्रभुया अगमवाणी' धाल।

39 अथे जुयाः जिं धात्थें हे छिमित ल्वःमंके। अले जिं छिमित व छिमि पुर्खातयत् बियागु शहरनापं छिमित नं जिगु न्ह्याःनं
पितिनाछ्वये।
40 अले जिं छिमिके लज्या व हेला हयाबी, गुगु न्ह्याबलें दयाच्वनी अले गुबलें ल्वःमंकी मखु।"

24

यःमरि फलया निगः दाला

1 बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरं यहूदाया जुजु यहोयाकीमया काय् यहोयाकीन व यहूदाया भारदारत, कारिगरत व
नँकःमिततयत ज्वनाः यरूशलेमं बेबिलोनय् यंके धुंकाः परमप्रभुं जितः परमप्रभुया देगःया न्ह्याःने तयातःगु यःमरिया निगः दाला
क्यनादिल।✡
2 छगः दालाय् न्हापा पाकय् जूगु यःमरि थें ज्याःगु तसकं भिंगु यःमरि दु। तर मेगु दालाय् बांमलाःगु यःमरि दु, व ध्वग्गिगुलि
नये तक नं मज्यू।
3 परमप्रभुं जितः न्यनादिल, "अय् यर्मिया, छं छु खना?"
जिं लिसः बिया, "जिं यःमरि खना, बांलाःगु यःमरि ला तसकं बांलाः, बांमलाःगु यःमरि धाःसा थुलि बांमलाः कि नये तक
नं मज्यू थें च्वं।"
4 अले परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
5 "परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'थ्व बांबांलाःगु यःमरि थें जिं यहूदां बेबिलोनय् ज्वनायंकूपिन्त उलि हे बांलाः
तायके।
6 जिं इमित दया याये अले इमित हाकनं थ्व देशय् लित हये, जिं इमित नाश याये मखु तर जिं इमित दयके, जिं इमित
लिनाकाये मखु तर तयातये।
7 जि हे परमप्रभु खः धकाः म्हसीगु नुगः जिं इमित बी। अले इपिं जि प्रजा जुइ। जि इमि परमेश्वर जुये, छाय्धाःसा इपिं
दुनुगलंनिसें जिथाय् लिहां वइ।
8 " 'तर व नये तकं मज्यूगु थें च्वंगु तसकं बांमलाःगु यःमरितयत थें जिं यहूदाया जुजु सिदकियाह, वया भारदारत व
यरूशलेमयापिं ल्यनाच्वंपिन्त व्यवहार याये, इपिं चाहे थ्व हे देशय् च्वनाच्वंगु जुइमा वा मिश्रय् वंगु जुइमा,' परमप्रभुं धयादी।
9 जिं इमित छगू ग्यानापुगु विपत्तिं सजाँय बी अले थ्व खँ न्यनाः पृथ्वीयापिं फुक्क मनूत थरथर खाइ। जिं इमित गन गन
लिनाछ्वये अन मनूत इपिं खनाः न्हिली, मनूतय्सं इमित सराः बी, इमित हेस्याइ अले इमिगु नामय् ख्याः याइ।
10 जिं इमित व इमि पुर्खातयत् बियागु थ्व देशय् इपिं भज्यंक नाश मजूतले जिं इमिथाय् तरवार, अनिकाल व महामारी
छ्वये।"

25

कैदीया न्हयेदँ

1 यहूदाया जुजु योशियाहया काय् यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय् (थ्व दँ नबूकदनेसर बाबेलया जुजु जूगु न्हापांगु
दँ खः) यहूदाया फुक्क मनूतय्गु बारे परमप्रभुया वचन यर्मिया अगमवक्तायाथाय् वल।✡*
2 व हे वचन यर्मियां यहूदायापिं फुक्क मनूत व यरूशलेमयापिं फुक्क मनूतयत धाल। व वचन थ्व खः –
3 "यहूदाया जुजु अमोनया काय् योशियाहं राज्य यानाच्वंगु झिंस्वंगूगु दंनिसें थौं तक अर्थात निइस्वदँ तक, परमप्रभुया
वचन जिथाय् वयाच्वंगु दु, अले जिं व छिमित कनावयाच्वनागु दु, तर छिमिसं उकी ध्यान ब्यूगु मदु।†
4 "परमप्रभुं थः दास अगमवक्तातयत तःकः मछि छिमिथाय् छ्वयाहयादीगु जूसां छिमिसं ध्यान नं मब्यू, न्यनेत न्हाय्पं नं
मब्यू।
5 इमिसं धाल, 'आः छिपिं सकसिनं थथःगु मभिंगु पहःचहः व मभिंगु ज्या त्वःति, अले जक छिपिं परमप्रभुं छिमि पुर्खातयत
शुरुंनिसें न्ह्याबलेंया लागि बियादीगु देशय् च्वने फइ।
6 विदेशी घःतय्गु ल्यू वनाः इमित सेवा नं याये मते, पुजा नं याये मते। थःगु ल्हाःया ज्यां जितः तं चाय्के मते। अले जिं
छिमिगु छुं स्यंके मखु।' "
7 परमप्रभुं धयादी "अय्नं छिमिसं जिगु खँ मन्यंसे थःगु ल्हातं दय्कूगु मूर्ति जितः तंचाय्कल गुकिं यानाः छिमिगु हे मभिं
जुल।"
8 उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, "छिमिसं जिं धाःगु खँ मन्यंगुलिं,

---

✡ **24:1** २४:१ २ राज २४:१२-१६; २ इति ३६:१० ✡ **25:1** २५:१ २ राज २४:१; २ इति ३६:५-७; दान १:१-२ * **25:1** २५:१ थुबलय् वःगु खः ६०५ बि.सि.
† **25:3** २५:३ इमिसं अथे ध्यान मब्यूगु ६२७-६०५ बि.सि. इलय् खः

9 स्व, जिं थःम्हं हे उत्तरयापिं फुक्क मनूतय्त व जिम्ह दास बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरयात सःताहये,” परमप्रभुं धयादी।
“जिं इमित थ्व देश व थनच्वंपिं मनूतय्गु विरोधय् व जःखः च्वंगु जातिया विरोधय् हये। जिं इमित भज्यंक नाश यानाबी। मनूत
इमित खनाः वातां जुइ, अले इमित हेस्याइ। उलि जक मखु, थ्व फुक्क देश सदां झिजांमिजां जुयाच्वनी।
10 जिं इमिगु दथुं लसता व आनन्दया सः, भम्चा व जिलाजंया सः, घःल्वहंया सः व मतया जः चीकाछ्वये।✡
11 थ्व फुक्क देश झिजांमिजां दनी अले सुनसान जुइ। थ्व फुक्क जातिं न्हयेदँ तक बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेवा याइ।✡
12 “तर न्हयेदँ फुइ धुंकाः जिं बेबिलोनया जुजु व वयागु जातियापिं मनूत व बेबिलोनीतय्त इमिगु दोषया निंतिं सजाँय बी
अले व देशयात न्ह्याबलेंया निंतिं झिजांमिजां दंगुथाय् यानाबी,” परमप्रभुं धयादी।
13 “अले जिं व देशय् जिं व देशया बारे धयागु फुक्क खँ, अर्थात थ्व सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क खँ पूवंके, गुगु खँ यर्मियां
फुक्क जातिया विरोधय् अगमवाणी ल्हाःगु दु।
14 छाय्धाःसा यक्व जातिं व ततःधंपिं जुजुपिन्सं इमित दास दय्की। जिं इमिगु ज्या व ल्हाःया ज्याकथं इमित फल बी।”

परमेश्वरया तंया ख्वला

15 परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं जितः थथे धयादिल, “जिगु ल्हातं थ्व तंया दाखमघया ख्वला का, अले जिं छन्त गुगु गुगु
जातियाथाय् छ्वये, उपिं फुक्क जातियात व त्वंकि।
16 जिं इमिथाय् छ्वयागु तरवारं यानाः थ्व त्वनाः इपिं धेधे चुइ अले वें जुइ।”
17 उकिं जिं परमप्रभुया ल्हातं व ख्वला कयाः, अले जि वय्कलं छ्वयादीगु फुक्क जातियाथाय् वना। उपिं फुक्क जातियात
जिं व त्वंके बिया।
18 जि यस्शलेम व यहूदाया मेमेगु शहरय् वना अले अन च्वंपिं मनूत, जुजुपिं व हाकिमतय्त व त्वंके बिया। उबलय् निसें
थौं तक उपिं शहरत झिजांमिजां दंगु मरुभूमिइ थें जुया हे च्वंगु दु, उपिं शहरत खनाः मनूत ग्याइगु अले उपिं शहरतय्त तसकं
मय्कीगु। थौं तक मनूतय्सं इमिगु नां कयाः सराः बियेगु यानावयाच्वंगु दु।
19 जिं मिश्रयाम्ह जुजु फारो व वया भारदारत, व फुक्क प्रजायात,
20 अले अन दुपिं फुक्क विदेशी मनूतय्त व ऊज देशयापिं सकलें जुजुपिन्त, पलिश्तीतय् सकलें जुजुपिन्त, (अश्कलोन,
गाजा व एक्रोन, अले अश्दोदया म्वानाच्वंपिन्त),
21 एदोम, मोआब व अम्मोनयात,
22 टुरोस व सीदोनया सकलें जुजुपिन्त, समुद्रया उखे सिथय् च्वंपिं सकलें जुजुपिन्त,
23 ददान, तेमा व बूज व ताताःपाःगु थाय् च्वंपिं सकसितं,
24 अरब देशयापिं सकलें जुजुपिन्त व मरुभूमिइ च्वंपिं विदेशीतय् सकलें जुजुपिन्त,
25 जिम्रीया, एलामया व मादीया सकलें जुजुपिन्त,
26 अले उत्तरपाखे सत्तीक व तापाक च्वंपिं सकलें जुजुपिन्त छकलं त्वंका, थुकथं पृथ्वीइ दुगु फुक्क राज्यया फुक्क
मनूतय्त त्वंके बिया। इमिगु लिपा बेबिलोनयाम्ह‡ जुजुं नं त्वनी।
27 “अले छं इमित धा, ‘दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – त्वँ, लगे जुइकि, ल्ह, ग्वतु अले
हाकनं गुबलें दने मते। छाय्धाःसा थ्व जिं छिमिगु दथुइ चले यायेगु तरवारया कारणं जुइ।’
28 इमिसं छंगु ल्हातं ख्वला कयाः त्वने मखु धाल धाःसा इमित थथे धा, ‘दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी – छिमिसं
व त्वने हे माः।
29 स्व! मनूतय्सं जिगु धकाः धाइगु शहरय् हे ला जिं विपत्ति हयेत्यनागु दु धाःसा, छिमिसं स्वयेबलय् जिं छिमित सजाँय
बी मखु धकाः च्वनागु ला? अथे मखु, जिं छिमित धात्थें सजाँय बी। छाय्धाःसा जिं पृथ्वीया फुक्क मनूतय्गु विरोधय् तरवार
चले यायेत्यनागु दु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी!’
30 “आः छं इमिगु विरोधय् थ्व फुक्क खँ अगमवाणी ल्हानाः इमित धा,
“ ‘परमप्रभु स्वर्ग थ्वयेक हालादी।
वय्कः थः च्वनादीगु पवित्र थासं थ्वयेक हालादी,
अले थःगु देशया विरोधय् वय्कः तःसलं हालादी।
पृथ्वीइ च्वंपिं सकसिगु विरोधय्,
दाखमघ न्हुइपिं थें वय्कः हालादी।
31 हल्लाया लिथ्वः पृथ्वीया ताताःपाःगु थासय् तक ताये दइ।
छाय्धाःसा पृथ्वीया फुक्क जातितलिसें परमप्रभुया मुद्दा दु,

✡ **25:10** २५:१० यर ७:३४; १६:९; प्रका १८:२२-२३ ✡ **25:11** २५:११ २ इति ३६:२१; यर २९:१०; दान ९:२ ‡ **25:26** २५:२६ हिब्रू भाषाय् शेसक, गुगु बेबिलोनया गुप्ति नां खः, यर ५१:४१ नं स्वयादिसँ।

वय्कलं फुक्क मनूतय्गु न्याय यानादी।
दुष्टतय्त धाःसा वय्कलं तरवारं पालादी,' "
परमप्रभुं धयादी।
32 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व, विपत्ति छगू जातिं मेगु जाति तक न्यनावनी।
पृथ्वीयागु कुन्चां तःधंगु ग्वःफय् वयाच्वंगु दु।"
33 उबलय् परमप्रभुं स्यानादीपिनिगु सीम्ह पृथ्वीया छगू कुन्चांनिसें मेगु कुन्चा तक लानाच्वनी। इमिगु लागि ख्वइपिं सुं नं दइ मखु। इमिगु सीम्ह सुनां मुनी नं मखु थुनी नं मखु। सीम्हत जमिनय् सौ थें लानाच्वनी।
34 "बिलाप या! अय् फैजवाःत,
ख्व! छिपिं बथांया नायःत, धुलय् ग्वारा ग्वारा तु!
छाय्धाःसा छिमित पालाः स्याइगु ई थ्यंकः वःगु दु।
छिपिं ग्वतुली अले जिं भिंगु थलयात थें छिमित चुंचुं याये।"
35 उबलय् फैजवाःतय्त शरण कायेगु थाय् दइ मखु।
बथांया नायःतय्गु निंतिं बिस्यं वनेगु थाय् दइ मखु।
36 फैजवाःत पिच्याना हाःगु सः न्यँ,
अले बथांया नायःत ख्वःगु सः न्यँ।
छाय्धाःसा परमप्रभुं इमिगु ख्यः नाश यानादीगु दु।
37 अले परमप्रभु तंम्वयादीगुलि
शान्त ख्यः नाश जुइ।
38 सिंहं थें वय्कलं थःगु गुफा त्वःतादी,
अले क्वत्यलिपिनिगु तरवार
व परमप्रभुया तच्वःगु तमं यानाः इमिगु देश झिजांमिजां दनी।

26

शत्रुतय्सं यर्मियायात स्यायेगु ख्याच्वः ब्यूगु

1 योशियाहया काय् यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीमया शासनया शुरुया इलय् थ्व वचन परमप्रभुपाखें वल,✡
2 "परमप्रभुं थथे धयादी – परमप्रभुया देगःया चुकय् दँ, अले परमप्रभुया देगलय् आराधना यायेत वःपिं यहूदाया शहर शहरयापिं फुक्कं मनूतय्त जिं छन्त इमित धाः धकाः आज्ञा बियागु फुक्क खँ धा, छता खँ नं त्वःफिके मते।
3 सके व न्यनाः इपिं सकसिनं थःगु मभिंगु पहःचहः त्वःती ला। अले इमिसं मभिं ज्या याःगुलि जिं इमित नाश यायेगु जिगु योजना पूरा याये मखु।
4 "छं इमित धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – छिमिसं जिगु खँ ध्यान बियाः मन्यन धाःसा, जिं छिमिगु न्ह्याःने तयाबियागु जिगु व्यवस्था पालन मयात धाःसा
5 अले जिं छिमिथाय् छ्वयाहयापिं अगमवक्तातय्गु खँ ध्यान बियाः मन्यन धाःसा (खः ला छिमिसं ध्यान बियाः न्यंगु मदु)
6 जिं थ्व देगःयात शीलोयात* थें नाश यानाबी, अले पृथ्वीयागु फुक्क जातितय्सं थ्व शहरया नां कयाः सराः बी।' "✡
7 पुजाहारीत, अगमवक्तात व फुक्क मनूतय्सं परमप्रभुया देगलय् यर्मियां धाःगु खँ न्यन।
8 परमप्रभुं यानादीगु फुक्क आज्ञा यर्मियां फुक्क मनूतय्त धाये धुंकेवं पुजाहारीत, अगमवक्तात व फुक्क मनूतय्सं वयात ज्वनाः धाल, "छ सी हे माः।
9 थ्व देगः शीलो थें जुइ, अले थ्व शहर नाश जुइ अले थन सुं मनू च्वनी मखु व धकाः छाय् छं परमप्रभुया नामय् अगमवाणी ल्हानागु?" अले फुक्क मनूत परमप्रभुया देगलय् यर्मियाया प्यखेरं मुंवल।
10 थ्व खँ न्यनाः यहूदाया हाकिमत जुजुया दरबारं परमप्रभुया देगलय् वल, अन परमप्रभुया देगःयागु न्हगु मू लुखाया न्ह्याःने च्वन।
11 अले पुजाहारीत व अगमवक्तातय्सं हाकिमत व फुक्क मनूतय्त थथे धाल, "थ्व मनूयात स्याये हे माः। छाय्धाःसा थ्व मनुखं थ्व शहरया विरोधय् अगमवाणी ल्हाःगु दु। थ्व छिमिसं थःगु हे न्हाय्पनं न्यने धुंकल।"

✡ **26:1** २६:१ २ राज २३:३६–२४:६; २ इति ३६:५-७ * **26:6** २६:६ परमप्रभुं इस्राएलतय्त मिश्रं पित हये धुंकाः इमिसं कनान देश त्याकुबलय् नापलायेगु पाल थ्व शहरय् थापं याःगु खः। उकिं थ्व छगू पवित्र शहर खः तर मनूतय्गु पापं यानाः थ्व शहर नाश जुल। ✡ **26:6** २६:६ यहो १८:१; भज ७८:६०; यर ७:१२-१४

12 अले यर्मियां फुक्क हाकिमत व फुक्क मनूतय्त धाल, “थ्व देगः व थ्व शहरया विरोधय् छिकपिन्सं न्यनादीगु फुक्क
खँ अगमवाणी ल्हायेत परमप्रभुं जितः छ्वयाहयादीगु हे खः।
13 आः छिकपिन्सं थथःगु पहःचहः व ज्या भिंकादिसँ, परमप्रभु थः परमेश्वरया आज्ञा पालन यानादिसँ। अले छिकपिन्सं
मभिं ज्या याःगुलि वय्कलं छिकपिन्त नाश याये धकाः दय्कादीगु वय्कःया योजना पूरा यानादी मखु।
14 जि ला छिकपिनिगु हे ल्हातय् दु, छिकपिन्त छु बांलाः व पाय्छि जू थें च्वं जितः व हे यानादिसँ।
15 तर थ्व खँ छिकपिन्सं पक्का सीकाति जितः स्यानादिल धाःसा थःके, थःगु शहरय् व थनच्वंपिं मनूतय्के दोष मदुम्हय्सिगु
हिया दोष हइ, छाय्धाःसा परमप्रभुं हे थ्व फुक्क वचन न्यंकेत जितः छिमिथाय् छ्वयाहयादीगु खः।”
16 अले हाकिमत व फुक्क मनूतय्सं पुजाहारीत व अगमवक्तातय्त धाल, “थ्व मनू ज्यान सजाँय बीमाःम्ह मखु। थ्वं
जिमित परमप्रभुं झी परमेश्वरया नामय् थ्व खँ धाःगु खः।”
17 देशयापिं सुं थकालितय्सं दनाः अन मुनाच्वंपिं मनूतय्त धाल,
18 “यहूदाया जुजु हिजकियाया इलय् मोरेशेतयाम्ह मीकां अगमवाणी ल्हात। यहूदायापिं फुक्क मनूतय्त वं थथे धाल,
‘दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“ ‘सियोनयात बुँ थें जोते याइ,
यरूशलेम नाश जुयाः ढूँ चिनी,
देगः दुगु डाँडा धाःसा झाःया झाः दुगु द्रुम्बःचा थें जुइ।’✡
19 “छु! यहूदाया जुजु हिजकिया वा यहूदाया मेपिं सुनानं वयात स्यात ला? छु! जुजुं परमप्रभुयागु भय मकाः ला?
परमप्रभुयाके दया मफ्वं ला? अले इमित नाश यायेत दय्कादीगु योजनायात वय्कलं पूरा यानाः मदिल। तर आः झीसं ला थःके
तःधंगु सर्वनाश हयेत्यनागु मदु ला?”

उरियाहयात स्याःगु

20 छम्ह मेम्ह नं दु, गुम्हय्सिनं परमप्रभुया नामय् अगमवाणी ल्हात। व किर्यत-यारीमय् च्वंम्ह शमायाहया काय् उरियाह
खः। वं नं थ्व शहर व थ्व देशया विरोधय् यर्मियां धाःथें अगमवाणी ल्हात।
21 जुजु यहोयाकीम व वया हाकिमत व शासकतय्सं उरियाहया थ्व वचन न्यंबलय् जुजुं वयात स्यायेत स्वल। थ्व खँ
न्यनाः उरियाह ग्यात अले व मिश्र देशय् बिस्युं वन।
22 अले यहोयाकीमं मिश्र देशय् अक्बोरया काय् एल्नातान व वनापं छुं मनूत छ्वल।
23 इमिसं उरियाहयात मिश्र देशं यहोयाकीम जुजुयाथाय् हल। जुजुं वयात तरवारं स्याकेबिल। वयागु सीम्ह साधारण मनूत
थुनीगु थासय् वांछ्वयकेबिल।

24 तर शापानया काय् अहीकाम यर्मियाया पंलित। उकिं वयात स्यायेत इमिसं मनूतय्गु ल्हातय् मब्यू।

27

यर्मियायागु ककुइ द्वहंया जुवा

1 यहूदाया जुजु योशियाहया काय् सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु शुस्या दँय्* परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे
खः।✡
2 परमप्रभुं जितः थथे धयादिल, “छेंगूया खिपः व सिँया गजबारं छगू जुवा दय्कि, अले छंगु ककुइ ति।
3 अले यरूशलेमय् यहूदाया जुजु सिदकियाहयाथाय् वःपिं दूततय्गु ल्हातं एदोम, मोआब, टुरोस व सीदोनया जुजुपिन्थाय्
खबर छ्व।
4 इमित थःथः मालिकयाथाय् वनाः थथे धा धकाः आज्ञा ब्यु, ‘दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
“छिमिसं थःथः मालिकयात थथे धा,
5 थ्व पृथ्वी, थ्व पृथ्वीइ च्वंपिं मनूत व पशुतय्त जिं थःगु तःधंगु बलं व ल्हाःया शक्तिं दय्कागु दु, अले जिं थुकियात सुयात
बी मास्ति वः वयात बी।
6 आः जिं थ्व फुक्क देशत थः दास बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरयात बी धुन, अले वयागु सेवा यायेमा धकाः गुँपशुत नं
वयात बिया।
7 वयागु थःगु जाति पतन जुइगु ई मवतले थ्व फुक्क जातिं वयागु, वया काय्यागु व वया छय्यागु सेवा याइ। अनंलि यक्व
जाति व ततःधंपिं स्वजुपिन्सं वयात थःगु बसय् तइ।

✡ **26:18** २६:१८ मीका ३:१२ * **27:1** २७:१ सिदकियाहया न्हापांगु दँ ५९७ बि.सि. स्वयादिसँ ४९:३४ ✡ **27:1** २७:१ २ राज २४:१८-२०; २ इति ३६:११-१३

8 “ ‘ “अय्नं छुं जाति वा देशं बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेवा मयात धाःसा वा वया जुवाया क्वय् थःगु ककु मतल धाःसा जिं
उगु जातियात वयागु ल्हातं नाश मयाःतले तरवार, अनिकाल व महामारी सजाँय बी, जि, परमप्रभुं धाये।
9 उकिं छिमिसं बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेवा यायेमाली मखु धकाः छिमित धाःपिं छिमि अगमवक्तात, छिमि ज्वखना स्वइपिं,
छिमिगु म्हगसया अर्थ कनीपिं छिमि धामी वा तन्त्रमन्त्र याइपिनिगु खँ न्यने मते।
10 इमिसं मखुगु अगमवाणी ल्हाइ गुकिं छिमित थःगु देशं तापाक यंकीगु ज्या जक जुइ। जिं छिमित देशं पितिनाछ्वये अले
छिपिं नाश जुइ।
11 तर छुं जातिं बेबिलोनयाम्ह जुजुया जुवा थःगु ककुइ तयाः वयागु सेवा याइ, जिं उगु जातियात वयागु थःगु हे देशय् बुँज्या
याकेबी अले च्वनेबी,” ’ ” परमप्रभुं धयादी।
12 यहूदाया जुजु सिदकियाहयात जिं थ्व फुक्क खँ नं धया। जिं धया, “बेबिलोनयाम्ह जुजुया जुवा थःगु ककुइ ति अले
वयात व वया मनूतय्त सेवा या। अले छ म्वाइ।
13 बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेवा मयाइपिं जातिया बारे परमप्रभुं धयादीगु थें तरवार, अनिकाल व महामारी छ व छिमि प्रजा
छाय् सीगु?
14 ‘बेबिलोनया जुजुया सेवा छिमिसं यायेमाली मखु’ धकाः धाइपिं अगमवक्तातय्गु खँ छिमिसं न्यने मते, छाय्धाःसा इमिसं
ला छिमित मखुगु अगमवाणी ल्हानाच्वंगु दु।
15 परमप्रभुं धयादी, ‘जिं इमित छ्वयागु मखु, अय्नं इमिसं जिगु नामय् मखुगु अगमवाणी ल्हानाच्वंगु दु। उकिं जिं छिमित
देशं पितिनाछ्वये। छिपिं छिमित अगमवाणी ल्हाइपिं छिमि अगमवक्तातनापं नाश जुइ।’ ”
16 अले पुजाहारीत व सकलें मनूतय्त जिं थथे धया, “परमप्रभुं थथे धयादी – छिमिसं थः अगमवक्तातय्गु खँ न्यने मते।
इमिसं धाइगु, ‘परमप्रभुया देगःया थलबल बेबिलोनं याकनं हइगु जुइ।’ इमिसं छिमित मखुगु अगमवाणी धयाच्वंगु दु।
17 इमिगु खँ न्यने मते। बेबिलोनयाम्ह जुजुया अधीनय् च्वनाः वयागु सेवा या, छिपिं म्वाइ। थ्व शहरयात छाय् नाश जुइके
बीगु।
18 इपिं अगमवक्तात खः अले इमिके परमप्रभुया वचन दु धइगु खःसा, परमप्रभुया देगलय् दुगु, यहूदाया जुजुया दरबारय्
दुगु व यरूशलेमय् ल्यं दुगु मालसामान बेबिलोनय् मयंकेमा धकाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयाके इमिसं बिन्ति यायेमा।
19 देगःया थां, कँय्यागु तग्वःगु त्यांकि, लिधंसात व शहरय् त्वःता वंगु मेमेगु सामानया बारे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे
धयादी,✡
20 गुगु सामान बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरं यहोयाकीमया काय्, यहूदाया जुजु यहोयाकीनयात यरूशलेमं ज्वनाः यहूदा व
यरूशलेममयापिं ततःधंपिं मनूतलिसें बेबिलोनय् यंकूबलय् मयंकूगु खः,
21 परमप्रभुया देगलय्, यहूदाया जुजुया दरबारय् व यरूशलेमय् ल्यनाच्वंगु उपिं थलबलया बारे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
22 ‘व फुक्क सामान बेबिलोनय् यंकीगु जुइ। अले जिं इमित वास्ता मयातले व सामान अन हे दयाच्वनी अले जिं व सामान
हाकनं लित हये, अले यरूशलेमय् हाकनं तये,’ ” परमप्रभुं धयादी।

28

यर्मिया व हनन्याह

1 हानं उगु हे दँय्, यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँया न्यागूगु लाय् अज्जूरया काय् गिबोनय् च्वंम्ह
अगमवक्ता हनन्याहं परमप्रभुया देगलय् पुजाहारीत व मनूतय् न्ह्यःने जितः धाल,✡*
2 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘जिं बेबिलोनयाम्ह जुजुया जुवा त्वथुलाबी।
3 निदँया दुने जिं बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं थ्व थासं ल्ह्वायाः बेबिलोनय् यंकूगु परमप्रभुया देगःया फुक्क सामान हाकनं
थ्व थासय् लित हये।
4 जिं यहोयाकीमया काय् यहूदाया जुजु यहोयाकीन व यहूदां ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूपिं मेपिं सकसित नं हाकनं थ्व थासय्
लित हये,’ परमप्रभुं धयादी, ‘छाय्धाःसा जिं बेबिलोनयाम्ह जुजुया जुवा त्वथुलाबी।’ ”
5 परमप्रभुया देगलय् दनाच्वंपिं पुजाहारीत व सकलें मनूतय् न्ह्यःने यर्मिया अगमवक्तां हनन्याह अगमवक्तायात लिसः बिल।
6 वं धाल, “आमेन, परमप्रभुं अथे हे यानादीमा! परमप्रभुया देगःया मालसामान व ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूपिं मनूतय्त
बेबिलोनं थ्व थासय् लित हयाः छं अगमवाणी ल्हाःगु खँ परमप्रभुं पूवंकादीमा।
7 अय्नं छ व थुपिं सकलें मनूतय्सं तायेक जिं धायेत्यनागु थ्व वचन छं न्यँ!

✡ **27:19** २७:१९ १ राज ७:१५-२६ ✡ **28:1** २८:१ २ राज २४:१८-२०; २ इति ३६:११-१३; यर २७:१ * **28:1** २८:१ जुलाई/अगष्ट ५९३ बि.सि.

8 जि व छ स्वयाः न्ह्यः वःपिं अगमवक्तातय्सं यक्व देश व ततःधंगु देशया विरोधय् लडाइँ, विपत्ति व महामारीया बारे अगमवाणी ल्हाःगु दु।
9 तर गुम्ह अगमवक्तां शान्तिया अगमवाणी ल्हाइ, व पूवन धाःसा जक व अगमवक्ता धात्थें हे परमप्रभुं छ्वयाहयादीम्ह खः धकाः सी दइ।"
10 अनंलि हनन्याह अगमवक्तां यर्मिया अगमवक्ताया ककुं व जुवा लिकयाः त्वथुलाबिल।
11 हनन्याहं फुक्क मनूतय् न्ह्याःने थथे धाल, "परमप्रभुं थथे धयादी, 'थथे हे निदँया दुने फुक्क जातिया ककुं बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरया जुवा त्वथुलाबी।' " अनंलि यर्मिया अगमवक्ता थःगु लँय् वन।
12 हनन्याह अगमवक्तां यर्मिया अगमवक्ताया ककुं जुवा लिकयाः त्वथूगु छुं ई लिपा परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल –
13 "वनाः हनन्याहयात थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – छं सिँयागु जुवा ला त्वथुलाबिल तर जिं उकिया पलेसा नँयागु जुवा हये।
14 जि, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धाये – बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरयागु सेवा यायेत जिं थुपिं जातितय्गु ककुइ नँयागु जुवा तयाबी, इमिसं वयागु सेवा याइ। गुँयापिं पशुतय्त नं जिं वयागु बसय् तयाबी।' "
15 अले यर्मिया अगमवक्तां हनन्याह अगमवक्तायात धाल, "अय् हनन्याह, न्यँ, छन्त परमप्रभुं छ्वयाहयादीगु मखु। अय्नं छं थुपिं मनूतय्त मखुगु खँय् विश्वास याकेब्यूगु दु।
16 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी- 'जिं थःम्ह हे छन्त थ्व पृथ्वीं चीकाछ्वये त्यनागु दु। थ्व हे दँय् छ सी, छाय्धाःसा छं परमप्रभुया विरोध यायेगु खँ स्यना जूगु दु।' "
17 व हे दँया न्हय्गूगु लाय् हनन्याह अगमवक्ता सित।†

29

बेबिलोनय् च्वंपिं यहूदीतय्त यर्मियायागु पौ

1 नबूकदनेसरं यस्शलेमं ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूपिं मध्ये म्वानाच्वंपिं थकालित, पुजाहारीत, अगमवक्तात व फुक्कं मनूतय्त यर्मिया अगमवक्तां यस्शलेमं छ्वःगु पौया खँ थ्व हे खः।✡
2 (जुजु यहोयाकीन, राजमाता, दरबारयापिं हाकिमत, यहूदा व यरूशलेमयापिं नायःत, कारिगरत व सःपिं मिस्त्रीतय्त यस्शलेमं ज्वना यंके धुंकाः थ्व पौ च्वःगु खः।)
3 वं थ्व पौ शापानया काय् एलासा व हिल्कियाहया काय् गमर्याहया जिम्माय् बिल। इमित यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाहं दूत यानाः बेबिलोनय् नबूकदनेसरयाथाय् छ्वःगु खः। पौलय् थथे च्वयातःगु दु,
4 यस्शलेमं थःम्ह ज्वंकाः बेबिलोनय् छ्वःपिं सकसितं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
5 "अन छिमिसं छेँ दय्काः च्वँ, क्यब दय्कि, उकी सःगु न।
6 ब्याहा यानाः कायम्ह्यायपिं दय्कि, कायपिनिगु लागि भमचात हजि, अले म्ह्यायपिन्त ब्याहा यानाब्यु, इमिसं मस्त दय्केमा। अन थःपिनिगु ल्याः अप्वय्कि, ल्याः कम जुया मवनेमा।
7 जिं छिमित ज्वंकाः गुगु शहरय् छ्वयागु खः, उगु शहरया भिं जूगु यय्की, अले उकिया लागि परमप्रभुयात प्रार्थना या। छाय्धाःसा व च्वन्ह्यासा छिपिं नं च्वन्ह्याइ।"
8 खः, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, "छिपिंनापं दुपिं छिमि अगमवक्तात व ज्वखना स्वइपिन्सं छिमित धोखा मबीमा। इमिसं खंगु म्हगसय् ध्यान बी मते।
9 इमिसं जिगु नामय् छिमित मखुगु अगमवाणी ल्हानाच्वंगु दु। इमित जिं छ्वयाहयागु मखु," परमप्रभुं धयादी।
10 परमप्रभुं थथे धयादी, "बेबिलोनया न्हयेदँ पूवने धुंकाः जि छिमिथाय् वये, अले छिमित थ्व थासय् लित हये धयागु जिगु बचं पूवंके।✡
11 छाय्धाःसा जिं छिमिगु निंतिं गुगु योजना दय्कागु दु, व जिं स्यु," परमप्रभुं धयादी। "व छिमिगु भिंया लागि खः, छिमित स्यंकेत मखु, छिमित बांलाःगु भविष्य व आशा बीत।
12 अले छिमिसं जितः सःती। छिपिं वयाः जितः प्रार्थना याइ। जिं छिमिगु प्रार्थना ध्यान बियाः न्यने।
13 छिमिसं जितः दुनुगलंनिसें माली अले छिमिसं जितः मालाः लुइकी।✡
14 छिमिसं जितः लुइकी," परमप्रभुं धयादी, "अले छिमित कैदं लित हये। जिं छिमित ज्वंकाछ्वयागु फुक्क जाति व फुक्क थासं जिं छिमित मुंके," परमप्रभुं धयादी। "गुगु थासं जिं छिमित ज्वंकाछ्वयागु खः जिं छिमित व हे थासय् लित हये।"

† **28:17** २८:१७ सेप्टेम्बर/अक्टोबर ५९३ बि.सि. ✡ **29:1** २९:१ २ राज २४:१२-१६; २ इति ३६:१० ✡ **29:10** २९:१० २ इति ३६:२१; यर २५:११; दान ९:२ ✡ **29:13** २९:१३ व्य ४:२९

15 छिमिसं थथे धायेफु, "परमप्रभुं ला जिमिगु निंतिं बेबिलोनय् हे अगमवक्तात ल्ययादीगु दु।"
16 तर दाऊदया सिंहासनय् च्वंम्ह जुजु व थ्व शहरय् च्वंपिं सकलें मनूत, छिपिंलिसें बेबिलोनय् मवःपिं छिमि थःथितिपिनिगु बारे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
17 खः, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, "जिं थःम्हं हे इमिथाय् तरवार, अनिकाल व महामारी छवये, अले जिं इमित नये तकं मज्यूगु ध्वग्गीगु यःमरि थें यानाबी।
18 इमित जिं तरवार, अनिकाल व महामारी लिनाछवये। व खनाः संसारया फुक्क मनूत तसकं ग्याइ। जिं इमित लिनाछ्वयागु फुक्क जातितय्गु दथुइ जिं इमित सराः, भय, गिल्ला व निन्दाया पात्र दय्के।
19 छाय्धाःसा इमिसं जिगु खँ बांलाक मन्यन," परमप्रभुं धयादी। "गुगु वचन जिं थः दासत अगमवक्तातपाखें बारम्बार इमिथाय् छ्वयागु खः। छिपिं यस्शलेमं ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूपिन्सं नं ध्यान बियाः मन्यं," परमप्रभुं धयादी।
20 उकिं, हे जिं ज्वंकाः यस्शलेमं बेबिलोनय् छ्वयापिं सकलें मनूत, परमप्रभुया थ्व वचन न्यँ,
21 जिगु नामं छिमित मखुगु अगमवाणी ल्हानाच्वंपिं कोलायाहया काय् आहाब व मासेयाहया काय् सिदकियाहया बारे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, "जिं थःम्हं हे इमित बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरया ल्हातय् बी, वं छिमिगु न्ह्याःने हे इमित स्याइ।
22 इमिसं यानाः हे यहूदां बेबिलोनय् ज्वनायंकूपिं मनूतय्सं थुकथं सराः बियेगु याइ, 'परमप्रभुं छन्त बेबिलोनयाम्ह जुजुं मिइ छ्वय्काब्यूपिं सिदकियाह व आहाबयात थें यानादीमा।'
23 छाय्धाःसा इमिसं इस्राएलय् तसकं घच्चाइपुगु ज्या याःगु दु। इमिसं थः जःलाखःलाया कलाःलिसे व्यभिचार याःगु दु अले जिगु नामं जिं इमित धाः धकाः मधयागु मखुगु खँ इमिसं धाल। जिं थ्व खँ स्यू, जि थ्व खँया साक्षी खः," परमप्रभुं धयादी।

शमायाहयात खबर छ्वयाहःगु

24 नेहेलामय् च्वंम्ह शमायाहयात थथे धा,
25 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – छं थःगु हे नामं यस्शलेमयापिं फुक्कं मनूतय्त व मासेयाहया काय् पुजाहारी सपन्याहयात व मेमेपिं फुक्क पुजाहारीतय्त पौ च्वल। छं सपन्याहयात थथे धाल,
26 'परमप्रभुं छन्त यहोयादा पुजाहारीया पलेसा परमप्रभुया देगःया जिम्मा कायेत पुजाहारी ल्यःगु खः। छं अन अगमवक्तां थें ज्या याइम्ह सुं नं वँय्यात ककुइ नँ यख्खायाः सजाँय बीगु सिँया न्यवः न्ह्याकाः ब्यु।
27 अथे जुयाः छाय् छिमिसं छिमिगु न्ह्याःने अगमवाणी ल्हाइम्ह अनातोतयाम्ह यर्मियायात ब्वःमबियागु?
28 छाय्धाःसा वं बेबिलोनय् जिमिथाय् – छिपिं अन कैदी जुयाः ताःई तक च्वनेमाली, उकिं छेँ दय्काः अन चवँ अले क्यब दय्काः उकी सःगु न धकाः धाय्के छ्वयाहल।' "
29 अय्नं सपन्याह पुजाहारीं यर्मियायात थ्व पौ ब्वना न्यंकल।
30 अले परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
31 "ज्वनाः यस्शलेमं बेबिलोनय् यंकूपिं फुक्कसित थ्व खबर छ्व, 'नेहेलामय् च्वंम्ह शमायाहया बारे परमप्रभुं थथे धयादी – जिं शमायाहयात छ्वयाहयागु मखुसां वं अगमवाणी ल्हानाः छिमित मखुगु आस क्यंगु दु,
32 उकिं जिं थःम्हं हे नेहेलामय् च्वंम्ह शमायाह व वया वंशयात सजाँय बी। थ्व प्रजाया दथुइ वया सुं नं मनू म्वानाच्वनी मखु। जिं थः प्रजायात यायेगु भिंगु ज्या वं स्वये खनी मखु। छाय्धाःसा वं मनूतय्त जिगु विरोधय् विद्रोह यायेत हपाः ब्यूगु दु। जि परमप्रभुं धयागु दु।' "

30

थः प्रजायात परमप्रभुया बचं

1 परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः,
2 "परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'जिं छन्त धयागु फुक्क खँ छगू सफुलिइ च्व।
3 जिं जिमि प्रजा इस्राएल व यहूदायात बेबिलोनं लित हयेगु दिं वयेत्यंगु दु। जिं इमि पुर्खातय्त बियागु देशय् जिं इमित लित हये। इमिसं हाकनं उगु देशय् अधिकार याइ,' " परमप्रभुं धयादी।
4 इस्राएल व यहूदाया बारे परमप्रभुं धयादीगु खँ थ्व हे खः,
5 परमप्रभुं थथे धयादी,
" 'ख्याइगु सः, छगू भयया ख्वःसः ताये दयाच्वंगु दु
तर शान्तियागु मखु।

6 छकः न्यनाः ला स्व!
सुं मिजंम्हय्सिनं मचा बुइके फइ ला?
छाय् जिं सकलें मिजंतय्सं मचाबु ब्यथा जूम्ह मिसां थें थःगु प्वाथय् ल्हाः तःगु खना?
छाय् सकसिगु ख्वाः सीम्ह थें म्हासुसे च्वंगु?
7 हाय! व दिं गुलि ग्यानापुसे च्वंगु दिं जुइ।
व थें ज्याःगु मेगु दिं दइ मखु।
जिमि मनूत याकूबया सन्तानया निंतिं व दुःखया दिं जुइ
तर व वपाखें बचय् जुयाः वइ।' "

8 " 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी,
उखुन्हु जिं व जुवा इमिगु ककुं त्वथुलाबी,
अले इमिगु सिखः कुचा कुचा यानाबी।
इपिं हाकनं विदेशीतय् दास जुइ मखु।
9 तर इमिसं जि परमप्रभु थः परमेश्वरयागु
व जिं इमिगु लागि ल्ययाम्ह दाऊद जुजुया सेवा याइ।

10 " 'उकिं परमप्रभुं धयादी, हे जिम्ह दास, याकूबया सन्तान, ग्याये मते।
हे इस्राएलयापिं मनूत, नुगः क्वतुंके मते।
जिं थम्हं हे छिमित तापाःगु देशं
व छिमि सन्तानयात ज्वनायंकातःगु देशं बचय् यानाः हये।
याकूबयात हाकनं शान्ति व सुरक्षा दइ।
सुनानं वयात ख्याये फइ मखु।'✡
11 परमप्रभुं धयादी, 'जि छनापं दइ अले छन्त बचय् याये।
जिं छन्त छु छु जातितय्थाय् छ्यालब्याल यानागु खः,
जिं व फुक्क जातियात नाश यानाबी,
अय्नं जिं छन्त भज्यंक नाश याये मखु।
जिं छन्त सजाँय मब्यूसे त्वःते ला मखु
अय्नं भिकेबलय् खःकथं न्याय यानाः भिके।' "
12 "परमप्रभुं थः मनूतय्त थथे धयादी,
" 'छंगु घाः लनी मखु
व छंगु घाःपाः तःधं।
13 छंगु पंलिनाः न्ववाइम्ह सुं मदु।
छंगु घालय् तयेत पट्टी नं मदु,
मलम नं मदु।
14 छं फुक्क पासापिन्सं छन्त ल्वःमंके धुंकल।
इमिसं छन्त वास्ता मयाः।
छं तःधंगु अपराध याःगुलि
व यक्व पाप याःगुलि
जिं छन्त शत्रु थें कय्कागु दु।
अले दयामाया मदुम्हय्सिनं थें छन्त सजाँय बियागु दु।
15 छाय् छ थःगु घाःया निंतिं ख्वयागु?
छंगु स्याःचाः लनीगु वासः मदु।
छंगु अधर्म तःधं अले छं यक्व पाप याःगु दु
उकिं जिं छन्त थज्याःगु व्यवहार याना।

16 " 'छन्त नःपिं सकसितं नइ।

✡ **30:10** ३०:१०-११ यर ४६:२७-२८

छिमि फुक्क शत्रुतय्त देशं पितिनाछ्वइ।
छंगु धन-सम्पत्ति लाकाकाइपिनिगु धन-सम्पत्ति लाका काइ।
छन्त स्यंकीपिन्त जिं स्यंके।'
17 परमप्रभुं धयादी,
'जिं छन्त वासः यानाः छंगु घाः लाय्काबी,
छाय्धाःसा छन्त सकसिनं अलग यानातःम्ह
सुनां वास्ता मयाःम्ह सियोन धकाः धाइगु।'
18 "परमप्रभुं थथे धयादी,
" 'जिं थःम्हं हे थः प्रजायात इमिगु देशय् लित हये
अले फुक्क परिवारयात दयामाया याये।
शहरयात व नाश जूगु थासय् हे हाकनं दय्की।
जुजुया दरबार नं हाकनं थःगु थासय् दय्की।
19 अनयापिं मनूतय्सं प्रशंसाया म्ये हाली
अले लय्ताइ।
जिं इमिगु ल्याः अप्वय्काबी इमिगु ल्याः कम जुइ मखु।
जिं इमित इज्जत बीके, सुनानं इमित क्वह्यंकी मखु।
20 इमि मस्त न्हापायापिं थें हे जुइ।
इमिगु खलः जिगु न्ह्याःने पलिस्था जुइ।
इमित क्वत्यलीपिन्त जिं सजाँय बी।
21 इमि नायः इपिं मध्ये हे छम्ह जुइ।
इमि शासक इमिगु दथुं हे पिहां वइ।
जिं वयात सःतेबलय् व जिगु लिक्क वइ।
छाय्धाःसा जिं मसःतेकं सुनां जिगु न्ह्याःने वयेगु साहस याइ?'
परमप्रभुं धयादी।
22 'थुकथं छिपिं जिम्ह मनूत जुइ,
जि छिमि परमेश्वर जुये।' "

23 स्व, तम्वय् परमप्रभुयागु ग्वःफय् मुयावइ,
दुष्टतय्गु छेनय् व न्याइ।
24 थःगु मनय् दुगु इच्छा पूमवंतले परमप्रभुया तच्वःगु तं क्वलाइ मखु।
लिपा छिमिसं थ्व बांलाक सी।

31

इस्राएलीत लिहां वइ

1 परमप्रभुं धयादी, "उबलय् जि इस्राएलया फुक्क कुलया परमेश्वर जुइ, अले इपिं जि प्रजा जुइ।"
2 परमप्रभुं थथे धयादी,
"तरवारं बचय्जूपिं मनूतय्त मरुभूमिइ दयामाया दइ।
जि इस्राएलयापिं मनूतय्त आराम बीत वये।"
3 परमप्रभु पुलांगु इलय् थथे धाधां झीथाय् खनेदय्कः झाल,
"जिं छन्त न्ह्याबलें दयाच्वनीगु मायां माया यानागु दु।
उकिं जिं छन्त करुणा यानाः थःथाय् हयागु दु।
4 हाकनं छकः जिं छिमित दय्के,
हे कुमारी इस्राएल, छन्त हाकनं दय्कीगु जुइ।
छ हाकनं भुस्या ज्वनाः
लसता हनीपिंनापं प्याखं हुहुं पिहां वइ।
5 छं सामरियाया डाँडा डाँडाय् हाकनं दाखमा पी।
किसानतय्सं दाखमा पी

अले उकिया फल नइ।
6 एफ्राइमया पहाडी देशय् पिवाः च्वनीपिं थथे धाधां हाःगु दि वइ,
‘वा, झीपिं सियोनय् परमप्रभु झी परमेश्वरयाथाय् वनेनु।’ ”
7 परमप्रभुं थथे धयादी,
“लय्तातां याकूबया मनूतय्गु निंति म्ये हा!
ततःधंगु जातिया निंति तःसलं हा!
तःसलं प्रशंसा यानाः धा,
‘हे परमप्रभु, थः प्रजा, इस्राएलया ल्यनाच्वंपिन्त उद्धार यानादिसँ।’
8 स्व! जिं थःम्हं हे इमित उत्तरयागु देशं हयेत्यनागु दु।
जिं इमित पृथ्वीयागु ताताःपाःगु थासं मुंके।
इमिगु दथुइ कांपिं, लंग्रात,
प्वाथय् दुपिं व मचा बुइकूपिं मिस्त नं दइ।
इमिगु छगू तःधंगु पुचः थन लिहां वइ।
9 इपिं ख्वख्वं लिहां वइ।
जिं इमित लित हइबलय् इमिसं प्रार्थना याइ।
जिं इमित खुसिया सिथ सिथ इपिं लुफिं महाइगु पिचुगु लँपुं हये।
छाय्धाःसा जि इस्राएलया अबु खः,
एफ्राइम जिम्ह जेठाम्ह काय् खः।

10 “हे जाति जातियापिं मनूत, परमप्रभुया वचन न्यँ!
ताताःपाःगु समुद्र सिथय् सिथय् च्वंगु देशय् थ्व खँ न्यंकि,
‘सुनां इस्राएलयात छ्यालब्याल यानादिल,
वय्कलं हे वयात मुंकादी।
फैजवालं बथांयात रक्षा याःथें
वय्कलं इमित रक्षा यानादी।’
11 छाय्धाःसा परमप्रभुं याकूबयात मू पुलाः त्वःतकादी।
व स्वयाः बल्लाम्हय्सिगु ल्हातं इमित वय्कलं उद्धार यानादी।
12 इपिं वयाः सियोनया तज्जाःगु थासय् म्ये हाली।
अले परमप्रभुया दयाया कारणं इपिं लय्ताइ।
अन्न, न्हगु दाखमद्य व चिकं,
फैच्वलय्या मस्त व सा द्रहंया मस्तय्गु कारणं इपिं तसकं लय्ताइ।
इमिगु जीवन लखं प्याःगु क्यब थें जुइ।
इमित हाकनं गुबलें दुःख जुइ मखु।
13 अबलय् ल्यासेत लय्ल्यतां प्याखं हुली।
ल्याय्म्हपिं व बुरापिं लय्ताइ।
छाय्धाःसा जिं इमिगु दुःखयात चीकाः इमित लय्तायके।
जिं इमित सान्त्वना बी अले दुःखया पलेसा लय्ताः बी।
14 पुजाहारीतय्त जिं भिंगु भिंगु नसां प्वाः जायकाबी।
जि प्रजा जिगु भिंगु ज्यां लुधनी,”

परमप्रभुं धयादी।

इस्राएलीतय्के परमप्रभुया दया

15 परमप्रभुं थथे नं धयादी,
“न्यँ, रामा शहरय् नुगः हे तज्याइ थें च्वंक ख्वःसः ताये दत।
राहेल थः मस्तय्त लुमंकाः ख्वयाच्वन।
न्ह्याक्व ह्ययेकूसां व मानय् मजु,
छाय्धाःसा वया मस्त स्याये धुंकल।”✡

✡ **31:15** ३१:१५ उत ३५:१६-१९; मत्ती २:१८

16 परमप्रभुं थथे धयादी,
“ख्वःसः दिकि, मिखां ख्वबि पिकाये मते।
छायधाःसा छिमिगु ज्याया सिरपाः दइ,”
परमप्रभुं धयादी,
“इपिं शत्रुया देशं लिहां वइ।
17 थुकथं छंगु लिपाया आशा दु,”

परमप्रभुं धयादी।

“छं कायम्ह्यायपिं इमिगु थःगु हे देशय् लिहां वइ।

18 “जिं धात्थें एफ्राइम ख्वःगु सः न्यना,
‘छम्ह हारांम्ह द्रुहंचायात थें
छिं जितः आज्ञा पालन यायेगु स्यनादिल।
जितः लितहयादिसँ, जि लिहां वये,
छायधाःसा छि परमप्रभु जिम्ह परमेश्वर खः।
19 जि मखुगु लँय् वने धुंकाः जि पस्ताय् चाया।
जिं थुइ धुंकाः जिं थःगु नुगःपा दाया।
जि मछाले माल। जि क्वह्यंका च्वनेमाल।
छायधाःसा ल्यायम्हबलय् जिं पाप यानागु खः।’
20 छु! एफ्राइम जिम्ह यःम्ह काय्, मखु ला?
छु व जितः लय्तायेकीम्ह मचा, मखु ला?
वयागु विरोधय् जिं न्ह्याक्व हे खँ ल्हाना सां
जिं धात्थें वयात आः तक नं लुमंका च्वना।
उकिं वयात जिं यय्का।
जिं धात्थें वयात तसकं माया याना,”

परमप्रभुं धयादी।

21 “हे इस्राएली कुमारी, छ वंगु लँय् थां व झण्डा धस्वाकि।
छ वःगु लँय् चिं ति
लिहां वा! थुपिं थःगु शहरय् लिहां वा!
22 हे विश्वास यायेबहः मजूम्ह म्ह्याय्,
छ गुबलय् तक थुखे उखे चाःहिलाजुयेगु?
परमप्रभुयागु छगू न्हगु सृष्टि पृथ्वीइ खने दइ।
छम्ह मिसां छम्ह मिजंयात रक्षा याइ।”

वइतिनिगु इलय् परमेश्वरया प्रजाया उन्नति

23 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, “जिं थः मनूतय्त थःगु देशय् लित हयेबलय् इमिसं हाकनं छकः यहूदा देश व उकिया शहरय् हाकनं थथे धाइ, ‘परमप्रभुं थः च्वनीगु यस्थलेमया पवित्र डाँडायात सुवाः बियादीमा।’
24 यहूदा व उकिया शहरय् बुँज्या याइपिं व फैच्वलय्या बथां ज्वनाजुइपिंनापं च्वनी।
25 छायधाःसा जिं त्यानुचाःपिन्त आराम बी, अले दुःख जुयाच्वंपिन्त सुख बी।”
26 थुबलय् हे जि न्ह्यलं चाल अले जिं प्यखेरं स्वयाः। जिगु म्हगस जितः न्ह्यइपुसे च्वन।
27 परमप्रभुं धयादी, “जिं इस्राएलया घराना व यहूदाया घरानाया मनूतय्गु ल्याः व पशुतय्गु ल्याः यक्व अप्वय्काबीगु दिं वयेत्यंगु दु।
28 गथे जिं इमित कुतः यानाः लिनाकया, क्वथलाबिया, वांछ्वयाबिया, नाश याना व ध्वस्त याना, अथे हे कुतः यानाः पी, सुसाःकुसाः याये अले ब्वलंके।” परमप्रभुं धयादी।
29 “व दिं वइबलय् मनूतय्सं आवंलि थथे धाइ मखु,
“ ‘मांबौपिन्सं खाय्गु अंगुर नल,
तर मस्तय्गु वा तुन।’✡

✡ **31:29** ३१:२९ इज १८:२

30 “उकिया पलेसा, सुनां खायुगु अंगुर नइ, वयागु हे वा तुनी, छम्ह छम्ह मनूत थःगु पापं यानाः थः हे सी।”
31 परमप्रभुं धयादी,
“इस्राएलयापिं व यहूदायापिंलिसे जिं
न्हगु बाचा चीत्यनागु ई वयाच्वंगु दु।✡✡
32 इमि तापाःबाज्यापिन्त मिश्र देशं लिगना हये धुंकाः
इपिंलिसें चिनागु थें ज्याःगु बाचा थ्व मखु।
जि इमि भाःत थें खःसां
इमिसं व बाचा त्वथुल।”
परमप्रभुं धयादी,
33 “उबलय् जिं इस्राएलया घरानानापं चीत्यनागु बाचा थुकथं खः,
जिं थःगु नियम इमिगु मनय् तयाबी
अले इमिगु नुगलय् च्वयाबी।
जि इमि परमेश्वर जुइ अले इपिं जिम्ह मनूत जुइ।✡
34 ‘प्रभुयात म्हसीकी’ धकाः इमिसं थः जःलाखःलापिन्त
व दाजुकिजापिन्त नं स्यना जुइ माली मखु,
छाय्धाःसा चिधिकःपिन्संनिसें कयाः तःधिकःपिन्सं तकं जितः म्हसी।
इमिसं याःगु मभिंगु बांमलाःगु ज्याखँ फुक्कं जिं क्षमा यानाबी।
अले इमिगु पाप नं जिं लुमंके मखु,”
परमप्रभुं धयादी।✡
35 परमप्रभुं न्हिनय् जः बीत सूर्य
व चान्हय् थीत तिमिला व नगुत तयादीगु दु।
वय्कलं लबुत गर्जय् याकेत समुद्रयात संकादी।
वय्कःया नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
वय्कलं थथे धयादी,
36 “प्रकृतिया नियम दयाच्वंतले
इस्राएलया वंश छगू जाति जुया हे च्वनी।”
37 परमप्रभुं थथे धयादी,
“च्वय्यागु आकाश नापय् याये फःसा जक
अले क्वय्यागु पृथ्वीया जग माला लुइके फःसा जक
इमिसं याःगु फुक्क खँया निंतिं
जिं इस्राएलया सन्तानयात त्वःताबी।”
38 परमप्रभुं धयादी, “हननेलया धरहरांनिसें कुन्चाय् च्वंगु मू लुखा तक थ्व शहर जिगु निंतिं हाकनं दय्कीगु दि वयाच्वंगु दु।
39 नापे याइगु खिपः अनं तप्यंक गारेब डाँडा तक थ्यनी, अनं चाःहिला गोआ तक वनी।
40 सीम्ह व नौ वांछ्वइगु फुक्क गाः, पुर्बपाखे किद्रोन खुसि तकयागु फुक्क बुँ व सल ध्वाखाया कुन्चा तक परमप्रभुया निंतिं पवित्र जुइ। व शहरयात आवंलि कब्जा याइ मखु वा भज्यंक नाश याइ मखु।”

32

यर्मियां छक्कू बुँ न्याःगु

1 यहूदाया जुजु सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु झिगूगु दँय्, थ्व नबूकदनेसर जुजु जूगु झिंच्यागूगु दँ खः, परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः।✡*
2 उबलय् बेबिलोनया जुजुया सेनां यरूशलेमयात घेरय् यानातःगु खः, यर्मिया अगमवक्तायात धाःसा यहूदाया जुजुपिनि दरबारय् पिवाःया चुकय् कुनातःगु खः।

✡ **31:31** ३१:३१ मत्ती २६:२८; मर्क १४:२४; लूक २२:२०; १ कोर ११:२५; २ कोर ३:६ ✡ **31:31** ३१:३१-३४ हिब ८:८-१२ ✡ **31:33** ३१:३३ हिब १०:१६
✡ **31:34** ३१:३४ हिब १०:१७ ✡ **32:1** ३२:१ २ राज २५:१-७ * **32:1** ३२:१ ५८७ बि.सि.

3 यहूदाया जुजु सिदकियाहं वयात थथे धयाः कुनातःगु खः, "छं छाय् थथे धयाः अगमवाणी ल्हानागु, 'परमप्रभुं थथे धयादी
– जिं थःम्हं हे थ्व शहर बेबिलोनया जुजुया ल्हातय् बीत्यनागु दु, वं थ्व का हे काइ।
4 यहूदाया जुजु सिदकियाह बेबिलोनीतय्गु ल्हातं बचय् जुइ मखु, धात्थें वयात बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय् बिइगु जुइ।
वं वलिसें चुलिचू च्वनाः खँ ल्हाइ। इपिं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित थथःगु मिखां स्वइ।
5 वं सिदकियाहयात बेबिलोनय् यंकी, जिं वयागु न्याय मयाःतले व अन हे च्वनी।' परमप्रभुं धयादी, 'छिपिं बेबिलोनीतनापं
ल्वाःसां छिपिं ताःलाइ मखु।' "
6 यर्मियां धाल, "परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल –
7 छिमि कका शल्लूमया काय् हनमेल छन्थाय् वयाः धाइ, 'छ सतीम्ह थःथिति जूगुलि जिगु बुँ न्यानाकायेगु हक छंगु खः,
जिगु बेन्यामीन लागाया अनातोतय् छकू बुँ न्यनादिसँ।'
8 "अले परमप्रभुया वचनकथं जिमि ककाया काय् हनमेल पिवाःया चुकय् जिथाय् वयाः जितः धाल, 'बेन्यामीनया लागाया
अनातोतय् दुगु जिगु बुँ न्यानादिसँ। उकियात कब्जा यानाः कायेगु व उकियात त्वःतकेगु हक छिगु हे खः। उकिं छिं हे व बुँ
न्यानादिसँ।'
"अले जिं थ्व परमप्रभुया वचन खः धकाः सिल।
9 उकिं जिं जिमि ककाया काय्याके नं अनातोतय् दुगु बुँ न्यानाः, वयात वहःयागु झिंन्हय्कू कुचा लनाः बिया।†
10 अले जिं भ्वँतय् सही यानाः उकी छाप तयाबिया। अले साक्षीत सःताः ताल्जुइ वहः लनाबिया।
11 जिं न्यानागुया भ्वँ अर्थात छु छु यायेमाः धकाः च्वयातःगु छाप दुगु भ्वँ व छाप मतःगु भ्वँ नितां कया।
12 अले जिमि ककाया काय् हनमेल, बुँ न्यानागु भ्वँतय् सही याःपिं साक्षीत व पिवाःया चुकय् च्वंपिं फुक्क यहूदी मनूतय्
न्ह्याःने व भ्वँ जिं नेरियाहया काय्, महसेयाहया छय् बारूकयात बिया।
13 "इमिगु न्ह्याःने हे जिं बारूकयात थ्व आज्ञा बिया,
14 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – बुँ न्यानागुया छाप दुगु व छाप मदुगु थ्व निपां भ्वँ कयाः
लिपाथ्यंक सुरक्षित जुयाच्वनेमा धकाः थुमित चायागु थलय् तयाब्यु।
15 छायधाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – थ्व देशय् छेँ, जमिन व दाखक्यब हाकनं
न्याइगु जुइ।'

यर्मियाया प्रार्थना

16 "जिं नेरियाहया काय् बारूकयात व बुँ न्यानागुया भ्वँ बीधुंकाः जिं परमप्रभुयात थथे प्रार्थना याना,
17 "हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं थःगु शक्ति व ताहाकःगु ल्हातं आकाश व पृथ्वी दयकादिल। छिगु निंति छुं नं थाकु मजू।
18 छिं द्वलंद्वुःयात थःगु सदां दया क्यनादी। तर छिं मनूतय्त इमि मांबौपिनिगु पापया निंति सजाँय नं बियादी। हे तःधंम्ह व
बल्लाःम्ह परमेश्वर, गुम्हय्सिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः,
19 छिगु बिचाः तःधं अले छिगु ज्याखँय् शक्ति दु, मनूतय्गु फुक्क पहःचहः छिं खं। छम्ह छम्ह मनूयात वयागु पहःचहः व
ज्याकथं फल बियादी।
20 छिं मिश्र देशय् अजू चायापुगु चिं व अजू चायापुगु ज्या क्यनादिल अले थौं तक इस्राएलीत व फुक्क मनूतय्त अथे
क्यनाच्वनादीगु दु। आः छितः फुक्क थासय् म्हस्यू।
21 चिंत व अजू चायापुगु ज्या क्यनाः जिमि शन्नुतय्त ख्यानाः छिं थः प्रजा इस्राएलयात थःगु शक्ति व बलं मिश्र देशं पित
हयादिल।
22 छिं इमि पुर्खातय्त बी धकाः पाफयादीगु थ्व दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु देश इमित बियादिल।
23 तर इपिं वयाः थ्व देश त्याकाकाये धुंकाः इमिसं छिगु आज्ञा पालन मयात, छिगु व्यवस्थाकथं इपिं मजुल। छिं इमित छु
छु या धकाः आज्ञा बियादीगु खः व इमिसं छुं नं मयाः। उकिं छिं थ्व फुक्क विपत्ति इमिके हयादिल।
24 "स्वयादिसँ, शहर कब्जा यायेत बेबिलोनीतय्सं प्यखेरं घेरय् याःगु दु। तरवार, अनिकाल व महामारीया कारणं शहर
इमिगु ल्हातय् लाइ। छिं धयादीगु फुक्क खँ आः प्वन, व छिं खं।
25 अयनं हे परमप्रभु परमेश्वर, थ्व शहर शन्नुतय्गु ल्हातय् लायेत्यंबलय् हे छिं जितः साक्षीत सःताः वहः बियाः व बुँ न्या
धकाः धयादिल।"
26 परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
27 "जि परमप्रभु फुक्क मनूतय् परमेश्वर खः। छु जिगु निंति थाकुगु ज्या छुं दु ला?
28 उकिं जि, परमप्रभुं थथे धाये – जिं थःम्हं हे थ्व शहरयात बेबिलोनीतय्गु व बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरया ल्हातय्
बीत्यनागु दु। वं थ्वयात त्याकाकाइ।✡

† **32:9** ३२:९ झिंन्हयकू कुचा थ्व २०० ग्राम ति खः ✡ **32:28** ३२:२८ २ राज २५:१-११; २ इति ३६:१७-२१

29 थ्व शहरयात हमला यानाच्वंपिं बेबिलोनीत थ्व शहरय् दुहां वइ अले थुकियात मि नकाबी। बालघःयात छैंया कःसिइ
कःसिइ धुपाँय् च्याकाः अले मेपिं घःतयत त्वँसाबलि छायाः जितः तंचायकूपिं मनूत च्वंगु छैंनापं थुकियात नं मिं नकाबी।
30 "इस्राएल व यहूदायापिं मनूतय्सं थः ल्यायम्ह जूबलय् निसें हे जिगु मिखाय् मभिंगु ज्या जक यानावयाच्वंगु दु। धात्थें
हे इस्राएलीतय्सं थःगु ल्हातं दयकूगु मूर्ति जितः तंचायकेगु बाहेक मेगु छुं याःगु मदु, परमप्रभुं धयादी।
31 थ्व शहर दयकूगु दिनंनिसें थौं तक थ्व शहरं जितः तसकं तंचायकूगु दु। उकिं थ्वयात जिगु न्ह्याःनं चीकाछ्वइगु जुइ।
32 इस्राएल व यहूदायापिं मनूत, इमि जुजुपिं व हाकिमत, इमि पुजाहारीत व अगमवक्तात, यहूदायापिं मनूत व यरूशलेमयापिं
मनूतय्सं फुक्क मभिंगु ज्या यानाः जितः तंचायकूगु दु।
33 इमिसं जिगुपाखे थःगु ख्वाः मखु, जँन्हुफाः स्वयकूगु दु। जिं इमित तःकः मछि स्यंसां इमिसं जिगु खँ मन्यन अले इपिं
जिगु न्वानाखँकथं मजुल।
34 इमिसं जिगु नां दुगु देगलय् थःगु घच्चाइपुगु मूर्तित थनाः उकियात अपवित्र यात।✡
35 अज्ज इमिसं बेन-हिन्नोमया बेसीइ बालघःयात पुजा याइगु थाय् दयकल। मोलोखघःयात थः काय्म्ह्यायपिं बलि बिल।
इमिसं थज्याःगु घच्चाइपुगु ज्या यानाः यहूदायात पाप याके बीमा धकाः जिं इमित आज्ञा बियागु नं मदु, न जिगु मतिइ थज्याःगु
खँ गुबलें वल।" ✡

आशां जाःगु बाचा

36 "तरवार, अनिकाल व महामारीया कारणं थ्व शहरयात बेबिलोनया जुजुया ल्हातय् बी धकाः छिमिसं थ्व शहरया बारे
धयाजूगु दु। तर परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी –
37 स्व! जिं थःम्हं हे इमित छु छु देशय् तंमय् जबरजस्ती पित छ्वयागु खः अनं इमित लित हयाः थ्व हे शहरय् मुंके। जिं
इमित याउँक च्वनेबी।
38 इपिं जिम्ह प्रजा जुइ, जि इमि परमेश्वर जुइ।
39 जिं इमिगु जीवनय् छगू हे मन व छगू हे बिचाः बी। अले इमिसं न्ह्याबलें थःगु भिं व थः सन्तानतय्गु भिंया निंतिं जिगु
भय काइ।
40 जिं इपिं लिसे न्ह्याबलेंया निंतिं बाचा चिने। इमिगु भिं जुइगु ज्या यायेगु जिं गुबलें त्वःते मखु। इपिं जिपाखें फस्वया
मवनेमा धकाः जिं जिगु भय इमिगु मनय् तयाबी।
41 इमिगु भिं यायेगुलिइ हे जि लय्ताये, धात्थें हे जिं दुनुगलंनिसें न्ह्याबलेंयात इमित थ्व देशय् तये।
42 "परमप्रभुं थथे धयादी – गथे जिं थुपिं मनूतयके थज्याःगु तःधंगु विपत्ति हया, अथे हे जिं बचं बियागु फुक्क भिंगु खँ
थुमित बी।
43 'थ्व देश मनूत वा पशुत च्वने मफइगु मरुभूमि थें जुइ अले थ्व देश बेबिलोनीतय्गु ल्हातय् लाइ धकाः मनूतय्सं धयाच्वंगु
दु।' तर हाकनं छकः मनूतय्सं थ्व देशय् बुँ न्याइ।
44 बेन्यामीनया लागाय्, यरूशलेमया जःखः च्वंगु गामय्, यहूदाया शहर शहरय्, पहाडी देशया शहर शहरय्, पच्छिमया
फेदी व नेगेवया शहर शहरय् वहः बियाः मनूतय्सं बुँ न्याइ, इमिसं साक्षी तयाः भ्वँतय् सही याइ अले उकी छाप तइ, छाय्धाःसा
जिं हाकनं इमित इमिगु देशय् लित हये, जि, परमप्रभुं धाये।"

33

मेगु आशां जाःगु बचं

1 यर्मियायात पिवाःत च्वनीगु चुकय् कुनातःबलय् परमप्रभुया वचन निक्वः खुसी वयाथाय् वल।
2 "पृथ्वी दयकाः उकियात आकार बियाः थासय् तयादीम्ह परमप्रभु खः। वयकःया नां परमप्रभु खः। वयकलं थथे धयादी,
3 'जितः प्रार्थना या, अले जिं छन्त लिसः बी। छं मस्यूगु ततःधंगु व गुप्ति खँ जिं छन्त कने।'
4 छाय्धाःसा छिमिसं द्रुम्बःचात व तरवारया विरोधय् पःखाःयात बल्लाकेगु लागिं धलिं व ल्वहं कायेत थुंगु थ्व शहरया छैंत
व यहूदाया जुजुपिनिगु दरबारयागु बारे परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं धयादी,
5 गुगु बेबिलोनीतलिसें लडाइँ जूबलय् थुंगु खः, 'जिगु तंमय् जिं स्याइपिं मनूतयगु सीम्हं छैंत जाइ। थुकियागु फुक्क मभिंगु
ज्याया निंतिं जिं थ्व शहरपाखें थःगु ख्वाः सुचुके।
6 " 'अथेजूसां, जिं थःम्हं हे थ्व शहरयात लायकाः हाकनं स्वस्थ यानाबी। अले थनयापिं मनूतयत गाक्क सुरक्षा व शान्ति
बी।
7 जिं यहूदा व इस्राएलयात कैदं लित हये। जिं इमित हाकनं न्हापा थें हे दयके।

✡ **32:34** ३२:३४ २ राज २३:१०; यर ७:३०-३१; १९:१-६ ✡ **32:35** ३२:३५ लेवी १८:२१; २ राज २३:१०; यर ७:३१

8 जिं इमित इमिसं जिगु विरोधय् याःगु फुक्क अधर्म व पापपाखें शुद्ध याये। जिगु विरोधय् विद्रोही जुयाः याःगु इमिगु फुक्क
पाप जिं क्षमा यानाबी।
9 अले थुकिया निंति जिं यानागु फुक्क भिंगु भिंगु ज्याया बारे न्यनीपिं थ्व संसारया फुक्क जातितय्गु न्ह्याःने थ्व शहरं जितः
नां, लसता व हनाबना हयाबी। जिं थुकिया लागि यानागु फुक्क भिंगु ज्याया बारे उपिं जातितय्सं न्यनी, अले जिं थुकियात
बियागु गाक्क सुख शान्तिया कारणं इपिं ग्यानाः थुरथुर खाइ।'
10 "परमप्रभुं थथे धयादी, 'थ्व थाय्या बारे छिमिसं थथे धयाच्वंगु, "मनूत वा पशुत मदुगु थ्व ज्यालगय् मजूगु सुनसान
थाय् खः।" अय्नं थ्व हे त्वःतातःगु मनूत व पशुत मदुगु यहूदा देशया शहर व यरूशलेमया लँय् हाकनं छकः
11 लसताः व खुसिया सः, भम्चा व जिलाजंया सः ताये दइ। अले परमप्रभुया देगलय् थथे धया सुभाय्या बलि हइपिनिगु
सः ताये दइ,
" 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात सुभाय् ब्यु,
छाय्धाःसा वय्कः भिंम्ह खः,
वय्कःया दया सदां दयाच्वनी।'
"छाय्धाःसा जिं व देशयागु भिंगु दिं हाकनं लित बियाः न्हापायागु थें यानाबी," परमप्रभुं धयादी।✡
12 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'थ्व सुनसान मनूत व पशुत मदुगु थासय्, थुकियागु फुक्क शहरय् थः बथांतय्त
आराम बीत फैजवाःतय्गु निंति हाकनं घाँय् दुगु ख्यःत दइ।
13 पहाडी देशया शहरत, पच्छिमया फेदीइ च्वंगु शहरत, नेगेवया शहरत, बेन्यामीनया लागा, यरूशलेमया जःखः च्वंगु गां
व बस्तीत व यहूदाया शहर शहरय् फैजवाःतय्सं थथःम्हं फैच्वलयत् ल्याः खाइ,' परमप्रभुं धयादी।
14 " 'जिं थःम्हं इस्राएलया घराना व यहूदाया घरानायात बियागु बचं पूरा यायेगु ई वयाच्वंगु दु, परमप्रभुं धयादी।✡
15 " 'व दिंखुन्हु,
जिं दाऊदया वंशपाखें छगू धर्मी कचायात पिकाय्।
उम्ह जुजुं देशन्यंक भिंगु व न्याययागु ज्या याइ।
16 अबलय् यहूदायात बचय् याइ,
अले यरूशलेम याउँक च्वनाच्वनी।
वयागु नां थ्व तइ,
परमप्रभु जिमि धार्मिकता।'
17 "परमप्रभुं थथे धयादी, 'दाऊदया वंशय् इस्राएलया घरानाया गद्दीइ च्वनेत न्ह्याबलें मनू दया हे च्वनी।✡
18 अले लेवी पुजाहारीतय्गु वंशय् न्हियान्थिं जिगु लागि होमबलि छाइम्ह, अन्नबलि छ्वय्किम्ह व मेमेगु बलि छाइम्ह
न्ह्याबलें दया हे च्वनी।' "✡
19 परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
20 "परमप्रभुं थथे धयादी, 'छिमिसं दिं व चाया बारे जिं चिनागु बाचा त्वथुले फत धाःसा, अले दिं व चा थःगु क्वःछिनातःगु
इलय् पिहां मवल धाःसा,
21 जिम्ह दास दाऊद व जिगु न्ह्याःने सेवा याइपिं पुजाहारीतलिसें यानागु जिगु बाचा नं त्वधुली, अले दाऊदया गद्दीइ राज्य
यायेत आवंलि वया सन्तान दइ मखु।
22 आकाशया नगु ल्याः खाये मफइगु व समुद्र सिथय्या फि लने मफइगु थें अथे हे जिं जिम्ह दास दाऊदया सन्तान व जिगु
सेवा याइपिं लेवीतय्गु ल्याः अप्वय्काबी।' "
23 परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
24 "थुपिं मनूतय्सं जिं ल्ययागु निगू राज्ययात जि, परमप्रभुं त्वःतूगु दु धकाः धयाच्वंगु छं मस्यू ला? अथे जुयाः थुमिसं
जि मनूतय्त तसकं मययकीगु अले इमित छगू जाति खः धकाः मानय् मयाः।
25 परमप्रभुं थथे धयादी, 'दिं व चाया बारे जिगु बाचा दयामच्वंसा, अले स्वर्ग व पृथ्वीया बारे जिं नियमत मदय्कागु जूसा,
26 अले जक जिं याकूबयात व जिम्ह दास दाऊदया सन्तानयात त्वःताबी, अले वया सन्तानत मध्ये छम्हय्सित नं अब्राहाम,
इसहाक व याकूबया वंशयात राज्य यायेत जिं ल्यये मखु। छाय्धाःसा जिं इमिगु सुख शान्ति लित हयाबी अले इमित दयामाया
याये।' "

✡ **33:11** ३३:११ १ इति १६:३४; २ इति ५:१३; ७:३; एज्र ३:११; भज १००:५; १०६:१; १०७:१; ११८:१; १३६:१ ✡ **33:14** ३३:१४-१६ यशै ११:१; यर २३:५-६; जक ३:८; ६:१२ ✡ **33:17** ३३:१७ २ शमू ७:१२-१६; १ राज २:४; १ इति १७:११-१४ ✡ **33:18** ३३:१८ गन्ती ३:५-१०

34

सिदकियाहयात ख्याच्वः

1 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसर व वया फुक्क सेना, वयागु अधीनय् दुपिं पृथ्वीया फुक्क राज्य व मनूतय्सं यरूशलेम व
उकिया जःखः च्वंगु शहरतलिसें लडाइँ यानाच्वंबलय् परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः,✡
2 "परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाहयाथाय् वनाः वयात थथे धा, 'परमप्रभुं थथे
धयादी – स्व! जिं थःम्हं हे थ्व शहरयात बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय् बीत्यनागु दु। वं थुकियात मिं नकाबी।
3 वयागु ल्हातं छ बचय् जुइ फइ मखु। तर धात्थें हे छन्त ज्वनाः वयागु ल्हातय् बिइगु जुइ। छं बेबिलोनयाम्ह जुजुयात थःगु
हे मिखां खनी। छं वलिसे चुलिंचू च्वनाः खँ ल्हाइ अले छ बेबिलोनय् वनी।
4 " 'अयनं हे यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाह, परमप्रभुयागु थ्व वचन न्यँ। छंगु बारे परमप्रभुं थथे धयादी – छन्त तरवारं
स्याइगु जुइ मखु।
5 छ याउँक सी। गथे छ स्वयाः न्ह्याःयापिं छिमि पुर्खा जुजुपिं सीबलय् इमिगु इज्जतया निंतिं मनूतय्सं मि च्याकूगु खः, अथे
हे छंगु इज्जतया निंतिं नं इमिसं मि च्याकाः "हाय, मालिक" धाधां छंगु लागि नुगः मछिंकी। जिं थःम्हं नं थ्व बचं बी, परमप्रभुं
धयादी।' "
6 अले यर्मिया अगमवक्तां यरूशलेमय् यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाहयात थ्व फुक्क धयाबिल।
7 अबलय् बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेना धाःसा यरूशलेम व त्याकेमानीगु यहूदाया मेगु शहरत लाकीश व आजेकालिसें लडाइँ
यानाच्वंगु खः। यहूदाया पखालं ग्वयातःगु शहरत मध्ये थुपिं निगू जक ल्यनाच्वंगु खः।

दासतय्गु निंतिं छुत्कारा

8 दास दासीतय्गु निंतिं छुत्काराया घोषणा यायेगु बाचा सिदकियाह जुजुं यरूशलेमयापिं फुक्क मनूतलिसें चीधुंकाः
परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः।
9 वं फुक्कसित थःगु हिब्रू जातिया दासदासीतय्त छुत्कारा बीत व सुनानं थः यहूदी मनूय्त दास दय्के मते धकाः आज्ञा ब्यूगु
खः।
10 उकिं थ्व बाचाय् दुथ्याःपिं हाकिमत व मनूत सकसिनं थःथः दास दासीयात स्वतन्त्र यानाबीगु व हाकनं दास मदय्केगु
खँ स्वीकार यात। इपिं मानय् जुल अले इमित स्वतन्त्र यानाबिल।
11 तर लिपा इमिसं थःगु मन हीकल अले थःम्हं स्वतन्त्र यानाब्यूपिं दासदासीतय्त हयाः हाकनं इमित दास दासी दय्कल।
12 उकिं परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
13 "परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – जिं इमि पुर्खातय्त दासत्वया देश मिश्रं लिगनाहयाबलय् इपिंलिसें छगू
बाचा चिना। जिं धया,
14 'छिपिं सकसिनं, छिमिगु ल्हातय् म्यूम्ह व खुदँ तक छिमिगु सेवा याःम्ह थः हिब्रू दासयात न्हयग्गु दँय् स्वतन्त्र
यानाबीमाः।' तर छिमि पुर्खातय्सं जिगु खँ मन्यन वा उकीं ध्यान हे मबिल।✡
15 नकतिनि छिपिं पस्ताय् चाल। छिपिं सकसिनं थःगु जातियापिं दास दासीयात स्वतन्त्र यानाबिया जिगु मिखाय् छु भिंगु
खः व यात। जिगु नां दुगु देगलय् जिगु न्ह्याःने छिमिसं छगू बाचा चित।
16 तर आः छिमिसं मन हीकाः जिगु नांयात अशुद्ध याःगु दु। छिपिं सकसिनं थःपिन्सं इमिगु इच्छा कथं त्वःताः स्वतन्त्र
यानाब्यूपिं थः दासदासीतय्त हाकनं जबरजस्ती थः दास दासी दय्कल।
17 "उकिं परमप्रभुं थथे धयादी – छिमिसं जिगु आज्ञा पालन याःगु मदु। अले थः मनूतय्त स्वतन्त्र यायेगु घोषणा याःगु मदु।
उकिं आः जिं थःम्हं हे छिमिगु निंतिं स्वतन्त्र यायेगु घोषणा याये, छिमित तरवार, महामारी व अनिकालं सीगु घोषणा याये। जिं
छिमित पृथ्वीया राज्य राज्यया निंतिं घच्चाइपुपिं यानाबी।
18 बाचा चिनेगु ज्याःझ्वलय् छिमिसं द्वहंयात निब्वयाना पाली, अले उकिया दथुं न्यासि वनी। तर छिपिं यरूशलेमया
मनूतय्सं जिगु बाचा त्वःथूगु दु अले जिगु न्ह्याःने जिगु बाचाया शर्त पालन याःगु मदु। उकिं छिमिसं उम्ह द्वहंयात याः थें जिं
छिमित याये।
19 व द्वहंया दथुं न्यासि वंपिं यहूदा व यरूशलेमयापिं नायःत, हाकिमत, पुजाहारीत व देशयापिं सकलें मनूतय्त
20 जिं इमित स्यायेत स्वःपिं इमि शत्रुतय्गु ल्हातय् बी। इमिगु सीम्हत धाःसा आकाशयापिं झंगःत व पृथ्वीयापिं पशुतय्गु
नसा जुइ।
21 "यहूदायाम्ह जुजु सिदकियाह व वया हाकिमतय्त इमित स्यायेत स्वःपिं शत्रुतय्गु ल्हातय् व छिमिगु न्ह्याःनं लिचिलावंपिं
बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेनाया ल्हातय् बी।

✡ **34:1** ३४:१ २ राज २५:१-११; २ इति ३६:१७-२१ ✡ **34:14** ३४:१४ प्रस २१:२; व्य १५:१२

22 परमप्रभुं धयादी, ‘जिं थःम्हं हे आज्ञा बी, अले इमित थ्व शहरय् लित हये। इमिसं लडाइँ यानाः थ्व शहरयात त्याकाकाइ, अले थुकियात मिं नकाबी। अले जिं यहूदाया शहरयात मनू मदुगु सुनसान थाय् यानाबी।’ ”

35

यर्मिया व रेकाबी वंश

1 यहूदाया जुजु योशियाहया काय् यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंबलय् परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः।✡*
2 “रेकाबीया छेँजःपिन्थाय् वनाः इपिलिसें खँ ल्हा, अले इमित परमप्रभुया देगःया छकु क्वथाय् यंकाः दाखमघ त्वंकि।”
3 उकिं जि यर्मियाया काय्, हबसिन्याहया छय् याजन्याह व वया किजापिं, वया सकलें काय्पिं अर्थात रेकाबीतय् फुक्क छेँजःपिन्त काःवना।
4 अले जिं इमित परमप्रभुया देगलय् परमेश्वरया भक्त यिग्दल्याहया काय् हाननाया काय्पिनिगु क्वथाय् हया। थ्व क्वथा धाःसा हाकिमतय्गु क्वथाया लिक्क दु, गुगु शल्लूमया काय् मासेयाहया पालेया लुखाया च्वसं दु।
5 अनंलि जिं दाखमघया बात्चात व छुं ख्वलाचात कयाः रेकाबीतय् न्ह्याःने तयाबिया, अले इमित धया, “दाखमघ भचा त्वँ।”
6 तर इमिसं लिसः बिल, “जिमिसं दाखमघ त्वने मखु, छाय्धाःसा रेकाबया काय् जिमि पुर्खा योनादाबं जिमित थथे आज्ञा ब्यूगु खः, ‘छिमिसं व छिमि सन्तानतय्सं गुबलें दाखमघ त्वने मते।
7 छिमिसं गुबलें छेँय् दय्के मते, पुसा नं तये मते वा दाखक्यब नं दय्के मते। छिमिसं थज्याःगु ज्या गुबलें याये मते। तर जिवंकाःछि हे छिपिं पालय् च्वँ। अले छिपिं चाचाःहिला जुयाच्वंगु थ्व देशय् ताःई तक च्वनी।’
8 जिमिसं थः पुर्खा रेकाबया काय् योनादाबं जिमित आज्ञा ब्यूगु फुक्क खँ पालन यानागु दु। जिमिसं थःपिन्सं गुबलें दाखमघ मत्वना, जिमि कलाःपिं व काय् म्ह्याय्पिन्सं नं मत्वं।
9 जिमिसं च्वनेत छेँ दय्कागु मदु, न जिमिके दाखक्यब, न बुँ दु न पुसा दु।
10 तर जिपिं पालय् च्वंच्वनागु दु। जिमि पुर्खा योनादाबं जिमित आज्ञा ब्यूगु फुक्क खँ जिमिसं पालन यानागु दु।
11 तर बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं थ्व देशय् हमला याःबलय् जिमिसं धया, ‘वा, बेबिलोनीतय् व अरामीतय् सेनापाखें बचय् जुइत झीपिं यरूशलेमय् बिस्युं वनेनु!’ उकिं जिपिं यरूशलेमय् च्वंवनागु दु।”
12 परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
13 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘वनाः यहूदायापिं मनूत व यरूशलेमयापिं मनूतय्त थथे धा, “छिमिसं छगू पाठ सय्काः जिगु खँ मन्यनेगु ला?” परमप्रभुं धयादी।
14 रेकाबया काय् योनादाबं थः काय्पिन्त दाखमघ मत्वनेगु आज्ञा बिल अले इमिसं आज्ञा पालन यानावयाच्वंगु दु। थौं तक नं इमिसं दाखमघ मत्वं। छाय्धाःसा इमिसं थः पुर्खाया आज्ञा पालन याःगु दु। तर जिं छिमित धयावयाच्वनागु दु अय्नं छिमिसं जिगु खँ न्यंगु मदु।
15 जिं तःकः मछि हे थः दास अगमवक्तातय्त छिमिथाय् छ्वयाहया। इमिसं धाल, “छिपिं सकसिनं मभिंगु ज्या त्वःतेमाः, थथःगु पहःचहः व ज्यायात भिंकेमाः अले मेपिं घःतय्गु ल्यू वनाः इमित आराधना याये मते। अले जक छिपिं जिं छिमि पुर्खातय्त बियागु देशय् च्वने दइ।” तर छिमिसं जिगु खँय् ध्यान मबिल वा जिगु खँ मन्यन।
16 स्व! रेकाबया काय् योनादाबया वंशयात गुगु आज्ञा इमि पुर्खातय्सं ब्यूगु खः व इमिसं पालन यात, तर थ्व प्रजां जिगु आज्ञा पालन याःगु मदु।’
17 “उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी, ‘स्व! जिं थम्हं हे यरूशलेम व यरूशलेमय् च्वंपिं सकसिके जिं धयागु विपत्ति हयेत्यनागु दु। जिं इमित धया, तर इमिसं मन्यन, जिं इमित सःता, तर इमिसं लिसः मब्यू।’ ”
18 अले यर्मियां रेकाबीतय् छेँजःपिन्त धाल, “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘छिमिसं थः पुर्खा योनादाबया आज्ञा पालन यानाः वं धाःथें जुल, अले वं आज्ञा ब्यूगु फुक्क यात।’
19 उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, ‘जिगु सेवा यायेत रेकाबया काय् योनादाबया वंशय् न्ह्याबलें मनू दया हे च्वनी।’ ”

36

बारूकं देगलय् परमप्रभुया वचन ब्वंगु

✡ **35:1** ३५:१ २ राज २३:३६–२४:६; २ इति ३६:५-७ * **35:1** ३५:१ ६०९-५९८ बि.सि.

1 यहूदाया जुजु योशियाहया काय् यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय् परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे
ख:,✡*
2 “छथू थूतुलातःगु भ्वँ कयाः उकी इस्राएल, यहूदा व मेगु फुक्क जातिया बारे जिं छन्त धयागु फुक्क खँ च्व। योशियाह
जुजुया पालय् जिं छलिसें खँ ल्हानागु दिनंनिसें थौं तक जिं छु छु धया, व फुक्क खँ च्व।
3 सके यहूदायापिं मनूतय्के हयेगु छगू छगू विपत्तिया बारे न्यनाः इमिसं थःगु मभिंगु पहःचहः त्वःती ला? अले जिं इमिगु
मभिंगु ज्या व पाप क्षमा यानाबी।”
4 उकिं यर्मियां नेरियाहया काय् बारूकयात सःतल अले बारूकं परमप्रभुं यर्मियायात धयादीगु फुक्क खँ यर्मियायागु म्हुतुं
न्यनाः भ्वँतय् च्वल।
5 यर्मियां बारूकयात धाल, “जितः ला कुनातःगु दु, जि परमप्रभुया देगलय् वनेमफु।
6 उकिं छ अपसंया दिं परमप्रभुया देगलय् हुँ अले जिगु म्हुतुं न्यनाः छं भ्वँतय् च्वःगु परमप्रभुया खँ मनूतय्सं तायक
ब्वनान्यंकि।
7 सके इमिसं परमप्रभुयात प्रार्थना याइ ला। सकसिनं थथःगु मभिंगु पहःचहः त्वःती ला, छाय्धाःसा परमप्रभुं थ्व जातिया
विरोधय् हये धयादीगु तं तःधं।”
8 यर्मिया अगमवक्तां धाःथें हे नेरियाहयाया काय् बारूकं यात। वं थूतुलातःगु भ्वँतय् च्वयातःगु परमप्रभुया वचन परमप्रभुया
देगलय् ब्वना न्यंकल।
9 यहूदाया जुजु योशियाहया काय् यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंगु न्यागूगु दँया गुंगूगु लाय् यरूशलेमय् दुपिं सकलें मनूत व
यहूदाया शहर शहरं वःपिं सकसिगु निंतिं परमप्रभुया न्ह्यःने छगू अपसं च्वनेगु ई घोषणा यात।†
10 अले च्वय्यागु चुकय् परमप्रभुया देगःया न्हगु मू ध्वाखाय् दुगु छ्यान्जे शापानया काय् गमर्याहया क्वथाय् बारूकं
थूतुलातःगु भ्वँतं देगलय् दुपिं सकलें मनूतय्त यर्मिययागु फुक्क खँ ब्वना न्यंकल।
11 शापानया छय् व गमर्याहया काय् मीकायां उगु भ्वँतय् च्वयातःगु परमप्रभुयागु फुक्क वचन न्यन।
12 अनंलि व दरबारय् दरबारयाम्ह छ्यान्जेयागु क्वथाय् क्वहां वन। अन दरबारयापिं थुपिं हाकिमत च्वनाच्वंगु दु – छ्यान्जे
एलीशामा, शमायाहया काय् दलायाह, अक्बोरया काय् एल्नातान, शापानया काय् गमर्याह, हनन्याहया काय् सिदकियाह व
मेपिं सकलें हाकिमत।
13 बारूकं भ्वँया थुलं मनूतय्त ब्वनान्यंकूगु फुक्क खँ मीकायां इमित धाये धुंकाः
14 सकलें हाकिमतय्सं कूशीया छुइ, शेलेम्याहया छय्, नतन्याहया काय् यहूदीयात बारूकयात थथे धाय्के छ्वत, “छं गुगु
भ्वँया थू मनूतय्त ब्वनान्यंकागु खः व ज्वनाः वा।” उकिं नेरियाहया काय् बारूक थःगु ल्हातय् व भ्वँ ज्वनाः इमिथाय् वन।
15 इमिसं वयात धाल, “फेतु, व जिमित ब्वनान्यंकि!”
उकिं बारूकं इमित व ब्वना न्यंकल।
16 वं व ब्वने धुंकाः इमिसं ग्यानाः छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्वल अले बारूकयात धाल, “थ्व खँ झीसं जुजुयात कने हे
माः।”
17 इमिसं वयात न्यन, “जिमित धाःसा, थ्व फुक्क छं गय् यानाः च्वया? छु! थ्व छं यर्मियां च्व धकाः धाःगु थें च्वयागु
खः ला?”
18 बारूकं इमित लिसः बिल, “वय्कलं हे जितः थ्व फुक्क च्वय्कादीगु खः। जिं थ्व थूतुलातःगु भ्वँतय् मसिं च्वयागु
खः।”
19 अले हाकिमतय्सं वयात धाल, “छ व यर्मिया निम्हं वनाः सुला चवँ! छिपिं गन दु धकाः सुनानं मसीमा।”

जुजु यहोयाकीमं थूतुलातःगु भ्वँ छ्वय्कूगु

20 इमिसं छ्यान्जे एलीशामाया क्वथाय् व थूतुलातःगु भ्वँ तये धुंकाः चुकय् वनाः जुजुयात फुक्क खँ कनाबिल।
21 जुजुं यहूदायात भ्वंया थू काय्के छ्वत। वं व एलीशामाया क्वथां हल। अले वं जुजुयात व वया जःखः दनाच्वंपिं
हाकिमतय्त ब्वना न्यंकल।
22 व ला गुंगूगु ला खः। जुजु दरबारया लुमुगु क्वथाय् मि पनाः च्वनाच्वंगु खः।
23 यहूदीं भ्वँ थू प्वलाः च्वयातःगु स्वइवः प्यइवः ब्वनीगु, जुजुं व ब्वने धुंकूगु भाग चकुनं चानाः मकलय् तयाबीगु। व
फुक्क भ्वँया थू मकलय् भस्म मजुतले वं अथे याना हे च्वन।
24 थ्व न्यनाः जुजु व वया ज्याकःमित न ग्या हे ग्यात न इमिसं वसः खुत।
25 एल्नातान, दलायाह व गमर्याहं जुजुयात उपिं भ्वंया थू छ्वय्कादी मते धकाः बिन्ति याःसां वं इमिगु खँ मन्यन।

✡ **36:1** ३६:१ २ राज २४:१; २ इति ३६:५-७; दान १:१-२ * **36:1** ३६:१ ६०५ बि.सि. † **36:9** ३६:९ डिसेम्बर ६०४ बि.सि.

26 उकिया पलेसा जुजुं थःकाय् यरहमेल, अज्रीएलया काय् सरायाह व अबदीलया काय् शेलेम्याहयात च्वमि बारूक व यर्मिया अगमवक्तायात ज्वनाः हयेगु आज्ञा बिल। तर परमप्रभुं इमित सुचुकादीगु खः।

यर्मियां मेगु छगू भ्वँ थू च्वकूगु

27 यर्मियां च्वकूगु थें बारूकं च्वःगु भ्वंया थू जुजुं छ्वय्काबी धुंकाः परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
28 "मेगु छथू भ्वँ कयाः यहूदाया जुजु यहोयाकीमं छ्वय्काब्यूगु न्हापायागु भ्वँतय् दुगु फुक्क वचन च्व!
29 यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीमयात थथे नं धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी – छं व भ्वंया थू छ्वय्काः थथे धाल, "छाय् छं व भ्वंया थूलय् बेबिलोनयाम्ह जुजु धात्थें वइ, अले थ्व देशयात नाश यानाः थनयापिं मनूत व पशुतय्त स्याइ धकाः च्वयागु?"
30 उकिं यहूदाया जुजु यहोयाकीमया बारे परमप्रभुं थथे धयादी – दाऊदया गद्दीइ च्वनीम्ह वया सुं सन्तान दइ मखु। वयागु सीम्ह पिने वांछ्वइ अले न्हिनय् निभालय् व चान्हय् सुतिलखय् लानाच्वनी।
31 जिं वयात, वया सन्तान व वया भारदारतय्त इमिगु पापया लागि सजाँय बी। जिं इमिके व यरूशलेम व यहूदाय् च्वंपिन्के जिं इमिगु विरोधय् हये धयागु फुक्क नाश हये, छाय्धाःसा थ्व खँय् इमिसं ध्यान हे मब्यू।' "
32 अले यर्मियां मेगु छथू भ्वँ हयाः नेरियाहया काय् च्वमि बारूकयात बिल। वं यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीमं छ्वय्काब्यूगु भ्वंया थूयागु फुक्क वचन यर्मियाया म्हुतुं न्यँन्यं उकी च्वल। उपिं वचनय् उपिं वचन थें ज्याःगु मेमेगु वचन नं तन।

37

यर्मियायात सिदकियाहयागु बिन्ति

1 योशियाहया काय् सिदकियाहयात बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं यहूदायाम्ह जुजु ल्यःगु खः। वं यहोयाकीमया काय् यहोयाकीनया पलेसा राज्य यात।✡*
2 तर वं, वया भारदारतय्सं व देशयापिं मनूतय्सं यर्मिया अगमवक्तापाखें परमप्रभुं धयादीगु खँय् ध्यान मबिल।
3 अय्नं सिदकियाह जुजुं शेलेम्याहया काय् यहूकल व मासेयाहया काय् सपन्याह पुजाहारीयात यर्मिया अगमवक्तायाथाय् थथे धाय्के छ्वल, "जिमिगु निंतिं परमप्रभु झी परमेश्वरयात प्रार्थना यानाब्यु।"
4 अबलय् तक यर्मिया मनूतय् दथुइ वयेगु वनेगु यानाच्वन, छाय्धाःसा वयात झ्यालखानाय् तःगु मदुनि।
5 अबलय् मिश्रयाम्ह जुजु फारोया सेना मिश्र देशं पिहां वःगु खः। थ्व खँ न्यनाः यरूशलेमयात घेरय् यानाच्वंपिं बेबिलोनी सेना यरूशलेमं लिचिल।
6 यर्मिया अगमवक्तायाथाय् परमप्रभुयागु थ्व वचन वल,
7 "परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – छन्त जिथाय् न्यनेत छ्वयाहःम्ह यहूदाया जुजुयात थथे धा, 'छन्त ग्वाहालि यायेत वःगु फारोया सेना हाकनं मिश्रय् हे लिहांवनी।
8 अले बेबिलोनीत लिहां वयाः थ्व शहरय् हमला याइ। इमिसं थुकियात त्याकाकाइ अले मिं नकाबी।'
9 "परमप्रभुं थथे धयादी, 'बेबिलोनीत धात्थें हे जिमित त्वःतावनी' धइगु मतिइ तयाः छिमिसं थःत ध्वंलाये मते। इमिसं त्वःतावनी मखु।
10 छिपिंलिसें ल्वाइपिं बेबिलोनीतय्गु फुक्क सेनायात छिमिसं त्याकल धाःसां अले इमि घाःपाः जूपिं जक पालय् ल्यनाच्वन धाःसां इपिं घाःपाः जूपिं वयाः थ्व शहरयात मिं नकाबी।"

यर्मियायात कुंगु

11 फारोया सेना लिक्क वयाच्वंगुलि बेबिलोनी सेना यरूशलेम त्वःतावन।
12 उकिं थःगु परिवारया सम्पत्तिपाखें थःगु भाग कायेत यर्मिया बेन्यामीनया लागाय् वनेत यरूशलेम शहरं पिहां वन।
13 तर व बेन्यामीनया ध्वाखाय् थ्यंबलय् हनन्याहया छय, शेलेम्याहया काय् ध्वाखाया पिवाःतय् कप्तान यिरियाहं यर्मियायात ज्वनाः थथे धाल, "छ बेबिलोनीतय्थाय् बिस्युं वनेत्यंगु खः।"
14 यर्मियां धाल, "थ्व खः हे मखु। जि बेबिलोनीतय्थाय् बिस्युं वनेत्यनागु मखु।" तर यिरियाहं वयागु खँ मन्यन। वं वयात ज्वनाः हाकिमतय्थाय् यंकल।
15 हाकिमत यर्मिया खनाः तंचाल, अले वयात दाये फक्व दायाः छ्यान्जे जोनाथनया छेँय् कुनातल। छाय्धाःसा इमिसं उगु छेँयात झ्यालखाना दय्कूगु खः।
16 इमिसं यर्मियायात जमिनया तःलय् च्वंगु कालकोठरीइ तयाबिल, अन व तःन्हु तक च्वन।
17 तःन्हु लिपा सिदकियाह जुजुं वयात सःतके छ्वत, अले थःगु दरबारय् यंकाः जुजुं सुं मदुगु थासय् वयात न्यन, "परमप्रभुपाखें छुं खँ दु ला?"

✡ **37:1** ३७:१ २ राज २४:१७; २ इति ३६:१० * **37:1** ३७:१ ५९७ बि.सि.

यर्मियां धाल, "दु, छितः बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय् लःल्हाइगु जुइ।"
18 हाकनं यर्मियां सिदकियाह जुजुयात धाल, "जिं छितः वा छिकपिनि भारदारतय्त वा छिकपिनि प्रजायात छु यानागु दु धकाः छिं जितः कालकोठरीइ कुनादियागु?
19 'छितः व थ्व देशयात हमला यायेत बेबिलोनयाम्ह जुजु वइ मखु' धकाः छितः अगमवाणी ल्हाःपिं छिकपिनि अगमवक्तात गन दु?
20 तर आः हे जिमि प्रभु महाराज, जिगु बिन्ति स्वीकार यानादिसँ। जितः जोनाथनया छेँय् हाकनं छ्वयादी मते। मखुसा जि अन सी।"
21 अले जुजु सिदकियाहया आज्ञां यर्मियायात पिवाःतय्गु चुकय् तल। अले शहरय् दक्व मरि सिमधःतले इमिसं वयात मरि छुइपिनिगु पसलं न्हियान्हिथं छपा छपा मरि बिइगु। थुकथं यर्मिया पिवाःतय्गु चुकय् च्वन।

38

यर्मियायात लः मदुगु त्यांकिइ क्वफाःगु

1 मत्तानया काय् शपत्याह, पशह्रया काय् गदल्याह, शेलेम्याहया काय् यह्कल व मल्कियाहया काय् पशह्रं यर्मियां सकलें मनूतय्त थथे धयाच्वंगु ताल,
2 "परमप्रभुं थथे धयादी 'सु थ्व शहरय् च्वनी व तरवार, अनिकाल व महामारी सी। तर गुम्ह बेबिलोनीतय्थाय् वनाः आत्मसमर्पण याइ व म्वाइ। वं थःगु ज्यान बचय् याइ, अले व म्वाइ।'
3 अले परमप्रभुं थथे धयादी, 'थ्व शहरयात धात्थें हे बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय् लःल्हाइ। वं थुकियात त्याकाकाइ।' "
4 अले हाकिमतय्सं जुजुयात धाल, "थ्व मनूयात स्याये हे माः, छाय्धाःसा थ्वं थज्याःगु खँ ल्हानाः थ्व शहरय् ल्यनाच्वंपिं सिपाइँतय्त व मनूतय्त निराश याःगु दु। थ्वयात थुपिं मनूतय्त भिंकेगु मखु कि स्यंके मास्ति वः।"
5 सिदकियाह जुजुं लिसः बिल, "व छिमिगु हे ल्हातय् दु। जुजुं ला छिमिगु विरोधय् छुं याये फइ मखु।"
6 उकिं इमिसं यर्मियायात यंकाः पिवाःत च्वनीगु चुकय् दुगु जुजुया काय् मल्कियाहया तुंथिइ क्वफानाबिल। इमिसं यर्मियायात खिपःया ग्वाहालि तुंथिइ क्वफात। उगु तुंथिइ लः मदु, ध्याचः हे ध्याचः जक दु। यर्मिया ध्याचलय् तुन।
7 अले दरबारय् च्वनाच्वंम्ह छम्ह हाकिम कूशी एबेद-मेलेकं यर्मियायात तुंथिइ क्वफात धयागु खँ न्यन। उबलय् जुजु बेन्यामीनया ध्वाखाय् च्वनाच्वंगु खः।
8 अथे जुयाः एबेद-मेलेकं दरबारं पिहां वनाः जुजुयात थथे धाल,
9 "हे जिमि प्रभु, हे महाराज! थुपिं मनूतय्सं यर्मिया अगमवक्तायात तुंथिइ क्वफानाबियाः मभिंगु ज्या यात। अन व नये मखंक सी, छाय्धाःसा शहरय् आः छपा नं मरि मन्त।"
10 अले जुजुं कूशी एबेद-मेलेकयात थथे धकाः आज्ञा बिल, "थनं स्विम्ह मनूनापं यंकाः यर्मिया अगमवक्ता अन सी न्ह्यः हे वयात तुंथिं लिका।"
11 उकिं एबेद-मेलेकं उपिं मनूतय्त दरबारया धुकू क्वथाया क्वय्यागु छगू क्वथाय् यंकल। अनं भ्वाथः भ्वाथःगु वसः लिकाल, अले वं तुंथिइ यर्मियाया लागि खिपतं चिनाः व फुक्क क्वकयाबिल।
12 अले कूशी एबेद-मेलेकं यर्मियायात धाल, "छंगु याकु व खिपःया दथुइ थुपिं भ्वाथःगु कापः ति।" यर्मियां अथे हे यात।
13 अले इमिसं उपिं खिपःया ग्वाहालिं यर्मियायात तुंथिं थकाल। अनंलि यर्मिया पिवाःत च्वनीगु चुकय् च्वन।

सिदकियाह जुजुं यर्मियायाके सल्लाह काःगु

14 सिदकियाह जुजुं यर्मिया अगमवक्तायात सःतके छ्वत। अले परमप्रभुया देगःयागु स्वंगूगु लुखाय् वयात हल। जुजुं यर्मियायात धाल, "जिं छन्त छुं खँ न्येने। जितः छुं खँ सुचुके मते।"
15 यर्मियां सिदकियाहयात धाल, "जिं छितः व धाल धाःसा छिं जितः स्यानाः मदी ला? जिं छितः सल्लाह ब्यूसां व छिं न्यनादी मखु।"
16 तर जुजु सिदकियाहं मेपिन्सं मसीक यर्मियालिसें थथे धकाः पाफल, "झीत सासः बियादीम्ह परमप्रभु गथे धात्थें म्वाःम्ह खः, जिं छन्त स्याये मखु, न त छन्त स्यायेत स्वःपिं मनूतय्गु ल्हातय् छन्त बिइगु जुइ।"
17 अले यर्मियां सिदकियाहयात धाल, "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'छि बेबिलोनयाम्ह जुजुया हाकिमतय्थाय् वन धाःसा बचय् जुइ अले थ्व शहरयात छ्वय्काबी मखु, छि व छिगु परिवार बचय् जुइ।
18 तर छि बेबिलोनयाम्ह जुजुया हाकिमतय्थाय् मवन धाःसा थ्व शहरयात बेबिलोनीतय्गु ल्हातय् बिइगु जुइ, अले इमिसं थुकियात छ्वय्काबी, छि इमिगु ल्हातं बचय् जुइ फइ मखु।' "
19 अले सिदकियाह जुजुं यर्मियायात धाल, "बेबिलोनीतय्थाय् बिस्युं वंपिं यहूदायापिं खनाः जि ग्याः। छाय्धाःसा बेबिलोनीतय्सं जितः इमिगु ल्हातय् बिल धाःसा इमिसं जिलिसें बांमलाःगु व्यवहार याइ।"

20 यर्मियां लिसः बिल, “इमिसं छितः इमिगु ल्हातय् बी मखु। जिं छितः धयागु परमप्रभुया वचन पालन यानादिसँ, छिगु भिं जुइ, छि बचय् जुइ।
21 तर छिं वनेत इन्कार यात धाःसा परमप्रभुं जितः क्यनादीगु दर्शन थ्व हे खः,
22 यहूदाया जुजुया दरबारय् त्वःताथकुपिं सकलें मिस्तय्त बेबिलोनयाम्ह जुजुया हाकिमतय्थाय् यंकी। उपिं मिसातय्सं छितः थथे धाइ,

“ ‘छिं भलसा कयादीम्ह छिकपिनि पासापिन्सं
छितः झंगः लानाः थःगु बसय् तल।
छिगु तुति ध्याचलय् तुनेवं
इमिसं छितः त्वःतावन।’

23 “छिकपिनि सकलें कलाःपिं व काय् म्ह्याय्पिन्त बेबिलोनीतय्थाय् यंकी। छि थः नं इमिगु ल्हातं बचय् जुइ मखु। छितः बेबिलोनयाम्ह जुजुं ज्वना यंकी। अले थ्व शहरयात मि तयाः छ्वय्काबी।”
24 अले सिदकियाहं यर्मियायात धाल, “थ्व खँ सुनानं मसीमाः, मखुसा छन्त स्याइ।
25 जिं छलिसें खँल्हाबल्हा याःगु इमिसं न्यनाः छन्थाय् वयाः ‘छं जुजुयात छु धया अले जुजुं छन्त छु धाल व जिमित धा! जिमित छुं खँ सुचुके मते, मखुसा जिमिसं छन्त स्यानाबी,’ धकाः धाल धाःसा,
26 छं इमित थथे धा, ‘जितः जोनाथनया छेँय् सीत छ्वयादी मते धकाः जिं जुजुयात बिन्ति जक यानाच्वनागु खः।’ ”
27 सकलें हाकिमत यर्मियायाथाय् वयाः वयात न्यन। वं जुजुं धाःथें हे इमित धाल। उकिं इमिसं वयाके मेगु छुं मन्यन, छाय्धाःसा जुजु व यर्मियाया दथुइ जुग्गु खँल्हाबल्हा सुनानं मताः।
28 थुकथं यर्मिया यस्शलेम कब्जा याःबलय् तक पिवाःत च्वनीगु चुकय् हे च्वन।
थ्व गुकथं यस्शलेमयात कब्जा यात धयागु खँ खः।✡

39

बेबिलोनीतय्सं यस्शलेम कब्जा याःगु

1 यस्शलेमयात थुकथं काल- सिदकियाह यहूदायाम्ह जुजु जूगु गुंगूगु दँया झिगूगु लाय् बेबिलोनयाम्ह जुजु थः फुक्क सेना ज्वनाः यस्शलेमय् हमला याः वल, अले उकियात कब्जा यायेत घेरय् यात।*
2 सिदकियाह जुजुं राज्य यानाच्वंगु झिंछगूगु दँया प्यंगूगु लाया गुंगूगु दिनय् उगु शहरया पःखाः तछ्यात।†
3 अले बेबिलोनयाम्ह जुजुया सकलें हाकिमत वयाः दथुइच्वंगु ध्वाखाय् च्वन। इपिं हाकिमत थुपिं खः - सम्गरयाम्ह नेर्गल-सरेसर, मू हाकिम नेबो-सर्सेकिम, छम्ह तःधंम्ह हाकिम नेर्गल-सरेसर व बेबिलोनयाम्ह जुजुया मेपिं सकलें हाकिमत।
4 इमित खनाः यहूदाया जुजु सिदकियाह व सकलें सिपाइँत चान्हय् हे क्यबया लँपुं निगू पःखाःया दथुइ दुगु लुखा जुयाः शहरं पिने बिस्युं वन। इपिं यर्दन खुसिया ब्यासिपाखे वन।
5 तर बेबिलोनी सेनां इमित लित, अले सिदकियाहयात यरीहोया ख्यलय् लुइकल। इमिसं वयात ज्वनाः हमात देशया रिब्ला धाःगु थासय् बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरयाथाय् हल। वं सिदकियाहयात सजाँय बीगु आज्ञा बिल।
6 अन रिब्लाय् हे बेबिलोनयाम्ह जुजुं सिदकियाहया काय्पिन्त वयागु मिखाया न्ह्यःने हे स्याकेबिल। अले यहूदाया सकलें हाकिमतय्त स्याकेबिल।
7 वं सिदकियाहयागु मिखा लिकाल अले बेबिलोनय् यंकेत वयात कँय्या सिखलं चित।
8 बेबिलोनीतय्सं दरबार व मनूतय्गु छेँ छ्वय्काबिल, इमिसं यस्शलेमया पःखाः थुनाबिल।
9 अले शहरय् ल्यनाच्वंपिं व वयाथाय् बिस्युं वःपिं व मेपिं ल्यंपिं मनूतय्त जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापति नबूजरदानं ज्वनाः बेबिलोनय् यंकल।
10 तर छुं नं मदुपिं सुं गरीब मनूतय्त जुजुया सेनापति नबूजरदानं यहूदा देशय् त्वःताथकल, इमित वं दाखक्यब व बुँ बिल।

यर्मियायात त्वःतूगु

11 बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापति नबूजरदानयात यर्मियाया बारे थ्व आज्ञा बिल,
12 “थ्वयात धाःसा यंकाः बांलाक सुसाकुसा या। थ्वयागु छुं नं स्यंके मते। थ्वं छन्त धाःथें थ्वयागु लागि या।”
13 उकिं जुजुया सेनापति नबूजरदान, मू हाकिम नबुशजबान, तःधंम्ह हाकिम नेर्गल-सरेसर व बेबिलोनया जुजुया मेपिं सकलें हाकिमतय्सं

✡ **38:28** ३८:२८ इज ३३:२१ * **39:1** ३९:१ १५ जनवरी ५८८ बि.सि. † **39:2** ३९:२ १८ जुलाई ५८६ बि.सि.

14 मनूत छ्वयाः यर्मियायात पिवाःत च्वनीगु चुकं हल। वयात छेँय् यंकेगु जिम्मा इमिसं शापानया छय्, अहीकामया काय् गदल्याहयात बिल। थुकथं यर्मिया थः मनूतनापं हे च्वन।

15 पिवाःत च्वनीगु चुकय् कुनातःबलय् परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,

16 "वनाः कूशी एबेद-मेलेकयात धा, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – जिं थ्व शहरय् भिं मखु, विनाश हयाः जिं थःम्हं हे धयागु खँ जिं पूवंकेत्यनागु दु। थ्व खँ उखुन्हु छंगु मिखाया न्ह्याःने हे पूवनी।

17 तर उखुन्हु जिं छन्त बचय् याये। अले छ गुपिं खनाः ग्याःगु खः, छन्त इमिगु ल्हातय् बिइगु जुइ मखु,' परमप्रभुं धयादी।

18 'जिं छन्त बचय् याये। छन्त तरवारं स्याइ मखु, तर छ थःगु ज्यान बचय् यानाः बिस्युं वनी। छाय्धाःसा छं जितः भरोसा याःगु दु,' परमप्रभुं धयादी।"

40

यर्मियायात त्वःतूगु

1 जुजुया सेनापति नबूजरदानं यर्मियायात सिखलं चिनाः बेबिलोनय् यंकेत्यंपिं यस्शलेमयापिं व यहूदायापिं मेपिं कैदीतनापं लुइकूगु खः। वं वयात रामाय् त्वःता ब्यूबलय् परमप्रभुपाखें यर्मियायाथाय् वःगु वचन थ्व हे खः।

2 सेनापतिं यर्मियायात सःताः थथे धाल, "परमप्रभु छिमि परमेश्वरं थ्व थासय् थ्व विपत्ति वइ धकाः न्हापा हे धयादीगु खः।

3 आः वय्कलं थ्व विपत्ति हयाः थःम्हं धयादीगु थें यानादिल। छिमिसं परमप्रभुया विरोधय् पापयात, वय्कःया आज्ञा पालन मयात, उकिं थ्व फुक्क जुल।

4 तर थौं छंगु ल्हाःया सिखलं जिं छन्त मुक्त यानाबी। जिलिसें बेबिलोनय् वये मंदुसा वा! छन्त जिं स्वये। तर छन्त जिलिसें बेबिलोनय् वये मंमदुसा वये मते! स्व! थ्व फुक्क देश छंगु न्ह्याःने दु। छन्त गन वने मंदु अन हुँ!"

5 अय्नं यर्मिया वनेत्यंबलय् नबूजरदानं लिफः स्वयाः धाल, "शापानया छय्, अहीकामया काय् गदल्याहयाथाय् हुँ! वयात बेबिलोनयाम्ह जुजुं यहूदाया शहरया बडाहाकिम ल्यःगु दु। अन वनापं मेपिं मनूतलिसें च्वँ, अथवा छन्त गन वने मंदु अन हुँ!"

सेनापतिं वयात नयेगु सामान व कोसेलि बियाः त्वःताबिल।

6 उकिं यर्मिया मिस्पाय् अहीकामया काय् गदल्याहयाथाय् वन, अले वलिसें देशय् त्वःताथकूपिंनापं च्वन।

यहूदाया बडाहाकिम गदल्याह

२ राज २५.२२-२४

7 बेबिलोनयाम्ह जुजुं अहीकामया काय् गदल्याहयात देशया बडाहाकिम ल्यःगु दु अले ज्वनाः बेबिलोनय् मयंकूपिं देशयापिं दकलय् गरीबपिं मिजं, मिस्त व मस्त फुक्क वयागु ल्हातय् ब्यूगु दु धयागु खँ सेनायापिं सकलें कप्तानत व बस्ती बस्तीइ दुपिं सिपाइँतय्सं न्यन।

8 अले इपिं मिस्पाय् गदल्याहयाथाय् वल। इपिं थथे दु – नतन्याहया काय् इश्माएल, कारेहया निम्ह काय्पिं योहानान व जोनाथन, तन्हमेतया काय् सरायाह, नतोपाती एफैया काय्पिं, माकातीया काय् याजन्याह व थुमि सकलें मनूत।

9 शापानया छय्, अहीकामया काय् गदल्याहं इपिं व इमि मनूतय्त साहस बीत पाफयाः थथे धाल, "बेबिलोनीतय्गु सेवा यायेत ग्याये मते। देशय् च्वनाः बेबिलोनयाम्ह जुजुया सेवा या! छिमिगु भिं जुइ।

10 जि धाःसा झीथाय् वइपिं बेबिलोनीतय् न्ह्याःने छिमि न्ह्यल्वाः जुयाः मिस्पाय् हे च्वने। छिमिसं धाःसा दाखमघ, तांन्वःबलय्या फल व चिकं थथःगु थलय् मुंकाः ति, अले छिपिं छिमिसं काःगु शहरय् चवँ।"

11 बेबिलोनयाम्ह जुजुं यहूदाया मनूतय् छुं मनूत त्वःताथकूगु दु व शापानया छय्, अहीकामया काय् गदल्याहयात बडाहाकिम ल्यःगु दु धयागु खँ मोआबय्, अम्मोनय्, एदोमय् व मेमेगु देशय् दुपिं यहूदीतय्सं न्यन।

12 अले सकलें यहूदी मनूत, गन गन इपिं छ्यालब्याल जूगु खः, व थासं लिहां वयाः यहूदा देशया मिस्पाय् गदल्याहयाथाय् वल। अले इमिसं यक्व हे दाख व तांन्वःबलय्या फल मुंकल।

गदल्याहयात स्याःगु

२ राज २५.२५-२६

13 कारेहया काय् योहानान व बस्ती बस्तीइ दुपिं सेनाया सकलें कप्तानत मिस्पाय् गदल्याहयाथाय् वल।

14 इमिसं वयात थथे धाल, "छितः स्यायेत अम्मोनीतय् जुजु बालीसं नतन्याहया काय् इश्माएलयात छ्वयाहःगु दु।" तर अहीकामया काय् गदल्याहं व खँ पत्याः मयात।

15 अले कारेहया काय् योहानानं मिस्पाय् गदल्याहयात सुं मदुगु थासय् थथे धाल, "जि वनाः नतन्याहया काय् इश्माएलयात स्याये ला? थ्व खँ सुनानं सी मखु। छिगु प्येखेरं मुंवःपिं यहूदाया मनूतय्त छ्यालब्याल जुइके बीत, अले यहूदाया ल्यनाच्वंपिं नाश जुइके बीत वयात छाय् छिगु ज्यान काय्के बीगु?"

16 तर अहीकामया काय् गदल्याहं कारेहया काय् योहानानयात धाल, “छं थज्याःगु ज्या याये मते! छायधाःसा छं
इश्माएल्लया बारे धाःगु खँ सत्य मखु।”

41

1 न्हय्ग्गु लाय् एलीशामाया छय्, नतन्याहया काय् जुजु खलःयाम्ह व जुजुया हाकिमत मध्ये छम्ह इश्माएल झिम्ह मनूत
ज्वनाः मिस्पाय् अहीकामया काय् गदल्याहयाथाय् वल। इपिंनापं च्वनाः नयाच्वंबलय्,✡
2 नतन्याहया काय् इश्माएल व झिम्ह मनूतय्सं दनाः बेबिलोनयाम्ह जुजुं उगु देशया बडाहाकिम ल्यःम्ह शापानया छय्,
अहीकामया काय् गदल्याहयात तरवारं पालाः स्यानाबिल।
3 इश्माएलं मिस्पाय् गदल्याहनापं दुपिं सकलें यहूदाया मनूतय्त व अन दुपिं बेबिलोनी सिपाइँतय्त नं स्यानाबिल।
4 गदल्याहयात स्याःगु कन्हय् खुन्हु थ्व खँ सुनां मस्यूनिबलय् हे
5 थःगु दाह्री चानातःपिं, थःगु वसः खुनातःपिं व थःगु म्हय् थःम्हं हे घाः यानातःपिं चय्म्ह मनूत अन्नबलि व धुपाँय् ज्वनाः
शकेम, शीलो व सामरियां परमप्रभुया देगलय् वल।
6 नतन्याहया काय् इश्माएल मिस्पां इमित नापलायेत ख्वख्वं वल। वं इमित नापलाये धुंकाः धाल, “अहीकामया काय्
गदल्याहयाथाय् हुँ।”
7 इपिं शहरय् दुहां वनेवं नतन्याहया काय् इश्माएल अले वलिसें दुपिं मनूतय्सं इमित स्यात अले इमित त्यांकिइ वांछ्वयाबिल।
8 तर इपिं मध्ये झिम्हय्सिनं इश्माएलयात धाल, “जिमित स्यानादी मते। जिमिसं छ्व, तछ्व, चिकं व कस्ति बुँइ सुचुका
तयागु दु।” उकिं वं इमित त्वःताबिल।
9 इश्माएलं स्याःपिं मनूतय्गु सीम्ह वांछ्वःगु तुंथि तसकं तःधं। व त्यांकि आशा जुजुं इश्माएलया जुजु बाशां हमला याःबलय्
म्हुइके ब्यूगु खः।✡ नतन्याहया काय् इश्माएलं मनूतय्गु सीम्हं व त्यांकि जायकाबिल।
10 इश्माएलं मिस्पाय् ल्यंदुपिं सकलें मनूत अर्थात जुजुया सेनापति नबूजरदानं अहीकामया काय् गदल्याहया जिम्माय् बियाः
अन त्वःताथकुपिं सकलें मनूत व जुजुया म्ह्याय्पिन्त ज्वनाः कुनाबिल। थुकथं नतन्याहया काय् इश्माएल थुपिं कैदीतय्त ज्वनाः
पारि अम्मोनीतय्थाय् वनेत पिहां वन।
11 कारेहया काय् योहानान व वलिसें दुपिं सकलें कप्तानतय्सं नतन्याहया काय् इश्माएलं याःगु फुक्क अपराधया बारे न्यन।
12 अले इमिसं थः मनूत ज्वनाः नतन्याहया काय् इश्माएललिसें लडाइँ याः वन। इमिसं वयात गिबोनय् दुगु तःधंगु पुखूया
न्ह्यःने लुइकल।
13 इश्माएललिसें दुपिं मनूतय्सं कारेहया काय् योहानान व वलिसें दुपिं सेनाया कप्तानतय्त खन, इपिं लय्ताल।
14 इश्माएलं मिस्पां ज्वनाहःपिं सकलें मनूत कारेहया काय् योहाननायाथाय् लिहां वन।
15 तर नतन्याहया काय् इश्माएल व वया च्याम्ह मनूत योहाननापाखें बचय् जुयाः अम्मोनीतय्थाय् बिस्युं वन।

योहानान मिश्नय् बिस्युं वनेत्यंगु

16 अले अहीकामया काय् गदल्याहयात स्यायेधुंकाः मिस्पां ज्वनायंकूपिं सिपाइँत, मिस्त, मस्त व हाकिमत फुक्कसिगु
जिम्मा कारेहया काय् योहानान व वलिसें दुपिं सेनाया फुक्क कप्तानतय्सं काल।
17 इपिं बेबिलोनीतपाखें बचय् जुइत मिश्नय् वनेगु बिचाः यानाः बेथलेहेमया लिक्क गेरूथ-किम्हामय् बाय् च्वन।
18 इपिं बेबिलोनीत खनाः ग्याःगु खः, छायधाःसा बेबिलोनयाम्ह जुजुं देशया बडाहाकिम ल्यःम्ह अहीकामया काय्
गदल्याहयात नतन्याहया काय् इश्माएलं स्याःगु खः।

42

बचय् जूपिन्त ख्याच्वः

1 सेनाया सकलें कप्तानत, कारेहया काय् योहानान व होशयाहया काय् येजन्याह, चिधंपिंनिसें ततःधंपिं सकलें मनूत यर्मिया
अगमवक्ताथाय नापलाः वल।
2 अले इमिसं वयात धाल, “जिमिगु बिन्ति न्यनादिसँ, जिपिं बचय् जूपिनिगु निंतिं परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरयात प्रार्थना
यानादिसँ। छायधाःसा न्हापा यक्व दुपिं जिपिं आः कम हे जक ल्यनाच्वंगु छिं खँ हे खं।
3 परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं जिमित गन वनेगु खः, जिमिसं छु यायेमाःगु खः, व क्यनादीमा धकाः प्रार्थना यानादिसँ।”
4 यर्मिया अगमवक्तां इमित धाल, “जिं छिमिगु खँ न्यनागु दु। छिमिसं बिन्ति याःथें जिं परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरयात
प्रार्थना यानाबी, अले परमप्रभुं छु धयादिल व फुक्क जिं छिमित कनाबी। जिं छुं नं खँ छिमिगुपाखें सुचुके मखु।”

✡ **41:1** ४१:१-३ २ राज २५:२५ ✡ **41:9** ४१:९ २ राज १५:१६-२२; २ इति १६:१-६

5 अले इमिसं यर्मियायात धाल, "परमप्रभु छिकपिनि परमेश्वरं छिपाखें जिमिथाय् छुं खबर छ्वयाहयादिल धाःसा अले
जिमिसं वय्कःया वचनकथं मयात धाःसा परमप्रभु हे जिमिगु विरोधय् खःम्ह व विश्वास याये बहःम्ह साक्षी जुयादीमा।
6 व जिमित यःगु जुइमा वा मयःगु जुइमा, जिमिसं परमप्रभु जिमि परमेश्वरया आज्ञा पालन याये, गुम्हय्सिथाय् जिमिसं छितः
छ्वयेत्यनागु दु। जिमित बां हे लायेमा, छाय्धाःसा जिमिसं परमप्रभु जिमि परमेश्वरयागु आज्ञा पालन याये।"
7 झिन्हु लिपा परमप्रभुया वचन यर्मियायाथाय् वल।
8 उकिं वं कारेहया काय् योहानान अले वनापं दुपिं सकलें सेनाया कप्तानतय्त अले चीधिकःपिंनिसें तःधिकःपिं सकलें
मनूतय्त सःतल।
9 यर्मियां इमित धाल, "परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वर, गुम्हय्सिथाय् छिमिसं जितः थःगु बिन्ति देछायेत छ्वःगु खः, थथे
धयादी,
10 'छिपिं थ्व हे देशय् च्वन धाःसा जिं छिमित नाश याये मखु तर छिमित तयातये, जिं छिमित लिनाकाये मखु तर पी,
छाय्धाःसा जिं छिमिगु छु स्यंकागु खः उकिया निंतिं जिगु नुगः ख्वः।
11 छिपिं आः ग्यानाच्वंगु बेबिलोनया जुजुलिसें ग्याये मते, परमप्रभुं धयादी, छाय्धाःसा छिमित वयागु ल्हातं बचय् यायेत
व त्वःतकेत जि छिपिंलिसें दु।
12 नबूकदनेसरयात छिमित दया याकेबिया जिं छिमित दया याये, अथे जुयाः वं थ्व छिमिगु देशय् छिमित च्वनेबी।'
13 "अय्नं छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया आज्ञा पालन मयासें 'जिपिं थ्व देशय् च्वने मखु,
14 तर जिपिं मिश्र देशय् हे च्वंवने, छाय्धाःसा अन जिमिसं लडाइँ स्वयेमाली मखु, तुरहीया सः न्यनेमाली मखु, मरि नये
मखंकाः च्वनेमाली नं मखु' धाल धाःसा,
15 हे यहूदाया मनूत, परमप्रभुया थ्व वचन न्यँ! दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'छिमिसं
मिश्रय् वनेगु क्वःछिनागु दुसा अले अन च्वनेगु खःसा,
16 गुगु तरवार खनाः छिपिं ग्याःगु खः, व हे तरवारं छिमित लिनाः मिश्र देशय् नापलाकी, अले छिपिं गुगु अनिकाल खनाः
ग्याःगु खः, व मिश्र देशय् छिमिगु ल्युने ल्युने वइ, अले छिपिं अन हे सी।
17 धात्थें हे मिश्रय् वनाः च्वनेगु क्वःछ्यूपिं मनूत तरवार, अनिकाल व महामारीं सी। जिं छिमिके हयेत्यनागु विपत्तिपाखें
सुं नं म्वाइ मखु वा बचय् जुइ मखु।'
18 परमप्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी, 'गथे जिं जिगु तं यस्शलेमय् च्वंपिं मनूतय्के प्वंकागु खः,
अथे हे छिपिं मिश्रय् वन धाःसा जिगु तं छिमिके प्वंके। जिं छिमित लिनाछ्वयागु फुक्क जातितय्गु दथुइ जिं छिमित सराः,
भय, गिल्ला व निन्दाया पात्र दय्के। थ्व देश छिमिसं हाकनं खनी मखु।'
19 "हे ल्यनाच्वंपिं यहूदाया मनूत, परमप्रभुं छिमित 'मिश्रय् वने मते' धयादीगु दु। थ्व खँ ल्वःमंके मते! जिं थौं छिमित
ख्याच्वः बियागु दु।
20 छिमिसं जितः परमप्रभु छिमि परमेश्वरयाथाय् छ्वयाः 'जिमिगु निंतिं परमप्रभु झी परमेश्वरयात प्रार्थना यानादिसँ, जिमित
वय्कलं धयादीगु छता छता खँ धयादिसँ, जिमिसं व याये' धयाः छिमिसं थःम्हं थःत ध्वंलाःगु दु।
21 जिं थौं छिमित व धयागु दु। तर वय्कलं जितः छिमित धा धकाः धयादीगु फुक्क खँय् छिमिसं परमप्रभु छिमि परमेश्वरया
आज्ञा पालन याःगु मदु।
22 उकिं आः धात्थें छिमिसं सीकाति, छिपिं च्वंवने मास्तिवय्कगु थासय् हे छिपिं तरवार, अनिकाल व महामारीं सी।"

यर्मियायात मिश्रय् यंकूगु

43

1 परमप्रभु इमि परमेश्वरं गुलि खँ धायेत यर्मियायात छ्वयाहःगु खः, व फुक्क खँ यर्मियां इमित धाये धुंकाः
2 होशयाहया काय् अजर्याह व कारेहया काय् योहानान व मेपिं फुक्क जिराहा मनूतय्सं यर्मियायात धाल, "छं मखुगु खँ
ल्हानाच्वंगु दु! 'छिपिं मिश्र देशय् च्वंवने हे मते' धकाः धायेत परमप्रभु झी परमेश्वरं छन्त छ्वयाहयादीगु मखु।
3 तर बेबिलोनीतय्सं जिमित स्यायेमा वा ज्वनाः बेबिलोनय् यंकेमा धयागु मतिइ तयाः नेरियाहया काय् बारूकं छन्त जिमिगु
विरोधय् ग्वाकूगु खः।"
4 उकिं कारेहया काय् योहानान व सेनाया फुक्क कप्तानत व मेपिं सकलें मनूतय्सं "यहूदा देशय् हे च्वँ!" धयागु परमप्रभुया
आज्ञा पालन मयात।
5 उकिया पलेसा न्हापां जःलाखःला देशय् बिस्युं वंपिं हाकनं यहूदाय् च्वनेत लिहांवःपिन्त कारेहया काय् योहानान व सेनाया
फुक्क कप्तानतय्सं यंकल —✡

✡ **43:5** ४३:५-७ २ राज २५:२६

6 मिजंपिं, मिस्त, मस्त, राजकुमारीत, जुजुया सेनापति नबूजरदानं शापानया छय् अहीकामया काय् गदल्याहया ल्हातय्
लःल्हाःपिं फुक्कसित व अगमवक्ता यर्मियायात अले नेरियाहया काय् बारूकयात नं इमिसं यंकल।
7 थुकथं परमप्रभुया आज्ञा पालन मयासें इपिं मिश्र देशय् वन, इपिं तहपनेसय् थ्यन।
8 तहपनेसय् परमप्रभुया थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल,
9 "छं ततःग्वःगु ल्वहं ल्हातय् का, अले यहूदाया मनूतय्सं स्वयाच्वंबलय् हे तहपनेसय् दुगु मिश्रयाम्ह जुजु फारोया दरबारया
लुखाय् अप्पा छिनातःगु लँया क्वसं ध्याचलय् उपिं ल्वहंत थुनाछ्व!
10 अले इमित धा, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – जिं थःम्हं हे थः दास बेबिलोनया जुजु
नबूकदनेसरयात सःते, अले जिं सुचुका तयागु थुपिं ल्वहंतय्गु च्वय् वयागु सिंहासन थापं याये। वं उकिया च्वय् थःगु पाल
ग्वइ।
11 व वयाः मिश्र देशयात हमला याइ, अले सीगु लागि च्वयातःगु दुसा सित, कैदी जुयेगु च्वयातःगु दुसा कैदय् वनेत व
तरवारं सीगु च्वयातःगु दुसा तरवारयात लःल्हाइ।
12 वं मिश्र देशया घःतय्गु देगलय् मिं नकाबी। वं इमिगु देगःत छ्वय्काबी, अले घःतय्त ज्वना यंकी। गथे फैजवाःतय्सं
थःगु वसतय् च्वंगु ससि फुक्क लिकाइ, अथे हे वं मिश्र देशय् च्वंगु फुक्क लिकया छ्वइ अले व अनं छुं हे हानि मजुसें लिहां
वइ।
13 वं मिश्र देशय् दुगु सूर्यया देगःया थांत स्यंकाबी, अले मिश्र देशया घःतय् देगःत मिं नकाबी।' "

44

मूर्ति पुजां यानाः नाश जूगु

1 मिश्र देशया उत्तरय् च्वंगु शहरत मिग्दोल, तहपनेस, नोप* व मिश्रय् दच्छिनपाखे च्वंपिं सकलें यहूदाया मनूतय्गु बारे
परमप्रभुयागु थ्व वचन यर्मियायाथाय् वल।
2 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – यरूशलेम व यहूदाया फुक्क शहरय् जिं हयागु फुक्क
विपत्ति ला छिमिसं खंगु हे दु। थौं व झिजांमिजां दंगु सुनसान थाय् जूगु दु, अन सुं नं मच्वं।
3 थ्व इमिसं मभिंगु ज्या याःगुलिं जूगु खः। इमिसं छिमिसं म्हमस्यूपिं व छिमि पुर्खातय्सं म्हमस्यूपिं मेपिं घःत पुजा यानाः
जितः तंचाय्कल।
4 अयूनं जिं जिम्ह दास अगमवक्तातय्त बारम्बार इमिथाय् थथे धाय्के छ्वया, 'जितः तसकं मयःगु थज्याःगु घच्चाइपुगु
ज्या याये मते।'
5 तर इमिसं जिगु खँ मन्यं, उकी ध्यान हे मब्यू। इमिसं मभिंगु ज्या यायेगु मत्वःतू व इमिसं मेपिं घःतय्त धुपाँय् च्याकेगु
ज्या मत्वःतू।
6 उकिं जिं थःगु तं यहूदाया शहर शहर व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ प्वंका। उपिं थौं तक नं झिजांमिजां दंगु व सुनसान
थाय् जुयाच्वंगु दु।
7 "आः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – यहूदापाखें मिजंपिं, मिस्त, चीधिकःपिं मस्त व
ह्याउँमस्त नाश याकाः सुं छम्ह हे ल्यं मदय्क छिमिसं थःपिन्के थज्याःगु विपत्ति छाय् हयेगु?
8 छिपिं च्वंवःगु थ्व मिश्र देशय् मेपिं घःतय्त धुपाँय् च्याकाः जितः छाय् तं चाय्कागु? थथे यानाः छिमिसं थःत हे नाश याइ
अले पृथ्वीया फुक्क जातिया मनूतय्सं छिमित हेस्याइ अले छिमिगु नां कयाः सराः बी।
9 छु छिमि पुर्खात, यहूदाया जुजुपिं व रानीपिं अले छिमिसं व छिमि कलाःपिन्सं यहूदा देशय् व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ
याःगु मभिंगु ज्या छिमिसं ल्वःमन ला?
10 छिपिं थौं तक नं क्वमिल्गु जूगु मदुनि, छिमिसं जितः हनाबना तःगु नं मदु, जिं छिपिं व छिमि पुर्खातय्गु न्ह्यःने तयागु
जिगु व्यवस्था व विधि छिमिसं पालन याःगु मदु।
11 "उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी – स्व, जि थः हे छिमिगु विरोधय् वनाः छिमित
स्यंके, अले यहूदाय् मनूत छम्ह नं मदय्काबी।
12 मिश्रय् च्वंवने मास्ति वय्कूपिं यहूदाय् ल्यनाच्वंपिन्त जिं नाश याये। मिश्र देशय् हे इपिं नाश जुइ। तरवारं वा अनिकालं
इपिं नाश जुइ। चीधिकःपिनिसें तःधिकःपिं तक सकलें मनूत तरवार व अनिकालं सी। जिं इमित लिनाछ्वयागु फुक्क जातितय्गु
दथुइ जिं इमित सराः, भय, गिल्ला व निन्दाया पात्र दय्के।
13 जिं यरूशलेमयात तरवार, अनिकाल व महामारीं सजाँय बियागु थें हे मिश्र देशय् च्वंपिन्त जिं सजाँय बी।

---

* **44:1** ४४:१ "नोप" या मेगु नां मेमफिस खः

14 मिश्र देशय् च्वंवंपिं यहूदाया ल्यनाच्वंपिं छम्ह नं म्वानाच्वनी मखु, न बचय् जुइ। इमिसं यहूदा देशय् हे लिहां वयाः अन
च्वने मास्ति वय्कूसां छुं शरण काःवपिं बाहेक इपिं छम्ह नं लिहां वयेखनी मखु।"
15 अले उगु महासभाय् दुपिं मिजंतय्सं, थः कलाःपिन्सं मेपिं घःतय्गु लागि धुपाँय् च्याकूगु स्यूपिं मनूतय्सं व अन दनाच्वंपिं
मेपिं सकलें मिसातय्सं अले मिश्रया उत्तरपाखे व दच्छिनपाखेयापिं सकलें यहूदाया मनूतय्सं यर्मियायात धाल,
16 "छिं परमप्रभुया नामय् धाःगु खँ जिमिसं मानय् याये मखु।
17 जिमिसं याये धकाः धयागु फुक्क ज्या हे याये। स्वर्गयाम्ह रानी जिमि घःमयजुया निंतिं जिमिसं अथे हे धुपाँय् च्याके
अले त्वँसाबलि नं वयात छाये गथे जिमि पुर्खा, जुजुपिं व नायःतय्सं यहूदाया शहर शहरय् व यरूशलेमया गल्लि गल्लिइ छाःगु
खः। उबलय् जिमिके नयेगु नसा गाक्क दुगु खः, जिमित बांलानाच्वंगु खः, जिमिके विपत्ति नं वःगु मदु।
18 तर गुबलय् निसें जिमिसं स्वर्गयाम्ह रानी घःमयजुयात धुपाँय् च्याकेगु व त्वँसाबलि छायेगु त्वःताः, उबलय् निसें जिमित
फुक्क खँया मगाःमचाः जुया वयाच्वंगु दु, जिमि मनूत तरवार व अनिकालं सीगु दु।"
19 अले मिसातय्सं धाल, "जिमिसं स्वर्गयाम्ह रानीया लागि धुपाँय् च्याकाबलय् अले वयात त्वँसाबलि छायाबलय् छु
जिमि थः भाःतपिन्सं मसीकं हे वयागु मूर्ति बांलूगु मरि दय्काच्वंगु व वयात त्वँसाबलि छायाच्वंगु धकाः च्वना ला?"
20 अले यर्मियां थथे लिसः ब्यूपिं सकलें मनूतय्त, मिस्त व मिजंपिन्त धाल,
21 "छिमिसं, छिमि पुर्खात, छिमि जुजुपिं व हाकिमत व देशयापिं मनूतय्सं यहूदाया शहर शहरय् व यरूशलेमया गल्लि
गल्लिइ च्याकूगु धुपाँय्या बारे छु परमप्रभुयात लुमंसे मवः ला? छु! वय्कलं बिचाः याना मदिल ला?
22 छिमिसं याःगु मभिंगु ज्या व घच्चाइपुगु ज्या परमप्रभुं यक्व अप्वः सह यानादी मफुत। अले छिमिगु देश झिजांमिजां
दंगु, मनू मदुगु सुनसान थाय् जुल। अले मनूतय्सं छिमिगु नां कयाः सराः बियेगु यानावयाच्वंगु दु, थौं नं अथे जुयाच्वंगु दु।
23 छिमिसं धुपाँय् च्याकाः परमप्रभुया विरोधय् पाप याःगुलि, अले वय्कःया आज्ञा पालन मयाःगुलि वा वय्कःया व्यवस्था
वा नियम वा वय्कःया विधि पालन मयाःगुलि थ्व विपत्ति छिमिके वःगु खः, थौं छिमिसं खनाच्वंगु थें।"
24 अले यर्मियां सकलें मनूत व मिस्तयत धाल, "छिपिं मिश्रय् दुपिं यहूदायापिं सकलें मनूतय्सं परमप्रभुया थ्व वचन न्यँ,
25 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलयाम्ह परमेश्वरं थथे धयादी – स्वर्गयाम्ह रानीयात धुपाँय् च्याकेत व त्वँसाबलि
छायेत जिमिसं यानागु 'भाकल धात्थें हे जिमिसं पूरा याये धकाः छिमिसं व छिमि कलाःपिन्सं थःम्हं बचं ब्यूगु खँ थःगु हे ज्यां
छिमिसं पूरा याःगु दु।'
"उकिं छिमिसं थःगु बचं पूरा या! छिमिसं यानागु भाकल पूरा या!
26 तर हे मिश्र देशयापिं सकलें यहूदाया मनूत, परमप्रभुया वचन न्यँ! परमप्रभुं धयादी, 'जिगु तःधंगु नामय् जिं पाफयाच्वनागु
दु कि मिश्र देशय् च्वनाच्वंपिं सुं नं यहूदाया मनूतय्सं नं "गथे परमप्रभु धात्थें म्वाःम्ह खः" धकाः आवंलि गुबलें जिगु नामं पा
फइ मखु वा जिगु नां काइ मखु।
27 छायधाःसा जिं इमित भिंया लागि मखु तर मभिंया लागि स्वयाच्वनागु दु, मिश्र देशय् दुपिं सकलें यहूदाया मनूत नाश
मजुतले तरवार व अनिकालं सी।
28 तरवारं बचयजूपिं मिश्र देशं यहूदा देशय् कम हे जक लिहां वइ। अबलय् मिश्र देशय् च्वंवःपिं यहूदाया ल्यंदुपिं सकसिनं
इमिगु वचन सत्य खः लाकि जिगु वचन सत्य खः, व सी।'
29 "परमप्रभुं धयादी, 'छिमिगु विरोधय् स्यंकेगु जिगु वचन धात्थें हे पूरा जुइ धकाः छिमिसं सीमा धकाः जिं छिमित थ्व
थासय् सजाँय बी। अले व हे छिमित चिं जुइ।'
30 परमप्रभुं थथे धयादी, 'गथे जिं यहूदाया जुजु सिदकियाहयात वयात स्यायेत स्वःम्ह वया शत्रु बेबिलोनया जुजु
नबूकदनेसरया ल्हातय् बियागु खः, अथे हे मिश्रया जुजु फारो होप्रायात नं जिं वयात स्यायेत स्वःम्ह वया हे शत्रुया ल्हातय्
बी।' " ✡

45

बास्कयात परमप्रभुया बचं

1 यहूदाया जुजु, योशियाहया काय्, यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय् नेरियाहया काय्, बास्कं यर्मिया अगमवक्तां
च्वकेत नवाःगु थुपिं वचन छथू भ्वँतय् च्वये धुंकाः यर्मियां वयात धाल,✡*
2 "बास्क, परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं छन्त थथे धयादी –
3 छं धाल, 'धिक्कार जितः! छायधाःसा परमप्रभुं जिगु दुःखय् दुःख तनादिल! झसुकाः ततं जि त्यानुइ धुंकल, जितः गनं
नं आराम मदु।'

✡ **44:30** ४४:३० २ राज २५:१-७ ✡ **45:1** ४५:१ २ राज २४:१; २ इति ३६:५-७; दान १:१-२ * **45:1** ४५:१ ६०५ बि.सि.

4 “उकिं परमप्रभुं धयादी – छं वयात थथे धा, ‘परमप्रभुं थथे धयादी – जिं छु दय्कागु दु, व जिं स्यंकाबी। जिं पृथ्वी न्यंक
छु पिनागु दु व जिं लिनाकाये।
5 तर न्यँ! छं थःगु निंतिं ततःधंगु खँ माला च्वनागु ला? अथे माले मते! जिं थःम्ह हे फुक्क मनूतय्के विपत्ति हये, परमप्रभु
धयादी, तर छ न्ह्याथाय् वंसां जिं अन छंगु ज्यान बचय् यानाः छन्त म्वाकातये।’ ”

46

जाति जातिया बारे अगमवाणी

1 जाति जातिया बारे यर्मिया अगमवक्तायाथाय् वःगु परमप्रभुया वचन थ्व हे खः।

मिश्र देशया बारे अगमवाणी

मिश्रया बारे –
2 यूफ्रेटिस खुसि सिथय् च्वंगु कर्कमीशय् योशियाहया काय् यहूदाया जुजु यहोयाकीमं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय् बेबिलोनया
जुजु नबूकदनेसरं त्याकूम्ह मिश्र देशयाम्ह जुजु फारो नेकोया सेनाया बारे, *✡
3 “तःधंगु व चिधंगु ढालत तयार या!
लडाइँया लागि न्ह्यज्या!
4 सलया म्हय् लगाम च्यु!
हे सलगइपिं,
सल गयाः नँयागु तपुलि पुयाः
थथःगु थासय् दँ!
छिमिगु भाला च्वामुकि।
छिमिगु म्हय् कवच फ्यु!
5 तर जिं छु खनाच्वना?
इपिं ला ग्यानाच्वंगु दु।
इपिं लिचिलाच्वंगु दु।
इमि सिपाइँत बुत।
इपिं हथाय् पथासं बिस्युं वनाच्वंगु दु।
इमिसं लिफः मस्वः, प्यखेरं आतंक हे आतंक दु,”
परमप्रभुं धयादी।
6 “याकनं बिस्युं वनीपिं नं बिस्युं वने फइ मखु,
न बल्लाःपिं हे बचय् जुइ फइ।
उत्तरय् यूफ्रेटिस खुसि सिथय्
इपिं धेधेचुयाः दइ।

7 “नील खुसि थें न्ह्यज्यानाः वइगु,
तःधंगु लबु थाहां वइगु खुसि थें वइगु थ्व सु खः?
8 मिश्र देश नील खुसि थें न्ह्यज्यानाः वइ,
लबु थाहां वइगु खुसिया लः थें।
वं धाइ, ‘जि न्ह्यज्यानाः पृथ्वीयात त्वपुयाबी।
जिं शहर शहरयात व अनयापिं मनूतय्त नाश यानाबी।’
9 अय् सल, न्ह्यज्या!
अय् सारथीत, रथ याकनं ब्वाकि!
अय् सिपाइँत, न्ह्यज्या!
ढाल क्वबिपिं कूश व पूतयापिं मनूत,
वाण बांलाक कय्के सःपिं
लूदयापिं मनूत, वनाछ्व!
10 तर व दिं प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया दिं खः,

---

* **46:2** ४६:२ ६०५ बि.सि. ✡ **46:2** ४६:२-२६ यशै १९:१-२५; इज २९:१—३२:३२

बदला काइगु दिं,
थः शत्रुतयत बदला काइगु दिं।
लुमधंतले तरवारं नाश याइ,
हि त्वनाः वं प्याःचाः लंकी।
छाय्धाःसा उत्तरयागु देशय,
यूफ्रेटिस खुसि सिथय,
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं बलि छानादी।

11 "हे मिश्र देशयाम्ह कुमारी म्ह्याय,
च्वय् गिलादय्† वनाः मलम का!
तर छं म्वाःम्वाकं थीथी कथंयागु वासः पाइगु,
छ लाइ मखु।
12 जात जातिं छंगु लज्याया खँ न्यनी।
छंगु ख्वःसलं पृथ्वी जाइ।
सिपाइँलिसें सिपाइँ थक्कर नइ।
इपिं निम्हं छकलं दइ।"
13 बेबिलोनया जुजु नब्कदनेसरं वयाः मिश्र देशयात हमला याइगु बारे परमप्रभुं यर्मियायात थ्व खबर बियादीगु दु, ✡
14 "मिश्र देशय् सुचं ब्यु!
मिग्दोलय् घोषणा या,
नोप‡ व तहपनेसय् नं घोषणा या,
'तयार जुयाः थथःगु थाय् कयाः दँ,
छाय्धाःसा तरवारं छिमिगु प्यखेरं क्वापक्वाप नयाच्वंगु दु।'
15 छिमि सिपाइँत छाय् क्वदःगु?
इपिं दने फइ मखु, छाय्धाःसा परमप्रभुं इमित क्वय्पाखे घ्वानादीगु दु।
16 छिमि सिपाइँत बरोबर थक्कर नयाः
छम्हय्सिया च्वय् मेम्ह दइ।
इमिसं धाइ, 'दँ! अत्याचारया तरवारपाखें बिस्युं वनाः
झीपिं थः हे मनूतय्थाय्
व थः जन्म जूगु देशय् हे लिहां वनेनु।'
17 अन इमिसं तःसलं धाइ,
'मिश्रया जुजु फारो तःधंगु सः जक खः।
वं ला थःगु मौका तंकूगु दु।'

18 "धात्थें जि म्वाःम्ह खः थें" जुजुं धयादी,
गुम्हय्सिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः,
"पहाडत मध्ये तबोर थें छम्ह वइ,
समुद्र सिथया कर्मेल थें व वइ।
19 हे मिश्र देशय् च्वंपिं,
कैदी जुयाः वनेत थःगु सामान प्वःच्यु,
छाय्धाःसा नोप नाश जुइ,
मनू मदयाः व झिजांमिजां जुइ।

20 "मिश्र छम्ह बांलाःम्ह साचा खः।
तर उत्तरपाखें छम्ह साभुजिं
वयागु विरोधय् वयाच्वंगु दु।

† **46:11** ४६:११ गिलाद वासः दयकेत छ्यलीगु सिमासामाया लागिं नांजाःगु यर्दन खुसिया पुर्बय् लाःगु छगू लागा। ✡ **46:13** ४६:१३ यर ४३:१०-१३
‡ **46:14** ४६:१४ नोप थुकिया मेगु नां मेमफिस खः

21 वया ज्यालाय् वःपिं सिपाइँत तग्वारापिं साचात थें च्वं।
इपिं छक्वलं फहिलाः बिस्युं वनी।
इपिं दी मखु, छायधाःसा इमिके विपत्तिया दिं,
इमिगु सजाँयया दिं वयाच्वंगु दु।
22 शत्रुत जबरजस्ती न्ह्यज्यानावइबलय्,
बिस्युं वंम्ह सर्पयागु थें सः मिश्नं पिकाइ।
इपिं वयाथाय् सिमा पालीपिं मनूत थें
पा ज्वनाः वयाच्वंगु दु।
23 इमिसं वया मनूतय्त सिमायात थें पाली,"
परमप्रभुं धयादी।
"छायधाःसा इपिं क्वःबुइँचा स्वयाः यक्व दु,
इपिं अल्याख दु।
24 मिश्न देशया म्ह्याय्यात मछाले माय्काबी।
वयात उत्तरयापिं मनूतय्गु ल्हातय् लःल्हानाबी।"
25 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं धयादी, "स्व, जिं थःम्हं हे नोS शहरया अमोन घः, फारो, मिश्न देश व वया घःत अले जुजुपिं धकाः फारोयात भरोसा याइपिन्के सजाँय हयेत्यनागु दु।
26 जिं इमित इमिगु ज्यान कायेत स्वःपिनिगु ल्हातय्, अर्थात बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसर व वया हाकिमतय्गु ल्हातय् लःल्हानाबी। तर अनंलि मिश्न देशय् हाकनं न्हापा थें तुं मनूत च्वनी," परमप्रभुं धयादी।
27 "हे जिम्ह दास याकूब, छ ग्याये मते।
हे इस्राएलयापिं मनूत, नुगः क्वतुंके मते।
जिं थःम्हं हे छिमित तापाःगु देशं
व छिमि सन्तानयात ज्वनाः यंकातःगु देशं त्वःतकाहये।
याकूबया सन्तानतय्त हाकनं शान्ति व सुरक्षा दइ।
सुनानं वयात ख्याये फइ मखु। ✡
28 हे जिम्ह दास याकूब, छ ग्याये मते,
छायधाःसा जि छलिसें दु," परमप्रभुं धयादी।
"गुगु गुगु देशय् जिं छिमित छ्यालब्याल याना,
व फुक्क देशयात नाश यानाबी।
छिमित धाःसा भज्यंक नाश याये मखु।
जिं छन्त सजाँय मब्यूसे त्वःते ला मखु
अय्नं भिंकेबलय् खःकथं न्याय यानाः भिंके।"

47

पलिश्तीतय्गु बारे अगमवाणी

1 मिश्नयाम्ह जुजु फारों गाजाय् हमला याये न्ह्यः पलिश्तीतय्गु बारे यर्मिया अगमवक्तायाथाय् वःगु परमप्रभुया वचन थ्व हे खः, ✡
2-3 परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व! उत्तरपाखे लः थाहां वयाच्वंगु दु।
व बाः वयाच्वंगु लःधाः थें जुइ।
वं देश व उकी दुगु फुक्कयात त्वपुयाबी,
शहर व अन दुपिं सकसितं त्वपुयाबी।
ब्वाँय् वनीपिं बल्लाःपिं सलतय्गु तुतिया ख्वःया सः,
शत्रुतय्गु रथत तसकं ब्वाँय् वंगु घःचाःया सः न्यनाः
मनूत चिल्लाय् दनाः हाली,

§ **46:25** ४६:२५ नो शहर थुकिया मेगु नां थेबेस खः ✡ **46:27** ४६:२७-२८ यर ३०:१०-११ ✡ **47:1** ४७:१-७ यशै १४:१९-३१; इज २५:१५-१७; योए ३:४-८; आमो १:६-८; सप २:४-७; जक ९:५-७

अले देशय् च्वंपिं सकलें ख्वइ।
अबुपिन्सं थःकाय् म्ह्यायपिन्त ग्वाहालि बी मखु।
इमिगु ल्हाः याग्लाप्याग्ला जुइ।
4 छायधाःसा पलिश्तीत नाश जुइगु दिं वःगु दु,
अले बचय्जूपिं मध्ये टुरोस
व सीदोनयात ग्वाहालि बी फुपिं सकलें नाश जुइ।
परमप्रभुं पलिश्तीतय्त नाश यानादीत्यंगु दु,
कप्तोरया* सिथं वःपिं सकसितं।
5 गाजायापिं मनूतय्सं नुगः मछिंकाः थःगु छ्वंया सँ खाइ।
अश्कलोनयात सुम्क तइ।
हे पलिश्तीतय् मैदानय् ल्यनाच्वंपिं,
छिमिसं गुबलय् तक थःगु दुःख क्यनेत थथःगु म्हय् घाः यानाच्वनेगु?

6 "छिमिसं ख्वख्वं धाइ, 'हे परमप्रभुया तरवार,
छं गुबलय् आराम कायेगु?
छ थःगु दापय् लिहां हुँ,
छ सुम्क च्वँ।'
7 तर परमप्रभुं थ्वयात आज्ञा बियादी धुंकाः,
वय्कलं थ्वयात अश्कलोनयात
व समुद्र सिथय्यात हमला यायेगु आज्ञा बीधुंकाः
थ्वं गय् यानाः आराम काइ?"

48

मोआबया बारे अगमवाणी

1 मोआबया बारे –
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
"धिक्कार दु नेबोयात, छायधाःसा व नाश जुइ,
कियतैमया बेइज्जत जुइ
अले उकियात त्याकाकाइ,
किल्लाया बेइज्जत जुइ अले व चुंचुं जुइ।✡
2 मोआबया प्रशंसा हाकनं गुबलें जुइ मखुत,
मनूतय्सं हेश्बोनय्* उकियात स्यंकेगु ग्वसाः ग्वइ,
'वा! झीसं उगु जातियात नाश यानाबीनु।'
हे मदमेन†, छ नं सुनसान जुइ,
तरवार छंगु ल्यूल्यू वइ।
3 होरोनैमं चिल्लाय् दनाः हाःगु सः न्यँ!
नाश व तःधंगु दुःखया सः ताये दयाच्वंगु दु।
4 मोआब नाश जुइ,
वया मस्त तःसलं ख्वइ।
5 इपिं लूहीत थाहां वनीगु लँय्
ख्वख्वं थाहां वनी।
होरोनैमपाखे क्वहां वनीगु लँय्
चिल्लाय् दनाः ख्वःगु सः न्यंगु दु।
6 बिस्युं हुँ! थथःगु ज्यान बचय् या!
मरुभूमियागु नांगा झाः थें जु!

---

* **47:4** ४७:४ कप्तोर थ्व क्रेट टापु खः ✡ **48:1** ४८:१-४७ यशै १५:१–१६:१४; २५:१०-१२; इज २५:८-११; आमो २:१-३; सप २:८-११ * **48:2** ४८:२ हेश्बोन थ्व खँग्वः नवाइबलय् हिब्रू भाषाय् खँग्वः ग्वसाः थें च्वं † **48:2** ४८:२ मदमेन थ्व खँग्वः नवाइबलय् हिब्रू भाषाय् खँग्वः "सुम्क" थें च्वं

7 छिमिसं थःगु ज्याय् व थःगु धन सम्पत्तिइ भलसा तःगुलि
छिमित नं ज्वना यंकी।
अले कमोश घःयात नं थः पुजाहारीत
व थः शासकतनापं तातःपाःगु देशय् यंकी।
8 अले परमप्रभुं धयादीगु थें
नाश याइम्ह छिमिगु फुक्क शहरय् वइ,
छगू शहर नं बचय् जुइ मखु।
ब्यासि नं नाश जुइ,
पहाडयागु माथंवंगु जमिनयात नं नाश याइ।
9 मोआबय् चि ह्लाब्यु,
छाय्धाःसा व तहसनहस जुइ,
उकिया शहरत सुं नं मनू मदय्क सुनसान जुइ।

10 "अल्छी चाचां परमप्रभुया ज्या याइम्ह मनूयात सराः लायेमा!
थःगु तरवारयात हि बाः वय्के मब्यूम्ह मनूयात सराः लायेमा!

11 "मोआब मचाबलय् निसें हे याउँक च्वनाच्वंगु दु।
थलय् त्वःतातःगु दाखमघ थें छगः थलं मेगु थलय् मप्वंकूगु थें,
व देशयात गुबलें ज्वनाः यंकूगु मदु।
वयागु सवाः न्हापायागु थें च्वं, वयागु बास्ना ह्यूगु मदु।
12 तर स्व! ई वयाच्वंगु दु,"
परमप्रभुं धयादी,
"गबले जिं थलं प्वंकीपिं मनूत छ्वये,
इमिसं व प्वंकी।
इमिसं वयागु थलत खालि यानाबी
अले वयागु थल चुंचुं यानाबी।
13 गथे थःम्हं भलसा तःगु लुँयाम्ह द्वंहचाया मूर्तिपाखें बेथेलय् इस्राएल मछालेमाःगु खः,
अथे हे मोआब नं वयागु मूर्ति कमोशपाखें मछालेमाली।

14 "छिमिसं गय् यानाः धाये फुगु?
'जिपिं बहादुर व बल्लाःपिं सिपाइँत खः धकाः।'
15 मोआब नाश जुइ, अले उकिया शहरय् हमला याइ।
वया ल्यायम्हपिं मध्ये दकलय् स्वयेज्यूपिन्त स्याइगु जुइ,"
महाराजं धयादी, गुम्हय्सिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
16 "मोआबया नाश लिक्क थ्यंकः वःगु दु,
वयागु विपत्ति याकनं हे वइ।
17 वया प्यखेरं च्वंपिं व वयागु नां न्यंपिं सकलें वयागु निंतिं ख्व,
अले धा, 'व बल्लाःगु राजदण्ड त्वधूगु दु।
व नांजाःगु कथि त्वधूगु दु।'

18 "हे दीबोनय् च्वंपिं मनूत,
थःगु गौरवं कुहां वयाः गंगु जमिनय् च्वँ,
छाय्धाःसा मोआबयात नाश याइम्ह छंगु विरोधय् वइ।
वं छंगु छचाःखेरं पःखाः ग्वयातःगु शहरत नाश याइ।
19 हे अरोएरय् च्वंपिं, लँय् दनाः बांलाक स्व।
बिस्युं वंपिं मनूत व मिसातय्त 'छु जुल' धकाः न्यँ।
20 मोआबया बेइज्जत जूगु दु,

छाय्धाःसा वयात चुंचुं याःगु दु।
‘नुगः मछिंकि, ख्व, मोआबयात नाश यात’ धकाः
अर्नोन खुसि सिथय् वनाः धा।
21 तज्जाःगु माथंवंगु थाय्या न्याय वःगु दु
अर्थात होलोन, यहसाह व मेपात,
22 दीबोन, नेबो व बेथ दिब्लातैम,
23 कियतैम, बेथ गमूएल व बेथ मोन,
24 कर्योत, बोज्रा
व मोआबया लिक्क व तातापाःगु फुक्क शहरयागु।
25 मोआबया नेकू‡ध्यनाब्यूगु दु
अले वयागु ल्हाः त्वथुलाब्यूगु दु,”

परमप्रभुं धयादी।

26 “मोआबयात कय्कि,
छाय्धाःसा वं परमप्रभुया विरोध याःगु दु।
मोआब थःम्हं ल्हःगुलिइ हे ग्वारा ग्वारा तुलेमा।
मनूतय्सं वयात हेस्याय्मा।
27 छं इस्राएल्लयापिं मनूतय्त हेस्यानागु मखु ला?
वा वयात खुँतय्गु दथुइ ज्वंगु खः ला?
छाय्धाःसा छं वयागु बारे न्ववाक्व पतिकं
छं वयात हेस्यानाः थःगु छ्यं संकीगु।
28 हे मोआबय् च्वंपिं, छिपिं थथःगु शहरत त्वःताः ल्वहंधिकय् च्वंहुँ!
छिपिं गुफाया त्वाःया लिक्क स्वँ दय्कीपिं सुकुभन्तु थें जु!

29 “मोआब गुलि तःधं जुइमाःम्ह खः धयागु खँ जिमिसं न्यनागु दु।
व तसकं तःधं जुइमाःम्ह खः।
वयागु फुँइ व
नुगःया तःधंछुया बारे जिमिसं न्यनागु दु।
30 वयागु फुइँ जिं स्यु, तर व ज्यालगे मज,
वयागु घमण्डं छुं याये फुगु मखुनि,”

परमप्रभुं धयादी।

31 उकिं जि मोआबया निंतिं ख्वये,
सकलें मोआबीतय्गु निंति जि ख्वये।
कीर-हरेशेतया मनूतय्गु निंति जि नुगः मछिंके।
32 हे सिब्माया दाखमात,
याजेर ख्वः थें जि छंगु लागि ख्वये।
छंगु कचात समुद्र तक थ्यन,
उपिं याजेरया समुद्र तक हे थ्यंगु दु।
छंगु सये धुंकूगु फल
व छंगु दाखय् नाश याइम्ह वःगु दु।
33 मोआबया यक्व सइगु क्यबत
व बुँनं लसता व खुसि वने धुंकूगु दु।
जिं दाख तिसीगु थासं दाखया ति वयेगु दिकाबियागु दु।
लय्तायाः हा हां सुनानं उकियात न्हइ मखु।
इमिगु हाःसः लसताया हाःसः मखु।

‡ **48:25** ४८:२५ नेकू थथे धयागु शक्तिया चिं खः

34 “हेश्बोनं इपिं ख्वःगु सः एलाले
व यहश तक हे थ्यंगु दु,
सोअरंनिसें होरोनैम व एग्लत-शलीशियाह तक हे,
छायधाःसा निम्रीमया लः नं सुनावने धुंकल।
35 पुजा यायेगु थासय् बलि छाइपिन्त
व घःतय्त धुपाँय् च्याकीपिन्त
जिं मोआबं भज्यंक नाश यानाबी,”
परमप्रभुं धयादी।
36 “उकिं बाँसुरी थें जिगु नुगलं मोआबया निंतिं बिलाप याइ।
कीर हरेशेतयापिं मनूतय्गु निंतिं बाँसुरी थें वं बिलाप याइ।
इमिसं कमय् याःगु धन नाश जुल।
37 इपिं सकसिनं सँ खाःगु दु,
दारी खाःगु दु।
सकसिगु ल्हाः चिरिबाःगु दु।
सकसिनं भांग्रां जँ त्वपूगु दु।
38 मोआबया छेँया फुक्क कःसि कःसिइ
व चुक चुकय् ख्वःसः बाहेक मेगु छुं नं मदु,
छायधाःसा सुयातं मयःगु थल थें
जिं मोआबयात तछ्यानाबियागु दु,”
परमप्रभुं धयादी।
39 “व गज्याःगु कुचा कुचा जूगु दु,
इपिं गपाय्सकं ख्वयाच्वंगु दु।
मोआब लज्या चाःगु दु व ध्वस्त जूगु दु,
अले वया प्यखेरं च्वंपिं जातितय्सं वयात हेस्याइगु अले व खनाः वातां जुइ।”
40 परमप्रभुं थथे धयादी,
“स्व, छम्ह इमा मोआबया च्वय् थःगु पपू चक्कंकाः
हथासं ब्वयाः वयाच्वंगु दु।
41 किर्योतयात कब्जा याइ,
अले किल्लात अधिकार याइ।
उखुन्हु मोआबया सिपाइँतय्गु नुगः
मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसाया नुगः थें जुइ।
42 मोआबयात नाश याइ, व हाकनं छगू राज्य जुयाच्वनी मखु,
छायधाःसा वं परमप्रभुयागु विरोध यात।
43 हे मोआबयापिं मनूत,
भय, गाः व जालं
छिमित पियाच्वंगु दु,”
परमप्रभुं धयादी।
44 “ग्यानाः बिस्युं वनीपिं गालय् लाइ।
गालं च्वय् थाहां वइपिं जालय् लाइ।
छायधाःसा मोआबय् जिं वयागु सजाँयया दँ हये,”
परमप्रभुं धयादी।

45 “बिस्युं जुयाच्वंपिं मनूत ग्वाहालि मदयाः हेश्बोनया किचलय् दनी।
छायधाःसा हेश्बोनं छगू मि
व सीहोनया दथुं ह्वानाह्वाना च्यानाच्वंगु मि पिहां वःगु दु।
उकिं मोआबया कपाःतय्त व ल्वापु याइपिं घमण्डीतय्गु छ्यंक्वँय्यात भस्म यानाबी।

46 धिक्कार छन्त, अय् मोआब!
कमोश घःया मनूत नाश जुल,
छं काय् म्ह्यायपिन्त ज्वनाः मेगु देशय् यंकल।

47 "अय्नं लिपा वइगु दिनय्
जिं मोआबया सुख शान्ति हाकनं लित हये,"
परमप्रभुं धयादी।

मोआबया न्याय थन तक।

49

अम्मोनीतय्गु बारे अगमवाणी

1 अम्मोनीतय्गु बारे–
परमप्रभुं थथे धयादी,
"छु! इस्राएलया कायपिं मदु ला?
छु! वया सुं सर्बय काइम्ह मदु ला?
छाय् मोलोखं गादया लागा कब्जा याःगु?
छाय् वया थः मनूत गादय् च्वंवःगु?"✡
2 परमप्रभुं धयादी,
"स्व! जिं अम्मोनीतय्गु रब्बा शहरया विरोधय् लडाइँया सः न्यंकेगु ई वयाच्वंगु दु।
व छगू नाशया ढूँ जुइ,
अले उकिया जःखः च्वंगु गांयात मिं भस्म याइ।
उबलय् थःत लिनाः पितहःपिन्त
इस्राएलीतय्सं लिनाछ्वइ,"
परमप्रभुं धयादी।

3 "हे हेश्बोन, ख्व! छायधाःसा ऐ शहर नाश जुल।
हे रब्बायापिं मनूत, चिल्लाय् दनाः ख्व!
भांग्रा हिनाः दुखं च्वँ
अले ख्वख्वं पःखाःया दुने थुखे उखे ब्वाँय् हूँ!
छायधाःसा छिमि घः मोलोखयात, वया पुजाहारीत
व हाकिमतनापं मेगु देशय् यंकी।
4 हे विश्वास यायेबहः मजूम्ह म्ह्याय,
छाय् छं थःगु ब्यासिया निंति,
थःगु यक्व सइगु ब्यासिया निंति घमण्ड यानागु?
जितः सुनां हमला याइ धकाः
'छं थःगु सम्पत्तिइ भलसा तयाः धाइगु?' "
5 प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व! जिं थःम्हं हे छंगु प्यखें दुपिंपाखें छंके भय हये।
छिपिं सकसितं लिनाछ्वइ।
बिस्युं जूपिन्त मुंकिपिं सुं दइ मखु।

6 "अय्नं लिपा वइगु दिनय्, जिं अम्मोनीतय्गु सुख शान्ति हाकनं लित हये,"
परमप्रभुं धयादी।

एदोमया बारे अगमवाणी

7 एदोमया बारे–
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,

✡ **49:1** ४९:१-६ इज २१:२८-३२; २५:१-७; आमो १:१३-१५; सप २:८-११

“छु! तेमानय् आः बुद्धि मन्त ला?
छु! अनयापिं बुद्धिमानतय्गु सल्लाह नाश जुल ला?
छु! इमिगु बुद्धि ध्वाग्गिना वन ला?✡
8 हे ददानय् च्वंपिं, फहिलाः बिस्युं हुँ,
तज्जाःगु गुफाय् सुला च्वँ,
छाय्धाःसा एसावयात सजाँय बीगु इलय्
जिं वयाके विपत्ति हये।
9 छन्थाय् दाख खाइपिं वःसा
इमिसं छुं दाख त्वःतामथकी ला?
चान्हय् खुँत वःसा
छु! इमिसं थःत गुलि यल उलि धन खुयाः मयंकी ला?
10 तर जिं एसावयात नांगा याये,
वं थःत सुचुके मफय्मा धकाः
जिं व सुलाच्वनीगु थाय् खुला यानाबी।
वया काय्म्ह्याय्पिं, थःथितिपिं व जःलाखःलापिन्त नाश याइ,
छम्ह नं ल्यनी मखु।
11 छिमि मांबौ मदुपिन्त त्वःता हुँ, जिं इमित म्वाकातये।
छिमि भाःत मदुपिं मिसातय्सं नं जितः भरोसा याये फु।”
12 परमप्रभुं थथे धयादी, “ख्वलां त्वःने म्वाःपिन्सं नं वं त्वने हे माः धाःसा, छ सजाँय मफसें बचय् जुइ दइ ला? छन्त त्वःति मखु, छं धात्थें त्वने हे माली।
13 बोज्रा शहर नाशया ढुँ जुइ धकाः जिं थःगु हे नामय् पाफये। मनूत व शहर खनाः वातां जुइ, इमिसं थुकियात हेस्याइ, जिं इमित लिनाछ्वयागु फुक्क जातितय्गु दथुइ जिं इमित सराः, भय, गिल्ला व निन्दाया पात्र दय्के। थुकिया फुक्क शहरत न्ह्याबलेंया निंतिं झिजांमिजां जुइ,” परमप्रभुं धयादी।
14 जिमिसं परमप्रभुपाखें थ्व बुखँ न्यनागु दु।
छम्ह दूतयात जाति जातितय्थाय् थथे धाय्के छ्वःगु खः,
“दँ, झीपिं वनापं लडाइँ याः वनेनु।”

15 “स्व, जिं छन्त जाति जातिया दथुइ चिधं यानाबी।
छन्त दक्वसिनं हेपे याइ।
16 छं हःपाः ब्यूगु भय व छंगु नुगःया घमण्डं छन्त ध्वंलाःगु दु।
हे ल्वहंधीया कापिचाय् च्वनीपिं,
हे डाँडाया च्वका च्वकाय् ढुक्क जुयाः च्वनीपिं,
तर छ इमा थें च्वय् च्वय् ब्वःसां,
अले नगुतय्गु दथुइ छैं दय्का च्वंसां अनं जिं छन्त बँय् कुर्काबी,”
परमप्रभुं धयादी।
17 “एदोम भयया खँ जुइ,
अन जूगु नाश खनाः उकिया लिक्क जुयाः वनीपिं सकलें वातां जुइ,
अले सकसिनं उकियात हेस्याइ।”
18 परमप्रभुं धयादी,
“सदोम व गमोरा अले उकिया जःखः च्वंगु शहरत नाश जूबलय् जूगु थें
अन सुं नं मनू दइ मखु,
सुं मनू नं अन च्वनाच्वनी मखु।✡
19 स्व! यर्दनया झालं यक्व घाँय्ख्यः दुगु थासय् सिंह वः थें,
जिं एदोमयात पलखं हे वयागु देश लिनाछ्वये।
अले सुयात जिं ल्यये वयात हे जिं तये।

✡ **49:7** ४९:७-२२ यशै ३४:५-१७; ६३:१-६; इज २५:१२-१४; ३५:१-१५; आमो १:११-१२; ओब १-१४; मला १:२-५ ✡ **49:18** ४९:१८ उत १९:२४-२५

छाय्धाःसा जि थें जाःम्ह सु दु?
सुनां जितः चुनौती बी फु?
जिगु न्ह्यःने दनाच्वने फुम्ह सु फैजवाः दु?"

20 उकिं एदोमया विरोधय् परमप्रभुं दय्कादीगु योजना,
अले तेमानय् च्वंपिनिगु विरोधय् वय्कःया इच्छा छु दु धकाः न्यँ,
बथांयापिं चिचीधिकःपिं फैया मस्तय्त घिसय् यानाः यंकी।
इमिसं यानाः वं इमिगु घाँय्ख्यःयात भज्यंक नाश यानाबी।
21 इपिं पतन जूगु सलं पृथ्वी थरथर खाइ।
इपिं हाःगु सः लाल समुद्र तक हे थ्वइ।
22 स्व! छम्ह इमा हथासं ब्वयावइ,
बोज्राया च्वय् वं थःगु पपू चक्कंकी।
उखुन्हु एदोमया सिपाइँतय्गु मन
मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसायागु थें जुइ।

दमस्कसया बारे अगमवाणी

23 दमस्कसया बारे,
"हमात व अर्पाद अलमल जूगु दु,
छाय्धाःसा इमिसं मभिंगु खबर न्यंगु दु।
ग्यानाः इमिगु नुगः क्वतुंगु दु।
शान्त जुइ मफइगु समुद्र थें इमिगु नुगः इतिमिति कंगु दु।✡
24 दमस्कस कमजोर जूगु दु।
व बिस्युं वनेत्यंगु दु।
भयनं वयात ज्वंगु दु।
मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसायात थें च्यूताः
व सास्तीं वयात ज्वंगु दु।
25 व नांजाःगु शहर,
व जिगु लसताया शहर सुनसान जूगु दु।
26 अनयापिं ल्याय्म्हपिं मिजंपिन्त शहरया लँय् स्याइ
अले उखुन्हु वया फुक्क सिपाइँत सुम्क च्वनी,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
27 दमस्कसया पखालय् जिं मि तयाबी,
उकिं बेन-हदद जुजुया किल्लात भस्म याइ,"

केदार व हासोरया बारे अगमवाणी

28 बेबिलोनया जुजु नब्कदनेसर त्याक्गु केदार व हासोरया राज्यतय्गु बारे –
परमप्रभुं थथे धयादी,
"केदारय् हमला या,
अले पुर्बयापिं मनूतय्त नाश या!
29 इमिगु पाल, फैया बथां,
बल्चात व फुक्क मालसामान यंकीगु जुइ।
इमि ऊँटत नं इमिगुपाखें लाकायंकी।
मनूतय्सं तःसलं इमित धाइ,
'प्यखेरं आतंक हे आतंक दु।'

30 "हे हासोरयापिं मनूत, याकनं बिस्युं हुँ!

✡ **49:23** ४९:२३-२७ यशै १७:१-३; आमो १:३-५; जक ९:१

तज्जाःगु गुफाय् वनाः सुला च्वँ!”

परमप्रभुं धयादी।

“बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरं छिमिगु विरोधय् जाः ग्वःगु दु,
अले छिमिगु विरोधय् छगू योजना दयकूगु दु।

31 “छिपिं दँ! याउँक व मग्यासें च्वनाच्वंगु छगू जातियात हमला या,”

परमप्रभुं धयादी।

“इमि न ध्वाखा दु न गजबार दु।
इपिं याकःचा च्वनाच्वंगु दु।
32 इमि ऊँटत, यक्व सा द्रूहं व फैच्वलयत् लुतय् यानाः यंकी।
तातापाःगु थासय् च्वंपिन्त
जिं प्यखेंपाखे छ्यालब्याल यानाबी।
अले इमिगु प्यखेंपाखें इमिके विपत्ति हये,”

परमप्रभुं धयादी।

33 “हासोर सदांया निंति सुनसान जुइ,
अन ध्वंचात जक च्वनी।
सुं मनू अन च्वनी मखु,
सुं मनू अन च्वनाच्वने फइ मखु,”

एलामया बारे अगमवाणी

34 सिदकियाह जुजु जूगु शुरुया इलय् एलामया बारे यर्मियाथाय् वःगु परमप्रभुया वचन थ्व खः,
35 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“स्व! जिं थःम्ह हे एलामया धनु,
इमिगु शक्तिया मू लिधंसा त्वथुलाबी।
36 जिं एलामया विरोधय् आकाशया
प्यखेंपाखें प्यंगू फय् हयाबी।
जिं इमित छ्यालब्याल यानाबी
अले एलामं बिस्युं वंपिं मथ्यंगु जाति छुं नं दइ मखु।
37 जिं एलामयात इमि शत्रुतय्गु
व स्यायेत स्वःपिनिगु न्ह्यःने चुंचुं यानाबी।
जिं तसकं तंम्वयाः इमिके विनाश हये”

परमप्रभुं धयादी।

“जिं इमित सिमधय्कुतले,
इमित तरवार ज्वनाः लितुली।
38 जिं एलामय् थःगु सिंहासन तये,
अले वया जुजु व हाकिमतय्त नाश यानाबी,”

परमप्रभुं धयादी।

39 “अय्नं लिपा वइगु दिनय्
जिं एलामयागु सुख शान्ति हाकनं लित हये,”

परमप्रभुं धयादी।

50

बेबिलोनया बारे अगमवाणी

1 बेबिलोन व बेबिलोनीतय्गु देशया बारे यर्मिया अगमवक्तापाखें परमप्रभुं धयादीगु वचन थ्व हे खः,✡
2 “जाति जातियात कँ,
अले झण्डा ल्ह्नाः न्यंकि,

✡ **50:1** ५०:१—५१:६४ यशै १३:१—१४:२३; ४७:१-१५

छुं खँ नं सुचुके मते, तर थथे धा,
'बेबिलोनयात कब्जा याइ,
वया घः बेल लज्याय् लाइ,
वया घः मरोदकयात नाश याइ।
वयागु शालिकतय्त बेइज्जत याइ,
वयागु मूर्तित आतंक जाइ।'
3 छाय्धाःसा उत्तरपाखें छग् जातिं वयात हमला याइ,
अले वयागु देशयात झिजांमिजां दंगुथाय् यानाबी।
अन सुं च्वनी मखु,
मनूत व पशुत निथिं बिस्युं वनी।"

इस्राएलीत थःगु देशय् लिहां वःगु

4 "उपिं दिनय्, उगु इलय् इस्राएलया मनूत
व यहूदाया मनूत नापनापं ख्वख्वं थः परमप्रभु परमेश्वरयात माःवनी," परमप्रभुं धयादी।
5 "इमिसं सियोनपाखे वनीगु लँ गुगु खः धकाः न्यनी
अले थःगु ख्वाः उखेपाखे स्वय्की।
इपिं वयाः थःत हे परमप्रभुयाथाय्
गुबलें ल्वःममंकीगु सदांया बाचाय् ची।

6 "जिम्ह प्रजा तंपिं फैत थें जूगु दु।
इमि जवाःतय्सं इमित मखुगु लँय् यंकूगु दु।
अले पहाड पहाडय् मखुगु लँय् वंके ब्यूगु दु।
डाँडा डाँडाय् व पहाड पहाडय् चाःह्यु वँवं
इमिसं थः च्वनीगु थाय्यात ल्वःमंकल।
7 इमित नापलाकूपिन्सं इमित नयाबिल।
इमि शत्रुतय्सं धाल, 'थुकी जिमिगु छुं दोष मदु,
छाय्धाःसा इमिसं इमिगु खःगु च्वनेगु थाय् परमप्रभु,
इमि पुर्खातय्गु आशा, परमप्रभुया विरोधय् पापयात।'

8 "बेबिलोनं बिस्युं हुँ!
बेबिलोनीतय्गु देश त्वःति,
अले थःगु बथांयात लँ क्यनीपिं दुगुचात थें जु!✡
9 छाय्धाःसा स्व!
जिं उत्तरयागु देशं ततःधंगु जातियात ग्वाकाः इमिगु पुचःयात बेबिलोनया विरोधय् हये।
इमिसं बेबिलोनया विरोधय् लडाइँया लागि तयारी याइ,
अले वयात उत्तरपाखें कब्जा याइ।
इमिगु वाण बहादुर सिपाइँतय्गु थें जुइ,
गुगु अथें लिहांवनी मखु।
10 अथे जुयाः बेबिलोनयात लुटपाट याइ,
इमित लुतय् याइपिं सकसिके गाक्क दइ,"
परमप्रभुं धयादी।

बेबिलोन पतन जूगु

11 "जिगु सर्बययात लुटपाट याःम्ह छ न्ह्यइपुकाः लय्ताःगुलि,
छ अन्न दाःबलय् लय्तायाः तिन्हम्ह साचा थें जूगुलि
अले बल्लाःपिं सलत थें हाःगुलि,
12 छंगु लागिं मां थें च्वंगु छंगु शहर तसकं लज्याय् लाइ,

✡ **50:8** ५०:८ प्रका १८:४

सुनां छन्त बुइकल वयात क्वह्यंकी।
व जातित मध्ये दकलय् चिधं जुइ,
झिजांमिजां दंगुथाय्, सुख्खा जमिन व मरुभूमि थें व जुइ।
13 परमप्रभुया तमं यानाः अन सुं च्वने खनी मखु,
तर व झिजांमिजां दंगुथाय् जुइ।
बेबिलोन जुयाः वनीपिं सकलें अजू चाइ,
अले घाः खनाः इपिं ग्याइ।

14 "हे धनुष वाण चले याइपिं सकलें
बेबिलोनया प्यखेरं लडाइँया लागि तयार जुयाच्वँ!
छपु नं वाण मल्यंक वयात कय्कि!
छाय्धाःसा वं परमप्रभुया विरोधय् पाप याःगु दु।
15 वयागु प्यखेरं च्वनाः तःसलं हा!
वं थःत लःल्हाइ। वयागु धरहरात क्वःदली,
वयागु पःखाःयात थुनाबी।
वयात बदला का,
छाय्धाःसा परमप्रभुया बदला थ्व हे खः।
वं मेपिन्त गथे यात वयात नं अथे हे या।
16 पुसा ह्वलिपिं व इँचा ज्वनाः छ्व लइपिन्त बेबिलोनं नाश या।
अत्याचारीया तरवारं यानाः सकसितं थथःगु छेँय् लिहां वनेब्यु,
सकलें थथःगु देशय् लिहां वनेमाः!"

इस्राएलीत लिहां वःगु

17 "इस्राएल ला सिंहं लिनाः छ्यालब्याल जूगु बथां थें खः।
वयात न्हापा ला अश्शूरयाम्ह जुजुं नल,
लिपतय् बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं वयागु क्वँयत त्वथुलाबिल।"
18 उकिं, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु,
इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
"जिं थःम्हं हे अश्शूरयाम्ह जुजुयात सजाँय बियागु थें
बेबिलोनयाम्ह जुजु व वयागु देशयात सजाँय बी।
19 तर जिं इस्राएलयात वयागु थःगु हे ख्यलय् लित हये
अले व कर्मेल व बाशानय् जइ।
वयागु नये पित्याःगु एफ्राइम व गिलादया डाँडाय् लुधनी।"
20 परमप्रभुं धयादी,
"उपिं दिनय्, उगु इलय् इस्राएलया अपराधयात माली,
तर छगू नं लुइ मखु,
अले यहूदाया पाप नं माली तर छगू नं लुइ मखु।
छाय्धाःसा जिं बचय् यानातयागु ल्यं दुगु ब्वयात जिं क्षमा याये।"

बेबिलोनयात परमेश्वरया सजाँय

21 "मरातैम देश व पकोदय् च्वंपिन्त हमला या।
इमित ल्यु, स्या अले इमित भज्यंक नाश या,"

परमप्रभुं धयादी।

"जिं छिमित आज्ञा बियागु फुक्क या!
22 देशय् लडाइँ
व विनाशया हाःसः दु।
23 फुक्क पृथ्वीया मुगः बेबिलोन तज्याःगु व कुचा कुचा जूगु दु।
जाति जातिया दथुइ बेबिलोन झिजांमिजां दंगु दु।
24 हे बेबिलोन, जिं छंगु लागि जाः तया।

छं सी न्ह्यः हे छ उकी तक्यन।
छन्त मालाः ज्वंगु दु।
छाय्धाःसा छं परमप्रभुया विरोध याना जुल।
25 परमप्रभुं थःगु ल्वाभःया धुकू चाय्कादीगु दु,
अले थःगु तंया ल्वाभः पिकयादीगु दु।
छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं
बेबिलोनीतय्गु देशय् यायेमाःगु ज्या दु।
26 ताताःपाःगु थासं वयाथाय् वा!
वयागु अन्नया धुकू तछ्यानाः चाय्कि!
वयात अन्नया द्वँ थें द्वँचिंकाब्यु!
वयात भज्यंक नाश यानाब्यु!
अले वयागु छुं नं ल्यं मदय्मा!
27 वया फुक्क द्वहंचात स्यानाब्यु!
उपिं स्याइगु थासय् यंकेमाः!
इमित धिक्कार दु! छाय्धाःसा इमिगु दिं वःगु दु।
इमित सजाँय बीगु ई थ्यंकः वल।
28 परमप्रभु झी परमेश्वरं वय्कःया देगःया निंति
गय् यानाः बदला कयादिल धकाः
सियोनय् घोषणा याइपिं बेबिलोन देशं बिस्युं वःपिं
व शरण काःवपिनिगु खँ न्यँ!

29 “धनुष वाणं कय्किपिं सकलें मनूतय्त बेबिलोनया विरोधय् सःता हजि।
वया प्यखेरं छाउनी तयाः घेरय् या,
सुं नं बिस्युं वने मफयेमा।
वयागु ज्या स्वयाः वयात बदला ब्यु!
वं गथे याःगु दु, वयात अथे हे या!
छाय्धाःसा वं इस्राएलया पवित्र परमेश्वरयात मभिंका खँ ल्हाःगु दु।✡
30 उकिं वया ल्याय्म्हपिं मिजंतय्त वयागु लँय् स्याइ।
वया सकलें सिपाइँत उखुन्हु सुम्क च्वनी,”

परमप्रभुं धयादी।

31 “हे घमण्डी, स्व, जि हे छंगु विरोधय् दु,”
प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी,
“छाय्धाःसा छंगु दिं वःगु दु,
जिं छन्त सजाँय बीगु दिं।
32 घमण्डी धाःसा लुफि हायाः दइ,
अले सुनानं वयात दनेत ग्वाहालि याइ मखु।
जिं वयागु शहर शहरय् मि तयाबी,
उकिं वयागु प्यखेरं दुपिं फुक्कसित भस्म याइ।”
33 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
“इस्राएल व यहूदाया मनूतय्त क्वत्यलातःगु दु।
इमित ज्वनायंकूपिं सकसिनं इमित बल्लाक ज्वनातःगु दु।
इमिसं इमित वनेबी मखु।
34 अय्नं इमित उद्धार याइम्ह बल्लाः,
वय्कःया नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
वय्कलं इमिगु मुद्दा म्हितादी अले देशय् शान्ति हयादी,
तर बेबिलोनय् च्वंपिन्के धाःसा अशान्ति हयादी।

✡ **50:29** ५०:२९ प्रका १८:६

35 “बेबिलोनीतय्गु विरोधय् छपु तरवार!”
परमप्रभुं धयादी,
“बेबिलोनय् च्वंपिनिगु विरोधय्
अले वया हाकिमत व बुद्धि दुपिं मनूतय्गु विरोधय्।
36 इमि मखुपिं अगमवक्तातय्गु विरोधय् नं छपु तरवार।
इपिं मूर्ख जुइ।
वया सिपाइँतय्गु विरोधय् नं छपु तरवार।
इपिं आतंक जाइ।
37 वया सलत व रथत
व वया दथुइ दुपिं विदेशी सिपाइँतय्गु विरोधय् छपु तरवार!
इपिं मिस्त थें बमलाइ।
वयागु धन सम्पत्तिया विरोधय् छपु तरवार चलय् जुइ,
इमित लुतय् याइ।
38 वयागु लः सुनावनेमा धकाः वयागु विरोधय् वा मवइगु ई,
छायधाःसा व मूर्तित हे मूर्तित दुगु देश खः,
वया घःत ग्यानाः वँय् जुइ।

39 “उकिं अन मरुभूमिया पशुत व धोंत च्वनी
अले न्हिकांझंगः नं च्वनी।
अन हाकनं गुबलें सुं नं मनू च्वनी मखु,
पुस्तां पुस्ता तक अन सुं नं च्वनी मखु।”
40 “सदोम व गमोरा
अले उकिया जःखः च्वंगु शहरतय्त जि परमेश्वरं नाश यानागु थें,
बेबिलोनय् सुं मनू च्वनी मखु।
सुं नं मनू अन च्वनाच्वनी मखु।

परमप्रभुं धयादी,✡

41 “स्व! छगू सेना उत्तरपाखें वयाच्वंगु दु।
छगू तःधंगु जाति व यक्व जुजुपिं
पृथ्वीया तातापाःगु थासं लडाइँया लागि तयार जुयाच्वंगु दु।
42 इमिसं धनुष व भाला घानातःगु दु।
इपिं तसकं नुगः छाःपिं, इमिके दयामाया धाःसा मदु।
इपिं सल गयाः वइबलय् इमिगु सः समुद्रयागु थ्वःसः थें च्वं।
हे बेबिलोन! इपिं छन्त हमला यायेत लडाइँया लागिं इवःलिक वःपिं मनूत थें वइ।
43 बेबिलोनयाम्ह जुजुं इमिगु बारे न्यन,
वयागु ल्हाः याग्लाप्याग्ला जुल।
मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसा थें वयात धन्दा जुल।
44 स्व! यर्दनया झालं यक्व घाँय्ख्यः दुगु थासय् सिंह वः थें,
जिं बेबिलोनयात पलखं हे वयागु देशं लिनाछ्वये।
अले सुयात जिं ल्यये वयात हे जिं तये।
छायधाःसा जि थें जाःम्ह सु दु?
सुनां जितः चुनौती बी फु?
जिगु न्ह्यःने दनाच्वने फुम्ह सु फैजवाः दु?”

45 उकिं बेबिलोनया विरोधय् परमप्रभुं दयकादीगु योजना।
अले बेबिलोनीतय्गु देशया विरोधय् वयकःया इच्छा छु दु न्यँ,

✡ **50:40** ५०:४० उत १९:२४-२५

बथांयापिं चिचीधिकःपिं फैया मस्तयत घिसय् यानाः यंकी।
इमिसं यानाः वं इमिगु घाँय्ख्यःयात भज्यंक नाश यानाबी।
46 बेबिलोन कब्जा याःबलय् ताये दुगु सलं पृथ्वी थरथर खाइ।
वयागु ख्वःसः जाति जातितय्थाय् तक थ्वइ।

51

बेबिलोनयात मेगु दण्ड

1 परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व! जिं थःम्हं हे बेबिलोनयागु विरोधय् व लेब-कमाइयापिं* मनूतय्गु विरोधय्
छगू नाश याइगु आत्मायात ग्वाके।
2 वयात हासां हायेत व वयागु देश नाश यायेत
बेबिलोनय् जिं विदेशीत छ्वये।
वयागु नाशया दिनय्
वयागु विरोध याइपिं विदेशीत वया प्यखेंपाखें वइ।
3 धनुष वाणं कय्कीम्हय्सिनं थःगु धनुषय् वाण मतयेमाः।
अले व थःगु नँपाता फिनाः मदनेमाः।
वया ल्यायम्हपिं मनूतयत त्वःते मते!
वया फुक्क सेनायात भज्यंक नाश यानाब्यु।
4 इमित बेबिलोनय् स्याइ।
उकिया गल्लि गल्लिइ इपिं सी थें च्वंक घाःपाः जुइ।
5 इस्राएल व यहूदायात इमि परमेश्वर,
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुपाखें त्वःतूगु मदु,
खः ला इस्राएलया पवित्र परमेश्वरया न्ह्यःने
इमिगु देश दोषं जाःगु दु।

6 "बेबिलोनं बिस्युं हुँ!
सकलें थथःगु ज्यान बचय् यायेत बिस्युं हुँ!
वयागु पापया कारणं छिपिं नाश जुइ मते।
थ्व जिगु बदला कायेगु ई खः,
वय्कलं वयात वं फयेमाःगु सजाँय बियादी।
7 बेबिलोन परमप्रभुया ल्हातय् लुँयागु ख्वला जूगु खः,
वं फुक्क पृथ्वीयात दाखमघं काय्कल।
जाति जातितय्सं वयागु दाखमघ त्वन,
उकिं इपिं वें थें जुल।✡
8 आः बेबिलोन आकाझाकां क्वःदली,
अले बेबिलोनयात कुचा कुचा याइ।
वयागु निंति ख्व! वयागु स्याःचाःया निंति मलम हजि!
सके व लनी ला?

9 " 'जिमिसं बेबिलोनयात लाय्केगु खः,
तर व लाइ मखु। वयात त्वःताब्यु।
अले झीपिं थथःगु देशय् वना हे छ्वयेनु।
छाय्धाःसा वयागु इन्साफ आकाश तक हे थ्यंगु दु।
थ्व सुपाँय् तक हे तःजाःगु दु।✡

---

* **51:1** ५१:१ लेब-कमाइ थ्व बेबिलोनया गुप्ति नां खः ✡ **51:7** ५१:७ प्रका १७:२-४; १८:३ ✡ **51:9** ५१:९ प्रका १८:५

10 “ ‘परमप्रभुं झीत दोष मदुपिं ठहरय् यानादीगु दु।
वा, झीसं परमप्रभु झी परमेश्वरं छु यानादीगु खः
व सियोनय् कं वनेनु।’

11 “वाण च्वामुकि!
ढालत का!
परमप्रभुं मादीतय् जुजुपिन्त ग्वाकादीगु दु,
छायधाःसा बेबिलोनयात नाश यायेगु हे वय्कःया बिचाः खः।
परमप्रभुं बदला कयादी,
थःगु देगःया निंतिं बदला।
12 बेबिलोनया पःखाःया विरोधय् झण्डा ल्हँ!
पिवाःयात बल्लाकि!
पिवाः च्वनीपिं मनूत ति!
हमला यायेत सुला च्वनेगु थासय् मनूत ति!
बेबिलोनयापिं मनूतय्गु विरोधय् परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु।
वय्कलं थःगु बिचाः पूवंकादी।
13 हे यक्व लः दुगु थासय् च्वनीपिं!
व धन-सम्पत्ति यक्व दुपिं!
छिपिं खतम जुइगु ई थ्यंकः वल,
छंगु अन्त थ्यंकः वल।✡
14 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थःगु हे नामय् पाफयादीगु दु –
छिमिगु शहरय् जिं क्वःबुइँचात थें शत्रुत जायकाबी,
इपिं छंगु विरोधय् तःसलं हाली।

परमेश्वरया प्रशंसाया भजन

15 “परमप्रभुं पृथ्वीयात थःगु बलं दय्कादिल।
वय्कलं थःगु बुद्धिं संसारयात थापं यानादिल।
थःगु दुग्यानं वय्कलं आकाशयात चक्कंकादिल।
16 वय्कः थ्वय्क हालादीबलय् आकाशय् लः गड्याङ गुडयाङ याइगु,
वय्कलं पृथ्वीया तापाःगु थासं सुपाँय् थकयादी।
वय्कलं वानापं हाबलासा त्वय्कादी।
थःगु धुकुतिं फय् वय्कादी।

17 “सकलें मनूत मूर्ख व ज्ञान मदुपिं खः।
छम्ह छम्ह धातुया ज्या याइम्ह वयागु मूर्तितपाखें हे लज्याय् लाइ।
वयागु सालिकत नक्कली खः,
उकी सासः दइ मखु।
18 उपिं ज्यालगे मजु, न्हीकीगु खँ जक खः।
इमिगु न्याय जुइबलय् इपिं नाश जुइ।
19 याकूबया भाग इपिं थें मखु।
वय्कलं हे फुक्क दय्कादिल।
अले वय्कलं इस्राएलयात थः प्रजा दय्केत ल्ययादीगु दु।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु वय्कःया नां खः।

परमप्रभुया ल्वाभः

20 “हे बेबिलोन, छ जिगु लडाइँया कथि,
जिगु लडाइँया ल्वाभः जुइमा।

✡ **51:13** ५१:१३ प्रका १७:१

छपाखें जिं जातितय्त चुंचुं याये।
छपाखें हे जिं राज्य राज्ययात नाश याये।
21 छपाखें जिं सल व सल गयाः वःम्हय्सित
छपाखें जिं रथ व रथ चलय् याइपिन्त चुंचुं याये।
22 छपाखें जिं मिजं व मिसायात चुंचुं याये।
छपाखें जिं बुरापिं व ल्याय्म्हपिन्त चुंचुं याये।
छपाखें जिं ल्याय्म्हपिं व ल्यासेपिन्त चुंचुं याये।
23 छपाखें जिं फैजवाः व वयागु बथांयात चुंचुं याये।
छपाखें जिं बुँज्या याइम्हय्सित व वया द्वहंयात चुंचुं याये।
छपाखें जिं बडाहाकिम व हाकिमतय्त चुंचुं याये।
24 "इमिसं सियोनय् याःगु फुक्क मभिंगु ज्याया कारणं जिं बेबिलोन व बेबिलोनियाय् च्वंपिं सकलें मनूतय्त छिमिसं खंक हे पलेसा बी,"

परमप्रभुं धयादी।

25 "हे नाश याइगु पहाड, गुगु फुक्क पृथ्वीयात नाश याइगु खः,
स्व! जि हे छंगु विरोधय् दु,"

परमप्रभुं धयादी,

"अले जिं थःगु ल्हाः छंगु विरोधय् न्ह्यज्याके।
छन्त भीरं क्वय् क्वफानाबी,
अले छन्त मिं नःगु पहाड यानाबी।
26 इमिसं छंकेनं छेँया कुन्चाय् तयेत
व जग तयेत छगः मू ल्वहं नं काइ मखु।
छाय्धाःसा व थाय् न्ह्याबलेंया लागि सुनसान जुयाच्वनी,"

परमप्रभुं धयादी।

27 "छिमिगु देशय् झण्डा धस्वाकी!
जाति जातितय् दथुइ तुरही पु!
वयागु विरोधय् लडाइँ यायेत जातितय्त तयार या!
आरारात, मिन्नी व अशकनजयात वयागु विरोधय् सःती!
वयागु विरोधय् छम्ह सेनापति ल्यः!
क्वःबुइँचाया बथां थें सलत छ्व!
28 वयागु विरोधय् लडाइँ यायेत जाति जातियात,
मादी जुजुपिन्त, इमि बडाहाकिमतय्त
व वया फुक्क शासकतय्त
व वयागु अधीनय् दुगु फुक्क देशयात तयार या!
29 देश थुरथुर खाइ, अले तसकं नुगः मछिंकी,
छाय्धाःसा परमप्रभुं बेबिलोन देशयात सुं मनू मच्वनीगु
झिजांमिजां दंगुथाय् दय्केगु क्वःछिनादीगु दु।
30 बेबिलोनया सिपाइँतय्सं लडाइँ यायेगु त्वःतूगु दु।
इपिं ला थथःगु किल्ला दुने हे च्वनीगु।
इमिगु बल कम जुइ धुंकल।
इपिं मिस्त थें जूगु दु।
इमिगु च्वनीगु थाय् मिं नकाबी धुंकल,
उकिया ध्वाखाया गजबारत त्वथुलाबी धुंकल।
31 बेबिलोनयाम्ह जुजुयात वयागु फुक्क शहर काये धुंकल धकाः कनेत
छम्ह हुलाकी मेम्हय्सिगु ल्युने वनी
अले खबर बीम्हय्सिगु ल्युने मेम्ह खबर बीम्ह वनी,
32 अले थ्व खबर नं कनी, खुसि छीगु थाय् काये धुंकल,

ध्वपचाय् दुगु सःखिमाय् मि तयाबिल, सिपाइँत ग्यानाच्वंगु दु।"
33 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, इस्राएलया परमेश्वरं थथे धयादी,
"बेबिलोन खलाया न्हुइत्यंगु छ्व थें खः।
व लइगु ई याकनं वइ।"

34 सियोनयापिं मनूतय्सं धाइ,
"बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं जिमित नयाबिल,
वं जिमित अलमल यानाबिल।
जिमित वं छगः प्वंगु थल थें यानाब्यूगु दु।
वं जिमित पपुदुपिं अजिङ्गरं थें नुनाछ्वल।
साःगु नसायात थें जिमित नयाः थःगु प्वाः जायकल,
अनंलि ल्हयाः जिमित वांछ्वल।
35 जितः व जिगु म्हयात गुलि क्वत्यल
बेबिलोनय् च्वंपिन्त नं अथे हे क्वत्यलेमा।"
"जिथाय् हि बाः वयकूगुया दोष बेबिलोनय् च्वंपिन्त लायेमा।" यस्शलेमं धाइ।

परमप्रभुं इस्राएलयात ग्वाहालि यानादी
36 उकिं परमप्रभुं थथे धयादी,
"स्व! जिं छंगु पंली
अले छंगु निंतिं जिं हे बदला काये।
जिं वयागु समुद्र सुकाबी,
वयागु लःया मूल सुकाबी।
37 बेबिलोन छगू नाशया ढुँ जुइ,
ध्वंचात च्वनीगु थाय्,
मनूत खनाः व वातां जुइ, व न्हीकीगु खँ
व सुं मनू मच्वनीगु थाय् जुइ।
38 वया सकलें मनूत सिंह थें थ्वय्क हाली,
इमिसं सिंहया मस्तय्सं थें घुर्घुर्ग सः पिकाइ।
39 इपिं दने धुंकाः जिं इमिगु निंतिं छगू भ्वय् तयार याये।
अले इमित काय्के,
अले इपिं न्हिलाः चिल्लाय् दनाः हाली
अले सदांयात घनी।
इपिं गुबलें दनी मखु,"

परमप्रभुं धयादी।

40 "जिं इमित चिधिकःम्ह भ्याःचा,
भ्याःचा व दुगु थें स्यायेत क्वय् हये।"

बेबिलोन नाश जूगु
41 "सारा पृथ्वीया घमण्ड बेबिलोनयात गय् यानाः कब्जा यात!
बेबिलोनय् छु जूगु खः व खनाः जाति जातित थारान्हुइ।
42 बेबिलोनया च्वय् समुद्र थाहां वइ,
उकिया थ्वय्क हालीगु लबुं वयात त्वपुयाबी।
43 वयागु शहरत सुनसान जुइ,
छगू सुख्खा व मरुभूमिया देश,
छगू देश गन सुं च्वनी मखु,
गनं जुयाः सुं वये वने याइ मखु।
44 जिं बेबिलोनय् बेबिलोनीतय् घः बेलयात सजाँय बी,
अले वं छु घुर्कुगु खः वयागु म्हुतुं ल्हके।

वयाथाय् हाकनं जातित पुजा यायेत ग्वाः ग्वाः मुनी मखु।
अले बेबिलोनया पःखाः दुनी।”

ज्वनायंकूपिन्त बुख्वँ

45 “हे जिमि मनूत, वयागु दथुं पिहां वा!
सकलें थथःगु ज्यान बचय् यायेत ब्वाँय् हुँ!
परमप्रभुयागु ग्यानापुगु तंपाखें बिस्युं हुँ!
46 देशय् छुं हल्ला न्यनाः नुगः क्वतुंके मते वा ग्याये मते.
छगू दँय् छगूकथंया हल्ला वइ,
मेगु दँय् मेगुकथंया हल्ला।
देशय् ल्वापुख्यापुया हल्ला
अले शासकया विरोधय् शासक दंगु हल्ला।
47 छाय्धाःसा जिं बेबिलोनया मूर्तितय्त
सजाँय बीगु ई धात्थें वइ,
वयागु फुक्क देश लज्याय् लाइ,
अले वया स्याःपिं फुक्क अन हे लानाच्वनी।
48 अबलय् स्वर्ग व पृथ्वी अले उकी दुपिं फुक्क
बेबिलोन बूगुलिं लय्तायाः चिल्लाय् दनाः हाली,
छाय्धाःसा उत्तरपाखें
नाश याइपिन्सं वयात हमला याइ,”

परमप्रभुं धयादी।✡

49 “बेबिलोनं यानाः पृथ्वीइ स्याःपिं ग्वतूगु थें,
इस्राएल्या स्याःपिनिगु निंति बेबिलोन ग्वतुलेमाः।✡
50 छिपिं तरवारं बचय्जूपिं याकनं वना हे छ्व!
छगू तापाःगु देशय् परमप्रभुयात लुमंकी,
अले यरूशलेमया बारे बिचाः या!”

51 इस्राएल्या मनूतय्सं धाइगु, “जिपिं मछालेमाःगु दु,
छाय्धाःसा जिमित ब्वःब्यूगु दु।
अले जिमिगु ख्वाः लज्यां ह्याउँसे च्वने धुंकल।
छाय्धाःसा विदेशीत
जिमि परमप्रभुया देगलय् दुहां वंगु दु।”

52 परमप्रभुं धयादी, “जिं वयागु मूर्तितय्त याकनं सजाँय बीत्यनागु दु।
अले देश न्यंकं हे घाःपाः जूपिं पिच्यानाः हाली।
53 बेबिलोन आकाश तक हे थ्यन धाःसां
अले थःगु ततःधंगु किल्लातय्त बल्लाकल धाःसां
जिं वयागु विरोधय् नाश याइपिं छ्वये,”

परमप्रभुं धयादी।

बेबिलोन नाश जुइगु

54 “बेबिलोनं चिल्लाय् दनाः हाःगु सः वइ।
बेबिलोनीतय्गु देशं ख्वःसः पिहां वइ,
छगू तःधंगु विनाशया सः।
55 परमप्रभुं बेबिलोनयात नाश यानादीत्यंगु दु,
वय्कलं वयागु हाःसःयात बन्द यानादी।
शत्रुतय्गु लबुतय्सं समुद्रं थें तं क्यनी।

✡ **51:48** ५१:४८ प्रका १८:२० ✡ **51:49** ५१:४९ प्रका १८:२४

इपिं गर्जय् जुगु सः लिथ्वयाच्वंगु दु।
56 बेबिलोनया विरोधय् छम्ह नाश याइम्ह वइ।
वया सिपाइँतय्त ज्वनी,
अले इमिगु धनुष वाण त्वथुलाबी।
छाय्धाःसा परमप्रभु बदला कयादीम्ह परमेश्वर खः।
वय्कलं पूरा लिच्वः बियादी।
57 जिं इमि हाकिमत, अले बुद्धि दुपिं मनूतय्त कायकाबी,
वया बडा-हाकिमत, हाकिमत व सिपाइँतय्त नं।
इपिं न्ह्याबलेंया निंतिं घनी अले दनी मखु," परमप्रभुं धयादी
गुम्हय्सिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु खः।
58 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी,
"बेबिलोनया तःब्यागु पःखाःयात जगंनिसें थुनाबी।
अले उकिया ततःजाःगु ध्वाखात छ्वय्काबी,
मनूतय्सं अर्थें थःत त्यानु चाय्की,
यक्व देशयापिं दकःमितय्सं मफतय् ज्या यात छाय्धाःसा इमिगु ज्या मिं भस्म जुइ।"

यर्मियाया बुखँ बेबिलोनय् छ्वःगु

59 यहूदाया जुजु सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँय् मासेयाहया छय, नेरियाहया काय् मू हाकिम सरायाह जुजुलिसें बेबिलोनय् वंबलय् यर्मियां वयात थ्व वचन बिल।†
60 बेबिलोनय् याकनं वइगु विपत्तित यर्मियां छथू भ्वँतय् च्वःगु खः, वं च्वःगु फुक्क खँ बेबिलोनया बारे खः।
61 वं सरायाहयात धाल, "छ बेबिलोनय् थ्यने धुंकाः छं थ्व फुक्क वचन तःसलं ब्वँ!
62 अनंलि धा, 'हे परमप्रभु, छिं थ्व थाय्यात नाश याये धयादीगु दु, अले थुकी न मनू च्वनी न पशु च्वनी, थ्व सदांया निंतिं झिजांमिजां दंगुथाय् जुइ।'
63 छं थ्व थूतुलातःगु भ्वँ ब्वने धुंकाः थुकियात छगः ल्वहं चिनाः यूफ्रेटिस खुसिइ वांछ्वयाब्यु!✡
64 अले थथे धा, 'जिं थुकी हयेगु विपत्तिं यानाः थथे हे बेबिलोन गुबलें दने मफयक क्वदइ। अले अनयापिं मनूत ग्वतुली।' "
यर्मियाया वचन थन हे क्वचाल।

52

यरूशलेम पतन जूगु

२ राज २४:१८–२५:७

1 सिदकियाह निइछदँ दुबलय् जुजु जूगु खः। वं यरूशलेमय् झिंछदँ शासन यात। वया मांया नां हमुतल खः। व लिब्नाय् च्वंम्ह यर्मियाया म्ह्याय् खः।*
2 यहोयाकीम जुजुं याःगु थें वं परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या यात।
3 यरूशलेम व यहूदाय् जूगु घटनां परमप्रभुयात तंचाय्कूगुलि वय्कलं इमित थःगु न्ह्याःनं पितिनाछ्वयादिल।
सिदकियाहं बेबिलोनयाम्ह जुजुया विरोधय् विद्रोह यात।
4 उकिं सिदकियाहं राज्य यानाच्वंगु गुंगूगु दँया झिगूगु लाया झिन्हु दुखुन्हु बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसर यरूशलेमय् हमला यायेत थः फुक्क सेना ज्वनावल। इमिसं शहरया पिने छाउनी तल अले शहरयात घेरय् यात।†✡
5 थुकथं सिदकियाह जुजुया झिंछगूगु दँ तक शहरयात घेरय् याना तल।
6 प्यंगूगु लाया गुन्हु दुखुन्हु थुलि तःधंगु अनिकाल जुल कि मनूतय्के नयेत तकं छुं मन्त।‡
7 बेबिलोनीतय्सं शहरया पःखाः तछ्यानाबिल। इमिसं शहर घेरय् यानातःगु जूसां चान्हय् सिदकियाह जुजु व सकलें सिपाइँत जुजुया क्यब लिक्कयागु निगू पःखाःया दथुइ दुगु लुखा जुयाः बिस्युं वन। इपिं अराबापाखे बिस्युं वन।✡
8 तर बेबिलोनी सिपाइँतय्सं सिदकियाहयात लित अले वयात यरीहोया ख्यलय् नापलाकल। वया फुक्क सिपाइँत वयात त्वःताः बिस्युं वन।
9 बेबिलोनी सिपाइँतय्सं सिदकियाहयात ज्वनाः वयात हमात देशय्, रिब्ला धाःगु थासय् बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् हल। अन वं वयात सजाँय बीगु आज्ञा बिल।

---

† **51:59** ५१:५९ ५२३ बि.सि. ✡ **51:63** ५१:६३–६४ प्रका १८:२१ * **52:1** ५२:१ ५९७–५८६ बि.सि. † **52:4** ५२:४ १५ जनवरी ५८८ बि.सि. ✡ **52:4** ५२:४ इज २४:२ ‡ **52:6** ५२:६ १८ जुलाई ५८६ बि.सि. ✡ **52:7** ५२:७ इज ३३:२१

10 अन रिब्लाय् हे बेबिलोनयाम्ह जुजुं सिदकियाहया कायपिन्त वयागु मिखाया न्ह्यःने हे स्याकेबिल, अले यहूदाया फुक्क
हाकिमतयत नं स्याकेबिल।
11 अनंलि वं सिदकियाहया मिखा लिकाकेबिल। बेबिलोनयाम्ह जुजुं वयात कँय्यागु सिखलं चिनाः बेबिलोनय् यंकल।
अले वयात मसीतले कुनातल।✡

देगः नाश जूगु

२ राज २५.८-१७

12 बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरया झिंगुंगूगु दँया न्यागूगु लाया झिन्हु दुखुन्हु बेबिलोनया जुजुयात सेवा याइम्ह
अङ्गरक्षकतय् सेनापति नबूजरदान यरूशलेमय् वल।§✡
13 वं परमप्रभुया देगः, जुजुया दरबार, व यरूशलेमया फुक्क छैं मिं नकाबिल। वं ततःखाःगु फुक्क छैं मिं नकाबिल।✡
14 जुजुया सेनापतिया अधीनय् दुपिं फुक्क सेनां यरूशलेमया छचाःखेरं दुगु पःखाः थुनाबिल।
15 अनंलि सेनापति नबूजरदानं मनूत मध्ये दकलय् चीमिपिं, शहरय् ल्यनाच्वंपिं मनूत व बेबिलोनया जुजुयाथाय् बिस्युं वंपिं
मनूत व ज्या सःपिं कालिगरतयत ज्वनाः बेबिलोनय् यंकल।
16 तर नबूजरदानं देशयागु दाखक्यब व बुँइ ज्या यायेत छुं गरीबतयत त्वःताः थकल।
17 अले बेबिलोनीतयसं परमप्रभुया देगलय् दुगु कँय्यागु थांत, लिधंसा, कँय्यागु तग्वःगु त्यांकि कुचा कुचा यानाः फुक्क
कँय् बेबिलोनय् यंकल।✡
18 इमिसं वेदी सफा यायेबलय् छ्यलीगु बेल्चा व नौ तयेगु थल, मत मिले याइगु ज्वलंत, बलि बीबलय् हि फइगु थलत,
मकःत व आम्खुरा, ख्वल्चा, कस्वा, फुक्क कँय्यागु सामान यंकल।
19 जुजुया अङ्गरक्षकतय् सेनापतिं भिंगु लुँ वा वहःयागु बातात, गुँगू मकःत, छ्वाकेगु बातात, थलबलत, त्वाःदेवात,
त्वँसाबलि छाइगु ख्वला व बातात नं यंकल।
20 उपिं निपु थां, छगः कँय्यागु तग्वःगु त्यांकि, उकिया क्वय् दुगु झिंनिम्ह कँय्यागु द्वहंत, थुखे उखे यंके ज्यूगु लिधंसात
गुगु सोलोमन जुजुं परमप्रभुया देगःया निंतिं दयकूगु खः उपिं फुक्क लने हे मफयक दु।
21 निपुं थां ८-८ मिटर तःजा। उकिया चाकः ५.३ मिटर दु, व न्हयग् व बाग् सेन्टिमिटर तःफि, व फुस्लुं च्वं।
22 छपु छपु थांया च्वय् कँय्यागु त्वपुलि दु। छगः छगः क्वपु २.२-२.२ मिटर तःजा। छगः छगः क्वपु कँय्यागु जालि व
धालेग्वःया बुत्तां प्यखेरं भरय् यानातःगु दु।
23 लिक्क लिक्क गुइगः धालेग्वःत दु। प्यखेरं जालियात घेरय् यानातःगु धालेग्वःत मुक्कं गुइखुगः दु।

यहूदायापिं मनूतय्त ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु

२ राज २५.१८-२१,२७-३०

24 बेबिलोनया सेनापति दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी सरायाह व निगूगु थासय्याम्ह पुजाहारी सपन्याहयात व स्वम्ह पालेतयत
नं ज्वना यंकल।✡
25 शहरय् ल्यनाच्वंपिं मध्ये वं सिपाइँतय् कप्तान व न्हयम्ह जुजुयात सल्लाह बीपिन्त यंकल। वं देशयापिं मनूतयत सिपाइँलय्
भर्ना याइम्ह दक्व शक्ति दुम्ह हाकिम व शहरय् ल्वया वःपिं खुइम्ह सिपाइँतयत नं यंकल।
26 थुमित अङ्गरक्षकतय् सेनापति नबूजरदानं रिब्ला शहरय् बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् यंकल।
27 बेबिलोनयाम्ह जुजुं हमात देशया रिब्ला शहरय् थुमित स्यायेगु आज्ञा बिल।
थुकथं यहूदायापिं मनूतयत थःगु देशं ज्वना यंकल।
28 नबूकदनेसरं ज्वनायंकूपिं मनूतयगु ल्याः थथे दु –
वया शासनया न्हयगूगु दँय् ३,०२३ म्ह यहूदाया मनूत।*
29 वयागु शासनया झिंच्यागूगु दँय् नबूकदनेसरं यरूशलेमं ८३२ म्ह यंकल।†
30 वयागु शासनया निइस्वंगूगु दँय् जुजुया सेनापति नबूजरदानं ७४५ म्ह यहूदाया मनूतयत ज्वनाः बेबिलोनय् यंकल। मुक्कं
४,६०० म्ह मनूत दु।‡

यहोयाकीनयात त्वःतूगु

31 यहूदायाम्ह जुजु यहोयाकीनयात ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु स्विन्हयदँ दुबलय् एबील-मरोदक बेबिलोनयाम्ह जुजु जुल।
झिंनिगूगु लाया निइन्यान्हु दुबलय् जुजु एबील-मरोदकं यहोयाकीनयात इयालखानां त्वःतल।§✡

✡ **52:11** ५२:११ इज १२:१३ § **52:12** ५२:१२ १४ अगष्ट ५८६ बि.सि. ✡ **52:12** ५२:१२-२३ २ राज २५:८-१७ ✡ **52:13** ५२:१३ १ राज ९:८
✡ **52:17** ५२:१७-२३ १ राज ७:१५-४७ ✡ **52:24** ५२:२४-३० २ राज २५:१८-२१ * **52:28** ५२:२८ ५९७ बि.सि. † **52:29** ५२:२९ ५८६ बि.सि.
‡ **52:30** ५२:३० ५८१ बि.सि. § **52:31** ५२:३१ २२ मार्च ५६१ बि.सि. ✡ **52:31** ५२:३१-३४ २ राज २५:२७-३०

32 वं वलिसें बांलाक न्ववानाः बांलाःगु व्यवहार यात। अले व थें बेबिलोनय् कैदी जुयाच्वंपिं मेपिं जुजुपिन्त स्वयाः वयात
अज्ज अप्वः इज्जतया थासय् तल।
33 थुकथं यहोयाकीनं कैदीया वसः त्वःतल अले म्वानाच्वंतले बरोबर जुजुया टेबिलय् नल।
34 यहोयाकीन म्वानाच्वंतले बेबिलोनयाम्ह जुजुं वयात न्हिन्हि नयेत माःगु खर्च बियाच्वन।

विलापया सफू

म्हसीका

विलापया सफुलिइ न्यापु चिनाखँ दुथ्याकातःगु दु। थुपिं चिनाखँ ई.पु. ५८६ लय् बेबिलोनीतय्सं यरूशलेमयात तहसनहस याःगु व उकिं यानाः यरूशलेम नाशया द्वँ जूगु व अन च्वंपिं मनूतय्त ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगुलि नुगः मछिकाः च्वःगु खः। यरूशलेमयात त्याके न्ह्यः बेबिलोनीतय्सं यरूशलेम शहरयात निदँ व खुला तक घेरय् यानातःगु खः। उबलय् अन मनूत नये मदया तसकं दुःख सियाच्वंगु खः, थ्व खँ ४:५ पदय् थथे च्वयातःगु दु, "न्हापा सासाःगु नसा नइपिं मनूत आः नये मखनाः फोहर वांछ्वइगु थासय् नयेगु माला जूगु दु।" थ्व सफूया यक्व भाग नुगः मछिंगु पहःया जूसां नं थुकिया दथुइयागु भागय् परमेश्वरयाके भलसा व लिपाया आशाया खँ नं दु। यहूदीतय्सं थुपिं चिनाखँ दँय्दसं अपसं व विलापया नखःबलय् छ्यलेगु याइ। थुपिं नखः ई.पु. ५८६ लय् देशय् जूगु विपत्तियात लुमंकेत हनेगु याइ।

धलः पौ

यरूशलेमय् नुगः ख्वःगु १:१-२२
यरूशलेमय् परमेश्वरया न्याय २:१-२२
सजाँयया दथुइ आशा ३:१-६६
यरूशलेमया दुःखकष्ट ४:१-२२
हाकनं थापं यायेगु निति प्रार्थना ५:१-२२

विलाप

यरूशलेमय् नुगः ख्वःगु

1 न्हापा ग्वाः ग्वाः मनूत दुगु यरूशलेम,
आः गुलि झिजांमिजां दंगु दु!
आः व भाःत सी धुंकूम्ह थें जूगु दु।
छगू इलय् व जाति जातितय्गु दथुइ तःधंगु,
प्रान्त प्रान्तय् राजकुमारी थें खः,
तर आः व दासी जूगु दु।

2 चान्हय् व ह्याँय्ह्याँय् ख्वइगु,
वयागु नेतालय् ख्वबि वयाच्वनीगु,
वया प्रेमीत मध्ये वयात ह्यय्कीम्ह सुं नं मदु।
वया दक्वं पासापिन्सं वयात विश्वासघात याःगु दु,
आः इपिं वया शत्रु जूगु दु।

3 तःधंगु सास्ती व कडा दासत्वया लिपा
यहूदायात ज्वनाः जबरजस्ती यंकूगु दु।
आः व मेगु जातितय्गु दथुइ च्वनाच्वंगु दु।
वयात भचा नं आराम मदु।
वयात ल्यूपिं सकसिनं वयागु दुःखया इलय् वयात ज्वन।

4 सियोन वनीगु लँ नुगः मछिंकाच्वंगु दु,
छाय्धाःसा क्वछिनातःगु नखःचखःबलय् अन सुं वइ मखु।
वया ध्वाखात झिजांमिजां जूगु दु,
वया पुजाहारीतय्सं झसुकाः जक तइ।
वया ल्यासेपिं मिस्त तसकं नुगः मछिंकाच्वंगु दु।
वं तसकं दुःख सियाच्वंगु दु।

5 वया विरोधीत वया मालिक जूगु दु,
वया शत्रुत याउँक च्वनाच्वंगु दु।
छाय्धाःसा परमप्रभुं वयात वयागु यक्व पापं यानाः दुःखय् लाकादीगु दु,
वया मस्तय्त शत्रुतय् न्ह्याःने ज्वनायंकूगु दु।

6 म्ह्याय् सियोनया फुक्क गौरव
आः मदये धुंकल।
वया न्ह्यलुवाःत ज्वयेगु थाय् मदुपिं
चल्लात थें कमजोर जुइ धुंकल।
इपिं बल मदय्कः लिनाहःपिनिगु
न्ह्याःने न्ह्याःने बिस्यूं वंगु दु।

7 थःत दुःख जुयाच्वंबलय् व थःत आपत जुयाच्वंबलय्
यस्शलेमं थःगु न्हापांगु गौरव लुमंकल।
वया मनूत शत्रुतय्गु ल्हातय् लाःबलय्
वयात ग्वाहालि याइपिं सुं हे मन्त,
वया शत्रुतय्सं यस्शलेमयागु हासनास खन,
अले इपिं व खनाः न्हिल।

8 यस्शलेमं तसकं तधंगु पाप यात,
अथे जुयाः व अशुद्ध जूगु दु।
वयात न्हापा मानय् याइपिन्सं आः वयात हेपय् याइगु,
छाय्धाःसा इमिसं व पचिनांगा जूगु खंगु दु।
व थः हे झसुकाः तइ अले थःगु ख्वाः फस्वय्की।

9 वयागु अशुद्धता वयागु वसतय् दु।
वं थःगु लिपाजुइगुया वास्ता हे मयाः।
व तसकं हे बांमलाक क्वःदल,
वयात हःपाः बीपिं सुं हे मदु।
"हे परमप्रभु, जिगु दुःखकष्टयात स्वयादिसँ,
छाय्धाःसा शत्रु त्याःगु दु।"

10 वया शत्रुतय्सं वयागु दक्व म् म् वंगु ज्वलं लुतय् याःगु दु।
मेगु जातियापिं मनूत,
सुयात परमप्रभुं थःगु मुंज्याय् च्वनेत पनादीगु खः,
इपिं वयागु पवित्र थासय् दुहां वंगु वं खन।✡

11 वया दक्व मनूत झसुकाः ततं अन्न मालाच्वंगु दु।
थःगु ज्यान बचय् यायेत इमिसं नयेगु नसालिसें थःगु म् वंगु ज्वलं हिलीं।
"हे परमप्रभु, स्वयादिसँ अले बिचाः यानादिसँ,
छाय्धाःसा जि क्वह्यंम्ह जूगु दु।"

12 थ्व लँपु जुयावनीपिं सकलें मनूत,
छु छिमित थुकियागु छुं वास्ता मदु ला?
प्यखेरं स्व व बिचाः या,
थःगु तःधंगु तंया दिनय्,

✡ **1:10** १:१० व्य २३:३

परमप्रभुं जितः बियादीगु
दुःखकष्ट थें ज्याःगु मेगु छुं दुःख दु ला?

13 "वय्कलं स्वर्ग जिगु क्वँय् दुने मि कुर्का दिल,
व मि जिगु दुने छ्वल।
वय्कलं जिगु तुतिया लागि जाः तयादिल,
अले जितः लितछ्वयादिल।
वय्कलं जितः सुनसान यानाः त्वःतादिल
अले न्हिच्छि हे बम्लाकादिल।

14 "जिगु ब्वहलय् ककुसिँ थें हे
वय्कलं थःगु हे ल्हातं जिं यानागु मभिंगु ज्या जिके तयादिल
इपिं नितुनिला जिगु गःपतय् यग्गात।
वय्कलं जिगु शक्तियात ताःमलाकादिल।
परमप्रभुं जितः थः शत्रुतय्गु ल्हातय् लःल्हानादिल,
तर जि इपिंनापं ल्वाये हे मफुत।

15 "परमप्रभुं जितः रक्षा याइपिं दकलय् बल्लाःपिं
फुक्क सिपाइँतय्त क्वह्यंकादीगु दु।
वय्कलं जिमि ल्यायम्हपिं मनूत
नाश यायेत सिपाइँत छ्वयादिल।
दाखयात तिसीगु थें परमप्रभुं जितः,
यहूदाया कन्या म्ह्याय्यात तिसिनादिल।

16 "अथे जुयाः जि ख्वया च्वना,
जिगु मिखां ख्वःबि धाः हायाः च्वंगु दु,
जितः ह्ययेकीपिं सुं हे मदु,
जितः साहस बी फुपिं सुं हे मदु।
जिमि मस्त छुं मदुपिं जूगु दु,
छायधाःसा शत्रुत त्याःगु दु।"

17 सियोनं बिन्ति यायेत थःगु ल्हाः फल,
अय्नं वयात ह्ययेकीपिं सुं हे मदु।
परमप्रभुं याकूबया विरोधय् वयाः जःलाखःलात वया शत्रु जुइमा धकाः हुकुम यानादीगु दु।
इमिगु दथुइ यस्शलेम अपवित्र जूगु दु।

18 "परमप्रभु धर्मीम्ह खः,
जिं हे वय्कःयागु आज्ञा मानय् मयानागु खः।
हे दक्व मनूत, जिगु खँ न्यँ अले जिगु दुःखयात स्व।
जिमि ल्यायम्ह व ल्यासेतय्त ज्वनायंकूगु दु।

19 "जिं थः प्रेमीतय्त सःता,
तर इमिसं जितः धोखा बिल।
थःत म्वाकातयेत नयेगु नसा माःजूबलय्
शहरय् जिम्ह पुजाहारीत व न्ह्यलुवाः नाश जुल।

20 "हे परमप्रभु स्वयादिसँ, जि दुःखय् लाःगु दु।

जिगु नुगः ख्वःगु दु,
अले जिगु मन थातय् मला,
छायधाःसा जि विद्रोही जुयागु दु।
लँय् लँय् स्याये पाले जूगु दु,
छैंय् दुने नं सीगु दु।

21 "मनूतय्सं जिगु झसुकाः न्यंगु दु,
अय्नं जितः ह्मयेकीपिं सुं हे मदु।
जिमि दक्व शत्रुतय्सं जिगु दुःखकष्टया खँ न्यंगु दु।
छिं थथे यानादीगुलि इपिं लय्ताःगु दु।
छिं धयादीगु दिं हयादिसँ,
गुकिं यानाः इपिं नं जि थें जुइमा।

22 "इमिगु दक्व दुष्ट ज्या छिगु न्ह्यःने वयेमा।
जिगु पापया कारणं जितः सजाँय बियादी थें इमित नं सजाँय बियादिसँ।
जिं यक्व हे झसुकाः तयाच्वना,
अले जिगु मन कमजोर जूगु दु।"

2

यस्शलेमय् परमेश्वरया न्याय

1 परमप्रभुं थःगु तम्वय् म्ह्याय् सियोनयात गय् यानाः
तसकं खिउँगुलि त्वपुयादीगु दु।
वय्कलं इस्राएलया गौरवयात आकाशं पृथ्वीइ वांछ्वयादिल।
थःगु तंया दिनय् वय्कलं थःगु पाउदानयात नं लुमंका मदी।

2 परमप्रभुं छप्ति हे दयामाया मयासें
यहदाया फुक्क बस्तीत नुनाछ्वयादिल।
थःगु तम्वय् वय्कलं
यहदाया म्ह्याय्या किल्लात थुनादिल।
वय्कलं व राज्य व
वया शासकतयत बँय् क्वथलाः क्वह्मंकादिल।

3 थःगु तसकं तःधंगु तमय् वय्कलं
इस्राएलया दक्व शक्तियात नाश यानादिल।
शत्रुतय्गु न्ह्यःने हे वय्कलं थःगु सुरक्षाया जःपा ल्हाः लिकयादिल।
वय्कःयागु तं याकूबयाके प्यखेरं भस्म याइगु मि थें च्यात।

4 शत्रुं थें वय्कलं थःगु धनुष वाणं झीत ताकय् याःगु दु।
विरोधी थें वय्कः दनादीगु दु।
स्वय्बलय् यइपुस्से च्वंपिं सकसित वय्कलं स्यानादीगु दु।
म्ह्याय् सियोनयागु पालय् वय्कलं थःगु तं मि थें प्वंकादीगु दु।

5 परमप्रभु शत्रु थें जुयादीगु दु,
वय्कलं इस्राएलयात नाश यानादीगु दु।
वय्कलं इस्राएलया दक्व बांबांलाःगु छैंत भज्यंक नाश यानादिल
अले वया दक्व किल्लात थुनादीगु दु।

वय्कलं यहूदाया म्ह्याय्यागु
दुःखकष्ट व विलाप अप्वय्का ब्यूगु दु।

6 वय्कलं थः च्वनेगु थाय्यात क्यबयागु बल्चा थें स्यंकादीगु दु,
वय्कलं थःगु नापलायेगु थाय् नाश यानादीगु दु,
परमप्रभुं सियोनय् पवित्र नखःचखः व विश्रामबारत दिकादीगु दु।
थःगु तसकं तःजिगु तम्वय् वय्कलं जुजु व पुजाहारी निम्हय्सित नं त्वःतादीगु दु।

7 परमप्रभुं थःगु वेदीयात मनंनिसें त्वःतादीगु दु,
थःगु पवित्र थाय्यात त्वःतादीगु दु।
वयागु दरबारतय्गु अंगःत तछ्यायेत वय्कलं शत्रुतय्गु ल्हातय् बियादिल।
इपिं परमप्रभुया देगलय् हे नखःचखःया दिनय् थें सः थ्वय्कः हाल।

8 परमप्रभुं म्ह्याय् सियोनयागु पःखाःयात नाश यायेगु क्वछिनादिल।
वय्कलं नापे याइगु खिपतं व नापय् यानादिल।
वयात नाश यायेगुपाखें वय्कलं थःगु ल्हाः पनामदी।
वय्कलं धरहरा व पःखाः निगुलियात ख्वय्कादिल,
उपिं निगुलि छकलं दुन।

9 वयागु मू ध्वाखात बँय् तुनावन।
वय्कलं वयागु गजबारत कुचा कुचा यानाः नाश यानादिल।
वया जुजु व राजकुमारतय्त मेपिं जातितय्गु दथुइ पितिनाछ्वःगु दु,
आः ला व्यवस्था मन्त।
अले वया अगमवक्तातय्सं नं परमप्रभुपाखें छुं हे दर्शन कायेखनी मखु।

10 म्ह्याय् सियोनया थकालिपिं
बँय् फेतुनाः छुं हे मधासे च्वनाच्वनी,
इमिसं थथःगु छेनय् धू तःगु दु अले भाग्रां फिनाच्वंगु दु।
यस्शलेमया ल्यासेपिन्सं थथःगु छ्यं बँय् तक हे क्वछुका तःगु दु।

11 ख्वख्वं ख्वबिं हे जिगु मिखा न्यलय् धुंकल।
जिगु नुगः क्वतुन। जिमि मनूत नाश जूगुलि,
जिमि मस्त व दुरु त्वंपिं मस्त शहर शहरय्
व गल्लि गल्लिइ मूर्च्छा जूगुलि जिगु नुगः तसकं ख्वःगु दु।

12 ख्वख्वं थः मांयात धाइ,
"नयेपित्यात, नयेत्वनेगु गन दु?"
इपिं शहरया गल्लि गल्लिइ घाःपा जूपिं मनूत थें मूर्च्छा जुइ।
इपिं थः मांयागु मुलय् हे बुलुहुं बुलुहुं सीगु।

13 हे म्ह्याय् यस्शलेम, जिं छंगु निंतिं छु धाये?
जिं छन्त छुनापं दाँजय् यायेगु?
हे कन्या म्ह्याय् सियोन,
छुनापं दाँजय् यानाः जिं छन्त सान्त्वना बीगु?
छंगु घाःपाः तसकं तःजिगु समुद्र स्वयाः तःजाः।
छन्त लाय्के फुम्ह सु दु?

14 छंगु अगमवक्तातय्सं खंगु दर्शनत
सत्य मखुगु व छुं हे मूं मवंगु खः।
इमिसं छंगु अधर्म क्यना मब्यु,
मखुसा छन्त ज्वनाः बेबिलोनय् मयंकीगु।
इमिसं छंगु निंति खंगु दर्शन सत्य मखुगु
व अलमल यायेत जक खः।

15 छ च्वनाच्वंगु थासं वनीपिं दक्व मनूतय्सं
छन्त हेस्यानाः ल्हाःपा थाइगु।
म्ह्याय् यरूशलेमयात हेस्यानाः इमिसं थथे धकाः छ्यं क्वाना जुइ,
"दकलय् बांलाःगु व फुक्क पृथ्वीया लसता धकाः धाइगु शहर थ्व हे मखु ला?"✡

16 छिमि दक्व शत्रुतय्सं छंगु विरोधय् म्हुतु चाय्काः छन्त हेला याइ।
इमिसं छन्त हेला यानाः वा किरिकिरि न्ह्याइ,
अले धाइ, "जिमिसं हे वयात नाश याना,
हः हः, थ्व हे दिं पियाच्वनागु खः,
जिपिं म्वाना च्वनाबलय् हे
थ्व स्वयेदत।"

17 परमप्रभुं छु योजना यानादीगु खः।
यक्व दँ न्हापा वय्कलं छु घोषणा यानादीगु खः,
व हे वचन वय्कलं पूवंकादिल।
छुं हे दयामाया मदय्क वय्कलं छन्त नाश यानादिल।
वय्कलं शत्रुयात छंगुपाखें लय्ताय्कादिल,
अले छंगु शत्रुतय्गु शक्ति अप्वय्कादीगु दु।

18 मनूतय्गु नुगलं परमप्रभुयात बिन्ति याइ।
हे म्ह्याय् सियोनया पःखाः,
छंगु ख्वबि खुसि थें चच्छि न्हिच्छिं हे हाय्कि।
पलख हे आराम काये मते,
अले छंगु मिखायात आराम बी मते।

19 पाः च्वनीगु ई शुरू जुइबलय् दनाः चान्हय् हा!
परमप्रभुया न्ह्यःने हे छंगु नुगः लः थें प्वंकि।
गल्लि गल्लिइ नयेपित्यानाः मूर्च्छा जुयाच्वंपिं
मस्तय्गु प्राण म्वाकेगु निंति थःगु ल्हाः वय्कःपाखे ल्हँ।

20 "स्वयादिसँ! हे परमप्रभु, बिचाः यानादिसँ!
सुयात छिं थज्याःगु दुःखकष्ट बियादीगु दु धकाः?
छु मिसातय्सं थःगु गर्भया फल,
व थःम्हं बुइका तःपिं मस्तय्गु ला नयेगु ला?
छु पुजाहारीत व अगमवक्तात
परमप्रभुया पवित्र देगलय् हे स्याइगु?

21 "ल्यायम्ह व बुरातय्गु सीम्ह
गल्लि गल्लिइ धुलय् अथें लानाच्वंगु दु।
जिमि ल्यासेपिं व ल्यायम्हपिं मनूतय्त

✡ **2:15** २:१५ भज ४८:२; ५०:२

तरवारं स्यानाः क्वथला तःगु दु।
थःगु तंया दिनय् छिं छुं हे दयामाया मयासें
इमित पालाः स्यानादीगु दु।

22 “नखःबलय् मनूत मुं थें,
छिं जिगु प्यखेरं आतंक मुंकादिल।
परमप्रभुया तंया दिनय् सुं छम्ह न बिस्युं वने फत न बचय् जुल।
जिं हे ब्वलंका तःधिक यानातयापिन्त जिमि शत्रुं सिधय्का बिल।”

3

सजाँयया दथुइ आशा

1 परमप्रभुयागु तंया कथिया दुःखयात
खंम्ह मनू जि हे खः।
2 वय्कलं जितः यंकादिल,
तुयु जलय् मखु बरु खिउँगु थासय् न्यासिकादिल।
3 धात्थें हे वय्कलं थःगु ल्हाः जिगु विरोधय् तःक्वः मछि,
न्हिच्छिं हे ल्ह्हनादिल।

4 वय्कलं जिगु छेंगू व ला सुकूचिंकादिल,
अले जिगु क्वँय्त त्वथुलादिल।
5 वय्कलं जितः दुःख
व कष्टं घेरय् यानाः कुनादीगु दु।
6 वय्कलं जितः यक्व दिनंनिसें सीम्ह थें
खिउँगु थासय् तयादीगु दु।

7 जि बिस्युं वने मफय्मा धकाः वय्कलं जिगु प्यखेरं पःखाः ग्वयादीगु दु।
वय्कलं जितः तसकं झ्यातुगु सिखलं चिनादीगु दु।
8 ग्वाहालिया निंतिं जि तसकं हाःसां,
वय्कलं जिगु प्रार्थना न्यनेगु हे त्वतादिल।
9 जि गन गन वन, अन अन हे तः तग्वःगु ल्वहँतं जिगु लँपु पनादीगु दु।
वय्कलं जिगु लँपुयात चा चाःतुइकादीगु दु,

10 हमला यायेत पियाच्वंम्ह भालू
व सुलाच्वंम्ह सिंहं थें
11 वय्कलं जितः लंनिसें लुतुलुया यंकल,
अले जितः कय्पुयाः घाःया घाः जूम्ह यानादिल।
वय्कलं जितः ग्वाहालि मदुम्ह यानादिल।
12 वय्कलं थःगु धनुष वाण ल्ह्हनादिल,
अले वय्कलं वाणं जितः हे ताकय् यानादिल।

13 वय्कलं जिगु नुगलय्
धनुष वाणं कय्कादिल।
14 फुक्क मनूत जि खनाः न्हिलीगु,
न्हिच्छि हे इमिसं जितः हेस्यानाः म्ये हालीगु।
15 वय्कलं जितः खायुगु वासलं जाय्कादिल,
अले पित्त त्वंकादिल।

16 वय्कलं ल्वहंचा नकाः जिगु वा त्वथुलादिल,
अले जितः धुलय् न्हतु न्हयादिल।
17 शान्ति जिगु जीवनपाखें तापाये धुंकल,
सुख धयागु छु खः, व जिं ल्वःमने धुंकल।
18 अथे जुयाः जिं धाये, "जिगु गर्व मदय् धुंकल,
परमप्रभुपाखें दुगु आशा नं मदये धुंकल।"

19 खाइसेच्वंगु व पित्त,
जिगु दुःख व थुखे उखे चाचाःहिला जुयागु जिं लुमंका च्वना।
20 जिं न्ह्याबलें थुकियात लुमंका च्वना,
अले जिगु नुगः क्वतुंगु दु।
21 अय्नं जिं थ्व लुमंका च्वना,
अथे जुयाः जितः आशा दु।

22 परमप्रभुया सदां दइगु दया मायां यानाः झीपिं नाश जूगु मदु,
छायधाःसा वय्कःयागु माया न्ह्याबलें दयाच्वनी।
23 सुथपतिकं वय्कःयागु दयामाया न्हगु जुइ,
छिगु विश्वस्तता गुलि तःधं!
24 जिगु मनं धाल, "परमप्रभु हे जिगु सर्बय खः,
अथे जुयाः जिं वय्कःयाके आशा यानाच्वना।"

25 परमप्रभुया लँपु स्वइपिं व वय्कःयात मालीपिं
सकसिगु लागिं परमप्रभु भिंम्ह खः।
26 सुम्क च्वनाः परमप्रभुया उद्धारयागु लँपु स्वयेगु हे
तसकं बांलाःगु खँ खः।
27 थः ल्यायम्हबलय् हे
ककुसिँ क्वबीम्ह मनूयात भिं जुइ।

28 परमप्रभुं वयात दुःखकष्ट बियादीगुलिं
सुम्क व याकःचा हे च्वनेमा।
29 वं थःगु ख्वाः बँय् तक क्वछुकेमा,
उकी भचा आशा दये फु।
30 वं थःगु नेता थःत दाइपिंपाखे हे स्वय्का बीमा,
अले हेस्यागु सह यानाः च्वनेमा।

31 छायधाःसा परमप्रभुं मनूतय्त
न्ह्याबलेंया निति वान्छ्वयादी मखु,
32 वय्कलं दुःख हयादिसां थःगु माया क्यनादी,
वय्कःया सदां दइगु दयामाया तसकं तःधं।
33 छायधाःसा वय्कलं मनूया सन्तानतय्त
थःगु इच्छां दुःख वा कष्ट बियादी मखु।

34 देशय् च्वंपिं दक्व कुनातःपिन्त तुति न्हुइगु,
35 दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया न्ह्यःने
मनूतय्गु अधिकार लाकाकायेगु,
36 सुं मनूयात अन्याय यायेगु खँयात
परमप्रभुं स्वयामदी ला?

37 परमप्रभुं हे आज्ञा बियामदीतले
सुनां धाःगु पूवंगु दु?
38 छु दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरं
भिंगु व विपत्ति नितां उजं बियामदी ला?
39 थःगु पापया सजाँयया निंति
सीमानिपिं मनूतय्सं छाय् कचकच यायेगु?

40 झीसं थःगु पहःचहः बांलाक जाँचय् यानाः स्वये नु!
अले झीपिं परमप्रभुयाथाय् लिहां वनेनु।
41 झीसं स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वरपाखे
थःगु नुगः बीनु अले ल्हाः ल्हनाः थथे धायेनु–
42 "जिमिसं पाप याना, जिपिं विद्रोही जुया,
अले छिं क्षमा यानादीगु मदुनि।

43 "छि जिपिं खनाः तम्वयादिल, छिं जिमित लिनादिल
अले दयामाया हे मयासें जिमित स्यानादिल।
44 जिमिगु प्रार्थना छिथाय् मथ्यनेमा धकाः
छिं थःत सुपाचं त्वपुयादिल।
45 छिं जिमित जाति जातितय्गु दथुइ
धूधाः व फोहर यानादीगु दु।

46 "जिमि दक्व शत्रुतय्सं जिमिगु विरोधय्
म्हुतु चाय्काः जिमित हेला याःगु दु।
47 जिपिं भय व थुरथुर खाखां म्वानाच्वना,
भज्यंक स्यंकीगु जिमिथाय् वयाच्वंगु दु।"
48 जिमि थःमनूतय्गु नाश खनाः
जिगु मिखां ख्वबि धाः हाःगु दु।

49 भचा हे मदिसे
जिगु मिखां ख्वबि हायाच्वनी,
50 गुबलय् तक परमप्रभुं
स्वर्गं क्वय् स्वयाः खंकादी मखु।
51 यस्शलेमया मिसातय्गु
दुःख खनाः जिगु नुगः स्याःगु दु।

52 छुं कारण हे मदुसां जिमि शत्रुतय्सं जितः
झंगःयात थें शिकार यात।
53 इमिसं जिगु जीवनयात गालय् क्वफानाः सिधय्केगु कुतः यात
अले ल्वहँतं जितः कय्कल।
54 लखं जिगु छ्यं त्वपुल,
जिं बिचाः याना, "आः जि सीगु जुल।"

55 हे परमप्रभु, तःजाःगु गालंनिंसें
जिं छिगु नामं बिन्ति याना।
56 छिं जिगु बिन्ति न्यनादिल,
"ग्वाहालिया निंति जिं यानागु बिन्तिलय् थःगु न्ह्याय्पं तिनादी मते।"
57 जिं छिके बिन्ति यानाबलय् छि जिगु न्ह्याःने झायादिल,
अले छिं जितः धयादिल, "ग्याये मते।"

58 हे परमप्रभु, जिगु पंलिनाः ल्वानाः
छिं जितः लिफ्यानादिल।
59 हे परमप्रभु, जितः याःगु अत्याचार छिं खंगु दु।
जिगु न्याय यानादिसँ।
60 इमिसं जितः काःगु बदला
व जिगु विरोधय् ग्वःगु ग्वसाः दक्व छिं खंगु दु।

61 हे परमप्रभु, इमिसं लाय्बूगु छिं न्यंगु दु
अले जिगु विरोधय् ग्वःगु दक्व ग्वसाः छिं न्यनादीगु दु।
62 चच्छि न्हिच्छिं हे जिमि शत्रुतय्सं
जितः मभिंकाः खुसखुस खँ ल्हानाः जुइगु।
63 इमित स्वयादिसँ! दंसां व फ्यतुसां
इमिसं जितः हेस्यानाः म्ये हालीगु।

64 हे परमप्रभु, इमिसं याःगु मभिंगु ज्याकथं
इमित थिक सजाँय बियादिसँ।
65 इमित छाःगु व जिराहा नुगः बियादिसँ,
अले छिगु सराः इमित लायेमा।
66 छिं इमित थःगु तम्वय् लिनाछ्वयादिसँ,
अले परमप्रभुया आकाशया क्वय् नं इमित भज्यंक नाश यानादिसँ।

4

यस्शलेमया दुःखकष्ट

1 लुँ मथिना वने धुंकल! भिंगु लुँ तक नं बुल्या वने धुंकल।
पवित्र थाय्यागु मू तूगु ल्वहंत चुक चुकय् वांछ्वयातःगु दु!

2 भिंगु लुँ थें मू वंपिं सियोनया काय्पिं
आः कुमाःया ल्हातं दय्कातःगु चायागु थलबल थें जुल।

3 ध्वंचिया मामं नं थः मस्तय्त थःगु दुरुव्वः पिकयाः दुरु त्वंकी,
जिमि थः मनूत धाःसा मरुभूमिया शुतुरमुर्ग थें दयामदुपिं जूगु दु।

4 दुरु त्वनीपिं मस्तय्गु मेचा प्याः चायाः म्हुतुया थक्वय् प्यपुनी।
मस्तय्सं नय् त्वनेगु फ्वनी, तर सुनानं इमित छुं हे बी मखु।
5 न्हापा सासाःगु नसा नइपिं मनूत
आः नये मखनाः फोहर वांछ्वइगु थासय् नयेगु माला जूगु दु।
थिकेथिकेगु लं फिनाः हुर्के जूपिं
आः इपिं फोहर वान्छ्वया तःगु थासय् मालाच्वंगु दु।

6 जिमि थःमनूतय्गु मभिंगु ज्या
सदोमया स्वयाः नं तःधं जूगु दु।
सदोम सुयात थत्थें वांछ्वयाबिल
अले सुनां नं वयागु विरोधय् ल्हाः मह्वं।✡

7 इमि राजकुमारत च्वापु स्वयाः सफा
व दुरु स्वयाः तुयुसे च्वं,

✡ **4:6** ४:६ उत १९:२४

इमिगु म्ह मानिक थी स्वयाः नं ह्याउँगु,
इमिगु रूप नीर थी थें बांलाः।

8 आः इमिगु ख्वाः हाकः स्वयाः हाकुसे च्वं,
इमित लँय् लँय् नं सुनानं म्हमस्यू।
इमिगु छेंगू क्वँय्लय् प्यपुने धुंकल,
सिँ थें व गनावने धुंकल।

9 नयेपित्याकाः सीपिं स्वयाः
तरवारं सीपिं हे बांलाइ।
बुँइ फल मसःगुलिं
इपिं नयेपित्यानाः गंसि जुयावनी।

10 क्यातूगु नुगः दुपिं मिसातय्सं थःगु हे ल्हातं
थः मस्तय्त नयेगु ज्वरे यात।
जि थःमनूतय्गु नाशया इलय्
इमि मस्त हे इमिगु नसा जुल।✡

11 तर आः परमप्रभुया तं क्वलात,
वय्कलं थःगु च्याःगु तं प्वंकादिल।
वय्कलं सियोनय् मि च्याकादिल,
अथे जुयाः वयागु जगत दक्वं भज्यंक नाश जुल।

12 सुं शत्रु यरूशलेमया
मू ध्वाखात जुयाः दुहां वनी धकाः
पृथ्वीया सुं जुजु
व संसारया सुं मनुखं विचाः हे मयाः।

13 अय्सां थ्व धाःसा वया अगमवक्तातय्गु
पाप व वया पुजाहारीतय्गु अधर्मया कारणं जूगु खः।
इमिसं शहर दुने
धर्मी मनूतय्गु हि बाः वय्कल।

14 आः इपिं लँय् लँय् कांपिं थें पचिपचि यानाः जुइ।
इपि हिया कारणं अशुद्ध जूगु दु।
थुलि तक कि सुनानं इमिगु
लं तक नं थीगु आँट याइ मखु।

15 मनूतय्सं तसलं हालाः इमित धाइ,
“हुँ, हे अशुद्धपिं! तापाक हुँ, जिमित थीमत्यः!”
इपिं बिस्युं जूबलय् अले चाचाःहिलाः जूबलय्
जात जातियापिं मनूतय्सं थथे धाल,
“आवंनिसें इपिं झीनापं थन च्वने फइ मखुत।”

16 परमप्रभुं थःम्हं हे इमित उखेलाः थुखेलाः मदय्क छ्यालब्याल यानादिल,
वय्कलं आः हाकनं गुबलें हे इमित वास्ता यानादी मखुत।
मनूतय्सं पुजाहारीतय्त हनाबना तःगु मदु,

✡ **4:10** ४:१० व्य २८:५७; इज ५:१०

न थकालितय्त छुं ग्वाहालि याःगु दु।

17 ग्वाहालिया निंतिं मफतय् लँपु स्वस्वं
जिमिगु मिखा बुलुइ धुंकल।
सुरक्षाया निंतिं छग्ू जातिया लँपु स्वयाच्वना,
अय्नं इमिसं जिमित बचय् याये मफुत।

18 मनूत जिमिगु पला पतिकं लिउलिउ वल,
अले जिपिं बांलाक जिमिगु लँय् न्यासि जुइ मफुत।
जिमिगु अन्त लिक्क दु, जिमिगु आयु फुइधुंकल।
छाय्धाःसा जिमिगु अन्त वये धुंकल।

19 जिमित लित्तुलिपिं आकाशय्
ब्वइपिं इमा स्वयाः नं याकनं ब्वांवनी।
इमिसं जिमित पहाडय् लित्तुलिल,
जिमित हमला यायेत इपिं मरुभूमिइ सुलाच्वन।

20 परमप्रभुया अभिषेक जूम्ह जुजु,
जिमिगु प्राण इमिगु पन्जलय् लात।
वय्कःयागु सुरक्षाय् जिपिं मेपिं जातितय्गु दथुइ
सुरक्षित च्वने दइ धकाः जिमिसं बिचाः यानागु खः।✡

21 हे ऊजय् च्वंम्ह म्ह्याय् एदोम,
लसता हँ! अले न्ह्यइपुकि,
तर व ख्वल्चा छन्त नं बी।
छन्त लगय् जुइ, अले छन्त नाङ्गा याइ।

22 हे म्ह्याय् सियोन, छंगु अधर्मया सजाँय सिधल,
हाकनं गुबलें छन्त देशं पितिना छ्वयादी मखु।
तर हे म्ह्याय् एदोम, वय्कलं छंगु अधर्मया दण्डया सजाँय छन्त बियादी,
अले छंगु पाप क्यनादी।

5

हाकनं थापं यायेगु निंतिं प्रार्थना

1 हे परमप्रभु, जिमित छु जू वःगु दु,
व खँ लुमंकादिसँ।
जिमिगु बदनाम जूगु स्वयादिसँ।
2 जिमिगु सर्बय परदेशीतय्गु ल्हातय् लाःगु दु।
जिमिगु छेँ परदेशीतय्गु जूगु दु।
3 जिपिं मांबौ मदुपिं व हाना मदुपिं जूगु दु,
जिमि मांपिं भाःत मदुपिं थें जूगु दु।
4 जिमिसं धिबा पुलाः लः त्वनेमाः,
जिमिसं सिँ तक नं न्यानाकायेमाः।
5 जिमित ल्यूवःपिं जिमिगु पलाः लिक्क दु,
जिपिं तसकं त्यानुचाःगु दु, जिमित आराम मदु।
6 जिमिसं गाक्क नयेत्वनेगु निंतिं थःत मिश्र

✡ **4:20** ४:२० यर ३९:१-७; ५२:४-११

व अश्शूरयात लःल्हानाबिया।
7 जिमि तापाःबाज्यापिन्सं पाप यात, आः इपिं मन्त।
इमिसं याःगु अर्धमया फल जिमिसं भोगे यानाच्वना।
8 दासतय्सं जिमित शासन याइ,
जिमित इमिगु ल्हातं त्वःतकीपिं सुं हे मदु।
9 गांगामय् दुगु तरवारं यानाः
जिमिसं थःगु ज्यान पानाः नयेत्वनेगु माला हया।
10 तसकं नये पित्यागुलि जिमिगु छेंगू भुतू थें क्वाये धुंकल।
11 सियोनय् मिसातय्त व यहूदाया
शहरय् ब्याहा मजूपिं ल्यासेतय्त स्यंकाब्यूगु दु।
12 शासकतय्त थथःगु ल्हातं यख्खाःगु दु,
थकालिपिन्त भचा नं हनाबना याःगु मदु।
13 ल्याय्म्हपिन्सं तसकं दुःख सियाः घः क्यलेमा,
मिजंमस्त सिँ क्वबिया धेधेचुयाः न्यासि वनी।
14 थकालिपिं शहरया मू ध्वाखाय् मुनेगु त्वःतूगु दु,
ल्याय्म्हपिं मनूतय्सं थःगु संगीत त्वःतूगु दु।
15 जिमिगु नुगलं लय्ता मदयावंगु दु,
जिमिगु हुलाप्याखं दुःखय् फहिले धुंकल।
16 जिमिगु छेनं श्रीपेच कुतुं वंगु दु,
जिमित धिक्कार दु, छायधाःसा जिमिसं पाप यानागु दु।
17 थथे जुयाः जिमिगु नुगः बमलाये धुंकल,
जिमिगु मिखा बुलुइ धुंकल।
18 छायधाःसा सियोन पर्वत झिजांमिजां दंगु दु,
ध्वंचात अन चाःहिलाः जुइ।
19 अय्नं हे परमप्रभु, छिं सदां सदां शासन यानादी,
छिगु सिंहासन पुस्तां पुस्ता तकं दया हे च्वनी।
20 छाय् छिं जिमित ल्वमंकाः च्वनादियागु?
छाय् छिं थुलिमछि ई तक जिमित त्वतादियागु?
21 हे परमप्रभु, जिमित छिथाय् लितहयादिसँ, अले जिपिं लिहां वये,
न्हापा जिपिं गथे खः जिमित हाकनं अथे हे यानादिसँ।
22 छिं जिमित त्वःताः हे दियागु खः ला?
छितः जिपिं खनाः तसकं तं पिहां वः ला?

इजकिएलया सफू

म्हसीका

ई.पू. ५८६ लय् यरूशलेम नाश जुइ न्हापा व लिपाया इलय् इजकिएल अगमवक्ता बेबिलोनय् कैदी जुयाः च्वनाच्वंगु खः। वयात बेबिलोनया जुजुं ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु खः। कैदी जुयाः बेबिलोनय् च्वनाच्वंपिं व यरूशलेमय् च्वनाच्वंपिनिगु निंतिं वं थ्व बुखँ ब्यूगु खः।

थ्व सफुलिइ खुगू मू खँत दु –

१. इजकिएलयात अगमवक्ता जुइत परमेश्वरं सःतूगु
२. परमेश्वरया सजाँय व लिपा वइगु यरूशलेमया पतन अले विनाशया बारे यह्दीतय्त ख्याच्वः
३. थः प्रजायात अत्याचार याइपिं व मखुगु लँय् यंकूपिं थीथी कथंयापिं अन्यजातितय्त परमप्रभुया सजाँयया सुचं।
४. यरूशलेम नाश जुइ धुंकाः इस्राएलयात सान्त्वनाया वचन व वइतिनिगु इलय् बांलाइगु खँया निंतिं बाचा
५. गोगया विरोधय् अगमवाणी
६. हाकनं देगः व देश थापं यायेगु बारे इजकिएलयात क्यंगु किपा।

इजकिएल तसकं विश्वास दुम्ह व दर्शन खनीम्ह मनू खः। दर्शनय् वं यक्व दुग्यांत नं काःगु खः। अले यक्व खँत बांलाक सिइदय्क व चिंकथं काःगु दु। मनूतय्गु आत्मा व नुगलय् दुने शुद्ध व थःगु पापया निंतिं फुक्क मनूतय्सं थःम्हं हे जिम्मा कायेमा धकाः इजकिएलं थ्व सफुलिइ बःबियातःगु दु। मनूतय्त शुद्ध यायेगु बारे नं वं थःत आशा दुगु खँ नं थुकी च्वयातःगु दु। थः पुजाहारी व अगमवक्ता जूगु कारणं हे देगः व मनूतय्त पवित्रता मदय्कं मगाःगु खँ खः धकाः च्वयातःगु दु।

धलः पौ

इजकिएलयात परमेश्वरं सःतादीगु १:१–३:२७
यरूशलेमया नाश जुइगु अगमवाणी ४:१–२४:२७
जाति जातितय्त सजाँय २५:१–३२:३२
थः प्रजायात परमप्रभुया बाचा ३३:१–३७:२८
गोगया विरोधय् अगमवाणी ३८:१–३९:२९
लिपायागु देगः व देशया दर्शन ४०:१–४८:३५

इजकिएल

इजकिएलं दर्शनय् प्राणीत खंगु

1 स्विगूगु दँया प्यंगूगु लाया न्यान्ह दुखुन्हु* जि यह्दां ज्वनाहःपिंनापं कबार खुसिया सिथय् दुबलय् स्वर्ग चाल अले जिं परमेश्वरया दर्शनत खना।✡
2 लाया न्यान्ह दुखुन्हु, थ्व यहोयाकीन जुजुयात ज्वनाः बेबिलोनय् हःगु न्यागूगु दँ खः,✡
3 बेबिलोन देशया कबार खुसिया† सिथय् परमप्रभुया वचन बूजीया काय् इजकिएल पुजाहारीयाथाय् वल। अन परमप्रभुयागु शक्ति वयाके खनेदत।
4 जिं स्वया, जिं उत्तरपाखें वाफय् वयाच्वंगु खना। छगू तःधंगु सुपाँचय् मि प्वालाक प्वालाक्क च्यानाच्वंगु दु। उकिया प्यखें तसकं थीगु जः दु, अले मिया दथुइ ज्वाल्लच्वंगु धातु थें छुं दु।
5 सुपाँय्या दथुं प्यम्ह म्वाःपिं प्राणीत थें च्वंपिं छुं पिहां वल। इपिं मनू थें खने दु,✡
6 तर इपिं फुक्कसिके प्यपा प्यपा ख्वाः व प्यपु प्यपु पपू दु।
7 इमिगु तुति तप्यं, इमिगु तुतिपालि साचायागु तुतिपालि थें च्वं। उपिं ज्वाल्ल थीकातःगु कँय् थें हे ज्वाल्ल थीगु।
8 इमिगु पपूया क्वय् प्यखें मनूयागु थें ल्हाः दु। अले उपिं प्यम्हं प्राणीतय्के ख्वाः व पपू दु,
9 इमिगु पपू छगुलि मेगुयात थीगु दु। गनं वनीबलय् इपिं फुक्क तप्यंक न्ह्याज्याइगु, इमिसं थुखे उखे फहिली मखु।
10 इमिगु ख्वाः थथे च्वं– उपिं प्यम्हं प्राणीतय्गु छपा ख्वाः मनूयागु थें च्वं। इमिगु जव पाखेया ख्वाः धाःसा सिंहयागु थें, खव पाखेयागु ख्वाः द्रुहंयागु थें व ल्युने पाखेयागु ख्वाः इमायागु थें च्वं।✡

---

* **1:1** १:१-२ ३१ जुलाई ५९३ बी.सी. ✡ **1:1** १:१ प्रे ७:५६; प्रका १९:११ ✡ **1:2** १:२ २ राज २४:१०-१६; २ इति ३६:९-१० † **1:3** १:३ कबार खुसिया थ्व मनूतय्सं दयक्गु नहर खः ✡ **1:5** १:५ प्रका ४:६ ✡ **1:10** १:१० इज १०:१४; प्रका ४:७

11 इमिगु ख्वाः थथे हे च्वं। इमिगु पपू च्वय्पाखे चक्कंगु दु। छम्ह छम्हय्सिगु निपा पपुतिं छम्हय्सिगु पपुतिं मेम्हय्सिगु पपूयात थ्यूगु दु। मेगु निपा पपुतिं थथःगु म्ह त्वपुयातःगु दु।

12 इपिं तप्यंक वनीगु। आत्मा गन गन वन इपिं नं अन हे वनीगु। इपिं थुखे उखे मस्वसें वनीगु।

13 उपिं म्वाःपिं प्राणीतय्गु रूप च्यानाच्वंगु हेंग्वाः वा मिप्वाः थें च्वं। मि उपिं प्राणीतय्गु दथुइ गुलि थुखें उखे व उखें थुखे वनाच्वंगु खने दु; मि ज्वाल्ल थी, व प्वालाक्क प्वालाक्क च्याइगु।✡

14 उपिं प्राणीत हाबलासा त्वःगु थें थुखें उखे व उखें थुखे हथासं वनाच्वंगु दु।

घःचाःत

15 जिं उपिं म्वाःपिं प्राणीतय्त स्वयाच्वनाबलय् हे उपिं प्यपा ख्वाः दुपिं छम्ह छम्ह प्राणीया लिक्क जमिनय् छचाः छचाः घःचाः खना।✡

16 उपिं घःचाःत प्वालप्वाल थियाच्वंगु पुखराज थें खनेदय्कः दय्कातःगु दु – उपिं फुक्कं उत्थें च्वं। उपिं घःचाः छगूया दुने मेगु दु थें खने दु।

17 उकिं यानाः उपिं घःचाःत फःमह्युस्य प्यखेरं वने फु। उपिं प्राणीत वनीबलय् उपिं घःचाःत थुखे उखे हिली मखु।

18 प्यचाः हे घःचाःया घेरा तःधं व ग्यानापुस्से च्वं, अले उमिगु प्यंगू हे घेराय् प्यखें मिखाया मिखा दु।✡

19 उपिं प्राणीत थुखे उखे सनीबलय् उपिं घःचाःत नं नापनापं वनीगु। उपिं म्वाःपिं प्राणीत जमिनं च्वय् थाहां वनीबलय् घःचाःत नं थाहां वनीगु।

20 आत्मा गन वन इपिं नं अन हे वनीगु, उपिं घःचाःत नं इपिंनापं हे दनीगु, छाय्धाःसा उपिं म्वाःपिं प्राणीतय्गु आत्मा व हे घःचालय् दु।

21 इपिं सनीबलय् थुपिं नं सनीगु, इपिं ज्वातां दनीबलय् थुपिं नं ज्वातां दनीगु, इपिं जमिनं च्वय् थाहां वनीबलय् घःचाःत नं च्वय् थाहां वनीगु। छाय्धाःसा उपिं प्राणीतय्गु आत्मा घःचालय् दु।

आकाश

22 उपिं म्वाःपिं प्राणीतय्गु छ्यंया च्वय् गुम्बज थें छुं दु, च्वापु थें थीगु व ग्यानापुगु।✡

23 व गुम्बजया क्वय् इमिगु पपू, छम्हय्सिगु पपुतिं मेम्हय्सिगु पपूयात थीक तप्यंक न्यनावंगु दु। इपिं प्यम्हं प्राणीतय्गु निपा निपा पपुतिं थथःगु म्ह त्वपुयातःगु दु।

24 इपिं वंबलय् इमिगु पपूया सः यक्व लःया सः, दकलय् तःधंम्हय्सिगु सः, सेनाया हलचलयागु सः थें जिं ताया। इपिं ज्वातां दनीबलय् इमिसं थथःगु पपू क्वय् क्वकाइगु।✡

25 थःगु पपू क्वकयाः इपिं दनाच्वंबलय् इमिगु छ्यंया च्वय्यागु गुम्बजं छग् सः पिहां वल।

सिंहासन

26 इमिगु छ्यं च्वय्यागु गुम्बजया दकलय् च्वय् छग् सिंहासन थें दु। स्वय्बलय् व नीलम थें खने दु, अले सिंहासनय् च्वंम्हय्सिगु रूप मनुयागु थें च्वं।✡

27 वयागु जंनिसें च्वय् वयागु ख्वाः ज्वाल्लच्वंगु धातु थें जिं खना, प्यखेरं मिं जाःगु थें। जंनिसें क्वय् नं वयागु ख्वाः मि थें खनेदत, अले वयागु छचाःखेरं थीगु जः दु।✡

28 वा वइबलय् आकाशय् इन्द्रेणी खनेदुगु थें वयागु छचाःखेरं दुगु जः नं अथे हे खने दु।

परमप्रभुया महिमाया रूप थथे हे च्वं। व खनाः जिं छ्यं क्वछुकाः। जिं सुं न्वंवानाच्वंगु सः ताल।

2

इजकिएलयात परमेश्वरं सःतादीगु

1 वय्कलं जितः धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, दँ! जिं छलिसें खँ ल्हाये।”

2 वय्कलं जितः थथे धायेवं वय्कःया आत्मा जिथाय् वयाः जितः थनादिल। वय्कलं जिलिसें खँ ल्हानादीगु जिं ताया।

3 वय्कलं जितः थथे धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त इस्राएली जातियाथाय् छ्वयाच्वनागु दु, जिगु विरोधय् विद्रोही जूपिं जातियाथाय्। इपिं व इमि पुर्खात थौं तक नं जिगु विरोधय् विद्रोही जूगु दु।

4 जिं छन्त जिही व नुगः छाःपिं मनूतय्थाय् छ्वयाच्वनागु दु। छं इमित थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,’

5 इमिसं न्यनेमा वा मन्यनेमा (छाय्धाःसा इपिं विद्रोही घराना खः), इमिसं थःगु दथुइ छम्ह अगमवक्ता दु धकाः ला सी।

✡ **1:13** १:१३ प्रका ४:५ ✡ **1:15** १:१५-२१ इज १०:९-१३ ✡ **1:18** १:१८ प्रका ४:८ ✡ **1:22** १:२२ प्रका ४:६ ✡ **1:24** १:२४-२८ प्रका १:१४-१५; १९:६ ✡ **1:26** १:२६ इज १०:१; प्रका ४:२-३ ✡ **1:27** १:२७ इज ८:२

6 “अय् सीमानिम्ह मनु, इपिं खनाः ग्याये मते अले इमिगु खँ न्यनाः ग्याये मते! छंगु प्यखें कंमा व कं दुसां वा बिच्छितय्गु दथुइ च्वनेमाःसां छ ग्याये मते! इमिसं न्ह्यागु धाःसां छ ग्याये मते! खः ला, इपिं विद्रोही सन्तान खः।
7 छं इमित जिगु वचन धा, इमिसं चाहे न्यनेमा वा मन्यनेमा छायध्याःसा इपिं विद्रोही खः।
8 तर छं धाःसा, अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त छु धाये, व खँ बांलाक न्यँ! व विद्रोही घराना थें छ विद्रोही जुइ मते, छंगु म्हुतु चाय्कि, जिं छु बी व न!”
9 अले जिं स्वया, जिं छपु ल्हाः जिपाखे न्ह्यज्याकाच्वंगु खना। उकी थूतुलातःगु भ्वं छथू दु,✡
10 वय्कलं उकियात जिगु न्ह्यःने फ्यनादिल। उकियागु न्ह्यःने व ल्युने निखेंपाखे शोक, बिलाप व विपत्तिया खँ च्वयातःगु दु।

3

1 अले वय्कलं जितः धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, छंगु न्ह्यःने दुगु थ्व भ्वंथू न! अले वनाः इस्राएलया घरानायात धा।”✡
2 उकिं जिं थःगु म्हुत चाय्का, अले वय्कलं जितः भ्वंथू नयेत बियादिल।
3 अनंलि वय्कलं जितः धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त बियागु थ्व भ्वंथू न, थुकिं छंगु प्वाः जाय्की!” उकिं जिं व भ्वंथू नया, व जिगु म्हुतुइ कस्ति थें चाकुसे च्वन।
4 अले वय्कलं जितः धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घरानायाथाय् हुँ अले इमित जिगु खँ न्यंकि!
5 जिं छन्त अजू चाइपुगु व थाकुगु भाय् ल्हाइपिं मनूतय्थाय् छवये मखु तर इस्राएलीतय्थाय् छवयाच्वनागु दु।
6 छं मथूगु अजू चाइपुगु व थाकुगु भाय् ल्हाइपिं मनूतय्थाय् मखु। जिं छन्त अज्याःपिन्थाय् छवयागु जूसा इमिसं धात्थें हे छंगु खँ न्यनीगु।
7 तर इस्राएलया घरानायात छंगु खँ न्यने मास्ति मवः, इमित जिगु खँ न्यने मंमदु। छायध्याःसा इस्राएलया फुक्क घराना हे जिद्दी व नुगः छाःपिं खः।
8 तर जिं छन्त इपिं थें हे जिद्दी व नुगः छाःपिं यानाबी।
9 जिं छंगु कपाःयात च्वल्वहं स्वयाः छाःगु ल्वहं थें छाकाबी। उपिं विद्रोही घराना जूसां इपिं खनाः ग्याये मते! इमिगु ख्वाः खनाः नं ग्याये मते!”
10 अले वय्कलं जितः थथे धयादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त धयागु फुक्क खँ बांलाक न्यँ, अले नुगलय् ति!
11 आः उपिं यहूदां ज्वनाहःपिं छिमि मनूतय्थाय् हुँ! इमिसं ध्यान बियाः न्यनेमा वा मन्यनेमा, इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी।’ ”
12 अले आत्मां जितः च्वय् थकयादिल। जिं थःगु ल्युने छगू घुनुनुनु मिंगु सः ताल, “स्वर्गय् परमप्रभु परमेश्वरया महिमा प्रशंसा जुइमा!”✡
13 व सः उपिं प्राणीतय्गु पपुतिं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित थ्यूबलय् पिहां वःगु व इमिगु लिक्क दुगु उपिं घःचाःया सः खः, भुखाय् ब्वइबलय् वइगु घुनुनुनु मिंगु सः थें।
14 अले आत्मां जितः ल्हनाः यंकादिल। म्हाइपुसे च्वंकाः तंमय् जि वना। परमप्रभुया शक्ति जिके दुगु जुल।
15 अले जि कबार खुसिया लिक्क तेल-अबीबय् च्वंपिं यहूदां ज्वनाहःपिं मनूतय्थाय् वया। अन जि न्हय्न्हु तक नुगः मछिंकाः च्वना।

इस्राएलया पिवाः

16 न्हय्न्हु लिपा परमप्रभुया वचन जिथाय् वल,✡
17 “अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त इस्राएलया घरानाया पिवाः यानागु दु। उकिं जिं आः धयाच्वनागु खँ न्यँ, अले इमित जिगुपाखें ख्याच्वः ब्यु!
18 जिं छम्ह मभिंम्ह मनुयात ‘छ धात्थें हे सी’ धकाः धायेबलय् तर वयागु ज्यान बचय् यायेत छं ख्याच्वः मबिल, वा वयागु मभिंगु पहःचहःया लागि वयागु विरोधय् सल्लाह मबिल धाःसा व मनू पापया कारणं सी, अले वयागु हियागु ल्याःचाः जिं छंके काये।
19 तर छं व मभिंम्ह मनूयात ख्याच्वः बिल अले व थःगु मभिंगु ज्यापाखें वा थःगु मभिंगु पहःपाखें लिहां मवल धाःसा व थःगु अधर्मय् हे सी, छं धाःसा थःम्हं थःत बचय् याइ।
20 “हाकनं सुं धर्मी मनू थःगु धार्मिकतां लिहां वयाः मभिंगु ज्या यात, धाःसा जिं वयागु न्ह्यःने लुफि हाइगु ल्वहं तये अले इपिं सी। छं वयात ख्याच्वः मब्यूगुलि इपिं थःगु हे पापया कारणं सी। इमिसं याःगु धर्मया ज्यायात लुमंकीगु जुइ मखु। इमिगु हियागु ल्याःचाः जिं छंके काये।

✡ **2:9** २:९-१० प्रका ५:१ ✡ **3:1** ३:१-३ प्रका १०:९-१० ✡ **3:12** ३:१२ इज ८:३; ४३:५; प्रे ८:३९ ✡ **3:16** ३:१६-२१ इज ३३:१-९

21 तर उम्ह धर्मी मनूयात पाप याये मते धकाः छं ख्याच्वः बिल अले वं पाप मयात धाःसा धात्थें व म्वाइ, छायधाःसा वं
ख्याच्वः नालाकाल, अले छं थःम्ह थःत बचय् याइ।"
22 परमप्रभुया शक्ति अन जिके दु, अले वय्कलं जितः धयादिल, "दँ, मैदानय् हुँ, अन जिं छलिसें खँ ल्हाये।"
23 उकिं जि दनाः मैदानय् वना। कबार खुसिया सिथय् जिं खनागु परमप्रभुया महिमा अन नं खने दु। अले जि बँय् भ्वसुला।✡
24 उबलय् परमप्रभुया आत्मा जिके दुबित अले जितः तुतिं थनादिल। वय्कलं जिलिसें खँ ल्हानादिल, जितः थथे धयादिल,
"हुँ, थःगु छेंय् खापा तिनाः च्वँ।
25 अय् सीमानिम्ह मनु, इमिसं छन्त खिपतं ची, छ मनूतय्गु दथुइ वने फइ मखु।
26 जिं छंगु मेयात छंगु थक्वय् प्यपुंकाबी। उकिं यानाः छ नवाये फइ मखु अले छं इमित हक्के फइ मखु। खः ला इपिं
विद्रोही घरानायापिं खः।
27 तर जिं छलिसें खँ ल्हायेबलय् जिं छंगु म्हतु चायकाबी अले छं इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,' न्यने मास्ति
वःपिन्सं बांलाक न्यनेमा न्यने मास्ति मवःपिन्सं मन्यनेमा, छायधाःसा इपिं विद्रोही घराना खः।"

4

यरूशलेमयात घेरय् याःगुया चिं

1 "आः अय् सीमानिम्ह मनु, छपा अप्पा कयाः उकियात थःगु न्ह्याःने ति, अले उकी यरूशलेम शहरयागु नक्सा च्व।
2 अनंलि उकियात घेरय् या! उकिया प्यखेरं चा व ल्वहं द्वँचिंकाः द्वम्बःचा दयकि! उकियागु न्ह्याःने छाउनी दयकि! पःखाः
तछ्याइगु ततग्वःगु धलिंत ति!
3 अनंलि छपा नँपाता कयाः उकियात छ व शहरया दथुइ छगू नँयागु पःखाः थें तयाब्यु! अले थःगु ख्वाः शहरपाखे स्वयकि!
व घेराय् लाःगु दु, छं उकियात घेरय् यानाः का। इस्राएलया घरानायात थ्व छगू चिं जुइ।
4 "अनं लिपा छ खव स्वयाः ग्वतु, अले इस्राएलया घरानाया पाप थःके का! ग्वन्ह तक छ थुकथं ग्वारातुलाच्वनी खुन्हु
तक छं इमिगु पाप भोगे याइ।
5 छायधाःसा जिं छंगु लागि इमिगु पापया दँ ति हे दिं क्वःछिनागु दु। उकिं स्वसः व गुइन्हु (३९०) तक छं इस्राएलया घरानायागु
पाप भोगे याइ।
6 "उपिं सजाँयया दिं पूरा जुइ धुंकाः हाकनं छ जव स्वयाः ग्वतु! अले छं यहदाया घरानाया पाप भोगे या! जिं छगू दँया
लागि छन्हु यानाः पिइन्हु क्वःछिनागु दु।
7 छं थःगु ख्वाः यरूशलेमया घेरापाखे स्वयकि, अले छं खालिगु लप्पा तयाः वयागु विरोधय् अगमवाणी ल्हा।
8 छन्त जिं खिपतं ची, अले छंगु घेराया दिंत सिमधःतले छं थुखे उखे स्वये फइ मखु।
9 "अनंलि छ्व व तछ्व, कय्गू व मुसु, दुसि व फापर कयाः छगः थलय् ति अले उकिं छंगु लागि मरि छु! व छं थः स्वसः
व गुइन्हु (३९०) तक ग्वारातुलाच्वंगु इलय् न।
10 उकिं छं न्हि निइग् शेकेल* लनाः लिकाः, छं व न्हि छकः छगू हे इलय् नयेमा।
11 छन्त छन्हुया छगू हीनया खुब्वय् छब्व† लः दइ। व छं इलय् ब्यलय् त्वँ।
12 तछ्वया ग्वारामरि थें दय्काः छं न, उकियात छं इमिसं खंक हे सिँया पलेसा मनूतय्गु खि च्याकाः छु!"
13 परमप्रभुं धयादिल, "थुकथं हे इस्राएलयापिं मनूतय्सं जिं इमित लिनाछ्वयेगु मेगु जातितय्गु दथुइ अशुद्ध नसा नइ।"
14 अले जिं धया, "हे परमप्रभु परमेश्वर थथे मजुइमा, जिं थःत गुबलें अशुद्ध यानागु मदु। जिं ल्यायम्हबलय्निसें थौं तक
गुबलें थः हे सीम्ह वा पशुतय्सं स्याःम्ह पशुया ला नयागु मदु। जिगु म्हतुया दुने छुं नं अशुद्ध ला दुहां वंगु नं मदुनि।"✡
15 वय्कलं जितः धयादिल, "स्व, जिं छन्त मनूया खिया पलेसा साया सौनं मरि छुइके बी। उकिं हे छं थःगु मरि छु।"
16 अनंलि वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, जिं यरूशलेमय् अन्न वयेगु बन्द यानाबी। आः लना लनाः धन्दा
कयाः इमिसं मरि नइ, अले दाना दानाः ग्याग्यां इमिसं लः त्वनी।
17 छायधाःसा इमित नयेत मरि व त्वनेत लः गाइ मखु। छम्हय्सिनं मेम्हय्सित खनीबलय् इपिं थारान्हुइ, अले थःगु हे पापं
यानाः इपिं गंसि जुजुंवनी।"

5

वइगु न्याययया चिं

✡ **3:23** ३:२३ इज १:२७-२८ * **4:10** ४:१० निइग् शेकेल थथे धयागु २३० ग्राम ति खः † **4:11** ४:११ छगू हीनया खुब्वय् छब्व थथे धयागु थ्व निख्वला त्वनेगु लः खः ✡ **4:14** ४:१४ लेवी ११:१-४७; १७:१५; प्रे १०:१४

1 “आः, अय् सीमानिम्ह मन्, छपु ज्वःगु तरवार का, उकियात नौयागु ख्वःचा थें छ्यलाः उकिं थःगु सँ व दाह्री खा! अले
लनेगु तराजु कयाः सँयात ब्वथ!
2 शहरयात घेरय् याःगु दि सिधइबलय् सँयागु स्वब्वय् छब्वयात शहरया दुने मिइ छ्वय्काब्यु! मेगु स्वब्वय् छब्व सँयात
शहरया प्यखेरं तरवारं कुचा कुचा यानाब्यु, ल्यं दुगु स्वब्वय् छब्वयात धाःसा फसय् ब्वय्काब्यु। छाय्धाःसा उमित जिं तरवार
ज्वनाः लिनाछ्वये।
3 तर छं भचा सँ कयाः थःगु वसतय् प्वःचिनाः ति!
4 हाकनं उकिं नं भचा सँ कयाः मिइ तयाः छ्वय्काब्यु। अनं मि पिहां वयाः फुक्क इस्राएलयात छ्वयेकाबी।”

परमेश्वरं यस्शलेमयात सजाँय बी धकाः धयादीगु

5 “जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये – यस्शलेम थ्व हे खः, थुकियात जिं जातितय्गु दथुइ तयागु दु, थुकियागु छचाःखेरं
देशत दु।
6 तर थ्वं जिगु नियमया विरोधय् ज्या यानाः मेगु जातितय्सं स्वयाः अप्वः मभिंगु ज्या यात। अले जिगु विधिया विरोधय्
ज्या यानाः प्यखेरं च्वंगु जातितय्सं स्वयाः अप्वः बांमलाःगु ज्या यात। धात्थें इमिसं जिगु नियमयात हेला यात। धात्थें इमिसं
जिगु नियम पालन याःगु मदु।
7 “उकिं जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये – छिपिं थःगु प्यखेरं दुपिं जातित स्वयाः अप्वः जिगु नियम पालन मयाइपिं जूगु
दु, छिमिसं जिगु विधि व नियम पालन याःगु मदु। छिपिं जःखः दुपिं जातितय्गु तह तक नं थ्यंगु मदु।
8 “उकिं जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये – हे यस्शलेम, जि हे छंगु विरोधय् दु, अले मेगु जातितय्गु न्ह्याःने हे जिं थःम्हं
छन्त सजाँय बी।
9 अले छंगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्याया कारणं जिं छन्त थथे याये, गथे जिं आः तक गुबलें यानागु मदु, अले लिपा गुबलें
याये नं मखु।
10 उकिं छंगु दथुइ मांबौनं थः मस्तय्त व मस्तय्सं थः मां बौयात नइ। छाय्धाःसा जिं छन्त सजाँय बी, अले छिमि
म्वानाच्वंपिन्त फसय् छ्यालब्याल यानाबी।✡
11 “गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, छंगु फुक्क घच्चाइपुगु मूर्तित व छं याःगु घच्चाइपुगु
व्यवहारपाखें जिगु पवित्र थाय्यात छं अशुद्ध याःगुलिं जिं धात्थें हे छिमित नाश याये, जिं छिमित मायां स्वये मखु अले जिं छन्त
दया नं याये मखु।
12 छिमि स्वब्वय् छब्व मनूत महामारी वा अनिकालं सी, अले स्वब्वय् छब्व छंगु पःखाःया पिने तरवारं सी, अले स्वब्वय्
छब्वयात जिं प्यखेरं छ्यालब्याल यानाबी। अले नांगा तरवार ज्वनाः जिं इमित ली।
13 “थुकथं जिगु तं क्वलाइ, अले इमिगु विरोधय् दुगु जिगु तं शान्त जुइ। जिं थुकथं बदला काये। जिगु तं इमिके प्वंके
धुंकाः इमिसं जि परमप्रभुं हे थःगु जोशय् थ्व खँ धाःगु खः धकाः सी।
14 “उकिं, जिं छन्त तहसनहस यानाबी। छंगु प्यखेंपाखेंयापिं जातियापिं मध्ये सुं अनं जुयाः वनीबलय् वं छिमित हेस्याइ।✡
15 जिगु तं व इवँक छंके लाइबलय् अले जिं छन्त सजाँय बीबलय् छिमि प्यखेरं च्वंपिं जातित ग्याइ। इमिसं छन्त बेक्वः
मिखां स्वइ, अले छन्त हेस्याइ। जि परमप्रभुं हे थ्व धयागु खः।
16 जिं छन्त अनिकालया जिगु च्वामुगु व नाश याइगु वाणं कय्कीबलय् छन्त नाश यानाः हे त्वःते, अले जिं छन्थाय् झन
अप्वः अनिकाल हये। अले छिमिगु अन्न वइगु दिकाबी।
17 जिं छिमिगु दथुइ अनिकालनापं गुँपशत छ्वयाहये, इमिसं छपाखें छिमि मस्त लाका काइ। छिमिगु दथुइ महामारी व हि
बाः वइगु ज्या जुया हे च्वनी। जिं छन्त तरवारं पाले। जि परमप्रभुं हे थ्व धयागु खः।”✡

6

इस्राएलया पर्वतया विरोधय् न्याय

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मन्, इस्राएलया पर्वततपाखे स्वयाः इमिगु विरोधय् अगमवाणी ल्हा!
3 अले धा, ‘हे इस्राएलया पर्वतत, परमप्रभु परमेश्वरयागु थ्व वचन न्यँ! पर्वतत व डाँडात, खुसिचा व बेंसीतय्त परमप्रभु
परमेश्वरं थथे धयादी – स्व, जिं थःम्हं हे छिमिथाय् लडाइँ हयेत्यनागु दु, अले जिं छिमि पुजा याइगु थाय्यात नाश याये।
4 छिमिगु वेदीत तहसनहस जुइ अले छिमिसं धुपाँय् च्याकीगु वेदीत चुंचुं यानाबीगु जुइ, अले जिं छिमि मनूतय्त छिमिगु
मूर्तितय्गु न्ह्याःने हे स्यानाबी।

✡ **5:10** ५:१० लेवी २६:२९; व्य २८:५३; २ राज ६:२८-२९; यर १९:९; विलाप २:२०; ४:१०; जक ११:९ ✡ **5:14** ५:१४-१५ यर २९:१८; ४९:१३ ✡ **5:17** ५:१७ प्रका ६:८

5 जिं इस्राएलीतय्गु सीम्हत इमिगु मूर्तितय्गु न्ह्याःने तयाबी। जिं छिमिगु क्वँय् छिमिगु हे वेदीया प्यखें ह्लाबी।
6 छिपिं न्ह्याथाय् च्वंसां छिमिगु शहरतय्त तहसनहस यानाबीगु जुइ। अले छिमिगु पुजा यायेगु थाय्त थुनाबीगु जुइ। छिमिगु वेदीत तहसनहस जुइ अले भज्यंक स्यनी। छिमिगु मूर्तित चुंचुं यानाबीगु जुइ, छिमिगु धुपाँय् च्याकीगु वेदीत कुचा कुचा याइगु जुइ। अले छिमिगु ज्या न्हंका छ्वइगु जुइ।
7 छिमि मनूतय्त स्याइगु जुइ, इपिं छिमिगु हे दथुइ ग्वतुली अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
8 “ ‘अय्नं जिं छिपिं मध्ये गुलिसित बचय् यानाः तये। उकिं छिपिं देश देशय् छ्यालब्याल जुइबलय् जाति जातिया दथुइ छिमि छुं मनूत तरवारं बचय् जुइ।
9 अबलय् छिपिं मध्ये म्वानाच्वंपिन्सं जाति जातितय् दथुइ, गन इमित ज्वना यंकूगु खः, अन जितः लुमंकी। छाय्धाःसा जिपाखें तापानावंगु इमिगु व्यभिचारी नुगाःपाखें व इमिगु मूर्तितय् ल्यू वनीगु लोभी मिखातपाखें जि दुःखी जुयागु दु। इमिसं याःगु मभिंगु ज्या व इमिगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्याया निंतिं इमिसं थःपिन्त हे घृणा याइ।
10 अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी। जिं इमिके विपत्ति हये धकाः अथें धयागु मखु।
11 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, ल्हातं ल्हातय् दा– इस्राएलया घरानाया फुक्क मभिंगु व घच्चाइपुगु ज्याया कारणं तुति बँय् बस्वानाः तसकं हालाः धा– “हाय!” छाय्धाःसा इपिं तरवार, अनिकाल व महामारीं नाश जुइ।
12 तापाक दुपिं महामारीं सी। सतिक दुपिं तरवारं सी अले ल्यनाच्वंपिं व घेराय् लाःपिं धाःसा नये मखना सी। थुकथं जिं थःगु तं इमिके प्वंके।
13 पुजा याइगु फुक्क ततःजाःगु थासय्, फुक्क पर्वतया च्वका च्वकाय्, फुक्क वाउँगु सिमाया क्वय् व इमिसं थःगु मूर्तितय्गु निंतिं नस्वाःगु धुपाँय् च्याकूगु यक्व हः दुगु फुक्क स्वसिमाया क्वय् इमि स्याःपिं मनूतय्गु सीम्ह इमिगु मूर्तितय्गु दथुइ वेदीया प्यखेरं छ्यालब्याल जुयाच्वनीबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
14 उकिं जिं इमिगु विरोधय् थःगु ल्हाः ल्हने। दच्छिनय् च्वंगु मरुभूमिंनिसें उत्तरय् च्वंगु दिब्ला तक हे इपिं च्वनाच्वंगु फुक्क थाय् अर्थात इमिगु देशयात तहसनहस व सुनसान यानाबी। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

7

अन्त वःगु दु

1 परमप्रभुया वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएल देशयात परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“ ‘अन्त! देशया प्यखें कुन्चाय्
अन्त वःगु दु।
3 आः छंगु अन्त वये धुंकल,
अले जिं थःगु तं छन्त प्वंके।
छंगु पहःचहःकथं जिं न्याय याये।
छंगु घच्चाइपुगु ज्याया निंतिं छन्त लिच्वः बी।
4 जिं माया यानाः छन्त स्वये मखु,
जिं छन्त भचा नं माया याये मखु,
जिं धात्थें छंगु पहःचहः व छंगु दथुइ दुगु घच्चाइपुगु पापया निंतिं
छिमित सजाँय बी।
“ ‘अले जि हे परमप्रभु खः धकाः छिमिसं सी।’

5 “जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये,
“ ‘विपत्ति, खः,
तःधंगु विपत्ति वयाच्वंगु दु।
6 अन्त वःगु दु!
अन्त वये नं धुंकल!
व छिमिगु विरोधय् दंगु दु।
स्व, व वये धुंकल।
7 अय् देशय् च्वंम्ह मनु,
छंगु नाश वये धुंकल,
ई थ्यंकः वल, व दिं वये धुंकल,

पर्वत पर्वतय् हलचल जूगु दु, लसता मखु।
8 जिं थःगु तं छन्त प्वंके त्यनागु दु।
छंगु विरोधय् जिगु तं त्वःता हये।
छंगु पहःचहःकथं जिं न्याय याये।
छंगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्याया निंति छन्त लिच्वः बी।
9 जिं माया यानाः छन्त स्वये मखु,
जिं छन्त भचा नं माया याये मखु।
छंगु पहःचहःकथं व छंगु दथुइ दुगु घच्चाइपुगु ज्याया निंति
जिं छन्त सजाँय बी।
" 'अले छन्त सजाँय बीम्ह परमप्रभु जि हे खः धकाः छं सी।
10 " 'व दि थ्व हे खः।
व वःगु दु।
छंगु नाश पिहां वये धुंकल,
मनूतय्गु मभिंगु ज्या व
घमण्डया स्वां ह्रयावःगु दु।
11 ल्वायेलीगु ज्या अप्वयाः दुष्टतायात सजाँय बीगु कथि जूगु दु,
इमि मनूत मध्ये छम्ह नं ल्यनाच्वनी मखु।
इमिगु धन-सम्पत्ति अले मुवंगु
छुं नं ल्यनाच्वनी मखु।
12 ई वःगु दु,
दिं लिक्क वये धुंकल।
न्याइम्ह लय्मतायेमा।
मीम्ह दुःखी मजुइमा।
छाय्धाःसा तं इमि फुक्क भीडयाके लाःगु दु।
13 छाय्धाःसा इपिं निम्ह म्वानाच्वंतले
मीम्हय्सित थःम्हं म्यूगु जमिन हाकनं गुबलें दइ मखु।
छाय्धाःसा फुक्क भीडया बारे थ्व दर्शन हिली मखु,
इमिगु पापं यानाः इपिं मध्ये
छम्हय्सिनं नं थःगु ज्यान बचय् याये फइ मखु।

इस्राएल झिजांमिजां दंगु

14 " 'इमिसं थःगु तुरही पुयाः
फुक्क तयारी याये धुंकूसां
सुं नं लडाइँलय् वनी मखु,
छाय्धाःसा जिगु तं फुक्क भीडयाके लाःगु दु।
15 पिने तरवार दु,
दुने महामारी व अनिकाल दु,
गामय् दुपिं तरवारपाखें सी,
अले शहर दुने दुपिन्त अनिकाल व तरवारं नइ।
16 मनूत बचय् जूसां पर्वतय् बेँसीयापिं बखुंचात थें उंउं हाली।
इपिं सकसिनं थथःगु अधर्मया लागि बिलाप याइ।
17 फुक्क ल्हाः याग्लाप्याग्ला जुइ,
फुक्क पुलि लः थें याग्लाप्याग्ला जुइ।
18 इमिसं भांग्रा हिनी
अले इमित आतंकं त्वपुइ।
इमिगु ख्वाः लज्यां त्वपूगु जुइ
अले इपिं सकसिगु सँ खाइगु जुइ।

19 “ ‘इमिसं थःगु वहः लँय् वांछ्वयाबी
अले इमिगु लुँ अशुद्ध चिज थें जुइ।
परमप्रभुया तंया दिनय्
इमिगु वहः व लुं इमित बचय् याये फइ मखु।
इमिसं उकिं थःगु पित्याः लंके फइ मखु
वा प्वाः जाय्के फइ मखु,
छाय्धाःसा उकिं हे इमित पापया निंतिं धेधेचुइक्गु खः।
20 इपिं थःगु बांबांलाःगु तिसाय् तःधं छुल
अले उकिं इमिसं घच्चाइपुगु मूर्तित व क्वह्यंगु इ्वातात दय्कल।
अथे जुयाः जिं थुपिं चिजयात
इमिगु निंतिं घच्चाइपुगु यानाबी।
21 जिं थ्व फुक्क विदेशीतय्त लुतय् याकेबी,
जिं पृथ्वीयापिं मभिंपिं मनूतय्त व फुक्क लुटया माल थें बी।
अले इमिसं उकियात अशुद्ध याइ।
22 जिं थःगु ख्वाः इमिगुपाखें फस्वय्के।
इमिसं जिगु मू वंगु थाय्यात अशुद्ध याइ।
दाखुँतय्सं अन दुहां वनाः उकियात अशुद्ध याइ।

23 “ ‘सिखःत तयार या,
छाय्धाःसा देश हि बाः वय्क जुगु अपराधं जाःगु दु
अले शहर अत्याचारं जाःगु दु।
24 उकिं जिं इमिगु छेँत अधिकार यायेत
मेगु जातियापिं तसकं मभिंपिं मनूत हये।
जिं बल्लाःपिनिगु घमण्ड नं खतम यानाबी
अले इमिगु पवित्र थायत अशुद्ध याइगु जुइ।
25 आतंक वइबलय् इमिसं शान्ति माली,
तर शान्ति गनं दइ मखु।
26 छगू विपत्तिया ल्यू मेगु विपत्ति वइ
अले छगू बांमलाःगु खबरया ल्यू मेगु बांमलाःगु खबर वइ।
इमिसं अगमवक्तातपाखें दर्शन कायेत स्वइ।
पुजाहारीतपाखें व्यवस्थाया शिक्षा
व धर्म गुरुतपाखें सल्लाह तनावनी।
27 जुजुं बिलाप याइ,
शासकत निराश जुइ,
थ्व देशयापिं मनूतय्गु ल्हाः ग्यानाः खाइ।
जिं इपिंलिसें इमिगु हे पहःचहःकथं व्यवहार याये,
इमिसं याःगु न्यायकथं
जिं इमिगु न्याय याये।
“ ‘अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

8

देगलय् जुगु मूर्ति पुजा

1 खुगूगु दँया खुगूगु लाया न्यान्हु दुखुन्हु* जि थःगु छेँय् च्वंच्वनाबलय् अले यहूदायापिं धर्मगुरुत जिगु न्ह्यःने च्वनाच्वंबलय् आकाझाकां परमप्रभु परमेश्वरया शक्ति जिके वल।
2 जिं स्वया, मनू थें च्वंगु छगू आकार जिं खना। वयागु जँया क्वय् व मि थें च्वं, जँया च्वय् धाःसा प्वालप्वाल थीकातःगु धातु थें थी।✡

* **8:1** ८:१ १७ सेप्टेम्बर ५९२ बी.सी. ✡ **8:2** ८:२-४ इज १:२६-२८

3 वं ल्हाः थें च्वंगु आकार न्ह्यज्याकाः जिगु छ्यंया सँ ज्वनाः जितः थन। अनंलि दर्शनय् आत्मां जितः पृथ्वी व आकाशया दथुइ ल्हनाः यरूशलेमय् देगःया दुने चुकय् दुहां वनीगु उत्तर पाखेया मू लुखाया लिक्क यंकादिल। अन परमेश्वरयात तंचाय्कीगु छगू तःधंगु मूर्ति दु।

4 अन जिगु न्ह्याःने जिं मैदानय् दर्शनय् खनागु थें हे इस्राएलया परमेश्वरया महिमा दु।

5 अले वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, उत्तरपाखे स्व!" उकिं जिं उत्तरपाखे स्वया, वेदी दुगु चक्कंगु थाय्या उत्तरपाखे दुगु लुखाय् व परमेश्वरयात तंचाय्कीगु मूर्ति जिं खना।

6 वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, इमिसं छु यानाच्वंगु छं खं ला? इस्राएलया घरानां जितः जिगु पवित्र थासं तापाक तयेत थन घच्चाइपुगु ज्या यानाच्वंगु दु। तर छं व स्वयाः झन अप्वः घच्चाइपुगु ज्या खनी।"

7 अले वय्कलं जितः चुकया लुखाय् यंकादिल। जिं स्वया, अंगलय् जिं छप्वाः प्वाः खना।

8 वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, थ्व अंगलय् ह्रखँ।" अले जिं अंगलय् ह्रखना, अन छगू लुखा जिं खना।

9 अले वय्कलं जितः धयादिल, "दुने दुहां वनाः इमिसं थन यानाच्वंगु तसकं बांमलाःगु व घच्चाइपुगु ज्या स्व!"

10 उकिं जिं दुने वनाः स्वया। अन अंगःया प्यखें कियातःगु फुक्क कथंयापिं घिसय् जुया जुइपिं प्राणीत व घच्चाइपुपिं पशुत अले इस्राएलया घरानाया फुक्क मूर्तितय्गु किपा खना।

11 अन मूर्तितय्गु न्ह्याःने इस्राएलयापिं न्हयेम्ह धर्मगुरूत दनाच्वंगु दु। शापानया काय् याजन्याह नं इमिगु दथुइ दनाच्वंगु दु। थुपिं सकलें धर्म गुरूतय्गु ल्हातय् छगः छगः गुँगू मकः दु। गुँगूया मकलं गुँगूया नस्वाःगु कुँत्याः च्वय् थाहां वयाच्वंगु दु।

12 वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घरानायापिं सकलें धर्म गुरूतय्सं खिउँगुलिइ थथःगु मूर्तिया पुजा क्वथाय् छु यानाच्वंगु दु छं खन ला? इमिसं धाइगु, 'परमप्रभुं जिमित मखं, परमप्रभुं झीगु देशयात त्वःतादीगु दु।' "

13 वय्कलं हाकनं जितः धयादिल, "इमिसं थ्व स्वयाः नं अप्वः घच्चाइपुगु ज्या यानाच्वंगु छं खनी।"

14 अले वय्कलं जितः परमप्रभुया देगःया उत्तरयागु मू लुखाय् हयादिल। अन जिं फेतुनाः तम्मूज† घःया निंतिं ख्वया च्वंपिं मिस्त खना।

15 वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, छं थ्व खना ला? छं थ्व स्वयाः घच्चाइपुगु खँ खनी।"

16 अले वय्कलं जितः परमप्रभुया देगःयागु दुनेया चुकय् हयादिल। अन वेदी व दलानया दथुइ देगःया ध्वाखाय् नीन्याम्ह ति मनु दु। थःगु जँधू परमप्रभुया देगःपाखे व ख्वाः धाःसा पुर्बपाखे स्वय्काः इमिसं पुर्बपाखे दुगु सूर्ययात भागि यानाच्वंगु दु।

17 वय्कलं जितः धयादिल, "हे सीमानिम्ह मनु, छु छं थ्व खना ला? थ्व ज्या यानाच्वंपिं यहूदाया घरानायापिं मनूतय्गु लागि थ्व चिधंगु खँ खः ला? इमिसं देशयात ल्वापुख्यापुं जायकाब्यूगु दु। अले जितः बारम्बार तंचाय्कूगु दु। इमित स्व, इमिसं थःगु न्हाय्या न्ह्याःने सिमा कचा तया जितः अपमान याःगु स्व।

18 उकिं जिं नं इपिंलिसें तंमय् ज्या याये। जिं इमित भचा नं दया याये मखु, त्वःते नं मखु। जिगु न्हाय्पनय् चिल्लाय् दनाः हाःसां जिं इमिगु खँ न्यने मखु।"

9

मूर्ति पुजा याःपिन्त सजाँय

1 हाकनं वय्कलं तसकं हालाः थथे धाःगु जिं ताल, "शहरयात सजाँय बीत ल्ययातःपिं मनूतय्त जिगु न्ह्याःने हजि! इपिं सकसिनं ल्हातय् थथःगु हतियार ज्वनाच्वंगु जुइमाः।"

2 अले खुम्ह मनु ल्हातय् थथःगु ग्यानापुगु हतियार ज्वनाः उत्तरपाखे स्वःगु च्वय्यागु ध्वाखां वल। इपिंनापं भिंगु सुतिया वसः फिनातःम्ह व जँय् मसी थल घानातःम्ह छम्ह मनु दु। इपिं दुहां वयाः कँय्या वेदीया लिक्क दन।

3 इस्राएलया परमेश्वरया महिमा धाःसा कस्बतय् च्वय्नं थाहां वनाः देगःया लुखाखलुइ वल। अले परमप्रभुं व सुतिया वसः फिनातःम्ह व मसी थल घानातःम्ह मनूयात थःथाय् सःतादिल,✡

4 अले वयात धयादिल, "यरूशलेम शहरया फुक्क थासय् वनाः अन याःगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्याया निंतिं नुगः मछिंकुपिं व बिलाप याःपिं सकलें मनूतय्गु कपालय् छगू चिं ति!"✡

5 वय्कलं मेपिन्त नं जिं तायेक थथे धयादिल, "छिपिं नं वयागु ल्यूल्यू शहरया फुक्क थासय् वनाः स्या, सुयातं दया याये मते!

6 बुरापिं मनूत, ल्याय्म्हपिं ल्यासेपिं, मिस्त व मस्त सकसितं स्यानाछ्व! तर कपालय् व चिं दुपिं सुयातं नं थी मते! जिगु पवित्रगु थासं हे शुरू या।" उकिं इमिसं देगःया न्ह्याःने दुपिं धर्म गुरूतपाखें हे थ्व ज्या शुरू यात।

---

† **8:14** ८:१४ तम्मूज बेबिलोनीतय् छम्ह घः। दँय्दसं कचाय् च्वंगु सिमाहः कुतुं वइबलय् थ्व घः सी अले मेगु दँ कचाय् सिमाहः पिहां वइबलय् हाकनं थ्व घः म्वाना वइ धकाः बेबिलोनीतयसं विश्वास याइगु। अथे जुयाः थः घः सित धकाः क्यनेत मिस्त ख्वया तुं च्वनी। ✡ **9:3** ९:३ प्रस २५:१८-२२; गन्ती ७:८९ ✡ **9:4** ९:४-६ प्रका ७:३; ९:४; १४:१

7 अले वय्कलं इमित धयादिल, “देगःयात अशुद्ध यानाब्यु, स्याःपिं मनूतय्गु सीम्हं चुकत जाय्काब्यु, हुँ!” उकिं इपिं वनाः
शहरया प्यखेरं मनूत स्यात।
8 इमिसं स्यानाच्वंबलय् जि छम्ह जक ल्यन। अले बँय् भ्वसुलाः ख्वख्वं जिं धया, “हे परमप्रभु परमेश्वर, यस्शलेमय्
थःगु तं प्वंकादीबलय् इस्राएलयापिं ल्यंपिं सकसितं नं छिं स्यानादी ला?”
9 वय्कलं जितः धयादिल, “इस्राएल व यहूदाया घरानाया पाप तसकं तःधं। देश मनू स्यायेगु ज्यां जाःगु दु अले शहर
अन्यायनं जाःगु दु। इमिसं धाइगु, ‘परमप्रभुं देशयात त्वःतादीगु दु, परमप्रभुं मखं।’
10 उकिं जिं धाःसा, जिं थःगु मिखा मेखेपाखे स्वय्के, अले जिं इमित भचा नं दया याये मखु, तर इमिसं छु याःगु दु, इमिगु
ज्याया लिच्वः जिं इमिगु हे छेनय् प्वंकाबी।”
11 अले व सुतिया वसः फिनातःम्ह व जँय् मसी थल घानातःम्ह मनुखं थथे धकाः खबर बिल, “छिं जितः आज्ञा बियादीगु
थें हे जिं यानागु दु।”

10

परमप्रभुया महिमा देगः त्वःता वंगु

1 जिं स्वया, कस्बतय्गु छ्यंया च्वय्यागु गुम्बजय् नीलमया सिंहासन थें छुं खनेदत।✡
2 परमप्रभुं सुतिया वसः फिनातःम्ह मनूयात धयादिल, “कस्बतय्गु क्वय् दुगु घःचाःया दथुइ हुँ। उपिं कस्बतय्गु दथुइ दुगु
च्यानाच्वंगु हेंग्वाः छम्हु ल्हातय् कयाः शहरय् ह्वलाब्यु!” अले जिं स्वयाच्वनाबलय् हे व दुहां वन।✡
3 व मनू दुहां वंबलय् कस्बत धाःसा देगःया दच्छिनय् दनाच्वंगु खः। सुपाँचं दुनेयागु चुक जाल।
4 परमप्रभुया महिमा कस्बतय्गु च्वयनं देगःया लुखाखलुइ वन। देगः सुपाँचं जाल अले चुक धाःसा परमप्रभुया महिमाया
ज्वाल्लच्वंगु जलं जाल।
5 कस्बतय्गु पप्या सः पिनेया चुकय् तक ताये दु। व सः दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर नवानादीबलय् ताये दइगु सः थें च्वं।
6 परमप्रभुं व सुतिया वसः पुनातःम्ह उम्ह मनूयात थथे आज्ञा बियादिल, “उपिं कस्बतय्गु दथुइ वनाः घःचाःया दथुं भचा
च्यानाच्वंगु हेंग्वाः का!” अले व दुहां वनाः घःचाःया लिकसं दन।
7 अले छम्ह कस्बं थःगु ल्हाः मेपिं कस्बतय्गु दथुइ दुगु मिइ न्ह्याःज्याकल, अले अनं भचा हेंग्वाः कयाः सुतिया वसः
पुनातःम्ह मनूया ल्हातय् व तयाबिल। व मनू हेंग्वाः ज्वनाः पिहां वल।
8 (उपिं कस्बतय् पप्या क्वय् मनूया ल्हाः थें छुं खने दु।)
9 अले जिं स्वया, जिं कस्बतय्गु लिक्क प्यचा घःचाः दुगु खना, छम्ह छम्ह कस्बया लिक्क छचा छचा घःचाः दु। उपिं
घःचाःत प्वालप्वाल थीगु पुखराज थें खने दु।✡
10 स्वय्बलय् उपिं प्यचा हे घःचाः उत्थें उत्थें च्वं, छचा घःचाःया दुने मेगु घःचाः दुगु थें च्वं।
11 इपिं वनीबलय् कस्बत स्वःगु प्यंगु दिशा मध्ये छगू दिशापाखे इपिं वनीगु। उपिं वनीबलय् लिफः स्वइ मखु। उपिं कस्बत
वनीबलय् इमिगु छ्यं गुखेपाखे स्वःगु खः, उपिं नं उखेपाखे हे लिफः मस्वसें वनीगु।
12 इमिगु म्ह छम्हं, इमिगु जँ, ल्हाः, पप् व उपिं प्यचां घःचाः नं फुक्क मिखाया मिखां जाःगु दु।✡
13 उपिं घःचाःयात “हुस्स्र चाःहिलिगु घःचाः” धाःगु जिं ताल।
14 छम्ह छम्ह कस्बया पेपा पेपा ख्वाः दु। न्हापांगु ख्वाः कस्बयागु, निगूगु ख्वाः मनूयागु, स्वंगूगु ख्वाः सिंहयागु व प्यंगूगु
ख्वाः इमायागु थें च्वं।✡
15 अले उपिं कस्बत च्वय् च्वय् थाहां वन। थुपिं जिं कबार खुसि सिथय् खनापिं म्वाःपिं प्राणीत हे खः।
16 उपिं कस्बत थुखे उखे वनीबलय् उमिगु लिक्कया घःचाःत नं इपिंलिसें वनीगु। कस्बतय्सं जमिनं च्वय् थाहां वनेत
थःगु पप् चक्कंकीबलय् उपिं घःचाःत कस्बतय्गु लिक्कं चिलावनी मखु।
17 उपिं कस्बत दीबलय् उपिं घःचाःत नं दी, उपिं च्वय् थाहां वनीबलय् घःचाःत नं च्वय् थाहां वनी, छाय्धाःसा उपिं
प्राणीतय्गु आत्मा उमिके दु।✡
18 परमप्रभुया महिमा देगःया लुखाखलुं पिहां वनाः कस्बतय्गु च्वय् दित।
19 अले जिं बांलाक स्वयाबलय् उपिं कस्बत थथःगु पप् चक्कंकाः जमिनं च्वय् च्वय् थाहां वन। इपिं वंबलय् उपिं घःचाःत
नं इपिं नापनापं च्वय् थाहां वन। अले इपिं परमप्रभुया देगःया पुर्बपाखेया मू ध्वाखाय् दित। इस्राएलया परमेश्वरया महिमा इमिगु
च्वय् दु।

✡ **10:1** १०:१ इज १:२६; प्रका ४:२ ✡ **10:2** १०:२ प्रका ८:५ ✡ **10:9** १०:९-१२ इज १:१५-२१ ✡ **10:12** १०:१२ प्रका ४:८ ✡ **10:14** १०:१४ इज १:१०; प्रका ४:७ ✡ **10:17** १०:१७ इज १:२०

20 कबार खुसि सिथय् इस्राएलया परमेश्वरया क्वय् जिं खनापिं उपिं म्वाःपिं प्राणीत थुपिं हे खः। इपिं कस्बत खः धकाः
जिं सिल।
21 इपिं फुक्कसिके प्यपा प्यपा ख्वाः व प्यपा प्यपा पप् दु, उपिं पपूया क्वय् मन्यागु थें ल्हाः दु।
22 इमिगु ख्वाः जिं कबार खुसि सिथय् खनागु ख्वाः थें हे च्वं। इपिं फुक्कं तप्यंक वनीगु।

11

इस्राएलया नायःतय्त सजाँय

1 आत्मां जितः च्वय् थकयाः परमप्रभुया देगःया पुर्बपाखेयागु मू लुखाय् हयादिल। अन मू लुखाय् नीन्याम्ह मन् दु। जिं अन
मनूतय् नायःत अज्जूरया काय् याजन्याह व बनायाहया काय् पलत्याहयात खना।
2 परमप्रभुं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, थ्व शहरय् मभिंगु ज्या यायेत ग्वसाः ग्वःपिं व मभिंगु सल्लाह ब्यूपिं मनूत
थुपिं हे खः।
3 इमिसं धाइगु, 'छैं दय्कीगु ई थ्यंकः मवनी ला? थ्व शहर छगः सामान तइगु थल थें खः अले थुकिया दुने झीपिं थलय्
दुगु ला थें सुरक्षित जू।'
4 उकिं अय् सीमानिम्ह मनु, इमिगु विरोधय् अगमवाणी या, अगमवाणी या!"
5 अले परमप्रभुया आत्मा जिके वल, वय्कलं जितः थथे धा धकाः धयादिल! "परमप्रभुं थथे धयादी – अय् इस्राएलया
घराना, छिमिसं थथे हे धयाच्वंगु दु, तर छिमिगु मनय् छु दु व जिं स्यू।
6 छिमिसं थ्व शहरय् यक्व मनूत स्याःगु दु, थुकिया चुक स्याःपिं मनूतय्गु सीम्हं जायक्गु दु।
7 "उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादीगु दु – छिमिसं स्यानाः अन वांछवःगु सीम्हत ला खः, थ्व शहर धाःसा कराई खः।
तर छिमित थुकिया दथुं पिने लिनाछ्वये।
8 छिपिं तरवार खनाः ग्याः तर जिं छिमिगु विरोधय् तरवार हये, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।
9 जिं शहरया दथुं छिमित पितिनाछ्वये, छिमित विदेशीतयत् लःल्हानाबी, अले छिमित सजाँय बी।
10 छिमित तरवारं स्याइ, अले इस्राएलया सिमानाय् जिं छिमिगु न्याय याये। अबलय् जि हे परमप्रभु खः धकाः छिमिसं सी।
11 थ्व शहर छिमिगु लागि कराई जुइ मखु, न छिपिं उकिया दुने ला जुइ। जिं छिमिगु न्याय इस्राएलया सिमानाय् याये।
12 अले जि हे परमप्रभु खः धकाः छिमिसं सी। छायधाःसा छिपिं जिगु विधिकथं जूगु मदु, न छिमिसं जिगु नियम पालन
याःगु दु। तर छिमिसं थः जःखः च्वंपिं जात जातितयसं याः थें याना जूगु दु।"
13 जिं अगमवाणी ल्हानाच्वनाबलय् हे आकाझाकां बनायाहया काय् पलत्याह सित, अले भ्वसुलाः तसकं हालाः जिं धया,
"हाय, परमप्रभु परमेश्वर! छु छिं इस्राएलया ल्यनाच्वंपिन्त भज्यंक नाश यानादी ला?"

ज्वनायंकूपिं इस्राएलीतय्गु निंतिं आशा

14 अनंलि परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
15 "अय् सीमानिम्ह मनु, यरूशलेमयापिं मनूतय्सं छ, छिमि दाजुकिजापिं, छिमि थःथितिपिं व देशं ज्वनायंकूपिं इस्राएलया
फुक्क घरानायागु बारे खँ ल्हानाच्वंगु दु। इमिसं थथे धाःगु दु, 'छिपिं सकलें परमप्रभुपाखें यक्व तापाःगु दु। थ्व देश जिमित
अधिकार यायेत ब्यूगु खः।'
16 "उकिं थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं इमित जाति जातितय्गु दथुइ तापाक छ्वयागु जूसां अले इमित
देश विदेशय् छ्यालब्याल यानाबियागु जूसां इपिं वंगु देशय् जि छुं ईया निंतिं इमिगु लागि शरण कायेगु थाय् जुयागु दु।'
17 "उकिं धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छिमित जाति जातितपाखें मुंके। गन गन छिपिं छ्यालब्याल जूगु दु,
उपिं देशं जिं छिमित लित हये, अले हाकनं छिमित इस्राएल देश लितबी।'
18 "इपिं अन लिहां वइ अले इमिसं अनं उकियागु फुक्क घच्चाइपुगु इवातात व घच्चाइपुगु मूर्तित चीकाछ्वइ।
19 अले जिं इमित छगू हे मन बी। इमिके छगू न्हगु आत्मा तयाबी। जिं इमिगु म्हं ल्वहंया नुगः लिकयाः इमित लायागु नुगः
बी।✡
20 अले इपिं जिगु विधिकथं जुइ, जिगु नियम पालन यायेत होसियार जुइ। अले इपिं जिम्ह प्रजा जुइ, जि इमि परमेश्वर
जुइ।
21 तर थःगु घच्चाइपुगु इवातात व घच्चाइपुगु मूर्तिपाखे मन वंकिपिन्त धाःसा जिं इमिसं याःगु ज्या इमिगु हे छेनय् प्वंकाबी,
जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये।"

परमप्रभुया महिमा यरूशलेम त्वःता वंगु

✡ **11:19** ११:१९-२० इज ३६:२६-२८

22 अले थःगु लिक्क घःचाःत दुपिं कस्बतय्सं थःगु पपू चकंकल। इस्राएलया परमेश्वरया महिमा इमिगु च्वय् दु।✡
23 शहरया दथुं परमप्रभुया महिमा च्वय् थाहां वन, अले शहरया पुर्बपाखे दुगु पर्वतया च्वय् व दित।
24 अनंलि आत्मां जितः च्वय् थकयादिल, अले परमेश्वरया आत्मां जितः दर्शनय् ज्वनाः बेबिलोनय् हःपिन्थाय् लितहयादिल।
अले जिं खनागु व दर्शन जिपाखें थाहां वन।
25 अले जिं परमप्रभुं जितः क्यनादीगु फुक्क खँ यहूदां ज्वनाहःपिन्त कना।

12

यहूदायात ज्वनाः यंकीगु चिं

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, छ छगू विद्रोही घरानाया दथुइ च्वनाच्वंगु दु। इमिके स्वयेगु मिखा ला दु अय्नं इमिसं मखं। इमिके न्यनेगु न्हाय्पं ला दु अय्नं इमिसं मताः छाय्धाःसा इपिं विद्रोही मनूत खः।✡
3 “उकिं अय् सीमानिम्ह मनु, देशं ज्वनायंकूम्ह मनू थें थःगु सामान प्वःच्यु, अले न्हिनय् इमिगु मिखाया न्ह्यःने हे छ थः च्वनाच्वंगु थासं मेगु थासय् हुँ! इपिं विद्रोही घराना जूसां इमिसं छुं थुइ ला?
4 न्हिनय् इमिगु मिखाया न्ह्यःने हे देशं ज्वनाः यंकीबलय् यंकीगु सामान थें छं थःगु सामान पित हजि! अले बहनी इमिसं खंक हे छ ज्वंकाः तापाःगु देशय् वनेमाःम्ह मनू थें यानाः हुँ!
5 इमिसं खंक हे छं अंगलय् ह्रः खँ, अले थःगु सामान व हे ह्रतं पिका।
6 इमिसं स्वयाच्वंबलय् हे व सामान छंगु ब्वहलय् ति, अले सन्ध्याकाः इलय् व क्वबिया यंकि। छं त्वःताच्वंगु देश मखनेमा धकाः छं थःगु ख्वाः त्वःपु। छाय्धाःसा जिं छन्त इस्राएलया घरानाया निंतिं छगू चिं यानागु दु।”
7 उकिं जितः आज्ञा याःथें जिं याना। न्हिनय् देशं ज्वनायंकूम्ह मनुखं थें जिं थःगु सामान प्वःचिनाः पिकया। अले बहनी थःगु हे ल्हातं पखालय् ह्रः खना, अले सन्ध्याकाः इलय् इमिसं स्वयाच्वंबलय् हे जि थःगु सामान ब्वहलय् तयाः वना हे छ्वया।
8 सुथय् परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
9 “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया व विद्रोही घरानां छन्त ‘छं छु यानाच्वनागु’ धकाः मन्यं ला?
10 “इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – थ्व परमप्रभुया वचन यस्शलेमया शासक व अन च्वंपिं इस्राएलया फुक्क घरानायापिं मनूतय्गु बारे खः।’
11 इमित धा, ‘जि छिमिगु निंतिं छगू चिं खः।’
“जिं गथे याना, अथे हे इमित याइ। इमित देशं कैदीतय्त थें ज्वना यंकी।
12 “इमिगु दथुइ दुम्ह शासक सन्ध्याकाः इलय् थःगु सामान ब्वहलय् तयाः पिहांवनी। अले पःखाः तछ्यानाः पिने वनेत वयागु निंतिं छगू ह्रः खनी। अले थःम्हं त्वःताच्वंगु देश मखनेमा धकाः वं थःगु ख्वाः त्वपुइ।
13 जिं वयागु निंतिं थःगु जाः ह्रले अले व जिगु जालय् लाइ। जिं वयात कल्दीतय्गु देश बेबिलोनियाय् हये, तर वं व खनी मखु, व अन हे सी।✡
14 वया प्यखें दुपिं वया ग्वाहालिमित व वया सेनायात जिं फसय् छ्यालब्याल याये, अले तरवार लिकयाः इमित लित्तुली।
15 “जिं इमित जात जातिया दथुइ व देश देशय् छ्यालब्याल यायेबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
16 तर जिं इपिं मध्ये गुलिसित तरवार, अनिकाल व महामारीपाखें बचय् याये, अले इपिं गन गन वनी अनया जात जातितय्गु दथुइ इमिसं थःम्हं यानागु ज्या घच्चाइपुगु खः धकाः स्वीकार याइ, अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।”
17 हाकनं परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
18 “अय् सीमानिम्ह मनु, छं थुरथुर खाखां थःगु नसा न, ग्यानाः थुरथुर खाखां थःगु लः त्वँ।
19 देशयापिं मनूतय्त धा, ‘यस्शलेमय् व इस्राएल देशय् च्वंपिनिगु बारे परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, इमिसं ग्याग्यां थःगु नसा नइ, अले निराश जुजुं थःगु लः त्वनी। छाय्धाःसा अन च्वंपिनिगु त्वापुख्यापुया कारणं अन दुगु फुक्क चिजनापं इमिगु देशयात उजाड याइ।
20 मनूत च्वनाच्वंगु शहरत सुनसान जुइ, अले देश नाश जुइ। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

इस्राएलया निंतिं छगू न्हगु उपदेश

21 हाकनं परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,

✡ **11:22** ११:२२-२३ इज ४३:२-५ ✡ **12:2** १२:२ यशै ६:९-१०; यर ५:२१; मर्क ८:१८ ✡ **12:13** १२:१३ २ राज २५:४-७; यर ५२:७-११

22 “अय् सीमानिम्ह मनु, ‘दिं फुना वनाच्वनी, अय्नं छगू नं दर्शन पूरा जुइ मखु,’ धकाः छिमिसं इस्राएल देशया बारे धइगु उखानया छु अर्थ दु?
23 उकिं इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं थ्व उखानया अन्त यानाबी, अले इमिसं इस्राएलय् थ्व उखान हाकनं गुबलें धाइ मखु।’ तर इमित धा, ‘फुक्क हे दर्शन पूरा जुइगु दिं लिक्क हे दु।
24 छाय्धाःसा आवंलि गुबलें इस्राएलयापिं मनूतय्गु दथुइ मखुगु दर्शन व साइत स्वइगु जुइ मखु।
25 तर जिं धायेमाःगु खँ जि परमप्रभु थःम्हं हे धाये, अले गुगु वचन जिं धाये व पूरा नं याये। व लिबाइ मखु, छाय्धाःसा अय् विद्रोही घराना, छिमिगु दिनय् हे जिं धयागु खँ जिं पूरा याये, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”
26 परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
27 “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घरानां थथे धयाच्वंगु दु, ‘वं खंगु दर्शन यक्व दँ लिपा जक पूरा जुइ। वं यक्व लिपाया ईयागु अगमवाणी ल्हाइगु।’
28 “उकिं इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं धयागु छगू खँ नं पूरा जुइत आः लिबाइ मखुत तर जिं छु धयागु दु व पूरा जु हे जुइ, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

13

फताहा अगमवक्तातय्त सजाँय

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, आः अगमवाणी ल्हानाच्वंपिं इस्राएलया अगमवक्तातय्गु विरोधय् अगमवाणी ल्हा, थःगु हे मनं अगमवाणी ल्हाइपिन्त धा, ‘परमप्रभुया वचन न्यँ।
3 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छुं दर्शन मखंसां थःगु हे आत्माया खँया ल्यू वनीपिं मूर्ख अगमवक्तातय्त धिक्कार दु।
4 अय् इस्राएल, छिमि अगमवक्तात ला भग्नावशेषय् च्वनीपिं ध्वंचात थें जूगु दु।
5 परमप्रभुया दिनय् लडाइँलय् व धिसिलाक्क दनाच्वने फयेमा धकाः छिपिं इस्राएलया घरानाया निंतिं दुंगु पःखाः ल्हुनेत तकं मवं।
6 इमिगु दर्शनत धात्थेंगु मखु व इमिगु ज्वखना फताहा खः। इमिसं धाइगु, “परमप्रभुं धयादी,” तर परमप्रभुं इमित छ्वयाहयादीगु हे मखु। अय्नं इमिसं इमिगु वचन पूरा जुइ धकाः आसा याइ।
7 छिमिसं मखुगु दर्शन खंगु व मखुगु ज्वखना स्वःगु मखु ला? छिमिसं धाइगु, “परमप्रभुं धयादी”, तर जिं छुं धयागु मदु।
8 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं छिमित थथे धयादी – छिमिसं मखुगु खँ ल्हाःगुलिं व मखुगु दर्शन खंगुलिं जि छिमिगु विरोधय् दु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
9 जिगु ल्हाः मखुगु दर्शन खनीपिं व मखुगु ज्वखना ल्हाइपिं अगमवक्तातय्गु विरोधय् जुइ। इमित जिगु प्रजाया सभाय् थाय् दइ मखु। इमिगु नां इस्राएलया घरानाया धलखय् दइ मखु। इस्राएल देशय् इपिं दुहां वने दइ मखु। अले जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः छिमिसं सी।
10 “ ‘छाय्धाःसा शान्ति मदुबलय् नं जिमि मनूतय्त “शान्ति दु” धकाः धयाः इमिसं मखुगु लँय् यंकूगु दु। अले मनूतय्सं तसकं बमलाःगु पःखाः दय्कूबलय् थुपिं अगमवक्तातय्सं उकियात सख्वाः पानाः त्वपुयाब्यूगु दु।✡
11 उकिं उपिं सख्वाः पानाः त्वपुयाब्यूपिन्त व दुनी धकाः धयाब्यु! तसकं वा वइ, यक्व प्वँ गाइ अले तसकं वाफय् वइ।
12 व पःखाः दुनीबलय् मनूतय्सं छिमित थथे धकाः मन्यनी ला, “छिमिसं थुकी पानागु सख्वाः गन वन?”
13 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिगु तंम्वय् जिं छगू ग्यानापुगु वाफय् वय्काबी, अले जिगु तंम्वय् प्वँ व तसकं वा वइ, गुकिं व पःखाःयात थुनाबी।
14 अले छिमिसं सख्वाः पाःगु पःखाःयात जिं थुनाबी अले उकियात बँ तक हे माथं वंकाबी। व दुनीबलय् छिपिं नं उकिं ल्हानाः नाश जुइ, अले परमप्रभु जि हे खः धकाः छिमिसं सी।
15 थुकथं जिं थःगु तं पःखाः व उकी सख्वाः पाःपिं मनूतय्गु विरोधय् प्वंके। जिं छिमित धाये, “व पःखाः आः मन्त, उकी सख्वाः पाःपिं नं मन्त,
16 यरूशलेमया बारे अगमवाणी ल्हाःपिं व अन शान्ति मदुसां शान्तिया दर्शन खंपिं इस्राएलया अगमवक्तात नं मन्त, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।” ’

फताहा मिसापिं अगमवक्तातय्त सजाँय

✡ **13:10** १३:१० यर ६:१४; ८:११

17 “अय् सीमानिम्ह मनू, थःगु ख्वाः थःगु हे मनं अगमवाणी ल्हाइपिं इस्राएलया म्ह्याय्पिंपाखे स्वय्कि। इमिगु विरोधय्
अगमवाणी ल्हानाः थथे धा,
18 ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – धिक्कार दु, उपिं मिस्तय्त गुपिन्सं थःगु नाडीइ जन्तर ची अले मनूतय्गु प्राण जालय्
लाकेत इमिगु म्हधिकःकथं छ्यं त्वपुइगु गाबः दय्की। छु छिमिसं जिमि मनूतय्गु प्राणयात जालय् लाकाः थःगु प्राणयात धाःसा
बचय् यानातयेगु ला?
19 छिमिसं छम्ह् निम्हु तछ्व व छपा निपा मरिया निंतिं जिमि प्रजाया न्ह्यःने जितः हेला यात। मखुगु खँ न्यनीपिं जिमि
प्रजायात मखुगु खँ ल्हानाः सीम्वाःपिं मनूतय्त छिमिसं स्यात। म्वायेम्वाःपिं मनूतय्त धाःसा छिमिसं बचय् याना तल।
20 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जि छिमिसं मनूतय्त झंगःतय्त थें जालय् लाकीगु छिमिगु जादुयागु जन्तरया
विरोधय् दु। जिं छिमिगु ल्हातं व लाकाकाये। छिमिसं झंगःयात थें जालय् लाकूपिं मनूतय्त जिं त्वःतके।
21 जिं छिमिगु गाबः नं लिकयाबी, अले जिमि प्रजायात छिमिगु ल्हातं त्वःतके। इपिं हाकनं गुबलें छिमिगु ल्हातय् शिकार
जुइ मखु। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
22 छिमिसं मखुगु खँ ल्हानाः धर्मीतय्त निराश यात, तर जितः इपिं निराश जूगु मयः। छिमिसं दुष्टतय्त थःगु मभिंगु पहःचहः
मत्वःतेत हःपाः बिल, इमिसं मभिंगु पहःचहः त्वःतूगु जूसा इमिगु प्राण बचय् जुइगु।
23 उकिं आवंलि छिमिसं मखुगु दर्शन खनी मखु, अले ज्वखना स्वइ मखु। जिं छिमिगु ल्हातं थः मनूतय्त त्वःतके। अले
छिमिसं जि परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

14

इस्राएलया नायःतय्सं याःगु मूर्ति पुजा

1 इस्राएलया सुं धर्मगुरु थिजिथाय् वल, इपिं जिगु न्ह्यःने फेतुनाच्वंबलय्
2 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
3 “अय् सीमानिम्ह मनू, थुपिं मनूतय्सं थःगु मनय् मूर्तित तःगु दु, अले थःगु ख्वाःया न्ह्यःने पापय् लाकीगु खँ तःगु दु। जिं
इमित जिके सल्लाह काय्के बी ला?
4 उकिं इपिंलिसें खँ ल्हानाः इमित थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वर थथे धयादी – इस्राएलयाम्ह सुं नं मनू थःगु मनय् मूर्तित
तयाः, थःगु मिखाया न्ह्यःने पापय् लाकीगु खँ तयाः अगमवक्तायाथाय् वइ, वयात जि परमप्रभु थःम्हं हे वयागु मूर्ति पुजाकथं
लिसः बी।
5 इमिगु मूर्तितय्गु कारणं जितः त्वःतावंपिं इस्राएलया घरानाया नुगःयात जिं हाकनं ज्वनेत जिं थथे याये।’
6 “उकिं इस्राएलया घरानायात थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – पस्ताय् चा! थःगु मूर्तितपाखें लिहां वा, अले
थःगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्या त्वःति!
7 “ ‘इस्राएलया घरानायाम्ह सुं नं अथवा इस्राएलय् च्वनाच्वंम्ह सुं नं परदेशी थःगु नुगलय् मूर्तित तयाः अथवा पापय् लाकीगु
खँ थःगु ख्वाःया न्ह्यःने तयाः जिपाखें अलग जुइ, अय्नं जिके छुं खँ न्यनेत अगमवक्तायाथाय् वल धाःसा, जि परमप्रभु थःम्हं
हे वयात लिसः बी।
8 जिं व मनूपाखें थःगु ख्वाः फस्वय्के, अले जिं वयात छगू नमूना व न्हीकीगु खँ यानाबी। जिं वयात जिम्ह मनूतपाखें
अलग तयाबी। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
9 “ ‘अले उम्ह अगमवक्तायात लोभ क्यनाः अगमवाणी याकेब्यूगु दुसा, जि परमप्रभुं हे उम्ह अगमवक्तायात लोभ क्यनागु
खः। जिं थःगु ल्हाः वयागु विरोधय् ल्ह्वने, अले जिगु प्रजा इस्राएलया दथुं वयात नाश यानाबी।
10 इपिं निम्हय्सिनं थथःगु अपराधया दोष फइ, अगमवक्ताया दोष व सल्लाह काइम्हय्सिगु दोष उति हे जुइ।
11 अले इस्राएलया मनूत जिपाखें गुबलें थुखे उखे वनी मखु, इमिसं थःगु फुक्क पापं थःत अशुद्ध याइ मखु। इपिं जिम्ह
प्रजा जुइ, अले जि इमि परमेश्वर जुये, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

परमप्रभुया न्याय वइगु पक्का

12 परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
13 “अय् सीमानिम्ह मनू, धाये कि, देशं जिगु विरोधय् पापयात अले व देशयागु नसा वइगु दिकेत व अन अनिकाल छ्वयेत
अले अनयापिं मनूत व पशुत स्ययेत जिं वयागु विरोधय् ल्हाः ल्ह्वन धाःसा,
14 थुपिं स्वम्ह मनूत नोआ, दानिएल व अय्यूबं थःपिं अन दुगु दुसां इमिसं थःगु धार्मिकतापाखें थःत जक बचय् याये फइगु
खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
15 “धाये कि, जिं उगु देशय् गुँपशुत छ्वल, अले वयात काय्म्ह्याय् मदुपिं यानाबिल अले व देश उजाड जुल, उपिं पशुतय्सं
यानाः उगु थासं सुं वये वने मफुत,

16 गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, अन थुपिं स्वम्हं दुगु जूसां थुमिसं थः काय्म्ह्याय्पिं नं बचय् याये मफइगु खः। थुपिं हे जक बचय् जुइगु, देश धाःसा उजाड जुइगु।
17 "अथवा थ्व देशया विरोधय् तरवार हयाः 'देशया प्यखें थ्व तरवार चले जुइमा' धकाः जिं धाल धाःसा अले जिं अन च्वंपिं मनूत व पशुत स्यानाबिल धाःसा,
18 गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, थुपिं स्वम्ह मनूत अन दुगु जूसां थुमिसं थः काय्म्ह्याय् बचय् याये मफइगु खः। थुपिं थः जक बचय् जुइगु।
19 "अथवा जिं उगु देशय् महामारी छ्वल अले हिबाः वय्काः अन च्वंपिं मनूत व पशुत स्यानाः जिगु तं प्वंकल धाःसा,
20 नोआ, दानिएल व अय्यूब अन दुगु जूसां गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, इमिसं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त बचय् याये मफइगु। इमिसं थःगु धार्मिकतापाखें थःगु जक ज्यान बचय् याये फइगु खः।
21 "परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं यस्शलेमय् अन च्वंपिं मनूत व पशुत स्यायेत जिगु प्यंगू सजाँय– तरवार, अनिकाल, गुँपशुत व महामारी छ्वयेबलय् झन गुलि बांमलाइगु जुइ!✡
22 अय्नं अन सुं काय्म्ह्याय्पिं म्वानाच्वंगु दइ, इमित अनं लिकयाः छिमिथाय् हइ। इपिं छिमिथाय् वइबलय् छिमिसं इमिगु पहः व ज्या खनीबलय् जिं यस्शलेमय् हयागु विपत्तिया बारे छिमित सान्त्वना दइ। जिं अन हयागु छगू छगू विपत्तिया बारे छिमित सान्त्वना दइ।
23 इमिगु पहः व ज्या खनाः छिमित सान्त्वना दइ, छाय्धाःसा जिं अन छु छु याना, जिं अथें याःगु मखु धकाः छिमिसं सी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।"

15

यस्शलेम, ज्यालगे मजूगु दाखमा

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, छमा दाखमाया सिँ गय् यानाः गुँइच्वंगु मेगु सिमातय् कचा स्वयाः भिं जुइ फइ?
3 उकिया सिं छुं चिज दय्के जी ला? मनूतय्सं उकिं छुं थल यख्खायेत नकिं दय्की ला?
4 अले उकियात सिँ यानाः मिइ तये धुंकाः अले उकिया निखेंपाखें मि च्यानाः दथुइच्वंगु ब्व हेंग्वाः जुइ धुंकाः व छुं ज्याया लागि ज्यालगे जुइ ला?
5 व छमा जूबलय् हे छुं ज्यालगे मजू धाःसा उकियात मिं छ्वय्काः हेंग्वाः जुइ धुंकाः झन व छु ज्या वइ धकाः?
6 "उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – गथे जिं गुँइच्वंगु सिमात मध्ये दाखया मायात सिँ जुइत मियात बियागु दु, अथे हे जिं यस्शलेमय् च्वंपिं मनूतयत यानाबी।
7 अले जिं थःगु ख्वाः इमिगु विरोधय् तये, इपिं मिं पिहां वःसां इमित मिं हे भस्म यानाबी। जिं थःगु ख्वाः इमिगु विरोधय् स्वय्केबलय् छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
8 इमिसं जितः विश्वासघात याःगुलिं जिं इमिगु देशयात तहसनहस यानाबी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।"

16

यस्शलेम विश्वास यायेबहः मजूम्ह कलाः

1 हाकनं परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, यस्शलेमयात वयागु घच्चाइपुगु ज्या क्यनाः
3 थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं यस्शलेमयात थथे धयादी – छंगु पुख्यौंली व छ बूगु देश कनानीतय्गु देश खः, छिमि बौ छम्ह एमोरी खः, अले छिमि मां छम्ह हित्तीनी खः।*
4 छ बूबलय् सुनानं छंगु पि मध्यें, छन्त सफा यायेत सुनानं लखं म्वःल्हइकामब्यू। सुनानं छंगु म्हय् चि बुलामब्यू† अले सुनानं छन्त वसतं भुंका मब्यू।
5 थ्व फुक्क ज्या यायेत सुनानं छन्त दया मक्यं, बरु छ बूबलय् घच्चाइपुगु चिज थें छन्त पिने ख्यलय् वांछ्वयाबिल।
6 " 'अले जि छंगु लिक्क जुयाः वनाबलय् जिं छन्त हिइ ग्वारा ग्वारा तुलाच्वंगु खना, अले छ हिइ लानाच्वंबलय् हे जिं छन्त धया, "छ म्वाना च्वँ!"
7 ख्यलय् च्वंगु माचा थें जिं छन्त ब्वलंकेबिया। छ ब्वलन अले तधिकः जुयाः ल्यासे जुल। छंके दुस्प्वः दत अले छंगु सँ ताहाक जुल। छ न्हापा नांगाम्ह व वसः पुना मतःम्ह खः।

✡ **14:21** १४:२१ प्रका ६:८ * **16:3** १६:३ एमोरी-हित्ती अबलय् एमोरी व हित्ती धाइपिं दुष्ट घःतयत पुजा याइपिं दुष्ट विदेशी मनूत खः धकाः इस्राएलीतय्सं बिचाः याइगु। † **16:4** १६:४चि बुलेगु अबलय् न्हम्ह बूम्ह मचायात थुपि प्यता खँ याःसा बांलाइ धकाः इमिसं विश्वास याइगु।

8 “ ‘अनंलि जि छंगु लिक्क जुयाः वनाबलय् जिं छन्त मतिना याये ज्यूगु उमेरय् थ्यंगु खना। स्व, जिं थःगु गाः चक्कंकाः छंगु नांगा म्हय् फाय्काबिया। जिं छलिसें पाफयाः ब्याहाया बाचा चिना, अले छ जिम्ह जुल, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

9 “ ‘अनंलि जिं छन्त लखं म्वःल्हुइकाः छंगु हि सिलाबिया। छंगु म्हय् जैतूनया चिकं बुलाबिया।

10 जिं छन्त बुत्ता भरय् यानातःगु वसः पुंकाबिया अले छंगु तुतिइ छेंग्यागु लाकां न्ह्याकाबिया। जिं छन्त भिंगु सुतियागु वसः पुंकाबियाः छन्त मू मू वंगु वसतं त्वपुयाबिया।

11 जिं छन्त तिसां तिकाः बांलाकाबिया— जिं छंगु ल्हातय् चुरि न्ह्याकाबिया, अले छंगु गःपतय् बांलाःगु सिखः क्वखायाक्काबिया,

12 जिं छंगु न्हासय् फुलिचा व छंगु न्हाय्पनय् चाःचा तयाबिया अले छंगु छेनय् बांलाःगु श्रीपेच पुइकाबिया।

13 थुकथं छ लुँ व वहः, भिंगु सूती कापः, थीकेगु कापः व बुत्ता दुगु वसतं बांलात। छंगु नयेगु नसा नचुगु छ्वचुं, कस्ति व जैतूनया चिकं खः। छ तसकं बांलात, छ रानी जुइ बहःम्ह जुल।

14 छ बांलाःगुलि छंगु नां जाति जातितय्गु दथुइ बय्बय् जुल, छाय्धाःसा जिं छन्त बियागु गौरवया कारणं छ तसकं बांलाःगु खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

15 “ ‘तर छं थःगु बांलाःगुलिइ भलसा तयाः थःगु नां बय्बय् यानाः छ छम्ह वेश्या जुल। छंगु लिक्क जुयावनीपिं न्ह्याम्हसित नं छं थःत वेश्या थें बिल, अले लँय् जूपिं न्ह्याम्हय्सित नं छंगु बांलास् बिल।

16 थःगु वसः कयाः छं रंगिबिरंगी पुजा यायेगु थाय्त दय्कल, अन हे छं थःगु वेश्याया ज्या याना हल।‡ थज्याःगु मभिंगु ज्या ला न्हापा गुबलें जूगु मदु, लिपा गुबलें जुइ नं मखु।

17 जिं छन्त बियागु लुँ, वहःयागु छंगु बांबांलाःगु तिसातपाखें छं थःगु निंतिं मिजं मूर्तित दय्काः उपिंलिसे वेश्याया ज्या यात।

18 छं थःगु बुत्ता भरय् यानातःगु वसः इमित त्वपुइत यंकल, जिगु चिकं व धुपाँय् इमिगु न्ह्याःने छाल।

19 जिं छन्त नयेगु नसा नं ज्वरय् यानाबिया, नचुगु छुचुं, कस्ति व जैतूनया चिकं छन्त नयेत बिया। तर छं उपिं इमिगु न्ह्याःने नस्वाःगु बास्ना जुइत छाल। अथे हे जुल, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

20 “ ‘अले छं जिगु निंतिं बुइकूपिं छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त यंकाः मूर्तितय्गु लागि नयेगु नसाकथं बलि छाल। छु छंगु थ्व वेश्याया ज्या चिधंगु खँ खः ला?

21 छं जिम्ह काय् म्ह्याय्पिन्त स्यानाः उपिं मूर्तितय्गु निंतिं बलि छाल।

22 छंगु थ्व फुक्क घच्चाइपुगु ज्या व वेश्याया ज्याय् छं थःगु ल्याय्म्हबलय्या दित लुममंकू— उबलय् छ नांगा, वसः मदुम्ह व थःगु हिइ ग्वारा ग्वारा तुलाच्वंगु खः।

23 “ ‘धिक्कार! धिक्कार छन्त! परमप्रभु परमेश्वरं धयादी। थ्व फुक्क मभिंगु ज्या नापनापं

24 छं थःगु निंतिं द्वम्बःचा दय्कल अले चुक पतिकं थःगु निंतिं पुजा यायेगु ततःजाःगु थाय् दय्कल।

25 लँया कुं पतिकं छं थःगु निंतिं पुजा यायेगु तःजाःगु थाय् दय्कल, अले अनं जुया वनीपिं न्ह्याम्हसित नं थःगु म्ह लःल्हानाः छं थःगु वेश्याया ज्या अप्वय्कल अले थःगु बांलाःसूयात घच्चाइपुइकल।

26 थः मिसाह्मः जलाःखलाः तःपुगु लिंग दुपिं मिश्रयापिंलिसें नं छं वेश्याया ज्या यात। थःगु वेश्याया ज्या अप्वय्काः जितः तंचाय्कल।

27 उकिं जिं थःगु ल्हाः छंगु विरोधय् ल्हहनाः, अले छंगु इलाका चिकु यानाबिया, जिं छन्त छिमि शत्रुत पलिश्ती मिसातय्गु लोभया शिकार यानाबिया। इपिं छंगु क्वह्मंगु पहःचहः खनाः वातां जूगु खः।

28 छं अश्शूरीतलिसें नं वेश्याया ज्या यात, छाय्धाःसा छ लुमधंम्ह खः। अथे जूसां छ लुमधं।

29 ब्यापार यायेगु देश बेबिलोनिया तक नं छं थःगु वेश्या ज्या थ्यंकल। अथे जूसां छ लुमधं।

30 “ ‘परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल, छंगु नुगः गुलि कमजोर, छाय्धाःसा छं लज्या मचाःम्ह छम्ह वेश्यां थें थ्व फुक्क ज्या यात।

31 लँया कुन्चा पतिकं थःगु द्वम्बः व चुक पतिकं छं थःगु पुजा यायेगु तःजाःगु थाय् दय्कल। अय्नं छ वेश्या थें जूगु मदुनि, छाय्धाःसा छं ज्यालायात घृणा यात।

32 “ ‘अय् व्यभिचारी कलाः, छं थः भाःतया पलेसा मेपिं मिजंपिन्त यय्कीगु।

33 मिजंपिन्सं सकलें वेश्यातय्त कोसेलि बी, तर छं ला अःखः थः फुक्क प्रेमीपिन्त कोसेलि बिल। छलिसें व्यभिचार यायेत इपिं प्यखेरं छन्थाय् वयेमा धकाः छं कोसेलि बिल।

34 उकिं छ थःगु वेश्या ज्याय् मेपिं मिस्त स्वयाः पा। छं याःथें वेश्याया ज्या मेपिन्सं मयाः, सुं नं छन्थाय् वयाः लसपस यायेत न्यं मवः तर छ वनाः इमिके न्यन। छाय्धाःसा छन्त सुनानं ध्यबा मब्यूसां छं थःम्हं हे ध्यबा बिल। थुकथं छ पात।

यरूशलेमया वेश्याया ज्याया सजाँय

‡ **16:16** १६:१६ हिब्रू भाषाय् थ्व पदय् लिपतय् प्यंग् खँग्वः बियातःगु दु, थुपि खँग्वःया अर्थ थुइकेत तसकं थाकु।

35 “ ‘उकिं अय् वेश्या, परमप्रभुयागु वचन न्यँ!
36 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छं व्यभिचार यानाः तसकं लज्या मचासें थःगु म्ह थः प्रेमीपिन्त क्यन, थःगु मूर्तितलिसें घच्चाइपुगु ज्या यात, अले घःतय्त थः मस्तय्गु हि छाल,
37 छं मोज यापिं, छन्त यःपिं व मयःपिं सकलें हे प्रेमीपिन्त जिं मुंके। छंगु प्यखेरं छंगु विरोधय् जिं इमित मुंके अले इमिगु न्ह्यःने छंगु नांगागु म्ह खनेदय्कः छन्त नांगा यानाबी।
38 व्यभिचार याइपिं मिसात व मनू स्याइपिं मिस्तय्त बीगु थें हे सजाँय जिं छन्त बी, जिं छंके जिगु दाहायागु तंया हि प्वंके।
39 अले जिं छन्त छं प्रेमीपिन्त लःल्हानाबी, अले इमिसं छंगु द्रुम्बःचायात थुनाबी, अले छंगु ततःजाःगु वेदीत नाश यानाबी। इमिसं छंगु वसः जबरजस्ती त्वःकी। अले छंगु बांबांलाःगु तिसात लाकाकयाः छन्त नांगा यानाः त्वःताबी।
40 इमिसं छंगु विरोधय् मनूतय्गु हल हइ, इमिसं छन्त ल्वहंतं कय्की, अले छन्त तरवारं कुचा कुचा याइ।
41 इमिसं छंगु छैंत छ्वय्काबी, अले यक्व मिसातय्गु न्ह्यःने छन्त सजाँय बी। थुकथं जिं छन्त छंगु वेश्याया ज्यापाखें पने, छं थः प्रेमीपिन्त गुबलें ज्याला नं बी माली मखु।
42 थुकथं जिं थःगु तं कम याये, अले जिगु डाहाया तं नं छपाखें चिलावनी। जि शान्त जुये, जि हाकनं तंचाये मखु।
43 “ ‘छं थःगु ल्याय्म्हबलय्या दिंयात लुममंकू, तर थ्व फुक्क ज्यापाखें जितः तंचाय्कल, उकिं जिं छंगु ज्याया लिच्वः छंगु हे छेनय् प्वंकाबी, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी। छु छंगु मेगु फुक्क घच्चाइपुगु ज्या बाहेक छं थःगु पहःचहः स्यंकूगु मदु ला?
44 “ ‘उखान धाइपिं सकसिनं छंगु बारे थ्व उखान धाइ, “गथे मां अथे म्ह्याय्।”
45 छ ला थः भाःत व मस्तय्त मयय्कूम्ह छिमि मां थें च्वं, अले छ ला धात्थें थः भाःतपिं व थः मस्तय्त मयय्कूपिं छिमि ततातकेहेँपिं थें च्वं। छिमि मां छम्ह हित्ती खः, छिमि अबु छम्ह एमोरी।✡
46 छिमि तता थःम्ह्याय्पिंनापं छंगु उत्तरपाखे च्वनीम्ह सामरिया§ खः, छिमि केहेँ थः म्ह्याय्पिंलिसें छंगु दच्छिनपाखे च्वनीम्ह सदोम खः।
47 अथे जूसां छ इमिगु पहःचहःकथं जुगु जक मखु इमिसं थें छं घच्चाइपुगु ज्या नं यात। उलि जक मखु, कम इलय् हे छं थःगु फुक्क पहःचहलय् थःत इपिं स्वयाः यक्व स्यंकल।
48 गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, छं व छिमि म्ह्याय्पिन्सं याःथें ला छिमि केहेँ सदोम व वया म्ह्याय्पिन्सं गुबलें याःगु मदु।
49 “ ‘स्व! छिमि केहेँ सदोमया पाप थ्व खः, व अले वया म्ह्याय्पिं जिराहा खः, प्वाः जाय्क नइगु, याउँक च्वनीगु, तर इमिसं गरीबत व मगाःमचाःपिन्त ग्वाहालि मयाः।
50 इपिं घमण्डी खः, इमिसं जिगु न्ह्यःने घच्चाइपुगु ज्या यात। उकिं जिं इमित नाश यानाबिया, व छं खंगु हे दु।
51 “ ‘सामरियां ला छं याःगु स्वयाः बच्छि नं पाप मयाः। इमिसं स्वयाः छं अप्वः घच्चाइपुगु ज्या याःगु दु, छं याःगु थ्व फुक्क ज्यापाखें छं थः ततातकेहेँपिन्त छ स्वयाः धर्मी खने दय्काब्यूगु दु।
52 छं थःगु बेइज्जत भोगय् या, छाय्धाःसा छं छिमि ततातकेहेँपिनिगु न्याय यात। इमिसं स्वयाः छं क्वह्यंगु पाप याःगुलि इपिं छ स्वयाः धर्मी खने दु। उकिं लज्या चा, अले थःगु बेइज्जत भोगय् या, छाय्धाःसा छं थः ततातकेहेँपिन्त धर्मी खने दय्काब्यूगु दु।
53 “ ‘अथेसां जिं सदोम व वया म्ह्याय्पिनिगु अले सामरिया व वया म्ह्याय्पिनिगु लसता व शान्ति लित हयाबी। अले इपिंलिसें छंगु लसता व शान्ति नं लित हयाबी।
54 थुकथं इमित सान्त्वना बीत थःम्हं याःगु फुक्क ज्याया निंतिं छं बेइज्जत भोगय् याइ अले छ मछाले माली।
55 छं ततातकेहेँपिं सदोम व सामरिया थःम्ह्याय्पिंनापं न्हापायागु अवस्थाय् हे लिहां वइ, अले छ नं छिमि म्ह्याय्पिंनापं न्हापायागु अवस्थाय् हे लिहां वइ।
56 छंगु घमण्डया दिनय् छं याःगु मभिंगु ज्या खनेदये न्ह्यः छिमि केहेँ सदोमया नां तक नं छं काइ मखुगु।
57 अथे जूसां एदोमया म्ह्याय्पिं व वया सकलें जःलाखःलापिं व पलिश्तीतय् म्ह्याय्पिन्सं छन्त हेस्यानाच्वंगु दु, छंगु प्यखें च्वंपिन्सं छन्त घृणा याइगु।
58 छं थःगु मभिंगु ज्या व घच्चाइपुगु ज्याया सजाँय भोगय् यानाच्वंगु दु, परमप्रभुं धयादी।
59 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छं व्यवहार याःथें जिं छलिसें व्यवहार याये, छाय्धाःसा छं जिलिसें पाफःगुयात हेला याःगु दु अले झींसं चिनागु बाचायात त्वाःथूगु दु।

✡ **16:45** १६:४५ इज १६:३ § **16:46** १६:४६सामरिया, सदोम थुपिं निगु शहर परमेश्वरया आज्ञा मानय् मयाइपिं मनूत च्वनीगु थासय् लाः। सामरिया शहर उत्तरय् च्वंगु इस्राएल देशया राजधानी खः। थन आहाब जुजु थें ज्याःपिं यक्व दुष्ट जुजुपिन्सं राज्य यात। ओम्री जुजुं सामरियाय् न्हगु राजधानी दयकूगु व आहाब जुजुं थः जुजु जूबलय् व थें हे मभिंगु ज्याखँ याःगु खँ १ राजा १६ अध्यायलय् बियातःगु दु। सदोम शहर नं तसकं मभिंगु शहर खः। छिं थ्व शहरया बारे उत्पत्ति १९ अध्यायलय् ब्वनादीफु।

60 अथे जूसां छ ल्याय्म्हबलय् छलिसें यानागु जिगु बाचायात लुमंकाः जिं छलिसें सदांया बाचा ची।
61 अले छं थःगु ज्या लुमंकी अले लज्या चायाः छिमि ततेकेहेंपिं निम्हय्सितं छं नाली। छिमि ततेकेहेंपिन्त जिं छिमि म्ह्यायपिं थें जुइत छन्त बी, खःला जिं छलिसें चिनागु बाचा थथे ला मखु।
62 थुकथं जिं छलिसें बाचा ची अले जि परमप्रभु खः धकाः छं सी।
63 छं याःगु फुक्क ज्याया निंतिं जिं प्रायश्चित यायेबलय् छं व फुक्क लुमंकी अले छ लज्या चाइ, छं लज्यां गुबलें थःगु म्हुतु चाय्की मखु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।' "

17

निम्ह इमाया बाखं

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घरानायात थ्व बाखं व उखान धा,
3 इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – बल्लाःगु पपू व ताहाकःगु रंगिबिरंगी पा दुम्ह छम्ह तःधीम्ह इमा लेबनानय् ब्वयाः वल, अले वं छपु देवदास्या दकलय् च्वय्च्वंगु च्वका ज्वन।
4 वं व कचायात त्वथुलाः ब्यापारीतय्गु छगू देशय् यंकाः ब्यापार याइपिनिगु छगू शहरय् पित।
5 " 'अनंलि वं छिमिगु देशया छुं पुसा यंकाः नायुगु जमिनय् पित। वं बैंसया सिमा थें यक्व लः दुगु थासय् व पित।
6 अले व चुलि ह्वयाः चिजाःगु चकंगु मा जुल। उकिया कचात उम्ह इमापाखे स्वल तर उकिया हा धाःसा उकियागु हे क्वय् च्वन। उकिं व दाखया मा जुल अले उकियागु कचात बुयावल अले उकी यक्व हः पिहां वल।
7 " 'तर अन बल्लाःगु पपू व यक्व पा दुम्ह मेम्ह छम्ह तःधीम्ह इमा दु। आः व दाखया मां थःत पिनातःगु थासं थःगु हा व पाखे छ्वल, अले लःया निंतिं थःगु कचात उम्ह इमापाखे चक्कंकल।
8 उकी कचात सया वयेमा, अले फल सय्काः व छगू बांलाःगु दाखमा जुइमा धकाः उकियात यक्व लः दुगु छगू नायुगु जमिनय् पिनाब्यूगु खः।'
9 "इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – व तःमा जुयामवइ ला? उकियात हांनिसें लिना मकाइ ला? अले उकियागु फल मखाइ ला, अले व सुकूमगनी ला? उकियागु फुक्क चुलि सुकूगनावनी। उकियात हांनिसें लिनाकायेत तसकं बल्लाःगु ल्हाः अथवा यक्व मनूत माली मखु।
10 उकियात मेथाय् तःसां छु व तःमा जुइ ला? पुर्बयागु फसं कय्के धुंकाः व फुक्क सुकूगनामवनी ला, व बुयावःगु थासय् हे सुकूगनामवनी ला?' "

उखानया अर्थ कंगु

11 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
12 "थ्व विद्रोही घरानायात धा, 'छु! छिमिसं थ्व खँया अर्थ मस्यू ला?' इमित धा, 'बेबिलोनयाम्ह जुजु यरूशलेमय् वल अले अनयाम्ह जुजु व भारदारतय्त थःनापं बेबिलोनय् हल।✡
13 वं जुजुया वंशयापिं मध्ये छम्हय्सित कयाः वयात पाफय्काः वलिसें सन्धि यात। अले देशयापिं मू म् मनूतय्त वं यंकल।
14 उगु राज्य वयागु अधीनय् च्वनेमा, अले हाकनं दने मफयेमा अले वयागु सन्धिया वचन पालन याना जक व दयाच्वनेमा धकाः वं थथे याःगु खः।
15 तर जुजुं सलत व तःधंगु सेना कयाहयेत मिश्र देशय् दूतत छ्वयाः वयागु विरोधय् विद्रोह यात। छु व ताःलाइ ला? थज्याःगु ज्या याइम्ह छु व बचय् जुइ ला? सन्धि त्वाःथलाः नं छु व सजाँयपाखें बचय् जुइ ला?
16 " 'गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, व बेबिलोनय् सी। वयात बेबिलोनयाम्ह जुजुं गद्दीइ तःगु खः, वं वलिसें पाफःगु खँयात हेला याःगु खः, अले वं वलिसें याःगु सन्धि त्वाःथूगु खः।✡
17 बेबिलोनयाम्ह जुजुं यरूशलेमयापिं यक्व मनूत स्यायेत ल्वहं व चायागु द्रुम्बःचा थनाः घेरय् याइबलय् थःके तःधंगु सेना व यक्व सिपाइँत दुम्ह फारों नं वयात ग्वाहालि याये फइ मखु।
18 वं बाचा त्वाःथल, अले पाफःगुयात हेला यात, बचं बियाः नं वं थ्व फुक्क याःगुलि व बचय् जुइ मखु।
19 " 'अथे जुयाः परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – वं जिलिसें पाफःगुयात हेला यात अले जिगु बाचा त्वाःथल, उकिं गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जिं वयात सजाँय बी।✡
20 जिं वयागु विरोधय् थःगु जाः ह्वले, अले व जिगु जालय् लाइ। जिं वयात बेबिलोनय् हये, वं जितः विश्वासघात याःगुलिं जिं वयागु इन्साफ याये।

✡ **17:12** १७:१२-१५ २ राज २४:१५-२०; २ इति ३६:१०-१३; यर ३७:५-८ ✡ **17:16** १७:१६-१८ २ राज २५:१-७; यर ३९:१-७ ✡ **17:19** १७:१९-२१ २ राज २५:५; २ इति ३६:१४-१७

21 वया सकलें बिस्युं वंपिं दक्वसिबय् बांलाःपिं सिपाइँतयत् तरवारं स्याइ, म्वानाच्वंपिं प्यखें छ्यालब्याल जुइ। अले छिमिसं
जि परमप्रभुं हे थ्व खँ धाःगु खः धकाः सी।'
22 "परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं थःम्हं हे देवदास्या च्वकां छपु चुलि कयाः उकियात पी। जिं उकिया दकलय्
च्वय्यागु कचां छपु क्यातूगु चुलि लिकयाः थुकियात तज्जाःगु व च्वय् थ्यंक थ्यंगु पहाडय् पी।
23 इस्राएलया पहाडया च्वका च्वकाय् जिं व पी। उकिया कचात दइ अले वं फल सय्की, अले व छमा देवदास्या बांलाःगु
सिमा जुइ। फुक्क कथंयापिं झंगःपन्छितय्सं उकी स्वँ दय्की, अले उकिया किचलय् इपिं च्वनी।
24 गुँयागु फुक्क सिमातय्सं तःमागु सिमायात चीमागु याइम्ह, चीमागु सिमायात तःमागु याइम्ह, वाउँगु सिमायात गंकाबीम्ह
अले गंगु सिमायात वाउँकाबीम्ह जि परमप्रभु हे खः धकाः गुँयागु फुक्क सिमातय्सं सी।
" 'जि परमप्रभुं हे धयागु खः, व जिं या हे यागे।' "

18

धर्मी परमेश्वरया न्याय

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "इस्राएल देशया बारे धाःगु थ्व उखान हाकनं दोहरय् याःगुया अर्थ छु खः
" 'पाउँसे च्वंगु दाख मांबौनं नल,
वा तुन काय् म्ह्यायपिनिगु'?✡
3 "गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, छिमिसं थ्व उखान इस्राएलय् हाकनं गुबलें धाये खनी मखु।
4 छाय्धाःसा फुक्क प्राण जिगु हे खः। गथे बौया प्राण अथे हे काय्या प्राण नं जिगु खः। सुनां पाप याइ, व हे सी।
5 "धाये कि, छम्ह मनू न्याय
व खःगु ज्या याइम्ह धर्मीम्ह खः,
6 वं डाँडाय् दुगु पुजा याइगु थासय् नःगु मदु,
अथवा इस्राएलया घरानाया मूर्तितपाखे स्वःगु मदु।
वं थः जःलाखःलाया कलाःयात स्यंकूगु मदु
व थीमज्यू जुयाच्वंम्ह मिसानापं घंगु मदु।
7 वं सुयातं क्वत्यली मखु
तर त्यासा काःम्हय्सित वयागु बर लितबी।
वं खुया काइ मखु,
तर नये पित्याःम्हसित थःगु नयेगु नसा बी,
नांगायात थःगु वसः फिका बी।
8 वं ब्याज कयाः दां त्याये बी मखु
अले ब्यूगु स्वयाः अप्वः काइ मखु।
मनू मनूया दथुइ खःकथं न्याय याइ।
9 वं जिगु विधि पालन याःगु दु
अले विश्वास यायेबहः जुयाः जिगु नियम पालन याःगु दु।
थज्याःम्ह मनू धर्मीम्ह खः,
व धात्थें म्वानाच्वनी,
परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी।✡
10 "धाये कि, वया तंगुल काय् दु, गुम्ह मनू स्याइम्ह खः अथवा थुपिं मध्ये मेगु छुं नं ज्या याइम्ह खः,
11 खः ला वया बौनं थुपिं मध्ये छगू नं ज्या याःगु मदु।
"वं डाँडाया पुजा याइगु थासय् नइगु,
थः जःलाखःलाया कलाःयात स्यंकीगु,
12 गरीब व मगाःमचाःपिन्त क्वत्यलीगु,
खुइगु, बरः तयातःगु सामान लित मबीगु,
मूर्तितपाखे स्वइगु व
घच्चाइपुस्से च्वंगु ज्या याइगु।

✡ **18:2** २८:२ यर ३१:२९ ✡ **18:9** २८:९ लेवी १८:५

13 वं ब्याज कयाः दां त्याये बीगु अले ब्यूगु स्वयाः अप्वः काइगु।
"छु! थज्याःम्ह मनू म्वानाच्वनी ला? व म्वानाच्वनी मखु। वं थ्व फुक्क घच्चाइपुगु ज्या याःगुलि वयात स्यानाः हे
छ्वयेमाः, वयागु हि वयागु हे छेनय् लाइ।
14 "तर धाये कि, वया छम्ह थः बौनं याःगु फुक्क पाप खंम्ह छम्ह काय् दु तर वं बौनं थें थज्याःगु ज्या याःगु मदु।
15 "वं डाँडाय् पुजा याइगु थासय् नइ मखु,
वं इस्राएलया घरानाया मूर्तिपाखे स्वइ मखु,
वं थः जःलाखःलाया कलाःयात स्यंकी मखु।
16 वं सुयातं क्वत्यलेगु ज्या याइ मखु,
तर त्यासा काःम्हय्सित वयागु बर लितबी।
वं खुया काइ मखु,
तर नये पित्याःम्हसित थःगु नयेगु नसा बी,
नांगायात थःगु वसः फीकाबी।
17 वं पापपाखें थःगु ल्हाः तापाक हे तइ,
वं ब्याज कयाः दां त्याये बी मखु अले ब्यूगु स्वयाः अप्वः काइ मखु।
वं जिगु नियम पालन याइ
अले जिगु विधि पालन याइ।
"व थः बौनं याःगु पापं यानाः सी मखु। व धात्थें हे म्वाइ।
18 तर वया बौ थःगु अधर्म यानाः सी, छाय्धाःसा वं जबरजस्ती कायेगु यात, थः किजायात लुतय् यात अले थः मनूतय्
दथुइ मभिंगु ज्या यात।
19 "अय्नं छिमिसं न्यनीगु, 'काय्नं थः बौया दोष छाय् भोगय् याये म्वाः?' काय्नं न्याय व खःकथं ज्या याःगु दु अले
जिगु विधि बांलाक पालन याःगुलि व धात्थें म्वाइ।
20 सुनां पापयात, व हे सी। काय्नं थः अबुया दोषया फल भोगय् याइ मखु, न अबुं काय्म्हय्सिगु पाप भोगय् याइ। धर्मीयात
थःगु धार्मिकताया फल व दुष्टयात थःगु मभिंगु ज्याया फल दइ।✡
21 "तर सुं दुष्टम्ह मनुखं थःम्हं याःगु फुक्क पाप त्वःताः जिगु विधि पालन यात धाःसा अले न्याय व खःकथं ज्या यात
धाःसा, व धात्थें हे म्वाइ। व सी मखु।
22 वं याःगु छुं नं अपराध वयागु विरोधय् लुमंकीगु जुइ मखु। वं धर्म याःगुलि व म्वाइ।
23 "छु! दुष्ट सीबलय् जि लय्ताइ ला? परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी। बरु थःगु पहः त्वःताः इपिं म्वाःगु जितः स्वयेमास्ति
मवइ ला?
24 "तर धर्मी मनुखं थःगु धार्मिकता त्वःताः पापयात, अले दुष्ट मनुखं याःगु घच्चाइपुगु ज्या यात धाःसा छु व म्वाइ ला?
वं न्हापा याःगु छुं नं धर्मया ज्या लुमंकीगु जुइ मखु। वयागु विश्वासघात व वं याःगु पापया कारणं व सी।
25 "अय्नं छिमिसं धाइगु, 'परमप्रभुं खःगु ज्या यानामदी।' अय् इस्राएलया घराना, न्यँ, छु जिं खःगु ज्या यानागु मदु ला?
छु छिमिसं हे मखुगु ज्या यानाच्वनागु मदु ला?
26 धर्मी मनुखं थःगु धार्मिकता त्वःताः पापयात धाःसा, उकिया लागि व सी। वं याःगु पापं हे व सी।
27 तर दुष्ट मनुखं थःम्हं यानाच्वंगु मभिंगु ज्या त्वःताः खःगु ज्या यात धाःसा, वं थःगु प्राण बचय् याइ।
28 वं बिचाः यानाः थःम्हं याःगु फुक्क अपराध लुमंकी अले व त्वःती। उकिं व धात्थें हे म्वाइ, व सी मखु।
29 अय्नं इस्राएलया घरानां धाइगु, 'परमप्रभुं खःगु ज्या यानामदी।' अय् इस्राएलया घराना, छु जिं खःगु ज्या यानागु मदु
ला? छु छिमिसं मखुगु ज्या यानाच्वनागु मदु ला?
30 "अथे जुयाः अय् इस्राएलया घराना, जिं छिपिं छम्ह छम्हय्सिगु न्याय वयागु पहःचहःकथं याये, जि, परमप्रभु परमेश्वर
न्ववानागु दु। पस्ताय् चा, थःगु फुक्क अपराधपाखें लिहां वा, अले छिमिगु पाप छिमिगु पतनया कारण जुइ मखु।
31 छिमिसं यानाच्वनागु फुक्क अपराध त्वःति, न्हगु नुगः व न्हगु आत्मा का, अय् इस्राएलया घराना, छिपिं छाय् सीगु?
32 छाय्धाःसा जि सुं सीगु खनाः लय्ताइम्ह मखु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, पस्ताय् चा, अले म्वाना च्वँ!"

19

इस्राएलया जुजुपिनिगु निंति शोकया म्ये

1 "इस्राएलया शासकतय्गु बारे छं थ्व बिलापया म्ये न्यंकि,

✡ **18:20** १८:२० व्य २४:१६

2 अले थथे धा,
“ ‘छिमि मां छु खः?
व सिंहतय्गु दथुइ दुम्ह छम्ह मिसाम्ह सिंह खः।
ल्यायम्हपिं सिंहतय्गु दथुइ ग्वारातुलाः
वं थः मस्तय्त लहित।
3 उपिं मस्त सिंहत मध्ये छम्हय्सित वं लहिनाः तःधिकः यात,
अले व छम्ह बल्लाःम्ह सिंह जुल।
वं शिकार यायेगु सय्कल
अले मनूत नल।✡
4 जाति जातियापिं मनूतय्सं वयागु बारे न्यन।
इमिसं गाः म्हुल, अले व उकी लात।
इमिसं वयात हुकं लुयायंकाः
मिश्र देशय् यंकल।

5 “ ‘वं थःम्हं आशा यानागु पूमवंगु खनाः थः मस्त मध्ये मेम्ह छम्हसित काल,
अले वयात छम्ह बल्लाःम्ह सिंह दय्कल।
6 व सिंहतय्गु दथुइ थुखे उखे वये वने याना जुल।
छाय्धाःसा व आः छम्ह बल्लाःम्ह सिंह जुइ धुंकल।
वं शिकार यायेगु सय्कल,
वं मनूत नल।✡
7 वं इमिगु किल्लात स्यंकाबिल,
इमिगु शहरत तहसनहस यानाबिल।
व थ्वय्क हाःगु सलं देश
व अन दुपिं सकलें ग्यात।
8 अले प्यखें च्वंगु जाति जातियापिं मनूत
थथःगु लागां वलिसें लडाइँ यायेत वल,
इमिसं वयात ज्वनेत जाः ह्मल,
अले व इमिगु गालय् लात।
9 इमिसं वयात हुकं पन्जलय् तयाः बेबिलोनयाम्ह जुजुयाथाय् हल।
इस्राएलया डाँडा डाँडाय्
वयागु सः गुबलें ताये मदय्मा धकाः
इमिसं वयात कुनातल।

10 “ ‘छिमि मां लःया लिक्क पिनातःगु छंगु दाखक्यबया दाखया मा थें खः,
गुगु यक्व लः दुगुलि फल व कचां जाःगु दु।
11 शासकतय्गु राजदण्ड दय्केत
उकी बल्लाःगु कचात दु।
ख्वातुगु कचातय्गु दथुइ
व तज्जाः जुयाः थाहां वल।
उकिया कचात यक्व दु।
व तज्जाः खने दु।
12 तर तंम्वय् उकियात लिनाकाल।
उकियात बँय् वांछ्वयाबिल।
पुर्बयागु क्वाःगु फसं उकियात गंकाबिल,
उकिया फुक्क फल कुतुंवन।
उकियागु बल्लाःगु कचात फुक्क गन,

✡ **19:3** १९:३-४ २ राज २३:३१-३४; २ इति ३६:१-४ ✡ **19:6** १९:६-७ यर २१:११—२२:१९

मिं उपिं भस्म जुल।
13 आः उकियात मरुभूमिइ पिल,
गंगु व लः मदुगु थासय्।
14 उकिया मू कचात मध्ये छपु कचां मि पिहां वल,
अले उकिं उकिया फलत
व कचात भस्म यानाबिल।
आः उकी शासकया राजदण्ड यायेत ज्यूगु
छपु नं कचा मन्त।'
"थ्व छपु बिलापया म्ये खः अले मनूतय्सं इपिं गुलि दुःखी जूगु खः धकाः क्यनेत थ्व म्ये हालाच्वनी।"

20

विद्रोही इस्राएल

1 न्हय्गूगु दँया न्यागूगु लाया झिन्हु दुखुन्हु* इस्राएलया छुं धर्मगुस्त वयाः परमप्रभुया सल्लाह कायेत जिगु न्ह्यःने फेतुत।
2 अबलय् परमप्रभुयागु वचन जिथाय् वल,
3 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया धर्म गुस्तय्त थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छु छिपिं जिके सल्लाह काःवयागु ला? गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जिं छिमित सल्लाह काय्के बी मखु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।'
4 "छं इमिगु न्याय या, इजकिएल! छं इमिगु न्याय या! इमित इमि पुर्खातय्गु घच्चाइपुगु ज्या लुमंकाब्यु!
5 अले इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – गुखुन्हु जिं इस्राएलयात ल्यया, जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः याकूबया घरानालिसें पाफया, अले मिश्र देशय् जि इमिगु न्ह्यःने खनेदय्क वया अले पाफयाः जिं इमित "जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः" धकाः धया।✡
6 उखुन्हु हे जिं इपिंलिसें जिं इमित मिश्र देशं लिगनाः हयाः जिं इमिगु निंतिं ल्ययागु छगू देशय् हये धकाः नं पाफया। व मेगु फुक्क देश स्वयाः बांलाः, अन दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु।
7 अले जिं इमित धया, "छिपिं सकसिनं थथःगु मिखा वंकूगु उपिं घच्चाइपुगु मूर्तित वांछ्व! अले थःत मिश्र देशयागु मूर्तितपाखें अशुद्ध याये मते! जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।"
8 " 'तर इमिसं जिगु विरोध यानाः जिगु खँ मन्यन, इमिसं न्ह्याबलें लुमंका च्वनीगु उपिं घच्चाइपुगु मूर्तित वांमछ्वः, न इमिसं मिश्र देशया मूर्तित हे त्वःतल। उकिं जिगु तं क्वलाकेत इपिं मिश्र देशय् दुबलय् हे इमिके जिगु तं प्वंके धकाः ख्याच्वः बिया।
9 तर जिं अथे मयाना, छाय्धाःसा जिं जिगु नांया इज्जतयात रक्षा यायेगु ज्या याना। जिं इस्राएलीतय्त मिश्र देशं पितहःगु खंपिं जःखः च्वंगु जातितय्गु दथुइ जिं थःगु नांयात बदनाम जुइके मबिया।
10 उकिं जिं इमित मिश्र देशं पिकयाः मरुभूमिइ हया।
11 अन जिं इमित जिगु विधित बिया, अले जिगु नियमत क्यना, सुनां थुपिं पालन याइ व मनू उकिं यानाः म्वाइ।✡
12 हाकनं इमित पवित्र याइम्ह जि परमप्रभु हे खः धइगु खँ इमिसं सीमा धकाः इमिगु व जिगु दथुइ चिंया लागि जिं इमित विश्रामबारत नं बिया।✡
13 " 'अय्नं इस्राएलयापिं मनूतय्सं मरुभूमिइ जिगु विरोधय् विद्रोह यात। इपिं जिगु विधिकथं व आज्ञा कथं मजु, तर इमिसं जिगु नियमयात हेला यात, खः ला उपिं पालन याइपिं मनूत उपिंपाखें हे म्वाइ। जिगु विश्रामबारत इमिसं पूरा अशुद्ध यानाबिल। उकिं जिं धया, "थ्व हे मरुभूमिइ इमिके जिगु तं प्वंकाः इमित नाश यानाबी।"
14 तर गुगु जातियापिं मनूतय्गु मिखाया न्ह्यःने जिं इमित पित हया, उपिं जातियापिं मनूतय्गु मिखाया न्ह्यःने जिगु नां अपवित्र मजुइमा धकाः जिं जिगु नांया इज्जतयात रक्षा यायेगु ज्या याना।
15 हाकनं जिं इमित बियागु मरुभूमिइ "दुरु व कस्ति बाः वयाच्वंगु अले फुक्क देशत स्वयाः बांलाःगु देशय् जिं इमित हये मखु" धकाः इपिंलिसें पाफया,✡
16 छाय्धाःसा इमिसं जिगु नियमयात हेला यात, अले इपिं जिगु विधिकथं मजुल, जिगु विश्रामबारतय्त अपवित्र यात। छाय्धाःसा इमिगु मन इमिगु मूर्तितपाखे वनाच्वंगु खः।
17 अय्नं जिं इमित नाश मयासें दया याना, अले मरुभूमिइ इमित सिधय्कामछ्वया।
18 जिं मरुभूमिइ इमि काय् म्ह्याय्पिन्त धया, "छिपिं थः पुर्खातय्गु विधिकथं जुइ मते, इमिगु नियम मानय् याये मते, इमिगु मूर्तित पुजा यानाः थःत अशुद्ध याये मते।

---

* **20:1** २०:१ १४ अगष्ट ५९१ बी.सी. ✡ **20:5** २०:५-६ प्रस ३:१५-१७; यर ११:५ ✡ **20:11** २०:११ लेवी १८:५ ✡ **20:12** २०:१२ प्रस ३१:१३-१७ ✡ **20:15** २०:१५ गन्ती १४:२६-३५

19 जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः। जिगु विधिकथं जु! होसियार जुयाः जिगु नियम पालन या!
20 जिगु विश्रामबारयात पवित्र तयाति! गुकिं यानाः व छंगु व जिगु दथुइया बाचाया छगू चिं जुइ! अले छिमिसं जि हे परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः धकाः सी।"
21 " 'तर इमि काय्म्ह्यायपिन्सं नं जिगु विरोधय् विद्रोह यात। इपिं जिगु उजंकथं मजुल, अले जिगु व्यवस्था पालन यायेत होशियार मजू, "खः ला उपिं पालन याःसां मनूत उपिंपाखें हे म्वाइ" अले इमिसं जिगु विश्रामबारयात अशुद्ध यात। उकिं जिगु तं क्वलाकेत इपिं मिश्र देशय् दुबलय् हे इमिके जिगु तं प्वंके धकाः ख्याच्वः बिया।
22 तर जिं इमित पित हयागु खंपिं जातितय्गु न्ह्याःने जिगु नां बदनाम मजुइमा धकाः जिं थःगु ल्हाःयात पना, जिं जिगु नांया इज्जतयात रक्षा यायेगु ज्या याना।
23 हाकनं मरुभूमिइ जिं इपिंलिसें, "जिं इमित जाति जातियापिं मनूतय्गु दथुइ छ्यालब्याल यानाबी, अले देश देशय् छिमित छ्यालब्याल यानाबी" धकाः पाफया,✡
24 छाय्धाःसा इमिसं जिगु नियम मानय् मयात, जिगु विधितय्त हेला यात, अले जिगु विश्रामबारयात अशुद्ध यात। इमिगु मिखा थः पुर्खातय्गु मूर्तितपाखे वनाच्वन।
25 अले जिं इमित ज्यालगय् मजुगु नियम बिया, अले इपिं म्वानाच्वने मफइगु विधि बिया।
26 इमित वातां यायेत जिं इमित उपिं हे बलिदानतपाखें अपवित्र याकेबिया, गुगु बलिदानय् इमिसं थः फुक्कं न्हापा बूपिन्त मिइ बलि छाल। इमिसं जि परमप्रभु इमि परमेश्वर खः धयागु सीमा धकाः थथे याना।'

न्याय व लिथापं

27 "उकिं अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलयापिं मनूतलिसें खँ ल्हा, इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जितः त्वःताः छिमि पुर्खातय्सं जिगु अपमान यात।
28 जिं पाफयाः इमित बी धयागु देशय् इमित हयाबलय्, गन गन इमिसं तःज्जाःगु वा झ्याम्म जुगु सिमा खन, अन अन इमिसं थःगु बलिदानत छाल, जितः तं पिकाइगु इमिगु भेटी छाल। इमिसं थःगु नस्वाःगु गुँगु थन अले थःगु त्वँसाबलि छाल।
29 अले जिं इमित न्यना– छिपिं वनाच्वनागु पुजा याइगु थाय् छु खः?' " थौं तक नं व थाय्यात बामा† धाइ।
30 "उकिं इस्राएलया घरानायात धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छु! छिमिसं थः पुर्खातय्सं थें थःत अशुद्ध यायेगु ला? इमिगु घच्चाइपुगु ज्याकथं व्यभिचारी थें ज्या यायेगु ला?
31 छिमिसं थः मस्तय्त कोसेलिकथं मिइ बलि छायाः थौं तक हे थःगु मूर्तितपाखें थःत अशुद्ध यानाच्वंगु दु। अय् इस्राएलया घराना, छु! जिं छिमित जिके सल्लाह काय्के बीगु ला? गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, छिमिसं जिके न्यनेकने यायेदइ मखु।
32 " 'छिमिसं धाइगु, "जिमित सिँ व ल्वहंयागु सेवा याइपिं जातित थें, संसारयापिं मनूत थें जुइ मास्ति वः।" तर छिमिगु मनय् दुगु खँ गुबलें पूरा जुइ मखु।
33 गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये, जिं छिमित बल्लाःगु ल्हातं, अले चक्कंगु लपुं तं प्वंकूं प्वंकूं राज्य याये।
34 जिं छिमित बल्लाःगु ल्हाः व चक्कंगु लपुं तं प्वंकूं प्वंकूं जाति जातियापिं मनूतय्गु दथुं लिगना हये, अले छिपिं छ्यालब्याल जूगु देशं जिं छिमित मुंके।
35 जिं छिमित जाति जातितय्गु मरुभूमिइ हये, अले अन जिं इमिगु न्ह्याःने हे छिमिगु न्याय याये।
36 जिं मिश्र देशय् छिमि पुर्खातय्गु न्याय यानागु थें हे जिं छिमिगु न्याय याये। जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।
37 छिपिं फै थें जिगु कथिया क्वं वनीबलय् जिं छिमित स्वये, अले छम्ह छम्ह यानाः ल्याःखनाः बाचाया बन्धनय् हये।
38 जिं छिपिं मध्ये जिगु विरोधय् अपराध याइपिं फुक्क विद्रोहीतय्त पितछवयाः छिमित शुद्ध याये। इपिं च्वनाच्वंगु देशं इमित जिं हयेगु जूसां इपिं इस्राएल देशय् दुहां वने दइ मखु। अले जि हे परमप्रभु खः धकाः छिमिसं म्हसी।
39 " 'हे इस्राएलया घराना, छिमिगु बारे, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – वनाः छिपिं सकसिनं थथःगु मूर्तियात पुजा या! तर लिपा छिमिसं धात्थें हे जिगु खँ न्यनी, अले छिमिसं जिगु पवित्र नांयात थःगु कोसेलि व मूर्तितपाखें गुबलें अशुद्ध याइ मखु।'
40 छाय्धाःसा परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, 'थ्व देशय् इस्राएलया फुक्क घरानां जिगु पवित्र पर्वत, इस्राएलया तज्जाःगु पर्वतय् जिगु सेवा याइ, अन जिं इमित नालाकाये। अन हे जिं छिमिगु बलिदानत, भेटीत व छिमिगु दकलय् भिंगु भिंगु क्वस्यलितनापं छिमिगु बलित कायेगु याये।
41 जिं छिमित जाति जातितपाखें पित हयेबलय् अले छिमित छ्यालब्याल जुयाच्वंगु देशं छिमित मुंकेबलय् छिमित नस्वाःगु धुपाँय् थें नाले। अले जाति जातितय्गु न्ह्याःने जिं थःम्हं थःत छिमिगु दथुइ पवित्र क्यने।

✡ **20:23** २०:२३ लेवी २६:३३ † **20:29** २०:२९बामा थुकिया अर्थ "पुजा याइगु थाय्" खः।

42 जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः छिमित बी धकाः छिमि पुर्खातलिसे पाफयागु इस्राएल देशय् हयेबलय् छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
43 छिमिगु गुगु पहःचहः व ज्यापाखें छिपिं अशुद्ध जुगु खः, उपिं छिमिसं अन लुमंकी। अले छिमिसं याःगु मभिंगु ज्याया लागि छिमिसं थःम्हं थःपिन्त मययेका हइ।✡
44 हे इस्राएलया घराना, छिमिगु मभिंगु पहःचहः व स्यंगु ज्याकथं मखु, तर जिं जिगु नांया इज्जतयात रक्षा यायेत जिं छिपिंलिसे व्यवहार यायेबलय् छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी। परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।' "

दच्छिनया विरोधय् न्याय

45 हाकनं परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
46 "अय् सीमानिम्ह मनु, थःगु ख्वाः दच्छिनपाखे स्वय्काः दच्छिन पाखेया विरोधय् न्ववा! झाः दुगु दच्छिनया देशयागु विरोधय् अगमवाणी ल्हा!
47 झाः दुगु दच्छिनया देशयात धा, 'परमप्रभु परमेश्वरया थ्व वचन न्यँ! वय्कलं थथे धयादी – जिं छंके मि तयाबी। उकिं छंगु फुक्क वाउँगु सिमा व गंगु सिमायात भस्म यानाबी। उकिया ह्माना ह्माना च्यानाच्वंगु मि सी मखु तर दच्छिनंनिसें उत्तर तकया फुक्क लागायात भस्म यानाबी।
48 जि परमप्रभुं हे व मि तयाब्यूगु खः धकाः सकसिनं सी। अले व सी मखु।' "
49 जिं धया, "हे परमप्रभु परमेश्वर, इमिसं ला जिगु बारे थथे धयाच्वंगु दु, 'थ्वं उखान जक धाःगु, मखु ला?' "

21

परमेश्वरया न्याययागु तरवार

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, थःगु ख्वाः यरूशलेमपाखे स्वय्काः पवित्र थाय्या विरोधय् अगमवाणी ल्हा! इस्राएल देशया विरोधय् अगमवाणी ल्हा,
3 वयात थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी, स्व! जि छंगु विरोधय् दु। जिं दापं थःगु तरवार लिकयाः छिपिं मध्ये धर्मी व दुष्ट निखलःसितं स्यानाबी।
4 धर्मी व दुष्ट निखलःसित जिं खतम यानाबी, अथे जुयाः दच्छिनंनिसें उत्तर तक फुक्कसिगु विरोधय् जिगु तरवार दापं पिहां वइ।
5 थुकथं जि, परमप्रभुं हे थःगु तरवार दापं लिकाःगु खः धकाः फुक्कसिनं सी। व दापय् हाकनं लिहांवनी मखु।'
6 "अय् सीमानिम्ह मनु, झसुका ति! ख्वःगु नुगलय् तसकं दुःख चायाः इमिगु न्ह्यःने झसुका ति!
7 अले इमिसं छन्त 'छं छाय् झसुका तयाच्वनागु' धकाः न्यन धाःसा थथे लिसः ब्यु, 'वयाच्वंगु खबरं यानाः सकसिगु नुगः खाइ अले सकसिगु ल्हाः याताप्याता जुइ। सकसिगु नुगः क्वतुनी अले सकसिगु पुलि लः थें याग्लाप्याग्ला जुइ। स्व! थथे जुइत्यंगु दु, अले थथे हे जुइ,' जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये।"
8 हाकनं परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
9 "अय् सीमानिम्ह मनु, अगमवाणी ल्हानाः थथे धा, 'परमप्रभुं थथे धयादी,
" 'छपु तरवार, ज्वय्कातःगु तरवार
व प्वालप्वाल थीकातःगु तरवार,
10 स्यायेत ज्वय्कातःगु,
हाबलासा थें प्वालाक्क च्यायेत थीकातःगु।
" 'छु! जिपिं जिम्ह काय् यहूदाया राजदण्डय् लय्तायेगु ला? तरवारं ला अज्याःगु फुक्क कथियात हेला याइ।
11 " 'तरवारयात छ्यलेत प्वालप्वाल थीकल अले ज्वय्कल,
ल्हातय् ज्वनेत,
व स्याइम्हय्सिगु ल्हातय् बीत तयार याःगु दु।
12 अय् सीमानिम्ह मनु, तसलं ख्वयाः बिलाप या!
छाय्धाःसा थ्व जिगु प्रजाया विरोधय् दु।
थ्व इस्राएलया फुक्क शासकतय्गु विरोधय् दु।
इमित जिम्ह मनूतनापं हे तरवारया अधीनय् ब्यूगु दु।
उकिं छाति दा!

✡ **20:43** २०:४३ इज ३६:३१

13 “ ‘धात्थें हे परीक्षा वइ, अले तरवारं हे हेला याइगु यहूदाया राजदण्ड हे दया मच्वन धाःसा? परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’
14 “उकिं अय् सीमानिम्ह मनु,
अगमवाणी ल्हा, ल्हातं ल्हातय् दा।
तरवार, खः, तरवारं निकः तक पालेमा!
खः, स्वकः तक नं!
थ्व तरवार स्याये पालेत खः।
तःधंगु नाशया निंतिं फुक्कपाखें वं इमित घेरय् याइ।
15 मनूतय्गु नुगः ग्यानाः नाया वनेमा,
अले यक्व मनूत क्वःदयेमा धकाः
इमिगु फुक्क मू ध्वाखाय् स्याये पालेत
जिं तरवार तयागु दु।
हाबलासा थें थींत उकियात दय्कूगु दु,
उकियात स्याये पालेत ज्वनी।
16 अय् तरवार, छंगु धाः गुखेपाखे स्वःगु दु,
जवपाखे कि खवपाखे,
छ उखेपाखे हँु!
17 जिं नं ल्हातं ल्हातय् दाये,
अले जिगु तं क्वलाइ।
जि परमप्रभुं हे धयागु खः।”

बेबिलोनयाम्ह जुजुं ज्वखना स्वइ

18 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
19 “अय् सीमानिम्ह मनु, बेबिलोनयाम्ह जुजु तरवार ज्वनाः वइगु निपु लँय् चिं ति। थुपिं निपु लँ छगू हे देशं शुरु जूगु जुइ, उकिया दोबातय् छगू नां च्वइगु थां ति।
20 छं अम्मोनीतय्गु रब्बा शहरय् तरवार वयेत छपु लँ व यहूदा अले किल्ला दुगु यरूशलेम शहरय् तरवार वयेत छपु लँ ल्य!
21 छाय्धाःसा बेबिलोनयाम्ह जुजु ज्वखना स्वयेत निपु लँ बायावनीगु थासय् दोबातय् दनी। वं वाणत चिट्ठा तइ, वं थः मूर्तितलिसें सल्लाह काइ, वं पशुया स्यैं जाँचय् याइ।
22 पःखाः तछ्यांइगु ततग्वःगु धलिंत तयेत, तसलं स्याये पालेत आज्ञा बीत, लडाइँया सः न्यंकेत, ध्वाखा तछ्यायेत तग्वःगु धलि तयेत, ढ्म्बःचा थकायेत व घेरय् याइगु चाया पःखाः दय्केत वयागु जव ल्हातय् यरूशलेमया चिट्ठा लाइ।
23 यरूशलेमयापिं मनूतय्सं थ्व मखुगु ज्वखनाः खः धकाः बिचाः याइ, छाय्धाःसा इमिसं बेबिलोनियानापं सन्धि याःगु खः। तर बेबिलोनियायाम्ह जुजुं इमिगु दोष लुमंकी अले हमला यानाः इमित ज्वनी।
24 “उकिं परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, ‘तःकः मछि हे छिमिसं छिमिगु पाप व अपराध जितः लुमंकाब्यूगु दु। छिमिसं थुकियात सुचुकेगु तक नं मयाः। छिमिसं याःगु फुक्क खँय् छिमिसं थःगु पाप क्यनी। उकिं यानाः हे छिमित शत्रुतय्सं ज्वना यंकी।
25 “ ‘अय् इस्राएल्याम्ह अपवित्र व दुष्ट शासक, छंगु लिपांगु दिं व सजाँयया ई थ्यंकः वःगु दु।
26 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – फेटा लिका! मुकुट नं त्वः! आः हाकनं छुं खँ न्हापा थें जुयाच्वनी मखु। चिधंपिन्त तःधंकीगु जुइ, अले तःधंपिन्त चिधं याइ।
27 नाश! नाश! जिं थ्व शहरयात सत्यानाश यानाबी। थ्व शहरयात न्याय यायेगु अधिकार दुम्ह मवतले हाकनं थ्व शहरयात दय्की मखु। व वये धुंकाः जिं वयात थ्व लःल्हानाबी।’ ”

अम्मोनीतय्गु विरोधय् अगमवाणी

28 “अय् सीमानिम्ह मनु, छं अगमवाणी यानाः धा, ‘अम्मोनीत व इमिगु अपमानया बारे परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“ ‘छपु तरवार, छपु तरवार,
दापं स्याये पालेत लिकाःगु दु।
हाबलासा थें प्वालाक्क च्वायेत
व थीकातःगु दु।✡
29 छंगु बारे मखुगु दर्शन खंसां तबि,

✡ **21:28** २१:२८-२९ यर ४९:१-६; इज २५:१-७; आमो १:१३-१५; सप २:८-११

छंगु लागि मखुगु ज्वखना स्वःसां तबि
उपिं स्याये हे माःपिं दुष्टत,
गुपिनिगु दि वये धुंकल,
गुपिनिगु लिपांगु सजाँयया ई वये धुंकल,
इमिगु ककुइ पालेत व तरवारयात छ्यलीगु जुइ।

30 “ ‘व तरवार दापय् ति!
अय् तरवार, छन्त दय्कूगु थासय् हे,
छं पुर्खातय्गु देशय् हे
जिं छंगु इन्साफ याये।
31 जिं थःगु तं छंके प्वंके।
जिगु च्याःगु तंया मि छंगु विरोधय् पिकाये।
जिं छन्त नाश याये सःपिं
व दयामदुपिं मनूतय्गु ल्हातय् बी।
32 छ मिया लागि सिँ जुइ।
छंगु हि छंगु हे देशय् बाः वइ।
छन्त हाकनं गुबलें लुमंकीगु जुइ मखु,
छाय्धाःसा जि परमप्रभुं हे थ्व खँ धयागु खः।’ ”

22

यरूशलेमयागु तःधंगु पाप

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,

2 “अय् सीमानिम्ह मनु, छु छं वयागु न्याय याये, मखु ला? छु छं थ्व ज्यानमारा शहरया न्याय याये, मखु ला? छं वयागु फुक्क घच्चाइपुगु ज्या वयात कनाब्यु।

3 अले वयात थथे धा, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, ‘हे शहर, थःत अशुद्ध यायेत मूर्तित दय्कूम्ह, थःगु हे अन्तया ई हयेत, थःगु हे दथुइ हि बाः वय्कूम्ह शहर!

4 छं बाः वय्कूगु हिं यानाः छ दोषी जूगु दु। छं दय्कूगु मूर्ति यानाः छ अशुद्ध जूगु दु। छंगु नाशया दिं वये धुंकल। छंगु ई फुत। जिं छन्त संसार न्यंकं न्हीकीगु खँ यानाबी। फुक्क देशं छन्त हेस्याइ।

5 अय् बदनाम व अलमलं जाःगु शहर, छंगु लिक्क व तापाक च्वंपिन्सं छन्त लाय्बुइ।

6 “ ‘स्व! छंगु पःखाः दुने दुपिं सकलें शासकतय्सं गय् यानाः थःगु बल मनू स्यायेगुलिइ छ्यलाच्वंगु।

7 छंके हे इमिसं थः मां बौयात हेला यात, विदेशीतय्त अत्याचार यात, अले मांबौ मदुपिं मस्त व भाःत मदुपिं मिस्तय्त बांमलाःगु व्यवहार यात।✡

8 छं जिगु पवित्र वस्तुयात हेला याःगु दु अले जिगु विश्रामबारया दिंयात अपवित्र याःगु दु।✡

9 हि बाः वय्केत मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं मनूत छंके तयार जुयाः च्वनाच्वंगु दु। अले डाँडाया पुजा याइगु थासय् प्रसाद नइपिं व मभिंगु ज्या याइपिं मनूत नं छंके दु।

10 छंके थः बौया कलाःपिंनापं घनाः थः बौयात अपमान याइपिं दु, छंके थीमत्यः जूबलय् व विधिकथं अशुद्ध जुयाच्वंम्ह मिसालिसें लसपस याइपिं मनूत नं दु।✡

11 छंके गुलिसिनं थः जःलाखःलाया कलाःलिसें घच्चाइपुगु ज्या याइगु। गुलिसिनं थः भौयात स्यंकीगु, अले गुलिसिनं थः हे बौया म्ह्याय्, थः केहेँयात बलात्कार याइगु।

12 छंके हे मनूतय्सं मनू स्यायेत ध्यबा काइगु, गुलि मनूतय्सं ब्याजय् नं यक्व ब्याज काइगु, थः जःलाखःलायात अन्याय यानाः जबरजस्तिं लबः काइगु। छं जितः ल्वःमंकूगु दु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।✡

13 “ ‘छं अन्याय यानाः फाइदा काःगुलिं अले थःगु दथुइ हि बाः वय्कूगुलिं जिं धात्थें हे ल्हातं ल्हातय् दाये।

14 छु जिं न्याय यानागु दिं छंगु साहस दयाच्वनी ला? अथवा छंगु ल्हाः बल्लाइ ला? जि, परमप्रभुं थ्व धयागु दु, अले थथे हे याये।

✡ **22:7** २२:७ प्रस २०:१२; २२:२१-२२; व्य ५:१६; २४:१७-२२ ✡ **22:8** २२:८ लेवी १९:३०; २६:२ ✡ **22:10** २२:१०-११ लेवी १८:७-२० ✡ **22:12** २२:१२ प्रस २२:२५-२७; २३:८; लेवी २५:३५-३७; व्य १६:१९; २३:१९-२०

15 जिं छिमि मनूतय्त जाति जाति व देश देशय् छ्यालब्याल यानाबी। जिं छंके दुगु अशुद्धता मदय्काबी।
16 जाति जातितय्गु मिखाय् छंगु बेइज्जत जुइबलय् छं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

परमप्रभुया मिया भट्टी

17 परमप्रभुयागु वचन जिथाय् वल,
18 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घराना जिगु निंतिं धातुयागु कसर थें जूगु दु, इपिं सकलें भट्टीइ दुगु सिजः, टिन, नँ व म्हः थें जुल। इपिं ला वहःयागु कसर थें जुइ धुंकूगु दु।
19 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, 'छिपिं सकलें कसर जूगुलिं जिं छिमित यस्शलेम दुने हे मुंके।
20 ह्वाना ह्वाना मि च्याकाः नाय्केत गथे मनूतय्सं वहः, सिजः, नँ, म्हः व टिन भट्टीइ मुंकी, अथे हे जिं नं जिगु तं व जिगु इवँःकय् छिमित छथाय् मुंके, अले छिमित अन शहर दुने हे तयाः नाय्के।
21 जिं छिमित मुंके, अले छिमिके जिगु तंया मिं स्वांपुया बी, अले छिपिं उकिं दुने हे नायावनी।
22 भट्टीइ वहः नायावंगु थें हे छिपिं नं उकी दुने नायावनी। अले जि परमप्रभुं हे छिमिके थःगु तं प्वंकूगु खः धकाः छिमिसं सी।' "

इस्राएलया नायःतय्गु पाप

23 हाकनं परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
24 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएल देशयात धा, 'छ अशुद्धगु देश खः, जि छ खनाः थुलि तं चायागु दु कि जिं छन्त सजाँय बीबलय् भचा नं वा वइ मखु।'
25 वया शासकतय्सं मभिंगु ग्वसाः ग्वयाच्वंगु दु इपिं शिकारयात काचाकुच्चु याइपिं सिंह थें गर्जय् जुयाः च्वंगु दु। इमिसं मनूतय्त नल, इमिसं मू मू वंगु सामान लुतय् यात, अले अनच्वंपिं यक्व मिस्तय्त भाःत मदुपिं यानाब्यूगु दु।✡
26 वया पुजाहारीत जिगु व्यवस्थाया अःखतं वंगु दु अले जिगु पवित्र चिजत स्यंकूगु दु। इमिसं पवित्र व साधारणया दथुइ छुं मपाकु। इमिसं शुद्ध व अशुद्ध छुं मपाः धकाः स्यंगु दु। इमिसं जिगु विश्रामबार नं मानय् मयाः, इमिगु दथुइ जि अपमानित जूगु दु।✡
27 उकिया दुने दुपिं हाकिमत थः शिकारतय्त कुचा कुचा याइपिं गुँखिचात थें च्वं। इमिसं बेइमान यानाः फाइदा कायेत हि बाः वय्काः मनूत स्याइगु।
28 वया अगमवक्तातय्सं मखुगु दर्शन अले फताहा ज्वखना स्वयाः उपिं मभिंगु ज्यायात सख्वाः पाःगु थें त्वःपुइगु। परमप्रभुं छुं धयामदीसां 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादिल' धकाः इमिसं धाइगु।
29 देशयापिं मनूतय्सं जबरजस्ती लाकाकायेगु व खुइगु ज्या याइगु, इमिसं गरीबत व मगाःमचाःपिन्त इन्साफ मब्यूसें इमित अत्याचार याइगु, अले विदेशीतय्त बांमलाःगु व्यवहार याइगु।✡
30 "पःखाः हाकनं दय्काबीम्ह व देश जिपाखें नाश मजुइमा धकाः देशया लागि जिगु न्ह्यःने पःखाःया ह्वतय् दनाबीम्ह छम्ह मनू इमिगु दथुइ जिं स्वया, तर जिं सुं मखना।
31 उकिं जिं इमिके जिगु तंया मि प्वंकाः इमित भस्म याये। इमिसं याःगु फुक्क ज्या इमिगु हे छेनय् हयाबी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।"

23

निम्ह व्यभिचारिणी तताकेहें

1 परमप्रभुयागु वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, निम्ह मिसात दु, इपिं छम्ह हे मांया म्ह्यायपिं खः।
3 इमिसं मिश्रय् ल्यासेबलय् हे वेश्यायाया ज्या यात। अन इमिगु दुरूवः ज्वन, अले इमिगु कुमारी म्हयात तिसिल।
4 ततामह्यसिगु नां ओहोला खः। केहेँम्हय्सिगु नां ओहोलिबा खः। इपिं जिगु हे खः, इमिसं कायम्ह्यायपिं बुइकल। ओहोला सामरिया खः, ओहोलिबा यस्शलेम खः।
5 "जिमि कलाः जूसां ओहोलां वेश्याया ज्या याना हे च्वन, अले अश्शूरय् च्वंपिं प्रेमीतलिसें लसपस यायेगु त्वःमतू।
6 इपिं वँचुगु वसः फिनातःपिं राज्यपालत व हाकिमत खः। इपिं सकलें ल्वःवनापुसे च्वंपिं ल्यायम्हपिं व सल गया जुइपिं खः।
7 वं इपिंलिसें हे व्यभिचार यात, इपिं सकलें अश्शूरयापिं ततःधंपिं मनूत खः। वं सुयात ययकल, इमिगु हे मूर्ति व अशुद्ध जुल।

✡ **22:25** २२:२५-२८ सप ३:३-४ ✡ **22:26** २२:२६ लेवी १०:१० ✡ **22:29** २२:२९ प्रस २३:६; आमो २:७

8 थः मिश्र देशय् दुबलय्निसें याःगु वेश्याया ज्या वं त्वःमतू। छायधाःसा व ल्यासेबलय् मनूत वलिसें घन, वयागु कुमारी अवस्थायागु दुरूप्वलय् इमिसं ल्हाः तल, अले वलिसें व्यभिचार यात।

9 “वं वया अश्शूरी प्रेमीयात तसकं यय्कूगु खः। अथे जुयाः जिं वयात वया प्रेमीत, अश्शूरया ल्हातय् बिया।

10 इमिसं वयात नांगा यात। इमिसं वया काय् म्ह्याय्पिन्त ज्वन, वयात तरवारं पालाः स्यात। मिसात मध्ये व बदनाम जुल, वयात सजाँय बिल।

11 “वया केहेँ ओहोलिबां व खन, अय्नं ओहोलिबा वेश्याया ज्या यायेगुलिइ थः तता स्वयाः यक्व स्यनावन।

12 वं अश्शूरी हाकिमत, राज्यपालत व बांबांलाःगु सेनाया वसः फिनाः सल गया जुइपिन्त यय्कल। इपिं सकलें ल्वःवनापुसे च्वंपिं ल्याय्म्हपिं मनूत खः।

13 व नं अशुद्ध जुइ धुंकूगु जिं खना। इपिं निम्हं तताकेहेँपिं छगू हे लँय् वन।

14 “वं ला थःगु वेश्याया ज्या झन अप्वयकल। वं अंगलय् ह्याउँगु रंगं दय्कातःगु बेबिलोनी मिजंतय्गु किपा खन।

15 इमिसं जँय् जनी व छेनय् ताहाकःगु फेटा चिनातःगु दु, इपिं सकलें रथया हाकिमत थें खने दु। इपिं बेबिलोनिया देशय् बूपिं बेबिलोनी मनूत थें खने दु।

16 वं इमित खनेवं इमित यय्काः बेबिलोनीतय्गु देशय् इमिथाय् दूतत छ्वल।

17 अले बेबिलोनीत वयाथाय् वयागु मतिनाया खाताय् लसपस याः वल। अले वनापं व्यभिचार यानाः वयात स्यंकाबिल। इपिंपाखें व अशुद्ध जुइ धुंकाः दिक्क चायाः वयागु मन इपिंपाखें तापानावन।

18 “वं खनेदय्कः वेश्याया ज्या यात अले थःगु नांगा म्ह सकसितं क्यंगुलि वया ततापाखें जिगु मन तापाःगु थें अथे हे वपाखें नं जिगु मन तापात।

19 अय्नं वं थः ल्यासेबलय् थःम्हं मिश्रय् याःगु वेश्याया ज्यायात लुमंकाः वं थःगु वेश्याया ज्यायात झन झन अप्वय्काहल।

20 अन गधायागु थें लिंग दुपिं व सलयागु थें वीर्य दुपिं थः प्रेमीपिन्त यय्काजुल।

21 थुकथं मिश्र देशय् छंगु छातिइ ल्हाः तःगु, छंगु ल्यासेबलय्या दुरूप्वः तिस्सिगु खँ लुमंकाः छं थःगु ल्यासेबलय्यागु कामुकताया इच्छा यात।

ओहोलिबायात परमप्रभुया न्याय

22 “उकिं हे ओहोलिबा, जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये – स्व! जिं छ दिक्क चाःपिं छिमि प्रेमीपिन्त छंगु विरोधय् ग्वाके अले इमित प्यखेरं छंगु विरोधय् हये।

23 जिं बेबिलोनयापिं मिजंपिं व फुक्क बेबिलोनियायापिं मिजंपिं, पकोद, शोअ व कोअयापिं मिजंपिं अले फुक्कं अश्शूरीतय्त हये। जिं उपिं फुक्क बांलाःपिं, ल्याय्म्हपिं हाकिमत, मू मू हाकिमत व सल गया जुइपिं सकसितं प्यखेरं छंगु विरोधय् हये।

24 इपिं छंगु विरोधय् उत्तरं ल्वाभः, रथत व गाडात व जाति जातियापिं सिपाइँतय्गु पुचःनापं वइ। तःधंगु व चिधंगु ढालत ज्वनाः व नँयागु तपुलि पुनाः इमिसं छन्त घेरय् याइ। जिं छन्त इमिगु ल्हातय् सजाँयया लागि बी। इमिसं थःगु चलन कथं छन्त सजाँय बी।

25 जिं थःगु दाहाया तं छपाखे स्वयके, इमिसं छलिसें बांमलाःगु व्यवहार याइ। इमिसं छंगु न्हाय् व न्हायपं ध्यनाबी, छिमि म्वानाच्वंपिन्त तरवारं पालाः स्यानाबी। इमिसं छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त लाकायंकी, छिमि ल्यंदुपिं मिं भस्म जुइ।

26 इमिसं छंगु वसः खुनाः छंगु बांबांलाःगु तिसातासा लाकायंकी।

27 थुकथं छं मिश्र देशय् शुरू यानाः आः तक याना वयाच्वंगु छंगु वेश्याया ज्या व मभिंगु ज्या जिं पनाबी। छं हाकनं गुबलें इमिपाखे कुइच्छां स्वइ मखु। छं हाकनं मिश्र देशयात लुमंकी मखु।

28 “छायधाःसा परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, जिं छन्त छं तसकं मययकूपिनिगु ल्हातय् लःल्हाये त्यनागु दु, जिं छन्त छ दिक्क चाःपिं मनूतय्गु ल्हातय् लःल्हाये त्यनागु दु।

29 इमिसं छन्त घृणा याइ। छंगु फुक्क कमाइ लाका काइ, अले छन्त नांगा यानाः त्वःताबी। छंगु वेश्याया ज्याया लज्या खने दइ। छं वेश्याया ज्या याःगुलि व छ स्यनावंगुलि

30 छन्त थज्याःगु अवस्थाय् हःगु खः। छायधाःसा जाति जातिया निंतिं छ वेश्या जुल अले इमिगु मूर्तितय्त पुजा यानाः छं थःत अपवित्र यात।

31 छ थः तताया लँय् वंगु दु। उकिं जिं वयागु सजाँयया ख्वला छंगु ल्हातय् बी।✡

32 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –

“छं तग्वःगु व तःजाःगु छिमि तताया गु ख्वलां त्वनी,
सकसिनं छन्त हेस्याइ

✡ **23:31** २३:३१-३४ यशै ५१:१७-२३; यर २५:१५-१६; ४९:१२; विलाप ४:२१; ओब १६; प्रका १४:१०; १६:१९

अले हेला याइ,
छाय्धाःसा उगु ख्वलाय् यक्व न्ह्यं।
33 थुकिं म्हाइपुइकाबी अले लगय् जुइकाबी,
व छिमि तता सामरियायागु ख्वला खः,
नाश व उजाड्या ख्वला।
34 छं व ख्वला खालि मजुतले त्वनी,
छं थुकियात कुचा कुचा जुइक तछ्याइ।
अले छकु कुचा कयाः थःगु दुस्प्वलय् कियाबी।"
जि परमप्रभु परमेश्वरं थ्व खँ न्ववानागु खः।
35 "उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छं जितः ल्वःमंकल, अले छंगु जँधूफाःया ल्युने जितः तल, उकिं छं थःगु महापाप व व्यभिचारया लिच्वः भोगे यायेमाली।"

निम्ह तताकेहेँपिन्त परमप्रभुया न्याय

36 परमप्रभुं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, छु! छं ओहोला व ओहोलिबाया न्याय यायेगु ला? अथे खःसा इमिसं याःगु घच्चाइपुगु ज्या इमित कनाब्यु,
37 छाय्धाःसा इमिसं व्यभिचार याःगु दु, इमिगु ल्हातय् हि दु। इमिसं थःगु मूर्तितनापं व्यभिचार यात, जिगु लागि बुइकूपिं इमि काय् म्ह्यायपिन्त इमिसं उपिं मूर्तितय्गु न्ह्याःने मिइ बलि छाल।
38 इमिसं जिलिसें थथे नं याःगु दु, उखुन्हु हे इमिसं जिगु पवित्र थाय्यात अशुद्ध यात अले जिगु विश्रामबारयात मानय् मयात।
39 इमिसं थःकाय् म्ह्यायपिन्त इमिगु मूर्तितय्गु निंतिं बलि छाःगु दिनय् हे इपिं जिगु पवित्रथाय् दुने दुहां वल, अले उकियात अपवित्र यात। इमिसं जिगु देगलय् थज्याःगु हे ज्या यात।
40 इमिसं तातापापिं मनूतय्त दूतत छ्वयाः नं सःतल, इपिं वल।
"अय् ओहोला व ओहोलिबा छिमिसं इमिगु निंतिं म्वःल्हुल, मिखाय् अजः तल, अले तिसा पुनाः थःत बांलाकल।
41 छिपिं छगू बांलाःगु ताहाकःगु बेन्चाय् च्वन,* उकिया न्ह्याःने तेबिल तयाः जिगु धुपाँय् व चिकं तल।
42 "मरुभूमि ग्वाः ग्वाः मनूत ब्वनाः हल, इपिं सकलें तसकं लय्ताः, अले इमिगु सः तसकं तसः। इमिसं उपिं निम्ह तताकेहेँपिनिगु ल्हातय् चुरि न्ह्याकाबिल, इमिगु छेनय् बांबांलाःगु श्रीपेच पुइकाबिल।
43 व्यभिचार यायां बुरी जुइ धुंकूम्ह छम्हय्सिगु बारे जिं धया, 'आः वयात मेपिं वेश्यायात थें छ्यलेमा, छाय्धाःसा व व हे जक खः।'
44 अले इपिं वलिसें वेश्यानापं घं थें घन। अथे हे इपिं कामुक मिस्त ओहोला व ओहोलिबानापं घन।
45 तर धर्मी मनूतय्सं धाःसा इमित व्यभिचारिणी व मनू स्याइपिं मिस्त धकाः न्याययाः सजाँय बी, छाय्धाःसा इपिं व्यभिचारिणी मिस्त खः। इमिगु ल्हातय् मनू स्याःगुया हि लाःगु दु।
46 "परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – इमिगु विरोधय् छगू भीड हजि, अले इमित लुट व आतंकयात लःल्हानाब्यु।
47 भीडं इमित ल्वहँतं कय्की, अले इमिगु तरवारं इमित खतम याइ, इमि काय् म्ह्यायपिन्त इमिसं स्याइ अले इमिगु छेँ छ्वय्काबी।
48 "थुकथं जिं देशय् व्यभिचार बन्द यानाबी, इपिं निम्ह मिसातय्सं व्यभिचार मयायेमा धकाः सकलें मिसातय्गु निंतिं थ्व ख्याच्वः जुइ।
49 छंगु व्यभिचारया सजाँय छं फयेमाली, छं याःगु मूर्ति पुजाया पापया सजाँय छं भोगे याइ। अले जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः छं सी।"

24

ज्वरय् यायेगु थलया चिं

1 हाकनं जुजु यहोयाकीनयात ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु गुंगूगु दँया झिगूगु लाया झिन्हु दुखुन्हु* परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,✡
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, थौंया दिं, थौंयागु मिति च्वयाति! छाय्धाःसा थौंया हे दिं बाबेलया जुजुं यरूशलेमयात घेरय् यायेगु शुरु याःगु दु।
3 थ्व विद्रोही घरानायात थ्व उखान धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
" 'मिया च्वय् थल ति,

---

* **23:41** २३:४१ताहाकःगु बेन्च इजकिएलया इलय् तःमिपिं मनूतय्सं भ्वय् नयेबलय् लिधनाः च्वनेत थज्याःगु ताहाकःगु बेन्च छ्यलीगु खः। * **24:1** २४:१ १५ जनवरी ५८८ बी.सी. ✡ **24:1** २४:१-२ २ राज २५:१; यर ३९:१; ५२:४

उकी लः नं ति,
4 उकी तुति, ब्वहया ला
व फुक्क भिंगु भिंगु कुचात मुनाः ति,
अले भिंगु भिंगु क्वँचं व जाय्की।
5 बथांयाम्ह दकलय् बांलाःम्ह पशु ल्ययाः का!
उकिया क्वय् सिँ द्वँचिंकि!
थलय् दुगु ला दाय्कि,
उकी क्वँयत दाय्कि!

6 “ ‘छाय्धाःसा जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये,
“ ‘धिक्कार, थ्व ज्यानमारा शहरयात!
व खतं नःगु थलयात,
गुकियागु खतं नःगु उकिं वंगु मदुनि,
छकु छकु यानाः लाः लिका,
बांलाःगु धकाः छुं छकु नं ल्यंके मते।

7 “ ‘छाय्धाःसा वं बाः वय्कूगु हि
आः तक नं वयागु हे दथुइ दु।
वं व हि बँय् तयाः धुलं त्वःमपु,
तर नांगागु ल्वहंधिकय् तल।
8 अथे जुयाः जिगु तंयात ग्वाकाः बदला कायेत
वयागु हि त्वःमपुइमा धकाः जिं व नांगागु ल्वहंधिकय् तयागु दु।

9 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“ ‘धिक्कार, थ्व ज्यानमारा शहरयात!
जिं नं सिँ द्वँचिंके।
10 सिँ मुंकि, मि च्याकि।
मसला तयाः ला बांलाक दाय्कि,
अले क्वँयत छ्वय्कि।
11 अले थल खालि यानाः मिया च्वय् ति,
व क्वायेमा, उकिया सिजः ह्याँउसे च्वनेमा।
अले उकिया दुनेया फोहर नाया वनेमा,
उकिया खतं नःगु क्वयावनेमा।
12 थुकिं यानाः फुक्क कुतःयात निराश यानाब्यूगु दु,
उकिया तफिगु खतं नगु मिं नं वनी मखु।
13 “ ‘हे यस्शलेम, छं याःगु याये मत्यःगु ज्याखं छन्त अशुद्ध याःगु दु। जितः ला छन्त शुद्ध याये मास्ति वःगु खः, तर छ शुद्ध मजू। अथे जुयाः छंगु विरोधय् जिगु तं क्वमलाःतले छ हाकनं शुद्ध जुइ मखु।

14 “ ‘जि परमप्रभुं हे थ्व खँ धयागु खः। जिं ज्या यायेगु ई वःगु दु। जि लिचिले मखु। जिं छन्त त्वःते। जिं छन्त दया याये मखु, जिं थःम्ह धया थें या हे याये। छंगु चाला व छंगु ज्या स्वयाः जिं छंगु न्याय याये, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

इजकिएलया कलाः सीगु

15 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
16 “हे सीमानिम्ह मनु, स्व! छगू हे झापुं जिं छपाखें छंगु मिखाया नानिचायात यंकेत्यनागु दु। अय्नं छ ख्वये मते, मिखां ख्वःबि हाय्के मते।
17 चिसल्लं जक उंउं हा। सीम्हय्सिगु निंतिं दुखं च्वने मते। छेनय् फेटा हिं अले तुतिइ लाकां न्ह्या, छंगु म्हुतुसि त्वपुइ मते, दुखं च्वनीपिन्सं नइगु मरि नये मते।”

18 उकिं सुथय् जिं थ्व खँ मनूतय्त धया। अले उखुन्हु हे बहनी जिमि कलाः सित। कन्हय् खुन्हु सुथय् जिं जितः छु आज्ञा ब्यूगु खः व हे याना।
19 मनूतय्सं जितः धाल, "छिं यानादियागु थज्याःगु व्यवहार छु खः? थ्व फुक्कया जिमिगु निंति छु अर्थ दु? जिमित धयादी मखु ला?"
20 अले जिं इमित धया, "परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल –
21 छं इस्राएल्या घरानायात धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – स्व! जिं थःगु पवित्रथाय् अर्थात छिमिगु सुरक्षा व गर्वया मूल, छिमिगु मिखाया नानिचा, छिमिसं दुनुगलंनिसें ययकूगु थाय्यात अपवित्र याये त्यनागु दु। छिमिसं अन त्वःताःवःपिं छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त तरवारं स्याइगु जुइ।
22 उबलय् जिं यानागु थें छिमिसं याइ। छिमिसं थःगु म्हुतुसि त्वपुइ मखु, दुखं च्वंपिन्सं नइगु मरि छिमिसं नइ मखु।
23 छिमिगु फेटा छिमिगु हे छेनय् दइ, अले छिमिगु लाकां छिमिगु हे तुतिइ। छिपिं दुखं च्वनी मखु, छिपिं ख्वइ मखु, तर छिपिं थःगु पापं यानाः सुकूचिन वनी, अले थः हे नुगः मछिंकाच्वनी।
24 थुकथं इजकिएल छिमिगु निंति छगू चिं जुइ। वं याःथें छिमिसं नं याइ। थथे जुइ धुंकाः छिमिसं जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः सी।'
25 "अय् सीमानिम्ह मनु, गुखुन्हु जिं इमिगुपाखें इमिगु किल्ला, इमिगु लसता व गौरव, इमिगु मिखाया नानिचा, इमिगु मनया इच्छा व इमि काय्म्ह्याय्पिं नं यके,
26 उखुन्हु छन्त थ्व खबर बीत छम्ह बिस्युं वःम्ह मनु छन्थाय् वइ।
27 अबलय् छंगु म्हुतु चाइ, छ हाकनं सुम्क च्वनी मखु, छं वलिसें खँ ल्हाइ। थुकथं छ इमिगु निंति छगू चिं जुइ, अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।"✡

25

जाति जातिया विरोधय् अगमवाणी २५-३२

अम्मोनया बारे अगमवाणी

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,✡
2 "हे सीमानिम्ह मनु, अम्मोनीतपाखे थःगु ख्वाः स्वय्काः इमिगु विरोधय् अगमवाणी ल्हा।
3 इमित धा, 'अय् अम्मोनीत, परमप्रभु परमेश्वरयागु वचन न्यँ। परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिगु पवित्र थाय्यात अपवित्र याःबलय्, इस्राएल देशयात तहसनहस याःबलय् अले यहूदायापिं मनूतय्त ज्वनायंकूबलय् छिमिसं "आहा, आहा!" धाल।
4 उकिं जिं छिमित पुर्बयापिं मनूतय्गु ल्हातय् सम्पत्ति थें लाःल्हानाबी। इमिसं छिमिगु दथुइ छाउनी तइ अले छिमिगु हे दथुइ थःगु पाल ग्वइ। इमिसं छिमिगु फल नइ अले छिमिगु दुरु त्वनी।
5 जिं रब्बा शहरयात ऊँटत च्वनीगु थाय् व अम्मोन देशयात फै-च्वलय् च्वनीगु थाय् दय्काबी। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
6 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छिमिसं इस्राएल देशया विरोधय् ल्हाःपा थाःगु व प्याखं हुगु दु, छिमिगु नुगलय् दुगु ईखया कारणं छिपिं लय्ताःगु दु।
7 उकिं जिं थःगु ल्हाः छिमिगु विरोधय् ल्ह्वने, अले छिमित जाति जातितय्गु ल्हातय् लुतया सामान थें बी। जाति जातितय्गु दथुं छिमिगु नां तक नं मदय्काबी अले देश देशं छिमित नाश यानाबी। जिं छिमित भज्यंक नाश यानाबी अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

मोआबया बारे अगमवाणी

8 "परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, 'मोआब व सेइरं थथे धाःगु दु, "स्व, यहूदाया घराना ला मेगु फुक्क जातित थें जुगु दु।"✡
9 उकिं जिं मोआबया पच्छिमयागु सिमानाय् हमला याकेबी। थुकी दुने मोआबया बांबांलाःगु शहरत बेथ-यशीमोत, बालमोन व किर्यातैम शहर नं लाः।
10 जिं मोआब व अम्मोनीतय्त पुर्ब देशयागु अधीनय् बी। अनंलि हाकनं अम्मोन छगू जाति जुयाच्वनी मखु।
11 जिं मोआबयात सजाँय बी। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

एदोमया बारे अगमवाणी

✡ **24:27** २४:२७ इज ३:२६-२७ ✡ **25:1** २५:१-७ यर ४९:१-६; इज २१:२८-३२; आमो १:१३-१५; सप २:८-११ ✡ **25:8** २५:८-११ यशै १५:१—१६:१४; २५:१०-१२; यर ४८:१-४७; आमो २:१-३; सप २:८-११

12 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, ‘एदोमं यहूदाया घरानालिसें बदला काल। अथे याःबलय् व अज्ज अप्वः दोषी जुल।✡
13 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं एदोमया विरोधय् थःगु ल्हाः ल्हनाः अनयापिं मनूत व पशुतय्त स्यानाबी। जिं उकियात तहसनहस यानाबी, अले तेमानंनिसें ददान तक हे इमित तरवारं स्याइ।
14 जिं थः प्रजा इस्राएलपाखें एदोमयात बदला काये। थुमिसं जिगु तं व इर्वँक कथं एदोमयात व्यवहार याइ। अले थुमिसं जिगु बदला गय् च्वं धकाः सी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

पलिश्तीतय्गु बारे अगमवाणी

15 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, ‘पलिश्तीतय्सं बदला कायेगु ज्या यात, थःगु नुगलय् ईख तयाः बदला कायेगु ज्या यात, अले पुलांगु दुश्मनी कयाः यहूदायात नाश यायेत स्वल।✡
16 उकिं जि, परमप्रभु परमेश्वरं धाये – जिं पलिश्तीतय्गु विरोधय् थःगु ल्हाः ल्हने त्यनागु दु, जिं करेतीतय्त खतम यानाबी, समुद्र सिथय् ल्यनाच्वंपिन्त नाश यानाबी।
17 जिं इमित तसकं ग्यानापुक बदला काये। थःगु तम्वय् इमित सजाँय बी अले जिं इमिके बदला काये धुंकाः इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

26

टुरोसया बारे अगमवाणी

1 जिमित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु झिंनिगूगु दँया झिंछगूगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु* परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल।✡
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, यरूशलेमया बारे टुरोस शहरं थथे धाःगु दु, ‘आहा! जाति जातियापिं मनूतय् मू ध्वाखा दुंगु दु। ध्वाखात जिगु निंतिं चाःगु दु। व नाश जुल, आः जि च्वन्ह्याइ।’
3 अथे जुयाः जि, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धाये – अय् टुरोस शहर,† जि छंगु विरोधय् दु। समुद्रं लबुत हःगु थें जिं यक्व जातितय्त छंगु विरोधय् हये।
4 इमिसं टुरोसया पःखाःत थुनाबी, अले उकिया धरहरातय्त क्वथलाबी। जिं उकिया ल्वहंत प्वतु प्वलाः उकियात नांगागु भीर थें यानाबी।
5 व समुद्रय् छगू नांगागु ल्वहँधी, समुद्रया दथुइ जाः ह्वलीगु थाय् जुइ, छायधाःसा जिं धयागु दु, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, उकियात जाति जातितय्सं लुटपाट याइ।
6 अले देशया मू भागया बस्ती बस्तीइ च्वंपिं मनूतय्त तरवारं स्याइ। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।”

नबूकदनेसरं टुरोसयात हमला याइ

7 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं उत्तरं जुजुतय् जुजु बेबिलोनया जुजु नबूकदनेसरयात सलत, रथत, सलगइपिं व छगू तःधंगु सेना ज्वनाः टुरोसयात हमला यायेत ब्वनाहये।
8 वं देशया मू भागया बस्ती बस्तीइ च्वंपिं मनूतय्त तरवारं स्याइ। वं छंगु विरोधय् चा व ल्वहं ढुंचिकाः ढुम्बःचा दय्काः छन्त हमला याइ अले ढालत ल्हनी।
9 वं पःखाः तछ्याइगु तग्वःगु धलिनं छंगु पःखाः तछ्याइ। वयागु हतियारं छंगु धरहरात थुनाबी।
10 वया सलत यक्व अप्वः दइ, वया सलतय्सं ब्वय्कूगु धुलं छन्त त्वपुइ। पःखाः दुंगु शहरय् मनूत दुहां वंगु थें व छंगु मू ध्वाखां दुहां वनीबलय् लडाइँया सलत, गाडात व रथतय्गु सलं छंगु शहरया पःखाःत लिगिलिगि सनी।
11 वया सलया ख्वलं छंगु फुक्क लँयात न्हुत्तुन्हुइ। वं छिमि मनूतय्त तरवारं स्याइ, छंगु बबलाःगु थनातःगु ल्वहंत बँय् क्वःदली।
12 इमिसं छंगु धन-सम्पत्ति लुतय् याइ, छंगु व्यापारया मालताल लुतय् यानाः यंकी। इमिसं छंगु पःखाः थुनाबी अले बांबांलाःगु छेँयात नाश यानाबी। छंगु ल्वहं, सिँ व चायात समुद्रय् वांछ्वयाबी।
13 जिं छंगु म्येयागु सः दिकाबी। छंगु वीणाया सः हाकनं तायेदइ मखु।✡
14 जिं छन्त नांगागु भीर यानाबी, छ जाः ह्वलिगु थाय् जुइ। छन्त हाकनं गुबलें दय्की मखु। छायधाःसा जि परमप्रभुं हे थ्व खँ धयागु खः।”

परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

✡ **25:12** २५:१२-१४ यशै ३४:५-१७; ६३:१-६; यर ४९:७-२२; इज ३५:१-१५; आमो १:११-१२; ओब १-१४; मला १:२-५ ✡ **25:15** २५:१५-१७ यशै १४:२९-३१; यर ४७:१-७; योए ३:४-८; आमो १:६-८; सप २:४-७; जक ९:५-७ * **26:1** २६:१ ३ फ्रेब्रुअरि ५८५ बी.सी. ✡ **26:1** २६:१–२८:१९ यशै २३:१-१८; योए ३:४-८; आमो १:९-१०; जक ९:१-४; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४ † **26:3** २६:३टुरोस शहर थ्व तःधंगु टुरोस शहर देशया मुख्य भाग लिक्कसं छगू टापुलय् लाः। ✡ **26:13** २६:१३ प्रका १८:२२

टुरोस नाश जूगुया लिच्वः

15 “परमप्रभु परमेश्वरं टुरोस शहरयात थथे धयादी – घाःपाः जूपिं सास्ती जुयाः चिल्लाय् दनाः हालीबलय् अले छिमिगु
दथुइ स्याये पाले जुइबलय् छ क्वःदगु सः न्यनाः समुद्र सिथय्या देशत थुरथुर मखाइ ला?
16 अबलय् समुद्रया सिथय् दुगु देशयापिं फुक्कं शासकतय्सं थथःगु सिंहासनं क्वहां वयाः थथःगु वसः त्वइ, बुत्ता भरय्
यानातःगु वसः त्वइ। ग्यानाः इपिं थुरथुर खाइ। इपिं बँय् च्वनाः थरथर खायाच्वनी, अले छ खनाः वातां जुइ।✡
17 इमिसं छंगु बारे बिलापया म्ये दय्काः छन्त धाइ,
“ ‘समुद्रयापिं मनूतय्सं जाःगु, हे नांजाःगु शहर,
छ गय् यानाः नाश जूगु!
छ व छिमि मनूत छगू इलय् समुद्रय् बल्लाःपिं खः,
अनच्वंपिं सकसितं छं ख्यानातःगु खः।
18 आः छंगु पतनया दिनय् समुद्र सिथय्यागु देशत थुरथुर खाइ।
छ तनावंगु खनाः समुद्रया टापुत ग्याःगु दु।’ ”

टुरोस पातालय् वनी

19 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छन्त मनूत मदुगु शहरत थें छगू तहसनहस जूगु शहर याइबलय् जिं तज्जाःगु
समुद्रयात छंगु च्वय् हये, उकिया ततःधंगु लबुतय्सं छन्त त्वपुइ।
20 अबलय् जिं छन्त पातालय् वनेधुंकूपिं पुलांगु ईयापिं मनूतय्थाय् छ्वयाबी। जिं छन्त पृथ्वीया क्वय् सदांया निंतिं नाश
जूगु थासय् च्वनेबी। अले छ हाकनं गुबलें म्वाःपिनिगु देशय् लिहां वयाच्वनी मखु।
21 छ म्वाना मच्वनेमा धकाः जिं छन्त ग्यानापुसे च्वंक सिधय्काः बी। छन्त माली तर सुनानं छन्त लुइके फइ मखु, जि,
परमप्रभु परमेश्वरं धाये।”✡

27

टुरोस शहरया बिलापया म्ये

1 परमप्रभुया वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, टुरोस शहरया बारे बिलाप या।
3 समुद्रया मू ध्वाखाय् दुगु, समुद्रया सिथय् च्वनीपिं यक्व मनूतय्सं व्यापार याइगु टुरोस शहरयात धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं
थथे धयादी,
“ ‘अय् टुरोस, छं धाःगु दु,
“जि तसकं बांलाःम्ह खः।”
4 छंगु सिमाना समुद्र तक थ्यंगु दु,
छन्त दय्कूपिन्सं छन्त बांलाःगु जहाज थें दय्कूगु दु।
5 इमिसं छंगु फुक्क सिंपौत
सेनीरया सल्लाया सिँ
व पाल खायेत धंकातःगु थां
लेबनानया देवदास्या सिँ दय्कल।
6 इमिसं बाशानया स्वसिमां
छंगु चतंत दय्कल।
साइप्रसया समुद्रया सिथं हःगु धूपीया सिँ जहाजया बँ दय्कल,
अले उकियात किसिया दंनं बांलाकल।
7 छंगु जहाजया पाल मिश्र देशं हःगु भिंगु बुत्ता दुगु सूती कापःयागु खः।
उकिं हे छंगु झण्डाया ज्या बिल।
छंगु पाल एलीसाहया समुद्र सिथयागु
वँचुगु व प्याजीगु रंगया कापतं दय्कातःगु दु।
8 छंगु चतंत संकीपिं सीदोन व अर्वादय् च्वनीपिं खः।
अय् टुरोस, छं बुद्धि दुपिं मनूत छंगु जहाज चले याइपिं खः।
9 गबालयापिं पुलांपिं व बुद्धि दुपिं कारिगरत

✡ **26:16** २६:१६-१८ प्रका १८:९-१० ✡ **26:21** २६:२१ प्रका १८:२१

छनापं जहाजय् दु।
उपिं हे जहाजया प्वाःत तिनाबीपिं छिमि मनूत खः।
छन्थाय् व्यापार यायेत जहाज चले याइपिं मनूतनापं समुद्रया फुक्क जहाज
छन्थाय् वइगु।

10 “ ‘फारस, लूद व पूतयापिं* मनूतय्सं
छंगु सेनाय् सिपाइँया ज्या याइगु,
इमिसं थथःगु ढाल व टोप
छंगु पखालय् यख्खाना छंगु गौरव थकाइगु।
11 अर्वाद व हेलेकयापिं मनूत
छंगु प्यखेरं पखालय् दु।
गमादयापिं मनूत
छंगु धरहराय् दु।
इमिसं थथःगु ढाल छंगु प्यखेरं पखालय् यख्खाइगु।
इमिसं छन्त यक्व बांलाकीगु।
12 “ ‘छंके यक्व मालसामान दुगुलि तर्शीशं छनापं व्यापार यात। इमिसं वहः, नँ, टिन व म्हः बियाः छंगु मालसामान न्यात।
13 “ ‘ग्रीस, तूबल व मेशेकयापिं मनूतय्सं छलिसें व्यापार यात। इमिसं थः दास दासी व कँय्या थलबलत छंगु मालतालनापं हिल।
14 “ ‘छंगु मालताल कयाः बेथ-तोगर्मायापिं मनूतय्सं मालताल क्वबीपिं सल, लडाइँया सल व खच्चरत बिल।
15 “ ‘रोडसयापिं मनूतय्सं छलिसें व्यापार यात, समुद्र सिथय्या यक्व देशत छंगु गाहाकि जुल। इमिसं किसिया दं व अब्नुसया† सिँ बियाः छंगु मू पुलीगु।
16 “ ‘छं यक्व मालताल दय्कूगुलि आरामं छलिसें व्यापार यात। छंगु मालतालया पलेसा इमिसं छन्त फिरोजा थी, प्याजीगु रंगयागु थानातःगु वसः व बुत्ता दुगु कापः, मलमलया कापः, मूगा-मोती व माणिक्य बिल।
17 “ ‘यहूदा व इस्राएलं छलिसें व्यापार यात। छंगु मालतालया पलेसा इमिसं छन्त मिन्नीतयागु छ्व अले मरि, कस्ति, चिकं व मलम बिल।
18 “ ‘छंके फुक्क कथंया मालताल व यक्व धनसम्पत्ति दुगुलिं दमस्कसं छलिसें व्यापार यात। इमिसं छंगु मालताल कयाः हेलबोनया दाखमघ व जाहारया तँय
19 अले ऊजालया दाखमघया ड्रमत बीगु। व इमिसं छंगु मालताल कयाः रंग पानातःगु नँ, तेजपात व नस्वाःगु घाँय् बिइगु।
20 “ ‘दनानं छलिसें सलया काथिइ लाइगु कापः बियाः व्यापार याइगु।
21 “ ‘अरब व केदारयापिं फुक्क शासकत छंगु गाहाकि खः। इमिसं छलिसें चीधिकःपिं भ्याःचात, भ्याःचात व दुगुत हयाः व्यापार याइगु।
22 “ ‘शेबा व रामाहया व्यापारीतय्सं छलिसें व्यापार याइगु। इमिसं छंगु मालतालया पलेसा फुक्क कथंया भिंगु भिंगु मसला, फुक्क कथंया मू वंगु रत्नत व लुँ बिइगु।
23 “ ‘हारान, कन्नेह व अदन, अले शेबा, अश्शूर व किल्मदया व्यापारीतय्सं छलिसें व्यापार याइगु।
24 छंगु बजारय् बांबांलाःगु वसः, वँचुगु कां दय्कातःगु वसः, बुत्ता दुगु कापः, थूतुलातःगु थीथी कथंया रंगयागु गलैँचात, थुपिं मालतालयागु इमिसं छलिसें व्यापार याइगु।
25 “ ‘तर्शीशया जहाजत छंगु व्यापार याइगु सेवकत थें खः।
छ समुद्रया दथुइ इयातुगु इयातुगु मालतालं जाःगु जहाज थें च्वं।’ ”✡

टुरोस नाश जूगु

26 “ ‘छिमि जहाज चले याइपिन्सं
छन्त वाफय् वयाच्वंगु समुद्रय् यंकी,
तर पुर्बयागु फसं छन्त
समुद्रया दथुइ हे नाश याइ।

---

* **27:10** २७:१० लूद व पूतया मेगु नां लिडिया व लिब्या खः। स्वयादिसँ ३०:५ † **27:15** २७:१५ अब्नुस – अब्नुस छगूकथंया सिमा खः। थ्व सिमा भारत व श्रीलंका देशय् दइ। थुकिया सिँ तसकं हाकुसे च्वनी, इजकिएलया इलय् इमिसं थ्व सिँ कतांकीगु ज्या यायेत छ्यली, थुपिं कतां ज्या दंनापं बांलाकीगु याइ।
✡ **27:25** २७:२५-३६ प्रका १८:११-१९

27 छंगु धनसम्पत्ति, छंगु व्यापारया मालताल,
छंगु फुक्क माझीत व फुक्क जहाज चले याइपिं,
जहाजया प्वाः तिनाबीपिं, छिमि व्यापारीत,
जहाजयापिं फुक्क सिपाइँत व जहाजय् दुपिं
छंगु जहाज स्यंगु दिनय् मेपिं सकलें समुद्रय् हे दुबय् जुइ।
28 छिमि जाहाज चले याइपिनिगु चिल्लाय् दंगु सलं
समुद्रया सिथय् च्वंगु थाय् खाइ।
29 मेमेगु जहाज चले याइपिं सकसिनं थथःगु जहाजयात त्वःताबी।
माझीत व जहाज चले याइपिं सकलें समुद्रया सिथय् दनी।
30 छंगु निति तःसलं हालाः
इपि ह्याँय्ह्याँय् ख्वइ।
इमिसं थःगु छेनय् धू ह्वली
अले नउलय् ग्वारा ग्वारातुली।
31 छं यानाः इमिसं थःगु सँ खाइ,
अले इमिसं भांग्रा फी,
अले छंगु निति मनय् पीर कयाः
इपि ह्याँय्ह्याँय् ख्वइ।
32 छंगु निति बिलाप व दुखं च्वनाच्वंबलय्,
इमिसं छंगु बारे थथे धकाः बिलापया म्ये हाली,
"समुद्रं घेरय् यानातःगु टुरोस थें
सु गुबलें सुम्क च्वंगु दु?"
33 समुद्रय् छंगु मालताल वनीबलय्
छं यक्व जातितय्त लुधंकी।
छंगु यक्व धनसम्पत्ति व मालतालं
छं पृथ्वीयापिं जुजुपिन्त तःमि यात।
34 आः लःया तःजाःगु थासय्
समुद्रं हे छन्त नाश याःगु दु।
छंगु फुक्क मालताल व ज्या याइपिं सकलें
छनापं तुं दुबय् जूगु दु।
35 समुद्र सिथय् च्वंपिं सकलें
छ खनाः वातां जूगु दु।
इमि जुजुपिं तसकं ग्यानाः थरथर खाःगु दु,
इमिगु ख्वाःपाः कय्कूगु दु।
36 जाति जातियापिं व्यापारीतय्सं छन्त हेस्याइगु,
छ हाकनं गुबलें दइ मखुत,
आः छंगु ग्यानापुक नाश जुइन।' "

28

टुरोसयाम्ह जुजुया विरोधय् अगमवाणी

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, टुरोसयाम्ह जुजुयात धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
" 'छं तःधंछुयाः थथे धाःगु दु, जि छम्ह घः खः,
जि समुद्रया दथुइ घःयागु सिंहासनय् च्वंच्वनागु दु।
तर छ छम्ह मनु जक खः, घः मखु,
खः ला, छं थःत घः ति हे बुद्धिमान तायकूगु दु।
3 छु छ दानिएल स्वयाः बुद्धि दुम्ह खः ला?
छु छपाखें छुं रहस्य सुलाच्वंगु मदु ला?

4 छंगु बुद्धि व दुग्यानं छं थःगु निंति यक्व धन-सम्पत्ति कमय् याःगु दु,
छं थःगु धुकुतिइ लुँ व वहः मुंकूगु दु।
5 छं तःधंगु बुद्धि व व्यापारं थःगु धन-सम्पत्ति अप्वयकूगु दु।
छंगु धन सम्पत्तिं यानाः छंगु मन तःधंछुगु दु।
6 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“ ‘छं थःत छम्ह बुद्धि दुम्ह
घः तायकूगु दु।
7 अथे जुयाः जाति जातित मध्ये
दकलय् सास्ती याइपिं विदेशीतयत जिं छन्थाय् हये।
इमिसं थःगु तरवार छंगु बांलाःसु व अजू चाइपुगु बुद्धिया विरोधय् चले याइ,
छंगु गौरवयात स्यंकाबी।
8 इमिसं छन्त मृत्यु लोकय् क्वकाइ
अले छ समुद्रया दथुइ ग्यानापुक सी।
9 छु छन्त स्याइपिनिगु न्ह्यःने छं अज्ज नं “जि घः खः” धकाः धायेगु ला?
छन्त स्याइपिनिगु ल्हातय् छ घः मखु, मनू जक जुइ।
10 विदेशीतयगु ल्हातं छन्त
छम्ह म्हय् चिं मतःम्ह मनूयात थें स्याइ।
“ ‘जिं थ्व खँ धयागु खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

टुरोसयाम्ह जुजुया निंति बिलापया म्ये

11 हाकनं परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
12 “अय् सीमानिम्ह मनु, टुरोसयाम्ह जुजुया बारे बिलापया म्ये दयकाः वयात धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“ ‘छंके सिद्धया चिं तःगु खः,
छ तसकं बांलाःम्ह व बुद्धिं जाःम्ह खः।
13 छ ला परमेश्वरया क्यब
अदनय् दुम्ह खः,
छन्त फुक्क मू वंगु थीनं बांलाकःगु दु –
कार्नेलेन, पुखराज, पन्ना,
पुष्पराज, आनिक्स, बिल्लौर,
नीलम, यू व फिरोजां, छ बांलाकाच्वंगु दु।
छंगु मणिक्ययात लुं हिनातःगु दु।
छन्त दयकू खुन्हु हे उमित तयार याःगु खः।✡
14 सुरक्षा बीम्ह करूब जुइत छन्त अभिषेक याःगु खः,
जिं छन्त थ्व पद बियागु खः।
छ परमेश्वरया पवित्र पर्वतय् दुगु खः।
छ मि थें थीगु ल्वहंतयगु दथुइ थुखे उखे जुइगु खः।
15 जि छन्त दयकाबलय् निसें छंगु अधर्म मलूतले
छ थःगु फुक्क पहःचहलय्
दोष मदुम्ह जुल।
16 तर यक्व थासय् दुगु व्यापारया कारणं
ल्वापुख्यापुं जायाः
छ पापी जुल।
उकिं जिं छन्त परमेश्वरया पर्वतं अपमान यानाः कुतुकाछवया,
हे सुरक्षा बीम्ह करूब,
जिं छन्त मि थें थीगु ल्वहंतयगु दथुं नाश याना।
17 थः बांलाःगुलि छंगु मन तःधंछुयाः,

✡ **28:13** २८:१३ प्रस २८:१७-२०

वैभवं यानाः छंगु बुद्धि स्यनावन।
जिं छन्त बँय् वांछ्वयाबिया,
जिं छन्त जुजुपिनिगु न्ह्याःने इमित क्यनेत तयाबिया।
18 छंगु यक्व पाप व बेइमान व्यापारपाखें
छं छंगु पवित्रगु थाय् अशुद्ध यात।
थुकिं यानाः जिं छपाखें हे मि पिकयाबिया,
उकिं हे छन्त भस्म यात।
छन्त क्वथीक स्वइपिं सकसिगु न्ह्याःने
जिं छन्त जमिनय् नौ यानाबिया।
19 जाति जातियापिं छन्त म्हस्यूपिं
छ खनाः वातां जूगु दु।
छंगु अन्त ग्यानापुक जुइत्यंगु दु,
छ हाकनं गुबलें दइ मखुत।' "

सीदोनया विरोधय् अगमवाणी

20 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,✡
21 "अय् सीमानिम्ह मनु, थःगु ख्वाः सीदोनपाखे स्वय्काः वयागु विरोधय् थ्व अगमवाणी ल्हा,
22 अले थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
" 'हे सीदोन, जि छंगु विरोधय् दु,
छंगु दुने हे जिं महिमा काये।
जिं वयात सजाँय बीबलय्
छं जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः सी।
अले जिं थःगु पवित्रता वयागु दुने हे क्यने।
23 जिं छन्थाय् महामारी छ्वये,
छंगु गल्लि गल्लिइ जिं हिबाः वय्काबी।
छंगु प्यखेरं वयागु तरवार चले जुइ,
अले छंगु दुने हे स्याःपिं क्वःदली।
अले छं जि हे परमप्रभु खः धकाः म्हसी।' "

इस्राएलया बारे अगमवाणी

24 " 'आवंलि इस्राएलयापिं मनूतय् सिउँडी व च्वामुगु कँ दुपिं ईख याइपिं जःलाखःलात दइ मखुत। अले इमिसं जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः सी।
25 " 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जात जातितय् दथुइ छ्यालब्याल जूपिं इस्राएलयापिं मनूत जिं मुंके, अले जाति जातितय्गु न्ह्याःने जिं थःम्हं थःत छिमिगु दथुइ पवित्र क्यने। अले जिम्ह दास याकूबयात जिं बियागु इमिगु थःगु हे देशय् इपिं च्वनी।
26 अन इपिं सुरक्षित जुयाः याउँक च्वनी, इमिसं छेँ दय्की अले दाखक्यब दय्की। इमित मयय्कीपिं सकसितं जिं सजाँय बी, अले इपिं सुरक्षित जुइ। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

29

मिश्र देशया बारे अगमवाणी

1 झिग्गु दँया झिग्गु लाया झिनिन्ह दुखुन्हु* परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,✡
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, छंगु ख्वाः फारोपाखे स्वय्काः वयागु व फुक्क मिश्र देशया विरोधय् अगमवाणी धा।
3 वलिसें खँ ल्हा, अले वयात थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
" 'हे मिश्र देशयाम्ह जुजु फारो, जि छंगु विरोधय् दु,
थःगु खुसिचातय्गु दथुइ च्वनाच्वनीम्ह छ तःधीम्ह लखय् च्वनीम्ह जन्तु,
छं थथे धाःगु दु, "निल खुसि जिगु हे खः,

✡ **28:20** २८:२०-२६ योए ३:४-८; जक ९:१-२; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४ * **29:1** २९:१ ७ जनवरी ५८७ बी.सी. ✡ **29:1** २९:१–३२:३२ यशै १९:१-२५; यर ४६:२-२६

व जिगु निंति दय्कागु खः।”
4 जिं छंगु वाकुधीलय् बल्छीत तयाबी,
छंगु बिखुलिइ छंगु खुसिचाया न्यात जिं प्यपुंके बी।
छंगु बिखुलिइ प्यपुनाच्वंपिं उपिं न्यातनापं जिं छन्त
छंगु खुसिचातय्गु दथुं सालाः लिकाये।
5 छ व छंगु खुसिचायापिं फुक्क न्यातय्त
जिं मरुभूमिइ त्वःताबी।
छ चक्कंगु ख्यलय् क्वःदली।
छन्त सुनानं मुंकी मखु वा लानाकाइ मखु।
जिं छन्त पृथ्वीयापिं पशुत व आकाशयापिं झंगःपन्छितय्गु आहारा यानाबी।
6 “ ‘अले मिश्र देशय् च्वंपिं सकसिनं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।

“ ‘छ इस्राएलया घरानाया निंति छपु तिंकथि थें जूगु दु।✡
7 इमिसं छन्त ज्वनीबलय् छ त्वःदुलिगु, अले इमिगु ब्वहलय् घाःपाः हे घाःपाः जुइगु। इपिं छंके लिधनीबलय् छ त्वःदुलिगु, अले इमिगु जन्हुँफा मर्के जुइगु।
8 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छंगु विरोधय् छगू सेना हये, जिं छिमि पशुत व मनूत निखलःसितं स्यानाबी।
9 मिश्र देश झिजांमिजां दंगु सुनसान थाय् जुइ। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
“ ‘छाय्धाःसा छं धाःगु दु, “नील खुसि जिगु हे खः, जिं उकियात दय्कागु खः।”
10 उकिं जि छ व छंगु खुसिचातय्गु विरोधय् दु, उत्तरय् मिग्दोलंनिसें दच्छिनय् आश्वान तक व कूश† देशया सिमाना तक जिं मिश्र देशयात झिजांमिजां व नाश यानाबी।
11 पिइदँ तक अन सुं मनू वा पशुं पलाः तक नं तइ मखु, न अन सुं च्वनी।
12 जिं मिश्र देशयात नाश जूगु देशतय्गु दथुइ उजाड यानाबी, अले उकिया शहरत नाश जूगु शहरतय्गु दथुइ पिइदँ तक उजाड हे जुयाच्वनी। अले जिं मिश्रीतय्त जाति जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल व देश देशय् उखेलाः थुखेलाः यानाबी।
13 “ ‘अय्नं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – पिइदँ फुइ धुंकाः जिं मिश्रीतय्त इपिं छ्यालब्याल जूगु जाति जातितय्गु दथुं मुंके।
14 अले इमिगु लसता व शान्ति नं लित हयाबी। अले जिं इमित इमि पुर्खातय्गु देश, दच्छिन मिश्रय् हये। अन इपिं छगू चिधंगु राज्य जुयाच्वनी।
15 व फुक्क राज्यत मध्ये दकलय् चिधंगु राज्य जुइ। इमिसं गुबलें नं मेगु जातियात शासन याये फइ मखु। जिं इमित हाकनं गुबलें मेगु जातियात शासन याये मफय्क कमजोर यानाबी।
16 इस्राएलयापिं मनूतय्सं हाकनं गुबलें मिश्र देशयात भलसा याइ मखु। तर झीसं न्हापा मिश्रयात भलसा यानाः गुलि बांमलाःगु ज्या याना धकाः मिश्रयागु छ्यालब्याल जूगु अवस्थां इस्राएलयात सिइके बी। अनंलि इमिसं जि हे परमप्रभु परमेश्वर खः धकाः सी।’ ”

नबूकदनेसर जुजुं मिश्रयात त्याकी

17 जिमित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु न्हय्ग्गु दँया न्हापांगु लाया न्हापांगु दिनय्‡ परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
18 “अय् सीमानिम्ह मनु, बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं टुरोसयात घेरय् यायेत थः सेनायात थुलि थाकुगु ज्या याकल कि इमिगु छेनय् च्वंगु सँ हे हाया वन, फुक्कसिगु ब्वहयागु छेंगू च्वतुत, अय्नं थुलि दुःख याना नं जुजु व सेनां छुं नं काये मखन।
19 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं मिश्र देश बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरयात बी, वं अन दुगु धन-सम्पत्ति यंकी। वं देशयागु फुक्क लुटपाट यानाः थः सेनायात ज्यालाबी।
20 जिं वयागु कृतःया लागि वयात मिश्र देश बियागु दु छाय्धाःसा वया सेनां थ्व जिगु लागि यात, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
21 “उखुन्हु जिं इस्राएलया घरानाया निंति छपु नेकू बुइके, छं नवाइबलय् मनूतय्सं छंगु खँ न्यनी धकाः पक्का याये। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।”

30

मिश्र देशया निंति नुगः मछिंकूगु

✡ **29:6** २९:६-७ यशै ३६:६ † **29:10** २९:१०कूश थ्व मिश्रया दच्छिनय् लाःगु लागाया पुलांगु नां खः। ‡ **29:17** २९:१७ २६ अप्रिल ५७१ बी.सी.

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, थ्व अगमवाणी ल्हानाः थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“ ‘ख्वःसलं थथे धा,
“हाय! व दिं!”
3 छाय्धाःसा व दिं लिक्क हे दु,
व सुपाँय्या दिं जुइ,
व जाति जातिया लागि नाशया दिं जुइ।
4 मिश्र देशय् लडाइँ जुइ,
कूश देशय् नं संकट वइ।
स्याःपिं मनूत मिश्र देशय् क्वःदलीबलय्
उकिया धन-सम्पत्ति यंकीगु जुइ।
उकिया जग थुनाबीगु जुइ।
5 “ ‘कूश, पूत, लूद व सारा अरब देश, कूब व बाचा चिनातःगु देशयापिं मनूतय्त मिश्र देशयापिं मनूतनापं तरवारं स्याइ।
6 “ ‘परमप्रभुं थथे धयादी,
“ ‘मिश्र देशनापं मिलय् जूपिं पतन जुइ,
मिश्रीतय्सं घमण्ड याइगु शक्ति पतन जुइ।
वया उत्तरय् मिग्दोलंनिसें दच्छिनय् आश्वान तक
च्वंपिं मनूतय्त तरवारं स्याइ।’ ”
जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।
7 “ ‘व देश संसारय् दकलय् झिजांमिजां दंगु देश जुइ।
उकिया शहरत भज्यंक नाश जूगु शहरतय्गु दथुइ लानाच्वनी।
8 जिं मिश्र देशय् मि तयाबीबलय्
अले वयात ग्वाहालि बीपिं फुक्क चुंचुं जुइबलय्
इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
9 “ ‘उखुन्हु याउँक च्वनाच्वंपिं कूशीतय्त ख्याइगु खबर बीत जिगु न्ह्यःनं दूतत नांचाय् च्वनाः पिहांवनी। मिश्र देश नाश जुइगु दिनय् इपिं ग्याइ, छाय्धाःसा व दिं धात्थें हे वइ।
10 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“ ‘जिं बेबिलोनयाम्ह जुजु नबूकदनेसरया ल्हातं
मिश्र देशया सेनायात नाश यानाबी।
11 व अले वया तसकं दयामदुपिं मनूत
व देशयात तहसनहस यायेत हइगु जुइ।
इमिसं मिश्रया विरोधय् तरवार सालाः
देशयात स्याःपिं मनूतय्गु सीम्हं जायकाबी।
12 जिं नील खुसिया लः गंकाबी
अले व देशयात दुष्ट मनूतय्गु ल्हातय् मियाबी।
व देश व उकी दुगु फुक्कयात जिं विदेशीतय्गु ल्हातं तहसनहस यानाबी।
जि परमप्रभुं थ्व खँ धयागु खः।
13 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“ ‘जिं मूर्तितय्त नाश यानाबी।
नोपय् दुगु इवातात मदय्काबी।
मिश्र देशय् हाकनं गुबलें शासक दइ मखु,
थुकथं जिं थ्व देशय् आतंक थ्यंकाबी।
14 दच्छिन मिश्रयात जिं तहसनहस यानाबी,
सोअनय् मि तयाबी,
थेबेस शहरयात जिं सजाँय बी।
15 जिं मिश्र देशया बल्लाःगु किल्ला दुगु शहर
पेलुसियमयाके जिगु तं प्वंके,

अले थेबेस शहरया सेनायात नाश यानाबी।
16 जिं मिश्न देशय् मि तयाबी,
अले पेलुसियम स्याः चायाः वाथा वाथा कनी।
थेबेस शहरया पःखाःया छुं भाग दुनी,
नोप धाःसा मदिक्क आपतय् लानाच्वनी।
17 हेलीओपोलिस व बुबास्तीसयापिं ल्याय्म्हपिन्त तरवारं स्याइ,
अले फुक्क शहरयात ज्वना यंकी।
18 तहपनेसय् जिं मिश्नीतय्गु जुवा त्वथुलाबीबलय्
अन न्हिनय् हे खिउँसे च्वनी,
वं घमण्ड याइगु वयागु शक्तिया नाश जुइ।
वयात सुपाँचं त्वपुइ,
वया गांतय्त ज्वना यंकी।
19 थुकथं जिं मिश्न देशयात सजाँय बी,
अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

फारोया लप्पा त्वःथुलाब्यूगु

20 झिंछगूगु दँया न्हापांगु लाया न्हयन्हु दुखुन्हु* परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
21 "अय् सीमानिम्ह मनु, जिं मिश्न देशयाम्ह जुजु फारोया लप्पा त्वथुलाबियागु दु। हाकनं तरवार चले याये फयेमा धकाः थुकियात पट्टी चिनाब्यूगु मदु थुकियात लंकेत मलम पट्टी नं तःगु मदु।
22 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जि मिश्न देशयाम्ह जुजु फारोया विरोधय् दु। जिं वयागु त्वमधूगु व त्वधूगु निपुं हे लप्पा त्वथुलाबी, अले जिं वयागु तरवार वयागु ल्हातं कुर्काबी।
23 जिं मिश्नीतय्त जाति जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल यानाबी, अले इमित देश देशय् थुखेलाः उखेलाः यानाबी।
24 जिं बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हाःयात बल्लाकाः जिगु तरवार वयागु ल्हातय् बी। तर जिं फारोया लप्पा त्वथुलाबी, व धाःसा वयागु न्ह्यःने सी थें च्वंक घाःपाः जूम्ह मनू थें हाली।
25 जिं मिश्न देशयाम्ह जुजुयात कमजोर यानाबी, बेबिलोनयाम्ह जुजुयात बल्लाकाबी। जिं जिगु तरवार बेबिलोनयाम्ह जुजुया ल्हातय् बीबलय्, वं व तरवार मिश्न देशया विरोधय् चले याइबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः म्हसी।
26 जिं मिश्नीतय्त जाति जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल यानाबी अले देश देशय् थुखेलाः उखेलाः यानाबी। अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।"

31

मिश्नयात अश्शूरनापं दाँजय् याःगु

1 झिंछगूगु दँया स्वंगूगु लाया न्हापांगु दिनय्* परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 "अय् सीमानिम्ह मनु, मिश्न देशयाम्ह जुजु व वया सेनायात थथे धा,
" 'छंगु वैभवय् छ थें जाःम्ह सु दु?
3 अश्शूर देशयात स्व, छगू इलय् व लेबनानया देवदारु खः,
उकिया बांबांलाःगु कचां गुँयात किचः बियातःगु खः,
उकिया च्वकात सुपाँय् दुथाय् तक थ्यनिगु खः।
4 लखं उकियात सय्कल, बुंगाःचां उकियात तज्जाः यात।
उकिया जःखः च्वंगु खुसिचां उकियात प्याकाबिल,
उकिया खुसिं ख्यलय् च्वंगु फुक्क सिमायात प्याकल।
5 थुकथं ख्यलय् च्वंगु फुक्क सिमात मध्ये
व दकलय् तज्जाःगु सिमा जुल।
लः यक्व दुगुलि उकिया यक्व कचामचा दत,
उपिं तःमा जुयाः न्यनावन।
6 उकिया कचामचाय् आकाशयापिं

---

* **30:20** ३०:२० २९ अप्रिल ५८७ बि.सी. * **31:1** ३१:१ २१ जुन ५८७ बी.सी.

फुक्क झंगःपन्छितय्सं थःगु स्वँ दय्कल।
उकिया कचाया क्वय् गुँयापिं फुक्क पशुतय्सं थः मस्त बुइकल।
उकिया किचलय् फुक्क ततःधंगु जातित च्वंवल।
7 न्यनावंगु ताहाकःगु कचा दुगु
व छगू बांलाःगु सिमा खः,
छाय्धाःसा उकिया हा
यक्व लः दुगु थाय्या लिक्क दु।
8 परमेश्वरयागु क्यबया देवदाःया सिमा स्वयाः थ्व सिमा तसकं बांलाः।
थकुराःमा उकिया कचा ति मग्यं,
न चिनारया सिमात उकिया कचामचा ति ग्यं।
परमेश्वरयागु क्यबया छुं नं सिमा व ति बांलाः मजू।✡
9 जिं यक्व कचामचां उकियात बांलाकागु खः,
उकिं परमेश्वरया क्यबय् अदनया फुक्क सिमात व खनाः नुगः मुइकीगु।
10 “ ‘उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – व उलि तज्जाःगुलि अले उकिया च्वकात सुपाँय् दुथाय् तक थ्यंगुलि वया नुगः तःधं छुल।
11 उकिं जिं वयात जातित मध्ये छगू बल्लाःगु जातितय् शासकया ल्हातय् बियागु दु। वं धात्थें हे वलिसें बांमलाःगु व्यवहार याइ। वं याःगु मभिंगु ज्याया कारणं जिं वयात पितिनाछ्वयागु दु।
12 अले दकलय् ग्यानापुपिं विदेशी जातितय्सं वयात पालाः त्वःताबिल। उकिया कचामचा पहाडत व फुक्क ब्यासिइ क्वःदल। उकिया कचात त्वदुलाः देशयागु फुक्क खुसिचाय् लानाच्वन। पृथ्वीया फुक्क जातित उकिया किचलं पिहां वल, अले उकियात त्वःताबिल।
13 क्वःदगु व सिमाय् आकाशयापिं फुक्क झंगःपन्छित च्वन, उकिया कचाया दथुइ गुँयापिं पशुत दु।
14 आवंलि मेमेगु सिमा न्ह्याक्व हे लः दुसां व सिमा थें तज्जाः जुइ मखु वा सुपाँय् दुथाय् तक थाहां वइ मखु अले उलि तज्जाः गुबलें जुइ फइ मखु। व फुक्क सिनावनीपिं मनूत थें नाश जुल अले पातालय् थ्यनी।
15 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – गुखुन्हु उकियात पातालय्† यंकल, उखुन्हु वयागु लागि नुगः मछिंकेत तज्जाःगु बुँगाःचा जिं त्वपुयाबिया। जिं उकिया खुसिचात पनाबिया। उकिया यक्व लः वयेगु दित। उकिया लागि जिं लेबनानयात खिउँकाबिया, उकिं यानाः ख्यलय् दुगु फुक्क सिमा सुकुगना वन।
16 जिं तःमागु सिमायात पातालय् वनीपिंनापं चिहानय् कुर्काबियाबलय् व ग्वतूगु सलं जाति जातितय्त थरथर खाकाबिया। अबलय् अदनया फुक्क सिमात, लेवनानयागु दकलय् बांलाःगु व भिंगु सिमात, यक्व लः काःगु सिमातय्त पृथ्वीया क्वय् सान्त्वना दत।
17 वयागु किचलय् च्वनाच्वंपिं अर्थात देशत मध्ये वनापं मिलय् जूपिं नं तरवारं स्याःपिंनापं पातालय् मिलय् जू वनी।
18 “ ‘अय् मिश्र, छंगु महिमा व वैभवय् अदनया सिमात मध्ये छन्त गुगु सिमानापं ज्वःलाकाः स्वय्गु? अय्नं छन्त नं अदनया सिमातनापं क्वय् पातालय् कुर्काबी। अले छ म्हय् चिं मतःपिनिगु दथुइ तरवारं स्याःपिंनापं लानाच्वनी।
“ ‘थ्व धाःसा फारो व वया फुक्क सिपाइँतय् पुचः खः, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी।’ ”

32

फारोयात ख्याच्वः ब्यूगु

1 झिंनिगूगु दँया झिंनिगूगु लाया न्हापांगु दिनय्* परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोया बिलापया म्ये दय्काः वयात धा,
“ ‘जाति जातित मध्ये छ सिंह थें खः।
छ थःगु खुसिचाय् कय्कीम्ह,
लःयात थःगु तुतिं संकाः फोहर यानाबीम्ह तःधिकःम्ह समुद्रया जन्तु खः।
3 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“ ‘जिं छन्त जिगु जालय् क्यंकेत यक्व मनूत छ्वयाहये,
इमिसं छन्त जिगु जालय् साली।

✡ **31:8** ३१:८ उत २:९ † **31:15** ३१:१५पाताल हिब्रू भाषाय् थ्व खँग्वः सिओल खः, थुकिया अर्थ सीपिनिगु थाय् खः। स्वयादिसँ हितो ३०:१६; योना २:२; हब २:५; यशै ५:१४; १४:९,११,१५; ३८:१५,१८; ३८:१०,१८; ५७:९; इज ३२:२१,२७ * **32:1** ३२:१ ३ मार्च ५८५ बि.सी.

4 अबलय् जिं छन्त जमिनय् त्वःताबी।
जिं छन्त मैदानय् वान्छवयाः आकाशयापिं
फुक्क कथंयापिं झंगःपन्छितय्त छंगु च्वय् च्वनेबी।
पृथ्वीयापिं फुक्क पशुतय्त छंगु ला नकेबी।
5 पहाड पहाडय् जिं छंगु ला ह्लाबी।
छंगु सीम्हं ब्यासिइ जाइ।
6 छपाखें बाः वःगु हिं
जिं पहाड पहाडय् तक जमिन प्याकाबी,
न्हसिकापत छंगु लां जाइ।
7 जिं छंगु नां तक नं मदय्काः छ्वय्बलय्
जिं आकाशयात त्वपुयाबी,
उकिया नगुतय्त खिउँकाबी।
जिं सूर्ययात सुपाँचं त्वपुयाबी, तिमिलां जः बी मखु।✡
8 आकाशया फुक्क थीगु जःतय्त
जिं छंगु कारणं खिउँकाबी।
छंगु देशय् जिं खिउँ हयाबी।

परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

9 जाति जातितय्थाय् छं म्हमस्यूगु देशय्
जिं छंगु नाशया खबर हयेबलय्,
जिं यक्व मनूतय्गु मन थातय् मलाकाबी।
10 जिं यक्व मनूतय्त छ खनाः वातां यानाबी।
इमि जुजुपिनि न्ह्यःने जिं जिगु तरवार संकेबलय्
उपिं जुजुपिं थुरथुर खाइ।
छंगु पतनया दिनय्
इपिं छम्ह छम्ह थथःगु जीवनया लागिं थुरथुर खाइ।
11 “ ‘छाय्धाःसा परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
“ ‘बेबिलोनयाम्ह जुजुया तरवार छंगु विरोधय् वइ।
12 जिं छंगु फुक्क सेनायात बहादुर सिपाइँतय्गु तरवारपाखें पतन यानाबी।
इपिं मनूत मध्ये दकलय् दयामदुपिं खः।
इमिसं मिश्र देशया घमण्डयात चुंचुं यानाबी।
वया फुक्क सेना नाश जुइ।
13 खुसि खुसिया सिथं वयाः फुक्क सा द्रुहंतय्त जिं नाश यानाबी।
अनंलि उपिं खुसितय्त न मनूतय्गु तुतिं फोहर याइ न पशुतय्गु ख्वलं फोहर याइ।✡
14 अनंलि जिं उकिया लःयात यचुकाबी,
उकिया खुसित चिकं थें सलल न्ह्याइ,

परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

15 जिं मिश्र देशयात उजाड यायेबलय्,
उगु देशय् दुगु फुक्क नाश जुइबलय्,
जिं अन च्वंपिं सकसितं स्यायेबलय्,
इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’
16 “मनूतय्सं बिलाप यायेत बिलापया म्ये थ्व हे खः। जाति जातिया म्ह्याय्पिन्सं थ्व हाली, छाय्धाःसा मिश्र देश व वया
फुक्क सेनाया निंतिं इमिसं थ्व हे बिलापया म्ये हाली, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।”

मिश्र पातालय् कुतुं वंगु

17 झिंनिगूगु दँया न्हापांगु लाया झिंन्यान्हु दुखुन्हु† परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,

---

✡ **32:7** ३२:७ यशै १३:१०; योए २:१०,३१; मत्ती २४:२९; मर्क १३:२४-२५; लूक २१:२५; प्रका ६:१२-१३; ८:१२ ✡ **32:13** ३२:१३ इज ३२:२ † **32:17** ३२:१७ १७ मार्च ५८५ बी.सी.

18 “अय् सीमानिम्ह मनु, मिश्र देशया सेनाया लागिं ख्वः, वयात व बबल्लाःगु जातिया म्ह्यायपिन्त पातालय् लानाच्वंपिं
मनूतय्थाय् पृथ्वीया क्वय्पाखे क्वका!
19 इमित धा, ‘छु छं थःत मेपिं फुक्क स्वयाः बांलाः धकाः च्वनागु ला? पातालय् हुँ अले अन खतना मजूपिंनापं लानाच्वँ।’
20 इपिं तरवारं स्याःपिनिगु दथुइ क्वःदली। व देशयात तरवारया निंतिं हे लःल्हाःगु दु। अथे जुयाः मिश्रयात वया फुक्क
फौजनापं सालायंकी!
21 पातालय् वीर कप्तानतय्सं फारो व वया ग्वाहालिमिपिन्त थथे धाइ, ‘इपिं क्वय् वःगु दु, इपिं तरवारं स्याःपिंनापं व खतना
मजूपिंनापं लानाच्वंगु दु।’
22 “अश्शूर देश, वया फुक्क सेनानापं अन दु, वयागु चिहान वयागु प्यखें दु, फुक्कसित तरवारं स्याये धुंकूगु दु।
23 इमि चिहानत पातालया तज्जाःथाय्या दुने दु। वया सेना वयागु हे चिहानया प्यखेरं दु। म्वाःपिनिगु देशय् ख्याना जुइपिं
सकसितं स्याये धुंकल, तरवारं इमित ग्वतुइका ब्यूगु दु।
24 “एलाम अन दु! वयागु चिहानया प्यखेरं वया सेना दु! थुपिं सकलें तरवारं पाला स्याःपिं खः। म्वाःपिनिगु देशय् ख्याना
जुइपिं सकलें पृथ्वीया क्वय् खतना मजुइकं वन। पातालय् वंपिंनापं हे इमिसं बेइज्जत फयाच्वंगु दु।
25 वयागु चिहानया प्यखेरं वया सेनानापं स्याःपिनिगु दथुइ वयागु निंतिं छगू आराम यायेगुथाय् दय्कातःगु दु। इपिं सकलें
तरवारं स्याःपिं म्हय् चिं मतःपिं खः। म्वाःपिनिगु देशय् इमिसं ख्याना जूगुलि क्वय् पातालय् वंपिंनापं हे इमिसं बेइज्जत फयाच्वंगु
दु।
26 “मेशेक व तूबल नं अन दु। इमि चिहानया प्यखेरं इमि फुक्क सेना दु। इपिं सकलें खतना मजूपिं खः। इपिं सकसिनं
म्वाःपिनिगु देशय् ख्याना जूगुलि इपिं फुक्कसित तरवारं स्याःगु खः।
27 इपिं मेपिं बहादुर सिपाइँतनापं लानाच्वनी, गुपिं सिपाइँत ग्वतूगु दु, गुपिं थथःगु लडाइँया हतियारनापं चिहानय् वंगु दु,
गुपिन्सं तरवार थथःगु छ्वंया क्वय् तःगु दु। इपिं सिपाइँतय्सं म्वाःपिनिगु देशय् ख्याना जूगुलिं इमिगु पापया सजाँय इमिगु हे
क्वँचय् लाःगु दु।
28 “हे फारो, छ नं कुचा कुचा जुयाः तरवारं स्याःपिं खतना मजूपिनिगु दथुइ लानाच्वनी।
29 “एदोम व वया जुजुपिं अले सकलें शासकत अन दु। इमिके शक्ति दुसां तबि इमित तरवारं स्याःपिंनापं तयातःगु दु। इपिं
क्वय् पातालय् वनीपिंनापं, खतना मजूपिंनापं लानाच्वंगु दु।
30 “उत्तरयापिं फुक्क शासकत व फुक्कं सीदोनीत अन दु। इमिगु शक्तिं ग्यासु थंगु जूसां इपिं स्याःपिंनापं हे बेइज्जत जुयाः
चिहानय् वंगु दु। इपिं म्हय् चिं मतयकं तरवारं स्याःपिंनापं लानाच्वंगु दु। पातालय् वनीपिलिसें इमिगु नं बेइज्जत जूगु दु।
31 “फारो व वया फुक्क सेनां इमित खनी, अले थःगु सेना नाश जूगुलिं वयात सान्त्वना दइ। जि, परमप्रभु परमेश्वर
न्ववानागु दु।
32 म्वाःपिं मनूत च्वनीगु थासय् जिं वयात ग्यासु थंके बियागु जूसां, व थः फौजलिसें तरवारं स्याःपिं म्हय् चिं मतःपिंनापं
लानाच्वनी। परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।”

33

इजकिएलयात इस्राएलीतय् पिवाः ल्यःगु

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,[✡]
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, थः देशय् च्वंपिं मनूतनापं खँ ल्हाः, अले इमित थथे धा, ‘देशया विरोधय् जिं छगू सेना हयेबलय्,
अले उगु देशयापिं मनूतय्सं थःपिं मध्ये छम्हय्सित पिवाः च्वनेत ल्यइबलय्,
3 पिवाः च्वंम्ह मनुखं शत्रुत वयाच्वंगु खनाः मनूतय्त सुचं बीत तुरही पुल धाःसा
4 सुनानं तुरहीया सः न्यनाः नं ध्यान मबिल वा शत्रुत वयाः वयात स्यात धाःसा व सीगुया दोषी व हे जुइ।
5 वं तुरहीया सः न्यना नं सुचंयात वास्ता मयाःगुलि वयागु हि वयागु हे छेनय् लाइ। वं सुचं मानय् याःगु जूसा बचय् जुइगु
खः।
6 तर शत्रुत वयाच्वंगु खनाः नं उम्ह पिवाः च्वंम्हय्सिनं सुचं बीत तुरही मपुल धाःसा अले शत्रुत वयाः सुं छम्हय्सित स्यात
धाःसा उम्ह मन् थःगु हे पापया कारणं सीगु जुइ, तर व मनू सीगुया ल्याःचाः जिं पिवाः च्वंम्हय्सिके काये।’
7 “अय् सीमानिम्ह मनु, जिं छन्त इस्राएलया घरानाया पिवाः यानागु दु। उकिं जिं आः धयाच्वनागु खँ न्यँ, अले इमित
जिगुपाखें ख्याच्वः ब्यु!

✡ **33:1** ३३:१-९ इज ३:१६-२१

8 जिं छम्ह मभिंम्ह मनूयात ‘हे मभिंम्ह मनु, छ धात्थें हे सी’ धकाः धायेबलय् तर वयागु ज्यान बचय् यायेत छं ख्याच्वः मबिल, वा वयागु मभिंगु पहःचहःया लागि वयागु विरोधय् सल्लाह मबिल धाःसा व मनू पापया कारणं सी, अले वयागु हियागु ल्याःचाः जिं छंके काये।

9 तर छं व मभिंम्ह मनूयात ख्याच्वः बिल अले व थःगु मभिंगु ज्यापाखें वा थःगु मभिंगु पहःपाखें लिहां मवल धाःसा व थःगु अधर्मय् हे सी, तर छं धाःसा थःम्हं थःत बचय् याइ।’’

पिवाःया बुखँ

10 “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया घरानायात धा, ‘छिमिसं थथे धयाच्वंगु दु, “जिमिगु पाप व अपराधं जिमित क्वत्यलातःगु दु। उकिं यानाः जिपिं बमलाना वनाच्वंगु दु। जिपिं गथे यानाः म्वानाच्वनेगु?” ’

11 उकिं छं इमित थथे धा, ‘गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु, मभिंपिं मनूत सीगु खनाः जि लय्ताय् मखु, तर इमिसं थःगु मभिंगु पहःचहः त्वःताः इपिं म्वाःगु जितः स्वयेमास्ति वः। थःगु मभिंगु पहःचहः त्वःति! अय् इस्राएलया घराना छिपिं छाय् सीगु?’

12 “अथे जुयाः अय् सीमानिम्ह मनु, छिमि मनूतय्त धा, ‘सुं धर्मीम्ह मनुखं आज्ञा पालन मयात धाःसा इमिगु भिंगु ज्यां इमित बचय् याये फइ मखु, सुं मनुखं मभिंगु ज्या यायेगु त्वःतल धाःसा इमित इमिसं न्हापा याःगु मभिंगु ज्याया सजाँय जुइ मखु। सुं धर्मीम्ह मनुखं अपराध यात धाःसा वं याःगु न्हापायागु धार्मिकतां वयात बचय् याकेबी मखु।’

13 जिं उम्ह धर्मीम्ह मनूयात ‘छ धात्थें म्वाइ’ धकाः धाइबलय् वं थःगु धार्मिकताय् भलसा तयाः मभिंगु ज्या यात धाःसा वयागु छुं नं धार्मिकताया ज्यायात लुमंकीगु जुइ मखु। वं याःगु मभिंगु ज्याया कारणं हे व सी।

14 जिं मभिंम्ह मनूयात ‘छ धात्थें सी’ धकाः धाइबलय् वं थःगु पाप त्वःताः न्याययागु व खःगु ज्या यात धाःसा,

15 धाये कि, वं त्यासा ब्यूबलय् कयातःगु बरः लित बिल, थःम्हं खुयायंकूगु सामान लित बिल, अले जीवन बीगु नियम मानय् यात व मभिंगु ज्या मयात धाःसा व धात्थें म्वाइ, व सी मखु।

16 वं याःगु न्ह्यागु नं पाप वयागु विरोधय् लुमंकीगु जुइ मखु। वं न्याय व खःगु ज्या याःगु दु, व धात्थें हे म्वाइ।

17 “अय्नं छिमि मनूतय्सं थथे धयाच्वंगु दु, ‘परमप्रभुया चाला थीक मजू।’ तर इमिगु हे चाला ठीक मजू।

18 सुं धर्मीम्ह मनुखं थःगु धार्मिकता त्वःताः मभिंगु ज्या यात धाःसा धात्थें हे व सी।

19 सुं मभिंम्ह मनुखं थःम्हं यानायवाच्वंगु मभिंगु ज्या त्वःताः न्याय व खःगु ज्या यात धाःसा उकिया कारणं व म्वाइ।

20 तर अय् इस्राएलया घराना, छिमिसं धाइ, ‘परमप्रभुं खःगु ज्या यानामदी।’ जिं छम्ह छम्ह मनूया न्याय वयागु पहःचहःकथं याये।”

यरूशलेम नाश जूगु खबर

21 जिमित ज्वनाहःगु झिंनिगूगु दँया झिगूगु लाया न्यान्हु दुखुन्हु* यरूशलेमं बिस्युं वःम्ह छम्ह मनुखं जिथाय् वयाः धाल, “शहर नाश जुल।”✡

22 व मनू थ्यंकः वःगु दिया छन्हु न्ह्यःयागु सन्ध्याकाः इलय् परमप्रभुया शक्ति जिके वल। सुथय् व मनू थ्यंकः वये न्ह्यः वय्कलं जिगु म्हुतु चाय्काबिल। उकिं जिगु म्हुतु चाल, उबलय् निसें जि सुम्क मच्वना।✡

23 परमप्रभुया वचन जिथाय् वल,

24 “अय् सीमानिम्ह मनु, नाश जूगु इस्राएल देशय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं धयाच्वंगु दु, ‘अब्राहाम छम्ह हे जक मनू जूसां वं इस्राएल देशयात अधिकार यात। तर झीपिं ला यक्व दु। धात्थें हे झीत थ्व देश अधिकार यायेत ब्यूगु दु।’

25 अथे जुयाः इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छिमिसं लानापं हि नइगु, छिमिसं मूर्तित पुजा याइगु, छिमिसं मनूत स्याइगु, धात्थें हे छिमिसं थ्व देश छिमिगु खः धकाः मतिइ तयागु ला?

26 छिमिसं थःगु तरवारय् भलसा तइगु, छिमिसं घच्चाइपुगु ज्या याइगु, छिपिं सकसिनं छम्हय्सिनं मेम्हय्सिया कलाःयात स्यंकीगु। धात्थें हे छिमिसं थ्व देश छिमिगु खः धकाः मतिइ तयागु ला?’

27 “इमित धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, नाश जूगु शहरय् च्वनाच्वंपिं मनूत तरवारं सी। ख्यलय् दुपिन्त जिं गुँपशुतय्त नयेत बी। किल्लाय् व गुफाय् दुपिं महामारी सी।

28 जिं व देशयात तहसनहस व झिजांमिजां यानाबी, अले तधंछुयाः बलयात नाश यानाबी। इस्राएलया पहाडत सुं नं वये वने मफयक झिजांमिजां यानाबी।

29 जिं इमिसं याःगु घच्चाइपुगु ज्याया निंति देशयात झिजांमिजां व सुनसान यानाबीबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’

---

* **33:21** ३३:२१ ८ जनवरी ५८५ बी.सी. ✡ **33:21** ३३:२१ २ राज २५:३-२१; २ इति ३६:१५-२१; यर ३९:२-१०; ५२:४-२७ ✡ **33:22** ३३:२२ इज ३:२४-२७; २४:२५-२७

30 “अय् सीमानिम्ह मनु, छंगु बारे देशय् च्वंपिं छिमि मनूत छथाय् मुनाः पःखाः व लुखाया कुनय् कुनय् दनाः छम्हय्सिनं मेम्हय्सित थथे धाइ, ‘वा, परमप्रभुपाखें वःगु खबर छु खः व न्यनेनु।’
31 इमिसं न्ह्याबलें याःथें जिमि मनूत छन्थाय् वइ अले छंगु खँ ध्यान बियाः न्यनेत छंगु न्ह्याःने च्वनी। तर इमिसं छं धाःथें याइ मखु। इमिगु म्हुतुइ मिसाह्यः खँ जक दइ, तर इमिगु नुगलं ध्यबा जक माली।
32 छ इमिगु लागि बांलाःगु सः दुम्ह वा बांलाक बाजं थायेसःम्ह मनू स्वयाः अप्वः छुं नं मखु। छं धाःगु खँ ला इमिसं न्यनी तर छं धाःथें याइ मखु।
33 “छं धाःगु फुक्क खँ जुइबलय् इमिसं छम्ह अगमवक्ता इमिगु दथुइ वःगु खः धकाः इमिसं सी।”

34

इस्राएलया फैजवाःत

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया फैजवाःतय्गु विरोधय् अगमवाणी यानाः उपिं फैजवाःतय्त थथे धा! ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – धिक्कार दु, थःगु जक वास्ता याइपिं इस्राएलया फैजवाःतय्त। छु! फैजवाःतय्सं फैच्वलय्तय्गु जक वास्ता यायेमाःगु, मखु ला?
3 छिमिसं धौ नइगु, ऊनया वसः फीगु, ल्हंल्हंपिं पशुत स्याइगु, बथांयात धाःसा वास्ता हे मयाः।
4 छिमिसं बमलाःपिन्त बल्लाकृगु मदु, बिरामीतय्त लाय्कृगु मदु, घाःपाः जूपिन्त मलम बुलाः पट्टी तयाब्यूगु मदु। छिमिसं लँ ढुंकुपिन्त खःगु लँय् हःगु मदु, तनाच्वंपिन्त माःगु मदु। छिमिसं इमित बल व जबरजस्तिं शासन याःगु दु।
5 अथे जुयाः फैजवाः मदुगुलि इपिं छ्यालब्याल जुल, इपिं फुक्क गुँपशुया आहार जुल।✡
6 जिम्ह फैत लँ ढुंकाः पहाड पहाडय् व ततःजाःगु डाँडाय् वन। इपिं पृथ्वीया फुक्क थासय् छ्यालब्याल जुल। सुनानं इमित वास्ता मयाः, सुनानं इमित माःमवं।
7 “ ‘उकिं हे फैजवाःत, जि, परमप्रभुया वचन न्यँ!
8 जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु, गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, फैजवाः मदुगुलिं जिगु बथांयात लुतय् याःगु दु, गुँपशुया आहारा जूगु दु। छाय्धाःसा जिम्ह फैजवाःतय्सं जिगु बथांयात माःमवं, फैतय्त वास्ता मयासें थःगु हे जक वास्ता यात।
9 उकिं, हे फैजवाःत, जि, परमप्रभुयागु वचन न्यँ!
10 जि, परमप्रभु परमेश्वर थथे न्ववानागु दु – जि फैजवाःतय्गु विरोधय् दु। जिं इमिके थःगु बथांया ल्याःचाः काये। जिं उपिं फैजवाःतय्त बथांयात नकेगु ज्यापाखें लिकयाबी, इमिसं हाकनं थथःगु प्वाः जायकें खनी मखु। जिं छिमिगु म्हुतुं जिगु बथांयात बचय् याये, अले जिम्ह फैत इमिगु निंतिं आहारा जुइ मखु।’ ”

भिंम्ह फैजवाः

11 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – आः जिं थःम्हं हे जिम्ह फैतय्त मालाः इमित स्वये।✡
12 गथे थःगु बथां थुखे उखे छ्यालब्याल जुइबलय् फैजवालं फैच्वलय्तय्त माःवनी, अथे हे जिं जिम्ह फैतय्त माले। सुपाँय् व तसकं खिउँगु दिनय् छ्यालब्याल जूगु फुक्क थासं जिं इमित बचय् याये।
13 जिं इमित जाति जातिया थासं लिगना हये, अले देश देशं मुंके। जिं इमित इमिगु थःगु हे देशय् हये, जिं इमित इस्राएलया पहाड पहाडय् उकिया खुसिचा खुसिचाय् व देशयागु फुक्क बस्तीइ ज्वये।
14 जिं इमित बांलाःगु घाँय्ख्यलय् ज्वये। इस्राएलया ततःजाःगु पहाडत इमिगु ज्वयेगु थाय् जुइ। अन इपिं भिंगु ख्यलय् ग्वार्तुलाच्वनी। इस्राएलया पहाड पहाडय् भिंगु ख्यलय् इपिं ज्वये खनी।
15 जिं थःम्हं हे जिम्ह फैत स्वये, अले इमित अन थ्यने, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
16 तंपिन्त जिं माले, लँ ढुंकुपिन्त जिं लुइकाः हये। घाःपाः जूपिन्त मलम तयाः पट्टी चिनाबी, बमलाःपिन्त बल्लाकाबी। तर ल्हंपिं व बल्लाःपिन्त जिं नाश यानाबी। खःकथं बथां स्वइम्ह फैजवाः जि जुइ।
17 “ ‘हे जिगु बथां, छिमित धाःसा परमप्रभु परमेश्वरं धयादी – जिं छम्ह फै व मेम्ह फैया दथुइ, अले मिजंपिं फैतय्गु व दुगुतय्गु दथुइ न्याय याये।
18 भिंगु ख्यलय् ज्वये दयाः नं छिमित मगात ला? छु छिमिसं ल्यं दुगु घाँय्ख्यःयात तुतिं न्हुइमाः ला? छु सफा लखं छिमित मगात ला? छाय् छिमिसं मेगु लःयात तुतिं ध्याचः हे ध्याचः यानागु?
19 छु! जिगु बथानं छिमिसं तुतिं न्हगु घाँय् नयेगु ला, अले छिमिगु तुतिं ध्याचः हे ध्याचः याःगु लः त्वनेगु ला?

✡ **34:5** ३४:५-६ गन्ती २७:१७; १ राज २२:१७; २ इति १८:१६; जक १०:२; मत्ती ९:३६; मर्क ६:३४ ✡ **34:11** ३४:११ भज २३:१-३

20 “ ‘उकिं जि परमप्रभु परमेश्वरं इमित थथे धाये – स्व! जिं थःम्ह हे ल्हंपिं ल्हंपिं व गंसि गंसिपिं फैतय्गु दथुइ न्याय
याये।
21 छाय्धाःसा छिमिसं ला गंसिपिं फैतय्त ब्वहलं घ्वाघ्वां, नेकुलि च्वच्वं, इमित लिनाच्वंगु दु, छ्यालब्याल यानाच्वंगु दु।
22 जिं जिगु छ्यालब्याल जूगु बथांयात बचय् याये, इमित हाकनं गुबलें लुतय् याइ मखु। जिं छम्ह फै व मेम्ह फैया दथुइ
न्याय याये।✡
23 जिं इमि छम्ह हे जक फैजवाः जुइत जिम्ह दास दाऊदयात ल्ययेा। वं इमित स्वइ, व इमि फैजवाः जुइ।✡
24 जि, परमप्रभु छिमि परमेश्वर जुइ, जिम्ह दास दाऊद इमिगु दथुइ शासक जुइ। जि परमप्रभुं थ्व धयागु खः।’ ”✡

परमप्रभुया शान्ति व सुरक्षाया बाचा

25 “ ‘जिं इपिंलिसें शान्ति व सुरक्षाया बाचा ची, अले इपिं ढुक्क जुयाः मरुभूमिइ च्वनेदयेमा व गुँइ धेने दयेमा धकाः
गुँपशुतय्त देशं पितिना छ्वयाबी।
26 जिं इमित व जिगु डाँडाया प्यखेरं च्वंगु थाय्यात आशिष दय्काबी। जिं खःगु इलय् इमिगु निंतिं वा वय्काबी। जिं
आकाशं वइगु वायात आशिष यानाबी।
27 ख्यलय् दुगु सिमातय्सं फलफुल बी, जमिनं थःगु बाली बी, मनूत देशय् सुरक्षित जुइ। इमिगु जुवाया सिँ त्वधुलाः इमित
दास दय्कूपिंपाखें त्वःतकीबलय् जि हे परमप्रभु खः धकाः इमिसं सी।
28 इमित जाति जातितय्सं हाकनं लुटपाट याइ मखु, न गुँपशुतय्सं इमित नइ, इपिं याउँक च्वनी, अले इमित सुनानं ख्याइ
मखु।
29 जिं इमित अन्नया निंतिं नां जाइगु देश बी। उगु देशय् इपिं हाकनं गुबलें नये मखना सी मखु। इमित हाकनं जाति जातितय्सं
हेस्याइ मखु।
30 अबलय् जि परमप्रभु इमि परमेश्वर इपिंनापं दु व अले इस्राएलया मनूत जिमि प्रजा खः धकाः इमिसं सी, जि, परमप्रभु
परमेश्वर न्ववानागु दु।
31 “ ‘छिपिं जिम्ह फैत खः, जिगु ख्यःयापिं फैत, जिम्ह हे मनूत खः, जि छिमि परमेश्वर खः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’ ”

35

एदोमया बारे अगमवाणी

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,✡
2 “अय् सीमानिम्ह मनु, सेइर पर्वतपाखे थःगु ख्वाः स्वय्काः वयागु विरोधय् अगमवाणी ल्हा,
3 अले वयात थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे सेइर पर्वत, जि छंगु विरोधय् दु। जिं थःगु ल्हाः छंगु विरोधय्
ल्हनाः छन्त झिजांमिजां दंगु व तहसनहस जूगु थाय् यानाबी।
4 जिं छंगु फुक्क शहरयात तहसनहस यानाबी, छ मरुभूमि जुइ। अबलय् छं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
5 “ ‘छं पुलांगु ईंयागु ईंखयात नुगलय् तया तल। अले इस्राएलीतय्त इमिगु विपत्तिया इलय्, इमिगु लिपांगु सजाँयया ई
थ्यंबलय् छं इमित लडाइँलय् बुके बिल।
6 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, जिं छन्त हि बाः वःगुया अधीनय् तयाबी, वं छन्त लित्तुली।
छं हियात घृणा मयाः, अथे जुयाः छन्त हिं लित्तुली।
7 सेइरया पर्वततय्त जिं सुनसान व तहसनहस यानाबी, अनं जुयाः वये वने याइपिन्त जिं स्यानाबी।
8 जिं छंगु पहाडत स्याःपिं मनूतय्गु सीम्हं जाय्काबी। तरवारं स्याःपिं छंगु डाँडा डाँडाय् व छंगु ब्यासिइ ब्यासिइ खुसिचा
खुसिचाय् कुतुं वनी।
9 जिं छन्त न्ह्याबलेंया निंतिं झिजांमिजां दंगुथाय् यानाबी। छंगु शहरय् हाकनं सुं नं मनूत च्वनी मखु। अबलय् छं जि हे
परमप्रभु खः धकाः सी।
10 “ ‘जि परमप्रभु अन दुगु जूसां छं थथे धाःगु दु, “उपिं निगू जाति यहूदा व इस्राएल अले इमिगु देश झीगु जुइ। झीसं
इमित अधिकार याये।”
11 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, गथे जि धात्थें म्वाःम्ह खः, डाहाया तं क्यनाः छं इमित घृणा यानाः छु याःगु खः, जिं नं
छन्त अथे हे याये। जिं छंगु न्याय यायेबलय् जिं थःत इमिगु दथुइ म्हसीके।
12 अबलय् इस्राएलया पर्वतया बारे हेपय् यानाः छं धाःगु फुक्क खँ जि परमप्रभुं न्यंगु दु धकाः छं सी। छं धाल, “इस्राएलया
पहाडत उजाड जूगु दु, उपिं नयेत जिमित ब्यूगु दु।”

✡ **34:22** ३४:२२ इज ३:२४-२७; २४:२५-२७ ✡ **34:23** ३४:२३ प्रका ७:१७ ✡ **34:24** ३४:२४ इज ३७:२४ ✡ **35:1** ३५:१-१५ यशै ३४:५-१७; ६३:१-६; यर ४९:७-२२; इज २५:१२-१४; आमो १:११-१२; ओब १-२१; मला १:२-५

13 छं जिगु विरोधय् घमण्डयात अले छं जिगु विरोधय् छु न्ववात, जिं व न्यनागु दु।
14 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – सारा पृथ्वी लय्तायाच्वंबलय् जिं छन्त झिजांमिजां दंगुथाय् यानाबी।
15 इस्राएलया घरानाया सर्बय उजाड जूबलय् छ लय्ताल, उकिं जिं नं छन्त अथे हे याये। हे सेइर पर्वत, हे एदोमया फुक्क लागा, छ उजाड जुइ। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

36

इस्राएल देशयात हाकनं दय्कूगु

1 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया पहाडतय्त अगमवाणी ल्हानाः धा, 'हे इस्राएलया पहाडत, परमप्रभुया वचन न्यँ।
2 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – शत्रुं ला छिमिगु बारे धाःगु दु, "आहा! आः ला उपिं पुलांगु पहाडत झीगु जुल।" '
3 उकिं अगमवाणी यानाः इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – इमिसं छिमित फुक्क थासं हमला यात अले लित्तुलित। अथे जुयाः छिपिं मेगु ल्यं दुगु जातितय्गु अधीनय् लात, अले छिमि प्यखेरं च्वंपिं मनूतय्सं छिमित हेस्यात अले छिमित क्वह्यंकल।
4 उकिं हे इस्राएलया पहाडत, परमप्रभु परमेश्वरया वचन न्यँ– छिमिगु प्यखेरं च्वंपिं जातितय्सं लुतय् याःगु व क्वह्यंकूगु पर्वतत व डाँडात, खुसिचा व ब्यासित, दुनाच्वंगु छैंत व झिजांमिजां दंगु शहरतय्त परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
5 जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु – जिगु डाहाया तंम्वय् जिं मेगु ल्यनाच्वंगु जातित व एदोमया विरोधय् बांलाक न्ववानागु दु, छाय्धाःसा थःगु नुगलय् इस्राएलया निंतिं लय्ताः व घृणा तयाः इमिसं जिगु देशयात उकिया घाँय्ख्यः लुतय् याये फयेमा धकाः थःगु अधिकारय् काल।'
6 "उकिं इस्राएल देशया बारे अगमवाणी यानाः उकिया पहाडत व डाँडात, खुसिचात व ब्यासितय्त धा, 'जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु – छिमित जाति जातितय्सं क्वह्यंकूगु दु, अथे जुयाः जिं डाहाया तम्वय् न्ववानागु दु।
7 उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – छिमि प्यखेरं च्वंगु जातितय्सं नं बदनामी सह याये माली। जिगु ल्हाः ल्हनाः जिं थथे धकाः पाफये।
8 " 'तर हे इस्राएलया पहाडत, छिमिसं थःगु कचात बुइकी, जिगु प्रजा इस्राएलया लागि फल सय्की, छाय्धाःसा इपिं याकनं हे छेँ लिहां वइ।
9 जितः छिमिगु धन्दा जूगु दु। जिं छिमित दया याये। जिं छिमिगु बुँ पालाः पुसा ह्वले।
10 जिं अन च्वंपिं मनूतय्गु ल्याः, फुक्क इस्राएलया घरानाया ल्याः अप्वय्काबी। अले नाश जूगु शहरत हाकनं दय्की। अले अन मनूत च्वनी।
11 जिं छिमि मनूतय्गु व पशुतय्गु ल्याः अप्वय्काबी। इमिगु ल्याः न्हापा स्वयाः यक्व दइ। यक्व काय्म्ह्याय्पिं बुइकी। हे इस्राएलया पहाडत, न्हापा थें छिमिके जिं मनूत तये, न्हापा स्वयाः अप्वः जिं छिमित च्वन्ह्याके। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
12 जिं जिम्ह प्रजा इस्राएलयात छन्थाय् हाकनं तये। इमिसं छन्त अधिकार याइ अले छ इमिगु सर्बय जुइ। छं गुबलें इमि काय् म्ह्याय्पिन्त लाकायंकी मखु।
13 " 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – मनूतय्सं छ इस्राएलया पहाडया बारे थथे धयाच्वंगु दु, "छ मनूत नइम्ह खः। छं थःगु जातियात सन्तान मदय्काः च्वनेमाःपिं याःगु दु।"
14 उकिं छं आवंलि हाकनं गुबलें मनूतय्त नइ मखुत, न थः मनूतय्त सन्तान मदुपिं याइ, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
15 छं हाकनं गुबलें जाति जातितय्गु हेला न्यनेमाली मखु, न छं गुबलें मनूतय्गु हेला फयेमाली, अथवा न छंगु कारणं छिमि मनूत गुबलें लुफि हाइ। परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।' "

इस्राएलया न्हूगु जीवन

16 हाकनं परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
17 "अय् सीमानिम्ह मनु, इस्राएलया मनूत थःगु देशय् च्वनाच्वंबलय् इमिसं थःगु पहःचहः व ज्यां उकियात अशुद्ध याःगु खः। इमिगु पहःचहः नं जिगु मिखाय् छम्ह मिसा थी मज्यूबलय्या अशुद्धता थें खः।
18 इमिसं देशय् हि बाः वय्कूगु व थःगु मूर्तिपाखें उकियात अशुद्ध याःगुलि जिं थःगु तं इमिके प्वंका।
19 जिं इमित जाति जातितय्गु दथुइ छ्यालब्याल यानाबिया, इपिं देश देशय् उखेलाः थुखेलाः जुल। इमिगु पहःचहः व ज्याकथं जिं इमित न्याय याना।
20 इपिं उपिं जातितय्गु दथुइ वंबलय् इमिसं जिगु पवित्र नांयात अपवित्र यात, छाय्धाःसा मनूतय्सं इमिगु बारे थथे धयाहल, 'थुपिं परमप्रभुया मनूत खः, अथे जूसा नं थुमिसं वय्कःया देश त्वःते माल।'

21 जिं जिगु पवित्र नांया लागि धन्दा कयागु खः, गुकियात इपिं वंगु जाति जातितय्गु दथुइ इस्राएल्लया घरानां अपवित्र याःगु खः।
22 “उकिं इस्राएल्लया घरानायात धा, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे इस्राएल्लया घराना, छिमिगु लागि जिं थथे याये त्यनागु मखु, तर छिमिसं छिपिं वंगु जाति जातितय्गु दथुइ अशुद्ध याःगु जिगु नांयात रक्षा यायेत जिं थथे याये।
23 जिं जिगु नां गुलि पवित्र खः धकाः क्यने। छिमिसं मेगु जातितय्गु दथुइ बदनाम याःगु जिगु नां। जिं थःत छिपिंपाखें इमिगु न्ह्याःने पवित्र क्यनेबलय् जाति जातितय्सं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
24 “ ‘जिं जाति जातितपाखें छिमित पित हये। फुक्क देशं छिमित मुंके, अले छिमित छिमिगु थःगु हे देशय् लित हये।
25 जिं छिमिके शुद्ध लः छ्वाके, अले छिपिं शुद्ध जुइ। छिमिगु फुक्क अशुद्धतापाखें अले छिमिगु फुक्क मूर्तितपाखें जिं छिमित शुद्ध यानाबी।
26 जिं छिमित छगू न्हगु नुगः बी, अले छिमिगु दुने जिं न्हगु आत्मा तयाबी। छिमिगु म्हं ल्वहंया नुगः लिकयाः जिं छिमित लायागु नुगः बी।[✡]
27 अले जिगु आज्ञा पालन याकेत व जिगु नियमत बांलाक मानय् याकेत, जिं जिगु आत्मा छिमिके तयाबी
28 जिं छिमि पुर्खातय्त बियागु देशय् छिपिं च्वनी। छिपिं जिगु प्रजा जुइ अले जि छिमि परमेश्वर जुइ।
29 छिमित अशुद्ध याइगु फुक्क खँपाखें जिं छिमित बचय् याये। जिं आज्ञा बी, अले अन्न माक्व दइ, जिं छिमिथाय् हाकनं गुबलें अनिकाल छ्वयाहये मखु।
30 जिं सिमातय्गु फलयात व बुँयागु अन्नयात यक्व दय्काबी, थुलि तक कि अनिकालं यानाः जातितय्गु दथुइ छिपिं गुबलें मछालेमाली मखु।
31 अबलय् छिमिसं थःगु मभिंगु चाला व मभिंगु ज्यायात लुमंकी, थःगु पाप व घच्चाइपुगु चलनया कारणं छिमिसं थःपिन्त हे घृणा याइ।[✡]
32 छिमिगु लागि जिं थ्व फुक्क ज्या यानाच्वंगु मखु धकाः छिमिसं थूगु जितः यः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी। हे इस्राएल्लया घराना, छिमिगु पहःचहःया कारणं छिपिं लज्या चा अले ख्वाः ह्याउँकी।
33 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छिमित छिमिगु फुक्क पापपाखें शुद्ध यानागु दिं जिं छिमिगु शहरय् हाकनं मनूतय्त च्वनेबी, तहसनहस जूगु थायत हाकनं दय्के।
34 वये वने याइपिनिगु मिखाय् उजाड हे जुयाच्वनेगु पलेसा उजाड जूगु बुँ हाकनं अन्न सय्केत पालीगु जुइ।
35 मनूतय्सं धाइ, “थ्व झिजांमिजां दंगु बुँ आः अदनया क्यब थें जुल। उपिं उजाड, नाश व ध्वस्त जूगु शहरत आः किल्लात व मनूतय्सं जाःगु दु।”
36 अबलय् छिमि प्यखेरं च्वंगु जातितय्सं नाश जूगु शहरतय्त जि परमप्रभुं हाकनं दय्काब्यूगु दु अले उजाड जूगु जमिनयात हाकनं बांलाक सइगु जमिनय् हिलाब्यूगु दु धकाः सी। थ्व जि परमप्रभुं धयागु खः, थ्व जिं या हे याये।’
37 “परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – इस्राएल्लया घरानाया बिन्ति जिं स्वीकार याये, अले इमिगु निंतिं जिं थ्व ज्या यानाबी। जिं इमि मनूतय्त फैत थें अल्याख यानाबी।
38 जिं इमित यस्शलेमय् क्वःछिनातःगु नखःचखःबलय् बां बीपिं फैतय्गु बथां ति हे अल्याख दय्काबी। थुकथं तहसनहस जूगु शहरत हाकनं मनूतय्सं जाइ। अबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।”

37

गंगु क्वँय्या ब्यासि

1 परमप्रभुया शक्ति जिके वल, अले वय्कलं जितः परमप्रभुया आत्मापाखें पित हयाः क्वँय् हे क्वँय् दुगु मैदानया दथुइ तयादिल।
2 वय्कलं जितः मैदानया प्यखें यंकादिल। जिं ख्यःया बँय् यक्व क्वँय्त खना, उपिं क्वँय्त तसकं गंगु दु।
3 वय्कलं जितः न्यनादिल, “अय् सीमानिम्ह मनु, थुपिं क्वँय्त हाकनं म्वाये फइ ला?”
जिं लिसः बिया, “हे परमप्रभु परमेश्वर, थ्व ला छिं हे जक स्य्।”
4 वय्कलं जितः हाकनं धयादिल, “थुपिं क्वँय्तय्त अगमवाणी यानाः धा, ‘हे गंगु क्वँय्, परमप्रभुयागु वचन न्यँ!
5 थुपिं क्वँय्तय्त परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं छिमिके सासः* थनाबी, छिपिं हाकनं म्वाइ।
6 जिं छिमिके नसा व ला तयाबी, अले छेंगुलिं त्वपुयाबी, छिमिके सासः तयाबी, अले छिपिं म्वाइ। अले छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

✡ **36:26** ३६:२६-२८ इज ११:१९-२० ✡ **36:31** ३६:३१ इज २०:४३ * **37:5** ३७:५सासः हिब्रू भाषाय् थुकिया अर्थ फय् वा आत्मा जुइफु।

7 उकिं वय्कलं आज्ञा बियादीगु थें जिं अगमवाणी याना। जिं अगमवाणी यानाच्वनाबलय् हे अन घ्वार्र सः वल। उपिं क्वँय्त थःथवय् प्युपुन।
8 जिं स्वयाच्वनाबलय् हे उपिं क्वँचय् नसा व ला खनेदत, अले उपिं क्वँय्तय्त छेंगुलि त्वःपुल, तर इमिके सासः मदु।
9 अले वय्कलं जितः धयादिल, "फय्यात† अगमवाणी या, अय् सीमानिम्ह मनु, अगमवाणी यानाः थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – अय् फय्, प्यखेरं वयाः थुपिं स्याःपिन्त सासः थनाब्यु, इपिं म्वायेमा।' "
10 उकिं वय्कलं जितः आज्ञा बियादीगु थें जिं अगमवाणी याना, अले सासः उपिं म्हय् दुहां वन, इपिं म्वात अले इपिं थथःगु तुतिइ दन, इपिं छग् तःधंगु सेना जुल।✡
11 अले वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, थुपिं क्वँय्त इस्राएलया फुक्क घराना खः। इमिसं धाइगु, 'झीगु क्वँय्त गनावने धुंकल, अले झीगु आशा मदये धुंकल, झीपिं नाश जूगु दु।'
12 उकिं अगमवाणी यानाः इमित धा, 'दकलय् तःधंम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे जिमि मनूत, जिं छिमिगु चिहानत चाय्काः छिमित अनं लिकायेत्यनागु दु। जिं छिमित इस्राएल देशय् लित हये।
13 अय् जिमि प्रजा, जिं छिमिगु चिहानत चाय्काः छिमित लिकाय्बलय् छिमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
14 जिं थःगु आत्मा‡ छिमिके तयाबी, अले छिपिं म्वाइ। जिं छिमित छिमिगु थःगु हे देशय् तये। अले जि परमप्रभुं हे थथे धाःगु दु व पूरा नं याःगु दु धकाः छिमिसं सी, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।' "

इस्राएल व यहूदा हाकनं मिलय् जूगु

15 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,
16 "अय् सीमानिम्ह मनु, सिँयागु छपु कथि कयाः उकी 'यहूदायागु व वलिसें मिलय् जूपिं इस्राएलीतय्गु धकाः च्व।' अले मेगु सिँयागु कथि कयाः उकी 'योसेफयागु अर्थात एफ्राइम व वलिसें मिलय् जूपिं इस्राएलीतय्गु कथि' धकाः च्व।
17 अले उपिं निपुयात छपु हे यानाः स्वानाब्यु। उपिं छंगु ल्हातय् छपु हे कथि जुइ।
18 "छिमि मनूतय्सं उकिया अर्थ छु खः धकाः छन्त न्यनीबलय्
19 छं इमित थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं योसेफ वलिसें मिलय् जूपिं इस्राएलीतय्गु कथि काये, गुगु एफ्राइमया ल्हातय् दु। व कयाः उकी यहूदाया कथि स्वानाबी। थुकथं जिं इमितनापं तयाः छपु हे यानाबी। उपिं जिगु ल्हातय् छपु हे जुइ।'
20 "इमिगु हे मिखाया न्ह्यःने छं च्वःगु उपिं कथि ज्वनाच्वँ।
21 अले इमित धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं इस्राएलीतय्त इपिं वनाः च्वनाच्वंगु जातितपाखें लिकाये। जिं इमित प्यखेंपाखें मुंके, अले इमित थःगु हे देशय् हये।
22 जिं इमित थःगु हे देशय् इस्राएलया पहाड पहाडय् छग् हे जाति दय्के। इपिं सकसिगु लागि छम्ह हे जुजु जुइ। इपिं हाकनं गुबलें निगु अलग अलग जाति अथवा निगु अलग अलग राज्य जुइ मखु।
23 इमिसं थःम्हं थःत हाकनं गुबलें थःगु घच्चाइपुगु मूर्तित वा इ्वातात अथवा मेगु छुं नं अपराधपाखें अशुद्ध याइ मखु। छाय्धाःसा जिं इमिगु पापी पहःचहःपाखें इमित बचय् याये, इमित शुद्ध याये। इपिं जिगु प्रजा जुइ, जि इमि परमेश्वर जुये।
24 " 'जिम्ह दास दाऊद इमि जुजु जुइ, इमि छम्ह हे फैजवाः जुइ। इमिसं जिगु नियम पालन याइ, अले जिगु विधित पालन यानाः वकथं जुइ।✡
25 जिं जिम्ह दास याकूबयात बियागु देशय् इपिं च्वनी, अन इमि पुर्खात च्वनाच्वंगु खः। इपिं व इमि सन्तानत न्ह्याबलें अन च्वनी। जिम्ह दास दाऊद न्ह्याबलेंया निंतिं इमि शासक जुइ।
26 जिं इपिंलिसें शान्ति व सुरक्षाया बाचा ची, व न्ह्याबलेंया लागि जुइ। जिं इमित थापं याये, जिं इमिगु ल्याः अप्वय्काबी। इमिगु दथुइ जिं थःगु पवित्रथाय् न्ह्याबलेंया लागिं तये।
27 जि च्वनेगु थाय् नं इमिगु हे दथुइ दइ। जि इमि परमेश्वर जुये, इपिं जिम्ह प्रजा जुइ।✡
28 जिगु पवित्रथाय् न्ह्याबलेंया लागि इमिगु दथुइ दयाच्वनीबलय् जाति जातितय्सं इस्राएलयात पवित्र याइम्ह जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।' "

38

गोगया विरोधय् अगमवाणी

1 परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल,

† **37:9** ३७:९फय् फय्या बारे स्वयादिसँ, इज ३७:५ ✡ **37:10** ३७:१० प्रका ११:११ ‡ **37:14** ३७:१४आत्मा आत्माया बारे स्वयादिसँ, इज ३७:५
✡ **37:24** ३७:२४ इज ३४:२४ ✡ **37:27** ३७:२७ लेवी २६:१२; यर ३२:३८; २ कोर ६:१६; प्रका २१:३

2 “अय् सीमानिम्ह मनु, मागोग देशया गोग, मेशेक व तूबलयाम्ह मू शासकपाखे थःगु ख्वाः स्वय्काः वयागु विरोधय् अगमवाणी या।✡
3 अले वयात थथे धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे गोग, मेशेक व तूबलयाम्ह मू शासक, जि छंगु विरोधय् दु।
4 जिं छन्त फनक्क चाःहिकाः साला हये। छंगु म्हुतुइ जिं बल्छी तयाबी। जिं छन्त व छिमि फुक्क सेनायात अर्थात छिमि सलत व सलगइपिं, लडाइँया हतियार, तःधंगु चिधंगु ढाल व तरवार घानातःपिं छगू तःधंगु सेनायात जिं पित हये।
5 इपिंनापं फारस, कूश व पूतयापिं मनूत दइ। उपिं सकसिनं ढाल ज्वनातःगु दइ अले नँयागु तपुलि पुयातःगु दइ।
6 गोमेर नं थः फुक्क सेनानापं व उत्तरया तापाःगु देश बेथ तोगर्मा थः फुक्क सेनानापं वइ। छनापं यक्व देशयापिं मनूत दइ।
7 “ ‘तयार जु! छ व छनापं मिलय् जुइत मूंपिं फुक्क सेनायात तयार या अले छ इमि नायः जु।
8 तःन्ह लिपा लडाइँया लागि छिमित सःती। लिपाया दँय् लडाइँपाखें नाश जुयाः हाकनं दय्कूगु देशयात छिमिसं हमला याइ, गुगु देशयापिं मनूत यक्व जातितपाखें ताःई तक उजाड जुयाच्वंगु इस्राएलया पहाड पहाडय् मुंगु खः। इमित जाति जातितपाखें हःगु खः, आः इपिं फुक्क याउँक च्वनाच्वंगु दु।
9 छ ला फय् थें हथासं न्ह्यांवनी, छ व छंगु फुक्क सेना, अले छनापं दुपिं यक्व जाति जातित सुपाँय् थें च्वय् थाहां वनी।
छ देशयात त्वपुइगु सुपाँय् थें जुइ।
10 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – उखुन्हु छुं बिचाःत छंगु नुगलय् वइ, अले छं छगू मभिंगु ग्वसाः ग्वइ।
11 छं थथे धाइ, “पःखाः मदुगु गांत दुगु देशयात जिं हमला याये। पःखाःत, मू ध्वाखा व गजबार मदय्क शहरय् याउँक च्वनाच्वंपिं व शंका मयाइपिं जातियात जिं हमला याये।
12 उपिं ध्वस्त जूगु थासय् आः हाकनं जाति जातितपाखें मूंपिं मनूत, सा द्वहं व मेगु सम्पत्ति तयाः देशया मू थासय् हे छैं दय्काः च्वनाच्वंगु दु। उपिं बस्तीत व मनूतय्त लुतय् यानाः जिं भज्यंक नाश यानाबी।”
13 शेबा व ददानयापिं मनूत, तर्शीशयापिं व्यापारीत व लिक्क लिक्क च्वंगु गांयापिं मनूतय्सं वयाः छन्त धाइ, “छु! छ लुतय् यायेत वयागु ला? छु! धन-सम्पत्ति लाकाकायेत, लुँ वहः यंकेत, सा द्वहं व मालसामान यंकेत, थिकय् थिकय्गु लुटया सामान मुंकेत छं सेनायात मुंकागु खः ला?” ’
14 “उकिं अय् सीमानिम्ह मनु, अगमवाणी ल्हानाः गोगयात धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – गुगु इलय् जिगु प्रजा याउँक च्वनाच्वनी उगु इलय् छं थ्व खँ मसी ला?
15 छ उत्तर पाखेया तातापाःगु छिमिगु थासं वइ। छ व छनापं सल गयाः यक्व जातियापिं मनूत वइ, अर्थात छगू तःधंगु सेना व छगू बल्लाःगु सेना।
16 गथे सुपाँचं जमिनयात त्वपुइ, अथे हे छं जिगु जाति इस्राएलया देशय् हमला याइ। उकिं हे गोग, लिपा वइगु इलय् जिं थःत छपाखें इमिगु मिखाया न्ह्यःने पवित्र क्यनीबलय् जातितय्सं जितः सीमा धकाः जिं छन्त जिगु देशया विरोधय् हये।
17 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – पुलांगु इलय् जिं थः दासत, इस्राएलया अगमवक्तातपाखें धयाःम्ह मनू छ हे, मखु ला? उबलय् जिं छन्त इमिगु विरोधय् हइ धकाः यक्व दँ इमिसं अगमवाणी यात।
18 उखुन्हु थथे जुइ– गोगं इस्राएल देशयात हमला याइबलय् जि तसकं तंचाये, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।
19 धात्थें इस्राएल देशय् उबलय् तसकं भ्वखाय् ब्वइ धकाः जिं थःगु च्याःगु डाहाया तंम्वय् घोषणा याये।
20 समुद्रयापिं न्यात, आकाशयापिं झंगःत, मैदानयापिं पशुत, जमिनय् थुखे उखे जुइपिं फुक्क प्राणी अले पृथ्वीइ दुपिं फुक्कं मनूत जिगु न्ह्यःने थुरथुर खाइ। पहाडत फातापुली, भीरत कुचा कुचा जुइ, फुक्क पःखाः दुनी।
21 जिं थःगु फुक्क पर्वतय् गोगया विरोधय् छपु तरवार छ्वये, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु। फुक्क मनूतय्गु तरवार थःथः दाजुकिजाया विरोधय् चले जुइ।
22 जिं महामारी व हिबाःपाखें वयागु न्याय याये। जिं वयाके, वयागु सेनायाके व वलिसें दुगु जाति जातिया भीडयाके तसकं वाफय् वय्काबी, प्वँ गाय्काबी, च्यानाच्वंगु गन्धक गाय्काबी।✡
23 थुकथं फुक्क जातितय्त जि तःधंम्ह व पवित्रम्ह खः धकाः क्यने। अबलय् इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।’ ”

39

गोगया सेनायात स्याःगु

1 “अय् सीमानिम्ह मनु, गोगया विरोधय् थ्व अगमवाणी यानाः धा, ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे मेशेक व तूबलयाम्ह मू शासक गोग, जि छंगु विरोधय् दु।
2 जिं छन्त फनक्क चाःहिकाः साला हये। जिं छन्त तापाःगु उत्तरंनिसें हयाः इस्राएलया पहाड पहाडय् लडाइँ यायेत छ्वये।
3 अन जिं छंगु खव ल्हातय् दुगु धनुसयात कय्के, अले छंगु जव ल्हातय् दुगु वाणयात कुर्काबी।

✡ **38:2** ३८:२ प्रका २०:८ ✡ **38:22** ३८:२२ उत १९:२४; भज ११:६

4 इस्राएलया पहाड पहाडय् छ, छंगु फुक्क सेना व छलिसें मिलय् जूपिं फुक्कं सी। जिं छन्त ला नइपिं झंगःत व गुँपशुतय्गु आहारा यानाबी।
5 छ चक्कंगु मैदानय् हे ग्वतुली, छाय्धाःसा जि, परमप्रभु परमेश्वरं थ्व घोषणा यानागु खः।
6 जिं मागोग व समुद्रया सिथय् याउँक च्वनाच्वंपिन्के मि छ्वयाहये, अले इमिसं जि हे परमप्रभु खः धकाः सी।
7 “ ‘जिं थःगु पवित्र नां जिगु प्रजा इस्राएलया दथुइ क्यने। जिं थःगु पवित्र नांयात अपमान याकेबी मखु। अले जात जातिं जि परमप्रभु हे इस्राएलया पवित्र परमेश्वर खः धकाः सी।
8 स्व! थ्व घटना जुइतिनि, थथे जू हे जुइ! परमप्रभु परमेश्वरं धयादी। जिं धयागु दिं थ्व हे खः।
9 “ ‘अबलय् इस्राएलया शहर शहरय् च्वनींपिं पिने पिहां वइ अले शत्रुतय्गु हतियारत मुंकाः सिँ थें च्याकी। तःधंगु चिधंगु ढालत, धनुसत व वाणत, लडाइँया कथित व भालात फुक्क न्हयद्दँ तक इमिसं सिँ थें च्याकी।
10 इमिसं मैदानय् सिँ मुनेमाली मखु। इमिसं जंगलय् वनाः सिँ पालाः हयेमाली मखु। छाय्धाःसा इमिसं उपिं हतियार सिँया निंतिं छ्यली। इमिसं थःपिन्त लुतय् याःपिन्त लुतय् याइ। थःत लाकाकाइपिन्त लाका काइ, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
11 “ ‘उखुन्हु गोगयात जिं इस्राएलय्, समुद्रया पुर्बय् लँजुवाःतय्गु बेंसीइ छगू चिहान बी। अनं जुयाः वनींपिं लँजुवाःतय्त लँ पनी छाय्धाःसा गोग व वया फुक्क सेनायात अन थुनी अले व थाय्यात हामोन-गोगया* ब्यासि धाइ।
12 “ ‘देशयात शुद्ध यायेत इस्राएलया घरानां इमित न्हय्ला तक थुनातइ।
13 देशयापिं सकलें मनूत मिलय् जुयाः इमित थुनी। अले जिगु महिमा जुइगु दिं इमिगु निंतिं छगू लुमनाच्वनीगु दिं जुइ, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
14 “ ‘न्हय्ला फुइ धुंकाः ल्यनाच्वंगु सीम्हत मालाः थुनेत मनूत ल्ययाः देशन्यंक छ्वइ, अले इमिसं देशयात शुद्ध याइ।
15 इपिं देशया प्यखें वनींबलय् गनं मनूया क्वँय् खन धाःसा उकिया लिक्क छगू चिं तइ। थ्व चिं चिहान म्हइपिन्सं व क्वँय् हामोन-गोगया ब्यासिइ मथुंतले दयाच्वनी।
16 अनयागु शहरयागु नां नं “हामोनाह”† खः। अले थुकथं इमिसं देशयात शुद्ध याइ।’
17 “अय् सीमानिम्ह मनु, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – फुक्क कथंयापिं झंगःपन्छित व फुक्क गुँपशुतय्त सःताः धा, ‘प्यखेंनं मुनावा, जिं छगू तःधंगु बलिदान इस्राएलया पहाडय् छिमिगु निंतिं तयार यानाच्वनागु दु। अन छिमिसं ला नइ अले हि त्वनी।✡
18 छिमिसं बल्लाःपिं मनूतय्गु ला नइ, अले पृथ्वीयापिं शासकतय्गु हि त्वनी। थुपिं सकलें बाशानयापिं ल्हंपिं भ्याःचात, चीधिकःपिं भ्याःचात, दुगुचात व द्रहंत थें खः।
19 जिं छिमिगु निंतिं तयार यानागु बलिया भ्वय्ल्यय् दा ननं छिमिगु प्वाः जाइ, हि त्वँत्वं छिपिं काइ।
20 जिगु टेबिलय् सलत व सलगइपिं, बल्लाःपिं मनूत व सिपाइँत फुक्क कथंयापिं मनूत नयाः छिमिगु प्वाः जाइ, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।’
21 “जात जातिया दथुइ जिं थःगु महिमा क्यने। फुक्क जातिं जिं बियागु सजाँय व इमिगु घःने लाःगु जिगु इयातुगु ल्हाः खनी।
22 उखुन्हुंनिसें इस्राएलया घरानां जि हे परमप्रभु इमि परमेश्वर खः धकाः सी।
23 अले जात जातितय्सं इस्राएलयापिं मनूतय्त इमिगु थःगु पापं यानाः ज्वना यंकूगु खः धकाः सी, छाय्धाःसा इमिसं जितः विश्वासघात यात। उकिं जिं इपिंपाखें थःगु ख्वाः फस्वय्का, इमित इमि शत्रुतय्गु ल्हातय् लाःल्हानाबिया, इपिं सकलें लडाइँलय् सित।
24 जिं इमित इमिगु अशुद्धता व अपराध कथं सजाँय बिया, जिं जिगु ख्वाः इपिंपाखें फस्वय्का।”

परमेश्वरया मनूत हाकनं थापं जूगु

25 “उकिं परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – जिं याकूबया सुख व शान्ति हाकनं लित हयाबी, जिं इस्राएलयापिं फुक्कं मनूतय्त माया याये। जिं जिगु पवित्र नांया इज्जतयात रक्षा याये।
26 इमित ख्याइपिं सुं मदयाः थःगु देशय् याउँक च्वने धुंकाः इमिसं न्हापायागु लज्या व विश्वासघातया जिम्मा काइ।
27 जिं जात जातितय्गु दथुं इमित लित हयेबलय् अले इमित थः शत्रुतय्गु देशं मुंकेबलय् यक्व जातितय्गु मिखाय् इमिगु दथुइ जिं थःत पवित्र क्यने।
28 अले इमिसं जि परमप्रभु इमि परमेश्वर खः धकाः सी, छाय्धाःसा जिं इमित जाति जातितय्गु दथुइ ज्वंकाछ्वसां इपिं मध्ये सुं नं त्वःमफिक जिं हे इमित इमिगु थःगु हे देशय् मुंके।
29 जिं हाकनं गुबलें थःगु ख्वाः इपिंपाखें फस्वय्के मखु, छाय्धाःसा जिं थःगु आत्मा इस्राएलया घरानायाके प्वंके, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।”

---

* **39:11** ३९:११हामोन-गोगया हिब्रू भाषाय् हमोन-गोगया अर्थ गोगया छगू तःधंगु सेनाया पुचः खः। † **39:16** ३९:१६हामोनाह हिब्रू भाषाय् “हामोनाह” या अर्थ “सिपाइँतय् पुचःत” खः। ✡ **39:17** ३९:१७-२० प्रका १९:१७-१८

40

न्हगु देगःया लागा

1 जिमित ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु निइन्यागूगु दँया* न्हापांगु लाया झिन्हु दुखुन्हु अर्थात बेबिलोनयापिन्सं यरूशलेम
त्याकाकाःगु झिंप्यगूगु दँ लिपा परमप्रभुया शक्ति जिके वल, अले वय्कलं जितः अन यंकादिल।
2 दर्शनय् परमेश्वरं जितः इस्राएल देशय् यंकादिल, अले अन छगू तसकं तःजाःगु पर्वतय् तयादिल। उकिया दच्छिनपाखे
जिं शहरय् थें यक्व छेँ खना।✡
3 वय्कलं जितः अन यंकादिल, जिं छम्ह मनूयात अन खना, वयागु ख्वाःपाः कँय्यागु थें च्वं। वयागु ल्हातय् छगू सुतिया
खिपः व नापे यायेगु कथि दु, व मू ध्वाखाय् दनाच्वंगु जिं खना।✡
4 वं जितः धाल, "अय् सीमानिम्ह मनु, छंगु मिखां स्व, अले थःगु न्हायपनं न्यँ, जिं छन्त छु छु क्यने उकी ध्यान ब्यु!
छाय्धाःसा थुकियागु निंतिं हे जिं छन्त थन हयागु खः। छं थन छु छु खना, व फुक्क इस्राएलया घरानायात धयाब्यु!"

पुर्बयागु मू ध्वाखा

5 देगःया पिने छचाःखेरं पःखाः दुगु जिं खना। व मनूया ल्हातय् नापे यायेगु कथि दु। व नापे यायेगु कथि ३.२ मिटर ताहाकः।
वं पःखाः नापे यात, पःखाः ३.२ मिटर तज्जाः व उकिया ब्या ३.२ मिटर दु।✡
6 अनंलि व पुर्बपाखे स्वःगु मू ध्वाखापाखे वन। उकियागु त्वाथः गयाः वं लुखायागु लुखाखलु नापे यात। वं नापे याःगु
लुखाखलुया ब्या ३.२ मिटर दु।
7 पिवाःत च्वनीगु क्वथायागु हाकः ३.२ मिटर व ब्या ३.२ मिटर दु। क्वथातय्गु दथुइ दथुइ दुगु पःखाःया ब्या २.७ मिटर दु।
देगःपाखे स्वःगु दलानया लिक्क दुगु लुखाखलु ३.२ मिटर दु।
8 वं मू ध्वाखाया दलान नापे यात।
9 व ४.२ मिटर तब्या। उकिया लुखाखसित १ मिटर तःफि। लुखाया दलान धाःसा देगःपाखे स्वःगु दु।
10 पुर्बपाखेयागु मू ध्वाखा दुने निखें स्वक्कू स्वक्कू पिवाःत च्वनीगु क्वथात दु। उपिं स्वक्कू क्वथात छगू हे नापयागु खः।
क्वथातय्गु दथुइयाग् पःखाःत छगू हे नापयागु खः।
11 अले वं मू ध्वाखाया ब्या नापे यात। व ५.३ मिटर तब्या, व ६.९ मिटर ताहाकः।
12 फुक्क क्वथाय् न्ह्यःनेपाखे ५३ सेन्टिमिटर तज्जाःगु चिचिजाःगु पःखाःत दु। फुक्क क्वथा ३.२ मिटर प्यकूं लाः।
13 अनंलि वं मू ध्वाखाछेँया पिनेया ब्या नापे यात। छखे पिवाः कोथाया ल्यूनेया पःखालंनिसें मेखे पिवाः कोथाया ल्यूनेया
पःखाः तक नापय् यात। थ्व १३.५ मिटर दु।
14 वं मू ध्वाखाया थांत नापय् यात, उपिं ३२ मिटर तःजाः। लुखाछेँ पिने चुकय् तक न्यनावंगु दु, गुकिं यानाः स्वखेपाखे
चुक दु।
15 मू ध्वखाछेँया पिनेया दुहां वनेगु थासंनिसें दलानया सिथय् तक २७ मिटर दु।
16 मू ध्वाखाया दुनेया लुखाछेँया फुक्क अंगलय् ग्वाखंत दु। पिवाःत च्वनीगु कोथाया अंगलय्, पिवाःत च्वनीगु कोथातय्गु
दथुइच्वंगु अंगलय् व दलानया अंगलय् ग्वाखंत दु, पिवाः च्वनीगु कोथातय्गु दथुइया अंगलय् तायगः सिमाया किपात कियातःगु
दु।

पिनेयागु चुक

17 अले वं जितः पिनेयागु चुकय् हल। जिं अन चुकया प्यखेरं छुं क्वथात व ल्वहं लायातःगु छगू बँ खना। थ्व ल्वहं
लायातःगु फलय् स्विग् क्वथा दु।
18 ल्वहं लायातःगु बँ लुखा तक हे थ्यंगु दु। बँया ब्या व लुखाया हाकः उलि उलि हे दु। थ्व दकलय् क्वय्यागु फः खः।
19 अले वं क्वय्यागु लुखाया दुनंनिसें चुकयागु पिने तक नापे यात। व पुर्ब व उत्तरपाखे नं ५३ मिटर दु।

उत्तरयागु मू ध्वाखा

20 उत्तरपाखे स्वःगु पिनेयागु चुकया मू ध्वाखाया हाकः व ब्या वं नापय् यात।
21 ध्वाखाछेँया दुने स्वक्कू पिवाः कोथाया निखेंपाखेंया अले पिवाः कोथाया दथुइयागु अंगःया व दलानया नाप धाःसा पुर्बया
मू लुखाया नाप ति हे दु। उकिया हाकः २७ मिटर व ब्या १३.५ मिटर दु।
22 उकिया ग्वाखंत व उकिया दलान अले उकिया तायगः सिमाया कियातःगु किपाया नाप नं पुर्बपाखे स्वःगु मू ध्वाखाया
नाप ति हे दु। अन वनेत न्हयग् त्वाथः दु। उकिया दलान धाःसा चुलिचू दु।

---

* **40:1** ४०:१ २८ अप्रिल ५७३ बी.सी. ✡ **40:2** ४०:२ प्रका २१:१० ✡ **40:3** ४०:३ प्रका ११:१; २१:१५ ✡ **40:5** ४०:५–४२:२० २ इति ३:१-९

23 पुर्बया मू ध्वाखाय् दुगु थें उत्तरया मू ध्वाखाया न्ह्यःने दुनेया चुकय् वनेगु छगू ध्वाखा दु। वं छगू ध्वाखांनिसें मेगु ध्वाखा तक नापे यात। व ५३ मिटर दु।

दच्छिनयागु मू ध्वाखा

24 अले वं जितः दच्छिनपाखे यंकल। जिं दच्छिनपाखे स्वःगु छगू ध्वाखा खना। वं उकिया लुखाखसित व उकिया दलान नापे यात। उपिं नं मेगु थें छगू हे नापयागु खः।

25 लुखाछेँ व उकिया दलानया प्यखेरं ग्वाखंत दु। उपिं मेमेगु थें हे च्वं। उकिया हाकः २७ मिटर व ब्या नं १३.५ मिटर दु।

26 अन वनेत न्हय्गू त्वाथः दु। उकिया दलान धाःसा उकिया चुलिंचू दु। पिवाः कोथातय्गु दथुइया अंगःया निखेंपाखे ताय्गःमाया किपात दय्कातःगु दु।

27 दुनेयागु चुकय् नं दच्छिनपाखे स्वःगु छगू मू ध्वाखा दु। वं थ्व ध्वाखांनिसें दच्छिन पाखेयागु पिनेया ध्वाखा तक नापे यात। व ५३ मिटर दु।

दुनेयागु चुकया मू ध्वाखात

28 अले वं जितः दच्छिनयागु मू ध्वाखां दुनेया चुकय् हल। वं दच्छिनया मू ध्वाखा नापे यात, उकिया नाप नं मेमेगु मू ध्वाखाया नाप थें च्वं।

29 उकिया क्वथात, पःखाःत व दलान मेमेगु थें छगू हे नापयागु खः। लुखाछेँ व उकिया दलानया प्यखेरं ग्वाखंत दु। उकिया हाकः २७ मिटर व ब्या १३.५ मिटर दु।

30 (दुनेया चुकया प्यखेरं लुखातय्गु दलानत धाःसा १३.५ मिटर तब्या अले २.७ मिटर तज्जाः।)

31 उकिया दलान पिनेया चुकपाखे स्वःगु दु। पिवाः कोथातय्गु दथुइया अंगलय् ताय्गः सिमाया किपा कियातःगु दु। अन वनेत च्यागू त्वाथः दु।

32 अले वं जितः पुर्बपाखेया दुनेया चुकय् हल, अले उकिया लुखा नापे यात। उपिं मेगु थें छगू हे नापयागु खः।

33 उकिया क्वथात, पःखाःत व दलान नं मेमेगु थें छगू हे नापयागु खः। लुखाछेँ व उकिया दलानया प्यखेरं ग्वाखंत दु। व २७ मिटर ताहाकः अले १३.५ मिटर तब्या।

34 उकिया दलान पिनेया चुकपाखे स्वःगु दु। पिवाः कोथातय्गु दथुइया अंगःया निखेंपाखे ताय्गः सिमायागु किपात दय्कातःगु दु। अन वनेत च्यागू त्वाथः दु।

35 अले वं जितः उत्तरया ध्वाखाय् हल, अले व नापे यात। व नं मेमेगु थें छगू हे नापयागु खः।

36 उकिया क्वथात, पःखाःत व दलान उत्थें च्वं। उकिया प्यखेरं ग्वाखंत दु। व २७ मिटर ताहाकः अले १३.५ मिटर तब्या।

37 उकिया दलान पिनेयागु चुकपाखे स्वःगु दु। पिवाः कोथाया दथुइच्वंगु अंगलय् ताय्गः सिमातय्गु किपात छखे छखेपाखे दय्कातःगु दु। अन वनेत च्यागू त्वाथः दु।

बलिदान तयार यायेगु क्वथात

38 फुक्क मू ध्वखाःया दलानया न्ह्यःने लुखा दुगु क्वथा दु। अन इमिसं होमबलि सिलीगु।

39 होमबलि, शुद्ध जुइगु बलि व दोषबलि स्यायेत दुहां वनेगु लुखाया दलानया निखेंपाखे निगः निगः टेबिल दु।✡

40 उत्तरयागु मू ध्वाखाया दलानया पिने, दलानय् थाहां वनेगु त्वाथःया लिक्क निगू टेबिल दु। अले त्वाथःया मेखेपाखे निगू टेबिल दु।

41 थुकथं दुहां वनेगु लुखाया छखेपाखे प्यंगू टेबिल व मेखेपाखे नं प्यंगू, अन मुक्कं च्यागू टेबिल दु।

42 होमबलिया निंतिं चानातःगु ल्वहंयागु प्यंगू टेबिल दु। छगू छगू टेबिल ८० सेन्टिमिटर ताहाकः, ८० सेन्टिमिटर तब्या व ५३ सेन्टिमिटर तज्जाः। उकिया च्वय् हे होमबलि व मेमेगु बलिदानया निंतिं छ्यलीगु थलबल तइगु।

43 अले निगू च्वका दुगु हुकत, छगू छगू हुक ८ सेन्टिमिटर ताहाकः, उपिं अंगःया प्यखेरं यख्खानातःगु दु। तेबिलत धाःसा छायेहःगु ला तयेत खः।

पुजाहारीतय्गु क्वथा

44 दुनेया मू ध्वाखाया पिनेपाखे, दुनेया चुकया दुने निकू क्वथा दु। छकू क्वथा उत्तरया मू ध्वाखाया लिक्क दच्छिनपाखे स्वःगु, व मेगु धाःसा दच्छिनया मू ध्वाखाया लिक्क उत्तरपाखे स्वःगु दु।

45 वं जितः धाल, "थ्व दच्छिनपाखे स्वःगु क्वथा देगःया फुक्क ज्याया जिम्मा दुपिं पुजाहारीतय्गु निंतिं खः।

✡ **40:39** ४०:३९ लेवी १:१-१७; ४:१—५:१३; ५:१४—६:७

46 अले उत्तरपाखे स्वःगु क्वथा धाःसा वेदीइ व देगलय् सेवा याइपिं पुजाहारीतय्गु निंतिं खः। थुपिं सादोकया कायपिं खः, लेवीतय् सन्तान मध्ये उपिं जक परमप्रभुया न्ह्यःने सेवा यायेत वय्कःया लिक्क वयेफु।”

दुनेया चुक व देगः

47 अले वं चुक नापे यात। व पेकूंलागु खः। व ५३ मिटर ताहाकः व ५३ मिटर तब्या। वेदी धाःसा देगःया न्ह्यःने दु।

48 वं जितः देगःया दलानय् हल, दलानया निखेंपाखेया लुखाखसित वं नापे यात। उपिं २.७ मिटर ब्या दु। मू ध्वाखा ७.४ मिटर तब्या अले उकी निखेंपाखे अंगःनापं स्वाकातःगु लुखाखसि १.६-१.६ मिटर तब्या।

49 दलान ११ मिटर ताहाकः, अले व ६.४ मिटर तब्या। उकी थाहां वनेत झिगू त्वाथः दु अले निखेंपाखेया थांया न्ह्यःने लुखाखसित दु।

41

1 अले वं जितः दुने पवित्र थासय् हल। अले उकिया लुखायाखसित नापे यात। उपिं खुसिया निखेंपाखेया ब्या ३.२ मिटर ३.२ मिटर दु।

2 लुखाया ब्या ५.३ मिटर दु। लुखाखसिया निखेंपाखेया अंगया ब्या २.७ मिटर २.७ मिटर दु। वं पवित्रथाय् नापे यात। व २१ मिटर ताहाकः अले ११ मिटर तब्या।

3 अले व महा-पवित्र थासय् दुने दुहां वनाः लुखायाखसित नापे यात। छपु छपु थां १-१ मिटर तब्या। लुखा ३.२ मिटर तब्या। लुखाया निखेपाखेंया अंगःत ३.७ मिटर ३.७ मिटर तब्या।

4 अले वं दुनेया महा-पवित्रगु थाय्या हाकः व ब्या नापे यात, व ११ मिटर ११ मिटर दु। अले वं जितः धाल, “थ्व महा-पवित्रगु थाय् खः।”

देगःया पःखाःनापं स्वाःगु क्वथात

5 अले वं देगःया अंगः नापे यात। व ३.२ मिटर तःफि। अले स्वखेपाखे स्वानाच्वंगु क्वथातय्गु ब्या २.१ मिटर २.१ मिटर दु।✡

6 उपिं क्वथात स्वतँ जाः। उपिं छग्ू छग्ू तँय स्विग्ू स्विग्ू क्वथात दु। देगःया प्यखें पाखेयागु अंगलय् उपिं क्वथातय्गु निंतिं लिधंसात दय्कातःगु दु, गुकें यानाः उपिं लिधंसात देगःया अंगलय् दुहां मवनेमा।

7 देगःया स्वखेपाखेया क्वथात गुलि गुलि थाहां वंगु दु उलि उलि तब्या जुयावंगु दु। देगःयात घेरय् यानातःगु क्वथात छग्ू तँया च्वय् मेगु तँय थपय् जुयावंगु दु। थुकथं क्वथात छगुलि मेगुया घःने वंबलय् झन तब्या जुल। दकलय् क्वय्यागु तंनिसें दकलय् च्वय्यागु तँ तक दथुइया तँ जुयाः वनीगु स्वाने दु।

8 अनंलि देगःया प्यखेंपाखे थकयातःगु छग्ू लिधंसा खना, गुगु क्वथातय्गु जग जुल। व ३.२ मिटर ताहाकः।

9 उपिं क्वथातय्गु पिनेया अंगः २.७ मिटर तःफि। देगःया उपिं क्वथात

10 व पुजाहारीतय्गु क्वथातय्गु दथुइया खुला थाय् देगःया प्यखेरं ११ मिटर दु।

11 खुला थासं उपिं क्वथाय् वनीगु निइग्ू लुखात दु, छग्ू उत्तरपाखे स्वःगु व मेगु धाःसा दच्छिनपाखे स्वःगु दु। उगु खुला थाय्या लिक्कया लिधंसा प्यखेरं २.७ मिटर तब्या।

पच्छिमपाखेया छेँ

12 देगःया चुकपाखे स्वःगु पच्छिमपाखेया छेँ ३७ मिटर तब्या। उगु छेँया अंगः प्यखेंपाखे २.७ मिटर तःफि। व ४८ मिटर ताहाक।

देगःयागु मुक्कं नाप

13 अले वं देगः नापे यात। व ५३ मिटर ताहाक। देगःया चुक व व छेँनं उकिया अंगःतनापं ५३ मिटर ताहाकः।

14 देगःया पुर्बपाखेया चुक नं, देगःया न्ह्यःनेयागु कुन्चानापं ५३ मिटर ताहाकः।

15 अले वं देगःया ल्यूनेयागु चुकपाखे स्वःगु छेँ अले उकियागु फुक्क अंगलय् दय्कातःगु छखे छखेपाखेया बार्दलीत नापे यात। उकिया हाकः ५३ मिटर दु।

देगःयागु पूरा खँ

चुकपाखे स्वःगु दलान, पवित्रगु थाय् व महा-पवित्रगु थाय्,

16 अले उपिं स्वंगूयागु हे प्यखेरं दुगु लुखाखलुइ, चिब्यागु ग्वाखंत व बार्दलीत, लुखाखलुया दुने व पिनेया फुक्क ज्वलं, सिं हिनातःगु दु।

✡ **41:5** ४१:५-७ १ राज ६:६

17 महा-पवित्रगु थासय् दुहां वनेगु लुखाया च्वय्यागु खालि थासय् व तच्वकं पवित्रथाय् व पवित्रगु थाय्या अंगःया प्यखें,
18 कियातःपिं कस्ब्तय् दथुइ दथुइ कियातःगु ताय्गःमा दु। छम्ह छम्ह कस्बया निपा निपा ख्वाःपाः दु।
19 छपा धाःसा मनूया ख्वाः थें छखेपाखेयागु ताय्गःमापाखे स्वःगु, अले मेगु धाःसा सिंहयागु ख्वाः थें मेखेपाखेयागु ताय्गःमापाखे स्वःगु दु। फुक्क देगःया प्यखेरं उपिं थथे हे कियातःगु दु।
20 कस्ब व ताय्गःमा बंनिसें पवित्र थासय् दुहां वनीगु ध्वाखाया च्वय् तक पवित्र थाय्या फुक्क अंगलय् कियाः दय्कातःगु दु।
21 पवित्र थाय्या लुखाया चौकोस पेकूंलाः। अले तच्वकं पवित्रगु थाय्या न्ह्यःनेया लुखाया चौकोस नं न्हापायागु थें च्वं।
22 अन १.६ मिटर तज्जाःगु व छखे छखेपाखेयागु ब्या १ मिटर दुगु छगू सिँया वेदी दु। उकिया कुंत, उकिया लिधंसा व पाटात सिँयागु हे दु। उम्ह मनुखं जितः धाल, "थ्व परमप्रभुया न्ह्यःने तयातःगु टेबिल खः।"

देगःया निगू लुखा

23 पवित्रथाय् व तच्वकं पवित्रगु थासय् निगू निगू लुखा दु।
24 छगू छगू लुखाया निंतिं चाहिके ज्यूगु निपा निपा खापा दु, अर्थात निपा खापा छगू लुखाया निंतिं, निपा खापा मेगु लुखाया निंतिं।
25 पिनेया पवित्र थाय्या लुखा लुखाय् अंगलय् कियातःगु थें हे कस्बत व ताय्गःमात कियातःगु दु। दलानया न्ह्यःने सिँयागु कार्नेस दय्कातःगु दु।
26 दलानया अंगलय् चिब्यागु ग्वाखंया निखेंपाखे ताय्गःमात कियातःगु दु। देगःया प्यखेरं च्वंगु क्वथाय् नं यग्गानाच्वंगु कार्नेसत दु।

42

पुजाहारीतय्गु क्वथा

1 हाकनं वं जितः उत्तरपाखें चाहीकाः पिनेया चुकय् हल। अले देगःया चुक व देगःया उत्तर पाखेयागु पिनेया अंगःया चुलिचू दुगु क्वथाय् हल।
2 उत्तरपाखे स्वःगु लुखा दुगु छेँ ५३ मिटर ताहाकः अले उकिया ब्या २७ मिटर दु।
3 व छेँया छखेपाखे दुनेया चुकया १० मिटर ब्या दुगु चक्कंगु थाय् दु। मेखेपाखे पिनेया चुकया पेटी दु। थ्व छेँ स्वंगू तल्ला दु अले स्वंगू हे तल्लाय् बार्दली दु।
4 क्वथातय्गु न्ह्यःने ५.३ मिटर ब्या दुगु व ५३ मिटर ताहाकःगु दुहां पिहां जुइगु लँ दु। उकिया फुक्क लुखात उत्तरपाखे स्वःगु दु।
5 च्वय्यागु क्वथात चिकु। बार्दलीत दुगुलिं उपिं क्वथात छेँया दथुइया व क्वय्यागु तल्लाया क्वथात स्वयाः चिकु।
6 स्वंगू तल्लाय् दुगु क्वथा क्वथाय् चुकय् दुगु थें थांत मदु, उकिं क्वय्यागु व दथुइयागु तल्लायागु क्वथात स्वयाः उपिं च्वय्यागु क्वथात चिकु।
7 क्वथात व पिनेया चुकनापं वनाच्वंगु अन छगू पिनेया अंगः दु। व क्वथातय्गु न्ह्यःनं २७ मिटर तक वंगु दु।
8 पिनेया चुकया लिक्क लिक्क च्वंगु क्वथाया हाकः २७ मिटर दु, पवित्र थाय्या लिक्कया क्वथातय् हाकः धाःसा ५३ मिटर दु।
9 थुपिं क्वथाया क्वय् क्वय् पिनेया चुकय् पिहां वनेत पुर्बपाखे छगू लुखा दु।
10 देगःया दच्छिनपाखे पिनेया चुकया पःखाः जायक, देगःया चुकया लिक्क व पिनेया अंगःया अःखः दुगु क्वथात दु।
11 उकिया न्ह्यःने छपु वनेगु लँपु दु। थुपिं क्वथात उत्तरयागु क्वथात थें च्वं, उमिगु पिने वनीगु लुखात फुक्क कथंयागु, व उत्तरयागु क्वथात थें उमिगु हाकः व ब्या छगू हे नापयागु खः। उत्तरयागु लुखात थें,
12 दच्छिनयागु क्वथातय्गु लुखात नं अथे हे च्वं। क्वथाय् दुहां वनेगु मेगु छगू लुखा दु। थ्व लुखा पुर्बपाखे वंगु पःखाःया नापनापं वनाच्वंगु लँया दुहां वनेथाय् लाः।
13 अले वं जितः धाल, "देगःया चुकपाखे स्वःगु उत्तर व दच्छिनयागु क्वथात धाःसा पुजाहारीया क्वथात खः, अन मनूतय्सं छाःगु दकलय् पवित्र भेटीत परमप्रभुया न्ह्यःने वनीपिं पुजाहारीतय्सं नयेगु याइ। अन इमिसं दकलय् पवित्र भेटीत, अन्नबलि, शुद्ध जुइगु बलि व दोषबलि तइ, छाय्धाःसा व थाय् पवित्र खः।✡

✡ **42:13** ४२:१३ लेवी २:३; ५:१३; ६:१६,२६,२९; ७:६,१०

14 पुजाहारीत पवित्र थासय् दुहां वनीबलय् इपिं उगु पवित्र थासं पिनेया चुकय् पिहां मवनेमा, तर गुगु वसः फिनाः इमिसं सेवा याइ, उपिं वसः इमिसं अन हे त्वःताः तयेमाः, छाय्धाःसा उपिं पवित्र खः। मनूत मुनीगु थासय् इपिं वने न्ह्यः इमिसं मेगु हे वसः फीमाः।"

देगः लागाया नाप

15 वं देगः दुनेया लागा नापे याये धुंकाः, वं जितः पुर्बयागु मू ध्वाखां पिने हल। अले देगःया पिनेया लागा नापे यात।

16 वं उगु नापे याइगु कथिं पुर्बयागु भागयात नापे यात। व २६५ मिटर दु।

17 वं उत्तरया भाग नापे यात। व नं २६५ मिटर दु।

18 वं दच्छिनया भाग नापे यात। व नं २६५ मिटर दु।

19 अले वं फस्वयाः पच्छिम भागय् वनाः व भाग नापे यात। व नं २६५ मिटर दु।

20 थुकथं वं व थाय्या प्यखें पाखेया सिमाना नापे यात। उकिया छचाःखेरं पवित्र थाय्यात साधारण थासं अलग यायेत छगू पःखाः दु। व २६५ मिटर ताहाकः अले २६५ मिटर तब्या।

43

परमप्रभुया महिमा लिहां वःगु

1 हाकनं वं जितः पुर्बपाखे स्वःगु मू लुखाय् हल,

2 अले जिं इस्राएलया परमेश्वरया महिमा पुर्बपाखें वयाच्वंगु खना। वय्कःया सः यक्व लःयागु थें च्वं, वय्कःया महिमां जमिन प्वालप्वाल थित।✡

3 थ्व दर्शन वय्कः शहरयात नाश यायेत झाःबलय् जिं खनागु दर्शन व कबार खुसिया सिथय् जिं खनागु दर्शन थें च्वं, अले जि बँय् भ्वसुला।✡

4 परमप्रभुया महिमा पुर्बपाखे स्वःगु मू लुखां देगः दुने दुहां वल।

5 आत्मां जितः ल्ह्नाः दुनेया चुकय् हयादिल, परमप्रभुया महिमां देगः जाल।

6 व मनू जिगु लिक्क दनाच्वंबलय् देगलय् दुनेनं सुं नवानाच्वंगु जिं ताल।

7 वय्कलं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनू, थ्व ला जिगु सिंहासनया थाय् खः, अले थ्व थाय् जिगु तुति पालीया निंतिं नं खः। थन जि इस्राएलीतनापं सदां सदां च्वने। इस्राएलया घरानां व इमि जुजुपिन्सं थःगु व्यभिचारपाखें व पुजा याइगु थासय् दुगु थः जुजुपिनिगु जीवन मदुगु मूर्तितपाखें हाकनं गुबलें जिगु पवित्र नांयात अशुद्ध याइ मखु।

8 इमिसं थःगु लुखाखलु जिगु लुखाखलुया लिक्क व थःगु लुखाया थांत जिगु लुखाया थांया न्ह्यःने दय्कूबलय् जिगु व इमिगु दथुइ छगू पःखाः तःबलय् इमिगु घच्चाइपुगु व्यवहारपाखें इमिसं जिगु पवित्र नांयात अपवित्र यात। उकिं तंम्वय् जिं इमित नाश याना।

9 आः इमिसं थःगु व्यभिचार व थः जुजुपिनिगु मूर्तित जिगु न्ह्यःनं चीकाःछवयेमा, अले जि इमिगु दथुइ न्ह्याबलें च्वनांच्वने।

10 "अय् सीमानिम्ह मनू, इस्राएलयापिं मनूतय्त थ्व देगःया बारे धा, गुकिं यानाः इपिं थःगु पापया निंतिं मछालेमाः। इमिसं थ्व देगःया नमूनायात बिचाः यायेमा।

11 इमिसं छु छु याःगु खः उकिया निंतिं इपिं लज्या चाःगु दुसा छं इमित देगःया नमूनाया बारे थुइकाब्यु। थुकिया नमूना, थुकिया पिने वनीगु लँपु, ध्वाखा, आकार, विधित व थुकिया फुक्क नियम वयात कनाब्यु। अले इमिगु न्ह्यःने च्व, गुकें यानाः इमिसं थुकिया फुक्क आकार व थुकिया विधित मानय् यायेमा अले थुपिं कथं जुइमा।

12 "देगःया नियम थ्व हे खः, पर्वतया च्वकाया प्यखेरंया लागा तच्वकं पवित्र जुइ। देगःया नियम थ्व हे खः।"

वेदी

13 "वेदीया नाप थथे दु – वेदीया छचाःखेरं धों दु, व ५३ सेन्टिमिटर तज्जाः अले ५३ सेन्टिमिटर तब्या। उकिया छचाःखेरं दुगु बालाया नाप २७ सेन्टिमिटर दु।✡

14 वेदीया जाः थथे दु – धोंया च्वकांनिसें क्वय्यागु फःया च्वका तक १ मिटर तज्जाः अले व फः ५३ सेन्टिमिटर तब्या, क्वय्यागु फःया च्वकांनिसें च्वय्यागु फःया च्वका तक २.१ मिटर तःजाः, फः ५३ सेन्टिमिटर तब्या।

15 वेदीया भुत् २.१ मिटर तज्जाः, पेम्ह सिंहत उकिया पेंगुलिं कुन्चाय् च्वय्पाखे थाहां वःगु दु।

16 भुत् धाःसा ६.४ मिटर ताहाकःगु व ६.४ मिटर ब्या दुगु पेकूंलाःगु खः।

17 वेदीया च्वय्यागु फः नं पेकूंलाः, उकिया हाकः ७.४ मिटर दु अले उकिया ब्या नं ७.४ मिटर दु। बाला ५३ सेन्टिमिटर तःफि, उकिया प्यखेरं २७ सेन्टिमिटर तःजाःगु धों दु। वेदीया त्वाथःत पुर्बपाखे स्वःगु दु।"

✡ **43:2** ४३:२-४ इज ९:३; १०:३-४,१८-१९; ११:२२-२३; प्रका १:१५ ✡ **43:3** ४३:३ इज १:१; ३:१४-१५; ९:१-१० ✡ **43:13** ४३:१३-१७ प्रस १७:१-२; २ इति ४:१

18 अले वं जितः धाल, "अय् सीमानिम्ह मनु, परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – वेदी दय्के धुंकाः होमबलि छायेत व वेदीइ हि हाः यायेगु विधि थ्व हे खः।
19 छिमिसं जिगु न्ह्यःने सेवा यायेत वइपिं सादोकया परिवारया लेवीतय् सन्तान पुजाहारीतय्त शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं छम्ह द्वहंचा बीमाः, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
20 वयागु भचा हि कयाः इमिसं वेदीया प्यपुं नेकुलिइ, च्वय्यागु चाकःया पेंगुलि कुन्चात व उकिया प्यखेरं तयाबीमा।
थुकथं छिमिसं वेदी शुद्ध याइ, वयागु निंतिं प्रायश्चित याइ।
21 अनंलि शुद्ध जुइगु बलिया द्वहं कयाः पवित्रगु थाय्या पिनेपाखे क्वःछिनातःगु थासय् छिमिसं व मिइ छु।✡
22 "कन्हय् खुन्हु छिमिसं छम्ह खू मदुम्ह दुगुचा शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं छा। छिमिसं द्वहंपाखें वेदी शुद्ध याःथें थुकिं नं वेदी शुद्ध या।
23 छिमिसं वेदी शुद्ध याये धुंकाः बथांयापिं मध्ये छम्ह खू मदुम्ह द्वहंचा व छम्ह खू मदुम्ह भ्याःचा छा।
24 छिमिसं इमित परमप्रभुया न्ह्यःने छा। पुजाहारीतय्सं इमिगु म्हय् चि ह्वलाः परमप्रभुया न्ह्यःने होमबलिकथं उपिं छायेमाः।
25 "छिमिसं न्हयन्हु तक शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं न्हियान्हिथं छम्ह दुगुचा तयार यायेमाः। छिमिसं बथांयाम्ह छम्ह खू मदुम्ह द्वहंचा व छम्ह खू मदुम्ह भ्याःचा छायेगु या।
26 न्हयन्हु तक इमिसं वेदीया निंतिं प्रायश्चित यानाः उकियात शुद्ध यानाच्वनेमा, थुकथं इमिसं उकियात अर्पण याइ।
27 न्हयन्हु फुइ धुंकाः च्यान्हु दुखुन्हुंनिसें पुजाहारीतय्सं वेदीइ छिमिगु होमबलि व मेलबलि छायेगु यायेमाः। अले जिं छिमित स्वीकार याये, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।"✡

44

शासक, लेवीत व पुजाहारीत

1 उम्ह मनुखं जितः देगःया पुर्बपाखेया पिनेया मू ध्वाखाय् यंकल। ध्वाखा तिनातःगु दु।
2 परमप्रभुं जितः धयादिल, "थ्व ध्वाखायात तिना हे तयेमाः। व चाय्के मज्यू। सुं नं थ्व ध्वाखां दुहां वने दइ मखु। थ्व ध्वाखा तिना हे तयेमाः छाय्धाःसा परमप्रभु इस्राएलयाम्ह परमेश्वर थ्व ध्वाखां दुहां झाःगु दु।
3 शासक थः हे जक परमप्रभुया न्ह्यःने पवित्र भ्वय् नयेत ध्वाखाया दुने दुहां वने फइ। व लुखाया दलानं दुहां पिहां जुइमा।"

देगलय् दुहां वनेगु नियम

4 अनंलि उम्ह मनुखं जितः देगःया न्ह्यःनेपाखे उत्तरयागु मू ध्वाखां देगःया दुनेया चुकय् यंकल। जिं स्वयाबलय् परमप्रभुया देगः वय्कःया महिमां जाःगु खना। जि बँय् भ्वसुला।
5 परमप्रभुं जितः धयादिल, "अय् सीमानिम्ह मनु, ध्यान ब्यु अले थःगु मिखां स्व! परमप्रभुया देगःया फुक्क विधिया बारे जिं छन्त धयागु फुक्क खँ थःगु न्हायपनं न्यँ! सु देगलय् दुहां वने फइ अले सुयात देगलं पितिना छ्वयेमाः व फुक्क बांलाक स्व!
6 विद्रोही इस्राएलया घरानायात थथे धा, 'परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – हे इस्राएलया घराना, छिमिगु घच्चाइपुगु ज्या अप्वः जुल।
7 छिमिगु फुक्क घच्चाइपुगु व्यवहार बाहेक छिमिसं मन व म्हय् चिं मतःपिं विदेशीतय्त जिगु पवित्र थासय् दुने हयाः छिमिसं नसा, दाः व हि जिगु लागि छाःबलय् उकियात अशुद्ध यात, अले जिगु बाचा त्वाथल।
8 छिमिसं थःपिन्सं जिगु पवित्र ज्वलंया जिम्मा मकासें थःगु हे मनं छिमिसं मेपिन्त जिगु पवित्रगु थासय् मेपिनिगु जिम्माय् बिल।
9 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – मनय् व म्हय् निगुलि चिं मतःपिं विदेशीत व इस्राएलीतय्गु दथुइ तन व मन निगुलि खतना मजूपिं विदेशी सुं नं जिगु पवित्र थासय् दुहां वये मज्यू।

लेवीतय्त पुजाहारीया ज्या यायेत पंगु

10 " 'इस्राएलीत मखुगु लँय् वंगु दिनंनिसें जिपाखें तापाना वंपिं लेवीतय्सं व जितः त्वःताः थःगु मूर्तिया ल्यूल्यू जुया जूपिं लेवीतय्सं थःगु पापया सजाँय फये हे माः।
11 इमिसं जिगु पवित्र थासय् सेवा याये फु। देगःया ध्वाखातय्गु जिम्मा कयाः अन सेवा याये फु। इमिसं मनूतय्गु निंतिं होमबलि व बलि बीत छायेहपिं पशुत इमिसं स्याये फु। इपिं मनूतय् न्ह्यःने दनाः इमिगु सेवा याये फु।
12 तर उपिं लेवीतय्सं थःगु हे मूर्तितय्गु न्ह्यःने मनूतय्गु सेवा याःगु, अले इस्राएलया घरानायात पापय् कुर्काब्यूगु जुयाः इमिसं थःगु पापया सजाँय फये हे माः धकाः जिं थःगु ल्हाः ल्हनाः पाफयागु दु, जि, परमप्रभु परमेश्वर न्ववानागु दु।

✡ **43:21** ४३:२१ प्रस २९:१४; लेवी ४:१२,२१; ८:१७; ९:११; १६:२७ ✡ **43:27** ४३:२७ प्रस २९:३५-३७

13 इपिं पुजाहारीत जिगु सेवा यायेत न्ह्यःने वये दइ मखु। इपिं जिगु छुं नं पवित्रगु खँ अथवा तच्वकं पवित्र भेटीया न्ह्यःने वये दइ मखु। थःम्हं याःगु घच्चाइपुगु ज्यायागु लज्या इमिसं भोगे याये हे माः।
14 अयनं देगलय् यायेमाःगु ल्हने ज्यायागु जिम्मा व अन अप्वः यानाः यायेमाःगु ज्यायागु जिम्मा जिं इमित हे बी।

पुजाहारीत

15 “ ‘तर सादोकया परिवारयापिं लेवीतय् सन्तान पुजाहारीतय्सं धाःसा इस्राएलीत जिपाखें फस्वया वंसां तबि जिगु पवित्र थासय् यायेमाःगु ज्या इमान्दार जुयाः याना हे च्वन। थुपिं धाःसा जिगु सेवा यायेत जिगु न्ह्यःने वयेगु यायेमा, अले जिगु न्ह्यःने दाः व हि छायेत वयेगु यायेमा, परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
16 इपिं जक जिगु देगलय् दुहां वइ, अले जिगु न्ह्यःने सेवा यायेत जिगु टेबिलया न्ह्यःने वयाः इमिसं जिगु सेवा याइ।
17 “ ‘इपिं दुनेया चुकयागु लुखाय् दुहां वनीबलय् इमिसं सूती कापःयागु वसः फीमाः। इमिसं दुनेयागु चुकयागु लुखा लुखाय् वा देगःया दुने सेवा याइबलय् छुं नं ऊनयागु वसः पुने मज्यू।✡
18 इमिसं छेनय् सुतियागु फेटा व जँय् सुतियागु दुनेयागु वसः फीमाः। इमिसं चःति वइगु छुं कथं याःगु वसः फी मज्यू
19 इपिं पिनेया चुकय् मनूतय्थाय् वनीबलय् सेवा याःबलय् फ्यूगु वसः त्वयेमाः, अले व वसः पवित्र क्वथाय् तयाः मेगु वसः फी हे माः। मखुसा थ्व पवित्र वसःपाखें चुकय् च्वंपिं पवित्रतां सी हे माःगु खः।
20 “ ‘इमिसं थःगु छेनय् सँ खाये मज्यू अथवा ताहाक जुइके बी मज्यू, तर इमिसं थःगु सँ चिहाकः यानाः चायेमाः।✡
21 दुनेया चुकय् वनीबलय् सुं नं पुजाहारी दाखमघ त्वने मज्यू।✡
22 सुं नं पुजाहारी भाःत मदये धुंकूम्ह वा भाःतं त्वःतूम्ह मिसालिसें ब्याहा याये मज्यू। इमिसं इस्राएलया वंशय् बूम्ह कुमारी मिसामचायात अथवा सुं पुजाहारीतय् भाःत मदये धुंकूम्ह मिसायात जक ब्याहा याये फइ।✡
23 इमिसं जिगु प्रजायात पवित्र व साधारण छु पाः व स्यनेमाः अले इमित शुद्ध व अशुद्ध छुतय् यायेगु स्यनेमाः।✡
24 “ ‘छुं ल्वापुख्यापु जुइबलय् पुजाहारीतय्सं हे न्यायाधीश थें ज्या यायेमाः अले जिगु विधिकथं इमिसं मुद्दा फैसला यायेमाः। इमिसं जिगु नियमत व जिगु क्वःछिनातःगु फुक्क नखःचखःयागु विधित पालन यायेमाः। इमिसं जिगु विश्रामबारयात पवित्र तयाति!
25 “ ‘सीम्ह मनूया न्ह्यःने वनाः सुं पुजाहारी थःत अशुद्ध याये मज्यू। अयनं मां बौ, काय्म्ह्यायपिं दाजुकिजापिं अथवा ब्याहा मजूनिपिं तता केहेँयागु सीम्हया न्ह्यःने वनाः व अशुद्ध जुइफु।✡
26 शुद्ध जुइ धुंकाः न्हय्न्हु तक वं पियाच्वनेमाः।
27 पवित्र थासय् सेवा यायेत पवित्रगु थाय्या दुनेया चुकय् दुहां वनेगु दिं वं थःगु निंतिं शुद्ध जुइगु बलि छायेमाः। परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
28 “ ‘पुजाहारीतय्त पुर्खातय्गु जमिन दइ मखु। इमिगु भागयागु जमिन जि हे खः। छिमिसं इस्राएलय् इमित छुं थःगु जमिन बी मज्यू, छाय्धाःसा जि हे इमिगु थःगु जमिनया भाग जुये।✡
29 इमिसं अन्नबलि, शुद्ध जुइगु बलि व दोषबलि नइ। इस्राएलय् परमप्रभुयात देछाय्माःगु फुक्क चिज इमिगु हे जुइ।✡
30 फुक्क न्हापां सःगु फलतय् दकलय् भिंगु न्हापांगु फलत व छिमिगु फुक्क कथंयागु व विशेष क्वसेलि फुक्क पुजाहारीतय्गु हे जुइ। छिमिगु घरानाय् आशिष वयेत न्हायातःगु छुचुंयागु दकलय् न्हापायागु ब्व नं पुजाहारीतय्त हे ब्यु!
31 अथें सीम्ह अथवा मेम्ह पशु स्याःम्ह झंगःपन्छि वा पशुया ला पुजाहारीतय्सं नये मज्यू।’ ”✡

45

जमिन ब्वथःगु

1 “ ‘छिमिसं इस्राएलया कुल कुलयात सर्वयकथं देश इनाबीबलय् छिमिसं उकिं परमप्रभुया निंतिं १३ किलोमिटर ताहाकःगु व ११ किलोमिटर तब्यागु छग् पवित्रथाय् अलग या। व फुक्क लागा पवित्र जुइ।
2 थ्व लागाया २६५ मिटर ताहाकःगु व २६५ मिटर तब्यागु छग् ब्व पवित्र थाय्या निंतिं जुइ। उकिया प्यखेरं २७ मिटर तब्यागु छग् खुला थाय् दयेमा।
3 व हे पवित्र लागाय् १३ किलोमिटर ताहाकःगु व ५.३ किलोमिटर तब्यागु छकु थाय् नापे या। अन पवित्रगु थाय् व तच्वकं पवित्रगु थाय् दइ।
4 थ्व थाय् धाःसा पवित्रगु थासय् परमप्रभुया सेवा याइबलय् परमप्रभुया न्ह्यःने वइपिं पुजाहारीतय्गु निंतिं देशयागु छग् पवित्रगु ब्व जुइमा। थ्व इमिगु छेंया निंतिं जग्गा व पवित्र थाय्या निंतिं नं छग् पवित्रगु थाय् जुइ।

✡ **44:17** ४४:१७-१८ प्रस २८:३९-४३; लेवी १६:४ ✡ **44:20** ४४:२० लेवी २१:५ ✡ **44:21** ४४:२१ लेवी १०:९ ✡ **44:22** ४४:२२ लेवी २१:७,१३-१५ ✡ **44:23** ४४:२३ लेवी १०:१० ✡ **44:25** ४४:२५ लेवी २१:१-४ ✡ **44:28** ४४:२८ गन्ती १८:२० ✡ **44:29** ४४:२९-३० गन्ती १८:८-९९ ✡ **44:31** ४४:३१ लेवी २२:८

5 १३ किलोमिटर ताहाकःगु व ५.३ किलोमिटर तब्यागु छगू लागा देगलय् सेवा याइपिं लेवीतय्गु जुइ। उकी हे इपिं च्वनीगु
शहरत दइ।
6 “ ‘पवित्र इलाकाया लिक्क छिमिसं शहरया लागि २.७ किलोमिटर तब्यागु व १३ किलोमिटर ताहाकःगु थाय् ब्यु! थ्व
फुक्क इस्राएलीतय्गु निंतिं जुइ।’ ”

शासकया जमिन

7 “ ‘पवित्र इलाका व शहरया फुक्क सिथया जमिन धाःसा शासकयागु जुइ। व पच्छिमपाखें पच्छिमय् हे पुर्बपाखें पुर्बय्
हे न्यनावंगु जुइ। कुल कुलया भागत मध्ये छगू नापनापं जुयाः पच्छिम सिमानांनिसें पुर्ब सिमाना तक न्यनावंगु वयागु ब्व जुइ।
8 थ्व धाःसा इस्राएलय् वयागु जमिन जुइ। इस्राएलया राजकुमारतय्सं जिगु प्रजायात हाकनं गुबलें अत्याचार याइ मखु, तर
इमिसं इस्राएलया घरानायात इमिगु कुल कुलकथं जग्गा जमिन बी।’ ”

शासकतय्गु निंतिं नियम

9 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, हे इस्राएलया शासकत, गात! छिमिसं यक्व हे यात। ल्वापुख्यापु व अत्याचार
त्वःताब्यु! खःगु व बांलाःगु ज्या जक या! जिगु प्रजायात पितिनाछ्वयेगु ज्या बन्द या! परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।
10 छिमिसं थिक थिक तौलयागु ताल्जु व धः छ्यलेमाः। छिमिगु एपा* व बाथ† नं पाय्छि पाय्छि नापयागु जुइमाः।✡
11 गंगु चिज लनीगु “एपा” व छ्वाल्गु चिज लनीगु “बाथ” छगू हे नापयागु जुइमाः उपिं नाप “होमेर”‡ कथं थुकथं
यायेमाः—
“ ‘१ होमेर = १० एपा = १० बाथ।
12 ओजनया तौल थथे जुइमाः
२० गेरा = एक शेकेल§।
६० शेकेल = एक मीना।

विशेष भेटी व नखःचखः

13 “ ‘छिमिसं थःगु भेटी थुकथं छायेगु या—
छ्वःया छगू एपाया खुब्वय् छब्व
तछ्वःया छगू एपाया खुब्वय् छब्व
14 जैतूनया चिकंया १/१०० भाग।
(बाथया ल्याखं ललिबलय् थथे जुइ—
झिगू बाथ = छगू होमेर = छगू कोर।)
15 “ ‘फै इस्राएलया ख्यःयापिं निसःम्ह फैपाखें छम्ह।
“ ‘छिमिसं अन्नबलि, होमबलि व मेलबलिया निंतिं पशुत अन्न व चिकं हइ, अले व छिमिगु निंतिं प्रायश्चित जुइ, परमप्रभु
परमेश्वरं धयादी।✡
16 इस्राएलया शासकयात देशयापिं फुक्क मनूतय्सं थ्व कोस्यालि बीमाः।
17 थीथी नखःचखः, अमइया नखः, विश्रामबारत व इस्राएलया घरानाया फुक्क क्वछिनातःगु नखःचखःबलय् छायेत
होमबलि, अन्नबलि व त्वँसाबलि तयार यायेगु ज्या शासकयागु हे जुइ। इस्राएलया घरानाया निंतिं प्रायश्चित यायेत माःगु शुद्ध
जुइगु बलि, अन्नबलि, होमबलि व मेलबलि वं हे तयार यानाबीमाः।
18 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी — न्हापांगु लाया न्हापांगु दिनय् छिमिसं छम्ह खू मदुम्ह द्वहंचा कयाः पवित्र थाय्यात
शुद्ध यायेगु या।
19 पुजाहारीं शुद्ध जुइगु बलिया भचा हि कयाः देगःया लुखाया चौकोस, वेदीया च्वय्यागु चाकःया पेगुलिं कुन्चाय् कुन्चाय्
व दुनेया चुकया लुखाया थां थामय् तयेमाः।
20 सुनानं बिचाः मयासें अथवा मसींकं मचायेकं पाप याःगु दुसा, लाया न्हयन्हु दुखुन्हु छिमिसं अथे हे यायेगु या। थुकथं
देगःया निंतिं छिमिसं प्रायश्चित यायेगु या।
21 “ ‘न्हापांगु लायागु झिप्यन्हु दुखुन्हु छिमिसं न्हयन्हु तक छुत्काराया नखः हनेमाः। थुबलय् छिपिं सकसिनं सोडा मतःगु
मरि जक नयेगु यायेमाः।✡

---

* **45:10** ४५:१०छगू एपा थथे धयागु न्यापा ति खः † **45:10** ४५:१०-१४एपा व बाथ थुपिं पदय् पुलांगु हिब्रू नापतौलया बारे धयातःगु दु, पुलांगु इलय् इमिसं गंगु पदार्थया निंतिं “एपा” छ्यली अले छ्वाल्गुया निंतिं “बाथ” छ्यली, “एपा” व बाथया साइज उत्थें खः, मेगु “होमेर” धकाः धाइगु मेगु तौल थुपिं निगुया झिब्वय् छब्व दइ, सामान लने माल धाःसा इमिसं “शेकेल” छ्यली, छगू शेकेलय् नीगु गेरा दइ, अले छगू मिनाय् नीगु “शेकेल” दइ, इमिसं छ्यलीगु छुं दाना कायेत कोर धाःगु तौल नं छ्यली थ्व छगू “होमेर” ति हे दइ। ✡ **45:10** ४५:१०-१२ लेवी १९:३६ ‡ **45:11** ४५:११ होमेर छगू होमेर धयागु निसः किलोग्राम ति खः

§ **45:12** ४५:१२ शेकेल छगू शेकेल धयागु ११.५ ग्राम ति खः। ✡ **45:15** ४५:१५ लेवी १:३-१७; २:१-१६; ३:१-१७ ✡ **45:21** ४५:२१ प्रस १२:१-२०; गन्ती २८:१६-२५

22 उखुन्हु राजकुमारं थःगु निंतिं व देशयापिं फुक्क मनूतय्गु निंतिं शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं छम्ह द्वहं बीमाः।
23 थ्व नखःया न्हय्न्हु तक परमप्रभुया निंतिं होमबलिया निंतिं न्हियान्हिथं वं न्हय्म्ह खू मदुपिं द्वहं व न्हय्म्ह खू मदुपिं भ्याःचा अले शुद्ध जुइगु बलिया निंतिं न्हियान्हिथं छम्ह छम्ह दुगुचा छायेमाः।
24 छम्ह छम्ह द्वहं व भ्याःचानापं वं छगू एपा अन्नबलिकथं छ्वचुं छायेमाः, छगू छगू एपा* नापं छगू हीन† चिकं छायेमाः।
25 “ ‘न्हय्गु लाया झिंन्यान्हु दुखुन्हुंनिसें कयाः न्हय्न्हु तक वं शुद्ध जुइगु बलि, होमबलि, अन्नबलि व चिकं थुकथं हे तयार यायेगु यायेमाः।’ ”✡

46

1 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – दुनेया चुकया पुर्बपाखेया मू ध्वाखा वाया खुन्हु तक तिनातयेमाः। विश्रामबार व अमइया दिं जक व चाला च्वनेमाः।✡
2 शासक पिनेनं ध्वाखाया दलान जुयाः वयेमाः अले ध्वाखाया थांया लिक्क व दनेमाः। पुजाहारीतय्सं शासकयागु होमबलि व मेलबलि छायेमाः। अले व लुखाखलुइ आराधना यानाः पिने पिहां वनेमाः ध्वाखा धाःसा बहनी तक मतीमाः।
3 विश्रामबार व अमइ खुन्हु देशयापिं मनूतय्सं व हे ध्वाखाया खापाय् परमप्रभुया न्ह्याःने आराधना यायेमाः।
4 विश्रामबार खुन्हु शासकं परमप्रभुया निंतिं छायेमाःगु होमबलि थथे जुइमाः- खुम्ह खू मदुपिं चीधिकःपिं भ्याःचात व छम्ह खू मदुम्ह भ्याःचा।
5 छम्ह छम्ह भ्याःचानापं छाइगु अन्नबलि छगू छगू एपा जुइमाः अले चीधिकःपिं भ्याःचातनापं छाइगु अन्नबलि थःत गुलि बी मास्ति वः उलि छायेमाः। व बाहेक छगू छगू एपा* नापं छगू हीन चिकं छायेमाः।
6 अमइ खुन्हु वं छम्ह द्वहंचा, खुम्ह चीधिकःपिं भ्याःचा व छम्ह भ्याःचा छायेमाः। उपिं दक्व खू मदुपिं जुइमाः।
7 वं छम्ह द्वहंनापं छगू एपा व छम्ह छम्ह भ्याःचानापं छगू छगू एपा अन्नबलि छायेमाः। खुम्ह चीधिकःपिं भ्याःचातनापं छाइगु अन्नबलि थःत गुलि बी मास्ति वः। उलि नापं छगू छगू एपाया निंतिं छगू छगू हीन चिकं तनाः छायेमाः।
8 शासक दुहां वइबलय् व मू ध्वाखाया दलान जुयाः दुहां वयेमाः अले व हे लँ जुयाः पिहां वनेमाः।
9 “ ‘क्वःछिनातःगु नखःचखःया दिनय् मनूत परमप्रभुया न्ह्याःने वइबलय् उत्तरया मू ध्वाखां आराधना यायेत दुने दुहां वनीम्ह मनू दच्छिनया मू ध्वाखां पिहां वनेमाः। दच्छिनया मू ध्वाखां दुहां वनीम्ह मनू धाःसा उत्तरया मू ध्वाखां पिहां वनेमाः। दुने दुहां वःगु ध्वाखां सुं नं पिहां मवनेमाः। तर तप्यंक पिहां वनेमाः।
10 इपिं दुहां वइबलय् इमिगु दथुइ च्वनाः शासक वयेमाः अले शासक पिहां वनीबलय् इपिंनापं हे पिहां वनेमाः।
11 “ ‘नखःचखः व नखःचखःया क्वःछिनातःगु दिनय् अन्नबलि धाःसा छगू एपा छम्ह द्वहंचानापं, छगू एपा छम्ह भ्याःचानापं, व चीधिकःम्ह भ्याःचानापं थःत गुलि बी मास्ति वः उलि छायेमाः। छगू छगू एपानापं छगू छगू हीन चिकं छायेमाः।
12 “ ‘शासकं परमप्रभुयात थःयसें होमबलि वा मेलबलि छाइबलय् वयागु निंतिं पुर्बपाखे स्वःगु मू ध्वाखा चाय्कीबीमाः। वं थःगु होमबलि व मेलबलि विश्रामबार खुन्हु छाःगु थें हे छायेमाः। व पिहां वने धुंकाः खापा तीमाः।
13 “ ‘छिमिसं परमप्रभुया निंतिं दच्छि दुम्ह छम्ह भ्याःचा न्हियान्हिथं होमबलि यानाः छा। छिमिसं थथे सुथ पतिकं या।
14 वनापं सुथ पतिकं अन्नबलि एपाया खुब्वय् छब्व† व छुचुंनापं ल्वाकछ्यायेत हीनया स्वब्वय् छब्व‡ चिकं बीमाः। परमप्रभुयात थ्व अन्नबलि छायेगु न्ह्याबलेंयागु विधि खः।
15 थुकथं सुथ पतिकं मदिक्क होमबलि यानाः भ्याःचा, अन्नबलि व चिकं छायेमाः।
16 “ ‘परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी – शासकं थः सुं छम्ह कायय्यात थःगु सर्बयपाखें दान बिल धाःसा व दान वया सन्तानयागु नं जुइमाः। व वयागु सर्बययागु छगू ब्व जुइ।
17 तर वं थज्याःगु दान दासत मध्ये छम्हय्सित बिल धाःसा, दासत्वपाखें मुक्त जुइगु दँ§ तक जक वयागु जुइमा। अनंलि हाकनं व शासकयागु हे जुइ। वयागु सर्बय थः काय्पिनिगु जक जुइ, व इमिगु हे जुइ।✡
18 शासकं मनूतय्त थःगु जग्गा जमिनं पितिनाछ्वयाः इमिगु सर्बय लाकाकाये मज्यू। वं थःगु हे जग्गा जमिनं छुं ब्व थः काय्पिन्त सर्बय कथं बीमाः थुकथं जिम्ह सुं मनूयात वयागु थःगु जग्गा जमिनपाखें अलग याइ मखु।’ ”

देगःया भुतु क्वथा

---

* **45:24** ४५:२४ छगू एपा थथे धयागु न्याफा ति खः। † **45:24** ४५:२४ छगू हीन थथे धयागु ३.८ लिटर ✡ **45:25** ४५:२५ लेवी २३:३३-३६; गन्ती २९:१२-३८ ✡ **46:1** ४६:१-३,८ इज ४४:१-३ * **46:5** ४६:५ छगू एपा थथे धयागु न्याफा ति खः † **46:14** ४६:१४ एपाया खुब्वय् छब्व थथे धयागु २.७ किलोग्राम खः ‡ **46:14** ४६:१४ हीनया स्वब्वय् छब्व थथे धयागु १.३ लिटर खः § **46:17** ४६:१७ हिब्रू भाषाय् न्ययगुगु दँ, थ्व नेयद्दँ पतिकं हनी। नेयगु दँय् दासत व चिज स्वतन्त्र जुइ, जमिन न्हापा सुयागु खः वयात थःयत्थें लितबीमाः। थुकिया बारे छिं लेवी २५:८-५५ पदय् बांलाक स्वयादीफु। ✡ **46:17** ४६:१७ लेवी २५:८-५५

19 अले उम्ह मनुखं जितः मू ध्वाखाया छखेपाखेयागु लुखां उत्तरपाखे स्वःगु पवित्र क्वथाय् हल, गुगु क्वथा पुजाहारीतय्गु लागि अलग तयातःगु खः। अले पच्छिमयागु छगू कुन्चाय् जितः छगूथाय् क्यन।

20 "थ्व थाय् पुजाहारीतय्सं दोषबलि व शुद्ध जुइगु बलियागु ला दय्कीगु व अन्नबलि छाःगु छुचुनं मरि दय्कीगु थाय् खः। थथे पुजाहारीतय्गु थासय् याये हे माः। मखुसा थ्व पवित्र नसा चुकय् यंकीगुलि अन च्वंपिन्त पवित्रतां सी हे माःगु खः।"

21 अनंलि वं जितः पिनेया चुकय् यंकाः चुकया पेगुलि कुन्चाय् चाःहिकल। जिं फुक्क कुन्चाय् छगू चिधंगु चुक खना।

22 जिं फुक्क कुन्चाय् छगू भुतू क्वथा खना। थुपिं भुतू क्वथात छगू हे नापयागु खः, २१ मिटर ताहाकः व १६ मिटर तब्या।

23 प्यंगू भुतू क्वथाया प्यखेंपाखे ल्वहंया फः दु। उपिं फःया क्वय् प्यखेरं भुतू दय्कातःगु दु।

24 वं जितः धाल, "थ्व देगलय् सेवा याइपिन्सं मनूतय्सं छायेहःगु बलित दय्कीगु भुतू क्वथात खः।"

47

देगःपाखें न्ह्यानाच्वंगु खुसि

1 हाकनं वं जितः देगःया मू ध्वाखाय् लितहल। जिं देगःया ध्वाखाखलुया क्वय् लः तिकितिकि वयाः पुर्बपाखे वनाच्वंगु खना। देगःया मू ध्वाखा पुर्बपाखे स्वःगु दु। लः देगःया दच्छिनं, वेदीया दच्छिनपाखें क्वय् तिकितिक वयाच्वंगु दु।✡

2 अले वं जितः उत्तरया मू ध्वाखां पिने हल, अले पिनें पिनें चाःहिकाः पुर्बपाखे स्वःगु ध्वाखाया पिने हल। पुर्बपाखे स्वःगु ध्वाखाया दच्छिनपाखें लः तिकितकि वयाः न्ह्यानाच्वंगु दु।

3 व नापय् याइगु खिपः ल्हातय् ज्वनाः पुर्बपाखे वन, अले वं ५३० मिटर नापय् यात। वं जितः खुसिया उखेपाखे ब्वना यंकल, लः गौचा तक वः।

4 वं मेगु ५३० मिटर नापय् यानाः जितः लखं ब्वना यंकल, लः पुलि तक वः। वं मेगु ५३० मिटर नापय् यात, अले जितः लखं ब्वना यंकल, लः जँ तक वः।

5 वं मेगु ५३० मिटर नापय् यात, तर आः लः थाहां वयाः जिं छी मफइगु खुसि जुल। व लाल कायेजीक तज्जाःगु दु, व सुं छी मफइगु खुसि जूगु दु।

6 वं जितः धाल, "अय् सीमानिम्ह मनु, छं थ्व फुक्क बांलाक स्व!"

अले वं हाकनं जितः खुसिया सिथय् यंकल।

7 अन थ्यंबलय् जिं खुसिया निखें यक्व सिमात खना।

8 वं जितः धाल, "थ्व लः पुर्बया लागापाखे न्ह्याइ, अनं क्वय् अराबा जुयाः मृत समुद्रपाखे न्ह्याइ अले मृत समुद्रय् मिलय् जुइ। अले मृत समुद्रया लः साइ।

9 व खुसि न्ह्याःगु थासय् यक्व थीथी कथंयापिं जीवजन्तुत च्वनी। अन यक्व न्या दइ, छाय्धाःसा थ्व लः गन गन वनी अनयागु लः साइ। उकिं थ्व खुसि गन गन थ्यनी, अन न्ह्याम्हं नं म्वाइ।✡

10 मृत सागरया सिथ सिथ न्या लाइपिं दनाच्वनी। एन-गदीनिसें एन-एलैम तक जाः ह्वलिगु थाय् दइ। अन भूमध्यसागरय् थें थीथी कथंयापिं यक्व न्यात दइ।

11 तर उकिया ध्वप व ध्याचा ज्युयाच्वंगु थाय्यागु लः साइ मखु, तर अनयागु लःयात चिया लागिं तया तइ।

12 खुसिया सिथय् निखेंपाखे थीथी कथंयागु फलयागु सिमात बुया वइ। उमिगु हः सुकूगनावनी मखु। उमिगु फल गुबलें फुइ मखु। उमिसं फुक्क लाय् हे फल बी, छाय्धाःसा उमित प्याकिगु लः पवित्र थासं न्ह्याइगु खः। उमिगु फल नयेत व उमिगु हः ल्वय् लाय्केत जुइ।"✡

इस्राएलया सिमाना

13 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी, "इस्राएलया झिंनिगू कुलयात सर्बयया लागि छिमिसं देश इनाबीबलय् देशया सिमाना थथे जुइ। योसेफया लागि निगू भाग जुइ।

14 छिमिसं इमित बराबर यानाः इनाब्यु। थ्व छिमि पुर्खातयत बी धकाः ल्हाः ल्हनाः पाफयागुलि थ्व देश छिमिगु सर्बय जुइ।

15 "देशया सिमाना थ्व हे जुइ –

"उत्तरपाखे भूमध्ये सागरंनिसें हेतलोनया लँ जुयाः लेबो-हमात जुयाः सदादया ब्यासि,

16 अले बेरोतह व सिब्रैम तक (थ्व दमस्कस व हमातया सिमानाया दथुइ दु) थ्व सिमाना थ्यनी। व हौरानया सिमानाया लिक्क दुगु हासेरहात्तीकन तक हे थ्यनी।

17 उत्तरया सिमाना समुद्रंनिसें हसर-एनान तक थ्यनी। दमस्कस व हमातया इलाकात उकिया उत्तरय् लाइ।

✡ **47:1** ४७:१ जक १४:८; यूह ७:३८; प्रका २२:१ ✡ **47:9** ४७:९ उत १:२० ✡ **47:12** ४७:१२ प्रका २२:२

18 “पुर्बपाखेयागु सिमाना धाःसा हौरान व दमस्कसया दथुइ, गिलाद व इस्राएल देशया दथुं यर्दन खुसिया लिक्क लिक्क जुयाः वंगु दु। अले व सिमाना मृत समुद्र व तामार तक हे वंगु दु। थ्व पुर्बया सिमाना जुइ।

19 “दच्छिन पाखेयागु सिमाना तामारंनिसें मेरीबा कादेशया बुंगाःचा तक अले मिश्रया बगःया लिक्क लिक्क जुयाः भूमध्यसागर तक थ्यनी। थ्व दच्छिनया सिमाना जुइ।

20 “पच्छिम पाखेयागु सिमाना भूमध्यसागर जुइ, लेबो-हमातया लिक्क च्वंगु सिथ तक। थ्व पच्छिमया सिमाना जुइ।

21 “थ्व देश छिमिसं थःगु निंतिं इस्राएलया कुल कुलकथं इनाब्यु।

22 छिमिसं थ्व देश न्ह्याबलेंया सर्बयकथं थःगु हे निंतिं व छिपिंनापं च्वनाच्वंपिं, काय्म्ह्याय् दुपिं विदेशीतय्गु निंतिं नं इनाब्यु। छिमिसं इमित इस्राएलय् हे बूपिं इस्राएलीत थें तायकि। छिपिंनापं हे इस्राएलया कुलतय्गु दथुइ इमित सर्बय दयेमाः।

23 गुम्ह परदेशी गुगु कुलनापं च्वनी, वनापं हे छिमिसं वयागु सर्बय बीमाः” परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

48

जमिन ब्वःथःगु

1 “इस्राएलया कुलतय्गु धलः व इमिसं काःगु फुक्क लागाया धलः थथे दु। उत्तरयागु सिमानाय् दानयात छब्व दइ। व हेतलोनया लँ जुयाः लेबो-हमातय् वनी। हसर-एनान व हमातया लिकसं च्वंगु दमस्कसया उत्तरयागु सिमाना धाःसा उकिया सिमानाया पुर्बनिसें पच्छिमपाखे छब्व जुइ।

2 “दानया सिमानाया लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिमया सिमाना तक आशेरयागु छब्व जुइ।

3 “आशेरयागु सिमानाया लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिमया सिमाना तक नप्तालीयागु छब्व जुइ।

4 “नप्तालीया सिमानाया लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिम तक मनश्शेयागु छब्व जुइ।

5 “मनश्शेया सिमानाया लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिम तक एफ्राइमयागु छब्व जुइ।

6 “एफ्राइमया सिमाना लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिम तक रूबेनयागु छब्व जुइ।

7 “रूबेनया सिमानाया लिक्कसं, पुर्बनिसें पच्छिमपाखे तक यहूदायागु छब्व जुइ।

पुजाहारीत, लेवीत व देगःया इलाका

8 “पुर्बनिसें पच्छिमपाखे तक यहूदाया सिमाना लिक्कसं छिमिसं अलग याःगु छगू विशेष भाग कोसेलिकथं छिमिसं बीमाः। उकिया ब्या १३ किलोमिटर जुइ, उकिया हाकः पुर्बनिसें पच्छिम तक मेमेगु कुलयात ब्यूगु भाग ति हे जुइ। पवित्र देगः उकिया दथुइ जुइ।

9 “छिमिसं परमप्रभुयात छायेमाःगु भाग १३ किलोमिटर ताहाकःगु व ५.३ किलोमिटर तब्यागु जुइ।

10 थ्व पुजाहारीतय्गु निंतिं छगू पवित्र ब्व जुइ। उकिया ताहाकःगु उत्तरंनिसें दच्छिन तक ५.३ किलोमिटर, उकिया ब्या पुर्बनिसें पच्छिम तक १३ किलोमिटर जुइ। परमप्रभुया पवित्रथाय् धाःसा उकिया दथुइ जुइ।

11 व अर्पण यापिं पुजाहारीतय्गु निंतिं जुइ अर्थात सादोकीत। इमिसं विश्वास यायेबहःपिं जुयाः जिगु सेवा यात। इस्राएलीत मखुगु लँय् वंबलय् लेवीत नं मखुगु लँय् वं थें सादोकीत मखुगु लँय् मवं।

12 देशयागु पवित्र भागं, लेवीतय्गु लागा थियाच्वंगु तसकं पवित्रगु ब्व इमिगु निंतिं छगू विशेष कोसेलि जुइ।

13 “थ्व पुजाहारीतय्गु निंतिं छगू पवित्र ब्व जुइ। उकिया ताहाकःगु उत्तरंनिसें दच्छिन तक ५.३ किलोमिटर, उकिया ब्या पुर्बनिसें पच्छिम तक १३ किलोमिटर जुइ। परमप्रभुया पवित्रथाय् धाःसा उकिया दथुइ जुइ।

14 इमिसं व मी मज्यू अले हिलाबुला याये मज्यू। थ्व देशयागु दकलय् भिंगु जग्गा खः, थ्व सुयातं बी मज्यु, छाय्धाःसा थ्व परमप्रभुया निंतिं पवित्र खः।

15 “ल्यं दुगु २.७ किलोमिटर तब्यागु व १३ किलोमिटर ताहाकःगु जमिन धाःसा शहरया साधारण ज्याया लागि, च्वनेगु थाय् व पशुत ज्वयेगु थाय्या लागि जुइ। उकिया दथुइ शहर दइ।

16 व जग्गाया हाकः व ब्या थथे जुइ, थ्व प्यखेंपाखे २.४ किलोमिटर दुगु प्यकूं लाःगु शहर जुइ।

17 शहरया चकंगु घाँय्ख्यः फुक्क चाकःछिं नापय् याइबलय् छगू छगूपाखे १३५ मिटर दुगु जुइ।

18 शहरया पिने बुँज्या याइगु थाय् दइ, व पुर्बपाखे ५.३ किलोमिटर व पच्छिमपाखे ५.३ किलोमिटर नापयागु जुइ। अन छु सल व शहरय् ज्या याइपिनिगु लागि नयेत खः।

19 इस्राएलया फुक्क कुलं वःपिं शहरयापिं ज्यामितय्सं थ्व जमिनय् बुँज्या याइ।

20 व फुक्क भाग प्यखेरं हे १३ किलोमिटर दुगु प्यकूं लाःगु जुइ। शहरयागु जग्गानापं उगु पवित्र भाग विशेष कोसेलिकथं अलग ति।

शासक व पवित्र थाय्या लागाया सिमाना

21 “पवित्र देश वा शहरय् ल्यंदुपिं पुर्बनिसें पच्छिम तकया लागा इस्राएलयाम्ह शासकयागु जुइ। उपिं लागा इस्राएलया
सिमाना जुयाः पुर्ब व पच्छिमपाखे १३.३ किलोमिटर तब्या जुइ। थुपिं निगुलि इलाका कुलतय्गु इलाका ति हे ताहाकः जुइ थुपिं
शासकयागु जुइ। गुकिं पवित्र देशया पवित्र देगःयात दथुइ लाकाबी।
22 शासकया लागाया दथुइ लेवीतय्गु जमिन व शहरयागु जमिन दइ। शासकया लागा धाःसा यहूदाया सिमाना व बेन्यामीनया
सिमानाया दथुइ लाइ।

ल्यं दुगु इस्राएली कुलतय्गु लागा

23 “ल्यं दुगु कुलतय्गु निंति पुर्बनिसें पच्छिम तकयागु छब्व बेन्यामीनयागु।
24 “बेन्यामीनया सिमानाया लिक्कसं पुर्बनिसें पच्छिम तकयागु छब्व शिमियोनयागु।
25 “शिमियोनया सिमानाया लिक्कसं पुर्बनिसें पच्छिम तक छब्व इस्साखारयागु।
26 “इस्साखारया सिमानाया लिक्कसं पुर्बनिसें पच्छिम तकयागु छब्व जबूलूनयागु।
27 “जबूलूनया सिमानाया लिक्कसं पुर्बनिसें पच्छिम तकयागु छब्व गादयागु।
28 “गादया दच्छिन सिमाना तामारंनिसें मेरीबा कादेशया लः तक थ्यनी अले अनं व मिश्रया खुसिचाया लिक्क लिक्क
जुयाः थ्व भूमध्यसागर तक थ्यनी।
29 “छिमिसं इस्राएलया कुल कुलयात सर्बयकथं इनाबीमाःगु देश थ्व हे खः, थुपिं हे इमिगु ब्व खः,” परमप्रभु परमेश्वरं
धयादी।

शहरया ध्वाखात

30 “शहरं पिहां वनेगु थाय्त थुपिं हे जुइ, २.४ किलोमिटर ताहाकःगु उत्तरया भागय्✡
31 स्वंगू ध्वाखात दइ। शहरया ध्वाखाया नां इस्राएलया कुल कुलया नां थें हे जुइ। उत्तर पाखेया स्वंगू ध्वाखात स्बेनया
ध्वाखा, यहूदाया ध्वाखा अले लेवीया ध्वाखा जुइ।
32 “पुर्बपाखे, २.४ किलोमिटर ताहाकःगु पुर्बया भागय् स्वंगू ध्वाखा दइ, योसेफया ध्वाखा, बेन्यामीनया ध्वाखा व दानया
ध्वाखा।
33 “२.४ किलोमिटर ताहाकःगु दच्छिनया भागय् स्वंगू ध्वाखा दइ, शिमियोनया ध्वाखा, इस्साखारया ध्वाखा व जबूलूनया
ध्वाखा।
34 “२.४ किलोमिटर ताहाकःगु पच्छिमपाखे स्वंगू ध्वाखा दइ, गादया ध्वाखा, आशेरया ध्वाखा व नप्तालीया ध्वाखा।
35 “शहरयागु प्यखें पाखेयागु घेरा ९.६ किलोमिटर दइ।
“उखुन्हुनिसें शहरया नां ‘परमप्रभु अन दी’ जुइ।”

✡ **48:30** ४८:३०-३४ प्रका २१:१२-१३

दानिएलया सफू

म्हसीका

थ्व सफुलिइ बेबिलोनयापिं सिपाइँतय्सं यस्शलेम त्याकाः काःबलय् ज्वनाः यंकूपिं ल्यायम्हत दानिएल व वया पासापिं गथे यानाः बेबिलोन देशय् तःधंगु पदय् थ्यन धयागु खँ च्वयातःगु दु। थ्व सफूया न्हापांगु न्याग् अध्यायलय् बेबिलोनी साम्राज्यया पालय् जूगु घटना बियातःगु दु धाःसा खुगूगु अध्यायलय् मादी-फारसी साम्राज्यया पालय् जूगु घटना बियातःगु दु। थःपिनिगु ज्यान पायेमाःसां दानिएल व वया पासापिं परमेश्वरया विश्वास बहःपिं जुया हे च्वन। दानिएलं थःगु जिवंकाछि दरबारय् ज्या यात।

थ्व सफूया न्हय्गूगु अध्यायनिसें झिंनिगूगु अध्यायलय् दानिएलं खंगु दर्शनया अर्थ स्वर्गदूतं कना ब्यूगु खँ बियातःगु दु। दानिएलं दर्शनय् यस्शलेम नाश जुइगु व यहूदीतय्सं तसकं दुःख सी मालिगु खँ नं खंगु खः। दर्शनय् यहूदीमखुपिं जुजुतय्सं संसारय् राज्य याःगुया शुरुनिसें कयाः इमिगु साम्राज्य नाश जूगु घटना दुथ्याः। परमेश्वरं थःगु खँ न्यनीपिं मनूतय्गु बिचाःसंचाः यानादी अले छन्हु वय्कलं संसारयागु न्याय व थः मनूतय्त त्याकादी धयागु खँ नं क्यनातःगु दु।

धलः पौ

दानिएल व वया पासापिं १:१-२१
नबूकदनेसर जुजुया म्हगस २:१-४९
लुँयागु मूर्ति व मिया भट्टी ३:१-३०
नबूकदनेसर जुजुं खंगु सिमाया म्हगस ४:१-३७
जुजु बेलसजर व अंगलय् च्वःगु आखः ५:१-३१
परमेश्वरं सिहंया खोरं दानिएलयात बचय् यानादीगु ६:१-२८
दानिएलं दर्शनय् प्यम्ह जन्तु खंगु ७:१-२८
दानिएलं दर्शनय् मिजंम्ह फइ व दुगचा खंगु ८:१-२७
थःमनूतय्गु लागि दानिएलया प्रार्थना ९:१-२७
टाइग्रिस खुसि सिथय् दानिएलं दर्शन खंगु १०:१—१२:१३

दानिएल

नबूकदनेसरया लायकुलिइ प्यम्ह ल्यायम्ह इस्राएलीत दान १:१—६:२८

1 यहूदा देशय् यहोयाकीम जुजु जूगु स्वंगूगु दँय् बेबिलोन देशयाम्ह जुजु नबूकदनेसरं यस्शलेमय् वयाः उकियात घेरय् यात।*

2 परमप्रभुं यहूदाया जुजु यहोयाकीम व देगःयागु लुँ, वहः व कँय्यागु छुं थलबल नबूकदनेसरया ल्हातय् बियादिल। अले वं थुपिं थलबल बेबिलोनियाय् दुगु थः घःया देगलय् यंकाः देगःयागु धुकुतिइ तल।

3 अले जुजुं इस्राएली जुजु खलःयापिं व घरानियाँ छुं इस्राएली ल्यायम्हतय्त ल्ययेत थः लायकूयाम्ह मू हाकिम अशपेनजयात आज्ञा बिल।

4 जुजु नबूकदनेसरं वयात धाल, "इपिं ल्यायम्हपिं रुवं मदुपिं, बांलाःपिं, फुक्क कथंया ज्ञान काये मास्तिवय्किपिं, फुक्क ज्ञान दुपिं, याकनं सय्के फुपिं व लायकुलिइ सेवा यायेबहःपिं जुइमाः। इमित बेबिलोनीतय् भाषा व साहित्य स्यँ।

5 अले इमित जुजुं न्हियान्थिं नइगु नसा व त्वनेगु दाखमघ ब्यु धकाः अशपेनजयात उजं बिल। थुकथं नका त्वंका स्वदँ तक इमित तालिम बीधुंकाः इमिसं जिगु सेवा याये फइ।"

6 ल्यःपिं ल्यायम्हपिं मध्ये दानिएल, हनन्याह, मीशाएल व अजर्याह धाःसा यहूदा कुलयापिं खः।

7 मू हाकिमं इमित न्हगु नां तयाबिल —

दानिएलयात बेलतसजर,
हनन्याहयात शद्रक,
मीशाएलयात मेशक
व अजर्याहयात अबेद्नगो।

---

* **1:1** १:१ यहूदा देशय् यहोयाकीम जुजु जूगु स्वंगूगु दँ धयागु ई.पु. ६०५

8 दानिएलं वयात ब्यूगु जुजुया नसा त्वंसां थःत अशुद्ध मयायेगु क्वःछ्यूगुलि अशपेनजयात जिमित मेगु नसा बियादिसँ धकाः
बिन्ति यात।
9 परमेश्वरं मू हाकिम अशपेनजया नुगलय् दानिएलयात दया व माया याइम्ह दय्कादिल।
10 अथ्नं मू हाकिमं दानिएलयात धाल, "छिमित थ्व नकि त्वंकि धकाः उजं बियादीम्ह जिमि प्रभु जुजु खनाः जि ग्याः।
छिपिं छिमि ज्वलिंज्वःयापिं मेपिं ल्याय्म्हपिं थें तगडा खने मदुसा वय्कलं जिगु छ्यं ध्यनाबी।"
11 अले दानिएल, हनन्याह, मीशाएल व अजर्याहयात बिचाःसंचाः यायेत अशपेनजं तयातःम्ह मनूयात दानिएलं धाल,
12 "जिपिं छिकपिनि दासतय्त झिन्हु तक जाँचय् यानादिसँ। जिमित नयेत तरकारी व लः जक बियादिसँ।
13 अले जुजुं नइगु नसा नःपिं व जिमितनापं तयाः स्वयादिसँ। अले छितः छु याये मास्ति वः, व हे छि दासतय्त यानादिसँ।"
14 झिन्हु तक अथे याकेबीत व मानय् जुल। अले इमित झिन्हु तक जाँचय् यानाः स्वल।
15 झिन्हु लिपा इपिं जुजुं नइगु नसा नःपिं सकल ल्याय्म्ह मनूत स्वयाः स्वयेज्यूपिं व बल्लाःपिं खनेदत।
16 अथे जूगुलि व पिवाः तयातःम्ह मनुखं इमिसं नयेमाःगु नसा व त्वने माःगु दाखमघया पलेसा वाउँचा जक नके बिल।
17 परमेश्वरं थुपिं प्यम्ह ल्याय्म्हतय्त फुक्क कथंया साहित्य थुइके फुपिं व बुद्धिया खँ सीके फुपिं यानादिल। दानिएलयात
वय्कलं फुक्क कथंया दर्शन व म्हगसयागु खँ बांलाक थुइकेगु ज्ञान नं बियादिल।
18 स्वदँ लिपा जुजुं इमित थःगु न्ह्याःने हयेत क्वछिनातःगु दिनय् मू हाकिमं इमित जुजु नबूकदनेसरयाथाय् यंकल।
19 जुजुं इपिं सकलनापं खँ ल्हात। अले दानिएल, हनन्याह, मीशाएल व अजर्याह थें ज्याःपिं मेपिं सुं नं लुइके मफुत। थुकथं
इमित जुजुयागु ज्याय् ल्यल।
20 जुजुं बुद्धि व ज्ञानयागु खँय् न्ह्यागु हे न्यंसां उकी इमित देश न्यंकयापिं फुक्क जादु क्यनीपिं व ज्वखना स्वइपिं स्वयाः
यक्व सःस्यूपिं खंकल।
21 कोरेस जुजु जूगु न्हापांगु दँ तक दानिएलं अन हे जुजुया सेवा यानाच्वन।†

2

नबूकदनेसरया म्हगस

1 नबूकदनेसर जुजु जूगु निगूगु दँय् वं छगू म्हगस खन। वयात तसकं धन्दा जुल व घने मफुत।*
2 अथे जुयाः जुजुं थःम्हं म्हनागु म्हगस कनेत देशयापिं जादु क्यनिपिं, ज्वखना स्वइपिं, ज्योतिषीतय्त व साइत स्वइपिं व
सःतके छ्वल। इपिं जुजुया न्ह्याःने दं वये धुंकाः
3 जुजुं इमित धाल, "जिं छगू म्हगस खनागु दु उकिं जिगु नुगः खुलखुल मिंगु दु। जितः उकिया अर्थ सीकेमास्ति वः।"
4 इमिसं आरमेइक भाषां जुजुयात धाल, "हे महाराज, छःपिं ताःई तक म्वानादीमा! छःपिनि दासतय्त म्हगस धयादिसँ अले
जिमिसं उकियागु अर्थ कने।"
5 जुजुं ज्योतिषीतय्त थथे लिसः बिल, "जिं थ्व पक्का यानागु दु, छिमिसं जिगु म्हगस छु खः व धाये मफुत धाःसा अले
जितः उकिया अर्थ कने मफुसा छिमित कुचा कुचा यानाबी। अले छिमिगु छेंयात नाश यानाबी।
6 छिमिसं जिगु म्हगस व उकियागु अर्थ धाल धाःसा छिमित जिगुपाखें कोसेलि, सिरपाःत व ततःधंगु मान दइ। उकिं जिगु
म्हगस व उकिया अर्थ कनाब्यु।"
7 इमिसं हानं धाल, "हे महाराज, छःपिनि दासतय्त म्हगस धयादिसँ, जिमिसं उकिया अर्थ कनाबी।"
8 जुजुं लिसः बिल, "छिमिसं आलताल यानाच्वंगु दु धकाः जिं सि हे स्यू। छाय्धाःसा छिमिसं जिं क्वःछिनागु खँ सी धुंकूगु
दु।
9 छिमिसं जितः म्हगस मधाल धाःसा छिपिं सकसिगु लागि छगू हे जक सजाँय दु। ई हिली ला धयागु आशां छिमिसं जितः
मखुगु खँ ल्हायेगु ग्वसाः ग्वःगु दु। आः हे व म्हगस जितः कँ। अले छिमिसं उकिया अर्थ धाये फइ धयागु खँ जिं सी।"
10 ज्योतिषीतय्सं जुजुयात लिसः बिल, "छःपिन्सं धयादीगु खँ धायेफुम्ह थ्व पृथ्वीइ सुं नं मदु, हे महाराज! सुं नं तःधंम्ह
व बल्लाःम्ह जुजुं गबले नं सुं जादु क्यनीम्ह, ज्वखना स्वइपिं वा ज्योतिषीयात थज्याःगु खँ न्यंगु मदु।
11 जुजुं न्यनादीगु खँ थुलि थाकु कि घःपिन्सं जक थ्व खँ धाये फइ। इपिं घःत मनूतय् दथुइ च्वनी मखु।"
12 थुकिं जुजुयात तसकं तंचाय्कल अले वं इवेंःकय् बेबिलोनयापिं ज्ञान दुपिं सकल मनूतय्त स्यायेगु आज्ञा बिल।
13 अथे जुयाः ज्ञान दुपिं मनूतय्त स्यायेगु आज्ञा जुल। दानिएल व वया पासापिन्त नं स्यायेत माय्के छ्वल।

परमेश्वरं दानिएलयात अर्थ कनादीगु

† **1:21** १:२१ कोरेस जुजु जूगु न्हापांगु दँ धयागु ई.पु. ५३९
* **2:1** २:१ नबूकदनेसर जुजु जूगु निगूगु दँ धयागु ई.पु. ६०४

14 बेबिलोनयापिं ज्ञान दुपिं मनूतयत् स्यायेत जुजुया पिवाः च्वनीपिनि नायः अर्योकयात आज्ञा ब्यूगु खः। दानिएलं बांलाक
बिचाः यानाः बुद्धिं चायकाः वलिसे खँ ल्हात।
15 वं कप्तान अर्योकयात न्यन, "जुजुं थज्याःगु कडा आज्ञा छाय् बियादिल?" अले अर्योकं दानिएलयात फुक्क खँ कन।
16 थ्व खँ न्यनाः दानिएल व म्हगसया अर्थ कनेत छुं ई बियादिसँ धकाः बिन्ति यायेत जुजुयाथाय् वन।
17 अनंलि दानिएल छेँय् लिहां वनाः फुक्क खँ थः पासापिं हनन्याह, मीशाएल व अजर्याहयात कन।
18 बेबिलोनयापिं मेपिं ज्ञान दुपिं मनूतलिसें झीपिं नं सीम्वालेमा धकाः स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात दया यानाः व म्हगसया
सुलाच्वंगु खँया अर्थ झीत उलाक्यनादिसँ धकाः प्रार्थना यायेत वं थः पासापिन्त इनाप यात।
19 व हे चान्हय् दर्शनय् दानिएलयात व सुलाच्वंगु खँयागु अर्थ उलाक्यन। अले दानिएलं स्वर्गयाम्ह परमेश्वरयात च्वछायाः
थथे धाल,
20 "परमेश्वरया नांया
न्ह्याबलें न्ह्याबलें जयजय या,
छाय्धाःसा बुद्धि
व शक्ति वय्कःयागु हे खः।
21 वय्कः हे ई व ऋतुत हिलादीम्ह खः।
वय्कलं हे जुजुपिं ल्ययेगु व लिकायेगु यानादी।
वय्कलं बुद्धि दुपिन्त बुद्धि
व ज्ञान दुपिन्त ज्ञान बियादी।
22 दुग्यंगु व सुलाच्वंगु खँयात वय्कलं हे उलादी,
अले वय्कलं खिउँगु थासय् छु दु धकाः स्यू।
वय्कःयाके न्ह्याबलें जः दयाच्वनी।
23 हे जिमि पुर्खातय् परमेश्वर,
जिं छितः सुभाय् बियाः तःधंके,
जिं छितः हनाबना याये।
छिं हे जितः बल व बुद्धि बियादीगु दु।
छिं जिमित प्रार्थनाया लिसः बियादीगु दु।
अले छिं जुजुयागु म्हगस क्यनादिल।"

दानिएलं म्हगसया अर्थ जुजुयात कंगु

24 अले दानिएल बेबिलोनयापिं ज्ञान दुपिं मिजंतयत् स्यायेत जुजुं ज्या ब्वःम्ह अर्योकयाथाय् वन। वयात धाल, "इमित
स्यानादी मते। जितः जुजुयाथाय् यंकादिसँ अले जिं वय्कःयागु म्हगसया अर्थ कनाबी।"
25 अर्योकं हथासं दानिएलयात जुजुयाथाय् यंकल अले धाल, "यहूदां ज्वनाहःपिं परदेशी मध्ये जिं छम्ह मनूयात ल्इकागु
दु, वं छःपिनिगु म्हगसया अर्थ धाये फइ।"
26 जुजुं दानिएलयात धाल, "जिं खनागु म्हगस छु खः? अले उकिया अर्थ छं धायेफु ला?" (दानिएलया नां बेलतसजर
नं खः)
27 दानिएलं लिसः बिल, "महाराजं न्यनादीगु सुलाच्वंगु खँ धायेफुम्ह सुं ज्ञान दुम्ह, ज्वखना स्वइम्ह, जादु क्यनीम्ह वा
ज्योतिषी मदु।
28 अयूनं स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वरं सुलाच्वंगु खँ उलादी। वय्कलं हे लिपा छु जुइ व महाराजयात क्यनादीगु खः। छःपिं
लासाय् घना च्वनादीबलय् खनादीगु म्हगस व दर्शन थुपिं हे खः –
29 "हे महाराज, लासाय् छःपिनिगु मन लिपा जुइगु खँपाखे वन अले सुलाच्वंगु खँ उलादीम्हय्सिनं छःपिन्त लिपा जुइगु
खँ क्यनादिल।
30 जिगु बारे धाःसा, जिके मेपिं मनूत स्वयाः अप्वः ज्ञान दु धकाः मखु, तर हे महाराज, छःपिन्सं थुकिया अर्थ सीमा अले
छःपिनिगु मनय् छु छु जुल व सीमा धकाः थ्व सुलाच्वंगु खँ जितः उलादीगु दु।
31 "हे महाराज, छःपिन्सं स्वयाच्वनादीबलय् थःगु न्ह्याःने छग्ः तःधंगु, थीगु व ग्यानपुसे च्वंगु इ्वाता खन।
32 व इ्वाताया छ्यं भिंगु लुँयागु, छाति व लप्पुत वहःयागु, जँ व खम्पा कँय्यागु
33 वयागु तुति नँयागु, वयागु तुतिपालि छुं नँयागु व छुं चायागु खः।
34 छःपिन्सं स्वयाच्वनादीबलय् सुनानं मथीकं हे छगः ल्वहं तज्यानावल। व तज्यानावःगु ल्वहं इ्वाताया नँ व चायागु तुतिइ
लानाः उकियात तछ्यात।

35 अनंलि नँ, चा, कँय्, वहः व लुँ फुक्क छक्वलं हे चुंचुं जुल अले छ्व लये धुंकाः खलां छ्वस ब्वयेकूगु थें फसं छुं नं
ल्यं मदय्क ब्वय्का यंकल। व इ्वातानापं हाःगु ल्वहं धाःसा तःधंगु पर्वत जुयाः फुक्क पृथ्वीयात त्वपुयाबिल।
36 "म्हगस थ्व हे खः। आः जिमिसं उकिया अर्थ जुजुयात थुइकाबी।
37 हे महाराज, छःपिं ला जुजुतय् नं जुजु खः। स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वरं छःपिन्त राज्य, बल, अधिकार व मान बियादीगु
दु।
38 छःपिनि ल्हातय् वय्कलं मानव जाति व गुँपशुत अले आकाशयापिं झंगःपंक्षीत तयादीगु दु। इपिं न्ह्याथाय् च्वंसां वय्कलं
छःपिन्त हे इपिं फुक्कसिया शासक दय्कादीगु दु। छःपिं हे व लुँया छ्यं खः।
39 "छःपिं लिपा मेगु साम्राज्य दइ तर उलि बल्लाइ मखु। अले वया लिपा मेगु स्वंगूगु कँय्यागु साम्राज्यं पृथ्वी न्यंक शासन
याइ।
40 थुकिया लिपा नँ थें बल्लाःगु प्यंगूगु साम्राज्य दइ। गथे नं फुक्क चिजयात चुंचुं याइ अथे हे वं न्हापायागु फुक्क
साम्राज्यतय्त चुंचुं यानाः उखेलाः थुखेलाः यानाबी।
41 छःपिन्सं तुति व तुतिपतिं चा व नँयागु खनादीगु थें व साम्राज्य कुचा दली। अय्नं छःपिन्सं नँ व चा ल्वाकःबुकः जूगु
खनादीगु थें उकी नँयागु छुं बल दइ।
42 उपिं तुतिपतिं छब्व नँयागु व छब्व चायागु जूगु थें व साम्राज्य छुं बल्लाःगु व छुं बमलाःगु जुइ।
43 अले छःपिन्सं नँ व चा ल्वाकःबुकः जूगु खनादीगु थें इपिं नं ल्वाकःबुकः जूगु जाति जुइ। अले नँ व चा ल्वाकःबुकः
जुइ मफइगु थें इपिं नं ल्वाकःबुकः जुइ फइ मखु।
44 "उपिं जुजुतय्गु पालय् स्वर्गयाम्ह परमेश्वरं छगू राज्य पलिस्था यानादी। व हे राज्य गुबलें नाश जुइ मखु, उकियात
मेगु जातितय्त नं बी मखु। वं उपिं फुक्क राज्यतय्त चुंचुं यानाबी अले इमित मदय्काबी। व धाःसा न्ह्याबलें दयाच्वनी।
45 पर्वतं मनूतय्गु ल्हातं मथीकं तज्यानावःगु ल्वहं अले उकिं नँ, कँय, चा, वहः व लुँयात चुंचुं याःगु छःपिन्सं खनादिल।
वपाखें तःधंम्ह परमेश्वरं महाराजयात लिपा छु छु जुइतिनि धकाः क्यनादीगु दु।
"म्हगस धात्थेंयागु खः अले अर्थ विश्वास यायेबहः जू।"
46 अले जुजु नबूकदनेसरं दानिएलयात हनाबना तयाः बँय् भ्वसुलाः भागि यात। अले वयात देछा व धुपाँय् छायेगु आज्ञा
बिल।
47 जुजुं दानिएलयात धाल, "धात्थें छिमि घःतय् नं परमेश्वर अले जुजुतय् प्रभु व सुलाच्वंगु खँ उलादीम्ह खः। जिं थ्व खँ
स्यू छाय्धाःसा छं थ्व सुलाच्वंगु खँ उले फत।"
48 अनंलि जुजुं दानिएलयात तसकं मू वंगु देछात बियाः तःधंगु पदय् तल, वं वयात बेबिलोनया फुक्क प्रान्तयाम्ह शासक
ल्यल। अले वयात अनया सकल ज्ञान दुपिं मनूतय् नायः दय्कल।
49 दानिएलं बिन्ति याःगुलिं जुजुं शद्रक, मेशक व अबेद्नगोयात बेबिलोनया प्रान्तया दानिएलया क्वय् च्वनाः ज्या याइपिं
राज्यपाल ल्यल। दानिएल धाःसा जुजुयागु लाय्कुलिइ हे च्वन।

3

लुँयागु मूर्ति व मिया भट्टी

1 नबूकदनेसर जुजुं स्विगू मिटर तःजाःगु व स्वँगू मिटर ब्या दुगु छगू लुँयागु मूर्ति दय्कल, अले वं वयात बेबिलोन प्रान्तया
दूरा धाःगु मैदानय् पलिस्था यात।
2 अनंलि नबूकदनेसर जुजुं थःम्हं पलिस्था याःगु मूर्ति देछायेगु इलय् वयेत प्रान्त प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत, प्रशासकत,
राज्यपालत, सल्लाहबीपिं मनूत, दांभरित, न्यायाधीशत व प्रान्त प्रान्तयापिं सकल हाकिमतय्त सःतके छ्वल।
3 उकिं प्रान्तया बडा-हाकिमत, प्रशासकत, राज्यपालत, सल्लाहबीपिं मनूत, दांभरित, न्यायाधीशत व प्रान्त प्रान्तयापिं
सकल हाकिमत वयाः नबूकदनेसर जुजुं पलिस्था याःगु मूर्तियात देछायेत मुनाः मूर्तियागु न्ह्याःने दन।
4 उबलय् नाय्खिं च्वय्कः वःम्ह मनुखं ततःसलं हालाः थथे धाल, "हे देश-देशयापिं, जाति जातियापिं, थीथी भाय् ल्हाइपिं
मनूत जुजुया आज्ञा न्यँ!
5 छिमिसं तुरही, बाँसुरी, सितार, सारंगी, वीणा, सनई व मेमेगु बाजाया सः तायेवं नबूकदनेसर जुजुं पलिस्था याःगु लुँयागु
मूर्तियात छिपिं सकसिनं भ्वसुलाः भागि यायेमाः।
6 अथे भ्वसुलाः भागि मयाइपिं दक्वसित अबलय् हे ह्वाना ह्वाना च्यानाच्वंगु मिया भट्टीइ वांछ्वयाबीगु जुइ।"
7 अथे जुयाः उपिं तुरही, बाँसुरी, सितार, सारंगी, वीणा, व मेमेगु बाजंतय्गु सः तायेवं थीथी भाय् ल्हाइपिं, जाति जाति व
देश-देशयापिं मनूतय्सं नबूकदनेसर जुजुं पलिस्था याःगु लुँया मूर्तियात भ्वसुलाः भागि यात।
8 अबलय् छुं ज्योतिषीतय्सं न्ह्याःने वयाः यहूदीतय्त द्रुपं बिल।

9 इमिसं नबूकदनेसरयात धाल, "हे महाराज, छःपिं ताःई तक म्वानादीमा।
10 हे महाराज, तुरही, बाँसुरी, सितार, सारंगी, वीणा, सनई व मेमेगु बाजाया सः तायेवं सकल मनूतय्सं भ्वसुलाः लुँयागु मूर्तियात भागि यायेमाः धकाः छःपिन्सं आज्ञा बियादीगु खः।
11 अले भ्वसुलाः भागि मयाइम्हय्सित ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मिया भट्टीया दथुइ वांछ्वयेगु जुइ धकाः छःपिन्सं आज्ञा बियादीगु खः।
12 हे महाराज, छःपिन्सं बेबिलोन प्रान्तयापिं शासक दय्कूपिं शद्रक, मेशक व अबेद्नगो नांयापिं यहूदीतय्सं छःपिनिगु आज्ञायात वास्ता याःगु मदु। इमिसं छःपिनि घःतय्त पुजा मयाः व छःपिन्सं पलिस्था यानादीगु लुँयागु मूर्तियात भागि नं मयाः।"
13 थ्व खँ न्यनाः जुजु तसकं तंचाल अले शद्रक, मेशक व अबेद्नगोयात थःगु न्ह्याःने हयेगु आज्ञा बिल। उकिं इमित जुजुयाथाय् हल।
14 नबूकदनेसरं इमित न्यन, "हे शद्रक, मेशक व अबेद्नगो, छिमिसं जिमि घःपिन्त पुजा मयाः अले जिं पलिस्था यानागु लुँयागु मूर्तियात भ्वसुलाः भागि नं मयाः धाःगु खँ जिं न्यनागु दु। छु थ्व धात्थें खः ला?
15 आः छक्वः नं छिमिसं तुरही, बाँसुरी, सितार, सारंगी, वीणा, सनई व मेमेगु बाजायागु सः तायेवं जिं दय्कागु मूर्तियात भ्वसुलाः भागि मयात धाःसा छिमित उम्रिमय् हे ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मियागु भट्टीइ वांछ्वयाबी। छु, छिमित बचय् याये फुम्ह सुं घः दु धकाः च्वनागु ला?"
16 शद्रक, मेशक व अबेद्नगों जुजुयात धाल, "हे महाराज नबूकदनेसर, थ्व खँय् जिमिसं छःपिन्त लिसः बी हे माः धइगु मदु।
17 ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मिया भट्टीइ जिमित वांछ्वःसां जिमिसं सेवा यानाम्ह परमेश्वरं जिमित बचय् यानादी फु। वय्कलं जिमित छःपिनिगु ल्हातं त्वःतकादी फु।
18 तर वय्कलं जिमित बचय् याना मदीसां महाराज, जिमिसं छःपिनि घःतय्गु सेवा याये मखु, अले छःपिन्सं पलिस्था यानादीगु लुँयागु मूर्तियात भ्वसुलाः भागि नं याये मखु। थ्व खँ छःपिन्सं सीकादिसँ।"
19 अले नबूकदनेसर शद्रक, मेशक व अबेद्नगो खनाः तसकं तम्वल, तमं वयागु ख्वाः ह्याउँसे च्वन। वय्कलं मिया भट्टीयात न्हयदुगं च्याकेत आज्ञा बिल।
20 अले वं थः छुं बहादुर सिपाइँतय्त शद्रक, मेशक व अबेद्नगोयात चिनाः व ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मियागु भट्टीइ वांछ्वयाब्यु धकाः आज्ञा बिल।
21 अले इमिसं इपिं स्वम्हय्सित पुनातःगु जामालं, सुर्वा, व बेतालि, अले मेगु वसःनापं चिनाः ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मिया भट्टीइ वांछ्वयाबिल।
22 जुजुं भट्टीयागु मि झन तच्वकं च्याकेत कडा आज्ञा ब्यूगुलि शद्रक, मेशक व अबेद्नगोयात मिया भट्टीइ वांछ्वःपिं सिपाइँत मिजलां भस्म जुल।
23 थुकथं स्वम्ह चिनातःपिं मनूत ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु मिया भट्टीइ दुने लात।
24 जुजु नबूकदनेसर अजू चायाः जुस्क्क दनाः थःत सल्लाहबीपिं मनूतय्त न्यन, "छु झीसं स्वम्हय्सित जक चिनाः मिइ वांछ्वयागु मखु ला?"
इमिसं लिसः बिल, "खः, महाराज।"
25 वं धाल, "स्व, जिं ला प्यम्ह मनू व मिइ थुखे उखे न्यासि जुयाच्वंगु खना, इमित चिनातःगु नं मदु, छुं जूगु नं मदु। प्यम्हम्ह मनू धाःसा घःया काय् थें च्वं।"
26 नबूकदनेसर व मि ह्याना ह्याना च्यानाच्वंगु भट्टीया लुखाया लिक्क वनाः तःसलं धाल, "हे शद्रक, मेशक व अबेद्नगो, दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया सेवा याइपिं दासत, पिहां वा!"
अथे जुयाः शद्रक, मेशक व अबेद्नगो मिं पिने पिहां वल।
27 अले प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत, प्रशासकत, राज्यपालत, जुजुयात सल्लाह बीपिं मनूत इपिं स्वम्हय्सित स्वयेत प्यखेरं मुन। मिं इमिगु म्हयात छुं मस्यंकूगु व इमिगु सँ मिं मनःगु नं इमिसं खंकल। वसः नं च्याःगु मदु, अले इमिके मिया बास तक नं मवः।
28 जुजुं धाल, "शद्रक, मेशक व अबेद्नगोया परमेश्वरया प्रशंसा जुइमा। थःत विश्वास याइपिं व थःगु सेवा याइपिं थुपिं स्वम्ह मनूतय्त बचय् यायेत वय्कलं थः स्वर्गदूतयात छ्वयाहयादिल। इमिसं जिगु खँ मन्यं, थः परमेश्वरयात त्वःताः मेपिं घःतय्त पुजा यायेगु स्वयाः थः सिनावनेत तयार जुल।
29 अथे जुयाः गुगु नं देश, जाति वा भाय् ल्हाइम्ह मनुखं शद्रक, मेशक व अबेद्नगोया परमेश्वरया विरोधय् छुं न्ववात धाःसा वयात कुचा कुचा यानाबीगु जुइ, अले वयागु छेँयात नाश यानाबीगु जुइ धकाः जिं आज्ञा बी। छाय्धाःसा थुकथं बचय् याये फुम्ह मेम्ह सुं घः मदु।"

30 अनंलि जुजुं बेबिलोन प्रान्तय् शद्रक, मेशक व अबेद्नगोया पद थकया बिल।

4

नबूकदनेसर जुजुं खंगु सिमाया म्हगस

1 नबूकदनेसर जुजुं संसारया जाति जाति,
देश देश व थीथी भाय् ल्हाइपिं मनूतय्थाय् थ्व बुखँ छ्वत–
छिमिगु भिं जुइमा!
2 दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरं जिगु निंतिं यानादीगु अजू चाइपुगु चिं व अजू चाइपुगु ज्याया बारे छिमित कने दुगुलि जि लय्ताया।
3 वय्कःया चिं गुलि तःधं,
वय्कःया अजू चाइपुगु ज्या गुलि बल्लाः!
वय्कःया राज्य न्ह्याबलें दयाच्वनीगु राज्य खः,
अले वय्कःया शासन पुस्तांनिसें पुस्ता तक दयाच्वनी।
4 जि नबूकदनेसर थःगु लाय्कुलिइ याउँक व बांलाक च्वनाच्वना।
5 आकाझाकां छगू म्हगस खनाः जि ग्यात। जि थःगु लासाय् ग्वारातुला च्वनाबलय् जिगु मनय् वःगु बिचाः व जिं खनागु दर्शनं जितः ख्यात।
6 उकिं व म्हगसया अर्थ कनेत बेबिलोनयापिं सकल ज्ञान दुपिं मिजंतय्त जिगु न्ह्यःने हयेगु आज्ञा बिया।
7 जादु क्यनिपिं, ज्वखना स्वइपिं वःबलय् जिं इमित म्हगस कना, ज्योतिषीतय्त व साइत स्वइपिं वःबलय् जिं इमित म्हगस कना, अय्नं इमिसं उकिया अर्थ कने मफुत।
8 लिपतय् दानिएल धाःम्ह मनू जिथाय् वल अले जिं वयात म्हगस कना। (वयागु नां जिमि घःया नामय् बेलतसजर तःगु खः। अले वयाके पवित्र घःतय् आत्मा दु।)
9 जिं वयात धया, "हे बेलतसजर, जादु क्यनीपिनि नायः, छंके पवित्र घःतय्गु आत्मा दु धकाः जिं स्यु। अले छन्त छुं नं सुलाच्वंगु खँया अर्थ कनेत थाकुइ मखु। म्हगसय् जिं खनागु दर्शन न्यँ, अले जितः उकिया अर्थ कँ।
10 लासाय् ग्वारातुला च्वनाबलय् जिं खनागु दर्शन थ्व हे खः – पृथ्वीया दथुइ तःमागु छमा सिमा दु!
11 व सिमा बल्लाः व तःमा जुल अले उकिया च्वकां आकाश थिल। संसारया न्ह्याथासं नं व सिमा खने दु।
12 उकिया हः बांला, माय् गाक्क फल सयाच्वंगु दु। उपिं फल संसारयापिं फुक्कसित नयेत गा। सिमाया क्वय् गुँपशु च्वनीगु अले आकाशय् च्वंपिं झंगःपंक्षी उकिया कचामचाय् बाय् च्वनीगु। अले फुक्क प्राणीतय्सं उकिया फल नइगु।
13 "लासाय् ग्वारातुला च्वनाबलय् आकाझाकां जिं दर्शनय् स्वर्ग छम्ह पवित्रम्ह पिवाः स्वर्गदूत वयाच्वंगु खना।
14 वं तस्सलं धाल, 'व सिमा पालाः क्वःथलाब्यु, उकिया कचामचा पालाब्यु, उकिया हः हाय्काछ्व, उकिया फल छ्यालब्याल यानाब्यु। पशुत उकिया किचलं व झंगःत उकिया कचां बिस्युं वनेमा।
15 सिमाया थुथायात नँ व कँय्यागु पातां चिनाः उकिया थुथा हा नाप बँय् त्वःताबीमाः।
" 'व ख्यःया घाँय्या दथुइ दयेमाः। थ्व मनूयात आकाशया सुति लखं प्याकेमाः। अले पशुतलिसे पृथ्वीया स्वांसिमाया दथुइ च्वनेमाः।
16 वयागु मन न्हय्गू कालया* लागि पशुया मनय् हिलावनेमा।
17 " 'थज्याःगु फैसला पिवाः स्वर्गदूततय्सं क्वःछ्यूगु खः। दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया संसारया फुक्क देशय् अधिकार दु, अले वय्कलं थःम्हं हे ल्ययादीपिन्त शासन यायेत देशत बियादी, अज्ज ला उकी शासन यायेत दकलय् चिधंपिन्त नं तयादी, धयागु खँ फुक्क मनूतय्सं सीमा धकाः पवित्रपिन्सं थज्याःगु फैसला घोषणा याःगु खः।'
18 "जि नबूकदनेसर जुजुं खनागु म्हगस थ्व हे खः। आः हे बेलतसजर, थुकिया अर्थ जितः कनाब्यु। छाय्धाःसा जिगु देशय् दुपिं सुं ज्ञान दुम्हय्सिनं नं थुकिया अर्थ जितः कने फइ मखु। तर छं फइ छाय्धाःसा पवित्र घःतय्गु आत्मा छंके दु।"

दानिएलं म्हगसया अर्थ कंगु

19 थ्व खँ न्यनाः दानिएल (गुम्हय्सित बेलतसजर नं धाः) पलख थुरथुर खात, म्हगसया अर्थ वयात ख्यात। जुजुं वयात धाल, "हे बेलतसजर, म्हगस व उकिया अर्थ कनेत छ ग्याये मते।"
बेलतसजरं धाल, "हे जिमि प्रभु, थ्व म्हगस व उकिया अर्थ छःपिनि शत्रुतय्त जुगु जूसा ला ज्यूगु नि।
20 छःपिन्सं खनादीगु बल्लानाः तःमा जुयाः आकाश थीगु सिमायात संसारय् च्वंपिं सकसिनं खंके फु।

---

* **4:16** ४:१६ काल थथे धयागु दँ खः

21 उकिया हः बांलाः अले फल संसारयापिं सकसितं नयेत गाः। व सिमाया क्वय् गुँपशुत च्वनीगु अले उकिया कचामचाय् झंगःपंक्षीत स्वँय् च्वनीगु।
22 हे महाराज, व सिमा छःपिं हे खः! छःपिं थाहां झायाः आकाश तक हे थ्यंम्ह तःधंम्ह मनू जुयादीगु दु। अले छःपिनिगु बल संसार न्यंक न्यनावंगु दु।
23 "हे महाराज, छःपिन्सं स्वयाच्वनादीबलय् स्वर्ग छम्ह पवित्र पिवाः स्वर्गदूत वयाः धाल, 'व सिमायात पालाः नाश यानाब्यु तर उकिया थुथायात हा नाप बँय् हे त्वःताब्यु। उकियात नँ व कँय्यागु सिखलं च्यु अले ख्यलय् घाँय्या दथुइ त्वःताब्यु। व मनू आकाशया सुति लखं प्यायेमाः, न्हय्गू काल तक व गुँपशुत थें म्वायेमाः।'
24 "हे महाराज, उकियागु अर्थ व दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरं छःपिनिगु लागि क्वःछिनादीगु आज्ञा थ्व हे खः।
25 मनूतय् राज्यय् दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयागु अधिकार दु व वय्कःयात सु यः वयात राज्य बियादी धयागु खँ छःपिन्सं सीकामकातले न्हय्गू काल तक मनूतपाखें छःपिन्त लिनाछ्वइ। छःपिं गुँपशुतलिसें च्वनादीमाः। छःपिन्सं सा द्वहंनं थें घाँय् नयादी अले आकाशया सुति लखं छःपिन्त प्याकी।
26 थुथा हा नाप बँय् त्वःताब्यु धाःगु आज्ञायागु अर्थ थ्व खः – स्वर्ग शासन याइ धइगु खँ छःपिन्सं सीकादीबलय् छःपिन्त हाकनं राज्य लितबी।
27 उकिं हे महाराज, जिगु सल्लाह स्वीकार यानादिसँ। खःगु ज्या यानाः थःगु पापयात त्वःतादिसँ अले छुं मदुपिन्त माया यानाः मभिंगु ज्या त्वःतादिसँ। अथे याःसा छःपिनिगु भिं जुया हे च्वनी।"

म्हगसया खँ पूवंगु

28 थ्व फुक्क खँ जुजु नबूकदनेसरयात जुल।
29 झिनिला लिपा जुजु बेबिलोनयागु लाय्कूया कःसिइ चाःहिला च्वंबलय्
30 वं धाल, "छु थ्व जिं थःगु नां व महिमाया लागि जिगु बलं राजधानी दय्काःगु तःधंगु बेबिलोन मखु ला?"
31 जुजुं थथे धयाच्वंबलय् हे स्वर्ग छगू थज्याःगु सः वल, "नबूकदनेसर जुजु, छंगु निम्ति छगू आज्ञा दु। छंगु राज्य छंकेनं लाकाकाःगु दु।
32 मनूतय् राज्यय् दक्वसिबय् तःधंम्हय्सिगु फुक्क अधिकार दु, व वय्कःयात सु यः वयात बियादी धयागु खँ छं सीकामकातले न्हय्गू काल तकया लागि मनूतय् दथुं छन्त लिनाछ्वइ, अले छ गुँपशुत लिसे च्वनी। छं सा द्वहंनं थें घाँय् नयेमाली।"
33 नबूकदनेसरया बारे धाःगु खँ थत्थें पूवन। वयात मनूतय् दथुं लिनाछ्वत अले वं सा-द्वहंतय्सं थें घाँय् नयाहल। आकाशया सुति लखं वयागु म्ह प्यात अले वयागु सँ इमाया पा थें व लुसि झंगःया लुसि थें जुल।

नबूकदनेसरं दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयात च्वछाःगु

34 न्हय्गू काल बिनावने धुंकाः जि नबूकदनेसरं थःगु मिखा थस्वकाः स्वर्गपाखे स्वया अले जिगु बुद्धि न्हापा थें तुं जुल। जिं दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरयात च्वछाया अले न्ह्याबलें म्वानादीम्हय्सित हनाबना व महिमा बिया।
वय्कलं न्ह्याबलें राज्य यानादी
अले वय्कःया राज्य पुस्तांनिसें पुस्ता तक दयाच्वनी।
35 "पृथ्वीयापिं सकलें मनूत
परमेश्वरया न्ह्यःने छुं नं मखु,
स्वर्गया दूतत व पृथ्वीयापिं मनूतय्त
वय्कलं थः यःथें यानादी।
सुनानं वय्कःया ल्हाः पने फइ मखु
अले वय्कःयात छिं छु यानादियागु?
धकाः न्यने फइ मखु।"
36 जिगु बुद्धि लिहां वःबलय् जिगु महिमा, हनाबना, व जिगु राज्यया गौरव जितः लित बिल। जितः सल्लाह बीपिं व भारदारत जितः नापलाः वयेगु यात। अले जि हाकनं थःगु गद्दीइ लिहां वया अले जि न्हापा स्वयाः तःधन।
37 आः जि, नबूकदनेसरं, स्वर्गयाम्ह जुजुयात तःधंके, वय्कःयात तःधंके, अले हनाबना याये छाय्धाःसा वय्कलं यानादीगु फुक्क खँ पाय्छि जू व वय्कःया फुक्क लँपु न्यायलं जाः। तःधंछु जुया जुइपिन्त वय्कलं क्वमिलु यानादी फु।

5

अंगलय् च्वयातःगु आखः

1 बेलसजर जुजुं थः द्वःछिम्ह भारदारतय्गु लागि छगू तःधंगु भ्वय् न्यायकल। इपिं लिसे वं दाखमघ त्वन।

2 दाखमघ त्वनाच्वंबलय् हे बेलसजर जुजुं थःम्हं, थः भारदारतय्सं अले थः कलाःपिन्सं व मथ्याःपिं कलाःपिन्सं दाखमघ त्वनेत न्हापायाम्ह जुजु नबूकदनेसरं यस्शलेमया देगलं हःगु लुँ व वहःयागु थलबल अन हयेगु आज्ञा बिल।
3 उकिं इमिसं यस्शलेमय् दुगु परमेश्वरया देगलं हःगु लुँया थलबल हल। अले जुजु व वया भारदारत, वया कलाःपिं व मथ्याःपिं कलाःपिन्सं उपिं थलबलं दाखमघ त्वन।
4 इमिसं दाखमघ त्वंबलय् लुँ, वहः, कँय्, नँ, सिँ व त्वहँतं दय्कातःपि घःतयत् तःधंकल।
5 आकाझाकां छम्ह मनूया ल्हाः खनेदत। अन लायकुलिइ त्वाःदेवाःया जः न्ह्यःने लेवं पानातःगु अंगलय् छुं च्वल। ल्हातं च्वयाच्वंगु जुजुं स्वयाच्वन।
6 वयागु ख्वाः वँचुसे च्वन। तसकं ग्याःगुलि वयागु निगुलि पुलि थुरथुर खात।
7 जुजुं ज्वखना स्वइपिं, ज्योतिषीत व साइत स्वइपिं सःतके छ्वत। बेबिलोनयापिं थुपिं ज्ञान दुपिं मिजंतयत् धाल, "सुनां थ्व च्वयातःगु आखः ब्वनी अले थुकिया अर्थ जितः कनी वयात प्याजीगु वसः फीकाबी, अले वयागु गःपतय् लुँयागु सिखः क्वखाय्काबी, अले व मनूयात देशय् स्वंगूगु तःधंम्ह शासक यानाबी।"
8 अले जुजुया सकलें ज्ञान दुपिं मिजंत वल, तर इमिसं थ्व च्वयातःगु आखः ब्वने मफुत वा उकिया अर्थ नं जुजुयात कने मफुत।
9 अथे जुयाः जुजु बेलसजर अज्ज ग्यात अले वयागु ख्वाः झन वँचुसे च्वन। वया भारदारतय्त छु याये छु याये जुल।
10 जुजु व भारदारत हालाच्वंगु सः तायाः रानीमां भ्वय् नयेगु क्वथाय् वयाः थथे धाल, "हे महाराज, छःपिं ताःई तक म्वानादीमा! थथे ख्वाः वँचुसे च्वंकादी मते।
11 छःपिनिगु देशय् पवित्र घःपिनिगु आत्मा दुम्ह छम्ह मनू दु। न्हापायाम्ह जुजुया पालय् थ्व मनुखं घःपिन्सं थें दुग्यां, अक्कल व बुद्धि क्यंगु खः। छःपिनि न्हापायाम्ह जुजु नबूकदनेसरं वयात जादु क्यनिपिं, साइत स्वइपिं, ज्योतिषीत, व ज्वखना स्वइपिनि नायः दय्कादीगु खः।
12 थ्व सःस्यूम्ह मनू दानिएल खः, गुम्हय्सित जुजुं बेलतसजर धाइगु खः। वयाके तच्वःगु मन व ज्ञान दु। व म्हगसया अर्थ कने फुम्ह खः। क्वाःया लिसः बीगुलिसें समस्यात ज्यंकेगु ज्या नं याये फुम्ह खः। दानिएलयात सःतके छ्वयादिसँ, अले वं आखःया अर्थ कनाबी।"

दानिएलं आखःया अर्थ कंगु

13 उकिं दानिएलयात जुजुया न्ह्यःने हल अले जुजुं वयात धाल, "जिमि न्हापायाम्ह जुजुं यहूदां ज्वनाहःपिं मध्ये छम्ह दानिएल धाःम्ह छ हे खः ला?
14 छंके घःतयगु आत्मालिसें दुग्यां, अक्कल व तसकं बुद्धि दु धयागु खँ जिं न्यनागु दु।
15 थ्व च्वयातःगु आखः ब्वनाः अर्थ कनेत जिगु न्ह्यःने ज्ञान दुपिं मनूत अले ज्वखना स्वइपिं मनूत हल तर इमिसं थुकिया अर्थ कने हे मफुत।
16 "छं सुलाच्वंगु खँया अर्थ कनेफु अले थाकुगु समस्यात ज्यंके फु धयागु खँ जिं न्यनागु दु। छं थ्व च्वयातःगु आखः ब्वनाः उकियागु अर्थ जितः कने फत धाःसा छन्त प्याजीगु रंगया लायकू वसः पुंकाबी, छंगु गःपतय् हनाबनाया लुँयागु सिखः क्वखाय्काबी, अले छ देशय् स्वंगूगु तःधंगु पदयाम्ह मनू जुइ।"
17 अले दानिएलं जुजुयात लिसः बिल, "छःपिन्सं थःगु देछात थःके हे तयादीफु अले छःपिनिगु सिरपाःत मेपिं सुयातं बियादी फु। अथेसां छःपिं महाराजया लागि थ्व च्वयातःगु आखः ब्वनाबी अले थुकिया अर्थ कनाबी।
18 "हे महाराज, दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरं छःपिनि न्हापायाम्ह जुजु नबूकदनेसरयात तःधंगु राज्य, तःधंसु, नां व महिमा बियादीगु दु।
19 अले परमेश्वरं वय्कःयात तःधंकादीगुलिं जाति जातियापिं, देश देशयापिं, अले थीथी भाय् ल्हाइपिं मनूत वय्कः खनाः ग्याइगु व थुरथुर खाइगु। वय्कलं सुयात स्याये मास्ति वय्कादी वयात स्यानादी, सुयात म्वाकातये मास्ति वय्कादी वयात म्वाःका तयादी। सुं मनूयात हनाबना यायेगु व क्वह्यंकेगु वय्कःया ल्हातय् दु।
20 तर वय्कः तःधंछु, जिराहा जूगुलि राजगद्दी लिकाल अले वय्कःयागु शान वय्कःपाखें लाकाकाल।
21 वय्कःयात मनूतय् दथुं पित छ्वत अले वय्कःयागु मनयात पशुयागु मन थें यानाबिल। देश देशय् दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरं राज्य यानादी व थःत यःम्हय्सित देशयाम्ह शासक दय्कादी धयागु खँ वय्कलं सीकामकातले वय्कः गुँ गधातलिसे च्वन, सा-द्वहंतय्सं थें घाँय् नल। वय्कःयागु म्हयात आकाशया सुति लखं प्याकल।
22 "हे बेलसजर, छःपिं वय्कःया थासय् जुजु जूम्ह खः। थ्व फुक्क खँ छःपिन्सं स्यूसां छःपिनिगु मन क्वमिलु मजू।
23 उकिया पलेसा छःपिन्सं स्वर्गयाम्ह प्रभुयागु विरोधय् ज्या यानादिल। वय्कःया देगलं हःगु थलबलत थन हयादिल। अले छःपिं व भारदारत, छःपिनि कलाःपिं व मथ्याःपिं कलाःपिन्सं उपिं ख्वल्चां दाखमघ त्वनादिल। अले छःपिन्सं लुँ, वहः, कँय्,

नँ, सिँ व ल्वहँतं दय्कूपिं घःतय्त च्वछाल। उपिं घःत न्यनेफुपिं नं मखु, खंके फुपिं नं मखु, अले छुं स्यूपिं नं मखु। परमेश्वरया ल्हातय् हे छःपिनिगु प्राण व फुक्क लँपु दुसां वय्कःयात हनाबना यानामदी।

24 उकिं थ्व खँग्वः च्वयेत वय्कलं ल्हाः छ्वयाहयादीगु खः।

25 "च्वयातःगु खँग्वः थथे दु –

मेने, मेने, टेकेल, पर्सिन

26 "थुपिं खँग्वःतय्गु अर्थ थ्व हे खः –

"मेने – परमेश्वरं छःपिनिगु राज्यया न्हि ल्याःखनाः थुकियात क्वचाय्कादीगु दु।

27 "टेकेल – छःपिन्त तराजुइ लंगु दु, अले याउँसे च्वंगु लुइकूगु दु।

28 "पर्सिन – छःपिनिगु राज्य ब्वथलाः मादी व फारसीतय्त ब्यूगु दु।"

29 अनंलि बेलसजरया आज्ञाय् दानिएल्लयात प्याजीगु रंगया वसः फिकल। वयागु गःपतय् लुँयागु सिखः क्वखाय्कल। अले वयात देशय् स्वंगूगु तःधंगु पद बिल।

30 उखुन्हु चान्हय् बेबिलोनीतय् जुजु बेलसजरयात स्यात।

31 अले खुइनिदँ दुम्ह मादी दारां व देश त्याका काल।*

6

सिंहया खोरय् दानिएल

1 दारा जुजुं देशया फुक्क थासय् शासन यायेत सछि व निइम्ह (१२०) प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत ल्ययेगु क्वःछित।

2 हानं इमिगु च्वय् स्वम्ह मन्त्रीत ल्यल। इपिं मध्ये छम्ह दानिएल खः। जुजुयागु ज्याय् छुं मस्यनेमा धकाः उपिं प्रान्तयापिं बडा-हाकिमतय्सं थःगु ज्याया ल्याःचा इमित बीमाःगु यात।

3 मेपिं निम्ह मन्त्रीत व प्रान्तयापिं बडा-हाकिमतय्के स्वयाः दानिएलयाके तसकं बांलाःगु गुण खंगुलिं जुजुं वयात देशय् फुक्क थाय्याम्ह शासक ल्ययेगु बिचाः यात।

4 थथे जूगुलि मेपिं निम्ह मन्त्रीत व प्रान्तयापिं बडा-हाकिमतय्सं सरकारी ज्याय् दानिएलयागु दोष मालेगु याना हल। तर इमिसं वं छुं मखुगु ज्या याःगु लुइके मफुत, छाय्धाःसा व विश्वास याये बहःम्ह मनू खः, व लाः लाः थें यानाजुइम्ह मनू मखु।

5 लिपतय् इमिसं थःथवय् धाल, "वया परमेश्वरयागु व्यवस्थाय् जक झीसं दानिएलयागु दोष क्यने फइ, मेगु खँय् वयागु दोष क्यने फइ मखु।"

6 उकिं इपिं निम्ह मन्त्रीत व प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत जुजुयाथाय् वनाः थथे धाल, "हे महाराज दारा, छःपिं ताःई तक म्वानादीमा!

7 स्विन्हुया दुने सुनां सुनां छःपिं बाहेक मेपिं सुं घः वा मनूयात बिन्ति याइ वयात सिंह तयातःगु तःजाःगु गालय् वांछ्वयेगु जुइ धकाः छःपिन्सं आज्ञा बियादीमा धकाः जिपिं मन्त्रीत, सकलें प्रान्तयापिं बडा-हाकिमत, हाकिमत, सल्लाह बीपिं सकसिनं क्वःछिनागु दु।

8 अथे जुयाः हे महाराज, थ्व खँ मादीत व फारसीतय्गु महिलिगु व्यवस्थाकथं कानून जुइमा धकाः छःपिन्सं थज्याःगु कानून च्वयेत उजं बियादिसँ।"

9 उकिं दारा जुजुं उगु कानून च्वकाः सही यात।

10 व पौलय् सही याये धुंकूगु सियाः दानिएल थःगु छेँय् वन। वयागु छेँय्या तलय्यागु क्वथाया झ्याः यस्शलेमपाखे स्वः। अले न्हापा न्हापा याःगु थें झ्याःपाखे स्वयाः वं परमेश्वरया न्ह्याःने न्हि स्वकः पुलिं चुयाः सुभाय् बीगु व प्रार्थना यायेगु यात।

11 दानिएलं प्रार्थना यानाच्वंगु व परमेश्वरयाके ग्वाहालि फ्वनाच्वंगु पुचः मुना वःपिं इपिं हाकिमतय्सं खंकल।

12 उकिं इपिं जुजुयाथाय् वनाः वलिसें वयागु शाही आज्ञा बारे खँ ल्हात, "छु छःपिन्सं स्विन्हुया दुने सुनां सुनां छःपिं बाहेक मेपिं सुं मनू वा घःयात बिन्ति याइ, वयात सिंहत तयातःगु तःजाःगु गालय् वांछ्वयेगु जुइ धकाः च्वयातःगु आज्ञा पतिइ सही यानादियागु मखु ला?"

जुजुं लिसः बिल, "खः, व छगू कडा आज्ञा खः, व मादीत व फारसीतय्गु महिलिगु कानून खः।"

13 अले इमिसं जुजुयात धाल, "हे महाराज, यहूदां ज्वनाहःम्ह व दानिएलं छःपिन्त हनाबना मयाः अले छःपिनिगु आज्ञा मानय् मयाः। वं आः नं न्हि स्वकः प्रार्थना यायेगु याः।"

14 थ्व खँ न्यनाः जुजुया नुगः मछिन। अले दानिएलयात त्वःतकेगु क्वःछिनाः सूर्य बिनामवंतले वयात बचय् यायेगु कुतः याना हे च्वन।

---

* **5:31** ५:३१ जुजु बेलसजरयात स्याःगु व मादी जुजु दारां देश त्याकाकाःगु ई.पु. ५३९

15 अले इपिं मनूत जुजुयाथाय् वनाः थथे धाल, “हे महाराज, मादीतय् व फारसीतय् कानूनकथं जुजुयागु आज्ञा व उर्दी हिले फइ मखु धकाः छःपिन्सं सी हे स्यू।”
16 उकिं जुजुं दानिएलयात ज्वनेगु आज्ञा बिल अले इमिसं वयात हयाः सिंहत तयातःगु तःजाःगु गालय् वांछ्वल। जुजुं दानिएलयात धाल, “छं न्ह्याबलें सेवा याइम्ह छिमि परमेश्वरं छन्त बचय् यायेमा।”
17 हानं छगः ल्वहं हयाः सिंहत तयातःगु तःजाःगु गाःयागु म्हुतु तिनाबिल। अले दानिएल पिहां मवयेमा धकाः जुजुं उकी थःगु हे अंगू छाप व थः भारदारतय्गु अंगू छाप तल।
18 अले जुजु थःगु लायकुलिइ लिहां वल। उखुन्हु चान्हय् वं छुं मनः, छुं नं न्ह्याइपुगु ज्या मयाः अले वयात न्ह्याः नं मवः।

दानिएलयात सिंहतपाखें बचय् यानादीगु

19 सुथ न्हापां निभाः लुइवं जुस्क्क दनाः जुजु हथाय् चाचां सिंहत तयातःगु तःजाःगु गाःपाखे वन।
20 अले व सिहंत तयातःगु तःजाःगु गाः लिक्क थ्यंबलय् ख्वःसलं धाल, “हे दानिएल, म्वाःम्ह परमेश्वरया दास, छं न्ह्याबलें सेवा याइम्ह छिमि परमेश्वरं छन्त बचय् याये फत ला?”
21 दानिएलं लिसः बिल, “हे महाराज, छःपिं ताःई तक म्वानादीमा!
22 जिं द्वंकागु मदु धकाः परमेश्वरं स्यूगुलि वय्कलं थः दूत छ्वयाहयाः सिंहतय्गु म्हुतु तिनादिल। सिंहतय्सं जितः घाःपाः याःगु मदु। महाराज, जिं छःपिनिगु नं छुं स्यंकागु मदु।”
23 जुजु तसकं लय्तायाः दानिएलयात गालं थकाय्गु आज्ञा बिल। दानिएलयात सिहंत तयातःगु तःजाःगु गालं थकाःबलय् वयाके घाःया छुं चिं मल्, छाय्धाःसा वं परमेश्वरयाके भलसा तःगु खः।
24 अनंलि दानिएलयात मखुगु दोष ब्यूपिं सकल मनूतय्त ज्वनेत जुजुं आज्ञा बिल। अले इमि कलाःपिं व मचाखाचातनापं इमित सिंहत तयातःगु तःजाःगु गालय् वांछ्वयाबिल। इपिं सिंहत तयातःगु तःजाःगु गाःया बँय् थ्यने न्ह्याः हे सिंहतय्सं झम्तय् यात अले इमिगु फुक्व क्वँय्यात काच्या-कुच्चुक यानाः नयाबिल।
25 अले दारा जुजुं पृथ्वीयापिं फुक्क जातित, देशयापिं व थीथी भाय् ल्हाइपिं मनूतय्त थथे च्वल,
“छिमिगु भिं जुइमा।
26 जिगु हुकुम थ्व हे खः। जिगु देशया अधिकार दुगु फुक्क थासय्यापिं मनूतय्सं दानिएलया परमेश्वरयागु भय कायेमाः
अले वय्कःयात हनाबना यायेमाः।
“छाय्धाःसा वय्कः म्वाःम्ह खः।
वय्कः न्ह्याबलें दयाच्वनी।
वय्कःया राज्य गुबलें स्यनावनी मखु।
अले वय्कलं न्ह्याबलें राज्य यानादी।
27 वय्कलं त्वःतकादी अले बचय् यानादी,
वय्कलं आकाशय् व पृथ्वीइ
चिं व अजू चाइपुगु ज्या यानादी।
वय्कलं दानिएलयात
सिंहया म्हुतुपाखें बचय् यानादिल।”
28 थुकथं दारा जुजुया पालय् व फारसी कोरेस जुजुया पालय् दानिएलयात बांलात।

दानिएलं खंगु दर्शन व उकिया अर्थ

7

७:१–१२:१३

प्यम्ह जन्तुया दर्शन

1 बेलसजर बेबिलोनयाम्ह जुजु जूगु न्हापांगु दँय्, चान्हय् दानिएलं म्हगस व दर्शन खन। वं व म्हगसया म् खँ च्वल।*
2 दानिएलं धाल, “उखुन्हु चान्हय् जिं खनागु दर्शन थथे दु – प्यखेरं वःगु फसं समुद्रया लःयात संकाच्वन।
3 समुद्रं प्यंगू किसिमयापिं ततःधिकःपिं जन्तुत पिहां वल।
4 “न्हापां पिहांवःम्ह सिंह थें च्वंम्ह जन्तु खना, तर वयाके इमायाके थें पप् दु। जिं स्वयाच्वनाबलय् हे वयागु पप् पुल। अले व जन्तुयात मनू थें निपु तुतिं थनाबिल अले वयात मनूयागु मन बिल।
5 “अले भालू थें च्वम्ह निम्हम्ह जन्तु खना। व छखेपाखें दनाच्वंगु दु। वयागु म्हुतुया वायागु दथुइ स्वपु बपिक्वँय् दु। छगू सलं वयात धाल, ‘दनाः प्वाः जाय्क ला न।’

* **7:1** ७:१ थ्व घटना अध्याय ५ स्वयाः न्ह्याःया घटना खः ई.पु. ५५३

6 “अनंलि चितुवा थें च्वंम्ह स्वम्हम्ह जन्तु खना। वयागु जँन्हुफातय् झंगःयागु थें प्यपा पपू दु। व जन्तुया प्यंगः छ्यं दु अले
वयात शासन यायेगु अधिकार बिल।
7 “लिपा चान्हय् दर्शनय्, जिं प्यम्हम्ह जन्तु खना। व तसकं बल्लाः व ग्यानापुसे च्वं। वयागु नँयागु वां शिकारयात कुचा
कुचा याइगु अले नइगु, ल्यं दुगुयात धाःसा वं तुर्ति न्हुत्तुन्हुइगु। मेपिं स्वम्ह जन्तु स्वयाः व पाः, वयाके झिपु नेकू दु।
8 “जिं नेकूत स्वयाच्वनाबलय् नेकूतय् दथुइ छक्वलं मेगु चिपुगु नेकू बुयावल। अले व न्हग नेकुलि न्हापायागु स्वंगुलि
नेकूयात हानापं लेहें थनाछ्वल। व नेकुलिइ मनूयागु थें मिखा व तःधंछुयाः खँ ल्हाइगु म्हुतु दु।

न्ह्याबलें म्वानाच्वनादीम्ह

9 “जिं स्वयाच्वनाबलय् हे गढ़ीत तल।
छग्ू गढ़ीइ न्ह्याबलें म्वानाच्वनादीम्ह च्वन।
वय्कःया वसः च्वापु थें,
सँ धाःसा यच्चुगु ऊन थें तुयुसे च्वं।
वय्कःयागु
दन्न थिनाच्वंगु गढ़ी
ह्वानाह्वाना च्यानाच्वंगु
पांग्राया च्वय् तयातःगु दु।
10 अले व गढ़ी तःधाःगु मित्याः मदिक्क पिहां वयाच्वंगु दु।
द्वलंद्वः मनूत वय्कःया सेवा यायेत न्ह्याःने दु।
वय्कःया न्ह्याःने लखंलख मनूत दनाच्वंगु दु।
न्याययागु अदालत अन हे च्वन।
अले सफूत प्वल।
11 “जिं स्वयाच्वनाबलय् व चिपुगु नेकुलिं तःधंछुयाः ततःधंगु खँ ल्हाःगु जिं ताल। व जन्तुयात स्यानाः वयागु म्हयात नाश
यानाः ह्वाना ह्वाना च्यानाच्वंगु मिइ वांमछ्वतले जिं स्वया हे च्वना।
12 मेपिं जन्तुतय्गु अधिकार लाकाकाल तर छुं ई तक इमित म्वाके बिल।
13 “चान्हय्यागु जिगु दर्शनय् जिं मनूया काय्✡ थें च्वंम्ह सुं छम्ह आकाशया सुपाँय्नापं झायाच्वंगु खना। अले वय्कः
न्ह्याबलें म्वानाच्वनादीम्हय्सिया थ्यन अले इमिसं वय्कःयात वय्कःया न्ह्याःने हल।
14 वय्कःयात अधिकार, हनाबना व राज्य बिल। जाति जाति, देश देश व थीथी भाय् ल्हाइपिं सकसिनं वय्कःयागु आराधना
यात। वय्कःया शासन न्ह्याबलें दयाच्वनी अले वय्कःया राज्य गुबलें क्वचाइ मखु।

दर्शनया अर्थ

15 “जि दानिएलयात छु याये छु याये जुल। जिं खनागु दर्शनं जिगु नुगः भाराभारा मिन।
16 अन दनाच्वंपिं मध्ये जि छम्हय्सिथाय् वनाः थुपिं फुक्क खँया अर्थ न्यना। वं थथे धयाः जितः अर्थ कन।
17 ‘थुपिं ततःधिकःपिं प्यम्ह जन्तु पृथ्वीइ पलिस्था जुइगु प्यंग्ू राज्य खः।
18 लिपतय् दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरया पवित्र मनूतय्त राज्य दइ। उकी इमिसं सदां सदांया लागि अधिकार याइ।’
19 “अले जितः व मेपिं स्वयाः पाःम्ह तसकं ग्यानापुसे च्वंम्ह प्यम्हम्ह जन्तुया अर्थ सीकेमास्ति वल। वयागु नँया वा व
कँय्यागु लुसिं शिकारयात कुचा कुचा याइगु अले नइगु, ल्यं दुगुयात धाःसा तुर्ति न्हुत्तुन्हुइगु।
20 वयागु छेनय् दुगु झिपु नेकू व अनं पिहां वःगु मेगु नेकूया खँ थुइके मास्ति वल। अले न्हापायागु स्वपु नेकू पुया ब्यूगु खँ
छु जुल धकाः नं सीकेमास्ति वल। थ्व हे मेगु फुक्क नेकू स्वयाः ग्यानापुस्से च्वंगु नेकुलिइ मिखा व तःधंछुयाः न्ववाइगु म्हुतु
दु।
21 जिं स्वयाच्वनाबलय् व हे नेकुलिं परमेश्वरया पवित्र मनूतलिसें लडाइँ यात अले इमित बुकल।
22 अनंलि व न्ह्याबलें म्वानाच्वनादीम्हय्सिनं झायाः दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया पवित्र मनूतय्गु पंलिनाः फैसला यात।
उबलय् परमेश्वरया पवित्र मनूतय्सं राज्य अधिकार याइगु ई वःगु खः।
23 “जितः उकियागु अर्थ थुकथं थुइकल, ‘व प्यम्हम्ह जन्तु पृथ्वीइ पलिस्था जुइगु प्यंग्ूगु राज्य खः। थ्व हे राज्य मेगु
फुक्क राज्य स्वयाः पाइ। वं फुक्क पृथ्वीयात नयाबी अले उकियात न्हुयाः धू यानाबी।
24 उपिं झिपु नेकूया अर्थ व राज्यं वइपिं झिम्ह जुजुपिं खः। इपिं लिपा मेम्ह छम्ह जुजु वइ। व न्हापायापिं जुजुपिं स्वयाः
पाइ, वं उपिं स्वम्ह जुजुपिन्त बुकी।

✡ **7:13** ७:१३ लूक २२:६९

25 वं दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयागु विरोधय् खँ ल्हाइ, अले परमेश्वरया पवित्र मनूतय्त क्वत्यला तइ। वं धार्मिक नियम
व नखःचखः हिलेत स्वइ। अले पवित्र मनूतय्त वयागु ल्हातय् छगू काल, निगू काल व बच्छि कालया† निंति लःल्हानाबी।
26 “ ‘अय्नं न्यायया अदालत च्वनी, अले वयागु बल लाकाकयाः वयात सदांया निंति नाश हे यानाबी।
27 पृथ्वीया फुक्क राज्यतयगु शक्ति व तःधंसू दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया पवित्र मनूतय्गु ल्हातय् बी। वय्कःया राज्य
न्ह्याबलें दयाच्वनीगु राज्य जुइ। फुक्क राज्यं वय्कःया खँ न्यनी व वय्कःयागु सेवा याइ।’
28 “जिगु खँ थन हे सिधल। जि दानिएल तसकं ग्यात, जिगु ख्वाः हे वँचुसे च्वन। अय्नं जिं थ्व खँ थःगु मनय् हे तया।”

8

भ्याःचा व दुगुया दर्शन

1 बेलसजर जुजु जूगु स्वंगूगु दँय्, जि दानिएलं हानं मेगु छगू दर्शन खना।*
2 दर्शनय् जिं थःत एलाम प्रान्तया राजधानी शूशन शहरय् खना। शूशन शहरया प्यखेरं पःखाः ग्वयातःगु दु। दर्शनय् जि ऊलै
खुसिया सिथय् दनाच्वनागु दु।
3 जिं स्वयाबलय्, अन खुसिया सिथय् निपु ततःपुगु नेकू दुम्ह छम्ह भ्याःचा दनाच्वंगु खना। वयागु छपु नेकू मेगु स्वयाः
ताहाक। व ताहाःगु नेकू लिपा बुयावःगु खः।
4 व भ्याःचां पच्छिम, उत्तर व दच्छिनपाखे ब्वांय्ब्वांय् जुयाः च्वयाच्वंगु जिं खना। वयात पने फुम्ह छम्ह नं पशु मदु।
सुनानं वयागु शक्तिपाखें बचय् याये मफुत। वं थःयत्थें यात अले व झन बल्लात।
5 जिं थुकिया बारे बिचाः यानाच्वनाबलय् आकाझाकां पच्छिमं छम्ह दुगु हथासं ब्वांय् वल। व दुगु हथासं बँय् मथ्युसे सारा
संसार पुलावल। वयागु मिखाया दथुइ छपु अजू चायापुसे च्वंगु नेकू दु।
6 अले व जिं खुसिया सिथय् खनाम्ह निपु नेकू दुम्ह भ्याःचायाथाय् वल। तंपिकयाः भ्याःचायात तसकं च्वल।
7 व भ्याःचायात तसकं तंम्वयाः च्वःगु अले वयागु निपु नेकू त्वथुलाब्यूगु जिं खना। वलिसें ल्वायेत व भ्याःचायाके बल
मन्त। वयात बँय् बस्वात अले दुगु वयात न्हुतुन्हुल। भ्याःचायात बचय् याये फुम्ह अन सुं नं मदु।
8 अले दुगु झन तःधंछु जुल, व तसकं बल्लाःबलय् वयागु नेकू त्वधुल। उगु थासय् प्यखेपाखे स्वःगु प्यपु अजू चाइपुगु
नेकू बुयावल।
9 उपिं प्यपु नेकू मध्ये छपु नेकुलिं चिपुगु नेकू बुयावल, अले उकियागु शक्ति दच्छिन व पुर्बपाखे अले बांलाःगु देश तक
नं न्ह्यज्यात।
10 व थुलि बल्लात कि वं स्वर्गया सेना व नगुतय्त हमला यात। अले नगुयात पृथ्वीइ क्वफानाः तुतिं न्हुतुन्हुल।
11 व नेकुलिं थःत स्वर्गया सेनाया सेनापति ति हे तःधंकल। वय्कलं न्हियान्हिथंया बां बीगु दीकाबिल, अले देगःयात
अपवित्र यानाबिल।
12 न्हियान्हिथं बां बीगु पलेसा अन हे इमिसं पाप याना विद्रोह यात। अले सत्ययात बँय् वांछ्वयाबिल। वं याःगु फुक्क
ज्याय् व नेकू ताःलात।
13 अले जिं छम्ह स्वर्गदूत न्ववाःगु ताया। हानं मेम्ह छम्ह स्वर्गदूतं न्हापा न्ववाःम्हय्सित न्यन, “थ्व दर्शनय् खनेदुगु
खँ गबले तक जुयाच्वनी? न्हियान्हिथंया देछाया पलेसा गबले तक घच्चायपुगु पाप जुयाच्वनी? देगः व स्वर्गया सेनायात
न्हुतुन्हुइगु ज्या गबले तक जुयाच्वनी।”
14 अले वं जितः धाल, “निइस्वसः (२,३००) बहनि व सुथ तक! अनंलि पवित्र थाय्यात हाकनं शुद्ध याइ।”

गब्रिएल स्वर्गदूतं दर्शनया अर्थ कंगु

15 थ्व खँ दर्शनय् खनाः जि दानिएलं थुइकेगु कुतः यानाच्वनाबलय् मनू थें च्वंम्ह छम्ह जिगु न्ह्यःने खनेदत।
16 जिं ऊलै खुसिं वःगु मनूया सः ताया। व सलं धाल, “हे गब्रिएल, थ्व मनूयात दर्शनयागु अर्थ थुइकाब्यु।”
17 गब्रिएल जि दनाच्वनागु थासय् वःबलय् जि ग्यानाः बँय् दल। वं जितः धाल, “हे सीमानिम्ह मनु, थ्व दर्शनं अन्तया ईया
बारे धाइ।”
18 व जिलिसें न्ववाना च्वंबलय् जितः स्याक्क न्ह्यः वयाः जिगु ख्वाः बँय् भ्वसुल। अले वं जितः थियाः हाकनं थन।
19 वं धाल, “परमेश्वरयागु तंया लिच्वः छु जुइ व जिं छन्त कनेत्यनागु दु। थ्व दर्शनं अन्तया ई क्यनी।
20 छं खंम्ह निपु नेकू दुम्ह भ्याःचा मादी व फारसया जुजुत खः।
21 सँ यक्व दुम्ह दुगु ग्रीसयाम्ह जुजु खः। वयागु मिखाया दथुइयागु तःपुगु नेकू व देशयाम्ह न्हापांम्ह जुजु खः।

---

† **7:25** ७:२५ छगू, निगू व बच्छि काल छगू दँ, निगू दँ व बच्छि दँ
* **8:1** ८:१ बेलसजर जुजु जूगु स्वंगूगु दँ धयागु ई.पु. ५५१

22 व त्वधूगु नेकूया थासय् बुयावःगु प्यंगू नेकूया अर्थ थथे खः — व हे देशं प्यंगू देश पिहां वइ, तर इमिके उलि बल दइ मखु।
23 “उपिं देशतय्गु लिपांगु इलय् इमिगु पाप दकले च्वय् थ्यनीबलय् छम्ह तसकं मभिंम्ह व छल यायेसःम्ह जुजु दनी।
24 व तसकं बल्लाइ तर थःगु हे बलं मखु। अले ग्यानापुसे च्वंक मनूतय्त नाश याइ, अले वं याःगु न्ह्यागु ज्याय् नं व ताःलाइ। वं बल्लाःपिं मनूतय्त व पवित्र मनूतय्त नाश याइ।
25 व चलाखम्ह जूगुलि वयागु छल ताःलाइ। अले वं तःधंछुयाः छुं हे मस्यूपिं यक्व मनूतय्त नाश याइ। वं दकले तःधंम्ह जुजुयागु नं विरोध याइ। अय्नं सुं मनुखं मथीकं व नाश जुइ।
26 “बहनि व सुथ बारे छं छु छु खनागु व न्यनागु खः व खःगु खँ खः। तर छं दर्शनय् छु छु खनागु खः व सुयातं सीके मते छाय्धाःसा व ता ई लिपा जक जुइ।”
27 अनंलि जितः तसकं त्यानुल, छुं न्हि तक जितः ल्वचं कयाच्वन। अनंलि जि दनाः जुजुया ज्याय् वना। अय्नं जिं खनागु दर्शनं यानाः जि छु याये छु याये जुल। थ्व जिं थुइके मफुत।

9

दानिएलं थःमनूतय्गु निंतिं प्रार्थना याःगु

1 बेबिलोनियाय् जुजु जूम्ह मादीवंशयाम्ह अहास्रसया काय् दाराया न्हापांगु दँय्*
2 जि दानिएलं यर्मिया अगमवक्तायात ब्यूगु परमप्रभुया वचनकथं, धर्मशास्त्रपाखें यरूशलेम न्हयेदँ तकया लागि नाश जुइ धकाः सीकाकया।✡
3 उकिं अपसं च्वनाः भांग्रा फिनाः नउ बुलाः परमप्रभु परमेश्वरया न्ह्यःने प्रार्थना व दुनुगलंनिसें बिन्ति याना।
4 अले जिं थःगु पाप मानय् यानाः थः परमप्रभु जिमि परमेश्वरयात थथे प्रार्थना याना।
“हे परमप्रभु, छि तःधंम्ह व मानय् यायेमाःम्ह खः, छितः माया याइपिन्त अले छिगु खँ न्यनीपिन्त छिं थःगु दयामायाया बाचा पूवंकादी।
5 जिमिसं पाप यानागु दु अले द्रंकागु दु। जिपिं मभिंपिं जुयागु दु अले विद्रोही जुयागु दु। जिपिं छिगु आज्ञा व नियमपाखें फहिला वनागु दु।
6 जिमि जुजुपिं, शासकत, पुर्खा व देशयापिं सकल प्रजालिसें छिगु नामय् न्ववाइपिं छि सेवक अगमवक्तातय्गु खँ जिमिसं मन्यना।
7 “हे परमप्रभु छि धर्मीम्ह खः, अय्नं थौं जिमिगु ख्वाः लज्यां त्वप्गु दु। जिमिसं छिके भलसा मतयागुलि जिपिं यहूदा, यरूशलेम व इस्राएलयापिं मनूतय्त छिं सतिगु व तापाःगु देशय् छ्यालब्याल यानादीगु दु।
8 हे परमप्रभु, जिमि जुजुपिं, शासकत व पुर्खातय्सं छिगु विरोधय् वनाः पाप याःगुलिं जिपिं लज्याय् लाःगु दु।
9 छिगु खँ मन्यंसे जिपिं विरोधी जुयागु दु। अथे जूसां परमप्रभु जिमि परमेश्वर, छि दयादुम्ह व क्षमा यानादीम्ह खः।
10 हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, जिमिसं छिगु आज्ञा मानय् यानागु मदु, अले छिकपिनि च्यः अगमवक्तापाखें ब्यूगु नियम नं मानय् यानागु मदु।
11 छिगु आज्ञा मानय् मयासें सकल इस्राएलं छिगु व्यवस्था त्वाथ्गु दु अले छिपाखें फहिलावंगु दु।
“उकिं परमेश्वरया च्यः मोशाया व्यवस्थाय् च्वयातःगु सराः व फैसला जिमित लाःगु दु। छाय्धाःसा जिमिसं छिगु खँ मन्यंसें पाप यानागु दु।
12 जिमिथाय् तःधंगु विपत्ति हयाः जिमिगु व जिमि शासकतय्गु बारे न्ववानादीगु बचं छिं पूवंकादीगु दु। यरूशलेमय् वःगु विपत्ति थें ज्याःगु विपत्ति संसारय् गन नं मवःनि।
13 परमप्रभु जिमि परमेश्वरं जिमित माया यायेगु त्वःतूगु दु। थथे मोशाया व्यवस्थाय् च्वया तः थें थुपिं फुक्क विपत्ति जिमित लाःगु दु। अथे जूसां थःगु पाप त्वःताः वा छिगु सत्यया ल्यू वनाः जिमिसं परमप्रभु जिमि परमेश्वरया ग्वाहालि मालेत अस्वीकार यानागु दु।
14 अथे जूगुलि छिं जिमिके विपत्ति हयादीगु दु। हे परमप्रभु परमेश्वर, छिं न्ह्यागु ज्या नं पाय्छिकथं यानादी। अय्नं जिमिसं छिगु खँ मन्यना।
15 “हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर, छिं थः मनूतय्त बल्लाःगु ल्हातं मिश्र देशं पित हयाः थौं तक नं थःगु निंतिं नां तयादिल। जिमिसं पाप यानागु दु, जिमिसं मभिंगु ज्या यानागु दु।
16 हे परमप्रभु, छिगु फुक्क भिं ज्याकथं छिगु शहर व पवित्र पर्वत यरूशलेमं थःगु तं चीकादिसँ। जिमिगु पाप व जिमि पुर्खातय्गु मभिंगु ज्याया कारणं प्यखेरं लाःगु देश देशयापिं मनूतय्सं, यरूशलेम व छि मनूतय्त हेस्यानाच्वंगु दु।

---

* **9:1** ९:१ अहास्रसया काय् दाराया न्हापांगु दँ धयागु ई.पु. ५३९ ✡ **9:2** ९:२ यर २५:११; २९:१०

17 “हे जिमि परमेश्वर, थःदासया प्रार्थना व दुनुगःया बिन्ति न्यनादिसँ। भज्यंक स्यंगु देगःयात छिगु थःगु नांया लागि हाकनं दय्कादिसँ।
18 “हे परमेश्वर, जिपिंपाखे थःगु न्हाय्पं बियादिसँ। थःगु मिखा चाय्काः जिमिगु झिजांमिजां दंगु हालत व छिगु नां दुगु शहरयात स्वयादिसँ। जिपिं धर्मीपिं खः धकाः जिमिसं थ्व इनाप यानाच्वनागु मखु तर छिगु तःधंगु दयाया कारणं खः।
19 “हे परमप्रभु न्यनादिसँ, हे प्रभु पाप क्षमा यानादिसँ, हे प्रभु जिमिगु बिन्ति न्यनाः वकथं ज्या यानादिसँ। छिगु नांया लागि आः लिबाकादी मते। थ्व शहर व छिकपिनि मनूतके छिगु हे नां दु।”

गब्रिएल स्वर्गदूतं अगमवाणी थुइकाब्यूगु

20 जिगु व थः इस्राएली दाजुकिजापिनिगु पाप नाला कयाः परमप्रभु जिमि परमेश्वरयात वय्कःया पवित्र पर्वतया निंति बिन्ति याना हे च्वना।
21 जिं प्रार्थना यानाच्वनाबलय् जिं थःगु न्हापांयागु दर्शनय् खनाम्ह मनू, गब्रिएल याकनं ब्वयाः सन्ध्याया बां बींगु इलय् जिथाय् वल।
22 वं जितः थुइकाबिल, “हे दानिएल, छन्त बुद्धि व थुइकेगु ग्यां व ग्वाहालि बीत जि छन्थाय् वयागु दु।
23 छं बिन्ति यायेवं छन्त लिसः बियादिल, छाय्धाःसा छ परमेश्वरया लागिं तसकं तःजिम्ह खः। उकिं जि छन्त परमेश्वरया लिसः बीत वयागु दु। आः जिं व दर्शनयागु अर्थ थुइकाबीबलय् बांलाक न्यँ।
24 “पाप व मभिंपाखे छिमिगु जाति व पवित्र शहरयात त्वःतकेत, पाप क्षमा यायेत व अधर्मया प्रायश्चित यायेत परमेश्वरं न्हयेगु वाः क्वछिनादीगु दु। उकिं दर्शन व अगमवाणी पूवनी व पवित्र देगः हानं अभिषेक जुइ।
25 “थ्व सीकि अले थुइकि, यरूशलेमयात हाकनं दय्केत थ्व आज्ञा पिकाःगु इलंनिसें अभिषेक जूम्ह मनू, छम्ह शासक मवतले न्हय्गु वाः अले खुइनिगु वाः जुइ। दुःखया इलय् थ्व शहरयात लँ व चाकःछिं ताहाःगु गाःनापं हाकनं दय्की।
26 “अले खुइनिगु वाः लिपा व अभिषेक जूम्ह मनूयात स्याइगु जुइ अले वयाके छुं ल्यं दइ मखु। अले हमला याःवइम्ह छम्ह शासकया सेनां शहर व देगः नाश याइ। खुसिबाः वःगु थें अन्त वइ। उकिं परमेश्वरं तयार यानादीगु लडाइँ व विनाश हइ।
27 छवाःया लागिं थ्व हे शासकं यक्वनापं क्वातूगु बाचा ची, तर वाःया दथुइ वं बलि व देछा छायेगु दिकी। अले देगलय् घच्चाइपुगु व ग्यानापुगु मूर्ति खने दइ। व मूर्ति तःम्ह शासकयाके परमेश्वरं क्वःछिनादीगु नाश मलातले व मूर्ति अन दइ।”

10

टाइग्रिस खुसि सिथय् दानिएलं खंगु दर्शन

1 फारसया जुजु कोरेसया स्वँगूगु दँय् दानिएलयात छगू बुखँ बिल (गुम्हय्सित बेलतसजर नं धाः)।* थ्व बुखँ धात्थेंगु खः। थ्व छगू तःधंगु लडाइँया बारे खः। वयाथाय् दर्शनय् व बुखँया अर्थ वःगु खः।
2 अबलय् जि दानिएल स्वँगू वाः तक दुखं च्वना।
3 जिं स्वंगू वाः फुना मवंतले छुं साःगु नसा मनया, ला मनया, दाखमघ मत्वना, सँय् चिकं मतया।
4 व दँया न्हापांगु लाया निइप्यंगूगु न्हिइ,† जि तःधंगु टाइग्रिस खुसिया सिथय् दनाच्वनाबलय्
5 जिं च्वय्पाखे स्वया, जिगु न्ह्यःने सुतियागु वसः फिनातःम्ह व जँय् भिंगु लुँया जनी चिनातःम्ह मनूयात खना।
6 वयागु म्ह पुखराज थें च्वं, वयागु ख्वाः हावलासा त्वःगु थें च्वं अले वयागु मिखा मिप्वाः थें च्वं, वयागु ल्हाःतुति प्वाला प्वाला थीगु कँय् थें च्वं अले वयागु सः ग्वाः ग्वाः मनूतय्गु सः थें च्वं।
7 जि दानिएलं जक व दर्शन खनागु खः। जिनापं दुपिं मनूतय्सं छुं नं मखं तर इपिं तसकं ग्यानाः सुपिलेत बिस्युं वन।
8 अथे जुयाः जि जक अन च्वना, थ्व अजू चाइपुसे च्वंगु दर्शन स्वयाच्वना। थुकिं यानाः जिके बल मन्त, जिगु ख्वालय् रंग नं मन्त।
9 अले जिं व न्ववानाच्वंगु सः ताल। जिं वयागु सः न्यनेवं स्याक्क न्ह्याः वयाः जि बँय् भ्वसुल।
10 जि ग्यानाः थुरथुर खानाः च्वंबलय् छपु ल्हातं जितः थियाः जिगु ल्हाः व पुलि चुइकल।
11 स्वर्गदूतं जितः धाल, “हे दानिएल, छ परमेश्वरया लागि तःजिम्ह खः, तप्यंक दँ अले जिं धायेत्यनागु खँ बांलाक न्यँ। छाय्धाःसा जितः छन्थाय् छ्वयाहःगु दु।” वं थथे धाये धुंकाः जि थुरथुर खाखां दना।
12 हानं वं जितः धाल, “हे दानिएल, ग्याये मते, छं दुग्यां कायेगु क्वछ्यूगु न्हापांगु दिंनिसें व छिमि परमेश्वरया न्ह्याःने थःत क्वमिलु याःबलय् निसें छंगु प्रार्थना न्यनादीगु दु। जि व हे लिसः बीत वयाम्ह खः।
13 तर फारस देशयाम्ह शासकं निइछन्हु तक जिगु विरोध यात। अनंलि अन लिबाकागुलि छम्ह मू स्वर्गदूत मिखाएल जितः ग्वाहालि बीत वल, छाय्धाःसा जितः फारसयाम्ह शासकनापं त्वःतूगु खः।

---

* **10:1** १०:१ फारसया जुजु कोरेसया स्वँगूगु दँ ई.पु. ५३७ † **10:4** १०:४ दँया न्हापांगु लाया नीप्यंगूगु न्हिइ धयागु मार्च-अप्रिल ई.पु. ५३७

14 छिमि जातियापिं मनूतय्त लिपा छु जुइ धइगु खँ छन्त थुइकेत जि वयागु दु। छाय्धाःसा थ्व दर्शन लिपाया ईया बारे खः।"
15 वं अथे धाये धुंकाः जिं थःगु ख्वाः क्वछुकाः छुं हे धाये मफुत।
16 अले मन् थें खने दुम्ह छम्हय्सिनं जिगु म्हुतुसि थिल, जिं हाकनं नवाये फत। अले जिं वयात धया, "जिमि प्रभु, दर्शनं यानाः जितः तसकं सास्ती जुल अले जिके भतिचा नं बल मन्त।
17 जिमि प्रभु, छि दासं प्रभु थें ज्याःम्हलिसें गथे खँ ल्हायेगु? जिके बल नं मदये धुंकल, सासः ल्हायेत नं थाकुइ धुंकल।"
18 अले व मन् थें च्वंम्हय्सिनं हाकनं जितः थियाः बल बिल।
19 वं धाल, "हे दानिएल, छ परमेश्वरया लागिं तसकं तःजिम्ह खः, छ ग्याये मते, छन्त शान्ति दयेमा, बल्ला व साहसी जु।"
वं उलि धायेवं हे जिके बल वल अले जिं धया, "हे जिमि प्रभु, छिं जितः बल बियादीगुलि आः धयादिसँ।"
20-21 अले वं न्यन, "जि छन्थाय् छाय् वयागु धकाः छं स्यू ला? सत्य वचनया सफुलिइ छु च्वयातःगु दु व कनेत जि छन्थाय् वयागु दु। आः जि याकनं हे फारसयाम्ह राजकुमारलिसें ल्वायेत लिहां वने। अनंलि जि वने धुंकाः ग्रीसयाम्ह राजकुमार वइ। जितः ग्वाहालि बीम्ह इस्राएलया म् स्वर्गदूत मिखाएल बाहेक मेपिं सुं मदु।"

11

1 मादी दाराया न्हापांगु दँय् जिं वयात ग्वाहालि व बल बिया।

दच्छिन व उत्तरयापिं जुजुत

2 "आः जिं छन्त खःगु खँ धाये। फारसय् अज्ज स्वम्ह जुजुपिं खने दइ। अनंलि प्यम्हम्ह जुजु दइ। व इपिं स्वम्ह स्वयाः तःमि जुइ, व थःगु धनं यानाः बल्लाइ। अले वं ग्रीस देशलिसें ल्वायेत फुक्कसित ग्वाकी।
3 अनं लिपा छम्ह बल्लाःम्ह जुजु वइ। वं छग् तःधंगु राज्यय् शासन याइ अले थः यःथें याइ।
4 अय्नं व बल्लायेवं वयागु देश कुचा कुचा जुयाः उत्तर, दच्छिन, पुर्ब व पच्छिमय् ब्वथली। व देश वया सन्तानतय्त दइ मखु, मेपिन्सं वयागु पलेसा शासन याइ। अय्नं इपिं व थें बल्लाइ मखु छाय्धाःसा वयागु साम्राज्य लाकाकयाः मेपिन्त बीगु जुइ।"
5 "दच्छिनयाम्ह जुजु बल्लाइ तर वया कप्तानत मध्ये छम्ह व स्वयाः बल्लाइ। अले वं अज्ज तःधंगु राज्यय् शासन याइ।
6 छुं दँ लिपा इपिं मिलय् जुइ। दच्छिनयाम्ह जुजुं थः म्ह्याय् उत्तरयाम्ह जुजुयात ब्याहा यानाबी, तर इपिं तःन्हु तक मिलय् जुयाच्वनी मखु। अले राजकुमारी, वया बौ, वनापं वःपिं भारदारत सकसितं हे स्याइ।
7 "थ्वया लिपा राजकुमारीया थःलाःम्ह छम्ह मनू दच्छिन देशय् जुजु जुइ। वं उत्तर देशय् हमला याइ, अनयागु किल्ला दुने दुहां वनी अले अन च्वंपिं मनूतय्त बुकी।
8 वं इमि नँयागु घःया मूर्तित, लुँ व वहःयागु थीके-थीकेगु थलबल लाकाकयाः मिश्नय् यंकी। छुं दँ तक वं उत्तरयाम्ह जुजुयात हमला याइ मखु।
9 लिपा उत्तरयाम्ह जुजुं दच्छिनयाम्ह जुजुया देशय् हमला यायेत वइ। तर व याकनं हे थःगु देशय् लिहांवनी।
10 वया कायपिं लडाइँ यायेत तयार जुइ, अले इमिसं यक्व सिपाइँत मुंकी। इमिसं बाः वःगु खुसि थें न्ह्याज्याः वनाः शत्रुया किल्ला तक हे ल्वाल्वां वनी।
11 "तसकं तंचायाः दच्छिनयाम्ह जुजु उत्तरयाम्ह जुजुलिसें ल्वायेत पिहां वइ। उत्तरयाम्ह जुजुं नं ल्वायेत यक्व सिपाइँत मुंकी तर वया सेना बुइ।
12 थथे व सेनायात बुके धुंकाः व तःधंछु जुइ अले वं द्वलंद्वः मनूतय्त स्याइ। अय्नं तःन्हु तक त्याना च्वनी मखु।
13 छाय्धाःसा उत्तरयाम्ह जुजुं हाकनं न्हापा स्वयाः यक्व सिपाइँत मुंकी। छुं दँ लिपा व तःधंगु सेना व यक्व ल्वाभः ज्वनाः न्ह्याज्याइ।
14 "अबलय् यक्व मनूत दच्छिनयाम्ह जुजुयागु विरोधय् दनी। छिमि मनूतय् दथुं नं हारांपिं मनूतय्सं दर्शनया कारणं विद्रोह याइ, तर इपिं ताःलाइ मखु।
15 अले उत्तरयाम्ह जुजु वयाः पःखाः दुगु शहरयात घेरय् यानाः उकियात त्याकाकाइ। दच्छिनयापिं सिपाइँत वयागु न्ह्याःने दनाच्वने फइ मखु। इमि सेनायापिं बबल्लाःपिं मनूत नं वयागु न्ह्याःने दनाच्वने फइ मखु।
16 हमला याः वःम्हय्सिनं इमित थः यःथें याइ। सुनानं वयात पने फइ मखु। वं थःत बांलाःगु देशय् पलिस्था याइ अले वयाके उकियात नाश यायेगु बल दइ।
17 वं थःगु देशयागु फुक्क बलनापं वयेगु क्वःछी अले दच्छिनया देशलिसे सन्धि याइ, अले व देश त्याका कायेत वं थः म्ह्याय् वयात ब्याहा यानाबी। अय्नं वयागु ग्वसाः ताःलाइ मखु, वयात ग्वाहालि नं दइ मखु।

18 लिपा वं समुद्र सिथय् लाःगु यक्व देशतयत् त्याकाकाइ। अयन्नं छम्ह सेनापतिं वयागु तःधंछुयात नाश यानाबी। अले वयागु तःधंछु वयाथाय् हे लित छ्वयाबी।
19 लिपा व थःगु देशया किल्लातपाखे बिस्युं वनी, अयन्नं लुफिं हानाः दइ, अले हाकनं गुबलें खने दइ मखु।
20 “वया लिपा मेम्ह छम्ह जुजु जुइ। वं कर कयाः मनूतयत् क्वत्यलाः थःगु देशया सम्पत्ति अप्वयकेगु ज्या यायेत छम्ह हाकिमयात छ्वइ। तर छुं ई लिपा सुयागुं तमय् व लडाइँलय् मलायक् हे व नाश जुयावनी।
21 “हानं वयागु थासय् छम्ह तसकं क्वह्युंम्ह मनू वइ, न्हापा ला वयात जुजुयात दइगु हनाबना दइ मखु। तर शान्तिया इलय् व वाः मचायक्ः वइ अले वं ग्वसाः ग्वयाः व देशयात काइ।
22 अनंलि वं छगू बल्लाःगु सेनायात नाश याइ, अले बाचाया राजकुमारयात नं नाश याइ।
23 ध्वंलानाः वं थीथी सन्धि याइ, अयन्नं छुं मनूतयगु ग्वाहालिं जक व बल्लाइ।
24 वं आकाझाकां तःमिगु देशतयत् हमला याइ। अले वया पुर्खातय्सं मयाःगु ज्या वं याइ। वं थःम्हं लडाइँलय् लाकाहःगु धन-सम्पत्ति थः ल्यूल्यू वःपिन्त इनाबी। अले वं पलखया लागिं जक बबल्लाःगु किल्लातय् हमला यायेगु ग्वसाः ग्वइ।
25 “दच्छिनयाम्ह जुजुयात हमला यायेगु साहस यानाः वं यक्व व बल्लाःगु सेना दय्की। वलिसें ल्वायेत दच्छिनयाम्ह जुजुं नं ल्याः यक्व दुगु व बल्लाःगु सेना ज्वनाः तयार जुइ। तर दच्छिनयाम्ह जुजुयात ध्वं लाइ अले व लडाइँलय् बुइ।
26 वं नकातःपिन्सं नं वयात नाश यायेगु कुतः याइ। वया सेना लडाइँलय् बुइ, यक्व सिपाइँत लडाइँलय् सी।
27 इपिं निम्ह जुजुपिं मभिंगु बिचालं छगू हे टेबिलय् च्वनाः थःथवय् मखुगु खँ ल्हाइ, तर इमिगु मनसुवाः ताःलाइ मखु। क्वःछिनातःगु इलय् अन्त धात्थें हे वइ।
28 यक्व सम्पत्ति ज्वनाः उत्तरयाम्ह जुजु थःगु हे देशय् लिहांवनी तर वयागु नुगः पवित्र बाचाया विरोधय् जुइ। वं थुकिया विरोधय् ज्या याइ, अले थःगु देशय् लिहांवनी।
29 “क्वःछिनातःगु इलय् वं हानं दच्छिनय् हमला याइ, तर थुपालय्या लिच्वः न्हापायागु स्वयाः पाइ।
30 वयात हमला यायेत पच्छिमं जहाजत वइ, उकिं व नुगः क्वतुंकाः लिहां वनाः पवित्र बाचा मानय् याइपिन्त वं थःगु तं क्यनी। पवित्र बाचा त्वःतूपिन्त धाःसा दया क्यनी।
31 “वया सिपाइँतय्सं देगःयात अशुद्ध याइ, न्हियान्थिं छाइगु बलि दिकी। इमिसं देगलय् घच्चायापुगु व ग्यानापुगु मूर्ति पलिस्था याइ।
32 बाचा त्वःतूपिन्त वं फुरफुरे यानाः स्यंकाबी। परमेश्वरयात मानय् याइपिन्सं धाःसा वयागु फुरफुरे याइगु खँ न्यनी मखु।
33 “बुद्धि दुपिं नायःतय्सं यक्व मनूतयत् स्यनेगु ज्या याइ। तर छुं ईया निंतिं इमित तरवारं स्याइ, मिं भस्म याइ, छुं मनूतयत् लुतय् याइ वा ज्वनाः यंकी।
34 इमिगु दुःखया इलय् इमित भचा ग्वाहालि ला दइ तर इमित ग्वाहालि ब्यूवइपिं आपालं मनूत थः कतिलाःसिं जुइ।
35 अन्तया ई तक शुद्ध जुइमा, यचुसे च्वनेमा अले ख्वं मदुपिं जुइमा धकाः छुं बुद्धि दुपिं नायःतय्सं दुःख सी। परमेश्वरं क्वःछिनादीगु अन्तया ई मवतले थुपिं खँ जुया हे च्वनी।

थःम्हं थःत तःधंकीम्ह जुजु

36 “व जुजुं थः यःथें यानाः थःत फुक्क घःत स्वयाः तःधंकी अले घःतय् नं परमेश्वरयात म्हुतु वाइ। परमेश्वरया तं क्वमलाःतले व ताःलाइ, छाय्धाःसा छु क्वःछ्यूगु खः व पूवने हे माः।
37 थः पुर्खातय् घःत वा मिस्तय्सं ययकूम्ह घःयात नं वं वास्ता याइ मखु। वं सुं घःयात वास्ता याइ मखु, तर वं थःत इपिं फुक्क स्वयाः तःधंकी।
38 इमिगु पलेसा वं थः पुर्खातय्सं म्हमस्यूम्ह किल्लाया घःयात लुँ व वहः, मू वंगु ल्वहँत व थीकेथीकेगु देछात छायाः हनाबना याइ।
39 वं थ्व हे विदेशी घःया ग्वाहालिं दकलय् बबल्लाःगु किल्लाय् हमला याइ अले थःत मानय् याइपिन्त वं तःधंगु हनाबना बी। अज्याःपिं मनूतयत् वं यक्व मनूतय् शासक दय्की। अले सिरपाःकथं जमिन इनाबी।
40 “अन्तया इलय् दच्छिन देशयाम्ह जुजुं वलिसें लडाइँ याइ अले उत्तरयाम्ह जुजु नं बाः वःगु खुसि थें रथ, सलगइपिं मनूत व यक्व लः जहाजत ज्वनाः हमला याःवइ। थुकथं व यक्व देशय् न्यनावनी, अले उपिं देश जुयावनी।
41 वं व बांलाःगु देशय् नं हमला याइ। ल्वानाः यक्व देशत त्याकाकाइ। एदोम, मोआब व अम्मोनया नायःतयत् धाःसा वयागु ल्हातं बचय् याइ।
42 वं यक्व देशय् हमला याइ, मिश्र देशयात नं त्वःती मखु।
43 वं लिबियालीत व कूशीतयत् अधीनय् तयाः मिश्र देशयागु लुँ, वहः व फुक्क सम्पत्तिया धुकू अधिकार याइ।
44 अनंलि पुर्ब व उत्तरपाखें वइगु बुखँ न्यनाः व ग्याइ। तसकं तंचायाः वं यक्वसित नाश यायेत लिहां वइ।
45 वं समुद्रयागु व बांलाःगु पवित्र पर्वततय् दथुइ थःगु लायकू पालत ग्वइ। अयन्नं व नाश जुइ, सुनानं वयात ग्वाहालि बी मखु।”

12

अन्तया ई

1 सुतियागु वसः फिनातःम्ह स्वर्गदूतं हानं जितः धाल, "उबलय् छिमि मनूतय्त रक्षा याइम्ह तःधंम्ह स्वर्गदूत मिखाएल दनी। अले जाति जाति शुरू जूगु इलंनिसें गुबलें मवःगु विपत्तिया ई वइ। व ई वइबलय् परमेश्वरया सफुलिइ नां च्वयातःपिं छिमि सकलें मनूत बचय् जुइ।

2 अले ग्वाः ग्वाः सी धुंकूपिं मनूत, गुलि अनन्त जीवनया लागिं, गुलि धाःसा लज्या व न्ह्याबलें क्वह्यंकाच्वनेगु लागि दना वइ।

3 बुद्धि दुपिं आकाश थीगु थें थी, अले यक्वसित धर्मया लँपुइ यंकीपिं न्ह्याबलेंया लागि नगु थें थी।

4 हे दानिएल, छं थ्व सफू बन्द यानाः झौ छाप ति। अले अन्तया ई तक थुपिं वचन सुयातं सीके मते। उगु इलय् यक्व मनूत थःगु ज्ञान थकायेत थुखे उखे ब्वाँय् जुइ।"

5 अनंलि जि, दानिएलं खुसिया थुखे सिथय् छम्ह मनू उखे सिथय् छम्ह मनू दनाच्वंगु खना।

6 उपिं मध्ये छम्हय्सिनं खुसिया लःया च्वय् दनाच्वंम्ह सुति वसः फिनातःम्ह स्वर्गदूतयात न्यन, "थुपिं अजू चायापुगु खँ पूवनेत गुलि ई माली?"

7 सुति वसः फिनातःम्ह खुसिया लःया च्वय् दुम्ह मनुखं थःगु जव खव निपुं ल्हाः स्वर्गपाखे ल्हनाः न्ह्याबलेंयाम्ह परमेश्वरया नामय् थथे धकाः पाफःगु जिं ताल, "थ्व छगू ई, निगू ई व बच्छि ई तकया लागि जुइ। परमेश्वरया मनूतय्गु बल कम जुयेवं थ्व खँ पूवनी।"

8 वं धाःगु खँ ताःसां जिं उकिया अर्थ मथुल उकिं जिं न्यना, "हे जिमि प्रभु, थुपिं फुक्कया लिच्वः छु जुइ?"

9 वं लिसः बिल, "दानिएल, आः छ हुँ छायधाःसा थ्व खँ सुयातं हे सीके मज्यू। अन्तया ई तकया लागि थ्व सफुतिइ छाप तयाः बन्द यानातःगु दु।

10 यक्वसित शुद्ध याइ, ख्वं मदुम्ह याइ अले यचुकी। मभिंपिं मनूतय्सं धाःसा मभिंगु ज्या याना हे च्वनी। उपिं मध्ये सुनानं छुं थुइ मखु तर बुद्धि दुपिन्सं थुइ।

11 "न्हियान्हिथं छाइगु देछा दिकूगु व देगलय् घच्चायापुगु व ग्यानापुगु मूर्ति पलिस्था याइगु इलंनिसें १,२९० दिं जुइ।

12 १,३३५ दिं तक विश्वास तयाः पियाच्वंपिं मनूत धन्यपिं खः।

13 "छ दानिएल धाःसा लिपाथ्यंक थःगु लँपुइ वनाच्वँ। छं आराम याइ, अले फुनावनीगु इलय् छंगु लागिं तयातःगु सर्बय कायेत दना वइ।"

होशेया सफू

म्हसीका

आमोस अगमवक्ता लिपा होशे अगमवक्तां इस्राएलय् प्रचार यात। उत्तर इस्राएल देशया राजधानी सामरियाया पतन जुइ न्ह्यः संकट जुयाच्वंबलय्, ई.पू. ७२२ लय् प्रचार याःगु खः। उबलय् होशे अगमवक्तां प्रचार यानाच्वंबलय् हे इस्राएलीतय्सं थः परमेश्वरयात त्वमंकाः मूर्ति पुजापाखें वंगुया विरोधय् हे वं प्रचार याःगु खः।

होशे अगमवक्तां छम्ह व्यभिचारी मिसानापं याःगु ब्याहाया दसु बियाः मनूतय्त परमेश्वर प्रति विश्वासघात याःगु खँया बारे साहस यानाः ब्याख्या याःगु खँ थ्व सफुलिइ च्वयातःगु दु। गथे वया कलाः गोमेरं वनापं विश्वासघात याःगु खः, अथे हे परमेश्वरया प्रजां परमप्रभुयात विश्वासघात यानाः वय्कःयात त्वःतूगु खः।

अथे जुयाः इस्राएलीतय्के दण्ड वल। अयनं परमेश्वरं थः प्रजातय्त न्ह्याबलें माया यानादिल।

लिपतय् व जातियात वय्कलं हाकनं थःपाखे हे स्वकादी अले इमिगु थथःगु हे बाचा न्हापायागु थें हे चिनादी। थ्व सफुलिइ नुगलय् थीगु खँग्वःत थुकथं ब्याख्या यानातःगु दु, "अय् इस्राएल, जिं छिमित गुबलें त्वःते फइ ला? गुकथं जिं छिमित त्वःते फइ? अथे यायेत जिगु मन मानय् जुइ मखु। छिपिंनापं दुगु जिगु माया तसकं क्वात्तु" (११:८)।

धलः पौ

होशेया ब्याहा व वया परिवार १:१–३:५
परमप्रभुं इस्राएलीतय्त द्रूपं ब्यूगु ४:१–१३:१६
पश्चात्ताप व बचंया बुखँ १४:१-९

होशे

होशेया कलाः व काय्म्ह्याय्पिं

1 यहूदाया* जुजुपिं उज्जियाह✡, योताम✡, आहाज✡ व हिजकिया✡ अले येहोआशया काय् इस्राएलया जुजु यारोबामं✡ राज्य यानाच्वंबलय् परमप्रभुया वचन बेरीया काय् होशेयाथाय् वल।

2 परमप्रभुं होशेपाखें दकलय् न्हापा नवानादीबलय्, परमप्रभुं होशेयात धयादिल, "हुँ, वनाः छम्ह वेश्यालिसें ब्याहा या। वयागु वेश्या ज्यां बूम्ह सन्तानयात थः नाला का, छाय्धाःसा इस्राएलं परमप्रभुया ल्यू वनेगु त्वःताः वेश्यायागु थें यक्व ज्या याःगु दु।"

3 अथे जुयाः वं वनाः दिब्लैमया म्ह्याय् गोमेरयात ब्याहा यात। अले व प्वाथय् दयाः वपाखें छम्ह काय्मचा बुइकल।

4 अले परमप्रभुं होशेयात धयादिल, "वयागु नां यिजरेल ति, छाय्धाःसा जिं याकनं हे येहूया घरानायात यिजरेलय् जूगु हत्याया सजाँय बी।✡ इस्राएलया राज्य अन्त यानाबी।

5 उबलय् जिं इस्राएलया सिपाइँतय्गु शक्तियात यिजरेलया ब्यासिइ नाशयानाबी।"

6 गोमेरया हाकनं प्वाथय् दत अले वं छम्ह म्ह्याय् बुइकल। अले परमप्रभुं होशेयात धयादिल, "वयागु नां लो-रुहामा† ति, छाय्धाःसा इस्राएलया घरानायात हाकनं जिं गुबलें दया यानाः क्षमा बी मखुत।

7 अयनं जिं यहूदाया घरानायात माया याये। इमिगु उद्धार धनुष, तरवार, लडाइँ व सलगइपिंपाखें मखु, तर परमप्रभु इमि परमेश्वरपाखें याये।"

8 गोमेरं म्ह्याय्यात दुरु त्वंकेगु दिके धुंकाः वया हाकनं प्वाथय् दत अले मेम्ह काय् बुइकल।

9 परमप्रभुं होशेयात धयादिल, "वयागु नां लो-अम्मी‡ ति, छाय्धाःसा इस्राएली मनूत जिगु प्रजा मखु अले जि इमि परमेश्वर मखु।"

10 "अथे जूसां इस्राएलीतय्गु ल्याः समुद्रया सिथय् च्वंगु फि थें जुइ, सुयात न नापय् याये फइ, न ल्याः खाये फइ। गन इमित थथे धाःगु खः, 'छिपिं जिमि प्रजा मखु,' अन इमित थथे धकाः धाइ, 'छिपिं म्वाःम्ह परमेश्वरया सन्तान खः।'✡

11 यहूदा व इस्राएलया मनूत मिले जुइ। अले इमिसं थःगु निति छम्ह नायः ल्यइ, अले इपिं कैदी जुयाच्वंगु थासं लिहां वइ। धात्थें हे यिजरेलया§ व दि छगू तःधंगु दि जुइ।

---

* **1:1** १:१ यहूदाया थुपिं पेम्ह जुजुपिन्सं ई.पु. ७९२-६८७ तक शासन यात, स्वयादिसँ, २ राज १५:१-७; १५:३२–१६:२०; १८:१–२०:२१; २ इति २६:१–३२:३३ ✡ **1:1** १:१ २ इति २६:१-२३; यशै ६:१ ✡ **1:1** १:१ २ राज १५:५-७; १५:३२-३८; २ इति २७:१-९ ✡ **1:1** १:१ २ राज १६:१-२०; २ इति २८:१-२७ ✡ **1:1** १:१ २ राज १८:१–२०:२१; २ इति २९:१–३२:३३ ✡ **1:1** १:१ २ राज १४:२३-२९ ✡ **1:4** १:४ २ राज १०:११ † **1:6** १:६ लो-रुहामा थुकिया अर्थ दया मदु ‡ **1:9** १:९ लो-अम्मी थुकिया अर्थ जिमि मनूत मखु ✡ **1:10** १:१० रोम ९:२६ § **1:11** १:११ यिजरेल थुकिया अर्थ "परमेश्वरं ह्वलादी"

2

1 “छिमिसं थः इस्राएली दाजुकिजापिन्त ‘अम्मी*’ व थः तताकेहेँपिन्त ‘रुहामा†’ धा।

इस्राएलया सजाँय व न्हुधाः

2 “अय् जिमि काय्म्ह्याय्पिं, थः मांयात ब्वःब्यु,
खः ला व आः जिमि कलाः मखुत,
न जि वया भाःत खः।
वं थःगु ख्वालं वेश्याया ज्या व थःगु निगू दुरुपाया दथुं
व्यभिचारयात चीकाछ्वयेमाः।
3 मखुसा व बूबलय्या दिं थें जिं वयात पचिंनांगां यानाबी।
जिं वयात मरुभूमि थें झिजांमिजां व सुख्खा यानाबी
अले जिं वयात प्याचाय्का स्यानाबी।
4 वया काय् म्ह्याय्पिन्त नं दया याये मखु।
छाय्धाःसा इपिं व्यभिचारपाखें बूपिं सन्तान खः।
5 इमि मां विश्वास याये बहःम्ह मजुल,
इपिं सुयागु प्वाथय् दुगु खः, वं मछालापुस्से च्वंगु ज्या याःगु दु।
वं धाल, ‘जितः मरि, लः, ऊन, वसः,
जैतूनया चिकं व दाखमघ बीपिं थः प्रेमीतय्गु ल्यूल्यू जि वने।’
6 अथे जुयाः जिं वयात कंयागु बार तयाः कुनाबी
अले छगू पःखाः दय्काः वयागु लँ पनाबी।
7 व थः प्रेमीपिनिगु ल्यूल्यू वनी तर वं नापलाके फइ मखु।
वं इमित माली तर लुइकी मखु।
अले वं थथे धाइ, ‘जि न्हापायाम्ह भाःतयाथाय् हे लिहां वने,
छाय्धाःसा जिगु न्हापायागु अवस्था आःयागु अवस्था स्वयाः बांलाः।’
8 वयात अन्न, न्हगु दाखमघ व जैतूनया चिकं ब्यूम्ह
अले इमिसं बालघःयात पुजा यायेत छ्यःगु
लुँ व वहः वयात यक्व अप्वः ब्यूम्ह जि हे खः धकाः
वं गुबलें मानय् मयाः।

9 “अथे जुयाः जिं थःगु अन्न बाली लयेगु इलय्
अन्न व दाख खायेगु इलय्
सःगु दाख दाखमघया निंतिं काये,
अले पुनेत जिं बियातयागु वसः लाकाकाये।
10 वया प्रेमीतय्गु न्हुःने
जिं लं त्वकाः पचिंनांगा यानाबी,
सुनानं वयात जिगु शक्तिं बचय् याये फइ मखु।
11 जिं वयागु दक्व लसताया नखःचखः,
लय्पतिकंया अमइया नखः,
विश्रामबारया दिं – क्वःछिनातःगु फुक्क नखःचखः बन्द यानाबी।
12 जिं वयागु दाखमा व यःमरिया सिमात नाश यानाबी।
थुकियागु खँय् वं धाइ, थुपिं जिमि प्रेमीपिन्सं ब्यूगु जिगु ज्याला खः।
जिं उपिं मायात छगू गुँ यानाबी,
व गुँपशुतय्सं उपिं नयाबी।
13 बालघःतय्त धूप थंगुलि
जिं वयात दण्ड बी।
व इलय् वं तिसा तिनाः
थः यःम्ह नाप ल्यूल्यू वनी,

---

* **2:1** २:१ अम्मी थुकिया अर्थ जिमि मनू † **2:1** २:१ रुहामा थुकिया अर्थ छिमिसं दया काःगु दु

अले जितः ल्वःमंकी,”

परमप्रभुं घोषणा यानादी।

थः मनूतय्त परमप्रभुया माया

14 “अथे जुयाः जिं वयात ह्मय्काः
हाकनं मरुभूमिइ यंके,
अले वलिसें नाइसे च्वंक खँ ल्हाये।
15 अन जिं वयात वयागु दाखया क्यब लितबी,
अले आकोरया‡✡ ब्यासियात आशाया लुखा यानाबी।
अन वं थःगु ल्याय्म्हबलय्यागु दि थें
व मिश्र देशं वःगु दि थें म्ये हाली।

16 “परमप्रभुं धयादी, ‘उखुन्हु हे’ छं जितः
‘जिमि भाःत’ धाइ,
अले ‘जिमि मालिक’ धाइ मखु।
17 जिं वयात हाकनं गुबलें बालघःया नां काय्केबी मखु,
अले इमिगु नां हाकनं गुबलें काइ मखु।
18 व दिं हे जिं इमिगु निंति गुँपशुत,
आकाशया झंगःत
व बँय् धिसय् जुइपिं पशुतनापं बाचा ची।
सकलें याउँक च्वने फयेमा धकाः
जिं धनुष वाण, तरवार
व लडाइँ देशं तापाकाबी।
19 जिं छन्त न्ह्याबलेंया निंति थः कलाः यानातये।
जि छंगु धात्थेंयाम्ह व विश्वास याये बहःम्ह भाःत जुइ।
जिं छन्त न्ह्याबलें दयामाया क्यने।
20 जिं छन्त जिगु विश्वास बहःगुलिं थः कलाः यानातये,
अले छं जितः परमप्रभु धकाः म्हसी।”

21 परमप्रभुं धयादिल,
“व दिं हे जिं लिसः बी,” परमप्रभुं धयादी,
“जिं आकाशयात लिसः बी,
अले आकाशं पृथ्वीयात लिसः बी।
22 पृथ्वीं अन्न, न्हगु दाखमद्य
व चिकंयात लिसः बी,
अले इमिसं यिजरेलयात लिसः बी।
23 जिं जिमि मनूतय्त पलिस्था याये अले इमित च्वन्ह्याके।
जिं ‘गुबलें दया याये मखु’§ धयाम्हय्सित हे जिं दयामाया क्यने।
जिं ‘छिपिं जिमि प्रजा मखु’* धयापिन्त हे जिं ‘थः मनू’ धाये।
अले इमिसं धाइ, ‘छि जिमि परमेश्वर खः।’ ”✡

3

होशे थः कलाःनापं मिलय् जूगु

1 परमप्रभुं जितः धयादिल, “हुँ, हाकनं वनाः थः कलाःयात माया या। खः ला वयात मेम्ह मिजंनं माया याः अले व व्यभिचारिणी खः। परमप्रभुं इस्राएल्तीतय्त दया माया यानादी थें वयात दया माया या, खः ला इपिं मेपिं घःतपाखे फहीगु दु अले इमिसं मूर्तितय्त किसमिस छानाः पुजा यायेगु यानाच्वंगु दु।”

---

‡ **2:15** २:१५ आकोर या अर्थ “संकट” खः। ✡ **2:15** २:१५ यहो ७:२४-२६ § **2:23** २:२३ हिब्रू भाषां “लो-रुहामा” खः। * **2:23** २:२३ हिब्रू भाषां “लो-अम्मी” खः। ✡ **2:23** २:२३ रोम ९:२५; १ पत्र २:१०

2 अथे जुयाः जिं झिन्यागू शेकेल तौल वहः व सछि व नेय्गू किलोग्राम तछ्व बिया व मिसायात न्यानाः लिफ्याना।
3 अले जिं वयात धया, “छ यक्व दिं तक जि नाप च्वनेमाः। छं वेश्याया ज्या याये मते, सुं मिजंनापं भेलय् बुया जुइ मते अले जिं नं छन्त अथे हे याये।”
4 थुकथं इस्राएलीत यक्व दिं तक राजा वा राजकुमार मदय्क बलिदान व पुजा यायेगु ल्वहंया थां मदय्क व एपोद* व छैंया घःत† मदय्काः च्वनी।
5 अनंलि इस्राएलीत लिहां वइ, इमिसं परमप्रभु थः परमेश्वरयात व जुजु दाऊदया सन्तानयात‡ माली। लिपांगु दिनय् इमिसं परमप्रभुया भय काइ अले वय्कःपाखे वयाः सुवाः काइ।

4

परमप्रभुं इस्राएलीतय्त द्वपं ब्यूगु

1 अय् इस्राएलीत, परमप्रभुया वचन न्यँ!
छायधाःसा थ्व देशय् च्वंपिन्त परमप्रभुया द्वपं दु –
“थ्व देशय् विश्वास याये बहस् मदु।
सदां दइगु दयामाया मदु,
व परमेश्वरया बारे ज्ञान नं मदु।
2 थन सराः बीगु, मखुगु खँ ल्हायेगु, मनूया ज्यान कायेगु,
खुयाकायेगु, व्यभिचार यायेगु ज्या जक जुइ।
छिमिगु मभिंगु ज्या झन अप्वया वनी,
छगूया ल्यू मेगु स्यायेगु ज्या जुया हे च्वनी।
3 अथे जुयाः थ्व देशं नुगः मछिंकी,
थन च्वनीपिं दक्व मनूतनापं पशुत,
आकाशय् ब्वइपिं झंगःत
व समुद्रय् च्वनीपिं न्यात नं नाश जुइ।

4 “सुनानं सुयातं द्वपं बी मते
व ब्वःबी मते,
छायधाःसा छिमि मनूत
पुजाहारीतय्त दोष बीपिं थें च्वं।
5 छिपिं चान्हि लुफि हाइ।
अगमवक्तात नं छिपिंनापं हे लुफिं हाइ।
जिं छिमि मां इस्राएलयात नाश याये।
6 जिमि प्रजा जिगु ज्ञान मदुगुलि नाश जुल।

“छिमिसं ज्ञानयात हेला याःगुलि
जिं नं छिमित थः पुजाहारीया ज्याय् तये मखु।
छिमिसं थः परमेश्वरया ब्यवस्थायात त्वःतूगुलि,
जिं नं छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त त्वःताबी।
7 गुलि गुलि पुजाहारीया ल्याः अप्वयावल,
उलि हे अप्वः इमिसं जिगु विरोधय् पाप याना हल।
अथे जुयाः जिं छिमिगु मान इज्जतयात लज्याय् हिलाबी।
8 मनूतय्सं हःगु शुद्ध जुइगु बलित पुजाहारीतय्सं नइ।
उकिं मनूतय्सं पाप याइबलय् पुजाहारीत लय्ताइ।
9 पुजाहारीतय्सं नं मनूतय्सं थें सजाँय फयेमाली।
जिं इमित सजाँय बी अले इमिसं थःम्हं याःगु

---

* **3:4** ३:४ एपोद दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी पुनीगु थानातःगु वसः (प्रस २८:६-१५,३०) † **3:4** ३:४ छैंया घःत हिब्रूभाषाय् “तेराफिम” घःत वा सीपिं पुर्खातय्गु आत्मायात प्रतिनिधित्व याइगु चिचीधंगु छैंया मूर्तितय्त थुकिं क्यनी। मनूतय्सं छु यायेमा धकाः इमिके सल्लाह काइगु ‡ **3:5** ३:५ दाऊदया सन्तान धयागु बाचा यानातःम्ह मसीह खः

मभिंगु ज्याया लिच्वः जिं इमित बी।

10 “इमिसं न ला नइ तर लुधनी मखु।
इमिसं व्यभिचार याइ तर इमिगु ल्याः अप्वइ मखु,
छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुयात त्वःतूगु दु,
11 वेश्या ज्याय् मन बीत, दाखमघ व न्हगु दाखमघं यानाः
जिमि मनूतय्गु दुग्यां मदया वःगु दु।
12 इमिसं थःगु सिँया मूर्तिनापं सल्लाह काइ,
इमिसं सिँया कथिं लिसः काइ,
वेश्या ज्या याइगु आत्मां मखुगु लँय् यंकी,
अले इपिं परमेश्वर प्रति विश्वास यायेबहः जुइ मखु।
13 इमिसं पहाडया च्वकाय् च्वकाय् बलि छाइ
अले डाँडाय् डाँडाय् बांलाक किचः वइगु तःतमागु,
न्यनावंगु सिमाया क्वय् धुपाँय् च्याकी।
अथे जुयाः छिमि म्ह्यायपिं बांमलाक स्यन,
अले छिमि भौपिंन्सं व्यभिचार याना जुल।

14 “छिमि म्ह्यायपिं वेश्याया ज्या याना जूसां
जिं छिमि म्ह्यायपिन्त सजाँय बी मखु,
व्यभिचार ज्या याइबलय्
जिं छिमि भौपिन्त सजाँय बी मखु,
छाय्धाःसा मिजंपिं नं थः हे घःतय्थाय् वेश्यातनापं घनी
अले इपिंनापं मिलय् जुयाः मूर्तितय्त बलि छाइ,
अथे जुयाः दुग्यां मदुपिं मनूत नाश जुइ।

15 “अय् इस्राएल, छं व्यभिचार याःसां नं
यहदा दोषी मजुइमा।”

“छिपिं गिलगालय् वने मते
बेथ-आवनय्* नं वने मते,
अले म्वानाच्वंम्ह परमप्रभुयात साक्षी तयाः पाफये मते।
16 इस्राएली मनूत मचाःम्ह सा थें अतेरि खः।
अले गथे यानाः परमप्रभुं तःधंगु ख्यलय्
इमित चीधिकःम्ह भ्याःचा थें ज्वये फइ?
17 एफ्राइम† मूर्तितय्गु पासा जूगु दु।
इमित थःगु हे इच्छाय् त्वःताछव।”
18 इमिगु मघ फुनावंसा इमिसं वेश्या ज्या याना हे च्वनी।
इमिगु शासकतय्सं इज्जत स्वयाः
बेइज्जत हे यय्काच्वनी।
19 फसं पुइकायंक् थें इमित पुइकायंकी,
अले मूर्तितय्गु न्ह्यःने बलि छाःगुया कारणं हे इपिं लाजय् च्वनेमाली।

5

इस्राएल व यहदाया विरोधय् न्याय

1 “अय् पुजाहारीत, थ्व खँ न्यँ!

---

* **4:15** ४:१५बेथ-आवन थुकिया अर्थ दुष्टता † **4:17** ४:१७ एफ्राइम इस्राएल जातिया निति अप्व थें एफ्राइम खँग्व नं छ्यलेगु या

अय् इस्राएलीत, ध्यान बियाः न्यँ!
अय् जुजुया घराना, ध्यान बियाः न्यँ!
थ्व न्याययया फैसला छिमिगु विरोधय् दु।
छिपिं मिस्पाय्* जाः व
तबोरय् पानातःगु जाः जूगु दु।
2 थुपिं विद्रोहीतय्सं यक्वसित स्याःगु दु।
जिं इपिं सकसित अनुशासनय् हये।
3 जिं एफ्राइमया बारे फुक्कं खँ स्यु,
इस्राएल जिपाखें सुलाच्वंगु मदु।
अय् एफ्राइम छं वेश्या ज्या यानाच्वंगु दु।
इस्राएलं थःत हे अशुद्ध याःगु दु।

4 “इमिगु ज्यां इमित थः परमेश्वरपाखे
लिहां वय्केबी मखु।
वेश्या ज्या यायेगु आत्मा इमिगु नुगलय् दु,
इमिसं परमप्रभुयात मानय् मयाः।
5 इस्राएलया तःधंसुं वयागु हे विरोधय् साक्षी बी।
इस्राएल व एफ्राइम नं थथःगु पापय् लुफि हाइ।
यहूदा नं इपिंनापं लुफि हाइ।
6 इपिं फै-चोलय् व सा द्वहंया बलिदान ज्वनाः
परमप्रभुयात माःवनीबलय्
इमिसं वय्कःयात नापलाके फइ मखु।
वय्कलं इमित त्वःतादिल।
7 इपिं परमप्रभुनापं विश्वास यायेबहः मजुल।
इमिसं मेमेपिंपाखें काय्म्ह्याय् बुइकल।
अले अमइया नखः चखतं इपिं
व इमिगु बुँनापं इमित नाश याइ।

8 “गिबाय् तुरही व
रामाय् नेकू पु।
बेथ-आवनय् लडाइँया सः पिका।
अय् बेन्यामीन, न्ह्यलुवाः जु।
9 न्याय जुइगु दिनय्
एफ्राइम झिजांमिजां जुइ।
गुगु खँ धात्थें जुइ,
व इस्राएलया कुलया दथुइ जिं घोषणा याये।
10 यहूदाया न्हेल्लुवाःत सिमानाय् च्वंगु
ल्वहं सरय् याइपिं थें जूगु दु।
जिं जिगु तं इमिके लः बाः वःगु
खुसि थें प्वंकाबी।
11 एफ्राइमयात क्वत्यलातःगु दु।
न्यायलय् वयात न्ह्त्तुमतु न्ह्गु दु।
व मूर्तिया ल्यू वनेत स्वःगु दु।
12 अथे जुयाः जि एफ्राइमया निंतिं नवंकी थें व
यहूदाया घरानाया निंतिं ध्वग्गीगु सिँ थें जुइ।

* **5:1** ५:१ मिस्पा मनूतय्सं मूर्ति पुजा याइगु इस्राएलया छगःथाय्

13 “एफ्राइमं थःगु ल्वय् खंबलय्
अले यहूदां थःगु घाः खंबलय्
एफ्राइमं अश्शूरया तःधंम्ह जुजुयाथाय् ग्वाहालिया निंतिं मनूत छ्वत।
अय्नं वं छन्त लंके फइ मखु,
वं छंगु घाःयात लंके फइ मखु।
14 छाय्धाःसा जि सिंहनं थें इस्राएल व यहूदाया मनूतय्त हय्काये।
इमित कुचा कुचा यानाः जि थःगु लँय् वने,
जिं इमित लुया यने, इमित बचय् याइपिं सुं नं दइ मखु।
15 इमिसं थःगु पाप स्वीकार
मयातले जि लिहां वनाः थःगु थासय् च्वने,
इमिसं जिगु ख्वाः स्वयेत माला जुइ।
इमित दुःखकष्ट जुइबलय्
इमिसं जितः तसकं माली।”

6

इस्राएलं पश्चाताप मयाः

1 “वा! झीपिं परमप्रभुपाखे लिहां वनेनु।
वय्कलं झीत कुचा कुचा यानादीगु दु,
अय्नं वय्कलं झीत लंकादी।
वय्कलं घाः यानादीगु दु,
अय्नं वय्कलं झीगु घालय् मलमपति तयादी।
2 निन्हु लिपा वय्कलं झीत हाकनं म्वाकादी।
झीपिं वय्कःया न्ह्यःने हे म्वानाच्वनेमा धकाः
स्वन्हु दुखुन्हु वय्कलं झीत हाकनं थनादी।
3 वा! झीसं परमप्रभुयात म्हसिकेनु,
झीसं वय्कःयात मानय् यायेत कुतः यानाच्वनेनु।
वय्कः झाइगु सूर्य लुया वइगु थें हे पक्का खः।
वय्कः झीथाय् वा वःगु थें,
बुँयात प्याकीगु वा थें झायादी।”

4 “अय् एफ्राइम, जिं छन्त छु यायेगु?
अय् यहूदा, जिं छन्त छु यायेगु?
छंगु दयामाया सुथया खसु थें
व याकनं मदयावनीगु सुतिलः थें च्वं।
5 अथे जुयाः जिं छिमित जिमि अगमवक्तातपाखें कुचा कुचा यानागु दु।
जिं छिमित जिगु म्हुतुया वचनं स्यानागु दु।
जिगु न्याय छिमिके हाबलासा थें प्वालापिलि च्यात।
6 छाय्धाःसा जितः बलि मखु, दयामाया यः,
अले होमबलि स्वयाः छिमिसं परमेश्वरयात मानय् याःगु अज्ज अप्वः यः।✡
7 इमिसं ला आदमं थें बाचा त्वाथल।
इमिसं अन जिगु विरोधय् विश्वास यायेबहः मजुइक व्यवहार यात।
8 गिलाद दुष्ट मनूतय्गु शहर खः।
व हिया पलाःख्वांय् जाःगु शहर खः।
9 गथे दाखुँतय्सं मनूतय्त सुलाः पियाच्वनी,
अथे हे पुजाहारीतय् पुचलं

✡ **6:6** ६:६ मत्ती ९:१३; १२:७

शकेम वनेगु लँय् मनूत स्यायेगु यानाच्वनी,
इमिसं तःधंगु अपराध याःगु दु।
10 इस्राएलया घरानाय् जिं छगू घच्चाइपुगु ज्या खनागु दु।
एफ्राइमया वेश्या ज्या अन दु
अले इस्राएलं थःत अशुद्ध याःगु दु।

11 "अय् यहूदा,
जिमि मनूतय्गु भिंगु दि लित हयेबलय्,

"छंगु निंति नं सजाँयया ई क्वःछिनातःगु दु।"

7

1 जिं इस्राएलयात लाय्काबीबलय्
एफ्राइमया दुष्टता,
व सामरियाया दुष्ट ज्या खनेदः वइ।
इमिसं मेपिन्त ध्वंलानां तुं च्वनी
खुँतय्सं छैं स्यंकी, खुयायंकी,
डाँखुतय्सं लँय् लुतय् याइ।
2 तर जिं इमिसं याःगु दक्व दुष्ट ज्यायात लुमंकी धकाः
इमिसं बिचाः हे मयाः।
इमिसं याःगु पापया ज्यां हे इमित घेरय् यानातःगु दु।
उपिं ज्या न्ह्याबलें जिगु न्ह्यःने दु।

दरबारय् ग्वसाः ग्वःगु

3 "इमिसं थःगु दुष्ट ज्यां हे जुजुयात
व थःगु मखुगु खं राजकुमारतय्त लय्ताय्की।
4 इपिं फुक्कं व्यभिचारीत खः।
इपिं मरि छुइबलय् क्वाःकातःगु भुतु थें खः,
गुकियागु मि मरि छुइम्हय्सिनं
छ्वचुं न्हाःबलय् निसें फोंगाना मवतले मिलय् याये म्वाः।
5 झी जुजुया नखःया दिनय्
राजकुमारत दाखमधं तसकं काय्काच्वनी।
थःत गिजय् याइपिंनापं ल्हाः मिलय् याइ।
6 छाय्धाःसा वयागु मन तमं भुतु थें क्वाइ,
इपिं ध्वंलायेत वया न्ह्यःने वनी।
चच्छिं इमिगु तं च्यानाच्वनी,
सुथय् व च्यानाच्वंगु मि थें जुइ।
7 इपिं दक्व भुतु थें क्वाइ,
इमिसं थः शासकतय्त खतम याइ।
इमि दक्व जुजुतय्त स्याइ,
तर इपिं मध्ये सुनानं ग्वाहालिया निंतिं प्रार्थना याइ मखु।

8 "एफ्राइम यक्व जात जातितनापं ल्वाकःबुकः जुइ।
एफ्राइम छखें जक बूगु मरि थें खः।
9 विदेशीतय्सं वयागु बल नाश यानाबी,
अय्नं वं व खँ मस्यू।
वयागु छेनय् गनं गनं तुयुगु सँ खनेदयावःगु दु
अय्नं वं व खँ नं मस्यू।

10 इस्राएलया घमण्डं वयागु हे विरोधय् साक्षी बी,
अय्नं थ्व फुक्क जुइ धुंकाः
नं इपिं परमप्रभु थः परमेश्वरपाखे फहिला वइ मखु,
न वय्कःयात माली।

11 "एफ्राइम बुद्धि मदुम्ह छम्ह बखुं थें खः –
अःपुक हे ध्वं लायेफुम्ह व मूर्ख।
आः हे इमिसं मिश्नयाके ग्वाहालि फ्वनी,
आः हे इपिं अश्शूरपाखें वनी।
12 इपिं वनीबलय् जिं इमित जिगु जाः ह्वलाबी,
जिं इमित आकाशया झंगःत थें क्वय् क्वफानाबी।
जिं इमिगु बथां ब्वया मुंवंगु सः ताइबलय्,
जिं इमित ज्वने।
13 धिक्कार इमित,
छाय्धाःसा इपिं जिपाखें फहिलाः वंगु दु।
इमिगु भज्यंक नाश जुइमा,
छाय्धाःसा इपिं जिगु विरोधय् विद्रोही जूगु दु।
इमित मू पुलाः त्वःतकेगु जिगु इच्छा दु,
अय्नं इमिसं जिगु विरोधय् मखुगु खँ ल्हाइ।
14 इमिसं दुनुगलंनिसें जितः प्रार्थना याइ मखु,
तर थःगु लासाय् बिलाप याइ।
अन्न व न्हगु दाखमधया निंति इपिं मुनाच्वनी,
तर जिपाखें धाःसा ख्वाः फस्वय्की।
15 जिं इमित स्यनेकने यानाः अले बल्लाका,
अय्नं इमिसं जिगु विरोधय् जाः ग्वयाजुइ।
16 इपिं दकलय् तःधंम्हय्सिथाय् लिहां वइ मखु,
इपिं त्वधूगु धनुष थें खः।
इमि न्हेलुवाःतयत इमिगु घमण्डया वचनं यानाः तरवारं स्याइ।
थुकिया निंति मिश्र देशय् इमित गिजय् याइ।

8

इस्राएलं ग्वःफय् मुंगु

1 "तुरही पु!
छम्ह इमा परमप्रभुया देगलय् च्वय् ब्वयाच्वंगु दु,
छाय्धाःसा मनूतय्सं जिगु बाचा त्वथूगु दु,
अले जिगु व्यवस्थाया विरोधय् विद्रोही जूगु दु।
2 इस्राएलं जितः इनाप याइ,
'हे जिमि परमेश्वर, जिपिं इस्राएलीतय्सं छितः म्हस्यू।'
3 तर छु बांलाः व इस्राएलं इन्कार याःगु दु।
छम्ह शत्रुं वयात लिनाछ्वइ।
4 इमिसं जितः न्यं हे मन्यंसे जुजुत ल्यल,
इमिसं जितः न्यं हे मन्यंसे भारदारत ल्यल।
इमिसं थःगु हे नाशया निंति थःगु लुँ व वहलं
थःगु निंति मूर्ति दय्की।
5 अय् सामरिया! छंगु द्वहंचाया मूर्ति वान्छ्वया ब्यु।
जिगु तं इमिगु विरोधय् च्यानाच्वंगु दु।
इपिं गुबलें शुद्ध जुइ मफुपिं जुयाच्वनी?

6 इपिं इस्राएल्लीत खः।
थ्व द्वहंचा कारीगरतय्सं दय्कूगु खः।
व ला परमेश्वर मखु।
सामरियायाम्ह व द्वहंचायात
कुचा कुचा याइगु जुइ।

7 "इमिसं फय् ह्वली
अले ग्वःफय् मुंकी।
दंचाय् छुं नं बाला सइ मखु,
उकियागु बालिं छ्ववचुं दइ मखु।
छुं दत धाःसां
विदेशीतय्सं व नयाबी।
8 इस्राएलयात नुनाछ्वल,
व जात-जातियापिं मनूतय्गु दथुइ
ज्यागलय् मजूगु थल थें जुल।
9 गुँगधा याकःचा थुखे उखे वना जूगु थें
इपिं अश्शूरय् वन।
एफ्राइमं ज्याला कयाः थः प्रेमीतनापं थःत मियाछ्वःगु दु।
10 इमिसं थःत जात जातितय्त मिया छ्वःसां
आः जिं इमित छथाय् मुंके।
तःधंगु शक्ति दुम्ह जुजुं दुःखकष्ट ब्यूगुलिं
इमिगु बल मदयावनी।

11 "एफ्राइमं शुद्ध जुइगु बलिया वेदीत यक्व दय्कल।
उपिं वेदीत हे वयागु निंतिं पाप याइगु वेदीत जूगु दु।
12 जिं इमिगु निंतिं यक्व विधित जिगु व्यवस्थाय् च्वया,
तर इमिसं उपिं विधियात मेपिनिगु चिज थें तायकल।
13 इमिसं जितः बलि छाइ,
अले व ला नइ,
तर परमप्रभु इपिंनापं लय्तायामदी।
आः जिं इमिगु दुष्ट ज्या लुमंकाः
इमिगु पापया निंतिं सजाँय बी।
इपिं मिश्र देशय् लिहांवनी।
14 इस्राएलया मनूतय्सं थःत दय्कादीम्ह सृष्टिकर्ता परमेश्वरयात ल्वमंकाः
ततःखागु छैं दय्कल,
यहदाया मनूतय्सं यक्व शहरय् किल्लात दय्कल।
तर जिं इमिगु शहरय् मि तयाबी,
अले उकिं वया किल्लायात भस्म यानाबी।"

9

इस्राएलयात सजाँय

1 अय् इस्राएलयापिं मनूत!
मेगु जात जातियापिं मनूत थें लय् लय्ताये मते।
छाय्धाःसा छिपिं थः परमेश्वरनापं विश्वास यायेबहः मजूगु दु।
अन्नया दक्व खलाय् वेश्या ज्या याइपिनिगु
ज्याला कायेत छिमिसं यय्काच्वन।
2 तर अन्नया खलां अले दाख तिसीगु थासं मनूतय्त नकीत्वंकी मखु,

न्हगु दाखमघ इमिगु निंतिं गाइ मखु।
3 इपिं परमप्रभुया देशय् च्वनी मखु।
एफ्राइम मिश्र देशय् लिहांवनी।
अश्शूरय् अशुद्धगु नसा नइ।
4 इमिसं परमप्रभुयात दाखमघ व मेमेगु बलि छाये फइ मखु,
न इमिसं छाःगु बलि वय्कः लय्ताइ।
इमिसं छाःगु बलि ला सीपिं मनूतय्गु निंतिं दुःखं च्वनीपिन्त बीगु मरि थें जुइ,
व नइपिं सकलें अशुद्ध जुइ,
थ्व नसा इमिगु थःगु हे निंतिं जुइ,
व परमप्रभुया देगलय् छायेयनी मखु।

5 छिमित क्वःछिनाबियातःगु नखःचखःया दिं
परमप्रभुयात हनाबना यायेत छिमिसं छु यायेगु?
6 इपिं आपत बिपतपाखें बिस्युं वःसां
मिश्र देशय् च्वंपिन्सं इमिगु सीम्ह मुंकी
अले नोपय् इमित थुनाबी।
इमिगु वहःया धुकुतिइ,
अले न्हापा इमिगु छेँ दुगु थासय् घाँय्घिइ व कंया झाः बुया वइ।
7 सजाँययां ईं न्ह्यःने थ्यंकः वःगु दु।✡
इमिगु पापया पलेसा काइगु ईं वःगु दु।
इस्राएलं थ्व खँ सी।
छिमिगु यक्व पाप
व तःधंगु इखयागु कारणं छंगु निंतिं
अगमवक्तात मूर्ख व
आत्मां जाःपिं मनूत वँय् थें जुइ।
8 अगमवक्ता जिमि परमेश्वर नापनापं
एफ्राइमयात नं स्वयेत तयातःम्ह खः,
अथे जूसां वयागु दक्व लँय् जाः ग्वयाच्वन,
अले व थःगु हे परमेश्वरया देगलय् शत्रु जुल।
9 गिबाया✡ दिनय् थें इमिसं थःम्हं
थःत तसकं स्यंकूगु दु।
परमेश्वरं इमिगु अधर्मया ज्या लुमंकी,
अले वय्कलं इमित पापया सजाँय बियादी।

10 “अय् इस्राएल, छन्त दकलय् न्हापालाक नापलाःबलय् जितः
मस्भूमिइ बुयावःगु दाख ल्गु थें जुल।
जिं छिमि पुर्खात दकलय् न्हापालाक खंबलय्
जितः दाखमाय् न्हापां सःगु यःमरि फल खंगु थें जुल।
तर इपिं बाल-पोरय् थ्यंबलय्
इमिसं थःत घच्चाइपुस्से च्वंगु मूर्तितयत अर्पण यात,✡
इमिसं पुजा याःपिं मूर्ति थें इपिं मछालेपुस्से च्वंपिं जुल।
11 एफ्राइमया गौरव झंगः थें ब्वयावनी,
छाय्धाःसा छिमि सुं मिसां न मचा बुइकी,
न प्वाथय् दइ,
न प्वाथय् मचा थाइ।
12 इमिसं मचा बुइकाः तःधिकः याःसां

✡ **9:7** ९:७ लूक २१:२२ ✡ **9:9** ९:९ न्याय १९:१-३० ✡ **9:10** ९:१० गन्ती २५:१-५

जिं व मचायात काये।
हाय! गज्याःगु दुःख इमित,
गुबलय् जि इपिंपाखें लिहां वये।
13 जिं एफ्राइमयात टुरोस थें
बांलाःगु थासय् पिनातःगु खना।
तर एफ्राइमं थःकाय् म्ह्याय्पिन्त
स्यायेत यंकेमाली।"

14 हे परमप्रभु, इमित सजाँय बियादिसँ,
छिं इमित छु बियादी?
इमि मिसातय्त मचा मदय्क थारि यानादिसँ,
अले इमिगु दुरु सुकादिसँ।

15 "इमिसं गिलगालय् याःगु दक्व बांमलाःगु दुष्ट ज्याया कारणं
जिं इमित घृणा याना।
इमिगु मभिंगु ज्याया कारणं
जिं इमित जिगु देगलं पितिनाछ्वये।
आः जिं आवंलि इमित माया याये मखुत।
इमि दक्व न्ह्यल्वाःत विरोधी जूगु खः।
16 एफ्राइमया मनूत हानापं गनावंगु
व फल सइ मखुगु सिमा थें जूगु दु।
इमिसं काय्म्ह्याय् बुइकुसां
इमि यःपिं मस्तय्त जिं स्यानाबी।"

17 जिमि परमेश्वरं इमित मयय्कादी,
छाय्धाःसा इमिसं वय्कःयागु आज्ञा मानय् मयाः।
इपिं मेगु जातितय्गु दथुइ चाचाःहिलाः जुइ।

10

इस्राएलया विरोधय् परमप्रभुया न्याय

1 इस्राएल न्यनावनाच्वंगु छमा दाखमा खः।
वं ला थःगु हे लागि फल सय्कल।
गुलि यक्व वं फल सय्कल
उलि हे वं वेदीत दय्कल।
थःगु देशय् गुलि अन्न सल उलि हे
वं थः पुजा यायेगु ल्वहंया थांत बांलाकल।
2 इपिं ध्वंलाइपिं खः।
आः इमिसं थःगु दोषया सजाँय फये हे माली।
परमप्रभुं इमिगु वेदीत नाश यानाबी,
अले च्वखगु ल्वहंया थांत थुनाबी।

3 अले इमिसं थथे धाइ,
"जिमि जुजु मन्त, छाय्धाःसा जिमिसं परमप्रभुया भय मकया।
तर जिमिगु निंति जुजु हे दुसां
वं जिमिगु निंति छु याये फइ धकाः?"
4 इमिसं यक्व बचं बी,
मखुगु पाः फइ, अले सन्धि याइ।
अथे जुयाः बुँ पालीगु बुँइ बिखं जाःगु झाः बुया वः थें

अन्याययया मुद्दात अप्वया वःगु दु।
5 सामरियाय् च्वंपिं मनूतय्सं बेथ-आवनय्
इमि द्वहंचाया मूर्तियात छु गथे जुइ धकाः धन्दा काइ।
इपिं व मूर्तिया निंतिं दुखं च्वनी,
अले मूर्तियात पुजा याइपिं पुजाहारीत नं,
गुपिं महिमाया कारणं लय्लय् ताःगु खः,
छाय्धाःसा व मूर्तियात देशं पिने यंकी।
6 तःधंम्ह जुजुयात कोसेलि बीत
व मूर्ति अश्शूरय् यंकी।
एफ्राइम लाजय् लाइ।
इस्राएल धाःसा थःगु हे सिँया मूर्तिपाखें लाजय् लाइ।
7 सामरिया व वया जुजु लखं चुइकायंकूगु
सिँया कुचात थें नाश जुइ।
8 इस्राएलया पाप अर्थात दुष्टताया ततःजाःगु थाय् नाश जुइ।
इमिगु वेदीइ कं व झाः बुया वइ।
अले इमिसं पाहाडयात धाइ, "जिमित त्वपु।"
अले डाँडायात धाइ, "जिमित ल्हाः वा।"✡

इस्राएलय् परमप्रभुया न्याय

9 परमप्रभुं धयादी, "अय् इस्राएल, गिबाय् पाप याःबलय् निसें छं
आः तक नं जिगु विरोधय् पाप यायेगु मत्वःतूनी।
दुष्ट ज्या याइपिनिगु विरोधय् लडाइँनं
छु गिबाय् इमित नाप मलाइ ला?
10 गुबलय् जिगु इच्छा जुइ जिं इमित सजाँय बी।
इमिगु निदुगं अधर्मया निंतिं
इमित चीत जात जातित मुनी।
11 एफ्राइम अन्न दाइबलय् लय्लय्ताइम्ह
भाय् थूम्ह साचा थें खः।
तर जिं वयागु बांलाःगु ब्वहलय्
जुवा तयाबी।
जिं एफ्राइमयात न्ह्याकाः यंके,
यहूदां बुँपाली, अले याकूबं* खः दाइ।
12 थःगु निंतिं धार्मिकताया पुसात प्यु,
न्ह्याबलें दयाच्वनीगु दयामायाया फल मुंकी।
छिमिसं बाझः तयातःगु छाःगु बुँ पा,✡
छाय्धाःसा परमप्रभुयात मालेगु ई थ्व हे खः,
गुकिं यानाः वय्कः झायाः छिमित
धार्मिकताया आशिष प्वंकादीमा।
13 तर छिमिसं ला अधर्मया पुसात पित,
अन्याययया फल मुंकल।
छिमिसं छलया फल नःगु दु।
छिमिसं थःगु हे शक्तिइ भलसा तल,
थःगु यक्व सिपाइँतय्के भलसा तःगुलिं,
14 छिमि मनूतय्गु विरोधय् तसकं लडाइँ जुइ,
लडाइँलय् शल्मनं बेथ-आर्बेलयात† नाश याःथें

✡ **10:8** १०:८ लूक २३:३०; प्रका ६:१६ * **10:11** १०:११ याकूब वयागु मेगु नां इस्राएल खः, थन यहूदा नामं इस्राएलया झिंनिगु कुलयात क्यनी ✡ **10:12** १०:१२ यर ४:३ † **10:14** १०:१४ बेथ-आर्बेल थुकिं छग् न्हापा जुगु लडाइँ क्यनी, गुगु धात्थें होशेया इलय् मनूतय्सं स्यू

छंगु दक्व किल्लात नाश याइ– उबलय् मांपिन्त
थः काय्म्ह्याय्पिंनापं कुचा कुचा याःगु खः।
15 अय् बेथेलयापिं मनूत,
छिमिसं याःगु तसकं मभिंगु ज्याया कारणं छिमिके अज्याःगु हे दुःख वइतिनि।
व दिनय् सुथ जुइबलय्,
इस्राएलया जुजुयात भज्यंक नाश यानाबी।

11

इस्राएलया निंतिं परमप्रभुया माया

1 “इस्राएलयात मचाबलय् निसें हे जिं माया याना।
जिं थःकाय्यात मिश्न देशं सःता।✡
2 तर जिं गुलि गुलि इस्राएलयात सःता,
उलि उलि हे इपिं जिपाखें तापात।
इमिसं बालघःतय्त बलि छाल।
मूर्तिया थासय् धुँपाय् च्याकल।
3 एफ्राइमयात ल्हाः ज्वनाः न्यासि
वनेत स्यनाबियाम्ह जि हे खः।
तर जिं इमित लंका बियागु
धकाः इमिसं मसिल।
4 जिं इमित मनूतय्गु दया व मायाया
खिपतं सालाः हया।
इमिगु गःपतं जुवा ल्ह्नाबिया
अले इमित नकेत जि क्वछुना।

5 “तर जिमि मनूत जिथाय् लिहां वयेत मानय् मजुल।
इपिं मिश्न देशय् लिहां वनेमाली,
अले अश्शूरीतय्सं इमित शासन याइ।
6 इमिगु शहरय् लडाइँ जुइ,
इमिगु मू ध्वाखात स्यंकाबी,
अले इमिगु योजनायात नाश यानाबी।
7 जिमि मनूत जिपाखें फस्वया वनेगु जिद्दी यानाच्वंगु दु।
इमिसं दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरयात सःतूसां
जिं इमित च्वछाये मखु।

8 “अय् एफ्राइम, जिं छन्त गथे यानाः त्वःते फइ?
अय् इस्राएल, जिं छन्त गथे यानाः दुष्टतय्गु ल्हातिइ लाःल्हाये फइ?
जिं छन्त गथे यानाः अदमायात थें नाश याये फइ?
जिं छन्त गथे यानाः सबोयीमयात✡ थें स्यंके फइ?
जिगु मन जिगु दुने हिले धुंकल।
जिगु मन दया मायां जाये धुंकल।
9 जिं जिगु तच्वकं च्याःगु तमं छुं नं याये मखुत,
जिं एफ्राइमयात हाकनं भज्यंक नाश याये मखुत।
छाय्धाःसा जि परमेश्वर खः, मनू मखु,
जि परमपवित्र छिपिंनापं हे दु,
जि तःच्वगु तमं छिमिथाय् वये मखु।
10 इपिं परमप्रभुया ल्यूल्यू वनी

✡ **11:1** ११:१ प्रस ४:२२; मत्ती २:१५ ✡ **11:8** ११:८ व्य २९:२३

अले वय्कः सिंह थें हालादी।
गुबलय् वय्कः हाली,
वय्कःया मस्त थरथर खाखां पच्छिमं वइ।
11 इपिं मिश्र देशं चखुंचा थें
व अश्शूर देशं सुकुभन्तु थें ग्याग्यां
व थरथर खाखां वइ।
जिं इमित थथःगु हे छेँ च्वनेबी,"
परमप्रभुं धयादी।

इस्राएलया पाप

12 एफ्राइमं जितः मखुगु खं घेरय् याःगु दु,
अले इस्राएलं जितः ध्वंलानाः घेरय् याःगु दु।
तर यहूदां आः नं परमेश्वरया आज्ञा मानय् मयाः,
आः नं पवित्र परमेश्वर प्रति इमान्दार मजू।

12

1 एफ्राइम छम्ह घाँय्या पलेसा फय् नइम्ह पशु थें खः।
वं न्हिच्छिं हे मस्भूमिं वःगु फय्यात लित्तुलिनाच्वनी।
वं छलकपट व ल्वायेलीगु अप्वय्की।
वं अश्शूरनापं सन्धि याइ,
अले मिश्र देशय् जैतूनया चिकं छ्वइ।
2 यहूदाया विरोधय् परमप्रभुयाके छगू द्वपं दु।
अले याकूबयात वं याःगु व्यवहारया कारणं वय्कलं सजाँय बियादी,
वं याःगु ज्याकथं वय्कलं वयात पलेसा बियादी।
3 मांयागु कोखय् हे याकूब* थः दाजु एसावनापं ल्वात।✡
तःधिक जुइ धुंकाः व परमेश्वरनापं ल्वात।
4 याकूबं स्वर्गदूतनापं ल्वानाः हे त्याकल।
व ख्वल, अले वं आशिषया निंतिं इनाप यात।✡
वं बेथेलय् वय्कःयात नापलात,
अले वय्कःनापं वं खँ ल्हात।✡
5 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर,
परमप्रभु वय्कःया नां खः।
6 तर छिपिं थः परमेश्वरयाथाय् लिहां वये हे माः।
दयामाया व न्यायया ज्या न्ह्याबलें याना हे च्वँ,
अले न्ह्याबलें परमेश्वरया लँपु स्वयाच्वँ।

7 व्यापार याइपिन्सं मखुगु तराजु चले याइ,
थगय् यायेगु यय्काच्वनी।
8 एफ्राइमं तःधंछुयाः धाइ,
"जि तसकं धनी खः, जि धनी जूगु दु।
इमिसं जिके छुं नं अधर्म वा पाप लुइके फइ मखु।"

9 "छिमित मिश्र देशं लिगनाहयाम्ह
परमप्रभु परमेश्वर जि हे खः।
छिमिगु क्वःछिनातःगु नखःचखःया दिनय् थें
जिं हाकनं छिमित पालय् च्वने माय्काबी।✡

---

* **12:3** १२:३ याकूब थन थुकिया अर्थ "वं ग्वालि ज्वनीम्ह।" ✡ **12:3** १२:३ उत २५:२६ ✡ **12:4** १२:४ उत ३२:२४-२६ ✡ **12:4** १२:४ उत २८:१०-२२ ✡ **12:9** १२:९ लेवी २३:४२-४३

10 जिं छिमित ख्याच्वः बीत अगमवक्तात छ्वयाहया,
इमित यक्व दर्शन बिया,
अले इमिपाखें हे जिं उखानत धया।”

11 गिलाद दुष्ट खः ला?
अन च्वंपिं मनूत ज्यालगय् मजूपिं खः!
इमिसं गिलगालय् द्रहंतय्त बलि छाइ ला?
इमिगु वेदीत बुँ पालिपिन्सं बुँइ
ल्वहं मुंकातःगु थें जुइ।
12 याकूब अरामया देशय् बिस्युं वन।
इस्राएलं छम्ह कलाःया निंतिं सेवा यात,
कलाःया निंतिं फै ज्वल।✡
13 परमप्रभुं इस्राएलयात मिश्रया दासपाखें त्वःतकाहयेत छम्ह अगमवक्तायात छ्यलादिल,
अले छम्ह अगमवक्तापाखें वय्कलं वयात रक्षा यानादिल।✡
14 तर एफ्राइमं परमप्रभुयात तसकं तं पिकाय्कुगु दु।
परमप्रभुं वं बाः वय्कुगु हियागु दोष वयागु हे छेनय् ल्यंकातयादी,
अले हेलाया निंतिं वय्कलं सजाँय बियादी।

13

इस्राएलीतय्गु विरोधय् परमप्रभुया तं

1 एफ्राइम कुलं नवाइबलय् मनूत ग्यानाः थरथर खाइगु।
इस्राएलय् एफ्राइम कुलयात तःधंकल,
तर बालघःयात पुजा याःगुलिं इपिं दोषी जुल, अले इपिं सित।
2 इमिसं धातुयागु मूर्तित दय्काः
आः झन यक्व पाप याइ,
अले इमिसं थःगु हे निंतिं शिल्पकारतय्सं दय्कुगु
वहःयागु मूर्तित दय्कल।
थुपिं मनूतय्गु खँय् थथे धयातःगु दु,
“इमिसं मनू बलि छाइ,
द्रहंया मूर्तियात चुप्पा नइ।”
3 अथे जुयाः इपिं सुथसिया खसु थें,
सुथय् हे मदयावनीगु सुतिलः थें,
फसं ब्वय्कायंकीगु खलाय् च्वंगु छ्वस थें,
अले झ्यालं पिहांवइगु कुँ थें जुइ।

4 “तर जि ला परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः।
जिं छिमित मिश्र देशं पित हयागु खः।
छिमिसं जि बाहेक सुं मेपिन्त परमेश्वर धकाः मानय् मयायेगु,
छाय्धाःसा छिमित उद्धार याइम्ह जि जक खः।
5 जिं छिमित सुखागु मरुभूमिइ
व लः मदुगु थासय् सुसाःकुसाः याना।✡
6 गुबलय् जिं इमित नका त्वंका,
उबले इमि प्वाः जाल अले सन्तुष्ट जुल। इपिं घमण्डी जुल,
अले इमिसं जितः ल्वःमंकल।
7 अथे जुयाः जिं इमित सिंहनं थें झम्तय् याये।
चितुवा थें जि इमिगु लँय् सुलाच्वने।

✡ **12:12** १२:१२ उत २९:१-२० ✡ **12:13** १२:१३ प्रस १२:५०-५१ ✡ **13:5** १३:५ गन्ती २०:२-५

8 मचात लाका काःम्ह मांम्ह भालुं थें
जिं इमित झम्तय् यानाः फायाबी।
सिंहनं थें जिं इमित नापलाःगु थासय् हे नुनाछ्वये
अले गुँइ च्वंपिं पशुतय्सं थें कुचा कुचा यानाबी।

9 "अय् इस्राएल, जिं छिमित भज्यंक नाश यानाबी,
छाय्धाःसा छिपिं जिगु विरोधय् दु, छिमित ग्वाहालि याःम्हय्सिगु विरोधय्।
10 छिमित बचय् यायेत छिमि जुजुपिं गन दु?
छिमि शहर शहरया शासकत गन दु,
गुपिनिगु बारे छिमिसं थथे धाइगु,
'जिमित छम्ह जुजु व राजकुमारत बियादिसँ?'✡
11 जिं जिगु तमं छिमित छम्ह जुजु बिया,
अले जिगु तःच्वगु तमं वयात लिकया।✡
12 एफ्राइमया पाप व अपराध च्वयातःगु दु,
व ल्याःचाः तयातःगु दु।
13 मचा बुइकीबलय् मिसायात जूगु थें कष्ट वयाके वइ,
व बुद्धि मदुम्ह मचा थें खः,
गुम्ह बुइत मानय् जुइ मखु,
बुइगु ई जुइ धुंकल तर व कोखय् च्वनाच्वनी।

14 "जिं इमित चिहानया शक्तिपाखें मू पुलाः त्वतके ला?
जिं इमित मृत्युपाखें छुत्काराः याये ला?
अय् मृत्यु, छंगु ग्यानापुगु ल्वय् गन दु?
अय् मृत-लोक छंगु नाश यायेगु शक्ति गन दु?✡

"छाय्धाःसा जिं इमित दया याये मखुत।
15 थः दाजुकिजातय्गु दथुइ व जियावसां,
परमप्रभुपाखें छगू पुर्बया फय्
मरुभूमिं जुया वइ।
वयागु लःयागु मुहान सुनावनी,
अले तुंथि च्वंगु लः नं सुनावनी।
वयागु दक्व मूं वंगु
चिज दुगु धुकुति लुतय् याइ।
16 थः परमेश्वरया विरोधय् विद्रोही जूगुलिं सामरियाय्
च्वंपिं मनूतय्सं थःगु दोषया निंति सजाँय फये हे माली।
इमित तरवारं स्याइ,
अले इमि मस्तय्त बँय् बस्वानाः स्याइ,
इमि प्वाथय् दुपिं मिसातय्गु प्वाः फायाबी।"

14

इस्राएलयात होशेया इनाप

1 अय् इस्राएल, परमप्रभु थः परमेश्वरयाथाय् लिहां वा।
छंगु पापं यानाः हे छ पतन जूगु दु।
2 थःगु पाप मानय् यानाः
परमप्रभुयाथाय् लिहां वा।
वय्कःयात धा,

✡ **13:10** १३:१० १ शम् ८:५-६ ✡ **13:11** १३:११ १ शम् १०:१७-२४; १५:२६ ✡ **13:14** १३:१४ १ कोर १५:५५

“जिमिगु दक्व पाप क्षमा यानादिसँ,
जिमिगु प्रार्थना न्यनादिसँ,
अले जिमिसं छितः प्रशंसाया बलि छाये।
3 अश्शूरं जिमित बचय् याये फइ मखु,
जिपिं सल गयाः लडाइँ याः वने मखु।
जिमिसं हाकनं गुबलें थःगु ल्हातं दय्कागु
मूर्तियात ‘जिमि घःत’ धकाः धाये मखु,
छाय्धाःसा छिपाखें मांबौ मदुपिन्त कृपा दइ।”

इस्राएलया निंतिं न्हगु जीवनया बचं

4 “जिमि थः मनूत मखुगु लँय् वंगुलिइ जिं इमित क्षमा यानाबी,
जिं थःयत्थें इमित माया याये,
आवंलि गुबलें इपिंनापं तंम्वय् मखु।
5 जि इस्राएलया निंतिं सुतिलः थें जुये।
व लिली स्वां थें ह्वइ,
अले लेबनानया देवदार
सिमात थें वं हा काइ,
6 उकिया नकतिनि ह्वःगु मुख् थाहां वइ।
उकिया गौरव जैतूनया सिमा थें जुइ,
अले व लेबनानया देवदास्या सिमा थें बास्ना वइ।
7 जिमि मनूत हाकनं छकः जिगु किचलय् च्वनी।
इपिं अन्नमा थें लहलह जुया वइ,
इपिं दाखमा थें तःमा जुया वइ,
इमिगु नां लेबनानया दाखमघ थें बय्बय् जुइ।
8 अय् एफ्राइमया मनूत, मूर्तितनापं जिगु छुं हे ज्या मदु।
जिं छिमिगु प्रार्थनाया लिसः बी अले छिमिगु सुसाःकुसाः याये।
जि न्ह्याबलें वाउँसे च्वनीगु सल्लाया सिमा थें खः।
जि हे छिमिगु आशिषया मूल खः।”

9 सु बुद्धिमान खः? वं थुपिं खँत थुइकेमाः,
थुइकाकाये फुम्ह सु दु? वं थुपिं खँत सीकेमाः।
परमप्रभुया लँपु थिक जू,
धर्मीपिं मनूत व हे लँपुइ जुइ।
तर पापीपिं मनूत उकी लुफि हानाः क्वदइ।

योएलया सफू
म्हसीका

योएल अगमवक्ताया बारे कम खँ जक सीकेफुगु दु। वया जन्म व मृत्यु गुबलय् जुल धयागु खँ बांलाक सी मदु। अले योएलं थःगु भविष्यवाणी गुबलय् याःगु खः धयागु खँ नं झीसं मस्यू। वयागु बारे पुलांगु नियमय् गन नं च्वयातःगु खने मदु। बरू न्हगु नियमय् पन्हसं प्रेरित २ अध्यायलय् वयागु बारे धाःगु दु। योएलं यस्शलेमय् च्वंपिं मनूतय्त व यहूदाया मेमेगु थासय् च्वंपिं मनूतय्त परमप्रभुया सन्देश न्यंकेगु याःगु खः।

यहूदाय् क्वःबुइँचायागु तसकं ग्यानापुगु महामारी हमला याःगु खः। अथे जुया फुक्क देशय् तसकं ग्यानापुगु अनिकाल जुल। योएलया थ्व सफुलिइ थुपिं फुक्क खँया बारे च्वयातःगु दु। योएलं थुपिं घटनातय् परमप्रभुया वयेत्यंगु दिंया चिं खनी, थज्याःगु छगू ई गुबलय् वय्कलं थःगु व्यवस्थाया विरोधय् विद्रोह याःपिन्त सजाँय बियादी। परमप्रभुया थ्व दिं मेमेगु देशयापिन्त सजाँय बीगु ई खः अले इस्राएलया मनूतय्त उखुन्हु सुवाः बीगु ई खः धकाः गुलि गुलिसिनं विश्वास याइ। तर मेमेपिं अगमवक्तातय्सं थें योएलं उगु दिखुन्हु वय्कःया आज्ञा मानय् मयाइपिं मनूतय्त वय्कलं दण्ड बियादी धकाः इमित स्यनेकने यात। अय्नं परमप्रभुं पश्चाताप यानाः वय्कःयाथाय् लिहां वयेगु निति सःता च्वंग दु धकाः योएलं मनूतय्त धाःगु दु। अले परमप्रभुं मनूतय्त हाकनं न्हापायागु हे बांलाःगु अवस्थाय् थापं यानादी व वय्कःलं बाचा यानादीकथं इमित आशिष बियादी धकाः नं धाःगु दु।

थ्व सफूया तसकं दुयंगु ब्वः २:२८-३२ पद खः, परमप्रभु परमेश्वरं थः फुक्क मनूतय्त थःगु पवित्र आत्मा बीगु बचं बियादीगु दु धकाः योएलं धाल। अले थ्व खँ प्रेरित २:१७-२१ पदय, पेन्तिकोसया दिखुन्हु जूगु थुपिं खँतपाखें योएलया थ्व भविष्यवाणी सत्य खः धयागु दसि बिल धकाः पन्हसं धाल।

धलः पौ

क्वःबुइँचातय्गु विपत्ति १:१–२:१७
हाकनं थापं यायेगु बचं २:१८-२७
परमप्रभुया दिं २:२८–३:२१

योएल

क्वःबुइँचातय्सं देशयात भज्यंक स्यंकाब्यूगु

1 पतुएलया काय् योएलयाके वःगु परमप्रभुया वचन।

2 हे थकालिपिं मनूत, थ्व खँ न्यँ!
हे यहूदा देशय् च्वंपिं सकल मनूत, बांलाक ध्यान बियाः न्यँ!
छु छिमिगु इलय् अथवा छिमि तापाःबाज्यापिनिगु इलय्
गुबलें थथे जूगु दु ला?
3 छिमि काय् म्ह्याय्पिन्त थ्व खँ न्यंकि,
अले छिमि काय् म्ह्याय्पिन्सं इमि काय् म्ह्याय्पिन्त न्यंकेमाः
अले इमि काय् म्ह्याय्पिन्सं मेगु पुस्तायात न्यंकेमाः।

4 चाइपिं क्वःबुइँचातय्सं गुलि त्वःताथकूगु खः,
व पुचलय् वःपिं क्वःबुइँचातय्सं नयावन।
पुचलय् वःपिं क्वःबुइँचातय्सं गुलि त्वःताथकूगु खः,
व तिंन्हुइपिं क्वःबुइँचातय्सं नयाबिल।
तिन्हुइपिं क्वःबुइँचातय्सं गुलि त्वःताथकूगु खः,
व स्यंकीपिं क्वःबुइँचातय्सं नयाबिल।

5 अय् अय्लाःगुलुत दँ, तःसलं ख्व!
अय् दाखमघ त्वनीपिं न्हगु दाखमघया लागिं ह्वाँयह्वाँय् ख्व,
छाय्धाःसा आवंलि छिमिगु म्हुतुइ दाखमघ लाइ मखुत।

6 अल्याख मनूत दुगु छगू बल्लाःगु जाति
जिगु देशयात हमला याःगु दु।
वयागु वा मिजंम्ह सिंहया वाथें च्वं
अले वयागु धँवा मिसाम्ह सिंहयागु थें च्वं।✡
7 वं जिगु दाखमा न्हंका ब्यूगु दु,
अले जिगु यःमरिमा सखाप यानाब्यूगु दु।
वं उकियागु ख्वला प्वलाः नांगा यानाः वान्छवया बिल।
अले दाखमायागु कचायात तुइसे च्वंकाः त्वःताबिल।

8 थः ल्यासे जूबलय्याम्ह भाःतया निति
भांग्रा फिनाः ख्वइम्ह ब्याहा जुइत्यंम्ह मिसा थें ह्वाँय्ह्वाँय् ख्व।
9 परमप्रभुया देगलय् अन्नबलि व त्वँसाबलि छायेगु बन्द जूगु दु।
परमप्रभुया न्ह्यःने परमप्रभुया सेवक पुजाहारीत ह्वाँय्ह्वाँय् ख्वयाच्वन।
10 बुँयात उजाड यानाब्यूगु दु।
बँ सुख्खा जूगु दु,
अन्न नष्ट जूगु दु,
न्हगु दाखमघ मदये धुंकल,
चिकं नं मदये धुंकल।

11 अय् बुँज्या याइपिं, निराश जु।
अय् दाखमा पीपिं ह्वाँय्ह्वाँय् ख्व।
छव व तछवया लागिं ह्वाँय्ह्वाँय् ख्व,
छायधाःसा बुँयागु अन्न नष्ट जूगु दु।
12 दाखमा सुकूचिन,
यःमरिमा गन।
धालेमा, खजूरमा, स्याउमा,
क्यबयागु थुपिं फुकं मा सुकूचिना वन।
धात्थें हे मनूतय्गु लय्ता नं फुनावंगु दु।

पस्ताय् चायेत इनाप
13 हे पुजाहारीत, भांग्रा फिनाः नुगःपा दादां ख्व!
हे वेदीया न्ह्यःने सेवा याइपिं, ह्वाँय्ह्वाँय् ख्व!
हे जिमि परमेश्वरया न्ह्यःने सेवा याइपिं,
भांग्रा फिनाः चच्छि च्वँ,
छायधाःसा छिमि परमेश्वरया छेँय्
अन्नबलि व त्वँसाबलि छाये हयेगु दीधुंकल।
14 पवित्र अपसं घोषणा या,
पवित्र मुँज्या सःति।
परमप्रभु छिमि परमेश्वरयागु देगलय्
देशय् च्वंपिं सकल मनूत
अले थकालितय्त मुंकाः
परमप्रभुयात पुकारा या।

15 हाय! व दिं!
छायधाःसा परमप्रभुया दिं लिक्क दु।
व ला दक्व शक्ति दुम्हपाखें सर्वनाश थें हे वइ।✡

✡ **1:6** १:६ प्रका ९:८ ✡ **1:15** १:१५ यशै १३:६; इज ३०:२-३; सप १:१४—२:३

16 झीगु मिखां खंक हे नयेगु नसा नष्ट मजू ला?
अले आनन्द व लय्ता परमेश्वरयागु देगलय् बन्द याःगु मदु ला?
17 पुसा चाग्वारा क्वय् सेकुन,
धुकुति उजाड यानाबिल,
अले अन्नया धुकुति न्हनावन,
छाय्धाःसा अन्न सुकूगनावने धुंकल।
18 पशुत गथे यानाः ख्वयाच्वंगु दु।
सा द्रुहंतय्गु बथांत वाथा वाथा जुयाच्वंगु दु
छाय्धाःसा इमिगु निंतिं ज्वयेगु थाय् मदु।
फैच्वलय्या पुचः नं कष्टय् लानाच्वंगु दु।

19 हे परमप्रभु, जिं छिके ग्वाहालि फ्वने।
छाय्धाःसा मरुभूमिइ च्वंगु घाँय्ख्यः मिं नःगु दु,
अले मिंयागु जलां गुँइच्वंगु सिमा छवय्काब्यूगु दु।
20 गुँपशुतय्सं नं छिके ग्वाहालि फ्वनी,
छाय्धाःसा खुसि सुनावने धुंकल,
मिं पशुत ज्वयेगु थाय्यात भस्म याःगु दु।

2

सेनां थें क्वःबुइँचां हमला याःगु
1 सियोनय् तुरही पु!
जिगु पवित्र पर्वतय् ख्याच्वःया सः न्यंकि!
देशय् च्वंपिं सकल मनूत थरथर खायेमा,
छाय्धाःसा परमप्रभुया दिं वयाच्वंगु दु,
व लिक्क वयाच्वंगु दु।✡
2 खिउँसे व म्हाइपुसे च्वंगु दि,
सुपाँय् व यक्व हे खिउँसे च्वंगु दिं!
डाँडाय् सुथय्यागु निभाः लाःगु थें
छग्ः तःधंगु व बल्लाःगु सेना वइ।
अज्याःपिं गुबलें मवनी, हानं गुबलें वइ नं मखु।✡

3 इमिगु न्ह्याःने न्ह्याःने मिं भस्म यानायंकी।
अले इमिगु ल्यूल्यू मि दनदन च्याइ,
इमिगु न्ह्याःनेया बँ अदनया क्यब थें हे च्वं
अले इमिगु ल्युने मरुभूमि थें च्वं।
इपिंपाखें सुं नं बचय् जुइ फइ मखु।✡
4 इमिगु ख्वाः सलतय्गु थें च्वं।
इपिं सल गयाः लडाइँ याःवनीपिं मनूत थें हे ब्वाँय् वनी।✡
5 इपिं डाँडाया च्वकाय् ब्वाँय् जुइगु सः रथतय्गु सः थें
व भस्म याइगु मित्याःया सः थें च्वं,
इपिं लडाइँलय् वनेत्यंपिं इवःलाक
च्वंपिं बल्लाःपिं सिपाइँत थें च्वं।

6 इमित खनीबलय् जाति जातित ग्यानाः थुरथुर खाइ,
इमित खनाः सकसिगु ख्वाः वँचुसे च्वनावनी।

✡ **2:1** २:१ यर ४:५-६; इज ३३:३; १ कोर १५:५२; १ थेस ४:१६; प्रका ८:६—११:१९ ✡ **2:2** २:२ सप १:१४-१५ ✡ **2:3** २:३ इज ३६:३५ ✡ **2:4** २:४-५ प्रका ९:७-९

7 इमिसं वीर सिपाइँतय्सं थें हमला याःवइ।
अले सिपाइँतय्सं थें पःखाः गइ।
इपिं इवःलाक न्यासि वनी,
इमिसं इवः स्यंकी मखु।
8 इमिसं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित घ्वाइ मखु,
दक्वं थथःगु इवलय् न्यासि वनी।
अले थःगु इवः मस्यंकुसे हे
शत्रुतय्सं पनातःगु चिकाः दुहां वनी।
9 इमिसं शहरय् हमला याःवइ।
इपिं पःखाः च्वय् च्वय् ब्वाँय् वनी।
अले छेँया इयालय्
इपिं खुँत थें दुहां वनी।

10 इमिगु न्ह्याःने पृथ्वी क्वारा क्वारा सनी
अले आकाश थुरथुर खाइ।
सूर्य व तिमिला खिउँसे च्वनी,
अले नगुत नं थी मखु।✡
11 परमप्रभुं थः सेनातय् न्ह्याःने तसकं थ्वःगु सः न्यंकादी।
वय्कलं धाःथें याइपिं
वय्कःया सेना तसकं बल्लाः अले यक्व नं दु।
परमप्रभुया दिं तःधं व सिक्क हे ग्यानपुसे च्वं!
थ्व सुनां सह याये फइ?✡

पस्ताय् चायेत इनाप
12 परमप्रभुं धयादी, "आः नं छिपिं पूरा मन बियाः
अपसं च्वनाः, ख्वयाः व दुखं च्वनाः जिथाय् लिहां वा।"

13 नुगः मछिंकाः थःगु वसः मखु,
तर थःगु नुगः खुनाः
परमप्रभु थः परमेश्वरपाखे लिहां वा,
छाय्धाःसा वय्कः दया व माया क्यनादीम्ह,
तं क्यनेत हथाय् मचायादीम्ह,
अले सदां दयामाया यानादीम्ह,
अले थःगु सजाँय पनेत न्ह्याबलें तयार जुयादीम्ह खः।✡
14 सुनां स्यू- वय्कलं थःगु सजाँय पनादी ला?
अले सराःया पलेसा आशिष बियादी ला?
परमप्रभु छिमि परमेश्वरयात
छिमिसं छायेत माःगु अन्नबलि व त्वँसाबलि बियादी ला?✡

15 सियोनय् तुरही पु!
पवित्र अपसंया दिं घोषणा या,
पवित्र मुँज्या सःति!
16 मनूतय्त मुंकि,
मुँज्यायात अर्पण या,
थकालितय्त मुंकि,
चीधिकःपिं मस्त

✡ **2:10** २:१० प्रका ८:१२ ✡ **2:11** २:११ भज ७६:७; इज २२:१४; नह १:६; सप १:१४; मला ३:२; प्रका ६:१७ ✡ **2:13** २:१३ प्रस ३४:६; भज ५१:१७; यशै ५७:१५; योना ४:२ ✡ **2:14** २:१४ योए १:९,१३; योना १:६; ३:९

व दुः मछ्युनिपिं मस्तय्त नं मुंकि!
ब्याहा याइम्ह मिजं थःगु क्वथां
अले ब्याहा याइम्ह मिसा
थःगु दुनेया क्वथां पिहां वयेमाः।
17 परमप्रभुया न्ह्यःने सेवा याइपिं पुजाहारीत,
देगःया दलान व वेदीया दथुइ च्वनाः ख्वयेमा।✡
अले इमिसं थथे धकाः प्रार्थना यायेमा,
"हे परमप्रभु, थः मनूतय्त दया यानादिसँ।
छि थः मनूतय्त हेस्याके बियादी मते,
अले मेपिं जातितय्गुपाखें हेपय् याकादीमते।
'इमि परमेश्वर गन दु' धकाः
मेपिं जातितय्त छाय् धाय्के बीगु?"

हाकनं थापं यायेगु बचं

18 अले परमप्रभुं थःगु देशयात तसकं च्यूताः कयादी,
अले वय्कलं थः प्रजातय्त माया यानादी।
19 परमप्रभुं थः प्रजातय्त थथे धकाः लिसः बियादिल,
"स्व, जिं छिमित अन्न, न्ह्गु दाखमद्य व चिकं बी!
छिमित माक्व हे बी।
आवंलि मेपिं जातितय्गु न्ह्यःने
छिमित हेस्याके बी मखु।

20 "जिं उत्तरपाखें वःपिं सेनायात
छिमिगु न्ह्यःनें तापाक लिनाछ्वये,
अले वयात जिं मरुभूमिइ लिनाछ्वये।
न्ह्यःनेयापिं इवःयात पुर्बय् च्वंगु मृत सागरय्
अले ल्यूनेयापिं इवःयात पच्छिमपाखे च्वंगु भूमध्यसागरय् लिनाछ्वये।
अले इपिं अन सिनाः तसकं ध्वग्गिक नवइ।"

धात्थें हे परमप्रभुं तःतधंगु ज्या यानादिल।
21 अय् यहूदा देश, ग्याये मते!
लय्ताया च्वँ अले न्ह्यइपुकि!
छाय्धाःसा परमप्रभुं ततःधंगु ज्या यानादीगु दु।✡
22 अय् गुँपशुत, ग्याये मते!
छाय्धाःसा मरुभूमिइ च्वंगु ख्यः वाउँसे च्वंगु दु,
सिमाय् फल सयावःगु दु!
व यःमरिमाय् व दाखमाय् यक्व हे फल सःगु दु।
23 हे सियोनयापिं मनूत, लय्ता,
परमप्रभु थः परमेश्वरयाके लय् लय्ताता न्ह्यइपुइकाच्वँ!
छाय्धाःसा वय्कलं दकलय् न्हापां वइगु वा छिमित बियादीगु दु,
छाय्धाःसा वय्कः विश्वास याये बहःम्ह खः।
अले छिमिगु निति माक्व वा वय्कादी
न्हापागु वा व लिपायागु वा न्हापा थें हे वय्कादी।
24 अले अन्न तइगु थाय् अन्नं जाइ,
घःत न्ह्गु दाखमद्य व चिकनं बिलिबिलि जाइ।

✡ **2:17** २:१७ इज ८:१६; मत्ती २३:३५; भज ७९:१० ✡ **2:21** २:२१ १ शम् १२:२४; अय् ५:९; भज ७१:१९; १२६:२

25 “गुगु बालियात पुचलय् च्वनीपिं,
प्वाथं चुया जुइपिं, स्यंकीपिं व चाइपिं तःधंगु पुचयापिं
क्वःबुइँचात अर्थात
जिं छिमिगु दथुइ छ्वयाहयापिं जिगु तःधंगु सेनां नःगु खः,
जिं छिमित उपिं दँया पलेसा पुलाबी।
26 छिपिं प्वाः जायक नयाच्वने दइ।
अले छिमिगु लागिं अजू चायापुगु ज्या यानादीम्ह
परमप्रभु छिमि परमेश्वयागु नांया छिमिसं प्रशंसा याइ।
अले जिमि प्रजा गुबलें मछालपुइका च्वने माली मखु।
27 अले जि इस्राएलया दथुइ दु,
जि परमप्रभु छिमि परमेश्वर खः
अले जि बाहेक मेपिं सुं मदु धकाः छिमिसं सी।
जिमि प्रजा गुबलें मछालपुइका च्वने माली मखु।✡

परमप्रभुया दिं

28 “वया लिपा
जिं जिगु आत्मां फुक्क मनूतय्त जायकाबी।
अले छिमि काय् म्ह्यायपिन्सं अगमवाणी नवाइ।
छिमि बुरापिं मनूतय्सं म्हगस खनी।
अले छिमि ल्यायम्ह मनूतय्सं दर्शन खनी।
29 अले व दिंखुन्हु जिमि च्यः व जिमि भ्वातितय्के नं
जिं जिगु आत्मा प्वंकाबी।
30 अले आकाशय् व पृथ्वीइ
जिं अजू चायापुगु ज्या व चिं क्यने,
अन हि, मि व कुँत्याः खने दइ।
31 परमप्रभुयागु व तःधंगु व ग्यानपुसे च्वंगु दिं वये न्ह्यः
सूर्य खिउँसे च्वनावनी व तिमिला हि थें ह्याँउसे च्वनावनी।
32 अबलय् परमप्रभुयागु नां काइपिनिगु उद्धार जुइ।”✡

3

जाति जातितय्गु न्याय

1 परमप्रभुं धयादी, “उगु दिनय् व उबलय् हे
जिं यहूदा व यरूशलेमयापिं मनूतय्त हाकनं भिं यानाबी।
2 उबले जिं सकल जातितय्त छथाय् मुंकाः
यहोशापातया* बेंसीइ यंके।
अन हे जिं उपिं जातितय्त न्याय याये,
छाय्धाःसा इमिसं जिमि प्रजा, जिगु उत्तराधिकारी इस्राएलयात
जाति जातितय् दथुइ छ्यालब्याल यानाबिल,
अले जिगु देशयात ब्वथला बिल।
3 इमिसं जिमि प्रजाया निंतिं चिठ्ठा तल,
अले वेश्याया पलेसा छम्ह मिजंमचा बिल,
छम्ह मिसामचा मियाः दाखमद्य त्वन।
4 “हे टुरोस, सीदोन व पलिश्तीया फुक्क लागाय् च्वंपिं मनूत, जिनापं छिमिगु छु ज्या दु? छु छिमिसं जिं यानागु ज्यायागु
पलेसा जिके कायेत्यनागु खः ला? छिमिसं कायेत्यनागु खः धयागु जूसा, व जिं याकनं हे छिमिगु छेनय् प्वंकाबी।✡
5 छाय्धाःसा जिगु लुँ व वहः अले फुक्कं भिंगु सामान छिमिसं छिमिगु देगलय् यंकूगु दु।

✡ **2:27** २:२७ यशै ४:५-६ ✡ **2:32** २:३२ ओब १७; रोम १०:१३ * **3:2** ३:२ यहोशापात हिब्रू भाषाय् थुकिया अर्थ “परमप्रभुं न्याय यानादी।” ✡ **3:4** ३:४-८ यशै १४:२९-३१; २३:१-१८; यर ४७:१-७; इज २५:१५–२८:२६; आमो १:६-१०; सप २:४-७; जक ९:१-७; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४

6 छिमिसं यहूदाय् च्वंपिं मनूतयत व यस्शलेमय् च्वंपि मनूतयत इमिगु देशं तापाक्क छ्वयेत ग्रीकतय्गु ल्हातय् मियाछ्वःगु दु।
7 “अथे जुयाः न्यँ, छिमिसं इमित म्यूगु थासं जिं इमित लिकया हये, अले छिमिसं ब्यूगु पलेसा छिमिगु छेनय् हे प्वंकाबी।
8 छिमि काय् म्ह्यायपिन्त जिं यहूदाया मनूतय्गु ल्हातय् मियाबी। इमिसं थुमित तापाक च्वंपिं छगू जाति शबायापिं मनूतयत मियाबी,” परमप्रभुं धयादीगु दु।

9 जाति जातितय्गु दथुइ थथे धकाः घोषणा या,
लडाइँ यायेत तयार जु!
बहादुर सिपाइँतयत न्यंकि!
दक्व सिपाइँतयत मुंकि अले हमला या।
10 छिमिगु हलोया फालीतयत दायाः तरवार दय्कि
अले छिमिगु ईंचायात दायाः भाला दय्कि।
बम्लाःपिन्सं थथे धायेमा,
“जि बल्ला।”✡
11 हे प्यखेरं च्वंपि जातित, याकनं वा,
अले छिपिं सकलें छथाय् हे मुँ।

हे परमप्रभु, छिं थः शुरवीरतयत अन हयादिसँ।

12 “जातित सुरय् जुयाः
यहोशापातया बेंसीइ वयेमा,
छाय्धाःसा जिं अन हे
प्यखेरं च्वंपिं जातितय्गु न्याय यायेत फेतुये।
13 इँचा संकि, छाय्धाःसा छ्व लय्गु ई जुइ धुंकल।
वा, दाखयात न्हुत्तुन्हु,
छाय्धाःसा दाखतिसिगु थाय् जाये धुंकल,
दाखति तइगु गाः जायाः भय्भय् बिल।
इपिं तसकं मभिंना वने धुंकल।”✡

14 न्याय याइगु बेंसीइ
ग्वाः ग्वाः मनूत मुनाच्वंगु दु,
छाय्धाःसा न्याय याइगु बेंसीइ
परमप्रभुया दिं न्ह्याःने हे थ्यंकः वःगु दु।
15 सूर्य व तिमिला खिउँसे च्वनी,
अले नगु थी मखु।
16 परमप्रभु सियोनं तस्सलं हालादी।
वय्कःया सः यस्शलेमं वःगु नँ न्याःगु सः थें च्वं।
आकाश व पृथ्वी थुरथुर खाइ।
परमप्रभु धासाः थः प्रजाया निंतिं शरण कायेगु थाय्
व इस्राएलया मनूतय्गु निंतिं किल्ला जुयादी।✡

परमप्रभुया मनूतयत सुवाः

17 “अले पवित्र पर्वत सियोनय् च्वनीम्ह परमप्रभु
छिमि परमेश्वर जि हे खः धकाः छिमिसं सीका काइ।
अले यस्शलेम पवित्र जुइ,
विदेशीतय्सं हानं गुबलें थन हमला याःवइ मखु।✡

✡ **3:10** ३:१० यशै २:४; मीका ४:३ ✡ **3:13** ३:१३ प्रका १४:१४-१६,१९-२०; १९:१५ ✡ **3:16** ३:१६ यशै १३:१३; यर २५:३०; होशे ११:१०; आमो १:२
✡ **3:17** ३:१७ इज ३६:८-१२

18 “व दिंखुन्हु पहाडं तसकं साःगु दाखमघ ज्वया वइ।
अले डाँडाय् दुरु बाः वइ।
यहूदाया फुक्कं खुसिचाय् लः बा वइ।
परमप्रभुया देगलय् लःया मूल तज्यानाः लः पिहां वयाः
शित्तीमया बेँसीयात प्याकी।✡
19 तर यहूदाय् च्वंपि मनूतय्त अत्याचार याःगुलिं
व द्वंमदुपिनिगु हि बाः वय्कूगुलिं,
मिश्र देश उजाड जुइ
व एदोम छुं बुया मवइगु मरुभूमि जुयावनी।✡
20 यहूदा न्ह्याबलेंया निंतिं
व यरूशलेम पुस्ता पुस्ता तकं हे मनूतय्गु लागि च्वनेगु थाय् जुयाच्वनी।
21 जिं क्षमा मयानानीगु इमिगु हिया दोष,
जिं क्षमा यानाबी।”

परमप्रभु सियोनय् च्वनादी।

✡ **3:18** ३:१८ गन्ती २५:१; यहो २:१; ३:१; आमो ९:१३; मीका ६:५ ✡ **3:19** ३:१९ व्य १९:११-१३; २१:८-९; हितो ६:१७; यशै ५९:७

आमोसया सफू

म्हसीका

बाइबलया अगमवक्तात मध्ये आमोस दकलय् न्हापांम्ह खः, गुम्हय्सिगु बुखँ ताहाकः यानाः च्वयातःगु दु। आमोस यहूदा देशया छगू शहरय् च्वंम्ह खः, अय्नं परमेश्वरं वयात उत्तरी इस्राएल राज्यया जुजु व हाकिमतय्त परमप्रभुया ख्याच्वः धायेत छवल। थ्व ई.पू. ७५० लय् जूगु घटना खः। थ्व ई व देशया निंति तःधंगु उन्नतिया ई खः। तर आमोस अगमवक्तां अन तःमित जुयाच्वंगु खन, तःमितय्सं मगाःमचाःपिन्त अन्याय यानाः अले क्वत्यलाः थःगु प्वाः जायकाच्वंगु खन। इमिसं दुनुगलंनिसें धर्म व थितिकुति मानय् मयाः अले सुरक्षा स्वयेबलय् दु थें च्वं अय्नं अन धात्थेंया सुरक्षा मदु। तःधंगु साहस व जोश कयाः वं थ्व देशयापिं मनूतय्त सजाँय बियादीत्यंगु दु धकाः प्रचार यात। "न्याय खुसि थें न्ह्याना वनेमा" धकाः वं ततःसलं हालाः प्रचार यात। वं थथे नं धाइगु, "योसेफया म्वनाच्वंपिं मनूतय्त दया यानादी।" (५:१५)।

धलः पौ

इस्राएलया जःलाखःला राज्यतय्गु न्याय १:१—२:५
इस्राएलया न्याय २:६—६:१४
न्यागू दर्शन ७:१—९:१५

आमोस

1 तकोय् च्वंपिं फैजवाःत मध्ये छम्ह आमोसया वचन। वं इस्राएलय् भुखाय् ब्वःगु* निदँ न्ह्यः इस्राएलया बारे थ्व दर्शन खन। उबलय् उज्जियाह† यहूदाया जुजु व येहोआशया काय् यारोबाम‡ इस्राएलया जुजु खः।✡

2 वं धाल,

"परमप्रभु सियोन पर्वतं सिंह थें गर्जय् जुयादी,
अले वय्कः यरूशलेमं थ्वय्क हालादी।
फैजवाःतय्गु घाँय्ख्यः
व कर्मेल डाँडाया च्वकाय् दुगु घाँय् गनावनी।"✡

इस्राएलया जःलाखःला देशतय्गु न्याय

अरामया न्याय

3 परमप्रभुं थथे धयादीगु दु,

"दमस्कसया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते हे मखु।
छाय्धाःसा नँयागु वा दुगु ज्याभलं अन्न दाथें हे
इमिसं गिलादया मनूतय्त तसकं बांमलाःगु व्यवहार यात।✡
4 जिं जुजु हजाएलया दरबारय् मि तयाः छवय्काबी,
अले उकिं बेन-हददया किल्लात भज्यंक नाश याइ।
5 जिं दमस्कसया मू ध्वाखात तछ्यानाबी,
जिं आवनया ब्यासिइ च्वंपिन्त
व बेथ-अदनया शासकयात भज्यंक नाश यानाबी।
अरामया मनूतय्त ज्वनाः कीर देशय् यंकी,"

परमप्रभुं धयादी।

पलिश्तीया न्याय

6 परमप्रभुं थथे धयादी –

"गाजाय् च्वंपिं मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु!
इमिसं फुक्क खलःयात ज्वनायंकाः

---

* **1:1** १:१ भुखाय् ब्वःगु थ्व ७५० ई.पू. पाखे जुगु खः। अले जक १४:५ पदय् धयातःगु भुखाय् ब्वःगु थ्व हे जुइफु। † **1:1** १:१ ई.पू. ७९२–७४० लय् उज्जियाह यहूदाया जुजु खः। ‡ **1:1** १:१ ई.पू. ७९३–७५३ लय् यारोबाम इस्राएलया जुजु खः। ✡ **1:1** १:१ २ राज १५:१–७; २ इति २६:१–२३; २ राज १४:२३–२९
✡ **1:2** १:२ योए ३:१६ ✡ **1:3** १:३–५ यशै १७:१–३; यर ४९:२३–२७; जक ९:१

एदोमया ल्हातय् मियाबिल।✡
7 जिं गाजाया पखालय् मि तयाः छ्वय्काबी,
उकिं वया फुक्क किल्लात भज्यंक नाश याइ।
8 अश्दोदया जुजुयात व अश्कलोनया शासकयात
भज्यंक नाश यानाछ्वये।
जिं एक्रोनया विरोधय् जिगु ल्हाः ल्ह्ने,
अले ल्यंदुपिं फुक्क पलिश्तीत सी,”

परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

टुरोसया न्याय

9 परमप्रभुं थथे धयादी –
“टुरोसया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु!
इमिसं फुक्क खलःयात एदोमयात मियाः इस्राएल्लीलिसें,
दाजुकिजा थें जुइगु सन्धियात त्वाथुल,✡
10 जिं टुरोसया पखालय् मि तयाः छ्वय्काबी,
उकिं वया किल्लात भज्यंक नाश याइ।”

एदोमया न्याय

11 परमप्रभुं थथे धयादी,
“एदोमया मनूतय्सं तःक्व हे पाप यात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु!
इमिसं थः दाजुS, इस्राएल्लीतय्त भतिचा नं दया माया मयासें
तरवार ज्वनाः लिनाछ्वल,
इमिगु तच्वःगु तंया कारणं याना,
इमित झन अप्वः तं पिहां वल।✡
12 जिं तेमान शहरय् मि तयाः छ्वय्काबी,
उकिं बोज्राया किल्लात भज्यंक नाश याइ।”

अम्मोनया न्याय

13 परमप्रभुं थथे धयादी –
“अम्मोनया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु!
इमिसं थःगु सिमाना अप्वः दय्केत गिलादया
प्वाथय् दुपिं मिसातय्गु प्वाः तरवारं फायाबिल,✡
14 जिं रब्बाया पखालय् मि तयाः छ्वय्काबी,
उकिं वया किल्लात भज्यंक नाश याइ।
व लडाइँया दिनय् तसकं हल्ला जुइ,
अले तसकं तःच्वगु वाफय् वःगु दिनय् थें लडाइँ जुइ।
15 इमि जुजु व
भारदारतय्त ज्वना यंकी,”

परमप्रभुं धयादी।

2

मोआबया न्याय

1 परमप्रभुं थथे धयादी –

✡ **1:6** १:६-८ यशै १४:२९-३१; यर ४७:१-७ ✡ **1:9** १:९-१० यशै २३:१-१८; इज २६:१—२८:१९; योए ३:४-८; जक ९:१-४; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४
S **1:11** १:११थः दाजुकिजा इस्राएलीत याकूबया सन्तान खः, गुम्ह एदोमीतय् पुर्खा एसावया दाजुकिजापिं खः। ✡ **1:11** १:११-१२ यशै ३४:५-१७; ६३:१-६; यर ४९:७-२२; इज २५:१२-१४; ३५:१-१५; ओब १-१४; मला १:२-५ ✡ **1:13** १:१३-१५ यर ४९:१-६; इज २१:२८-३२; २५:१-७; सप २:८-११

“मोआबया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु!
इमिसं एदोमया जुजुतय्गु क्वँय्त
च्याकाः चूं चूं याःगुलि,✡
2 जिं मोआबय् मि तयाबी,
अले उकिं किर्योतया किल्लात भज्यंक नाश याइ।
लडाइँया हो हल्ला,
तःच्वगु लडाइँया सः व तुरहीया सःया दथुइ मोआबया मनूत नाश जुइ।
3 जिं इमि शासक व
इमि दक्व भारदारतय्त भज्यंक नाश याये,”

परमप्रभुं धयादी।

यहूदाया न्याय

4 परमप्रभुं थथे धयादी –
“यहूदाया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात,
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु।
इमिसं परमप्रभुया व्यवस्थायात हेला यात,
वय्कःया विधित पालन मयात।
इमि पुर्खात ल्यूवंपिं घःतय्सं
इमित मखुगु लँय् यंकल।
5 अथे जुयाः जिं यहूदाय् मि तयाबी,
उकिं यरूशलेमया किल्लात भज्यंक नाश याइ।”

इस्राएलया न्याय

6 परमप्रभुं थथे धयादी –
“इस्राएलया मनूतय्सं तःक्व हे पापयात
जिं इमित सजाँय मब्यूसे त्वःते मखु,
इमिसं धर्मीतय्त वहःया लागि
व चीमिपिन्त छज्वः चप्पलया लागि मिया छवइ।
7 इमिसं चीमितय्गु छेनय्
बँय् च्वंगु धू थें न्ह्तुमतु न्हुइ,
क्वत्यका च्वनेमाःपिन्त न्याय याइ मखु।
अबु व काय् छम्ह हे मिसायाथाय् वनाः
जिगु पवित्र नांयात क्वह्यंकी।
8 इपिं सकलें वेदीया न्ह्याःने
बर तयातःगु वसतय् ग्वारातुली।
बं पूगु ध्यबां न्यागु दाखमघ
थः घःतय् देगलय् त्वनी।

9 “जिं थःम्हं हे इमिगु न्ह्याःने एमोरीतय्त भज्यंक नाश यानाबिया,
इपिं खयः सिमा ति तःजाः अले स्वसिमा थें बल्लाः जूसां नं,
जिं इमिगु च्वय्च्वंगु फल
व इमिगु क्वय् च्वंगु हा नाश यानाबिया।✡
10 एमोरीतय्गु देश बीत
जिं छिमित मिश्र देशं लिगना हया,
पिइदँ तक मरुभूमिइ न्ह्यल्वाः जुयाः यंकाः।

✡ **2:1** २:१-३ यशै १५:१–१६:१४; २५:१०-१२; यर ४८:१-४७; इज २५:८-११; सप २:८-११ ✡ **2:9** २:९ व्य ३:८-११

11 “जिं छिमि काय्पिंपाखें अगमवक्तात ल्यया
अले छिमि ल्याय्म्हपिंपाखें नाजिरीत* ल्यया।
अय् इस्राएल्लया मनूत,
छु थ्व खँ खःगु खँ मखु ला?”

परमप्रभुं धयादी।

12 “तर छिमिसं नाजिरीतय्त दाखमघ त्वंकल,
अले अगमवक्तातय्त अगमवाणी ल्हाये मते धकाः आज्ञा बिल।

13 “स्व, आः ला जिं छिमित अन्नं जाःगु
गाडां क्यलायंक्गु थें क्यले।
14 तसकं ब्वाँय् वनेफुम्ह नं उम्के जुइ फइ मखु,
अले बल दुम्हय्सिनं नं थःगु बल छ्यले फइ मखु,
लडाइँलय् वनीम्हय्सिनं नं थःत बचय् याये फइ मखु।
15 धनुष वाण चले याइम्ह नं थःगु थासय् दनाच्वने फइ मखु,
फुर्ति पिकयाः ब्वाँय् वनीम्हं नं थःत बचय् याये फइ मखु,
न त सल गया वनीम्हं थःगु प्राण बचय् याये फइ।
16 दक्व शक्ति दुम्ह सिपाइँ नं
थःगु हतियार त्वःताः ज्यान बचय् यायेत बिस्युं वनी,”

परमप्रभुं धयादी।

3

इस्राएलया विरोधय् साक्षीत सःतूगु

1 अय् इस्राएलयापिं मनूत, परमप्रभुं छिमिगु विरोधय् अर्थात मिश्र देशं जिं हयापिं फुक्क खलःया विरोधय् धयादीगु थ्व वचन न्यँ –
2 “पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क परिवारतय्गु दथुइ
जिं छिमित जक ल्ययागु दु।
अथे जुयाः छिमिगु दक्व पाप
व अधर्मया निंतिं जिं छिमित सजाँय बी।”

अगमवक्तायाज्या

3 छु निम्ह मनू खँ मिलय् मजुइकं
निम्हं नापनापं जुइ ला?
4 शिकार मदय्कं झालय् सिंह हाली ला?
छुं हे मदय्कं व थःगु गुफाय् घ्वारघ्वार याइ ला?
5 बँय् जाः मतय्कं झंग जालय् क्यनी ला?
जालय् हे मक्यंक जाः बँय्थासं च्वय् तिकन्हइ ला?
6 गुगुं शहरय् लडाइँया तुरही पुइबलय्
मनूत मग्याइ ला?
परमप्रभुं मछ्वतले
छु गुगुं शहरय् विपत्ति वइ ला?

7 धात्थें हे परमप्रभु परमेश्वरं
थः दास अगमवक्तातय्त
थःगु योजना मक्यंसे छुं नं यानादी मखु।

8 सिंह गर्जय् जुइबलय्
सु मग्याइ?

---

* **2:11** २:११नाजिरी दाखमघ वा अय्ला त्वने मखु वा सँ चाये मखु धकाः भाकल याना परमेश्वरपाखे थःगु भक्ति क्यनीपिं इस्राएलीत, स्वयादिसँ, गन्ती ६:१-८

परमेश्वरं न्ववानादीबलय्
सुनां अगमवाणी न्वमवासे च्वने फइ?

सामरिया नाश जूगु

9 अश्दोदया किल्लात व मिश्र देशया किल्लाय् च्वनीपिं
मनूतय्त थ्व घोषणा या,
"सामरियाया पहाड पहाडय् छिपिं मूंवा।
अन दुने जूगु तःधंगु हो हल्ला
व अन च्वंपिं मनूतय् दथुइ क्वत्यलेगु ज्या जुयाच्वंगु स्व।"

10 परमप्रभुं धयादी, "खःगु गय् यानाः यायेगु धकाः इमिसं मस्यु,
इमिसं लुतय् याःगु व खुयाहःगु सामान
थःपिनिगु किल्लाय् दुने मुंकी।"
11 अथे जुयाः परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी,
"छम्ह शत्रुं देशयात घेरय् याइ,
वं छंगु सुरक्षाया किल्लात नाश याइ,
च्वनेगु थाय्यात लुतय् याइ।"
12 परमप्रभुं थथे धयादी,
"गथे फैजवालं सिंहयागु म्हुतुं तुतियागु निपु क्वँय्
वा छकुचा न्हाय्पं जक छुटे याइ,
अथे हे उपिं इस्राएलीत मध्ये कम मनूतय्गु जक उद्धार जुइ,
अले इमिके लासा वा खाताया कुचा स्वयाः मेगु छुं हे ल्यं दइ मखु।"
13 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, "आः थ्व खँ न्यँ, याकूबया घरानायागु विरोधय् साक्षी ब्यु।
14 "जिं इस्राएलीतय्त इमिसं याःगु पापया सजाँय बीगु दिनय्
इमिसं याःगु पापया निंतिं सजाँय बी,
जिं बेथेलया वेदीतय्त भज्यंक नाश याये,
अले वेदीया नेकूत* त्वधुलाः बँय् कुतुंवइ।✡
15 जिं चिकुलाबलय् च्वनीगु छेँ
व तान्वःबलय् च्वनीगु छेँ निगू नं भज्यंक नाश यानाबी,
किसिया वां छाय्पिया तःगु छेँ नाश जुइ,
ततःखाःगु छेँ स्यंकी तिनि।"

परमप्रभुं धयादी,

4

इस्राएलया मनूत परमेश्वरपाखे लिहां मवःगु

1 अय् सामरिया डाँडाय् च्वनीपिं बाशानया ल्हंपिं सात,
छिपिं मिसात, गुपिन्सं चीमिपिन्त क्वत्यलाच्वन अले मगाःमचाःपिन्त दुःख बियाच्वन।
अले थः भाःतयात धयाच्वन, "जिमित त्वनेत छुं हयाबियादिसँ।"
2 परमप्रभु परमेश्वरं थःगु पवित्रतां थ्व पाफयादीगु दु,
"स्व, व दिं धात्थें वइ
गबले इमिसं छिमित न्यायात बल्छीं सालाकाः थें
अंकुसें सालायंकी।
3 छिपिं दक्वसित पःखाःया ह्वतं यनी,
अले छिमित हर्मोनपाखे वांछ्वइ,"

---

* **3:14** ३:१४ वेदीया नेकूत१ राज १:५०; २:२८ पदय् छिकपिन्सं खंकेफु, मनूतय्सं विश्वास याइ कि गुबलय् छम्ह मन् मेम्ह मन् खनाः बिस्यूं वनी, वं वेदीया नेकूयात ज्वनेफु। अनंलि व सुरक्षित जुइ अले मेम्ह मनुखं मुद्दाया फैसला यायेत न्यायाधीश मवतले वयात स्यायेगु अनुमति बी मखु। ✡ **3:14** ३:१४ २ राज २३:१५

परमप्रभुं धयादी।

इस्राएलीतय्सं सय्के फइ मखु

4 "बेथेलय् वनाः पाप या।
गिलगालय् वनाः झन अप्वः पाप या।
सुथ पतिकं छिमिगु भेटी हति,
अले स्वन्हु स्वन्हु दुखुन्हु थथःगु झिब्वय् छब्व हति।*
5 सोडा तःगु मरि† सुभाय्या बलि छा,
थःयसें बलिया निंतिं धक्कु त्वःताः न्यासि हुँ,
उकिया निंतिं घमण्ड या,
छाय्धाःसा अथे यायेगु छिमित यः,"

परमप्रभु परमेश्वरं धयादी।

6 "जिं दक्व शहरय् छिमित घांलाका बिया,
अले छिपिं च्वनीगु फुक्क थासय् मरि कम यानाबिया,
अथे जूसां छिपिं जिथाय् फहिला मवः,"

परमप्रभुं धयादी।

7 "अन्न मुनीगु स्वला न्ह्यः हे जिं छिमिथाय्
वा वयेगु दीकाबिया।
जिं छगू शहरय् वा वय्काबिया,
मेगु शहरय् वा मवय्का।
छगू बुँइ वा वल
अले मेगु बुँ वा मवयाः गना वन।
8 मनूत शहर शहर जुयाः लःया निंतिं धेधे चुइक जुयाजुल,
तर त्वनेत माक्व मदु,
अथे जूसां छिपिं जिथाय् फहिला मवः,"

परमप्रभुं धयादी।

9 "जिं तःकः मछि छिमिगु क्यब व दाखक्यबय् ल्वय्
व फ्वसा वय्काः सखाप याना।
छिमिगु यःमरि व जैतूनया सिमायात क्वःबुइँचातय्सं सखाप याका,
अथे जूसां छिपिं जिथाय् फहिला मवः,"

परमप्रभुं धयादी।

10 "जिं छिमिगु दथुइ मिश्र देशय् थें
महामारी छ्वयाहया।
जिं छिमि ल्यायम्हपिं मनूतय्त छिमिसं लाका काःपिं
सलतनापं लडाइँलय् स्याना,
छिमि सीपिं मनूतय्गु सीम्ह तसकं नवयाच्वंगु दु,
अथे जूसां छिपिं जिथाय् फहिला मवः,"

परमप्रभुं धयादी।

11 "जिं छिपिं मध्ये गुलिसित सदोम
व गमोराया थें नाश याना।
छिपिं च्यानाच्वंगु मिं लिकागु ह्यंग्वाः थें जुल,

---

* **4:4** ४:४ मनूतय्सं थ्व बलि दँय् छक्वः हयेमा धकाः भाःपी न्हियान्हिथं मखु, स्वयादिसँ, १ शमू १:२१। अले परमप्रभुयाथाय् झिब्वय् छब्वः इमिसं स्वदँय् छक्वः हयेमा धकाः भाःपी, स्वन्हु पतिकं मखु, स्वयादिसँ, व्य १४:२८ † **4:5** ४:५ इस्राएलया व्यवस्थां मनूतय्त सुभाय्या बलिनापं सोडा दुगु मरि वेदीइ छ्वय्के बी मखु, स्वयादिसँ, लेवी २:११; ७:१२-१३

अथे जूसां छिपिं जिथाय् फहिला मवः,”✡

परमप्रभुं धयादी।

12 “अथे जुयाः अय् इस्राएल्यापिं मनूत,
जिं छिमित सजाँय बी, जिं अथे याः हे याये।
अय् इस्राएल्यापिं मनूत जिं अथे याये त्यनागुलिं छिपिं परमेश्वरया न्ह्यःने वयेत तयार जु।”

13 पर्वतत दय्कादीम्ह
व फय्यात सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वर हे खः।
वय्कलं मनूतय्त थःगु बिचाः सीकेबी।
वय्कलं न्हियात चा यानादी,
अले पृथ्वीया ततःजाःगु थासय् न्यासि झायादी।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर वय्कःया हे नां खः।

5

पस्ताय् चायेत इनाप

1 अय् इस्राएलया घराना, जिं हालागु विलापया म्ये न्यँ–
2 “कन्या इस्राएल हाकनं गुबलें
दने मफय्क क्वःदःगु दु,
वयात थःगु देशय् हे त्वःताथकल,
वयात थनीम्ह सुं हे मदु।”
3 परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“इस्राएलया छगू शहरं द्वःछिम्ह सिपाइँ लडाइँलय् वनी,
उपिं मध्ये सछिम्ह जक ल्यं दइ।
मेगु शहरं सछिम्ह सिपाइँ लडाइँलय् वनी,
उपिं मध्ये झिम्ह जक बचय् जुइ।”
4 परमप्रभुं इस्राएलया घरानायात थथे धयादी –
“जितः माला स्व, अले बचय् जुइ।
5 बेथेलयात माले मते,
गिलगालय् वने मते,
बेर्शेबाय् वनाः पुजा याये मते,
गिलगालया मनूतय्त धात्थें हे ज्वनायनी,
बेथेल धाःसा मदयावनी।”
6 परमप्रभुयात माला स्व, अले बचय् जुइ,
मखुसा वय्कः योसेफया कुलपिंके मि थें जुयावनी,
अले उकिं इमित भस्म याइ,
बेथेलय् व मि स्याइम्ह सुं नं दइ मखु।

7 छिमिसं न्याययात स्यंकीगु अले थुकियात खाइकाबीगु,
छिमिसं धार्मिकतायात धुलय् वान्छवया बीगु।

8 किरकिटी व मृगशिरा नगु पुचःयात सृष्टि यानादीम्ह,
तसकं खिउँगुयात सुथसिया जलय् हीकादीम्ह,
न्हियात खिउँकाः चा यानादीम्ह,
गुम्हय्सिनं समुद्रया लःयात सःतादी
अले उकियात बँय् प्वंकादी

✡ **4:11** ४:११ उत १९:२४

वय्क:या नां हे परमप्रभु खः।✡
9 वय्कलं थत्थें बल्लाःपिन्त नाश यानादी,
अले किल्ला दुगु शहर नं नाश यानादी।

10 इमान्दारपिं न्यायधीसतय्त छिमिसं तच्वकं मयय्कूगु दु,
अले खःगु सत्य खँ ल्हाइपिन्त नं क्वह्यंकूगु दु।

11 छिमिसं मगाःमचाःपिन्त क्वत्यला च्वन,
इमिगु अन्न लुतय् यानाच्वन।
अथे जुयाः ल्वहंया ततःखाःगु छैं
छिमिसं दय्कूसां छिपिं उकी च्वने दइ मखु।
छिमिसं लहलह वइगु दाखमा प्यूसां
छिमिसं उकियागु दाखमघ त्वने खनी मखु।
12 छाय्धाःसा छिमिगु द्वंबिद्वं गुलि यक्व दु
अले छिमिगु पाप गुलि तःधं धकाः जिं स्यू।

छिमिसं धर्मीपिन्त दुःख बी अले घुस काइ,
अदालतय् गरीबतय्गु न्याय स्यंकूगु दु।
13 अथे जुयाः बुद्धि दुम्ह मनू थज्याःगु इलय् सुम्क च्वनी,
छाय्धाःसा ई तसकं मभिं।

14 छु याःसा भिं जुइ वया, मभिंपाखें तापाक च्वँ,
गुकिं यानाः छिपिं म्वानाच्वनी।
अले जक छिमिसं धाःथें दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर छिपिंनापं च्वनादी।
15 मभिंगु फुक्क त्वःताछव, छु छु भिंगु खः व हे जक यय्की।
अदालतय् न्याय ल्यंकाः तयाति,
सके दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं
योसेफया ल्यंदनिपिं मनूतय्त दया यानादी ला।
16 अथे जुयाः प्रभु, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थथे धयादी –
“दक्व शहरया लँय् लँय् नुगः चेचेतुंक ख्वइगु व बिलाप जुइ,
दक्व चुक चुकय् इमिसं हाय हाय याइ।
बुँज्यायाइपिन्त बिलाप यायेत
व मलामीतय्त दुखं च्वनेत सःती।
17 दक्व दाखक्यबय् नुगः चेचेतुंक ख्वइगु जुइ,
छाय्धाःसा जि छिमिगु दथुं जुयावने,”
परमप्रभुं धयादी।

परमप्रभुया दिं

18 धिक्कार दु छिमित,
गुपिन्सं परमप्रभुया दियात पियाच्वनी।
उगु दिनय् छिमित छु फाइदा दइ?
व दिं ला खिउँसे च्वनी, तुइसे च्वनी मखु।
19 सिंहपाखें बिस्युं वनाः
सुं मनूया भाल्यात नापलाःगु थें
वा छैं दुहां वनाः अंगलय् ल्हाः तःबलय्

✡ **5:8** ५:८ अय् ९:९; ३८:३१

सर्प वयात न्या थें व दिं जुइ।
20 खः धात्थें हे परमप्रभुया दिं तुइसे मखु, खिउँसे च्वनी।
व भचा नं निभाः मत्वःगु तसकं खिउँगु दिं जुइ।

21 “छिमिगु धर्मयागु नखःचखः खनाः जि घच्चाः,
जिं छिमिगु मुँज्यात सह याये हे मफु।✡
22 छिमिसं जिगु निंतिं होमबलि
व अन्नबलि छाःसां जिं व नालाकाये मखु।
छिमिसं छाःगु दकलय् बांलाःगु
मेलबलियात नं जिं वास्ता याये मखु।
23 छिमिगु भजन म्येया ग्यानापुगु सः जिपाखें तापाक ति।
छिमिगु वीणाया सः जितः न्यने मयः।
24 तर न्याय धाःसा खुसि थें
अले धार्मिकता गुब्सं मसुइगु खुसि थें न्ह्याना च्वनेमा।

25 “अय् इस्राएलया घराना, छु मरुभूमिं हयाबलय्
छिमिसं पिइदँ तक जितः बलि व भेटी छाया ला?✡
26 मखु, छिमिसं ला थःगु हे निंतिं
दय्कातःगु छिमिगु मूर्तित,
छिमि राज घः सिक्कूत व नगु-घः कीयूनयात क्वबिया जुल।
27 अथे जुयाः दमस्कसं नं उखे तापाक जिं छिमित ज्वंकाछ्वये,”
परमप्रभुं धयादी, गुम्हय्सिगु नां दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वर खः।

6

सियोनयापिन्त व सामरियायापिन्त धिक्कार

1 सियोनय् मोजमज्जा यानाः आरामं च्वनाच्वंपिन्त
व सामरियाया डाँडाय् थःत सुरक्षित तायकीपिन्त धिक्कार।
छिपिं न्हापांगु जातिया नांजाःपिं मनूत खः,
ग्वाहालि फ्वनेत छिमिथाय् इस्राएलया मनूत वयाच्वनी।
2 कल्नेह शहरय् वनाः स्व।
अनं तःधंगु शहर हमातय् हुँ।
अले अनं पलिश्तीतय्गु गात शहरय् हुँ।
छु उपिं राज्यत स्वयाः छिपिं भिपिं खः ला?
छु इमिगु इलाका छिमिगु स्वयाः तःधं ला?
3 छिमिसं वयाच्वंगु विपत्तियात चीकाछ्वइ,
तर आतंकया ईंयात न्ह्याःने हइ।
4 छिपिं किसिया दं तयाः दय्कातःगु खाताय् घेनी,
थथःगु लासाय् आरामं त्यांग्रापुला च्वनी।
अले बांलाःपिं फैत
व ल्हंपिं द्रुहंचातय्गु ला नइ।
5 छिमिसं दाऊदं थें वीणा थाइ,
बाजनय् थत्थें लय् पिकाइ।
6 छिमिसं ततःग्वःगु ख्वलाय् दाखमघ त्वनी,
तसकं नस्वाःगु चिकं बुली।
तर योसेफया सन्तानत नाश जूगुली भचा नं दुःखी मजू।
7 अथे जुयाः ज्वंकावनीपिं दकलय् न्हापालाक छिपिं हे जुइ,

✡ **5:21** ५:२१-२२ यशै १:११-१४ ✡ **5:25** ५:२५-२७ प्रे ७:४२-४३

आकाझाकां छिमिगु भ्वय् व मोजमज्जा क्वचाइ।

इस्राएलीतय्गु घमण्डयात परमप्रभुं मयय्कूगु

8 परमप्रभु परमेश्वरं थःगु हे नामं पाफयादीगु दु। दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं घोषणा यानादी –
“जिं याकूबया घमण्डयात यय्के मखु,
अले वया किल्लातय्त तच्वकं मयय्के।
जिं थुकी दुगु दक्वनापं
थ्व शहरयात शत्रुतय्गु ल्हातिइ लःल्हानाबी।”
9 छखा छेँ झिम्ह मनू ल्यं दुसा, इपि नं सी।
10 सीम्ह मनूया सीम्हयात थुनेत जिम्मा कयातःम्ह थःलाःम्ह मनुखं सीम्हयात छेँनं पिकायेमा। उम्ह थःलाःम्ह मनुखं छेँय् ल्यंदनिपिं मनूतय्त थथे न्यनेमा, “छनापं सुं दनि ला?” वं दुनेनं लिसः बी, “मदु”, अले वं धाइ, “सुम्क च्वँ, झीसं परमप्रभुया नां हे काये मज्यू।”
11 परमप्रभुं आज्ञा बियादीगु दु,
वय्कलं ततःखाःगु छेँ कुचा कुचा यानादी
अले चिचिखाःगु छेँ धू यानादी।

12 छु सलत पाल्गु ल्वहँतय् ब्वाँय् वनी ला?
छु सुं मनुखं अन द्वहंयात साय्काः बुँ पाली ला?
तर छिमिसं न्याययात बिख
व धार्मिकताया फलयात खाइका ब्यूगु दु।
13 छिमिसं लो-देबार शहरयात त्याकाः काःगुलि घमण्डयात,
अले फुँइ यानाः धाल, “जिमिसं कार्नेम शहरयात थःगु हे बलं त्याकाकया।”

14 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, “अय् इस्राएलया घराना,
जिं छिमिगु विरोधय् छगू जातियात थने,
व जातिं छिमित लेबो हमातंनिसें कयाः
अराबाया बेसी तक हे तसकं दुःखकष्ट बी।”

7

क्वःबुइँचाया दर्शन

1 परमप्रभु परमेश्वरं जितः छगू दर्शन क्यनादिल – जुजुया ब्वयागु बाली लये धुंकाः अले न्हगु बाली सयावये धुंकाः वय्कलं छबथां क्वःबुइँचात सृष्टि यानादीगु जिं खना।
2 इमिसं बुँइ च्वंगु बालीनाली नये धुंकाः जिं धया, “हे परमप्रभु परमेश्वर, क्षमा यानादिसँ। याकूब गथे यानाः म्वाये फइ? व तसकं हे चीधिकः तिनि।”
3 थ्व खँय् परमप्रभु इपिंलिसें नरम जुयादिल।
“थथे जुइ मखु,” परमप्रभुं धयादिल।

मियागु दर्शन

4 परमप्रभु परमेश्वरं जितः थ्व क्यनादिल, मिं न्याय यायेत परमप्रभु परमेश्वरं क्वछिनादिल। व मिं ततःजाःगु समुन्द्रयात गंकाः जमिनयात नं भस्म यानाबिल।
5 उबले जिं तसलं धया, “हे परमप्रभु परमेश्वर, बिन्ति दु, पनादिसँ। याकूब गथे यानाः म्वाये फइ? व तसकं हे चीधिकः तिनि।”
6 थ्व खँय् परमप्रभु इपिंलिसें नरम जुयादिल।
“थथे नं जुइ मखु,” परमप्रभु परमेश्वरं धयादिल।

साहुलया दर्शन

7 वय्कलं जितः थ्व नं क्यनादिल, का दुगु गँचा तयाः दय्कातःगु अंगः लिकसं थःगु ल्हातय् का दुगु गँचा ज्वनाः प्रभु दनाच्वंगु जिं खना।
8 परमप्रभुं जितः धयादिल, “आमोस, छं छु खनाच्वना?”

जिं लिसः बिया, "छग् का दुगु गँचा।"

अले परमप्रभुं धयादिल, "स्व, जिं थः मन् इस्राएलीतय्गु दथुइ छग् का दुगु गँचा तयाबी। आः जिं इमित बाकि तये मखुत।
9 "इसहाकया ततःजाःगु पुजा याइगु थाय् भज्यंक नाश जुइ,
अले इस्राएलया पवित्रथाय् भज्यंक स्यनी।
जिं तरवार ज्वनाः यारोबामया घरानायात हमला याये।"

आमोस व अमस्याह

10 अले बेथेलया पुजाहारी अमस्याहं इस्राएलया जुजु यारोबामयाथाय् थथे धाय्के छ्वल, "इस्राएलया मनूतय्गु दथुइ आमोसं छिगु विरोधय् जाः ग्वयाच्वंगु दु। थ्व देशं वयागु दक्व खँ सह याये फइ मखु,
11 छाय्धाःसा आमोसं थथे धयाच्वंगु दु,
" 'यारोबामयात तरवारं स्याइ,
अले इस्राएलयात धात्थें हे
थःगु देशं तापाक ज्वनायंकीतिनि।' "
12 अले अमस्याहं आमोसयात धाल, "अय् अगमवक्ता, थनं वनाछ्व यहूदाय् हुँ, अन नयेगु नसा कायेगु या, अले अगमवाणी धा।
13 बेथेलय् हाकनं गुबलें अगमवाणी धाये मते, छाय्धाःसा थ्व ला जुजुया पुजा याइगु थाय् व राज्य याइगु देगः खः।"
14 आमोसं अमस्याहयात थ्व लिसः बिल, "जि ला ज्यालाया निति अगमवाणी धाइम्ह अगमवक्ता मखु, अगमवक्ताया पुचःयाम्ह नं मखु। तर जि ला छम्ह फैजवाः व यःमरिमात स्वइम्ह मनू खः।
15 तर परमप्रभुं जितः फै-च्वलय् ज्वयेगुपाखें सःतादिल अले धयादिल, 'हुँ, वनाः जिमि इस्राएली मनूतयत अगमवाणी धाः।'
16 अथे जुयाः आः परमप्रभुया वचन न्यँ। छं धाइगु,
" 'इस्राएलया विरोधय् अगमवाणी धाये मते,
अले इसहाकया घरानातय्गु विरोधय् प्रचार यायेगु त्वःति।'
17 "अय्जूगुलि परमप्रभुं थथे धयादी –
" 'छं कलाः शहरय् छम्ह वेश्या जुइ,
छं काय्म्हाय्पिन्त तरवारं स्याइ।
छंगु देशयात नापय् याइ अले इनी।
छ थः हे नं छग् मूर्ति पुजा याइगु छग् अशुद्धगु देशय् सी,
अले इस्राएलया मनूतयत धात्थें हे
थःगु देशं तापाक ज्वना यंकी।' "

8

पाके जूगु फलया दाला

1 परमप्रभु परमेश्वरं जितः मेगु दर्शन क्यनादिल। दर्शनय् जिं पाके जूगु फलं जाःगु छगः दाला खना।
2 वय्कलं जितः न्यनादिल, "आमोस, छं छु खनाच्वना?"

जिं लिसः बिया, "पाके जूगु फलं जाःगु छगः दाला नयेत तयार दु।"

अले परमप्रभुं जितः धयादिल, "जि थः प्रजा इस्राएलयात सजाँय बीत तयार दु। जिं इमिगु पापयात हाकनं मखंछु याये मखुत।"
3 परमप्रभु परमेश्वरं धयादी, "व न्हि देगःया म्ये ख्वःसलय् हिली। सीम्हत प्यखेरं वांछ्वइ! सुम्क च्वँ!"
4 मगाःमचाःपिन्त न्हतुमतु न्हुइपिं
व देशया गरीबतय्त चीका छ्वइपिं न्यँ,
5 छिमिसं धाइ,
"अमइया पवित्र दिं फुइन धकाः झीपिं लँच्वने फइ मखु,
अले झीसं अन्न मि फइ।
शबाथ गुबलय् क्वचाइ धकाः पियाच्वने फइ मखु,
अले झीसं छ्व मि फइ।"
माना चिग्वः व ढक इयातुक यानाः
जिमिसं मखुगु तराजु चले यानाः थगय् याये फइ।
6 जिमिसं चीमिपिन्त वहलं

अले मगाःमचाःपिन्त छज्वः चप्पलं न्याये फइ,
छ्वसनापं छ्व मी फइ।
7 याकूबया गर्व, परमप्रभुं थःगु नामं थथे धयाः पाफयादीगु दु, जिं इमिसं याःगु छुं ज्यायात नं ल्वःमंके मखु।
8 "छु थुकिं यानाः पृथ्वी मखाइ ला?
उकी च्वनीपिं फुक्कसिनं बिलाप मयाइ ला?
पृथ्वी खुसिबाःया इलय् नील खुसि थें थाहां वइ,
थ्व च्वय् थाहां वइ,
अले हाकनं खुसि थें क्वहां वनी।"
9 परमप्रभु परमेश्वरं धयादी,
"व दिं" जिं सूर्य न्हिनय् बिनावंका बी,
न्हिनय् हे पृथ्वीयात खिउँकाबी।
10 जिं छिमिगु नखःचखःयात दुखं च्वनीगु दिनय्
व छिमिगु दक्व म्येयात ख्वःसलय् हिलाबी।
जिं छिपिं सकसितं भांग्रा फीकेबी
अले सँ खाकेबी।
याकः कायया निंतिं दुखं च्वंथें व ईयात यानाबी।
व दिं तसकं म्हाइपूगु दिं जुइ।

11 परमप्रभु परमेश्वरं धयादी-
"जिं देय्न्यंक अनिकाल हयेगु दिं वइतिनि।"
व अनिकाल अन्नयागु मखु न लः त्वने प्याचाइगु अनिकाल खः,
तर परमप्रभुया वचन न्यनेगु इच्छाया अनिकाल जुइ।
12 मनूत परमप्रभुया वचनयात मालेत
छगू समुन्द्रंनिसें मेगु समुन्द्र तक,
अले उत्तरंनिसें पुर्ब तक धेधे चुइका जुइ।
तर नं इमिसं माले फइ मखु।
13 "व न्हिइ बांलाःपि मिसामस्त व बल्लाःपिं ल्यायम्हपिं मिजंत नं
परमप्रभुया वचनया निंतिं प्याः चायाः मूर्च्छा जुइ।
14 सामरियाया मूर्तितय्गु नामं पाफइपिं वा
'दानया घःत व बेर्शेबाया घःतय्गु'
नामं पाफइपिं दक्वं क्वदली,
अले हाकनं गुबलें दने फइ मखु।"

9

इस्राएल भज्यंक नाश जूगु

1 जि प्रभुयात वेदीनापं दनाच्वंगु खना, वय्कलं धयादी –
"देगःया थांया च्वका च्वकाय् तसकं दा
अले दक्व जग हे सनेमा।
व त्वदुलाः कुतुं वयाः दक्व मनूतय्गु छेनय् लायेमा
अले ल्यंदनिपिन्त धाःसा जिं तरवारं स्यानाबी।
छम्ह नं बिस्युं वने फइ मखु,
छम्ह नं बचय् जुइ फइ मखु।
2 गाः म्हुयाः इपिं पातालय् क्वय् वंसां
इमित जिं साला हये।
इपिं आकाशय् हे थाहां वंसां
जिं इमित साला क्वकाये।
3 इपिं कर्मेल डाँडाय् सुला च्वंसां
जिं इमित मालाः ज्वने।

इपिं जिपाखें सुलाः समुन्द्रया क्वय् वंसां
जिं सर्पयात इमित न्यायेगु आज्ञा बी।
4 शत्रुतय्सं इमित ज्वनायंकूसां
जिं इमित स्यायेत आज्ञा बी।

"जिं इमिके विपत्ति हयेगु पक्का यानागु दु,
इमित ग्वाहालि यायेगु निंतिं मखु।"

5 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर वय्कः हे खः,
गुम्हं पृथ्वीयात थीबलय् व नायावनी,
उकी च्वंपिं दक्वसिनं दुखं च्वनी।
पृथ्वी खुसिबाःया इलय् नील खुसि थें थाहां वइ
अले मिश्र देशया खुसि थें क्वहां वनी।
6 परमप्रभुं स्वर्गय् थः च्वनेगु थाय् दय्कादी,
पृथ्वीइ उकिया जग दय्कादी।
परमेश्वरं लःयात सःतादी अले उकियात छथाय् मुंकादी
अनंलि वय्कलं उकियात बँय् प्वंकादी,
वय्कःया नां परमप्रभु खः।

7 "अय् इस्राएलीत,
छिपिं जिगु निंतिं कूशया* सन्तान थें खः"
परमप्रभुं धयादी।
"छु जिं इस्राएलीतय्त मिश्र देशंनिसें,
पलिश्तीतय्त कप्तोरंनिसें†,
अले अरामीतय्त कीरंनिसें लिकानाः हयागु मखु ला?

8 "परमप्रभु परमेश्वरया मिखा
दुष्ट राज्यय् लाःगु दु।
जिं वयात पृथ्वीं नाश यानाबी,
तर याकूबया फुक्क घरानायात धाःसा नाश याये मखु,"
परमप्रभुं धयादी।
9 "जिं आज्ञा बी,
इस्राएलया घरानायात दक्व जातितय्गु
दथुइ हासाय् अन्न हाःगु थें जिं हाये,
छग्वः चिग्वःगु ल्वहं नं बँय् कुतुं वनी मखु।
10 दुःखकष्ट जिमिथाय् वइ मखु,
'जिमित छुं मभिं जुइ मखु'
धाइपिं जि प्रजा मध्येयापिं
फुक्क पापीतय्त तरवारं स्याइ।

इस्राएलयात हाकनं पलिस्था यानादी

11 "व दिंखुन्हु
"जिं दाऊदया नाश जुइ धुंकूगु वंशयात हाकनं थापं याये,
व दुंगु छेँ थें जूगु खः।
जिं उकिया पःखाः दय्के अले उकियात हाकनं थापं याये।
जिं उकियात हाकनं दय्के अले उकियात यक्व न्हापायागु थें दय्के।✡

---

* **9:7** ९:७ कूश थ्व मिश्रया दच्छिन लागाय् च्वंगु पुलांगु नां खः। † **9:7** ९:७ अर्थात क्रेटंनिसें ✡ **9:11** ९:११ प्रे १५:१६

12 अले इस्राएलया मनूतय्सं एदोमय् ल्यंदनिपिं मनूतय्त
व जिगु नां दुपिं दक्व जात जातितय्त अधिकार याइ,''
परमप्रभुं थथे धयादी, वय्कलं थथे हे यानादी।
13 परमप्रभुं धयादी, ''थज्याःगु दि वयाच्वंगु दु,''
''गुबलय् छिमिके यक्व अन्न बाली दइ,
छिमिसं फुक्क छ्व बुँपालेगु ई स्वयाः न्ह्याः हये फइ मखु,''
दाखमघ दय्केगु स्वयाः याकनं दाख सइ।
पर्वत व डाँडां क्वहां वयाच्वंगु थें
तसकं साःगु दाखमघ जुइ।
14 जिं थः मनू इस्राएलीतय्त ज्वना यंकूगु थासं लित हये।
''भज्यंक नाश जुइ धुंकूगु शहरयात हाकनं इमिसं दय्कीतिनि,
अले अन च्वनी। इमिसं दाखक्यबय् दाखमा पी अले दाखमघ त्वनी।
इमिसं क्यबय् फलया सिमात पी अले यक्व फलफुल नइ।
15 जिं जि प्रजा इस्राएलयात इमित बियागु देशय् पी,
इमित सुनानं हाकनं लिनाकाये फइ मखु,''
परमप्रभु छिमि परमेश्वरं धयादी।

ओबदियाया सफू

म्हसीका

ई.पू. ५८६ लय् यस्शलेम शहर बेबिलोनीतय्गु ल्हातय् लात। अथे यहूदीत बूबलय् दच्छिन-पुर्बय् च्वनीपिं एसावया सन्तान एदोमीत लय्ताल। उलि जक मखु यहूदा देशया बांमलाःगु अवस्थाया फाइदा कयाः एदोमीतय्सं हमला याःवःपिन्त ग्वाहालि यात अले शहरयात लुतय् यात। थ्व सफू बेबिलोनीतय्सं त्याकाकाःगु छुं दँ लिपा च्वःगु खः। अले एदोमं सजाँय फयेमाली व इस्राएलया मेपिं शत्रुतय् नापनापं इमित नं त्याकाकाइ धकाः ओबदियां अगमवाणी यात।✡

धलः पौ

एदोमयात सजाँय ब्यूगु १-१४
परमप्रभुया दिं १५-२१

ओबदिया

ओबदियायागु दर्शन

1 ओबदियायागु दर्शन।
परमप्रभु परमेश्वरं एदोमयागु बारे थथे धयादी,

जिमिसं परमप्रभुपाखें थ्व बुखँ न्यनागु दु।
छम्ह दूतयात जाति जातितय्थाय् थथे धाय्के छ्वःगु खः,
"दँ! झीपिं एदोमनापं लडाइँ याः वनेनु।"

2 "स्व, एदोम, जिं छन्त जाति जातिया दथुइ चिधं यानाबी।
छन्त दक्वसिनं हेपय् याइ।
3 छंगु मनया घमण्डं छन्त धोखा ब्यूगु दु।
छ ल्वहंधीया किल्लाय् च्वनीम्ह,
तःजाःगु थासय् छेँ दय्कीम्ह,
छं मनं मनं थथे धाइगु,
'जितः क्वय् जमिनय् कुर्कीम्ह सु दु?'
4 तर छ इमा थें च्वय् च्वय् ब्वःसां,
अले नगुतय्गु दथुइ स्वँ दय्का च्वंसां
अनं जिं छन्त बँय् कुर्काबी,"

परमप्रभुं धयादी।

5 "खुँत चान्हय् वयाः खूवल धाःसा
हाय, छंगु गज्याःगु गति जुइ!
छु इमिसं थःत माःगु जक खुयायंकी ला?
अथे हे दाख खानाः यंकीपिं दाख खाःवन धाःसा
इमिसं चीमिया लागि भतिचा त्वःताः वनी,
तर छिमि शत्रुतय्सं छन्त सर्वनाश याइ!
6 तर एसावयागु दक्व धनसम्पत्ति गथे यानाः लुतय् यानायंकी!
वयागु सुपिकातःगु धनसम्पत्ति गुकथं लुतय् यानायंकी!
7 छनापं मिले जूगु देशं छन्त छंगु देय्या सिमाना तक पितिनाछ्वइ,
छिमि पासापिन्सं छन्त धोखा बियाः क्वत्यली।
अले छंगु मरि नइपिन्सं हे छंगु निंतिं जाः ह्वली,
तर थ्व खँया बारे छं छुं हे सिइ मखु।

✡ : १:० भज १३७; यर ४९:७-२२

8 “व दिंखुन्हु”, परमप्रभुं धयादी,
“जिं एदोमय् च्वंपिं फुक्क ज्ञान दुपिं मनूतयत नाश याये,
जिं एसावया पहाडय् दुपिं यक्व खँ थूपिं फुक्क मनूतयत न्हंकाछ्वये।
9 तेमानय् च्वंपिं वीर सिपाइँत सकलें तसकं ग्याइ,
अले एसावया डाँडाय् च्वंपिं
छम्ह छम्ह मनूयात पालाः स्यानाछ्वइ।

एदोमयात छाय् सजाँय बीमाःगु

10 “छं थःकिजा याकूबयात अत्याचार यानाः स्याःगुलिं,
छं थःगु ख्वाः मनूतयत क्यने छालि मखु,
अले छ न्ह्याबलेंया निंतिं नाश जुइ।
11 गुखुन्हु छ अलग्ग दनाच्वन,
शत्रुतय्सं वयागु धनसम्पत्ति लाकायंकल।
अले इमिसं वयागु ध्वाखां दुहां वनाः
उखुन्हु यस्शलेमया निंतिं चिट्ठा तल,
छ नं उपिं थें च्वं।
12 छिमि किजायात आपत जूबलय्
छ स्वयाच्वने मज्यूगु खः।
यहूदाया सन्तानत नाश जूगु दि
छ लय्ताये मज्यूगु खः।
इमिगु संकटया इलय्
छं घमण्ड याये मज्यूगु खः।
13 जि प्रजायात दुःख जुयाच्वंबलय् छ
इमिगु शहरया ध्वाखा दुने दुहां वने मज्यूगु खः,
इमित आपत जूबलय् छ स्वयाच्वने मज्यूगु खः,
इमित आपत जूबलय्
छं इमिगु धनसम्पत्ति लाकाकाये मज्यूगु खः।
14 इमिगु दुःखया इलय्
बिस्यूं वंपिन्त ज्वनाः स्यायेत,
छ दुवातय् पियाच्वने मज्यूगु खः,
व ल्यंदुपिन्त इमिगु दुःखया इलय् इमि शत्रुतय्त लःल्हाये मज्यूगु खः।✡

जाति जातितय्त परमेश्वरया न्याय

15 “दक्व जातितय्गु लागि
परमप्रभुया न्याययां दिं याकनं हे वयेत्यंगु दु।
छं गथे याःगु दु छन्त नं अथे हे याइ।
छं याःगु ज्या छंगु हे छेनय् ला वइ।
16 गथे छं जिगु पवित्र पर्वतय् त्वन,
अथे हे दक्व जातितय्सं त्वनातुं च्वनी।
इमिसं सजाँययां ख्वलां त्वनां हे च्वनी,
अले इतिहासं मदयावनी।
17 तर सियोन पर्वतय् उद्धार जुइ,
व पवित्रगु थाय् जुइ।
याकूबया घरानां थःगु सर्बय थःगु ल्हातय् काइ।
18 याकूबया घराना व योसेफया घरानात
दनदन च्याःगु मि थें जुइ,
एसावया घराना छवख्वः जुइ,

✡ **1:14** १:१४ यशै ३४:५-१७; ६३:१-६; यर ४९:७-२२; इज २५:१२-१४; ३५:१-१५; आमो १:११-१२; मला १:२-५

अले इमिसं उकियात मि तयाः भस्म याइ।
एसावया घराना छम्ह नं म्वाइ मखु।”

परमप्रभुं हे थथे धयादीगु दु।

19 नेगेवय् च्वंपिं मनूतय्सं
एसावया डाँडा डाँडाय् अधिकार याइ,
अले डाँडाया क्वय् क्वय्च्वंपिं मनूतय्सं
पलिश्तीतय्गु देशय् अधिकार याइ।
अले इमिसं सामरिया शहर व एफ्राइमया ल्यं दुगु लागाय् नं अधिकार याइ।
अले बेन्यामीनं गिलादय् अधिकार याइ।
20 इस्राएलं ज्वनायंकूपिं लिहां वइ
अले कनान देशय् सारपत तक अधिकार याइ,
यरूशलेमं ज्वनायंकूपिं सपारादय् च्वनाच्वंपिन्सं
नेगेवया शहरत अधिकार याइ।
21 उद्धार याइपिं एसावया डाँडाय्
राज्य यायेत सियोन पर्वतय् थाहां वइ।
अले राज्य परमप्रभुयागु हे जुइ।

योनाया सफू

म्हसीका

योनायागु सफू मेमेगु अगमवक्ताया सफू थें मखु। थ्व सफुलिइ परमेश्वरयागु खँ मन्यनेत स्वःम्ह अगमवक्तायागु साहसं जाःगु ज्याया बारे बयान यानातःगु दु। परमेश्वरं वयात "तःधंगु अश्शूर साम्राज्यया राजधानी निनवे शहरय् थत्थें वनाः अन च्वंपिं मनूतय्त आवंलि मभिंगु ज्याखँ याये मते धाः हूँ" धयादिल। अश्शूरीत इस्राएलीतय् ग्यानापुपिं शत्रुत खः। तर परमेश्वरया बुखँ ज्वनाः योनां अन वनेत मं मदय्कल, छाय्धाःसा परमेश्वरं थःम्हं व शहरयात नाश याये धकाः धयादीगु खँ पूवंकादी मखु धयागु खँय् वयात विश्वास दुगु जुयाच्वन। लिपा छुं घटना जुइ धुंकाः थाकुचाचां वं आज्ञा मानय् यात। लिपतय् निनवेयापिं मनूतय्सं पश्चाताप यानाः वं धाःगु बुखँ पूमवंसेंलि व परमेश्वर खनाः तंचाल।

थ्व सफुलिइ परमेश्वरं सृष्टि यानादीगु फुक्क खँय् वय्कःयागु अधिकार दु धकाः क्यनातःगु दु। तर दक्वसिबय् अप्वः थ्व सफुलिइ परमेश्वरयात थः मनूतय् शत्रुयात नं सजाँय बियाः नाश यायेगु पलेसा क्षमा बियाः बचय् यानादीम्ह "दया व माया दुम्ह परमेश्वर" कथं क्यनातःगु दु।

धलः पौ

योनायात सःतूगु व वं खँ मन्यंगु १:१-१७
योनाया पश्चाताप व बचय् जूगु २:१-१०
निनवेया विरोधय् योनाया बुखँ ३:१-१०
निनवेयात परमेश्वरं माया यानादीगु ४:१-११

योना

योना तार्शीशय् बिस्युं वंगु

1 परमप्रभुं अमित्तैया काय् योनायात धयादिल✡ –
2 "तःधंगु शहर निनवेयापिं मनूतय्सं यानाच्वंगु मभिंगु ज्याखँ जिं स्यू। अथे जुयाः याकनं छ अन वनाः इमित उकिया लागि छिमित परमेश्वरं सजाँय बियादी धकाः धाः हूँ।"
3 योना परमप्रभुयापाखें बिस्युं वनेत मेखे स्वयाः वन। व योप्पा थ्यन। वं अन तार्शीश वनेत्यंगु जहाज नापलात। धिबा पुलाः व जहाजय् च्वन। परमप्रभुयापाखें बिस्युं वनेत व तार्शीशपाखे वन।
4 अय्नं परमप्रभुं समुद्रय् तःधंगु वाफय् वय्कादिल। थ्व वाफसं यानाः जहाज हे स्यनी थें च्वन।
5 जहाज चले याइपिं सकलें ग्यात। अले ग्वाहालिया लागि थथःपिनि घःया नां काल। इमिसं जहाजयात याउँकेत जहाजय् च्वंगु सामान समुद्रय् वांछवल।

उबलय् योना जहाजया क्वय्या ब्वय् वनाः स्याक्क न्ह्यः वय्काच्वन।

6 जहाजया कप्तानं वयात अन घनाच्वंगु खनाः धाल – "छ थन घनाच्वनागु ला? दनाः थः घःयागु नां कयाः ग्वाहालि फ्वँ। छिमि घवं झीत दया याइ ला? अले झीत बचय् याइ ला?"

योनायात समुद्रय् वांछवःगु

7 जहाज चले याइपिनि थःथवय् खँ ल्हात, "सुनां यानाः झीत आपत जूगु खः चिट्ठा तयाः स्वये वा।" इमिसं चिट्ठा तल, अले योनायागु नामय् लात।
8 अले इमिसं वयात धाल, "थ्व फुक्क आपत छं यानाः जूगु खः। धा, छंगु ज्या छु? छ गनं वयाम्ह? छ छु देशयाम्ह? छु जातियाम्ह?"
9 "जि हिब्रू खः। अले पृथ्वी व समुद्र सृष्टि यानादीम्ह स्वर्गया परमेश्वरया सेवा याइम्ह खः" योनां लिसः बिल।
10 वं इमित थः परमप्रभुयापाखें बिस्युं वयागु खँ नं कन। थ्व न्यनाः इपिं तसकं ग्यात। अले इमिसं धाल, "छं थ्व छु यानागु?"
11 वाफय् झन झन तच्वयावल। उकिं इमिसं वयात धाल, "थ्व वाफय् दिकेत जिमिसं आः छन्त छु यायेगु?"
12 "जितः समुद्रय् वांछवयाब्यु, अले थ्व वाफय् दी। जिं स्यू जिं यानाः छिपिं थ्व वाफसय् लाःगु खः" वं धाल।
13 अथेसां इमिसं जहाजयात सिथय् हयेत तसकं कुतः यात, अय्नं मफुत। वाफय् झन झन ग्यानापुक तच्वयावल।

✡ **1:1** १:१ २ राज १४:२५

14 उकिं इमिसं परमप्रभुयात प्रार्थना यात, “परमप्रभु, जिमित थ्व मनूया ज्यानया पलेसा कथं नाश यानादी मते। जिमित
छम्ह निर्दोषम्ह मनूयात स्याःगुया दोष बियादी मते। परमप्रभु थ्व फुक्क छिं हे याकादीगु खः।”
15 अले इमिसं योनायात ज्वनाः समुद्रय् वांछ्वयाबिल। उग्रिमय् हे वाफय् दित।
16 थ्व खनाः जहाज चले याइपिं फुक्कं परमप्रभु खनाः ग्यात। अले इमिसं परमप्रभुया नामय् बलि बिल। नापं वय्कःयात
मानय् यायेगु भाकल नं यात।
17 परमप्रभुं योनायात नुनेत छम्ह तसकं तःधींम्ह न्या छ्वयाहयादिल। अले योना स्वन्हु व स्वचा तक व न्याया प्वाथय् दुने
लात।✡

2

योना बचय् जूगु व प्रार्थना याःगु

1 योनां न्याया प्वाथय् दुने हे च्वनाः परमप्रभु थः परमेश्वरयात प्रार्थना यात,
2 “जितः आपत जूबलय्
जिं परमप्रभुयाके ग्वाहालि फ्वना,
वय्कलं लिसः बियादिल।
पातालंनिसें परमप्रभुयात ग्वाहालिया लागि
जि हालाहया,
छिं जिगु सः न्यनादिल।
3 छिं जितः समुद्रया क्वय् थ्यंक वांछ्वयादिल,
जिगु प्यखें लःया लः जक।
अले जितः लःया धालं त्वपुयाबिल।
4 जिं बिचाः याना, जि छिगु मिखां तापाय् धुन,
आः जिं छिगु पवित्रगु देगः गुब्सं खनी मखुत।
5 लः जिगु गःपतय् थ्यंक थाहां वल,
समुद्रं जितः नुनी थें च्वन,
समुद्रया घाँय् जिगु छ्यं छम्वलं हित्तुहिनाच्वन।
6 जि पहाडया हाय थ्यंक थ्यन,
जि पातालया क्वय् थ्यंक दुना वनाः
पातालया लुखा त्यू थें जुल।
तर हे परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
छिं पातालं थकयाः जितः बचय् यानादिल।
7 जि मूर्च्छा जुइ थें च्वन। उबलय् हे परमप्रभु,
जिं छितः प्रार्थना याना।
जिगु प्रार्थना छिथाय् छिगु पवित्रगु देगलय् थ्यंक थ्यन।
8 म्वाःमदुगु मूर्तियात पुजा याइपिन्सं
परमप्रभुयागु भक्तियात त्वःती।
9 तर जिं छिगु म्ये हालाः छिगु नामय् बलि बिये।
अले छु याये धकाः भाकल यानागु खः, व याये।
परमप्रभुयापाखें हे उद्धार जुइ।”

10 अले परमप्रभुं न्यायात आज्ञा बियादिल। न्यां समुद्रया सिथय् वयाः योनायात ल्हयाबिल।

3

निनवेय् च्वंपिन्सं मभिंगु ज्याखँ त्वःतूगु

1 परमप्रभुं हाकनं छकः योनायात आज्ञा बियादिल।
2 “याकनं तःधंगु शहर निनवेय् हुँ, अले अन च्वंपिन्त जिं धयागु खँ धा।”

✡ **1:17** १:१७ मत्ती १२:४०

3 योनां परमप्रभुयागु आज्ञा मानय् यात, अले निनवेय् वन। निनवे तसकं तःधंगु शहर खः। थ्व शहर छगुलि चाःहिलेत स्वन्हु
ब्यू।
4 योनां न्हिच्छि चाःहिले धुंकाः अन च्वंपिन्त थथे धकाः न्यंकल, "थनिं पिइन्हुखुन्हु निनवे शहर नाश जुइ।"
5 निनवे शहरय् च्वंपिं मनूतय्सं परमेश्वरया थ्व बुखँ पत्याः यात। उकिं इपिं फुक्कसिनं अपसं च्वनेगु क्वःछित। अले
तःधंपिं, चिधंपिं फुक्कसिनं पश्चाताप यानागुया चिंकथं भांग्गां फिनाच्वन।✡
6 थ्व खँ निनवेया जुजुयाथाय् थ्यनेवं वं सिहासनं दना वयाः थःगु वसः त्वःताः भांग्गां फित। अले नउलय् वनाः फ्यतुल।
7 अले वं थथे धकाः नायखिं च्वय्केबिल,
"जुजु व वया भारदारतय्गु आज्ञा दु – सुं नं मनुखं अले सा द्वहं, फैतय्सं छुं नं नयेत्वने मयायेमा।
8 फुक्क मनू व पशुतय्सं भांग्गां फीमाः। फुक्कसिनं थःम्हं फु थें परमेश्वरयात प्रार्थना या। अले थथःगु मभिंगु व बांमलाःगु
ज्या यायेगु त्वःति।
9 सुनां स्यू– परमेश्वरं थःगु मन हीकादी ला, अले तं क्वलाकाः झीत बचय् यानादी ला?"
10 इमिसं छु छु यात, इमिसं गुकथं मभिंगु ज्या त्वःतल फुक्क स्वयाः परमेश्वरं थःगु मन हीकादिल। वय्कलं इमित नाश
याये धकाः क्वःछिनादीगु जूसां नाश याना मदिल।

4

परमेश्वरया दया माया व योनाया तं
1 योनायात थ्व तसकं मयल। अले तसकं तंम्वल।
2 वं परमप्रभुयात धाल, "प्रभु, जिं थःगु देश त्वःते न्ह्याः थ्व हे खँ धयागु मखु ला? उकिं हे ला जि तार्शीशपाखे बिस्युं
वनेत्यनागु खः। छि दया माया दीम्ह, तंचायेत लिबाकादीम्ह, नुगः क्यातुम्ह व सजाँय बी मयःम्ह खः धकाः जिं स्यू।✡
3 उकिं हे परमप्रभु, आः जि सीसां जिल। जि आः म्वानाच्वनेगु स्वयाः सीगु हे बांलात।"✡
4 परमप्रभुं धयादिल, "छ तंम्वये थाय् दु ला?"
5 योना शहर त्वःतावन। व शहरया पुर्बपाखे च्वंवन। वं अन छग् बल्चा दय्कल। बल्चाया किचलय् फ्यतुनाः निनवे शहरय्
छु जुइ धकाः स्वयेत पियाच्वन।
6 परमप्रभुं योनायात किचलं गाय्केत अन भुयूफसिमा सय्कादिल। थुकिं योनायात सिचुकाबिल। योना भुयूफसिमा खनाः
तसकं लय्ताल।
7 तर कन्हय् खुन्हु सुथय् हे परमेश्वरया आज्ञा कथं उकी की दाल। अले व फसिमा गना वन।
8 सूर्य लुइधुंकाः परमेश्वरं पुर्बया क्वाःगु फय् छवयाहयादिल। छेनय् निभालं पुनाः योना मूर्च्छा हे जुइ थें च्वन। अले वं सीगु
मनं तुनाः थथे धाल, "आः जि म्वानाच्वनेगु स्वयाः सीगु हे जिल।"
9 थ्व न्यनाः परमेश्वरं धयादिल, "फसिमाया कारणं छ तंम्वये ज्यू ला?"
योनां लिसः बिल, "ज्यू, सी माःसां ज्यू।"
10 परमप्रभुं धयादिल, "छं छुं हे मयासें, पि हे मप्युसे चान्हय् ह्वयाः चान्हय् हे सीगु फसिमा खनाः छं नुगः मछिंकल।
11 धासेंलि अपाय्मछि तःधंगु छग् लाख व निइद्वलं मयाक छुं मस्यूपिं मस्त व अल्याख पशु दुगु निनवे शहर खनाः जि नुगः
मछिं मजुइ ला?"

✡ **3:5** ३:५ मत्ती १२:४१; लूक १९:३२ ✡ **4:2** ४:२ प्रस ३४:६ ✡ **4:3** ४:३ १ राज १९:४

मीकाया सफू
म्हसीका

मीका व यशैया अगमवक्तात छगू हे इलय्यापिं मनूत खः। मीका दच्छिनय् च्वंगु राज्य यहूदाया छगू गामय् च्वंम्ह खः। उत्तरय् च्वंगु राज्यय् तच्वःगु विपत्ति वइतिनि धकाः आमोस अगमवक्तां अगमवाणी याःगु खः, ठीक व थें हे यहूदाय् नं विपत्ति वये धुंकल धकाः मीकायात परमेश्वरं क्यनादिल। आमोस स्वया मीकां अझ अप्वः लिपाया आशाया बारे अगमवाणी नवात। थ्व सफुलिइ लुमंके माःगु मू मू खँ थुपिं हे खः –

परमेश्वरया अधीनय् विश्व-शान्तिया किपा ४:१-४

दाऊदया सन्तानपाखें छम्ह तःधंम्ह जुजु वइतिनि अले वं हे देशय् शान्ति थापं यानादी धयागु खँया अगमवाणी ५:२-५, अले छगू हे पदय् इस्राएलया अगमवक्तातय्सं छु धायेमाःगु दु उकिया मू खँ।

"छपाखें परमप्रभुं छु यय्कादी? खःकथं ज्या यायेगु, मायायात यय्केगु, थः परमेश्वरलिसें क्वमिलु जुयाः जुयेगु।" ६:८ धलः पौ

इस्राएल व यहूदायागु न्याय-दण्ड १:१–३:१२

हाकनं थापं याःगु व शान्ति ४:१–५:१५

ख्याच्वः व आशाया बुखँद:१–७:२०

मीका

1 यहूदाया जुजुपिं* योताम, आहाज व हिजकियां राज्य यानाच्वंबलय् मोरेशेत शहरय् च्वंम्ह मीकायाथाय् वःगु परमप्रभुया वचन†,
थ्व दर्शन वं सामरिया व यरूशलेमयागु बारे खंगु खः।
2 हे जात जातियापिं सकलें मनूत, थ्व खँ न्यँ।
हे पृथ्वी व अन च्वंपिं फुक्क मनूत, ध्यान बियाः न्यँ।
परमप्रभु परमेश्वरं छिमिगु विरोधय् साक्षी बियादी।
न्यँ, वय्कलं थःगु पवित्र देगलं न्ववानादी।

सामरिया व यरूशलेमया विरोधय् न्याय

3 स्वः! परमप्रभु वय्कः च्वनादीगु थासं झायाच्वंगु दु,
वय्कः क्वहां झायाः पृथ्वीयागु दकलय् तज्जाःगु थासय् न्यासि जुयादी।
4 वय्कःया क्वय् पहाडत नायावनी,
अले ब्यासित निब्व जुइ।
पहाडत मिइ मैन नायावं थें नायावनी,
भीरं लः क्वहां वः थें ल्वहंत सुल्ल क्वहां वनी।
5 थुपिं फुक्व याकूबया अपराध
व इस्राएलया घरानाया पापया कारणं जूगु खः।
याकूबया अपराध छु खः लय्?
छु व सामरिया मखु ला?
यहूदाया घःपुजा याइगु थाय् गन दु?
छु व यरूशलेम मखु ला?

6 "अथे जुयाः जिं सामरियायात ल्वहंया कुचाकाचाया ढुँ दय्काबी,
अले दाखया क्यब दय्काबी।
जिं उकिया ल्वहंत ब्यासिइ वांछ्वयाबी।
अले उकिया जग प्वलाबी।
7 वयागु फुक्क मूर्तितय्त कुचा कुचा याइ।
वयागु दक्व देगःया क्वस्यालित मिइ छ्वय्काछ्वइ।

---

* **1:1** १:१ यहूदाया थुपि पेम्ह जुजुपिन्सं ई.पु. ७४०-६८७ तक शासन यात, उगु इलय् यशैया यरूशलेमय् अगमवक्ता खः। स्वयादिसँ, २ राज १५:३२–१६:२०; १८:१–२०:२१; २ इति २७:१–३२:३३ † **1:1** १:१ परमप्रभुया वचन स्वयादिसँ थुपिं सफूत, यशै १:१०; यर १:२; इज १:३; होशे १:१; योए १:१; योना १:१; सप १:१; हाग १:१; जक १:१; मला १:१

अले वयागु फुक्क मूर्तित जिं नाश यानाबी।
उपिं क्वस्यालित वेश्याया ज्या यानाः वं मुंकूगु खः,
अले उपिं वेश्याया ज्याला थें हाकनं छ्यली।”✡

ख्वख्वं विलाप याःगु

8 अथे जुयाः जिं ख्वख्वं विलाप याये।
जि खालि तुति व नांगा जुयाः थुखे उखे जुये।
जि ध्वंचा थें हाले अले न्हिकांझंगः थें ख्वये।
9 सामरियायागु घाः लनी मखु।
व यहूदाय् नं वःगु दु, यस्रूशलेमया ध्वाखा तक नं थ्यंगु दु।
10 थ्व खँ छिमिसं गातय्‡ वनाः कने मते
अले ख्वये मते। बेथ-ओप्रायाS धुलय् ग्वारा ग्वारा तु।✡
11 हे शाफीरय् च्वंपिं मनूत,
नांगा जुयाः लज्या चायाः पिहां वा।
सानानय् च्वंपिं पिहां वइ मखु।
बेथ-एजेल ख्वयाच्वंगु दु,
वयागु शरण कायेगु थाय् छिमिगुपाखें यंकूगु दु।
12 मारोतया मनूत नुगः खुलखुल मिंका
उद्धार पियाच्वंगु दु।
तर परमेश्वरयापाखें विपत्ति
यस्रूशलेमयागु ध्वाखाय् तक थ्यंकः वःगु दु।
13 हे लाकीशय् च्वंपिं मनूत,
छिमिसं सलत रथय् च्यु।
म्ह्याय् सियोनया पापया शुरु छिपिं हे खः।
छायधाःसा इस्राएलया अपराधत छिमिके हे लुत।
14 अथे जुयाः मोरेशेत-गातयात*
छिमिसं कोसेलि बियाः बिदा बी।
अक्जीबया† शहरपाखें
इस्राएलया जुजुपिन्सं धोखा नइ।
15 हे मारेशाय् च्वंपिं मनूत
छिमित बुकीम्ह छम्हय्सित जिं हये।
इस्राएलया महिमा
अदुल्लाम गुफाय् वये माली।
16 थःयःपिं मस्तय्गु लागि दुखं च्वनाः
थःगु छेनय् च्वंगु सँ खा।
थःत गिद्ध थें पाचु छ्यं दय्की।
छायधाःसा छिमि मस्तयत ज्वनाः छिमिगुपाखें तापाक यंकी

2

क्वत्यलीपिं नायःतय्त धिक्कार

1 लासाय् ग्वारतुलाः मेपिन्त स्यंकेगु
व मभिंगु ज्या यायेगु ग्वसाः ग्वइपिं मनूतयत धिक्कार दु।
सुथ जुइवं इमिसं व ज्या याइ,
छायधाःसा इमिके अथे यायेगु शक्ति दु।✡

✡ **1:7** १:७ व्य २३:१७-१८ ‡ **1:10** १:१० गात हिब्रू भाषाय् थ्व गात नां खँग्वःया अर्थ “धयाब्यु” खः। गात पलिश्तीतय्गु राजधानीत मध्ये छगू खः।
S **1:10** १:१० बेथ-ओप्रा हिब्रू भाषां बेथ-ओप्राया अर्थ “धूया छेँ” खः। ✡ **1:10** १:१० २ शम् १:२० * **1:14** १:१४ मोरेशेत-गात थ्व मोरेशेत शहरया मेगु नां खः गुकियात मीकाया छेँ धाइगु खः। † **1:14** १:१४ अक्जीब हिब्रू भाषां अक्जीब नांया अर्थ “छल” खः। ✡ **2:1** २:१ भज ३६:४

2 इमिसं मनूतय्गु
छैंबुँ लोभ यानाः लाका काइ।
इमिसं मनूतय्गु
छैं व सर्बय ठगय् यानाः काइ।
3 अथे जुयाः परमप्रभुं थथे धयादी,
“स्व, थ्व प्रजाया निंतिं जिं तच्वःगु विपत्ति छवया हयेत्यनागु दु,
छिपिं उकिं म्वाये फइ मखु।
छिपि फुँइ क्यनाः छ्यं धस्वाकाः थुखे उखे जुइ नं फइ मखु।
छाय्धाःसा व छगू विपत्तियागु ई जुइ।
4 उगु दिनय् मनूतय्सं छिमित हेस्याइ
अले छिमित लाय्बुयाः थ्व बिलापया म्ये हाली,
‘जिपिं भज्यंक नाश जुल,
जिमि मनूतय्गु सम्पत्ति इनाब्यूगु दु,
वय्कलं थ्व जिपाखैं लाकाकयादी।
वय्कलं जिमिगु बुँ जिमित ध्वं लाइपिन्त इनाबियादी।’ ”

5 अथे जुयाः परमप्रभुया सभाय् चिट्ठा तयाः
जमिन इनाबीम्ह छिमि सुं दइ मखु।

फताहा अगमवक्तात

6 इमि अगमवक्तातय्सं धाइ, “अगमवाणी याये मते,
थ्व खँयात कयाः अगमवाणी याये मते।
जिमिगु बेइज्जत जुइ मखु।”✡
7 हे याकूबया घराना,
थथे धायेमाःगु खः ला?
“परमप्रभुया आत्मा तंचायादीगु दु ला?
वय्कलं थज्याःगु ज्या यानादी ला?”

“तप्यंगु लँपुइ जुइपिन्त छु जिगु वचनं भिं मयाइ ला?
8 नकतिनि जक जि मनूत
शत्रुत थें दंगु दु।
छुं वास्ता मयासें न्ह्याःनं वनीपिंपाखें
छिमिसं लडाइँनं लिहांवःपिं मनूतय्सं थें
मू वंगु वसः लाका यंकीगु।
9 छिमिसं जि प्रजाया कलाःपिन्त
इमिगु सुखया छैंनं पित छ्वइगु।
इमि मस्तय्गु लागि जिं बियातयागु
आशिष नं छिमिसं लाकाकाइगु।
10 दूँ, वना हे छव,
थ्व थाय् छिमिगु आराम कायेगु थाय् मखु,
छाय्धाःसा थ्व देश अशुद्ध जूगु दु,
छुं उपाय मदय्क थ्व नाश जूगु दु।
11 सुं मखुगु खँ ल्हाइम्ह व ध्वंलाइम्ह मनुखं
‘जिं छंगु लागि यक्व दाखमद्य व अय्लाःया लागि अगमवाणी याये’
धकाः धाल धाःसा अज्याःम्ह अगमवक्तायात हे थुपिं मनूतय्सं यय्की।

उद्धारया बचं

12 “हे याकूब, धात्थें हे

✡ **2:6** २:६ यशै ३०:१०; यर ११:२१; आमो २:१२; ७:१२-१३

जिं छिपिं फुक्कसित मुंके।
इस्राएलयापिं ल्यंदुपिन्त जिं धात्थें हे मुंके।
जिं इमित फैगालय् फैतय्त थें छथाय् हे मुंके।
व थासय् ग्वाः ग्वाः मनूत दइ।
13 लँ दय्कादीम्ह इमिगु न्ह्यःने झाइ।
इपिं ध्वाखा स्यंकाः पिने पिहांवनी।
इमि जुजु इमिगु न्ह्याः न्ह्याः वनी।
परमप्रभु इमिगु न्ह्यःने न्ह्यःने दइ।”

3

नायःतय्त व अगमवक्तातय्त ब्वःब्यूगु

1 अले जिं धया,
“हे याकूबया नायःत,
हे इस्राएलया घरानायापिं शासकत, ध्यान बिया न्यँ।
न्याययात सिकाकायेगु छु छिमिगु ज्या मखु ला?
2 छिमिसं ला भिंयात तस्सकं मययक्कू व मभिंयात ययक्कू।
छिमिसं जि प्रजाया छेंगू तुलीगु
अले क्वँचं ला लिकाइगु।
3 छिमिसं जि प्रजाया ला नइगु, इमिगु छेंगू तुलीगु
अले इमिगु क्वँयत थलय् दय्केत
कुचा कुचा यानाः त्वथुलीगु।
इमिगु ला थलय् दय्केत
कुचा कुचा याइगु।”

4 उबलय् नायःतय्सं परमप्रभुयाके ग्वाहालि फ्वनी।
तर वय्कलं इमित लिसः बियादी मखु।
इमिसं बांमलाःगु ज्या याःगुलि उबलय्
वय्कलं थःगु ख्वाः इपिंपाखें फस्वय्कादी।
5 परमप्रभुं थथे धयादी,
“जिमि प्रजायात मभिंगु लँपुइ यंकीपिं
अगमवक्तातय्त सुनानं नयेत ब्यूसा
इमिसं ‘शान्ति शान्ति’ धकाः हाला हइ।
वं नयेत मबिल धाःसा
वयागु विरोधय् ल्वाःवनेत
इपिं तयार जुइ।✡
6 उकिं छिमिके दर्शन मदुगु चा वइ।
छिपिं तच्वःगु खिउँगुलिइ लाइ, अले छिमिसं ज्वखना स्वये फइ मखु।
अगमवक्तातय्गु निंतिं सूर्य बिनावनी,
छिमिगु निंतिं दिं खिउँसे च्वनी।
7 दर्शन खनीपिं मनूत लज्या चाइ,
अले ज्वखना स्वइपिनिगु ख्वाः ह्याउँसे च्वनी।
इपिं सकसिनं थःगु ख्वाः त्वपुइ, छाय्धाःसा इमित परमेश्वरपाखें लिसः दइ मखु।”
8 तर जि ला परमप्रभुया शक्तिं जाःगु दु,
परमप्रभुया आत्मां जाःगु दु,
अले न्याय व शक्तिं जाःगु दु।
याकूबयात वयागु अपराध

✡ **3:5** ३:५-७ विलाप ४:१३-१६; इज १३:१-२३

व इस्राएल्यात वयागु पाप कनाबीत।✡

9 हे याकूबया घरानाया नायःत,
हे इस्राएल्या घरानाया शासकत,
हे न्याययात मयय्कीपिं अले तप्यंगु खँयात बेक्व याइपिं मनूत,
छिमिसं थ्व खँ बांलाक न्यँ!
10 छिमिसं हि बाः वय्काः सियोनयात
अले मभिंगु ज्या यानाः यरूशलेमयात दय्कीगु।✡
11 अनच्वंपिं नायःतय्सं घुस कयाः न्याय याइ।
अन च्वंपिं पुजाहारीतय्सं ज्याला कयाः स्यनी।
अले अगमवक्तातय्सं धिबाया लागि अगमवाणी याइ।
अथे जूसां इमिसं परमप्रभुयाके भलसा कयाः थथे धाइ
"परमप्रभु झीगु दथुइ च्वनादीगु दु,
झीत मभिं जुइ मखु।"✡
12 अथे जुयाः छिमिगु कारणं यानाः
सियोनयात बुँ थें जोतय् याइ,
यरूशलेम नाश जुयाः द्वँ चिनी,
देगःया डाँडा धाःसा झाः बुयावया त्वःपुयाच्वंगु द्रम्बःचा थें जुइ।✡

4

परमप्रभुयागु पर्वत

1 लिपांगु न्हिइ
परमप्रभुया देगः पलिस्था यानातःगु पर्वत
मेगु फुक्क पर्वत स्वयाः मू वंगु जुयाः थापं जुइ।
व हिमालत स्वयाः तसकं तःजाः जुइ,
अले मनूत अन मूंवइ।
2 अले यक्व जातित वयाः थथे धाइ,
"वा, झीपिं परमप्रभुया पर्वत,
याकूबया परमेश्वरयागु देगलय् वनेनु।
अनंलि वय्कलं हे झीपिं वय्कःयागु लँपुइ वने फयेमा धकाः
झीत थःगु लँपु स्यनादी।"
अले व्यवस्था सियोनं
व परमप्रभुया वचन यरूशलेमं पिहां वइ।
3 वय्कलं यक्व जातितय्गु दथुइ न्याय यानादी।
अले तातापाक च्वंपिं बल्लाःगु जातितय्गु ल्वापुख्यापु मिलय् यानादी।
इमिसं थःगु तरवारयात मुगलं दायाः हलोया फली
व भालायात मुगलं दायाः ईंचा दय्की।
जाति जातितय् दथुइ ल्वापुख्यापु जुइ मखु,
अले लडाइँया निंतिं सुनानं स्यनेकने याइ मखु।✡
4 दक्व मनूत थःगु दाखमाया क्वय्
व थःगु यःमरिमाया क्वय् च्वनेगु याइ।
सुनानं इमित ख्याइ मखु,
छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं हे न्ववानादीगु दु।✡
5 देश देशयापिं फुक्क मनूत थथःगु घःया ल्यूल्यू वंसां
झीपिं धाःसा न्ह्याबलें परमप्रभु झी परमेश्वरया ल्यूल्यू वने।

✡ **3:8** ३:८ यशै ४२:१; ४८:१६; ६१:१ ✡ **3:10** ३:१० यशै ५९:७; यर २२:१७; इज २२:२७; नह ३:१; हब २:१२ ✡ **3:11** ३:११ प्रस २३:८; यशै १:२३; मला २:९
✡ **3:12** ३:१२ यर २६:१८ ✡ **4:3** ४:३ यशै २:४; योए ३:१० ✡ **4:4** ४:४ १ राज ४:२५; २ राज १८:३१; जक ३:१०

जिपिं धाःसा न्ह्याबलें न्ह्याबलें परमप्रभु
जिम्ह परमेश्वरयागु नां कयाः जुयाच्वने।✡

परमप्रभुयागु योजना
6 परमप्रभुं घोषणा यानादी,
"उगु दिनय् जिं लँगडातय्त मुंके,
अले ज्वनाः मेगु देशय् यंकूपिन्त
व जिं दुःखय् लाकाबियापिं मनूतय्त मुंके।✡
7 लँगडातय्त जिं ल्यंकातये,
तापाक लिनाछ्वःपिन्त जिं छगू बल्लाःगु जाति दयके।
परमप्रभुं इमित सियोन पर्वतय्
न्ह्याबलें राज्य यानादी।
8 छ धाःसा, हे बथांया धरहरा,
म्ह्याय् सियोनया किल्ला,
छन्त न्हापायागु राज्य हाकनं लितबीगु जुइ,
म्ह्याय् यरूशलेमयाथाय् हाकनं न्हापायागु राज्य वइ।"

9 हे यरूशलेम! आ छ छाय् ख्वयाच्वनागु?
छंगु जुजु मदु ला?
छन्त सल्लाह बीम्ह नाश जुल ला?
छन्त मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसायात थें दुःख जूगु दु ला?✡
10 हे म्ह्याय् सियोन, मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसा थें सास्तीं छतपते जु,
छायधाःसा आः छं थ्व शहर त्वःते हे माः
अले मैदानय् पाल ग्वयाच्वनेमाः।
आः छ बेबिलोनय् वनेमाली।
अन हे छन्त त्वःतकीगु जुइ।
अन हे परमप्रभुं छन्त शत्रुतय्गु ल्हातं त्वःतकादी।

11 आः यक्व हे जातित
छंगु विरोधय् मुनाः छंगु बारे धाइ,
"सियोन स्यना हे च्वनेमा
अले जिमिसं व खनेमा।"✡
12 तर इमिसं परमप्रभुया बिचाःयात सीके मफु।
इमिसं वय्कःयागु आजुयात नं थुइके मफु।
वय्कलं इमित अन्न दायेगु थासय्
थूत मुंकु थें इमित मुंकादी।
13 "हे सियोनया म्ह्याय्, दनाः अन्नयात दा,
छायधाःसा जिं छन्त नँयागु नेकूत बी,
जिं छन्त कँय्यागु ख्वः बी,
अले छं यक्व हे जातितय्त कुचा कुचा याये फइ।"
इमिगु अधर्मयागु कमाइ
अले इमिगु सम्पत्ति सारा पृथ्वीयाम्ह परमप्रभुयात देछाइ।✡

5

बेथलेहेमं शासक वइगु बचं
1 हे यक्व सिपाइँत दुगु शहर,

✡ **4:5** ४:५ यहो २४:१४-१५ ✡ **4:6** ४:६-७ यर ३१:७-८ ✡ **4:9** ४:९-१० यर ३०:४-७ ✡ **4:11** ४:११ विलाप २:१६ ✡ **4:13** ४:१३ यशै ४१:१५-१६

छंगु सिपाइँतय्त मुंकि,
छाय्धाःसा झीत घेरय् याःगु दु।
इमिसं इस्राएलया शासकयात कथिं न्यतालय् दाइ।

2 “तर, हे बेथलेहेम एप्राता,
छ यहूदाया कुलत मध्ये दकलय् चिधंगु जूसां
जिगु लागिं छंकेनं छम्ह मिजं पिहां वइ
गुम्हय्सिनं इस्राएलयात शासन याइ,
गुम्हय्सिगु शुरू पुलांगु इलंनिसें हे,
अर्थात दकलय् न्हापाया इलंनिसें हे दु।”✡

3 अथे जुयाः मचाबू ब्यथा जूम्ह मिसां
मचा मबुइकूतले इस्राएलयात शत्रुया ल्हातय् त्वःता तइ।
अले वया दाजुकिजापिं लिहां वयाः
इस्राएलीतलिसें मिलय् जुइ।

4 वय्कलं परमप्रभुयागु शक्तिं
थः परमप्रभु परमेश्वरया नांया गौरवय् दनाः
थः बथांयात ज्वयादी।
अले इपिं सुरक्षित जुयाच्वनी,
छाय्धाःसा पृथ्वीया तातापाःगु थासय् तक वय्कःयात इज्जत याइ।
5 अले वय्कःपाखें जक इमित शान्ति दइ।

अश्शूरीत झीगु देशय् वयाः
झीगु किल्लाय् हमला याइबलय्
झीसं न्हय्म्ह जवाःत वा च्याम्ह नायःत
इपिलिसें ल्वायेत छ्वये।
6 इमिसं अश्शूर देशयात तरवारं व निम्रोद* देशयात नांगागु तरवारं शासन याइ।
अश्शूरीत झीगु देशय् हमला यायेत वइबलय्
अले झीगु सिमानाया दुने पलाः तइबलय्
वय्कलं झीत अश्शूरीतपाखें बचय् यानादी।

ल्यंदुपिन्त शुद्ध याःगु
7 यक्व मनूतय्गु दथुइ
याकूबया ल्यंदुपिं
परमप्रभुं छ्वयाहयादीगु सुतिलः
व घाँसय् घःने लाःगु लः थें जुइ।
इमिसं सुयात नं पियाच्वनी मखु,
वा न मनूतय्के भलसा तइ।
8 यक्व जात जाति व यक्व मनूतय् दथुइ
याकूबया ल्यंदुपिं मनूत
जंगलय् च्वंपिं पशुतय्गु दथुइ सिंह थें
अले फैतय्गु दथुइ च्वंम्ह ल्यायम्मह सिंह थें जुइ।
इमिसं थुखे उखे वनाः झाताझिति यानाः जुइ,
अले इमित सुनानं बचय् याये फइ मखु।✡

✡ **5:2** ५:२ मत्ती २:५-६; यूह ७:४२ * **5:6** ५:६ निम्रोद थ्व छम्ह तसकं शक्तिं जाःम्ह बहादुर व शिकार याइम्ह खः, व ताःई तक म्वानाच्वंगु खः। वं हे निनवेयात हाकनं दय्कूगु खः अले लिपा व शहर अश्शूर साम्राज्यया राजधानी जुल। स्वयादिसँ, उत १०:८-१२ ✡ **5:8** ५:८ उत ४९:९; गन्ती २४:९

9 छिमिगु ल्हाः छिमि शत्रुतय् स्वयाः च्वय् थाहांवनी।
छिमि फुक्क शत्रुत नाश जुइ।
10 परमप्रभुं थथे धयादी
"व दि, जिं छिमि सलतय्त छिमि दथुइनं न्हंकाबी,
अले छिमिगु रथत नाश यानाबी।
11 जिं छिमिगु देशया शहरत नाश यानाबी
अले छिमिगु किल्लात नं थुनाबी।
12 जिं छिमिगु तन्त्रमन्त्र दक्व नाश यानाबी
अले छिमिसं हाकनं थथे याये फइ मखु।✡
13 छिमिसं दय्कातःगु मूर्ति
अले च्वखगु ल्वहंत नं नाश यानाबी।
अले हाकनं छिपिं छिमिसं हे दय्कातःगु
मूर्तिया न्ह्यःने क्वछुइ मखु।
14 जिं छिमिथाय् च्वंम्ह अशेरा घःमय्जुया थांतय्त लिनाः वांछवयाबी
अले छिमिगु शहर नं नाश यानाबी।
15 जिगु आज्ञा पालन याइमखुपिं
जाति जातितय्त जिं तच्वःगु तम्वय् बदला काये।"

6

इस्राएल्तीतय्गु विरोधय् परमप्रभुयागु द्वपं

1 परमप्रभुं धयादीगु खँ ध्यान बियाः न्यँ–
"दँ, पर्वतय् न्ह्यःने छिमिसं थःगु उजुर न्ह्यःने तयाब्यु,
छिमिसं छु धाइ डाँडातय्सं न्यनेमा।

2 "हे पर्वतत, हे पृथ्वीया बल्लाःगु जग
परमप्रभुयागु द्वपं ध्यान बियाः न्यँ।
छाय्धाःसा थः प्रजालिसे वय्कःया छगू मुद्दा दु,
वय्कलं इस्राएलयात छगू अपराधया द्वपं बियादीगु दु।

3 "हे जिमि प्रजा, जिं छिमित छु याना?
गथे यानाः जिं छिमित इयातुगु कु क्वबिकागु दु? जितः लिसः ब्यु।
4 जिं ला छिमित मिश्र देशं पित हया,
छिमित दासत्वया देशं लिफ्याना हया।
अले मोशा, हारून व मरियमयात
छिमिगु नायः जुइत छ्वयाहया।✡
5 हे जि प्रजा,
मोआबया जुजु बालाकं छु सल्लाह याःगु खः?
अले बओरया काय् बालामं वयात छु लिसः बिल व लुमंकी।
शित्तिमंनिसें गिलगाल तकयागु यात्रायात लुमंकी।
अले छिमिसं परमप्रभुया धार्मिकताया ज्या सीके फयेमा।"✡

6 जि छु ज्वनाः परमप्रभुयाथाय् वयेगु,
अले च्वय् च्वनादीम्ह परमेश्वरया न्ह्यःने छ्यं क्वःछुकेगु?
दच्छि दच्छि दुपिं द्वहंचात हयाः
होमबलिया लागि वय्कःया न्ह्यःने वये ला?

✡ **5:12** ५:१२ व्य १८:१०-१२; यशै २:६ ✡ **6:4** ६:४ प्रस ४:१०-१६; १२:५०-५१; १५:२० ✡ **6:5** ६:५ गन्ती २२:२–२४:२५; यहो ३:१–४:२४

7 द्वलंद्वः भ्याःचा, अले जैतूनया चिकंयागु झिद्वः खुसिलिसें
वय्कः लय्तायादी ला?
जिं यानागु पाप व अपराधयागु लागि
जिं जिम्ह तःधिकःम्ह काय्यात बीहये ला?
8 हे मनु, बांलाःगु अले भिंगु खँ वय्कलं छन्त क्यनादीगु दु।
छपाखें परमप्रभुं छु यय्कादी?
खःकथं ज्या यायेगु, मायायात यय्केगु,
थः परमेश्वरलिसें क्वमिलु जुयाः जुयेगु।✡

इस्राएलया अपराध व सजाँय

9 न्यँ, परमप्रभुं यस्शलेमय् च्वंपिं सकसित सःता च्वनादीगु दु।
हे परमप्रभु! छिगु नांया भय कायेगु ज्ञान खः।
"राजदण्ड व उकियात ल्यःम्हय्सिगु खँ बांलाक न्यँ।
10 हे दुष्ट घराना, छिमिसं बांमलाःगु अले अधर्मयागु ज्या यानाः कमय् यानातःगु सम्पत्ति
व छंगु ध्वंलाइगु धःताल्जु घच्चाइपुसे मच्चं ला?✡
11 मिले मजूगु ताल्जु व छलया धःया म्हिचा तइम्हय्सित
जिं गय् यानाः क्षमा बीगु?
12 थनयापिं तःमिपिं मनूत ल्वापुख्यापुं जाःगु दु।
थनच्वंपिं सकसिनं मखुगु खँ ल्हानाच्वंगु दु।
इमिगु म्हुतुं छलया खँ ल्हानाच्वनी।
13 छिमिसं यानातःगु पाप व अपराधयागु कारणं
जिं छिमित नाश याये त्यनागु दु।
14 छिमिसं यक्व हे नःसां छिमिगु प्वाः गुबलें हे जाइ मखु।
अले न्ह्याबलें छिपिं नयेपित्याकाः च्वनेमाली।
छिमिसं सम्पत्ति मुंका तःसां उकियात छिमिसं ल्यंकातये फइ मखु।
छाय्धाःसा छिमिसं छु ल्यंका तइ उकियात जिं तरवारयात बी।
15 छिमिसं अन्न ह्वःसां लये खनी मखु
अले जैतूनया चिकं पिकाःसां छ्यलेदइ मखु।
अले दाख तिस्यूसां त्वने दइ मखु।
16 छिपिं ओम्रीया विधित
व आहाबया घरानायागु दक्व खँ पालन यानाः
इमिगु थितिकुथिया ल्यूल्यू जुयाच्वंगुलि
जिं छिमित नाश यानाबी।
छिमि मनूत दक्वसिनं हेपय् याकाः च्वनाच्वने माली।
अले जाति जातियापिं मनूतय्सं नं छिमित हेस्यानाच्वनी।"✡

7

इस्राएलया कष्ट

1 जितः गज्याःगु कष्ट वःगु दु!
जिं थःत फल खायेगु सिधय् धुंकाः
फल खायेत वनीम्ह मनू थें तायेका,
गुम्हय्सिनं नयेगु निंतिं छुं नं लुइके मफु।
थःगु नयेपित्यागु लंकेत दाखया झुप्पा
वा न्हापांयागु छगः यःमरि नं लुइके मफु।
2 विश्वास यायेबहःपिं मनूत पृथ्वीं नाश जुयावने धुंकल।

✡ **6:8** द्व्य १०:१२-१३; १ शम् १५:२२; होशे ६:६; मत्ती ९:१३; २३:२३; मर्क १२:३३ ✡ **6:10** ६:१०-११ लेवी १९:३५-३६; व्य २५:१३-१६; हितो ११:१; होशे १२:७; आमो ८:५; लूक ६:३८ ✡ **6:16** ६:१६ १ राज १६:२३-३४; २१:२५-२६

छम्ह नं भिंम्ह मनू मदय् धुंकल।
सकलें मनूत स्याये पालेत पियाच्वनीगु।
दक्व मनूतय्सं जाः ह्लाः थः दाजुकिजापिनिगु शिकार याइगु।✡
3 सकलें मभिं ज्या याये सः,
शासकत व न्यायाधीशतय्सं घुस फ्वनीगु,
शक्ति दुपिन्सं इमित छु यः व हे आज्ञा बियाच्वनी।
थुकथं इपिं सकलें मिलय् जुयाः
मखुगु ज्या यायेत ग्वसाः ग्वइ।
4 इपिं मध्ये दक्वसिबय् बांलाःम्ह मनू कं थें खः,
दकलय् भिंम्ह धाःसा कं झाः स्वयाः ग्यानपुसे च्वनी।
छिमिगु सजाँययया दिं वयाच्वंगु,
गुकिया बारे छिमि पिवाः च्वंपिन्सं ख्याच्वः ब्यूगु खः।
आः इपिं याकनं हे अलमल जुइ।✡
5 छम्ह जःलाखःलायात पत्याः याये मते।
छम्ह पासायात विश्वास याये मते।
थःनापं च्वनीम्ह कलाःलिसे
होश यानाः जक खँ ल्हा।
6 काय्नं बौयात हेपय् याइ
अले म्ह्याय्नं मांयात मभिंकाः खँ ल्हानाच्वनी,
भौ माजुनापं ल्वानाच्वनी।
मनूतय् शत्रु थःगु हे छेँ च्वंपिं मनूत जुइ।✡

7 तर जिं धाःसा जिम्ह परमप्रभुयाके आशा तयाच्वने,
जि जितः उद्धार याइम्ह परमेश्वरयात पियाच्वने
छाय्धाःसा वय्कलं जिगु प्रार्थना बिन्ति न्यनादी।✡

इस्राएल हानं दनी

8 हे जिम्ह शत्रु, जितः हेस्यानाः लय्ताये मते।
जि क्वःदसां हाकनं दनावये।
जि खिउँथासय् दुसां
परमप्रभु जिगु जः जुयादी।
9 परमप्रभुं जिगु पं कयाः न्ववानाः
जिगु हक पक्का यानामदीतले
जिं वय्कःयागु तंयात सहयाना च्वने।
छाय्धाःसा जिं वय्कःया विरोधय् पाप यानागु दु।
तर वय्कलं जितः पित हयाः जलय् हयादी।
वय्कःयागु न्याय व धार्मिकता जिं स्वये दइ।
10 “जितः परमप्रभु छिमि परमेश्वर गन दु?”
धकाः धाइम्ह जि शत्रु थ्व खनाः तसकं मछाली।
अले जिगु मिखां व क्वःदःगु खनी।
वयात गल्लि गल्लिइ ध्याचःयात थें न्हुतुन्हुइ।✡

11 हे इस्राएल, छिमिगु पःखाःत दय्कीगु दिं वइ,
छिमिगु सिमाना तापाक तक अप्वय्केगु दिं वइ।
12 उगु दिनय् अश्शूर देशं,

✡ **7:2** ७:२ व्य १९:११-१३; भज १०:८ ✡ **7:4** ७:४ यर ६:२७; इज ३:१७; होशे ९:८ ✡ **7:6** ७:६ मत्ती १०:३५-३६; लूक १२:५२-५३ ✡ **7:7** ७:७ भज २७:१४; १३०:५; हितो २०:२२; यशै ८:१७; ४०:३१; होशे १२:६; रोम ८:२५; गला ५:५ ✡ **7:10** ७:१० भज ४२:३,१०; ७९:१०; ११५:२; योए १:१७

अले मिश्रया शहर शहरंनिसें कयाः यूफ्रेटिस खुसि तकयापिं
व तातापाःगु समुद्रंनिसें
व पहाडंनिसें मनूत छिमिथाय् वइ।
13 तर इमिगु ज्यायागु कारणं व
अनयापिं मनूतय्गु कारणं पृथ्वी सुनसान हे जुयावनी।

प्रार्थना व प्रशंसा

14 हे परमप्रभु, छिं कथि ज्वनाः थः प्रजायात ज्वयादिसँ,
नायुगु ख्यलय् व गुँइच्वनीपिं छिगु सर्बयया फैच्वलयत् ज्वयादिसँ।
कर्मेल डाँडाया गुँइ* याकःचा च्वंनाच्वंसां
इपिं न्हापा थें हे बाशान
व गिलादय् च्वंगु घाँय्ख्यलय् वनाः ज्वयेमा।✡

15 "मिश्र देशं छिपिं पिहां वःगु इलय् थें
जिं इमित जिगु अजू चायापुगु ज्या क्यने।"

16 जाति जातियापिं मनूत थ्व खनाः मछाला च्वनी।
इमिगु फुक्क शक्ति लाका काइ।
अले इमिसं थःगु ख्वाः ल्हातं त्वपुइ,
उलि जक मखु इमिगु न्ह्याय्पं ख्वाँय् जुयावनी।
17 इमिसं ताहानं थें,
बँय् घिसय् जुया जुइपिं जन्तुं थें म्हुतुं धू फ्यइ।
थथःगु प्वालं थुरथुर खाखां इपिं पिहां वइ।
इपिं ग्यानाः परमप्रभु झी परमेश्वरपाखे लिहां वइ,
अले इपिं छिपिं खनाः ग्याइ।
18 छि थें ज्याःम्ह परमेश्वर सु दु?†
गुम्हय्सिनं अधर्म क्षमा यानादी,
अले ल्यंदुपिं थःमनूतय्गु पाप क्षमा यानादी?
छि सदां तंचायादी मखु,
तर दयामाया यायेत छितः यः।
19 छिं जिमित हानं दयामाया यानादी,
छिं जिमिगु पापयात तुतिं न्हुयादी,
अले जिमिगु अधर्म तज्जाःगु समुद्रय् वान्छवयादी।✡
20 यक्व दँ न्ह्यः छिं पाफयाः
जिमि पुर्खातयत् बचं बियादीगु थें
याकूबपाखे छि विश्वास यायेबहः जुयादी,
अले अब्राहामयात दयामाया यानादी।

---

* **7:14** ७:१४कर्मेल डाँडाया गुँइ थ्व यक्व घाँय्ख्यः दुथु थाय् खः ✡ **7:14** ७:१४ भज २३:१-२; ७८:५२; ८०:१; यशै ४०:११; यर ३१:१०; इज ३४:११-१६; यूह १०:७-१६ † **7:18** ७:१८ हिब्रू भाषां थ्व ब्वय् अगमवक्ता मीकाया नां थें खने दु थुकिया अर्थ "छि थें ज्याःम्ह सु दु धकाः?" ✡ **7:19** ७:१९ भज १०३:१२; यशै ४३:२५; यर ५०:२०

नह्मया सफू

म्हसीका

नह्मया नांया अर्थ "सान्त्वना" खः। वयागु बारे मेगु अप्वः धयातःगु मदु। व छम्ह एलकोशय् च्वनीम्ह खः।

अश्शूरीतय्सं ई.पु. ७२२-७२१ लय् इस्राएलीतय्त ज्वना यंकूगु खः। थ्व हे कारणं यहूदानापं अन छचाःखेरं च्वंगु देशयात अश्शूरतपाखें तसकं भय दुगु खः।

योनां (योना ३-४ अध्यायलय्) निनवे नाश जुइतिनि धकाः अगमवाणी नवाःगु खः। थुकिया लिच्वः कथं फुक्क निनवेय् च्वंपिं मनूतय्सं थःगु पापयात स्वीकार यानाः परमप्रभुया न्ह्यःने पश्चाताप यात अले परमप्रभुं इमित क्षमा यानादिल। तर सछि दँ ति लिपा अनयापिं मनूत तसकं नुगः छाःपिं, मेपिन्त मदिक्क सास्ती बियाच्वनीपिं, मेपिन्त दास यानातइपिं व घमण्डी जूगु खः। ६१२ ई.पु. जुइ न्ह्यः इमिसं थुपिं पापत यानाः परमेश्वरया विरोधी जूगु खः। अथे जुयाः परमप्रभुं अश्शूरीतय्त शत्रुतय्गु ल्हातय् लःल्हानादीगु खः (१:१४; २:१)। नह्मया अगमवाणीया छुं भाग निनवेया बारे हे खः। अध्याय १ लय् परमेश्वरया तंया बारे थुइकाब्यूगु दु, अध्याय २ लय् निनवे नाश जुइगु बारे, अले अध्याय ३ लय् नं निनवे नाश जुइगु बारे ध्वाथुइक कनातःगु दु।

धलः पौ

परमप्रभुं निनवेयात न्याय याःगु १:१-१५

निनवेया पतन जूगु २:१–३:१९

नह्म

1 निनवेया खँय् अगमवाणी। एल्कोशी नह्मं खंगु दर्शनया सफू।✡

निनवेया विरोधय् परमप्रभुया तच्वःगु तं

2 परमप्रभु नुगः मुइकादीम्ह व बदला कयादीम्ह परमेश्वर खः।
परमप्रभु बदला कयादीम्ह व तम्वय्कादीम्ह खः।
परमप्रभुं थः विरोधीतय्त बदला कयादी,
शत्रुतय्गु निंति तःधंगु तं ल्यंकातयादी।
3 परमप्रभु तं चायत लिबाकादीम्ह व तसकं शक्ति दुम्ह खः।
दोषीतय्त परमप्रभुं सजाँय मब्यूसें त्वःती मखु।
ग्वःफय् व वाफय् वय्कःया लँपु खः
अले सुपाँय् धाःसा वय्कःया तुतिया धू खः।
4 वय्कलं ब्वबियादीबलय् समुद्र सुनावनी।
वय्कलं दक्व खुसित सुकादी।
बाशान व कर्मेलया वाउँसे च्वंगु घाँय्ख्यः गनावनी,
अले लेबनानया वाउँसे च्वंगु गुँत इवाः जुयावनी।
5 वय्कःया न्ह्यःने पहाडत थुरथुर खाइ,
अले डाँडात नायावनी।
वय्कःया न्ह्यःने पृथ्वी थुरथुर खाइ,
संसार व अन दुपिं फुक्क मनूत थुरथुर खाइ।
6 वय्कःया तंया न्ह्यःने सु दने फइ?
वय्कःयागु तच्वःगु तं सुनां सह याये फइ?
वय्कःयागु च्यानाच्वंगु तं मि थें प्वंकी,
अले वय्कःया न्ह्यःने ल्वहँधीत तज्याइगु जुइ।

7 परमप्रभु भिंम्ह खः,
दुःखया इलय् वय्कः शरण कायेगु थाय् खः।
वय्कःयाके भलसा तइपिन्त वय्कलं सुसाकुसा यानादी।
8 तर वय्कलं खुसिबालं निनवेयात नाश यानादी।

✡ **1:1** १:१–३:१९ यशै १०:५-३४; १४:२४-२७; सप २:१३-१५

वय्कलं थः शत्रुतय्त
खिउँगु थासय् लिनाछ्वयादी।

9 परमप्रभुया विरोधय् इमिसं न्ह्याथें ज्याःगु ग्वसाः ग्वसां
वय्कलं इमित भज्यंक नाश यानादी।
दुःख निकः खुसी वइ मखु।
10 इपिं कंझालय् अलमलय् जुयाच्वनी,
अले इपिं दाखमघं काय्काच्वनी।
इपिं गनावने धुंकूगु छ्वख्वः थें भस्म जुइ।
11 अय् निनवे! छंपाखें छम्ह
परमप्रभुया विरोधय् ग्वसाः ग्वइम्ह,
व मभिंगु सल्लाह बीम्ह पिहां वःगु दु।
12 परमप्रभुं थथे धयादी,
"अश्शूरीत बल्लाःसां व ल्याखय् यक्व दःसां
इमित नाश याइ अले मदयावनी।
अय् यहूदा, जिं छन्त दुःख बियागु दु,
अय्सां आः हाकनं छन्त दुःख बी मखुत।
13 आः इमिगु इयातुगु कु जिं छंगु ब्वहलं लिकायाबी,
अले छिमित चिनातःगु सिखः चफुनाबी।"

14 अय् निनवे, परमप्रभुं छंगु बारे छगू आज्ञा बियादीगु दु,
"आवंलि छंगु नां ल्यंकातइपिं छं सुं सन्तान दइ मखु।
छंगु देगलय् दुपिं कियातःपि घःत व नाय्काः दय्कातःपिं मूर्तित
जिं भज्यंक नाश याये।
जिं छंगु चिहान तयार याये,
छाय्धाःसा छ भिंम्ह मखु।"

15 स्व, पहाड पहाडय्
भिंगु खँ न्यंकीम्ह
व शान्तिया खँ घोषणा याइम्हय्सिगु पलाः दु।
हे यहूदा, छं थःगु नखःचखः हँ,
थःगु भाकल पूवंकि।
छाय्धाःसा आः गुबलें दुष्टतय्सं हमला याइ मखुत,
इपिं भज्यंक नाश जुइ।✡

2

निनवे भज्यंक नाश जूगु

1 अय् निनवे! छं शत्रु छन्त नाश यायेत वयाच्वंगु दु।
छंगु किल्लात बल्लाकि, लँ बांलाक स्व,
थः तयार जुयाच्वँ, अले छंगु फुक्क बल लगय् या।

2 परमप्रभुं याकूबयात न्हापा इस्राएल झःझः धाःगु थें
हाकनं झःझः धाय्कादी।
छाय्धाःसा शत्रुतय्सं इमित लुतय् यात,
अले इमिगु दाखमा भज्यंक नाश यात।

✡ **1:15** १:१५ यशै ५२:७

3 शत्रुतय् सिपाइँतय्गु ढालत ह्याउँसे च्वं
अले इमिसं ह्याउँगु लं फिनातःगु दु।
इमिसं हमला यायेत तयारी यानाच्वंगु दु।
इमिगु रथय् दुगु धातु प्वालाप्वाला थी,
थसिँया भालात संका च्वंगु दु।
4 रथतय्त लँय् तसकं ब्वाकी,
चुक चुकय् उपिं थुखे उखे ब्वाँय् वनाच्वनी।
इपिं च्यानाच्वंगु मिप्वाः थें खने दु,
इपिं हाबलासा त्वःथें तसकं ब्वाँय् वनी।

5 वं ल्ययातःपिं थः बहादुर सिपाइँतय्त सःती,
इपिं थःगु लँय् धेधे चुइ।
इपिं तसकं हथाय् चाचां शहरया पःखाःपाखे ब्वाँय् वनी,
सुरक्षाया ढाल तयार याइ।
6 खुसिया बाँधया लुखा चाय्काबी
अले जुजुया दरबार दुनी।
7 थ्व आज्ञा जूगु दु कि
शहरय् च्वंपिन्त ज्वना यंकी।
वया दासीत सुकभत्तु थें
नुगःपा दादां विलाप याइ।
8 निनवे शहर दय्कबलय् निसें लःया पुख् थें खः
तर आः मनूत हथाय् चाचां पिहांवयाच्वंगु दु
"आसे! आसे!" धकाः तसकं सःत्सां
सुनानं लिफ स्वइ मखु।
9 वहः लुतय् या!
लुँ लुतय् या!
अन धन-सम्पत्ति यक्व दु,
अले मू वंगु सामानत नं यक्व दु।
10 निनवे शहरयात लुतय् याःगु दु,
अन झिजांमिजां दंगु दु व तहसनहस जूगु दु।
मनूतय्गु नुगः ग्यानाः न्यले धुंकल,
इमिगु तुति थुरथुर खानाच्वंगु दु, म्ह छम्हं खानाच्वंगु दु,
इमिगु ख्वाः ग्यानाः म्हासुइ धुंकल।

11 ल्यायम्हपिं सिंहत यक्व दुगु
व तःधंगु निनवे शहर आः गन दु?
थ्व थासय् सिंह व सिंहनी थः मस्तनापं याउँक
व मग्यासे चाःहिला जुइगु खः।
12 सिंहं थः मस्तय्त नकेत माक्व शिकार स्यानाहइगु,
अले वया सिंहनीया निंतिं पशुतय्गु ला कुचा कुचा याइगु।
वं शिकार यानाहःगु
पशुतय्गु लां गुफा जाय्कीगु।

13 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी,
"जि छंगु विरोधय् दु।
जिं छंगु रथतय्त च्याकाबी अले अन कुँया कुं जुइ,

अले ल्याय्म्ह सिंहतय्त तरवारं स्याइ।
जिं छंगु निंतिं पृथ्वीइ शिकार त्वःते मखु।
अले छन्त खबर हइम्हय्सिया सः
आवंलि न्यनेदइ मखु।"

3

निनवेयात सजाँय

1 हिया हि दुगु शहरयात धिक्कार दु!
व मखुगु खँ व
लाकाहःगु सम्पत्तिं जाःगु दु,
अन गुब्सं शिकार कम जुइ मखु।
2 न्यँ! कोर्रायागु सः,
पांग्रा गुर्र याःगु सः,
सलत ब्वाय्वंगु सः,
रथत थर्केजूइक तसकं ब्वाकूगु सः।
3 सल गइपिनिगु हमला,
प्वालाक्क वइगु तरवार
व ज्वाल्लच्वंगु भाला।
स्याना तःपिनिगु द्वँ,
सीम्हतय्गु द्वँ
अल्याख सीम्हत,
सीपिके मनूत लुफिहाना क्वदली।
4 थ्व फुक्क छम्ह वेश्याम्ह मिसा, जादु मन्तरया
छम्ह मालिकनीया घच्चायाइपुगु ज्यां याना जूगु खः,
गुम्हं थःगु वेश्याया ज्यां जात जातितय्त
व जादु मन्तरया ज्यां वंशतय्त दास याना तइ।

5 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं घोषणा यानादी,
"स्व! जि छंगु विरोधय् दु।
छंगु पर्सि ख्वालय् थ्यंक उला बी। जात जातितय्त जिं छंगु नांगास्
व राज्यतय्त छंगु मछास् क्यनाबी।
6 छन्त फोहरं कय्काः,
जिं छन्त क्वह्यंगु व्यवहार याये,
जिं छन्त मनूत न्हिइकीगु खँ यानाबी।
7 छन्त खंपिं मनूत छपाखें बिस्यूं वनी अले धाइ,
'निनवे ला नाश जुइ धुंकल। वयागु निंतिं सु दुखं च्वनी?'
छन्त सान्त्वना बिइम्ह गन दु?"

8 अय् निनवे, छ नील खुसिया सिथय् च्वंगु
थेबेस शहर स्वयाः बांला ला?
वयागु प्यखरं लः दु,
वयागु किल्ला खुसि
अले पःखाः धाःसा लः खः।
9 कूश* व मिश्र देश वयागु तःधंगु बल खः,
पूत व लिबिया वयात ग्वाहालि याइपिं देश खः।
10 अय्नं वयात ज्वना यंकल,

---

* **3:9** ३:९ कूश थ्व देश मिश्र देशया दच्छिनय् ला

मेगु देशय् यंकल,
वया चिचीधिकःपिं मस्तय्त
गल्लि गल्लिइ बँय् बस्वाना स्यानाबिल।
वया मनूतय्त चिट्ठा तल,
अले दक्व तःधिंकःपिं मनूतय्त सिखलं चिनाबिल।
11 अय् निनवे! छ नं अय्लाःगुल्तु थें जुइ,
छ नं सुलाच्वनी,
अले शत्रुतपाखें बिस्युं वनेत छं शरण कायेगु थाय् माली।

12 छंगु दक्व किल्लात न्हापा सःगु फल
यःमरिया सिमात थें च्वं।
व संकीबलय् यःमरिया फल नइपिनिगु
म्हुतिइ हे कुतुंवइ।
13 छंगु सिपाइँत बल्लाइ मखु
व ग्वाहालि मदुपिं मिसात थें जूगु दु।
छंगु देशया मू ध्वाखात
शत्रुतय्गु निंतिं चालाच्वंगु दु।
ध्वाखाया गजबारत मिं नःगु दु।

14 शत्रुतय्सं घेरय् याय् न्ह्यः लःजाय्का ति।
छंगु किल्लात बल्लाका ति।
चा न्हायाः अप्पा दय्कि,
अले पःखाःत मर्मत या।
15 तर छं न्ह्यागु याःसां छन्त मिं भस्म याइ,
अले छन्त तरवारं स्याइ,
थुकिं छिमित क्वःबुइँचां थें नयाबी।
छ क्वःबुइँचां थें ल्याखय् यक्व दःसां
सुं बचय् जुइ फइ मखु।
16 आकाशया नगुत स्वयाः अप्वः
छं थः व्यापारीतय्गु ल्याः अप्वकूगु दु।
तर क्वःबुइँचातय्सं याः थें
इमिसं देशयात पचिनांगा यानाः ब्वयावनी।
17 छंगु सुरक्षाया निंतिं तयातःपिं ला क्वःबुइँचां थें खः,
छंगु हाकिमत लाः क्वःबुइँचाया बथां थें खः,
गुपिं चिकुलाबलय् अंगलय् प्यपुना च्वनी,
निभाः ल्वया वइबलय् उपिं दक्वं ब्वयावनी,
इपिं गन वन धकाः सुनानं सी मखु।

18 अय् अश्शूरया जुजु, छं फैजवाःत ला न्ह्यः वय्काच्वंगु दु,
छं भारदारत ला आराम यानाच्वनी,
छं मनूत ला पहाड पर्वतय् थुखेला उखेला जुइ धुंकल,
इमित छथाय् मुंकीम्ह सुं हे मदु।
19 छंगु घाःयात छुं वासलं नं लंके फइ मखु।
छंगु घाः तसकं ग्यानापुगु घाः खः।
सुनां सुनां छंगु बांमलागु खँ न्यनी इमिसं लय्तायाः ल्हाःपा थाइ,
छाय्धाःसा छंगु गुबलें मदीगु सास्ती सुनां भोगे याःगु मदु धकाः?

हबकूकया सफू

म्हसीका

ख्रीष्ट येशू बूगु स्वयाः न्हयग्रू शताब्दी न्ह्यःपाखे हबकूक अगमवक्तां यहदा राज्यय् अगमवाणी नवानाच्वंगु खः। उबलय् बेबिलोन संसारय् दकलय् बल्लाःगु देश खः, बेबिलोनीतय्सं तसकं तःधंगु देश जुइगु इच्छा याःगु खः अथे जुयाः इमिसं चिचीधंगु देशतय् त्याका काल। इपिं तसकं नुगः छाःपिं अले दयामाया धयागु हे मदुपिं खः। हबकूकया इलय् धाःसा यहदा देशयात त्याकेमफुनिगु खः। व दयामाया मदुपिं जातिया स्याये पालेगु मभिंगु ज्याया कारणं यानाः हबकूकया नुगः तसकं क्वत्तुंगु खः अले वं परमप्रभुयात थथे धकाः न्ह्यसः यात, "तसकं मभिंगु खँ स्वयेत छिगु मिखा शुद्ध जु, अले छिं मखुगु ज्या स्वयादी मफु, अय्नं आः ध्वं ल्हाइपिं मनूतय्त छिं छाय् स्वयाच्वनादियागु? थः स्वयाः धर्मी मनूतय्त दुष्टतय्सं नुना छ्वःसां छाय् छि सुम्क च्वनादियागु?" (१:१३)। परमप्रभुं व हे इलय् थःम्हं इमित सजाँय बियादी धकाः धयादिल। २:४ पदय्, परमप्रभुं थथे धयादी, "तर धर्मीत धाःसा परमेश्वरयात याःगु इमिगु विश्वासं हे म्वाइ।"

थ्व सफुलिइ ल्यं दुगु भागय् अधर्मीपिं नाश जुयावनी धकाः अगमवाणी नवानातःगु दु। अले ३ अध्यायलय् हबकूकं परमेश्वरयात तःधंकेत व वं वय्कःयात जक भलसा यानाः धकाः घोषणा यायेत छपु म्ये हाल।

धलः पौ

हबकूकं उजूरयागु १:१–२:५
अधर्मीत नाश जूगु २:६-२०
हबकूकया प्रार्थना ३:१-१९

हबकूक

1 हबकूक अगमवक्तां खंगु दर्शनया अगमवाणी।

हबकूकं उजुर याःगु

2 हे परमप्रभु, गुबलय् तक जिं छितः ग्वाहालि फ्वनाच्वनेगु
अले छिं न्यनामदीगु?
"न्ह्याथाय् नं स्याय् पाले जक जुयाच्वंगु" धकाः जि गुलि हालाच्वनेगु,
अले छिं थः मनूतय्त बचय् यानामदीगु?
3 छाय् छिं जितः अन्याय स्वयके बियादीगु?
छाय् छिं मखुगु खँ सह यानादियागु?
नाश यायेगु व स्याये पालीगु जिगु न्ह्यःने जुयाच्वंगु दु।
ल्वापुख्यापु व कचकच प्यखें दु।
4 अथे जुयाः व्यवस्था बमलाय् धुंकल
अले न्याय मजुइ धुंकल।
दुष्टतय्सं धर्मीपिन्त घेरय् याइ,
अथे जुयाः न्याय ज्यालगय् मजुइ धुंकल।

परमप्रभुया लिसः

5 अले परमप्रभुं थः मनूतय्त धयादिल,
"प्यखेरं च्वंपिं जात जातितय्त स्व,
इमित स्वयाः छक्क जु,
छाय्धाःसा जिं छंगु हे इलय् छन्त धाःसां
छं पत्याः याइ मखुगु ज्या याये।✡
6 स्व, जिं बेबिलोनीतय्त थने,
व जाति तसकं नुगः छाःगु व लाः लाः थें यानाजुइगु जाति खः,
मेपिनिगु च्वनेगु थाय् लाकाकायेत इपिं पृथ्वी न्यंकनं वनी।✡
7 इपिं तसकं ग्यानापुपिं व दयामदुपिं मनूत खः।
इपिं थः हे नियम व्यवस्था खः,

✡ **1:5** १:५ प्रे १३:४१ ✡ **1:6** १:६ २ राज २४:२

इमिसं थःयःयः थें याइ।
8 इमि सलत चितुवा स्वयाः नं तसकं ब्वाँय् वनी
अले सन्ध्याकाः इलय् पिहां वइम्ह गुँखिचात स्वयाः नं तसकं ग्यानापुस्से च्वं।
इमि सल गया वइपिं सिपाइँत तातापाकंनिसें तसकं ब्वाँय् वइ।
सलत गिद्ध शिकारयात तसकं ब्वाँय् वयाः झम्ते याः थें वइ।
9 इपिं दक्व स्याये पालेत हे वइ।
इमि सिपाइँतय्गु पुचः मस्भूमिइ ग्वःफय् वः थें न्ह्याज्याइ।
अले ज्वनाहःपिन्त फि थें हे यक्व मुंकी।
10 इमिसं जुजुतय्त गिजय् याइ
अले शासकतय्त हेस्याइ।
किल्ला दुगु दक्व शहरत खनाः इपिं न्हिली,
चायागु द्वम्बःचात दय्काः इमिसं व त्याकाकाइ।
11 अले इपिं ग्वःफय् थें तसकं ब्वाँय् वइ, वनी।
इपिं दोषी मनूत खः, इमिगु बल हे इमि घः खः।”

हबकूकया निक्वःगु उजुर
12 हे परमप्रभु, छु छि न्हापांनिसें हे दीम्ह मखु ला?
हे परमेश्वर, जिम्ह परमपवित्र जिपिं सी मखु।
हे परमप्रभु, छिं इमित न्याय यायेत ल्ययादीगु खः।
छि जिमिगु ल्वहंधी, सजाँय बीत छिं इमित अभिषेक यानादीगु दु।
13 तसकं मभिंगु खँ स्वयेत छिगु मिखा शुद्ध जु,
अले छिं मखुगु ज्या स्वयादी मफु,
अय्नं आः ध्वं ल्हाइपिं मनूतय्त छिं छाय् स्वयाच्वनादियागु?
थः स्वयाः धर्मी मनूतय्त दुष्टतय्सं नूना छ्वःसां
छाय् छि सुम्क च्वनादियागु?
14 छिं मनूतय्त समुद्रया न्यात
व शासक मदुपिं समुद्रया जन्तु थें यानादीगु दु।
15 दुष्ट शत्रुतय्सं इपिं दक्वसित बल्छीं ल्ह्नायंकी
अले इमित जालं तक्यंकी।
इमित तःधंगु जालय् मुंकी।
अथे जुयाः इपिं तसकं लय्ताइ।
16 अथे जुयाः इमिसं थःगु जाःयात बलि छाइ,
तःधंगु जाःया लागि धुपाँय् च्याकी,
छाय्धाःसा उकिं हे इपिं सुखं च्वनी
अले भिंगु भिंगु नसा नइ।
17 छु इमिसं जात जातिया मनूतय्त जालय् क्यंकाः
छप्ति हे माया मदय्क इमित नाश याना हे च्वनी ला?

2

1 जि पिवाच्वनेगु किल्लाय् हे दनाच्वने,
जि थः हे पखलय् दनाच्वने।
वय्कलं जितः छु धयादी व जिं स्वया हे च्वने।
जिगु कचकचया छु लिसः बियादी व जिं स्वये।

परमप्रभुया लिसः
2 अले परमप्रभुं जिगु लिसलय् धयादिल,
“जिं धयागु खँ पौलय् बांलाक च्व,
बुखँ हइपिन्सं थ्व खँ बांलाक ब्वने खनी।

3 थ्व दर्शन लिपाया निंतिं खः।
थुकिं लिपा जुइगु खँ धाइ,
अले थ्व मखुगु खँ जुइ मखु।
थ्व खँ पूवनेगु लिपा लाःसां थ्वयात पियाच्वनी,
छायधाःसा थ्व धात्थें हे पूवनी,
अले लिपालाइ मखु।✡

4 "स्व! व घमण्डी मनूयात!
वयागु इच्छा हनेबहः मजू,
तर धर्मी त धाःसा परमेश्वरयात याःगु इमिगु विश्वासं हे म्वाइ।✡
5 धात्थें हे मनूतय्त दाखमघं ध्वखा बी,
व तःधंछुया जुइ अले व गुबलें याउँक च्वने फइ मखु,
छायधाःसा व चिहान थें लोभी खः।
व मृत्यु थें गुबलें लुधनी मखु।
वं दक्व जात जतितय्त थःथाय् मुंकी,
अले दक्व मनूतय्त कुनी।

मभिं मनूतय्गु नाश

6 "छु इपिं दक्वसिनं थथे धयाः वयागु विरोधय् हिमस्याइ ला अले लाय्मबूइ ला,
" 'खुँयागु मालताल मुंकीम्ह
व लाकाहःगु मालतालं धनी जुइम्हय्सित धिक्कार!
वं गुबलय् तक अथे याइ?'
7 छु छंगु त्याय् कयातःपिं मनूत दना मवइ ला?
इमिसं छन्त मख्याइ ला?
अनंलि छ इमिगु शिकार जुइ।
8 छं जात जातितय्त लुतय् याःगु दु,
अथे जुयाः ल्यंदुपिं मनूतय्सं छन्त लुतय् याइ।
छं मनूतय्गु हि हाय्कूगु दु,
अले छं देशत व शहरत व उकी च्वंपिं दक्वसित भज्यंक नाश याःगु दु।

9 "धिक्कार दु वयात, गुम्हं अन्याय यानाः कमय् याःगुलि थःगु छेँ दय्की।
वयागु छेँ तःजाःगु थासय् दय्की
गुकिं यानाः नाश जुइगुपाखें सुरक्षा जुइ।
10 छं यक्व मनूतय्त नाश यायेगु ग्वःसा ग्वःगु दु।
छं थःगु छेँयात मछालापुइका थःगु जीवनयात त्वःतल।
11 पःखाःया ल्वहंत तकं हे छंगु विरोधय् हाली,
सिँयागु धलिनं सः लिथ्वया वइ।

12 "धिक्कार दु वयात, गुम्हं स्याये पालीगु हिं शहर दय्की,
अधर्म यानाः नगर पलिस्था याइ।
13 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे यानादीगु मखु ला?
मनूतय्सं याःगु ज्या ला मिइ सिँ वांछ्वयेगु थें जक खः,
जात जातितय्सं यक्व ज्या याइ तर ज्यालगे जुइ मखु।
14 छायधाःसा समुद्र लखं जाः थें
पृथ्वी परमप्रभुया महिमाया ज्ञानं जाइ।✡

✡ **2:3** २:३ हिब १०:३७ ✡ **2:4** २:४ रोम १:१७; गला ३:११; हिब १०:३८ ✡ **2:14** २:१४ यशै ११:९

15 “धिक्कार दु वयात, सुनां जःलाखःलातयत् दाखमघ त्वंकी
थःगु तमय् वया वं इमित अय्लाःगुलुत जुइत करंकाकी
थथे वं इमिगु नांगासू स्वयाः इमित लज्या चायके फइ।
16 थथे याइम्हय्सित मान व इज्जतया थासय् मछालापूं जाइ।
आः छंगु पा वःगु दु! छं नं मघ त्वँ अले छंगु नांगांसू खनेदयेमा!
परमप्रभुया जःपा ल्हाःया ख्वला छन्थाय् वःगु दु,
अले छंगु मान व इज्जत मछासुं त्वःपुइ।✡
17 छं लेबननया जंगलयात पालाः स्यंकल,
आः छन्त पाला स्याइ।
छं अन च्वंपिं गुँपशुतय्त भज्यंक नाश याःगुलि हे
छंके तसकं भय वइ।
छाय्धाःसा छं मनूतय्गु हिंसाः वय्कल,
छं देशत व शहरत व उकी च्वंपि दक्वं भज्यंक नाश यात।

18 “मनूतय्सं कियाः दय्कातःगु मूर्तिया छु मू दु धकाः?
वा मखुगु खँ ल्हायेगु स्यनीगु धातुया मूर्तिया छु मू दु धकाः?
कारिगरं थःगु ल्हातं दय्कुम्हसिके भलसा तइ।
वं ज्यालगे मजूगु मूर्तित दय्की, व मूर्ति न्ववाये फइ मखु।
19 धिक्कार वयात, सुनां सिँयात थथे धाइ, ‘म्वाना वा!’
अय् न्ववाय् मफुगु ल्वहं, ‘दँ!’
छु व मूर्ति छिमित छुं खँ स्यने फइ ला?
व ला लुँ व वहलं भुनातःगु दु,
उकी सासः हे मदु।”

20 तर परमप्रभु ला थः पवित्र देगलय् दी।
फुक्क पृथ्वी वय्कःया न्ह्यःने सुम्क च्वनेमा।✡

3

हबकूकया प्रार्थना

1 शिग्गिओनोथ रागय् हबकूक अगमवक्तां याःगु प्रार्थना।
2 हे परमप्रभु, जिं छिगु बारे न्यनागु दु।
हे परमप्रभु, छिं यानादीगु ज्या खनाः जि छक्क हे जुल।
जिमिगु इलय् न्हकथं थःगु ज्या क्यनादिसँ,
जिमिगु इलय् व सीकेबियादिसँ।
तंचायादीसां जिमित दया यानादिसँ।

3 परमेश्वर तेमान* झायादीगु दु
पवित्र परमेश्वर पारान† डाँडापाखें।
सेला
वय्कःया महिमां स्वर्ग त्वःपुल,
अले पृथ्वी वय्कःया प्रशंसां जाल।
4 सूर्य लुया वः थें वय्कः झःझः धाः
वय्कःयागु ल्हाःपाखें जः प्वालाप्वाला थिनाः पिहां वल,
अन वय्कःयागु शक्ति सुलाच्वंगु खः।
5 वय्कःया न्ह्यःने न्ह्यःनें ल्वय् याकनं न्यनावन,

✡ **2:16** २:१६ यशै ५१:१७-२३; ओब १६ ✡ **2:20** २:२० भज ११:४; यशै ४१:१; सप १:७; जक २:१३ * **3:3** ३:३तेमान वयात एदोम नं धायेगु या † **3:3** ३:३,७ थुपि प्यंगु थाय् तेमान, पारान, कूशन व मिघान यहूदाया दच्छिनय् दु।

महामारी वय्कःया पलाःया ल्यूल्यू वन।
6 वय्कः जुइगु दिनाः पृथ्वीयात संकादिल।
वय्कलं स्वयादिल, अले जात जातित थुरथुर खात।
न्हापांनिसें दुगु पहाड पर्वतत कुचा कुचा जुल,
उपिं पुलांगु डाँडात क्वदल।
वय्कः सदां झाया हे च्वनादी।
7 जिं कूशनया पालय्च्वंपिं मनूतय्त दुःख जुयाच्वंगु
व मिद्यानया मनूत तसकं ग्यानाः थरथर खानाच्वंगु खना।

8 हे परमप्रभु! छु छिगु तःच्वगु तं खुसिचातय्गु विरोधय् खः ला?
छु छि खुसिया निंतिं तःम्वयादीयागु ला?
छु छि समुद्रया निंतिं तसकं तःम्वयादीयागु ला?
छि थः सल गयाः थःगु विजयया रथय् च्वना झायादीबलय्,
छु छि तसकं तःम्वयादीयागु खः ला?
9 छिं थःगु धनुष वाण लिकयादिल,
छिं यक्व वाणतय्त सःतादिल।
सेला
छिं खुसिं पृथ्वीयात चिरि फायादिल।
10 पहाडत छितः खनाः थुरथुर खात।
आकाशं वा वया हे च्वन।
ततःजाःगु समुद्र थ्वय्क हाल अले लःग्वारा सन।

11 तसकं ब्वयावःगु प्वालाप्वाला थीगु छिगु वाणत
व प्वालाप्वाला थीगु भालां यानाः सूर्य
व तिमिला आकाशय् तक्क दित।
12 तसकं तमं छि पृथ्वी थुखे उखे न्यासि झायादिल।
तमं छिं जात जातिया मनूतय्त न्हतु न्हयादिल।
13 थः मनूतय्त उद्धारया निंतिं,
थः अभिषेक जूम्हय्सित बचय् यायेत छि झायादिल।
दुष्टताया देशया न्हेलुवाःयात छिं चुंचुं यानादिल,
वयागु छेनंनिसें तुति तक पचिनांगा यानादिल।
सेला
14 मगाःमचाःपिं व दुखं जाःपिन्त
गुप्तं नुनाछ्वय्गु इच्छां वःपिं
वया सिपाइँत वाफय् वः थें जिमित लछारपछार यायेत वल,
छिं वयागु हे भाला वयागु छेनय् सुयादिल।
15 छिगु सलतय्सं समुद्रयात न्हुत्तुमन्तु न्हुल
अले समुद्रया लः तसकं थुखे उखे सन।

16 थ्व खँ जिं न्यनाबलय् जिगु नुगः तसकं थुरथुर खात,
थ्व खँ जिं न्यनाबलय् जिगु म्हुतुसि थुरथुर खात,
जिगु क्वँय्त दुने दुने मर्कय् जुल,
अले जिगु तुति फ्यारर खात।
अय्जूसां जिमित हमला याः वइपिं
जात जातितय्त वइगु दुःखया दिंयात जिं धैर्य यानाः पियाच्वने।
17 यःमरिया सिमाय् चुलि मह्ववःसां,
दाखमाय् फल मसःसां,

जैतूनया सिमाय् फल मदुसां,
बुँइ अन्न मसःसां,
गलय् फै-च्वलय् मदुसां,
गलय् सा-द्रुं हे मदुसां नं,
18 जि परमप्रभुयाके लय् लय्ताय्,
जिं जितः उद्धार यानादीम्ह परमेश्वरयाके लय् लय्ताय्।

19 परमप्रभु परमेश्वर जिगु बल खः,
वय्कलं जिगु तुति चल्लाया तुति थें यानादी,
वय्कलं जितः तः तःजाःगु थासय् वने बहःम्ह यानादी।

लय् तइम्हसिया निंतिं – जिगु तार बाजाय् थाइगु लय्।✡

✡ **3:19** ३:१९ २ शम् २२:३४; भज १८:३३

सपन्याहया सफू

म्हसीका

सपन्याह अगमवक्तां ई.पु. न्हय्ग्रु शताब्दीया दकलय् लिपाया इलय् अगमवाणी नवाःगु खः। वं थ्व अगमवाणी योशियाह जुजुं ई.पू. ६२१ लय् याःगु धार्मिक सुधारया छुं दँ लिपा नवाःगु खः।

यहूदाया मनूतय्सं इमि शत्रुतय्त सजाँय बियादीत परमप्रभु झायादी धकाः बिचाः यात। परमेश्वरया निंतिं न्हापा गथे खः अथे हे यायेगु व इमिगु जीवनयात हाकनं भिंकेगु ई थ्व हे खः धकाः इमिसं बिचाः यात। थथे जुइगु ईयात इमिसं "परमप्रभुया दिं" धकाः धाल। तर परमप्रभुं थःगु उजं मानय् मयापिन्त सजाँय बीगु छगू दिं क्वछिनादी धकाः सपन्याह अगमवक्तां अगमवाणी यात। अथे जुयाः वय्कलं यक्व देशयापिं मनूतय्त सजाँय बियादी अले यहूदायापिं मनूतय्त नं सजाँय बियादी छाय्धाःसा इमिसं मेम्ह घःयात पुजा यात, उकिं वं इमित धाल, "हे पृथ्वी च्वंपिं क्वमिल्पिं मनूत, छिपिं परमप्रभुया उजं मानय् याइपिं, परमप्रभुयात माला स्व। धार्मिकता माला स्व, क्वमिल् जुइगु स्व। सके परमप्रभुया तंया दिनय् छिपिं बचय् जुइ फइ ला?" (२ तिमोथी २:२५ नं स्वयादिसँ) यस्शलेम लिपा भज्यंक नाश जुइ व शहर हाकनं न्हगु यानाः दय्की धयागु खँ नं थ्व सफुलिइ च्वयाः तःगु दु।

धलः पौ

वइगु सर्वनाशया न्हेसुचं १:१–२:३
इस्राएलया जःखः च्वंगु देय्या विनाश २:४-१५
यस्शलेमया विनाश व उद्धार ३:१-२०

सपन्याह

1 यहूदाया जुजु योशियाहं* राज्य याना च्वंबले परमप्रभुयागु थ्व वचन सपन्याहयाके वल। सपन्याह हिजकियाया उइ,
अमर्याहया छुइ, गदल्याहया छय् व कूशीया काय् खः।

वइगु नाशया ख्याच्वः

2 "जिं पृथ्वीइ दुगु
दक्व सुचुक न्हंकाछ्वये,"
परमप्रभुं धयादी।

3 "जिं दक्व मनूत व पशुत निथिंयात भज्यंक नाश यानाबी।
जिं आकाशय् ब्वइपिं झंगःत
व समुद्रय् च्वंपिं न्यातय्त भज्यंक नाश यानाबी।
जिं फुक्क मनूजातियात
पृथ्वीं मदय्का छ्वयेबलय् दुष्टतय्गु निंतिं
ल्वहंया कुचाकाचाया द्वँ जक दइ,"
परमप्रभुं धयादी।

यहूदाया विरोधय् अगमवाणी

4 "यहूदाया विरोधय् अले यस्शलेमय् च्वंपिं
सकल मनूतय्गु विरोधय् जिं थःगु ल्हाः ल्ह्हने।
अले थ्व थासं बालघःया ल्यंदुपिन्त व मूर्ति
व घः पुज्याइपिं पुजाहारीतय्गु लुमन्ति हे ल्यं मदय्क न्हंकाछ्वये।
5 छेँयागु कःसि च्वनाः नगुत पुज्याइपिन्त,
क्वछुनाः परमप्रभुया नामं पाफया नं
मोलोखया† नामं नं पाफइपिन्त,
6 परमप्रभुयागु ल्यू वनेगु त्वःता वंपिन्त,
अले वय्कःयात ममालीपिं
व वय्कःयाके न्यनेकने मयाःपिन्त जिं न्हंकाबी।"

---

* **1:1** १:१योशियाह योशियाह ६४० ई.पुंनिसें ६०९ तक यहूदाया जुजु जूगु खः। स्वयादिसँ, २ राज २२:१–२३:३०; २ इति ३४:१–३५:२७ † **1:5** १:५ मोलोख थ्व घः एमोरीतय् घः खः, स्वयादिसँ १ राज ११:५; २ राज २३:१३; यर ४९:१

7 परमप्रभु परमेश्वरया न्ह्यःने सुम्क च्वँ,
छायधाःसा परमप्रभुयागु दिं सतिक वये धुंकूगु दु।
परमप्रभुं छगू बलिदान तयार यानादीगु दु,
अले थःम्हं सःतूपिं पाहांतयत वयकलं पवित्र यानादीगु दु।
8 परमप्रभुया उगु बलिदानया दिंखुन्हु
जिं हाकिमतयत
अले जुजुया कायपिं,
अले मेगु देशयागु लं फ्यूपिं
व धर्मी मखुपिं मनूतयगु थितिकुति मानय् याइपिं
फुक्कसित जिं सजाँय बी।
9 उबले लुखाखलु हाचां गया जुइपिन्त
अले थः घःतयगु देगलय् ल्वापुख्यापु
व ध्वंलाइगु ज्या याइपिं
सकसित जिं सजाँय बी।✡

10 परमप्रभुं धयादी,
"उबले यरूशलेमयागु न्या ध्वाखां तस्सलं हाला हःगु सः,
शहरया न्हगु चुकपाखें ह्याँयह्याँय् ख्वया हःगु सः,
डाँडा डाँडां विनाशया तसकं ध्यांग सः वइ।
11 हे बजार दुगु थासय् च्वंपिं, ह्याँयह्याँय् ख्वः
छायधाःसा सकल बन्जात न्हनावनी
अले वहःयागु बन्जा ज्या याइपिं नं सकलें न्हनावनी।
12 उबले मत च्याकाः जिं यरूशलेमयात माले,
अले याउँक च्वनाच्वंपिन्त,
कः जुयाच्वंगु दाखमघ थें जुयाच्वंपिन्त सजाँय बी,
अले 'परमप्रभुं भिं व मभिं छुं नं याइ मखु'
धकाः बिचाः याइपिन्त जिं सजाँय बी।
13 इमिगु धन-सम्पत्ति लाका काइ,
इमिगु छेँ मेपिन्सं थुनाबी।
इमिसं छेँ दयकूसां उकी इपिं च्वने दइ मखु।
इमिसं दाखमा पिइ अय्सां इमिसं व दाखमघ त्वनेखनी मखु।"

परमप्रभुया तसकं ग्यानापुगु दिं

14 परमप्रभुया तःधंगु दिं सतिक हे दु,
अले व याकनं हे वयाच्वंगु दु।
परमप्रभुया दिंयागु ख्वःसः नुगः मछिंसे च्वनी,
उबलय् बहादुर मनूत नं ह्याँयह्याँय् ख्वइ।
15 व दिं तंया दिं जुइ,
संकष्ट व दुःखया दिं,
कष्ट व नाशया दिं,
खिउँसे च्वंगु अले म्हाइपूगु दिं,
सुपाँय् व तस्सकं खिउँसे च्वंगु दिं,
16 झतांगा व तः तःजाःगु गढीत दुगु
शहरयागु विरोधय् तुरही पुपुं
लडाइँया वनेगु दिं।

✡ **1:9** १:९ १ शम् ५:५

17 “जिं मनूतय्त दुःखकष्ट हयाबी,
उबलय् इपिं कांपिं थें न्यासि वनी,
छाय्धाःसा इमिसं परमप्रभुयागु विरोधय् पाप याःगु दु।
इमिगु हि धू थें
व इमिगु ला सउ थें वांछ्वइ।
18 परमप्रभुया तंया दिखुन्हु
इमिगु लुँ व वहःनं
इमित बचय् याये फइ मखु।”
वय्कःयागु नुगः मुयाः पिहां वःगु मिं
फुकं देशयात झ्वाः याइ
छाय्धाःसा वय्कलं पृथ्वीयापिं सकल मनूतय्त आकाझाकां
ग्यानपुस्से च्वंक न्हंकादी।

2

पस्ताय् चायेत इनाप

1 अय् लज्यामचाःपिं जातितय् मनूत,
छिपिं सकलें छथाय् मुं,
2 न्याय शुरु जुइ न्ह्याः,
छिपिं पस्ताय् चायेगु ई छ्वसः थें ब्वय्का यंके न्ह्याः,
परमप्रभुयागु ग्यानपुस्से च्वंगु तं छिमिथाय् वये न्ह्याः,
अले वय्कःयागु तंया दिं छिमिथाय् वये न्ह्याः।

3 हे पृथ्वी च्वंपिं क्वमिल्पिं मनूत,
छिपिं परमप्रभुया उजं मानय् याइपिं, परमप्रभुयात माला स्व।
धार्मिकता माला स्व, क्वमिल् जुइगु स्व।
सके परमप्रभुया तंया दिनय्
छिपिं बचय् जुइ फइ।

पलिश्तीतय्गु विरोधय् अगमवाणी

4 गाजाय् सुं छम्ह नं ल्यं दइ मखु,
अले अश्कलोन भज्यंक स्यनी।
न्हिनय् इमिसं अश्दोदय् च्वंपिं मनूतय्त लिनाछ्वइ
अले एक्रोनय् च्वपिं मनूतय्त धाःसा अनं पितिनाछ्वइ।✡
5 समुद्र सिथय् च्वनीपिं
करेती जातितय्त धिक्कार।
परमप्रभुयागु वचन छिमिगु विरोधय् दु,
हे कनान, पलिश्तीतय्गु देश,
“छन्थाय् छम्ह नं मनूत ल्यंमदय्काः
जिं छन्त न्हंकाबी।”
6 छिमिगु समुद्रया सिथय् च्वंगु देय,
जवाःत च्वनीगु थाय् व फैचातय्गु फैगः जुइ।
7 अले व समुद्रया सिथय् च्वगु देय्
यहूदाया खलःयापिं ल्यंदुपिं मनूतय्गु लागिं जुइ,
इमिसं अन थः फैतय्त ज्वइ।
अश्कलोनया छेँतय्
इपिं बहनी घनी,

✡ **2:4** २:४-७ यशै १४:२९-३१; यर ४७:१-७; इज २५:१५-१७; योए ३:४-८; आमो १:६-८; जक ९:५-७

छाय्धाःसा परमप्रभु इमि परमेश्वरं
इमिगु भिंगु दि हाकनं लित हयादी।

मोआबीत व अम्मोनीतय्गु विरोधय् अगमवाणी

8 "जिं मोआबीतय्सं जिमि प्रजायात हेपय् याःगु
व अम्मोनीतय्सं हिस्याःगु न्यनागु दु,
इमिसं जिमि प्रजायात गिजय् यानाः
इमिगु देशय् हमला यायेगु ख्याच्वः ब्यूगु दु।✡
9 अथे जुयाः जि धात्थें म्वाःम्ह खः थें"
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं धयादी,
"धात्थें मोआब सदोम थें व अम्मोनीत गमोरा थें
न्हायक्मा बुया वइगु थाय् व चिया गा दुगु थाय् व सदांया निंति गंगु थाय् जुइ।
अले जिमि ल्यंदुपिं प्रजातय्सं इमित लुतय् याइ,
अले इमिगु देय् अधिकार याइ।"✡

10 इमिगु घमण्डया हुनिं इमित थथे हे जुइतिनि
छाय्धाःसा इमिसं दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुया प्रजायात हेपे याःगु दु अले हेस्याःगु दु।
11 वय्कलं इमित तसकं ख्यानादी।
अले वय्कलं पृथ्वीइ च्वंपिं घःतय्त न्हंका छ्वयादी।
अनंलि ताताःपाक च्वंपिं जाति जातिया मनूतय्सं थथःगु देशय्
च्वनाः वय्कःयात आराधना याइ।

कूशया विरोधय् अगमवाणी

12 "हे कूशय्* च्वंपिं मनूत
छिमित नं जिगु तरवारं स्याइतिनि।"✡

अश्शूरया विरोधय् अगमवाणी

13 उत्तरपाखे थःगु ल्हाः ल्ह्वनाः वय्कलं
अश्शूरयात न्हंकाबी।
वय्कलं निनवेयात झिजांमिजां दंगुथाय्
व मरुभूमि यानाबी।✡
14 व थाय् फैच्वलय्या बथां,
सा द्रहंया बथां व मेगु थीथी जातियापिं च्वनीगु ख्यः जुइ
मरुभूमिया न्हिकांझंगः व तसकं हालीम्ह न्हिकांझंगलं
अनया थामय् स्वँ दय्की
इपिं हाःगु सः झ्याःझ्यालं लिथ्वइ।
लँय् लँय् ल्वहंया कुचाकाचा दइ,
स्वसिमाया धलिं बांलाक खने दइ।
15 थ्व छगू शहर खः, गुगु शहरं थःम्हं थःके गर्व यायेगु याइ
अले मग्यासें च्वनाच्वनी,
सुनां थःत थथे धाइ,
"जि जि हे खः, जि बाहेक मेपिं सुं हे मदु।"
आः स्व, व गज्याःगु उजाड जुल,
गुँइ पशुत च्वनीगु थाय् जुल।
व थाय् जुयावनीपिं फुक्कसिनं

✡ **2:8** २:८-११ यशै १५:१—१६:१४; २५:१०-१२; यर ४८:१-४७; ४९:१-६; इज २१:२८-३२; २५:१-११; आमो १:१३-१५ ✡ **2:9** २:९ उत १९:२३-२९ * **2:12** २:१२ कूश कूश मिश्रया दच्छिन लागाय् च्वंगु पुलांगु नां खः। ✡ **2:12** २:१२ यशै १८:१-७ ✡ **2:13** २:१३-१५ यशै १०:५-३४; १४:२४-२७; नहे १:१—३:१९

हेस्यानाः मुर्कीं क्यना वनी।

3

यस्शलेमय् लिपा जुइगु खँ

1 धिक्कार विद्रोही व अशुद्ध शहरयात!
धिक्कार अत्याचारीत जाःगु शहरयात!
2 वं आज्ञा मानय् याइ मखु,
वं न्वाखँ नाला काइ मखु।
वं परमप्रभुयाके नं भलसा मतः
व थः परमेश्वरया न्ह्याःने वनी मखु।
3 वया नायःतय्त गर्जे जुइपिं सिंहत खः।
वया न्यायकर्तात गुँखिचात खः
गुपिन्सं कन्हय् सुथय् तक
छुं ल्यं तइ मखु।
4 इमि अगमवक्तात तःधंछुया जुइपिं
व विश्वास याये बहःमजूपिं खः।
इपिं पुजाहारीतय्सं पवित्रगु थाय्यात अशुद्ध याःगु दु।
इमिसं परमेश्वरया व्यवस्थायात उल्टापाल्टा यानाः ब्यूगु दु।
5 इमिगु दथुइ च्वनादीम्ह परमप्रभु धर्मीम्ह खः,
वय्कलं गुबलय् नं अन्याय यानादी मखु।
वय्कलं सुथय् पतिकं थःगु न्याय क्यनादी।
न्हियान्हिथं वय्कः चुकय् जुयादी मखु।
अधर्मीतय्सं लाज धयागु हे सी मखु।

यस्शलेम पस्ताय् मचासें च्वंगु

6 “जिं जातितय्त न्हंका बियागु दु।
इमिगु किल्लात उजाड जूगु दु।
इमिगु लँपु भज्यंक स्यंकाबियागु दु,
सुं मनूत व लँपु जुयावनी
मखु। इमिगु शहर भज्यंक स्यंगु दु
अले अन सुं मनूत नं ल्यं दइ मखु।
7 जिं मनय् तया, ‘धात्थें वं जिगु भय काइ,
अले वं जिगु न्वाखँयात नाला काइ।’
अनंलि वयागु शरण कायेगु थाय् नाश जुइ मखु।
न वयाके जिगु सजाँय वइ।
तर फुक्क कथंया बांमलाःगु ज्या यायेत
इपिं झन हथाय् चाल।”
8 अथे जुयाः परमप्रभुं धयादी,
“बयान बीत जि मदंतले
छिमिसं जितः पियाच्वँ।
जाति जातित अले राज्य राज्यतय्त मुंकाः
इमित जिगु तं,
जिगु ग्यानपुस्से च्वंगु तं
प्वंकेगु जिगु मनसुवा दु,
छाय्धाःसा फुकं पृथ्वी हे
जिगु नुगः मुया वःगु मिं झौ जुइ।

इस्राएलया ल्यंदुपिन्त हाकनं थापं याःगु

9 “उबले देश देशयापिं मनूतय्गु म्हुतुसि शुद्ध यानाबी,
गुकिं यानाः इपिं फुक्कसिनं परमप्रभुया नां कयाः
छगू हे मन जुयाः वय्कःयागु सेवा यायेमा।
10 कूश देशयागु खुसिइ पारिंनिसें नं
छ्यालब्याल जूपिं जिमि प्रजापिन्सं
जिगु निंतिं देछा हइ।
11 व दिं, जिगु विरोधय् छं याःगु फुक्कं ज्याखँया हुनिं
छ लज्या चायेमाली मखु,
छाय्धाःसा तःधंछुयाः लय्ताया जुइपिन्त
उबले जिं छिमिगु दथुइ लिकया छ्वये,
अले जिगु पवित्र पहाडय्
छ हाकनं तःधंछुयाः जुइ मखु।
12 तर जिं छंगु दथुइ क्वमिलु
व चिधंपिं मनूत त्वःता तये
सुनां परमप्रभुया नामय् भलसा काइ।
13 इस्राएल्यापिं ल्यंदुपिं मनूतय्सं
गुगु कथंयागु नं द्वं याइ मखु।
इमिसं मखुगु खँ ल्हाइ मखु।
न इमिगु म्हुतुइ ध्वंलाइगु खँ हे दइ।
इमिसं नइ अले याउँक ग्वार्तुलाच्वनी,
अले सुनां इमित ख्याये फइ मखु।”✡

लसताया म्ये
14 हे जिमि म्ह्याय् सियोन, म्ये हा!
हे इस्राएल, तस्सलं हा!
हे जिमि म्ह्याय् यरूशलेम,
थःगु पूरा मनं छ लयता अले न्ह्यइपुकि!
15 परमप्रभुं छंगु सजाँय चीकादीगु दु,
वय्कलं छिमि शत्रुतय्त नं लितछ्वःगु दु।
इस्राएलया जुजु, परमप्रभु छनापं दु।
आः छ विपत्ति खनाः गुबलें ग्याये म्वा।
16 व दिं
यरूशलेमयात इमिसं थथे धाइ,
“छ ग्याये मते, हे सियोन।
छंगु ल्हाः कमजोर मजुइमाः।
17 परमप्रभु छिमि परमेश्वर छनापं दु।
वय्कः वचय् याये फुम्ह खः।
वय्कः छनापं तस्सकं लय्ता।
वय्कलं थःगु प्रेमय् छन्त शान्त याइ।
अले छंगु कारणं ततःसलं म्ये हालाः वय्कः तसक्कं लय्ताइ।”

18 “क्वछिनातःगु नखःचखःबलय्
नुगः मछिंकीपिं
व लज्याया बोझ क्वबीपिंत जिं मुंके।
19 उबलय् छन्त क्वत्यला तःपिन्त जिं सजाँय बी,
जिं खुत्यांकाःपिन्त बचय् याये,
अले छ्यालब्याल जूपिन्त जिं मुंके।

✡ **3:13** ३:१३ प्रका १४:५

जिं इमिगु लज्यायात हीका
पृथ्वी न्यंक इमिगु नां जायकाबी।
20 उबलय् जिं छिमित मुंके
अले छिमित छैंय् हये।
जिं छिमिगु मिखाया न्ह्यःने हे
छिमिगु भिंगु दि लित बीबलय्,
पृथ्वी न्यंक जिं धात्थें हे
छिमिगु नां व प्रशंसा च्वन्ह्याकाबी,"
परमप्रभु धयादी।

हाग्गैया सफू

म्हसीका

हाग्गैया अर्थ "नखः" खः। थ्व नामं वयागु जन्म इस्राएलीतय्गु नखःत (छुत्काराया नखः, सामाज्या नखः वा बल्चाबाय्या नखः) मध्ये छगू नखःबलय् जूगु जुइमा धकाः थुइकाबी (व्यवस्था १६:१६)। यहूदाया मनूत बेबिलोनय् ज्वना यंकूगुपाखें लिहांवये धुंकाः न्हापांम्ह अगमवक्ता हाग्गै खः। यहूदी परम्परा कथं व बुरा जूबलय् वं अगमवाणी ल्हाःगु खः। थ्व, अले २:३ पदं क्यनी व ई.पू. ५८६ लय् सोलोमन जुजुं दय्कूगु देगः नाश जूगु खंम्ह छम्ह साक्षी खः।

थ्व सफू हाग्गै अगमवक्तापाखें ई.पू. ५२० य् वःगु परमप्रभुया चिचीधंगु बुखँया मुना खः। बेबिलोनं इस्राएलीत लिहां वये धुंकूगु खः, अले यस्शलेमय् हाकनं च्वने धुंकूगु निइदँ ति दये धुंकल। देगः धाःसा तहसनहस जुया हे च्वंगु दु। थ्व बुखँय् हाग्गैनं इस्राएलया नायःतय्त देगः हाकनं दय्केत इनाप याइ। अले छगू न्हग्गु, पवित्र व उजं मानय् याइगु जातिया लागि लिपा बांलाःगु अवस्था व शान्ति वइ धकाः परमेश्वरं बचं बियादी।

धलः पौ

परमप्रभुयागु देगः हाकनं दय्केगु उजं १:१-१५

न्हग्गु देगः झःझः धाइ धकाः बचं ब्यूगु २:१-२३

हाग्गै

परमप्रभुयागु देगः हाकनं दय्केगु उजं

1 जुजु दारा राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँया खुगूगु लाया न्हापांगु दिंखुन्हु*, यहूदायाम्ह राज्यपाल शालतिएलया काय् यस्बाबेल व यहोसादाकया काय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशूयाथाय् हाग्गै अगमवक्तापाखें परमप्रभुयागु थ्व वचन वल।✡

2 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं हाग्गैयात थथे धयादी, "थुमिसं परमप्रभुया देगः हाकनं दय्केगु 'ई मत्यःनि धकाः धयाजुल।'"

3 अले परमप्रभुयागु थ्व वचन हाग्गै अगमवक्तायापाखें वल,

4 "जिगु देगः दुनाच्वंगु खंक खंकं छिपिं बांलाःगु छेँय् च्वनाच्वनेगु ई थ्व खः ला?"

5 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, "छिमित छु जुयाच्वन धयागु खँय् बांलाक बिचाः या।

6 छिमिसं यक्व पी, कम जक लइ, नयेत ला नइ, लुधनी मखु, त्वनेत ला त्वनी, प्याःचाः लनी मखु, वसः ला पुनी तर लुमुइ मखु। कमय् याःगु धिबा नं ह्वगं म्हिचाय् तः थें जुइ।"

7 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, "छिमित छु जुयाच्वन बांलाक बिचाः या।

8 आः छिमिसं पहाडय् वनाः सिँ कयाः हजि, अले जिगु देगः हाकनं दय्कि। अबलय् जि लय्ताये अले जिगु आराधना पाय्छिकथं जुइ," परमप्रभुं धयादी।

9 "छिमिसं यक्व लयेगु आसा याइ, अय्नं कम जक सइ, छिमिसं छेँय् हःगु बाली नं जिं फसं पुइकाछ्वये। थथे छाय् जुल?" दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी। "जिगु देगः दुनाच्वन, छिपिं धाःसा थथःगु बांलाःगु छेँ दय्केगुलिइ जुयाच्वन।

10 उकिं छिमिसं यानाः हे आकाशं सुतिलः मगाःगु व पृथ्वीइ अन्न मसःगु खः।

11 जिं छिमिगु बुँइ, पहाडय्, अन्नबालिइ, न्हग्गु दाखमधलय्, चिकनय् व बँय् सइगु फुक्क बालिइ, मनूतय्थाय्, छिमिसं लहिनातःपिं पशुतय्थाय् व छिमिसं ल्हाः तःगु फुक्क ज्याय् अनिकाल छ्वयाहयागु दु।"

मनूतय्सं परमप्रभुया आज्ञा मानय् याःगु

12 अले शालतिएलया काय् यस्बाबेल व यहोसादाकया काय्, दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशू व बेबिलोनं लिहांवःपिं फुक्कसिनं परमप्रभु इमि परमेश्वरया वचन व अगमवक्ता हाग्गैया बुखँयात मानय् यायेगु याना हल। मनूतय्सं परमप्रभु इमि परमेश्वरं वयात छ्वयाहयादीगु खँ सिल। अले मनूतय्सं परमप्रभुया भय काल।

13 परमप्रभुया दूत हाग्गैनं परमप्रभुयागु बुखँ मनूतय्त न्यंकल। परमप्रभुं धयादी, "जि छिपिंलिसें दु।"

14 उकिं परमप्रभुं शालतिएलया काय् यहूदायाम्ह राज्यपाल यस्बाबेल व यहोसादाकया काय्, दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशू व बेबिलोनं लिहांवःपिं मनूतय्त ग्वाकादिल। अले इमिसं वयाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु थः परमेश्वरयागु देगः दय्केगु ज्या न्ह्याकल।

15 दारा जुजुं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँया खुगूगु लाया निइप्यन्हु दुखुन्हुंनिसें इमिसं थ्व ज्या शुरु यात।

---

* **1:1** १:१ २९ अगष्ट ५२० बी.सी ✡ **1:1** १:१ एज्र ४:२४–५:२; ६:१४; मत्ती १:१२

2

न्हगु देगः झःझः धाइ धकाः बचं ब्यूगु

1 न्हय्गूगु लाया निइछन्हु खुन्हु परमप्रभुयागु थ्व वचन हाग्गै अगमवक्तापाखें वल।

2 "शालतिएलया काय् यहूदाया राज्यपाल यस्बाबेल, यहोसादाकया काय्, दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशू व बेबिलोनं लिहांवःपिं फुक्क मनुतय्त थथे धा।

3 'न्हापायागु थ्व देगःया झःझः खंपिं छिमिथाय् सु दनि? आः थ्व देगः गथे खने दु? आः थ्व देगः छुं हे मखु थें, मच्वंला?'✡

4 परमप्रभुं धयादी, 'हे यस्बाबेल, साहस या! हे यहोसादाकया काय्, दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशू, साहस या!' परमप्रभुं धयादी, 'देशय् दक्व मनुत साहस यानाः ज्या न्ह्याकि। छाय्धाःसा जि छिपिलिसे दु,' दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं घोषणा यानादी।

5 'छिपिं मिश्र देश पिहां वःबलय् जिं छिमित बियागु बचंकथं जिगु आत्मा छिपिंलिसे दया हे च्वंगु दु।✡ छिपिं ग्याये मते।'

6 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'छुं ई लिपा जिं हाकनं छकः आकाश, पृथ्वी, समुद्र व गंगु बँयात संकाबी।✡

7 जिं फुक्क जातितय्त संकाबी, अले फुक्क जातितय्गु धन-सम्पत्ति थन मुं वइ। अले थ्व देगःयात झःझः धाय्के बी,' दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

8 'वहः नं जिगु हे खः अले लुँ नं जिगु हे खः,' दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

9 'लिपायागु देगः न्हापायागु देगः स्वयाः झःझः धाइ। अले थ्व थासय् जिं शान्ति बी' धकाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।"

अशुद्ध जूम्ह मनूयात सुवाः

10 दारा जुजुं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँया गुंगूगु लाया निइप्यन्हु दुखुन्हु परमप्रभुयागु थ्व वचन हाग्गै अगमवक्तायाथाय् वल,

11 "दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'व्यवस्थां छु धाइ धकाः पुजाहारीतय्के न्यँ।

12 सुनानं थःगु वसतय् पवित्र यानातःगु ला प्वःचिनाः उकिं मरि, दय्कातःगु नसा, दाखमघ, चिकं व छुं नं कथंयागु नसात्वँसाय् थिल धाःसा पवित्र जुइ ला?' "

पुजाहारीतय्सं लिसः बिल, "जुइ मखु।"

13 अले हाग्गैनं न्यन, "सीम्ह थियाः अशुद्ध जूम्ह मनुखं थ्व नसात्वँसा थिल धाःसा अशुद्ध जुइ ला?"

पुजाहारीतय्सं लिसः बिल, "जुइ, व अशुद्ध जुइ।"✡

14 हाग्गैनं धाल, "परमप्रभुं धयादी, 'थ्व जाति व इमिसं दय्कूगु नं फुक्कं अथे हे खः।' इपिं व इमिसं छाःगु न्ह्यागु नं अशुद्ध खः।

पश्चाताप याःसा जक सुवाः दइ

15 " 'आः परमप्रभुयागु देगः दय्के न्ह्यः छिमित गथे जुयाच्वंगु खः थनिंनिसें छिमिसं बांलाक बिचाः या।

16 निइमुरिया अन्न आशा याःम्हसित झिगू मुरी जक दइगु। दाख तिसींगु थासय् नेय्गू लिटर दाखमघ काः वःम्हसिनं निइगू लिटर जक काये खनीगु।

17 छिमित व छिमिसं सय्कूगु फुक्क नाश यायेत जिं क्वाःगु फय्, फ्वसा, प्वँ छवयाहया। छिमिसं अय्नं पश्चाताप मयाः,' परमप्रभुं धयादी।

18 'थनिनिसें बांलाक बिचाः या! थौं गुंगूगु लाया निइप्यंगूगु दिं खः। थौं परमप्रभुया देगःया जग तये सिधःगु दिं खः। बांलाक बिचाः या!

19 भखारिइ अन्न ल्यंदनि ला? आःतक दाखमा, यःमरिमा, धालय्मा व जैतूनया सिमाय् फल मसःनि।

" 'थनिनिसें जिं छिमित सुवाः बी।' "

यस्बाबेलयात ल्ययादीगु

20 व हे लाया निइप्यन्हु खुन्हु परमप्रभुं निक्वः खुसी हाग्गैयात धयादिल,

21 "जिं आकाश व पृथ्वीयात संकाबी धकाः यहूदायाम्ह राज्यपाल यस्बाबेलयात धा।

22 जिं राज्य राज्यया गद्दी फातापुइकाबी व देश देशतय्गु शक्ति मदय्काबी। जिं रथ व उकी च्वनावइपिं सिपाइँतय्त फातापुइकाबी। सलत क्वदइ अले इमि सल गयावइपिन्सं छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्याइ।

23 " 'उखुन्हु, हे शालतिएलया काय् जिम्ह दास यस्बाबेल, जिं छन्त कयाः अंगूयात थें तये, छाय्धाःसा जिं छन्त ल्ययागु दु' धकाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।"

✡ **2:3** २:३ एज्र ३:१२ ✡ **2:5** २:५ प्रस २९:४५-४६ ✡ **2:6** २:६ हिब १२:२६ ✡ **2:13** २:१३ गन्ती १९:११-१३

जकरियायागु सफू

म्हसीका

अगमवक्ता हाग्गैयागु हे इलय् परमेश्वरं जकरियायात अगमवक्ता जुइत ल्ययादिल। उगु इलय् इस्राएलया मनूतय्त इमिगु थःगु हे थासय् लित छ्वयेत बेबिलोनीतय्सं तसकं बःब्यूगु खः। तर इपिं यहदाय् तसकं थाकुक जीवन हनाच्वंगु खः अले इपिं तसकं निराश जुयाच्वंगु खः। अथे जुयाः इमिसं थःपिनिगु निंतिं परमेश्वरया योजनाय् विश्वास याये फयेमा धकाः इमित हपाः बीगु निंतिं परमेश्वरं जकरियापाखें अगमवाणी न्ववानादिल।

जकरियाया सफुलिइ बांलाक सी दय्क निब्वः दु।

१. अध्याय १ निसें ८ तक, अगमवक्ता जकरियां ई.पू. ५२० निसें ५१८ या दथु थीथी इलय् याःगु अगमवाणीत। थुपिं अप्वः यानाः दर्शनया रूपय् दु, अले यस्शलेम हाकनं दय्कीगु, देगः हाकनं न्हगु यानाः दय्कीगु, परमेश्वरया प्रजायात शुद्ध याइगु, अले वइगु युगय् मसिहं शासन यानादी।

२. ९-१४ अध्यायलय् मेगु खँत मुनातःगु दु। संसारय् हाकनं मसीह वइतिनि धयागु खँया आशा व अन्तया दिया न्याययया बारे थ्व निगूगु भागय् च्वयातःगु दु।

धलः पौ

दर्शन व अगमवाणीत

१. पस्ताय् चायेगु इनाप १:१-६

२. च्यागू दर्शनत १:७–६:१५

३. थीथी अगमवाणीत– ख्याच्वः व आशाया बुखँत ७:१–८:२३

इस्राएल व मेमेगु देशत

१. इस्राएलया शत्रुतय्गु न्याय ९:१-८

२. यहदां थः शत्रुतय्त त्याकूगु ९:९–११:१७

३. यस्शलेम फुक्कसिगु आराधना यायेगु मू थाय् जुइ १२:१–१४:२१

जकरिया

पस्ताय् चायेगु इनाप

1 दारा जुजुं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँयागु च्यागूगु लाय्* परमप्रभुयागु थ्व वचन इद्दोया छय् बेरेक्याहया काय् जकरिया अगमवक्तायाथाय् वल।✡

2 "छिमि पुर्खातलिसे परमप्रभु तसकं तम्वयादीगु खः।

3 अथे जुयाः छं मनूतय्त धा– दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'छिपिं जिथाय् लिहां वा, अले जि छिमिथाय् लिहां वये' दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं घोषणा यानादी।

4 छिपिं थः पुर्खा थें जुइ मते। न्हापायापिं अगमवक्तातय्सं इमित थथे धाःगु खः – दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, 'छिपिं थःपिनिगु मभिंगु बानी व मभिंगु ज्याखँ त्वःता जिथाय् वा।' अय्नं इमिसं जिगु खँ मन्यं, परमप्रभुं घोषणा यानादी।

5 छिमि पुर्खात आः गन वन? अले अगमवक्तात सदां म्वानाच्वंनि ला?

6 अय्नं जिं थः दास अगमवक्तातय्पाखें छिमि पुर्खातय्त बियागु वचन व ख्याच्वः इमिके पूरा जुल।

"अले इमिसं पस्ताय् चायाः धाल, 'दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं झीगु पहःचहः व ज्याकथं झीलिसें छु यायेगु क्वःछिनादीगु खः व वय्कलं झीपिलिसे यानादिल।' "

न्हापांगु दर्शन - सलत

7 दारा जुजुं राज्य यानाच्वंगु निगूगु दँया शेबात धाःगु झिंछगूगु लाया† निइप्यन्हु दुखुन्हु इद्दोया छय्, बेरेक्याहया काय् जकरिया अगमवक्तायाथाय् परमप्रभुया वचन वल।

8 चान्हय् दर्शनय् जिं छम्ह मनूयात ह्याउँम्ह सल गयाच्वंगु खना। व यस्शलेमया छगू न्हसिकापय् दुगु मेहदीया सिमातय् दथुइ दनाच्वन। वयागु ल्युने ह्याउँपिं, भुयुपिं व तुयुपिं सल दु।✡

9 जिं वयात न्यना, "प्रभु, थ्व सलया अर्थ छु खः?"

---

* **1:1** १:१ अक्टोबर-नोभेम्बर ई.पु. ५२० लय् ✡ **1:1** १:१ एज्र ४:२४–५:१; ६:१४ † **1:7** १:७ १५ फ्रेरवरी ई.पु. ५१९ लय् ✡ **1:8** १:८ प्रका ६:२–८

जिलिसें खँ ल्हाना च्वंम्ह स्वर्गदूतं लिसः बिल, “थुपिं छु खः धकाः जिं छन्त क्यने।”
10 “थ्व सलतय्त परमप्रभुं पृथ्वीया फुक्क थासय् वनाः छु छु जुयाच्वंगु दु स्वयेत छ्वयाहःगु खः” धकाः मेहदीया सिमातय् दथुइ दनाच्वंम्ह मनुखं धाल।
11 इमिसं मेहदीया सिमातय् दथुइ दनाच्वंम्ह परमप्रभुया स्वर्गदूतयात थथे धाल, “जिपिं पृथ्वीया फुक्क थासय् वना। फुक्कं आरामं याउँक च्वनाच्वंगु दु।”
12 अले परमप्रभुया दूतं धाल, “हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु, न्हयेदंनिसें छि यस्शलेम व यहूदाया शहरतलिसे तंचायादीगु दु। ग्वःन्हु तक छिं इमित दया यानादी मखु?”
13 अले परमप्रभुं जिनापं खँ ल्हाना च्वंम्ह स्वर्गदूतयात दया व सान्त्वनायागु खँ धयादिल।
14 अले जिलिसें खँ ल्हाना च्वंम्ह स्वर्गदूतं जितः धाल, “छं थ्व खँ दक्वसित तसलं न्यंकि– दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, ‘यस्शलेम व सियोनयात जिगु तसकं माया दु,
15 अय्नं जि सुरक्षित जुयाः याउँक च्वनाच्वंपिं मेमेगु जातितलिसे तसकं तंम्वयागु दु। जि थः मनूतलिसें भचा जक तम्वयागु खः। अय्नं जिं सजाँय बीगु यानागु उपिं जातितय्सं इमित बांमलाःगु व्यवहार यात।’
16 “उकिं जिगु दया क्यनेत जि यस्शलेमय् लिहां वयागु दु। जिगु देगः हाकनं दय्की, यस्शलेमय् नापय् यायेगु खिपः तंके याइ, अले शहरयात हाकनं दय्की” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
17 “अज्ज नं न्यंकि– दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, ‘जिगु शहरत हाकनं च्वन्ह्याइ, अले परमप्रभुं सियोनयात हाकनं शान्ति बियादी अले यस्शलेमयात हाकनं ल्ययादी।’ ”

निगूगु दर्शन - प्यपु नेकू व प्यम्ह कारिगर

18 जिं च्वय् थस्वयाबलय् प्यपु नेकू‡ खना।
19 जि लिसे खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतयात जिं न्यना, “थ्व नेकूया अर्थ छु खः?”
वं लिसः बिल, “थ्व नेकू यहूदा, इस्राएल व यस्शलेमयात छ्यालब्याल यानाब्यूपिं जातित खः।”
20 अनंलि परमप्रभुं जितः प्यम्ह कारिगर क्यनादिल।
21 जिं न्यना, “थुपिं छु यायेत वयाच्वंगु खः?”
वय्कलं लिसः बियादिल, “नेकूतय्सं ला छम्ह हे मनुखं छ्यं धस्वाके मफय्क यहूदाया मनूतय्त छ्यालब्याल यात। थुपिं कारिगरत धाःसा इमित ख्यायेत व यहूदा देशया विरोधय् वयाः मनूतय्त छ्यालब्याल याःगु जातितय् नेकूतय्त वांछ्वयेत वःगु खः।”

2

स्वंगूगु दर्शन - दाना स्वयेगु खिपः

1 हाकनं जिं थस्वया, अले जिं ल्हातय् दाना स्वयेगु खिपः छपु ज्वनातःम्ह छम्ह मनू खना।
2 अले जिं न्यना, “छि गन झायादी त्यनागु?”
वं जितः लिसः बिल, “यस्शलेमया ब्या व हाकः गुलि दु धकाः दानास्वयेत वनेत्यनागु।”
3 अबलय् जिलिसें खँ ल्हाना च्वंम्ह स्वर्गदूत वन, अले मेम्ह स्वर्गदूत वयात नापलायेत वल।
4 वं धाल, “ब्वाँय् वनाः उम्ह ल्यायम्हम्ह मनूयात धा, ‘मनूतय्गु व पशुतय्गु ल्याः यक्व अप्वः जूगुलि यस्शलेम पःखाः मदुगु शहर जुइ।
5 जि थः हे शहरया प्यखेरं मिया पःखाः जुइ। जि हे उकी दुनेया महिमा जुइ,’ ” धकाः परमप्रभुं धयादी।

ज्वनायंकूपिन्त सःतूगु

6 “वा, वा, उत्तरयागु देशं बिस्युं वा! छाय्धाःसा जिं छिमित आकाशया प्यंगू फय् थें छ्यालब्याल यानाबियागु दु,” परमप्रभुं धयादी।
7 “वा, छिपिं बेबिलोन शहरय् च्वनीपिं सियोनया मनूत, अनं बिस्युं वा!”
8 छाय्धाःसा दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं छिमित लुतय् याइपिं जातजातितय्थाय् महिमाया ज्याय् जितः छ्वयादिल। वय्कलं थथे धयादी, “सुनां जि मनूतय्त थीवं जिगु मिखाया नानिचायात थी।
9 जिं धात्थें हे थःगु ल्हाः इमिगु विरोधय् ल्ह्हने अले इमि दासतय्सं इमित हे लुतय् याइ।”
थुकिं यानाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं हे जितः छ्वयाहयादीगु खः धकाः छिमिसं सी।

‡ **1:18** १:१८नेकू उगु इलय् नेकू धयागु शक्ति व बल दुगुया किपा खः। अथे जुयाः दर्शनय्, उत्तर, दच्छिन, पुर्ब व पच्छिमया इस्राएलया प्यखेरं च्वंगु देशय् प्यंगू नेकूत तःधंगु शक्ति दुगुया किपा खः।

10 “अय् म्ह्याय् सियोन, तसलं म्ये हालाः न्ह्यइपुकि! छायधाःसा जि वयाच्वनागु दु, अले जि छिमिगु दथुइ च्वने” धकाः
परमप्रभुं धयादी।
11 “उखुन्हु यक्व जातित परमप्रभुलिसे मिलय् जुइ अले जिम्ह मनूत जुइ। जि छिमिगु हे दथुइ च्वने। थुकिं यानाः छिमिसं
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं हे जितः छिमिथाय् छ्वयाहयादीगु खः धकाः सी।
12 परमप्रभुं पवित्र देशय् यहूदायात थःगु हे भाग दय्कादी अले हाकनं यरूशलेमयात ल्ययादी।
13 हे सकल मनूत, परमप्रभुया न्ह्यःने सुम्क च्वँ। छायधाःसा वय्कः थः च्वनीगु पवित्र थासं पिहां झाःगु दु।”

3

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया यचुगु वसः

1 अले स्वर्गदूतं जितः परमप्रभुया दूतया न्ह्यःने दनाच्वंम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यहोशूयात क्यनादिल। अन यहोशूया
जवपाखे वयात दोष बीत शैतान* दनाच्वंगु दु।✡
2 परमप्रभुं शैतानयात धयादिल, “अय् शैतान, परमप्रभुं छन्त ब्वःबियादीमाः। यरूशलेमयात ल्ययादीम्ह परमप्रभुं छन्त
ब्वःबियादीमाः। छु थ्व मनू मिं लिकाःगु सिँ थें मखु ला?”✡
3 अबलय् स्वर्गदूतया न्ह्यःने यहोशू फोहरगु लं फिनाः दनाच्वंगु दु।
4 थःगु न्ह्यःने दनाच्वंपिन्त दूतं धाल, “वया फोहरगु वसः त्वःकि।”
अले वं यहोशूयात धाल, “स्व, जिं छंगु पाप चीकाछ्वयागु दु, अले जिं छन्त मू वंगु वसः फीकाबी।”
5 अले जिं धया, “थ्वया छेनय् छग्ः यचुगु बेतालि नं पुइकि।” परमप्रभुया स्वर्गदूतं स्वयाच्वंबलय् इमिसं वया छेनय् छग्ः
यचुगु बेतालि पुइकाबिल अले वयागु म्हय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया वसः फीकाबिल।✡
6 अले परमप्रभुया स्वर्गदूतं यहोशूयात थ्व आज्ञा बिल,
7 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, ‘छ जिगु लँपुइ वंसा अले छं जिगु खँ न्यंसा छ जिगु छेँ जिम्मा काइम्ह व जिगु
चुकत बिचाःसंचाः याइम्ह जुइ। अले थन दना च्वनीपिनिगु दथुइ जिं छन्त छग्थाय् बी।’
8 “ ‘हे यहोशू, दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी व छंगु न्ह्यःने च्वनीपिं मेपिं पुजाहारी, गुपिं वइतिनिगु खँया चिं खः, सकसिनं थ्व
खँ न्यँ– जिं जिमि दास, कचायात† हये।
9 यहोशूया न्ह्यःने जिं तयागु ल्वहंयात स्व। उकी न्हय्गः मिखा दु। आः ला जिं उकी आखः कियाबी।’ दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुं धयादी, ‘अले छन्हुं हे थ्व देशयागु पाप चीकाबी।’ ”
10 “ ‘उखुन्हु हे छिपिं सकसिनं थः जलाःखलाःयात थः दाखमा व यःमरिमाया क्वय् च्वनेत सःती,’ दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुं धयादी।”✡

4

न्यागुगु दर्शन - लुँयागु त्वाःदेवा व निमा जैतूनया सिमा

1 जिलिसें खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतं हाकनं जितः घनाच्वंम्ह मनूयात थें थन।
2 वं जितः न्यन, “छं छु खना?”
जिं लिसः बिया, “जिं छग्ः सेल्लाःगु लुँयागु त्वाःदेवा खना। उकिया च्वकाय् चिकं तइगु छग्ः तग्वःगु ख्वला दु। व ख्वलाया
क्वय् चाकःछिं न्हय्गः पाल्चात दु। पाल्चातय् च्वय् मतया निंतिं न्हय्पु चिकं वइगु नली तयातःगु दु।
3 उकिया लिक्क जैतूनया निमा सिमा, छमा सिमा जवपाखे, मेगु सिमा खवपाखे दु।”✡
4 अले जिलिसें खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतयात जिं न्यना, “हे जिमि प्रभु, थुपिं छु खः?”
5 वं लिसः बिल, “थुपिं छु खः धयागु खँ छं मस्यू ला?”
जिं धया, “मस्यू, जिमि प्रभु।”

यस्बाबेलयात हपाः बियादीगु

6 उकिं वं जितः धाल, “थ्व यस्बाबेलया निंतिं परमप्रभुया वचन खः, ‘शक्तिं मखु, बलं नं मखु, तर जिगु आत्मापाखें’
धकाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।✡

---

* **3:1** ३:१ शैतान हिब्रू भाषां शैतान नांया अर्थ “दोष बीगु” खः। ✡ **3:1** ३:१ एज्र ५:२; अय् १–२; प्रका १२:१० ✡ **3:2** ३:२ यह् ९ ✡ **3:5** ३:५ प्रस २९:६ † **3:8** ३:८ कचा कचाया बारे थ्व छग्ः मसीहया मेगु नां खः धकाः गुलिखय् मनूतयसं विश्वास याइ। स्वयादिसँ, यशै ४:२; यर २३:५; ३३:१५; जक ६:१२ ✡ **3:10** ३:१० मीका ४:४ ✡ **4:3** ४:३ प्रका ११:४ ✡ **4:6** ४:६ एज्र ५:२

7 “हे तःधंगु पर्वत, छ छु खः? यस्बाबेलया न्ह्यःने छ मैदान जुइतिनि। वं देगःया च्वय् फुसय् तइगु ल्वहंयात लिकयाः उकिया थासय् तइ, अले मनूत थथे धकाः ततःसलं हाली, ‘परमेश्वरं आशिष बियादीमा! थुकियात परमेश्वरं आशिष बियादीमा!’ ”
8 हानं परमप्रभुं धयादिल,
9 “यस्बाबेलया ल्हातं थ्व देगःया जग तःगु दु, वं हे थःगु ल्हातं देगः दय्केगु ज्या सिधय्की।”
अले दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं हे जितः छन्थाय् छ्वयाहयादीगु खः धकाः छं सी।
10 परमप्रभुं धयादिल, “ज्या भचा भचा जक शुरू जूगुयात हेला याये मते। अय्नं ज्या न्ह्याकेत यस्बाबेलया ल्हातय् दकःमिया खिपः दुगु खनाः इपिं लय्ताइ।”
(उपिं त्वाःदेवाया न्हय्गः पाल्चा पृथ्वीया फुक्कभनं स्वया च्वनीगु परमप्रभुया मिखा खः।)✡
11 अले जिं स्वर्गदूतयात न्यना, “थ्व त्वाःदेवाया जव व खवपाखे दुगु थुपिं निमा जैतूनया सिमा धाःसा छु खः?”✡
12 हाकनं जिं वयात न्यना, “लुँ रंगया जैतूनया चिकं वनीगु थुपिं निपु लुँयागु पाइपया लिक्क दुगु निपु कचा छु खः?”
13 वं लिसः बिल, “थुपिं छु खः धकाः छु छं मस्यू ला?”
जिं धया, “मस्यू, जिमि प्रभु।”
14 अले वं जितः धाल, “थुपिं निम्हं दक्व पृथ्वीया प्रभुया सेवा यायेगु निंतिं अभिषेक जूपिं खः।”

5

खुगूगु दर्शन - ब्वयाच्वंगु थूतुलातःगु भ्वं

1 हाकनं जिं थस्वयाबलय् छगू भ्वंया थु ब्वयाच्वंगु खना।
2 स्वर्गदूतं जितः न्यन, “छं छु खना?”
जिं लिसः बिया, “जिं छगू थूतुलातःगु भ्वं खना। उकियागु हाकः ९ मिटर व ब्या ४.५ मिटर ति दु।”
3 अले वं जितः धाल, “देशया दक्व थासय् लाये त्यंगु सराःया बारे उकी च्वयातःगु दु। उकिया छखेपाखे फुक्क खुँतय्त देशं पितिनाछ्वइ धकाः च्वयातःगु दु। अले मेखेपाखे मखुगु पाफइपिन्त नं पितिनाछ्वइ धकाः च्वयातःगु दु।
4 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, ‘जिं सराः छ्वयाहये, अले खुँयागु छैं व जिगु नामय् पाफयाः मखुगु खँ ल्हाइम्हय्सिगु छैं व दुहां वनी अले दुने च्वनाः उकियात नाश यानाबी, सिँ व ल्वहंयात तक नं नाश यानाबी।’ ”

न्हय्गूगु दर्शन - पिचाय् छम्ह मिसा

5 हाकनं जिलिसें खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतं न्ह्याःने वयाः जितः धाल, “च्वय् स्व, छु वयाच्वंगु स्व।”
6 जिं न्यना, “व छु खः?”
वं लिसः बिल, “व छगू पिचा खः, थ्व देश फुक्कभनंया मनूतय्गु पापं जाः।”
7 अले जिं म्हःया पुसा चाःगु अले छम्ह मिसा पिचाय् च्वनाच्वंगु खना।
8 स्वर्गदूतं धाल, “थ्व हे दुष्टता खः।” याकनं वं मिसायात घ्वानाः पिचाय् दुने तल। अले पुसा तित।
9 अले जिं थस्वयाबलय् निम्ह मिसा जिपाखे ब्वया वयाच्वंगु खना। उमिगु पपुलिइ फय् दु। उमिके सल्यूँत्याः झंगःयागु थें पपू दु। इमिसं व पिचा कयाः आकाश व पृथ्वीया दथुइ ब्वय्का यंकल।
10 अले जिं जिलिसें खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतयात न्यना, “थुमिसं थ्व पिचा गन यंकाच्वंगु?”
11 वं जितः धाल, “इपिं बेबिलोनिया* देशय् उकियागु निंतिं छगः देगः दय्केत वनाच्वंगु दु। देगः दय्के धुंकाः पिचायात अन थःगु हे थासय् तयाबी।”

6

च्यागूगु दर्शन - प्यंगः रथ

1 हाकनं जि थस्वयाः थुबलय् जिं कँय्यागु निगू पहाडया दथुं प्यंगः रथ वयाच्वंगु खना।
2 न्हापांगु रथ ह्याउँपिं सलतय्सं, निगूगु रथ हाकुपिं सलतय्सं,✡
3 स्वंगूगु रथ तुयुपिं सलतय्सं व प्यंगूगु रथ तातेपाते जूपिं सलतय्सं साला च्वंगु दु, उपिं फुक्क बल्लाः।
4 अले जिं जि नाप खँ ल्हाःम्ह स्वर्गदूतयात न्यना, “हे प्रभु, थुपिं छु खः?”

✡ **4:10** ४:१० प्रका १:४; ३:१; ४:५; ५:६ ✡ **4:11** ४:११ प्रका ११:४ * **5:11** ५:११बेबिलोनिया थ्व पदय् हिब्रू भाषां बेबिलोनियायात इमिसं पुलांगु नां शिनार छ्यलेगु यात। स्वयादिसँ, उत १०:१०; ११:१-९ ✡ **6:2** ६:२-३ प्रका ६:२-८

5 स्वर्गदूतं जितः धाल, “थुपिं स्वर्गया प्यंगू आत्मा खः। थुपिं दक्व पृथ्वीयाम्ह परमप्रभुया न्ह्यःने दना च्वनीपिं खः, अयनं
आः पिहां वःगु दु।✡
6 हाकुपिं सलत दुगु रथ उत्तरयागु देशपाखे वनाच्वंगु दु, तुयुपिं सलत दुगु रथ पच्छिमपाखे, अले तातेपाते जूपिं सलत दुगु
रथ दच्छिनपाखे वनाच्वंगु दु।”
7 थुपिं दक्व बल्लाःपिं सलत पिहां वयाः पृथ्वीइ चाःहिलेत हथाय् चायाच्वंगु दु। अले वं धाल, “पृथ्वीया फुक्क थासय्
हँु।” उकिं इपिं पृथ्वीया फुक्क थासय् वन।
8 अले वं जितः तसकं हाला धाल, “स्व, उत्तरयागु देशपाखे वनाच्वंपिन्सं जिगु आत्मायात शान्त यानाब्यूगु दु।”

यहोशूयात श्रीपेच

9 परमप्रभुया थ्व वचन जिथाय् वल,
10 “बेबिलोनं लिहांवःपिं हेल्दै, तोबियाह व यदायाहपिन्के बेबिलोनं ज्वनाः वःगु भेटी नाला कयाः उखुन्हु हे सपन्याहया
काय् योशियाहया छेँय् हुँ।
11 इमिसं ब्यूगु लुँ व वहलं छगू श्रीपेच दयकि अले यहोसादाकया काय् दकले तःधंम्ह पुजाहारी यहोशूया छेनय् श्रीपेच
पुइकाब्यु।
12 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं वयात थ्व धयादिल, ‘स्व, कचा धाःम्ह थ्व मनू थःगु थासय् हे च्वन्ह्याया वइ अले वं
परमप्रभुयागु देगः दय्की।✡
13 वं हे परमप्रभुया देगः दय्केगु ज्या सिधय्की अले वयात जुजुयात दइगु मान दइ, वं थः मनूतय्त गद्दी जुजुं थें शासन
याइ। वं गद्दी पुजाहारी जुयाः सेवा याइ। अले थुपिं नितां मिलय् जुयाः ज्या याइ।’
14 हेल्दै, तोबियाह, यदायाह व सपन्याहया काय् हेनयात* लुमन्तिया निंतिं व श्रीपेच परमप्रभुया देगलय् तइ।
15 तापाक तापाक च्वंपिं मनूत वयाः परमप्रभुयागु देगः दय्केगु ज्याय् ग्वाहालि बी। देगः दय्के धुंकाः दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुं जितः छिमिथाय् छवयाहयादीगु खः धकाः छिमिसं थुइ। छिमिसं परमप्रभुं धयादी थें बांलाक मानय् यात धाःसा थ्व
जुइ।”

7

अपसं मखु, न्याय व दया

1 दारा जुजुं राज्य यानाच्वंगु प्यंगूगु दँया किसलेव धाःगु गुंगूगु लाया प्यन्हु खुन्हु* परमप्रभुयागु वचन जकरियाथाय् वल।
2 बेथेलयापिं मनूतय्सं शरेसेर व रेगेम-मेलकपिन्त परमप्रभुयात बिन्ति यायेत
3 व दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया देगःयापिं पुजाहारीत व अगमवक्तातय्के थ्व खँ न्यनेत छ्वल, “झीसं आः तक न्हापांनिसें
दँयद्दसं यानाः थें न्यागूगु लाय् अपसं च्वनाः शोक यायेमाः ला?”
4 अले दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयागु वचन जिथाय् वल,
5 “देशय् च्वंपि मनूत व पुजाहारीतयत न्यँ, ‘वंगु न्हयेदँय्† छिमिसं न्यागूगु व न्हय्गूगु लाय् अपसं च्वनाः शोक याःबलय्
छु छिमिसं धात्थें हे जिगु हे निंतिं अपसं च्वनागु खः ला?
6 छिमिसं नखःचखःया भ्वय् नइबलय् छु थःगु हे निंतिं त्वनीगु व नइगु मखु ला?
7 परमप्रभुं न्हापा थ्व हे खँ न्हापायापिं अगमवक्तातपाखें धयादीगु खः? उबलय् यरूशलेम च्वन्ह्यानाः उकी ग्वाः ग्वाः मनूत
दुगु जुल। यक्व मनूत उकिया जःखः च्वंगु चिचीधंगु शहरय् जक मखु अयनं दच्छिन लाःगु नेगेव व पच्छिमय् क्वय् लाःगु
इलाकाय् नं च्वंगु जुल।’ ”
8 हाकनं परमप्रभुयागु वचन जकरियाथाय् वल,
9 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, ‘खःगु न्याय या, थवंथवय् दयामाया व माया क्यँ।
10 भाःत सी धुंकूपिं मिस्त व मांबौ मदुपिं मस्त, परदेशी वा मगाःमचाःपिन्त क्वत्यले मते। छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्यंकेगु
योजना दय्के मते।’
11 “ ‘अयूनं जिराहा जुयाः जि मनूतय्सं जिगु खँ मन्यं। इमिसं थःगु न्हयप्पं तित।
12 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थःगु आत्मां न्हापा न्हापायापिं अगमवक्तापाखें बियादीगु व्यवस्था व वचन न्यनेमाली धकाः
इमिसं थःगु नुगःयात ल्वहं थें छाय्कल। उकिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु तसकं तम्वयादिल।

✡ **6:5** ६:५ प्रका ७:१ ✡ **6:12** ६:१२ यर २३:५; ३३:१५; जक ३:८ * **6:14** ६:१४हेन थ्व सपन्याहया काय् खः, थ्व योशियाह सपन्याहया काय्या मेगु नां
खः। * **7:1** ७:१ ७ डिसेम्बर ५१८ ई.पु. † **7:5** ७:५वंगु न्हयेदँय् ई.पु. ५८६ लय् वंगु न्हयेदँय् सुं मनूतय्सं बेबिलोनयां शासन यानाच्वंबलय् यहूदाया गभर्नर
जुयाच्वंम्ह गेडाल्याहयात स्यात, अले सुं मनूतय्सं वयात बांलाःम्ह मनूकथं लुमंका विलाप याना ख्वल। स्वयादिसँ, २ राज २५:२२-२५; यर ४१:१-३

13 “ ‘गथे जिं सःताबलय् इमिसं मन्यन अथे हे इमिसं सःतिबलय् जिं इमिगु बिन्ति न्यने मखु,’ दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
14 ‘म्हमस्यूपिं जातितय्गु दथुइ ग्वःफसं थें जिं इमित छ्यालब्याल याना। थुकथं इमिगु देश झिजांमिजां दंगुथाय् जुल। अन सुं नं मनू वये वने मया। इमिसं जिगु खँ मन्यंगुलि व न्ह्यइपुगु देश झिजांमिजां दंगुथाय् जुल।’ ”

8

यस्शलेमयात सुवाः बियादीगु बचं

1 हाकनं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयागु थ्व वचन जिथाय् वल।
2 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “सियोनयात जिगु क्वात्गु व दुग्यंगु माया दु। जि यस्शलेमया निंतिं जोशं जाःगु दु!”
3 परमप्रभुं थथे धयादी, “जि सियोनय् लिहां वये अले यस्शलेमय् बाय् च्वने। अबलय् यस्शलेमयात ‘विश्वास याये बहःगु शहर’ धकाः धाइ, अले दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया पहाडयात धाःसा ‘पवित्र पर्वत’ धाइ।”
4 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “यस्शलेमया चुक चुकय् हाकनं बुरा व बुरीपिं यक्व उमेर दुगुलि थथःगु ल्हातय् कथि ज्वनाः च्वनी।
5 शहरया चुक चुकय् म्हितिपिं मस्तय्सं जाइ।”
6 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “अबलय् थुपिं ल्यंदुपिन्त थ्व खँ अजूचाइपुस्से च्वने फु, अय्नं छु व जिगु मिखाय् अजूचाइपुस्से च्वनी ला?”

दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी।

7 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “जिं थः मनूतय्त पुर्बयागु देश व पच्छिमयागु देशं बचय् याये।
8 जिं इमित यस्शलेमय् च्वनेत ब्वनाहये। इपिं जि मनूत जुइ। अले जि इमिपाखे विश्वास याये बहःम्ह व धर्मी जुयाः इमि परमेश्वर जुये।”
9 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “देगः हाकनं न्हगु यानाः दय्केगु बारे परमप्रभु परमेश्वरया देगःया जग तयाच्वंगु इलय् न्हापायापिं अगमवक्तातय्सं छिमित ‘छिमिगु ल्हाः बल्लायेमा!’ धकाः धाःगु खँ हे छिमिसं आः हाकनं न्यनाच्वंगु दु।
10 व ई स्वयाः न्हापा सुनानं ज्याला बियाः मनू वा पशुयात तये मफु। शत्रुया कारणं सुं मनू सुरक्षित थःगु ज्याय् वये वनेमफु। छाय्धाःसा जिं सकल मनूतय्त थःथः जःलाखःलाया विरोधय् थनागु खः।
11 अय्नं आः थ्व ल्यंदुपिं मनूतय्त न्हापा यानागु थें याये मखु” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
12 “पुसा बांलाक बुया वइ, दाखमां फल बी, बुं थःगु अन्न सय्की, अले गाक्क वा वइ। जिं ल्यंदुपिं मनूतय्त थुपिं फुक्क सर्बय कथं बी।
13 हे यहूदा व इस्राएलयापिं मनूत, परदेशीतय्सं सुयातं सराः बीबलय् थौं तक नं छिमिगु नां छ्यलाच्वंगु दु। अय्नं जिं छिमित बचय् याये, अले छिपिं भिंगु सुवाः जुइ।”✡
14 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, “गथे छिमि पुर्खातय्सं जितः तंचाय्कूबलय् जिं इमिथाय् विपत्ति हयेगु क्वःछिना अले भतिचा नं माया मक्यना।”
15 “तर आः हाकनं यस्शलेम व यहूदायापिं मनूतय्त भिं यायेगु क्वःछिनागु दु। उकिं ग्याये मते।
16 छिमिसं यायेमाःगु थ्व हे ज्या खः – छम्हय्सिनं मेम्हलिसे खःगु खँ ल्हा, अले छिमिगु अदालतय् खःगु व पाय्छिगु न्याय या।
17 छम्हय्सिनं मेम्हय्सित स्यंकेगु योजना दय्के मते। पाफयाः मखुगु साक्षी बी मते। थुपिं फुक्क खँयात जिं घृणा याये,”✡

परमप्रभुं धयादी।

18 हाकनं जिथाय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयागु वचन वल,
19 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “प्यंग्गु, न्याग्गु, न्हय्ग्गु व झिगूगु लायागु अपसं व दुखं च्वनेमाःगु दि आवलि लसताया नखः जुइ। उकिं छिमिसं सत्य व शान्तियात यय्की।”*
20 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “यक्व मनूत व यक्व शहरयापिं मनूत यस्शलेमय् वइगु ई वइतिनि।
21 अले छगू शहरयापिं मनूत मेगु शहरय् वनाः थथे धाइ, ‘जिमित आशिष बियादिसँ धकाः परमप्रभुयात बिन्ति यायेत याकनं हुँ, दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात मालेनु। जि थः नं वने।’
22 यक्व मनूत व बल्लाःगु जातित यस्शलेमय् दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात मालेत व बिन्ति यायेत वइ।”

✡ **8:13** ८:१३ उत १२:२ ✡ **8:17** ८:१६-१७ एफि ४:२५ * **8:19** ८:१९ प्यंग्गु, न्याग्गु, न्हय्ग्गु लायागु थुपिं फुक्क विशेष दिंखुन्हु यहूदाया मनूतय्सं यस्शलेमय् जूगु बांमलाःगु घटनाया निंतिं ख्वया विलाप याःगु दु धयागु क्यनेत इपिं अपसं च्वन।

23 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी, “उबलय् मेमेगु जातियापिं व मेमेगु भाय्ल्हाइपिं झिम्ह मनू छम्ह यहूदी मिजंयाथाय्
वयाः लंकू ज्वनाः थथे धाइ, ‘जिपिं नं छिलिसे वने, छायधाःसा छिलिसे परमेश्वर दु धकाः जिमिसं न्यनागु दु।’ ”

9

इस्राएलया शत्रुतय्गु न्याय

1 छगू अगमवाणी,
हद्राक देशया विरोधय् परमप्रभुयागु वचन
अले थ्व दमस्कसय् नं लाइ,
छायधाःसा फुक्क मनूतय् व
इस्राएलया कुलया मिखा परमप्रभुपाखे दु✡—
2 अले सिमानाय् दुगु हमातय् नं लाइ,
अले टुरोस व सीदोनय् नं लाइ, इपिं ला यक्व बुद्धि दुपिं खः।✡
3 टुरोसं थःगु निंति छगू किल्ला दय्कूगु दु,
वं वहः धू थें व लुँ गल्लीया ध्याचः ना थें मुंकूगु दु।
4 अय्नं वयाके दुगु फुक्क धन-सम्पत्ति परमप्रभुं लाकाकयादी।
अले इमिगु शक्तियात समुद्रय् नाश यानादी।
अले इपिं मिं भस्म जुइ।
5 व खनाः अश्कलोनयापिं ग्याइ।
अले गाजा ग्यानाः थुरथुर खाइ।
अले एक्रोन नं ग्याइ अले वयागु आशा कम जुयावनी,
गाजां जुजु नाश जुइ,
अले अश्कलोनय् हाकनं सुं च्वनी मखु।✡
6 अश्दोद शहरयात विदेशीतय्सं अधिकार याइ
अले पलिश्तीतय्गु तःधंछुयात जिं नाश यानाबी।
7 जिं इमिगु म्हुतुं लानापं हि लिकयाबी
व वाया दथुं घच्चाइपुस्से च्वंगु चिज लिकयाबी।
अनंलि ल्यंदुपिं पलिश्तीत परमेश्वरया मनूत जुइ,
अले यहूदाय् छगू कुल थें जुइ।
एक्रोनय् च्वंपिं यबूसीत* थें जुइ।
8 आवलिं जिं थःगु देगःयात
हमला याइपिं सिपाइँतपाखें रक्षा याये।
हाकनं सुं क्वत्यलेम्हय्सिनं गुबलें नं जि मनूतय्त हमला याइ मखु।
छायधाःसा आः जिं थःम्हं हे इमिगु बिचाः यानाच्वनागु दु।

सियोनया जुजु झायादीगु

9 हे म्ह्याय् सियोन, लय्ताया च्वँ!
हे म्ह्याय् यरूशलेम तसलं हा!
स्व, छिमि जुजु छिमिथाय् झायादीगु दु।
वय्कः धर्मीम्ह व मुक्ति बियादीम्ह खः।
वय्कः क्वमिल्म्ह खः, वय्कः गधा गया,
गधाया मचा गयाः झायादीगु दु।✡
10 परमप्रभुं धयादी,
एफ्राइमं जिं लडाइँया रथ चीकाबी,

✡ **9:1** ९:१ यशै १७:१-३; यर ४९:२३-२७; आमो १:३-५ ✡ **9:2** ९:२-४ यशै २३:१-१८; इज २६:१—२८:२६; योए ३:४-८; आमो १:९-१०; मत्ती ११:२१-२२; लूक १०:१३-१४
✡ **9:5** ९:५-७ यशै १४:२९-३१; यर ४७:१-७; इज २५:१५-१७; योए ३:४-८; आमो १:६-८; सप २:४-७ * **9:7** ९:७ यबूसीत यबूसया मनूत जुजु दाऊदं शहर त्याके न्ह्याः इपि यरूशलेमय् च्वनाच्वंपि खः। अले बचय्जुपि यबूसीत परमप्रभुया मनूतय्गु ब्वः जुगु खः। स्वयादिसँ, २ इति ८:७-८ ✡ **9:9** ९:९ मत्ती २१:५; यूह १२:१५

अले यस्शलेमं लडाइँया सलत यंके,
लडाइँया धनुष त्वाःथला बी।
वय्कलं जाति जातितय्त शान्तियागु खँ न्यंकादी।
वय्कःया राज्य समुद्रंनिसें समुद्र तक
अले यूफ्रेटिस खुसिंनिंसें पृथ्वीया सिथ तक न्यनावनी।✡
11 छिपिलिसे चिनागु हिया जिगु बाचाया कारणं
जिं छिमि कैदीतय्त लः मदुगु गालं मुक्त यानाबी।✡
12 हे आशा यानाच्वंपिं कैदीत, थःगु किल्लापाखे लिहां हुँ।
आः जिं छिमित धाये, "छिमित जूगु सास्तीया पलेसा
जिं छिमित उकिया निदुगं सुवाः बी।"
13 जिं थः हे ग्रीकयापिं सिपाइँतलिसे ल्वाये।
यहूदायापिं मनूत जिगु धनुष खः,
एफ्राइमयापिं मनूत जिगु वाण खः।
अले जिं थः शत्रुतय् विरोधय् चले यायेत
यस्शलेमयापिं मनूत जिगु तरवार खः।✡

परमप्रभु खनेदः वइ

14 परमप्रभु शत्रुतय्थाय् खनेदः वइ
अले वय्कःया वाण हाबलासा थें थी।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं तुरही पुयादी,
अले दच्छिनयागु ग्वःफसय् जुयाः वय्कः झायादी।
15 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थः मनूतय्त रक्षा यानादी।
इमिसं थः शत्रुतय्त नाश यानाबी,
इमिसं शत्रुतय्त ल्वहँतं कय्काः बुकी।
अले इपिं दाखमघ त्वंपिं थें लडाइँलय् ततःसलं हाली।
इपिं वेदीया कुन्चाय् कुन्चाय् हि छ्वाकीगु
तःग्वःगु ख्वला थें हिं जाःगु जुइ।
16 उखुन्हु परमप्रभु इमि परमेश्वरं थः मनूतय्त फैजवाःतय्सं
फैच्वलय्या बथांयात बचय् याःथें बचय् यानादी,
श्रीपेचया मणि थें
इपिं वय्कःया देशय् थी।
17 इपिं गुलि यइपुस्से च्वनी अले गुलि बांलाइ।
देशयागु अन्न नयाः दाखया ति त्वनाः
ल्यायम्ह ल्यासेत बल्लानावइ।

10

परमप्रभुं थः मनूतय्त वास्ता यानादी

1 बसन्त ऋतुया इलय् परमप्रभुयाके वा वय्का ब्यू धकाः फवँ।
छाय्धाःसा वा वय्कीगु सुपाँय् दय्कादीम्ह परमप्रभु हे खः।
वय्कलं मनूतय्गु निंति वा वय्कादी।
अले फुक्कसिगु क्यबय् बुँ ह्वइ।
2 मूर्तितय्सं ध्वंलाइगु खँ ल्हाइ,
तन्त्रमन्त्र याइपिन्सं मखुगु दर्शन खनी।
म्हगसया अर्थ कनीपिन्सं सान्त्वना मबीगु मखुगु खँ ल्हाइ।
उकिं जिमि मनूत तंपिं
फैत थें उखेलाः थुखेलाः मदइ।

✡ **9:10** ९:१० भज ७२:८ ✡ **9:11** ९:११ प्रस २४:८ ✡ **9:13** ९:१३ यशै ६६:१९; इज २७:१३; दान ८:२१

जवाः मदयाः इमिसं दुःख सी।✡

3 "जिगु तं फैजवाःतय्के लाइ।
जिं नायःतय्त सजाँय बी।
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थःगु बथां,
यहूदाया घरानायात स्वयादी।
अले वय्कलं इमित लडाइँलय् छम्ह घमण्डी सल थें यानादी।
4 यहूदापाखें मू ल्वहं,
वपाखें हे पालया नकिं,
अले वपाखें हे लडाइँया धनुष,
वपाखें हे फुक्क शासकत पिहां वइ।
5 इपिं लडाइँलय् थः शत्रुतय्त लँया धुलय्
न्हुत्तु न्हुइपिं बल्लाःपिं सिपाइँत थें जुइ।
परमप्रभु इपिं लिसे दीगुलि इमिसं सल गयाः
वइपिं सिपाइँतय्त नं बुकी।

6 "जिं यहूदाया घरानायात बल्लाकाबी
अले योसेफया घरानायात बचय् याये।
जिं इमित हाकनं लित ब्वनाहय्।
छाय्धाःसा जितः इपिं प्रति दया दु।
जिं इमित गुबलें नं मत्वःतागु थें च्वंक
इपिं न्हापा गथे खः अथे हे यानाबी।
छाय्धाःसा जि इमि परमप्रभु परमेश्वर खः,
अले जिं इमिगु प्रार्थनाया लिसः बी।
7 एफ्राइमयापिं मनूत वीर सिपाइँत थें जुइ,
दाखमद्य त्वनाः लय्ताःगु थें इमिगु मन जुइ।
इमि मस्त थ्व खनाः लय्ताइ।
परमप्रभुयाके इमिगु नुगः लय्ताइ।
8 जिं इमित सुलि पुयाः सःते,
अले इमित छथाय् मुंके।
जिं इमित लिफ्यानाः
न्हापा गुलि दुगु खः उलि हे दय्काबी।
9 जिं इमित थीथी मनूतय्थाय् छ्यालब्याल यानाः ब्यूसां,
इमिसं जितः लुमंका हे च्वनी।
इपिं व इमि मस्त बचय् जुइ।
अले इपिं लिहां वइ।
10 जिं इमित मिश्र देशं लित हये,
अले इमित अश्शूरं मुंकाः हये।
जिं इमित गिलाद व लेबनान देशय् हये,
अले अन इमिगु निंतिं गाक्क थाय् दइ मखु।
11 इपिं दुःखकष्टया समुद्र छिनावनी।
समुद्रया किसिद्वम्बः तनावनी।
नील खुसिया लः फुक्क सुनावनी।
अले अश्शूरया घमण्ड चूर जुइ,
मिश्रया शासन फुनावनी।

✡ **10:2** १०:२ गन्ती २७:१७; १ राज २२:१७; २ इति १८:१६; इज ३४:५-६; मत्ती ९:३६; मर्क ६:३४

12 जिं थःम्हं हे थः मनूतय्त बल्लाके,
अले इपिं जिगु नामं जिगु लँपुइ जुइ।”✡

जि परमप्रभुं थ्व खँ धयाच्वना।

11

1 हे लेबनान, खापा चाय्कि,
गुकिं यानाः मिं छंगु देवदास्या सिमायात भस्म यायेमा।
2 हे थाकुराःमा ख्व! छाय्धाःसा देवदास्या सिमात क्वःदःगु दु।
ततःमागु व बांबालाःगु सिमात नाश जूगु दु।
हे बाशानयागु स्वसिमा ख्व!
ख्वातुगु गुँया सिमात पालाब्यूगु दु।
3 फैजवाःतय्गु ख्वःसः न्यँ
छाय्धाःसा इमिगु फै ज्वयेगु ख्यः नाश जूगु दु।
सिंहत गर्जय् जूगु सः न्यँ,
छाय्धाःसा यर्दन खुसिया जःखः च्वंगु झाः नाश जूगु दु।

निम्ह फैजवाःत*

4 परमप्रभु जिमि परमेश्वरं थथे धयादीगु दु, “स्यायेत चिं तःपिं फैच्वलय्तय्त ज्व।
5 न्यानायंकीपिन्सं फैयात स्याइ, अय्नं इमित सजाँय जुइ मखु। इमित म्यूपिन्सं थथे धाइ, ‘परमप्रभुयात तःधंकि, जिपिं तःमि जुल।’ फैजवाःतय्सं थः बथांयात दया मया।
6 आवंलि जिं देशय् च्वंपिं सुयातं हे दया याये मखुत,” परमप्रभुं धयादी। “जिं मनूतय्त छम्हय्सित मेम्हय्सिगु विरोधी यानाबी। अले इमित इमि शासकतय्गु ल्हातिइ तयाबी। इमिसं देशयात क्वत्यली। अय्नं जिं थ्वयात इमिगु ल्हातिं बचय् याये मखु।”
7 उकिं जिं स्यायेत चिं तयातःपिं फैतय्गु पुचलं सुसाःकुसाः मगाःपिं फैतय्त ज्वया। अले निपु कथि कयाः जिं बथांयात ज्वयाः छपु कथियागु नां “दया” तया, अले जिं बथांयात ज्वयाः मेगु कथियागु नां “छप्पँ” तया।
8 जिं लच्छिया दुने स्वम्ह फैजवाःतय्त पितिनाछ्वया।
अले उगु फैबथानं जितः मयय्कल। जितः इपिं खनाः वाक्क वल।
9 “आवंलि जि छिमि फैजवाः जुइ मखुत। छिपिं सीसां थजु, स्यासां थजु। ल्यंदनिपिन्त नं थवंथवय् स्यानाः ला नयेमा।”
10 अले जिं “दया” नांयागु कथि कयाः फुक्क जातियापिंलिसे चिनागु बाचा त्वाःथला धकाः क्यनेत निकू थलाबिया।
11 थुकथं उखुन्हु हे बाचा क्वःदल। सुसाःकुसाः मगाःपिं फैतय्गु बथानं जिगु ज्याखँ स्वयाच्वन। इमिसं स्यु, जिगु ज्याखँपाखें परमप्रभुं नवानाच्वंगु दु।
12 जिं इमित धया, “छिमित बांलाः सा जितः ज्याला ब्यु, मखुसा म्वाः।” अले इमिसं जितः ज्याला कथं स्वीकू वहः बिल।✡
13 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, “थ्व धिबा कुमाःयात ब्यु” थ्व जिगु ज्यायात इमिसं क्वःछ्यूगु तःधंगु मू खः। उकिं व स्वीकू वहः यंकाः जिं परमप्रभुया देगलय् च्वंगु धुकुतिइ तयाबिया।✡
14 अले जिं “छप्पँ” नांयागु कथि कयाः यहूदा व इस्राएलया स्वापु त्वःधुल धकाः क्यनेत, निकू थलाबिया।
15 अले परमप्रभुं जितः धयादिल, “हाकनं छं छकः ग्वाज्यःम्ह फैजवाःयागु ज्याभः का।
16 जिं थःगु बथां स्वयेत मेम्ह छम्ह फैजवाः तये। वं तंपिं फैतय्त वास्ता याइ मखु, थुखेलाः उखेलाः जूपिन्त मुंकी नं मखु, घाःपा जूपिन्त लंकी नं मखु, छुं मजूपिन्त ज्वइ नं मखु। वं बांबालाःपिं फैतय्गु ला नइ अले इमिगु ख्वःयात सालाः लिकाइ।”
17 बथां त्वःतावंपिं ज्यालगय् मजूपिं
जवाःतय्त धिक्कार!
वयागु ल्हाः व जव मिखाय् तरवार लाइ।
वयागु ल्हाः गनावनी
अले वयागु जव मिखा कां जुइ।

✡ **10:12** १०:१२ मीका ४:५ * **11:3** ११:३ फैजवाः थ्व अध्यायलय् फैजवाः खँग्वः मनूतय्गु निंतिं किपा, उखान कथं छ्यःगु खः अले फैजवाः खँग्वः इमिनायःया निंतिं किपा, उखान कथं छ्यःगु खः ✡ **11:12** ११:१२ प्रस २१:३२; मत्ती २६:१५ ✡ **11:13** ११:१३ मत्ती २७:९-१०

12

यस्शलेमया शत्रुतय्गु नाश

1 छगू अगमवाणी— इस्राएलया बारे परमप्रभुया वचन थ्व हे खः। आकाशयात चकंकादीम्ह, पृथ्वीया जग तयादीम्ह अले
मनूया आकार दय्कादीम्ह परमप्रभुं थथे धयादीगु दु,
2 “जिं यस्शलेमयात उकिया जःखः च्वंपिं मनूतय्गु निंति छगू धेधे चुइकाबीगु दाखमधया ख्वला थें दय्काबी। यहूदा व
यस्शलेम घेराय् लाइ।
3 उखुन्हु हे पृथ्वीया फुक्क जातित यस्शलेमलिसे ल्वायेत मुनी। सकल मनूतय्त ल्हनेत जिं यस्शलेमयात छगः ल्वहं
दय्काबी। सुनां थुकियात ल्हनी वं थःत घाःपा याइ।
4 परमप्रभुं थथे धयादी, उखुन्हु हे जिं छम्ह छम्ह सलयात भ्वय्भ्वय् कंकाबी।” सल गया वःम्हय्सित वें यानाबी। अय्नं
जिं यहूदाया मनूतय्त बिचाःसंचाः याये, अय्नं जिं मेगु जातियापिं दक्व सलतय्गु मिखा कां यानाबी।
5 अबलय् यहूदाया नायःतय्सं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु इमि परमेश्वर जूगुलि यस्शलेमयापिं मनूत बल्लाः धकाः बिचाः
याइ।
6 “उखुन्हु हे जिं यहूदाया नायःतय्त च्यानाच्वंगु सिंया दथुइ मकः वा थूतय्गु दथुइ च्यानाच्वंगु मिप्वाः थें दय्काबी। इमिसं
जःखः च्वंपिं सकल मनूतय्त भस्म याइ। यस्शलेम धाःसा थःगु हे थासय् दयाच्वनी।
7 “दाऊदया घरानायागु हनाबना व यस्शलेमयापिं मनूतय्गु हनाबना यहूदायागु स्वयाः अप्वः मजुइमा धकाः परमप्रभुं न्हापा
यहूदायापिन्त बचय् यानादी।
8 उखुन्हु हे परमप्रभुं यस्शलेमय् च्वंपिन्त रक्षा यानादी अले इपिं मध्ये तसकं बमलाःपिं दाऊद थें जुइ। दाऊदया घराना
धाःसा परमेश्वर थें इमिगु न्ह्यःने वनाच्वंम्ह परमप्रभुया दूत थें जुइ।
9 उखुन्हु हे यस्शलेमयात हमला याइपिं फुक्क जातितय्त नाश यायेगु शुरु याये।

इमिसं सुयाब्यूम्हय्सिगु निंति शोक याःगु

10 “दाऊदया घराना व यस्शलेमयापिं मनूतय्त दया व प्रार्थनाया आत्मां जाय्काबी। इमिसं थःपिन्सं सुयाब्यूम्ह मनु, जितः
स्वइ। अले मनूत याक काय्या निंति शोक याःगु थें वयागु निंति इपिं दुखं च्वनी। दकलय् न्हापा बूम्ह काय्या निंति थें दुखं
च्वनी।✡
11 उखुन्हु हे यस्शलेमय् मगिद्दोया फाँट हदद-रिम्मोनय्* ख्वःगु थें हे मनूत ह्याँयह्याँय् ख्वइ।
12 देशया फुक्क कुल दुखं च्वनी। छगू छगू वंशयापिं मनूत थथःगु पुचलय् च्वनाः दुखं च्वनी। दाऊदया घराना थःगु पुचलय्
च्वनाः दुखं च्वनी। इमि कलाःपिं थःगु पुचलय् च्वनाः दुखं च्वनी। नातानया† घरानायापिं मिजंत थःगु पुचलय् दुखं च्वनी अले
इमि कलाःपिं थःगु पुचलय् दुखं च्वनी।
13 लेवीया घरानायापिं मिजंत थःगु पुचलय् च्वनाः दुखं च्वनी, अले इमि कलाःपिं थःगु पुचलय् च्वनाः दुखं च्वनी।
शिमीया‡ वंश थःगु पुचलय् च्वनाः दुखं च्वनी अले इमि कलाःपिं थःगु पुचलय् दुखं च्वनी।
14 अले थ्व हे खँ फुक्क परिवार पुचलय् जुइ। मिजंत अलग च्वनाः दुखं च्वनी अले मिस्त अलग च्वनाः दुखं च्वनी।”

13

पापपाखें शुद्ध जुइगु

1 “उखुन्हु दाऊदया घराना व यस्शलेमया मनूतय्गु पाप व दोष चीकाछ्वयेत लःयागु छगू मुहान न्ह्याइ।
2 “उखुन्हु हे जिं देशं मूर्तितय्गु नां तक हे ल्यं मदय्क हुयाछ्वये। अले इमिगु लुमन्ति तक हे दइ मखु। फताहा
अगमवक्तातय्त व अशुद्ध आत्मायात नं जिं देशं पितिनाछ्वये धकाः दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
3 अले सुनां हाकनं अगमवाणी यात धाःसा वया मां बौपिन्सं वयात धाइ, ‘छं परमप्रभुया नामय् मखुगु खँ ल्हाना च्वंगुलि छ
सि हे माः।’ वं अगमवाणी धाइबलय् वया मां-बौनं वयात पिचायेक सुयाः स्यानाबी।
4 “उखुन्हु हे छम्ह छम्ह अगमवक्ता थःगु अगमवाणीया दर्शनं लज्या चाइ। अले ध्वंलाइम्ह अगमवक्तां फीगु सँयागु वसः
फी मखु।✡
5 वं धाइ, ‘जि अगमवक्ता मखु। जि बुँज्या याइम्ह खः। जिं मचाबलय् निसें बुँइ ज्या यानाः वयाच्वनागु दु।’

✡ **12:10** १२:१०-१४ मत्ती २४:२०; यूह १९:३७; प्रका १:७ * **12:11** १२:११हदद-रिम्मोन गुलिखय् मनूतय्सं थ्व मगिद्दोया शहरया लिक्क लाःगु थिजेरेलया तःधंगु ब्यासिया छगू गांया नां खः धकाः बिचाः याइगु खः। स्वयादिसँ, २ राज २३:२८-३०; २ इति ३५:२०-२७ † **12:12** १२:१२ नातान नातान दाऊदया कायपिं मध्ये छम्ह खः, व जुजु खलःयाम्ह खः, स्वयादिसँ, २ शम् ५:१४; १ इति ३:५; १४:४ ‡ **12:13** १२:१३ शिमी शिमी लेवीया छय् खः, व पुजाहारी खलःयाम्ह खः। स्वयादिसँ, नह् ३:१७-१८; १ इति ६:१६-१७ ✡ **13:4** १३:४ २ राज १:८; मत्ती ३:४

6 सुनानं वयात, ‘छंगु म्हय् थ्व घाः* गथे यानाः जूगु?’ धकाः न्यन धाःसा वं थथे लिसः बी, ‘थ्व घाः जिमि पासाया छेंय् जूगु खः।’

जवाःतय्त स्याःगु अले फैत छ्यालब्याल जूगु

7 “दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी,
हे तरवार, दनाः जिम्ह फैजवाःयात हमला या,
जिनापं दनाच्वनीम्ह मनूयात हमला या।
वयात स्या, अले फैत उखेलाः थुखेलाः जुइ।
अले जिं थःगु ल्हाः चीधिकःपिं भ्याचातय्गु विरोधय् ल्हने।”✡
8 हाकनं परमप्रभुं थथे धयादी,
“थ्व देशयापिं मनूतय् स्वब्वय् निब्व स्याइ,
ल्यंदुपिं स्वब्वय् छब्व जक उकी च्वनाच्वनी।
9 थ्व हे स्वब्वय् छब्व मनूतय्त जाँचय् यायेत
मिं वहः यचुकीगु थें जिं इमित यचुके।
लुँयात जाँचय् यानागु थें जिं इमित जाँचय् याये,
अबलय् इमिसं जिगु नामं बिन्ति याइ।✡
अले जिं इमित लिसः बी,
‘इपिं जि प्रजा खः’ धकाः जिं इमित धाये।
अले इमिसं धाइ, ‘परमप्रभु जिमि परमेश्वर खः।’ ”

14

परमप्रभु झायाः राज्य यानादी

1 परमप्रभुया छगू दिं वयाच्वंगु दु। अबलय् छिमित लुतय् याइ अले लुतय् याःगु मालसामान छिमिगु हे न्ह्याःने इनी।
2 जिं फुक्क जातितय्त यरूशलेमलिसे लडाइँ यायेत मुंके, अले व शहरयात काइ, छेँ पतिकं लुतय् याइ। अले मिस्तय्त बलात्कार याइ। शहरयापिं बच्छि मनूतय्त ज्वनाः विदेशय् यंकी। ल्यंदुपिं मनूत धाःसा शहरय् हे च्वनी।
3 अनंलिपा लडाइँया इलय् थें परमप्रभु उपिं जातितलिसें लडाइँ यानादी।
4 उखुन्हु हे वय्कः यरूशलेमयागु पुर्बपाखे जैतून डाँडाय् दनादी। अबलय् जैतून डाँडा पुर्बनिसें पच्छिम तक दथु दथुं चिरिबायाः तःधंगु गाः जुइ। बच्छि डाँडा उत्तरपाखे व बच्छि डाँडा दच्छिनपाखे चिलावनी।
5 छिपिं जिगु पहाडया गाः जुयाः बिस्युं वनी छाय्धाःसा व गाः आसेल तक थ्यनी। यहूदायाम्ह जुजु उज्जियाहया पालय् भुखाय् ब्वःबलय्* मनूत बिस्युं वं थें छिपिं बिस्युं वनी। अबलय् परमप्रभु जिमि परमेश्वर थः पवित्रम्हनापं झाइ।
6 उखुन्हु तुयुजः दइ मखु, ख्वाँउसे च्वनी मखु अले पु नं गाइ मखु।
7 थ्व अजू चाइपुगु दिं जुइ। चा नं जुइ मखु, न्हि नं जुइ मखु। अले सन्ध्या ई जुइबलय् नं तुयुजः दया हे च्वनी। परमप्रभुं जक थ्व फुक्क स्यू।
8 उखुन्हु हे यरूशलेमं जीवन बीगु लः पिहां वइ। उकियागु बच्छि पुर्बय् मृत सागर अले बच्छि पच्छिमय् भूमध्यसागर पाखे न्ह्याइ। अले तांन्वलाबलय् व चिकुलाबलय् नं मदिक्क न्ह्याना च्वनी।✡
9 उखुन्हु हे परमप्रभु फुक्क पृथ्वीयाम्ह जुजु जुयादी। सकल मनूतय्सं वय्कःयात परमप्रभु धकाः आराधना याइ अले व हे नामं वय्कःयात म्हसीकी।
10 उत्तरय् गेबांनिसें दच्छिन यरूशलेमय् रिम्मोन तक फुक्क जमिन माथं वनी। यरूशलेम शहर धाःसा तःजाः जुयाः बेन्यामीनया ध्वाखांनिसें न्हापांगु ध्वाखाया थाय् तक, कुन्चाया ध्वाखा तक, अले हननेलया धरहरांनिसें जुजुयागु दाख तिसीगु थाय् तक थःगु हे थासय् च्वनी।
11 मनूत उकी च्वनी अले उकियात हाकनं गुबलें नाशयागु सराः लाइ मखु। यरूशलेम सुरक्षित जुयाच्वनी।✡
12 यरूशलेमलिसें लडाइँ याइपिं जातितय्थाय् परमप्रभुं छगू ग्यानापुगु ल्वय् हयाबी। इपिं दनाच्वंबलय् हे इमिगु म्हयागु ला ध्वग्गिनाः वनी। इमिगु मिखा इमिगु मिखा ग्वलय् हे ध्वग्गिनावनी अले इमिगु मे इमिगु म्हुतुइ ध्वग्गिनावनी।

---

* **13:6** १३:६घाः उबलय् गुलिखय् मखुगु अगमवाणी नवाइपिं अगमवक्तातय्सं थःपिनिगु प्रार्थना इमि घवं न्यनेमा धकाः थःगु म्हय् घाः याइगु खः, स्वयादिसँ १ राज १८:२८ ✡ **13:7** १३:७ मत्ती २६:३१; मर्क १४:२७ ✡ **13:9** १३:९ भज ६६:१०; हितो १७:३; यशै १:२५; ४८:१०; यर ९:७; इज २२:१७-२२; मला ३:३ * **14:5** १४:५भुखाय् ब्वःबलय् थ्व आमो १:१ पदय् धयातःगु भुखाय् ब्वःगु जुइफु थ्व लगभग ई.पु. ७५० लय् जूगु खः ✡ **14:8** १४:८ इज ४७:१; यूह ७:३८; प्रका २२:१ ✡ **14:11** १४:११ प्रका २२:३

13 उखुन्हु हे परमप्रभुं इमित भ्वय्भ्वय् कंकादी। इपिं छम्हय्सिनं मेम्हय्सिगु ल्हाः ज्वनी अले छम्हय्सिनं मेम्हय्सित हमला याइ।
14 यरूशलेमयात बचय् यायेत यहूदायापिं मनूतय्सं लडाइँ याइ। इमिसं जःखः च्वंपिं फुक्क जातितय्गु धन-सम्पत्ति अले यक्व लुँ, वहः व वसः लाका काइ।
15 सलत, खच्चरत, ऊँटत, गधात व शत्रुतय्गु छाउनीइ दुपिं फुक्क पशुतय्त नं थज्याःगु हे ल्वचं स्याइ।
16 अनं लिपा यरूशलेमय् हमला याःपिं जाति जातितपाखें म्वाःपिं सकलें दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात जुजु भाःपियाः आराधना यायेत व बल्चाबाय्या नखः हनेत दँय्दसं यरूशलेमय् वनी।✡
17 पृथ्वीया जातित मध्ये छुं जाति जुजु दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयात आराधना यायेत यरूशलेमय् मवंसा इमिथाय् वा वइ मखु।
18 मिश्रयापिं मनूत च्वय् थाहां मवंसा इमिथाय् वा वइ मखु अले बल्चाबाय्या नखः हनेत च्वय् थाहां मवंपिन्थाय् छ्वयादीगु विपत्ति हे परमप्रभुं इमिथाय् नं छ्वयादी।
19 बल्चाबाय्या नखः हनेत यरूशलेमय् मवनीपिं मिश्र व फुक्क जातितय्गु निंतिं थ्व हे सजाँय जुइ।
20 उखुन्हु हे सलतय्गु गलय् नं "परमप्रभुया निंतिं पवित्र" धकाः कियातःगु दइ, अले परमप्रभुयागु देगःया थलबल वेदीया न्ह्याःने दुगु पवित्र ख्वलात थें जुइ।✡
21 यरूशलेम व यहूदाय् दुगु थलबल दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया निंतिं पवित्र जुइ। थ्व थलबल बां बीपिं मनूतय्सं बांया ला दय्केत छ्यली। उखुन्हुंनिसें दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया देगलय् सुं नं न्यायेमिइ याइपिं† दइ मखु।

✡ **14:16** १४:१६ लेवी २३:३९-४३ ✡ **14:20** १४:२० प्रस २८:३६; ३९:३० † **14:21** १४:२१न्यायेमिइ याइपिं न्यायमिइगु वा व्यापार हिब्रू भाषां थ्व खँग्वः कनानया मनूतय्गु नां थें हे च्वं। गुलिखय् मनूतय्सं थथे बिचाः याइ, देगलय् दुने सुं नं अन्यजाति वा मूर्ति पुज्याइपिं वने दइ मखु।

मलाकीया सफू

म्हसीका

ई.पु. ४५० पाखे यस्शलेमया देगः हाकनं न्हकथं दय्के धुंकाः मलाकी अगमवक्तां थ्व सफू च्वःगु खः। थ्व सफुलिइ अगमवक्ताया मू च्यूताः परमेश्वरलिसें थःगु बाचाय् विश्वास यायेबहः जुइत पुजाहारीत व मनूतय्त उजं बीगु खः। उबलय् परमेश्वरया मनूतय्सं लाः लाः थें जीवन हनाच्वंगु ख, अले मनूतय्सं परमेश्वरयात थःयःथें आराधना यानाच्वंगु खः। पुजाहारीतय्सं व मनूतय्सं परमेश्वरयात छायेमाःगु देछा मह, अले वय्कःया उजंकथं जीवन हनेगु मयाः, थुकथं पुजाहारीतय्सं व मनूतय्सं परमेश्वरयात ध्वंलायेगु ज्या यानाच्वन।

तर थःमनूतय्गु न्याय यायेत व इमित शुद्ध यायेत परमप्रभु झायादी। थः झाये न्ह्याः लँ छिंकेत व थःगु बाचा घोषणा यायेत वय्कलं थः दूत छ्वयाहयादी।

धलः पौ

इस्राएलया पाप १:१–२:१६

परमेश्वरया न्याय व दया २:१७–४:६

मलाकी

1 छगू ईश्वरवाणी – मलाकीपाखें इस्राएलयात परमप्रभुया वचन –

परमप्रभुं थः मनूतय्त माया यानादीगु

2 परमप्रभुं धयादी, “जिं छिमित माया यानागु दु।”

“तर छिमिसं धाइगु, ‘छिं जिमित गय् यानाः माया यानादियागु दु लय्?’

“परमप्रभुं धयादी, ‘एसाव याकूबया दाजु, मखु ला?’ अय्नं जिं छिमि पुर्खा याकूबयात ल्यया।

3 एसाववयात धाःसा मययका।✡ जिं वयागु पहाडी देशयात खालिगु ज्याख्यलय् मदुगु थाय् यानाबिया, अले वयागु सर्वय मरुभूमिया ध्वँचातय्त त्वःताबिया।”

4 एदोमीतय्सं धया जुइफु, “झीपिं नाश जुइ धुंकूसां झीसं उपिं शहरत हाकनं दय्के।”✡

दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धाःसा थथे धयादी, “इमिसं हाकनं दय्कूसां जिं उपिं स्यंकाबी। मनूतय्सं एदोमयात दुष्ट देश धकाः धाइ। परमप्रभु इपिं लिसे न्ह्याबलें तंचायादी धकाः मनूतय्सं धाइ।

5 छिमिसं थ्व थःगु हे मिखां खनी अले छिमिसं धाइ, ‘इस्राएल देश पिने नं परमप्रभु तःधंम्ह खः!’

मनूतय्सं अशुद्ध बलि छाःगु

6 “कायनं बौयात व दासं थः मालिकयात इज्जत याइ। जि छिमि बौ खःसा छिमिसं छाय् जितः इज्जत मयानागु? जि छिमि मालिक खःसा छाय् जितः हनाबना मयानागु?” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं छिमित थ्व खँ धयादी,

“हे पुजाहारीत, छिमिसं जिगु नांयात क्वह्यंकूगु दु।

“छिमिसं धाःसा थथे धाइ, ‘जिमिसं गुकथं छिगु नांयात क्वह्यंकागु दु?’

7 “छिमिसं अशुद्धगु नसा जिगु वेदीइ छानाः जितः अशुद्ध याःगु दु।

“अय्नं छिमिसं न्यनी, ‘जिमिसं छितः गुकथं अशुद्ध यानागु दु?’

“परमप्रभुया टेबिल हनाबना यायेबहः मजू” धकाः धया।✡

8 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे धयादी – “छिमिसं कांपिं पशुत बां बीत हइ, छु व मज्यूगु ज्या, मखु ला? अले छिमिसं तुति खुत्यां काःपिं व ल्वगिपिं पशुत बां बीत हइ, छु व याये ज्यूगु ज्या खः ला? अज्याःम्ह पशु छिमि राज्यपालयात बिया स्व। छु व छिपिं खनाः लय्ताइ ला? छु वं व नाला काइ ला?”

9 “हे पुजाहारीत, जिमित दया यानादिसँ धकाः परमेश्वरयात बिन्ति या! छिमिगु ल्हातं थज्याःगु बलि छानाः छु वय्कलं छिमित नाला कयादी ला?” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

10 हाकनं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, “हे पुजाहारीत! छिमिसं जिगु वेदीइ ज्याख्यलय् मदुगु मि मच्याकेत छिपिं मध्ये छम्हय्सिनं देगःयागु लुखा तिना ब्यूसा ज्यूनि। जि छिपिं खना लय्मताः छिमिगु ल्हाःया देछा काये नं मखु।”

✡ **1:3** १:३ रोम ९:१३ ✡ **1:4** १:४ उत २५:१९-३४; उत २७; गन्ती २०:१४-२१ ✡ **1:7** १:७ लेवी २२:१७-२५; व्य १५:२१

11 “सूर्य लुया वइगु थासंनिसें सूर्य बिनावनीगु थाय् तक जात जातितय्गु दथुइ जिगु नां तःधनी। फुक्क थासय् जिगु नामय् धुपाँय् च्याकी अले नाले बहःगु देछा छाइ, छाय्धाःसा जाति जातितय् दथुइ जिगु नां तःधनी,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

12 “छिमिसं धाःसा ‘परमप्रभुया टेबिल अशुद्धगु खः’ अले ‘उकी दुगु नयेगु नसा नं अशुद्धगु खः’ धकाः धयाः ‘जिगु नां क्वह्यंकाच्वंगु दु।’

13 छिमिसं थथे नं धाइ, ‘ओह! थुपिं गुलि दिक्क चाइपुगु बलि खः।’ छिमिसं उकियात हेला यात, अले बांमलाःगु व्यवहार यात। छिमिसं घाःपाः जूम्ह, खुत्यां काःम्ह व ल्वगि पशु हयाः जितः छाइ। छु जिं थज्याःगु देछा छिमिगु ल्हातं कायेगु ला?” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

14 “थःगु बथानय् बी धकाः भाकल याःम्ह ख्वं मदुम्ह मिजं पशु दय्क दय्कं जिगु निंतिं ख्वं दुम्ह पशु बां बीम्ह छल याइम्हय्सित सराः लाइ। छाय्धाःसा जि दकलय् तःधंम्ह जुजु खः, फुक्क जातियापिं मनूत जि खनाः ग्या,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

2

पुजाहारीतय्त द्वपं ब्यूगु

1 “हे पुजाहारीत, थ्व आज्ञा छिमिगु निंतिं खः!

2 छिमिसं जिगु खँय् न्हाय्पं मबिल धाःसा, छिमिसं जिगु खँ मन्यंसा, जिगु नांयात हनाबना मतःसा जिं छिमिथाय् सराः छ्वयाहये। छिमित दइगु सुवाःयात सराः बी। छिमिसं जिगु आज्ञाय् ध्यान मब्यूगुलिं उमित सराः लाये धुंकूगु दु,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

3 “छिमिसं यानाः जिं छिमि सन्तानयात हक्के। अले छिमिसं नखःबलय् छाःपिं पशुतय्गु फोहर जिं छिमिगु ख्वालय् इलाबी। छिमित नं फोहरनापं पिने वांछ्वय् यंकी।

4 लेवी व वया सन्तानलिसें जिं यानागु बाचा दयाच्वनेमा धकाः छिमित जिं थ्व आज्ञा बियागु खः धकाः छिमिसं अले तिनि सी,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।✡

5 “लेवीत लिसे जिं यानागु बाचा जीवन व शान्तियागु बाचा खः। इमिसं जिगु भय कायेमा धकाः जिं व इमित बिया। इमिसं जिगु भय काल अले जिगु नांयागु भय कयाः जिगु जयजय यानाच्वन।✡

6 जिं स्यनागु सत्ययागु खँ इमिगु म्हुतुइ हे दु। इमिगु म्हुतुसिइ छुं नं मखुगु खँ मदु। इपिं जिलिसें शान्त व स्वजा जुया जुइ। अले यक्वसित पापं फहिकल।

7 “पुजाहारीया म्हुतुसिं ज्ञानया रक्षा यायेमाः। मनूतय्सं वयागु म्हुतुं व्यवस्था मालेमाः। इपिं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुया दूत खः।

8 छिपिं धाःसा परमप्रभुयागु लँपुइ वंगु मदु। छिमिगु शिक्षां यानाः यक्व मनूत पापय् लाये धुंकल। छिमिसं लेवीतलिसें याःगु बाचा त्वाःथूगु दु,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

9 “अथे जुयाः जिं दक्व मनूतय् न्ह्याःने छिमित क्वह्यंपिं व चिधंपिं यानाबियागु दु। छाय्धाःसा छिपिं जिगु लँपुइ जूगु मदु। अझ व्यवस्थायागु खँय् तक ख्वाः स्वयाः ज्या याःगु दु।”

बाचा त्वाःथूगु

10 छु झी इस्राएलीत सकसियां छम्ह हे अबु मखु ला? छु छम्ह हे परमेश्वरं झीत दय्कादीगु मखु ला? अथे जूगुलिं छाय् झीसं थःथवय् विश्वासघात यानाः परमेश्वरं झी पुर्खातलिसे चिनादीगु बाचायात क्वह्यंकेगु?

11 यस्शलेमय् व इस्राएल देश न्यंकं यहूदायापिं मनूत विश्वासघाती जूगु दु अले घच्चाइपुगु ज्या याःगु दु। यहूदाया मिजंतय्सं परदेशी घःत पुजा याइपिं मिस्तलिसें ब्याहा यानाः परमप्रभुं माया यानादीगु पवित्र थाय्यात अपवित्र याःगु दु।

12 अथे याइम्ह न्ह्याम्ह हे जूसां, वं दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुयाथाय् पशुबलि हःसां परमप्रभुं वयात इस्राएलीतपाखें चीकाः छ्वयादीमाः।

13 हानं छिमिसं थथे नं याइ – परमप्रभुयागु वेदीइ छिमिसं ख्वबि बाः वय्की, छिपिं ख्वइगु अले विलाप याइगु, छाय्धाःसा छिमिसं छाये हःगुयात वय्कलं वास्ता यानादी मखु अले उकियात लय्तायाः कयादी नं मखु।

14 छिमिसं न्यनी, “छाय्?” छाय्धाःसा परमप्रभुं छिपिं व छिमि ल्याय्म्हबलय्या कलाः दथुइया साक्षीया ज्या यानाच्वनादीगु दु। छं वलिसें विश्वासघात यात, खः ला व छिमि जीवनया पासा व व्याहाया बाचाय् चिनातःम्ह कलाः खः।

✡ **2:4** २:४ गन्ती ३:११-१३ ✡ **2:5** २:५ गन्ती २५:१२-१३

15 वय्कलं छ व छिमि कलाःयात छम्ह हे यानाः दय्कादीगु मखु ला? म्हय् व आत्माय् छिपिं वय्कःया हे खः। अले वय्कलं छु इच्छा यानादी? छिमिगुपाखें परमेश्वरयागु भय काइपिं सन्तान मालाच्वंगु दु। अथे जुयाः छिमिसं थःगु मनयात रक्षा या, अले थः ल्याय्म्हबलय्याम्ह कलाःयात ध्वंलाये मते।

16 परमप्रभु इस्राएलया परमेश्वरं धयादी, "पारपाचुकेगु ज्या जितः तसकं मयः। जितः सुनानं थः कलाःयात पार बिया वयात सास्ती ब्यूगु तसकं मयः," दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

अथे जुयाः थःगु मनयात बसय् ति, अले थः कलाःयात ध्वंलाये मते।

न्याययया दि

17 छिमिसं थःगु खं परमप्रभुयात हीमी चायेकूगु दु।

छिमिसं न्यनी, "जिमिसं वय्कःयात गथे यानाः हीमी चाय्कागु दु?"

छिमिसं थथे धाइ, "परमप्रभुया मिखाय् मभिंगु ज्या याइपिं भिं जुइ, अले इपिं खनाः लय्तायादी।" हानं "न्याय याइम्ह धकाः भापिम्ह परमेश्वर गन दी?" धकाः वय्कःयात हीमी चाय्कूगु दु।

3

1 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं थथे लिसः बियादी – "स्व! जिं जिम्ह दूतयात जिगु न्ह्यःने न्ह्यःने लँपु तयार यायेत छ्वयाहये। अले छिमिसं मालाच्वंम्ह प्रभु आकाझाकां थःगु देगलय् झायादी। छिमिसं यय्कूम्ह बाचाया दूत धात्थें झायादी।"✡

2 वय्कः झाइबलय् सुनां सह याये फइ? वय्कः खने दइबलय् सु दनाच्वने फइ? छाय्धाःसा वय्कः लुँकःमितय्गु मि व ध्वब्यातय्गु साबुं थें खः।

3 वय्कः वहः शुद्ध याइम्ह थें च्वनादी। वय्कलं लेवीतय्त शुद्ध यानादी, अले लुँव वहःयात थें यचुकादी। अले परमप्रभुयाथाय् पाय्छिगु देछा हइपिं मनूत दइ।

4 उबलय् जक वय्कलं यहदा व यरूशलेमयागु देछा न्हापा थें हे अले पुलांगु इलय् थें हे यय्कादी।✡

5 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, "अबलय् जि न्याय यायेत छिमिथाय् वये। अले तन्त्रमन्त्र याइपिं, व्यभिचारीत, मखुगु साक्षी बीपिं, ज्यामितय्त ज्यालाय् स्याइपिं अले भाःत मदुपिं मिस्त, मां-बौ मदुपिं मस्तय्त क्वत्यलातःपिं, परदेशीतय्गु न्याय लाका काइपिं, जि खनाः मग्याइपिं थुपिं सकसिगु विरोधय् जिं हथासं साक्षी बी।"

परमेश्वरया नियम मानय् मयाःगु

6 दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी, "जि छिमि परमप्रभु गुबलें हिलीम्ह मखु। अथे जुयाः हे याकूबया सन्तान, छिपिं नाश मजूनि।

7 छिमि पुर्खातय्गु इलंनिसें हे छिपिं जिगु नियम मानय् मयासें लिचिलाः फस्वया वंगु दु। जिथाय् लिहां वा अले जि छिमिथाय् लिहां वये," दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

"अय्सां छिमिसं धाइ, 'जिपिं छु खँय् लिहां वयेगु?'

8 "छु मनुखं परमेश्वरयात लुतय् याये फइ ला? अय्सां छिमिसं जितः लुतय् याःगु दु।

"छिमिसं धाइ, 'छिगु छु लुतय् यानागु दु?'

"झिब्वय् छब्व व बीमाःगु देछाय्।

9 छिमित तःधंगु सराः लाःगु दु, छाय्धाःसा छिमिगु जातियापिं फुक्कसिनं जितः लुतय् याःगु दु।

10 जिगु छेँय् नयेगु नसा न्ह्याबलें दयाच्वनेत फुक्क झिब्वय् छब्व धुकुतिइ हजि। थ्व खँय् जितः जाँचय् याना स्व, स्वर्गया लुखा चाय्काः छिमिथाय् छिमिगु धुकुतिइ तयेथाय् मदय्क आशिष छ्वयाहइ कि महइ?" दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

11 "छिमिगु अन्न यक्व दइ छाय्धाःसा जिं छिमिगु अन्न बालियात कीचात व ल्वय्तपाखें रक्षा याये, छिमिगु दाखमायागु फल सये न्ह्याः हे हाया वइ मखु" दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।

12 "फुक्क जातितय्सं छिमित धन्य धकाः धाइ, छाय्धाःसा छिमिगु देश न्ह्यइपुस्से च्वंगु थाय् जुइ," दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।✡

इस्राएलीतय्सं परमेश्वरया विरोधय् न्ववाःगु

13 "छिमिसं जिगु बारे छुं बांमलाःगु खँ ल्हाःगु दु," परमप्रभुं धयादी।

"अय्सां छिमिसं धाइ, 'जिमिसं छिगु विरोधय् छु खँ ल्हानागु दु?'

✡ **3:1** ३:१ यशै ४०:३; मत्ती ११:१०; मर्क १:२; लूक १:७६-७७; ७:२७ ✡ **3:4** ३:४ प्रका ६:१७ ✡ **3:12** ३:१२ लेवी २७:३०; गन्ती १८:२१-२४; व्य १२:६; १४:२२-२९; नहे १३:१२

14 “छिमिसं धाःगु दु, ‘परमेश्वरया सेवा यायेगु सितिं वंगु ज्या खः। अले वय्कःयागु आज्ञायात मानय् यानाः व दक्व शक्ति
दुम्ह परमप्रभुया न्ह्यःने दुखं च्वंपिं थें जुयाः झीत छु फाइदा जुल?
15 आवंनिसें घमण्डीतय्त झीसं धन्यपिं धाये। मभिंगु ज्या याइपिं हे थाहां वंगु दु। अझ नं इमिसं परमेश्वरयात तं चायकूसां
इपिं सजाँयपाखें बचय् जुइ।’ ”

परमप्रभुया दयाया बचं

16 परमप्रभुया भय काइपिं मनूतय्सं थःथवय् थथे खँ ल्हाना च्वंबलय् परमप्रभुं इमिगु खँ ध्यान बियाः न्यनादिल। अले
वय्कःयागु भय काइपिं व वय्कःयात हनाबना तइपिनिगु नां इमिगु लुमन्तिया निंतिं वय्कःया न्ह्यःने छगू सफुतिइ च्वल।
17 “गुखुन्हु जिं इमित थःगु सम्पत्ति थें दय्केगु ज्या याये उखुन्हु हे इपिं जिम्ह मनूत जुइ। बौनं थःगु खँ न्यनीम्ह कायया्त
गथे दया माया यानाः ल्यंका तइ अथे हे जिं इमित ल्यंकातये,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
18 अले धर्मी व दुष्ट, वय्कःयागु सेवा याइम्ह व मयाइम्हय्सिगु दथुइ छु पा व छिमिसं हाकनं खनी।

4

परमप्रभुया दिं

1 “स्व! मि च्यानाच्वंगु भट्टी थें च्वंगु व दिं वयाच्वंगु दु। उखुन्हु सकल घमण्डीत व मभिंगु ज्या याइपिं सु थें याकनं च्याइ।
व दिनं इमित हा व कचा तक हे ल्यं मदय्क छ्वय्काबी,” दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादी।
2 “अथे जूसां छिपिं जिगु ग्याःभय काइपिन्त धाःसा धार्मिकताया शक्ति निभाः लूगु थें वइ। अले वयागु किरणं छिमिगु ल्वय्
लनी। छिपिं सागलं पिहांवःपिं साचात थें लय्तायाः तिंतिंन्हुया जुइ।
3 जिं थ्व ज्या यायेगु दिनय् छिमिसं दुष्टतय्त तुतिं न्हुइ, अले इपिं छिमिगु तुति क्वय्यागु नउ थें जुइ,” दक्व शक्ति दुम्ह
परमप्रभुं धयादी।
4 “जिं होरेब पर्वतय् सकल इस्राएलीतय्गु निंतिं जिम्ह दास मोशायात बियागु विधि व नियम दुगु व्यवस्थायात लुमंकी अले
उकियात बांलाक मानय् या।
5 “स्व! परमप्रभुयागु व तःधंगु व ग्यानापुसे च्वंगु दिं वये न्ह्यः जिं छिमिथाय् एलिया✡ अगमवक्तायात छ्वयाहये।
6 अले वं मां-बौयागु नुगः थः काय्म्ह्याय् पाखे व काय् म्ह्यायपिनिगु नुगः मां-बौपाखे हीकाबी। अथे मजूसा जिं देशयात
सराः बियाः नाश यानाबी।”

✡ **4:5** ४:५ मत्ती ११:१४; १७:१०-१३; मर्क ९:११-१३; लूक १:१७; यूह १:२१

मत्तीं च्वःगु भिंगु खँ

म्हसीका

मत्तीं च्वःगु सुसमाचारय् येशू ख्रीष्ट हे लिपा वइतिनि धकाः अगमवाणी यानातःम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः क्यनातःगु दु। परमेश्वरं न्हापा पुलांगु नियमय् द्वलंद्वः दँ न्ह्यः थः मनूतयत अगमवक्तापाखें बियादीगु यक्व बचं थ्व हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टपाखें पूवंकादिल। सफूया शुरुया अध्यायलय् च्वयातःगु दु– अब्राहामया सन्तान, दाऊदया सन्तान, येशू ख्रीष्टया वंशावली। इस्राएलय् शासन याइम्ह दाऊदया वंशं वये माःगु जुयाः थन येशू ख्रीष्टयात दाऊदया सन्तान धकाः क्यनातःगु दु। थ्व सफूया नेय्गू थासय् पुलांगु नियमया खँ तप्यंक न्ह्यथनातःगु दु, अले न्हयेन्याग् (७५) थासय् चाःहिकाः पुलांगु नियमया खँ न्ह्यथनातःगु दु।

मत्तीं थ्व सफुलिइ प्रभु येशूं यानादीगु ज्या, वय्कःया अजू चायापुगु ज्या, वय्कलं स्यनेकने यानादीगु "परमेश्वरया राज्य" या खँया बारे च्वयातःगु दु। थ्व भिंगु खँ येशूया थःगु जाति यहूदीतय्गु निंति जक मखु, सारा संसारया निंतिं खः। मत्ती प्रभु येशूया झिंनिम्ह मध्ये छम्ह चेला खः। वयागु धात्थेंयागु नां लेवी खः।

मत्तीं थ्व सुसमाचारयात बांलाक मिलय् यानाः च्वयातःगु दु। थ्व सफुलिइ हेरोद जुजुं बेथलेहेमय् मचाम्ह येशूयात स्यायेत स्वःगुलि वपाखें बचय् जुइत योसेफ मचा व वया मां ज्वनाः मिश्रय् बिस्युं वंगु खँ नं न्ह्यथनातःगु दु। लिपा येशू बप्तिस्मा कयादीगु, वय्कःयात जाँचय् याःगु, वय्कलं गालीलय् स्यनेकने यानादीगु व ल्वय् लाय्कादीगु खँ दु। अले येशू गालीलं यस्शलेमय् झाःगु, अन दकलय् लिपायागु हप्ताय् जूगु खँ व वय्कःयात क्रूसय् यख्वाःगु, वय्कः हानं म्वानावःगु व चेलातयत नापलाःगु खँ दु।

थ्व सुसमाचारय् येशू परमेश्वरया व्यवस्था ध्वाथुइकाबीगु अधिकार दुम्ह छम्ह तःधंम्ह गुरु खः धकाः क्यनातःगु दु। मत्तीं थःम्हं च्वःगु सुसमाचारय् यहूदीमखुपिन्त नं दुथ्याकूगु दु, गथेकि – येशूयात दर्शन यायेत पुर्ब वःपिं ज्योतिषीत, २:१-१२ प्रभु येशूयात तसकं विश्वास याःम्ह कप्तान, ८:५-१३ व तसकं तःधंगु विश्वास दुम्ह कनानी मिसा। १५:२२-२८ दकलय् तःधंगु थ्व आज्ञानापं सफू क्वचाइ "सारा संसारय् वनाः छिमिसं चेला दय्की।" २८:१९

थ्व सफू ई.सं. ६५ निसें ई.सं ८० तकया दथुइ च्वःगु जुइफु।

धलः पौ

येशू ख्रीष्टया पुर्खा व वय्कः बप्तु १:१–२:२३
बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां पश्चाताप यायेमाःगु खँ न्यंकाजूगु ३:१-१२
येशूं बप्तिस्मा कयादीगु व वय्कःयात जाँचय् याःगु३:१३–४:११
गालीलय् येशूयागु ज्या ४:१२–१८:३५
गालीलं यस्शलेमय् झाःगु १९:१–२०:३४
यस्शलेमय् दकलय् लिपायागु हप्ता २१:१–२७:६६
येशू हानं म्वानाझाःगु व चेलातयत नापलाःगु २८:१-२०

मत्ती

येशू ख्रीष्टया पुर्खा

लूक ३:२३-३८

1 अब्राहाम व दाऊदया सन्तान येशू ख्रीष्टया पुर्खा थथे दु –
2 अब्राहामया काय् इसहाक,
इसहाकया काय् याकूब,
याकूबया काय् यहूदा व वया दाजुकिजापिं।
3 यहूदाया काय्पिं फारेस व जाहेर खः। थुमि मां तामार खः।
फारेसया काय् हेस्रोन,
हेस्रोनया काय् आराम,
4 आरामया काय् अम्मीनादाब,
अम्मीनादाबया काय् नहशोन,
नहशोनया काय् सल्मोन,
5 सल्मोनया काय् बोअज खः।

बोअजया मां राहाब खः।
बोअजया काय् ओबेद खः।
ओबेदया मां रूथ खः।
ओबेदया काय् यिशै,
6 यिशैया काय् जुजु दाऊद खः।
जुजु दाऊदया काय् सोलोमन खः।
सोलोमनया मां न्हापा उरियाहया कलाः खः।
7 सोलोमनया काय् रहबाम,
रहबामया काय् अबिया,
अबियाया काय् आसा,
8 आसाया काय् यहोशापात,
यहोशापातया काय् यहोराम,
यहोरामया काय् उज्जियाह,
9 उज्जियाहया काय् योताम,
योतामया काय् आहाज,
आहाजया काय् हिजकिया,
10 हिजकियाया काय् मनश्शे,
मनश्शेया काय् अमोन,
अमोनया काय् योशियाह,
11 योशियाहया काय् यकोनियास व वया किजापिं खः। अबलय् हे इस्राएलीतय्त ज्वनाः बेबिलोनय् यंकूगु खः। ✡
12 बेबिलोनय् इस्राएलीतय्त ज्वना यंके धुंकाः
यकोनियासया शालतिएल धयाम्ह काय् बुल।
शालतिएलया काय् यरूबाबेल,
13 यरूबाबेलया काय् अबिउद,
अबिउदया काय् एल्याकीम,
एल्याकीमया काय् आजोर,
14 आजोरया काय् सादोक,
सादोकया काय् आखिम,
आखिमया काय् एलिउद,
15 एलिउदया काय् एलाजार,
एलाजारया काय् मत्तान,
मत्तानया काय् याकूब,
16 याकूबया काय् योसेफ खः।
थ्व योसेफ ख्रीष्ट येशूयात बुइकूम्ह मरियमया भाःत खः।

17 थुकथं ल्याःखाय् बलय् अब्राहामंनिसें दाऊद तक झिंप्यंगू पुस्ता, दाऊदंनिसें बेबिलोनय् इस्राएलीतय्त ज्वनायंकूबलय् तक झिंप्यंगू पुस्ता, अले बेबिलोनय् इमित ज्वनायंके धुंकाःनिसें मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट तक झिंप्यंगू पुस्ता जुल।

ख्रीष्ट येशू बूगु
लूक २:१-७

18 येशू ख्रीष्ट थुकथं बूगु खः। वय्कःया मां मरियमयात योसेफं ब्याहा याना यंके न्ह्यः क्वःछिना जक तःबलय् हे पवित्र आत्मापाखें प्वाथय् दत। ✡
19 मरियमया भाःत जुइम्ह तसकं धर्मीम्ह मनू जूगुलि मरियमयात बेइज्जत मयासें दुनें दुनें त्वःताछ्वयेगु बिचाः यात।
20 योसेफं थथे बिचाः यानाच्वंबलय् वयात म्हगसय् प्रभुया छम्ह स्वर्गदूतं वयाः थथे धाल – “दाऊदया सन्तान योसेफ, मरियमयात ब्याहा यायेत ग्याये मते। पवित्र आत्मापाखें वया प्वाथय् दुगु खः।
21 मरियमं काय् छम्ह बुइकी, अले छं व मचायागु नां येशू ति, छायधाःसा वय्कलं थः मनूतय्त इमिगु पापं छुतय् यानादी।” ✡

✡ **1:11** १:११ २ राज २४:१४-१५; २ इति ३६:१०; यर २७:२० ✡ **1:18** १:१८ लूक १:२७ ✡ **1:21** १:२१ लूक १:३१

22 परमप्रभुं अगमवक्तापाखें धयादीगु खँ पूवनेत हे थथे जूवःगु खः –
23 “ब्याहा मयानिम्ह छम्ह मिसां
काय् बुइकी,
वय्कःया नां इम्मानुएल तइ।”
इम्मानुएल धाःगु
“परमेश्वर झीनाप दु” धइगु खः।✡

24 न्ह्यलं चाये धुंकाः योसेफं स्वर्गदूतं धाःथें यात। वं थः कलाः जुइम्ह मरियमयात थःगु छेँय् हल।
25 अय्नं मचा मबुतले मरियम नाप मघं। अले मचा बुइधुंकाः योसेफं वयागु नां येशू तल।✡

2

पुर्बीनिसें दर्शन याःवःपिं ज्योतिषीत

1 हेरोद जुजुया इलय् यहूदियाया बेथलेहेम धाःगु गामय् येशू बूगु खः। येशू बुइधुंकाः पुर्बपाखें ज्योतिषीत वय्कःयात यरूशलेमय् स्वः वल।
2 अले इमिसं मनूतय्के थथे धकाः न्यन – “यहूदीतय् जुजु जुयाः बूम्ह गन दु? वय्कः बूगु खँ सीकेगु छगः नगु पुर्बय् खनागुलि वय्कःयात दर्शन यायेत जिपिं थन वयागु खः।”
3 थ्व खँ न्यनाः हेरोद जुजुया तसकं नुगः भाराभारा मिन। यरूशलेमय् च्वंपिं फुक्क मनूत नं ग्याात।
4 उकिं हेरोद जुजुं फुक्क तःधंपिं पुजाहारीतय्त व शास्त्रीतय्त सःताः थथे न्यन – “मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट गन बुइगु?”
5 अले इमिसं थथे धकाः लिसः बिल – “यहूदियायागु बेथलेहेमय् दु, छाय्धाःसा थ्व खँ छम्ह अगमवक्तां नं थथे च्वया थकूगु दु –

6 “ ‘हे यहूदियाया बेथलेहेम,
छ यहूदियाया जुजुपिनिगु न्ह्यःने
छुं कथं नं चिधं मजु,
छाय्धाःसा छंगुपाखें
छम्ह तःधंम्ह जुजु पिहां वइतिनि।
व जिमि मनू इस्राएलीतय् जवाः जुइतिनि।’ ”✡

7 अले हेरोदं पुर्ब वःपिं ज्योतिषीतय्त सुनानं मसीक सःताः न्यनेकने यानाः नगु खनेदुगु ई सीकाकाल।
8 अले इमित थथे धकाः बेथलेहेमय् छवल – “छिकपिं वनाः मचायागु खँ बांलाक सीकाः जितः कं झासँ, अले जि नं वनाः दर्शनया वने।”
9 जुजुयागु खँ न्यनाः इपिं अनं वन। इमिसं पुर्बय् खंगु नगु हानं खनेदय्कः वल। व नगु न्ह्यज्यां ज्यां वनाः मचा दुगु थासय् थ्यंकाः दित।
10 व नगु खनाः इपिं तसकं लय्ताल।
11 अन थ्यंकाः इपिं छेँय् दुहां वनाः मचायात वया मां मरियमनापं खन। अले इमिसं क्वछुनाः वय्कःयात भागि यात। अले थथःगु कन्तुर चाय्काः लुँ, नस्वाःगु गुँगू व मूर्र लिकयाः छाल।
12 म्हगसय् इमित हेरोदयाथाय् वने मते धकाः परमेश्वरं उजं बियादिल। अय्जूगुलि इपिं मेगु हे लँपु जुयाः थथःगु देशय् लिहां वन।

मिश्र देशय् बिसिके यंकूगु

13 ज्योतिषीत वने धुंकाः योसेफयात म्हगसय् प्रभुया छम्ह स्वर्गदूतं थथे धाल – “दँ, मचा व वया मांयात ब्वनाः याकनं हे मिश्र देशय् बिस्युं हुँ। लिहां वयेत मधातले छिपिं अन हे च्वँ, छाय्धाःसा हेरोदं मचायात स्यायेत स्वयाच्वंगु दु।”
14 अले योसेफ मचा व मांम्हय्सित ब्वनाः चां चां हे मिश्र देशय् बिस्युं वन।
15 हेरोद जुजु मसीतले इपिं अन हे च्वनाच्वन। “जिं थःकाय्यात मिश्र देशं सःता” धकाः परमप्रभुं अगमवक्तायात धाय्कादीगु खँ थुकथं पूवन। ✡

हेरोद जुजुं मस्तयत स्याकूगु

✡ **1:23** १:२३ यशै ७:१४ ✡ **1:25** १:२५ लूक २:२१ ✡ **2:6** २:६ मीका ५:२ ✡ **2:15** २:१५ होशे ११:१

16 ज्योतिषीतय्सं थथे झंगःलाःगु सीकाः हेरोद तमं मि जुल। अले ज्योतिषीतय्पाखें नगु खनेदुगु ई सीकातःगु दुगुलि व हे
स्वयाः हेरोदं बेथलेहेमय् व वया जःखः च्वंगु थासय् च्वंपिं निदँ व निदं क्वय्यापिं मिजंमस्तय्त स्याकेबिल।
17 थुकथं यर्मिया अगमवक्तां धयाथक्गु खँ पूवन –

18 "रामाय् नुगः हे तज्याइ थें च्वंक
ख्वःसः ताये दत।
राहेल थः मस्तय्त ल्मंकाः ख्वयाच्वन।
वयात सुनानं दिके मफुत,
छाय्धाःसा वया मस्त स्याये धुंकल।"✡

मिश्र देशं लिहां वःगु

19 हेरोद जुजु सीधुंकाः मिश्र देशय् च्वनाच्वंम्ह योसेफयात म्हगसय् प्रभुयाम्ह छम्ह स्वर्गदूतं
20 थथे धाल – "दँ, मचा व मांम्हय्सित ब्वनाः इस्राएल देशय् लिहां हुँ। मचायात स्यायेत स्वःपिं मनूत सी धुंकल।"
21 अले योसेफ मचा व मांम्हय्सित ब्वनाः इस्राएल देशय् तुं लिहां वन।
22 हेरोद सिनाः वया काय् अर्खिलाउसं यहूदियाय् राज्य यानाच्वंगु दु धकाः न्यनाः योसेफ अन वने ग्यात। अय्ज्गुलि
परमेश्वरं हानं म्हगसय् वयात अन वने मते धकाः धयादीगुलि योसेफ गालील प्रदेशय् वन।
23 अगमवक्तातय्सं वय्कःयात "नासरी" धाइ धाःगु खँ पूवंकेत योसेफ नासरत धाःगु शहरय् वनाः च्वंवन। ✡

3

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां भिंगु खँ न्यंकाज्गु

मर्क १:२-८; लूक ३:१-१८; यूह १:१९-२८

1 उगु हे इलय् बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां यहूदियाया मरुभूमिइ वनाः
2 थथे धकाः भिंगु खँ न्यंकाजुल –

"पश्चाताप या,
छाय्धाःसा स्वर्गयागु राज्य न्ह्यःने
थ्यंकः वःगु दु।"✡

3 थ्व हे यूहन्नायागु खँ यशैया अगमवक्तां थथे च्वया थक्गु दु –

"मरुभूमिइ छम्ह मनू थथे धकाः
हालाः वइ –
'प्रभुयात लँ ब्यु,
वय्कःयागु लँ छिंकाब्यु।' "✡

4 थ्व यूहन्नां उँटयागु सं थानातःगु वसः पुनातःगु दु। अले जँय् छेंगूयागु जनी चिनातःगु दु। वयागु नसा क्वःबुइँचा व गुँ कस्ति
खः।✡
5 यरूशलेमं, यहूदियाया फुक्क गामं व यर्दन खुसिया जःखः च्वंपिं मनूत वयाथाय् वल।
6 अले थथःगु पाप स्वीकार यानाः यर्दन खुसिइ यूहन्नापाखें बप्तिस्मा काल।
7 यक्व हे फरिसीत व सदुकीत नं बप्तिस्मा कायेत वयाच्वंगुलि वं इमित थथे धाल – "हे सर्पया सन्तान, परमेश्वरयागु
तंपाखें बिस्युं वनेत छिमित सुनां ख्याच्वः बिल?✡
8 पश्चाताप याःथें छिमिसं थःगु चालचलन नं अथे हे या।
9 'अब्राहाम हे जिमि बाः खः, उकिं जिमित छुं नं जुइ मखु' धकाः धयाजुइ मते, छाय्धाःसा जिं छिमित धाये – परमेश्वरं
अब्राहामया निंति थुपिं ल्वहँतं नं मस्त दय्कादी फु।✡
10 सिमायागु हाप्वलय् पा लाये हे त्यंगु दु। उकिं भिंगु फल मसःगु सिमा पालाः छ्वय्काछ्वइ।✡

✡ **2:18** २:१८ यर ३१:१५ ✡ **2:23** २:२३ मर्क १:२४; लूक २:३९; यूह १:४५ ✡ **3:2** ३:२ मत्ती ४:१७; मर्क १:१५ ✡ **3:3** ३:३ यशै ४०:३ ✡ **3:4**
३:४ २ राज १:८ ✡ **3:7** ३:७ मत्ती १२:३४; २३:३३ ✡ **3:9** ३:९ यूह ८:३३ ✡ **3:10** ३:१० मत्ती ७:१९

11 “जिं ला छिमित पश्चातापया निंतिं लखं बप्तिस्मा बियाच्वना। जिगु लिपा जि सिबय् तसकं तःधंम्ह झायाच्वंगु दु। जि ला वय्कःयागु लाकां ज्वनाजुइत तक नं मल्वः। वय्कलं हे छिमित पवित्र आत्मां व मिं बप्तिस्मा बियादी।
12 वय्कलं ल्हातिइ हासा ज्वना तयादीगु दु। वय्कलं फुक्क छ्व हायाः थःगु धुकुतिइ स्वथनादी। अले छ्वस जुक्व गुबलें मसीगु मिइ छ्वय्कादी।”

येशूं बप्तिस्मा कयादीगु

मर्क १.९-११; लूक ३.२१-२२; यूह १.३२-३४

13 येशू नं बप्तिस्मा कायेत गालीलंनिसें यर्दन खुसिइ यूहन्ना दुथाय् थ्यंकः झाल।
14 यूहन्नां वय्कःयात थथे धकाः पनेत स्वल – “छिं जक जितः बप्तिस्मा बियादीमाः। छि जिथाय् झायादीयागु ला?”
15 वय्कलं लिसः बियादिल – “आःयात थथे हे थजु। थुकथं झीसं फुक्क धार्मिकता पूवंके माःगु दु।” अले वं “ज्यू” धाल।
16 वय्कः बप्तिस्मा कयाः उघ्रिमय् लखं थाहां झाल। उबलय् हे स्वर्ग चाल, अले वय्कलं परमेश्वरयागु आत्मा सुकुभतु थें जुयाः थःगु म्हय् जूवयाच्वंगु खन।
17 अले स्वर्ग थथे धयाहल – “थ्व जि यःम्ह काय् खः, थ्व खनाः जि तसकं लय्ताः।”✡

4

मरूभूमिइ येशूयात जाँचय् याःगु

मर्क १.१२-१३; लूक ४.१-१३

1 पवित्र आत्मां येशूयात शैतानपाखें जाँचय् याकेत मरूभूमिइ ब्वनायंकल।✡
2 पिइन्हु पिइचा तक अपसं च्वनादीगुलि वय्कःयात तसकं हे नयेपित्यात।
3 अबलय् हे शैतानं वयाः वय्कःयात थथे धाल – “छि परमेश्वरया काय् खःसा थ्व ल्वहंयात मरि जुइमा धकाः धयादिसँ।”
4 येशूं लिसः बियादिल – “थथे च्वयातःगु दु –

“ ‘मनूत मरि जक मखु,
परमेश्वरयागु म्हुतुं पिहां वःगु
छगू छगू वचनं म्वाइ।’ ”✡

5 शैतानं हानं वय्कःयात पवित्रगु शहरय् यंकल, अले देगः च्वकाय् यंकाः थथे धाल –
6 “छि परमेश्वरया काय् खःसा थनं तिन्हुयादिसँ। छाय्धाःसा थथे च्वयातःगु दु –

“ ‘छ न्ह्याथाय् वंसां रक्षा यायेत
परमेश्वरं थः दूततयत आज्ञा बियादी
ल्वहँतं छंगु तुतियात घाःपाः मजुइमा धकाः
इमिसं थःगु ल्हातं छन्त ल्हना तइ।’ ”✡

7 येशूं वयात धयादिल – “थथे च्वयातःगु दु – ‘छं परमप्रभु परमेश्वरयागु मन स्वये मते।’ ”✡

8 अनंलि शैतानं वय्कःयात तःजाःगु पहाडय् यंकाः संसारयागु बाबांलाःगु फुक्क राज्य व उमिगु वैभव क्यन।
9 “छिं जितः भागि यानादीसा जिं छितः थ्व फुक्कं बी” धकाः शैतानं धाल।

10 अले वय्कलं धयादिल – “अय् शैतान, जिगु न्ह्यःने च्वने मते, हुँ। थथे नं च्वयातःगु दु –

“ ‘छं छिम्ह परमप्रभु परमेश्वरयागु जक
सेवा यायेमाः।
वय्कःयात जक मानय् यायेमाः।’ ”✡

11 अले तिनि शैतानं वय्कःयात त्वःतावन। अले स्वर्गदूतत वयाः वय्कःयागु सेवा यात।

✡ **3:17** ३:१७ उत २२:२; भज २:७; यशै ४२:१; मत्ती १२:१८; १७:५ ✡ **4:1** ४:१ हिब २:१८; ४:१५ ✡ **4:4** ४:४ व्य ८:३ ✡ **4:6** ४:६ भज ९१:११-१२ ✡ **4:7** ४:७ व्य ६:१६ ✡ **4:10** ४:१० व्य ६:१३

येशूं गालीलय् भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या शुरु यानादीगु
मर्क १:१४-१५; लूक ४:१४-१५

12 बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायात इयालखानाय् कुनातल धकाः न्यनादीगुलि येशू गालीलय् झायादिल।✡
13 वय्कः नासरतय् च्वना मदिसे जबूलून व नप्तालीया दथुइ लाःगु गालील समुद्र लिक्क च्वंगु कफर्नहुम झायाः च्वनादिल।✡
14 थुकथं यशैया अगमवक्तां धयाथकूगु थ्व खँ पूवन –

15 “यर्दन खुसि व समुद्र दथुइ
लाःगु जबूलून व नप्ताली,
अले यहूदीमखुपिं च्वनाच्वंगु गालील,
16 थ्व खिउँथाय् च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं
छगू तःधंगु जः खनीतिनि।
कालया किचलय् लाःगु देशय्
च्वनाच्वंपिन्सं नं थ्व तःधंगु जः
स्वइतिनि।”✡

17 उबलय् निसें वय्कलं थथे धकाः न्यंकादिल –
“पश्चाताप या,
छाय्धाःसा स्वर्गयागु राज्य न्ह्याःने
थ्यंकः वये धुंकल।”✡

येशूया दकलय् न्हापांयापिं चेलात
मर्क १:१६-२०; लूक ५:१-११

18 छन्हु येशूं गालील समुद्र सिथय् झाया च्वंबलय् जाः ह्वानाः न्या लानाच्वंपिं निम्ह दाजुकिजापिं सिमोन व वया किजा अन्द्रियासयात खन। इपिं न्या लाइपिं खः।
19 वय्कलं इमित धयादिल – “जि नाप वा, अले जिं छिमित मनूत लाइपिं यानाबी।”
20 थ्व खँ न्यनेवं इपिं थःगु जाःजी हे त्वःताः वय्कः नाप वन।
21 अनं झाःबलय् वय्कलं जब्दिया निम्ह काय् याकूब व वया किजा यूहन्नायात खन। इपिं थः अबु जब्दि नाप नांचाय् च्वनाः पुलांगु जाः ल्ह्वनाच्वंगु खः। वय्कलं इमित नं सःतादिल।
22 धयाकथं इपिं थः अबु व नांचा त्वःताः वय्कः नाप वन।

येशूं तःता ज्या यानादीगु
लूक ६:१७-१९

23 येशू गालील फुक्कभनं चाःहिलादिल। धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः मनूतय्त स्यनेकने यानाः परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ न्यंकादिल। अले तःतामछि ल्वय् दुपिं मनूतय्त नं लाय्कादिल।✡
24 वय्कलं थथे यानादीगु खँ सिरिया देशय् फुक्कभनं बय्बय् जुल। अले तःतामछि ल्वय् दुपिं, तःतामछि दुःखकष्ट दुपिं, भूत दुबिना च्वंपिं, तिल्वय् वःपिं व पक्षवातं कःपिं मनूतय्त वय्कःयाथाय् हल। वय्कलं इपिं फुक्कसिगु ल्वय् लाय्कादिल।
25 गालील, डेकापोलिस, यरूशलेम, यहूदिया व यर्दन खुसिया पारिनिसें वःपिं ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कः नाप नाप जुल।

5

पहाडय् बियादीगु उपदेश
लूक ६:२०-२६

1 ग्वाः ग्वाः मनूतय्त खनाः येशू पहाडय् थाहां झायाः फ्यतुनादिल। चेलात नं वय्कःयाथाय् वल।
2 अले वय्कलं इमित थथे धकाः स्यनादिल –
3 “थःत आत्माय् चीमि खंकीपिं मनूत धन्यपिं खः,
स्वर्गयागु राज्य इमिगु हे खः।
4 नुगः मछिंका जुइपिं मनूत

✡ **4:12** ४:१२ मत्ती १४:३; मर्क ६:१७; लूक ३:१९-२० ✡ **4:13** ४:१३ यूह २:१२ ✡ **4:16** ४:१५-१६ यशै ९:१-२ ✡ **4:17** ४:१७ मत्ती ३:२ ✡ **4:23** ४:२३ मत्ती ९:३५; मर्क १:३९

धन्यपिं खः,
परमेश्वरं हे इमित ह्मय्कादी।✡
5 स्वजापिं मनूत धन्यपिं खः,
पृथ्वीइ इमिसं अधिकार यायेदइ।✡
6 परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइत पित्याकाः
प्याय्चाय्का जुइपिं मनूत
धन्यपिं खः,
परमेश्वरं इमित लुधंकादी।✡
7 कर्पिन्त दया यानाजुइपिं मनूत
धन्यपिं खः,
परमेश्वरं इमित दया यानादी।
8 नुगः यचुपिं मनूत धन्यपिं खः,
इमिसं परमेश्वरयात स्वये खनी।✡
9 मेपिन्त मिलय् यानाजुइपिं मनूत
धन्यपिं खः,
इमित परमेश्वरं थःकायपिं यानादी।
10 परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइत दुःखकष्ट
फयाच्वंपिं मनूत धन्यपिं खः,
छाय्धाःसा स्वर्गयागु राज्य इमिगु हे खः।"✡
11 "जितः विश्वास याःगुलि छिमित मनूतय्सं मभिंका जुइ, हेस्याना जुइ, दुःखकष्ट बियाजुइ। अय्जूगुलि छिपिं धन्यपिं खः।✡
12 छिपिं स्वयाः न्हापायापिं अगमवक्तातय्त नं थथे हे दुःखकष्ट ब्यूगु खः। उकिं लय्ताया जु, छाय्धाःसा स्वर्गय् छिमित बीत तःधंगु सिरपाः तयातःगु दु।✡

चि व जः
मर्क ९:५०; लूक ११:३३-३६; १४:३४-३५
13 "छिपिं पृथ्वीया चि खः। चिया सवाः हे तन धाःसा थ्व चियात गथे यानाः हानं चि सवाः वय्केगु? थथे सवाः तने धुंकूगु चि छुकियात नं ज्यालगय् मजू, उकिं थज्याःगु चियात मनूतय्सं वांछ्वइ, अले न्हुया जुइ।✡
14 "छिपिं संसारया जः खः। पहाडया च्वकाय् दय्कातःगु शहरयात सुनानं मखंक सुचुकातये फइ मखु।✡
15 मत च्याकाः सुनानं त्वपुयातइ मखु, बरु क्वथा न्यंक जः खयेमा धकाः त्वाःदेवाय् तयातइ।✡
16 छिपिं नं मनूतय्गु न्ह्यःने थथे हे थिनाच्वने फयेमाः। अले जक छिमिसं याःगु बाबांलाःगु ज्याखँ मनूतय्सं खनी, अले स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर बाःयात इमिसं तःधंकी।✡

व्यवस्थायागु खँ
लूक १६:१७
17 "जि व्यवस्था व अगमवक्तातय्सं स्यना थकूगु खँ स्यंका छ्वयेत वःगु जुइ धकाः मतिइ तये मते। जि व्यवस्था व अगमवक्तातय्सं स्यना थकूगु ज्याखँ स्यंका छ्वयेत वयागु मखु, बरु पूवंकेत वयागु खः।
18 जिं छिमित धात्थें धाये – आकाश व पृथ्वी दतले व्यवस्थाय् च्वयातःगु चिकिचाधंगु छगू नं सितिं वनी मखु, बरु अथे च्वयातःगु छकुचा दतले पूवनी।✡
19 थथे जूगुलि व्यवस्थायागु चिकिचाधंगु छगू जक आज्ञा मानय् मयाइपिं व मयाकेत स्यना जुइपिं मनूत स्वर्गयागु राज्यय् दकलय् चिधंपिं जुइ। सुनानं व्यवस्था फुक्कं मानय् याःसा, अले कर्पिन्त नं मानय् यायेमाः धकाः स्यना जूसां थज्याःपिं मनूत स्वर्गयागु राज्यय् तःधंपिं जुइ।
20 "जिं छिमित धाये – छिमिसं शास्त्रीत व फरिसीतय्सं स्वयाः अप्वः परमेश्वरयात यःथें याःसा जक छिपिं स्वर्गयागु राज्यय् दुहां वने फइ।

तं चायेगु व मनू स्यायेगु ज्या

✡ **5:4** ५:४ यशै ६१:२ ✡ **5:5** ५:५ भज ३७:११ ✡ **5:6** ५:६ यशै ५५:१-२ ✡ **5:8** ५:८ भज २४:३-४ ✡ **5:10** ५:१० १ पत्र ३:१४ ✡ **5:11** ५:११ १ पत्र ४:१४ ✡ **5:12** ५:१२ २ इति ३६:१६; प्रे ७:५२ ✡ **5:13** ५:१३ मर्क ९:५० ✡ **5:14** ५:१४ यूह ८:१२; ९:५ ✡ **5:15** ५:१५ मर्क ४:२१; लूक ८:१६; ११:३३ ✡ **5:16** ५:१६ १ पत्र २:१२ ✡ **5:18** ५:१८ लूक १६:१७

21 “न्हापायापिं मनूतयत् थथे धयातःगु छिमिसं न्यनातःगु हे दु – ‘मनू स्याये मते, सुनानं सुयातं स्यात धाःसा वयात सजाँय बी।’✡
22 तर जिं छिमित धाये – दाजुकिजापिलिसे तंम्वइम्ह मनूयात नं सजाँय बी। सुनानं थः दाजुकिजानापं छुं म्वायक् ल्वापु थल धाःसा वं तःधंगु सजाँय फयेमाली। अथे हे सुनानं थः दाजुकिजायात ‘ध्वादः’ धाल धाःसा व नरकयागु मिइ लाइ।
23 “अय्जूगुलिं छिमिसं परमेश्वरयात छुं छाये न्ह्याः छ खनाः छिमि किजा तंम्वया च्वंगु दु धकाः लुमन धाःसा
24 थःम्हं छायेत्यनागु वेदीया न्ह्याःने हे त्वःताः किजानापं निं मिलय् जू हुँ, अले तिनि छाः हुँ।
25 “छन्त द्वपं ब्यूम्ह मनू नाप लँय् हे मिलय् जु। मखुसा वं छन्त अदालतय् यंकाः न्यायाधीशया ल्हातिइ लःल्हानाबी। न्यायाधीशं सिपाइँया ल्हातिइ लःल्हानाबी। अले छ इयालखानाय् लाइ।
26 जिं छिमित धात्थें धाये – पुले माक्व धिबा मपुतले छिमित इयालखानां त्वःता हइ मखु।

व्यभिचार याये मज्यू

27 “छिमिसं थथे धाःगु न्यनातःगु दु – ‘व्यभिचार याये मते।’✡
28 तर जिं छिमित धाये – सुनानं सुं मिसायात बांमलाःगु मिखां स्वल धाःसा वं मनं मनं व्यभिचार याये धुंकी।
29 छंगु जव मिखां छन्त पाप याकूसा उकियात लिकयाः वान्छ्वया ब्यु। म्ह छम्हं नरकय् लाकाः च्वनेगु स्वयाः ला म्हया छगू अंग मदयका च्वनेगु आपालं भिं।✡
30 छंगु जव ल्हातं छन्त पाप याकूसा उकियात त्वाःल्हानाः वान्छ्वया ब्यु। म्ह छम्हं नरकय् लाका च्वनेगु स्वयाः ला म्हया छगू अंग मदयका च्वनेगु तसकं भिं।✡

पारपाचुकेगु खँ

मत्ती १९:९; मर्क १०:११-१२; लूक १६:१८

31 “थथे नं धयातःगु दु – ‘सुनानं थः कलाःयात त्वःतूसा पारपाचुकागु भ्वं च्वयाः बीमाः।’✡
32 तर जिं छिमित धाये – कलाःम्हं व्यभिचार याःगु मदयकं सुनानं थः कलाःयात त्वःता छ्वल धाःसा वं थः कलाःयात व्यभिचार याकूगु जुइ। अथे हे व मिसायात यंकूम्ह मिजंनं नं व्यभिचार याःगु जुइ।✡

पाफयेगु खँ

33 “न्हापा न्हापायापिं मनूतयत् थथे धयातःगु नं छिमिसं न्यनातःगु दु – ‘छिमिसं मखुगु भाकल याये मते, तर परमप्रभुया निंतिं यानागु भाकल पूवंकि। व भाकल त्वाःथले मते।’✡
34 तर जिं छिमित धाये – गुबलें छुं खँय् हे पाफये मते। स्वर्गयागु नां कयाः नं पाफये मते, छाय्धाःसा स्वर्ग परमेश्वरया सिंहासन खः।✡
35 पृथ्वीयागु नां कयाः नं पाफये मते, छाय्धाःसा पृथ्वी परमेश्वरया तुति तइगु थाय् खः। यरूशलेमयागु नां कयाः नं पाफये मते, छाय्धाःसा यरूशलेम तःधंम्ह जुजुयागु शहर खः।✡
36 थःगु छ्यं थियाः तक नं पाफये मते, छाय्धाःसा छेनय् च्वंगु सँ छपुयात नं छिमिसं तुइके व हाकुके फइ मखु।
37 छु धायेमाःगु खः – खःसा खः जक धा, मखुसा मखु जक धा। थुलिं अप्वः खँ शैतानपाखेंयागु जक खः।

पलेसा कायेगु खँ

लूक ६:२९-३०

38 “थथे धयातःगु नं छिमिसं न्यनातःगु हे दु – ‘मिखायागु पलेसा मिखा, वायागु पलेसा वा।’✡
39 तर जिं छिमित धाये – थःत मभिंकूपिन्त छिमिसं ब्वलासाये मते। सुनानं छिमित जव न्यतालय् दाल धाःसा खव न्यताः नं फया ब्यु।
40 सुनानं छन्त छंगु लं त्वकाः कायेत अदालतय् यंकल धाःसा वयात गानापं त्वया ब्यु।
41 सुनानं छन्त करं छगू किलोमिटर तक यंकेत स्वल धाःसा व नाप निगू किलोमिटर हे वना ब्यु।
42 सुनानं छंके छुं फ्वन धाःसा वयात ब्यु। सुनानं छंके छुं त्याये का वल धाःसा वयात बिया छव।

शत्रुतयत् माया यायेगु

लूक ६:२७-३६

43 “थथे धयातःगु नं छिमिसं न्यनातःगु दु – ‘जःलाखःलायात माया या, शत्रुयात हेला या।’✡

✡ **5:21** ५:२१ प्रस २०:१३; व्य ५:१७ ✡ **5:27** ५:२७ प्रस २०:१४; व्य ५:१८ ✡ **5:29** ५:२९ मत्ती १८:९; मर्क ९:४७ ✡ **5:30** ५:३० मत्ती १८:८; मर्क ९:४३ ✡ **5:31** ५:३१ व्य २४:१-४; मत्ती १९:७; मर्क १०:४ ✡ **5:32** ५:३२ मत्ती १९:९; १ कोर ७:१०-११ ✡ **5:33** ५:३३ लेवी १९:१२; गन्ती ३०:२; व्य २३:२१ ✡ **5:34** ५:३४ याक ५:१२; यशै ६६:१; मत्ती २३:२२ ✡ **5:35** ५:३५ यशै ६६:१; भज ४८:२ ✡ **5:38** ५:३८ प्रस २१:२४; लेवी २४:२०; व्य १९:२१ ✡ **5:43** ५:४३ लेवी १९:१८

44 तर जिं छिमित धाये – शत्रुयात माया या, थःत दुःख बीपिनिगु निंतिं प्रार्थना या।
45 अले जक छिपिं स्वर्गय् दीम्ह बाःया मस्त जुइ फइ, छाय्धाःसा वय्कलं भिंपिं व मभिंपिं निम्हय्सितं निभाः त्वय्कादी। अले धर्मी व पापी निम्हय्सितं वा वय्कादी।
46 थःत माया याइपिन्त जक माया यानाः छु सिरपाः कायेखनी? थथे ला कर काइपिन्सं नं याः।
47 छिमिसं थः दाजुकिजापिन्त जक हनाबना तल धाःसा छु हे भिंगु ज्या यात? छु परमेश्वरयात म्हमस्यूपिन्सं जक अथे मयाः ला?
48 अय्ज्गुलिं स्वर्गय् दीम्ह छिमि बाः सिद्धम्ह खः, उकिं छिपिं नं अथे हे सिद्ध जु।✡

6

मसीक दान बीगु खँ

1 “होश या, मनूतय्त क्यने थें यानाः जक छिमिसं भिंगु ज्या याये मते। मनूतय्त क्यने थें जक भिंगु ज्या यात धाःसा स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर बाःनं छिमित छुं हे सिरपाः बियादी मखु।✡
2 सुयातं छुं बीबलय् जिं थथे बिया धकाः नाय्खिं च्वय्का जुइ मते। थथे ला निपाः ख्वाःपाः दुपिन्सं जक धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंय् व लँय् लँय् वनाः मनूतय्सं तःध धाय्केत धयाजुइ। जिं छिमित खःगु खँ धाये – इमिसं काये माःगु सिरपाः काये धुंकूगु दु।
3 सुयातं छुं बीबलय् जव ल्हातं याःगु खव ल्हातं मसीमा।
4 बीबलय् सुनानं मसीक बीगु या, अले थथे मसीक ब्यूगु खंकादीम्ह परमेश्वर बाःनं छिमित सिरपाः बियादी।

प्रार्थना यायेगु खँ
लूक ११:१-४
5 “प्रार्थना यायेबलय् छिमिसं क्यने थें जक याये मते। निपाः ख्वाःपाः दुपिन्सं जक मेपिन्सं खनेमा धकाः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंय् व लँय् ले दनाः प्रार्थना याना जुइ। जिं छिमित खःगु खँ धाये – इमिसं काये माःगु सिरपाः काये धुंकूगु दु।✡
6 प्रार्थना यायेबलय् छिमिसं क्वथाय् च्वनाः खापा तिनाः खने मदुम्ह परमेश्वर बाःयात प्रार्थना या। थथे सुं मदुथाय् वनाः याःगु प्रार्थना खंकादीम्ह परमेश्वर बाःनं छिमित सिरपाः बियादी।
7 “प्रार्थना यायेबलय् छिमिसं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिन्सं थें म्वाःमदुगु हालाः ताःहाकय्क याये मते। थुकथं याःगु प्रार्थना जक परमेश्वरं न्यनादी धयागु इमिगु धापू खः।
8 इमिसं थें छिमिसं याना जुइ मते। वय्कःयाके फ्वने न्ह्यः हे छिमित माःगु खँ परमेश्वर बाःनं स्यू।
9 छिमिसं थथे प्रार्थना या –

“ ‘हे झीम्ह स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर बाः,
छिगु नां पवित्र जुइमा।
10 छिगु राज्य वयेमा,
छिगु इच्छा स्वर्गय् थें हे,
थ्व पृथ्वीइ नं पूवनेमा।
11 जिमित न्हिच्छिया मरि,
थौं जिमित बियादिसँ,
12 अले जिमिगु अपराध क्षमा यानादिसँ,
गथे जिमिसं नं जिमि अपराधीतय्त
क्षमा यानाबियागु दु।
13 जिमित परिक्षाय् लाकादी मते,
बरु दुष्टपाखें बचय् यानादिसँ
छाय्धाःसा राज्य व पराक्रम व महिमा
सदां सर्वदां छिगु हे खः, आमेन।’

14 “थःत मभिं याःपिन्त छिमिसं क्षमा याःसा छिमित नं स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर बाःनं क्षमा यानादी।✡
15 मखु, छिमित मभिं याःपिन्त छिमिसं क्षमा मब्यू धयागु जूसा छिमिगु पाप नं परमेश्वर बाःनं क्षमा यानादी मखु।

✡ **5:48** ५:४८ लेवी १९:२; व्य १८:१३ ✡ **6:1** ६:१ मत्ती २३:५ ✡ **6:5** ६:५ लूक १८:१०-१४ ✡ **6:14** ६:१४ मर्क ११:२५-२६

अपसं च्वनेगु खँ

16 “अपसं च्वनेबलय् छिमिसं निपाः ख्वाःपाः दुपिन्सं थें ख्वाः खिउँका च्वनेगु याये मते। अपसं च्वनागु धकाः क्यनेत
इमिसं थःगु ख्वाः खिउँका जुइ। जिं धात्थें धयाच्वना – इमिसं काये माःगु सिरपाः काये धुंकूगु दु।
17 बरु छं अपसं च्वनेबलय् ख्वाः सिलाः छेनय् चिकं तया चवँ।
18 अले छ अपसं च्वनाच्वंगु मनूतय्सं मखु, बरु खने मदुम्ह परमेश्वर बाःनं खंकादी। अले वय्कलं छन्त सिरपाः बियादी।

स्वर्गय् धन मुंकि

लूक १२:३३-३४

19 “थःगु निंति छिमिसं थ्व संसारय् धन-सम्पत्ति मुंके मते। थन मुंकूगु धन-सम्पत्ति खतं नइ, किलं नइ, अले खुं खुइ।✡
20 बरु छिमिसं खतं मनइथाय्, किलं मनइथाय्, अले खुं मखुइथाय् स्वर्गय् धन-सम्पत्ति मुंकि।
21 छिमिगु सम्पत्ति गन दु छिमिगु मन नं अन हे दइ।

मिखा म्हयागु जः

लूक ११:३४-३६

22 “मिखा हे म्हयागु जः खः। मिखा थीसा जक छिमिगु म्ह छम्हं थी।
23 छिमिगु मिखा स्यंसा छिमिगु म्ह छम्हं हे खिउँसे च्वनी। उकिं छिमिके दुगु जः हे खिउँसे च्वंसा खिउँगु झन गुलि खिउँसे
च्वनीगु जुइ।
24 “सुनानं निम्ह मालिकयागु सेवा याये फइ मखु, छाय्धाःसा वं छम्ह मालिकयात अप्वः यय्कूसा, मेम्ह मालिकयात
यय्की मखु। वं छम्हय्सिनं धाःथें याःसा मेम्हय्सिनं धाःगु खँ न्यनी मखु। अथे हे छिमिसं परमेश्वर व धन निगूयां सेवा याये
फइ मखु।

नयेत्वनेगुलिइ च्यूताः तये मते

लूक १२:२२-३१

25 “अय्जूगुलिं जिं धयाच्वना – नयेत्वनेगु व पुनेगुलिइ छिमिसं च्यूताः तये मते। छु, नयेगु स्वयाः प्राण तःधं मजू ला?
पुनेगु स्वयाः शरीर तःधं मजू ला?
26 झंगःपंक्षीतय्त स्व, इमिसं पुसा ह्वलाः सय्केगु ज्या नं मयाः, नसा मुंकेगु ज्या नं मयाः। अथेसां स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर
बाःनं इमित नका तयादीगु दु। इपिं स्वयाः छिपिं तःधं मजू ला?
27 छिपिं मध्ये धन्धा कयाः थःगु आयुलय् मेगु पलख जक नं तने फुम्ह सु दु?
28 “छु फी, छु पुने धकाः छिमिसं छाय् च्यूताः कयाः जुया? ह्वयाच्वंगु स्वांयात छकः स्व, इपिं गुकथं तःमा जुल? इमिसं
ज्या नं याःगु मदु, कापः नं थाःगु मदु।
29 अथेसां जिं धाये – उलिमछि धन-सम्पत्ति दुम्ह सोलोमन जुजु छप्वः स्वां ति हे झःझः मधाः।✡
30 थौं बुयाः कन्हय् हे इवाः जुयावनीगु घाँय्यात ला परमेश्वरं थुलि समाः यानातयादी धाःसा वय्कलं छिमित पुनेत वसः
बियामदी ला? विश्वास मगाःपिं, छिमिसं गथे क्वातुक विश्वास याये मफुगु?
31 “अय्जूगुलिं छिमिसं ‘छु नये, छु त्वने, अले छु पुने’ धकाः पीर काये मते।
32 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूतय्सं जक थथे पीर कयाच्वनी। छिमित छु छु माः धकाः स्वर्गय् च्वनादीम्ह छिमि परमेश्वर
बाःनं फुक्क स्यू।
33 न्हापां परमेश्वरयागु राज्य मा, वय्कलं धयादी थें चवँ। अले वय्कलं छिमित माःगु फुक्क बियादी।
34 “कन्हय् जुइगु खँय् च्यूताः काये मते। कन्हय्यागु च्यूताः कन्हय् हे वइ। थौंयात थौंयागु हे कष्ट अप्वः।

7

कर्पिन्त दोष बीगु

लूक ६:३७-३८,४१,४२

1 “मेपिन्त दोष बी मते, अले छिमित नं दोष बी मखु।
2 छाय्धाःसा गथे छिमिसं मेपिन्त दोष बिल, अथे हे छिमित नं दोष बी। गुलि छिमिसं कर्पिन्त बिल, उलि हे छिमित नं
बी।✡
3 “छिमि किजाया मिखाय् च्वंगु धू खंम्हय्सिनं थःगु मिखाय् च्वंगु सुपः छाय् मखन?
4 थःगु मिखाय् सुपः दुहां वनाच्वंगु मखंम्हय्सिनं छिमि किजाया मिखाय् धू दुहां वनाच्वंगु खँय् छाय् वास्ता याः जुइ माल?

✡ **6:19** ६:१९ याक ५:२-३ ✡ **6:29** ६:२९ १ राज १०:४-७; २ इति ९:३-६ ✡ **7:2** ७:२ मर्क ४:२४

5 थःगु हे मिखाय् च्वंगु सुपः मखंम्हय्सिनं छिमि किजाया मिखाय् च्वंगु धू लिकयाबी धकाः गथे धाये फइ? हे निपाः
ख्वाःपाः दुपिं, न्हापां थःगु मिखाय् च्वंगु सुपः निं लिका। अले तिनि कर्पिनिगु मिखाय् च्वंगु धू खंकाः लिकाये फइ।
6 "च्वखगु चिज खिचायात बी मते, अथे याःसा वं छिमित हे न्याः वइ। फाया न्ह्याःने मोती वान्छवया बी मते, अथे याःसा
वं थुकियात न्हुत्तु न्हुयाबी।

फ्वँ, मा अले सःती
लूक ११:९-१३

7 "फ्वँ, अले छिमित बी, माला स्व, अले छिमिसं लुइके फइ, सः ब्यु, अले लुखा चाय्काबी।
8 छाय्धाःसा फ्वंपिन्त बी, माला स्वःपिन्सं लुइकी, अले सः ब्यूम्हय्सित चाय्काबी।
9 "अज्याःम्ह सु बौ दइ? सुनां काय्नं मरि फ्वनीबलय् ल्वहं बी?
10 अथे हे न्या फ्वनीबलय् सर्प बी?
11 मभिपिं जुयाः नं छिमिसं थः मस्तयत भिंगु भिंगु बी सः धाःसा स्वर्गय् च्वनादीम्ह बाःनं जक थःके फ्वंम्हय्सित झन भिंगु
बियामदी ला?
12 "छिमित मेपिन्सं छु याःसा यः छिमिसं नं इमित अथे हे या। थ्व हे खँ व्यवस्था व अगमवक्तातय्सं स्यना थकूगु खः।✡

निपु लँ
लूक १३:२४

13 "छिब्यागु ध्वाखां दुहां हुँ, छाय्धाःसा नरकय् वनीगु ध्वाखा तब्या, अले लँ तब्या जुइ। वने अःपुगुलि थ्व ध्वाखां दुहां
वनीपिं यक्व दइ।
14 जीवनयागु ध्वाखा धाःसा चिब्या, अले लँ चिब्या। उकिं थनं जुइपिं मनूत यक्व दइ मखु।

सिमा व फल
लूक ६:४३-४४

15 "फताहा अगमवक्तात खनाः होश या, छाय्धाःसा थुपिं फैचायागु ख्वाःपालं पुया वइ। दुनें धाःसा थुपिं ग्यानापुपिं गुँखिचा
थें जुइ।
16 थुमिगु ज्या स्वयाः छिमिसं थुमित म्हसीके फइ। कंझालय् दाख सइ मखु। अथे हे कंमाय् यःमरि सइ मखु।
17 भिंगु सिमाय् भिंगु हे फल सइ। अथे हे मभिंगु सिमाय् मभिंगु हे फल सइ।
18 भिंगु सिमाय् मभिंगु फल गुबलें सइ मखु। अथे हे मभिंगु सिमाय् भिंगु फल गुबलें सइ मखु।
19 अय्ज्गुलि भिंगु फल मसःगु सिमायात पालाः छ्वय्काछ्वइ।✡
20 थुकथं इमिगु ज्यां हे इपिं भिं ला कि मभिं धकाः सीके फइ।✡

जिं छिमित गुबलें हे म्हमस्यू
लूक १३:२५-२७

21 "जितः 'प्रभु, प्रभु' जक धयाजुइपिं मनूत परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वने फइ मखु। स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःयात
लय्तायेक ज्या याना जूपिं जक वय्कःयागु राज्यय् दुहां वने फइ।
22 न्याय याइखुन्हु यक्वसिनं जितः थथे धाइ – 'प्रभु, प्रभु, छिगु नामं जिमिसं अगमवाणी कना मवया ला? छिगु हे नामं
भूत दुबिना च्वंपिं मनूतयत लाय्का मवया ला? अले छिगु हे नामं यक्व हे अजू चायापुगु ज्या मयाना ला?'
23 जिं इमित थथे लिसः बी – जिं छिमित म्ह हे मस्यू। मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिं, छिपिं फुक्कं जिथासं तापाक्क हुँ।✡

छेँ दय्कीपिं निम्ह मनू
लूक ६:४७-४९

24 "अय्ज्गुलि जिगु वचन न्यनाः उकथं हे याइम्ह मनू ल्वहं दुथाय् छेँ दनीम्ह बुद्धि दुम्ह मनू थें खः।
25 वं छेँ दय्के धुंकाः तसकं वा वयाः बाः वल। हानं तसकं फय् वयाः वयागु छेँय् कल। अय्नं ल्वहंयागु बल्लाःगु जगय्
दनातःगुलि वयागु छेँ मदुन।
26 अथे हे जिगु वचन न्यनाः नं उकथं मयाइम्ह मनू फि दुथाय् छेँ दय्कीम्ह मूर्ख मनू थें खः।
27 वं छेँ दय्के धुंकाः तसकं वा वयाः बाः वल। हानं तसकं फय् वयाः वयागु छेँय् कल। अले वयागु छेँ दुनावन।"
28 अन च्वंपिं मनूत फुक्कं येशूं धयादीगु थ्व खँ न्यनाः छक्क जुल।
29 छाय्धाःसा वय्कलं इमि शास्त्रीतय्सं थें मखु, बरु अधिकार दुम्ह मनुखं थें स्यनादिल।✡

✡ **7:12** ७:१२ लूक ६:३१ ✡ **7:19** ७:१९ मत्ती ३:१०; लूक ३:९ ✡ **7:20** ७:२० मत्ती १२:३३ ✡ **7:23** ७:२३ भज ६:८ ✡ **7:29** ७:२९ मर्क
१:२२; लूक ४:३२

8

कोह्रियात लायक्कादीगु

मर्क १:४०-४५; लूक ५:१२-१६

1 येशू पहाडं क्वहां झायुवं ग्वाः ग्वाः मनूत वयकः नाप वन।
2 अबलय् हे छम्ह कोह्रिम्ह मनुखं वयाः वयकःयात भागियानाः थथे धाल – "प्रभु, छिं ययकादीसा जितः शुद्ध यानादी फु।"
3 अले वयकलं वयात थियाः धयादिल – "छ शुद्ध जुइमा।" थुलि धायुवं हे व कोह्रि ल्वचं शुद्ध जुल।
4 अले वयकलं वयात धयादिल – "न्यँ, थ्व खँ सुयातं कने मते। पुजाहारीतय्थाय् वनाः छं थःगु ल्वय् लाःगु क्यँ। अले फुक्कसितं सीकेत व्यवस्थाय् च्वया तः थें माःकथं छायछी या।"✡

रोमी कप्तानया च्यःयात लायक्कादीगु

लूक ७:१-१०

5 येशू कफर्नहुमय् झाःबलय् छम्ह रोमी कप्तानं वयाः वयकःयात थथे बिन्ति यात –
6 "प्रभु, जिम्ह छम्ह च्यःयात पक्षवातं कयाः तसकं हे सास्ती जुयाच्वन।"
7 वयकलं धयादिल – "जि वयाः वयात लायकाबी।"
8 अले वं धाल – "प्रभु, जिगु छेँय् दुहां झायेत छितः मल्वः। छिं धया जक दीसां जिम्ह च्यः लायावनी।
9 जिगु क्वय् सिपाइँत दुसां जिगु च्वयनं तःधंपिं मनूत दु। जिं सिपाइँतयत 'वा' धाःसा इपिं वइ। अले 'हुँ' धाःसा वनी। अथे हे दासयात 'थथे या' धाःसा वं अथे हे याइ।"
10 वयकलं थ्व खँ न्यनाः अजू चायाः वयकः नाप वःपिं मनूतयत थथे धयादिल – "जिं छिमित धात्थें धाये – जिं थपाय्सकं विश्वास याइम्ह मनू ला इस्राएलय् हे नं मखना।
11 जिं छिमित धाये – पुर्ब व पच्छिमं यक्व हे मनूत वयाः अब्राहाम, इसहाक व याकूबपिं नाप स्वर्गयागु राज्ययु च्वनी।✡
12 राज्ययु थ्याःपिं मनूतयत धाःसा पिने तसकं खिउँसे च्वंथाय् वान्छवया हइ। अले इपिं अन ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्याच्वनी।"✡
13 अले वयकलं व कप्तानयात धयादिल – "छेँय् हुँ छ, छं विश्वास याःथें हे जुइमा।" अबलय् हे वया च्यः लन।

उसाँय् मदुपिन्त लायक्कादीगु

मर्क १:२९-३४; लूक ४:३८-४१

14 छन्हु येशू पत्रुसयागु छेँय् झाल। उबलय् पत्रुसया ससःमां तसकं ज्वर वयकाः लासाय् ग्वारातुलाच्वन।
15 वयकलं वयागु ल्हाः थियादिल। अले वयागु ज्वर क्वलाना वन। अले वं दनाः वयकःपिन्त नके त्वके याः जुल।
16 बहनी जूबलय् मनूतयसं भूत दुबिना च्वंपिं तःम्हय्सित हे वयकःयाथाय् हल। म्हुतुं जक नवानाः येशूं भूत दुबिना च्वंपिन्त लायक्कादिल, अले हानं म्हंमफुपिन्त नं लायक्कादिल।
17 यशैया अगमवक्तां धयाथकूगु खँ पूवंकेत वयकलं थथे यानादीगु खः –

"प्रभु थःम्हय्सिनं हे झीगु ल्वय्ली
फुक्कं लिकयाः यंकादिल।"✡

येशूया चेला जुइपिं मनूत

लूक ९:५७-६२

18 येशूं थःगु जवंखवं यक्व मनूतयत खनाः चेलातयत समुद्र पारि वनेगु उजं बियादिल।
19 वयकः झायादीत्यंबलय् छम्ह शास्त्रीं वयाः थथे धाल – "गुरुजु, छि गन गन झाइ जि नं ल्यूल्यू वये।"
20 वयकलं लिसः बियादिल – "ध्वंतय् च्वनेत प्वाः दु, झंगःतय् च्वनेत स्वँ दु, मनूया काय्या धाःसा छ्यं दिकेत नं थाय् मदु।"
21 मेम्ह छम्ह चेलां नं थथे धाल – "प्रभु, जितः जिमि अबुयागु सीम्ह निं थुने बियादिसँ।"
22 वयकलं वयात धयादिल – "सीम्हयात सीम्हय्सिनं हे थुनी। छ जि लिसे वा।"

ग्वःफय्यात दिकादीगु

मर्क ४:३५-४१; लूक ८:२२-२५

23 येशू अनं नांचाय् च्वनाः झाल। चेलात नं वयकः नाप हे वन।

✡ **8:4** ८:४ लेवी १४:१-३२ ✡ **8:11** ८:११ लूक १३:२९ ✡ **8:12** ८:१२ मत्ती २२:१३; २५:३०; लूक १३:२८ ✡ **8:17** ८:१७ यशै ५३:४

24 उबलय् हे आकाझाकां तसकं ग्यानापुक ग्वःफय् वल। लःयागु किसिद्रम्बलं नांचायात त्वपुइत्यन। वय्कः धाःसा घनाच्वन।
25 चेलातय्सं वनाः वय्कःयात थनाः थथे धाल – "प्रभु, जिमित बचय् यानादिसँ। जिपिं लखय् दुनिन।"
26 अले वय्कलं इमित धयादिल – "छिपिं छाय् अपाय्सकं ग्यानागु? छिमिसं जितः अज्जं क्वात्तुक विश्वास याये मफुनि ला?" थुलि धयाः वय्कलं दनाः ग्वःफय्यात व लःद्रम्बःयात हक्कादिल। अले ग्वःफय् दित, लःद्रम्बः नं दित।
27 थ्व खनाः इपिं छक्क जुल। अले थथे धाल – "थ्व गज्याःम्ह मनू खः? समुद्र व फसंनापं थ्व मनूयागु खँ न्यं।"

भूत दुब्यूपिं निम्हय्सित लाय्कादीगु

मर्क ५:१-२०; लूक ८:२६-३९

28 येशू समुद्र पारिइ गदरिनीतय्गु देशय् झायादीबलय् भूत दुबिना च्वंपिं निम्ह मनूतय्सं दिपं पिहां वयाः वय्कःयात नापलात। थुपिं तसकं हे ग्यानपुसे च्वंगुलि अनं सुं हे मजू।
29 वय्कःयात खनेवं हे इपिं थथे धकाः चिल्लाय् दनाः हाल – "हे परमेश्वरया काय्, छि जिमिथाय् छाय् झायागु? मत्यवं हे जिमित सजाँय बीत झायागु ला?"
30 अन हे लिक्क छबथां फात नं ज्वया तःगु दु।
31 भूततय्सं वय्कःयात थथे धकाः बिन्ति यात – "छिं जिमित पितिना हे दीगु जूसा थ्व फातय्के दुबीगु उजं बियादिसँ।"
32 अले वय्कलं इमित धयादिल – "हुँ।" अले मनूतय्गु म्हं पिहां वनाः भूतत अन ज्वयातःपिं फातय्के दुबित। अले फात फुक्क ब्वाँय् वनाः भीरं क्वब्वात। अले समुद्रय् कुतुं वनाः सित।
33 फा ज्वयाच्वंपिन्सं शहरय् वनाः अन जूगु खँ फुक्कं न्यंकल। भूत दुबिना च्वंपिन्त छु जूगु खः व नं न्यंकल।
34 अले शहरय् च्वंपिं मनूत फुक्क वय्कःयात स्वः वल। इमिसं वय्कःयात अनं पिहां झासँ धकाः बिन्ति यात।

9

पक्षवातं कःम्ह मनूयात लाय्कादीगु

मर्क २:१-१२; लूक ५:१७-२६

1 येशू अनं नांचाय् च्वनाः समुद्र पारि तुं थःगु शहरय् लिहां झाल।
2 मनूतय्सं वय्कःयाथाय् छम्ह पक्षवातं कःम्ह मनूयात लासानापं हल। इमिगु थज्याःगु विश्वास खनाः वय्कलं धयादिल "बाबु, ग्याये मते, छं याःगु पाप क्षमा जुल।"
3 थ्व न्यनाः अन च्वंपिं शास्त्रीत थःथवय् थथे खँ ल्हात – "थ्व मनुखं ला परमेश्वरयात क्वह्यंकाच्वन।"
4 इमिगु मनय् च्वंगु खँ सीकाः वय्कलं थथे धयादिल – "छिमिसं छाय् मभिंगु खँ मतिइ तया जुयागु?
5 'छंगु पाप क्षमा जुल' धायेगु अःपु ला कि 'दनाः न्यासि हुँ' धायेगु अःपु?
6 संसारय् च्वंपिनिगु पाप क्षमा यानाबीत मनूया कायय्याके अधिकार दु धयागु खँ छिमिसं सीकि।" अले वय्कलं व पक्षवातं कःम्ह मनूयात थथे धयादिल – "दनाः थःगु लासा ज्वनाः छेंय् हुँ।"
7 थुलि धायेवं हे व पक्षवातं कःम्ह मनू दनाः थःगु छेंय् वन।
8 थ्व खनाः अन च्वंपिं मनूत ग्यात। अले मनूतय्त परमेश्वरं थज्याःगु अधिकार बियादीगुलि इमिसं परमेश्वरयात तःधंकल।

येशूं मत्तीयात सःतादीगु

मर्क २:१३-१७; लूक ५:२७-३२

9 येशू अनं मेथाय् झायाच्वनादीबलय् मत्ती धयाम्ह छम्ह मनूयात कर कायेगु अड्डाय् च्वनाच्वंगु खन। अले वय्कलं वयात सःतादिल – "जि नाप वा।" अले व दनाः वय्कः नाप वन।
10 छन्हु वय्कः मत्तीयागु छेंय् पाहां जुयाच्वंबलय् कर काइपिं मनूत व पापी मनूत नं वयाः वय्कः व वय्कःया चेलात नाप फ्यतुनाः भ्वय् नल।✡
11 थ्व खनाः फरिसीतय्सं वय्कःया चेलातय्त धाल – "थ्व छु खः? छिमि गुरु ला कर काइपिं व पापीत नाप च्वनाः नयाच्वन नि?"
12 इमिसं थथे धाःगु तायाः वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "छुं मजूपिं मनूतय्त डाक्टर माली मखु, ल्वय् दुपिन्त जक माली।
13 थ्व छु धाःगु खः वनाः बांलाक सीकि – 'जितः बलि बी हःगु मयः, बरु जितः माःगु ला दया माया खः' छाय्धाःसा 'जि धर्मी' धकाः धया जुइपिन्त मखु, बरु पापीतय्त सःतः वयागु खः।"✡

✡ **9:10** ९:१० लूक १५:१-२ ✡ **9:13** ९:१३ मत्ती १२:७; होशे ६:६

अपसं च्वनेगु खँ

मर्क २:१८-२२; लूक ५:३३-३९

14 छन्हु बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नाया चेलातय्सं वयाः येशूयाके थथे धकाः न्यन – "जिपिं व फरिसीत न्ह्याबलें अपसं च्वना,
छिकपिनि चेलात जक छाय् अपसं मच्वंगु?"
15 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिलाजं जुइम्हनापं दतले जन्त वःपिन्सं नुगः मछिंकी ला? अयनं छन्हु ब्याहा
याइम्ह मनूयात लिगनाः यनीतिनि। अले जक इपिं अपसं च्वनी।
16 "पुलांगु वसतय् सुनानं न्ह्गु कापतं पकी मखु, छायधाःसा पुलांगु वसतय् न्ह्गु कापतं पर्कल कि झन जक बांमलाक
तःकू जुइक गुनावनी।
17 "अथे हे सुनानं पुलांगु छेंगूयागु म्हिचाय् दाखरस तइ मखु, छायधाःसा पुलांगु छेंगूयागु म्हिचाय् दाखरस तल धाःसा
म्हिचा हे गुनावनी। अले दाखरस नं वाइ, म्हिचा नं स्यनी। थथे मयासें बरु दाखरस न्ह्गु म्हिचाय् तल धाःसा नितां बचय् जुइ।"

सीम्ह मचा व मफुम्ह मिसा

मर्क ५:२१-४३; लूक ८:४०-५६

18 येशूं इमित थथे धयाच्वनादीबलय् हे धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंया छम्ह थकालि वयाः वय्कःयात भागियानाः थथे धाल –
"जिमि म्ह्याय् नकतिनि हे जक सित। छिं झायाः ल्हातं जक थियादीसां जिमि म्ह्याय् म्वाना वइ।"
19 अले वय्कः दनाः व नाप झाल। चेलात नं वय्कः नाप वन।
20 वय्कःपिं लँय् झाया च्वंबलय् झिंनिदंनिसें हि क्वहां वइगु ल्वचं कयाच्वंम्ह छम्ह मिसां ल्यूनें वयाः वय्कःयागु गाच्वः
थिल।
21 "वय्कःयागु गाच्वः जक थी फत धाःसा जिगु ल्वय् लायावनी" धकाः वं मतिइ तःगु खः।
22 अले वय्कः फहिलादिल। व मिसायात खनाः वय्कलं धयादिल – "केहेँ मय्जु, ग्याथे मते। छं विश्वास याःगुलिं छंगु
ल्वय् लन।" अबलय् हे व मिसायागु ल्वय् लन।
23 अनंलि वय्कः थकालियागु छेंय् झाल। अन सी बाजं थानाच्वंपिं व ख्वया च्वंपिं मनूत खनाः
24 वय्कलं धयादिल – "छिपिं फुक्कं पिने हुँ। मचा मसीनि। घना जक च्वंगु खः।" वय्कलं थथे धयादीगुलिं इमिसं
वय्कःयात हिस्यात।
25 मनूतय्त पिछ्वयादी धुंकाः वय्कलं दुहां झायाः मचायात ल्हातं ज्वनाः थनादिल। अले व मचा दना वल।
26 थ्व खँ देशन्यंक बय्बय् जुल।

निम्ह कांयात व छम्ह लातायात लाय्कादीगु

27 येशू अनं झाःबलय् निम्ह कांपिं वय्कःया ल्यूल्यू वनाः थथे धकाः चिल्लाय् दनाः हाल – "हे दाऊदया काय्, जिमित
दया यानादिसँ।"
28 वय्कः छेंं थ्यने धुंकाः इपिं नं वय्कःयाथाय् वल। अले वय्कलं इमिके न्यनादिल – "जिं छिमित लाय्काबी फु धकाः
छिमित विश्वास दु ला?"
अले इमिसं लिसः बिल – "दु, प्रभु।"
29 अले वय्कलं इमिगु मिखा थियाः धयादिल – "छिमिसं विश्वास याःथें छिमिगु मिखा लना वनेमा।"
30 अले इमिसं मिखां खन। वय्कलं इमित थथे धयादिल – "थ्व खँ सुयातं कने मते।"
31 अय्नं इमिसं वनाः थ्व खँ देशन्यंक बय्बय् यानाबिल।
32 वय्कःपिं अनं झाःबलय् लँय् मनूतय्सं भूत दुबिना च्वंम्ह छम्ह लातायात वय्कःयाथाय् हल।
33 भूतयात पितिनेवं व मनुखं नवाना हल। अले स्वयाच्वंपिं मनूतय्सं छक्क जुयाः थथे धाल – "थथे ला जिमिसं इस्राएलय्
गुब्सं मखनानि।"
34 फरिसीतय्सं धाःसा थथे धाल – "थ्व मनूयात भूततय् जुजुं हे भूत पितिनेगु शक्ति ब्यूगु खः।"✡

येशूं मनूतय्त माया यानादीगु

मर्क ६:३४; लूक १०:२

35 थुकथं येशूं शहरय् व गांगामय् चाःहिलाः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंय् झायाः स्यनेकने यायां परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ
न्यंकादिल। अले तःतामछि ल्वय् दुपिं मनूतय्त नं लाय्कादिल।✡
36 मनूतय्गु हुलयात खनाः वय्कःयात माया वन, छायधाःसा इपिं जवाः मदुपिं फैचात थें हाःनाः मदयाः उखेलाः थुखेलाः
मदयाच्वन।✡

✡ **9:34** ९:३४ मत्ती १०:२५; १२:२४; मर्क ३:२२; लूक ११:१५ ✡ **9:35** ९:३५ मत्ती ४:२३; मर्क १:३९; लूक ४:४४ ✡ **9:36** ९:३६ गन्ती २७:१७; १ राज २२:१७; २ इति १८:१६; इज ३४:५; मर्क ६:३४

37 अले वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “बाली लयेगु ला यक्व हे दु, बाली लइपिं धाःसा कम जक दु।
38 अय्जूगुलिं बाली थुवाःयात बाली लइपिं छ्वयाहयादिसँ धकाः प्रार्थना या।”✡

10

झिंनिम्ह प्रेरितत ल्ययादीगु

मर्क ३.१३-१९; ६.७-१३; लूक ६.१२-१६

1 छन्हु येशूं झिंनिम्ह चेलातय्त थःथाय् सःताः इमित मभिंगु आत्मा पितिनेगु व न्ह्यागुं ल्वय् लाय्के फइगु अधिकार बियादिल।
2 थुपिं झिंनिम्ह प्रेरितत थथे खः –
पत्रुस धाःम्ह सिमोन,
वया किजा अन्द्रियास,
जब्दिया काय् याकूब
व वया किजा यूहन्ना,
3 फिलिप
व बारथोलोमाइ,
थोमा,
कर काइम्ह मत्ती,
अल्फयसया काय् याकूब
व थेदियस,
4 सिमोन कनानी
व येशूयात धोखा ब्यूम्ह यहूदा इस्करियोत।

5 थुपिं झिंनिम्हय्सितं वय्कलं थथे धयाः छ्वयादिल – “यहूदीमखुपिन्थाय् व सामरीतय्गु शहरय् वने मते।
6 बरु इस्राएलय् च्वंपिं जवाः मदुपिं फैचात थें जुया च्वंपिन्थाय् वनाः
7 थथे धकाः न्यंकि – ‘परमेश्वरयागु राज्य न्ह्याःने थ्यंकः वये धुंकल।’
8 उसाँय् मदुपिन्त लाय्कि, सीपिन्त म्वाकी, कोह्नितय्त लाय्कि, अले भूत पितिनाछ्व। थ्व शक्ति छिमित सितिं दुगुलिं छिमिसं नं सितिं हे या।
9 “छिमिसं लुँ, वहः व सिजःयागु धिबा घाना वने मते।
10 पिहां वनेत म्हिचा, लं, लाकां, तुतां ज्वने मते, छाय्धाःसा ज्या याइपिन्त माक्व ला अथें हे दइ।✡
11 “गामय् वंसां शहरय् वंसां छिमित दुकाइम्ह मनूयात मालाः अनं वने मत्यतले वयाथाय् हे च्वँ।
12 वयागु छेँय् दुहां वनेवं हे ‘छिमित शान्ति दयेमा’ धकाः धा।
13 छिमिगु खँ इमिसं थुइका काःसा इमित शान्ति दइ, मखुसा छिमिसं ब्यूगु शान्ति छिमिके तुं लिहां वइ।
14 गुगुं नं छेँय् अथवा शहरय् छिमित दुमकाःसा व छिमिगु खँ तकं मन्यंसा छिपिं अनं वनाछ्व। अनं वनेत छिमिसं थःगु पालिइ थाःगु धू तकं थाथा यानाः हुँ।✡
15 जिं छिमित खःगु खँ धाये – न्याय यानादीबलय् परमेश्वरं सदोम व गमोरा शहरय् च्वंपिन्त स्वयाः अप्वः थ्व शहरय् च्वंपिन्त सास्ती यानादी।”✡✡

दुःखकष्ट जुइतिनिगु खँ

मर्क १३.९-१३; लूक २१.१२-१७

16 “न्यँ, गुँखिचातय्गु हुलय् जिं छिमित फैचा थें यानाः छ्वयाच्वनागु दु। उकिं छिपिं सर्प थें चंख जुइमाः, अले सुकुभतु थें स्वजा जुइमाः।✡
17 मनूतलिसे होश याना जु, छाय्धाःसा इमिसं ज्वनाः छिमित अदालतय् लःल्हानाबी। अले धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् यनाः कोर्रा दइ।
18 जितः विश्वास याःगुलिं छिमित हाकिमत व जुजुपिनिगु न्ह्याःने थने यंकी। छिमिसं अन हे इमित व यहूदीमखुपिन्त जिगु साक्षी ब्यु।

✡ **9:38** ९:३७-३८ लूक १०:२ ✡ **10:10** १०:१० १ कोर ९:१४; १ तिमो ५:१८ ✡ **10:14** १०:१४ प्रे १३:५१ ✡ **10:15** १०:१५ मत्ती ११:२४; उत १९:२४-२८ ✡ **10:15** १०:७-१५ लूक १०:४-१२ ✡ **10:16** १०:१६ लूक १०:३

19 अथे थने यंकीबलय् छिमिसं गथे यानाः छु नवायेगु धकाः धन्धा काये मते। छिमिसं नवाये माःगु खँ छिमित उबलय् हे बियादी।
20 छाय्धाःसा छिमिसं नवाइगु खँ छिमिगु थःगु हे जुइ मखु, छिमिगुपाखें परमेश्वरयागु आत्मां हे नवानादी।
21 “मनूतय्सं थः हे दाजुकिजापिन्त महियाः स्याके बी। बौनं थः हे काय् म्ह्याय्पिन्त, अले काय् म्ह्याय्पिन्सं थः हे मां बौयात महियाः स्याके बी।
22 थथे जिगु नामं यानाः छिमित फुक्कसिनं हेला याइ। दकलय् लिपा तकं क्वात्तुक विश्वास यानाः सह यानाच्वंम्ह बचय् जुइ।✡
23 छगू शहरं ख्यानाः छ्वःसां छिपिं मेगु शहरय् हुँ। जिं छिमित धात्थें धाये – मनूया काय् मवतले छिमिसं इस्राएल न्यंक हे ज्या क्वचायके फइ मखुनि।”
24 “गुरु स्वयाः चेला तःधं मज्। अथे हे मालिक स्वयाः च्यः तःधं मज्।✡
25 चेला थः गुरु थें जुइ दुगुलि, अले च्यः थः मालिक थें जुइ दुगुलिं लुधनेमाः। छेँ थुवाःयात हे भूतया जुजु बालजिबुल धाल धाःसा वया जहानतय्त झन छु जक धाइगु जुइ?”✡

सु खनाः ग्यायेमाः?
लूक १२:४-७
26 “मनूत खनाः छिपिं ग्याये मते। त्वपुयातःगु खने दइतिनि। सुचुकातःगु सी दइतिनि।✡
27 जिं छिमित खिउँथाय् धयागु खँ छिमिसं न्हिनय् बय्बय् या। अथे हे जिं छिमित न्हाय्पनय् धयागु खँ छिमिसं कःसिइ च्वनाः बय्बय् या।
28 “म्ह जक स्याये फुपिं, आत्मा स्याये मफुपिंलिसे छिपिं ग्याये मते। बरु छिमिगु म्ह व आत्मा नितांयात नरकय् छ्वयादी फुम्हलिसे जक ग्याना च्वँ।
29 धिबा छगलं निम्ह चखुंचा न्याये मफु ला? परमेश्वरयात मययकं छम्ह चखुंचा नं स्याये फइ मखु।
30 छिमिगु छेनय् च्वंगु सँ छपु छपु दतले हे परमेश्वरं ल्याः खाना तयादीगु दु।
31 अय्जूगुलि ग्याये माःगु मदु। चखुंचा स्वयाः ला छिपिं यक्व हे मू वं।”
32 “सुनां मनूतय्गु न्ह्यःने ‘जि ख्रीष्टयाम्ह मनू खः’ धकाः धाइ, जिं नं स्वर्गय् जिमि बाःया न्ह्यःने वयात ‘जिम्ह मनू खः’ धकाः धाये।
33 सुनां मेपिनिगु न्ह्यःने ‘जि ख्रीष्टयाम्ह मनू मखु’ धकाः धाइ, वयात जिं नं जिमि बाःया न्ह्यःने ‘जिम्ह मनू मखु’ धकाः धाये।”✡

ख्रीष्ट येशूयागु निंति बाय् माली
लूक १२:४९-५३; १४:२६-२७
34 “जि संसारय् शान्ति बीत वःम्ह धकाः छिमिसं तायके मते। जि शान्ति बीत मखु, बरु ल्वाकेत वयाम्ह खः।

35 “ ‘जि ला काय्यात बौलिसे,
म्ह्याय्यात मांलिसे,
भौयात माजुलिसे ल्वाकेत वयाम्ह खः।
36 मनूतय् शत्रुत थःगु छेँय् च्वंपिं हे जुइ।’✡

37 “जितः स्वयाः थः मां बौयात अप्वः माया याइम्ह मनू जिगु ल्यूल्यू वये फइ मखु। अथे हे थःकाय् म्ह्याय्पिन्त जितः स्वयाः अप्वः माया याइम्ह मनू नं जिगु ल्यूल्यू वये फइ मखु।
38 थःगु क्रूस क्वबिया जिगु ल्यूल्यू मवइम्ह मनू जिम्ह चेला जुइ फइ मखु।✡
39 थःगु प्राण बचय् यायेत जक स्वइम्ह मनू नाश जुयावनी। सुनां जिगु निंतिं थःगु प्राण पाइ व बचय् जुइ।”✡

सिरपाः
मर्क ९:४१; लूक १०:१६
40 “छिमित दुकाःम्हय्सिनं जितः दुकाःगु जुइ। जितः दुकाःम्हय्सिनं जितः छ्वया हयादीम्हय्सित दुकाःगु जुइ।✡

✡ **10:22** १०:२२ मत्ती २४:९-१३ ✡ **10:24** १०:२४ लूक ६:४०; यूह १३:१६; १५:२० ✡ **10:25** १०:२५ मत्ती ९:३४; १२:२४; मर्क ३:२२; लूक ११:१५ ✡ **10:26** १०:२६ मर्क ४:२२; लूक ८:१७ ✡ **10:33** १०:३३ २ तिमो २:१२ ✡ **10:36** १०:३५-३६ मीका ७:६ ✡ **10:38** १०:३८ मत्ती १६:२४; मर्क ८:३४; लूक ९:२३ ✡ **10:39** १०:३९ मत्ती १६:२५; मर्क ८:३५; लूक ९:२४; १७:३३; यूह १२:२५ ✡ **10:40** १०:४० मर्क ९:३७; लूक ९:४८; १०:१६; यूह १३:२०

41 अगमवक्तायात अगमवक्ता खः धकाः दुकाःम्हय्सित अगमवक्तायात बीगु सिरपाः हे दइ। अथे हे परमेश्वरं धाःथें
च्वनीम्हय्सित दुकाःम्हय्सित नं वयात थें हे सिरपाः दइ।
42 जिं छिमित खःगु खँ धाये – सुनानं जिमि चेला खः धकाः दकलय् चिधंम्ह मनूयात तकं छगू गिलास जक लः त्वंकूसां
वं सिरपाः कायेखनी।"

11

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु खँ

लूक ७:१८-३५; १६:१६

1 झिंनिम्ह चेलातयत थुलि धाये धुंकाः येशू अनं गांगामय् स्यनेकने यायेत व भिंगु खँ न्यंकेत झाल।
2 झ्यालखानाय् कुनातःम्ह यूहन्नां मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टं यानादीगु ज्याखँ न्यना थः चेलातयत वय्कःयाथाय् थथे धकाः न्यंके
छ्वयाहल।
3 "झायादी माःम्ह छि हे खः ला कि जिमिसं मेम्हय्सिगु लँ स्वयाच्वनेमाः नि?"
4 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "छिमिसं छु छु खना अले न्यना यूहन्नायात वनाः व हे धयाब्यु।
5 कांपिन्सं मिखां खन, लंग्रात न्यासि वने फत, कोह्रित लाया वन, ख्वाँयत्यसं ताल, सीपिं मनूत हानं म्वानावल, अले
चीमिपिन्सं भिंगु खँ न्यन।✡
6 जिगु विश्वासय् सुनां शंका याइ मखु, व धन्यम्ह खः।"
7 यूहन्नाया चेलात लिहां वने धुंकाः वय्कलं यूहन्नायागु खँय् थथे धयादिल – "मरुभूमिइ वनाः छिमिसं छु स्वया? फसं
संका च्वंगु तिकथि स्वःवनागु ला?
8 मखुसा छिपिं छु स्वयेत वनागु लय्? बाबांलाःगु वसतं पुनातःपिं मनूतयत स्वःवनागु ला? बाबांलाःगु वसतं पुना तइपिं ला
लायकुलिइ जक दइ।
9 धात्थें छिपिं छु स्वः वनापिं? अगमवक्तायात स्वःवनागु ला? खः, जिं धाये – यूहन्ना अगमवक्ता स्वयाः यक्व तःधं।
10 थ्वयागु खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

" 'जिं जिम्ह दूतयात छंगु न्ह्यः हे
छ्वयाबी।
वं हे छंगु निंतिं लँ दय्काबी।' "✡

11 "जिं छिमित खःगु खँ धाये – बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना स्वयाः तःधंम्ह मनू मेम्ह मदु। अथेसां स्वर्गयागु राज्यय् दक्वसिबय्
चिधंम्ह मनू नं व स्वयाः तःधं जुइ।
12 बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां भिंगु खँ न्यंकूसांनिसें स्वर्गयागु राज्यय् दुहां वनेत मनूतयसं धित्तुधिनाः जुल। थुकथं इमि दथुइ
धेंधेंबल्लाः जुल।✡
13 थ्व हे यूहन्नाया न्ह्यः वःपिं फुक्क अगमवक्तातयसं व व्यवस्थां नं स्वर्गयागु राज्ययागु खँ धयावंगु खः।
14 छिमिसं थ्व खँ विश्वास याना काःसा वइतिनि धाःम्ह एलिया यूहन्ना हे खः।✡
15 सुयाके न्हायप्पं दु वं न्यना का।"
16 "थौंकन्हय्यापिं मनूतयत छु नाप दाँजय् यायेगु? थुपिं ला बजारय् च्वनाः पासापिन्त सःताः थथे खँ ल्हाइपिं मस्त थें च्वं
–

17 " 'जिमिसं बाँसुरी पुयाः
नं छिपिं प्याखं मल्ह्,
जिमिसं सी बाजं थानाः
नं छिपिं मख्वः।'

18 "नयाःत्वनाः सनामजुइम्ह यूहन्ना वल। इमिसं वयात – 'भूत दुय्म्ह मनू' धकाः धाल।
19 मनूया कायनं नयेत्वने याना जुल। इमिसं वयात – 'नगुलु, अय्लाःगुलुत व कर काइपिनि व पापीतय् पासा' धकाः
धयाजुल। इमिगु बुद्धि ला इमिगु ज्यां हे क्यं।"

✡ **11:5** ११:५ यशै ३५:५-६; ६१:१ ✡ **11:10** ११:१० मला ३:१ ✡ **11:12** ११:१२ लूक १६:१६ ✡ **11:14** ११:१४ मला ४:५; मत्ती १७:१०-१३; मर्क
९:११-१३

विश्वास मयाइपिं मनूत
लूक १०:१३-१५

20 येशूं अप्वः यानाः अजू चायापुगु ज्या यानादीगु शहरय् च्वंपिं मनूतय्सं पश्चाताप मयाःगुलिं इमित ब्वःबियादिल।
21 “हे खोराजीन व बेथसेदाय् च्वंपिं मनूत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमिथाय् याःगु अजू चायापुगु ज्याखँ टुरोस व सीदोनय् याःगु जूसा अन च्वंपिन्सं उबलय् हे भांग्रां हिनाः नौनं बुयाः पश्चाताप याये धुंकल जुइ।✡
22 जिं छिमित धाये – परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् टुरोस व सीदोनय् च्वंपिन्त स्वयाः अप्वः छिमित सास्ती यानादी।
23 “हे कफर्नहुमय् च्वंपिं मनूत, छिमित छु स्वर्गय् थत यनी धयाच्वनागु ला? छिमित ला नरकय् क्वफाइ। छिमिथाय् याःगु अजू चायापुगु ज्याखँ सदोमय् याःगु जूसा आः तक नं सदोम दयाच्वनीगु जुइ।✡
24 जिं छिमित धाये – परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् सदोमय् च्वंपिन्त स्वयाः छिमित अप्वः सास्ती यानादी।”✡

जिथाय् झासु लंकः वा
लूक १०:२१-२२

25 अबलय् येशूं धयादिल – “हे परमेश्वर बाः, स्वर्ग व पृथ्वीया प्रभु, जिं छितः सुभाय् बी, छाय्धाःसा छिं थ्व खँ सःस्यू व थू धाइपिन्त न्यंका मदिसे छुं मस्यूपिं मस्तय्त न्यंकादिल।
26 बाः छितः थ्व हे भिं ताल।”
27 “बाःनं हे फुक्क जिगु ल्हातय् तयादीगु खः। काय्यात सुनानं म्हमस्यु, बाःनं जक काय्यात म्हस्यू। अले बाःयात नं सुनानं म्हमस्यु, काय्नं जक स्यू। काय्नं म्हसीका ब्यूपिन्सं जक बाःयात म्हसी।”✡
28 “कु क्वबिया त्यानुचाःपिं फुक्कं जिथाय् झासु लंकः वा, जिं छिमित आराम बी।
29 जिगु जुवा छिमिसं क्वब्यु, अले जिके स्यना का, छाय्धाःसा जि स्वजाम्ह व क्वमिल्म्ह खः। अले छिमिसं दुनुगलंनिसें आराम कायेखनी।✡
30 जिगु जुवा क्वबी अःपु, अले जिगु कु याउँसे च्वं।”

12

विश्रामबारयागु खँ
मर्क २:२३-२८; लूक ६:१-५

1 येशू विश्रामबार* खुन्हु छ्वबया लँ जुयाः झाया च्वंबलय् वय्कःया चेलातय्सं नये पित्याःगुलिं छ्वमा स्वहाय्काः नयेत स्वल।✡
2 इमिसं अथे याःगु खनाः फरिसीतय्सं वय्कःयात धाल – “स्व, छिमि चेलातय्सं विश्रामबार खुन्हु छु याये मज्यू धाःगु खः व हे यानाच्वन।”
3 अले वय्कलं लिसः बियादिल – “दाऊदं थः व थःनाप वःपिनि नये पित्याःबलय् छु यात धयागु खँ छिमिसं ब्वनागु मदु ला?
4 गुकथं वं परमेश्वरया छेँय् दुहां वनाः अन छायातःगु मरि नल? अले थःनाप वःपिन्त नं नकल। परमेश्वरयात छायातःगु मरि ला पुजाहारीतय्सं सिबय् मेपिन्सं नये हे मज्यू।✡✡
5 विश्रामबार पतिकं पुजाहारीतय्सं विश्रामबारयागु नियम मानय् मयाः। अय्नं इपिं दोषी ठहरय् मजू धकाः व्यवस्थाय् च्वयातःगु खँ छिमिसं ब्वनागु मदु ला?✡
6 अय्नं जिं छिमित धाये – देगः स्वयाः तःधंम्ह छम्ह थन दु।
7 ‘बलि बी हःगु जितः मयः, जितः ला दया माया जक यः’ धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खँ बांलाक थुइके फुगु जूसा छिमिसं छुं मयाःपिन्त दोषी धकाः पाः याइ मखुगु।✡
8 मनूया काय् विश्रामबारया नं प्रभु खः।”

ल्हाः गंम्ह मनू
मर्क ३:१-६; लूक ६:६-११

9 अले येशू अनं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झाल।
10 अन ल्हाः गंम्ह छम्ह मनू दु। वय्कःयात दोष बीत अन च्वंपिन्सं थथे धकाः न्यन – “विश्रामबार खुन्हु सुयातं लाय्काबीगु ज्या याये ज्यू ला?”

✡ **11:21** ११:२१ यशै २३:१-१८; इज २६:१-१८; योए ३:४-८; आमो १:९-१०; जक ९:२-४ ✡ **11:23** ११:२३ यशै १४:१३-१५; उत १९:२४-२८ ✡ **11:24** ११:२४ मत्ती १०:१५; लूक १०:१२ ✡ **11:27** ११:२७ यूह ३:३५; १:१८; १०:१५ ✡ **11:29** ११:२९ यर ६:१६ * **12:1** १२:१ यहूदीतय् विश्रामबार खुन्हु ✡ **12:1** १२:१ व्य २३:२५ ✡ **12:4** १२:४ लेवी २४:९ ✡ **12:4** १२:३-४ १ शम् २१:१-६ ✡ **12:5** १२:५ गन्ती २८:९-१० ✡ **12:7** १२:७ मत्ती ९:१३; होशे ६:६

11 वय्कलं लिसः बियादिल – “छिमि सुयां फैचा विश्रामबार खुन्हु गालय् कुतुंवन धाःसा छिमिसं वयात थकायेत मस्वइ ला?✡
12 फैचा स्वयाः ला मनू गुलि यक्व मू वं। उकिं विश्रामबार खुन्हु नं भिंगु ज्या याये ज्यू।”
13 अले वय्कलं ल्हाः गंम्ह मनूयात धयादिल – “ल्हाः तप्यंकि।” वं ल्हाः तप्यंकल। अले गंगु ल्हाः लनाः मेगु ल्हाः थें च्वन।
14 फरिसीतय्सं अनं वनाः वय्कःयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।

परमेश्वरं ल्ययादीम्ह च्यः
मर्क ३:७-१२; लूक ६:१७-१९
15 थ्व खँ सियाः येशू अनं झाल। यक्व हे मनूत वय्कःया ल्यूल्यू वन। वय्कलं म्हंमफुपिं दक्वसित लाय्कादिल।
16 अले वय्कलं थ्व खँय् सुयातं छुं धाये मते धकाः ख्याच्वः बियादिल।
17 वय्कलं थथे यानादीगु यशैया अगमवक्तां धयाथकूगु थ्व खँ पूवंकेत खः –
18 परमेश्वरं धयादिल –

“स्व, थ्व जिं ल्ययाम्ह
जि यःम्ह च्यः खः।
थ्व खनाः जि तसकं लय्ताः।
थ्वयागु नुगलय् जिगु आत्मा तयाबी,
अले थ्वं हे जात जातियापिन्त
न्याययागु खँ न्यंकी।
19 थ्व गुबलें सुंनाप ल्वाना जुइ मखु,
तसकं हाला जुइ मखु।
सुनानं थ्वयात लँय् लँय्
हाला जूगु खनी मखु।
20 त्वधुलेत्यंगु तिकथि छपु नं
थ्वं त्वथुली मखु।
सीत्यंगु मतयात तकं
थ्वं स्याइ मखु।
न्याययागु विजय मजुतले
थ्वं छुं हे याइ मखु।
21 अले जात जातियापिन्सं
थ्वयागु हे नामय् आशा यानाच्वनी।”✡

येशू व बालजिबुल
मर्क ३:२२-३०; लूक ११:१४-२३
22 मनूतय्सं येशूयाथाय् छम्ह कांम्ह लाताम्ह व भूत दुब्यूम्ह मनूयात हल। वय्कलं वयात लाय्कादिल। अले वं मिखां खन, नवाये नं फत।
23 स्वयाच्वंपिन्सं छक्क जुयाः धाल – “दाऊदया काय् थ्व हे मखु ला?”
24 थ्व न्यनाः फरिसीतय्सं थथे धाल – “भूततय् जुजु बालजिबुलं शक्ति बियातःगुलि थ्वं भूतयात पितिनाछ्वये फुगु खः।”✡
25 इमिगु मतिइ च्वंगु खँ थुइकाः वय्कलं इमित धयादिल – “गुगुं नं राज्य निकू दलाः थःथवय् ल्वाना जुल धाःसा थः हे नाश जुइ। अथे हे गुगुं नं शहर व छेंनं थःथवय् बायाः ल्वाना जुल धाःसा ताःतुइ मखु।
26 अथे हे शैतानतय् दथुइ नं थःथवय् ल्वापु जुल धाःसा इमिगु राज्य गथे यानाः ताःतुइ फइ?
27 बालजिबुलं शक्ति बियातःगुलि जिं भूतयात पितिनाछ्वये फुगु खः धकाः छिमिसं धाल। थथे हे खः धयागु जूसा छिमि मनूतय्सं जक सुयागु शक्तिं भूत पितिनाछ्वइगु लय्? इमिसं छिमित हे दोषी ठहरय् याइ।
28 अथे मखु, जितः परमेश्वरयागु आत्मां भूतयात पितिनाछ्वयेगु शक्ति ब्यूगु खः धयागु जूसा परमेश्वरयागु राज्य छिमिथाय् वये धुंकल धकाः सीकि।
29 बल्लाःम्ह मनूयागु छेंय् खुइत न्हापां व मनूयात निं चीमाः। वयात चीधुंकाः तिनि वयागु छेंय् खुयाः यने फइ।”
30 “जिगु पँ मलीपिं फुक्क जिमि शत्रु खः। जितः मुंकेत ग्वाहालि मयाइम्हय्सिनं जिं मुना तयागु नं ह्लाबी।”✡

✡ **12:11** १२:११ लूक १४:५ ✡ **12:21** १२:१८-२१ यशै ४२:१-४ ✡ **12:24** १२:२४ मत्ती ९:३४; १०:२५ ✡ **12:30** १२:३० मर्क ९:४०

31 “मनूतय्सं न्ह्यागु हे मखुगु खँ ल्हाःसां न्ह्यागु हे पाप याःसां इमित क्षमा बी, पवित्र आत्मायात मभिंकाः खँ ल्हाइपिन्त
धाःसा क्षमा बी मखु।
32 मनूया काय्यात मभिंकाः खँ ल्हाःम्हय्सित क्षमा यानाबी, पवित्र आत्मायात मभिंकाः खँ ल्हाःम्हय्सित धाःसा आः नं,
लिपा नं, गुबलें हे क्षमा बी मखु।”✡

सिमा व फल
लूक ६:४३-४५

33 “भिंगु सिमाय् जक भिंगु फल सइ। मभिंगु सिमाय् मभिंगु हे फल सइ। थुकथं सिमाय् सःगु फल स्वयाः सिमा भिं मभिं
सीके फइ।✡
34 अय् सर्पया मस्त, छिपिं थें ज्याःपिं मभिंपिं मनूतय्सं गथे यानाः भिंगु खँ ल्हाये फइ? छाय्धाःसा नुगलय् च्वंगु खँ हे म्हुतुं
नवाइ।✡
35 भिंम्ह मनूया मतिइ भिंगु हे दइगुलि वं भिंगु भिंगु हे याइ। अथे हे मभिंम्ह मनूया मतिइ मभिंगु हे दइगुलि वं मभिंगु मभिंगु
जक याइ।”
36 “जिं छिमित धाये – छिमिसं ल्हाना जूगु म्वाःमदुगु छता छता खँया ल्याःचाः परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् कयादी।
37 छिमिसं नवाना जूगु खं हे छिपिं न्याययाय दिनय् दोषी वा निर्दोष ठहरय् जुइ।”

अजू चायापुगु चिं क्यनेगु इनाप
मर्क ८:११-१२; लूक ११:२९-३२

38 अले गुम्हं गुम्हं शास्त्रीत व फरिसीतय्सं जानाः येशूयात धाल – “अय्सा गुरुजु, जिमित अजू चायापुगु चिं छकः यानाः
क्यनादिसँ रे।”✡
39 वय्कलं धयादिल – “थौंकन्हय्यापिं मनूत गुलि जक मभिना वःगु, अले परमेश्वरयात विश्वास यायेगु त्वःता हःगु।
थुमिसं अजू चायापुगु चिं स्वयेत धयाच्वन। अहं, छिमित अगमवक्ता योनां क्यना वंगु चिं सिबय् मेगु छुं हे चिं क्यनी मखु।✡
40 गथे योना न्यायागु प्वाथय् स्वन्हु स्वचा तक च्वन, अथे हे मनूया काय् नं पृथ्वीया दुने स्वन्हु स्वचा तक च्वनी।✡
41 “निनवेय् च्वंपिन्सं नं न्याय याइबलय् आःयापिं मनूतय्त सजाँय बी हे माः धकाः नवाइ, छाय्धाःसा इमिसं ला योनां जक
न्यंकूबलय् हे पश्चाताप यात। स्व, थन ला योना स्वयाः नं तःधंम्ह छम्ह दु।
42 न्याय याइबलय् दच्छिनय् च्वंम्ह रानीं नं आःयापिं मनूतय्त सजाँय बीमाः धकाः नवाइ, छाय्धाःसा व तापाकंनिसें
सोलोमनयागु ज्ञानयागु खँ न्यनेत वल। स्व, थन ला सोलोमन स्वयाः नं तःधंम्ह छम्ह दु।”✡

पूमवंक याःगु ज्या झन ग्यानापु
लूक ११:२४-२६

43 “मनूयागु म्हं पिहां वनाः भूतआत्मां बाय् च्वनेत मरुभूमिइ माः जुइ। अय्नं वं बाय् लुइके फइ मखु।
44 अले वं धाइ ‘जि न्हापा च्वनाच्वनागु छेँ हे लिहां वने।’ अले वं लिहां वइबलय् न्हापायागु छेँ यचुकाः झःझः धाय्कातःगु
व खालिगु लुइकी।
45 अले वं वनाः थः स्वयाः मभिंपिं न्हय्म्ह भूततय्त सःता हइ। इपिं वयाः अन बाय् च्वनी। अले व मनू न्हापा स्वयाः गति
मलाना वनी। आःयापिं मभिंपिं मनूतय्गु गति नं थथे हे जुइ।”

येशूया मां व किजापिं
मर्क ३:३१-३५; लूक ८:१९-२१

46 येशूं थथे धयाच्वनादीबलय् हे वय्कःया मां व किजापिं वय्कः नाप खँ ल्हायेत पिने प्यू वयाच्वन।
47 छम्हय्सिनं वनाः वय्कःयात धाल – “छिकपिनि मां व किजापिं छिनाप खँ ल्हायेत पिने प्यू वयाच्वंगु दु।”
48 अले वय्कलं वयात धयादिल – “जिमि मां सु खः? जिमि किजापिं सु खः?”
49 अले चेलातय्त पतिचां क्यनाः धयादिल – “मां धाःसां किजापिं धाःसां थुपिं हे खः।
50 छाय्धाःसा सुनां स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःनं धाःथें याना जुइ व हे जिमि किजा, जिमि केहेँ व जिमि मां खः।”

13

पुसा ह्वलिम्हय्सिगु उखान
मर्क ४:१-९; लूक ८:४-८

✡ **12:32** १२:३२ लूक १२:१० ✡ **12:33** १२:३३ मत्ती ७:२० ✡ **12:34** १२:३४ मत्ती ३:७; २३:३३; १५:१८; लूक ३:७ ✡ **12:38** १२:३८ मत्ती १६:१; मर्क ८:११ ✡ **12:39** १२:३९ मत्ती १६:४; मर्क ८:१२ ✡ **12:40** १२:४० योना ३:५ ✡ **12:42** १२:४२ १ राज १०:१-१०; २ इति ९:१-१२

1 उखुन्हु हे येशू छेँनं पिहां झायाः समुद्र सिथय् वनाः फ्यतुनादिल।
2 वय्कःया जवंखवं यक्व हे मनूत मुंवःगुलि वय्कः नांचाय् च्वनादिल। मनूत जक समुद्रया सिथय् दनाच्वन।✡
3 वय्कलं इमित उखान कनाः यक्व हे खँ स्यनादिल।
"छम्ह मनू बुँइ पुसा ह्वः वन।
4 वं पुसा ह्वःबलय् गुलिं गुलिं पुसा लँय् नं लात, अले झंगःतय्सं वयाः नयाबिल।
5 अले गुलिं पुसा ल्वहंलिं दुथाय् लात। भचा भचा जक चा दुगुलिं अन लाःगु पुसा याकनं बुयावल।
6 निभाः त्वःबलय् अन बुयावःगु मा सुकूचिना वन, अले बल्लाक हा काये मफुगुलि गना वन।
7 अले हानं गुलि पुसा कंमा दुथाय् लात। कंमा तःमा जुया वःबलय् अन लाःगु पुसा थाहां वये मफुत।
8 गुलिं पुसा भिंगु चा दुथाय् लात, अले यक्व अन्न सल। गनं सछि, गनं खुइदुगं, गनं स्विदुगं अन्न सल।
9 सुयाके न्हायपं दु वं न्यनाः का।"

छाय् उखान छ्यले माल?
मर्क ४:१०-१२; लूक ८:९-१०

10 अले चेलातय्सं वयाः वय्कःयाके न्यन – "छिं इपिं लिसे छाय् उखान छुनाः खँ ल्हानादियागु?"
11 वय्कलं धयादिल – "स्वर्गयागु राज्ययागु गुप्ति खँ छिमित जक सीके ब्यूगु दु। इमित सीके मब्यू।
12 दुम्हय्सित अज्जं तनाबी, अले वयाके झन यक्व दइ। मदुम्हय्सिके दुगु नं लाका काइ।✡
13 अय्जूगुलिं जिं इपिं लिसे उखान छुनाः खँ ल्हानागु खः –

" 'स्वयाः नं इमिसं खनी मखु,
न्यंसां इमिसं ताइ मखु,
अले थुइ नं मखु।'

14 "थुकथं यशैया अगमवक्तां धयावंगु खँ थुमिके पूवन –

" 'छिमिसं न्यनेत ला न्यनी,
अय्नं गुब्सं थुइके फइ मखु।
छिमिसं स्वयेत ला स्वइ,
अय्नं गुब्सं खंके फइ मखु।
15 छाय्धाःसा छिमिगु नुगः क्वय् धुंकल,
न्हायपं ख्वातुइ धुंकल,
अले छिमिसं मिखा तिस्सी धुंकल।
मखुसा ला छिमिगु न्हाय्पनं ताये माःगु खः,
मिखां खने माःगु खः,
नुगलं ध्वाथुइका काये माःगु खः।
छिपिं पापं लिचिलाः जिथाय् लिफः स्वया वये माःगु खः,
अले जिं छिमित लाय्कीगु खः।'✡

16 "छिपिं धाःसा धन्यपिं खः, छाय्धाःसा छिमिगु मिखां खं, न्हाय्पनं ता।
17 जिं छिमित धात्थें धाये – तःम्ह हे अगमवक्तातय्सं व धर्मी मनूतय्सं छिमिसं खंगु खँ तसकं स्वये मास्तिवय्कूगु खः, अय्नं इमिसं स्वये मखन। अथे हे छिमिसं न्यंगु खँ इमिसं तसकं न्यने मास्तिवय्कूगु खः, अय्नं इमिसं न्यने मखन।✡

उखानयागु अर्थ
मर्क ४:१३-२०; लूक ८:११-१५

18 "पुसा ह्वलिम्हय्सिगु उखानयागु अर्थ न्यँ।
19 गुलिखय् मनूतय्सं परमेश्वरयागु राज्ययागु खँ न्यनाः नं थुइके फइ मखु। थुपिं लँय् लाःगु पुसा थें खः। इमिगु नुगलय् ह्वलातःगु परमेश्वरयागु वचन शैतानं वयाः लिकया यंकी।

✡ **13:2** १३:२ लूक ५:१-३ ✡ **13:12** १३:१२ मत्ती २५:२९; मर्क ४:२५; लूक ८:१८; १९:२६ ✡ **13:15** १३:१४-१५ यशै ६:९-१० ✡ **13:17** १३:१६-१७ लूक १०:२३-२४

20 ल्वहंलि दुथाय् लाःगु पुसा परमेश्वरयागु वचन न्यनेवं लय्लय्तायाः विश्वास याना काइपिं खः।
21 परमेश्वरयागु वचनं थुमिगु नुगलय् दुने थ्यंक हा काये फइ मखु। अले ताःई तक च्वने फइ मखु। दुःखकष्ट वयेवं थुमिसं विश्वास यायेगु त्वःताछ्वइ।
22 परमेश्वरयागु वचन न्यनाः नं धन सम्पत्तियागु माया कयाजुइपिं व संसारयागु खँय् च्यूताः तया जुइपिं मनूत कंमा दुथाय् लाःगु पुसा थें खः। थुमिसं परमेश्वरयागु वचनयात गुम्से यानाबी। अले थुकिं अन्न सय्की मखु।
23 परमेश्वरयागु वचन न्यनाः थुइका काइपिं मनूत भिंगु चाय् लाःगु पुसा थें खः। थुमिसं यक्व अन्न सय्की। गुलिसिनं सछि, गुलिसिनं खुइदुगं, गुलिसिनं स्विदुगं अन्न सय्की।"

नामायागु उखान

24 येशूं मेगु उखान छुनाः इमित धयादिल – "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छम्ह मनुखं थःगु बुँइ भिंगु पुसा ह्वल।
25 छन्हु चान्हय् फुक्कं घनाच्वंबलय् शत्रु वयाः छ्व ह्वलातःगु बुँइ नामायागु पुसा ह्वला थकल।
26 अले मा थाहां वयाः अन्न सःबलय् नामा नं खनेदयावल।
27 "अले च्यःतय्सं वयाः बुँथुवाःयात धाल – 'मालिक, छिं बुँइ भिंगु पुसा जक ह्वला दियागु मखु ला? नामा गनं बुयावल?'
28 "बुँ थुवालं धाल – 'सुं शत्रुं थथे यानाथकल जुइ।' इमिसं हानं धाल – 'जिमिसं वनाः नामा पुया छ्वये ला?'
29 "अले वं धाल – 'आः थथें पुइ म्वाःनि। मखुसा छिमिसं नामा नाप छ्व नं पुया छ्वइ।
30 छ्व लये मत्यःतले निमां थकाय् नि ब्यु। लय्बलय् जिं ज्यामितयत् न्हापां नामा निं पुयाः छ्वय्केत मुंकि, अले छ्व जक जिगु धुकुतिइ मुंके हजि धकाः धाये।' "

दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसा व सोडायागु उखान

मर्क ४:३०-३२; लूक १३:१८-२१

31 अले हानं येशूं मेगु उखान छुनादिल। "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छम्ह मनुखं तुग्वःया पुसा थःगु बुँइ ह्वल।
32 दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसा जूसां थाहां वये धुंकाः थ्व अन दुगु मेमेगु स्वयाः तःमा जुयाः सिमा जुल। अले झंगःतय्सं वयाः थुकियागु कचामचाय् थःगु स्वँ दय्की।"
33 वय्कलं इमित हानं मेगु उखान छुनादिल – "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छम्ह मिसां सोडा कयाः स्वफा छ्वचुंलय् ल्वाकछ्यानाः फुक्क थासय् मन्यंतले न्हायाच्वन। अले छ्वचुं फुक्कं फ्वंगाना वल।"
34 वय्कलं मनूतय्त न्ह्यागु खं थथे उखान छुनाः कनादिल। उखान मछुइकं वय्कलं छुं नं स्यनामदी।
35 थुकथं अगमवक्तां थथे धकाः धयाथकूगु खँ पूवन –

"जिं मनूतय्त उखान छुनाः
जक खँ कने।
संसारयागु सृष्टि जूसांनिसें
सुचुकातःगु खँ उला बी।"✡

नामायागु उखानयागु अर्थ

36 अले येशू मनूतय्त त्वःताः छेँय् दुहां झाल। चेलातय्सं वयाः वय्कःयात थथे धाल – "बुँइ ह्वःगु नामायागु उखानयागु अर्थ कनादिसँ।"
37 वय्कलं इमित धयादिल – "भिंगु पुसा ह्वःम्ह मनूया काय् खः।
38 बुँ थ्व संसार खः। भिंगु पुसा परमेश्वरया राज्ययापिं मनूत खः। अले नामायागु पुसा शैतानया मनूत खः।
39 नामायागु पुसा ह्वः वःम्ह शत्रु शैतान खः। छ्व लयेगु ई परमेश्वरं न्याय याइगु ई खः। छ्व लइपिं ज्यामित स्वर्गदूतत खः।
40 "गथे नामायात मुंकाः छ्वय्की न्याय याइबलय् नं अथे हे याइ।
41 अबलय् मनूया काय्नं थः दूततय्त छ्वयाहइ। अले इमिसं वय्कःयागु राज्यय् च्वंपिं पाप याःपिं व याकूपिं फुक्कसितं मुंकी।
42 अले इमित मि गालय् कुर्की। अन इपिं ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्याच्वनी।
43 परमेश्वरं यःथें यानाजुइपिं जक थः परमेश्वर बाःया राज्यय् सूर्य थें थिनाच्वनी। सुयाके न्हाय्पं दु वं न्यनाः का।"

थुनातःगु धन व मोतीयागु उखान

44 "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छम्ह मनुखं बुँइ थुनातःगु धन लुइकल। वं उकियात हाकनं त्वपुल। अले व तसकं लय्तायाः वनाः थःगु फुक्क सर्बय मियाः व बुँ न्यात।"

✡ **13:35** १३:३५ भज ७८:२

45 “हाकनं स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – न्ह्याबलें भिंगु मोती जक माला जुइम्ह छम्ह बन्जाः दु।
46 वं तसकं मू वंगु मोती लुइवं थःके दुगु फुक्क सर्बय मियाः व मोती न्यात।”

जाःयागु उखान

47 “स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – न्या लाइपिं मनूतय्सं समुद्रय् न्या लायेत जाः ह्मात। अले थुकी थीथी कथंयापिं न्या लात।
48 जाः जायेवं इमिसं जाःयात समुद्र सिथय् साला काल। अले फ्यतुनाः इमिसं भिंपिं न्या जुक्व थःपिनिगु थलय् तल। अले मभिंपिं न्या जुक्व वांछवल।
49 परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् नं थथे हे जुइ। स्वर्गदूततय्सं वयाः मभिंपिं मनूतय्त भिंपिं मनूतपाखें छुतय् याइ।
50 अले मभिंपिं मनूतय्त मि गालय् कुर्की। इपिं अन ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्ययाच्वनी।”
51 वय्कलं न्यनादिल – “थ्व खँ छिमिसं थुल ला?”
अले इमिसं “थुल” धकाः धाल।
52 वय्कलं हानं धयादिल – “व्यवस्था स्यनीपिं व थुइकीपिं शास्त्रीत स्वर्गयागु राज्यय् चेला जूवल धाःसा इपिं छेँ थुवाः थें जुइ। छेँ थुवालं थःगु धुकुतिं न्हगु व पुलांगु न्ह्यागुं लिकाये फइ।”

नासरतय् येशूयात मययकूगु

मर्क ६:१-६; लूक ४:१६-३०

53 थथे उखान कनादी धुंकाः येशू अनं झाल।
54 वय्कः थःगु हे शहरय् झाल। अन च्वंगु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः वय्कलं मनूतय्त स्यनेकने यानादिल। वय्कःयागु खँ न्यनाः मनूतय्सं छक्क जुयाः थथे धाल – “थ्वयाके थज्याःगु बुद्धि व अजू चायापुगु ज्या यायेगु शक्ति गनं वल?
55 थ्व सिँकःमिया काय् मखु ला? मरियम थ्वया मां मखु ला? याकूब, योसेफ, सिमोन व यहूदापिं थ्वया किजापिं मखु ला?
56 थ्वया केहेँपिं ला थन हे दु नि? थ्वं थ्व फुक्कं गनं सय्काः वल?”
57 थुकथं इमिसं वय्कःयात विश्वास मयात।
अले वय्कलं धयादिल – “अगमवक्तायात थःगु हे शहरय् व थःगु हे छेँय् मानय् याइ मखु, बरु मेथाय् न्ह्याथासं मानय् याइ।”[✡]
58 इमिसं विश्वास मयाःगुलिं वय्कलं अन यक्व अजू चायापुगु चिं क्यना मदी।

14

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायात स्याःगु

मर्क ६:१४-२९; लूक ९:७-९

1 थुबलय् हे गालीलया जुजु हेरोदं येशूयागु खँ न्यनाः
2 थः भारदारतय्त धाल – “थ्व मन् ला बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना हे जुइमाः। व सिनाः हानं म्वानावःगु जुइमाः, उकिं ला वं ततःधंगु अजू चायापुगु ज्या याये फत।”
3 न्हापा हेरोदं थःकिजा फिलिपया कलाः हेरोदियासं यानाः बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायात ज्वनाः इ्यालखानाय् कुंगु खः।[✡]
4 छाय्धाःसा यूहन्नां वयात “थः किजाभौयात कलाः तये मत्यः” धकाः धाःगु खः।[✡]
5 वं यूहन्नायात स्यायेगु नं मतिइ तःगु खः। अय्नं मनूत खनाः ग्यानाः वं अथे याये मफुत, छाय्धाःसा इमिसं यूहन्नायात अगमवक्ता धकाः मानय् यानातःगु खः।
6 हेरोदयागु बुर्दिया लसताय् हेरोदियासया म्ह्याय्नं सकसिया न्ह्याःने तसकं बांलाक प्याखं ल्हुयाक्यंगुलिं हेरोद तसकं लय्ताल।
7 अले वं न्ह्यागु फ्वंसां बी धकाः पाफल।
8 व मचां थः मांम्हय्सिनं स्यनातःथें धाल – “जितः आः हे बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु छ्यं भुइ तयाः बियादिसँ।”
9 थ्व न्यनाः वं तसकं नुगः मछिंकल, अय्नं न्ह्यागु फ्वंसां बी धकाः फुक्कसिगु न्ह्याःने पाफये धुंकूगुलिं यूहन्नायागु छ्यं ध्यनाः हजि धकाः उजं बिल।
10 अले वं सिपाइँत छ्वयाः इ्यालखानाय् यूहन्नायागु छ्यं धेंके बिल।
11 अले छ्यं भुइ तयाः व मचायात बी हल। मचां व थः मांयात बी यंकल।
12 अले यूहन्नाया चेलातय्सं वयाः वयागु सीम्ह यंकाः थुनाबिल। अले इमिसं वनाः थ्व खँ येशूयात न्यंकल।

✡ **13:57** १३:५७ यूह ४:४४ ✡ **14:3** १४:३ लूक ३:१९-२० ✡ **14:4** १४:४ लेवी १८:१६; २०:२१

न्याद्रः मनूतय्त नकादीगु

मर्क ६:३०-४४; लूक ९:१०-१७; यूह ६:१-१५

13 थ्व न्यनाः येशू नांचाय् च्वनाः सुं मदुगु थासय् झाल। वय्कः झाल धयागु खँ न्यनाः मनूत शहरंनिसें वय्कःया ल्यूल्यू न्यासि वन।
14 नांचां क्वहां झाःबलय् ग्वाः ग्वाः मनूतय्त खनाः वय्कःयात तसकं माया वन, अले उसाँय् मदुपिन्त लाय्कादिल।
15 खिउँ खिउँ धाःबलय् चेलातय्सं वयाः वय्कःयात धाल – "खिउँया वये धुंकल, थन छुं हे मदु। थुमित गामय् छ्वयादिसँ। अले अन न्यानाः नइ।"
16 वय्कलं इमित धयादिल – "इमित छ्वये म्वाः, इमित छिमिसं हे नकि।"
17 इमिसं धाल – "जिमिके ला न्यापा मरि व निम्ह न्या जक दु।"
18 वय्कलं धयादिल – "छिमिके दुगु मरि व न्या जिथाय् हिं।"
19 वय्कलं फुक्कसित ख्यलय् फ्यतुकादिल। न्यापा मरि व निम्ह न्या कयाः स्वर्गय् थस्वयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियादिल। अले मरि कुचा थलाः वय्कलं चेलातय्त बियादिल। इमिसं मनूतय्त इनाबिल।
20 अले इमिसं यतले नल। इनाः ल्यं दुगु झिनिगः दाला जाय्क दु।
21 मस्त व मिसात ल्याः मतसे अन मिजंत जक हे न्याद्रः ति दु।

येशू लखय् न्यासि झाःगु

मर्क ६:४५-५२; यूह ६:१६-२१

22 येशूं चेलातय्त थः स्वयाः न्हापा हे नांचाय् च्वनाः समुद्र पारि वनेगु उजं बियादिल। अनं लिपा मनूतय्त छेँय् छ्वयादिल।
23 मनूतय्त छेँय् छ्वयादी धुंकाः वय्कः याकःचा पहाडय् प्रार्थना यायेत थाहां झाल। बहनी तकं वय्कः याकःचा हे च्वनादिल।
24 थुबलय् तक नांचा समुद्र सिथं यक्व हे तापाक्क थ्यने धुंकल। फय् अःखतं वयाच्वंगुलि लःद्रम्बलं यानाः नांचा फातापुली थें च्वनाच्वन।
25 सुथ न्हापां हे वय्कः समुद्रय् न्यासि झायाः इमिथाय् थ्यंकः झाल।
26 वय्कःयात थथे समुद्रय् न्यासि झायाच्वंगु खनाः चेलात ग्यानाः "भूत भूत" धकाः चिल्लाय् दनाः हाल।
27 वय्कलं इमित धयादिल – "साहस या, जि हे खः, ग्याये मते।"
28 अले पत्रुसं वय्कःयात धाल – "प्रभु, धात्थें छि हे खः धयागु जूसा जितः नं समुद्रय् न्यासि वयेगु उजं बियादिसँ।"
29 वय्कलं वयात "वा" धकाः धयादिल। पत्रुस नांचां कुहां वनाः वय्कःयाथाय् वनेत लखं लखं न्यासि वन।
30 फय् वःगु खनाः व ग्यात, दुनी थें च्वंबलय् व चिल्लाय् दनाः हाल – "प्रभु, जितः बचय् यानादिसँ।"
31 अले वय्कलं वयात ज्वनाः धयादिल – "ग्व, छंगु विश्वास, छाय् संका यानागु?"
32 वय्कःपिं निम्हं नांचाय् च्वने धुंकाः फय् नं दित।
33 नांचाय् च्वंपिं चेलातय्सं वय्कःया तुतिइ भ्वपुलाः धाल – "छि धात्थें परमेश्वरया काय् खः।"
34 पारिइ थ्यंकाः इमिसं गनेसरेत धाःगु थासय् नांचा दिकल।
35 अन च्वंपिं मनूतय्सं वय्कःयात म्हसीकाः जवंखवं च्वंगु गामय् थ्व खँ धाय्के छ्वत। अले मनूतय्सं वय्कःयाथाय् उसाँय् मदुपिन्त हल।
36 इमिसं वय्कःयागु लंयागु च्वः जक थीत बिन्ति यात। थुकथं लं थ्यूपिं फुक्कं लाया वन।

15

थितिकुतियागु खँ

मर्क ७:१-१३

1 छन्हु यरूशलेमं सुं फरिसी व शास्त्रीतय्सं वयाः येशूयात न्ह्यसः यात –
2 "छिकपिनि चेलातय्सं तापाःबाज्यापिनिगु थितिकुति छाय् मानय् मयाःगु? हानं ल्हाः मस्युसे नं नइगु?"
3 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "छिमिसं जक छाय् परमेश्वरयागु खँ मन्यंसे थःगु हे थितिकुति मानय् याना जुया?
4 परमेश्वरं धयादीगु दु – 'थः मां बौयात हनाबना ति। मां बौयात म्हुतु वाइपिन्त स्यानाछ्व।'✡
5 छिमिसं धाःसा थथे धयाजुल – 'सुनां थः मां बौयात बीमाःगु खँ परमेश्वरयात छाये धुन धकाः धाइ,
6 वं थः मां बौयात हनाबना तये म्वाः।' थुकथं छिमिसं थःपिनिगु थितिकुतिं यानाः परमेश्वरयागु वचनयात ज्यालगय् मजूगु यानाब्यूगु दु।

✡ **15:4** १५:४ प्रस २०:१२; २१:१७; व्य ५:१६; लेवी २०:९

7 अय् निपाः ख्वाःपाः दुपिं, यशैयां छिमिगु खँय् थुकथं पाय्छि जुइक हे धया थकल –

8 “ ‘थुमिसं म्हुतुं ला
जितः तसकं हनाबना तइ।
नुगलं धाःसा
थुपिं तसकं तापाना च्वनी।✡
9 थुमिसं थःपिन्सं दय्कूगु थितिकुतियात
परमेश्वरयागु आज्ञा खः धकाः
मनूतय्त स्यना जुइ।
उकिं थुमिसं जिगु सेवा याःसां
छप्ति ज्यालगय् मजू।’ ”

मनूतय्त अशुद्ध याइगु खँ

मर्क ७:१४-२३

10 येशूं मनूतय्त सःताः धयादिल – “न्यँ अले थुइकि।
11 म्हुतुं दुहां वनीगुलि मनूतय्त अशुद्ध याइ मखु, बरु म्हुतुं पिहां वइगुलि इमित अशुद्ध याइ।”
12 अले चेलातय्सं वयाः वय्कःयात धाल – “थ्व खँ न्यनाः फरिसीत छिनाप तंम्वय्कल धकाः छिं सिल ला?”
13 वय्कलं धयादिल – “स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःनं पिना मदीगु फुक्क मायात लिनाछ्वयादी।
14 इमित त्वःताछ्व। इपिं कांपिं लँजवाः खः। कांम्ह मनुखं कांम्ह मनूयात ल्हाः ज्वनाः यंकूसा इपिं निम्हं गालय् लाइ।”✡
15 अले पत्रुसं धाल – “जिमित थ्व खँ थुइका बियादिसँ।”
16 वय्कलं धयादिल – “छिमिसं आः तकं थुइके मफुनि ला?
17 छिमिसं नं थुइके मफु ला? मनूतय्सं म्हुतुं नःगु प्वाथय् वनी, अले हानं पिहां तुं वइ।
18 मनूतय्गु म्हुतुं पिहां वःगु खँ धाःसा इमिगु नुगलंनिसें हे पिहां वइ। अले थुकिं यानाः हे इपिं अशुद्ध जुइ।
19 छायधाःसा मनूतय्गु नुगलं हे थज्याःगु मभिंगु बिचाः पिहां वइ – स्यायेगु, व्यभिचार यायेगु, खुइगु, मखुगु साक्षी बीगु, मेपिन्त मभिंकाः खँ ल्हायेगु।
20 मनूतय्त अशुद्ध याइगु थुकिं हे खः। ल्हाः मस्युसे नयेवं मनूत अशुद्ध जुइ मखु।”

छम्ह यहूदीमखुम्ह मिसायागु विश्वास

मर्क ७:२४-३०

21 येशू अनं टुरोस व सीदोनया थाय् थासय् झाल।
22 अन छम्ह कनानी मिसां वयाः वय्कःयात थथे धाल – “प्रभु, दाऊदया काय्, जितः दया यानादिसँ। जिमि म्ह्याय्यात भूत दुबिनाः तसकं सास्ती जुयाच्वन।”
23 अय्नं वय्कलं व मिसायात छसः हे नवाना मदी। अले चेलातय्सं वय्कःयात बिन्ति यात – “थ्व मिसा ल्यूल्यू वयाः हालाच्वन, वयात ‘हुँ’ धकाः धयादिसँ।”
24 वय्कलं धयादिल – “जितः ला झी इस्राएलयापिं तंपिं फैचात मालेत जक छ्वयाहयादीगु खः।”
25 थ्व न्यनाः व मिसा वय्कःयागु तुतिइ भ्वपुल। अले धाल – “प्रभु, जितः ग्वाहालि यानादिसँ।”
26 वय्कलं धयादिल – “न्हापां मस्तय्त निं गाक्क नके ब्यु, छायधाःसा मस्तय्सं नयाच्वंगु लाकाः खिचायात वान्छ्वया बी मज्यू।”
27 वं धाल – “खः प्रभु, अथेसां खिचां नं ला थः मालिकं नःबलय् वाःगु नयेखनी नि।”
28 अले वय्कलं वयात धयादिल – “केहेँ मय्जु, छिगु विश्वास तसकं तःधं, छिं मनं तुं थें जुइमा।” उबलय् हे वया म्ह्याय् लन।

येशूं तःम्हय्सित लाय्कादीगु

मर्क ७:३१-३७

29 येशू अनं गालील समुद्र सिथं सिथं झायाः पहाडय् च्वय् झायाः च्वनादिल।
30 अले मनूतय्सं वय्कःयाथाय् लंग्रा, कां, लाता, ल्हाःतुति संके मफुपिं व अथे हे मेमेगु ल्वचं कःपिन्त हल। वय्कलं इमित लाय्कादिल।

✡ **15:8** १५:८ यशै २९:१३ ✡ **15:14** १५:१४ लूक ६:३९

31 थथे लातातय्सं नवाःगु, ल्हाःतुति मसंपिं लाःगु, लंग्गात न्यासि वंगु, कांतय्सं मिखां खंगु खनाः मनूत छक्क जुल। अले इमिसं इस्राएल्लीतय् परमेश्वरयात तःधंकल।

येशूं प्यद्वः मनूतय्त नकादीगु

मर्क ८:१-१०

32 येशूं थः चेलातय्त सःताः धयादिल – "थ्व मनूत खनाः जितः तसकं माया वन। थुपिं जि नाप च्वनाच्वंगु स्वन्हु दये धुंकल। नयेगु नं छुं हे मदु। जिं इमित मनकुसे लिछवय् मास्ति मवः, छायधाःसा भाःपी मफयाः थुपिं लँय् हे मूर्छा जुइ।"

33 चेलातय्सं धाल – "थुलिमछिसित नकेत झीसं थज्याःगु सुं मदुगु थासय् गन कयाः हयेगु?"

34 अले वय्कलं न्यनादिल – "छिमिके ग्वःपाः मरि दु?"

इमिसं धाल – "न्हय्पाः मरि व चिचिधिपिं न्या भचा दु।"

35 अले वय्कलं फुक्कसितं बँय् फ्यतुकादिल।

36 अनंलि वय्कलं न्हय्पा मरि व न्या ल्हातय् कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियादिल। अले मरि कुचा थलाः चेलातय्त बियादिल। इमिसं मनूतय्त इनाबिल।

37 अले इमिसं यतले नल। इनाः ल्यं दुगु न्हय्ग दाला मुंकल।

38 मस्त व मिसात ल्याः मतसे अन नःपिं मिजंत जक प्यद्वः ति दु।

39 अले अन दुपिं ग्वाः ग्वाः मनूतय्त बिदा बियाः वय्कः नांचाय् च्वनाः मगादानया इलाकाय् झाल।

16

अजू चायापुगु चिं क्यनेगु इनाप

मर्क ८:११-१३; लूक १२:५४-५६

1 छन्हु सुं फरिसीत व शास्त्रीत येशूयात जाँचय् यायेत वल। अले इमिसं वय्कःयात परमेश्वरं छ्वयाहयादीगु खःसा छगू अजू चायापुगु चिं यानाः क्यनादिसँ धकाः धाल।✡

2 वय्कलं लिसः बियादिल – "निभाः बीबलय् आकाश ह्याउँसे च्वन कि छिमिसं 'कन्हय् दिं बांलाइ' धकाः धाइ।

3 अथे हे सुथय् आकाश खिउँसे च्वन कि छिमिसं 'ग्वःफय् वइ' धकाः धाइ। छिमिसं आकाशयात स्वयाः थौंयागु दिं गथे जुइ धकाः धायेफु धाःसा थ्व ईयागु चिं जक थुइका कायेमफु ला?

4 थौंकन्हय्यापिं मनूत गुलि जक मभिना वःगु, अले परमेश्वरयात विश्वास यायेगु त्वःता हःगु। थज्याःपिन्सं अजू चायापुगु चिं स्वयेत धयाच्वन। अहं, छिमित अगमवक्ता योनां क्यना वंगु चिं सिबय् मेगु छुं हे चिं क्यनी मखु।" अले वय्कः अनं झाल।✡

फरिसी व सदुकीतय्गु सोडा

मर्क ८:१४-२१

5 समुद्र पारिइ थ्यंकाः चेलातय्सं मरि हये ल्वःमंकल।

6 येशूं इमित धयादिल – "बांलाक होश या, फरिसीत व सदुकीतय्गु सोडापाखें बचय् जुयाच्वँ।"✡

7 अले इमिसं थःथवय् थथे खँ ल्हात – "झीसं मरि हये ल्वःमंगुलिं वय्कलं थथे धयादीगु जुइ।"

8 थ्व सियाः वय्कलं इमित धयादिल – "छिपिं छाय् मरि हये ल्वःमन धकाः हालाच्वनागु? छिमिगु विश्वास गन वन?

9 छिमिसं अज्ज नं मथूनि ला? न्याद्वः मनूतय्त न्यापा मरि इनाः नकागु ल्वःमन ला? अले छिमिसं कुचाकाचा जक ग्वःगः दालाय् मुंका?✡

10 अले प्यद्वः मनूतय्त न्हय्पाः मरि इनाः नकागु नं ल्वःमन ला? उबलय् छिमिसं ग्वःगः दालाय् मुंका?✡

11 जिं मरियागु खँ धयाच्वनागु मखु, बरु फरिसी व सदुकीतय्गु सोडापाखें बचय् जुयाच्वँ धकाः धयागु खः। छिमिसं गथे मथूगु?"

12 अले तिनि इमिसं वय्कलं सोडापाखें बचय् जुयाच्वँ धयादीगु मखु, बरु फरिसीत व सदुकीतय्सं स्यनेकने याइगु खं बचय् जुयाच्वँ धयादीगु खः धकाः थुइकल।

पत्रुसं येशूयात म्हसीकूगु

मर्क ८:२७-३०; लूक ९:१८-२१

13 येशूं कैसरिया फिलिप्पी शहरया लिक्क थ्यंबलय् चेलातय्त थथे धकाः न्यनादिल – "मनूया कायय्यात मनूतय्सं सु धकाः धयाजुल?"

✡ **16:1** १६:१ मत्ती १२:३८; लूक ११:१६ ✡ **16:4** १६:४ मत्ती १२:३९; लूक ११:२९ ✡ **16:6** १६:६ लूक १२:१ ✡ **16:9** १६:९ मत्ती १४:१७-२१ ✡ **16:10** १६:१० मत्ती १५:३४-३८

14 इमिसं लिसः बिल – “गुलिसिनं बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना, गुलिसिनं एलिया, गुलिसिनं ला यर्मिया, अले गुलिसिनं मेम्ह हे अगमवक्ता जुइ धकाः धाइगु।”✡
15 अले वय्कलं इमिके न्यनादिल – “छिमिसं जितः सु धकाः धयाच्वना लय्?”
16 सिमोन पत्रुसं लिसः बिल – “छि म्वाःम्ह परमेश्वरया काय्, मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः।”✡
17 वय्कलं वयात धयादिल – “योनाया काय् सिमोन, छ धन्य खः, छाय्धाःसा छं थ्व खँ मनूतय्पाखें सय्काः धाःगु मखु, बरु स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःनं हे छन्त थ्व खँ धाय्कादीगु खः।
18 अथे जूगुलि जिं छन्त धाये, छ धात्थें हे पत्रुस ल्वहं खः। जिं थ्व हे ल्वहँतय् थःगु मण्डली* दय्के। अले शैतानं तकं थ्व मण्डलीयात बुके फइ मखु।
19 जिं छन्त स्वर्गया राज्ययागु ताःचा बी। छं पृथ्वीइ पना तःगुयात स्वर्गय् नं पना तइ, अले छं पृथ्वीइ त्वःता तःगुयात स्वर्गय् नं त्वःता तइ।”✡
20 थुलि धयादी धुंकाः वय्कलं चेलातय्त वय्कः हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु खँ सुयातं कने मते धकाः उजं बियादिल।

येशूं थः सीगु खँ कनादीगु

मर्क ८:३१-३३; लूक ९:२२

21 उबलय् निसें येशूं चेलातय्त ध्वाथुइक धयादीगु यानादिल – “यरूशलेमय् वनाः जिं थकालिपिं, तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्गु ल्हातं दुःखकष्ट फये मानि। लिपा इमिसं जितः स्यानाछवइ। अले स्वन्हु लिपा जि हानं म्वाना वये।”
22 थ्व न्यनाः पत्रुसं वय्कःयात छखे यंकाः ब्वःबियाः थथे धाल – “परमेश्वरं थथे याकादी मखु, प्रभु, थथे ला छितः गुबलें हे जुइ मखु।”
23 वय्कलं लिफः स्वयाः पत्रुसयात धयादिल – “शैतान, छ जिथाय् च्वने मते। छं ला जिगु ज्या हे पनेत स्वयाच्वन। छं ला परमेश्वरयागु मखु, बरु मनूतय्गु खँय् जक ध्यान बियाच्वन।”

गथे यानाः येशूया चेला जुइगु

मर्क ८:३४-३८; लूक ९:२३-२७

24 अले वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “जि नाप वयेगु जूसा छिपिं सुनानं थःगु खँय् छुं हे च्यूताः तये मते। अले थःगु क्रूस थःम्हं हे क्वबिया सीत तकं लिमच्युसे जिगु ल्यूल्यू वा।✡
25 थःगु प्राण बचय् यायेत जक स्वइम्ह मनू नाश जुयावनी। सुनां जिगु निंतिं थःगु प्राण पाइ व बचय् जुइ।✡
26 सारा संसार हे ल्हातय् दयाः नं व मनू सिनावन धाःसा वयात छु दइ? वं हानं थःगु प्राण छुकिं लिफ्याना काइ?
27 आः याकनं हे परमेश्वरं मनूया काय्यात झःझः धाय्क स्वर्गदूतत नाप छवयाहयादी। अले वय्कलं छम्ह छम्ह मनूयात इमिगु ज्या स्वयाः सिरपाः बियादी।✡
28 जिं छिमित खःगु खँ धाये – थन दनाच्वंपिं मध्ये गुलिखय् मनूत मनूया काय् जुजु जुयाः थःगु राज्यय् वःगु मखंतले ला सी तकं मखुनि।”

17

येशूयागु रूप ह्यूगु

मर्क ९:२-१३; लूक ९:२८-३६

1 खुन्हु लिपा येशूं पत्रुस, याकूब व याकूबया किजा यूहन्नायात ब्वनाः तज्जाःगु पर्वतय् झाल।
2 इमिसं स्वस्वं हे वय्कःयागु रूप हिला वन। वय्कःयागु ख्वाः निभाः थें थिनावल, अले वसः नं जः थें त्वइसे च्वना वल।
3 इमिसं मोशा व एलिया वयाः वय्कः नाप खँ ल्हानाच्वंगु खन।
4 अले पत्रुसं वय्कःयात धाल – “प्रभु, झीपिं थन हे च्वने दत धाःसा गुलि बांलाइ। छिं धयादीसा जिं छिगु निंतिं, मोशायागु निंतिं व एलियायागु निंतिं स्वंगू बल्चा दय्काबी।”
5 पत्रुसं थथे धयाच्वंबलय् तसकं थीगु सुपाँय् वयाः इमित त्वपुल। अले सुपाँय् दुनें थथे धयाहःगु सः ताये दत – “थ्व जि यःम्ह काय् खः। थ्व लिसे जि तसकं लय्तायागु दु। थ्वं धाःगु खँ न्यँ।”✡✡
6 थ्व सः न्यनाः चेलात तसकं ग्यानाः बँय् भ्वसू वन।
7 अले वय्कलं वयाः इमित थियाः धयादिल – “दँ, ग्याये मते।”

✡ **16:14** १६:१४ मत्ती १४:१-२; मर्क ६:१४-१५; लूक ९:७-८ ✡ **16:16** १६:१६ यूह ६:६८-६९ * **16:18** १६:१८ मण्डली थुकियात ग्रीक भाषां एकलेसिया धाइ ✡ **16:19** १६:१९ मत्ती १८:१८; यूह २०:२३ ✡ **16:24** १६:२४ मत्ती १०:३८; लूक १४:२७ ✡ **16:25** १६:२५ मत्ती १०:३९; लूक १७:३३; यूह १२:२५ ✡ **16:27** १६:२७ मत्ती २५:३१; भज ६२:१२; रोम २:५ ✡ **17:5** १७:५ उत २२:२; व्य १८:१५; भज २:७; यशै ४२:१; मत्ती ३:१७; १२:१८; मर्क १:११; लूक ३:२२ ✡ **17:5** १७:१-५ २ पत्र १:१७-१८

8 अले इमिसं थस्वत, अन वय्कः सिबय् मेपिं सुं हे मदु।
9 पर्वतं क्वहां झाया च्वंबलय् वय्कलं इमित धयादिल – "मनूया काय् सिनाः म्वाना मवतले छिमिसं थ्व खँ सुयातं कने मते।"
10 चेलातय्सं वय्कःयाके न्यन – "शास्त्रीतय्सं न्हापालाक एलिया हे वयेमाः धकाः छाय् धयाच्वंगु?"✡
11 वय्कलं धयादिल – "खः, एलिया निं न्हापालाक वयाः फुक्कं मिलय् याइ।
12 जिं छिमित धाये – एलिया ला वये धुंकल। इमिसं वयात म्हमसील। इमिसं वयात यःयःथें यात। मनूया काय्यात नं इमिसं अथे हे यानाः दुःखकष्ट बी।"✡
13 अले तिनि इमिसं वय्कलं बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु खँ धयादीगु खः धकाः थुइकल।

भूत दुब्यूम्ह मचायात लाय्कादीगु

मर्क ९:१४-२९; लूक ७:३७-४३

14 वय्कःपिं मनूत दुथाय् झाःबलय् छम्ह मनू वयाः वय्कःया तुतिइ भ्वपुलाः थथे धाल –
15 "प्रभु, जिमि काय्यात दया यानादिसँ। वयात तिल्वय् वयाः तसकं सास्ती जुयाच्वन। झाःझाः पतिं व लखय् लाःसां मिइ लाःसां ग्वारातू वनीगु।
16 उकिं जिं वयात छिकपिनि चेलातय्थाय् हया। इमिसं वयात लाय्काबी मफु।"
17 वय्कलं धयादिल – "छिमिसं गथे जक विश्वास याये मफुगु? जि छिपिंनाप ग्वःन्हु हे च्वनीतिनि धकाः? जिं छिमित गुलि जक सह यानाच्वनेगु? मचायात थन हजि।"
18 अले वय्कलं भूतआत्मायात हक्काः पितिनाछ्वयादिल। अबलय् हे व मचा लन।
19 लिपा चेलातय्सं सुं मदुबलय् वयाः वय्कःयाके थथे धकाः न्यन – "जिमिसं भूतआत्मायात छाय् पितिनाछ्वये मफुगु?"
20 वय्कलं धयादिल – "छिमिसं क्वात्तुक विश्वास याये मफुगुलिं अथे याये मफुगु खः। जिं धात्थें धाये – छिमिके तू छगः ग्वःछि जक विश्वास दःसां छिमिसं थ्व पहाडयात 'थनं चिला हुँ' धाःसा चिलावनी। छिमिसं याये मफुगु छुं नं दइ मखु।✡
21 थज्याःगु ज्या अपसं मच्वंकं व प्रार्थना मयाय्कं याये फइ मखु।"

हानं थः सीगु खँ कनादीगु

मर्क ९:३०-३२; लूक ९:४३-४५

22 गालीलय् च्वनादीबलय् वय्कलं चेलातय्त धयादिल – "मनूया काय्यात ज्वनाः मनूतय्गु ल्हातय् लाःल्हाइगु ई वइन।
23 इमिसं वयात स्याइ, अले स्वन्हु दय्काः हानं म्वाना वइ।" थ्व न्यनाः इमिसं तसकं नुगः मछिंकल।

येशूं देगःयागु कर पुलादीगु

24 येशू व वय्कःया चेलात कफर्नहुमय् झाःबलय् देगःयागु कर काइम्ह मनुखं वयाः पत्रुसयात थथे धाल – "छिमि गुरुं देगःयागु कर पुलादी ला कि दी मखु?"✡
25 पत्रुसं लिसः बिल – "पुलादी।"
पत्रुस छेंय् दुहां वयेवं वय्कलं वयात धयादिल – "सिमोन, छंगु छु बिचाः दु? थ्व पृथ्वीइ जुजुपिन्सं सुयाके कर व भंसाः काइ? थः काय्पिन्के काइ ला कि मेपिन्के काइ?"
26 "मेपिन्के" धकाः पत्रुसं लिसः बिल।
अले वय्कलं धयादिल – "अय्सा काय्पिन्सं म्वाः का मखु ला?
27 अय्जूसां झीसं थुमित तं पिकाय्के मज्यू, उकिं समुद्रय् वनाः बल्छी ति। दकलय् न्हापां क्यंम्ह न्यायात सालाः का। वयागु म्हुतुइ छंगु व जिगु देगःयागु कर पुलेत गाक्क धिबा दइ। अले उकिं हे कर पुलाब्यु।"

18

दकलय् तःधंम्ह सु?

मर्क ९:३३-३७; लूक ९:४६-४८

1 अबलय् हे चेलातय्सं वयाः येशूयाके न्यन – "स्वर्गयागु राज्यय् दकलय् तःधंम्ह सु खः?"✡
2 वय्कलं छम्ह मचायात सःताः इमिगु दथुइ थनाः
3 धयादिल – "जिं छिमित धात्थें धाये – छिमिसं थःगु बिचाः व बानी त्वःताः मस्त थें मजुल धाःसा छिमित स्वर्गयागु राज्यय् दुकाइ मखु।✡

✡ **17:10** १७:१० मला ४:५ ✡ **17:12** १७:१२ मत्ती ११:१४ ✡ **17:20** १७:२० मत्ती २१:२१; मर्क ११:२३; १ कोर १३:२ ✡ **17:24** १७:२४ प्रस ३०:१३; ३८:२६ ✡ **18:1** १८:१ लूक २२:२४ ✡ **18:3** १८:३ मर्क १०:१५; लूक १८:१७

4 उकिं थ्व मचा थें क्वमिलु जुइम्ह मनू हे स्वर्गयागु राज्यय् दकलय् तःधंम्ह जुइ।
5 “सुनां जिगु नामय् थज्याःम्ह मचायात दुकाइ, वं जितः हे दुकाःगु ति ग्यनी।”

पापय् लाकीगु खँ

मर्क ९:४२-४८; लूक १७:१-२

6 “सुनानं जितः विश्वास याइम्ह चिधंम्ह छम्ह मनूयात पापय् लाकेत स्वल धाःसा वयात गःपतय् ल्वहंघः घाकाः समुद्रय् क्वफायेगु हे बांलाइ।
7 “थ्व गुलि दुःखयागु खँ खः – संसारय् मनूतय्त स्यंकीगु खँ नं दु। थज्याःगु खँ दया हे च्वनी। अथेसां थथे स्यंकेत स्वइम्ह मनूयात धिक्कार दु।”
8 “ल्हाः अथवा तुतिं छन्त पापय् लाकी धाःसा उकियात पाला छ्व। ल्हाःतुति निपां दय्काः गुबलें मसीगु मिइ लायेगु स्वयाः ला ल्हाःतुति मदय्क म्वानाच्वनेगु हे भिं।✡
9 अथे हे मिखां छन्त पापय् लाकी धाःसा उकियात लिकयाः वान्छवया ब्यु। मिखा निगलं दय्काः नरकयागु मिइ वांछवय्का च्वनेगु स्वयाः ला कां जुयाः म्वानाच्वनेगु हे भिं।”✡

तंम्ह फैचायागु उखान

लूक १५:४-७

10 “उकिं जिमि मस्त सुं छम्हय्सित नं क्वह्युंके मते, छाय्धाःसा जिं छिमित धयाच्वना – मस्तय्त सुसाःकुसाः याइपिं स्वर्गदूतत स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःयागु न्ह्यःने हे दु।
11 अथे जूगुलि हे मनूया काय् तनाच्वंपिन्त बचय् यायेत वःगु खः।✡
12 “छम्ह मनूया सछि फैचा दु। छम्ह जक फैचा तंसां वं गुइगुम्ह फैचात त्वःताः तंम्ह फैचायात माः मवनी ला?
13 जिं छिमित खःगु खँ धाये – तंम्ह फैचा लुइवं मतंपिं गुइगुम्ह फैचा स्वयाः नं तंम्ह फैचा खनाः व तसकं लय्ताइ।
14 अथे हे स्वर्गय् च्वनादीम्ह छिमि बाःयात नं थ्व मस्त सुं छम्ह हे नं तनिगु मयः।

पाप यानाच्वंम्ह विश्वासी

लूक १७:३-४

15 “छिमि दाजुकिजा सुनानं छन्त मभिंका जुल धाःसा याकःचा हे वनाः वयागु द्वंबिद्वं क्यनाब्यु। वं छंगु खँ न्यन धाःसा छिपिं हानं मिलय् जुइ फइ।✡
16 वं छंगु खँ मन्यन धाःसा मेपिं छम्ह निम्हय्सित नं ब्वनाः हँु। व्यवस्थाय् च्वया तः थें निम्ह स्वम्हय्सिनं साक्षी बिल धाःसा छं वयात ब्यूगु द्वपं ठीक ठहरय् जुइ।✡
17 इमिसं धाःगु खँ नं वं मन्यन धाःसा मण्डलीइ वनाः फुक्क खँ न्यंकाब्यु। मण्डलीयागु खँ नं मन्यन धाःसा छिमिसं वयात यहूदीमखुम्ह व कर काइम्ह मनू थें ताय्कि।
18 “जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिमिसं पृथ्वीइ पना तःगुयात स्वर्गय् नं पना तइ। अले छिमिसं पृथ्वीइ त्वःता तःगुयात स्वर्गय् नं त्वःता तइ।✡
19 “जिं छिमित हानं धाये – थ्व पृथ्वीइ छिपिं सुं निम्हय्सिनं छगू हे मनं छुं फ्वन धाःसा स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःनं व छिमित बियादी।
20 गन जिगु नामय् निम्ह स्वम्ह मनू मुनी, अन जि इपिं नाप दइ।”

क्षमा मयाइम्ह च्यःयागु उखान

लूक १७:४

21 छन्हु पत्रुसं येशूयाके थथे धकाः न्यन – “प्रभु, दाजुकिजां पाप याःगु ग्वःकः तक क्षमा बीगु? न्हय्कः तक ला?”
22 वय्कलं लिसः बियादिल – “न्हय्कः तक जक मखु। थ्व स्वयाः न्हयेदुगं अप्वः न्हय्कः तक बीमाः।✡
23 “स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छकः छम्ह जुजुं थः च्यःतय्के इमिगु ल्याःचाः कायेगु क्वःछित।
24 वं अथे ल्याःचाः काय् त्यंबलय् वयाथाय् झिद्वः दां त्याये कयातःम्ह छम्ह च्यःयात हल।
25 व च्यःयाके त्यासा पुलेत धिबा मदुगुलिं जुजुं वयात थः कलाः, काय्ह्यायपिं, दुगु सर्बय व थःत तकं मियाःसां त्यासा पुले हजि धकाः उजं बिल।
26 “अले व च्यःनं जुजुयागु तुति ज्वनाः धाल – ‘महाराज, जितः छन्हु निन्हु दया यानादिसँ। जिं फुक्कं धिबा पुलाबी।’
27 जुजुयात व मनू खनाः दया वनाः वं वयागु त्यासा फुक्कं माफ यानाबिल।”

✡ **18:8** १८:८ मत्ती ५:३० ✡ **18:9** १८:९ मत्ती ५:२९ ✡ **18:11** १८:११ लूक १९:१० ✡ **18:15** १८:१५ लूक १७:३ ✡ **18:16** १८:१६ व्य १९:१५ ✡ **18:18** १८:१८ मत्ती १६:१९; यूह २०:२३ ✡ **18:22** १८:२१-२२ लूक १७:३-४

28 “अनं वनाः वं थःनाप हे ज्या याइम्ह छम्ह च्यःयात नापलात। व च्यःनं वयाके सःबस त्याये कयातःगु जुयाच्वन। वं
वयात खनेवं गःतां ज्वनाः – ‘का, आः थथें हे जिगु धिबा पु’ धकाः धाल।
29 “वया पासाम्हय्सिनं वयागु तुति ज्वनाः धाल – ‘छन्हु निन्हु पिया ब्यु। जिं छंगु धिबा फुक्कं पुलाबी।’
30 व मानय् मजू। अले धिबा मपुतले वयात इयालखानाय् तयाबिल।
31 “थ्व खनाः वनापं ज्या याइपिं च्यःतय्सं तसकं नुगलय् स्याकल। अले इमिसं वयाः जुजुयात फुक्क खँ न्यंकल।
32 जुजुं वयात सःताः धाल – ‘अय् दुष्ट मनु, छं बिन्ति याःगुलि जिं छंगु त्यासा फुक्कं माफ यानाबिया।
33 जिं छन्त दया याना थें छं नं थःनापं ज्या याइम्ह च्यःयात दया याये म्वाः ला?’
34 जुजुं तसकं तंम्वयाः फुक्क धिबा मपुतले वयात इयालखानाय् कुना तयेगु उजं बिल।”
35 “छिमिसं नं थः दाजुकिजापिन्त दुनुगलंनिसें क्षमा याना मबिल धाःसा स्वर्गय् च्वनादीम्ह जिमि बाःनं नं छिमित अथे हे
यानादी।”

19

पारपाचुकेगु खँ

मर्क १०:१-१२; लूक १६:१८

1 थुलि धयादी धुंकाः वय्कः गालीलं यर्दन खुसि पारिइ यहूदियाय् झाल।
2 अन नं ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कःया ल्यूल्यू वल। अले वय्कलं म्हंमफुपिन्त लाय्कादिल।
3 सुं फरिसीत वयाः वय्कःयात जाँचय् यायेत थथे धकाः न्यन – “मनूतय्सं छुं जुयाः थः कलाःयात त्वःते माल धाःसा त्वःते
ज्यू ला कि मज्यू?”
4 वय्कलं लिसः बियादिल – “छिमिसं धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु ब्वनागु मदु ला? ‘सृष्टि यानादीबलय् हे परमेश्वरं इमित
मिजं मिसा यानाः दय्कादीगु खः’✡–
5 अय्जूगुलि मनूत थः मां बौयात त्वःताः कलाःनापं च्वंवनी। अले इपिं निम्हं छम्ह हे जुइ।✡
6 उकिं आः इपिं निम्ह मखु, छम्ह हे जुइ धुंकल। परमेश्वरं ह्मनादीपिन्त मनूतय्सं फाये मज्यू।”
7 फरिसीतय्सं हानं न्यन – “अय्जूसा मोशां पारपाचुके यायेत भ्वं च्वयाः जक यायेमाः धकाः छाय् धयाथकूगु लय्?”✡
8 वय्कलं लिसः बियादिल – “छिमिगु नुगः छाःगुलि हे मोशां अथे पारपाचुकूसां ज्यू धकाः धयाथकूगु खः। सृष्टि याःबलय्
निसें हे थथे जूगु मखु।
9 जिं छिमित धाये – सुनानं छुं खँ मदय्क थः कलाःयात त्वःताः मेम्ह कलाः हःसा वं व्यभिचार याःगु जुइ। अथे हे त्वःतातःम्ह
मिसायात हःम्ह मिजंनं नं व्यभिचार याःगु जुइ।”✡
10 अले चेलातय्सं वय्कःयात धाल – “निम्हतिपुयागु स्वापु थज्याःगु हे खः धयागु जूसा ब्याहा मयायेगु हे बांलाः।”
11 वय्कलं इमित धयादिल – “फुक्कसिनं थथे याये फइ मखु, परमेश्वरं हे यानादिल धाःसा जक याये फइ।
12 मनूतय्सं ब्याहा मयाइगु तःतामछि कारण दु। गुम्हं ला बूसांनिसें हे नपुंसक जुइ, गुम्हय्सित ला मनूतय्सं हे अथे यानाबी।
अले गुम्हं ला स्वर्गयागु राज्ययागु निंति ब्याहा मयाइपिं नं दु। थूम्हय्सिनं थ्व खँ न्यना का।”

मस्तयत आशिष बियादीगु

मर्क १०:१३-१६; लूक १८:१५-१७

13 येशूं आशिष बियाः प्रार्थना यानादी धकाः मनूतय्सं थः मस्तयत वय्कःयाथाय् ब्वना हल। चेलातय्सं धाःसा इमित हक्काः
छ्वल।
14 वय्कलं धयादिल – “मस्तयत पने मते। इमित जिथाय् छ्वया हजि, छायधाःसा स्वर्गयागु राज्य थज्याःपिनिगु हे खः।”
15 अले मस्तयत आशिष बियाः वय्कः अनं झाल।

तःमिम्ह ल्याय्म्ह मनू

मर्क १०:१७-३१; लूक १८:१८-३०

16 छन्हु छम्ह मनुखं येशूयाथाय् वयाः धाल – “गुरुजु, भिंगु छु ज्या याःसा जितः अनन्त जीवन दइ?”
17 वय्कलं लिसः बियादिल – “छिं जिके छाय् भिंगु खँ न्यं वयाच्वना? भिंम्ह ला परमेश्वर जक हे दु। अनन्त जीवन
दय्केत छिं आज्ञा मानय् यायेमाः।”
18 “जिं छु आज्ञा मानय् याये माल?” धकाः वं न्यन।
अले वय्कलं लिसः बियादिल – “मनू स्याये मते, व्यभिचार याये मते, खुइ मते, मखुगु साक्षी बी मते,✡

✡ **19:4** १९:४ उत १:२७; ५:२ ✡ **19:5** १९:५ उत २:२४ ✡ **19:7** १९:७ व्य २४:१-४; मत्ती ५:३१ ✡ **19:9** १९:९ मत्ती ५:३२; १ कोर ७:१०-११
✡ **19:18** १९:१८ प्रस २०:१३-१६; व्य ५:१७-२०

19 थः मां बौयात हनाबना ति, थः जःलाखःलायात थःत थें माया या।”✡
20 अले वं धाल – “थ्व फुक्कं ला जिं मानय् यानाच्वनागु हे दु। जिं आः हानं मेगु छु याये मानि?”
21 अले वय्कलं धयादिल – “सिद्ध जुइगु खःसा वनाः थःके दुगु फुक्कं मियाः नये मखंपिन्त इनाब्यु। अले छन्त स्वर्गय् धनसम्पत्ति दइ। थुलि याये धुंकाः जिनापं वा।”
22 थ्व खँ न्यनाः व ल्यायम्ह मनू ख्वाः खिउँसे च्वंकाः वन, छाय्धाःसा व तसकं तःमिम्ह खः।
23 लिपा वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “जिं छिमित खःगु खँ धाये – तःमिपिं मनूत स्वर्गयागु राज्यय् दुहां वनेत तसकं थाकुइ।
24 जिं छिमित हानं धाये – मुलुयागु कँय् प्वालय् ऊँट दुहां वने अःपुया च्वनी तर तःमिपिं मनूत परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेत थाकुया च्वनी।”
25 थ्व खँ न्यनाः चेलातय्सं अजू चायाः न्यन – “अय्सा सुनां जक उद्धार काये फइ?”
26 इमिगु ख्वालय् स्वयाः वय्कलं धयादिल – “मनूतय्पाखें थथे जुइ फइ मखु, अय्नं परमेश्वरं याये मफुगु छुं नं मदु।”
27 अले पत्रुसं धाल – “स्वयादिसँ, जिमिसं दुगु फुक्क त्वःताः छिगु ल्यूल्यू वयाच्वना। जिमित छु दइ लय्?”
28 वय्कलं धयादिल – “जिं छिमित खःगु खँ धाये – मनूया काय् वयाः झःझः धायक् जुजु जुइबलय् जिनापं जुयाच्वंपि छिपिं नं झिनिग् सिंहासनय् च्वने दइ। अले इस्राएल्तीया झिनिग् कुलयागु न्याय याइ।✡
29 जिगु निंति छेँबुँ, दाजुकिजा, तताकेहेँ, मांबौ, कायम्ह्याय् त्वःतावःपिन्त व स्वयाः अप्वः दइ। अले अनन्त जीवन नं दइ।
30 तर न्हापा लाःपिं अप्वः यानाः लिपालाइ, अले लिपा लाःपिं न्हापा लाइ।”✡

20

दाखक्यबय् ज्या याइपिनिगु उखान

1 “स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छन्हु छम्ह मनू सुथ न्हापां थःगु दाखक्यबय् ज्या याकेत ज्यामि माः वन।
2 छगू दिनार ज्यालाबी धकाः वं ज्यामितय्त ज्या याके छ्वल।
3 “नौ बजे ति व हानं बजारय् वंबलय् वं ज्या मल्युाः अथें दनाच्वंपिं मनूतय्त खन।
4 अले वं इमित धाल – ‘छिपिं नं जिगु दाखक्यबय् ज्या याः हुँ। जिं छिमित गाक्क ज्यालाबी।’
5 अले इपिं ज्या याः वन।
“अथे हे बाह्र बजे, तीन बजे ति नं व क्यब थुवालं मेपिं मनूतय्त ज्या याकेत हल।
6 हानं पाँच बजेपाखे बजारय् वंबलय् ज्या मल्युाः अथें दनाच्वंपिं मनूतय्त खन। अले वं इमित धाल – ‘छिपिं थथे न्हिच्छि ज्या मदय्क थन छाय् दनाच्वनागु?’
7 “इमिसं लिसः बिल – ‘जिमित सुनानं ज्या मब्यू।’
“ ‘अय्सा, छिपिं नं जिगु दाखक्यबय् ज्या याः हुँ’ धकाः वं इमित धाल।
8 “बहनी जुइकाः दाखक्यबया थुवालं ज्यामि नायःयात धाल – ‘ज्यामितय्त सःताः दकलय् लिपा वःपिनिसें छसिकथं ज्याला ब्यु।’✡
9 पाँच बजे ज्यायावःपिं ज्यामित फुक्कसितं छगू छगू दिनार ज्याला बियाछ्वल।
10 दकलय् न्हापालाक ज्या याः वःपिन्सं इमित अप्वः ज्यालाबी धकाः मतिइ तःगु खः। अय्नं इमित नं उलि हे तुं ज्याला बिल।
11 ज्याला कयाः इपिं क्यबया थुवाःयाथाय् वनाः हाः वन।
12 ‘घौछि जक ज्या याःपि, थुमित नं, अले न्हिच्छि निभालय् क्वय्क ज्या यानापिं, जिमित नं उलि हे ज्याला बियादिल’ धकाः इमिसं दाखक्यबया थुवाःयात धाल।
13 “अले वं इमित धाल – ‘जिं छिमित अन्याय यानागु मदु। न्हिच्छियागु ज्याला दःसा गाः धकाः छिमिसं हे ज्या याः वयागु मखु ला?
14 छिपिं थःगु ज्याला कयाः हुँ। लिपा ज्या याःवःपिन्त नं जि उलि हे बी मास्ति वल।
15 जिं थःगु धिबा थः यःम्हय्सित बी मदु ला? जिं बिल धकाः छिमि तं पिहां वः ला कि?’ ”
16 अले येशूं धयादिल – “थुकथं न्हापा लाःपिं लिपालाइ, लिपा लाःपिं न्हापा लाइ।”✡

येशूं थः सीगु खँ स्वकः खुसि कनादीगु
मर्क १०:३२-३४; लूक १८:३१-३४

✡ **19:19** १९:१९ प्रस २०:१२; व्य ५:१६; लेवी १९:१८ ✡ **19:28** १९:२८ मत्ती २५:३१; लूक २२:३० ✡ **19:30** १९:३० मत्ती २०:१६; लूक १३:३० ✡ **20:8** २०:८ लेवी १९:१३; व्य २४:१५ ✡ **20:16** २०:१६ मत्ती १९:३०; मर्क १०:३१; लूक १३:३०

17 यस्शलेमपाखे झाया च्वंबलय् येशूं झिंनिम्ह चेलातय्त छखे ब्वना यंकाः धयादिल।
18 "न्यँ, झीपिं यस्शलेमय् वनाच्वनागु दु। अन मनूया काय्यात ज्वनाः तःधंपि पुजाहारीत व शास्त्रीतय्गु ल्हातय् लःल्हानाबी। इमिसं वयात स्याये हे माः धकाः धाइ।
19 अले वयात यहूदीमखुपिनिगु ल्हातय् लःल्हानाबी। इमिसं वयात गिजय् याइ, कोर्रा दाइ, अले क्रूसय् यख्खायाः स्याइ। स्वन्हु दय्काः व हानं म्वाना वइ।"

जब्दिया कलातं येशूयात बिन्ति याःगु

मर्क १०:३५-४५; लूक २२:२४-२७

20 अबलय् हे जब्दिया कलाः थः निम्ह काय्पिन्त ब्वनाः येशूयाथाय् वयाः वय्कःयागु पालिइ भ्वपुयाः छुं खँ फ्वन।
21 वय्कलं न्यनादिल – "छन्त छु माल?"
व मिसां धाल – "छि जुजु जुयादीबलय् जिमि थ्व निम्ह काय्पिं छिगु जवंखवं च्वनेदयेमा।"
22 वय्कलं वया काय्पिन्त धयादिल, "छिमिसं छु फ्वनाच्वना धयागु थःपिन्सं हे मस्यू। छु जिं त्वनेत्यनागु दुःखयागु ख्वलां छिमिसं त्वने फु ला?"
इमिसं "फु" धकाः लिसः बिल।
23 वय्कलं धयादिल – "त्वनेत ला छिमिसं नं जिं थें त्वनी। अय्नं जिके सुयात नं जिगु जवंखवं तयेगु हक मदु। सुयात सुयात तयेगु धकाः ला जिमि बाःनं क्वःछिना तयादी धुंकल।"
24 थ्व खँ न्यनाः मेपिं झिम्ह चेलात इपिं निम्ह दाजुकिजा लिसे तंम्वल।
25 अले वय्कलं इमित थःथाय् सःताः धयादिल – "छिमिसं सि हे स्यू नि – थ्व संसारय् शासन याइपिन्सं मनूतय्त ल्हातय् काइ। अले इमि नायःतय्सं इमित थः यःथें याना तइ।
26 छिमिगु दथुइ धाःसा थथे जुइ मखु। सुनां तःधं जुइ मास्ति वय्की व छिपिं सकसियां च्यः जुइमाः।✡✡
27 अथे हे सुयां न्हापालाके मास्ति वःसा व ला छिमि फुक्कसियां दास जुइमाः।
28 मनूया काय्नं सेवा याकेत मखु, बरु सेवा यायेत व यक्वसित मुक्ति बीत व सीत वःगु खः।"

निम्ह कांपिन्त लाय्कादीगु

मर्क १०:४६-५२; लूक १८:३५-४३

29 वय्कःपिं यरीहों झाःबलय् यक्व हे मनूत वय्कःया ल्यूल्यू वन।
30 लँय् च्वनाच्वंपिं निम्ह कांतय्सं येशू झायाच्वंगु दु धकाः न्यनाः थथे धकाः हाला हल – "दाऊदया काय् प्रभु, जिमित दया यानादिसँ।"
31 मनूतय्सं इमित हाले मते धकाः ब्वःबिल।
अय्नं इपिं झन जक तसकं हाला हल – "दाऊदया काय् प्रभु, जिमित दया यानादिसँ।"
32 वय्कलं दिनाः इमित सःताः न्यनादिल – "जिं छिमित छु याये माल?"
33 अले इमिसं धाल – "प्रभु, जिमिगु मिखा चाय्कादिसँ।"
34 माया वनाः वय्कलं इमिगु मिखाय् थियादिल। थीकथं हे इमिसं मिखां खन। अले इपिं वय्कः नाप वन।

21

येशू यस्शलेमय् झाःगु

मर्क ११:१-११; लूक १९:२८-४०; यूह १२:१२-१९

1 वय्कःपिं यस्शलेमया सत्तीक लाःगु जैतून डाँडायागु बेथफागे धाःगु थासय् थ्यंकः झाःबलय् येशूं निम्ह चेलायात थथे धयाः छ्वयादिल –
2 "छिपिं न्ह्याःनेसं च्वंगु गामय् हुँ। अन छम्ह गधायात वया मचानापं चिनातःगु दइ। इमित फ्यनाः थन हजि।
3 छिमित सुनानं छुं धाल धाःसा छिमिसं – 'प्रभुयात माला च्वन' धकाः धा। अले इमिसं बिया हइ।"
4 अगमवक्तां धयाथकूगु थ्व खँ पूवनेत थथे जूगु खः –

5 "सियोनया मनूतय्त धा –
'स्व, छिमि जुजु छिमिथाय् झायाच्वंगु दु।
वय्कः क्वमिल्म्ह जुयाः गधा गयादिल,
गधाया मचा गयाः झायादीगु दु।' "✡

✡ **20:26** २०:२५-२६ लूक २२:२५-२६ ✡ **20:26** २०:२६ मत्ती २३:११; लूक २२:२६ ✡ **21:5** २१:५ जक ९:९

6 चेलातय्सं वनाः वय्कलं धयादी थें तुं यात।
7 इमिसं गधा व गधाया मचायात हल, अले थथःगु गा गधाया म्हय् लायाबिल। अले वय्कः गधाया म्हय् च्वनादिल।
8 यक्व मनूतय्सं थथःगु गा हयाः लँय् लायाबिल। गुलिसिनं सिमायागु हः हयाः लायाबिल।
9 वय्कःया ल्यूल्यू व न्ह्यः न्ह्यः वयाच्वंपिं मनूत थथे धकाः हाल –

"होसन्ना, दाऊदया काय्,
प्रभुया नामं झाःम्ह धन्यम्ह खः।
स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वरयात होसन्ना।" ✡

10 वय्कः यरूशलेम थ्यंबलय् अन तसकं हे बय्बय् जुल। मनूतय्सं – "थ्व मनू सु खः?" धयाजुल।
11 अले वय्कःया ल्यूल्यू वःपिं मनूतय्सं थथे धाल – "थ्व गालीलयागु नासरतं झाःम्ह अगमवक्ता येशू खः।"

बंजाःतयत देगलं ख्यानाछ्वःगु

मर्क ११:१५-१९; लूक १९:४५-४८; यूह २:१३-२२

12 येशूं देगलय् झायाः अन च्वनाः न्यायेगु व मीगु ज्या यानाच्वंपिं फुक्कसितं ख्याना छ्वयादिल। धिबा ग्यलिपिं सराफितय्गु टेबिल ग्वारा तुइकाबिल, सुकुभत मीपिनिगु मेच फाता पुइकाबिल।
13 अले इमित धयादिल – "धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – 'जिगु छेँ प्रार्थना यायेगु छेँ खः।' छिमिसं ला थुकियात खुँ दाखुँतय्गु छेँ धकाः यानाच्वन।"✡
14 कांपिं व लंग्रापिं देगलय् वय्कःयाथाय् वल। वय्कलं इमित लाय्कादिल।
15 थथे अज् चायापुगु ज्या खनाः व मस्तय्सं देगलय् च्वनाः ततःसलं "होसन्ना, दाऊदया काय्" धकाः हाल।
थ्व न्यनाः तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीत तमं मि जुल।
16 इमिसं वय्कःयात धाल – "थ्व मस्तय्सं छु धयाच्वन, छिं मताः ला?"
वय्कलं धयादिल – "जिं न्यनाच्वनागु दु। छु छिमिसं धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु थ्व खँ ब्वनागु मदु ला? 'मस्त व ह्याउँमस्तय्गु म्हुतुं थःत तःधंकादिल।' "✡
17 अले वय्कः इमित त्वःताः बेथानिया धाःगु गामय् झायाः अन हे चाहिलादिल।

यःमरिमायात सराः बियादीगु

मर्क ११:१२-१४,२०-२४

18 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां शहरय् लिहां झाया च्वंबलय् वय्कःयात नयेपित्यात।
19 लँ सिथय्सं यःमरिमायात खनाः वय्कः सिमा लिक्क झाल। हः सिबय् मेगु छुं हे मदुगुलि वय्कलं व सिमायात थथे धयादिल – "आवलि छंके गुबलें हे फल धयागु मसयेमा।" अबलय् हे व सिमा गना वन।
20 थ्व खनाः चेलातय्सं अजू चायाः न्यन – "धायेवं हे थ्व सिमा गथे गनावंगु?"
21 वय्कलं धयादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिमिसं नं छुं हे संका मयासें विश्वास यात धाःसा जिं यःमरिमायात याना थें जक मखु, छिमिसं थ्व पहाडयात – 'ल्यहेँ दनाः समुद्रय् कुतुं हुँ' धकाः धाल धासां अथे हे जुइ।✡
22 अले विश्वास यानाः प्रार्थनाय् न्ह्यागु फ्वंसां छिमित दइ।"

येशूयात सुनां अधिकार बियातल धकाः न्यंगु

मर्क ११:२७-३३; लूक २०:१-८

23 येशूं देगलय् झायाः स्यनेकने यानाच्वनादीबलय् तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्सं वयाः वय्कःयात थथे धकाः न्यन – "छिं थथे यानादीत गनं अधिकार कयादिया? अले छितः थ्व अधिकार सुनां बिल?"
24 वय्कलं लिसः बियादिल – "जिं नं छिकपिन्के छगू खँ न्यने, छिकपिन्सं लिसः बिल धाःसा जितः सुनां थ्व अधिकार बियाहःगु खः धकाः छिकपिन्त धाये –
25 बप्तिस्मा बीगु अधिकार यूहन्नां सुयापाखें काल? स्वर्गपाखें ला कि मनूतय्पाखें?"
थ्व न्यनाः इमि थःथवय् थथे खँ जुल – " 'स्वर्गपाखें काःगु' धाल कि वं झीत 'अय्सा, छिमिसं वयात छाय् विश्वास मयानागु लय्?' धकाः धाइ।
26 'मनूतय्पाखें काःगु' धाल कि मनूतय्सं झीत स्याइ, छाय्धाःसा फुक्कसिनं यूहन्नायात अगमवक्ता धकाः मानय् यानातःगु दु।"

✡ **21:9** २१:९ भज ११८:२५-२६ ✡ **21:13** २१:१३ यशै ५६:७; यर ७:११ ✡ **21:16** २१:१६ भज ८:२ ✡ **21:21** २१:२१ मत्ती १७:२०; १ कोर १३:२

27 उकिं इमिसं वय्कःयात थथे लिसः बिल – "जिमिसं मस्यू।"
वय्कलं धयादिल – "अय्सा जिं नं छिकपिन्त थ्व ज्या यायेत जितः सुनां अधिकार बियाहःगु खः धकाः धाये मखु।"

निम्ह काय्यागु उखान

28 "थ्व उखानय् छिकपिनिगु छु बिचाः दु? छम्ह मनूया निम्ह काय् दु। वं तःधिकःम्ह काय्यात वनाः थथे धाल – 'बाबु, थौं छं दाखक्यबय् वनाः ज्या या।'
29 वं बौम्हय्सित 'जि वने मखु' धकाः लिसः बिल। लिपा हानं पस्ताय् चायाः ज्या याः वन।
30 चिधिंकःम्ह काय्यात वनाः नं बौम्हं अथे हे धाल। वं लिसः बिल – 'दय्, जि वने,' अय्नं वनेत धाःसा मवं।
31 "थुपिं निम्ह काय्पिं मध्ये सुनां बौम्हय्सिगु खँ न्यन?"
इमिसं लिसः बिल – "तःधिकःम्ह काय्म्हं।"
अले वय्कलं धयादिल – "जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – कर काइपिं व वेश्यात छिकपिं स्वयाः न्हापालाक परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनी।
32 भिंगु व धात्थेंगु लँपु क्यनेत बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना छिकपिन्थाय् वल, अय्नं छिकपिन्सं वयागु खँ न्यनामदी। बरु कर काइपिं मनूतय्सं व वेश्यातय्सं वयागु खँय् विश्वास यात। इमिसं याःगु फुक्कं खंक खंक नं छिकपिन्सं पश्चाताप मयात धाःसा अले वयात विश्वास यानामदी।"✡

मभिंपिं म्हय्तय्गु उखान

मर्क १२:१-१२; लूक २०:९-१९

33 येशूं इमित धयादिल – "मेगु छगू उखान नं न्यनादिसँ – छम्ह तःसिं दु। वं थःगु क्यबय् दाख पित। अले प्यखें वालं चिनाबिल। वं अन दाख तिसीगु साः नं तयाबिल। अले क्यबय् स्वयेत छगू बल्चा नं दय्का थकल। क्यब म्हय्तय्त त्वःताः व मेगु देशय् वन।✡
34 दाख खायेगु इलय् वं थःगु भागय् वःगु दाख कायेत च्यःतय्त म्हय्याथाय् छ्वल।
35 म्हय्नं वया च्यःतय्त ज्वनाः छम्हय्सित दाल, छम्हय्सित स्यानाहे बिल, अले छम्हय्सित ल्वहँतं कय्कल।
36 तःसिनं हानं न्हापा स्वयाः यक्व च्यःतय्त म्हय्याथाय् छ्वयाहल। म्हय्नं इमित नं अथे हे यानाछ्वल।
37 "वं लिपा थः हे काय्यात म्हय्याथाय् छ्वयाहल। 'जिम्ह काय्यात ला हनाबना तइ' धकाः वं मतिइ तःगु खः।
38 "तःसिंया काय् हे वःगु खनाः म्हय्तय्सं थःथवय् धाल, 'थ्व ला तःसिंया काय् खः, थ्वयात स्यानाः फुक्क धनसम्पत्ति झीगु यायेनु।'
39 अले काय्म्हय्सित ज्वनाः दाखक्यबं पिने यंकाः स्यानाबिल।"
40 अले वय्कलं इमिके न्यनादिल – "आः तःसिंनं वयाः व म्हय्तय्त छु याइ?"
41 इमिसं लिसः बिल – "वं वयाः मभिंपिं म्हय्तय्त स्यानाछ्वइ। अले इलय् इलय् तःसिं पुले हइपिं म्हय्तय्त क्यब ज्याके बी।"
42 वय्कलं हानं धयादिल – "धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु छिकपिन्सं ब्वनादियागु मदु ला?

" 'दकःमितय्सं ज्यालगय् मजूगु धकाः
धाःगु ल्वहं हे मू ल्वहं जुल।
परमेश्वरं हे थथे यानादीगु खः।
झीसं स्वयेबलय् थ्व तसकं अजू चायापु।' "✡

43 "उकिं जिं छिकपिन्त धाये – परमेश्वरयागु राज्य छिकपिनिगु ल्हातं लिफ्यानाः परमेश्वरयागु ज्या बांलाक याइपिं मनूतय्त बियादी।
44 व ल्वहँतय् दःपिं कुचा कुचा दली। अले व ल्वहं कुतुं वयाः सुयात लाइ, व धू जुइ।"
45 वय्कलं कनादीगु थ्व उखान न्यनाः तःधंपिं पुजाहारीत व फरिसीतय्सं इमित हे ध्याकाः धयादीगु खः धकाः थुइका काल।
46 उकिं इमिसं वय्कःयात ज्वनेत स्वल। अय्नं मनूत खनाः ग्यानाः इमिसं ज्वने मछाः, छाय्धाःसा मनूतय्सं वय्कःयात अगमवक्ता खः धकाः मानय् यानातःगु दु।

✡ **21:32** २१:३२ लूक ३:१२; ७:२९-३० ✡ **21:33** २१:३३ यशै ५:१-२ ✡ **21:42** २१:४२ भज ११८:२२-२३

22

ब्याहा भ्वय्यागु उखान
लूक १४:१५-२४

1 येशूं हानं मनूतय्त उखान छुनाः थथे धयादिल।
2 “स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं – छकः छम्ह जुजुं थः काय्यागु ब्याहाया भ्वय् सःतल।
3 जुजुं थः दासतय्त पाहां ब्वना तःपिं मनूतय्त सःतके छ्वल। इमिसं धाःसा वये मास्ति मवय्कू।
4 “उकिं वं हानं मेपिं दासतय्त थथे धया छ्वल – ‘पाहांतय्त वनाः थथे धयाब्यु। नयेगु ई जुल। नसाज्वलं फुक्कं बुइ धुंकल। भ्वय् झाःसां जिल।’
5 अय्नं पाहां ब्वना तःपिन्सं वास्ता हे मयासें थथःगु ज्याय् वन। गुम्हं थःगु बुँइ वन, गुम्हं थःगु पसलय् वन।
6 गुलिसिनं ला जुजुया दासतय्त ज्वनाः दायाः स्याना हे बिल।
7 “जुजुं तमं मि जुयाः सिपाइँतय्त छ्वयाः व ज्यानमारातय्त स्याकल। अले इमिगु शहर नं छ्वय्काबिल।
8 जुजुं थः दासतय्त सःताः थथे धाल – ‘भ्वय् ज्वलं ला ज्वरय् जुयाच्वंगु दु। जिं सःता तइपिं पाहांत धाःसा थ्व भ्वय् नयेत मल्वःपिं जुयाच्वन खनी।
9 उकिं छिमिसं आः मूलँय् व पेकालँय् वनाः ध्वदुक्वसित भ्वय् ब्वना हजि।’
10 अले इमिसं मूलँय् व पेकालँय् वनाः ध्वदुक्व तःधंपिं, चिधंपिं, भिंपिं, मभिंपिं फुक्कसित ब्वना हल। थुकथं भ्वय् छेँ पाहांतय्सं जाल।”
11 “अले जुजु भ्वय् वःपिन्त स्वः वल। जुजुं बांलाःगु वसतं पुना मतःम्ह छम्ह मनूयात खन।
12 जुजुं वयात न्यन – ‘छ थथे बांलाःगु वसतं मपुंक थन गथे यानाः दूहां वया?’ व मनुखं छुं हे धाये मफुत।
13 अले जुजुं थः च्यःतय्त थथे धकाः धाल – ‘थ्व मनूयात ल्हाःतुति चिनाः पिने खिउँथाय् वान्छवया ब्यु। अन हे ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्यथाच्वनी।’ ”✡
14 अले येशूं धयादिल – “सःतातःपिं यक्व दइ, अय्नं ल्यइपिं कम हे जक दइ।”

कर पुलेगु खँ
मर्क १२:१३-१७; लूक २०:२०-२६

15 फरिसीतय्सं वनाः येशूयात वय्कःया खँय् हे ज्वनेगु ग्वसाः ग्वल।
16 इमिसं थः चेलातय्त हेरोदया मनूत नाप वय्कःयाथाय् छ्वल। इमिसं वनाः वय्कःयात थथे धाल – “गुरु, छि धात्थें भिंम्ह मनू खः। छिं मनूतय्त परमेश्वरयागु भिंगु लँपु जक क्यनादी। मनूतय्सं धाइ ल्हाइगु खँय् छिं च्यूताः तयामदी, छाय्धाःसा छिं ख्वाः स्वयाः खँ ल्हानामदी।
17 छता खँ धयादिसँ, कैसरयात झीसं कर पुले ज्यू ला कि मज्यू?”
18 वय्कलं इमिगु मभिंगु बिचाः थुइकाः धयादिल – “अय् निपाः ख्वाःपाः दुपिं, छिमिसं जितः थुकथं छाय् ज्वंकेत स्वयागु?
19 छिमिसं कर पुलेत तयातःगु धिबा जितः क्यँ सा।” इमिसं धिबा हयाः वय्कःयात क्यन।
20 वय्कलं इमिके न्यनादिल – “थुकी सुयागु ख्वाः व नां कियातःगु दु?”
21 इमिसं “कैसरयागु” धकाः लिसः बिल।
अले वय्कलं धयादिल – “अय्सा कैसरयागु कैसरयात हे ब्यु, परमेश्वरयागु परमेश्वरयात हे ब्यु।”
22 थ्व न्यनाः इपिं छक्क जुल। अले वय्कःयात त्वःताः थथःगु लँय् वन।

सीपिं म्वाना वइ ला कि वइ मखु?
मर्क १२:१८-२७; लूक २०:२७-४०

23 उखुन्हु हे सिनाः म्वाना वइगु खँय् विश्वास मयाइपिं सदुकीतय्सं वयाः येशूयाके थथे धकाः न्यन –✡
24 “गुरुजु, सुं मनू मस्त मदय्कं सिनावन धाःसा वया हे किजां थः तताःजुयात कलाः तयाः दाजुम्हय्सिगु निति मस्त दय्केमाः धकाः मोशां च्वया थकूगु दु।✡
25 धाय्, न्हय्म्ह दाजुकिजापिं दु। तःधिकःम्ह दाजुम्ह ब्याहा यानाः मस्त मदय्क सिनावन। अले दातिम्ह किजां तताःजुम्हय्सित कलाः तल।
26 दातिम्ह नं मस्त मदय्क हे सिनावन। थुकथं हे वयां क्वय्यापिं नं न्हय्म्हं सिनावन।
27 लिपा व मिसा नं सित।
28 आः धयादिसँ, सीपिं म्वाना वइबलय् व मिसा सुया कलाः जुइ? छाय्धाःसा इपिं न्हय्म्हय्सिनं वयात कलाः तःगु दु।”

✡ **22:13** २२:१३ मत्ती ८:१२; २५:३०; लूक १३:२८ ✡ **22:23** २२:२३ प्रे २३:८ ✡ **22:24** २२:२४ व्य २५:५

29 वय्कलं इमित धयादिल – "छिकपिन्सं टुंकाच्वन, छाय्धाःसा छिकपिन्सं धर्मशास्त्रयागु खँ व परमेश्वरयागु शक्ति हे थुइकामदीनि।
30 सीपिं मनूत म्वाना वइबलय् इपिं स्वर्गदूतत थें जुइ। सुयागुं ब्याहा नं जुइ मखु, सुयातं बिया नं छ्वइ मखु।
31 "सीपिं म्वाना वइगु खँय् परमेश्वरं धयादीगु खँ छिकपिन्सं ब्वनादियागु मदु ला?
32 'जि अब्राहामया, इसहाकया व याकूबया परमेश्वर खः।' थुकियागु अर्थ वय्कः सीपिनि परमेश्वर मखु, बरु म्वाःपिनि परमेश्वर खः।"✡
33 वय्कःयागु खँ न्यनाः फुक्कं छक्क जुल।

दक्वसिबय् तःधंगु आज्ञा
मर्क १२:२८-३४; लूक १०:२५-२८
34 येशूं सदुकीतयत नवाये मफयक लिसः बियादीगु खँ न्यनाः फरिसीत वय्कःयाथाय् वल।
35 इमिगु पुचलय् च्वंम्ह छम्ह शास्त्री वय्कःयात ज्वनेत थथे धकाः न्यन –✡
36 "गुरुजु, व्यवस्थाय् दकलय् तःधंगु आज्ञा छु खः?"
37 वय्कलं लिसः बियादिल – "परमप्रभु झी परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें माया या, थःगु प्राण बियाः तकं माया या, अले थःगु मनंनिसें माया या।✡
38 दकलय् तःधंगु व न्हापांगु आज्ञा थ्व हे खः।
39 निगूगु तःधंगु आज्ञा थ्व खः – थः जःलाखःलायात थःत थें माया या।✡
40 व्यवस्था व अगमवक्तातय्सं स्यना थकूगु फुक्क खँ थ्व हे निगू आज्ञाया दुने लाः।"

मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सु खः?
मर्क १२:३५-३७; लूक २०:४१-४४
41 फरिसीत छथाय् मुनाच्वंबलय् येशूं इमित थथे धकाः न्यनादिल –
42 "छिकपिन्सं स्वयेबलय् – मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सु खः धयाच्वनादिया? व सुया काय् खः?"
"दाऊदया काय्" धकाः इमिसं लिसः बिल।
43 वय्कलं धयादिल – "अय्सा परमप्रभुं आत्मां दाऊदयात वय्कःयात 'प्रभु' धकाः छाय् धाय्कूगु लय्? दाऊदं थथे धाःगु दु –

44 " 'परमप्रभुं जिमि प्रभुयात धयादिल,
"छं शत्रुतय्त छंगु पालि तःले मततले
छ जिगु जवय् च्वँ।" '✡

45 "दाऊदं हे अथे वय्कःयात 'प्रभु' धकाः धाल धाःसा वय्कः गथे यानाः दाऊदया काय् जुइ फइ?"
46 थ्व खँयागु लिसः सुनानं बी मफुत। उखुन्हुंनिसें वय्कःयाके सुनानं हे छुं हे न्यनेगु आँट याये मछाल।

23

शास्त्रीत व फरिसीत खनाः होश या
मर्क १२:३८-३९; लूक ११:४३,४६; २०:४५-४७
1 येशूं अन च्वंपिं ग्वाः ग्वाः मनूतय्त व चेलातय्त धयादिल –
2 "शास्त्रीत व फरिसीत मोशायागु व्यवस्था थुइका बीपिं मनूत खः।
3 उकिं छिमिसं इमिसं धाःथें या। अथेसां इमिसं याःयाः थें धाःसा याये मते, छाय्धाःसा इमिसं थःम्हं धाःथें याना मजू।
4 इमिसं मेपिन्त धाःसा झ्यातुगु झ्यातुगु कु क्वबिकी, थःपिन्सं धाःसा थी तक नं मखु।
5 "इमिसं न्हाग्रु ज्यां मनूतय्त क्यनेत जक याइ। इमिसं व्यवस्थायागु खँपुयात चिनाः गुलि फत तःधं यानाः थःगु लप्पाय् व कपालय् चिना जुइ। अले थःगु वसतय् ताःहाकय्क फुर्का तया जुइ।✡
6 भ्वजय् नं इपिं च्वय् च्वना जुइ। अले धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् इपिं न्ह्याःने च्वनेगु स्वइ।
7 बजारय् वनीबलय् मेपिन्सं ज्वजलपा याका जुइत स्वइ, अले इमि मनूतय्सं थःत 'गुरु' धाय्का जुइ मास्ति वः।
8 "छिपिं धाःसा थःत 'गुरु' धाय्का जुइ मते, छाय्धाःसा छिपिं फुक्कं दाजुकिजापिं खः, छिमि छम्ह हे जक गुरु दु।

✡ **22:32** २२:३२ प्रस ३:६ ✡ **22:35** २२:३५ लूक १०:२५-२८ ✡ **22:37** २२:३७ व्य ६:५ ✡ **22:39** २२:३९ लेवी १९:१८ ✡ **22:44** २२:४४ भज ११०:१ ✡ **23:5** २३:५ मत्ती ६:१; गन्ती १५:३८; व्य ६:८

9 अथे हे छिपिं सुनानं थ्व पृथ्वीइ सुयातं 'बाः' धाये मते, छायधाःसा छिमि छम्ह हे जक बाः स्वर्गय् दी।
10 अथे हे छिपिं सुनानं थःत नायः धायेका जुइ मते, छायधाःसा छिमि छम्ह हे जक नायः ख्रीष्ट दु।
11 छिमिगु पुचलय् दक्वसिबय् तःधंम्ह सु खः, व छिमि फुक्कसियां च्यः जुइमाः।✡
12 सुनां थःत थःम्हं तःधंकी व चिधंनी। अले सुनां थःत थःम्हं चिधं तायकी व तःधंनी।"✡

निपाः ख्वाःपाः दुपिन्त ब्वः बियादीगु

मर्क १२:४०; लूक ११:३९-५२; २०:४७

13 "शास्त्रीत व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिमिसं मनूतय्त दुहां वने हे मफयक स्वर्गया राज्ययागु लुखा तिनाब्यूगु दु। छिपिं न थःपिं हे दुहां वनी, न दुहां वनीपिन्त हे दुछ्वइ।
14 शास्त्रीत व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिमिसं भाःत मदुपिं मिसातय्गु छेँ लुतय् यानाच्वंगु दु। अय्नं छिमिसं मनूतय्त क्यनेत ताःहाकय्क प्रार्थना याना जुइ। उकिं छिमित मेपिन्त स्वयाः अप्वः सजाँय बी।
15 "शास्त्रीत व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिपिं छम्ह मनूयात यहूदी यायेत समुद्रं समुद्रं जुयाः दे दे चाःहिला जुइ। अले सुं मनू यहूदी जुल धाःसा छिमिसं वयात थः स्वयाः निदुगं अप्वः नरकय् लाकी।
16 "अय् कांपिं न्ह्यलुवाःत, छिमित धिक्कार दु। छिमिसं देगः थियाः पाफयां छुं जुइ मखु, देगःयागु लुँ थियाः पाफसा जक खँ क्वःजी धकाः स्यना जुल।
17 अय् मूर्ख व कांत, लुँ तःधं ला कि लुँयात च्वख याइगु देगः तःधं?
18 हानं छिमिसं बलि बीगु थाय् थियाः पाफयां छुं जुइ मखु, अन छायातःगु थियाः पाफसा जक खँ क्वःजी धकाः स्यना जुल।
19 अय् कांपिं मनूत, छायेहःगु तःधं ला कि छायेहःगु च्वख याइगु बलि बीगु थाय् तःधं?
20 बलि बीगु थाय् थियाः पाफम्हय्सिनं अन दुगुनापं फुक्क थियाः पाफःगु जुइ।
21 अथे हे देगः थियाः पाफम्हय्सिनं देगलय् च्वंम्ह परमेश्वरयात थियाः पाफःगु जुइ।
22 स्वर्गयागु नामय् पाफम्हय्सिनं स्वर्गयागु सिंहासन व थुकी च्वनादीम्ह परमेश्वरयागु नामय् पाफःगु जुइ।✡
23 "शास्त्री व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिमिसं नवःघाँय्, सौँप व जीया झिब्वय् छब्व परमेश्वरयात छाये हइ। अथेसां छिमिसं न्याय, दया व विश्वास थें ज्याःगु व्यवस्थाया मू खँय् च्यूताः मतः। छिमिसं थ्व नं मत्वःते माःगु खः।✡
24 अय् कांपिं न्ह्यलुवाःत, छिमिसं झाःपत्तियात लिकयाः वांछ्वइ। उँटयात धाःसा नुना हे छ्वइ।
25 "शास्त्री व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिमिसं थःपिन्त पिनें पिनें जक भु व ख्वला सिले थें यचुका जुइ। दुने धाःसा छिमिसं लाक्व पाक्व यायेगु, कर्पिन्त लुतय् यायेगु याना जुइ।
26 अय् कांपिं फरिसीत, न्हापां भु व ख्वलाया दुने निं बांलाक स्यू। अले तिनि पिने नं यचुकी।
27 "शास्त्री व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिपिं पिने ला सख्वाः पानातःगु चिहान थें बांलाः। दुने धाःसा छिपिं ध्वगीगु कँलाय् व नवःगुलि जक जाः।✡
28 अथे हे पिने छिपिं धर्मी जुया जुइ, दुने धाःसा छिमिसं मभिंगु ज्याखँ व अत्याचार यानाच्वंगु दु।"

लिपा शास्त्रीत व फरिसीतय्त सजाँय जुइ

लूक ११:४७-५१

29 "शास्त्री व फरिसीत, छिमित धिक्कार दु। छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः, छायधाःसा छिमिसं अगमवक्तातय्गु चिहान बाबांलाक दय्की। अले धर्मी मनूतय्गु चिहानयात समाः याना तइ।
30 अले धयाजुइ – 'जिमि तापाःबाज्यापिनिगु पालय् जिपिं दुगु जूसा इमिसं थें जिमिसं अगमवक्तातय्त स्याये मखुगु।'
31 "छिमिसं थुकथं 'जिपिं अगमवक्तातय्त स्याःपिने सन्तान खः' धकाः थःपिन्सं हे साक्षी बिल।
32 आः छिमिसं हे छिमि तापाःबाज्यापिन्सं छुनाः त्वःतातःगु पापयागु ज्या पूवंकि।
33 अय् सर्पत, अय् बिख दुम्ह सर्पया सन्तान, छिपिं गुकथं नरकयागु मिं बचय् जुइ फइ?✡
34 "उकिं जिं अगमवक्तात, बुद्धिमानत व शास्त्रीतय्त छिमिथाय् छ्वयाहये। थुपिं गुलिसितं ला छिमिसं स्याइ, गुलिसितं क्रूसय् यख्खाइ, गुलिसितं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् यनाः कोर्रा दाइ, गुलिसितं थाय् थासय् वनाः हे दुःखकष्ट बी।

✡ **23:11** २३:११ मत्ती २०:२६-२७; मर्क ९:३५; लूक २२:२६ ✡ **23:12** २३:१२ लूक १४:११; १८:१४ ✡ **23:22** २३:२२ यशै ६६:१; मत्ती ५:३४ ✡ **23:23** २३:२३ लेवी २७:३० ✡ **23:27** २३:२७ प्रे २३:३ ✡ **23:33** २३:३३ मत्ती ३:७; १२:३४; लूक ३:७

35 छिमिसं पृथ्वीइ दोष मदयक्कं स्याःपिं फुक्कसिगु हियागु दोष छिमित लाइ। धर्मीम्ह हाबिलंनिसें बेरेक्याहया काय् जकरिया
तक, गुम्हय्सित छिमिसं देगः व होमबलिया वेदीया दथुइ स्याःगु खः।✡
36 जिं छिमित खःगु खँ धाये – थ्व फुक्क सजाँय आःयापिं मनूतय्सं हे फयेमाली।”

यरूशलेम खनाः नुगः मछिंकादीगु

लूक १३:३४-३५

37 “हे यरूशलेमय् च्वंपिं मनूत, छिमिसं अगमवक्तातय्त स्याना छ्वल, अले परमेश्वरं छ्वयाहयादीपिं दूततय्त ल्वहँतं
कय्का छ्वल। जिं छिमित माखां थः खाचातय्त त्वपुया तः थें गुलि बचय् यायेत स्वये धुन। अय्नं छिपिं मानय् मजू।
38 आवंनिसें छिमिगु छेँ छिमित हे त्वःताथके।✡
39 जिं छिमित धाये – आवंलि छिमिसं प्रभुया नामं झाःम्हय्सित तःमधंकुतले जितः खनी मखु।”✡

24

दुःखकष्ट जुइतिनिगु खँ

मर्क १३:१-१३; लूक २१:५-१९

1 येशू देगलं पिहां वयाः अनं झायेत्यंबलय् चेलातय्सं वय्कःया सत्तीक वयाः अन च्वंगु देगःत क्यन।
2 अले वय्कलं धयादिल – “बांलाक स्वयाच्वँ। जिं छिमित खःगु खँ धाये – थ्व फुक्क दुना वनाः ल्वहं छगः नं दइ
मखुत।”
3 येशू जैतून डाँडाय् फ्यतुना च्वनादीबलय् चेलातय्सं सुतुक्क वयाः धाल – “छिं धयादी थें गुबलय् जुइ? अले छि
झायादीगु व संसार नाश जुया वनीगु खँ जिमिसं गथे याना सीकेगु?”
4 वय्कलं धयादिल – “होशयानाच्वँ, सुनानं छिमिगु मिखाय् धुलं छ्वाके मफयेमा।
5 छाय्धाःसा यक्व हे मनूतय्सं वयाः – ‘जि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः’ धकाः छिमिगु मिखाय् धुलं छ्वाकेत स्वइ।
6 छिमिसं जवंखवं तसकं ल्वापु जूगु व ल्वापुया सः ताइ। अय्सां छिपिं ग्याये मते, छाय्धाःसा थथे ला जुइ हे माः। अय्नं
थथे जुइवं तुं संसार नाश जुयावनी मखु।
7 देश देशयापिनि दथुइ ल्वापु जुइ। राज्य राज्यया दथुइ ल्वापु जुइ। थाय् थासय् अनिकाल जुइ, अले भ्वखाय् ब्वइ।
8 थ्व ला दुःखकष्टयागु छुमां जक खः।”
9 “उबलय् मनूतय्सं छिमित ज्वनाः सजाँय बीकी, अले छिमित स्यानाछ्वइ। थथे जिगु नामं यानाः छिमित सकसिनं हेला
याइ।✡
10 उबलय् तःम्हय्सिनं हे जितः विश्वास यायेगु त्वःताछ्वइ। छम्हं मेम्हय्सित धोखा बी, थःथवय् हेला याना जुइ।
11 अले फताहा अगमवक्तात यक्वसिनं वयाः तःम्हय्सित हे झंगःलाना थकी।
12 प्यखें मभिंगु मभिंगु ज्याखँ जक अप्वः जुया वइ, अले मनूतय्सं माया यायेगु नं त्वःताछ्वइ।
13 लिपा तक क्वात्तुक विश्वास यानाः सह यानाच्वंम्ह धाःसा बचय् जुइ।✡
14 परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ संसारय् न्यंकभनं न्यंके धुंकाः थ्व संसार नाश जुयावनी।”

यरूशलेम नाश जुइतिनि

मर्क १३:१४-२३; लूक २१:२०-२४

15 “अगमवक्ता दानिएलं पवित्रगु थासय् घच्चायापुगु व ग्यानापुगु ज्या जुइ धयाथकूगु खँ छिमिसं स्वये दइ।” (थ्व खँ
ब्वंम्हय्सिनं थुइमा)✡
16 “उबलय् यहूदियाय् च्वनाच्वंपिं पहाडय् बिस्युं वनेमाली।
17 कःसिइ च्वनाच्वंपिन्सं थःगु मालसामान कायेत तकं क्वहां वने लाइ मखु।
18 बुँइ ज्या याना च्वंपिन्सं थःगु वसः कायेत तकं छेँ वने लाइ मखु।✡
19 प्वाथय् दुपिं व दुस्त्वंम्ह मचा दुपिं मिसातय्त तसकं सास्ती जुइ।
20 चिकुलाबलय् व क्विामबार खुन्हु थथे मजुइमा धकाः परमेश्वरयात प्रार्थना याना च्वँ।
21 उबलय् तसकं सास्ती जुइ। सृष्टि जूबलय् निसें आः तकं थपाय्सकं सास्ती जूगु मदुनि। अले लिपा नं गुब्सं जुइ मखु।✡
22 परमेश्वरं व ईयात चिहाकय्का मदीसा सुं हे बचय् जुइ मखु। वय्कलं थःम्हं ल्ययातःपिं मनूतय्गु निंति व ईयात
चिहाकय्कादी।”

✡ **23:35** २३:३५ उत ४:८; २ इति २४:२०-२१ ✡ **23:38** २३:३८ यर २२:५ ✡ **23:39** २३:३९ भज ११८:२६ ✡ **24:9** २४:९ मत्ती १०:२२ ✡ **24:13** २४:१३ मत्ती १०:२२ ✡ **24:15** २४:१५ दान ९:२७; ११:३१; १२:११ ✡ **24:18** २४:१७-१८ लूक १७:३१ ✡ **24:21** २४:२१ दान १२:१; प्रका ७:१४

23 “उबलय् सुनानं ‘मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट थन दु, अन दु’ धकाः धाल धायेवं छिमिसं पत्याः याये मते।
24 छाय्धाःसा उबलय् फताहा ख्रीष्टत व फताहा अगमवक्तात खनेदय्कः वइ। इमिसं फतिफतले परमेश्वरं ल्ययातःपिं मनूतय्त झंगःलायेत ततःधंगु चिं व अजू चायापुगु ज्या यानाक्यनी।
25 स्व, थथे जुइतिनि धकाः जिं छिमित न्हापां हे धयाबियागु दु।”
26 “मनूतय्सं छिमित ‘मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट मरुभूमिइ झायाच्वंगु दु’ धकाः धाः वःसां छिपिं अन वने मते। इमिसं ‘वय्कः ला क्वथाय् दुने दु’ धकाः धाःसां छिमिसं पत्याः याये मते।
27 छाय्धाःसा पुर्बय् हावलासा त्वइबलय् पच्छिमय् थ्यंक खने दइ थें मनूया काय् वइबलय् नं फुक्कसिनं खनी।✡
28 गन सीम्ह दु अन गिद्ध नं मुं वइ।”✡

मनूया काय् झाइबलय् थथे जुइ
मर्क १३.:२४-२७; लूक २१.:२५-२८
29 “थथे दुःखकष्ट जुइ धुनेवं

“ ‘सूर्य खिउँया वनी,
तिमिला बुलुयावनी,
अले आकाशय् च्वंगु नगुत
कुतुं वनी,
थथे आकाशय् च्वंगु
शक्ति खाइ।’✡

30 “थुलि जुइ धुंकाः आकाशय् मनूया काय् वइगु चिं खने दइ। अले मनूया काय्यात तःधंगु शक्ति ज्वनाः झःझः धाय्क सुपाँचय् वयाच्वंगु खनी। थ्व खनाः संसारय् च्वंपिं फुक्क कुलयापिं मनूत ह्वाँयह्वाँय् ख्वइ।✡
31 अले तुरहीया सःलिसें मनूया कायनं स्वर्गदूततय्त पृथ्वीया प्यखें छ्वइ। इमिसं परमेश्वरं ल्ययातःपिन्त मुंका हइ।

यःमरिमायागु उखान
मर्क १३.:२८-३१; लूक २१.:२९-३३
32 “यःमरिमापाखें छिमिसं छता खँ सीकि। थुकी चुलि जायावल कि वर्षा वल धकाः छिमिसं सीका काइ।
33 थुकथं जिं धया थें जुयावल कि छिमिसं मनूया काय् वइन धकाः सीकि।
34 जिं छिमित खःगु खँ धाये – आःयापिं मनूत सिनावने न्ह्यः हे जिं धया थें जुइ।
35 आकाश व पृथ्वी मदयावनी, अय्नं जिगु वचन मदयावनी मखु।

थथे गुबलय् जुइ धकाः सुनानं सी मखु
मर्क १३.:३२-३७; लूक १७.:२६-३०; १७.:३४-३६
36 “थथे गुबलय्, अले गुखुन्हु जुइ धकाः सुनानं मस्यू। स्वर्गय् च्वंपिं स्वर्गदूततय्सं व परमेश्वरया कायनं नं थ्व खँ मस्यू। परमेश्वर बाःनं जक स्यू।
37 “नोआयागु पालय् गथे जुगु खः मनूया काय् वइबलय् नं अथे हे जुइ।✡
38 लखं जाये न्ह्यः तकं मनूतय्सं नयेत्वने यानाच्वन, ब्याहा यायेगु व बिया छवयेगु यानाच्वन। नोआ लःजहाजय् मच्वंतले इमिसं थथे यानाच्वन।
39 लखं चुइके मयंतले ला इमिसं छुं हे बिचाः मयाः। मनूया काय् वइबलय् नं अथे हे जुइ।✡
40 “बुँइ ज्या यानाच्वंपिं निम्ह मनूत मध्ये छम्हय्सित यंकी, मेम्हय्सित त्वःताथकी।
41 घः क्यला च्वंपिं निम्ह मिसात मध्ये छम्हय्सित यंकी, मेम्हय्सित त्वःताथकी।
42 “उकिं होशयानाच्वँ, छाय्धाःसा छिमिसं छिमि प्रभु गुबलय् वइ धकाः मस्यू।
43 छिमिसं सि हे स्यू – थःगु छेँय् खुँ वइगु खँ सिल कि छेँ थुवाः चच्छिं मघंसे पियाच्वनी। अले खुं खुया येने फइ मखु।
44 उकिं छिमिसं नं होशयानाच्वँ, छाय्धाःसा छिमिसं मतिइ हे मतःबलय् मनूया काय् वइ।✡

✡ **24:27** २४:२६-२७ लूक १७:२३-२४ ✡ **24:28** २४:२८ लूक १७:३७ ✡ **24:29** २४:२९ यशै १३:१०; ३४:४; इज ३२:७; योए २:१०-३१; ३:१५; प्रका ६:१२-१३ ✡ **24:30** २४:३० दान ७:१३; जक १२:१०-१४; प्रका १:७ ✡ **24:37** २४:३७ उत ६:५-८ ✡ **24:39** २४:३९ उत ७:६-२४ ✡ **24:44** २४:४३-४४ लूक १२:३९-४०

भिंम्ह व मभिंम्ह च्यः
लूक १२:४१-४८

45 "भिंम्ह व विश्वास याये बहःम्ह च्यः सु जुइ? सुयात वया मालिकं मेपिं च्यःतयत् ठीक ठीक इलय् नके त्वंकेगु ज्या
बियाः इमि नायः याना तइ, व हे जुइ।
46 वं अथे ज्या यानाच्वंगु खनाः मालिकं वयात गुलि स्याबास बी।
47 जिं छिमित खःगु खँ धाये – वया मालिकं वयात थःगु सर्बय तकं लःल्हाना तइ।
48 मभिंम्ह जुल धाःसा वं – 'जिमि मालिक तःन्हु लिपातिनि वइ' धकाः मतिइ तयाः
49 अय्लाःगुलुत नाप नयेत्वने यानाः मेपिं च्यःतयत दाया जुइ।
50 छन्हु वं मतिइ हे मखंबलय् वया मालिकं आकाझाकां थ्यंकः वयाः
51 वयात स्यानाः निपाः ख्वाःपाः दुपिं च्वनी थाय् वांछ्वइ। अन हे इपिं ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्यायाः च्वनेमाली।

25

झिम्ह ल्यासेतय्गु उखान
1 "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं। झिम्ह ल्यासेत जिलाजं नापलायेत थथःगु मत ज्वनावन।✡
2 थुपिं झिम्हय् न्याम्ह ज्ञां दुपिं व न्याम्ह ज्ञां मदुपिं लानाच्वन।
3 ज्ञां मदुपिं न्याम्हय्सिनं मत ला च्याका यंकल, चिकं धाःसा ज्वना मवं।
4 ज्ञां दुपिं न्याम्हय्सिनं मत च्याकाः यंकल, अले थथःगु थलय् चिकं नं ज्वनावन।
5 जिलाजं वये लिबाकुगुलि इमि न्ह्यः वल।
6 "बाचा जाःबलय् इमिसं 'जिलाजं थ्यंकः वल, नापालाः वा' धकाः धयाहःगु सः ताल।
7 "इपिं झिम्हय्सिनं दनाः थथःगु मत मिलय् यात।
8 ज्ञां मदुपिन्सं ज्ञां दुपिन्त धाल 'जिमित चिकं भतिचा ब्यु लय्, जिमिगु मत सीन।'
9 "ज्ञां दुपिन्सं धाल – 'जिमित हे मगाः, बरु पसलय् वनाः न्याना हजि लय्।'
10 "इपिं चिकं न्याः वनाच्वंबलय् हे जिलाजं थ्यंकः वल। मत च्याका च्वंपिं न्याम्ह ल्यासेतय्त जिलाजं नाप ब्याहा भ्वजय्
दूत यंकल। अले लुखा तिनाबिल।
11 भचा जाय्काः ज्ञां मदुपिन्सं थ्यंकः वयाः थथे हाल – 'प्रभु, प्रभु, जिमित नं दुकयादिसँ।'✡
12 "जिलाजंनं धाःसा 'जिं छिमित म्हमस्यू' धकाः लिसः बिल।
13 "उकिं छिपिं नं होशयानाच्वँ, छाय्धाःसा मनूया काय् गुबलय्, गुखुन्हु वइ धकाः छिमिसं मस्यू।

स्वम्ह च्यःतय्गु उखान
लूक १९:११-२७
14 "स्वर्गयागु राज्य थथे च्वं। छम्ह परदेशय् वनेत्यंम्ह मनुखं थः च्यःतयत सःताः थःगु फुक्क सम्पत्ति इमित त्वःताथकल।
15 वं इमिसं फक्व छम्हय्सित न्यागू लाख, छम्हय्सित निगू लाख व छम्हय्सित छगू लाख जिम्मा बियाः परदेशय् वन।
16 "न्यागू लाख दां काःम्ह च्यलं व धिबां ब्यापार यानाः मेगु न्यागू लाख मुंकल।
17 अथे हे निगू लाख काःम्ह च्यलं नं व दामं ब्यापार यानाः मेगु निगू लाख दां मुंकल।
18 छगू लाख दां काःम्ह च्यलं धाःसा व दां गालय् स्वथना तल।
19 "तःदँ लिपा इमि मालिक लिहां वल। अले इमिके थःगु ल्याःचाः फ्वन।
20 न्यागू लाख कयातःम्ह च्यलं मेगु न्यागू लाख दां तनाः थथे धाल – 'छिं बिया थकूगु न्यागू लाख दामं जिं मेगु न्यागू
लाख दां मुंकागु दु।'
21 "मालिकं वयात धाल – 'स्याबास, छ भिंम्ह विश्वास याये बहःम्ह खः। चिधंगु खँय् हे छ विश्वास याये बहःम्ह जुल।
उकिं जिं आः छन्त अज्जं यक्व खँय् जिम्मा बिया थके। छ नं जिनापं लयताया चवँ।'
22 "अले निगू लाख दां काःम्ह च्यलं वयाः थथे धाल – 'छिं बिया थकूगु निगू लाख दामं जिं मेगु निगू लाख दां मुंकागु
दु।'
23 "मालिकं वयात धाल – 'स्याबास, छ भिंम्ह व विश्वास याये बहःम्ह खः। चिधंगु खँय् हे छ विश्वास याये बहःम्ह
जुल। उकिं जिं आः छन्त अज्जं यक्व खँय् जिम्मा बिया थके। छ नं जि नाप लयताया चवँ।'
24 "अले छगू लाख दां काःम्ह च्यलं वयाः थथे धाल – 'छि तसकं हाराम्ह व थःम्हं पि हे मप्यूगु नं लइम्ह, अले ह्रला हे
मतःगु नं काइम्ह जुगुलि ग्यानाः

✡ **25:1** २५:१ लूक १२:३५ ✡ **25:11** २५:११ लूक १३:२५

25 छिं बियादीगु धिबा गालय् स्वथना तया। छिगु धिबा कयादिसँ।'
26 "मालिकं वयात धाल – 'छ ला छप्ति हे ज्यालगय् मजूम्ह व अल्छीम्ह मनू जुयाच्वन। जि पिया मतःथाय् च्वंगु नं लइम्ह, अले ह्वला मतःथाय् च्वंगु नं काइम्ह धकाः सीक सीकं
27 छं जिगु धिबा ब्याज वइकथं सराफितय्थाय् तयातये म्वाः ला? अले जिं ब्याजंनापं थःगु धिबा काये दइगु मखु ला?'
28 "थ्वयाके च्वंगु दां कयाः झिगू लाख दां दुम्हय्सित ब्यु।
29 दुम्हय्सित अज्जं तनाबी, अले वयाके झन यक्व दइ। मदुम्हय्सिके दुगु नं लाका काइ।✡
30 थ्व ज्यालगय् मजूम्ह च्यःयात धाःसा पिने खिउँथाय् वांछ्वये यंकि। अन हे थ्व ख्व जक ख्वयाः वा न्ह्ययाच्वनी।"✡

फै व च्वले
31 "मनूया काय् स्वर्गदूतत नाप जुजु जुयाः वइ अले थःगु सिंहासनय् च्वनी।✡
32 वया न्ह्यःने फुक्क जात जातियापिं मनूत दं वइ। जवालं फै व च्वले ल्ययेथें वं नं मनूतय्त ल्यइ।
33 वं फैचातय्त जव ल्हाःपाखे व च्वलेचातय्त खव ल्हाःपाखे तइ।
34 "अले जुजुं थःगु जवय् च्वंपिन्त थथे धाइ – 'जिमि बाःनं आशिष बियातःपिं मनूत छिपिं हे खः। वा, संसार सृष्टि मजूनिबलय् निसें छिमित बी धकाः तयातःगु राज्यय् आः छिमिसं हे अधिकार या।
35 छायधाःसा जि नयेमखंबलय् छिमिसं जितः नकल, प्याःचाःबलय् त्वंकल, अले जि वयाबलय् छिमिसं जितः म्हमसीकं थःथाय् दुकाल।
36 पुनेगु मदुबलय् छिमिसं जितः वसः बिल, उसाँय् मदुबलय् सुसाःकुसाः यात, झ्यालखानाय् लाःबलय् स्वः वल।'
37 "परमेश्वरं धयादी थें याना च्वंपिन्सं थथे लिसः बी – 'प्रभु, छिं गुबलय् नयेमखंगु दु धकाः जिमिसं नकागु दु? अले गुबलय् प्याःचाःगु दु धकाः जिमिसं त्वंकाःगु दु?
38 छि गुबलय् जिमिथाय् झाःगु दु धकाः जिमिसं म्हमसीकं दुकया? अले छिं गुबलय् पुने मखंगु दु धकाः जिमिसं वसः बिया?
39 छि गुबलय् उसाँय् मन्त धकाः जिमिसं सुसाःकुसाः याना, अले छि गुबलय् झ्यालखानाय् लात धकाः जिमिसं स्वः वया?'
40 "अले जुजुं इमित थथे लिसः बी – 'जिं छिमित खःगु खँ धाये – दक्वसिबय् चीधिकःम्ह किजायात छिमिसं छु याइ, व जितः हे याःगु जुइ।'
41 "अले वं थःगु खव ल्हाःपाखे च्वंपिन्त थथे धाइ – 'सराः बियातःपिं, छिपिं जिथाय् वये मते। शैतान व वया दूततय्त धकाः च्याकातःगु गुबलें मसीगु मिइ क्वब्वाः हुँ।
42 जि नयेमखंबलय् छिमिसं जितः मनकु, प्याःचाःबलय् छिमिसं जितः लः मत्वंकु,
43 जि वयाबलय् छिमिसं जितः दुमकाः, पुनेगु मदुबलय् वसः मब्यु, उसाँय् मदुबलय् व झ्यालखानाय् लाःबलय् स्वः मवः।'
44 "इमिसं नं थथे धकाः लिसः बी – 'प्रभु, जिमिसं गुबलय् छितः नयेमखंगु, प्याःचाःगु, जिमिथाय् झाःगु, पुने मखंगु, उसाँय् मदुगु व झ्यालखानाय् लाःगु खना धकाः? अले जिमिसं छिगु सुसाःकुसाः यायेमाःगु हे गुबलय् दु धकाः?'
45 "अले जुजुं इमित थथे धाइ – 'जिं छिमित खःगु खँ धाये – दक्वसिबय् क्वह्यंम्हय्सित छिमिसं छुं मयाःगु हे जितः मयाःगु खः।'
46 "थुमित सदां सास्ती बिया तइ। अले परमेश्वरं धयादी थें यानाच्वंपिन्त जक अनन्त जीवन दइ।"✡

26

येशूयात स्यायेत ग्वसाः ग्वःगु
मर्क १४:१-२; लूक २२:१-२; यूह ११:४५-५३
1 थथे स्यनेकने यानादी धुंकाः येशूं चेलातय्त धयादिल –
2 "निन्हु लिपा छुत्कारावा नखः वइ धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। उबलय् मनूया काय्यात ज्वनाः क्रूसय् यख्खायाः स्यायेत लःल्हानाबी।"✡
3 उबलय् हे तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिं कैयाफा धाःम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया छेँय् मुन।
4 अले इमिसं वयकःयात गथे यानाः ज्वनाः स्यायेगु धकाः ग्वसाः ग्वल।
5 "नखःबलय् ज्वने धाःसा तसकं हल्लाखल्ला जुइ" धकाः इमिसं धाल।

✡ **25:29** २५:२९ मत्ती १३:१२; मर्क ४:२५; लूक ८:१८ ✡ **25:30** २५:३० मत्ती ८:१२; २२:१३; लूक १३:२८ ✡ **25:31** २५:३१ मत्ती १६:२७; १९:२८
✡ **25:46** २५:४६ दान १२:२ ✡ **26:2** २६:२ प्रस १२:१-२७

बेथानियाय् येशूयात चिकनं ल्गु

मर्क १४:३-९; यूह १२:१-८

6 येशू बेथानियाय् सिमोन कोह्नियागु छेँय् दीबलय्
7 छम्ह मिसा दुरूल्वहं थलय् तसकं थिकेगु व नस्वाःगु चिकं ज्वनाः वल। अले नयेत्यंबलय् व मिसां वय्कःयागु छेनय् फुक्कं लुनाबिल।✡
8 थ्व खनाः चेलातय्सं तं पिकयाः वयात धाल – "थुलिमछि चिकं छाय् सितिं छ्वयागु?
9 थ्व चिकं म्यूगु जूसा उकिं वःगु धिबा नये मखंपिन्त इनाब्यूगु जूसा ज्यूगु नि।"
10 इमिसं थथे धाःगु न्यनाः वय्कलं धयादिल – "छिमिसं थ्व मिसायात छाय् दुःख बियाच्वनागु? वं जितः बांलाःगु हे यात।
11 नये मखंपिं ला छिपिंनाप न्ह्याबलें दयाच्वनी। जि न्ह्याबलें दइ मखु।✡
12 थथे चिकनं लुनाः वं जिगु म्हयात थुनेत ठीक याःगु खः।
13 जिं छिमित खःगु खँ धाये – गन गन भिंगु खँ न्यंकी, अन अन थ्व मिसां याःगु थ्व खँ नं लुमंकेत न्यंकी।"

यहूदां येशूयात ज्वंकेत स्वःगु

मर्क १४:१०-११; लूक २२:३-६

14 झिंनिम्ह चेलात मध्ये यहूदा इस्करियोत धाःम्ह चेलां तःधंपिं पुजाहारीतय्थाय् वनाः
15 थथे धाल – "येशूयात ज्वंका बिल धाःसा जितः छु बी?" अले इमिसं वयात स्विगः वहःयागु म्वहः बिल।✡
16 उबलय् निसें वं येशूयात ज्वंका छवयेत सनाच्वन।

चेलात नाप छुत्कारायागु नखः हनादीगु

मर्क १४:१२-२१; लूक २२:७-२३; यूह १३:२१-३०

17 सोडा मतःगु मरि नयेगु नखःयागु न्हापां खुन्हु चेलातय्सं वयाः वय्कःयाके – "गन वनाः छुत्कारायागु नखःयात ज्वरय् याः वने?" धकाः न्यन।
18 वय्कलं धयादिल – "शहरय् सुं छम्ह मन्यागु छेँय् वनाः थथे धा – 'जिमि गुरुं वय्कःयागु ई त्यल हं। चेलातनापं वय्कलं छिगु छेँय् वयाः छुत्कारायागु नखः हनेगु हं।' "
19 चेलातय्सं वनाः वय्कलं धयादी थें यात। अले अन हे छुत्कारायागु नखःया भ्वय् ज्वरय् यात।
20 बहनी वय्कः झिंनिम्ह चेलात नाप नयेत फ्यतुनादिल।
21 नयाच्वंबलय् वय्कलं धयादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिपिं मध्ये हे छम्हय्सिनं जितः धोखा बी।"
22 थ्व न्यनाः इमिसं तसकं नुगः मछिंकल। अले छम्ह छम्हय्सिनं थथे धाल – "छिं जितः हे धयादियागु ला मखु ला प्रभु?"
23 वय्कलं धयादिल – "जि नाप ख्वलाय् मरि थुनीम्हय्सिनं जितः धोखा बी।✡
24 धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें मनूया काय् ला सिनावने हे माः। अय्नं वयात ज्वंका छवइम्ह मनूयात तसकं तसकं हे धिक्कार दु। व बु हे मबूगु जूसा तसकं बांलाइगु खः।"
25 वय्कःयात ज्वंकीम्ह यहूदां नं न्यन – "छिं जितः हे धयादियागु ला मखु ला प्रभु?"
अले वय्कलं धयादिल – "खः, छं थःम्हं हे धाल।"

प्रभु भ्वय्

मर्क १४:२२-२६; लूक २२:१४-२३; १ कोर ११:२३-३०

26 नयाच्वंबलय् येशूं मरि कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा कुचा थलादिल। अले चेलातय्त इनाः थथे धयादिल – "थ्व मरि कयाः न। थ्व जिगु म्ह खः।"
27 अथे हे ख्वला नं कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः वय्कलं थथे धयाः ख्वला बियादिल –
28 "थ्व न्हगु बाचायागु जिगु हि खः। थ्व हे हिं यक्वसिगु पाप क्षमा जुइ।✡
29 जिं छिमित धाये – जिमि बाःयागु राज्यय् न्हपिं जूपिं छिपिंनाप दाखमघ मत्वंतले जिं आवंनिसें थ्व दाखमघ त्वने मखुत।"
30 अले छपु भजन हाले धुंकाः वय्कःपिं जैतून डाँडाय् झाल।

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाइ

मर्क १४:२७-३१; लूक २२:३१-३४; यूह १३:३६-३८

31 अले येशूं इमित धयादिल – "थौं चान्हय् छिपिं फुक्कं जितः त्वःताः बिस्युं वनी। धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

✡ **26:7** २६:७ लूक ७:३७-३८ ✡ **26:11** २६:११ व्य १५:११ ✡ **26:15** २६:१५ जक ११:१२ ✡ **26:23** २६:२३ भज ४१:९ ✡ **26:28** २६:२८ प्रस २४:८; यर ३१:३१-३४

“ ‘जिं फैजवाःयात स्यानाबी,
अले फैचात
उखेलाः थुखेलाः जुइ।’✡

32 “अय्नं जि हानं म्वाना वयाः छिपिं स्वयाः न्हापा हे गालीलय् थ्यंकः वने।”✡
33 पत्रुसं वय्कःयात धाल – “फुक्कसिनं त्वःता वंसां जिं ला छितः गुब्सं हे त्वःते मखु।”
34 वय्कलं धयादिल – “जिं छन्त खःगु खँ धाये – थौं चान्हय् खा हाले न्ह्याः छं जितः स्वकः तक म्हमस्यू धकाः धाइ।”
35 अय्नं “छिनाप सी हे माःसां जिं छितः म्हमस्यू धकाः धाये मखु” धकाः पत्रुसं धाल। फुक्क चेलातय्सं नं अथे हे धाल।

गेतसमनिइ प्रार्थना यानादीगु

मर्क १४:३२-४२; लूक २२:३९-४६

36 वय्कः चेलात नाप गेतसमनी धाःथाय् झाल। वय्कलं इमित धयादिल – “छिपिं थन हे च्वनाच्वँ। जि उखे वनाः प्रार्थना याये।”
37 वय्कलं पत्रुस व जब्दिया निम्ह काय्पिन्त धाःसानापं ब्वना यंकादिल। उबलय् वय्कलं तसकं हे नुगः मछिंकाः दिक्क जुयादिल।
38 वय्कलं इमित धयादिल – “नुगः मछिनाः जिगु छाति हे तज्याइ थें च्वनाच्वन। छिपिं मघंसे थन हे च्वनाच्वँ।”
39 अले भचा उखे झायाः बँय् क्वप्सां पुयाः थथे धकाः प्रार्थना यानादिल – “बाः, ज्यूसा थ्व दुःखयागु ख्वला जिथासं चीकादिसँ। अय्नं जितः यःथें यानादी मते, छितः यःथें हे यानादिसँ।”
40 अले वय्कः स्वम्ह चेलात च्वनाच्वंथाय् झाल। इपिं न्ह्यलं ब्वानाच्वंगु खनाः वय्कलं पत्रुसयात धयादिल – “छिपिं जि नाप घौछि हे नं मघंसे च्वने मफु ला?
41 मघंसे प्रार्थना याना च्वँ, मखुसा छिपिं जाँचय् लाइ। आत्मा ला न्ह्यचिलाच्वंगु दु, म्ह जक बमलाः।”
42 अनं वनाः वय्कलं हानं प्रार्थना यानादिल – “बाः, जिं थ्व दुःखयागु ख्वलां मत्वंसे मगाः धयागु जूसा, छितः यःथें हे जुइमा।”
43 वय्कः झाःबलय् इपिं हानं न्ह्यलं तुं ब्वानाच्वन। इमिसं न्ह्याः पी हे मफया च्वन।
44 वय्कः हानं इमित त्वःताः झाल। अले अथे हे धयाः प्रार्थना यानादिल। थ्वनापं वय्कलं स्वकः प्रार्थना यानादी धुंकल।
45 अले वय्कलं इमिथाय् झायाः धयादिल – “छिपिं आः तक घना च्वनातिनि ला? मनूया काय्यात पापीतय्सं ज्वनीगु ई वये धुंकल।
46 दँ, वनेनु। स्व, जितः ज्वंकीम्ह मनू नं न्ह्यःने थ्यने धुंकल।”

येशूयात ज्वंगु

मर्क १४:४३-५०; लूक २२:४७-५३; यूह १८:३-१२

47 वय्कलं थथे धयाच्वनादीबलय् हे झिंनिम्ह मध्ये छम्ह चेला यहूदा अन थ्यंकः वल। व नाप तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्सं छ्वयाहःपिं नं वःगु दु। इमिसं तरवार व कथि ज्वनातःगु दु।
48 “जिं वनाः चुप्पा नइम्ह मनू व हे खः, छिमिसं वयात ज्वँ” धकाः धोखा बीम्हय्सिनं इमित खँ स्यना हःगु दु।
49 उकिं वं वयेवं हे येशूयाथाय् वनाः “गुरु, ज्वजलपा” धयाः वय्कःयात चुप्पा नल।
50 वय्कलं वयात धयादिल – “पासा, छु यायेत वयागु खः याकनं याना छ्व।”
अले इमिसं वय्कःयात ज्वन।
51 अबलय् हे वय्कःया छम्ह चेलां थःगु तरवार पिकयाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया छम्ह दासयागु न्हाय्पं हे ध्यनाबिल।
52 वय्कलं वयात धयादिल – “तरवार दापय् स्वथाँ। तरवार ज्वनाजुइम्ह तरवारं हे सी।
53 जिं ग्वाहालि फ्वन धाःसा जिमि बाःनं झिंनिग् पल्टन स्वयाः अप्वः स्वर्गदूतत छ्वयाहया मदी ला? छिमिसं छु तायका?
54 थथे यात धाःसा धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खँ गथे जुयाः पूवनी?”
55 अले वय्कलं ज्ववःपिं मनूतयत धयादिल – “जि छम्हय्सित ज्वनेत थथे तरवार व कथि ज्वनावये माःगु छाय्? छु जि दाखुँ खः ला? जिं देगलय् च्वनाः न्हियान्हिथं स्यनेकने याना जुयाबलय् छिमिसं जितः छाय् मज्वनागु?✡
56 अगमवक्तातय्सं धर्मशास्त्रय् च्वया थकूगु पूवनेमा धकाः हे थथे जूगु खः।” अले चेलात फुक्कं वय्कःयात त्वःताः उखेलाः थुखेलाः मदय्क बिस्युं वन।

✡ **26:31** २६:३१ जक १३:७ ✡ **26:32** २६:३२ मत्ती २८:१६ ✡ **26:55** २६:५५ लूक १९:४७; २१:३७

महासभाया न्ह्यःने येशू

मर्क १४:५३-६५; लूक २२:६६-७१; यूह १८:१३-१४,१९-२४

57 इमिसं येशूयात दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीत कैयाफायाथाय् यंकल। शास्त्रीत व थकालिपिं नं अन मुनाच्वंगु दु।

58 पत्रुस नं तातापाकं हे ल्यूल्यू वनाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया चुकय् थ्यंक हे वन। अले वय्कःयात छु छु याइ धकाः स्वयेत व पालेत नाप च्वंवन।

59 तःधंपिं पुजाहारीतय्सं व अन वयाच्वंपिं फुक्कसिनं जानाः वय्कःयात स्यायेत मखुगु मखुगु द्वपं बीत स्वल।

60 तःम्हय्सिनं हे वयाः वय्कःयात मखुगु मखुगु द्वपं बिल। अय्नं इमिसं छुं हे दसि क्यने मफुत। दकलय् लिपा निम्ह मनुखं वयाः

61 धाल – "थ्व मनुखं 'परमेश्वरयागु देगः थुनाः स्वन्हुं हे दने फु' धकाः धाल।"✡

62 अले दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं दनाः धाल – "थुमिसं धाःगु खँय् छं छुं धायेमाःगु दु ला?"

63 वय्कलं छुं हे धयामदी। अले दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं हानं धाल – "म्वाःम्ह परमेश्वरयागु नामं जिं छन्त धयाच्वना – छ परमेश्वरया काय्, मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः ला?"

64 वय्कलं लिसः बियादिल – "छिं थःम्हं हे धयादिल। अय्नं जिं छिकपिन्त धाये – आवंनिसें छिकपिन्सं मनूया काय्यात परमेश्वरया जव ल्हाःपाखे च्वनाच्वंगु व सुपाँचय् वयाच्वंगु खनी।"✡

65 थ्व न्यनाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं थःम्हं फिनातःगु लं खुनाः थथे धाल – "थ्वं परमेश्वरयात क्वह्मंकाः खँ ल्हात। थ्वयां अप्वः मेगु दसि हे छु माल? थ्वं परमेश्वरयात क्वह्मंकूगु छिमिसं ता हे ताल।

66 छिमिगु छु बिचाः दु?" इमिसं धाल –

"थ्व दोषी हे खः, थ्वयात स्याये हे माः।"✡

67 इमिसं वय्कःयागु ख्वालय् थुकलं बिल, दाल। अले गुलिसिनं ला न्यतालय् दायाः✡

68 थथे धाल – "हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट, छ अगमवक्ता खःसा छन्त सुनां दाल, धा।"

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाःगु

मर्क १४:६६-७२; लूक २२:५४-६२; यूह १८:१५-१८,२५-२७

69 अबलय् तकं पत्रुस चुकय् हे च्वनाच्वन। छम्ह भ्वातिं नं वयाः वयात धाल – "छ नं गालीलिय् च्वंम्ह येशूनापं जुयाच्वंम्ह मखु ला?"

70 वं सकसिगुं न्ह्यःने "मखु" धकाः थथे धाल – "छं धाःगु खँ जिं मस्यू।"

71 व अनं लुखापाखे वंबलय् वयात मेम्ह भ्वातिं नं खनाः थथे धाल – "थ्व मनू ला नासरतय् च्वंम्ह येशू नाप जुयाच्वंम्ह खः नि।"

72 वं हानं पाफयाः "मखु" धकाः थथे धाल – "जिं वयात म्ह हे मस्यू।"

73 भचा जायकाः अन च्वंपिन्सं वयाः वयात थथे धाल – "छ नं व नाप जुयाच्वंम्ह खः नि। छंगु नवाइगु पहलं हे सी दु।"

74 अले वं पाफयाः धाल – "जिं मखुगु खँ ल्हानागु खःसा परमेश्वरं जितः सजाँय बियादीमा। जिं वयात म्ह हे मस्यू।" अबलय् हे ग्वंगः हाला हल।

75 अले वं येशूं धयादीगु खँ लुमंकल – "खा हाले न्ह्यः छं जितः स्वकः तक म्हमस्यू धकाः धाइ।" अले व पिने वनाः ह्याँय्ह्याँय् ख्वल।

27

येशू रोमी बडा-हाकिमयात लःल्हाःगु

मर्क १५:१; लूक २३:१-२; यूह १८:२८-३२

1 सुथ न्हापां हे तःधंपिं पुजाहारीतय्सं व थकालिपिन्सं मुनाः येशूयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।

2 अले इमिसं वय्कःयात चिनायंकाः रोमी बडा-हाकिम पिलातसयात लःल्हाना बिल।

यहूदा थथःम्हं सीगु

प्रे १:१८-२०

3 वय्कःयात स्याइगु खँ सियाः ज्वंकूम्ह यहूदां पस्ताय् चायाः तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्थाय् वनाः स्विगः वहःयागु म्वहः लित बिल।

4 अले धाल – "दोष मदुम्ह मनूयात स्याकेत ज्वंकाः जिं पाप याये लात।" अय्नं इमिसं वयात थथे धाल –

"जिमित छु धया लय्? छं हे सीकि।"

✡ **26:61** २६:६१ यूह २:१९ ✡ **26:64** २६:६४ दान ७:१३ ✡ **26:66** २६:६५-६६ लेवी २४:१६ ✡ **26:67** २६:६७ यशै ५०:६

5 वं वहःयागु म्वहः देगलय् वान्छवया थकल। अले वनाः यग्गानाः सित।
6 तःधंपिं पुजाहारीतय्सं यहूदां वान्छवया थकूगु धिबा कयाः धाल – “थ्व हियागु मू खः, उकिं देगःयागु धुकुतिइ तये मज्यू।”
7 इमिसं थथे सल्लाह साहुति यानाः व दामं पिनें वःपिं सित कि थुनेत धकाः कुमाःयागु जग्गा न्यात।
8 उकिं थ्व जग्गायात आः तक नं “हियागु जग्गा” धकाः धयावयाच्वंगु दु।✡
9 थुकथं यर्मिया अगमवक्तां धयाथकूगु खँ पूवन –

“वय्कःयात न्यायेत इस्राएलीतय्सं
स्विगः वहःयागु म्वहः बिल।
10 व स्विगः वहःयागु म्वहलं
इमिसं छम्ह कुमाःयागु जग्गा न्यात।
थ्व खँ जितः प्रभुं धयादीगु खः।”✡

पिलातसया न्ह्यःने येशू

मर्क १५:१-५; लूक २३:१-५; यूह १८:२८-३८

11 येशूयात बडा-हाकिमया न्ह्यःने थने हल। वं वय्कःयाके थथे धकाः न्यन – “छ यहूदीतय् जुजु खः ला?”
वय्कलं धयादिल – “छिं थःम्हं हे धयादिल।”
12 तःधंपिं पुजाहारीतय्सं व थकालिपिन्सं न्ह्याक्व हे द्वपं ब्यूसां वय्कलं छुं हे धयामदी।
13 अय्जूगुलिं पिलातसं वय्कःयात थथे धाल – “इमिसं छन्त थुलिमछि द्वपं बी धुंकल छं मताः ला?”
14 वय्कलं छुं हे धयामदी। थ्व खनाः तःधंम्ह हाकिम तसकं छक्क जुल।

येशूयात स्यायेगु क्वःछ्यूगु

मर्क १५:६-१५; लूक २३:१३-२५; यूह १८:३९—१९:१६

15 छुत्काराया नखःबलय् यहूदीतय्सं फ्वंम्ह छम्ह कैदीयात त्वःतेगु चलन पिलातसं यानातःगु दु।
16 अबलय् बारब्बा धाःम्ह छम्ह कुख्यात कैदी दु।
17 अय्जूगुलिं पिलातसं मनूतय्के न्यन – “का धा, सुयात त्वःतेगु? बारब्बायात त्वःतेगु ला कि येशू ख्रीष्टयात त्वःतेगु?”
18 इमिसं वय्कःयात स्वये मफयाः ज्वंकूगु खः धकाः वं बांलाक स्यू।
19 थथे इन्साफ यानाच्वंबलय् हे पिलातसया कलातं वयात थथे धाय्के छ्वयाहल – “व धर्मी मनूयात छुं हे यानादी मते, छाय्धाःसा व मनूयागु खँय् जि थौं म्हगसय् तसकं सास्ती फये माल।”
20 तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्सं मनूतय्त ग्वाकाः बारब्बायात त्वःताः येशूयात स्यायेमाः धकाः धाय्कल।
21 बडा-हाकिमं इमित हानं धाल – “का धा, सुयात त्वःतेगु?”
अले मनूतय्सं “बारब्बायात त्वःताब्यु” धकाः धाल।
22 “अय्सा ख्रीष्ट धाःम्ह येशूयात छु यायेगु लय्?” धकाः पिलातसं इमिके न्यन।
“वयात क्रूसय् यख्खानाः स्यानाछ्व” धकाः फुक्क मनूत छकलं हाला हल।
23 वं हानं धाल – “वं अपाय्सकं स्याये हे माय्क छु याःगु दु?”
अले इमिसं झन ततःसलं – “वयात क्रूसय् यख्खानाः स्याये हे माः” धकाः हाला हल।
24 मनूत थथे हाला हःगुलिं पिलातसं छुं हे याये फइ थें मच्वनाः सकसिगुं न्ह्यःने ल्हाः सिलाः थथे धाल – “थ्व मनूयात स्याःगु दोष छिमित हे लाइ, जितः लाइ मखु।”✡
25 अले मनूतय्सं थथे धयाहल – “ज्यू, वयात स्याःगु पाप जिमित व जिमि सन्तानयात हे लायेमा।”
26 अले पिलातसं बारब्बायात त्वःता छ्वल। येशूयात धाःसा कोर्रा दाय्काः क्रूसय् यख्खाना स्याके छ्वल।

सिपाइँतय्सं येशूयात हाय्कूगु

मर्क १५:१६-२०; यूह १९:१-३

27 अले पिलातसया सिपाइँतय्सं येशूयात दरबारया चुकय् यंकल। सिपाइँत फुक्कं अन मुंवल।
28 इमिसं वय्कःयागु वसः त्वकाः ह्याउँगु वसः पुंकल।
29 कंयागु श्रीपेच दय्काः वय्कःयात पुइकाबिल। वय्कःयागु जव ल्हातय् तिंकथि छपु नं ज्वंकल। अले वय्कःया न्ह्यःने पुलि चुयाः थथे धयाः हाय्कल – “यहूदीतय् जुजुया जय जुइमा।”
30 अनंलि इमिसं वय्कःयागु ख्वालय् थुकलं बिल। हानं वय्कःयाके च्वंगु कथि कयाः छेनय् दाया बिल।

✡ **27:8** २७:३-८ प्रे १:१८-१९ ✡ **27:10** २७:९-१० जक ११:१२-१३ ✡ **27:24** २७:२४ व्य २१:६-९

31 थुकथं इमिसं वय्कःयात गिजय् याये फक्व याये धुंकाः ह्याउँगु वसः त्वकाः न्हापायागु तुं वसतं पुंका बिल। अले वय्कःयात कूसय् यख्खायेत यंकल।

येशूयात कूसय् यख्खाःगु

मर्क १५.२१-३२; लूक २३.२६-४३; यूह १९.१७-२७

32 येशूयात स्यायेत यंकाच्वंबलय् कुरेनी च्वंम्ह सिमोन धाःम्ह छम्ह मनूयात नापलात। अले इमिसं वयात कर कर यानाः येशूयागु कूस क्वबिकल।

33 इपिं गलगथा धाःगु थासय् थ्यन। गलगथायागु अर्थ खोपडी खः।

34 अन थ्यंकाः इमिसं वय्कःयात स्याःमचाइगु वासः ल्वाकछ्यानाः दाखमघ त्वंकल। वय्कलं उकियागु सवाः जक कयाः त्वना मदी।✡

35 अनंलि इमिसं वय्कःयात कूसय् यख्खायाबिल। अले चिट्ठा तयाः वय्कःयागु वसः इना काल।✡

36 इपिं अनसं पियाच्वन।

37 इमिसं "थ्व यहूदीतय् जुजु येशू खः" धकाः वय्कःयात दोष बियातःगु पौ वय्कःयागु छ्यंफुसय् तिनाबिल।

38 उबलय् हे इमिसं वय्कःयागु जवंखवं निम्ह दाखुँतय्त नं यख्खायाबिल।

39 व लँ जुइपिं फुक्कसिनं छ्यं क्वात्तु क्वानाः वय्कःयात गिजय् यानाः थथे धाल —✡

40 "देगः थुनाः स्वन्हुं हे दने फु धाःम्ह छ हे मखु ला? परमेश्वरया काय् खः धयागु जूसा कूसं क्वहां वयाः थःम्हं थःत बचय् या।"✡

41 अथे हे तःधंपिं पुजाहारीत, शास्त्रीत व थकालिपिन्सं नं वय्कःयात थथे धकाः हाय्कल —

42 "थ्वं मेपिन्त ला बचय् यात, थःत धाःसा बचय् याये मफुत। इस्राएल्तीतय् जुजु खः धयागु जूसा कूसं क्वहां वयाक्यँ। अले जिमिसं विश्वास याये।

43 थ्वं परमेश्वरयात विश्वास यानाः — 'जि परमेश्वरया काय् खः' धयाजुल। थ्व खनाः परमेश्वर धात्थें हे लय्ताः धयागु जूसा वय्कलं हे थ्वयात बचय् यानादी।"✡

44 वय्कःया जवंखवं यख्खाया तःपिं दाखुँतय्संनापं वय्कःयात हाय्कल।

येशू सीगु

मर्क १५.३३-४१; लूक २३.४४-४९; यूह १९.२८-३०

45 अबलय् न्हिनय् बाह्र बजेनिसें तीन बजे तक सारा देश हे खिउँसे च्वना वन।

46 तीन बजेपाखे येशू थथे धकाः तसकं हाला हल — "इलोई-इलोई लामा सबखथनी।" थुकियागु अर्थ खः — "जिमि परमेश्वर, जिमि परमेश्वर, छिं जितः छाय् त्वःतादिया?"✡

47 अन दनाच्वंपिं गुम्ह गुम्हय्सिनं थ्व न्यनाः थथे धाल — "वं ला एलियायात सःता च्वन।"

48 छम्हय्सिनं स्पन्ज चिनातःगु कथि कयाः ब्वाँय् वनाः पाउँतिइ थुनाः हल, अले वय्कःयागु म्हुतुइ ल्वसुकाबिल।✡

49 गुलिसिनं धाल — "भचा आसे, एलियां हे वयाः बचय् याइ ला?"

50 वय्कः छकः हानं तसकं हालादिल, अले प्राण त्वःतादिल।

51 अबलय् हे देगलय् च्वंगु पर्दा च्वंनिसें क्वथ्यंक निकू दलाः गुना वन। अले हानं भ्वखाय् ब्वल। पहाड चिरि बायावन।✡

52 चिहान चाला वल। अले सी धुंकूपिं यक्व हे विश्वासीत हानं म्वानावल।

53 येशू सिनाः म्वाना वये धुंकाः इपिं थःपिन्त थुनातःगु थासं दनाः पवित्रगु शहरय् वन। अले यक्व हे मनूतय्थाय् खनेदय्कः वन।

54 थथे भ्वखाय् ब्वःगु व अन जूगु फुक्कं खनाः येशूयात पिवाः च्वंपिं कप्तान व सिपाइँत फुक्कं ग्यात। अले थथे धाल — "धात्थें हे व ला परमेश्वरया काय् खः।"

55 गालीलंनिसें येशूयात ग्वाहालि यानाः वय्कः नाप वःपिं मिसातय्सं नं तापाक्क च्वनाः थ्व फुक्क स्वयाच्वन।

56 थुपिं मध्ये मरियम मग्दलिनी, याकूब व योसेफया मां मरियम, अले जब्दिया काय्पिनि मां खः।✡

येशूयात चिहानय् तःगु

मर्क १५.४२-४७; लूक २३.५०-५६; यूह १९.३८-४२

57 सन्ध्याकाः इलय् अरिमाथिया धाःगु थासय् च्वंम्ह योसेफ धाःम्ह छम्ह तःमिम्ह मन् अन वल। व नं येशूया चेला खः।

58 पिलातसयाथाय् वनाः वं येशूयागु सीम्ह फ्वन। पिलातसं वयात सीम्ह बिया छ्वयेगु उजं बिल।

✡ **27:34** २७:३४ भज ६९:२१ ✡ **27:35** २७:३५ भज २२:१८ ✡ **27:39** २७:३९ भज २२:७; १०९:२५ ✡ **27:40** २७:४० मत्ती २६:६१; यूह २:१९ ✡ **27:43** २७:४३ भज २२:८ ✡ **27:46** २७:४६ भज २२:१ ✡ **27:48** २७:४८ भज ६९:२१ ✡ **27:51** २७:५१ प्रस २६:३१-३३ ✡ **27:56** २७:५५-५६ लूक ८:२-३

59 अले योसेफं सीम्हयात भिंगु सुति कापतं हिनाः
60 थःगु निंतिं धकाः म्हुयातःगु चिहानय् यनाः अन तयाबिल। थुलि याये धुंकाः वं छगः तग्वःगु ल्वहं ग्वारातुइकाः चिहानयागु प्वाः तिनाः अनं वन।
61 चिहानया न्ह्याःनेसं च्वनाः मरियम मग्दलिनी व मेम्ह मरियमं थ्व फुक्क स्वयाच्वन।

चिहानय् पिवाः तःगु

62 कन्हय् खुन्हु, विश्रामबार खुन्हु तःधंपिं पुजाहारीत व फरिसीत जानाः पिलातसयाथाय् वनाः
63 थथे धाल – "हजुर, व ध्वंलाइम्हं म्वानाच्वंबलय् – 'सिनाः स्वन्हु दय्काः हानं म्वाना वये' धकाः धाःगु जिमि अज्ज लुमंनि।[✡]
64 अय्ज्गुलिं स्वन्हु तक वयात थुनातःगु थासय् पिवाः तये माल। थथे यात धाःसा वया चेलातय्सं वनाः वयागु सीम्ह खुयायंके फइ मखु। अले सीम्ह येशू हानं म्वानावल धकाः इमिसं बय्ब्य् याये फइ मखु। वं न्हापा याना वंगु स्वयाः थुमिसं लिपा याइगु ज्या झन ग्यानपुइ।"
65 अले पिलातसं धाल – "ज्यु, छिमिसं स्वयाः बल्लाक पाः ति।"
66 इमिसं वनाः प्वाः तिनातःगु ल्वहँतय् छाप तयाबिल। अले सिपाइँतय्त नं पिवाः तया थकल।

28

सीम्ह येशू म्वानावःगु

मर्क १६:१-१०; लूक २४:१-१२; यूह २०:१-१८

1 विश्रामबारया कन्हय् खुन्हु हप्ताया न्हापांगु दि सुथ न्हापां मरियम मग्दलिनी व मेम्ह मरियम चिहानय् स्वःवन।
2 अबलय् आकाझाकां तसकं भ्वखाय् ब्वल। अले परमेश्वरया छम्ह दूत स्वर्ग वयाः प्वाः तिनातःगु ल्वहं चीकाः उकी घःने च्वन।
3 वयागु ख्वाः हावलासा च्याःगु थें थी, वसः नं च्वापु थें त्वइसे च्वं।
4 थ्व खनाः पिवाः च्वनाच्वंपिं सिपाइँत ग्यानाः सी थें च्वन।
5 व स्वर्गदूतं स्वः वःपिं मिसातय्त थथे धाल – "छिपिं ग्याये मते। छिपिं क्रूसय् यख्खायाः स्याःम्ह येशूयात स्वः वःपिं धकाः जिं स्यू।
6 येशू थन मदी। वय्कलं धयादी थें वय्कः सीम्हं म्वाना वये धुंकल। प्रभुयात तयातःगु थाय् स्वः वा।
7 याकनं वनाः वय्कःया चेलातय्त थथे धयाब्यु – 'वय्कः म्वाना वये धुंकल। वय्कः छिपिं स्वयाः न्हापां गालीलय् थ्यंकादी। अन छिमिसं वय्कःयात खनी।' जिं धयागु थ्व खँ ल्वःमंके मते।"
8 इपिं ग्या नं ग्यात, अले लय् नं ताल। अले इपिं अनं हथाय् पथासं चेलातय्त थ्व खँ कनेत ब्वाँय् वन।
9 येशूं इमित नाप लानाः "छिमित शान्ति दयेमा" धकाः धयादिल। इमिसं न्ह्याःने वनाः वय्कःयागु तुति ज्वनाः भ्वपुल।
10 "ग्याये मते, छिमिसं वनाः जिमि किजापिन्त 'गालीलय् हुँ' धकाः धयाब्यु। अले अन हे इमिसं जितः खनी" धकाः वय्कलं इमित धयादिल।

पिवाः च्वंपिन्सं खँ कं वंगु

11 इपिं वने धुंकाः पिवाः च्वंपिं गुम्हं गुम्हं सिपाइँतय्सं शहरय् वनाः अन जूगु खँ फुक्क तःधंपिं पुजाहारीतय्त कनाबिल।
12 तःधंपिं पुजाहारीतय्सं थकालिपिं लिसे सल्लाह साहति यानाः व सिपाइँतय्त धिबा नकाः थथे धकाः खँ स्यन –
13 "छिमिसं 'जिपिं घनाच्वनाबलय् येशूया चेलातय्सं वयाः वयागु सीम्ह खुयायंकल' धकाः धा।
14 छुं जुयाः पिलातसं थ्व खँ सिल धाःसा जिमिसं वयात ह्वय्के। छिमित छुं नं जुइ मखु, छिपिं ग्याये मते।"
15 पिवाः च्वंपिं सिपाइँतय्सं धिबा कयाः इमिसं स्यं थें यात। आः तकं यहूदीतय्सं थ्व हे खँ धयावयाच्वंगु दु।

चेलातय्त लिपांगु तःधंगु आज्ञा

मर्क १६:१४-१८; लूक २४:३६-४९; यूह २०:१९-२३

16 झिंछम्ह चेलात येशूं धयादीगु गालीलयागु पहाडय् वन।[✡]
17 इमिसं वय्कःयात खनेवं वय्कःयागु तुतिइ भ्वपुल। छम्ह निम्हय्सिनं धाःसा वय्कः हे खः ला मखु ला धकाः संका यात।
18 वय्कलं इमिगु न्ह्याःने वयाः थथे धयादिल – "संसार व स्वर्गयागु फुक्क अधिकार जितः बियातःगु दु।
19 अय्ज्गुलिं छिपिं वनाः फुक्क जातियापिं मनूतय्त चेला दय्कि। अले इमित परमेश्वर बाःयागु नामं, काय्यागु नामं व पवित्र आत्मायागु नामं बप्तिस्मा ब्यु।[✡]

[✡] **27:63** २७:६३ मत्ती १६:२१; १७:२३; २०:१९; मर्क ८:३१; ९:३१; लूक ९:२२; १८:३१-३३ [✡] **28:16** २८:१६ मत्ती २६:३२; मर्क १४:२८ [✡] **28:19** २८:१९ प्रे १:८

20 अले जिं स्यना थें छिमिसं इमित स्यनेकने यानाः फुक्कं खँ मानय् याकि। न्यँ, संसार फुना मवंतले जि छिपिंनाप हे दइ।”

मर्कूसं च्वःगु भिंगु खँ

म्हसीका

मर्कूसं थ्व सफुलिइ पुलांगु नियमया अगमवक्ता यशैयां याःगु अगमवाणी कथं प्रभु येशू झाःगु व वय्कःयात लँ छिंका बीम्ह यूहन्ना वःगु खँ न्ह्यथनातःगु दु। मर्कूसं च्वःगु सुसमाचारय् "भिंगु खँ परमेश्वरया काय् येशू ख्रीष्टया बारे खः" धकाः नं न्ह्यथनातःगु दु। थुकी येशूयात अधिकार दुम्ह मनूकथं न्ह्यब्वयातःगु दु। वय्कःयागु अधिकार, वय्कलं स्यनेकने यानादीगु खं, वय्कलं भूतआत्मातयत ख्यानाः छ्वयादीगुलि व वय्कलं मनूतयत पापं क्षमा यानादीगुलि क्यं। येशूं थःत "मनूया काय्" धकाः धयादी – वय्कः मनूतयत इमिगु पापं मुक्त यायेत थःगु जीवन बीत झाःगु खः।

मर्कूसं येशूं यानादीगु ज्याखँयात वय्कलं स्यनादीगु खँ स्वयाः अप्वः बःबियाः न्ह्यब्वयातःगु दु। मर्कूसं येशूया बारे थुपिं निता खँ नं न्ह्यब्वयातःगु दु।

१. येशू मनूतय्सं ताःइलंनिसें पियाच्वंम्ह मसीह खः।

२. येशू परमेश्वरया दुःख फइम्ह सेवक खः।

थ्व सफुलिइ बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु खँ व येशूं बप्तिस्मा कयादीगु अले वय्कःयात जाँचय् याःगु खँ चिहाकय्क जक न्ह्यथनातःगु दु। येशूं स्यनेकने यानादीगु व ल्वय् लाय्कादीगु खँ धाःसा ताःहाकय्क च्वयातःगु दु। वय्कः यस्शलेमय् झाःगु अले अन वय्कःया विरोधीतय्सं वय्कःयात क्रूसय् यख्खानाः स्यायेत ताःलाःगु खँ न्ह्यथनातःगु दु। येशूयात क्रूसय् यख्खायाः स्याःगु अय्नं हानं म्वानावःगु थ्व सफूया मू खँ खः।

मर्कूस पन्त्रुसयात ग्वाहालि याइम्ह खः। वं थ्व सफू रोमय् पन्त्रुसयात मृत्यु दण्ड बी धुनेवं पन्त्रुसं स्यनेकने याःगु खँ लुमंकाः च्वःगु खः। रोमया मण्डलीइ यहूदीत नापनापं यहूदीमखुपिं नं यक्व मुनीगु खः। उबलय् मेपिन्सं इमित तसकं दुःखकष्ट बियाच्वंगुलि मर्कूसं थ्व सफू इमित साहस बीत च्वःगु खः। मर्कूस प्रभु येशूया शुस्या झिंनिम्ह चेलात मध्ये छम्ह मखु।

मर्कूसया सफू ई.सं. ५० निसें ६८ या दथुइयागु छगू इलय् च्वःगु जुइफु।

धलः पौ

सुसमाचारया न्ह्यखँ १:१-१३
गालीलय् येशूयागु ज्या १:१४–९:५०
गालीलं येशू यस्शलेमय् झाःगु १०:१-५२
येशू यस्शलेमय् व अन लिक्क दुगु बेथानियाय् ११:१–१५:४७
येशू सिनाः म्वानाझाःगु १६:१-८
म्वानावःम्ह प्रभु खनेदुगु व स्वर्गय् झाःगु १६:९-२०

मर्कूस

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां स्यनेकने याःगु

मत्ती ३:१-१२; लूक ३:१-१८; यूह १:१९-२८

1 परमेश्वरया काय् येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ थुकथं शुरु जुइ।
2 यशैया अगमवक्तां थथे च्वयातःगु दु –

"परमेश्वरं धयादिल –
'स्व, जिं जिम्ह दूतयात
छंगु न्ह्यः न्ह्यः छ्वयाबी।
वं हे छंगु निंतिं लँ दय्काबी।'✡
3 मरुभूमिइ छम्ह मनू
थथे धकाः हाला वइ –
'परमप्रभुया लँपु तयार या,
वय्कःयात लँ छिंकाब्यु।' "✡

✡ **1:2** १:२ मला ३:१ ✡ **1:3** १:३ यशै ४०:३

4 अले बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना मरूभूमिइ खनेदयक्कः वल। वं पापयागु पश्चाताप यानाः परमेश्वरपाखें क्षमा कायेत बप्तिस्मा का धकाः न्यंकाजुल।
5 यहूदियायागु फुक्क गां व यरूशलेमयापिं सकल मनूत यूहन्नायाथाय् वल। अले यूहन्नां थःगु पाप मानय् याःपिं फुक्कसित यर्दन खुसिइ बप्तिस्मा बिल।
6 यूहन्ना ऊँटया सँयागु लं फिनाजुइम्ह व जँय् छेंगूयागु जनी चिनाजुइम्ह खः। वं क्वःबुइँचा व गुँ कस्ति जक नइगु खः।✡
7 वं इमित थथे धयाजुल – "जिगु लिपा जि स्वयाः तःधंम्ह झायाच्वंगु दु। जि ला क्वछुनाः वयक्कःयागु लाकां पुतु फ्यनेत तकं मल्वः।
8 जिं ला छिमित लखं बप्तिस्मा बियाच्वना। वयक्कलं छिमित पवित्र आत्मां बप्तिस्मा बियादी।"

येशूं बप्तिस्मा कयादीगु व वयक्कःयात जाँचय् याःगु

मत्ती ३:१३–४:११; लूक ३:२१-२२; ४:१-१३

9 अबलय् येशू गालीलयागु नासरतं झाल, अले यूहन्नां वयक्कःयात यर्दन खुसिइ बप्तिस्मा बिल।
10 लखं थाहां झाःबलय् वयकलं स्वर्ग चालावंगु व पवित्र आत्मा सुकुभतु जुयाः थःपाखे कुहां वयाच्वंगु खन।
11 अले स्वर्ग थथे धकाः धयाहःगु सः ताल – "छ जि यःम्ह काय् खः। छ खनाः जि तसकं लय्ताः।"✡
12 परमेश्वरयागु आत्मां वयक्कःयात उबलय् हे मरूभूमिइ छ्वयादिल।
13 अन शैतानं पिइन्ह तक वयक्कःयात जाँचय् यात। वयक्कः गुँपशुतनापं च्वनादिल, स्वर्गदूततय्सं धाःसा वयक्कःयागु सेवा याना हे च्वन।

प्यम्ह न्या लाइपिन्त सःतादीगु

मत्ती ४:१२-२२; लूक ५:१-११

14 यूहन्नायात ज्वने धुंकाः येशूं भिंगु खँ न्यंकुं न्यंकुं गालीलय् झायाः थथे धयादिल –
15 "इ जुइ धुंकल, परमेश्वरयागु राज्य नह्याःने थ्यने धुंकल। पश्चाताप या, भिंगु खँय् विश्वास या।"✡
16 गालील समुद्र सिथय् चाःहिला च्वंबलय् वयकलं न्या लाइपिं निम्ह मनू सिमोन व वया दाजु अन्द्रियासयात जाः ह्वानाच्वंगु खन।
17 अले इमित धयादिल – "जि नाप वा, जिं छिमित मनू लाइपिं यानाबी।"
18 थ्व न्यनेवं इपिं थथःगु जाः त्वःताः वयक्कः नाप वन।
19 अनं भचा उखे वयकलं जब्दिया निम्ह काय् याकूब व वया किजा यूहन्नायात नांचाय् च्वनाः पुलांगु जाः ल्ह्वनाच्वंगु खन।
20 वयकलं इमित नं सःतादिल। न्यनेवं इपिं थः अबु जब्दीयात ज्यामितनापं नांचाय् त्वःताः वयक्कः नाप वन।

भूत दुब्यूम्ह मनूयात लायकादीगु

लूक ४:३१-३७

21 अले वयक्कःपिं कफर्नहुमय् झाल। अन वयकलं विश्रामबार खुन्हु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः स्यनेकने यानादिल।
22 वयक्कःयागु खँ न्यनाः फुक्क मनूत छक्क जुल। छायधाःसा वयकलं शास्त्रीतय्सं थें मखु, बरु अधिकार दुम्ह मनुखं थें स्यनादिल।✡
23 अबलय् अन भूत दुब्यूम्ह छम्ह मनू वयाः थथे धकाः हाल –
24 "हे नासरतयाम्ह येशु, छि जिमिथाय् झायेमाःगु हे छाय्? छि जिमित नाश यायेत झायागु ला? जिं छितः म्हस्यू, छि परमेश्वरया पवित्रम्ह मनू खः।"
25 वयकलं वयात थथे धकाः ब्वःबियादिल – "सुम्क च्वँ। वयागु म्हं पिहां वा।"
26 भूतं व मनूयात फ्यारा फ्यारा खाकल। अले तसकं हालाः वया म्हं पिहां वल।
27 थ्व खनाः फुक्क मनूत अजू चाल। अले थःथवय् थथे खँ ल्हात – "थ्व छु जूगु? थ्व ला अधिकारं जाःगु न्हगु खँ खः। वयक्कःयागु खँ ला भूतं नं न्यं।"
28 थुकिं यानाः वयक्कःयागु नां गालीलयागु फुक्क थासय् बय्बय् जुल।

यक्व मनूतय्त लायकादीगु

मत्ती ८:१४-१७; लूक ४:३८-४१

29 धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँनं पिहां झायाः वयक्कः याकूब व यूहन्ना नाप सिमोन व अन्द्रियासयागु छेँय् झाल।
30 सिमोनया ससःमां ज्वरं म्हंमफय्का च्वन। इमिसं थ्व खँ वयक्कःयात धाल।

✡ **1:6** १:६ २ राज १:८ ✡ **1:11** १:११ उत २२:२; भज २:७; यशै ४२:१; मत्ती १२:१८; मर्क ९:७ ✡ **1:15** १:१५ मत्ती ३:२ ✡ **1:22** १:२२ मत्ती ७:२८-२९

31 वय्कलं अन झायाः वयात ल्हाः ज्वनाः थन, अले वयागु ज्वर क्वलाना वन। अले वं दना वनाः वय्कःपिन्त नके त्वंके
याः जुल।
32 बहनी निभाः बीधुंकाः अन च्वंपिन्सं उसाँय् मदुपिन्त व भूत दुब्यूपिन्त वय्कःयाथाय् हल।
33 शहरय् च्वंपिं दक्व मनूत लुखाय् मुंवल।
34 वय्कलं तसकं म्हंमफय्का च्वंपिन्त व तःतामछि ल्वय् दुपिन्त लाय्कादिल। वय्कलं यक्व भूततय्त पितिनादिल।
भूततय्सं वय्कःयात म्हस्यूगुलि वय्कलं इमित नवाके मब्यू।

येशूं प्रार्थना यानादीगु
लूक ४:४२-४४

35 येशू सुथ न्हापां खिउँसे च्वंबलय् हे दनाः सुं मदुगु थासय् झायाः प्रार्थना यानादिल।
36 सिमोन अले वनापं दुपिन्सं वय्कःयात माः जुल।
37 अले वय्कःयात लुइकाः थथे धाल – "फुक्कसिनं छितः मालाच्वंगु दु।"
38 वय्कलं इमित धयादिल – "लिक्क लिक्क लाःगु मेमेगु गामय् नं वनेनु, जिं अन नं स्यनेकने यायेमाः, छाय्धाःसा जि
थ्व हे ज्या यायेत वयाम्ह खः।"
39 अले गालीलया फुक्क धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् न्यंकु न्यंकुं व भूत दुब्यूपिन्त लाय्केगु ज्या यायां चाःहिलादिल।✡

कोह्नियात लाय्कादीगु
मत्ती ८:१-४; लूक ५:१२-१६

40 छम्ह कोह्निम्ह मनुखं येशूयाथाय् वयाः पुलि चुयाः थथे बिन्ति यात – "प्रभु, छिं यय्कादीसा जितः शुद्ध यानादी फु।"
41 येशूं माया यानाः थःगु ल्हातं वयात थियाः धयादिल – "ज्यू, छंगु ल्वय् लाया वनेमा।"
42 थुलि धाय्वं हे व कोह्निम्ह मनूया ल्वय् लाया वन अले व शुद्ध जुल।
43 वय्कलं ख्याच्वः बियाः धयादिल –
44 "स्व, थ्व खँ सुयातं कनादी मते। पुजाहारीयाथाय् वनाः छं थःगु ल्वय् लाःगु क्यँ। अले फुक्कसित क्यनेत मोशां धाःथें
शुद्ध जुइत माःगु ज्वलं छायाब्यु।"✡
45 व मनुखं धाःसा वनाः फुक्क थासय् थ्व खँ बय्बय् यानाबिल। थुकिं यानाः येशूयात शहरय् वयेत थाकुल अले वय्कः सुं
मदुथाय् च्वंझाल। मनूत धाःसा प्यखेरं वय्कःयाथाय् वयाच्वन।

2

पक्षवातं कःम्ह मनूयात लाय्कादीगु
मत्ती ९:१-८; लूक ५:१७-२६

1 छुं दिं लिपा वय्कः कफर्नहुमय् लिहां झाल। वय्कः छेँय् झाल धयागु न्यनाः
2 यक्व हे मनूत वय्कःयाथाय् वल। थुकिं यानाः अन लुखाया पिने तक नं च्वनेत थाय् मन्त। अन येशूं परमेश्वरयागु वचन
न्यंकादिल।
3 उबलय् अन पक्षवातं कःम्ह छम्ह मनूयात प्यम्ह मनूतय्सं क्वबिया हल।
4 अन ग्वाः ग्वाः मनूत दुगुलि इपि येशूयाथाय् वने मफुत। अले इमिसं येशू च्वनाच्वंगु थाय्या च्वसं च्वंगु पौ प्वलाः पक्षवातं
कःम्ह मनूयात लासानापं क्वय् क्वछवत।
5 इमिगु थज्याःगु विश्वास खनाः वय्कलं ल्वगियात धयादिल – "छं याःगु पाप क्षमा जुल।"
6 उबलय् अन शास्त्रीत नं दुगु जुयाच्वन। इमिसं मनं मनं थथे धाल –
7 "छु धयाच्वंगु थ्व मनुखं? थ्वं ला परमेश्वरयात हे क्वह्यंकाच्वन। परमेश्वरं बाहेक मेपिं सुनां पाप क्षमा याये फु?"
8 इमिगु मनय् च्वंगु खँ थत्थें थःगु आत्माय् थुइकाः वय्कलं इमित धयादिल – "छिमिसं छाय् मभिंगु मतिइ तया जुयागु?
9 थ्व मनूयात 'छंगु पाप क्षमा जुल' धायेगु अःपु ला कि 'लासा ज्वनाः दना हुँ' धायेगु अःपु?
10 संसारय् च्वंपिनिगु पाप क्षमा यानाबीत मनूया कायथाके अधिकार दु धयागु खँ छिमिसं सीकि।" थुलि धयाः वय्कलं
पक्षवातं कःम्हय्सित थथे धयादिल –
11 "जिं छन्त धाये – दनाः थःगु लासा ज्वनाः छेँ हुँ।"
12 थुलि धायेवं हे व मनू जुस्क्क दनाः थःगु लासा ज्वनाः फुक्कसिगु न्ह्याःनें पिहां वन। अन च्वंपिं फुक्कं छक्क जुल।
अले थथे धकाः परमेश्वरयात तःधंकल – "जिमिसं ला थथे जूगु गुबलें हे मखंनि।"

✡ **1:39** १:३९ मत्ती ४:२३; ९:३५ ✡ **1:44** १:४४ लेवी १४:१-३२

येशूं लेवीयात सःतादीगु

मत्ती ९.९-१३; लूक ५.२७-३२

13 वय्कः हानं गालील समुद्र सिथय् झायादिल। थन नं मनूत ग्वाः ग्वाः मुंवःगुलि वय्कलं इमित स्यनादिल।
14 लँय् वयाच्वंबलय् वय्कलं लेवी धाःम्ह अल्फयसया काय्यात कर कायेगु अड्डाय् च्वनाच्वंगु खनाः धयादिल – "जि नाप वा।" अले व दनाः वय्कः नाप वन।
15 वय्कः लेवीया छेँय् भ्वय् नयेत फेतुनादीबलय् कर काइपिं व पापीत नं वय्कः व वय्कःया चेलात नाप नयेत फ्यतुत।
16 वय्कः पापीत व कर काइपिं मनूत नाप च्वनाः नयाच्वंगु खनाः फरिसी व शास्त्रीतय्सं वय्कःया चेलातय्के न्यन – "थज्याःपिं मनूतलिसे च्वनाः छाय् नयाच्वंगु व?"
17 थ्व न्यनाः वय्कलं इमित धयादिल – "छुं मजूपिं मनूतय्त डाक्टर माली मखु, ल्वय् दुपिन्त जक माली। जि धर्मीतय्त मखु बरु पापीतय्त सःतः वयागु खः।"

अपसं च्वनेगु खँ

मत्ती ९.१४-१७; लूक ५.३३-३९

18 यूहन्नाया चेलात व फरिसीत अपसं च्वंगुलि सुं मनूत वयाः वय्कःयाके न्यन – "बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नाया चेलात अपसं च्वं, फरिसीत अपसं च्वं, छिकपिनि चेलात जक छाय् मच्वंगु?"
19 वय्कलं इमित धयादिल – "ब्याहा याइम्ह मिजंनापं च्वनाच्वंतले जन्त वःपिं मनूत घां लानाच्वनी ला? ब्याहा याइम्ह मिजं इपिंनापं दतले इपिं अपसं च्वनी मखु।
20 अथेसां छन्हु ब्याहा याइम्ह मिजंयात यंकितिनि। अले जक इपिं अपसं च्वनी।"
21 "पुलांगु वसतय् सुनानं न्हगु कापतं पर्की मखु, छाय्धाःसा न्हगु कापतं पुलांगु कापःयात साला काइ, अले झन तःकू जुइक गुनावनी।
22 "अथे हे सुनानं पुलांगु छेंगूयागु म्हिचाय् दाखमघ तइ मखु, छाय्धाःसा पुलांगु छेंगूयागु म्हिचाय् दाखमघ तल धाःसा म्हिचा हे गुनावनी, अले दाखमघ वाइ, म्हिचा नं स्यनी। थथे मयासें दाखमघ न्हगु म्हिचाय् तल धाःसा नितां बचय् जुइ।"

विश्रामबारयागु खँ

मत्ती १२.१-८; लूक ६.१-५

23 छन्हु विश्रामबार खुन्हु वय्कः चेलात नाप छबबया लँ जुयाः झाया च्वंबलय् वय्कःया चेलातय्सं छबमा स्वहाय्काः नयेत स्वल।✡
24 थ्व खनाः फरिसीतय्सं वय्कःयात धाल – "स्व, छिमि चेलातय्सं विश्रामबार खुन्हु छु याये मज्यू धाःगु खः व हे यानाच्वन।"
25 वय्कलं लिसः बियादिल – "दाऊदं थः व थःनाप वःपिं मनूतय् नये पित्याःबलय् माःकथं छु यात धयागु खँ छिमिसं ब्वनागु मदु ला?
26 गुकथं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी अबियाथारया पालय् परमेश्वरया छेँय् दुहां वनाः अन छायातःगु मरि नल, अले थःनाप वःपिन्त नं नकल। परमेश्वरयात छायातःगु मरि ला पुजाहारीतय्सं बाहेक मेपिन्सं नये हे मज्यू।"✡✡
27 वय्कलं इमित हानं धयादिल – "विश्रामबार मनूतयगु निंतिं दय्कातःगु खः, मनूत विश्रामबारया निंतिं दय्कातःगु मखु।
28 थथे जूगुलि मनूया काय् विश्रामबारया नं प्रभु खः।"

3

ल्हाः गंम्ह मनू

मत्ती १२.९-१४; लूक ६.६-११

1 येशू हानं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झाल। अन छम्ह ल्हाः गंम्ह मनू दुगु जुयाच्वन।
2 विश्रामबार खुन्हु जूगुलिं वय्कःया विरोधीतय्सं थ्वखुन्हु ल्हाः गंम्ह मनूयात लाय्की ला कि धकाः चिवा कयाच्वन।
3 वय्कलं ल्हाः गंम्ह मनूयात धयादिल – "न्ह्याःने वा।"
4 वय्कलं इमिके थथे धकाः न्यनादिल, "विश्रामबार खुन्हु भिं यायेगु ज्यू ला कि मभिं यायेगु ज्यू, स्यायेगु भिं ला कि म्वाकेगु भिं?" तर इपिं छुं हे मधासे सुम्क च्वनाच्वन।
5 इमिगु नुगः छाःगु खनाः नुगः मछिंकाः तमं इमिथाय् मिखा ब्वयाः व मनूयात धयादिल – "ल्हाः तप्यंकी।" अले वं ल्हाः तप्यंकल। थथे गंगु ल्हाः लाल।
6 फरिसीतय्सं अनं वनाः हेरोदया मनूत नाप वय्कःयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।

✡ **2:23** २:२३ व्य २३:२५ ✡ **2:26** २:२५-२६ १ शम् २१:१-६ ✡ **2:26** २:२६ लेवी २४:९

यक्व मनूत येशूया ल्यूल्यू वःगु
मत्ती ४:२३-२५; लूक ६:१७-१९

7 अनं येशू थः चेलात नाप समुद्र सिथय् झायादिल। गालीलं व यहूदियां ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कःया ल्यूल्यू वःगु दु।
8 वय्कलं अजू चायापुगु ज्या यानादिल धयागु न्यनाः यरूशलेम, इदुमिया, यर्दन पारिइ, टुरोस व सीदोनया थुखे उखे च्वंपिं यक्व हे मनूत वय्कःयाथाय् वल।
9 वय्कलं थः चेलातयत् धयादिल – "जितः चिचाधंगु नांचा छगू हति, मखुसा ला मनूतय्गु हुलं जितः काकातइ।"
10 यक्वसिगु ल्वय् लाय्का ब्यूगुलि वय्कःयात थीत यक्व हे उसाँय्मदुपिं मनूत घ्वात्तुमतुघ्वानाः वयेत सनाच्वन।✡
11 भूतआत्मां वय्कःयात खनेवं वय्कःया न्ह्यःने क्वपुसां पुयाः थथे धकाः हाल – "छि परमेश्वरया काय् खः।"
12 अले वय्कलं थ्व खँय् सुयातं छुं धाये मते धकाः इमित उजं बियादिल।

झिंनिम्ह प्रेरितत ल्ययादीगु
मत्ती १०:१-४; लूक ६:१२-१६

13 पहाडय् थाहां झायाः वय्कलं थःत माःपिं मनूतयत् सःतादिल। इपिं अन वन।
14 वय्कलं झिंनिम्हय्सित थःनाप तयेत व भिंगु खँ न्यंके छ्वयेत ल्ययादिल।
15 इमित भूतआत्मायात पितिनाछ्वयेगु अधिकार नं बियादिल।
16 झिंनिम्ह थुपिं हे खः – सिमोन, गुम्हय्सिगु नां वय्कलं पत्रुस तयादिल,
17 जब्दिया काय् याकूब व याकूबया किजा यूहन्ना, गुम्हय्सित वय्कलं बोअनर्गेस धकाः नां तयादिल, (बोअनर्गेसया अर्थ तंगुलु खः),
18 अन्द्रियास, फिलिप, बारथोलोमाइ, मत्ती, थोमा, अल्फयसया काय् याकूब, थेदियस, सिमोन कनानी
19 व येशूयात धोखा ब्यूम्ह यहूदा इस्करियोत।

येशू व भूततय् जुजु
मत्ती १२:२२-३२; लूक ११:१४-२३

20 अले येशू वय्कःया चेलात नाप छेँय् झाल। अन नं यक्व मनूत मुंवःगुलि वय्कःपिनि नये तक नं लिमलात।
21 वय्कःया थःलाःपिन्सं वय्कः वें जुल धकाः वय्कःयात ब्वनायंकेत का वल।
22 यरूशलेमं वःपिं शास्त्रीतय्सं थथे धाल – "भूततय् जुजु बालजिबुलं शक्ति बियातःगुलि थ्वं भूतयात पितिनाछ्वये फुगु खः।"✡
23 थथे धाःगुलि वय्कलं मनूतयत् सःता उखान छुनाः इमित थथे धयादिल – "शैतानं शैतानयात गथे पितिने फइ?
24 गुगुं नं देशय् थःथवय् हे ल्वापु जुल धाःसा व देश स्यनावनी।
25 गुगुं नं छेँय् थःथवय् ल्वापु जुल धाःसा व छेँ स्यनावनी।
26 अथे हे शैतानं शैतानयात स्यंकेत स्वल धाःसा थुपिं निम्हं नाश जुयावनी।
27 सुनानं छम्ह तसकं हे बल्लाःम्ह मनूया छेँय् खुयायंकेत न्हापां व मनूयात निं चीमाः, अले तिनि खुयायंके फइ।
28 "जिं छिमित धात्थें धाये – मनूतय्सं न्ह्याथें ज्याःगु तःधंगु पाप याःसां क्षमा जुइ,
29 पवित्र आत्मायात मभिंकाः खँ ल्हाइपिन्त धाःसा गुबलें हे क्षमा दइ मखु। थज्याःपिं मनूत सदां दोषी ठहरय् जुइ।"✡
30 वय्कःयाके भूत दुबिनाच्वंगु दु धकाः शास्त्रीतय्सं धाःगुलि थथे धयादीगु खः।

येशूया मां व किजापिं
मत्ती १२:४६-५०; लूक ८:१९-२१

31 उबलय् हे येशूया मां व किजापिं वय्कःयाथाय् वल। इमिसं पिने हे च्वनाः वय्कःयात सःतके छ्वयाहल।
32 वय्कःया जःखः च्वनाच्वंपिन्सं धाल – "स्वयादिसँ, छिकपिनि मां व किजापिं छितः नापलायेत वयाच्वन।"
33 वय्कलं इमिके न्यनादिल – "जिमि मां व जिमि किजापिं सु खः?"
34 अले अन छचाःखेलं फ्यतुना च्वंपिन्त स्वयाः धयादिल – "मां धाःसां, किजापिं धाःसां थुपिं हे खः,
35 छाय्धाःसा सुनां परमेश्वरं धाःथें याना जुइ, व हे जिमि किजा, जिमि केहेँ, व जिमि मां खः।"

4

पुसा ह्वलिम्हय्सिगु उखान
मत्ती १३:१-९; लूक ८:४-८

✡ **3:10** ३:९-१० मर्क ४:१; लूक ५:१-३ ✡ **3:22** ३:२२ मत्ती ९:३४; १०:२५ ✡ **3:29** ३:२९ लूक १२:१०

1 येशूं समुद्र सिथय् च्वनाः मनूतय्त स्यनेकने यानादिल। मनूत ग्वाः ग्वाः वःगुलि वय्कः नांचाय् थाहां झाल, मनूत जक
समुद्र सिथय् तुं च्वनाच्वन।✡
2 वय्कलं इमित उखान कँकं यक्व खँ स्यनादिल –
3 "न्यँ, छम्ह मनू बुँइ पुसा ह्वः वन।
4 वं पुसा ह्वःबलय् गुलि गुलि पुसा लँय् नं लात, अले झंगःतय्सं वयाः नयाबिल।
5 अले गुलिं पुसा ल्वहंलिं दुथाय् लात। भचा भचा जक चा दुगुलि अन लाःगु पुसा याकनं बुयावल।
6 निभाः त्वःबलय् अन बुयावःगु मा सुकूचिना वन, अले बल्लाक हा काय् मफुगुलि गना वन।
7 अले हानं गुलि पुसा कंमा दुथाय् लात। कंमा तःमा जुया वःबलय् अन लाःगु पुसा थाहां वये मफुत, अन्न मसल।
8 अले गुलिं पुसा भिंगु चा दुथाय् लात। थ्व चाय् पुसा बुया वयाः तःमा जुल। अले यक्व अन्न सल। गनं स्विदुगं, गनं
खुइदुगं, गनं सछिदुगं अन्न सल।"
9 वय्कलं धयादिल – "सुयाके न्हाय्पं दु, वं न्यना का।"

थ्व उखानयागु अर्थ कंगु
मत्ती १३:१०-१७; लूक ८:९-१५
10 येशू याकःचा जूबलय् झिंनिम्ह चेलात व मेपिं मनूतय्सं वय्कःयाके थ्व उखानयागु अर्थ छु खः धकाः न्यन।
11 वय्कलं इमित धयादिल – "परमेश्वरया राज्ययागु गुप्ति खँ छिमित कने धुनागु दु, मेपिन्त धाःसा उखान छुनाः धायेमाः।

12 " 'अय्जूगुलि इमिसं स्वयेत ला स्वइ,
अयनं गुब्सं खंके फइ मखु।
इमिसं न्यनेत न्यनी,
अयनं गुब्सं थुइके फइ मखु।
इमिसं थूगु जूसा ला
इपिं पापं लिचिले माःगु खः,
अले इमिगु पाप नं क्षमा जुइमाःगु खः।' "✡

13 वय्कलं इमित धयादिल – "छु छिमिसं नं थ्व उखान मथ् ला? अय्जूसा मेगु उखान गथे थुइके फइ?
14 पुसा ह्वल धाःगु परमेश्वरयागु वचन ह्वल धाःगु खः।
15 गुलि मनूत लँय् लाःगु पुसा थें खः। इमिसं परमेश्वरयागु वचन न्यनेवं शैतान वयाः लाकायंकी।
16 गुलि मनूत ल्वहं दुथाय् लाःगु पुसा थें खः। इमिसं परमेश्वरयागु वचन लय्ल्यतातां न्यना काइ।
17 अथेसां वचनं इमिगु नुगलय् थ्यंक हा काय् मफइगुलि दुःखकष्ट व ख्याच्वः वयेवं इपिं लिचिला वनी।
18 गुलि मनूत कंमा दुथाय् लाःगु पुसा थें खः। इमिसं वचन न्यनी।
19 अथेसां थ्व संसारयागु धन्दा, धन सम्पत्तियागु माया व अथे हे मेमेगु लोभं यानाः परमेश्वरयागु वचन त्वःफिना वनी,
अले छंुे नं सय्के फइ मखु।
20 गुलिं मनूत भिंगु चाय् लाःगु पुसा थें खः। इमिसं वचन नं न्यनी, अले मानय् नं याइ। इमिसं स्विदुगं, खुइदुगं, व सछिदुगं
अप्वः अन्न सय्की।"

त्वाःदेवाय् च्वंगु मत
लूक ८:१६-१८
21 येशूं इमित धयादिल – "सुनानं मत त्वपुया तइ ला? अथवा खाता तःले तइ ला? मत ला तज्जाः यानाः त्वाःदेवाय्
च्याकी।✡
22 छु नं खँ सुचुकां तये फइ मखु, गुगु प्रकत जुइ मखु, छु नं खँ गुप्त तये फइ मखु, गुगु जलय् वइ मखु।✡
23 सुयाके न्हाय्पं दु, वं न्यना का।"
24 वय्कलं इमित थथे नं धयादिल – "छिमिसं न्यनागु खँय् मन ति। गुलि छिमिसं कर्पिन्त बिल, उलि हे छिमित नं बी।
अज्ज ला अप्वः हे बी,✡
25 छाय्धाःसा दुम्हय्सित अज्जं तनाबी। मदुम्हय्सिके दुगु नं लाका काइ।"✡

✡ **4:1** ४:१ लूक ५:१-३ ✡ **4:12** ४:१२ यशै ६:९-१० ✡ **4:21** ४:२१ मत्ती ५:१५; लूक ११:३३ ✡ **4:22** ४:२२ मत्ती १०:२६; लूक १२:२ ✡ **4:24** ४:२४ मत्ती ७:२; लूक ६:३८ ✡ **4:25** ४:२५ मत्ती १३:१२; २५:२९; लूक १९:२६

तःमा जुयावःगु पुसायागु उखान

26 वय्कलं हानं धयादिल – “परमेश्वरयागु राज्य थथे च्वं। छम्ह मनुखं थःगु बुँइ पुसा ह्मल।
27 व चान्हि घंसां दंसां पुसाय् चुलि ह्मयाः थाहां वयाच्वने धुंकी। थ्व गुकथं जुल वं सी मखु।
28 बुँ थःम्ह हे अन्न सय्की। न्हापां चुलि ह्मइ, अले मा थाहां वइ, अले तिनि अन्न सइ।
29 थुकथं अन्न सये धुंकाः ईचां लइ, छाय्धाःसा लयेगु ई जुइ धुंकी।”✡

दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसायागु उखान

मत्ती १३:३१-३२; लूक १३:१८-१९

30 वय्कलं हानं धयादिल – “परमेश्वरयागु राज्य गथे च्वं धायेगु? थ्वयात ध्वाथुइकेत छु उखान छुइमाली?
31 परमेश्वरयागु राज्य ला दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसा थें खः।
32 छम्ह मनुखं तू पुसा बुँइ ह्मली। दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसा जूसां थाहां वइबलय् थ्व दक्वसिबय् तःमा जुइ। थुकी कचामचा नं यक्व दइ, अले झंगःतय्सं वयाः थुकी थःगु स्वँ दय्की।”
33 थुकथं वय्कलं इमिसं थुइके फक्व उखान छुनाः वचन न्यंकादिल।
34 वय्कलं इमित उखान मछुसे छुं नं स्यनामदी। थः चेलात जक दुबलय् धाःसा वय्कलं उखानयागु अर्थ नं कनादिल।

ग्वःफय्यात दिकादीगु

मत्ती ८:२३-२७; लूक ८:२२-२५

35 सन्ध्याकाः ईं जुइ धुंकाः येशूं इमित धयादिल – “वा, झी समुद्र पारिइ वनेनु।”
36 मनूतय्गु हुलयात त्वःताः चेलात येशू च्वनाच्वंगु नांचाय् वनाः च्वन। अले इमिसं वय्कःयात ब्वनायंकल। इपिं नाप मेमेगु नांचा नं दु।
37 आकाझाकां समुद्रय् तसकं ग्वःफय् वल। लः ग्वारां यानाः नांचा धेधेचुल। नांचाय् लः नं जायावल।
38 वय्कः धाःसा नांचाया ल्युनेपाखे झायाः फुंग छगलय् छ्यं दिकाः घनाच्वन। चेलातय्सं वय्कःयात थनाः थथे धाल – “गुरु, झीपिं लखय् दुनाः सीन, छितः वास्ता मदु ला?”
39 अले वय्कलं दनाः फय्यात ब्वःबियाः समुद्रयात धयादिल – “शान्त जु।” धाय्वं हे ग्वःफय् दित, अले फुक्कभनं शान्त जुल।
40 वय्कलं धयादिल – “छिपिं छाय् थथे ग्यानागु? छिमिसं अज्ज नं विश्वास मयानानि ला?”
41 इपिं तसकं ग्यानाः थःथवय् थथे खँ ल्हात – “वय्कः सु खः? फय् व लखं नं वय्कलं धाःगु खँ न्यं।”

5

भूत दुब्यूम्ह मनूयात लाय्कादीगु

मत्ती ८:२८-३४; लूक ८:२६-३९

1 वय्कःपिं समुद्र पारिइ गेरासेनसया जिल्लाय् थ्यंकः झाल।
2 वय्कः नांचां क्वहां झाय्वं भूत दुब्यूम्ह छम्ह मनू दिपं पिने वयाः वय्कःयात नापलात।
3 व दिपय्सं च्वनीम्ह खः। वयात सुनानं सिखलं तक नं ची मफु,
4 छाय्धाःसा वयात तःकः न्यवः व सिखलं ची धुंकूगु खः। अय्नं वं सिखः नं चफुनाः न्यवः नं फ्यनाः बिस्युं वनीगु। वयात सुनानं कजय् याये मफु।
5 व चान्हि पहाड व दिपय् चाःहिलाः थःम्ह थःत कय्पुयाः ल्वहँतं घाःपा यानाः चिल्लाय् दनाः हाला जुइ।
6 येशूयात तापाकंनिसें हे खनेवं ब्वाँय् ब्वाँय् वनाः वं वय्कःया तुतिइ भ्वपुलाः
7 ततःसलं थथे धाल – “हे दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया काय्, छि जिमिथाय् छाय् झायागु? जितः दुःख बी मते।”
8 “अय् भूतआत्मा, थ्व मनूया म्हं पिहां वाः” धकाः वय्कलं धयादीगुलिं व थथे हाला हःगु खः।
9 अले वय्कलं वयाके “छंगु नां छु?” धकाः न्यनादिल।
वं वय्कःयात लिसः बियाः धाल – “जिगु नां फौज खः, छाय्धाःसा जिपिं यक्व दु।”
10 भूतआत्मां वय्कःयाके थथे धकाः बिन्ति यात – “जिमित थ्व देशं पितिना छ्वयादी मते।”
11 अन हे पाखाय् छगू बथां फा ज्वया तःगु दु।
12 इमिसं वय्कःयात थथे धकाः बिन्ति यात – “जिमित फाया थाय् छ्वयादिसँ, अले जिपिं वनाः इमिके दुबी।”

✡ **4:29** ४:२९ योए ३:१३

13 वय्कलं इमित ज्यू धकाः धाय्वं इपिं मनूयागु म्हं पिहां वनाः अन ज्वयातःपिं फातय्के दुबित। अले निद्रःति फा ब्वाँय् वनाः भीरं क्वब्वात। अले समुद्रय् कुतुं वनाः सित।

14 फा जवाःत अनं बिस्युं वनाः शहर व गामय् न्यंकभनं थ्व खँ बय्ब्य् यानाबिल। थ्व न्यनाः छु जूगु खः धकाः स्वयेत गांयापिं मनूत अन वल।

15 अले इपिं येशूयाथाय् थ्यंबलय् ला भूत दुब्यूम्ह मनूयात लायाः नं लं फिनाः वय्कः नाप फ्यतुनाच्वंगु खनाः इपिं ग्यात।

16 थ्व खंपिन्सं स्ववःपिन्त भूत दुब्यूम्ह मनू व फायात छु छु जुल धयागु फुक्कं कनाबिल।

17 अय्जूगुलि इमिसं येशूयात इमिगु जिल्लां पिहां हुँ धकाः बिन्ति यात।

18 वय्कः नांचाय् च्वने त्यंबलय् भुत दुब्यूम्ह मनुखं वय्कः नाप वये धकाः बिन्ति यात।

19 वय्कलं वये मते धकाः धयादिल। "परमेश्वरं छन्त गुलि तःधंगु ज्या यानादिल, अले हानं गथे छन्त माया क्यनादिल धकाः छेँय् वनाः थः मनूतय्त कनाब्यु।"

20 व मनू अनं वनाः येशूं वयात गुलि तःधंगु ज्या यानादिल धकाः डेकापोलिस धाःगु झिगू शहरय् बय्बय् यात। थ्व न्यनाः फुक्क मनूत अजू चाल।

सीम्ह मचा व मफुम्ह मिसा

मत्ती ९:१८-२६; लूक ८:४०-५६

21 येशू हानं नांचाय् च्वनाः समुद्र पारिइ झाल। वय्कः समुद्र सिथय् च्वनाच्वंबलय् ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कःयाथाय् मुंवल।

22 अबलय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँयाम्ह थकालि याइरस नांयाम्ह छम्ह मनुखं वय्कःयाथाय् वयाः भागियानाः

23 थथे बिन्ति यात – "जिमि चीधिकःम्ह म्ह्याय् सी थें च्वनाच्वन। छकः झायाः छिं वयात थिया घूसा व लनी, अले म्वाइ।"

24 वय्कः व नाप झायादिल। यक्व हे मनूत घ्वात्तुघ्वानाः वय्कःया ल्यूल्यू वन।

25 थ्व हुलय् झिंनिदंनिसें हि क्वहां वइगु ल्वचं थिया च्वंम्ह छम्ह मिसा नं दु।

26 वं यक्व हे डाक्टरतय्त वासः याके धुंकल। अय्नं वयागु ल्वय् मलाः। दुगु फुक्कं वं वासः यायेत फुके धुंकल, अय्नं लनेगु सट्टा वयागु ल्वय् झन झन स्यना वनाच्वन।

27 येशूयागु खँ न्यनातःगुलिं वं हुलया दथुं दथुं वयाः ल्यूनें येशूयागु वसः थिल।

28 वं थथे मतिइ तःगु खः – "जिं वय्कःयागु वसः जक थी फुसां जिगु ल्वय् लायावनी।"

29 थींवं हे हि क्वहां वयाच्वंगु दित, अले वं थः लंगु सीकाकाल।

30 उग्रिमय् वय्कलं थःगु शक्ति पिहां वंगु सीकाः हुलय् लिफः स्वयाः – "सुनां जिगु वसः थिल?" धकाः धयादिल।

31 चेलातय्सं वय्कःयात लिसः बिल – "छिं थुलिमछि हुलं घ्वात्तु घ्वानाच्वंगु ला खँ हे खं। छाय् 'जितः सुनां थिल' धकाः न्यनादिया?"

32 अय्नं वय्कलं थःत सुनां थ्यूगु खः धकाः सीकेत छचाःखेलं स्वयादिल।

33 हि क्वहां वइगु ल्वय् दुम्ह मिसां थःगु ल्वय् लाःगु सियाः ग्याग्यां, थरथर खाखां वय्कःया न्ह्यःने भ्वसुलाः थःत जूगु फुक्क खँ कनाबिल।

34 अले वय्कलं धयादिल – "केहेँ मय्जु, छं विश्वास याःगुलिं छंगु ल्वय् लन। आः मनय् शान्ति कयाः हुँ, छंगु ल्वचं छन्त थी हे मथीमा।"

35 वय्कः थथे खँ ल्हाना च्वंबलय् थकालिया छेँया मनूत वयाः वयात थथे धाल – "छिकपिनि म्ह्याय् सी धुंकल। गुरुयात छाय् दुःख बिया च्वनादिया?"

36 इमिसं धाःगु खँ मताः थें यानाः वय्कलं वयात धयादिल – "ग्याये मते, विश्वास जक या।"

37 वय्कलं पत्रुस, याकूब व याकूबया किजा यूहन्ना बाहेक मेपिं सुयातं ब्वनायंकामदी।

38 वय्कःपिं व थकालियागु छेँय् थ्यंबलय् अन यक्व मनूत ह्वाँय्ह्वाँय् ख्वयाच्वंगु खन।

39 वय्कलं दुहां झायाः इमित धयादिल – "छाय् ख्वयाच्वनागु? मचा मसीनि, घना जक च्वंगु खः।"

40 थ्व खँ न्यनाः इमिसं वय्कःयात गिजय् यात। वय्कलं इपिं फुक्कसित पितिनाछ्वयाः मचाया मांबौ व वय्कःया स्वम्ह चेलातय्त सीम्ह मचा तया तःथाय् ब्वना यंकादिल।

41 वय्कलं सीम्ह मचायागु ल्हाः ज्वनाः धयादिल – "तालिथा कूमि!" थुकिया अर्थ खः – "नानी, दना वा!"

42 धाय्वं हे व जुस्क्क दनाः थुखे उखे जुल। व झिंनिदँ तिनि दुम्ह खः। थ्व खनेवं इपिं तसकं अजू चाल।

43 वय्कलं इमित थ्व खँ सुयातं कने मते धकाः उजं बियादिल। मचायात छुं नयेगु नकि धकाः नं धयादिल।

6

नासरतय् येशूयात मयय्कूगु

मत्ती १३:५३-५८; लूक ४:१६-२०

1 अनं येशू थःगु हे गामय् झाल। चेलात नं वय्कः नाप दु।

2 छन्हु विश्रामबार खुन्हु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः स्यनेकने यानादिल। वय्कःयागु खँ न्यनाः मनूतय्सं अजू चायाः थथे धाल – "थ्वयाके थज्याःगु बुद्धि व अजू चायापुगु ज्यायागु शक्ति गनं वल?

3 थ्व सिँकःमि, मखु ला? थ्वया मां मरियम, थ्वया किजापिं याकूब, योसेफ, यहूदा व सिमोन, मखु ला? थ्वया केहेँपिं नं थन हे दु, मखु ला?" अथे जुया इमिसं वय्कःयात पत्याः मयात।

4 अले वय्कलं धयादिल – "अगमवक्तायात थःगु हे गामय् व थःगु हे छेँय् मानय् याइ मखु, बरु मेथाय् न्ह्याथासं मानय् याइ।"✡

5 अन सुं उसाँय् मदुपिन्त जक थःगु ल्हातं थियाः लाय्काबीगु सिबय् मेमेगु ततःधंगु ज्या वय्कलं यानामदी।

6 इमिसं वय्कःयात विश्वास याये मफुगुलिं थुपिं खनाः वय्कः छक्क जुल। थथे जूगुलिं वय्कलं गामय् गामय् झायाः स्यनेकने यानादिल।

झिंनिम्ह्यसित भिंगु खँ न्यंके छ्वयादीगु

मत्ती १०:५-१५; लूक ९:१-६

7 वय्कलं झिंनिम्ह चेलातयत् छथाय् मुंकाः भूतआत्मातयत् पितिनाछ्वयेगु अधिकार बियाः निम्ह निम्ह यानाः छ्वयादिल।

8 वय्कलं इमित थथे उजं बियादिल, "कथि छपुं अप्वः छुं नं ज्वनावने मते, लँय् वनेत मरि, म्हिचा, अले जनिखय् धिबा नं प्वःचिनाः यंके मते।

9 बरु लाकां न्ह्यानाः हुँ। वसः नं छजु जक फिनाः हुँ।"

10 वय्कलं इमित थथे नं धयादिल – "छिपिं गुगु छेँय् च्वनागु खः, व गां त्वता मवंतले व हे छेँय् च्वँ।

11 सुनानं छिमित दुमकाःसा, भिंगु खँ मन्यंसा छिमिसं इमित लज्या चायकेत साक्षीया लागि लाकां थाथा यानाः व थाय् त्वःता हुँ।"✡✡

12 थुकथं इमिसं पिहां वनाः मनूतय्सं पश्चाताप यायेमाः धकाः न्यंकाजुल।

13 इमिसं यक्व भूतआत्मातयत् पितिनाछ्वल, यक्व उसाँय् मदुपिन्त चिकनं बुइकाः लाय्काबिल।✡

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायात स्याःगु

मत्ती १४:१-१२; लूक ९:७-९

14 येशूयागु खँ प्यखें बय्बय् जुयावंगुलि हेरोद जुजुयागु न्हाय्पनय् नं थ्व खँ थ्यन। गुम्ह गुम्हय्सिनं ला थथे नं धयाजुल – "बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना हे सिनाः म्वानावःगु खः। उकिं हे ला थ्वं थज्याःगु ततःधंगु ज्या याये फत।"

15 गुलिसिनं थथे धाल – "थ्व ला एलिया खः।" हानं गुलिसिनं थथे नं धाल – "थ्व ला न्हापायाम्ह हे छम्ह अगमवक्ता खः।"✡

16 थ्व न्यनाः हेरोदं धाल – "थ्व जिं छ्यं ध्यंकाः स्यानाम्ह यूहन्ना हे म्वानावःगु खः।"

17 न्हापा हेरोदं थःकिजा फिलिपया कलाः हेरोदियासं यानाः बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायात ज्वंकाः इयालखानाय् कुंगु खः। हेरोदं थःकिजा फिलिपया कलाः हेरोदियासयात कलाः तःगुलि

18 यूहन्नां वयात थथे धकाः धाःगु खः – "थः किजाया कलाःयात थथे हये मत्यः।"✡

19 अयजूगुलिं हेरोदियासयात यूहन्ना खनाः तं पिहां वःगु खः। वं यूहन्नायात स्यायेत नं स्वल। अयनं स्याये धाःसा मफु।

20 छायधाःसा यूहन्ना धर्मीम्ह व पवित्रम्ह मनू खः धकाः स्यूगुलिं ग्यानाः वं यूहन्नायात मस्यासे तयातःगु खः। यूहन्नाया खँ न्यनेबलय् वया नुगः ल्वाकः बाकः जूसां वयागु खँ न्यने यः।

21 छन्हु हेरोदं यूहन्नायात स्यायेगु मौका काल। वयागु जन्मदिं खुन्हु छगू तःधंगु भ्वय् सःतल। भ्वजय् गालीलया हाकिमत, तःधंपिं कप्तानत व मेमेपिं ततःधंपिं मनूतयत् सःतल।

22 भ्वजय् हेरोदियासया म्ह्याय् वयाः प्याखं हुल। वयागु प्याखं स्वयाः हेरोद व भ्वय् वःपिं सकलें लय्ताल। अले जुजुं वयात धाल – "छन्त छु यः फ्वं? छं धाःगु बी।"

23 जुजुं पाफयाः धाल – "छं न्ह्यागु हे फ्वंसां जिं बी, जिगु राज्य बच्छि हे जूसां बी।"

24 अले वं पिने वनाः मांम्हय्सिके "जिं छु फ्वने" धकाः न्यन।

वया मांनं धाल – "बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु छ्यं फ्वँ।"

✡ **6:4** ६:४ यूह ४:४४ ✡ **6:11** ६:११ प्रे १३:५१ ✡ **6:11** ६:८-११ लूक १०:४-११ ✡ **6:13** ६:१३ याक ५:१४ ✡ **6:15** ६:१४-१५ मत्ती १६:१४; मर्क ८:२८; लूक ९:१९ ✡ **6:18** ६:१७-१८ लूक ३:१९-२०

25 उम्रिमय् हे दुने जुजुयाथाय् वनाः वं "बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु छ्यं भुइ तयाः बियादिसँ" धकाः फ्वन।
26 थ्व न्यनाः जुजुं तसकं हे नुगः मछिंकल, अयनं अन च्वंपिं मनूतय्गु न्ह्यःने वं बी धकाः पाफय् धुंकूगुलिं मबिसे मगात।
27 उम्रिमय् हे जुजुं छम्ह सिपाइँयात यूहन्नायागु छ्यं ध्यनाः हजि धकाः उजं बिल। इयालखानाय् हे वनाः वं यूहन्नायागु छ्यं धेनाः
28 भुइ तयाः व मचायात बी हल। अले वं व थः मांयात बी यंकल।
29 थ्व खँ न्यनाः यूहन्नाया चेलातय्सं वयाः वयागु सीम्ह यंकाः थुनाबिल।

न्याद्वः मनूतय्त नकादीगु

मत्ती १४:१३-२१; लूक ९:१०-१७; यूह ६:१-१५

30 उखे प्रेरितत लिहां वयाः इमिसं यानावःगु ज्या व इमिसं स्यना वःगु खँ फुक्कं वय्कःयात कन।
31 यक्व मनूत वये वनेगु यानाच्वंगुलि वय्कःपिन्त नयेत तकं लिमलात। अथे जूगुलि वय्कलं धयादिल – "छिपिं सुं मदुगु थासय् वा, अले अन हे भचा झासु लंकि।"
32 अले इपिं अनं नांचाय् च्वनाः सुं मदुगु थासय् वन।
33 थथे वनाच्वंगु खंकाः मनूतय्सं वय्कःपिन्त म्हसीकल। अले इपिं गां गामं ब्वाँय् ब्वाँय् वनाः वय्कःपिं स्वयाः न्हापा हे थ्यंकाच्वन।
34 वय्कः नांचां कुहां झाःबलय् यक्व मनूत मुनाच्वंगु खनाः वय्कःयात तसकं माया वन, छाय्धाःसा इपिं जवाः मदुपिं फैचात थें च्वं। अले वय्कलं इमित तःता खँय् स्यनेकने यानादिल।✡
35 न्हि यक्व बी धुंकूगुलिं चेलात वयाः थथे धाल – "थन ला छुं हे मदु, हानं तसकं लिबाय् धुंकल।
36 इमित छ्वयादिसँ, अले इमिसं लिक्क लिक्क लाःगु गामय् वनाः नयेगु न्यानाः नइ।"
37 वय्कलं धयादिल – "छिमिसं हे इमित छुं नकि।"
अले इमिसं धाल – "निसः दिनारया जक मरि न्यानाः इमित नकेगु ला।"
38 वय्कलं इमिके न्यनादिल – "छिमिके ग्वःपाः मरि दु? स्वसा।"
इमिसं स्वयाः "न्यापा मरि व निम्ह न्या दु" धकाः धाल।
39 अले वय्कलं मनूतय्त ख्यलय् झ्वःलाक फ्यतुकि धकाः धयादिल।
40 अले इपिं नेय्म्ह नेय्म्ह व सछिम्ह सछिम्हया ल्याखं झ्वः छुनाः फ्यतुत।
41 अनंलि वय्कलं न्यापा मरि व निम्ह न्या कयाः स्वर्गपाखे स्वयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियादी धुंकाः मरि कुचा थलाः चेलातय्त इंके बिल। अथे हे निम्ह न्या नं इनाबियादिल।
42 इमिसं यतले नल।
43 अले इना ल्यं दुगु मरि व न्या हे झिंनिगः दाला जायेक दु।
44 मस्त व मिसात ल्याः मतसे अन मरि नःपिं मिजंत जक हे न्याद्वः दु।

येशू लखय् घःने न्यासि झाःगु

मत्ती १४:२२-३३; यूह ६:१६-२१

45 अले उम्रिमय् हे येशूं चेलातय्त नांचाय् तयाः पारिइ बेथेसदाय् छ्वयादिल। अनं लिपा वय्कलं मनूतय्त बिदा बियाः छ्वयादिल।
46 थथे मनूतय्त छेँय् छ्वयादी धुंकाः वय्कः पहाडय् प्रार्थना यायेत थाहां झाल।
47 बहनी जूबलय् नांचा समुद्र दथुइ थ्यनाच्वन। थुबलय् वय्कः समुद्र सिथय् याकःचा च्वनाच्वन।
48 फय् अःखतं वयाच्वंगुलिं चेलातय्सं नांचा न्ह्याके मफया च्वन। थ्व खनाः सुथ न्हापां खिउँ खिउँ धाःबलय् हे वय्कः समुद्रय् न्यासि वनाः इमिथाय् थ्यंकः झाल। वय्कः इमिगु न्ह्यःने झायेत्यन।
49 वय्कःयात थथे समुद्रय् न्यासि झायाच्वंगु खनाः इपिं "भूत भूत" धकाः चिल्लाय् दनाः हाल,
50 छाय्धाःसा थ्व खनाः इपिं सकलें ग्यात।
अले वय्कलं इमित धयादिल – "साहस या, जि हे खः, ग्याये म्वाः।"
51 वय्कः इपिंनापं तुं नांचाय् च्वनादिल। उम्रिमय् हे फय् दित। थ्व खनाः इपिं फुक्कं छक्क जुल।
52 इमिसं आः तक नं मरियागु खँ थुइके मफुनि, छाय्धाःसा इमिगु नुगः अज्जं छाःनि।

उसाँय् मदुपिन्त लाय्कादीगु

मत्ती १४:३४-३६

✡ **6:34** ६:३४ गन्ती २७:१७; १ राज २२:१७; २ इति १८:१६; इज ३४:५; मत्ती ९:३६

53 पारिइ थ्यंकाः इमिसं गनेसरेत धाःगु थासय् नांचा दिकल।
54 वय्कःपिं क्वहां झायव्हं फुक्क मनूतय्सं वय्कःयात म्हसीकल।
55 उकिं इमिसं उखेंथुखें ब्वाँय् जुयाः वय्कः गन गन झाल अन अन हे उसाँय् मदुपिन्त ब्वना हल।
56 थुकथं वय्कः गन गन झाल, अन अन हे – गामय्, शहरय् व बजारय् उसाँय् मदुपिन्त लँय् लँय् हे हयातइगु। अले इमिसं वय्कःयागु लंया च्वः जक थीत बिन्ति याइगु। थुकथं लं थ्यूपिं फुक्कं लाया वन।

7

थितिकुतियागु खँ

मत्ती १५.१-९

1 येशूयाथाय् यरूशलेमं वःपिं शास्त्रीत व फरिसीत वयाच्वंगु दु।
2 थुमिसं चेलातय्सं ल्हाः मस्युसे हे नःगु खन।
3 फरिसीत व फुक्क यहूदीतय्सं पुलांगु थितिकुति मानय् याइगुलि इमिसं ल्हाः मस्युसे गुबलें मनः।
4 इमिसं बजारय् वनाः लिहां वयाः म्हय् लः हा हा यानाः थःत च्वख मयातले नइ मखु। थुलि जक मखु, इमिसं मानय् यानाच्वंगु यक्व हे दु – ख्वलाखिला, जासिकेंसि, अले कँय्यागु थलबलय् नं लः हा हा यायेमाः।
5 फरिसीत व शास्त्रीतय्सं वय्कःयाके न्यन – "छिमि चेलातय्सं छाय् तापाःबाज्यापिनिगु थितिकुति मानय् याना मच्वंगु, अले हानं ल्हाः मस्युसे नल?"
6 वय्कलं धयादिल – "छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः धकाः यशैया अगमवक्तां च्वयातःगु धात्थें हे खः खनी –

" 'थुमिसं म्हुतुं ला
जितः तसकं हनाबना तइ।
नुगलं धाःसा
थुपिं तसकं तापाना च्वनी।✡
7 थुमिसं थःपिन्सं दय्कूगु थितिकुतियात
परमेश्वरयागु आज्ञा खः धकाः
मनूतय्त स्यना जुइ।
उकिं थुमिसं जिगु सेवा याःसां
छप्ति ज्यालगय् मजू।'

8 "छिमिसं परमेश्वरयागु आज्ञायात मानय् मयासें मनूतय्गु थितिकुतियात मानय् यानाच्वन।"
9 वय्कलं हानं धयादिल – "छिमिसं गुलि अःपुक परमेश्वरयागु आज्ञायात छखे चीकाः मनूतय्गु थितिकुति मानय् याये सः।
10 मोशां थथे च्वयातःगु दु – 'थः मां बौयात हनाबना ति। मां बौयात म्हुतु वाइपिन्त स्यानाछ्व।'✡
11 छिमिसं धाःसा थथे धकाः स्यना जुल – 'सुनानं थः मां बौयात बीमाःगु खँ परमेश्वरयात छाये धुन धकाः धाइ (थुकियात कुर्बान धाइ)
12 वं थः मां बौयात हनाबना तये म्वाः, अले बीमाःगु ग्वाहालि नं बीकी मखु।'
13 थुकथं छिमिगु थितिकुति परमेश्वरयागु आज्ञायात ज्यालगय् मजुइका छ्वइ। थज्याःगु ला छिमिसं यक्व हे यानाच्वंगु दु।"

मनूतय्त अशुद्ध याइगु खँ

मत्ती १५.१०-२०

14 हानं येशूं मनूतय्गु हुलयात थःथाय् सःताः धयादिल – "छिपिं फुक्कसिनं जिगु खँ न्यँ, अले थुइकि।
15 नयेत्वनेगु छुकिं नं मनूया म्हय् दुने वनाः वयात अशुद्ध याइ मखु, बरु मनूयागु नुगलं पिहां वइगुलि हे मनूयात अशुद्ध याइ।
16 सुयाके न्हायपं दु वं न्यना का।"
17 मनूतय्त त्वःताः वय्कः छेंय् दुने झायादीबलय् वय्कःया चेलातय्सं थ्व उखानयागु अर्थ छु खः धकाः न्यन।
18 अले वय्कलं धयादिल – "छिमिसं नं थुइके मफु ला? छिमिसं गथे थुइके मफुगु? म्हुतुं मनूया म्हय् दुहां वंगु खं वयात अशुद्ध याये फइ मखु।

✡ **7:6** ७:६-७ यशै २९:१३ ✡ **7:10** ७:१० प्रस २०:१२; २१:१७; लेवी २०:९; व्य ५:१६

19 छाय्धाःसा थ्व फुक्क नुगलय् दुने मखु, बरु प्वाथय् वनीगु खः, अले हानं पिहां तुं वइ।" (थथे वय्कलं नयेगु फुक्क च्वख जू धकाः धयादीगु खः)
20 अले हानं वय्कलं धयादिल – "मनूयागु दुनें पिहांवइगु खं जक वयात अशुद्ध याइ,
21 छाय्धाःसा मनूयागु दुनुगलंनिसें थथे मभिंगु बिचाः पिहां वइ – व्यभिचार यायेगु, खुइगु, स्यायेगु,
22 लोभी जुइगु, मभिंगु ज्या यायेगु, थगय् यायेगु, लाः लाः थें सनाः जुइगु, नुगः मुइकेगु, मेपिन्त मभिंकाः खँ ल्हायेगु, घमण्डी जुइगु, मूर्ख ज्या यायेगु।
23 थ्व फुक्क मभिंगु ज्या मनूयागु दुनेंनिसें पिहां वइ, अले वयात अशुद्ध याइ।"

छम्ह यहूदीमखुम्ह मिसायागु विश्वास

मत्ती १५:२१-२८

24 वय्कः अनं टुरोस व सीदोन जिल्लाय् झाल। सुनानं मसीमा धकाः वय्कः छखा छेंय् दुहां झाल। अय्नं मनूतय्सं सीकाकाल।
25 भूतआत्मा दुबिना च्वंम्ह छम्ह मिसामचाया मांनं येशू छेंय् दी धयागु सीकाः काचाकाचां वयाः वय्कःया तुतिइ भ्वपुल।
26 व सिरियाया फोनिकेय् च्वंम्ह छम्ह ग्रीक खः। वं वया म्ह्याय्याके दुबिना च्वंम्ह भूतआत्मायात पिछवयादिसँ धकाः वय्कःयात बिन्ति यात।
27 वय्कलं धयादिल – "न्हापां मस्तय्त निं गाक्क नके ब्यु, छाय्धाःसा मस्तय्सं नयाच्वंगु लाकाः खिचायात वान्छवया बी मज्यू।"
28 वं धाल – "खः प्रभु, खिचातय्सं नं ला मस्तय्सं वाकूगु नये खं निं।"
29 अले वय्कलं धयादिल – "छं थथे धाःगुलिं छिमि म्ह्याय्या म्हं भूतआत्मा पिहां वने धुंकल, आः छ वंसां जिल।"
30 छेंं थ्यंबलय् वं भूतआत्मा मचाया म्हं पिहां वने धुंकूगुलिं मचा लासाय् घनाच्वंगु खन।

ख्वाँय् व खाखःम्हय्सित लाय्कादीगु

31 येशू टुरोस जिल्लां सीदोन जुयाः डेकापोलिसपाखें गालील समुद्र थ्यंक झाल।
32 अन मनूतय्सं वय्कःयाथाय् छम्ह ख्वाँय् व खाखःम्हय्सित हल, अले इमिसं वयात ल्हातं थियादिसँ धकाः बिन्ति यात।
33 वय्कलं वयात मनूतय्थासं छखेलिक यंकाः वयागु न्हाय्पनय् ल्हाः तयादिल। अले ई फानाः वयागु मे थियाः
34 स्वर्गय् थस्वयाः झसुकाः तयाः वयात धयादिल – "इफ्फात!" थुकियागु अर्थ खः – "चालेमा!"
35 अले वयागु न्हाय्पं चाल, मे सन, थथे वं त्याजिक नवाये फत।
36 अले "इमित सुयातं धाये मते" धकाः उजं बियादिल। गुलि गुलि वय्कलं इमित धाये मते धकाः धयादी, उलि उलि हे इमिसं बय्बय् याः जुइ।
37 थ्व खनाः मनूतय्सं अजू चायाः थथे धाल – "वय्कलं यानादीगु ला फुक्कं भिं जू, ख्वाँय्यात तायकादिल, अले खाखःयात नवाये फय्कादिल।"

8

प्यद्वः मनूतय्त नकादीगु

मत्ती १५:३२-३९

1 उबलय् हानं ग्वाः ग्वाः मनूत मुनाच्वन। थुमिके नयेगु छुं हे मदुगुलिं येशूं थः चेलातय्त सःताः धयादिल –
2 "थ्व मनूत खनाः जितः माया वं। थुपिं जि नाप च्वनाच्वंगु स्वन्हु दय् धुंकल। नयेगु नं छुं हे मदु।
3 जिं थुमित अथें खालि प्वाथं छेंं हुँ धाल धाःसा ला थुपिं लँय् हे मुर्छ्या जुइ, छाय्धाःसा गुलि मनूत ला तापाकंनिसें वःपिं दु।"
4 चेलातय्सं धाल – "थथे सुं मदुथाय् थुलिमछि मनूतय्त सुनां गथे यानाः नके फइ?"
5 अले वय्कलं न्यनादिल – "छिमिके ग्वःपाः मरि दु?"
इमिसं धाल – "न्हय्पाः।"
6 वय्कलं इमित फ्यतुकादिल। अले मरि कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा थलाः चेलातय्त मनूतय्त इनाब्यु धकाः बियादिल। अले इमिसं यंकाः इनाबिल।
7 इमिके चिचीधिकःपिं न्या नं भचा दुगुलि वय्कलं व नं कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः चेलातय्त इंके बियादिल।
8 इमिसं यतले नल। अले इनाः ल्यं दुगु मरि हे न्हय्गः दाला जायेक दु।
9 अन प्यद्वः ति मनूत दु। अले वय्कलं इमित बिदा बियाः छ्वल।

10 वय्कः अनं थः चेलात नाप नांचाय् च्वनाः दलमनुथा जिल्लाय् झाल।

अजू चायापुगु चिं क्यनेगु इनाप
मत्ती १६:१-१२

11 फरिसीत वयाः वय्कः नाप खँ ल्हाः वल। इमिसं वय्कःयात जाँचय् यायेत स्वर्ग छगू चिं हजि धकाः फ्वन।✡
12 वय्कलं झसुकाः तयाः धयादिल – "छाय् थौंकन्हय्यापिं मनूतय्सं चिं माला जुइगु? जिं छिमित धात्थें धाये – थज्याःपिं मनूतय्त छु हे चिं क्यनी मखु।"✡
13 इमित अन हे त्वःताः वय्कः नांचाय् च्वनाः पारिइ झाल।
14 उबलय् इमिसं मरि यंके ल्वःमन। इमिके नांचाय् छपा हे जक मरि दु।
15 वय्कलं इमित ख्याच्वः बियाः धयादिल – "बांलाक होश या, हेरोद व फरिसीतय्गु सोडापाखें बचय् जुयाच्वँ।"✡
16 "झीके मरि मदुगुलि वय्कलं थथे धयादीगु खः?" धकाः चेलात थःथवय् खँ ल्हात।
17 थ्व खँ सीकाः वय्कलं इमित धयादिल – "छिपिं छाय् मरि मदु धकाः हालाच्वनागु? छिमिसं आः तक नं थुइके मफुनि ला? छिमिगु नुगः अज्ज नं छाःनि ला?
18 मिखा दयाः नं छिमिसं मखं ला? न्हायपं दयाः नं छिमिसं मताः ला? थुलि याकनं हे ल्वःमने धुंकल ला?✡
19 न्याद्वः मनूतय्त नकेत जिं न्यापा मरि छिमित इनाबीत बियाबलय्, ग्वःगः दाला ल्यं दत?"
इमिसं धाल – "झिंनिगः दाला।"
20 "प्यद्वः मनूतय्त नकेत जिं न्हय्पाः मरि छिमित इनाबीत बियाबलय् ग्वःगः दाला ल्यं दत?"
इमिसं धाल – "न्हय्गः दाला।"
21 अले वय्कलं धयादिल – "आः नं मथूनि ला?"

छम्ह कांयात लाय्कादीगु
22 अनं वय्कःपिं बेथसेदाय् थ्यंकः झाल। मनूतय्सं छम्ह कांम्ह मनूयात हयाः वयात थियादिसँ धकाः वय्कःयात बिन्ति यात।
23 वय्कलं कांम्हय्सित ल्हाः ज्वनाः गामं पिने यंकादिल। अले वयागु मिखाय् ई तयाः ल्हातं थियाः धयादिल – "छं छुं खं ला?"
24 कांम्हं च्वय् थस्वयाः धाल – "जिं मनू ला खना अथेसां इपिं सिमा थें न्यासि वनाच्वंगु खना।"
25 वय्कलं हानं वयागु मिखाय् ल्हाः तयादिल। अले ला वं बांलाक हे स्वये फत, फुक्कं यचुक खनेदत।
26 वय्कलं धयादिल – "सरासर छेँ हुँ, गामय् दुहां वने मते।"

पत्रुसं वय्कःयात ख्रीष्ट खः धाःगु
मत्ती १६:१३-२०; लूक ९:१८-२१

27 अनं येशू चेलातनापं कैसरिया फिलिप्पी धाःगु जिल्लाय् झाल। लँय् वय्कलं चेलातय्त थथे धकाः न्यनादिल – "मनूतय्सं जितः सु धकाः धयाजुल?"
28 इमिसं धाल – "गुलिसिनं बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना धाइगु," गुलिसिनं "एलिया धाइगु, अले गुलिसिनं मेम्ह हे अगमवक्ता जुइ धकाः धाइगु।"✡
29 अले वय्कलं न्यनादिल – "छिमिसं जितः सु धकाः धयाच्वना लय्?"
पत्रुसं लिसः बिल – "छि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः।"✡
30 अले वय्कलं थ्व खँ सुयातं कने मते धकाः आज्ञा बियादिल।

थः सीगु खँ कनादीगु
मत्ती १६:२१-२३; लूक ९:२२

31 अबलय् निसें येशूं चेलातय्त ध्वाथुइक धयादिल – "मनूया कायनं यक्व हे दुःख सी मानि। थकालिपिं, तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्सं वयात मानय् याइ मखु, बरु इमिसं वयात स्याइ। स्वन्हु लिपा व हानं म्वाना वइ।"
32 वय्कलं थ्व ध्वाथुइक धयादिल। अले पत्रुसं वय्कःयात छखे यंकाः थथे धयादी मते धकाः ब्वःबिल।
33 वय्कलं फनक्क फहिलाः चेलातय्त स्वयाः पत्रुसयात थथे धकाः हक्कादिल – "शैतान, छ जिगु न्ह्याःने च्वने मते, छाय्धाःसा छं ला परमेश्वरयागु खँय् मखु, बरु मनूतय्गु खँय् जक ध्यान तयाच्वन।"

✡ **8:11** ८:११ मत्ती १२:३८; लूक ११:१६ ✡ **8:12** ८:१२ मत्ती १२:३९; लूक ११:२९ ✡ **8:15** ८:१५ लूक १२:१ ✡ **8:18** ८:१८ यर ५:२१; इज १२:२; मर्क ४:१२ ✡ **8:28** ८:२८ मर्क ६:१४-१५; लूक ९:७-८ ✡ **8:29** ८:२९ यूह ६:६८-६९

गथे यानाः येशूया चेला जुइगु

मत्ती १६:२४-२८; लूक ९:२३-२७

34 अले वय्कलं थः चेलातय्त व अन च्वंपिं मनूतय्तनापं सःताः थथे धयादिल – "जि नाप वयेगु जूसा छिपिं सुनानं थःगु
खँय् छुं हे च्यूताः काये मते। अले थःगु कूस थःम्ह हे क्वबिया सीत तकं लिमच्युसे जिगु ल्यूल्यू वा।✡
35 थःगु प्राण बचय् यायेत जक स्वइम्ह मनू नाश जुयावनी। सुनां जिगु निंति व भिंगु खँयागु निंति थःगु प्राण पाइ व बचय्
जुइ।✡
36 सारा संसार हे ल्हातय् दयाः नं व मनू सिनावन धाःसा वयात छु दइ?
37 वं हानं थःगु प्राण छुकिं लिफ्याना काइ?
38 थ्व पापी व मभिंगु संसारय् सुनां जि व जिगु खँ न्यनाः ख्वाः फस्वय्की मनूया कायनं स्वर्गदूतत नाप झःझः धाय्क
परमेश्वर बाःनं छ्वया हइबलय् व खनाः लज्या चाइ।"

9

1 वय्कलं हानं धयादिल – "थुलि जक मखु, जिं छिमित मेगु नं धाये – थन दनाच्वंपिं मध्ये गुम्हं गुम्हं मनूत परमेश्वरयागु
राज्य झःझः धाय्क वःगु मखंतले सी मखु।"

येशूयागु रूप ह्यूगु

मत्ती १७:१-१३; लूक ९:२८-३६

2 खुन्हु लिपा येशू पत्रुस, याकूब व यूहन्नायात ब्वनाः पहाडय् झाल। अन मेपिं सुं हे मदु। इमिसं स्वस्वं हे वय्कःयागु रूप
हिला वन।
3 वसः यचुसे त्वइसे च्वनाः थिनाच्वन, थथे ला थ्व संसारय् च्वंपिं सुनानं यचुके फइ मखु।
4 अन एलिया व मोशा खनेदयावल। इपिं येशू नाप खँ ल्हानाच्वन।
5 थ्व खनाः पत्रुसं वय्कःयात धाल – "गुरूजु, झीपिं थन हे च्वने दत धाःसा गुलि बांलाइ। जिमिसं स्वंगू बल्चा दय्के ला।
छगू छितः, छगू मोशायात व मेगु छगू एलियायात।"
6 इपिं तसकं हे ग्याःगुलि पत्रुसं छु धायेत्यंगु खः वं धाये मसल।
7 अले सुपाँय् वयाः इमित त्वपुल। सुपाँय् दुनें थथे धयाहःगु सः ताये दत – "थ्व जि यःम्ह काय् खः। थ्वं धाःगु खँ न्यँ।"✡✡
8 इमिसं छचाःखेलं स्वल, सुं हे मखन, अन ला इपिं व येशू जक दु।
9 पहाडं क्वहां झाया च्वंबलय् वय्कलं इमित थथे उजं बियादिल – "मनूया काय् सिनाः म्वाना मवतलय् थ्व खँ सुयातं
धाये मते।"
10 थथे धयादीगुलि इमिसं सुयातं मसीकुसे मनय् जक तया तल। अय्सां इमिसं सिनाः म्वायेगु धाःगु छु जुइ धकाः थःथवय्
खँ ल्हानाच्वन।
11 अले वय्कःयाके न्यन – "शास्त्रीतय्सं न्हापालाक एलिया हे वयेमाः धकाः छाय् धयाच्वंगु?"✡
12 वय्कलं धयादिल – "खः, एलिया निं न्हापालाक वयाः फुक्कं मिलय् याइ। मनूया कायनं यक्व दुःखकष्ट सियाः हेला
याका च्वनेमाली धकाः छाय् धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु?
13 जिं छिमित धात्थें धाये – एलिया ला वये धुंकल। धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें तुं इमिसं वयात यःथें यानाः दुःखकष्ट
बियाछ्वत।"

भूत दुब्यूम्ह मचायात लाय्कादीगु

मत्ती १७:१४-२१; लूक ९:३७-४३

14 वय्कःपिं मेपिं चेलातय्थाय् लिहां झाःबलय् अन यक्व मनूत मुनाच्वंगु व शास्त्रीत वय्कःया चेलात लिसे हालाच्वंगु
खन।
15 वय्कःपिं झाःगु खनाः फुक्क मनूत छक्क जुयाः ब्वाँय् वनाः लसकुस यात।
16 अले वय्कलं न्यनादिल – "छिपिं इपिं नाप छु खँय् हालाच्वनागु?"
17 छम्हय्सिनं वय्कःयात लिसः बिल – "गुरूजु, जिं जिमि कायय्यात लातामह भूत दुबिना च्वंगुलि छिथाय् हया।
18 भूत दुबित धायेवं व बँय् जू वनी, अले ई भ्वाललल भ्वाललल ल्हयाः वाकुधी न्ह्ययाः तिल्ल प्यना वनी। छिकपिनि
चेलातय्त भूत पिछ्वया ब्यु धकाः धयां इमिसं पिछ्वये मफुत।"

✡ **8:34** ८:३४ मत्ती १०:३८; लूक १४:२७ ✡ **8:35** ८:३५ मत्ती १०:३९; लूक १७:३३; यूह १२:२५ ✡ **9:7** ९:७ मत्ती ३:१७; मर्क १:११; लूक ३:२२ ✡ **9:7** ९:२-७ २ पत्र १:१७-१८ ✡ **9:11** ९:११ मला ४:५; मत्ती ११:१४

19 अले वय्कलं धयादिल – "छिमिसं गथे जक विश्वास याये मफुगु? जि छिपिंनाप गुलि हे च्वनीतिनि धकाः? जिं छिमिगु निंतिं गुलि जक दुःख सह यानाच्वनेगु? मचायात थन हजि।"

20 अले मचायात वय्कःयाथाय् हल। भूतआत्मां येशूयात खनेवं मचायात कसाः यानाः बँय् छ्वावात। अले मचां ग्वारा ग्वारा तुलाः म्हुतुइ ईं भ्वाललल भ्वाललल वय्कल।

21 थ्व खनाः वय्कलं न्यनादिल – "थथे जूगु गुलि दत?"

बौम्हय्सिनं धाल – "मचांनिसें।

22 थ्व भूतआत्मां वयात स्यायेत अप्वः हे मिइ व लखय् वान्छवया बी धुंकल। छिं छुं यानादी फुसा, दया यानाः ग्वाहालि यानादिसँ रे।"

23 अले वय्कलं धयादिल – "जिं याये फु धकाः छं विश्वास याःसा मजी माःगु छु दु धकाः? विश्वास याःपिन्त ला फुक्कं जुइ।"

24 उघ्रिमय् वं धाल – "जिं विश्वास याना, अय्नं विश्वासय् बमलाःनिगुलि जितः ग्वाहालि यानादिसँ।"

25 ग्वाः ग्वाः मनूत वयाच्वंगु खनाः वय्कलं भूतआत्मायात हक्काः धयादिल – "हे लाताम्ह व ख्वाँय्म्ह भूतआत्मा, जिं छन्त धयाच्वना – वयाथासं पिहां वा, अले हानं गुबलें हे वयाके दुबी मते।"

26 भूतआत्मा चिल्लाय् दना हालाः मचायात इसाःथिसाः यानाः पिहां वल। अले व मचा सीम्ह थें च्वना वन। फुक्कसिनं ला मचा सित हे धकाः धाल।

27 तर वय्कलं ल्हाः ज्वनाः थनादिल, अले व दना वल।

28 छैंय् दुने झाये धुंकाः चेलातय्सं सुतुक्क वय्कःयाके थथे धकाः न्यन – "जिमिसं भूतयात छाय् पिछ्वये मफुगु?"

29 वय्कलं धयादिल – "थज्याःम्ह भूतयात ला प्रार्थना मयाय्कं पिछ्वये फइ मखु।"

येशूं हानं थः सीगु खँ कनादीगु
मत्ती १७:२२-२३; लूक ९:४३-४५

30 अनं वय्कःपिं गालील जुयाः झाल। वय्कःपिं गन वनाच्वंगु धकाः सुनां मसीमा धयागु वय्कःया इच्छा खः।

31 छाय्धाःसा लँय् वँवं वय्कलं चेलातय्त थथे धकाः स्यनादिल – "मनूया काय्यात ज्वनाः मनूतय्गु हे ल्हातय् लः ल्हाइगु ई वइन। इमिसं वयात स्याइ, अले स्वन्हु दय्काः हानं म्वाना वइ।"

32 इमिसं धाःसा वय्कलं धयादीगु खँ बांलाक मथु, अय्सां न्यनेत ग्यात।

दकलय् तःधंम्ह सु?
मत्ती १८:१-५; लूक ९:४६-४८

33 वय्कःपिं कफर्नहुमय् थ्यंकाः छैंय् झाये धुंकाः वय्कलं इमिके "लँय् छु खँ ल्हाना च्वनागु?" धकाः न्यनादिल।

34 इपिं सुम्क च्वन, छाय्धाःसा लँय् इपिं मध्ये सु तःधं धकाः हाला वयाच्वंगु खः।✡

35 अले वय्कलं फ्यतुनाः झिंनिम्हय्सितं सःताः थथे धयादिल – "दकलय् न्हापा जुइत स्वइम्हय्सियां दकलय् लिपा च्वनेमाः, अले फुक्कसियां च्यः जुइमाः।"✡

36 थुलि धयाः वय्कलं छम्ह मचायात हयाः इमि दथुइ तयादिल। अले वयात मुलय् तयाः इमित धयादिल –

37 "सुनां जिगु नामय् थज्याःम्ह मचायात लसकुस याइ, वं जितः हे लसकुस याःगुति ग्यनी। सुनां जितः लसकुस याइ वं जितः लसकुस याःगु मखु, जितः छवया हःम्हय्सित लसकुस याःगु खः।"✡

सु झी शत्रु मखु व झीम्ह हे मनू खः
लूक ९:४९-५०

38 छन्हु यूहन्नां येशूयात धाल – "गुरुजु, जिमिसं छिगु नामं भूत ख्यानाः च्वंम्ह छम्ह मनूयात खना। जिमिसं वयात अथे याये मते धकाः धया, छाय्धाःसा व झीपिलिसे जुयाच्वंम्ह मखु।"

39 वय्कलं धयादिल – "वयात पने मते, छाय्धाःसा जिगु नामं ततःधंगु ज्या यानाच्वंपिं सुनानं जितः मभिके छालि मखु।

40 सु झी शत्रु मखु, व झीम्ह हे मनू खः।✡

41 जिं छिमित धात्थें धाये – सुनानं ख्वीष्टया मनूत धकाः छिमित लः जक त्वंकूसां वयात इनाम दइ।"✡

पापय् लाकीगु खँ
मत्ती १८:६-९; लूक १७:१-४

✡ **9:34** ९:३४ लूक २२:२४ ✡ **9:35** ९:३५ मत्ती २०:२६-२७; २३:११; मर्क १०:४३-४४; लूक २२:२६ ✡ **9:37** ९:३७ मत्ती १०:४०; लूक १०:१६; यूह १३:२० ✡ **9:40** ९:४० मत्ती १२:३०; लूक ११:२३ ✡ **9:41** ९:४१ मत्ती १०:४२

42 “सुनानं जितः विश्वास यानाच्वंम्ह छम्ह चिधंम्ह मनूयागु जक नं विश्वास स्यंकेत स्वल धाःसा वयात गःपतय् ल्वहंघः
घाकाः समुद्रय् वांछ्वयेगु हे बांलाइ।
43 छंगु ल्हातं छन्त पापय् लाकी धाःसा उकियात पाला छ्व। निपा ल्हाः दय्काः नरकयागु गुबलें मसीगु मिइ लाय्गु स्वयाः
ला ल्हाः मदय्क म्वानाच्वनेगु हे भिं।✡
44 अन छ्वयाच्वंगु मि गुबलें सी मखु, अले हानं की नं गुबलें हे सी मखु।
45 छंगु तुतिं छन्त पापय् लाकी धाःसा उकियात पाला छ्व। तुति निपा दय्काः नरकयागु गुबलें मसीगु मिइ लायेगु स्वयाः
ला तुति मदय्क म्वानाच्वनेगु हे भिं।
46 अन छ्वयाच्वंगु मि गुबलें सी मखु, अले हानं की नं गुबलें हे सी मखु।
47 अथे हे छंगु मिखां छन्त पापय् लाकी धाःसा उकियात लिकयाः वान्छ्वया ब्यु। मिखा निगलं मदयेका नरकयागु मिइ
वांछ्वय्का च्वनेगु स्वयाः ला छंगु लागि कां जुयाः परमेश्वरयागु राज्यलय् दुहां वनेगु हे भिं।✡
48 अन छ्वयाच्वंगु मि गुबलें सी मखु, अले हानं की नं गुबलें सी मखु।✡
49 “छम्ह छम्हय्सित मिं हे चि सवाः वय्की।
50 चि भिं जू, अथेसां चिं चियागु सवाः तंकूसा गय् यानाः चि सवाः वय्केगु? छिपिं चि सवाः वःपिं जुयाच्वँ, अले फुक्क
नाप मिलय् जुयाच्वँ।”✡

10

पारपाचुकेगु खँ
मत्ती १९:१-१२; लूक १६:१८
1 गालील त्वःताः येशू यहूदिया जिल्लाय् झायाः अनं यर्दन खुसिया पारिइ झाल। अन नं वय्कःयाथाय् ग्वाः ग्वाः मनूत
मुंवःगुलिं न्ह्याबलें थें वय्कलं इमित स्यनेकने यानादिल।
2 अन नं फरिसीत वयाः वय्कःयागु मन स्वयेत थथे धकाः न्यन – “मनूतय्सं थः कलाःयात त्वःते ज्यू ला कि मज्यू?”
3 वय्कलं धयादिल – “मोशां छिमित छु या धकाः धया थकल?”
4 इमिसं धाल – “मोशां ला भ्वं च्वयाः पारपाचुकूसां ज्यू धकाः धाःगु दु।”✡
5 अले वय्कलं लिसः बियादिल – “छिमिगु नुगः छाःगुलिं हे मोशां अथे पारपाचुकूसां ज्यू धकाः धयाथकूगु खः।
6 दकलय् न्हापा सृष्टि यानादीबलय् हे परमेश्वरं इमित मिजं व मिसा यानाः दय्कादीगु खः।✡
7 अय्ज्गुलिं मनूत थः मां बौयात त्वःताः कलाःनापं च्वंवनी।
8 अले इपिं निम्ह छम्ह हे जुइ। उकिं आः इपिं निम्ह मखु, छम्ह हे जुइ धुंकल।✡
9 परमेश्वरं ह्नादीपिन्त मनूतय्सं फाये मज्यू।”
10 छेंय् लिहां वःबलय् चेलातय्सं वय्कःयाके थ्व हे खँ न्यन।
11 अले वय्कलं धयादिल – “सुनानं थः कलाःयात त्वःताः मेम्हलिसे ब्याहा यात धाःसा वं व्यभिचार याःगु जुइ।
12 अथे हे मिसां नं थः भाःतयात त्वःताः मेम्हलिसे ब्याहा यात धाःसा वं व्यभिचार याःगु जुइ।”✡

मस्तय्त आशिष बियादीगु
मत्ती १९:१३-१५; लूक १८:१५-१७
13 लिपा मनूतय्सं मस्तय्त येशूं आशिष बियादीमा धकाः वय्कःयाथाय् हल। चेलातय्सं इमित हक्काः छ्वल।
14 अले येशूं तंम्वयाः इमित धयादिल – “मस्तय्त पने मते। इमित जिथाय् छ्वया हजि, छाय्धाःसा परमेश्वरयागु राज्य
थज्याःपिनिगु हे खः।
15 जिं छिमित धात्थें धाये – मस्तय्गु नुगः थें दय्का मवःपिन्त परमेश्वरयागु राज्यय् दुकाइ मखु।”✡
16 अले वय्कलं मस्तय्त घय्पुयाः छेनय् ल्हाः तयाः आशिष बियादिल।

तःमिम्ह मनू
मत्ती १९:१६-३०; लूक १८:१८-३०
17 अनं येशू लँय् झाया च्वंबलय् छम्ह मनुखं ब्वाँय् ब्वाँय् वयाः वय्कःया न्ह्यःने पुलिं चुयाः थथे धकाः न्यन – “भिंम्ह
गुरूजु, छु ज्या यानाः जितः अनन्त जीवन दइ?”
18 वय्कलं लिसः बियादिल – “जितः छाय् भिंम्ह धकाः धयागु? भिंम्ह ला परमेश्वर छम्ह हे जक दु।

✡ **9:43** ९:४३ मत्ती ५:३० ✡ **9:47** ९:४७ मत्ती ५:२९ ✡ **9:48** ९:४८ यशै ६६:२४ ✡ **9:50** ९:५० मत्ती ५:१३; लूक १४:३४-३५ ✡ **10:4** १०:४ व्य २४:१-४; मत्ती ५:३१ ✡ **10:6** १०:६ उत १:२७; ५:२ ✡ **10:8** १०:७-८ उत २:२४ ✡ **10:12** १०:११-१२ मत्ती ५:३२; १ कोर ७:१०-११ ✡ **10:15** १०:१५ मत्ती १८:३

19 व्यवस्थाय् थथे च्वयातःगु सि हे स्यू, मखु ला? स्याये मते, व्यभिचार याये मते, खुइ मते, मखुगु साक्षी बी मते, कर्पिन्त थगय् याये मते, थः मां बौयात हनाबना ति।"✡

20 वं लिसः बिल – "गुरूजु, थ्व फुक्कं मचाबलय् निसें हे मानय् यानाच्वनागु दु।"

21 थ्व न्यनाः वय्कःयात व खनाः माया वन, अले थथे धयादिल – "अझ नं छं छता याये मानि, थःके दुगु फुक्कं मियाः नये मखंपिन्त इनाब्यु। अले छन्त स्वर्गय् धनसम्पत्ति दइ। थुलि याये धुंकाः जि नाप वा।"

22 थ्व खँ न्यनाः व मनू ख्वाः खिउँसे च्वंकाः दुःख तायाः सुम्क वन, छाय्धाःसा व तसकं हे तःमिम्ह खः।

23 अले छचाःखेलं स्वयाः वय्कलं चेलातय्त धयादिल – "तःमिपिं मनूतय्त परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेत गुलि थाकु।"

24 थ्व खँ न्यनाः चेलात छक्क जुल। वय्कलं हानं धयादिल – "परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेत गुलि थाकु।

25 मुलुयागु कँय् प्वालय् ऊँट दुहां वनेत अःपुया च्वनी, तर तःमिपिं परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेत थाकुया च्वनी।"

26 थ्व खँ न्यनाः इपिं तसकं हे अजू चाल, अले थःथवय् थथे धकाः खँ ल्हात – "अय्सा सुनां जक उद्धार काये फइ?"

27 वय्कलं इमित स्वयाः धयादिल – "मनूतय्पाखें थथे जुइ फइ मखु, अय्नं परमेश्वरं याये मफुगु छुं नं मदु।"

28 पत्रुसं वय्कःयात थथे धाल – "स्वयादिसँ, जिमिसं दुगु फुक्क त्वःताः छिगु ल्यूल्यू वयाच्वना।"

29 वय्कलं धयादिल – "जिं छिमित धात्थें धाये – जिगु निति व भिंगु खँयागु निति छेंबुँ, दाजुकिजा, तताकेहें, मांबौ व काय्म्ह्याय् त्वःतावःपिन्त

30 व दुःख स्यूपिन्त आः हे सछिदुगं अप्वः छेंबुँ, दाजुकिजा, तताकेहें, मांबौ व काय्म्ह्याय् सकलें दइ। अले हानं अनन्त जीवन नं दइ।

31 न्हापा लाःपिं लिपा लाइ, अले लिपा लाःपिं न्हापा लाइ।"✡

येशूं स्वकः खुसि सीगु खँ धयादीगु
मत्ती २०:१७-१९; लूक १८:३१-३४

32 वय्कःपिं अनं यरूशलेमपाखे झाल। येशू इमिगु न्ह्याः न्ह्यः झायाच्वन। चेलात व वय्कःया ल्यूल्यू वःपिं मनूत छक्क जुयाः ग्याग्यां वनाच्वन। येशूं हानं छकः झिनिम्ह चेलातय्त सःताः थःत जुइतिनिगु खँ थथे धकाः कनादिल –

33 "न्यँ, झीपिं यरूशलेमय् वनाच्वनागु दु। अन मनूया कायःयात ज्वनाः तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्गु ल्हातिइ लाःल्हानाबी। इमिसं वयात स्याये हे माः धकाः धाइ। अले वयात यहूदीमखुपिनिगु ल्हातय् लाःल्हानाबी।

34 इमिसं वयात यंकाः गिजय् याइ, थुकलं बी, कोर्रा दाइ, अले स्यानाछ्वइ। अय्सां स्वन्हु दय्काः व म्वाना वइ।"

याकूब व यूहन्नां बिन्ति याःगु
मत्ती २०:२०-२८

35 जब्दिया कायपिं याकूब व यूहन्नां वयाः थथे धाल – "गुरूजु, जिमिसं न्ह्यागु फ्वंसां छिं जिमित बियादी धकाः जिमिसं मनंतुनागु दु।"

36 वय्कलं न्यनादिल – "धा, जिं छिमित छु याये माल?"

37 इमिसं धाल – "छि जुजु जुयादीबलय् जिमित छिगु जवय् व खवय् तयादिसँ।"

38 थ्व न्यनाः वय्कलं धयादिल – "छिमिसं छु फ्वनाच्वना धयागु थःपिन्सं हे मस्यू। छु जिं त्वनेत्यनागु दुःखयागु ख्वलां छिमिसं त्वने फु ला? जिं काये माःगु दुःखयागु बप्तिस्मा छिमिसं धायेफु ला?"✡

39 इमिसं "फु" धकाः लिसः बिल।

अले वय्कलं इमित धयादिल – "त्वनेत ला छिमिसं नं जिं थें त्वनी, अले बप्तिस्मा कायेत ला छिमिसं नं जिं थें काइ।

40 अय्नं जिके सुयात नं जिगु जवंखवं तयेगु हक मदु। सुयात सुयात तयेगु धकाः ला क्वःछिना तयादी धुंकल।"

41 याकूब व यूहन्नायागु थ्व खँ न्यनाः मेपिं झिम्ह चेलात तंम्वल।

42 अथे जूगुलि वय्कलं इमित थःथाय् सःताः धयादिल – "छिमिसं सि हे स्यू नि, थ्व संसारय् शासन याइपिन्सं मनूतय्त ल्हातय् काइ। अले इमि नायःतय्सं इमित थः यःथें याना तइ।

43 छिमिगु दथुइ धाःसा थथे जुइ मखु। सुनां तःधं जुइ मास्ति वय्की व छिपिं सकसियां च्यः जुइमाः।✡

44 सुयां न्हापालाके मास्ति वःसा व ला झन दास हे जुइमाः।✡

45 मनूया कायनं सेवा याकेत मखु, बरु सेवा यायेत व यक्वसित मुक्ति बीत व सीत वःगु खः।"

✡ **10:19** १०:१९ प्रस २०:१२-१६; व्य ५:१६-२० ✡ **10:31** १०:३१ मत्ती २०:१६; लूक १३:३० ✡ **10:38** १०:३८ लूक १२:५० ✡ **10:43** १०:४२-४३ लूक २२:२५-२६ ✡ **10:44** १०:४३-४४ मत्ती २३:११; मर्क ९:३५

कांम्ह बारतिमैयात लाय्कादीगु
मत्ती २०:२९-३४; लूक १८:३५-४३

46 अले वय्कःपिं यरीहो थ्यंकः झाल। येशू अनं चेलात व यक्व मनूत नाप झायेत्यंबलय् लँय् छथाय् तिमैया काय् बारतिमै धाःम्ह छम्ह कांम्ह फ्वगिं च्वनाच्वन।
47 वं नासरतयाम्ह येशू झायाच्वन धयागु न्यनाः ततःसलं थथे हाला हल – "दाऊदया काय् येशू, जितः दया यानादिसँ।"
48 मनूतय्सं वयात हाले मते धकाः ब्वःबिल।
अय्नं व झन जक तसकं हाला हल – "दाऊदया काय् येशू, जितः दया यानादिसँ।"
49 थ्व न्यनाः वय्कलं दिनाः धयादिल – "वयात सःती।"
इमिसं व कांयात थथे धकाः सःतल – "साहस या, दँ, वय्कलं छन्त सःतादिल।"
50 गागि हे त्वःताः तिन्हुयाः व छक्कलं येशूयाथाय् वल।
51 अले वय्कलं वयात धयादिल – "जिं छन्त छु याये माल?"
कांनं धाल – "गुरूजु, जितः मिखां खंका बियादिसँ।"
52 वय्कलं धयादिल – "वा, छंगु विश्वासं छं मिखां खनी।" उग्रिमय् हे वं मिखां खन, अले व वय्कःया ल्यूल्यू वन।

11

येशू यरूशलेमय् झाःगु
मत्ती २१:१-११; लूक १९:२८-४०; यूह १२:१२-१९

1 वय्कःपिं यरूशलेमया सत्तीक लाःगु जैतून डाँडायागु बेथफागे व बेथानिया धाःगु गामय् थ्यंकः झाःबलय् येशूं निम्ह चेलातय्त थथे धकाः 2 खँ स्यनाः छवयादिल – "छिपिं न्ह्याःनेसं च्वंगु गामय् हुँ। अन दुहां वनेवं हे सुनानं मगःनिम्ह छम्ह गधाया मचायात चिनातःगु खनी। वयात फ्यनाः थन हजि।
3 छिमित सुनानं छुं धाल धाःसा, छिमिसं – 'प्रभुयात माला च्वन' धकाः धा। अले वं बिया हइ।"
4 इपिं वनाः छम्ह गधाया मचायात लँय् लाःगु लुखाय् पिने चिनातःगु खनाः इमिसं वयात फ्यन।
5 अन दना च्वंपिन्सं इमित थथे धाल – "गधायात फ्यनाः छु यानाच्वनागु हं?"
6 वय्कलं स्यना हः थें इमिसं लिसः बिल। अले इमित गधा बियाहल।
7 इमिसं व गधाया मचायात वय्कःयाथाय् हयाः थःपिनिगु गा वयागु म्हय् लायाबिल। अले वय्कः गधाया म्हय् च्वनादिल।
8 यक्वसिनं थथःगु गा हयाः लँय् लायाबिल, अले गुलिसिनं ख्यलय् च्वंगु स्याउला हः हयाः लँय् लाय् हल।
9 वय्कःया न्ह्याः न्ह्याः वंपिं व ल्यूल्यू वःपिं थथे हाल –

"होसन्ना,
प्रभुया नामं झाःम्ह धन्यम्ह खः।✡
10 झी तापाःबाज्या दाऊदयागु
वयाच्वंगु राज्यया
जयजय जुइमा।
स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वरयात
होसन्ना।"

11 थुकथं वय्कः यरूशलेमय् थ्यंकाः अन च्वंगु देगःया चुकय् झाल। छचाःखेलं फुक्कं स्वये धुंकाः लिबाय् धुंकूगुलि वय्कः झिंनिम्ह चेलात नाप बेथानियाय् लिहां झाल।

यःमरिमायात सराः बियादीगु
मत्ती २१:१८-१९
12 कन्हय् खुन्हु वय्कःपिं बेथानियां झाया च्वंबलय् येशूं नयेपित्याकल।
13 तापाकं हे वय्कलं छमा वाँउसे च्वंगु यःमरिमा खनाः उकी छुं सयाच्वंगु दइ ला धकाः स्वः झाल। अन थ्यंकाः छुं हे सया मच्वंगु व हः जक खन। थुबलय् यःमरि सइगु ई मजूनि।
14 अले वय्कलं थ्व सिमायात थथे धयादिल – "आवंलि छंगु फल सुनानं नये मखनेमा।" थथे धयादीगु चेलातय्सं नं ताल।

✡ **11:9** ११८:२५-२६

बंजाःतयत् देगलं ख्यानाः छ्वःगु
मत्ती २१.१२-१७; लूक १९.४५-४८; यूह २.१३-२२

15 वय्कःपिं हानं यस्शलेमय् थ्यंकः झाल। येशूं देगलय् झायाः अन च्वनाः मीगु व न्यायेगु ज्या यानाच्वंपिं फुक्कसितं ख्यानाः छ्वयादिल। धिबा हिलीपिं सराफितय्गु टेबिल ग्वारा तुइकाबिल, सुकुभत् मीपिनिगु ताथ फाता पुइकाबिल।
16 हानं देगःया चुकं जुकाः सुयातं नं छुं यंकेगु हयेगु याकेबिया मदिल।
17 वय्कलं इमित थथे धयाः स्यनादिल – "थ्व खँ च्वयातःगु, मस्यू ला? 'जिगु छेँ फुक्क मनूतय् प्रार्थना याइगु छेँ खः।' छिमिसं ला थुकियात खुँ व दाखुँतय्गु छेँ धकाः यानाच्वन।"✡
18 तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्सं थ्व खँ न्यनाः वय्कःयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल। तर मनूत खनाः ग्यानाः इमिसं याये मफुत, छाय्धाःसा मनूतय्सं वय्कःयागु खँ तसकं यय्कू।
19 बहनी जूगुलि वय्कःपिं शहरं पिने बेथानियाय् लिहां झाल।

गनावंगु यःमरिमा
मत्ती २१.१८-२२

20 कन्हय् खुन्हु सुथय् वय्कःपिं हानं यस्शलेमपाखें वनाच्वंबलय् लँय् यःमरिमा गना च्वंगु खन।
21 अले पत्रुसयात लुमंसे वयाः थथे धाल – "गुरुजु, स्वयादिसँ, छिं सराः बियादीगु सिमा ला गनावने धुंकल।"
22 अले वय्कलं लिसः बियादिल – "परमेश्वरयात विश्वास या।
23 जिं छिमित धात्थें धाये – छिमिसं नं छुं हे संका मयासें थःम्हं मतिइ तःगु खँ पूवनी धकाः विश्वास यानाः थ्व पहाडयात 'ल्यहेँ दनाः समुद्रय् कुतुं हुँ' धकाः धाल धाःसा अथे हे जुइ।✡
24 अय्जूगुलि जिं छिमित धाये – प्रार्थना यानाः छिमिसं छु फ्वंगु खः व जितः दये धुंकल धकाः विश्वास यात धाःसा छिमित व द हे दइ।
25 सुनानं छिमित छुं याःगु दुसा प्रार्थना यायेबलय् छिमिसं इमित न्ह्याबलें क्षमा या, अले स्वर्गय् च्वनादीम्ह छिमि परमेश्वर बाःनं नं छिमित अथे हे क्षमा याइ।
26 छिमिसं वयात क्षमा मबिल धाःसा छिमि स्वर्गय् च्वनादीम्ह बाःनं नं छिमिसं याःगु पाप क्षमा यानादी मखु।"

येशूयात सुनां अधिकार बियातल धकाः न्यंगु
मत्ती २१.२३-२७; लूक २०.१-८

27 वय्कःपिं हाकनं यस्शलेमय् थ्यंकः झाल। येशू देगःया चुकय् चाःहिला च्वनादीबलय् तःधंपिं पुजाहारीत, शास्त्रीत, व थकालिपिन्सं वयाः वय्कःयात
28 थथे धाल – "छिं थथे याना दित गनं अधिकार कयादिया? अले छितः थ्व अधिकार सुनां बिल?"
29 वय्कलं इमित धयादिल – "जिं नं छिमिके छगू खँ न्यने, छिमिसं लिसः बिल धाःसा जितः सुनां थ्व अधिकार बियाहःगु खः धकाः धाये।
30 बप्तिस्मा बीगु अधिकार यूहन्नां सुयापाखें काल? स्वर्गपाखें ला कि मनूतय्पाखें?"
31 थ्व न्यनाः इमि थःथवय् थथे खँ जुल – "स्वर्गपाखें काःगु धाल कि झन झीत वं 'अय्सा, छिमिसं वयात छाय् विश्वास मयानागु लय्?' धकाः धाइ।
32 मनूतय्पाखें काःगु धाल कि मनूतय्सं झीत स्याइ, छाय्धाःसा फुक्कसिनं यूहन्नायात अगमवक्ता धकाः मानय् यानातःगु दु।"
33 थथे जूगुलि इमिसं वय्कःयात लिसः बिल – "जिमिसं मस्यू।"
अले वय्कलं धयादिल – "अय्सा, जिं नं छिमित थ्व ज्या यायेत जितः सुनां अधिकार बियाहःगु खः धकाः धाये मखु।"

12

मभिंपिं म्हय्तय्गु उखान
मत्ती २१.३३-४६; लूक २०.९-१९

1 थुलि धयादी धुंकाः वय्कलं इमित छपु उखान छुनादिल। "छम्ह तःसिं दु। वं थःगु क्यबय् दाख पित। अले प्यखेँ वालं चिनाबिल। वं अन दाख तिस्सिगु साः नं तयाबिल। अले क्यब स्वयेत छखा बल्चा नं दय्का थकल। क्यबय् ज्याकाः व मेगु देशय् वन।✡
2 बाली कायेगु ई जुइकाः दाखक्यबया थुवालं थः च्यःयात म्हय्तय्थाय् बाली काय्के छ्वल।
3 इमिसं व च्यःयात ज्वनाः दाल, अले छुं हे बिया मछ्वसें खालि ल्हातं तुं लित छ्वयाबिल।

✡ **11:17** ११:१७ यशै ५६:७; यर ७:११ ✡ **11:23** ११:२३ मत्ती १७:२०; १ कोर १३:२ ✡ **12:1** १२:१ यशै ५:१-२

4 दाखक्यबया थुवालं हानं मेम्ह च्यःयात छवयाहल। वयात नं इमिसं दायाः छेनय् घाःपाः यानाः बेइज्जत यानाः छवयाबिल।
5 वं हानं मेम्ह च्यः छवयाहल, थ्वयात ला इमिसं स्याना हे बिल। थुकथं इमिसं गुलिसितं दायाछ्वत, गुलिसितं ला स्या हेस्यात।
6 दाखक्यबया थुवाःया थः हे यःम्ह काय् छम्ह जक बाकि दनि। दकलय् लिपा थःकाय्यात हे वं थथे मतिइ तयाः म्हय्तय्थाय् छ्वल – 'जि काय्यात ला इमिसं हनाबना हे तइ।'
7 "म्हय्तय्सं ला झन जक हे थथे ग्वसाः ग्वल – 'थ्व ला तःसिंया हे काय् खः, थ्वयात स्यानाः फुक्क धनसम्पत्ति थःगु याना काये।'
8 इमिसं काय्म्हय्सित ज्वनाः स्यात, अले बुं पिने वान्छवया बिल।"
9 येशूं इमिके न्यनादिल – "दाखक्यबया थुवालं थुमित आः छु याइगु जुइ? वं वयाः फुक्कसितं स्यानाः क्यब मेपिन्त हे ज्याके बी।
10 थथे च्वयातःगु खँ छिमिसं मब्वना ला?

" 'दकःमितय्सं ज्यालगय् मजूगु
धकाः धाःगु ल्वहं हे
मू ल्वहं जूवल।
11 परमेश्वरं हे थथे यानादीगु खः।
झींसं स्वयेबलय्
थ्व तसकं अजू चायापु!' "✡

12 वय्कलं कनादीगु थ्व उखान न्यनाः इमिसं थःपिन्त हे ध्याकाः धयादीगु खः धकाः थुइका काल। अले इमिसं वय्कःयात ज्वनेत स्वल। अय्नं इमिसं मनूत खनाः ग्यानाः ज्वने मछाल, अले इपिं सुम्क वनाछ्वत।

कर पुलेगु खँ
मत्ती २२:१५-२२; लूक २०:२०-२६

13 अले इमिसं येशूयात खँय् काकाः ज्वनेगु ग्वसाः ग्वयाः सुं फरिसीत व हेरोदया मनूत छवयाहल।
14 इमिसं वयाः वय्कःयात थथे धाल – "गुरूजु, छि धात्थें भिंम्ह मनू खः। छिं मनूतय्त परमेश्वरयागु भिंगु लँपु जक क्यनादी। मनूतय्सं धाइ ल्हाइगु खँय् छिं च्यूताः तयामदी, छाय्धाःसा छिं ख्वाः स्वयाः खँ ल्हानामदी। छता खँ धयादिसँ, कैसरयात झींसं कर पुले ज्यू ला कि मज्यू? कर पुले ला कि मपुले?"
15 वय्कलं इमिगु मभिंगु बिचाः थुइकाः धयादिल – "जितः छाय् काय्केत स्वयागु? धिबा छगः हयाः जितः क्यँ।"
16 इमिसं छगः धिबा हयाः वय्कःयात क्यन। वय्कलं न्यनादिल – "थुकी सुयागु ख्वाः व नां कियातःगु दु?"
इमिसं "कैसरयागु" धकाः लिसः बिल।
17 वय्कलं धयादिल – "अय्सा, कैसरयागु कैसरयात हे ब्यु, परमेश्वरयागु परमेश्वरयात हे ब्यु।"
वय्कःयागु खँ न्यनाः इमि व धाये थ्व धाये मन्त।

सीपिं म्वानावइगुयात कयाः न्ह्यसः
मत्ती २२:२३-३३; लूक २०:२७-४०

18 उखुन्हु हे सिनाः म्वाना वइगु खँय् विश्वास मयाइपिं सदुकीतय्सं वयाः येशूयाके थथे धकाः न्यन –✡
19 "गुरूजु, सुं मनू मस्त मदय्कं सिनावन धाःसा वया हे किजां थः तताःजुयात कलाः तयाः दाजुम्हय्सिगु निंतिं मस्त दय्केमाः धकाः मोशां च्वया थकूगु दु।✡
20 न्हय्म्ह दाजुकिजापिं दु। तःधिकःम्ह दाजुम्ह ब्याहा यानाः मस्त मदय्कं हे सिनावन।
21 अले दातिम्ह किजां तताःजुम्हय्सित कलाः तल। दातिम्ह नं मस्त मदय्कं हे सिनावन। थथे हे साहिलाम्हय्सिनं नं यात।
22 थुकथं हे वयां क्वय्यापिं नं फुक्कं मस्त मदय्कं सिनावन। दकलय् लिपा व मिसा नं सित।
23 आः धयादिसँ, सीपिं म्वाना वइबलय् व मिसा सुया कलाः जुइ, छाय्धाःसा इपिं न्हय्म्हय्सिनं नं वयात कलाः तःगु दु।"
24 थ्व न्यनाः वय्कलं धयादिल – "छिमिसं तसकं द्वंकाच्वन, छाय्धाःसा छिमिसं धर्मशास्त्रयागु खँ व परमेश्वरयागु शक्ति हे मथूनि।
25 सीपिं हानं म्वाना वइबलय् इपिं स्वर्गदूतत थें जुइ। उबलय् सुयागुं ब्याहा नं जुइ मखु, सुयातं बिया नं छ्वइ मखु।

✡ **12:11** १२:१०-११ भज ११८:२२-२३ ✡ **12:18** १२:१८ प्रे २३:८ ✡ **12:19** १२:१९ व्य २५:५

26 “सीपिं म्वाना वइ धयागु खँ छु छिमिसं परमेश्वरं मोशायात च्यानाच्वंगु झालं थथे धयादीगु मब्वना ला? – ‘जि
अब्राहामया, इसहाकया व याकूबया परमेश्वर खः।’✡
27 थुकियागु अर्थ वयकः सीपिनि परमेश्वर मखु, बरु म्वाःपिनि परमेश्वर खः। छिमिसं तसकं द्वंकाच्वन।”

दक्वसिबय् तःधंगु आज्ञा

मत्ती २२:३४-४०; लूक १०:२५-२८

28 छम्ह शास्त्रीं वयकःपिं अथे हालाच्वंगु न्यनाच्वंगु जुयाच्वन। वयकलं इमित पायछि पायछि जुइक लिसः बियादीगु
न्यनाः वं नं वयकःयात थथे धकाः न्यन – “व्यवस्थाय् दकलय् तःधंगु आज्ञा छु खः?”
29 वयकलं लिसः बियादिल – “दकलय् तःधंगु खँ थ्व खः – ‘हे इस्राएलीत न्यँ! परमप्रभु झी परमेश्वर छम्ह हे जक दु।
30 छिमिसं परमप्रभु झी परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें माया या, थःगु प्राण बिया तकं माया या, थःगु मनंनिसें माया या, अले
थःगु बलं फतले माया या।’✡
31 निगूगु तःधंगु आज्ञा थ्व खः – ‘थः जःलाखःलायात थःत थें माया या।’ थ्व थें ज्याःगु तःधंगु आज्ञा छुं हे मदु।”✡
32 अले व शास्त्रीं वयकःयात धाल – “गुरूजु, छिं धयादीगु खँ ला धात्थें हे खः। परमेश्वर छम्ह हे जक दु। अले वयकः
बाहेक मेम्ह मदु धकाः ला छिं खःगु हे खँ धयादिल।✡
33 अथे जूगुलिं परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें वाःचायकाः माया यायेगु, अले बलं फतलय् माया यायेगु, अले हानं
जःलाखःलायात थःत थें माया यायेगु ला बलि बीगु व होमबलि स्वयाः तसकं भिं।”✡
34 वयागु थज्याःगु बुद्धिं जाःगु लिसः न्यनाः वयकलं धयादिल – “छ परमेश्वरयागु राज्यं तापाः मजू।” उबलय् निसें
वयकःयाके सुनानं छुं हे न्यं वये मछाल।✡

मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सु खः?

मत्ती २२:४१-४६; लूक २०:४१-४४

35 येशूं देगलय् स्यनेकने यानादीबलय् थथे न्यनादिल – “शास्त्रीतय्सं गथे यानाः मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट दाऊदया काय् खः
धकाः धाये फइ?
36 पवित्र आत्मां जायाः दाऊद थःम्हं हे थथे धयावंगु खः –

“ ‘छं शत्रुतय्त छंगु पालि तःले मततले
छ जिगु जवय् च्वनाच्वँ धकाः
परमप्रभुं जिमि प्रभुयात धयादिल।’✡

37 “दाऊदं हे अथे वयात ‘प्रभु’ धकाः धाल धाःसा वयकः गथे यानाः दाऊदया काय् जुइ फइ?” ग्वाः ग्वाः मनूतय्सं
वयकःयागु खँ लय्लय्तातां न्यनाच्वन।

शास्त्रीत खनाः होश या

मत्ती २३:१-३६; लूक २०:४५-४७

38 वयकलं धयादिल – “शास्त्रीत खनाः होश या। थुपिं ततःपाःगु लं फिनाः बजारय् वनीबलय् फुक्कसिनं मानय् याका
जुइत स्वइ।
39 भ्वजय् इपिं च्वय् च्वना जुइ, अले धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् इपिं न्ह्याःने च्वनेगु स्वइ।
40 इमिसं भाःत मदुपिं मिसातय्गु छेँ लुतय् यानाच्वंगु दु। मनूतय्त क्यनेत धाःसा ताःहाकयक प्रार्थना याना जुइ। उकिं इमित
मेपिन्त स्वयाः अप्वः सजाँय बी।”

विधवा मिसां छाःगु धिबा

लूक २१:१-४

41 अले वयकः देगःया धुकू न्ह्याःने फ्यतुनाः मनूतय्सं चन्दा तःगु स्वयादिल। तःमिपिं मनूतय्सं धिबा नं यक्व तया वं।
42 छम्ह चीमिम्ह विधवा मिसां नं वयाः सिजःयागु निगः चुन्नाचा तया वन।
43 थ्व खनाः वयकलं चेलातय्त सःताः धयादिल – “जिं छिमित धात्थें धाये – धुकुतिइ धिबा छाःवःपिं मध्ये दकलय्
अप्वः धिबा छाःम्ह ला थ्व चीमिम्ह विधवा मिसा खः।
44 छाय्धाःसा मेपिन्सं ला इमिके यक्व दुगुलिं अःपुक बियावन। थ्व मिसां ला थःके दुगु फुक्कं नयेत मदय्क हे बियावन।”

✡ **12:26** १२:२६ प्रस ३:६ ✡ **12:30** १२:२९-३० व्य ६:४-५ ✡ **12:31** १२:३१ लेवी १९:१८ ✡ **12:32** १२:३२ व्य ४:३५ ✡ **12:33** १२:३३ होशे ६:६ ✡ **12:34** १२:२८-३४ लूक १०:२५-२८ ✡ **12:36** १२:३६ भज ११०:१

13

दुःखकष्ट जुइतिनिगु खँ

मत्ती २४:१-१४; लूक २१:५-१९

1 येशू देगलं पिने झाःबलय् चेलात मध्ये छम्हय्सिनं वय्कःयात धयादिल – “गुरुजु, स्वयादिसँ, गपाय् गपाय्ग्वःगु ल्वहँतं दय्कातःगु ततःखाःगु छेँ।”

2 वय्कलं लिसः बियादिल – “छु छिमिसं थ्व ततःखागु छेँ खना ला? थुपिं फुक्कं दुना वनाः ल्वहं छगः नं दइ मखुत।”

3 वय्कः देगःया न्ह्याःने लाःगु जैतून डाँडाय् फ्यतुना च्वनादीबलय् पत्रुस, याकूब, यूहन्ना व अन्द्रियासं वयाः सुनानं मसीक वय्कःयाके थथे धकाः न्यन –

4 “छिं धयादी थें गुबलय् जुइ? अले थथे गुबलय् जुइ धकाः जिमिसं गथे यानाः सीकेगु?”

5 वय्कलं धयादिल – “होश यानाच्वँ, सुनानं छिमित मिखाय् धुलं छ्वाके मफयेमा,

6 छाय्धाःसा यक्व हे मनूतय्सं वयाः – ‘जि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः’ धकाः छिमिगु मिखाय् धुलं छ्वाकेत स्वइ।

7 न्यँ, छिमिसं जवंखवं तसकं ल्वापु जूगु व ल्वापु जुइत्यंगु खँ न्यनी। अय्सां, छिपिं ग्याये मते, छाय्धाःसा थथे जुइ हे माः। थथे जुइवं संसार नाश जुयावनी मखु।

8 देश देशतय्गु दथुइ ल्वापु जुइ। राज्य राज्ययागु दथुइ ल्वापु जुइ। प्यखें अनिकाल जुइ, अले भ्वखाय् ब्वइ। थ्व ला दुःखकष्टयागु छुमां जक खः।”

9 “न्ह्यागु जूसां छिमिसं होश यानाच्वँ। इमिसं छिमित अदालतय् यंकी, धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् नं छिमिसं दाय्काः च्वनेमाली। जितः विश्वास याःगुलिं छिमित हाकिमत व जुजुपिनिगु न्ह्याःने थने यनी, अले छिमिसं जिगु नामय् साक्षी बी माली।

10 न्ह्याथे यानाः सां भिंगु खँ फुक्क संसारय् न्यंके हे माः।

11 छिमित ज्वना यंकीबलय् छिमिसं छु धायेगु धकाः धन्दा काये म्वाः। छिमित अबलय् गथे धाय्की अथे हे धा, छाय्धाःसा अबलय् छिमिसं मखु, बरु छिमिके दीम्ह पवित्र आत्मां हे नवानादी।✡

12 “थुबलय् मनूतय्सं थःहे दाजुकिजापिन्त महियाः स्याके बी। बौनं थःहे काय् म्ह्याय्पिन्त, अले काय् म्ह्याय्पिन्सं थःहे मां बौयात महियाः स्याके बी।

13 थथे जिगु नामं यानाः छिमित फुक्कसिनं हेला याइ। लिपा तकं क्वात्तुक विश्वास यानाः सह यानाच्वंम्ह धाःसा बचय् जुइ।”✡

यरूशलेम नाश जुइतिनि

मत्ती २४:१५-२८; लूक २१:२०-२४

14 थ्व खँ ब्वंम्हय्सिनं थुइमा – “नाश याइगु घच्चायापुगु खँ गन मदयेमाःगु खः अन दनाच्वंगु छिमिसं खनेवं यहूदियाय् च्वनाच्वंपिं पहाडय् बिस्युं वनेमा।✡

15 छेँय्या कःसिइ च्वनाच्वंपिन्सं थःगु मालसामान कायेत तकं क्वहां वने लाइ मखु।✡

16 बुँइ ज्या याना च्वंपिन्सं थःगु वसः कायेत तकं छेँय् वने लाइ मखु।

17 प्वाथय् दुपिं व दुस्त्वंम्ह मचा दुपिं मिसातय्त तसकं सास्ती जुइ।

18 चिकुलाबलय् व क्विामबार खुन्हु थथे मजुइमा धकाः परमेश्वरयात प्रार्थना याना च्वँ।

19 उबलय् तसकं सास्ती जुइ। सृष्टि जूबलय् निसें आः तकं थपाय्सकं सास्ती जूगु मदुनि। अले लिपा नं गुब्सं जुइ मखु।✡

20 परमेश्वरं व ईयात चिहाकय्का मदीसा सुं हे बचय् जुइ मखु। वय्कलं थःम्हं ल्ययातःपिं मनूतय्गु निंति व ईयात चिहाकय्कादी।

21 “उबलय् सुनानं ‘मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट थन दु, अन दु’ धकाः धाल धाय्वं छिमिसं पत्याः याये मते,

22 छाय्धाःसा उबलय् फताहा ख्रीष्ट व अगमवक्तात खनेदय्कः वइ। इमिसं फतिफतलय् परमेश्वरं ल्ययातःपिं मनूतय्त झंगःलाय्त ततःधंगु चिं व अजू चायापुगु ज्या यानाक्यनी।

23 छिपिं होश यानाः च्वनाच्वँ, थथे जुइतिनि धकाः जिं छिमित न्हापां हे धयाबियागु दु।”

मनूया काय् झाइबलय् थथे जुइ

मत्ती २४:२९-३१; लूक २१:२५-२८

24 “अबलय् थथे दुःखकष्ट जुइ धुनेवं –

✡ **13:11** १३:९-११ मत्ती १०:१७-२०; लूक १२:११-१२ ✡ **13:13** १३:१३ मत्ती १०:२२ ✡ **13:14** १३:१४ दान ९:२७; ११:३१; १२:११ ✡ **13:15** १३:१५ लूक १७:३१ ✡ **13:19** १३:१९ दान १२:१; प्रस ७:१४

“ ‘सूर्य खिउँया वनी, तिमिला बुलुयावनी।✡
25 आकाशय् च्वंगु नगु कुतुं वनी।
अले आकाशय् च्वंगु शक्ति खाइ।’✡

26 “अबलय् मनूया काय् तःधंगु शक्ति ज्वनाः झःझः धायक्क सुपाँचय् खनेदयकः वइ।✡
27 वय्कलं थः स्वर्गदूततयत पृथ्वीया प्यखें छवयाः ल्ययातःपिन्त छथाय् मुंकी।”

यःमरिमायागु उखान
मत्ती २४:३२-३५; लूक २१:२९-३३
28 “यःमरिमापाखें छिमिसं छता खँ सीकि। थुकी चुलि जायावल कि वर्षा वल धकाः छिमिसं सी।
29 अथे हे जिं धया थें जुयावल कि छिमिसं मनूया काय् वइन धकाः सीकि।
30 जिं छिमित धात्थें धाये – आःयापिं मनूत सिनावने न्ह्यः हे जिं धया थें जुइ।
31 आकाश व पृथ्वी मदयावनी, अय्नं जिगु वचन गुबलें मदयावनी मखु।”
32 “थथे गुबलय् व गुखुन्हु जुइ धकाः सुनानं मस्यू। स्वर्गय् च्वंपिं स्वर्गदूततय्सं, अले परमेश्वरया काय्नं हे नं थ्व खँ मस्यू। परमेश्वर बाःनं जक स्यू।
33 अय्जुगुलिं होशयानाच्वँ, छाय्धाःसा थथे गुबलय् जुइ धकाः छिमिसं मस्यू।
34 “थ्व खँ ला परदेशय् वनेत्यंम्ह मनू थें खः। वं थः च्यःतयत ‘छेँयागु ज्या बांलाक या,’ अले लुखाय् पाः च्वनीम्हय्सित ‘छेँय् बांलाक स्व’ धकाः धाइ।✡
35 छिमिसं नं अथे हे होश यायेमाः, छाय्धाःसा छेँ थुवाः गुबलय् लिहां वइ धकाः छिमिसं मस्यू। बहनी वइ ला, चान्हय् वइ ला, खा हालीबलय् वइ ला, सुथय् वइ ला, सुनां छु स्यू?
36 आकाझाकां वइबलय् वं छिपिं घनाच्वंगु मलायेमा।
37 जिं छिमित धयाच्वनागु खँ फुक्कसितं धयाच्वनागु दु – ‘होशयानाच्वँ।’ ”

14

बेथानियाय् येशूयात चिकनं लूगु
मत्ती २६:६-१३; लूक १२:१-८
1 छुत्काराया नखः व सोडा मतःगु मरि नयेगु नखः निन्हु जक मानि। तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्सं येशूयात गथे यानाः ज्वनाः स्यायेगु धकाः ग्वसाः ग्वयाच्वन।✡
2 इमिसं थथे मतिइ तल – “थ्व ज्या नखःबलय् याये मज्यु, मखुसा तसकं ल्वापु जुइ।”
3 छन्हु येशू बेथानियाय् सिमोन कोह्रियागु छेँय् भ्वय् नयेत झाःबलय् छम्ह मिसा दुरूल्वहंयागु थलय् शुद्धगु तसकं थिकेगु व नस्वाःगु चिकं ज्वनाः वल। अले थलयाःगु पुसा चायेकाः वं चिकनं येशूया छेनय् लुनाबिल।✡
4 थ्व खनाः अन दुपिं गुलिसिनं तंम्वयेकाः थथे धाल – “छाय् अपाय्सकं थिकेगु चिकं सितिं छवःगु जुइ?
5 थ्व चिकं म्यूगु जूसा स्वसः दिनार वइ। अले थ्व धिबा नये मखंपिन्त इनाब्यूगु जूसा ज्यूगु नि।” थुकथं इमिसं व मिसायात तसकं ब्वःबिल।
6 अले वय्कलं धयादिल – “छिमिसं थ्व मिसायात छाय् हायेका च्वनागु? वं जितः छु यात बां हे लाःगु यात।
7 नये मखंपिं ला छिपिंनाप न्ह्याबलें दयाच्वनी, अले छिमिसं यःबलय् इमित भिंगु याये फु। तर जि न्ह्याबलें दइ मखु।✡
8 थ्व मिसां जिगु निंतिं थःम्हं याये फुगु यात। जिगु म्हयात थुनेत वं न्ह्यः हे चिकनं लुनाबिल।
9 जिं छिमित धात्थें धाये – गन गन भिंगु खँ न्यंकी, अन अन थ्व मिसां याःगु थ्व खँ नं लुमंकेत न्ह्याथनी।”

यहूदां येशूयात ज्वंकेत स्वःगु
मत्ती २६:१४-१६; लूक २२:३-६
10 झिंनिम्ह चेलात मध्ये छम्ह यहूदा इस्करियोत तःधंपिं पुजाहारीतय्थाय् वनाः येशूयात गथे यानाः ज्वंकाछवयेगु धकाः सल्लाह याः वन।
11 थ्व खँ न्यनाः इमिसं तसकं हे लय्लय्तायाः वयात धिबा बी धकाः धयाहल। अननिसें वं वय्कःयात ज्वंका छवयेत सनाच्वन।

✡ **13:24** १३:२४ यशै १३:१०; इज ३२:७; योए २:१०,३१; ३:१५; प्रका ६:१२ ✡ **13:25** १३:२५ यशै १३:१०; ३४:४; योए २:१०; प्रका ६:१३ ✡ **13:26** १३:२६ दान ७:१३; प्रका १:७ ✡ **13:34** १३:३४ लूक १२:३६-३८ ✡ **14:1** १४:१ प्रस १२:१-२७ ✡ **14:3** १४:३ लूक ७:३७-३८ ✡ **14:7** १४:७ व्य १५:११

चेलात नाप छुत्कारायागु नखः हनादीगु
मत्ती २६:१७-२५; लूक २२:७-१३

12 सोडा मतःगु मरि नयेगु नखःया न्हापां खुन्हु, चीधिकःम्ह भ्याःचा स्याइ खुन्हु हे चेलातय्सं वय्कःयाके थथे धकाः न्यन – "छिगु निंतिं गन वनाः छुत्काराया नखःया भ्वय् ज्वरय् याये?"

13 वय्कलं निम्ह चेलातय्त थथे धयाः छ्वयादिल – "छिपिं शहरय् हुँ, अन छिमिसं घलय् लः कयावयाच्वंम्ह छम्ह मनूयात नापलाइ। छिपिं व हे मनूया ल्यूल्यू हुँ।

14 व दुहां वंगु छेँया थुवाःयात थथे धा – 'छितः गुरुं थथे धया हयादीगु, "जि जिमि चेलात नाप च्वनाः छुत्काराया नखःया भ्वय् न्याय्केगु क्वथा गुगु खः?" '

15 अले वं छिमित भ्वय् ज्वरय् यायेत माःगु फुक्कं दुगु तलय् च्वंगु तःधंगु क्वथाय् यंकाः क्यनी, छिमिसं अन हे भ्वय् ज्वरय् या।"

16 चेलात निम्ह शहरय् वन, अन इमिसं वय्कलं धाःथें फुक्कं लुइकल। अले इमिसं अन हे छुत्काराया नखःया भ्वय् ज्वरय् यात।

17 बहनी जूबलय् येशू झिंनिम्हं चेलात ब्वनाः झाल।

18 नयाच्वंबलय् वय्कलं थथे धयादिल – "जिं छिमित धात्थें धाये, छिपिं मध्ये हे जि नाप नयाच्वंम्ह छम्हय्सिनं जितः धोखा बी।"✡

19 थ्व न्यनाः इमिसं तसकं नुगः मछिंकल। अले छम्ह छम्हय्सिनं थथे धाल – "छिं जितः हे धयादियागु ला मखु प्रभु?"

20 वय्कलं धयादिल – "छिपिं झिंनिम्ह मध्ये छम्ह, जि लिसे भुइ मरि थुनाः नयाच्वम्ह।

21 धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें मनूया काय् ला सिना हे वनेमाः। अय्नं वयात ज्वंका छ्वइम्ह मनूयात ला तसकं तसकं हे धिक्कार दु। व बु हे मबूगु जूसा तसकं बांलाइगु खः।"

प्रभु भ्वय्
मत्ती २६:२६-३०; लूक २२:१४-२३
१ कोर ११:२३-२५

22 नयाच्वंबलय् येशूं मरि कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा थलादिल। अले चेलातय्त इनाः थथे धयादिल – "थ्व मरि कयाः न, थ्व जिगु म्ह खः।"

23 अथे हे वय्कलं ख्वला नं कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः इमित बियादिल, अले इपिं फुक्कसिनं थुकिं हे त्वन।

24 अले वय्कलं इमित धयादिल – "थ्व जिगु न्ह्गु बाचायागु हि खः। थ्व हे हिं यक्वसिगु पाप क्षमा जुइ।✡

25 जिं छिमित धात्थें धाये – परमेश्वरयागु राज्यय् न्ह्कथं दाखरस मत्वंतले जिं आवंनिसें दाखरस त्वने मखुत।"

26 अले छपु भजन हालाः वय्कःपिं जैतून डाँडाय् झाल।

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाइ
मत्ती २६:३१-३५; लूक २२:३१-३४; यूह १३:३६-३८

27 येशूं इमित धयादिल – "छिपिं फुक्कं जितः त्वःताः बिस्युं वनी। धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

" 'जिगु ज्या याइम्ह फैजवाःयात हमला या, वयात स्या।
अले फैत उखेलाः थुखेलाः जुइ।'✡

28 "अय्नं जि हानं म्वाना वयाः छिपिं स्वयाः न्हापा हे गालीलय् थ्यंकः वने।"✡

29 पत्रुसं वय्कःयात धाल – "फुक्कसिनं त्वःता वंसां जिं ला छितः गुब्सं हे त्वःते मखु।"

30 अले वय्कलं धयादिल – "जिं छन्त धात्थें धाये – थौं चान्हय् हे छं जितः खा हाले न्ह्यः स्वकः तक म्हमस्यू धकाः धाइ।"

31 अय्नं वं पाफयाः धाल – "छिनाप सी हे माःसां जिं छितः म्हमस्यू धकाः धाये मखु।" फुक्क चेलातय्सं नं अथे हे धाल।

गेतसमनिइ प्रार्थना यानादीगु
मत्ती २६:३६-४६; लूक २२:३९-४६

32 वय्कःपिं गेतसमनिइ थ्यने धुंकाः येशूं इमित धयादिल – "जि प्रार्थना यानाच्वंतले छिपिं थन हे च्वनाच्वँ।"

33 वय्कलं पत्रुस, याकूब व यूहन्नायात जक ब्वना यंकादिल। उबलय् वय्कलं तसकं हे नुगः मछिंकाः दिक्क जुयादिल।

✡ **14:18** १४:१८ भज ४१:९ ✡ **14:24** १४:२४ प्रस २४:८; यर ३१:३१-३४ ✡ **14:27** १४:२७ जक १३:७ ✡ **14:28** १४:२८ मत्ती २८:१६

34 वय्कलं इमित धयादिल – "नुगः हीसे च्वनाः जिगु छाति हे तज्याइ थें च्वनाच्वन। छिपिं मघंसे थन हे च्वनाच्वँ।"
35 भचा उखे झायाः बँय् क्वपुसां पुयाः वय्कलं थथे धकाः प्रार्थना यानादिल –
36 "अब्बा, बाः, छिं याये मफुगु छुं नं मदु। थ्व दुःखयागु ख्वला जिथासं चीकादिसँ। अय्नं जितः यःथें यानादी मते, छितः यःथें हे यानादिसँ।"
37 अले वय्कः स्वम्ह चेलात च्वनाच्वंथाय् लिहां झाल। इपिं ला घना च्वने धुंकल। अय्जूगुलि वय्कलं पत्रुसयात धयादिल – "सिमोन, छ घने धुनागु ला? घौछि हे मघंसे च्वने मफु ला छिपिं?
38 मघंसे प्रार्थना याना च्वँ, मखुसा छिपिं जाँचय् लाइ। आत्मा ला तयार दु, म्ह धाःसा बमलाः।"
39 अनं वनाः वय्कलं हानं न्हापा थें तुं प्रार्थना यानादिल।
40 वय्कः लिहां झाःबलय् इपिं हानं न्ह्यः वय्काच्वन। इमिगु मिखा न्ह्यः वःगुलिं इयातुसे च्वनाच्वन। इमि वय्कःयात छु धाये छु धाये जुल।
41 स्वकःया पालय् झायाः वय्कलं इमित थथे धयादिल – "छिपिं आः तकं घना च्वनातिनि ला? मनूया काय्यात पापीतय्सं ज्वनेगु ई वये धुंकल।
42 दँ, नु! स्व, जितः ज्वंकीम्ह मनु थ्यंकः वये धुंकल।"

येशूयात ज्वंगु

मत्ती २६:४७-५६; लूक २२:४७-५३; यूह १८:१-११

43 वय्कलं थथे धयाच्वनादीबलय् हे झिंनिम्ह मध्ये छम्ह चेला यहूदा अन थ्यंकः वल। व नाप तःधंपिं पुजाहारीत, शास्त्रीत व थकालितय्सं छवयाहःपिं नं दु। इमिसं तरवार व कथि ज्वनातःगु दु।
44 "जिं चुप्पा नयाम्ह मनू हे येशू खः, छिमिसं वयात ज्वँ" धकाः यहूदां इमित खँ स्यना हःगु दु।
45 उकिं वं वय्वं हे येशूयाथाय् वनाः – "गुरुजु" धयाः वय्कःयात चुप्पा नल।
46 अले ज्वं वःपिन्सं वय्कःयात ज्वन।
47 वय्कःया लिक्क दनाच्वंम्ह छम्ह मनुखं थःगु तरवार लिकयाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया छम्ह दासयागु न्हाय्पं हे ध्यनाबिल।
48 अले येशूं ज्ववःपिं मनूतय्त धयादिल – "जि छम्हय्सित ज्वनेत थथे तरवार व कथि ज्वनावये माःगु छाय्? छु जि दाखुँ खः ला?
49 देगलय् च्वनाः न्हियान्हिथं स्यनेकने याना जुयाबलय् छिमिसं जितः छाय् मज्वनागु? धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु पूवनेमा धकाः हे थथे जूगु खः।" ✡
50 अले चेलात फुक्क उखेलाः थुखेलाः मदय्क बिस्युं वन।
51 गा छपुं जक न्ययातःम्ह छम्ह ल्याय्म्ह मनू येशूया ल्यूल्यू वन। इमिसं वयात नं ज्वने त्यंबलय्
52 गा हे त्वःताः व नांगां बिस्युं वन।

महासभाया न्ह्यःने येशू

मत्ती २६:५७-६८; लूक २२:६६-७१; यूह १८:१३-१४,१९-२४

53 इमिसं येशूयात दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयाथाय् यंकल। तःधंपिं पुजाहारीत, थकालित व शास्त्रीत फुक्कं अन मुनाच्वंगु दु।
54 पत्रुस नं तातापाकं हे ल्यूल्यू वनाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयागु चुकय् थ्यंक हे वन। पत्रुस अन वनाः पालेत नाप मि पनाच्वन।
55 तःधंपिं पुजाहारीत व सभाय् च्वंपिं फुक्कसिनं जानाः येशूयात गथे यानाः स्यायेगु धकाः दोष माला च्वन, अय्नं छुं हे दोष लुइके मफु।
56 यक्व हे मनूतय्सं वय्कःयात मखुगु मखुगु द्वपं बिल। अय्नं इमिगु खँ हे मिलय् मजू।
57 गुलिसिनं ला अन दनाः थथे धकाः मखुगु खँ धायेत स्वल –
58 "थ्व मनुखं थथे धाःगु ला जिमिसं ताया – 'ल्हाति दय्कातःगु थ्व देगःयात जिं थुनाः स्वन्हुं हे हानं ल्हाति दय्किगु मखुगु देगः दना बी।' " ✡
59 थुकी नं इमिगु खँ मिलय् मजुल।
60 अले दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी फुक्कसिगु न्ह्यःने दनाः वय्कःयात थथे धकाः न्यन – "छ छाय् न्वःमवासे च्वनागु? थुमिसं धाःगु खँय् छं छुं धायेमाःगु दु ला?"

✡ **14:49** १४:४९ लूक १९:४७; २१:३७ ✡ **14:58** १४:५८ यूह २:१९

61 वय्कलं छुं हे धयामदी। हानं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं वय्कःयात न्यन – "छ दकलय् धन्यम्हय्सिया काय् मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः ला?"
62 वय्कलं धयादिल – "खः, जि हे खः, छिकपिन्सं हे मनूया काय् परमेश्वरया जवय् च्वनाच्वंगु व आकाशय् च्वंगु सुपाँचय् वयाच्वंगु खनी।"✡
63 थ्व न्यनाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं थःम्हं फिनातःगु लं हे खुनाः थथे धाल – "थ्वयां अप्वः मेगु दसि हे छु मानि?
64 थ्वं परमेश्वरयात क्वह्यंकूगु छिमिसं ता हे ताल। छिमिगु छु बिचाः दु?"
इमिसं "वयात स्याना हे छ्वयेमाः" धकाः धाल।✡
65 अले ला गुलिसिनं वय्कःयागु ख्वालय् थुकलं बिल। गुलिसिनं वय्कःयागु मिखा त्वपुयाः दायाः थथे धाल – "का धा, छन्त सुनां दाल?" अले सिपाइँतय्सं वय्कःयात दायाः यंकल।

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाःगु

मत्ती २६:६९-७५; लूक २२:५६-६२; यूह १८:१५-१८,२५-२७

66 पत्रुस कुने चुकय् च्वनाच्वंबलय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया भ्वार्ति छम्ह अन वल।
67 मि पना च्वंम्ह पत्रुसयात खनाः बांलाक स्वयाः वयात थथे धाल – "छ नं नासरतय् च्वंम्ह येशू नाप जुइम्ह खः।"
68 पत्रुसं ख हे मखु धकाः थथे धाल – "जिं ला वयात म्हमस्यू छं धयाच्वंगु खँ नं मथू।" थुलि धयाः व लुखां पिने वन। अले खा हाल।
69 भ्वार्तिनं वयात खनाः लिक्क दनाच्वंपिन्त धाल – "थ्व नं इपिं नाप जुयाच्वंम्ह खः।"
70 हानं वं मखु धकाः धाल।
भचा लिपा अन दना च्वंपिन्सं वयात धाल – "धात्थें छ नं इपिं नाप जुयाच्वंम्ह खः, छ नं छम्ह गालीली खः नि।"
71 वं पाफयाः धाल – "छिमिसं धया च्वंम्ह मनूयात ला जिं म्ह हे मस्यू।"
72 अबलय् हे खा हाल। थ्वनापं खा हाःगु निकः जुल।
अले येशूं वयात धयादीगु थ्व खँ लुमंकल – "निकः खा हाले न्ह्यः छं जितः स्वकः म्हमस्यू धकाः धाइ।" थ्व खँ लुममं हे व ह्याँय्ह्याँय् ख्वल।

15

पिलातसया न्ह्यःने येशू

मत्ती २७:१-२,११-१४; लूक २३:१-५; यूह १८:२८-३८

1 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां हे तःधंपिं पुजाहारीत, थकालिपिं व शास्त्रीतय्सं सल्लाह यानाः येशूयात चिनायंकाः पिलातसयात लःल्हाना बिल।
2 वं येशूयाके न्यन – "यहूदीतय् जुजु छ हे खः ला?"
वय्कलं लिसः बियादिल – "छिं थःम्हं हे धयादिल।"
3 वय्कलं यक्व मखुगु खँ ल्हात धकाः तःधंपिं पुजाहारीतय्सं वय्कःयात पाः यात।
4 हानं पिलातसं न्यन – "छं छुं नं धायेगु मदु ला? इमिसं गुलिमछि खँय् छन्त पाः यानाच्वन।"
5 अय्नं वय्कलं छुं हे धयामदी। थ्व खनाः पिलातस अजू चाल।

येशूयात स्यायेगु फैसला याःगु

मत्ती २७:१५-२६; लूक २३:१३-२५; यूह १८:३९–१९:१६

6 छुत्काराया नखःबलय् यहूदीतय्सं फ्वंम्ह छम्ह कैदीयात त्वःतेगु चलन पिलातसं यानातःगु दु।
7 अबलय् ज्वनाः कुनातःम्ह बरब्बा धाःम्ह छम्ह मनू दु। बिद्रोहया इलय् मनू स्याःगुलि वयात झ्यालखानाय् कुना तःगु खः।
8 न्ह्याबलें नखःबलय् छम्ह कैदीयात त्वःतेगु यानातःगुलि मनूतय्सं अबलय् नं छम्हय्सित त्वःताब्यु धकाः फ्वं वन।
9 अले पिलातसं इमिके न्यन – "यहूदीतय् जुजुयात त्वःता ब्यूसा छिमित यः ला?"
10 तःधंपिं पुजाहारीतय्सं वय्कःयात स्वये मफयाः ज्वंकूगु खः धकाः वं स्यू।
11 अले ला तःधंपिं पुजाहारीतय्सं मनूतयत ग्वाकाः वय्कःयागु पलेसा बरब्बायात त्वःताब्यु धकाः धाय्कल।
12 वं इमित धाल – "अय्सा छिमिसं यहूदीतय् जुजु धकाः धाःम्हय्सित छु यायेगु लय्?"
13 इपिं फुक्कसिनं हालाः धाल – "वयात क्रूसय् यख्खानाब्यु।"
14 वं इमित धाल – "छाय्, वं अपाय्सकं स्याये मायेक छु याःगु दु?"

✡ **14:62** १४:६२ दान ७:१३ ✡ **14:64** १४:६४ लेवी २४:१६

इपिं झन जक चिल्लायद्दंक हाला हल – “वयात कूसय् यख्खानाब्यु।”
15 इपिं थथे हालाच्वंगुलि मनूतय्त लय्तायकेत पिलातसं बरब्बा धाःम्ह मनूयात त्वःताबिल। येशूयात दायाः कूसय् यख्खाना स्याके छ्वल।

सिपाइँतय्सं येशूयात गिजय् याःगु

मत्ती २७:२७-३१; यूह १९:१-३

16 अले सिपाइँतय्सं वय्कःयात दरबारया चुकय् यंकल। अन फुक्क सिपाइँतय्त सःताः मुंकल।
17 वय्कःयात जुजुयात थें ह्याउँगु वसतं पुंकाः कंयागु श्रीपेच दय्काः छेनय् पुइकाबिल।
18 थुलि याये धुंकाः इमिसं वय्कःयात थथे धाधां हाय्कल – “यहूदीतय् जुजुया जय जुइमा।”
19 न्हायप्रं कथिं छेनय् दायाः थुकलं बियाः इमिसं वय्कःयात भागि यात।
20 थुकथं इमिसं वय्कःयात गिजय् याये फक्व याये धुंकाः ह्याउँगु वसः त्वकाः न्हापायागु तुं वसतं पुंका बिल। अले वय्कःयात कूसय् यख्खायेत यंकल।

येशूयात कूसय् यख्खाःगु

मत्ती २७:३२-४४; लूक २३:२६-४३; यूह १९:१७-२७

21 कुरेनी वःम्ह अलेक्जेन्डर व रूफसया अबु सिमोनयात इमिसं लँय् नापलात। अले इमिसं वयात कर कर यानाः येशूयागु कूस क्वबिकल।✡
22 थुकथं इमिसं वय्कःयात गलगथा धाःगु थासय् हल। गलगथायागु अर्थ खप्परे धाःगु थाय् खः।
23 अन थ्यंकाः इमिसं वय्कःयात स्याःमचाइगु मूर्र वासः ल्वाकछ्यानातःगु दाखमघ त्वनेत बिल, वय्कलं व त्वना मदी।
24 थथे वय्कःयात कूसय् यख्खानाबिल। अले चिट्ठा तयाः इमिसं वय्कःयागु वसः इना काल।✡
25 वय्कःयात कूसय् यख्खाःबलय् सुथसिया नौ बजे जुल।
26 वय्कःयात पाः यानाः थथे च्वयाः कूसय् तानाबिल – “यहूदीतय् जुजु।”
27 उबलय् हे इमिसं वय्कःयागु जवंखवं निम्ह दाखुँतय्त नं यख्खायाबिल।
28 थुकथं धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खँ पूवन – “वय्कःयात अपराधीत लिसे ल्याः खात।”✡
29 व लँय् जूपिं फुक्कसिनं छ्वयं क्वात्तु क्वानाः वय्कःयात गिजय् यानाः थथे धाल – “देगः थुनाः स्वन्हुं हे दने फु धाःम्ह छ हे मखु ला?✡
30 आः कूसं क्वहां वयाः थःत बचय् याये फु ला?”
31 अथे हे तःधंपिं पुजाहारीतय्सं नं शास्त्रीत लिसे थथे खँ ल्हानाः वय्कःयात गिजय् यात – “वं मेपिन्त ला बचय् यात, थःत धाःसा बचय् याये मफुत।
32 इस्राएलीतय् जुजु, अले मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु जूसा कूसं क्वहां वयाः क्यँ। अले जिमिसं विश्वास याये।” वय्कःनाप कूसय् यख्खाया तःपिन्सं नं वय्कःयात गिजय् यात।

येशू सीगु

मत्ती २७:४५-५६; लूक २३:४४-४९; यूह १९:२८-३०

33 अबलय् न्हिनय् बाह्र बजेनिसें तीन बजे तक सारा संसार हे खिउँसे च्वना वन।
34 तीन बजेपाखे येशू थथे धकाः तसकं हाला हल – “इलोई-इलोई लामा सबखथनी।” थुकियागु अर्थ – “जिमि परमेश्वर, जिमि परमेश्वर, छिं जितः छाय् त्वःतादिया?”✡
35 थ्व न्यनाः अन दनाच्वंपिं मनूतय्सं थथे धाल – “वं ला एलियायात सःता च्वन।”
36 छम्हय्सिनं कापः हिनातःगु कथि कयाः ब्वाँय् वनाः पाउँसे च्वंगु दाखमघ थुनाः हल, अले वय्कःया म्हुतुइ ल्वसुकाबिल। अले वं धाल – “स्वये, एलिया वयाः वयात क्वकाः वइ ला मवइ।”✡
37 येशू छकः तसकं हालादिल, अले प्राण त्वःतादिल।
38 अबलय् हे देगलय् च्वंगु पर्दा च्वंनिसें क्वथ्यंक निकू दलाः गुना वन।✡
39 थथे वय्कः सीगु खनाः न्ह्यःनेसं दनाः वय्कःयात स्वया च्वंम्ह छम्ह कप्तानं धाल – “धात्थें हे व ला परमेश्वरया काय् खः।”
40 मिसातय्सं नं तापाकं स्वयाच्वंगु दु। इपिं मध्ये मरियम मग्दलिनी, चिधीम्ह काय् याकूब व योसेफया मां मरियम व सलोमीपिं नं खः।

✡ **15:21** १५:२१ रोम १६:१३ ✡ **15:24** १५:२४ भज २२:१८ ✡ **15:28** १५:२८ यशै ५३:१२ ✡ **15:29** १५:२९ भज २२:७; १०९:२५; मर्क १४:५८; यूह २:१९ ✡ **15:34** १५:३४ भज २२:१ ✡ **15:36** १५:३६ भज ६९:२१ ✡ **15:38** १५:३८ प्रस २६:३१-३३

41 थुपिं येशू गालीलिय् दीबलय् वय्कः नाप जुयाः वय्कःयात ग्वाहालि याःपिं मिसात खः। वय्कः नाप यरूशलेमय् वःपिं मेपिं यक्व मिसात नं अन स्वयाच्वंगु दु।✡

येशूयात चिहानय् तःगु

मत्ती २७:५७-६१; लूक २३:५०-५६; यूह १९:३८-४२

42 विश्रामबार छन्हु न्ह्यः विश्रामबारयात माःगु ज्वरय् यायेगु दिं बहनी मजूनिबलय्
43 अरिमथिया धाःगु थासय् च्वंम्ह योसेफ पिलातसयाथाय् वन। थ्व फुक्कसिनं हनातःम्ह सभाय् च्वंम्ह सल्लाह बीम्ह मनू खः। थ्व नं परमेश्वरयागु राज्य वइतिनि धकाः आशा यानाच्वंम्ह खः। अबलय् वं मग्यासे पिलातसयाथाय् वनाः येशूयागु सीम्ह फ्वं वन।
44 येशू सी धुंकल धयागु खँ न्यनाः पिलातस छक्क जुल। वं कप्तानयात सःताः सी धुंकूगु खः ला कि मखु धकाः न्यन।
45 कप्तानं "सी धुंकल" धकाः धाःगुलिं योसेफयात सीम्ह यंकि धकाः धाल।
46 अले वं भिंगु सुतीकापः न्याना हयाः सीम्ह येशूयात क्वककयाः कापतं हिनाबिल। अले पहाड ह्मखनाः दय्कातःगु चिहानय् यंकाः तयाबिल। थुलि यानाः छगः तग्वःगु ल्वहं गुलु तुइकाः चिहानया प्वाः तिनाबिल।
47 मरियम मग्दलिनी व योसेफया मां मरियमं थथे सीम्ह तःगु स्वयाच्वन।

16

येशू म्वानावःगु

मत्ती २८:१-८; लूक २४:१-१२; यूह २०:१-१०

1 विश्रामबार वने धुंकाः मरियम मग्दलिनी, याकूबया मां मरियम व सलोमीपिं मिलय् जुयाः सीम्हय् इलेत वासः न्याः वन।
2 आइतबार खुन्हु, सुथ न्हापां निभाः त्वयेवं इपिं चिहानय् स्वःवन।
3 इपिं लँय् थथे हा हां वन – "प्वाः तिनातःगु ल्वहं सुनां चीका बीगु जुइ?"
4 थथे हा हां इमिसं उखेपाखे थस्वःबलय् तग्वःगु ल्वहं चीकातःगु खन।
5 चिहानय् दुहां वनाः स्वःबलय् अन तुयुगु वसतं पुना च्वंम्ह मन् छम्ह जवयपाखे दनाच्वंगु खनाः इपिं अजू चाल।
6 वं इमित धाल – "ग्याये मते। छिपिं क्रूसय् यख्खानातःम्ह नासरतयाम्ह येशूयात स्वःवयाच्वनागु मखु ला? वय्कः ला थन मदी। वय्कः म्वाना वये धुंकल। स्व, थ्व हे थासय् मखु ला, इमिसं वय्कःयागु सीम्ह तयातःगु?
7 आः वनाः छिमिसं चेलातय्त व पत्रुसयात थथे धयाब्यु – 'वय्कः छिपिं स्वयाः न्हापां गालीलिय् थ्यंकादी। वय्कलं धयादी थें छिमिसं वय्कःयात अन हे खनी।' "✡
8 थ्व न्यनेवं इपिं ग्यानाः व अजू चायाः चिहानं बिस्युं वन। थ्व खँ इमिसं सुयातं मकं, छायधाःसा इपिं तसकं ग्यात।
9 येशू सिनाः हानं म्वाना झाये धुंकाः आइतबार सुथ न्हापां मरियम मग्दलिनीयाथाय् खनेदत। वय्कलं थ्व हे मरियमयागु म्हं न्हयम्ह भूततय्त पिछ्वयादीगु खः।*
10 वं वनाः नुगः मछिंकाः ख्वया च्वंपिं येशूया चेलातय्त थ्व खँ कन।
11 म्वाना झाःम्ह येशूयात वं खन धकाः धाःगु खँय् इमिसं विश्वास मयाः।
12 थनंलिपा इपिं मध्ये निम्ह चेला गामय् वनाच्वंबलय् वय्कः मेगु हे रूप कयाः इमिगु न्ह्याःने खनेदय्कः झाल।
13 थुमिसं नं वयाः मेपिं चेलातय्त थ्व खँ कन। थुमिगु खँय् नं इमिसं विश्वास मयाः।
14 लिपा झिंछम्ह चेलातय् नयाच्वंबलय् येशू इमिथाय् झायाः इमिसं विश्वास मयाःगु व इमिगु नुगः छाःगुलि ब्वःबियादिल, छायधाःसा वय्कः म्वाना झाये धुंकाः वय्कःयात खंपिन्सं धाः वःगु खँय् इमिसं विश्वास मयाः।
15 अले इमित धयादिल – "सारा संसारय् वनाः छिमिसं फुक्क मनूतय्त भिंगु खँ न्यंकि।✡
16 विश्वास यानाः बप्तिस्मा काःम्ह बचय् जुइ, विश्वास मयाःपिं दोषी ठहरय् जुइ।
17 जितः विश्वास याःपिन्के थ्व चिं दइ – जिगु नामं इमिसं भूततय्त पितिनाछ्वइ, न्ह् न्हगु भाषां नवाइ,
18 सर्पयात ज्वनी, छुं जुयाः बिख हे त्वंसां इपिं सी मखु, उसाँय् मदुपिनिगु छेनय् ल्हाः तयाः त्वय् लाय्काबी।"
19 थथे इपिं नाप खँ ल्हाये धुंकाः प्रभु येशूयात स्वर्गय् थत यंकल। अले वय्कः परमेश्वरयागु जवय् च्वनादिल।✡
20 लिपा चेलातय्सं फुक्कभनं वनाः भिंगु खँ न्यंकाजुल। प्रभु थः नं इपिं नाप जुयाः इमिगु ज्याय् ग्वाहालि यानादिल। अजू चायापुगु चिं क्यनाः इमिसं न्यंकाजूगु खँयागु दसि बियादिल। आमेन।

✡ **15:41** १५:४०-४१ लूक ८:२-३ ✡ **16:7** १६:७ मत्ती २६:३२; मर्क १४:२८ * **16:9** १६:९ गुलि गुलि हस्तलिपिइ मर्क १६:९-२० मदु ✡ **16:15** १६:१५ प्रे १:८ ✡ **16:19** १६:१९ प्रे १:९-११

लूकां च्वःगु भिंगु खँ

म्हसीका

लूकां च्वःगु भिंगु खँय् येशू यहूदीत व संसारया फुक्क मनूतय्त मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः क्यनातःगु दु। थ्व सफुलिइ यशैया अगमवक्तां परमेश्वरं छ्वयाहइतिनि धाःम्ह मनू "जि हे खः" धकाः प्रभु येशू थःम्हं हे धयादीगु दु। अले थुकी वय्कलं "मगाःमचाःपिन्त भिंगु खँ न्यंकेत" परमप्रभुयागु आत्मां जितः ल्ययादीगु खः धकाः नं धयादीगु दु। उकिं थ्व भिंगु खँय् ग्वाहालि मालाच्वंपि मनूतय्गु खँ न्ह्यथनातःगु दु। नापं थुकी लय्तायेगु खँय् नं बःबियातःगु दु। अथे हे प्रार्थना यायेगु, मिसातय्सं वय्कःयात ग्वाहालि यायेगु, पापीतय्त परमेश्वरं क्षमा यानादीगु व पवित्र आत्मायागु खँय् नं अप्वः बःबियातःगु दु। व छम्ह यहूदीमखुम्ह डाक्टर खः। व यहूदी मखुसां पुलांगु नियमया खँ बांलाक स्यू। अथे जुयाः वं अप्वः यानाः भजनसंग्रहया सफू व यशैया अगमवक्ताया खँ न्ह्यथनातःगु दु।

मत्ती, मर्कूस व यूहन्नां च्वःगु भिंगु खँय् मदुगु खँत नं थुकी दुथ्याकातःगु दु। गथेकि – जकरियायागु खँ, येशू बूबलय् स्वर्गदूततय्सं भजन हाःगु व फैजवाःतय्सं स्वःवःगु, मचा येशू देगलय् त्वःफ्यूगु अले भिंम्ह सामरी व तंम्ह काय्यागु उखान।

थ्व सफू ई.सं. ६५ निसें ७० पाखे च्वःगु जुइफु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-४
येशू व बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना बूगु १:५–२:५२
बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु ज्या ३:१-२०
येशूं बप्तिस्मा काःगु व वय्कःयात जाँचय् याःगु३:२१–४:१३
गालीलय् येशूयागु ज्या ४:१४–९:५०
गालीलं येशू यरूशलेमपाखे झाःगु ९:५१–१९:२७
दकलय् लिपायागु वालय् येशू यरूशलेमय् १९:२८–२३:२६
येशू हाकनं म्वानाझाःगु व स्वर्गय् थाहां झाःगु २४:१-५३

लूका

1 यःम्ह थियोफिलस,
जिमिगु न्ह्यःने जूगु खँ ला यक्वसिनं हे च्वःगु दु।
2 शुरु शुरुंनिसें थ्व खँ खंपिन्सं व न्यंका जूपिन्सं जिमित कना थकूगु गथे खः अथे हे च्वयाच्वना।
3 हनेमाःम्ह थियोफिलस, थ्व खँ नं जिं शुरुंनिसें बांलाक सीका थुइका तयागुलि छितः कथंहंक च्वयेगु हे बांलाः ताल।
4 छिं न्यनादी धुंकूगु खँ बांलाक थुइकाः सत्य म्हसीके फयेमा धकाः जिं छितः च्वयाच्वनागु खः।

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना बुइ धकाः धाःगु

5 यहूदियाय् हेरोद जुजु जुयाच्वंबलय् अबिया कुलयाम्ह जकरिया धाःम्ह छम्ह पुजाहारी दु। एलीशिबा धाःम्ह वया कलाः नं अथे हे हारून पुजाहारीया कुलयाम्ह खः।✡
6 इपिं निम्हं परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मीपिं खः। इपिं व्यवस्था फुक्कं मानय् याइपिं खः। उकिं इमित छुं धायेथाय् मदु।
7 इमि मस्त मदु, छायधाःसा एलीशिबा थारिम्ह मिसा खः। अले हानं इपिं निम्हं बुराबुरी जुइ धुंकल।
8 छकः यरूशलेमय् च्वंगु देगलय् पुजाहारीयागु ज्या यायेत वयागु पुचलय् लाःपिं पुजाहारीतनापं जकरिया नं यरूशलेमय् थ्यंकः वल।
9 उबलय् इमिगु चलन कथं चिट्ठा तःबलय् देगलय् दुहां वनाः गुँगू थनेगु ज्या वयात लाःगुलि व देगलय् दुहां वन।
10 वं दुने गुँगू थनाच्वंबलय् फुक्क मनूतय्सं पिने च्वनाः प्रार्थना यानाच्वन।
11 अबलय् वं परमप्रभुया छम्ह दूतयात गुँगू थनेगु वेदीयागु जवय्पाखे दनाच्वंगु खन।
12 स्वर्गदूतयात खनाः जकरियाया ग्यानाः अय् याये थय् याये मन्त।
13 स्वर्गदूतं वयात थथे धाल – "जकरिया, ग्याये म्वाः, छंगु प्रार्थना परमेश्वरं न्यनादीगु दु। छं कलाः एलीशिबां छम्ह काय्मचा बुइकी, अले छं वयागु नां यूहन्ना धकाः ति।
14 छिपिं तसकं लय्ताइ। अले यक्व मनूत नं व बुइबलय् लय्ताइ।

✡ **1:5** १:५ १ इति २४:१०

15 थ्व मचा परमप्रभुया न्ह्यःने तसकं तःधं जुइ। वं अय्लाः थ्वँ छुं हे त्वनी मखु। मांया प्वाथंनिसें हे पवित्र आत्मां जायाच्वंम्ह जुइ।✡
16 अले वं यक्व यक्व इस्राएलीतय्त इमि परमप्रभु परमेश्वरयाथाय् तुं लिगना हइ।
17 परमेश्वरया च्यः ज्गुलिं व एलिया थें तुं तसकं साहसी जुइ। अले वं प्रभु झायादी न्ह्यः मिलय् मज्पिं बौ व काय् म्ह्यायपिन्त मिलय् याइ। अले हानं वं अधर्मीतय्त नं धर्मी यानाः प्रभु झाया दीबलय्यात तयार याना तइ।"
18 अले जकरियां स्वर्गदूतयात थथे धाल – "थथे हे जुइ धकाः जिं गथे यानाः सीका कायेगु? जि ला छम्ह बुराम्ह मनू खः, अले जिम्ह कलाः नं तसकं बुरी जुइ धुंकल।"
19 स्वर्गदूतं वयात धाल – "परमेश्वरयाथाय् च्वनीम्ह गब्रिएल स्वर्गदूत धाःम्ह जि हे खः। जितः थ्व भिंगु खँ छन्त धाय्केत परमेश्वरं हे छ्वयाहयादीगु खः।
20 मज्सु मगाःगु जिं धयागु खँय् छं विश्वास मयाःगुलिं थथे मजुतले छ पाकः जुयाच्वनी।"
21 पिने मनूत पियाच्वन। जकरियां ताःई बिकाच्वंगुलिं इपिं तसकं अजू चायाच्वन।
22 पिहां वःबलय् जकरियां नवाय् मफु। थ्व खनाः इमिसं देगलय् दुने परमेश्वरं वयात दर्शन बिल जुइ धकाः थुइकाकाल। वं इमित ल्हाःभाय् यानाक्यन। अबलय् निसें व पाकः हे जुयाच्वन।
23 पुजाहारीयागु ज्या सिधय्वं जकरिया थःगु छेंय् तुं लिहां वन।
24 अनं लिपा वया कलाः एलीशिबाया प्वाथय् दुगुलि न्याला तक छेंनं गनं पिहां मवँसें च्वनाच्वन।
25 वं थथे धाल – "आः तिनि प्रभुं जितः स्वयादिल। मस्त मदयाः हेपय् याका च्वनाम्ह्यसित आः मनूतय्गु मिखाय् जितः भिंकादिल।"

येशू बुइ धकाः धाःगु

26 एलीशिबाया प्वाथय् दुगु खुला दय्काः गब्रिएल धाःम्ह स्वर्गदूतयात हे परमेश्वरं गालीलय् लाःगु नासरत शहरय् छ्वयाहयादिल।
27 अन योसेफ धाःम्ह मनू नाप क्वःछिना तःम्ह बिया मछ्वःनिम्ह मिसा छम्ह दु। योसेफ जुजु दाऊदया सन्तान खः। अले व बिया मछ्वःनिम्ह मिसायागु नां मरियम खः।
28 स्वर्गदूतं व हे बिया मछ्वःनिम्ह मिसायाथाय् वनाः थथे धाल – "अय् मरियम, परमप्रभुं छन्त दया माया यानादीगु दु। परमप्रभु छ नाप दी।"
29 थ्व न्यनाः व तसकं ग्यात। अले वं मनं मनं थ्व छु जूगु धकाः बिचाः यात।
30 स्वर्गदूतं वयात धाल – "मरियम ग्याये म्वाः, परमेश्वरं छन्त माया यानादीगु दु।
31 न्यँ, छं प्वाथय् दइ। छं छम्ह काय्मचा बुइकी। अले वयागु नां छं येशू धकाः ति।
32 थ्व मचा तसकं तःधनी, अले दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया काय् धकाः नां जाइ। अले परमप्रभु परमेश्वरं वयात वया तापाःबाज्या दाऊदयागु सिंहासन बियादी।
33 वय्कः सदां याकूबया सन्तानतय् जुजु जुयादी। अले वय्कलं न्ह्याबलें न्ह्याबलें हे राज्य यानादी।"✡
34 अले मरियमं स्वर्गदूतयात थथे धाल – "थथे गुकथं जुइ फइ? जिगु ब्याहा ला मजूनि।"
35 अले स्वर्गदूतं वयात लिसः बिल – "पवित्र आत्मा हे छंके झायादी। दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरयागु शक्तिं बूम्ह मचा पवित्रम्ह जुइ, अले परमेश्वरया काय् धकाः नां जाइ।
36 छं थःलाःम्ह एलीशिबां मचा बुइकी मखु धकाः ला छं सि हे स्यू जुइ। बुरीम्ह जूसां वया प्वाथय् दुगु खुला दये धुंकल।
37 उकिं परमेश्वरं याये मफुगु छुं नं मदु।"✡
38 अले मरियमं धाल – "स्वयादिसँ, जि ला परमेश्वरया भ्वातिं जक खः। छिं धयादी थें हे जितः जू वयेमा।" अले स्वर्गदूत लिहां वन।

मरियम एलीशिबायात नापलाः वंगु

39 थुलि जुइ धुंकाः याकनं हे मरियम यहूदियाया पहाडय् लाःगु छगू गामय् वन।
40 जकरियायागु छेंय् थ्यनेवं मरियमं एलीशिबायात ज्वजलपा यात।
41 मरियमं वयात ज्वजलपा याःबलय् वयागु प्वाथय् च्वंम्ह मचा सन। उबलय् एलीशिबा पवित्र आत्मां जाल। अले वं तःसलं थथे धाल –
42 "मिस्त मध्ये छन्त दकलय् अप्वः आशिष दत अले छंगु प्वाथय् दुम्ह मचायात नं आशिष दइ।
43 जिम्ह प्रभुया मां हे जिथाय् वल। थ्व गथे जुयाजुल?

✡ **1:15** १:१५, गन्ती ६:३ ✡ **1:33** १:३२-३३ २ शमू ७:१२,१३,१६; यशै ९:७ ✡ **1:37** १:३७ उत १८:१४

44 छं जितः ज्वजलपा याःबलय् जिगु प्वाथय् च्वंम्ह मचा लय्लय्तातां सन।
45 परमप्रभुं धयादीगु खँ धात्थें जुइ धकाः छं पत्याः याःगुलि छन्त आशिष दइ।"

मरियमं परमेश्वरयात तःधंकूगु

46 अले मरियमं थथे धाल –

"जिं दुनुगलंनिसें परमप्रभुयात
तःधंकाच्वना।
47 मुक्ति बीम्ह परमेश्वर खनाः
जिगु मन तसकं लय्ताः,
48 छाय्धाःसा वय्कलं
जि थज्याःम्ह भ्वातियात नं
दया यानादिल।
आवंनिसें जितः फुक्क मनूतय्सं तक नं
धन्यम्ह धाइ।
49 दकलय् तःधंम्ह व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं
जितः थुकथं तःधंगु ज्या यानादिल।
वय्कःयागु नां हे पवित्र जू।
50 वय्कःयात मानय् याइपिन्त
वय्कलं पुस्ता पुस्तां तकं दया यानादी।
51 वय्कलं थःगु ल्हाःयागु शक्ति
क्यनादीगु दु।
वय्कलं घमण्ड याइपिनिगु मनय् च्वंगु ग्वसाः
फुक्कं स्यंकादीगु दु।
52 वय्कलं बल्लाःपिं जुजुपिन्त सिंहासनं क्वकयादिल,
अले चिधंपिन्त च्वय् छ्वयादिल।✡
53 वय्कलं नये मखंपिन्त साःसाःगु लुधंक नकादिल।
तःमिपिन्त खालि ल्हातं लिछ्वयादिल।
54 वय्कलं थःम्ह यानादीगु बाचा लुमंकाः
थः च्यःत इस्राएलीतय्त ग्वाहालि यानादिल।
55 वय्कलं झी तापाःबाज्या अब्राहाम
व वया सन्तानतय्त धयादी थें
दया यायेगु ल्वःमंका मदी।"✡

56 मरियम एलीशिबापिन्थाय् स्वलाति च्वनाः थःगु छेँय् लिहां वन।

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना बूगु

57 एलीशिबाया मचाबुइगु ब्यथा जुल। वं छम्ह काय्मचा बुइकल।
58 वयात परमप्रभुं तसकं माया यानादीगु खनाः वया थःलाःपिं व जःलाखःलापिं फुक्कं लय्ताल।
59 मचा बूगु च्यान्हु दय्काः मचायागु म्हय् चिं तयेत इपिं वल। इमिसं मचायागु नां बौम्हय्सिगु थें तुं जकरिया तयेत्यंबलय्✡
60 मचाया मामं थथे धाल – "जकरिया मखु, थ्वयागु नां यूहन्ना तयेमाः।"
61 अले इमिसं वयात धाल – "छिमि थःलाःपिं सुयां हे थज्याःगु नां मदुनि।"
62 अले इमिसं ल्हाःभाय् यानाः मचाया अबुयाके छु नां तयेगु धकाः न्यन।
63 अले वं छपाः ग्वरः कयाः उकी थथे धकाः च्वत – "मचायागु नां यूहन्ना धकाः तयेमाः।" थ्व खनाः इपिं फुक्कं अजू चाल।
64 अबलय् हे वं न्हापा थें तुं नवाये फत। अले वं परमेश्वरयात तःधंकल।
65 अन च्वंपिं मनूत फुक्कं तसकं ग्यात। थ्व खँ यहदिया जिल्लाय् फुक्कभनं बय्बय् जुल।

✡ **1:52** १:५२ उत १७:७ ✡ **1:55** १:४६-५५ १ शमू २:१-१० ✡ **1:59** १:५९ लेवी १२:३

66 थ्व खँ न्यंपिं फुक्कसिनं मनं मनं थथे धकाः बिचाः यात – "थ्व मचा छु जुइम्ह जुइ?" छायधाःसा परमप्रभुं हे वयात
शक्ति बियादीगु दु।

जकरियां कंगु अगमवाणी

67 अले यूहन्नाया अबु जकरियां पवित्र आत्मां जायाः थथे धकाः अगमवाणी कन –

68 "इस्राएलीतय् परमप्रभु
परमेश्वरयात तःधंकेमा,
छायधाःसा परमेश्वर थः हे झायाः
थः मनूतयत पापं छुतय् यानादिल।
69 वय्कलं हे झीत छम्ह तसकं
तःधंम्ह मुक्तिदाता बियादिल।
झीम्ह मुक्तिदाता वय्कःया च्यः
जुजु दाऊदया सन्तानपाखें झाइ।
70 थथे जुइ धकाः ला वय्कलं
न्हापा हे पवित्रपिं अगमवक्तातय्गु
म्हुतुं न्ववानादीगु खः।
71 वय्कलं झीत मयःपिनिगु ल्हातं
व शत्रुतय्गु ल्हातं बचय् यानादी।
72 वय्कलं झी तापाःबाज्यापिन्त
दया यानादीगु
व वय्कःपिं नाप चिनादीगु बाचा
लुमंकादी।
73 थ्व बाचा झी तापाःबाज्या
अब्राहामनाप चिनादीगु खः।
74 उकिं शत्रुतय्गु ल्हातं झीत
बचय् याका दीगुलिं
वय्कःयात लय्लय्तातां
मानय् यानाच्वनेमा।
75 अले पवित्रपिं जुयाः म्वाना च्वंतले
मग्यासे झीपिं वय्कःयात यय्क च्वनाच्वनेमा।
76 छ नं, जिमि काय्,
दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया अगमवक्ता धकाः छन्त धाइ।
उकिं छ प्रभुया न्ह्याः वय्कःयात लँ छिंकेत वनीम्ह जुइ।✡
77 परमेश्वरया थःमनूतय्गु
पाप क्षमा जुइ,
अले हानं इपिं बचय् जुइ धकाः
इमित धायेगु नं छंगु ज्या जुइ।
78 झी परमेश्वर तसकं भिंम्ह
व दया माया दुम्ह खः।
अय्जूगुलिं वय्कलं तसकं
थीगु मुक्तियागु निभाः जः झीत खय्कादी।
79 थ्व निभाः जः स्वर्ग
कालयागु हाकुगु किपालुइ
च्वनाच्वंपिं मनूतय्थाय् खय्कादी।
थ्व हे जलं झीत शान्तियागु लँपुइ यंकादी।"✡

✡ **1:76** १:७६ मला ३:१ ✡ **1:79** १:७९ यशै ९:२

80 व मचा आत्मा व म्ह नियाय् नं बल्लानाः तःधिकः जुयावल। इस्राएलीतय्थाय् वनाः न्यंकेगु ज्या मयातले व मरुभूमिइ हे
च्वनाच्वन।

2

येशू बूगु
मत्ती १:१८-२५

1 अबलय् लाक्क रोमी महाराजा कैसर अगस्टसं संसारय् न्यंक जनगणना का धकाः उजं बिल।
2 सिरियाय् कुरेनियस धाःम्ह बडा-हाकिम जुयाच्वंबलय् न्हापां जनगणना काःगु थ्व हे खः।
3 अय्जूगुलिं फुक्क मनूत इमि थथःगु गामय् व शहरय् वनाः नां च्वकः वन।
4 योसेफ जुजु दाऊदया सन्तान जूगुलिं नासरत शहरं जुजु दाऊद बूगु बेथलेहेम गामय् वन।
5 वं थःलिसे ब्याहा यायेत क्वःछिना तये धुंकूम्ह मरियमयात नं ब्वनायंकल। वया प्वाथय् दु।
6 इपिं अन दुबलय् हे वयात मचाबुइगु ब्यथा जुल।
7 वं दकलय् न्हापांम्ह काय् बुइकल। च्वनेत गनं हे थाय् मदुगुलि इमिसं मचायात इचां भुनाः फैतय्त नकिगु थलय् थ्यनातल।

फैजवाःत व स्वर्गदूतत

8 चान्हय् अनं लिक्क लाःगु ख्यलय् फैजवाःत फैचात पिवाः च्वनाच्वन।
9 अबलय् हे प्रभुया छम्ह दूत इमिथाय् खनेदय्कः वल। प्रभुयागु जः अन छचाःखेलं न्यन। इपिं फुक्कं ग्यानाः थरथर खात।
10 अले स्वर्गदूतं इमित धाल – "ग्याये म्वाः। जिगु खँ न्यँ, जि छिमित लसतायागु छगू तःधंगु भिंगु खँ कं वयागु खः। थ्व
भिंगु खँ फुक्क मनूतय्त खः।
11 जुजु दाऊद बूगु गामय् छिमि छम्ह मुक्तिदाता नकतिनि हे बूगु दु। वय्कः हे ख्रीष्ट प्रभु खः।
12 मचायात म्हसीकेगु चिं थ्व खः – वय्कःयात इचां भुनाः फैतय्त नकिगु थलय् थ्यनातःगु दु।"
13 अबलय् लाक्क हे छक्कलं मेपिं स्वर्गदूततय्गु छपुचः खनेदत। इपिं फुक्कसिनं थथे धकाः म्ये हालाः परमेश्वरयागु
जयजय यात –

14 "स्वर्गय् च्वनादीम्ह परमेश्वर
तःधं जुइमा।
अले परमेश्वरयात यःपिं मनूतय्त पृथ्वीइ च्वनाच्वंसां
शान्ति दयेमा।"

15 स्वर्गदूतत अनं स्वर्गय् वने धुंकाः फैजवाःतय्सं थथे खँ ल्हात – "नु, झी बेथलेहेमय् वनाः प्रभुं धयादीगु खँ स्वये।"
16 अले इपिं हथाय् पथासं वन। अन इमिसं मरियम, योसेफ व फैतय्त नकिगु थलय् थ्यनातःम्ह मचायात खन।
17 थ्व खनाः इमिसं स्वर्गदूतं कंगु खँ मचाया मां बौयात कन।
18 फैजवाःतय्गु खँ न्यनाः फुक्कं अजू चाल।
19 मरियमं धाःसा थ्व खँ मनं मनं बिचाः यानाः नुगलय्सं तया तल।
20 स्वर्गदूततय्सं धाःथें स्वये व न्यने दुगुलि फैजवाःत परमेश्वरयात जयजय यानाः लय्तातां लिहां वन।

येशूयात यस्शलेमयागु देगलय् छाये यंकूगु

21 बूगु च्यान्हु दय्काः मचायागु म्हय् चिं तय्कल। अले वय्कःयागु नां येशू तल। थ्व नां प्वाथय् दये न्ह्यः हे स्वर्गदूतं तःगु
खः।[✡]
22 मोशां च्वया तः थें बूगु पिइन्हु दय्काः मचाबू ब्यंके त्यःबलय् इमिसं वय्कःयात छायेत यस्शलेमयागु देगलय् यंकल।[✡]
23 दकलय् न्हापालाक बूम्ह कायमचा परमप्रभुया निंतिं पवित्र जुइ धकाः व्यवस्थाय् च्वयातःगु दु।[✡]
24 मचाबू ब्यंकीबलय् छज्वः सुकुभन्तु जूसां निम्ह मचापिं बखुंचात जूसां बलि बियाः परमप्रभुयात छायेमाः धकाः
परमप्रभुयागु सफुलिइ च्वया तः थें इमिसं नं छाये यन।
25 अबलय् यस्शलेमय् शिमियोन धाःम्ह छम्ह मनू दु। थ्व मनू तसकं धर्मीम्ह व परमेश्वरया भक्त खः। व इस्राएलीतय्गु
उद्धार जुइगु दिं स्वयेत पियाच्वंम्ह खः। पवित्र आत्मा वयाके च्वनादीगु दु।

✡ **2:21** २:२१ लेवी १२:३; लूक १:३१ ✡ **2:22** २:२२ लेवी १२:६-८ ✡ **2:23** २:२३ प्रस १३:२,१२

26 अय्जूगुलि परमेश्वरं बी धकाः धयातःम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट झाया मदितले छ सी मखुनि धकाः पवित्र आत्मां वयात धयातःगु दु।
27 पवित्र आत्मां वयात देगलय् यन। अबलय् हे मचा येशूयात वया मांबौपिन्सं व्यवस्थाय् च्वया तः थें यायेत देगलय् हल।
28 शिमियोनं मचायात बुयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः थथे धाल –

29 “परमप्रभु, छिं धयादीगु थ्व हे खँ
थौं जिगु मिखां स्वयेदत।
आः जि याउँक सिना वंसां जिल।
30 जि थःगु हे मिखां थौं छिं संसारय् च्वंपिन्त बियादीम्ह
मुक्तिदातायात खने धुन।
31 छिं फुक्क मनूतय्गु निंतिं थथे
यानादीगु खः।
32 यहूदीमखुपिन्त नं लँ क्यनीम्ह
वय्कः मुक्तिदाता व जः खः।
उकिं वय्कः मुक्तिदाता झायादीगुलि
मनूतय्सं झी इस्राएल्तीयत् तःधंकी।”✡

33 शिमियोनं थुकथं मचायागु खँ धाःगुलिं मचाया मांबौ छक्क जुल।
34 अले शिमियोनं इमित आशिष बियाः मचाया मांयात थथे धाल – “इस्राएलय् च्वंपिं यक्व मनूतय्त भिंकेत नं स्यंकेत नं परमेश्वरं ल्ययादीम्ह मचा थ्व हे खः। थ्व मचा परमेश्वरयागु चिं जूगुलिं यक्वसिनं थ्वयागु विरोध याइ।
35 थुकिं यक्व मनूतय्गु नुगःया बिचाः पिहां वइ। अले च्वामुगु तरवारं थें दुःखं छंगु नुगलय् झ्वाबी।”
36 अबलय् अन हन्ना धाःम्ह अगमवादिनी मिसा छम्ह दु। व आशेर कुलयाम्ह फनुएल धाःम्ह मनूया म्ह्याय् खः। ब्याहा यानाः वया भाःतनाप न्हय्दँ तक जक ह्मने खन। आः ला व बुरी जुइ धुंकल।
37 व चयप्यदँ दुबलय् तक भाःत मदय्कः हे च्वन। वं यक्व हे अपसं च्वनाः प्रार्थना यानाः परमेश्वरया सेवा यानाच्वंगु दु।
38 मचा येशू देगलय् दनिबलय् हे हन्नां नापलाः वयाः परमेश्वरयात सुभाय् बिल। अले यरूशलेमय् च्वंपिनिगु उद्धार जुइतिनि धकाः पिया च्वंपिन्त व मचायागु खँ कन।

नासरतय् लिहां वःगु

39 व्यवस्थाय् च्वया तः थें फुक्कं याये सिधय्काः योसेफ व मरियम गालीलय् लाःगु थःगु हे गां नासरतय् लिहां वल।✡
40 मचा तःधिकः जुयावल। बुद्धिं नं जायावल, अले परमेश्वरं नं वय्कःयात आशिष बियादीगु दु।

मचा येशू देगलय् त्वःफ्यूगु

41 येशूया मांबौ दँय्दसं यरूशलेमय् छुत्कारावा नखः हनेत वं।✡
42 वय्कः झिंनिदँ दुबलय् नं इपिं नखः मानय् यायेत यरूशलेमय् वन।
43 नखः सिधय्काः इपिं छैं लिहां वन। मचाम्ह येशू जक यरूशलेमय् तुं च्वन। वय्कःया मांबौपिन्सं थ्व खँ मस्यू।
44 वय्कः पासापिंनापं वयाच्वंगु दइ धकाः इपिं न्हिच्छि वनाच्वन। बहनी थःथितिपिं व पासापिनिगु पुचलय् वय्कःयात माला स्वत।
45 वय्कःयात लुइके मफुगुलिं इपिं हानं यरूशलेमय् तुं माः वन।
46 स्वन्ह दय्काः इमिसं वय्कःयात देगलय् गुरूपिंनापं फ्यतुनाः इमिगु खँ न्यँन्यं, न्ह्यसः यानाच्वंगु खन।
47 अन च्वंपिं फुक्क वय्कःयागु बुद्धि व लिसः न्यनाः छक्क जुयाच्वन।
48 थुकथं वय्कःयात अन खनाः मांबौपिं निम्हं छक्क जुल। अले मांम्हं थथे धाल – “पुता, छं छाय् थथे यानागु? छं बाः व जिं छन्त गुलि माले धुन। जिमि ला म्हय् जिउ हे मन्त का।”
49 अले वय्कलं धयादिल – “छिकपिन्सं जितः माला मदीसां ज्यूगु खः नि। जि जिम्ह बाःयागु छैंय् च्वनेमाः धकाः छिकपिन्सं मस्यू ला?”
50 वय्कलं धयादीगु खँ इमिसं मथुल।

✡ **2:32** २:३२ यशै ४२:६; ४९:६; ५२:१० ✡ **2:39** २:३९ मत्ती २:२३ ✡ **2:41** २:४१ प्रस १२:१-२७; व्य १६:१-८

51 अथेसां वय्कः इपिं नाप तुं नासरतय् लिहां झाल। अन वय्कः मांबौनं धाःथें च्वनादिल। वय्कःया मामं थ्व खँ मनय्सं तयातल।
52 वय्कः मनूतय्गु व परमेश्वरयागु दया मायां झन झन तःधिकः जुयाः बुद्धिं जायावल।✡

3

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां स्यनेकने याःगु
मत्ती ३:१-१२; मर्क १:१-८
यूह १:१९-२८

1 रोमयाम्ह महाराजा तिबेरिअसं राज्य यानाच्वंगु झिंन्यादँ दुबलय् पन्तियस पिलातस यहूदियायाम्ह शासक जुयाच्वंगु खः। अले हेरोद गालीलयाम्ह शासक जुयाच्वंगु खः। अथे हे इतुरिया व त्राखोनितिसय् हेरोदया किजा फिलिप व अबिलेनय् लुसानियास शासक जुयाच्वंगु खः।
2 अबलय् हन्नास व कैयाफा दकलय् तःधंपिं पुजाहारीत जुयाच्वंगु खः।
उबलय् हे मरुभूमिइ च्वनाच्वंम्ह जकरियाया काय् यूहन्नायात परमेश्वरं न्यंकः वनेत उजं बियादिल।
3 अले यूहन्नां यर्दन खुसिया जःखः वनाः थथे धकाः न्यंकाजुल – "थःगु पाप क्षमा यायेत पश्चाताप यानाः बप्तिस्मा का।"
4 थ्व खँ यशैया अगमवक्तां थःगु सफुलिइ थथे च्वया थकूगु दु –

"मरुभूमिइ छम्ह मनू थथे धकाः
हाला वइ –
'परमप्रभुयात लँ ब्यु,
वय्कःयागु लँ छिंकाब्यु।
5 गाःगी वंगु दक्वं ल्हाना छ्वइ।
पाःचापीचा दक्वं माथं वंका छ्वइ।
चाःची तूगु दक्वं तप्यंका छ्वइ।
अले छ्वांछिं वःगु नं दक्वं पिचुका छ्वइ।
6 अले तिनि दक्व मनूतय्सं
परमेश्वरयागु मुक्ति खनी।' "✡

7 यक्व हे मनूत यूहन्नायाथाय् बप्तिस्मा कायेत वल। अले वं इमित थथे धाल – "हे सर्पया सन्तान, परमेश्वरयागु तंपाखें बचय् जुइत बिस्युं हुँ धकाः छिमित सुनां धाल?✡
8 पश्चाताप याःथें छिमिसं थःगु चालचलन नं अथे हे या। 'अब्राहाम हे जिमि तापाःबाज्या खः, थथे जिमित छुं नं जुइ मखु' धकाः छिपिं हाला जुइ मते, छायधाःसा जिं छिमित धाये – परमेश्वरं अब्राहामया निंतिं त्वहँतं नं मस्त दय्कादी फु।✡
9 सिमायागु प्वलय् पाः लाये हे त्यंगु दु। भिंगु फल मसःगु सिमा फुक्कं पालाः छ्वय्काछ्वइ।"✡
10 अले यक्व यक्व मनूतय्सं वयाके न्यन – "अय्सा जिमिसं छु याये माल?"
11 वं इमित थथे लिसः बिल – "निपाः लं दुम्हय्सिनं मदुम्हय्सित छपाः ब्यु। अथे हे नयेगु दुम्हय्सिनं नये मखंपिन्त ब्यु।"
12 कर काइपिं मनूत नं बप्तिस्मा कायेत वयाथाय् वल। इमिसं नं थथे धकाः न्यन – "गुरुजु, जिमिसं छु यायेगु लय्?"✡
13 अले वं इमित लिसः बिल – "छिमिसं का धाक्व जक कर का, अप्वः काये मते।"
14 सिपाइँतय्सं नं वयाके न्यन – "जिमिसं छु यायेगु लय्?"
वं धाल – "ख्यानाः कर्पिन्के थगय् यायेगु, घुस नयेगु ज्या याये मते। तर छिमिगु तलबय् जक लुधंका च्वँ।"
15 यूहन्नां थथे याना जूगुलि मनूतय्गु आशा चुलि जायावल। अय्जूगुलि इमिसं – "थ्व हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट ला मखु ला" धकाः मनं मनं बिचाः यानाच्वन।
16 उकिं यूहन्नां इमित थथे धाल – "जिं ला छिमित लखं बप्तिस्मा बियाच्वना। जि स्वयाः तःधंम्ह छम्ह झायाच्वंगु दु। वय्कःयागु लाकांया पुतु फ्यनेत तकं जि मल्वः। वय्कलं हे छिमित पवित्र आत्मां व मिं बप्तिस्मा बियादी।
17 वय्कलं ल्हातिइ हासा ज्वना तयादीगु दु। वय्कलं फुक्क छ्व हायाः थःगु धुकुतिइ स्वथनादी। अले छ्वस जुक्व गुबलें मसीगु मिइ छ्वय्कादी।"
18 थथे हे यक्व स्यनेकने यानाः यूहन्नां मनूतय्त भिंगु खँ न्यंकल।

✡ **2:52** २:५२ १ शम् २:२६; हितो ३:४ ✡ **3:6** ३:४-६ यशै ४०:३-५ ✡ **3:7** ३:७ मत्ती १२:३४; २३:३३ ✡ **3:8** ३:८ यूह ८:३३ ✡ **3:9** ३:९ मत्ती ७:१९ ✡ **3:12** ३:१२ लूक ७:२९

19 हेरोदं थः हे भौमचा हेरोदियासयात कलाः तःगुलि व थथे हे मेमेगु नं यक्व मभिंगु ज्या याना जूगुलि यूहन्नां वयात
ब्वःबिल।
20 अय्जूगुलि हेरोदं वयात इयालखानाय् कुनाबिल। थथे वं झन तःधंगु बांमलाःगु, मभिंगु ज्या यात।✡

येशूं बप्तिस्मा कयादीगु

मत्ती ३:१३-१७; मर्क १:९-११

21 यूहन्नायात इयालखानाय् कुने न्ह्यः छन्हु यूहन्नां मनूतय्त बप्तिस्मा बियाच्वंबलय् येशूं नं बप्तिस्मा कयादिल। वय्कलं
प्रार्थना यानाच्वंबलय् स्वर्ग चाल।
22 पवित्र आत्मा सुकुभतु थें जुयाः वय्कःयागु म्हय् कुहां झाल। अबलय् हे स्वर्गं थथे धकाः धयाहल – "छ जि यःम्ह
काय् खः। छ खनाः जि लय्ताः।"✡

येशूया पुर्खा

मत्ती १:१-१७

23 येशूं ज्या शुरू यानादीबलय् वय्कः स्विदँति दत। मनूतय्सं वय्कःयात योसेफया काय् धकाः धाइगु। अथे हे योसेफया बाः
एली खः।
24 अथे हे एलिया बाः मत्तात, बाज्या लेवी, अले वया तापाःबाज्यापिं कथहं मल्की, यान्ना, योसेफ,
25 मत्ताथियास, आमोस, नहम, इसली, नग्गै,
26 माथ, मत्ताथियास, सेंमैन, योसेख, योदा,
27 योआनन, रेसा, यरूबाबेल, शालतिएल, नेरी,
28 मल्की, अद्दी, कोसाम, एलमादम, एर,
29 यहोशू, एलीएजर, योरीम, मत्तात, लेवी,
30 शिमियोन, यहूदा, योसेफ, योनान, एल्याकीम,
31 मलेआ, मिन्ना, मत्ताथा, नातान, दाऊद,
32 यिशै, ओबेद, बोअज, सल्मोन, नहशोन,
33 अम्मीनादाब, आराम, अरनी, हेस्रोन, फारेस, यहूदा,
34 याकूब, इसहाक, अब्राहाम, तेरह, नाहोर,
35 सरूग, रऊ, पेलेग, एबेर, शेलह,
36 केनान, अर्पक्षद, शेम, नोआ, लेमेख,
37 मत्शेलह, हनोक, येरेद, महलालेल, केनान,
38 एनोश, शेत, आदम अले परमेश्वर खः।

4

येशूयात परीक्षा याःगु

मत्ती ४:१-११; मर्क १:१२-१३

1 येशू पवित्र आत्मां जायाः यर्दन खुसिं लिहां झाःबलय् आत्मां वय्कःयात मरूभूमिइ ब्वना यंकाः पिइन्हु तक तये यंकल।
2 शैतानं पिइन्हु तक वय्कःयागु मन स्वयाच्वन। अबलय् वय्कलं छुं हे नयामदी। थथे जुइ धुंकाः वय्कःयात नयेपित्यात।
3 अले शैतानं थथे धाल – "छि परमेश्वरया काय् खःसा थ्व ल्वहंयात मरि जुइमा धकाः धयादिसँ।"
4 अले वय्कलं धयादिल – "थथे च्वयातःगु दु – 'मनूत मरि जक नयाः म्वानाच्वने फइ मखु।' "✡
5 अले हानं शैतानं वय्कःयात पहाडय् च्वय् यंकाः संसारयागु फुक्क राज्य क्यन,
6 अले शैतानं थथे धाल – "थ्व फुक्क धन व राज्य जिं छितः बी, छाय्धाःसा थ्व फुक्कं जितः बियातःगुलिं जितः यःम्हय्सित
बी थ्याः।
7 छिं जितः भागि यात धाःसा थ्व फुक्कं छिगु जुइ।"
8 वय्कलं शैतानयात लिसः बियादिल – "थथे नं च्वयातःगु दु –

" 'छं छिम्ह प्रभु परमेश्वरयात जक
सेवा यायेमाः।

✡ **3:20** ३:१९-२० मत्ती १४:३-४; मर्क ६:१७-१८ ✡ **3:22** ३:२२ उत २२:२; भज २:७; यशै ४२:१; लूक ९:३५ ✡ **4:4** ४:४ व्य ८:३

वय्कःयात जक मानय् यायेमाः।' "✡

9 अले हानं शैतानं वय्कःयात यरूशलेमय् च्वंगु देगलय् च्वय् यंकाः थथे धाल – "छि परमेश्वरया काय् खःसा थनं तिन्हुयादिसँ,
10 छाय्धाःसा थथे च्वयातःगु दु –

" 'वय्कलं स्वर्गदूतत छवयाहयाः
छितः बचय् यानादी।'✡
11 अले 'इमिसं छितः ल्हातय् फया काइ।
मखुसा छिगु तुति ल्वहँतय् न्याः वनी।' "✡

12 वय्कलं शैतानयात लिसः बियादिल – "'धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – 'छं परमप्रभु परमेश्वरयागु मन स्वये मते।' "✡
13 थथे शैतानं वय्कःयात फुक्क कथं मन स्वये धुंकाः पलखयात त्वःतावन।

गालीलय् येशूयागु न्हापांगु ज्या
मत्ती ४:१२-१७; मर्क १:१४-१५

14 अनं लिपा येशू पवित्र आत्मायागु शक्तिं गालीलय् लिहां झाल। वय्कःयागु खँ जिल्लाय् फुक्कभनं बय्बय् जुल।
15 थाय् थासय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः वय्कलं मनूतय्त स्यनेकने यानादिल। अय्जूगुलिं मनूतय्सं वय्कःयात तसकं तःधंकल।

नासरतय् येशूयात मयय्कूगु
मत्ती १३:५३-५८; मर्क ६:१-६

16 अले वय्कः थः ब्वलंगु गां नासरतय् झाल। विश्रामबार पतिकं वय्कः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनीगु जूगुलिं अन नं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झाल। अले वय्कः धर्मशास्त्र ब्वनेत दनादिल।
17 यशैया अगमवक्तायागु सफू ब्वनेत वय्कःयात बिल। वय्कलं व सफू पुइकाः थथे च्वयातःगु पाना लुइकादिल –

18 "मगाःमचाःपिन्त भिंगु खँ न्यंकेत
परमप्रभुं जितः ल्ययादीगुलि
परमप्रभुयागु आत्मा जिके च्वनादीगु दु।
परमप्रभुं चिना तःपिन्त त्वःताबीत,
कांपिन्त मिखां खंका बीत,
अले न्हुतुन्हुया तःपिन्त थना बीत,✡
19 अले परमप्रभुं दया माया यानादीगु
थुबलय् हे खः धकाः नं न्यंका जुइत
जितः छवयाहयादीगु खः।"

20 ब्वने सिधय्काः वय्कलं सफू तुलाः अन च्वंम्ह पालेयात लित बियाः फ्यतुनादिल। अन च्वंपिं मनूत फुक्कसिनं वय्कःयात त्वालां त्वालां स्वयाच्वन।
21 वय्कलं इमित थथे धयादिल – "जिं ब्वनागु खँ छिकपिन्सं ता हे ताः। जिं गथे ब्वनागु खः, थौ अथे हे जुइ धुंकल।"
22 इपिं फुक्कसिनं वय्कःयात तारिफ यात। वय्कःयागु खँ न्यनाः इपिं अजू चाल। अले इमिसं थथे धाल – "थ्व मनू योसेफया काय् मखु ला?"
23 अले वय्कलं इमित थथे धयादिल – "छिकपिन्सं जितः थ्व उखान धयादी धकाः ला जिं सि हे स्यू – 'हे डाक्टर, थःम्हं थःतः निं लाय्कि। छं कफर्नहुमय् यानावःगु जिमिसं न्यनागु दु, आः छंगु गामय् नं अथे हे या रे।'
24 वय्कलं इमित हानं धयादिल – धात्थें, थःगु हे गामय् च्वंम्ह अगमवक्तायात सुनानं मानय् याइ मखु।✡
25 "अय्नं जिं छिकपिन्त धात्थें जूगु खँ कने, न्यनादिसँ – एलिया दुबलय् इस्राएलय् यक्व यक्व हे भाःत मदुपिं मिसात दु। अबलय् छकः स्वदँ व खुलातक वा मवःगुलि इस्राएलय् दक्वभनं हे अनिकाल जुल।✡

✡ **4:8** ४:८ व्य ६:१३ ✡ **4:10** ४:१० भज ९१:११ ✡ **4:11** ४:११ भज ९१:१२ ✡ **4:12** ४:१२ व्य ६:१६ ✡ **4:18** ४:१८ यशै ६१:१-२ ✡ **4:24** ४:२४ यूह ४:४४ ✡ **4:25** ४:२५ १ राज १७:१

26 अबलय् एलियायात सीदोन देशय् सारपत धाःगु थासय् च्वंम्ह छम्ह विधवा मिसायाथाय् जक छ्वयादिल, मेथाय् गनं नं
छ्वयामदी।✡
27 अले हानं एलीशा अगमवक्तायागु पालय् नं इस्राएलय् यक्व यक्व हे कोह्नि जुयाच्वंपि दु। सिरियाय् च्वंम्ह नामानयात
जक कोह्नि जूगु लायकाबिल, मेपिं सुयातं लायका मब्यू।"✡
28 थ्व न्यनाः अन च्वंपि फुक्कं तसकं तंम्वल।
29 जुरुजारं दनाः इमिसं वयकःयात साला यनाः गामं पिने हल। इमिगु गां पहाडय् लाः। इमिसं वयकःयात पहाडं कुर्का छ्वयेगु
धकाः च्वकाय् थ्यंक हल।
30 अय्नं वयकः इमिगु दथुं दथुं हे सुस्क्क वना छ्वल।

भूतआत्मा दुब्यूम्ह मनूयात लायकादीगु

मर्क १:२१-२८

31 अनं येशू गालीलय् च्वंगु हे कफर्नहुमय् क्वहां झाल। अन नं वयकलं विश्रामबार खुन्हु अन च्वंपिन्त स्यनादिल।
32 वयकलं पूरा अधिकारं न्ववानादीगुलि न्यना च्वंपि फुक्कं वयकः खनाः अजू चाल।✡
33 धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् भूतआत्मा दुब्यूम्ह छम्ह मनू दु। व मनू तसकं हाला हल –
34 "हे नासरतय् च्वंम्ह येशु, छि जिमिथाय् छाय् झायेमाःगु? छि जिमित स्यंकेत झायागु ला? जिं छितः म्हस्यू, छि
परमेश्वरया पवित्रम्ह मनू खः।"
35 वयकलं वयात ब्वःबियादिल – "हाले मते, सुम्क वयागु म्हं पिहां वा।" अले व मनूयात इमिगु न्ह्यःने छ्वावानाः भूत
वयागु म्हं पिहां वल, अय्सां व मनूयात छुं हे मजू।
36 थ्व खनाः इपिं फुक्कं छक्क जुयाः थःथवय् थथे खँ ल्हात – "थ्व गज्याःगु वचन खः? थ्वं ला शक्ति व अधिकार
दुम्हय्सिनं थें भूतआत्मातय्त पिहां वनेगु उजं बिल, अले इपिं पिहां नं वन।"
37 थ्व खँ अनं प्यखें बय्बय् जुल।

येशूं यक्वसित ल्वय् लायकादीगु

मत्ती ८:१४-१७; मर्क १:२९-३४

38 येशू धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँनं सिमोनयागु छेँय् झाल। अबलय् सिमोनया ससःमां तसकं ज्वर वयकाच्वन। अय्जूगुलि वयागु
ज्वर लायकाब्यु धकाः इमिसं वयकःयात बिन्ति यात।
39 व मिसाया न्ह्यःने झायाः वयकलं ज्वरयात हक्काः दिल। उघ्रिमय् वयात ज्वरं त्वःतल। अले व दना वनाः वयकःपिन्त
नके त्वंके याः जुल।
40 सन्ध्याकाः इलय् तःतामछि ल्वय् दुपिं मनूतय्त वयकःयाथाय् हल। वयकलं फुक्कसित ल्हातं थियाः लायकादिल।
41 तःम्ह मछि मनूतय्गु म्हं नं भूतत थथे धकाः हालाः पिहां वन – "छि परमेश्वरया काय् खः।" वयकलं इमित हक्काः
न्ववाके बियामदी, छायधाःसा इमिसं वयकः मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः स्यू।

येशूं प्रार्थना यानादीगु

मर्क १:३५-३९

42 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां प्रार्थना यायेत वयकः अनं सुनसान थासय् झाल। वयकःयात मातुमालाः मनूत वयकःयाथाय्
वल। इमिसं वयकःयात थःपिन्थाय् हे तयेत आपालं कुतः यात।
43 वयकलं इमित थथे धयादिल – "परमेश्वरया राज्ययागु भिंगु खँ मेमेथाय् नं वनाः जिं न्यंके मानि। थ्व हे ज्या यायेत
जितः छ्वयाहयादीगु खः।"
44 थथे वयकलं यहूदियाय् फुक्कभनं च्वंगु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः भिंगु खँ स्यनेकने यानादिल।

5

दकलय् न्हापालाक स्वम्ह चेलातय्त सःतादीगु

मत्ती ४:१८-२२; मर्क १:१६-२०

1 छन्हु येशू गनेसरेत धाःगु समुद्र सिथय् दना च्वनादीबलय् ग्वाः ग्वाः मनूत धित्तुधिनाः परमेश्वरयागु वचन न्यनेत
वयकःयाथाय् वल।
2 वयकलं समुद्र सिथय् निगः नांचा दिका तःगु खन। नांथुवाःत नांचा त्वःताः जाः सिलाच्वन।

✡ **4:26** ४:२६ १ राज १७:८-१६ ✡ **4:27** ४:२७ २ राज ५:१-१४ ✡ **4:32** ४:३२ मत्ती ७:२८-२९

3 वय्कः सिमोनयागु नांचाय् च्वनाः वयात नांचा भचा न्ह्याकि धकाः धयादिल। अले अन हे च्वनाः मनूतय्त स्यनेकने यानादिल।✡

4 स्यनेकने याये धुंकाः वय्कलं सिमोनयात धयादिल – "नांचा तःजाःथाय् यंकाः न्या लायेत जाः ह्मा।"

5 अले वं लिसः बिल – "गुरुजु, जिमिसं चच्छि जाः ह्मानाः नं छम्ह हे न्या लाये मफु। छिं धयादीगुलिं हानं छकः जिं जाः ह्माना स्वये।"✡

6 अले इमिसं लखय् जाः ह्माःबलय् यक्व हे न्या क्यन। थुकिं यानाः इमिगु जाः हे गुइत्यन।✡

7 अय्ज्गुलिं इमिसं पासापिन्त ग्वाहालि याः वा धकाः ल्हाःभाय् यानाः सःतल। इपिं वयाः जाः साला काःबलय् निगः नांचा जाय्क न्या दत। न्या यक्व दुगुलिं नांचा निगलं लखय् तुना वनी थें च्वन।

8-9 अथे जाः जाय्क न्या क्यंगुलिं सिमोन अले व नाप दुपिं मनूत फुक्क अज् चाल, नापं ग्या नं ग्यात। अय्ज्गुलिं सिमोन पत्रुसं येशूयागु पालिइ भ्वपुयाः थथे धाल – "प्रभु, छि जिथासं झासँ, जि पापीम्ह मनू खः।"

10 व नाप ज्या याइपिं जब्दिया कायपिं याकूब व यूहन्ना नं अज् चाल।

अले वय्कलं सिमोनयात धयादिल – "ग्याये मते, छं न्या लाः जुइ म्वाल, आवंनिसें छ मनू लाइम्ह जुइ।"

11 इमिसं नांचा सिथय् सालाहल। अले फुक्कं अन हे त्वःताः इपिं येशू नाप वन।

कोह्नियात लाय्कादीगु

मत्ती ८:१-४; मर्क १:४०-४५

12 येशू छगू शहरय् झाःबलय् अन छम्ह म्हछम्हं कोह्नि जूम्ह मनू नापलात। वं वय्कःयात खनाः क्वछुनाः बिन्ति यात – "प्रभु, छिं यय्कादीसा जितः शुद्ध यानादी फु।"

13 अले वय्कलं वयात ल्हातं थियाः थथे धयादिल – "ज्यू, छ शुद्ध जुइमा।" थुलि धायेवं हे वयागु कोह्नि ल्वय् लाया वन।

14 अले वय्कलं थथे धकाः उजं बियादिल – "न्यँ, थ्व खँ सुयातं कने मते। अय्नं पुजाहारीयाथाय् वनाः छिं थःगु ल्वय् लाःगु क्यनाब्यु। अले फुक्कसितं सीकेत व्यवस्थाय् च्वया तः थें माःकथं छाय्छी यानाब्यु।"✡

15 अय्नं वय्कःयागु खँ न्यंकभनं बय्बय् जुयाः वन। अले यक्व हे मनूत वय्कःयागु खँ न्यनेत व ल्वय् लाय्केत वल।

16 तर वय्कः फुक्कसित त्वःताः सुं मदुथाय् याकःचा प्रार्थना याः झाल।

पक्षवातं कःम्ह मनूयात लाय्कादीगु

मत्ती ९:१-८; मर्क २:१-१२

17 छन्हु येशूं स्यनेकने यानाच्वंबलय् फरिसीत व शास्त्रीत नं अन वयाः फ्यतुनाः न्यनाच्वन। इपिं गालीलं, यहूदियायागु गां गामं व यरूशलेमं वःपिं खः। ल्वय् लाय्केगु शक्ति परमप्रभुं वय्कःयात बियादीगु दु।

18 अबलय् हे छम्ह पक्षवात जूम्ह मनूयात मनूतय्सं लासां नाप क्वबिया वय्कःयाथाय् न्ह्याःने तये हयेत सन।

19 मनूतय्गु हुलं यानाः इमिसं वयात दुने यंके मफुत। अले इमिसं कःसि स्यंकाः ल्वगियात लासांनापं येशू च्वनाच्वंगु थासय् क्वछ्वत।

20 अले वय्कलं इमिगु विश्वास खनाः म्हमफुम्हय्सित थथे धयादिल – "छं यानादीगु पाप क्षमा जुल।"

21 फरिसीत व शास्त्रीतय्सं थथे धकाः मनय् खँ वाय्कल – "परमेश्वरयात क्वह्मंकाः खँ ल्हाइम्ह थ्व सु खः? परमेश्वरं बाहेक सुनां पाप क्षमा याये फइ?"

22 इमिगु मनय् च्वंगु खँ थुइकाः वय्कलं इमित धयादिल – "छिकपिन्सं छाय् थज्याःगु मतिइ तयाच्वनागु?

23 'छंगु पाप क्षमा जुल' धायेगु अःपु ला कि 'दनाः न्यासि हुँ' धायेगु अःपु?

24 संसारय् च्वंपिनिगु पाप क्षमा यानाबीत मनूया कायय्ाके अधिकार दु धयागु खँ छिकपिन्सं सीकि।" अले वय्कलं व पक्षवातं कःम्ह मनूयात थथे धयादिल – "दनाः थःगु लासा ज्वनाः छेँ हुँ।"

25 उलि धायेवं वं फुक्कसिगु न्ह्याःने दनाः थःगु लासा ज्वनाः परमेश्वरयात जयजय यानाः थःगु छेँ वन।

26 अन स्वयाच्वंपिं मनूत फुक्क छक्क जुल, नापं ग्या नं ग्यात। अले इमिसं परमेश्वरयात जयजय यानाः थथे धाल – "थौं झीसं अजू चायापुगु ज्या स्वये खन।"

लेवीयात सःतादीगु

मत्ती ९:९-१३; मर्क २:१३-१७

27 येशू अनं पिहां झाःबलय् कर कायेगु अड्डाय् च्वनाच्वंम्ह लेवी धाःम्ह कर काइम्ह मनूयात खनाः वयात सःतादिल – "जि नाप वा।"

28 उग्रिमय् लेवी फुक्क फाक्कं त्वःताः दनाः वय्कः नाप वन।

✡ **5:3** ५:१-३ मत्ती १३:१-२; मर्क ३:९-१०; ४:१ ✡ **5:5** ५:५ यूह २१:३ ✡ **5:6** ५:६ यूह २१:६ ✡ **5:14** ५:१४ लेवी १४:१-३२

29 अनंलि लेवीं येशूयात थःगु छेँय् भ्वय् सःतल। भ्वजय् कर काइपिं व मेमेपिं मनूत नं यक्व दु।
30 फरिसीत व शास्त्रीतय्सं वय्कःया चेलातय्त इमिगु दोष क्यनाः थथे धाल – "कर काइपिं व पापीत नाप च्वनाः छिमिसं छाय् नयेत्वने यानागु?"✡
31 येशूं थःम्ह हे इमित थथे लिसः बियादिल – "छुं मजूपिं मनूतय्त डाक्टर माली मखु, ल्वय् दुपिन्त जक माली।
32 उकिं 'जिं धर्मीं' धकाः धया जुइपिन्त मखु, बरु पापीतय्त पश्चाताप याकेत सःतः वयागु खः।"

अपसं च्वनेगु खँ

मत्ती ९:१४-१७; मर्क २:१८-२२

33 इमिसं वय्कःयात धाल – "यूहन्नाया चेलात व फरिसीतय् चेलातय्सं बरोबर अपसं च्वनेगु व प्रार्थना याः। अय्नं छिकपिनि चेलात धाःसा नया त्वनाजुइ।"
34 अले वय्कलं धयादिल "छु जन्त वःपिं मनूत भ्वय् मनसे लिहांवनी ला? जिलाजं जुइम्ह दतले इपिं अपसं च्वनी ला?
35 अथेसां छन्हु ब्याहा याइम्ह मनूयात लिगनाः यनीतिनि। अले तिनि इपिं अपसं च्वनी।"
36 अले हानं वय्कलं इमित उखान छपु नं कनादिल। "सुनानं न्हगु वसः खुनाः पुलांगु वसतय् पर्की मखु। थथे याःसा ला झन जक हे वसःनापं गुनावनी, अज्ज ला पुलांगु वसतय् न्हगु कापः ल्वइ नं मखु।
37 "अले हानं सुनानं दाखमघ पुलांगु छेंगूया म्हिचाय् तइ मखु, छायधाःसा पुलांगु छेंगूयागु म्हिचाय् दाखमघ तल धाःसा म्हिचा हे गुनावनी, अले दाखमघ नं वाइ, म्हिचा नं स्यनी।
38 थथे मयासें, दाखमघ न्हगु म्हिचाय् तयेमाः।
39 पुलांगु दाखमघ त्वना च्वंम्ह मनुखं न्हगु दाखमघ त्वनी मखु, छायधाःसा पुलांगु हे भिं धकाः वं स्यू।"

6

विश्रामबारयागु खँ

मत्ती १२:१-८; मर्क २:२३-२८

1 विश्रामबार खुन्हु वय्कःपिं छ्वबया लँ झाया च्वंबलय् वय्कःया चेलातय्सं छ्वमा स्वाहाय्काः ल्हातिइ तयाः ब्वब्वस्यानाः नल।✡
2 थ्व खनाः फरिसीतय्सं धाल – "विश्रामबार खुन्हु याये मज्यूगु ज्या छिमिसं छाय् यानागु?"
3 अले येशूं लिसः बियादिल – "दाऊदं थः व थःनाप वःपिनि नये पित्याःबलय् छु यात धयागु खँ छिमिसं ब्वनागु मदु ला?
4 गुकथं वं परमेश्वरया छेँय् दुहां वनाः छायातःगु मरि नल? अले थःनाप वःपिन्त नं नकल।✡परमेश्वरयात छायातःगु मरि ला पुजाहारीतय्सं सिबय् मेपिन्सं नये हे मज्यू।"✡
5 अले हानं वय्कलं इमित धयादिल – "मनूया काय् विश्रामबारया नं प्रभु खः।"

ल्हाः गंम्ह मनू

मत्ती १२:९-१४; मर्क ३:१-६

6 मेगु विश्रामबार खुन्हु नं वय्कः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः स्यनेकने यानादिल। अबलय् अन जव ल्हाः गंम्ह मनू छम्ह नं दु।
7 शास्त्रीत व फरिसीतय्सं वय्कःयात दोष बीत चेवा यानाच्वन। उकिं इमिसं विश्रामबार खुन्हु नं वय्कलं ल्वय् लायकादी ला कि धकाः स्वयाच्वन।
8 इमिगु मतिइ च्वंगु खँ सीकाः वय्कलं ल्हाः गंम्ह मनूयात धयादिल – "दना वयाः दथुइ च्वँ।" अले व दनाः दथुइ च्वंवल।
9 वय्कलं अन च्वंपिन्त धयादिल – "विश्रामबार खुन्हु भिंगु यायेगु ज्यु ला कि मभिंगु यायेगु ज्यु? सुयातं बचय् यायेगु भिं ला कि स्यायेगु भिं? का, थुकियागु लिसः बियादिसँ।"
10 अले वय्कलं इपिं फुक्कसिथाय् मिखा ब्वय्काः ल्हाः गंम्ह मनूयात धयादिल – "ल्हाः तप्यंकि।" वं अथे हे यात। अले वयागु ल्हाः लन।
11 शास्त्रीत व फरिसीत तसकं हे तंम्वल, अले येशूयात छु यायेगु धकाः ग्वसाः ग्वल।

झिंनिम्ह प्रेरितत ल्ययादीगु

मत्ती १०:१-४; मर्क ३:१३-१९

12 छन्हु वय्कः पहाडय् प्रार्थना याः झाल। अबलय् चच्छिं हे वय्कलं परमेश्वरयात प्रार्थना यानादिल।
13 कन्हय् खुन्हु सुथय् थः चेलातयत सःताः इपिं मध्ये झिंनिम्हय्सित ल्ययादिल। अले इमित प्रेरितत धकाः नां छुनादिल।

✡ **5:30** ५:३० लूक १५:१-२ ✡ **6:1** ६:१ व्य २३:२५ ✡ **6:4** ६:३-४ १ शम् २१:१-६ ✡ **6:4** ६:४ लेवी २४:९

14 थुकथं ल्यःपिं थुपिं खः – सिमोन, गुम्हय्सिगु नां वय्कलं पत्रुस तयादिल, वया दाजु अन्द्रियास अले याकूब व यूहन्ना,
फिलिप व बारथोलोमाइ,
15 मत्ती व थोमा, अल्फयसया काय् याकूब, क्रान्तिइ सने धुंकूम्ह सिमोन,
16 याकूबया काय् यहूदा, व यहूदा इस्करियोत गुम्हय्सिनं लिपा वयाः येशूयात धोखा बिल।

येशूं ल्वय् लाय्कादीगु
मत्ती ४:२३-२५; मर्क ३:७-१२

17 अले वय्कःपिं पहाडं क्वहां झाल। अन माथंवंथाय् वय्कःया यक्व चेलातनापं यहूदियाया फुक्क थासं, यरूशलेमं, समुद्र
सिथय् लाःगु टुरोस व सीदोनया इलाकां
18 वय्कःयागु खँ न्यनेत व थथःगु ल्वय् लाय्केत वःपिं ग्वाः ग्वाः मनूत मुनाच्वन। वय्कलं भूतआत्मा दुबिना च्वंपिं मनूतय्त
नं लाय्कादिल।
19 फुक्कसिनं वय्कःयात थीत कुतः यानाच्वन, छाय्धाःसा वय्कःयात थींवं ल्वय् लायावनी।

पहाडय् बियादीगु उपदेश
मत्ती ५:१-१२

20 येशूं चेलातय्त स्वयाः धयादिल –

“छिपिं नये मखंपिं मनूत
धन्यपिं खः।
परमेश्वरया राज्य छिमिगु हे खः।
21 छिपिं नयेपित्याका च्वंपिं धन्यपिं खः,
छाय्धाःसा छिमिसं लुधंके खनीतिनि।
आः ख्वया च्वंपिं धन्यपिं खः,
छाय्धाःसा छिपिं लय्ताये दइतिनि।
22 मनूया काय् नाप जुयाः
मनूतय्सं घृणा याकाजुइपिं धन्यपिं खः,
अले पितिना तःपिं, मभिंका तःपिं
व दुष्ट धाय्का च्वनेमाःपिं धन्यपिं खः।”✡
23 छिपिं लय्ताया च्वँ,
छाय्धाःसा स्वर्गय् छिमित
तःधंगु सिरपाः तयातःगु दु।
इमि तापाःबाज्यापिन्सं नं
अगमवक्तातय्त थथे हे
याना छ्वःगु खः।✡
24 “आः तःमि जुयाच्वंपिं मनूत –
छिपिं गुलि अभागी,
छाय्धाःसा छिमिसं काये माक्व
आः हे काये दये धुंकल।
25 आः प्वाः जायक नया च्वंपिं,
छिपिं गुलि अभागी,
लिपा छिमिसं नयेखनी मखु।
आः न्हिलाः च्वंपिं मनूत,
छिपिं गुलि अभागी,
लिपा छिमिसं दुःख फयेमाली,
अले ख्वयेमाली।
26 मनूतय्सं भिं धाय्का जूपिं
छिपिं गुलि अभागी,
छाय्धाःसा इमि तापाःबाज्यापिन्सं नं

✡ **6:22** ६:२२ १ पत्र ४:१४ ✡ **6:23** ६:२३ २ इति ३६:१६; प्रे ७:५२

मखुपिं अगमवक्तातय्त थथे हे भिंपिं धयाजूगु खः।"

शत्रुतय्त माया यायेगु

मत्ती ५:३८-४८; ७:१२

27 "जिं छिमित धाये बांलाक न्यँ, शत्रुतय्त माया या, हेला याइपिन्त भिं या।
28 थःत सराः ब्यूपिन्त सुवाः ब्यु। थःत मभिं याःपिनिगु निंतिं प्रार्थना या।
29 सुनानं छिमित न्यतालय् दाल धाःसा मेगु न्यता नं फया ब्यु। सुनानं छिमिगु गा लाका का वःसा, लं नं त्वया ब्यु।
30 फ्वं वःपिन्त ब्यु। सुनानं छिमिगु छुं कयाः यंकाः लितबी महःसां हजि धकाः फ्वने मते।
31 मेपिन्सं छिमित छु याःसा यः, छिमिसं नं इमित अथे हे या।"✡
32 "थःत माया याइपिन्त जक माया याःसा छिमिसं छु हे तःधंगु यात? पापीतय्सं नं ला थःत माया याइपिन्त माया याः नि।
33 थःत भिं याइपिन्त जक भिं याःसा छिमिसं छु हे तःधंगु यात? पापीतय्सं नं ला अथे याः नि।
34 पुले हइपिन्त जक त्यासा बीगु याःसा छिमिसं छु हे तःधंगु यात? पापीतय्सं नं ला पुले हइपिं पापीतय्त त्यासा ब्यू नि।
35 "अय्जूगुलि छिमिसं शत्रुतय्त माया यानाः इमित भिं या। लित कायेगु मतिइ मतसे त्यासा ब्यु। अले छन्त तःधंगु सिरपाः दइ। अले हानं छिपिं दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया काय्पिं जुइ। छिमि परमेश्वर बाःनं लोभीतय्त नं, तसकं मभिंपिं मनूतय्त नं, उतिकं हे दया माया यानादी।
36 अथे हे छिपिं नं, बाः थें, दया माया याइपिं जुयाच्वँ।"

कर्पिन्त दोष बीगु

मत्ती ७:१-५

37 "कर्पिनिगु न्याय याये मते, अले छिमिगु नं न्याय याइ मखु। कर्पिन्त दोष बी मते, अले छिमित नं दोष बी मखु। क्षमा ब्यु, अले छिमित नं क्षमा बी।
38 कर्पिन्त ब्यु, अले परमेश्वरं नं छिमित बियादी। छिमिसं फयां फय् मफय्क कुलि संकाः संकाः दानाः बी। गुलि छिमिसं कर्पिन्त बिल, उलि हे छिमित नं बी।"
39 अले वय्कलं इमित छगू उखान नं कनादिल – "कांम्ह मनुखं कांम्ह मनूयात ल्हाः ज्वनाः यंकूसा इपिं निम्हं गालय् कुतुं मवनी ला?
40 गुरु स्वयाः चेला तःधं मजू। अथेसां ब्वने गाकाः व नं गुरु थें हे जुइ।✡
41 "थःगु मिखाय् सुपः दुहां वनाच्वंगु मखंम्हय्सिनं थः किजाया मिखाय् धू दुहां वनाच्वंगु खँय् छाय् वास्ता याः जुइ माल?
42 थःगु हे मिखाय् च्वंगु सुपः मखंम्हय्सिनं थः किजाया मिखाय् च्वंगु धू लिकयाबी धकाः गथे धाये फइ? हे निपाः ख्वाःपाः दुपिं, न्हापां थःगु मिखाय् च्वंगु सुपः निं लिका। अले तिनि कर्पिनिगु मिखाय् च्वंगु धू खंकाः लिकाये फइ।"

सिमा व फल

मत्ती ७:१५-२०; १२:३३-३५

43 "मभिंगु सिमाय् भिंगु फल सइ मखु। अथे हे भिंगु सिमाय् मभिंगु फल सइ मखु,
44 छाय्धाःसा फलं हे सिमा भिं मभिं सीके फइ। कंमाय् यःमरि सया च्वनी मखु। अथे हे कंझालय् नं दाख सया च्वनी मखु।✡
45 भिंम्ह मनूया मतिइ भिंगु हे दइगुलिं वं भिंगु भिंगु हे न्ववाइ। अथे हे मभिंम्ह मनूया मतिइ मभिंगु दइगुलिं वं मभिंगु हे न्ववाइ, छाय्धाःसा मतिइ छु दु, व हे खँ म्हुतुं न्ववाना हइ।"✡

छेँ दय्कीपिं निम्ह मनूत

मत्ती ७:२४-२७

46 "छिमिसं जिं धयागु खँ न्यने मखुसा, छाय् जितः प्रभु, प्रभु, धकाः धायेगु?
47 जिथाय् वयाः जिगु खँ न्यनाः अथे हे याःम्ह मनू गज्याःम्ह जुइ धकाः जिं छिमित कने।
48 व मनू छेँ दय्कीम्ह मनू थें खः। गुम्हय्सिनं ल्वहंया घःने बल्लाक जग म्हुयाः छेँ दन। खुसिबाः वलं नं व छेँ चुइकः यंके मफुत, छाय्धाःसा व छेँ बल्लाक दय्कातःगु खः।
49 जिगु खँ न्यनाः नं अथे मयाइम्ह मनू जग मम्हसे छेँ दंम्ह मनू थें खः। खुसिबाः वःबलय् वयागु छेँ चुइकः यंकल। थुकथं वयागु छेँ हासनास जुयाः वन।"

✡ **6:31** ६:३१ मत्ती ७:१२ ✡ **6:40** ६:४० मत्ती १०:२४-२५; यूह १३:१६; १५:२० ✡ **6:44** ६:४४ मत्ती १२:३३ ✡ **6:45** ६:४५ मत्ती १२:३४

7

रोमी कप्तानया दासयात लाय्कादीगु

मत्ती ८:५-१३

1 मनूतय्त स्यनेकने यानादी धुंकाः येशू कफर्नहुमय् झाल।
2 अन च्वंम्ह रोमी कप्तानया तसकं यःम्ह छम्ह दास दु। अबलय् वया दास सी थें च्वंक, उसाँय् मदयाच्वन।
3 येशूयागु खँ न्यनाः कप्तानं उसाँय् मदया च्वंम्ह वया दासयात लाय्काबीत "वय्कःयात सःता बियादिसँ" धकाः यहूदीतय् थकालिपिन्त बिन्ति यात।
4 अले इपिं वय्कःयाथाय् वयाः थथे बिन्ति यात – "व भिंम्ह मनू खः, वं धाःथें यानादिसँ,
5 छाय्धाःसा वं झी इस्राएलीतय्त माया याः। अले हानं वं झीत धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंनं दय्काब्यूगु दु।"
6 अले वय्कः इपिं नाप झाल। वय्कःपिं वयागु छेंय् थ्यनिथें च्वंबलय् कप्तानं वया पासापिन्त वय्कःयात थथे धाय्के छ्वयाहल – "प्रभु, छिं जिथाय् झायाः दुःख सियादी म्वाः। प्रभुयात जिगु छेंय् सःतेत जि उलि मग्यंनि।
7 अय्जूगुलिं नं जि छिथाय् वये मछालाः मवयागु खः। अय्नं छिं न जक वानादिल धाःसां जिम्ह दास लायावनी।
8 जिगु क्वय् सिपाइँत दुसां जिगु च्वय्नं तःधंपिं मनूत दु। जिं सिपाइँतय्त 'वा' धाःसा इपिं वइ। अले 'हुँ' धाःसा वनी। अथे हे दासयात 'थथे या' धाःसा वं अथे हे याइ।"
9 थ्व न्यनाः येशूं अजू चायाः लिफः स्वयाः ल्यूल्यू वःपिं मनूतय्त थथे धयादिल – "थज्याःगु विश्वास याइम्ह मनू ला जिं इस्राएलय् छम्ह नं मखनानि।"
10 कप्तानं छ्वयाहःपिं मनूत छेंय् लिथ्यंबलय् उसाँय् मदया च्वंम्ह दासयागु ल्वय् लाये धुंकल।

भाःत सीधुंकूम्ह मिसाया काय्यात म्वाकादीगु

11 कन्हय् खुन्हु वय्कः नाइन धाःगु शहरय् झाल। वय्कःया चेलात व मेपिं मनूत नं यक्व हे वय्कः नाप वन।
12 शहरया ध्वाखाय् थ्यनी थें च्वंबलय् भाःत सीधुंकूम्ह छम्ह मिसाया याकः काय् सिथं हयाच्वंगु नापलात। शहरय् च्वंपिं यक्व मनूत सनां वःगु दु।
13 व मिसायात खनाः प्रभुयात माया वन। अले स्वये मफयाः वय्कलं धयादिल – "ख्वये मते।"
14 लिक्क झायाः वय्कलं कूताः थियादिल। सी क्वबिया वःपिं मनूत तक्क दित। वय्कलं धयादिल – "बाबु दँ।"
15 अले ला सीम्ह मनुखं दनाः न्ववात। अले वय्कलं वयात वया मांयात लःल्हाना बिल।
16 इपिं फुक्कं छक्क जुयाः ग्यात, अले थथे धकाः परमेश्वरयात जयजय यात – "दकलय् तःधंम्ह अगमवक्ता छम्ह झीथाय् झायादीगु दु। परमेश्वर हे वय्कःया मनूतय्थाय् झायादिल।"
17 थ्व खँ यहूदिया जिल्लाय् फुक्कभनं व लिक्क लिक्क लाःगु गांगामय् बय्बय् जुल।

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नायागु खँ

मत्ती ११:२-१९

18 यूहन्नाया चेलातय्सं कुनातःम्ह यूहन्नायात अथे जूगु खँ फुक्कं कनाबिल।
19 थ्व खँ न्यनाः वं निम्ह चेलातय्त प्रभुयात थथे धाय्के छ्वल – "झायादी माःम्ह छि हे खः ला कि जिमिसं मेम्हय्सिगु लँ स्वयाच्वने मानि?"
20 इमिसं वय्कःयाथाय् वयाः थथे धाल – "बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां जिमित छिथाय् छ्वयाहःगु खः। जिमिसं छिके न्यनेमाःगु खँ दु। झायादी माःम्ह छि हे खः ला कि जिमिसं मेम्हय्सिगु लँ स्वयाच्वने मानि?"
21 अबलय् हे वय्कलं तःतामछि ल्वय् दुपिं यक्व मनूतय्त लाय्कादिल। अले भूतआत्मा दुबिना च्वंपिन्त नं लाय्कादिल। अले हानं यक्व कांपिं मनूतय्त मिखां खंका बियादिल।
22 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "छिमिसं छु छु खना व न्यना, यूहन्नायात वनाः व हे धयाब्यु। कांपिन्सं मिखां खन, लंग्गात न्यासि वने फत, कोह्रित लाया वन, ख्वाँयत्सं ताल, सीपिं मनूत म्वानावल, अले मगाःमचाःपिन्सं भिंगु खँ न्यने खन।✡
23 सुनां जिगु खँय् शंका याइ मखु व धन्यम्ह खः।"
24 यूहन्नाया चेलात वने धुंकाः येशूं मनूतय्त यूहन्नायागु खँ कनादिल – "मरुभूमिइ वनाः छिमिसं छु स्वया? फसं संका च्वंगु तिंकथि स्वःवनागु ला?
25 मखुसा छिपिं छु स्वयेत वनागु लय्? बाबांलाःगु वसतं पुनातःपिं मनूतय्त स्वःवनागु ला? बाबांलाःगु वसतं पुना तइपिं ला लायकुलिइ जक दइ, छाय्धाःसा बांलाक तियाः नयाः मोजमज्जा यानाजुइपिं ला अन जक दइ।
26 धात्थें छिपिं छु स्वः वनापिं? अगमवक्तायात स्वःवनागु ला? खः, जिं धाये – यूहन्ना अगमवक्ता स्वयाः यक्व तःधं।
27 थ्वयागु खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

✡ **7:22** ७:२२ यशै ३५:५-६; ६१:१

“ ‘जिं जिम्ह दूतयात छंगु न्ह्याः न्ह्यः छ्वयाबी।
वं हे छंगु निंतिं लँ दय्काबी।’✡

28 “जिं छिमित धात्थें धाये – यूहन्ना स्वयाः तःधंम्ह मनू मेम्ह मदु। अथेसां परमेश्वरयागु राज्यया दक्वसिबय् चिधंम्ह मनू नं व स्वयाः तःधं जुइ।”
29 थ्व न्यनाः फुक्क मनूतय्सं व कर काइपिं मनूतय्सनापं यूहन्नायापाखें बप्तिस्मा कयातःगुलि परमेश्वर सत्य खः धकाः सीकल।✡
30 फरिसीत व शास्त्रीतय्सं धाःसा परमेश्वरयागु खँ न्यँ हे मन्यं। इमिसं यूहन्नायागु बप्तिस्मा नं मकाः। थुकथं इमिसं परमेश्वरयागु खँयात वास्ता मयाः।
31 अले येशूं हानं थथे धयादिल – “थौंकन्हय्यापिं मनूतय्त छु नाप दाँजय् यायेगु? थुपिं गज्याःपिं मनूत खः?
32 थुपिं ला बजारय् च्वनाः पासापिंलिसे थःथवय् थथे खँ ल्हाइपिं मस्त थें च्वं –

“ ‘जिमिसं बाँसुरी पुयाः नं
छिपिं प्याखं मल्ह,
जिमिसं सी बाजं थानाः नं
छिपिं मख्वः।’

33 “दाखरस मत्वनीम्ह व मरि मनइम्ह बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना वलं छिमिसं वयात ‘भूत दुब्यूम्ह मनू’ धकाः धाल।
34 मनूया कायनं नयेत्वने याना जुल। छिमिसं वयात ‘नगुलु, अय्लाःगुलुत, कर काइपिं व पापीतय् पासा’ धकाः धयाजुल।
35 परमेश्वरयागु बुद्धि दुम्हय्सिनं हे वय्कःयागु बुद्धियात नाला काइ।”

सिमोन फरिसीयागु छेँय् येशू

36 छन्हु छम्ह फरिसीं थःगु छेँय् येशूयात भ्वय् नयेत सःतल। अले वय्कः वयागु छेँय् वनाः भ्वय् नयेत ग्वतुलाः खव ल्हातय् छ्यं दिका च्वनादिल।
37 वय्कः फरिसीयागु छेँय् दु धकाः न्यनाः छम्ह पापी मिसा दुस्ल्वहंयागु थल छगलय् नस्वाःगु चिकं ज्वनाः वय्कःयाथाय् वल।✡
38 वय्कःयागु तुति ल्युने दनाः ख्वख्वं वय्कःयागु तुति थःगु ख्वबिं प्याकल। अले वं वय्कःयागु तुति थःगु सं हुयाबिल। वय्कःयागु पालिइ चुप्पा नयाः वं चिकनं थाका बिल।
39 थ्व खनाः भ्वय् सःतूम्ह फरिसीं मनं मनं थथे खँ वाय्कल – “थ्व मनू अगमवक्ता खःसा ला वयात थिया च्वंम्ह मिसा सु खः, अले गज्याःम्ह खः धकाः सीके फयेमाःगु खः, छायधाःसा थ्व मिसा ला छम्ह पापीनी खः।”
40 अले वय्कलं वयात धयादिल – “सिमोन, जिं छन्त छता खँ धायेमाःगु दु।”
अले वं धाल – “गुरूज्, धयादिसँ।”
41 “छम्ह साहुनं निम्ह मनूतय्त धिबा त्याये बियातःगु दु। छम्हय्सित न्यासः, अले मेम्हय्सित न्ययतका।
42 इपिं निम्हय्सिनं नं दां पुले मफुगुलि साहुनं निम्हय्सितं फुक्क दां माफी बियाछ्वत। आः इपिं निम्ह मध्ये साहुयात सुनां अप्वः माया याइ थें च्वं, धा सा?”
43 वं लिसः बिल – “जिं स्वयेबलय् ला अप्वः दां त्याये कयातःम्ह मनुखं याइ।”
अले वय्कलं वयात धयादिल – “छं ठीक धाल।”
44 अले वय्कलं मिसायात क्यनाः सिमोनयात धयादिल – “छं थ्व मिसायात म्हस्यू ला? जि छंगु छेँय् वयाबलय् तुति सिलेत लः तक नं मब्यू। वं ख्वबि हाय्काः जिगु पालि सिलाः थःगु सं हुयाबिल।
45 जि छिगु छेँय् वयाबलय् जितः दुकायेत चुप्पा मनः। तर वं जि थन वसांनिसें जिगु पालिइ चुप्पा नयाच्वन।
46 छिं जिगु छेनय् चिकनं थाका बियामदी तर वं जिगु पालिइ चिकनं थाका बिल।
47 “अय्जूगुलिं जिं छितः धाये – वं याःगु यक्व पाप क्षमा जूगुलिं वं यक्व माया यात। सुयागु कम जक पाप क्षमा जुइ, वं कम हे जक माया याइ।”
48 अले वय्कलं मिसायात धयादिल – “छंगु पाप क्षमा यानाबी धुन।”
49 वय्कः नाप मेपिं नं नयाच्वंगु दु। वय्कलं अथे मिसायात धयादीगु न्यनाः इपिं थःथवय् थथे खुसखुस खँ ल्हात – “थ्व सु खः, हाइँ? पाप हे क्षमा बी फुम्ह?”

✡ **7:27** ७:२७ मला ३:१ ✡ **7:29** ७:२९ मत्ती २१:३२; लूक ३:१२ ✡ **7:37** ७:३७ मत्ती २६:७; मर्क १४:३; यूह १२:३

50 वय्कलं मिसायात धयादिल – "छंगु विश्वासं यानाः छंगु उद्धार जुल। आः याउँक हुँ।"

8

येशूया ल्यूल्यू जुइपिं मिसात

1 अनं लिपा वय्कलं शहर पतिकं व गांगामय् चाःहुलाः परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ न्यंकादिल। वय्कः नाप झिंनिम्ह चेलात नं दु।

2 वय्कलं ल्वय् लाय्का तःपिं मिसात व भूत आत्मात पितिनाछ्वःपिं मिसातय्सं नं वय्कःयात मत्वःतू। इपिं खः – मरियम मग्दलिनी (थ्व मिसायागु म्हं न्हय्म्ह भूतआत्मातय्त पितिनाछ्वःगु खः)

3 अले हेरोदया छम्ह कजी खूजासया कलाः योअन्ना, सुसन्ना व मेपिं यक्व मिसात नं वय्कः नाप जूगु दु। थ्व मिसातय्सं वय्कःयात माक्व धिबा बियाः ग्वाहालि याः।✡

पुसा ह्वलीम्हय्सिगु उखान

मत्ती १३:१-९; मर्क ४:१-९

4 थाय् थासय् च्वंपिं व गांगामय् च्वंपिं यक्व मनूत येशूयाथाय् मुंवल। अले वय्कलं इमित उखान छपु कनादिल।

5 "छम्ह मनु बुँइ पुसा ह्वः वन। वं पुसा ह्वःबलय् गुलिं गुलिं पुसा लँय् नं लात, अले अन लाःगु पुसा मनूतय्सं न्हुल। झंगःतय्सं नं वयाः नयाबिल।

6 गुलिं पुसा ल्वहंलिं दुथाय् लात। अन लाःगु पुसा बुयावःसां बँ मप्याःगुलिं याकनं हे सिनावन।

7 अले हानं गुलिं पुसा कंमा दुथाय् लात। कंमा तःमा जुया वःबलय् अन लाःगु पुसा थाहां वये मफुत।

8 अले गुलिं पुसा भिंगु चा दुथाय् लात। थ्व पुसा तःमा जुयाः सछिदुगं अप्वः अन्न सल।" सुयाके न्हायप्वं दु वं न्यना का। थुलि धयाः वय्कलं उखान क्वचाय्कादिल।

थ्व उखानयागु अर्थ

मत्ती १३:१०-१७; मर्क ४:१०-१२

9 वय्कःया चेलातय्सं थ्व उखानयागु अर्थ कनाब्यु धकाः धाःगुलिं

10 वय्कलं थथे धयादिल – "परमेश्वरयागु राज्ययागु गुप्ति खँ छिमित सीकेबी धुंकूगु दु। मेपिन्त धाःसा जिं उखान छुनाः धया, थुकथं धर्मशास्त्र पूरा जुइमा,

" 'इमिसं स्वयाः नं मखनेमा,
अले न्यनाः नं मथुइमा।' "✡

11 "उखानयागु अर्थ थ्व खः – पुसा परमेश्वरयागु वचन खः।

12 लँय् लाःगु पुसा परमेश्वरयागु वचन न्यंसां नुगलय् तयातइमखुपिं मनूत खः। शैतानं वयाः इमिसं न्यंगु वचन फुक्कं इमिगु नुगलं लिकया यंकी, अले विश्वास याये मफयाः इपिं बचय् जुइ नं फइ मखु।

13 ल्वहं दुथाय् लाःगु पुसा परमेश्वरयागु वचन न्यनाः लय्लय्तायाः विश्वास याइपिं मनूत खः। अय्नं वचन इमिगु दुनुगलय् थ्यंक दुहां मवंगुलिं इमिसं छुं ई तक जक विश्वास याइ। दुःखकष्ट वयेवं इमिसं विश्वास यायेगु त्वःताछ्वइ।

14 कंमाय् लाःगु पुसा इपिं खः सुनां परमेश्वरयागु वचन न्यनाः नं धन सम्पत्तियागु माया कयाजुइ व संसारयागु खँय् च्यूताः तया जुइ। थुकथं इमिसं विश्वास याये फइ मखु।

15 अले भिंगु चा दुथाय् लाःगु पुसा इपिं खः – सुनां परमेश्वरयागु वचन भिंगु मतिं न्यनाः नुगलय् दुने थ्यंक स्वथना तइ। अले थुमिसं क्वात्तुक विश्वास यानाः फल सय्की।"

त्वाःदेवाय् च्वंगु मत

मर्क ४:२१-२५

16 "मत च्याकाः सुनानं त्वपुया तइ मखु, खाता तःले नं तइ मखु। छेँय् वःपिन्त जः खयेमा धकाः मतयात त्वाःदेवाय् तया तइ।✡

17 सुचुकातःगु फुक्कं सीदयावइ। त्वपुयातःगु फुक्कं खने दयावइ।✡

✡ **8:3** ८:२-३ मत्ती २७:५५-५६; मर्क १५:४०-४१; लूक २३:४९ ✡ **8:10** ८:१० यशै ६:९-१० ✡ **8:16** ८:१६ मत्ती ५:१५; लूक ११:३३ ✡ **8:17** ८:१७ मत्ती १०:२६; १२:२

18 "अय्ज़ुगुलि बांलाक मन बियाः न्यनेगु या, छाय्धाःसा सुयाके दु वयात अज्जं बी। अले सुयाके मदु, वयाके दुगु नं लाका काइ।"✡

येशूया मां व किजापिं

मत्ती १२:४६-५०; मर्क ३:३१-३५

19 छन्हु वय्कःया मां व किजापिन्सं वय्कःयात नापलाः वल। ग्वाः ग्वाः मनूत मुनाच्वंगुलि नापलाये मफुत।
20 छम्हय्सिनं वनाः वय्कःयात धाल – "छितः नापलायेत छिकपिनि मां व किजापिं वयाच्वंगु दु। इपिं पिने पियाच्वंगु दु।"
21 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "परमेश्वरयागु वचन न्यंपिं व मानय् याइपिं हे जि मां व किजापिं खः।"

ग्वःफय्यात दिकादीगु

मत्ती ८:२३-२७; मर्क ४:३५-४१

22 छन्हु येशू चेलात नाप नांचाय् च्वनादिल। अले इमित धयादिल – "झीपिं समुद्रया पारिइ वनेनु।" अले इमिसं नांचा न्ह्याकल।
23 वँवं हे वय्कः न्ह्यः वय्कादिल। थुबलय् हे समुद्रय् तसकं ग्वःफय् वल। अले नांचाय् लः जाया वयाः इपिं दुबय् जुइन।
24 चेलातय्सं वयाः वय्कःयात थथे धयाः थन – "गुरुजु, गुरुजु, झीपिं दुबय् जुइन।"
वय्कलं दनाः ग्वःफय्यात व लःद्रुम्बःयात हक्काः दिल। अले ग्वःफय् नं दित, लः नं मसन।
25 वय्कलं इमित धयादिल – "छिमिगु विश्वास ग्व?"
इपिं तसकं अज् चायाः ग्या नं ग्यात। अले थःथवय् थथे खँ ल्हात – "थ्व मनू सु खः हं? थ्वं धाःगु खँ फसं व लखं नं न्यं।"

भूत दुब्यूम्ह मनूयात लाय्कादीगु

मत्ती ८:२८-३४; मर्क ५:१-२०

26 अले वय्कःपिं गालील समुद्रयागु पारिइ च्वंगु गेरासेनस जिल्लाय् झाल।
27 नांचां क्वहां वयेवं वय्कलं अन भूत दुब्यूम्ह छम्ह मनूयात नापलात। वं लं मफ्यूगु ताःई दये धुंकल। व छेँय् मच्वँसे दिपय् जक च्वनाच्वंम्ह खः।
28 वय्कःयात खनेवं व पिच्याना हालाः तुतिइ भ्वपू वल। अले तःसलं हालाः थथे धाल – "हे दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरया काय् येशु, छिं जितः छु याये मास्ति वः? जितः दुःख बियादी मते।"
29 वय्कलं भूतआत्मायात – "वयाथासं पिहां वा" धकाः धयादीगुलि वं अथे धाःगु खः। थ्व मनूयाके तःकः मछि हे भूत दुबी धुंकल। नेवलं ल्हाःतुति चिनातःसां वं भूतयागु शक्ति नेवः चफुनाः मस्भूमिइ बिस्युं वनीगु जुयाच्वन।
30 येशूं वयाके न्यनादिल – "छंगु नां छु?"
अले वं लिसः बिल – "जिगु नां पल्टन खः।" यक्व भूत आत्मात दुबिना च्वंगुलि वं अथे धाःगु खः।
31 अले भूत आत्मातय्सं "जिमित तःजाःगु गालय् छ्वयादी मते" धकाः वय्कःयात बिन्ति यात।
32 अबलय् हे पाःचाय् छगू बथां फा त्वःतातःगु दु। भूत आत्मातय्सं फातय्गु म्हय् वनेब्यु धकाः वय्कःयात बिन्ति यात।
वय्कलं इमित वनेबिल।
33 अले भूत आत्मात व मनूया म्हं पिहां वयाः फातय्के दुबित। अले फात फुक्कं ब्वाँय् वनाः भींरं क्वब्वां वनाः समुद्रय् दुबय् जुयाः सित।
34 थ्व खनाः फा जवाःत अनं बिस्युं वन। अले इमिसं थ्व खँ शहर व गांगामय् बय्बय् याः जुल।
35 अले मनूत छु जूगु स्वयेत अन वल। इपिं अन थ्यंबलय् भूत दुब्यूम्ह मनू जियाः लं फिनाः येशूया लिक्क च्वनाच्वंगु खन। थ्व खनाः इपिं ग्यात।
36 अले खंपिन्सं इमित गुकथं भूत दुब्यूम्ह मनूयात लाय्कल धयागु फुक्क कनाबिल।
37 अले गेरासेनस जिल्लाय् च्वंपिं मनूतय्सं ग्यानाः वय्कःयात अनं पिहां झासँ धकाः बिन्ति यात।
उकिं वय्कः नांचाय् च्वनाः लिहां झाल।
38 व लाःम्ह मनुखं वय्कः नाप वनेत स्वल, तर वय्कलं वयात थथे धयाः छेँय् छ्वयाबिल –
39 "थःगु छेँय् वनाः परमेश्वरं छन्त गुलि तःधंगु ज्या यानाबिल धकाः न्यंकि।" अले वं वनाः शहर पतिकं वयात येशूं यानादीगु तःधंगु ज्या बय्बय् याः जुल।

सीम्ह मचा व मफुम्ह मिसा

मत्ती ९:१८-२६; मर्क ५:२१-४३

40 येशू लिहां झाःबलय् वय्कःयात पियाच्वंपिं मनूत फुक्कं लय्लय्ताल।

✡ **8:18** ८:१८ मत्ती २५:२९; लूक १९:२६

41 धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँयाम्ह कजी याइरसं वयाः वय्कःया तुतिइ भ्वपुयाः "जिगु छेँय् झासँ" धकाः बिन्ति यात,
42 छायधाःसा वया झिनिदँ दुम्ह याकः म्ह्याय् सी थें च्वंक उसाँय् मदयाच्वन।
वयागु खँ न्यनाः वय्कः व नाप झाल। वय्कः थथे झायेत्यंगुलिं मनूतय्सं वय्कःयात घ्वात्तु घ्वात।
43 हुलय् झिनिदंनिसें हि क्वहां वइगु ल्वचं कयाच्वंम्ह छम्ह मिसा नं दु। वयागु ल्वय् सुनानं हे लाय्के मफु।
44 ल्यूनें वयाः वं वय्कःयागु गाच्वः थिल। उग्रिमय् हे वयागु हि क्वहां वइगु ल्वय् लन।
45 वय्कलं धयादिल – "जितः सुनां थिल हं?"
सुनानं थिया धकाः मधाः। अले पन्हसं धाल – "गुरूजु, उलिमछि मनूतय्सं छितः घ्वात्तु घ्वानाच्वंगु दु।"
46 अय्नं वय्कलं धयादिल – "जितः सुनानं थ्यूगु हे खः। जिगु म्हं शक्ति पिहां वंगु जिं चाः।"
47 व मिसां वय्कःयात थ्यूगु खँ वय्कलं सी धुंकल धकाः ताय्काः ग्याग्यां वय्कःयागु तुतिइ भ्वपू वल। अले वं वय्कःयात थियाः थःगु ल्वय् लाःगु खँ फुक्कसिगु न्ह्यःने धयाबिल।
48 अले वय्कलं धाल – "केहेँ मय्जु, छं विश्वास याःगुलिं छंगु ल्वय् लन। आः याउँक हुँ।"
49 उबलय् हे कजीया छेँनं छम्ह मनु वयाः वयात थथे धाल – "छिम्ह म्ह्याय् सी धुंकल, अय्जूगुलिं गुरूजुयात दुःख बियादी म्वाःल।"
50 थ्व न्यनाः वय्कलं याइरसयात थथे धयादिल – "ग्यानादी म्वाः, छिं विश्वास जक यानादिसँ। छिकपिनि म्ह्याय् म्वाइ।"
51 छेँय् थ्यंकाः वय्कलं पन्हस, यूहन्ना, याकूब व सीम्ह मचाया मां बौयात जक मचा दुथाय् दुत यंकादिल। मेपिं सुयातं दुकयामदी।
52 अन च्वंपिं फुक्कं मचा सीगुलिं नुगःपा दादां ख्वयाच्वन। वय्कलं इमित धयादिल – "ख्वये मते। मचा सीगु मखु, न्ह्यः वय्काच्वंगु खः।"
53 थ्व न्यनाः इमिसं वय्कःयात गिजय् यात, छायधाःसा इमिसं मचा सीगु हे खः धकाः बांलाक सी धुंकल।
54 मचायागु ल्हाः ज्वनाः वय्कलं थथे धकाः थनादिल – "नानी, दँ।"
55 अले वयागु आत्मा लिहां वल, उग्रिमय् व जुस्क्क दन। अले वयात छुं नकेत बियादिसँ धकाः वय्कलं धयादिल।
56 वया मांबौ ला तसकं अजू चाल। वय्कलं थ्व खँ सुयातं कने मते धकाः इमित उजं बियादिल।

9

झिंनिम्हय्सित भिंगु खँ न्यंके छ्वयादीगु

मत्ती १०:५-१५; मर्क ६:७-१३

1 छन्हु येशूं झिंनिम्ह चेलातय्त थःथाय् सःताः इमित भूततय्त ख्यानाः छ्वयेगु व उसाँय् मदुपिन्त लाय्काबीगु शक्ति व अधिकार् बियादिल।
2 अले वय्कलं परमेश्वरयागु राज्ययागु खँ न्यंकेत व ल्वय् लाय्काबीत इमित छ्वयादिल।
3 वय्कलं इमित धयादिल – "लँय् छिमिसं छुं हे ज्वनावने मते। तुतां, म्हिचा, नसा, धिबा व हिला वसः नं यंके मते।
4 न्ह्याम्हय्सिगु छेँय् बाय् च्वंसां छिपिं मेथाय् वने मत्यंतले व हे छेँय् च्वँ।
5 सुनानं छिमित दुमकाःसा, भिंगु खँ मन्यंसा छिमिसं इमित लज्या चाय्केत पालि च्वंगु धू तकं थाथा यानाः व थाय् त्वःता हुँ।"✡
6 अनंलि गांगामय् वनाः इमिसं भिंगु खँ न्यंकाः मनूतय्गु ल्वय् लाय्काबीगु यात।

जुजु हेरोद अलमलय् लाःगु

मत्ती १४:१-१२; मर्क ६:१४-२९

7 गालीलियाम्ह शासक हेरोद येशूयागु खँ न्यनाः अलमलय् लात, छायधाःसा गुलि गुलिसिनं ला बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना म्वानावःगु धकाः नं धयाजुल।
8 गुलिसिनं एलिया वःगु धकाः धाल। गुलिसिनं ला न्हापायापिं अगमवक्तात मध्ये सुं छम्ह म्वानावःगु जुइमाः धकाः नं धाल।✡
9 अले हेरोदं धाल – "यूहन्नायागु छ्यं ला जिं ध्यंके धुन। थ्व सु मनू जुल, गुम्हय्सिगु बारे जिं थुलिमछि खँ न्यनाच्वना?" अले हेरोदं वय्कःयात तसकं स्वयेमास्ति वय्कल।

न्याद्वः मनूतय्त नकादीगु

मत्ती १४:१३-२१; मर्क ६:३०-४४; यूह ६:५-१३

✡ **9:5** ९:३-५ लूक १०:४-११; प्रे १३:५१ ✡ **9:8** ९:७-८ मत्ती १६:१४; मर्क ८:२८; लूक ९:१९

10 प्रेरितत्यसं लिहां वयाः इमिसं यानावःगु ज्याखँ फुक्क येशूयात कन। अले इमित ब्वनाः वयकः सुनानं मसीक बेथसेदा
शहरय् झाल।
11 थ्व खँ सीकाः ग्वाः ग्वाः हे मनूत वयकःया ल्यूल्यू वन। वयकलं इमित लसकुस यानादिल। अले इमित परमेश्वरयागु
राज्यया खँ कनादिल। ल्वय् लाय्के माःपिन्त नं लाय्कादिल।
12 बहनी जुइत्यंगुलिं झिंनिम्ह चेलातय्सं वयकःयाथाय् वयाः थथे धाल – "थन ला छुं हे मदु। आः थ्व मनूतय्त थनं
छ्वयादिसँ। अले लिक्क लिक्क लाःगु गांगामय् वनाः नयेगु व बाय् च्वनेगु याइ।"
13 वयकलं धयादिल – "इमित छिमिसं हे नकि।"
अले इमिसं धाल – "जिमिके ला न्यापा मरि व निम्ह न्या जक दु। थुलिमछिसित नकेत ला न्याः हे वनेमानि का।"
14 अन मिजंत जक हे न्याद्वः दु।
वयकलं चेलातय्त धयादिल – "नेय्म्ह नेय्म्ह यानाः इमित इवःलाक फ्यतुकि।"
15 इमिसं वयकलं धयादी थें मनूतय्त फ्यतुकल।
16 वयकलं व न्यापा मरि व निम्ह न्या कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा थलाः मनूतय्त इनाब्यु धकाः चेलातय्त
बियादिल।
17 अले इमिसं यतले नल। इनाः ल्यं दुगु कुचाकाचा जक हे झिंनिगः दाला जाय्क दु।

येशू मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः
मत्ती १६:१३-२०; मर्क ८:२७-२९

18 छन्हु येशू याकःचा प्रार्थना यानाच्वंबलय् चेलात वल। अले वयकलं इमिके न्यनादिल – "मनूतय्सं जितः सु धकाः
धयाजुल?"
19 इमिसं धाल – "गुलिसिनं बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्ना धाइगु, अले गुलिसिनं एलिया धाइगु, गुलिसिनं ला न्हापायापिं
अगमवक्तात मध्ये सुं छम्ह म्वानावःगु जुइ धकाः धाइगु।"✡
20 अले वयकलं इमित धयादिल – "छिमिसं जितः सु खः धयाच्वना लय्?"
पत्रुसं लिसः बिल – "छि परमेश्वरयाम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः।"✡
21 वयकलं थ्व खँ सुयातं कने मते धकाः कडा आज्ञा बियादिल।
22 हानं धयादिल – "मनूया कायनं यक्व हे दुःख सी मानि। थकालिपिं, तःधंपिं पुजाहारीत, व शास्त्रीतय्सं वयात मानय्
याइ मखु, बरु वयात स्याइ, स्वन्हु लिपा व हानं म्वाना वइ।"

गथे यानाः येशूया चेला जुइगु
मत्ती १६:२४-२८; मर्क ८:३४-३८

23 येशूं फुक्कसितं धयादिल – "जि नाप वयेगु जूसा छिपिं सुनानं थःगु खँय् छुं हे च्यूताः तये मते। अले थःगु क्रूस थःम्हं
हे क्वबिया सीत तकं लिमच्युसे जिगु ल्यूल्यू वा।✡
24 थःगु प्राण बचय् यायेत जक स्वइम्ह मनू नाश जुयावनी। सुनां जिगु निंतिं थःगु प्राण पाइ व बचय् जुइ।✡
25 सारा संसार हे ल्हातय् दयाः नं व मनू सिनावन धाःसा वयात छु दइ? वं हानं थःगु प्राण छुकिं लिफ्याना काइ?
26 सुनां जि खनाः व जिगु खँ न्यनाः ख्वाः फस्वय्की मनूया कायनं स्वर्गदूततलिसे झःझः धायक परमेश्वर बाःनं छ्वया
हइबलय् व खनाः नं ख्वाः फस्वय्की।
27 जिं छिमित धात्थें धाये – परमेश्वरयागु राज्य मखंतले थन दुपिं मध्ये गुम्हं गुम्हं ला सी तकं मखुनि।"

येशूयागु रूप ह्यूगु
मत्ती १७:१-८; मर्क ९:२-८

28 अथे धयादीगु च्यान्हु दय्काः पत्रुस, यूहन्ना व याकूबयात ब्वनाः येशू पर्वतया च्वय् प्रार्थना याः झाल।
29 प्रार्थना यानाच्वनादीबलय् वयकःयागु ख्वाः तसकं थिनावल, अले वयकलं पुनातःगु वसः नं तसकं यचुसे त्वइसे च्वना
वल।
30 अबलय् मोशा व एलिया, थुपिं निम्ह वयकः नाप खँ ल्हानाच्वन।
31 इपिं नं स्वर्गयागु जलं तसकं झल झल थीक खने दयाच्वन। यरूशलेमय् येशू गथे जुयाः सी माली धकाः इपिं वयकः
नाप खँ ल्हानाच्वंगु खः।
32 अबलय् पत्रुस व व नाप दुपिं फुक्कं मस्तं न्ह्याः वयकाच्वन। न्ह्यलं चाःबलय् इमिसं वयकः झल्ल थिनाच्वंगु व वयकः
नाप मेपिं निम्ह मनूतय्त नं खन।

✡ **9:19** ९:१९ मत्ती १४:१-२; मर्क ६:१४-१५; लूक ९:७-८ ✡ **9:20** ९:२० यूह ६:६८-६९ ✡ **9:23** ९:२३ मत्ती १०:३८; लूक १४:२७ ✡ **9:24** ९:२४ मत्ती १०:३९; लूक १७:३३; यूह १२:२५

33 इपिं वय्कः नाप बाया वनेत्यंबलय् लाक्क पन्नुसं वय्कःयात धाल – “गुरूजु, झीपिं थन हे च्वने दत धाःसा गुलि बांलाइ। जिमिसं स्वंगू बल्चा दय्के ला? छगू छितः, छगू मोशायात व मेगु छगू एलियायात।” पन्नुसं व धाये थ्व धाये मसियाः अथे धाःगु खः।

34 वं अथे जक छु धाये लात सुपाँय् वयाः इमित त्वपुल। सुपाँचं अथे त्वप् वःगु खनाः इपिं ग्यात।

35 अले सुपाँचं थथे धकाः न्ववाना हल – “थ्व जिं ल्यया तयाम्ह जिम्ह काय् खः, थ्वयागु खँ न्यँ।”✡✡

36 अनंलि इमिसं अन येशू याकःचा जक खन। इमिसं थ्व खँ सुयातं मकंसे थथःगु नुगलय् तया तल।

भूत दुब्यूम्ह मचायात लाय्कादीगु

मत्ती १७:१४-१८; मर्क ९:१४-२७

37 कन्हय् खुन्हु वय्कःपिं पर्वतं क्वहां झाःबलय् मनूत वय्कःयात नापलाः वल।

38 हुलं छम्ह मनू चिल्लाय्दनाः हाला हल – “गुरूजु, जिमि काय्यात छकः स्वयादिसँ। जि थ्व हे छम्ह जक काय् दु।

39 झाःझाः थ्वयात भूतआत्मां त्वपू वइगु, अले थ्व चिल्लाय् दनाः चत्ताः वाःवनिगु। अले म्हुतुं ई बुल्ल बुल्ल वय्काहइगु। तसकं घाःपाः मजुतले भूतं थ्वयात त्वःती हे मखु।

40 जिं छिकपिनि चेलातय्त भूतआत्मायात पितिना बियादिसँ धकाः धयां इमिसं पितिनाछ्वये मफुत।”

41 अले वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “छिमिसं गथे जक विश्वास याये मफुगु? जि छिपिंनाप ग्वःन्हु हे च्वनी धकाः? जिं छिमिगु निंति गुलि जक दुःख सह यानाच्वनेगु?” अले वय्कलं व मनूयात धयादिल। “छिमि काय्यात थन हजि।”

42 मचायात हहं हे भूतं वयात कसाः यानाः छ्वावात। अले वय्कलं भूतआत्मायात हक्कादिल। थुकथं मचायात लाय्काः वया अबुयात लःल्हानादिल।

43 अन च्वंपिं फुक्क परमेश्वरयागु तःधंगु शक्ति खनाः अजू चाल।

येशूं हानं थः सीगु खँ कनादीगु

मत्ती १७:२२-२३; मर्क ९:३०-३२

वय्कलं यानादीगु ज्या खनाः मनूत अजू चाया च्वंबलय् हे वय्कलं चेलातय्त धयादिल –

44 “जिगु थ्व खँ बांलाक न्यना ति। मनूया काय्यात ज्वनाः मनूतय्गु ल्हातय् लःल्हाइगु ई वइन।”

45 वय्कलं अथे धयादीगु इमिसं थुइके मफुत। थुइके मफयेमा धकाः हे थ्व खँ त्वपुयातःगु खः। अयूनं इमिसं वय्कःयाके थ्व खँ न्यनेत ग्यात।

दकलय् तःधंम्ह सु?

मत्ती १८:१-५; मर्क ९:३३-३७

46 चेलातय् थःपिं मध्ये सु दकलय् तःधं धकाः खँ जुल।✡

47 इमिगु मनय् च्वंगु खँ सीकाः येशूं छम्ह मचायात हयाः थःगु लिक्क फ्यतुकाः

48 इमित धयादिल – “सुनां जिगु नामय् थज्याःम्ह मचायात दुकाइ, वं जितः हे दुकाःगु ति ग्यनी। अथे हे सुनां जितः दुकाइ, जितः छ्वया हयादीम्हय्सित हे दुकाःगु ति ग्यनी। अय्जूगुलि छिपिं मध्ये सु दकलय् चिधंम्ह खः, व हे दकलय् तःधंम्ह खः।”✡

सु झी शत्रु मखु व झीम्ह हे मनू खः

मर्क ९:३८-४०

49 यूहन्नां येशूयात धाल – “गुरूजु, जिमिसं छिगु नामं भूत ख्यानाः च्वंम्ह छम्ह मनूयात खना। जिमिसं वयात अथे याये मते धकाः धया, छाय्धाःसा व झीपिंलिसे जुयाच्वंम्ह मखु।”

50 थ्व खँ न्यनाः वय्कलं वयात लिसः बियादिल – “सु झी शत्रु मखु व झीम्ह हे मनू खः, उकिं वयात पने मते।”

51 स्वर्गय् वनेगु ई त्यःगुलि येशू यरूशलेमपाखे वनेगु क्वःछिनादिल।

52 वय्कलं थःपिं स्वयाः न्ह्याः हे सुं मनूतय्त छ्वयादिल। इमिसं सामरीतय्गु गामय् वनाः वय्कःपिन्त थाय्बाय् माल।

53 वय्कःपिं यरूशलेमय् वनेत वःपिं धकाः स्यूगुलि सामरीतय्सं वय्कःपिन्त बाय् मब्यू।

54 थ्व खनाः याकूब व यूहन्नां वय्कःयात धाल – “प्रभु, जिमिसं स्वर्ग मि गाय्काः थुमित भस्म यानाबी ला?”✡

55 वय्कलं इमित ब्वःबियादिल।

56 अले वय्कःपिं मेगु हे गामय् झाल।

येशूया चेला जुइपिं मनूत

मत्ती ८:१९-२२

✡ **9:35** ९:३८-३५ २ पत्र १:१७-१८ ✡ **9:35** ९:३५ यशै ४२:१; मत्ती ३:१७; १२:१८; मर्क १:११; लूक ३:२२ ✡ **9:46** ९:४६ लूक २२:२४ ✡ **9:48** ९:४८ मत्ती १०:४०; लूक १०:१६; यूह १३:२० ✡ **9:54** ९:५४ २ राज १:९-१६

57 वय्कःपिं लँय् झाया च्वंबलय् छम्ह मनुखं वयाः येशूयात थथे धाल – “गुरूजु, छि गन गन झाइ, जि नं ल्यूल्यू वये।”
58 वय्कलं धयादिल – “ध्वंतय् च्वनेत प्वाः दु, झंगःतय् च्वनेत स्वँ दु, मनूया काय्या धाःसा छ्यं दिकेत नं थाय् मदु।”
59 वय्कलं मेम्ह मनूयात धयादिल – “जि नाप वा।”
वं थथे धाल – “प्रभु, जितः जिमि अबुयागु सीम्ह निं थुने बियादिसँ।”
60 अले वय्कलं लिसः बियादिल – “सीम्हयात सीम्हय्सिनं हे थुनी। छ वनाः परमेश्वरयागु राज्ययागु खँ न्यंकाब्यु।”
61 मेम्ह मनुखं धाल – “प्रभु, जि नं छिनाप वये। छेँय् छकः वनाः छेँय् च्वंपिन्त ‘वने’ धया वये।”✡
62 वय्कलं वयात धयादिल – “हलो जोतय् यायां लिफः स्वया च्वनीम्ह मनू परमेश्वरया राज्ययागु ज्या यायेत मल्वः।”

10

न्हयेम्ह मनूतय्त ज्याय् छ्वयादीगु

मत्ती ९:३७-३८

1 अनंलि प्रभुं मेपिं न्हयेम्ह मनूतय्त ल्ययादिल। अले इमित निम्ह निम्ह यानाः थः वनेगु शहर व गां पतिकं थः स्वयाः न्हापा छ्वयादिल।
2 वय्कलं इमित धयादिल – “बाली लयेगु ला यक्व हे दु, बाली लइपिं धाःसा कम जक दु। अय्ज्गुलि बाली थुवाःयात बाली लइपिं छ्वयाहयादिसँ धकाः प्रार्थना या।✡
3 आः हुँ, गुँखिचाया हुलय् जिं छिमित चीधिकःम्ह भ्याःचा थें यानाः छ्वयाच्वनागु दु।✡
4 छिमिसं म्हिचा, धिबा, लाकां छुं हे ज्वनावने मते। लँय् सुयातं ज्वजलपा तकं धाये मते।
5 “न्ह्याम्हय्सिगु छेँय् दुहां वंसां छिमिसं न्हापालाक थथे धा – ‘थ्व छेँय् च्वंपिन्त शान्ति जुइमा।’
6 व छेँय् च्वंपिं शान्ति यःपिं जूसा छिमिसं ब्यूगु शान्ति इमित लाइ। मयःपिं जूसा छिमिसं ब्यूगु शान्ति छिमिके तुं लिहां वइ।
7 गुगु छेँय् दुहां वन, व हे छेँय् च्वनेगु या। इमिसं छु बिल व हे नयेत्वने याना च्वँ, छाय्धाःसा ज्या याःपिन्सं ज्याला काये हे माः। छेँखा पतिकं चाचाः हुला जुइ मते।✡
8 “अथे हे शहरय् वनेबलय् नं छिमित सुनानं सःताः नकूसा इमिसं ब्यूगु न।
9 अन च्वंपिं उसाँय् मदया च्वंपिन्त लाय्काब्यु। अले इमित थथे धा – ‘परमेश्वरयागु राज्य छिमिगु न्ह्यःने वये धुंकल।’
10 गुगुं नं शहरय् अन च्वंपिन्सं छिमित दुमकाल धाःसा छिमिसं लँय् वनाः थथे धा –✡
11 ‘जिमिगु लाकामय् थाःगु छिमिगु शहरयागु धू तकं जिमिसं छिमिगु विरोधय् थाथा यानाच्वना। अथेसां छिमिसं थ्व खँ बांलाक सीकाति – परमेश्वरयागु राज्य न्ह्यःने थ्यने धुंकल।’✡
12 जिं छिमित धाये – परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् सदोमय् च्वंपिन्सं स्वयाः नं थ्व शहरय् च्वंपिन्सं यक्व हे अप्वः दुःखकष्ट सी माली।”✡

विश्वास मयाःपिं मनूत

मत्ती ११.२०-२४

13 “हे खोराजीन व बेथसेदाय् च्वंपिं मनूत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमिथाय् याःगु अजू चायापुगु ज्याखँ टुरोस व सीदोनय् याःगु जूसा अन च्वंपिन्सं उबलय् हे भांग्रा हिनाः नौनं बुयाः पश्चाताप याये धुंकल जुइ।✡
14 जिं धात्थें धाये – परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् टुरोस व सीदोनय् च्वंपिन्त स्वयाः अप्वः छिमित सास्ती बियादी।
15 ‘हे कफर्नहुमय् च्वंपिं मनूत, छिमित छु स्वर्गय् थत यनी धयाच्वनागु ला? छिमित ला नरकय् क्वफाइ।’ ”✡
16 थुलि धयादी धुंकाः वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “छिमिगु खँ न्यंपिन्सं जिगु हे खँ न्यंगुति ग्यनी। अले छिमित मयःगु जितः मयःगुति हे ग्यनी। अले जितः मयःगु ला जितः छ्वया हःम्हय्सित मयःगुति हे ग्यनी।”✡

ज्या यानाः लिहांवःपिं न्हयेम्ह चेलात

17 ज्या यानाः लिहांवःपिं न्हयेम्ह चेलातय्सं लय्तातां प्रभुयाथाय् वयाः थथे धाल – “प्रभु, छिगु नामं ला भूततय्सं नं जिमिगु खँ न्यनाः जिमिसं धया थें याः।”
18 अले वय्कलं इमित धयादिल – “जिं शैतानयात स्वर्ग हाबलासा थें च्यानाः कुतुं वःगु खना।
19 न्यँ, जिं छिमित सर्प, बिच्छी व शत्रुतय्गु न्ह्याथें ज्याःगु शक्तियात नं न्हुइ फइगु अधिकार बियातयागु दु। अय्ज्गुलि छिमित छुकिं नं स्यंके फइ मखु।✡

✡ **9:61** ९:६१ १ राज १९:२० ✡ **10:2** १०:२ मत्ती ९:३७-३८ ✡ **10:3** १०:३ मत्ती १०:१६ ✡ **10:7** १०:७ १ कोर ९:१४; १ तिमो ५:१८ ✡ **10:10** १०:१० प्रे १३:५१ ✡ **10:11** १०:४-११ मत्ती १०:७-१४; मर्क ६:८-११; लूक ९:३-५ ✡ **10:12** १०:१२ उत १९:२४-२८; मत्ती ११:२४; १०:१५ ✡ **10:13** १०:१३ यशै २३:१-१८; इज २३:१-१८; योए ३:४-८; आमो १:९-१०; जक ९:२-४ ✡ **10:15** १०:१५ यशै १४:१३-१५ ✡ **10:16** १०:१६ मत्ती १०:४०; मर्क ९:३७; लूक ९:४८; यूह १३:२० ✡ **10:19** १०:१९ भज ९१:१३

20 अथे भूत आत्मातय्सं नं छिमिगु खँ न्यं धकाः लय्तायेगु बांलाःगु खँ मखु, बरु छिमिगु नां स्वर्गय् च्वयातःगु दु धकाः लय्ता।"

येशू लय्तायादीगु

मत्ती ११:२५-२७; १३:१६-१७

21 अबलय् हे पवित्र आत्मां जायाः वय्कलं लय्तायाः धयादिल – "हे परमेश्वर बाः, स्वर्ग व पृथ्वीया प्रभु, जिं छितः सुभाय् बी, छाय्धाःसा छिं थ्व खँ सःस्यू व थ् धाइपिन्त न्यंका मदिसे छुं मस्यूपिं मस्तयत् न्यंकादिल। धात्थें हे खः बाः, छितः थ्व हे भिं ताल।"

22 "बाःनं हे फुक्क जिगु ल्हातय् तयादीगु खः। काय्यात सुनानं म्हमस्यू। बाःनं जक काय्यात म्हस्यू। अले बाःयात नं सुनानं म्हमस्यू, काय्नं जक स्यू। काय्नं म्हसीका बीपिन्सं जक बाःयात म्हसी।"✡

23 अले वय्कलं चेलातय्त जक थथे धयादिल – "छिमिसं खंगु थ्व खँ स्वयेखंपिं धन्यपिं खः,

24 छाय्धाःसा जिं छिमित धाये – छिमिसं खंगु थ्व खँ यक्व अगमवक्तातय्सं व जुजुपिन्सं स्वयेमास्ति वय्काच्वंगु दु, अय्नं इमिसं स्वये मखं। छिमिसं न्यंगु खँ नं इमिसं न्यने मास्ति वय्काच्वंगु खः, अय्नं न्यने मखं।"

भिंम्ह सामरियागु उखान

25 छन्हु छम्ह शास्त्रीं वयाः वय्कलं छु धाइ थें धकाः स्वयेत येशूयात थथे न्ह्यसः यात – "गुरुजु, भिंगु छु ज्या याःसा जितः अनन्त जीवन दइ?"

26 वय्कलं वयात लिसः बियादिल – "व्यवस्थाय् छु च्वयातःगु दु? छिं गथे यानाः ब्वनादिया?"

27 वं धाल – "परमप्रभु झी परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें माया या, थःगु प्राण बिया तकं माया या, थःगु बलं फत्तले माया या, अले थःगु मनंनिसें माया या। अले हानं थः जःलाखःलातय्त थःत थें माया या।"✡

28 अले वय्कलं वयात धयादिल – "छिं खःगु खँ धयादिल। छिं अथे हे यानादिसँ, अले छितः अनन्त जीवन दइ।"✡✡

29 अय्नं वं थःत भिं धाय्केत वय्कःयात थथे धाल – "जिमि जःलाखःला धाःम्ह सु खः लय् सा?"

30 वय्कलं लिसः बियादिल – "छम्ह यहूदी यरूशलेमं यरीहोपाखे क्वहां वनाच्वंबलय् लँय् दाखुँत नापलात। अले इमिसं वयात नांगा यानाः बाम्ह सिक दायाः त्वःताथकल।

31 "उबलय् हे छम्ह पुजाहारी उखेपाखे हे स्वयाः वयाच्वन। वं व मन्यात खनाः नं मखंछु यानाः वन।

32 अथे हे लेवी कुलयाम्ह छम्ह मन् नं व हे लं वल। वं नं व मन्यात खनाः नं मखंछु यानाः वन।

33 "अले व हे लं छम्ह सामरी मन् नं वल। व मन्यात खनाः वयात माया वन।

34 अले वयाथाय् लिक्क वनाः घाः सिलाः वासः तयाः कापतं चिनाबिल। अले थःगु गधाया म्हय् तयाः छगू धर्मशालाय् यंकाः चच्छि वयागु सुसाःकुसाः यानाच्वन।✡

35 कन्हय् खुन्हु वं धर्मशालाया थुवाःयात निगू दिनार बियाः धाल – 'वयात सुसाःकुसाः यानातयादिसँ। लिहां वयाः जिं छितः मगाःगु धिबा पुलाबी।' "

36 अले वय्कलं शास्त्रीयात धयादिल – "छिं स्वयेबलय् थुपिं स्वम्ह मध्ये गुम्ह मनू दाखुँतय्सं दाया थकूम्ह मनूया जःलाखःला जुल?"

37 वं धाल – "वयात माया याःम्ह मन् हे वया जःलाखःला थें जुल।"

अले वय्कलं धयादिल – "छिं नं वं थें तुं याः झासँ।"

मार्था व मरियमयाथाय् येशू

38 वय्कःपिं वँवं लँय् लाःगु छगू गामय् थ्यन। व गामय् च्वंम्ह मार्था धाःम्ह छम्ह मिसां वय्कःपिन्त थःगु छेंय् यंकल।

39 वया मरियम धाःम्ह छम्ह केहेँ दु। मरियम वचन न्यनेत प्रभुयागु तुति क्वय् च्वंवल।✡

40 मार्था धाःसा याकःचा पाहां वःपिन्त नके त्वंके यायेगुलिइ हे अलमल जुयाच्वन। वं वयाः वय्कःयात धाल – "प्रभु, स्वयादिसँ, फुक्क ज्या जि याकःचां हे यायेमाः। केहेँ मय्जुं धाःसा छुं हे मया। छिं थुलि नं बिचाः यानां मदिया ला? वयात ज्या यायेत छवयादिसँ लय्, अले जितः ग्वाहालि दइ।"

41 वय्कलं लिसः बियादिल – "मार्था, मार्था, छं न्ह्यागु खँय् नं छाय् धन्दा कयाच्वनागु?

42 माःगु खँ छता हे जक दु। मरियमं व ल्ययेधुंकल। थ्व वयागु ल्हातं लाकाकाये फइ मखु।"

✡ **10:22** १०:२२ यूह ३:३५; १०:१५ ✡ **10:27** १०:२७ लेवी १९:१८; व्य ६:५ ✡ **10:28** १०:२५-२८ मत्ती २२:३५-४०; मर्क १२:२८-३४ ✡ **10:28** १०:२८ लेवी १८:५ ✡ **10:34** १०:३३-३४ २ इति २८:१५ ✡ **10:39** १०:३८-३९ यूह ११:१

11

प्रार्थना यायेगु खँ

मत्ती ६:५-१३; ७:७-११

1 छन्हु येशू छथाय् प्रार्थना यानाच्वनादिल। छम्ह चेलां वय्कःयात थथे धाल – “यूहन्नां नं वया चेलातय्त प्रार्थना यायेगु स्यं थें हे जिमित नं प्रार्थना यायेगु स्यनाबियादिसँ।”

2 अले वय्कलं इमित धयादिल – “छिमिसं थुकथं प्रार्थना या –

“ ‘परमेश्वर बाः
छिगु नां तःधना च्वनेमा।
छिगु राज्य वयेमा।
3 न्हियान्हिथं थें थौं नं जिमित नसा बियादिसँ।
4 जिमिगु पाप क्षमा यानादिसँ,
गथे जिमिसं नं जिमित स्यंकूपिन्त क्षमा याना बियाच्वनागु दु।
प्रभु,
जिमित सह याये मफय्क जाँचय् लाकादी मते।’ ”

5 वय्कलं इमित धयादिल – “धाय्की, निम्ह पासा दु। बाचा इलय् छम्हसिनं थः पासायाथाय् वनाः थथे धाल – ‘पासा, जितः स्वपा मरि त्याय् ब्यु लय्,
6 छाय्धाःसा जिमि पासा छम्ह तापाकंनिसें थ्यंकः वल। वयात नकेत जिके छुं हे मदु।’
7 पासाम्हय्सिनं दुने थासं थथे धयाहल धाये – ‘जितः दुःख बी मते। खापा ति धुन। जि मस्त नं जिनापं घनाच्वंगु दु। आः इलय् दनाः जिं छन्त छुं नं बी मफु।’
8 जिं छिमित धाये – वं थः पासा जूगुलि वयात छुं नं मब्यूसां तिवां तिवां हालाच्वंगुलि वं दनाः वयात माक्व बियाछ्वइ।
9 “अय्जूगुलिं जिं छिमित धाये – फ्वँ, अले छिमित दइ, माला स्व, अले छिमिसं लुइके फइ, सः ब्यु, अले लुखा चाय्काबी।
10 छाय्धाःसा फ्वंपिन्त बी, माला स्वःपिन्सं लुइकी, अले सः ब्यूम्हय्सित चाय्काबी।
11 “अज्याःम्ह सु अबु दइ? गुम्हय्सिनं काय्नं न्या फ्वनीबलय् सर्प बी?
12 अथे हे खेँय् फ्वंम्हय्सित बिच्छी बी?
13 अय्जूगुलिं मभिंपिं जुयाः नं ला छिमिसं थः मस्तय्त भिंगु भिंगु बी सः धाःसा स्वर्गय् च्वनादीम्ह बाःनं जक थःके फ्वंपिन्त पवित्र आत्मा बियामदी ला?”

येशू व बालजिबुल

मत्ती १२:२२-३०; मर्क ३:२२-२७

14 छन्हु येशूं छम्ह लाताम्ह भूतयात पितिना छ्वयादीगुलि व मनुखं न्ववाये फत। थ्व खनाः फुक्क मनूत अजू चाल।
15 गुम्हं गुम्हय्सिनं थथे धाल – “भूततय् जुजु बालजिबुलं शक्ति बियातःगुलि थ्वं भूतयात पितिनाछ्वये फुगु खः।”
16 गुलिसिनं ला वय्कलं याये फइ ला धकाः स्वयेत स्वर्गं छगू चिं क्यँ धकाः धाल।✡
17 इमिगु मतिइ च्वंगु खँ थुइकाः वय्कलं इमित धयादिल – “गुगुं नं राज्य निकू दलाः थःथवय् ल्वाना जुल धाःसा थः हे नाश जुइ। अथे हे छेँय् नं थःथवय् हे ल्वापु जुल धाःसा व छेँ स्यनावनी।
18 अथे हे शैतानतय् दथुइ नं थःथवय् ल्वापु जुल धाःसा इमिगु राज्य नं याकनं हे नाश जुइ। बालजिबुलं शक्ति बियातःगुलिं जिं भूतयात पितिनाछ्वये फुगु खः धकाः छिकपिन्सं धाल।
19 थथे हे खः धयागु जूसा छिकपिनि मनूतय्सं जक सुयागु शक्तिं भूत पितिना जुइगु लय्? इमिसं छिकपिन्त हे दोषी ठहरय् याइ।
20 अथे मखु, जिं परमेश्वरयागु शक्तिं भूतयात पितिनाछ्वयागु खः धयागु जूसा परमेश्वरयागु राज्य छिकपिन्थाय् वये धुंकल धकाः सीकादिसँ।
21 तसकं बल्लाःम्ह मनू हतियार ज्वनाः छेँ पिवाः च्वनाच्वन धाःसा अन च्वंगु मालताल खुया यंके फइ मखु।
22 तर व स्वयाः बल्लाःम्ह मनू वल धाःसा वयात बुकी। अले वं भरोसा कयाच्वंगु हतियार नं लाका काइ, नापं अन च्वंगु मालताल नं खुयायंकी।
23 “जिगु पँ मलीपिं फुक्कं जिमि शत्रु खः। जितः मुंकेत ग्वाहालि मयाइम्हय्सिनं जिं मुना तयागु नं ह्वलाबी।”✡

✡ **11:16** ११:१६ मत्ती १२:३८; १६:१; मर्क ८:११ ✡ **11:23** ११:२३ मर्क ९:४०

पूमवंक याःगु ज्या झन ग्यानापु
मत्ती १२:४३-४५

24 "मनूयागु म्हं पिहां वनाः भूतआत्मां बाय् च्वनेत मरुभूमिइ माः जुइ। अले वं बाय् लुइके मफुत धायेवं थथे धाइ – 'जि पिहां वयागु थःगु हे छेँय् वने।'
25 अले वं लिहां वइबलय् न्हापायागु छेँ यचुकाः झःझः धाय्कातःगु लुइकी।
26 अले वं वनाः थः स्वयाः मभिंपिं न्हय्म्ह भूततयत सःता हइ। इपिं वयाः बासं च्वनी। अले व मनू न्हापा स्वयाः गति मलाना वनी। आःयापिं मभिंपि मनूतय्गु गति नं थथे हे जुइ।"
27 वय्कलं अथे धयाच्वनादीबलय् हे मनूतय्गु हुलं छम्ह मिसा थथे धकाः हाला हल – "छितः बुइकूम्ह व दुरु त्वंकूम्ह मां धन्यम्ह खः।"
28 अले वय्कलं लिसः बियादिल – "अथे मखु, परमेश्वरयागु वचन न्यनाः व थें याइम्ह हे धन्यम्ह खः।"

योना अगमवक्ताया चिं
मत्ती १२:३८-४२

29 मनूतय्गु हुल अप्वःया वःगुलिं येशूं इमित थथे धयादिल – "थौंकन्हय्यापिं मनूत गुलि जक मभिं। थुमिसं अजू चायापुगु चिं स्वयेत धयाच्वन। अहं, थुमित अगमवक्ता योनां क्यना वंगु चिं सिबय् मेगु छुं हे चिं क्यनी मखु।✡
30 गथे निनवेय् च्वंपिं मनूतय्गु निंतिं योना चिं जुल, अथे हे थौंकन्हय्यापिनिगु निंतिं मनूया काय् चिं जुइ।✡
31 "न्याय याइबलय् दच्छिनय् च्वंम्ह रानी नं आःयापिं मनूतय्त सजाँय बीमाः धकाः नवाइ, छाय्धाःसा व तापाकंनिसें सोलोमनयागु ज्ञानयागु खँ न्यनेत वल। स्व, थन ला सोलोमन स्वयाः नं तःधंम्ह छम्ह दु।✡
32 निनवेय् च्वंपिन्सं नं न्याय याइबलय् आःयापिं मनूतय्त सजाँय बी हे माः धकाः नवाइ, छाय्धाःसा इमिसं ला योनां जक न्यंकूबलय् हे पश्चाताप यात। स्व, थन ला योना स्वयाः नं तःधंम्ह छम्ह दु।"✡

मिखा म्हयागु जः खः
मत्ती ५:१५; ६:२२-२३

33 "मत च्याकाः सुनानं सुचुका तइ मखु, फं त्वपुया नं तइ मखु, बरु छेँय् वःपिन्त जः खयेमा धकाः तज्जाःगु थासय् तया तइ।✡
34 "मिखा हे म्हयागु जः खः। मिखा थीसा जक छिमिगु म्ह छम्हं थी। छिमिगु मिखा स्यंसा छिमिगु म्ह छम्हं खिउँसे च्वनी।
35 अय्जूगुलि बांलाक होश या, मखुसा छिमिके च्वंगु जः खिउँया वनी।
36 खिउँगु धयागु मदय्क छिमिगु म्ह छम्हं जलं थिना च्वंसा जक छिमिगु म्ह छम्हं मत जलं खःगु थें च्वनी।"

येशूं धिक्कार धयादीगु
मत्ती २३:१-३६; मर्क १२:३८-४०

37 येशूं थथे धयाच्वनादीबलय् हे छम्ह फरिसी वयाः वय्कःयात भ्वय् नयेत सःतः वल। अले वय्कः झायाः नयेत फ्यत्नादिल।
38 वय्कलं ल्हाः मस्युसे नयादीगु खनाः वय्कःयात सःतूम्ह फरिसी अजू चाल।
39 अले प्रभुं वयात धयादिल – "छिपिं फरिसीत पिनें पिनें जक भु व ख्वल्चा सिले थें यचुका जुइ। दुनें दुनें धाःसा छिमिसं मभिंगु यायेगु, कर्पिन्त लुतय् यायेगु याना जुइ।
40 छिपिं ला तसकं हे मूर्खत खनीसा। पिने च्वंगु दय्कूम्हय्सिनं हे दुने च्वंगु नं दय्कूगु मखु ला?
41 भु व ख्वलाय् च्वंगु नये मखंपिन्त ब्यु, अले छिपिं दुनेंनिसें यचुइ।"
42 "फरिसीत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमिसं थःथाय् सःगु नवःघाँय्, जी व मेमेगु मसला ला झिब्वय् छब्व परमेश्वरयात छाये हइ। तर छिमिसं न्याय यायेगु व परमेश्वरयात माया यायेगु खँय् धाःसा च्यूताः मतः। छिमिसं थ्व नं मत्वःते माःगु खः।✡
43 "फरिसीत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् नं छिपिं न्ह्यःने च्वनेगु स्वइ, अले बजारय् वनीबलय् नं मेपिन्सं ज्वजलपा याका जुइत स्वइ।
44 फरिसीत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिपिं खने मदुगु सी थुनिगु गाः थें च्वं। थुकी न्हुया वनाः मनूतय्सं थ्व सी थुनिगु गाः धकाः सी मखु।"

✡ **11:29** ११:२९ मत्ती १६:४; मर्क ८:१२ ✡ **11:30** ११:३० योना ३:४ ✡ **11:31** ११:३१ १ राज १०:१-१०; २ इति ९:१-१२ ✡ **11:32** ११:३२ योना ३:५ ✡ **11:33** ११:३३ मत्ती ५:१५; मर्क ४:२१; लूक ८:१६ ✡ **11:42** ११:४२ लेवी २७:३०

45 छम्ह शास्त्रीं वय्कःयात धाल – “गुरूजु छिं धयादीगु ला जिमित नं लात नि।”
46 अले वय्कलं धयादिल – “अय्सा शास्त्रीत, छिमित नं धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमिसं मेपिन्त इयातुगु इयातुगु कुक्वबिकी, थःपिन्सं धाःसा थीं तक नं मखु।
47 शास्त्रीत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमि तापाःबाज्यापिन्सं स्याःपिं अगमवक्तातय्गु नामं छिमिसं लुमन्तिया चिं दय्का जुइ।
48 थुकथं छिमि तापाःबाज्यापिन्सं इमित स्याना छ्वःगु छिमित तसकं यः धकाः सीदत, छाय्धाःसा तापाःबाज्यापिन्सं इमित स्यायेगु ज्या यात, अले छिमिसं इमिगु नामं लुमन्तिया चिं दय्का जुइगु ज्या यात।
49 अय्जूगुलि ला परमेश्वरं नुगलं वाःचाय्काः धयादिल – ‘जिं इमिथाय् अगमवक्तात व प्रेरिततय्त छ्वयाबी। अले इमिसं थुमित गुम्हय्सितं स्याइ, गुम्हय्सितं दुःखकष्ट बी।’
50 “अय्जूगुलि पृथ्वी सृष्टि जूसांनिसें थौं तक स्याःपिं अगमवक्तातय्गु हियागु सजाँय थौंकन्हय्यापिं मनूतय्सं फये मालीतिनि।
51 हाबिलयात स्याबलय् निसें होम याइगु थाय् व देगःया दथुइ जकरियायात स्याःगु तकयागु पलेसा थुमिके काइतिनि।✡
52 “शास्त्रीत, छिमित धिक्कार दु, छाय्धाःसा छिमिसं ज्ञानयागु ताःचा कयाः सुचुका तल। छिपिं थःपिं नं दुहां मवं, दुहां वने धाःपिन्त नं दुमछ्वः।”
53 वय्कः अनं झाःबलय् शास्त्रीत व फरिसीतय्सं तंचायाः वय्कःयाके अनेतनेगु खँ न्यं जुल।
54 वय्कलं लिसः बियादीबलय् छुं द्वंबिद्वं लुइकाः ज्वने दइ ला धकाः दाउ स्वयाच्वन।

12

निपाः ख्वाःपाः दुपिं खनाः होश या

मत्ती १०:२६-२७

1 अबलय् अन द्वलंद्वः मनूत कात्तुकाक्क मुं वयाच्वन। वय्कलं चेलातय्त धयादिल – “बांलाक होश या। निपाः ख्वाःपाः दुपिं फरिसीतय्गु सोडापाखें बचय् जुयाच्वँ।✡
2 त्वपुयातःगु खने दइतिनि। सुचुकातःगु सी दइतिनि।
3 अय्जूगुलि छिमिसं चान्हय् धाःगु खँ न्हिनय् फुक्कसिनं सी। क्वथाय् दुने च्वनाः न्हायपनय् स्वांपूगु खँ कःसिं बय्बय् जुइ।”✡

सु खनाः ग्याये माःगु?

मत्ती १०:२६-३१

4 “यःपिं पासापिं, जिं छिमित धाये – म्हयात जक स्याइपिं खनाः ग्याये माःगु मदु। थुलि अप्वः इमिसं मेगु छुं नं याये फइ मखु।
5 अय्नं सु नाप ग्यायेमाः व खँ जिं छिमित धाये – छिमिगु म्ह व आत्मा नितांयात नरकय् छ्वयादी फुम्ह परमेश्वरलिसे जक ग्याना च्वँ। खः, जिं धाये – वय्कःलिसे हे जक ग्याना च्वँ।
6 “धिबा निगलं न्याम्ह चखुंचात न्याये मफु ला? थपाय्सकं दंसां परमेश्वरं छम्ह चखुंचायात नं ल्वःमंकादी मखु।
7 छिमिगु छेनय् च्वंगु सँ छपु छपु दतले परमेश्वरं ल्याः खाना तयादीगु दु। अय्जूगुलि ग्याये माःगु मदु। चखुंचा स्वयाः ला छिपिं यक्व हे मू वं।”
8 “सुनां मनूतय्गु न्ह्यःने ‘जि ख्रीष्टयाम्ह मनू खः’ धकाः धाइ, मनूया कायनं नं परमेश्वरयापिं स्वर्गदूततय्गु न्ह्यःने वयात ‘जिम्ह मनू खः’ धकाः धाइ।
9 अले सुनां मनूतय्गु न्ह्यःने ‘जि ख्रीष्टयाम्ह मखु’ धकाः धाइ वयात वं नं परमेश्वरयापिं स्वर्गदूततय्गु न्ह्यःने ‘जिम्ह मनू मखु’ धकाः धाइ।
10 मनूया कायय्यात मभिंकाः खँ ल्हाःमह्यसित क्षमा यानाबी, अय्नं पवित्र आत्मायात मभिंकाः खँ ल्हाःमह्यसित क्षमा बी मखु।✡
11 “छिमित ज्वनाः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँ, तःधंम्ह हाकिमयाथाय्, अले अदालतय् न्ह्याथाय् यंकूसां छिमिसं इमित छु लिसः बीगु धकाः धन्दा काये म्वाः।
12 छाय्धाःसा पवित्र आत्मां उबलय् हे छिमित छु धायेमाःगु खः स्यनादी।”✡

तःमिम्ह मूर्खम्ह मनूयागु उखान

✡ **11:51** ११:५१ उत ४:८; २ इति २४:२०-२१ ✡ **12:1** १२:१ मत्ती १६:६; मर्क ८:१५ ✡ **12:3** १२:३ मत्ती ४:२२; लूक ८:१७ ✡ **12:10** १२:१० मत्ती १२:३२; मर्क ३:२९ ✡ **12:12** १२:११-१२ मत्ती १०:१९-२०; मर्क १३:११; लूक २१:१४-१५

13 मनूतय्गु हुलं छम्ह मनुखं येशूयात थथे धाल – "गुरूजु, जिमि दाजुयात अबुया सम्पत्ति इनाब्यु धकाः धयादिसँ रे।"
14 वय्कलं वयात लिसः बियादिल – "जि छिकपिनिगु सम्पत्ति इनाबीम्ह मनू अथवा न्यायाधीश धकाः छितः सुनां धाल?"
15 अले वय्कलं फुक्कसित धयादिल – "होश या, छुं नं लोभ लालच यायेगु बानी याये मते, छाय्धाःसा यक्व धनसम्पत्ति दयेवं जक धात्थेंगु जीवन दइगु मखु।"
16 वय्कलं इमित छगू उखान कनादिल। "छम्ह तःमिम्ह मनूयागु बुँइ तयां तयेथाय् मदय्क अन्न सल।
17 अले वं मनं मनं बिचाः यात – 'अन्न ला तयां तयेथाय् हे मन्त, आः जिं छु यायेगु?'
18 वं बिचाः यानाः धाल – 'छगू जुक्ति मयासें मजिल। थ्व दक्व भखारि स्यंकाः ततःग्वः जुइक दय्केमाल, अले जक जिगु अन्न व सामान फुक्कं थ्व भखारिइ तये दइ।
19 अले ला जि थथे धकाः ढुक्क जुयाच्वने – "आः ला जितः दँदं तकयात नयेत माक्व दत। उकिं मोजमज्जा यानाः नयाःत्वनाः जुइदत।" '
20 "अले परमेश्वरं वयात थथे धयादिल – 'अय् मूर्ख, छ ला थौं चान्हय् हे सी। छं मुंकातःगु धन, अन्न फुक्कं आः सुयागु जुइ?'
21 "परमेश्वरं धयादी थें मयासें थःगु निंतिं जक सम्पत्ति मुंका जुइपिं फुक्कं अथे हे जुइ।"

परमेश्वरयाके भरोसा ति
मत्ती ६:२५-३४
22 अले हानं येशूं चेलातय्त धयादिल – "नयेत्वनेगु व पुनेगुलिइ छिमिसं च्यूताः तये मते।
23 नयेगु स्वयाः प्राण तःधं, मजू ला? पुनेगु स्वयाः शरीर तःधं, मजू ला?
24 क्वःतय्त छकः बिचाः यानाः स्व। क्वःतय्सं बुँइ पुसा ह्वः जुइ नं मखु, अले बाली लः वनी नं मखु। इमि अन्न स्वथना तयेत धुकू नं मदु, भखारि नं मदु। अय्नं इमित माक्व परमेश्वरं नका तःगु दु। झंगःपंक्षीत स्वयाः ला छिपिं यक्व मू वं।
25 छिपिं मध्ये सुनानं धन्धा कयाः थःगु आयु पलख जक नं अप्वः तने फु ला?
26 थपाय्सकं चिधंगु ज्या छगू ला याना नये मफु धाःसा छिमिसं मेमेगु खँय् छाय् धन्दा कयाः जुइगु?
27 "ह्रयाच्वंगु स्वांयात छकः स्व, इपिं गुकथं तःमा जुल? इमिसं ज्या नं याःगु मदु, कापः नं थाःगु मदु। जिं छिमित धाये – उलिमछि धनसम्पत्ति दुम्ह सोलोमन जुजु छप्वः स्वां ति हे झःझः मधाः।✡
28 थौं बुयाः कन्हय् हे इवाः जुया वनीगु घाँय्यात ला परमेश्वरं थुलि समाः यानातयादी धाःसा वय्कलं छिमित पुनेत वसः बियामदी ला? अय् विश्वास मगाःपिं, छिमिसं गथे क्वातुक विश्वास याये मफुगु?
29 "अय्जूगुलि छिमिसं नयेत्वनेगुलिइ जक मन तया जुइ मते, अले धन्दा कयाजुइ नं मते।
30 संसारयापिं मनूतय्सं जक नयेत्वनेगुलिइ च्यूताः तया जुइ। तर छिमित छु छु माः धकाः ला छिमि बाःनं सि हे स्यूनि।
31 न्हापां परमेश्वरयागु राज्य माः जु, अले छिमित माःगु फुक्क बियादी।
32 "परमेश्वर लय्तायादीगुलि छिमित वय्कलं थःगु राज्य बियादी। उकिं छिमिगु पुचः चिधं धकाः छिपिं ग्याये माःगु मदु।
33 "अय्नं दुपिन्सं थःपिन्के दुगु फुक्कं मियाः नये मखंपिन्त इनाब्यु। अले खर्च यानाः नं फुना मवनीगु सम्पत्ति दय्केत स्व। स्वर्गय् मुंकातःगु सम्पत्ति न्ह्याक्व हे खर्च याःसां गुबलें हे फुनावनी मखु, खुं नं ख् वइ मखु, अले किलं नं नइ मखु।
34 छिमिगु सम्पत्ति गन दु छिमिगु मन नं अन हे दइ।"

पिवाः च्वंम्ह च्यः
35 "वसः फिनाः सेवाया निंतिं मत च्याकाः तयार जुयाच्वँ।✡
36 छिपिं ब्याहा भ्वय् वंम्ह मालिकयागु लँ स्वया च्वंम्ह च्यः थें जुयाच्वँ। गुम्हय्सिनं थः मालिक वयेवं खापा चाय्काबी।
37 मालिक लिहां वइबलय् वं थः च्यःतय्त मघंसे च्वनाच्वंगु खन कि गुलि स्याबास बी। जिं छिमित धात्थें धाये – व मालिकं थः च्यःयात पाहांयात थें फ्यतुकाः नके त्वंके याइ।
38 लिबाक्क बाचा जाय्का वा खा हाली धुंकाः लिहां वयाः नं थः च्यःतय्त मघंसे पियाच्वंगु खन कि ला मालिकं झन अप्वः लय्तायाः स्याबास बी।
39 "थ्व नं सीकाति – थःगु छेंय् खु वइगु खँ सिल कि छेँ थुवाः चच्छिं मघंसे पियाच्वनी। वं खुँयात दुहां वये तकं बी मखु।
40 छिमिसं नं अथे हे होशयानाच्वँ, छाय्धाःसा छिमिसं मतिइ हे मतःबलय् मनूया काय् वइ।"

भिंम्ह व मभिंम्ह च्यः
मत्ती २४:४५-५१
41 पत्रुसं धाल – "प्रभु, थ्व खँ छिं जिमित जक धयादियागु ला कि मेपिन्त नं धयादियागु?"

✡ **12:27** १२:२७ १ राज १०:४-७; २ इति ९:३-६ ✡ **12:35** १२:३५ मत्ती २५:१-१३

42 अले वय्कलं धयादिल – "भिंम्ह व विश्वास याये बहःम्ह च्यः सु जुइ? गुम्हय्सित वया मालिकं मेपिं च्यःतय्त ठीक
ठीक इलय् नके त्वंकेगु ज्या बियाः इमि नायः याना तइ, व हे जुइ।
43 वं अथे ज्या यानाच्वंगु वया मालिकं खन धाःसा वयात गुलि स्याबास बी।
44 जिं छिमित धात्थें धाये – वया मालिकं वयात थःगु सर्बय तकं लःल्हाना तइ।
45 तर वं 'जिमि मालिक तःन्हु लिपा जक वइ' धकाः मतिइ तयाः मेपिं च्यः व भ्वातिंतय्त दायाः ख्यानाः मंदु थें नयाःत्वनाः
सनाः जुल धाःसा
46 वं मतिइ हे मतःबलय् वया मालिकं आकाझाकां थ्यंकः वयाः वयात स्या हे स्यानाछ्वइ। अले परमेश्वरयात विश्वास
मयाइपिन्त बीगु सजाँय वयात नं बी।
47 "मालिकं या धकाः धयाथक्गु खँ स्यूसां हेपय् यानाः मयाइम्ह च्यःयात तसकं तःधंगु सजाँय बी।
48 मसीकं मचायकं स्यंकूम्ह च्यःयात भचा जक सजाँय बी। यक्व बिया तःम्हय्सिके यक्व हे काइ, यक्व कयातःम्हय्सिनं
यक्व हे बी माली।"

ख्रीष्ट येशूयागु निंति बाय् माली
मत्ती १०:३४-३९
49 येशूं हानं धयादिल – "जि थ्व संसारय् मि तःवयाम्ह खः। थ्व मि च्याये धुंकूगु जूसा बां हे लाइगु खः।
50 जिं छगू बप्तिस्मा काये मानि। व मकातले जिं यक्व दुःखकष्ट फये मानि।✡
51 छिमिसं स्वयेबलय् जि संसारय् शान्ति बीत वःम्ह धकाः च्वन जुइ? मखु, जिं छिमित धाये – बरु जि ल्वाकेत वयाम्ह
खः।
52 आवंलि न्याम्हय्सिगु परिवारय् कचिंगः पिहां वइ, अले स्वम्हय्सिगु छपुचः व निम्हय्सिगु छपुचः जुयाः थःथवय् ल्वापु
जुइ।

53 " 'थुकथं अबुया विरोधय् काय्,
काय्या विरोधय् अबु,
मांया विरोधय् म्ह्याय्,
म्ह्याय्या विरोधय् मां,
माजुया विरोधय् भौमचा,
व भौमचाया विरोधय् माजु जुयाः
ल्वापु जुइ।' "✡

ईयात थुइकि
मत्ती १६:२-३
54 अले येशूं मनूतय्त धयादिल – "पच्छिमं हाकुगु सुपाँय् वःगु खनेवं छिमिसं 'आः वा वइन' धकाः धाइ, अले अथे हे
जुइ।
55 हानं दच्छिनं फय् वयेवं छिमिसं 'आः तसकं तांन्वइ' धकाः धाइ, अले अथे हे जुइ।
56 धात्थें हे, छिपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं खः। आकाशय् व पृथ्वीइ जुइगु खँ ला छिमिसं सीके फु धासेंलि थ्व ईयात जक
गय् म्हसीके मफुगु?
57 "छिपिं थःपिन्सं हे छाय् भिं मभिं सीके मफुगु?
58 सुनानं छिमित मुद्दा तल धाःसा अदालतय् थ्यने न्ह्याः हे वलिसे मिलय् जुइगु स्व। मखुसा वं छिमित न्यायाधीशया न्ह्याःने
यंकी। न्यायाधीशं छिमित सिपाइँतय्गु ल्हातय् ल्हाःल्हानाबी। अले इमिसं छिमित कुनी।
59 अले छु जुइ थ्व जिं छिमित धाये – पुले माक्व धिबा मपुइकं छिमित इयालखानां त्वःता हइ मखु।"

13

पापं लिचिलेगु ला कि सीगु?
1 अबलय् हे छथ्वः मनूतय्सं वयाः येशूयात थथे धाल – "परमेश्वरयात बलि बियाच्वंबलय् पिलातसं गालीलीतय्त
स्याकल। अले इमिगु हि व बांयागु हि नाप ल्वाकछ्याना बिल।"
2 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "थुपिं मेपिं गालीलीत स्वयाः तसकं पापी जूगुलि अथे यानाः स्याःगु धकाः मतिइ तया
ला कि छु छिकपिन्सं?
3 जिं छिकपिन्त धाये – अथे मखु, छिकपिन्सं पश्चाताप मयाःसा छिकपिं नं इपिं थें सी माली।

✡ **12:50** १२:५० मर्क १०:३८ ✡ **12:53** १२:५३ मीका ७:६

4 सिलोआमय् च्वंगु धरहरा क्वःदलाः ल्हानाः सीपिं झिंच्याम्ह मनूत यरूशलेमय् च्वंपिं मनूत स्वयाः पापीत धकाः मतिइ तया ला कि छु छिकपिन्सं?
5 जिं छिकपिन्त धाये – अथे मखु, छिकपिन्सं पश्चाताप मयाःसा छिकपिं नं इपिं थें सी माली।”

यःमरि मसःगु सिमायागु उखान

6 अले येशूं इमित उखान छगू छुनादिल – “छम्ह मनुखं थःगु दाखया क्यबय् यःमरिमा पिनातःगु दु। छन्हु वं सिमाय् यःमरि सयाच्वंगु दु ला धकाः माः वन, तर यःमरि छगः हे सयाच्वंगु मखन।
7 अले वं क्यबय् ज्या याइम्हय्सित धाल – ‘स्वदँ मछि दये धुंकल थ्व यःमरि सइ ला धकाः पियाच्वनागु, सःगु हे मखुनि। आः ला सिमायात पाला छ्वःसां जिल। थाय् जक पंक, छाय् तया तयेगु?’
8 “अले क्यबय् ज्या याइम्हय्सिनं धाल – ‘आः हानं दच्छि तक स्वये का हजुर। जिं हानं छकः जःखः बांलाक म्हुयाः गाक्क साः तयाः स्वये।
9 थथे यानाः यःमरि सल धाःसा बां हे लात, मखुसा पाला छ्वयाबी।’ ”

धुसि लूम्ह मिसायात लायकादीगु

10 छन्हु विश्रामबार खुन्हु येशू धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् झायाः स्यनेकने यानादिल।
11 अबलय् भूत दुब्यूम्ह छम्ह धुसि लूम्ह मिसा नं अन वयाच्वन। थ्व मिसा धस्वाये मफु। वयात थथे जुयाच्वंगु झिंच्यादँ मछि दये धुंकल।
12 वयात खनाः वय्कलं सःताः थथे धयादिल – “छिगु ल्वय् लन।”
13 अले वय्कलं थःगु ल्हाः वयागु छेनय् तयादिल। उघ्रिमय् हे व धस्वाये फत। अले वं परमेश्वरयात जयजय यात।
14 अथे वय्कलं विश्रामबार खुन्हु हे ल्वय् लायकादिल धकाः धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँयाम्ह कजी तसकं तंम्वय्कल। अले वं मनूतय्त धाल – “ज्या याये ज्यूगु दिं ला खुन्हु मछि द हे दु नि। सुयां ल्वय् लायके माःसा उबलय् वःसां ज्यूनि। विश्रामबार खुन्हु हे लायकेमाः धयागु छु दु?”✡
15 अले प्रभुं वयात लिसः बियादिल – “छिकपिं गज्याःपिं निपाः ख्वाःपाः दुपिं? छिकपिन्सं द्वहंतयत, गधातयत विश्रामबार खुन्हु गलं त्वःताः लः त्वंके मयंका ला?
16 अले छु, अब्राहामया म्ह्याय् थ्व मिसायात झिंच्यादँ तक शैतानं चिनातल। छु थ्वयात विश्रामबार जुल धायेवं त्वःताबी म्वाः ला?”
17 थथे धयादीगुलि वय्कःया विरोधीत मछालाः सुम्क च्वन। अले अजू चायापुगु ततःधंगु ज्या यानादीगुलि ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कः खनाः लय्लय्ताल।

दक्वसिबय् चिग्वःगु पुसा व सोडायागु उखान

मत्ती १३:३१-३३; मर्क ४:३०-३२

18 येशूं धयादिल – “परमेश्वरयागु राज्य गथे च्वं धकाः गय् यानाः धायेगु? छु नाप दाँजय् यानाः क्यनेगु?
19 परमेश्वरयागु राज्य थथे च्वं। छम्ह मनुखं तुग्वःया पुसा थःगु बुँइ ह्वल। थ्व बुया वयाः तःमागु सिमा जुइ, अले झंगःपंक्षीतय्सं थुकियागु कचामचाय् थःगु स्वँ दय्की।”
20 वय्कलं हानं धयादिल – “परमेश्वरयागु राज्ययात छु नाप दाँजय् यानाः क्यनेगु?
21 परमेश्वरयागु राज्य थथे च्वं। छम्ह मिसां सोडा कयाः सोफा छ्वचुंलय् ल्वाकछ्यानाः फुक्क थासय् मथ्यंतले न्हायाच्वन। अले छ्वचुं फुक्कं फ्वंगाना वल।”

चिब्यागु लुखा

22 येशू शहर शहर व गां गां जुयाः स्यनेकने यायां यरूशलेमपाखे झाया च्वंबलय्
23 वय्कःयात छम्ह मनुखं न्ह्यसः यात – “प्रभु, कम मनूतय्त जक मुक्ति दइ ला?”
अले वय्कलं वयात धयादिल –
24 “चिब्यागु लुखां दूहां वनेगु कुतः या, छाय्धाःसा यक्व मनूतय्सं अनं दूहां वनेत ला स्वइ, अय्नं फइ मखु।
25 छेँ थुवालं खापा ति धुंकाः हानं चाय्काबी मखु। अले छिपिं पिने च्वनाः थथे धयाः खापा संका च्वनेमाली – ‘प्रभु, खापा चाय्कादिसँ।’ वय्कलं थथे लिसः बिया हइ – ‘छिपिं गनं वयापिं खः? जिं छिमित म्हमस्यू।’
26 अले छिमिसं थथे धाइ – ‘जिपिं छिनाप हे नयेत्वने याये धुंपिं खः। अले जिमिगु हे त्वालय् झायाः छिं जिमित स्यनादीगु खः।’

✡ **13:14** १३:१४ प्रस २०:९-१०; व्य ५:१३-१४

27 छिमिसं वय्क:यात अथे धा:सां वय्कलं छिमित थथे धया हइ – 'धात्थें हे छिपिं गनं व:पिं ख: धका: जिं मस्यू। अले
गज्या:पिं ख: धका: नं जिं मस्यू। मभिंगु जक ज्या यानाजुइपिं, हालाच्वने मते, हुँ।'✡
28 "अले छिमिसं अब्राहाम, इसहाक, याकूब व फुक्क अगमवक्तात स्वर्गय् परमेश्वरया राज्यय् च्वनाच्वंगु, छिमित जक
दुमका:गु खना: नुग: हीसे च्वंका: ख्व जक ख्वया:, वा न्ह्ययाच्वनी।✡
29 यहूदीमखुपिं मनूत पुर्ब, पच्छिम, उत्तर, दच्छिन फुक्क थासं वया: स्वर्गय् परमेश्वरया राज्यय् भ्वय् नयेत फ्यतुइ खनी।✡
30 थुइकि, आ: न्हापा ला:पिं लिपालाइ, अले लिपा ला:पिं न्हापा लाइ।"✡

यस्शलेम खना: नुग: मछिंकादीगु
मत्ती २३:३७-३९

31 अबलय् हे सुं फरिसीतय्सं वया: येशूयात थथे धाल – "हेरोदं छित: स्यायेत स्वयाच्वंगु दु, याकनं हे थनं बिस्युं झासँ।"
32 वय्कलं इमित लिस: बियादिल – "झासँ व ध्वंयात थथे धयादिसँ – जिं थौं व कन्हय् तक भूततय्त पितिनाछ्वयेगु,
ल्वगितय्त लाय्काबीगु याये मानि, कंस ला जिं थ:गु ज्या सिधय्के।
33 न्ह्यागु हे जूसां थौं, कन्हय् व कंस जि थ:गु लँय् वना हे च्वनेमा: छाय्धा:सा यस्शलेमं पिने ला अगमवक्ता सी जि हे
मज्यू।"
34 "हे यस्शलेमय् च्वंपिं मनूत, छिमिसं अगमवक्तातय्त स्याना छ्वत, अले परमेश्वरं छ्वयाहयादीपिं दूततय्त ल्वहँतं
कय्का: स्याना छ्वत। जिं छिमित माखां थ: खाचातय्त त्वपुया त: थें गुलि बचय् यायेत स्वये धुन। अय्नं छिपिं मानय् मज्।
35 आवंनिसें छिमिगु छेंनं छिमित हे त्व:ताथके। जिं छिमित धाये – आवंलि छिमिसं प्रभुया नामं झायादीम्हय्सित त:धंकुतले
जित: खनी मखु।"✡

14

म्हंमफुम्ह मनूयात लाय्कादीगु

1 छक: विश्रामबार खुन्हु येशू छम्ह त:धंम्ह फरिसीयागु छेँय् भ्वय् स:तात:गुलि झाल। मनूतय्सं वय्क:यात अन नं चिवा
यानाच्वन।
2 वय्क:या न्ह्य:ने ल्हा:तुति मनाव:म्ह छम्ह मनू च्वनाच्वंगु दु।
3 वय्कलं शास्त्रीत व फरिसीतय्त थथे धयादिल – "विश्रामबार खुन्हु सुयातं लाय्काबीगु ज्या याये ज्यू ला?"
4 इपिं छम्हय्सिनं हे नवाय् मछाल। अले वय्कलं व ल्हा:तुति मनाव:म्ह मनूयात थिया: लाय्का छ्वयादिल।
5 अले इमित धयादिल – "छिकपिनि सुयां काय् अथवा द्वह तुंथिइ कुतुंवन धा:सा विश्रामबार खुन्हु जूसां काचाकाचां साला:
थमकाइ ला?"✡
6 इमिसं थुकियागु लिस: बी मफुत।

भ्वय् स:तूम्ह व भ्वय् वइपिं

7 अन भ्वय् व:पिं मनूतय्सं च्वय् फ्यतुइत स्व: जूगु खना: वय्कलं इमित थथे धका: छगू उखान कनादिल –
8 "सुनानं छिकपिन्त ब्याहा भ्वजय् स:तात:गु द:सा छिकपिं च्वय् च्वनादी मते, छाय्धा:सा छिकपिं स्वया: नं त:धंपिन्त
भ्वय् स:तात:गु दये फु।
9 भ्वय् स:तूम्हय्सिनं छिकपिन्त थथे धाइ – 'अनयात थाय् त्व:तादिसँ।' अले छिकपिं मछाला: क्वय् च्वंवने माली।
10 "छिकपिन्त सुनानं भ्वय् स:तल धा:सा छिकपिं वना: दकलय् क्वय् ला:गु थासय् च्वं झासँ। अले भ्वय् स:तूम्हय्सिनं
वया: छिकपिन्त थथे धाइ – 'पासा, भचा च्वय् झासँ।' अले च्वय् च्वं झायेबलय् फुक्कसिगु न्ह्य:ने छिकपिन्त बांलाइ।✡
11 सुनां थ:त थ:म्ह त:धंकी व चिधनी। अले सुनां थ:त थ:म्ह चिधं तायकी व त:धनी।"✡
12 अले हानं वय्कलं भ्वय् स:तूम्हय्सित नं धयादिल – "भ्वय् न्याय्केबलय् छिं थ: पासापिं, दाजुकिजापिं, फुकीत, ज:ख:
च्वंपिं व त:मिपिन्त भ्वय् स:तादी मते, छाय्धा:सा पलेसा पुलेत इमिसं छित: नं भ्वय् स:ती।
13 भ्वय् न्याय्केबलय् छिं नये मखंपिं, ल्हा:तुति खूपिं, अले कांपिन्त भ्वय् स:तादिसँ।
14 अले छित: आशिष दइ, छाय्धा:सा अज्या:पिन्सं छित: पलेसा पुले फइ मखु। बरु धर्मीपिं सिना: हानं म्वाना वइबलय्
परमेश्वरं छित: थुकियागु पलेसा पुलादी।"

त:धंगु भ्वय्यागु उखान
मत्ती २२:१-१०

✡ **13:27** १३:२७ भज ६:८ ✡ **13:28** १३:२८ मत्ती २२:१३; २५:३० ✡ **13:29** १३:२८-२९ मत्ती ८:११-१२ ✡ **13:30** १३:३० मत्ती १९:३०; २०:१६; मर्क १०:३१ ✡ **13:35** १३:३५ भज ११८:२६; यर २२:५ ✡ **14:5** १४:५ मत्ती १२:११ ✡ **14:10** १४:८-१० हितो २५:६-७ ✡ **14:11** १४:११ मत्ती २३:१२; लूक १८:१४

15 थ्व न्यनाः वय्कःयागु लिक्कसं च्वनाच्वंम्ह छम्ह मनुखं थथे धाल – “स्वर्गय् परमेश्वरयागु राज्यय् च्वनाः नयेत्वने
याये खनीम्ह मनू ला तसकं धन्यम्ह जुइ।”
16 वय्कलं धयादिल – “छन्हु छम्ह मनुखं तसकं तःधंक भ्वय् न्यायकल, अले यक्व मनूतय्त भ्वय् सःतल।
17 भ्वय् नयेगु ई जुइकाः वं थः च्यःयात भ्वय् सःता तःपिन्त हानं छकः ‘फुक्कं ठीक जुइ धुंकल, भ्वय् झासैं धकाः धाय्के
छ्वत।
18 तर भ्वय् सःतातःपिं मनूतय्सं वये मलाः धकाः धयाहल। छम्हय्सिनं थथे धाल – ‘जिं बुँ छकू न्याना तयागु दु। बुँइ छकः
स्वः वनेमानि। अय्ज्गुलि वये लाइ मखु, तंचायादी मते।’
19 अले मेम्हय्सिनं धाल – ‘जिं न्याज्वः द्वहं न्याना तयागु दु, छकः ज्या याकाः स्वये मानि। अय्ज्गुलि वये लाइ मखु,
तंचायादी मते।’
20 अले हानं मेम्ह मनुखं धाल – ‘नकतिनि नकतिनि कलाः हयागुलि जि वये मलाः।’
21 “च्यलं लिहां वनाः मालिकयात फुक्क खँ धयाबिल। तसकं तंम्वय्काः वं च्यःयात थथे धाल – ‘हँ, शहरया लँय् लँय्
व गल्लिइ गल्लिइ वनाः नये मखंपिं, ल्हाःतुति खूपिं व कांपिन्त ब्वना हजि।’
22 अले मालिकं धाःथें याये धुंकाः च्यलं वयाः वयात थथे धाल – ‘हजुर, छिं धयादी थें याये धुन, अज्ज नं थाय् दनि।’
23 वं हानं वयात थथे धाल – ‘शहरं पिनेयागु लँय् लँय् व गल्लिइ गल्लिइ वनाः मनूतय्त कर याना जूसां ब्वना हजि। जिगु
छेँ जाय्क मनूत दये हे माः।
24 जिं छिमित धात्थें धाये – न्हापा भ्वय् ब्वना तयापिं मनूत छम्हय्सिनं हे भ्वय् नयेखनी मखु।’ ”

चेला जुइत त्याग यायेमाः
मत्ती १०:३७-३८

25 ग्वाः ग्वाः हे मनूत येशूया ल्यूल्यू वयाच्वन। वय्कलं इमित लिफः स्वयाः थथे धयादिल –
26 “सुं मनू जि नाप वये मास्ति वःसा वं थः मांबौ, कलाः, भाःत, मस्त, दाजुकिजा, ततांकेहेँ, अले थःत नं जितः स्वयाः
अप्वः माया याये मज्यू। अथे याये मफुम्ह मनू जिम्ह चेला जुइ फइ मखु।✡
27 थःगु क्रूस क्वबिया जिगु ल्यूल्यू मवइम्ह मनू जिम्ह चेला जुइ फइ मखु।”✡
28 “सुनानं धरहरा दय्केत्यन धाःसा न्हापालाक गुलि खर्च जुइ, अले धिबा गाः मगाः निं स्वइ।
29 जग तये धुंकाः सिधय्के मफुत कि वयात फुक्कसिनं थथे धकाः गिजय् याइ –
30 ‘थ्व मनुखं दय्केत ला दय्कल, अय्नं सिधय्के भाः मखन का।’
31 “अथे हे छम्ह जुजुं मेम्ह जुजुलिसे ल्वाःवनेत न्हापालाक थःपिनि झिद्धः सिपाइँत शत्रुतय् निइद्धः सिपाइँतलिसे ल्वाये फइ
ला कि फइ मखु धकाः बिचाः याना स्वइ।
32 शत्रुपाखे च्वंपिं सिपाइँत नाप ल्वाये मफु धयागु जूसा, इमिसं हय्काः वये न्ह्यः हे मनूत छ्वयाः मिलय् जुइत स्वइ।
33 अथे हे छिमिसं नं थःके दुगु फुक्कं त्वःते मफुसा छिपिं जिम्ह चेला जुइ फइ मखु।
34 “चि ला भिं जू। चिया सवाः हे तन धाःसा थ्वयात हानं छुकिं चि सवाः वय्केगु?
35 थथे सवाः तने धुंकूगु चि ला बुँइ तयेत नं मज्यू, साःद्वँय् तयेत नं मज्यू। अज्याःगु चियात ला मनूतय्सं वांछ्वइ। सुयाके
न्हाय्पं दु वं न्यना का।”

15

स्वंगू उखान
1 कर काइपिं मनूत व पापीत हुल हुल मुनाः येशूयाथाय् लिक्क लिक्क वयाः वय्कःयागु खँ न्यं वल।
2 अले फरिसीत व शास्त्रीतय् थथे धकाः खँ जुल – “थ्व मनू ला पापीत नाप बुला जुयाः नया जुइम्ह खनिसा।”✡
3 अय्ज्गुलिं वय्कलं छगू उखान कनादिल।

तंम्ह फैचा
मत्ती १८:१२-१४

4 “छिकपिं मध्ये सुयां छम्हय्सिया सछिम्ह फैचा दु धाय्का। उकी छम्ह फैचा तन धाःसा वं छु याइ? वं गुइगुम्ह फैचायात
ख्यलय् हे त्वःताः तंम्ह फैचायात माः मजुइ ला?
5 अले लुल कि वं लय्लय्तातां फैचायात ब्वहलय् तयाः हइ।
6 वं छेँ थ्यंकाः थः पासापिन्त व जःखः च्वंपिन्त सःताः थथे धाइ – ‘जिं तंम्ह फैचायात लुइका हये धुन, उकिं छिपिं नं
जिनापं लय्ता।’

✡ **14:26** १४:२६ मत्ती १०:३७ ✡ **14:27** १४:२७ मत्ती १०:३८; १६:२४; मर्क ८:३४; लूक ९:२३ ✡ **15:2** १५:१-२ लूक ५:२९-३०

7 जिं छिकपिन्त धाये – थुकथं हे पश्चाताप याःम्ह छम्ह पापी मनू खनाः परमेश्वर लय्तायादी। तर छिकपिं थें ज्याःपिं
गुइगुम्ह 'जिपिं धर्मीपिं खः' धकाः धाइपिं मनूत खनाः परमेश्वर लय्तायादी मखु।"

तंगु पाँय् म्वहः

8 "सुं छम्ह मिसायाके झिग् पाँय् म्वहः दु। अले वया छगू पाँय् म्वहः तन धाःसा वं मत च्याकाः बँ पुनाः मालाः मस्वइ ला?
9 लुइके धुंकाः वं थः पासापिन्त व जःखः च्वंपिन्त सःताः थथे धाइ – 'जिं तंगु पाँय् म्वहः लुइके धुन, उकिं छिपिं नं जिनापं
लय्ता।'
10 जिं छिकपिन्त धाये – अथे हे परमेश्वरयापिं स्वर्गदूतत नं पश्चाताप याःम्ह छम्ह पापी खनाः लय्लय्ताइ।"

तंम्ह काय्

11 अले वय्कलं हानं उखान छुनादिल – "छम्ह मनूया निम्ह कायपिं दु।
12 छन्हु कान्छाम्ह काय्नं थः अबुयात थथे धाल – 'बाः, जितः जिगु अंश बियादिसँ।' अले अबुम्हय्सिनं निम्ह काय्पिन्त
अंश इनाबिल।
13 "अथे अंश इनाब्यूगु गुलिचां मदुनिबलय् कान्छाम्ह काय्नं थःगु दक्व सम्पत्ति मियाः परदेशय् वन। अन वनाः वं थःगु
धिबा मोजमज्जा यानाः फुक्का छ्वत।
14 अबलय् अन देशय् अनिकाल जूगुलि वयात तसकं हे दुःख जुल।
15 व अन देशय् च्वंम्ह छम्ह मनूयागु छेँय् ज्या याः वन। वं वयात फातय्त नके त्वंके यायेगु ज्या बिल।
16 तसकं नयेपित्यानाः च्वंगुलि फातय्सं नइगु नसा हे वं नये मास्ति वय्कल, अय्नं वयात व हे नं सुनानं मब्यू।
17 "छन्हु वयात होश वल, वं थथे बिचाः यात – 'जिमि बाःयाथाय् ज्या याइपिं मनूतय्सं प्वाः जाय्क नयाः नं थयेत दु, जि
धाःसा थन नये हे मखनाः सिनाविनि।
18 आः मजिल, जि वनाः बाःयात थथे धायेमाल – "बाः, परमेश्वरयागु विरोधय् व छिगु विरोधय् जिं पाप याये लात।
19 आः ला जितः छिकपिनि काय् धकाः धाये हे मल्वय् धुंकल। अय्जूगुलि जितः छिथाय् ज्या याइम्ह छम्ह च्यः थें भाःपिया
तयादिसँ।" '
20 "अले व दनाः थःगु छेँय् लिहां वल। व लँय् वयाच्वंगु वया अबुं तापाकंनिसें हे खन। वयात खनाः तसकं माया वन।
अले ब्वाँय् वनाः थःकाय्यात घय्पुयाः चुप्पा नल।
21 अले वं अबुम्हय्सित धाल – 'बाः, जिं परमेश्वरयागु विरोधय् व छिगु विरोधय् पाप याये लात। आः ला जितः छिकपिनि
काय् धकाः धाये हे मल्वय् धुंकल।'
22 "तर अबुम्हय्सिनं च्यःतय्त सःताः थथे धाल – 'याकनं हे दकलय् बांलाःगु वसः हयाः वयात पुंकि। वयागु पतिनय् अंगू
नं न्ह्याकाः ब्यु। अले तुतिइ लाकां नं न्ह्याकाः ब्यु।
23 भ्वय् ज्वरय् या। थौं झीसं लय्ताः भ्वय् न्याय्केमाः,
24 छाय्धाःसा थ्व जिमि काय् सी धुकूम्ह हानं म्वानावल, तने धुंकूम्ह हानं लुल।' अले भ्वय् नयाः न्ह्याइपुकल।"
25 "अबलय् वया तःधिकःम्ह काय् बुँइ वनाच्वंगु जुयाच्वन। बुं लिहां वयाः छेँ लिक्क थ्यंबलय् वं छेँय् म्ये हालाच्वंगु व
प्याखं ल्हुयाच्वंगु सः ताल।
26 अले वं छम्ह च्यःयात सःताः छेँय् छु जुयाच्वन धकाः न्यन।
27 च्यलं धाल – 'छिकपिनि किजा छुं मजुइक छेँय् लिहां वःगुलिं छिकपिनि बाःनं भ्वय् न्याय्कूगु खः।'
28 "अले व तसकं तंम्वय्काः छेँय् नं वने मास्ति मवय्कल। अय्जूगुलिं अबुम्हं हे पिने वयाः वयात ह्वय्कल।
29 तर अबुम्हय्सित थथे लिसः बिल – 'स्वयादिसँ, थुलिमछि दये धुंकल जिं दास थें छिगु सेवा यानाच्वनागु। जिं छिगु छुं
नं खँ मानय् मयानागु मदु। अय्नं छिं जितः पासापिलिसे न्ह्याइपुकेत दुगुचा छम्ह हे गुब्सं बियादीगु मदु।
30 वेश्यायाथाय् जुयाः छिगु सम्पत्ति दक्वं फुक्का वःम्ह काय् वयेवं धाःसा थपाय्सकं तःधंक भ्वय् न्याय्कादिल।'
31 "अले अबुम्हय्सिनं वयात धाल – 'स्व बाबु, छ ला जि नाप हे च्वनाच्वंगु दु नि। अले जिगु धयागु हे छंगु मखु ला?
32 थौं ला भ्वय् न्याय्काः लय्ताय् माःगु दि खः, छाय्धाःसा छं किजा सी धुंकूम्ह हानं म्वानावल, तने धुंकूम्ह हानं लुल।' "

16

चलाखम्ह दांभरियागु उखान

1 येशूं चेलातय्त नं थथे धयादिल – "छम्ह तःमिम्ह मनूया छम्ह दांभरि तयातःगु दु। छन्हु व दांभरिनं लाः लाः थे धिबा
खर्च यानाच्वन धकाः मालिकं न्यन।
2 अले वं वयात सःताः धाल – 'छं मखु थें यानाच्वन धकाः धाःगु खँ खः ला कि मखु? आवंनिसें छं जिथाय् ज्या याये
म्वाःल। जितः हिसाब बुझय् याये हजि।'

3 “अले वं बिचाः यात – ‘आः जिं छु यायेगु? मालिकं जितः ज्यां लिकयाबी न। बुँ पाः जुइ जिं मफु, अले फ्वं जुइत मछाः।
4 गथे याःसा जितः ज्यां लिकाये धुंकाः नं मनूतय्सं थःगु छेँय् दुकाइ, व जिं लुइके धुन।’
5 “थुलि बिचाः यानाः वं थः मालिकयात धिबा पुलेमाःपिन्त छम्ह छम्ह यानाः सःतल। दकलय् न्हापा वःम्हय्सित वं धाल – ‘जिमि मालिकयात छिं गुलि धिबा पुले मानि?’
6 वं धाल – ‘स्वट्टः लिटर जैतूनया चिकं पुले मानि।’ अले वं धाल – ‘छंगु भ्वंतय् याकनं झिंन्यासः लिटर जक च्व।’
7 “अले हानं वं मेम्हय्सित धाल – ‘छिं जिमि मालिकयात गुलि पुले मानि?’ वं धाल – ‘द्वःछि बोरा छ्व पुले मानि।’ अले वं वयात धाल – ‘छंगु भ्वंतय् याकनं च्यासः बोरा जक च्व।’
8 “व मभिंम्ह दांभरिनं अथे चलाखि ज्या याःगुलि वया मालिकं वयागु तारिफ यात। थुकिं सीदत, थ्व संसारयापिं मनूत थःत माल धायेवं चलाख जुइ सः, तर परमेश्वरया मनूत धाःसा अथे मखुगुलिइ चलाख जुयाः सना जुइ मसः।
9 जिं छिमित धाये – थ्व संसारयागु हे धिबां जूसां छिमिसं थःगु निंतिं पासापिं दय्का ति। अले थ्व धिबा फुइ धुंकाः छिमित स्वर्गय् दुकाइ।”
10 “चिधंगु खँय् विश्वास याये बहःम्ह मनू तःधंगु खँय् नं विश्वास याये बहःम्ह जुइ। अथे हे चिधंगु खँय् बेइमान जुइम्ह मनू तःधंगु खँय् नं बेइमान जुइ।
11 संसारयागु धिबाया ज्याखँय् हे ला विश्वास यायेबहः मजूम्ह मनूयात स्वर्गयागु धन सुनां लःल्हानाबी।
12 मेपिनिगु धनसम्पत्तिइ हे ला छिपिं विश्वासी जुइ मफु धाःसा छिमित दयेमाःगु धनसम्पत्ति सुनां बी?”
13 “सुं च्यलं निम्ह मालिकयागु सेवा याये फइ मखु, छाय्धाःसा वं छम्ह मालिकयात अप्वः यय्कूसा, मेम्ह मालिकयात यय्की मखु। वं छम्हय्सिनं धाःथें याःसा, मेम्हय्सिनं धाःगु खँ न्यनी मखु। अथे हे छिमिसं परमेश्वर व धन निगूयां सेवा याये फइ मखु।”✡

धिबा जक दुसा गाःपिं फरिसीत

14 धिबा जक दुसा गाःपिं फरिसीतय्सं वय्कलं धयादीगु खँ न्यनाः वय्कःयात गिजय् यात।
15 वय्कलं इमित धयादिल – “मनूतय्गु न्ह्याःने भिं जुया जुइपिं छिकपिं हे ला खः नि। अय्नं परमेश्वरं छिकपिनिगु नुगलय् च्वंगु खँ स्यु, थथे मनूतय्गु न्ह्याःने तःधंछुया जुइगु हे परमेश्वरयात दकलय् मयःगु खँ खः।
16 “यूहन्ना मवतले ला व्यवस्था व अगमवक्तातय्गु सफू हे चले जुयाच्वंगु खः। उबलय् निसें हे परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ न्यंकाच्वंगु दु। अय्ज्गुलि न्ह्याथे याना जूसां मनूतय्सं अन दुहां वनेत कुतः यानाच्वन।✡
17 पृथ्वी व आकाश फुक्क फुना वंसां व्यवस्थाय् च्वयातःगु वचन छगू नं फुनावनी मखु।✡
18 “सुनानं थः कलाःयात त्वःताः मेम्ह कलाः हःसा वं व्यभिचार याःगु जुइ। अले हानं अथे हे भाःतं त्वःतातःम्ह मिसायात हःम्ह मिजंनं नं व्यभिचार याःगु जुइ।”✡

तःमिम्ह मनू व लाजरस

19 “छम्ह तसकं तःमिम्ह मनू दु। वं न्ह्याबलें तसकं थिकेगु मलमलयागु वसः फिना जुइ। अले मोजं जुया जुइ।
20 वयागु ध्वाखाय् कै जक दुम्ह लाजरस धाःम्ह छम्ह फ्वगिंयात तयेहया तःगु दु।
21 खिचातय्सं वयाः वयागु कैलय् फ्यया बीगु जुयाच्वन। वं तःमिम्ह मनुखं नयाः कुतुं वंगु जक नये दुसां ज्यू धकाः मतिइ तइगु खः।
22 “छन्हु व फ्वगिं सित, अले स्वर्गदूततय्सं वयात ब्वना यंकाः अब्राहाम दुथाय् तये यंकल। छन्हु व तःमिम्ह मनू नं सित, अले वयात थुनाबिल।
23 नरकय् लानाच्वंम्ह थ्व तःमिम्ह मनुखं तसकं कष्ट जूगुलिं च्वय् थस्वःबलय् तापाकं वं लाजरसयात अब्राहामनाप च्वनाच्वंगु खन।
24 “अले वं तस्सलं थथे धाल – ‘बाः अब्राहाम, जितः दया यानादिसँ। लाजरसयात वयागु पतिनं जितः छफुति जक जूसां लः त्वंकेत छ्वयाहयादिसँ, छाय्धाःसा जितः थ्व मिइ तसकं कष्ट जुयाच्वन।’
25 “अब्राहामं वयात धाल – ‘काय्, म्वाना च्वंतले छं भिंगु भिंगु व बाबांलाःगु काये खन, लाजरसयाके धाःसा अबलय् छुं हे मदु, वं यक्व दुःखसिया वल। आः लाजरसयात सुख जुल, अले छं सास्ती नया च्वनेमाली।
26 थ्व खँ ला छखे हे ति रे, जिमिगु व छिमिगु दथुइ तसकं तःधंगु गाः दु, अय्जूगुलि जिपिं छिमिथाय् वये फइ मखु, अले छिपिं जिमिथाय् वये फइ मखु।’
27 “अले वं धाल – ‘अय्जूसा बाः, जिगु छगू बिन्ति थ्व दु – वयात छकः जिमि बाःयागु छेँय् छ्वयादिसँ।

✡ **16:13** १६:१३ मत्ती ६:२४ ✡ **16:16** १६:१६ मत्ती ११:१२-१३ ✡ **16:17** १६:१७ मत्ती ५:१८ ✡ **16:18** १६:१८ मत्ती ५:३२; १ कोर ७:१०-११

28 जिमि न्याम्ह किजापिं अज्जं दनि, वयात छकः अन छवयाः इमित थनयागु खँ कनाः ख्याच्वः बीके माल, मखुसा इपिं नं थन हे सास्ती नः वइ।'
29 "अले अब्राहामं धाल – 'इमिके मोशायागु व्यवस्था व अगमवक्तातय्गु सफू द हे दु नि, इमिसं व हे जक न्यंसां गा हे गानि।'
30 अले हानं वं धाल – 'मखु, बाः अब्राहाम, उलि जक इमित मगाः। सीम्ह मनू हे छकः वनाः इमित धया ब्यूसा इमिसं पश्चाताप याइ।'
31 अले अब्राहामं हानं धाल – 'मोशायागु व्यवस्था व अगमवक्तातय्गु सफूयात हे इमिसं वास्ता मयाःसा सीम्ह मनुखं म्वाना वनाः धाःगु खँ नं इमिसं विश्वास याइ मखु।' "

17

पापय् लाकीगु खँ

मत्ती १८:६-९; मर्क ९:४२-४७

1 येशूं चेलातय्त धयादिल – "छतां न छतां ला मनूतय्त पाप या हे याकी, तर अथे पाप याकूम्ह मनूयात धिक्कार दु।
2 सुनां थथे चिधंम्ह छम्ह मनूयात जक नं पापय् लाकी, वयात गःपतय् ल्वहंघः घाकाः समुद्रय् वांछवयेगु हे बांलाइ।
3 अय्जूगुलि होश या।
"छिमि दाजुकिजापिन्सं पाप याना च्वंसा इमित अथे याये मते धकाः हक्कि। अले इमिसं पश्चाताप याःसा इमित क्षमा या।✡
4 इमिसं न्हिच्छिइ न्हय्कः छिमिगु विरोधय् पाप यानाः न्हय्कः तकं छिमिथाय् वयाः 'जिं पश्चाताप याये' धकाः धाः वःसा छिमिसं क्षमा ब्यु।"

विश्वास

5 अले प्रेरितसं प्रभुयात धाल – "जिमिगु विश्वास अप्वः दय्का बियादिसँ।"
6 अले वय्कलं धयादिल – "छिमिके तू छग्वःति जक विश्वास दुसां छिमिसं थ्व हाकुगु किम्बु मायात – 'ल्यहेँ दनाः समुद्रय् ला हुँ' धाःसा छिमिगु खँ वं न्यनी।"

च्यलं यायेमाःगु ज्या

7 "छिपिं मध्ये सुनां थः च्यःयात बुँइ ज्या यानाः लिहां वइबलय् वा फैजवाः लिहां वइबलय् 'याकनं न निं न' धकाः धाइ ला?
8 छिमिसं वयात थथे ला धाइ – 'वनाः याकनं नयेगु ज्वरय् या, अले जि नये मधुंतले पियाच्वँ। जिं नये धुंकाः तिनि छं न।'
9 थथे धाःथें यात धकाः छिमिसं च्यःयात गुबलें स्याबास बिया ला?
10 अथे हे छिमिसं नं छिमित या धकाः धाःगु ज्या याये सिधय्का थथे धा – 'जिपिं ला च्यःत जक खः। जिमिसं ला जिमित ब्वःगु ज्या जक याना।' "

झिम्ह कोह्नितय्त लाय्कादीगु

11 येशू यरूशलेमपाखे झाःबलय् सामरिया व गालीलयागु दथुं दथुं झाल।
12 छगू गामय् थ्यनी थें च्वंकाः वय्कलं झिम्ह कोह्नितय्त नापलात। इमिसं तापाकं हे दनाः
13 तःसलं थथे धयाहल – "प्रभु येशु, जिमित दया यानादिसँ।"
14 वय्कलं इमित धयादिल – "छिमिसं पुजाहारीयाथाय् वनाः थःगु म्ह क्यनाब्यु।" लँय् वँवं हे इमिगु कोह्नि ल्वय् लाया वन।✡
15 कोह्नि ल्वय् लाःगु सीकाः छम्ह मनू तसकं लय्लय्तातां तःसलं परमेश्वरयात जयजय यानाः लिहां वल।
16 वं वय्कःयागु तुतिइ भ्वपुयाः सुभाय् बिल। व लिहां वःम्ह सामरी खः।
17 वय्कलं धयादिल – "जिं झिम्ह कोह्नितय्त लाय्का बियागु मखु ला? मेपिं गुम्ह गन वन?
18 थ्व यहूदीमखुम्ह छम्हय्सिनं जक वयाः परमेश्वरयात सुभाय् बिल, मेपिन्सं छाय् परमेश्वरयात सुभाय् ब्यू मवल?"
19 अले वयात धयादिल – "दँ, छेँय् हुँ। छं विश्वास याःगुलि हे छंगु कोह्नि ल्वय् लात।"

परमेश्वरयागु राज्य वयाच्वंगु दु

मत्ती २४:२३-२८,३७-४४

20 सुं फरिसीतय्सं परमेश्वरयागु राज्य गुबलय् वइ धकाः येशूयाके न्यन।
अले वय्कलं लिसः बियादिल – "परमेश्वरयागु राज्य खनेदय्कः वइ मखु।

✡ **17:3** १७:३ मत्ती १८:१५ ✡ **17:14** १७:१४ लेवी १४:१-३२

21 सुनानं परमेश्वरयागु राज्य 'थन दु', 'अन दु' धकाः धाये फइ मखु, छायधाःसा परमेश्वरयागु राज्य छिकपिनिगु हे दथुइ दु।"
22 अले वय्कलं चेलातय्त धयादिल – "छन्हु अज्याःगु नं दि वइतिनि गुखुन्हु छिमिसं मनूया काय्यात छकः जक स्वये दःसां ज्यू, धकाः धाइ। तर छिमिसं स्वये खनी मखु।
23 मनूतय्सं छिमित – 'स्व, अन दु', 'स्व, थन दु' धकाः धाइ। तर छिमिसं इमिसं धाःगु खँ न्यने मते, अले इमिसं धाःथाय् नं वने मते।
24 गथे आकाशय् हावलासा त्वइबलय् छगू कुनं मेगु कुनय् थ्यंक जः खइ। मनूया काय् वइगु दिनय् नं अथे हे खने दइ।
25 न्हापालाक ला वं तःतामछि दुःखकष्ट सी मानि। अले हानं थौंकन्हय्यापिं मनूतय्सं वयात मययकी।
26 "गथे नोआयागु पालय् जूगु खः मनूया काय्यागु पालय् नं अथे जुइ।✡
27 नोआ लःजहाजय् दुहां मवंतले मनूतय्सं नयेत्वने यानाहे च्वन, ब्याहा यानाहे च्वन, अले बिया छवयेगु नं यानाहे च्वन, अले ला छक्कलं हे इमित लखं त्वप् वल, थुकथं इपिं फुक्कं सिनावन।✡
28 "लोतयागु पालय् नं अथे हे जुल। मनूतय्सं नयेत्वनेगु, न्ययेगु मीगु, पीगु व दय्केगु यानाहे च्वन।
29 उबलय् हे लोतं सदोम त्वःतेवं आकाशं मि व गन्धक गायाः इपिं फुक्कं सिनावन।✡
30 मनूया काय् वइबलय् नं अथे हे जुइ।
31 अबलय् कःसिइ च्वनाच्वंम्ह मनू थःगु सम्पत्ति कायेत तकं छेंय् दुने वने लाइ मखु। अथे हे बुँइ ज्या यानाच्वंम्ह छेंय् तकं वये लाइ मखु।✡
32 लोतया कलाःयात लुमंकी।✡
33 थःगु प्राण बचय् यायेत जक स्वइम्ह मनू नाश जुयावनी। सुनां थःगु प्राण पाइ व बचय् जुइ।✡
34 जिं छिमित धाये – उखुन्हु चान्हय् छपाः लासाय् घनाच्वंपिं निम्ह मध्ये छम्हय्सित यंकी, मेम्हय्सित त्वःताथकी।
35 नापं घः क्यला च्वंपिं निम्ह मिस्त मध्ये छम्हय्सित यंकी, मेम्हय्सित त्वःताथकी।
36 अथे हे बुँइ च्वंपिं निम्ह मनूत मध्ये छम्हय्सित यंकी, मेम्हय्सित त्वःताथकी।"
37 अले इमिसं वय्कःयात धाल – "गन प्रभु?"
वय्कलं धयादिल – "गन सीम्ह दु अन गिद्ध नं मुं वइ।"

18

छम्ह भाःत सीधुंकूम्ह मिसा व न्यायाधीशयागु उखान

1 अले येशूं चेलातय्सं न्ह्याबलें प्रार्थना यानाच्वनेमा, अले प्रार्थना यायेगु मत्वःतेमा धकाः ध्वाथुइकेत छगू उखान कनादिल।
2 वय्कलं धयादिल – "छगू शहरय् परमेश्वर खनाः मग्याःम्ह, अले मनूतय्त वास्ता तकं मयाइम्ह छम्ह न्यायाधीश दु।
3 व हे शहरय् छम्ह भाःत सीधुंकूम्ह मिसा नं दु। व मिसां न्ह्याबलें वयाः वयात थथे धाइगु जुयाच्वन – 'जितः क्वत्यलातःपिनिगु न्ह्यःने न्याय यानादिसँ।'
4 स्वन्हु प्यन्हु तक ला वं वयात आलताल यानाः वास्ता हे मयाः। लिपा वं मनं मनं थथे धाल – 'परमेश्वर खनाः जि मग्याः, अले मनूतय्त नं जिं वास्ता मतया।
5 अय्नं थ्व मिसा जिथाय् यक्व हाः वयाच्वंगुलि जिं वयागु मुद्दा निं छिने यानाबी। अथे मयाःसा वं न्हियान्थिं वयाः जितः दिक्क यानाबी।' "
6 अले प्रभुं धयादिल – "व अधर्मी न्यायाधीशं धाःगु खँ ताल ला?
7 अले छु, परमेश्वरं जक चान्हि थःके ग्वाहालि फ्वनाच्वंपिं थःम्हं हे ल्ययातःपिं मनूतय्त स्वयामदी ला? छु वय्कलं थः मनूतय्त ग्वाहालि यायेत लिबाकादी ला?
8 जिं छिमित धाये – वय्कलं इमित याकनं हे ग्वाहालि यानादी। अय्नं मनूया काय् वइबलय् संसारय् च्वंपिं मनूतय्के थज्याःगु विश्वास खने दइ ला?"

फरिसी व कर काइम्हय्सिगु उखान

9 अले येशूं – "जिपिं हे जक धर्मीपिं" धकाः धया जुयाः कर्पिन्त क्वह्रांका जुइपिन्त थ्व उखान कनादिल –
10 "छन्हु छम्ह फरिसी व कर काइम्ह मनू प्रार्थना यायेत देगलय् वन।
11 फरिसी दनाः थथे प्रार्थना यात – 'परमेश्वर, जिं छितः सुभाय् बी, छायधाःसा जि मेपिं थें ज्याःम्ह मनू मखु। जि खुँ लुच्चा मजुया, मभिं मजुया, व्यभिचार मयाना, अले थ्व कर काइम्ह मनू थें नं मजुया।

✡ **17:26** १७:२६ उत ६:५-८ ✡ **17:27** १७:२७ उत ७:६-२४ ✡ **17:29** १७:२८-२९ उत १८:२०–१९:२५ ✡ **17:31** १७:३१ मत्ती २४:१७-१८; मर्क १३:१५-१६ ✡ **17:32** १७:३२ उत १९:२६ ✡ **17:33** १७:३३ मत्ती १०:३९; १६:२५; मर्क ८:३५; लूक ९:२४; यूह १२:२५

12 जि हप्ताय् निकः अपसं च्वना, अले जिं कमय् यानागु धिबां झिब्वय् छब्व छायेहया च्वनागु दु।'
13 "कर काइम्ह मनुखं धाःसा तापाकं हे दनाः स्वर्गय् तकं थस्वये मफयाः नुगः मछिंकाः थथे धाल – 'परमेश्वर, जि
पापीयात दया यानादिसँ।' "
14 वय्कलं धयादिल – "जिं छिकपिन्त धाये – व फरिसी स्वयाः थ्व मनू हे परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुयाः लिहां
वन। सुनां थःत थःम्हं तःधंकी व चिधनी। अले सुनां थःत थःम्हं चिधं ताय्की व तःधनी।"✡

मस्तय्त आशिष बियादीगु
मत्ती १९:१३-१५; मर्क १०:१३-१६
15 येशूं आशिष बियादीमा धकाः मनूतय्सं थः मस्तय्त वय्कःयाथाय् हल। थ्व खनाः चेलातय्सं इमित हक्काः छ्वल।
16 अय्नं वय्कलं मस्तय्त सःताः धयादिल – "मस्तय्त पने मते, इमित जिथाय् छ्वया हजि, छाय्धाःसा परमेश्वरयागु
राज्य थज्याःपिनिगु हे खः।
17 जिं छिमित धात्थें धाये – मस्तय्गु नुगः थें दय्का मवःपिन्त परमेश्वरयागु राज्यय् दुकाइ मखु।"

तःमिम्ह मनू
मत्ती १९:१६-३०; मर्क १०:१७-३१
18 छन्हु छम्ह तःधंम्ह मनुखं येशूयाके न्यन – "भिंम्ह गुरु, छु याःसा जितः अनन्त जीवन दइ?"
19 अले वय्कलं धयादिल – "छिं जितः छाय् भिंम्ह धकाः धयादियागु? भिंम्ह ला परमेश्वर छम्ह जक हे दु।
20 छिं व्यवस्थाय् थथे च्वयातःगु सि हे स्यू जुइ – 'व्यभिचार याये मते, स्याये मते, खुइ मते, मखुगु साक्षी बी मते, थः मां
बौयात हनाबना ति।' "✡
21 अले वं लिसः बिल – "थ्व ला छगू छगू दतले हे जिं मचाबलय् निसें मानय् याना वयाच्वनागु दु।"
22 थ्व न्यनाः वय्कलं वयात धयादिल – "अझ हे नं छिं छता याये मानि। छिके दुगु फुक्कं मियाः नये मखंपिन्त इनाबियादिसँ,
अले छितः स्वर्गय् धन-सम्पत्ति दइ। थुलि याये धुंकाः छि जि नाप झासँ।"
23 तसकं तःमिम्ह जूगुलि थ्व न्यनाः वं ख्वाः खिउँसे च्वंकल।
24 वय्कलं वयात स्वयाः धयादिल – "धन-सम्पत्ति यक्व दुपिन्त परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेत गपाय्सकं थाकु।
25 तःमिपिं मनूत परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वनेगु स्वयाः मुल्युागु कँय् प्वालय् छम्ह ऊँट दुहां वनेत अःपुइ।"
26 थ्व खँ न्यना च्वंपिन्सं वय्कःयात धाल – "अय्सा सुयागु उद्धार जुइ फइ लय्?"
27 वय्कलं धयादिल – "मनूतय्सं याये मफुगु परमेश्वरं यानादी फु।"
28 अले पत्रुसं धाल – "स्वयादिसँ, जिमिसं थःगु छेँछिँ हे त्वःताः छिगु ल्यूल्यू वयाच्वना।"
29 वय्कलं इमित धयादिल – "जिं छिमित धात्थें धाये – परमेश्वरयागु राज्यया निंतिं छेँ, कलाः, दाजुकिजा, मांबौ, मस्त
सकसित त्वःतावःपिन्त
30 आः हे थ्व स्वयाः यक्वं अप्वः दइ, अले लिपा वइगु संसारय् अनन्त जीवन नं कायेखनी।"

येशूं थः सीगु खँ स्वकः खुसि कनादीगु
मत्ती २०:१७-१९; मर्क १०:३२-३४
31 अले येशूं झिंनिम्हय्सित छखे ब्वना यंकाः धयादिल – "न्यँ, झीपिं यरूशलेमपाखे वनाच्वना। अन मनूया काय्यागु
खँय् अगमवक्तातय्सं च्वया थकूगु फुक्क खँ पूवनी।
32 अन थ्यनेवं वयात ज्वनाः यहूदीमखुपिन्त लःल्हानाबी, अले वयात गिजय् याइ, बेइज्जत याइ, थुकलं बी।
33 इमिसं वयात कोरा दाइ, अले स्याइ। स्वन्हु दय्काः सीम्हं हानं म्वाना वइ।"
34 वय्कलं धयादीगु खँ इमिसं छुं हे थुइके मफुत। इमिगु नुगलय् छुं हे खँ दुहां वने मफुत। उकिं इमिसं वय्कःयागु खँ थुइके
मफुत।

कांम्ह फ्वगिंयात लाय्कादीगु
मत्ती २०:२९-३४; मर्क १०:४६-५२
35 वय्कःपिं यरीहोया लिक्क थ्यंबलय् छम्ह कांम्ह फ्वगिं लँय् च्वनाः फ्वनाच्वन।
36 वं ग्वाः ग्वाः मनूत वःगु सः ताल। अले वं अन छु जुयाच्वन धकाः न्यना स्वल।
37 इमिसं वयात धाल – "नासरतयाम्ह येशू थनं झायाच्वंगु दु।"
38 अले ला वं चिल्लाय् दनाः थथे धाल – "अय् दाऊदया काय् येशु, जितः दया यानादिसँ।"
39 अले वयाथाय् लिक्क लिक्क च्वंपिन्सं वयात "हाले मते, सुम्क च्वँ" धकाः ब्वःबिल।

✡ **18:14** १८:१४ मत्ती २३:१२; लूक १४:११ ✡ **18:20** १८:२० प्रस २०:१२-१६; व्य ५:१६-२०

अय्नं व झन जक ततःसलं हाला हल – "अय् दाऊदया काय्, जितः दया यानादिसँ।"
40 अले वय्कलं दिनाः वयात "थन हजि" धकाः धयादिल। व न्ह्याःने वये धुंकाः वय्कलं न्यनादिल –
41 "जिं छन्त छु याये माल?"
वं धाल – "प्रभु, जितः मिखां खंका बियादिसँ।"
42 वय्कलं धयादिल – "छंगु विश्वासं यानाः छंगु ल्वय् लन, छं मिखां खनेमा।"
43 उघ्रिमय् वं मिखां खन। अले परमेश्वरयात जयजय यानाः वय्कःया ल्यूल्यू वन। थ्व खनाः फुक्कसिनं परमेश्वरयात तःधंकल।

19

येशू व जखायस

1 येशू यरीहो शहर थ्यंकः झाल।
2 अन जखायस धाःम्ह छम्ह मनु दु। व कर काइपिनि हाकिम खः। व तसकं तःमि।
3 वं येशू गज्याःम्ह जुइ धकाः स्वयेत सनाच्वन। बागःचाम्ह जूगुलिं ग्वाः ग्वाः मनूतय्सं यानाः वं वय्कःयात खंके मफुत।
4 अय्जूगुलिं व हथाय् पथासं वय्कः स्वयाः न्ह्याः ब्वाँय् वनाः छमा यःमरिमाय् गयाच्वन। वय्कः व हे यःमरिमाया क्वसं जुयाः झायाच्वंगु खः।
5 वय्कलं अन थ्यंकाः च्वय् थस्वयाः वयात धयादिल – "हे जखायस, याकनं क्वहां झासँ, छायधाःसा थौं जि छिगु छेंय् बाय् च्वनेमाःगु दु।"
6 अले वं काचाकाचां सिमां क्वहां वयाः लय्लय्तातां वय्कःयात छेंय् ब्वनायंकल।
7 थ्व खनाः मनूतय् दथुइ थथे खँ जुल – "व ला पापीम्ह मनूयागु छेंय् धकाः बाय् च्वंवन।"
8 जखायसं प्रभुयात धाल – "स्वयादिसँ प्रभु, जिं जिगु बच्छि सम्पत्ति नये मखंपिन्त इनाबी। अले जिं सुयागुं थगय् यानाः कयातयागु दुसा, वयात प्यदुगं अप्वः तनाबी।"
9 वय्कलं वयात धयादिल – "थौं थ्व छेंयागु उद्धार जुल, छायधाःसा छि नं ला अब्राहामया सन्तान खः नि।
10 मनूया काय् तनाच्वंपिन्त मालेत व उद्धार यायेत वःगु खः।"✡

झिगू असर्फियागु उखान

मत्ती २५.१४-३०

11 येशू यरूशलेम न्ह्याःनेसं थ्यंकः झाल। वय्कःयागु खँ न्यना च्वंपिन्सं परमेश्वरयागु राज्य याकनं वइ धकाः मतिइ तया च्वंगुलि वय्कलं इमित थ्व उखान कनादिल।
12 "छम्ह तःधंम्ह मनु तापाःगु देशय् वनाः थःगु देशयाम्ह जुजु जुयाः लिहां वयेगु धकाः वन।
13 वने न्ह्याः थः झिम्ह च्यःतय्त सःताः झिगू असर्फि बियाः धाल – 'जि मवतले थ्व धिबां व्यापार याना च्वँ।'
14 अन च्वंपिं मनूतय्सं धाःसा वयात मिखां हे स्वयेमास्ति मवः। व वने धुंकाः इमिसं मनूत छ्वयाः 'थ्व मनु जिमि जुजु जुइगु जिमित मयः' धकाः धायके छ्वल।
15 "जुजु जुयाः लिहां वये धुनेवं वं थः च्यःतय्त सःताः इमिसं व धिबां गुलि कमय् यानाः तया धकाः न्यन।
16 न्हापांम्ह च्यलं धाल – 'मालिक, छिं बिया थकादीगु छगू असर्फि जिं मेगु झिगू असर्फि कमय् यानागु दु।'
17 "अले वं वयात धाल – 'स्याबास, छ तसकं भिंम्ह च्यः खः। थज्याःगु चिधंगु ज्याय् हे छ विश्वास याये बहःम्ह जूगुलि छन्त झिगू शहरयाम्ह हाकिम यानाबी।'
18 "हानं निम्हम्हय्सिनं वयाः थथे धाल – 'मालिक, छिगु छगू असर्फि जिं न्यागू असर्फि कमय् यानागु दु।'
19 "वं वयात धाल – 'छन्त नं न्यागू शहरयाम्ह हाकिम यानाबी।'
20 "मेम्ह च्यलं वयाः थथे धाल – 'मालिक, छिं बिया थकादीगु असर्फि जिके हे दनि। छि खनाः ग्याःगुलि जिं थ्व असर्फियात स्मालय् प्वःचिनाः स्वथना तया।
21 छि तसकं हाराम्ह मनु खः धकाः जिं स्यु, अले हानं छिं थःगु मखुसां यंकादी यः। छिं थःम्हं मह्नःगु बाली नं लयाः यंकादी यः।'
22 "अले वं वयात धाल – 'छंगु हे म्हुतुं पिहां वःगु खं जिं छन्त ज्वने, छ ला तसकं मभिंम्ह च्यः जुयाच्वन खनी। जि तसकं हाराम्ह मनु, अले हानं जि थःगु मखुसां काइम्ह, अले थःम्हं मह्नःगु नं लयाः यंकीम्ह धकाः स्यूमेलि छं
23 छाय् जिगु धिबा त्याय् बिया मतया? त्याय् बियातःगु जूसा जिं ब्याजनापं काये दइगु मखु ला?'
24 "अले वं अन दनाच्वंपिन्त धाल – 'वयाके च्वंगु असर्फि कयाः झिगू असर्फि दुम्ह मनूयात ब्यु।'
25 "इमिसं धाल – 'मालिक, वयाके ला झिगू मछि असर्फि द हे दु नि।'

✡ **19:10** १९:१० मत्ती १८:११

26 “अले जुजुं थथे धाल – जिं छिमित धाये – ‘दुम्हय्सित अज्जं तनाबी, अले यक्व दइ। मदुम्हय्सिके दुगु नं लाका काइ।✡
27 जितः जुजु मयायेत संपिं जिमि शत्रुतय्त हयाः जिगु न्ह्यःने हे स्या।’ ”

येशू यस्शलेमय् झाःगु
मत्ती २१:१-११; मर्क ११:१-११; यूह १२:१२-१९
28 थुलि धयादी धुंकाः येशू चेलातय्गु न्ह्यः न्ह्यः यस्शलेमपाखे झाल।
29 बेथफागे व बेथानिया न्ह्यःने लाःगु जैतून डाँडाय् थ्यंबलय् वय्कलं निम्ह चेलातय्त थथे धयाः छ्वयादिल –
30 “छिपिं न्ह्यःने च्वंगु गामय् हुँ। अन सुनानं मगःनिम्ह छम्ह गधाया मचायात चिनातःगु दइ। वयात फ्यनाः थन हजि।
31 सुनानं छिमित ‘छाय् फ्यनागु?’ धकाः न्यंसा छिमिसं ‘प्रभुयात माःगु दु’ धकाः धा।”
32 गधा काःवंपिन्सं वय्कलं धया छ्वःथें तुं गधाया मचायात लुइकल।
33 इमिसं वयात फ्यना च्वंबलय् गधा थ्वाःतय्सं वयाः थथे धाल – “छिमिसं छाय् गधा फ्यनाच्वनागु?”
34 इमिसं धाल – “प्रभुयात थ्व माःगु दु।”
35 इमिसं गधायात हयाः थःगु गा वयागु म्हय् लायाः वय्कःयात फ्यतुकल।
36 वय्कः झाःबलय् नं मनूतय्सं थथःगु गागि लँय् लायाबिल।
37 वय्कः यस्शलेमया सन्तीक लाःगु जैतून डाँडां क्वहां झाःबलय् चेलात फुक्कं लय्लय्तायाः इमिसं खंगु ततःधंगु अजू चायापुगु ज्या व चिंया लागि परमेश्वरयात जयजय यानाः थथे धकाः ततःसलं हाल –

38 “परमप्रभुया नामं झाःम्ह जुजु
धन्यम्ह खः।
स्वर्गय् शान्ति जुइमा,
अले परमेश्वरया
जयजय जुइमा।”✡

39 मनूतय्गु हुलय् च्वंपिं सुं फरिसीतय्सं वय्कःयात धाल – “गुरुजु, छिकपिनि चेलातय्त हाले मते धकाः ब्वःबियादिसँ रे।”
40 वय्कलं लिसः बियादिल – “जिं छिकपिन्त धात्थें धाये – थुपिं सुम्क च्वन धाःसा ल्वहं हे हाला हइ।”

यस्शलेम खनाः येशूं नुगः मछिंकादीगु
41 यस्शलेमया न्ह्यःने थ्यंकः झाःबलय् शहरयात खनाः वय्कलं ख्वयाः धयादिल –
42 “थौं छिमिसं शान्तियागु लँपु स्यूगु जूसा गुलि ज्यूगु। आः थ्व छिमिगु मिखां तापाय् धुंकल।
43 थज्याःगु ई वइतिनि गुबलय् छिमि शत्रुतय्सं छिमिगु शहरयात प्यखेरं घेरय् यानाः गनं वने मजीक कुना तइ।
44 अले मस्तनापं छिमित व छिमिगु शहरयात भज्यंक नाश यानाबी। छगः ल्वहंया घःने मेगु ल्वहं नं ल्यंका तइ मखु, छाय्धाःसा परमेश्वरं छिमित बचय् याः वःगु ईयात छिमिसं सीकि मफुत।”

बंजाःतय्त देगलं ख्यानाः छ्वःगु
मत्ती २१:१२-१७; मर्क ११:१५-१९; यूह २:१३-२२
45 येशू देगलय् झायाः अन च्वनाः न्यायेगु व मीगु ज्या यानाच्वंपिं फुक्कसितं थथे धकाः ख्यानाः छ्वयादिल –
46 “थथे च्वयातःगु दु – ‘जिगु छेँ प्रार्थना यायेगु छेँ खः।’ छिमिसं ला थुकियात खुँ दाखुँतय्गु छेँ धकाः यानाच्वन।”✡
47 वय्कलं न्हिन्हि झायाः अन देगलय् स्यनादीगु खः। उकिं तःधंपिं पुजाहारीत, शास्त्रीत व ततःधंपिं मनूत मिलय् जुयाः वय्कःयात स्यायेत स्वयाच्वन।✡
48 अय्नं इमिसं छुं हे याये मफया च्वन, छाय्धाःसा मनूत फुक्कसिनं वय्कःयागु खँ लय्लय्तातां न्यं।

20

येशूया अधिकारया खँय् न्ह्यसः
मत्ती २१:२३-२७; मर्क ११:२७-३३
1 छन्हु येशूं देगलय् मनूतय्त स्यनेकने याना व भिंगु खँ कनाच्वंबलय् तःधंपिं पुजाहारीत, शास्त्रीत व थकालिपिन्सं वयाः

✡ **19:26** १९:२६ मत्ती १३:१२; मर्क ४:२५; लूक ८:१८ ✡ **19:38** १९:३८ भज ११८:२६ ✡ **19:46** १९:४६ यशै ५६:७; यर ७:११ ✡ **19:47** १९:४७ लूक २१:३७

2 वय्कःयात थथे धाल – "छिं थथे याना दित गनं अधिकार कयादिया? अले छितः थ्व अधिकार सुनां बिल?"
3 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिं नं छिकपिन्के छगू खँ न्यने –
4 बप्तिस्मा बीगु अधिकार यूहन्नां सुयापाखें काल? स्वर्गपाखें ला कि मनूतय्पाखें?"
5 थ्व न्यनाः इमि थःथवय् थथे खँ जुल – "स्वर्गपाखें काःगु धाल कि झन झीत वं 'अय्सा, छिमिसं वयात छाय् विश्वास मयानागु लय्?' धकाः धाइ।
6 मनूतय्पाखें काःगु धाल कि मनूतय्सं झीत ल्वहँतं कय्का स्याइ, छाय्धाःसा फुक्कसिनं यूहन्नायात अगमवक्ता धकाः मानय् यानातःगु दु।"
7 अय्जूगुलिं इमिसं वय्कःयात थथे लिसः बिल – "जिमिसं मस्यू।"
8 अले वय्कलं इमित धयादिल – "अय्सा, जिं नं छिकपिन्त थ्व ज्या यायेत जितः सुनां अधिकार बियाहःगु खः धकाः धाये मखु।"

मभिंपिं म्हय्तय्गु उखान
मत्ती २१:३३-४६; मर्क १२:१-१२
9 अले येशूं मनूतय्त छगू उखान कनादिल – "छम्ह मनुखं क्यबय् दाखमा पिनाः म्हय्तय्त त्वःताः थः तःन्हुया लागि तापालय् वन।✡
10 बाली काय् त्ययकाः वं थः च्यःयात म्हय्तय्थाय् दाख बाली काय्के छ्वल। म्हय्तय्सं वयात दायाः छुं हे मब्यूसे लित छ्वयाहल।
11 वं हानं मेम्ह च्यःयात छ्वल। वयात नं इमिसं दायाः इज्जत हे कयाः छुं हे मब्यूसे लित छ्वयाहल।
12 वं हानं मेम्ह च्यःयात छ्वल। थ्वयात ला इमिसं घाःपाः यानाः क्यबं पितिना हल।
13 "अय्जूगुलिं क्यब थुवालं थथे मतिइ तल – 'आः जिं छु यायेगु? हानं छकः जि यःम्ह काय्यात हे इमिथाय् छ्वया स्वये, जिम्ह काय्यात ला इमिसं हनाबना तइ।'
14 "अय्नं काय्म्हय्सित वयाच्वंगु खनेवं म्हय्तय्सं – 'थ्व ला तःसिंया काय् खः, थ्वयात स्यानाः फुक्क धनसम्पत्ति झीगु याना काये धकाः ग्वसाः ग्वल।'
15 अले इमिसं वयात ज्वनाः दाखक्यबं पिने यंकाः स्यानाबिल।
"आः तःसिंनं वयाः व म्हय्तय्त छु याइ?
16 वं इमित स्यानाछ्वइ, अले व क्यब मेपिन्त हे ज्याके बी।"
थ्व न्यनाः अन च्वंपिन्सं धाल – "थथे गुबलें मजुइमा।"
17 इमिसं अथे धाःगुलिं वय्कलं इमित स्वयाः धयादिल – "अय्सा धर्मशास्त्रय् थथे च्वया तःगुया छु अर्थ जुल लय्?

" 'दकःमितय्सं ज्यालगय् मजूगु धकाः
धाःगु ल्वहं हे
मू ल्वहं जूवल।'✡

18 "व ल्वहँतय् दःपिं फुक्कं कुचा कुचा दली। अले व ल्वहं कुतुं वयाः सुयात लाइ व धू जुइ।"
19 वय्कलं अथे धयादीगुलिं शास्त्रीत व तःधंपिं पुजाहारीतय्सं वय्कःयात अन हे ज्वनेत स्वल, छाय्धाःसा व उखान इमित हे किकाः न्यंकादीगु खः धकाः इमिसं सीकल। अय्नं मनूत खनाः ग्यानाः इमिसं वय्कःयात ज्वने मफुत।

कर पुलेगु खँ
मत्ती २२:१५-२२; मर्क १२:१३-१७
20 अय्जुगुलिं इमिसं येशूयात ज्वनेत मौका स्वयाच्वन। इमिसं थः मनूतय्त भिंपिं थें च्वंक वय्कःयाथाय् छ्वल। इमिसं वय्कःयात खँ ल्हकाः ज्वनाः रोमी हाकिमयात लःल्हाना बीगु ग्वसाः ग्वःगु खः।
21 व मनूतय्सं वय्कःयात थथे धकाः न्ह्यसः यात – "गुरूजु, छिं खः खःगु जक नवानादी, अले भिंभिंगु जक स्यनादी धकाः जिमिसं स्यू। अले हानं छिं ख्वाः स्वयाः ज्या यानादी मखु, बरु परमेश्वरयागु सत्य लँ क्यनादी।
22 छता खँ धयादिसँ, कैसरयात झीसं कर पुले ज्यू ला कि मज्यू?"
23 वय्कलं इमिगु मभिंगु बिचाः थुइकाः धयादिल –
24 "धिबा छगः हयाः जितः क्यनादिसँ। थुकी सुयागु ख्वाः व नां कियातःगु दु?"
इमिसं धाल – "कैसरयागु।"
25 वय्कलं धयादिल – "अय्सा कैसरयागु कैसरयात हे बीमाः, परमेश्वरयागु परमेश्वरयात हे बीमाः।"

✡ **20:9** २०:९ यशै ५:१ ✡ **20:17** २०:१७ भज ११८:२२

26 इमिसं वय्कःयात मनूतय्गु न्ह्यःने खँय् बुकाः ज्वने मफुत। वय्कःयागु लिसः न्यनाः इपिं छक्क जुल, अले सुम्क च्वन।

सीपिं म्वाना वइ ला कि वइ मखु?
मत्ती २२:२३-३३; मर्क १२:१८-२७

27 हानं सिनाः म्वाना वइगु खँय् विश्वास मयाइपिं सदुकीतय्सं वयाः येशूयात थथे धकाः न्ह्यसः यात —✡

28 "गुरूजु, सुं मनू मस्त मदय्कं सिनावन धाःसा वया हे किजां थः तताःजुयात कलाः तयाः दाजुम्ह्य्सिगु निंतिं मस्त दय्केमाः धकाः मोशां च्वया थकूगु दु।✡

29 धाये — न्हय्म्ह दाजुकिजापिं दु। तःधिकःम्ह दाजुम्ह ब्याहा यानाः मस्त मदय्क सिनावन।

30 अले दातिम्ह किजां तताःजुम्ह्य्सित कलाः तल।

31 थुकथं हे साहिँलाम्ह किजां नं यात। थुकथं हे मेमेपिन्सं नं यात। फुक्कं मस्त मदय्कं हे सिनावन।

32 दकलय् लिपा व मिसा नं सित।

33 आः धयादिसँ, सीपिं म्वाना वइबलय् व मिसा सुया कलाः जुइ? इपिं न्हय्म्ह्य्सिनं नं वयात कलाः तःगु दु।"

34 वय्कलं इमित धयादिल — "थ्व संसारय् च्वंपिं मनूतय्सं जक ब्याहा याइ, अले बियाछ्वइ।

35 सिनाः म्वाना वयाः स्वर्गय् वनीपिं मनूतय् सुयां ब्याहा नं जुइ मखु। अले सुयातं बिया नं छ्वइ मखु।

36 इपिं ला स्वर्गदूत थें जुइ, उकिं इपिं हानं सी मखुत। सीपिन्त म्वाका तःगुलिं इपिं परमेश्वरया मस्त जुइ।

37 "मोशां नं सीपिं मनूत म्वाना वइ धकाः क्यना वंगु दु नि। झालय् मि च्याःबलय् परमेश्वरं धयादीगु खँ मोशां थथे च्वया थकूगु दु — 'जि अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर खः।'✡

38 थुकियागु अर्थ परमेश्वर सीपिनि परमेश्वर मखु, बरु म्वाना च्वंपिनि परमेश्वर खः, छाय्धाःसा फुक्कं वय्कःया निंतिं हे म्वानाच्वंपिं खः।"

39 अले गुलिं शास्त्रीतय्सं लिसः बिल — "गुरूजु, छिं धात्थें हे खःगु खँ धयादिल।"

40 अबलय् निसें सुनानं हे वय्कःयाके छुं हे न्यनेगु आँट याये मफुत।

मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सु खः?
मत्ती २२:४१-४६; मर्क १२:३५-३७

41 वय्कलं इमित धयादिल — "मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट दाऊदया काय् खः धकाः इमिसं गथे यानाः धायेफत?

42-43 दाऊद थःम्ह्य्सिनं हे भजन सफुलिइ थथे च्वया थकूगु दु —

" 'छं शत्रुतय्त छंगु पालि तःले मततले
छ जिगु जव ल्हाःपाखे च्वनाच्वँ धकाः
परमप्रभुं जिमि प्रभुयात धयादिल।'✡

44 "दाऊदं हे वयात 'प्रभु' धकाः धाल धाःसा गथे यानाः दाऊदया काय् जुइ फइ?"

शास्त्रीत खनाः होश या
मत्ती २३:१-३६; मर्क १२:३८-३९

45 अले फुक्क मनूतय्सं ताय्क वय्कलं चेलातय्त धयादिल —

46 "ततःपाःगु लं फिना जुइ मास्ति वःपिं, बजारय् मनूतय्सं मानय् याका जुइ मास्ति वःपिं, धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् दकलय् न्ह्यःने फ्यतू वने मास्ति वःपिं, भ्वय्बलय् ततःधंपिं नाप च्वने मास्ति वःपिं शास्त्रीत खनाः होश या।

47 थज्याःपिन्सं भाःत मदुपिं मिसातय्गु छेँ लुतय् यानाच्वंगु दु, प्रार्थना धाःसा कर्पिन्त क्यनेत ततःहाकय्क यानाक्यनी। थज्याःपिन्सं हे दकलय् तःधंगु सजाँय फये मालीतिनि।"

21

भाःत सीधुंकूम्ह मिसां छाःगु धिबा
मर्क १२:४१-४४

1 अले येशूं धनी मनूतय्सं देगलय् च्वंगु धुकुतिइ धिबा तयाच्वंगु स्वया च्वनादिल।

2 वय्कलं छम्ह तसकं चीमिम्ह भाःत सीधुंकूम्ह मिसां नं वयाः सिजःयागु धिबा तयावंगु खन।

3 अले वय्कलं धयादिल — "जिं छिमित धात्थें धाये — धुकुतिइ धिबा छाःवःपिं मध्ये दकलय् अप्वः धिबा छाःम्ह ला थ्व चीमिम्ह भाःत सीधुंकूम्ह मिसा खः।

4 छाय्धाःसा मेपिन्सं ला इमिके यक्व दुगुलिं अःपुक बियावन। थ्व मिसां ला थःके दुगु फुक्कं नयेत मदय्क हे बियावन।"

✡ **20:27** २०:३७ प्रे २३:८ ✡ **20:28** २०:२८ व्य २५:५ ✡ **20:37** २०:३७ प्रस ३:६ ✡ **20:42-43** २०:४२-४३ भज ११०:१

देगः नाश जुया वनीतिनि

मत्ती २४:१-२; मर्क १३:१-२

5 चेलातय् थःथवय् देगःया खँय् देगः ला गुलि बाबांलाःगु ल्वहँतं व छायेहयातःगु बसजालं छाय्पिया तःगु दु धकाः खँ ल्हानाच्वन।
6 अले येशूं धयादिल – "छिमिसं खनाच्वंगु थ्व फुक्कं छन्हु नाश जुइतिनि, अबलय् थ्व फुक्कं दुना वनाः ल्वहं छगः नं दइ मखुनि।"

दुःखकष्ट जुइतिनिगु खँ

मत्ती २४:३-१४; मर्क १३:३-१३

7 अले इमिसं वय्कःयाके न्यन – "गुरुजु, थथे गुबलय् जुइ? अले थथे जुइ धकाः गथे याना सीकेगु?"
8 वय्कलं धयादिल – "होश यानाच्वँ, सुनानं छिमिगु मिखाय् धुलं छवाके मफयेमा, छाय्धाःसा यक्व हे मनूतय्सं जिगु नामय् वयाः – 'जि व हे खः' अले 'ई न्ह्याःने थ्यंकः वये धुंकल' धकाः धाइ। अय्नं छिपिं इपिं नाप वने मते।
9 अले छिमिसं जवंखवं तसकं ल्वापु जूगु व ल्वापु जुइत्यंगु खँ न्यनी। अय्सां छिपिं ग्याये मते, छाय्धाःसा थ्व संसार नाश जुयावने न्ह्याः थथे जुइ हे माः। अथेसां उघ्रिमय् हे संसारयागु नाश जुइ मखु।"
10 वय्कलं हानं धयादिल – "देश देशतय्गु दथुइ ल्वापु जुइ। राज्य राज्यया दथुइ ल्वापु जुइ।
11 थाय् थासय् ततःधंक भ्वखाय् ब्वइ, थाय् थासय् अनिकाल जुइ, यक्व ल्वचं थी, अबलय् आकाशय् तसकं ततःधंगु व ग्यानापुगु चिं खने दइ।
12 "थथे जुइ न्ह्याः जिगु नांयागु निंतिं छिमित ज्वनाः कसाः याइ, धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंया थकालिपिन्त लःल्हानाबी, इयालखानाय् कुनी, अले जुजुपिन्थाय् व हाकिमतय्थाय् यंकी।
13 थुकथं छिमिसं इमिगु न्ह्याःने जिगु साक्षी बी खनी।
14 अय्नं छिमिसं गुकथं लिसः बी माली धकाः धन्दा काये मते,
15 छाय्धाःसा जिं छिमित थज्याःगु खँ व बुद्धि बी, गुकियात छिमि शत्रुतय्सं लिसः बी नं फइ मखु, त्वाःल्हाय् नं फइ मखु।✡
16 थः हे मांबौ, दाजुकिजा, थःथिति व पासापिन्सं तकं छिमित ज्वंका छ्वइ, अले छिपिं मध्ये गुलिसित ला स्यानाछ्वइ।
17 जिगु नामं यानाः छिमित फुक्कसिनं हेला याइ।
18 अय्नं इमिसं छिमिगु छेनय् च्वंगु सँ छपु नं स्यंके फइ मखु।
19 छिमिसं सह यानाच्वन धाःसा छिमित अनन्त जीवन दइ।"

यस्शलेम नाश जुइतिनि

मत्ती २४:१५-२१; मर्क १३:१४-१९

20 "गुबलय् छिमिसं यस्शलेमयात सिपाइँतय्सं घेरय् याःगु खनी, उबलय् आः याकनं हे यस्शलेमयागु नाश जुइ धकाः छिमिसं सीकि।
21 उबलय् यहूदियाय् च्वनाच्वंपिं फुक्कं पहाडय् बिस्युं हुँ, शहरय् च्वंपिं फुक्कं बिस्युं हुँ, गामय् च्वनाच्वंपिं शहरय् दुने वने मते।
22 छाय्धाःसा थ्व धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु फुक्कं पूवंकेत पलेसा काइगु दिं खः।✡
23 प्वाथय् दुपिं व दुरुत्वंम्ह मचा दुपि मिसातय्त तसकं सास्ती जुइ। छाय्धाःसा अबलय् थ्व देशय् तसकं दुःखकष्ट जू वइ, अले थन च्वंपिन्सं परमेश्वरयागु तं फयेमाली।
24 गुलिसित तरवारं पालाः स्याइ, गुलिसित ज्वनाः देश देशय् यंकी, अले यहूदीमखुपिनिगु ई पूमवंतले इमिसं यस्शलेमयात न्हुतुन्हुया तइ।"

मनूया काय् वइबलय् थथे जुइ

मत्ती २४:२९-३१; मर्क १३:२४-२७

25 "अले सूर्यलय्, तिमिलाय् व नगुलय् चिं खने दइ। समुद्रयागु सलं व लःद्वम्बलं यानाः पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क जातयापिं मनूत ग्यानाः आछु-आछु कनी।✡
26 पृथ्वीइ आः छु जुइन धकाः ग्यानाः मनूत मुच्छीं कइ, छाय्धाःसा आकाशय् च्वंगु फुक्क शक्ति खाइ।
27 अले इमिसं मनूया काय्यात तःधंगु शक्ति ज्वनाः झःझः धायक सुपाँचय् वयाच्वंगु खनी।✡
28 थथे जुइवं छिमिसं दनाः च्वय् पाखे स्व, छाय्धाःसा याकनं हे छिमिगु उद्धार जुइत्यंगु दु।"

✡ **21:15** २१:१४-१५ लूक १२:११-१२ ✡ **21:22** २१:२२ होशे ९:७ ✡ **21:25** २१:२५ यशै १३:१०; इज ३२:७; योए २:३१; प्रका ६:१२-१३ ✡ **21:27** २१:२७ दान ७:१३; प्रका १:७

यःमरिमायागु उखान

मत्ती २४:३२-३५; मर्क १३:२८-३१

29 अले वय्कलं इमित छपु उखान कनादिल – "यःमरिमायात स्व, अथे हे मेमेगु सिमायात नं छकः स्व।
30 थुमिके चुलि जायावल कि, छिमिसं 'तांन्वःगु ई वल' धकाः सीकी।
31 अथे हे गुबलय् छिमिसं जिं धया थें जुया वयाच्वंगु खनी, परमेश्वरयागु राज्य न्ह्यःने वये धुंकल धकाः सीकि।
32 जिं छिमित धात्थें धाये – गुबलय् तक थ्व फुक्कं जुइ मखु, उबलय्तक आःयापिं मनूत सिनावनी मखु।
33 आकाश व पृथ्वी मदयावनी, अय्नं जिगु वचन मदयावनी मखु।"
34 "अय्जूगुलि छिमिसं होश यानाच्वँ। भ्वय् जक नया जुइगु, अय्लाः थ्वँ जक त्वना जुइगु, अले थ्व जीवनयागु धन्दा कयाः जुइगु याना जुल धाःसा छिमिसं मसीक जिं धयागु दि वइ।
35 छायधाःसा व दिं पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क मनूतय्गु निति तक्यंकीगु जाल थें जुयाः वइ।
36 अय्जूगुलिं होश यानाच्वँ। व दिनय् जू वइगु फुक्क खं बचय् जुइत व मनूया कायया न्ह्यःने दने फय्केत छिमिसं न्ह्याबलें प्रार्थना याना च्वँ।"
37 न्हियान्हिथं येशू देगलय् स्यनेकने यानाः बहनी जुइवं जैतून डाँडाय् बाय् च्वं झायादीगु खः।✡
38 मनूत सुथय् न्हापांनिसें हे वय्कलं स्यनादीगु खँ न्यनेत देगलय् मुं वयाच्वनी।

22

यहूदां येशूयात ज्वंकेत्यंगु

मत्ती २६:१-५; मर्क १४:१-२; यूह ११:४५-५३

1 सोडा मतःगु मरि नयेगु नखः न्ह्यःने थ्यंकः वल। थ्व नखःया न्हापांगु दिं छुत्कारावा नखः खः।✡
2 तःधंपिं पुजाहारी व शास्त्रीतय् येशूयात स्यायेगु ग्वःसा ग्वःगु खः। अय्नं मनूत खनाः ग्यानाः इमिसं वय्कःयात सुलाः स्यायेगु ग्वःसा ग्वयाच्वन।
3 उबलय् हे झिंनिम्ह चेलात मध्ये छम्ह यहूदा इस्करियोतयाके शैतान दुबित।
4 वं तःधंपिं पुजाहारीत व देगःया सिपाइँतय् कप्तानयाथाय् वनाः येशूयात ज्वंका बी फु धकाः धाल।
5 इमिसं लय्लय्तायाः वयात धिबा बी धकाः धयाहल।
6 यहूदा मानय् जुल। अबलय् निसें वं मनू मदुथाय् लाकाः वय्कःयात इमिगु ल्हातय् ज्वंका छ्वयेत स्वयाच्वन।

छुत्कारायागु नखः हनादीगु

मत्ती २६:१७-२५; मर्क १४:१२-२१; यूह १३:२१-३०

7 सोडा मतःगु मरि नयेगु छुत्कारायागु नखःबलय् चीधिकःम्ह भ्याःचा स्यायेगु दिं थ्यंकः वल।
8 अय्जूगुलि येशूं थथे धयाः पत्रुस व यूहन्नायात छ्वयादिल – "हुँ, छुत्कारावा नखःया भ्वय् नयेत छिमिसं वनाः भ्वय् ज्वरय् या।"
9 इमिसं धाल – "गन वनाः ज्वरय् यायेगु?"
10 वय्कलं धयादिल – "न्यँ, शहरय् दुहां वनेवं छिमिसं घलय् लः कया वयाच्वंम्ह छम्ह मनूयात नापलाइ। छिपिं व हे मनूया ल्यूल्यू हुँ। व गन दुहां वनी, अन हे वनाः
11 छिमिसं छैं थुवाःयात धा – 'छितः गुरूजुं थथे धयाहःगु दु – "जिमि चेलात नाप छुत्कारावा नखःया भ्वय् नयेत क्वथा क्यनादिसँ हं।" '
12 अले वं छिमित बांलाकातःगु तःकुगु च्वतय् क्यने यंकी, छिमिसं अन हे ज्वरय् या।"
13 अले इपिं वन। वय्कलं इमित गथे धया छ्वयादीगु खः, इमिसं अथे हे लुइकल, अले अन हे छुत्कारावा नखःया भ्वय् ज्वरय् यात।

प्रभु भ्वय्

मत्ती २६:२६-३०; मर्क १४:२२-२६; १ कोर ११:२३-२५

14 भ्वय् नयेत्यय्काः येशू व प्रेरितत इवःलाक फ्यतुनादिल।
15 वय्कलं धयादिल – "दुःख सी न्ह्याः जि छिपिंनाप च्वनाः छुत्कारावा नखःया भ्वय् नयेगु तसकं इच्छा जुयाच्वंगु खः।
16 जिं छिमित धाये – परमेश्वरयागु राज्यय् भ्वय्यागु अर्थ पूमवंतले जिं हानं थ्व भ्वय् नये मखु।"
17 अले वय्कलं ख्वला कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः धयादिल – "थ्व का, छिपिं सकसिनं इनाः त्वँ।
18 जिं छिमित धाये – परमेश्वरयागु राज्य मवतले थ्व दाखमघ त्वने मखुत।"

✡ **21:37** २१:३७ लूक १९:४७ ✡ **22:1** २२:१ प्रस १२:१-२७

19 वय्कलं हानं मरि कयाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा कुचा थलाः इमित थथे धयाः बियादिल – "थ्व मरि न। थ्व
छिमित बियागु जिगु म्ह खः। आवंनिसें जितः लुमंकेत थथे यायेगु या।"
20 नये धुंकाः अथे हे ख्वला कयाः वय्कलं धयादिल – "थ्व ख्वला छिमिगु निति जिगु हि हाय्कागु परमेश्वरयागु न्हगु
बाचा खः।✡
21 "तर न्यँ, जितः ज्वंका छ्वइम्ह मनु जि नाप हे फ्युतुनाच्वंगु दु।✡
22 च्वया तः थें मनूया काय् ला सिनावने हे माः। अय्नं वयात ज्वंका छ्वइम्ह मनूयात तसकं धिक्कार दु।"
23 अले इपिं थःथवय् थथे धकाः खँ ल्हात – "झीगु पुचलय् अथे याइम्ह मनु सु जुइ?"

सु तःधंगु?

मत्ती २०:२५-२८; मर्क १०:४२-४५

24 इपिं मध्ये दकलय् तःधंम्ह सु जुइ धकाः चेलात कचकच हालाच्वन।✡
25 अले येशूं इमित धयादिल – "थ्व संसारय् शासन याइपिन्सं मनूतय्त ल्हातय् काइ। इमि हाकिमतय्त भिंपिं मनूत धकाः
धाइ।
26 छिमिसं धाःसा अथे यायेदइ मखु, बरु छिपिं मध्ये सु दकलय् तःधंम्ह खः वं दकलय् चिधंम्ह जुयाः क्यनेमाः। अले छिमि
नायः सु खः वं ला झन फुक्कसियां च्यः जुयाः ज्या यायेमाः।✡✡
27 नयाच्वंम्ह तःधं ला कि वयात नयेगु तये हया च्वंम्ह च्यः तःधं? नयाच्वंम्ह मखु ला, तःधंम्ह? अय्नं जिं छिमित सेवा
यानाच्वनागु दु।✡
28 "जिगु दुःखकष्टय् छिपिं जि नाप च्वनाच्वंगु दु।
29 अय्जूगुलि गथे जिमि बाःनं जितः जुजु यानादिल, जिं नं छिमित अथे हे यानाबी।
30 अले छिमिसं जिगु राज्यय् जि नाप च्वनाः नयेत्वने याये खनी। अले हानं सिंहासनय् च्वनाः छिमिसं इस्राएलया झिंनिगु
कुलयापिं मनूतय्त न्याय याइ।"✡

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाइ

मत्ती २६:३१-३५; मर्क १४:२७-३१; यूह १३:३६-३८

31 "सिमोन, सिमोन न्यँ, शैतानं छिमित छ्व हाये थें हायेत उजं काये धुंकल।
32 अय्नं छंगु विश्वास बमलाना मवनेमा धकाः जिं प्रार्थना यानागु दु। जिथाय् हानं लिहां वये धुंकाः छं थः दाजुकिजापिन्त
बल्लाकि।"
33 अले वं येशूयात धाल – "प्रभु, झ्यालखानाय् वनेमाःसां, सी हे माःसां जिं छितः त्वःते मखु।"
34 वय्कलं धयादिल – "पत्रुस, जिं छन्त धाये – थौं खा हाले न्ह्यः छं जितः स्वकः तक म्हमस्यू धकाः धाइ।"

तरवार, धिबा व म्हिचा

35 येशूं चेलातयत धयादिल – "जिं छिमित धिबा, म्हिचा व लाकां मब्यूसे छ्वयाबलय् छिमित माःगु तरय् जू ला कि
मजू?"
इमिसं धाल – "जू।"✡
36 वय्कलं हानं धयादिल – "आः धाःसा सुयाके धिबा दु, वं व धिबा तयाति, अथे हे म्हिचा नं कयाः ति। अले सुयाके
तरवार मदु वं थःगु कोट मिया जूसां तरवार न्या।
37 'वय्कःयात दाखुँतय् ल्याखय् तइ' धकाः जिगु बारे धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खँ पूवने हे माः। छाय्धाःसा जिगु बारे च्वयातःगु
खँ पूवनाच्वंगु दु।"✡
38 इमिसं धाल – "स्वयादिसँ प्रभु, जिमिके निपु तरवार दु।"
वय्कलं धयादिल – "थुलि दुसा गाः।"

येशूं प्रार्थना यानादीगु

मत्ती २६:३६-४६; मर्क १४:३२-४२

39 येशू अनं पिहां झायाः वय्कःयागु बानी दु थें जैतून डाँडाय् थाहां झायादिल। चेलात नं वय्कः नाप ल्यूल्यू वन।
40 अन थ्यने धुंकाः वय्कलं इमित धयादिल – "प्रार्थना याना च्वँ, मखुसा छिपिं जाँचय् लाइ।"
41 अले वय्कः इमिथासं भचा उज्यां वनाः पुलिं चुयाः प्रार्थना यानादिल।

✡ **22:20** २२:२० यर ३१:३१-३४ ✡ **22:21** २२:२१ भज ४१:९ ✡ **22:24** २२:२४ मत्ती १८:१; मर्क ९:३४; लूक ९:४६ ✡ **22:26** २२:२५-२६ मत्ती २०:२५-२७; मर्क १०:४२-४४ ✡ **22:26** २२:२६ मत्ती २३:११; मर्क ९:३५ ✡ **22:27** २२:२७ यूह १३:१२-१५ ✡ **22:30** २२:३० मत्ती १९:२८ ✡ **22:35** २२:३५ मत्ती १०:९-१०; मर्क ६:८-९; लूक ९:३; १०:४ ✡ **22:37** २२:३७ यशै ५३:१२

42 "बाः, ज्यूसा थ्व ख्वला जिथासं चीकादिसँ। अयनं जितः यःथें यानादी मते, छितः यःथें हे यानादिसँ।"
43 उबलय् स्वर्ग छम्ह स्वर्गदूतं वयाः वय्कःयात लिधंसा बियाच्वन।
44 अले नुगलय् तसकं हीसे च्वनाः नुगः हे ह्रगनि थें च्वंगुलि वय्कलं झन तसकं मन बियाः प्रार्थना यानादिल। वय्कःयागु चःति हि थें ततःफुति जुयाः बँय् तिकि ननाच्वन।
45 प्रार्थना यानादी धुंकाः वय्कः दनाः चेलात दुथाय् झाःबलय् इपिं नुगः मछिंकाः मस्तं घनाच्वंगु खनादिल।
46 अले वय्कलं धयादिल – "छिपिं छाय् घनाच्वनागु? दनाः प्रार्थना या। अले जक दुःखकष्ट जू वःसां छिपिं बल्लाना च्वने फइ।"

येशूयात ज्वंगु
मत्ती २६:४७-५६; मर्क १४:४३-५०; यूह १८:३-११

47 वय्कलं नवाना च्वनादीबलय् हे अन छगू हुल मनूत वल। झिंनिम्ह चेलात मध्ये यहूदा धाःम्ह चेला इमिगु न्ह्यः न्ह्यः दु। यहूदां वयाः वय्कःयात चुप्पा नल।
48 अले वय्कलं वयात धयादिल – "हे यहूदा, मनूया काय्यात छु छं चुप्पा नयाः ज्वंकेगु ला?"
49 चेलातय्सं अन छु जुइत्यंगु खः धकाः सीकाः थथे धाल – "प्रभु, जिमिसं तरवारं पालाबी ला?"
50 छम्ह चेलां दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया दासयागु जव न्हाय्पं ध्यनाबिल।
51 तर वय्कलं धयादिल – "गात, त्वःताब्यु।" अले वय्कलं वयागु न्हाय्पं थियाः लाय्कादिल।
52 अले ज्वंवःपिं तःधंपिं पुजाहारीतय्त, देगःया सिपाइँतय् कप्तानतय्त व थकालिपिन्त धयादिल – "जि छम्हय्सित ज्वनेत थथे तरवार व कथि ज्वनावये माःगु छाय्? छु जि दाखुँ खः ला?
53 न्हियान्थिं छिकपिं नाप देगलय् दुबलय् धाःसा छिकपिन्सं जितः मज्वं। तर थ्व छिकपिनिगु ई खः, अले खिउँया शक्तियागु राज्य खः।"✡

पत्रुस येशूयात म्हमस्यू धाःगु
मत्ती २६:५७-५८,६९-७५; मर्क १४:५३-५४,६६-७२; यूह १८:१२-१८,२५-२७

54 अले इमिसं येशूयात ज्वनाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयागु छेँय् हल। पत्रुस धाःसा तापाकं ल्यूल्यू वनाच्वन।
55 अबलय् अन मनूत चुकय् दथुइ मि छ्वय्काः पनाच्वन। पत्रुस नं वनाः इपिं नाप च्वन।
56 छम्ह भ्वातिं नं मियागु जलय् वयात खनाः क्वथीक स्वयाः धाल – "थ्व मनू नं व नाप जुइम्ह खः।"
57 वं मखु धकाः थथे धाल – "वय्कःयात जिं म्हमस्यू।"
58 भचा जायकाः मेम्ह मनुखं खनाः वयात धाल – "छ नं इपिं नाप जुयाच्वंम्ह खः।"
वं हानं धाल – "जि मखु।"
59 अले घौछिति जायकाः मेम्हय्सिनं थथे धाल – "थ्व मनू येश् नाप जुइम्ह खः, छाय्धाःसा थ्व नं छम्ह गालीली खः।"
60 वं हानं धाल – "छिं धयादीगु खँ जि मस्यू।" वं अथे धयाच्वंबलय् हे खा हाला हाल।
61 अले प्रभुं लिफः स्वयाः पत्रुसयात स्वयादिल। वं प्रभुं धयादीगु खँ लुमंकल – "थौं खा हाले न्ह्यः छं जितः स्वकः तक म्हमस्यू धकाः धाइ।"
62 अले व अन चुकं पिने वनाः ह्याँयह्याँय् ख्वल।

येशूयात गिजय् यानाः दाःगु
मत्ती २६:६७-६८; मर्क १४:६५
63 पाः च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं येशूयात गिजय् यानाः दाल।
64 इमिसं वय्कःयागु मिखाय् चिनाः "का धा सा, छन्त दाःम्ह सु खः?" धकाः धाल।
65 उकथं हे वय्कःयात बेइज्जत यानाः यःयःथें धाल।

सभाया न्ह्यःने येशू
मत्ती २६:५७-६६; मर्क १४:५५-६५; यूह १८:१९-२४
66 सुथय् थकालिपिं, तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीत फुक्कं मुन। अले इमिसं येशूयात सभाय् थनाः थथे धाल –
67 "छ मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु जूसा जिमित धा।"
वय्कलं धयादिल – "जिं धाःसां छिकपिन्सं विश्वास यानादी मखु।
68 अले जिं छुं न्यंसां छिकपिन्सं लिसः बियादी मखु।
69 आवंनिसें मनूया काय् शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु जव ल्हाःपाखे च्वनी।"

✡ **22:53** २२:५३ लूक १९:४७; २१:३७

70 अले इपिं फुक्कसिनं धाल – “अय्सा छ परमेश्वरया काय् खः ला?”
वय्कलं धयादिल – “खः धकाः ला छिकपिन्सं हे धयादिल नि।”
71 अले इमिसं धाल – “थुलि अप्वः मेगु साक्षी हे म्वाःल। वयागु हे म्हुतुं झीसं न्यनेधुन।”

23

1 अनंलि अन च्वंपिं फुक्क मनूत दनाः येशूयात पिलातसयाथाय् यंकल।
2 अले इमिसं वय्कःयात थथे धकाः पाः यात – “थ्व मनुखं जिमिगु जातियापिं मनूतय्त मखुगु खँ स्यना जूगु, कैसरयात कर पुले मते धकाः धयाजूगु व थःत ख्रीष्ट जुजु खः धकाः धयाजूगु जिमिसं न्यनागु खः।”
3 अले पिलातसं वय्कःयाके न्यन – “छ यहूदीतय् जुजु खः ला?”
वय्कलं लिसः बियादिल – “छिं हे खः धकाः धयादिल।”
4 अले पिलातसं तःधंपिं पुजाहारीतय्त व मनूतय्गु हुलयात धाल – “जिं ला थ्व मनूयाके छुं हे दोष लुइके मफुत।”
5 अय्नं इपिं थथे धकाः झन हाला हल – “गालीलंनिसें यहूदिया थ्यंक व थननापं थ्व मनुखं स्यनेकने यानाः मनूतय्त स्यंकाच्वंगु दु।”

येशूयात हेरोदयाथाय् यंकूगु

6 थ्व खँ न्यनाः पिलातसं येशू गालीलयाम्ह खः ला कि मखु धकाः न्यना स्वल।
7 वय्कः हेरोदयागु इलाकाय् लाःम्ह मनू खः धकाः सीकाः वं वय्कःयात हेरोदयाथाय् छ्वयाबिल। अबलय् हेरोद यरूशलेमय् हे च्वनाच्वंगु दु।
8 वय्कःयात खनाः हेरोद तसकं लय्ताल, छाय्धाःसा वं वय्कःयागु बारे न्यनातःगुलिं वय्कःयात स्वयेमास्ति वय्काच्वंगु यक्व हे दत। नापं वं वय्कलं अजू चायापुगु चिं यानादीगु स्वयेगु आशा यानाच्वंगु खः।
9 अय्जूगुलि वं यक्व खँ न्यना स्वल, तर वय्कलं छुं हे लिसः बियामदी।
10 तःधंपिं पुजाहारीत व शास्त्रीतय्सं वय्कःयात तःधंगु दोष बियाः पाः यात।
11 अले हेरोद व वया सिपाइँतय्सं वय्कःयात गिजय् याये फक्व यानाः जुजुयागु थें ज्याःगु लं फिकाः पिलातसयाथाय् तुंलित छ्वयाहल।
12 उखुन्हुंनिसें हेरोद व पिलातस हानं मिलय् जुल। न्हापा इपिं निम्ह मिलय् मजूपिं खः।

येशूयात स्यायेगु फैसला याःगु

मत्ती २७:१५-२६; मर्क १५:६-१५; यूह १८:३९—१९:१६

13 पिलातसं हानं तःधंपिं पुजाहारीत, शासकत व मनूतय्त सःताः
14 धाल – “छिमिसं मनूतय्त स्यंका जुल धकाः थ्व मनूयात ज्वनाः जिथाय् हल, अय्नं छिमिगु हे न्ह्यःने जिं केरकार याना स्वयां नं छिमिसं पाः याःगु छुं नं दोष जिं लुइके मफुत।
15 हेरोदं नं वयाके छुं हे दोष लुइके मफयाः जिथाय् लिछ्वयाहल। स्याये हे मायक ला वं छुं नं याःगु मदु।
16 अय्जूगुलि जिं वयात कोर्रा दायाः त्वःता छ्वयाबी।”
17 पिलातसं छुत्काराया गु नखःबलय् छम्ह कैदीयात त्वःताछ्वयेगु चलन यानातःगु दु।
18 इपिं फुक्कं छस्सलं थथे धकाः चिल्लाय् दना हाला हल – “थ्व मनूयात स्यानाछ्व, जिमित बारब्बायात त्वःता बियादिसँ।”
19 शहरय् ग्वलमाल याकूगुलिं व मनू स्याःगुलिं बारब्बायात कुना तःगु खः।
20 येशूयात त्वःताछ्वयेगु मनं तुनाः पिलातसं हानं छकः इमित ध्वाथुइकल।
21 अय्नं इपिं थथे धकाः हाला हल – “वयात क्रूसय् यख्खानाः स्यानाछ्व, वयात क्रूसय् यख्खानाः स्यानाछ्व।”
22 अय्जूसां स्वकः खुसि नं पिलातसं इमित थथे धाल – “वयात छाय् स्यायेगु? वं छुं हे अपराध याःगु मदु। वं स्याये मायक छुं नं अपराध याःगु जिं लुइके मफुत। अय्जूगुलि जिं ला वयात कोर्रा दायाः त्वःता छ्वयाबी।”
23 इमिसं जिद्दी यानाः झन जक ततःसलं “वयात क्रूसय् यख्खानाः स्यानाछ्व” धकाः हाला हल। थुकथं हालाः हे इमिसं त्याकल।
24 अय्जूगुलि पिलातसं इमिसं धाःथें येशूयात स्याके छ्वयेगु फैसला यात।
25 वं ग्वलमाल याकूम्ह व ज्यानमारा जूगुलिं झ्यालखानाय् कुनातःम्ह बारब्बायात इमिसं फ्वंथें त्वःता छ्वल। येशूयात धाःसा इमिसं धाःथें स्याकेत लःल्हाना बिल।

येशूयात क्रूसय् यख्खाःगु

मत्ती २७:३२-४४; मर्क १५:२१-३२; यूह १९:१७-२७

26 रोमी सिपाइँतय्सं येशूयात यंकाच्वंबलय् छम्ह कुरेनी वःम्ह सिमोनयात ज्वन। थ्व मनू शहरय् वनेत वयाच्वंम्ह खः। इमिसं वयात क्रूस क्वबिकाः वय्कःयागु ल्यूल्यू ब्वनायंकल।

27 वय्कःया ल्यूल्यू ग्वाः ग्वाः मनूत वयाच्वंगु दु। नुगःपा दादां ह्याँय्ह्याँय् ख्वया वयाच्वंपिं मिसात नं दु।

28 वय्कलं इमिथाय् लिफः स्वयाः धयादिल – "यस्शलेमय् च्वंपिं मिसात, जिगु निंतिं ख्वये मते, बरु थःगु निंतिं व थः मस्तय्गु निंति ख्व।

29 छायधाःसा अज्याःगु दि नं वइतिनि, गुबलय् मनूतय्सं मचा मदुपिं, मचा बुइके मलंपिं व मचायात दुरु त्वंके मलंपिं धन्यपिं खः धकाः धाइ।

30 अबलय्

" 'मनूतय्सं पहाडयात वनाः
"जिमित ल्हाः वा।"
अले डाँडायात –
"जिमित ल्हाना छव"
धकाः धाइ।'✡

31 "प्याःगु सिमायात ला मनूतय्सं छवय्कल धाःसा गंगु सिमायागु झन छु जक गति जुइ?"

32 मेपिं निम्ह अपराधीतय्त नं वय्कः नाप स्याना छवयेत इमिसं यंकूगु दु।

33 "खप्परे" धाःगु थासय् थ्यंकाः इमिसं वय्कःयात क्रूसय् नकिं तानाः यख्खायाबिल। अले अपराधीतय्त नं अथे हे यानाः वय्कःया जवय् व खवय् यख्खायाबिल।

34 वय्कलं धयादिल – "बाः, थुमित क्षमा यानादिसँ। थुमिसं छु यानाच्वना धकाः मस्यू।" सिपाइँतय्सं चिट्ठा तयाः वय्कःयागु वसः इना काल।✡

35 अन लिक्कसं दनाः मनूत स्वयाच्वंगु दु। शासकतय्सं धाःसा वय्कःयात थथे धकाः गिजय् यात – "थ्वं कर्पिन्त ला बचय् यात, थ्व मनू परमेश्वरं हे ल्ययातःम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु जूसा थःत नं बचय् यायेे फयेमाःगु खः।"✡

36 सिपाइँतय्सं नं वय्कःयात पाउँति त्वंकाः थथे धकाः गिजय् यात –✡

37 "यहूदीतय् जुजु खःसा छं थःत बचय् या।"

38 वय्कःयागु च्वसं – "थ्व यहूदीतय् जुजु खः" धकाः द्रूपं पौ यख्खानातःगु दु।

39 वय्कः नाप यख्खानातःम्ह छम्ह अपराधी नं वय्कःयात थथे धकाः गिजय् यात – "ख्रीष्ट धाःम्ह छ हे मखु ला? छ थः नं बचय् जु जिमित नं बचय् या।"

40 मेम्ह अपराधी धाःसा वयात ब्वःबियाः थथे धाल – "वं थे हे सजाँय फयाच्वने मालं नं छ परमेश्वर खनाः मग्याः ला?

41 झीत ला झीसं यानागु ज्या हे अपराध जूगुलि थथे याना तल, अय्नं थ्व मनुखं ला छुं मभिंगु ज्या याःगु मदु।"

42 अले वं धाल – "येशू, छि जुजु जुयाः झायादीबलय् जितः नं लुमंकादिसँ।"

43 अले वय्कलं लिसः बियादिल – "जिं छन्त धात्थें धाये – थौं हे छ जि नाप स्वर्गय् वने खनी।"

येशू सीगु

मत्ती २७.४५-५६; मर्क १५.३३-४१; यूह १९.२८-३०

44 अबलय् न्हिनय् बाह्र बजेनिसें तीन बजे तक देशय् फुक्कभनं खिउँसे च्वना वन।

45 सूर्य खिउँसे च्वना वन। अले देगलय् च्वंगु पर्दा च्वंनिसें क्वथ्यंक निकु दलाः गुना वन।✡

46 येशू तःसलं थथे धकाः हालादिल – "बाः, जिगु आत्मायात छिगु हे ल्हातय् लाःल्हानाबी।" थथे धयाः वय्कलं प्राण त्वःतादिल।✡

47 रोमी कप्तानं थथे जूगु खनाः परमेश्वरयात तःधंकाः थथे धाल – "धात्थें हे, थ्व मनू ला भिंम्ह खः।"

48 अन स्वः वयाच्वंपिं मनूतय्सं थ्व खनाः तसकं नुगः मछिंकाः छैंय् छैंय् लिहां वन।

49 वय्कःयात म्हस्यूपिं मनूत व गालीलिंनिसें वय्कः नाप वःपिं मिसात नं भचा तापाक च्वनाः अन जुयाच्वंगु फुक्क स्वयाच्वंगु दु।✡

येशूयात चिहानय् तःगु

मत्ती २७.५७-६१; मर्क १५.४२-४७; यूह १९.३८-४२

50 योसेफ धाःम्ह छम्ह भिंम्ह व धर्मीम्ह मनू खः। व सभाया छम्ह दुजः नं खः।

✡ **23:30** २३:३० होशे १०:८; प्रका ६:१६ ✡ **23:34** २३:३४ भज २२:१८ ✡ **23:35** २३:३५ भज २२:७ ✡ **23:36** २३:३६ भज ६९:२१ ✡ **23:45** २३:४५ प्रस २६:३१-३३ ✡ **23:46** २३:४६ भज ३१:५ ✡ **23:49** २३:४९ लूक ८:२-३

51 अथे जूसां वं इमिसं येशूयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वःबलय् विरोध याःगु खः। व यहूदियाया अरिमाथिया धयाथाय् च्वंम्ह खः। अले व परमेश्वरं राज्य यानादी तिनि धकाः पियाच्वंम्ह खः।
52 आः वं पिलातसयाथाय् वनाः येशूयागु सीम्ह फ्वन।
53 अले वं सीम्हयात क्रूसं क्वकयाः भिंगु सुति कापतं हिनाः ल्वहँतय् प्वाः खना दय्कातःगु न्हगु चिहानय् यंकाः तल।
54 उखुन्हु तयारीया दिं खः, अले विश्रामबार शुरू जुइत्यंगु खः।
55 गालीलंनिसें वय्कः नाप वःपिं मिसात नं योसेफनापं वनाः वय्कःयात तःगु चिहान स्वल। अले सीम्हयात गथे यानाः तल, व नं स्वल।
56 अले इमिसं लिहां वनाः सीम्हय् तयेत माःगु अत्तर व मलम दय्काः थिक्क याना तल। अय्नं व्यवस्थाय् च्वया तः थें शबाथ खुन्हु आराम यात।✡

24

सीम्ह येशू म्वानाझाःगु

मत्ती २८:१-१०; मर्क १६:१-८; यूह २०:१-१०

1 आइतबार खुन्हु सुथ न्हापां इपिं मिसात थःपिन्सं दय्कूगु मलम ज्वनाः चिहानय् वन।
2 अन थ्यंबलय् इमिसं चिहानयागु लुखा प्वाः तिनातःगु ल्वहं चीकातःगु खन।
3 दुने वनाः स्वःबंबलय् इमिसं प्रभु येशूयागु सीम्ह लुइके मफुत।
4 अय्जूगुलिं इपिं वातां च्वनाच्वंबलय् तसकं थीगु वसतं फिनातःपिं निम्ह मनूत इमिगु लिक्क दं वल।
5 इमिसं ग्यानाः थस्वये तकं मफुत। व मनूतय्सं इमित धाल – "म्वाःम्हय्सित चिहानय् छाय् माः वयाच्वनागु?
6 वय्कः थन मदी। वय्कः ला सीम्हं म्वाना वये धुंकल। गालीलय् दीबलय् वय्कलं छिमित धयादीगु खँ लुमंकी –
7 मनूया काय्यात पापी मनूतय्गु ल्हातय् लःल्हानाबी, अले वयात क्रूसय् यख्खानाः स्याइ, अय्जूसां स्वन्हु दुखुन्हु हानं सीम्हं म्वाना वइ।"✡
8 अले तिनि इमिसं वय्कलं धयादीगु खँ लुमन।
9 अले चिहानं लिहां वयाः इमिसं अन जूगु फुक्क खँ झिंछम्हय्सित व मेपिं फुक्कसितं कनाबिल।
10 थ्व खँ प्रेरिततय्त धाः वःपिं मरियम मग्दलिनी, योअन्ना व याकूबया मां मरियम व इपिं नाप वंपिं मेपिं मिसात खः।
11 अय्नं थ्व खँ प्रेरिततय्त बाखं थें जक जुल, इमिसं थ्व खँय् विश्वास मयाः।
12 पत्रुस धाःसा काचाकाचां दनाः चिहानय् ब्वाँय् वन। अन थ्यंकाः क्वछुनाः दुने स्वःबलय् वं कापः जक अथें छखे तयातःगु खन। थ्व खनाः व अजू चायाः लिहां वल।

येशू इम्माउस वनेगु लँय् खनेदय्कः झाःगु

मर्क १६:१२-१३

13 उखुन्हु हे इपिं मध्ये निम्ह मनूत इम्माउस धाःगु गामय् वनाच्वन। थ्व गां यरूशलेमं ११ किलोमिटर ति तापाः।
14 इपिं लँय् अन जूगु खँ ल्हाल्हां वनाच्वन।
15 उबलय् हे येशू लिक्क झायाः इपिं नाप नाप झाल।
16 अय्नं इमिसं वय्कःयात खंसां म्हसीके मफुत।
17 वय्कलं इमित धयादिल – "छिपिं लँय् व वं छु खँ ल्हाना च्वनागु?"
अले इपिं तक्क दित। इमिगु ख्वाः खिउँसे च्वं।
18 अले क्लेओपास धाःम्ह मनुखं वय्कःयात लिसः बिल – "थौंकन्हय् जुयाच्वंगु अपाय्मछि धंगु खँ मस्यूम्ह ला यरूशलेमय् छि हे जक थें च्वं?"
19 अले वय्कलं धयादिल – "छु खँ?"
इमिसं धाल – "थ्व खँ नासरतयाम्ह येशूयागु खः। वय्कः छम्ह अगमवक्ता खः। वय्कलं परमेश्वर व मनूतय्गु न्ह्याःने ततःधंगु ज्याखँ यानादीगु खः।
20 जिमि तःधंपिं पुजाहारीत व शासकतय्सं वय्कःयात स्याना छ्वयेगु फैसला यानाः क्रूसय् यख्खानाबिल।
21 जिमिसं ला वय्कःयागुपाखें हे इस्राएल देश लिफ्याना कायेखनी धकाः मतिइ तयागु खः। थ्व खँ छखे हे तये। थथे जूगु थनिं स्वन्हु दत।
22 "जिमिगु हे पुचःयापिं सुं मिसातय्सं धकाः जिमित गजब यानाबिल। सुथ न्हापां इपिं चिहानय् वंबलय्

✡ **23:56** २३:५६ प्रस २०:१०; व्य ५:१४ ✡ **24:7** २४:६-७ मत्ती १६:२१; १७:२२-२३; २०:१८-१९; मर्क ८:३१; ९:३१; १०:३३-३४; लूक ९:२२; १८:३१-३३

23 वय्कःयागु सीम्ह लुइके मफुत। इमिसं लिहां वयाः जिमित ‘येशू सिनाः म्वाना वये धुंकल’ धकाः धाःपिं स्वर्गदूतत नं खना धकाः धाल।
24 जिमिगु पुचलय् च्वंपिं हे मनूत चिहानय् वनाः स्वःवंबलय् नं व मिसातय्सं धाःथें हे खन, वय्कःयात धाःसा मखं।”
25 अले वय्कलं धयादिल – “छिपिं ला मूर्ख मनूत जुयाच्वन खनी। अगमवक्तातय्सं धाःगु फुक्क खँय् विश्वास यायेत छिमिसं थाकु चायाच्वन।
26 छु मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टं थथे दुःख सियाः तिनि तःधं जुइगु मखु ला?”
27 अले वय्कलं मोशांनिसें कयाः फुक्क अगमवक्तातय्सं धर्मशास्त्रय् च्वया थकूगु वय्कःयागु हे खँ ध्वाथुइकादिल।
28 वय्कःपिं वनेमाःगु गांया न्ह्यःने थ्यन। वय्कः धाःसा अझ अनं नं तापाक झायादी त्यन।
29 अय्नं इमिसं वय्कःयात थथे धयाः कर यात – “खिउँसे च्वनीन, थौं जिपिं नाप हे चाहिनादिसँ।” अय्जूगुलिं वय्कः इपिं नाप हे च्वनादिल।
30 नयेत्यय्काः वय्कलं मरि कयाः सुभाय् बियाः कुचा थलाः इमित इनाबियादिल।
31 थुबलय् हे इमिगु मिखा चाल, अले इमिसं वय्कःयात म्हसिल। अय्नं वय्कः इमिगु मिखां तनावन।
32 इमिसं थःथवय् थथे खँ ल्हात – “वय्कलं झीत धर्मशास्त्रयागु खँ ध्वाथुइकादीबलय् झीगु नुगः लसतां चंचं धाःगु मखु ला?”
33 अबलय् हे इपिं अनं दनाः यरूशलेमय् लिहां वन। अन इमिसं झिंछम्ह चेलात व इपिं नाप मुनाच्वंपिं मनूत नापलात।
34 इमिसं इपिं निम्हय्सित थथे धाल –
“धात्थें हे, प्रभु म्वाना वयादीगु खः खनी। सिमोनयाथाय् खनेदय्कः झाःगु नं खः खनी।”
35 अले इपिं निम्हय्सिनं नं लँय् जूगु खँ व मरि कुचा थःबलय् वय्कःयात म्हसीके फुगु खँ कन।

येशू चेलातय्थाय् खनेदय्कः झाःगु

मत्ती २८:१६-२०; मर्क १६:१४-१८; यूह २०:१९-२३; प्रे १:६-८

36 इपिं थथे खँ ल्हाना च्वंबलय् हे येशू अन खनेदय्कः झाल। अले इमित धयादिल – “छिमित शान्ति दयेमा।”
37 वय्कःयात भूत धकाः मतिइ तयाः इपिं तसकं ग्यात।
38 वय्कलं धयादिल – “छिपिं छाय् ग्यानागु? संका याये मते।
39 जिगु ल्हाः व तुति स्व, जि हे खः, जितः थिया स्व, थ्व जिगु ला व क्वँय्यागु म्ह खः। भूतयाके ला व क्वँय् दइ मखु।”
40 थुलि धयाः वय्कलं थःगु ल्हाः व तुति क्यनादिल।
41 लय्तायाः व छक्क जुयाः इमिसं थ्व खँय् विश्वास तकं याये मफुत। अय्जूगुलि वय्कलं धयादिल – “छिमिके थन छुं नयेगु दु ला?”
42 अले इमिसं दय्कातःगु न्या बिल।
43 वय्कलं कयाः इमिगु हे न्ह्यःने नयादिल।
44 अले वय्कलं इमित धयादिल – “जिं छिपिंनाप दुबलय् जिगु बारे धर्मशास्त्रय् अर्थात मोशाया व्यवस्था, अगमवक्ता व भजनया सफुलिइ च्वयातःगु फुक्क खँ पूवनेमाः धकाः न्हापा हे धयागु खः।”
45 अले धर्मशास्त्र थुइके फय्केत इमिगु नुगः चायकाः
46 वय्कलं धयादिल – “मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सिनाः हानं स्वन्हु दय्काः म्वाना वयेमाः धकाः च्वयातःगु दु।
47 अले ख्रीष्टयागु हे नामं पश्चाताप यानाः पाप क्षमा जुइगु खँ यरूशलेमंनिसें फुक्क संसारय् न्यंकेमाः।
48 छिपिं हे थ्व खँया साक्षी खः।
49 “न्यँ, छिमित जिमि बाःनं बी धकाः धयादीगु छिमिथाय् छ्वयाहये। अय्नं परमेश्वरयागु शक्ति छिमिके मवतले थ्व हे शहरय् पियाच्वँ।”✡

येशूयात स्वर्गय् थकाःगु

मर्क १६:१९-२०; प्रे १:९-११

50 येशूं इमित बेथानियाय् ब्वना यंकादिल। अले ल्हाः ल्हनाः इमित आशिष बियादिल।
51 इमित थथे आशिष बिया च्वँच्वं हे वय्कः इपिं नाप बायावन, अले परमेश्वरं वय्कःयात स्वर्गय् थत यंकादिल।
52 अले परमेश्वरयात तःधंकाः तसकं लय्लय्तातां इपिं यरूशलेमय् लिहां वन।
53 अले इपिं न्हियान्हिथं देगलय् मुनाः परमेश्वरया आराधना यानाच्वन।

✡ **24:49** २४:४९ प्रे १:४

यूहन्नां च्वःगु भिंगु खँ

म्हसीका

यूहन्नां च्वःगु सुसमाचारय् येशू परमेश्वरयागु सदां दयाच्वनीगु वचन खः, अले वयकः मनू जुयाः झीनाप च्वनादिल धकाः क्यनातःगु दु। थ्व सुसमाचारया सफू ब्वनीपिन्सं "येशू हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः" धकाः विश्वास याये फयेमा अले विश्वास यानाः वयकःया नामय् अनन्त जीवन दयेमा धकाः च्वःगु खः।✡

सफूया न्ह्यःनेया ब्वय् येशू परमेश्वरया सदां दयाच्वनीगु वचन खः धकाः क्यनातःगु दु। अले येशूं यानादीगु थीथी अजू चायापुगु ज्यां वयकः परमेश्वरं ल्ययादीम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट परमेश्वरया काय् खः धकाः नं क्यनातःगु दु। सफूया दथुइ थ्व अजू चायापुगु ज्यां छु खँ सी दु धकाः ध्वाथुइक व ताःहाकयक न्ह्यथनातःगु दु। अले येशूयात मनूतय्सं गुकथं विश्वास यानाः चेला जुल, गुकथं यहूदीतय् नायःतय्सं वयकःयात विरोध यात धयागु खँ नं क्यनातःगु दु। १३ निसें १७ अध्यायतक ज्वंखुन्हु बहनिइ वयकलं चेलातनापं छुत्काराया नखः हनाः प्रभु भ्वय् पलिस्था यानादिल। अले साहस मत्वःतेगु व पवित्र आत्मा छ्वयाहयेगु खँ स्यनेकने यानादीगु च्वयातःगु दु। दकलय् लिपा लिपायागु अध्यायलय् वयकःयात ज्वंगु, महासभाय् थने यंकूगु, स्याःगु व हानं म्वानाझाःगु, चेलातयथाय् खनेदयकः झाःगु खँ च्वयातःगु दु।

ख्रीष्टपाखें अनन्त जीवनया वरदान दइ धइगु खँय् यूहन्नां बःब्यूगु दु। थ्व वरदान आः शुरू जुइ अले प्रभु येशूयात लँ, सत्य व जीवन खः धकाः मानय् याःपिन्त दइ। येशूं मनूतय्सं न्हियान्थिं छ्यलेमाःगु वस्तुत चिंकथं कयाः आत्माया खँयात ध्वाथुइकेत स्यनेकने यानादीगु खः – गथे लः, मरि, जः, फैजवाः व वया फैचात, दाखमा व दाख। यूहन्नां थज्याःगु खँ बांलाक क्यनातःगु दु।

थ्व सफू ई.सं. ७० निसें ९० तकया दथुइ च्वःगु जुइफु।

धलः पौ

न्ह्याखँ १:१-१८
बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां पश्चातापया खँ न्यंकाजूगु १:१९-३४
येशूं दकलय् न्हापांयापिं झिंनिम्ह चेलात ल्ययादीगु १:३५-५१
येशूयागु न्हय्गू अजू चायापुगु ज्या २:१–१२:५०
येशूयात स्यायेगु फैसला याःगु व कूसय् यख्खाःगु १३:१–१९:४२
येशू हानं म्वानाझाःगु व चेलातयथाय् खनेदयकः झाःगु २०:१-३१
गालीलय् येशू हाकनं खनेदयकः झाःगु २१:१-२५

यूहन्ना

वचन मनू जुयाः झाःगु

1 दक्वसिबय् न्हापा हे वचन दु,
अले थ्व वचन परमेश्वर नाप दु।
थ्व वचन हे परमेश्वर खः।
2 वयकः न्हापांनिसें हे
परमेश्वर नाप दी।
3 फुक्कं सृष्टि यानादीगु
वयकलं हे खः।
फुक्क सृष्टि परमेश्वरं
वयकःयापाखें हे
यानादीगु खः।
सृष्टि जूगुलिइ छुं नं वयकः
मदयकं जूगु मदु।
4 जीवन वयकःयाके दु।
व हे जीवन मनूतय्त मदयकं
मगाःगु जः खः।

✡ : १:० यूह २०:३१

5 थ्व जः खिउँथाय्
झःझः धायक थी,
खिउँगुलि थ्व जःयात
त्वपुइ मफुत।

6 अबलय् परमेश्वरं छ्वयाहःम्ह यूहन्ना धाःम्ह छम्ह मनू दु।✡
7 थ्व मनू जःयागु खँ थः हे साक्षी जुयाः फुक्कसितं कनाः विश्वास याकेत वःम्ह खः।
8 थ्व मनू थः हे जः मखु, बरू जः फुक्कसितं म्हसीका बीत वःम्ह खः।
9 फुक्क मनूतय्गु नुगलय् थीगु धात्थेंयागु जः ला संसारय् झायाच्वंगु दु।
10 वय्कः संसारय् दी, वय्कलं हे संसार सृष्टि यानादीगु जूसां संसारय् च्वंपिन्सं वय्कःयात म्हमसील।
11 वय्कः थः हे मनूतय्थाय् झाल। अय्नं थः मनूतय्सं वय्कःयात नाला मकाः।
12 वय्कःयात ग्रहण यानाः विश्वास याःपिन्त धाःसा परमेश्वरया सन्तान जुइगु हक बियादिल।
13 थुपिं मनूतय्पाखें बुइका तःपिं मखु, बरू परमेश्वरं बुइका तःपिं परमेश्वरया सन्तान खः।
14 वचन मनू जुयाः झीपिं नाप च्वं झाल। वय्कः दया माया, अले सत्यं जाःम्ह खः। जिमिसं वय्कःया महिमा खना, गुगु महिमा बाःया याकः कायया थें च्वं।
15 वय्कःयागु खँ कँकं यूहन्नां थथे धाल – "जि स्वयाः लिपा झाइम्ह जि स्वयाः नं तःधंम्ह खः छायधाःसा वय्कः जि बुइ न्ह्याःनिसें दुम्ह खः। अले जिं धयाम्ह वय्कः हे खः।"
16 वय्कःयागु गुबलें मसुइगु दया मायायागु धुकुतिं झीसं यक्व दया माया काये खंगु दु।
17 व्यवस्था मोशायागुपाखें बियादिल, येशू ख्रीष्टयागुपाखें धाःसा परमेश्वरया दया माया व सत्य दत।
18 परमेश्वरयात सुनानं गुबलें हे खंगु मदु। अय्नं बाः नाप च्वंम्ह याकः कायनं हे वय्कःयात क्यनादीगु दु।

यूहन्नां येशूयागु साक्षी ब्यूगु
मत्ती ३:१-१२; मर्क १:१-८; लूक ३:१-१८

19 यरूशलेमय् च्वंपिं यहूदी नायःतय्सं पुजाहारी व लेवीतय्त "यूहन्ना धाःम्ह सु खः" धकाः न्यंके छ्वयाहल।
20 यूहन्नां खःगु हे खँ धयाः थथे लिसः बिल – "जि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट मखु।"
21 अले इमिसं वयाके न्यन – "अय्सा छ एलिया खः ला?"
वं धाल – "मखु।"
"अय्सा छ व अगमवक्ता खः ला?"
वं लिसः बिल – "मखु।"✡
22 अले इमिसं वयात थथे धाल – "अय्सा छ सु खः लय्? जिमित न्यंके छ्वया हःपिन्त जिमिसं लिसः ब्यू वनेमानि। छं थःत सु धकाः मतिइ तया?"
23 अले वं धाल –

"यशैया अगमवक्तां धाःथें
जि परमप्रभुया निंतिं
लँ छिंकाब्यु धकाः मरूभूमिइ
हाला जुइम्हय्सिया सः खः।"✡

24 थुपिं फरिसीतय्सं छ्वयाहःपिं मनूतय्सं
25 हानं न्यन – "छ मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट नं मखु, एलिया नं मखु, अले व अगमवक्ता नं मखु धयागु जूसा छं छाय् बप्तिस्मा बियाच्वनागु?"
26 वं लिसः बियाः धाल – "जिं ला छिमित लखं बप्तिस्मा बिया, अय्नं छिमिगु पुचलय् छिमिसं हे म्हमस्यूनिम्ह छम्ह दनाच्वंगु दु।
27 जि स्वयाः लिपा झायादीम्ह वय्कः हे खः। वय्कःयागु लाकां पुतु फ्यनेत तकं जि मल्वः।"
28 यर्दन पारिइ बेथानिया धाःगु थासय् यूहन्नां बप्तिस्मा बिया च्वंथाय् थ्व खँ जूगु खः।

येशू परमेश्वरया भ्याःचा

✡ **1:6** १:६ मत्ती ३:१; मर्क १:४; लूक ३:१-२ ✡ **1:21** १:२१ व्य १८:१५,१८; मला ४:५ ✡ **1:23** १:२३ यशै ४०:३

29 कन्हय् खुन्हु यूहन्नां थःथाय् येशू झायाच्वंगु खनाः धाल – "संसारयागु पाप क्षमा यानादीम्ह परमेश्वरया चीधिकःम्ह
भ्याःचा वय्कः हे खः।
30 जिं धया च्वनाम्ह मनू वय्कः हे खः – 'जि स्वयाः लिपा झाइम्ह मनू जि स्वयाः तःधं, छाय्धाःसा वय्कः जि स्वयाः
न्हापांनिसें हे दुम्ह खः।'
31 जिं नं वय्कःयात म्हमस्यु, अय्नं वय्कःयात इस्राएलीतय्त म्हसीके बी माःगुलि जिं लखं बप्तिस्मा बियाच्वनागु खः।"
32 अले वं थथे धकाः साक्षी बिल – "जिं पवित्र आत्मायात स्वर्गं सुकुभतु थें कुहां वयाः वय्कःया म्हय् जूगु खना।
33 जिं थथःम्हं तुं वय्कःयात म्हमस्यु, अय्नं जितः लखं बप्तिस्मा बीके छवया हःम्हय्सिनं थथे धयादिल – 'गुम्हय्सिके
आत्मा क्वहां वयाः च्वनी, पवित्र आत्मां बप्तिस्मा बीम्ह व हे खः।'
34 थ्व जिं खनागु दु, उकिं परमेश्वरया काय् वय्कः हे खः धकाः जिं साक्षी बियाच्वनागु खः।"

येशूया न्हापांयापिं चेलात

35 कन्हय् खुन्हु यूहन्ना हानं निम्ह चेलात नाप व हे थासय् दनाच्वन।
36 येशू झायाच्वंगु खनाः वं धाल – "का स्व, परमेश्वरया चीधिकःम्ह भ्याःचा।"
37 थ्व न्यनाः चेलात निम्हं येशूया ल्यूल्यू वन।
38 वय्कलं लिफः स्वयादीबलय् इपिं वयाच्वंगु खनाः इमित धयादिल – "छिमिसं सुयात माला च्वनागु?"
इमिसं धाल – "गुरूजु, छि गन च्वनादी?"
39 वय्कलं धयादिल – "जि नाप वा, अले खनी।" इपिं वय्कः नाप वन, अले इमिसं वय्कः च्वनीगु थाय् खन। इपिं अन
थ्यंबलय् बहनिसिया प्यता ई जूगुलिं इपिं वय्कःनापं अन हे बाय् च्वन।
40 यूहन्नां धाःगु खँ न्यनाः येशू नाप वंपिं मध्ये छम्ह मनू सिमोन पत्रुसया दाजु अन्द्रियास खः।
41 वं वनाः थःकिजा सिमोनयात मात्तुमालाः नापलाना धाल – "जिमिसं मसीह धाःम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टयात नापलाये
धुन।"
42 वं वयात येशूयाथाय् ब्वना हल। वय्कलं वयात स्वयाः धयादिल – "छ ला योआनेसया काय् सिमोन खः। आवंनिसें
छन्त केफास धाइ।" केफास व पत्रुसया अर्थ "ल्वहं" खः।

फिलिप व नथानेलयात सःतादीगु

43 कन्हय् खुन्हु येशूं गालीलय् झायेगु मनं तुनादिल। वय्कलं फिलिपयात नाप लानाः धयादिल – "जि नाप वा।"
44 फिलिप नं अन्द्रियास व पत्रुसपिनिगु शहर बेथसेदायाम्ह हे खः।
45 फिलिपं नथानेलयात नाप लानाः धाल – "मोशां व्यवस्थाय् धया थकूम्ह व अगमवक्तातय्सं च्वया थकूम्ह नासरतय्
च्वंम्ह योसेफया काय् येशूयात जिमिसं नापलाये धुन।"
46 नथानेलं वयात धाल – "नासरतं नं छुं भिंगु गतिलाःगु खँ वइ ला?"
फिलिपं वयात धाल – "वयाः छं हे स्व।"
47 नथानेलयात थःथाय् वयाच्वंगु खनाः येशूं वयात धयादिल – "छ ला छम्ह तसकं स्वजाम्ह इस्राएली खः।"
48 वं धाल – "छिं जितः गथे म्हसिल?"
वय्कलं लिसः बियादिल – "फिलिपं छन्त सःते न्ह्यः हे जिं छन्त यःमरिमाया क्वय् खना।"
49 वं लिसः बिल – "गुरूजु, छि ला परमेश्वरया हे काय् खः। छि ला इस्राएलया जुजु हे खः।"
50 वय्कलं धयादिल – "जिं छन्त यःमरिमाया क्वय् खना धकाः धयागुलि छं विश्वास यानागु ला? छं थ्व स्वयाः नं
ततःधंगु खनीतिनि।"
51 अले वय्कलं वयात धयादिल – "धात्थें धात्थें हे जिं छन्त धाये – छिमिसं स्वर्ग चाःगु खनी, अले परमेश्वरया स्वर्गदूतत
परमेश्वर व मनूया काय्या दथुइ थाहां क्वहां जुयाच्वंगु खनी।"✡

2

काना शहरय् जूगु ब्याहा भ्वय्

1 कंस खुन्हु गालीलय् च्वंगु काना शहरया छखा छेँय् ब्याहा भ्वय् जुयाच्वन। येशूया मां नं अन हे दु।
2 येशू व चेलातयत नं भ्वजय् सःतातःगु दु।
3 दाखमघ फुगुलि येशूया मांनं वय्कःयात धाल – "इमिके दाखमघ मन्त।"
4 अले वय्कलं धयादिल – "मय्जु, जिं छु यायेमाःगु खः, व छिं धया च्वनेमाःगु मदु। आः तक जिगु ई मवःनि।"
5 अय्नं वय्कःया मांनं च्यःतय्त धाल – "वय्कलं छु धयादी छिमिसं व हे या।"

✡ **1:51** ४:५१ उत २८:१२

6 यहूदीतय्गु चलन कथं च्वख यायेत अन सछि-सछि लिटर ति न्ह्यंगु ल्वहंयागु खुगः त्यप तयातःगु दु।
7 येशूं इमित धयादिल — "फुक्क त्यपय् जायक लः ति।" अले इमिसं फुक्क त्यपय् जायक लः तल।
8 वय्कलं इमित धयादिल — "आः भतिचा तुयाः मूभलिंयाथाय् यंकि।" अले इमिसं यंकल।
9 मूभलिंनं व लःया सवाः कयास्वःबलय् दाखमघ जुयाच्वने धुंकल। वं थ्व गनं हःगु धकाः मस्यू। लः तःपिं च्यःतय्सं जक स्यू। अले वं जिचाभाजु जूम्हय्सित सःताः धाल —
10 "मनूतय्सं भिंगु दाखमघ निं न्हापालाक त्वंकी, अले भचा भचा काये धुंकाः तिनि मभिंगु दाखमघ त्वंकी। छिं धाःसा आः तक नं भिंगु दाखमघ ल्यंका हे तलतिनि।"
11 वय्कलं गालील जिल्लाया काना शहरय् दकलय् न्हापांगु थ्व अजू चायापुगु ज्या यानाः थःगु महिमा क्यनादिल। थथे यानादीगुलि चेलातय्सं वय्कःयात विश्वास यात।
12 अनं लिपा वय्कः थः मां, किजापिं व चेलात नाप कफर्नहुमय् झायाः अन हे छुं न्हि च्वनादिल।✡

येशूं देगः शुद्ध यानादीगु

मत्ती २१:१२-१३; मर्क ११:१५-१७; लूक १९:४५-४६

13 यहूदीतय्गु छुत्काराया नखः न्ह्याःने थ्यंगुलिं येशू यरूशलेमय् झाल।✡
14 वय्कः देगलय् झाःबलय् द्वहं, फैचा, व सुकुभतु मियाच्वंपिं व धिबा हिलीपिं च्वनाच्वंगु खन।
15 अले वय्कलं खिपः छपु निलाः कोर्रा थें दय्काः इपिं फुक्कसितं पितिनाछ्वयादिल। फैतय्त व द्वहंतय्त देगलं पिने ख्यानाः छ्वयादिल। अले धिबा हिलीपिनिगु धिबा थल प्वंकाः इमिगु टेबिलनापं ग्वतुइकाबिल।
16 सुकुभतु मिया च्वंपिन्त वय्कलं धयादिल — "थुपिं फुक्कं चिज थनं यंकि, जिमि बाःयागु छेँयात छिमिसं ब्यापारया छेँ याये मते।"
17 वय्कःया चेलातय्सं थ्व खँ च्वयातःगु लुमंकल — "हे परमेश्वर, छिगु देगःया जोशं जितः छ्वय्की।"✡
18 थथे यानादीगुलि नायःतय्सं वय्कःयात धाल — "छु छिके थथे यानादीगु अधिकार दु ला? अथे जूसा छु छिं जिमित अजू चायापुगु ज्या व चिं क्यनादी फु?"
19 वय्कलं लिसः बियादिल — "थ्व देगःयात थुना बियादिसँ, जिं स्वन्हु हे थुकियात हानं दय्काबी।"✡
20 थ्व न्यनाः इमिसं धाल — "थ्व देगः दय्केत पिइखुदँ बित, छिं स्वन्हु हे थ्व देगः दनादी फु ला?"
21 वय्कलं धयादीगु देगः ला वय्कःया थःगु हे म्ह खः।
22 वय्कः सिनाः हानं म्वाना वये धुंकाः चेलातय्सं थ्व खँ लुमंकल। थथे जूगुलिं इमिसं धर्मशास्त्र व येशूं नवानादीगु वचनय् विश्वास यात।
23 छुत्काराया नखःबलय् यरूशलेमय् वय्कलं यानादीगु अजू चायापुगु ज्या खंगुलि यक्व हे मनूतय्सं वय्कःयात विश्वास यात।
24 वय्कलं धाःसा इमिके भरोसा तयामदी, छायधाःसा वय्कलं फुक्क मनूतय्त बांलाक म्हस्यू।
25 सुनानं वय्कःयात थ्व मनू थज्याःम्ह धकाः धयाच्वने म्वाः। मनूतय्गु नुगलय् छु दु धकाः वय्कलं हे स्यू।

3

येशूं निकोदेमसयात स्यनादीगु

1 निकोदेमस नांयाम्ह छम्ह फरिसी दु। व यहूदीतय् छम्ह तःधंम्ह थकालि खः।
2 छन्हु चान्हय् व येशूयाथाय् वयाः धाल — "गुरूजु, छि परमेश्वरं छ्वयाहयादीम्ह गुरू खः धकाः जिमिसं स्यू। परमेश्वर छिनाप दीगुलि सुनानं याये मफुगु चिं छिं यानादी फु।"
3 वय्कलं लिसः बियादिल — "जिं छितः खःगु खँ धाये — न्हकथं हानं जन्म मजुइकं मनूतय्सं परमेश्वरयागु राज्य खनी मखु।"
4 निकोदेमसं वय्कःयात धाल — "बुरा जुइ धुंकाः मनूत हानं गथे यानाः जन्म जुइ? हानं छकः मांयागु प्वाथय् दुहां वनाः जन्म जुइगु ला?"
5 वय्कलं लिसः बियादिल — "जिं छितः खःगु खँ धाये, मनूत लखं व परमेश्वरया आत्मां जन्म मजुइकं परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वने फइ मखु।
6 गथे लाहिं ला हि हे दुम्ह मनू जन्म जुइ, अथे हे आत्मां आत्मा हे जन्म जुइ।
7 थथे जिं न्हकथं जन्म जुइ मानि धयागु खँय् छि छक्क जुइम्वाः।

✡ **2:12** २:१२ मत्ती ४:१३ ✡ **2:13** २:१३ प्रस १२:१-२७ ✡ **2:17** २:१७ भज ६९:९ ✡ **2:19** २:१९ मत्ती २६:६१; २७:४०; मर्क १४:५८; १५:२९

8 फय् थः मंदुथाय् न्ह्याइ, छिं उकियागु सः जक ताइ, व गनं वल, अले गन वनी धकाः छिं सी मखु। आत्मां बूपिं मनूत नं अथे हे जुइ।"

9 अले वं न्यन – "थथे नं जुइ फइ ला?"

10 वय्कलं लिसः बियादिल – "इस्राएलीतय् गुरु जुयाः छिं थुलि नं थुइके मफु ला?

11 जिं छितः खःगु हे खँ धाये – जिमिसं स्यूगु खँ धायेगु खः, अथे हे खंगु खँ साक्षी बीगु खः। अय्नं जिमिगु खँय् छिकपिं सुनानं विश्वास मयाः।

12 जिं छिकपिन्त संसारयागु खँ कनाः ला छिकपिन्सं विश्वास मयाः धाःसा स्वर्गयागु खँ कंसा झन गथे यानाः विश्वास यानादी?

13 स्वर्ग क्वहां वःम्ह मनूया काय् बाहेक सुं नं स्वर्गय् थाहां वंगु मदुनि।

14 मस्भूमिइ मोशां धलोतं दय्का तःम्ह सर्पयात यख्खाःथें मनूया काय्यात नं यख्खाइतिनि।✡

15 अथे जूगुलिं वय्कःयात विश्वास याइपिन्त अनन्त जीवन दइ।"

16 "परमेश्वरं संसारयात यक्व माया यानादीगुलिं वय्कःयात विश्वास याःपिं मनूत नाश मजुइमा, बरु इमित अनन्त जीवन दयेमा धकाः थः याकः काय्यात तकं बियादिल।

17 परमेश्वरं संसारयात न्याय यायेत थःकाय्यात छ्वयाहयादीगु मखु, बरु वय्कःयापाखें संसार बचय् जुइमा धकाः खः।

18 "वय्कःयात विश्वास याःपिं मनूतय्गु न्याय जुइ मखु, परमेश्वरया याकः काय्यात विश्वास मयाःपिं मनूतय्गु धाःसा न्याय जुइ हे धुंकल।

19 जः संसारय् छ्वयाहयादी धुंकूसां मनूतय्सं थ्व जःयात स्वयाः खिउँयात यय्कल, छाय्धाःसा इमिगु ज्या मभिं। थुकथं इपिं दोषी ठहरय् जुल।

20 दुष्ट ज्याखँ यानाजुइपिं मनूतय्सं जःयात हेला याइ, अले जलय् वइ मखु। जलय् वल कि इमिसं याना जूगु दुष्ट ज्याखँ खने दइ धकाः इपिं ग्याः।

21 अय्नं भिंगु सत्य ज्याखँ यानाजुइपिं मनूत धाःसा जः दुथाय् वइ। अले इमिसं याना जूगु ज्याखँ परमेश्वरयापाखें हे यानादीगु खः धकाः बांलाक थुइके फइ।"

बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां येशूयागु साक्षी ब्यूगु

22 अनं लिपा येशू व वय्कःया चेलात यहूदियाय् झाल। वय्कः अन हे इपिं नाप च्वनादिल, अले बप्तिस्मा नं बियादिल।

23 सालीमया लिक्कसं एनोन धाःगु थासय् यक्व लः दुगुलि यूहन्नां नं अन हे बप्तिस्मा बियाच्वन। मनूत वयाः बप्तिस्मा काल।

24 थुबलय् तक यूहन्नायात झ्यालखानाय् मतःनि।✡

25 उबलय् यूहन्नाया चेलातय् छम्ह मनू नाप च्वख जुइगु खँय् जवाःसवाः जुल।

26 अले यूहन्नायाथाय् वनाः इमिसं थथे धाल – "गुरुजु, यर्दन पारिइ छिनाप दुम्ह, अले छिं हे साक्षी बियादीम्ह मनुखं बप्तिस्मा बियाच्वंगु दु। फुक्क मनूत वयाथाय् हे वनाच्वंगु दु।"

27 वं लिसः बिल – "परमेश्वरं मबीकं सुनानं छुं नं काये फइ मखु।

28 जि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट मखु, अय्नं वय्कः स्वयाः न्हापालाक छ्वयाहःम्ह खः धकाः जिं धयागु खँ छिमिसं हे धयाच्वंगु दु।✡

29 भम्चायात ब्याहा याःम्ह हे भाःतम्ह जुइ। ब्याहा याःम्ह मिजंया पासा वयागु खँ न्यनाः तसकं लय्ताइ। अथे हे जि नं आः लय्ताय् खन।

30 वय्कः तःधं जुइ, जि चिधं जुइ।"

31 "च्वय्नं वःम्ह फुक्क स्वयाः तःधंम्ह खः। अले संसारं वःम्ह संसारयाम्ह हे खः, थज्याःम्ह मनुखं संसारयागु हे खँ ल्हाइ। स्वर्ग वःम्ह फुक्क स्वयाः तःधं जू।

32 वय्कलं थःम्हं न्यनादीगु व खंगु खँ हे कनादिल, अय्नं सुनानं वय्कःयागु खँ मानय् मयाः।

33 वय्कःयागु खँय् विश्वास याःम्ह मनुखं धाःसा परमेश्वर सत्य खः धकाः दसि बी।

34 परमेश्वरं छ्वया हःम्हय्सिनं हे जक परमेश्वरयागु वचन नवाइ, छाय्धाःसा वय्कःयात पवित्र आत्मां जाय्कादीगु दु।

35 परमेश्वर बाःनं थःकाय्यात माया यानादीगुलि फुक्कं वय्कःयागु ल्हातिइ बियादीगु दु।✡

36 वय्कःया काय्यात विश्वास याइम्हय्सिके अनन्त जीवन दु। काय्नं धाःगु मानय् मजूम्हय्सिनं थज्याःगु जीवन कायेखनी मखु, थज्याःम्हय्सित परमेश्वरं तं दिकादी।"

✡ **3:14** ३:१४ गन्ती २१:९ ✡ **3:24** ३:२४ मत्ती १४:३; मर्क ६:१७; लूक ३:१९-२० ✡ **3:28** ३:२८ यूह १:२० ✡ **3:35** ३:३५ मत्ती ११:२७; लूक १०:२२

4

येशू व सामरी मिसा

1 यूहन्नां स्वयाः येशूं यक्व मनूतयत् चेला दय्काः बप्तिस्मा बियाच्वन धकाः फरिसीतय्सं नं सिल धयागु खँ
2-3 प्रभुं सीकादीगुलिं वय्कः हानं यहूदियां गालीलय् झाल। वय्कः थःम्हय्सिनं हे बप्तिस्मा बियादीगु ला मखु, बरु वय्कःया चेलातय्सं ब्यूगु खः।
4 गालीलय् वनेत सामरिया जुयाः वनेमाः।
5 वय्कः याकूबं थःकाय् योसेफयात ब्यूगु जगायागु लिक्क लाःगु सामरियायागु सुखार धाःगु शहरय् थ्यंकः झाल।✡
6 अन याकूबं दय्कातःगु तुं छगः दु। त्यानुसे च्वंगुलिं येशू तुंया क्वय् फ्यतुनादिल। थुबलय् बान्हि जाल।
7 अबलय् लाक्क हे छम्ह सामरी मिसा लः काःवल। वय्कलं वयात धयादिल – "जितः लः त्वनेत बियादिसँ।"
8 अबलय् वय्कःया चेलात नयेगु नसा न्यायेत शहरय् वनाच्वंगु खः।
9 सामरी मिसां वय्कःयात धाल – "छि छम्ह यहूदी जुयाः नं सामरी मिसाया ल्हातं लः त्वने ज्यू ला?" यहूदीतय्सं सामरीतय्गु ल्हातं नयेत्वनेगु मयाः।✡
10 येशूं वयात धयादिल – "छं परमेश्वरं बियादीगु दान स्यूगु जूसा, अले छंके लः फ्वंम्हय्सित म्हस्यूगु जूसा, छं वयाके हे लः त्वनेत फ्वनीगु जुइ। अले वं हे छन्त जीवन दइगु लः बीगु जुइ।"
11 अले व मिसां धाल – "हजुर, तुं तसकं हे तःजाः, लः सालेत छिके छुं हे मदु। छिं जीवन दइगु लः गनं कयादी?
12 जिमित तुं दय्काब्यूम्ह जिमि तापाःबाज्या याकूब खः। छु छि वय्कः स्वयाः नं तःधं ला? जिमि तापाःबाज्यां, वया काय्पिन्सं, अले वया सा, द्रूहंतय्संनापं थ्व हे तुंयागु लः त्वना वन।"
13 वय्कलं वयात धयादिल – "थ्व लः त्वनीपिं मनूतय्त हानं हानं प्याः चाइ।
14 तर जिं बियागु लः त्वनीपिं मनूतय्त गुबलें हे प्याः चाइ मखु। जिं बियागु लः हे व मनूयाके बुंगाःचा थें जुयाः अनन्त जीवन तक बुयावया च्वनी।"
15 व मिसां धाल – "हजुर, जितः नं थ्व लः बियादिसँ। अले जितः गुबलें हे लः त्वने प्याः चाइ मखु। अले हानं लः कायेत थन वये माली नं मखु।"
16 वय्कलं वयात धयादिल – "वा, छं थः भाःतयात थन सःता हिं।"
17 वं लिसः बिल – "जिमि भाःत मदु।"
वय्कलं धयादिल – "जिमि भाःत मदु धकाः छं खःगु हे खँ धाल।
18 आः तकं छं न्याम्ह भाःत दये धुंकल, अले आः छनापं दुम्ह मिजं नं छं थः भाःत मखु। छं खःगु हे धाल।"
19 व मिसां धाल – "प्रभु, छि अगमवक्ता खः धकाः जिं सिल।
20 जिमि तापाःबाज्यापिन्सं थ्व पहाडय् पुजा याना वन, छिकपिन्सं धाःसा यरूशलेमय् मनूतय्सं परमेश्वरयात आराधना यायेमाः धकाः धयादिल।"
21 वय्कलं वयात धयादिल – "मय्जु, विश्वास यानाः बांलाक न्यना का। ई वयाच्वंगु दु, गुबलय् छिमिसं परमेश्वर बाःयात आराधना यायेत न यरूशलेमय् न थ्व पहाडय् हे वनेमाली।
22 छिपिं सामरियाय् च्वंपिन्सं म्हमस्यूम्हय्सित आराधना याइ। तर जिमिसं सुयागु आराधना यानाच्वना वय्कःयात जिमिसं बांलाक हे म्हस्यू, छाय्धाःसा मुक्ति ला यहूदीतय्पाखें वइ।
23 अय्नं ई वयाच्वंगु दु, व आः हे खः, बाःयात आराधना याइपिन्सं आत्मां व सत्यं याइ। वय्कःयात नं थुकथं आराधना याइपिं जक यः।
24 परमेश्वर आत्मा जुयादीगुलिं वय्कःयात आराधना याइपिन्सं सत्य व आत्मां आराधना यायेमाः।"
25 व मिसां वय्कःयात धाल – "मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट धाःम्ह मसीह झायादी तिनि धकाः जिं स्यू। वय्कः झाल कि वय्कलं हे झीत फुक्कं खँ कनादी।"
26 वय्कलं धयादिल – "छनापं नवाना च्वनाम्ह जि, व हे खः।"
27 उबलय् हे चेलात थ्यंकः वल। वय्कः अथे छम्ह मिसानाप खँ ल्हानाच्वंगु खनाः इपिं छक्क जुल। अय्नं सुनानं – "छिं छु मालादियागु" अले "व नाप छिं छाय् खँ ल्हानादियागु?" धकाः मन्यं।
28 उबलय् हे लःघः त्वःताः व मिसां शहरय् वनाः मनूतय्त थथे धाल –
29 "वा, छम्ह मनूयात स्वः वा। वय्कलं जिं यानागु फुक्क खँ धयाबिल। व मनू मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट ला, मखु ला?"
30 थ्व न्यनाः अनच्वंपिं मनूत वय्कःयाथाय् वल।
31 अबलय् हे चेलातय्सं वय्कःयात थथे धाल – "गुरूजु, भपियादिसँ।"

✡ **4:5** ४:५ उत ३३:१९; यहो २४:३२ ✡ **4:9** ४:९ एज्र ४:१-५; नहे ४:१-२

32 वय्कलं धयादिल – "जिके नयेत छिमिसं सि हे मस्यूगु नसा दु।"
33 थ्व न्यनाः इमि दथुइ थथे खँ जुल – "सुनानं वय्कःयात नसा हयाबिल ला कि छु?"
34 वय्कलं धयादिल – "जितः छ्वयाहया दीम्हय्सिगु ज्या सिधय्केगु, अले वय्कलं धाःथें यानाजुइगु हे जिगु नसा खः।
35 'प्यला लिपातिनि बाली लये त्यइ' धकाः छिमिसं धयाजुल। जिं छिमित धाये – 'छकः बुँइ वनाः बांलाक स्व, अन्न सयाः नं लयेगु ई जुइ धुंकल।'
36 सुनां बाली लइ, वयात ज्याला दइ, अले अनन्त जीवनया निति फल मुंके खनी। थुकथं पुसा ह्मःम्ह नं, बाली लःम्ह नं लय्ताय् दइ।
37 छम्हय्सिनं पुसा ह्मली, अले मेम्हय्सिनं बाली लइ धकाः धयातःगु खँ थुकिं हे सत्य जुल।
38 छिमिसं बाली पिना मतःथाय् जिं छिमित लय्के छ्वया। बाली पिना तःपिं मेपिं खः, अय्नं इमिसं पिनातःगु बाली छिमिसं लये खन।"
39 "जिं यानागु फुक्क खँ वय्कलं धयादिल" धकाः व मिसां धाःगुलि व शहरय् च्वंपिं यक्व हे सामरीतय्सं वय्कःयात विश्वास यात।
40 अय्ज्यागुलि वय्कःयाथाय् वःबलय् इमिसं इमिथाय् हे च्वनादिसँ धकाः बिन्ति याःगुलि वय्कः निन्हु तक अन च्वनादिल।
41 वय्कःयागु वचन न्यनाः यक्वसिनं हे वय्कःयात विश्वास यात।
42 इमिसं व मिसायात धाल – "आः छं धाःगुलि जक जिमिसं विश्वास यानागु मखु, बरु जिमिसं हे वय्कःयागु खँ न्यनाः विश्वास यानागु खः। जिमिसं वय्कः हे संसारयाम्ह मुक्तिदाता खः धकाः सीके धुन।"

भारदारया काय्यात लाय्कादीगु

43 निन्हु लिपा येशू गालीलय् झाल।
44 अगमवक्तायात थःगु थासय् सुनानं मानय् याइ मखु धकाः वय्कलं थःम्हं हे धयादीगु खः।✡
45 अय्नं वय्कः गालीलय् झायादीबलय् अन च्वंपिं मनूतय्सं वय्कःयात लसकुस यात, छाय्धाःसा थुमिसं यरूशलेमय् वंबलय् वय्कलं अन नखःबलय् यानादीगु अजू चायापुगु ज्या खंगु खः।✡
46 वय्कः हानं गालीलय् च्वंगु काना शहरय् झाल। अन हे वय्कलं लःयात दाखमघ दय्कादीगु खः। कफर्नहुमय् च्वंम्ह छम्ह भारदारया काय् म्हंमफया च्वन।✡
47 येशू यहूदियां गालीलय् झायाच्वन धकाः धाःगु न्यनाः वं वनाः सी थें च्वंम्ह थःकाय्यात लाय्का बियादिसँ धकाः वय्कःयात बिन्ति यात।
48 अले वय्कलं वयात धयादिल – "अजू चायापुगु ज्या व चिं मखंकं छिकपिन्सं विश्वास यानादी मखु।"
49 अले वं वय्कःयात धाल – "प्रभु, जिमि काय् सी न्ह्यः हे झासँ।"
50 वय्कलं लिसः बियादिल – "हँु, छिमि काय् मसीनि।" अले व वय्कलं धयादीगु खँय् विश्वास यानाः वन।
51 छेँय् वनाच्वंबलय् वया दासतय्सं वयात नाप लानाः "छिकपिनि काय् लाये धुंकल" धकाः धाल।
52 गुबलय् निसें वयात ज्यूगु धकाः वं न्यन। अले "म्हिगः न्हिनय् एक बजेनिसें ज्वर क्वलात" धकाः वया दासतय्सं धाल।
53 "छिकपिनि काय् म्वाइ" धकाः धयादीगु इलय् हे ज्यूगु धकाः वं सीकल। अले वं व वया छेँयापिं फुक्कसिनं विश्वास यात।
54 येशू यहूदियां गालीलय् झायाः यानादीगु अजू चायापुगु चिं थ्वनापं निकः जुल।

5

पुख्या लिक्कसं च्वंम्हय्सित लाय्कादीगु

1 अनंलि यहूदीतय्गु छगू नखः वःगुलि येशू यरूशलेमय् झाल।
2 यरूशलेमय् फै ध्वाखाया लिक्कसं न्याखेरं फः दुगु छगू पुख् दु। थ्व पुख्यात हिब्रू भाषां बेथेस्दा धाइ।
3 थ्व हे न्यागू सतलय् लः संगु स्वयत् पिया च्वनीपिं थीथी ल्वचं काःपिं मनूत – कांत, खुत, ल्हाःतुति मसंपिं दु।
4 इपिं अन गुबलय् लः सनी धकाः स्वयेत पियाच्वनीगु खः। छाय्धाःसा परमप्रभुया छम्ह दूत बरोबर वयाः पुख्या लः संकाबीगु जुयाच्वन। थथे लः संकूबलय् लाक्क दकलय् न्हापां पुखुलिइ कुहां वनीम्ह मनूयागु न्ह्याथें ज्याःगु ल्वय् नं लायावनिगु जुयाच्वन।
5 अन स्विच्यादँ न्ह्यःनिसें ल्वचं कयाच्वंम्ह छम्ह मनू दु।
6 येशूं वयात खनाः अले यक्व दँ न्ह्यःनिसें व अथे जुयाच्वंगु सीकाः धयादिल – "छु छन्त ल्वय् लाय्के मास्ति वः ला?"

✡ **4:44** ४:४४ मत्ती १३:५७; मर्क ४:२४; लूक ४:२४ ✡ **4:45** ४:४५ यूह २:२३ ✡ **4:46** ४:४६ यूह २:१-११

7 अले वं वय्कःयात धाल – "हजुर, पुखूयागु लः संकीबलय् जितः लखय् तया बीपिं सुं मदुगुलि जि अन थ्यने न्ह्यः हे मेपिं थ्यनेधुंकीगु।"
8 वय्कलं धयादिल – "थःगु लासा ज्वनाः न्यासि हुँ।"
9 उबलय् हे वयागु ल्वय् लन। अले व थःगु लासा ज्वनाः न्यासि जुल। उखुन्हु विश्रामबार खः।
10 अय्जूगुलि यहूदीतय् नायःतय्सं व मनूयात धाल – "विश्रामबार खुन्हु लासा क्वबी मज्यू।"✡
11 वं इमित लिसः बिल – "जितः लाय्का ब्यूम्ह मनुखं 'लासा ज्वनाः हुँ' धकाः धयादीगु खः।"
12 इमिसं न्यन – "छन्त लासा ज्वनाः हुँ धकाः धाःम्ह मनू सु खः?"
13 अन यक्व मनू दुगुलि व येशू तुरन्त झायादीगुलि वय्कःयात वं म्हमसील।
14 लिपा येशूं वयात देगलय् नाप लानाः धयादिल – "स्व, छंगु ल्वय् लाये धुंकल। आवंनिसें पाप याये मते, अले छन्त छुं नं जुइ मखु।"
15 अले व मनुखं इमिथाय् वनाः "जितः लायेका ब्यूम्ह येशू हे खः" धकाः धाः वन।
16 येशूं विश्रामबार खुन्हु थथे यानादीगुलिं यहूदीतय् नायःतय्सं वय्कःयात दुःख बियाहल।
17 अथेसां वय्कलं इमित धयादिल – "जिमि बाःनं न्ह्याबलें ज्या यानादी, उकिं जिं नं ज्या यानाच्वने।"
18 वय्कलं थथे धयादीगुलिं इमिसं वय्कःयात स्यायेत झन अप्वः कुतः यात। छाय्धाःसा वय्कलं विश्रामबार मानय् मयाःगु जक मखु, अज्ज परमेश्वर नाप हे थःत ज्वलिज्वः यानाः परमेश्वरयात वय्कःया बाः खः धकाः धयादिल।

काय्या अधिकार

19 येशूं इमित धयादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – काय्नं थःगु मनं लुइकाः छुं हे याये फइ मखु, बरु बाःनं याःगु खनाः हे जक याये सइ। थथे जूगुलि बाःनं छु छु यानादी, काय्नं नं व हे याइ।
20 बाःनं काय्यात माया यानादीगुलि बाःनं यानादीगु फुक्कं काय्यात क्यनादी। थ्व स्वयाः नं तःधंगु ज्या बाःनं काय्यात क्यनादी, गुकिं यानाः छिपिं छक्क जुइ।
21 गथे बाःनं सीपिन्त म्वाकाः जीवन बियादी, अथे हे काय्यात यःपिन्त नं काय्नं जीवन बियादी।
22 बाःनं सुयागुं न्याय यानादी मखु। न्याय यायेगु अधिकार काय्यात बियादी धुंकल।
23 अय्जूगुलि गथे बाःयात फुक्कसिनं मानय् याः अथे हे काय्यात नं फुक्कसिनं मानय् यायेमाः। काय्यात मानय् मयाःम्हय्सिनं काय्यात छ्वयाहःम्ह बाःयात नं मानय् मयाःगु जुइ।
24 "जिं छिमित खःगु खँ धाये – जिगु खँ न्यनाः जितः छ्वया हःम्हय्सित सुनां विश्वास याइ, वयात अनन्त जीवन दइ। थज्याःम्ह मनूयागु न्याय जुइ मखु, बरु सीम्वायक अनन्त जीवन दये धुंकी।"
25 "जिं छिमित खःगु खँ धाये – ई वयाच्वंगु दु, अले व ई थ्व हे खः – सीपिन्संनापं परमेश्वरया काय्यागु सः ताइ, अले सुनां न्यनी, इपिं म्वाइ।
26 परमेश्वर बाः जीवनया मुहान खः, अथे हे वय्कलं थःकाय्यात नं जीवनया मुहान यानादिल।
27 वय्कः मनूया काय् जूगुलिं वय्कःयात हे न्याय यायेगु अधिकार बियादिल।
28 थ्व खँय् अजू चाये मते, सी धुंकूपिन्संनापं वय्कःयागु सः ताइगु ई वयाच्वंगु दु।
29 अले थुपिं म्वाना वइ। भिं याःपिन्त अनन्त जीवन बियादी। अले मभिं याःपिन्त न्याय यानादी।"✡

येशूया साक्षी

30 "थथःम्हं जिं छुं नं याये मफु, बाःनं जितः धयादी थें जिं न्याय जक यायेगु खः। अय्जूगुलि जिं न्याय यानागु ठीक जू, छाय्धाःसा जितः यःथें जिं न्याय यायेगु मखु, बरु जितः छ्वया हःम्हय्सित यःथें यायेगु खः।"
31 "जिं तुं जिगु साक्षी ब्यूसा जिगु साक्षी सत्य जुइ मखु।
32 जिगु साक्षी बीम्ह मेम्ह हे दु, वय्कलं धयादीगु सत्य खः धकाः जिं स्यू।
33 छिमिसं यूहन्नायाथाय् मनू छ्वयाहल, अले वं 'सत्य थ्व हे खः' धकाः साक्षी बिल।✡
34 जिगु लागि सुनानं साक्षी बी म्वाः। अय्नं छिपिं बचय् जुइमा धकाः जिं थथे धयाच्वनागु खः।
35 यूहन्ना ला च्याःगु व थीगु मत जक खः। वयागु जलय् छिमिसं छुं ई तक जक जूसां लय्ताय्गु हे यय्कल।
36 तर यूहन्नां ब्यूगु साक्षी स्वयाः तःधंगु साक्षी जिके दु। बाःनं जितः पूवंकेत बियादीगु ज्या व जिं यानाच्वनागु ज्यां हे जितः बाःनं छ्वयाहयादीगु खः धकाः सी दु।
37 जितः छ्वयाहयादीम्ह बाःनं हे जिगु साक्षी बियादीगु दु। वय्कःयागु सः छिमिसं गुबलें मताःनि, अले ख्वाः नं मखंनि।✡
38 वय्कलं छ्वया हःम्हय्सित छिमिसं विश्वास मयाःगुलि वय्कःयागु वचन छिमिके थाइ मखु।

✡ **5:10** ५:१० नहे १३:१९; यर १७:२१ ✡ **5:29** ५:२९ दान १२:२ ✡ **5:33** ५:३३ यूह १:१९-२७; ३:२७-३० ✡ **5:37** ५:३७ मत्ती ३:१७; मर्क १:११; लूक ३:२२

39 "अनन्त जीवन दइ धकाः छिमिसं धर्मशास्त्र ब्वना जुइ। व हे धर्मशास्त्रं जिगु साक्षी बी,
40 अय्नं छिपिं जिथाय् अनन्त जीवन कायेत वइ मखु।
41 "मनूतय्सं तःधंकूगु जितः मयः।
42 छिमिसं परमेश्वरयात माया मयाः धकाः जिं स्यू।
43 जितः बाःनं छ्वयाहःगुलि छिमिसं जितः थः नाला मकाः। थःगु हे नामय् मेपिं सुं वल धाःसा छिमिसं इमित ग्रहण याना काइ।
44 छिमिसं थःथवय् तःधंका च्वन, तर परमेश्वरं तःधंकीगुलिइ छिमिसं वास्ता मया। छिमिसं गथे यानाः विश्वास याये फइ?
45 "जिं छिमित परमेश्वरया न्ह्याःने दोषी ठहरय् याइ धकाः मतिइ तये मते। छिमिसं आशा तयाच्वंम्ह मोशां हे छिमित दोषी ठहरय् याइ।
46 छिमिसं मोशायात धात्थें हे विश्वास यानाच्वंगु खःसा जितः नं विश्वास यायेमाःगु खः। छाय्धाःसा मोशां जिगु हे खँ च्वया थकूगु खः।
47 मोशां च्वया थकूगु खँय् हे छिमिसं विश्वास मयासा जिगु खँय् गथे यानाः विश्वास याये फइ?"

6

न्याद्वः मनूतय्त नकादीगु
मत्ती १४:१३-२१; मर्क ६:३०-४४; लूक ९:१०-१७

1 अनंलि येशू गालील समुद्र पारिइ झाल। थुकियात तिबेरियास समुद्र नं धाः।
2 वय्कलं यक्व ल्वय् लाय्कादीगु खनाः ग्वाः ग्वाः मनूत वय्कःया ल्यूल्यू जुल।
3 अनं वय्कः पहाडय् झायाः चेलात नाप फ्यतुनादिल।
4 थुबलय् यहूदीतय्गु छुत्काराया नखः न्ह्याःने थ्यनाच्वंगु खः।
5 वय्कलं थः च्वनाच्वंथाय् हुल हुल मनूत वयाच्वंगु खनाः फिलिपयात धयादिल – "थुमित नकेत मरि गनं कयाहयेमाली?"
6 वय्कलं थःम्ह छु यायेत्यंगु स्यूसां वयागु मन स्वयेत थथे धयादीगु खः।
7 अले फिलिपं वय्कःयात धाल – "थुलिमछि मनूतय्त भचा भचा जक नकूसां निसः दिनारया मरि नं गाइ मखु।"
8 वय्कःया चेला सिमोन पत्रुसया दाजु अन्द्रियासं वय्कःयात धाल –
9 "थन छम्ह मिजंमचायाके तछ्वया न्यापा मरि व निम्ह न्या दु। थुलिमछि मनूतय्त थुलिचां छु यायेगु?"
10 "मनूतय्त फ्यतुकि" धकाः वय्कलं धयादिल, अन यक्व घाँय् दुगु ख्यः दु। फुक्कं अन हे फ्यतुत। अन मिजंत जक हे न्याद्वः ति दु।
11 अले वय्कलं मरि कयाः सुभाय् बियादी धुंकाः मनूतय्त इनादिल। थथे हे न्या नं कयाः इनादिल। थुकथं इमित यतले नकादिल।
12 मनूतय्सं प्वाः जाय्क नये धुंकाः वय्कलं चेलातय्त धयादिल – "इनाः ल्यं दुगु मरि छुं हे सिति छ्वये मते।"
13 अले इमिसं नयाः ल्यं दुगु मुनाः मरि झिंनिगः दाला जाय्कल। थ्व फुक्कं तछ्वया न्यापा मरियागु ल्यं दुगु खः।
14 थुकथं वय्कलं यानादीगु चिं खनाः मनूतय्सं थथे धाल – "धात्थें, संसारय् वइ धाःम्ह अगमवक्ता ला थ्व हे खः।"
15 इमिसं वयाः थःत ज्वनाः बलजफ्तिं जुजु याइन धकाः सीकाः येशू हानं याकःचा पहाडय् तुं थाहां झाल।

येशू लखय् घःने न्यासि झाःगु
मत्ती १४:२२-३३; मर्क ६:४५-५२

16 बहनी जूबलय् चेलात समुद्र सिथय् वन।
17 इपिं नांचाय् च्वनाः पारिइ कफर्नहुमय् वनेत्यन। थुबलय् खिउँसे च्वने धुंकल। अय्नं येशू इमिथाय् मझाःनि।
18 ग्वःफय् वयाच्वंगुलिं समुद्रयागु लः उखेलाः थुखेलाः मदय्क सनाच्वन।
19 न्याग्-खुग् किलोमिटर नांचा न्ह्याकाः वने धुंकाः इमिसं येशूयात लखय् घःने न्यासि वयाः नांचाया लिक्क थ्यंकः झाःगु खन। अले इपिं तसकं ग्यात।
20 वय्कलं इमित धयादिल – "जि हे खः, ग्याये मते।"
21 अले इमिसं लय्तायाः वय्कःयात नांचाय् थकाल। अले इपिं याकनं हे थ्यनेमाःगु थासय् थ्यन।
22 कन्हय् खुन्हु समुद्र पारिइ च्वनाच्वंपिं मनूतय्सं अन छगः हे जक नांचा दुगु, अले येशू चेलात नाप नांचाय् च्वना मदीगु, व चेलात जक वंगु खँ सिल।
23 उबलय् तिबेरियासं मेमेगु नांचा येशूं सुभाय् बियाः न्याद्वः मनूतय्त मरि नकूगु थासय् थ्यंकः वल।
24 अन येशू व चेलातय्त मखनाः इपिं नांचाय् च्वनाः वय्कःयात मामां कफर्नहुमय् वन।

येशू जीवनया मरि खः

25 समुद्र पारिइ येश्यात लुइकाः इमिसं धाल – "गुरुजु, छि थन गुबलय् झायागु?"
26 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – जिं यानागु चिं खनाः छिमिसं जितः माःजूगु मखु, बरु प्वाः जाय्क मरि नयेदुगुलि जक जितः माःजूगु खः।
27 सिति वनीगु नसायागु निति ज्या याये मते, बरु मनूया काय्नं बीगु अनन्त जीवन तक दयाच्वनीगु नसायागु निति ज्या या। परमेश्वर बाःनं जितः थ्व हे ज्या यायेत छ्वयाहयादीगु खः।"
28 अले इमिसं वय्कःयात धाल – "अय्सा परमेश्वरयागु ज्या यायेत जिमिसं छु यायेगु?"
29 वय्कलं लिसः बियादिल – "परमेश्वरं छ्वया हःम्हय्सित छिकपिन्सं विश्वास यायेगु हे परमेश्वरयागु ज्या खः।"
30 अले इमिसं धाल – "अय्सा छिं जिमित छु चिं क्यनादी? गुकिं यानाः जिमिसं छितः विश्वास याये फइ? छिं छु ज्या यानाः क्यनादी फु?
31 जिमि तापाःबाज्यापिन्सं मरुभूमिइ मन्ना नल धकाः थथे च्वयातःगु दु – 'वय्कलं मनूतय्त नकेत स्वर्ग मरि बियादिल।' "[✡]
32 वय्कलं धयादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – मनूतय्त नकेत स्वर्ग मरि ब्यूम्ह मोशा मखु। जिमि बाःनं जक छिमित स्वर्ग धात्थेंयागु मरि बियादी।
33 स्वर्ग क्वहां वयाः मनूतय्त अनन्त जीवन बीम्ह हे परमेश्वरं बियादीगु मरि खः।"
34 इमिसं धाल – "प्रभु, थ्व मरि जिमित न्ह्याबलें बियादिसँ।"
35 वय्कलं धयादिल – "जीवन बीगु मरि जि हे खः। जिथाय् वइम्ह मनूयात गुबलें हे नयेपित्याइ मखु। अथे हे जितः विश्वास याइम्ह मनूयात गुबलें हे प्याः चाइ मखु।
36 अयूनं जिं छिमित धाये – छिमिसं जितः खनाः नं विश्वास मयाः।
37 बाःनं जितः बियादीपिं फुक्कं जिथाय् वइ। अले जिथाय् वःपिन्त जिं गुबलें हे त्वःते मखु।
38 जि जिगु इच्छा मखु बरु जितः छ्वया हयादीम्हय्सित इच्छा पूवंकेत स्वर्ग वयाम्ह खः।
39 बाःनं जितः बियादीपिं सुं हे मतनेमा बरु दकलय् लिपायागु दिनय् इपि हानं म्वाना वये फयेमा धयागु हे जितः छ्वयाहयादीम्ह बाःयागु इच्छा खः।
40 काय्यात खंपिं व विश्वास याःपिन्त अनन्त जीवन बीगु हे जिमि बाःयात यःगु खँ खः। अले जिं इमित दकलय् लिपायागु दिनय् म्वाका बी।"
41 "स्वर्ग ब्यूगु मरि जि हे खः" धकाः वय्कलं धयादीगुलिं व खँ न्यंपिन्सं वय्कःया विरोधय् खँ ल्हाते।
42 इमिसं धाल – "थ्व योसेफया काय् येशू मखु ला? थ्वया मांबौपिन्त झीसं म्हमस्यू ला? थ्व मनुखं 'जि स्वर्ग वयाम्ह खः' धकाः गथे धायेफत?"
43 वय्कलं इमित लिसः बिल – "छिमिसं थःथवय् जिगु विरोध यानाः खँ ल्हाये माःगु मदु।
44 जितः छ्वयाहयादीम्ह बाःनं छ्वयाहया मदीकं सुं नं जिथाय् वये फइ मखु। जिथाय् वःम्हय्सित दकलय् लिपायागु दिनय् जिं म्वाका बी।
45 थुपिं फुक्कं परमेश्वरं स्यना तःपिं जुइ धकाः अगमवक्तातय्सं च्वया थकूगु दु। बाःयागु खँ न्यनाः सय्का सीका काःपिं फुक्कं जिथाय् वइ।[✡]
46 परमेश्वरयाथासं वःम्हय्सिनं जक बाःयात खंगु दु, मेपिं सुनानं बाःयात खंगु मदु।
47 "जिं छिमित खःगु खँ धाये, सुनां विश्वास याइ, वयाके अनन्त जीवन दइ।
48 जीवन बीगु मरि जि हे खः।
49 छिमि तापाःबाज्यापिन्सं मरुभूमिइ मन्ना नसां सिनावन।
50 तर स्वर्ग क्वहां वःगु थ्व मरि नःपिं सुं नं सी मखु।
51 स्वर्ग वःगु अनन्त जीवन दुगु मरि जि हे खः। थ्व मरि सुनानं नल धाःसा व न्ह्याबलें म्वानाच्वनी। संसारयात जिं बीत्यनागु अनन्त जीवन बीगु मरि जिगु म्ह खः।"
52 अले यहूदीतय् नायः थःथवय् थथे धकाः कचकच हाल – "थ्व मनुखं थःगु म्ह झीत गथे यानाः नकेत बी फइ?"
53 उकिं वय्कलं इमित धयादिल – "जिं छिमित खःगु खँ धाये – मनूया काय्यागु ला व हि मनय्कं छिमिके जीवन दइ मखु।
54 सुनां जिगु म्ह नइ, अले जिगु हि त्वनी, वयाके अनन्त जीवन दइ। अले वयात दकलय् लिपायागु दिनय् जिं म्वाका बी।
55 जिगु म्ह धात्थें हे नसा खः, अले जिगु हि धात्थें हे त्वनेगु खः।
56 सुनां जिगु म्ह नइ अले हि त्वनी, व मनू जिके दइ, अले जि वयाके दइ।

[✡] **6:31** ६:३१ प्रस १६:४,१५; भज ७८:२४ [✡] **6:45** ६:४५ यशै ५४:१३

57 जितः छ्वयाहयादीम्ह बाः गथे न्ह्याबलें म्वानाच्वनी, अथे हे बाःनं यानाः जि नं न्ह्याबलें म्वानाच्वनी। थुकथं जितः नःम्ह मनू नं जिं यानाः म्वानाच्वनी।
58 स्वर्ग वःगु मरि थ्व हे खः। छिमि तापाःबाज्यापिन्सं मन्ना नयाः नं सिनावन, थ्व अज्याःगु मरि मखु, थ्व मरि नःम्ह मनू गुबलें हे सी मखु।"
59 वय्कलं थ्व कफर्नहुमय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् स्यनेकने यानादीबलय् धयादीगु खः।

अनन्त जीवनया शिक्षा

60 थ्व न्यनाः वय्कःया चेलातय्सं धाल – "थ्व ला तसकं थाकुगु खँ खः, थज्याःगु खँ सुनां न्यने फइ?"
61 चेलात थःथवय् खुसखुस हालाच्वंगु सीकाः वय्कलं इमित थथे धयादिल – "थुकिं यानाः छिमित पंगलः वल ला कि?
62 मनूया काय् वय्कःया न्हापायागु थासय् तुं लिहां वंगु खन धाःसा छिमिसं छु यायेगु?
63 परमेश्वरयागु आत्मां हे जक अनन्त जीवन बी। शरीर छुं यायेत नं ज्यालगय् मज्। जिं छिमित धयाच्वनागु खँ जीवन बीगु परमेश्वरयागु आत्मा खः।
64 अय्नं छिपिं मध्ये गुम्हं गुम्हं विश्वास मयाइपिं नं दये फु।" सुनां सुनां वय्कःयात विश्वास मयाः, अले सुनां वय्कःयात धोखा बी धयागु खँ वय्कलं न्हापांनिसें हे स्यू।
65 अले वय्कलं धयादिल – "अय्ज्गुलि हे ला खः नि, बाःनं छ्वयाहया मदीकं सुं नं वये फइ मखु धकाः जिं छिमित धयागु।"
66 थथे जूगुलिं वय्कःया चेलात मध्ये यक्वसिनं हे वय्कःयात त्वःताः वन।
67 उकिं वय्कलं झिंनिम्हय्सित नं न्यनादिल – "छिमिसं नं जितः त्वःताः वनेगु ला कि?"
68 सिमोन पत्रुसं लिसः बिल – "प्रभु, जिपिं सुयाथाय् वनेगु? अनन्त जीवन बीगु खँ छिके जक दु।
69 उकिं जिमिसं विश्वास यानाः परमेश्वरं छ्वयाहयादीम्ह पवित्रम्ह मनू छि हे खः धकाः नं सीके धुन।"✡
70 वय्कलं इमित धयादिल – "छिपिं झिंनिम्हय्सितं जिं हे ल्ययागु, मखु ला? अय्नं छिपिं मध्ये छम्ह शैतानयाम्ह दु।"
71 वय्कलं थ्व सिमोन इस्करियोतया काय् यहूदायात धयादीगु खः, छायध्यासा झिंनिम्ह मध्ये छम्ह जुयाः नं वं वय्कःयात धोखा बीत्यंगु दु।

7

येशू व वय्कःया किजापिं

1 अनंलि येशू गालीलय् चाःहिलादिल। यहूदिया जिल्लाय् यहूदीतय् नायःतय्सं वय्कःयात स्यायेत स्वःगुलि वय्कः अन झाया मदी।
2 थुबलय् यहूदीतय्गु बल्चाबाय्या नखः थ्यंकः वये धुंकल।✡
3 उकिं वय्कःया किजापिन्सं थथे धाल – "थनं यहूदियाय् झासँ। अले छिं याःगु ज्या छिकपिनि चेलातय्सं नं खनी।
4 संसारय् तःधंम्ह मनू जुइ मास्ति वःम्हय्सिनं सुलाः सुलाः ज्या याइ मखु। छिं थथे यायेगु हे खःसा फुक्कसिनं सीकेमा।"
5 वय्कःया किजापिन्सं हे नं वय्कःयात विश्वास मयाः।
6 उकिं वय्कलं इमित थथे धयादिल – "जिगु ई आः तक मवःनि। छिमिगु लागि न्ह्यागु ई नं ठीक जू।
7 संसारय् च्वंपिन्सं छिमित हेला याये फइ मखु। जिं संसारय् च्वंपिन्सं याना जूगु ज्याखँ मभिं धकाः धयागुलि इमिसं जितः हेला याइ।
8 छिपिं हे जक नखः मानय् याः हुँ। जिगु ई आः तक मवःनिगुलिं जि थ्व नखःतय् वने मखु।"
9 इमित थथे धयाः वय्कः गालीलय् तुं च्वनादिल।
10 वय्कःया किजापिं नखःतय् वने धुंकाः सुनानं मसीक वय्कः नं झाल।
11 नखःबलय् यहूदीतय् नायःतय्सं वय्कःयात थथे धाधां माः जुल – "व मनू गन दु हं?"
12 अले अन वय्कःयागु खँय् मनूतय् दथुइ भुनु भुनु खँ जुल। छखलःसिनं "वय्कः भिंम्ह मनू खः" धकाः धाःसा मेपिन्सं "मखु, व मनूतयत स्यंका जुइम्ह खः" धकाः धाइगु।
13 अय्नं यहूदीत खनाः ग्याःगुलिं सुनानं वय्कःया बारे खुलस्त खँ ल्हायेगु आँट मयाः।

बल्चाबाय्या नखःबलय् येशू देगलय्

14 नखः बच्छि सिधःबलय् येशूं देगलय् झायाः मनूतयत स्यनेकने यानादिल।
15 नायःतय्सं छक्क जुयाः थथे धाल – "थ्व मनुखं ब्वँ हे मब्वंकं थुलिमछि खँ गथे यानाः सय्कल?"
16 अले वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिं स्यनाच्वनागु खँ जिगु मखु, जितः छ्वया हयादीम्हय्सित खः।

✡ **6:69** ६:६८-६९ मत्ती १६:१६; मर्क ८:२९; लूक ९:२० ✡ **7:2** ७:२ लेवी २३:३४; व्य १६:१३

17 सुनानं परमेश्वरयागु इच्छा पालन यायेगु मतिइ तःसा व मनुखं जिं स्यनाच्वनागु खँ परमेश्वरयागु खः ला कि जिगु थःगु
हे खँ खः धकाः सीके फइ।
18 थःगु हे जक खँ ल्हाइम्ह मन् थः हे जक तःधं जुइत स्वइ। बरु थःत छवया हःम्हय्सित तःधंकेत स्वइम्ह मनू हे सत्यम्ह
खः। अले वयाके मभिंगु छुं हे दइ मखु।
19 छिमित व्यवस्था बियादीम्ह मोशा मखु ला? छिपिं छम्हय्सिनं हे नं थ्व व्यवस्था पालन याःगु मदु। अय्नं छिमिसं जितः
छाय् स्यायेत स्वयाच्वना?"
20 अले मनूतय्सं लिसः बिल – "छंके भूत दुबिनाच्वंगु दु। सुनां छन्त स्यायेत स्वयाच्वन?"
21 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिं छगू अजू चायापुगु ज्या याना, अले छिकपिं फुक्कं छक्क जुयादिल।
22 मोशां छिकपिन्त म्हय् चिं तय्केगु नियम बिया थकल। थ्व मोशां हे ब्यूगु ला मखु, तापाःबाज्यापिन्सं बियादीगु खः।
अले विश्रामबार खुन्हु नं छिकपिन्सं मचायागु म्हय् चिं तय्का जुल।✡
23 छिकपिन्सं विश्रामबार नं मोशायागु व्यवस्था मानय् यायेगु धकाः म्हय् चिं तय्का जू धाःसा जिं छम्ह मनूयात विश्रामबार
खुन्हु लाय्काबिल धकाः छिकपिन्स जि खनाः छाय् तंम्वयादी माःगु?✡
24 ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मते, बरु खःकथं न्याय यानादिसँ।"
25 यरूशलेमय् च्वंपिं गुम्हं गुम्हं मनूतय्सं थथे धाल – "इमिसं स्यायेत स्वया च्वंम्ह मनू थ्व हे, मखु ला?
26 आः ला थ्व मनुखं झन जक फुक्कसिया न्ह्यःने नवानाच्वन। अय्नं वयात सुनां छुं मधाः। नायःतय्सं थ्व हे मुक्ति बीम्ह
ख्रीष्ट खः धकाः धात्थें हे सीके धुंकल ला कि छु?
27 थ्व मनू गनं वःम्ह धकाः झींसं स्यू। मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट झाइबलय् ला वय्कः गनं झाःम्ह धकाः सुनानं सी मखु।"
28 देगलय् स्यनादीबलय् येशूं तस्सलं थथे धयादिल – "छिकपिन्सं जितः म्हस्यु, जि गनयाम्ह धकाः नं छिकपिन्सं स्यू।
जि थःयसें वयागु मखु, जितः छवयाहयादीम्ह सत्य परमेश्वर खः, छिकपिन्सं धाःसा वय्कःयात म्हमस्यू।
29 जिं वय्कःयात म्हस्यु, छाय्धाःसा जि वय्कःयाथासं हे वयागु खः। वय्कलं हे जितः छवयाहयादीगु खः।"
30 थ्व न्यनाः इमिसं वय्कःयात ज्वनेत स्वल। तर सुनानं ज्वने मफुत, छाय्धाःसा वय्कःयागु ई मवःनि।
31 अय्सां यक्व मनूतय्सं वय्कःयात विश्वास यात। इमिसं धाल – "मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट झाइबलय् वय्कलं थ्व मनुखं
स्वयाः अप्वः अजू चायापुगु चिं क्यनादी ला?"

येशूयात ज्वंकेत देगःया सिपाइँत छवःगु

32 थथे यक्व मनूतय्सं वय्कःयागु खँ ल्हानाच्वंगु तायाः फरिसीतय्सं तःधंपिं पुजाहारीतलिसे मिलय् जुयाः वय्कःयात
ज्वंकेत देगःया सिपाइँत छवल।
33 येशूं इमित धयादिल – "छुं ई तक जक जि छिमिथाय् दइतिनि, अले लिपा जि जितः छवया हयादीम्हय्सिथाय् तुं वने।
34 छिकपिन्सं जितः माः जूसां लुइके फइ मखु। जि दुथाय् छिकपिं वये फइ मखु।"
35 अले इमिसं थःथवय् थथे खँ ल्हात – "झींसं लुइके हे मफय्क थ्व मनू गन वनेत्यंगु जुइ? छु थ्व ग्रीकतय्गु दथुइ
उखेलाः थुखेलाः जुयाच्वंपिं यहूदीतय्थाय् वनाः ग्रीकतय्त स्यनेकने यायेत वनेत्यंगु ला मखु ला?
36 वं 'छिकपिन्सं जितः माः जूसां लुइके फइ मखु' अले 'जि दुथाय् छिकपिं वये फइ मखु' धकाः धाःगुया अर्थ छु जुइ?"

अनन्त जीवनया लः

37 नखः सिधइगु व मू दिनय् येशूं दनाः तस्सलं थथे धयादिल – "सुं प्याःचाःम्ह मनू दुसा जिथाय् वयाः त्वँ वा।✡
38 अले धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें – सुनां जितः विश्वास याइ, वयागु नुगलं अनन्त जीवन दुगु खुसिबाः वयाच्वनी।"✡
39 वय्कलं पवित्र आत्मायागु खँ धयादीगु खः। वय्कःयात विश्वास याःपिन्त आत्मा बियादी। वय्कलं आः तक सीम्ह
म्वाका मदीनि सुयातं आत्मा बियादीगु मदुनि।
40 थ्व खँ न्यंपिं गुम्हं गुम्हं मनूतय्सं थथे धाल – "थ्व ला धात्थें हे वइतिनि धाःम्ह अगमवक्ता खः।"
41 गुलिसिनं थथे धाल – "थ्व ला मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट हे खः।" अले गुलिसिनं थथे धाल – "गालीलं वःम्ह नं ख्रीष्ट जुइ
ला?
42 मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट जुजु दाऊदया सन्तान जुइ, अले जुजु दाऊदयागु गां बेथलेहेमं वइ धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु मस्यू
ला?"✡
43 थुकथं वय्कःयागु खँय् ग्वाः ग्वाः मनूत बाल।
44 गुम्हं गुम्हं मनूतय्सं ला वय्कःयात ज्वनेत स्वल, अथेसां सुनानं ज्वने मफु।

यहूदीतय् नायःतय्सं विश्वास मयाःगु

✡ **7:22** ७:२२ उत १७:१०; लेवी १२:३ ✡ **7:23** ७:२३ यूह ५:९ ✡ **7:37** ७:३७ लेवी २३:३६ ✡ **7:38** ७:३८ इज ४७:१; जक १४:८ ✡ **7:42** ७:४२ २ शम् ७:१२; मीका ५:२

45 अनंलि ज्ववंःपिं सिपाइँत तःधंपिं पुजाहारीत व फरिसीतय्थाय् लिहां वन। इमिसं सिपाइँतय्त थथे धाल – “छिमिसं छाय् वयात ज्वना महयागु?”

46 अले इमिसं लिसः बिल – “थ्व मनुखं थें सुनानं नवाःगु मदुनि।”

47 अले फरिसीतय्सं धाल – “छिमितनापं वं झंगः लात कि छु?

48 सुं शासकत व फरिसीतय्सं नं वं धाःगु खँय् विश्वास यात ला?

49 व्यवस्था मस्यूपिं थुपिं सराः लाःपिं खः।”

50 छकः बहनी येशूयात नापलाः वने धुंकूम्ह इमिगु हे पुचलय् च्वंम्ह निकोदेमसं इमित धाल –

51 “छु झीगु व्यवस्थां सुं मनूयात वयागु खँ मन्यंकं व वं छु यात धयागु मसीकं न्याय याइ ला?”

52 इमिसं वयात लिसः बिल – “छ नं गालीलियाम्ह हे ला कि छु? धर्मशास्त्र ब्वनाः स्व, सुं नं अगमवक्ता गालीलं वइ मखु।”✡

53 * [अले इपिं फुक्क थथःगु छेँय् लिहां वन।

8

व्यभिचार यानाच्वंबलय् ज्वंम्ह मिसा

1 अनं येशू जैतून डाँडाय् झाल।

2 कन्हय् खुन्हु सुथ न्हापां वयकः हानं देगलय् तुं लिहां झाल। फुक्क मनूत वयकःयाथाय् मुंवःगुलिं इमित स्यनेकने यायेत वयकः फ्यतुनादिल।

3 शास्त्री व फरिसीतय्सं व्यभिचार यानाच्वंबलय् ज्वंम्ह छम्ह मिसायात हयाः सकसिगुं न्ह्याःने थनाः

4 वयकःयात थथे धाल – “गुरूजु, थ्व मिसायात जिमिसं व्यभिचार यानाच्वंबलय् ज्वना हया।

5 व्यवस्थाय् मोशां झीत थथे व्यभिचार याइम्ह मिसायात ल्वहँतं कय्काः स्या धकाः आज्ञा बियादीगु दु। अयज्गुलिं आः थ्व मिसायात छु याये माली? छिं हे धयादिसँ।”✡

6 वयकःयात जाँचय् यानाः दोषी ठहरय् यायेत इमिसं थथे न्ह्यसः याःगु खः।

तर वयकलं क्वछुनाः पतिंचां बँय् च्वयादिल।

7 इमिसं व हे खँ जक न्यनाच्वंगुलिं वयकलं दनाः इमित थथे धयादिल – “छिकपिं मध्ये सुनां गुबलें पाप यानामदी, वयकलं हे दकलय् न्हापालाक वयात ल्वहँतं कय्कादिसँ।”

8 वयकलं हानं क्वछुनाः पतिंचां बँय् च्वयादिल।

9 थ्व न्यनाः इपिं तःधिकःम्हंनिसें कयाः चीधिकःपिं तकं छम्ह छम्ह यानाः अनं वन। अले अन येशू याकःचा जुल। व मिसा धाःसा वयकःया न्ह्याःने हे दनाच्वन।

10 वयकलं थस्वयाः व मिसायात धयादिल – “ग्वः, छन्त पाः याःपिं? सुनानं छन्त सजाँय मब्यू?”

11 अले व मिसां धाल – “सुनानं मब्यू, प्रभु।” अले वयकलं धयादिल – “अय्सा जिं नं छन्त सजाँय बी मखु, आः छ हुँ, हानं पाप याये मते।”]

येशू संसारया जः

12 येशूं हानं मनूतय्त धयादिल – “जि संसारया जः खः। जि नाप जुइम्ह मनू खिउँथाय् जुइ माली मखु, बरु वयात जीवनया जः दइ।”✡

13 अले फरिसीतय्सं वयकःयात धाल – “छं थःगु हे जक साक्षी बियाच्वन, छंगु साक्षी सत्य मखु।”✡

14 वयकलं इमित लिसः बियादिल – “जिं जिगु हे खँय् साक्षी बियाच्वना सां जिगु साक्षी सत्य खः, छाय्धाःसा जि गनं वयाम्ह खः, अले गन वने त्यनाम्ह खः धकाः जिं स्यू, अयन्नं छिकपिन्सं धाःसा जि गनं वइ, अले गन वनी धकाः सी मखु।

15 छिकपिन्सं मनू स्वयाः न्याय यानादी, तर जिं सुयागुं न्याय मयाना।

16 जिं न्याय या हे याःसां जिगु न्याय सत्यगु जुइ, छाय्धाःसा न्याय याइम्ह जि याकःचा जक मखु, जिनापं जितः छवयाहयादीम्ह बाः नं दी।

17 छिकपिनिगु व्यवस्थाय् नं निम्हय्सिनं ब्यूगु साक्षी सत्य खः धकाः च्वयातःगु दु।

18 जिं थःम्हं हे जिगु साक्षी बियाच्वना, अले जितः छवयाहयादीम्ह बाःनं नं जिगु साक्षी बियादी।”

19 अयज्गुलिं इमिसं वयकःयात थथे धाल – “छिमि बाः गन दु लय्?”

✡ **7:52** ७:५२ यूह ३:१-२ * **7:53** ७:५३–८:११ गुलि गुलि हस्तलिपिइ थुपिं पद मदु ✡ **8:5** ८:५ लेवी २०:१०; व्य २२:२२-२४ ✡ **8:12** ८:१२ मत्ती ५:१४; यूह ९:५ ✡ **8:13** ८:१३ यूह ५:१३

वय्कलं लिसः बियादिल – “छिकपिन्सं न जितः म्हस्यू, न जिमि बाःयात म्हस्यू। छिकपिन्सं जितः म्हस्यूगु जूसा जिमि बाःयात नं म्हसी।”
20 थ्व खँ वय्कलं देगलय् स्यनेकने यानादीबलय् भेटी तइगु बाकसया न्ह्याःने धयादीगु खः। वय्कःयात सुनानं मज्वं, छाय्धाःसा वय्कःयागु ई मवःनि।

येशू संसारयाम्ह मखु

21 वय्कलं इमित हानं धयादिल – “जि वनाछवये, अले छिकपिन्सं जितः माः जुइ, अय्नं छिकपिं पापय् लानाः सी। जि गन वनेगु खः, अन छिकपिं झाये फइ मखु।”
22 थ्व न्यनाः यहूदी नायःतय्सं धाल – “थ्व मनू थथःम्हं सीत्यंगु ला मखु? ‘गन जि वनेगु खः अन छिपिं वये फइ मखु’ धकाः धाल नि।”
23 अले वय्कलं इमित धयादिल – “छिकपिं क्वय्च्वंपिं खः, जि च्वय्च्वंम्ह खः। छिकपिं थ्व संसारयापिं खः, जि संसारयाम्ह मखु।
24 छिकपिं पापय् लानाः सी मालीं धकाः जिं छिकपिन्त धायेधुन। जि व हे खः धकाः छिकपिन्सं विश्वास मयाःसा छिकपिं पापय् लानाः सी।”
25 इमिसं वय्कःयात धाल – “छ सु खः लय्?” वय्कलं लिसः बियादिल – “जि व हे खः धकाः जिं छिकपिन्त न्हापांनिसें हे धयावयाच्वनागु दु।
26 जिं छिकपिन्त यक्व धायेमाःगु व न्याय यायेमाःगु दु। अथेसां जितः छ्वयाहयादीम्ह सत्य खः, उकिं वय्कलं जितः धयादिक्व जिं संसारयात धयाबियागु दु।”
27 वय्कलं इमित बाःयागु खँ धयाच्वंगु धकाः इमिसं थुइके मफुत।
28 उकिं वय्कलं थथे धयादिल – “गुबलय् छिमिसं मनूया कायःयात यख्खाइ, अबलय् तिनि छिमिसं जि सु खः धकाः सी। जिं थःयसें छुं नं मयाना, बरु बाःनं गुकथं स्यनादिल उकथं हे नवाना वन धकाः नं छिमिसं थुइ।
29 जितः छ्वयाहयादीम्ह जि नाप दी, जिं न्ह्याबलें वय्कःयात यःथें जक यानाजुयागुलि वय्कलं जितः याकःचा त्वःतामदी।”
30 वय्कलं थथे धयादीगुलि यक्वसिनं वय्कःयात विश्वास यात।

अब्राहामया सन्तान व शैतानया सन्तान

31 येशूं थःत विश्वास यापिं यहूदीतय्त धयादिल – “जिं धया थें छिपिं च्वंसा छिपिं धात्थें जिम्ह चेला जुइ।
32 छिमिसं सत्य छु खः धकाः सी, अले सत्यं छिमित स्वतन्त्र याइ।”
33 इमिसं वय्कःयात लिसः बिल – “जिपिं अब्राहामया सन्तान खः, जिपिं आः तक सुयां दास मजुयानि। छं गुकथं जिमित ‘छिपिं स्वतन्त्र जुइ’ धकाः धयागु?”✡
34 वय्कलं इमित धयादिल – “जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – पाप यानाजुइपिं फुक्कं पापया दास खः।
35 अले दास न्ह्याबलें छेँय् च्वने दइ मखु, कायम्चा जक न्ह्याबलें च्वने दइ।
36 अय्जूगुलि परमेश्वरया कायं स्वतन्त्र याना ब्यूसा छिकपिं धात्थें स्वतन्त्र जुइ।
37 छिकपिं अब्राहामया सन्तान खः धकाः जिं स्यू। अय्नं जिं धयागु खँ छिकपिनिगु मनय् दुहां मवंगुलि छिकपिन्सं जितः स्यायेत स्वःगु खः।
38 जिं जिमि बाःयाथाय् खं थें धयाच्वना, अथे हे छिकपिन्सं नं छिमि बाःनं धाःथें यानाच्वन।”
39 इमिसं वय्कःयात लिसः बिल – “अब्राहाम जिमि तापाःबाज्या खः।” अले वय्कलं धयादिल – “छिकपिं अब्राहामया सन्तान खः धयागु जूसा अब्राहामं यानाः वं थें छिकपिन्सं नं यानादी माःगु खः।
40 परमेश्वरं धयादीगु सत्य खँ धाल धकाः छिकपिन्सं जितः स्यायेत स्वल, थथे अब्राहामं यानामदी।
41 छिकपिनि बाःनं छु यात छिकपिन्सं नं व हे यानादी।”
इमिसं धाल – “जिपिं व्यभिचारं बूपिं मखु, जिमि छम्ह हे अबु दु, वय्कः खः परमेश्वर।”
42 वय्कलं धयादिल – “परमेश्वर छिकपिनि बाः खः धयागु जूसा छिकपिन्सं जितः माया यानादी माःगु खः, छाय्धाःसा जितः वय्कलं छ्वया हयादीगुलि जि वयाच्वनागु खः। जि थःगु हे इच्छां वयागु मखु, बरु वय्कलं हे जितः छ्वयाहयादीगु खः।
43 जिं धयागु खँ छिकपिन्सं गथे मथूगु? जिगु खँ न्यने मास्ति मवःगुलि छिकपिन्सं जिगु खँ मथूगु खः।
44 छिकपिं शैतानया सन्तान जूगुलि गथे छिकपिनि बाःनं याना जुल, अथे हे छिकपिन्सं नं याना जुइ। न्हापांनिसें हे शैतान धाःम्ह ज्यानमारा खः। वयाके सत्य धयागु हे मदुगुलि वं सत्य ज्याखँ याना जुइ फइ मखु। थःगु स्वभाव गथे खः अथे हे वं मखुगु खँ जक ल्हाना जुइ, छाय्धाःसा व मखुगु खँ जक ल्हाना जुइम्ह खः, अले मखुगु खँ ल्हाना जुइपिनि अबु खः।
45 जिं छिकपिन्त सत्य खँ धयागुलि छिकपिन्सं जितः विश्वास यानामदीगु खः।

✡ **8:33** ८:३३ मत्ती ३:९; लूक ३:८

46 छिकपिं मध्ये सुनानं जिं पापयात काः जितः दोष बियादी फु ला? जिं सत्य खँ धयागु खःसा छिकपिन्सं जितः छाय् विश्वास याना मदीयागु?
47 परमेश्वरया मनुखं जक परमेश्वरयागु खँ न्यनी। छिकपिं परमेश्वरयापिं मनूत मखुगुलि छिकपिन्सं जिं धयागु खँ न्यनामदीगु खः।"

अब्राहाम स्वयाः येशू तःधं

48 अले यहूदी नायःतय्सं वय्कःयात धाल – "छ सामरी खः, अले छंके भूत दुबिनाच्वंगु दु धकाः जिमिसं धयागु धात्थें हे खः।"
49 वय्कलं लिसः बियादिल – "जिके भूत दुबिनाच्वंगु मदु। जिं जिमि बाःयात तःधंका च्वना, छिकपिन्सं जितः क्वह्यंकादिल।
50 जि थथःम्ह तुं तःधं मजुया, तर जितः तःधंकेत स्वया च्वंम्ह ला छम्ह हे दु। अले वय्कलं हे थ्व खँ क्वःछिनादी।
51 जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – जिगु वचन मानय् याइम्ह मनू गुबलें हे सी मखु।"
52 इमिसं धाल – "आः ला जिमिसं बांलाक हे सिल, छंके भूत दुबिनाच्वंगु हे दु। अब्राहाम व अगमवक्तात ला सिनावन धाःसा छं गथे यानाः छंगु वचन मानय् याइपिं मनूत गुबलें हे सी मखु धकाः धाये फुगु?
53 सी धुंकूम्ह तापाःबाज्या अब्राहाम स्वयाः नं छ तःधं ला कि छु? अगमवक्तात ला सिनावन धाःसा छं थःत सु तायका च्वना?"
54 वय्कलं लिसः बियादिल – "जि थथःम्हं तःधं जुयागु जूसा जि तःधंम्ह मखु। तर छिकपिन्सं जिमि बाः धकाः धाःम्ह परमेश्वर जिमि बाःनं हे जितः तःधं यानादीगु खः।
55 वय्कःयात छिकपिन्सं म्हमस्यूनि, जिं धाःसा म्हस्यू। जिं वय्कःयात म्हमस्यू धकाः धाल धाःसा जि नं छिकपिं थें तुं मखुगु खँ ल्हाइम्ह जुइ। जिं वय्कःयात म्हस्यूगुलि वय्कःयागु वचन मानय् यानाच्वना।
56 जि वइगु ई स्वयेत छिकपिनि तापाःबाज्या अब्राहामं तसकं इच्छा याःगु खः, अले खनाः तसकं लय्ताल।"
57 अले इमिसं धाल – "छ नेयूँ ला मदुनि धाःसा छं अब्राहामयात गथे यानाः खन?"
58 वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – अब्राहाम स्वयाः न्हापांनिसें हे जि दु।"
59 थ्व खँ न्यनाः इमिसं वय्कःयात कय्केत ल्वहं काल। तर वय्कः इमिसं मखंक सुस्क्क देगलं पिहां झाल।

9

येशू व कांम्ह मनू

1 येशूं लँय् झाया च्वंबलय् छम्ह बूसांनिसें हे कांम्ह मनूयात खन।
2 चेलातय्सं वय्कःयाके न्यन – "गुरूजु, थ्व मनू बूसांनिसें कां जूगु वयागु पापं यानाः ला कि वया मांबौपिनिगु पापं यानाः?"
3 वय्कलं लिसः बियादिल – "वयात अय् जूगु वं पाप याःगुलि मखु, वया मांबौपिनिगु पापं नं मखु, बरू व मनुखं यानाः परमेश्वरयागु ज्या फुक्कसिनं सीके फयेमा धकाः थथे जूगु खः।
4 झीसं न्हि दतले जितः छवया हःम्हय्सिगु ज्या यायेमाः, चान्हय् सुनानं ज्या याइ मखु।
5 संसारय् दतले जि संसारया जः खः।"✡
6 थथे धयाः वय्कलं बँय् ई फानाः चा न्हायाः कांम्हय्सिगु मिखाय् इलादिल।
7 अले वयात थथे धयादिल – "सिलोआम धाःगु पुखुलिइ वनाः सिलाछ्व।" सिलोआमयागु अर्थ "छ्वःगु" खः। अले वं वनाः सिला छ्वःबलय् मिखां खन।
8 अले वयागु जःखः च्वंपिं व वयात न्हापांनिसें फ्वनाच्वंगु खंपिन्सं थथे धाल – "थ्व व हे फ्वगिं, मखु ला?"
9 गुम्ह गुम्ह्यसिनं "थ्व व हे खः" धकाः धाल, गुलिसिनं "मखु, व थें च्वंम्ह मेम्ह हे मनू खः" धकाः धाल।
कांनं धाल – "व मनू जि हे खः।"
10 इमिसं वयात धाल – "अय्सा छंगु मिखा गथे चाल लय्?"
11 वं लिसः बिल – "येशू धाःम्ह मनुखं चा न्हायाः जिगु मिखाय् इलाः थथे धाल – 'सिलोआमय् वनाः सिलाछ्व।' जि वनाः सिलाबलय् मिखां खन।"
12 इमिसं वयात धाल – "येशू धाःम्ह मनू गन दु लय्?"
वं धाल – "जिं मस्यू।"

फरिसीतय्सं न्यनेकने याःगु

13 अले इमिसं व मनूयात फरिसीतय्थाय् यंकल।

✡ **9:5** ९:५ मत्ती ५:१४; यूह ८:१२

14 येशूं चा न्हायाः वयात मिखां खंकादीगु विश्रामबार खुन्हु खः।
15 अय्जूगुलि फरिसीतय्सं वयात हानं छकः गथे यानाः मिखां खन धकाः न्यन। अले वं इमित धाल – "वय्कलं जिगु
मिखाय् चा न्हायाः इलादिल। चा सिला छ्वयाबलय् जिं मिखां खन।"
16 गुम्हं गुम्हं फरिसीतय्सं धाल – "विश्रामबार मानय् मयाःगुलि थ्व मनू परमेश्वरयाम्ह मखु।" हानं गुलिसिनं धाल –
"छम्ह पापी मनुखं थपाय्धंगु चिं गथे याये फइ?" थुकथं इमि दथुइ खँ मिलय् मजुल।
17 इमिसं हानं वयाके न्यना स्वल – "वं छंगु मिखा चाय्का ब्यूगुलि छं व सु धकाः बिचाः याना?"
वं लिसः बिल – "व अगमवक्ता खः।"
18 अय्नं यहूदीतय्सं व मनू कांम्ह खः, आः वं मिखां खन धकाः वया मांबौपिन्त सःताः मन्यंतले विश्वास मयाः।
19 इमिसं थथे धकाः न्यन – "बूसांनिसें छिमि काय् कांम्ह खः ला? आः वं गथे जुयाः खन?"
20 वया मांबौपिन्सं लिसः बिल – "थ्व जिमि काय् खः, अले बूसांनिसें थ्व कांम्ह खः धकाः जिमिसं स्यू।
21 आः जक गथे यानाः खन धकाः जिमिसं मस्यू। अले हानं सुनां वयागु मिखा चाय्काबिल व नं जिमिसं मस्यू। वयाके हे
न्यनादिसँ। थ्व मचा मखय् धुंकल थ्वं थःम्हं हे धायेफु।"
22 सुनानं येशूयात मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः धाल धाःसा व मनूयात धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँनं पितिनाछ्वयेगु धकाः इमिसं
सल्लाह यानातःगुलिं वया मांबौपिन्सं ग्यानाः थथे लिसः ब्यूगु खः।
23 उकिं हे वया मांबौपिन्सं "व मचा मखय् धुंकल, वयाके हे न्यनादिसँ" धकाः धाःगु खः।
24 इमिसं व कांम्ह मनूयात सःताः हानं धाल – "परमेश्वरया न्ह्यःने छं खःगु खँ ल्हाय् धकाः पाफ। छन्त लय्कूम्ह मनू
पापी खः धकाः जिमिसं स्यू।"
25 वं लिसः बिल – "व मनू पापी खः कि मखु धकाः जिं मस्यू। छता हे जक खँ जिं स्यू, जि न्हापा कांम्ह खः, आः जिं
मिखां खन।"
26 इमिसं वयात धाल – "वं छन्त छु यात? वं छंगु मिखा गथे यानाः चाय्काबिल?"
27 वं इमित लिसः बिल – "जिं छिकपिन्त न्हापा हे धायेधुन, छिकपिन्सं न्यनामदी। व हे खँ हानं छाय् न्यनादियागु?
छिकपिं वय्कःया चेला जुइ मास्ति वः ला कि छु?"
28 अले इमिसं वयात हक्काः थथे धाल – "छ हे खः का वया चेला। जिपिं ला मोशाया चेला खः।
29 परमेश्वरं मोशानापं नवानादीगु खः धकाः जिमिसं स्यू। तर थ्व मनू गनं वःम्ह खः धकाः जिमिसं मस्यू।"
30 अले वं लिसः बिल – "थ्व हे ला खः, अजू चायापुगु खँ। वय्कः गनं झायादीम्ह खः धकाः छिकपिन्सं मस्यूसां वय्कलं
जिगु मिखा चाय्कादिल।
31 पापीतय्गु खँ परमेश्वरं न्यनादी मखु धकाः जिमिसं स्यू। परमेश्वरया भय काइम्ह व वय्कलं धाःथें याना जुइम्हय्सिगु
जक खँ न्यनादी।
32 संसार सृष्टि जूसांनिसें थौं तक बूसांनिसें कां जूम्हय्सिगु मिखा चाय्का ब्यूगु खँ न्यनागु मदुनि।
33 थ्व परमेश्वरयाम्ह मनू मखु धयागु जूसा थ्वं थज्याःगु चिं याये फइ मखु।"
34 इमिसं वयात धाल – "पापय् बुयाः पापय् हे ब्वलंम्ह छं जिमित स्यं वयागु ला?" थथे धयाः इमिसं वयात पितिनाछ्वल।
35 व मनूयात फरिसीतय्सं पितिना हल धयागु न्यनाः येशूं वयात नाप लानाः थथे धयादिल – "छं मनूया काय्यात विश्वास
यानादिया ला?"
36 वं लिसः बिल – "जिं विश्वास यायेमाःम्ह वय्कः सु खः धयादिसँ।"
37 वय्कलं धयादिल – "छिं वयात खंगु दु, छिनाप खँ ल्हाना च्वंम्ह व हे खः।"
38 वं धाल – "प्रभु, जिं विश्वास याये।" अले वं वय्कःयात भागि यात।
39 वय्कलं धयादिल – "जि थ्व संसारय् न्याय यायेत वयागु खः। आवंनिसें कांपिन्सं खनी, अले मिखां खंपिं कां जुइ।"
40 थ्व न्यनाः अन दुपिं गुम्हं गुम्हं फरिसीतय्सं वय्कःयात थथे धाल – "अय्सा जिपिं नं कांपिं ला?"
41 वय्कलं इमित धयादिल – "छिकपिं कां जूगु जूसा पापी जुयादी मखुगु। अय्नं छिकपिन्सं 'जिपिं कां मखु' धकाः
धाःगुलिं छिकपिन्के पाप दया हे च्वनी।"

10

भिंम्ह फैजवाः

1 "जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – फैगलय् लुखां दुहां मवसे मेथासं वइम्ह मनू खुँ व दाखुँ खः।
2 फैजवाः धाःसा लुखां दुहां वइ।
3 फैजवाःयात लुखा पिवालं खापा चाय्काबी। फैतय्सं नं वयागु सः ताइ। अले वं फैचातय्त नां कयाः सःताः पिने ब्वना
यंकी।

4 थुकथं फैतय्त पित हये धुंकाः व फैतय्गु न्ह्याः न्ह्याः वनी। वयागु सः म्हस्यूगुलि फैत नं वयागु ल्यूल्यू वनी।
5 म्हमस्यूम्हय्सिगु ल्यूल्यू इपिं वनी मखु, बरु वयात खनाः ग्यानाः बिस्युं वनी। म्हमस्यूम्हय्सिगु सः इमिसं म्हमस्यू।"
6 वय्कलं थ्व खँ इमित धयादीगु खः। अय्नं इमिसं वय्कलं इमित छु धाल धकाः थुइके मफु।
7 अय्ज्यूगुलि वय्कलं इमित हानं धयादिल – "जिं छिकपिन्त खःगु खँ धाये – फैगःयागु लुखा जि हे खः।
8 जि स्वयाः न्हापा वःपिं फुक्कं खुँ व दाखुँत खः। अय्नं फैतय्सं इमिगु खँ मन्यं।
9 जि लुखा खः। जिगु लुखां दुहां वःम्ह बचय् जुइ, अले व दुनेपिने जुइ दइ, वयात ज्वयेत ख्यः नं दइ।
10 खुँ खुइत, स्यंकेत व स्यायेत जक वइ। तर जि इमित जीवन दयेमा, अले व यक्व जीवन दयेमा धकाः वयागु खः।
11 "जि भिंम्ह फैजवाः खः। भिंम्ह फैजवालं फैतय्गु निंतिं सीत तकं लिफः स्वइ मखु।
12 फै स्वयेत तयातःम्ह मनू फैथ्वाः मखु, बरु फै ज्वयेत तयातःम्ह च्यः जक खः, गुम्ह गुँखिचा वःगु खनेवं फैत फुक्क त्वःताः बिस्युं वनी। अले गुँखिचां फैतय्त ज्वनाः लुया यंकी, अले छ्यालब्याल नं याना थकी।
13 व मनू फै ज्वयेत तयातःम्ह च्यः जूगुलि फैतय्गु वास्ता मयासें बिस्युं वनी।
14 "जि भिंम्ह फैजवाः खः। अथे जूगुलि जिं जिम्ह फैचात फुक्कं म्हस्यू, अले फैतय्सं नं जितः म्हस्यू।
15 गथे बाःनं जितः म्हस्यू, अथे हे जिं नं बाःयात म्हस्यू। अले फैतय्गु निंतिं जि थः हे तुं सिना बी।✡
16 जिमि फैत थ्व फैगलय् जक मखु, मेथाय् नं दु। इमित नं जिं हयेमानि। इमिसं नं जिगु सः ताइ। थुकथं फुक्क फैत छथ्वः जुइ, अले इमि फैजवाः नं छम्ह हे जुइ।
17 "जि हानं म्वाना वयेगु कथं सी त्यनागुलिं बाःनं जितः तसकं माया यानादी।
18 जितः सुनानं स्याये फइ मखु, बरु जि थःयसें सिना बीत्यनागु खः। जि थथःम्हं तुं सीगु नं व हानं म्वाना वयेगु नं जिके अधिकार दु। जितः जिमि बाःनं बियादीगु आज्ञा नं थ्व हे खः।"
19 थ्व न्यनाः यहूदीतय् नायःत थथः हे बाल।
20 इपिं मध्ये यक्वसिनं थथे धाल – "थ्व मनूयाके भूत दुबिनाच्वंगु दु। थ्व वें जुइ धुंकल। थज्याःम्हय्सिगु खँ छिमिसं छाय् न्यनागु?"
21 मेपिन्सं थथे धाल – "भूत दुब्यूम्ह मनुखं थज्याःगु खँ ल्हाइ मखु। कांम्ह मनूयागु मिखा भूत दुब्यूम्ह मनुखं चायकाबी फइ ला?"

यहूदीतय् नायःतय्सं येशूयात मानय् मयाःगु

22 थुबलय् चिकुला खः। अले यरूशलेमयागु देगः देछाय्गु नखः खः।
23 येशू सोलोमन धाःगु दलानय् थुखे उखे जुयाच्वनादीबलय्
24 वय्कःयाथाय् मुनाः यहूदीतय् नायःतय्सं थथे धाल – "गुबलय् तक छिं जिमित थथे दोमन याका तयेगु? छि मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट हे खः धयागु जूसा जिमित तप्यंक धयादिसँ।"
25 वय्कलं लिसः बियादिल – "जिं छिकपिन्त धया नं छिकपिन्सं विश्वास यानामदी। जिमि बाःयागु नामं जिं यानाच्वनागु अजू चायापुगु ज्यां हे जिगु साक्षी बी।
26 छिकपिं जिमि फैत मखुगुलिं छिकपिन्सं जिं धयागु खँय् विश्वास यानादी मफुगु खः।
27 जिम्ह फैतय्सं जिगु सः ताइ, जिं इमित म्हस्यू, अले इपिं नं जिगु ल्यूल्यू वइ।
28 इमित जिं अनन्त जीवन बी। इपिं गुबलें नाश जुइ मखु। जिगु ल्हातं इमित सुनानं लाकायंकी मखु।
29 इपिं जितः बियादीम्ह जिमि बाः दकलय् तःधंम्ह खः। बाःयागु ल्हातिं सुनानं इमित लाकायंके फइ मखु।
30 जि व जिम्ह बाः छम्ह हे खः।"
31 वय्कःयात ल्वहँतं कय्केत यहूदीतय् नायःतय्सं हानं ल्वहं काल।
32 वय्कलं इमित धयादिल – "बाःयापाखें जिं छिकपिन्त यक्व हे भिंगु ज्या यानाः क्यनागु दु, उकी मध्ये छुकिं यानाः छिकपिन्सं जितः ल्वहँतं कय्केत्यना?"
33 अले इमिसं वय्कःयात लिसः बिल – "भिंगु ज्या याःगुलिं जिमिसं छन्त ल्वहँतं कय्केत्यनागु मखु, बरु छं परमेश्वरयात क्वह्यंकाः खँ ल्हाःगुलि कय्केत्यनागु खः। छं मनू जुयाः नं परमेश्वर धकाः धया जूगुलिं थथे यायेत्यनागु खः।"✡
34 वय्कलं लिसः बियादिल – "छिकपिनिगु व्यवस्थाय् नं थथे च्वयातःगु, मदु ला– 'परमेश्वरं धयादिल – "छिपिं फुक्कं घः खः?" '✡
35 सुनां परमेश्वरयागु वचन न्यना काइ, वयात वय्कलं घः धकाः धयादी। थथे धाल धकाः धर्मशास्त्र मानय् मयाःगु जुइ मखु।

✡ **10:15** १०:१५ मत्ती ११:२७; लूक १०:२२ ✡ **10:33** १०:३३ लेवी २४:१६ ✡ **10:34** १०:३४ भज ८२:६

36 बाःनं ल्ययाः थःम्ह हे यानाः संसारय् छवया हयादीम्हय्सित परमेश्वरयात क्वह्यंकल धकाः छिकपिन्सं धयादीया ला,
छायधाःसा जिं 'जि परमेश्वरया काय् खः' धकाः धया?
37 जिमि बाःयागु ज्या जिं याना मच्वंगु जूसा छिकपिन्सं जितः विश्वास यानादीम्वाः।
38 जिं परमेश्वरयागु ज्या यानाच्वनागु दुसा जितः विश्वास मयाःसां जिं यानागु ज्या यात विश्वास यानादिसँ। उकिं जिके
बाः दी, अले जि बाःयाके दु धकाः छिकपिन्सं सीकादिसँ, थुइकादिसँ।"
39 इमिसं हानं वय्कःयात ज्वनेत स्वल। तर वय्कः इपिंपाखें बचय् जुयाः झाल।
40 वय्कः हानं यर्दन पारिइ यूहन्नां न्हापा बप्तिस्मा बिया च्वंथाय् झाल, अले अन हे च्वनादिल।✡
41 यक्व मनूतय्सं वय्कःयाथाय् वयाः थथे धाल – "यूहन्नां छुं नं चिं क्यना मवं, अय्नं यूहन्नां कंगु खँ फुक्कं थ्व मनूलिसे
पाय्छि जू वः।"
42 अले अन यक्वसिनं वय्कःयात विश्वास यात।

11

लाजरसयात म्वाकादीगु

1 बेथानियाय् च्वंम्ह लाजरस धाःम्ह मनू म्हंमफय्का च्वन। वया निम्ह तता मार्था व मरियम दु।✡
2 थ्व हे मरियमं प्रभुयागु तुतिइ भिंगु नस्वाःगु चिकनं बुकाः थःगु सं हुया ब्यूगु खः। तसकं मफय्का च्वंम्ह लाजरस वया
किजा खः।✡
3 उकिं मार्था व मरियमं वय्कःयात थथे धाय्के छ्वयाहल – "प्रभु, छिं माया यानादीम्ह जिमि किजा तसकं मफय्का
च्वन।"
4 थ्व न्यनाः वय्कलं धयादिल – "थ्व ल्वचं लाजरस सी मखु। परमेश्वरयागु महिमाया निंतिं व परमेश्वरया काय्यात
तःधंकेत व थथे म्हंमफुगु खः।"
5 वय्कलं मार्था, वया केहेँ व लाजरसयात माया यानादी।
6 लाजरस म्हंमफय्का च्वन धयागु न्यनाः नं वय्कः निन्हु तक थः च्वनागु थासय् हे च्वनादिल।
7 निन्हु लिपा वय्कलं चेलातय्त थथे धयादिल – "झी हानं यहूदियाय् लिहां वनेनु।"
8 अले चेलातय्सं धाल – "गुरूजु, उखुन्हु तिनि ला यहूदीतय् नायःतय्सं छितः ल्वहँतं कय्काः स्यायेत्यन। हानं अन हे
झायादी त्यनागु ला?"
9 वय्कलं लिसः बियादिल – "छन्हुया झिंनिघौ दइगु मखु ला? संसारयागु जलं यानाः न्हिनय् जुइम्ह मनूयात लुफिं हाइ
मखु।
10 तर जः मदुगुलि यानाः चान्हय् जुइपिन्त लुफिं हाइ।"
11 वय्कलं हानं धयादिल – "झी पासा लाजरस घनाच्वंगु दु। जि वयात न्ह्यलं चाय्का ब्यू वनेत्यना।"
12 अले चेलातय्सं लिसः बिल – "प्रभु, व घनाच्वंगु जूसा दँ हे दनी नि।"
13 वय्कलं लाजरस सी धुंकल धकाः धयादीगु खः। तर इमिसं धाःसा व धात्थें हे घनाच्वन धयादीगु धकाः मतिइ तल।
14 उकिं वय्कलं इमित ध्वाथुइक धयादिल – "लाजरस सी धुंकल।
15 छिमिसं विश्वास याये फयेमा धकाः हे जि अन मवनागु खः, उकिं जि लय्ताः। न्ह्याथे जूसां झी आः अन वनेनु।"
16 अले दिदुमस धाःम्ह थोमां थः चेला पासापिन्त धाल – "नु, झी नं वय्कः नाप वने सी माःसां सी।"
17 वय्कः अन थ्यंबलय् लाजरसयात सिनाः नं थुनातःगु हे प्यन्हु दये धुंकल।
18 बेथानिया यरूशलेमं तीन किलोमिटर ति तापाः।
19 यक्व हे यहूदीत मार्था व मरियमपिन्थाय् इमि किजा सीगुलिं बिचाः वयाच्वंगु दु।
20 वय्कः झायाच्वन धयागु सियाः मार्था वय्कःयात नापलाः वन। मरियम जक छेँय् तुं च्वनाच्वन।
21 मार्थां येशूयात धाल – "प्रभु, छि थन दीगु जूसा जिमि किजा सी मखुगु।
22 आः तक नं छिं परमेश्वरयाके न्ह्यागु हे फ्वंसां छितः बियादी धकाः जिं स्यू।"
23 वय्कलं धयादिल – "छिमि किजा हानं म्वाना वइतिनि।"
24 मार्था धाल – "दकलय् लिपायागु दिनय् सीपिं म्वाना वइबलय् व नं म्वाना वइ धकाः जिं नं स्यू।"
25 वय्कलं धयादिल – "सीम्ह म्वाकीम्ह व जीवन बीम्ह जि हे खः। जितः विश्वास याःम्ह मनू सीसां म्वाना वइ।
26 अले म्वानाच्वंपिं मनूतय्सं जितः विश्वास याःसा गुबलें हे सी मखु। छिं थ्व खँय् विश्वास यानादिया ला?"
27 वं धाल – "खः प्रभु, संसारय् झायादी माःम्ह परमेश्वरया काय्, मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट छि हे खः धकाः जिं विश्वास यानागु
दु।"

✡ **10:40** १०:४० यूह १:२८ ✡ **11:1** ११:१ लूक १०:३८-३९ ✡ **11:2** ११:२ यूह १२:३

28 थथे धयाः मार्था लिहां वन। अले थः केहैं मरियमयात सःताः न्हायपनय् तीजक थथे धाल – "गुरूजु झाये धुंकल, छन्त माला च्वनादीगु दु।"

29 थ्व न्यनाः मरियम काचाकाचां दनाः वन।

30 थुबलय् तक वय्कः गामय् थ्यंकः मझाःनि, मार्था नापलाःगु थासय् हे दनि।

31 बिचाः वयाच्वंपिं यहूदीतय्सं थथे हथाय् चायाः मरियम पिहां वंगु खनाः लाजरसयात थुनातःथाय् वनाः ख्वः वंगु जुइ धकाः मतिइ तयाः इपिं नं वया ल्यूल्यू वन।

32 थुकथं मरियम वय्कः दीथाय् थ्यन, अले वय्कःयात खनेवं वय्कःयागु पालिइ भ्वपुयाः थथे धाल – "प्रभु, छि थन दीगु जूसा जिमि किजा सी मखुगु।"

33 थुकथं मरियम अले व नाप वःपिं यहूदीत ख्वयाच्वंगु खनाः वय्कःयात तसकं नुगः मछिन।

34 अले वय्कलं न्यनादिल – "छिमिसं वयात गन तयाः तया?"

इमिसं लिसः बिल – "प्रभु, स्वः झासँ।"

35 येशू ख्वयादिल।

36 वय्कः थथे ख्वयादीगुलि मनूतय्सं धाल – "स्व, वय्कलं वयात गपाय्सकं माया यानादी।"

37 इपिं मध्ये गुलि गुलिसिनं थथे धाल – "कांम्हय्सित खंकाबी फुम्हय्सिनं लाजरसयात सी न्ह्याः छाय् बचय् याये मफुत?"

38 थुकथं तसकं नुगः मछिंकाः वय्कः चिहानय् झाल। थ्व चिहान छगू गुफाय् लाः। थुकियागु प्वाः ल्वहं छगलं तिनातःगु खः।

39 वय्कलं धयादिल – "ल्वहं चीकि।"

लाजरसया तता मार्था वय्कःयात धाल – "प्रभु, आः ला नवये धुंकल जुइ, सीगु हे प्यन्हु मछि दये धुंकल।"

40 वय्कलं वयात धयादिल – "छिं विश्वास यानादीसा, परमेश्वरयागु तःधंगु महिमा स्वये खनी धकाः जिं मधया ला?"

41 अले इमिसं ल्वहं चीकल। वय्कलं च्वय् स्वयाः धयादिल – "बाः, जिं छितः सुभाय् बी। जिगु खँ छिं न्यनादीगु दु।

42 छिं जिगु खँ न्ह्याबलें न्यनादी धकाः जिं स्यु। थन दना च्वंपिन्सं जितः छ्वयाहयादीम्ह छि हे खः धकाः विश्वास याये फयेमा धकाः जिं थथे धयागु खः।"

43 थुलि धयाः वय्कलं तस्सलं सःतादिल – "अय् लाजरस, पिहां वा।"

44 अले सीम्ह लाजरस पिहां वल। वयात छेनंनिसें तुतिइ तक सुति कापतं हिनातःगु दु। येशूं इमित धयादिल – "कापः फ्यनाः वयात वनेब्यु।"

येशूयात स्यायेत ग्वसाः ग्वःगु
मत्ती २६:३-५; मर्क १४:१-२; लूक २२:१-२

45 थ्व खनाः मरियमनापं वःपिं यक्व हे यहूदीतय्सं नं वय्कःयात विश्वास यात।

46 इपिं मध्ये सुं मनूतय्सं धाःसा फरिसीतय्थाय् वनाः वय्कलं यानादीगु खँ कनाबिल।

47 उकिं तःधंपिं पुजाहारीत व फरिसीत मुनाः थथे धकाः सल्लाह यात– "आः झीसं छु यायेगु? थ्व मनुखं यक्व हे अजू चायापुगु चिं यानाः क्यनाच्वन।

48 थथे हे याका तल धाःसा फुक्कसिनं हे वयात विश्वास याइ। अले रोमीत वयाः झीगु देगः व झीगु जातियात हे नाश यानाछ्वइ।"

49 इपिं मध्ये उगु दँयाम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी कैयाफां थथे धाल – "छिमिसं छुं हे मस्यु।

50 देशय् च्वंपिं दक्व मनूत नाश जुइगु स्वयाः छम्ह मनूसीगु हे भिं जुइ धकाः छिमिसं मस्यु ला?"

51 थ्व खँ वं थःम्हं हे धाःगु मखु, बरु उगु दँयाम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जूगुलिं यहूदीतय्गु निंतिं येशू सी हे माः धकाः अगमवाणी नवाःगु खः।

52 यहूदीतय्गु निंतिं जक मखु, बरु छ्यालब्याल जुयाच्वंपिं परमेश्वरया फुक्क सन्तानतय्त छथाय् मुंकेत नं खः।

53 उखुन्हुनिसें येशूयात गथे यानाः स्यायेगु धकाः इमिसं ग्वसाः ग्वल।

54 अयज्गुलि अबलय् निसें वय्कः यहूदीतय्सं खंक यहूदिया जिल्लाय् जुया मदी। तर अनं मरुभूमिया लिक्क लाःगु एफ्राइमय् झाल। वय्कः अन हे चेलात नाप च्वनादिल।

55 अबलय् यहूदीतय्गु छुत्काराया नखः न्ह्याःने थ्यंकः वःगुलिं नखः न्ह्याः हे थःथपिन्त च्वख यायेत यक्व हे मनूत गां गामं यरूशलेमय् वन।

56 इमिसं वय्कःयात माः जुल। अले देगलय् दनाच्वंबलय् इमिसं थथे धकाः खँ ल्हात– "नखःबलय् व वइ ला कि वइ मखु, छिमिगु छु बिचाः दु?"

57 तःधंपिं पुजाहारीत व फरिसीतय्सं येशूयात सुनानं खंसा इमित वयाः कं धकाः मनूतय्त उजं बियातःगु दु। इमिसं वय्कः थन दी धकाः सीवं वनाः ज्वनेत थथे याःगु खः।

12

बेथानियाय् येशूयात चिकनं ल्गु

मत्ती २६:६-१३; मर्क १४:३-९

1 छुत्काराया नखःया खुन्हु न्ह्याः येशू बेथानियाय् झाल। थ्व हे गामय् वय्कलं सी धुंकूम्हय्सित म्वाकादीम्ह लाजरस च्वनाच्वंगु दु।

2 इमिसं वय्कःयात भ्वय् ज्वरय् यात। मार्था भलि जुयाच्वन। वय्कःनापं भ्वय् नयेत फ्यतुपिं मध्ये लाजरस नं छम्ह खः।

3 मरियमं तसकं नस्वाःगु व थिकेगु जटामसीया बागू लिटर चिकनं येशूयागु पालिइ थाकाः थःगु सं वय्कःयागु पालि हयाबिल। चिकनं यानाः छेँ छखां हे मगमग नस्वाः वल।✡

4 वय्कःयात धोखा बीम्ह चेला यहूदा इस्करियोतं धाल –

5 "थ्व नस्वाःगु चिकंया मू स्वसः दिनार तुइ। थ्व मियाः नये मखंपिन्त इनाब्यूगु जूसा गुलि ज्यूगु।"

6 वं थथे धाःगु नये मखंपिन्त माया यानाः मखु, बरू खुँ जूगुलि खः। धिबाया म्हिचा ज्वनाजुइम्ह जुइगुलि वं म्हिचाय् च्वंगु धिबा कायेगु नं याः।

7 उकिं वय्कलं धयादिल – "व नाप हाले मते। वं थथे याःगु जितः थुनीबलय्सित खः।

8 नये मखंपि छिपिंनाप न्ह्याबलें दइ, तर जि छिपिंनाप न्ह्याबलें दयाच्वनी मखु।"✡

9 येशू अन दी धकाः सीकाः यक्व हे यहूदीत अन वल। इपिं अन वय्कः स्वयेत जक वःगु मखु, बरू वय्कलं म्वाकूम्ह लाजरसयात नं स्वयेत वःगु खः।

10 उकिं तःधंपिं पुजाहारीतय्सं लाजरसयात नं स्यायेगु ग्वसाः ग्वल,

11 छाय्धाःसा वं यानाः यक्व हे यहूदीतय्सं इमित त्वःताः येशूयात विश्वास यात।

येशू यरूशलेमय् झाःगु

मत्ती २१:१-११; मर्क ११:१-११; लूक १९:२८-४०

12 कन्हय् खुन्हु जुइगु छुत्काराया नखः हनेत वःपिं ग्वाः ग्वाः मनूतय्सं येशू यरूशलेमय् झायात्यंगु दु धकाः सीकल।

13 उकिं इमिसं तायगाः सिमाया कचामचा ज्वनाः–

"होसन्ना, इस्राएलयाम्ह जुजु
परमप्रभुयागु नामं झाःम्हय्सिया
जयजय जुइमा"

धकाः हा हां वय्कःयात लसकुस याः वन।✡

14 छम्ह मचाम्ह गधा लुइकाः वय्कः उकी हे गयाः झाल। थ्व खँ थथे च्वयातःगु दु –

15 "हे सियोनया शहरय् च्वपिं,
ग्याये मते,
छिमि जुजु गधाया मचा गयाः
झायाच्वंगु दु।"✡

16 न्हापां ला वय्कःया चेलातय्सं नापं थ्व खँ थुइके मफु। येशू सिनाः म्वानाः स्वर्गय् झाये धुंकाः तिनि इमिसं धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु थ्व खँ व लसकुस याःगुया अर्थ थुल।

17 येशूं थुना तःम्ह लाजरसयात सःताः म्वाकादीबलय् न्ह्याःने दुपिं मनूतय्सं थ्व खँ जूगु हे खः धकाः धयाजुल।

18 वय्कलं सीम्ह म्वाकादिल धकाः न्यनाः ग्वाः ग्वाः मनूतय्सं वय्कःयात नापलाः वल।

19 उकिं फरिसीतय्सं थःथवय् खँ ल्हात– "का स्व, संसार फुक्क हे व नाप वन। आः ला झीसं वयात छुं हे याये फइ मखुत।"

20 अन नखःबलय् आराधना यायेत वःपिं मध्ये ग्रीकत नं दु।

✡ **12:3** १२:३ लूक ७:३७-३८ ✡ **12:8** १२:८ व्य १५:११ ✡ **12:13** १२:१३ भज ११८:२५-२६ ✡ **12:15** १२:१५ जक ९:९

21 थुपिं ग्रीकतय्सं गालीलयागु बेथसेदाय् च्वंम्ह फिलिपयाथाय् वनाः थथे धाल – "भाजु, जिमि नं येशूयात स्वयेमास्ति वल।"
22 फिलिपं वनाः अन्द्रियासयात धाल। अले इपिं निम्हं येशूयात धाः वन।
23 अले वय्कलं इमित लिसः बियादिल – "मनूया काय्यात तःधंकीगु ई वल।
24 जिं छिमित खःगु खँ धाये – छ्व चाय् लानाः ध्वमगीसा छगः हे जुयाच्वनी, चाय् लानाः ध्वगीसा जक यक्व छ्व सइ।
25 थःगु जीवनयात माया याइम्हय्सिनं अनन्त जीवन काये फइ मखु। सुनां थःगु जीवनयात माया याइ मखु, वयात अनन्त तकं म्वाका तइ।✡
26 सुयां जितः सेवा याये मास्ति वःसा जि नाप वयेमाः। अले जक जि दुथाय् जितः सेवा याइम्ह नं च्वने खनी। सुनां जितः सेवा याइ वयात बाःनं तःधं यानादी।
27 "जिगु नुगलय् तसकं दुःख जुयाच्वंगु दु। उकिं जिं छु धाये? 'बाः, थ्व इलं जितः बचय् यानादिसँ' धायेगु ला? मखु, थुलि हे जुइकेत जि वयाच्वनागु खः।
28 'बाः, छिगु नांयात तःधंकादिसँ।' "
अले स्वर्ग थथे धयाहल – "जिं तःधंके धुन, आः हानं तःधंके तिनि।"
29 अन दनाच्वंपिं मनूतय्सं थ्व सः तायाः नँ न्यात धकाः धाल। मेपिन्सं धाल – "स्वर्गदूतं व नाप खँ ल्हाःगु जुइ।"
30 वय्कलं इमित धयादिल – "थ्व खँ धयाहःगु छिमिगु निति खः, जिगु निति मखु।
31 आः थ्व संसारयागु न्याय जुइ। आः थ्व संसारयाम्ह शासकयात पितिनाछ्वइ।
32 जितः यख्खाइबलय् जिं फुक्क मनूयात थःथाय् सालाकाये।"
33 थुकथं वय्कलं थः गुकथं सी धकाः ध्वाथुइकेत थथे धयादीगु खः।
34 अले यक्व मनूतय्सं थथे धाल – "जिमिसं मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट न्ह्याबलें म्वानाच्वनी धकाः व्यवस्थाय् च्वयातःगु न्यनागु दु। छिं मनूया काय्यात यख्खाइ तिनि धकाः गुकथं धयादियागु? थ्व मनूया काय् धाःम्ह सु खः?"✡
35 वय्कलं इमित धयादिल – "छिकपिन्थाय् आः छुं ई तक जक जः खयाच्वनी, जः दतले छिकपिं सना जु, मखुसा छिकपिन्त खिउँगुलि त्वपुइ। खिउँथाय् जुइपिन्सं थः गन वनाच्वना धयागु तकं सी मखु।
36 जः दुबलय् हे जःयात विश्वास या। अले जक छिपिं जःया सन्तान जुइ।"

यहूदीतय्गु अविश्वास

थुलि धयाः येशू अन झाल अले इमिगुपाखें थःत सुचुकादिल।
37 इमिसं खंक खंक हे उलिमछि चिं वय्कलं यानाः क्यनादिल नं इमिसं वय्कःयात विश्वास मयाः।
38 यशैया अगमवक्तां धयाथकूगु खँ सत्य जुइत थथे जूगु खः –

"हे परमप्रभु, जिमिगु खँ
सुनानं विश्वास मयाः।
परमप्रभुं यानादीगु तःधंगु अजू चायापुगु ज्या खंसां
विश्वास मयाः।"✡

39 अय्जूगुलि नं इमिसं विश्वास याये मफुगु खः, छाय्धाःसा यशैयां हानं थथे धया थकल –

40 "परमेश्वरं इमिगु मिखा कां यानाः
नुगः छाय्का बिल।
थथे जूगुलि इमिसं मिखां खनी मखु,
अले मनं थुइके फइ मखु,
अले लाय्केत जिथाय् लिफः स्वयाः वइ मखु।"✡

41 यशैयां येशू तसकं तःधं धकाः सीकाः वय्कःयागु खँ थुकथं धाःगु खः।
42 न्ह्यागु हे जूसां तःम्ह हे यहूदी शासकतय्सं नं वय्कःयात विश्वास यात। अय्नं फरिसीत खनाः ग्याःगुलि इमिसं थ्व खँ सुयातं मकं, छाय्धाःसा फरिसीतय्सं सिल धायेवं इमित धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंनं पितिनाछ्वइ।
43 छाय्धाःसा इमित परमेश्वरं स्वयाः मनूतय्सं च्वछाइगु यः।

✡ **12:25** १२:२५ मत्ती १०:३९; १६:२५; मर्क ८:३५; लूक ९:२४; १७:३३ ✡ **12:34** १२:३४ भज ११०:४; यशै ९:७; इज ३६:२५; दान ७:१४ ✡ **12:38** १२:३८ यशै ५३:१ ✡ **12:40** १२:४० यशै ६:१०

44 येशूं तस्सलं धयादिल – "जितः विश्वास याःपिन्सं जितः जक विश्वास याःगु मखु, बरू जितः छ्वया हयादीम्हय्सित विश्वास याःगु खः।
45 अथे हे जितः खंम्हय्सिनं जितः खंगु मखु, बरू जितः छ्वया हयादीम्हय्सित खंगु खः।
46 संसारय् जि जः जुया वयाम्ह खः, उकिं जितः विश्वास याःपिं मनूत खिउँथाय् जुइ माली मखु।
47 सुनानं जिं धयागु वचन न्यँ जक न्यनाः धया थें मयात धाःसा जिं वयात न्याय याये मखु, छाय्धाःसा जि संसारयात न्याय यायेत वयागु मखु, बरू बचय् यायेत वयागु खः।
48 जितः मयय्काः जिगु वचन मानय् मयाइम्ह मनूयागु न्याय जुइ। जिं नवानागु वचनं हे दकलय् लिपायागु दिनय् न्याय याइ।
49 जिं नवानाच्वनागु वचन जिगु थःगु हे मखु, बरू जिं छु छु धायेमाःगु व नवाये माःगु खः जितः छ्वयाहयादीम्ह बाःनं हे उजं बियादीगु खः।
50 वय्कःयागु उजं हे अनन्त जीवन खः धकाः जिं स्यू, उकिं जिं नवानागु खँ फुक्कं बाःनं धयादी थें हे नवानागु खः।"

13

येशूं चेलातय्गु तुति सिला ब्यूगु

1 छुत्काराया नखः न्ह्यः येशूं थ्व संसारं बाःयाथाय् वनेगु ई वल धकाः सीकाः संसारय् च्वंपिं थः चेलातय्त माया यानादिल। वय्कलं अन्ततक हे इमित माया यानादिल।
2 बहनी नयाच्वंबलय् येशूयात धोखा बीगु खँ सिमोनया काय् यहूदा इस्करियोतयागु मनय् शैतानं तयाबी धुंकल।
3 बाःनं फुक्कं वय्कःयागु ल्हातय् बियादीगु दु, अले वय्कः परमेश्वरयाथासं झाःगु खः, अले परमेश्वरयाथाय् तुं वने त्यइन धकाः वय्कलं स्यू।
4 उकिं नयेगु त्वःताः वय्कः दनादिल। अले गा त्वःताः स्मालं जँय् हिनादिल।
5 अनंलि वय्कलं बाताय् लः तयाः चेलातय्गु तुति सिलादिल, अले जँय् हिनातःगु स्मालं हुयादिल।
6 थुकथं वय्कः सिमोन पत्रुसयागु तुति सिलेत झाःबलय् वं वय्कःयात धाल – "प्रभु, छिं नं जिगु तुति सिलादीगु ला?"
7 वय्कलं लिसः बियादिल – "जिं छु यानाच्वना छं आः थुइ मखुनि, लिपातिनि थुइ।"
8 वं धाल – "छिं जिगु तुति सिलादी जि हे मज्यू।"
अले वय्कलं लिसः बियादिल – "जिं छंगु तुति मस्यूसा छ जिम्ह जुइ फइ मखु।"
9 अले सिमोन पत्रुसं धाल – "अय्सा प्रभु, जिगु तुति जक मखु, ल्हाः व छ्यं नं सिला बियादिसँ।"
10 वय्कलं धयादिल – "म्वःल्हुइ धुंकूपिन्सं तुति जक स्यूसा गाः, वयागु म्हछम्हं च्वख जुइ। छिपिं च्वख हे ज, तर फुक्कं मखु।"
11 वय्कलं थःत धोखा बीम्हय्सित म्हस्यूगुलि "छिपिं फुक्कं च्वख मज्" धकाः धयादीगु खः।
12 थुकथं इमिगु तुति सिला बीधुंकाः वय्कः हानं गां न्ययाः थःगु थासय् फ्यत् झाल। अले वय्कलं इमित धयादिल – "जिं छु यानागु छिमिसं थुल ला?
13 छिमिसं जितः प्रभु व गुरु धकाः धाःगु ठीक हे खः, छाय्धाःसा जि प्रभु नं खः, अले गुरु नं खः।
14 छिमि गुरु व प्रभु जुयाः नं जिं छिमिगु तुति सिलाबिया धाःसा छिमिसं नं थःथवय् छम्हं मेम्हय्सिगु तुति सिला बीमाः।
15 जिं याना थें छिमिसं नं यायेमा धकाः जिं याना क्यनागु खः।✡
16 जिं छिमित खःगु खँ धाये – दास मालिक स्वयाः तःधं जुइ मखु। अथे हे खबर छ्वया हइम्ह स्वयाः ज्वना वइम्ह तःधं जुइ मखु।✡
17 थ्व खँ छिमिसं सीकाः यात धाःसा छिपिं धन्यपिं जुइ।
18 "जिं छिपिं फुक्कसितं धयाच्वनागु मखु। जिं ल्ययापिं मनूतय्त जिं म्हस्यू। अय्नं 'जिगु हे नसा नःम्हय्सिनं जितः प्यंकेत तुति ल्हन' धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खँ पूवंकेत थथे जूवःगु खः।✡
19 जुइ न्ह्यः हे जिं थथे जुइ धकाः धयागुलि थथे जुल धाय्वं जि व हे खः धकाः छिमिसं विश्वास याइ।
20 जिं छिमित खःगु खँ धाये – जिं छ्वया हयाम्हय्सित दुकाःम्हय्सिनं जितः हे दुकाःगु ति ग्यनी। अथे हे जितः दुकाःम्हय्सिनं जितः छ्वया हयादीम्हय्सित दुकाःगु ति ग्यनी।"✡

येशूं धोखा बीम्ह चेलायागु खँ धयादीगु

मत्ती २६:२०-२५; मर्क १४:१७-२१; लूक २२:२१-२३

✡ **13:15** १३:१२-१५ लूक २२:२७ ✡ **13:16** १३:१६ मत्ती १०:२४; लूक ६:४०; यूह १५:२० ✡ **13:18** १३:१८ भज ४१:९ ✡ **13:20** १३:२० मत्ती १०:४०; मर्क ९:३७; लूक ९:४८; १०:१६

21 येशूं थथे धयादी धुंकाः तसकं नुगः मछिंकादिल, अले धयादिल – “जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिपिं मध्ये छम्हय्सिनं
जितः धोखा बी।”
22 सुयात थथे धयादीगु खः धकाः थुइके मफुगुलिं चेलात थःथवय् ख्वाः स्वयाः वातां जुयाच्वन।
23 वय्कलं यक्व माया यानादीम्ह छम्ह चेला नयाच्वंबलय् वय्कःयागु छातिइ लिधनाच्वंगु दु।
24 उकिं सिमोन पत्रुसं वयात मिखा भाय् यानाः धाल – “वय्कलं धयादीम्ह मनू सु खः, छं स्यू ला?”
25 अले येशूयागु छातिइ लिधना च्वंम्ह चेलां वय्कःयाके न्यन “प्रभु, व मनू सु खः?”
26 वय्कलं लिसः बियादिल – “जिं थ्व मरि कुचा ख्वलाय् थुनाः सुयात बी, व हे खः।” अले वय्कलं मरि कुचा ख्वलाय्
थुनाः सिमोन इस्करियोतया काय् यहूदायात बियादिल।
27 मरि कुचा काये धुंकाः वयाके शैतान दुबित। अले येशूं वयात धयादिल – “छं यायेत्यनागु ज्या याकनं याः हुँ।”
28 अन दुपिं सुनानं हे वय्कलं थथे छाय् धयादीगु धकाः थुइके मफुत।
29 यहूदायाके धिबायागु म्हिचा दुगुलिं वयात नखःयात माःगु ज्वलं न्याके छवःगु जुइ, कि मखुसा नये मखंपिन्त छुं बी यंकि
धकाः धयादीगु जुइ धकाः इपिं मध्ये गुम्ह गुम्हय्सिनं मतिइ तल।
30 मरि कयाकथं यहूदा पिहां वना छ्वल। थुबलय् चान्हय् जुइ धुंकल।

छगू न्हगु आज्ञा

31 यहूदा पिहां वने धुंकाः येशूं धयादिल – “आः मनूया काय् तःधन। वयापाखें परमेश्वर नं तःधनी।
32 वयापाखें परमेश्वर तःधनिगुलि परमेश्वरं वयात थःलिसे तःधंकादी, याकनं हे तःधंकादी।
33 जि यःपिं मस्त, जि छिपिंनाप छुं ई तक जक दइ। अले जितः छिमिसं मान्तुमाली। जिं यहूदीतय् नायःतय्त धया थें छिमित
नं धाये – ‘जि वनेत्यनाथाय् छिपिं वये फइ मखु।’ ✡
34 छगू न्हगु आज्ञा जिं छिमित बीत्यना। छिपिं थःथवय् माया याना च्वँ। गथे जिं छिमित माया यानागु खः, अथे हे छिमिसं
थःथवय् माया यानाच्वनेमाः। ✡
35 छिपिं थःथवय् थथे माया याना च्वनाच्वन धाःसा छिपिं जिमि चेलात खः धकाः फुक्कसिनं सी।”

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धकाः धाइ

मत्ती २६:३१-३५; मर्क १४:२७-३१; लूक २२:३१-३४

36 सिमोन पत्रुसं वय्कःयात धाल – “प्रभु, छि गन झायादी त्यना?”
वय्कलं लिसः बियादिल – “जि गन वनेत्यनागु खः छ आः ला अन जिगु ल्यूल्यू वये फइ मखु, लिपा ला व हे वइ।”
37 पत्रुसं वय्कःयात धाल – “प्रभु, जि छिगु ल्यूल्यू आः हे छाय् वये फइ मखु? छिगु निंतिं जिं सीत तक नं लिफः स्वये
मखु।”
38 अले वय्कलं लिसः बियादिल – “छु जिगु निंतिं छ सीत तकं ग्याये मखु ला? जिं छन्त खःगु खँ धाये – जितः छं
म्हमस्यू धकाः स्वकः तक मधातले खा हाली मखु।”

14

लँ, सत्य व जीवन

1 “छिमिसं नुगः मछिंके मते, परमेश्वरयात विश्वास याःथें जितः नं विश्वास या।
2 जिमि बाःयागु छेँय् च्वनेत यक्व थाय् दु। अथे मखुसा जिं छिमित धाये हे मखुनि। जि छिमित थाय् दय्केत वनाच्वना।
3 जि वनाः छिमित थाय् दय्के धुंकाः हानं वयाः छिमित जि च्वनेथाय् ब्वनायंके। अले छिपिं जिनापं च्वनी।
4 जि वनेत्यनागु थाय्यागु लँपु ला छिमिसं सि हे स्यू।”
5 थोमां वय्कःयात धाल – “प्रभु, छि गन झायादी त्यना धकाः हे जिमिसं मस्यू धाःसा गथे यानाः छि झाइगु लँपु सीके
फइ?”
6 वय्कलं धयादिल – “लँ, सत्य व जीवन जि हे खः। जिपाखें हे जक बाःयाथाय् वने फइ।
7 छिमिसं जितः म्हस्यूगु जूसा जिमि बाःयात नं म्हसी। आवंलि छिमिसं वय्कःयात म्हसी अले खंगु नं दु।”
8 उकिं फिलिपं वय्कःयात धाल – “प्रभु, जिमित बाः छकः क्यनादिसँ। जिमित थुलि दयेवं गाः।”
9 वय्कलं धयादिल – “फिलिप, थुलिमछि दये धुंकल छ जि नाप जूगु, आः तक नं छं जितः म्हसीके मफुनि ला? सुनां
जितः खन, वं बाःयात नं खने धुंकल धासेंलि हानं ‘जिमित बाः छकः क्यँ’ धकाः धायेमानि ला?
10 जि बाःयाके, अले बाः जिके दी धकाः छं विश्वास मयाना ला? जिं छिमित गुलि नं धया, व जिगुपाखें हे धयागु मखु,
बरु जिके दीम्ह बाःनं हे थःगु ज्या यानादी।

✡ **13:33** १३:३३ यूह ७:३४ ✡ **13:34** १३:३४ यूह १५:१२,१७; १ यूह ३:२३; २ यूह ५

11 जि बाःयाके, अले बाः जिके दी धकाः जिं धयागु खँय् विश्वास या। मखुसा जिं यानागु ज्या स्वयाः हे जितः विश्वास या।
12 “जिं छन्त खःगु खँ धाये – जितः विश्वास याःम्हय्सिनं जिं यानागु ज्या याइ। अज्ज ला जिं यानागु स्वयाः नं तःधंगु ज्या याइ। छाय्धाःसा जि बाःयाथाय् वनाच्वना।
13 जिगु नामय् छिमिसं न्ह्यागु फ्वंसां जिं छिमित बी। थुकथं काय्नं यानाः बाः तःधनी।
14 जिगु नामय् छिमिसं न्ह्यागु फ्वंसां जिं छिमित बी।”

पवित्र आत्मायागु बचं

15 “छिमिसं जितः माया याःसा जिगु आज्ञा नं मानय् यानाच्वनी।
16 जिं छिमित ग्वाहालि याइम्ह मेम्ह छ्वयादिसँ धकाः बाःयाके बिन्ति यानाबी। अले व छिपिंनाप सदां च्वनी।
17 थ्व सत्य आत्मायात संसारयापिं मनूतय्सं ग्रहण याये फइ मखु, छाय्धाःसा इमिसं वय्कःयात खनी नं मखु, म्हसी नं मखु। छिमिसं धाःसा वय्कःयात म्हस्यू। वय्कः छिपिंनाप, अले छिमिके हे च्वनादी।”
18 “जिं छिमित मांबौ मदुपिं थें त्वःतावने मखु, जि छिमिथाय् हानं लिहां वये।
19 भचा जायकाः संसारं जितः खनी मखुत। अय्नं छिमिसं धाःसा जितः खनी, छाय्धाःसा जि न्ह्याबलें दु, अले छिपिं नं न्ह्याबलें दइ।
20 उबलय् हे जक जि बाःयाके, छिपिं जिके, अले जि छिमिके दु धकाः छिमिसं सी।
21 जिगु आज्ञा न्यनाः मानय् याःम्हय्सिनं जितः माया याइ। जितः माया याःम्हय्सित बाःनं नं माया यानादी। जिं नं वयात माया यायें, अले जिं हे वयात सु खः धकाः क्यनाबी।”
22 यहूदां (इस्करियोत मखु) वय्कःयात धाल – “प्रभु, छु जुइत्यंगु दु धकाः छिं थःत संसारयात मखु, बरु जिमित जक म्हसीकादी धकाः धयादियागु?”
23 वय्कलं लिसः बियादिल – “जितः माया याइम्हय्सिनं जिगु वचन नं मानय् याइ। अले बाःनं नं वयात माया यानादी। अले जिपिं वयाथाय् वये अले व नाप हे च्वने।
24 जितः माया मयाइम्हय्सिनं जिगु वचन नं मानय् याइ मखु। अले छिमिसं न्यनाच्वंगु जिगु वचन जिगु थःगु हे मखु, बरु जितः छ्वयाहयादीम्ह बाःयागु खः।”
25 “छिपिंनाप दुबलय् हे जिं थ्व खँ छिमित धयाबियागु दु।
26 छिमित ग्वाहालि याइम्ह पवित्र आत्मायात जिगु नामय् बाःनं छ्वयाहयादी। वय्कलं हे छिमित माक्व खँ स्यनादी। अले जिं धयागु फुक्क खँ छिमित लुमंकाबी।
27 “छिमित शान्ति बिया थके। जिं जिगु शान्ति छिमित बी। संसारं बीगु थज्याःगु शान्ति ला जिं छिमित बी मखु। छिमिसं नुगः मछिंके म्वाः, अले ग्वाये नं म्वाः।
28 ‘जि वनाः हानं छिमिथाय् तुं वये’ धकाः जिं धयागु खँ ला छिमिसं न्यंगु हे दु। छिमिसं जितः माया यानागु खःसा जि बाःयाथाय् वने धकाः धयागु खँ न्यनाः, छिपिं लय्ताय् माःगु खः, छाय्धाःसा बाः जि स्वयाः तःधं।
29 जुइ न्ह्याः हे थथे जुइ धकाः जिं छिमित धयाबिया, उकिं थथे जुल कि जिं धयागु खँ छिमिसं विश्वास याइ।
30 “थ्व संसारयात शासन याइम्ह वयाच्वंगु दु, उकिं जि छिपिंनाप अप्वः खँ ल्हाना च्वने मखुत। वलिसे जिगु छुं स्वापु मदु।
31 जिं बाःयात माया यानाच्वनागु दु धकाः संसारं सीमा धकाः बाःनं आज्ञा यानादी थें जिं यानाच्वनागु खः। दँ, आः झी थनं वनेनु।”

15

दाखमा जि हे खः

1 “धात्थेंयागु दाखमा जि हे खः, अले दाखमायात स्वइम्ह जिमि बाः खः।
2 जिके च्वंगु दाख मसःगु कचायात बाःनं ध्यनाः छ्वइ। अले सयाच्वंगु कचायात अझ यक्व सयेमा धकाः न्हायादी।
3 जिगु वचनं यानाः छिपिं न्हापा हे शुद्ध जुइ धुंकल।
4 छिपिं जिके च्वनाच्वँ, जि नं छिमिके च्वने। गथे कचां दाखमाय् मच्वंकं दाख सय्के फइ मखु, अथे हे छिपिं नं जिके च्वना मच्वंसा फल सय्के फइ मखु।
5 “जि दाखमा खः, अले छिपिं दाखमाय् च्वंगु कचा खः। सु जिके च्वनाच्वनी, अले जि वयाके च्वने, वं हे जक यक्व दाख सय्की। जिलिसें तापानाः छिमिसं छुं नं याये फइ मखु।
6 जिके मच्वनीम्ह मनूयात त्वधुगु कचायात थें वांछ्वइ, अले व गनावनी। वयात मुंकाः मिइ तयाः च्याकाछ्वइ।
7 छिपिं जिके च्वनाच्वन धाःसा व जिगु वचनयात नुगलय् तया तल धाःसा छिमिसं न्ह्यागु फ्वंसां छिमित बी।

8 छिमिसं यक्व फल सय्कल धाःसा उकिं हे जिमि बाः तःधनी। अले छिपिं जिमि चेलात जुइ।
9 “जितः जिमि बाःनं माया यानादी थें तुं जिं नं छिमित माया यानागु दु, उकिं छिमिसं नं जिं थें माया यायेगु त्वःते मते।
10 जिगु आज्ञा मानय् याःसा छिपिं जिगु मायाय् च्वनाच्वंनी, गथे जिं नं बाःयागु आज्ञा मानय् यानाः वय्कःयागु मायाय् च्वनाच्वना।
11 जिगु आनन्द छिमिके दयेमा, अले थ्व आनन्द यक्व दयावनेमा धकाः हे जिं थ्व खँ छिमित धयागु खः।
12 “गथे जिं छिमित माया याना, अथे हे छिमिसं नं थःथवय् माया याना च्वँ। थ्व हे जिगु आज्ञा खः।✡
13 पासायागु निंतिं सीगु ति तःधंगु माया मेगु मदु।
14 जिगु आज्ञा मानय् याःसा छिपिं धात्थें हे जिमि पासापिं खत।
15 आवंनिसें जिं छिमित दास धकाः धाये मखुत, छाय्धाःसा मालिकं याःगु ज्याखँ दासं सी मखु। जिं छिमित जिमि पासापिं धकाः धयागुलि बाःनं जितः धयादिक्व खँ जिं छिमित धयागु दु।
16 छिमिसं जितः ल्यःगु मखु, बरु जिं छिमित ल्ययागु खः, उकिं थाय् थासय् वनाः छिमिसं फल सय्कि। छिमिगु फल सदां सयाच्वनेमा धकाः जिं छिमित ल्ययाः छ्वयागु खः। अले छिमिसं जिगु नामं बाःयाके न्ह्यागु फ्वंसां छिमित बियादी।
17 छिमिसं थःथवय् माया याना च्वँ – थ्व हे जिगु आज्ञा खः।”

संसारं याइगु हेला

18 “संसारं छिमित हेला याइ, छिमित स्वयाः न्हापालाक जितः हेला याःगु खः धकाः सीकि।
19 छिपिं संसारयापिं मनूत जूगु जूसा संसारं छिमित थःपिं धकाः माया याइगु, तर जिं छिमित संसारं ल्ययेधुनागुलि छिपिं संसारयापिं मखुत, उकिं इमिसं छिमित यय्की मखु।
20 ‘मालिक स्वयाः दास तःधं जुइ मखु’ धकाः जिं नकतिनि धयागु खँ ल्मंकी। जितः हेला यानाः इमिसं दुःख बिल धाःसा छिमित नं दुःख बी। जिगु खँ इमिसं न्यन धाःसा छिमिगु खँ नं इमिसं न्यनी।✡
21 थुकथं जिगु नामं इमिसं छिमित सास्ती याइ। जितः छ्वया हःम्हय्सित म्हमस्यूगुलि इमिसं थथे याना जूगु खः।
22 जि वयाः जिं इमित फुक्कं मकंगु जूसा इमित पाप लाइ मखुगु। तर आः धाःसा इमिगु पाप त्वपुइगु लँ हे मन्त।
23 सुनां जितः हेला याइ वं जिमि बाःयात नं हेला याइ।
24 सुनानं मयाःगु ज्या जिं इमिगु न्ह्याःने यानाः मक्यंगु जूसा इमित पाप लाइ मखुगु। तर इमिसं थ्व अजू चायापुगु ज्या स्वयाः नं जितः व जिमि बाःयात नं हेला यात।
25 व्यवस्थाय् थथे च्वयातःगु खँ पूवंकेत हे थथे जूगु खः – ‘छुं म्वायक हे इमिसं जितः हेला यात।’✡
26 “जिं छिमिथाय् बाःयापाखें ग्वाहालि याइम्ह सत्य आत्मायात छ्वयाहये। वय्कलं हे छिमित जिगु साक्षी बी।
27 छिपिं न्हापांनिसें हे जि लिसे दुगुलि छिमिसं नं जिगु साक्षी बी।”

16

1 “छिपिं स्यना मवनेमा धकाः जिं थथे धयागु खः।
2 इमिसं छिमित धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँनं पितिनाहइ। अले मनूतय्सं छिमित स्यानाः परमेश्वरयागु सेवा याना धकाः मतिइ तया जुइगु ई नं वइतिनि।
3 बाःयात व जितः म्हमस्यूगुलि हे इमिसं थथे याइ।
4 इमिसं थथे याइ धकाः जिं धयागु खँ छिमिसं लुमंकेमा धकाः जिं थ्व खँ धयाच्वनागु खः। न्हापांनिसें हे जि छिपिलिसे दुगुलि जिं थ्व खँ मकनागु खः।”

पवित्र आत्मायागु ज्या

5 “अय्नं आः जि जितः छ्वया हयादीम्हय्सिथाय् तुं वनेत्यनागु दु। जि वनेत्यना नं छिपिं सुनानं हे ‘गन वनेत्यना’ धकाः मन्यं।
6 जिं थथे धयागुलि छिमित नुगः मछिन जुइ।
7 न्ह्यागु जूसां जिं सत्य खँ धाये, जि वनेगु हे छिमिगु निंतिं भिं जुइ। जि मवंकं छिमित ग्वाहालि बीम्ह छिमिथाय् झायादी मखु। अय्जूगुलि जिं वनाः वय्कःयात छ्वयाहया बी।
8 वय्कः झाये धुंकाः पाप छु खः, धार्मिकता छु खः व परमेश्वरया न्याय छु खः धयागु खँय् संसारय् च्वंपिनिगु दोष क्यनादी।
9 जितः विश्वास मयाःगु हे पाप खः धकाः वय्कलं इमित क्यनादी।
10 अले धार्मिकता छु खः धयागु नं वय्कलं छिमित क्यनादी, छाय्धाःसा जि बाःयाथाय् वनेत्यनागु दु। अले छिमिसं जितः गुबलें हे खनी मखु।

✡ **15:12** १५:१२ यूह १३:३४; १५:१७; १ यूह ३:२३; २ यूह ५ ✡ **15:20** १५:२० मत्ती १०:२४; लूक ६:४०; यूह १३:१६ ✡ **15:25** १५:२५ भज ३५:१९; ६९:४

11 वय्कलं परमेश्वरया न्याय छु खः क्यनादी, छाय्धाःसा थ्व संसारया शासक न्हापा हे दोषी खः धकाः न्याय याये धुंकल।"
12 "जिं छिमित धायेमानिगु खँ ला यक्व हे दु। अय्नं छिमिसं आःयात थुइके फइ मखुनि।
13 गुबलय् सत्य आत्मा झायादी, अबलय् छिमित फुक्क सत्य खँ सीके फय्के बी। वय्कलं थःगु हे जक खँ कनादी मखु, बरू छु छु न्यनादिल व हे जक कनादी। वय्कलं लिपा जूवइतिनिगु खँ नं कनादी।
14 वय्कलं जिगु खँयात कयाः छिमित थथे कनाः जितः तःधंकादी।
15 बाःयाके दुगु फुक्कं जिगु हे खः। अय्जूगुलि जिं जिगु खँयात कयाः सत्य आत्मां छिमित कनादी धकाः धयागु खः।"

चेलातय्गु दुःख सुखय् हिलावनी

16 "छुं ई लिपा छिमिसं जितः खनी मखु, अले छुं ई लिपा हे छिमिसं जितः हानं खनी।"
17 वय्कःया चेलात मध्ये गुम्ह गुम्हय्सिनं थःथवय् थथे धकाः खँ ल्हात – "वय्कलं – 'छुं ई लिपा छिमिसं जितः खनी मखुत,' अले 'छुं ई लिपा हे छिमिसं जितः हानं खनी,' अले हानं – 'जिमि बाःयाथाय् वनेत्यना' धकाः छु धयादीगु?"
18 इमिसं धाल – "वय्कलं – 'छुं ई लिपा' धकाः धयादीगु मतलब छु जुइ? वय्कलं छु धयादीगु खः झीसं छुं हे ध्वाथुइके मफुत।"
19 वय्कलं इमिसं छुं खँ न्यनेत्यंगु दु धकाः सीकाः थथे धयादिल – "छुं ई लिपा छिमिसं जितः खनी मखुत, अले छुं ई लिपा छिमिसं जितः हानं खनी धकाः जिं धयागु खँय् छिमि थःथवय् खँ ल्हाना च्वनागु ला?
20 जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिपिं ह्याँय्ह्याँय् ख्वय् मालीतिनि, संसारयापिं मनूत धाःसा लय्लय्ताइ। छिमित दुःख जूसां, छिमित जूगु थ्व दुःख सुखय् हिलावनी।
21 प्वाथय् दुम्ह मिसायात ब्यथा जुइबलय् तसकं दुःख जुइ, तर मचा बुइधुंकाः मचां यानाः वं थःत जूगु दुःख फुक्कं ल्वःमंका छ्वइ।
22 छिमित नं आः थथे हे दुःख ला जुइ। तर जि छिमित हानं नापलाः वये, अले छिपिं हानं लय्लय्ताइ। अले सुनानं छिमिगु आनन्द लाकाकाये फइ मखु।
23 अबलय् छिमिसं जिके छुं हे न्यनी मखु। जिं छिमित खःगु खँ धाये – छिमिसं जिमि बाःयाके जिगु नामं न्ह्यागु फ्वंसां छिमित बियादी।
24 आः तक छिमिसं जिगु नामं छुं हे मफ्वंनि। फ्वँ, अले छिमित दइ, थुकथं छिपिं आनन्दं जाइ।"

संसारयात त्याकूगु

25 "थ्व खँ फुक्कं जिं छिमित चाःहिकाः मेकथं धयाच्वना। व ई नं वइ गुबलय् जिं छिमित बाःयागु खँ चाःहिकाः मकंसे ध्वाथुइक कनाबी।
26 उबलय् छिमिसं थःपिन्सं हे जिगु नामं बाःयाके फ्वनी। छिमिगु निंतिं जिं बाःयाके फ्वना बी माली मखु।
27 छिमिसं जितः बाःनं छ्वयाहयादीगु खः धकाः विश्वास यानाः जितः माया यानाच्वंगुलि बाःनं नं छिमित माया यानादी।
28 बाःया थासं जि थ्व संसारय् वयागु खः। आः थ्व संसारयात त्वःताः जि हानं बाःयाथाय् तुं लिहां वनेत्यना।"
29 वय्कःया चेलातय्सं धाल – "आः धाःसा छिं जिमित ध्वाथुइक हे धयादिल। ध्वामथुइक चाचाःहीकाः धयामदी।
30 आः जिमिसं सिल, छिं फुक्कं स्यु, छिं मस्यूगु छुं हे मदु। जिमिसं न्यनेमाःगु छुं हे मन्त। थुकिं यानाः नं छितः परमेश्वरं छ्वयाहयादीम्ह खः धकाः जिमिसं विश्वास याना।"
31 वय्कलं लिसः बियादिल – "आः तिनि छिमिसं जितः विश्वास यानागु ला?
32 ई वइ, अले वये नं धुंकल, आः छिपिं फुक्कं जितः त्वःताः छ्यालब्याल जुयाः थथःगु थासय् वनी। थुकथं जि याकःचा जुइ, अय्नं जि याकःचा जुइ मखु, छाय्धाःसा जि नाप बाः दी।
33 जिगुपाखें छिमित शान्ति दयेमा धकाः जिं थथे धयाच्वनागु खः। थ्व संसारय् छिमित दुःख जुइ, अय्नं साहस या, जिं संसारयात त्याके धुन।"

17

येशूं थःगु निंतिं प्रार्थना यानादीगु

1 थुलि धयादी धुंकाः येशूं स्वर्गय् थस्वयाः धयादिल – "बाः, ई वये धुंकल, छि काय्यात तःधंकादिसँ, अले काय्नं नं छितः तःधंकी।
2 छिं काय्यात बियादिक्व मनूतय्त अनन्त जीवन बीत फुक्क मनूतय्त वयागु ल्हातय् तयादीगु दु।
3 छि छम्ह हे जक सत्य परमेश्वरयात व छिं छ्वयाहयादीम्ह येशू ख्रीष्टयात म्हसीकेगु हे अनन्त जीवन खः।
4 छिं जितः याके बियादीगु ज्या सिधय्काः जिं छितः पृथ्वीइ तःधंकागु दु।
5 बाः, गथे संसार दये न्ह्यः छिलिसे दुबलय् छिं जितः तःधंकादिल, आः नं अथे हे तःधंकादिसँ।"

येशूं थः चेलातय्गु निंतिं प्रार्थना यानादीगु

6 “छिं जितः बियादीपिं संसारय् च्वंपिं मनूतय्त छिगु नां जिं म्हसीका बिया। इपिं छिकपिनि हे मनूत खः, अले इपिं छिं
जितः बियादिल। इमिसं नं छिगु वचन मानय् यानाच्वंगु दु।
7 छिं जितः बियादीगु फुक्कं छिगु हे खः धकाः इमिसं आः सीके धुंकल।
8 छिं जितः बियादीगु खँ जिं इमित बी धुन। अले इमिसं नं ग्रहण यात। जि छिथासं वयागु खः धकाः इमिसं बांलाक सीके
धुंकल, अले छिं जितः छ्वयाहयादीगु खः धकाः नं इमिसं विश्वास यानाच्वंगु दु।
9 “छिं जितः बियादीपिनिगु निंतिं जिं प्रार्थना यानागु खः, छाय्धाःसा इपिं फुक्कं छिकपिनि हे खः। जिं संसारयागु निंतिं
प्रार्थना मयाना।
10 जिगु फुक्कं छिगु खः, छिगु फुक्कं जिगु खः। थुकथं इमिसं यानाः जि तःधं जूगु खः।
11 जि आः छिथाय् वयेत्यनागुलिं थ्व संसारय् दइ मखुत, थुपिं धाःसा थ्व संसारय् च्वनाच्वनी। पवित्रम्ह बाः, छिं जितः
बियादीपिन्त छिगु हे नांयागु निंतिं बचय् यानातयादिसँ। झीपिं थें तुं इपिं नं छप्पँ जुयाच्वनेमा।
12 संसारय् इपिं नाप च्वंतले जिं छिगु नामय् इमित बचय् याना तया। छिं जितः बियादीपिं सुं नं जिं तंकागु मदु। अय्नं
धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें नाश जुइमाःम्ह छम्ह जक नाश जुयावन, मेपिं सुं नं नाश मजू।✡
13 “आः जि छिथाय् वयेत्यना। इमिगु नुगः जिगु आनन्दं जायेमा धकाः संसारय् दनिबलय् हे जिं थथे धयागु खः।
14 छिगु वचन जिं इमित न्यंके धुनागुलिं गथे जि संसारयाम्ह मखु, अथे हे इपिं नं संसारयापिं मखुत, उकिं संसारं इमित हेला
यात।
15 अय्जूसां छिं इमित संसारं यंकादिसँ धकाः मखु बरु इमित मभिंगु ज्याखँ मयाकुसे बचय् यानातयादिसँ धकाः जिं छितः
बिन्ति यानागु खः।
16 गथे जि संसारयाम्ह मखु, अथे हे इपिं नं संसारयापिं मखुत।
17 छिगु सत्यं इमित पवित्र यानादिसँ, छाय्धाःसा छिगु वचन सत्य खः।
18 छिं जितः संसारय् छ्वया हयादीथें तुं जिं नं इमित संसारय् छ्वया।
19 सत्यं इमित नं पवित्र यायेमा धकाः जि थः हे तुं इमिगु निंतिं पवित्र जुया।”

येशूं फुक्क विश्वासीतय्गु निंतिं प्रार्थना यानादीगु

20 “थुमिगु निंतिं जक जिं बिन्ति यानाच्वनागु मखु, इमिगु खँ न्यनाः विश्वास याःपिनिगु निंतिं नं जिं बिन्ति यानाच्वनागु
खः।
21 इपिं नं छप्पँ जुयाच्वनेमा। यःम्ह बाः, गथे छि जिके, अले जि छिके दु, अथे हे इपिं नं झीके छप्पँ जुयाच्वनेमा। थुकथं
जूसा जक छिं जितः छ्वयाहःगु खः धकाः संसारं विश्वास याइ।
22 “छिं जितः तःधं यानादी थें तुं जिं नं इमित तःधंकागु दु। झी छप्पँ जुया थें इपिं नं छप्पँ जुइमा।
23 छि जिके, अले जि इमिके दुगुलिं इपिं नं फुक्क छप्पँ जुइमा। थुकिं यानाः संसारं छिं जितः छ्वयाहयादीगु खः धकाः
सी, अले जितः थें इमित नं छिं माया यानादी धकाः नं सी।”
24 “बाः, संसार मदुनिबलय् निसें छिं जितः माया यानाः तःधंकादीगु खँ इमिसं थुइके फयेमा, अले जि गन दु, इपिं नं जि
लिसे हे दयेमा धयागु जिगु इच्छा खः।
25 “सत्यम्ह बाः, संसारं छितः म्हसीके मफुनि। तर जिं छितः म्हस्य्। छिं हे जितः छ्वयाहयादीगु खः धकाः थुमिसं स्य्।
26 जिं इमित छिगु नां म्हसीके बिया। अझ नं जिं सीके बीतिनि। छिं जितः माया यानादी थें इमिसं नं याये फयेमा, अले जि
इमिके च्वने फयेमा।”

18

येशूयात ज्वंगु

मत्ती २६:४७-५६; मर्क १४:४३-५०; लूक २२:४७-५३

1 थुलि धयाः येशू चेलात नाप किद्रोन खुसि पारिइ झाल। अले वय्कः छगू बगैंचाय् थः चेलातनापं दुहां झाल।
2 थ्व थाय् वय्कःयात धोखा बीम्ह यहूदां नं स्यु, छाय्धाःसा येशू थः चेलातनापं थ्व थासय् बरोबर झायादीगु याः।
3 उकिं यहूदा तःधंपि पुजाहारीतय्थाय् व फरिसीतय्थाय् वनाः छथ्वः सिपाइँत व हाकिमतय्त ब्वनाः मिप्वाः, लालतिन, व
हतियार ज्वनाः अन वल।
4 वय्कलं जुइत्यंगु फुक्क खँ सीकाः पिहां झायाः इमित धयादिल – “छिमिसं सुयात माला च्वनागु?”
5 इमिसं वय्कःयात लिसः बिल – “नासरतयाम्ह येशूयात।”

✡ **17:12** १७:१२ भज ४१:९; यूह १३:१८

अले वय्कलं इमित – "व जि हे खः" धकाः धयादिल। वय्कःयात ज्वंकीम्ह यहूदा नं इपिं नाप दनाच्वंगु दु।
6 "व जि हे खः" धकाः धयादीगुलिं इपिं लिज्यां वनाः बँय् ग्वारातू वन।
7 वय्कलं इमिके हानं न्यनादिल – "छिमिसं सुयात माः वयागु?"
अले इमिसं धाल – "नासरतयाम्ह येशूयात।"
8 वय्कलं लिसः बियादिल – "व जि हे खः धकाः जिं छिमित धाये हे धुन नि। छिमिसं जितः माला च्वनागु खःसा थुमित वनेब्यु।"
9 वय्कलं थथे धयादीगु खँ पूवनेमा धकाः थथे जूगु खः – "छिं जितः बियादीपिं सुयातं जिं तंकागु मदु।"
10 सिमोन पत्रुसयाके तरवार दुगुलिं तरवार लिकयाः वं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया छम्ह दासयागु जव न्हाय्पं च्वात्त ध्यनाबिल। वयागु नां माल्खस खः।
11 वय्कलं पत्रुसयात धयादिल – "तरवार दापय् स्वथँ। बाःनं जितः त्वनेत बियादीगु दुःखयागु ख्वला छु जिं मत्वनेगु ला?"✡

हन्नासया न्ह्याःने येशू

12 अले सिपाइँत, इमि हाकिम व यहूदीतय् सिपाइँत जानाः येशूयात ज्वनाः चित।
13 उगु दँयाम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी कैयाफा जूगुलिं इमिसं वय्कःयात वया ससःअबु हन्नासया थाय् निं यंकल।
14 झी मनूतयगु निति छम्ह मनू सीगु हे बांलाः धकाः यहूदीतय् नायःतय्त सल्लाह ब्यूम्ह कैयाफा हे खः।✡

पत्रुसं येशूयात म्हमस्यू धाःगु

मत्ती २६:६९-७५; मर्क १४:६६-६८; लूक २२:५५-५७

15 सिमोन पत्रुस व मेम्ह छम्ह चेला नं येशूयागु ल्यूल्यू वन। मेम्ह चेलां दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयात म्हस्यूगुलिं व नं वय्कः लिसे लिसे दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयागु चुकय् दुहां वन।
16 पत्रुस धाःसा लुखा पिनेसं तुं दनाच्वन। दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयात म्हस्यूम्ह मेम्ह चेला पिने वनाः मिसाम्ह ध्वाखा पिवाः नाप खँ ल्हानाः पत्रुसयात नं चुकय् दुने ब्वना हल।
17 मिसाम्ह ध्वाखा पिवालं पत्रुसयात धाल – "थ्व मनूया चेलात मध्ये छ नं छम्ह मखु ला?"
वं धाल "जि मखु।"
18 तसकं चिकुसे च्वंगुलिं दासत व सिपाइँत ह्यंग्वाः च्याकाः मि पनाच्वन। पत्रुस नं इपिं नाप तुं दनाः मि पनाच्वंगु खः।

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया न्ह्याःने येशू

19 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं वय्कःया चेलातय्गु व वय्कलं स्यनादीगु खँय् न्ह्यसः यात।
20 वय्कलं लिसः बियादिल – "संसारया न्ह्याःने जिं धयागु दु, जिं न्ह्याबलें धर्मशास्त्र स्यनीगु थाय् थासय् व देगलय् च्वनाः स्यनेकने यानागु दु। जिं सुयातं गुप्त खँ ल्हाः मजुया।
21 जिके हानं न्यनादी माःगु हे मदु। जिं स्यनागु व नवानागु खँ न्यंपिन्के न्यनादिसँ। जिं छु धाल धयागु खँ इमिसं सि हे स्यू।"
22 वय्कलं थथे धयादीगुलिं लिक्कसं दनाच्वंपिं मध्ये छम्ह देगलय् पिवाः च्वनीम्हय्सिनं थथे धाधां वय्कःयात दाल – "दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी थें ज्याःम्हय्सित लिसः बीगु थथे खः ला?"
23 वय्कलं वयात लिसः बियादिल – "जिं मखुगु खँ धयागु जूसा क्यनादिसँ। मखुसा जितः छाय् दाये माःगु?"
24 अले हन्नासं वय्कःयात चीकाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी कैयाफायाथाय् तुं छ्वयाबिल।

पत्रुसं निक्वः खुसि व स्वक्वः खुसि येशूयात म्हमस्यू धाःगु

मत्ती २६:७१-७५; मर्क १४:६९-७२; लूक २२:५८-६२

25 अबलय् सिमोन पत्रुस दनाः मि पनाच्वन। इमिसं वयात धाल – "छ नं वय्कःया चेलात मध्ये छम्ह मखु ला?"
वं हानं थथे धाल – "जि मखु।"
26 पत्रुसं न्हाय्पं चाना ब्यूम्ह मनूया छम्ह थःथिति नं अन दु। व नं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया च्यः खः। वं थथे धाल – "जिं छन्त वय्कः नाप बगैँचाय् खनागु मखु ला?"
27 पत्रुसं हानं "मखु" धकाः धाल। थुबलय् हे खा हाला हल।

रोमी बडा-हाकिम पिलातसया न्ह्याःने येशू

मत्ती २७:१-२,११-१४; मर्क १५:१-५; लूक २३:१-५

✡ **18:11** १८:११ मत्ती २६:३९; मर्क १४:३६; लूक २२:४२ ✡ **18:14** १८:१४ यूह ११:४९-५०

28 सुथ न्हापां हे इमिसं येशूयात कैयाफायागु छेँनं रोमी बडा-हाकिम पिलातसयागु दरबारय् यंकल। छुत्काराया नखः स्वये
खनी मखु धकाः ग्यानाः थःपिं अशुद्ध मजुइमा धकाः दरबारय् दुहां मवं।
29 उकिं पिलातसं पिने वयाः इमित धाल – "थ्व मनूयात छिमिसं छु दोष बिया?"
30 इमिसं वयात लिसः बिल – "थ्व मनुखं मखुगु ज्या मयाःगु जूसा जिमिसं थन हये हे मखुनि।"
31 पिलातसं इमित धाल – "छिमिसं हे यंकाः थ्वयात छिमिगु व्यवस्थाकथं छु यायेमाःगु खः, या।"
अले यहूदीतय् नायःतय्सं वयात लिसः बिल – "जिमित सुयातं स्यायेगु अधिकार बियातःगु मदु।"
32 थः गथे जुयाः सी मानि धकाः वय्कलं धयादीगु वचन पूवनेमा धकाः थथे जूगु खः।✡
33 पिलातसं लाय्कुलिइ दुहां वनाः वय्कःयात सःताः धाल – "छु छ यहूदीतय् जुजु खः ला?"
34 वय्कलं लिसः बियादिल – "थ्व खँ छिं हे धयादियागु ला कि छितः सुनानं जिगु खँ कना ब्यूगु खः?"
35 पिलातसं लिसः बिल – "छु जि यहूदी खः ला? छंगु हे जातयापिं मनूतय्सं व तःधंपिं पुजाहारीतय्सं ज्वनाः छन्त जिथाय्
हःगु खः। छं छु याना?"
36 वय्कलं लिसः बियादिल – "जिगु राज्य थ्व संसारयागु थें मखु। जिगु राज्य थ्व संसारयागु थें खःसा जिमि चेलातय्सं
ल्वानाः जितः यहूदीतय् नायःतय्गु ल्हातं बचय् याइगु खः। जिगु राज्य थनयागु थें मखु।"
37 पिलातसं वय्कःयात धाल – "अय्सा छ जुजु हे खः ला?" वय्कलं धयादिल – "जि जुजु खः धकाः ला छिं हे
धयादिल। थुकियागु निंति हे जि बूगु खः, अले सत्य म्हसीका बीत जि संसारय् वयागु खः। सत्ययात म्हस्यूपिं फुक्कसिनं जिगु
खँ न्यनी।"
38 पिलातसं वय्कःयात न्यन – "सत्य धयागु छु?"

येशूयात स्यायेगु फैसला यागु
मत्ती २७:१५-३१; मर्क १५:६-१५; लूक २३:१३-२५

अले पिलातसं हानं यहूदीतय् नायःतयथाय् वनाः थथे धाल – "जिं ला वयाके छुं हे दोष लुइके मफुत।
39 अय्नं छुत्काराया नखःबलय् छम्हय्सित त्वःताबीगु छिमिगु चलन दु, उकिं थुगुसी यहूदीतय् जुजुयात त्वःताबी ला?"
40 इपिं थथे धकाः हाला हल "थ्व मनूयात मखु, बरु बारब्बायात त्वःताब्यु।" बारब्बा धाःम्ह मनू छम्ह दाखुँ खः।

19

1 अले पिलातसं येशूयात यंकाः कोर्रा दाय्कल।
2 सिपाइँतय्सं कंयागु श्रीपेच दय्काः वय्कःयागु छेनय् पुइकाबिल। अले हानं वय्कःयात जुजुतय्गु थें प्याजीगु वसतं पुंका
बिल।
3 थथे धाधां इपिं वय्कःयाथाय् वल "हे यहूदीतय् जुजु, जय जुइमा" धकाः हेपय् यानाः वय्कःयात न्यतालय् दाल।
4 पिलातसं हानं पिहां वयाः इमित थथे धाल – "का स्व, जिं वयाके छुनं दोष लुइके मफुगु खँ छिमिसं सीमा धकाः वयात
छिमिगु हे न्ह्यःने छ्वयाहयागु दु।"
5 अनं लिपा कंयागु श्रीपेच व प्याजीगु वसतं पुंकातःम्ह येशू पिहां झाल। अले पिलातसं – "का स्व, थ्व मनूयात" धकाः
इमित धाल।
6 तःधंपिं पुजाहारीत व देगःया सिपाइँत वय्कःयात खनेवं थथे धकाः तस्सलं हाला हल – "वयात क्रूसय् यख्खायेमाः, वयात
क्रूसय् यख्खायेमाः।"
पिलातसं इमित धाल – "छिमिसं हे यंकाः वयात क्रूसय् यख्खा। जिं ला वयागु दोष लुइके मफुत।"
7 यहूदीतय्सं पिलातसयात लिसः बिल – "जिमिके नं व्यवस्था दु, थ्व व्यवस्थाकथं थ्वयात स्याये हे माः, छाय्धाःसा थ्वं
थःत परमेश्वरया काय् धकाः धयाजुल।"
8 थ्व खँ न्यनाः पिलातस झन ग्यात।
9 वं हानं लाय्कुलिइ दुहां वनाः वय्कःयात धाल – "छ गनयाम्ह खः?" वय्कलं छुं हे धयामदी।
10 उकिं पिलातसं वय्कःयात धाल "जि नाप नं छं नवाये मखु ला? जिं छन्त त्वःते नं फु, क्रूसय् यख्खाये नं फु धकाः छं
मस्यू ला?"
11 वय्कलं वयात लिसः बियादिल – "छितः थ्व अधिकार च्वय्नं मब्यूगु जूसा छिं जितः छुं नं याये फइ मखु। अय्जूगुलि
सुनां जितः ज्वनाः छिथाय् हल, वयात हे अप्वः पाप लाइ।"
12 थ्व न्यनाः पिलातसं वय्कःयात त्वःतेत स्वल। तर यहूदीत थथे धकाः हाला हल – "छिं थ्व मनूयात त्वःतल धाःसा छि
कैसरया मनू मखुत। सुनां थःत जुजु धकाः धया जुइ वं कैसरयागु विरोध याःगु जुइ।"

✡ **18:32** १८:३२ यूह ३:१४; १२:३२

13 थ्व न्यनाः पिलातसं वय्कःयात पिने हल, अले ल्वहँतं सियातःगु थासय् वनाः न्याय आसनय् फ्यतुत। थ्व थाय्यात हिब्रू भाषां "गब्बथा" धाइ।
14 थथे जूगु छुत्काराया नखःयात ज्वलं ज्वरय् याये खुन्हु खः। उबलय् बान्हि ति जाल। पिलातसं यहूदीतय्त धाल – "छिमि जुजुयात स्व।"
15 अले इपिं फुक्कं तस्सलं हाला हल – "वयात स्याये यंकि, वयात स्याये यंकि, वयात क्रूसय् यख्खानाः स्यानाछ्व।"
पिलातसं इमित धाल – "छु छिमि जुजुयात जिं क्रूसय् यख्खायेगु ला?"
अले तःधंपिं पुजाहारीतय्सं लिसः बिल – "कैसर स्वया जिमि मेम्ह जुजु मदु।"
16 अले पिलातसं वय्कःयात क्रूसय् यख्खायेत इमिगु ल्हातिइ लःल्हाना बिल। अले सिपाइँतय्सं वय्कःयात यंकल।

येशूयात क्रूसय् यख्खाःगु

मत्ती २७.३२-४४; मर्क १५.२१-३२; लूक २३.२६-४३

17 वय्कः थःगु क्रूस थःम्हं हे क्वबिया खप्परे धाःगु डाँडाय् झाल। थ्व थाय्यात हिब्रू भाषां "गलगथा" धाइ।
18 अन थ्यंकाः इमिसं वय्कःयात क्रूसय् यख्खात। वय्कःयागु जवय् खवय् मेपिं निम्हय्सित नं क्रूसय् यख्खानाबिल।
19 पिलातसं क्रूसय् थथे धकाः च्वयाबिल – "नासरतयाम्ह येशु, यहूदीतय् जुजु।"
20 यक्व हे मनूतय्सं थ्व ब्वन छायधाःसा वय्कः क्रूसय् यख्खाःगु थाय् शहर लिक्क लाःगु, व थ्व हिब्रू, ल्याटिन व ग्रीक भाषां च्वयातःगु खः।
21 यहूदीतय् तःधंपिं पुजाहारीतय्सं पिलातसयात धाल – "यहूदीतय् जुजु धकाः च्वयादी मते, बरु थःम्हं थःत हे यहूदीतय् जुजु धकाः धाइम्ह मनू थ्व हे खः धकाः च्वयादिसँ।"
22 पिलातसं लिसः बिल – "म्वाःल, जिं च्वये धुन।"
23 सिपाइँतय्सं वय्कःयात क्रूसय् यख्खायेधुंकाः वय्कःयागु वसःयात प्यब्व थल। छम्ह छम्ह सिपाइँनं छब्व छब्व काल। तपाःलं नं ब्वथय्त भू मदुगुलिं ज्या मछिन।
24 उकिं इमिसं थथे धकाः सल्लाह यात – "थ्व लंयात मखुसे चिट्ठा तये माल, सुयात चिट्ठा लाइ वयागु हे जुइ।" धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु पूवनेमा धकाः इमिसं थथे याःगु खः –

"इमिसं जिगु लं चिट्ठा तयाः
थःथवय् इनाकाइ।"[✡]

25 येशूयात यख्खाःगु थासं सन्तीक वय्कःया मां, चिरिमां, क्लोपासया कलाः मरियम व मरियम मग्दलिनी दनाच्वंगु दु।
26 वय्कलं थः मां व थःम्हं माया यानातःम्ह चेलायात थःगु न्ह्याःने दनाच्वंगु खनाः थः मांयात धयादिल – "अय् नारी स्वयादिसँ, थ्व छिकपिनि काय् खः।"
27 अले चेलायात नं वय्कलं धयादिल – "स्व, व छिमि मां खः!" अबलय् निसें व चेलां वय्कःया मांयात थःगु छेँय् यंकल।

येशू सीगु

मत्ती २७.४५-५६; मर्क १५.३३-४१; लूक २३.४४-४९

28 थुलि जुइ धुंकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु फुक्कं खँ पूवने धुंकल धकाः सीकाः येशूं "जितः प्याः चाल" धकाः धयादिल।[✡]
29 अन छगः थलय् जायक पाउँति तयातःगु दु। उकिं इमिसं हिसप मायागु कथिइ स्पन्ज चिनाः पाउँतिइ थुनाः वय्कःयागु म्हतुइ ल्वसुकाबिल।
30 वय्कलं पाउँति त्वने धुंकाः थथे धयादिल "आः सिधल।" अले वय्कलं छ्यं क्वछुनाः थःगु प्राण त्वःतादिल।
31 कन्हय् खुन्हु छुत्कारायागु नखः व विश्रामबार जुगुलि अले थ्व यहूदीतय् तःधंगु नखः जुगुलि, क्रूसय् मनू यख्खाया तये मज्यूगुलि यहूदीतय् नायःतय्सं पिलातसयात इमिगु तुति त्वथुलाः सीम्ह यंकि धकाः बिन्ति यात।
32 अले सिपाइँतय्सं वयाः न्हापालाक वय्कः नाप यख्खाःम्ह छम्हय्सिगु तुति त्वथुल, अले हानं मेम्हय्सिगु तुति नं त्वथुल।
33 येशूयाथाय् वःबलय् वय्कः सी धुंकूगु खनाः इमिसं वय्कःयागु तुति त्वमथ्।
34 अय्नं छम्ह सिपाइँनं ला वय्कःयागु बेक्वय् भालां सुया ब्यूगुलि हि व लः बाः वल।
35 थ्व खंम्हय्सिनं हे थ्व साक्षी ब्यूगु खः। वयागु साक्षी सत्य खः। वं धाःगु खँ सत्य खः धकाः वं स्यू। छिमिसं नं विश्वास याये फयेमा धकाः वं थ्व साक्षी ब्यूगु खः।
36 धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु थ्व खँ पूवनेमा धकाः थथे जूगु खः – "वय्कःयागु क्वँय् छकुचा हे नं त्वधुली मखु।"[✡]

[✡] **19:24** १९:२४ भज २२:१८ [✡] **19:28** १९:२८ भज ६९:२१; २२:१५ [✡] **19:36** १९:३६ प्रस १२:४६; गन्ती ९:१२; भज ३४:२०

37 मेथासय् नं थथे च्वयातःगु दु – "इमिसं भालां सूम्हय्सित इमिसं स्वये खनीतिनि।"✡

येशूयात चिहानय् तःगु

मत्ती २७:५७-६१; मर्क १५:४२-४७; लूक २३:५०-५६

38 यहूदीतय् नायःत खनाः ग्यानाः दुनें दुनें जक विश्वास यानाच्वंम्ह अरिमाथियाय् च्वनाच्वंम्ह योसेफ धाःम्ह छम्ह चेला दु। थ्व हे चेलां वयाः पिलातसयाके येशूयागु सीम्ह फ्वन। पिलातसं नं "ज्यू" धकाः धाल। अले वं वनाः वय्कःयागु सीम्ह क्वकयाः यंकल।

39 वय्कःयात छकः चान्हय् नापलाःवःम्ह निकोदेमस नं स्विस्वँगू किलोग्राम ति मूर व कुनुस्वां ल्वाकछ्यानातःगु मसला ज्वनाः योसेफनापं वन।✡

40 निम्हय्सिनं वय्कःयागु सीम्हयात क्वकयाः यहूदीतय्गु चलन कथं भिंगु सुति कापतय् मसला ह्लालाः सीम्हयात हीन।

41 वय्कःयात कूसय् यख्वाःगु लिक्कसं छगू बगैंचा दु। अन सुनानं मछ्यःनिगु न्हगु चिहान छगू दु।

42 छुत्कारायागु नखःयागु छन्हु न्ह्याः जूगुलिं व चिहान नं नापसं जूगुलिं इमिसं वय्कःया सीम्हयात अन हे तल।

20

खालिगु चिहान

मत्ती २८:१-८; मर्क १६:१-८; लूक २४:१-१२

1 आइतबार खुन्हु मरियम मग्दलिनी सुथ न्हापां खिउँ खिउँ धाःनिबलय् येशूयात तया तःथाय् स्वःवंबलय् प्वाः तिनातःगु ल्वहं चीकातःगु खन।

2 उकिं वं सिमोन पत्रुस व मेपिं चेलात व येशूं माया यानादीम्हय्सिथाय् ब्वाँय् ब्वाँय् वनाः थथे धाल – "इमिसं प्रभुयात तयातःगु थासं यंके धुंकल। इमिसं वय्कःयात गन तये यन, जिमिसं मस्यू।"

3 अले पत्रुस व मेम्ह चेला नं चिहानय् वन।

4 इपिं निम्हं नापनापं ब्वाँय् वन। अय्नं मेम्ह चेलां पत्रुसयात लिलाकाः न्हापालाक चिहानय् थ्यंकल।

5 क्वछुनाः दुने स्वःबलय् वं सूती कापः अनसं तुं दुगु खन। अय्जूसां व दुहां मवं।

6 अबलय् लाक्क सिमोन पत्रुस थ्यंकः वल। व चिहानय् दुहां वन। वं नं सूती कापः अनसं त्वःतातःगु खन।

7 वय्कःयागु छेनय् हिनातःगु स्माल धाःसा सूती कापः नाप मदु, तर मेथाय् हे छम्वारा चिनाः तयातःगु खन।

8 अले दकलय् न्हापालाक थ्यंम्ह चेला नं दुने वनाः स्वःवन। थ्व खनाः व पत्याः जुल।

9 अबलय् तक नं वय्कः सिनाः म्वाना वयेमाः धकाः च्वयातःगु धर्मशास्त्रयागु खँ इमिसं मथूनि।

10 अले चेलात थथःगु छेंय् लिहां वन।

येशू मरियम मग्दलिनीयाथाय् खनेदय्कः झाःगु

मत्ती २८:९-१०; मर्क १६:९-११

11 मरियम धाःसा चिहानया पिनेसं दनाः ख्वयाच्वन। वं ख्वख्वं क्वछुनाः दुने स्वःबलय्

12 त्वइसे च्वंगु वसतं पुनातःपिं निम्ह स्वर्गदूततय्त येशूयागु सीम्ह तया तःथाय् छम्ह छ्यंपाखे व मेम्ह तुतिपाखे फ्यतुनाच्वंगु खन।

13 इमिसं वयात न्यन – "छाय् ख्वयाच्वनागु?"

अले वं इमित धाल – "जिमि प्रभुयात इमिसं यंकल। इमिसं वय्कःयात गन तया तल जिं मस्यू।"

14 थुलि धयाः मरियमं लिफः स्वःबलय् दनाच्वंम्ह येशूयात खन। अय्नं वं येशू हे खः धकाः म्हमसील।

15 वय्कलं वयात धयादिल – "अय् मय्जु, छ छाय् ख्वयागु? सुयात मालागु?"

वं वय्कःयात बगैंचाय् ज्या याइम्ह मनू जुइ धकाः मतिइ तयाः थथे धाल – "भाजु, छिं वय्कःयात यंकादियागु खःसा गन तयादिया जितः धयादिसँ। जिं वय्कःयात यंके।"

16 वय्कलं वयात धयादिल – "मरियम!"

वं लिफः स्वयाः हिब्रू भाषां वय्कःयात धाल – "रब्बोनी।" उकियागु अर्थ "गुरू" खः।

17 वय्कलं वयात धयादिल – "जितः थी मते, आः तक जि बाःयाथाय् थाहां वनागु मदुनि। जिमि किजापिन्थाय् वनाः धाःहुँ – 'जिमि बाःयाथाय् अले छिमि बाःयाथाय्, जिम्ह परमेश्वरयाथाय् अले छिमि परमेश्वरयाथाय् जि थाहां वनाच्वना।' "

18 अले मरियम मग्दलिनी वनाः चेलातय्त धाल – "जिं प्रभुयात खना।" अले वय्कलं धयाहःगु खँ वं इमित कनाबिल।

✡ **19:37** १९:३७ जक १२:१०; प्रका १:७ ✡ **19:39** १९:३९ यूह ३:१-२

येशू चेलातय् दथुइ खनेदय्कः झाःगु

मत्ती २८:१६-२०; मर्क १६:१४-१८; लूक २४:३६-४९

19 आइतबार खुन्हु बहनी चेलात यहूदीतय् नायःत खनाः ग्यानाः खापात तिनाः मुनाच्वंबलय् येशू अन झायाः इमिगु दथुइ दनाः थथे धयादिल – "छिमित शान्ति दयेमा।"
20 थुलि धयाः वय्कलं इमित थःगु ल्हाः व बेक्व क्यनादिल। अले ला प्रभुयात खनाः चेलात फुक्कं लय्लय्ताल।
21 वय्कलं इमित हानं धयादिल – "छिमित शान्ति दयेमा। गथे बाःनं जितः छ्वयाहयादीगु खः अथे हे जिं नं छिमित छ्वये।"
22 थुलि धयाः वय्कलं इमित फू यानाः धयादिल – "पवित्र आत्मा का।
23 छिमिसं सुयागु पाप क्षमा यानाबी इमिगु पाप क्षमा जुइ। छिमिसं पाप क्षमा याना मब्यूसा इमिगु पाप क्षमा जुइ मखु।"✡

येशू हानं चेलातय् दथुइ खनेदय्कः झाःगु

24 दिदुमस धाःम्ह थोमा झिंनिम्ह चेलात मध्ये छम्ह खः। येशू चेलातय्थाय् झायादीबलय् व छम्ह मदु।
25 उकिं मेपिं चेलातय्सं वयात धाल "जिमिसं प्रभुयात खना।"
तर वं धाल, "जिं थःम्हं हे वय्कःया ल्हातिइ नकिं ताःगु घाःखू मखंकं, मथीकं व बेक्वय् ल्हातिं मथीकं जि पत्याः जुइ मखु।"
26 च्यान्हु लिपा, वय्कःया चेलात हानं खापा तिनाः छेँय् मुनाच्वन। थुबलय् अन थोमा नं दु। खापा तिनातःथाय् हे दुहां झायाः येशूं इमिगु दथुइ दनाः थथे धयादिल – "छिमित शान्ति दयेमा।"
27 अले थोमायात धयादिल – "छंगु पतिं थन हजि, जिगु ल्हाः थिया स्वः। जिगु बेक्वय् ल्हाः ति। संका याये मते, बरु विश्वास या।"
28 अले थोमां वय्कःयात धाल – "जिम्ह प्रभु, जिम्ह परमेश्वर।"
29 वय्कलं वयात धयादिल – "जितः खंगुलिं छं विश्वास यात। जितः मखंकं विश्वास याइम्ह मनू तसकं धन्यम्ह खः।"

थ्व सफुयागु उद्देश्य

30 येशूं चेलातय् न्ह्यःने थ्व स्वयाः अप्वः हे अजू चायापुगु ज्या यानादीगु दु। थ्व सफुलिइ फुक्कं च्वयातःगु मदु।
31 अय्नं छिमिसं येशू परमेश्वरया काय्, मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट हे खः धकाः विश्वास याये फयेमा, अले विश्वास यानाः वय्कःयागु नामय् छिमित जीवन दयेमा धकाः थ्व च्वयातःगु खः।

21

येशू न्हय्म्ह चेलातय्थाय् खनेदय्कः झाःगु

1 अनंलि येशू हानं तिबेरियास समुद्र सिथय् चेलातय्थाय् खनेदय्कः झाल।
2 सिमोन पत्रुस, दिदुमस धाःम्ह थोमा, गालीलय् च्वंगु काना धाःगु थासय् च्वंम्ह नथानेल, जब्दिया काय्पिं व मेपिं निम्ह चेलात नं नापं दु।
3 सिमोन पत्रुसं इमित धाल – "जि न्या लाः वनेत्यना।"
इमिसं वयात धाल – "जिपिं नं छ नाप वये।" अले इपिं वनाः नांचाय् च्वन। तर व चान्हय् इमिसं छम्ह हे न्या लाये मफु।✡
4 सुथ जूबलय् येशू समुद्र सिथय् दना च्वनादिल। अथेसां वय्कः येशू हे खः धकाः चेलातय्सं म्हसीके मफुत।
5 उकिं वय्कलं इमित धयादिल – "पासापिं, छिमिके न्या दु ला?"
इमिसं लिसः बिल – "मदु।"
6 अले वय्कलं धयादिल – "नांचायागु जवय्पाखे जाः ह्वा, अले न्या क्यनी।" वय्कलं धयादीथाय् हे इमिसं जाः ह्वात। यक्व न्या क्यंगुलि इमिसं जाः सालाकाये तक नं मफुत।✡
7 वय्कलं माया यानातःम्ह चेलां पत्रुसयात धाल – "वय्कः प्रभु हे खः।" वय्कः प्रभु हे खः धकाः सिमोन पत्रुसं ताःगुलिं काचाकाचां लं फिनाः समुद्रय् तिन्हुल, छायधाःसा उबलय् वं लं त्वयातःगु खः।
8 मेपिं चेलातय्सं नांचाय् च्वनाः जालय् जायक क्यंपिं न्या सालाहल। इपिं सिथं तापाः मजू। सछिगू मिटर ति जक तापाः।
9 सिथय् थ्यंबलय् इमिसं अन च्यानाच्वंगु ह्युंग्वालय् न्या व मरि तयातःगु खन।
10 वय्कलं इमित धयादिल – "नकतिनि लाना हयापिं न्या भचा थन हजि।"
11 उकिं सिमोन पत्रुसं नांचाय् वनाः जाः सिथय् सालाहल। जालय् सछि व न्ययस्वम्ह (१५३) ततःधिकःपिं न्या क्यनाच्वन। थुलिमछि न्या क्यनं नं जाः मगू।

✡ **20:23** २०:२३ मत्ती १६:१९; १८:१८ ✡ **21:3** २१:३ लूक ५:५ ✡ **21:6** २१:६ लूक ५:६

12 वय्कलं इमित धयादिल – “वा, नः वा!” वय्कः प्रभु खः धकाः सियाः नं चेलातय्सं वय्कःयाके “छि सु खः” धकाः
न्यनेगु आँट मयात।
13 वय्कलं मरि व न्या कयाः इमित इनाबियादिल।
14 सिनाः म्वाना वये धुंकाः चेलातय्थाय् झायाः क्यनादीगु थ्वनापं स्वकः जुल।

येशू व पत्रुस

15 नयेनी धुंकाः येशूं सिमोन पत्रुसयात धयादिल – “यूहन्नाया काय् सिमोन, थुमिसं स्वयाः छं जितः अप्वः माया याना
ला?”
वं वय्कःयात धाल – “खः प्रभु, जिं छितः माया याः धकाः छिं स्यू।”
अले वय्कलं धयादिल – “जिमि चीधिकःपिं भ्याःचातय्त ज्व।”
16 वय्कलं हानं निक्वः खुसि धयादिल – “यूहन्नाया काय् सिमोन, छु छं जितः माया याना ला?”
वं धाल “खः प्रभु, जिं छितः माया याः धकाः छिं सि हे स्यू।”
वय्कलं धयादिल – “जिमि फैचातय्त बिचाः या।”
17 वय्कलं हानं स्वक्वः खुसि धयादिल – “यूहन्नाया काय् सिमोन, छं जितः माया याना ला?”
“छं जितः माया याना ला” धकाः वय्कलं स्वकः तक न्यनादीगुलि पत्रुसं नुगः मछिंकाः थथे धाल – “प्रभु, छिं फुक्कं स्यु,
जिं छितः माया याः धकाः नं छिं स्यू।”
अले वय्कलं धयादिल – “जिमि फैचातय्त ज्व।
18 “जिं छन्त खःगु खँ धाये – ल्यायम्हबलय् छं थःम्हं हे वसः पुनाः थः यःथाय् वना जुल। बुरा जुल धाय्वं छं ल्हाः
प्वःचिनाः च्वनेमाली। मेपिन्सं हे वसः पुंकाः छन्त मयःथाय् ब्वना यंकी।”
19 वय्कलं परमेश्वरयात तःधंकेत पत्रुस गुकथं सिनावनेमाली धकाः धयादीगु खः। थुलि धयादी धुंकाः वयात धयादिल –
“जिगु ल्यूल्यू वा।”

येशूया यःम्ह चेला

20 पत्रुसं लिफः स्वःबलय् येशूं माया यानातःम्ह चेला नं इपिं नाप वयाच्वंगु खन। बहनी भ्वय् नयाच्वंबलय् वय्कःयागु
छातिइ लिधनाः थथे धाःम्ह चेला व हे खः – “प्रभु, छितः धोखा बीम्ह सु खः?”✡
21 पत्रुसं वयात खनाः वय्कःयाके थथे धकाः न्यन – “प्रभु, वयात छु जुइ लय्?”
22 वय्कलं धयादिल – “जि मवतले व म्वानाच्वनेमा धयागु जिगु इच्छा दुसा छन्त छाय् माल?” छ जिनापं वा।
23 वय्कलं थथे धयादीगुलि अबलय् निसें व चेला सी मखुत धकाः चेलातय्सं धयाजुल। वय्कलं व सी मखुत धकाः
धयादीगु मखु, बरु “जि मवतले व म्वानाच्वनेमा धयागु जिगु इच्छा खःसा छन्त छाय् माल?” धकाः जक धयादीगु खः।
24 थ्व फुक्क खँ सत्य खः धकाः साक्षी ब्यूम्ह चेला व हे खः। थ्व खँ च्वःम्ह चेला नं व हे खः। जिमिसं वं ब्यूगु साक्षी
सत्य खः धकाः स्यू।
25 वय्कलं यानादीगु मेमेगु नं यक्व ज्या दु। वय्कलं यानादीगु छगू छगू दतले च्वल धाःसा जिं स्वयेबलय् ला अथे
च्वयातःगु सफू थ्व संसारय् न्ह्यनी मखु।

✡ **21:20** २१:२० यूह १३:२५

प्रेरिततय्गु ज्या

म्हसीका

थ्व प्रेरिततय्गु ज्याया सफू लूकां च्वःगु भिंगु खँया हे कथहं वयाच्वंगु खँ खः। थुकी पवित्र आत्मायागु शक्तिं ख्रीष्टया दकलय् न्हापांयापिं चेलातय्सं वय्कःयागु भिंगु खँ यस्शलेम, यहूदिया व सामरियांनिसें सारा संसारय् प्रचार याःगु खँ दु। थ्व यहूदीतय्पाखें शुरु जुयाः सारा संसारय् ख्रीष्टियन आस्थाया खँ प्रचार जूगु इतिहास खः। लूकां थ्व सफुलिइ ख्रीष्टियनत उबलय्या रोमी साम्राज्यया विरोधीत मखु, बरु ख्रीष्टियन विश्वास यहूदी धर्म पूवंकेत वःगु खः धकाः क्यनातःगु दु।

थ्व सफूयात थुकथं ब्वथलातःगु दु।

१. येशूयात स्वर्गय् थकाये धुंकाः यस्शलेमय् व यहूदियाय् ख्रीष्टियनतय्गु विश्वास न्ह्यज्याःगु।
२. सामरिया व उकिया लिक्क लिक्क लाःगु थासय् न्यनावंगु
३. एशियाय् फुक्कभनं टार्ससंनिसें त्रोआसतक थ्व न्यनावंगु
४. माकेडोनिया व अखैयाय् थ्व न्यनावंगु
५. भूमध्यसागरया देश देशय् रोम तक हे थ्व न्यनावंगु।

"प्रेरितय्" छगू मू खँ पवित्र आत्मायागु ज्या खः। पेन्तिकोस नखःबलय् यस्शलेमय् विश्वासीत पवित्र आत्मां जाःगु व उबलय् निसें पवित्र आत्मां विश्वासीत व मण्डलीया नायःतय्त आत्माय् बल्लाकूगु व ग्वाहालि ब्यूगु खँ थुकी दु। ख्रीष्टयागु भिंगु खँयात थुकी उपदेश कथं नं न्ह्यथनातःगु दु। भिंगु खँयागु शक्ति फुक्क विश्वासीतय्के व मण्डलीयाके दु धकाः नं थुकी क्यनातःगु दु।

धलः पौ

साक्षीया तयारी
- १. येशूयागु दकलय् लिपायागु आज्ञा व बचं १:१-१४
- २. यहूदा इस्करियोतया पलेसा मतियास तःगु १:१५-२६

यस्शलेमय् साक्षी ब्यूगु २:१–८:३

यहूदिया व सामरियाय् साक्षी ब्यूगु ८:४–१२:२५

पावलया ज्या
- १. न्हापां खुसि भिंगु खँ न्यंके छ्वःगु १३:१–१४:२८
- २. यस्शलेमय् सभा च्वंगु १५:१-३५
- ३. निक्वः खुसि भिंगु खँ न्यंके छ्वःगु १५:३६–१८:२२
- ४. स्वक्वः खुसि भिंगु खँ न्यंके छ्वःगु १८:२३–२१:१६
- ५. पावलयात यस्शलेम, कैसरिया व रोमय् ज्वंगु २१:१७–२८:३१

प्रेरित

1 हनेमाःम्ह थियोफिलस,
जिगु न्हापांयागु सफुलिइ येशू ख्रीष्टं यानादीगु व स्यनादीगु फुक्क खंनिसें कयाः✡
2 वय्कलं ल्यंयादीपिं प्रेरिततय्त पवित्र आत्मां आज्ञा बियादी धुंकाः स्वर्गय् झायादीगु खँ तक च्वयागु दु।
3 दुःख सीधुंकाः वय्कलं पिइन्हु तक ध्रुवांधु इमिथाय् झायाः इमित परमेश्वरया राज्ययागु खँ कँकं वय्कः हानं म्वानावःगु खः धयागु यक्व ग्यसुलाःगु दसि क्यनादिल।
4 छन्हु इपिं नाप नयेत फ्यतुनादीबलय् वय्कलं थथे धयादिल – "यस्शलेमं गनं मवँसे बाःनं बियादीतिनि धकाः जिं धयागु वरदान कायेत पियाच्वँ।✡
5 यूहन्नां ला लखं बप्तिस्मा बिल, आः याकनं हे पवित्र आत्मापाखें छिमिगु बप्तिस्मा जुइतिनि।"✡

येशूयात स्वर्गय् थकाःगु
मर्क १६:१९-२०; लूक २४:५०-५३

6 अय्जूगुलि इमिसं हानं मुंबलय् येशूयात थथे न्ह्यसः यात – "प्रभु, छिं आः हे इस्राएलीतय्त राज्य लित बियादीत्यना ला?"
7 अले वय्कलं धयादिल – "बाःनं यानादीगु ज्या छिमिसं छु इलय्, गुबलय् जुइ धकाः न्यना च्वनेमाःगु मदु।

✡ **1:1** १:१ लूक १:१-४ ✡ **1:4** १:४ लूक २४:४९ ✡ **1:5** १:५ मत्ती ३:११; मर्क १:८; लूक ३:१६; यूह १:३३

8 पवित्र आत्मां छिपिं जायेवं छिमिके शक्ति दइ। अले छिपिं यरूशलेमय्, यहूदियाय् व सामरियांनिसें सारा संसार न्यंक जिगु साक्षी जुइ।”✡
9 थुलि धयादी धुंकाः इमिसं स्वया च्वँच्वं हे वय्कःयात थत यंकाः सुपाँचं त्वपुयाबिल।✡
10 वय्कः थाहां झायाच्वंगु मिखा हे लिमकासे आकाशय् स्वयाच्वंबलय् तुयुगु वसः पुनातःपिं निम्ह मनूतय्सं इमिथाय् लिक्क दं वयाः
11 थथे धाल – “गालीलय् च्वंपिं मनूत, छाय् वातां दनाः आकाशय् स्वयाच्वनागु? येशू स्वर्गय् झायादीगु छिमिसं खंथें तुं वय्कः हानं अथे हे थन लिहां झायादी तिनि।”

यहूदाया थासय् मेम्ह चेला ल्यःगु

12 अले इपिं जैतून डाँडां यरूशलेमय् तुं लिहां वल। जैतून डाँडां यरूशलेम छग् किलोमिटर ति तापाः।
13 शहरय् वयेवं इपिं छखा छेँय् दुहां वनाः तले च्वंगु क्वथाय् वन। अन पत्रुस, यूहन्ना, याकूब, अन्द्रियास, फिलिप, थोमा, बारथोलोमाइ, मत्ती, अल्फयसया काय् याकूब, क्रान्तिइ सने धुंकूम्ह सिमोन व याकूबया काय् यहूदापिं च्वनीगु खः।✡
14 इपिं फुक्कं छग् हे मनयापिं जुयाः मेमेपिं मिसात, येशूया मां मरियम व वय्कःया किजापिं नाप प्रार्थना यानाच्वनीगु खः।
15 लिपा अन सछि व निइम्ह चेलात मुनाच्वंथाय् पत्रुसं दनाः थथे नवात –
16 “दाजुकिजापिं, येशूयात ज्वंकूम्ह यहूदाया खँय् न्हापां हे दाऊदया म्हुतुं पवित्र आत्मां नवाःगु खँ धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खः। थथे जुइ हे माःगु खः, अले जु नं जुल।
17 व नं झीपिं थें खः, अले वं नं झीसं थें हे ज्या यानाच्वंगु खः।”
18 यहूदां मभिंगु ज्या यानावःगु धिबां छकू जग्गा न्यात। अले व हे जग्गाय् कुतुं वनाः आतापति फुक्कं पिहां वयाः सित।
19 थ्व खँ यरूशलेमय् च्वंपिं फुक्क मनूतय्सं सिल। अले व जग्गायात इमिगु थःगु भाषां “हकल्दामा”, अथवा “हियागु जग्गा” धकाः नां तल।✡
20 “थ्व खँ भजनया सफुलिइ थथे च्वयातःगु दु –

“ ‘वयागु छेँ खालि जुइमा,
अले अन सुं हे मच्वनेमा।’
‘वयागु थाय् नं मेम्हय्सिनं कायेमा।’✡
21 “अय्जूगुलि प्रभु येशू झीनाप दीबलय् निसें न्ह्याबलें झीनाप दुम्ह छम्ह मनूयात ल्यये माल।
22 थ्व मनू यूहन्नां बप्तिस्मा ब्यूबलय् निसें येशू स्वर्गय् झायादीबलय् तकं झीनाप दुम्ह जुइमाः। वं झीसं थें येशू सिनाः म्वानावःगु खँय् साक्षी बीमाः।”✡
23 अले इमिसं निम्ह मनू बारसाबास धाःम्ह योसेफ, (वयागु मेगु नां युस्तस खः) व मतियासयात न्ह्थन।
24 अले इमिसं थथे प्रार्थना यात – “मनूतय्गु नुगलय् दुने च्वंगु खँ स्यूम्ह प्रभु, थुपिं निम्हय् गुम्हय्सित छिं ल्ययादिया, जिमित क्यनादिसँ।
25 यहूदा थ्व ज्या त्वःताः गन वनेमाःगु खः अन वने धुंकूगुलिं वया थासय् ज्याय् तयेत व प्रेरित यायेत गुम्ह मनू ज्यू, धयादिसँ?”
26 अले इमिसं चिट्ठा तल, चिट्ठा मतियासयात लात। थथे मतियासनापं यानाः आः झिंनिम्ह प्रेरित खात।

2

पवित्र आत्मा झाःगु

1 पेन्तिकोस नखःबलय् इपिं फुक्कं छथाय् मुनाच्वन।✡
2 अबलय् हे लाक्क स्वर्ग ग्वःफय् वःगु थें ह्वीं ह्वीं सः वल। थ्व सलं इपिं मुनाच्वंगु छेँ थ्वल।
3 अले अन मियागु मे थें च्वंगु छुं खनेदत। थ्व मियागु मे कूकू दयाः इपिं फुक्कसिगु छेनय् छेनय् च्वन।
4 थुकथं इपिं फुक्कं पवित्र आत्मां जायाः वय्कःयागु शक्तिं इमिसं मेमेगु भाषां नवाना हल।
5 अबलय् सारा संसारय् च्वंपिं परमेश्वरयात मानय् याइपिं यहूदीत यरूशलेमय् वयाच्वंगु दु।
6 थ्व हाःसलं यानाः फुक्क मनूत अन मुंवल। इमिसं इमिगु थथःगु भाषां नवानाच्वंगु तायाः इपिं छक्क जुल।
7 अजू चायाः व धाये थ्व धाये मदयाः इमिसं थथे धाल – “थ्व नवाना च्वंपिं फुक्कं गालीलीत मखु ला?
8 गथे झीसं झीगु हे थथःगु भाषां इमिसं नवाःगु ताल?

✡ **1:8** १:८ मत्ती २८:१९; मर्क १६:१५; लूक २४:४७-४८ ✡ **1:9** १:९ मर्क १६:१९; लूक २४:५०-५१ ✡ **1:13** १:१३ मत्ती १०:२-४; मर्क ३:१६-१९; लूक ६:१४-१६ ✡ **1:19** १:१८-१९ मत्ती २७:३-८ ✡ **1:20** १:२० भज ६९:२५; १०९:८ ✡ **1:22** १:२२ मत्ती ३:१६; मर्क १:९; १६:१९; लूक ३:२१; २४:५१ ✡ **2:1** २:१ लेवी २३:१५-२१; व्य १६:९-११

9 पार्थी त, मादीत, एलामीत, मेसोपोटामित, यहूदियाय् च्वंपिं, कापाडोकित, पोन्टसय् व एशियाय् च्वंपिं,
10 फ्रिगित, पामफिलित, मिश्रीत, लिबिया देश व कुरेनीया जवय् खवय् च्वंगु जिल्लाय् च्वंपिं, रोमं वःपिं यहूदीत व
यहूदीतय्गु धर्म मानय् याइपिं,
11 क्रेटीत व अरबीत, थ्व फुक्कसिगु भाषां परमेश्वरं यानादीगु तःधंगु ज्याया बयान इमिसं यानाच्वंगु झींसं थथःगु भाषां
ताल।"
12 थ्व खनाः इमिसं गजब चायाः व धाये थ्व धाये मदयाः थथःपिनिगु ख्वाः स्वयाः थथे धाल – "थ्व छु जुगु?"
13 गुम्ह गुम्ह्यसिनं गिजय् यानाः थथे धाल – "थ्वं काःपिं जुइ का, इपिं?"

पत्रुसयागु न्वचु

14 अले पत्रुसं झिंनिम्ह प्रेरिततनापं दनाः तःसलं थथे धाल – "यहूदी दाजुकिजापिं व यरूशलेमय् वःपिं मनूत, जिगु खँ
न्यनाः थुइकादिसँ।
15 छिकपिन्सं स्वयेबलय् थुपिं थ्वं काःपिं धकाः च्वन जुइ। नकतिनि ला सुथसिया गुताः थात। थुपिं थ्वं काःपिं मनूत मखु।
16 थ्व हे खँ योएल अगमवक्तां थथे च्वया थकूगु खः –

17 " 'दकलय् लिपा थथे जुइ धकाः परमेश्वरं धयादिल –
जिं जिगु आत्मा फुक्क मनूतय्के प्वंकाबी।
अले छिमि काय् म्ह्यायपिन्सं अगमवाणी नवाइ।
छिमि बुरापिं मनूतय्सं म्हगस खनी।
अले छिमि ल्यायम्ह मनूतय्सं दर्शन खनी।
18 अले व दिखुन्हु, जिमि
च्यः भ्वातितयत नं
जिं जिगु आत्मा प्वंकाबी,
अले इमिसं नं अगमवाणी कनी।
19 अले आकाशय् व पृथ्वीइ
जिं अजू चायापुगु ज्या व चिं क्यने।
अन हि, मि, कुँत्याः खने दइ।
20 सूर्य खिउँसे च्वनावनी।
तिमिला हि थें ह्याउँसे च्वनावनी।
परमप्रभु खने दःवइगु तःधंगु व ग्यानापुसे
च्वंगु दि वये न्ह्याः थथे हे जुइ।
21 अबलय् परमप्रभुयागु नां काइपिनिगु उद्धार जुइ।' "✡

22 "अय् इस्राएली दाजुकिजापिं, जिं धायेत्यनागु खँ न्यनादिसँ – परमेश्वरं हे छिकपिनिगु न्ह्याःने नासरतयाम्ह येशूयात
ततःधंगु व अजू चायापुगु ज्या व चिं याकाः छिकपिन्त नं क्यनादिल। थ्व खँ ला छिकपिन्सं सि हे स्यू।
23 परमेश्वरं थःगु ग्वसाः व ज्ञानकथं येशूयात छिकपिनि ल्हातय् बियादिल। अले छिकपिन्सं वय्कःयात अधर्मीतय्गु
ल्हातय् कूसय् स्याकेत लःल्हाना बिल।✡
24 अयनं परमेश्वरं वय्कःयात कालयागु पन्जां त्वःतकाः म्वाकादिल। वय्कःयात कालं ज्वना तयेगु ला जुइ हे फइ मखुगु
खँ खः।✡
25 थथे जुइतिनि धकाः दाऊदं न्हापा हे थथे च्वयातःगु दु –

" 'परमप्रभु न्ह्याबलें जि नाप दी धकाः जिं स्यू।
जि मग्यायेमा धकाः वय्कः
जिगु जवय् दी।
26 अयजूगुलिं जि दुनुगलंनिसें लयता,
अले जिं लसतां म्ये हाले।
आवंलि जि आशा यायेगु मत्वतुसे
म्वानाच्वने,

✡ **2:21** २:१७-२१ योए २:२८-३२ ✡ **2:23** २:२३ मत्ती २७:३५; मर्क १५:२४; लूक २३:३३; यूह १९:१८ ✡ **2:24** २:२४ मत्ती २८:५-६; मर्क १६:६; लूक २४:५

27 छायधाःसा छिं जिगु आत्मायात
पातालय् त्वःतादी मखु।
अले थःम्ह पवित्र मनूयात
ध्वगिकाः तयादी मखु।
28 जीवनयागु लँ नं छिं हे
जितः क्यनादिल।
छिनाप दीबलय् जि तसकं
लय्ता।' "✡

29 "दाजुकिजापिं, झी तापाःबाज्या दाऊदया बारे जिं बांलाक धायेफु – व सिनाः नं वयागु सीम्हयात चिहानय् थुनाबी धुंकल। आः तकं वयागु चिहान द हे दनि।
30 दाऊद छम्ह अगमवक्ता जूगुलि, परमेश्वरं वया हे छम्ह सन्तानयात सिंहासनय् तयादी धकाः पाफयादीगु खँ स्यूगुलि,✡
31 मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सिनाः नं म्वाना वइ धकाः न्हापां तुं स्यूगुलि वय्कःयात ध्वगिका तइ मखु, अले पातालय् नं त्वःता तइ मखु धकाः वं धाये फुगु खः।
32 "थ्व हे येशूयात परमेश्वरं म्वाकादिल। जिपिं थुकिया हे साक्षी खः।
33 परमेश्वर बाःनं नं वय्कःयात थःगु जवय् तयाः तःधंकादिल। अले परमेश्वरं बियादी धकाः धयादीगु पवित्र आत्मा वय्कःयात बियादिल। थथे वय्कलं हे जिमित नं पवित्र आत्मा बियादिल। छिकपिन्सं ताःगु व खंगु फुक्कं पवित्र आत्मायागु हे ज्या खः।
34-35 दाऊद स्वर्गय् थाहां मवंसां वं थथे धयाथकूगु दु –

" 'परमप्रभु परमेश्वरं जिमि प्रभुयात
धयादिल –
जिं छिमि शत्रुतय्त
छंगु पालि तःले मततले
छ जिगु जवय् च्वनाच्वँ।'✡

36 "उकिं छिकपिन्सं यख्खानाः स्याःम्ह येशूयात हे परमेश्वरं प्रभु व मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट यानादिल धयागु खँ फुक्क इस्राएलीतय्सं सीकिमाः।"
37 थ्व खँ न्यंपिनिगु नुगलय् थ्यंक दुहां वन। अले इमिसं पत्रुस व मेपिं प्रेरिततय्त थथे धाल – "दाजुकिजापिं, अय्सा जिमिसं छु यायेगु लय्?"
38 अले पत्रुसं इमित धाल – "पश्चाताप या, अले छिकपिं छम्ह छम्हय्सिनं थःगु पापया क्षमा या लागि येशू ख्रीष्टयागु नामं बप्तिस्मा कयादिसँ। अले छिकपिन्सं परमेश्वरयागु वरदान पवित्र आत्मा कायेखनी।
39 झी प्रभु परमेश्वरं थःम्हं सःता दिक्वसित थ्व हे खँ बी धकाः बचं बियादीगु खः। उकिं थ्व बचं छिकपिं, छिकपिनि मस्त व आः तकं तापाक च्वनाच्वंपिं फुक्कसिगु निंति बियादीगु खः।"
40 मेमेगु नं यक्व दसि बियाः वं इमित होश यानाच्वनेत धाल – "थौंकन्हय्यापिं मनूतपाखें बचय् जुयाच्वँ।"
41 वयागु खँय् विश्वास यानाः यक्वसिनं हे बप्तिस्मा काल। उखुन्हु हे जक बप्तिस्मा काःपिं मनूत स्वद्वः ति दु।

विश्वासीतय्गु जीवन

42 आः इपिं प्रेरितत लिसे स्यनेकने, प्रार्थना, प्रभु भ्वय् व संगति याइपिं जुल।
43 प्रेरिततय्सं यक्व हे अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यन। अले थ्व खनाः अन दुपिं मनूतय्सं परमेश्वरया भय काल।
44 फुक्क विश्वासीतनापं जुइगु व न्ह्यागु चिजं मंकाः यायेगु यानाच्वन।✡
45 इमिसं सुयातं छुं माल धाःसा थःपिनिगु मालताल, जग्गा जमिन मियाः नं माःमाःपिन्त इनाबी।
46 छगू हे मन यानाः न्हि न्हि फुक्कं देगलय् मुना च्वनेगु, हानं छैंय् छैंय् मरि कुचा थलाः फुक्कंनापं च्वनाः लय्तातां नयेगु यानाच्वन।
47 थुकथं इमिसं परमेश्वरयात तःधंका च्वन। मनूतय्सं नं इमित मानय् या। अले उद्धार जूपिन्त प्रभुं न्हि न्हि इमिगु पुचलय् तना बियादिल। थुकथं इपिं अप्वः दयावन।

✡ **2:28** २:२५-२८ भज १६:८-११ ✡ **2:30** २:३० भज १३२:११; २ शमू ७:१२-१३ ✡ **2:34-35** २:३४-३५ भज ११०:१ ✡ **2:44** २:४४ प्रे ४:३२-३५

3

छम्ह लंग्राम्ह मनू लंगु

1 छन्हु पत्रुस व यूहन्ना न्हिनय्सिया स्वताः इलय्, प्रार्थना यायेगु इलय् देगलय् वनाच्वन।
2 देगलय् वइपिन्के फ्वनाः नयेमा धकाः छम्ह बूसांनिसें लंग्राम्ह मनूयात न्हिं न्हिं लुकुं छिना हयाः देगःयागु "बांलाः" धाःगु ध्वाखाय् तये हइगु जुयाच्वन।
3 व मनुखं पत्रुस व यूहन्ना देगलय् दूहां वनेत्यंगु खनाः इमिके भिक्षा फ्वन।
4 अले निम्हय्सिनं फ्वगिंयात क्वथीक स्वयाः पत्रुसं धाल – "जिमित स्व।"
5 अले फ्वगिंनं छुं बी ला धकाः आशा यानाः इमित स्वल।
6 अले पत्रुसं धाल – "छितः बीत जिके लुँ, वहः मदु, अय्नं जिके दुगु छितः बी। नासरतयाम्ह येशू ख्रीष्टयागु नामं दनाः न्यासि झासँ।"
7 थुलि धयाः वयागु जव ल्हातं फ्वगिंयात थन। अबलय् हे वयागु तुति व गौचा बल्लाना वल।
8 अले व जुस्क्क दनाः न्यासि वन। अले न्यासि चाचां तिंतिन्हुयाः परमेश्वरयागु प्रशंसा यायां व इपिं नाप देगलय् दुहां वन।
9 मनूत फुक्कसिनं वयात परमेश्वरयागु नां तःधंकाः न्यासि जुयाच्वंगु खन।
10 इमिसं वयात देगलय् वनेगु "बांलाः" धाःगु ध्वाखाय् च्वनाः फ्वना च्वनीम्ह फ्वगिं थ्व हे खः धकाः म्हसीकल। इपिं फुक्कं वयात थथे जूगु खनाः अजू चाल।

देगलय् पत्रुसं नवाःगु

11 व फ्वगिंनं पत्रुस व यूहन्नायागु ल्हाः ज्वना तःगुलि फुक्क मनूत अजू चायाः इपिं च्वनाच्वंगु सोलोमनया दलानय् मुंवल।
12 पत्रुसं इमित धाल – "इस्राएली दाजुकिजापिं, छिपिं थ्व खँय् छाय् अजू चायाः दियागु? छिकपिन्सं थ्व मनूयात जिमिसं जिमिगु धर्म व बलं न्यासि वंके फय्का ब्यूगु धकाः बिचाः यानाच्वनागु ला?
13 झी तापाःबाज्यापिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वरं वय्कःया सेवक येशूयात तःधंकादिल। न्हापा थ्व हे येशूयात छिकपिन्सं ज्वंकल। अले पिलातसं त्वःतेत्यंबलय् त्वःतके मब्यूसे स्याये यंकि धकाः धाल।✡
14 थथे छिकपिन्सं पवित्रम्ह व धर्मीम्ह मनूयात मयय्काः छम्ह ज्यानमारायात त्वःतके बिल।✡
15 छिकपिन्सं जीवन बीम्हय्सित स्याना छ्वःसां परमेश्वरं वय्कःयात हानं म्वाकादिल। जिपिं थ्वया साक्षी खः।
16 "अले वय्कःया हे नामय् विश्वास यानागुलि छिकपिन्सं खंम्ह व म्हस्यूम्ह थ्व मनूयात बल्लाके फत। वय्कःयात विश्वास यानागुलि हे थ्व मनूयात छिकपिनि न्ह्याःने थथे लाय्काबी फुगु खः।"
17 "न्ह्यागु हे जूसां दाजुकिजापिं, छिकपिन्सं व छिकपिनि शासकतय्सं मसीकं थथे यानादीगु खः धकाः जिं स्यू।
18 थ्व ला परमेश्वरं न्हापां हे अगमवक्तातय्त मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टं दुःख सी हे माः धकाः धाय्कादी थें पूवंकादीगु खः।
19 अय्जूगुलिं पश्चाताप यानाः छिकपिं परमेश्वरयाथाय् लिहांझासँ, अले वय्कलं छिकपिनिगु पाप हयाछ्वयादी।
20 अले परमेश्वरं छिकपिन्त आराम याकेबी। वय्कलं छिकपिन्थाय् न्हापांनिसें ल्ययातःम्ह मुक्ति बीम्ह येशू ख्रीष्टयात छ्वयाहयादी।
21 फुक्कं न्हकथं मिलय् मजुतले वय्कः स्वर्गय् हे च्वनादी। थ्व खँ परमेश्वरं न्हापांनिसें हे अगमवक्तातय्त धाय्कादीगु खः।
22 मोशां नं थथे धयातःगु दु –

" 'परमप्रभु परमेश्वरं जितः थें
छिमि इस्राएली दाजुकिजापिं मध्ये
छम्हय्सित अगमवक्ता ल्ययादी।
वय्कलं धाःगु फुक्क खँ छिकपिन्सं न्यनेमाः।✡
23 वय्कः अगमवक्तां धाःगु खँ मन्यंपिन्त
परमेश्वरया मनूतय्गु पुचलं
पितिनाछ्वइ,
अले व नाश जुइ।'✡

24 "हानं शमूएलंनिसें थुखेयापिं फुक्क अगमवक्तातय्सं नं थ्व हे खँ धयावंगु दु।

✡ **3:13** ३:१३ प्रस ३:१५ ✡ **3:14** ३:१४ मत्ती २७:१५-२३; मर्क १५:६-१४; लूक २३:१३-२३; यूह १९:१२-१५ ✡ **3:22** ३:२२ व्य १८:१५,१८ ✡ **3:23** ३:२३ व्य १८:१९

25 छिकपिं व हे अगमवक्तातय् सन्तान खः, अले परमेश्वरं चिनादीगु बाचाय् नं दुथ्याः। थ्व हे बाचा परमेश्वरं छिकपिनि तापाःबाज्या अब्राहामलिसे थुकथं चिनादीगु खः – 'छं सन्तानपाखें हे संसारयापिं मनूतय्सं आशिष कायेखनी।'✡
26 परमेश्वरं सी धुंकूम्ह थःकाय्यात हानं म्वाकाः न्हापालाक छिकपिन्थाय् छ्वयाहयादिल। छिकपिन्त पापया ज्यां लिचिकाः आशिष बीत थथे यानादीगु खः।"

4

पत्रुस व यूहन्नायात सभाय् यंकूगु

1 पत्रुस व यूहन्ना थथे मनूत नाप खँ ल्हाना च्वंबलय् पुजाहारीत, देगःया कप्तान व सदुकीत अन वल।
2 पत्रुस व यूहन्नां मनूतय्त येशू सिनाः हानं म्वाना वः थें तुं मेपिं मनूत नं सिनाः म्वाना वइतिनि धकाः स्यनाच्वंगु न्यनाः इपिं तसकं तंम्वय्का च्वन।
3 अले इमिसं इपिं निम्हय्सितं ज्वनायंकाः चच्छि कुनातल, छाय्धाःसा उबलय् बहनी जुइ धुंकल।
4 अथेसां इमिगु खँ न्यनाः यक्वसिनं हे विश्वास यात। थथे विश्वास याःपिं मिजंत जक हे न्याद्वः ति दत।
5 कन्हय् खुन्हु इमि शासकत, थकालिपिं व शास्त्रीत यस्शलेमय् मुन।
6 अन दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हन्नास, वया थःथितिपिं कैयाफा, यूहन्ना, अलेक्जेन्डर व मेमेपिं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीया परिवार नं दु।
7 इमिसं पत्रुस व यूहन्नायात दथुइ थनाः थथे धकाः न्यन – "छुकियागु शक्तिं, अथवा सुयागु नामं छिमिसं थ्व ज्या यानागु?"
8 पवित्र आत्मां जायाः पत्रुसं दनाः थथे लिसः बिल – "शासकत व थकालिपिं,
9 छिकपिन्सं जिमित छम्ह लंग्राम्ह मनूयात लाय्का बियाः भिंगु ज्या यानागुलिं थुलिमछि खँ न्यनादिल।
10 का सा, छिकपिं व इस्राएली मनूत फुक्कसिनं बांलाक न्यनादिसँ – नासरतयाम्ह येशू ख्रीष्टयात छिकपिन्सं क्रूसय् यख्खानाः स्यात, अयूनं परमेश्वरं सीम्हय्सित हानं म्वाकादिल। थ्व हे येशू ख्रीष्टयागु नामं थ्व मनू छिकपिनिगु न्ह्याःने थथे लनाः दनाच्वने फुगु खः।
11 धर्मशास्त्रय् थ्व हे येशूयागु खँ थथे च्वयातःगु दु –

" 'दकःमितय्सं ज्यालगय् मज्यू धकाः
वांछ्वःगु ल्वहं हे मू ल्वहं जुल।'✡

12 "अय्जूगुलिं येशूयागु नामं जक मुक्ति दइ, मेपिनिगु नामं मुक्ति दइ मखु। सारा संसारय् झीत बचय् याये फुम्ह मेम्हय्सिगु नां परमेश्वरं बियादीगु मदु।"
13 पत्रुस व यूहन्नां आखः मसःसां थथे मग्यासे लिसः ब्यूगु न्यनाः फुक्कं छक्क जुल। अले इपिं येशू नाप जूपिं खः धकाः नं इमिसं सिल।
14 हानं लाःम्ह लंग्राम्ह मनू नं थःपिंनापं दनाच्वंगुलि इमिसं छुं हे धाये मफुत।
15 अले इपिं निम्हय्सितं पिने छ्वयाः थःथवय् सल्लाह यात –
16 "थ्व मनूतय्त झीसं आः छु यायेगु? इमिसं थ्व अजू चायापुगु चिं यानाक्यंगु यस्शलेमय् च्वंपिं फुक्कसिनं स्यू। झीसं थ्व खँयात मखु धकाः धाये फइ मखु।
17 अय्सां थ्व खँयात न्यंकभनं थ्यंके मज्यू। अय्जूगुलिं इमित आवंलि येशूयागु छुं नं खँ न्यंके दइ मखु धकाः ख्याच्वः बी माल।"
18 अले इमित हानं दुने सःताः येशूयागु नामं सुयातं स्यनेकने याये मते धकाः उजं बिल।
19 अय्नं पत्रुस व यूहन्नां थथे लिसः बिल – "परमेश्वरया न्ह्याःने जिमिसं छिकपिनिगु खँ न्यनेगु ला कि वय्कःयागु खँ न्यनेगु? छिकपिन्सं हे धयादिसँ।
20 जिमिसं थःपिन्सं खंगु व ताःगु खँ मधासे च्वने मफु।"
21 इमिसं याःगु अजू चायापुगु ज्या खनाः अन च्वंपिं फुक्क मनूत परमेश्वरयागु नां कयाः लय्लय् ताया च्वंगुलि व सजाँय बीत त्वहः लुइके मफयाः ख्या जक ख्यानाः इमित त्वःता छ्वल।
22 व लाःम्ह लंग्राम्ह मनू पिइदँ मयाये धुंकूम्ह खः।

मग्यासे नवाये फयेमा धकाः प्रार्थना याःगु

✡ **3:25** ३:२५ उत २२:१८ ✡ **4:11** ४:११ भज ११८:२२

23 थथे त्वःता हये धुंकाः पत्रुस व यूहन्ना थः पासापिन्थाय् वन। इमिसं तःधंपिं पुजाहारीतय्सं व थकालिपिन्सं धयाहःगु खँ
फुक्कं इमित कन।
24 इमिगु खँ न्यनाः इपिं फुक्कं मिलय् जुयाः परमेश्वरयात थथे प्रार्थना यात — "प्रभु, छिं हे स्वर्ग, पृथ्वी, समुद्र व अन दुगु
दक्व फुक्कं दय्कादीगु खः।✡
25 छिं हे जिमि तापाःबाज्या दाऊदयागु म्हुतुं पवित्र आत्मां थथे धायकादीगु खः —

" 'जाति जाति छाय् मुना जुइ?
अले मनूतय्सं छाय् म्वाः
मदुगु जाः ग्वयाजुइ?
26 छाय् परमप्रभु
व वय्कःया अभिषेक जूम्हय्सिगु विरोधय्
पृथ्वीया जुजुत दं वइ,
अले शासकत जानाः जाः ग्वयाजुइ?' "✡

27 "थथे हे थ्व हे शहरय् नं छिं ल्यया तयादीम्ह छिकपिनि पवित्रम्ह सेवक येशूयागु विरोधय् हेरोद व पन्तियस पिलातस
नं, यहूदीत व यहूदीमखुपिंनापं मुंगु खः।✡
28 थ्व ला छिं न्हापांनिसें हे ग्वसाः ग्वयादी थें जक इमिसं याःगु खः।
29 आः ला प्रभु, इमिसं जिमित गय् च्वंक ख्यानाच्वन। अथे जूगुलि छिकपिनि दासतय्त अझ हे मग्यासे नवाये फय्कादिसँ।
30 थथे हे ल्वय् लाय्केत छिं ल्हाः चकंकादिसँ। छिकपिनि पवित्रम्ह सेवक येशूयागु नामं अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यने
फय्कादिसँ।"
31 प्रार्थना याये सिधये धुंकाः इपिं मुनाच्वंगु थाय् सन। अले इपिं फुक्कं पवित्र आत्मां जाल। अले इमिसं परमेश्वरयागु
वचन मग्यासे नवाना जुल।

दक्व सम्पत्ति मंकाः याःगु

32 फुक्क विश्वासीतय्गु मन व नुगः छगू थें जू। अथे जूगुलिं सुनानं थ्व जिगु व छंगु धकाः मधासे फुक्कं मंकाः याना
तल।✡
33 अले सीम्ह येशूयात म्वाकादीगु खः धकाः प्रेरिततय्सं ग्यसुलाःगु साक्षी बियाजुल। परमेश्वरं नं इमित तसकं दया माया
यानादी।
34 इमिथाय् छम्ह मनू हे नये मखंम्ह मदु। छेँबुं दुपिन्सं छेँबुं मियाः
35 वःगु धिबा प्रेरिततय्त बी हइगु, अले माःमाःपिं विश्वासीतय्त इनाबीगु।
36-37 थथे हे योसेफं नं थःगु जग्गा मियाः वःगु धिबा प्रेरिततय्त बिल। व साइप्रस धाःथाय् बूम्ह छम्ह लेवी खः। वयात
प्रेरिततय्सं बारनाबास धकाः नां तःगु खः। थुकिया अर्थ "सकसितं साहस बी फुम्ह" खः।

5

हननिया व सफीरा

1 छन्हु हननिया व वया कलाः सफीरां नं थःपिनिगु छकू जग्गा मिल।
2 निम्हतिपू मिलय् जुयाः भचा धिबा सुचुकाः ल्यं दुगु जक भाःतम्हय्सिनं प्रेरिततय्त बी यंकल।
3 थ्व खँ पत्रुसं सियाः धाल — "हननिया, शैतानयात थःगु नुगलय् तयाः छिं पवित्र आत्माया न्ह्यःने छाय् मखुगु खँ
ल्हानादियागु? जग्गा मियाः वःगु धिबा भचा छिकपिन्सं सुचुकादियागु मखु ला?
4 न्हापा नं थ्व जग्गा छिगु हे मखु ला? अले मी धुंकाः वःगु धिबा नं छिगु हे मखु ला? थथे मखुगु खँ छाय् ल्हानादी माःगु?
छिं मनूतय्त मखु, परमेश्वरयात मखुगु खँ ल्हानादीगु खः।"
5 थ्व खँ न्यनेवं हननिया क्वदयाः सित। थ्व खँ न्यंपिं फुक्कं ग्यानाः थरथर खात।
6 ल्याय्म्हपिं मनूतय्सं वयाः वयात कापतं भुनाः पिने यंकाः थुनाबिल।
7 स्वघौ ति जायकाः वया कलाः नं अन वल। वं अन छु जुयाच्वन धयागु छुं हे मस्यू।
8 पत्रुसं वयात धाल — "छिकपिन्सं जग्गा उलिं हे मियादीयागु खः ला?"
वं लिसः बिल — "खः, उलिं हे खः।"

✡ **4:24** ४:२४ प्रस २०:११; नहे ९:६; भज १४६:६ ✡ **4:26** ४:२५-२६ भज २:१-२ ✡ **4:27** ४:२७ मत्ती २७:१-२; मर्क १५:१; लूक २३:७-११; यूह १८:२८-२९
✡ **4:32** ४:३२ प्रे २:४४-४५

9 पत्रुसं हानं धाल — “छिकपिं निम्हय्सिनं नं छाय् प्रभुयागु आत्मायात झंगःलाय्त स्वयादियागु? स्व, छिकपिनि भाःतयात थुना वःपिं लुखाय् थ्यने धुंकल। छितः नं इमिसं अथे हे क्वबिया थुने यंकी।”

10 उघ्रिमय् हे व मिसा नं पत्रुसयागु न्ह्यःने क्वदयाः सित। अबलय् हे ल्याय्म्हपिं मनूतय्सं वयाः सी धुंकूगु खनाः वयात नं क्वबिया यन। अले वया भाःतयागु लिक्क तुं थुनाबिल।

11 फुक्क मण्डली व थ्व खँ न्यंपिं मनूत सकलें तसकं ग्यात।

अजू चायापुगु ज्या व चिं

12 प्रेरिततय्सं मनूतय्गु न्ह्यःने यक्व हे अजू चायापुगु चिं व ज्या यानाक्यन। फुक्क विश्वासीत छगू हे मनयापिं जुयाः सोलोमनयागु दलानय् मुनीगु।

13 विश्वास मयाःपिं मनूत इपिं नाप च्वंवये मछाः, अय्नं इमिसं इमित हनाबना तयेगु याः।

14 प्रभुयात विश्वास याइपिं, मिसात नं मिजंत नं झन झन अप्वयावल।

15 मनूतय्सं ल्वगितय्त हयाः पत्रुस वइबलय् वयागु किचः जक जूसां लाय्मा धकाः लँय् लँय् लासाय् व सुकुली ग्वतुइका तयेगु यात।

16 यरूशलेमयागु जःलाखःला गामय् च्वंपिं मनूतय्सं नं ल्वगितय्त व भूत दुब्यूपिं मनूतय्त हल। अले इपिं फुक्कं लाया वन।

प्रेरिततय्त दुःखकष्ट ब्यूगु

17 थ्व खँ जुयाच्वंगु सियाः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी व वया सदुकी पासापिनिगु नुगः मुल।

18 अले इमिसं प्रेरिततय्त ज्वनाः कुनाबिल।

19 उखुन्हु हे चान्हय् प्रभुया स्वर्गदूतं झ्यालखानायागु लुखा चाय्काः इमित पित ब्वना हयाः थथे धाल —

20 “छिमिसं वनाः देगलय् च्वनाः थ्व न्हगु जीवनयागु खँ मनूतय्त न्यंकाब्यु।”

21 अले स्वर्गदूतं धाःथें इमिसं सुथ न्हापां देगलय् वनाः स्यनेकने यात।

उखे धाःसा दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी व वया मनूतय्सं इस्राएलय् च्वंपिं फुक्क थकालिपिन्त सभा सःतल। इमिसं प्रेरिततय्त कायके छ्वल।

22 इमित काःवंपिं सिपाइँतय्सं इपिं अन मदुगुलि लिहां वयाः थथे धाल —

23 “झ्यालखानाय् बांलाक हे तालं ग्वयातःगु व पालेत नं लुखाय् हे दःसां ताः चाय्का स्वयाबलय् दुने सुं नं मदु।”

24 थ्व खँ न्यना: देगःयाम्ह कप्तान व तःधंपिं पुजाहारीत आः इमिसं छु छु जक याइगु जुइ धकाः आछु-आछु कन।

25 अबलय् हे छम्ह मनुखं ब्वाँय् ब्वाँय् वयाः धाल — “छिकपिन्सं झ्यालखानाय् कुना तःपिं मनूत ला देगलय् च्वनाः मनूतय्त स्यनेकने यानाच्वन।”

26 थ्व न्यनाः कप्तान व सिपाइँतय्सं वनाः प्रेरिततय्त कसाः मयासें ज्वना हल, छायधाःसा इपिं मनूतय्सं अप्पां कय्की धकाः ग्याः।

27 कप्तान व सिपाइँतय्सं इमित ज्वनाहयाः सभाया न्ह्यःने तये हल। अले दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं इमित थथे धयाः न्यन —

28 “जिमिसं व मनूयागु खँ मनूतय्त स्यनेकने याये मते धकाः धयागु मखु ला? अय्नं छिमिसं यरूशलेमय् च्वँक्वसित व मनूयागु खँ न्यंके धुंकल। छिमिसं व मनू सीगुया द्वपं जिमित बीत स्वयाच्वन।”✡

29 पत्रुस व मेपिं प्रेरिततय्सं थथे लिसः बिल — “जिमिसं मनूतय्गु स्वयाः परमेश्वरयागु खँ न्यनेमाः।

30 छिकपिन्सं क्रूसय् यख्खानाः स्याःम्ह येशूयात झी तापाःबाज्यापिनि परमेश्वरं म्वाकादिल।

31 परमेश्वरं हे वय्कःयात तःधंकाः जव ल्हातय् तयादिल। इस्राएलीतय्त पश्चाताप याकाः पाप क्षमा बीकेत वय्कःयात हे जुजु व मुक्ति बीम्ह यानादिल।

32 थ्व फुक्क खँ जिमिसं सि नं स्यु, खँ नं खं। अथे हे परमेश्वरया आज्ञा मानय् यापिन्त बियादीगु पवित्र आत्मां नं स्यु, अले खँ नं खं।”

33 थ्व न्यनाः सभाय् च्वंपिं मनूतय्सं तसकं तंम्वय्काः प्रेरिततय्त स्याये हे माः धकाः धाल।

34 अन सभाय् व्यवस्था स्यनीम्ह गमलिएल धाःम्ह फरिसी नं दु। वयात सकसिनं मानय् याः। वं दनाः प्रेरिततय्त पलखयात अनं पिहां हुँ धकाः उजं बिल।

35 अले सभायापिं मनूतय्त धाल — “इस्राएली दाजुकिजापिं, छिकपिन्सं थ्व मनूतय्त छु यायेत्यना बांलाक निं बिचाः यानादिसँ।

✡ **5:28** ५:२८ मत्ती २७:२५

36 न्हापा नं थूदास धाःम्ह छम्ह मनुखं वयाः ‘जि तःधंम्ह खः’ धकाः धयाजुल। वया प्यसःति थः मनू दु। लिपा वयात स्यायेधुंकाः वया मनूत उखेलाः थुखेलाः मदयावन। थुकथं इपिं फुक्कं फासफुस जुयाः वन।

37 वयां लिपा मनूतय्गु ल्याःचाः काःगु इलय् गालीलियाम्ह यहूदा धाःम्हं नं अथे हे यानाः थःगु ल्यूल्यू मनू तया जुल। वयात नं स्यानाबिल। अले वया मनूत उखेलाः थुखेलाः मदयावन।

38 “उकिं जिं छिकपिन्त धाये – थ्व मनूतय्त छुं नं यानादी मते। इमित त्वःतादिसँ, छाय्धाःसा इमिगु ज्याखँ मनूतय्गुपाखें खः धयागु जूसा अथें मदयावनी।

39 मखु, परमेश्वरयापाखें खः धयागु जूसा छिकपिन्सं इमित स्यंके फइ मखु। झन जक छिकपिं हे परमेश्वर नाप ल्वाना जूपिं ठहरय् जुइ।”

सभाय् च्वंपिन्सं वं धाःगु खँ न्यन।

40 अले इमिसं प्रेरिततय्त दुने सःताः कोरीं दाय्काः आवंनिसें येशूयागु खँ स्यनेकने याये मते धकाः उजं बियाः त्वःता छ्वल।

41 थथे येशू ख्रीष्टयागु नामय् दाय्काः दुःख सी बहःपिं जूगुलि प्रेरितत तसकं लय्ल्यताया: सभां पिहां वन।

42 अले न्हिं न्हिं देगलय् व छेंखा पतिकं वनाः स्यं जुइगु व येशू हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु भिंगु खँ न्यंकः जुइगु मत्वःतल।

6

न्हय्म्ह ग्वाहालि याइपिं ल्यःगु

1 उगु इलय् चेलात अप्वः ददं वन। न्हियान्थिं नसा इनाबीबलय् ग्रीक भाय् ल्हाइपिं यहूदीतय्सं इमि भाःत मदुपिं मिसातय्त वास्ता मयाः धकाः हिब्रू भाय् ल्हाइपिं यहूदीत नाप कचकच याना हल।

2 थथे जूगुलि झिंनिम्हय्सिनं दक्व चेलातय्त सःताः धाल – “परमेश्वरयागु वचन न्यंकेगु त्वःताः नयेत्वनेगु ज्याय् सनाच्वनेगु बांमलाः।

3 अय्जूगुलि दाजुकिजापिन्सं, छिपिं मध्ये नांजाःपिं, आत्मां जाःपिं व बुद्धिं जाःपिं न्हय्म्ह मनूयात ल्ययादिसँ। अले इमित नयेत्वनेगु ज्याय् तयाबी।

4 जिपिं जक प्रार्थनाय् व परमेश्वरयागु वचन न्यंकेगु ज्याय् जुयाच्वने।”

5 थ्व खँ दक्वसितं यल। अले इमिसं पवित्र आत्मां व विश्वासं जाःपिं स्तिफनस, फिलिप, प्रखरस, निकनोर, तीमोन, पर्मिनास व एन्टिओखियां वःम्ह यहूदी जूम्ह निकोलाउसपिन्त ल्यल।

6 इमित प्रेरिततय्थाय् न्ह्यःने हल। अले इमिसं प्रार्थना यानाः इमिगु छेनय् ल्हाः तल।

7 परमेश्वरयागु वचन फुक्क थासय् बय्बय् जुयाः वन। थुकथं यरूशलेमय् चेलात यक्व हे दयावल। हानं पुजाहारीत नं यक्वसिनं हे विश्वास यात।

स्तिफनसयात ज्वना यंकूगु

8 परमेश्वरपाखें यक्व आशिष व शक्ति कयातःम्ह स्तिफनसं मनूतय्गु न्ह्यःने अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यन।

9 उकिं दासं मुक्त जूपिनिगु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंयापिं, कुरेनीयापिं, अलेक्जेन्ड्रियायापिं, किलिकिया व एशिया वःपिन्सं दनाः स्तिफनस नाप जवाःसवाः याः वल।

10 पवित्र आत्मां स्तिफनसयात बुद्धि बियादीगुलि वयागु खँय् सुनानं जवाःसवाः याये मफुत।

11 अथे जूगुलि इमिसं मनूतय्त ग्वाकाः थथे धाय्कल – “थ्व मनुखं मोशा व परमेश्वरयात क्वह्यंकाः नवाःगु जिमिसं ताया।”

12 थुकथं इमिसं मनूतय्त, थकालिपिन्त व शास्त्रीतय्त नं ग्वाकल। अले इमिसं वनाः स्तिफनसयात ज्वनाः महासभाय् हल।

13 इमिसं अन नं मनूतय्त ग्वाकाः थथे धकाः मखुगु खँ धाय्कल – “थ्व मनुखं न्ह्याबलें झीगु देगः व व्यवस्थायात निन्दा यानाः जक नवाइगु।

14 नासरतयाम्ह येशूं थ्व देगःयात स्यंकी, अले मोशां झीत ब्यूगु रितिथिति नं हिली हं।”

15 महासभायापिन्सं स्तिफनसयात तुंक स्वःबलय् वयागु ख्वाः स्वर्गदूतयागु ख्वाः थें थियाच्वंगु खन।

7

स्तिफनसं न्वचु ब्यूगु

1 अले दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं धाल – “इमिसं धाःगु खँ खः ला?”

2 स्तिफनसं धाल – “बाः धाये ल्वःपिं व दाजुकिजापिं, जिगु छकुचा खँ न्यनादिसँ। झी तापाःबाज्या अब्राहाम हारानय् वने न्ह्यः मेसोपोटामियाय् दनिबलय् दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरं झायाः

3 थथे धयादिल – ‘थःगु देश व थःलाःपिं मनूतयत् त्वःताः जिं धयाथाय् हुँ।’✡
4 अले व कल्दीतय्गु देश त्वःताः हारानय् च्वंवन। अबु सीधुंकाः परमेश्वरं वयात झीपिं आः च्वनाच्वनागु थासय् तये हल।✡
5 “परमेश्वरं वयात पलाः तयेत तकं थाय् बियामदी। अयनं मचाखाचा हे मदुनिबलय् परमेश्वरं थ्व देश व अले वया सन्तानयात बी धकाः पाफयादिल।✡
6 छिमि सन्तानं मेगु देशय् वनाः च्वंवने माली, अले अन च्वंपिन्सं इमित दास यानाः प्यसः दँ तकं सास्ती याना तइ धकाः नं परमेश्वरं वयात धयादिल।✡
7 अले गुगु जातिं इमित सास्ती यानातःगु खः इमिगु इन्साफ जिं हे याये। ‘अले इपिं अनं थन हे वयाः जितः आराधना यानाच्वनी’ धकाः नं परमेश्वरं धयादिल।✡
8 “थुकथं परमेश्वरं अब्राहामयात थःम्हं पाफयागु खँ लुमंके बीत म्हय् चिं तयेगु बाचा चिनादिल। अयज्गुलिं अब्राहामं थःकाय् इसहाकयात बुयाः च्यान्ह दुखुन्हु म्हय् चिं तयाबिल। इसहाकं नं थःकाय् याकूबयात, अले याकूबं नं थः झिंनिम्ह काय्पिन्त थुकथं म्हय् चिं तयाबिल। याकूबया झिंनिम्ह काय् झी तापाःबाज्यापिं खः।”✡
9 “थ्व हे तापाःबाज्यापिन्सं थःकिजा योसेफयात स्वये मफयाः मिश्र देशय् मिया छ्वल। अले व अन दास जुयाच्वन। अथेसां परमेश्वर योसेफलिसे दी।✡
10 वय्कलं वयात फुक्क दुःखकष्टं त्वःतकाः मिश्र देशयाम्ह जुजु फारोहया न्ह्याःने बुद्धि व भिंगु मति बियादिल। अले जुजुं वयात राजदरबारयाम्ह व मिश्र देशयाम्ह हाकिम यानाबिल।✡
11 “अनं लिपा मिश्र व कनान देशय् अनिकाल जूगुलिं नये मखनाः मनूतयत् तसकं दुःख जुल। झी तापाःबाज्यापिनि नं नयेत हे नसा मन्त।✡
12 याकूबं मिश्र देशय् अन्न दु धयागु न्यनाः झी तापाःबाज्यापिन्त अन छ्वल।
13 निक्वः खुसि अन्न काःवंबलय् योसेफं थः दाजुकिजापिन्त म्हसीके बिल। अले फारो जुजुं नं योसेफया जहानपिनिगु खँ सिल।✡
14 योसेफं थः अबु व फुक्क थःथितिपिन्त कायके छ्वल। इपिं फुक्कं यानाः न्हयेन्याम्ह (७५) दु।✡
15 याकूब फुक्कसित ब्वनाः मिश्र देशय् च्वंवन। याकूब व झी तापाःबाज्यापिं नं अन हे सित।✡
16 सीपिन्त शकेमय् यंकाः अब्राहामं हमोरपिन्के दां बियाः न्यानातःगु छकू जगय् थुनाबिल।”✡
17-18 “परमेश्वरं अब्राहामलिसे चिनादीगु बाचा पूवनीगु ई न्ह्याःने थ्यंकः वल। मिश्र देशय् योसेफयात म्हमस्यूम्ह न्हम्ह जुजु मजुतले इस्राएलीत यक्व हे दयावल।✡
19 व हे जुजुं झी इस्राएलीतयत् स्वये मफयाः तसकं सास्ती याना तल। अले इमि ह्याउँ मस्तयत् नं स्यायेत वांछ्वयके बीगु।✡
20 “अबलय् हे मोशा बुल। थ्व मचायात परमेश्वरं तसकं यय्कल। स्वला तक वयात छैँय् हे लहिना तल।✡
21 मोशायात वाये यंकूबलय् फारोया म्ह्यायनं कयाः थःकाय् थें यानाः लहिनाः ब्वलंकल।✡
22 थुकथं मोशां दरबारय् हे मिश्रतयगु फुक्कं ज्ञान सयके सीके यात। थुकथं मोशा ज्याय् नं खँय् नं सःस्यूम्ह जुयावल।”
23 “पिइदँ दुबलय् वं थः मनू इस्राएली दाजुकिजातय्थाय् वने मास्ति वय्कल।
24 छन्हु वं छम्ह मिश्रीं छम्ह इस्राएलीयात दायाच्वंगु खन। वं उम्ह इस्राएलीयात बचय् यात अले बदला कयाः मिश्रीयात स्यानाबिल।
25 परमेश्वरं जिगुपाखें इस्राएलीतयत् बचय् यानादी धयागु खँ इमिसं थुइकी धकाः मोशां मतिइ तःगु खः। इस्राएलीतय्सं धाःसा थ्व खँ मथू।
26 “कन्हय् खुन्हु निम्ह इस्राएलीत ल्वाना च्वंबलय् मोशा नं अन थ्यन। थ्व खनाः वं थथे धकाः इमित मिलय् यायेत स्वल – ‘दाजुकिजा जुयाः नं थथे ल्वाना च्वनेगु ला?’
27 “ल्वापु थःम्ह मनुखं मोशायात थथे धकाः च्वत्यंक घ्वाना छ्वल – ‘छन्त सुनां जिमि हाकिम व न्यायाधीश यानाः छ्वयाहल?
28 म्हिगः व मिश्रीयात स्याः थें जितः नं स्याये मास्ति वः ला छु?’
29 थ्व न्यनाः मोशा अनं बिस्यं वनाः मिघान देशय् च्वंवन। अन वया निम्ह काय्पिं दत।”✡✡
30 “पिइदँ दये धुंकाः मोशां सीनै पहाडया लिक्क मस्भूमिइ मि च्यानाच्वंगु झालय् छम्ह स्वर्गदूतयात खन।
31 थ्व खनाः व अजू चायाः स्वयेत न्ह्याःने वंबलय् परमप्रभुं थथे धयादिल –

✡ **7:3** ७:२-३ उत १२:१ ✡ **7:4** ७:४ उत ११:३१; १२:४ ✡ **7:5** ७:५ उत १२:७; १३:१५; १५:१८; १७:८ ✡ **7:6** ७:६-७ उत १५:१३-१४ ✡ **7:7** ७:७ प्रस ३:१२ ✡ **7:8** ७:८ उत १७:१०-१४; २१:२-४; २५:२६; २९:३१—३५:१८ ✡ **7:9** ७:९ उत ३७:११,२८; ३९:२,२१ ✡ **7:10** ७:१० उत ४१:३९-४१ ✡ **7:11** ७:११ उत ४२:१-२ ✡ **7:13** ७:१३ उत ४५:१,१६ ✡ **7:14** ७:१४ उत ४५:९-१०,१७-१८; ४६:२७ ✡ **7:15** ७:१५ उत ४६:१-७; ४९:३३ ✡ **7:16** ७:१६ उत २३:३-१६; ३३:१९; ५०:७-१३; यहो २४:३२ ✡ **7:17-18** ७:१७-१८ प्रस १:७-८ ✡ **7:19** ७:१९ प्रस १:१०-११,२२ ✡ **7:20** ७:२० प्रस २:२ ✡ **7:21** ७:२१ प्रस २:३-१० ✡ **7:29** ७:२३-२९ प्रस २:११-१५ ✡ **7:29** ७:२९ प्रस १८:३-४

32 ‘जि छिमि तापाःबाज्यापिं अब्राहाम, इसहाक व याकूबया परमेश्वर खः।’ थ्व न्यनाः मोशां थरर खानाः ग्यानाः स्वये
तकं मफुत।
33 “परमप्रभुं वयात हानं धयादिल – ‘छ दनाच्वंगु थाय् पवित्रगु खः। उकिं छं थःगु लाकां त्वःति।
34 मिश्र देशय् च्वंपिं जिमि मनूतय्सं दुःखकष्ट सियाच्वंगु जिं स्यू। थःत जुयाच्वंगु कष्टं इपिं ख्वयाच्वंगु नं जिं ताः।
अय्जूगुलि इमित बचय् यायेत जि क्वहां वयागु खः। आः छन्त हे जिं अन छ्वयेत्यना।’✡
35 “व हे मोशायात, गुम्हय्सित ‘छन्त सुनां जिमि हाकिम व न्यायाधीश यानाः छ्वयाहल?’ धकाः मयय्कूगु खः, वयात हे
इस्राएलीतय्थाय् परमेश्वरं च्यानाच्वंगु झालय् खने दुम्ह स्वर्गदूतपाखें हाकिम व छुत्कारा बीम्ह याना छ्वयाहयादिल।✡
36 अले वं हे मिश्र देशय् अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यनाः इस्राएलीतय्त अनं पित ब्वना हल। अथे हे वं लाल समुद्र
व मरुभूमिइ पिइदँ तक अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यन।✡
37 “ ‘छिमि इस्राएली दाजुकिजापाखें हे परमेश्वरं जि थें ज्याःम्ह छम्ह अगमवक्ता छ्वयाहयादी’ धकाः इस्राएलीतय्त धया
थकूम्ह मोशा हे ला खः नि।✡
38 मरुभूमिइ सीनै पहाडय् स्वर्गदूतं वयात व इस्राएलीतय्त धाःगु परमेश्वरयागु खँ झी तापाःबाज्यापिन्त न्यंका जूम्ह नं मोशा
हे खः।✡
39 “झी तापाःबाज्यापिन्सं मोशां धाःगु खँ मन्यंसे झन जक वयात तुं च्वत्यंक घ्वानाः मिश्र देशय् लिहां वनेगु मतिइ तयाः
40 हारूनयात थथे धाल – ‘मिश्र देशं झीत पित ब्वना हःम्ह मोशा सित ला म्वात ला झीसं छुं मस्यू। झीगु न्ह्याः न्ह्याः वनेत
घःत दय्कादिसँ।’✡
41 अले इमिसं द्वहंचाया मूर्ति दय्काः व हे मूर्तियात बलि बियाः भ्वय् न्याय्कल। इपिं थःगु हे ल्हाःयागु ज्या खनाः
लय्लय्ताल।✡
42 अय्जूगुलि परमेश्वरं इमित त्वःतादिल, अले इमित आकाशय् च्वंगु नगुतय्त हे पुजा याकेबियादिल। थ्व हे खँ
अगमवक्तातय्सं थथे च्वया थकूग दु –

“ ‘हे इस्राएलीत, पिइदँ तक मरुभूमिइ च्वनाबलय्
छिमिसं जितः बलि बियागु दु ला?
43 मखु, छिमिसं मोलोख घःयागु खः
व रेफन घः धाःम्ह नगुयागु मूर्ति क्वबिया जुल।
थ्व मूर्तित छिमिसं हे पुजा यायेत दय्कूगु खः।
अथे जूगुलिं जिं छिमित सजाँय बीत बेबिलोनं नं उखे छ्वये।’ ”✡

44 “मरुभूमिइ झी तापाःबाज्यापिनिगु नापलाय्गु पाल दु। मोशानापं खँ ल्हाना दीम्हय्सिनं धयादीकथं व नमूना क्यनादीगुकथं
वं थ्व पाल दय्का थकूगु खः।✡
45 लिपा झी तापाःबाज्यापिन्सं थ्व पाल थः सन्तानयात बिल। अनं लिपा परमेश्वरं थ्व देशय् च्वंपिं जात जातियापिं मनूतय्त
पितिनाछ्वयादिल। अले यहोशूं थ्व देशयात त्याका काल। थ्व हे देशय् इमिसं पालयात नं हल। अबलय् निसें दाऊद जुजुया
पालय् तकं व पाल अन हे च्वन।✡
46 “दाऊदयात परमेश्वरं यःगुलिं वं परमेश्वरयाके याकूबया परमेश्वरया निंतिं देगः दय्काबी धकाः बिन्ति यात।✡
47 तर वं दय्के धाःगु देगः वया काय् सोलोमनं दय्काबिल।✡
48 अय्जूसां दकलय् तःधंम्ह परमेश्वर मनूतय्गु ल्हातं दय्कूगु देगलय् च्वनादी मखु धकाः अगमवक्तातय्सं थथे च्वया
थकूग दु –

49 “ ‘स्वर्ग जि च्वनेगु थाय् खः,
अले पृथ्वी जिगु तुति तयेगु थाय् खः।
का धा सा, जितः छिमिसं
गज्याःगु देगः दय्का बीगु’ धकाः
परमप्रभुं न्यनादिल।
‘जिगु झासु लनेगु थाय् गन दु?

✡ **7:34** ७:३०-३४ प्रस ३:१-१० ✡ **7:35** ७:३५ प्रस २:१४ ✡ **7:36** ७:३६ प्रस ७:५; १४:२१; गन्ती १४:३३ ✡ **7:37** ७:३७ व्य १८:१५,१८ ✡ **7:38** ७:३८ प्रस १९:१–२०:१७; व्य ५:१-३३ ✡ **7:40** ७:४० प्रस ३२:१ ✡ **7:41** ७:४१ प्रस ३२:२-६ ✡ **7:43** ७:४२-४३ आमो ५:२५-२७ ✡ **7:44** ७:४४ प्रस २५:९,४० ✡ **7:45** ७:४५ यहो ३:१४-१७ ✡ **7:46** ७:४६ २ शम् ७:१-१६; १ इति १७:१-१४ ✡ **7:47** ७:४७ २ इति ३:१-७; १ राज ६:१-३८

50 थ्व फुक्कं जिगु हे ल्हातं
दय्का तयागु मखु ला?' "✡

51 "छिकपिं तसकं हे अतेरि, अले छिकपिनिगु नुगः तसकं छाः। छिकपिन्सं न्ह्याबलें पवित्र आत्मायागु खँ मन्यंसे थः तापाःबाज्यापिन्सं याःथें जक यानाच्वंगु दु।✡

52 छिकपिनि तापाःबाज्यापिन्सं अगमवक्ता सुयात जक दुःख मब्यूगु दु? धर्मीम्ह मनू झायादी तिनि धकाः धाःपिन्त नं इमिसं स्याना छ्वल। आः व हे धर्मीम्ह मनूयात नं छिकपिन्सं दुःख जक बियाः मगानाः धोखा बियाः स्यानाबिल।

53 स्वर्गदूततय्पाखें परमेश्वरं बियादीगु व्यवस्था काये खंपिं छिकपिं हे खः, अथेसां छिकपिन्सं उकियात मानय् मयाः।"

स्तिफनसयात स्याःगु

54 थ्व खँ न्यनेवं इमिसं तसकं तं पिकयाः वा न्ह्याल।

55 स्तिफनसं धाःसा पवित्र आत्मां जायाः स्वर्गय् थस्वःबलय् जल्ल थीम्ह परमेश्वर व वय्कःयागु जवय् येशू दनाच्वनादीगु खनाः

56 थथे धाल – "स्व, जिं स्वर्ग चाःगु व मनूया काय् परमेश्वरयागु जवय् दनाच्वनादीगु खनाच्वना।"

57 थ्व न्यनाः इमिसं तसकं हालाः थथःगु न्हाय्पंव्वाः तित। अले फुक्कं जानाः स्तिफनसयात हय्क्काः वन।

58 इमिसं वयात सालाः शहरं पिने यंकाः ल्वहँत कय्कल। शाऊल धाःम्ह ल्याय्म्ह मनू धाःसा ल्वहँत कय्कूपिनिगु वसः स्वयेत पिवाः च्वनाच्वन।

59 इमिसं थथे ल्वहँतं कय्का च्वंबलय् स्तिफनसं थथे प्रार्थना यात – "प्रभु येशु, जिगु आत्मा कयादिसँ।"

60 अले पुलि चुयाः तःसलं हालाः धाल – "प्रभु, इमिसं यानाच्वंगु पाप क्षमा यानादिसँ।" थुलि धयाः व सित।

8

शाऊलं विश्वासीतय्त दुःखकष्ट ब्यूगु

1 थथे स्तिफनसयात स्याःगुलिइ शाऊलयागु नं ल्हाः दु।

अबलय् हे यरूशलेमय् च्वंपिं विश्वासीतय्त फयां फये मफय्क दुःख जूवल। थथे दुःख जूगुलिं फये मफयाः फुक्क विश्वासीत यहूदिया व सामरिया न्यंक उखेंथुखें छ्यालब्याल जुयाः वन। प्रेरितत धाःसा गनं मवँसे यरूशलेमय् हे च्वनाच्वन।

2 सुं विश्वासीतय्सं वयाः स्तिफनसयात यंकाः थुनाबिल। थथे व सीगुलिं इपिं तसकं नुगः मछिंकाः ख्वल।

3 शाऊलं धाःसा विश्वासीतय्त स्यंका हे त्वःते धकाः छैंय् छैंय् वनाः विश्वासी मिसातय्त मिजंतय्त सातुसालाः यंकाः इयालखानाय् कुना बीगु यानाच्वन।✡

सामरियाय् भिंगु खँ न्यंकूगु

4 उखेंथुखें जूपिं विश्वासीतय्सं भिंगु खँ न्यंकाजुल।

5 अथे हे फिलिपं नं सामरियाय् वनाः ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकाजुल।

6-7 अन च्वंपिं यक्व मनूतय्सं वं धाःगु खँ न्यंगुलि, वं भूतआत्मातय्त पिहां हुँ धकाः धाःथें ततःसकं हालाः पिहां वंगुलि, पक्षवातं कयाः च्वंपिन्त व लंग्वातय्त लाय्का ब्यूगुलि नं फुक्कसिनं वयागु खँ बांलाक न्ह्याइपुसे च्वंक न्यं।

8 अय्जूगुलि शहरय् च्वंपिं मनूत लय्तायाच्वन।

जादुयागु ज्या याइम्ह सिमोन

9 अन सिमोन नां दुम्ह छम्ह मनू दु। जादुयागु ज्या यानाः वं शहरय् च्वंपिं मनूतय्त अजू चायकाः थःत तःधंम्ह मनू खः धकाः धया जुयाच्वन।

10 अथे जूगुलि वयात चिधंपिनिसें तःधंपिन्सं तक नं – "परमेश्वरयागु तःधंगु शक्ति दुम्ह मनू थ्व हे खः" धकाः मानय् याना तल।

11 थथे सिमोनं ताःइलंनिसें सामरीतय्त जादु याना क्यनाच्वंगुलि इमिसं वयागु खँ न्यं।

12 अय्नं फिलिपं इमित परमेश्वरयागु राज्य व येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकल। इमिसं वं धाःगु खँय् विश्वास यानाः मिसा मिजं सकसिनं बप्तिस्मा काल।

13 सिमोनं नं विश्वास यानाः बप्तिस्मा कयाः फिलिप नाप हे जुल। वं तसकं अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यंगु खनाः सिमोन छक्क जुयाच्वन।

14 यरूशलेमय् च्वंपिं प्रेरिततय्सं सामरियाय् च्वंपिं मनूतय्सं नं परमेश्वरयागु वचन न्यन धकाः सीवं यूहन्ना व पत्रुसयात इमिथाय् छ्वयाहल।

✡ **7:50** ७:४९-५० यशै ६६:१-२ ✡ **7:51** ७:५१ यशै ६३:१० ✡ **8:3** ८:३ प्रे २२:४-५; २६:९-११

15 इमिसं अन वयाः इमिगु लागि पवित्र आत्मा झायादीमा धकाः प्रार्थना यात।
16 प्रभु येशूयागु नामं बप्तिस्मा काये धुंकूसां इपिं आः तकं पवित्र आत्मां मजाःनि।
17 अथे जूगुलिं इमिसं इमिगु छेनय् ल्हाः तयाबिल, अले इपिं पवित्र आत्मां जाल।
18 थथे इमिसं ल्हाः तयेवं इपिं पवित्र आत्मां जाःगु खनाः सिमोनं थथे धकाः इमित धिबा ब्यू वल –
19 "थ्व शक्ति जितः नं बियादिसँ। अले जिं न्ह्याम्हय्सिके ल्हाः तयेवं इपिं पवित्र आत्मां जायेमा।"
20 पत्रुसं धाल – "थ्व धिबानापं तुं छ नं नाश जुयावनेमा। छं स्वये परमेश्वरयागु वरदान धिबां न्याये दइ धकाः च्वना ला?
21 थ्व ज्याखँय् छं ल्हाः तये फइ मखु, छाय्धाःसा परमेश्वरयागु न्ह्याःने छंगु नुगः वँचु।
22 अथे जूगुलिं छं पश्चाताप यानाः पापं लिच्यु। अले प्रभुयात प्रार्थना याःसा छंगु पाप क्षमा जुइफु, छाय्धाःसा छंगु नुगः तसकं हे वँचु धकाः जिं स्यू।
23 छ तसकं नुगः मूम्ह व पापया पन्जाय् लानाच्वंम्ह खः धकाः नं जिं स्यू।"
24 अले सिमोनं थथे लिसः बिल – "छिं जितः धयादीगु छुं हे मजुइमा धकाः छिकपिन्सं हे प्रभुयात बिन्ति यानादिसँ।"
25 थथे पत्रुस व यूहन्नां सामरियाय् च्वंपिन्त प्रभुयागु वचन व थःपिनिगु साक्षी न्यंकाः सामरिया जुकाः यरूशलेम लिहां वंबलय् लँय् लाःगु गामय् नं प्रभुयागु भिंगु खँ न्यंका वन।

फिलिप व इथियोपियाय् च्वंम्ह सरकारी मनू

26 छन्हु छम्ह स्वर्गदूतं वयाः फिलिपयात थथे धाल – "याकनं दच्छिन पतिइ यरूशलेमं गाजापाखे वनेगु मरुभूमिया लँय् हुँ।"
27 अले फिलिप उघ्रिमय् दनाः वन। वं लँय् इथियोपिया देशयाम्ह महारानीया छम्ह तःधंम्ह दांभरियात नापलात। व छम्ह नपुंसक खः। व यरूशलेमय् परमेश्वरयात आराधना यानाः
28 लिहां वयाच्वंम्ह खः। व बग्गिलय् च्वनाः यशैया धाःम्ह अगमवक्तां च्वःगु सफू ब्वना वयाच्वंगु खः।
29 अले पवित्र आत्मां फिलिपयात धाल – "व बग्गिया लिक्क हुँ।"
30 फिलिप ब्वाँय् वन, व मनुखं यशैया धाःम्ह अगमवक्तां च्वःगु सफू ब्वना वयाच्वंगु न्यनाः फिलिपं न्यन – "छिं ब्वनाच्वनागु खँ थू ला?"
31 अले वं धाल – "सुनानं स्यना मबीकं गय् यानाः थुइकेगु?" अले वं फिलिपयात थःनाप तुं बग्गिलय् च्वनेत बिन्ति यात।
32 वं ब्वनाच्वंगु सफूयागु ब्व थथे खः –

"स्यायेत यंकूम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचा थें
वय्कलं छुं नवाना मदी।
सँ चाकीबलय् फै
सुम्क च्वंथें
वय्कलं नं थःगु म्हुतुप्वाः
तिनाच्वन।
33 वय्कःयात क्वह्मंकाः
बांलाक न्याय तकं मयात।
वय्कःया सन्तानयागु खँ
सुनां कनी?
छाय्धाःसा वय्कःयात
पृथ्वीइ स्यानाबिल।"✡

34 अले व मनुखं फिलिपयात धाल – "थ्व सुयात धाःगु खः? अगमवक्तां थःत हे धयाच्वंगु ला कि सुं मेम्हय्सित हे धयाच्वंगु? जितः थुइकादिसँ।"
35 अले फिलिपं धर्मशास्त्रयागु थ्व खंनिसें कयाः येशूयागु भिंगु खँ तक कन।
36 इपिं वँवं छथाय् लः दुथाय् थ्यन। अले वं फिलिपयात धाल – "स्वयादिसँ, थन लः दु। जितः बप्तिस्मा कायेत छुकिं पनी?"
37 फिलिपं धाल – "छिं दुनुगलंनिसें विश्वास यानादियागु खःसा बप्तिस्मा कयादी फु।" अले वं लिसः बिल – "येशू ख्रीष्ट परमेश्वरया काय् खः धकाः जिं विश्वास याना।"

✡ **8:33** ८:३२-३३ यशै ५३:७-८

38 अले वं बग्गी दिके बियाः इपिं निम्हं लखय् क्वहां वन। फिलिपं वयात बप्तिस्मा बिल।
39 इपिं निम्हं लखं पिने थाहां वःबलय् प्रभुयागु आत्मां फिलिपयात ज्वना यंकल। थथे वं फिलिपयात हानं गुबलें मखन।
अले व लय्लय्तायाः थःगु लँय् वन।
40 फिलिप धाःसा अश्दोद शहरय् थ्यनाच्वन। अनंनिसें वं कैसरिया मथ्यंतले लँय् लाःगु गां पतिकं भिंगु खँ न्यंका वन।

9

शाऊल विश्वासी जूगु

1 शाऊलं धाःसा प्रभुया चेलातय्त स्यायेगु व ख्याच्वः बीगु याना जुल तिनि। छन्हु थ्व शाऊलं दकलय् तःधंम्ह
पुजाहारीयाथाय् वनाः
2 दमस्कसय् च्वंगु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँयाम्ह कजीयात येशूं धाःथें जुइपिं मिसात व मिजंतय्त ज्वनाः यस्शलेमय् हये दयेमा
धकाः भ्वं च्वया बीत धाल।
3 छन्हु थ्व हे शाऊल दमस्कसपाखे स्वया वनाच्वंबलय् अन थ्यनिथें च्वंकाः आकाशं तसकं थीगु जः वयागु छचाःखेलं
थिल।
4 थथे जूगुलि व बँय् भ्वस् वन। अले वयात थथे धयाहःगु सः ताये दत – "शाऊल, शाऊल, जितः छं छाय् दुःख
बियाच्वनागु?"
5 अले शाऊलं धाल – "हे प्रभु, छि सु खः?"
अले वय्कलं धयादिल – "जि येशू खः, गुम्हय्सित छं दुःख बियाच्वन।
6 आः दनाः शहरय् हुँ, अन हे छन्त यायेमाःगु ज्या कनी।"
7 अबलय् व नाप दुपिं मनूत वातां दनाच्वन। इमिसं सःताः, खँ धाःसा सुयातं मखं।
8 अले शाऊलं दनाः मिखा चाय्कूबलय् मिखां छुं हे मखन। अथे जूगुलि मनूतय्सं वयात ल्हाः ज्वनाः दमस्कसय् हयाबिल।
9 थथे व स्वन्हु तक मिखा कां जुइकाच्वन। थुबलय् वं नयेनीगु मयाः, लः तक नं मत्वं।
10 दमस्कसय् हननिया धाःम्ह छम्ह चेला च्वनाच्वंगु दु। थ्व हे चेलायात प्रभुं दर्शन बियाः – "हननिया" धकाः सःतादिल।
अले वं लिसः बिल – "प्रभु, जि थनसं दु।"
11 प्रभुं वयात धयादिल – "याकनं तप्यं धाःगु गल्लिइ वनाः यहूदायागु छेँय् टार्ससयाम्ह शाऊल धाःम्ह मनूयात माः हुँ। वं
प्रार्थना यानाच्वंगु दु।
12 हननिया धाःम्ह छम्ह मनुखं दुने वयाः मिखां खनेमा धकाः थःगु छेनय् ल्हाः तयाच्वंगु वं दर्शन खने धुंकल।"
13 अले हननियां लिसः बिल – "प्रभु, थ्व मनूयागु खँ यक्व मनूतय्गु म्हुतुं न्यना तयागु दु। यस्शलेमय् च्वंपिं छिकपिनि
चेलातय्त थ्वं यक्व हे सास्ती यानावःगु दु।
14 थन नं तःधंपिं पुजाहारीतय्के छिकपिनि चेलातय्त ज्वनाः यंकेगु अधिकार कयाः वःगु दु हं।"
15 तर प्रभुं वयात धयादिल – "छ हुँ छाय्धाःसा यहूदीमखुपिन्त, जुजुपिन्त व इस्राएलीतय्त नं जिगु नां न्यंके छवयेत जिं
थ्व मनूयात ल्ययागु दु।
16 अले हानं जिं वयात जिगु नांया निंतिं गुलि तक वं दुःखकष्ट सी मालीतिनि धकाः क्यनेतिनि।"
17 अले हननियां शाऊल च्वनाच्वंगु छेँय् वनाः वयागु छेनय् ल्हाः तयाः थथे धाल – "किजा शाऊल, लँय् वयाच्वंबलय्
छिं खंम्ह प्रभु येशूं हे छिं हानं मिखां खनेमा, अले पवित्र आत्मां जायेमा धकाः जितः थन छवयाहयादिल।"
18 उलि धायेवं हे वयागु मिखां बिखू थें ज्याःगु छुं कुतुंवन, अले वं मिखां खन। अले वं दना वनाः बप्तिस्मा काल।
19 अनं लिपा नये धुंकाः वयागु म्हय् बल वल।

शाऊलं दमस्कसय् भिंगु खँ न्यंकूगु

छुं दिंतक शाऊल दमस्कसय् च्वंपिं चेलात नाप हे च्वन।
20 याकनं हे वं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः – "येशू परमेश्वरया काय् खः" धकाः न्यंकाजुल।
21 वयागु खँ न्यनाः मनूतय्सं अजू चायाः थथे धाल – "यस्शलेमय् येशूयागु नां काःपिं मनूतय्त स्याना जूम्ह मनू थ्व हे
मखु ला? अले थन नं छु व इमित तःधंपिं पुजाहारीतय्थाय् ज्वना यंकेत वःम्ह मखु ला?"
22 तर शाऊल नवायेगुलिइ तसकं बल्लाना वल। दमस्कसय् च्वंपिं यहूदीतय्त येशू हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धयागु दसु
बियाः इमित व धाये थ्व धाये मफय्का तल।
23 तःन्हु दये धुंकाः यहूदीतय् नायःतय्सं शाऊलयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल।
24 थ्व खँ शाऊलं सिल। यहूदीत वयात स्यायेत चान्हि दमस्कसया ध्वाखा पतिं पिवाः च्वना जुल।

25 शाऊलया चेलातय्सं वयात छन्हु चान्हय् खमुली तयाः शहरया पःखालं क्वछ्वयाः बिसिकेछ्वल।✡

शाऊल यरूशलेमय् लिहां वःगु

26 अनं लिपा शाऊल यरूशलेमय् वयाः चेलात नाप मिलय् जुइत स्वल, तर व खनाः इपिं ग्यात, छाय्धाःसा इमिसं व नं छम्ह चेला खः धकाः पत्याः याये मफुत।

27 अले बारनाबासं वयात प्रेरिततय्थाय् ब्वना हयाः गथे लँय् वनाच्वंबलय् प्रभुं दर्शन बियाः शाऊल नाप नवानादिल, अले दमस्कसय् छफुति हे मग्यासे वं येशूयागु खँ न्यंकल धकाः कन।

28 अले तिनि शाऊल यरूशलेमय् च्वंपिं चेलात नाप च्वने फत। अन नं वं मग्यासे प्रभुयागु खँ न्यंकाजुल।

29 अले ग्रीक भाय् ल्हाइपिं यहूदीत नाप नं जवाःसवाः याः जुल। अय्जूगुलि इमिसं वयात स्यायेत स्वल।

30 थ्व खँ विश्वासीतय्सं सियाः शाऊलयात कैसरियाय् ब्वना हयाः अनं टार्ससय् छ्वयाबिल।

31 थथे यहूदिया, गालील व सामरियाय् च्वंगु मण्डलीइ सुख शान्ति जुल। प्रभुयात हनेगु व वय्कःयागु खँ न्यनिगुलि यानाः पवित्र आत्मायागु ग्वाहालि दयाः मण्डली च्वन्ह्याना वल, अले विश्वासीत नं यक्व दयावल।

पत्रुस लुड्डा व योप्पाय् वंगु

32 पत्रुस उखेंथ्खें न्यंका जुजुं लुड्डाय् च्वंपिं चेलातय्थाय् नं थ्यन।

33 वं अन एनियास धाःम्ह छम्ह मनूयात नापलात। पक्षघातं यानाः व मनू लासां दनावये मफुगु च्यादँ दये धुंकल।

34 पत्रुसं वयात धाल – “एनियास, येशू ख्रीष्टं छिगु ल्वय् लायकादी। दनादिसँ, छिगु लासा थनादिसँ।” थुलि धायेवं व मनू जुस्क्क दन।

35 लुड्डाय् व शारोनय् च्वंपिं मनूतय्सं थ्व खनाः प्रभुयात विश्वास यात।

36 अबलय् योप्पा धाःगु थासय् तबीता धाःम्ह छम्ह मिसाम्ह चेला च्वनाच्वंगु दु। ग्रीक भाषां वयागु नां डोरकास जुइ। व छम्ह भिंगु भिंगु जक ज्या याना व मेपिन्त ग्वाहालि यानाजुइम्ह मिसा खः।

37 छन्हु थ्व मिसा उसाँय् मदयाः सित। सीम्हयात म्वःल्हुकाः चेलातय्सं तले च्वंगु क्वथाय् तया तल।

38 लुड्डा योप्पां तामपाःगुलि चेलातय्सं पत्रुस अन दनि धकाः सीकाः निम्ह मनूयात सःतके छ्वल। इमिसं वनाः धाल – “लिबाकादी मते, याकनं झासँ।”

39 पत्रुस इपिं नाप वन। अन थ्यनेवं इमिसं वयात तले क्वथाय् ब्वनायंकल। भाःत मदुपिं मिसातय्सं ख्वख्वं तबीता मसीनिबलय् वं इमिगु लागि दय्कातःगु वसः क्यन।

40 अले वं इपिं फुक्कसितं पिने छ्वयाः पुलिं चुयाः प्रार्थना यात। प्रार्थना याये धुंकाः सीम्हय्सिथाय् स्वयाः धाल “तबीता, दना वा।” अले वं मिखा चाय्कल, पत्रुसयात खनाः व फ्यतुत।

41 पत्रुसं वयात ल्हाः ज्वनाः थन। अले फुक्क चेलात व भाःत मदुपिं मिसातय्त सःताः तबीतायात इमित लःल्हाना बिल।

42 थ्व खँ योप्पाय् फुक्कभनं बय्बय् जूगुलि यक्वसिनं प्रभुयात विश्वास यात।

43 पत्रुस तःन्हु तक अन हे सिमोन धाःम्ह छेंगूया ज्या याइम्हय्सिगु छेँय् च्वन।

10

पत्रुस व कर्नेलियस

1 कैसरियाय् कर्नेलियस नां दुम्ह छम्ह मनू दु। व इटालिया धाःगु पल्टनयाम्ह छम्ह कप्तान खः।

2 व छम्ह धर्मीम्ह मनू खः। व अले वया जहानपिं फुक्कसिनं परमेश्वरयात मानय् याः। वं फ्वं वःपिन्त नुगः मस्यासे ब्यू। अले परमेश्वरयात न्ह्याबलें प्रार्थना नं याः।

3 छन्हु न्हिनय् तीन बजे परमेश्वरया छम्ह दूतं दर्शन बियाः वयात – “कर्नेलियस” धकाः सःतूगु वं बांलाक हे ताल।

4 वं स्वःगु स्वलं तुं यानाः ग्याग्यां धाल – “प्रभु, छु याये माल, धयादिसँ?”

अले दूतं वयात धाल – “छं मेपिन्त याःगु ग्वाहालि व प्रार्थना खनाः परमेश्वर तसकं लय्तायादिल।

5 आः छं मनूतय्त योप्पाय् छ्वयाः सिमोन धाःम्ह पत्रुसयात सःतके छ्व।

6 व मनू सिमोन धाःम्ह छेंगूया ज्या याइम्हय्सिगु समुद्र सिथय् च्वंगु छेँय् च्वनाच्वंगु दु।”

7 स्वर्गदूत वने धुंकाः वं निम्ह च्यःतय्त व थःगु पल्टनयाम्ह छम्ह धर्मीम्ह सिपाइँयात सःताः

8 जूगु खँ फुक्कं कनाः योप्पाय् छ्वल।

9 कन्हय् खुन्हु न्हिनय् सःतःवंपिं शहरया लिक्क थ्यन। अबलय् हे पत्रुस कःसिइ प्रार्थना याः वन।

10 तसकं नये पित्याःगुलिं वं नयेगु मतिइ तल। नयेगु ज्वरय् यानाच्वंबलय् हे पत्रुसं दर्शन खन।

✡ **9:25** ९:२३-२५, २ कोर ११:३२-३३

11 स्वर्ग चालाः अनं छकू तःधंगु देलासा थें ज्याःगु प्यखें कुन्चाय् ज्वनाः पृथ्वीइ कुतुं वयाच्वंगु खन।
12 उकी तःता मछियापिं पशु, पंक्षित व घिसय् जुया जुइपिं जन्तुत दु।
13 अले "दँ पत्रुस, थुमित स्यानाः न" धकाः धयाहःगु सः ताल।
14 वं धाल – "अथे जुइ मखु, प्रभु। जिं ला गुबलें हे शुद्ध मजूगु व नये मज्यूगु मनयानि।"
15 हानं सः वल – "परमेश्वरं शुद्ध याना तःगुयात छं शुद्ध मजू धकाः धाये मते।"
16 थथे स्वकः तक जुल। अले व फुक्क हानं स्वर्गय् तुं थत यंकल।
17 थथे पत्रुसं थःम्हं खंगु दर्शनयागु अर्थ छु जुइ धकाः मतिइ तया च्वंबलय् लाक्क हे कर्नेलियसं छ्वयाहःपिं मनूत सिमोनयागु छेँ लुइकाः लुखाय् दनाः
18 सःताः "सिमोन धाःम्ह पत्रुस थन च्वनाच्वंगु दु ला" धकाः न्यन।
19 थ्व दर्शनयागु अर्थ छु जुइ धकाः मतिइ तया च्वंबलय् पवित्र आत्मां पत्रुसयात धयादिल – "कुने स्वम्ह मनूतय्सं छन्त माः वयाच्वंगु दु।
20 याकनं क्वहां हुँ, अले इपिं नाप छुं संका मयासें सुमुक हुँ। जिं हे इमित छन्थाय् छ्वयाहयागु खः।"
21 अले पत्रुसं कुहां वनाः इमित धाल – "छिमिसं मालाच्वंम्ह मनू जि हे खः। छिपिं थन छाय् वयागु?"
22 इमिसं धाल – "कर्नेलियस धाःम्ह परमेश्वरयात मानय् याइम्ह व भिंम्ह छम्ह कप्तान दु। वय्कःयात यहूदीतय्सं नं मानय् याः। पवित्रम्ह स्वर्गदूतं दर्शन बियाः छितः सःताः छिगु खँ न्यँ धकाः वय्कःयात धयादीगुलिं जिपिं वयागु खः।"
23 अले वं इमित दुने यंकाः उखुन्हु अन हे बाय् तल।

पत्रुस कर्नेलियसयात नापलाः वंगु

कन्हय् खुन्हु पत्रुस इपिं नाप वन। योप्पाय् च्वंपिं गुम्हं गुम्हं विश्वासीतय्त नं वं ब्वनायंकल।
24 इपिं कंस खुन्हु कैसरियाय् थ्यन। कर्नेलियस, वया पासापिं व थःथितिपिं फुक्क मुंकाः पत्रुसपिनिगु लँ स्वयाच्वन।
25 पत्रुस दुहां वनेत्यंबलय् कर्नेलियसं लुखाय् वयाः वयागु तुति भागि यात।
26 अय्नं पत्रुसं वयात थनाः धाल – "दनादिसँ, जि नं ला छम्ह मनू हे खः नि।"
27 थथे व कर्नेलियस नाप खँ ल्हाल्हां दुने वन। दुने वं यक्व मनूत मुनाच्वंगु खन।
28 अले वं इमित धाल – "छम्ह यहूदी जुयाः मेगु जातियापिन्थाय् वनाः इपिंनापं संगत याये मज्यू धयागु खँ ला छिकपिन्सं सि हे स्यू। अय्नं परमेश्वरं जितः सुं मनूयात शुद्ध मजू व थीमज्यूपिं धाये मते धकाः धयादिल।
29 अय्जूगुलि हे जि छिकपिन्सं सःतके हःबलय् म्हां मधासे वया। आः छिकपिन्सं जितः छाय् सःतादियागु खः, धयादिसँ।"
30 अले कर्नेलियसं धाल – "थनिं प्यन्हु दत, न्हिनेसिया तीन बजे ति जि छेँय् प्रार्थना यानाच्वनाबलय् त्वइसे च्वंगु वसः पुनातःम्ह छम्ह स्वर्गदूतं जिगु न्ह्यःने दं वयाः
31 थथे धाल – 'कर्नेलियस, छं याःगु प्रार्थना व मेपिन्त ग्वाहालि याना जूगु परमेश्वरयात तसकं यल।
32 अय्जूगुलि योप्पाय् छं मनूतय्त सिमोन धाःम्ह पत्रुसयात सःतके छ्व। व मनू सिमोन धाःम्ह छेंगूया ज्या याइम्हय्सिगु समुद्र सिथय् च्वंगु छेँय् च्वनाच्वंगु दु।'
33 अले जिं उग्रिमय् हे छिथाय् मनूत छ्वयाहया। छि झायादीगु तसकं हे बांलात। परमेश्वरया न्ह्यःने प्रभुं छितः धयादीगु खँ न्यनेत जिपिं थथे मुनाच्वनागु दु।"

पत्रुसं नवाःगु

34 अले पत्रुसं धाल – "धात्थें खः खनी, परमेश्वरं सुयातं ख्वाः स्वयाः ज्या यानामदी।✡
35 वय्कःयात मानय् यानाः भिंगु भिंगु ज्या याना जूपिं न्ह्याम्हय्सितं वय्कलं यय्कादी।
36 परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयापाखें इस्राएलीतय्त शान्ति बीगु भिंगु खँ न्यंकादिल। थ्व हे येशू ख्रीष्ट फुक्कसियां प्रभु खः।
37 थ्व हे भिंगु खँ यूहन्नां बप्तिस्मायागु खँ न्यंकाजूगु लिपा गालीलंनिसें यहूदिया तकं न्यनावंगु दु धकाः छिकपिन्सं सि हे स्यू।
38 अले हानं गथे परमेश्वरं थ्व हे नासरतयाम्ह येशूयात पवित्र आत्मां जायकाः यक्व शक्ति बियादिल। अले येशूं फुक्कसितं भिंकाः शैतानं दुःखकष्ट बियातःपिन्त लायकादिल। छायधाःसा परमेश्वर वय्कः नाप दीगु खः धकाः छिकपिन्सं नं स्यू।
39 "वय्कलं थथे यरूशलेम शहरय् व यहूदियाय् यानादीगु फुक्क ज्याखँया साक्षी जिपिं हे खः। इमिसं वय्कःयात क्रूसय् यख्खानाः स्यात।
40 अय्नं परमेश्वरं वय्कःयात सी धुंकूसां स्वन्हु दुखुन्हु म्वाकादिल अले क्यनादिल।

✡ **10:34** १०:३४ व्य १०:१७

41 वय्कः फुक्क मनूतय्थाय् झाया मदी। परमेश्वरं जिमित थुकियागु साक्षी बीत ल्यया तःगुलि जिमिथाय् झाल। अले जिमिसं वय्कः नाप नयेत्वने याना।
42 व हे येशूं जिमित थ्व भिंगु खँ न्यंका जुइत व परमेश्वरं वय्कःयात हे सीपिनि व म्वाःपिनि न्यायाधीश यानादीगु दु धकाः न्यंका जुइत उजं बियादिल।
43 न्हापायापिं अगमवक्तातय्सं नं येशूयात विश्वास याःपिं मनूतय्गु पाप वय्कःयागु नामं जक क्षमा जुइफु धकाः धयावंगु दु।"

यहूदीमखुपिं नं पवित्र आत्मां जाःगु

44 थथे पत्रुसं नवानाच्वंबलय् हे न्यना च्वंपिं मनूतय्के पवित्र आत्मा झाल।
45 थथे यहूदीमखुपिन्त नं पवित्र आत्मां जायकादीगु खनाः पत्रुस नाप वःपिं यहूदी विश्वासीत अजू चाल,
46 छायधाःसा इपिं थीथी भाषां नवानाः परमेश्वरयात तःधंका च्वंगु इमिसं ताल। अले पत्रुसं धाल –
47 "झीत थें थुमित नं पवित्र आत्मां जायकादी धुंकल। आः सुनां थुमित बप्तिस्मा बी मते धकाः पने फइ?"
48 थुलि धयाः वं इमित येशू ख्रीष्टयागु नामं बप्तिस्मा कायेमाः धकाः उजं बिल। अले इमिसं वयात छुं ई तक इपिंनापं च्वनादिसँ धकाः बिन्ति यात।

11

पत्रुसं प्रेरिततय् न्ह्यःने नवाःगु

1 यहूदीमखुपिन्सं नं परमेश्वरयागु वचन न्यनाः विश्वास यात धकाः यहूदियाय् च्वंपिं प्रेरितत व मेपिं विश्वासीतय्सं सीकल।
2 पत्रुस यरूशलेमय् लिहां वंबलय् इमिसं वयात थथे धकाः ब्वःबिल –
3 "यहूदीमखुपिन्थाय् वनाः छं नयेत्वने याना वयागु ला?"
4 अले वं छगू छगू दतले जूगु खँ फुक्कं इमित थुकथं कन –
5 "योप्पाय् छन्हु प्रार्थना यानाच्वनाबलय् जिं दर्शन खना। व दर्शनय् जिं छक् देलासा थें ज्याःगु प्यखें कुन्चाय् ज्वनाः स्वर्ग जिथाय् कुतुं वयाच्वंगु खना।
6 जिं क्वथीक स्वयाबलय् उकी पशु, पक्षी, घिसय् जुया जुइपिं जन्तुत खना।
7 अले जिं थथे धयाहःगु सः ताया – 'दँ पत्रुस, थुमित स्यानाः न।'
8 "जिं लिसः बिया – 'मखु प्रभु, थौं तक जिं शुद्ध मजूगु व थीमज्यूगु मनयानि।'
9 "स्वर्ग हानं जितः थथे धयाहल – 'परमेश्वरं शुद्ध याःगुयात छं शुद्ध मजू धकाः धाये मते।'
10 थथे स्वकः तक जुइ धुंकाः व फुक्कं स्वर्गय् तुं थत यंकल।
11 "अबलय् हे कैसरियां जितः सःतःवःपिं स्वम्ह मनूत जि च्वनाच्वनागु छेँय् थ्यंकः वल।
12 पवित्र आत्मां जितः म्हां मधासे इपिं नाप सुमुक हुँ धकाः धयादिल। अले योप्पाय् च्वंपिं खुम्ह विश्वासीतनाप जि कर्नेलियसयाथाय् वना।
13 छम्ह स्वर्गदूतं छेँय् वयाः वयात थथे धाःगु खँ वं जिमित कन – 'योप्पाय् मनूत छवयाः सिमोन धाःम्ह पत्रुसयात सःतके छव।
14 थ्व हे मनुखं छंगु व छिमि फुक्क जहानपिनिगु पाप क्षमा जुइगु खँ कनी।'
15 "जि इपिं लिसे नवाना च्वनाबलय् झीत थें इमित नं पवित्र आत्मां जायकादिल।
16 थथे जुसेंलि प्रभुं धयादीगु खँ जितः लुमंसे वल – 'यूहन्नां ला लखं बप्तिस्मा बियाच्वन, अय्नं छिमित पवित्र आत्मां बप्तिस्मा बी।'✡
17 परमेश्वरं थथे येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानाः झीत पवित्र आत्मा बियादी थें इमित नं पवित्र आत्मा बियादिल धाःसा जि सु खः धकाः परमेश्वरं बीत्यंगु पनेत, जिं परमेश्वरयात पने फु ला?"
18 इमिसं फुक्क खँ न्यने धुंकाः पत्रुसयात ब्वःबीगु त्वःताः थथे धकाः परमेश्वरयात तःधंकल – "अय्सा परमेश्वरं यहूदीमखुपिन्त नं पश्चाताप याकाः म्वाकादिल खनी।"

एन्टिओखियाय् च्वंगु मण्डली

19 स्तिफनसयात स्यायेधुंकाः सास्ती फये मफयाः विश्वासीतय्सं फोनिके, साइप्रस व एन्टिओखियाय् बिस्यूं वनाः अन इमिसं यहूदीतय्त जक भिंगु खँ न्यंकाजुल।✡
20 अय्नं साइप्रसय् व कुरेनीइ च्वंपिं विश्वासीत गुलिसिनं धाःसा एन्टिओखियाय् वयाः यहूदीमखुपिन्त नं प्रभु येशूयागु खँ न्यंकल।

✡ **11:16** ११:१६ प्रे १:५ ✡ **11:19** ११:१९ प्रे ८:१-४

21 प्रभु इपिं लिसे दीगुलि यक्व मनूतय्सं प्रभुयात विश्वास यात।
22 थथे अन नं विश्वासीत दत धयागु खँ यरूशलेमया मण्डलीयापिन्सं सियाः बारनाबासयात एन्टिओखियाय् छ्वयाहल।
23 थथे व अन वयाः परमेश्वरं अन च्वंपिं विश्वासीतय्त बियादीगु आशिष खनाः तसकं लय्ताल। अले वं इमित मग्यासे दुनुगलंनिसें प्रभु नाप जुयाच्वनेमाः धकाः स्यनेकने यात।
24 थ्व बारनाबास धाःम्ह तसकं भिंम्ह तःधंगु विश्वास दुम्ह व पवित्र आत्मां जाःम्ह मनू खः। वं यानाः तःम्हय्सिनं हे प्रभुयात विश्वास यात।
25 अले व टार्ससय् शाऊलयात माः वन।
26 लुइके धुंकाः वयात एन्टिओखियाय् ब्वना हल। इपिं अन दच्छि तक च्वनाः मण्डलीइ च्वंपिं यक्वसित हे स्यनेकने यात। एन्टिओखियाय् हे दकलय् न्हापां विश्वासीतय्त ख्रीष्टियन धायेगु यात।
27 छन्हु यरूशलेमं सुं अगमवक्तात एन्टिओखियाय् वल।
28 इपिं मध्ये अगाबस धाःम्हय्सिनं संसारय् न्यंक हे अनिकाल जुइतिनि धकाः आत्मायागु शक्तिं अगमवाणी कन। थ्व अनिकाल कैसर क्लौडियसया पालय् जुल।✡
29 अथे जूगुलि अन च्वंपिं चेलातय्सं फक्व धिबा ल्हानाः यहूदियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त ग्वाहालि यायेगु क्वःछित।
30 मुंगु भेटी शाऊल व बारनाबासयागु ल्हातं यरूशलेमया मण्डलीया थकालिपिन्त बीके छ्वल।

12

विश्वासीतय्त झन जक सास्ती याःगु

1 अबलय् हेरोद जुजुं गुम्हं गुम्हं विश्वासीतय्त सास्ती बीगु यात।
2 वं यूहन्नाया दाजु याकूबयात तरवारं स्याकल।
3 थुकिं यानाः यहूदीतय् नायःत लय्ताःगुलिं झन पत्रुसयातनापं ज्वनेत न्ह्यचिल। वयात ज्वंगु सोडा मतःगु मरि नयेगु नखःबलय् खः।
4 पत्रुसयात ज्वनाः इयालखानाय् तल। छुत्काराया नखः धुंकाः जक मनूतय्गु न्ह्याःने यंकेगु मतिइ तयाः प्यम्ह प्यम्ह यानाः प्यथ्वः सिपाइँतय्त पाः तया तल।✡
5 पत्रुसयात इयालखानाय् कुनातःबलय् मण्डलीइ च्वंपिन्सं वयात त्वःताब्यु धकाः परमेश्वरयाके प्रार्थना यानाच्वन।

पत्रुस इयालखानां पिहां वःगु

6 हेरोदं मनूतय् न्ह्याःने यंकेगु न्ह्यर्खुन्हु चान्हय् पत्रुस निम्ह सिपाइँतय्गु दथुइ निपु सिखलं चिकाः घनाच्वन। लुखाय् नं सिपाइँ पाः च्वनाच्वंगु दु।
7 अबलय् हे प्रभुयाम्ह छम्ह स्वर्गदूत अन खनेदय्कः वल। अले अन झल्ल च्वन। स्वर्गदूतं पत्रुसयात म्हय् गिलिगिलि यानाः "याकनं दँ" धकाः थन। पत्रुसया ल्हातय् चिनातःगु सिखः ब्यनाः कुतुंवन।
8 स्वर्गदूतं वयात धाल – "लं फ्यु अले लाकां न्ह्या।" वं धाःथें यात। स्वर्गदूतं वयात हानं धाल – "गां न्ययाः जि ल्यूल्यू वा।"
9 पत्रुस वया ल्यूल्यू वन। थ्व फुक्कं जुयाच्वंगु धात्थें खः धकाः वं मस्यू। वयात ला थ्व फुक्कं म्हगसय् म्हना च्वंथें च्वन।
10 थथे इपिं पाः च्वनाच्वंपिं निथ्वः सिपाइँतय्त पुलाः शहरय् वनेगु नँयागु ध्वाखाय् थ्यन। ध्वाखा नं अथें चालावन, लँय् थ्यनेवं स्वर्गदूतं वयात त्वःतावन।
11 अले तिनि पत्रुसं वाः चायाः थथे धाल – "आः तिनि जिं सिल का, प्रभुं जितः थःम्ह स्वर्गदूत छ्वयाहयाः यहूदीतय्त आशां थ्यानाः हेरोदया ल्हातं त्वःतकादीगु खनी।"
12 थथे मतिइ ततं पत्रुस मर्कूस धाःम्ह यूहन्नाया मां मरियमयागु छेँय् थ्यन। अन यक्व मनूत प्रार्थना यानाच्वंगु दु।
13 वं लुखाय् सः बिल। अले रोदा धाःम्ह भ्वातिनं खापा खं वल।
14 पत्रुसयागु सः म्हसीकाः वं तसकं लय्तायाः खापा हे मचायकुसे दुने च्वंपिन्त निं "पत्रुस वल" धकाः धाः वन।
15 इमिसं वयात धाल – "छ वीं जुल जुइ का।" अय्नं रोदां पत्रुस हे खः धकाः जिद्दी यानाच्वन। अले इमिसं धाल – "अय्सा व पत्रुसया स्वर्गदूत जुइ।"
16 पत्रुसं धाःसा खापाय् सः बिया हे च्वन। खापा चायकूबलय् वयात खनाः इपिं छक्क जुल।
17 अले वं इमित हाले मते धकाः ल्हाःभाय् यानाः प्रभुं वयात गुकथं इयालखानां पित ब्वना हयादिल धयागु खँ फुक्क कन। वं इमित – "थ्व खँ याकूब व मेपिं विश्वासीतय्त नं धयाब्यु" धकाः धयाः अनं मेथाय् वन।
18 सुथय् सिपाइँत "पत्रुसयात छु जुल" धकाः तसकं आछु-आछु कनाच्वन।

✡ **11:28** ११:२८ प्रे २१:१० ✡ **12:4** १२:४ प्रस १२:१-२७

19 हेरोदं पन्त्रसयात मालां नं लुइके मफुगुलिं इयालखानाय् पाः च्वंपिन्त जाँचय् यानाः फुक्कसित स्यानाछ्व धकाः उजं बिल। अनं लिपा हेरोद यहूदियां कैसरियाय् वनाः अन हे च्वन।

हेरोद सीगु

20 हेरोद टुरोस व सिडोनय् च्वंपिं मनूतलिसे तसकं तंचाया च्वंगुलिं इमिसं मिलय् जुयाः हेरोदयात लय्तायेकेत स्वयाच्वन। उकिं इमि सुं मनूत वयाः हेरोदया बलस्तस धाःम्ह मनूयात ल्हातय् कयाः मिलय् जुयाच्वनेगु धकाः बिन्ति यात, छायधाःसा हेरोदयागु हे देशं इमिसं नसा कयाच्वंगु खः।

21 क्वःछिना तःखुन्हु हेरोद लायकु वसः पुनाः सिंहासनय् च्वंवल। अले वं इमित न्वचु बिल।

22 अले मनूत थथे धकाः हाला हल – "थ्व ला घःयागु सः खः, मनूयागु मखु।"

23 जुजुं परमेश्वरयात तःमधंकुसे थः हे तःधं जूगुलिं उम्रिमय् छम्ह प्रभुयाम्ह स्वर्गदूतं वयात मफयकाबिल। अले व की दायाः सित।

24 अयसां परमेश्वरयागु भिंगु खँ यक्व थासय् न्यनावन, अले विश्वासीत नं यक्व दयावन।

25 बारनाबास व शाऊल भेटी बीगु ज्या सिधयकाः मर्कूस धाःम्ह यूहन्नायात नं ब्वनाः यरूशलेमं एन्टिओखियाय् लिहां वन।

13

बारनाबास व शाऊलयात ल्ययाः भिंगु खँ न्यंके छ्वःगु

1 एन्टिओखियाय् च्वंगु मण्डलीइ अगमवक्ता व गुरुत नं दु। थुपिं बारनाबास, हाकु धाःम्ह शिमियोन, कुरेनी वःम्ह लुकियस, दरबारय् हेरोद जुजु नाप ब्वलंम्ह मनेन व शाऊल खः।

2 थुपिं अपसं च्वनाः प्रभुया आराधना यानाच्वंबलय् पवित्र आत्मां थथे धयादिल – "बारनाबास व शाऊलयात जिं सःतागु ज्याय् छ्व।"

3 अले इमिसं अपसं च्वनाः प्रार्थना यानाः छेनय् ल्हाः तयाः इमित ज्याय् छ्वयाबिल।

बारनाबास व शाऊल साइप्रसय्

4 थथे इपिं पवित्र आत्मां छ्वःगु ज्याय् वन। इपिं सिलुकिया जुयाः साइप्रस टापुपाखे लःजहाजं वन।

5 सलामिसय् थ्यंकाः इमिसं अन यहूदीतय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः वचन न्यंकल। इमित ग्वाहालि बीत मर्कूस धाःम्ह यूहन्नायात नं इपिं नाप ब्वनायंकल।

6 इपिं सलामिसं पाफोस धाःगु शहरय् थ्यंकः वन। अन इमिसं छम्ह फताहा अगमवक्ता बार-येशू धाःम्ह यहूदी झाँक्री नापलात।

7 व छम्ह बुद्धि दुम्ह सर्गियस पौलुस धाःम्ह तःधंम्ह हाकिमयागु छेँय् च्वनीम्ह खः। व तःधंम्ह हाकिमं परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यने मास्ति वयकाः बारनाबास व शाऊलयात सःतल।

8 एलुमास धाःम्ह बार-येशूं धाःसा तःधंम्ह हाकिमयात परमेश्वरयागु खँ मन्यंकेगु कुतः यात।

9 थथे याःगुलिं शाऊलं (वयात पावल नं धाः)* पवित्र आत्मां जायाः वयात मिखा हे लिमकासे स्वयाः धाल –

10 "छ शैतानया मचा, फुक्क भिंगु ज्याया शत्रु, लुच्चा, थगय् जक यानाः नया जुइम्ह, छु छं प्रभुयागु सत्य खँयात स्यंकेत स्वयेगु ज्या त्वःते मखु ला?

11 प्रभुं छन्त सजाँय बियादी धुंकल। छुं ई तक छ कां जुइ। अले छंगु मिखां निभाः जः खनी मखु।" थुलि धायेवं एलुमासं छुं हे मखना वन। अले ल्हाः ज्वना यंकीम्ह सुं मनू दु ला धकाः पचिपचि याः जुल।

12 थ्व खनाः तःधंम्ह हाकिमं अजू चायाः परमेश्वरयागु स्यना खँय् विश्वास यात।

पावल पिसिदियायागु एन्टिओखियाय् वंगु

13 पावल व वया पासापिं पाफोसं लःजहाजय् च्वनाः पामफिलियाय् लाःगु पर्गा धाःगु शहरय् थ्यंकः वल। यूहन्ना धाःसा इमित अन हे त्वःताः यरूशलेमय् लिहां वन।

14 इपिं पर्गा तुं पिसिदिया जिल्लाय् लाःगु एन्टिओखियाय् वन।

विश्रामबार† खुन्हु धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः अन न्यना च्वंपिं लिसे फ्यतूवन।

15 व्यवस्थायागु सफू व अगमवक्तातयगु सफू ब्वने धुंकाः थकालिपिन्सं इमित सःताः थथे धाल – "किजापिं, थ्व मनूतय्त छुं भिंगु खँ न्यंके मास्ति वःसा, धयादिसँ।"

16 अले पावलं दनाः ल्हाःभाय् यानाः थथे धाल – "इस्राएली दाजुकिजापिं व परमेश्वरयात मानय् याइपिं, जिगु खँ न्यनादिसँ।

---

* **13:9** १३:९ पावल वयात ग्रीक भाषां "पौलस" † **13:14** १३:१४ यहूदीतय् विश्रामबार खुन्हु

17 “इस्राएलीतय् परमेश्वरं झी तापाःबाज्यापिन्त ल्ययादिल, अले मिश्र देशय् च्वनाच्वंबलय् इमित तःधंकादिल। अले थःगु
शक्ति क्यनाः इमित अनं पित ब्वना हयादिल।✡
18 पिइदँ तक मरुभूमिइ च्वंबलय् इमिगु मभिंगु ज्याखँयात सह यानादिल।✡
19 लिपा परमेश्वरं हे कनानय् च्वंपि न्हय्गू जातियात नाश यानाः इमिगु देश थुमित लाःल्हानादिल।✡
20 थथे जुइत प्यसः व नेयदँ (४५०) बित।
“अनं लिपा इमित राज्य याकेत परमेश्वरं न्यायाधीशत छ्वयाहयादिल। थुमिसं शमूएल धाःम्ह अगमवक्तायागु पालय् तक
ज्या यात।✡
21 अले इमिसं छम्ह जुजु फ्वन। अले परमेश्वरं पिइदँ तक बेन्यामीन कुलयाम्ह कीशया काय् शाऊल धाःम्हय्सित जुजु
दय्कादिल।
22 लिपा थ्व जुजुयात लिकयाः परमेश्वरं दाऊद धाःम्हय्सित ल्ययादिल। थ्व हे दाऊदयात वय्कलं थथे धयादिल – ‘जिं
जिगु मन नाप मिलय् जूम्ह यिशैया काय् दाऊदयात लुइके धुन। थ्वं हे जिं धयागु फुक्क याइ।’✡
23 “थ्व हे मनूया कुलं परमेश्वरं इस्राएलयात मुक्ति बीम्ह येशूयात छ्वयाहयादिल। थथे छ्वयाहये धकाः वय्कलं न्हापा हे
बचं बियादीगु खः।
24 येशू झाये न्ह्याः बप्तिस्मा बीम्ह यूहन्नां वयाः फुक्क इस्राएलीतय्त पश्चाताप या अले बप्तिस्मा का धकाः न्यंकाजुल।✡
25 यूहन्नां थःगु ज्या सिधय्काः थथे धाःगु खः – ‘छिमिसं जि सु धकाः तायका च्वना? जि व हे मखु। जि लिपा छम्ह
झायाच्वंगु दु। जि ला वय्कःयागु लाकां पुतु फ्यनेत नं मल्वः।’ ”✡
26 “दाजुकिजापिं, अब्राहामया सन्तान जूसां वा परमेश्वरयात मानय् याइपिं यहूदीमखुपिं जूसां थ्व मुक्तियागु खँ परमेश्वरं
झी फुक्कसितं छ्वयाहयादीगु खः।
27 यरूशलेमय् च्वंपिन्सं व इमि शासकतय्सं वय्कःयात म्हसीके मफुत। विश्रामबार पतिकं ब्वना वयाच्वंगु अगमवक्तातय्गु
सफुलिइ च्वयातःगु खँ न्यंसां नं इमिसं थुइके मफुत। अय्जूगुलिं इमिसं वय्कःयात स्यानाः अगमवक्तातय्सं धाःगु खँ पूवंकल।
28 वय्कःयाके स्याना छ्वयेमाःगु छुं हे दोष लुइके मफुसां इमिसं पिलातसयाके ‘वयात स्यानाछ्व’ धकाः फ्वन।✡
29 “थथे च्वया तः थें वय्कःयात जू वये माःगु फुक्क जुइ धुंकाः इमिसं वय्कःयात क्रूसं क्वकयाः चिहानय् तयाबिल।✡
30 तर परमेश्वरं वय्कःयात सीम्हं म्वाकादिल।
31 अले तःन्हु तक थःपिं नाप गालीलंनिसें यरूशलेमय् थ्यंक वःपिन्थाय् खनेदय्कः झाल। थुपिं आः तक थ्व खँया साक्षी
दनि।✡
32 “आः जिमिसं परमेश्वरं झी तापाःबाज्यापिन्त बी धकाः धयादीगु थ्व हे भिंगु खँ छिमित कं वयाच्वना।
33 थ्व हे खँ वय्कलं सीम्ह येशूयात म्वाकाः झी इमि सन्तानयागु निंतिं पूवंकादिल। निगूगु भजनय् येशूया खँय् थथे च्वयातःगु
दु –
“ ‘छ जिमि काय् खः।
थनिंनिसें जि छं बाः जुल।’✡

34 “परमेश्वरं वय्कःयात गुबलें सीम्वायक म्वाकादीगु खँय् थथे धयादिल –
“ ‘जिं दाऊदयात बी धकाः
धयागु पवित्र आशिष छिमित बी।’✡

35 “मेगु भजनय् नं दाऊदं थथे धयातःगु दु –
“ ‘अले छिं थःम्ह पवित्रम्ह मनूयात
ध्वगिकेबी मखु।’✡

36 “थ्व खँ दाऊदं थःगु बारे च्वयातःगु मखु, छाय्धाःसा परमेश्वरया इच्छा कथं सेवा यानाः सीधुंकाः वयात वया
तापाःबाज्यापिंनापं थुनाबिल। अले वयागु सीम्ह ध्वगिना वन।
37 अयनं गुम्हय्सित थ्व खँ धाःगु खः व ला ध्वगिना मवं, बरु परमेश्वरं वय्कःयात सीम्हं हानं म्वाकादिल।

✡ **13:17** १३:१७ प्रस १:७; १२:५१ ✡ **13:18** १३:१८ गन्ती १४:३४; व्य १:३१ ✡ **13:19** १३:१९ व्य ७:१; यहो १४:१ ✡ **13:20** १३:२० न्याय २:१६; १ शमू ३:२० ✡ **13:22** १३:२२ १ शमू १३:१४; १६:१२; भज ८९:२० ✡ **13:24** १३:२४ मर्क १:४; लूक ३:३ ✡ **13:25** १३:२५ मत्ती ३:११; मर्क १:७; लूक ३:१६; यूह १:२०,२७ ✡ **13:28** १३:२८ मत्ती २७:२२-२३; मर्क १५:१३-१४; लूक २३:२१-२३; यूह १९:१५ ✡ **13:29** १३:२९ मत्ती २७:५७-६१; मर्क १५:४२-४७; लूक २३:५०-५६; यूह १९:३८-४२ ✡ **13:31** १३:३१ प्रे १:३ ✡ **13:33** १३:३३ भज २:७ ✡ **13:34** १३:३४ यशै ५५:३ ✡ **13:35** १३:३५ भज १६:१०

38 “अय्जूगुलि दाजुकिजापिं, छिकपिन्सं थ्व खँ थुइकादिसँ। थ्व हे मनूयागु नामं छिमिगु पाप क्षमा जुइ धकाः जिमिसं
धयाच्वनागु खः।
39 वय्कःयात विश्वास याःपिनिगु न्ह्याथें ज्याःगु पाप नं क्षमा यानाबी। थ्व ज्या मोशां ब्यूगु व्यवस्थां याये मफुत।
40 उकिं होश यानादिसँ। अगमवक्तातय्सं च्वयातःगु थ्व खँ छिकपिन्त लाः मवयेमा –
41 “ ‘अय् मूर्खत,
हेबाय्चबाय् जक यानाजुइपिं,
थुइके मफयाः
छिपिं अर्थें सिनावनी।
छिपिं दुबलय् हे
जिं छगू थज्याःगु ज्या याये।
जिं यानागु थ्व ज्या
छिमित सुनानं कन धाःसां
छिमिसं गुबलें नं पत्याः याइ मखु।’ ”✡

42 पावल व बारनाबास धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँनं पिहां वयाच्वंबलय् मनूतय्सं वइगु विश्रामबार खुन्हु नं कं झासँ धकाः बिन्ति
यात।
43 सभा क्वचाय् धुंकाः यक्व हे यहूदीत व यहूदी जूपिं मनूत इपिं नाप वन। पावल व बारनाबासं परमेश्वरं धयादी थें याना
च्वँ धकाः इमित बःबियाः धाल।
44 मेगु विश्रामबार खुन्हु परमेश्वरयागु वचन न्यनेत शहरय् च्वंपिं अप्वः थें मनूत वल।
45 थथे यक्व मनूत न्यं वःगु खनाः यहूदीतय् नायःतय्गु नुगः मुल। अले इमिसं पावलं धाःगु खँ ख हे मखु धकाः हेस्यानाः
वयात मभिंकाः खँ ल्हात।
46 अय्नं पावल व बारनाबासं मग्यासे थथे धाल – “परमेश्वरयागु भिंगु खँ छिकपिन्त निं न्हापालाक न्यंके माःगु खः।
छिकपिन्सं हे न्यने मयः धाल धाःसा, अले थःपिन्त अनन्त जीवन कायेत मल्वःपिं तायकल धाःसा आः जिपिं यहूदीमखुपिन्थाय्
वनाः कं वने।
47 छाय्धाःसा थथे या धकाः प्रभुं हे जिमित धयादीगु दु –
“ ‘जिं छिमित यहूदीमखुपिन्थाय्
जः ह्वलेत,
अले संसारयात मुक्तियागु लँ
क्यनेत छ्वयाच्वना।’ ”✡

48 थ्व न्यनाः यहूदीमखुपिं तसकं लय्लय्ताल। इमिसं परमेश्वरयागु वचनयात तःधंकल। अले अनन्त जीवन बीत ल्ययातःपिं
मनूतय्सं विश्वास यात।
49 थथे प्रभुयागु वचन उगु इलाकाय् फुक्क थासय् न्यनावन।
50 अय्नं यहूदीतय्सं नांजाःपिं धर्मीपिं मिसातय्त व शहरय् च्वंपिं नायःतय्त ग्वाकाः पावल व बारनाबासयात ख्यानाः इमिगु
इलाकां पितिनाछ्वल।
51 अले इपिं थःगु लाकामय् च्वंगु धू थाथा यानाः आइकोनियनय् वन।✡
52 एन्टिओखियाय् च्वंपिं चेलात पवित्र आत्मां जायाः लय्तायाच्वन।

14

आइकोनियनय्

1 आइकोनियनय् थ्यंकाः नं इपिं निम्हं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वन। अन इमिसं तसकं बांलाक नवाःगुलिं यक्व हे यहूदीतय्सं
व यहूदीमखुपिन्सं नं विश्वास यात।
2 विश्वास मयाःपिं यहूदीतय्सं यहूदीमखुपिन्त ग्वाकाः विश्वासीतय्त मययकल।
3 अय्नं इपिं मग्यासे प्रभुयागु वचन स्यँस्यं तःन्हु तक अन च्वनाच्वन। इमिसं नवाःगु प्रभुयागु वचन खः धकाः दसि बीत
इमिसं यक्व अजू चायापुगु चिं व ज्या यानाक्यन।
4 अन शहरय् च्वंपिं मनूत निगू पुचः जुयाः बाया वन। छपुचः मनूतय्सं यहूदीतय्गु पँ लित, अले मेपिन्सं प्रेरिततय्गु पँ लित।

✡ **13:41** १३:४१ हब १:५ ✡ **13:47** १३:४७ यशै ४२:६; ४९:६ ✡ **13:51** १३:५१ मत्ती १०:१४; मर्क ६:११; लूक ९:५; १०:११

5 हाकिमत नाप मिलय् जुयाः यहूदीत व यहूदीमखुपिन्सं इमित ल्वहँतं कय्काः स्यायेत
6 स्वयाच्वंगु दु धकाः सीकाः इपिं लुकोनियाय् च्वंगु लुस्त्रा व डर्बी धाःगु शहर व इमिगु जःखः च्वंगु जिल्ला जुयाः बिस्युं वन।
7 अन नं इमिसं भिंगु खँ न्यंकाजुल।

लुस्त्रा व डर्बी शहरय्

8 अबलय् लुस्त्राय् छम्ह लंग्राम्ह मनू दु। बूसांनिसें लंग्रा जूगुलि गुबलें न्यासि वने मनंनि।
9 पावलं न्यंकाच्वंगु खँ वं नं न्यन। पावलं वयात मिखा हे लिमकासे स्वयाच्वन। वयाके थःगु ल्वय् लाय्काबी धयागु विश्वास दु धकाः सीकाः पावलं वयात
10 तःसलं थथे धाल – "दनादिसँ।" थुलि धायेवं हे व जुस्क्क दनाः न्यासि जुल।
11 पावलं थथे लाय्कूगु खनाः यक्व मनूतय्सं ततःसलं हालाः लुकोनियायागु भाषां थथे धाल – "घः हे मनू जुयाः झीथाय् वयाच्वंगु खः।"
12 पावल न्ह्यलुवाः नवाःम्ह जूगुलिं इमिसं वयात हर्मेस घः अले बारनाबासयात जिउस घः धकाः नां तल।
13 शहरया पिनेसं जिउसयागु देगः दु। देगःया घःपाःलाः स्वांमाः व द्रूहं ज्वनाः शहरयागु ध्वाखाय् वल। वं व अन मुनाच्वंपिं मनूतय्सं बारनाबास व पावलयात पुजा यायेत स्वल।
14 थ्व खँ इमिसं सियाः थथःगु लं खुनाः मनूतय्गु हुलय् दुहां वनाः तःसलं हालाः थथे धाल –
15 "दाजुकिजापिं, छिकपिन्सं थ्व छु यानादियागु? जिपिं नं ला छिकपिं थें हे थ्व संसारयापिं मनूत खः नि। जिमिसं ला छिकपिन्त भिंगु खँ कनाः थथे म्वाःमदुगु ज्यां त्वःतकाः स्वर्ग, पृथ्वी, समुद्र व अन च्वंगु दक्व फुक्कं सृष्टि यानादीम्ह म्वाःम्ह परमेश्वरपाखे लिफः स्वकेत जक स्वयाच्वनागु खः।✡
16 न्हापा न्हापायापिं मनूतय्त परमेश्वरं इमि यःथें याकेबियादिल।
17 अथेसां वय्कलं भिंगु भिंगु ज्या यानाः थः सु खः धकाः क्यना मदीगु मखु। वय्कलं छिकपिन्त स्वर्ग इलय् ब्यलय् वा वय्काः फलफुल व अन्न सय्कादिल। अले छिकपिन्त नयेत्वनेगु बियाः लय्ताय्का तःम्ह नं थ्व हे परमेश्वर खः।"
18 प्रेरिततय्सं बल्लं थथे धयाःतिनि थःपिन्त पुजा यायेत्यंपिन्त पने फत।
19 छन्हु यहूदीत एन्टिओखिया व आइकोनियनंनिसें अन वयाः अन च्वंपिं मनूतय्त ल्हातय् कयाः पावलयात ल्वहँतं कय्कल। अले सित जुइ धकाः शहरं पिने सालाः वांछवये यंकल।
20 अन च्वंपिं विश्वासीत वयात वान्छवया तःथाय् स्वःवन। अले पावल दनाः शहरय् वन। कन्हय् खुन्हु हे पावल बारनाबास नाप डर्बिइ वन।

एन्टिओखियाय् लिहां वःगु

21 अन नं इमिसं भिंगु खँ न्यंकूगुलिं विश्वासीत यक्व दत। लिपा इपिं लुस्त्रा, आइकोनियन जुयाः एन्टिओखियाय् लिहां वल।
22 इमिसं विश्वासीतयत् विश्वासय् बल्लाना च्वनेत साहस बिल। अले थथे धकाः नं स्यन – "परमेश्वरया राज्यय् दुहां वनेत झींसं थज्याःगु दुःखकष्ट सह यायेमाः।"
23 इमिसं मण्डली पतिकं थकालि ल्ययाः अपसं च्वनाः प्रार्थना यानाः इमित विश्वास याःम्ह प्रभुयागु ल्हातय् लःल्हाना थकल।
24 अन लिपा इपिं पिसिदिया पुलाः पामफिलियाय् थ्यंकः वल।
25 पर्गाय् नं भिंगु खँ न्यंकाः इपिं अटालिया क्वहां वन।
26 अटालियां इपिं लःजहाजय् च्वनाः सिरियाया एन्टिओखियाय् लिहां वन। अन हे इमिसं पूवंका वःगु ज्याया निंतिं इमित परमेश्वरया दया मायाय् लःल्हाःगु खः।
27 एन्टिओखियाय् थ्यंकाः इमिसं मण्डलीइ च्वंपिं विश्वासीत मुंकाः परमेश्वरं इपिं नाप च्वनादियाः गुलि ज्या यानादिल, अले यहूदीमखुपिन्त नं विश्वास यायेगु लँ क्यनादिल धकाः फुक्क खँ कन।
28 इपिं अन तःन्हु तक चेलातनापं च्वन।

15

यस्शलेमय् सभा याःगु

1 अबलय् यहूदियां सुं विश्वासीतय्सं एन्टिओखियाय् वयाः मण्डलीइ च्वंपिन्त थथे धकाः स्यन – "मोशां ब्यूगु व्यवस्थाय् च्वया तः थें म्हय् चिं मतय्कूसा छिमिगु उद्धार जुइ फइ मखु।"✡

✡ **14:15** १४:१५ प्रस २०:११; भज १४६:६ ✡ **15:1** १५:१ लेवी १२:३

2 इमिसं थथे धकाः स्यंगुलिं पावल व बारनाबासं थ्व खँय् इपिं लिसे तसकं जवाःसवाः यात। लिपा पावल, बारनाबास व
अनं सुं विश्वासीतय्त यरूशलेमय् छ्वयेगु, अले प्रेरितत व थकालिपिं लिसे थुकियात कयाः खँ ल्हायेगु क्वःछित।
3 एन्टिओखियाय् च्वंगु मण्डलीयापिन्सं इमित अनं बिदा बिल। अले इपिं फोनिके व सामरिया जुयाः वन। अन च्वंपिं
विश्वासीतय्त इमिसं यहूदीमखुपिं मनूतय्सं नं विश्वास याःगु खँ कन। थ्व खँ न्यनाः इपिं तसकं लय्ताल।
4 यरूशलेमय् थ्यंबलय् अन च्वंगु मण्डलीयापिन्सं, प्रेरिततय्सं व थकालिपिन्सं इमित लसकुस यात। अले इमित परमेश्वरं
यानादीगु फुक्क खँ कन।
5 अय्नं सुं फरिसी विश्वासीतय्सं दनाः थथे धाल – "यहूदीमखुपिन्सं म्हय् चिं तय्केमाः, अले मोशायागु व्यवस्था नं मानय्
यायेमाः।"
6 थ्व खँय् सल्लाह यायेत प्रेरितत व थकालिपिं छथाय् मुन।
7 ताःहाकय्क खँल्हाबल्हा जुइ धुंकाः पत्रुसं दनाः धाल – "दाजुकिजापिं, यक्व दँ न्हापा यहूदीमखुपिन्त नं भिंगु खँ न्यंकाः
विश्वास याकेत परमेश्वरं छिकपिनिगु दथुं जितः ल्ययादिल। थ्व ला छिकपिन्सं सि हे स्यू।✡
8 मनूतय्गु नुगलय् च्वंगु खँ स्यूम्ह परमेश्वरं झीत थें इमित नं पवित्र आत्मा बियाः इपिं नं विश्वासी जुइ ज्यू धकाः
क्यनादिल।✡
9 थुकथं वय्कलं झीपिं व इपिं छुं नं मपाः धकाः क्यनादिल। विश्वासं यानाः झीगु थें इमिगु नुगः नं यचुक सिलादिल।
10 अय्सा झीसं व झी तापाःबाज्यापिन्सं क्वबी मफुगु कुयात चेलातय्त क्वबिकाः छाय् परमेश्वरयागु मन स्वयेगु?
11 गथे झीसं प्रभु येशूयात विश्वास यानाः झीपिं वय्कःयागु दया मायां बचय् जुल, अथे हे इपिं नं बचय् जूगु दु।"
12 अले फुक्कं सुम्क च्वन। परमेश्वरं यहूदीमखुपिन्थाय् अजू चायापुगु चिं व ज्या यानादिल धकाः पावल व बारनाबासं
कंगु खँ नं इमिसं ध्यान बियाः न्यनाच्वन।
13 इमिसं नवाये धुंकाः याकूबं धाल – "दाजुकिजापिं, जिगु खँ न्यनादिसँ।
14 परमेश्वर हे यहूदीमखुपिन्थाय् झायाः इमित थः मनूत यानादिल धकाः सिमोनं धाये हे धुंकल।
15 थ्व खँ ला अगमवक्तातय्गु खँ नाप नं मिलय् जू। न्यनादिसँ, थथे च्वयातःगु दु –
16 " 'अनंलि जि लिहां वने,
अले दाऊदयागु दुना वंगु छेँ
हानं दय्काबी।
स्यंगु भिंका बी।
17 अले मेपिं फुक्क मनूत,
अज्ज ला जिं थः मनूत यायेत सःतापिं
यहूदीमखुपिं मनूतय्सं तक नं
परमेश्वरयात माली।
18 परमप्रभुं धयादीगु थ्व खँ,
न्हापांनिसें हे धयावयाच्वंगु खः।' "✡

19 "अय्जूगुलि परमेश्वरपाखे स्वया वःपिं यहूदीमखुपिन्त झीसं दुःख बी मज्यू धयागु जिगु धापू दु।
20 अथे खःसां इमित मूर्ति पुजायागु प्रसाद नये मते, व्यभिचार याये मते, हि मम्हुकुसे स्याःगु ला नये मते, छुकियागुं हि त्वने
मते धकाः च्वःसा बांलाइ।✡
21 न्हापांनिसें शहर पतिकं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् विश्रामबार पतिकं मोशायागु व्यवस्था ब्वनाः न्यंका वयाच्वंगु दु।"

च्वःगु पौ

22 अले प्रेरितत, थकालिपिं व मण्डलीयापिं फुक्कसिनं जानाः यहूदा धाःम्ह बारसाबास व सिलासयात ल्ययाः इमित पावल
व बारनाबास नाप एन्टिओखियाय् छ्वयेगु क्वःछित।
23 जिमित थथे पौ च्वया बियाछ्वल –
"थनच्वंपिं प्रेरितत व थकालिपिनिपाखें एन्टिओखिया, सिरिया व किलिकियाय् च्वंपिं यहूदीमखुपिं दाजुकिजापिन्त
ज्वजलपा दु।
24 "जिमिगु पुचलं पिहांवःपिं सुं मनूतय्सं छिकपिन्त म्वाःमदुगु खँ ल्हानाः दुःख बियाः मन स्यंकेत स्वल धकाः जिमिसं
न्यना। इमित जिमिसं छ्वयाहयागु मखु।

✡ **15:7** १५:७ प्रे १०:१-४३ ✡ **15:8** १५:८ प्रे २:४; १०:४४ ✡ **15:18** १५:१६-१८ आमो ९:११-१२; यशै ४५:२१ ✡ **15:20** १५:२० प्रस ३४:१५-१७; लेवी १७:१०-१६; १८:६-२३

25 अय्जूगुलि थन च्वंगु मण्डलीयापिं फुक्कं मुनाः निम्ह मनूयात ल्ययाः झी यःपिं पावल व बारनाबास नाप छ्वयाहयेगु भिं ताल।
26 पावल व बारनाबासं झी प्रभु येशूयागु निंतिं ज्यान तकं पात।
27 जिमिसं यहूदा व सिलासयात छिकपिन्थाय् छ्वयाहया च्वना, इमिसं नं थ्व हे खँ छिकपिन्त कनी।
28 "मयासें मगाःगु ला याये हे माल, थ्व बाहेक छिकपिन्त मेगु म्वाःमदुगु कु क्वमबीकेगु हे जिमित व पवित्र आत्मायात भिं ताल।
29 अय्नं छिकपिन्सं मूर्ति पुजायागु प्रसाद नये मते, छुकियागुं हि त्वने मते, हि मम्हुकुसे स्याःगु ला नये मते, अले व्यभिचार याये मते। थुलि जक छिकपिन्सं होश यानाः मयात धाःसा गाः। छिकपिनिगु भिं जुइमा।"
30 थथे मण्डलीं छ्वःपिं मनूत एन्टिओखियाय् वन। अले अन च्वंपिं विश्वासीतय्त मुंकाः इमिसं व पौ लःल्हाना बिल।
31 साहस बियाः च्वयातःगु व पौ ब्वनाः इपिं फुक्कं लय्ताल।
32 हानं यहूदा व सिलास थः हे अगमवक्ता जूगुलि इमिसं अन च्वंपिं विश्वासीतय्त यक्व खँ धयाः साहस बियाः बल्लाकल।
33 तःन्हु तक च्वने धुंकाः अन च्वंपिं विश्वासीतय्सं इमित याउँक बिदा बियाः यस्शलेमया मण्डली छ्वल।
34 सिलासं धाःसा अन हे च्वनेगु क्वःछिल।
35 पावल व बारनाबास मेपिंनापं प्रभुयागु खँ न्यंका जुयाः एन्टिओखियाय् हे च्वन।

पावल व बारनाबास बाःगु

36 छुं दिं लिपा पावलं बारनाबासयात धाल – "झीसं प्रभुयागु खँ न्यंका वयागु शहर पतिकं हानं वनाः अन च्वंपिं विश्वासीत छु छु यानाच्वन स्वःवनेनु।"
37 बारनाबासं मर्कूस धाःम्ह यूहन्नायात थःपिं नाप ब्वनायंकेत स्वल।
38 न्हापा प्रभुयागु खँ न्यंका जूबलय् व इमित पामफिलियाय् त्वःताः लिहां वंगुलिं पावलं वयात ब्वना मयंकेगु खँ ल्हात।✡
39 थुकिं यानाः इमि दथुइ कचकच जुल। अले इपिं निम्हं बायावन। बारनाबास मर्कूसयात ब्वनाः साइप्रसपाखे वन।
40 पावलं थःनाप वनेत सिलासयात ल्यल। अन च्वंपिं दाजुकिजापिनिगु आशिष कयाः इपिं बिदा जुयाः वन।
41 इमिसं सिरिया व किलिकिया जुयावंबलय् मण्डली पतिकं वनाः विश्वासीतय्त विश्वासय् बल्लाका थकल।

16

तिमोथी, पावल व सिलास नाप वंगु

1 पावलपिं हानं डर्बी जुयाः लुस्त्राय् वन। अन तिमोथी धाःम्ह छम्ह चेला दु। वया मां विश्वासी यहूदी जूसां वया बौ ग्रीक खः।
2 थ्व हे तिमोथीयात लुस्त्राय् व आइकोनियनय् च्वंपिं दाजुकिजापिन्सं तसकं भिं धकाः धाइगु खः।
3 पावलं वयात थःनाप ब्वनायंके मास्ति वय्कल। अन च्वंपिं फुक्क यहूदीतय्सं तिमोथीया बौ ग्रीक खः धकाः स्यु, अले हानं तिमोथीयात आः तक म्हय् चिं मतय्कुनि धकाः नं स्यु। अय्जूगुलि यहूदीतय् नायःतय्सं यानाः पावलं तिमोथीयात म्हय् चिं तय्कल।
4 अले इपिं शहर शहरय् वनाः अन च्वंपिं विश्वासीतय्त यस्शलेमय् प्रेरितत व थकालिपिन्सं क्वःछीगु पालन या धकाः स्यनेकने याना जुल।
5 थुकिं यानाः मण्डलीइ च्वंपिनिगु विश्वास यक्व हे बल्लाना वल। अले हानं न्हियान्हिथं विश्वासीत यक्व दयावल।

त्रोआसय् पावलं दर्शन खंगु

6 इमित पवित्र आत्मां एशियाय् प्रभुयागु खँ न्यंक वने मते धकाः पनादीगुलि इपिं फ्रिगिया व गलातिया देश जुयाः वन।
7 माइसिया देशय् थ्यंकाः इमिसं बिथिनिया देशय् वनेत स्वल। येशूयागु आत्मां इमित उखे नं छ्वयामदी।
8 थथे जूगुलि इपिं माइसिया पुलाः त्रोआसपाखे स्वयाः क्वहां वन।
9 अबलय् पावलं छन्हु चान्हय् थज्याःगु दर्शन खन। माकेडोनियाय् च्वंम्ह छम्ह मनुखं दनाः वयात बिन्ति यानाः थथे धयाच्वन – "माकेडोनियाय् झायाः जिमित ग्वाहालि यानादिसँ।"
10 पावलं थथे दर्शन खंगुलि जिमिसं याकनं हे उखे वनेगु क्वःछिना। परमेश्वरं हे जिमित प्रभुयागु भिंगु खँ इमित न्यंकेत सःतादीगु खः धकाः जिमिसं सिल।

लिडियां विश्वास याःगु

11 जिपिं लःजहाजय् च्वनाः त्रोआसं तप्यंक हे सामोथ्राकेपाखे वना। अनं कन्हय् खुन्हु हे नियापोलिसय् वना।

✡ **15:38** १५:३८ प्रे १३:१३

12 अनं जिपिं न्यासि वनाः फिलिप्पीइ थ्यंकः वया। थ्व फिलिप्पी शहर माकेडोनिया जिल्लाया मू शहर खः। थ्व शहरयात रोमीतय्सं थःगु ल्हातय् कयातःगु खः। थन जिपिं छुं न्हि तक हे च्वना।

13 छन्हु विश्रामबार खुन्हु जिपिं शहरयागु ध्वाखां पिने खुसि सिथय् पाखे प्रार्थना यायेगुथाय् दइ धकाः मतिइ तयाः वना। अले अन मुंवःपिं मिसात नाप नं खँ ल्हाना।

14 थिआटीराय् च्वंम्ह रंग छिनातःगु थिकेगु कापः मिया जुइम्ह लिडिया नां दुम्ह मिसां नं जिमिगु खँ बांलाक न्यन। थ्व मिसां परमेश्वरयात मानय् याः। पावलं धाःगु खँ थुइमा धकाः प्रभुं वयागु नुगः चायकादिल।

15 अले व वया छेँय् च्वंपिन्सं बप्तिस्मा काये धुंकाः वं जिमित थथे धकाः बिन्ति यात – "जिं प्रभुयात दुनुगलंनिसें विश्वास याः धकाः छिकपिन्सं ताय्कादियागु खःसा जिगु छेँय् च्वं झासँ।" वं थथे कर याःगुलिं जिपिं वयागु छेँय् वना।

पावलपिन्त इयालखानाय् कुंगु

16 छन्हु प्रार्थना यायेगु थासय् वनाच्वनाबलय् मभिंम्ह आत्मायागु शक्तिं ल्हाः स्वइम्ह छम्ह दासीयात जिमिसं नापलात। वं व ज्या यानाः वया मालिकयात यक्व धिबा कमय् यानाबी धुंकल।

17 पावल व जिमिगु ल्यूल्यू वयाः वं थथे धाल – "थुपिं दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया मनूत खः। थुमिसं मुक्तियागु लँ क्यनाबी।"

18 तःन्हु तक हे व थथे हाला जूगुलिं पावलं हीमी चायाः वयाथाय् स्वयाः मभिंम्ह आत्मायात थथे धाल – "येशू ख्रीष्टया नामं जिं छन्त हक्के, वयात त्वःताब्यु।" थथे धायेवं हे व मभिंम्ह आत्मां वयात त्वःतावन।

19 व दासीया मालिकतय्सं थथे थःपिनिगु धिबा कमय् यायेगु लँ मदय्का ब्यूगुलिं पावल व सिलासयात ज्वनाः लुत्तु लुयाः हाकिमतय्थाय् यंकल।

20 अन हये धुंकाः इमिसं धाल – "थुपिं यहूदीत खः। थुमिसं झीगु शहरय् खलबल यानाच्वन।

21 थुमिसं झी रोमीतय्सं मानय् याये मज्यूगु थितिकृति स्यनाच्वन।"

22 अले मनूतय्गु हुलं नं इमित हय्क्का वल। हाकिमतय्सं पावल व सिलासयात लं त्वःकाः दायेत आज्ञा बिल।

23 थथे दाये फक्व दाये धुंकाः इमित इयालखानाय् कुनाबिल। अले इयालखानाया हाकिमयात बांलाक पाः तया तयेत उजं बिया थकल।

24 थथे उजं दयेवं इयालखानाया हाकिमं इमिगु तुतिइ न्यवः न्ह्याकाः कुनाबिल।

25 चान्हय् पावल व सिलासं प्रार्थना यायां परमेश्वरयागु म्ये हालाच्वंगु अन च्वंपिं कैदीतय्सं न्यनाच्वन।

26 अबलय् हे लाक्क तसकं भ्वकाय् ब्वल। इयालखानायागु जग हे लिगिलिगि सन। फुक्क खापा चालावन, अले कैदीतय्त न्ह्याकातःगु न्यवः ब्यना वन।

27 इयालखानाया हाकिमया झसंक न्ह्यलं चाल। वं खापा दक्व चालाच्वंगु खन। अले "फुक्क कैदीत बिस्युं वन जुइ" धकाः मतिइ तयाः तरवार लिकयाः गः कियाः सीत स्वल।

28 थ्व खनाः पावल तसकं चिल्लाय् दनाः हाल – "अथे यानादी मते, जिपिं फुक्कं थन हे दु।"

29 थ्व न्यनाः व हाकिम मत ज्वनाः इयालखानाय् दुने ब्वाँय् वन। अले थरथर खाखां पावल व सिलासया तुतिइ भ्वसू वन।

30 पावल व सिलासयात पिने ब्वना यंकाः वं थथे धकाः न्यन – "छु याःसा जिगु उद्धार जुइ?"

31 इमिसं धाल – "प्रभु येशूयात विश्वास यानादिसँ, अले छि व छिगु छेँय् च्वंपिं फुक्कं बचय् जुइ।"

32 अले इमिसं हाकिमयात व वया छेँय् च्वंपिन्त परमेश्वरयागु वचन न्यंकल।

33 चान्हय् हे वं पिने यंकाः इमिगु घाः सिला बिल। वं व वया छेँय् च्वंपिन्सं उबलय् हे बप्तिस्मा काल।

34 अनंलि वं इमित छेँय् यनाः नके त्वंकेगु यात। थथे परमेश्वरयात विश्वास याःगुलि व अले वया छेँय् च्वंपिं फुक्कं तसकं लयताल।

35 कन्हय् खुन्हु हाकिमतय्सं सिपाइँतय्त थथे धायके छ्वयाहल – "व मनूतय्त त्वःताछ्व।"

36 अले इयालखानाया हाकिमं पावलयात थ्व खँ कन – "हाकिमतय्सं छिकपिन्त त्वःताछ्व धकाः धायके हल। आः छिकपिं यउँक झासँ।"

37 थ्व न्यनाः पावलं धाल – "इमिसं जिमित छुं दोष मक्यंकं फुक्कसिया न्ह्याःने न्यनेनिने हे मयासें दाल। जिपिं रोमीत खः। अज्ज ला इमिसं जिमित इयालखानाय् कुन। आः धाःसा सुतुक्क त्वःता छ्वयेत्यन ला? जिपिं वने मखु। इमिसं हे वयाः जिमित त्वःतेमाः।"

38 सिपाइँतय्सं वनाः हाकिमतय्त थ्व खँ न्यंकल। इपिं रोमीत खः धयागु न्यनाः हाकिमत ग्यात।

39 इमिसं वयाः पावल व सिलासयाके माफी फ्वन। अले इमित इयालखानां पित हयाः शहर त्वःता झासँ धकाः धाल।

40 इयालखानां पिहां वयाः इपिं लिडियायागु छेँय् वन। दाजुकिजापिन्त नाप लानाः साहस बियाः इपिं अनं वन।

17

थेसलोनिकेय् थ्यंगु

1 अनं इपिं अम्फिपोलिस व अपोल्लोनिया जुयाः थेसलोनिके शहरय् वन। अन धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँ छखा दु।
2 पावलं न्हापालिपा थें अन वनाः स्ववाः तक विश्रामबार पतिकं धर्मशास्त्रयागु खँ कयाः इपिं नाप न्ह्यसः लिसः यात।
3 मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टं दुःख फये हे माः, सी हे माः, अले हानं म्वाना वयेमाः धकाः पावलं इमित ध्वाथुइक कनाः धाल – “जिं धया च्वनाम्ह येशू हे ख्रीष्ट खः।”
4 इपिं मध्ये गुम्हं गुम्हं यहूदीतय्सं पावल व सिलासयागु खँय् विश्वास यानाः इपिं नाप वल। अथे हे परमेश्वरयात मानय् याइपिं ग्रीक तःम्हय्सिनं व नांजाःपिं तःम्ह हे मिसातय्सं नं इमिगु खँय् विश्वास यात।
5 अथे जूगुलि यहूदीतय् नायःतय्सं नुगः मुइकाः हुल्याःतय्त मुंका हयाः हाःह् याना जुल। इमिसं यासोनयागु छेँय् वनाः पावल व सिलासयात पिने हयाः मनूतय्गु न्ह्यःने हयेत स्वल।
6 इमित लुइके मफुगुलि यासोन व सुं मेपिं दाजुकिजापिन्त हे शहरयापिं हाकिमतय्थाय् साला यंकाः थथे धाल – “संसारयात फाता पुइकेत स्वइपिं मनूत थुखे नं वये धुंकल।
7 यासोनं इमित थःगु छेँय् तयातःगु दु। कैसरं धाःगु खँ मन्यंसे इमिसं येशू धाःम्ह मेम्ह हे जुजु दु धकाः धयाजुल।”
8 थ्व खं अन मुंवःपिं मनूतय्त व शहरयापिं हाकिमतय्त आछु-आछु कंकल।
9 इमिसं यासोन व मेपिन्त दि तय्काः त्वःता छ्वल।

बेरियाय् बिसिके छ्वःगु

10 अयज्गुलिं दाजुकिजापिन्सं चान्हय् जुइवं पावल व सिलासयात बेरियाय् छ्वयाबिल। बेरियाय् थ्यंकाः इपिं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वन।
11 अन च्वंपिं मनूत थेसलोनिकेय् च्वंपिं मनूत स्वयाः गुलिखय् भिं। इमिसं परमेश्वरयागु वचन यइपुक न्यन। पावलं धाःगु खँ पायछि जू ला कि मजू धकाः इमिसं न्हिथं धर्मशास्त्र पुइकाः स्वयेगु यात।
12 अयज्गुलिं इपिं यक्वसिनं हे विश्वास यात। अथे हे तःधंपिं ग्रीक मिसा व मिजंतय्सं नं विश्वास यात।
13 थेसलोनिकेय् च्वंपिं यहूदीतय् नायःतय्सं पावलं बेरियाय् वनाः परमेश्वरयागु वचन न्यंकाच्वंगु दु धकाः सीकाः अन नं मनूतय्त ग्वाकाः जुल।
14 अयज्गुलि विश्वासीतय्सं उग्रिमय् पावलयात समुद्र सिथय् छ्वयाबिल। सिलास व तिमोथी जक अन हे च्वनाच्वन।
15 पावलयात तःवंपिं मनूतय्सं वयात एथेन्स थ्यंक हे तया वल। वं इमित हे सिलास व तिमोथीयात फतिंफतले याकनं छ्वया हजि धकाः धया छ्वल।

पावल एथेन्सय्

16 एथेन्सय् सिलास व तिमोथीयात पियाच्वंबलय् पावलं अन मूर्तिया मूर्ति जक खनाः तसकं नुगः मछिंकल।
17 अयज्गुलिं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः यहूदीत नाप व परमेश्वरयात मानय् याइपिं मनूत नाप खँ ल्हाः जुल। अले बजारय् नापलाक्व मनूत नाप नं न्हि न्हि खँल्हाबल्हा याना जुल।
18 छन्हु पावलं इपिक्युरी व स्तोइकी दार्शनिकतय्त नापलात। पावलं इमित येशूयागु खँ व येशू सिनाः म्वानावःगु खँ न्यंकल। गुलिं गुलिसिनं वयात थथे नं धाल – “थ्व मनू छु धकाः हालाच्वंगु?” गुलिसिनं धाल – “थ्वं ला अज् चायापुपिं घःतय्गु खँ न्यंकाजूगु थें च्वं।”
19 अले इमिसं वयात अरियोपागसय् ब्वना यंकाः – “छिं थ्व न्ह्गु छु खँ धया च्वनादियागु? जिमिसं नं सीके फइ ला?”
धकाः न्यन।
20 “छिं धयादीगु खँ ला जिमिसं गुबलें हे न्यने मनंनि। अयज्गुलि छिं धयादीगु खँ छु खः धकाः जिमि नं सीकेमास्ति वल।”
21 एथेनीत जूसां, अले पिनें वयाच्वंपिं जूसां अन च्वंपिनि न्ह न्हग्गु खँ न्यनेकने यायेगु सिबय् थःगु ई मेथाय् बी मखु।
22 अरियोपागसया दथुइ दनाः पावलं धाल – “एथेन्सय् च्वंपिं दाजुकिजापिं, छिकपिं तसकं हे धर्मीपिं खः धकाः जिं सीके धुन।
23 छायधाःसा जिं चाःहुलाः छिकपिनि पुजा याइथाय् स्वः वनाबलय् अन छथाय् थथे धकाः आखः कियातःगु खना – ‘म्हमस्यूम्ह घःयात।’ छिकपिन्सं म्हमसीकं पुजा याना च्वंम्हय्सिगु हे खँ जिं न्यंकाच्वनागु खः।
24 “थ्व हे परमेश्वरं थ्व संसार, अले थ्व संसारय् दुगु दक्वं दय्कादीगु खः। थथे स्वर्ग व पृथ्वीया मालिक जुयादीम्ह परमेश्वर मनूतय्गु ल्हातं दय्कूगु देगलय् च्वनादी मखु।

25 हानं थ्व हे परमेश्वर मनूतयृत मा:गु जीवन, सास:, अले हानं माक्व चिज बियादीम्ह खः धासेंलि मनूतयृसं हानं परमेश्वरयात छुं हे छायेमा:गु मदु।✡

26 वयृकलं छम्ह हे मनूयापाखें फुक्क मनूतयृत दयृकादिल। अले न्हापांनिसें हे इमित गन गन तयेगु, अले गुबलय् तक म्वाका तयेगु धयागु खँ क्वःछिना तयादी धुंकल।

27 "मनूतयृसं वयृक:यात पचिपचि यानाः माला लुइके फयेमा धकाः फुक्कसित दयृकादीगु खःसां वयृकः झीपाखें तापाना मदी।

28 'छायृधा:सा परमेश्वरं हे झीत सासः बियाः सने फयृकादीगुलिं थौं झीपिं थथे म्वानाच्वने फत।' थ्व हे खँ छिकपिनि कबिजुपिन्सं नं थथे धा:गु दु – 'झी फुक्कं परमेश्वरया सन्तान खः।'

29 झीपिं थथे परमेश्वरया सन्तान खः धकाः सीक सीकं, झीसं थ्व हे परमेश्वरयात कःमितयृसं दयृकात:गु लुँ, वहः, अले ल्वहंया मूर्ति थें तायृकेगु बांमलाः।

30 "अयृज्गुलिं वयृक:यात म्हमस्यूनीबलय् या:गु ज्याखँयात परमेश्वरं च्यूताः तयामदी। आः धा:सा परमेश्वरं झीत थज्या:गु बांमला:गु ज्यां लिचिलाः पश्चाताप यायेत उजं बियादीगु दु।

31 वयृकलं थ्व संसारय् च्वंपिं मनूतयृत न्याय यायेगु दिं नं क्वःछिना तयादी धुंकल। ख्वाः स्वयाः न्याय मयाइम्ह छम्ह मनूयात नं वयृकलं ल्यया तयादी धुंकल। वयृकलं थ्व खँया दसु सी धुंकूम्हयृसित म्वाकाः क्यनादी धुंकल।"

32 थथे पावलं सीम्ह म्वाकूगु धकाः धा:गु खँ न्यना: गुलिसिनं वयात हिस्यात, अले गुलिसिनं थथे धाल – "थ्व खँ जिमिसं हानं न्यने मानि।"

33 अनंलि पावल इमिथासं बिदा कयाः थ:गु लँय् वना छ्वल।

34 गुलिसिनं वयागु खँय् विश्वास यात। इपिं मध्ये अरियोपागसयाम्ह दुजः डियनुसियस धा:म्ह मनू व दामारिस धा:म्ह मिसा नं दु। थुपिं बाहेक इपिं नाप मेपिं नं दु।

18

पावल कोरिन्थय् थ्यंगु

1 अनंलि पावल एथेन्सं न्यासि वनाः कोरिन्थय् थ्यंकः वल।

2 कोरिन्थय् वं पोन्टसयाम्ह अकिलास धा:म्ह छम्ह यहूदी मनू नापलात। कैसर क्लौडियसं फुक्क यहूदीतयृत रोमं पिहां वनेगु आज्ञा ब्यूगुलिं थ्व अकिलास नं थः कलाः प्रिस्किला नाप नकतिनि हे जक इटालियां कोरिन्थय् वयाः च्वनाच्वंगु खः। पावलं इमित नापलाः वन।

3 व नं इपिं नाप हे च्वन, छायृधा:सा व नं इपिं थें पाल दयृकीगु ज्या याइम्ह खः।

4 पावलं विश्रामबार पतिकं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः यहूदीतय् नायःतयृत व ग्रीकतयृत विश्वास याकेत स्वयाच्वन।

5 माकेडोनियां सिलास व तिमोथी कोरिन्थय् थ्यंकः वये धुंकाः पावलं मुक्कं भिंगु खँ जक न्यंका जुइगु यात। वं येशू हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः यहूदीतयृत साक्षी बियाजुल।

6 यहूदीतय् नायःतयृसं वयात विरोध यानाः तसकं बेइज्जत यात। अले वं थ:गु लनय् च्वंगु धू थाथा यानाः इमित थथे धाल – "छिकपिं नाश जुल धा:सा थुकिया दोष छिकपिन्त हे लाइ, जितः लाइ मखु। आवंलि यहूदीमखुपिन्थाय् वनाः न्यंके।"

7 अले व इमित त्वःताः परमेश्वरयात मानय् याइम्ह तीतस युस्तसयागु छेँय् वन। थ्व मनूयागु छेँ धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँ नाप स्वाः।

8 अन च्वंम्ह कजी क्रिस्पस व वया जहानपिं फुक्कसिनं प्रभुयात विश्वास यात। अले हानं यक्व हे कोरिन्थीतयृसं पावलयागु खँ न्यनाः विश्वास यानाः बप्तिस्मा काल।

9 छन्हु चान्हय् दर्शन बियाः प्रभुं पावलयात थथे धयादिल – "ग्याये म्वाः, मग्यासे नवाना च्वँ, सुम्क च्वने मते।

10 जि छ नाप दु। सुनानं छन्त स्यंके फइ मखु, छायृधा:सा थ्व शहरय् जिमि मनूत यक्व दु।"

11 अयृज्गुलि पावलं अन दत्या तक च्वनाः परमेश्वरयागु वचन न्यंका हे च्वन।

12 गलियोन अखैयायाम्ह त:धंम्ह शासक जुयाच्वंबलय् छन्हु यहूदीतय् नायःतयृसं मुनाः पावलयात ज्वनाः अदालतय् हयाः थथे धाल –

13 "थ्व मनुखं व्यवस्थाया विरोधय् परमेश्वरयागु सेवा यायेगु खँ स्यनाः मनूतयृत स्यंकाच्वन।"

14 पावलं नवाये त्यंबलय् लाक्क हे गलियोनं यहूदीतय् नायःतयृत थथे धाल – "थ्व मनुखं छुं मखुगु व मभिंगु ज्या याःगु जूसा जकं जिथाय् हयेगु, अले जिं वयात मा:गु यायेगु।

15 थ्व ला छिमिगु थितिकुतियागु खँय्, नांयागु खँय्, अले व्यवस्थायागु खँय् जूगु ल्वापु जक जुयाच्वन। थज्या:गु ल्वापुयात छिमिसं हे ज्यंकी। थज्या:गु खँय् न्याय यायेगु जिगु ज्या मखु।"

✡ **17:25** १७:२४-२५ १ राज ८:२७; यशै ४२:५; प्रे ७:४८

16 इमित अदालतं ख्यानाः छ्वल।
17 अले इपिं फुक्कसिनं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँया थकालि सोस्थेनेसयात ज्वनाः अदालतया न्ह्याःने हे दाल। गलियोनं थ्व फुक्क खंसां छुं हे च्यूताः मतः।

एन्टिओखियाय् लिहां वःगु

18 अथे जुइ धुंकाः नं तःन्हु तक पावल विश्वासी दाजुकिजापिं नाप अन हे च्वन। अले पावल, प्रिस्किला व अकिलास नाप लःजहाजय् च्वनाः सिरियापाखे वन। वने न्ह्याः पावलं थःम्हं भाकल याःथें किंक्रियाय् सँ खात।✡
19 इपिं एफिससय् थ्यंकः वल। अले प्रिस्किला व अकिलासयात अन हे त्वःतल। पावल धाःसा धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः यहूदीतय्त स्यं जुल।
20 इमिसं वयात छन्हु निन्हु इपिं नाप हे च्वनेत बिन्ति यात। अय्नं पावल मानय् मजू।
21 अले थथे धकाः इपिं नाप बिदा जुल – "परमेश्वरं छ्वयाहयादिल धाःसा जि हानं वये।" अले व एफिससं लःजहाजय् च्वनाः वन।
22 पावल कैसरियाय् वयाः अनं यरूशलेमय् च्वंपिं विश्वासीतय्त नापलाः वन। अनं हानं एन्टिओखियाय् वनाः छुं ई अन हे च्वन।
23 लिपा व हानं गलातिया व फ्रिगिया वनाः थाय् थासय् च्वंपिं विश्वासीतय्त साहस बियाः विश्वासय् बल्लाका थकल।

अपोल्लोस एफिससय् वःगु

24 छन्हु अलेक्जेन्ड्रियाय् बूम्ह अपोल्लोस धाःम्ह छम्ह यहूदी एफिससय् वल। व तसकं ज्ञां दुम्ह व धर्मशास्त्रयागु खँ बांलाक स्यूम्ह खः।
25 वं प्रभुयागु खँ बांलाक सय्का सीका तःगुलिं दुनुगलंनिसें येशूयागु खँ खःकथं स्यना जुयाच्वंगु खः। अय्नं वं यूहन्नायागु बप्तिस्मायागु खँ जक स्यू।
26 वं धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः मग्यासे स्यनेकने याना जुल। थथे वं स्यना जूगु प्रिस्किला व अकिलासं न्यनाः वयात थःगु छेँय् ब्वना यंकाः परमेश्वरयागु लँयागु खँ अज्जं बांलाक ध्वाथुइका बिल।
27 अपोल्लोसं अखैयाय् वने मास्ति वय्कूगुलिं विश्वासीतय्सं वयात साहस बियाः अखैयायापिं विश्वासीतय्त वयात बांलाक लसकुस या धकाः पौ च्वया छ्वल। अपोल्लोसं अन थ्यंकाः परमेश्वरयागु दया मायां विश्वास याये खंपिन्त यक्व हे ग्वाहालि बिल।
28 वं दक्वसिया न्ह्याःने धर्मशास्त्रं हे दसु क्यनाः येशू हे मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः यहूदीतय्त बुकल।

19

पावल एफिससय् थ्यंकः वःगु

1 अपोल्लोस कोरिन्थय् हे दनिबलय् पावल थाय् थासय् जुयाः एफिससय् थ्यंकः वल। अन वं चेलातय्त नापलात।
2 वं इमित न्यन – "विश्वासी जुयाः छिमिसं पवित्र आत्मा काये धुन ला?"
इमिसं धाल – "मधुंनि। जिमिसं ला पवित्र आत्मा दी धकाः आः तकं न्यनागु मदुनि।"
3 अले वं धाल – "अय्सा छिमिसं सुयापाखें बप्तिस्मा कयाः लय्?"
इमिसं धाल – "यूहन्नायापाखें कयागु।"
4 थ्व न्यनाः वं धाल – "यूहन्नां ब्यूगु बप्तिस्मा पश्चातापयागु बप्तिस्मा खः। वं थः लिपा वयाच्वंम्ह येशूयात विश्वास याः धकाः मनूतय्त कनीगु खः।"✡
5 अले थ्व खँ न्यनाः इमिसं प्रभु येशूया नामं बप्तिस्मा काल।
6 वं इमिगु छेनय् ल्हाः तयेवं इपिं पवित्र आत्मां जाल। अले इमिसं थीथी भाषां नवात वनापं अगमवाणी नं धाल।
7 इपिं झिंनिम्ह ति दु।
8 अले पावलं स्वला तक धर्मशास्त्र स्यनीगु छेँय् वनाः इपिं दक्वसिया न्ह्याःने मनूतय्त मग्यासे परमेश्वरया राज्ययागु खँ कनाः विश्वास याकेगु कुतः यात।
9 गुम्हं गुम्हय्सिनं ला विश्वास मयासें अःखतं दक्वसिया न्ह्याःने प्रभुयागु लँयात बांमलाकल। अय्जूगुलि पावलं इमित त्वःता वल। अले चेलातय्त जक थःलिसें ब्वना यंकाः टुरान्नसयागु इस्कुलय् वनाः स्यनेकने याना जुल।
10 पावलं निदँ तक थथे यानाच्वन। अय्जूगुलिं एशियाय् च्वंपिं यहूदीत व यहूदीमखुपिं फुक्कसिनं प्रभुयागु खँ न्यने खन।
11 परमेश्वरं नं पावलयात अजू चायापुगु ततःधंगु ज्या याकादिल।

✡ **18:18** १८:१८ गन्ती ६:१८ ✡ **19:4** १९:४ मत्ती ३:११; मर्क १:४,७-८; लूक ३:४,१६; यूह १:२६-२७

12 थुलि तक नं जुल, पावलयागु म्हय् स्माल व कापः जक थीकाः उसाँय्मदुपिन्थाय् यंकल कि लना वनीगु। अथे हे भूतआत्मां नं त्वःता वनीगु।

13 थ्व खनाः चाचाःहिलाः झाँक्री ज्या यानाजुइपिं यहूदीतय्सं नं येशूयागु नामं थथे धयाः भूतआत्मा पितिनाछ्वयेत सना जुल – "पावलं न्यंका जूम्ह येशूया नामं जिं छन्त पिहां वनेत उजं बियाच्वना।"

14 थथे याना जूपिं यहूदीतय् नायःतय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी स्केवासया न्हय्म्ह कायपिं खः।

15 अले भूतआत्मां इमित थथे लिसः बिल – "येशूयात जिं म्हस्यु, अले पावलयात नं जिं म्हस्यू। छिपिं धाःसा सु खः लय्?"

16 थथे धयाः भूत दुब्यूम्ह मनुखं इमित छक्कलं हय्क्का वन, अले फुक्कसितं कसाः यात। अले इपिं म्हय् घाःया घाः जुइकाः पचिनांगां अनं बिस्युं वन।

17 थ्व खँ एफिससय् च्वंपिं यहूदीत व यहूदीमखुपिं फुक्कसिनं सिल। इपिं तसकं ग्यात। अले इमिसं प्रभु येशूयागु नां तःधंकल।

18 यक्व हे विश्वासीतय्सं ग्यानाः दक्वसिया न्ह्याःने वयाः थःपिन्सं झाँक्री ज्या यानाच्वंगु खँ न्यंकल।

19 अले इमिसं थथःगु छेंनं झाँक्री ज्यायागु सफू हयाः दक्वसिया न्ह्याःने छ्वय्काबिल। छ्वय्कूगु सफूयागु मू ५०,००० वहःयागु ध्यबा तू।

20 थुकथं प्रभुयागु वचन धिसिलाक्क न्यनावन।

21 अनं लिपा पावलं माकेडोनिया व अखैया जुयाः यरूशलेमय् वनेगु क्वःछिनाः – "यरूशलेमय् वने धुंकाः जि रोमय् नं छकः वने" धकाः धाल।

22 वं थःनाप ज्या याइपिं निम्ह मनूत तिमोथी व इरास्तसयात माकेडोनियाय् छ्वयाबिल। अले थः जक छुं ई एशियाय् हे च्वन।

एफिससय् खलबल जूगु

23 अबलय् हे अन प्रभुयागु खँयात कयाः तसकं हे खलबल जुल।

24 अन छम्ह डेमेत्रियस धाःम्ह वहः कःमिं आर्तेमिस घःमय्जुयागु वहःयागु खःचात दय्काः धिबा कमय् यानाच्वन। वं यक्व वहःकःमितय्त ज्या याकातःगु दु।

25 वं थज्याःगु ज्या याइपिं वहःकःमितय्त मुंकाः धाल –

"दाजुकिजापिं, झीसं थ्व ज्या यानाः धिबा कमय् यानाच्वनागु छिकपिन्सं सि हे स्यू।

26 एफिससय् जक मखु, सारा एशियाय् हे थ्व पावलं मनूतय्त ल्हातं दय्कूम्ह घः ला घः हे मखु धकाः स्यनाः विश्वास याकाः ल्हातय् कया जूगु ला छिकपिन्सं सि हे स्यु, अले न्यंगु नं द हे दु।

27 थथे हे जुया च्वंसा ला झीगु मूर्ति दय्केगु ज्या जक छखे लाइगु मखु, अपाय्धंम्ह आर्तेमिसयागु देगःनापं ज्यालगय् जुइ मखुत। अले हानं सारा एशियायापिं व सारा संसारयापिन्सं पुजा यानातःम्ह अपाय्धंम्ह घःमय्जुयात पुजा यायेगु नं त्वःता हइ।"

28 थ्व खँ न्यनाः इमिसं तसकं तं पिकयाः धाल – "एफिससयाम्ह आर्तेमिस दकलय् तःधंम्ह घः खः।"

29 थुकथं सारा शहरय् खलबल जुल। अले इमिसं मिलय् जुयाः पावल नाप जुइपिं माकेडोनियायापिं गायस व अरिस्तार्खसयात ज्वनाः रंगशालाय् साला यंकल।

30 पावलं नं अन वनेगु स्वत, अय्नं विश्वासीतय्सं वयात मछ्वसे पना तल।

31 पावलया अन च्वंपिं ततःधंपिं पासापिन्सं वयात अन वये मते धकाः बिन्ति याना हल।

32 अन खलबल जुयाच्वंगुलि छम्हय्सिनं छगू धाःसा मेम्हय्सिनं मेगु हे धयाः हाला हइगु। अय्जूगुलि गुलिसिनं ला इपिं अन छाये मुंवःगु धयागु हे मस्यू।

33 यहूदीतय्सं अलेक्जेन्डरयात हुलय् न्ह्याःने घ्वाना छ्वल। अले वं ल्हाःभाय् यानाः छुं नवायेत सन।

34 वयात यहूदी धकाः म्हसीवं इपिं निघौ तक थथे हालाच्वन – "एफिससयाम्ह आर्तेमिस हे दकलय् तःधंम्ह घः खः।"

35 अले शहरयाम्ह हाकिमं इमित सुम्क च्वं धकाः ल्हाःभाय् यानाः थथे धाल – "अय् एफिससयापिं दाजुकिजापिं, एफिसीतय्गु शहर थपाय्धंम्ह आर्तेमिस घःमय्जुया देगः व आकाशं कुतुं वःगु वयागु मूर्तिया रक्षक खः धकाः सुनां मस्यू?

36 अय्जूगुलि छिकपिं सुम्क च्वनादिसँ, थथे बिचाः हे मयासें हाःह् यानाजुइगु बांमलाः,

37 छाय्धाःसा छिकपिन्सं ज्वना हयातःपिं मनूतय्सं न झीगु देगलय् च्वंगु मूर्ति हे खुगु दु, न झीम्ह घःमय्जुयात म्हुतु ल्हाना जूगु हे दु।

38 "डेमेत्रियस व वया ज्याकःमि पासापिं सुनानं सुयातं छुं यायेमाःगु दु धयागु खःसा अदालतय् वनाः नालिस तःसां ज्यूनि। हाकिमत नं द हे दु।

39 मखु थ्व स्वयाः तःधंगु हे खँ दु धयागु जूसा न्हि न्हि च्वनीगु सभां हे क्वःछी।

40 थौं थथे जूगुलि दोष जिमित लाइ धकाः ग्याये धुन। म्वाःसां म्वाःसां थथे यानाः झीसं छु धकाः लिसः बीगु?”
41 थुलि धयाः वं सकल मनूतय्त लित छ्वयाबिल।

20

पावल माकेडोनिया व ग्रीसपाखे वंगु

1 हाह् दी धुंकाः पावलं विश्वासीतय्त सःताः साहस बीकथं स्यनेकने यानाः बिदा जुयाः माकेडोनियाय् वन।
2 अन थ्यने धुंकाः थाय् थासय् च्वंपिं विश्वासीतय् थाय् वनाः इमित साहस बियाः व हानं ग्रीसय् वन।
3 अन स्वला तक च्वने धुंकाः लःजहाजं सिरियाय् वनेत्यंबलय् वं यहूदीतय् नायःतय्सं वयात स्यायेत स्वयाच्वंगु दु धकाः सीकाः माकेडोनिया जुयाः तुं लिहां वनेगु क्वःछित।
4 बेरियाय् च्वंम्ह पुरसया काय् सोपात्रोस, थेसलोनिकें वःपिं अरिस्तार्खस व सिकन्दस, डर्बिइ च्वंपिं गायस व तिमोथी, अले एशियाय् च्वंपिं तुखिकस व त्रोफिमस, थुपिं फुक्कं पावल नाप वन।
5 इपिं जिपिं स्वयाः न्हापा हे वनाः जिमित त्रोआसय् पियाच्वन।
6 जिपिं धाःसा सोडा मतःगु मरि नयेगु नखः धुंकाः फिलिप्पीं लःजहाजय् च्वनावना। न्यान्हु लिपा जिपिं त्रोआसय् इमिथाय् थ्यंकः वना, अले न्हय्न्हु तक अन हे च्वना।

सीम्ह युटिकसयात म्वाकूगु

7 आइतबार खुन्हु बहनी प्रभु भ्वय् नयेत जिपिं मुना। कन्हय् खुन्हु सुथय् हे वनेगु मतिइ तयाः पावलं इमित बाचा तक स्यनेकने यानाच्वन।
8 अबलय् जिपिं मुनाच्वनागु क्वथाय् तःप्वाः मछि मत च्याकातःगु दु।
9 अन युटिकस धाःम्ह छम्ह ल्यायम्ह झ्यालय् च्वनाच्वंगु। पावलं स्यनेकने यानाच्वंबलय् न्ह्यलं ब्वानाः व स्वतंनिसें कुतुंवन। स्वःवंबलय् व सी धुंकल।
10 पावलं कुहां वनाः क्वछुनाः सीम्हय्सित घय्पुनाः थथे धाल – “ग्याये म्वाः, थ्व मनू मसीनि।”
11 पावल तले वन, अले सकलें जानाः प्रभु भ्वय् नल। प्रभु भ्वय् सिधय्काः पावल सुथ मजुतले इपिं लिसे खँ ल्हानाच्वन। अले अनं बिदा जुयाः वन।
12 इमिसं व ल्यायम्हम्ह मनूयात छैंय् यंकल। व म्वाना वःगुलि इपिं तसकं लयूताल।

त्रोआसं मिलेटसय् वंगु

13 पावल न्यासि वनेगु धाःगुलि जिपिं जक लःजहाजय् च्वनाः अस्सोसय् वना, छाय्धाःसा पावलं हे जिमित अन नापलायेत उजं ब्यूगु खः।
14 वयात अस्सोसय् नाप लानाः लःजहाजय् तयाः जिपिं मितिलेनेय् वना।
15 जिपिं लःजहाजय् च्वनाः कन्हय् खुन्हु खियस व कंस खुन्हु सामोसय् थ्यंका। अनं नं कन्हय् खुन्हु मिलेटसय् थ्यंकः वना।
16 पावल पेन्तिकोसया नखः न्ह्याः हे यरूशलेमय् थ्यंकेत हथाय् चायाच्वन। उकिं वं एशियाय् यक्व ई च्वने म्वाःलेमा धकाः एफिससय् मधुसे वनेगु क्वःछित।

पावल थकालिपिं नाप बिदा जूगु

17 पावलं मिलेटसं एफिससय् च्वंगु मण्डलीया थकालिपिन्त सःतके छ्वल।
18 इपिं वये धुंकाः वं इमित थथे धाल – “एशियाय् वयाबलय् निसें जि छिकपिं लिसे हे च्वनागु ला छिकपिन्सं सि हे स्यू।
19 फक्व क्वमिल् जुयाः मिखां ख्वबि हायकाः जक मखु, यहूदीतय्सं स्यायेत स्वःबलय् नं जिं प्रभुयागु सेवा याना हे च्वना।
20 जिं छैंय् छैंय् वनाः मनूतय्गु न्ह्याःने भिंगु खँ न्यंका जुयाबलय् छिकपिनिगु भिं जुइगु छुं हे खँ मल्यंका।
21 जिं यहूदीतय् व यहूदीमखुपिन्त पश्चाताप यानाः परमेश्वरयाथाय् लिहां वयेत व झी प्रभु येशू ख्रीष्टयात विश्वास यायेत न्यंका जुया।
22 “आः स्वयादिसँ, जि आत्मायागु खँ न्यनाः यरूशलेमय् वनेत्यना। अन जितः छु छु जुइ धकाः जिं मस्यू।
23 अथेसां पवित्र आत्मां जितः शहर पतिकं दुःखकष्ट सिया च्वनेमाली व झ्यालखानाय् वनेमाली धकाः सीके बियादीगु दु।
24 न्ह्याथे हे जूसां जिं जिगु च्यूताः तये मखु, अले परमेश्वरं यानादीगु दया मायायागु भिंगु खँ न्यंका जुयाः प्रभु येशूं बियादीगु ज्या जक पूवंके दःसा गाः।” ✡

✡ **20:24** २०:२४ २ तिमो ४:७

25 “आः स्वयादिसँ, छिकपिं जिं परमेश्वरयागु राज्यया खँ न्यंका वया च्वनापिं, छिकपिन्सं हानं जिगु ख्वाः स्वये दइ मखु धकाः जिं स्यू।
26 अय्जूगुलि जिं छिकपिन्त धयाच्वना – छुं जुयाः छिकपिं सुं नं नाश जुयावन धाःसा जितः दोष लाइ मखु।
27 छाय्धाःसा परमेश्वरयागु खँ छुं नं मल्यंकुसे जिं छिकपिन्त न्यंकागु हे दु।
28 “अथे जूगुलि होश यानादिसँ, अले पवित्र आत्मां धाःथें छिकपिन्सं विश्वासीतय्गु हेरबिचार यानादिसँ, छाय्धाःसा प्रभुं थःगु हि हाय्काः इमित न्यानादीगु खः, अले छिकपिं इमि जवाः खः।
29 जिं स्यू, जि वने धुंकाः थन मण्डलीयात स्यंकीपिं गुँखिचात वइ।
30 थुलि जक मखु, छिकपिनिगु हे पुचलं मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं मनूत पिहां वइ। अले इमिसं विश्वासीतय्त थःगु हे मभिंगु लँय् यंकी।
31 अय्जूगुलि होश यानादिसँ, स्वदँ स्वदँ तक जिं छिकपिन्त चच्छि न्हिच्छि ख्वबि हाय्काः स्यनागु खँ ल्वःमंकादी मते।”
32 “आः जिं छिकपिन्त परमेश्वरया ल्हातय् व वय्कःया दया मायां जाःगु वचनय् त्वःताच्वना। वय्कलं हे छिकपिन्त विश्वासय् बल्लाकादी, अले यक्व आशिष बियादी।
33 “स्वयादिसँ, जिं सुयाकें धिबा व वसः फ्वनागु मदु।
34 थ्व हे निपा ल्हातं ज्या यानाः जिं नयाच्वना, अले जि नाप दुपिन्त नं ग्वाहालि यानाच्वनागु ला छिकपिन्सं सि हे स्यू।
35 दक्व खँ जिं थःम्हं हे याना क्यनागु दु। अथे हे छिकपिन्सं नं थःम्हं हे थाकुगु ज्या यानाः मफुपिन्त ग्वाहालि यायेमाः। अले प्रभु येशूं धयादीगु खँ ल्वःमंकादी मते। वय्कलं धयादीगु दु – ‘कायेगु स्वयाः बीगु यक्व भिं।’ ”
36 थुलि धयाः पावलं फुक्कलिसे जानाः पुलिं चुयाः प्रार्थना यात।
37 अले अन च्वंपिं फुक्कं तसकं ख्वल। पावलयात घय्पुयाः इमिसं चुप्पा नल।
38 पावलं आः हानं इमिसं वयात खनी मखुत धाःगुलि इपिं थथे नुगः मछिंकाः ख्वःगु खः। इमिसं वयात लःजहाजय् तक तये यन।

21

पावल यरूशलेमपाखे वंगु

1 इपिं लिसे बिदा जुयाः जिपिं अनं लःजहाजय् च्वनाः कोसय् थ्यंकः वयाः कन्हय् खुन्हु रोडसय्, अले कंस खुन्हु पटाराय् थ्यंकः वना।
2 फोनिकेय् वनेत्यंगु लःजहाज नाप लाःगुलि जिपिं उकी हे च्वनाः वना।
3 जिपिं साइप्रसया सत्तीक जुयाः दच्छिनपाखें सिरिया वना। टुरोसय् मालसामान क्वकायत लःजहाज दिकूगुलि जिपिं नं कुहां वना।
4 विश्वासीतय्त नाप लाःगुलि जिपिं न्हयन्हु अन हे च्वना। पवित्र आत्मापाखें सीकाः इमिसं पावलयात यरूशलेमय् वने मते धकाः धाल।
5 न्हयन्हु तक च्वने धुंकाः अन च्वंपिं फुक्क विश्वासीत थः कलाः व मचाखाचातनापं ज्वनाः जिमित शहरं पिने तक तः वल। जिमिसं समुद्र सिथय् पुलिं चुयाः प्रार्थना याना।
6 थथे इपिं नाप बिदा जुयाः जिपिं लःजहाजय् च्वं वना। इपिं छेँय् तुं लिहां वन।
7 जिपिं लःजहाजय् च्वनाः टुरोसं टोलेमाइसय् थ्यंकः वया। दाजुकिजापिन्त नाप लानाः जिपिं छन्हु अन हे च्वना।
8 कन्हय् खुन्हु हे जिपिं अनं कैसरियाय् वना। जिपिं अन भिंगु खँ न्यंका जुइम्ह फिलिप धाःम्हय्सिथाय् वना। अले व नाप हे छन्हु निन्हु च्वना। यरूशलेमय् ग्वाहालि यायेत ल्यःपिं न्हयम्ह मध्ये व नं छम्ह खः।✡
9 फिलिपया अगमवाणी कनीपिं, बिया मछवःनिपिं प्यम्ह म्ह्यायपिं दु।
10 जिपिं अन छुं न्हि हे च्वना। उबलय् यहूदियां अगाबस धाःम्ह अगमवक्ता छम्ह वल।✡
11 वं पावलयागु जनी कयाः थःगु ल्हाःतुति चिनाः थथे धाल – “पवित्र आत्मां थथे धयादीगु दु – ‘थ्व जनीया थुवाःयात यरूशलेमय् वन धाःसा यहूदीतय् नायःतय्सं थथे हे यानाः चिनाबी, अले यहूदीमखुपिन्त लःल्हानाबी।’ ”
12 थ्व खँ न्यनाः जिमिसं व अन च्वंपिं मनूतय्सं पावलयात यरूशलेमय् वने मते धकाः पना।
13 पावलं धाःसा थथे लिसः बिल – “छिकपिन्सं थथे ख्वयाः हालाः जिगु मन क्वतुंकेत स्वयां छु यायेफ? प्रभु येशूयागु नामय् ज्वनाः चिकेत जक छु सीत तकं लिचिले मखु।”
14 जिमिसं धयागु खँ वं न्यँ हे मन्यंगुलि जिपिं थथे धयाः सुम्क च्वना – “प्रभुं मनं तुनादीथें जुइमा।”
15 अनं लिपा जिपिं थथःगु सामान ज्वनाः यरूशलेमय् स्वया वना।

✡ **21:8** २१:८ प्रे ६:५; ८:५ ✡ **21:10** २१:१० प्रे ११:२८

16 कैसरियाय् च्वंपिं सुं दाजुकिजापिं नं जिपिं लिसे हे वल। इमिसं जिमित साइप्रसं वयाच्वंम्ह मनासोन धाःम्ह छम्ह पुलांम्ह
विश्वासीयागु छेँय् थ्यंकाबिल।

याकूबयात नापलाःगु

17 जिपिं यरूशलेमय् थ्यंबलय् अन च्वंपिं दाजुकिजापिं जिमित खनाः तसकं लय्ताल।
18 कन्हय् खुन्हु पावल व जिपिं फुक्क याकूबयाथाय् वना। अन मण्डलीयापिं फुक्क थकालिपिं मुनाच्वंगु जुयाच्वन।
19 इमित ज्वजलपा याये धुंकाः पावलं यहूदीमखुपिन्थाय् भिंगु खँ न्यंका जूबलय् परमेश्वरं गज्याः गज्याःगु ज्या यानादिल
धयागु छता छता खँ कन।
20 पावलयागु खँ न्यनाः इमिसं परमेश्वरयात तःधंकल। अले वयात धाल – "किजा, थन नं द्वलंद्वः यहूदीतय्सं विश्वासी
जुइ धुंकाः नं व्यवस्थायात उलि हे मानय् यानाच्वंगु दु।
21 इमिसं छता निता छंगु खँ नं न्यनातःगु दु। छिं यहूदीमखुपिनिगु देशय् च्वनाच्वंपिं यहूदीतयत 'आः मोशायागु व्यवस्थायात
नं मस्तयत म्हय् चिं तय्केगु नं त्वःताछ्व, व्यवस्थाय् च्वया तः थें नं जुइ मते' धकाः धयाजुल हं।
22 अय्जूगुलि आः छु यायेगु? इमिसं छि थन वःगु दु धकाः मसीकी मखु।
23 "उकिं जिमिसं धया थें यानादिसँ। जिमिथाय् भाकल यानाच्वंपिं प्यम्ह मनूत दु।
24 इपिं लिसे शुद्ध जुइत छि नं देगलय् झासँ। अले इमित सँ खायेत नं छिं हे धिबा पुलाबिया दिसँ। अले तिनि छिं थथे
व्यवस्थाय् च्वया तः थें याःगु खनाः इमिसं थःपिन्सं न्यनातःगु खँ मखु धकाः तायकी।✡
25 "यहूदीमखुपिं विश्वासीतयत जक जिमिसं 'मूर्तियात छाःगु प्रसाद नये मते, हि त्वने मते, हि मम्हुकुसे स्यानातःगु ला नये
मते, व्यभिचार याये मते' धकाः पौ च्वया छ्वयागु दु।"✡
26 अले पावलं उपिं मनूतयत ब्वना यंकाः कन्हय् खुन्हु हे इपिं प्यम्ह नाप देगलय् वन। इमिसं शुद्ध याये धुंकूगु खः। उकी
वं इमिगु भाकल पूवनीगु दिं व इपिं छम्ह छम्हय्सिगु निंतिं बां स्यायेगु दिं पुजाहारीतयत कन।

पावलयात देगलय् ज्वंगु

27 न्हय्न्हुया ई पूवनेत्यंबलय् एशियां वःपिं सुं यहूदीतय्सं पावलयात देगलय् खनाः अन च्वंपिं मनूत फुक्कसित ग्वाकाः
थथे धकाः हालाः हय्क्काः वन –
28 "हे इस्राएली दाजुकिजापिं, जिमित ग्वाहालि यानादिसँ। उखेंथुखें वनाः सकसितं झी मनूत, मोशायागु व्यवस्था व थ्व
देगःया विरोधय् न्यंका जूम्ह थ्व हे खः। नकतिनि हे जक थ्वं यहूदीमखुपिन्त देगलय् हयाः थ्व थाय्यात अपवित्र यानाबिल।"
29 इमिसं एफिससं वःम्ह त्रोफिमसयात शहरय् पावल नाप खंगुलि पावलं वयात देगलय् हःगु जुइ धकाः थथे धाःगु खः।✡
30 थ्व न्यनाः शहरय् च्वंपिं मनूत अन मुंवल। इमिसं पावलयात लुयाः देगलं पिने हल। अले देगःयागु ध्वाखा तिनाबिल।
31 इमिसं पावलयात थुकथं स्यायेत्यंबलय् यरूशलेमय् खलबल जुयाच्वन धयागु खँ तःधंम्ह रोमी कप्तानयाथाय् थ्यन।
32 थ्व खँ न्यनाः व सिपाइँत व कप्तानतयत ब्वनाः अन थ्यंकः वल। तःधंम्ह कप्तान व सिपाइँतयत खनेवं इमिसं पावलयात
दायेगु त्वःतल।
33 अले कप्तानं पावलयात ज्वनाः निपु सिखलं चिकेबियाः मनूतयत थथे धकाः न्यन – "थ्व मनुखं छु यात? थ्व गन
च्वंम्ह खः?"
34 अन मुनाच्वंपिं मनूतय्सं छम्हय्सिनं छगू खँ धाःसा मेम्हय्सिनं मेगु हे खँ धया हाःगुलिं वं अन अथे छाय् खलबल जूगु
धकाः बांलाक सीके मफुत। अले वं पावलयात किल्लाय् यंकाः कुनेगु उजं बिल।
35 व त्वाथलय् थ्यंबलय् मनूतय्सं घ्वात्तुघ्वाःगुलि वयात सिपाइँतय्सं लह्वना यंकल।
36 छाय्धाःसा "वयात स्या हे स्या" धकाः हालाः मनूतय्गु हुल ल्यूल्यू वन।
37 थथे किल्लाय् दुने यंकेत्यंबलय् पावलं तःधंम्ह कप्तानयाके न्यन – "जिं छितः छता खँ धाये ला?"

अले वं धाल – "छं ग्रीक भाषां खँ ल्हाये सः ला?
38 छु छ मिश्र देशयाम्ह व हे मनू मखु ला? गुम्ह छुं न्हि न्ह्याः सरकारयात स्यंकेमाः धकाः मरूभूमिइ प्यद्वः मनूतय् नायः
जुयाजूगु खः?"
39 पावलं लिसः बिल – "जि ला किलिकियागु टार्सस शहरय् च्वंम्ह यहूदी खः। जि चिधंगु शहरय् च्वंम्ह मखु। जितः
थुपिंलिसे खँ ल्हाके बियादिसँ।"
40 तःधंम्ह कप्तानं "नवा" धकाः धाःगुलि पावलं त्वाथलय् दनाः सकसितं सुम्क च्वनेत ल्हाःभाय् यात। इपिं सुम्क च्वनेवं
वं हिब्रू भाषां थथे धाल –

✡ **21:24** २१:२३-२४ गन्ती ६:१३-२१ ✡ **21:25** २१:२५ प्रे १५:२९ ✡ **21:29** २१:२९ प्रे २०:४

22

पावलं थःगु खँ कंगु

1 “बाः धाये ल्वःपिं व दाजुकिजापिं, छिकपिन्त धायेमाःगु जिगु खँ न्यनादिसँ।”
2 थथे पावलं हिब्रू भाषां नवाःगु न्यनाः इपिं फुक्कं चुइँक हे नमवासे सुम्क च्वना बिल। अले पावलं धाल –
3 “जि किलिकियायागु टार्सस शहरय् बूम्ह छम्ह यहूदी खः। अयूनं जि ब्वलंगु ला थ्व हे शहरय् गमलिएलयागु ल्हातं खः। जिं झी तापाःबाज्यापिनिगु व्यवस्था नं बांलाक स्यना कया। छिकपिन्सं थौंकन्हय् याना च्वंथें जिं नं परमेश्वरया निंतिं थःत पाना जुयागु खः।✡
4 जिं थ्व लँय् जूपिं मिजंत व मिसात विश्वासीतयत् दायेगु, स्यायेगु याना, गुलिसित ला कुना बिया।
5 जिं धयाच्वनागु थ्व फुक्क खँ सभाय् च्वंपिं दुजःतय्सं व दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी नं स्यू। वय्कःपिनिगु हे पाखें जिं विश्वासीतयत् ज्वनेत भ्वं च्वका कयागु खः। इमित यरूशलेमय् ज्वनाहयाः सजाँय बीकेत नं जि दमस्कसय् वनागु खः।” ✡
6 “वँवं जि दमस्कसय् थ्यनी थें च्वंकाः स्वर्ग तसकं थीगु जः जिगु छचाःखेलं थिल।
7 अले जि बँय् भ्वस् वना। जितः थथे धयाहःगु जिं ताया – ‘शाऊल, शाऊल, छाय् छं जितः दुःख बियाच्वना?’
8 “अले जिं लिसः बिया – ‘छि सु खः, हे प्रभु?’
“अले वय्कलं धयादिल – ‘जि नासरतयाम्ह येशू खः, गुम्हय्सित छं दुःख बियाच्वन।’
9 उबलय् जि नाप दुपिन्सं जः जक खन, सः धाःसा सुनानं मताः।
10 “अले जिं थथे धया – ‘प्रभु, आः जिं छु याये माल लय्?’
“अले प्रभुं जितः धयादिल – ‘दँ, दमस्कसय् हुँ। छं यायेमाःगु फुक्क खँ छन्त अन हे धाइ।’
11 “थीगु जलं यानाः जिगु मिखा हे कां जुल। अले जि नाप वःपिन्सं ल्हाः ज्वनाः जितः दमस्कसय् ब्वनायंकल।
12 “अन च्वंपिं यहूदीतय्सं मानय् यानातःम्ह अले मोशायागु व्यवस्थाय् धयातःथें यानाजुइम्ह हननिया धाःम्ह छम्ह मनुखं वयाः
13 जिगु न्ह्यःने दनाः थथे धाल – ‘किजा शाऊल, छिगु मिखां खनेमा।’ उलि धायेवं हे जिगु मिखा चाल। अले वयात खना।
14 “अनं लिपा वं जितः धाल – ‘परमेश्वरयागु इच्छा सीकेत, अले वय्कःया धर्मीम्ह मनूयात स्वयेत व वय्कःयागु हे म्हुतुं खँ न्यनेत झी तापाःबाज्यापिनि परमेश्वरं छितः ल्ययादीगु दु।
15 आः छिं फुक्कभनं थःम्हं खंगु व ताःगु खँया साक्षी बियादीमाः।
16 अय्जूगुलि आः छुकियात लिबाका च्वनेगु? दनादिसँ, वय्कःया नामं बप्तिस्मा कयाः थःगु पाप सिला छ्वयादिसँ।’ ”

यहूदीमखुपिन्त नं स्यनेमाः धकाः धाःगु

17 “अनं यरूशलेमय् लिहां वये धुंकाः छन्हु देगलय् च्वनाः प्रार्थना यानाच्वनाबलय् जिं दर्शन खना।
18 प्रभुं जितः धयादिल – ‘याकनं हे छ यरूशलेमं पिहां हुँ, छायधाःसा छं कंगु जिगु खँय् थनच्वंपिं सुनानं विश्वास याइ मखु।’
19 “अले जिं धया – ‘प्रभु, धर्मशास्त्र स्यनिगु छेँ पतिं वनाः जिं छितः विश्वास याक्वसित ज्वनाः इयालखानाय् कुनागु व कसाः याना जुयागु फुक्क खँ इमिसं स्यू।
20 अले छिगु साक्षी बिया जुइम्ह स्तिफनसयात स्याःबलय् नं जि दुथ्याः, जिं इमिगु वसः स्वयाच्वनागु खः।’✡
21 “प्रभुं जितः थथे धयादिल – ‘छ वने हे माः, जिं छन्त तातापाक यहूदीमखुपिन्थाय् छ्वयेत्यना।’ ”
22 थुलि तक ला अन च्वंपिं मनूतय्सं पावलयागु खँ न्यन। अनं लिपा इपिं ततःसलं थथे धकाः हाला हल – “थ्वयात स्याये हे माः। थज्याःम्ह मनू ला म्वानाच्वनेत तकं मल्वः।”
23 अले इमिसं थथःगु लं फसय् ब्वय्काः धू ह्वलाः हाला हल।
24 थ्व खनाः तःधंम्ह कप्तानं मनूत पावल खनाः थथे छाय् तंम्वःगु धकाः सीकेत वयात किल्लाय् यनाः कोर्रा दायेगु उजं बिल।
25 पावलयात चित संबलय् वं न्ह्यःनेसं दनाच्वंम्ह कप्तानयात थथे धाल – “दोष हे मदय्कं छम्ह रोमीयात कोर्रा दायेगु पाय्छि जू ला?”
26 थ्व न्यनाः कप्तानं तःधंम्ह कप्तानयाथाय् वनाः धाल – “छिं छु यायेत्यना दियागु? व मनू ला रोमी धकाः जुयाच्वन।”
27 अले वं वयाः पावलयाके न्यन – “छ रोमी खः ला?”
पावलं लिसः बिल – “खः।”
28 अले वं धाल – “जि ला यक्व धिबा फुकाः तिनि रोमी जुइ खन।”

✡ **22:3** २२:३ प्रे ५:३४-३९ ✡ **22:5** २२:४-५ प्रे ८:३; २६:९-११ ✡ **22:20** २२:२० प्रे ७:५८

पावलं धाल – “जि ला बूसांनिसें हे रोमी खः।”

29 थ्व न्यनाः पावलयात दायेत वःपिं फुक्कं लिचिला वन। तःधंम्ह कप्तान थः हे नं ग्यात, छायधाःसा वं हे पावलयात चिके ब्यूगु खः।

30 कन्हय् खुन्हु हे तःधंम्ह कप्तानं यहूदीतय्सं वयात छाय् द्वपं ब्यूगु खः धकाः सीकेत तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्त महासभाय् सःतल। अले पावलयात फुक्कसिगु न्ह्यःने थने हल।

23

पावलयात सभाय् यंकूगु

1 पावलं सभाय् चाकःछिं स्वयाः धाल – “दाजुकिजापिं, परमेश्वरया न्ह्यःने जिं थौं तक थःगु नुगः यचुकाः भिंगु ज्या याना वयाच्वनागु दु।”

2 अबलय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हननियां पावलया लिक्क दना च्वंम्हय्सित वयागु म्हुतुइ दा धकाः उजं बिल।

3 अले पावलं वयात धाल – “अय् सख्वालं पानातःगु अंगः, छन्त नं परमेश्वरं दाइतिनि। धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें छ जिगु न्याय यायेत च्वनाच्वंगु दु। अय्सां छं धर्मशास्त्रं मबीकं जितः दायेगु उजं बिल।”✡

4 वया लिक्क दना च्वंपिन्सं वयात धाल – “परमेश्वरं ल्ययातःम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीयात थथे म्हुतु ल्हाये ज्यू ला?”

5 अले पावलं धाल – “दाजुकिजापिं, वय्कः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी धकाः जिं मसिल। धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – ‘थः मनूतय् शासकयात म्हुतु ल्हाये मते।’ ”✡

6 पावलं अन सदुकी व फरिसीतय्त नं खनाः थथे धाल – “दाजुकिजापिं, जि फरिसीया काय् फरिसी खः। सीम्ह मनू हानं म्वाना वइ धकाः आशा यानागुलि थथे जिगु न्याय जुयाच्वंगु दु।”✡

7 वं थुलि धायेवं अन च्वंपिं फरिसी व सदुकीतय् दथुइ ल्वापु जुल। अले इपिं निथ्वः जुयाः बाल,

8 छायधाःसा सदुकीतय्सं सीपिं म्वाना वइ, स्वर्गदूत व आत्मा दु धयागु पत्याः मयाः। फरिसीतय्सं धाःसा थ्व स्वतां पत्याः याः।✡

9 अले अन तसकं खलबल जुल। फरिसीतय् शास्त्रीतय्सं दनाः सदुकीतय्त न्यंकाः थथे धाल – “जिमिसं ला थ्व मनूयागु छुं हे दोष मखना। थ्व मनूयात आत्मां व स्वर्गदूतं हे नवाकूगु जुइमाः।”

10 अले अन तसकं हे ल्वापु जुल। इमिसं पावलयात स्यानाबी धकाः ग्यानाः तःधंम्ह कप्तानं सिपाइँतय्त “पावलयात अनं किल्ल्याय् हजि” धकाः उजं बिल।

11 उखुन्हु हे चान्हय् प्रभुं पावलयाथाय् झायाः धयादिल – “साहस या, यस्शलेमय् च्वंपिन्त थें रोमय् च्वंपिन्त नं छं जिगु साक्षी बी मानि।”

पावलयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वःगु

12 कन्हय् खुन्हु सुथय् यहूदीतय् नायःतय्सं मुनाः पावलयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वल। इमिसं “पावलयात मस्यासे त्वःते मखु, वयात मस्यायकं नये नं मखु, त्वने नं मखु” धकाः पाफल।

13 थथे पावलयात स्याये धाःपिं पिइम्हं मयाक दु।

14 अले इमिसं तःधंपिं पुजाहारीत व थकालिपिन्थाय् वनाः धाल – “जिमिसं पावलयात मस्यायकं छुं हे नयेत्वने याये मखु धकाः पाफयागु दु।

15 अय्जूगुलि छिकपिन्सं तःधंम्ह कप्तानयाथाय् झायाः ‘पावलयागु मेमेगु खँ नं बांलाक सीके माःगु दु, उकिं वयात छकः क्वत हजि’ धकाः धयादिसँ। अले जिमिसं वयात थन मथ्यंवं लँय् हे स्यानाबी।”

16 इमिसं थथे पावलयात स्यायेगु ग्वसाः ग्वःगु खँ पावलया भिन्चां सियाः काचाकाचां किल्ल्याय् वनाः पावलयात कन।

17 अले पावलं कप्तानयात सःताः धाल – “थ्व मनूयात तःधंम्ह कप्तानयाथाय् ब्वना यंकादिसँ। वय्कःयात नाप लानाः छुं खँ धायेमाःगु दु हं।”

18 अले वं पावलया भिन्चायात तःधंम्ह कप्तानयाथाय् यंकाः धाल – “कुनातःम्ह पावलं थ्व मनूयात छिथाय् यंकाब्यु धाःगु। थ्व मनूया छितः छुं धायेमाःगु दु हं।”

19 अले वं वयात ल्हाः ज्वनाः छखे ब्वना यंकाः न्यन – “छु धायेमाःगु खः धा?”

20 अले वं धाल – “यहूदीतय् नायःतय्सं जानाः पावलया मेमेगु खँ बांलाक सीके माल धकाः त्वहः तयाः कन्हय् वयात महासभाय् क्वत हजि धकाः छितः बिन्ति याः वयेगु ग्वसाः ग्वःगु दु।

✡ **23:3** २३:३ मत्ती २३:२७-२८ ✡ **23:5** २३:५ प्रस २२:२८ ✡ **23:6** २३:६ प्रे २६:५; फिलि ३:५ ✡ **23:8** २३:८ मत्ती २२:२३; मर्क १२:१८; लूक २०:२७

21 छिं इमिगु खँ न्यनादी मते, छायधाःसा पिइम्हं मयाक मनूतय्सं पावलयात मस्यातले छुं हे नयेत्वने याये मखु धकाः
पाफयाः स्यायेत स्वयाच्वंगु दु। छिं 'ज्यू' धाइ धकाः इमिसं आशा यानाच्वंगु दु।"
22 अले तःधंम्ह कप्तानं वयात थथे धयाः छ्वयाबिल – "थ्व खँ जितः धया धकाः छं सुयातं कने मते।"

पावलयात कैसरियाय् छ्वःगु

23 अले तःधंम्ह कप्तानं निम्ह कप्तानयात सःताः थथे उजं बिल – "निसः सिपाइँत, न्हयेम्ह सल गया वनीपिं सिपाइँत,
अले निसः भाला ज्वना वनीपिं सिपाइँतय्त कैसरियाय् वनेत थौं बहनी नौ बजे तक तयार याना ति।
24 पावलया निंतिं नं सल तयार याना ति। अले वयात बांलाक पाः तयाः रोमी बडा-हाकिम फेलिक्सयाथाय् यंकि।"
25 थुलि धयाः वं बडा-हाकिमयात पौ छपौ नं च्वल –

26 "हनेमाःम्ह तःधंम्ह हाकिम फेलिक्सजु, क्लौडियस लुसियसपाखें ज्वजलपा।
27 "पावल धाःम्ह थ्व मनूयात यहूदीतय्सं ज्वनाः स्यायेत्यंगु खः। थ्व मनू रोमी धकाः सियाः जिं सिपाइँत ब्वना वनाः
त्वःतका हया।
28 थ्वं छु द्वंकल धकाः सीकेत जिं वयात महासभाय् नं थने यना।
29 इमिगु व्यवस्थायागु खँय् थथे ल्वापु जूगु जुयाच्वन। स्याये हे माय्क व झ्यालखानाय् कुने माय्क थ्वं द्वंकुगु ला जिं छुं
नं मखना।
30 अले हानं यहूदीतय्सं वयात स्यायेत ग्वसाः ग्वयाच्वंगु दु धकाः धाःगुलि जिं वयात थथे याकनं छिथाय् छ्वयाहयागु दु।
वयात पाः याःपिन्त नं छिथाय् हे छु छु धायेमाःगु खः धाः हुँ धकाः धयाबियागु दु।"
31 सिपाइँतय्सं उजं ब्यू थें पावलयात चां चां हे एन्टिपाट्रिसय् थ्यंकल।
32 कन्हय् खुन्हु न्यासि वंपिं सिपाइँत पावलयात सल गयावःपिं सिपाइँतय्गु ल्हातय् त्वःताः लिहां वन।
33 कैसरियाय् थ्यंकाः सिपाइँतय्सं तःधंम्ह कप्तानं बियाहःगु पौ व पावलयात बडा-हाकिमयात लःल्हाना बिल।
34 बडा-हाकिमं पौ ब्वने धुंकाः पावलयात थथे धकाः न्यन – "छंगु छेँ गन, छ गनं वयागु?" पावलं लिसः बिल – "जिगु
छेँनं किलिकियाय् हे खः।"
35 थ्व न्यनाः वं पावलयात धाल – "छन्त पाः याःपिं मनूत वल कि छंगु मुद्दा स्वये।" अले वं पावलयात बांलाक पाः तयाः
हेरोदयागु लायकुलिइ तयाति धकाः उजं बिल।

24

रोमी बडा-हाकिम फेलिक्सया न्ह्याःने पावल

1 न्यान्हु लिपा दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी हननिया, थकालिपिं व तर्तुल्लस धाःम्ह छम्ह वकिलयात ब्वनाः कैसरियाय् क्वहां
वल। इमिसं बडा-हाकिमयात पावलयागु नामय् उजुर यात।
2 पावलयात बडा-हाकिमया न्ह्याःने हये धुंकाः तर्तुल्लसं वयात द्वपं बियाः थथे धाल –
"हनेमाःम्ह फेलिक्सजु, छसपोलं यानाः जिपिं आनन्दं च्वनाच्वनागु दु। छसपोलयागु बुद्धिं यानाः थ्व देशय् यक्व भिना
वयाच्वंगु दु।
3 थ्व खँ जिमिसं न्ह्याबलें न्ह्याथाय् नं मानय् याना वयाच्वनागु दु। अले थुकिया निंतिं जिमिसं छसपोलयात सुभाय्
बियाच्वनागु दु।
4 छसपोलयागु ई यक्व कयाच्वने मखु, अय्सां दया यानाः जिमिगु छत्वाःचा बिन्ति न्यना बिज्याहुँ।
5 थ्व मनू तसकं ग्यानापुम्ह, संसारय् च्वंपिं फुक्क यहूदीतय्त ल्वाका जूम्ह खः। अले थ्व नासरी पुचःयाम्ह नायः नं खः।
6 थ्वं देगःयात नं अशुद्ध यायेत्यंगु खः, अबलय् हे जिमिसं थ्वयात ज्वना। अले जिमिगु थःगु हे व्यवस्थाकथं थ्वयात सजाँय
बीत्यनागु खः।
7 तःधंम्ह कप्तान लुसियसं वयाः थ्वयात जिमिगु ल्हातं बलजफ्ती त्वःतका यन।
8 अले वयाथाय् उजुर याःवंक्वसित छसपोलयाथाय् हुँ धकाः उजं बियाहल। छसपोलं वयाके हे न्यनाबिज्याःसा जिमिसं पाः
यानाच्वनागु फुक्क खँ सी दइ।"
9 व नाप वःपिं यहूदीतय् नायःतय्सं नं वं धाःगु खँ सत्य खः धकाः बडा-हाकिमयात धाल।

पावलं लिसः ब्यूगु

10 अले बडा-हाकिमं पावलयात नवायेत ल्हाःभाय् याःगुलि वं थथे धाल – "यक्व दंनिसें छसपोलं थ्व देशय् न्याय याना
वयाच्वंगु जिं स्यू। उकिं छसपोलया न्ह्याःने थथे थःगु खँ धाये दयाः जि लय्ता।
11 जि यस्शलेमय् परमेश्वरया आराधना यायेत वयागु झिंनिन्हुं अप्वः मदुनि। थ्व खँ मेपिन्के नं न्यनादी फु।

12 जि देगलय् सुंनाप कचकच हालाच्वंगु खः धकाः सुं यहूदीं नं धाये फइ मखु। न सुनानं जितः धर्मशास्त्र स्यनिगु छेँय् व शहरय् गनं सुयातं ल्वायेत ग्वाकाः जूगु हे खं धकाः धाये फइ।

13 न इमिसं जितः थःपिन्सं पाः याःगु खँयागु दसि हे बी फइ।

14 “अय्नं इमिसं धाःगु छता खँ ला जिं नं खः धकाः धाये। जिं नं जिमि तापाःबाज्यापिन्सं मानय् याना वःम्ह परमेश्वरयागु आराधना यानागु खः, गुकियात इमिसं ‘नासरी पुचः’ धकाः धयाजुल। मोशायागु व्यवस्था व अगमवक्तां च्वया थकूगु फुक्क खँय् जिं विश्वास याना।

15 भिंपिं नं मभिंपिं नं सिनाः हानं म्वाना वइतिनि धकाः परमेश्वरयाके इमिसं थें जिं नं आशा यानाच्वनागु दु।

16 अय्जूगुलिं जिं मनूतय्गु न्ह्याःने नं परमेश्वरयागु न्ह्याःने नं थःत यचुकाः ज्या याना जुया।”

17 “यक्व दँ लिपा जि चीमिपिं दाजुकिजापिन्त धिबा बीत व परमेश्वरयात छायछी यायेत यस्शलेमय् लिहां वयागु खः।

18 देगलय् शुद्ध जुइगु ज्या यानाच्वनाबलय् हे इमिसं जितः ज्वंगु खः। अबलय् जि नाप सुं छम्ह मनू नं मदु। अले सुंनाप कचकच हालाच्वनागु नं मखु।✡

19 एशियां वःपिं यहूदीत नं अन दुगु खः, इमि नं जिगु खँय् छुं धायेमाःगु दुसा धाः वये माःगु खः नि।

20 मखुसा महासभाया न्ह्याःने दनाबलय् थन दुपिन्सं जिके छुं दोष खंगु दुसा व धायेमानि।

21 जिं इमिगु दथुइ दनाः थुलि हे जक धयागु खः – ‘सीपिं मनूत म्वाना वइतिनि धकाः विश्वास यानागुलिं थौं जि छिकपिन्थाय् न्ह्याःने थथे न्याय याका च्वनेमाल।’ ”✡

22 फेलिक्सं प्रभुयागु खँ बांलाक स्यूगुलिं इमित थथे धकाः चीकाछ्वल – “तःधंम्ह कप्तान लुसियस वल धायेवं जिं छिमिगु मुद्दा छिने यानाबी।”

23 अले फेलिक्सं कप्तानयात “पावलयात कुना ति, म्हस्यूपिं सुनानं नापलाः वःसा नापलाके ब्यु। छुं ब्यू वःसा बीके ब्यु, पने मते” धकाः उजं बिल।

फेलिक्सं पावलयात सःतकेछ्वःगु

24 छन्हु निन्हु लिपा फेलिक्स थः यहूदी कलाः दूसिल्लायात ब्वनाः वल। अले येशू ख्रीष्टयागु विश्वासयागु खँ न्यनेत पावलयात सःतके छ्वल।

25 अले वं इमित परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइगु, थःगु मनयात थातय् लाकेगु व लिपा जुइतिनिगु न्याययागु खँ न्यंकल। थ्व न्यनाः फेलिक्सं ग्यानाः थथे धाल – “आःयात गात, लिपा हानं लिलात धाःसा छन्त सःतके हये।”

26 पावलयापाखें धिबा नयेदइ ला धकाः वं मतिइ तःगु खः। अय्जूगुलि नं वं पावलयात थथे इलय् ब्यलय् सःताः खँ ल्हायेगु याःगु खः।

27 निदँ लिपा फेलिक्सया थासय् पर्किअस फेस्तस बडा-हाकिम जुयाः वल। फेलिक्सं यहूदीतय्त लय्ताय्का तयेत पावलयात कुना तुं तल।

25

पावलं कैसरयात बिन्ति याःगु

1 फेस्तस कैसरियाय् वयाः स्वन्हु दय्काः यस्शलेमय् वन।

2 अन तःधंपिं पुजाहारीत व तःधंपिं यहूदीतय् नायःतय्सं फेस्तसयात पावलयागु विरोधय् खँ न्यंकाः बिन्ति यात।

3 पावलयात लँय् दथुइ हे स्यायेगु मतिइ तयाः इमिसं वयात यस्शलेमय् छ्वयाहयादिसँ धकाः फेस्तसयात बिन्ति यात।

4 तर फेस्तसं इमित थथे धकाः लिसः बिल – “पावलयात कैसरियाय् हे कुनातःगु दु। जि नं याकनं हे अन वनेत्यनागु दु।

5 छिमि छम्हनिम्ह नायःतय्त छ्वयार्हि। अले वया न्ह्याःने हे वं ट्वंकूगु दु धकाः उजुर या।”

6 इपिं नाप च्यान्हु झिन्हु च्वनाः फेस्तस कैसरियाय् लिहां वल। कन्हय् खुन्हु हे वं न्याय यायेथाय् वनाः पावलयात काय्के छ्वल।

7 पावलयात अन हयेवं यस्शलेमं वःपिं यहूदीतय् नायःतय्सं वयात यक्व हे दोष बिल। अथेसां इमिसं छुकियागुं दसि बी मफुत।

8 अले पावलं धाल – “जिं यहूदीतय्गु व्यवस्था, देगः, व कैसरयात मभिंकाः छुं नं धयागु मदु।”

9 फेस्तसं यहूदीतय्त लय्ताय्केत पावलयात थथे धाल – “जिं छन्त यस्शलेमय् छ्वयाबी, अले अन हे छंगु न्याय याये, मज्यू ला?”

10 अले पावलं धाल – “जिं कैसरयागु अदालतय् न्याय फ्वनाच्वनागु दु। थन हे जिगु न्याय जुइमाः। जिं यहूदीतय् नायःतय्गु छुं स्यंकागु मदु धकाः ला छसपोलं नं बांलाक सि हे स्यू।

✡ **24:18** २४:१७-१८ प्रे २१:१७-२८ ✡ **24:21** २४:२१ प्रे २३:६

11 जिं ज्यान सजाँय बीमायक छुं मभिंगु यानागु दुसा जि सीत नं न्ह्यचिलागु दु। इमिसं जितः पाः याःगु छुं नं सत्य मखुसेंलि
जितः सुनानं इमिगु ल्हातय् लाके फइ मखु। जिं कैसरयात बिन्ति याये।"
12 अले फेस्तसं सल्लाह बीपिं लिसे खँ ल्हानाः थथे धाल – "छं कैसरयात बिन्ति यात। अय्जूगुलि छन्त कैसरयाथाय् हे
छ्वये।"

जुजु अग्रिपासं न्ह्म्ह बडा-हाकिम नापलाःगु

13 निन्हु स्वन्हु लिपा जुजु अग्रिपास व बरनिकी कैसरियाय् फेस्तसयात नापलाः वल।
14 इपिं अन छुं न्हि तक च्वने धुंकाः फेस्तसं जुजुयात पावलयागु फुक्क खँ कन – "थन फेलिक्सं कुनातःम्ह छम्ह मनू दु।
15 जि यस्शलेमय् वनाबलय् तःधंपिं पुजाहारीतय्सं व थकालिपिन्सं वयात दोष बियाः सजाँय बीमाः धकाः जितः बिन्ति
यात।
16 जिं इमित थथे धकाः लिसः बिया – 'सुनानं मन्यात वयागु दोष ठहरय् मजुइकं सजाँय बीगु रोमीतय्गु चलन मदु। अले
वं पाः यापिनिगु न्ह्यःने थःगु खँ नं धाये दयेमाः।'
17 "इपिं वयेवं भचा हे लिमबाकुसे कन्हय् खुन्हु हे जिं वयात अदालतय् काय्के छ्वया।
18 वयात पाः याःपिन्सं गुलि नं वयात दोष ठहरय् याइ धकाः जिं मतिइ तयागु खः, अथे याये मफुत।
19 इमिसं ला इमिगु धर्मयागु खँ व सी धुंकूम्ह येशूयागु खँ कयाः जकं पाः याना हल। पावल धाःसा सी धुंकूम्ह येशू अज्जं
म्वानाच्वंगु दनि धकाः धाइम्ह जुयाच्वन।
20 जिं छुं हे क्वःछी मफुगुलि वयात थ्व खँय् जवाःसवाः यायेत यस्शलेमय् वनेगु ला धकाः न्यना।
21 पावलं कैसरपाखें न्याय याकेगु धकाः बिन्ति याःगुलि जिं वयात कैसरयाथाय् मयंकुतले बांलाक पाः तयाः थन हे तया
तयेगु उजं बिया।"
22 अले अग्रिपासं फेस्तसयात धाल – "व मनूयागु खँ जिं नं छकः न्यने दुसा ज्यू।"
फेस्तसं धाल – "कन्हय् हे न्यनादिसँ।"

पावल अग्रिपास व बरनिकीया न्ह्यःने

23 कन्हय् खुन्हु अग्रिपास व बरनिकी तसकं झःझः धायक तःधंपिं कप्तानत व शहरय् च्वंपिं ततःधंपिं मनूतय्त ब्वनाः सभा
यायेगु छेँय् वन। अले फेस्तसयागु उजंकथं पावलयात नं दुने हल।
24 अले फेस्तसं धाल – "जुजु अग्रिपास व थन झायादीपिं सकल भाजु मय्जुपिं, थनच्वंपिं व यस्शलेमय् च्वंपिं फुक्क
यहूदीतय्सं थ्व मनूयात स्याना छ्वयेमाः धकाः जिथाय् उजुर याः वःगु खः।
25 ज्यान सजाँय बीमायक वं अथे ट्वंकूगु जिं छुं हे लुइके मफुत। वं कैसरयात बिन्ति याःगुलि जिं वयात अन हे छ्वयेगु
मतिइ तयागु दु।
26 "वयागु ट्वंबिट्वं कैसरयात च्वया छ्वयेत जिके छुं हे खँ मन्त। अय्जूगुलि जिं वयात छिकपिनिगु, अज्ज ला हे जुजु
अग्रिपास, छिगु न्ह्यःने थने हयागु दु। छिकपिन्सं माःकथं जाँचय् यानाः जितः च्वयेत सल्लाह बियादिसँ,
27 छायधाःसा छुं हे दोष मक्यंकं वयात अथे छ्वयेत जितः मछिं ताल।"

26

अग्रिपासयागु न्ह्यःने पावलं बयान ब्यूगु

1 अले अग्रिपासं पावलयात धाल – "दँ, थःगु खँ कंसां जिल।"
अले वं ल्हाःभाय् यानाः थःगु खँ धाल –
2 "जुजु अग्रिपास, छसपोलया न्ह्यःने थथे नवाये दुगुलि जि तसकं लय्ता। यहूदीतय्सं जितः मखुगु मखुगु ज्याखँयात धकाः
पाः याःगु फुक्कं थौं छसपोलयात कने,
3 छायधाःसा छसपोलं यहूदीतय्गु थितिकुति व चालचलन बांलाक स्यू। अय्जूगुलि जिगु खँ बांलाक न्यनादिसँ धकाः जिं
बिन्ति यानाच्वना।"
4 "जि थःगु देश व यस्शलेमय् ब्वलंम्ह खः। उकिं इमिसं जितः मचांनिसें हे बांलाक म्हस्यू।
5 धर्मयागु हे खँ ल्हाये धाःसा झीगु धर्मय् जि फरिसी जुयाच्वने धुंम्ह हे खः। थ्व खँ इमिसं सि हे स्यु, अले इमित माःसा
धाये नं फु।✡
6 परमेश्वरं झी तापाःबाज्यापिन्त बियादीगु वचनय् आशा यानागुलि थौं थथे ज्वंकाः न्याय याका च्वनेमाल।

✡ **26:5** २६:५ प्रे २३:६; फिलि ३:५

7 थ्व हे खँ झी झिंनिगू कुलं नं जुइतिनि धकाः आशा यानाः दुनुगलंनिसें चां न्हि परमेश्वरयागु आराधना याना जुल। थ्व हे आशां यानाः जितः थौं ज्वना हल, महाराज।
8 परमेश्वरं सीम्ह म्वाकादी धयागु खँ छिकपिन्सं छाय् विश्वास याये मफुगु?”
9 “जिं नं नासरतयाम्ह येशूयागु नां काइपिन्त स्यंकेमाः धकाः बिचाः यानागु खः।
10 जिं यरूशलेमय् थथे याना नं जुया। जिं तःधंपिं पुजाहारीतपाखें अधिकारया पौ कयाः तःम्ह हे विश्वासीतयत इयालखानाय् कुंके बिया। अले स्यायेथाय् तकं जिं ग्वाहालि बिया।
11 धर्मशास्त्र स्यनिगु छेँय् छेँय् वनाः इमित ज्वनाहयाः सजाँय बिया, अले इमिगु हे म्हुतुं ख्रीष्टयात मभिंक धायके बिया। थुलि याना नं मगानाः तमं तातापाक मेमेगु शहरय् नापं वनाः जिं इमित दुःखकष्ट बिया।”✡

पावलं थः विश्वासी जूगु खँ धाःगु

12 “छन्हु तःधंपिं पुजाहारीतयके उजं व अधिकार कयाः जि दमस्कसपाखे स्वयाः वनाच्वनाबलय्
13 महाराज, न्हिनय् हे निभाः स्वयाः नं तसकं थीगु छगू जः जि व जि नाप वःपिं मनूतय्गु छचाःखेलं थिल।
14 जिपिं फुक्कं बँय् भ्वस् वन। अबलय् हे लाक्क हिब्रू भाषां जितः थथे धयाहःगु सः जिं ताल – ‘शाऊल, शाऊल, जितः छाय् दुःख बियाच्वना हं? च्यानाच्वंगु मि सुनानं ज्वनां ज्वने फइ ला?’
15 “अले जिं धया – ‘हे प्रभु, छि सु खः?’
“अले प्रभुं जितः धयादिल – ‘जि येशू खः। छं जितः दुःख बियाच्वन।
16 दँ, छन्त जिम्ह च्यः यायेत व छं जितः खंगु व जिं लिपा क्यनेत्यनागु खँया साक्षी बीकेत जि छन्थाय् वयागु खः।
17 जिं छन्त यहूदीतय् नायःतय्गु ल्हातं व यहूदीमखुपिनिगु ल्हातं बचय् यानातये।
18 इमिगु मिखा चायका बीत, इमित खिउँथासं जलय् हयेत, अथे हे जितः विश्वास याकाः पाप क्षमा याकेत, शैतानपाखें लिगनाः परमेश्वरयाथाय् पवित्र याके हयेत जिं छन्त इमिथाय् छ्वयाच्वना।’ ”
19 “थथे जूगुलि हे, जुजु अग्रिपास, जिं स्वर्गपाखेंयागु दर्शनय् खनागु खँ गथे मन्यनेगु?
20 जिं थ्व खँ दकलय् न्हापालाक दमस्कसय् च्वंपिन्त न्यंका। अले यरूशलेम व यहूदियाय् न्यंकं व यहूदीमखुपिन्त नं थथःगु पापं लिचिलाः परमेश्वरयाथाय् लिफः स्वयाः वा धकाः न्यंका। अले थःम्हं पश्चाताप यानागु ज्यां नं क्यँ धकाः नं धया।✡
21 थथे धयागुलि यहूदीतय् नायःतयसं जितः देगलय् ज्वनाः स्यायेत स्वःगु खः।
22 अयनं थौं तक परमेश्वरं जितः ग्वाहालि यानादीगु हे दु। अयजूगुलि जिं थन दनाः चिधंपिं, तःधंपिं, सकसितं साक्षी बियाच्वनागु दु। अगमवक्तां व मोशां जुइतिनि धकाः धाःगु खँ जक जिं कनाच्वनागु खः, मेगु छुं नं मधया।
23 इमिसं धाःगु खँ थ्व हे खः – ‘मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट सी हे माः, अले हानं दकलय् न्हापा वयकःयात हे सीम्हं म्वाकादी। वयकलं हे यहूदी व यहूदीमखुपिं सकसितं बचय् यानाः जः बियादी।’ ”✡
24 पावलं थथे नवानाच्वंबलय् हे फेस्तसं ततःसलं वयात थथे धाल – “पावल, छ वें जुल ला कि छु? यक्व ब्वनाः छ वें जुइ धुंकल।”
25 अले पावलं धाल – “हनेमाःम्ह फेस्तस, जि वें जूगु मखु। जिं ला सत्य खँ हे ल्हाना च्वनागु दु।
26 अग्रिपास जुजुं नं थ्व खँ स्यू। जिं वयकःयात मग्यासे धायेफु। वयकलं थ्व खँ बांलाक हे स्यू, छायधाःसा थ्व खँ सुं मदुथाय् धाःगु मखु।
27 जुजु अग्रिपास, छसपोलं अगमवक्तातयत विश्वास याना मदिया ला? छसपोलं विश्वास यानादी धकाः जिं स्यू।”
28 अले अग्रिपासं पावलयात धाल – “थुलि याकनं छं जितः नं ख्रीष्टियन यायेत स्वयागु ला?”
29 पावलं धाल – “याकनं जुइमा, लिबाक्क जुइमा, छिकपिं सकलें जि थें तुं जुइमा धकाः जिं आशा यानागु दु। तर थथे सिखलं चीका च्वनेमाःम्ह धाःसा मखु। परमेश्वरयाके जिं थ्व हे प्रार्थना याना।”
30 अले जुजु, बडा-हाकिम, बरनिकी व अन च्वंपिं सकलें दन।
31 इपिं थथे हा हां पिहां वन – “थ्व मनुखं स्याये हे माःगु व कुने हे माःगु ला छुं नं ज्या याःगु मदु खनी।”
32 अग्रिपासं फेस्तसयात धाल – “वं कैसरयात बिन्ति मयाःगु जूसा त्वःता छ्वःसां ज्यूगु खनी।”

27

पावल रोमय् वंगु

✡ **26:11** २६:९-११ प्रे ८:३; २२:४-५ ✡ **26:20** २६:२० प्रे ९:२०,२८-२९ ✡ **26:23** २६:२३ यशै ४२:६; ४९:६; १ कोर १५:२०

1 जिमित लःजहाजं इटालियाय् छवयेगु क्वःछीं धुंकाः पावल व मेपिं कुनातःपिन्त युलियस धाःम्ह जुजु अगस्तसया सिपाइँतय्
कप्तानयागु ल्हातय् लःल्हाना बिल।
2 अले जिपिं एशियाय् थीथी थासय् जुयाः वनेत्यंगु एड्रामिटेनोसयागु लःजहाजय् च्वनावना। जिपिं नाप माकेडोनियाय् च्वंगु
थेसलोनिके शहरं वःम्ह अरिस्तार्खस धाःम्ह मन् नं दु।*
3 कन्हय् खुन्हु जिपिं सीदोन धयागु लःजहाज दिकेगु थासय् थ्यन। युलियसं पावलयात दया यानाः वया पासापिन्थाय् माःगु
यायेत छवयाबिल।
4 जिपिं अनं वनाबलय् अःखतं फय् संगुलि फय् छलय् यायेत साइप्रसया उत्तरपाखें वना।
5 जिपिं किलिकिया व पामफिलियायागु समुद्र जुयाः लुकियाय् लाःगु माइरा धाःगु शहरय् थ्यंकः वया।
6 अन इटालियाय् वनेत्यंगु मेगु लःजहाज छगः लुइकाः कप्तानं जिमित उकी हे तल। व लःजहाज अलेक्जेन्ड्रियां वःगु
खः।
7 जिपिं तःन्हु तक बुलुहुँ न्ह्यज्यां तसकं दुःख फयाः क्नीडस धाःगु शहरयागु लिक्क थ्यंकः वया। अनं नं जिमित फसं
मछ्वःगुलि क्रेट टापुया उत्तरपाखें वना।
8 जिपिं तसकं थाकुक सिथं सिथं सुन्दर बन्दर धाःगु थासय् थ्यंकः वया। थनं लासिया धाःगु शहर सत्ति।
9 थुकथं जिमिसं तःन्हु हे सितिं छवया। ग्वःफय् वइगु ई जूगुलि समुद्रं जुइगु तसकं ग्यानपुइ यः। प्रायश्चितया दिंया अपसंया
ई नं फुइधुंकल। उकिं पावलं थथे धकाः धाल –
10 “स्वयादिसँ, जिं स्वयेबलय् ला आः नं झीपिं थनं लःजहाजय् च्वना वन धाःसा जहाज व मालसामान जक नाश जुइगु
मखु, झीपिंनापं सी फु।”
11 पावलं धाःगु खँ मन्यंसे कप्तानं जहाज चले याइम्ह व जहाजया थुवालं धाःगु खँ न्यन।
12 चिकुलाबलय् च्वनेत थ्व जहाज दिकेगु थाय् पाय्छि मज्गुलिं अप्वःसिनं वनाः फतिंफतले फोनिक्सय् थ्यंकेगु मतिइ
तःगु खः। थ्व क्रेट टापुयागु छग् लःजहाज दिकेगु थाय् खः। थ्व दच्छिन-पच्छिम व उत्तर-पच्छिम स्वः।

ग्वःफय् वःगु

13 दच्छिनपाखें फय् संगुलि सकसिनं आः ला वने जी धकाः मतिइ तल। अले इमिसं नँयागु काकःचा च्वय् सालाः
लःजहाजयात क्रेट टापुयागु सिथं सिथं न्ह्याकल।
14 तर भचा लं हे टापुपाखें उत्तर पुर्बय् नं तसकं ग्वःफय् वल।
15 लःजहाजयात ग्वःफसं त्वपुल, जिमिसं छुं हे याये मफुत। अले यग्गु थजु धकाः जिमिसं लःजहाजयात अथें त्वःताबिया।
16 क्लौडा धाःगु छग् टापुइ थ्यंकाः ग्वःफय्यात भचा पन। अथेजूसां जिमित लःजहाजया ल्युने चिनातःगु नांचा बचय् यायेत
तसकं थाकुल।
17 बल्ल बल्लं थ्व नांचायात लःजहाजय् सालाः न्याक्क चिना बिया। लिबियायागु समुद्रया फिसलय् जहाज भास्से जुइ
धकाः ग्यानाः जहाज चले याइपिन्सं पाल क्वकयाबिल। अले लःजहाजयात फसं घ्वाना यंकल।
18 ग्वःफय् तसकं हे वःगुलि कन्हय् खुन्हु इमिसं जहाजय् च्वंगु मालसामान वान्छ्वया बिल।
19 हानं कंस खुन्हु इमिसं जहाज चले यायेत माःगु सामान नं वान्छ्वया बिल।
20 तःन्हु तक ला जिमिसं नगु व सूर्य तकं स्वये मखन। अले हानं ग्वःफय् मदिक्क वया तुं च्वंगुलि जिमिसं ला म्वाइ हे
मखुत धकाः धाये धुनागु।
21 तःन्हुंनिसें नये तकं मखंनाः पावलं दनाः थथे धाल – “छिकपिन्सं जिं धयागु खँ न्यनाः क्रेटं मवःगु जूसा थथे दुःख नं
फयेमाली मखुगु, अले मालसामान नं नाश जुइ मखुगु।
22 अय्नं छिकपिं ग्यानादी म्वाः। सुं नं सी मखु। लःजहाज जक स्यनी।
23 जिं आराधना यानाच्वनाम्ह जिम्ह परमेश्वरया छम्ह स्वर्गदूतं म्हिगः चान्हय् वयाः जितः थथे धाल –
24 ‘ग्याये मते पावल, छ कैसरया न्ह्यःने वने हे माः। अय्जूगुलि परमेश्वरं छ नाप दुपिं सकसितं बचय् यानादी।’
25 थथे छिकपिं ग्यानादी मते, छायधाःसा परमेश्वरं जितः गथे धयादिल अथे हे जुइ धकाः जिं स्यू।
26 अय्नं छुं टापुइ झीगु जहाज न्या हे न्याइ।”
27 झिंप्यन्ह दय्काः जिमिगु लःजहाज एड्रियास धाःगु समुद्रय् लाः वल। बाचा इलय् जहाज चले याइपिन्सं गुगुं टापुइ
लाःवःगु मतिइ तल।
28 अथे जूगुलि इमिसं लः गुलि तःजाः दाना स्वल। अन लः स्विखुगू मिटर तःजाः। भचा उखे वनाः दाना स्वःबलय् निइन्हय्गू
मिटर ति जक तःजाः।
29 अले गनं ल्वहँतय् न्याः वनी धकाः ग्यानाः इमिसं प्यंगू नँयागु काकःचा ल्यूनें क्वफाना छवल। अले गुबलय् सुथ जुइ
धकाः पियाच्वन।

---

* **27:2** २७:२ थ्व यात्राय् लूका नं पावलनापं दु।

30 जहाज चले याइपिन्सं चिचाग्वःगु नांचा लखय् क्वछ्वयाः न्ह्याःनेयागु नँयागु काकःचा क्वफायेगु त्वहः तयाः बिस्युं वनेत स्वल।
31 थ्व खँ सियाः पावलं कप्तान व सिपाइँतय्त धाल – "थुपिं बिस्युं वन धाःसा छिकपिं सुं नं म्वाइ मखु।"
32 अले सिपाइँतय्सं नांचा थाकातःगु खिपः चानाबिल। नांचा चुइके यन।
33 सुथ जुइ थें च्वंकाः पावलं इमित नयेनी यायेत धाल – "छिकपिन्सं छुं हे मनःगु झिंप्यन्ह मछिं दये धुंकल।
34 अय्ज्गुलिं छिकपिन्सं छुं नयेनी यानादिसँ। म्वायेत ला नये हे माः। छिकपिनिगु सँ छपु तकं छुं जुइ मखु धकाः ला जिं धाये हे धुन।"
35 थुलि धयाः पावलं मरि कयाः फुक्कसिया न्ह्याःने परमेश्वरयात सुभाय् बियाः कुचा कुचा यानाः नल।
36 अले फुक्कसिनं लय्तातां नल।
37 जिपिं फुक्क यानाः निसः व न्हयेखुम्ह (२७६) दु।
38 गाक्क नये धुंकाः इमिसं ल्यंगु छ्व जहाजयात याउँसे च्वंकेत समुद्रय् वान्छ्वया बिल।

लःजहाज स्यंगु

39 सुथ जुइ धुंकाः नं इमिसं व थाय्यात म्हसीके मफुत। अय्नं इमिसं समुद्रयागु सि खनाः उखे हे जहाज यंकेगु मतिइ तल।
40 उकिं इमिसं काकःचायात लखय् वान्छ्वया बिल, जहाजयागु चतं नं फ्यन, अले जहाजयात फसं सिथय् यंकेमा धकाः पाल नं ब्वय्कल।
41 जहाज हुत्तिना वनाः न्ह्याःने बँय् भास्से जूवन, अले लः ढुंब्वलं जहाजयागु ल्यूनेयागु ब्व स्यंकल।
42 अले ज्वनाहःपिं लाल कयाः बिस्युं वनीं धकाः ग्यानाः सिपाइँतय्सं इमित स्याना छ्वयेगु मतिइ तल।
43 तर कप्तानं पावलयात बचय् यायेगु मतिइ तयाः सिपाइँतय्त अथे याके मब्यु, बरु फुपिं लाल कयाः समुद्र सिथय् हुँ।
44 अले मेपिं जक सिँपौ व जहाजयागु स्यंगु कुचाय् च्वनाः हुँ धकाः धाल। थुकथं जिपिं फुक्कं बचय् जुयाः वने फत।

28

माल्टा टापुइ थ्यंगु

1 समुद्र सिथय् वये धुंकाः जिमिसं व टापु माल्टा खः धकाः सिल।
2 अबलय् वा वयाच्वंगुलिं चिकुसे च्वनाच्वन। अन च्वंपिन्सं जिमित सःताः दया यानाः मि छ्वय्काबिल।
3 पावलं नं छुसि मुना हयाः मिइ तल। मियागु क्वाःजलं यानाः बिख दुम्ह सर्प छम्ह छुसिं पिहां वयाः पावलयागु ल्हातय् यग्गात।
4 वयागु ल्हातय् सर्प यग्गागु खनाः अन च्वंपिं मनूत थःथवय् थथे खँ ल्हात – "थ्व मनू ला धात्थें हे ज्यानमारा जुइमाः। समुद्रं बचय् जुया वःसां न्याय याइम्हय्सिनं थ्वयात म्वाके मबिल।"
5 पावलं व सर्पयात थाथा यानाः मिइ तुं कुर्का बिल। वयात छुं नं मजू।
6 इमिसं भचा लिपा हे बिषं मनावयाः पावल सी धकाः मतिइ तल। ताउत तकं पावलयात छुं मजूगु खनाः इमिसं खँ हीकाः थथे धाल – "थ्व ला घः हे जुइमाः।"
7 अनं सत्तीक हे व टापुया तःधंम्ह हाकिम पब्लियसयागु छेँबुँ दु। वं जिमित स्वन्हु तक थःथाय् पाहां ब्वना तल।
8 अबलय् पब्लियसया अबु आउँ जुइकाः ज्वर वय्काच्वन। अले पावलं वयाथाय् वनाः प्रार्थना यानाः वयागु छेनय् ल्हाः तयाः लाय्काबिल।
9 थ्व खनाः अन च्वंपिं मेपिं उसाँय्मदुपिं नं वयाथाय् वल। अले इपिं नं लाया वन।
10 इमिसं जिमित तसकं हनाबना तयेगु यात। जिपिं वनेत जहाजय् च्वनाबलय् नं इमिसं जिमित मामाःगु नसात्वँसा तये हल।

माल्टां रोमय् वंगु

11 स्वला दय्काः जिपिं अनं छक्कलं बूपिं निम्ह घःयागु चिं दुगु अलेक्जेन्ड्रियां वःगु लःजहाजय् च्वनाः वना। थ्व जहाज नं चिकुला फुकेत अन दिनाच्वंगु खः।
12 सुराकुसाई धाःगु शहरय् थ्यंकाः जिपिं स्वन्हु तक अन हे च्वना।
13 अनं जिपिं रेगियनय् थ्यंकः वया। कन्हय् खुन्हु दच्छिनं फय् वःगुलिं जिपिं निन्हु लिपा पटिओलिइ थ्यंकः वया।
14 अन जिमिसं विश्वासी दाजुकिजापिं नापलाना। इमिसं इनाप याःगुलिं जिपिं छवाः तक अन च्वनाः रोमय् वना।
15 रोमय् च्वंपिं विश्वासी दाजुकिजापिन्सं जिपिं वइगु खँ न्यनाः गुलिं "स्वंग् सतः" धाःथाय् तक, अले गुलिं "आप्पियस" धाःगु बजारय् थ्यंक लँ स्वः वल। इमित खनाः पावलं लय्तायाः परमेश्वरयात सुभाय् बिल।
16 जिपिं रोमय् थ्यंकाः पावलयात छम्ह सिपाइँ पाः तयाः वया यत्थे याकेबिल।

17 स्वन्हु लिपा पावलं यहूदीतय् थकालिपिन्त सःतके छ्वल। अले इपिं मुने धुंकाः पावलं थथे धाल – “दाजुकिजापिं,
स्वयादिसँ, जिं झी मनूतय्त व झी तापाःबाज्यापिनि पालय् निसें यानाच्वंगु थितिकुतियात स्यंकाः छुं नं यानागु मदु। अय्सां
यहूदी दाजुकिजापिन्सं जितः यस्शलेमंनिसें कुनाः रोमीतय्गु ल्हातय् लःल्हाना बियाहल।
18 जिगु मुद्दा बांलाक स्वये धुंकाः इमिसं जितः त्वःतेत्यंगु खः, छाय्धाःसा स्याये माःगु छुं नं ज्याखँ जिं यानागु मदु।
19 अय्नं यहूदीतय् नायःतय्सं जितः मत्वःतेगु मतिइ तःगुलिं जिं कैसरयाथाय् बिन्ति मतसे मजिल। अथे धकाः जिं थः हे
दाजुकिजापिन्त दोष बीत्यनागु मखु।✡
20 थ्व हे खँ धायेत जिं छिकपिन्त सःतागु खः। इस्राएलीतय्सं आशा याना च्वंम्हय्सिगु खं यानाः जि थथे ज्वंका च्वनेमाल।”
21 अले इमिसं वयात धाल – “छिगु खँय् यहूदियां नं छगू पौ वःगु मदु। अले थन वःपिं दाजुकिजापिन्सं नं छितः मभिंकाः
थौं तक खँ ल्हाःगु मदु।
22 अय्नं छिं थःगु खँ जिमित नं कनादिसँ, छाय्धाःसा थ्व लँय् जुइपिन्त न्ह्याथाय् नं मभिंकाः खँ ल्हाइगु जिमिसं स्यू।”
23 अले इमिसं छन्हु पावलया खँ न्यनेगु क्वःछित। क्वःछिना तःखुन्हु हे इपिं फुक्क पावल च्वनाच्वंगु छेँय् मुंवल। उखुन्हु
वं सुथंनिसें बहनी तकं इमित परमेश्वरयागु राज्ययागु खँ बांलाक ध्वाथुइक कन। मोशायागु व्यवस्था व अगमवक्तातय्गु सफुलि
ग्वाहालि कयाः वं येशूयागु खँ नं ध्वाथुइक कन।
24 वयागु खँय् गुलिसिनं विश्वास यात, गुलिसिनं मयाः।
25 थःथवय् खँ मिलय् मजूगुलि इपिं अनं वनेत्यन। इपिं वने न्ह्यः पावलं थथे धाल – “यशैया अगमवक्तायागु म्हुतुं पवित्र
आत्मां छिकपिनि तापाःबाज्यापिन्त थथे धयादीगु खःगु हे खँ खः –
26 “ ‘थुपिं मनूतय्त वनाः धा –
छिमिसं न्यनेत ला न्यनी,
अय्नं गुब्सं थुइके फइ मखु।
छिमिसं स्वयेत ला स्वइ,
अय्नं गुब्सं खंके फइ मखु।
27 छाय्धाःसा थुमिगु नुगः छाय् धुंकल,
न्हाय्पं ख्वातुइ धुंकल,
अले थुमिसं मिखा तिस्सी धुंकल।
मखुसा ला थुमिगु न्हाय्पनं
ताये माःगु खः,
मिखां खने माःगु खः,
नुगलं ध्वाथुइका काये माःगु खः।
थुपिं पापं लिचिलाः जिथाय् लिफः
स्वया वये माःगु खः।
अले जिं थुमित लाय्काबीगु खः।’✡

28 “अले पावलं नं थथे धाल – परमेश्वरं थ्व मुक्ति यहूदीमखुपिन्त बियादीगु दु धकाः छिकपिन्सं सीकि, अले इमिसं
न्यनाः विश्वास याइ।”
29 वयागु खँ न्यनाः इमि थःथवय् हे कचकच जुल, अले हा हां पिहां वन।
30 थःम्हं हे बालं कयाच्वंगु छेँय् पावल निदँ तक च्वन। थःथाय् वक्वसित वं दुनुगलंनिसें लसकुस याइगु।
31 थुकथं वं परमेश्वरयागु राज्ययागु खँ न्यंकाः प्रभु येशू ख्रीष्टयागु खँ स्यनाच्वन। वयात सुनानं पने मफु, अले वं मग्यासे
थथे यानाच्वन।

✡ **28:19** २८:१९ प्रे २५:११ ✡ **28:27** २८:२६-२७ यशै ६:९-१०

रोमय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु पौ

म्हसीका

रोमय् च्वंगु मण्डलीयापिं विश्वासीतय्त नापलायेगु मनं तुनाः पावलं थ्व पौ च्वःगु खः। अन वनाः छुं ई अन च्वंपिं विश्वासीतनाप ज्या यानाः इमिगु ग्वाहालि कयाः अनं स्पेन वनेगु पावलया ग्वसाः खः। पावलं थःम्हं थू थें ख्रीष्टियनतय्गु विश्वास व थ्वयात व्यवहारय् छ्यलेमाःगु खँ च्वयातःगु दु। थ्व सफुलिइ पावलं थःगु खँयात पूवंक न्ह्यथनातःगु दु।

रोमय् च्वंगु मण्डलीइ च्वंपिन्त ज्वजलपा याये धुंकाः पावलं थ्व पतिइ थःम्हं इमिगु निंतिं प्रार्थना यानाच्वनागु खँ न्ह्यथनाः "भिंगु खं मनूतय्त गुकथं उद्धार याइ व विश्वासं जक मनूत धर्मी ठहरय् जुइ फइ" धकाः न्ह्यथनातःगु दु।

यहूदी व यहूदीमखुपिं फुक्कं पापय् लानाच्वंगुलि फुक्कसिनं परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइत स्वयेमाः। येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानाः हे जक परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइ। अले न्हगु जीवन कयाः ख्रीष्टनाप छप्पँ जुयाः परमेश्वरलिसे न्हगु स्वापु तयेखनी। विश्वासीतय्के परमेश्वरयागु शान्ति दइ, अले पवित्र आत्मायागु शक्ति पाप व मृत्युयागु पन्जां छुतय् जुइ। अध्याय ५ निसें ८ तक पावलं परमेश्वरयागु व्यवस्था छाय् माल धयागु व विश्वासीतय्के पवित्र आत्मायागु शक्ति दइ धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

९ अध्याय निसें ११ अध्याय तक यहूदी व यहूदीमखुपिं मनूतय्गु बारे परमेश्वरयागु गज्याःगु ग्वसाः दु धयागु खँ क्यनातःगु दु। यहूदीतय्सं येशूयात मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः विश्वास मयाःगु नं परमेश्वरयागु हे ग्वसाः खः। यहूदीमखुपिन्सं येशूयात विश्वास यानाः वय्कःयागु दया माया काये खनेमा धकाः वय्कलं थथे यानादीगु खः। अले यहूदीतय्सं येशूयात सदां विश्वास मयासें च्वनी मखु धकाः पावलं पुलांगु नियमयात कयाः क्यनातःगु दु।

१२ अध्याय निसें १५ तक पावलं विश्वासीतय्सं गथे यानाः जुइमाः धयागु खँ न्ह्यथनातःगु दु। थःथवय् माया यानाः गुकथं मिलय् जुयाच्वनेमाः धकाः नं पावलं बःबियाः च्वयातःगु दु। परमेश्वरयात गुकथं सेवा यायेगु, सरकारं धाःथें च्वनेगु, छम्हय्सिनं याःगु ज्याखँय् मेम्हय्सित दोष मबीगु व सुयागुं विश्वासय् पंगलः मवय्केगु खँ नं पावलं ध्वाथुइक कनातःगु दु। दकलय् लिपा पावलं थःगुपाखें अन च्वनाच्वंपिं सकसितं ज्वजलपा यानाः व परमेश्वरयात तःधंकाः थ्व पौ क्वचाय्कातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ व मू खँ १:१-१७
मनूतय्त मुक्ति माःगु खँ १:१८–३:२०
गुकथं परमेश्वरं मुक्ति बियादी ३:२१–४:२५
ख्रीष्टयात विश्वास यानाः दइगु न्हगु जीवन ५:१–८:३९
इस्राएलया बारे परमेश्वरया ग्वसाः ९:१–११:३६
विश्वासीतय्गु चालचलन १२:१–१५:१३
क्वचाय्कूगु व ज्वजलपा याना छवःगु १५:१४–१६:२७

रोमी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 येशू ख्रीष्टया दास जि पावलयात परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंकेत वय्कलं हे प्रेरित दय्कादिल।
2 थ्व हे भिंगु खँ न्हापांनिसें हे परमेश्वरं वय्कःया अगमवक्तातय्त धर्मशास्त्रय् च्वकाः थथे यानादी धकाः धयादीगु खः।
3 थ्व भिंगु खँ वय्कःया काय् झी प्रभु येशू ख्रीष्टया बारे खः। वय्कःया काय् दाऊदया सन्तानपाखें मनू जुयाः झायादिल।
4 अले पवित्र आत्मायागु शक्तिं वय्कः म्वाना तुं वयाः परमेश्वरया काय् खः धकाः क्यनादिल।
5 वय्कःयागु नां दक्व जात जातिया मनूतय्त न्यंकाः विश्वास याःपिन्सं वय्कःयात मानय् यायेमाः धकाः धया बीत वय्कलं हे जिमित दया माया यानाः प्रेरित दय्कादिल।
6 वय्कःया मनूत यायेत छिपिं रोमय् च्वंपिन्त नं येशू ख्रीष्टं सःतादीगु दु।
7 परमेश्वरं सःताः पवित्र यानातःपिं रोमय् च्वंपिं परमेश्वरया यःपिं फुक्कसित छिमित झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया व शान्ति दयेमा।

पावलं रोमय् वनेगु मन याःगु

8 दकलय् न्हापां जिं परमेश्वरयात येशू ख्रीष्टपाखें छिपिं फुक्कसिगु निंतिं सुभाय् बी, छाय्धाःसा सारा संसार न्यंक छिमिसं यानाच्वंगु विश्वासयागु खँ बय्बय् जुयाच्वंगु दु।

9 जिं प्रार्थना यायेबलय् छिमित गुबलें हे नं ल्वःमंकागु मदु धकाः जिं मानय् यानाच्वनाम्ह परमेश्वरं स्यू। वय्कःया कायागु भिंगु खँ न्यंकाः जिं दुनुगलंनिसें वय्कःया सेवा यानाच्वनागु दु।

10 जि छिमिथाय् वये फयेमा धकाः न्हियान्थिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु। वय्कलं जितः छवया हयादीसा छन्हु ला जि छिमिथाय् वये।

11 पवित्र आत्मां बियादीगु वरदान बियाः छिमिगु विश्वास बल्लाकेत छिमिथाय् वये मास्ति वः।

12 थथे झीनाप च्वनेबलय् जिं छिमित जक मखु, छिमिसं नं जितः आत्माय् बल्लाके फइ धयागु जिगु इच्छा दु।

13 यःपिं दाजुकिजापिं, जि छिमिथाय् वयेत तःकः मछि हे कुतः याये धुन। छुं खं यानाः वये मफया च्वन। जि वयाः मेथाय् च्वंपिं यहूदीमखुपिन्त थें छिमिथाय् नं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूतयत वय्कःयात म्हसीका बी।✡

14 ग्रीकतयत व ग्रीक मखुपिन्त नं अले ब्वनातःपिन्त व ब्वनामतःपिन्त भिंगु खँ जिं मकंसे मगाःगु दु।

15 अय्जूगुलि छिपिं रोमय् च्वंपिन्त नं भिंगु खँ न्यंके मास्ति वःगु खः।

भिंगु खँ हे शक्ति खः

16 थथे जूगुलिं भिंगु खँ न्यंकेत जि मछाः मजू। छाय्धाःसा विश्वास याइपिं फुक्कसितं, न्हापालाक यहूदीतयत अले यहूदीमखुपिन्त नं उद्धार बीत थ्व भिंगु खँ परमेश्वरयागु शक्ति खः।✡

17 थ्व भिंगु खँ परमेश्वरं मनूतयत गुकथं उद्धार यानादी धकाः क्यनी। विश्वासं हे जक मनूत धर्मी ठहरय् जुइ। धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

“धर्मीत विश्वासं हे म्वाइ।”✡

मनूतय्गु पाप व परमेश्वरयागु तं

18 मभिंगु बांमलाःगु ज्याखँ जक यानाः सत्ययात त्वपुया छवयेत स्वइपिं मनूत खनाः स्वर्गय् च्वंम्ह परमेश्वर तंम्वय्कादीगु दु धकाः फुक्क मनूतयत सीकादिल।

19 परमेश्वर धाःम्ह सु खः, गज्याःम्ह खः धकाः इमिसं अःपुक हे सीके फु, छाय्धाःसा वय्कलं हे इमित थज्याःगु ज्याखँ क्यनादीगु दु।

20 सृष्टिनिसें परमेश्वरयागु खने मदुगु स्वभाव, वय्कःयाके सदां दयाच्वनीगु शक्ति, व दयेमाःगु गुण, वय्कःयागु सृष्टिं बांलाक हे सी दु। अय्जूगुलि इमिसं त्वहः तयेथाय् मदु।

21 इमिसं परमेश्वरयात म्हस्यूसां वय्कःयात मानय् मयाः। अले वय्कःयात तःधंके मालं नं तःमधंकू। थुकथं इपिं थःगु बिचारं यानाः ज्यालगय् मजूपिं जुल व इमिगु बुद्धि मदुगु नुगः खिउँसे च्वन।✡

22 सःस्यूपिं बुद्धिमान खः धकाः धाधां हे इपिं छुं मस्यूपिं मूर्ख जुयाः वन।

23 अले इमिसं सदां म्वाना च्वनीम्ह परमेश्वरयात मानय् याये मालं झन नाश जुयावनीपिं मनु, झंगः, पशुत व घिसय् जुया जुइपिं जन्तुतय्गु मूर्तियात पुजा यात।✡

24 इमिसं थथे याना जूगुलिं परमेश्वरं इमित बांमलाःगु मभिंगु जक याना जुइगुलिइ हे त्वःतादिल, ताकि इमिसं थःम्हं थःगु म्हयात क्वह्यंकेमा।

25 परमेश्वरयागु सत्ययात इमिसं मखुगु खँनापं हिलाः सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरयात मानय् मयासें वय्कलं सृष्टि यानातःपिन्त पुजा व सेवा यानाच्वन। परमेश्वर न्ह्याबलें तःधनेमा। आमेन।

26 इमिसं थथे याना जूगुलिं परमेश्वरं इमित मभिंगु बांमलाःगु हे जक याना जुइत त्वःतादिल। उकिं इमि मिसातय्सं थः भाःतपिं नाप घनेगु त्वःताः मिसात नाप हे व्यभिचार याना जुल।

27 अथे हे मिजंत नं मिसात नाप घनेगु त्वःताः मिजं मिजंत हे व्यभिचार याना जुल। थुकथं मिजंतय्सं मिजंतनाप लज्या चायापुगु ज्याखँ याना जूगुलि इमित पाय्छिगु सजाँय बियादिल।

28 थज्याःपिन्सं परमेश्वरयात क्वह्यंकूगुलि वय्कलं नं इमित दकलय् क्वह्यंगु मन व मभिंगु बांमलाःगु बिचालय् हे त्वःतादिल।

29 थज्याःपिं मनूतय्गु नुगः थज्याःगुलिइ जक जायाच्वनी – पापी ज्या, मभिंगु ज्या, लोभ, मभिंगु इच्छा, नुगः मुइकेगु, मनू स्यायेगु, ल्वापु यायेगु, थगय् यायेगु, हेय्काः कायेगु व कर्पिन्त क्वह्यंकेगु,

30 ख्वाः ल्युने कर्पिन्त मभिंकाः खँ ल्हाः जुइगु, परमेश्वरयात हेला यायेगु, तःधंछुयाः कर्पिन्त हेला यानाः खँ ल्हायेगु, घमण्डी जुइगु, जि हे खः तःधंम्ह धकाः जुइगु, मभिंगु बांमलाःगु जक ज्याखँ यानाजुइगु व मां बौयात मानय् मयायेगु।

31 बुद्धि मदुपिं, पत्याः याये बहःमजूपिं, दया माया याये मसःपिं,

---

✡ **1:13** १:१३ प्रे १९:२१ ✡ **1:16** १:१६ मर्क ८:३८ ✡ **1:17** १:१७ हब २:४ ✡ **1:21** १:२१ एफि ४:१७-१८ ✡ **1:23** १:२३ व्य ४:१६-१८

32 थज्याःगु ज्याखँ यानाजुइपिं मनूतय्त परमेश्वरं नरकय् छ्वयादी धकाः वय्कःयागु आज्ञा सीक सीकं हे इमिसं थज्याःगु ज्याखँ जक याना जूगु मखु, थथे मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिंनापं छगू हे मन जुयाजुल।

2

परमेश्वरयागु इन्साफ

1 कर्पिनिगु निन्दा जक याइपिं छिमिसं छुं हे त्वहः तय्थाय् मदु, छाय्धाःसा गुगु दोष छिमिसं मेपिन्त बी, व हे दोष छिमिके नं दु, छाय्धाःसा छिमिसं नं व हे ज्या यानाच्वंगु दु।✡

2 थुकथं ज्याखँ यानाजुइपिं मनूतय्त परमेश्वरं दोषी यानादी धकाः झीसं स्यू।

3 अय् मनूत, छिमिसं थुकथं ज्याखँ यानाजुइपिन्त दोष बियाजुइगु? छिमिसं नं इमिसं थें याना जुल धाःसा परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् छिमित त्वःतादी धकाः बिचाः यानाच्वनागु ला?

4 परमेश्वरया दया मायां छिमिसं पश्चाताप याकी धकाः थुइके मफया, छु छिमिसं वय्कःया दया, सह यायेगु शक्ति व पिया च्वनादी फुम्हय्सित हे हेपय् याये ज्यू ला?

5 छिमिसं थःगु छाःगु नुगः व पश्चात्ताप मयाःगु नुगलं यानाः परमेश्वरया धार्मिक न्याय खने दइगु उगु तंया दिंया निंतिं थःगु निंतिं तं मुंका च्वंगु दु।

6 मनूतय्सं गथे गथे यात अथे अथे हे वय्कलं न्याय यानादी।✡

7 धैर्यसाथं भिंगु ज्या यानाः प्रशंसा, इज्जत व नाश मजुइगु जीवन मालीपिन्त अनन्त जीवन बियादी।

8 त्वापु यानाजुइपिं, सत्य खँ मानय् मयाइपिं, दुष्ट ज्याखँ यानाजुइपिं मनूतय्त परमेश्वरया क्रोध व तःधंगु तं लाइ।

9 मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिं सकलें मनूतय्त दकलय् न्हापालाक यहूदीतय्त अले यहूदीमखुपिन्त आपत व सह याये मफय्क दुःखकष्ट बियादी।

10 अथे हे दकलय् न्हापालाक भिंगु ज्याखँ यानाजुइपिं यहूदीतय्त, अले यहूदीमखुपिन्त सदां दइगु मान, इज्जत व शान्ति बियादी।

11 परमेश्वरं ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मखु।✡

12 व्यवस्था मसीकं पाप याःपिं मनूत नं व्यवस्था मदय्कं हे नाश जुइ। व्यवस्था स्यूपिं यहूदीतय्सं पाप यात धाःसा इमित व्यवस्थां हे न्याय याइ।

13 परमेश्वरया न्ह्याःने व्यवस्था न्यँ जक न्यनीपिं मनूत धर्मी जुइ मखु, व्यवस्थाय् च्वया तः थें याइपिं हे जक धर्मी जुइ।

14 यहूदीमखुपिन्के व्यवस्था मदुसां इमिसं स्वभावं हे व्यवस्थाकथं म्वानाच्वन। थथे मानय् याःगु हे इमिगु व्यवस्था खः।

15 थुकथं हे इमिसं व्यवस्थाया खँ थःपिनिगु नुगलय् च्वयातःगु दु धकाः साक्षी बी। अले थःपिन्सं हे ज्यू मज्यू ल्यइ।

16 परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् वय्कलं फुक्क मनूतय्त जिं न्यंकाच्वनागु भिंगु खँय् च्वया तः थें ख्रीष्ट येशूपाखें फुक्क मनूतय्गु मनय् दुने च्वंगु खँया न्याय यानादी।

व्यवस्था व यहूदीत

17 छिमिसं "जिपिं यहूदी खः" धकाः व्यवस्थाया भलसाय् च्वनाः "परमेश्वरयात म्हस्यू" धकाः धक्कु त्वःता जुल।

18 अले "वय्कःया इच्छा स्यू धकाः व व्यवस्थां हे स्यना कयाः ततःधंगु ज्या याना जुल।

19 कांपिन्त लँ क्यनाबी फु, खिउँगु थासय् च्वंपिन्त जः बी फु,

20 मूर्खतय्त कजय् याये फु" धकाः धयाजुल। हानं "जिपिं मस्तय् गुरु खः, व्यवस्थाया खँ जिमिके दुगुलि सय्के सीके माःगु फुक्क खँ जिमिसं स्यू" धकाः नं धक्कु त्वःता जुल।

21 थथे मेपिन्त स्यना जुइ सःपिं छिमिसं थःपिन्सं हे छाय् सय्काकाये मफुत? हानं मेपिन्त खुइ मज्यू धकाः न्यंके सःपिं छिमिसं खुयाकाये ज्यू ला?

22 व्यभिचार याये मज्यू धकाः धयाजुइपिं नं छिपिं हे, हानं छिमिसं हे व्यभिचार याये ज्यू ला? मूर्ति पुजा याये मज्यू धकाः धयाजुइपिं नं छिपिं हे, छिमिसं हे मूर्ति पुजा कमय् याये ज्यू ला?

23 व्यवस्थाय् धक्कु त्वःता जुइपिं छिमिसं हे व्यवस्थाय् च्वयातःगु खँ त्वाथलाः परमेश्वरयात बांमलाके ज्यू ला?

24 धर्मशास्त्रय् नं थ्व खँ थथे च्वयातःगु दु – "छिपिं थें ज्याःपिं मनूतय्सं यानाः हे खः, यहूदीमखुपिन्सं परमेश्वरयागु नां बांमलाकूगु।"✡

25 छिमिसं व्यवस्था मानय् याःसा छिमिसं म्हय् चिं तय्कूगु नं बां हे लात। व्यवस्थाय् च्वयातःगु खँ फुक्कं मानय् याये मफुत धाःसा छिमिसं म्हय् चिं तःगु जूसां चिं मतःगु थें जुइ।

✡ **2:1** २:१ मत्ती ७:१; लूक ६:३७ ✡ **2:6** २:६ भज ६२:१२; हितो २४:१२ ✡ **2:11** २:११ व्य १०:१७ ✡ **2:24** २:२४ यशै ५२:५; इज ३६:२२

26 अय्जूगुलि म्हय् चिं मतःम्ह मनुखं व्यवस्थाय् च्वयातःगु खँ मानय् यात धाःसा व मनुखं म्हय् चिं मतःसां चिं तःगु थें
मजुइ ला?
27 थथे म्हय् चिं मतःसां व्यवस्था मानय् याःपिं मनूतय्सं छिमित दोषी ठहरय् याइ, छाय्धाःसा म्हय् चिं तःसां व च्वयातःगु
नियम छिमिके दःसां छिमिसं व्यवस्था मानय् मयाः।
28 पिनें जक यहूदी जुया जूपिं ला यहूदी हे मखु। अथे हे पिनें सी दय्कः जक चिं तःपिनिगु चिं धात्थेंयागु मखु।
29 दुनेंनिसें यहूदी जुया जूपिं हे जक यहूदी खः। अले धात्थेंयागु चिं नुगलय् च्वंगु चिं खः। थ्व चिं च्वयातःगु नियमं तःगु
मखु, आत्मां तयादीगु खः। थज्याःपिन्त तःधंकीपिं मनूत मखु, बरु परमेश्वर खः।✡

3

परमेश्वर विश्वास याये बहःम्ह खः

1 थथे खः धयागु जूसा यहूदीत जुइवं तुं छु फाइदा दतलय्? म्हय् चिं तःगु छु ज्यालगय् जुल?
2 न्ह्याखें नं इमित फाइदाया फाइदा जक दु। दकलय् न्हापालाक यहूदीतय्त हे परमेश्वरयागु वचन लः ल्हानातःगु खः।
3 इपिं मध्ये सुं यहूदीतय्सं विश्वास मयात धायेवं छु जुल धकाः? छु इमिसं विश्वास मयात धायेवं परमेश्वर विश्वास
यायेबहः मजूम्ह जुइ ला?
4 गुबलें नं जुइ फइ मखु। फुक्क मनूत फताहा जूसां परमेश्वर सत्यम्ह हे जुयादी धकाः थथे धर्मशास्त्रय् नं च्वयातःगु दु –
"छिं जिगु न्याय यानादीगु पाय्छि जू
अले जितः दोषी ठहरय् यानादीगु पाय्छि तायके।"✡

5 झीसं यानागु मभिंगु ज्यां परमेश्वरया धार्मिकता झन सीदत धाःसा झीसं छु धायेगु? परमेश्वरं तंचायाः झीत सजाँय बियादीवं
परमेश्वर मभिंम्ह जुइ ला? (थ्व खँ जिं मनूतय्सं थें धयाच्वनागु दु।)
6 थथे जुइ फइ मखु। थथे खःसा परमेश्वरं संसारयात गथे यानाः न्याय यानादी?
7 जिगु मभिंगु ज्याखं यानाः परमेश्वर सत्यम्ह खः धकाः झन बांलाक सी दइ धाःसा जिं छाय् हानं पापी थें जुयाः इन्साफय्
लानाच्वनेगु?
8 गुम्हं गुम्हय्सिनं जितः तसकं बांमलाकाः जिं थथे धाल धकाः धाइ – "मभिंगु यानाः भिं जुया वइगु खःसा मभिंगु जक
छाय् मयायेगु?" थज्याःपिं मनूतय्सं तःधंगु सजाँय फयेमाली।

धर्मीम्ह सुं हे मदु

9 अय्सा यहूदीत जुल धकाः झीपिं मेपिं मनूत स्वयाः भिं जुल ला? मखु, झीपिं नं भिंपिं मखु। यहूदीत व यहूदीमखुपिं नं
फुक्कं पापयागु पन्जाय् लानाच्वंगु दु धकाः ला दोष बी हे धुन।
10 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –
"सुं हे धर्मी मदु, अहं, छम्ह हे मदु।
11 परमेश्वरयात सुनानं मथु,
वय्कःयात मालाजुइपिं सुं हे मदु।
12 इपिं मखुगु लँय् वने धुंकल,
इपिं स्यनावने धुंकल।
भिंगु याइपिं छम्ह हे मदये धुंकल।✡
13 इमिगु कथुप्वाः
दिपया लुखा थें चाः।
इमिसं नवाइगु बिख दुम्ह सर्प न्याःगु थें खः,
इमिगु म्हुतुसि सर्पयागु बिख दइ।✡
14 इमिगु म्हुतु सराः व मभिंगु खं जक
जायाच्वंगु दु।✡
15 मनूतय्त स्यायेत इमिगु तुति
न्ह्याज्याः।
16 इमिगु लँपुइ दुःखकष्ट व विनाश

✡ **2:29** २:२९ व्य ३०:६ ✡ **3:4** ३:४ भज ५१:४ ✡ **3:12** ३:१०-१२ भज १४:१-३; ५३:१-३ ✡ **3:13** ३:१३ भज ५:९; १४०:३ ✡ **3:14** ३:१४ भज १०:७

जक दु।
17 थज्याःपिन्सं शान्तियागु लँपु
म्हमस्यू।✡
18 इमिके परमेश्वरयागु ग्याःभय
भ्याःभचा हे दइ मखु।”✡

19 आः झीसं थ्व खँ सिल, व्यवस्थाय् च्वया तक्व फुक्कं व्यवस्था पालन याःम्हय्सित जक धयातःगु खः। अय्जूगुलि सुनानं छुं धाय्थाय् मदु। जिं हानं धाये – संसारयापिं फुक्क मनूत परमेश्वरया न्ह्याःने दोषी ठहरय् जुइ धुंकल।
20 व्यवस्थाय् च्वयातःगु नियम पालन यानाः सुं हे मनू धर्मी जुइ फइ मखु। व्यवस्थां ला पाप छु खः धकाः क्यनाबी।✡

विश्वासं धर्मी जुइ

21 आः ला व्यवस्था मानय् याये म्वाय्क हे परमेश्वरं फुक्कसितं धर्मी ठहरय् यानादी धयागु खँ सी दये धुंकूगु दु। व्यवस्था ब्यूम्ह मोशां व अगमवक्तातय्सं नं थथे जुइतिनि धकाः न्हापा हे च्वयातःगु दु।
22 येशू ख्रीष्टयात विश्वास याक्वसित परमेश्वरं धर्मी ठहरय् यानादी, छायधाःसा वय्कलं यहूदी व यहूदीमखुपिं धकाः पाकादी मखु।✡
23 सकसिनं पाप याःगु दु, उकिं इपिं परमेश्वरया महिमां तापाय् धुंकल।
24 अय्नं परमेश्वर दयादुम्ह जूगुलि वय्कलं ख्रीष्टयात छवयाहयाः झीत सितिकं धर्मी यानादिल।
25 परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयात प्रायश्चितया बलिदान याकाः वय्कःयागु हिं वय्कःयात विश्वास याक्वसिगु पाप क्षमा यानादिल। वय्कलं न्हापा न्हापायापिं मनूतय्गु पापया सजाँय मब्यूसे सह यानादिल।
26 वय्कः ख्वाः स्वयाः न्याय यानामदीम्ह परमेश्वर खः धकाः क्यनेत व येशूयात विश्वास याक्वसित धर्मी ठहरय् यानादी धकाः क्यनेत वय्कलं थथे यानादीगु खः।
27 थथे खः धयागु जूसा झीसं छु खँय् तःधंछुइगु? छुं खँय् हे मदु। झी छु खँय् तःधनेगु? व्यवस्था मानय् यानागुलिं मखु, बरु विश्वास यानागुलिं खः।
28 व्यवस्था मानय् मयासें हे ख्रीष्टयात विश्वास याःम्ह मनूयात परमेश्वरं धर्मी ठहरय् यानादी।
29 छु परमेश्वर यहूदीतय् जक परमेश्वर खः ला? वय्कः यहूदीमखुपिं मनूतय् परमेश्वर मखु ला? वय्कः यहूदीमखुपिं मनूतय् नं परमेश्वर खः।
30 परमेश्वर छम्ह हे जक जूगुलिं वय्कलं म्हय् चिं तःपिन्त नं मतःपिन्त नं व हे विश्वासं धर्मी ठहरय् यानादी।✡
31 छु थ्व विश्वासं यानाः व्यवस्था ज्यालगय् मजुल ला? अहं, अथे मखु, बरु झीसं ला व्यवस्थायात झन जक बांलाक मानय् यानाच्वनागु जुइ।

4

अब्राहाम विश्वासं धर्मी जूगु

1 अथे खःसा झी तापाःबाज्या अब्राहामया बारे छु धायेगु? वयात छु दत?
2 थथे अब्राहाम ज्यां यानाः धर्मी जूगु जूसा वं तःधंछुया जूसां जिल। वं थथे मयाःगुलिं परमेश्वरलिसे व तःधंछुइगु लँ मदु।
3 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –
“अब्राहामं परमप्रभुयात
विश्वास यात।
अले वय्कलं वयात धार्मिक मनूया
ल्याखय् तयादिल।”✡

4 ज्या याइम्हय्सित दइगु ज्याला दान मखु, व ला वयागु कमाइ खः।
5 अय्नं ज्या यानाः कमय् मयासें पापीतय्त धर्मी ठहरय् यानादीम्ह परमेश्वरयात विश्वास याइम्हय्सिगु विश्वासं हे वयात धर्मी ठहरय् याइ।
6 दाऊद जुजुं नं थथे धर्मकर्म मयासें परमेश्वरं धर्मी ठहरय् याःम्ह मनूयात धन्यपिं खः धयादिल –
7 “इपिं धन्य खः,

✡ **3:17** ३:१५-१७ यशै ५९:७-८ ✡ **3:18** ३:१८ भज ३६:१ ✡ **3:20** ३:२० भज १४३:२; गला २:१६ ✡ **3:22** ३:२२ गला २:१६ ✡ **3:30** ३:३० व्य ६:४; गला ३:२० ✡ **4:3** ४:३ उत १५:६; गला ३:६

सुयागु पाप व मभिंगु ज्या
क्षमा जूगु दु।
8 इपिं धन्य खः,
सुयागु पापया ज्यायात
परमप्रभुं दोष मबिल।”✡

9 थथे दाऊद जुजुं सुवाः ब्यूगु म्हय् चिं तःपिन्त जक खः ला कि मतःपिन्त नं खः? अब्राहामं विश्वास याःगुलिं हे धर्मी ठहरय् जुल।
10 अब्राहामयात गुबलय् धर्मी ठहरय् यात लय्? म्हय् चिं तये धुंकाः ला कि मतःनिबलय्? वयात धर्मी ठहरय् याःगु म्हय् चिं तये न्ह्याः हे खः, चिं तये धुंकाः मखु।
11 थथे चिं तये न्ह्याः हे विश्वासं यानाः वं धर्मी ठहरय् जुइगु छाप अथवा चिं काल। चिं मतःसां धर्मी ठहरय् जू धकाः परमेश्वरं धायेका जुइ धुंकूपिं सकल मनूतय् अबु यायेत वयात थथे यानादीगु खः।✡
12 अले हानं चिं तये धुंकूपिं जूसां चिं दु धकाः भरोसा मतसे अब्राहामं चिं तये न्ह्यः याःगु विश्वासया लँपुइ जुइपिनि नं अबु यायेत खः।

विश्वासं हे परमेश्वरया बाचा पूवंगु

13 अब्राहामयात व वया सन्तानतयत हे थ्व संसार बियादी धकाः बाचा चिनादीगु व्यवस्था मानय् याःगुलिं मखु बरु विश्वासं धर्मी ठहरय् जूगुलिं खः।✡
14 व्यवस्था मानय् याःगुलि इमित थ्व संसार बियादीगु जूसा विश्वास छतिं हे ज्यालगय् मजुल, अले बाचा चिनादीगु नं सितिं वन।✡
15 व्यवस्था मानय् याइपिन्सं व्यवस्था फुक्कं मानय् याये फइ मखु, उकिं इमिसं सजाँय फयेमाली। अय्जूगुलिं गन व्यवस्था धयागु हे मदु, अन सजाँय धयागु नं फयेमाली मखु।
16 थथे जूगुलि हे वयागु विश्वासं यानाः परमेश्वरं नं व नाप बाचा चिनादीगु खः। अले परमेश्वरं दया माया यानादीगुलि व नाप बाचा चिनादीगु खँ वया फुक्क सन्तानया लागि पक्का जुल। व्यवस्था मानय् याना च्वंपिनिगु लागि जक मखु, अब्राहामं थें विश्वास याना च्वंपिनिगु लागि नं, छाय्धाःसा झी फुक्कसियां तापाःबाज्या ला अब्राहाम हे खः।✡
17 थ्व हे खँ थथे च्वयातःगु दु – “जिं छन्त यक्व जात जातिया अबु याये धुन।” अब्राहामं विश्वास यानाच्वंम्ह परमेश्वरं व झी अबु धकाः स्यू। परमेश्वरं सीम्हय्सित हानं म्वाके फु, अले द हे मदुगु चिज नं दय्कादी फु।✡
18 अब्राहामयात थ्व हे परमेश्वरं – “जिं छन्त यक्व जात जातिया अबु याये धुन” धकाः धयादीगु खँ जुइ हे फइ मखु थें च्वंसां वं परमेश्वरयाके भरोसा तया जूगुलि वयात “छं सन्तान नं नगु थें दइ” धकाः धयादी थें तुं व यक्व मनूतय् अबु जुल।✡
19 वयागु म्ह सी धुंकूम्हय्सिगु थें सुकूगना वंसां, छाय्धाःसा व थुबलय् सछि दँ दइन, अले हानं साराया‌गु प्वाथय् दये फइ थें मच्वंसां व विश्वासं छप्ति हे लिमची।✡
20 परमेश्वरं धयादीगु खँय् वं विश्वास मयायेगु व संका तक नं यायेगु मयाः। परमेश्वरयात तःधंका जूगुलिं व विश्वासय् झन झन बल्लानावन।
21 छाय्धाःसा परमेश्वर थःम्हं बियादीगु बचं पूवंकादी फुम्ह खः धकाः वं बांलाक स्यू।
22 उकिं ला खः नि, विश्वासं यानाः वयात धर्मी ठहरय् याःगु।
23 वयात धर्मी ठहरय् याःगु खँ वयात जक च्वयातःगु मखु, झीत नं खः।
24 झी प्रभु येशू सी धुंकूसां हानं म्वाका दीम्हय्सित विश्वास यानाच्वनागुलिं झीत नं धर्मी ठहरय् यानादी।
25 झीत पापं छुतय् यायेत येशूयात स्याकेत लःल्हानादिल, अले झीत धर्मी ठहरय् यायेत हानं म्वाकादिल।✡

5

झीपिं नं विश्वासं धर्मी जूगु खः

1 थुकथं झीगु विश्वासं झीत धर्मी ठहरय् यानाबी धुंकूगुलिं झी प्रभु येशू ख्रीष्टयापाखें परमेश्वरलिसे झीपिं मिलय् जुइदत।
2 वय्कलं झीत विश्वासपाखें परमेश्वरया दया मायाय् हयादीगु दु। थौं झीपिं व हे क्षमा बीगु दया मायाय् दु। तःधंम्ह परमेश्वरया महिमाय् झीपिं नं च्वने दइतिनि धकाः झीसं स्यूगुलिं झीगु मन लय्ताः।
3 थुलि जक मखु, दुःखकष्ट जुयाच्वंबलय् नं झीपिं लय्ताः, छाय्धाःसा दुःखकष्टं धैर्य व सह यायेगु शक्ति दय्काबी।

✡ **4:8** ४:७-८ भज ३२:१-२ ✡ **4:11** ४:११ उत १७:१० ✡ **4:13** ४:१३ उत १७:४-६; २२:१७-१८; गला ३:२९ ✡ **4:14** ४:१४ गला ३:१८ ✡ **4:16** ४:१६ गला ३:७ ✡ **4:17** ४:१७ उत १७:५ ✡ **4:18** ४:१८ उत १५:५ ✡ **4:19** ४:१९ उत १७:१७ ✡ **4:25** ४:२५ यशै ५३:४-५

4 थथे दुःख सह यायेफत धाःसा झीगु मन नं बल्लाइ। थथे झीसं परमेश्वरयाके आशा तयाच्वन धाःसा
5 झीत निराश याइ मखु, छायधाःसा परमेश्वरं झीत पवित्र आत्मा बियादीगु दु। पवित्र आत्मां झीगु नुगलय् परमेश्वरयागु माया तयादीगु दु।
6 झीसं थःम्ह थःगु मुक्तिया लागि छुं याये मफुबलय् ख्रीष्ट पापीतय्गु निति पाय्छि इलय् सिनादिल।
7 तसकं भिंम्ह मनूया लागि सुं नं मनू सीत बल्लतल्लं जक न्ह्याचिली। धात्थें धायेगु खःसा अज्याःपिं मनूत तसकं कम हे जक दइ।
8 तर झी पापी जुयाच्वंबलय् हे ख्रीष्ट झीगु पलेसाय् सिनादीगुलि झीत परमेश्वरं माया यानादीगु दु धकाः सी दु।
9 थथे ख्रीष्टयागु हिं झीपिं धर्मी ठहरय् जुइ धुंकल धाःसा वय्कलं झीत झन गुलि जक अप्वः परमेश्वरयागु तंपाखें बचय् याना तइगु जुइ।
10 झीपिं परमेश्वरया शत्रु जूबलय् हे वय्कःया काय् झीगु पलेसाय् सिनाः झीत वय्कः नाप मिलय् यानादिल धाःसा वय्कलं हे झीत गुलि जक अप्वः बचय् याना तइगु जुइ।
11 थुलि जक मखु, झीत परमेश्वर नाप मिलय् यानादीम्ह झी प्रभु येशू ख्रीष्टं यानाः वय्कः नाप झीपिं लय्ताय् खन।

आदम व ख्रीष्ट

12 छम्ह मनुखं यानाः थ्व संसारय् पाप वल। अले थ्व पापं यानाः मनूत सी माल। फुक्क मनूतय्सं पाप याःगुलिं फुक्क मनूत सी माल।[✡]
13 मनूतय्त व्यवस्था हे मब्यूनिबलय् निसें थ्व संसारय् पाप दु। व्यवस्था मदुगु जूसा पापयागु ल्याः मतइगु खः।
14 मनूतय्गु पाप आदमं आज्ञा मानय् मयासें याःगु पाप थें मखुसां आदमयागु पालंनिसें मोशायागु पालय् तक मनूत सी हे माल। आदम वइतिनिम्ह छम्ह मनू थें च्वंम्ह जक खः।
15 परमेश्वरं सिति बियातःगु वरदान व आदमयात बियादीगु सजाँय यक्व हे पाः। छम्ह मनुखं याःगु पापं यक्व मनूत सित धाःसा छम्ह हे मन् येशू ख्रीष्टं यानाः दुगु परमेश्वरयागु दया माया व सिति बियादीगु वरदानं यक्व मनूतय्त बचय् यात।
16 अले हानं सिति बियादीगु वरदान आदमं याःगु पाप थें मखु। छम्ह मनुखं याःगु पापं यानाः यक्व मनूतय्त दोषी ठहरय् यात धाःसा छम्ह मनुखं हःगु उद्धारं नं यक्व मनूतय्त धर्मी ठहरय् यात।
17 यदि छम्ह मनुखं याःगु पापं यानाः मृत्युं राज्य यानाच्वन धाःसा छम्ह मन् येशू ख्रीष्टं यानाः परमेश्वरया तःधंगु दया मायां वय्कःया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइपिं मनूत मृत्युया राज्यय् च्वनेमाली मखुत।
18 गथे छम्ह मनुखं याःगु पापं यानाः फुक्क मन् दोषी जुल, अथे हे छम्ह मनुखं याःगु धार्मिकताया ज्यां यानाः फुक्क मनूत धर्मी जुल व इमित अनन्त जीवन दत।
19 अले हानं गथे छम्ह मनुखं परमेश्वर मानय् मयाःगुलि यक्व मनूतय्त पापी यात, अथे हे छम्ह मनुखं परमेश्वरयात मानय् याःगुलि यक्व मनूतय्त धर्मी यात।
20 व्यवस्थां यानाः पाप अप्वः दयावल। अय्नं गन पाप यक्व दयावल, अन परमेश्वरयागु दया माया झन अप्वः दत।
21 थथे जूगुलि पापं यानाः फुक्क मनूत सीमाः थें तुं परमेश्वरयागु दया मायां धर्मी ठहरय् जुयाः झी प्रभु येशू ख्रीष्टयापाखें मनूतय्त अनन्त जीवन दत।

6

पापपाखें मृत्यु व ख्रीष्टपाखें जीवन

1 थथे खः धयागु जूसा आः झीसं छु धायेगु लय्? परमेश्वरं झीत दया माया अप्वः यायेमा धकाः छु झीसं पाप याना हे च्वनेगु ला?
2 अथे मखु। पापयागु निति झीपिं सीधुंकाः हानं पापय् तुं गथे म्वानाच्वनेगु?
3 झी फुक्कसिनं ख्रीष्ट येशूयागु नामं बप्तिस्मा कयागुलि झीसं बप्तिस्मा कयाबलय् झीपिं नं वय्कः थें तुं सी धुंकल धकाः छिमिसं मस्यू ला?
4 थुकथं झीसं बप्तिस्मा कयाबलय् झीपिं नं वय्कः थें तुं सी धुंकूगुलिं वय्कः नाप झीत नं थुने धुंकल। थथे सीधुंकाः ख्रीष्टयात परमेश्वर बाःयागु अजू चाइपुगु शक्तिं म्वाकादीगुलि झीपिं नं न्हगु जीवनया पहलं म्वानाच्वनेमा।[✡]
5 वय्कः सी थें झीपिं नं सी धुंकल धयागु खःसा वय्कः सीम्हं म्वाना वः थें झीपिं नं सीसां म्वाना वइतिनि।
6 झीगु पापी जीवन नाश जुयावनेमा धकाः झीगु पुलांगु जीवन वय्कःलिसें क्रूसय् यख्खाना बी धुन धकाः झीसं स्यू। अयजूगुलि आः झीसं पापी ज्याखँ याना जुइ जि हे मज्यू।
7 सी धुंकूम्ह मनू पापं मुक्त जूगु दु।

✡ **5:12** ५:१२ उत ३:६ ✡ **6:4** ६:४ कल २:१२

8 थुकथं ख्रीष्टलिसे झीपिं सी धुंकल धाःसा वय्कःनापं च्वने दइगु विश्वास झीके दु।
9 सिनाः हानं म्वानादी धुंकूम्ह ख्रीष्ट गुबलें हे सी मखुत धकाः झीसं स्यू। मृत्युं वय्कःयात गुबलें हे नं बुके फइ मखुत।
10 फुक्कसिगु पापयागु निंतिं वय्कः छक्कलं सिनादिल। आः धाःसा वय्कः परमेश्वरया लागि हे म्वानादी।
11 थथे जूगुलि छिपिं नं पापयागु निंतिं सिनाः ख्रीष्ट येशूं यानाः परमेश्वरया लागि म्वाय् दत धकाः लुमंका च्वँ।
12 अय्जूगुलि छिमिसं सी मानिगु शरीरयागु निंतिं पापी ज्या याना जुइ मते। छिमिसं शरीरयात यःथें याना जुइ मजिल।
13 शरीरय् च्वंगु छुनं म्हब्वयात छिमिसं पापी ज्या यायेगु ज्याभः याये मते। सिनाः हानं म्वाके धुंकूपिं मनूत जूगुलि छिपिं थथःम्ह हे परमेश्वरं धाःथें मानय् जुयाच्वनेमाः। अले छिमिगु शरीरया म्हब्वत भिंगु ज्याखँ यायेगु ज्याभःकथं परमेश्वरयात देछाया ब्यु।
14 पापयागु अधीनय् छिपिं च्वनेमाली मखुत, छाय्धाःसा छिपिं व्यवस्थाया अधीनय् च्वनेमाःगु मन्त, बरु परमेश्वरयागु दया मायां म्वानाच्वंपिं खः।
15 थथे खः धयागु जूसा आः छु यायेगु लय्? झीत परमेश्वरं दया माया यानादीगुलि झीपिं व्यवस्थां धाःथें च्वनेम्वाः धकाः झीसं पाप यानाजुइगु ला? अहं, थथे ला ख हे मखु।
16 दासतय्सं मालिकयात मानय् याःथें छिमिसं सुयात मानय् यात छिपिं वया हे दास जुइ, नरकय् यंकीगु पापयात मानय् याःगु छाये मजुइमा, अथवा परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइत मानय् याःगु छाये मजुइमा, छुं पाइ मखु।
17 छिमिसं दुनुगलंनिसें छिमित स्यना थकूगु तःधंगु खँयात मानय् याःगुलि न्हापा थें छिपिं आः पापया दास मखुत। उकिं परमेश्वरयागु जय जुइमा।
18 छिमित पापयागु पन्जां त्वःतका बी धुंकूगुलि छिपिं परमेश्वरया दास जुल।
19 छिमिसं बांलाक थुइके थाकुइ धकाः जिं मनूतय्सं थें धयाच्वनागु खः। न्हापा छकः छिमिसं पापी ज्याखँ जक यायेगुलि अप्वः मन तया जुइ धुंकू थें आः भिंगु ज्याखँय् अप्वः मन तया जु। आः पवित्र जुइत छिमिगु जीवन परमेश्वरया निंतिं लःल्हानाब्यु।
20 छिपिं पापयागु दास जुयाच्वंबलय् धार्मिकतापाखें स्वतन्त्र खः।
21 न्हापा लज्या चायापुगु ज्या जक याना जुयाबलय् छिमित छु इनाम दत? थथे लज्या चायेमाःगु ज्याखँ यानाजुइपिं मनूत लिपा नरकय् वनी।
22 आः धाःसा छिमित पापं त्वःतका बी धुंकूगुलि छिपिं परमेश्वरया दास जुल। थथे छिमिसं वय्कःयात यःथें जक याःगु पलेसाय् छिमित अनन्त जीवन दइ।
23 पापया ज्याला मृत्यु खः। परमेश्वरं सितिकं बियादीगु वरदान झी प्रभु येशू ख्रीष्टयाके अनन्त जीवन खः।

7

ब्याहाया उपमा

1 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं व्यवस्था सःपिं मनूत नाप नवानाच्वनागु खः धकाः छिमिसं थुइकि। छिमिसं मस्यू ला? म्वाना च्वंतले जक मनूत व्यवस्थां धाःथें च्वनेमाः।
2 बियाछ्वये धुंकूम्ह मिसाया भाःत मसीतले व मिसां भाःतयात त्वःते मज्यू धकाः व्यवस्थां धाःगु खँ मानय् याये हे माः। अय्नं भाःत सित धाःसा व्यवस्थां भाःतयात त्वःते मज्यू धकाः धाःगु आज्ञा मानय् याये म्वाः।
3 भाःत म्वानाच्वंबलय् हे मेम्ह मनूनापं ब्याहा याःसा वयात स्यंम्ह मिसा धकाः धाइ। भाःत सीधुंकाः व व्यवस्थापाखें मुक्त जुइ। मेम्हलिसे ब्याहा याःसां स्यंम्ह मिसा धकाः धाइ मखु।
4 अथे हे छिपिं नं ख्रीष्टनापं सी धुंकूगुलि आः व्यवस्थायागु अधीनय् च्वनेमाःगु मन्त। उकिं दाजुकिजापिं, झीसं परमेश्वरया निंतिं यक्व फल सय्केत सिनाः म्वाना झायादीम्ह ख्रीष्टनाप मिलय् जुयाच्वनेमाः।
5 न्हापा झीपिं मनू स्वभाबया पापं जाःगु इच्छा कथं म्वाना च्वनापिं खः। उबलय् व्यवस्थां झीगु इच्छायात क्वत्यला तःगुलि झीत पाप याकेबिल। थ्व फुक्क ज्या मृत्युयागु लँपु जक खः।
6 आः झीपिं व्यवस्थायागु अधीनय् च्वनेमाःगु मन्त। झीत चिनातःगु व्यवस्थाया निंतिं झीपिं सी धुन। अय्जूगुलि न्हापा थें व्यवस्थाया अधीनय् च्वनेमाःगु मन्त, बरु आवंलि ख्रीष्टयागु आत्मां धाःथें झीसं परमेश्वरयागु सेवा यायेमाः।

व्यवस्था व पाप

7 अय्सा झीसं आः छु धायेगु? छु व्यवस्था पाप खः ला? थ्व ला जुइ हे फइ मखु। अय्नं व्यवस्था मदुगु जूसा जिं पाप म्हसीके फइ मखुगु। व्यवस्थायागु सफुलिइ "छं लोभ याये मते" धकाः च्वयामतःगु जूसा जिं लोभ छु खः धयागु हे सी मखुगु।✡
8 थ्व हे आज्ञायागु ग्वाहालि कयाः पापं जितः लोभ याये सय्का बिल। व्यवस्था मदुगु जूसा पाप नं दइ मखुगु।
9 जि छकः ला व्यवस्था मसीकं म्वानाच्वने धुंकूम्ह मनू खः। गुबलय् आज्ञा सिल अबलय् पाप म्वात।

✡ **7:7** ७:७ प्रस २०:१७; व्य ५:२१

10 अले जि सित। जीवन बी धकाः धाःगु आज्ञा ला जितः स्याना छ्वइम्ह जुल।
11 पापं आज्ञायागु ग्वाहालि कयाः जितः झंगः लात। थुकथं जितः स्यानाबिल।✡
12 अय्जूगुलि व्यवस्था पवित्रगु खः। अले आज्ञा नं पवित्र, धर्मी व भिंगु खः।
13 अय्सा थज्याःगु भिंगुलि हे जितः स्यानाबिल ला? थथे ला गुब्सं नं मजुइमा। पापं यानाः दुनें दुनें मभिं जुयाः जितः स्याःगुलि जिं पापयात म्हसीके फत। अले हानं आज्ञां यानाः नं पाप झन ग्यानापुसे च्वन।

मनूया निगू स्वभाव

14 व्यवस्था आत्मिक खः धकाः झीसं स्यू। जि धाःसा आत्मिक मखु अय्नं पापया ल्हातय् मियातःम्ह मनू जि हे खः।
15 जिं यानाच्वनागु ज्या जिं हे मथू, छाय्धाःसा जितः छु यः व जिं मयाना, बरु जितः मयःगु छु खः व हे जक यानाच्वना।✡
16 थुकथं जिं जितः मयःगु ज्या यात धाःसा जिं व्यवस्था भिं जू धकाः मानय् याये।
17 अय्जूगुलि थज्याःगु ज्या याइम्ह जि मखु, बरु जिके च्वंम्ह पाप खः।
18 जिगु मनय् छुं नं भिंगु खं थाय् मकाः धकाः जिं सिल। मनं भिंगु याये मास्ति वःसां जिं याये मफु।
19 थुकथं जिं याये मास्ति वःगु भिंगु ज्या याये मफु, बरु याये मास्ति मवःगु मभिंगु ज्या जक यानाच्वना।
20 थथे जितः मयःगु हे जक याना जुल धाःसा थथे याइम्ह जि मखु, बरु जिके दुने च्वंम्ह पाप खः।
21 जिं भिंगु ज्या यायेत्यनाबलय् हे, मभिंगु ज्या याकिम्ह जिगु न्ह्यःने च्वंवइ धकाः जिं स्यू।
22 परमेश्वरयागु व्यवस्था दुनुगलंनिसें मानय् यानाच्वने दुसा जि लय्ताया।
23 जिगु म्हयागु व्यवस्था व मनयागु व्यवस्थाया दथुइ ल्वापु जुयाच्वंगु जिं चा। थुकथं पापयागु व्यवस्थां जितः त्याकाः चिनातल।
24 जि ला तसकं हे आपतय् लानाच्वन। थज्याःगु सी मालिगु ज्याखँ यानाच्वनागु जिगु म्हयात सुनां बचय् याइ?
25 झी प्रभु येशू ख्रीष्टयापाखें परमेश्वरयात सुभाय्। छाय्धाःसा जिगु मनं ला परमेश्वरयागु व्यवस्था हे मानय् याः। अय्नं जिगु म्हं धाःसा पापया दास जुयाः सेवा यानाच्वन।

8

ख्रीष्टपाखें न्हगु जीवन

1 अय्जूगुलि ख्रीष्ट येशू नाप मिलय् जुयाच्वंपिं दोषी जुइ मखु।
2 आः ला झीत येशू ख्रीष्टपाखें न्हगु जीवन बियादीम्ह परमेश्वरया आत्मां पाप व मृत्युयागु व्यवस्थां मुक्त यानादीगु दु।
3 झीपिं बमलाःबलय् व्यवस्थां यायेमाःगु ज्या याये मफुगुलि परमेश्वरं थःकाय्यात छ्वयाहयादिल। वय्कः झीपिं थें तुं मनू जुयाः झीगु पाप सिला छ्वयेत बलिदान जुयादिल। थथे यानाः वय्कलं झीगु शरीरय् पापयागु दोष क्यनादिल।
4 अय्जूगुलि व्यवस्थां धाःगु खँ पूवनेमा झीपिं मनूतय्गु ज्याखं धाःथें यायेत मखु, बरु पवित्र आत्मां धाःथें यानाजुइपिं खः।
5 शरीरयात यःथें यानाजुइपिं मनूतय्सं शरीरयागु ज्याखँय् हे मन तया जुइ। आत्मायात यःथें यानाजुइपिं मनूतय्सं आत्मायागु ज्याखँय् हे मन तया जुइ।
6 शरीरयात यःथें यानाजुइपिं मनूत सी। पवित्र आत्मायात यःथें यानाजुइपिं मनूतय्त न्हगु जीवन व शान्ति दइ।
7 शरीरयात यःथें यानाजुइपिं परमेश्वरया शत्रु खः, छाय्धाःसा थज्याःपिं मनूतय्सं परमेश्वरयागु व्यवस्था मानय् याइ मखु, अले हानं मानय् याये फइ नं मखु।
8 शरीरयात यःथें यानाजुइपिं मनूतय्सं परमेश्वरयात लय्ताय्के फइ मखु।
9 धात्थें परमेश्वरयागु आत्मा छिमिके दु धयागु जूसा शरीरयात यःथें यानाजुइपिं मखु, बरु आत्मायात यःथें यानाजुइपिं छिपिं खत, अले ख्रीष्टयागु आत्मा मदुम्ह मनू ख्रीष्टयाम्ह मनू जुइ फइ मखु।
10 ख्रीष्ट छिमिके च्वनादीगु दुसा पापं यानाः छिमिगु शरीर सी धुंकूसां परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जूगुलि छिमिगु आत्मा म्वानाच्वनी।
11 सी धुंकूम्ह येशूयात म्वाकादीम्ह परमेश्वरया आत्मा छिमिके दुसा ख्रीष्ट येशूयात सीगुपाखें म्वाकादीम्हय्सिनं छिमिगु सीमाःगु शरीरयात नं म्वाकादी।✡
12 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, झीसं शरीरयात यःथें याना जुइत म्वाना च्वनेमाःगु मन्त।
13 छिमिसं शरीरयात यःथें याना जुया च्वंसा छिपिं सी। शरीरयात यःथें याना मजुसे बरु परमेश्वरया आत्मायात यःथें याना जूसा छिपिं म्वाइ। अथे याना जूसा आत्मां छिमिगु यत्थेंज्याःगु चालचलन त्वःतकादी।
14 थुकथं परमेश्वरया आत्मायात यःथें यानाजुइपिं मनूत फुक्कं परमेश्वरया सन्तान खः।

✡ **7:11** ७:११ उत ३:१३ ✡ **7:15** ७:१५ गला ५:१७ ✡ **8:11** ८:११ १ कोर ३:१६

15 थथे खः धयागु जूसा परमेश्वरया न्ह्यःने दास थें ग्याना च्वनेमाःगु मन्त, बरू काय् जुइगु आत्मा झीत बियादीगुलि झीपिं
वय्कःया सन्तान खः धकाः झीसं धाये दत। थथे झीसं "अब्बा, बाः" धकाः धाये दत।✡
16 झीगु आत्मानाप मिलय् जुयाः परमेश्वरयागु आत्मां झीपिं परमेश्वरया सन्तान खः धकाः साक्षी बी।
17 थथे झीपिं परमेश्वरया सन्तान खःसा झीपिं हक दुपिं नं जुल। परमेश्वरया हक दुपिं व ख्रीष्टनापं पूरा हक दुपिं झीपिं नं
खत। वय्कः नाप दुःख सिल धाःसा झीपिं नं वय्कःनापं तुं तःधनी।✡

लिपा दइगु महिमा

18 जिं स्वय्बलय् थौंकन्हय् झीत जुयाच्वंगु दुःखकष्ट ला लिपा झीत दइ तिनिगु सुख नाप दाना स्वयेबलय् छुं हे मखु।
19 फुक्क सृष्टि परमेश्वरं थः सन्तानतयत् क्यनेगु दिं स्वयेत आयब्युया च्वंगु दु।
20 छाय्धाःसा सृष्टि ज्यालगय् मजुइ धुंकल। थ्व खँ सृष्टिया इच्छां जूगु मखु, बरू परमेश्वरं हे थथे यानादीगु खः।✡
21 सृष्टि थः हे नं स्यनेगुपाखें बचय् जुयाः लिपा परमेश्वरया सन्तानलिसें तःधनी तिनि धयागु आशा दु।
22 आः तक फुक्क सृष्टि मचाबू ब्यथा ज् थें दुःखकष्ट सी मालाच्वंगु दु धयागु खँ झीसं स्यू।
23 सृष्टि जक मखु, झीपिं नं आत्माया न्हापांयागु फल दुपिं झीपिं थःपिं हे नं परमेश्वरया लहिनातःपिं सन्तान थें जुयाः
उद्धारया निंतिं आयब्युयाच्वना।✡
24 थ्व हे आशा यानाच्वनेत ला खः नि, झीत अनन्त जीवन बियादीगु। खनेदुगु आशा ला आशा हे मखु। खने दुगुयागु सुनानं
आशा याइ ला?
25 झीसं खंके मफुगु आशा यानागु खः धयागु जूसा थ्व आशाय् संका मयासें, अले हथाय् मचासे झीसं पियाच्वनेमाः।
26 गथे यानाः प्रार्थना यायेमाः धकाः झीसं मस्यूगुलिं व झीगु विश्वास बमलाःगुलिं पवित्र आत्मां झीत ग्वाहालि यानादी।
थथे पवित्र आत्मा थःम्हय्सिनं हे माक्व खँ धयाः झीगु निंतिं बिन्ति यानादी।
27 मनूतय्गु मन सीके फुम्ह परमेश्वरं पवित्र आत्मायागु खँ नं स्यू। वय्कःयात गथे यइ अथे आत्मां नं विश्वासीतय्गु निंतिं
परमेश्वरयात बिन्ति यानादी।
28 परमेश्वरयात माया याइपिं, अले वय्कलं थःगु इच्छा पूवंकेत ल्ययायातःपिन्त दक्व ज्या मिलय् यानाः भिं जुइकथं हे
वय्कलं ज्या यानादी धकाः झीसं स्यू।
29 परमेश्वरं न्हापांनिसें म्हस्यूपिन्त वय्कःया काय् थें यानादीत न्हापांनिसें हे ल्यया तयादिल। वय्कः यक्व किजापिं मध्ये
जेठाम्ह जुइमा धकाः थुकथं यानादीगु खः।
30 वय्कलं न्हापांनिसें ल्ययातःपिन्त सःता नं दिल। थथे वय्कलं सःतादीपिन्त धर्मी ठहरय् यानादिल। थुकथं वय्कलं धर्मी
ठहरय् याःपिन्त तःध नं यानादिल।

ख्रीष्टयागु माया

31 आः थ्व खँयात झीसं छु धायेगु? परमेश्वर झीनाप दीसा झीनाप ल्वाइपिं सु?
32 सुनां थःकाय्यात हे ल्यंका मतसे झी सकसिगु निंतिं स्याकेत बियादीम्ह परमेश्वरं वय्कःया काय्पाखें झीत माःगु फुक्कं
गथे बियामदी?
33 परमेश्वरं ल्ययातःपिन्त सुनां दोषी याये फइ? धर्मी यानादीम्ह परमेश्वर हे खः धाःसा
34 सुनां इमित दोषी याइ? दोषी यानादीम्ह ला सिनाः म्वानादी धुंकूम्ह ख्रीष्ट येशू हे खः। थ्व हे येशू परमेश्वरया जव
ल्हाःपाखे दी। अले वय्कलं झीगु निंतिं परमेश्वरयात बिन्ति यानादी।
35 ख्रीष्टयागु मायां झीत सुनां फाये फइ? छु झीत दुःखकष्ट जुल धकाः, म्वाय् थाकुल धकाः, सास्ती बिल धकाः, नये
मखन धकाः, पुनेगु मन्त धकाः, ग्यानपुगु वल धकाः, अले तरवारं पाली धकाः झीसं ख्रीष्टयात त्वःते जिल ला?
36 थ्व हे खँ भजन सफुलिइ नं थथे च्वयातःगु दु –

"अय्नं जिपिं छिगु लागि
न्हियान्हिथं सी मालाच्वंगु दु।
स्यायेत हःपिं फैचातय्त थें
जिमित व्यवहार याइगु।"✡

37 अय्नं झीसं दुःखकष्ट सी माःसां झीत माया यानादीम्हय्सिनं यानाः झीपिं त्याका वःपिं स्वयाः नं तःधंपिं खः।
38 सुनानं अले छुकिं हे नं परमेश्वरयागु मायां झीत त्वःतके फइ मखु धकाः जिं स्यू। न मृत्युं, न जीवनं, न स्वर्गदूततय्सं,
न शैतानया दूततय्सं, न संसारयागु शक्तिं, न थौंकन्हय् जुयाच्वंगु खं, न लिपा जुइतिनिगु खं,

---

✡ **8:15** ८:१५ मर्क १४:३६; गला ४:६ ✡ **8:17** ८:१५-१७ गला ४:५-७ ✡ **8:20** ८:२० उत ३:१७-१९ ✡ **8:23** ८:२३ २ कोर ५:२-४ ✡ **8:36** ८:३६ भज ४४:२२

39 न च्वय्यागु, न क्वय्यागु, न सृष्टिया छुं नं शक्ति झीत प्रभु येशू ख्रीष्टयाके दुगु वय्कःया मायां फाये फइ।

9

परमेश्वरं इस्राएली जातियात ल्ययादीगु

1 जि ख्रीष्टयाम्ह मन् जूगुलिं जिं सत्य खँ ल्हाना च्वना। जिं मखुगु खँ धयाच्वनागु मखु। जिके पवित्र आत्मा दीगुलिं जिगु विवेकं थ्व खँ धात्थें खः धकाः साक्षी बी।
2 जितः यःपिं इस्राएली दाजुकिजापिं खनाः जि तसकं नुगः मछिं अले जिगु नुगः हीसे च्वंगु दु।
3 इमिगु निंतिं परमेश्वरयागु सराः फयेमाःसां, अले ख्रीष्टलिसे बाय्माःसां बाय,
4 छाय्धाःसा इपिं परमेश्वरं ल्ययातःपिं जातियापिं खः। वय्कलं इमित थः हे काय्पिं यानाः इमिगु दथुइ च्वनाः वय्कःयागु तःधंगु शक्ति क्यनादिल। इपिं नाप बाचा चिनाः व्यवस्था नं बियादिल। वय्कःया आराधना यायेगु स्यनादिल, अले बचं नं बियादिल।✡
5 ख्रीष्टया तापाःबाज्यापिं इमि नं तापाःबाज्यापिं खः। ख्रीष्ट थः नं इपिं थें थ्व हे जातय् बूगु खः। वय्कः दक्वसित राज्य यानादीम्ह परमेश्वर खः, वय्कः सदां तःधनेमा। आमेन।
6 यहूदी जातयापिन्सं थौं तकं ख्रीष्टयात विश्वास मयाःसां परमेश्वरं बाचा चिनाः धयादीगु वचन सितिं वंगु जुइ मखु। छाय्धाःसा यहूदी जातय् बूपिं सकलें परमेश्वरया मनूत मखु।
7 अथे हे अब्राहामया सन्तान फुक्कं परमेश्वरया सन्तान जुइ मखु। छाय्धाःसा "इसहाकयापाखें हे छिमि सन्तान दइ" धकाः परमेश्वरं धयादीगु दु।✡
8 अय्जूगुलि अब्राहामया इच्छां दुपिं सन्तान जुइवं परमेश्वरया सन्तान जुइ मखु। बचंया सन्तान जक परमेश्वरया सन्तान खः।
9 उकिं हे ला खः नि, परमेश्वरं "थ्व हे इलय् थन लिहां वये, उबलय् छिमि कलाः साराया काय् दये धुंकी" धकाः धयादीगु।✡
10 थ्व काय् झी तापाःबाज्या इसहाक खः। वं रिबेकानापं ब्याहा याये धुंकाः वं निम्ह काय्पिन्त नापं बुइकल।
11 अले निम्हं काय् बुइ न्ह्याः हे, अले भिंगु मभिंगु ज्याखँ मयाःनिबलय् हे थःत यःथें परमेश्वरं ल्ययादिल।
12 थथे धर्मकर्मकथं मखु, बरु परमेश्वरं ल्ययादीकथं रिबेकायात धयादिल –
"तःधीम्हय्सिनं चीधीम्हय्सिगु
सेवा याइ।"✡
13 "याकूबयात माया याना,
एसावयात धाःसा मयय्का।"✡

14 थ्व खँय् झीसं छु धायेफु? थथे धायेवं तुं परमेश्वरं अन्याय यानादी ला? अथे ला गुब्सं नं यानादी मखु।
15 वय्कलं मोशायात नं थुकथं धयादिल –
"जिं सुयात कृपा याये मास्ति वइ
वयात कृपा याये।
जिं सुयात दया याये मास्ति वइ
वयात दया याये।"✡

16 थुकिं सीदत, थ्व खँ फुक्कं परमेश्वरयागु दयां यानाः जक जूगु खः, मनूया कुतलं व मनूयात यःथें यानाः जूगु मखु।
17 धर्मशास्त्रय् परमेश्वरं फारोयात थथे धयादीगु दु –
"अय्नं जिगु शक्ति क्यनेत
व पृथ्वीइ न्यंक जिगु नां कायेमा धकाः हे
जिं छन्त म्वाकातयागु खः।"✡

18 अय्जूगुलि वय्कलं दया यानादी मास्ति वःम्हय्सित दया यानादी। अले सुयागु नुगः छाय्के मास्ति वः वयात छाय्कादी।

कुमाः व थलबल

19 छिमिसं जितः थथे न्ह्यसः याइ – "अय्सा परमेश्वरं झीत छाय् दोष बियादीगु लय् सा?" वय्कःयागु इच्छायात पने फुम्ह सु दु?

✡ **9:4** ९:४ प्रस ४:२२ ✡ **9:7** ९:७ उत २१:१२ ✡ **9:9** ९:९ उत १८:१० ✡ **9:12** ९:१२ उत २५:२३ ✡ **9:13** ९:१३ मला १:२-३ ✡ **9:15** ९:१५ प्रस ३३:१९ ✡ **9:17** ९:१७ प्रस ९:१६

20 मनू जुयाः परमेश्वरयात लिसः बीम्ह छ सु खः? जितः छाय् थथे दय्का धकाः दय्कातःगु सामानं दय्कूम्हय्सित न्ह्यसः
याइ ला?✡
21 छु छम्ह कुमाःयात न्हायातःगु चां बुत्ता तयातःगु थल दय्केगु व बुत्ता तया मतःगु थल दय्केगु अधिकार मदु ला?✡
22 परमेश्वरया तं व थःगु शक्ति क्यनादी मास्ति वःसा वय्कःयात सुनां पने फइ? वय्कलं थःत हीमी चाय्का च्वंपिं मनूत
खनाः नं तंचाया मदिसे सहयाना तुं च्वनादिल।
23 वय्कलं झीत वय्कःयागु दया मायायागु धुकू सीके बीत थथे दया माया यानादीगु खः। वय्कलं झीत न्हापांनिसें थःगु नां
तःधंकेत ल्ययादीगु खः।
24 थथे सःतेत ल्ययातःपिं झीपिं हे खः। यहूदीत जक मखु, यहूदीमखुपिन्त नं वय्कलं सःतादिल।
25 थ्व हे खँ होशेयागु सफुलिइ च्वयातःगु दु –

"थः मनू मखुपिन्त
जिं थः मनू याये,
अले माया मयानाम्हय्सित
जिं 'माया याइम्ह' धकाः धाये।"✡

26 अले
"हानं थथे च्वयातःगु दु –
'छिपिं थः मनूत मखु' धकाः
धयातःगु थासय्
'म्वाःम्ह परमेश्वरया काय्पिं
धकाः इमित धाइ।' "✡

27 इस्राएल्यात कयाः यशैयां थथे धाःगु दु –
"इस्राएलया सन्तान
समुद्रय् च्वंगु फि थें यक्व दुसां
ल्यंदुपिं जक बचय् जुइ,
28 छाय्धाःसा प्रभुं याकनं हे
थ्व पृथ्वीयागु न्याय यानादी।"✡

29 यशैयां हानं थथे धयातःगु दु –
"दक्व शक्ति दुम्ह परमेश्वरं
झीत सन्तान ल्यंका मदीगु जूसा
सदोम व गमोरायागु गति जू थें तुं
झीगु नं अथे हे गति जुइगु खः।"✡

यहूदीतय्सं विश्वास मयाःगु

30 थज्याःगु खँय् झीसं छु धायेगु लय्? धर्मी जुइत मस्वःपिं यहूदीमखुपिं मनूत इमिगु विश्वासं यानाः धर्मी जुल।
31 व्यवस्था मानय् यानाः धर्मी जुइत स्वयाः जूपिं यहूदीतय्सं धाःसा विश्वास मयानाः व व्यवस्था मानय् याये मफयाः धर्मी
जुइ मफुत।
32 थथे जूगु छाय् लय्? विश्वास यानाः धर्मी जुइत मस्वसे धर्मकर्म जक यानाः धर्मी जुइत स्वःगुलि इपिं थथे जूगु खः।
लुफि हाइगु ल्वहँतय् इपिं लुफि हा हे हात।
33 थथे नं च्वयातःगु दु –

"जिं सियोनय्
इमित लुफि हाकेत छगः ल्वहं
व क्वथलेत छगः ल्वहंधी
तयाच्वना।
वय्कःयात विश्वास यानाजुइपिन्सं धाःसा

✡ **9:20** ९:२० यशै २९:१६; ४५:९ ✡ **9:21** ९:२१ यर १८:१-१०; २ तिमो २:२०-२१ ✡ **9:25** ९:२५ होशे २:२३ ✡ **9:26** ९:२६ होशे १:१० ✡ **9:28** ९:२७-२८ यशै १०:२२-२३ ✡ **9:29** ९:२९ यशै १:९

गुब्सं लज्या चाय् माली मखु।”✡

10

1 यःपिं दाजुकिजापिं, यहूदीत नं बचय् जुइमा धयागु जिगु इच्छा दुगुलि परमेश्वरं इमित बचय् यानादीमा धकाः प्रार्थना यानाच्वनागु खः।

2 परमेश्वरयागु निंतिं इमिके जोश दु जिं थुकिया साक्षी बी। अय्नं इमिसं बांलाक थुइका सय्कातःगु मदु।

3 परमेश्वरयागु धार्मिकतायात थुइके सीके मफुगुलि इमिसं थःपिनिगु हे धार्मिकतायात दय्केत स्वल। अय्जूगुलि इपिं परमेश्वरयागु धार्मिकताया अधीनय् मच्वं।

4 ख्रीष्टं हे व्यवस्था पूवंका दीगुलि वय्कःयात हे विश्वास यानाः मनूत धर्मी जुइ।

सकसितं दइगु उद्धार

5 मोशां थथे च्वया थकूगु दु – “व्यवस्था मानय् यानाः धर्मी जुइत स्वइम्ह मनू व्यवस्थां हे म्वाइ।”✡

6 ख्रीष्टयात विश्वास याना हे जक मनूत परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइ। अय्जूगुलि विश्वासं धर्मी ठहरय् जूपिं छिमिसं थथे मतिइ तये मते – “ख्रीष्टयात क्वत हयेत स्वर्गय् सु वनी?”

7 हानं “सीम्ह ख्रीष्टयात म्वाका हयेत पातालय् सु क्वहां वनी?” धकाः नं मतिइ तये मते।

8 परमेश्वरयागु वचन छिमिगु न्ह्यःने हे दु, छिमिगु म्हुतुइ व नुगलय् दु। जिमिसं न्यंकागु भिंगु खँ हे थ्व विश्वासयागु खः।✡

9 येशू हे प्रभु खः धकाः छिमिगु म्हुतुं धाल धाःसा व सीम्ह येशूयात परमेश्वरं म्वाकादीगु खः धकाः विश्वास याःसा छिमिगु उद्धार जुइ।

10 मनूतय्सं नुगलंनिसें विश्वास याःसा धर्मी जुइ, अले म्हुतुं स्वीकार याःसा उद्धार जुइ।

11 वय्कःयात विश्वास याइपिं सुनानं लज्या चाय् माली मखु धकाः न्हापां हे धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु दु।✡

12 वय्कःयात विश्वास याइपिन्त यहूदीत व यहूदीमखुपिं धकाः पाकी मखु, छाय्धाःसा वय्कः सकसियां प्रभु खः। अले थ्व हे प्रभुं वय्कःयागु नां काक्वसित यक्व आशिष बियादी।

13 थुकथं प्रभुयागु नां काइपिं सकसिगु उद्धार जुइ।✡

14 अय्सा वय्कःयात विश्वास या हे मयाःपिन्सं गथे यानाः वय्कःयागु नां काये फइ? अले वय्कःयागु खँ गुबलें हे मन्यंपिन्सं गथे यानाः विश्वास याये फइ? सुनानं मधाय्कं इमिसं गथे यानाः न्यनी?

15 मछवय्कं गथे यानाः मनूतय्सं न्यंकः वनी? यशैयायागु सफुलिइ थथे च्वयातःगु दु –

“भिंगु खँ न्यंक वःपिं मनूत
वयाच्वंगु गुलि बांलाः।”✡

16 अय्नं यहूदीत फुक्कसिनं भिंगु खँय् न्हाय्पं मब्यूनि। थ्व हे खँ यशैयां नं च्वया थकल – “प्रभु, जिमिसं न्यंकागु खँय् सुनां विश्वास याःगु दु?”✡

17 अथे जूगुलि विश्वास न्यनाः दइ, अले न्यनेगु खँ ख्रीष्टयागु वचनं वइ।

18 अय्नं जिं न्ह्यसः याये – छु इमित त्वहः तयेगु लँ दु ला? छु इमिसं गुबलें हे मन्यंनि ला?

“धात्थें धायेगु खःसा
इमिगु सुचं संसार न्यंक
न्यनाच्वंगु दु।
अले संसारया कुंकुलामय् थ्यंक
ताये दयाच्वंगु दु।”✡

19 जिं हानं धाये – अय्सा छु इस्राएलीतय्सं थ्व खँ थुइके मफुत ला? थु ला थ्, अय्नं वास्ता मयाः, छाय्धाःसा दकलय् न्हापां मोशां थथे धया थकल –

“जिं नं थः मखुपिं मनूतपाखें
इमिगु नुगः मुइके,
छग्ू मूर्ख जातियापाखें
इमित तं चाय्के।”✡

✡ **9:33** रूःइ३३ यशै ८:१४; २८:१६ ✡ **10:5** १०:५ लेवी १८:५ ✡ **10:8** १०:६-८ व्य ३०:१२-१४ ✡ **10:11** १०:११ यशै २८:१६ ✡ **10:13** १०:१३ योए २:३२ ✡ **10:15** १०:१५ यशै ५२:७ ✡ **10:16** १०:१६ यशै ५३:१ ✡ **10:18** १०:१८ भज १९:४ ✡ **10:19** १०:१९ व्य ३२:२१

20 यशैयां अज्ज मग्यासे धाल –
“जितः माला मस्वःपिन्सं
जितः लुइकल।
जितः न्यनेकने मयाःपिन्त
जिं हे जि सु खः धकाः
क्यनाबिया।”✡

21 इस्राएल्लीतय्त धाःसा परमेश्वरं थथे धाःगु दु –
“धयागु खँ मानय् मजुइपिं
व मखुगु जक यानाजुइपिं
अतेरि मनूतय्त न्हिच्छि जिं ल्हाः
ब्वय्काच्वनागु दु।”✡

11

इस्राएल्लीतय्त परमेश्वरं दया माया यानादीगु

1 अथे जूसा जिं धाये – परमेश्वरं वय्कःया मनूतय्त त्वःतादी धुंकल ला? थथे मखु। जि थः हे नं अब्राहामया सन्तान, बेन्यामीन कुलयाम्ह छम्ह इस्राएली खः।✡

2 न्हापांनिसें ल्ययातःपिं वय्कःया मनूतय्त परमेश्वरं त्वःतादीगु मदुनि। एलियायागु खँ धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु छिमिसं मस्यू ला? इस्राएल्लीतय्त मभिंकाः एलियां परमेश्वरयात थथे बिन्ति यात –

3 “प्रभु, छिकपिनि अगमवक्तातय्त इमिसं स्याये धुंकल। बलि बियाः होम यायेगु छिकपिनिगु थाय् नं इमिसं थुनाछ्वये धुंकल। आः जि याकःचा हे जक ल्यंदनि, जितः नं इमिसं स्यायेत स्वयाच्वन।”✡

4 परमेश्वरं वयात छु लिसः बियादिल? “बालघःयात पुजा मयाइपिं न्हयद्वः मनूतय्त जिं ल्यंकातयागु दु।”✡

5 थौं तक नं परमेश्वरयागु दया मायां ल्ययादीपिं ल्यंदनिपिं गुलि गुलिं इस्राएलीत दनि।

6 थथे दया मायां जूगु खः, ज्यां मखु, मखुसा दया माया दया माया हे जुइ मखु।

7 अले छु जुल लय्? इस्राएल्लीतय्सं छु कायेत कुतः यानाच्वंगु खः व काये मफुत। ल्यया तःपिन्सं धाःसा काये खन। मेपिन्सं परमेश्वरया खँ मन्यंसे अतेरि जुयाच्वन।

8 थ्व खँ थथे च्वयातःगु दु –
“परमेश्वरं इमित थुइके मफइगु
आत्मा,
खनी मखुगु मिखा व ताइ मखुगु
न्हायपं,
थौं तक नं बियातःगु दु।”✡

9 दाऊद जुजुं नं थथे धया थकल –
“इमिगु भ्वजं इमित नाश यायेमा,
इमिगु पवित्र भ्वय् इमिगु निंतिं
स्वःतिपाँय् जुइमा।✡
10 इमिगु मिखा कां जुइमा,
इमिगु दुगःक्वँय् चाःतुइमा।”

11 अय्जूगुलि जिं धाये – छु यहूदीत नाश हे जुइक लुफि हानाः क्वदले धुंकल ला? अहं, अथे मखु, बरु इमिसं पाप याःगुलिं इमित नुगः मुइके बीत यहूदीमखुपिन्थाय् मुक्ति वल।

12 थुकथं इमिसं पाप याःगुलिं संसारयात यक्व हे भिन, अथे हे इपिं स्यनाः यहूदीमखुपिन्त यक्व आशिष दत धाःसा झन इस्राएलीत फुक्कसिनं विश्वास याइबलय् गुलि जक भिनिगु जुइ।

यहूदीमखुपिन्त मुक्ति

✡ **10:20** १०:२० यशै ६५:१ ✡ **10:21** १०:२१ यशै ६५:२ ✡ **11:1** ११:१ फिलि ३:५ ✡ **11:3** ११:३ १ राज १९:१०-१४ ✡ **11:4** ११:४ १ राज १९:१८ ✡ **11:8** ११:८ व्य २९:४; यशै २९:१० ✡ **11:9** ११:९-१० भज ६९:२२-२३

13 आः जिं यहूदीमखुपिन्त धयाच्वना। जितः यहूदीमखुपिनि प्रेरित यानाः इमिथाय् छ्वयादीगुलि जिं थ्व ज्या यात तःधंके।
14 थुकथं जिमि यहूदी दाजुकिजापिं मध्ये गुम्हं गुम्हय्सित बचय् यायेत जिं इमित नुगः मुइके बी।
15 छाय्धाःसा इमिसं इन्कार यानाः हे ला संसारयापिं मनूत परमेश्वर नाप मिलय् जुल धाःसा, झन इमित थः हे नाल धाःसा सीपिन्त म्वाकेगु ति मग्यनी ला?
16 छायेहःगु छकुचा जक छ्वचुं पवित्र जूसां न्हायातःगु छ्वचुं छग्वारां पवित्र जुइ। अथे हे सिमाया हा पवित्र जूसा कचामचा नं पवित्र जुइ।
17 अथे हे गुलि कचात त्वधुला वं थें यहूदीत नं गुम्हं गुम्हं परमेश्वरयात त्वःताः वन। छिपिं यहूदीमखुपिं धाःसा जंगली जैतूनमा लिसे कचा स्वाःथें स्वाये धुंकल। उकिं जैतूनमायागु हा व रस छिमिसं नं काये खन।
18 अय्जूगुलि छिपिं स्वाना तःपिं कचा जक जूगुलि तःधंछुइ मते। तःधंछुइत छिमिसं थ्व खँ लुमंकी— हायात नका तइपिं छिपिं मखु, बरु छिमित नका तइम्ह हा खः।
19 थथे "जिपिं स्वायेत ला कचा त्वधुला वंगु खः नि" धकाः छिमिसं धायेफु।
20 थ्व खँ ला सत्य खः। इमिसं विश्वास यानाच्वने मफुगुलिं हे इपिं थथे त्वधुला वन, उकिं छिमिसं क्वात्तुक विश्वास यानाच्वने माल। अय्जूगुलि छिपिं तःधंछुइ मते, बरु स्यनावनी ला धकाः ग्याना चवँ।
21 परमेश्वरं अथें दयावःगु कचामचायात ला ल्यंका मदी धाःसा छिमित जक ल्यंकादी ला?
22 थुकथं यानादीम्ह परमेश्वर दया माया यानादीम्ह नं खः, अले सजाँय बियादीम्ह नं खः। स्यना वंपिन्त वय्कलं सजाँय बियादी, छिमित धाःसा दया माया यानादी। छिमिसं नं वय्कःयागु दया माया मययकाः मच्वँसे वास्ता मयाःसा छिमित नं ध्यनाः छ्वइ।
23 इमिसं परमेश्वरयात हानं विश्वास यानाः लिहां वल धाःसा परमेश्वरं आः नं इमित स्वानादी फुनि।
24 छिपिं यहूदीमखुपिं जंगली जैतून सिमाया कचा जुया नं पक्का जैतूनया सिमाय् स्वाये हल। यहूदीत धाःसा पक्का जैतूनया कचात थें खः। अथे जूगुलि उकिया त्वधूगु कचात हानं व हे जैतून सिमाय् स्वायेत गुलि अःपुइगु जुइ!

परमेश्वरं सकसितं दया माया यानादी

25 दाजुकिजापिं, थ्व गुप्ति खँ थुइकाः छिपिं थथः हे बुद्धिमान जुइगु स्वये मते। गुप्ति खँ थ्व हे खः — गुबलय् तक यहूदीमखुपिनिगु ल्याः गाइ मखु अबलय् तक यहूदीतय्गु मिखा चाली मखु।
26 थुकथं फुक्क इस्राएलीत बचय् जुइ। थथे च्वयातःगु दु —

"बचय् याइम्ह सियोनं झाइ,
अले वय्कलं याकूबया सन्तानयात
पापं छुतय् यानादी।✡
27 जिं इमिगु पाप मदय्का बीत
इपिंनापं थथे बाचा चिने।"✡

28 छिमिसं भिंगु खँ न्यनाः इपिं परमेश्वरया शत्रु जुल। अय्नं वय्कलं इमि तापाःबाज्यापिन्त ल्यया तःगुलि इपिं वय्कःया यःपिं खः।
29 छाय्धाःसा वय्कलं ल्यय् धुंकूपिन्त त्वःतादी मखु, अले बियादी धुंकूगु वरदान लित कयादी मखु।
30 न्हापा ला छिपिं नं छकः वय्कःयात मानय् मयाःपिं खः, आः धाःसा वय्कलं छिमित दया माया यानादिल। इमिसं वय्कःयात मानय् मयाःगुलिं थथे जूगु खः।
31 छिमित दया माया याःगुलिं इपिं अतेरि जुयाच्वंगु खः। छन्हु इमित नं दया माया यानादी तिनि।
32 वय्कलं फुक्क मनूतय्त हे दया माया यायेत इमित आज्ञा मानय् मयाइपिं यानादिल।

परमेश्वरयागु स्तुति

33 अहो! परमेश्वरया धन,
ज्ञान व बुद्धि गुलि तःधं!
वय्कलं यानादीगु न्याय
थुइकां थुइके मफु।
अले वय्कःयागु लँपु
सीकेत तसकं थाकु।✡
34 वय्कःयागु मन सीके

✡ **11:26** ११:२६ यशै ५९:२० ✡ **11:27** ११:२७ यर ३१:३३-३४ ✡ **11:33** ११:३३ यशै ५५:८

फुम्ह सु दु?
वय्कःयात सल्लाह
बी फुम्ह सु दु?✡
35 वय्कलं त्यासा पुले माय्क
वय्कःयात ब्यूम्ह हे सु दु?✡
36 फुक्कं परमेश्वरं सृष्टि
यानादीगु खः।
वय्कलं हे यानाः
अले वय्कःयात हे
फुक्क दुगु खः।
वय्कःया हे सदां
जयजय जुयाच्वनेमा!✡
आमेन।

12

परमेश्वरया सेवा

1 यःपिं दाजुकिजापिं, थथे परमेश्वरयागु दया मायां यानाः वय्कःयात यय्क, पवित्र जुइक, छिमिगु जीवन वय्कःयात बलिकथं देछाया ब्यु। थथे यायेगु हे दुनुगलंनिसें सेवा यायेगु खः।
2 आवंनिसें थ्व संसारयापिं मनूतय्सं याना जू थें छिमिसं याना जुइ मते, बरू मनयात हीकाः न्हपिं मनूत जुयाच्वँ। थुकथं याना जूसा परमेश्वरयागु इच्छा छु खः, अले भिंगु, वय्कःयात यःगु, व छु खँ ठीक जू छिमिसं बांलाक सीके थुइके फइ।
3 परमेश्वरं जितः दया माया यानादीगुलिं छिपिं फुक्कसिनं थःत तःधंम्ह धकाः मतिइ तया जुइ मते धकाः जिं छिमित बिन्ति यानाच्वना। परमेश्वरं छिमित बियादीगु विश्वास गपाय्धंगु खः उलि हे जक बांलाक बिचाः या।
4 छाय्धाःसा मनूया म्ह छगू जूसां उकी यक्व म्हब्व दु। अले फुक्क म्हब्वतय्गु ज्या छगू हे जुइ मखु।
5 थथे हे झीपिं नं यक्व दसां ख्रीष्टयागु म्हय् ला छम्ह हे जक खः। अले थीथी म्हब्वत छगू छगू यानाः मिलय् यानातःपिं खः।✡
6 परमेश्वरं झीत दया माया यानाः बियातःगु थीथी वरदानयात झीसं छ्यले माल। अगमवाणी कनेगु वरदान दःसा वं विश्वासं थ्व ज्या यायेमाः।
7 सेवा याइगु वरदान दःसा सेवा हे यायेमाः। स्यनेकने यायेगु वरदान दःसा स्यनेकने हे यायेमाः।
8 अर्ती बीगु वरदान दःसा अर्ती बीगु हे यायेमाः। बीगु वरदान दःसा दुनुगलंनिसें बीगु यायेमाः। नायः जुइगु वरदान दःसा बुद्धि पुरय् यानाः यायेमाः। कर्पिन्त दया माया यायेगु वरदान दःसा लय्तायाः या।✡

धात्थेंम्ह विश्वासी यायेमाःगु खँ

9 दुनुगलंनिसें छिमिसं धात्थेंगु माया या। मभिंगु फुक्कं त्वःताछ्व। छु छु भिंगु खः व हे जक क्वात्तुक ज्वनाति।
10 छिपिं विश्वासी दाजुकिजापिं थःथवय् दुनुगलंनिसें माया याना च्वँ। थःथवय् हनाबना तया च्वँ।
11 यायेमाःगु ज्याय् अल्छी चाये मते। दुनुगलंनिसें जोश दय्काः प्रभुयात सेवा याना च्वँ।
12 छिमिके तःधंगु आशा दुगुलि लय्तायाच्वँ। दुःखकष्ट जूसां सहयाना च्वँ। प्रार्थना यायेगु गुबलें त्वःते मते।
13 मगाःमचाःपिं दाजुकिजापिन्त ग्वाहालि या। छेँय् पाहां वःपिन्त दुनुगलंनिसें सेवा यायेगु या।
14 छिमित सास्ती ब्यूपिन्त सुवाः ब्यु, इमित सराः बी मते।✡
15 लय्तायत् च्वंपिं नाप छिपिं नं लय्ता। अले ख्वया च्वंपिं नाप छिपिं नं ख्व।
16 छिपिं फुक्कं मिलय् चले जुयाः च्वनेगु या। तःधंछु जुइ मते, थःत जक यःथें याना जुइ मते, बरू चिधंपिं नाप बुला जुइगु बानी त्वःते मते। गुबलें घमण्डी जुइ मते।✡
17 मभिंगुया पलेसा मभिंगु हे याये मते, बरू फुक्क मनूतय्त यइपुसे च्वंगु व भिंगु जक याना जु।
18 फुक्क मनूत नाप फयां फतलय् मिलय् जुयाच्वनेगु कुतः या।
19 यःपिं दाजुकिजापिं, छिपिं थःपिन्सं हे पलेसा कायेगु स्वये मते, बरू परमेश्वरया तच्वःगु तंमय् त्वःताब्यु। छाय्धाःसा धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु दु,

---

✡ **11:34** ११:३४ यशै ४०:१३ ✡ **11:35** ११:३५ अय् ४१:११ ✡ **11:36** ११:३६ १ कोर ८:६ ✡ **12:5** १२:४-५ १ कोर १२:१२ ✡ **12:8** १२:६-८ १ कोर १२:४-११ ✡ **12:14** १२:१४ मत्ती ५:४४; लूक ६:२८ ✡ **12:16** १२:१६ हितो ३:७

“बदला कायेगु जिगु ज्या खः,
जिं इमित सजाँय बी”
परमप्रभुं धयादी।✡

20 धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें याना च्वँ –
“थः शत्रु घांलाःसा
वयात नयेगु ब्यु,
अले पित्याःसा
वयात त्वने ब्यु।
थथे यात धाःसा
मछालाः वयागु ख्वाः
ह्याउँसे च्वनी।”✡

21 मभिंगुलि छिमित त्याके बी मते, बरु छिमिसं भिंगु यानाः मभिंगुयात त्याके फय्कि।

13

सरकारं धाःथें च्वनेमाः
तीत ३:१-११; १ पत्र २:१३-१७

1 फुक्क मनूत सरकारया अधीनय् च्वनेमाः। परमेश्वरं थुमित अधिकार बियातःगु खः, मेपिन्सं बियातःगु मखु। थौंकन्हय् थुपिं हाकिमतय्त नं परमेश्वरं हे ल्ययादीगु खः।
2 अय्ज्गुलि सुनां अधिकार दुपिं मनूतय्गु खँ मानय् याइ मखु, परमेश्वरयात मानय् मयाःगु ति ग्यनी। वय्कलं इमित सजाँय बियादी।
3 हाकिमत खनाः मभिंपिं मनूत जक ग्याइ। भिंपिं मनूत ग्याइ मखु। छिपिं हाकिमत खनाः मग्यासे च्वने मास्ति वः ला? अय्सा भिंगु भिंगु ज्या जक याना च्वँ, अले हाकिमतय्सं छिमित स्याबास बी।
4 इपिं छिमित भिंगु यायेत तयातःपिं परमेश्वरया सेवकत खः। अय्नं छिमिसं मभिंगु ज्या याना जुल धाःसा इपिं खनाः छिपिं ग्याये माली, छाय्धाःसा सुनानं म्वाय्कं तरवार घाना वइ मखु। इपिं मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिन्त सजाँय बीत तयातःपिं परमेश्वरया सेवकत खः।
5 थथे जुगुलिं परमेश्वरया तंपाखें जक बचय् जुइत मखु, थःगु विवेकयागु निंतिं नं हाकिमतय्सं धाःथें च्वनेमाः।
6 उकिं हे ला खः नि, छिमिसं कर पुलेमाःगु। हाकिमत फुक्कं थज्याःगु हे ज्या यायेत तयातःपिं परमेश्वरया सेवकत खः।
7 उकिं इमित पुलेमाःगु फुक्कं पुलाब्यु, कर पुलेमाःपिन्त कर पु, भन्सार पुलेमाःपिन्त भन्सार पु। अथे हे मानय् याये माःपिन्त मानय् या।✡

छम्हं मेम्हय्सित यायेमाःगु माया

8 थःथवय् माया यायेगु बाहेक सुयाकें छुं त्याये कायेमते। मेपिन्त माया याइपिन्सं व्यवस्था पूवंकी।
9 व्यवस्थाय् थुकथं धयातःगु दु – व्यभिचार याये मते, सुयातं स्याये मते, खुयाकाये मते, लोभ याये मते। अले मेगु आज्ञा फुक्कं थुकी दुने हे लाः –
“थः जःलाखःलापिन्त थःत थें
हे माया या।”✡

10 मायां मेपिन्त स्यंकी मखु, उकिं माया यायेगु हे व्यवस्था पूवंकेगु खः।
11 छिमिसं थ्व संसारय् गज्याःगु ई वयाच्वंगु दु बांलाक बिचाः याना च्वँ, घनेगु त्वःताः दनेगु ई वये धुंकल। उद्धार कायेगु ई न्हापा झीसं विश्वास यानाबलय् स्वयाः नं न्ह्याःने थ्यने धुंकल।
12 चा फुइन, आः न्हि वइन। उकिं खिउँबलय् यायेगु ज्या त्वःताः जःयागु ल्वाभः ज्वनाः तयार जु।
13 थुकथं झीगु चालचलन जलय् च्वंपिनिगु थें याये माल, उकिं झीसं मोजमज्जा यायेगु, अय्लाः त्वना जुइगु, व्यभिचार यायेगु, लाः लाः थे सना जुइगु, ल्वापु यायेगु, नुगः मुइकेगु त्वःताछ्वये माल।
14 थथे मयासें बरु न्ह्यागु याःसां प्रभु येशू ख्रीष्टयात यय्क जक याना च्वँ। थः यःथें जक याना जुइ मते।

✡ **12:19** १२:१९ व्य ३२:३५ ✡ **12:20** १२:२० हितो २५:२१-२२ ✡ **13:7** १३:६-७ मत्ती २२:२१; मर्क १२:१७; लूक २०:२५ ✡ **13:9** १३:९ प्रस २०:१३-१५,१७; व्य ५:१७-१९; लेवी १९:१८

14

दाजुकिजापिन्त कुंखिने मते

1 विश्वास बमलाःनिम्ह मनूयात संगतिइ लसकुस या, वयागु खँयात कयाः जवाःसवाः याये मते।
2 विश्वास बल्लाःम्ह मनुखं थःत यःगु न्ह्यागुं नइ, विश्वास बमलाःम्ह मनुखं वाउँचा जक नइ।
3 अथे न्ह्यागुं नइम्हय्सिनं मनइम्हय्सित क्वह्यके मते, अथे हे मनइम्हय्सिनं नं नइम्हय्सित कुंखिने मते। छाय्धाःसा परमेश्वरं इमित थः मनू दय्कादीगु खः।
4 मेपिनि च्यःयात न्याय याइम्ह छ सु खः? वं याःगु ज्या बांलाः बांमलाः धकाः वया मालिकं हे न्याय याइ। वं बांलाःगु ज्या याये फइ, छाय्धाःसा वया मालिकं वयात लिधंसा बी फु।
5 गुम्ह गुम्हय्सिनं मेमेगु दिनयात स्वयाः छन्हुयात तःधं धकाः मानय् याइ। गुम्ह गुम्हय्सिनं फुक्क दिनयात उत्थें खः धकाः मानय् याइ। फुक्कं थथःम्हं विश्वास यानागु खँय् पक्का जुयाच्वनेमाः।
6 मेमेगु दि स्वयाः छन्हुयात तःधंकीम्हं प्रभुया निंतिं हे तःधंकी। सुनां नयेनी याइ वं प्रभुया निंतिं नइ, छाय्धाःसा वं परमेश्वरयात सुभाय् बियाः नइ। अथे हे मनइम्हय्सिनं प्रभुया निंतिं नइ मखु, अय्नं वं नं परमेश्वरयात सुभाय् बी।✡
7 झीपिं सुं नं थःगु निंतिं म्वानाच्वनागु मखु। अले सुं नं थःगु निंतिं सी मखु।
8 झीपिं म्वाना च्वंसा प्रभुयागु निंतिं हे म्वानाच्वनेगु खः। झीपिं सीसां प्रभुयागु निंतिं हे सीगु खः। अय्जूगुलिं सीसां म्वाःसां झीपिं प्रभुया मनूत खः।
9 छाय्धाःसा म्वाःपिनि नं सीपिनि नं प्रभु जुइत हे ख्रीष्ट सिनाः हानं म्वानादिल।
10 अय्जूगुलि छिपिं वाउँचा जक नइपिन्सं थः दाजुकिजापिन्त छाय् कुंखिनेगु? छिपिं न्ह्यागुं नइपिन्सं थः दाजुकिजापिन्त छाय् हेस्यानागु? न्यँ, न्याय यानादीबलय् झीपिं फुक्कं परमेश्वरया न्ह्यःने च्वने मानि।✡
11 धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

“प्रभुं धयादिल –
जिं धात्थें धाये –
फुक्क मनूतय्सं
जिगु न्ह्यःने पुलि चुइमाः।
अले हानं फुक्कसिनं
जि परमेश्वर खः धकाः धायेमाः।”✡

12 थुकथं झीपिं छम्ह छम्हय्सिनं थथःगु ल्याःचाः परमेश्वरयात बीमाः।

नयेत्वनेगुलिइ सुयातं कुंखिने मते।

13 अय्जूगुलि झीसं दाजुकिजापिन्त कुंखिनेगु त्वःताछ्वये माल, अले इमित क्वथलेगु व पापय् लाकेगु ज्या गुब्सं याये मखु धकाः झीसं पक्का याये नु।
14 प्रभु येशूयात विश्वास यानागुलिं छुं नं नसा थः हे अशुद्ध धयागु मदु धकाः जिं बांलाक थुइकाः सीका तयागु दु। सुनानं थ्व अशुद्ध खः धकाः बिचाः याःसा वयात व अशुद्ध हे जुइ।
15 छिमिगु नयेत्वनेगुलि यानाः दाजुकिजापिनि नुगलय् स्यात धाःसा छिमिसं इमित अज्जं माया याये मफुनि। नयेत्वनेगुलि छिमि दाजुकिजापिन्त स्यंके मते, छाय्धाःसा इमिगु निंतिं हे ख्रीष्ट सिनादिल।
16 अय्जूगुलि छिमित भिंगु छु खः उकियात कर्पिन्सं मभिं धाय्के मते।
17 परमेश्वरयागु राज्य नयेगु व त्वनेगु जक मखु, बरु पवित्र आत्मां बियादीगु धार्मिकता, शान्ति व आनन्द खः।
18 थुकथं ख्रीष्टयागु सेवा यानाजुइम्ह मनूयात परमेश्वरं स्याबास बियादी, अले वं थथे याना जूगु खनाः मनूतय्सं नं थ्व भिंम्ह मनू खः धकाः धाइ।
19 उकिं छु याःसा शान्ति जुइ, अले फुक्क मिलय् जुयाः सकसिगुं भिं जुइगु खः, व जक याना़जुइगु स्वये माल।
20 छिमिगु नयेत्वनेगुलिं परमेश्वरयागु ज्यायात स्यंके मते। धात्थें धायेगु खःसा फुक्क नसा शुद्ध ज, अय्नं सुनानं नयेत्वनेगुलिं मेम्ह विश्वासीयात स्यंकल धाःसा वं द्वंकूगु जुइ।
21 धात्थें हे – ला मनयेगु, दाखमघ मत्वनेगु व थः दाजुकिजापिं लुफि हाइगु छुं नं मयायेगु हे बांलाः।
22 थ्व खँय् छिमिसं छु बिचाः यानाः परमेश्वर व छंगु दथुइ जक ति। थःम्हं भिं तायकूगु खँय् संका मयाइम्ह मनू हे धन्यम्ह खः।

✡ **14:6** १४:१-६ कल २:१६ ✡ **14:10** १४:१० २ कोर ५:१० ✡ **14:11** १४:११ यशै ४५:२३

23 सुनानं संका यानाः नल धाःसा परमेश्वरं वयात दोषी यानादी, छायधाःसा वं विश्वास यानाः मनःगु जुइ। विश्वासकथं
मयाःगु न्ह्यागुं पाप खः।

15

मेपिन्त यायेमाःगु वास्ता

1 थथे झी बल्लाःपिन्सं बमलाःपिन्त विश्वासी जुयाः ग्वानाच्वनेत ग्वाहालि यायेमाः, झीत जक यःथें याना जुइ मज्यू।
2 झी फुक्कसिनं थः जःलाखःलापिन्त भिं जुइगु मतिइ तयेमाः, अले जक इमिगु विश्वास बल्लानावइ।
3 मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टं नं थःत यःथें याना मजूगु खँ धर्मशास्त्रय् थुकथं च्वयातःगु दु – "छितः क्वह्यंकिपिन्सं जितः नं
क्वह्यंकाहःगु दु।"✡
4 न्हापा न्हापा जूगु च्वयातःगु फुक्क खँ झीत स्यनेत खः। धर्मशास्त्रय् च्वयातःगुपाखें ग्वाहालि कयाः सह यानाच्वन धाःसा
झीत आशा दइ।
5 सह याये फय्कादीम्ह अले ग्वाहालि बियादीम्ह परमेश्वरं छिपिं सकसिनं छप्पँ जुयाः येशू ख्रीष्टयागु लँपुइ वने
फय्कादीमा।
6 थथे छिपिं फुक्कं छप्पँ जुयाः छगू हे सलं झी प्रभु येशू ख्रीष्टया बाः परमेश्वरयात जयजय याये फयेमा।
7 परमेश्वरयात जयजय यायेमा धकाः ख्रीष्टं छिमित नालादी थें तुं छिमिसं नं बल्लाःपिं व बमलाःपिं दाजुकिजापिन्त नाला
कायेगु या।
8 जिं छिमित धाये – परमेश्वर भरोसा याये बहःम्ह खः धकाः सीके बीत ख्रीष्ट हे यहूदीतय् च्यः थें जुयादिल। इमि
तापाःबाज्यापिन्त बचं बियादीगुलि
9 यहूदीमखुपिन्सं नं परमेश्वरं दया माया यानादीगुलिं वयक्रःयात जयजय यायेमा धकाः ख्रीष्ट झायादीगु खः। धर्मशास्त्रय्
नं थथे च्वयातःगु दु –

"यहूदीमखुपिं दुथाय् नं
जिं छितः जयजय् याये
छिगु नां कयाः भजन हाले।"✡

10 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

"हे जातित!
वयक्रःया मनूत नाप
लय्ताया च्वँ।"✡

11 हानं थथे च्वयातःगु दु –

फुक्क यहूदीमखुपिन्सं नं
प्रभुयात जयजय या।
फुक्क जात जातियापिन्सं नं
म्ये हालाः
वयक्रःया प्रशंसा या!✡

12 अले यशैयां नं थथे धाःगु दु –

"यिशैया सन्तान दइ,
वं यहूदीमखुपिन्त राज्य याइ।
अले इमिसं वयक्रःयाके हे आशा तइ।"✡

13 छिमिसं विश्वास याःगुलिं भरोसा याये बहःम्ह परमेश्वरं छिमिगु नुगलय् आनन्द व शान्ति जायक्रादीमा। थुकथं पवित्र
आत्मायागु शक्तिं छिमिगु आशा व भरोसा अप्वः दयावनेमा।

यहूदीमखुपिन्थाय् पावलं याःगु ज्या

14 यःपिं दाजुकिजापिं, छिपिं तसकं भिंपिं अले बुद्धिं जाःपिं जूगुलि छम्हं मेम्हय्सित स्यनेकने याये फुगुलि जि लुधं।

✡ **15:3** १५:३ भज ६९:९ ✡ **15:9** १५:९ २ शमू २२:५०; भज १८:४९ ✡ **15:10** १५:१० व्य ३२:४३ ✡ **15:11** १५:११ भज ११७:१ ✡ **15:12** १५:१२ यशै ११:१०

15 परमेश्वरं जितः दया माया यानाः अधिकार बियादीगुलि छिमित हानं छुं मू खँ लुमंकाबीत मग्यासे थथे च्वयाच्वना।
16 जितः यहूदीमखुपिन्त परमेश्वरयागु भिंगु खँ कनेत ख्रीष्ट येशूयाम्ह च्यः यानादीगुलिं पुजाहारीं छाःथें जिं नं परमेश्वरयात
यःगु पवित्र आत्मां शुद्ध यानातःपिं यहूदीमखुपिन्त छाये हयागु दु।
17 थथे येशू ख्रीष्टलिसे परमेश्वरया ज्या याये दुगुलिं जिगु छ्यं धस्वाः।
18 ख्रीष्टं जिगुपाखें यहूदीमखुपिन्त परमेश्वरयात मानय् याकेत यानादीगु वचन व ज्याखँ बाहेक मेगु खँ ल्हायेगु आँट जिं
मयाना।
19 जिं अजू चायापुगु चिं व ज्या नं याना, पवित्र आत्मायागु शक्ति यस्शलेमंनिसें इल्लुरिकन तक फुक्कभनं ख्रीष्टयागु
भिंगु खँ न्यंकागु दु।
20 ख्रीष्टयागु नां मस्यूपिन्थाय् वनाः ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकेगु जिगु इच्छा खः। मेपिन्सं जग स्वना तये धुंकूथाय् वनाः छैं
दनेथें मेपिन्सं न्यंका तये धुंकूथाय् वनाः हानं न्यंके मास्ति मवः।
21 थथे च्वयातःगु नं दु –
“वय्कःयागु खँ गुबलें हे मन्यनिपिन्सं
वय्कःयात खनी।
वय्कःयागु खँ गुबलें हे मताःनिपिन्सं
वय्कःयागु खँ थुइकी।”✡

पावलया रोमय् वनेगु ग्वसाः

22 थथे जुयाच्वंगुलि तःकः मछि जि छिमिथाय् वये मास्ति वःसां वये मफुगु खः।✡
23 आः थन फुक्कभनं ज्या याये धुंगूलि, अले यक्व दँ न्ह्यवंनिसें जि छिमिथाय् वये मास्ति वय्का च्वनागुलि
24 स्पेनय् वनेत वयेबलय् लँपु लाकाः छिमित नापलाः वये। छन्हु निन्हु जि छिमिथाय् हे च्वनेगु इच्छा दु, नापं स्पेनय् वनेत
जितः छिमिसं छुं भचा ग्वाहालि बी धकाः जिं आशा यानागु दु।
25 आः धाःसा जि यस्शलेमय् विश्वासीतय्त ग्वाहालि यायेत वनेत्यना।
26 यस्शलेमय् च्वंपिं चीमिपिं विश्वासीतय्त ग्वाहालि बीत माकेडोनियाय् व अखैयाय् च्वंपिं मण्डलीयापिन्सं लय्तातां
भेटी बिल।✡
27 इमिसं धाये म्वाय्क थःपिन्सं हे भेटी ब्यूगु खः। इमिसं थथे ग्वाहालि याये हे माः, छाय्धाःसा यहूदीतय्पाखें हे
यहूदीमखुपिन्सं परमेश्वरया आशिष काये खंगु खः। अथे हे यहूदीमखुपिन्सं नं माल कि यहूदीतय्त ग्वाहालि यायेमाः।✡
28 थ्व ज्या सिधय्काः जिं कयाः हयागु भेटी लःल्हाना बीधुंकाः छिमित नाप लानाः जि स्पेनय् वने।
29 जि छिमिथाय् वयेबलय् ख्रीष्टं बियादीगु यक्व आशिष नं ज्वनाः वये दइ धकाः जिं स्यू।
30 यःपिं दाजुकिजापिं, झी प्रभु येशू ख्रीष्टया नामं व पवित्र आत्मां बियादीगु मायां जिगु निंतिं जिलिसें मदिक्क परमेश्वरयात
प्रार्थना यानाब्यु धकाः बिन्ति यानाच्वना।
31 यहूदियाय् च्वंपिं विश्वास मयाःपिं मनूतय्पाखें जि बचय् जुझ्मा धकाः व यस्शलेमय् जिगु सेवा अन च्वंपिं विश्वासीतय्त
ययेमा धकाः परमेश्वरयात प्रार्थना या।
32 अले परमेश्वरयागु इच्छा दुसा जि लय्लय्तातां छिमिथाय् वये, अले छिपिंनाप आनन्दं च्वने।
33 शान्ति बियादीम्ह परमेश्वर छिपिंनाप दयेमा। आमेन।

16

पावलं ज्वजलपा न्यंका छ्वःगु

1 किंक्रियाय् च्वंगु मण्डलीइ सेवा याइम्ह फिबी झी केहेँ खः।
2 प्रभुयागु सेवा यानाच्वंपिन्त लसकुस याये थें वयात नं लसकुस या। यक्व विश्वासीतय्त व जितः नं ग्वाहालि बीम्ह जूगुलिं
वयात न्ह्यागु हे माःसां ग्वाहालि या।
3 जिनापं ख्रीष्ट येशूयागु ज्या याइपिं प्रिस्का व अकिलासपिन्त ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।✡
4 जितः बचय् यायेत इपिं थःपिं हे झन्दलय् सीत्यंगु खः। जिं जक मखु, फुक्क जात जातियापिं मनूत दुगु मण्डलीं नं इमित
सुवाः बियाच्वंगु दु।
5 इमिगु छैंय् मुनीगु मण्डलीयात नं ज्वजलपा दु।
जितः यःम्ह अले एशियाय् दकलय् न्हापां ख्रीष्टयात विश्वास यानादीम्ह इपेनितसयात जिगु ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

✡ **15:21** १५:२१ यशै ५२:१५ ✡ **15:22** १५:२२ रोम १:१३ ✡ **15:26** १५:२५-२६ १ कोर १६:१-४ ✡ **15:27** १५:२७ १ कोर ९:११ ✡ **16:3** १६:३ प्रे १८:२

6 छिमिगु निंतिं ज्यान पानाः यक्व ज्या याइम्ह मरियमयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

7 यहूदी दाजुकिजापिं, अले जि नाप झ्यालखानय् च्वनेधुंकूपिं एन्ड्रोनिकस व युनियसयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु। इपिं प्रेरितत थें नांजाःपिं खः। इपिं जि स्वयाः नं न्हापालाक ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वंपिं मनूत खः।

8 प्रभुयात विश्वास यानाच्वंम्ह जितः यःम्ह एम्प्लीआतसयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

9 झी नाप नापं ख्रीष्टयागु ज्या यानाच्वंम्ह उर्बानस व जितः यःम्ह स्ताखुसयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

10 ख्रीष्टयागु ज्या बांलाक याइम्ह धकाः म्हसीका तये धुंकूम्ह अपेल्लेसयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु। अरिस्तोबुलसया जहानपिन्त नं ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

11 जिम्ह यहूदी किजा हेरोदियनयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु। प्रभुयात विश्वास यानाच्वंपिं नर्किससया जहानपिन्त नं ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

12 प्रभुयागु ज्या यानाजुइपिं केर्हेंपिं त्रुफेना व त्रोफोसायात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु। दुःखकष्ट सियाः प्रभुयागु ज्या याना जूम्ह जितः यःम्ह परसीसयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

13 प्रभुं ल्ययातःम्ह रूफसयात व वया मांयात ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु। वया मां जिम्ह मां थें हे खः।✡

14 असिंक्रितस, फ्लेगन, हर्मेस, पत्रोबास, हर्मास व इपिं नाप दुपिं विश्वासी दाजुकिजापिन्त ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

15 फिलोलोगस, युलिया, नेरियस व वया केहेँ, अले ओलिम्पास, व इपिं नाप संगति याइपिं फुक्क विश्वासीतय्त नं ज्वजलपा दु धकाः न्यंकाब्यु।

16 दाजुकिजापिं सकसितं थःथवय् यचु नुगलं माया यानाः ज्वजलपा यायेगु या। ख्रीष्टयागु यक्व मण्डलीपाखें छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।

दक्वसिबय् लिपायागु सल्लाह।

17 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमित स्यनागु शिक्षा नाप पायछि मजुइक अःखतं ल्वापु याकेत व मनूतय्गु विश्वास स्यंकेत स्वइपिं नाप होश यानाच्वँ। इपिंपाखें तापाक चवँ।

18 थज्याःपिं मनूतय्सं झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु सेवा याइ मखु, बरु थथःगु प्वाःया निंतिं सेवा याना जुइ। म्हुतुं घ्यः थें नाइसे च्वंक खँ ल्हानाः स्वजासिजापिन्त ध्वं लाइ।

19 छिमिसं परमेश्वरयात मानय् यानाच्वंगु दु धकाः फुक्कभनं बय्बय् जूगुलि जि छिपिं खनाः तसकं हे लय्तायाच्वना। छिमिसं मभिंगुली वास्ता मयासें छुं हे मस्यूपि थें जुयाः भिंगुली जक बांलाक मन तयाः बुद्धिमान जुया च्वंसा जि तसकं लय्ताये।

20 थुकथं याना जूसा शान्ति बियादीम्ह परमेश्वरं शैतानयात छिमिगु तुतिं याकनं हे न्हुइके बी। झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु दया माया छिमिके दयाच्वनेमा।

21 जि नाप नाप प्रभुयागु ज्या यानाच्वंम्ह तिमोथी, जिमि यहूदी किजापिं लुकियस, यासोन व सोसिपात्रोसपिन्सं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡

22 थ्व पौ च्वःम्ह जि तर्तियसयागु नं प्रभुयात विश्वास यानाच्वंपिं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।

23 मण्डलीयात व जितः थःगु पाहां ब्वंम्ह गायसं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। शहरयाम्ह दांभरिं इरास्तस व झीम्ह विश्वासी किजा क्वार्टसं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡

24 [झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु दया माया छिपिं सकसिकें दयाच्वनेमा। आमेन।]

25 परमेश्वरयात तःधंकि, छायधाःसा छिमिगु विश्वास बल्लाकादी फुम्ह परमेश्वर हे खः। न्हापांनिसें गुप्त तयातःगु येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ आः सकसितं सीके बियादीगु दु।

26 थ्व हे गुप्त खँ आः फुक्क मनूतय्त सीके बीत अगमवक्तातय्सं च्वया थकूगु दु। सदां दयाच्वनीम्ह परमेश्वरं फुक्क जात जातियापिन्त सीके बीत, अले विश्वास यानाः वय्कःयात मानय् यायेत थ्व भिंगु खँ बय्बय् यायेमाः धकाः आज्ञा बियादीगु दु।

27 छम्ह हे जक बुद्धिमान परमेश्वरयात येशू ख्रीष्टयापाखें सदां जयजय जुयाच्वनेमा। आमेन।

✡ **16:13** १६:१३ मर्क १५:२१ ✡ **16:21** १६:२१ प्रे १६:१ ✡ **16:23** १६:२३ प्रे १९:२९; १ कोर १:१४; २ तिमो ४:२०

कोरिन्थय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु न्हापांगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ पावलं थःम्हं नीस्वना थकूगु मण्डलीया इसाई जीवन व विश्वासया बारे खनेदः वःगु समस्यायात कयाः च्वःगु खः। उबलय् कोरिन्थ थाय्थासं मनूत वयाः च्वनीगु ग्रीसया छगू तःधंगु शहर खः। नापं रोमी साम्राज्यया छगू प्रान्त अखैयाया राजधानी नं खः। थ्व ब्यापार, संस्कृति, थीथी धर्मया निंतिं नां जाः।

पावलं भिंगु खँ न्यंकेगु निगूगु यात्राय् दकलय् लिपा कोरिन्थय् वनाः यहूदीतय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छेंय् भिंगु खँ न्यंकल, तर अप्वः थें यहूदीतयसं पावलया शिक्षायात मानय् मयागुलिं यहूदीतय् धर्मशास्त्र स्यनीगु छें त्वःताः वं मेगु जातियापिन्त भिंगु खँ न्यंकेगु यात। (प्रेरित १८:१-२०) कोरिन्थय् न्हगु मण्डली शुरु याये धुंकाः पावलं व थाय् त्वःताः एफिससय् वनाः अन व निदँ तक च्वन। एफिसस कोरिन्थं समुद्र पारि प्यसः व चयस्वँगु किलोमिटर पुर्बय् (आःया टर्की देशय्) लाः।

पावलं पतिइ कोरिन्थया मण्डलीइ ल्वापु व व्यभिचार जुयाच्वंगु, ब्याहाया खँय् कचकच जूगु, मूर्तियात छाःगु प्रसाद नयेगु, गुकथं मण्डलीइ सेवा यायेगु, पवित्र आत्मां बियादीगु वरदान व सीपिं म्वाना वइ धयागु खँय् जोर बियाः च्वयातःगु दु। पावलं भिंगु खँय् थुमिगु बारे गुकथं च्वयातःगु दु धकाः दुग्यंक च्वयातःगु दु।

थ्व पौयात कोरिन्थय् च्वंपिन्त च्वःगु न्हापांगु पौ धकाः धाःसां थ्व इमित च्वःगु न्हापांगु पौ मखु, वं थ्व पतिइ न्हापा नं छगू पौ च्वये धुंकूगु खँ न्ह्यथनातःगु दु (५:९)। इमिसं नं वयात पौ च्वल (७:१)। इमित च्वःगु न्हापांगु पतिइ इमिसं न्यंगु खँया लिसः नं बियातःगु दु। १३ अध्यायलय् परमेश्वरं थः मनूतय्त बियादीगु दकलय् तःधंगु वरदान मायायागु खँ न्ह्यथनातःगु दु। थ्व अध्याय सफूया दक्वसिबय् नांजाःगु अध्याय खः। ईस्वी सम्बत ५४ पाखे पावलं एफिससं इमित थ्व न्हापांगु पौ च्वःगु खः।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-९
मण्डलीइ ल्वापु जूगु १:१०—४:२१
व्यभिचार व ब्याहाया खँ ५:१—७:४०
विश्वासी व विश्वासी मखुपिं ८:१—११:१
मण्डलीइ गुकथं सेवा यायेगु ११:२—१४:४०
ख्रीष्ट सिनाः म्वानावःगु व विश्वासीत १५:१-५८
यहूदियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त चन्दा ब्यूगु १६:१-४
थःगु खँ व क्वचायकूगु १६:५-२४

१ कोरिन्थी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 परमेश्वरं ख्रीष्ट येशूयाम्ह प्रेरित यानातःम्ह पावल व झी किजा सोस्थेनेसपाखें

2 कोरिन्थय् च्वंगु मण्डलीयापिन्त* ज्वजलपा!

ख्रीष्ट येशूपाखें पवित्र जूपिं परमेश्वरया मनू जुइत सःतातःपिं व थाय् थासय् च्वंपिं झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु नां काइपिं सकसितं✡

3 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टं दया माया व शान्ति बियादीमा।

4 ख्रीष्ट येशूं छिमित दया माया यानादीगुलि जिं न्ह्याबलें परमेश्वरयात सुभाय् बियाच्वनागु दु।

5 ख्रीष्टयात विश्वास याःगुलिं छिपिं फुक्क खँय् तःमि जुल। छिमिके सकतां ज्ञान नं दत, अले बांलाक थुइकाः खँ नं ल्हाये सल।

6 ख्रीष्टयागु खँ छिमिसं बांलाक थुइका कयाः थःगु नुगलय् दुने तयातःगु नं दु।

7 अय्जूगुलि येशू ख्रीष्ट झायादी तिनि धकाः छिपिं पियाच्वंगुलि छिमित छुं नं आत्मिक वरदान मगाःमचाः जुइ मखु।

8 झी प्रभु येशू ख्रीष्ट झायादीबलय् तक परमेश्वरं छिमित विश्वासय् क्वात्तुकाः ढुं मदुम्ह यानातयादी।

9 परमेश्वर विश्वास याये बहःम्ह खः। वय्कलं हे थःकाय, झी प्रभु येशू ख्रीष्टनाप झीत मिलय् यानादीगु खः।

मण्डलीइ ल्वापु जूगु

---

* **1:2** १:२ मण्डली ग्रीक भाषां एक्लेसियायात ✡ **1:2** १:२ प्रे १८:१

10 यःपिं दाजुकिजापिं, झी प्रभु येशू ख्रीष्टया नामय् छिमित जिगु बिन्ति दु – छिपिं सकसिनं छगू हे खँ ल्हायेगु या। छिमिगु
दथुइ ल्वापु मजुइमा बरु छिपिं फुक्कं मिलय् जुयाः छगू हे बिचाः व छगू हे मन जुयाच्वनेगु त्वःते मते।
11 छिपिं थःथवय् ल्वानाच्वन धयागु खँ जितः क्लोएया छेँयापिन्सं कंगु खः।
12 जिं न्यनागु खँ छु धाःसा छिपिं गुम्हय्सिनं – "जि पावलयाम्ह" धाइगु हं, गुम्हय्सिनं "अपोल्लोसयाम्ह," गुम्हय्सिनं
"केफासयाम्ह," गुम्हय्सिनं "ख्रीष्टयाम्ह" धकाः धाइगु हं।✡
13 छु ख्रीष्ट तःम्ह मछि दु ला? छिमिगु लागि कूसय् सीम्ह पावल खः ला? अले पावलयागु नामं छिमिसं बप्तिस्मा कयागु
खः ला?
14 क्रिस्पस व गायसयात बाहेक जिं मेपिं सुयातं बप्तिस्मा मबिया। उकिं जिं परमेश्वरयात सुभाय् बियाच्वना।✡
15 अयज्गुलिं जिगु नामं बप्तिस्मा बिल धकाः सुनानं धाये फइ मखु।
16 अँ, स्तिफनसयात व वया छेँयापिन्त नं बप्तिस्मा बियागु दु। इपिं बाहेक मेपिं सुयातं जिं बप्तिस्मा बिया थें मच्वं।✡
17 ख्रीष्टं जितः बप्तिस्मा बीत छवयाहयादीगु मखु, बरु भिंगु खँ न्यंकेत छवयाहयादीगु खः। थथे भिंगु खँ थःगु बुद्धिं न्यंकागु
मखु। मखुसा ख्रीष्ट कूसय् सिनाः शक्ति क्यनादीगु सिति वनी।

परमेश्वरयागु बुद्धि व शक्ति ख्रीष्ट हे खः

18 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूतय्त ला ख्रीष्ट कूसय् सिनादिल धयागु खँ मूर्ख खँ खः। झी बचय् यानातःपिन्त ला ख्रीष्ट
कूसय् सिनादीगु खँ परमेश्वरयागु शक्ति खः।
19 थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

"जिं ज्ञानीपिनिगु ज्ञानयात
नाश यानाबी,
अले बुद्धिमानतय्गु बुद्धियात
ज्यालगय् मजुइकाबी।"✡

20 ज्ञानी धाःपिं गन वन ग्व? सःस्यूपिं धाःपिं गन वन? थ्व संसारय् जवाःसवाः यानाजुइपिं गन वन? परमेश्वरं थ्व संसारयागु
ज्ञानयात मूर्ख यानादीगु मदु ला?✡
21 थःगु हे ज्ञान बुद्धिं मनूतय्सं परमेश्वरयात म्हसीके फइ मखु धयागु खँ वय्कलं स्यू। उकिं सःस्यूपिन्सं मूर्ख खँ तायकूगु
येशू कूसय् सिनादीगु खँ न्यनाः विश्वास याःपिन्त बचय् यायेगु क्वःछिनादिल।
22 थ्व खँ धात्थें हे खः धकाः सीकेत यहूदीतय्सं चिं माला जुइ, अले ग्रीकतय्सं ज्ञान माला जुइ।
23 जिमिसं धाःसा कूसय् सीम्ह ख्रीष्टयागु खँ न्यंका जुया। यहूदीतय्गु निंतिं थ्व पंगः जुल, अले ग्रीकतय्गु निंतिं थ्व मूर्ख
खँ जुल।
24 थथे खःसां परमेश्वरं सःताःदीपिं यहूदीतय्त व यहूदीमखुपिन्त नं ख्रीष्ट हे परमेश्वरयागु शक्ति व बुद्धि खः।
25 परमेश्वरयागु मूर्ख खँ मनूतय्गु ज्ञान स्वयाः तःधं, अले परमेश्वरयागु कमजोरी मनूतय्गु बल स्वयाः तसकं बल्लाः।
26 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरं सःतादीबलय् छिपिं गज्याःपिं खः छकः लुमंका स्व। मनूतय्गु न्ह्याःने छिपिं गुम्हं गुम्हं जक
बुद्धिमान, शक्ति दुपिं, अले तःधंपिं खः।
27 संसारय् च्वंपिं बुद्धिमानतय्त लज्या चायकेत परमेश्वरं मूर्खतय्त ल्ययादिल। अले संसारय् च्वंपिं शक्ति दुपिन्त लज्या
चायकेत बमलाःपिन्त ल्ययादिल।
28 संसारय् च्वंपिं मनूतय्सं चिधं धाःगु, क्वह्यंकातःगु व ज्यालगय् मजू धयातःगुयात परमेश्वरं ल्ययादिल। संसारं तःधं
तायकूपिन्त नाश यायेत परमेश्वरं इमित ल्ययादीगु खः।
29 अयज्गुलिं सुनानं परमेश्वरया न्ह्याःने तःधंछुइ फइ मखु।
30 परमेश्वरं छिमित ख्रीष्ट येशू नाप मिलय् यानादिल। वय्कलं झीत ख्रीष्टपाखें फुक्क खँ सीके थुइके फय्कादिल।
ख्रीष्टं यानाः हे झीपिं परमेश्वर नाप मिलय् जुइ खन। ख्रीष्टं झीत पवित्र यानाः पापं मुक्त यानादिल।
31 अयज्गुलिं धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – "सुयां तःधंछुइ मास्ति वःसा परमेश्वरं यानादीगु खँय् तःधंछु।"✡

2

कूसय् सीम्ह ख्रीष्टयागु खँ

✡ **1:12** १:१२ प्रे १८:२४ ✡ **1:14** १:१४ प्रे १८:८; १९:२९; रोम १६:२३ ✡ **1:16** १:१६ १ कोर १६:१५ ✡ **1:19** १:१९ यशै २९:१४ ✡ **1:20** १:२० अय् १२:१७; यशै १९:१२; ३३:१८; ४४:२५ ✡ **1:31** १:३१ यर ९:२४

1 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंकेत छिमिथाय् वयाबलय् जिं यक्व ब्वना तयागु दु धकाः मक्यना, अले
हानं ततःहाकय्क नवानाः ह्यय्केत मस्वया।
2 छिपिंनाप च्वनाबलय् जिं क्रूसय् सिनादीम्ह येशू ख्रीष्टयागु खँ बाहेक मेगु फुक्क खँ ल्वःमंका छ्वयेगु पक्का यानागु खः।
3 जि आम्कन वयाबलय् कमजोर जुयाः ग्याःगुलिं थरथर खात।✡
4 भिंगु खँ न्यंका च्वनाबलय् जिगु म्हुतुं थःगु ज्ञान व चलाखि खँ पिहां मवः। पवित्र आत्मायागु शक्तिं जक जिं नवानागु
खः।
5 अय्जूगुलिं छिमिसं मनूतय्गु ज्ञानयात विश्वास याःगु मखु, बरु परमेश्वरयागु शक्तियात विश्वास याःगु खः।

परमेश्वरयागु ज्ञान

6 अय्नं परमेश्वरयागु खँ बांलाक सीके थुइके धुंकूपिन्त धाःसा जिं ज्ञानयागु खँ ल्हाना च्वना। थ्व खँ धाःसा संसारय्
च्वंपिनिगु मखु, शासन याना च्वंपिनिगु नं मखु। इपिं याकनं नाश जुयावनी।
7 जिं परमेश्वरयागु हे गुप्ति ज्ञानया खँ ल्हाना च्वना। थ्व संसार हे मदुनिबलय् निसें परमेश्वरं झीगु महिमाया निंतिं थ्व ज्ञान
झीत ल्ययातःगु खः। थ्व ज्ञान मनूतपाखें सुलाच्वंगु गुप्ति खँ खः।
8 थ्व संसारया जुजुपिं छम्हय्सिनं हे थ्व ज्ञान मथू। इमिसं थ्व ज्ञान थूगु जूसा दकलय् तःधंम्ह प्रभुयात क्रूसय् नकिं तानाः
स्याइ मखुगु।
9 धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –
"मनुखं मखंगु, मन्यंगु,
व मतिइ मतःगु खँ
परमेश्वरं थःत माया याना
च्वंपिनिगु निंतिं
तयार यानादिल।"✡

10 परमेश्वरयागु थ्व हे गुप्ति खँ पवित्र आत्मापाखें वय्कलं झीत हे सीके थुइके बियादीगु खः। पवित्र आत्मां न्ह्यागुं माला
स्वइ, परमेश्वरयागु दुनुगलय् च्वंगु खँनापं मालाः सीकी।
11 मनूतय्गु नुगलय् च्वंगु खँ इमिगु आत्मां हे जक स्यू। अथे हे परमेश्वरयागु खँ परमेश्वरया आत्मां जक स्यू।
12 परमेश्वरं झीत थ्व संसारयागु आत्मा बियादीगु मखु, बरु पवित्र आत्मा बियादीगु खः। वय्कलं बियादीगु फुक्क खँ झीसं
सीके फयेमा धकाः झीत थ्व बियादीगु खः।
13 अय्जूगुलिं जिमिसं मनूतय्गु बुद्धिं स्यंगु खँ नमवाना। पवित्र आत्मां स्यनादीगु खँ जक वय्कःयागु आत्मा दुपिं छिपिं
विश्वासीतय्त कनागु खः।
14 परमेश्वरयागु आत्मा मदुपिन्सं वय्कःयागु आत्मां बियादीगु खँ काये फइ मखु। अज्याःम्ह मनुखं थज्याःगु खँ थुइके फइ
मखु, उकिं थज्याःगु खँ वयागु निंतिं मूर्ख खँ जक जुइ। थज्याःगु खँ ला परमेश्वरया मनूतय्सं जक थुइके फइ।
15 पवित्र आत्मा दुम्ह मनुखं न्ह्यागुं नं जाँचय् याये फइ। थज्याःम्ह मनूयात धाःसा सुनानं जाँचय् याये फइ मखु।
16 धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –
"प्रभुयागु मन सुनां सीके फु?
प्रभुयात स्यने फुम्ह सु दु?"

न्ह्यागु हे जूसां झी विश्वासीतय्के ख्रीष्टयागु मन दु। ✡

3

परमेश्वरया च्यःत

1 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरयागु खँ बांलाक स्यूपिं मनूत नाप थें छिपिंनाप जिं खँ ल्हाये मफुत। नकतिनि नकतिनि जक
ख्रीष्टयात विश्वास याःपिं थ्व संसारयापिं मनूत नाप खँ ल्हाये थें जक ल्हाना च्वना।
2 जिं छिमित दुरु त्वंका, दुधंगु नसा मनका। छाय्धाःसा छिमिसं उकियात पचय् याये मफु, आः तक नं पचय् याये मफुनि।✡
3 छाय्धाःसा आः तक नं छिपिं थ्व संसारयापिं मनूत थें च्वनाच्वंगु दु, कर्पिनि ज्यूगु छिमिसं स्वये हे मफु, हानं छिपिं थःथवय्
ल्वानाच्वंगु दु धाःसा छिपिं थ्व संसारयापिं मनूत थें च्वनाच्वंगु दु धकाः अथें हे सीदत नि।

✡ **2:3** २:३ प्रे १८:९ ✡ **2:9** २:९ यशै ६४:४ ✡ **2:16** २:१६ यशै ४०:१३ ✡ **3:2** ३:२ हिब ५:१२-१३

4 छिपिं गुम्हय्सिनं थथे धाइ – “जि ला पावलयाम्ह,” अले गुम्हय्सिनं धाइ – “जि ला अपोल्लोसयाम्ह।” थथे धयाजुइपिं
मनूत संसारयापिं मनूत स्वयाः छु पात?✡
5 अपोल्लोस धाःम्ह सु खः धकाः? अथे हे पावल धाःम्ह सु खः धकाः? जिपिं निम्हं छिमित प्रभुयागु भिंगु खँ कनाः
विश्वास याकापिं परमेश्वरया च्यःत जक खः। प्रभुं जिमित याकेबियादी थें जिमिसं यानाच्वनागु खः।
6 जिं पुसा पिना, अले अपोल्लोसं लः बिल, थ्वयात तःमा यानादीम्ह ला परमेश्वर खः।✡
7 उकिं पुसा प्यूम्ह मनू व लः ब्यूम्ह मनू छुनं मखु, तर तमा यानादीम्ह परमेश्वर हे खः।
8 पुसा प्यूम्ह मनू व लः ब्यूम्ह मनू निम्हं उथें खः। थुमिसं गुलि ज्या याःगु खः उलि हे थुमित परमेश्वरं ज्याला बियादी।
9 जिपिं ला परमेश्वरयागु ज्या याः जुइपिं ज्यामित जक खः, अले छिपिं परमेश्वरयागु बुँ खः। छिपिं परमेश्वरयागु छेँनं खः।
10 परमेश्वरया दया मायां यानाः जिं सःम्ह दकःमिं थें जग स्वना बिया, अले थ्व हे जगय् मेम्ह मनुखं छेँ दना वनी। छेँ
दनिम्हय्सिनं गथे यानाः दनेमाः धकाः बांलाक बिचाः यायेमाः।
11 परमेश्वरं तयादीगु थ्व छगू हे जक जग येशू ख्रीष्ट खः। सुनानं मेगु जग तये फइ मखु।
12 थ्व हे जगय् गुम्हय्सिनं लुँ, वहः, मू वंगु ल्वहं तयाः छेँ दनी, अथे हे गुम्हय्सिनं सिँ, घाँय्, व सुयागु छेँ दनी।
13 सुनां बांलाक ज्या यात, सुनां बांमलाक ज्या यात धकाः ख्रीष्ट न्याय यायेत झायादीबलय् जाँचय् यानादी। छाय्धाःसा
उबलय् फुक्क मनूतय्गु ज्या मिइ तयाः जाँचय् याइ।
14 मिं हे थी मफय्क सुनां छेँ दन व मनूयात परमेश्वरं इनाम बियादी।
15 अथे हे सुं मनुखं दय्कातःगु छेँ मिं नयाः नौ जुयावन धाःसा व मनुखं याःगु ज्या फुक्कं सितिं वनी। व मनू जक मिं पिहां
वयाः बचय् जूम्ह थें बचय् जुइ।
16 छिपिं परमेश्वरयागु देगः खः, उकिं पवित्र आत्मा छिमिके च्वनादी धकाः छिमिसं मस्यू ला?✡
17 अय्जूगुलि सुनानं परमेश्वरयागु देगः स्यंकल धाःसा वयात नं परमेश्वरं स्यंकादी। वय्कःयागु देगः पवित्र जुइमाः। अले
परमेश्वरयागु देगः छिपिं हे खः।
18 थःम्हं थःत धोखा बी मते। छिपिं मध्ये सुनानं थःत थ्व संसारय् बुद्धि दुम्ह धकाः मतिइ तःसा थज्याःम्ह मनू मूर्ख जुइमा,
अले जक व मनू बुद्धिमान जुइ।
19 थथे छाय् जुइ धाःसा, थ्व संसारयागु बुद्धि ला परमेश्वरया न्ह्याःने छुं नं मखु, थ्व हे खँय् थथे च्वयातःगु दु –
“परमेश्वरं बुद्धिमानतय्त
इमिगु हे चलाखिइ ज्वनादी।” ✡

20 हानं थथे च्वयातःगु दु –
“बुद्धिमानतय्गु बिचाः
ज्यालगय् मजू धकाः परमप्रभुं स्यू।”✡

21 अय्जूगुलिं मनूतय्गु खँय् तःधंछुइ मज्यू। धात्थें धाये धाःसा सकतां छिमिगु हे खः।
22 पावल, अपोल्लोस व पत्रुस, अले थ्व संसार, जीवन व मृत्यु, अले जुयाच्वंगु ई व लिपा वइगु ई, दक्व फुक्क छिमिगु
हे खः।
23 अले छिपिं फुक्कं ख्रीष्टयापिं खः व ख्रीष्ट परमेश्वरयाम्ह खः।

4

ख्रीष्टया प्रेरितत

1 जिपिं परमेश्वरयागु गुप्ति खँ लःल्हाना तःपिं ख्रीष्टया च्यःत खः धकाः छिमिसं भाःपीमाः।
2 विश्वास यायेबहःपिं च्यःत खः धकाः जिमिसं क्यनेमाः।
3 अय्जूगुलिं आः थ्व संसारयापिं मनूतय्सं थें छिमिसं जितः भिं धाःसां मभिं धाःसां वास्ता मदु। थथःम्हं तुं हे नं जिं थःत
भिंम्ह खः ला कि मभिंम्ह खः धकाः धाये मखु।
4 जिगु नुगः यचुसे च्वं। अथे धकाः जि द्वं मदुम्ह मनू खः धयागु मखु, जिगु न्याय याइम्ह ला प्रभु खः।
5 उकिं ई स्वयाः न्हापा छुं खँय् न्याय यायेगु याये मते। तर प्रभु झाया मदितले पियाच्वँ। छाय्धाःसा वय्कलं मनूतय्गु नुगलय्
च्वंगु गुप्ति ज्याखँ, अले हानं सुनानं मसीक याःपिनिगु ज्याखँ नं उलादी। थथे जुइ धुंकाः स्याबास बी माःपिं मनूतय्त परमेश्वरं
हे स्याबास बियादी।

✡ **3:4** ३:४ १ कोर १:१२ ✡ **3:6** ३:६ प्रे १८:४-११,२४-२८ ✡ **3:16** ३:१६ १ कोर ६:१९; २ कोर ६:१६ ✡ **3:19** ३:१९ अय्ू ५:१३ ✡ **3:20** ३:२० भज ९४:११

6 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिगु निंतिं जिं व अपोल्लोसं च्वय् धयागु खँ यानाः क्यनाबियागु दु। झीत बीगु आज्ञायात मानय् यायेमाः धकाः छिमित स्यनेत हे जिमिसं थथे यानाः क्यनागु खः। छिपिं मध्ये सुं नं तःधंछुइ मते, अले हानं मेपिन्त हेला याये नं मते।

7 छिमित सुनां मेपिं स्वयाः तःधं याना तल? छिमिके दुगु फुक्कं परमेश्वरं हे बियादीगु मखु ला? फुक्कं अथे बियातःगु जूसां ब्यूगु हे मखु थें यानाः छाय् छिपिं तःधंछुया जुइगु?

8 माक्व फुक्क छिमिके दये धुंकल मखु ला? छिपिं तःमि जुइ धुन मखु ला? जिपिं मदुसां छिपिं जुजु थें हे जुइ धुन मखु ला? जिमित ला छिपिं धात्थें हे जुजु जूगु जूसा यः, छाय्धाःसा जिपिं नं छिपिंनाप जुजु जुइ दइ।

9 मनूतय्त स्याये यंकीबलय् तमासा क्यने थें जिमित नं परमेश्वरं प्रेरितत दय्कादिल। उकिं हे ला खः नि मनूतय्गु न्ह्यःने व स्वर्गदूततय्गु न्ह्यःने नं थ्व संसारय् जिपिं तमासा जुयाच्वंगु।

10 ख्रीष्टयागु निंतिं जिपिं मूर्खत थें जुइ धुन। ख्रीष्टयात विश्वास याःगुलि छिपिं धाःसा बुद्धिमान थें जुइ धुन, मखु ला? जिपिं बमलाः, छिपिं बल्लाः। जिमित फुक्कसिनं क्वह्यंका तल, छिमित फुक्कसिनं तःधंका तल।

11 आः तक नं जिमिसं नयेत्वने मखं, भ्वाथःगु वसतं पुनाच्वनागु दु। अले जिमिसं कसाः नयाच्वनागु दु, अले छेँबुँ मदय्का च्वनागु दु।

12 थःम्ह चःति हाय्काः जिमिसं ज्या यानाः नयाच्वना। सराः ब्यूपिन्त जिमिसं आशिष बियाच्वना। सास्ती ब्यूसां जिमिसं सह यानाच्वना।✡

13 जिमिगु इज्जत काःपिन्त जिमिसं नाइक लिसः बियाच्वना। जिपिं ला आः तक थ्व संसारय् साःगाः थें जुयाच्वना। दक्वसियां मिखाया धू जुयाच्वना।

14 छिमित लज्या चाय्केत मखु बरु जि यःपिं मस्तय्त थें छिमित सल्लाह बीत थ्व च्वयाच्वनागु खः।

15 छिमित ख्रीष्टयागु भिंगु खँ स्यनीपिं द्रुलंद्रः दःसां छिमि तःम्ह मछि ला अबु दइ मखु। छिमित ख्रीष्ट येशूयागु भिंगु खँ कनाः ख्रीष्ट येशूयात म्हसीका बियाम्ह जि छिमि अबु जुयागु दु।

16 अय्जूगुलि जिं यानाच्वना थें छिमिसं नं या धकाः बिन्ति यानाच्वनागु खः।✡

17 अथे जूगुलि जिं छिमिथाय् तिमोथीयात छ्वयाहयागु दु। व जितः तसकं यःम्ह व विश्वास याये बहःम्ह जिम्ह काय् थें खः। वयात जिं हे ख्रीष्टयात विश्वास याकागु खः। ख्रीष्ट येशूपाखें दुगु न्हगु जीवनय् जि गुकथं च्वनाच्वन धयागु खँ फुक्क वं हे छिमित कनी। थ्व हे खँ जिं मण्डलीइ फुक्कभनं स्यना जुयागु दु।

18 जि आम्कन वइ मखुत धकाः छिपिं मध्ये गुम्हं गुम्हं तःधंछुया जूगु दु, हं।

19 प्रभुं जितः छ्वया हयादीसा जि आम्कन याकनं वये। अले तःधंछुया जूपिनिगु खँ मखु, इमिगु शक्ति स्वये।

20 छाय्धाःसा परमेश्वरयागु राज्य खँय् मखु, बरु शक्तिइ दु

21 छिमित छु यः, आम्कन वयेबलय् जि कथि ज्वनावये कि क्वमिल् आत्मा व दया माया ज्वनावये?

5

मण्डलीइ दुने मभिंगु ज्या

1 छिमिगु दथुइ व्यभिचार जुयाच्वंगु दु धकाः जितः धाःगु दु। थज्याःगु व्यभिचार ला यहूदीमखुपिनि दथुइ नं जुइ मखु। छम्हय्सिनं ला थः हे चिरिमांयात कलाः तयाच्वंगु दु हं।✡

2 थथे जुइकाः नं छिमिसं छु ख्वालं तःधंछुया च्वना? छिमिसं दुःख ताये माःगु खः। थथे पाप यानाच्वंम्हय्सित छिमिगु पुचलं पितिना छ्वयेमाःगु खः।

3 म्हं तापाःसां जिगु आत्मा छिपिंनाप दु। जिं झी प्रभु येशूया नामं थथे पाप याना च्वंम्हय्सिगु न्याय याये धुन।

4 छिपिं विश्वासीत फुक्कं छथाय् मुनीबलय् जिगु आत्मा नं छिपिंनाप हे दइ। झी प्रभु येशूं झीत बियादीगु शक्ति

5 थज्याःम्ह मनूयात शैतानयागु ल्हातय् लःल्हानाब्यु, अले वयागु म्ह स्यना वंसां ख्रीष्ट येशू झायाः न्याय यानादीबलय् आत्मा धाःसा बचय् जुइ।

6 छिमिसं थज्याःगु खँय् तःधंछुया जुइगु बांलाःगु खँ मखु। न्हायातःगु छ्वचुंलय् सोडा भचा जक ल्वाकछ्याःसां फ्वंगाया वइ धकाः छिमिसं मस्यू ला?✡

7 थथे पुलांगु पापयागु सोडायात छिमिसं वांछ्वयेमाः, अले छिपिं पवित्र जुइ। छिपिं सोडा मतसे न्हायातःगु छ्वचुं जुइ। छुत्कारायागु नखः वये धुंकल, छाय्धाःसा झीत मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट, झीम्ह छुत्काराया चीधिकःम्ह भ्याःचा बलिदान जुयादी धुंकल।✡

✡ **4:12** ४:१२ प्रे १८:३ ✡ **4:16** ४:१६ १ कोर ११:१; फिलि ३:१७ ✡ **5:1** ५:१ व्य २२:३० ✡ **5:6** ५:६ गला ५:९ ✡ **5:7** ५:७ प्रस १२:५

8 अयज्गुलि झीसं पापयागु मभिंगु इखं जाःगु पुलांगु सोडां दयकातःगु मरि नयाः छुत्काराया नखः हने मज्यू। सत्य व यचुगु
नुगःया सोडा हे ल्वाक मज्याःगु व शुद्धगु मरि नयाः नखः हने।✡
9 जिं न्हापा नं व्यभिचार याइपिं नाप बुला जुइ मते धकाः च्वया हये धुनागु खः।
10 अथे धकाः जिं व्यभिचार याइपिं, लोभीत, खुँत, मूर्ति पुजा यानाजुइपिं, थज्याःपिं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूत नाप
बुला जुइ मते धकाः धयागु मखु। थुपिंलिसे अलग जुइत स्वःसा ला छिमिसं थ्व संसार हे त्वःतावने माली।
11 जिं छिमित धयागु छु धाःसा विश्वासी दाजुकिजापिं जुयाः नं व्यभिचार यानाजुइपिं, लोभीत, मूर्ति पुजा यानाजुइपिं,
मेपिन्त मभिंका जुइपिं, अय्लाः त्वनाजुइपिं, अले खुँत – थज्याःपिं मनूत नाप बुला जुइ मते, अले इपिं नाप नये तक मते धकाः
धयागु खः।
12-13 हानं पिनेयापिं मनूतय्गु न्याय यायेगु जिगु ज्या मखु। इमित ला परमेश्वरं न्याय यानादी। तर मण्डलीइ दुने च्वंपिनिगु
न्याय याये हे माः, मखु ला? धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु – "मभिंम्ह मनूयात छिमिगु पुचलं पितिनाछ्वा।"✡

6

विश्वासीपिनिगु ल्वापु अदालतय् यंके मज्यू

1 छिमि सुयां थःथवय् ल्वापु जुल धाःसा न्याय यायेत परमेश्वरया मनूतय्थाय् मवँसे परमेश्वरयात म्हमस्यूपिनिगु अदालतय्
वनेगु ला?
2 परमेश्वरया मनूतय्सं हे संसारया न्याय याइतिनि धकाः छिमिसं मस्यू ला? छिमिसं हे थ्व संसारया न्याय याइतिनि धासेंलि
थज्याःगु चिधंगु ल्वापु छिने मफु ला?
3 स्वर्गदूततय्त नं झीसं न्याय याये मानि धकाः छिमिसं मस्यू ला? थ्व जीवनयागु थज्याःगु ज्याखँ ला छिमिसं अःपुक हे
छिने फयेमाःगु खः।
4 थथे ल्वापु जुल धायेवं छिनेत छिपिं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मण्डलीया पिनेयापिं मनूतय्थाय् वनेगु बांलाःगु खँ मखु।
5 छिमित मछाः नं मजू ला? छिमिगु पुचलय् थ्व ल्वापु छिने फुम्ह छम्ह हे बुद्धि दुम्ह मदु ला?
6 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिन्त दाजुकिजापिनिगु ल्वापु छिंके बीगु बांमलाः।
7 थःथवय् ल्वानाः अदालतय् वनेगु हे छिपिं बूगु खः। बरु अन्याय हे सह यानाच्वनेगु बांमलाः ला? थगय् याका च्वनेगु हे
बांमलाः ला?
8 छिपिं थःपिन्सं हे अन्याय याइगु। थः हे दाजुकिजापिन्त थगय् याइगु।
9 मभिंपिं मनूतय्त परमेश्वरयागु राज्यय् दुकाइ मखु धकाः छिमिसं मस्यू ला? थःम्हं थःत थगय् याये मते, छाय्धाःसा
व्यभिचार यानाजुइपिं, मूर्ति पुजा यानाजुइपिं, थः कलाः दयकं कर्पिनि कलाःलिसे व्यभिचार यानाजुइपिं, मिजं मिजं हे व्यभिचार
यानाजुइपिं,
10 खुँत, लोभीत, अय्लाः त्वनाजुइपिं, कर्पिन्त मभिंका जुइपिं, अले थगय् यानाजुइपिं – थज्याःपिं मनूतय्त परमेश्वरयागु
राज्यय् दुकाइ मखु।
11 छिपिं मध्ये नं गुम्हं गुम्हं न्हापा थथे हे याना जुइ धुंकूपिं खः। आः ला छिमिगु पाप सिले धुंकूगु दु। छिपिं परमेश्वरयात
देछाये धुंकूपिं मनूत खः। झी परमेश्वरया आत्मां प्रभु येशू ख्रीष्टयागु नामं छिमित परमेश्वर नाप मिलय् यानादीगु दु।

परमेश्वरयात यय्क जु

12 "जि यःथें याये दु" धकाः छिपिं मध्ये सुनानं धायेफु। थ्व खँ ला खः, अय्सां फुक्क ज्यां म्हयात भिंकी मखु। "जितः
यःथें जिं नं याना जुइ दु" धकाः जिं नं धायेफु। अय्सां जिं छुकियात नं जितः अधीन यानेकी मखु।✡
13 सुनानं थथे नं धायेफु – "नयेगु प्वाःयागु लागि खः, अले प्वाः नयेगु लागि खः।" थ्व ला खः, अय्नं थ्व नितां परमेश्वरं
मदय्का छ्वयादी। मनूयागु म्ह व्यभिचार याना जुइत मखु, बरु प्रभुयात तःधंकेत खः। उकिं म्हयात माःगु फुक्कं प्रभुं बियादी।
14 सी धुंकूम्ह प्रभुयात परमेश्वरं हानं म्वाकादिल। थथे हे वय्कःयागु शक्तिं झीत नं म्वाकादी।
15 छिमिगु म्ह ख्रीष्टयागु म्हब्व खः धकाः छिमिसं मस्यू ला? थथे खः धयागु जूसा ख्रीष्टयागु म्हब्वयात वेश्यायागु म्हब्व
यायेगु ला? थथे ला जुइ हे मफइगु खँ खः।
16 धर्मशास्त्रय् "थुपिं निम्हं छम्ह हे जुइ" धकाः च्वया तः थें वेश्यानाप घनीम्ह मनूयागु म्ह वेश्यायागु म्ह नाप छम्ह हे जुइ
धकाः छिमिसं मस्यू ला?✡
17 अथे हे प्रभु नाप मिलय् जूम्ह मनू नं वय्कः नाप छगू हे आत्मा जुइ।
18 व्यभिचारपाखें तापाक च्वँ। मेमेगु पाप याःसां म्हयात छुं नं जुइ मखु। व्यभिचार यात धाःसा थःगु हे म्ह लिसे पाप याःगु
जुइ।

✡ **5:8** ५:८ प्रस १३:७; व्य १६:३ ✡ **5:12-13** ५:१२,१३ व्य १३:५; १७:७ ✡ **6:12** ६:१२ १ कोर १०:२३ ✡ **6:16** ६:१६ उत २:२४

19 छिमिगु म्ह पवित्र आत्मा च्वनादीगु देगः खः धकाः मस्यू ला? उकिं छिमिगु म्हय् परमेश्वरं छ्वयाहयादीम्ह पवित्र आत्मा च्वनादी। अय्ज्गुलि छिमिगु म्ह छिमिगु थःगु मखु।✡
20 छिपिं मू पुलाः न्याना तःपिं खः। अय्ज्गुलिं छिमिगु म्हं परमेश्वरयात तःधंकेमाः।

7

ब्याहायागु खँ

1 आः जिं छिमिसं च्वयाहःगु खँयागु लिसः बियाच्वना। ब्याहा मयासें च्वनेगु बांलाःगु खँ खः।
2 अथेसां व्यभिचार अप्वः जूगुलि न्ह्याम्ह मिजंया नं थःम्ह हे कलाः दयेमा। अथे हे न्ह्याम्ह मिसाया नं थःम्ह हे भाःत दयेमा।
3 छम्ह मिजनं थः कलाःलिसे गुकथं हनेमाःगु खः उकथं हे हनेमाः। अथे हे छम्ह मिसानं थः भाःतयात गुकथं हनेमाःगु खः उकथं हे हनेमाः।
4 मिसायागु म्हयागु अधिकार मिसायाके मदु, भाःतयाके दइ। अथे हे मिजंयागु म्हयागु अधिकार मिजंयाके मदु, वया कलाःयाके दइ।
5 छम्हं मेम्हय्सित मयः धकाः धाये मते। सल्लाह यानाः छुं ईया लागि अलग च्वनाः प्रार्थना यायेमाःसां मेबलय् नापं हे जु। छिमिसं थःत कःघाये मफुसा शैतानं छिमित स्यंकेत स्वइ।
6 थथे जिं धयाच्वनागु खँ छिमिसं याये हे माः धकाः धयागु मखु। थ्व ला छिमित सल्लाह बियाच्वनागु जक खः।
7 जितः फुक्क मनूत जि थें ब्याहा मयासें च्वंसा यः। फुक्कसिनं परमेश्वरपाखें थीथी वरदान कयातःगु दु। छम्हय्सिके छता वरदान दःसा मेम्हय्सिके मेगु हे वरदान दु।
8 आः जिं ब्याहा मयाःनिपिं मिजंतय्त व भाःत मदये धुंकूपिं मिसातय्त धयाच्वना – जि थें ब्याहा मयासें च्वने फुसा छिमित तसकं बांलाइ।
9 थःत कःघाये मफुसा ब्याहा यायेमाः। छायधाःसा प्याःचाः सह याये मफय्का च्वनेगु स्वयाः ब्याहा यायेगु बांलाः।
10 ब्याहा याये धुंकूपिन्त प्रभुयापाखें जिगु आज्ञा दु – भाःत दुम्ह मिसां थः भाःतयात त्वःते मज्यू।
11 छुं जुयाः भाःतनाप बाया च्वंसां व मिसां मेम्ह मिजंनाप ब्याहा याये मज्यू। मिलय् जुयाः थः भाःतनाप च्वनेगु बांलाः। अथे हे भाःतं नं कलाःयात पारपाचुके मज्यू।✡
12 मेमेपिन्त जिं थथे धाये – थ्व प्रभुयागु खँ मखु, जिगु थःगु हे खः। सुं विश्वासीया कलाः विश्वासी मखुसां भाःत लिसे बाया च्वने मखु धाल धाःसा वयात त्वःते मज्यू।
13 अथे हे सुं विश्वासी मिसाया भाःत विश्वासी मखुसां कलाःलिसे बाया च्वने मखु धाल धाःसा वयात त्वःते मज्यू।
14 छायधाःसा विश्वासी मखुम्ह भाःत विश्वासी कलाःम्हं यानाः पवित्र जुल। अथे हे विश्वासी मखुम्ह कलाः विश्वासी भाःतं यानाः पवित्र जुल। अथे मखुसा ला इपिंपाखें दुम्ह मचा पवित्र जुइ हे मखुत नि। तर इपिं ला पवित्र हे जुइ।
15 विश्वासी मखुम्ह कलाःम्हं विश्वासी भाःतयात, अथे हे विश्वासी मखुम्ह भाःतं विश्वासी कलाःयात त्वःते धाल धाःसा त्वःतके ब्यूसां ज्यू। परमेश्वरं ज्ञीत शान्ति बीत सःतादीगु खः।
16 विश्वासी कलाःम्हं थः भाःतयात विश्वासी याये फइ मखु धकाः मतिइ तयेगु बांमलाः। अथे हे विश्वासी भाःतं थः कलाःयात विश्वासी याये फइ मखु धकाः मतिइ तयेगु बांमलाः।
17 परमेश्वरं धयादी थें व सःतादी थें छिपिं जुइमा धकाः जिं फुक्क मण्डलीयात स्यना वयागु खः।
18 म्हय् चिं तःम्ह मनूयात परमेश्वरं सःतादीगु खःसा वं उगु चिंयात लिकायेत स्वये मते। अथे हे म्हय् चिं मतःम्ह मनूयात परमेश्वरं सःतादीगु खःसा वं नं म्हय् चिं तयेत स्वये मते।
19 परमेश्वरया न्ह्यःने चिं तःसां मतःसां छुं मपाः। तःधंगु खँ ला परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यायेगु खः।
20 परमेश्वरं सःतादीबलय् गथे खः अथे हे च्वनाच्वँ।
21 दास जुयाच्वंबलय् परमेश्वरं छिमित सःतादीगु खःसा छिमिसं दुःख ताये मते, बरु स्वतन्त्र जुइगु मौका वल धाःसा त्वःफिके मते।
22 दास जुयाच्वंपिन्त प्रभुं सःतादीगु खःसा थुपिं दास थें मजुसे प्रभुया मनूत जुइ, अथे हे दासमखुपिं मनूतय्त प्रभुं सःतादीगु खःसा थुपिं प्रभुया दास जुइ।
23 छिमित परमेश्वरं मू पुलाः न्यानादीगु खः, उकिं छिपिं मनूतय् दास जुइ मते।
24 यःपिं दाजुकिजापिं, प्रभुं छिमित सःतादीबलय् छिपिं गथे खः अथे हे जुयाः परमेश्वर नाप च्वनाच्वँ।

ब्याहा मजुनिपिनिगु व भाःत मदये धुंकूपिनिगु खँ

✡ **6:19** ६:१९ १ कोर ३:१६; २ कोर ६:१६ ✡ **7:11** ७:१०-११ मत्ती ५:३२; मर्क १०:११-१२; लूक १६:१८

25 ब्याहा मजुनिपिनिगु लागि प्रभुं जितः छुं धयादीगु मदु। बरू प्रभुयागु दया मायां विश्वास याये बहःम्ह जुयाः जिं छिमित धयाच्वना –
26 थौंकन्हय् जुयाच्वंगु दुःखकष्ट स्वयेबलय् ला ब्याहा मयासें च्वनेगु हे भिं जुइ।
27 ब्याहा याये धुंकूपिं मिजंतय्सं थः कलाःयात त्वःताछ्वयेगु मतिइ तये मते। ब्याहा मयानानिसा ब्याहा यायेगु स्वये मते।
28 तर ब्याहा यात धकाः छिमित पाप लाइ मखु। ब्याहा मजूनिम्ह मिसां ब्याहा यात धाःसा वयात पाप लाइ मखु। ब्याहा यानाच्वना च्वंपिं मनूतय्त जुयाच्वंगु दुःखकष्ट छिमित मजुइमा धकाः जिं थ्व खँ च्वयाच्वनागु खः।
29 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं धायेत्यनागु खँ थ्व खः – ई अप्वः मदये धुंकल, आवंनिसें ब्याहा याये धुंकूम्ह मनू नं ब्याहा मयानिम्ह थें च्वनाच्वँ।
30 ख्वया जूपिं मनूत आः दुःख मताःपिं मनूत थें च्वनाच्वँ। न्हिलाः जूपिं लय्ताःपिं थें मच्वंक च्वँ। न्यानाः हयागु नं थःगु मखु थें याना च्वँ।
31 संसारयागु ज्याखँ यानाच्वंपिन्सं याना मच्वंपिं थें जुयाच्वँ, छायधाःसा थ्व संसार याकनं हे मदयावनी।
32 छिमित दुःखकष्ट मजुइमा धकाः जिं थ्व खँ धयाच्वनागु खः। ब्याहा मयाःम्ह मनुखं प्रभुयात गय् यानाः लय्ताय्केगु धकाः प्रभुयागु ज्या मन तयाः यायेगु कुतः याइ।
33 ब्याहा याये धुंकूम्ह मनुखं संसारयागु ज्याखँय् मन तयाच्वनी, छायधाःसा वं थः कलाःयात लय्ताय्केगु कुतः यानाच्वनी।
34 अयज्गुलिं थज्याःम्ह मनूयागु मन निखे लानाच्वनी। अथे हे ब्याहा मजूनिम्ह मिसां नं प्रभुयागु ज्या मन तयाः याइ, छायधाःसा वं थःगु म्हं व आत्मां नं पवित्र जुइगु कुतः याइ। अले ब्याहा जुइ धुंकूम्ह मिसां संसारयागु ज्याखँय् मन तयाच्वनी, छायधाःसा वं थः भाःतयात लय्ताय्केगु कुतः यानाच्वनी।
35 थ्व खँ जिं छिमित हे भिं यायेत धयाच्वनागु खः। छिमित पनेत मखु बरू छिमिसं पंगः मवय्क दुनुगलंनिसें प्रभुयात लय्ताय्के फयेमा धकाः धयागु खः।
36 सु मनुखं थःनापं ब्याहा क्वःछिनातःम्ह मिसानाप बांमलाःगु व्यवहार याःगु ताय्कूसा अले उम्ह मिसाया उमेर नं अप्वया वनाच्वंगु दुसा वं ब्याहा याये मास्ति वय्कूसा ब्याहा याये ज्यू। थुकी पाप मदु। इमिगु ब्याहा जुइ हे माः।
37 थःगु मनयात बल्लाकाः मिसायात ब्याहा मयायेगु क्वःछित धाःसां ठीक हे जू।
38 सुनां थः क्वःछिनातःम्ह मिसानाप ब्याहा याइ वं बांलाःगु हे याइ। तर ब्याहा मयाःसा झन बांलाः।
39 ब्याहा जुइ धुंकूम्ह मिसां थः भाःत दतले हानं ब्याहा याये मज्यू। भाःत सीधुंकाः धाःसा थःत यःम्ह मेम्ह मिजंनाप ब्याहा याःसां ज्यू। बरू विश्वासी नाप हे जक यायेमाः।
40 जिगु बिचाःकथं भाःत मदये धुंकूम्ह मिसां ब्याहा मयासें च्वनाच्वने फुसा सुख जुइ। अथेसां जिं स्वयेबलय् ला जिके नं पवित्र आत्मा दी।

8

मूर्तियात छाःगु प्रसादयागु खँ

1 आः मूर्तियात छाःगु प्रसादयागु खँय्, "झीपिं फुक्कसिकें ज्ञान दु" धयागु खँ झीसं स्यू। ज्ञानं मनूतय्त तःधंछुकी, तर मायां फुक्कसिगु भिं याइ।
2 जिं "छुं स्यू" धकाः धया जुइम्ह मनुखं गुलि वं सीके माःगु खः उलि सी मखु।
3 परमेश्वरयात माया यानाच्वंम्ह मनूयात धाःसा परमेश्वरं नं म्हस्यू।
4 अयज्गुलिं मूर्तियात छाःगु प्रसाद नये ज्यू ला कि मज्यू धयागु खँय् झीसं स्यू – "मूर्ति धयागु ला छुं नं मखु" कःमितय्सं दय्कातःगु जक खः। "परमेश्वर ला छम्ह हे जक दु" धकाः नं झीसं स्यू।
5 आकाश व पृथ्वीइ घःत धाःपिं यक्व हे दःसां
6 झीगु निति ला छम्ह हे जक परमेश्वर बाः दु। थ्व हे परमेश्वरं फुक्कं सृष्टि यानादीगु खः, उकिं थ्व हे परमेश्वरयागु निति झीपिं म्वानाच्वनागु दु। अले प्रभु नं छम्ह हे जक दु, वय्कः खः येशू ख्रीष्ट। थ्व हे प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें फुक्क सृष्टि जुल, प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें हे झीपिं म्वानाच्वना।
7 अथेसां फुक्क मनूतय्के थ्व ज्ञान मदु। अयज्गुलि गुलिखय् मनूतय्सं मूर्तियात मानय् यानाच्वंगु दु। इमिसं आः तक मूर्तियात छाःगु प्रसाद नइबलय् मूर्तियागु हे नसा नयाच्वना धकाः मतिइ तइ। अले इमिगु मन बमलाःगुलिं अशुद्ध जुइ।
8 नसां झीत परमेश्वरयाथाय् थयंकी मखु। नसा नल धकाः झी तःधनी मखु, अले मनल धकाः चिधनी नं मखु।
9 बरू बांलाक होश या, छिमिगु न्ह्यागुं नये ज्यू धयागु खं यानाः विश्वासय् बमलाःनिपिन्त पापय् लाके बी मते।
10 छिपिं थें ज्याःपिं ज्ञान दुपिं विश्वासीतय्सं देगलय् मूर्तियात छाःगु प्रसाद नयाच्वंगु विश्वासय् बमलाःनिम्ह सुनानं खन धाःसा छु व जक प्रसाद नयेत न्ह्याःमचिली ला?

11 थुकथं विश्वासय् बमलाःनिपिं दाजुकिजा छिमिगु ज्ञानं यानाः स्यना मवनी ला? थज्याःपिनिगु हे निंतिं ख्रीष्ट सिनादीगु मखु ला?
12 थुकथं इमिगु बमलाःगु मनयात छिमिसं स्यंकल धाःसा छिमिसं ख्रीष्टयात हे स्यंकूगुति ग्यनी, अले छिमित पाप लाइ।
13 नसां थः दाजुकिजापिन्त पापय् लाकीगु जूसा जिं ला धयागु गुब्सं नये मखु। थः दाजुकिजापिन्त जिं पाप याकेत स्वये मखु।

9

प्रेरिततय्सं यायेमाःगु व याये ज्यूगु खँ

1 जिं जक यःथें याये मदु ला? जि जक छम्ह प्रेरित मखु ला? झी प्रभु येशूयात जिं खनागु मदु ला? छिमित परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंकाः विश्वास याका तयाम्ह जि हे मखु ला?
2 मेपिन्सं जितः प्रेरित धकाः मानय् मयाःसां छिमिसं ला जितः मानय् यानाच्वंगु दु। छिमिसं प्रभुयात विश्वास यानाः ज्या यानाच्वंगुलि हे नं जि छम्ह प्रेरित खः धकाः बांलाक सी दु।
3 जितः कुंखिनिपिन्त जिं थथे लिसः बी –
4 थथे ज्या याना च्वँसेंलि जिं जक नयेत्वने मथ्याः ला?
5 मेपिं प्रेरिततय्सं याना जू थें जिं जक याना जुइ मदु ला? प्रभुया किजापिन्सं व केफासं याना जू थें जि जक थः कलाः ज्वनाः चाःहुला जुइ मदु ला?
6 बारनाबासं व जिं जक ज्या यानाः नया जुइमाः धयागु दु ला?
7 सुं सिपाइँनं थःम्हं हे खर्च यानाः ज्या याइ ला? दाखमा प्यूम्हय्सिनं दाख नये मदइ ला? फैजवालं थःम्हं लहिनातःपिं फैतय्गु दुरु त्वने मदइ ला?
8 थथे न्हियान्हिथं जुयाच्वनीगु खँयात जि थःम्हं हे धायेमाःगु मदु, छाय्धाःसा व्यवस्थाय् नं थ्व हे खँ च्वयातःगु दु।
9 "अन्न दाइबलय् द्रुहंया त्वाथय् पिचा तयाबी मते" धकाः मोशां च्वया थकूगु दु। द्रुहं थें ज्याःम्हय्सित ला परमेश्वरं थुकथं स्वयादी धाःसा झीत जक स्वयामदी ला?✡
10 थ्व खँ झीगु निंतिं नं च्वयातःगु खः। बुँ पालिम्हय्सिनं व छ्व लइम्हय्सिनं थःत छुं दइ ला धकाः हे बुँज्या याइ।
11 जिमिसं नं प्रभुयागु वचन पुसा ह्वले थें छिमित न्यंकागु दु। अय्जूगुलिं जिमिसं छिमिके छुं काल धकाः अजू चायेमाःगु दु ला?✡
12 मेपिन्सं ला छिमिके अथे कयाच्वंगु दु धासेंलि जिमिसं जक काये मथ्याः ला?
जिमिसं ला छिमिके छुं कयागु मदुनि। ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंका जुइबलय् छुं पंगः मवय्मा धकाः जिमिसं थथे सह यानाच्वनागु खः।
13 देगलय् सेवा याइपिन्सं देगलय् हे नयेदइ, अले बलि बी थाय् सेवा याइपिन्सं नं बलि थःगु ब्ब काये दइ धकाः छिमिसं सि हे स्यू।✡
14 अथे हे भिंगु खँ न्यंकीपिन्सं नं भिंगु खं हे नयेत्वने यायेमाः धकाः प्रभुं धयादीगु दु।✡
15 अय्सां जिं थथे काये ज्यूगु, काये दुगु छुं हे कयागु मदु। अले हानं अथे कायेत नं जिं थ्व खँ च्वयाच्वनागु मखु। थथे याये सिबें ला सिनावनेगु हे भिं जू। सुनानं जिगु थ्व घमण्डयात फुस्कुल्गु धकाः धाये फइ मखु।
16 जिं थथे भिंगु खँ न्यंकाच्वनागु दु धकाः तःधंछुइ माःगु मदु। थ्व ला जिं याये हे माःगु ज्या खः। जिं थ्व भिंगु खँ मन्यंकल धाःसा जितः धिक्कार दु।
17 जिं थःम्हं हे थ्व ज्या यानागु जूसा जितः ज्याला दइ। अथे मखुसे थ्व ज्या परमेश्वरं जितः लः ल्हानादीगुलिं जिं थथे याये हे माः।
18 अय्सा जिगु ज्याला छु लय्? छुं हे मकासे भिंगु खँ न्यंकेगु हे जिगु ज्याला खः। अथे ला जिं जिगु ज्याला काःसां ज्यूगु खः।
19 जि सुयां दास मखु। अय्नं फुसा यक्व हे मनूतय्त विश्वासी याये धकाः जि थथःम्हं तुं फुक्क मनूतय् दास जुयाच्वनागु दु।
20 यहूदीतय्त विश्वासी यायेत इपिं नाप च्वनाबलय् जि नं छम्ह यहूदी थें जुया। व्यवस्था मानय् याये म्वाःसां जि व्यवस्था मानय् याइम्ह थें जुया। थुकथं जिं इमित विश्वासी यायेत स्वया।
21 अथे हे यहूदीमखुपिन्त विश्वासी यायेत जि नं इपिं थें जुया। थथे यात धकाः जितः सुनानं परमेश्वरयागु आज्ञा पालन मयाइम्ह मनू धकाः धाये फइ मखु, छाय्धाःसा जिं ला ख्रीष्टयागु आज्ञा पालन याना जुयागु दु।

✡ **9:9** ९:९ व्य २५:४; १ तिमो ५:१८ ✡ **9:11** ९:११ रोम १५:२७ ✡ **9:13** ९:१३ व्य १८:१ ✡ **9:14** ९:१४ मत्ती १०:१०; लूक १०:७

22 विश्वासस् बमलानिपिं मनूतय्त थुइकेत नं जि इपिं थें जुया। थुकथं इपिं गथे खः जि नं अथे हे जुया। थुकथं फुक्क मनूतय्त विश्वासस् हयेत जि न्ह्याम्ह जुया।

23 न्ह्याथे यानाः जूसां फुक्क मनूतय्त भिंगु खँ न्यंकेत जिं थथे कुतः यानागु खः। थथे यानाः दइगु आशिष जितः दइ धकाः जिं मतिइ तयागु दु।

24 ब्वाँय् वनेगु कासाय् फुक्क मनूत ब्वाँय् वनी, तर न्हापांगु सिरपाः धाःसा छम्हय्सित जक दइ धकाः छिमिसं मस्यू ला? उकिं सिरपाः कायेत ब्वाँय् वनेगु कुतः याना च्वँ।

25 न्ह्यागु कासाय् ब्वति काइपिं मनूतय्सं न्हापा लाकाः नाश जुया वनीगु सिरपाः कायेत न्हियान्हिथं कुतः यानाच्वनी। अथे हे झीसं नं नाश जुया मवनीगु सिरपाः कायेत कुतः याये।

26 अय्जूगुलि जि निशानाय् थ्यंकेत ब्वाँय् वने। जिं फसय् मुक्का नके थें जक मयाना।

27 जिं थःगु म्हयात दायाः दायाः बसय् तयाच्वना। थथे मयाःसा मेपिन्त जक भिंगु खँ न्यंकाः जि थः हे सिरपाः काये बहःम्ह जुइ मखु।

10

मूर्ति पुजा याये मज्यू

1 यःपिं दाजुकिजापिं, मोशानापं जूपिं झी तापाःबाज्यापिन्त मस्भूमिइ छु जूगु खः जिं छिमित लुमंकाबी मास्ति वः। इपिं फुक्कं सुपाँय्या क्वसं जुयाः लाल समुद्र छिनावंगु खः।✡

2 थुकथं मोशानापं जूपिं मनूतय्गु बप्तिस्मा सुपाँय् व समुद्रय् जुल।

3 इपिं फुक्कसिनं छता हे आत्मायागु नसा नल,✡

4 अले आत्मायागु हे लः त्वन। इमिसं थःनापनापं वनाच्वंगु आत्माया ल्वहंधीयागु लः त्वन। थ्व हे ल्वहंधी ख्रीष्ट खः।✡

5 अथेसां इपिं मध्ये यक्व हे मनूत नाप परमेश्वर तंम्वयादिल। अय्जूगुलि इपिं मस्भूमिइ तुं सिनावनेमाल।✡

6-7 इमित थथे यानादीगुलि झीसं नं इमिसं थें मूर्ति पुजा यायेगु, बांमलाःगु मभिंगु मतिइ तये मज्यू धकाः थुकिं बांलाक सी दु। इमिगु थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु – “इपिं फ्यतुनाः भ्वय् नयेत्वने धुंकाः दनाः यःयःथें सन।”✡

8 इपिं मध्ये गुलिसिनं याःथें झीसं नं व्यभिचार याये मज्यू। व्यभिचार याःगुलि इपिं छन्हुं हे नीस्वद्रुःम्ह सित।✡

9 इपिं मध्ये गुलिसिनं याःगु थें झीसं नं प्रभुयागु मन स्वये मज्यू। इमिसं अथे याःगुलि इमित सर्प न्याकाः स्यानादिल।✡

10 इमिसं थें झीसं नं प्रभु नाप कचकच याये मज्यू। इमिसं अथे कचकच याःगुलि इमित नाश याइम्ह दूत छवयाहयाः स्यानादिल।✡

11 इमित अथे जूगु खँ झीसं नं सीके फयेमा धकाः व झीत ख्याच्वः बीत नं च्वयातःगु खः। झीपिं च्वनाच्वनागु संसार आः फुना वनिन।

12 दनाच्वनागु दु धकाः धाइम्ह मनू बांलाक होश याना च्वनेमाली, मखुसा क्वदली।

13 मनूतय्सं सह याये मफइगु जाँचय् छिपिं लाःगु मदु। परमेश्वर विश्वास याये बहःम्ह खः। सह याये हे मफय्क छिमित वय्कलं जाँचय् लाकादी मखु। तर छिमिसं सह याये फयेमा धकाः जाँच नापनापं बचय् जुइगु लँ नं बियादी। थुकथं छिमिसं उकियात सह याये फइ।

14 अथे जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, मूर्ति पुजा यायेगुपाखें तापाक च्वँ।

15 बुद्धि दुपिं मनूत भाःपियाः जिं छिमित धयाच्वनागु दु। जिं धयागु खँ छिमिसं जाँचय् याना स्व।

16 परमेश्वरयात सुभाय् बियाः झीसं त्वनेगु दाखमघ ख्रीष्टयागु हि लुमंकेत मखु ला? अथे हे झीसं कुचा कुचा थलाः नयेगु मरि नं ख्रीष्टयागु म्ह लुमंकेत मखु ला? उकिं झीपिं परमेश्वर नाप मिलय् जुयाच्वनागुलि झीपिं परमेश्वरया मनूत खः।✡

17 छपा हे जक मरि कुचा कुचा थलाः झीसं नयेगु जूगुलिं यक्व जूसां झीपिं छम्ह हे खः।

18 यहूदीतय्गु चलन छकः नं बिचाः याना स्व। परमेश्वरयात बलि छायेहःगु प्रसाद नःपिं मनूत परमेश्वर नाप मिलय् जूपिं मखु ला?✡

19 जिं छु धयाच्वनागु दु? मूर्ति नं छुं मखु, अले थ्वयात छायेहःगु प्रसाद नं छुं मखु।

20 जिं धायेत्यनागु खँ छु धाःसा मूर्तियात छाःगु फुक्कं भूतआत्मातय्त छाःगु खः, परमेश्वरयात छाःगु मखु। अय्जूगुलि छिपिं भूतआत्मा नाप मिलय् जुयाच्वने मते धयागु जिगु धाप् खः।✡

✡ **10:1** १०:१ प्रस १३:२१-२२; १४:२२-२९ ✡ **10:3** १०:३ प्रस १६:३५ ✡ **10:4** १०:४ प्रस १७:६; गन्ती २०:११ ✡ **10:5** १०:५ गन्ती १४:२९-३० ✡ **10:6-7** १०:६,७ प्रस ३२:६; गन्ती ११:४ ✡ **10:8** १०:८ गन्ती २५:१-१८ ✡ **10:9** १०:९ गन्ती २१:५-६ ✡ **10:10** १०:१० गन्ती १६:४१-४९ ✡ **10:16** १०:१६ मत्ती २६:२६-२८; मर्क १४:२२-२४; लूक २२:१९-२० ✡ **10:18** १०:१८ लेवी ७:६ ✡ **10:20** १०:२० व्य ३२:१७

21 छिमिसं प्रभुयागु ख्वल्चां व भूतआत्मातय्गु ख्वल्चां छक्वलं त्वनेफइ मखु। अथे हे छिमिसं प्रभुयागु टेबिलं व भूतआत्माया टेबिलंनापं नये फइ मखु।
22 थज्याःगु ज्याखँ यानाच्वन धाःसा झीपिं खनाः प्रभु लय्तायादी मखु। छु झीपिं प्रभु स्वयाः बल्ला ला?✡
23 गुम्हय्सिनं थथे नं धाइ – "झीसं थःत यःगु न्ह्यागुं याये ज्यू।" अथे खःसां झीत फुक्क ज्यां भिंकी मखु। "झीसं थःत यःगु न्ह्यागुं याये ज्यू।" अथे खःसां फुक्क खं झीत बांलाकी मखु।✡
24 थःत भिं जुइगु जक याना जुइ मते। मेपिन्त भिं यायेगु नं स्वयेमाः।
25 मतिइ संका मतसे बजारय् मियातःगु ला न्यानाः नये ज्यू।
26 धर्मशास्त्रय् नं च्वयातःगु दु – "पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंगु दक्व फुक्कं प्रभुयागु हे खः।"✡
27 परमेश्वरयात म्हमस्यूम्ह सुं मनुखं छिमित भ्वय् सःतल धाःसा, अले छिपिं वने न्ह्याःसा मतिइ छुं हे संका मतसे तये हःगु न्ह्यागुं न।
28 नयेत्यय्काः सुनानं छिमित – "थ्व ला मूर्तियात छाःगु प्रसाद खः" धकाः धाल धाःसा व मनूयात संका जुइक छिमिसं नये मते।
29 छंगु लागि व प्रसाद नये मज्यूगु मखु बरु अथे धाःम्ह मनूया लागि नये मजिल। सुनानं थथे नं धायेफु – "वं धायेवं तुं जिं नये मज्यू धयागु छु दु?
30 परमेश्वरयात सुभाय् बियाः नये त्यनागुली जितः सुनानं छाय् मभिंके माःगु?"
31 अय्जूगुलिं छिमिसं नःसां त्वंसां न्ह्यागु याःसां परमेश्वरया महिमाया निंतिं या।
32 छिमिसं यानाः यहूदीतय्त, यहूदीमखुपिन्त अले परमेश्वरयागु मण्डलीयात पंगः वय्के मते।
33 जिं यानाच्वना थें तुं छिमिसं नं यायेगु स्व। जिं थःत जक भिंकेगु मस्वसे न्ह्यागु याःसां कर्पिन्त निं भिंकेगु स्वयाच्वना। गथे यानाः इपिं फुक्कसिनं परमेश्वरयात विश्वास याये फइ धकाः मतिइ तयाः जिं फुक्कसितं भिनिगु ज्याखँ यानाच्वना।

11

सेवा यायेबलय् छ्यं त्वपुइगु

1 ख्रीष्टं यानादी थें तुं जिं नं यानाच्वनागुलि, जिं याना च्वंथें तुं छिमिसं नं याना च्वँ। ✡
2 छिमिसं जितः लुमंका च्वंगुलि व जिं स्यना थें च्वनाच्वंगुलि छिमित स्याबास!
3 अय्नं छता खँ न्यँ – न्ह्याम्ह मिजंयागु छ्यं ख्रीष्ट खः, अले मिसायागु छ्यं वया भाःत खः, अले ख्रीष्टयागु छ्यं परमेश्वर खः धयागु खँ छिमिसं थुइके माल।
4 अय्जूगुलि प्रार्थना यायेबलय् व अगमवाणी कनीबलय् मिजंतय्सं छ्यं त्वपुया तल धाःसा वं ख्रीष्टयात क्वह्यंकूगु जुइ।
5 अथे हे मिसातय्सं थःगु छ्यं त्वमपुसे प्रार्थना यात धाःसा वा अगमवाणी कन धाःसा वं थः भाःतयात क्वह्यंकूगु जुइ। थज्याःम्ह मिसा छ्यं छगलं सँ खाना तःम्ह थें खः।
6 थथे छ्यं त्वपुइ मयःम्ह मिसां सुचुक सँ खाना छ्वयेगु हे बांलाः। अय्नं सुचुक सँ खायेगु व चिहाकय्क चायेगु लज्यायागु खँ खःसा वं छ्यं त्वपुइमाः।
7 मिजंतय्सं थःगु छ्यं त्वपुइ म्वाः छाय्धाःसा मिजंत परमेश्वरयागु रूप व शोभा खः, तर मिसा मिजंया शोभा खः।✡
8 मिजं मिसापाखें दुगु मखु बरु मिसा मिजंपाखें दुगु खः।
9 मिसाया निंतिं मिजं दय्कातःगु मखु, बरु मिजंया निंतिं मिसा दय्कातःगु खः।✡
10 उकिं भाःतयागु खँ मानय् याना धकाः स्वर्गदूततय्त क्यनेत मिसातय्सं थथःगु छ्यं त्वपुइमाः।
11 अथेजूसां प्रभुया न्ह्यःने मिसातय्त मिजंत मदय्क मगाः, अले हानं अथे हे मिजंतय्त मिसात मदय्क मगाः।
12 मिसात मिजंतय्पाखें दुगु खः थें मिजंत नं मिसातय्पाखें बूपिं खः। थ्व फुक्कं सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरपाखें जूगु खः।
13 छिमिसं हे बिचाः याना स्व – छ्यं त्वमपुसे मिसातय्सं परमेश्वरयात प्रार्थना यायेगु बांलाः ला?
14 मिजंतय्सं ताहाःकय्क सँ लहिना तयेगु बांमलाः धकाः ला झीसं अथें स्यू नि।
15 मिसातय्सं ताहाःकय्क सँ लहिना तयेगु तसकं बांलाः। छ्यं त्वपुइत हे मिसातय्त ताहाःकगु सँ बियातःगु खः।
16 थ्व खँय् सुं मनुखं जवाःसवाः याः वःसा वयात जिं थुलि हे जक धाये – थ्व बाहेक जिमिगु मेगु थितिकुति मदु। अले मण्डलीइ मेगु थितिकुति नं मदु।

प्रभुयागु भ्वय्
मत्ती २६:२६-२९; मर्क १४:२२-२५; लूक २२:१४-२०

✡ **10:22** १०:२२ व्य ३२:२१ ✡ **10:23** १०:२३ १ कोर ६:१२ ✡ **10:26** १०:२६ भज २४:१ ✡ **11:1** ११:१ १ कोर ४:१६; फिलि ३:१७ ✡ **11:7** ११:७ उत १:२६-२७ ✡ **11:9** ११:८-९ उत २:१८-२३

17 आः धायेत्यनागु खँय् धाःसा जिं छिमित च्वछाय् मफु, छाय्धाःसा छिमिसं मण्डलीइ मुनेबलय् भिंगु ज्या यायेगु स्वयाः
मभिंगु ज्या यानाच्वंगु दु।
18 न्हापां ला जिं छिमि दथुइ ल्वापु दु धयागु खँ न्यना तयागु दु। थ्व खँ ला जितः नं खः थें च्वन।
19 भिंम्ह मनू म्हसीकेत ला थथे ल्वापु नं दयेमाः मखु ला?
20 छिपिं फुक्कं छथाय् मुनीगु प्रभु भ्वय् नयेत मखु खनिसा
21 छाय्धाःसा नयेबलय् छिपिं फुक्कसिनं थःगु ब्वतिं मेपिं स्वयाः न्हापालाका नइ। थुकथं गुलि ला नये मखंका नं च्वनी,
अले गुलिसिनं भ्यभ्यल्क्क नं त्वनी।
22 थथे नयेत्वने यायेत छिमि थथःगु छेँ मदु ला? छिमिसं नये मखंपिं मनूतय्गु इज्जत कायेत्यनागु ला? थथे यानाः छिमिसं
परमेश्वरयागु मण्डलीयात हेपय् यानागु ला? थज्याःगु खँय् जिं छिमित छु धाये? जिं छिमित भिंपिं मनूत खः धकाः धाये फइ
ला? जिं छिमित भिंपिं मनूत खः धकाः धाये मफु।
23 प्रभुं हे जितः स्यनादीगु खँ जिं छिमित स्यना बियागु खः। येशूयात ज्वंक्गु चान्हय् वय्कलं मरि कयाः
24 परमेश्वरयात सुभाय् बियादिल। अले मरि कुचा थलाः थथे धयादिल – “छिमित बियागु थ्व जिगु म्ह खः। जितः
लुमंकेत छिमिसं थथे हे यायेगु या।”
25 नये धुंकाः वय्कलं अथे हे ख्वला कयाः थथे धयादिल – “थ्व ख्वला जिगु हि हाय्काः यानागु परमेश्वरयागु न्हग्गु बाचा
खः। जितः लुमंकेत थथे ख्वलां त्वनेगु यायेगु या।”✡
26 प्रभु मझातले थ्व मरि व थ्व ख्वलाय् च्वंगु दाखमध्य छिमिसं नयेत्वनीबलय् प्रभु सिनादीगु खँ फुक्कसित कंगु जुइ।
27 अय्जूगुलिं अयोग्य रितिं सुनानं थ्व मरि व थ्व ख्वलाय् च्वंगु त्वन धाःसा प्रभुयागु म्ह व हिया दोष लाइ।
28 थथे जूगुलिं फुक्क मनूतय्सं थथःगु मन जाँचय् याना स्व। अले जक मरि न, ख्वलाय् च्वंगु नं त्वँ।
29 छाय्धाःसा प्रभुया म्हयात म्हमसीकं सुनां नयेत्वने याइ वं नःगु व त्वंगुलिं थःके सजाँय हइ।
30 उकिं हे ला खः नि, छिपिं मध्ये यक्व हे म्हंमफु, बमलाः अले सिना नं वन।
31 झीसं थथःगु मन जाँचय् याना स्वःगु जूसा परमेश्वरयागु सजाँय फयेमाली मखुगु।
32 सजाँय फयेबलय् संसारयापिं मनूतनापं नाश मजुइमा धकाः प्रभुं झीत कजय् यानाः ख्याच्वः बियादीगु खः।
33 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, प्रभुयागु भ्वय् नयेत मुनीबलय् छम्हं मेम्हय्सित पियाच्वनेगु या।
34 सुं मनूया नयेपित्याइगु जूसा वं छेँय् हे न। थुकथं प्रभुयागु भ्वय् नयेबलय् छिपिं दोषी ठहरय् जुइ माली मखु। मेगु खँ
धाःसा जिं आम्कन वयेबलय् हे मिलय् याये।

12

पवित्र आत्मां बियादीगु वरदान

1 यःपिं दाजुकिजापिं, पवित्र आत्मां बियादीगु वरदानयागु सत्य खँ छु खः धकाः छिमिसं सीकि।
2 छिपिं विश्वासी जुइ न्ह्यः छिपिं नमवाइपिं मूर्तितय्त पुजा याइपिं खः धकाः छिमिसं सि हे स्यू।
3 अय्जूगुलिं थ्व छता खँ छिमिसं लुमंका ति, परमेश्वरया आत्माय् जुयाः नवाइपिं सुनानं हे येशूयात सराः लायेमा धकाः
धाइ मखु। अले हानं पवित्र आत्मा दुपिं मनूतय्सं जक येशूयात प्रभु धकाः धाये फइ।
4 थीथी वरदान विश्वासीतय्त बियातःगु जूसां, वरदान बियादीम्ह ला छम्ह हे पवित्र आत्मा जक खः।
5 प्रभुयागु सेवा ला तःताकथं याये फु। न्ह्यागुकथं सेवा यासां छम्ह हे प्रभुयागु सेवा यायेगु खः।✡
6 थज्याःगु ज्या तःताकथं याये फु, फुक्क ज्या यायेत झीत शक्ति बियादीम्ह ला छम्ह हे परमेश्वर खः।
7 फुक्क विश्वासीत भिना वइगु ज्या याये फयेमा धकाः हे परमेश्वरं झीत पवित्र आत्मा बियादीगु खः।
8 अले थ्व हे पवित्र आत्मां छम्हय्सित बुद्धि बियादीसा मेम्हय्सित ज्ञान बियादी।
9 थ्व हे पवित्र आत्मां छम्हय्सित तःधंगु विश्वास बियादीसा मेम्हय्सित ल्वय् लाय्केगु वरदानत बियादी।
10 थ्व हे पवित्र आत्मां छम्हय्सित अज् चायापुगु ज्या यायेगु शक्ति बियादीसा मेम्हय्सित अगमवाणी कने फइगु शक्ति
बियादी। अथे हे गुम्हय्सित आत्मा म्हसीकेगु शक्ति बियादी। गुम्हय्सितं थीथी भाषां नवायेगु शक्ति बियादीसा, गुम्हय्सितं
थुकथं थीथी भाषां नवाःगु खँयात थुइकाबीगु शक्ति बियादी।
11 थथे थीथी वरदान बियादीम्ह थ्व हे पवित्र आत्मा खः। थ्व हे पवित्र आत्मां थःत यःथें फुक्कसित थीथी वरदान बियादी।

छगू हे म्हया तःता ब्व

रोम १२:३-८

12 मण्डली म्ह थें खः। गथे तःता म्हब्व दःसां म्ह ला छगू हे जुइ। म्ह छगू हे जूसां तःता म्हब्व दइ। ख्रीष्ट नं अथे हे खः।✡

✡ **11:25** ११:२५ प्रस २४:६-८; यर ३१:३१-३४ ✡ **12:5** १२:४-५ रोम १२:६-८ ✡ **12:12** १२:१२ रोम १२:४-५

13 थथे हे झीपिं यहूदीत, यहूदीमखुपिं, दास, दासमखुपिं फुक्कं छम्ह हे पवित्र आत्मां बप्तिस्मा कयागुलि छगू म्ह जूगु दु।
अले झीपिं फुक्कसिके छम्ह हे पवित्र आत्मा च्वनादीगु दु।
14 म्ह नं छगू जक म्हब्व मखु, तःता म्हब्व मिलय् जुयाः जक छगू म्ह जुइ।
15 तुतिं – "जि ल्हाः मखु, अय्जूगुलि जि म्हयागु मखु" धकाः धाःसा छु तुति म्हयागु हे मजुइ ला?
16 थथे हे न्हाय्पनं नं – "जि मिखा मखु, अय्जूगुलि जि म्हयागु मखु" धकाः धाःसा छु न्हाय्पं नं म्हयागु हे मजुइ ला?
17 म्ह छम्हं मिखाया मिखा जक जूसा छुकिं न्यनेगु? अले हानं म्ह छम्हं न्हाय्पंया न्हाय्पं जक जूसा छुकिं नँतुनेगु?
18 म्हय् च्वंगु म्हब्वत परमेश्वरयात यःथें तयादीगु खः।
19 म्ह छम्हं छगू हे जक म्हब्व जूसा म्ह धयागु हे गनं जुइ?
20 अथे जूगुलिं हे खः – छगू म्हय् तःता म्हब्व दुगु।
21 उकिं मिखां ल्हाःयात – "छ जितः म्वाः" धकाः धाये फइ मखु। अले हानं छेनं तुतियात – "छ जितः म्वाः" धकाः धाये फइ मखु।
22 अथे मखु, म्हय् चिधंगु व बमलाःगु म्हब्व नं झीत मदय्क मगाः।
23 गुगु म्हब्वयात झीसं बांलाः तायकि मखु उकियात हे झीसं बांलाक बिचाः यानाच्वन। खने मदुगु म्हब्वयात धाःसा बांलाक त्वपुयाच्वन।
24 बांलाःगु म्हब्वयात बिचाः याये म्वायेक, बरु चिधंगु व बांमलाःगु म्हब्वयात जक अप्वः बिचाः याये माय्क परमेश्वरं झीगु म्हय् म्हब्वयात मिलय् यानादीगु खः।
25 अय्जूगुलिं म्हय् च्वंगु म्हब्वत अलग जुयाच्वनी मखु, बरु फुक्कं थःथवय् मिलय् जुयाच्वनी।
26 म्हय् च्वंगु छगू म्हब्वयात जक दुःख जूसा फुक्क म्हब्वयात दुःख जुइ। अथे हे म्हय् च्वंगु छगू म्हब्वयात जक तःधंकल धाःसा फुक्क म्हब्वत लयताइ।
27 अथे हे छिपिं फुक्कं ख्रीष्टयागु मण्डली खः। छिपिं छम्ह छम्ह ख्रीष्टयागु म्हय् च्वंगु म्हब्वत खः।
28 अय्जूगुलि परमेश्वरं मण्डलीइ सुयात गन गन तयेमाः अन अन हे तयादीगु दु।

दकलय् च्वय् प्रेरितत,
वयां ल्यू अगमवक्तात,
वयां ल्यू गुरुत,
अले अजू चायापुगु ज्या याइपिं,
ल्वय् लायकेगु वरदान दुपिं,
मेपिन्त ग्वाहालि याइपिं,
मेपिन्त सल्लाह बीपिं,
अले हानं थीथी भाषां नवाये फुपिं तयादीगु दु।✡

29 फुक्कं प्रेरितत जुइ मखु, अथे हे फुक्कं अगमवक्तात, फुक्कं गुरुत, फुक्क अजू चायापुगु ज्या याइपिं जुइ मखु।
30 थुपिं फुक्कसिके हे ल्वय् लायकेगु वरदान दइ मखु, थुपिं फुक्कसिनं मथूगु थीथी भाषां नवाये फइ मखु। अथे हे फुक्कसिनं थीथी भाषां नवाःगु खँ थुइकाबी फइ मखु।
31 अय्जूगुलि अज्ज तःधंगु वरदान कायेत स्वयाच्वँ।
जिं अज्जं हे भिंगु लँ क्यने।

13

माया

1 मनूतय्गु थीथी भाषां व स्वर्गदूततय्गु भाषां हे नवाये सःसां जिं कर्पिन्त माया मयात धाःसा जिं अथे नवाःगु खँ भुस्याः व गं थाःगु थें जक जुइ।
2 अगमवाणी कनेगु वरदान बिया तःसां, अले हानं फुक्क ज्ञान दुसां, फुक्क गुप्ति खँ थुइके फुसां, पहाड हे ल्यहें थनीगु विश्वास दुसां, जिके माया धयागु मदुसा जि छुं नं मखु।✡
3 थःके दुगु फुक्कं नये मखंपिन्त इना ब्यूसां, अले थःगु हे म्हयात तकं छवयके ब्यूसां जिके माया धयागु मदुसा जिं यानागु फुक्कं सितिं वनी।

✡ **12:28** १२:२८ एफि ४:११ ✡ **13:2** १३:२ मत्ती १७:२०; २१:२१; मर्क ११:२३

4 माया दुम्ह मनुखं सह यानाच्वनी व दया याइ। नुगः मुइकी मखु, थथःम्हं तुं तःधंछुया जुइ मखु, अले घमण्ड याइ मखु।
5 माया दुम्ह मनू छुच्चा जुइ मखु, वं थः जक भिंकेगु स्वइ मखु, तंम्वयकी मखु, अले जुइ धुंकूगु बांमलाःगु व मभिंगु लुमंका तइ मखु।
6 मभिंगु बांमलाःगु खँय् माया दुम्ह मनू लय्ताइ मखु, बरु सत्य खँय् लय्ताइ।
7 माया दुम्ह मनुखं न्ह्याबलें सह यानाच्वनी, न्ह्याबलें विश्वास याइ, न्ह्याबलें आशा यानाच्वनी, अले न्ह्याबलें मनयात थातं तयाच्वनी।
8 माया सदां दयाच्वनी। अगमवाणी कनेगु वरदान धाःसा मदयावनी। थीथी भाषां नवायेगु वरदान नं मदयावनी। ज्ञान नं मदयावनी।
9 झीत वरदान बियातःगु ज्ञान पूमवं, अले अगमवाणी कनेगु नं पूमवं।
10 पूवंगु वल कि पूमवंगु फुक्क मदयावनी।
11 मचाबलय् जिं मस्तय्सं थें नवायेगु, मस्तय्सं थें मतिइ तयेगु, मस्तय्सं थें बिचाः यायेगु। आः जि तःधि जुइ धुन, उकिं जिं मचाबलय्यागु फुक्कं त्वःताछ्वये धुन।
12 आः ला झीसं न्हायकनय् थें जक बुल्लुक खनाच्वना। अबलय् धाःसा झीसं चूलाक हे स्वये दइतिनि। आः ला जिं पूवंक मस्यूनि। अबलय् धाःसा परमेश्वरं जिगु खँ पूवंक स्य् थें तुं जिं नं पूवंक सी।
13 अय्जूसां विश्वास, आशा व माया, थुपिं स्वता धाःसा दया हे च्वनी, तर उपिं मध्ये दकलय् तःधंगु ला माया खः।

14

परमेश्वरं बियादीगु वरदानयागु मेमेगु खँ

1 अय्जूगुलि छिमिसं कर्पिन्त माया यायेगु कुतः या। आत्मायागु वरदान कायेत नं कुतः या। अज्ज ला अगमवाणी कनेगु वरदान कायेत स्व।
2 थीथी भाषां नवाइम्ह मनुखं मनूत नाप नवाःगु मखु बरु परमेश्वर नाप नवाःगु खः। वं नवाःगु खँ सुनानं थुइ मखु। आत्मायागु शक्ति वं गुप्ति खँ ल्हानाच्वंगु खः।
3 अगमवाणी कनीम्हय्सिनं ला मनूत नाप हे खँ ल्हाइ, अले थुकिं मनूतय्त ग्वाहालि, साहस व शान्ति बी।
4 थीथी भाषां नवाइम्ह मनुखं थःत जक हे भिंकी, अगमवाणी कनीम्हय्सिनं ला मण्डलीयात हे भिंकी।
5 छिपिं फुक्कसिनं थीथी भाषां नवाये फयेमा धकाः जिं मनंतुना। अज्ज ला छिपिं फुक्कसिनं अगमवाणी कनेगु वरदान काये फयेमा धकाः जिं झन अप्वः मनं तुनाच्वना। थीथी भाषां नवाइम्ह मनू स्वयाः अगमवाणी कनीम्ह मनू यक्व हे तःधं। अले थीथी भाषां नवाःगु खँ कर्पिन्त थुइकाबी फुसा जक मण्डलीयात भिंकी, मखुसा भिंकी मखु।
6 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिथाय् वयाः जिं थीथी भाषां नवाःसा छिमित छु ज्यालगय् जुइ? थीथी भाषां नवायेगु स्वयाः परमेश्वरं जितः क्यनादीगु खँ, ज्ञानयागु खँ, अगमवाणी, अले शिक्षा न्यंकुसा हे जक छिमित ज्यालगय् जुइ।
7 बाँसुरी पुइबलय् व वीणा थायेबलय् त्याजिक सः पिमज्वःसा मनूतय्सं थुकिया लय् थुइका कायेफइ मखु।
8 तुरही पूम्हय्सिनं बांलाक ध्वाथुइक मपूसा लडाइँ याःवनेत सु न्ह्याब्वाइ?
9 अथे हे तुं छिमिसं थीथी भाषां नवाःगु ध्वामथूसा छिमिगु खँ सुनानं थुइके फइ मखु। छिमिसं फसय् नवाःगु थें जक जुइ।
10 संसारय् तःता भाय् दु, अय्नं न्ह्यागु भाय्या थथःगु हे अर्थ दु।
11 सुनानं ल्हाःगु भाय् मथूसा जितः व मनू मेगु देशय् च्वंम्ह थें जुइ, अथे हे वयात नं जि मेगु देशय् च्वंम्ह थें जुइ।
12 आत्मां बीगु वरदानयात छिमिसं ययकाच्वंगु दु। अय्जूगुलि मेमेगु वरदान स्वयाः मण्डलीयात भिनिगु व बल्लाना वइगु वरदान कायेत कुतः या।
13 अय्जूगुलि थीथी भाषां नवाइम्ह मनुखं अथे थःम्हय्सिनं नवानागु खँयात थुइका नं बी फयेमा धकाः प्रार्थना यायेमाः।
14 मथूगु भाषां जिं प्रार्थना याःसा जिगु आत्मां ला प्रार्थना याइ, जिगु मनं धाःसा थुकी ब्वति काइ मखु।
15 अय्जूसा जिं छु यायेगु लय्? जिं प्रार्थना यायेबलय् जिगु आत्मां नं जिगु मनं नं यायेमाः। अथे हे म्ये हालेबलय् जिगु आत्मां नं जिगु मनं नं हालेमाः।
16 परमेश्वरयात सुभाय् बीत छंगु आत्मां जक प्रार्थना याःसा मेपिं न्यना च्वंपिन्सं मथुइकं गथे यानाः "आमेन" धकाः धायेगु?
17 थथे छं परमेश्वरयात ब्यूगु सुभाय् तसकं हे बांलाःसां थुकिं मेपिन्त भिंकी मखु।
18 छिमिसं स्वयाः जिं थीथी भाषां नवाये फु, उकिं जिं परमेश्वरयात सुभाय् बी।
19 मण्डली मुनाः सेवा यायेबलय् धाःसा द्वःछिगू खँग्वः नवायेगु स्वयाः मेपिन्सं थुइक न्यागू हे जक खँग्वलं स्यनेगु यः।
20 यःपिं दाजुकिजापिं, थुइकेगु सीकेगु खँय् छिपिं मस्त थें जुइ मते। मभिंगु खँय् धाःसा छिपिं मस्त थें जु। थुइकेगु व सीकेगु खँय् छिपिं तःधिपिं थें जु।
21 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

“मथूगु भाय् ल्हाइपिं मनूतय्गु म्हुतुं
व परदेशीतय्गु म्हुतुं
जिं थः मनूतनापं खँ ल्हाये।
अय्नं इमिसं जिगु खँ न्यनी मखु।”✡

22 अय्जूगुलिं थीथी भाय् विश्वास याना च्वंपिनिगु निंतिं मखु, तर विश्वास मयाःपिनिगु निंतिं चिं खः। तर अगमवाणी विश्वास मयाःपिनिगु निंतिं मखु, तर विश्वास याना च्वंपिनिगु निंतिं खः।
23 मण्डलीइ फुक्क मुना च्वनीबलय् थथे फुक्कसिनं थीथी भाषां नवाना च्वनीबलय् विश्वास मयाःनिपिं व छुं मस्यूपिं मनूत वल धाःसा इमिसं छिमित “वें” धकाः मधाइ ला?
24 अथे हे अगमवाणी कनाच्वंबलय् विश्वास मयाःनिम्ह सुं मनू वल धाःसा वं वचन न्यनाः थःगु पापया पश्चाताप याइ। थुकथं थःम्हं थःत नं जाँचय् याइ।
25 वयागु नुगलय् च्वंगु गुप्ति खँ नं सी दइ। अले वं “धात्थें हे परमेश्वर छिपिंनाप दी खनी” धकाः क्वछुनाः परमेश्वरयात तःधंकी।

मण्डलीइ पालंपाः व बांलाक सेवा यायेगु या

26 यःपिं दाजुकिजापिं, जिगु धापू छिमिसं थुल ला? छिपिं फुक्कं छथाय् मुनाः परमेश्वरयात सेवा यायेबलय् छम्हय्सिनं भजन यायेगु, छम्हय्सिनं स्यनेगु, छम्हय्सिनं परमेश्वरं क्यनादीगु खँ न्यंकेगु, छम्हय्सिनं थीथी भाषां नवायेगु, अले छम्हय्सिनं थथे थीथी भाषां नवाःगु थुइकाबीगु यायेमाः। थ्व फुक्क ज्यां मण्डलीयात भिंकिगु जुइमाः।
27 थीथी भाषां नवायेगु ज्या निम्ह स्वम्हय्सिनं स्वयाः अप्वःसिनं याये मज्यू। व नं पालंपाः यायेमाः। अले थथे थीथी भाषां नवाःगु खँयात छम्हय्सिनं थुइकाबीगु यायेमाः।
28 अय्नं थीथी भाषां नवाःगु खँ थुइका बीम्ह सुं नं मदुसा मण्डलीइ अथे थीथी भाषां नवाके मते। थज्याःम्ह मनुखं थःलिसे व परमेश्वरलिसे जक अथे नवायेगु यायेमाः, मण्डलीइ वयाः नवाये मज्यू।
29 अले हानं अगमवाणी कनेगु नं निम्ह स्वम्हय्सिनं जक यायेमाः। थथे इमिसं न्यंकीगु वचनयात खः ला कि मखु धकाः जाँचय् यायेमाः।
30 थथे नवाना च्वनीबलय् परमेश्वरं अन दुपिं सुयातं नवायेत धयादिल धाःसा नवाना च्वंम्हय्सिनं दिना बीमाः।
31 छम्ह छम्ह यानाः छिपिं फुक्कसिनं अगमवाणी कने ज्यू। अले जक फुक्कसिनं स नं सय्की, अले साहस नं दइ।
32 अगमवाणी कनेगु वरदान दुपिं मनूतय्सं थःत बसय् तयेमाः।
33 न्ह्याःने लाः थें यायेत झीत परमेश्वरं सःतादीगु मखु बरु बांलाक यायेत अले मिलय् जुइत सःतादीगु खः।
34 मण्डलीइ सेवा यायेबलय् मिसातय्सं नवाये मज्यू। इमित नवाके मज्यू। व्यवस्थां धाःकथं इपिं अधीनय् च्वनेमाः।
35 इमिसं छुं खँ सीकेमास्ति वःसा छेँय् थः भाःतयाके न्यनेमाः। मण्डलीइ मिसातय्सं नवायेगु तसकं हे बांमलाःगु खँ खः।
36 परमेश्वरयागु वचन छिमिगुपाखेँ हे दुगु खः ला? परमेश्वरयागु वचन छिमिथाय् जक वःगु खः ला?
37 सुनानं थः अगमवक्ता व परमेश्वरयागु वरदान दुम्ह मनू खः धकाः बिचाः याःसा वं जिं च्वयाच्वनागु थ्व खँ परमेश्वरयागु उजं खः धकाः सीकेमाः।
38 जिगु थ्व खँयात सुनानं मन्यंसा वयागु खँ नं न्यने मते।
39 अय्जूगुलिं यःपिं दाजुकिजापिं, अगमवाणी कनेगु वरदान कायेत कुतः या। अय्नं थीथी भाषां नवाइपिन्त नं पने मते।
40 न्ह्यागु हे ज्या याःसां पालंपाः व बांलाक या।

15

ख्रीष्ट सिनाः हानं म्वाःगु

1 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिसं आः तक नं विश्वास यानाः मानय् यानाच्वंगु जिं न्यंकागु भिंगु खँ आः हानं छिमित लुमंकाबी मास्ति वल।
2 जिं न्यंकागु भिंगु खँयात छिमिसं क्वात्तुक विश्वास याना च्वंसा छिमित मुक्ति दइ, विश्वास याना मच्वंसा छिमित मुक्ति दइ मखु।
3 धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें ख्रीष्ट हे झीगु पापयागु निंतिं सिनादिल धकाः जितः धयादीगु तःधंगु खँ हे जिं छिमित कना बियागु खः।✡
4 धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें सीम्ह ख्रीष्टयात थुनाबिल, अले स्वन्हु दय्काः हानं म्वाना झाल।✡

✡ **14:21** १४:२१ यशै २८:११-१२ ✡ **15:3** १५:३ यशै ५३:५-१२ ✡ **15:4** १५:४ भज १६:८-१०; मत्ती १२:४०; प्रे २:२४-३२

5 अले वय्कः केफासयाथाय् खनेदय्कः झाल। लिपा झिंनिम्ह प्रेरिततय्थाय् नं झाल।✡
6 लिपा हानं वय्कः न्यासलं मयाक चेलात मुनाच्वंथाय् खनेदय्कः झाल। थुपिं मध्ये गुलिं मनूत थौं तक नं म्वाना हे च्वंगु दनि, गुलिं सिनावने नं धुंकल।
7 थुयां लिपा याकूबयाथाय्, अले हानं फुक्क प्रेरिततय्थाय् वय्कः खनेदय्कः झाल।
8 दकलय् लिपा ई मत्य्क बूम्ह मनूयाथाय् थें वय्कः जिथाय् नं झाल।✡
9 उकिं जि ला प्रेरितत मध्ये दकलय् चिधंम्ह खः। परमेश्वरयात विश्वास याना जूपिन्त सास्ती बियाजुइ धुनागुलिं जितः प्रेरित धकाः धाये मल्वः।✡
10 अथेसां परमेश्वरं जितः दया माया यानादीगुलि जि थथे जुइ खन। वय्कलं जितः दया माया यानादीगु नं ला जिं सितिं मछवया। फुक्क प्रेरिततय्सं स्वयाः नं जिं यक्व दुःख सियाः ज्या यानाच्वनागु दु। जिं हे जक ला थथे ज्या यानाच्वनागु मखु, बरू जितः ज्या याकातःगु ला परमेश्वरयागु दया मायां खः।
11 थथे थ्व भिंगु खँ छिमित जिं कनागु जूसां, मेपिं प्रेरिततय्सं कंगु जूसां जिपिं फुक्कसिनं न्यंकागु थ्व हे खँ खः। अले थ्व हे खँयात छिमिसं नं विश्वास यानाच्वन।

झीपिं नं सिनाः हानं म्वाइतिनि

12 जिमिसं छिमित "सी धुंकूम्ह ख्रीष्ट हानं म्वानावल" धकाः न्यंका जुया धाःसा हानं छिपिं मध्ये गुम्हं गुम्हय्सिनं सीम्ह म्वाना वइ मखु धकाः गथे धायेफत?
13 थथे धाःगु खँ खत धाःसा ख्रीष्ट नं सिनाः म्वानावःगु मखुत।
14 ख्रीष्ट हानं म्वानावःगु मखु धकाः धाःगु खँ सत्य खःसा जिमिसं न्यंका जुइमाःगु नं मन्त, अले छिमिसं ख्रीष्टयात विश्वास याःगु नं ज्यालगय् मजुल।
15 थुलि जक मखु, परमेश्वरयात बांमलाक जिमिसं मखुगु खँ ल्हाना जुयागु जुल, छाय्धाःसा वय्कलं ख्रीष्टयात हानं म्वाकादिल धकाः जिमिसं न्यंका जुया। अले सीपिं हानं म्वाना वइ मखुत धकाः धाःगु खँ सत्य खःसा वय्कलं नं ख्रीष्टयात हानं म्वाकूगु नं खइ मखु।
16 सीपिन्त म्वाकी मखुत धयागु जूसा ख्रीष्टयात नं म्वाकूगु मखुत।
17 अले ख्रीष्ट सिनाः हानं म्वानावःगु मखु धयागु जूसा छिमिसं विश्वास यानाच्वंगु नं सितिं वन, अले छिपिं आः तक नं पापी हे तुं जुयाच्वंगु दनि।
18 थथे खः धयागु जूसा ख्रीष्टयात विश्वास यानाः सिनावंपिं विश्वासीत नं पापय् हे लानाच्वंगु दनी।
19 ख्रीष्टयाके झीसं यानाच्वनागु आशा थ्व जीवन दतलेयात जक खः धयागु जूसा झीपिं संसारय् च्वंपिं स्वयाः नं तसकं मायावंपिं जुल।
20 सीम्ह ख्रीष्ट हानं म्वानावःगु खँ सत्य खः। अय्जुगुलिं सीपिं हानं म्वाकीतिनि धयागु खँ नं सत्य खः धकाः थुकिं हे सीदत।
21 छम्ह मनुखं यानाः फुक्क मनूत सी माल, अथे हे छम्ह मनुखं हे यानाः फुक्क मनूत सीसां हानं म्वाइ।
22 गथे आदमं यानाः झीपिं सी माल, अथे हे ख्रीष्टं यानाः झीपिं सिनाः नं म्वाना वइ।
23 तर फुक्क पालंपाः जुइ। दकलय् न्हापा ख्रीष्ट म्वात, अले ख्रीष्ट हानं थन झायादीबलय् वय्कःयापिं मनूत म्वाइ।
24 अले तिनि दक्व फुक्कं मदय्का छवयादी। अबलय् ख्रीष्टं फुक्क शासन, अधिकार व शक्ति मदय्का छवयाः राज्य परमेश्वर बाःयात लःल्हानादी।
25 अथेसां ख्रीष्टया फुक्क शत्रुतय्त बुकाः परमेश्वरं वय्कःयागु पालि तःले मततले वय्कलं हे राज्य यानादी।✡
26 दकलय् लिपा नाश जुइम्ह शत्रु ला "मृत्यु" खः।
27 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

"परमेश्वरं फुक्कं ख्रीष्टयागु पालि
तःले तयादी।"

"फुक्कं" धाल धकाः परमेश्वरयात धाःगु मखु, छाय्धाःसा फुक्कं ख्रीष्टयागु पालि तःले तयादीम्ह ला वय्कः हे खः।✡
28 गुबलय् दक्व फुक्कं ख्रीष्टयागु तःले लाइ, अबलय् वय्कः थथःम्हं तुं परमेश्वरयागु तःले च्वनादी, छाय्धाःसा फुक्कं वय्कःयागु पालि तःले तयादीम्ह परमेश्वर हे खः। थुकथं परमेश्वरं फुक्कसितं राज्य यानादी।
29 हानं म्वाना वइ मखुगु जूसा सीपिनिगु निंतिं बप्तिस्मा काइपिं मनूतय्त छु ज्यालगय् जुल? सीपिं म्वाना वइ मखुगु खःसा इमिगु निंतिं छाय् बप्तिस्मा बियाजुल?
30 जिपिं जक छाय् न्ह्याबलें खतराय् लाना च्वनेगु?

✡ **15:5** १५:५ मत्ती २८:१६-१७; मर्क १६:१४; लूक २४:३४,३६; यूह २०:१९ ✡ **15:8** १५:८ प्रे ९:३-६ ✡ **15:9** १५:९ प्रे ८:३ ✡ **15:25** १५:२५ भज ११०:१ ✡ **15:27** १५:२७ भज ८:६

31 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिगु विश्वासं यानाः जिं प्रभु येशू ख्रीष्टया न्ह्याःने छ्यं धस्वाकाः धयाच्वना – “जि न्हिन्हि सिना च्वना।”
32 मनूया बिचाःकथं एफिससय् पशुनाप ल्वाःगु जूसा जितः छु फाइदा? सीपिन्त म्वाकी मखुगु जूसा मनूतय्सं धाःथें – “कन्हय् ला झी सि हे सी, उकिं नयाःत्वनाः मोजमज्जा याना जूसां जिल नि।”✡
33 मूर्ख जुइ मते, “मभिंपिं लिसे बुला जूसा भिंपिं नं स्यनावनी।”
34 भिंगु ज्याखँ यायेत न्ह्यलं चाय्कि, अले पाप यायेगु त्वःति। छिमित मछालापुकेत जिं थथे धयाच्वनागु खः, छाय्धाःसा छिपिं गुम्हं गुम्हय्सिनं परमेश्वरयात म्हसीके मफुनि।

सीम्ह हानं म्वाना वइतिनि

35 सीपिं हानं गथे म्वाना वइ, अले म्वाना वये धुंकाः इमिगु म्ह गथे जुइ धकाः सुनानं न्यनेफु।
36 अय् मूर्ख – ह्लातःगु छुं नं पुसा ध्वमगिकं गथे बुया वइ?
37 छ्व जूसां, न्ह्यागु जूसां छिमिसं उकियात पुसा हे जक ला पीगु खः, तःमागु मा हे ला पी मखु।
38 छिमिसं बुँइ ह्वःगु पुसायात परमेश्वरं यःकथं मा दय्कादी। फुक्क पुसायात माकथं व ल्वय्क तःमा यानादी।
39 फुक्कसिगु म्ह उथें जुइ मखु। मनूयागु म्ह छगू कथंयागु, अथे हे पशुयागु म्ह मेगु कथंयागु हे जुइ। अथे हे झंगःपंक्षियागु म्ह छगू कथंयागु जूसा, न्यायागु म्ह मेगु हे कथंयागु जुइ।
40 आकाशय् च्वंगु निभाः, तिमिला, नगुतय्गु नं थःगु हे म्ह दु। अथे हे पृथ्वीइ च्वंपिनिगु नं थःगु हे म्ह दु। आकाशय् च्वंपिनिगु जः छगू कथंयागु दु। अथे हे पृथ्वीइ च्वंपिनिगु जः मेगु कथंयागु।
41 सूर्यया जः छगू कथंयागु, तिमिलाया जः मेगु कथंयागु। अथे हे नगुतय्गु जः नं मेगु कथंयागु जुइ। नगुतय् नं थीथी कथंया जः दु।
42 सीपिन्त म्वाकीबलय् नं थथे हे जुइ। मनूतय्गु सीम्ह थुना छ्वइबलय् चा तुं जुयावनी। अले सीपिं म्वाना वये धुंकाः गुबलें सी माली मखु।
43 मनूतय्गु सीम्ह थुनीबलय् तसकं बांमलाः अले बमलाः। अले म्वाना वइबलय् तसकं बांलाइ अले बल्लाइ।
44 सीबलय् चायागु म्ह जुयाः थुनी, अले आत्मायागु म्ह जुयाः म्वाइ। चायागु म्ह दु धासेंलि आत्मायागु म्ह नं दु।
45 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु – “दकलय् न्हापायाम्ह आदम जीवन काःम्ह जुल। दकलय् लिपायाम्ह आदम जीवन बीम्ह आत्मा जुल।”✡
46 दकलय् न्हापा वःम्ह आत्मायागु म्ह मखु, बरु चायागु म्ह खः, अले लिपातिनि आत्मायागु म्ह वल।
47 दकलय् न्हापायाम्ह आदम पृथ्वीयागु चां दय्कूम्ह खः, अले लिपायाम्ह आदम स्वर्ग वःम्ह खः।
48 पृथ्वीयापिं मनूत चां दय्कूम्ह थें खः स्वर्गयापिं मनूत धाःसा स्वर्ग झाःम्ह मनू थें जुइ।
49 गथे झीपिं पृथ्वीयागु चां दय्कूम्ह मनू आदम थें तुं जुल, अथे हे झीपिं स्वर्ग वःम्ह थें जुइ।
50 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरं जितः धयादीगु सत्य खँ थ्व हे खः। थ्व संसारय् म्वानाच्वंपिं मनूत स्वर्गय् परमेश्वरयागु राज्यय् दुथ्याइ मखु। अथे हे नाश जुइपिन्सं नाश मजुइके फइ मखु।
51 छिमिसं मस्यूनिगु खँ जिं छिमित कनाच्वनागु खः। झीपिं फुक्कं सी माली मखु। तर झीपिं फुक्क हिलावनी।
52 दकलय् लिपा तुरही पुया हयेवं मिखाफुति याये मलावं सीपिं हानं म्वाना वइ, अले गुब्सं सी माली मखुत। अले झीपिं म्वानाच्वंपिं नं हिलावनी।✡
53 छाय्धाःसा सीपिं म्वाना वये हे माः, अले सीमानिपिं गुब्सं मसीपिं जुइ हे माः।
54 थथे सीपिं म्वाना वये धुंकाः अले सी माःनिपिं सीम्वाःपिं जुइ धुंकाः धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु खँ पूवनी –

“मृत्यु नाश जुयावन,
त्याःपिं हानं बुइ मखुत।”✡
55 “हे मृत्यु! ग्व छं त्याके फुगु?
छंगु शक्ति ग्व?”✡

56 मृत्युयागु शक्ति पाप खः। अले व्यवस्थां यानाः पाप बल्लानाच्वंगु खः।
57 अय्जूगुलि झी प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें झीत त्याके बियादीम्ह परमेश्वरयात यक्व यक्व सुभाय् दु।
58 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, क्वात्तुक विश्वास या, अले मन थातय् लाकाः च्वँ। प्रभुयागु ज्या याना हे च्वँ। थथे छिमिसं याःगु ज्या सितिं वनी मखु धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।

✡ **15:32** १५:३२ यशै २२:१३ ✡ **15:45** १५:४५ उत २:७ ✡ **15:52** १५:५१-५२ १ थेस ४:१५-१७ ✡ **15:54** १५:५४ यशै २५:८ ✡ **15:55** १५:५५ होशे १३:१४

16

यस्शलेमय् छ्वयेत भेटी ब्यूगु

1 यहूदियाय् च्वंपिं परमेश्वरया मनूतय्त ग्वाहालि बीत भेटी कायेगु खँय् गथे जिं गलातियाय् च्वंगु मण्डलीतय्त धयागु खः
अथे हे छिमिसं नं या।✡
2 छिमिसं थःम्हं कमय् यानागुलि लिकयाः गुलि बी फु उलि आइतबार पतिकं बियाः मुंका ति। थथे याःसा जि आम्कन
वयेबलय् भेटी कयाच्वने माली मखु।
3 जि आम्कन वयेबलय् छिमिगु भेटी यस्शलेमय् बीके छ्वयेत छिमि हे यःपिं मनूतय्त पौ बियाः छ्वयाबी।
4 जि थः हे वनेमाःसां इमित नं नापं ब्वनायंके।

यात्राया ग्वसाः ग्वःगु

5 माकेडोनिया वने माःगुलि जि माकेडोनिया जुयाः जक छिमिथाय् वये।✡
6 छिमिथाय् वयाः जि छन्हु निन्हु च्वनेगु मतिइ दु, फुसा चिकुला ज्वःछि हे च्वने। अनं लिपा जि न्ह्याथाय् वंसां छिमिसं
जितः ग्वाहालि ब्यु।
7 दुस्वः वये थें जक जि छिमिथाय् वये मास्ति मवः। प्रभुं जितः धयादिल धाःसा जि छिमिथाय् तःन्हु हे च्वनेगु मतिइ दु।
8 अय्नं पेन्तिकोस नखः तक जि थन एफिससय् हे च्वने। ✡
9 थन जिगु विरोधीत यक्व दुसां जिं थन तसकं हे तःधंगु ज्या पूवनीगु खना।✡
10 तिमोथी आम्कन वःसा वयात दुनुगलंनिसें लसकुस या, छायधाःसा जिं थें वं नं प्रभुयागु ज्या यानाच्वंगु दु।✡
11 छिपिं सुनानं वयात हेपय् याये मते, बरु छिमिसं वयात जिथाय् वयेत ग्वाहालि या। मेपिं दाजुकिजापिं नाप जिं वयागु लँ
स्वयाच्वना।
12 किजा अपोल्लोसयात जिं मेपिं दाजुकिजापिं नाप आम्कन छ्वयाहयेत तःकः धायेधुन, अय्नं वं वये मंमदय्का च्वन।
लिपा लात धाःसा व वइ।

दक्वसिबय् लिपायागु सल्लाह

13 होशयानाच्वँ, बल्लाक विश्वास याना च्वँ, अले मग्यासे बल्लाका च्वँ।
14 न्ह्यागु हे ज्याखँ याःसां छिमिसं कर्पिन्त माया यानाः यायेगु या।
15 स्तिफनसया छेँयापिन्त ला छिमिसं म्ह सि हे स्यू। अखैयाय् दकलय् न्हापालाक विश्वासी जूपिं इपिं हे खः। इमिसं
परमेश्वरया मनूतय्गु निंति थःत हे पानाच्वंगु दु।✡
16 यःपिं दाजुकिजापिं, स्तिफनस थें ज्याःपिनिगु खँ न्यनेगु या। अले इपिं नाप ज्या यानाच्वंपिं मनूतय्गु खँ नं न्यँ।
17 स्तिफनास, फोर्टुनाटस व अखाइकसपिं जिथाय् वःगुलि जि तसकं लय्ताः छायधाःसा इमिसं छिपिं मदुसां दु थें
च्वंकाबिल।
18 छिमित थें इमिसं जितः नं तसकं न्ह्यइपुकल। थज्याःपिन्त झीसं हनेगु यायेमाः।
19 एशियाय् च्वंगु मण्डलीपाखें छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। अकिलास व प्रिस्का अले इमिगु छेँय् दुगु मण्डली नं
प्रभुयागु नामं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡
20 थनच्वंपिं फुक्क दाजुकिजापिन्सं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। थःथवय् यच्चु नुगलं माया यानाः ज्वजलपा यायेगु
या।
21 जिगु ज्वजलपा जिं थःगु ल्हातं च्वयाच्वना।
22 प्रभुयात माया मयाइम्हय्सित धिक्कार दु। “हे जिमि प्रभु, झायादिसँ।”
23 प्रभु येशूयागु दया माया छिमित दयेमा।
24 वय्कःयापाखें छिपिं सकसित जिगु माया दु। आमेन!

✡ **16:1** १६:१ रोम १५:२५-२६ ✡ **16:5** १६:५ प्रे १९:२१ ✡ **16:8** १६:८ लेवी २३:१५-२१; व्य १६:९-११ ✡ **16:9** १६:९-१० प्रे १९:८-१० ✡ **16:10** १६:१० १ कोर ४:१७ ✡ **16:15** १६:१५ १ कोर १:१६ ✡ **16:19** १६:१९ प्रे १८:२

कोरिन्थय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु निगूगु पौ
म्हसीका

पावल व कोरिन्थया मण्डलीया दथुइ खँ मिले मजूगु इलय् पावलं मण्डलीयात हाकनं थ्व पौ च्वःगु खः। अनया गुलिं गुलिं विश्वासीतय्सं पावलयात मभिंकाः खँ ल्हाना जुल। तर पावलं इमिगु द्वंबिद्वं ल्वःमंकाः इपिंलिसें मिलय् जुइ मास्ति वय्काच्वन।

न्हापांगु पौलय् पावलं ब्वःब्यूगुलि कोरिन्थयापिन्सं थ्व पौयात लय्तायाः स्वीकार मया।

पौया न्हापांगु ब्वय् पावलं मण्डलीलिसे थःगु स्वापु दुगु खँ न्ह्यथनाः थःम्ह न्हापांगु पौलय् छाय् तमं ब्वः बिया हयागु धयागु खँ ध्वाथुइकातःगु दु। अले इमिसं गल्ती स्वीकार यानाः पश्चाताप याःगुलि पावल लय्तायाच्वंगु खँ नं प्वंकातःगु दु।

अले यस्शलेमया चीमिपिं विश्वासीतय्त नुगः चक्कंकाः ग्वाहालि यायेत नं इनाप यानातःगु दु। (८-९)

पावल गज्याःम्ह मनू खः धइगु खँ थ्व हे पौपाखें झीसं सीके फइ। दकलय् लिपायागु अध्यायलय् (१०-१३) पावलं कोरिन्थय् थःपिन्त धात्थेंयापिं प्रेरितत, अले पावल फताहा प्रेरित खः धकाः धयाजूपिनिगु खँ न्ह्यथनाः थः सत्यम्ह प्रेरित खः धयागु दसु बियातःगु दु।

कोरिन्थय् च्वंपिन्त न्हापांगु पौ च्वःगु दच्छि ति लिपा पावलं माकेडोनियां ईस्वी सम्बत ५५-५७ पाखे थ्व निगूगु पौ च्वल।

धलः पौ

न्ह्यखँ १.:१-११
पावल व कोरिन्थय् च्वंगु मण्डली १.:१२–७.:१६
यहूदियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त ग्वाहालि याःगु ८.:१–९.:१५
पावलं थः सत्यम्ह प्रेरित खः धकाः दसु ब्यूगु १०.:१–१३.:१०
क्वचायकूगु १३.:११-१४

२ कोरिन्थी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 परमेश्वरं हे ख्रीष्ट येशूयाम्ह प्रेरित यानातःम्ह पावलपाखें व झी किजा तिमोथीपाखें कोरिन्थय् च्वंगु परमेश्वरया
मण्डलीयात व अखैयाय् फुक्कभनं च्वंपिं वय्कःया सकल मनूतय्त ज्वजलपा।✡
2 छिमित झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टयागु दया माया व शान्ति दयेमा।

परमेश्वरयात पावलं सुभाय् ब्यूगु

3 झी प्रभु येशू ख्रीष्टया परमेश्वर व बाःयात झीसं सुभाय् बी हे माः। वय्कः दया माया दुम्ह व फुक्क कथंया सान्त्वना
बियादीम्ह परमेश्वर खः।
4 जिमित दुःखकष्ट जुइबलय् वय्कलं हे सान्त्वना बियादी। थुकथं परमेश्वरं हे थथे जिमित सान्त्वना बियादीगुलिं जिमिसं
नं दुःखकष्ट सियाच्वंपिन्त सान्त्वना बी फु।
5 ख्रीष्टं यक्व दुःखकष्ट सियादी थें तुं जिमिसं नं दुःखकष्ट सियाच्वनागुलिं थ्व हे ख्रीष्टपाखें जिमित नं सान्त्वना दइतिनि।
6 जिमिसं दुःखकष्ट सियाच्वनागुलि छिमित सान्त्वना व मुक्ति दइ। परमेश्वरं जिमित सान्त्वना बियादिल धाःसा छिमित नं
सान्त्वना दइ। अथे हे दुःखकष्ट जुइबलय् जिमित थें छिमित नं सह याये फइगु शक्ति दइ।
7 थथे जिमिसं छिमिके थ्व हे आशा यानाच्वनागु दु। गथे जिमिसं दुःखकष्ट सियाच्वना अथे हे छिमिसं नं दुःखकष्ट
सियाच्वंगुलि जिमित सान्त्वना दुगु थें छिमित नं सान्त्वना दइ।
8 यःपिं दाजुकिजापिं, एशियाय् जिमित दुःखकष्ट जूगु खँ छिमिसं नं सीमा धयागु जिमिगु इच्छा दु। अबलय् जिमित जूवःगु
दुःखकष्ट तसकं हे तःधंगुलि जिमिसं सह याये तक नं मफुत। म्वाइ थें हे मच्वने धुंकूगु।✡
9 जिमिसं ला "सि हे सित" धाये धुनागु। थःके भरोसा मतसे सीपिन्त म्वाकादीम्ह परमेश्वरयाके भरोसा तयेमा धकाः क्यनेत
थथे जूगु खः।
10 अथे सी हे धुंकूपिं जिमित परमेश्वरं बचय् यानादिल, थथे हे लिपा तक नं बचय् यानातयादी। वय्कलं हानं हानं जिमित
बचय् यानातयादी धकाः वय्कःयाके जिमिसं आशा तयाच्वना।

✡ **1:1** १:१ प्रे १८:१ ✡ **1:8** १:८ १ कोर १५:३२

11 छिमिसं नं जिमिगु ग्वाहालिया निंतिं थथे हे प्रार्थना यानाः परमेश्वरं जिमित आशिष बियादीगुलिं यक्वसिनं वय्कःयात सुभाय् बियाच्वंगु दु।

पावलं यात्राया ग्वसाः हीकूगु

12 जिमिसं मछाः मजुसे धायेफु – थ्व संसारय् जक मखु छिमिगु न्ह्यःने नं जिमिसं मभिंगु मतिइ मतसे ज्याखँ याना जुया। जिमिसं थथे थःगु हे ज्ञानं मखु, बरु परमेश्वरं बियादीगु दया मायां दया याये फुगु खः।

13 छिमिसं ब्वनाः थुइके फइगु खँ जक जिमिसं च्वयाहयागु खः। छिमिसं फुक्कं थुइके फइ धकाः जिं आशा यानाच्वनागु दु।

14 थौंकन्हय् छिमिसं जिमिगु खँ भचासां थुइ धुंकल। प्रभु येशू हानं झायादीबलय् छिपिं खनाः गथे जिमिसं छ्यं धस्वाके फइ अथे हे छिमिसं जिपिं खनाः छ्यं धस्वाके फइ।

15 थ्व हे खं यानाः जि नं छिमिथाय् वयेत कुतः यानाच्वनागु खः। थुकिं यानाः छिमित निदुगं आशिष दइ।

16 जि माकेडोनियाय् वनेबलय् छिमिथाय् छकः दुस्वयाः जक वनेगु मतिइ तयागु खः। अले माकेडोनियां लिहां वयेबलय् नं छकः छिमित नापलाः वयेगु मतिइ दु। अय्ज्ञइबलय् जिं यहूदियाय् वनेत छिमिगुपाखें छुं भचा ग्वाहालि नं काये फइ।✡

17 थथे मन हीकल धकाः जि छु मभिंम्ह, भरोसा मदुम्ह मनू जुल ला? गुबलें "ज्यू" गुबलें "मज्यू" धकाः जि थःत जक भिकेत स्वइम्ह मनू खः ला?

18 गथे परमेश्वर विश्वास याये बहःम्ह खः, अथे हे जिमिसं नं म्हुतुं छता ज्यां छता याना मजुया।

19 सिलास, तिमोथी व जिं छिमित परमेश्वरया काय् ख्रीष्ट येशूयागु खँ न्यंकागु दु। वय्कःयाके गुबलें "खः" गुबलें "मखु" मदु। तर वय्कःयाके न्ह्याबलें "खः हे खः" जक दु।✡

20 परमेश्वरं बियादीगु बचं फुक्क येशूपाखें पूवनी। अय्ज्गुलिं हे परमेश्वरयात सुभाय् बीबलय् येशूयागु नामं झीसं "आमेन" धकाः धायेगु खः।

21 ख्रीष्टयात क्वात्तुक विश्वास यानाच्वने फय्क छिमित नं जिमित नं शक्ति बियादीम्ह परमेश्वर हे खः। परमेश्वरं झीत ल्ययादीगु खः।

22 झीपिं वय्कःया मनूत खः धकाः म्हसीकेत वय्कलं चिं थें झीगु नुगलय् पवित्र आत्मा बैनाकथं बियातयादीगु दु।

23 जिगु नुगलय् च्वंगु फुक्क खँ स्यूम्ह परमेश्वरयात साक्षी तयाः जिं धयाच्वना। छिमित ब्वःबियाः छिमिगु नुगः ख्वय्के मास्ति मवःगुलिं जि आम्कन कोरिन्थय् मवयागु खः।

24 छिमिगु विश्वासयात जिमिसं थःगु ल्हातय् कायेत स्वयागु मखु। छिमिसं क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगु दु। छिमित लय्ताय्केत हे जिपिं छिपिंनाप ज्या यानाच्वनागु खः।

2

1 छिमित मछिनी धकाः हे जिं थथे मवयेगु क्वःछिनागु खः।

2 छिमित जिं नुगलय् स्याकल धाःसा जितः सुनां लय्ताय्की? जितः लय्ताय्कीपिं छिपिं हे मखु ला?

3 अय्ज्गुलिं हे खः जिं व पौ च्वयाः छ्वयाहयागु। जितः लय्ताय्कीपिंलिसे हे नुगलय् स्याके म्वाःलेमा धकाः जिं मवयेगु क्वःछिनागु खः, छाय्धाःसा जि लय्ताःसा हे जक छिपिं लय्ताइ धकाः जिं स्यू।

4 तसकं हे नुगः मछिंकाः दुःख तायाः मिखाय् दंक ख्वबि तयाः छिमित पौ च्वयाहयागु खः। छिमित नुगलय् स्याकेत अथे च्वयाहयागु मखु, बरु जिं छिमित गुलि माया यानाच्वनागु दु धकाः सीकेत जक खः।

दोषीयात क्षमा

5 सुनानं सुयातं नुगलय् स्याकूसा, जितः जक मखु बरु छिपिं फुक्कसितं नुगलय् स्याकूगु थें खः। जि छिमित यक्व बोझ क्वबिके मास्ति मवः।

6 थुकथं व मनूयात छिपिं मध्ये यक्वसिनं सजाँय बी धुंकूगुलिं आः वयात सजाँय बी गात।

7 न्ह्यागु हे जूसां आः छिमिसं वयात क्षमा यानाः साहस ब्यु। थथे मयाःसा वं झन तसकं नुगलय् स्याकी।

8 थथे छिमिसं वयात माया यानाच्वनागु दु धकाः क्यँ धयागु जिगु बिन्ति दु।

9 जिं धयागु खँ छिमिसं मानय् याः ला कि मयाः धकाः स्वयेत जिं थथे च्वयागु खः।

10 थुकथं छिमिसं सुयात क्षमा याइ वयात जिं नं क्षमा बी। छाय्धाःसा जिं सुयातं छुं खँय् क्षमा याये माःसा छिमिगु हे निंतिं ख्रीष्टया न्ह्याःने यानाबी।

11 झीसं थथे क्षमा याःसा शैतानं झीत स्यंके फइ मखु। शैतानं झीत न्ह्याथे यानाः सां क्वथलेत स्वयाच्वंगु खँ झीसं स्यू।

✡ **1:16** १:१६ प्रे १९:२१ ✡ **1:19** १:१९ प्रे १८:५

त्रोआसय् पावलं धन्दा काःगु

12 ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकेत जि त्रोआसय् वयाबलय् अन ज्या यायेत प्रभुं जितः लुखा चायकादिल।
13 अयनं किजा तीतसयात लुइके मफुगुलि जितः तसकं सुख मन्त। अयजूगुलि जि अनं बिदा कयाः माकेडोनिया वना।✡

ख्रीष्टलिसे झीपिं नं त्याइ।

14 परमेश्वरयात सुभाय् दु, छायधाःसा ख्रीष्टलिसे तुं जिपिं नं न्ह्याबलें त्याना च्वनेत वयकलं जिमित दया माया यानादीगु दु। अले जिमिगुपाखें भिंगु खँ नस्वाः थें न्यंकभनं न्यंकादीगु दु।
15 जिं न्यंकागु ख्रीष्टयागु भिंगु खँ परमेश्वरयात तःधंकेगु नस्वाः थें खः। थ्व मुक्ति काःपिं व नाश जुइपिनि दथुइ नं जिपिं परमेश्वरया निंतिं ख्रीष्टया नस्वाः खः।
16 नाश जुइपिनिगु निंतिं थ्व नवःगु नरक थें खः, मुक्ति काइपिनिगु निंतिं थ्व नस्वाःगु जीवन थें खः। थथे यायेफुम्ह सु दु?
17 व्यापार यायेथें जिमिसं परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंकाच्वनागु मखु। जिमित परमेश्वरं हे छवया हयादीगुलि ख्रीष्टया च्यःतय्सं थें जिमिसं खःगु खँ जक नवानाजुयागु दु।

3

व्यवस्था व आत्मा

1 जिमिसं थःपिन्त तःधंकागु मखु। मेपिं मनूत थें जिमित छिमिगुपाखें सिफारिस पौ कायेगु वा छिमित सिफारिस पौ बीमाःगु मदु।
2 छिपिं हे जिमिगु नुगलय् च्वयातःगु सकसिनं ब्वने व थुइके फइगु पौ खः।
3 छिपिं ख्रीष्टं च्वयाहःगु पौ खः। अले जिमिगुपाखें छवयागु खः। थ्व मसिं च्वयातःगु पौ मखु, अले ल्वहंयागु ग्वरलय् च्वयातःगु पौ नं मखु। थ्व पौ ला मनूतय्गु नुगलय् म्वाःम्ह परमेश्वरयागु आत्मां च्वयातःगु पौ खः।✡
4 ख्रीष्टपाखें परमेश्वरयाके जिमिसं थज्याःगु हे भरोसा तयाच्वना।
5 थ्व ज्या जिमिगु हे शक्तिं याये फु धकाः धायेगु जिमिगु शक्ति मदु। थ्व ज्या जिमित याये फय्कादीम्ह परमेश्वर हे खः।
6 उकिं जिमित न्ह्गु बाचा न्यंके फय्कादीम्ह परमेश्वर हे खः। थ्व न्ह्गु बाचा च्वयातःगु नियम मखु, बरु थ्व आत्मां बियादीगु खः। च्वयातःगु नियमं मनूतय्त स्याइ, तर आत्मां जीवन बी।✡
7 ल्वहंयागु ग्वरलय् व्यवस्था च्वयाः ब्यूबलय् परमेश्वरयागु जलं मोशायागु ख्वाः झल्ल थिनावल। अले इस्राएलीतय्सं वयागु ख्वाः तकं चूलाक स्वये मफुत। व हे जः खिउँया वनाच्वंगु दु। मनूतय्त स्याकीगु व्यवस्था ब्यूबलय् ला अथे झःझः धाः धाःसा✡
8 मनूतय्गु पाप क्षमा यानाबी फुम्ह आत्मा बियादीबलय् झन गुलि जक झःझः धाइगु जुइ?
9 मनूतय्गु पाप क्षमा यानाबी मफुगु व्यवस्था ब्यूबलय् ला अथे झःझः धाः धासेंलि झीत परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी यानादीम्ह आत्मा बियादीबलय् झन गुलि जक झःझः धाइगु जुइ।
10 न्हापायागु स्वयाः आःयागु तसकं झःझः धाःगुलि न्हापायागु अथें तनावन।
11 छुं ई तक जक दयाच्वनीगु ला उलि झःझः धाः धाल धाःसा सदां दयाच्वनीगु गुलि जक झःझः धाइगु जुइ?
12 थ्व खँय् आशा यानाः हे जिमिसं मग्यासे थथे नवाये फुगु खः।
13 थःगु ख्वाः हानं खिउँया वंगुलि इस्राएलीतय्सं मखनेमा धकाः मोशां थःगु ख्वाः त्वपुल। जिपिं मोशा थें ला मखु।✡
14 अबलय् इस्राएलीतय्गु नुगः छाः। थौं तक नं इमिसं व्यवस्था ब्वनीबलय् थुइके मफुनि, इमिगु नुगःयात जालि भुनातः नि। अले इमिसं छुं हे थुइके फइ मखु। ख्रीष्टयात विश्वास याये धुंकाः थ्व जालि चिलावनी।
15 थौं तक नं इमिसं मोशाया व्यवस्था ब्वनीबलय् इमिगु नुगःयात थ्व जालिं भुनातः नि।
16 तर गुबलय् मनू प्रभुयाथाय् लिहां वइ उबलय् वयागु नुगलं जालि उला वनी।✡
17 प्रभु आत्मा खः। गन प्रभुयागु आत्मा दइ अन वयकलं स्वतन्त्रता बियादी।
18 थुकथं झीगु ख्वाः उलातःगुलि प्रभुयागु जलं झल थिनाच्वंगु दु। प्रभुयागु जलं झीपिं नं न्हियान्हिथं प्रभु थें जुइत छगू जलं मेगु जलय् हिला वनाच्वनागु दु।

4

चायागु थलय् आत्मायागु धन

1 थथे परमेश्वरं जिमित दया माया यानाः थ्व ज्या बियातःगु खः। उकिं जिमिसं आशा त्वःते मखु।

✡ **2:13** २:१२-१३ प्रे २०:१ ✡ **3:3** ३:३ प्रस २४:१२; यर ३१:३३; इज ११:१९; ३६:२६ ✡ **3:6** ३:६ यर ३१:३१ ✡ **3:7** ३:७ प्रस ३४:२९ ✡ **3:13** ३:१३ प्रस ३४:३३ ✡ **3:16** ३:१६ प्रस ३४:३४

2 जिमिसं मछालापुसे च्वंगु ज्या मयाना। जिमिसं सुयातं झंगः लानाः मनया। परमेश्वरयागु वचनयात जिमिसं बांमलाका मजुया। जिपिं सत्यया जलय् परमेश्वरया न्ह्यःने म्वानाच्वना। अले सकसिनं खंक मनूतय्गु मिखा न्ह्यःने थःपिन्त न्ह्यब्वयाच्वना।
3 जिमिसं न्यंका जुयागु भिंगु खँ नाश जुइपिनिगु लागि जक त्वपुयातःगु दु।
4 थ्व संसारया घवं विश्वास मयाःपिनिगु मनयात छुं हे थुइके मफय्क कां यानातःगु दु। अथे जूगुलिं इमिसं भिंगु खँ थुइके फइ मखु। अले ख्रीष्टया महिमा गुलि तःधं व वय्कः हे झःझः धाःम्ह परमेश्वरयागु रूप खः धकाः इमिसं सी मखु।
5 थथे जिमिसं "जिपिं तःधं" धकाः न्यंकागु मखु, बरु येशू ख्रीष्ट "प्रभु खः" धकाः न्यंकागु खः। अय्जूगुलिं येशूयागु निंतिं जिपिं छिमि दासत थें जुयाच्वनागु दु।
6 "खिउँथासं जः थिनावइ" धकाः धयादीम्ह परमेश्वरं हे जिमिगु मनय् नं जः खय्कादिल। उकिं येशू ख्रीष्टया न्ह्यःने झीत परमेश्वरया महिमा व ज्ञान गुलि तःधं धकाः ध्वाथुइक क्यनेत थथे यानादीगु खः।✡
7 चायागु थलय् तःजिगु धन तः थें परमेश्वरं जिमिगु मनय् झल्ल मत थीकादिल। थुकिं हे जिमिगु शक्ति मखु, बरु वय्कःयागु शक्ति खः धकाः सी दइ।
8 जिमित प्यखें दुःखकष्ट वयाच्वंगु दु। अय्नं जिमिसं आशा मत्वःता। आछु-आछु कंसां जिमिसं आशा मत्वःता।
9 जिमि शत्रु यक्व दुसां पासा मदय्काः गुब्सं च्वनेम्वाः। जिमित बाम्हसिक्क दाल नं जिपिं मसी।
10 येशू ख्रीष्ट जिमिगु जीवनय् प्रकट जुइमा धकाः वय्कः थें सीमातले नं जिमिसं न्हियान्थिथं दुःखकष्ट फयाच्वना।
11 जिमिगु थ्व सीमाःगु म्हय् येशू ख्रीष्ट प्रकट जुइमा धकाः हे जिपिं थथे वय्कःया निंतिं न्हियान्थिथं म्वायेगु आशा त्वःताः जुयाच्वना।
12 थुकथं जिमित कालं त्वपुयातःगु दु। छिमिसं धाःसा जीवन कयाच्वंगु दु।
13 "जिं विश्वास यानागुलिं नवाना नं च्वना" धकाः धर्मशास्त्रय् च्वया तः थें जिमिसं नं विश्वास यानागुलिं नवाना नं च्वनागु खः।✡
14 सीम्ह प्रभु येशूयात म्वाकादीम्ह परमेश्वरं हे येशूनापं जिमित नं म्वाकादी। अले जिमित नं छिमित नं परमेश्वरं थःनाप तयादी।
15 थ्व फुक्कं छिमित भिं यायेत खः। गुलि अप्वः मनूतय्सं परमेश्वरयात विश्वास याइ, उलि हे अप्वः मनूतय्सं परमेश्वरयात तःधंकेत सुभाय् बी व प्रार्थना याइ।

विश्वासं म्वायेगु

16 उकिं हे ला खः नि, जिमिसं आशा मत्वःतागु। जिमिगु म्ह झन झन स्यनावनाच्वंगु दु। अय्नं जिमिगु आत्मा धाःसा न्हियान्थिथं बल्लाना वयाच्वंगु दु।
17 छुं ई तक जक जिमिसं थन भचा जक दुःखकष्ट स्यूसां परमेश्वरं स्वर्गय् जिमित सदां दयाच्वनीगु आनन्द बियादी।
18 अय्जूगुलिं मिखां खंगुलिइ जिमिसं मन तयाच्वनागु मखु, बरु मिखां मखंगुलिइ मन तयाच्वनागु खः। छाय्धाःसा मिखां खनेदुगु छुं ईया लागिं खः, मिखां खने मदुगु धाःसा सदां दयाच्वनी।

5

स्वर्गया झीगु न्हगु म्ह

1 झीगु थ्व म्ह झीपिं च्वनेगु संसारयागु छेँ थें खः। गुबलय् झीपिं सी अबलय् परमेश्वरं झीत मेगु न्हगु म्ह बियादी। न्हगु म्ह मनूतय्सं दय्कातःगु छेँ थें मखु। सदां दयाच्वनीगु स्वर्गयागु छेँ थें खः।
2 थ्व संसारय् म्वाना च्वंतले झीत तसकं दुःखकष्ट जुइ। झीपिं ला स्वर्गय् च्वंगु म्हयात वसः थें फीत आयबुयाच्वना।
3 स्वर्गय् झीत न्हगु म्ह बियादी, उकिं झी म्ह मदय्क च्वनेमाली मखु।
4 थ्व संसारय् झीपिं म्वाना च्वंतले झीत तसकं दुःखकष्ट जुया च्वनीगुलिं झीगु मन ख्वः। अथे धकाः झीपिं सीत आयबुयाच्वनागु मखु, बरु स्वर्गय् च्वंगु न्हगु म्ह फीत आयबुयाच्वनागु खः।
5 झीत थज्याःगु न्हगु म्ह बियादीम्ह परमेश्वर हे खः। वय्कलं थथे यानादी तिनि धकाः सीकेत झीत पवित्र आत्मा बैनाकथं बियादीगु खः।
6 उकिं जिमित पक्का विश्वास दु। थ्व म्ह म्वाना च्वंतले प्रभुपाखें तापाना च्वनी धकाः जिमिसं स्यू।
7 अय्जूगुलि हे जिपिं विश्वासं म्वानाच्वनागु खः, मिखां खंगुलिइ मखु।
8 जिमित पक्का विश्वास दु, अले थ्व म्हयात त्वःताः प्रभुलिसे च्वंवनेत जिपिं न्ह्याबलें न्ह्यचिलाच्वनागु दु।
9 थन च्वंसां स्वर्गय् च्वंसां प्रभुयात यःथें जक यानाच्वनेगु जिमिगु छगू हे जक आजु खः।

✡ **4:6** ४:६ उत १:३ ✡ **4:13** ४:१३ भज ११६:१०

10 न्याय यानादी खुन्हु झीपिं सकलें ख्रीष्टया न्ह्यःने दंवने मानि। अबलय् थन संसारय् च्वनाः भिंगु यानावंपिन्त भिंक हे,
अले मभिंगु यानावंपिन्त मभिंक हे न्याय यानादी।✡

ख्रीष्टपाखें परमेश्वरनापं मिलय् जुयेगु

11 अय्जूगुलि प्रभुया भय कायेगु छु खः व जिमिसं बांलाक थूगुलि मेपिं मनूतय्त नं प्रभुयात मानय् याकेत कुतः यानाच्वनागु
खः। परमेश्वरं जिमित बांलाक म्हस्यु, छिमिसं नं जितः बांलाक म्हसी धयागु आशा यानागु दु।
12 हानं जिपिं भिंपिं मनूत खः धकाः धायेत छिमित थथे च्वयाच्वनागु मखु। बरू जिमिगु पंलिनाः छिपिं तःधं जुइ फयेमा
धकाः थथे च्वयाच्वनागु खः। थथे मनूतय्गु नुगः मस्वसे, ख्वाःपाः जक स्वयाः खँ ल्हाइपिं मनूतय्त छिमिसं कुगाक्क लिसः
बी फयेमा।
13 थथे धाल धकाः जिपिं होश मदुपिं खः धयागु जूसा परमेश्वरयागु निंतिं खः। अले जिपिं होशय् दुपिं खः धयागु जूसा
छिमिगु निंतिं खः।
14 ख्रीष्टं जिमित माया यानादीगुलिं थुकथं जिमिसं ज्या यानाच्वनेमाःगु खः। फुक्क मनूतय्गु निंतिं ख्रीष्ट सिनादीगु खः,
उकिं सिनादीम्ह ख्रीष्टनाप फुक्क मनूत सित।
15 फुक्क मनूतय्गु निंतिं ख्रीष्ट सिनादिल। उकिं म्वानाच्वंपिं आः थःगु निंतिं मखु, बरू इमिगु निंतिं सिनाः म्वानादीम्ह
ख्रीष्टयागु निंतिं म्वानाच्वनेमाः।
16 अय्जूगुलि आवंलि जिमिसं सुयातं ख्वाः स्वयाः लने मखुत। खः ला, छकः ख्रीष्टयात हे जिमिसं अथे ख्वाः स्वयाः
लनेधुन। आः वय्कःयात जिमिसं अथे लनेगु त्वःतेधुन।
17 अथे जुयाः सुं मनू ख्रीष्टनाप दु धाःसा व न्हम्ह मनू जुइ। पुलांगु मदयावन, फुक्क न्हगु जुल।
18 थथे यानादीम्ह परमेश्वर हे खः। ख्रीष्टपाखें वय्कलं झीत थःनाप मिलय् यानाः मेपिन्त नं वय्कः नाप मिलय् याकेगु
ज्या जिमिगु ल्हातय् बियादीगु दु।
19 ख्रीष्टपाखें फुक्क मनूतय्त परमेश्वरं थःनाप मिलय् यानाच्वंगु दु धकाः जिमिसं न्यंकाच्वनागु दु। मनूतय्सं याःगु पापया
ल्याः तयामदिसे वय्कलं सकसितं थःलिसे मिलय् यानादीगु खँ मेमेपिन्त नं न्यंकेत जिमित धयादीगु दु।
20 अय्जूगुलि जिपिं ख्रीष्टं छ्वयाहयादीपिं मनूत खः। जिमिगुपाखें परमेश्वर छिपिंनाप नवानाच्वनादीगु दु। ख्रीष्टयागु
निंतिं जिमिसं थथे नवानाच्वनागु खः। छिपिं फुक्कसिनं पापी ज्याखँ यायेगु त्वःताः परमेश्वर नाप मिलय् जुइत वय्कःयाथाय्
लिहां वा धकाः जिमिसं दुनुगलंनिसें छिमित बिन्ति यानाच्वनागु दु।
21 ख्रीष्टयाके पाप धयागु हे मदु। अय्नं परमेश्वरं झीगु पाप ख्रीष्टयात क्वबिकादिल। ख्रीष्टं थथे यानादीगुलिं हे झीपिं
परमेश्वर नाप मिलय् जुइ फइ, अले परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइ।

6

1 परमेश्वर नाप जिमिसं थथे ज्या यानाच्वनागुलिं वय्कःयागु दया माया छिमिसं सितिं छ्वयेगु स्वये मते धकाः जिमिसं इनाप
यानाच्वनागु खः।
2 परमेश्वरं थथे धयादीगु दु –
“पाय्छिगु इलय्
जिं छिमिगु खँ न्यनागु दु।
अले उद्धारया दिनय्
जिं छिमित ग्वाहालि यानागु दु।”

स्व, पाय्छिगु ई थ्व हे खः, उद्धारया दिं नं आः हे खः!✡

पावलया दुःखकष्ट

3 जिमिसं सुयातं पंगः जुइकथं ज्याखँ मयाना। मख्सा जिमिगु ज्याखँयात क्वह्यंकाः खँ ल्हाइ।
4 न्ह्यागु हे याःसां जिपिं परमेश्वरयागु ज्या याइपिं मनूत खः धकाः क्यना। सह यानाः सह याये मफयेगु दुःखकष्ट जुलं नं,
नये मखनं नं, अले तसकं थाकुलं नं जिमिसं सह यानाच्वना।
5 दालं नं, झ्यालखानाय् कुनं नं, मनूतय्सं हय्क्कावःसां, सिक्क ज्या यायेमाःसां, नये मखंसां, घने मखंसां।✡
6 जिमिसं यानागु भिंगु ज्यां व बुद्धिं यानाः सह याये फुगुलिं, दया माया यानाजुयागुलिं, पवित्र आत्मा दुगुलिं, धात्थेंगु माया
यानाः जिपिं परमेश्वरयागु ज्या याइपिं मनूत खः धकाः क्यना।

✡ **5:10** ५:१० रोम १४:१० ✡ **6:2** ६:२ यशै ४९:८ ✡ **6:5** ६:५ प्रे १६:२३

7 जिमिसं विश्वास यानाः सत्य खँ न्यंका जुया, परमेश्वरया शक्ति यानाः जिमिसं थथे याये फुगु खः। परमेश्वरयागु न्ह्याःने
धर्मी ठहरय् जुइगु हे जिमिगु छगू जक ल्वायेगु नं पनेगु नं हतियार खः।
8 जिमित तःधंकूसां, क्वह्यंकूसां, भिंकूसां, मभिंकूसां जिमिसं परमेश्वरयागु सेवा याना। सत्य खँ ल्हाना जूसां जिपिं फताहा
थें जुइ माल।
9 जिपिं म्हमस्यूपिं जूसां जिमित सकसिनं म्हस्यू। सी थें च्वंसां जिपिं आः तक म्वानाच्वना। जिमित बाम्हसिक्क दायाहल।
10 नुगः ख्वःपिं थें जूसां न्ह्याबलें लय्तायाच्वना। जिपिं गरीब जूसां मेपिन्त तःमि यानाबिया। जिमिके छुं हे मदु थें च्वंसां
जिमिके सकतां दु।
11 कोरिन्थय् च्वंपिं यःपिं दाजुकिजापिं, धायेमाःगु खँ फुक्कं सुमचुकूसे छिमित धयाबियागु हे दु। जिमिगु नुगः चक्कं।
12 छिमित मधासे छुं नं खँ जिमिसं सुचुका तयागु मदु। बरु छिमिसं थःपिनिगु नुगः कय्कुंका तःगु दु।
13 छिपिं जिम्ह मस्त थें जूगुलिं थथे धयाच्वनागु खः। छिमित जिमिसं माया यानाच्वना थें छिमिसं नं जिमित माया याना
च्वँ। छिमिसं नं थःगु नुगः चक्कंकि।

विश्वासी मखुपिं नाप बुला जुइ मते

14 विश्वासी मखुपिं मनूत नाप बुला जुयाः इमिसं थें ज्या सना जुइ मते। इमिसं याना जू थें झीसं याना जुइ मज्यू। भिंगु व
मभिंगु मिलय् जुइ फइ ला? अले जः व खिउँ मिलय् जुइ फइ ला?
15 अथे हे ख्रीष्ट व शैतान नं मिलय् जुइ फइ ला? अले ख्रीष्टयात विश्वास याइपिं मनूत व विश्वास मयाइपिं मनूत मिलय्
जुइ फइ ला?
16 परमेश्वरयागु देगःलिसे मूर्तियागु छु स्वापु? झीपिं हे म्वाःम्ह परमेश्वर च्वनीगु देगः खः। थथे ला परमेश्वरं हे धयादीगु
दु –
“जि इपिंनापं च्वने,
अले इपिंनापं जुइ।
जि इमि परमेश्वर जुइ
अले इपिं जिमि मनूत जुइ।”✡

17 अले हानं प्रभुं थथे धयादीगु दु –
“छिपिं इमिगु पुचलं पिहां वा,
अले छखे च्वँ।
अशुद्ध खँ थीं मते।
अले जिं छिमित थः मनू याये।✡
18 जि छिमि बाः जुइ।
अले छिपिं जिम्ह काय्म्ह्यायपिं जुइ धकाः
दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभुं धयादीगु खः।”✡

7

1 यःपिं दाजुकिजापिं, झीत थ्व बचं बियादीगुलि म्ह व आत्मायात अशुद्ध याइगु फुक्क खँपाखें झीसं थःत पवित्र याये नु।
अले परमेश्वरया भय कयाः झीसं पवित्र जुयाच्वनेगु कुतः याये नु।

पावल लय्ताःगु

2 जिमित छिमिगु नुगलय् तयाति। जिमिसं सुयातं अन्याय यानागु मदु, सुयातं स्यंकागु मदु, अले सुयाकें थगय् यानाकयागु
मदु।
3 छिमित दोष बीत जिं थथे धयाच्वनागु मखु। छिपिं ला जिमित तसकं यः। सीसां म्वाःसां झीपिंनापं हे जुइ।
4 छिमित जिं यक्व हे पत्याः यानाच्वनागु दु। छिमिगुपाखें जि फुइँ यायेथाय् दु। छिमिगुपाखें सान्त्वना दयाः न्ह्यागु दुःखकष्ट
जूसां जितः लय्ता वः।
5 माकेडोनियाय् वयाः नं जिमित सुख दुगु मखु। अन न्ह्याथासं नं दुःखकष्ट जक जूवल। पिने ल्वापु, दुने भय हे भय दु।✡
6 अय्नं नुगः ख्वःपिन्त सान्त्वना बियादीम्ह परमेश्वरं तीतसयात छ्वयाहयाः जिमित लय्ताय्कादिल।

✡ **6:16** ६:१६ लेवी २६:१२; इज ३७:२७; १ कोर ३:१६; ६:१९ ✡ **6:17** ६:१७ यशै ५२:११ ✡ **6:18** ६:१८ २ शमू ७:१४; १ इति १७:१३; यशै ४३:६; यर ३१:९
✡ **7:5** ७:५ २ कोर २:१३

7 तीतस वयाः जक जिपिं लय्तायागु मखु, छिमिसं वयात सान्त्वना बीगु खँ न्यनाः नं जिपिं लय्तायागु खः। जितः स्वयेत छिपिं तसकं हे आय्ब्युया च्वंगु, व थथे जूगु खँय् छिमिसं दुःख मन ताय्कूगु, अले जिगु पंलिनाः नवाना जूगु खँ न्यने दयाः जि झन तसकं लय्तायागु दु।

8 जिगु पौ ब्वनाः छिमिसं नुगलय् ला स्याकल हे जुइ, थ्व खँय् जि न्हापा पस्ताय् चायागु जूसां आः जि पस्ताय् चाये मखुत। छाय्धाःसा जिं स्यु, जिगु पौपाखें छिमित पलख जूसां नुगलय् स्याकूगु दु।

9 जिगु पौपाखें छिमित नुगलय् स्याके फत धकाः जि लय्तायागु मखु, बरु छिपिं थज्याःगु ज्याखं लिचिलाः परमेश्वरयाथाय् वःगुलिं लय्तायागु खः। छिमित नुगलय् स्याकेगु ज्या यानादीम्ह ला परमेश्वर हे जुयादीगुलिं जिमिसं यानाः छिमित भिं हे जुल।

10 छिमित नुगलय् स्याकेगु ज्या परमेश्वरं हे यानादीगुलिं व छिमिसं पश्चाताप याःगुलिं छिमित मुक्ति दत, उकिं छिमिसं दुःख ताये माःगु मदु। अयनं थ्व संसारं ब्यूगु पश्चातापं मनूतय्त स्याइ।

11 छिमिसं दुःख ताय्कूगुलिं परमेश्वरं छु यानादिल लुमंकी। थुकिं यानाः छिमित भिंपिं यानाबिल, द्वंबिद्वं मदु धकाः क्यनेत छिमित हथाय् चाय्कल। जिगु तमं छिमित ग्याकल, जितः स्वयेत छिमित आय्ब्युइकल। अले दोषीम्हय्सित सजाँय बीमाः धकाः मतिइ तय्कल। थुकिं हे छिमिके दोष मदु धयागु सीदत।

12 थथे जिं पौ च्वयाहयागु दुःख बियाच्वंम्ह मनूया लागि मखु, अले दुःख फया च्वंम्हय्सिगु लागि नं मखु, बरु परमेश्वरया न्ह्याःने छिमिसं जितः गुलि तक माया याः धकाः ध्वाथुइकेत च्वयाहयागु खः।

13 थुकिं हे यानाः जिमित सान्त्वना दुगु खः। छिमिसं तीतसयात माक्व ग्वाहालि बियाः लय्ताय्काः छ्वयाहःगुलिं जिपिं नं लय्ताया।

14 छिमिगु खँ जिं वयात फुइँ यानाः धया। जिं वयात फुइँ यानाः धया थें छिमिसं यानाक्यन। जिमिसं छिमित न्ह्याबलें सत्य खँ धयाच्वनागु दु। अथे हे तीतसयात जिमिसं धयागु खँ नं सत्य जुल।

15 छिमिसं वयात ग्याग्यां जूसां लसकुस यात, अले वं धाःगु खँ न्यनेत छिपिं फुक्क न्ह्यचिल। उकिं वं छिमित तसकं माया यानाच्वंगु दु।

16 छिमिपाखें बांलाक भरोसा काये फुगुलि जि तसकं लय्तायाच्वना।

8

भेटी गथे यानाः बीगु

1 यःपिं दाजुकिजापिं, माकेडोनियाया थाय् थासय् च्वंगु मण्डलीयात परमेश्वरं दया माया यानादीगु खँ छिमित धयाच्वना।

2 न्ह्याथें ज्याःगु दुःखकष्ट वःसां इपिं लय्तायाच्वन, अले थःत मगाः मचाःबलय् इमिसं नुगः चक्कंकाः मेपिन्त ग्वाहालि बियाच्वन।

3 धात्थें हे इमिसं थःयसें हे थःम्हं बी फुगु स्वयाः नं अप्वः बिल।

4 थथे भेटी बियाः इमिसं यहूदियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त ग्वाहालि बीगु ज्याय् ब्वति काये दयेमा धकाः तःक्वः मछि बिन्ति यात।✡

5 जिमिसं मतिइ तयागु स्वयाः नं इमिसं यक्व हे ग्वाहालि यात। न्हापां इमिसं थःत हे प्रभुयात देछाल, अले परमेश्वरया इच्छा कथं इमिसं थःत जिमिगु ल्हातय् लःल्हाना बिल।

6 तीतसं न्हापा हे छिमिथाय् शुरु याये धुंकूगु भिंगु ज्या पूवंकेत जिमिसं वयात हे छ्वयाहयागु खः।

7 छिमिके दुगु फुक्क खँय् छिपिं तःमि, विश्वास यायेगुलिइ, नवायेगुलिइ, ज्ञानय्, ग्वाहालि बीगुलिइ अले जिमित माया यायेगुलिइ नं। उकिं भेटी बीगुलिइ नं छिमिसं अथे याना क्यँ धकाः जिमिसं बिन्ति यानाच्वना।

8 छिमिसं थथे याये हे माः धकाः जिं छिमित उजं बियाच्वनागु मखु। मेपिन्सं लय्तायाः ग्वाहालि बिल धकाः खँ कनाः छिमिगु माया सत्य खः ला कि मखु धकाः स्वयेत्यनागु खः।

9 झी प्रभु येशु ख्रीष्ट गुलि ग्वाहालि यानादीम्ह प्रभु खः धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। वय्कः तःमि जुयाः नं छिमिगु निंतिं चीमि जुयादिल। थः चीमि जुयाः छिमित तःमि यायेत वय्कलं थथे यानादिल।

10 दच्छि न्ह्याः छूगु ज्या पूवंकि धकाः जिं छिमित सल्लाह बियाच्वना। ग्वाहालि बीत जक मखु, छिपिं ज्या यायेगु इच्छा यायेत नं न्हापां जुल।

11 छिमिसं आः छूगु ज्या नं पूवंकि। उबलय् छिमिसं बीत तसकं मन याःगु खः। थःम्हं फक्व बियाः आः व इच्छा पूवंकि।

12 छिमिसं बी मास्ति वःसा छिमिके दुगु जक परमेश्वरयात ब्यूसां गाः, छिमिके मदुगु बीमाः धयागु मदु।

13 छिमिसं अप्वः ब्यु, मेपिन्सं भतिचा जक ब्यूसां गाः धकाः जिमिसं धयाच्वनागु मखु। मेपिन्सं ब्यूगु ति जक छिमिसं नं ब्यूसां गाः।

✡ **8:4** ८१-४ रोम १५:२६

14 थौकन्हय् छिमिके माक्व दु। अय्जूगुलि छिमिसं मदुपिन्त बीमाः। अले इमिसं दइबलय् छिमित मगाइबलय् ग्वाहालि बी। थुकथं छिमिसं थःथवय् ग्वाहालि बी फइ। अले फुक्क उति हे ग्यनी।
15 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –
"अप्वः मुंकूपिनि अप्वः मजू।
कम मुंकूपिनि मगाः मजू।"✡

तीतस व वया पासापिं

16 परमेश्वरं यानाः तीतसं नं जिं थें छिमित ग्वाहालि बी मास्ति वय्काच्वंगुलि जिमिसं परमेश्वरयात सुभाय् बियाच्वनागु दु।
17 जिमिसं धयाः जक व वःगु मखु, व थःयसें हे छिमिथाय् वःगु खः।
18 भिंगु खँ न्यंकाः जुइम्ह फुक्क मण्डलीयापिन्सं भिं धयातःम्ह छम्ह विश्वासी किजायात नं व नाप छिमिथाय् छ्वयाहयागु दु।
19 थुलि जक मखु, विश्वासीतय्त ग्वाहालि बीत जिपिं नाप वयाः भेटी कायेत मण्डलीयापिन्सं थ्व हे किजायात ल्ययादीगु खः। थुकिं प्रभुयात तःधंकेत जिमिसं गुलि ग्वाहालि बी मास्ति वय्काच्वनागु दु धकाः सी दइ।
20 थुलिमछि धिबा जिमिसं कयाः यंकाच्वनागुलिइ सुनानं जिमित मभिंगु खँ ल्हाये मफयेमा धकाः जिमिसं होश यानाच्वनागु दु।
21 प्रभुया न्ह्यःने जक मखु, मनूतयगु न्ह्यःने नं भिंगु ज्या यायेत जिमिसं कुतः यानाच्वना।✡
22 अय्जूगुलि जिमिसं इपिं नाप मेम्ह किजायात नं छ्वयाहयागु दु। तःकः जाँचय् यानाः स्वयाः जिमिसं वयात ज्या याये तसकं इच्छा दुम्ह धकाः सीका। अज्ज ला छिमिके अप्वः भरोसा दुगुलि थौंकन्हय् व ग्वाहालि यायेत अप्वः न्ह्यचिलाच्वंगु दु।
23 तीतस जक जि लिसे जानाः छिमित ग्वाहालि बीगु ज्या यानाच्वंम्ह खः। व नाप वःपिं मेपिं दाजुकिजापिं मण्डलीयापिं मनूत खः, इपिं नं ख्रीष्टयागु नां तःधंकेत ज्या याइपिं खः।
24 अय्जूगुलि इमित नं माया यानाः छिमिसं थःगु मायायागु दसु क्यँ। अले जिमिसं छिमिगु खँ ल्हाना च्वनागु फुक्क सत्य खः धकाः फुक्क थासय् च्वंगु मण्डलीयापिन्सं सीकी।

9

भेटी बीगु मेगु खँ

1 यहूदियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त छ्वयाहःगु ग्वाहालियागु खँय् जिं छिमित हानं च्वया च्वनेमाःगु मदु।
2 छिपिं इमित ग्वाहालि बीत न्ह्यचिलाच्वंगु दु धकाः स्यूगुलिं जिं माकेडोनियाय् च्वंपिं विश्वासीतनाप छिमित तःधंकाः खँ ल्हाना। अखैयाय् च्वंपिं विश्वासीत सकलें दच्छि न्ह्याःनिसें हे धिबा बीत न्ह्यचिलाच्वंगु दु धकाः जिं इमित धयाबिया। छिमिगु थज्याःगु खँ न्यनाः इपिं नं धिबा बीत न्ह्यचिलाच्वंगु दु।
3 अय्जूगुलि थुपिं दाजुकिजापिन्त छिमिथाय् छ्वयाहयागु दु। छिमिसं बि हे बी धकाः जिं धयाजुया थें छिमिसं नं बिल धाःसा जिगु खँ सत्य जुल, मखुसा जि ला फय्गं थें जुइ।
4 माकेडोनियाय् च्वंपिं सुं विश्वासीत जि नाप छिमिथाय् वयाः छिमिसं धिबा बी मफुत धाःसा जितः नं छिमित नं लज्या जुइ, छाय्धाःसा जिमिसं छिमिके यक्व भरोसा तयागु खः।
5 अय्जूगुलि जिं न्हापां हे थः वये न्ह्यः इमित छ्वयाहयागु खः। थथे छिमिसं बी धाःगु धिबा ठीक याना ति। अले थ्व धिबा करंबरं मखु, बरू थःयसें ब्यूगु ग्वाहालि खः धकाः सी दइ।

नुगः चक्कंकाः ब्यूगु भेटी

6 थ्व खँ नं ल्वःमंके मते – कम पुसा ह्वःम्हय्सिनं भतिचा जक सय्की। यक्व पुसा ह्वःम्हय्सिनं यक्व हे सय्की।
7 सकसिनं थःगु मनय् गुलि बी धकाः पक्का याःगु खः उलि हे ब्यु। बीधुंकाः नुगः मछिंका च्वने मज्यू, करंबरं बीगु नं बांमलाः, छाय्धाःसा लय्तायाः ब्यूम्ह मनू खनाः परमेश्वर लय्तायादी।
8 अले परमेश्वरं छिमित फुक्क कथंया आशिष अझ अप्वः हे बियादी। छिमित गुब्सं मगाःमचाः जुइ मखु। अले भिंगु ज्या यायेत नं छिमिके यक्व दइ।
9 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –
"नये मखंपिन्त नुगः चक्कंकाः
बीम्ह मनूयागु दया माया

✡ **8:15** ८:१५ प्रस १६:१८ ✡ **8:21** ८:२१ हितो ३:४

सदां दयाच्वनी।”✡

10 पुसा ह्वलीपिन्त पुसा बियाः नयेत नसा बियादीम्ह परमेश्वरं हे छिमित नं माक्व पुसा बियादी अले तःमा नं यानादी। थुकथं छिमिके झन मेपिन्त बीत नं यक्व दइ।✡
11 न्ह्याबलें छिमिसं नुगः चक्कंकाः कर्पिन्त बियाच्वने फय्क परमेश्वरं छिमित तःमि यानातयादी। अले छिमिसं ब्यूगु भेटी जिमिसं इना बियागुलि इमिसं परमेश्वरयात जयजय यानाः सुभाय् बियाच्वनी।
12 परमेश्वरया मनूतय्त थुकथं छिमिसं ग्वाहालि याःगुलिं इमित माक्व चू जक लाःगु मखु, थुकिं यानाः इमिसं दुनुगलंनिसें परमेश्वरयात नं सुभाय् बियाच्वनी।
13 छिमिसं थथे ग्वाहालि याःगुलिं फुक्कसिनं छिपिं भिंपिं मनूत खः धकाः सीकी। ख्रीष्टयागु भिंगु खँ मानय् यानाच्वंगु दु धकाः थुकिं सी दइ। थुकिं यानाः इमिसं परमेश्वरयात सुभाय् बी।
14 परमेश्वरं छिमित यक्व हे दया माया यानादीगुलि छिमित माया यानाः छिमिगु निंतिं इमिसं प्रार्थना याइ।
15 थुकथं परमेश्वरं झीत तःधंगु वरदान बियादीगुलि वय्कःयात सुभाय् दु।

10

पावल धात्थेंयाम्ह प्रेरित खः

1 छिमि दथुइ गुलि गुलिसिनं जि पौलय् जक ततःधंगु खँ ल्हाइम्ह, धात्थें धाःसा ग्याफ्राम्ह धकाः धयाजूगु दु। स्वजाम्ह व दया माया दुम्ह ख्रीष्टयागु नामय् जि पावलं छिमित बिन्ति यानाच्वना,
2 जि आम्कन वयेबलय् जिमित संसारया पहःचहःकथं जुइपिं धकाः धाइपिनिगु न्ह्यःने कडा पहः क्यने म्वाःलेमा।
3 जिपिं थ्व संसारय् च्वनाच्वंपिं मनूत खः धयागु खँ सत्य खः, अय्सां संसारयापिं थें जिपिं ल्वानाच्वनागु मदु।
4 थ्व संसारयागु हतियार ज्वनाः जिपिं ल्वानाच्वनागु मदु, बरु परमेश्वरं बियादीगु शक्तिं म्वाःमदुगु खँ ल्हानाजुइपिन्त जिमिसं बुकाबियागु दु।
5 परमेश्वरयागु खँ अःखः यायेत स्वइपिन्त नं जिमिसं बुकाच्वनागु दु। फुक्क बिचाःयात बसय् कयाः ख्रीष्टयात मानय् याकेत स्वयाच्वनागु दु।
6 छिमिसं फुक्क आज्ञा मानय् याये धुंकाः मानय् मयाइपिन्त सजाँय बीत जिपिं तयार दु।
7 पिनेयागु खनेदुगु खँय् जक छिमिसं मन तयाच्वन। छिमिथाय् “जि ख्रीष्टयाम्ह मनू खः” धया जुइम्ह सुं दुसा वं थ्व नं सीके माःगु खः – व गथे ख्रीष्टयाम्ह खः जिपिं नं अथे हे ख्रीष्टयापिं खः।
8 परमेश्वरं जितः बियादीगु अधिकारया खँय् छुं भचा घमण्ड यानागु जूसां जि लज्या चाये मखु, छायधाःसा थथे यानागु छिमित हे भिंकेत खः, स्यंकेत मखु।
9 छिमित ख्या जक ख्यायेत जिं थथे पौ च्वयाहयागु मखु।
10 छिमि दथुइ गुलि गुलिसिनं थथे धयाच्वंगु दु – “पावलया पौ क्वात्तुसे च्वं, अले तसकं कडा। तर मनू धाःसा ग्याफ्रा, अले नवाये नं मफु।”
11 अज्याःम्ह मनुखं थ्व नं थुइकेमाः – जिमिसं तापाक च्वनाः पौलय् च्वयाहः थें व न्ह्यःने वयाः यायेगु ज्याय् छुं मपाः।
12 थःम्हं थःत तःधंका जुइपिं मनूतलिसे थःपिन्त दाना स्वयेगु व इमिगु ज्वलिज्वलय् च्वनेत जिमिके आँट मदु। इमिसं थःम्हं थःत दाना स्वइ, अले लना स्वइ। इपिं छुं मस्यूपिं जुइ।
13 जिमिसं ला परमेश्वरं जिमित धयादीगु स्वयाः अप्वः तःधंछुयाः धयाच्वनागु मदु। वय्कलं जिम्मा बियादी थें जक जिमिसं यानाच्वनागु दु। जिमिगु ज्याय् दुथ्याःपिं छिपिं हे नं ला खः।
14 दकलय् न्हापा जिपिं छिमिथाय् वयाः ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकाबलय् जिमिसं थःगु लागां पिहां वनाः घमण्ड यानागु मदु।
15 आम्कन मेपिन्सं याःगु ज्या नं जिमिसं हे यानागु खः धकाः मधया। छिमिगु विश्वास अप्वः दयावनेमा धयागु जिमिगु तःधंगु आशा खः। थुकथं जिमिगु ज्या नं छिमिगु दथुइ तःधं जुयावनी।
16 अले छिमिगु लागां पुला वनाः मेमेगु देशय् नं जिमिसं भिंगु खँ न्यंके खनी। अले मेपिं मनूतय्सं यानाच्वंगु ज्याय् जिमिसं घमण्ड याये माली मखु।
17 धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु “तःधंछुइम्ह मनुखं प्रभुं यानादीगुलिइ हे तःधंछु।”✡
18 प्रभुं तःधं धाःम्ह मनू जक तःधंम्ह जुइ, थःत थःम्हं तःधं धकाः धया जुइवं व तःधं जुइ मखु।

✡ **9:9** ९:९ भज ११२:९ ✡ **9:10** ९:१० यशै ५५:१० ✡ **10:17** १०:१७ यर ९:२४

11

पावल व फताहा प्रेरितत

1 जिं नवाइग्रु च्वःप्वः मदुसां छिमिसं सह यानाबी धकाः जिं आशा यानाच्वना।
2 परमेश्वरं थें जिं छिमित बिचाः यानातयागु दु। छिपिं ख्रीष्टलिसे ब्याहा यानाबीत जिं ल्ययातयापिं मिसामचात थें खः।
3 तर जि सर्प हव्वायात छलय् याः थें छिमित नं ख्रीष्टयागु सेवा व च्वखग्रु भक्तिपाखें तापाकी धकाः ग्यानाच्वनागु दु।✡
4 मेपिन्सं जिमिसं धा हे मधयाम्ह येशूयागु मखुगु मखुगु खँ न्यंकः वःसां छिमिसं लय्तायाः न्यनीगु जुयाच्वन। अथे हे जिमिसं मबियागु मेगु हे आत्मा व खँयात नं छिमिसं पत्याः याइगु जुयाच्वन।
5 थथःम्हं तःधना जुइपिं थुपिं प्रेरितत स्वयाः जि चिधं मजू थें च्वं।
6 नवायेत जि बांलाक मसये फु, अय्नं जिके बुद्धि मगाः मजू। थ्व खँय् जिमिसं छिमित तःकः मछि धयाः थुइकाबी नं धुन।
7 परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंकः वयाबलय् जिं छिमिके छुं नं कयागु मदु। छिमित तःधं यायेत जि चिधं जुया बिया। छु जिं ठुंकागु जुल ला?
8 जि छिमिथाय् ज्या यानाच्वनाबलय् मेथाय् च्वंगु मण्डलीपाखें धिबा कयाः छिमिगु सेवा यानाः इमित लुतय् याना थें जक जुल।
9 जि छिपिंलिसे च्वना च्वनाबलय् धिबा मालं नं जिं छिमिके मफ्वना। अबलय् माकेडोनियां वःपिं दाजुकिजापिन्सं जितः माक्व हयाबिल। न्हापा नं जिं छिमिके छुं कयागु मदु, अथे हे लिपा नं जिं छिमिके छुं काये मखु।✡
10 ख्रीष्टयागु सत्य जिके दतले जिगु थ्व फुइँयात अखैया देशय् सुनानं पने फइ मखु।
11 छिमित मयःगुलि जिं थथे धयाच्वना धकाः छिमिसं मतिइ तइ। जिं छिमित माया या कि मया धकाः परमेश्वरं स्यू।
12 जिमिसं याना थें याना धकाः फुइँ याना जूपिं मेपिं प्रेरितयत पनेत जिं थथे याना हे च्वने।
13 प्रेरितत धयाजूपिं थुपिं परमेश्वरया प्रेरितत मखु, फताहा प्रेरितत खः। ख्रीष्टयापिं प्रेरितत थें जुइत थुमिसं मखुगु खँ ल्हाना जुइ।
14 थुमिसं थथे याना जुल धकाः अजू चायेमाःगु मदु, छाय्धाःसा शैतान नं परमेश्वरयाम्ह स्वर्गदूत थें जुया जुइफु।
15 थ्व अजू चायेमाःगु खँ मखु, शैतानया च्यःत नं परमेश्वरया च्यःत थें जुइफु। परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् थुमिगु ज्याकथंया सजाँय नं बियादी।

पावलं दुःखकष्ट स्यूगु

16 जिं हानं धाये – सुनानं जितः मूर्ख भाःपी मते। छिमिसं जितः मूर्ख हे खः धकाः मतिइ तःसां छिमिसं जिगु खँ मानय् या, अले भतिचा जक जूसां जिं फुइँ यायेथाय् दइ।
17 प्रभुं थथे धा धकाः धयादीगुलि जिं थथे धयाच्वनागु मखु। धात्थें थथे फुइँ यानाः खँ ल्हानाः जि मूर्ख थे जुयाच्वना।
18 मनूतय्सं संसारया खँय् फुइँ याना जूगुलि जिं नं अथे हे फुइँ यानाः खँ ल्हानागु खः।
19 बुद्धि दुपिं मनूत जुयाः छिमिसं मूर्खतयत नं लय्तातां सह यात।
20 धात्थें हे सुनानं छिमित क्वत्यला तःसां, थगय् याःसां, लुतय् यानाकाःसां, थःत तःधंकूसां, ख्वालय् हे दाःसां छिमिसं सह यानाच्वनी।
21 इमिसं याःथें यायेत जिके आँट मदु, थथे धायेत जितः लज्या चाः।

सुनानं छुं खँय् घमण्ड याःसा जिं नं याये फु। तर थ्व मूर्ख ज्या जक खः।

22 इपिं हिब्रू खःसा, जि नं हिब्रू खः। इपिं इस्राएली खःसा, जि नं इस्राएली खः। इपिं अब्राहामया सन्तान खःसा, जि नं अब्राहामया सन्तान खः।
23 इपिं ख्रीष्टया च्यः खःसा जि झन इपिं स्वयाः भिंम्ह च्यः खः। थथे धायेबलय् जि वें थें च्वने फु। तर जिं थाकुक्क ज्या यानागु दु, तःकः मछि झ्यालखानाय् नं च्वना। तःकः मछि हे जितः कोर्रा दाःगु दु, तःकः मछि जितः सितुपातु वंक दाःगु दु।✡
24 न्याकः तक यहूदीतय्सं जितः स्विगुथु स्विगुथु कोर्रा दायाहये धुंकल।✡
25 स्वकः तक जितः कथिं दायाहल, छकः ला ल्वहँतं कय्काहल। स्वकः तक ला जि च्वनागु जहाज हे स्यन, छकः ला चच्छि व न्हिच्छि हे समुद्रय् च्वनेमाल।✡
26 न्ह्याबलें थाय् थासय् वनेमाल, तःकः मछि हे जि खुसिबाः वःथाय् लात, दाखुँतय्गु ल्हातय् लात, थः हे यहूदीतय्सं व यहूदीमखुपिन्सं जितः स्यायेत स्वल। शहरय् नं जितः उतिकं हे स्यायेत स्वल, जंगलं जंगलं नं जुइ माल। समुद्रय् नं जुइ माल। अले हानं फताहा दाजुकिजापिनिपाखें बचय् जुया जुइ माल।✡

✡ **11:3** ११:३ उत ३:१-५,१३ ✡ **11:9** ११:९ फिलि ४:१५-१८ ✡ **11:23** ११:२३ प्रे १६:२३ ✡ **11:24** ११:२४ व्य २५:३ ✡ **11:25** ११:२५ प्रे १६:२२; १४:१९ ✡ **11:26** ११:२६ प्रे ९:२३; १४:१५

27 घँ हे मघंसे नं जिं चच्छि चच्छिं ज्या याये धुन। तःकः मछि नयेत्वने मखन। अप्वः यानाः गाक्क नये मखं, घनेत थाय्, अले पुनेत वसः मदय्का जुइ धुन।
28 थुलि जक मखु, जितः थाय् थासय् मण्डलीया खँय् चितास् मदु।
29 सुं विश्वासी बमलात धाःसा जि हे नं बमलाः थें जुइगु। अले सुनानं छम्ह विश्वासीयात पापय् लाकल धाःसा जिगु नुगः हीसे च्वनीगु।
30 जिं फुइँ हे याये माःसा, जि बमलाःगु खँय् फुइँ याना जुइ।
31 जिं थथे धयाच्वनागु खँ मखुगु मखु धकाः सदां तःधंके बहःम्ह परमेश्वर प्रभु येशूया बाः नं स्यू।
32 जि दमस्कसय् दुबलय् जितः ज्वनेत जुजु अरितसया तःधंम्ह हाकिमं शहरयागु ध्वाखाय् ध्वाखाय् पाः तया तल।
33 अबलय् जितः खमुलिइ तयाः पःखालं क्वछ्वयाः बिसिके छ्वत। थुकथं जि इमिगु ल्हातं बचय् जुया।✡

12

पावलं खंगु दर्शन

1 फुइँ यानाः भिं जुइ मखु धकाः सीक सीकं नं जिं फुइँ याये माल। प्रभुं जितः क्यनादीगु दर्शन जिं आः कने।
2 झिंप्यदँ न्ह्याः छम्ह विश्वासीयात ज्वनाः स्वंगूगु स्वर्गय् थत यंकल, व मनूयात जिं म्हस्यू। थथे वयात म्हनापं यंकल कि म्ह मदय्क व जिं मस्यू, परमेश्वरं जक स्यू।
3 जिं हानं धाये – स्वर्गय् थथे थत यंकूम्ह मनूयात जिं म्हस्यू। थथे वयात म्हनापं यंकल कि म्ह मदय्क व जिं मस्यू, परमेश्वरं जक स्यू।
4 स्वर्गय् वं धयां मब्यागु खँ ताल, गुगु मनूतय्गु म्हुतुं धाये हे मज्यू।
5 थ्व मनूयागु खँय् धाःसा जिं फुइँ याये फु, थःगु खँय् धाःसा जिं फुइँ याये मफु। जि गुलि बमलाः धयागु खँय् जक जिं फुइँ याये फु।
6 जिं फुइँ हे याये मास्ति वय्कूसां जि मूर्ख जुइ मखु, छाय्धाःसा जिं सत्य खँ जक धयाच्वनागु दु। अय्नं जिं फुइँ याना जुइ मखु, छाय्धाःसा जिं धाःगु खँ ताःपिन्सं व जिं याना जूगु ज्या खंपिन्सं जि गुलि ग्यं धकाः सि हे स्यू, थुलिं अप्वः सुनानं तःधंकूगु नं जितः मयः।
7 थज्याःगु अजू चायापुगु तःगू हे खँ खना धकाः जिं तःधंछुना जुइ धकाः जिगु म्हय् अतिकं तःधंगु दुःख बियादिल। थुकिं शैतानया मनुखं थें जितः म्हय् च्वाच्वां सुयाः तःधंछुइ मफय्का तल।
8 थ्व दुःख मदय्कादिसँ धकाः जिं स्वकः तक प्रभुयात बिन्ति याये धुन।
9 प्रभुं जितः थथे लिसः बियादिल – "जिं छन्त दया माया यानाच्वनागु द हे दु नि। छ बमलाःसां जिगु शक्तिं छन्त बल्लाकी।" थुकथं जि बमलाःसां तसकं लय्ताः, छाय्धाःसा जि बमलाइबलय् ख्रीष्टया शक्तिं जितः बल्लाकी।
10 थथे जूगुलिं ख्रीष्टयागु निंतिं बमलाःसां, बेइज्जत याःसां, मछिंसां, दुःखकष्ट जूसां, स्यंकेत स्वःसां, जि तसकं लय्ताः। गुबलय् जि बमलाइ अबलय् जितः बल्लाकी।

कोरिन्थय् च्वंपिन्त पावलयागु माया

11 छिमिसं यानाः मूर्खम्ह मनुखं थें जिं छिमित थथे धया च्वनेमाली। धायेमाल धाःसा छिमिगुपाखें जि तःधने माःगु खः। जि छुं मखुसां छिमिसं जितः हनेमाःगु खः। तःधं धाःपिं प्रेरितत स्वयाः जि कम मजू।
12 दुःखकष्ट जूसां तःकः मछि अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाः जि प्रेरित खः धकाः छिमित दसु क्यनागु दु।
13 जिं छिमित थःत नयेत्वने मयाकेगु बाहेक मेगु मण्डलीयापिन्त स्वयाः छुकिं नं चिधंकेत स्वयागु मदु। खः का, जिं छिमिगुपाखें नयेत्वने मयाना। जिं द्वंके लात, जितः माफ यानाब्यु।
14 जि छिमिथाय् हानं वयेत्यनागु दु। जि वयागु थ्वनापं स्वकः जुइ। छिमिके जिं छुं हे काये मखु। छिमिगु धिबा जितः माःगु मदु, जितः माःपिं ला छिपिं हे खः। मस्तय्सं मांबौया लागि धन मुंकातये म्वाः, मां बौपिन्सं जक मस्तय्गु लागि मुंकेगु याइ।
15 छिमित ग्वाहालि यायेत जिके दुगु फुक्कं बी। थथे याये दःसा जि लय्ताः। थुलि जक मखु, छिमिगु निंतिं सी माःसां जि लय्ताः। जिं छिमित थथे यक्व माया यानागुलिं हे छिमिपाखें जिं कम माया काये खंगु ला कि छु?
16 थुकथं जिं छिमित दुःख बियागु मदु धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। अय्नं छिपिं मध्ये सुनानं जिं छिमित झंगः लात धकाः धायेफु।
17 जिं छिमित गुकथं झंगः लात? छिमिथाय् जिं मनूत छ्वयाहयाः छुं कायके हयागु दु ला?

✡ **11:33** ११:३२-३३ प्रे ९:२३-२५

18 जिं तीतस व मेम्ह किजायात नं छिमिथाय् छ्वयाहयागु दु। तीतसं छिमिथाय् वःबलय् छिमिके छुं कयाहःगु दु ला? जिमिसं थथे यानागुलिं जिमिगु मन छग् हे खः अले ज्या नं छग् हे खः धकाः छिमिसं थुइका काये म्वाः ला?

19 जिमिसं थःपिं बचय् जुइत थथे धयाच्वंगु धकाः छिमिसं मतिइ तल जुइ। यःपिं, अथे मखु, छिमित हे भिंकेत जिमिसं थथे धयाच्वनागु खः धकाः परमेश्वर व ख्रीष्टं स्यू।

20 आम्कन वयेबलय् जिं मतिइ तया थें छिपिं मजूगु, व छिमिसं मतिइ तः थें जि मजुइ फु धकाः जि ग्यानाच्वना। छिमि दथुइ थःथवय् ल्वापु जुइगु, नुगः मुइकेगु, थःथवय् तंम्वया जुइगु, थःगु जक भिं स्वयेगु, मभिंकाः खँ ल्हायेगु, कर्पिनिगु निन्दा यायेगु, घमण्ड यानाजुइगु, गतिपति मदय्क सना जुइगु, थज्याःगु मभिंगु खँ दये फु।

21 जि छिमिथाय् हानं वय्बलय् परमेश्वरं जितः छिमिगु न्ह्याःने लज्या चाये माय्कादी धकाः जि ग्यानाच्वना। अले जितः न्हापा पाप यानाः मह्यूपिं, न्हापा मभिंगु ज्या यानाः व्यभिचार यानाः व लाः लाः थें सनाः पश्चाताप मयाःपिं खनाः ख्वये वइ।

13

पावलयागु ख्याच्वः

1 जि स्वकः खुसि छिमिथाय् वयेत्यनागु दु। धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – "निम्ह, स्वम्ह मनुखं साक्षी ब्यूसा जक सुं मन्यात दोषी ठहरय् याये फइ।"✡

2 निक्वः खुसि छिमिथाय् वयाबलय् थथे पाप यानाच्वंपिन्त जिं ख्याच्वः बियागु खः। थ्व हे खँ जिं छिमित हाकनं लुमंकेबी। मखुसा आः हानं वयेबलय् जिं इमित व मेपिं पापीतय्त नं त्वःते मखु।

3 छिमिसं मालाच्वंगु ख्रीष्ट जिपाखें नवानाच्वनादीगु खः धयागु फुक्क दसु जिं छिमित बी। छिपिंलिसे व्यवहार यानादीबलय् वय्कः कमजोर मजु, बरु वय्कलं छिमिगु दथुइ थःगु शक्ति क्यनादिल।

4 अथे ला वय्कःयात क्रूसय् यख्खायाः स्याःबलय् वय्कः कमजोर तिनि। तर आः परमेश्वरया शक्तिं वय्कः म्वानादीगु दु। जिपिं नं वय्कः थें कमजोर तिनि। तर परमेश्वरया शक्तिं जिपिं वय्कःलिसे म्वानाच्वने। थ्व हे शक्ति जिमिसं छिमिगु दथुइ क्यने।

5 छिमिगु विश्वास गुलि बल्लाः धकाः स्वयेत छिमिसं थःम्हं थःत हे जाँचय् यानाः स्व। जाँचय् ताःलाःसा ख्रीष्ट छिपिंनाप दी धकाः छिमिसं सीमाःगु खः।

6 जिपिं ज्यालगय् मजूपिं मखु धकाः छिमिसं सीकेमा धयागु जिगु आशा खः।

7 छिमिसं मखुगु ज्या छता मयायेमा धकाः जिमिसं प्रार्थना यानाच्वनागु दु। जिमिसं थःम्हं थःत तःधंकेत थथे प्रार्थना यानाच्वनागु मखु, बरु जिपिं ज्यालगय् मजूपिं जूसां छिमिसं भिंगु ज्या याये फयेमा धकाः प्रार्थना यानाच्वना।

8 जिमिसं सत्ययागु पंलिनाः जक ज्या यानाच्वना, सत्ययागु विरोधय् ज्या यायेगु जिमिके शक्ति मदु।

9 जिपिं बमलाःसां छिपिं जक बल्लाक विश्वास यानाः भिना वयेमा धकाः जिमिसं लय्तातां प्रार्थना यानाच्वनागु दु।

10 अय्जूगुलिं हे आम्कन वये न्ह्यः जिं छिमित थुकथं च्वयाच्वनागु खः। अले जक आम्कन वयाः जिं छिमित ब्वःबी नं माली मखु, सजाँय बी नं माली मखु, थथे यायेगु अधिकार प्रभुं जितः बियादीगु दु धकाः छिमित क्यनाबी माली मखु। प्रभुं जितः थथे यायेगु अधिकार बियादीगु छिमित स्यंकेत मखु बरु भिंकेत खः।

11 यःपिं दाजुकिजापिं, लय्ताया च्वँ। मभिंगु लँपु त्वःताः भिंगु लँपु ज्वनाच्वँ। जिं धयागु खँ नुगलय् तयाति। छिपिं सकलें मिलय् जुयाच्वँ। अले माया यानादीम्ह व शान्ति बियादीम्ह परमेश्वर छिपिंनाप च्वनादी।

12 आम्कन च्वंपिं दाजुकिजापिं सकसिनं थःथवय् यचु नुगलं माया यानाः ज्वजलपा यायेगु या।

13 थनच्वंपिं दाजुकिजापिं सकसिनं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।

14 प्रभु येशू ख्रीष्टयागु दया, परमेश्वरयागु माया, अले पवित्र आत्मायागु संगति छिपिं सकल नाप दयाच्वनेमा।

✡ **13:1** १३:१ व्य १७:६; १९:१५

गलातियाय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु पौ
म्हसीका

भिंगु खँ न्यनावँसेंलि यहूदीमखुपिन्सं नं येशू ख्रीष्टयात विश्वास याना हल। थुबलय् धात्थेंम्ह ख्रीष्टियन जुइत मोशायागु व्यवस्था मानय् यायेमाः कि म्वाः धयागु खँ पिहां वल। पावलं थ्व पतिइ अथे मखु, ख्रीष्टयात विश्वास यानाः हे जक परमेश्वरया न्ह्याःने ठीक ठहरय् जुइ धकाः धयातःगु दु। तर रोमी साम्राज्यया एशियाय् लाःगु गलातिया धाःगु प्रान्तय् च्वंगु मण्डलीइ पिनें वःपिं मनूतय्सं पावलयागु विरोध यानाः मोशायागु व्यवस्था मानय् याःसा जक परमेश्वरया न्ह्याःने ठीक ठहरय् जुइ फइ धकाः धयाजुल।

पावलं थ्व पतिइ थुकथं फताहा प्रेरिततय्गु खं लँ ढुंका च्वंपिं विश्वासीतय्त विश्वासय् लितहयेमाःगु खँ नं न्ह्यथनातःगु दु। नापं थः धात्थेंम्ह प्रेरित खः धयागु दसु नं बियातःगु दु। धात्थेंम्ह प्रेरित परमेश्वर पाखेंयाम्ह जुइ, सुं मनूयापाखें वःम्ह मखु। पावलं थःत यहूदीमखुपिनिगु निंतिं छ्वयाहःगु खः धकाः अप्वः बःबियातःगु दु। अनंलि वं विश्वासं यानाः जक परमेश्वरया न्ह्याःने ठीक ठहरय् जुइ फइ धकाः नं बःबियातःगु दु। दकलय् लिपायागु अध्यायलय् पावलं विश्वासीतय्सं ख्रीष्टयात क्वातुक विश्वास यात धाःसा इमिगु चालचलनय् नं ख्रीष्टयागु माया खने दइ धकाः क्यनातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्याखँ १:१-१०
पावल अधिकार दुम्ह प्रेरित खः १:११–२:२१
परमेश्वरयागु दया मायायागु भिंगु खँ ३:१–४:३१
छुत्कारायागु खँ व यायेमाःगु ज्या ५:१–६:१०
क्वचाय्कूगु ६:११-१८

गलाती

पावलपाखें ज्वजलपा

1 मनूतय्पाखें मखु, येशू ख्रीष्ट व वय्कःयात हानं म्वाकादीम्ह परमेश्वरं प्रेरित यानाः छ्वयाहःम्ह जि पावल व
2 जिलिसें थन दुपिं दाजुकिजापिनिपाखें गलातियाय् च्वंगु मण्डलीयात ज्वजलपा!
3 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया व शान्ति छिमित दयेमा।
4 थ्व मभिंगु इलं बचय् यायेत झीगु पापयागु निंतिं झी परमेश्वर बाःनं धयादी थें येशू थः हे सिनादिल।
5 परमेश्वर सदां तःधना च्वनेमा! आमेन।

भिंगु खँ छता हे जक दु

6 छिपिं खनाः जि अजू चायाच्वनागु दु। गुलि याकनं छिपिं छिमित येशू ख्रीष्टपाखें दया माया यानाः सःतादीम्ह परमेश्वरपाखें फहिलावन। अले मेगु हे भिंगु खँयात विश्वास याः जुयाच्वन।
7 धात्थें धायेमाल धाःसा ख्रीष्टयागु भिंगु खँ बाहेक मेगु भिंगु खँ मदु। गुलि गुलि मनूत छिमिथाय् वयाः छिमित स्यंकेत ख्रीष्टयागु भिंगु खँयात मेकथं हिलेत कुतः यानाच्वंगुलि जिं थथे धायेमाःगु खः।
8 अय्जूगुलि जिपिं हे थजुइमा, स्वर्ग वःम्ह स्वर्गदूत हे थजुइमा, छिमित जिमिसं न्हापा कना थकागु भिंगु खँयात हीकाः सुनानं न्यंकल धाःसा वयात सराः लायेमा।
9 न्हापा नं जिमिसं थ्व खँ धायेधुन। आः हानं छकः थ्व हे खँ धाये – छिमिसं विश्वास याये धुंकूगु भिंगु खँयात हीकाः न्यंकीपिन्त सराः लायेमा।
10 जिं थथे धयाच्वनागु छु मनूतय्त लय्ताय्केत खः ला? मखु! जिं ला परमेश्वरयात हे लय्ताय्केत थथे यानाच्वनागु खः। जिं मनूतय्त लय्ताय्केत यानागु जूसा जि येशू ख्रीष्टया सेवा याइम्ह दास हे जुइ फइ मखु।

पावल गथे यानाः प्रेरित जुल

11 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं छिमित छता खँ धाये – जिं न्यंकागु भिंगु खँ मनूतय्गु बुद्धिं पिहां वःगु मखु।
12 सुं मनुखं थ्व खँ जितः ना धकाः ब्यूगु नं मखु, अले सुनानं थ्व खँ जितः स्यंगु नं मखु। थ्व भिंगु खँ जितः बियादीम्ह ला येशू ख्रीष्ट खः।

13 न्हापा यहूदी धर्मकथं जुया च्वनाबलय् जि गज्याःम्ह खः धकाः ला छिमिसं बांलाक हे स्यू। परमेश्वरया मण्डलीयापिन्त जिं गुलि दुःखकष्ट व सास्ती बिया, अले थुमित नाश हे यानाछ्वयेत कुतः यानाम्ह नं जि हे खः।✡
14 जि ज्वलिज्वःपिं मध्ये दकलय् अप्वः यहूदी धर्म मानय् याना जुयाम्ह नं जि हे खः। झी तापाःबाज्यापिनिगु थितिकुति दकलय् अप्वः मानय् याना जुयाम्ह नं जि हे खः।✡
15 अय्नं दया यानादीम्ह परमेश्वरं जि बु हे मबूनिबलय् निसें जितः ल्ययादिल। अले थथे वय्कःयागु ज्या याके छ्वयाहयादिल।
16 यहूदीमखुपिन्त भिंगु खँ न्यंके छ्वयेत जितः परमेश्वरं हे वय्कःया काय्यागु खँ फुक्क सीके बियादिल।✡
उबलय् जिं सुयाकें छुं नं न्यनेकने मयाना।
17 जि स्वयाः न्हापायापिं प्रेरिततय्के सल्लाह कायेत जि यरूशलेमय् नं मवना। बरु जि उम्रिमय् अरब देशय् वना। अले अनं दमस्कसय् तुं लिहां वया।
18 स्वदँ लिपातिनि केफास धाःम्ह पत्रुसयात नापलायेत जि यरूशलेमय् वना, व नाप जि बाःछि तक च्वना।✡
19 अन जिं प्रभुया किजा याकूब बाहेक मेपिं सुं प्रेरिततय्त नाप मलाना।
20 जिं धयाच्वनागु थ्व खँ धात्थें खः। परमेश्वरया न्ह्याःने जिं मखुगु खँ ल्हाये मखु।
21 लिपा यरूशलेमं जि सिरियाय् व किलिकियाय् वना।
22 अबलय् तक यहूदियाय् च्वंगु मण्डलीयापिं मनूतय्सं जिगु ख्वाः खंगु हे मदुनि।
23 इमिसं थथे धाःगु जक न्यनातःगु खः – "न्हापा झीत दुःखकष्ट बिया जूम्ह, अले झीत नाश यायेत स्वःम्ह मनुखं हे आः भिंगु खँ न्यंका जुयाच्वंगु दु।"
24 जिगु जीवनय् थथे हिउपा वःगुलिं इमिसं परमेश्वरयात प्रशंसा यात।

2

पावलयात प्रेरिततय्सं लसकुस याःगु

1 झिंप्यदँ लिपा बारनाबास नाप जि यरूशलेमय् वना। तीतसयात नं नापं ब्वना यंका।✡
2 परमेश्वरं जितः अन वने हे माः धकाः धयादीगुलिं जि वनागु खः। जिं न्हापा यानागु व आः यानाच्वनागु ज्या सितिं मवनेमा धकाः यहूदीमखुपिन्त भिंगु खँ न्यंकागु खँ मण्डलीया थकालिपिन्त जक कना।
3 जिनापं वःम्ह तीतसयात ग्रीक जूसां म्हय् चिं तय्केमाः धकाः सुनानं कर मया।
4 जिमिसं ख्रीष्टपाखें कयागु छुत्काराया‌गु खँ सीकेत जिमिगु चिवा कायेत फताहा विश्वासी जुयाः अन वःपिं छम्ह निम्हय्सिनं धाःसा थ्व खँ पितहल। इमिसं जिमित दासयात थें व्यवस्थां धाःथें हे यायेमाः धकाः कर यात।
5 इमिसं धाःगु छता हे खँ जिमिसं मानय् मयाना। थुकथं जिमिसं भिंगु खँय् सत्य दु धकाः छिमित क्यनाबिया।
6 मण्डलीया थकालि धयाजूपिं इपिं न्ह्याक्व हे तःधं जूसां जितः छुं मपाः। परमेश्वरं ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मखु। इमिसं जिगु खँयात कयाः छुं मधाः।✡
7 गथे परमेश्वरं पत्रुसयात यहूदीतय्त भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या बियादिल, अथे हे जितः नं यहूदीमखुपिन्त भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या बियादिल धकाः इमिसं सीकल।
8 वय्कःयागु शक्ति हे जितः यहूदीमखुपिन्त भिंगु खँ न्यंकीम्ह प्रेरित यानादिल। अथे हे पत्रुसयात नं यहूदीतय्त भिंगु खँ न्यंकीम्ह प्रेरित यानादिल।
9 मण्डलीया थां धयातःपिं याकूब, पत्रुस व यूहन्नां परमेश्वरं जितः थ्व ज्या बियादीगु खः धकाः सीकाः बारनाबासयात व जितः मण्डलीया जव ल्हाः यात। जिमिगु ज्या यहूदीमखुपिन्थाय् वनेगु, अले इमिगु ज्या यहूदीतय्थाय् वनेगु जुल।
10 इमिगु मण्डलीइ च्वंपिं नये मखंपिन्त ग्वाहालि यायेमाः धकाः जक इमिसं जितः धाःगु खः। थ्व हे ज्या न्हापांनिसें हे यायेगु जिगु मतिइ दुगु खः।

एन्टिओखियाय् पावलं पत्रुसयात ब्वःब्यूगु

11 पत्रुस एन्टिओखियाय् वःबलय् विश्वासी मनूतय्गु न्ह्याःने हे जिं वयात ब्वः बिया, छाय्धाःसा सी दय्कः हे वं द्वंकूगु खः।
12 याकूबं छ्वयाहःपिं मनूत वये न्ह्याः पत्रुसं यहूदीमखुपिं विश्वासीतनाप नयेत्वनेगु यानाच्वन। इपिं वये धुंकाः म्हय् चिं तयेमाः धकाः धाइपिं मनूत खनाः ग्यानाः पत्रुसं यहूदीमखुपिं नाप नयेत्वनेगु त्वःताबिल।
13 पत्रुस नाप जूपिं यहूदी विश्वासीतय्सं नं अथे हे यात। इमिसं यानाः बारनाबासंनापं अथे यात।

✡ **1:13** १:१३ प्रे ८:३; २२:४-५; २६:९-११ ✡ **1:14** १:१४ प्रे २२:३ ✡ **1:16** १:१५-१६ प्रे ९:३-६; २२:६-१०; २६:१३-१८ ✡ **1:18** १:१८ प्रे ९:२६-३० ✡ **2:1** २:१ प्रे ११:३०; १५:२ ✡ **2:6** २:६ व्य १०:१७

14 इपिं थथे सत्य भिंगु खँयागु लँपुइ मजूगु खनाः जिं पत्रुसयात फुक्कसिया न्ह्याःने थथे धयाबिया – “यहूदी जुयाः नं छि यहूदीमखुम्ह मनू थें जुयाच्वन। छि ला यहूदी थें मच्वं। थुकथं छिं यहूदीमखुपिन्त यहूदीत थें जू धकाः गथे यानाः धया जुइगु?”

विश्वासं जक मुक्ति काये फइ

15 झीपिं ब्रूसांनिसें हे यहूदीत खः। झीपिं यहूदीमखुपिं मनूत थें पापी मखु।

16 अथेसां येशू ख्रीष्टयात विश्वास याःसा जक परमेश्वरं मुक्ति बियादी धकाः झीसं स्यू। व्यवस्था मानय् यानाः जक धर्मी ठहरय् जुइ फइ मखु, येशू ख्रीष्टयात विश्वास याःसा जक धर्मी ठहरय् जुइ धकाः झीसं नं येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानागु खः। व्यवस्था मानय् यानाः जक ला सुं नं धर्मी जुइ फइ मखु।✡

17 येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानाः धर्मी ठहरय् जुइत स्वयाः नं झीसं यहूदीमखुपिन्सं थें पाप याना हे च्वन धाःसा ख्रीष्टं झीत पापी यानादीगु जुइ ला? मखु, थथे मखु।

18 त्वःताछ्वये धुनागु व्यवस्थायात जिं हानं मानय् यानाः धर्मी जुइत स्वल धाःसा जि पापी जुइ।

19 छायधाःसा परमेश्वरया निंतिं जि म्वाये फयेमा धकाः व्यवस्थापाखें व्यवस्थाया निंतिं जि सिनागु।

20 जि ख्रीष्टनाप क्रूसय् सी धुन, जि थः हे म्वानाच्वनागु मखु, बरु ख्रीष्ट जिके म्वानादीगु खः। जि ला आः जितः माया यानाः जिगु निंतिं सिनादीम्ह परमेश्वरया काय्यात विश्वास यानाः म्वानाच्वनागु खः।

21 परमेश्वरयागु दया माया जिं सितिं छ्वये मखु। व्यवस्था मानय् यानाः मनूत धर्मी ठहरय् जुइगु जूसा ख्रीष्ट सिनादीगु सितिं वन।

3

व्यवस्थां ला कि विश्वासं?

1 अय् मूर्ख गलातीत, छिमित सुनां स्यंकल? येशू ख्रीष्टयात क्रूसय् यख्खानाः स्याःगु खँ छिमिगु हे न्ह्याःने ध्वाथुइक कनागु मखु ला?

2 व्यवस्था मानय् यानाः परमेश्वरं छिमित पवित्र आत्मा बियादीगु ला कि येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यनाः विश्वास यानाः बियादीगु?

3 छिपिं छाय् थपाय्सकं मूर्ख जुयागु? छिमिसं आत्मां शुरू यानाः आः छु छिपिं थःगु हे शक्तिं फुना वनेत्यनागु ला?

4 छिमिसं थुलिमछि दुःख फयागु सितिं वन ला? मखु, अथे जुइ मखु।

5 परमेश्वरं छिमित पवित्र आत्मा बियाः अजू चायापुगु ज्या याके बियादीगु छिमिसं व्यवस्था मानय् याःगुलि खः ला कि येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यनाः विश्वास याःगुलि?

6 अब्राहामयात स्व! वं याःगु खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – “अब्राहामं परमेश्वरयात विश्वास याःगुलिं परमेश्वरं वयात धर्मी ठहरय् यानादिल।”✡

7 थथे जूगुलिं परमेश्वरयात विश्वास याइपिं मनूत हे अब्राहामया धात्थेंयापिं सन्तान खः धकाः छिमिसं थुइकि।✡

8 यहूदीमखुपिन्सं परमेश्वरयात विश्वास यात धाःसा परमेश्वरं इमित नं धर्मी ठहरय् यानादी धकाः न्हापा हे धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु दु। अयजूगुलि हे अब्राहामयात परमेश्वरं “छंगुपाखें हे संसारय् च्वंपिं फुक्क जात जातितयत आशिष बी” धकाः धयादिल्।✡

9 गथे अब्राहाम परमेश्वरयात विश्वास याःगुलि धर्मी ठहरय् जुल, अथे हे वयकःयात विश्वास याक्वसिनं आशिष काये खन।

10 व्यवस्थाय् जक भलसा तया च्वंपिं मनूत सराः फयाच्वंपिं खः। थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु – “व्यवस्थाय् च्वयातःगु फुक्कं सदां मानय् यानाच्वने मफुपिं मनूतयसं सराः फयेमाली।”✡

11 व्यवस्था मानय् यानाः सुं नं धर्मी ठहरय् जुइ फइ मखु धयागु खँ ला छिमिसं आः बांलाक थुल हे जुइ। धर्मशास्त्रय् हानं थथे च्वयातःगु दु – “परमेश्वरयात विश्वास यानाजुइम्ह मनू सदां म्वानाच्वनी।”✡

12 व्यवस्था पूवंक मानय् याइपिन्सं धाःसा परमेश्वरयात विश्वास याये म्वाः। “व्यवस्था मानय् याइपिं व्यवस्थापाखें हे म्वाइ” धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु दु।✡

13 येशू ख्रीष्टं व्यवस्थाया सरापं झीत मू पुलाः त्वःतकादिल। वयकलं क्रूसय् यग्गानाः झीगु सराः थःम्हं फयादीगु दु। व्यवस्थाय् धयातःगु दु “सिँयागु थामय् यख्खाइम्हयसित सराः लाइ।”✡

14 यहूदीमखुपिन्त नं येशू ख्रीष्टपाखें परमेश्वरं अब्राहामयात बी धयादीगु आशिष बियादीगु दु। उकिं झी विश्वास याना च्वनापिन्सं नं झीगु विश्वासं यानाः बी धयातःगु पवित्र आत्मा कायेखनी।

✡ **2:16** २:१६ भज १४३:२; रोम ३:२०,२२ ✡ **3:6** ३:६ उत १५:६; रोम ४:३ ✡ **3:7** ३:७ रोम ४:१६ ✡ **3:8** ३:८ उत १२:३ ✡ **3:10** ३:१० व्य २७:२६ ✡ **3:11** ३:११ हब २:४ ✡ **3:12** ३:१२ लेवी १८:५ ✡ **3:13** ३:१३ व्य २१:२३

व्यवस्था व बाचा

15 यःपिं दाजुकिजापिं, मनूतय्गु हे दसु काये – निम्ह मिलय् जुयाः च्वयातःगु भ्वंयात सुनानं स्यंके फइ मखु, अले हानं उकी छुं तने नं फइ मखु।

16 परमेश्वरं अब्राहामनाप व वया सन्तानताप बाचा चिनादीगु खः। वय्कलं तःम्हय्सित "अब्राहामया मचाखचा" धकाः धयामदी, बरु "अब्राहामया सन्तान" जक धयादिल। थन "सन्तान" धयादीगु छम्हय्सित जक खः, अले थ्व ख्रीष्ट येशूया बारे धयादीगु खः।✡

17 परमेश्वरं बाचा चिनादीगु गुबलें हे ल्वःमंकादी मखु। थथे वय्कलं चिनादीगु बाचायात प्यसः व स्विदँ लिपातिनि वःगु व्यवस्थां सितिं छ्वये फइ मखु।✡

18 परमेश्वरं बी धयादीगु आशिष व्यवस्था मानय् यानाः दइगु खःसा ला थ्व परमेश्वरया बाचा हे मजुल। परमेश्वरं अब्राहामयात बाचा यानाः आशिष बियादीगु खः।✡

19 अय्सा व्यवस्था छाय् बिल लय्? मभिंगु ज्याखँ सीके बीत परमेश्वरं झीत व्यवस्था बियादीगु खः। अय्नं परमेश्वरं बाचा चिनातःम्ह ख्रीष्ट मझातले जक व्यवस्था दयाच्वनी। थ्व व्यवस्था परमेश्वरं स्वर्गदूततय्पाखें मोशायात बीके हयादीगु खः। थुकथं मोशा मनूत व परमेश्वरया दथुइ ज्या याइम्ह जुल।

20 दथुइ च्वना ज्या याइम्ह निम्हया दथुइ जुइ। अय्नं परमेश्वर ला छम्ह हे जक दु।

व्यवस्था छाय् माल?

21 अय्सा छु व्यवस्था परमेश्वरयागु बाचाया अःखः जुल ला? मखु, व्यवस्था परमेश्वरयागु बाचाया अःखः मजू। मनूतय्त जीवन दयेमा धकाः व्यवस्था बियादीगु जूसा व्यवस्थां हे मनूत परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइगु खः।

22 येशू ख्रीष्टयात विश्वास याक्वसित परमेश्वरं बियादी धकाः धयादीगु मुक्ति काये फयेमा धकाः धर्मशास्त्रं संसारय् च्वंपिं फुक्कसितं पापय् लाकातःगु दु।

23 विश्वास यायेगु ई वये न्ह्याः हे व्यवस्थां झीत कुनातल। थथे व्यवस्थां झीत कुनातःगु येशू ख्रीष्ट मझातले जक खः।

24 विश्वासं हे झीपिं परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइमा धकाः ख्रीष्ट झाये न्ह्याः व्यवस्थायात झीत स्यनीम्ह गुरु थें याना तल।

25 आः धाःसा विश्वास यायेगु ई वये धुंकल, उकिं आः झीपिं व्यवस्थां धाःथें च्वने म्वाल।

26 येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानाः वय्कः नाप मिलय् जूगुलिं छिपिं फुक्कं परमेश्वरया सन्तान जुल।

27 ख्रीष्टयात विश्वास यानाः बप्तिस्मा कयाः वय्कः नाप मिलय् जूपिं सकसिनं पहःचहः न्हगु वसः थें पुंगु दु।

28 अय्जूगुलिं आः यहूदीत व यहूदीमखुपिं छु हे मपात। दास व दासमखुपिं, अले मिजं व मिसा नं मपात। येशू ख्रीष्टयात विश्वास याःगुलि छिपिं फुक्कं छम्ह हे जुल।

29 छिपिं ख्रीष्टया मनूत खःसा अब्राहामया सन्तान नं खः। अले परमेश्वरं बी धकाः बाचा चिनादीगु छिमित नं बियादी।✡

4

1 जिं छु धाये धाःसा – अबुयागु सम्पत्ति फुक्कं वया कायपिनिगु खःसां मचाबलय् इपिं च्यः थें हे जुयाच्वनी।

2 अबुम्हय्सिनं मधातले इपिं इमित सुसाःकुसाः यायेत तयातःम्हय्सिनं धाःथें च्वनेमाः।

3 विश्वास याये न्ह्याः झीपिं नं मस्त थें खः, अले झीत संसारयागु मभिंगु आत्मां चिनातल।

4 परमेश्वरं धयादीगु ई वयेवं परमेश्वरं वय्कःया कायय्यात छ्वयाहयादिल। वय्कः मिसाम्हय्सिगु क्वखं बुल। अले यहूदीतय्गु व्यवस्था मानय् यानाः च्वनादिल।

5 व्यवस्था मानय् यानाच्वंपिन्त व्यवस्थां लिगनाः परमेश्वरया कायपिं यायेत वय्कलं थथे यानादीगु खः।✡

6 झीपिं नं परमेश्वरया कायपिं खः धकाः सीकेत परमेश्वरं थः कायय्यागु आत्मा झीगु नुगलय् तयादिल। अले थ्व हे आत्मां झीगु नुगलं "अब्बा, जिमि बाः" धकाः धयादी।

7 थथे जूगुलिं छिपिं आः दास मखुत, बरु परमेश्वरया कायपिं जुइ धुंकल। उकिं वय्कलं थः सन्तानयात फुक्क अधिकार बियादी।

पावलं गलातीतय्गु च्यूताः काःगु

8 न्हापा परमेश्वरयात म्हमस्यूगुलिं छिपिं परमेश्वर हे मखुपिं मेपिं घःतय् दास जुयाच्वंगु खः।

9 आः छिमिसं परमेश्वरयात म्हसी धुंकल। वय्कलं नं छिमित म्हसीकादिल। आः हानं छिपिं गथे यानाः व हे ज्यालगय् मजूपिं व पुलांपिं घःतय्थाय् लिहां वनेफुगु? छु छिपिं हानं इमि दास जूवनेगु ला?

10 थौं छिमिसं खास न्हि, थितिकुति, ला, रितु व दँयात मानय् यानाच्वन।

✡ **3:16** ३:१६ उत १२:७ ✡ **3:17** ३:१७ प्रस १२:४० ✡ **3:18** ३:१८ रोम ४:१४ ✡ **3:29** ३:२९ रोम ४:१३ ✡ **4:5** ४:५ रोम ८:१५-१७

11 उकिं छिपिं स्यनावनी धकाः जितः तसकं पीर जुयाच्वन। छिमिथाय् वयाः उलिमछि दुःखकष्ट सियाः जिं ज्या याना थकागु सितिं वनीगु जुल ला?
12 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं छिमित बिन्ति याये – जिं याना थें तुं छिमिसं नं या। जि छम्ह यहूदी खःसां छिपिंनाप यहूदीमखुपिं थें जुयाच्वने धुन। छिमिसं जितः छुं हे मभिंकूगु मदु।
13 दकलय् न्हापा छिमित भिंगु खँ न्यंकाबलय् जि म्हंमफु धयागु खँ छिमिसं लुमंकातःगु दयेमाः।
14 म्हंमफुसां जितः हेला मयासें छिमिसं भचा हे थाकु मचासे बिचाः यात। स्वर्गदूतयात व ख्रीष्टयात थें छिमिसं जितः दुकयाः सुसाःकुसाः यात।
15 छिपिं अबलय् गुलि लय्ताःगु। जि जक ज्यूसा थःगु मिखा लिकया बीत तक नं छिपिं न्ह्यचिली। थ्व खँय् जिं साक्षी बी फु। आः जक छिमित छु जुल?
16 सत्य खँ कनागुलिं जि छिमि शत्रु जुल ला?
17 मेपिं मनूतय्सं छिमित लय्ताय्केत स्वयाच्वंगु दु, अथेसां इमिगु मति मभिं। इपिं छिमित जिपाखें लिगनाः थःपाखे साला कायेत स्वयाच्वंपिं खः।
18 मेपिनिगु खँ न्यनेगु नं बां हे लाःगु खँ खः। अय्नं न्ह्याबलें भिंम्ह मनूयागु जक खँ न्यनेमाः। जि दुबलय् जक मखु, मदुबलय् नं छिमिसं थथे यायेमाः।
19 छिपिं ख्रीष्ट थें मजुतले जितः मचाबू ब्यथा थें दुःख जुयाच्वनी।
20 छिमिथाय् वये फुगु जूसा जिं छिमिगु नुगलय् ध्वाथुइक खँ कनेगु खः। छिमिगु खँय् जिं छुं हे क्वःछी मफया च्वन।

हागार व सारायागु दसु

21 व्यवस्था मानय् याये मास्ति वःपिन्त जिं धाये – व्यवस्थां छु धाइ व छिमिसं मस्यू ला?
22 व्यवस्थाय् थथे च्वयातःगु दु – अब्राहामया निम्ह काय्पिं दु। छम्ह काय् भ्वातिंपाखें बूम्ह, अले मेम्ह ब्याहा यानाहःम्ह कलाःयापाखें बूम्ह।✡
23 भ्वातिंपाखें बूम्ह अब्राहामया काय् इमिगु इच्छां बूम्ह खः। ब्याहा याना हःम्हपाखें बूम्ह काय् धाःसा परमेश्वरयागु बचंकथं बूम्ह खः।
24 थ्व दसु थें खः। थुपिं निम्ह मिसा परमेश्वरं बाचा चिनादीगु निता खँ खः। हागार धाःम्ह भ्वातिं सीनै पहाडय् ब्यूगु व्यवस्था खः।
25 हागार अरब देशया सीनै पर्वत खः। व्यवस्था मानय् यानाच्वंपिं मनूत फुक्कं हागारया मस्त जुल, उकिं थुपिं फुक्कं दास जुल।
26 सारा धाःसा परमेश्वरं चिनातःगु बाचा थें खः। सारा न्यानातःम्ह भ्वातिं मखु, व स्वर्गयागु यरूशलेम थें खः। अले झीपिं वया सन्तान जुल।
27 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

“हे मचा बुइकिमखुम्ह
थारिम्ह लय्ताया च्वँ,
मचा बुइकेबलय्
गुलि दुःख जुइ धकाः
मस्यूम्ह नुगः चायकाः हाला जु।
छाय्धाःसा भाःतनाप च्वनाच्वंम्ह
मिसाया स्वयाः
भाःतं त्वःतूम्ह मिसायागु हे
मस्त यक्व दु।”✡

28 यःपिं दाजुकिजापिं, छिपिं इसहाक थें बचंया सन्तान खः।
29 न्हापा थें आः नं भ्वातिंयापाखें बूपिन्सं परमेश्वरया आत्मां बूपिन्त दुःखकष्ट बियाच्वंगु दु।✡
30 थ्व हे खँय् धर्मशास्त्रय् छु धकाः च्वया तल? “भ्वातियात व वया कायात पितिनाछ्व। छाय्धाःसा ब्याहा यानाहःम्ह कलाःपाखें बूम्ह कायनं थें वं थः अबुयागु सम्पत्ति काये दइ मखु।”✡
31 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, झीपिं भ्वातिनं बुइका तःपिं सन्तान मखु, बरु ब्याहा याना हःम्हय्सियापाखें बूपिं सन्तान खः।

✡ **4:22** ४:२२ उत १६:१५; २१:२ ✡ **4:27** ४:२७ यशै ५४:१ ✡ **4:29** ४:२९ उत २१:९ ✡ **4:30** ४:३० उत २१:१०

5

ख्रीष्ट येशूं छुत्कारा बियादी

1 छुत्काराया निंतिं ख्रीष्ट येशूं झीत छुत्कारा बियादी धुंकल। उकिं आः छिपिं साहस कयाः दँ। हाकनं दासत्वय् मलायेमा।
2 न्यँ, जि पावलं धयाच्वना – छिमिसं म्हय् चिं तया जुल धाःसा छिमिसं ख्रीष्ट येशूयात विश्वास याःगु छुं हे ज्यालगय् मजुल।
3 म्हय् चिं तयेमाः धाइम्ह मनूयात जिं हानं धाये – म्हय् चिं तःम्ह मनुखं व्यवस्थायागु फुक्क खँ मानय् मयासें मगाः।
4 व्यवस्था मानय् यानाः परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइत स्वइपिं मनूत ख्रीष्ट येशू नाप मिलय् जुइ फइ मखु। अले थज्याःपिं मनूत परमेश्वरयागु दया मायां तापाना च्वनी।
5 जिमिगु आशा ला परमेश्वरं हे जिमित धर्मी ठहरय् यानादी धयागु खः। अले परमेश्वरयागु आत्मायागु शक्तिं हे जिमित विश्वास याये फयकादी धकाः जिपिं पियाच्वनागु खः।
6 झीपिं ख्रीष्टनाप मिलय् जुइ धुन धाःसा म्हय् चिं तःसां मतःसां छुं नं पाइ मखु। झीत माःगु ला विश्वास खः। थ्व हे विश्वासं यानाः झीसं माया याये फइ।
7 छिपिं ला बांलाक ब्वाँय् वनाच्वंगु खः। छिमित सुनां सत्य खँ मानय् याये मते धकाः पन?
8 छिमित सःतादीम्ह परमेश्वरं थ्व ज्या याके बियादीगु मखु।
9 "न्हायातःगु छ्वचुंलय् सोडा भचा जक ल्वाकछ्याःसां फ्वंगाना वइ।"✡
10 प्रभु नाप मिलय् जुयाच्वंगुलिं छिपिं अथे मेगु लँय् जुइ मखु धकाः जिं पत्याः यानाच्वनागु दु। अथेसां छिमित स्यंकेत स्वःपिं, न्ह्याम्ह हे जूसां, इमित परमेश्वरं सजाँय बियादी।
11 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं अज्ज नं म्हय् चिं तयेमाः धकाः न्यंकाजुगु जूसा जिं अज्जं छाय् दुःखकष्ट फया च्वनेगु? थ्व खँ खः धयागु जूसा क्रूसय् सिनादीम्ह ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंका जूसां जितः सुनानं दुःखकष्ट ब्यू वइ मखु।
12 छिमित स्यंकेत स्वःपिं मनूतय्सं म्हय् चिं तयेगु जक मखु म्ह भज्यंक हे स्यंकूसां ज्यू नि।
13 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरं छिमित छुत्कारा बीत सःतादीगु खः। थः यःथें याना जुइ मते, बरु माया यानाः मेपिन्त ग्वाहालि बीगु या।
14 फुक्क व्यवस्था थ्व हे छगू आज्ञाया दुने लाः – "थः जःलाखःलायात थःत थें माया या।"✡
15 अय्नं गुँपशुत थें थथः हे ल्वाना जूसा छिपिं फुक्कं स्यनावनी धयागु खँय् छिमिसं होश यानाच्वँ।

पवित्र आत्मां जाःगु जीवन

16 पवित्र आत्मां धाःथें याना जूसा छिमिसं थः यःथें यानाजुइगु त्वःते फइ।
17 शरीरं ला पवित्र आत्माया विरोधय् व पवित्र आत्मां शरीरया विरोधय् इच्छा याइ। थुपिं निम्ह शत्रु थें खः, उकिं झीसं झीत यःथें याये फइ मखु।✡
18 आत्मां धाःथें याना जूसा छिमिसं व्यवस्थाय् च्वया तः थें याये माली मखु।
19 मनूतय्गु बानी छु खः बांलाक हे सी दु। मनूतय्गु बानी थ्व हे खः – व्यभिचार यायेगु, मभिंगु मतिइ तयेगु, लाः लाः थें यानाजुइगु,
20 मूर्ति पुजा यायेगु, झाँक्री ज्या यायेगु, ल्वाना जुइगु, मेपिन्त मभिकेगु, नुगः मुइकेगु, तंम्वयेगु, थःगु जक भिं स्वयेगु, मेपिन्त ल्वाका जुइगु, अले पुचः पुचः मुनाः बाया जुइगु,
21 डाहा यायेगु, अय्लाः थ्वँ त्वना जुइगु, मोजमज्जा यानाजुइगु, थथे हे मेमेगु ज्या यानाजुइगु। थज्याःपिं परमेश्वरयागु राज्यय् दुहां वने फइ मखु धकाः जिं न्हापा नं धायेधुन, आः नं थ्व हे खँ जिं छिमित धयाच्वना।
22 पवित्र आत्माया फल धाःसा माया यायेगु, लय्तायेगु, शान्ति याकेगु, सह यायेगु, दया यायेगु, ग्वाहालि यायेगु, विश्वास यायेबहः जुइगु,
23 नम्र जुइगु, स्वजा जुइगु, मनयात चिना तयेगु खः। थथे यानाजुइपिन्त दोष बीगु छुं हे व्यवस्था मदु।
24 येशू ख्रीष्टयापिं मनूतय्सं ला थः यःथें यानाजुइगु व मभिंगु ज्या फुक्कं क्रूसय् यख्खाये धुंकल।
25 आत्मां झीत म्वाकातःगु खःसा झीपिं आत्मां धाःथें च्वनेमाः।
26 झीसं थःथवय् घमण्ड यानाजुइगु, तंम्वया जुइगु व नुगः मुइका जुइगु याये मज्यू।

6

थःथवय् ग्वाहालि याना जु

✡ **5:9** ५:९ १ कोर ५:६ ✡ **5:14** ५:१४ लेवी १९:१८ ✡ **5:17** ५:१७ रोम ७:१५-२३

1 यःपिं दाजुकिजापिं, सुनानं मभिंगु ज्या याःगु खन धाःसा छिपिं परमेश्वरया आत्मां धाःथें याइपिन्सं वयात मिजासं भिंकेगु स्वयेमाः। तर बांलाक होश या, थथे यायेबलय् छिपिं थः हे मभिंगु ज्याय् मलायेमा।
2 छम्हय्सिनं मेम्हय्सित दुःखबलय् ग्वाहालि यायेगु या। थुकथं छिमिसं ख्रीष्ट येशूयागु आज्ञा पूवंकी।
3 थथे मयासें सुनानं थःम्हं थःत तःधंम्ह धकाः धयाजुल धाःसा वं थःम्हं थःत धोखा ब्यूगु जुइ।
4 सकसिनं थःम्हं थःगु ज्यायात जाँचय् याना स्व। थःम्हं यानागु भिंगु ज्याय् लय्ताया च्वँ। मेपिन्सं स्वयाः बांलाक यानागु दु धकाः तःधंछुना जुइ मते।
5 छाय्धाःसा फुक्कसिनं थःगु कु थःम्हं हे क्वबीमाः।
6 वचन स्यना काःम्हय्सिनं स्यंम्हय्सित छुं न छुं बी हे माः।
7 धोखा नये मते, परमेश्वरयात गिजय् यायेगु जुइ मखु। मनूतय्सं छु पिना तल व हे सय्की।
8 सुनानं थःत यःथें पापी ज्या याना जूसा वयात नरकय् छ्वइ। सुनां परमेश्वरयात यःथें याना जुइ वयात अनन्त जीवन दइ।
9 अय्जूगुलिं भिंगु ज्या यायेत थाकु चाये मते। थाकु मचासे ज्या यानाच्वन धाःसा छन्हु झीत परमेश्वरं सिरपाः बियादी।
10 अय्जूगुलिं मौका दुबलय् हे झीसं मेपिन्त भिंगु यानाबीमाः। अप्वः यानाः विश्वासी दाजुकिजापिन्त यानाबीमाः।
11 जिं थःगु हे ल्हातं ततःग्वःगु आखलं छिमित च्वयाच्वनागु दु।
12 ततःधंगु खँ ल्हानाः तःधं जुया जुइपिं मनूतय्सं हे खः छिमित म्हय् चिं तय्केत कर यानाच्वंगु। येशू ख्रीष्ट क्रूसय् सिनादीगु खँ न्यंकाः दुःखकष्ट फयेमाली धकाः इमिसं थथे याना जूगु खः।
13 म्हय् चिं तयातःपिं मनूतय्सं हे नं व्यवस्थाय् च्वया तः थें याये मफु। छिमित म्हय् चिं तय्के धुन धकाः तःधंछुइत इमिसं छिमित म्हय् चिं तय्केत स्वयाच्वंगु खः।
14 जिं ला मेगु खँय् मखु, बरु येशू ख्रीष्ट क्रूसय् सिनादीगु खँय् जक छ्यं धस्वाका। वय्कः क्रूसय् सिनादीगुलि जिगु निंतिं संसार सी धुंकल, अले संसारयागु निंतिं जि सी धुन।
15 म्हय् चिं तःसां मतःसां छुं मपा। दक्वसिबय् तःधंगु ला न्हम्ह जुयाः म्वानाच्वनेगु खः।
16 थथे न्हपिं जुयाः म्वानाच्वंपिं धात्थेंयापिं इस्राएलीतय्त परमेश्वरं दया व शान्ति बियादीमा।
17 आः थ्व खँय् सुनानं जितः दुःखकष्ट बी मते, छाय्धाःसा येशूया दास खः धकाः क्यनेगु घाःखू जिं थःगु म्हय् फये धुन।
18 यःपिं दाजुकिजापिं, झी प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया छिमित दयाच्वनेमा। आमेन।

एफिससय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु पौ

म्हसीका

पावलं थ्व पौ एफिससय् च्वंपिन्त "स्वर्ग व पृथ्वीइ सृष्टि यानातःगु फुक्क ख्रीष्टयागु ल्हातय् लःल्हानादी" धयागु परमेश्वरयागु ग्वसाःया खँयात कयाः च्वःगु खः। नापं थुकी परमेश्वरया मनूतयत येशू ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुयाः च्वनेत नं इनाप यानातःगु दु।

थ्व सफूया न्हापांगु ब्वय् पावलं छप्पँ जुयाः च्वनेगु खँ च्वयातःगु दु। परमेश्वर बाःनं थः मनूतयत गुकथं ल्ययादिल, गुकथं इमिगु पाप क्षमा जुल, गुकथं इपि वयकःया काय् ख्रीष्टपाखें पापं मुक्त जुल, परमेश्वरं गुकथं इमित पवित्र आत्मा बैनाकथं बियादिल धयागु खँ व ख्रीष्टं यहदी व यहदीमखुपिन्त ब्यागः तयातःगु दथुइया पःखाः थुनाब्यूगु खँ नं थुकी न्ह्यथनातःगु दु।

सफूया निगूगु ब्वय् पावलं विश्वासीतयत ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुयाच्वना धयागु खँ व्यवहारय् नं यानाः क्यनेमाः धकाः धयातःगु दु।

पावलं परमेश्वरया मनूत ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुयाः गुकथं मिले जुयाच्वनेमाः धयागु खँ ध्वाथुइकेत थीथी नमूना बियातःगु दु। गथे – मण्डली म्ह खः, ख्रीष्ट छ्यं खः। मण्डली छेँ खः, ख्रीष्ट उकिया मू ल्वहं खः। मण्डली भम्चा खः, ख्रीष्ट मिजं खः। थ्व पौलय् परमेश्वरं झीत गुलि दया माया यानादी धयागु खँ पावलं तसकं च्वछायाः च्वयातःगु दु। शैताननापं ल्वायेत छु यायेमाः धयागु खँ नं थुकी न्ह्यथनातःगु दु। ख्रीष्टयागु माया, बलिदान, क्षमा, दया माया व शुद्धताया जलय् न्ह्यागु खं खने दइ।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-२
ख्रीष्ट व मण्डली १:३–३:२१
ख्रीष्टपाखें न्हगु जीवन ४:१–६:२०
क्वचायकूगु ६:२१-२४

एफिसी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 परमेश्वरं हे ख्रीष्ट येशूयाम्ह प्रेरित यानातःम्ह पावलपाखें एफिससय् च्वंपिं ख्रीष्ट येशूयात विश्वास यानाच्वंपिं परमेश्वरया मनूतयत ज्वजलपा! ✡
2 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया व शान्ति छिमिके दयाच्वनेमा।

ख्रीष्टया मनूतयत परमेश्वरं आशिष बियादी

3 ख्रीष्टयात विश्वास यानागुलि परमेश्वरं झीत स्वर्गयागु फुक्क आशिष बियादीगुलि झी प्रभु येशू ख्रीष्टया बाः परमेश्वरयात तःधंकेमाः।
4 संसार मदुनिबलय् हे परमेश्वरं झीत वयकःया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइत व पवित्र यायेत ल्ययादीगु खः।
5 वयकलं झीत माया यानाः येशू ख्रीष्टपाखें थःकायपिं यानादिल। वयकलं थः यःकथं हे थथे यानादीगु खः।
6 वयकलं झीत थथे तःधंगु दया माया यानादीगुलि झीसं वयकःयात तःधंकेमाः। वयकलं थः यःम्ह कायपाखें झीत दया माया यानादिल।
7 ख्रीष्ट येशूं हि हायकादीगुलि झीगु पाप क्षमा जुल। अले झीत छुत्कारा बियादिल। परमेश्वरयागु दया माया गुलि तःधं! ✡
8 वयकलं फुक्क ज्ञान व बुद्धि बियाः झीत यक्व दया माया यानादिल।
9 ख्रीष्टपाखें पूवंकादीगु फुक्क गुप्ति ज्याखँ वयकलं झीत सीके बियादिल।
10 पायछिगु ई वइबलय् स्वर्ग व पृथ्वीइ दुगु फुक्क खँ ख्रीष्टया अधीनय् हयेगु परमेश्वरया ग्वसाः खः।
11 परमेश्वरं थ्व फुक्क न्हापा हे क्वःछिना तःकथं यानादीगु खः। वयकलं झीत न्हापांनिसें हे ख्रीष्टनाप मिलय् यानाः थः मनू यायेत ल्ययादीगु खः।
12 झीपिं ख्रीष्टयाके भरोसा तयापिं दक्वसिबय् न्हापां हे ल्ययातःपिं खः। उकिं परमेश्वरयात झीसं तःधंके।
13 अथे हे छिमिसं नं थ्व मुक्ति बीगु सत्य व भिंगु खँ न्यनाः ख्रीष्टयात विश्वास यात। अले थःम्हं बाचा चिना तःकथं पवित्र आत्मा बैना बियाः परमेश्वरं छिमित थः मनू यानादिल।

✡ **1:1** १:१ प्रे १८:१९-२१; १९:१ ✡ **1:7** १:७ कल १:१४

14 परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु झीत नं दइ, अले वय्कःया थः मनूतय्त पापं छुतय् यानादी धयागु दसिकथं झीत पवित्र आत्मा बियातःगु खः। झीसं वय्कःयात तःधंके।

पावलं परमेश्वरयात सुभाय् देछाःगु

15 छिमिसं येशू ख्रीष्टयात क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगु व फुक्क विश्वासीतय्त दया माया यानाच्वंगु खँ न्यनाः
16 जिं परमेश्वरयात न्ह्याबलें सुभाय् बियाच्वनागु दु। अले प्रार्थना यायेबलय् छिमित नं लुमंकाच्वनागु दु।
17 ज्ञान बीम्ह व परमेश्वरयात म्हसीका बीम्ह पवित्र आत्मा छिमित बियादीमा धकाः जिं दकलय् तःधंम्ह व येशू ख्रीष्टया बाः परमेश्वरयाके फ्वनाच्वना।
18 परमेश्वरयागु ज्याखँ फुक्कं थुइके फय्केत छिमिगु नुगः चाय्कादिसँ धकाः नं जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु। अले छु आशायागु निंतिं वय्कलं छिमित सःतादीगु खः व वय्कलं थः मनूतय्त छु छु आशिष बियादी धकाः धयादीगु खः, छिमिसं सी।
19 अले वय्कःयात विश्वास याःपिन्त ग्वाहालि यानादीगु वय्कःया शक्ति गुलि तःधं धयागु सीमा धकाः नं जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु। वय्कःया शक्ति तसकं तःधं।
20 थ्व हे शक्तिं वय्कलं सी धुंकूम्ह ख्रीष्टयात म्वाकाः स्वर्गय् थःगु जवय् तयादिल।✡
21 ख्रीष्ट फुक्क अधिकार दुम्ह, शासन यानादीम्ह, शक्तिं जाःम्ह व फुक्क प्रभुत स्वयाः नं तःधंम्ह खः। वय्कःयात थ्व संसारय् जक मखु, वइतिनिगु संसारय् नं फुक्क नां स्वयाः च्वय् तयादिल।
22 थुकथं दक्व फुक्कं परमेश्वरं ख्रीष्टयागु अधीनय् तयादिल। अले मण्डलीया* थकालि नं यानादिल।✡
23 मण्डली ख्रीष्टयागु म्ह खः। थ्व हे म्ह न्ह्याथाय् दीम्ह व न्ह्यागु खं पूवंकादीम्ह वय्कःयागु पूवंगु रूप खः।✡

2

परमेश्वरं झीगु पाप क्षमा यानादी

1 छिपिं थःगु अपराध व पापं यानाः सीपिन्त वय्कलं म्वाकादिल।
2 थ्व संसारयापिं मनूतय्सं थें छिमिसं नं पापी ज्याखँ याना जूगु खः। अले मभिंगु ज्याखँयां नायः शैतानं धाःथें जुयाच्वंगु खः। थ्व शैतानं परमेश्वरयात विश्वास मयाःपिन्त थःगु ल्हातय् कयातःगु दु।
3 झीपिं नं छकः इपिं थें हे जुइ धुनागु दु, झीसं नं थःत यःथें यानाः मोजमज्जा याना जुइ धुन। थुकथं मेपिं थें झीपिं नं परमेश्वरयागु तं फये मालीपिं जुइ धुन।
4 अय्नं परमेश्वरं झीत तसकं तःधंगु दया माया क्यनादीगु दु।
5 झीपिं सीपिं मनूत थें पापी जुया च्वंसां ख्रीष्टं झीगु पाप क्षमा यानादिल। परमेश्वरयागु तःधंगु दया मायां छिमित थथे मुक्ति बियादीगु खः।✡
6 झीसं ख्रीष्टयात विश्वास यानागुलि वय्कलं झीत हानं म्वाकाः वय्कः नाप स्वर्गय् तयादिल।
7 झीत परमेश्वरं दया माया यानादी धकाः सीके बीत थथे यानादीगु खः। थ्व दया माया ख्रीष्ट येशूपाखें परमेश्वरं झीत न्ह्याबलेंया निंतिं क्यनादीगु दु।
8 परमेश्वरयात छिमिसं विश्वास याःगुलि छिमित वय्कलं दया माया यानाः मुक्ति बियादीगु खः। छिमिगु थःगु हे कुतलं थ्व मुक्ति दुगु मखु। थ्व ला परमेश्वरयागु वरदान खः।
9 छिमिगु धर्मकर्म थथे जूगु मखु, उकिं छिमिसं तःधंछुइगु खँ हे मदु।
10 छाय्धाःसा झीपिं भिंगु ज्याया निंतिं ख्रीष्ट येशूपाखें सृष्टि यानातःपिं वय्कःया ल्हाःया सीप खः। वय्कलं न्हापांनिसें दय्कातःगु भिंगु ज्याखँ झीगुपाखें जुइ फयेमा धकाः झीत तयार यानादीगु खः।

यहूदी व यहूदीमखुपिं ख्रीष्टपाखें मिलय् जुल

11 न्हापायागु खँ लुमंकी, म्हय् चिं तयातःपिं यहूदीतय्सं छिमित म्हय् चिं मतःपिं यहूदीमखुपिं धकाः धाइगु खः।
12 बिचाः या, छिपिं ख्रीष्टपाखें तापाना च्वंपिं खः। छिपिं इस्राएलयागु हकं पिनेलाःपिं, परमेश्वरं चिनादीगु बाचां पिनेलाःपिं, आशा धयागु हे त्वफिका च्वंपिं, व परमेश्वर हे मदय्का च्वंपिं जुयाच्वंगु खः।
13 उबलय् छिपिं ख्रीष्ट येशूपाखें तापाना च्वंपिं खः। आः धाःसा छिमित ख्रीष्टयागु हिं हे वय्कः नाप सत्तिकादिल।
14 थः हे क्रूसय् सिनाः वय्कलं यहूदीत व यहूदीमखुपिनिगु दथुइच्वंगु पःखाः थुनाः थःथवय् मिलय् यानाः झीत शान्ति बियादिल।

✡ **1:20** १:२० भज ११०:१ * **1:22** १:२२ मण्डली ग्रीक भाषां एकलेसिया ✡ **1:22** १:२२ भज ८:६ ✡ **1:23** १:२२-२३ कल १:१८ ✡ **2:5** २:१-५ कल २:१३

15 थथे यायेत वय्कलं यहूदीतय्गु व्यवस्थाय् च्वंगु आज्ञा व नियम त्वथुलादिल। अले यहूदीतय्त नं यहूदीमखुपिन्त नं थःत
विश्वास याकाः मिलय् यानाः छम्ह हे यानादिल। थुकथं वय्कलं झीत शान्ति बियादिल।✡
16 थुकथं त्वापुख्यापु मदय्काः क्रूसय् सिनाः वय्कलं यहूदीतय्त नं यहूदीमखुपिन्त नं छम्ह हे यानादिल।✡
17 थथे यायेत वय्कलं परमेश्वरलिसे तापाना च्वंपिं व सतिना च्वंपिन्त नं शान्तियागु खँ न्यंकादिल।✡
18 वय्कलं यानाः हे झीपिं यहूदीत नं यहूदीमखुपिं नं पवित्र आत्मा दयाः परमेश्वर बाःया न्ह्यःने वने फत।
19 उकिं छिपिं आः यहूदीमखुपिं जूसां इस्राएलयागु हकं पिनेलाःपिं व परमेश्वरयागु बाचां पिनेलाःपिं मखुत। बरु आः छिपिं
नं इस्राएलयागु हकं थ्याःपिं व परमेश्वरया जहानया दुजः जुल।
20 प्रेरिततय्सं व अगमवक्तातय्सं स्वना थकूगु जगय् दय्कूगु छेँ छिपिं नं खः। अले थ्व जगयागु म् ल्वहं येश् ख्रीष्ट खः।
21 वय्कलं हे फुक्कसितं मिलय् यानाः थ्व छेँयात परमेश्वर च्वनादीगु पवित्रगु देगः यानादी।
22 छिपिं नं मेपिं थें पवित्र आत्माय् परमेश्वर च्वनादीगु छेँ जुइत नापनापं च्वजाया वनी।

3

पावलं यहूदीमखुपिन्थाय् सेवा याःगु

1 छिपिं यहूदीमखुपिं मनूतय्त परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यंका जुयागुलि जि ख्रीष्टया च्यः पावल थथे झ्यालखानाय् कुंका
च्वनेमाल।
2 छिमित हे न्यंकेत परमेश्वरं दया माया यानाः जितः थ्व भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या बियादीगु खः धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।
3 परमेश्वरं वय्कःयागु गुप्ति खँ जितः सीके बियादिल। थ्व हे खँ जिं न्हापा नं चिहाकय्क च्वये धुन।
4 जिं च्वयाहयागु थ्व खँ ब्वन धाःसा जिं ख्रीष्टयागु गुप्ति खँ गुलि स्यू धकाः छिमिसं सीके फइ।✡
5 थ्व गुप्ति खँ न्हापा न्हापायापिं मनूतय्सं मस्यू। थौंकन्हय् परमेश्वरं वय्कःया पवित्र प्रेरिततय्त व अगमवक्तातय्त थ्व
गुप्ति खँ पवित्र आत्मापाखें सीके बियादीगु दु।
6 जिं धयाच्वनागु गुप्ति खँ थ्व हे खः — परमेश्वरयागु भिंगु खँ न्यना काःगुलि यहूदीतय्त थें यहूदीमखुपिन्त नं परमेश्वरं
उतिकं आशिष बियादी। थुपिं निखलः नं छम्ह हे खः। परमेश्वरं थुमित नं ख्रीष्ट येशूयात विश्वास याक्वसित बी धकाः धयादीगु
बियादी।
7 परमेश्वरं दया यानाः हे जितः थथे भिंगु खँ न्यकं जुइम्ह यानादिल। थःगु शक्तिं वय्कलं जितः थथे यानादिल।
8 परमेश्वरया चिधंम्ह स्वयाः नं अज्ज चिधंम्ह मनू जितः हे ख्रीष्टयागु तःजिगु भिंगु खँ यहूदीमखुपिन्त न्यंकः वनेगु ज्या
परमेश्वरं लःल्हानादिल।
9 दक्व फुक्कं सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरं न्हापांनिसें थ्व गुप्ति खँ सुयातं सीके बियामदी। आः धाःसा वय्कलं थ्व गुप्ति खँ
जिगुपाखें फुक्क मनूतय्त सीके बियादीगु दु।
10 आः ला मण्डलीपाखें आकाशय् राज्य याइपिं व अधिकार दुपिन्त परमेश्वरयागु तःधंगु ज्ञान सीके बीत थथे थ्व गुप्ति खँ
उलादीगु खः।
11 परमेश्वरं न्हापांनिसें हे ग्वसाः ग्वयादीगु थ्व ज्या झी प्रभु ख्रीष्ट येशूपाखें पूवंकादिल।
12 ख्रीष्टयात विश्वास यानागुलि झीपिं मग्यासे हे परमेश्वरया न्ह्यःने वने फु।
13 अय्जूगुलि जिं थथे दुःखकष्ट सियाच्वनागु खनाः छिमिसं आशा त्वःते मते धकाः जिं इनाप यानाच्वना। थुकिं छिमित
हे भिं जुइ।

ख्रीष्टयागु माया

14 उकिं जिं पुलि चुयाः परमेश्वर बाःयात प्रार्थना यानाच्वना।
15 वय्कलं हे स्वर्गय् च्वंपिं व पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसित जीवन बियादीगु खः।
16 वय्कःयागु तःधंगु आशिष व वय्कःयागु आत्मापाखें छिमित शक्ति दयेमा, अले व हे शक्तिं छिपिं दुनुगलंनिसें बल्लाना
च्वनेमा धकाः जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
17 उकिं विश्वासं यानाः ख्रीष्ट छिमिगु नुगलय् च्वनादी। छिमिगु नुगलय् मायां हा काय् फयेमा, अले छिपिं मायायागु
लिधंसाय् च्वने फयेमा धकाः जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
18 अले छिमिसं नं परमेश्वरया मनूतय्सं थें ख्रीष्टयागु मायायागु हाकः, ब्या, जाः गुलि दु धकाः बांलाक सीके फइ।
19 दक्व ज्ञान बुद्धि स्वयाः नं तःधंगु वय्कःयागु मायायात छिमिसं थुइके फयेमा, अले वय्कःयागु फुक्क भिंगु बांलाःगु खं
छिमिगु नुगः जायाच्वनेमा धकाः नं जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।

✡ **2:15** २:१५ कल २:१४ ✡ **2:16** २:१६ कल १:२० ✡ **2:17** २:१७ यशै ५७:१९ ✡ **3:4** ३:४-५ कल १:२६-२७

20 झीत बियादीगु शक्ति झीसं फ्वनागु स्वयाः नं अप्वः अले मनय् तयागु स्वयाः नं अप्वः बी फुम्ह परमेश्वर
21 मण्डली व ख्रीष्ट येशूपाखें सदां तःधनेमा। आमेन।

4

फुक्कं मिलय् जुयाः च्वनेमाः

1 प्रभुयागु ज्या यानाः कुंका च्वनेमाःम्ह जिं छिमित प्रभुयात यःकथं ज्याखँ याना च्वँ धकाः दुनुगलंनिसें बिन्ति यानाच्वना।
2 न्ह्याबलें क्वमिल्, स्वजा व सह याइपिं जुयाः थःथवय् माया यानाः✡
3 पवित्र आत्मायागु ग्वाहालि छिपिं फुक्कं छम्ह थें जुयाच्वनेगु कुतः या। अले छिमित शान्ति दइ।
4 गथे परमेश्वरं छिमित छगू हे आशाया निंतिं सःतादीगु खः, अथे हे छिमिगु म्ह नं छगू हे, आत्मा नं छगू हे खः।
5 अथे हे प्रभु नं छम्ह हे जक, विश्वास नं छगू हे जक, अले बप्तिस्मा नं छगू हे जक दु।
6 अले हानं सकसियां परमेश्वर बाः नं छम्ह हे जक दु। वय्कः फुक्कसियां प्रभु, फुक्क ज्या यानादीम्ह व सकसिकें दीम्ह खः।
7 तर ख्रीष्टया वरदानया नापकथं झीपिं सकसित अनुग्रह बियादीगु दु।
8 थथे च्वयातःगु दु –

“प्रभु स्वर्गय् थाहां झायादीबलय्
ज्वनातःपिन्त नं थःलिसें यंकादिल।
अले मनूतय्त वरदान बियादिल।”✡

9 प्रभु थाहां झाल धाःगु छु खः? थुकिं ख्रीष्ट पृथ्वीइ क्वय् थ्यंक झाःगु दु धकाः सीदत।
10 क्वहां झाःम्ह वय्कः हे खः। अले फुक्कभनं न्यनादीत वय्कः स्वर्ग स्वयाः च्वय् थ्यंक नं थाहां झाल।
11 वय्कलं हे गुम्हय्सितं प्रेरित, गुम्हय्सितं अगमवक्ता, गुम्हय्सितं भिंगु खँ न्यंक जुइम्ह, गुम्हय्सितं मण्डलीइ हेरचाह याइम्ह, गुम्हय्सितं वचन स्यनेकने याइम्ह यानादिल।
12 परमेश्वरया मनूतय्त ख्रीष्टयागु ज्या याये फयेमा धकाः व वय्कःयागु म्ह मण्डलीयात ब्वलंकेत वय्कलं थुकथं ल्ययादिल।
13 थुकथं थ्व वरदानयागु ज्यां झीत विश्वासय् छप्पँ जुइत व परमेश्वरया काय्यात म्हसीकाः न्ह्यज्यायेत ग्वाहालि बियाच्वनी। अले छन्हु झीपिं सिद्ध मनू जुयाः ख्रीष्ट थें जुइ फइ।
14 अले झीपिं मखुगु खँ स्यना जुइपिं मनूतय्गु फय्गां खँय् जुइपिं मस्त जुइ मखु। इमिगु खं मनूतय्त मखुगु लँय् यंकी।
15 दया माया यानाः सत्य खँ ल्हानाः झीपिं न्ह्यागु ज्याखँय् नं झीम्ह थकालि ख्रीष्ट थें जुयाः न्ह्यज्यायेमाः।
16 वय्कलं हे यानाः फुक्क म्हब्व मिलय् जुयाच्वंगु दु, अले म्ह छम्हं माःकथं स्वानाच्वंगु दु। छता छता म्हब्वं थथःगु ज्या याना च्वंसा म्ह छम्हं स्वय् जिया वइ, अले थःथवय् माया यानाः न्ह्यज्याये फइ। ✡

विश्वासीतय्त न्हगु जीवन दइ

17 जिं प्रभुयागु नामय् धयाच्वनागु दु – छिपिं आः हानं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं थें याना जुइ मते। इमिगु बिचाः हे बांमलाः।
18 इमिगु नुगः अज्जं मचाःनि। परमेश्वरं बियादीगु न्हगु जीवनं इपिं अज्जं तापाः नि, छाय्धाःसा इमिगु नुगः तसकं छाः, अले इमिसं छुं हे मस्यू।
19 इमिके लज्या धयागु तकं मदये धुंकल। अले मभिंगु लँय् जुयाः इपिं लाः लाः थे याना जुयाच्वंगु दु।
20 ख्रीष्टं ला छिमित थथे या धकाः स्यनादीगु मदु।
21 प्रभुयागु सः छिमिसं ताःगु हे दु। ख्रीष्टपाखें हे धात्थेंगु खँ छिमिसं सय्का काःगु दु।
22 थःत हे स्यंकीगु न्हापायागु चालचलनयात छिमिसं त्वःताछ्व।✡
23 थुकिया पलेसा पवित्र आत्मां छिमिगु बिचाः व पहःयात न्हगु यायेमा।
24 परमेश्वरयात यःकथं जुयाः वय्कःया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुयाः अले पवित्र जुयाः छिपिं परमेश्वरं दय्कादीपिं न्हपिं मनूत जुयाच्वँ।✡
25 अय्जूगुलिं मखुगु खँ ल्हायेगु त्वःताः थःथवय् खःगु खँ जक ल्हाना जु, छाय्धाःसा झीपिं फुक्कं ख्रीष्टयागु म्हया छता छता म्हब्व खः।✡
26 छिमिसं तं पिहां वइबलय् तमय् छुं कथंया पाप याये मते। निभाः बी न्ह्यः हे छिमिगु तं क्वलायेमाः!✡

✡ **4:2** ४:२ कल ३:१२-१३ ✡ **4:8** ४:८ भज ६८:१८ ✡ **4:16** ४:१६ कल २:१९ ✡ **4:22** ४:२२ कल ३:९ ✡ **4:24** ४:२४ उत १:२६; कल ३:१० ✡ **4:25** ४:२५ जक ८:१६ ✡ **4:26** ४:२६ भज ४:४

27 शैतानयात थःपिन्त स्यंके बीत लँ बी मते।
28 खुँज्या याइम्हय्सिनं खुइगु त्वःति। अले थःगु हे ल्हातं ज्या यानाः मगाःमचाःपिन्त नं ग्वाहालि याये फय्केमाः।
29 छिमिगु म्हतुं बांमलाःगु खँ पिहां मवयेमा। माःगु, भिंगु व ज्यूगु जक खँ ल्हाना जु। अले न्यनीपिन्त नं न्ह्याइपुसे च्वनी।
30 थुलि जक मखु, पवित्र आत्मायात दुःख बी मते, छाय्धाःसा पवित्र आत्मा उद्धार बी खुन्हुयात धकाः झीत बियातःगु चिं खः।
31 बांमलाःगु खँ मतिइ तये मते, तं व ल्वापुख्यापु त्वःताछ्व। ईख यायेगु व मेपिन्त क्वह्यंका जुइगु त्वःताछ्व। मेपिन्त स्यंका जुइगु नं त्वःताछ्व।
32 गथे ख्रीष्टयात विश्वास याःगुलिं परमेश्वरं छिमित क्षमा यानादिल, अथे हे छिमिसं नं थःथवय् क्षमा बीगु यानाः दया माया याना च्वँ।✡

5

परमेश्वर थें जु

1 छिपिं परमेश्वरया यःपिं मस्त जूगुलिं वय्कः थें जुइत स्व।
2 ख्रीष्ट येशूं झीत माया यानादी थें छिमिसं नं थःथवय् माया यानाः च्वनेगु यायेमाः। ख्रीष्टं झीत माया यानाः नस्वाःगु देछा व बलिकथं थःत परमेश्वरयाथाय् छायादिल।✡
3 व्यभिचार यायेगु, मभिंगु मतिइ तया जुइगु व कर्पिनिगुली मिखा वंकाः जुइगु यानाः जुइ मज्यू।
4 बांमलाःगु खँ, म्वाःमदुगु खँ व घच्चाइपुगु खँ ल्हाना जुइ मते। बरु परमेश्वरयात सुभाय् बीगु याना च्वँ।
5 छिमिसं सि हे स्यु, व्यभिचार यानाजुइपिं, मभिंपिं व कर्पिनिगुली मिखा वंकाः जुइपिं मनूत परमेश्वर व ख्रीष्टयागु राज्यय् च्वने खनी मखु। कर्पिनिगुली मिखा वंकाः जुइगु ला मूर्ति पुजा यायेगु ति हे ग्यं।
6 छिमिसं सुयागुं बकंफुस्लु खँ न्यने मते। थुकिं छिमित स्यंकी। परमेश्वरयात विश्वास मयाइपिन्सं वय्कःयागु तं फयेमाली।
7 उकिं थज्याःपिं मनूत नाप बुला जुयाः जुइ मते।
8 न्हापा ला छिपिं नं खिउँथाय् जुयाच्वंपिं खः। आः छिपिं प्रभुया जलय् वये धुंकल। उकिं छिमिगु ज्याखँ नं थुकथं हे जुइमाः।
9 थथे प्रभुया जलय् च्वंपिन्सं भिंगु, परमेश्वरयात यःगु व खः खःगु जक याना जुइ।
10 छिमिसं प्रभुयात यःथें जक यानाजुइगु कुतः या।
11 खिउँथाय् जुयाच्वंपिनिगु ज्याखं तापाक हे च्वँ, बरु इमिसं यानाच्वंगु ज्या मभिं धकाः क्यनाब्यु।
12 थुमिसं दुनें दुनें याना जूगु ज्याखँ ला धायेत तकं मछा।
13 छुं नं खँयात जलय् हइबलय् वयागु धात्थेंगु ख्वाःपाः बांलाक खने दइ।
14 छाय्धाःसा जलय् वल कि जलं खइ। उकिं थथे नं च्वयातःगु दु –

“अय् न्ह्याःगुलु दँ,
सीपिं म्वाना वा।
अले ख्रीष्ट येशूं
छिमित जः बियादी।”

15 उकिं गथे यानाः जुइमाःगु खः बांलाक होश या। मूर्खत थें मखु, बुद्धि दुपिं थें जु।
16 इलं लाःबलय् हे छिमिसं भिंगु ज्याखँ याना जु, छाय्धाःसा ई तसकं मभिं।✡
17 उकिं मूर्ख जुइ मते, बरु प्रभुयात यःकथं ज्याखँ याना जु।
18 अय्लाः थ्वँ काय्का जुइ मते, छाय्धाःसा थुकिं मनूतयत बांमलाःगु ज्या याकी, बरु पवित्र आत्मां जाया च्वँ।
19 थथःपिं मुनाः भजन, म्ये हालाः दुनुगलंनिसें परमेश्वरयात तःधंका च्वँ।
20 न्ह्याबलें न्ह्यागु ज्याखँय् नं छिमिसं झी प्रभु येशू ख्रीष्टया नामय् परमेश्वर बाःयात सुभाय् ब्यु।✡

निम्हतिपू

कल ३:१८,१९; १ पत्र ३:१-७

21 ख्रीष्टयात मानय् यानाच्वंपिं जुयाः छिमिसं छम्हं मेम्हय्सिगु खँ न्यनेगु या।
22 मिसातय्सं प्रभुयागु खँ न्यं थें थः भाःतयागु खँ न्यनेमाः।✡
23 गथे मण्डली ख्रीष्टया म्ह खः, अले मण्डलीया छ्यं मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः अथे हे मिसातय् हामा वया भाःत खः।

✡ **4:32** ४:३२ कल ३:१३ ✡ **5:2** ५:२ प्रस २९:१८; भज ४०:६ ✡ **5:16** ५:१६ कल ४:५ ✡ **5:20** ५:१९-२० कल ३:१६-१७ ✡ **5:22** ५:२२ कल ३:१८; १ पत्र ३:१

24 अय्ज़ुगुलि गथे मण्डली ख्रीष्ट येशूं धाःथें च्वनी, अथे हे मिसात नं थः भाःतं धाःथें च्वनेमाः।
25 ख्रीष्ट येशूं मण्डलीयात थःगु प्राण बिया तकं माया यानादिल। अथे हे मिजंतय्सं नं थः कलाःयात माया यायेमाः।✡
26 ख्रीष्ट येशूं मण्डलीयात शुद्ध यायेत थःगु वचनं व लखं सिलाः शुद्ध यानादिल।
27 थःगु हे निंतिं धकाः वय्कलं थज्याःगु पवित्रगु, छुं हे दोष मदुगु, खू मदुगु, स्यमकूंगु व बांलाःगु मण्डली दय्कादिल।
28 अथे हे थःगु म्हयात माया याना तः थें मिजंतय्सं थः कलाःयात माया यायेमाः। थः कलाःयात माया याःम्ह मनुखं थःत हे माया याइ।
29 सुनानं थःगु म्हयात हेला याइ मखु, बरू ख्रीष्ट येशूं मण्डलीयात यानादी थें बांलाक म्हाला-साला याना तइ।
30 छाय्धाःसा झीपिं वय्कःयागु म्हया ब्वत खः।
31 थथे च्वयातःगु दु – "अय्ज़ुगुलिं मनूत थः मां बौयात त्वःताः कलाःनापं च्वंवनी। अले इपिं निम्हं छम्ह हे जुइ।"✡
32 थ्व छगू तःधंगु गुप्ति खँ खः। अय्नं जिं छिमित ख्रीष्ट व मण्डलीया बारे खँ ल्हाना च्वनागु दु।
33 न्ह्यागु जूसां मिजंतय्सं थः कलाःयात थःत थें माया यायेमाः। अथे हे मिसातय्सं नं थः भाःतयात हनाबना तयेमाः।

6

काय्म्ह्याय्पिं व मांबौ

1 काय् म्ह्याय्पिन्सं थः मांबौनं धाःगु खँ न्यनेमाः। परमेश्वरयात थथे याइगु यः।✡
2 "काय् म्ह्याय्पिन्सं थः मां बौयात हनाबना तयेमाः" – परमेश्वरं बचंनापं तुं बियादीगु थ्व न्हापांगु आज्ञा खः।✡
3 "अथे याना च्वंसा जक छिमिगु भिं जुइ, अले छिपिं यक्व दँ म्वानाच्वने दइ।"
4 बौपिन्सं थः मस्तय्त तंचाय्केगु याये मते, बरू इमित प्रभुयागु खँ स्यनेकने यानाः वय्कःया अनुशासनय् ब्वलंकी।✡

दास व मालिक

5 दासतय्सं थः मालिकयागु आज्ञायात मनय् ग्याःभय तयाः ख्रीष्टयागु आज्ञा थें ताय्काः मानय् यायेगु या।✡
6 मालिकतय्त लय्तायकेत इमिगु न्ह्यःने जक ज्या याना क्यनेगु याये मते, बरू परमेश्वरया इच्छा कथं ख्रीष्टया हे दास थें जुयाः दुनुगलंनिसें ज्या यायेगु या।
7 मनूतय्गु मखु, बरू प्रभुयागु ज्या यानाच्वना धकाः मतिइ तयाः लय्लय्तातां ज्या या।
8 दास जूसां मजूसां भिंगु ज्या याःपिं न्ह्याम्हय्सित नं परमेश्वरं सिरपाः बियादी धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।
9 अथे हे मालिकतय्सं नं दासयात ख्याच्वः बीगु याये मते, छाय्धाःसा दासत व इमि मालिकत फुक्कसियां मालिक स्वर्गय् दी धयागु खँ सीकाति। वय्कलं ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मखु।✡

परमेश्वरया ल्वाभः

10 पौ क्वचाय्के न्ह्यः जिं छिमित धाये – प्रभुयात विश्वास यानाः छिपिं वय्कःयागु शक्तिं बल्लाना च्वँ।
11 परमेश्वरं बियादीगु फुक्क ल्वाभः ज्वँ। अले छिमित शैतानं छुं यानाः नं स्यंके फइ मखु।
12 झीगु ल्वापु मनूतलिसे मखु। बरू आकाशय् च्वंगु दुष्ट आत्माया शक्ति, थ्व खिउँगु संसारया शक्ति अले थ्व संसारया शासकत व अधिकार दुपिनिगु फौज लिसे खः।
13 अय्ज़ुगुलिं परमेश्वरं बियादीगु फुक्क ल्वाभः ज्वँ। अले मभिंगु इलय् शैतानं हय्क्काः वःसां छिपिं व नाप ल्वाये फइ। अले लिपा तकं छिपिं त्याना हे च्वनी।
14 उकिं न्ह्याचिला च्वँ। सत्ययागु जनी क्वातुक्क चिना च्वँ, धार्मिकताया छातिपाता घानाः तयार जु।✡
15 शान्ति बीगु भिंगु खँ न्यंकः वनेत लाकां न्ह्यानाः तयार जु।✡
16 विश्वास हे छिमित बचय् याना तइगु ढाल खः। थुकिं छिमिसं शैतानयागु न्ह्याथें ज्याःगु मियागु वाण नं स्याये फइ।
17 मुक्ति हे छिमिगु तपुलि खः। अले आत्मां बियादीगु परमेश्वरयागु वचन तरवार खः।✡
18 न्ह्याबलें छिमिसं पवित्र आत्मायागु शक्ति कयाः प्रार्थना या, अले परमेश्वरयागु ग्वाहालि फवँ। होशियार जु, अले न्ह्याथासय् च्वंपिं विश्वासीतय्गु निंतिं मदिक्क प्रार्थना या।
19 जिगु निंतिं नं छिमिसं प्रार्थना यानाब्यु। जिं नवाइबलय् परमेश्वरं जितः वचन व नवायेत साहस बियादीमा, अले जिं वय्कःयागु भिंगु खँ नं मेपिन्त बांलाक ध्वाथुइका बी फयेमा धकाः प्रार्थना या।
20 थ्व हे भिंगु खँ न्यंकेत जितः परमेश्वरं छवयाहयादीगु खः। कुंका च्वनेमाःसां जिं गुकथं नवाये माःगु खः उकथं हे मग्यासे नवाये फयेमा धकाः नं छिमिसं प्रार्थना या।

✡ **5:25** ५:२५ कल ३:१९; १ पत्र ३:७ ✡ **5:31** ५:३१ उत २:२४ ✡ **6:1** ६:१ कल ३:२० ✡ **6:2** ६:२-३ प्रस २०:१२; व्य ५:१६ ✡ **6:4** ६:४ कल ३:२१ ✡ **6:5** ६:५-८ कल ३:२२-२५ ✡ **6:9** ६:९ व्य १०:१७; कल ३:२५; ४:१ ✡ **6:14** ६:१४ यशै ११:५; ५९:१७ ✡ **6:15** ६:१५ यशै ५२:७ ✡ **6:17** ६:१७ यशै ५९:१७

21 प्रभुयागु ज्या यानाच्वंम्ह विश्वास याये बहःम्ह झी यःम्ह किजा तुखिकसं छिमित जिगु खँ फुक्कं कनी।✡
22 जिमिसं छु यानाच्वना धयागु खँ न्यनाः छिमित नं साहस दयेमा धकाः जिं वयात छ्वयाहयागु खः।✡
23 दाजुकिजापिं, फुक्कसितं परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें शान्ति, दया माया व विश्वास दयाच्वनेमा।
24 झी प्रभु येशू ख्रीष्टयात दुनुगलंनिसें माया याइपिं फुक्कसितं परमेश्वरयागु दया माया दयाच्वनेमा।

✡ **6:21** ६:२१ प्रे २०:४; २ तिमो ४:१२ ✡ **6:22** ६:२१-२२ कल ४:७-८

फिलिप्पीइ च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ पावलं थःम्हं यूरोपय् दक्वसिबय् न्हापां स्वना थकूगु रोमी साम्राज्यया माकेडोनियाया मण्डलीयात च्वःगु खः। पावलं थ्व पौ थःत इयालखानाय् कुनातःबलय् च्वःगु खः। अबलय् गुलि गुलि विश्वासीतय्सं वयात मभिंकाः खँ ल्हानाच्वंगु व फिलिप्पीइ च्वंगु मण्डलीइ फताहा गुरुत्यसं वयाः मखुगु मखुगु खँ स्यनाः दुःख बियाच्वंगु खः। थथे दुःखकष्ट फयेमाःसां पावलं येशू ख्रीष्टयात क्वात्तुक विश्वास यानाः लय्ताया च्वनेमाःगु खँ न्ह्यथनातःगु दु।

पावलं थ्व पौ फिलिप्पीइ च्वंपिं विश्वासीतय्सं थःत माःबलय् ग्वाहालि छ्वयाहःगुलि इमित सुभाय् बियाः च्वयातःगु खः। पावलं थःत व इमित दुःखकष्ट जूसां साहस व भरोसा कायेमाः धकाः अर्ती बियातःगु दु। थ्व पौलय् थःगु जक भिं स्वयाः तःधंछुना मजुसे ख्रीष्ट थें क्वमिल् जुइमाः धयागु खँ नं न्ह्यथनातःगु दु। थ्व न्हगु जीवन व्यवस्था मानय् यानाः दुगु मखु, बरु ख्रीष्टलिसे छप्पँ जूगुलिं परमेश्वरं बियादीगु वरदान खः धकाः नं ध्वाथुइकातःगु दु। थुकी परमेश्वरं ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुइपिन्त बियादीगु आनन्द व शान्तियागु खँ नं न्ह्यथनातःगु दु।

थ्व पौलय् विश्वासीतय्गु चालचलनय् खनेदयेमाःगु खँ, गथे लय्ताया जुइगु, भरोसा तयेगु, मिलय् जुइगु व सह यानाजुइगु खँय् नं बःबियातःगु दु। थ्व पौलय् फिलिप्पीइ च्वंगु मण्डलीइ च्वंपिन्त पावलं तसकं माया याः धकाः सी दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-११
पावलयागु जुयाच्वंगु खँ १:१२-२६
ख्रीष्टयात विश्वास यानाः म्वायेगु १:२७—२:१८
तिमोथी व इपाफ्रोडिटसया बारे पावलया ग्वसाः २:१९-३०
ख्याच्वः व होश यायेगु खँ ३:१—४:९
भेटी ब्यूपिन्त सुभाय् ब्यूगु ४:१०-२०
क्वचायकूगु ४:२१-२३

फिलिप्पी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 ख्रीष्ट येशूया च्यःत पावल व तिमोथीयापाखें फिलिप्पीइ च्वंपिं ख्रीष्ट येशूयात विश्वास यानाच्वंपिं, मण्डलीइ हेरचाह याइपिं व ग्वाहालि याइपिं सकसितं ज्वजलपा! ✡
2 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें छिमित दया माया व शान्ति दयाच्वनेमा।

पावलयागु प्रार्थना व सुभाय्

3 छिमिगु लुमन्तिइ जिं परमेश्वरयात न्ह्याबलें सुभाय् बियाच्वनागु दु।
4 छिमिगु निंतिं जिं न्ह्याबलें लय्लय्तातां प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
5 छायधाःसा भिंगु खँ न्यंकेगु ज्याय् छिमिसं जितः न्हापांनिसें ग्वाहालि यानावयाच्वंगु दु।
6 छिमिगु नुगलय् भिंगु ज्या शुरु यानादीम्हय्सिनं हे येशू ख्रीष्ट झायादीबलय् तकं फुक्क ज्या सिधय्कादी धयागु जितः विश्वास दु।
7 छिमित जिं थःगु नुगलय् तया तयागु दु। छिमिगु खँय् जिं थुकथं मतिइ तयागु पाय्छि हे जु, छायधाःसा छिमिसं जितः थथे कुनातःबलय् नं अले मतःबलय् नं भिंगु खँ न्यंकेत व थुकियागु पंलिनाः साक्षी बीगुलिइ नं ग्वाहालि याःगु दु।
8 ख्रीष्ट येशू थें जिं छिमित दुनुगलंनिसें माया यानाच्वनागु दु। थ्व खँ परमेश्वरं स्यू।
9 छिमिगु माया अज्जं अप्वयावनेमा, अले छिमिसं धात्थेंगु भिंगु खँ छु खः धयागु दुनुगलंनिसें ध्वाथुइके फयेमा धकाः नं जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
10 थथे जूसा जक छिमिसं भिंगु भिंगु खँयात ल्यया काये फइ। अले ख्रीष्ट झाइबलय् छिपिं शुद्धपिं व दोष मदुपिं जुइ फइ।
11 अले परमेश्वरया महिमा व प्रशंसाया निंतिं येशू ख्रीष्टपाखें वइगु धार्मिकताया फलं छिपिं जाइ।

म्वायेगु हे ख्रीष्ट खः।

✡ **1:1** १:१ प्रे १६:१२

12 यःपिं दाजुकिजापिं, जितः थथे जूवःगु दुःखकष्टं भिंगु खँ झन बय्बय् जुयावंगु दु धकाः सीकि।
13 लायकुलिइ च्वंपिं सिपाइँतय्सं जक मखु, मेपिं फुक्कसिनं नं जितः ख्रीष्टयागु निंतिं इयालखानाय् कुनातःगु खः धकाः सी धुंकल।✡
14 थुलि जक मखु, जितः थथे कुनातःगुलि यक्व हे दाजुकिजापिन्सं प्रभुयाके भरोसा तयाः छप्ति हे मग्यासे परमेश्वरयागु वचन न्यंकाजूगु दु।
15 गुम्ह गुम्हय्सिनं ला जिं यानागु स्वये मफयाः नुगः मुइकाः व इखं नं अथे ख्रीष्टयागु खँ न्यंकाजूगु दु। गुलिसिनं धाःसा यचुगु नुगलं हे न्यंकाच्वंगु दु।
16 थथे यचुगु नुगलं भिंगु खँ न्यंका जूपिन्सं जितः भिंगु खँयागु निंतिं थथे इयालखानाय् कुनातःगु खः धकाः सीकाः माया वनाः न्यंकाजूगु खः।
17 मेपिन्सं धाःसा जि कुंका तःम्हय्सित अज्ज अप्वः दुःख सास्ती यायेमा धकाः मभिंगु मतिइ तयाः ख्रीष्टयागु खँ न्यंकाजूगु खः।
18 थथे न्ह्याम्हय्सिनं न्ह्यागुकथं न्यंका जूसां जि लय्ताः, छाय्धाःसा भिंगु मतिइ तयाः याःसां मभिंगु मतिइ तयाः याःसां ख्रीष्टयागु हे खँ न्यनावनी।
19 धात्थें हे जि लय्ताः, छाय्धाःसा छिमिगु प्रार्थना व ख्रीष्ट येशूं बियादीगु आत्मायागु ग्वाहालि जितः त्वःतकी धकाः जिं स्यू।
20 अय्जूगुलि जि छुकी नं लज्या चाये माली मखु धकाः जितः आशा व भरोसा दु। अले न्ह्याबलें थें जि आः नं ग्याये मखु, सीसां म्वाःसां जिगुपाखें ख्रीष्टयागु नां जक तःधना च्वंसां जितः गाः।
21 छाय्धाःसा जि म्वानाच्वनेगु हे ख्रीष्टया निंतिं खः, अले सीसां जिगु हे भिं जुइ।
22 म्वानाच्वन धाःसा जिं अज्जं ख्रीष्टयागु भिंगु ज्या याये फइ। उकिं सीगु बांलाः ला कि म्वायेगु बांलाः धकाः जिं धाये मफु।
23 जि ला बाम्हय् कानाच्वंगु दु। थ्व संसार त्वःताः ख्रीष्टनाप च्वंवनेगु जिगु तःधंगु इच्छा खः।
24 थ्व जिगु निंतिं तसकं भिंगु खँ खः, छिमिगु निंतिं धाःसा जि म्वानाच्वने हे माः।
25 छिपिंनाप च्वने दइतिनि धकाः जितः विश्वास दु। अले छिमित विश्वासय् बल्लाकेत व अज्ज लय्तायकेत जि छिपिंनाप च्वने दइतिनि धकाः नं जिं स्यू।
26 जि छिमिथाय् हाकनं वयेबलय् जि वःगुलि छिमिसं ख्रीष्ट येशूयात अज्ज अप्वः तःधंकी।
27 ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यंकू थें छिमिगु चालचलन नं जुइमाः। छिमित नाप लाःसां, मलाःसां छिपिं फुक्कं छप्पँ व छगू हे मन जुयाः भिंगु खँय् विश्वास यानाच्वंगु दु धयागु जक न्यने दःसां जितः गाः।
28 दुःख बीपिं खनाः छिपिं ग्याये मते। थुकिं इपिं नाश जुयावनी, अले छिमित मुक्ति दइ धकाः बांलाक सी दु, छाय्धाःसा थ्व परमेश्वरं हे यानादीगु खः।
29 ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वनेत जक मखु, वय्कःया निंतिं छिमिसं दुःखकष्ट नं सीमाः धकाः वय्कलं थथे यानादीगु खः।
30 छिमिसं न्हापा खंगु व आः न्यनाच्वंगु जिगु दुःखकष्ट छिमिसं नं फयाच्वंगु दु।✡

2

ख्रीष्ट येशू थें क्वमिल् जु

1 ख्रीष्टयात विश्वास यानाः छिमित साहस वःगु दु ला? वय्कःयागु मायां छिमित तिबः ब्यूगु दु ला? छिमिसं पवित्र आत्मां धाःथें याना जुयागु दु ला? छिमिसं थःथवय् दया माया याना जुयागु दु ला?
2 अथे खः धयागु जूसा छिमिसं छगू हे मनं, छगू हे मायां, छगू हे नुगलं, अले छता हे खँय् मन बियाः जितः अज्जं लय्तायकी।
3 थःगु जक भिं स्वयाः तःधंछुना जुइ मते। बरु थःथवय् क्वमिल् जुयाः मेपिं स्वयाः चिधं जुया जु।
4 थःगु जक बिचाः याये मते, मेपिनिगु नं बिचाः या।
5 ख्रीष्ट येशूयाके दुगु थें ज्याःगु मन छिमिके नं दयेमाः।

6 ख्रीष्ट येशू परमेश्वर हे जुयाः नं
वय्कलं थःत परमेश्वर
भाःपिया मदी।

✡ **1:13** १:१३ प्रे २८:३० ✡ **1:30** १:३० प्रे १६:१९-४०

7 थःयसें फुक्कं त्वःताः दास थें
जुयादिल,
अले झीपिं थें
मनू जन्म कयादिल।
8 वय्कलं मनू जुयाः
सीत तकं नं लिचिलामदी।
क्रूसय् सिनादीबलय् तकं
वय्कः क्वमिलु जुयाः
आज्ञा मानय् यानादिल।
9 अय्ज्गुलि परमेश्वरं
वय्कःयात फुक्क स्वयाः नं
तःधंकादिल,
अले दक्वसिबय् तःधंगु नां नं
छुनादिल।
10 थुकथं स्वर्गय् च्वंपिं,
पृथ्वीइ च्वंपिं
व पातालय् च्वंपिं
फुक्कसिनं वय्कःया नामय्
पुलि चुइमाः।
11 अले परमेश्वर बाःयात तःधंकेत
फुक्कसिनं येशू ख्रीष्ट हे "प्रभु" खः धकाः
थः नाला कायेमाः।✡

संसारय् थीगु जः

12 यःपिं दाजुकिजापिं, जि छिपिंनाप दुबलय् छिमिसं जिगु फुक्क खँ न्यना का। अथे हे जि मदइबलय् नं झन छिमिसं जिगु खँ न्यनेमाः। अले भय कयाः मुक्तिया ज्या क्वचाय्केत मेहनत या।
13 परमेश्वर झीनापं ज्या यानादी। बांलाःगु इच्छां ज्या याकादीम्ह परमेश्वर हे खः।
14 न्ह्यागुं ज्या उसि मचासे व जवाःसवाः मयासें यायेमाः।
15 उकिं छिपिं दोष मदुपिं व स्वजापिं जुयाः पापी व मभिंगु मनूतय्गु पुचलय् छुं हे ख्वं मदय्क परमेश्वरया मस्त जुयाच्वँ। नगुतय्सं आकाशय् झल्ल थीकू थें छिपिं नं इमिगु पुचलय् थिना च्वँ।✡
16 छिमिसं इमित परमेश्वरयागु जीवन बीगु वचन न्यंकाजुल धाःसा येशू ख्रीष्ट झाइबलय् थःम्हं यानागु ज्या सितिं मवन धकाः जिं छ्यं धस्वाके फइ।
17 छिमिगु विश्वासयागु बलिदान व सेवाय् थःगु हि तकं हाय्के माःसां जि लय्ताः। अले जि छिपिंनापं लय्ताये।
18 अथे हे छिपिं नं जि थें लय्ताया च्वँ।

तिमोथी व इपाफ्रोडिटस

19 तिमोथीयात छिमिथाय् याकनं हे छ्वयाहये फइ धकाः जिं प्रभु येशूयाके आशा यानाच्वनागु दु। अले छिमिगु भिंगु खँ न्यने दयाः जितः लय्तावइ।
20 तिमोथीं थें छिमिगु च्यूताः कयाजुइपिं मेपिं सुं हे मदु।
21 येशू ख्रीष्टयागु च्यूताः हे मतसे मेपिं फुक्कं थथःगु स्वार्थया ज्याय् जक जुयाच्वंगु दु।
22 तिमोथी गज्याःम्ह मनू खः धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। छम्ह काय्नं थः बौनाप ज्या याये थें वं जि नाप भिंगु खँ न्यंकाजुल।
23 जितः छु छु जुइ स्वये, अले थ्व खँ सी दयेवं हे जिं वयात छिमिथाय् छ्वयाहये।
24 जि थः हे नं याकनं वये दइ धकाः प्रभुयाके भरोसा तयाच्वनागु दु।
25 जितः ग्वाहालि याके छ्वयाहःम्ह किजा इपाफ्रोडिटसयात छिमिथाय् हे लिछ्वया हयेमाः थें जिं ताय्का। जिपिं निम्हय्सिनं नं नापं ज्या याना, अले भिंगु खँ न्यंकेगु ज्याय् नं जिपिंनापं हे जुया।

✡ **2:11** २:१०-११ यशै ४५:२३ ✡ **2:15** २:१५ व्य ३२:५

26 वं छिमिगु ख्वाः स्वयेमास्ति वय्काच्वंगु दु, छाय्धाःसा छिमिसं व म्हंमफुगु खँ न्यंगुलि व छिमिथाय् वयेत तसकं आय्बुया च्वंगु दु।
27 व धात्थें हे सी थें च्वंक म्हंमफुगु खः। अय्नं परमेश्वरं वयात दया यानादिल। वयात जक मखु, वय्कलं जितः नं दया यानादिल। मखुसा ला जितः दुःख्य् हानं मेगु दुःख जू वइगु खः।
28 अय्जूगुलि वयात हाकनं स्वयेदयाः छिपिं लय्तायेमा धकाः जिं वयात छ्वया हयेत्यनागु खः। अले जिगु दुःखकष्ट नं क्वलाना वनी।
29 अय्जूगुलि वयात थः हे किजा भाःपियाः दुनुगलंनिसें लसकुस या। थज्याःपिन्त ला हने हे माः।
30 ख्रीष्टयागु ज्याया निंतिं जितः ग्वाहालि बीत वं थःगु ज्यान तकं पात। छिमिसं जिगु निंतिं पूवंके मफुगु ज्या वं पूवंकल।

3

धात्थें धर्मी ठहरय् जुइगु

1 यःपिं दाजुकिजापिं, मू खँ छु धाःसा – छिपिं प्रभुलिसे लय्ताया च्वँ। न्हापा च्वये धुनागु हे खँ हानं लिसा कयाः च्वयेत जिं थाकु मचाया। थुकिं छिमित हे भिं याइ।
2 खिचात थें ल्वाना जुइपिं, मभिंगु ज्या यानाजुइपिं व मुक्ति कायेत म्हय् चिं तयेमाः धाइपिं लिसे होश याना जु।
3 धात्थेंगु चिं तइपिं ला झीपिं खः, छाय्धाःसा झीसं परमेश्वरयात पवित्र आत्मां सेवा यानाच्वना। येशू ख्रीष्टयाके भरोसा तयाच्वना, अले शरीरयागु ज्याखँय् झीसं भरोसा मतया।
4 शरीरयागु ज्याखँय् हे भरोसा तयेगु खःसां जिं दकलय् अप्वः भरोसा तये फु।
5 बुयाः च्यान्हु दुखुन्हु हे जितः म्हय् चिं तय्कूगु खः। जि बूसांनिसें हे इस्राएली खः, अज्ज ला बेन्यामीन कुलयाम्ह हिब्रू खः। धर्मयागु खँय् हे नं व्यवस्था मानय् याइम्ह फरिसी खः।✡
6 धर्मयागु ज्याखँय् नं जि विश्वासीतयत दुःखकष्ट बीगुलिइ न्ह्याज्याना च्वनाम्ह खः। अले हानं जि यहूदीतय्गु थितिकुति मानय् यानाः धर्मी जुया च्वनाम्ह नं खः।✡
7 जिं अबलय् थःत फाइदा दुगु धकाः ताय्काच्वनागु फुक्कं येशू ख्रीष्टयागु निंतिं ज्यालगय् मजूगु धकाः ताय्का।
8 थुलि जक मखु, ख्रीष्ट येशू जिम्ह प्रभुयात म्हसीकेगु हे तःधंगु खँ खः धकाः थुइकाः जिं मेगु फुक्कं ज्यालगय् मजू धकाः ताय्का। वय्कःयागु हे निंतिं जिं फुक्कं त्वःता, अले वय्कःयात लुइके फयेमा धकाः जिं अज्याःगु फुक्कं ज्यालगय् मजू धकाः ताय्कागु दु।
9 व्यवस्थां धाःथें यानाजुयागुलि जि धर्मी ठहरय् जूगु मखु बरु येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानागुलि परमेश्वरं हे जितः धर्मी ठहरय् यानादीगु खः।
10 आः ला जिं ख्रीष्टयात म्हसीकेगु, वय्कः हानं म्वाना वइगु शक्तियात सीकेगु व वय्कलं थें दुःखकष्ट सियाः वय्कः थें जुयाः सिनावनेगु हे जक मनंतुनागु दु।
11 जि सिनाः हानं म्वाना वइतिनि धकाः जिं आशा यानागु दु।

निशाना स्वयाः ब्वाँय् वनेगु

12 जिं फुक्कं काये धुन अले जि सिद्ध जुइ धुन धकाः जिं धायेत्यनागु मखु। थ्व हे सिरपाः कायेत जिं कुतः यानाच्वनागु खः। थुकिया निंतिं ख्रीष्ट येशूं जितः न्हापा हे थः मनू यानादी धुंकल।
13 यःपिं दाजुकिजापिं, थ्व फुक्कं काये धुन धकाः मखु। अय्नं जिं छता ज्या याये – न्हापायागु खँ फुक्कं ल्वःमंकाः न्ह्याःने स्वयाः वनेत कुतः याये।
14 परमेश्वरं येशू ख्रीष्टपाखें सःताः बीत तयादीगु स्वर्गया सिरपाः कायेत जि निशानापाखे ब्वाँय् वने।
15 झीपिं बांलाक स्यूपिन्सं थथे मतिइ तयेमाः। छिपिं मध्ये सुयां छुं खँय् बिचाः पात धाःसा परमेश्वरं छिमित थ्व नं क्यनादी।
16 थन तक झीपिं गुकथं थ्यंकः वया उकथं हे न्ह्याज्याये।
17 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिसं नं जिं थें या। गथे जिपिं छिमिगु निंतिं नमूना जुया, अथे याइपिं मेपिनिगुपाखें नं स्यना का।✡
18 जिं छिमित न्हापा नं तःकः मछि धायेधुन। आः नं मिखाय् ख्वबि तयाः जिं धयाच्वना – ख्रीष्टयागु क्रूसया शत्रु जुयाच्वंपिं नं यक्व हे दु।
19 थज्याःपिं मनूत नाश जुयावनी। छाय्धाःसा प्वाः हे थुमिगु घः खः, लज्या चायेमाःगु खँय् नं थुमिसं घमण्ड याना जुइ। अले थुमिसं थ्व संसारयागु ज्याखँय् जक मन तया जुइ।
20 झीपिं ला स्वर्गया नागरिकत खः। झीपिं मुक्ति बीम्ह झी प्रभु येशू ख्रीष्ट स्वर्गं झाइतिनि धकाः लँ स्वया च्वनापिं खः।

✡ **3:5** ३:५ प्रे २३:६; २६:५; रोम ११:१ ✡ **3:6** ३:६ प्रे ८:३; २२:४; २६:९-११ ✡ **3:17** ३:१७ १ कोर ४:१६; ११:१

21 वय्कलं फुक्कयात थःगु ल्हातय् कयादी फु। थ्व हे शक्ति वय्कलं झीगु थ्व बमलाःगु व सिनावनीगु म्हयात वय्कःयागु थें सिना मवनीगु यानादी।

4

मेगु अर्ती ब्यूगु

1 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, थुकथं हे प्रभुयात क्वात्तुक विश्वास याना च्वँ। जि छिमित नापलायेत आय्ब्युयाच्वनागु दु। छिपिं जिगु लय्ताः व श्रीपेच खः।

2 इयोदिया व सुन्तुखेयात जिं बिन्ति यानाच्वना – छिपिं निम्ह तताकेहेँ प्रभुयात विश्वास यानाः मिलय् जुयाच्वँ।

3 अले विश्वास याये बहःम्ह पासा, थुपिं मिसातय्त ग्वाहालि या। छाय्धाःसा इमिसं जि नाप भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या याःगु दु। थुलि जक मखु, इमिसं क्लेमेस व जि नाप ज्या याःपिं जीवनयागु सफुलिइ नां दुथ्याःपिं मेमेपिं मनूतलिसे नं भिंगु खँ न्यंकूगु दु।

4 प्रभुयाके न्ह्याबलें लय्ताया च्वँ। जिं हानं धाये – "लय्ताया च्वँ।"

5 फुक्कलिसे बांलाक हनाबना याना च्वँ। प्रभु याकनं झाइ।

6 छुं खँय् नं पीर काये मते। छिमित माःगु खँ प्रार्थना यानाः सुभाय् बियाः परमेश्वरयात बिन्ति या।

7 सुयागुं ज्ञान बुद्धिं थुइके मफुगु परमेश्वरयागु शान्ति छिमिगु नुगः व मनयात ख्रीष्ट येशूपाखें बचय् याना तइ।

8 यःपिं दाजुकिजापिं, दकलय् लिपा जिं धाये – छिमिसं सत्यगु, हनेबहःगु, भिंगु, शुद्धगु, बांलाःगु, ततःधंगु व प्रशंसा याये बहःगु खँय् जक मन बिया च्वँ।

9 जिं यानागु छिमिसं न्यनातःगु व थः नालाकया तःगु हे दु। अले जिं छिमित स्यना बियागु व थुइका बियागु नं दु। छिमिसं नं अथे हे याना च्वँ। अले शान्ति बियादीम्ह परमेश्वर छिपिंनाप दइ।

भेटी ब्यूपिन्त सुभाय् ब्यूगु

10 प्रभुलिसे जि तसकं लय्तायाच्वनागु दु। तःन्ह लिपा छिमिसं जितः हानं लुमंकाः हल। अथे ला छिमिसं न्हापांनिसें लुमंकाच्वंगु खः। ई जक चू मलाःगु खः।

11 मदय्कं मगानाः ला जिं थथे धयागु मखु, छाय्धाःसा न्ह्यागु हे जूसां लुधंका च्वनेत स्यना कयागु दु।

12 मदुबलय् नं दुबलय् नं जि लुधंकाच्वने सः। न्ह्याबलें न्ह्याथासं नये खंसां मखंसां, यक्व दुसां द हे मदुसा नं जिं लुधंकाच्वने सय्कागु दु।

13 जितः शक्ति बियादीम्ह ख्रीष्टयापाखें जिं न्ह्यागुं याये फु।

14 अय्नं जितः थथे दुःख जुयाच्वंबलय् छिमिसं ग्वाहालि याःगु बां हे लात।

15 थ्व खँ छिमिसं सि हे स्यू माकेडोनियां भिंगु खँ न्यंकाः वने त्यनाबलय् नं छिमिगु मण्डलीं हे जक जितः ग्वाहालि यात, मेगु गुगुं नं मण्डलीं मयाः।

16 थेसलोनिकेय् दुबलय् नं छिमिसं जितः तःकः मछि ग्वाहालि छवयाहल।✡✡

17 जिं छिमिपाखें ग्वाहालि कायेत थथे धयागु मखु। बरु स्वर्गय् च्वंगु छिमिगु हे ल्याःचालय् यक्व दयावयेमा धकाः खः।

18 छिमिगुपाखें जितः मतिइ तयागु स्वयाः अप्वः हे दत। छिमिसं इपाफ्रोडिटसयात बीके छवयाहःगु ग्वाहालि नं जिगु ल्हातय् लात। छिमिसं छवयाहःगु थ्व ग्वाहालि ला नस्वाः वःगु व परमेश्वरयात यःगु बलिदान थें खः।✡

19 जिमि परमेश्वरं छिमिगु मगाःमचाः स्वयादी। ख्रीष्ट येशूयाके दुगु वय्कःयागु गुबलें मसुइगु धुकुतिं छिमित माःगु बियादी।

20 झी परमेश्वर बाः न्ह्याबलें तःधना च्वनेमा। आमेन।

लिपांगु ज्वजलपा

21 फुक्क विश्वासीतय्त जिं न्यनाहःगु दु धकाः धयाब्यु। जि नाप थन दुपिं दाजुकिजापिन्सं नं छिमित न्यनाहःगु दु।

22 थनच्वंपिं फुक्क विश्वासीतय्सं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। खास यानाः कैसरया जहानपिनिपाखें ज्वजलपा धयाहःगु दु।

23 येशू ख्रीष्टयागु दया माया छिपिं फुक्कसित दया हे च्वनेमा।

✡ **4:16** ४:१५-१६ २ कोर ११:९ ✡ **4:16** ४:१६ प्रे १७:१ ✡ **4:18** ४:१८ प्रस २८:१८

कलस्सीइ च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ पावलं एफिससं पुर्बय् लाःगु एशियाया कलस्सी धाःगु शहरय् च्वंगु मण्डलीयात च्वःगु खः। थ्व मण्डलीयात पावल थःम्हं हे नीस्वना थकूगु मखु, अय्सां पावलं जिम्मा कयातःगु मण्डलीत मध्ये थ्व नं छगू खः। वं थःनाप ज्या याइपिं विश्वासीतय्त एफिससं अन छ्वल। अन च्वंगु मण्डलीइ फताहा गुस्तय्सं दूहां वयाः परमेश्वरयात म्हसीकेत व धात्थेंयागु मुक्ति कायेत मनूतय्सं स्वर्गदूततय्त पुजा यायेमाः धकाः धयाजुल धयागु खँ पावलं न्यनातःगु खः। उलि जक मखु व फताहा गुस्तय्सं म्हय् चिं तये हे माः, अले नसा व मेमेगु खँय् नं व्यवस्थाय् धयातःथें यायेमाः धकाः नं धयाजुल।

पावलं थ्व पौ अज्याःपिं फताहा गुस्तय्गु विरोध यायेत हे च्वःगु खः। येशू ख्रीष्टयापाखें जक हे मुक्ति दइ, मेमेगु धार्मिक विश्वास व थितिकुतिं झीत ख्रीष्टपाखें अलग याइ धयागु हे थ्व पौया मू खँ खः। गथे ख्रीष्टपाखें परमेश्वरं फुक्क सृष्टि यानादीगु खः अथे हे ख्रीष्टपाखें हे वय्कलं फुक्कं थःलिसे मिलय् यानादी। ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुयाः जक हे मनूतय्सं मुक्ति कायेफत। पावलं पौलय् विश्वासीतय्गु चालचलन गथे जुइमाः धकाः नं बांलाक क्यनातःगु दु।

थ्व पौ कलस्सीइ ज्वनावंम्ह तुखिकस खः। व नाप फिलेमोनया दास ओनेसिमस नं वंगु दु।

धलः पौ
न्ह्यखँ १:१-८
ख्रीष्टया स्वभाव व ज्या १:९–२:१९
ख्रीष्टपाखें न्हगु जीवन २:२०–४:६
क्वचाय्कूगु ४:७-१८

कलस्सी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 परमेश्वरं हे ख्रीष्ट येशूया प्रेरित यानातःम्ह जि पावल व किजा तिमोथीपाखें

2 कलस्सी च्वंपिं ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वंपिं परमेश्वरया मनूत फुक्कसितं ज्वजलपा!
झी परमेश्वर बाःया दया माया व शान्ति छिमिके दयेमा।

सुभाय् व प्रार्थना

3 जिमिसं छिमिगु निंतिं प्रार्थना यायेबलय् झी प्रभु येशू ख्रीष्टया बाः परमेश्वरयात न्ह्याबलें सुभाय् बियाच्वनागु दु।

4 छाय्धाःसा छिमिसं येशू ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वंगु व परमेश्वरया मनूतय्त दया माया यानाच्वंगु खँ जिमिसं न्यना तयागु दु।

5 छिमिगु निंतिं स्वर्गय् तयादीगु आशाया निंतिं हे विश्वास व माया यानागु खः। अले सत्यगु वचन व भिंगु खँ न्यंकः वयाबलय् छिमिसं अनन्त जीवन दइ धयागु खँय् आशा याःगु दु।

6 गथे छिमिसं सत्य वचन व परमेश्वरयागु धात्थेंयागु दया मायायात बांलाक थुइका काल, अथे हे थ्व भिंगु खँ फुक्कभनं न्यनावनाच्वंगु दु। अले थुकिं इमिगु नुगलय् बांलाक ज्या यानाच्वंगु दु।

7 थ्व हे वचन छिमिसं जिपिं थें ज्याःम्ह प्रभुया दास इपाफ्रासयापाखें सय्का काःगु दु। व विश्वास याये बहःम्ह ख्रीष्टया छम्ह दास खः।✡

8 पवित्र आत्मां छिमित बियादीगु मायायागु खँ जिमित वं हे कंगु खः।

9 थ्व खँ न्यंसांनिसें पवित्र आत्मायागु बुद्धिं छिमिसं परमेश्वरयागु इच्छा बांलाक सीके थुइके फयेमा धकाः जिमिसं प्रार्थना याना वयाच्वनागु दु।

10 प्रभुयात यःकथं याना जुयाः छिमिसं वय्कःयात लय्तायकेमा, भिंगु बांलाःगु ज्या यानाच्वने फयेमा, अले परमेश्वरयात अज्ज बांलाक म्हसीकाः वने फयेमा,

11 वय्कःयागु तसकं तःधंगु शक्तिं छिमित बल्लाकादीमा, अले छिमिसं न्ह्यागु खँय् लय्तातां सहयाना च्वने फयेमा धकाः जिमिसं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।

12 परमेश्वरयात दुनुगलंनिसें सुभाय् ब्यु, छाय्धाःसा वय्कलं थः मनूतय्त तयादीगु जःयागु राज्यय् छिमित नं दुथ्याकादीगु दु।

✡ **1:7** १:७ कल ४:१२; फिले २३

13 वय्कलं हे झीत शैतानयागु खिउँगु राज्यं लिगनाः थः यःम्ह काय्यागु राज्यय् हयादिल।
14 वय्कःया काय्नं हे झीत पाप क्षमा यानाः छुत्कारा बियादिल।✡

दकलय् तःधंम्ह ख्रीष्ट
15 येशू ख्रीष्ट हे खने मदुम्ह परमेश्वरयागु
खनेदुगु रूप खः।
वय्कः थ्व संसार हे सृष्टि
मयाःनिबलय् निसें दुम्ह खः।
16 छाय्धाःसा परमेश्वरं वय्कःयापाखें
स्वर्ग व पृथ्वीइ दुगु फुक्कं,
खनेदुगु, खने मदुगु,
अले फुक्क शक्ति, राज्य व अधिकार
दय्कादीगु खः।
अले थ्व फुक्कं वय्कःया निंति हे
दय्कादीगु खः।
17 वय्कः सृष्टि मयाःनिबलय् निसें
दीम्ह खः।
अले फुक्क वय्कःयागु हे
लिधंसाय् च्वनाच्वंगु दु।
18 मण्डली वय्कःयागु म्ह खः,
अले वय्कः मण्डलीयागु छ्यं खः।
वय्कः हे दकलय् न्हापा दुम्ह,
अले दकलय् न्हापां
सिनाः म्वानावःम्ह खः।
वय्कःयात फुक्कसियां
प्रभु यायेत थथे यानादीगु खः।✡
19 वय्कःयागु थःगु फुक्क स्वभाव
ख्रीष्टयाके दुगुलि परमेश्वर लय्तायादिल।
20 परमेश्वरं सृष्टि यानातःगु स्वर्ग
व पृथ्वीइ च्वंगु फुक्कं
वय्कःया काय्नं क्रूसय् हाय्कूगु हिं
थःलिसे मिलय् यानादिल।✡

21 छिपिं नं न्हापा मभिंगु ज्याखँय् जुयाः परमेश्वर नाप तापानाः वय्कःया शत्रु जुयाच्वंगु खः।
22 तर आः वय्कःया काय्नं थः हे सिनाः छिमित हाकनं वय्कः नाप मिलय् यानादीगु दु। वय्कः छिमित थःगु न्ह्यःने पवित्र, शुद्ध व दोष मदुपिं यायेत हे थथे सिनादीगु खः।
23 उकिं छिमिसं भिंगु खँयागु आशा मत्वःतुसे दुनुगलंनिसें क्वात्तुक विश्वास याना च्वँ। थ्व हे भिंगु खँ संसारय् च्वंपिं फुक्कसितं न्यंकूगु दु। थ्व ज्याय् प्रभुं जि पावलयात च्यः यानादीगु खः।

मण्डलीयागु निंतिं पावलं याःगु ज्या
24 छिमिगु निंतिं थथे दुःखसिया च्वने दुगुलि जितः तसकं लय्ता वः। ख्रीष्टयागु म्ह मण्डलीयागु निंतिं फये मानिगु वय्कःयागु दुःख जिं थःगु म्हय् फयाः पूवंके।
25 परमेश्वरं हे जितः वय्कःयागु वचन छिमित स्यनेकने यायेत मण्डलीया च्यः यानादिल।
26 न्हापांनिसें सुनानं थुइके मफुगु थ्व गुप्ति खँयात आः ख्रीष्ट येशूया पवित्र मनूतय्त ध्वाथुइकादिल।
27 थथे व गुप्ति खँ मनूतय्त ध्वाथुइकादीगु परमेश्वरया ग्वसाः खः। अले गुप्ति खँ थ्व हे खः — “ख्रीष्ट छिपिं यहदीमखुपिन्के नं दी। अले परमेश्वरलिसे छिपिं नं तःधनी।”

✡ **1:14** १:१४ एफि १:७ ✡ **1:18** १:१८ एफि १:२२-२३ ✡ **1:20** १:२० एफि २:१६

28 उकिं जिमिसं फुक्कसितं ख्रीष्टयागु खँ न्यंका जुयागु खः। फुक्कसितं ख्रीष्टयात क्वात्तुक विश्वास याकाः परमेश्वरया
न्ह्यःने यंकेत जिमिसं ख्याच्वः बिया अले स्यनेकने यानाः वयाच्वनागु दु।
29 ख्रीष्ट येशूं बियादीगु तःधंगु शक्तिं हे जिं थथे दुःख सियाः थ्व ज्या यानाच्वना।

2

1 अय्ज्गुलिं छिमिगु निंतिं, लाउडिकियाय् च्वंपिनिगु निंतिं व जिगु ख्वाः तकं मखंनिपिनिगु निंतिं जिं गुलि दुःखकष्ट सियाः
ज्या यानाच्वनागु दु धकाः छिमित कने।
2 छिमित साहस दयेमा, अले थःथवय् माया यानाच्वनेमा धकाः जिं थथे यानाच्वनागु खः। अले छिमिसं फुक्क खँ ध्वाथुइके
फइ। थुकथं छिमिसं परमेश्वरयागु गुप्ति खँ ख्रीष्टयात नं बांलाक म्हसीके फइ।
3 परमेश्वरयागु ज्ञान व बुद्धियागु धुक् हे वयकः खः।
4 अय्ज्गुलिं जिं छिमित धाये – न्ह्याक्व हे बांलाःसां मभिंगु खं तापाक हे च्वँ।
5 म्ह तापाःसां जिगु नुगः ला छिमिथाय् हे दु। छिमिसं ख्रीष्टयात दुनुगलंनिसें क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगुलि जि तसकं
लय्ताः।

ख्रीष्टपाखें जक ब्वलने फइ

6 गथे ख्रीष्ट येशूयात छिमिसं "प्रभु" धकाः मानय् यात, अथे हे वयकलं धयादी थें याना च्वँ।
7 वयकःयाके हा कयाः ब्वलना च्वँ। अले छिमिसं वयकःयात हे थःगु जग भाःपियाः छिमित स्यनातःथें विश्वासय् क्वात्तुक
च्वनाः न्ह्याबलें सुभाय् बिया च्वँ।
8 होश यानाच्वँ। मखुसा मनूतय्गु ज्ञान व बुद्धियागु फय्गां खं छिमित स्यंकी। थज्याःगु खँ ख्रीष्टपाखें वःगु मखु, बरु मनूतय्गु
हे थितिकुति व संसारयापाखें वःगु खः।
9 गथे परमेश्वर खः, अथे हे ख्रीष्ट नं खः।
10 वयकःपाखें हे छिपिं बांलाक ब्वलंगु दु। वयकः फुक्क राज्य व शक्ति स्वयाः तःधं।
11 छिमिसं ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वंगु हे धात्थें म्हय् चिं तःगु खः। थ्व चिं मनूतय्गु ल्हातं तःगु मखु, बरु पापं लिफ्याइगु
ख्रीष्टयागु हे चिं खः।
12 बप्तिस्मा काःबलय् छिमिसं थःत वयकःनापं तुं थुन। अले सीम्ह ख्रीष्टयात म्वाकादीम्ह परमेश्वरयागु शक्तियात विश्वास
याःगुलिं वयकः नाप तुं हानं म्वानावःगु दु।✡
13 न्हापा पाप यानाच्वंगुलि व व्यवस्था मानय् मयाइपिं यहूदीमखुपिं जूगुलि छिपिं सीपिं थें जुयाच्वंगु खः। आः धाःसा
परमेश्वरं छिमित ख्रीष्टनापं तुं म्वाकादीगु दु। अले छिमिगु पाप फुक्कं क्षमा यानादीगु दु।✡
14 वयकलं व्यवस्थाय् च्वयातःगु झीत मल्वःगु खँत फुक्कं हुयाछ्वयादीगु दु। वयकलं थज्याःगु खँयात क्रूसय् नकिं तानादी
धुंकल।✡
15 थ्व हे क्रूसय् वयकलं शैतानयागु राज्य व शक्तियात त्याकाः क्यनादिल।
16 उकिं आः सुनानं नयेत्वनेगु खँय्, नखःचखः मानय् यायेगु खँय्, अले अमै, पुन्हि व विश्रामबार मानय् यायेगु ला कि
मयायेगु धयागु खँय् नियम दयके मते।✡
17 थ्व फुक्क लिपा जुइगु खँयागु किपालु जक खः। धात्थेंयागु ला ख्रीष्ट हे खः।
18 "छिमिसं दर्शन खनागु दु" धकाः थथःम्हं तःधनाः स्वर्गदूतयात पुजा यानाजुइपिं नं दु। थज्याःपिन्सं म्वाःमदुगु खँय् लाकाः
छिमित थःम्हं काये दइगु सिरपाः काये मखंका बी। थःम्हं मस्यूगु खँय् नं थुपिं तःधना जुइ।
19 थुमिसं ख्रीष्टयात क्वात्तुक ज्वनी मखु, गुम्ह मण्डलीया छ्यं खः। छेनं यानाः हे फुक्क म्हब्व मिलय् जुइ फइ, अले म्ह
छम्हं स्वाना च्वने फइ। अले जक परमेश्वरया यःकथं म्ह थाहां वये फइ।✡

ख्रीष्टनाप सीगु, ख्रीष्टनाप म्वायेगु

20 ख्रीष्टनापं तुं सिनाः छिपिं संसारयागु थितिकुतिं तापाय् धुंकूगु दु। छिमिसं हानं छाय् संसारयागु नियम मानय् यानाच्वनागु?
21 "थ्व काये मज्यु, थ्व नये मज्यु, थ्व थीमज्यु" धकाः छिमिसं छाय् मानय् यानाच्वनागु?
22 थ्व फुक्कं छ्यलेवं मदयावनीगु खः। थ्व ला मनूतय्सं हे दय्कातःगु खः।
23 इमिसं स्वयेबलय् स्वर्गदूततयत पुजा यायेगु, थःगु म्हयात दुःख बीगु, व चिधं जुइगु गुलि नं तःधं थें च्वं। थथे यायेवं
मनूतय्सं थःगु मभिंगु मतिइ भिंके फइ मखु।

✡ **2:12** २:१२ रोम ६:४ ✡ **2:13** २:१३ एफि २:१-५ ✡ **2:14** २:१४ एफि २:१५ ✡ **2:16** २:१६ रोम १४:१-६ ✡ **2:19** २:१९ एफि ४:१६

3

1 छिपिं नं ख्रीष्टनाप तुं म्वाना वःगुलिं छिमिसं स्वर्गयागु खँय् जक मन ति। अन स्वर्गय् येशू ख्रीष्ट परमेश्वरया जवय्
च्वनादीगु दु।✡

2 संसारयागु ज्याखँय् मन तया जुइ मते। बरू स्वर्गयागु खँय् जक मन तया च्वँ।

3 छायधाःसा छिपिं सी धुंकूपिं खः। अय्नं परमेश्वरं छिमित ख्रीष्टलिसे म्वाकातःगु दु।

4 ख्रीष्ट हे छिमिगु जीवन खः। वय्कः झाइबलय् छिपिं नं वय्कःनापं तुं खने दइ, अले तःधनी।

पुलांगु व न्हगु जीवन

5 अय्जूगुलिं संसारयागु ज्याखं छिमिसं थःत कःघाना च्वँ। व्यभिचार याये मते, मभिंगु ज्याखँ याये मते, लाः लाः थें सना
जुइ मते, मभिंगु मतिइ तया जुइ मते, कर्पिनिगुली मिखा वंके मते, गुगु मूर्ति पुजा यायेगु ति हे ग्यं।

6 थज्याःगु खं यानाः हे परमेश्वरं धाःथें मयाइपिन्सं वय्कःयागु तं फयेमाली।

7 छिपिं नं न्हापा थथे हे यानाजुइपिं खः।

8 आवंनिसें छिमिसं तं व ल्वापुख्यापु त्वःताछ्व – कर्पिन्त स्यंका जुइगु, कर्पिन्त मभिंकाः खँ ल्हायेगु, अस्यः खँ ल्हायेगु
– थज्याःगु ज्याखँ नं त्वःताछ्व।

9 छिमिसं आः पुलांगु चालचलन त्वःते धुंकूगुलिं थःथवय् मखुगु खँ ल्हायेगु याये मते।✡

10 छिपिं आः न्हपिं जुइ धुंकल। आवंलि वय्कःयात बांलाक म्हसीके फयेमा धकाः परमेश्वरं छिमित थःथें हे यानाः न्ह्याबलें
न्हकथं हिलादी।✡

11 यहूदीमखुपिं जुइमा, यहूदी जुइमा, म्हय् चिं तःपिं जुइमा, मतःपिं जुइमा, सःस्यूपिं जुइमा, छुं मस्यूपिं जुइमा, अले दास
जुइमा, दासमखुपिं जुइमा, फुक्कं उथें खः। सकसिकें ख्रीष्ट दी। ख्रीष्ट हे फुक्कं खः।

12 छिपिं परमेश्वरं ल्ययातःपिं पवित्रपिं व वय्कःया यःपिं मनूत खः। उकिं छिमिसं दया माया यायेगु, क्वमिल् जुइगु, स्वजा
जुइगु, सह यानाच्वनेगु यायेमाः।

13 थःथवय् सह यानाः दया माया या। थःत सुनानं मभिंकूसां वयात क्षमा बीगु या। गथे प्रभुं छिमित क्षमा यानादिल, अथे हे
छिमिसं नं क्षमा बीमाः।✡✡

14 थ्व स्वयाः तःधंगु ला थःथवय् माया यानाच्वनेगु हे खः। थ्व हे मायां छिपिं फुक्कसित छप्पँ व छधी याना तइ।

15 ख्रीष्टयागु शान्ति छिमिगु नुगः जायाच्वनेमा। थ्व हे शान्तियागु लागि परमेश्वरं छिमित सःताः छम्ह हे यानादीगु खः।
परमेश्वरयात सुभाय् ब्यु।

16 ख्रीष्टयागु वचनं छिमिगु नुगः जायाच्वनेमा। छिमिसं थःथवय् स्यनेकने यानाः दुनुगलंनिसें भजन व म्ये हालाः
परमेश्वरयात तःधंकि।✡

17 छिमिसं न्ह्यागु याःसां, न्ह्यागु धाःसां प्रभु येशूयागु नामं या, अले वय्कःया नामं परमेश्वर बाःयात सुभाय् ब्यु।

छँय् च्वंपिन्सं यायेमाःगु हनाबना

एफि ५.२१-३३; १ पत्र ३.१-७

18 मिसातय्सं थः भाःतं धाःथें यायेमाः। थथे याइगु प्रभुयात यः।✡

19 मिजंतय्सं नं थः कलाःयात माया यायेमाः। इमित दुःख बी मज्यू।✡

20 अथे हे काय् म्ह्याय्पिन्सं नं थः मांबौयागु खँ न्यनेमाः, अले हनाबना तयेमाः।✡

21 बौपिन्सं नं काय् म्ह्याय्पिन्त तं चायके मज्यू। मखुसा इमिगु साहस हे मदयावनी।✡

22 दासं थः मालिकं धाःगु खँ न्यनेमाः। मालिकयात लय्ताय्केत न्ह्यःने जक ज्या याना क्यनेगु मखु, बरू परमेश्वरयात
लय्ताय्केत दुनुगलंनिसें ज्या यायेमाः।

23 न्ह्यागु याःसां मनूतय्गु निंतिं मखु, बरू प्रभुयागु निंतिं यानाच्वना धकाः मतिइ तयाः दुनुगलंनिसें यायेमाः।

24 छायधाःसा छिमिसं प्रभुं बी धयादीगु सिरपाः छिमित दइ धकाः सि हे स्यू। प्रभु येशू ख्रीष्ट हे छिमि मालिक खः।

25 मभिंगु बांमलाःगु ज्या याना जूपिन्त सजाँय बी। प्रभुं ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मखु।✡✡

4

1 मालिकतय्सं नं दासयागु भिं स्वयेमाः। छिमिसं नं स्वर्गय् थः मालिक दु धयागु खँ ल्वःमंके मते।✡

✡ **3:1** ३:१ भज ११०:१ ✡ **3:9** ३:९ एफि ४:२२ ✡ **3:10** ३:१० उत १:२६; एफि ४:२४ ✡ **3:13** ३:१३-१३ एफि ४:२ ✡ **3:13** ३:१३ एफि
४:३२ ✡ **3:16** ३:१६ एफि ५:१९-२० ✡ **3:18** ३:१८ एफि ५:२२; १ पत्र ३:१ ✡ **3:19** ३:१९ एफि ५:२५; १ पत्र ३:७ ✡ **3:20** ३:२० एफि ६:१
✡ **3:21** ३:२१ एफि ६:४ ✡ **3:25** ३:२५-२५ एफि ६:५-८ ✡ **3:25** ३:२५ व्य १०:१७; एफि ६:९ ✡ **4:1** ४:१ एफि ६:९

मेमेगु अर्ती

2 छिमिसं प्रार्थना यायेगु गुबलें त्वःते मते। म्हुतुं जक प्रार्थना यायेगु मखु, दुनुगलंनिसें परमेश्वरयात सुभाय् बियाः प्रार्थना यायेमाः।
3 जिमिगु निंतिं नं प्रार्थना या। ख्रीष्टयागु खँ कनेत व परमेश्वरयागु वचन न्यंकेत वय्कलं न्ह्याथासं लँ चायेकादीमा धकाः प्रार्थना या। थुकियागु निंतिं हे जिं थथे झ्यालखानाय् कुंका च्वनेमाल।
4 जिं गुकथं थुइके माःगु खः उकथं हे मेपिन्त थुइके फयेमा धकाः छिमिसं जिगु निंतिं प्रार्थना यानाब्यु।
5 विश्वासी मखुपिंलिसे खँ ल्हायेबलय् छिमिसं बांलाक बिचाः यानाः नवा। अले इमित भिंगु खँ न्यंकेगु मौका त्वःफिके मते।✡
6 चिं सवा ब्यू थें खँ ल्हायेबलय् नाइक व यइपुसे च्वंक नवा। अले कथंहंक लिसः बीगु या।

बिदा काःगु

7 यःम्ह किजा तुखिकसं हे छिमित जिगु खँ फुक्क कनी। व नं जिपिं नाप ज्या यानाच्वंम्ह विश्वास याये बहःम्ह प्रभुया दास खः।✡
8 छिमिसं जिगु खँ सीके फयेमा, अले छिमित साहस दयेमा धकाः जिं वयात छिमिथाय् छ्वया हयाच्वनागु दु।✡
9 अले हानं छिमिथाय् हे च्वंम्ह यःम्ह किजा ओनेसिमसयात नं व नाप छ्वया हयेत्यनागु दु। ओनेसिमस तसकं विश्वास याये बहःम्ह मनू खः। इमिसं हे छिमित थन जुयाच्वंगु फुक्क खँ कनी।✡
10 जिनापं झ्यालाखानाय् कुनातःम्ह अरिस्तार्खसं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। अथे हे बारनाबासया किजा मर्कूसं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। वयागु खँ ला छिमित न्हापा हे धायेधुन। व वल धाःसा छिमिसं वयात दुनुगलंनिसें लसकुस या।✡
11 युस्तस धाःम्ह येशूं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। परमेश्वरयागु राज्ययागु भिंगु खँ न्यंकेगु ज्याय् जि नाप जुयाच्वंपिं यहूदीत थ्व हे स्वम्ह जक खः। थुमिसं जितः यक्व तिबः बियाच्वंगु दु।
12 छिमिथाय् हे च्वंम्ह ख्रीष्ट येशूया मेम्ह दास इपाफ्रासं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। छिमिसं क्वात्तुक विश्वास यानाः परमेश्वरयात यःकथं जक यानाच्वने फयेमा धकाः वं छिमिगु निंतिं न्ह्याबलें प्रार्थना यानाच्वंगु दु।✡
13 छिमिगु निंतिं, लाउडिकियाय् च्वंपिनिगु निंतिं व हिरापोलिसय् च्वंपिनिगु निंतिं वं तसकं दुःख सियाः प्रार्थना यानाच्वंगु दु धकाः जिं स्यू।
14 झी यःम्ह डाक्टर लूका व डेमासं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡
15 लाउडिकियाय् च्वंपिं दाजुकिजापिन्त, अले नुम्फास व वया छेँय् मुं वइपिं दाजुकिजापिन्त जिं ज्वजलपा धयाहःगु दु धकाः धयाब्यु।
16 थ्व पौ छिमिसं ब्वने धुंकाः लाउडिकियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्त नं ब्वंकि। अले लाउडिकियाय् च्वंगु मण्डलीयात च्वयाहयागु पौ नं छिमिसं ब्वँ।
17 अर्खिप्पसयात प्रभुं याकेब्यूगु ज्या बांलाक मन तयाः या धकाः धयाब्यु।✡
18 जि पावलं थःगु हे ल्हातं छिमित ज्वजलपा च्वयाच्वनागु दु।
जि झ्यालखानाय् लानाच्वंगु खँ छिमिसं ल्वःमंके मते।
परमेश्वरं छिमित दया माया यानादीमा।

✡ **4:5** ४:५ एफि ५:१६ ✡ **4:7** ४:७ प्रे २०:४; २ तिमो ४:१२ ✡ **4:8** ४:७-८ एफि ६:२१-२२ ✡ **4:9** ४:९ फिले १०-१२ ✡ **4:10** ४:१० प्रे १९:२९; २७:२; फिले २४; प्रे १२:१२,२५; १३:१३; १५:३७-३९ ✡ **4:12** ४:१२ कल १:७; फिले २३ ✡ **4:14** ४:१४ २ तिमो ४:१०,११; फिले २४ ✡ **4:17** ४:१७ फिले २

थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु न्हापांगु पौ
म्हसीका

थेसलोनिके रोमी साम्राज्यया छगू देश माकेडोनियाया राजधानी खः। फिलिप्पी शहरं वयाः पावलं थन नं मण्डली दय्का थकूगु खः।

यक्व हे यहूदी धर्म मानय् याये मास्ति वय्काच्वंपिं यहूदीमखुपिन्सं नं पावलयागु भिंगु खँ न्यनाः विश्वास याःगुलि यहूदीतय्सं नुगः मुइकाः वयागु विरोध याना जुल। अय्ज्गुलि पावल अनं बेरिया धाःगु शहरय् वन। अनं लिपा व कोरिन्थय् वन। अन वं व नाप ज्या याइम्ह तिमोथीपाखें थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयागु खँ सीकल।

पावलं थेसलोनिकेय् च्वंपिन्त च्वःगु थ्व न्हापांगु पौ खः। अन च्वंपिं विश्वासीतय्सं क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगु व थःथवय् माया यानाच्वंगु खँ न्यनाः तसकं लय्तायाः पावलं थ्व पौ च्वःगु खः। वं इमित अज्ज नं विश्वास या, साहस का, अले थःगु चालचलन नं अथे हे याना च्वँ धकाः अर्ती बियाच्वंगु दु। अले इमिसं न्यनाहःगु प्रभु झाइबलय्यागु खँयागु लिसः नं बियातःगु दु। प्रभु हानं झाइतिनि धयागु खँय् आशा यायेगु मत्वःतुसे थःपिनिगु ज्या बांलाक याना च्वँ धकाः नं पावलं अर्ती बियातःगु दु। पावल स्वंगू हप्ताति जक थेसलोनिकेय् च्वंगु खः।

धलः पौ

न्ह्याखँ १:१
सुभाय् व प्रार्थना १:२–३:१३
विश्वासीतय्गु चालचलनया बारे अर्ती ४:१-१२
ख्रीष्ट झाइतिनि धयागु खँ ४:१३–५:११
दक्वसिबय् लिपांगु अर्ती ५:१२-२२
क्वचाय्कूगु ५:२३-२८

१ थेसलोनिकी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टयागु थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयात पावल, सिलास व तिमोथीयापाखें ज्वजलपा। छिमित दया माया व शान्ति दयेमा।✡

थेसलोनिकेय् च्वंपिनिगु विश्वास

2 प्रार्थना यायेबलय् जिमिसं न्ह्याबलें छिमित लुमंकाः परमेश्वरयात सुभाय् बियाच्वनागु दु।

3 परमेश्वर बाःया न्ह्याःने छिमिसं विश्वास याःथें ज्या यानाच्वंगु, थःथवय् माया यानाः अज्ज अप्वः मन तयाः प्रभुया ज्या यानाच्वंगु व आशा मत्वःतुसे प्रभु येशू ख्रीष्टयात क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगु खँ जिमिसं लुमंकाच्वनागु दु।

4 परमेश्वरयात यःपिं दाजुकिजापिं, वय्कलं छिमित ल्ययादीगु खः धकाः जिमिसं स्यू।

5 छाय्धाःसा जिमिसं छिमित न्यंकागु वचन म्हुतुं जक न्यंकागु मखु, बरु शक्ति व पवित्र आत्मापाखें व दुनुगलंनिसें हे न्यंकागु खः। छिपिंनाप च्वनाबलय् जिपिं गज्याःपिं खः धकाः ला छिमिसं सि हे सिल।

6 छिमिसं उलिमछि दुःखकष्ट जुल नं पवित्र आत्मां यानाः भिंगु खँ न्यनाः विश्वास यात। थुकथं छिपिं जिमिसं व प्रभुं यानादी थें याइपिं जुल।✡

7 अथे ज्गुलि छिपिं माकेडोनिया व अखैयाय् च्वंपिं विश्वासीतय्गु निंतिं नमूना थें जुल।

8 छिमिसं प्रभुयागु वचन माकेडोनियाय् व अखैयाय् जक न्यंकूगु मखु, बरु छिमिसं परमेश्वरयात विश्वास याःगु खँनापं न्यंकभनं बय्बय् ज्गु दु। थ्व खँय् जिमिसं छुं हे धया च्वनेमाःगु मदु।

9 जिपिं छिमिथाय् वयाबलय् छिमिसं जिमित गुकथं लसकुस यात अले धात्थेंयाम्ह व म्वाःम्ह परमेश्वरयात सेवा यायेत छिपिं गुकथं मूर्ति पुजा यायेगु त्वःताः परमेश्वरपाखे फहिला वल धयागु खँ फुक्कसिनं धयाच्वंगु दु।

10 छिमिसं परमेश्वरया काय् स्वर्गं झाइतिनि धकाः लँ स्वयाच्वंगु दु हं। वय्कः परमेश्वरं सीम्हं म्वाकादीम्ह येशू खः। न्याय याइबलय् वय्कलं झीत बचय् यानादी।

✡ **1:1** १:१ प्रे १७:१ ✡ **1:6** १:६ प्रे १७:५-९

2

थेसलोनिकेय् पावलयागु ज्या

1 दाजुकिजापिं, जिपिं आम्कन वयागु सितिं मवं धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।
2 आम्कन वये न्ह्याः फिलिप्पी च्वंपिन्सं जिमित दुःख बियाः नं जिमिगु इज्जत तकं काल धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। अय्नं परमेश्वरं जिमित साहस बियादीगुलिं जिमिसं न्ह्याक्व हे विरोधीत दःसां छिमित भिंगु खँ न्यंकेगु मत्वःता।✡
3 जिमिसं छिमित न मखुगु खँ हे स्यनागु खः, न मभिंगु मतिइ तयाः हे स्यनागु खः, न सुयातं झंगःलाय्त हे स्यनागु खः।
4 परमेश्वरं हे जिमित विश्वास यानाः भिंगु खँ न्यंकेगु ज्या लःल्हानादीगु खः। जिमिसं मनूतय्त मखु, बरु जिमित जाँचय् यानादीम्ह परमेश्वरयात लय्ताय्केत नवानाच्वनागु खः।
5 छिमिसं सि हे स्यू, जिमिसं छिमिके ह्मय्का कायेत स्वयागु नं मदु, अले न छुं काये दइ धकाः हे जिमिसं लोभ यानागु दु। परमेश्वर साक्षी दु।
6 छिमिसं व मेपिन्सं नं जिमित तःधंकेमाः धकाः जिमिसं धयागु मदु।
7 खः ला, ख्रीष्टया प्रेरित जूगुलिं जिमिसं थथे याये फुगु खः। अय्नं जिमिसं छिमित मांनं मस्तय्त सुसाःकुसाः याः थें तितिपापा याना तया।
8 जिमिसं छिमित धात्थें हे माया यानाच्वनागु दु। परमेश्वरयागु भिंगु खँ जक मखु, छिमित थःगु प्राण तकं बी माःसां जिमिसं लिफः स्वये मखु, छाय्धाःसा जिमित छिमिगु तसकं माया वं।
9 दाजुकिजापिं, जिमिसं यक्व दुःखकष्ट सियाः ज्या यानागु ला छिमि लुमं हे जुइ। भिंगु खँ न्यंकः वयाबलय् जिमिसं छिपिं सुयातं थाकु मजुइमा धकाः चान्हि मघंसे ज्या याना।
10 छिपिं साक्षी हे दु, विश्वासीतय्गु न्ह्यःने जिमिसं पवित्रकथं, धार्मिकताकथं व छुं दोष मदय्क गुलि बांलाक व्यवहार यानाः छिमिसं सि हे स्यू, अले परमेश्वरं नं स्यू।
11 बौनं थः मस्तय्त गथे याना तइ, अथे हे जिमिसं नं छिमित याना तया।
12 छिमिसं परमेश्वरयात यःथें याना जुइ फयेमा धकाः जिमिसं छिमित गुलि अर्ती व साहस बिया। वय्कलं हे छिमित थःगु राज्यय् दुकायेत व तःधंकेत सःतादीगु खः।
13 जिमिसं परमेश्वरयागु वचन न्यंकाबलय् छिमिसं थुकियात मनूतय्गु वचन मखु, परमेश्वरयागु हे वचन खः धकाः न्यना काल। धात्थें हे थ्व परमेश्वरयागु वचन खः। अले थ्व हे वचनं छिमिगु नुगलय् हा कयाच्वंगु दु। उकिं जिमिसं परमेश्वरयात न्ह्याबलें सुभाय् बियाच्वनागु दु।
14 दाजुकिजापिं, ख्रीष्ट येशूयात विश्वास यानाच्वंपिं यहूदियाय् च्वंगु मण्डलीयापिन्सं थें छिमिसं नं दुःखकष्ट सियाच्वंगु दु। इमित गथे यहूदीतय्सं दुःख बियाच्वन, छिमित नं अथे हे छिमिगु देशय् च्वंपिन्सं दुःख बियाच्वंगु दु।✡
15 व हे यहूदीतय्सं प्रभु येशू व न्हापायापिं अगमवक्तातय्त स्यानाबिल। अले जिमित नं ख्यानाः हल। परमेश्वरयात मयःगु ज्या यानाः इपिं न्ह्याम्हय्सियां विरोधी जुयाच्वन।✡
16 इमिसं जिमित यहूदीमखुपिन्त मुक्तियागु खँ न्यंके हे मब्यू। इमिसं थुकथं पाप मुंकाच्वन। उकिं इमिसं लिपा तकं परमेश्वरयागु तं फया च्वनेमाली।

पावलं हानं थेसलोनिकेय् वने मास्तिवय्कूगु

17 यःपिं दाजुकिजापिं, छिपिंलिसे बायाः पलख ख्वाः स्वये मखंसां नुगलं ला बायाच्वनागु मदु। छिमिथाय् हाकनं वयेत जिमिसं तसकं कुतः यानाच्वनागु दु।
18 जिपिं छिमिथाय् वयेत स्वयाच्वनागु दु। जि पावल ला ग्वःकःमछि वयेत स्वये धुन। अय्नं शैतानं जिमित वय्के हे मबिल।
19 जिमिगु आशा धाःसां, जिमिगु लय्ताः धाःसां, अले झी प्रभु येशू ख्रीष्ट झाइबलय् जिमि छ्यं धस्वाकेगु श्रीपेच धाःसां छिपिं हे, मखु ला?
20 जिमिगु लय्ताः धाःसां, जिमिगु छ्यं धस्वाकीपिं धाःसां छिपिं हे खः।

3

तिमोथीयात थेसलोनिकेय् छवःगु

1 छिपिंनाप तापाना च्वने मफुगुलिं जिमिसं तिमोथीयात छिमिथाय् छवया हयाच्वनागु दु। जिपिं जक एथेन्सय् हे च्वनाच्वनेगु भिं ताल।✡

✡ **2:2** २:२ प्रे १६:१९-२४; १७:१-९ ✡ **2:14** २:१४ प्रे १७:५ ✡ **2:15** २:१५ प्रे ९:२३,२९; १३:४५,५०; १४:२,५,१९; १७:५,१३; १८:१२ ✡ **3:1** ३:१ प्रे १७:१५

2 छिमित साहस बीत व विश्वासय् बल्लाकेत जिपिं नाप भिंगु खँ न्यंका च्वंम्ह परमेश्वरया सेवा याइम्ह किजा तिमोथीयात छिमिथाय् छ्वयाहयागु खः।
3 थज्याःगु दुःखकष्ट खनाः ग्यानाः छिपिं सुं नं लिचिले मते। थज्याःगु दुःखकष्ट ला झीत व हे वइ धकाः छिमिसं सि हे स्यू।
4 छिपिंनाप दुबलय् हे जिमिसं छिमित थज्याःगु दुःखकष्ट वइ धकाः धयागु खः। जिमिसं गथे धया अथे हे जुल।
5 अय्जूगुलि हे जिं थःत पी मफयाः शैतानं छिमित पापय् लाकाः जिमिगु ज्या सितिं वन ला धकाः ग्यानाः तिमोथीयात छिमिथाय् स्वके छ्वयाहयागु खः।

तिमोथी लिहां वयाः खँ कंगु

6 आः नकतिनि हे जक तिमोथी छिमिथासं थन थ्यंकः वल। छिमिगु विश्वास व माया अज्ज नं बल्लानाच्वंगु दु धकाः लय्ताय् बहःगु खँ कन। जिमिसं थें छिमिसं नं जिमित लुमंकाच्वंगु दु, अले जिमिगु ख्वाः स्वये आपुलु जुयाच्वंगु दु धकाः नं वं कन।✡
7 दाजुकिजापिं, छिमिगु विश्वासयागु खँ न्यनाः थज्याःगु दुःखकष्ट जुयाच्वन नं जिमित लय्ताः वल।
8 छाय्धाःसा छिमिसं थथे प्रभुयात क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगु खँ न्यनाः म्ह हे याउँसे च्वन।
9 छिमिसं यानाः हे जिपिं परमेश्वरया न्ह्यःने लय्तायाच्वने फइ। छिमिगु निंतिं परमेश्वरयात न्ह्याक्व सुभाय् ब्यूसां गाइ मखु।
10 चान्हि जिमिसं दुनुगलंनिसें आम्कन वये दयेमा धकाः परमेश्वरयाके फ्वनाच्वनागु दु। थुकथं छिमिगु विश्वासय् मगाः मचाःगु नं तना बीदइगु खः।
11 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशूं हे जिमित आम्कन वयेत लँ चाय्का बियादीमा।
12 जिमिसं छिमित माया याना थें प्रभुं छिमित नं थःथवय् व मेपिन्त माया यानाः न्ह्याज्याये फय्कादीमा।
13 प्रभु येशू थः मनूत नाप झायादीबलय् परमेश्वर बाःया न्ह्यःने दोष मदुपिं व पवित्र जुया च्वनेत वय्कलं छिमित बल्लाकादीमा।

4

परमेश्वरयात यय्क म्वायेगु

1 दाजुकिजापिं, परमेश्वरयात यय्क गथे यानाच्वनेमाः धयागु खँ ला छिमिसं जिमिगुपाखें स्यना काये धुंकूगु हे दु। छिपिं उकथं हे जुयाच्वंगु नं दु। छिपिं थुकथं हे अज्जं न्ह्याज्यानावने फयेमा धकाः जिमिसं छिमित प्रभुया नामं बिन्ति यानाच्वनागु दु।
2 जिमिसं स्यना थकागु वय्कःयागु अधिकारयागु खँ छिमिसं सि हे स्यू।
3 छिपिं पवित्र जुयाच्वनेमा धयागु हे परमेश्वरया इच्छा खः, उकिं छिपिं व्यभिचारं तापाक च्वँ।
4 छिपिं फुक्कसिनं थः कलाःलिसे पवित्र जुयाः बांलाक हना च्वनेमाः।
5 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं थें मभिंगु मतिइ तयाः मखु।
6 थ्व खँय् सुनानं थः दाजुकिजापिन्त स्यंके मते। परमेश्वरं थथे याइपिन्त तःधंगु सजाँय बियादी। जिमिसं न्हापा हे छिमित थ्व खँ बांलाक धायेधुन।
7 परमेश्वरं झीत अशुद्ध जुइत मखु, बरु पवित्र जुइत सःतादीगु खः।
8 उकिं सुनां थ्व खँ न्यनी मखु वं मनूयागु मखु, बरु छिमित पवित्र आत्मा बियादीम्ह परमेश्वरयागु हे खँ मन्यंगु जुइ।
9 आः छिमित थःथवय् माया यानाच्वनेमाः धकाः जिमिसं च्वया च्वनेमाःगु मदु, छाय्धाःसा थ्व खँ ला छिमित परमेश्वरं हे स्यनादीगु दु।
10 अथे ला छिमिसं माकेडोनियाय् च्वंपिं दाजुकिजापिन्त धात्थें हे माया यानाच्वंगु दु। छिपिं अज्ज नं थुकथं हे न्ह्याज्याना हुँ धकाः जिमिसं छिमित धयाच्वनागु दु।
11 जिमिसं छिमित न्हापा हे धया थें सुं लिसे हाला जुइ मते, थःगु ज्या मन तयाः या, अले थःगु हे ल्हातं ज्या यानाः नयेगु कुतः या।
12 थथे याना जूसा छिमित मेपिन्सं नं हनाबना तइ। अले थःत मालीबलय् सुयागु नं ख्वाः स्वयाच्वने माली मखु।

प्रभु झायादीबलय् छु जुइ?

13 दाजुकिजापिं, सी धुंकूपिं विश्वासीतय्गु खँ नं छिमित कने। आशा मदुपिं मनूतय्सं थें छिमिसं नुगः मछिंके मते।
14 येशू सिनाः हानं म्वानावल धकाः ला झीसं विश्वास यानाच्वनागु दु। अथे हे वय्कःयात विश्वास यानाः सिनावंपिं मनूतय्त येशू नाप परमेश्वरं ब्वना यंकादी धकाः नं झीसं विश्वास यानाच्वनागु दु।

✡ **3:6** ३:६ प्रे १८:५

15 प्रभुं धयादी थें जिमिसं स्यनाच्वनागु खः। प्रभु झायादीबलय् झीपिं म्वानाच्वंपिन्सं सी धुंकूपिन्त गुगुं कथं नं लिलाके फइ मखु।
16 प्रभु स्वर्ग क्वहां झाइबलय् तस्सःगु सः ताये दइ, तःधंम्ह स्वर्गदूत हाला हइ, अले परमेश्वरयागु तुरही पुया हइ। उबलय् हे ख्रीष्टयात विश्वास यानाः सीपिं मनूत न्हापालाक म्वाना वइ।
17 थ्व हे इलय् तक म्वानाच्वंपि नं इपिं नाप तुं प्रभुयात आकाशय् नापलायेत सुपाँचय् थाहां वनी। थुकथं झीपिं सदां प्रभु नाप च्वने खनी।✡
18 अय्जूगुलि थःथवय् थ्व खँ कनाः साहस बीगु याना च्वँ।

5

प्रभुयागु लँ स्वयाच्वँ

1 दाजुकिजापिं, प्रभु थुखुन्हु थुबलय् झाइ धकाः छिमित च्वया च्वनेमाःगु मदु,
2 छाय्धाःसा प्रभु झाइगु ई चान्हय् खुँ वये थें थ्यंकः वइ धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।
3 मनूतय्सं प्यखें "शान्ति दु, ग्याये माःगु मदु" धया च्वनीबलय् लाक्क हे इमिके प्वाथय् दुम्ह मिसायात मचाबुइ ब्यथा जू थें आकाझाकां विनाश जू वइ। अले इपिं छुं यानाः नं बचय् जुइ फइ मखु।
4 छिमित धाःसा प्रभु झाइगु ई खुँ वः थें जुइ मखु, छाय्धाःसा छिपिं खिउँथाय् च्वनाच्वंगु मदु।
5 छिपिं न्हिया जलय् च्वनाच्वंपिं खः। झीपिं चाया खिउँथासय् च्वना च्वनापिं मखु।
6 अय्जूगुलि झीपिं मेपिं थें न्ह्यलं ब्वाना च्वने मजिल, बरु होश यानाः न्ह्यलं चाय्का च्वनेमाः।
7 घनीपिं नं चान्हय् हे घनी, अले अय्लाःगुलुतय्सं नं चान्हय् हे त्वनाजुइ।
8 झीपिं जलय् च्वनीपिं जूगुलि झीसं थःत कःघाना च्वनेमाः। झीसं ला विश्वास व मायायात छातिइ चीगु नँयागु पाता थें चिना तयेमाः अले मुक्तियागु आशायात तपुलि थें पुया च्वनेमाः।
9 परमेश्वरं झीत सजाँय बीत सःतादीगु मखु, बरु झी प्रभु येशू ख्रीष्टपाखें मुक्ति बीत सःतादीगु खः।
10 वय्कः झीगु निंतिं सिनादिल। अय्जूगुलिं प्रभु लिहां झाइबलय् झीपिं म्वाना च्वंसां, सी धुंकूसां वय्कः नाप च्वने दइ।
11 उकिं छिमिसं आः थें तुं थःथवय् साहस बियाः बल्लाका च्वनेगु याना च्वँ।

मेमेगु अर्ती

12 दाजुकिजापिं, छिमित जिगु बिन्ति दु – छिमिथाय् ज्या यानाच्वंपिं, छिमित स्यनेकने याइपिं थकालिपिन्त हनाबना तयेगु या।
13 इमिसं यानाच्वंगु ज्यां यानाः इमित दुनुगलंनिसें माया यानाः हनाबना तयेगु या। अले थःथवय् नं मिलय् चले जुयाच्वँ।
14 जिं छिमित हानं धाये – अल्छीतय्त ब्वःब्यु, नुगः क्वतुंपिन्त हःपा ब्यु, बमलाःपिन्त ग्वाहालि या, अले न्ह्याम्हय्सिनं न्ह्यागु धाःसां सह यानाच्वँ।
15 मभिंगुया पलेसा मभिंगु तुं याये मते, बरु थःथवय् व न्ह्याम्हय्सित नं न्ह्याबलें भिंका जुइगु कुतः या।
16 न्ह्याबलें लय्ताया च्वँ।
17 न्ह्याबलें प्रार्थना याना च्वँ।
18 न्ह्यागु खँय् न्ह्यागु जूसां परमेश्वरयात सुभाय् बियाः च्वँ। ख्रीष्टयात विश्वास यानाः छिमिसं थथे यायेमा धयागु हे परमेश्वरयागु इच्छा खः।
19 पवित्र आत्मायागु इच्छायात त्यलेत स्वये मते।
20 अगमवाणीयात क्वथुनाः खँ ल्हाये मते।
21 न्ह्यागु खँयात नं बांलाक वाला स्वयेगु निं या। अले भिंगु खँ जक ल्यया का।
22 फुक्क कथंयागु मभिंगु खँपाखें तापाक च्वँ।
23 झीत शान्ति बियादीम्ह परमेश्वरं हे छिमित पवित्र यानाः प्रभु येशू ख्रीष्ट झाया मदितले छिमिगु आत्मा, प्राण व म्हयात दोष मदय्क तयादीमा।
24 छिमित सःता दीम्हय्सिनं हे थ्व फुक्क यानादी, छाय्धाःसा वय्कः विश्वास याये बहःम्ह खः।
25 दाजुकिजापिं, जिमिगु निंतिं प्रार्थना या।
26 दाजुकिजापिं सकसिनं थःथवय् यचु नुगलंनिसें माया यानाः ज्वजलपा यायेगु या।
27 दाजुकिजापिं, सकसितं थ्व पौ ब्वना न्यंकाब्यु धकाः जिं छिमित प्रभुयागु नामं बिन्ति यानाच्वना।
28 झी प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया छिमिके दयेमा।

✡ **4:17** ४:१७ १ कोर १५:५१-५२

थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयात पावलं च्वःगु निगूगु पौ
म्हसीका

थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयापिन्सं ख्रीष्ट हानं झाइतिनिगु खँ बांलाक थुइका काये मफुनि। उकिं पावलं थ्व निगूगु पौलय् ख्रीष्ट हानं झाये धुंकल धकाः स्यनेकने याना जूपिं फताहा गुस्तय्गु खँ मखुगु खः धकाः ध्वाथुइकातःगु दु। ख्रीष्ट हानं वये न्ह्याः संसारय् मभिंपिं व मभिंगु ज्याखँ अप्वयावइ, अले "नाश जुइमाःम्ह पापयाम्ह मन्" खनेदय्कः वइ। वं ख्रीष्टयागु विरोध याना जुइ।

पावलं थेसलोनिकेय् च्वंपिं विश्वासीतय्त न्ह्यागु दुःखकष्ट वःसां विश्वासय् बल्लाना च्वनेगु व पावल अले व नाप ज्या याइपिन्सं थें थथःम्हं ज्या यानाः नयेगु अर्ती नं बियातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्याखँ १:१-२
प्रार्थना व च्वछाःगु १:३-१२
ख्रीष्ट हानं झाइगु खँ २:१-१७
विश्वासीतय्गु चालचलनया बारे अर्ती ३:१-१५
क्वचाय्कूगु ३:१६-१८

२ थेसलोनिकी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टयागु थेसलोनिकेय् च्वंगु मण्डलीयात पावल, सिलास व तिमोथीपाखें ज्वजलपा।✡
2 परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया व शान्ति छिमिके दयेमा।

ख्रीष्ट झायाः न्याय यानादी

3 छिमिगु विश्वास यक्व अप्वयावनाच्वंगु दु, अले छिमिसं थःथवय् माया यायेगु नं अप्वय्का हयाच्वंगु दु। थुकिया निंतिं परमेश्वरयात सुभाय् मब्यूसे मगाः।
4 छिमिसं उलिमछि दुःखकष्ट सिया च्वनेमालं नं क्वात्तुक विश्वास यानाः सह यानाच्वंगु खँ जिमिसं थाय् थासय् परमेश्वरयागु मण्डलीइ च्वंपिन्त छ्यं धस्वाकाः कनेफु।
5 परमेश्वरं ख्वाः स्वयाः न्याय यानादी मखु धकाः ला थुकिं हे सीदत, छायधाःसा छिमिसं दुःखकष्ट सियाच्वंगुलि हे छिपिं वय्कःयागु राज्यय् दुहां वनेत ल्वःपिं जुल।
6 छिमित दुःखकष्ट ब्यूपिन्त वय्कलं दुःखकष्ट बियादी। परमेश्वर न्याय यानादीम्ह खः।
7 दुःखकष्ट सियाच्वंपिं छिमित व जिमित नं वय्कलं दुःखकष्ट मदय्काबी। प्रभु येशू ख्रीष्ट वय्कःया तसकं बल्लाःपिं स्वर्गदूतत नाप स्वर्ग झायादीबलय् वय्कलं थथे यानादी।
8 वय्कलं च्यानाच्वंगु मित्याः ज्वना झायाः परमेश्वरयात म्हमस्यूपिन्त व झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ मन्यंपिन्त सजाँय बियादी।
9 थुपिं प्रभुयागु तसकं बल्लाःगु जलं तापाक व प्रभुयागु ख्वाः तकं स्वये मखंक च्वनाच्वने माली। अले थुपिं सदांयात नाश जुयावनी।
10 उबलय् वय्कः थः मनूतय्पाखें महिमा कायेत व विश्वास याइपिं सकसितं अजू चाय्केत झाइ छायधाःसा छिमिसं जिमिगु साक्षीयात विश्वास यात।
11 अय्जूगुलि हे छिपिं झी परमेश्वरं सःतादी थें जुयाच्वने फयेमा, वय्कःयागु शक्ति छिमिसं मतिइ तक्व भिंगु खँ व विश्वासयागु ज्या पूर्वके फयेमा धकाः जिमिसं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।
12 थथे छिमिगुपाखें झी प्रभु येशूयागु नां तःधं जुइ, अथे हे झी परमेश्वर व प्रभु येशू ख्रीष्टयागु दया मायां यानाः छिपिं नं तःधं जुइ।

2

प्रभु झाइगु खँय् मखुगु बिचाः

✡ **1:1** १:१ प्रे १७:१

1 दाजुकिजापिं, झी प्रभु येशू ख्रीष्ट झाइबलय् झीपिं फुक्कसितं वय्कः नाप छथाय् मुंकीतिनि धयागु खँ थुइकि।
2 जिमिसं छिमित बिन्ति यानाच्वना – सुनानं झी प्रभु झाइगु ई वये धुंकल धाल धायेवं छिपिं आछु-आछु कने मते, अले ग्याये मते। गुम्हय्सिनं अगमवक्तां धाःथें च्वंक, गुम्हय्सिनं वचनपाखें धाःथें च्वंक, अले गुम्हय्सिनं जिमिसं पौ च्वया थें च्वंक थथे धायेफु।
3 सुनानं छिमित मिखाय् धुलं छ्वाके मफयेमा। मनूतय्सं धर्म यायेगु मत्वःतुतले, अले नाश जुइमाःम्ह पापयाम्ह मनू खनेदय्कः मवतले प्रभु झाइ मखु।
4 वं थथःम्हं तःधं जुयाः मनूतय्सं परमेश्वर धयाच्वंगु व पुजा यानाच्वंगु फुक्कयात क्वह्यंकी। थःम्हं थःत परमेश्वर धयाः व परमेश्वरया देगलय् च्वंवनी।
5 छिमिथाय् दुबलय् हे जिं छिमित थथे धयागु खः। छिमिसं आः तक लुमंकातःगु हे दयेमाः।
6 ई जुल कि व खनेदय्कः वइ। आः थथें खनेदय्कः वयेत वयात सुनां पनातःगु दु धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू।
7 अय्नं वं थःगु ज्या दुनें दुनें यानाच्वंगु दु। वयात पनातःम्ह चिलामवंतले वयागु मभिंगु ज्याखँ खने दइ मखु।
8 वयात पनातःम्ह चिला वन कि व दुष्ट खनेदय्कः वइ। अले प्रभु येशू ख्रीष्ट जलय् झःझः धाय्क झाइबलय् छग् सासलं हे वयात नाश यानाछ्वइ।
9 दुष्टयाके शैतानयागु शक्ति दइ। वं तःतामछि अजू चायापुगु ज्या व चिं यानाक्यनी।
10 नाश जुया वनीपिन्त वं थथे यानाः मिखाय् धुलं छ्वाकि, छाय्धाःसा इमिसं मुक्ति बीगु सत्य खँयात मययकू।
11 अय्जूगुलिं इमिसं मखुगु खँय् जक विश्वास यानाच्वनेमा धकाः परमेश्वरयागु शक्तिं इमित मखुगु खँ जक पत्याः याका तइ।
12 सत्य खँय् विश्वास मयासें मखुगु खँय् जक यःयःथें सना जुइकाः इमित सजाँय बीत वय्कलं थथे यानादीगु खः।

मुक्ति बीत ल्ययातःपिं

13 प्रभुया यःपिं दाजुकिजापिं, जिमिसं परमेश्वरयात सुभाय् मब्यूसे च्वने मफु, छाय्धाःसा वय्कलं छिमित पवित्र आत्मां जाय्काः पवित्र यानाः व सत्य खँय् विश्वास याकाः मुक्ति बीत न्हापांनिसें हे ल्ययादीगु खः।
14 थुकियागु निंतिं हे वय्कलं जिमिगुपाखें भिंगु खँ न्यंकाः छिमित झी प्रभु येशू ख्रीष्टनापं तुं तःधंकेत सःतादीगु खः।
15 अय्जूगुलिं दाजुकिजापिं क्वात्तुक विश्वास याना च्वँ। जिमिसं धयागु व च्वयाहयागु खँ न्यनेगु या।
16 प्रभु येशू ख्रीष्टं हे व झीत माया यानादीम्ह व दया माया याना गुबलें सिना मवनीगु साहस व भिंगु आशा बियादीम्ह परमेश्वर बाःनं
17 फुक्क भिंगु ज्याखँय् छिमिगु नुगः बल्लाकादीमा।

3

जिमिगु निंतिं प्रार्थना या

1 दाजुकिजापिं, प्रभुयागु भिंगु खँ न्यंकभनं न्यनावनेमा, अले छिमिसं थें फुक्कसिनं न्यनाः विश्वास यायेमा धकाः जिमिगु निंतिं प्रार्थना याना च्वँ।
2 फुक्क मनूतय्सं विश्वास याना मकाइगुलिं मभिंपिं व दुष्ट मनूतय्गु ल्हातं जिमित बचय् यानातयादिसँ धकाः परमेश्वरयात प्रार्थना याना च्वँ।
3 प्रभु विश्वास याये बहःम्ह खः। वय्कलं हे छिमित बल्लाकादी, अले दुष्टम्ह मनूपाखें बचय् यानातयादी।
4 जिमिसं धया थें छिमिसं यानाच्वंगु दु, अले याना हे च्वनी धकाः जिमिसं प्रभुयाके भरोसा कयागु दु।
5 प्रभुं छिमित परमेश्वरयागु माया व ख्रीष्टयागु सह यानाच्वनेगु शक्ति थुइकादीमा।

ज्या यानाः नयेमाः

6 दाजुकिजापिं, थाकु चायाः जुइपिं व जिमिसं धयागु खँ मन्यंपिं नाप जुइ मते धकाः प्रभुयागु नामं जिमिसं छिमित बिन्ति यानाच्वनागु दु।
7 जिमिसं यानाः थें यायेमाः धकाः ला छिमिसं सि हे स्यू। छिपिंनाप च्वनाबलय् जिमिसं भचा हे थाकु मचासे ज्या याना।
8 जिमिसं सुयाकें सितिं कयाः नयागु मदु, बरु छिमित थाकु मजुइमा धकाः जिमिसं चां न्हिं सिनाः सिनाः ज्या याना।
9 जिमिसं छिमिगु नये मथ्याः धकाः थथे यानागु मखु, बरु छिमिसं नं अथे हे यायेमा धकाः क्यनेत अथे यानागु खः।
10 छिपिंनाप च्वनाबलय् हे जिमिसं छिमित थथे धयागु खः – "ज्या मयासें च्वनीपिन्त नके नं मते।"
11 छिपिं मध्ये गुम्हं गुम्हय्सिनं थःम्हं ज्या मयासें मेपिनिगु ज्याय् जक ल्हाः तयाः सना जुयाच्वन धयागु खँ न्यनाः थथे च्वयाच्वनागु खः।
12 थज्याःपिन्त जिमिसं प्रभु येशू ख्रीष्टया नामं ख्याच्वः बियाः धयाच्वना – "थःगु ल्हातं ज्या यानाः न।"

13 दाजुकिजापिं, भिंगु बांलाःगु ज्या यायेत थाकु चाये मते।
14 आम्कन च्वंपिं सुनानं जिमिसं च्वयाहयागु खँ मन्यन धाःसा अज्याःपिन्त म्हसीकाः इपिं नाप तापाक हे च्वनेगु या। अले
इपिं थथःम्हं मछाली।
15 अय्नं वयात शत्रु थें भाःपी मते, बरू थः हे दाजुकिजायात थें न्वायेगु या।
16 शान्ति बियादीम्ह प्रभु थःम्हं हे छिमित न्ह्याबलें फुक्क कथंयागु शान्ति बियादीमा। प्रभु छिपिं फुक्क नाप दीमा।
17 जि पावल थःम्हं हे छिमित ज्वजलपा च्वयाच्वनागु दु। जिं च्वया हयेगु फुक्क पौलय् थथे हे सही यायेगु खः। थ्व जिगु
थःगु हे च्वयेगु पहः खः।
18 झी प्रभु येशू ख्रीष्टया दया माया छिपिं सकसिकें दयेमा।

तिमोथीयात पावलं च्वःगु न्हापांगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ पावलं माकेडोनियां तिमोथीयात च्वःगु खः। पावलं थःगु निक्वः खुसिया यात्राया इलय् वयात नापलाःगु खः। तिमोथी एशियाय् लाःगु लुस्त्रा शहरय् च्वंम्ह छम्ह ल्याय्म्हम्ह विश्वासी खः। वया मां यहूदी व बौ ग्रीक खः। पावलयात वयागु ज्याय् वं ग्वाहालि ब्यूगु खः। थ्व पौलय् स्वता खँयात बांलाक ध्वाथुइकातःगु दु।

दकलय् न्हापां पावलं मण्डलीइ मखुगु खँ स्यनाजुइपिनिपाखें बचय् जुयाच्वनेगु ख्याच्वः बियातःगु दु। इमिगु धापू कथं संसार मभिं, गुप्तिखँयापाखें जक मुक्ति काये फइ, अले ब्याहा मयासें व नये मज्यू धयातःगु नसा मनसे जक हे काये फइ। थ्व पौया निगूगु ब्वय् पावलं मण्डली गुकथं चले यायेगु, गुकथं सेवा यायेगु व मण्डलीया थकालिपिं व ग्वाहालि याइपिनिगु चालचलन गज्याःगु जुइमाः धकाः नं न्ह्यथनातःगु दु। दक्वसिबय् लिपा पावलं तिमोथीयात येशू ख्रीष्टया धात्थेंम्ह च्यः गुकथं जुइगु व मण्डलीया थकालिपिं व क्वकालिपिं विश्वासीतय्त गुकथं हनाबना तयेमाः धकाः अर्ती बियातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-२
मण्डलीया थकालिपिं व ग्वाहालि याइपिनिगु खँ १:३—३:१६
भाःत मदय् धुंकूपिं मिसातय्गु खँ ५:१-१६
धिबायागु लोभ मयायेगु बारे अर्ती ६:१-१०
मेमेगु अर्ती ६:११-२१

१ तिमोथी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 मुक्ति बियादीम्ह परमेश्वरया उजंकथं आशा बियादीम्ह येशू ख्रीष्टया प्रेरित जुयाम्ह जि पावलयापाखें
2 विश्वासय् जिम्ह काय् थें जुयाच्वंम्ह तिमोथीयात* ज्वजलपा।
परमेश्वर बाः व झी प्रभु येशू ख्रीष्टयापाखें छन्त दया माया व शान्ति दयेमा।✡

मखुगु खँ स्यनीपिं लिसे होश या

3 जि माकेडोनियाय् वने त्यनाबलय् छन्त एफिससय् हे च्वँ धकाः धयागु खः। मखुगु खँ स्यनिपिन्त पनेत छ अज्ज नं अन हे च्वनाच्वँ।
4 जिं धया थें इमित मनय् वः थें बाखं कनेगु व तापाःबाज्यापिनिगु धक्कु त्वःतेगु ज्या याके मते। थुकिं विश्वास यानाः जक थुइगु परमेश्वरयागु ग्वसाःयात स्वयाः अप्वः जवाःसवाः यायेगुयात तिबः बी।
5 यचुगु नुगलं, भिंगु मतिं व शंका मयासें याइगु विश्वासं दइगु मायायात ब्वलंकेत जिमिसं थथे धयाच्वनागु खः।
6 गुलिखय् मनूत ला थज्याःगुपाखे लिचिलाः म्वाःमदुगु खँय् जुयाच्वंगु नं दु।
7 थःपिन्सं छु धयाच्वना धकाः इमिसं मस्यू, न इमिसं थःगु खँयात विश्वास यानाः हे धायेफु। अय्नं इपिं व्यवस्था स्यनीपिं गुरु जुइ मास्ति वः।
8 व्यवस्थाय् च्वया तः थें याये फःसा व्यवस्था तसकं बांलाःगु खः धकाः झीसं स्यू।
9 व्यवस्था भिंपिं मनूतय्गु निंतिं दय्कातःगु मखु। थ्व ला मभिंपिं मनूतय्गु निंतिं दय्कातःगु खः। नियम मानय् मयाइपिं, परमेश्वरयात मानय् मयाइपिं, पापीत, पवित्र मजूपिं, परमेश्वरयात क्वह्यंकीपिं, मां बौयात स्याइपिं, मनू स्याइपिं,
10 व्यभिचार यानाजुइपिं, मिजं मिजं हे व्यभिचार यानाजुइपिं, दास मीपिं, मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं, मखुगु साक्षी बीपिं व भिंगु खँयागु अःखतं ज्या यानाजुइपिनिगु निंतिं दय्कातःगु खः।
11 थ्व हे तसकं भिंगु खँ दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरं जितः न्यंकेत बियादीगु खः।

परमेश्वरया दयाया निंतिं सुभाय्

12 जिगु ज्याय् जितः शक्ति बियादीम्ह झी प्रभु येशू ख्रीष्टयात जिं सुभाय् बी, छाय्धाःसा वय्कलं जितः विश्वास यानाः थःगु ज्या याकेबियादिल।

---

* **1:2** १:२ तिमोथी ग्रीक भाषां तिमोथियस ✡ **1:2** १:२ प्रे १६:१

13 न्हापा जिं प्रभुयात विश्वास मयानानिबलय् निन्दा यायेगु, वय्कःयात विश्वास याइपिन्त लिइगु व वय्कःयात क्वह्यंका जुइगु याना, तर जिं थुपिं मसीकं व अविश्वासय् यानागुलि परमेश्वरं जितः दया यानादिल।✡
14 ख्रीष्ट येशूयात यानागु विश्वास व मायां यानाः वय्कलं जितः तसकं दया यानादिल।
15 पापीतय्त मुक्ति बीत ख्रीष्ट येशू थ्व संसारय् झायादीगु धात्थें हे खः धयागु खँ फुक्कसिनं मानय् याये हे माः। पापीत मध्ये नं जि तसकं पापीम्ह खः।
16 थुकिं यानाः हे वय्कलं जितः माया यानादिल। जि थें ज्याःम्ह तसकं पापीयात थःगु धैर्य क्यनेत वय्कलं जितः नमूना दय्कादिल। थ्व नमूना लिपा वय्कःयात विश्वास याइपिं व अनन्त जीवन काइपिनिगु निंतिं खः।
17 न्ह्याबलें दयाच्वनीम्ह जुजु, गुबलें सी मखुम्ह, खने मदुम्ह छम्ह हे जक परमेश्वर न्ह्याबलें तःधनेमा अले वय्कःयात हे फुक्कसिनं हनेमा। आमेन।
18 तिमोथी, जिकाय्, छन्त कयाः न्हापांनिसें जुयाच्वंगु अगमवाणी कथं जिं उजं बियाच्वना। थुकियात हे ल्वाभः यानाः छ प्रभुया निंतिं ल्वाना च्वँ।
19 विश्वास यायेगु व भिंगु खँ मतिइ तयेगु त्वःते मते। मति मभिना वंगुलि ग्वःम्हय्सिनं ला विश्वास यायेगुनापं त्वःते धुंकल।
20 अथे स्यंपिं मध्ये हुमेनियस व अलेक्जेन्डर नं खः। अज्ज अप्वः थुमिसं प्रभुयात बांमलाकाः खँ ल्हाना मजुइमा धकाः जिं थुमित शैतानयागु ल्हातय् लाःल्हानाबी धुन।

2

मण्डलीइ यायेगु सेवा

1 अय्जूगुलि दक्वसिबय् न्हापां मण्डलीयापिन्त जिं धाये – फुक्क मनूतय्गु निंतिं प्रार्थना व बिन्ति यायेगु व सुभाय् बीगु या।
2 शान्ति व चितासु दय्कः म्वानाच्वने फयेमा, अले परमेश्वरयागु सेवा दुग्यंक याये फयेमा धकाः जुजुपिनिगु निंतिं व अधिकार दुपिनिगु निंतिं नं प्रार्थना या।
3 झीत मुक्ति बियादीम्ह परमेश्वरयात थथे याइगु यः। अले थ्व भिंगु ज्या नं खः।
4 फुक्क मनूतय्सं मुक्ति काये फयेमा व सत्यगु खँयात बांलाक सीकाकाये फयेमा धयागु वय्कःया इच्छा खः।
5 परमेश्वर छम्ह हे जक दु। अले दथुइ च्वनाः मनूतय्त व परमेश्वरयात मिलय् यानादीम्ह नं छम्ह हे जक दु। थथे मिलय् यानादीम्ह मनू ख्रीष्ट येशू खः।
6 वय्कः फुक्क मनूतय्गु पलेसाय् सिनादिल। न्हापांनिसें हे क्वःछिना तःकथं वय्कः पाय्छि इलय् सिनादिल।
7 थ्व हे ज्या यायेत जितः भिंगु खँ न्यंकः जुइम्ह व प्रेरित यानादिल। जिं धात्थेंगु खँ धयाच्वनागु खः, मखुगु खँ ल्हानागु मखु। यहूदीमखुपिन्त थ्व हे धात्थेंगु खँ कनाः विश्वास याकेत जितः गुरु ल्ययातःगु खः।✡
8 मिजंतय्सं न्ह्याथाय् नं तं मचासे व जवाःसवाः मयासें दुनुगलंनिसें पवित्र ल्हाः ल्हनाः प्रार्थना यायेमाः।
9 अथे हे मिसातय्सं ल्वय्कः सादा वसतं पुना जुइमा। तःजिगु तिसा, वसः पुनाः अप्वः समाः याना जुइ मते।✡
10 परमेश्वरयात मानय् याइपिं मिसातय्सं थःत ल्वय्क भिंगु ज्या याना जुइमाः।
11 स्यनेकने यायेथाय् मिसातय्सं सुम्क च्वनाः सय्काकायेमाः, अले धाःथें च्वनेमाः।
12 मिसातय्सं मिजंतय्त क्वत्यला तयेगु व स्यनेकने यायेगु ज्या जिं याकेबी मखु। मिसातय्सं सुम्क च्वनेगु यायेमाः
13 छाय्धाःसा दकलय् न्हापालाक आदमयात सृष्टि यानादीगु खः। अले लिपातिनि हव्वायात सृष्टि यानादीगु खः।✡
14 आदमयात मिखाय् धुलं छ्वाकूगु मखु, बरु हव्वायात मिखाय् धुलं छ्वाकाः वयापाखें हे पाप याकूगु खः।✡
15 अय्नं मिसातय्सं क्वात्तुक विश्वास व माया यानाः पवित्र जुयाच्वन धाःसा मचा बुइकीबलय् इपिं कष्टं बचय् जुइ।

3

मण्डलीया बिशप व ग्वाहालि याइपिं

1 थथे धयातःगु धात्थें हे खः – सुनानं मण्डलीया बिशप जुइ मास्ति वय्कूसा, वं तसकं बांलाःगु इच्छा यात।
2 बिशप जुइम्ह मनू छुं हे दोष मदुम्ह, छम्ह हे जक मिसालिसे ब्याहा याःम्ह, थातं च्वने फुम्ह, थःत थःम्हं कःघाये फुम्ह, चालचलन बांलाःम्ह, पाहां वःपिन्त दुनुगलंनिसें दुकाइम्ह, बांलाक स्यनेकने याये फुम्ह,
3 अय्लाखं काय्का मजुइम्ह, ल्वाना मजुइम्ह, भिंम्ह, हाला जुइ मखुम्ह, धिबायागु लोभ मदुम्ह,
4 थःगु छेँ बांलाक कःघाये फुम्ह, थः मस्तयत कजय् यानातये फुम्ह जुइमाः।
5 छाय्धाःसा थःगु छेँ हे बांलाक कःघाये मफुम्हय्सिनं गय् यानाः मण्डली कःघाइ?

✡ **1:13** १:१३ प्रे ८:३; ९:४-५ ✡ **2:7** २:७ २ तिमो १:११ ✡ **2:9** २:९ १ पत्र ३:३ ✡ **2:13** २:१३ उत २:७,२१-२२ ✡ **2:14** २:१४ उत ३:१-६

6 थज्याःम्ह मनू नकतिनि जक विश्वास याःम्ह नं जुइ मज्यू। मखुसा व नं अप्वः तःधंछुयाः शैतान थें नाश जुयावनी।
7 अले मण्डलीं पिने नं नांजाःम्ह जुइमाः, अथे जूसा जक वयात मनूतय्सं हेबाय्चबाय् याइ मखु, अले शैतानयागु जालय् नं लाइ मखु।✡
8 ग्वाहालि याइपिं नं अथे हे भिंपिं व दुग्यंपिं जुइमाः। इपिं निता खँ मल्हाइपिं, अय्लाखं काय्का जुइ मखुपिं, अले धिबायागु लोभ मयाइपिं जुइमाः।
9 इपिं विश्वासयागु सत्य खँयात मनंनिसें बांलाक थुइका काये फुपिं जुइमाः।
10 बांलाक जाँचय् याये धुंकाः तिनि इमित मण्डली ग्वाहालि याकेबीमाः।
11 इमि कलाः नं अथे हे भिंपिं, दुग्यंपिं, मेपिन्त हेबाय्चबाय् याना मजुइपिं, थातं च्वने फुपिं व न्ह्यागु खँय् नं विश्वास यायेबहःपिं जुइमाः।
12 थथे ग्वाहालि याइम्ह नं छम्ह हे मिसालिसे ब्याहा याःम्ह जुइमाः। अले व नं थः मस्तय्त कजय् याये फुम्ह व छेँ कःघाये फुम्ह जुइमाः।
13 बांलाक ज्या याइम्हय्सित फुक्कसिनं मानय् याइ। अले इमिसं येशू ख्रीष्टयात थःम्हं विश्वास यानागु खँ मेपिन्त नं मग्यासे धाये फइ।

तःधंगु गुप्ति खँ

14 थ्व पौ च्वया च्वनाबलय् नं जिं याकनं हे छन्थाय् वयेगु मतिइ तयागु दु।
15 अयूनं छुं जुयाः जि वये लिबात धाःसा परमेश्वरयागु छेँय् झीसं गय् यानाः च्वनेमाः धकाः थ्व हे पौपाखें सीकाति। परमेश्वरयागु छेँ धयागु हे मण्डली खः। अले थ्व सत्ययागु थां व किल्ला नं खः।
16 थ्व तसकं तःधंगु गुप्ति खँ खः धकाः झीसं स्यू –

वय्कः झी थें मनू जुयाः झाल,
आत्मायापाखें वय्कः धर्मी ठहरय् जुल।
स्वर्गदूततय्सं वय्कःयात खंकल,
जात जातियापिन्त वय्कःयागु खँ न्यंकल,
संसारय् च्वंपिन्सं वय्कःयात विश्वास यात,
अले वय्कःयात तःधंकाः स्वर्गय् तुं थत यंकल।

4

मखुगु खँ कनीपिं खनाः होश या

1 लिपा लिपा मनूतय्सं विश्वास यायेगु त्वःताः मखुगु खँ न्यनाः शैतानं धाःथें याना जुइ धकाः पवित्र आत्मां बांलाक थुइकाब्यूगु दु।
2 धर्मयागु ख्वाःपालं पुयाः मखुगु खँ ल्हाना जुइपिन्सं थथे याना जुइ। थुमिगु मतिइ मिइ छुयातःगु नँयागु नालुं पुकातये धुंकल।
3 थुमिसं ब्याहा याये मज्यु, गुलि गुलि नसा नये मज्यू धकाः मनूतय्त स्यना जुइ। विश्वास याइपिं व सत्ययात थूपिन्सं सुभाय् बियाः न्ह्यागुं नये ज्यु, छाय्धाःसा थ्व फुक्कं परमेश्वरं हे दय्कादीगु खः।
4 वय्कलं दय्कादीगु मभिंगु छुं नं मदु। उकिं वय्कःयात सुभाय् बियाः न्ह्यागुं नये ज्यू।
5 छाय्धाःसा वय्कःयागु वचन व प्रार्थनां फुक्कं शुद्ध जुइ।

येशू ख्रीष्टया भिंम्ह च्यः

6 फुक्क दाजुकिजापिन्त थ्व खँ थुइकाबिल धाःसा छ येशू ख्रीष्टया भिंम्ह च्यः जुइ। अले थुकिं हे विश्वासयागु वचन व छं मानय् यानाच्वंगु खँय् छ गुलि तक बल्लानाच्वंगु दु धकाः सी दइ।
7 म्वाःमदुगु मनय् वः थें बाखं कनाजुइपिंपाखें तापाक हे च्वँ। बरु परमेश्वरयात यय्क जक जुयाच्वँ।
8 म्हयागु ज्याखँ यानाः कम हे जक ज्यालगय् जुइ। आत्मायागु ज्याखँ धाःसा आः व लिपा तकं ज्यालगय् जुयाच्वनी।
9 थ्व खँ धात्थेंगु व विश्वास याये बहःगु खः।
10 अयूजूगुलि हे झीसं म्वाःम्ह परमेश्वरयाके आशा यानाः थथे दुःखकष्ट सियाः ज्या यानाच्वनागु खः। फुक्क मनूतय्त मुक्ति बीम्ह, अप्वः यानाः वय्कःयात विश्वास याःपिन्त मुक्ति बीम्ह थ्व हे परमेश्वर खः।
11 थ्व हे खँ छं स्यनेकने या।

✡ **3:7** ३:२-७ तीत १:६-९

12 सुनानं छंगु ल्यायम्हसूयात हेबाय्चबाय् याये मफयेमा, बरू छं खं, चालचलनं, मायां, विश्वासं व शुद्ध जुयाः इमि न्ह्याःने नमूना जुयाः क्यँ।
13 जि मवतले मनूतय्त धर्मशास्त्रं ब्वनेगु, स्यनेगु व न्वायेगु याना च्वँ।
14 थकालिपिन्सं छन्त छेनय् ल्हाः तयाः न्हापां हे क्वःछिनातःगु वरदानयात सितिं छ्वये मते।
15 दुनुगलंनिसें छं थ्व ज्या बांलाक याना च्वँ। अले छंगु ज्या मेपिन्सं नं खनी।
16 थःगु खँय् व थःम्हं स्यनागु खँय् बांलाक बिचाः या। थथे याःसा छन्त नं छंगु खँ न्यंपिन्त नं मुक्ति दइ।

5

भाःत मदय् धुंकूपिं मिसात, थकालित व दासतय्गु बारे सल्लाह

1 थः स्वयाः थकालिपिन्त ब्वःबी मते। इमित छुं धाये माःसा थः बौयात थें धा। थः स्वयाः क्वकालिपिन्त किजापिन्त थें व्यवहार या।
2 अथे हे थकालिपिं मिसातय्त मांपिन्त थें अले क्वकालिपिं मिसातय्त मनय् पाप मतसे केहेँपिन्त थें व्यवहार या।
3 हाःनाः मदुपिं भाःत मदय् धुंकूपिं मिसातय्त हनाबना तयेगु या।
4 काय्म्ह्याय्पिं व छय्पिं दुम्ह भाःत मदय् धुंकूपिं मिसातय्गु सुसाःकुसाः वया काय्म्ह्याय्पिं व छय्पिन्त हे याकेब्यु। इमिसं थःगु छेँय् निं धर्म याये सय्के ब्यु, अले मांबौयागु त्यासा पुले ब्यु, छाय्धाःसा परमेश्वर थज्याःगु ज्यां लय्तायादी।
5 हाःनाः मदुम्ह भाःत मदय् धुंकूपिं मिसां परमेश्वरयाके भरोसा तयाच्वनी। अले चां न्हि परमेश्वरयात प्रार्थना यानाच्वनी।
6 भाःत मदय् धुंकूपिं मिसां यःयःथें सनाः मोजमज्जा याना जुल धाःसा व सीगु ति हे ग्यनी।
7 अज्याःपिं मिसातय्त दोष मदय्क जुइ फयेमा धकाः थ्व खँ स्यनेकने या।
8 सुनां थःथितियागु, अज्ज ला थः हे जहानपिनिगु तकं सुसाःकुसाः याइ मखु, वयागु विश्वास सितिं वंगु ति ग्यनी। अज्याःपिं मनूत विश्वास मयाःपिं स्वयाः नं मभिंपिं जुइ।
9 छम्ह जक मिजंनाप ब्याहा याःम्ह, खुइदँ दये धुंकूम्ह भाःत मदय् धुंकूपिं मिसायात
10 बांलाःगु ज्या यानाः नांजाःम्ह, मस्तय्त ब्वलंकूम्ह, पाहांतय्त दुनुगलंनिसें दुकाइम्ह, परमेश्वरया मनूतय्त तुति सिलाः सेवा याइम्ह, हाःनाः मदुपिन्त ग्वाहालि याइम्ह व भिंगु ज्याय् जक मन तयाः जुइम्ह जूसा वयात भाःत मदय् धुंकूपिं मिसातय्गु नांया धलखय् दुथ्याकूसा ज्यू।
11 भाःत मदय् धुंकूपिं ल्यासेपिं मिसातय्गु नां धाःसा धलखय् दुथ्याके मते, छाय्धाःसा इमिसं ख्रीष्टयागु ज्या त्वःताः हानं ब्याहा यायेत स्वइ।
12 थथे इमिसं न्हापा चिनातःगु बाचा ल्वःमंकूगुलि इपिं दोषी ठहरय् जुइ।
13 अज्ज ला इपिं छेँय् छेँय् चाःहिलाः ज्या मयासें जुइ। थुलि जक मखु, इपिं खँगुलु जुइ, अले इमिसं मेपिनिगु ज्याय् ल्हाः तया जुइगु व ल्हाय् मज्यूगु खँनापं ल्हाना जुइ।
14 अय्जूगुलिं भाःत मदय् धुंकूपिं ल्यासेपिं मिसातय्सं ब्याहा यायेगु हे भिं जू। थुपिं मचाखाचा दय्काः छेँ बांलाक कःघाना च्वनीपिं जुइमाः। अथे जूसा झी शत्रुतय्सं नं धायेथाय् दइ मखु।
15 गुम्हं गुम्हं भाःत मदय् धुंकूपिं मिसात ला अथे बांमलाक सना जुयाः शैतानयागु ल्हातय् लाः वने नं धुंकल।
16 सुं विश्वासी मिसायाथाय् थथे भाःत मदय् धुंकूपिं मिसात दुसा वं हे इमित स्वयेमाः। थथे याःसा मण्डलीयात थाकुइ मखु। अले जक मण्डलीं भाःत मदय् धुंकूपिं हाःनाः मदुपिं मिसातय्त बांलाक ग्वाहालि याये फइ।

थकालिपिन्सं यायेमाःगु ज्या

17 बांलाक ज्या याःपिं थकालिपिन्त अप्वः हनाबना तयेमाः। अज्ज ला वचन न्यंकीपिं व स्यनिपिन्त अप्वः हनाबना तयेमाः।
18 धर्मशास्त्रय् नं थथे धयाताःगु दु – “दाइं यायेबलय् द्वहंयागु म्हुतुइ पिचा तयाबी मते।” अले “ज्या याःम्हय्सित ज्यालाबी हे माः।”✡
19 निम्ह स्वम्ह साक्षी मदय्कं सुनानं थकालियात द्वपं बिल धाःसां पत्याः याये मते।✡
20 पाप याइपिन्त फुक्कसिया न्ह्याःने हे ब्वःब्यु। थथे याःसा जक मेपिं नं ग्याइ।
21 परमेश्वर, ख्रीष्ट येशू व ल्ययातःपिं स्वर्गदूततय्गु न्ह्याःने जिं छन्त थ्व खँ धयाच्वना। थथे ज्या यायेबलय् सुयागुं पँली मते, अले सुयागुं ख्वाः स्वये मते।
22 हथाय् चायाः सुयातं छेनय् ल्हाः तयाः मण्डलीयागु ज्याय् तये मते, छाय्धाःसा व मनू मभिंम्ह जूसा वयागु पाप छन्त नं लाइ। थःत पापपाखें तापाक हे ति।
23 न्हापा थें लः जक त्वने मते। थःगु प्वाःयागु निंतिं उसाँय् मदुगुया निंतिं भचा भचा दाखमघ नं त्वनेगु या।

✡ **5:18** ५:१८ व्य २५:४; मत्ती १०:१०; लूक १०:७ ✡ **5:19** ५:१९ व्य १७:६; १९:१५

24 गुम्हय् गुम्हय्सिगु पाप ला बांलाक हे सी दयाच्वनी, इपिं न्हापा हे दोषी ठहरय् जुइ। गुलिसिगुं पाप ला लिपा लिपा जक सी दइ।
25 अथे हे गुलि गुलिं भिंगु ज्या ला न्हापा हे बांलाक सी दइ। अले सी मदुगु नं लिपा सीदयावइ, त्वपुयातये फइ मखु।

6

दासतय्त अर्तीं बीगु

1 दासं थः मालिकयात हनाबना तयेमाः। अले जक परमेश्वरयागु नां व जिमिसं स्यनागु भिंगु खँयात क्वह्यंकाः खँ ल्हाये फइ मखु।
2 विश्वासी दाजुकिजा ला खः नि धकाः सुनानं थः विश्वासी मालिकयात हनाबना मतयेगु याये मते, बरु इमिगु बांलाक सेवा या। छाय्धाःसा इमित भिनिगु थः हे दाजुकिजायात भिनिगु खः। थ्व हे खँ छं मेपिन्त नं स्यनेकने या।

धिबायागु लोभ

3 सुनानं मेकथं स्यनेकने याना जुल, अले झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु सत्यगु वचन व झीसं परमेश्वरयात मानय् यायेमाःगु खँ मन्यन धाःसा
4 वं छुं हे मसीकं तःधंछुया जुइ। अले म्वाःमदुगु खँ पिकयाः जवाःसवाः यानाः ल्वापुथया जुइ। थुकिं मनूतय्त ल्वाकेगु, नुगः मुइकेगु, मेपिन्त मभिंका जुइगु व म्वाःमदुगु संका जक याकी।
5 थुमिसं न्ह्याबलें ल्वापु जक थया जुइ, थुमिगु न्ह्यपु हे खतं नयेधुंकल, थुमिके सत्य धयागु हे मदु। थुमिसं धर्म हे धिबा कमय् यायेगु लँपु खः धकाः धयाजुइ।
6 खः, दुगुलि लुधंकाः परमेश्वरयात मानय् यानाः च्वनेगु हे तःमि जुइगु खः।
7 बूबलय् नं झीसं थ्व संसारय् छुं ज्वना वयागु मदु। अले सीबलय् नं छुं ज्वनावने फइ मखु।
8 नयेत व पुनेत जक दुसा ला झींत गा हे गात नि।
9 तःमि जुइत स्वइम्ह मनू पापयागु ल्हातय् लाइ, वं मभिंगु व थःत हे स्यंकीगु खँ मनंतुना जुइ। थुकिं हे यानाः व नाश जुइ।
10 फुक्क मभिंगु व बांमलाःगु ज्याया हा हे धिबायागु माया खः। गुलिखय् मनूतय्सं धिबायागु लोभय् लानाः विश्वास यायेगु हे त्वःताब्यूगु दु। उकिं सह याये मफयेक दुःखकष्ट जुयाः नुगः हीका च्वनेमाली।
11 अय् तिमोथी, परमेश्वरया मनू, छ थज्याःगु मभिंगु खं तापाक च्वनाचवँ। परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी ठहरय् जुइगु, वयकःयात मानय् यानाच्वनेगु व भिंम्ह जुयाच्वनेगु खँय् मन बिया चवँ।
12 विश्वासयागु लँपुइ न्ह्यज्याना तुं चवँ। अले अनन्त जीवन कायत स्व। थुकियागु निम्ति हे परमेश्वरं छन्त सःतादीगु खः, अले थुकियागु निम्ति हे छं यक्व मनूतय्त थःगु विश्वासयागु साक्षी ब्यूगु खः।
13 फुक्कसितं म्वाका तःम्ह परमेश्वरयागु न्ह्यःने व पन्तियस पिलातसयागु न्ह्यःने सत्ययागु निंतिं नवानादीम्ह ख्रीष्ट येशूयागु न्ह्यःने जिं छन्त धयाच्वना —✡
14 झी प्रभु येशू ख्रीष्ट मझातले छं जिं धया थें बांलाक व सुनानं धाये ल्हाये थाय् मदयक यान चवँ।
15 परमेश्वरं वयकःयात पायछि इलय् छवयाहयादी। परमेश्वर हे दक्वसिबय् तःधंम्ह, फुक्क शक्तिया थुवाः, जुजुतय् नं जुजु, अले प्रभुतय् नं प्रभु खः।
16 वयकः न्ह्याबलें दयाच्वनीम्ह, सुं हे वने फइ मखुगु जलय् च्वनीम्ह खः। वयकःयात आः तक सुनानं खंगु मदुनि, अले खनी नं मखु। सदां दयाच्वनीगु शक्ति वयकःयाके हे दयाच्वनेमा, अले वयकः न्ह्याबलें तःधनेमा। आमेन।
17 थ्व संसारय् च्वंपिं तःमि धायका च्वंपिन्त अप्वः तःधंछुया जुइ मते धकाः धयाब्यु। इमिगु धनसम्पत्ति सदां दयाच्वनी मखु। उकिं इमित धनसम्पत्तिइ मखु, बरु झींत फुक्कं बियादीम्ह परमेश्वरयाके भरोसा तया चवँ धकाः धयाब्यु।
18 भिंगु ज्या यायेगु, भिंगु ज्याय् तःमि जुइगु व नुगः चक्कंकाः मेपिन्त ग्वाहालि यायेगु या धकाः इमित धयाब्यु।
19 थुकथं इमिसं लिपायात स्यल्लाःगु धनसम्पत्ति मुंके फइ, अले धात्थेंगु जीवन कायेखनी।
20 तिमोथी, छु छन्त लःल्हाना बियातःगु खः व बांलाक बिचाः याना ति। संसारयागु म्वाःमदुगु खँपाखें व गुलिखय् मनूतय्सं "ज्ञान" धकाः धयातःगु मखुगु खँपाखें तापाक हे चवँ।
21 छाय्धाःसा गुलिसिनं ला थज्याःगु खँय् जुयाः विश्वासयागु लँ हे त्वफिका छवःगु दु।
परमेश्वरं छिमित दया माया यानादीमा।

✡ **6:13** ६:१३ यूह १८:३७

तिमोथीयात पावलं च्वःगु निगूगु पौ
म्हसीका

पावलं थ्व निगूगु पौ तिमोथीयात थः ल्यायम्हम्ह पासा व थःत ग्वाहालि याइम्ह मनूया कथं च्वःगु दु। उबलय् तिमोथी एफिससय् च्वंम्ह मण्डलीयाम्ह छम्ह मू नायः खः। पौया मू खँ सह यायेगु खः। पावलं तिमोथीयात साहस बियाः न्ह्याथें ज्याःगु दुःखकष्ट व विरोध जूसां येशू ख्रीष्टयागु साक्षी बीगु, धात्थेंगु भिंगु खँ व पुलांगु नियम मानय् यानाः स्यनेकने यायेगु सल्लाह बियातःगु दु। थ्व पौलय् तिमोथीयात फयां फतले याकनं रोमय् वयेत इनाप यानातःगु दु। पावलं तिमोथीयात ल्वापु जक पिहांवइगु म्वाःमदुगु जवाःसवाः याना जुइपिंनाप बुला जुइ मते धकाः नं ख्याच्वः बियातःगु दु। च्वय्च्वंगु खँत फुक्कं पावलं थःत हे जूगु खँया दसु बियाः तिमोथीयात लुमंके ब्यूगु खः। न्ह्गु नियमय् दुगु पावलया पौत मध्ये थ्व पौ दकलय् लिपा च्वःगु खः। उबलय् पावल रोमया जेलय् थःत मृत्यु दण्ड बीगु ई पिवाः च्वंगु खः।

थ्व पौ पावलं ईस्वी सम्बत ६४-६५ सालय् च्वःगु खः।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-२
प्रार्थना व अर्ती १:३–२:१३
सल्लाह व ख्याच्वः २:१४–४:५
पावलयात थःत जूगु खँ ४:६-१८
क्वचाय्कूगु ४:१९-२२

२ तिमोथी

पावलपाखें ज्वजलपा

1 ख्रीष्ट येशूयात विश्वास याक्वसित जीवन बी धकाः धयादीगुलिं परमेश्वरं वय्कःयाम्ह प्रेरित यानादीम्ह पावलपाखें
2 जि यःम्ह काय् तिमोथीयात* थ्व पौ च्वयाच्वना। झी परमेश्वर बाः व प्रभु ख्रीष्ट येशूं छन्त दया माया यानाः शान्ति बियादीमा।✡

सुभाय् व साहस

3 जिं जिमि तापाःबाज्यापिन्सं थें दुनुगलंनिसें परमेश्वरयागु ज्या यानाच्वनागु दु। प्रार्थना यायेबलय् जिं छन्त लुमंकाः चान्हि परमेश्वरयात सुभाय् बियाच्वनागु दु।
4 छंगु मिखाय् जाया वःगु ख्वबि लुमंकाः जि छन्त नापलाः वये मास्ति वइगु। छन्त नापलाये खंसा जिगु मन च्वनी।
5 छं यचुगु नुगलं विश्वास याःगु जि अज्जं लुमनि। छिमि बज्ये लोइस व मां युनिसं नं अथे हे यचुगु नुगलं विश्वास याःगु खः। छं अज्ज नं उकथं हे यचुगु नुगलं विश्वास यानाच्वंगु दइ धकाः जितः विश्वास दु।✡
6 अय्जूगुलिं जिं छन्त हानं लुमंका च्वना – जिं छंगु छेनय् ल्हाः तयाबलय् परमेश्वरं बियादीगु वरदानयात छं बांलाक छ्यला चवँ।
7 परमेश्वरं झीत भयया आत्मा मखु, बरु झीत शक्ति, माया व थःत कःघाये फइगु आत्मा बियादीगु दु।
8 उकिं झी प्रभुयागु भिंगु खँ न्यंका जुइत लज्या चाये मते, अले जितः कुनातःगुलिइ नं लज्या चाये मते, बरु परमेश्वरयागु शक्तिइ भरोसा तयाः छं नं जिं थें तुं भिंगु खँयागु निंतिं दुःखसिया जु।
9 थ्व हे परमेश्वरं झीत बचय् यानाः वय्कःया मनूत यायेत सःतादिल। झीसं यानागु धर्मकर्म यानाः मखु, बरु वय्कलं हे दया माया यानाः झीत बचय् यानादीगु खः। सृष्टि जुइ न्ह्याः हे ख्रीष्ट येशूं झीत थ्व दया माया बियादीगु खः।
10 झीत मुक्ति बियादीम्ह ख्रीष्ट येशू झायादी धुंकाः तिनि थ्व बांलाक सीदत। वय्कलं मृत्युयात त्याकाः भिंगु खँ न्यंक्वसित अनन्त जीवन बियादिल।
11 थ्व हे भिंगु खँ न्यंकेत व स्यनेत जितः प्रेरित दय्कादीगु खः।✡
12 थ्व हे ज्यायागु निंतिं जिं थथे दुःखसिया च्वनागु खः। थ्व ज्या यानाः जि लज्यामचाया छाय्धाःसा जिं सुयात विश्वास यानाच्वनागु दु व बांलाक स्यू। अले प्रभुयात जिं लःल्हाना बियागु फुक्क वय्कलं हानं लिहां झाया मदितले बांलाक बचय् यानातयादी।
13 ख्रीष्ट येशूं झीत क्यनादीगु विश्वास व माया थें छं नं जिं धयागु फुक्क खँ याना क्यँ।

---

* **1:2** १:२ तिमोथी ग्रीक भाषां तिमोथियसयात ✡ **1:2** १:२ प्रे १६:१ ✡ **1:5** १:५ प्रे १६:१ ✡ **1:11** १:११ १ तिमो २:७

14 झीगु दुने च्वनादीम्ह पवित्र आत्मायागु ग्वाहालि छन्त लःल्हाना बियातःगु सत्य खँयात बांलाक नुगलय् तयाति।
15 एशियाय् च्वंपिं फुक्कसिनं जितः त्वःतावन धकाः ला छं सि हे स्यू। फुगेलस व हेर्मोगेनसं तकं जितः त्वःतावन।
16 ओनेसिफरसया जहानपिन्त परमेश्वरं दया यानादीमा, छाय्धाःसा वं जितः यक्व यक्व हे साहस ब्यूगु दु। जितः इयालखानाय् कुनातल धकाः व लज्या मचाः।
17 रोमय् नं वं जितः मानुमालाः लुइकल।
18 एफिससय् दुबलय् नं वं जितः गुलि ग्वाहालि यात धयागु खँ ला छं नं बांलाक हे स्यू। प्रभु झायादीबलय् वयात दया माया यानादीमा।

2

भिंगु ज्या याइम्ह जुयाः क्यँ

1 अय्जूगुलि जि यःम्ह काय्, ख्रीष्ट येशूं बियादीगु दया मायां बल्लाका च्वँ।
2 यक्व मनूतय्गु न्ह्यःने जिं नवानागु खँ छं नं मेपिं स्यनेकने यायेफुपिं विश्वास याये बहःपिन्त स्यना ब्यु।
3 ख्रीष्ट येशूयाम्ह भिंम्ह सिपाइँ जुयाः छं नं जि नाप दुःखकष्ट फ।
4 सुं नं सिपाइँ मेमेगु ज्याय् तक्यनाच्वनी मखु, बरु थः सेनापतियात लय्तायेकेत जक स्वयाच्वनी।
5 नियमय् च्वनाः म्हितीम्ह मनुखं जक सिरपाः काये फइ।
6 हिचःति हाय्काः बुँज्या याइम्हय्सिनं हे दकलय् न्हापालाक लये खनी।
7 जिं धयागु खँ थुइकेगु कुतः या, छाय्धाःसा प्रभुं हे छन्त थुइके फय्कादी।
8 दाऊदया सन्तान, सिनाः म्वानावःम्ह येशू ख्रीष्टयात लुमंकी। जिं न्यंकागु भिंगु खँ थ्व हे खः।
9 थ्व हे भिंगु खँ न्यंकाः जिं थथे अपराधीयात थें नेवलं चिकाः च्वनेमाली। तर परमेश्वरयागु वचनयात सुनानं चिनातये फइ मखु।
10 अय्जूगुलिं परमेश्वरं ल्ययातःपिं मनूतय्गु निंतिं जिं न्ह्यागुं सह याये फु। अले इपिं ख्रीष्ट येशूं बियादीगु सदां दइगु मुक्ति कयाः तःधने फयेमा।
11 थथे धयातःगु धात्थें खः –

“वय्कः नाप सीसा
वय्कः नाप हे म्वाये दइ।
12 झीसं सहयाना च्वंसा
वय्कः नाप राज्य याये खनी।
झीसं वय्कःयात त्वःत्सा
वय्कलं नं झीत त्वःतादी।✡
13 झीपिं विश्वासी मजूसां
वय्कः विश्वासी हे जुयाच्वनी,
छाय्धाःसा वय्कलं थःम्हं
थःत विश्वास यायेगु त्वःते फइ मखु।”

परमेश्वरपाखें ल्यःम्ह ज्याकःमि

14 परमेश्वरया नामय् इमित थ्व खँय् ख्याच्वः ब्यु। म्वाःमदुगु खँय् ल्वाना जुइ मते, थुकिं इमित हे स्यंकी।
15 परमेश्वरयागु सत्य वचनयात खःकथं छ्यलेगु या। ज्या यायेत लज्या चाये म्वाः। अले परमेश्वरया विश्वास याये बहःम्ह मनू जुइत कुतः या।
16 म्वाःमदुगु खँय् सुंनाप हाः जुइ मते, छाय्धाःसा थथे हाला जुइपिं मनूत परमेश्वर नाप झन झन तापानावनी।
17 इमिसं स्यनीगु खँ ध्वगिनाः नवइगु घाःथें न्यनावनी। थुपिं मध्ये हुमेनियस व फिलेतस नं खः।
18 इपिं सत्ययागु लँपुं चिलावने धुंकल। इमिसं सीपिं न्हापा हे म्वाना वये धुंकल, आः म्वाना वइ मखुत धकाः न्यंका जुयाः गुलिखय् विश्वासीतय्त स्यंकाबी धुंकल।
19 अय्नं परमेश्वरं स्वनादीगु जग गुबलें दुनावनी मखु। अले थ्व जगय् थथे च्वयातःगु दु – “प्रभुया मनूयात प्रभुं म्हस्यू।” अले “प्रभुयागु नां कयाः जूपिन्सं मभिंगु ज्या याये मज्यू।” ✡
20 ततःधंपिनिगु छेँय् लुँ, वहःयागु थलबल जक मखु, चायागु व सिँयागु थलबल नं दयाच्वनी। गुगुं थलबल भ्वय्बलय् जक छ्यली, गुगुं थलबल मेबलय् छ्यली।

✡ **2:12** २:१२ मत्ती १०:३३; लूक १२ ✡ **2:19** २:१९ गन्ती १६:५

21 अय्ज्गुलि सुनां थःत थज्याःगु मभिंगु ज्याखं तापाक तया तइ, व मनू तःजिगु थलबल थें जुइ। वं थःम्हं थःत शुद्ध यानाः थः मालिकयागु ज्याय् न्ह्याबलें न्ह्यचिला च्वने फइ।
22 ल्यायम्ह इलय् मभिंगु मतिइ वइ, उकिं थज्याःगुलि तापाक च्वँ। बरू यचुगु नुगलं प्रभुयात मानय् याइपिलिसे जुयाः धर्मी जुइगु, विश्वास यायेगु, माया यायेगु व मिलय्चलय् जुयाच्वनेगु या।
23 म्वाःमदुगु व थःम्हं मस्यूगु खँय् जवाःसवाः याना जुइ मते। थुकिं ल्वापु जक पिहां वइ धकाः ला छं सि हे स्यू।
24 प्रभुया च्यः जुयाः सुंनाप ल्वाः जुइ मज्यु, बरू फुक्कसितं माया याइम्ह, बांलाक स्यनेकने याये फुम्ह, न्ह्यागु खं सह याये फुम्ह,
25 अले शत्रुयात नं क्वमिल् जुयाः थुइका बीम्ह जुइमाः। सके परमेश्वरं इमिगु नुगः हे हिलाः सत्य खँयात थुइके फयेकादी ला?
26 थुकथं वाः चायेकाः इपिं शैतानयागु ल्हातं बिस्युं वये फइ, छायधाःसा शैतानं इमित च्यः यानातःगु दु।

3

संसार फुनावनीगुया चिं

1 संसार फुनावनीगु इलय् तसकं दुःख जुइ धकाः सीकाति।
2 अबलय्यापिं मनूत थःत जक भिंका जुइपिं, धिबायागु लोभ यानाजुइपिं, तःधंछुया जुइपिं, घमण्ड यानाजुइपिं, कर्पिन्त क्वह्मंका जुइपिं, मांबौयागु खँ मन्यनीपिं, गुण मस्यूपिं, परमेश्वरयात वास्ता मयाःपिं,
3 दया माया याये मसःपिं, क्षमा याइमखुपिं, मेपिन्त मभिंकाः खँ ल्हानाजुइपिं, थःत कःघाये मफुपिं, नुगः छाःपिं, भिंगु खँ मययक्कीपिं,
4 मुले तयाः गः कीपिं, थः यःथें सना जुइपिं, जि हे खः धयाजुइपिं, परमेश्वरयात यय्केगु स्वयाः मोजमज्जा जक याये यय्कीपिं,
5 पिनें परमेश्वरयात मानय् यानाजुइपिं, दुनुगलं धाःसा वयकःयागु शक्तियात मानय् मयाइपिं जुइ। थुपिंलिसे जुइ मते।
6 इपिं मध्ये गुलिसिनं ला छेँय् छेँय् वनाः पापं जाःपिं व पापयागु खँ मतिइ तया जुइपिं मिसातय्त ल्हातय् काइ।
7 थ्व मिसातय्सं स्यनाः सय्का कायेत यक्व स्वइ। अय्नं सत्य छु खः धकाः गुब्सं सीके फइ मखु।
8 यान्नेस व याम्ब्रेसं मोशायात मभिंका जू थें इमिसं नं सत्य खँयात मभिंका जुइ। इमिगु बुद्धि स्यने धुंकल, अले इमिके विश्वास हे मदये धुंकल।✡
9 इपिं ताः च्वनी मखु, छायधाःसा यान्नेस व याम्ब्रेसयागु थें इमिगु मूर्ख ज्या नं मनूतय्सं सीकी।

पावलं तिमोथीयात ब्यूगु आज्ञा

10 छं जिं स्यनेकने यानागु, जिगु चालचलन, जिगु लक्ष्य, जिगु विश्वास, जिं गथे सह यानाच्वना, जिं गुलि माया यानाच्वना,
11 जितः गुलि दुःखकष्ट बिल, जिं गुलि सास्ती नये माल, एन्टिओखियाय्, आइकोनियनय् अले लुस्त्राय् जितः छु छु जुल धयागु फुक्कं छं स्यू। गज्याः गज्याःगु दुःखकष्ट जिं फये माल अले प्रभुं फुक्क दुःखकष्टं जितः बचय् याना तयादिल।✡
12 ख्रीष्ट येशूयात मानय् यानाः वयकलं धाःथें च्वनीपिन्त ला थथे दुःखकष्ट जू हे वइ।
13 मभिंपिं व थगाहा मनूतय्सं कर्पिन्त थगय् यायां थःत हे थगय् याका च्वनेमाली। अले थुपिं झन झन स्यनावनी।
14 छं जक थ्व खँ सुयापाखें स्यना कयागु खः, व सीकाः थःम्हं सय्कागु व विश्वास यानागु खँय् जुयाच्वँ।
15 मचांनिसें हे छं धर्मशास्त्रयागु खँ सीकातःगु दु। थुकिं हे छन्त ख्रीष्ट येशूयात विश्वास यानाः दइगु मुक्तियागु खँ थुइके फय्का बी।
16 धर्मशास्त्रयागु फुक्क खँ परमेश्वरया प्रेरणां च्वःगु खः, थुपिं स्यनेकने यायेत, न्वायेत, द्वंगु भिंकेत व खःकथं म्वायेत तिबः बी।
17 परमेश्वरया मनूतय्सं न्ह्याथें ज्याःगु भिंगु ज्याखँ नं याये फयेमा धकाः धर्मशास्त्र बियातःगु खः।

4

भिंगु खँ न्यंकेगु

1 सी धुंकूपिं व म्वानाच्वंपिं फुक्कसितं न्याय यानादीम्ह ख्रीष्ट येशू व परमेश्वरया नामं जिं छन्त धयाच्वना – वयकलं हानं झायाः राज्य यानादी तिनिगुलिं
2 परमेश्वरयागु वचन न्यंकि। भिंगु इलय् नं मभिंगु इलय् नं न्यंकि, न्ह्यागु जूसां सह यानाः मनूतय्त इमिगु दोष क्यनाः स्यनेकने या, ब्वःब्यु, अले साहस नं ब्यु।

✡ **3:8** ३:८ प्रस ७:११ ✡ **3:11** ३:११ प्रे १३:१४-५२; १४:१-७,८-२०

3 भिंगु खँ धाल धाःसा सह हे मयाइगु ई नं वइतिनि। इमिसं थःम्हं मनं तुं थें ज्याःगु खँ स्यनेकने याइपिं गुरु तइ, अले थःत यःयःगु जक खँ न्यना च्वनी।
4 इमिसं सत्य खँ न्यनी मखु। मनय् वः थें कनीगु बाखं जक न्यने यय्की।
5 छं जक न्ह्यागु जूसां नुगः क्वात्तुकाः च्वँ। दुःख सी माःसां स्यू। भिंगु खँ न्यंकेगु याना च्वँ। थःत बियाताःगु ज्या पूवंकि।
6 छाय्धाःसा जिं ला थःत हे पाये धुन। जिगु ला सीगु ई नं वये धुंकल।
7 जिं यायेमाःगु बांलाक याये धुन। जिं ब्वाँय् वने गाके धुन। अथेसां जिं जिगु विश्वासयात बल्लाक तया तयागु दु।
8 आः ला धर्मी ठहरय् जूपिन्त धकाः तयाताःगु श्रीपिच जक काये ल्यंदनि, गुगु सुयागुं ख्वाः मस्वसे न्याय यानादीम्ह प्रभुं झायाः पुइकादी। जितः जक मखु, वय्कः झाइगु यःपिं फुक्कसितं वय्कलं व श्रीपिच पुइकादी।
9 छं याकनं हे जिथाय् वयेगु स्व।
10 डेमास थ्व संसारयात माया यानाः जितः त्वःताः थेसलोनिकाय् वने धुंकल। क्रेसेन्स गलातियाय् वन, तीतस दलमातियाय् वन।✡
11 लूका जक जि नाप दु। मर्कूसयात मालाः छनापं ब्वना हजि। वं जिगु ज्याय् यक्व हे ग्वाहालि बी।✡
12 तुखिकसयात जिं एफिससय् छ्वयागु दु।✡
13 त्रोआसय् च्वंम्ह कार्पसयाथाय् जिं त्वःता थकागु गा ज्वना वा। अन त्वःता थकागु सफू व छेंगुलिइ च्वयाताःगु सफू नं लुमंक ज्वनाः वा।✡
14 अलेक्जेन्डर सिजःकःमिनं जितः तसकं बांमलाकल। प्रभुं वयात यायेमाःगु यानादी।✡
15 व खनाः छं नं होश यानाच्वँ, छाय्धाःसा वं झीगु भिंगु खँयात तसकं मभिंकाः खँ ल्हानाच्वंगु दु।
16 दकलय् न्हापां जिगु मुद्दा जूबलय् जिगु पंलिनाः सुनानं नमवाः। फुक्कसिनं जितः त्वःतल। इमिसं थुकियागु ल्याःचाः प्रभुयात बी म्वाःलेमा।
17 उबलय् प्रभुं हे जि नाप झायाः जितः बांलाक भिंगु खँ न्यंकेत शक्ति बियादिल। अय्ज्गुलि जिं यहूदीमखुपिन्त भिंगु खँ न्यंके फत। थुकथं वय्कलं जितः सिंहयागु म्हुतुं बचय् यानादिल।
18 प्रभुं हे जितः फुक्क कथंया मभिंगु खं बचय् यानादी। अले थःगु स्वर्गयागु राज्ययय् यंकेत वय्कलं जितः बचय् यानादी। वय्कः सदां सदां तःधना च्वनेमा। आमेन।

लिपांगु ज्वजलपा

19 प्रिस्किला व अकिलास, अले ओनेसिफरसया जहानपिं सकसितं जिगु ज्वजलपा धयाब्यु।✡
20 इरास्तस कोरिन्थय् तुं च्वन, त्रोफिमसयात धाःसा उसाँय् मदुगुलिं मिलेटसय् तुं त्वःता थका।✡
21 चिकुला न्ह्यः हे जिथाय् वयेगु कुतः या। युबुलस, पुडेस, लिनस, क्लौडिया व थनच्वंपिं किजापिं सकसिनं ज्वजलपा धयाहःगु दु।
22 प्रभु छंगु नुगलय् दीमा। परमेश्वरं छिमित दया माया यानादीमा।

✡ **4:10** ४:१० कल ४:१४; फिले २४; २ कोर ८:२३; गला २:३; तीत १:४ ✡ **4:11** ४:११ कल ४:१४; फिले २४; प्रे १२:१२,२५; १३:१३; १५:३७-३९; कल ४:१० ✡ **4:12** ४:१२ प्रे २०:४; एफि ६:२१-२२; कल ४:७-८ ✡ **4:13** ४:१३ प्रे २०:६ ✡ **4:14** ४:१४ १ तिमो १:२०; भज ६२:१२; रोम २:६ ✡ **4:19** ४:१९ प्रे १८:२ ✡ **4:20** ४:२० प्रे १९:२२; रोम १६:२३; प्रे २०:४; २१:२९

तीतसयात पावलं च्वःगु पौ
म्हसीका

तीतस यहदीमखुम्ह ल्याय्म्हम्ह विश्वासी खः। लिपा व पावलयात वयागु ज्याय् ग्वाहालि याइम्ह जुल। पावलं वयात क्रेटय् च्वंगु मण्डलीयागु ज्या स्वयेत अन त्वःताथकूगु खः। पावलं थ्व पौलय् स्वता मू खँ न्ह्यथनातःगु दु।

न्हापां ला, तीतसयात मण्डलीया थकालिपिनिगु चालचलन गथे जुइमाः धकाः ध्वाथुइकातःगु दु। अनंलि मण्डलीया थीथी मनूत गथे बुराबुरी, ल्याय्म्ह, ल्यासे व दासतय्त गुकथं स्यनेकने यायेमाः धकाः धयातःगु दु। दक्वसिबय् लिपा पावलं तीतसयात विश्वासीतय्गु चालचलनया बारे ध्वाथुइकातःगु दु, गथे थःथवय् मिलय् जुयाः दया माया यानाच्वनेगु, हेबाय्चबाय् मयायेगु, जवाःसवाः याना मजुइगु, व मण्डलीइ पुचः पुचः बायाः मजुइगु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-४
मण्डलीया थकालि १:५-१६
मण्डलीया थीथी विश्वासीतय्गु ज्या २:१-१५
अर्ती व ख्याच्वः ३:१-११
क्वचाय्कूगु ३:१२-१५

तीतस

पावलपाखें ज्वजल्पा

1 परमेश्वरया दास, येशू ख्रीष्टयाम्ह प्रेरित जि पावलं च्वयाच्वनागु दु। जिगु ज्या हे परमेश्वरं ल्यया तःपिनिगु विश्वास क्वात्तुका बीगु व सत्य खँयात थुइका बियाः परमेश्वरयात यःथें याये सय्का बीगु खः।

2 गुबलें मखुगु खँ ल्हाना मदीम्ह परमेश्वरं न्हापांनिसें हे झीत अनन्त जीवन बियादी धकाः धयादीगु खः।

3 झीत मुक्ति बियादीम्ह परमेश्वरं हे जितः न्यंके बियाः पाय्छि इलय् फुक्कसितं वय्कःयागु भिंगु खँ सीके बियादिल।

4 तीतस, झीगु विश्वासं यानाः छन्त जिं थः हे काय् थें यानातयागु दु। झी परमेश्वर बाः व झीत मुक्ति बियादीम्ह ख्रीष्ट येशूं छन्त दया माया व शान्ति बियादीमा।✡

5 आम्कन ल्यंदनिगु ज्या पूवंकेत व शहर पतिकं मण्डलीइ थकालिपिं ल्ययेत जिं छन्त क्रेटय् हे त्वःता थकागु खः।

6 थकालि जुइम्ह मनू दोष मदुम्ह, छम्ह हे जक मिसालिसे ब्याहा याःम्ह जुइमाः, हानं वया मस्त नं विश्वासीत व यःयःथें सना मजुइपिं जुइमाः।

7 थकालि परमेश्वरया ज्या याइम्ह मनू खः। उकिं थकालि छुं हे दोष मदुम्ह जुइमाः। अले हानं थः यःथें यानाजुइम्ह, याकनं तंम्वइम्ह, अय्लाः थवँ त्वना जुइम्ह, ल्वाना जुइम्ह, लोभीम्ह नं जुइ मज्यू।

8 पाहांयात दुनुगलंनिसें दुकाइम्ह, भिंगु खँ यय्किम्ह, मन तयाः ज्या याइम्ह, ख्वाः स्वयाः ज्या मयाइम्ह, पवित्रम्ह, थःत कःघाये फुम्ह जुइमाः।

9 अले थःम्हं स्यनाकयातःगु भिंगु खँयात क्वात्तुक ज्वनातइम्ह व जिमिसं स्यना थें मेपिन्त नं भिंगु स्यनेकने यानाः साहस बीम्ह जुइमाः। अले हानं थ्व भिंगु खँयात मभिंकाः जुइपिन्त नं इमिगु द्वंबिद्वं क्यनाबी फुम्ह जुइमाः।✡

मखुगु खँ स्यनिपिन्त ख्याच्वः

10 छायधाःसा अप्वः धया थें मनूत धयागु खँ मन्यनीपिं, म्वाःमदुगु खँ ल्हानाजुइपिं, मखुगु खँ ल्हानाजुइपि दु। थज्याःपिं अप्वः यानाः ला यहदी विश्वासीत हे खः।

11 थुमिगु म्हुतुप्वाः तिनाबीमाः। धिबायागु निति थुमिसं स्यने मज्यूगु खँ स्यनाः छैं स्यंकाच्वंगु दु।

12 इमि हे छम्ह अगमवक्तां थथे धयाथकूगु दु – "क्रेटय् च्वंपिं मनूत फुक्कं मखुगु खँ ल्हाइपिं, ग्यानापुपिं पशुत व ज्या मयासें न जक नइपिं खः।"

13 थ्व खँ धात्थें खः। अय्जूगुलि इमित तसकं ब्वःब्यु, अले जक इपिं विश्वासय् बल्लाना च्वनी।

14 अले इमिसं यहदीतय्गु पुलां पुलांगु बाखं व सत्ययागु लं लिचिकीगु खँय् न्हायपं तकं बी मखु।

15 शुद्धपिन्त ला फुक्कं शुद्ध हे जुइ। मभिंपिन्त व विश्वास मयाइपिन्त धाःसा छुं नं शुद्ध जुइ मखु, छायधाःसा इमिगु मन व बिचाः हे शुद्ध मजू।

✡ **1:4** १:४ २ कोर ८:२३; गला २:३; २ तिमो ४:१०

✡ **1:9** १:६-९ १ तिमो ३:२-७

16 इमिसं परमेश्वरयात म्हस्यू धकाः धयाजुइ, इमिगु ज्यां धाःसा इमिसं परमेश्वरयात म्हमस्यू धकाः क्यनी। इपिं घच्चायापुपिं, धयागु खँ मन्यनीपिं व छुं नं भिंगु ज्या यायेत मल्वःपिं खः।

2

ख्रीष्टियन जीवन गुकथं हनेगु

1 न्ह्यागु जूसां छं भिंगु खँ नाप ज्वःलाःगु जक स्यनेगु याना च्वँ।

2 बुरातय्सं थातं च्वनेगु, हनेबहः जुइक सना जुइगु, थःत कःघाना च्वनेगु, विश्वास यानाच्वनेगु, माया यायेगु व न्ह्यागु खँय् नं सह यानाच्वनेगु यायेमाः धकाः स्यनेकने या।

3 अथे हे बुरीतय्त नं परमेश्वरयात मानय् याना च्वँ, मेपिन्त मभिंकाः खँ ल्हाना जुइ मते, अय्लाः थ्वँ त्वनाजुइ मते, बरु दुग्यंगु खँ स्यनेकने या धकाः स्यना ब्यु।

4 अथे जूसा इमिसं ल्यासेपिं मिसातय्त थः मस्तय्त व भाःतयात माया यायेगु खँ स्यने फइ।

5 अले इमिसं इमित थःत कःघाना च्वनेगु, पवित्र जुयाच्वनेगु, छेँ बांलाक कःघाना च्वनेगु, दया यायेगु व भाःतं धाःथें च्वनेगु खँ स्यनेकने याइ। थथे जूसा सुनानं परमेश्वरयागु वचनयात क्वह्यंकाः खँ ल्हाये फइ मखु।

6 अथे हे ल्याय्म्हपिं मिजंतय्त नं थःत कःघाना च्वँ धकाः स्यनेकने या।

7 छं थःम्हं हे भिंगु ज्या यानाः इमिगु न्ह्याःने नमूना जुयाः क्यँ। स्यनेकने यायेबलय् खःगु, दुग्यंगु व

8 सुनानं छुं धाये मफयक नवा। अथे जूसा विरोधीतय्सं नं छुं धाये मफयाः थः हे लज्या चाये माली।

9 दासतय्त नं मालिकं धाःथें यानाः इमित न्ह्यागु खँय् नं लय्ताय्का च्वँ, अले जवाःसवाः याना जुइ मते धकाः स्यनेकने या।

10 अले उखेंथुखें खुयाकायेगु मयासें भिंम्ह व विश्वास याये बहःम्ह जुयाः न्ह्यागु खँय् नं झीत मुक्ति बियादीम्ह परमेश्वरयागु वचनयात तःधंके फयेमा।

ख्रीष्टियन जीवनया जग

11 परमेश्वरं फुक्कसितं मुक्ति बीत दया माया यानादीगु खः। थ्व हे खँ फुक्कसितं सीके ब्यूगु दु।

12 थ्व हे दया मायां झीत पापं व संसारयागु ज्याखं लिचिकी, अले थःत कःघानाः धर्मी व परमेश्वरयात मानय् याइपिं जुयाः थ्व संसारय् स्वानाच्वने फइ।

13 झीत मुक्ति बियादीम्ह, झीम्ह तःधंम्ह परमेश्वर येशू ख्रीष्ट हानं झाइतिनि। झीपिं थ्व हे तःधंगु आशायागु लँ स्वयाच्वने।

14 झीत झीगु पापं छुतय् यायेत वय्कः थः हे सिनादिल। थुकथं वय्कलं झीत थः मनू यानाः पवित्र यानादिल, अले भिंगु ज्या यायेत साहस बियादिल।✡

15 छं थ्व फुक्कं न्यंकाब्यु। ब्वःबी माःसां साहस बी माःसां छं स्वयाः या। अले छन्त सुनानं हेपय् याये फइ मखु।

3

न्ह्यागुं ज्या यायेत नं न्ह्यचिलिगु

1 सरकार व हाकिमतय्सं धाःथें च्वनाः इमिसं धाःगु खँ न्यनेमाः धकाः विश्वासीतय्त थुइकाब्यु। भिंगु न्ह्यागु ज्याय् नं न्ह्यच्यु।

2 सुयातं मभिंकाः खँ ल्हाये मते, सुंनाप ल्वाना जुइ मते, अले फुक्क नाप क्वमिल् जुयाः मिलय् जुयाच्वँ धकाः इमित थुइकाब्यु।

3 झीपिं नं छकः ला छुं मस्यूपिं, अतेरिपिं, लँ ट्वंका च्वनापिं, मभिंगु मतिइ तया जुइपिं, मोजमज्जा जक याइपिं, नुगः मुइका जुइपिं व थःथवय् मयक्का जुइपिं जुइ धुन।

4 अय्नं झीत मुक्ति बियादीम्ह परमेश्वरं मनूतय्त दया माया क्यनादीगुलि

5 वय्कलं झीत मुक्ति बियादिल। झीसं भिंगु भिंगु जक ज्या यानागुलिं झीत मुक्ति बियादीगु मखु, बरु वय्कलं दया यानाः झीत झीगु पाप सिलाः न्हपिं यानाः व पवित्र आत्मायागु शक्तिं मुक्ति बियादीगु खः।

6 येशू ख्रीष्टं यानाः परमेश्वरं झीत पवित्र आत्मां जायकादिल।

7 वय्कलं दया माया यानादीगुलिं झीपिं परमेश्वरया न्ह्याःने धर्मी ठहरय् जुइ फत, अले झीसं आशा यानागु अनन्त जीवन नं काये दत।

8 थ्व खँ धात्थें खः। थ्व खँय् छं अप्वः मन बियाः स्यँ। थथे यात धाःसा परमेश्वरयात विश्वास याःपिन्सं भिंगु भिंगु ज्या यायेत कुतः याइ। थ्व फुक्क मनूतय्त ज्यालगय् जूगु भिंगु खँ खः।

✡ **2:14** २:१४ भज १३०:८; प्रस १९:५; व्य ४:२०; ७:६; १४:२; १ पत्र २:९

9 म्वाःमदुगु खँय् हाः जुइ मते, तापाःबाज्यापिनिगु नां कयाः फुइँ याना जुइ मते, व्यवस्थायागु खँय् ल्वाः जुइ मते, छाय्धाःसा अथे यानाः छुं भिनि मखु, अले बांलाइ नं मखु।
10 मनूतय्त ल्वाका जुइपिन्त छकः निकः न्वाना नं मजिल धाःसा व नाप जुइ मते।
11 अज्याःम्ह मनू मभिम्ह धकाः ला छं सि हे स्यू। वं याना जूगु ज्यां हे व पापी खः धकाः धाइ।

पावलया लिपांगु सल्लाह व ज्वजलपा

12 जिं अर्तिमासयात जूसां तुखिकसयात जूसां छन्थाय् छ्वयाहये। इपिं थ्यनेवं छं निकोपोलिसय् जितः नापलाः वयेगु कुतः या, छाय्धाःसा जिं चिकुला ज्वःछि अन हे च्वनेगु मतिइ तयागु दु।✡
13 जेनास धाःम्ह वकील व अपोल्लोसयात छं फक्व ग्वाहालि बियाः याकनं छ्वयाहिँ। इमित छुं मगाः मजुइमा।✡
14 झी मनूतय्सं मालीबलय् माःकथं भिंगु ज्या याये सय्केमाः। ई अथें सितिं छ्वये मज्यू।
15 जि नाप दुपिं फुक्कसिनं छन्त ज्वजलपा धयाहःगु दु। जिमित माया याइपिं आम्कन च्वंपिं विश्वासीतय्त नं जिमिसं ज्वजलपा धयाहःगु दु धकाः धयाब्यु।

परमेश्वरं छिपिं फुक्कसितं दया माया यानादीमा।

✡ **3:12** ३:१२ प्रे २०:४; एफि ६:२१-२२; कल ४:७-८; २ तिमो ४:१२ ✡ **3:13** ३:१३ प्रे १८:२४; १ कोर १६:१२

फिलेमोनयात पावलं च्वःगु पौ

म्हसीका

फिलेमोन छम्ह नांजाःम्ह विश्वासी खः। व कलस्सीइ च्वंगु मण्डलीया दुजः जुइमा। व ओनेसिमस धाःम्ह दासया मालिक खः। व दास फिलेमोनया छेँनं बिस्युं वंगु खः। वं पावलयात नापलात। उबलय् पावलयात इयालखानाय् कुनातःगु खः। पावलयापाखें व विश्वासी जुल। पावलं फिलेमोनयात थ्व पौ व हे दासया बारे च्वयातःगु खः। पावलं पौलय् फिलेमोनयात व दासयात लितछवया हयाच्वना, उकिं वयात दास थें मखु बरू थः हे किजा थें यानाः छेँय् दुका, छायधाःसा आः व नं छम्ह विश्वासी जुइ धुंकल धकाः इनाप यानातःगु दु।

धलः पौ
न्ह्यखँ १-३
फिलेमोनया निंतिं प्रार्थना याःगु ४-७
ओनेसिमसया बारे इनाप याःगु ८-२२
क्वचायकूगु २३-२५

फिलेमोन

पावलपाखें ज्वजलपा

1 ख्रीष्ट येशूया निंतिं कैदी जुया च्वनाम्ह पावल व झी विश्वासी किजा तिमोथीयापाखें जिमि यःम्ह पासा व छगू हे ज्या यानाच्वंम्ह फिलेमोन,

2 व विश्वासी केहेँ अप्पिया व झीपिं थें ख्रीष्टयागु ज्या यानाच्वंम्ह अर्खिप्पस व छिमिगु छेँय् मुं वइपिं विश्वासीतय्त ज्वजलपा।✡

3 झी परमेश्वर बाः व प्रभु येशू ख्रीष्टं छिमित दया माया व शान्ति बियादीमा।

फिलेमोनयागु माया व विश्वास

4 प्रार्थना यायेबलय् जिं छन्त लुमंकाः न्ह्याबलें प्रभुयात सुभाय् बियाच्वनागु दु।

5 प्रभु येशू ख्रीष्ट व फुक्क विश्वासीतय्त छं उतिकं माया व विश्वास यानाच्वंगु खँ जिं न्यनागु दु।

6 ख्रीष्टयात विश्वास यानाः काःगु ज्ञानयात छं अज्ज बांलाक थुइका वने फयेमा धकाः जिं प्रार्थना यानाच्वनागु दु।

7 यःम्ह किजा, छं विश्वासीतय्त माया याःगु खँ न्यनाः जि तसकं लय्तायागु दु, अले साहस नं कयागु दु। छं परमेश्वरया मनूतय्त तसकं लय्तायकूगु दु।

ओनेसिमसया निंतिं बिन्ति याःगु

8 विश्वासय् किजा जूगुलि जिं छन्त माःमाःगु खँय् उजं बी फु।

9 अय्नं माया यानाः जिं छन्त बिन्ति यानाच्वना। आः ला जि बुरा नं जुइ धुंकल, अले ख्रीष्टया निंतिं थथे कुंका नं च्वनागु दु।

10 जिं छन्त जिकाय् ओनेसिमसयागु निंतिं थथे बिन्ति यानाच्वनागु खः। जिं वयात इयालखानाय् हे विश्वास याकाः जिम्ह काय् यानागु खः।✡

11 न्हापा ला व मनू छन्त छुं हे ज्यालगय् मजूम्ह खः। आः धाःसा व छन्त नं जितः नं ज्यालगय् जुल।

12 जिं वयात छन्थाय् हे लिछवयाहया च्वना। व जिगु नुगाःचु थें खः।

13 वयात जि नाप हे तये मास्ति वःगु खः। भिंगु खँ न्यंकाः इयालखानाय् लाःबलय् छंगु पलेसा वयात हे जितः ग्वाहालि यायेत जिथाय् तयेगु खः।

14 अय्नं छंके मन्यंकं थथे यायेगु जितः बांलाः मताल। जिं छन्त छुं नं ज्याय् कर याये मखु, छं स्वयाः यःथें या।

15 छुं ई तक ओनेसिमस छलिसे बाया च्वनेमाल। उकिं छं आः वयात सदां थःथाय् तये दइ।

16 आः वयात दास धकाः मतिइ तये मते, बरू थः हे यःम्ह किजा धकाः मतिइ ति। जितः व खनाः तसकं माया वं। थः दासंनापं विश्वास याःगुलि छन्त व खनाः झन गुलि माया वन जुइ।

17 छं जितः पासा धकाः गथे दुकायेगु खः, वयात नं अथे हे दुका।

18 वं छन्त छुं मखुगु याःगु दुसा, अले छंके छुं कयातःगु दुसा जिगु नामय् च्वयाति।

✡ **1:2** १:२ कल ४:१७ ✡ **1:10** १:१० कल ४:९

19 जि पावलं, थःगु हे ल्हातं च्वयाच्वना – जिं छन्त पुले माक्व पुलाबी। छं जिगुपाखें हे जीवन काये खन धकाः ला धया
च्वनेमाःगु मदु।
20 छ जिम्ह किजा जूगुलि जिं छंके प्रभुया नामय् छता ज्या यानाब्यु धकाः फ्वनाच्वना। जिगु मन लयूताय्का ब्यु।
21 छं जिं धयागु स्वयाः नं अप्वः याइ धकाः विश्वास दुगुलि थथे च्वयाच्वनागु खः।
22 मेगु छता खँ नं धाये – छिमिसं प्रार्थना यानाच्वंगुलि जि हानं छिमिथाय् वये दइ ला धकाः आशा यानाच्वनागु दु।
अयजूगुलि जितः क्वथा छकू स्वयाः तयाति।
23 येशू ख्रीष्टयागु निंतिं जिनापं तुं कुंका च्वंम्ह इपाफ्रासं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡
24 जिनापं ख्रीष्ट येशूयागु ज्या यानाच्वंपिं मर्कूस, अरिस्तार्खस, डेमास व लूकां नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡
25 प्रभु येशू ख्रीष्टं छिमित दया माया यानादीमा।

✡ **1:23** १:२३ कल १:७; ४:१२ ✡ **1:24** १:२४ प्रे १२:१२,२५; १३:१३; १५:३७-३९; १९:२९; २७:२; कल ४:१०,१४; २ तिमो ४:१०-११

हिब्रूतय्त च्वःगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ ख्रीष्टयात विश्वास याःपिं यहूदीतय्त च्वःगु खः। विरोध अप्वया वःगुलिं इमिगु विश्वास कमजोर जूगु खः। थ्व पौलय् येशू ख्रीष्ट हे सत्य खः, वय्कः व परमेश्वर उतिग्यं, वय्कलं परमेश्वरयागु हे स्वभाव क्यनादिल धकाः इमिगु विश्वास बल्लाकेत स्वःगु दु। थ्व पौ च्वम्हय्सिनं थःगु नां बियातःगु मदु। थुकथं थुकी स्वता खःगु खँय् बःबियातःगु दु –

१. येशू परमेश्वरया सदां दयाच्वनीम्ह काय् खः, गुम्हय्सिनं न्ह्याथें ज्याःगु दुःखकष्ट फयेमाःसां परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यायेगु त्वःतामदी। परमेश्वरया काय् येशू पुलांगु नियमया फुक्क अगमवक्तात, स्वर्गदूतत व मोशा स्वयाः नं तःधंम्ह खः।
२. येशूयात परमेश्वरं हे सदां दयाच्वनीम्ह व पुलांगु नियमय् च्वंपिं पुजाहारीत स्वयाः तःधंम्ह पुजाहारी यानाः छ्वयाहयादीगु खः।
३. येशूपाखें विश्वासीत पाप, भय व मृत्युं बचय् जुइ धुंकूगु दु। बलि बीगु व छाय्छी यायेगु ज्या किपालु कथं जक यहूदी धर्मय् यानावयाच्वंगु खः। धात्थेंगु मुक्ति ला येशूं थः हे तःधंम्ह पुजाहारी जुयाः झायाबियादी।

११ अध्यायलय् न्हापा न्हापायापिं नांजाःपिं यहूदीतय्गु विश्वासयात दसु कथं न्ह्यथनाः च्वमिं इमित नं न्ह्याथें ज्याःगु दुःखकष्ट वःसां विश्वास मत्वःतुसे मन बियाः येशूयागु लँ स्वयाच्वनेत इनाप यानातःगु दु। थ्व पौ च्वम्हय्सिनं हिब्रूतय्त इपिं विश्वासं लिचिल धाःसा परमेश्वरयागु ग्यानापुगु इन्साफ इमिथाय् वइ धकाः ख्याच्वः नं बियातःगु दु। थज्याःगु हे मेमेगु अर्तीं व ख्याच्वः बियाः थ्व पौ क्वचाय्कातःगु दु।

धल्: पौ

येशू ख्रीष्ट व परमेश्वर उतिग्यं १:१-३
येशू ख्रीष्ट स्वर्गदूतत स्वयाः तःधं १:४–२:१८
येशू ख्रीष्ट मोशा व यहोशू स्वयाः तःधं ३:१–४:१३
येशू ख्रीष्ट मेपिं पुजाहारीत स्वयाः तःधं ४:१४–७:२८
येशू ख्रीष्टयागु बाचा पुलांगु बाचा स्वयाः तःधं ८:१–९:२८
येशू ख्रीष्टयागु बलिदान मेमेगु बलि स्वयाः तःधं १०:१-३९
विश्वास हे दक्वसिबय् तःधं ११:१–१२:२९
मेमेगु अर्तीं व क्वचाय्कूगु १३:१-२५

हिब्रू

वय्कःया काय्पाखें परमेश्वरं नवानादीगु
यूह १:१-१८

1 न्हापा न्हापा अगमवक्तातय्पाखें परमेश्वरं झी तापाःबाज्यापिं नाप तःकः मछि तःकथं नवानादिल। 2 तर आः दक्वसिबय् लिपा वय्कः थः काय्पाखें झीपिंलिसें नवानादीगु दु। काय्यात हे वय्कलं फुक्क सृष्टिया हामा यायेत ल्ययादिल। वय्कःपाखें हे थ्व संसारयागु सृष्टि यानादिल।

3 वय्कलं नवानादीगु खँय् हे थ्व संसार न्ह्यानाच्वंगु दु। परमेश्वरयागु महिमाया जः वय्कःयाके दु। वय्कः व परमेश्वर उतिग्यं। वय्कःया शक्ति दुगु वचनं हे थ्व संसार न्ह्यानाच्वंगु दु। मनूतय्त पापं छुतय् यानादी धुंकाः वय्कः दक्वसिबय् तःधंम्ह परमेश्वरयागु जवय् च्वनादीगु दु।

स्वर्गदूतत स्वयाः परमेश्वरया काय् तःधं

4 स्वर्गदूतत स्वयाः परमेश्वरं वय्कःया काय्यात तःधं यानादिल। इपिं स्वयाः तःधं धकाः सीकेत परमेश्वरं वय्कःयागु नां हे तःधंकादिल।

5 धर्मशास्त्रय् नं परमेश्वरं वय्कःया काय्यात थथे धयादीगु खँ झीसं ब्वनागु दु –

“छ जिम्ह काय् खः,
थौंनिसें जि छिमि बाः जुल।”

अले हानं धयादिल –

“जि वया बाः जुइ,
अले व जिम्ह काय् जुइ।”
परमेश्वरं स्वर्गदूततय्त थथे गुब्सं धयामदी।✡
6 वय्कलं थः दकलय् तःधिकःम्ह काय्यात संसारय् छ्वया हयादीबलय् थथे धयादिल –
“फुक्क स्वर्गदूततय्सं
वय्कःयागु आराधना
यायेमाः।” ✡

7 स्वर्गदूततय्गु बारे वय्कलं धयादी,
“वय्कलं थः दूततय्त फय्,
थः दासतय्त मित्याः यानादी।”✡
8 काय्यागु खँय् धाःसा वय्कलं थथे धयादीगु दु –
“हे परमेश्वर, छिगु सिंहासन
सदां सदां दयाच्वनी।
छिं छिगु राज्यय् च्वंपिं मनूतय्त
फुक्कसितं उतिग्यंक
न्याय यानाः
बांलाक शासन यानादी।
9 छितः भिंगु ज्याखँ जक यः,
अले मभिं ज्याखँ छितः मयः।
अय्जूगुलि हे खः, परमेश्वरं,
छिम्ह हे परमेश्वरं,
छितः ल्ययाः
मेपिं फुक्कसित स्वयाः
तःधंकाः लय्ताय्कादीगु।”✡

10 हानं थथे च्वयातःगु दु –
“परमप्रभु, दकलय् न्हापांलाक
छिं हे पृथ्वी सृष्टि यानादिल,
अले थःगु हे ल्हातं
आकाश दय्कादिल।
11 उपिं फुक्कं मदया वनीतिनि,
छि धाःसा सदां दया हे च्वनी।
छिं दय्कूगु फुक्कं
वसः भ्वाथः जू थें
भ्वाथः जुया वनीतिनि।
12 गा लथ्याय् थें
छिं आकाश नं लथ्यानादी,
अले वसः हिले थें
उमित नं हिलादी।
छि धाःसा सदां उत्थें जुयाच्वनी,
छिगु जीवन गुबलें फुइ मखु।”✡

13 परमेश्वरं स्वर्गदूततय्त थथे गुब्सं धयामदी।
“जिं छं शत्रुतय्त
छंगु पालि तःले मततले
छ जिगु जव ल्हाःपाखे

✡ **1:5** १:५ भज २:७; २ शम् ७:१४; १ इति १७:१३ ✡ **1:6** १:६ व्य ३२:४३ ✡ **1:7** १:७ भज १०४:४ ✡ **1:9** १:८-९ भज ४५:६-७ ✡ **1:12** १:१०-१२ भज १०२:२५-२७

च्वनाच्वँ।” ✡

14 अय्सा स्वर्गदूतत धयापिं सु खः लय्? इपिं परमेश्वरयात सेवा याइपिं आत्मात खः। अले मुक्ति काइपिं मनूतय्त ग्वाहालि
यायेत छ्वयाहःपिं खः।

2

तःधंगु मुक्ति

1 अय्ज्गुलि झीसं न्यनागु परमेश्वरयागु सत्य व भिंगु खँयात क्वात्तुक ज्वनाः च्वनेमाली, मख्सा झीसं लँ ढुंकी।
2 परमेश्वरं स्वर्गदूततय्पाखें बियातःगु व्यवस्था सत्य खः। अले थ्व खँ मानय् मयाःपिन्त सजाँय बियादिल धासेंलि
3 थपाय् मछिधंगु मुक्तियात झीसं च्यूताः मतल धाःसा झीत सजाँय बियामदी ला? प्रभु थःम्हय्सिनं हे दकलय् न्हापालाक
थ्व मुक्तियागु खँ न्यंकादिल। न्यंपिन्सं थ्व खँ सत्य खः धकाः झीत क्यनाबिल।
4 अले हानं थ्व खँ सत्य खः धकाः झीत क्यनेत परमेश्वरं हे ततःधंगु शक्ति व अजू चायापुगु ज्या व चिं यानादिल। परमेश्वरं
थःत यःपिन्त पवित्र आत्मायागु वरदान नं बियादिल।

मुक्ति बियादीम्ह येशू ख्रीष्ट हे खः

5 जिमिसं धयाच्वनागु लिपा वइगु संसारयात परमेश्वरं स्वर्गदूततय्गु ल्हातय् बियामदी।
6 धर्मशास्त्रय् नं छम्हय्सिनं थुकथं साक्षी बियातःगु दु –

“मनू छु हे खः धकाः
छिं वयात बिचाः यानाच्वनेत?
मनूया काय् छु हे खः धकाः
छिं वयात लुमंकाच्वनेत?
7 छिं वयात स्वर्गया दूतत स्वयाः
भचा जक क्वय् तयादिल।
नापं छिं वयात महिमा
व इज्जत नं बियादिल।
8 छिं वयात दय्कादीगु फुक्कयागु
अधिकार नं बियादिल।”✡

परमेश्वरं वय्कःयात दक्व फुक्कया हामा यानादिल। अथेसां दक्व फुक्कं वय्कःयागु बसय् लाःगु झीसं मखंनि।
9 अथेसां झीसं वय्कःयात थुकथं हे खनाच्वना, गुम्हय्सित छुं ईया लागि स्वर्गदूतत स्वयाः भचा चिधं यानादीगु खः। अले
परमेश्वरयागु दया मायां यानाः वय्कः फुक्क मनूतय्गु निंतिं सिनादिल। थथे सिनादीगुलि वय्कःयात तःधंकाः च्वय् तयादिल।
10 सृष्टि यानादीम्ह व न्ह्याकादीम्ह परमेश्वरं थः मस्ततय्त मुक्ति बीत थथे थःकाय्यात दुःखकष्ट सीके बियादीगु पाय्छि
जू। अले मुक्ति बीम्ह वय्कः हे जक खः।
11 पवित्र याःम्ह व पवित्र यानातःपिं फुक्कं छगू हे परिवारयापिं खः। अय्ज्गुलि वय्कलं पवित्र जूपिं मनूतय्त थः किजापिं
धकाः धयादीत लज्या चायामदी।
12 थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

“जिं जिमि मनूतय्त
छिं यानादीगु खँ कने,
जिं छितः इमिगु पुचलय् तःधंके।”✡
13 अले थथे नं च्वयातःगु दु –

“परमेश्वरयाके हे
जिं भरोसा तयाच्वने।”

अले थथे नं च्वयातःगु दु –

“स्व, परमेश्वरं जितः बियादीपिं
वय्कःया कायम्ह्यायपिं नाप
जि च्वनाच्वनागु दु।”✡

✡ **1:13** १:१३ भज ११०:१ ✡ **2:8** २:६-८ भज ८:४-६ ✡ **2:12** २:१२ भज २२:२२ ✡ **2:13** २:१३ यशै ८:१७-१८

14 उपिं काय्म्ह्यायपिं ला व हिया शरीर जूगुलि येशू नं उपिं थें हे ला व हि दुम्ह मनू जुयादिल। थुकथं वय्कलं मनू जुयाः
सिनाः मृत्युयागु शक्ति दुम्ह शैतानयात बुकादिल।
15 सी धकाः ग्यानाः सदां शैतानया दास जुयाच्वंपिं मनूतय्त छुतय् यायेत वय्कलं थथे यानादीगु खः।
16 वय्कलं स्वर्गदूततय्गु निंतिं थथे यानादीगु मखु, बरु अब्राहामया सन्तानतय्गु निंतिं यानादीगु खः।
17 दक्व खँय् वय्कः थः हे दाजुकिजा थें जुयादी माल। थुकथं परमेश्वर व झीगु दथुइ च्वनाः झीगु पापया प्रायश्चित यायेत
दयादुम्ह व विश्वास याये बहःम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी थें जुयादिल।
18 वय्कः थःम्हं नं जाँचय् लानादीबलय् यक्व दुःखकष्ट सियादीगुलि जाँचय् लाःपिन्त नं ग्वाहालि यानादी फु।

3

मोशा स्वयाः येशू तःधं

1 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमित हे खः, परमेश्वरं सःतादीगु। झीसं विश्वास यानाच्वनाम्ह येशूयात हे परमेश्वरं छ्वयाहयाः
दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यानादिल। वय्कःयाके थःगु मन तया च्वँ।
2 परमेश्वरयागु ज्याय् मोशा विश्वास याये बहःम्ह जू थें, येशू नं परमेश्वरं याके हयादीगु ज्याय् विश्वास याये बहःम्ह
जुयादिल।✡
3 छेँ स्वयाः छेँ दय्कूम्हय्सिया इज्जत तःधं जुइ। अथे हे मोशा स्वयाः येशू यक्व अप्वः इज्जत याये बहःम्ह जुयादिल।
4 फुक्क छेँ मनूतय्सं हे दय्कूगु खः। अय्नं दक्व फुक्कं दय्कादीम्ह ला परमेश्वर हे खः।
5 परमेश्वरयागु छेँय् मोशा विश्वास याये बहःम्ह च्यः थें जुल। अले परमेश्वरं लिपा धयादीगु खँयागु साक्षी वं हे बियावन।
6 ख्रीष्ट धाःसा परमेश्वरयागु छेँय् अधिकार दुम्ह काय् थें विश्वास याये बहःम्ह जुयादिल। झीसं आशा याना थें उत्थें साहस
व भरोसा तयाच्वन धाःसा झीपिं हे परमेश्वरया छेँ जुइ।

विश्वास यायेगु त्वःताछ्वये मते

7 पवित्र आत्मां थथे धयादीगु दु –
“थौं छिमिसं परमेश्वरयागु सः
ताल धाःसा,
8 छिमि तापाःबाज्यापिन्सं थें
छिमिसं वय्कःयात मभिंकाः
थःगु नुगः छाके मते।
मरुभूमिइ इमिसं
वय्कःयागु मन स्वल।
9 जिं पिइदँ पिइदँ तक
ततःधंगु अजू चायापुगु ज्या
याःगु खंक खंक नं
छिमि तापाःबाज्यापिन्सं
मरुभूमिइ जिगु मन स्वल।
10 अय्जूगुलि तंम्वय्काः
जिं इमित थथे धया –
‘छिमिगु मन थाःगाः दइ मखु,
छिमिसं जिगु लँपु मसिल।’
11 अय्जूगुलि जिं तमं पाफयाः
थथे धया –
‘छिमिसं गुबलें नं
जिं बीगु आराम काये
खनी मखु।’ ”✡

12 यःपिं दाजुकिजापिं, होश यानाच्वँ। छिपिं सुं नं म्वाःम्ह परमेश्वरयात त्वःताः विश्वास मयाइपिं व जिइी जूपिं जुइ मते।
13 “थौं” धयागु ई दतले छिमिसं थःथवय् साहस बीगु याना च्वँ। मखुसा पापं यानाः छिमिगु नुगः तसकं छाइ।
14 झीसं न्हापांनिसें लिपा तकं विश्वास थातं तयाच्वने फुसा झीपिं ख्रीष्टनापं च्वने दइ।

✡ **3:2** ३:२ गन्ती १२:७ ✡ **3:11** ३:७-११ भज ९५:७-११

15 थथे धयातःगु हे दु –
“थौं छिमिसं परमेश्वरयागु सः
ताल धाःसा
छिमि तापाःबाज्यापिन्सं थें
छिमिसं वय्कःयात मभिंकाः
थःगु नुगः छाके मते।”✡

16 सुनां परमेश्वरयागु सः तायाः नं वय्कःयात हे मभिंकल? मोशां मिश्र देशं लिगनाहःपिं मनूत हे, मखु ला?
17 सु नाप परमेश्वर पिइदँ तक तंम्वय्कादिल? पाप यानाः मरुभूमिइ सिनावंपिं नाप हे, मखु ला?
18 थथे खँ मन्यंपिन्त हे परमेश्वरं “छिमिसं जिं बीगु आराम कायेखनी मखु” धकाः पाफयादीगु, मखु ला?✡
19 परमेश्वरयात विश्वास मयाःगुलि हे इपिं वय्कलं इमित बी धयादीगु देशय् दुहां वने मखंगु खः।

4

झासु लनेगु ई वइतिनि

1 थथे झासु लंके बियादी धकाः परमेश्वरं पाफयादीगु झीगु निंतिं नं खः। उकिं होश या, छिपिं मध्ये सुं नं झासु लने मखंकाः च्वने म्वाःलेमा।
2 तापाःबाज्यापिन्सं थें झीसं नं भिंगु खँ न्यना तयागु दु। भिंगु खँ न्यंसां इमित थुकिं छुं नं भिं मजुल, छायधाःसा इमिसं न्यंगु खँयात विश्वास मयाः।
3 अयनं झीसं परमेश्वरयात विश्वास यानाच्वनागुलिं झीपिं वय्कः नाप च्वनाः आराम काये खनीतिनि। विश्वास मयाःपिन्त वय्कलं थथे धयादीगु दु –
“उकिं जिं तमं पाफयाः धया –
‘छिपिं जिगु झासु लनेगु थासय्
गुबलें दुहां वये फइ मखु।’ ”✡

संसारया सृष्टि याये धुंकूबलय् निसें हे परमेश्वरया फुक्क ज्या सिधय् धुंकूसां वय्कलं थथे धयादिल –
4 धर्मशास्त्रय् न्हय्न्हुखुन्हुया खँय् थुकथं च्वयातःगु दु – “न्हय्न्हुखुन्हुया फुक्क ज्या सिधय्काः परमेश्वरं झासु लनादिल।”✡
5 थ्व हे खँ वय्कलं हानं झी तापाःबाज्यापिन्त थुकथं धयादिल – “छिपिं जिगु झासु लनेगु थासय् गुबलें दुहां वये फइ मखु।”✡
6 दकलय् न्हापालाक भिंगु खँ न्यंपिं मनूतय्सं परमेश्वरयात विश्वास मयाःगुलि इमिसं झासु लने मखन। अयनं गुलिसिनं धाःसा थुकथं झासु लने खनीतिनि।
7 अय्जुगुलिं परमेश्वरं झीत हानं “थौं” धकाः मौका बियादीगु दु। दाऊदयापाखें नं वय्कलं थ्व हे खँ धाय्कादीगु खः –
“थौं छिमिसं परमेश्वरयागु सः
ताल धाःसा
छिपिं जिद्दी जुइ मते।”✡

8 यहोश्वं इस्राएली मनूतयत झासु लंके ब्यूगु जूसा वय्कलं हानं “मेगु दिनयागु” खँ धाय्कादी मखुगु।✡
9 अय्जुगुलि परमेश्वरया मनूतय्गु निंतिं विश्रामबारया झासु लनेगु ई ल्यंदनी।
10 गथे सृष्टि यानादी धुंकाः वय्कलं झासु लनादिल, अथे हे झासु लने थ्याःम्ह मनुखं नं वय्कलं थें ज्या याये म्वायेक झासु लने खनी।✡
11 थथे जूगुलि झीसं नं फक्व कुतः यानाः झासु लने थाय् वनेगु स्वये माल। तापाःबाज्यापिन्सं वय्कःयात मानय् मयाःगुलि वय्कः नाप झासु लने मखन, उकिं झीसं नं इमिसं थें याये मज्यू।
12 छायधाःसा परमेश्वरयागु वचन ज्या याना तुं च्वनीगु व जीवन बीगु खः। थ्व निखें धाः दुगु तरवार स्वयाः नं ज्वः, थ्वं दुने थ्यंक वनाः प्राण व आत्मायात छुतय् यानाबी, साहाः व स्यःयात छुतय् यानाबी। अले मनूतय्गु नुगलय् च्वंगु खँ व इच्छायात ल्ययाः जाँचय् याइ।

✡ **3:15** ३:१५ भज ९५:७-८ ✡ **3:18** ३:१६-१८ गन्ती १४:१-३५ ✡ **4:3** ४:३ भज ९५:११ ✡ **4:4** ४:४ उत २:२ ✡ **4:5** ४:५ भज ९५:११ ✡ **4:7** ४:७ भज ९५:७-८ ✡ **4:8** ४:८ व्य ३१:७; यहो २२:४ ✡ **4:10** ४:१० उत २:२

13 परमेश्वरं मखंगु छुं हे मदु। सृष्टियागु फुक्क खँ वय्कलं खं। थ्व हे परमेश्वरयात झीसं थथःगु ल्याःचाः बीमाः।

दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी येशू हे खः

14 स्वर्गय् झायादीम्ह परमेश्वरया काय् येश् हे झी दक्वसिबय् तःधंम्ह पुजाहारी जूगुलिं झीसं मानय् यानाः वयागु विश्वासयात अज्जं क्वात्तुकाच्वनेमाः।

15 झी दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी झी बमलाइबलय् छुं याये मफुम्ह मखु, बरु झीत थें वय्कःयात नं फुक्क खँय् शैतानं जाँचय् यात, अय्सां वय्कलं पाप यानामदी।

16 अय्जूगुलि झीपिं भचा हे मग्यासे परमेश्वरया सिंहासनया न्ह्यःने वनेनु। अले वय्कलं झीत दया यानाः माःबलय् माःकथं झीत ग्वाहालि यानादी।

5

1 परमेश्वरनापं स्वापु दुगु खँय् मनूतय्पाखें इमिगु पापया निंतिं बलि बित व छायछी यायेत न्हापा न्हापा मनूतय्गु हे पुचलं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी ल्यइगु खः।

2 थज्याःम्ह पुजाहारीं थः नं बमलाःम्ह जूगुलि मस्यूपिं व मखुगु लँय् जुइपिंनाप नं क्वमिल् जुयाः खँ ल्हाये फइ।

3 अय्जूगुलि वं मेपिनिगु पापयागु निंतिं बलि बीबलय् थःगु हे पापयागु निंतिं नं बलि बीमाः।✡

4 सुं मनू थथःम्हं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जुइ मखु। हारूनयात परमेश्वरं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यानादी थें तुं मेपिन्त नं वय्कलं हे दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी ल्ययादी।✡

5 अथे हे ख्रीष्ट नं थथःम्हं तुं दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जुयादीगु मखु, बरु परमेश्वरं हे वय्कःयात ल्ययाः थथे धयादिल –

“छ जिम्ह काय् खः,
थौंनिसें जि छिमि बाः जुल।”✡

6 हानं मेथाय् थथे च्वयातःगु दु –

“मल्कीसेदेक थें
छ न्ह्याबलेंया लागिं
पुजाहारी खः।”✡

7 संसारय् दीबलय् हे येशूं मिखाय् ख्वबि हाय्काः थःत हानं म्वाका दीम्हय्सित बिन्ति व प्रार्थना यानादिल। वय्कः क्वमिलुम्ह जूगुलि व बाःयात दुनुगलंनिसें मानय् यानादीम्ह जूगुलि वय्कःयागु बिन्ति व प्रार्थना परमेश्वरं न्यनादिल।✡

8 परमेश्वरया काय् जुयाः नं वय्कलं थःम्हं स्यूगु दुःखकष्टं यानाः परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यायेगु सय्कादिल।

9 अले छकः फुक्क पूवंम्ह जुयादी धुंकाः वय्कः थःगु आज्ञा मानय् याइपिन्त सदा दयाच्वनीगु मुक्ति बियादीम्ह जुयादिल।

10 परमेश्वरं वय्कःयात मल्कीसेदेक थें दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी यानादिल।

विश्वासयात मत्वःतेगु ख्याच्वः

11 थ्व खँय् धायेमानिगु यक्व हे दु, अय्नं छिमिसं मथूगुलि छिमित थुइकेत थाकु, छायधाःसा छिमिगु न्यनेगु शक्ति कम जुयावने धुंकल।

12 आः ला छिपिं मेपिन्त स्यनीपिं जुइमाःगु खः। अय्नं परमेश्वरयागु खँय् छुं हे मस्यूनिगुलि छिमित मेपिन्सं स्यनेमाः थें च्वं नि। छिपिं दुधंगु नसा नये मफुनिपिं मांयागु दुरु त्वने मानिपिं थें जुयाच्वन।

13 मांयागु दुरु जक त्वनाच्वनीम्ह ला अझं मचा हे तिनि जुइ। थज्याःम्हय्सिनं छु भिं, छु मभिं धकाः थुइके फइ मखु।✡

14 दुधंगु नसा ला तःधिकःपिनिगु निंतिं खः। इमिसं थःगु अनुभवं भिंगु छु खः, मभिंगु छु खः धकाः बांलाक ल्यये फइ।

6

1 अय्जूगुलि ख्रीष्टयागु न्ह्यखँ जक सय्का च्वनेगु त्वःताः मेमेगु दुग्यंगु व ततःधंगु खँ नं सीकेमाः। मखुगु, मभिंगु व परमेश्वरयात मयःगु ज्याखँ यायेगु त्वःताः पश्चाताप यायेगु, वय्कःयात विश्वास यानाच्वनेगु,

2 बप्तिस्मा कायेगु, छेनय् ल्हाः तयाः प्रार्थना यायेगु, सीपिं हानं म्वाना वइगु, अले दकलय् लिपा याइगु न्याययागु खँ जक झीसं लिसा लिसा कयाः स्यनाच्वने मजिल।

3 परमेश्वरं झीत थुलिं अप्वः सय्के ब्यूसा झीसं सय्का वने।

✡ **5:3** ५:३ लेवी ९:७ ✡ **5:4** ५:४ प्रस २८:१ ✡ **5:5** ५:५ भज २:७ ✡ **5:6** ५:६ भज ११०:४ ✡ **5:7** ५:७ मत्ती २६:३६-४६; मर्क १४:३२-४२; लूक २२:३९-४६ ✡ **5:13** ५:१२-१३ १ कोर ३:२

4 छकः परमेश्वरयागु जः काये धुंकूपिं, स्वर्गयागु वरदान काये धुंकूपिं व पवित्र आत्मां जाये धुंकूपिन्त हानं पश्चाताप याके फइ मखु।
5 थुकथं वय्कः नाप मिलय् जुइ धुंकुगुलि वय्कःयागु खँ भिं धकाः थुमिसं स्यू। परमेश्वरयागु राज्ययागु अजू चायापुगु शक्ति गय् च्वं धकाः नं थुमिसं थुइके धुंकल।
6 अय्नं हे थुमिसं वय्कःयात त्वःतावन धाःसा थुमित पश्चाताप याकाः हानं लित हये फइ मखु। छाय्धाःसा थुमिसं हानं छकः फुक्कसिया न्ह्यःने परमेश्वरया काय्यात क्रूसय् यख्खानाः बेइज्जत याइ।
7 परमेश्वरं हे पृथ्वीइ वा वय्कादीगुलि बुँज्या याइपिन्सं थःपिन्त माःगु अन्न सय्की। थुकथं इमिसं वय्कःयागु आशिष काइ।
8 कं व घाँय् जक बुयावल धाःसा व बुँ ज्यालगय् जुइ मखु। उकी ला परमेश्वरयागु सराः लाइ, अले मि तइ।✡
9 यःपिं दाजुकिजापिं, जिमिसं थथे धयासां छिमिगु बारे थ्व स्वयाः भिंगु व मुक्तिनापं स्वापु दुगु खँयागु हे जिमिसं भरोसा कयागु दु।
10 परमेश्वरं अन्याय यानादी मखु। छिमिसं यानाच्वंगु वय्कःयागु ज्या व वय्कःयात माया यानाच्वंगु खँ, अले दाजुकिजापिन्त ग्वाहालि याःगु व यानाच्वंगु खँ नं वय्कलं ल्वःमंकादी मखु।
11 थुकथं हे छिमिसं मन तयाः लिपा तकं कुतः यानाच्वनी धकाः जिमिसं मनं तुनाच्वना। अले छिमिगु आशा नं पूवनी।
12 छिपिं अल्छी जूगु जिमित मयः, बरु दुनुगलंनिसें परमेश्वरयात विश्वास याःपिं मनूतय्सं थें वय्कलं बी धयादीगु कायेत कुतः या।

परमेश्वरं धयादीगु खँ पक्का जू

13 परमेश्वरं अब्राहामयात बचं बियादीबलय् थः स्वयाः तःधंम्ह सुं हे मदुगुलि थःगु हे नामं थथे पाफयादिल –
14 “जिं छन्त आशिष बी,
अले छं सन्तान नं
यक्व दय्काबी।”✡

15 अब्राहाम हथाय् मचासे पियाच्वंगुलि परमेश्वरं बियादी धकाः बचं बियादीगु आशिष वयात दत।
16 मनूतय्सं थः स्वयाः तःधंम्हय्सिगु नामय् पा फइ। अले थःगु द्वंबिद्वं नं भिंकी।
17 परमेश्वरं बी धकाः धयादीपिं मनूतय्त थःम्हं बी धकाः धयादीगु खँ पाइ मखु धकाः नं पाफयादिल।
18 थथे गुब्सं हिली मखुगु थ्व निता खं वय्कःपाखें बचय् जुया च्वनापिं झीत नं झीसं आशा यानाच्वनागु खँय् बल्लाना च्वनेत साहस बी।
19 थ्व हे आशाय् झीपिं म्वानाच्वनागु दु। थ्व धात्थें व पक्का खः। अले थ्व देगलय् च्वंगु पर्दाया दुने थ्यंकः थ्यं।✡
20 झीगु निति येशू न्ह्यः हे मल्कीसेदेक थें सदांया लागि दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जुयाः अन दुहां झाये धुंकल।✡

7

अब्राहाम स्वयाः मल्कीसेदेक तःधं

1 थ्व मल्कीसेदेक शालेमयाम्ह जुजु, अले दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरया पुजाहारी खः। लडाइँलय् जुजुपिन्त त्याकाः लिहां वयाच्वंम्ह अब्राहामयात नाप लानाः मल्कीसेदेकं आशिष बिल।
2 अब्राहामं जुजुपिन्त त्याकाः हःगु सम्पतियागु झिब्वय् छब्व मल्कीसेदेकयात बिल। मल्कीसेदेकया नांया अर्थ “धार्मिकताया जुजु” खः, अले शालेमयाम्ह जुजु जूगुलि वयागु नांयागु अर्थ “शान्तिया जुजु” धकाः नं थुइक्।✡
3 वया मांबौ व तापाःबाज्यापिनिगु खँ गनं हे च्वयातःगु मदु। अले व सीगु व बूगु खँ नं गनं च्वयातःगु मदु। व परमेश्वरया काय् थें सदांयात पुजाहारी जुयाच्वनी।
4 मल्कीसेदेक गुलि तःधंम्ह खः धकाः छिमिसं हे थुइकेफु। झी तापाःबाज्या अब्राहामंनापं वयात थःम्हं लडाइँलय् त्याकाः हःगु सम्पत्तियागु झिब्वय् छब्व बिल।
5 लेवीया पुजाहारी जुयाच्वंपिं सन्तानं व्यवस्थाय् च्वया तः थें थः हे इस्राएली दाजुकिजापिन्के इमिसं कमय् याःगु झिब्वय् छब्व कयाच्वन। लेवीया सन्तान व इस्राएलीत फुक्कं अब्राहामया हे सन्तान खः।✡
6 मल्कीसेदेकं लेवीया सन्तान मखुसां अब्राहामयाके झिब्वय् छब्व सम्पत्ति काल। अले हानं परमेश्वरं बाचा चिनादीम्हय्सित हे आशिष बिल।
7 तःधंम्हय्सिनं चिधंम्हय्सित आशिष बी धकाः ला सि हे स्यू।

✡ **6:8** ६:८ उत ३:१७-१८ ✡ **6:14** ६:१४ उत २२:१६-१७ ✡ **6:19** ६:१९ लेवी १६:२ ✡ **6:20** ६:२० भज ११०:४ ✡ **7:2** ७:१-२ उत १४:१७-२० ✡ **7:5** ७:५ गन्ती १८:२१

8 छखे सीमानिपिं पुजाहारीतय्सं झिब्वय् छब्व काल, मेखे गुबलें मसीम्ह धयातःम्ह मल्कीसेदेकं झिब्वय् छब्व काल।
9 थथे नं धायेफु – "झिब्वय् छब्व काइम्ह लेवीं नं अब्राहामपाखें मल्कीसेदेकयात झिब्वय् छब्व बिल।"
10 छायधाःसा मल्कीसेदेकं अब्राहामयात नापलाःबलय् लेवी थः तापाःबाज्या अब्राहामयागु म्हय् हे दु।
11 लेवी पुजाहारीतय्गु ज्यां हे झीपिं बचय् जुइगु खःसा मेम्ह पुजाहारी छाय् माल? थ्व मेम्ह पुजाहारी हारून थें मखु, बरु मल्कीसेदेक थें खः।
12 मेम्ह पुजाहारी हिलीबलय् व्यवस्था नं हिलेमाः।
13 थ्व धयाच्वनागु मेगु हे कुलयाम्हय्सिया बारे खः। वय्कःया कुलयापिं सुनानं पुजाहारीया ज्या याःगु मदु।
14 येशू ख्रीष्ट यहदा कुलय् बूम्ह खः धकाः ला फुक्कसिनं स्यू। मोशां पुजाहारीयागु खँ ल्हाःबलय् यहदा कुलयागु नां मकाः।

मल्कीसेदेक थें ज्याःम्ह मेम्ह पुजाहारी

15 थ्व खँ आः झन बांलाक सी दइ – मल्कीसेदेक थें ज्याःम्ह मेम्ह पुजाहारी वये धुंकल।
16 वय्कः व्यवस्थाकथं पुजाहारी जुयादीगु मखु, बरु सदां दयाच्वनीगु जीवनयागु शक्तिं जुयादीगु खः।
17 धर्मशास्त्रय् हे थथे च्वयातःगु दु –

"मल्कीसेदेक थें
छ नं न्ह्याबलेंया लागिं
पुजाहारी खः।"✡

18 न्हापायागु व्यवस्था ज्यालगय् मज्गु जुगुलि लिकया छवये धुंकल,
19 छायधाःसा व्यवस्थां झीत छुं हे याये मफुत। आः धाःसा झीत वया सिबय् भिंगु आशा बियादीगु दु। गुकिं झीत परमेश्वरया न्ह्याःने थ्यंकी।
20 परमेश्वरं मेपिन्त पाफयाः पुजाहारी यानादीगु मखु, तर वय्कःयात पाफयाः पुजाहारी यानादीगु खः।
21 येशूयात वय्कलं पाफयादीगु खँ थुकथं च्वयातःगु दु –

"परमेश्वरं थःगु मन हिले मखु
धयाः थथे पाफयादिल –
'छ सदांयात पुजाहारी जुइ।' "✡

22 थथे पाफयादीगुलि येशू छगू भिंगु बाचायागु जमानी जुयादिल।
23 मेपिं पुजाहारी सिनावनीपिं जुगुलि इमिसं सदां ज्या यानाच्वने मखन। अले इमिगु ल्याः नं यक्व दत।
24 येशू धाःसा सदां म्वाना च्वनीम्ह जुगुलि वय्कःया पुजाहारीया ज्या न्ह्याबलें दयाच्वनी।
25 अयजुगुलि हे नं वय्कःयात विश्वास यानाः परमेश्वरया न्ह्याःने वइपिन्त वय्कलं आः हे सदांया निंतिं बचय् यानादी फु, छायधाःसा इमिगु निंतिं वय्कलं परमेश्वरयात न्ह्याबलें बिन्ति यानाच्वनादीगु दु।
26 झीत मालाच्वम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी येशू हे खः। वय्कः पवित्रम्ह व दोष मदुम्ह खः। वय्कःयात पापीतय्गु पुचलं अलग तयादीगु दु, अले स्वर्गय् नं दकलय् तःधंम्ह यानादीगु दु।
27 वय्कलं मेपिं दकलय् तःधंपिं पुजाहारीतय्सं थें न्हियान्हिथं थःगु व मेपिनिगु पापयागु निंतिं बलि बियाच्वने माःगु मदु, छायधाःसा थःत लः ल्हानादीबलय् हे वय्कः सदांया निंतिं छकलं बलिदान जुइ धुंकल।✡
28 व्यवस्थां सिद्ध मजूपिं मनूतय्त दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी दय्कल। व्यवस्थाया लिपा वःगु परमेश्वरं पाफयादीगु बाचाय् धाःसा वय्कःया काय्यात सदांया निंतिं सिद्धम्ह पुजाहारी यानादिल।

8

येशू स्वर्गय् दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी खः

1 जिमिसं धयाच्वनागु मू खँ थ्व हे खः – झीके थज्याःम्ह दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी दु, गुम्ह स्वर्गय् परमेश्वरया सिंहासनया जवपाखे च्वनादी।✡
2 अन वय्कलं पवित्रगु थासय् पुजाहारी जुयाः सेवा यानादी। थ्व थाय् मनूतय्सं दयकूगु मखु, परमेश्वरं हे दयकादीगु खः।
3 तःधंपिं पुजाहारीत फुक्कं परमेश्वरयात बी हःगु छायेत व बलि बीत तयातःपिं खः। अयजूगुलिं झी दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी नं छुं न छुं ला छाये हे माल।

✡ **7:17** ७:१७ भज ११०:४ ✡ **7:21** ७:२१ भज ११०:४ ✡ **7:27** ७:२७ लेवी ९:७ ✡ **8:1** ८:१ भज ११०:१

4 वय्कः थ्व संसारय् च्वनादीगु जूसा पुजाहारी जुयादी मखुगु, छाय्धाःसा व्यवस्थाय् च्वया तः थें छाय्छी याइपिं पुजाहारीत
ला थन द हे दु।
5 इमिसं पुजाहारी जुयाः थन याइगु ज्या ला स्वर्गय् जूगु ज्याखँया किपालु जक खः। मोशायात नं वं पाल ग्वयेत्यंबलय्
परमेश्वरं थथे धयादीगु खः –
"जिं छन्त गुँच्वकाय्
क्यनागु नमूनाकथं
थ्व फुक्कं बांलाक दय्कि।"✡

6 येशूयात इपिं स्वयाः नं तसकं तःधंम्ह पुजाहारी दय्कादीगु खः। अथे हे परमेश्वर व मनूतय्गु दथुइ वय्कलं चिनादीगु न्हगु
बाचा नं न्हापायागु पुलांगु बाचा स्वयाः तःधं, छाय्धाःसा उकी अज्ज भिंगु खँया बचं बियातःगु दु।

येशू न्हगु बाचा बीम्ह खः

7 न्हापायागु बाचाय् ढुंगु मदुगु जूसा लिपायागु बाचा चिनादी माली मखुगु।
8 परमेश्वरं इमिगु ढुंबिढुंयात क्यनाः थथे धयादिल –
"इस्राएल्तयापिं व यहूदायापिंलिसे
जिं न्हगु बाचा चीत्यनागु ई
वयाच्वंगु दु।✡
9 इमि तापाःबाज्यापिन्त
मिश्र देशं लिगना हये धुंकाः
इपिं लिसे चिनागु थें ज्याःगु बाचा
थ्व मखु।
जिं चिनागु बाचायात
इमिसं च्यूताः मतःगुलिं नं
जिं इमित च्यूताः मयानागु खः।
10 जिं इस्राएलीतलिसे
चीत्यनागु बाचा थुकथं खः –
'जिं थःगु नियम इमिगु मनय्
थ्यंक तयाबी,
अले इमिगु नुगलय् नं च्वयाबी।
अले जि इमि परमेश्वर जुइ
व इपिं जिम्ह मनूत जुइ।'
11 'प्रभुयात म्हसीकी' धकाः
इमिसं थः जःलाखःलापिन्त
व दाजुकिजापिन्त नं
स्यना जुइ माली मखु,
छाय्धाःसा
चिधिकःपिन्संनिसें कयाः
तःधिकःपिन्सं तकं
जितः म्हसी।
12 इमिसं याःगु मभिंगु
बांमलाःगु ज्याखँ
फुक्कं जिं क्षमा यानाबी,
अले इमिगु पाप नं
जिं लुमंके मखु।"

13 न्हगु बाचा धयादीगुलिं हे परमेश्वरं न्हापायागु बाचायात पुलां यानादिल। पुलां जुयावंगु जुक्व मदयावनी।

✡ **8:5** ८:५ प्रस २५:४० ✡ **8:8** ८:८ यर ३१:३१-३४

9

पृथ्वीइ व स्वर्गय् जुइगु सेवा

1 न्हापायागु बाचाय् नं परमेश्वरयात गथे यानाः सेवा यायेगु धयागु खँ च्वयातःगु खः। अबलय् इमिसं पृथ्वीइ हे पवित्रगु थाय् दयकूगु खः।
2 इमिसं पाल ग्वयाः निकू क्वथा दयकल। न्हापांगु क्वथाय् त्वाःदेवा, तेबिल व छायेहःगु मरि तयातःगु दइ। व थायय्यात पवित्रगु थाय् धाइ।✡
3 निगूगु धकिंया दुने च्वंगु थायय्यात महा-पवित्रगु थाय् धाइ।✡
4 थन लुँयागु गुँगू थनेगु वेदी व लुं भुनातःगु बाचा चिनादीगु सन् दु। व सन् दुने लुँयागु थलय् मन्न तयातःगु दु, अले चुलि ह्मयाच्वंगु हास्नयागु तुतां छपु, व व्यवस्था च्वयातःगु ल्वहं पौ निपाः तयातःगु दु।✡ 5 थ्व सनूया घःने परमेश्वर च्वनादीगु थायय्यात किकाः करूबतय्गु पपू चक्कंकाः तसकं बांलाक तयातःगु दु। थ्व फुक्क खँ छता छता दतले आः कना च्वनेत मलाः।✡
6 थ्व फुक्क थुकथं दय्काः पुजाहारीत न्हि न्हि पवित्रगु थासय् सेवा यायेत वनी।✡
7 दुने च्वंगु महा-पवित्रगु थासय् दँय् छकः दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जक थःगु व मेपिनिगु मसीकं याःगु पापयागु निंति हि छायेत दुहां वनी।✡
8 न्हापांगु पाल दयाच्वंतले महा-पवित्रगु थासय् दुहां वनेगु लँ चाइ मखु धकाः पवित्र आत्मां क्यनादीगु दु।
9 थ्व ला आःयागु ईयात क्यनादीगु छगू नमूना जक खः। थुकिं थथे धाइ – परमेश्वरयात छाये हःगुलिं व बलि बीगुलिं सुयागुं नुगः यचुकाबीं फइ मखु।
10 थथे नयेत्वनेगु व थीथी कथं म्वःल्हइगु ला पिने क्यनेत जक खः। थज्याःगु थितिकुति न्हगु बाचा चिना मदीतलेयात जक खः।

ख्रीष्टयागु हि

11 ख्रीष्ट ला थन दुगु फुक्क भिंगु खँया दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी जुयाः झायादीगु दु। वय्कः झन तःधंगु व सिद्धगु थासय् दुहां झायादीगु दु। थ्व मनूतय्सं दयकूगु मखु, अले सृष्टि यानातःगु थ्व संसारयागु नं मखु।
12 वय्कः दुगुचा व ह्वहंचातय्गु हि हाय्काः मखु, बरु थःगु हे हि हाय्काः उद्धार बीम्ह जुयाः छकलं हे सदांयात महा-पवित्रगु थासय् दुहां झाःगु खः।
13 दुगुचा व ह्वहंयागु हि, अले होमबलिइ छाःम्ह छसु हे मब्यानिम्ह सायागु नौ ह्मलाः ला शुद्ध मजूम्ह मनूयात शुद्ध याइ धाःसा✡
14 म्वाःम्ह परमेश्वरयागु सेवा यायेत ख्रीष्टयागु हिं झन गुलि जक झीगु नुगः यचुक हुया बीगु जुइ? ख्रीष्टं पवित्र आत्मां जायाः खु मदुम्ह बां जुयाः थःत हे परमेश्वरयात छायादिल।
15 परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु सदां दयाच्वनीगु आशिष वय्कःया ल्ययातःपिं मनूतय्सं काये दयेमा धकाः थथे न्हगु बाचा चिनाः ख्रीष्ट परमेश्वर व मनूतय्गु दथुइ च्वनादीगु खः। न्हापांगु बाचाय् मनूतय्सं यागु अपराधं आः छुत्कारा दइ, छायधाःसा थ्व हे ज्याया लागि वय्कः सिनादी धुंकल।
16 इच्छापत्रय् च्वया तः थें याये न्ह्यः इच्छापत्र च्वया ब्यूम्ह मनू सी धुंकल धकाः दसि क्यनेमाः।
17 इच्छापत्र च्वया ब्यूम्ह मनू म्वाना च्वंतले इच्छापत्र ज्यालगय् जुइ मखु। च्वया ब्यूम्ह मनू सीधुंकाः तिनि ज्यालगय् जुइ।
18 अय्जूगुलि न्हापायागु बाचा नं हि छवाकाः हे चिनातःगु खः।
19 मोशां व्यवस्थाय् च्वयातःगु फुक्क आज्ञा ब्वना न्यंकूबलय् दुगुचा व ह्वहंचायागु हि ल्वाकछ्यानातःगु लः, हिसप घाँय् व ह्याउँगु ऊनं व्यवस्थायागु सफुलिइ व मनूतय्त थथे धकाः हा यात –
20 “परमेश्वरं छिमित आज्ञा बियादीगु बाचायागु हि थ्व हे खः।”✡
21 थथे हे मोशां पाल व सेवा यायेत छ्यलेमाःगु फुक्क थलबलय् नं हिं हा हा यात।✡
22 धात्थें हे व्यवस्थायाकथं हिं फुक्कयात शुद्ध याइ, अले हि महायकं पाप क्षमा जुइ मखु।✡

ख्रीष्ट सिनादीगुलिं पाप हुया वनी

✡ **9:2** ९:२ प्रस २६:१-३०; २५:२३-३०,३१-४० ✡ **9:3** ९:३ प्रस २६:३१-३३ ✡ **9:4** ९:४ प्रस ३०:१-६; २५:१०-१६; १६:३३; गन्ती १७:८-१०; प्रस २५:१६; व्य १०:३-५ ✡ **9:5** ९:५ प्रस २५:१८-२२ ✡ **9:6** ९:६ गन्ती १८:२-६ ✡ **9:7** ९:७ लेवी १६:२-३४ ✡ **9:13** ९:१३ लेवी १६:१५-१६; गन्ती १९:९,१७-१९ ✡ **9:20** ९:१९-२० प्रस २४:६-८ ✡ **9:21** ९:२१ लेवी ८:१५ ✡ **9:22** ९:२२ लेवी १७:११

23 स्वर्गयागु किपालु थें जक यानाः दय्कातःगु थ्व फुक्कयात थथे हिं शुद्ध याये हे माः। अथे हे स्वर्गय् च्वंगुयात ला थ्व
स्वयाः भिंगु बलिदानं शुद्ध यायेमाः।
24 ख्रीष्ट मनूतय्सं स्वर्गयागु किपालु थें जक यानाः दय्कातःगु महा-पवित्रगु थाय् दुने मखु, बरु झीगु निंतिं स्वर्गय् हे
परमेश्वरया न्ह्याःने झायादीगु दु।
25 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारी दँय्दसं थःगु हि छायेत मखु, बलि बियाः हि छायेत परमेश्वरयागु न्ह्याःने वनी। ख्रीष्ट ला थःगु
हि मखु तर मेपिनिगु हि छायेत महा-पवित्रगु थासय् झायादी।
26 थथे झाःझाः पतिं झायेमाःगु जूसा ला ख्रीष्टं संसारयागु सृष्टि जूसांनिसें तःकः मछि दुःख सी मालिगु खः। तर वय्कः
संसारयागु अन्त जुइ त्ययकाः आः सदांयात छकलं झायाः मनूतय्गु पाप हुया छ्वयेत थः हे बलिदान जुयादिल।
27 मनू छकः सी, अले सीधुंकाः वयागु न्याय जुइ।
28 अथे हे तःम्हय्सिगु पाप हुया छ्वयेत ख्रीष्ट नं छकः सिनादिल। वय्कः निक्वः खुसि नं झाइतिनि। उबलय् वय्कः पाप
हुया छ्वयेत मखु, बरु वय्कःयागु लँ स्वयाच्वंपिन्त बचय् यायेत झाइ।✡

10

ख्रीष्टं छता हे जक बलि बियादिल

1 व्यवस्था थः हे पूमवं, थ्व ला लिपा वइगु बांलाःगु खँया किपालु जक खः। अय्जूगुलि दँय्दसं बलि बीवं मनूत परमेश्वरया
न्ह्याःने शुद्ध जुइ फइ मखु।
2 बलि बीवं शुद्ध जुइगु खःसा छाय् हानं बलि बी माल? थुकिं शुद्ध जुइगु खःसा ला बलि बीगु ज्या दिके माःगु खः। थज्याःम्ह
मनूयागु नुगलं वयात हानं पापी ठहरय् मयायेमाःगु खः।
3 थथे बलि बियाः ला झन जक हे दँय्दसं थःगु पाप लुमंके थें जुइ।
4 द्वहंत व दुगुचातय्गु हिं गुब्सं पाप हयाछ्वये फइ मखु।
5 उकिं हे ला खः नि, थ्व संसारय् झाये धुंकाः ख्रीष्टं परमेश्वरयात थथे धयादीगु –
“बलि बीगु व छाय्छी यायेगु ज्यां
छि लय्मताः
अय्नं छिं जिगु निंतिं
छगू म्ह तयार यानादीगु दु।
6 छिं होमबलि व शुद्ध जुइगु बलि नं
यय्कामदी।
7 उकिं जिं धया –
‘जि वये धुन,
व्यवस्थाय् जिगु बारे
च्वया तः थें हे,
जि परमेश्वर!
छिगु इच्छा पूवंकेत
जि वये धुन।’ ”✡

8 न्हापां ला वय्कलं थथे धयादिल – “बलि बीगु व छाय्छी यायेगु ज्यां छि लय्मता। होमबलि व शुद्ध जुइगु बलि छिं
यय्कामदी।” (गुगु व्यवस्थाय् च्वया तःकथं याइगु खः)
9 लिपा हानं थथे धयादिल – “स्वयादिसँ, छिगु इच्छा पूवंकेत जि वयाच्वनागु दु।” थथे ख्रीष्टं न्हापायागु बलि बीगु ज्या
मदय्काः थः हे बलि जुयादिल।
10 थुकथं वय्कलं परमेश्वरयागु इच्छा पूवंकादिल। सदांयात गाक्क छकलं थःत हे बलि बियाः वय्कलं झीगु पाप मदय्का
छ्वयादिल।
11 फुक्क पुजाहारीत न्हियान्हिथं परमेश्वरयाथाय् बलि बीगु ज्या यानाच्वनी। अले इमिसं न्ह्याबलें छता हे बलि बियाच्वनी।
थुकथं बलि बीगु ज्यां गुब्सं पाप हयाछ्वये फइ मखु।✡
12 ख्रीष्टं धाःसा पापयागु निंतिं सदांयात गाक्क छता हे जक बलि बियादिल। अले वय्कः परमेश्वरयागु जवय् च्वनादीगु
दु।

✡ **9:28** ९:२८ यशै ५३:१२ ✡ **10:7** १०:५-७ भज ४०:६-८ ✡ **10:11** १०:११ प्रस २९:३८

13 परमेश्वरं वय्कःया शत्रुतयत् वय्कःयागु पालि तःले तया मदितले वय्कः अन हे पिया च्वनादी।✡
14 पापं शुद्ध जूपिन्त वय्कलं छगू हे बलिदानं सदांया लागि सिद्ध यानादिल।
15 थ्व हे खँय् पवित्र आत्मां नं थथे धकाः साक्षी बियादीगु दु –
16 "परमप्रभुं धयादिल –
उबलय् जिं इपिं नाप
चीत्यनागु बाचा थ्व हे खः –
जिं थःगु नियम इमिगु मनय्
थ्यंक तयाबी,
अले इमिगु नुगलय् नं च्वयाबी।"✡
17 वय्कलं हानं धयादिल –
"जिं इमिगु पाप
व इमिसं याःगु मभिंगु ज्याखँ
हानं लुमंके मखुत।"

18 थुकथं पाप क्षमा जुइ धुंकाः पाप हुया छ्वयेत हानं बलि बीमाःगु मन्त।

परमेश्वरया न्ह्यःने वनेनु

19 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, येशूयागु हिं यानाः महा-पवित्रगु थासय् वनेत झीत छुं पंगलः मन्त।
20 पर्दा अथे धइगु वय्कःयागु म्हं झीत छपु न्हगु व जीवन दुगु लँपु चाय्कादीगु दु।
21 परमेश्वरया छेँय् झी छम्ह तःधंम्ह पुजाहारी दीगुलि
22 पवित्रगु लखं म्ह शुद्ध यानाः बांमलाःगु व मभिंगु खँ मतिइ मतसे, नुगः यचुकाः व विश्वासय् बल्लानाः झीपिं परमेश्वरया न्ह्यःने वनेनु।✡
23 थःपिन्सं यानागु आशायात झीसं बल्लाका च्वनेमाः, छाय्धाःसा झीत बचं बियादीम्ह विश्वास याये बहःम्ह खः।
24 झीसं थःथवय् माया यायेगु व भिंगु ज्या यायेगु मनय् तयेमाः।
25 गुम्हं गुम्हय्सिगु संगतिइ मवनेगु बानी दइ, झीपिं धाःसा छथाय् मुनेगु त्वःते मज्यू। अज्ज ला प्रभु झायादीगु दिं न्ह्यःने वयेत्यंगु दु धकाः सीकाः थःथवय् साहस बीगु यायेमाः।
26 सत्य छु खः धयागु सीधुंकाः नं झीसं पाप याना जुल धाःसा झीगु पाप हुयाछ्वयेगु गुगुं बलिदान हे दइ मखुत।
27 थुकिया पलेसा पाप याःम्हय्सिनं परमेश्वरयागु सजाँय फयेमाली। व सजाँयया मिं परमेश्वरया विरोधीतयत् भस्म यानाबी।✡
28 मोशायागु व्यवस्था मानय् मयाइम्ह मनुयात निम्ह स्वम्ह मनुखं साक्षी बिल धाःसा दया मतसे स्यानाछ्वइ धाःसा✡
29 परमेश्वरया काय्यात पालि तःले च्वंगु धू ताय्कीपिन्त, थःत पवित्र याःगु बाचायागु हियात अशुद्ध ताय्कीपिन्त व दया यानादीम्ह पवित्र आत्मायात हेस्याइपिन्त गुलि जक अप्वः सजाँय बी। छिमिसं हे बिचाः या।✡

30 "बदला कायेगु ज्या जिगु खः,
जिं हे बदला काये,"
धयादीम्हय्सित झीसं म्हस्यू। थथे नं धयातःगु दु –
"परमप्रभुं हे वय्कःया मनूतयत
न्याय यानादी।"✡

31 म्वाःम्ह परमेश्वरया ल्हातिइ लायेगु तसकं ग्यानापुगु खँ खः।
32 न्हापायागु खँ छकः लुमंकि – भिंगु खँ न्यने धुंकाः व परमेश्वरयागु जः काये धुंकाः छिमित गुलि दुःखकष्ट जूवल। अय्नं छिमिसं विश्वास यायेगु मत्वःतू।
33 ग्वःकःमछि ला छिमित फुक्कसिगु न्ह्यःने बेइज्जत यात, अले हानं ग्वःकः ला थथे दुःख फये माःपिं लिसे जुइ माल।
34 झ्यालखानाय् लाःपिन्त छिमिसं दयामाया यानाः ग्वाहालि यात, अले हानं छिमिगु सम्पत्ति लुतय् यानाकाःसां छिपिं लय्ताया हे च्वन, छाय्धाःसा छिमिके सदां दयाच्वनीगु दक्वसिबय् तःधंगु सम्पत्ति दु धकाः छिमिसं स्यू।

✡ **10:13** १०:१२-१३ भज ११०:१ ✡ **10:16** १०:१६ यर ३१:३३ ✡ **10:22** १०:२२ लेवी ८:३०; इज ३६:२५ ✡ **10:27** १०:२७ यशै २६:११ ✡ **10:28** १०:२८ व्य १७:६; १९:१५ ✡ **10:29** १०:२९ प्रस २४:८ ✡ **10:30** १०:३० व्य ३२:३५-३६

35 अयजूगुलि छिमिसं साहस यायेगु त्वःते मते। छिमिसं थुकियागु तःधंगु इनाम काये खनीतिनि।
36 परमेश्वरयात यःगु ज्या यायेत व वय्कलं बियादी धकाः धयादीगु कायेत छिमिसं नुगः क्वातुका च्वँ।
37 धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु दु –

“आः झाझ्मह मनू झाया हे दी,
लिबाकादी मखु।
38 जिम्ह धर्मी मनू धाःसा
विश्वासं हे म्वाइ।
सुनानं जितः त्वःतावन धाःसा
जिं वयात यय्के मखु।”✡

39 झीपिं अथे विश्वासं लिचिलाः स्यना वनीपिं मनूत मखु, बरु विश्वासं म्वाका तःपिं खः।

11

विश्वास

1 आशा यानागु खँ दइ धकाः ढुक्क जुइगु व मखंगु खँ धात्थें दु धकाः धायेगु हे विश्वास खः।
2 विश्वासं यानाः हे न्हापापांपि मनूतय्त परमेश्वरं यय्कादिल।
3 विश्वासं हे झींसं सीके फु, परमेश्वरं उजं बियादीगुलि संसारयागु सृष्टि जुल, अले थुकथं खने मदुगुलि खनेदयावल।✡
4 विश्वासं हे हाबिलं परमेश्वरयात कयिनयागु स्वयाः भिंगु बलि छाल। विश्वास यानाः हे व परमेश्वरया न्ह्यःने ठीक ठहरय् जुल। अले वं छाःगु नं परमेश्वरं यय्कादिल। विश्वास यानाः हे हाबिल सी धुंकूसां झीपिलिसे नवानाच्वंगु दु।✡
5 विश्वासं हे हनोकयात मसीकं स्वर्गय् थत यंकल। परमेश्वरं हे थत यंकादीगुलि वयात सुनानं लुइके मफुत। वयात थत यंके न्ह्यः वं परमेश्वरयात लय्तायकूगु खः।✡
6 विश्वास मयाय्कं परमेश्वरयात लय्तायके फइ मखु। वय्कःयाथाय् वइम्ह मनुखं परमेश्वर दि, अले वय्कःयात मालिपिन्त वय्कलं इनाम बियादी धकाः विश्वास याये हे माः।
7 विश्वासं हे नोआं परमेश्वरयागु खँ न्यन। परमेश्वरं वयात गुब्सं मखंनिगु, लिपा जुइतिनिगु खँ धयादीगु खः। परमेश्वरं धयादी थें वं सिँयागु तःग्वःगु जहाज दय्कल। अले उकी हे च्वनाः वं थः जहानपिन्त बचय् यात। थुकथं विश्वास यानाः वं संसारं ढुंकूगु खँ क्यनाबिल, अले व थः परमेश्वरया न्ह्यःने ठीक ठहरय् जुल।✡
8 विश्वासं हे अब्राहामं परमेश्वरयागु खँ न्यन। परमेश्वरं वयात सःताः थःम्ह बी धकाः धयादीगु देशय् हुँ धकाः उजं बियादिल। गन वनेगु धकाः मसीकं हे वं थःगु देश त्वःतावन।✡
9 विश्वासं हे अब्राहाम परमेश्वरं बियादी धकाः धयादीगु देशय् वन, अले अन परदेशी थें जुयाः पाल ग्वयाः च्वन। अथे हे वया काय् इसहाक, अले छय् याकूब नं परमेश्वरं बियादी धकाः धयादीगुलिं पाल ग्वयाः च्वंच्वन।✡
10 अब्राहाम ला सदां दयाच्वनीगु जगय् परमेश्वरं हे दय्कादीगु शहरय् च्वनेत पियाच्वंम्ह खः।
11 विश्वासं हे बुरा जुइ धुंकाः नं अब्राहाम अबु जुइ फत। बाचा चिनादीम्ह परमेश्वरयात विश्वास याःगुलि बुरी जुइ धुंकूसां साराया प्वाथय् दत।✡
12 थुकथं सीत्यःम्ह बुराम्ह अब्राहामपाखें आकाशय् च्वंगु नगु थें यक्व, अले फिसलय् च्वंगु फि थें ल्याः खाये मफय्क सन्तान दत।✡
13 इपिं फुक्कं विश्वास जक यानाः परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु काये मखंक सिनावन। अथेसां परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु खँय् इमिसं विश्वास याः। इमिसं थःपिन्त पृथ्वीया लँजुवाःत जक तायकल।✡
14 थथे धया जुइपिन्सं थःगु देश मालाच्वंगु दु धकाः सी दु।
15 इमिसं थःपिन्सं त्वःता वंगु देश लुमंकूगु जूसा इपिं हानं व हे देशय् लिहां वने दइगु खः।
16 तर इमिसं व स्वयाः भिंगु व बांलाःगु स्वर्गयागु देशय् वनेगु मनंतुनाच्वंगु दु। उकिं परमेश्वरं नं थःत इमि परमेश्वर खः धकाः धयादीत लज्या चायामदी, छाय्धाःसा वय्कलं इमिगु निंतिं छगू शहर हे दय्कादीगु दु।
17 अब्राहामयात जाँचय् याःबलय् वं विश्वास यानाः थः हे काय् इसहाकयात बलि बीत स्वत। परमेश्वरं बियादी धकाः धयादीगु खँय् विश्वास यानाः हे वं थः याकः काय्यात बलि बीत्यंगु खः।✡

✡ **10:38** १०:३७-३८ हब २:३-४ ✡ **11:3** ११:३ उत १:१; भज ३३:६,९; यूह १:३ ✡ **11:4** ११:४ उत ४:३-१० ✡ **11:5** ११:५ उत ५:२१-२४ ✡ **11:7** ११:७ उत ६:१३-२२ ✡ **11:8** ११:८ उत १२:१-५ ✡ **11:9** ११:९ उत ३५:२७ ✡ **11:11** ११:११ उत १८:११-१४; २१:२ ✡ **11:12** ११:१२ उत १५:५; २२:१७; ३२:१२ ✡ **11:13** ११:१३ उत २३:४; १ इति २९:१५; भज ३९:१२ ✡ **11:17** ११:१७ उत २२:१-१४

18 थ्वयागु हे बारे परमेश्वरं वयात थथे धयादिल – “इसहाकयापाखें हे छं सन्तान दयावइ।”✡
19 परमेश्वरं सीम्ह मनूयात हानं म्वाकादी फु धकाः अब्राहामं विश्वास यानाः थथे इसहाकयात बलि बीत्यंगु खः। उकिं अब्राहामयात ला छगूकथं इसहाक सिनाः म्वानावःम्ह थें हे जुल।
20 विश्वासं हे इसहाकं याकूब व एसावयात लिपा जुइतिनिगु खँयागु निंतिं आशिष बिया थकल।✡
21 विश्वासं हे याकूबं सीत्यय्काः तुतामं चुयाः परमेश्वरयात तःधंकाः योसेफया निम्ह काय्पिन्त आशिष बिया थकल।✡
22 विश्वासं हे योसेफं सीत्यय्काः इस्राएलीतय्त परमेश्वरं मिश्र देशं लिगना यंकादी धकाः धया थकल। अले थःगु सीम्हयात कनान देशय् थुने यंकि धकाः नं धया थकल।✡
23 विश्वासं हे मोशा बूबलय् बांलाःगुलि वया मांबौपिन्सं जुजुयागु उजं खनाः मग्यासे मचायात बुयाः स्वला तक सुचुका तल।✡
24 विश्वासं हे मोशां तःधिकः जुइ धुंकाः फारोहया म्ह्यायया काय् मखु धकाः धाल।✡
25 पापय् च्वनाः पलख मोजमज्जा यायेगु स्वयाः परमेश्वरया मनूतलिसे दुःखकष्ट फयेगु हे वं यय्कल।
26 मिश्रयागु दक्व सम्पत्ति स्वयाः मुक्ति बीम्ह ख्रीष्टया निंतिं हेला याका जुइगु हे वं तःधं ताय्कल, छाय्धाःसा व परमेश्वरं बीगु सिरपाः कायेत पियाच्वंम्ह खः।
27 विश्वासं हे जुजुयागु तं खनाः मग्यासे मोशां मिश्र देश त्वःतावन। अले खने मदुम्ह परमेश्वरयात खं थें च्वंक नुगः क्वातुकाच्वन।✡
28 दक्वसिबय् न्हापां बूपिन्त स्याइम्हय्सिनं इस्राएलीतय् न्हापा बूपिन्त मथीमा धकाः मोशां विश्वासं हे छुत्काराया नखः मानय् यात, अले लुखाय् हि छवाकल।✡
29 विश्वासं हे इस्राएलीत बँय् न्यासि वने थें लाल समुद्र छिनावन। मिश्र देशय् च्वंपिं नं अथे हे समुद्र छिनाः वंबलय् दुनाः सित।✡
30 विश्वासं हे न्हय्न्हु तक चाः हुले धुंकाः यरीहोया पःखाः दुनावन।✡
31 विश्वासं हे राहाब धाःम्ह वेश्या परमेश्वरयात मानय् मयाःपिं नाप सिनावने म्वाःल, छाय्धाःसा वं चिवा काय्के छवयाहःपिं मनूतय्त लसकुस यात।✡
32 थुलि अप्वः छु धाये? गिदोन, बाराक, शिमशोन, यिप्ता, दाऊद, शमूएल व अगमवक्तातय्गु खँ ल्हानाः ब्याइ मखु।✡
33 विश्वासं हे इमिसं देश देश त्याका काल। विश्वासं हे इमिसं बांलाक राज्य याना वन, अले विश्वासं हे परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु काये खन। विश्वासं हे इमिसं सिंहतय्गु म्हुतुप्वाः तिकल।✡
34 ह्वाना ह्वाना च्यानाच्वंगु मिं नं इमित छुं याये मफुत। तरवारं पालाः स्यायेत्यंबलय् नं इपिं बचय् जुल। बमलाःपिं इपिं, आः तसकं बल्लाना वल। भचा मग्यासे ल्वानाः इमिसं पिनें वःपिं शत्रुतय्त बिसिका छ्वत।✡
35 विश्वासं हे मिसातय्सं सीपिं थः मनूतय्त म्वानावःगु खन। मेपिन्सं नं गुब्सं सीम्वाय्क म्वाना वये दयेमा धकाः दुःखकष्ट फयाः हे सिनावन।✡
36 गुलिसिनं हेस्याकाः जुइ माल, गुलिसिनं कोर्रा दाय्के माल, अले गुलिसिनं चिकाः झ्यालखानाय् कुंके माल।✡
37 अले गुलिसितं ल्वहँतं कय्काः स्यात, गुलिसितं निक् जुइक कःतिं फायाबिल, गुलिसितं तरवारं पालाः स्यात। अले गुलि मनूतय्सं ला फै व दुगुयागु छेंगूयागु वसः दय्काः पुनाजुल। अले चीमि जुयाः, दुःखकष्ट सियाः, क्वत्ययकाः जुइ माल।✡
38 संसार इपिं च्वने बहःगु मजुल। इपिं मरुभूमिं मरुभूमिं, पहाडं पहाडं बिस्युं जुइ माल। अले गुफा गुफाय्, पाक्व पाक्वय् सुलाः जुइ माल।
39 विश्वासं यानाः हे इमिसं थथे सह याये फुगु खः। अयनं इमिसं परमेश्वरं बी धकाः धयादीगु काये मखं।
40 परमेश्वरं झीत अज्ज भिंगु व बांलाःगु बियादीगु ग्वसाः ग्वयादीगु दु। झीनापं तुं इपिं नं सिद्ध जुइमा धकाः परमेश्वरं मनंतुनादीगु खः।

12

परमेश्वर झी बाः
1 थुकथं झीसं झीगु प्यखें थुलिमछि विश्वासया साक्षीत खनाच्वनागु दु। अय्जुगुलि झीपिं नं झीगु लँय् वइगु न्ह्याथें ज्याःगु पंगः व अःपुक झीत तक्यंकीगु पापयात चीकाः थ्यंकेमाःगु थासय् थ्यंक हे वने धकाः धैर्य यानाः ब्वाँय् वनेनु।

✡ **11:18** ११:१८ उत २१:१२ ✡ **11:20** ११:२० उत २७:२७-२९,३९-४० ✡ **11:21** ११:२१ उत ४७:३१; ४८:२० ✡ **11:22** ११:२२ उत ५०:२४-२५; प्रस १३:१९ ✡ **11:23** ११:२३ प्रस २:२; १:२२ ✡ **11:24** ११:२४ प्रस २:१०-१२ ✡ **11:27** ११:२७ प्रस २:१५ ✡ **11:28** ११:२८ प्रस १२:२१-३० ✡ **11:29** ११:२९ प्रस १४:२१-३१ ✡ **11:30** ११:३० यहो ६:१२-२१ ✡ **11:31** ११:३१ यहो २:१-२१; ६:२२-२५ ✡ **11:32** ११:३२ न्याय ६:११—८:३२; ४:६—५:३१; १३:२—१६:३१; ११:१—१२:७; १ शमू १६:१—१ राज २:११; १ शमू १:१—२५:१ ✡ **11:33** ११:३३ दान ६:१-२७ ✡ **11:34** ११:३४ दान ३:१-३० ✡ **11:35** ११:३५ १ राज १७:१७-२४; २ राज ४:२५-३७ ✡ **11:36** ११:३६ १ राज २२:२६-२७; २ इति १८:२५-२६; यर २०:२; ३७:१५; ३८:६ ✡ **11:37** ११:३७ २ इति २४:२१

2 अले झीगु विश्वास शुरू यानादीम्ह व क्वचायक्कादीम्ह येशूयात स्व, लिपायागु आनन्दया निंति वयक्कः लज्या मचासे क्रूसया सास्ती फयादिल। वयक्कः आः परमेश्वरया सिंहासनया जवय् च्वनादीगु दु।
3 पापी मनूतय्पाखें वयक्कलं थुलिमछि दुःख गये यानाः सह यानादिल जुइ, व बिचाः या। उकिं छिपिं नं आशा त्वःताः लिचिले मते।
4 छिमिसं आः तकं पापलिसे हि बाः वयक्क ल्वाये माःगु मदुनि।
5 परमेश्वरं छिमित थःकाय्यात थें अर्ती बियादीगु ल्वःमंके धुन ला?

"जि यःम्ह काय्,
परमप्रभुं न्वानादीगु खँयात
छिमिसं बकंफुस्लु
तायके मते।
परमप्रभुं ब्वःबिल धकाः
छिमिसं आशा त्वःते मते,
6 छाय्धाःसा परमप्रभुं
माया यानादीम्हय्सित
न्वाना नं दी।
थःकाय् यानादीपिन्त
वयक्कलं सजाँय नं बियादी।"✡

7 परमेश्वरं न्वानादीगुलि छिमिसं सह यायेमाः। वयक्कलं छिमित काय् थें यानादीगु दु। अबुं न्वाना मतःम्ह काय् सु जक दइ?
8 वयक्कलं छिमित थथे न्वाना मदीगु जूसा छिपिं वयक्कःया काय् जुइ मखु, बरू व्यभिचारं बूम्ह मचा थें जुइ।
9 झीत बुइका तःम्ह अबुं न्वाःथें झीपिं च्वना, उकिं झीसं वयक्कःयात मानय् याना। छु झीसं झीत आत्माय् बुइकादीम्ह बाःयागु खँ झन अप्वः न्यने म्वाः ला?
10 झी अबुपिन्सं थःत यःकथं झीत छुं ई तक जक न्वानादिल। परमेश्वर बाःनं ला झी हे भिनेमा, अले वयक्कः थें पवित्र जुइमा धकाः न्वानादिल।
11 झीत थथे न्वानादीबलय् न्ह्याइपुसे ला च्वनी मखु, बरू दुःख जक जुइ। अथेसां लिपा तकं सह यानाच्वनींपिन्त शान्ति दइ, अले परमेश्वरया न्ह्यःने नं ठीक ठहरय् जुइ।

परमेश्वरयागु खँ मन्यंपिन्त ख्याच्वः

12 अय्जूगुलि त्यानुगु ल्हाः व बमलाःगु तुति बल्लाकि।✡
13 माथंवंगु लँय् जु। बमलाःगु तुति खुत्यां मकायेमा, बरू लनेमा।✡
14 फुक्कलिसे मिलय् जुयाच्वनेगु व पवित्र जुयाच्वनेगु कुतः या। पवित्र मजुइकं सुनानं प्रभुयात खनी मखु।
15 होश या, सुनानं परमेश्वरयागु दया माया काये मखंकाः च्वने म्वाःलेमा। मखुसा, बिख मां नुगलय् हा कयाः छिमित स्यंकाबी।✡
16 सुनानं व्यभिचार याये मते। अले एसाव थें परमेश्वरयात मानय् मयाइम्ह जुइ मते। छछाःया निंति एसावं थःगु हक नं मिल।✡
17 छिमिसं सि हे स्यु, लिपा वं थः अबुयाके आशिष फ्वंबलय् काये मखन। वं थःम्हं म्यूगु हक ख्वलं नं लिफ्यानाकाये मफुत।✡
18 छिपिं परमेश्वरयाथाय् वनेगु थी फइगु सीनै पर्वतय् वये थें मखु। इस्राएल्गीत धाःसा मित्याः पिहां वयाच्वंगु सीनै पर्वतय् वःगु खः। अन हाकुगु सुपाचं त्वपुयातःगु व ग्वःफय् वयाः खिउँसे च्वनाच्वंगु खः।
19 अन इमिसं तुरही पुयाहःगु सः व परमेश्वरं नवानादीगु सः ताल। वयक्कःयागु सलं तसकं ग्यानाः इमिसं आः हानं छसः हे नवाना मदीमा धकाः बिन्ति यात।✡
20 "थ्व पर्वतयात पशुतय्सं जक थ्यूसां ल्वहँतं कयकाः स्यानाब्यु" धकाः उजं बियादीगुलि इपिं झन तसकं ग्यात।✡
21 उबलय् तसकं ग्यानापुसे च्वंगुलिं मोशांनापं थथे धाल – "जि ला ग्यानाः थरथर हे खात।"✡

✡ **12:6** १२:५-६ अय्. ५:१७; हितो ३:११-१२ ✡ **12:12** १२:१२ यशै ३५:३ ✡ **12:13** १२:१३ हितो ४:२६ ✡ **12:15** १२:१५ व्य २९:१८ ✡ **12:16** १२:१६ उत २५:२९-३४ ✡ **12:17** १२:१७ उत २७:३०-४० ✡ **12:19** १२:१८-१९ प्रस १९:१६-२२; २०:१८-२१; व्य ४:११-१२; ५:२२-२७ ✡ **12:20** १२:२० प्रस १९:१२-१३ ✡ **12:21** १२:२१ व्य ९:१९

22 छिपिं ला म्वाःम्ह परमेश्वरयागु स्वर्गयागु शहर यरूशलेम, सियोन पर्वतय् वःगु दु। अन द्वलंद्वः स्वर्गदूतत लयलय्तातां
मुनाच्वंगु दु।
23 अन स्वर्गय् नां च्वयातःपिं, परमेश्वरया दकलय् तःधिकःम्ह काय्यात विश्वास याना च्वंपिनिगु पुचलय् छिपिं दुथ्याःगु
दु। फुक्क मनूतय्त न्याय यानादीम्ह परमेश्वर दीथाय् छिपिं वःगु दु। अन धर्मी मनूया सिद्ध जुइ धुंकूपिं आत्मात नं दु।
24 छिपिं न्हगु बाचा चिनाः परमेश्वर व मनूतय् दथुइ च्वनादीम्ह येशूयाथाय् व बदलाया लागि हालाच्वंगु हाबिलया हिया
पलेसा क्षमा या निंतिं नवाइगु हाः हाः याःगु हिया थासय् वःगु दु।✡
25 होश या, छिपिंलिसे नवानादीम्हय्सिगु खँ मन्यंसे च्वने मते। थ्व संसारय् च्वनाः परमेश्वरयागु खँ न्यंकीम्हय्सिगु खँ
मन्यंपिन्त ला मल्यंक् धासेंलि स्वर्ग हे नवानादीम्हपाखे फस्वया जुइपिन्त जक ल्यंकी ला?✡
26 उबलय् वय्कःयागु सलं पृथ्वी हे लिगिलिगि सन। वय्कलं आः थ्व बचं बियादीगु दु –
"पृथ्वी जक मखु,
जिं आः छकः हानं
आकाशयातनापं
संकाबी।"✡

27 थन "आः छकः हानं" धयागु सृष्टि याना तःगुयात संकेगु व मदय्केगु धकाः धाःगु खः। अथे खःसा मसनिगु जक ल्यनी।
28 अय्जूगुलि संके हे फइ मखुगु राज्यय् दुथ्याकादीगुलि झीसं परमेश्वरयात सुभाय् बियाः वय्कःयात यइपुक तःधंकाः
सेवा यायेमाः।
29 झीम्ह परमेश्वर भस्म याना छ्वइम्ह मि खः।✡

13

परमेश्वरयात गय् यानाः लय्ताय्केगु?

1 दाजुकिजापिं, थःथवय् माया यायेगु त्वःते मते।
2 पाहां वःपिन्त दुकाय्त थाकुचाय् मते। थथे यानाः गुलिसिनं सि हे मस्युसे स्वर्गदूततय्त दुकाःगु दु।✡
3 थःत नं कुना तःगु थें हे ताय्काः कुना तःपिनिगु च्यूताः ति। दुःख सियाच्वंपिन्त थःम्हं हे दुःख सियाच्वना थें च्वंक लुमंकेगु
या।
4 ब्याहायात सकसिनं तःधंकेमाः। निम्हतिपूया दथुइ थःथवय् विश्वास दयेमाः, छाय्धाःसा व्यभिचार याइपिन्त व ब्याहा
याये धुंकाः नं मेपिं नाप जुयाः स्यनिपिन्त परमेश्वरं न्याय यानादी।
5 छिमिगु जीवनय् धिबायागु लोभं तापाक चवँ। थःके गुलि दु उलि हे लुधंका चवँ। परमेश्वरं धयादीगु दु –
"जिं छिमित गुबलें
त्वःते मखु,
जिं छिमित गुबलें
त्यागय् याये नं मखु।"✡
6 अय्जूगुलि झीसं संका मयासें धायेफु –
"प्रभु जितः ग्वाहालि
यानादीम्ह खः।
जितः ग्याये माःगु मदु।
मनूतय्सं जितः
छुं हे याये फइ मखु।"✡

7 छिमित परमेश्वरयागु वचन स्यनीपिं गुरुतय्त लुमंकी। इपिं गुकथं म्वानाच्वन, व स्वयाः छिमिसं नं इमिसं थें हे विश्वास
यायेगु या।
8 येशू ख्रीष्ट म्हिगः नं थौं नं अले सदां उथें हे जुयादी।
9 थीथी कथंया अजू चायापुगु स्यनातःगु खं छिमित मखुगु लँय् यंके मफयेमा। नयेत्वनेगुलिं मखु, बरु परमेश्वरयागु दया
मायां थःगु मनयात बल्लाकि, छाय्धाःसा नयेत्वनेगुलिइ जक जुयाच्वंपिन्त गुब्सं भिं जूगु मदु।
10 झीगु छगू वेदी दु, गुकी छायेहःगु बलिपाखें पवित्र पालय् ज्या याइपिं पुजाहारीतय्सं नये मज्यू।

✡ **12:24** १२:२४ उत ४:१० ✡ **12:25** १२:२५ प्रस २०:२२ ✡ **12:26** १२:२६ हाग २:६ ✡ **12:29** १२:२९ व्य ४:२४ ✡ **13:2** १३:२ उत १८:१-८; १९:१-३ ✡ **13:5** १३:५ व्य ३१:६,८; यहो १:५ ✡ **13:6** १३:६ भज ११८:६

11 दकलय् तःधंम्ह पुजाहारीं महा-पवित्रगु थासय् बलियागु हि छाये यनी। अले बांयागु म्ह जक छाउनीं पिने यनाः
उनाछ्वइ।✡
12 अथे हे येशूयात नं शहरयागु ध्वाखां पिने यंकाः स्यात। वय्कलं थःगु हिं मनूतय्गु पाप हुया छ्वयेत थथे याकादिल।
13 अय्ज्यूगुलि झीपिं नं वय्कःया निंतिं हेला फयाः ध्वाखां पिने वय्कःयाथाय् वनेनु।
14 झीगु निंतिं थन सदां दयाच्वनीगु शहर मदु। झीपिं ला लिपा वइगु शहरयागु लँ स्वया च्वनापिं खः।
15 अय्ज्यूगुलि झीसं सदां ख्रीष्टया नामय् परमेश्वरयात तःधंकेमाः। थ्व झीगु म्हुतुं वय्कःयात छाइगु बलि खः।
16 मेपिन्त भिंका जुइगु व ग्वाहालि यायेगु ल्वःमंके मते। थज्याःगु बलि हे परमेश्वर लय्तायादी।
17 छिमिसं मण्डलीया थकालिपिनिगु खँ न्यँ, अले इमिसं धाःथें च्वँ, छाय्धाःसा इमिसं थःगु ज्याया ल्याःचाः परमेश्वरयात
क्यनेमाःगुलि छिमित बांलाक हेरचाह याना तइ। इमित थःगु ज्या लसतां याकेब्यु, इमित नुगलय् स्याके मते। मखुसा छिमित हे
बांलाइ मखु।
18 जिमिगु निंतिं प्रार्थना याना हे च्वँ। जिमित विश्वास दु, जिमिगु नुगः यचुसे च्वँ, छाय्धाःसा जिमित बांलाःगु ज्या जक
याये मास्ति वः।
19 जि छिमिथाय् याकनं वये फयेमा धकाः छिमिसं जिगु निंतिं दुनुगलंनिसें प्रार्थना याना च्वँ।

प्रार्थना

20 परमेश्वरं तःधंम्ह फैजवाः
झी प्रभु येशूयात सीम्हं
हानं म्वाकादीगु दु।
अले वय्कःयागु हे हिं
शान्ति बीम्ह परमेश्वरं
झीपिलिसे सदांया निंतिं
बाचा चिनादीगु दु।
21 थ्व हे परमेश्वरं छिमित
वय्कःयात लय्तायेकेत
माक्व भिंगु बांलाःगु
फुक्कं बियादीमा।
थुकथं येशू ख्रीष्टपाखें
झीपिं वय्कःयात यय्क
म्वानाच्वने फयेमा।
वय्कः सदां तःधना च्वनेमा।
आमेन।

22 यःपिं दाजुकिजापिं, चिचाहाकय्क जूसां जिं छिमित च्वयागु थ्व अर्तीं छिमिसं बांलाक न्यना का।
23 झी किजा तिमोथीयात त्वःता हःगु खँ जिं छिमित सीके बियाच्वना। व थन याकनं वल धाःसा जि वयात ब्वनाः आम्कन
वये।
24 छिमि थकालिपिन्त व आम्कन च्वंपिं फुक्क विश्वासीतय्त ज्वजलपा धयाब्यु। इटालियाय् च्वंपिं विश्वासीतय्सं नं
छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।
25 छिपिं फुक्कसितं परमेश्वरं दया माया यानादीमा। आमेन।

✡ **13:11** १३:११ लेवी १६:२७

याकूबं च्वःगु पौ

म्हसीका

येशूया किजा याकूबं थ्व पौलय् रोमी साम्राज्यया थीथी शहरय् च्वनाच्वंपिं यहूदी विश्वासीतय्त ख्रीष्टियन चालचलन गथे जुइमाः धकाः थीथी अर्तीं बियातःगु दु।

याकूबं थुकी तःमि, चीमि, जाँचय् लाकीगु, भिंगु चालचलन, ख्वाः स्वयाः ज्या यायेगु, विश्वास व ज्या, मेयात खःकथं छ्यलेगु, भिंगु व मभिंगु बुद्धि, ल्वापु, घमण्ड, क्वमिल् जुइगु, मेपिन्त दोष बीगु, तःधंछुइगु, सह यायेगु व प्रार्थनाया बारे ध्वाथुइकातःगु दु।

थ्व पौलय् विश्वास याःथें ज्या नं यानाक्यनेमाः धकाः बःबियातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१
विश्वास व बुद्धि १:२-८
चीमि व तःमि १:९-११
जाँचय् याःगु व जाँचय् लाःगु १:१२-१८
वचन न्यं थें यायेमाः १:१९-२७
ख्वाः स्वयाः ज्या याये मज्यू २:१-१३
विश्वास व ज्या २:१४-२६
मेयात लकय् हनेगु ३:१-१८
संसारयागु माया ४:१—५:६
मेमेगु अर्तीं ५:७-२०

याकूब

1 परमेश्वर व प्रभु येशू ख्रीष्टया दास याकूबयापाखें सारा संसारय् न्यंक वनाच्वंपिं इस्राएलीतय्गु झिंनिगू कुलयापिं मनूतय्त ज्वजलपा।✡

विश्वास व बुद्धि

2 दाजुकिजापिं, छिमित न्ह्यागु कथंया दुःखकष्ट जू वसां लय्ताया च्वँ।

3 छाय्धाःसा छिमिगु विश्वास जाँचय् यात धाःसा झन जक छिमिगु विश्वास बल्लाइ।

4 थुकथं विश्वास बल्लाकाः छिमिसं भरोसा तयाच्वनेगु त्वःते मते। अले जक छिपिं बल्लाइ, छुं नं मगाः मजुइक सिद्ध जुइ।

5 छिपिं सुयातं बुद्धि माःसा परमेश्वरयाके फ्वँ, अले वय्कलं वयात माक्व बुद्धि बियादी। वय्कलं फुक्कसित माक्व बुद्धि बियादी, छाय्धाःसा वय्कः सुयातं छुं बीत नुगः मस्याः।

6 छिमिसं वय्कःयाके फ्वनेबलय् वय्कलं बियादी धकाः विश्वास यायेमाः। परमेश्वरं बियादी ला बियामदी ला धकाः मनय् संका तये मज्यू। मनय् संका तयाः फ्वनीपिं मनूत फसं थुखे उखे याःगु समुद्रया लःल्मंबः थें जुइ।

7 अथे मनय् संका तया जुइम्ह मनूयात परमेश्वरं छुं हे बियादी मखु।

8 थथे दोमन जूम्ह मनूयागु ज्याखँ थातय् लाइ मखु।

तःमिपिं व चीमिपिं

9 संसारय् चिधंम्ह दाजु वा किजां परमेश्वरया न्ह्यःने तःधं जुइ दुगुलिइ छ्यं धस्वाकी।

10 अथे हे तःमिम्ह मनू नं चीमि जुइमाःगुलिइ लय्ता छाय्धाःसा व इवाः जुयावनीगु ख्यलय् च्वंगु स्वां थें खः।

11 निभालं यानाः घाँय् फुक्कं गनावनी, स्वां इवाः जुयाः हायावनी। अले छतिं बांलाइ मखु। उकथं हे तःमिम्ह मनू नं छन्हु सिनावनी।✡

12 दुःखकष्ट जुयाच्वंबलय् नं परमेश्वरयाके भरोसा तयाच्वंम्ह मनू धन्यम्ह खः। अथे दुःखकष्ट सीधुंकाः वयात परमेश्वरं वय्कःयात माया याःपिन्त बी धकाः धयादीगु जीवनयागु श्रीपेच बियादी।

13 छुं गथे जुयाः सुं मनू जाँचय् लात धाःसा व मनुखं "परमेश्वरं जितः जाँचय् यात" धकाः धाये मते। छाय्धाःसा मभिंगु खं परमेश्वरयात जाँचय् याये फइ मखु, अले परमेश्वरं नं सुयातं स्यंकेत जाँचय् लाकादी मखु।

14 तर मनूयागु दुनुगलंनिसें हे मभिंगु बिचाः बुया वइ, अले मभिंगु ज्या याये मास्ति वयाः जाँचय् लाइ।

✡ **1:1** १:१ मत्ती १३:५५; मर्क ६:३; प्रे १५:१३; गला १:१९ ✡ **1:11** १:११ यशै ४०:६-७

15 उकिं वयागु मतिइ बुयावःगु मभिंगु बिचाः बल्लाना वयाः वं पाप याइ। थथे वं पाप याना हे च्वन धाःसा व मनू सीधुंकाः नरकय् वनी।
16 यःपिं दाजुकिजापिं, थःम्हं थःत धोखा बी मते।
17 फुक्क भिंगु भिंगु व सिद्धगु वरदान च्वं, आकाशय् च्वंगु फुक्क जः सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरपाखें वःगु खः। परमेश्वर गुबलें हिली मखु, वय्कः हिलिगु किचः थें नं मखु।
18 वय्कलं सृष्टि यानादीगु मध्ये न्हापांगु फल झीपिं जुइ फयेमा धकाः सत्य वचनपाखें झीत थःम्हं ल्ययादीगु खः।

वचन न्यं थें यायेमाः

19 यःपिं दाजुकिजापिं, थ्व खँ ल्वःमंके मते – न्यनेगुलिइ चंख जु। बिचाः यानाः जक नवा, अप्वः तं पिकाये मते।
20 परमेश्वरया न्ह्यःने धर्मी जुया च्वनेत तं पिकया जुइ मज्यू।
21 मभिंगु बांमलाःगु ज्याखँ त्वःताछ्व। छिमित स्यनातःगु परमेश्वरयागु वचनयात दुनुगलय् तयाति। थ्व हे वचनं छिमित पाप याके मब्यूसे पापं बचय् यानातये फु।
22 वचनयात न्यनेगु जक मखु, मानय् नं यायेगु या। थःम्हं थःत धोखा बी मते।
23 वचन न्यं थें मयाइम्ह मनु न्हायक्कनय् थःगु ख्वाः स्वइम्ह थें जुइ।
24 थज्याःम्ह मनुखं थःगु ख्वाः न्हायक्कनय् स्वतले खनी। अले हानं थःगु ख्वाः गय् च्वं धयागु खँ ल्वःमंका तुं छ्वइ।
25 सुनां मुक्ति बीगु सिद्धगु परमेश्वरयागु व्यवस्था ब्वनाः थुइकाः अथे हे याइ, अले ल्वःमंकी मखु, व हे धन्यम्ह खः। वं याःगु फुक्क ज्याय् परमेश्वरं आशिष बियादी।
26 धर्मीम्ह धकाः धया जुइम्ह मनुखं न्ह्यःने लाः थें नवाना जुइ मज्यू। न्ह्यःने लाः थें नवाना जुइम्ह मनुखं परमेश्वरयात मानय् याना जूगु सिति वनी। अले हानं थुकथं याना जूम्ह मनुखं थःम्हं थःत थगय् याइ।
27 परमेश्वर बाःयात यःगु भिंगु बांलाःगु धर्म ला मांबौ मदुपिं मस्तय्त व भाःत मदय् धुंकूपिं मिसातय्त दुःख जुइबलय् ग्वाहालि यायेगु, अले थ्व संसारय् मभिंगु ज्याखँ मयासें पवित्र जुयाच्वनेगु खः।

2

ख्वाः स्वयाः ज्या याये मज्यू

1 दाजुकिजापिं, छिपिं दकलय् तःधंम्ह झी प्रभु येशू ख्रीष्टयात विश्वास यापिं जुया नं छाय् ख्वाः स्वयाः व्यवहार यायेगु यानागु?
2 सुं छम्ह मनू लुँयागु अंगू न्ह्यानाः बांलाःगु वसतं पुनाः मण्डलीइ वल, अथे हे सुं छम्ह चीमिम्ह मनू नं भ्वाथःगु वसतं पुनाः वल धाय्का।
3 छिमिसं बांलाक वसतं पुनावःम्ह मनूयात मानय् यानाः "झासँ, थन दिसँ," अले चीमिम्ह मनूयात हेपय् यानाः "अन हे दनाच्वँ, अथवा बँय् फ्यतुना च्वँ" धकाः
4 धाल धाःसा छिमिसं ख्वाः स्वयाः ज्या याःगु जुइ। छिमिसं थथे ख्वाः स्वयाः ज्या यात धाःसा छिमित मभिंगु बिचाः तयाः न्याय याःगु ठ्वपं जुइ।
5 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं धयागु खँ न्यँ – संसारय् चीमिपिन्त हे परमेश्वरं विश्वासय् तःमि यायेत व वय्कःयात माया याःपिन्त दुकाये धकाः धयादीगु राज्यय् दुकायेत ल्ययादीगु मखु ला?
6 तर छिमिसं ला चीमिपिन्त हे हेला यानाच्वन। छिमित त्यला तःपिं सु? तःमिपिं हे मखु ला? छिमित अदालतय् यंकीपिं सु? तःमिपिं हे मखु ला?
7 अले हानं छिमित सःतादीम्ह हनेमाःम्ह प्रभुयागु नां बेइज्जत यायेत स्वःपिं नं तःमिपिं हे मखु ला?
8 जःलाखःलातय्त नं थःत थें माया यायेमाः धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु परमेश्वरया राज्ययागु व्यवस्था छिमिसं मानय् याना च्वंसा बां हे लात।✡
9 मनूतय्गु ख्वाः स्वयाः ज्या यात धाःसा छिमिसं पाप याःगु जुइ। अले छिमित व्यवस्था मानय् मयाःपिं धकाः दोषी ठहरय् याइ।
10 व्यवस्थाय् च्वंगु दक्व फुक्क मानय् यानाः नं छगू जक ट्वंकल धाःसां व मनुखं व्यवस्था हे मानय् मयाःगु ति जुइ।
11 "व्यभिचार याये मते" धकाः धयादीम्हय्सिनं हे "मनूतय्त स्याये मते" नं धयादीगु दु। सुनानं व्यभिचार मयाः तर मनू स्यात धाःसा वं व्यवस्था मानय् मयाःगु जुइ, अले व पापी जुइ।✡
12 अय्जूगुलिं पापं छुतय् याइगु व्यवस्थां न्याय काये खंपिं मनूतय्सं थें नवायेगु व ज्या यायेगु या।
13 छायधाःसा परमेश्वरं न्याय यानादीबलय् दया माया मदुम्ह मनूयात दया माया यानादी मखु। दया माया दुपिं मनूतय्त दया माया हे क्यनादी।

✡ **2:8** २:८ लेवी १९:१८ ✡ **2:11** २:११ प्रस २०:१३-१४; व्य ५:१७-१८

विश्वास याःथें ज्या नं यानाः क्यनेमाः

14 यःपिं दाजुकिजापिं, ख्रीष्टयात विश्वास यानाच्वनागु दु धकाः धया जुइम्ह मनुखं ज्या याना मक्यंसा, वं विश्वास याना जूगु छु ज्यालगय् जुल? थज्याःगु विश्वासं वयागु उद्धार जुइ फइ ला?
15 पुनेत वसः मदुपिं, नये मखंपिं दाजुकिजापिं व ततोकेहेंपिं छिमिथाय् दु धाय्का।
16 "परमेश्वरं छिमित आशिष बियादीमा, अले बांलाक नया तिया जु" धकाः जक धयाः छिमिसं इमित माःगु नसा वसः बिया मछ्वल धाःसा छिमिगु विश्वास छु ज्यालगय् जुल?
17 विश्वास याना थें ज्या नं यानाक्यने मफुसा वयागु विश्वास सीगु विश्वास जुइ।
18 सुनानं थथे धायेफु – "छंके विश्वास दु, जिके ज्या दु।" छं छुं हे मयासें विश्वास याना धकाः जितः क्यनेफु ला? तर जिं ज्यां हे जिगु विश्वास क्यने।
19 परमेश्वर छम्ह हे जक दु धकाः छं विश्वास याना च्वंसा, बां हे लात। भूतआत्मां नं थथे वय्कः छम्ह हे जक दु धकाः विश्वास याः, अले वय्कः खनाः ग्याः।
20 अय् मूर्ख, ख्रीष्टयात विश्वास याना जू थें ज्या याना मक्यनीम्ह मनुखं वय्कःयात विश्वास याःगु सितिं वनी धकाः छन्त क्यनाबी माल ला?
21 झी तापाःबाज्या अब्राहाम गथे जुयाः धर्मी जुल, छं स्यू ला? थःकाय् इसहाकयात वेदीइ छाये त्यंगुलिं हे मखु ला, व धर्मी जूगु?✡
22 छं गथे थुइके मफुगु? अब्राहामं विश्वास याः थें ज्या नं यानाक्यन। वं याःगु ज्यां हे ला खः नि, वयागु विश्वास सिद्ध जूगु।
23 थुकथं धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु थ्व खँ पूवन – "अब्राहामं परमेश्वरयात अथे विश्वास याःगुलिं हे वयात धर्मीम्ह मन् धकाः धयादिल।" "अब्राहाम जिम्ह पासा खः" धकाः परमेश्वरं हे धयादिल।✡
24 विश्वास जक याना जुयां धर्मी जुइ मखु धकाः ला थुकिं हे सीदत नि। अय्जूगुलिं धर्मी जुइत विश्वास यायेगुयानापं ज्या नं यानाः क्यनेमाः।
25 अथे हे राहाब धाःम्ह छम्ह मिसा वेश्या नं देशयागु फुक्क खँ सीकेत वःपिं यहूदी मनूतय्त बाय् बियाः बिसिके छ्वःगुलि हे ला खः नि धर्मी जूगु।✡
26 गथे प्राण मन्त धायेवं मनू सी, अथे हे ज्या याना मक्यंसा विश्वास नं सी।

3

मेयात लकय् हनेमाः

1 यःपिं दाजुकिजापिं, अप्वः गुरु जुयाः जुइ मते। गुरु जुया जूपिन्त परमेश्वरं मेपिन्त स्वयाः कडा जुइक न्याय यानादी। 2 झी फुक्कसिनं अप्वः यानाः ढुंके यः। मद्वंकुसे नवाये फुम्ह मनू हे जक सिद्धम्ह जुइ। थज्याःम्ह मनुखं जक थःगु म्हयात लके हने फइ।
3 झीसं थःगु खँ मानय् याकेत सलयागु म्हुतुइ लगाम तयाबी, अले झीसं सलयात यःयःथाय् यंके फइ।
4 अथे हे फसं न्ह्यानाच्वंगु ततःधंगु लःजहाजयात नं छगू चिचाधंगु कर्ण जक संकाः नं जहाज चले याइम्हय्सिनं थः यःथाय् यंके फु।
5 झीगु मे नं अथे हे खः। थ्व मे चिपु जूसां थ्वं ततःधंगु खँ ल्हानाः फुइँ याइ।
अले हानं छकुचा मिं यानाः ततःधंगु गुँ च्यानाः वने यः।
6 मे नं मि थें खः। थ्व झीगु म्हया मेमेगु म्हब्व स्वयाः मभिंगु म्हब्व खः। थ्वं झीगु म्ह छम्हं स्यंकाबी। अले नरकयागु मि कयाः झीगु जीवनयात हे छ्वय्काबी।
7 मनूतय्सं फुक्कसित तहलगय् याये फु। इमिसं गुँइ च्वंपिं पशुतय्त, झंगःतय्त, घिसय् जुया जुइपिं जन्तुतय्त, अले समुद्रय् च्वंपिं जीवजन्तुतय्त तकं तहलगय् याये फु।
8 मेयात धाःसा सुनानं थौं तक लके याये मफुनि। थ्व तसकं मभिं, थ्वयात लके याये थाकु, अले थ्व बिखं जायाच्वनी।
9 थुकिं हे झीसं प्रभु परमेश्वर बाःयात स्वाः बीगु, अले थुकिं हे परमेश्वर थें च्वंक दय्कातःपिं मनूतय्त सराः बीगु खः।
10 व हे छप्वाः म्हुतुं सुवाः नं बीगु, अले सराः नं बीगु याइ। यःपिं दाजुकिजापिं, थथे छता याये मते।
11 छगू हे बुंगाःचाय् साःगु नं खायुगु नं लः बुया वइ मखु।
12 दाजुकिजापिं, यःमरिमाय् भद्राक्ष सइ ला? अले दाखमाय् यःमरि सइ ला? चि सवाः वःगु बुंगाःचाय् साःगु लः बुया वइ मखु।

भिंगु व मभिंगु बुद्धि

✡ **2:21** २:२१ उत २२:१-१४ ✡ **2:23** २:२३ उत १५:६; २ इति २०:७; यशै ४१:८ ✡ **2:25** २:२५ यहो २:१-२१

13 छिमिथाय् परमेश्वरयागु वचन स्यने फुम्ह सुं बुद्धि दुम्ह मनू दु धयागु जूसा वं तःधं मजुसे बांलाःगु चालचलनयाम्ह जुयाः
बांलाक ज्या यानाः क्यँ।
14 तर छिपिं नुगः मुइकाः स्वार्थी जुयाः तःधंछुया जुइ मते। थुकथं छिमिसं फताहा खँ ल्हानाः परमेश्वरयागु सत्ययात त्वपुइत
स्वये मते।
15 थज्याःगु बुद्धि परमेश्वरपाखें वःगु मखु। थज्याःगु बुद्धि ला संसारं ब्यूगु, अले शैतानपाखें वःगु खः।
16 गन नुगः मुइकीपिं थः यःथें यानाजुइपिं मनूत दइ, अन कचकच जक जुइ, अले मभिंगु न्ह्यागुं ज्या जुइ।
17 परमेश्वरपाखें दुगु बुद्धि पवित्र, शान्ति बीगु, क्वमिल् जुइगु, मिजासं जाःगु, दया दुगु व भिंगु फल बीगु जुइ। थ्व ख्वाः
स्वयाः ज्या मयाइगु व दुग्यंगु जुइ।
18 शान्ति बीम्हय्सिनं मिलय् यायेगु ज्यां भिंगु फल सय्की।

4

संसारयागु माया काये मते

1 छिमिगु दथुइ ल्वापुख्यापु गनं वल? मोजमज्जा यानाजुइगु बिचारं यानाः थथे जूगु मखु ला? थ्व इच्छा छिमिगु हे नुगलय्
च्वंगु खः।
2 छिमिसं थःत यःगु चिजबिजया निंतिं मनू स्यायेत तकं लिफः स्वइ मखु। छिमिसं थःके मदुगु चिजबिजया लोभ याना जुइ,
अले ल्वाना जूसां कायेत स्वइ। छिमित माःगु चिजबिज छिमित दइ मखु, छाय्धाःसा छिमिसं परमेश्वरयाके मफ्वं।
3 छिमिगु मति हे मभिं, उकिं फ्वंसां छिमित बियादी मखु, छाय्धाःसा छिमिसं मोजमज्जा याना जुइत फ्वनी।
4 हे विश्वास त्वःतूपिं मनूत, संसारयात माया याइपिं परमेश्वरया शत्रु खः धकाः छिमिसं मस्यू ला? संसार नाप मिलय्
जुइपिन्सं परमेश्वरयात शत्रु याइ।
5 परमेश्वरं झीत बियादीगु आत्मायात जक यय्क च्वनाच्वनेमाः धकाः धर्मशास्त्रय् च्वयातःगु खः।
6 परमेश्वरं अज्ज यक्व दया माया यानादी। धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –
“परमेश्वरयात तःधंछुया जुइपिं मनूत मयः।✡
चिधंछुया जुइपिं मनूतय्त धाःसा
वय्कलं यक्व दया माया यानादी।”

7 उकिं छिमिसं वय्कलं धयादीगु खँ मानय् याना च्वँ। शैतानं धाःगु खँ मानय् याये मते, अले वं छिमित थी फइ मखु।
8 परमेश्वरया लिक्क वा, अले वय्कः नं छिमि लिक्क झायादी। हे पापीत, छिमिसं थःगु ल्हाः सिलाछ्व। हे दोमन
यानाजुइपिं, छिमिसं थःगु नुगःयात शुद्ध या।
9 छिपिं नुगः मछिंकाः ख्व, पिच्याना हा। छिमिगु न्हिगु सः ख्वःसलय् हिलावनेमा, अले छिमिगु लसता दुःखय् हिलावनेमा।
10 परमेश्वरया न्ह्याःने चिधं जु। अले जक छिमित वय्कलं तःधंकादी।

कर्पिन्त दोष बी मते

11 दाजुकिजापिं, सुयात नं मभिंकाः खँ ल्हाः जुइ मते। सुं विश्वासी दाजुकिजायात सुनानं मभिंकाः खँ ल्हात धाःसां, न्याय यात
धाःसां, व मनुखं परमेश्वरयागु व्यवस्थायात हेला याःगु जुइ, अथवा न्याय याःगु जुइ। थुकथं छिमिसं परमेश्वरया व्यवस्थायात
न्याय यात धाःसा छिपिं वय्कःया व्यवस्था मानय् याइपिं मखु बरु छिपिं ला न्याय याइपिं हे जुल।
12 व्यवस्था बियादीम्ह व न्याय यानादीम्ह परमेश्वर जक खः। वय्कलं हे बचय् याये नं फु, अले नाश यानाछ्वये नं फु।
उकिं कर्पिनिगु न्याय याइपिं छिपिं सु खः?

तःधंछुइगु बांमलाः

13 छिमिसं थथे मतिइ तया जुइ – “थौंसां कन्हय्सां जिपिं फल्नागु शहरय् वनाः दच्छि ति च्वनाः ब्यापार यानाः धिबा
कमय् याना हये।”✡ जिगु खँ न्यँ–
14 कन्हय् छु जुइ धकाः छिमिसं छुं नं मस्यू। छिमिगु जीवन छु हे खः धकाः? छिमिगु जिन्दगी खसु थें खः। छुं ई तक खने
दइ, अले हानं तनावनी।
15 छिमिसं अथे मतिइ मतसे, बरु थथे मतिइ तयेमाःगु खः – “प्रभुयात यःसा, झी म्वानाच्वन धाःसा झीसं थथे अथे याये।”
16 तर छिमिसं तसकं तःधंछुयाः फुइँ यानाः खँ ल्हाना जुल। थथे फुइँ यानाजुइगु बांमलाः।
17 अय्जूगुलिं सीक सीकं नं भिंगु ज्याखँ मयाइम्ह मनूयात पाप लाइ।

✡ **4:6** ४:६ हितो ३:३४ ✡ **4:13** ४:१३ हितो २७:१

5

तःमिपिन्त ख्याच्वः

1 हे तःमिपिं मनूत, जिगु खँ न्यँ – छिमित ज् वयेत्यंगु कष्ट खनाः नुगः दायाः ह्याँयह्याँय् ख्व।
2 छिमिगु धनसम्पत्ति छुनं ज्यालगय् मजुइ धुंकल। वसः नं फ्वसा ह्वयाः किलं नयेधुंकल।
3 छिमिगु लुँ वहलय् फ्वसा ह्वये धुंकल। थथे फ्वसा ह्वःगु हे छिमिगु विरोधय् साक्षी जुइ। उकिं मिं थें छिमिगु ला नइतिनि। संसार फुनावने त्यंबलय् छिमिसं धनसम्पत्ति मुंकाच्वंगु दु।✡
4 छिमिसं बुँइ ज्या याःपिं मनूतय्त ज्याला हे मब्यूसे तयातःगु दु। छिमिसं अन्याय यात धकाः व ज्यामित हालाच्वंगु दु। अन्याय जुल धकाः इपिं हालाच्वंगु सः दकलय् तःधंम्ह व शक्ति दुम्ह प्रभु परमेश्वरं न्यनादीगु दु।✡
5 थ्व संसारय् छिमिसं मोजमज्जा यानाच्वंगु दु। न्याय याइबलय् सीगु दिनया लागि छिमिसं थःपिन्त ल्हंका च्वन।
6 भिंम्ह मनूयात छिमिसं मभिं धकाः स्यानां छ्वत, अय्नं वं अथे याये मते धकाः मपं।

दुःखकष्ट सह यानाच्वँ

7 दाजुकिजापिं, प्रभु मझातले मन तया च्वँ। बाली लये दइगु आशां मनूतय्सं बाली पिनाः वा मवतले मन तयाः पियाच्वनी।
8 छिमिसं नं अथे हे मन तया च्वँ, थःगु नुगाःयात बल्लाका च्वँ छायधाःसा प्रभु याकनं हे झायादी।
9 दाजुकिजापिं, छिपिं थःथवय् कचकच याना जुइ मते। अले जक परमेश्वरं छिमित भिंपिं मनूत खः धकाः सजाँय बियादी मखु। स्व, मनूतय्त न्याय यानादीम्ह प्रभु याकनं हे झायादीत्यंगु दु।
10 दाजुकिजापिं, वचन न्यंकेत प्रभुं छ्वयाहयादीपिं अगमवक्तातय्गु खँ लुमंकी। इमित गुलि दुःखकष्ट जुल, अय्नं इमिसं सह यानाच्वन।
11 इमिसं अथे सहयाना च्वने फुगुलिं झीसं इमित "धन्य खः" धकाः धयाच्वना। अय्यूब धाःम्ह मनुखं नं गथे लिपा तक सह यानाच्वन, अले प्रभुं हे वयात यक्व लिधंसा बियादीगु खँ नं छिमिसं स्यू। प्रभुयागु दया माया तःधं।✡
12 दाजुकिजापिं, सुंनाप छुं कालबिल यायेत बाचा चिनेबलय् छिमिसं स्वर्ग व पृथ्वी, अथवा मेमेगु छुं नं नां कयाः पाफये मते। खःसा खः, अले मखुसा मखु जक धा। उकिं छिमित परमेश्वरं दोष बियादी मखु।✡

उसाँय् मदुम्हय्सिगु निंतिं प्रार्थना यायेगु

13 छिपिं मध्ये सुनानं दुःखकष्ट सियाच्वंगु दुसा वं प्रार्थना या। छिपिं मध्ये सुं मनू तसकं लय्ताःसा वं भजन हा।
14 छिपिं मध्ये सुं मनू उसाँय् मदयाच्वंसा वं मण्डलीया थकालिपिन्त सःता हयाः प्रभुयागु नामं चिकनं बुके बिकाः प्रार्थना या।✡
15 परमेश्वरयात क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंम्ह मनूयागु प्रार्थनां उसाँय् मदया च्वंम्हय्सिगु ल्वय् लंकाबी। व मनुखं पाप हे याःगु जूसां वयात क्षमा यानादी।
16 अय्जूगुलि छिमिसं थःपिन्सं यानागु पाप थःथवय् स्वीकार या, अले छम्हं मेम्हय्सिगु निंतिं प्रार्थना या। अथे याःसा छिमिगु ल्वय् लनावनी। धर्मीम्ह मनुखं याःगु प्रार्थना परमेश्वरं न्यनादी।
17 एलिया नं ला झीपिं थें दुःखसुख फयाच्वंम्ह मनू खः नि। वा मवयेमा धकाः वं दुनुगलंनिसें प्रार्थना याःगुलि धात्थें हे स्वदँ व खुलातक पृथ्वीइ वा मवल।✡
18 लिपा हानं वं प्रार्थना यात, अले वा वल, अले पृथ्वीइ अन्न सल।✡
19 दाजुकिजापिं, छिपिं मध्ये सुनानं परमेश्वरयात त्वःता वंम्ह मनूयात हानं लिगना हल धाःसा तसकं हे बांलाइ।
20 थुकथं लिगना हःम्ह बांमलाःगु लँय् वनाच्वंम्ह मनूयात ला नरकं हे लित ब्वना हःगुति जुइ। अले छिमिसं यानाः वं याःगु फुक्क पाप नं परमेश्वरं क्षमा यानादी। थ्व खँ लुमंका ति।✡

✡ **5:3** ५:२-३ मत्ती ६:१९ ✡ **5:4** ५:४ व्य २४:१४-१५ ✡ **5:11** ५:११ अय्ू १:२१-२२; २:१०; भज १०३:८ ✡ **5:12** ५:१२ मत्ती ५:३४-३७ ✡ **5:14** ५:१४ मर्क ६:१३ ✡ **5:17** ५:१७ १ राज १७:१; १८:१ ✡ **5:18** ५:१८ १ राज १८:४२-४५ ✡ **5:20** ५:२० हितो १०:१२; १ पत्र ४:८

पत्रुसं च्वःगु न्हापांगु पौ
म्हसीका

पत्रुसं थ्व पौ रोमी साम्राज्यया एशिया देशया उत्तरपाखे च्वनाच्वंपिं परमेश्वरं ल्ययातःपिं मनूतयत च्वःगु खः। थ्व पौ ईस्वी सम्बत ६४ सालपाखे च्वःगु खः। थ्व पौया मू उद्देश्य दुःखकष्ट फयेमाला च्वंपिं विश्वासीतयत साहस बीगु खः। ख्रीष्ट सिनाः हानं म्वानावःगु व लिहां झाइतिनिगु भिंगु खँ लुमंका बियाः पत्रुसं इमित आशा मत्वःतुसे क्वात्तुक विश्वास याना चवँ धकाः साहस बियातःगु दु। इमिगु विश्वास धात्थेंगु खः मखु धकाः जाँचय् यायेत हे थज्याःगु दुःखकष्ट वइगु खः, अले ख्रीष्ट हानं झाइबलय् सिरपाः दइ धकाः सीकाः न्ह्याथे ज्याःगु दुःखकष्ट वःसां सहयाना चवँ धकाः पत्रुसं इमित साहस बियातःगु दु।

नापं, इमिगु चालचलन नं ख्रीष्टयात मानय् याः कथं जुइमाः धकाः पत्रुसं इनाप यानातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १.१-२
परमेश्वरपाखें वःगु मुक्ति लुमंकूगु १.३-१२
पवित्र जुइगु १.१३—२.१०
विश्वासीतय्सं छु यायेमाः २.११—४.१९
१. हाकिमतयत मानय् यायेमाः २.१३-१७
२. निम्हतिपूया खँ ३.१-७
क्वमिलु जुइगु व सेवा यायेगु ५.१-११
क्वचायकूगु ५.१२-१४

१ पत्रुस

पत्रुसपाखें ज्वजलपा

1 पोन्टस, गलातिया, कापाडोकिया, एशिया व बिथिनियाय् वनाः परदेशी जुयाच्वंपिं परमेश्वरं ल्ययातःपिं मनूतयत येशू ख्रीष्टया प्रेरित पत्रुसयागु ज्वजलपा।

2 न्हापांनिसें ताःतुनादी थें वयकलं धाःथें याइपिं यायेत पवित्र आत्मापाखें छिमित परमेश्वर बाःनं ल्ययादीगु खः। अले येशू ख्रीष्टयागु हिं शुद्ध यानाः छिमित वयकःयात मानय् याइपिं यानादीगु खः।

परमेश्वरयागु दया माया व शान्ति छिमित यक्व दयेमा।

तःधंगु आशा

3 झी प्रभु येशू ख्रीष्टया बाः परमेश्वर न्ह्याबलें तःधनेमा। वयकलं झीत दया माया यानाः सी धुंकूम्ह येशू ख्रीष्टयात म्वाकाः झीत तसकं तःधंगु व म्वानाच्वंगु आशाया निंतिं न्हगु जीवन बियादिल।

4 परमेश्वरं वयकःया मनूतयत स्वर्गय् गुबलें आशां मघाइगु, न्हना मवनीगु, फुना मवनीगु सम्पत्ति तयादीगु दु।

5 परमेश्वरयात छिमिसं क्वात्तुक विश्वास यानाच्वंगुलि वयकःयागु शक्तिं छिमित मुक्ति बियादी। दकलय् लिपा थ्व मुक्ति छिमिगु न्ह्यःने खनेदः वइ।

6 अयज्गुलि छिमिसं आः न्ह्याक्व दुःखकष्ट फयेमाःसां दिक्क चाये मते। लिपा ला छिपिं तसकं लय्ताय् खनी।

7 थुकिं ला झन जक छिमिगु विश्वास शुद्ध व भिं धकाः क्यनी। स्यनावनीगु लुँ ला मिइ तयाः जाँचय् याना स्वइ। छिमिगु विश्वास ला लुँ स्वयाः यक्वं भिं। अयज्गुलि येशू ख्रीष्ट झायादीबलय् छिमित नं तःधंकी, च्वय् तइ, अले धन्यपिं धकाः धाइ।

8 वयकःयात छिमिसं मखंनिसां माया यानाच्वंगु दु। आः नं वयकःयात छिमिसं मखंनि, अयनं छिमिसं विश्वास यानाच्वंगु दु। अले धयां मब्याक छिपिं लय्तायाच्वंगु दु।

9 वयकःयात विश्वास यानाच्वंगुलि छिमिगु आत्मां मुक्ति काये खंगु दु।

10 छिमित दइगु थ्व हे मुक्तियागु खँ, न्हापायापिं अगमवक्तातयसं मथुयाः थुइकेत यक्व हे कुतः यात।

11 ख्रीष्टयागु आत्मां इमित ख्रीष्टं दुःखकष्ट फयेमाली, अले हानं तसकं तःधनी धकाः धाःगु खँ अगमवक्तातयसं गुबलय् व गुकथं जुइ धकाः सीकेत स्वःगु खः।

12 अले परमेश्वरं व अगमवक्तातयत थ्व खँ इमिगु निंतिं जुइ मखु, लिपा छिमिगु निंतिं जुइ धकाः धयादिल। स्वर्ग छ्वयाहःगु पवित्र आत्मापाखें भिंगु खँ न्यंकीपिन्सं छिमित आः न्यंकाच्वंगु खँयात स्वर्गदूततय्सं आः तकं थुइकेत स्वयाच्वंगु दु।

पवित्र जुयाः म्वानाच्वनेत सःतूगु

13 अथे जूगुलिं छिमिसं थःगु मन थातय् लाकाः होश यानाच्वँ। येशू ख्रीष्ट झायादीबलय् बी तिनिगु परमेश्वरयागु आशिषय् पूरा भरोसा तया च्वँ।
14 वय्कलं धयादी थें च्वनाच्वँ। न्हापा मस्यूनिबलय् याना जू थें छिमिसं आः नं अज्याःगु मभिंगु ज्या याना जुइ मते।
15 छिमित सःतादीम्ह पवित्रम्ह खः। अय्जूगुलिं न्ह्यागु हे ज्याखँ याःसां छिमिसं भिंगु मनं याना च्वँ।
16 थ्व हे खँ थथे च्वयातःगु दु –

“जि पवित्रम्ह जूगुलि
छिपिं नं पवित्रपिं जुयाच्वँ।”✡

17 प्रार्थना याइबलय् छिमिसं परमेश्वरयात बाः धकाः धयाजुल। अय्नं वय्कः ख्वाः स्वयाः मखु, बरु मनूतय्सं याःगु ज्याकथं न्याय यानादीम्ह खः। उकिं छिमिसं थ्व संसारय् परदेशी जुया च्वंतले वय्कःयात मानय् याना च्वँ।
18 छिमि तापाःबाज्यापिनिगु पालंनिसें याना वयाच्वंगु ज्यालगय् मजूगु थितिकुतिं छिमित छुतय् यायेत गुलि मू पुलेमाल, छिमिसं सि हे स्यू। थ्व लुँ वहः थें नाश जुया वनीगु मखु,
19 बरु छुं हे खू मदुम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचा जुयादीम्ह ख्रीष्टयागु तसकं मू वंगु हिं न्यानादीगु खः।
20 थथे यायेत परमेश्वरं ख्रीष्टयात संसार सृष्टि याये न्ह्यः हे ल्ययादीगु खः। अय्जूगुलि छिमिगु निंतिं वय्कः आः फुक्कसिया न्ह्याःने खंक झाःगु दु।
21 वय्कलं यानाः हे छिमिसं परमेश्वरयाके भरोसा तये फत। स्याये धुंकूम्हय्सित परमेश्वरं म्वाकाः तःधंकादिल। थथे यानादीगुलि हे छिमिगु विश्वास व आशा परमेश्वरयाके दयाच्वंगु खः।
22 सत्ययात मानय् याःगुलि छिपिं आः शुद्ध जूगु दु। अय्जूगुलि छिमिसं दाजुकिजापिन्त माया याना च्वँ। अज्जं थःथवय् दुनुगलंनिसें माया याना च्वँ।
23 छिपिं आः नाश जुयावनीपिं मांबौनं बुइकूपिं मखु, बरु परमेश्वरयागु गुबलें नाश जुया मवनीगु वचनं बूपिं खः।
24 धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

“फुक्क मनूत घाँय् थें खः।
न्ह्याक्व बांलाकूसां
इपिं स्वां थें खः।
घाँय् सिनावनी,
स्वां हायावनी।
25 परमेश्वरयागु वचन धाःसा
न्ह्याबलें दयाच्वनी।”✡

छिमित न्यंकूगु भिंगु खँ थ्व हे खः।

2

भिंपिं जुयाच्वँ

1 अय्जूगुलि आबंनिसें छिपिं मभिंपिं मनूत जुइ मते। सुयातं थगय् याये मते, निपाः ख्वाःपाः दुपिं जुइ मते, कर्पिन्त डाहा याये मते, अले मेपिन्त मभिंकाः खँ ल्हाये मते।
2 नकतिनि बूम्ह मचां त्वनेगु शुद्ध आत्मिक दुरुया इच्छा याःथें छिमिसं नं परमेश्वरयागु वचन ब्वनेगु इच्छा या। अले तिनि छिपिं ब्वलनाः मुक्तिया निंतिं न्ह्याज्याये फइ।
3 प्रभु भिं धकाः ला छिमिसं सी हे धुंकल।✡

म्वाःगु ल्वहं व ल्ययातःपिं मनूत

4 वय्कः मनूतय्सं ज्यालगय् मजू धकाः चीकूगु, अय्नं परमेश्वरं ल्ययादीगु, म्वाःगु व तःजिगु ल्वहं खः। उकिं प्रभुयाथाय् वा।
5 अले छिपिं नं म्वाःगु ल्वहं जुयाः आत्मायागु छेँ दनेत ज्यालगय् जूपिं जुयाच्वँ। छिपिं परमेश्वरयात यःकथं येशू ख्रीष्टपाखें पवित्र आत्मां धाःथेंज्याःगु बलिदान बीपिं पुजाहारीत नं खः।
6 थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् थथे च्वयातःगु दु –

✡ **1:16** १:१६ लेवी ११:४४-४५; १९:२ ✡ **1:25** १:२५ यशै ४०:६-८ ✡ **2:3** २:३ भज ३४:८

“स्व, जिं ल्यया तयागु छगः
तसकं हे थिकेगु
मू ल्वहं सियोनय् तये,
अले उकियात विश्वास याःपिन्सं
लज्या चाये माली मखु।”✡

7 उकिं छिपिं विश्वास याःपिनिगु निंतिं थ्व तसकं तःजिगु खः। तर विश्वास मयाःपिनिगु निंतिं ला –
“दकःमितय्सं
ज्यालगय् मजूगु धकाः धाःगु
ल्वहं हे
कुंयागु मू ल्वहं जुल।”✡
8 हानं मेथाय् थथे च्वयातःगु दु –
“थ्व हे ल्वहँतय्
मनूत लुफि हानाः क्वदइ।”✡

परमेश्वरयागु वचनय् विश्वास मयाःगुलिं इपिं थथे लुफि हानाः क्वदइ। अले परमेश्वरं क्वःछिना तयादीगु सजाँय फयेमाली।
9 छिपिं ला ल्ययातःपिं, जुजुया पुजाहारी, पवित्रपिं व परमेश्वरया थः हे मनूत खः। वय्कःयात तःधंका जुइत हे छिमित खिउँथासं वय्कःया अजू चायापुगु जलय् हयादीगु खः।✡

10 न्हापा छिपिं परमेश्वरया मनूत मखु,
आः जुइ धुंकल।
न्हापा छिमिसं वय्कःयागु
दया माया काये मखं,
आः काये खंगु दु।✡

चालचलन

11 यःपिं दाजुकिजापि, थ्व संसारय् छिपिं कर्पिं व परदेशीत थें खः। अय्जूगुलि आत्मानापं न्ह्याबलें ल्वाना च्वनीगु शरीरया इच्छापाखें तापाक च्वँ धकाः जिं छिमित बिन्ति यानाच्वनागु दु। झीत यःगु जक ज्याखँ यात धाःसा झीगु आत्मा पापय् लाइ।
12 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूतय्गु न्ह्यःने छिमिसं थःगु चालचलन बांलाका जु। छिमित आः मभिंका जूसां ख्रीष्ट येशू झायाः न्याय यानादीबलय् छिमिसं याःगु भिंगु ज्याखँ इमिसं सीकी, अले परमेश्वरयात तःधंकी।

हाकिमतयत मानय् यायेमाः
रोम १३:१-७; तीत ३:१-११

13 प्रभुयात तःधंकेत तःधंपिं मनूतय्सं धाःगु मानय् या। व दक्वसिबय् तःधंम्ह जुजु हे थजुइमा,
14 तःधंम्ह हाकिम हे थजुइमा। मभिंगु ज्या यानाजुइपिन्त सजाँय बीत व भिंगु ज्या यानाजुइपिन्त हनेत परमेश्वरं हे इमित छ्वयाहयादीगु खः।
15 छिमिसं थथे भिंगु ज्या याना हे छुं मस्यूपिं मूर्खतय्गु म्हुतुप्वाः तिके फयेमा धयागु परमेश्वरयागु इच्छा खः।
16 स्वतन्त्र जुयाच्वँ। अथे धकाः मभिंगु ज्या याना जुइ मते, बरु परमेश्वरया दासत थें जुयाच्वँ।
17 फुक्कसित हनाबना तयेगु या। दाजुकिजापिन्त माया या। परमेश्वरयागु ग्याःभय का। जुजुयात हनेगु या।

ख्रीष्टं थें दुःख फयेगु या

18 च्यः भ्वातितय्सं थः मालिकं धाःगु खँ न्यनेमाः। भिंम्ह मालिकयागु जक मखु, मभिंम्ह मालिकं धाःगु खँ नं न्यनेमाः।
19 थथे छिमिसं परमेश्वरयागु निंतिं भिंगु ज्याखँ याना नं अन्यायलं जाःगु दुःखकष्ट फये माल धाःसा परमेश्वरं छिमित आशिष बियादी।
20 मभिंगु ज्या यानाः सजाँय फये मालीबलय् सहः यात धाःसा थुकी तःधंगु खँ छु दु धकाः? तर छिमिसं भिंगु ज्या यानाः नं दुःखकष्ट फये मालीबलय् सहः यात धाःसा व परमेश्वरयात नालेबःह जुइ।

✡ **2:6** २:६ यशै २८:१६ ✡ **2:7** २:७ भज ११८:२२ ✡ **2:8** २:८ यशै ८:१४-१५ ✡ **2:9** २:९ प्रस १९:५-६; यशै ४३:२०-२१; व्य ४:२०; ७:६; १४:२; यशै ९:२ ✡ **2:10** २:१० होशे २:२३

21 थथे यायेत हे छिमित परमेश्वरं ल्ययादीगु खः। अयजूगुलि ख्रीष्ट थः हे नमूना जुयाः छिमिगु निंतिं दुःखकष्ट फयादिल।
उकिं छिमिसं नं वयकलं थें याये माल।

22 "वयकलं गुब्सं नं
पाप यानामदी।
वयकलं मखुगु खँ
गुब्सं ल्हानामदी।"✡
23 थःत ब्वः ब्यूपिन्त
वयकलं ब्वः बियामदी।
अयच्वंक दुःखकष्ट बिलं नं
वयकलं ख्याच्वः बियामदी,
बरु ननिमवासे वयकलं
बांलाक न्याय यानादीम्ह
परमेश्वरयाके भरोसा तयादिल।✡
24 वयकः थःम्हय्सिनं हे
झीगु पाप क्वबिया
क्रूसय् सिनादिल।
अयजूगुलि झीसं पाप यायेगु मतिइ तकं मतसे
परमेश्वरयात यय्क भिंगु बांलाःगु जक यानाच्वनेमाः।
छिमित मुक्ति बीत ख्रीष्ट सिनादीगु खः।✡
25 न्हापा छिपिं तंपिं फैचात थें
जुयाच्वंगु खः।
आः छिपिं थः जवाः व सुसाःकुसाः
याइम्हय्सिथाय् वयकः
नाप जुइत
लिहां वये धुंकल।✡

3

निम्हतिपूया खँ

एफि ५:२१-३३; कल ३:१८-१९

1 मिसात भाःतं धाःथें च्वनेमाः। थुकिं यानाः परमेश्वरयात विश्वास मयाःम्ह भाःतं नं छिमिगु चालचलनं यानाः विश्वास याइ। छिमिसं छुं हे खँ न्यंके माली मखु।✡
2 अले इमिसं छिमिगु भिंगु चालचलन व परमेश्वरयात भरोसा तयाच्वंगु खनाः हे छिपिं भिंपिं खः धकाः सीकी।
3 छिमिसं पिने जक सँ छ्यनाः तिसां तियाः व वसतं बांलाका जुइ मते।✡
4 बरु दुनुगलंनिसें क्वमिल्ल व शान्त जुयाच्वँ। थ्व गुबलें फुनावनी मखुगु आत्मायागु तिसा खः। थज्याःगु हे परमेश्वरया न्ह्याःने तसकं तःजिगु जुइ।
5 परमेश्वरयात विश्वास याइपिं न्हापायापिं मिसातय्सं नं भाःतं धाःथें च्वनाः थःत थुकथं हे बांलाका जूगु खः।
6 इपिं मध्ये सारा नं छम्ह खः। सारां थः भाःत अब्राहामयात हामा धकाः तसकं मानय् याइगु खः। छिपिं नं साराया सन्तान जूगुलि छिमिसं भिंगु बांलाःगु याना जुइमाः। अले छिपिं नं ग्याये माली मखु।✡
7 अथे हे मिजंतय्सं नं थः कलाः बमलाःम्ह खः धयागु खँ ल्वःमंके मज्यू। छिमिसं नं इमित मानय् यायेमाः, छाय्धाःसा परमेश्वरं इमित नं अनन्त जीवन बियातःगु दु। थुकथं छिमित निम्ह जानाः प्रार्थना यायेत छुकिं नं पनी मखु।✡

भिंपिं जुइत दुःख सीमाः

8 मू खँ छु धाःसा, छिपिं सकलें छगू मनयापिं, क्वमिल्ल, दाजुकिजापिं थें थःथवय् माया याइपिं व सकसितं दया माया याइपिं जुयाच्वँ।

✡ **2:22** २:२२ यशै ५३:९ ✡ **2:23** २:२३ यशै ५३:७ ✡ **2:24** २:२४ यशै ५३:५ ✡ **2:25** २:२५ यशै ५३:६ ✡ **3:1** ३:१ एफि ५:२२; कल ३:१८
✡ **3:3** ३:३ १ तिमो २:९ ✡ **3:6** ३:६ उत १८:१२ ✡ **3:7** ३:७ एफि ५:२५; कल ३:१९

9 सुनानं छिमित स्यंकल धाःसा वयात स्यंके मते। बांमलाकल धाःसा बांमलाके मते, बरू उकिया पलेसा आशिष ब्यु, छाय्धाःसा परमेश्वरं छिमित आशिष बीत सःतादीगु खः।
10 थथे च्वयातःगु दु –
"सुयां न्ह्यइपुक व ताःई तक
म्वाये मंदु ला?
दुसा, थःगु मेयात मभिंगु खँ
नवायेगुपाखें
व थःगु म्हुतुसियात मखुगु खँ
ल्हायेगुपाखें तापाक ति।
11 पापं लिचिलाः भिंगु ज्या या।
शान्तियागु लँपु त्वःतावने मते।
12 भिंगु ज्या याइपिन्त
परमप्रभुं स्वयाच्वंगु दु,
अले इमिगु प्रार्थना न्यनेत
वय्कलं न्हायप्पं बियाच्वंगु दु,
मभिंगु ज्या याइपिनिपाखें धाःसा
वय्कः फस्वयादी।"✡

13 भिंगु जक याना जूसा छिमित सुनानं स्यंके फइ मखु।
14 सुयातं भिंगु यानाः नं दुःखकष्ट जुल धाःसा परमेश्वरं छिमित आशिष बियादी। अथे दुःखकष्ट बीवं ग्याये मते, अले दुःख नं ताये मते।
15 दुनुगलंनिसें ख्रीष्टयात छिमिसं "प्रभु" धकाः मानय् याना च्वँ। छिमिसं याना जूगु आशायागु खँ सुनानं न्यं वल धाःसा छिपिं लिसः बीत न्ह्याबलें न्ह्यचिला च्वँ।✡
16 थथे लिसः बीबलय् हनाबना तयाः, मिजासं नुगः यचुकाः नवा। थज्याःगु भिंगु चालचलनं यानाः छिमित बांमलाका व ब्वः बिया च्वंपिं मनूत थः हे लज्या चाये माली।
17 परमेश्वरं हे छिमित दुःख सीके बियादीगु जूसा, छिमिसं मभिंगु यानाः दुःख सीगु स्वयाः ला भिंगु यानाः दुःख सीगु हे बांलाः।
18 छाय्धाःसा झीत परमेश्वरयाथाय् हयेत ख्रीष्ट नं छकः सिनादिल। पाप हे मदय्कं पापीतय्गु निति दुःख फयादिल। वय्कः पृथ्वीइ सिनादिल, अले आत्मां वय्कःयात हानं म्वाकादिल।
19 थ्व हे आत्माया शक्ति कयाः कुना तःपिं आत्मातय्त नं वय्कलं न्यंकः झाल।
20 नोआं न्यंकूबलय् मनूतय्सं विश्वास हे मयाः। नोआं जहाज दय्का च्वंतले इमिसं विश्वास याइ ला धकाः परमेश्वरं तःन्हु हे पियादिल। संसार लखं जाःबलय् च्याम्ह जक मनूत म्वात, मेपिं फुक्कं सित।✡
21 थ्व आः छिमित बचय् याइगु लःया बप्तिस्माया चिं खः। थ्व म्हया खिति सिला छवयेगु थें मखु, बरू यचुगु नुगलं परमेश्वरया अधीनय् जुइगु खः। ख्रीष्ट सिनाः म्वाना वःगुलिं झीपिं बचय् जुइ।
22 वय्कः स्वर्गय् झायाः परमेश्वरया जवय् च्वनादीगु दु। अधिकार दुपिं, शक्ति दुपिं, व स्वर्गदूतत फुक्कं वय्कःया ल्हातय् दु।

4

न्हपिं मनूत

1 ख्रीष्टं शरीरय् दुःख सियादी थें तुं छिपिं नं सीमाःसां लिचिले मते, छाय्धाःसा सुनां शरीरय् दुःख फइ, वं पाप यायेगु त्वःती।
2 अथे जूगुलि आवंलि छिपिं शरीरय् म्वाना च्वंतले परमेश्वरं धाःथें च्वँ। छिमिसं गुबलें थः यःथें याना जुइ मते।
3 परमेश्वरयात म्हमस्यूपिन्सं याना जू थें न्हापा छिमिसं नं थः यःथें यानाजुइगु, व्यभिचार यायेगु, अय्लाः थ्वँ त्वना जुइगु, मोजमज्जा यायेगु, मूर्ति पुजा यायेगु याना जुइ धुंकल।
4 छिपिं आः अथे म्वाःमदुगु ज्याखँय् इपिं नाप सना मजूगुलिं परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूत अजू चायाच्वंगु दु। उकिं इमिसं छिमित मभिंका जुइ।

✡ **3:12** ३:१०-१२ भज ३४:१२-१६ ✡ **3:15** ३:१४-१५ मत्ती ५:१०; यशै ८:१२-१३ ✡ **3:20** ३:२० उत ६:१–७:२४

5 इमिसं सी धुंकूपिन्त नं म्वानाच्वंपिन्त नं न्याय यानादीम्ह परमेश्वरयात लिसः बी माली।
6 अय्जूगुलि सी धुंकूपिन्त नं न्हापा भिंगु खँ न्यंकूगु खः। म्वानाच्वंबलय् इमित नं मेपिं मनूतय्त थें दोषी ठहरय् यानादिल। इपिं नं परमेश्वर थें आत्माय् म्वाये फयेमा धकाः थथे न्यंकूगु खः।
7 थ्व संसार याकनं हे मदया वनिन। उकिं मन थातय् लाकाः प्रार्थना याना च्वँ।
8 दक्वसिबय् तःधंगु ला, छिपिं थःथवय् दुनुगलंनिसें माया याना च्वँ, छाय्धाःसा मायां हे न्ह्यागु पापयात नं त्वपुया तइ।✡
9 पाहां वःपिं मनूतय्त छिमिसं दुनुगलंनिसें लसकुस या।
10 परमेश्वरं छिमित थीथी कथंया वरदान बियादीगु दु। उकिं थःथपिन्त बियातःगु वरदान छ्यलाः मेपिन्त ग्वाहालि या।
11 नवाइम्हय्सिनं परमेश्वरयागु खँ जक नवाना जुइमाः। कर्पिन्त ग्वाहालि यानाजुइपिन्सं परमेश्वरं बियादीगु बलं फक्व ग्वाहालि याना जुइमाः। येशू ख्रीष्टयापाखें छिमिसं फुक्क ज्यां परमेश्वरयात तःधंका जुइमाः। परमेश्वर न्ह्याबलें तःधना च्वनेमा। आमेन।

ख्रीष्टियन जुयाः फये मालिगु दुःख

12 यःपिं दाजुकिजापिं, गुबलें मजूनिगु दुःखकष्ट जूवल धकाः छिपिं अजू चाये मते। छिमिगु विश्वास स्वयेत थथे दुःखकष्ट जूवःगु खः।
13 येशू ख्रीष्टं थें थथे दुःख फये दयाः छिपिं लय्ताया च्वँ। वय्कः झाइबलय् छिपिं तसकं लय्ताये दइ।
14 ख्रीष्टयात विश्वास यानाः छिमित हेला यात धाःसा ला छिपिं धन्यपिं खः, छाय्धाःसा थुकिं हे छिमिके परमेश्वरयागु तःधंगु आत्मा दी धकाः सी दइ।
15 अय्नं ज्यानमारा, खुँ, मभिंगु ज्याखँ यानाजुइपिं, अले कर्पिनिगु ज्याखँय् ल्हाः तः जुइपिं थें जुयाः छता छिमिसं दुःखकष्ट सी मते।
16 ख्रीष्टियनत जूगुलि छिमिसं दुःखसिया च्वनेमाल धकाः छतिं हे लज्या चायेमाःगु मदु, बरु अथे ब्वःबीकाच्वने दुगुलि छिमिसं परमेश्वरयात सुभाय् ब्यु।
17 परमेश्वरं याकनं न्याय यानादी। दकलय् न्हापा परमेश्वरया मनूतय्त न्याय यानादी। थथे न्हापा झीत हे न्याय यानादी धाःसा भिंगु खँ मन्यंपिन्त झन गज्याःगु न्याय यानादीगु जुइ?
18 धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

“धर्मीपिं मनूत ला बचय् जुइत
तसकं थाकुइ धाःसा
परमेश्वरयात म्हमस्यूपिं मनूत
झन छु जुइगु जुइ?”✡

19 अय्जूगुलि परमेश्वरयागु इच्छा कथं दुःख स्यूम्हय्सिनं भिंगु ज्या यायेगु मत्वःतुसे सृष्टि यानादीम्ह परमेश्वरयाके भरोसा तया च्वँ।

5

थकालिपिन्त अर्ती ब्यूगु

1 जि नं छम्ह मण्डलीयाम्ह थकालि खः। उकिं आम्कन च्वंगु मण्डलीयापिं थकालिपिन्त नं थ्व न्वानाखँ च्वया हयाच्वनागु खः। ख्रीष्टं दुःख सियाः सिनादीगु नं जिं खनागु दु। येशू ख्रीष्ट झायादीबलय् जि नं वय्कः नाप तःधनी।
2 अथे जूगुलिं परमेश्वरया फैचातय्त छिमिसं बांलाक हेरबिचार याना च्वँ। करं क्यनाः जक थ्व ज्या याये मते, छाय्धाःसा छिमिसं करं ज्या याःगु परमेश्वरयात मयः। अले हानं धिबायागु निंतिं जक नं थ्व ज्या याये मते। दुनुगलंनिसें हे प्रभुयात सेवा यायेगु मतिइ दुसा जक या।✡
3 छिमिगु ल्हातय् त्वःता तःपिन्त क्वत्यलेगु स्वये मते, बरु इमिगु न्ह्यःने थः हे नमूना जुयाब्यु।
4 अले लिपा मूलम्ह फैजवाः येशू ख्रीष्ट झाइबलय् छिमिसं गुबलें नाश जुइ मखुगु श्रीपिच कायेखनी।
5 क्वकालिपिं मनूतयसं थकालिपिं मनूतय्त मानय् यायेमाः। थथःम्ह तुं तःधं जुया जुइगु बांमलाः। अय्जूगुलि ग्वाहालि याये माःपिन्त छिमिसं ग्वाहालि या। थ्व हे खँ धर्मशास्त्रय् नं थथे च्वयातःगु दु –

“परमेश्वरं तःधंछुना जुइपिनिगु
विरोध यानादी,
क्वमिलुपिन्त धाःसा

✡ **4:8** ४:८ हितो १०:१२ ✡ **4:18** ४:१८ हितो ११:३१ ✡ **5:2** ५:२ यूह २१:१५-१७

दया यानादी।” ✡

6 उकिं छिपिं दकलय् तःधंम्ह परमेश्वरयागु न्ह्यःने चिधंपिं जुयाः च्वँ। अले वय्कलं छन्हु छिमित तःधंकादी।✡
7 थःगु फुक्क दुःख वय्कःया न्ह्यःने तयाब्यु, छाय्धाःसा वय्कलं हे छिमिगु सुसाःकुसाः यानादी।
8 अय्नं थःगु मन बल्लाका च्वँ, होश यानाच्वँ। छिमि शत्रु, शैतानं छिमित फतिंफतलय् स्यंकेत स्वयाच्वंगु दु। नये मखंम्ह सिंह थें शैतानं नं सुयातं स्यंके फइ ला धकाः माः जुयाच्वंगु दु।
9 विश्वासय् बल्लानाः शैतानयागु विरोध या। थ्व संसारय् च्वंपिं दाजुकिजापिन्सं नं छिमिसं थें दुःखकष्ट सियाच्वंगु दु धकाः छिमिसं सि हे स्यू।
10 थथे दुःखकष्ट सीधुंकाः झी परमेश्वरं छिमित सःताः भिंका व बल्लाकादी। थ्व हे भिंम्ह दया माया दुम्ह परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयात झीथाय् छ्वयाहयाः वय्कः नाप स्वर्गय् च्वनेत झीत सःतादीगु खः।
11 परमेश्वरयाके न्ह्याबलें शक्ति दयाच्वनेमा। आमेन।

लिपांगु ज्वजलपा

12 विश्वास याये बहःम्ह सिलासयात थ्व पौ च्वकाः छिमित छ्वयाहयागु खः। परमेश्वरं छिमित तसकं दया माया यानादीगु दु, अले छिमित भिंका नं दी धयागु खँ छिमिसं सीमा धकाः, अले छिमित साहस बीकथं जिं थथे चिहाकय्क च्वयाच्वनागु खः। अय्जूगुलिं छिमिसं परमेश्वर नाप च्वनाच्वनेगु त्वःते मते।✡
13 छिपिं थें तुं ल्ययातःपिं बेबिलोनय् च्वंपिं विश्वासीतय्सं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु। अथे हे जिमि काय् मर्कूसं नं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।✡
14 आम्कन च्वंपिं दाजुकिजापिं सकसितं थःथवय् यचु नुगलंनिसें माया यानाः ज्वजलपा यायेगु या।
ख्रीष्टया मनूत, छिमित शान्ति दयाच्वनेमा।

✡ **5:5** ५:५ हितो ३:३४ ✡ **5:6** ५:६ मत्ती २३:१२; लूक १४:११; १८:१४ ✡ **5:12** ५:१२ प्रे १५:२२,४० ✡ **5:13** ५:१३ प्रे १२:१२,२५; १३:१३; १५:३७-३९; कल ४:१०; फिले २४

पत्रुसं च्वःगु निगूगु पौ
म्हसीका

पत्रुसं थ्व निगूगु पौ न्हापायापिं हे विश्वासीतय्त च्वःगु खः। थ्व पौया मू उद्देश्य फताहा गुस्तय्सं याःगु ज्या व इमिसं ब्यूगु शिक्षां ब्वलंगु मभिंगु खँलिसें ल्वायेगु खः।

येशूयात खंपिं व वय्कःयागु शिक्षा थःगु हे न्हाय्पनं न्यनातःपिनिपाखें इमिसं परमेश्वर व प्रभु येशू ख्रीष्टयागु खँ बांलाक स्यनाः कयातये धुंकल। थ्व हे विश्वासयागु बः कयाः इमिसं थुकथं फताहा गुस्तय्गु शिक्षा ज्यालगय् मजू धकाः सीके फइ धकाः पत्रुसं ध्वाथुइक कनातःगु दु। पत्रुसं अप्वः यानाः ख्रीष्ट हानं लिहां वइ मखुत धकाः धयाजूपिनिगु खँ न्ह्यथनातःगु दु। ताःई तक पिया च्वनेमाल धायेवं वय्कः झाइ हे मखुत धयागु खँ जुइ मखु, बरु वय्कः ला परमेश्वरं धयादी थें "सुं नं नाश जुइ म्वाःलेमा, तर फुक्कं थथःगु पापं लिचिलाः वयेमा" धकाः पियाच्वनादीगु खः। थ्व पौ रोमं च्वःगु खः।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-२
परमेश्वरं सःतादीगु १:३-२१
फताहा गुस्त २:१-२२
ख्रीष्ट दक्वसिबय् लिपा झाइगु खँ ३:१-१८

२ पत्रुस

पत्रुसपाखें ज्वजलपा

1 येशू ख्रीष्टया दास व प्रेरित सिमोन पत्रुसयापाखें झी परमेश्वर व झीत मुक्ति बियादीम्ह येशू ख्रीष्टयागु धार्मिकतां यानाः जिमिसं थें तःजिगु विश्वास काये खंपिं फुक्कसित ज्वजलपा।

2 परमेश्वर व झी प्रभु येशूयात म्हसीका वंलिसे छिमित दया माया व शान्ति अप्वः दयावनेमा।

परमेश्वरं सःतादीगु व ल्ययादीगु

3 पवित्र जुयाः म्वायेत माःगु फुक्क खँ झीसं परमेश्वरया शक्तिं हे कयाच्वनागु दु, छाय्धाःसा थःगु इज्जत व गुण बीत सःतादीम्ह परमेश्वरयात झीसं म्हस्यू।

4 थथे वय्कलं झीत तःधंगु व तःजिगु आशिष बियादी धकाः बचं बियादीगु दु। वय्कलं हे धयादीकथं झीपिं परमेश्वर थें जुइ फइ, अले संसारयागु लोभ लालचं यानाः स्यनीगुपाखें बचय् जुइ फइ।

5 अय्जूगुलि छिमिसं विश्वास यानाच्वनाः जक मगाः, भिंपि जुइत नं कुतः या। अले हानं भिंपि जक जुयां नं मगाः, ज्ञान नं दय्कि।

6 अथे हे ज्ञान जक दयां नं मगाः, चालचलन नं भिंका जुइमाः। चालचलन भिनां जक मगाः, मन थातं तया च्वनेमाः। मन थातं तयां जक मगाः, परमेश्वरयात मानय् नं यायेमाः।

7 परमेश्वरयात मानय् यानाः जक मगाः, विश्वासीतय्त दया माया याये फय्केमाः। अले हानं विश्वासीतय्त जक मखु, विश्वासी मखुपिन्त नं माया याये फय्केमाः।

8 थ्व फुक्क याना जूसा छिपिं यक्व ज्या याइपिं व फल सय्कीपिं जुइ। अले प्रभु येशू ख्रीष्टयात छिमिसं बांलाक म्हसीके फइ।

9 थथे मयाइपिं मनूत ला मिखा कांपिं हे धाःसां छुं पाइ मखु। इमिसं थःगु पुलांगु पाप सिलाछ्वये धुंकल धयागु नं ल्वःमंके धुंकी।

10 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, छिमित परमेश्वरं हे सःताः ल्ययादीगु खः धकाः क्यनेत कुतः या। थथे यात धाःसा छिपिं गुबलें हे क्वदली मखु।

11 अले झीत मुक्ति बियादीम्ह झी प्रभु येशू ख्रीष्टयागु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु राज्यय् छिपिं नं दुहां वने दइ।

12 अय्जूगुलि थ्व खँ फुक्कं छिमिसं स्यू, अले छिमिसं विश्वास यानाच्वंगु सत्य खँय् छिपिं क्वात्तुक च्वनाच्वंगु दु धकाः स्यूसां जिं छिमित लुमंके बीत थ्व खँ च्वयाच्वनागु खः।

13 म्वाना च्वंतले थ्व खँ छिमित लुमंका बियाच्वनेगु जितः तसकं भिं ताल।

14 झी प्रभु येशू ख्रीष्टं जितः धयादीगुलि जि अप्वः म्वाइ मखुत धकाः जिं स्यू।

15 जि सिनावने धुंकाः नं छिमिसं थ्व फुक्क खँ न्ह्याबलें लुमंकातये फयेमा धयागु जिगु आशा खः।

ख्रीष्ट तःधं धयागु साक्षी

16 जिमिसं येशू ख्रीष्टयागु तःधंगु शक्ति व वय्कः हानं झायादी तिनि धकाः छिमित धयागु खँ मनूतय्सं कंगु बाखं मखु। वय्कः गुलि तःधं धकाः जिमिगु मिखां हे खनागु दु।

17 दकलय् तःधंम्ह परमेश्वर बाःनं येशूयात तःधंकाः थथे खँ ल्हानादीगु जिमिसं हे न्यनागु खः — "थ्व जि यःम्ह काय् खः। थ्व खनाः जि तसकं लय्ता।"

18 पवित्रगु पर्वतय् जिपिं वय्कः नाप दुबलय् स्वर्ग धयाहःगु थ्व खँ जिमिसं हे ताःगु खः।✡

19 अय्जूगुलिं न्हापायापिं अगमवक्तातय्गु खँ सत्य खः धकाः जिमिसं झन बांलाक सिल। थ्व खँ छिमिसं न्यंगु नं तसकं हे बांलात, छाय्धाःसा इमिसं धयावंगु खँ ला सुथ मजुतले खिउँथाय् च्यानाच्वंगु मत थें खः। अले छिमिगु नुगलय् थिनाच्वंगु सुथसिगु नगु खः।

20 दकलय् न्हापालाक अगमवक्तातय्सं धयावंगु खँ इमिसं यसें धयावंगु मखु, परमेश्वरं धाय्कूगु खः धकाः छिमिसं थुइका तये माल।

21 अगमवक्तातय्सं धाःगु खँ मनूतय्सं यसें धाःगु मखु। इपिं परमेश्वरया मनूत खः। अय्जूगुलि पवित्र आत्मां इमित धयादीगु खँ जक इमिसं धयावंगु खः।

2

मखुगु खँ स्यनीपिं मनूत

1 न्हापा न्हापा नं मखुगु खँ स्यना जुइपिं अगमवक्तात दयावःगु खः। अथे हे छिमिगु पुचलय् नं मखुगु खँ स्यना जुइपिं मनूत दयावइतिनि। अज्याःपिं मनूतय्सं छिमित मखुगु खँ जक स्यनाबीगु कुतः याइ। इमित मुक्ति बियादीम्ह येशू ख्रीष्टयात हे इमिसं त्वःतावनी, अले याकनं हे स्यनावनी।

2 अथे इमिसं धाःगु मखुगु खँ न्यनाः यक्व मनूत मभिंगु लँय् वनी। अथे मभिंगु लँय् वनाः मभिंगु ज्याखँ यानाजूपिन्सं यानाः मनूतय्सं सत्ययागु लँयात हे मभिं धकाः धाइ।

3 अज्याःपिं मनूतय्सं लोभलालचय् लानाः छिमिके हेय्का कायेत मखुगु खँ दय्काः स्यनी। न्हापांनिसें हे अज्याःपिं मनूत दोषी खः धकाः परमेश्वरं धयादीगु दु। अय्जूगुलिं अज्याःपिं मनूत याकनं हे हासनास जुयावनी।

4 पाप याःपिं स्वर्गदूततय्त हे नं परमेश्वरं ल्यंका मदिसे नरकय् छ्वयादिल। न्याय याइगु दिं मवतले इमित नरकया खिउँथासय् चिनाः तया तल।

5 न्हापा न्हापा परमेश्वरं थ्व संसारय् च्वंपिं मभिंपिं मनूतय्त लः बाः वय्काः स्याना छ्वयादिल। अबलय् परमेश्वरयात मानय्या धकाः स्यनेकने याना जूम्ह नोआ व वया न्हय्म्ह मनूतय्त जक परमेश्वरं बचय् यानादिल।✡

6 अथे हे सदोम व गमोरा धाःगु शहरतय्त नं परमेश्वरं मिं छ्वय्काः भस्म यानादिल। मभिंपिं मनूत फुक्कं अज्याःगु हे गति जुयाः सिनावनेमाली धकाः संसारय् च्वंपिं मनूतय्त ख्याच्वः बियादिल।✡

7 सदोम शहरय् च्वंम्ह लोत भिंम्ह मनूयात धाःसा परमेश्वरं बचय् यानादिल। अन शहरय् च्वंपिं मनूतय्सं याना जूगु मभिंगु ज्याखँ स्वयाः लोत वाक्क हे वय्काच्वंगु खः।✡

8 थ्व लोत भिंम्ह मन् जूगुलिं अन च्वंपिं मनूतय्सं न्हियान्थिं मभिंगु मभिंगु ज्याखँ जक याना जूगु खनाः तसकं हे हीमी चायाच्वंगु खः।

9 भिंपिं मनूतय्त परमेश्वरं दुःखकष्ट जुइबलय् बचय् यानादी। अले मभिंपिं मनूतय्त न्याय याइगु दिं मवतले गथे तयातयेमाः धकाः परमेश्वरं स्यू।

10 अप्वः यानाः थःत जक यःथें मभिंगु बांमलाःगु ज्याखँ यानाः व परमेश्वरयागु अधिकारयात हेपय् यानाजुइपिं मनूतय्त वय्कलं तःधंगु सजाँय बियादी।

अज्याःपिं मखुगु खँ स्यनीपिं मनूत तसकं तःधंछुइमाः। अले इमिसं थः स्वयाः तःधंपिन्त हनाबना तइ मखु, हेपय् याना जुइ।

11 अज्याःपिं मखुगु खँ जक स्यना जुइपिं मनूत स्वयाः तसकं तःधंपिं व शक्ति दुपिं स्वर्गदूततय्सं नं प्रभुया न्ह्याःने इमित ब्वःबी मछाः।

12 इपिं ला पशुत थें च्वं, अले इमिसं बिचाः याये मसः। पशुत थें ज्वंकाः स्याकेत हे इपिं बूपिं खः। इमिसं मथूगु मस्यूगु ज्याखँय् परमेश्वरयात ब्वः ब्यू जुइ। अय्जूगुलि इपिं जंगलय् च्वंपिं पशुत थें हासनास जुयावनी।

13 कर्पिन्त दुःखकष्ट बिया तःगुया पलेसा इपिं नं दुःखकष्ट हे फयाः सिनावनी। न्हिनय् हे इमिसं थःत यःथें मोजमज्जा याना जुइ। इपिं नाप नयेत्वने यायेगु हे छिमित मछालापुगु व हेला जुइगु खँ खः। इमिसं न्ह्याबलें थगय् यायेत जक स्वयाच्वनी।

✡ **1:18** १:१७-१८ मत्ती १७:१-५; मर्क ९:२-७; लूक ९:२८-३५ ✡ **2:5** २:५ उत ६:१—७:२४ ✡ **2:6** २:६ उत १९:२४ ✡ **2:7** २:७ उत १९:१-१६

14 इमिसं न्ह्याबलें व्यभिचार यायेत जक स्वयाच्वनी। न्ह्याक्व हे पाप याना जूसां इपिं गुबलें लुमधं। इमिसं बमलाःपिं मनूतयत् थःगु ल्हातय् काइ। अले इमिगु मन हे लोभ यायेगु ज्याय् लाये धुंकल। परमेश्वरयागु सराः इमित हे लाइ।

15 इपिं भिंगु लँपु त्वःताः मभिंगु लँपुइ वनाच्वंगु दु। अगमवक्ता जुयाः नं मभिंगु ज्या यानाः धिबा कमय् यायेत स्वःम्ह बओरया काय् बालामयागु लँपुइ इपिं वनाच्वंगु दु।

16 बालामं थज्याःगु पाप याये मते धकाः ब्वः फये माल। अले बालामया गधानं मनूया सलं नवानाः व अगमवक्तायागु वें बिचाःयात दिका बिल।✡

17 थज्याःपिं मनूत सुनावने धुंकूगु बुंगाःचा थें खः, अले हानं इपि ग्वःफसं पुइके यंकूगु सुपाँय् थें खः। इमिगु निति परमेश्वरं तसकं खिउँसे च्वंगु गाः दयकादीगु दु।

18 इमिसं तःधंछुयाः फुइँफाँय् याना जुइ। अले नकतिनि हे जक पापं लिचिलाः धर्मी जुइत कुतः यानाच्वंपिं मनूतय्त नं लोभ क्यनाः मोजमज्जा यायेगुलिइ साला हइ।

19 इमिसं हे हानं मुक्ति बीगु धकाः धयाजुइ, तर थःपिं हे पापया दास जुया जुइ, छाय्धाःसा मनूतय्त छुकिं त्याकल मनू उकिया हे दास जुइ।

20 अले हानं झीत मुक्ति बियादीम्ह प्रभु येशू ख्रीष्टयागु भिंगु खँ न्यनाः थुइकाः संसारयागु मभिंगु पापी ज्याखँ त्वःता च्वनेधुंकूपिं मनूत हानं थ्व हे संसारयागु मभिंगु पापी ज्याखँ तुं यायेत वन धाःसा इपिं न्हापा स्वयाः तसकं मभिंपिं जुइ।

21 थज्याःपिं मनूतय्सं थःपिन्त बियातःगु पवित्र आज्ञायात सीक सीकं त्वःताछ्वयेगु स्वयाः ला गुब्सं हे मन्यंगु जूसा तसकं बांलाइगु खः।

22 थुपिं धापू कथं हे इमित जूगु दु – "खिचां थःम्हं ल्हःगु थःम्हं तुं नइ" अले "म्वःल्हुका ब्यूम्ह फा हानं नालय् तुं वनाः बुत्तुबुलाः सनी।"✡

3

प्रभु हानं झायादी तिनि

1 यःपिं दाजुकिजापिं, थ्वनापं जिं छिमित पौ च्वयाहयागु निकः जुल। निगुली नं जिं छिमिगु यचुगु मनयात लुमंका बियाः न्ह्यलं चायकेत थ्व खँ च्वयाहयागु खः।

2 पवित्रपिं अगमवक्तातय्सं न्हापा न्हापा धयाथकूगु खँ छिमित लुमंकाबीत जिं कुतः यानाच्वनागु खः। अले हानं प्रेरिततय्सं न्यंका थकूगु मुक्ति बियादीम्ह प्रभुयागु आज्ञायात लुमंका बियाच्वनागु खः।

3 दकलय् न्हापां थ्व खँ सीकि, लिपा लिपायागु दिनय् थःत यःथें सना जुइपिं मनूत वइतिनि। अले थज्याःपिं मनूतय्सं छिमित गिजय् याइ।✡

4 इमिसं थथे धाइ – "येशू झायादी धकाः धयागु मखु ला? ग्व, गन दु येशू? जिमि तापाःबाज्यापिं सिनावने धुंकल। सृष्टि याःबलय् निसें थौं तक नं अथे हे तिनि, छुं नं मपाः।"

5 परमेश्वरं नवानाः स्वर्ग सृष्टि यानादिल, अले पृथ्वी लखं दयकादिल धकाः सीक सीकं इमिसं मस्यू थें याना जुल।✡

6 थ्व पृथ्वी लखं हे दयावःगु खः, अले हानं लखं यानाः हे अबलय्यागु संसार नाश जुल।✡

7 परमेश्वरयागु वचनं हे आःयागु आकाश व पृथ्वीयात मिइ छवय्केत बचय् यानातःगु दु। पापी मनूतय्त न्याय यानाः नाश मयातले आकाश व पृथ्वी दयाच्वनी।

8 यःपिं दाजुकिजापिं, थ्व खँ ल्वःमंके मते – प्रभुयात छन्हु नं द्वःछि दँ थें, अले द्वःछि दँ नं छन्हु थें खः।✡

9 गुम्ह गुम्हय्सिनं मतिइ तः थें प्रभुं थःम्हं धयादी थें यायेत लिपा लाकादी मखु। अथेसां छिपिं सुं नं नाश मजुइमा, अले फुक्कसिनं पश्चाताप यायेमा धकाः वय्कः पियाच्वनादीगु खः।

10 प्रभु झायादीगु सुनानं सी मखु। अबलय् आकाश तसकं सः वयाः मदयावनी। अले आकाशय् च्वंगु दक्व फुक्कं छ्वयाः नौ जुयावनी। पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंगु नं दक्व फुक्कं नाश जुयावनी।✡

11 थथे फुक्कं नाश जुया वनीगुलि छिपिं गज्याःपिं मनूत जुयाः म्वानाच्वनेमाः? छिमिसं पवित्र जुयाः, थःत परमेश्वरयात देछायाः म्वानाच्वनेमाः।

12 परमेश्वर झायादीगु ई पियाच्वँ। अबलय् आकाश छ्वयाः नौ जुयावनी। आकाशय् च्वंगु फुक्कं क्वानाः नायावनी।

13 थथे जुइ धुंकाः हानं मेगु हे न्हगु आकाश व पृथ्वी दयकादी धकाः परमेश्वरं धयादीगु दु। थ्व न्हगु आकाश व पृथ्वीइ धर्मीपिं मनूत जक च्वने खनी। थ्व हे न्हगु आकाश व पृथ्वीयात झीसं पियाच्वनागु खः।✡

✡ **2:16** २:१५-१६ गन्ती २२:४-३५ ✡ **2:22** २:२२ हितो २६:११ ✡ **3:3** ३:३ यह १८ ✡ **3:5** ३:५ उत १:६-९ ✡ **3:6** ३:६ उत ७:११ ✡ **3:8** ३:८ भज ९०:४ ✡ **3:10** ३:१० मत्ती २४:४३; लूक १२:३९; १ थेस ५:२; प्रका १६:१५ ✡ **3:13** ३:१३ यशै ६५:१७; ६६:२२; प्रका २१:१

14 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, थथे गुबलय् जुइ धकाः पिया च्वनीपिं जुयाः छिमिसं प्रभुयात लय्ताय्केत कुतः याना च्वँ। पापी ज्या याना मजुसे पवित्र जुयाच्वँ। थुकथं छिपिं परमेश्वर नाप मिलय् जुयाच्वँ।

15 थौं तक झाया मदिसे प्रभु पियाच्वनादीगु पापी मनूत बचय् जुइमा धकाः खः। झी यःम्ह किजा पावलं नं परमेश्वरपाखें बुद्धि कयाः थ्व हे खँ च्वयातःगु खः।

16 पावलं च्वयातःगु पौलय् नं थ्व हे खँ न्ह्यथनातःगु दु। गनं गनं पावलं च्वयातःगु खँ थुइकेत थाकु। बांलाक मस्यूपिं मनूतय्सं व क्वात्तुक विश्वास यानाच्वने मफुपिं मनूतय्सं ला च्वयातःगु खँया अर्थ हे हीका छ्वइ। थथे हे इमिसं धर्मशास्त्रयागु अर्थ नं हीका छ्वइ। थथे इमिसं थःत थःम्हं हे स्यंकी।

17 यःपिं दाजुकिजापिं, छिमिसं थ्व फुक्क खँ सी धुंकल, अय्नं होश यानाच्वँ। मखुसा मभिपिं मनूतय्गु खँय् लानाः छिपिं क्वात्तुक च्वने मफयाः थःगु थासं कुतुं वनी।

18 झी प्रभु व मुक्तिदाता येशू ख्रीष्टयागु दया माया अप्वः दयावनेमा। अले छिमिसं वय्कःयात अझ नं बांलाक म्हसीका वने फयेमा।

वय्कःयागु नां आः व सदां तःधना च्वनेमा। आमेन।

यूहन्नां च्वःगु न्हापांगु पौ
म्हसीका

थ्व पौलय् निता मू खँ दु – साहस यानाः परमेश्वर व वय्कःया काय् येशू ख्रीष्टलिसे छप्पँ जुइगु व थथे छप्पँ जुइगुपाखें अलग याइगु फताहा गुस्तय्गु शिक्षापाखें बचय् जुयाच्वनेगु ख्याच्वः। थज्याःगु शिक्षा कथं संसारय् च्वंपिं फुक्क मनूत चिप जुइ, उकिं येशू धात्थेंनं मन् खइ मखु। इमिगु शिक्षा कथं मुक्ति कायेत संसारयागु च्यूताः तये म्वाः, अले मुक्ति काये धुंकूम्ह मनूयागु चालचलन न्ह्याथे जूसां ज्यू।

यूहन्नां थज्याःगु शिक्षाया विरोध यानाः येशू ख्रीष्ट धात्थेंयाम्ह मनू हे खः धकाः बांलाक ध्वाथुइकातःगु दु। अले येशूयात विश्वास याइपिं व परमेश्वरयात माया याइपिं मनूतय्सं थःथवय् नं माया यानाच्वनेमाः धकाः बःबियातःगु दु।

थ्व पौ ई.स. ९० पाखे च्वःगु खः। यूहन्नाया सुसमाचार च्वःम्ह प्रभु येशूया चेला यूहन्नां हे थ्व पौ च्वःगु खः। व प्रभु येशूयात खंम्ह, थ्यूम्ह व वय्कःया सः न्यंम्ह चेला खः। थ्व पौ च्वःगु इलय् व बुरा जुइ धुंकूगु खः। अथे जुयाः वं थ्व पौलय् चेलातय्त मस्तय्त थें धयाच्वंगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १.:१-४
जः व खिउँ १.:५–२.:२९
परमेश्वरया मस्त व शैतानया मस्त ३.:१-२४
सत्य व द्वंबिद्वं ४.:१-६
माया यायेगु ४.:७-२१
विश्वासं त्याकेगु ५.:१-२१

१ यूहन्ना

जीवन बीगु वचन

1 न्हापांनिसें जीवन बीगु वचन दु। थ्व हे वचनया बारे जिमिसं च्वयाच्वनागु दु। थ्व हे वचन जिमिसं न्यनागु नं दु। जिमिगु हे मिखां खनागु नं दु, बांलाक स्वयागु नं दु, ल्हातं थियागु नं दु।✡

2 गुबलय् थ्व वचन जीवन जुयाः जिमिथाय् खनेदय्कः झाल, उबलय् थ्व जीवनयात जिमिसं खना, जिमिसं साक्षी बी, अले छिमित नं धाये। थ्व बाःयाके दुगु अनन्त जीवन जिमिथाय् खनेदय्कः झाल।✡

3 जिमिसं न्यनागु व खनागु फुक्कं न्यंकागु दु। जिमिगु संगति बाः नाप व परमेश्वरया काय् येशू ख्रीष्टनाप दुगुलि छिमिसं नं जिपिं नाप संगति याये फयेमा धकाः थथे धयाच्वनागु खः।

4 थथे जिमिसं छिमित च्वयाः कयाच्वने दुगुलि जिपिं तसकं लय्ताः।

परमेश्वर जः खः

5 परमेश्वरया काय्नं बियादीगु शिक्षा हे जिमिसं छिमित बियाच्वना। परमेश्वर जः खः। वय्कःयाके खिउँ हे मदु।

6 झी वय्कःयागु संगतिइ दु धयाः खिउँगुलिइ तुं च्वनाच्वन धाःसा झीपिं ज्याखँ नितायं नं फताहा जुइ।

7 वय्कः जः जू थें, झीपिं नं जलय् च्वनाच्वन धाःसा छम्ह मेम्हनापं संगतिइ जुइ, अले परमेश्वरया काय्यागु हिं झीगु दक्व पापपाखें शुद्ध यानादी।

8 झीसं "झीके पाप मदु" धकाः धाःसा झीसं थःपिन्त हे ध्वखा ब्यूगु जुइ, अले सत्ययात मानय् मयाःगु जुइ।

9 अय्नं झीसं थःगु पाप मानय् यात धाःसा परमेश्वरं झीगु पाप क्षमा यानादी, अले झीगु मनय् च्वंगु फुक्क पाप नं च्वत्तुक हुयादी, छाय्धाःसा वय्कः भरोसा याये बहःम्ह व धर्मीम्ह खः।

10 "झीसं गुबलें हे पाप मयाना" धकाः धाल धाःसा झीसं परमेश्वरयात फताहा याःगु जुइ। अले वय्कःयागु वचन झीके दइ मखु।

2

येशू झीत ग्वाहालि याइम्ह खः

✡ **1:1** १:१ यूह १:१ ✡ **1:2** १:२ यूह १:१४

1 अय् जि यःपिं मस्त, छिपिं ला जिम्ह मस्त थें खः। छिमिसं पाप याये मते धकाः थ्व खँ जिं च्वयाच्वनागु खः। छुं जुयाः
छिमिसं पाप याये लात धाःसा निराश जुइ मते, छायधाःसा झीत ग्वाहालि याइम्ह येशू ख्रीष्टं बाःया न्ह्याःने झीगु निंतिं बिन्ति
यानादी।
2 झीगु पापयागु निंतिं जक मखु, संसारय् च्वंपिं फुक्क मनूतय्गु पापया निंतिं वय्कः बलिदान जुयादीगु खः।
3 परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् याना च्वंसा जक वय्कःयात बांलाक म्हस्यू धकाः झींसं धाये फइ।
4 परमेश्वरयात बांलाक म्हस्यू धकाः धयाः वय्कःयागु आज्ञा मानय् याना मजूम्ह मनू फताहा खः। वयाके सत्य धयागु हे
दइ मखु।
5 परमेश्वरयागु वचन मानय् यानाच्वंम्ह मनू जक धात्थें परमेश्वरया मायां जाःम्ह जुइ। थुकिं हे झीपिं परमेश्वरया मनू खः
धकाः सी दइ।
6 परमेश्वरया मनू खः धकाः धया जुइम्ह मनुखं येशू ख्रीष्ट थें जुइ फय्केमाः।

न्हगु आज्ञा

7 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं छिमित च्वयाच्वनागु थ्व आज्ञा न्हगु मखु, पुलांगु हे खः। थ्व आज्ञा परमेश्वरयात विश्वास
याःबलय् निसें छिमित न्यंकूगु खः, आः नं न्यनाच्वंगु हे दु।✡
8 अयं थन धाःसा जिं छिमित छगू न्हगु हे आज्ञा च्वयाच्वनागु दु। थ्व सत्य खः धकाः ख्रीष्टपाखें हे सी दःवःगु दु,
छायधाःसा खिउँ तना वनाच्वंगु दु, अले धात्थेंगु जः लुयावःगु दु।
9 ख्रीष्टं जिगु नुगः यचुक सिलादीगु दु धकाः धया जुइम्ह मनुखं दाजुकिजापिन्त हेला यानाच्वन धाःसा आः तक नं वयागु
नुगः हाकुसे हे च्वं नि।
10 दाजुकिजापिन्त माया यानाजुइम्ह मनूयागु नुगः ख्रीष्टं यचुकादीगु दु धकाः सी दु, उकिं वयागु नुगलय् हाकु धयागु हे
दये फइ मखु। अयजूगुलि वं सुयातं पाप याकी मखु।
11 अयं दाजुकिजापिन्त हेला यानाजुइम्ह मनू खिउँथाय् लाइ। अले खिउँथाय् हे जुइ। वं थः गन वनाच्वना धकाः सी मखु,
छायधाःसा वयागु मिखा खिउँगुलि कां जुइ।

12 अय् जि यःपिं मस्त,
ख्रीष्टयागु नामं यानाः
छिमिसं याःगु फुक्क पाप
परमेश्वरं क्षमा यानादिल।
13 जिं बौपिन्त नं थ्व खँ
च्वयाच्वनागु खः,
छायधाःसा छिमिसं
न्हापांनिसें दीम्ह
ख्रीष्टयात बांलाक म्हस्यू।
शैतानयात त्याके धुंकूपिं
ल्याय्म्ह व ल्यासेपिन्त नं
जिं थ्व खँ च्वयाच्वना।
14 मस्तय्सं नं झी परमेश्वर
बाःयात म्हस्यूगुलि छिमित नं
जिं थ्व खँ च्वयाच्वनागु खः।
बौपिन्सं न्हापांनिसें दुम्ह परमेश्वर
बाःयात म्हस्यूगुलि
जिं थ्व खँ च्वयाच्वना।
बल्लाःपिं ल्याय्म्ह व ल्यासेपिं,
छिमिगु नुगः परमेश्वरयागु
वचनं जायाच्वंगु दु।
उकिं छिमिसं शैतानयात
त्याके फत।
उकिं जिं छिमित नं

✡ **2:7** २:७ यूह १३:३४

च्वयाच्वनागु दु।

संसारयात माया याये मते

15 थ्व संसारयात माया याये मते। थ्व संसारय् च्वंगु चिजबिजयात नं ल्वःवंके मते। संसारयात माया यानाजुइम्ह मनुखं
परमेश्वरयात माया याइ मखु।
16 थ्व संसारय् च्वंगु फुक्क ज्याखँ गथे बांमलाःगु मभिंगु ज्याखँ याये मास्ति वय्केगु, मिखां खंक्व काये मास्ति वय्केगु,
अले तःधंछुयाः फुइँफाँय् यानाजुइगु। थ्व फुक्क परमेश्वर बाःयापाखें मखु, संसारयापाखें हे दयावःगु खः।
17 थ्व संसार व थ्व संसारय् च्वंगु मनूतय्सं यय्का जुइगु नं फुक्कं मदया वनीतिनि। तर परमेश्वरयागु इच्छा कथं जुइम्ह
मनू न्ह्याबलें दयाच्वनी।

ख्रीष्टया शत्रु

२ थेस २:१-१२

18 अय् जि यःपिं मस्त, थ्व संसार याकनं हे फुना वनिन। ख्रीष्टया शत्रु वइतिनि धकाः छिमिसं न्यनातःगु दु। ख्रीष्टया शत्रुत
खने दयावये धुंकल। अय्जूगुलि थ्व संसार याकनं हे फुना वनिन धकाः झीसं सीकि फु।
19 इपिं झीगु पुचलं पिहां वने धुंकल, छाय्धाःसा इपिं झी मनूत मखु। इपिं झी मनूत खःसा झीपिं नाप हे च्वनीगु खः। झीगु
पुचलं पिहां वंगुलि इपिं झी मनूत मखु धकाः सीदत।
20 ख्रीष्टं छिमित पवित्र आत्मा बियादीगु दु, उकिं छिपिं थुपि थें मखु। अय्जूगुलि सत्य छु खः धयागु छिमिसं स्यू।
21 छिमिसं सत्ययात मस्यू धकाः जिं थ्व च्वयाच्वनागु मखु। सत्ययात स्यूगुलिं हे जिं थ्व च्वयाच्वनागु खः, छाय्धाःसा
सत्यपाखें मखुगु खँ पिहां वइ मखु धकाः छिमिसं सि हे स्यू।
22 अय्सा मखुगु खँ ल्हाना जुइम्ह सु खः? येशू धाःम्ह मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट मखु धकाः धया जुइम्ह मनू हे मखुगु खँ ल्हाइम्ह
खः। थज्याःम्ह मनू ख्रीष्टया शत्रु खः। थज्याःम्ह मनुखं परमेश्वर बाः व वय्कःया काय् निम्हय्सितं थःनाली मखु।
23 परमेश्वरया काय्यात मानय् मयाइम्ह मनुखं परमेश्वर बाःयात नं मानय् याइ मखु। अले वय्कःया काय्यात मानय् याइम्ह
मनुखं परमेश्वर बाःयात नं मानय् याइ।
24 अय्जूगुलिं छिमिसं न्हापांनिसें न्यनातःगु परमेश्वरयागु वचनयात दुनुगलय् तयाति। अथे यासा छिपिं परमेश्वर बाः व
परमेश्वरया काय् नाप च्वने दइ।
25 ख्रीष्टं झीत बी धकाः धयादीगु अनन्त जीवन थ्व हे खः।
26 थज्याःपिं ख्रीष्टया शत्रुतय्सं छिमित मखुगु लँय् यंकी धकाः कनाबीत थ्व खँ च्वयाच्वनागु खः।
27 अय्नं ख्रीष्टं छिमिगु नुगलय् पवित्र आत्मायात तयादीगु दु, उकिं सुनानं छिमित स्यने माःगु मदु। पवित्र आत्मां छिमित
फुक्कं स्यनादी। वय्कः सत्य खः, गुबलें मखुगु खँ ल्हानादी मखु। पवित्र आत्मां गथे स्यनादिल, अथे हे यानाः छिपिं ख्रीष्टनाप
च्वनाच्वँ।
28 अय् जि यःपिं मस्त, ख्रीष्टनाप च्वनाच्वँ। अले जक ख्रीष्ट हानं थन झायादीबलय् झीपिं ग्याये माली मखु, अले वय्कः
खनाः लज्या चाये माली मखु।
29 ख्रीष्ट भिंम्ह खः धकाः छिमिसं स्यू। अय्जूगुलिं छिमिसं भिंगु बांलाःगु जक यानाजुइपिं मनूत परमेश्वरया सन्तान खः
धकाः सीकाति।

3

परमेश्वरया सन्तान

1 स्व, परमेश्वर बाःनं झीत गुलि माया यानादीगु दु। उकिं हे झीत परमेश्वरया सन्तान धकाः धाःगु खः, धात्थें खः नं खः।
अय्जूगुलिं हे थ्व संसारयापिं मनूतय्सं झीत म्हमस्यूगु, छाय्धाःसा इमिसं वय्कःयात म्हमस्यू।✡
2 अय् जि यःपिं मस्त, आः ला झीपिं परमेश्वरया सन्तान खः धकाः झीसं स्यू। अय्नं लिपा झीपिं गज्याःपिं जुइ धयागु खँ
झीत कना मदीनि। अय्सां ख्रीष्ट झायादीबलय् झीपिं वय्कः थें हे जुइतिनि धकाः झीसं स्यू। अले तिनि वय्कः गथे च्वं धकाः
झीसं खनी।
3 थथे ख्रीष्टयाके आशा यानाच्वंपिं वय्कः थें पवित्र जुयाः च्वनेमाः।
4 सुनां पाप याइ वं व्यवस्था मानय् मयाःगु जुइ, छाय्धाःसा व्यवस्था मानय् मयायेगु हे पाप खः।
5 झीगु पाप मदय्केत हे ख्रीष्ट झायादीगु खः। ख्रीष्टयाके पाप द हे मदु।✡
6 ख्रीष्टयाके च्वनाच्वंपिन्सं पाप याइ मखु। पाप यानाच्वनीम्ह मनुखं ख्रीष्टयात गुबलें हे खनी नं मखु, म्ह नं सी मखु।

✡ **3:1** ३:१ यूह १:१२ ✡ **3:5** ३:५ यूह १:२९

7 अय् जि यःपिं मस्त, छिमित सुनानं मखुगु लँय् यंके मफयेमा। गथे ख्रीष्ट धर्मी खः अथे हे भिंगु ज्या याइपिं मनूत नं धर्मी खः।
8 शैतानं न्हापांनिसें पाप याना वयाच्वंगु दु, उकिं पाप यानां तुं च्वनीपिं मनूत नं शैतानया मनू खः। अथे जूगुलि शैतानयागु ज्या स्यंकेत परमेश्वरया काय् थन झायादी माःगु खः।
9 परमेश्वरयापाखें बूम्हय्सिनं पाप यानां तुं च्वनी मखु, छाय्धाःसा इपिं वय्कः थें जुइ। अले वय्कः हे इमि बाः जूगुलिं नं इमिसं पाप यानां तुं च्वने फइ मखु।
10 परमेश्वरया सन्तान व शैतानया सन्तान थुकिं हे बांलाक सी दइ। बांलाःगु भिंगु ज्या मयाइम्ह, अले थः दाजुकिजापिन्त माया मयाइम्ह मनू परमेश्वरया सन्तान मखु।

थःथवय् माया याना च्वँ

11 थःथवय् माया यानाच्वनेमाः धकाः धाःगु खँ ला छिमिसं न्हापांनिसें हे न्यनातःगु दु।✡
12 झीपिं कयिन थें जुइ मज्यू। कयिन शैतानया मनू जूगुलिं वं थः हे किजा हाबिलयात स्यात। कयिनं थः हे किजायात छाय् स्यात? कयिन शैतानया मनू जूगुलिं वया किजां भिंगु बांलाःगु याना जूगु स्वये मफयाः वं थः किजायात स्यात।✡
13 यःपिं दाजुकिजापिं, उकिं थ्व संसारयापिं मनूतय्सं छिमित हेला यात धकाः छिपिं अजू चायेमाःगु मदु।
14 झी मृत्युं जीवनय् न्ह्याये धुन धयागु थुकिं हे सी दु। झीसं थः दाजुकिजापिन्त माया याना। थः दाजुकिजापिन्त माया मयाइम्ह मनू कालयागु ल्हातय् हे लानाच्वनी।✡
15 दाजुकिजापिन्त हेला याइम्ह मनू ज्यानमारा खः। अले ज्यानमारायाके अनन्त जीवन दइ मखु।
16 थुकथं झीसं माया धयागु छु खः धकाः स्यू — झीगु निंतिं ख्रीष्ट सिनादिल, उकिं झीसं नं झी दाजुकिजापिनिगु निंतिं सीत तकं लिफः स्वये मज्यू।
17 तःमिम्ह मनुखं थः दाजुकिजापिनि नये मखं धकाः सियाः नं इमित माःगु ग्वाहालि मब्यूसा, अज्याःम्ह मनुखं परमेश्वरयात माया याना धकाः गथे धाये फइ?
18 अय् जि यःपिं मस्त, झीसं म्हतुं जक माया याना धयां मज्यू। ज्याखँय् नं धात्थेंगु माया यानाक्यने फयेमाः।
19 थुकिं हे झीपिं सत्यपिं खः धकाः सीका धायेफु। अले परमेश्वरया न्ह्याःने ढुक्कं च्वने फु।
20 झीत झीगु हे नुगलं दोषी ठहरय् याइ धाःसा परमेश्वर ला झीगु नुगः स्वयाः नं तःधं। वय्कलं मस्यूगु छुं नं मदु।
21 अय्जूगुलि यःपिं दाजुकिजापिं, झीगु मनं झीत दोषी ठहरय् मयाःसा झीपिं परमेश्वरया न्ह्याःने ग्याये माली मखु।
22 वय्कलं धयादीगु मानय् जुयाः वय्कःयात यःयःगु जक याना जूसा वय्कःयाके न्ह्यागु फ्वंसां झीत बियादी।
23 वय्कलं झीत आज्ञा यानादीगु थ्व हे खः — वय्कःया काय् येशू ख्रीष्टयात झीसं विश्वास यायेमाः। दाजुकिजापिन्त माया यानाच्वनेमाः। थथे हे याना च्वँ धकाः ख्रीष्टं नं झीत धयादीगु दु।✡
24 परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यानाच्वंम्ह मनू वय्कः नाप दइ, अले वय्कः व नाप दइ। झीगु नुगलय् पवित्र आत्मा तयादीगुलि झीसं थ्व स्यू।

4

सत्य व असत्य आत्मा

1 यःपिं दाजुकिजापिं, आत्मा दु धकाः धयाजुइपिं न्ह्याम्हय्सित नं विश्वास याये मते। न्हापां परमेश्वरयागु आत्मा खः मखु धकाः निं जाँचय् याना स्व, छाय्धाःसा यक्व हे फताहा अगमवक्तात खने दया वयाच्वंगु दु।
2 सुनां ख्रीष्ट धात्थें हे मनू जुयाः झायादीगु खः धकाः धाइ व मनूयाके परमेश्वरयागु आत्मा दु। थुकिं हे परमेश्वरया आत्मा म्हसी।
3 सुनां ख्रीष्ट मनू जुयाः झायादीगु मखु धकाः धाइ, व मनूयाके ख्रीष्टया शत्रुयागु आत्मा दु धकाः सीकि। व वइ धकाः छिमिसं न्यनातःगु दु। व आः नं संसारय् दनि।
4 अय् जि यःपिं मस्त, छिपिं परमेश्वरया मनूत खः, उकिं अज्याःपिं फताहा अगमवक्तातय्त छिमिसं बुकाछ्वःगु दु। थ्व संसारय् च्वंम्ह आत्मा स्वयाः छिमिगु नुगलय् च्वनादीम्ह आत्मा तसकं बल्लाः।
5 इमिसं ला थ्व संसारय् च्वंगु खँ जक स्यने फु। अले संसारयापिं मनूतय्सं इमिसं धाःगु खँ मानय् नं जुइ। अथे जूगुलि इपिं फुक्कं थ्व हे संसारयापिं मनूत खः।
6 झीपिं धाःसा परमेश्वरया मनूत खः, उकिं वय्कःयात बांलाक म्हस्यूपिन्सं झीगु खँ न्यनी। वय्कःया मनूत मखुसा झीगु खँ नं इमिसं न्यनी मखु। थथे झीसं परमेश्वरं धाःगु व मनूतय्सं धाःगु खँ सीकि फइ।

✡ **3:11** ३:११ यूह १३:३४ ✡ **3:12** ३:१२ उत ४:८ ✡ **3:14** ३:१४ यूह ५:२४ ✡ **3:23** ३:२३ यूह १३:३४; १५:१२,१७

परमेश्वर माया खः

7 यःपिं दाजुकिजापिं, झी थःथवय् माया यानाच्वनेमाः, छाय्धाःसा माया धयागु परमेश्वरपाखें वःगु खः। अय्ज्यूगुलिं माया यानाजुइम्ह मनुखं वय्कःयात बांलाक म्हस्यु, उकिं थज्याःपिं मनूत वय्कःया सन्तान खः।

8 परमेश्वर प्रेम खः, उकिं माया याये मसःम्ह मनुखं वय्कःयात म्हसी मखु।

9 परमेश्वरं झीत माया यानादीगु दु धकाः थुकिं हे सी दु – झीत जीवन दयेमा धकाः वय्कलं थः याकः काय्यात संसारय् छवयाहयादिल।

10 झीसं परमेश्वरयात माया यानागु मखु, बरु वय्कलं हे झीत माया यानादीगुलिं झीगु पाप क्षमा यानाबीत थः हे काय्यात बलिदान यायेत छवयाहयादिल – माया धयागु थ्व हे खः।

11 यःपिं दाजुकिजापिं, परमेश्वरं हे झीत थथे माया यानादिल धाःसा झी थःथवय् नं माया यानाच्वनेमाः।

12 परमेश्वरयात सुनानं खंगु मदुनि। तर झी थःथवय् माया याना च्वंसा वय्कः झीगु नुगलय् च्वनादी। अले वय्कःयागु मायां झी जाइ।✡

13 वय्कलं झीगु नुगलय् आत्मा तयादीगुलिं वय्कः झीगु नुगलय् च्वनादीगु दु धकाः झीसं सी। अले झी वय्कःयाके दु धकाः नं सी।

14 थ्व संसारयापिं मनूतय्त मुक्ति बीत परमेश्वर बाःनं थःकाय्यात छवयाहयादीगु जिमिसं खना। थ्व हे खँ जिमिसं कनावयाच्वनागु खः।

15 येशू परमेश्वरया काय् खः धकाः धया जुइम्ह मनूयागु नुगलय् परमेश्वर च्वनादी। व हे वय्कःयाके च्वंम्ह खः।

16 अले झीत परमेश्वरं माया यानादिल धकाः झीसं सि नं स्यु, अले विश्वास नं याना।

परमेश्वर माया खः, उकिं माया यानाजुइम्ह मनूयागु नुगलय् वय्कः दयाच्वनी। अले व नाप दइ।

17 थुकथं झी मायां जाये धुंकाः न्याय याइबलय् मग्यासे परमेश्वरया न्ह्यःने वने फइ, छाय्धाःसा वय्कः गथे खः थ्व संसारय् झी नं अथे हे खः।

18 माया याइपिं ग्याये म्वाः। धात्थेंयागु मायां ग्याःचिकु मदय्का छ्वइ। ग्याःम्हय्सित सजाँय बी, छाय्धाःसा ग्याइपिन्के धात्थेंयागु माया दइ मखु।

19 परमेश्वरं झीत न्हापालाक माया यानादीगुलिं झीसं नं वय्कःयात माया यानागु खः।

20 वय्कःयात जिं माया यानागु दु धकाः धया जुइम्ह मनुखं दाजुकिजापिन्त हेला याना जूसा थज्याःम्ह मनू फताहा खः धकाः सीकि। मिखां खंपिं थः दाजुकिजापिन्त माया मयाइम्ह मनुखं मिखां मखंम्ह परमेश्वरयात माया याये फइ मखु।

21 अय्ज्यूगुलि ख्रीष्टं झीत थथे याना च्वँ धकाः धयाथक्गु खः – "परमेश्वरयात माया याइम्ह मनुखं थः दाजुकिजापिन्त नं माया यायेमाः।"

5

संसारयात गथे यानाः त्याकेगु?

1 येशूयात मुक्ति बीम्ह ख्रीष्ट खः धकाः विश्वास याना जूपिं मनूत परमेश्वरया सन्तान खः। परमेश्वर बाःयात माया याइम्हय्सिनं वय्कःया काय्यात नं माया याइ।

2 वय्कःयात माया याना च्वंसा व वय्कःयागु आज्ञा मानय् याना च्वंसा झीसं धात्थें वय्कःया मस्तय्त माया यानाच्वनागु दु धकाः सी दइ।

3 परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यायेगु हे वय्कःयात माया यायेगु खः। वय्कःयागु आज्ञा मानय् यायेत थाकु मजू।✡

4 वय्कःया सन्तानतय्सं थ्व संसारयात बुकी। वय्कःयात विश्वास यानागुलिं झीसं संसारयात त्याके फइ।

5 सुनां संसारयात त्याके फइ? येशूयात परमेश्वरया काय् खः धकाः विश्वास यानाजुइपिन्सं जक थ्व संसारयात त्याके फइ, मेपिन्सं त्याके फइ मखु।

6 येशू ख्रीष्ट थ्व संसारय् झायादीगु निता दसि दु – लः व हि। मनू थें जुयाः बप्तिस्मा कयादीगु दसि खः – लः, अले हानं मनूतय्गु पाप क्षमा यायेत येशूं सिनाः थःगु हि हाय्कादीगु दसि खः – हि। सत्यम्ह पवित्र आत्मां नं थ्व हे खँ साक्षी बियादिल।

7-8 येशू परमेश्वरया काय् खः धकाः थ्व स्वतां बांलाक क्यं – पवित्र आत्मा, लः व हि।

9 झीसं मनुखं हे ब्यूगु साक्षीयात पत्याः याना। परमेश्वरं ब्यूगु साक्षी झन पत्याः यायेबहः जू। वय्कलं थः हे काय्यागु साक्षी बियादिल।

10 अय्ज्यूगुलिं वय्कःया काय्यात विश्वास यानाच्वंपिं मनूतय्सं थ्व खँ सत्य खः धकाः स्यू। परमेश्वरयात विश्वास याइ मखुपिन्सं वय्कःयात फताहा तायकी, छाय्धाःसा परमेश्वरं थः काय्यागु बारे बियादीगु साक्षीयात इमिसं विश्वास याइ मखु।

11 थ्व खँयागु दसि थ्व हे खः – परमेश्वरं झीत अनन्त जीवन बियादीगु दु। थ्व अनन्त जीवन वय्कःया काय्याके दु।✡

✡ **4:12** ४:१२ यूह १:१८ ✡ **5:3** ५:३ यूह १४:१५ ✡ **5:11** ५:११ यूह ३:३६

12 सुयाके काय् दु वयाके थ्व अनन्त जीवन दइ, सुयाके परमेश्वरया काय् मदु वयाके थ्व अनन्त जीवन दइ मखु।

अनन्त जीवन

13 परमेश्वरया काय् येशूयात विश्वास याःगुलिं छिमिके अनन्त जीवन दु धयागु खँ थुइमा धकाः थ्व खँ छिमित च्वयाच्वनागु खः।

14 वय्कःया इच्छा कथं झीसं न्ह्यागु फ्वंसां वय्कलं बियादी धकाः झीसं स्यू। उकिं झीपिं वय्कःया न्ह्यःने वनेत ग्याये माःगु मदु।

15 झीसं प्रार्थनाय् न्ह्यागु फ्वंसां वय्कलं झीगु खँ न्यनादी धकाः स्यूगुलिं वय्कःयाके फ्वनागु वय्कलं बियादी धुंकल धकाः नं स्यू।

16 सुनानं थः किजायात सीम्वाःलिगु पाप यानाच्वंगु खंसा वं थः किजायालागिं प्रार्थना यायेमाः। परमेश्वरं वयात जीवन बियादी। तर थ्व धाःसा सीम्वाःलिगु पाप याःपिनिगु निंतिं जक खः। सी मालिगु पाप नं दु। तर जिं छिमित थुकिया लागि प्रार्थना या धकाः धाये मखु।

17 मभिगुं बांमलाःगु ज्याखँ फुक्कं पाप हे खः। अय्नं सीम्वाःलिगु पाप नं दु।

18 परमेश्वरया सन्तानतय्सं पाप यानां तुं च्वनी मखु। वय्कःया काय्नं अज्याःम्ह मनूयात शैतानं थी मफय्क बचय् यानातयादी।

19 झीपिं परमेश्वरया सन्तान खः, अले थ्व संसारय् च्वंपिं मेपिं फुक्क मनूत शैतानया मनूत खः धकाः नं झीसं स्यू।

20 परमेश्वरया काय् झायाः झीत धात्थेंयाम्ह परमेश्वर म्हसीकादिल। थ्व खँ झीसं स्यू। धात्थेंयाम्ह परमेश्वरया काय् येशू ख्रीष्टनाप झीगु जीवन नं प्यपुनाच्वंगु दु। थ्व हे सत्य परमेश्वर खः, अले हानं थ्व हे परमेश्वर अनन्त जीवन नं खः।

21 उकिं अय् जि यःपिं मस्त, मूर्ति पुजापाखें तापाक च्वँ।

यूहन्नां च्वःगु निगूगु पौ

म्हसीका

थ्व पौ यूहन्नां “थकालि” कथं “मिसा व वया मस्तयत” च्वःगु खः। “मिसा व वया मस्त” या अर्थ अन च्वंगु मण्डली व मण्डलीया विश्वासीत जुइमा। यूहन्नां थुकी चिहाकयक विश्वासीतयत थःथवय् माया यानाच्वनेत व फताहा गुस्त व इमिगु शिक्षापाखें बचय् जुया च्वनेत ख्याच्वः बियातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १-३
माया हे दक्वसिबय् तःधं ४-६
मखुगु शिक्षापाखें बचय् जुयाच्वनेगु ख्याच्वः ७-११
क्वचायकूगु १२-१३

२ यूहन्ना

यूहन्नापाखें ज्वजलपा

1 परमेश्वरं ल्ययादीम्ह मिसा व वया मस्तयत जि मण्डलीया थकालि छिमित धात्थेंयागु माया याना। सत्ययात म्हस्यूपिं फुक्कसिनं छिमित माया यानाच्वंगु दु।

2 थ्व सत्य झीगु नुगलय् न्ह्याबलें दयाच्वनी।

3 अले थ्व हे सत्य व मायां यानाः परमेश्वर बाः व वयकःया काय् येशू ख्रीष्टं झीत दया माया व शान्ति बियादी।

सत्य व माया

4 झी बाःनं धयादी थें आम्कन मण्डलीइ च्वंपिं गुलि गुलि मस्तयसं सत्ययात मानय् यानाच्वंगु सियाः जि तसकं हे लयतायाच्वनागु दु।

5 अय्जूगुलि नं आम्कन मण्डलीइ च्वंपिन्सं थःथवय् माया याना च्वँ धकाः जिं छिमित बिन्ति याना हयागु खः। न्हापांनिसें हे झीत थःथवय् माया यानाच्वनेमाः धकाः धयातःगु खः, उकिं थ्व न्हगु खँ मखु।✡

6 वयकःयागु आज्ञा मानय् यायेगु हे धात्थेंयागु माया खः। छिमिसं न्हापांनिसें न्यंगु आज्ञा थ्व हे खः – छिमिसं थःथवय् माया याना च्वँ।

7 येशू ख्रीष्ट मनू जुयाः झाःगु मखु धकाः धाइपिं मनूत नं थ्व संसारय् यक्व दु। थुपिं फताहात खः। थुपिं ख्रीष्टया शत्रुत नं खः।

8 अय्जूगुलि होश यानाच्वँ, मखुसा छिमिसं थथे ज्या सनाच्वंगु फुक्कं सिति वनी। बरु प्रभुं बी धकाः तयातःगु फुक्क सिरपाः काये फयकि।

9 सुनानं येशू ख्रीष्टं स्यनादीगु खँ मानय् मयासें मेमेगु हे याना जुल धाःसा अज्याःम्ह मनू नाप परमेश्वर च्वनादी मखु। तर येशू ख्रीष्टं स्यनादीगु खँ मानय् याना जूपिं नाप परमेश्वर व वयकःया काय् येशू ख्रीष्ट निम्ह च्वनादी।

10 अय्जूगुलि येशू ख्रीष्टं स्यनादीगु खँ नाप पायछि मजुइक मेकथं हे स्यना जुइपिं मनूत छिमिगु छेँय् वःसा इमित दुकाये मते। थज्याःपिं मनूतयत ज्वजलपा नं याये मते।

11 सुनानं थज्याःपिं फताहातयत ज्वजलपा यासाः ज्वजलपा याःपिं मनूतय्सं इमिगु मभिंगु ज्याय् ब्वति काःगु जुइ।

12 जिं छिमित च्वये माःगु खँ ला यक्व हे दु। तर मसी व भ्वंत मखु। आम्कन हे वयाः धाये, अले झीपिं सकलें लयताय् खनी।

13 ल्ययातःम्ह छिमि केहेँया कायम्ह्यायपिन्सं छिमित ज्वजलपा धयाहःगु दु।

✡ **1:5** १:५ यूह १३:३४; १५:१२,१७

यूहन्नां च्वःगु स्वंगूगु पौ
म्हसीका

थ्व पौ यूहन्नां "थकालि" कथं गायस धाःम्ह विश्वासीयात च्वःगु खः। मेपिं विश्वासीतय्त ग्वाहालि याःगुलि यूहन्नां गायसयात च्वछायाः डियोत्रिफसपाखें बचय् जुया च्वनेत नं ख्याच्वः बियातःगु दु।

धलः पौ

न्ह्यखँ १-४
गायसयात च्वछाःगु ५-८
डियोत्रिफसयात दोष ब्यूगु ९-१०
डेमेत्रियसयात च्वछाःगु ११-१२
क्वचाय्कूगु १३-१५

३ यूहन्ना

यूहन्नापाखें ज्वजलपा

1 तसकं यःम्ह गायसयात जि मण्डलीया थकालियापाखें दुनुगलंनिसें माया दु।✡

2 यःम्ह किजा, छंगु आत्मा थें शरीर नं बल्लायेमा, अले न्ह्याग् खँय् नं च्वन्ह्यायेमा धकाः प्रार्थना यानाच्वना।

3 सत्ययात विश्वास याःथें छ सत्ययागु लँपुइ वनाच्वंगु दु धकाः आम्कनं वःपिं विश्वासीतय्सं कंबलय् जितः तसकं लय्ता वल।

4 थः सन्तान सत्ययागु लँपुइ वनाच्वंगु दु धकाः न्यनेगुति लय्ताः मेगु छु दइ?

5 यःम्ह किजा, आम्कन न्यंकेत वःपिं म्हमस्यूपिं विश्वासीतय्त छं दुकयाः इमित माक्व ग्वाहालि बिल, थ्व तसकं बांलात।

6 छं थुकथं इमित माया यानाः ग्वाहालि यात धकाः इमिसं थन च्वंगु मण्डलीयापिन्त कन। इमित माःगु लँ खर्च बियाः छ्वया हःसा तसकं बांलाइ, उकिं परमेश्वर छ खनाः लय्तायादी।

7 ख्रीष्टयात विश्वास मयाःपिंपाखें छुं हे मकासे इपिं ख्रीष्टयागु ज्या यायेत वःगु खः।

8 अय्ज्गुलि झी विश्वासीतय्सं अथे ख्रीष्टयागु ज्या याना जूपिन्त माक्व ग्वाहालि बीमाः। थुकथं झीपिं नं सत्ययागु लागि ज्या याःपिं जुइ।

9 न्हापा नं जिं आम्कन च्वंगु मण्डलीयात पौ च्वया हये धुन। तर छिपिं मध्ये तःधंछुया जुइमाःम्ह डियोत्रिफसं जिगु खँय् च्यूताः मतः।

10 वं अथे यानाच्वंगु खँ फुक्कं जिं आम्कन वयेबलय् कनाबी। वं जिमित बांमलाका च्वंगु दु। अले वं जिमिगु बारे मभिंगु खँ धया जुयाच्वंगु दु। उलि जक मखु, आम्कन वःपिं दाजुकिजापिन्त नं वं दुमकाः। अथे वःपिं दाजुकिजापिन्त दुकायेत स्वःपिन्त नं वं मण्डली पितिनाछ्वत।

11 यःम्ह किजा, अय्जूगुलि छं मभिंगु बांमलाःगु खँ याये सय्के मते, बरु भिंगु बांलाःगु खँ जक सय्कि। भिंगु बांलाःगु यानाजुइपिं परमेश्वरया मनूत खः। मभिंगु बांमलाःगु यानाजुइपिं मनूतय्सं परमेश्वरयात म्हमस्यू।

12 फुक्क मनूतय्सं डेमेत्रियसयात भिं धकाः धाः। अले हानं वयागु चालचलनं नं व भिंम्ह मनू खः धकाः सीका धायेफु। व भिंम्ह मनू खः धकाः जिं नं धायेफु। जिं धयागु खँ सत्य खः धकाः छं स्यू।

13 छन्त च्वयेमाःगु खँ ला यक्व हे दु, अय्नं मसी व कलमं मखु।

14 याकनं हे जि आम्कन वयेत स्वयाच्वनागु दु। अले जिं छन्त फुक्क खँ कने।

15 छन्त शान्ति दयेमा।

छं म्हस्यूपिं थनच्वंपिं विश्वासीतय्सं छन्त ज्वजलपा धयाहःगु दु। आम्कन च्वंपिं सकलें विश्वासीतय्त जिमिगु ज्वजलपा दु धकाः धयाब्यु।

✡ **1:1** १ प्रे १९:२९; रोम १६:२३; १ कोर १:१४

यहूदां च्वःगु पौ

म्हसीका

थ्व पौलय् यहूदां थःत विश्वासी खः धकाः धयाजूपिं फताहा गुस्तपाखें बचय् जुइगु ख्याच्वः बियातःगु दु। थ्व चिहाकःगु पौलय् यहूदां विश्वासीतयत परमेश्वरं थः मनूतयत बियादीगु विश्वासया निंतिं ल्वा धकाः साहस बियातःगु दु। २ पत्रुस व थुकियागु खँ उत्थें उत्थें मिलय् जू।

धलः पौ

न्ह्यखँ १-२
फताहा गुस्तयग्गु चालचलन, शिक्षा व विनाश ३-१६
क्वात्तुक विश्वास यायेगु इनाप १७-२३
परमेश्वरयात तःधंकूगु २४-२५

यहूदा

यहूदापाखें ज्वजलपा

1 याकूबया किजा व येशू ख्रीष्टया दास यहूदापाखें परमेश्वरं सःतादीपिन्त, परमेश्वर बाःनं माया यानातःपिन्त, अले येशू ख्रीष्टं बचय् यानातःपिन्त ज्वजलपा।

2 छिमिके दया, माया व शान्ति अप्वः दयावनेमा।✡

मखुगु खँ स्यनीपिं

3 यःपिं दाजुकिजापिं, जिं छिमित परमेश्वरं झी सकसितं इना बियादीगु मुक्तियागु खँ च्वयेगु मतिइ तयागु खः। अय्नं आः छिमित परमेश्वरं बियादीगु सत्य खँय् हे छिपिं क्वात्तुक च्वनाच्वँ धकाः न्वायेगु हे जितः तसकं बांलाः ताल।

4 न्हापा हे दोषी ठहरय् जूपिं गुम्हं गुम्हं मनूत छिमिगु पुचलय् मसीक दुहां वःगु दु। इमिसं परमेश्वरयात मानय् मयाः। वय्कलं बियादीगु दया मायायात इमिसं मभिंगु ज्याय् छ्यलाच्वंगु दु। अले येशू ख्रीष्टयात छम्ह हे जक प्रभु व मालिक खः धकाः नं इमिसं मानय् मयाः।

5 परमेश्वरं इस्राएलीतयत मिश्र देशं लिगना हयादिल। अय्नं लिपा वय्कःयात विश्वास मयाःपिं मनूतयत नाश यानादिल। थ्व खँ छिमिसं बांलाक सि हे स्यू। अथेसां छिमित थ्व खँ लुमंकाबी मास्ति वल।✡

6 थःगु ज्या मयासें छेँ त्वःतावःपिं स्वर्गदूततयत दकलय् लिपा न्याय यानादीत वय्कलं गुब्सं मब्यनिकथं चिनाः खिउँथाय् कुनादिल।

7 अथे हे सदोम व गमोरा अले वया जःखः च्वंगु शहरयापिन्सं छगूया ल्यू मेगु यायां घच्चाइपुगु व्यभिचारया ज्या याना हल। परमेश्वरं इमित गुबलें मसीगु मिइ तयाः नमूना दय्कादिल।✡

8 हानं अथे हे थज्याःपिन्सं म्हगसय् खन धकाः थःगु म्हयात अशुद्ध याइ। परमेश्वरयागु अधिकारयात मानय् याइ मखु, अले स्वर्गय् च्वंपिं ततःधंपिन्त क्वह्यंकाजुइ।

9 तःधंम्ह स्वर्गदूत मिखाएलं मोशायागु सीम्ह सुनां यंकेगु धयागु खँय् शैताननापं ल्वापु जूबलय् वयात द्रुपं बीत आँट मयासें थुलि जक धाल — "परमेश्वरं छन्त ब्वःबियादी।"✡

10 थुमिसं ला थःम्हं हे मस्यूगु खँय् ब्वः बियाजुइ। स्वभावं हे थुपिं पशुत थें खः। अले थुकिं यानाः हे इपिं नाश जुयावनी।

11 इमित धिक्कार दु। इपिं कयिनयागु लँय् जुल। धिबायागु निंतिं इमिसं बालामं थें मभिंगु ज्या याना जुल, अले कोरह थें परमेश्वरयात मभिंकाः इपिं नाश जुयाः वन।✡

12 थुपिं छिमिगु लय्ताः भ्वजय् लुया वइगु फि खः। थुपिं थःत जक भिंका जुइपिं खः। थुपिं फसं पुइके यनिगु, लः मदुगु सुपाँय् खः। अले फल सइ मखुगु निकः तक सी धुंकूगु, हांनिसें सी धुंकूगु सिमा खः।

13 थुपिं समुद्रया ग्यानापुगु किसिद्रम्बः खः। थुमिसं थःगु घच्चायापुगु ज्याखँ समुद्र दासि वये थें यानाक्यनी। थुपिं चाचाःहिला च्वनीगु नगु खः। थुमिगु निंतिं सदांयात तसकं खिउँगु थाय् दय्कातःगु दु।

✡ **1:2** १:२ मत्ती १३:५५; मर्क ६:३ ✡ **1:5** १:५ गन्ती १४:२९-३०; प्रस १२:५१ ✡ **1:7** १:७ उत १९:१-२४ ✡ **1:9** १:९ व्य ३४:६; दान १०:१३,२१; १२:१; प्रका १२:७; जक ३:२ ✡ **1:11** १:११ गन्ती २२:१-३५; १६:१-३५; उत ४:३-८

14 आदमया न्हय्गू पुस्ता लिपायाम्ह हनोकं नं लिपा जुइगु थ्व हे खँ धयावंगु खः – “सीकाति, द्वलंद्वः पवित्रपिं स्वर्गदूततय्त
ब्वनाः प्रभु झायादी।”✡
15 अले थज्याःपिं फुक्क मनूतय्त न्याय यानादी। परमेश्वरयात मानय् मयाइपिन्त, अले वय्कःयात मभिंकाः पापी ज्या
जक यानाच्वंपिं फुक्कसितं दोषी ठहरय् यानाः सजाँय बियादी।
16 थुपिं गुब्सं लुमधनिपिं, मेपिनिगु दोष जक मालाजुइपिं, थःत यःथें सना जुइपिं, तःधंछुना जुइपिं, व थःगु ज्या तिप्यंकेत
मेपिन्त ह्वय्कः जुइपिं खः।
17 यःपिं दाजुकिजापिं, झी प्रभु येशू ख्रीष्टया प्रेरिततय्सं कनावंगु खँ बांलाक लुमंकी।
18 इमिसं छिमित थथे धयावंगु खः – “दकलय् लिपा छिमित हेस्याइपिं व थःत यःथें यानाजुइपिं मनूत वइ।”✡
19 मिलय् जुयाच्वंपिन्त फाइपिं थुपिं हे खः। थुमिसं थःत यःथें याना जुइ। थुमिके परमेश्वरयागु आत्मा दइ मखु।
20 यःपिं पासापिं, छिमिसं जक परमेश्वरयात क्वात्तुक विश्वास याना च्वँ, अले पवित्र आत्मायागु शक्तिं सदां प्रार्थना याना
च्वँ।
21 परमेश्वरयात मानय् यायेगु गुबलें त्वःते मते। झी प्रभु येशू ख्रीष्ट झायाः छिमित दया यानाः अनन्त जीवन बियादीतिनि
धकाः छिपिं पियाच्वँ।
22 दोमनय् लानाच्वंपिन्त दया या।
23 मिइ क्वब्वाय् त्यंपिन्त साला का। पाप याइपिन्त नं दया या। अथेसां बांलाक होश या, थथे यायेबलय् छिमित हे पापयागु
च्याः मथायेमा।
24 छिमित दोष मदय्काः परमेश्वरया न्ह्यःने हयादीम्ह झी प्रभुयागु नां सदां तःधना च्वनेमा। थ्व हे प्रभुं छिमित पाप याकेबी
मखु। थ्व हे प्रभुं छिमित आनन्दं तयादी।
25 येशू ख्रीष्टपाखें झीत मुक्ति बियादीम्ह, छम्ह हे जक परमेश्वर सदां तःधना च्वनेमा। अले फुक्क शक्ति, अधिकार नं
वय्कःयाके हे सदां दयाच्वनेमा। आमेन।

✡ **1:14** १:१४ उत ५:१८,२१-२४ ✡ **1:18** १:१८ २ पत्र ३:३

यूहन्नायात जूगु दर्शन प्रकाशया सफू

म्हसीका

थाय् थासय् च्वंपिं विश्वासीतय्त दुःखकष्ट वयाच्वंबलय् यूहन्नां थ्व सफू थःत जूवःगु दर्शनया बारे च्वःगु खः। यूहन्नां थ्व सफू विश्वासीतय्त आशा व साहस बीत, अले दुःख व सास्तीया इलय् नं विश्वास यायेबहःपिं जुयाच्वनेगु इनाप यायेत च्वयातःगु खः। उबलय् यूहन्नायात परमेश्वरयागु वचन व येशूं धयादीगु सत्य खः धकाः न्यंकाच्वंगुलि पत्मोस टापुइ यंकाः कुनातःगु खः।

सफूया अप्वः धया थें थासय् यूहन्नां थःत जूगु दर्शनया खँ कथंहंक व चिन्हय् क्यनातःगु दु। उबलय्यापिं विश्वासीतय्सं थ्व दर्शनया अर्थ बांलाक थ्। मेपिन्त धाःसा थ्व छगू गुप्ति खँ जूगुलि थुइके थाकु।

सफूया मूखँयात संगितया लय् थें थाय् थासय् थीथी दर्शनया स्पय् दोहरय् यानातःगु दु। थ्व दर्शनया अर्थ थीथी मनूतय्सं थीथी कथं ब्यूसां मू खँ ला बांलाक हे सी दु – परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयापाखें वय्कःया दक्व शत्रुतय्त व शैतानयातनापं सदांया निति भज्यंक नाश यानादी। अले थः विश्वास यायेबहःपिं मनूतय्त जक वय्कःयागु न्हगु स्वर्ग व न्हगु पृथ्वीइ दुकयादी।

धलः पौ

न्ह्यखँ १:१-८
न्हापांगु दर्शन व न्हय्गू मण्डलीयात छ्वःगु पौ १:९–३:२२
न्हय्गू छाप तयातःगु भ्वंथू ४:१–८:१
न्हय्पु तुरही ८:२–११:१९
अजिङ्गर व निम्ह पशु १२:१–१३:१८
थीथी दर्शन १४:१–१५:८
परमेश्वरयागु तंयागु न्हय्गः ख्वल्चा १६:१-२१
बेबिलोनया पतन१७:१–१९:२१
शैतानयागु विनाश २०:१-१०
दक्वसिबय् लिपायागु न्याय २०:११-१५
न्हगु स्वर्ग, न्हगु पृथ्वी, न्हगु यरूशलेम २१:१–२२:५
क्वचायकूगु २२:६-२१

प्रकाश

1 थ्व सफुलिइ च्वयातःगु खँ परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयात क्यनादीगु खँ खः। थः दासतय्सं छु जुइतिनि धयागु खँ थुइके फयेमा धकाः परमेश्वरं येशू ख्रीष्टयात क्यनादीगु खः। येशूं थ्व खँ क्यनेत छम्ह स्वर्गदूतयात यूहन्नायाथाय् छ्वयादिल।

2 व हे यूहन्नां खंगु परमेश्वरं धयादीगु वचन, अले येशू ख्रीष्टं धयादीगु खँ फुक्क सत्य खः धकाः साक्षी बियाच्वनागु दु।

3 ई न्ह्याःने थ्यने धुंकल। उकिं थ्व अगमवाणीयागु वचन ब्वंपिं, न्यंपिं, व मानय् याःपिं मनूत धन्यपिं खः।

न्हय्गू मण्डलीयात यूहन्नाया ज्वजलपा

4 एशियाय् दुगु न्हय्गू मण्डलीयात यूहन्नापाखें ज्वजलपा।

आः नं दीम्ह, न्हापा नं दीम्ह, अले झायादीत्यंम्ह, व वय्कःयागु सिंहासनयागु लिक्क च्वंपिं न्हय्म्ह आत्मापाखें छिमित दया माया व शान्ति दयेमा।[✡]

5 अथे हे तुं साक्षी बियादीगु विश्वास याये बहःम्ह, सिनाः दकलय् न्हापां म्वानावःम्ह, अले संसारय् च्वंपिं जुजुतय् जुजु येशू ख्रीष्टपाखें नं छिमित दया माया व शान्ति दयेमा।

झीत माया यानादीम्ह नं वय्कः हे जूगुलि थःगु हिं झीत झीगु पापं छुतय् यानादीम्ह नं वय्कः हे खः।[✡]

6 वय्कलं परमेश्वर बाःयागु सेवा यायेत धकाः झीपाखें पुजाहारीतय्गु छगू राज्य स्वनादिल। येशू ख्रीष्टया न्ह्याबलें महिमा व आदर जुयाच्वनेमा। आमेन![✡]

7 "स्व, वय्कः
सुपाँचय् झायादी तिनि,
फुक्कसिगु मिखां खनीतिनि,

✡ **1:4** १:४ प्रस ३:१४; प्रका ४:५ ✡ **1:5** १:५ यशै ५५:४; भज ८९:२७ ✡ **1:6** १:६ प्रस १९:६; प्रका ५:१०

वय्कःयात
भालां सूपिन्सं नं खनी।
अले संसारय् च्वंपिं
फुक्क जातियापिं मनूत
वय्कःयात खनाः
नुगः दादां ख्वये मालीतिनि।
थथे ला जु हे जुइ। आमेन!”✡

8 दक्वसिबय् तःधंम्ह व शक्ति दुम्ह, आः नं दीम्ह व न्हापा नं दीम्ह, अले झायादीम्ह परमप्रभु परमेश्वरं धयादिल – “अल्फा व ओमेगा जि हे खः।”✡

येशू ख्रीष्टया दर्शन

9 छिपिंलिसे येशूयागु निंति दुःखकष्ट सिया च्वनाम्ह छिमि दाजु जि यूहन्ना खः। छिपिंलिसे तुं वय्कःयागु राज्यय् च्वनाः सकतां सह यानाच्वनागु दु। जिं परमेश्वरयागु वचन व येशूं धयादीगु सत्य खः धकाः न्यंकाच्वनागुलिं जितः पत्मोस टापुइ यंकाः कुनातल।

10 प्रभुयागु दिनय् जि आत्मां जाल। जिगु ल्युने तुरही पुया हः थें तस्सलं थथे धयाहःगु सः जिं ताल –

11 “छं खंगु फुक्कं सफुलिइ च्वयाः न्हय्गू मण्डलीतय्त छ्व – एफिसस, स्मुर्ना, पर्गामम, थिआटीरा, सार्डिस, फिलाडेल्फिया व लाउडिकिया।”

12 थुकथं जि नाप खँ ल्हाना च्वंम्ह सु धकाः लिफः स्वयाबलय् न्हय्गू लुँयागु त्वाःदेवा जिं खना।

13 त्वाःदेवाया दथुइ मनूया काय् थें ज्याःम्ह तुतिइ थ्यंक वःगु पुजाहारीया लं फिनाः छातिइ लुँ बाला हिनातःम्ह छम्हय्सित खना।✡

14 वय्कःयागु छ्यं व सँ तुयुगु ऊन व च्वापु थें तुयु। वय्कःयागु मिखा च्यानाच्वंगु मि थें च्वं।

15 वय्कःयागु तुति मिइ छुया दायाः तल तल थींकातःगु ली थें च्वं। अथे हे वय्कःयागु सः यक्व क्वब्वाःलःयागु सः थें च्वं।✡✡

16 वय्कःयागु जव ल्हातय् न्हय्गः नगु दु। वय्कःयागु म्हुतुं तसकं ज्वःगु निखें धाः दुगु तरवार पिहां वयाच्वंगु दु। वय्कःयागु ख्वाः तसकं थीगु सूर्य थें च्वं।

17 वय्कःयात खनेवं जि सीम्ह थें जुयाः वय्कःयागु तुतिइ भ्वपू वना। अले वय्कलं जिगु छेनय् जव ल्हाः तयाः धयादिल – “ग्याये मते। जि शुरू व अन्त खः।✡

18 जि म्वाःम्ह खः। जि सी धुनाम्ह जूसां आः जि न्ह्याबलें म्वाना च्वनीम्ह खः। मृत्यु व नरकया ताःचा जिके दु।

19 “आः छं खंगु, जुयाच्वंगु खँ, अले लिपा जुइतिनिगु खँ फुक्कं च्व।

20 छं खंगु जिगु जव ल्हातय् दुगु न्हय्गः नगुयागु व न्हय्गू लुँयागु त्वाःदेवाया गुप्ति खँ थ्व हे खः। न्हय्गः नगुयागु अर्थ न्हय्गू मण्डलीयापिं दूत खः। अथे हे न्हय्गू लुँयागु त्वाःदेवायागु अर्थ न्हय्गू मण्डली खः।”

2

एफिससय् च्वंगु मण्डलीयात

च्वःगु पौ

1 “एफिससय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – जव ल्हातय् न्हय्गः नगु ज्वना जूम्हय्सिगु व न्हय्गू लुँयागु त्वाःदेवायागु दथुइ जुया च्वंम्हय्सिनं थथे धयादीगु दु –

2 “छिमिसं दुःख सियाः यानाच्वंगु ज्याखँ, अले सह याये फक्व सह यानाच्वंगु व मभिंपिं मनूतय्त छिमिसं दुनुगलंनिसें हे मयय्कूगु, व प्रेरित मखुसां प्रेरित खः धकाः धया जूपिन्त फताहा सावित यानाः क्यनाब्यूगु फुक्कं जिं स्यू।

3 जिगु नांयागु निंति छिमिसं सकतां सह याये फक्व स्वयाः नं अप्वः सह यानाच्वंगु अझ हे नं त्यानु मचासे सह यानाच्वंगु नं जिं स्यू।

4 “अय्नं छिमिसं जितः न्हापा न्हापा माया याना जू थें थौंकन्हय् मयात धकाः जिं छिमित धायेमाल।

5 उकिं छिमिसं गनथाय् ट्वंकागु खः लुमंकाः पश्चाताप यानाः न्हापा न्हापा याःथें थौंकन्हय् नं याये माल। मखुसा जि हे वयाः छिमिगु त्वाःदेवा उकिया थासं लिकयाबी। उकिं छिमिसं पश्चाताप याये हे माः।

✡ **1:7** १:७ दान ७:१३; मत्ती २४:३०; मर्क १३:२६; लूक २१:२७; १ थेस ४:१७; जक १२:१०; यूह १९:३४,३७ ✡ **1:8** १:८ प्रका २२:१३; प्रस ३:१४ ✡ **1:13** १:१३ दान ७:१३; १०:५ ✡ **1:15** १:१४-१५ दान ७:९; १०:६ ✡ **1:15** १:१५ इज १:२४; ४३:२ ✡ **1:17** १:१७ यशै ४४:६; ४८:१२; प्रका २:८; २२:१३

6 अय्नं निकोलाइटसतय्गु ज्याखँ छिमिगु दुनुगलंनिसें हे मयःगु ला बां हे लाः। जितः नं इपिं मयः।
7 “सुयाके न्हाय्पं दु वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का – त्याका वःपिन्त जिं परमेश्वरयागु स्वर्गय् च्वंगु जीवन बीगु सिमायागु फल नकेबी।✡

स्मुर्नाय् च्वंगु मण्डलीयात

च्वःगु पौ

8 “स्मुर्नाय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – शुरु व अन्त, अले सिनाः म्वाना वःम्हय्सिनं थथे धयादी –✡
9 “छिमिसं कष्ट फयाच्वंगु व चीमि जुयाच्वंगु जिं स्यू। अय्नं छिपिं ला तःमि खः। यहूदी मखुसां यहूदी खः धकाः धया जुइपिन्सं छिमित मभिंका जूगु नं जिं स्यू। इपिं शैतान नाप मिलय् जूपिं खः।
10 दुःख वइन धकाः छिपिं ग्याये मते। का स्व, शैतानं छिपिं मध्ये सुयातं झ्यालखानाय् कुंका बीत्यंगु दु। थुकथं छिपिं विश्वासय् गुलि बल्लाःपिं खः धकाः स्वयेत्यंगु दु। झिन्हु हे जक छिमित दुःखकष्ट जुइ। सी हे माला वंसां छिमिसं जितः विश्वास यायेगु त्वःते मते, अले छिमित जीवनयागु श्रीपेच बी।
11 “सुयाके न्हाय्पं दु वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का – त्याःपिन्त नरकय् छ्वइ हे मखु।✡

पर्गाममय् च्वंगु मण्डलीयात

च्वःगु पौ

12 “पर्गाममय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – तसकं ज्वःगु निखें धाः दुगु तरवार दुम्हय्सिनं थथे धयादी –
13 “शैतानयागु सिंहासन दुथाय् छिपिं च्वनाच्वंगु दु धकाः जिं स्यू। छिमिसं शैतान दुगु थासय् नं जितः क्वात्तुक भक्ति व विश्वास यानाच्वंगु दु धकाः, अले जिगु साक्षी बिया जूम्ह एन्टिपासयात स्याःबलय् नं छिमिसं जितः विश्वास यायेगु मत्वःतू।
14 “अय्नं जिं छिमित ब्वःबी माःगु छुं खँ दु। इस्राएलीतय्त स्यंकेत जुजु बालाकयात खँ स्यंम्ह बालामयागु बिचाः गथे खः अथे हे याना जूपिं छिमिथाय् नं सुं दु। वं इस्राएलीतय्त मूर्तियागु प्रसाद नयेगु व व्यभिचार यायेगु खँ स्यनाः स्यंकेत स्वल।✡
15 अथे हे निकोलाइटसयागु खँ स्यना काइपिं नं छिमिथाय् दु।
16 उकिं पश्चाताप या, मखुसा जि याकनं वयाः जिगु म्हुतुइ च्वंगु तरवारं इपिं लिसे ल्वाये।
17 “सुयाके न्हाय्पं दु वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का – त्याःम्हय्सित जिं सुचुका तयागु मन्ना बी। अले छगू न्हगु नां च्वयातःगु तुयुगु ल्वहं छगः नं बी। व काःम्हय्सिनं जक थ्व नां थुइ, मेपिन्सं थुइ मखु।✡

थिआटीराय् च्वंगु मण्डलीयात च्वःगु पौ

18 “थिआटीराय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – छ्वयाच्वंगु मि थें च्वंगु मिखा दुम्ह, अले थीगु ली थें च्वंगु तुति दुम्ह परमेश्वरया काय्नं थथे धयादी –
19 “छिमिसं यानाच्वंगु ज्याखँ, जितः माया यानाच्वंगु, विश्वास यानाच्वंगु, सेवा यानाच्वंगु, अले सह यानाच्वंगु जिं स्यू। छिमिसं न्हापा न्हापा स्वयाः नं आः तसकं बांलाक ज्याखँ यानाच्वंगु दु धकाः जिं नं स्यू।
20 “अय्जूसां जिं धायेमाःगु छता खँ दु। थथःम्हं तुं अगमवादिनी खः धकाः धया जुइम्ह ईजेबेल धाःम्ह मिसायात छिमिसं छुं हे मधासे तया तल। जिमि दासतय्त व्यभिचार यायेगु व मूर्तियागु प्रसाद नयेगु खँ स्यनीम्हय्सित छिमिसं याःयाःथे याकातये ज्यू ला?✡
21 जिं वयात पश्चाताप यायेमा धकाः ई बिया तया। अय्नं वं याना जूगु व्यभिचार याये मखुत धकाः मधाः।
22 “उकिं आः जिं वयात उसाँय् मदय्काः लासाय् प्यपुंकाबी। व नाप व्यभिचार याःपिन्सं पश्चाताप मयात धाःसा व नाप तुं इमित नं तसकं दुःखकष्टय् लाकाबी।
23 वया मस्तय्त जिं स्यानाबी। मनूतय्गु मन व नुगः वातुवालाः स्वइम्ह जि हे खः धकाः अले जक फुक्क मण्डलीं सीका काइ। छिमिसं याना जूगु ज्या स्वयाः जिं नं छिमित माःगु याये।✡
24 “आः ल्यंदनिपिं थिआटीराय् च्वंपिं वयागु खँय् मजूपिं व शैतानयागु गुप्ति खँ मस्यूपिन्त जिं आः मेगु छुं हे कु क्वबिके मखुत।
25 आः थें तुं छिपिं जि मवतले विश्वासय् बल्लाना च्वँ।

✡ **2:7** २:७ उत २:९; प्रका २२:२; इज २८:१३; ३१:८ ✡ **2:8** २:८ यशै ४४:६; ४८:१२; प्रका १:१७; २२:१३ ✡ **2:11** २:११ प्रका २०:१४; २१:८ ✡ **2:14** २:१४ गन्ती २२:५,७; ३१:१६; व्य २३:४; गन्ती २५:१-३ ✡ **2:17** २:१७ प्रस १६:१४-१५; १६:३३-३४; यूह ६:४८-५०; यशै ६२:२; ६५:१५ ✡ **2:20** २:२० १ राज १६:३१; २ राज ९:२२,३० ✡ **2:23** २:२३ भज ७:९; यर १७:१०; भज ६२:१२

26 “लिपा तकं जिं धाःथे यानाच्वंम्हय्सित व त्याइम्हय्सित जात जातियापिन्त शासन याकेबी।
27 वय्कलं इमित नँयागु दण्डी शासन याइ, अले चायागु थल तछ्याः थें तछ्याइ। जितः जिमि बाःनं ब्यूगु ति हे अधिकार
इमित दइ।✡
28 अले जिं इमित सुथसिगु नगु नं बी।
29 सुयाके न्हाय्पं दु, वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का।”

3

सार्डिसय् च्वंगु मण्डलीयात
च्वःगु पौ।
1 “सार्डिसय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – परमेश्वरया न्हय्म्ह आत्मा व न्हय्गः नगु दुम्हय्सिनं
थथे धयादी –
“छिमिसं यानाच्वंगु ज्याखँ जिं स्यू। मनूतय्सं छिपिं म्वानाच्वंपिं खः धकाः बिचाः याइ, अय्नं धात्थें धाये धाःसा छिपिं
सीपिं खः।
2 न्ह्यलं चायेका च्वँ, ल्यंदनिगु खँयात बल्लाका ति। मखुसा याकनं हे तनावनी। जिमि परमेश्वरया न्ह्यःने छिमिसं याना
जूगु ज्याखँ बांलाः मजू धकाः जिं स्यू।
3 छिमिसं न्यनागु व सयेका कयागु वचन लुमंका ति। वचनयात मानय् या, अले पश्चाताप या। छिपिं न्ह्यलं चायेका मच्वंसा
जि खुँ वः थें वये। जि छिमिथाय् गुबलय् वइ धकाः छिमिसं सी मखु।✡
4 “अथेसां सार्डिसय् गुलिखय् मनूतय्सं थःगु लं यच्चुकातःगु दु। थुपिं तुइसे च्वंगु वसतं पुनाः जि नाप जुइतिनि, छाय्धाःसा
थुपिं जि नाप जुइत ल्वः।
5 थथे त्याःम्हय्सित जिं तुयुगु वसतं पुंकाबी। अले जिं वयागु नां जीवनयागु सफुलि गुबलें हुयाछ्वये मखु। जिमि बाःयागु
न्ह्यःने व वय्कःया स्वर्गदूततय्गु न्ह्यःने जिं थ्व जिम्ह मनू खः धकाः धाये।✡
6 “सुयाके न्हाय्पं दु, वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का।

फिलाडेल्फियाय् च्वंगु मण्डलीयात च्वःगु पौ
7 “फिलाडेल्फियाय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व –
“पवित्रम्ह, धात्थेंयाम्ह,
दाऊदयागु ताःचा दुम्हय्सिनं थथे धयादी –
गुम्हय्सिनं चाय्कूगु खापा सुनानं ति फइ मखु,
अले तिनाब्यूगु खापा चाय्के फइ नं मखु।✡

8 “छिमिसं यानाच्वंगु ज्याखँ जिं स्यू। स्व, जिं छिमिगु न्ह्यःने लुखा चाय्का बियागु दु। थ्व लुखा सुनानं ति फइ मखु।
छिपिं यक्व शक्ति मदुपिं मनूत खःसां जितः त्वमतुसे विश्वास यानाच्वंगु दु धकाः जिं स्यू।
9 स्व, यहूदीत मखुसां यहूदीत खः धकाः मखूगु खँ ल्हानाजुइपिं शैतानयागु बाखं कनीगु छेँय् मुनिपिन्त जिं यायेगु स्यू। स्व,
जिं इमित छिमिथाय् छ्वयाहयाः छिमिगु तुति भागि याकेहये। अले जक जिं माया याना तयापिं मनूत छिपिं हे खः धकाः इमिसं
सीकी।✡
10 “छिमिसं न्हागु दुःखकष्ट सहयाना नं जिगु वचन मानय् यानाच्वन। उकिं जिं नं छिमित संसारय् च्वंपिं फुक्कसितं
जाँचय् यायेत जू वइगु दुःखकष्टं बचय् याये।
11 जि याकनं वयेत्यनागु दु, उकिं छिमिके दुगु त्वःफिके मते। अले जक छिमित बीगु श्रीपेच सुनानं लाकाकाये फइ मखु।
12 त्याःम्हय्सित जिमि परमेश्वरयागु देगःया थां यानाबी। अले अनं व गुबलें हे पिहां वनेमाली मखु। अले जिं उकी जिमि
परमेश्वरयागु नां च्वयाबी, स्वर्ग जिमि परमेश्वरयागु थासं क्वहां वयाच्वंगु न्हगु यरूशलेम धाःगु शहरयागु नां व जिगु हे न्हगु
नां नं उकी च्वयाबी।✡
13 “सुयाके न्हाय्पं दु, वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का।

लाउडिकियाय् च्वंगु मण्डलीयात च्वःगु पौ

✡ **2:27** २:२६-२७ भज २:८-९ ✡ **3:3** ३:३ मत्ती २४:४३-४४; लूक १२:३९-४०; प्रका १६:१५ ✡ **3:5** ३:५ प्रस ३२:३२-३३; भज ६९:२८; प्रका २०:१२; मत्ती १०:३२; लूक १२:८ ✡ **3:7** ३:७ यशै २२:२२; अय् १२:१४ ✡ **3:9** ३:९ यशै ४९:२३; ६०:१४; ४३:४ ✡ **3:12** ३:१२ प्रका २१:२; यशै ६२:२; ६५:१५

14 “लाउडिकियाय् च्वंगु मण्डलीयाम्ह दूतयात थथे धकाः च्वया छ्व – परमेश्वरया दक्व सृष्टिया शासक, आमेन धाःम्ह,
विश्वास याये बहःम्ह, खःगु खःगु जक साक्षी बीम्हय्सिनं धयादी।✡

15 “छिमिगु आनिबानि फुक्कं जिं स्यू। छिपिं न क्वा हे क्वाः, न ख्वाउँसे हे च्वं, बरु छिपिं कि क्वाःसा ज्यू कि ख्वाउँसा
ज्यू।
16 छिपिं क्वा नं मक्वाः अले ख्वाउँ नं मजु, बरु लुमु लुमु धाःपिं जूगुलि जिं छिमित थुकलं बी।
17 छिमिसं धाःसा ‘जि तःमिम्ह खः, जिके माक्वं सम्पत्ति दु, उकिं जितः छुं नं माःगु मदु’ धकाः धया जुयां छु याये? तर
छिपिं तसकं हे दुःख ताया च्वंपिं, माया वनापुसे च्वंपिं, चीमिपिं, कांपिं, अले पचिनांगापिं धकाः छिमिके होश मदुनि।
18 उकिं छिमिसं तःमि जुइत मिइ दायातःगु लुँ, अले थःगु पचिनांगागु म्हया मछाः तंकेत तुयुगु लं, व मिखाय् तयेत मलम
जिके न्या धकाः जिं सल्लाह बियाच्वना।
19 जिं माया यानापिन्त कजय् नं याये, ब्वः नं बी, उकिं जिगु वचन बांलाक मानय् यायेमाः व पश्चाताप नं यायेमाः।✡
20 “स्व, जिं लुखाय् दनाः सःताच्वना। सुनानं जिगु सः तायाः खापा चाय्का ब्यूसा जि दुहां वनाः व नाप नयेत्वने याये।
अले वं जि नाप नयेत्वने याइ।
21 गथे जिं त्याकाः जि जिमि बाःयागु सिंहासनय् वयकः नाप फ्यतुइ खंगु दु, अथे हे त्याम्हय्सित जिं जिगु सिंहासनय् जि
नाप फ्यतुके बी।
22 “सुयाके न्हाय्पं दु, वं आत्मां मण्डलीतय्त छु धयादिल धयागु न्यनाः थुइकाः का।”

4

स्वर्गय् परमेश्वरयात तःधंकूगु

1 थुलि जुइ धुंकाः जिं थस्वयाबलय् स्वर्गया लुखा चालाच्वंगु खना। दकलय् न्हापालाक तुरही पुयाहःगु सः थें च्वंक जिं
थथे धयाहःगु ताल – “थन थाहां वा, अले छु छु जुइतिनि धकाः जिं छन्त क्यने।”
2 अले जि छक्कलं आत्मां जाल। जि स्वर्गय् छगू सिंहासन तयातःगु व उकी सुं छम्ह फ्यतुनाच्वंगु खना।
3 अन फ्यतुनाच्वंम्ह जास्पर व कार्नेलेन मणि थें खने दु। सिंहासनया जवंखवं पन्ना थें ज्याःगु इन्द्रेणी दु।✡
4 अले हानं छचाखेरं निइप्यंगू सिंहासन तयातःगु दु। लुँयागु श्रीपेच पुया तःपिं व तुयुगु वसतं पुनातःपिं निइप्यम्ह थकालिपिं
व सिंहासनय् फ्यतुनाच्वंगु दु।
5 सिंहासनं प्वालाक्क प्वालाक्क मि च्यानाच्वंगु, न न्याः थें सः वयाच्वंगु दु। सिंहासनया न्ह्यःने न्हयप्वाः मिप्वाः च्यानाच्वंगु
दु। थ्व परमेश्वरया न्हयम्ह आत्मा खः।✡
6 सिंहासनया न्ह्यःने न्हायकंयागु समुद्र थें यचुसे खने दु।
सिंहासनया छचाखेरं ल्युने नं न्ह्यःने नं मिखाया मिखा दुपिं प्यम्ह जीवात्मा दु।
7 न्हापांम्ह सिंह थें च्वं, निम्हम्ह द्वहं थें च्वं, अले स्वम्हम्हय्सिगु ख्वाः मनूयागु ख्वाः थें च्वं, प्यम्हम्ह ब्वया च्वंम्ह इमा
थें च्वं।✡
8 थ्व प्यम्ह जीवात्मातय्के खुपा खुपा पपू दु, अले दुनेपिने फुक्कभनं मिखाया मिखा दु। थुमिसं चच्छि न्हिच्छिं मदिक्क
थथे म्ये हालाच्वनी।

“पवित्र, पवित्र, पवित्रम्ह
दक्वसिबय् तःधंम्ह
व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर।
वयकः न्हापांनिसें दीम्ह,
आः नं दीम्ह,
अले लिपा नं दीम्ह खः।”✡

9 सिंहासनय् फ्यतुनादीम्ह न्ह्याबलें म्वाना च्वनीम्हय्सिगु महिमा, हनाबना व सुभाय्या म्ये इपिं जीवात्मातय्सं हालाच्वन।

✡ **3:14** ३:१४ हितो ८:२२ ✡ **3:19** ३:१९ हितो ३:१२; हिब १२:६ ✡ **4:3** ४:२-३ इज १:२६-२८; १०:१ ✡ **4:5** ४:५ प्रस १९:१६; प्रका ८:५; ११:१९; १६:१८; इज १:१३; प्रका १:४; जक ४:२ ✡ **4:7** ४:६-७ इज १:५-१०; १०:१४ ✡ **4:8** ४:८ इज १:१८; १०:१२; यशै ६:२-३

10 इपिं म्ये हालाच्वंबलय् सिंहासनय् दीम्हय्सिगु न्ह्याःने निइप्यम्ह थकालिपिन्सं क्वछुनाः भागि यात। अले थथःगु श्रीपेच
वय्कःया सिंहासनया न्ह्याःने तयाः थथे धाल –
11 "जिमि प्रभु परमेश्वर,
छिं हे फुक्कं खँ
सृष्टि यानादीगु खः।
छिगु इच्छा कथं हे
फुक्कं दुगु खः,
छिं हे सृष्टि यानादीगु खः।
उकिं परमप्रभु जिमि परमेश्वर,
छि महिमा, हनाबना
व शक्ति दुम्ह खः।"

5

चीधिकःम्ह भ्याःचा व भ्वंथू

1 सिंहासनय् फ्यतुना च्वंम्हय्सिगु जव ल्हातय् दुने नं पिने नं च्वयातःगु भ्वं छथू खना। उकी न्हयथाय् छाप तयातःगु दु।✡
2 छम्ह तसकं बल्लाःम्ह स्वर्गदूतं ततसलं थथे धयाच्वंगु जिं ताया – "थ्व भ्वंथुइ तयातःगु छाप तछ्यानाः फ्यने फुम्ह सु
दु?"
3 स्वर्गय्, पृथ्वीइ व पृथ्वी क्वय् नं थ्व भ्वंथू फ्यने फुम्ह व थुकी दुने स्वये फुम्ह छम्ह हे मदु।
4 थ्व भ्वंथू फ्यने फुम्ह वा स्वये फुम्ह सुं हे मदुगुलि जि तसकं हे ख्वया।
5 अले छम्ह थकालि जितः धाल – "ख्वय् मते, यहूदा कुलयाम्ह सिंह, दाऊदया तःधंम्ह सन्तानं थ्व भ्वंथू फ्यनेत व थुकी
च्वंगु न्हय्गू छाप प्वलेत त्याकाः वये धुंकल।"✡
6 अले जिं सिंहासन, प्यम्ह जीवात्मा व थकालिपिनिगु दथुइ स्याना तये धुंकूम्ह थें च्वंम्ह छम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचा दनाच्वंगु
खना। थ्व चीधिकःम्ह भ्याःचायाके न्हय्पु नेकू व न्हय्गः मिखा दु। थ्व फुक्क पृथ्वीइ छवयाहःपिं परमेश्वरया न्हय्म्ह आत्मा
खः।✡
7 अले वं वनाः सिंहासनय् फ्यतुना च्वंम्हय्सिगु जव ल्हातय् च्वंगु भ्वंथू काल।
8 थुकथं वं थ्व भ्वंथू काये धुंकाः प्यम्ह जीवात्मा व निइप्यम्ह थकालिपिं चीधिकःम्ह भ्याःचायागु न्ह्याःने क्वछुत। इपिं
फुक्कसिके वीणा व गुँगू थनातःगु लुँयागु मकः दु। थ्व विश्वासीतय्गु प्रार्थना खः।✡
9 इमिसं थथे धकाः छपु न्हगु म्ये हाल –
"थ्व भ्वंथुइ च्वंगु छाप
तछ्यानाः छिं हे जक
फ्यनादी फु,
छाय्धाःसा
छितः स्याये धुंकल,
अले छिगु हिं परमेश्वरया लागि
फुक्क कुलयापिं,
फुक्क भाषां नवाइपिं,
फुक्क देशयापिं
व फुक्क जात जातियापिन्त
न्यानादिल।✡
10 छिं हे इमित् झी परमेश्वरया
सेवा यायेत छगू राज्य
व पुजाहारीत दय्कादिल।
अले इमिसं संसारय् राज्य याइ।"✡

✡ **5:1** ५:१ इज २:९-१०; यशै २९:११ ✡ **5:5** ५:५ उत ४९:९; यशै ११:१,१० ✡ **5:6** ५:६ यशै ५३:७; जक ४:१० ✡ **5:8** ५:८ भज १४१:२ ✡ **5:9**
५:९ भज ३३:३; ९८:१; यशै ४२:१० ✡ **5:10** ५:१० प्रस १९:६; प्रका १:६

11 जिं हानं स्वयाबलय् लखंलख व करोडौं करोड स्वर्गदूततय्सं सिंहासन, जीवात्मा व थकालिपिनिगु चाकःछिं दनाः✡
12 थथे म्ये हाला च्वंगु खना –
"स्याये धुंकूम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचा हे
शक्ति, धन, बुद्धि, बल,
महिमा, हनाबना
व तःधंके बहःम्ह खः।"
13 अले अन सृष्टि यानातःपिं स्वर्गय् च्वंपिं, पृथ्वी व पृथ्वी तःले व समुद्रय् च्वंपिं दक्वसिनं थथे धयाच्वंगु जिं ताया –
"सिंहासनय् फ्यतुनाच्वंम्ह
व चीधिकःम्ह भ्याःचाया सदां
जयजय जुइमा।
अले न्ह्याबलें मान, इज्जत,
शक्ति व राज्य दयाच्वनेमा।"

14 प्यम्ह जीवात्मां धाल – "आमेन!" अले थकालिपिन्सं क्वछुनाः भागि यात।

6

भ्याःचां न्हापांगु खुगू छाप प्वःगु

1 चीधिकःम्ह भ्याःचां न्हय्गू मध्ये छगू छाप प्वःगु जिं खना। अले प्यम्ह मध्ये छम्ह जीवात्मां नँ न्याः थें तःसलं "वा" धाःगु जिं ताया।
2 अले जिं छम्ह तुयुम्ह सल खना। थ्व सल गया च्वंम्हय्सिके छगू धनु दु। वयात श्रीपेच बिल। अले व त्याकुकुं अझ त्याकेत वन।✡
3 चीधिकःम्ह भ्याःचां निगूगु छाप प्वःबलय् निम्हम्ह जीवात्मां "वा" धकाः धाःगु जिं ताया।
4 अले हानं प्वालाप्वाला थीक ह्याउँसे च्वंम्ह छम्ह सल पिहां वल। थ्व सल गया वःम्हय्सिनं पृथ्वीइ शान्ति मदयेका बिल। अले मनूतय्सं मनूतय्त स्याकेत वयात छपु ताहाकःगु तरवार नं बिल।✡
5 चीधिकःम्ह भ्याःचां हानं मेगु स्वंगूगु छाप प्वःबलय् हानं स्वम्हम्ह जीवात्मां थथे धाल – "वा।" अले हानं छम्ह हाकुम्ह सलयात खना। थ्व सल गया च्वंम्हय्सिगु ल्हातय् छज्वः ताल्जु दु।✡
6 प्यम्ह जीवात्मातय्गु दथुं थुकथं धयाहःगु सः जिं ताया – "न्हिच्छि ज्या याइम्हय्सित छगू किलो छ्वचुं ज्यालाबीमाः। अले तछव काइम्हय्सित जूसा स्वंगू किलो ज्यालाबीमाः। चिकं व दाखमधयात धाःसा स्यंके मते।"
7 हानं प्यंगूगु छाप प्वःबलय् प्यम्हम्ह जीवात्मां थथे धाःगु जिं ताया – "वा।"
8 अले जिं म्हासुसे च्वंम्ह छम्ह सलयात खना। थ्व सल गया च्वंम्हय्सिगु नां मृत्यु खः। उकिं नरक धाःम्ह वयागु ल्यूल्यू वःगु खः। इमित पृथ्वीयागु प्यब्वय् छब्व तरवारं पालेगु, नये मखंकाः स्यायेगु, ल्वचं स्यायेगु, अले जंगलय् च्वंपिं पशुतय्सं स्याकेगु अधिकार बिल।✡
9 न्यागूगु छाप प्वःबलय् जिं परमेश्वरयात मत्वःतुसे वय्कःयागु वचन न्यंकूगुलि स्याःपिनिगु आत्मातय्त होम यायेगु थाय्यागु तःले खना।
10 थुपिं तसकं हाला हल – "शक्ति दुम्ह, पवित्रम्ह व सत्यम्ह परमप्रभु, पृथ्वीइ च्वंपिन्त छिं गुबलय् जिमित स्याःगु पलेसा कायेत न्याय यानादीगु?"
11 अले इपिं फुक्कसितं छपाः छपाः तुयुगु लं बिल। इपिं थें तुं स्याके मानिपिं परमेश्वरया दासत व इमि दाजुकिजापिन्त नं मस्यातले पियाच्वँ धकाः इमित धाल।
12 हानं खुगूगु छाप प्वःगु जिं खना। अबलय् तसकं हे भ्वखाय् ब्वल। हाकुगु भांग्रा थें सूर्य हाकुसे च्वना वन। तिमिला छपातं हि थें ह्याउँसे च्वना वन।✡
13 ग्वःफसं पाकय् मजूनिगु यःमरि कुतुं वंकु थें आकाशय् च्वंगु नगु नं पृथ्वीइ कुतुंवल।
14 भ्वंथू तुला वं थें आकाश नं थुतुला वन। पहाडत व टापुत फुक्कं चिला वन।✡
15 अले पृथ्वीइ च्वंपिं जुजुपिं, ततःधंपिं मनूत, सेनापतित, तःमिपिं, बल्लाःपिं, दास व दासमखुपिं, फुक्कं गुफा व तःग्वःगु ल्वहंया कापिचाय् सुचूवन।✡

✡ **5:11** ५:११ दान ७:१० ✡ **6:2** ६:२ जक १:८; ६:३,६ ✡ **6:4** ६:४ जक १:८; ६:२ ✡ **6:5** ६:५ जक ६:३,६ ✡ **6:8** ६:८ इज १४:२१ ✡ **6:12** ६:१२ प्रका १९:१३; १६:१८; यशै १३:१०; योए २:१०,३१; ३:१५; मत्ती २४:२९; मर्क १३:२४-२५; लूक २१:२५ ✡ **6:14** ६:१३-१४ यशै ३४:४; प्रका १६:२० ✡ **6:15** ६:१५ यशै २:१९,२१

16 इमिसं पहाड व तःग्वःगु ल्वहंयात थथे धाल – “सिंहासनय् फ्यतुना च्वंम्हय्सिगु मिखां सुचुकाः व चीधिकःम्ह
भ्याःचायागु तं फये म्वायेक जिमित ल्हाका छ्वयाब्यु।✡
17 छाय्धाःसा वय्कलं न्याय व सजाँय याइगु दि वये धुंकल, उकिं सु जक बचय् जुयाः च्वने फइ?” ✡

7

छग्ू लाख व पिइप्यद्रुः मनूत

1 अनं लिपा सिमा, समुद्र व पृथ्वीइ फय् वने मजीक प्यम्ह स्वर्गदूतत पृथ्वीयागु प्यंग्ू कुन्चाय् च्वनाः फय् प्वाः तिनाच्वंगु
जिं खना।✡
2 म्वाःम्ह परमेश्वरयागु छाप ज्वनाः सूर्य लुइगु थासं थाहां वयाच्वंम्ह छम्ह स्वर्गदूतयात जिं खना। अले वं समुद्र व पृथ्वीयात
स्यंकेगु अधिकार बियातःपिं प्यम्ह स्वर्गदूततय्त तसकं हालाः थथे धाल।
3 “झी परमेश्वरया दासतय्गु कपालय् छाप मततले सिमा, समुद्र, व पृथ्वीयात स्यंके मते।”✡
4 इस्राएलया फुक्क कुलं छग्ू लाख व पिइप्यद्रुः मनूतय्त छाप तःगु जिं ताया।

5 यहूदाया कुलं	१२,००० म्ह,
रूबेनया कुलं	१२,००० म्ह,
गादया कुलं	१२,००० म्ह,
6 आशेरया कुलं	१२,००० म्ह,
नप्तालीया कुलं	१२,००० म्ह,
मनश्शेया कुलं	१२,००० म्ह,
7 शिमियोनया कुलं	१२,००० म्ह,
लेवीया कुलं	१२,००० म्ह,
इस्साखारया कुलं	१२,००० म्ह,
8 जबूलूनया कुलं	१२,००० म्ह,
योसेफया कुलं	१२,००० म्ह,
बेन्यामीनया कुलं	१२,००० म्ह।

फुक्क जात जातियापिं मनूत

9 थुलि जुइ धुंकाः जिं स्वयाबलय् जात जातियापिं मनूत, कुल कुलयापिं मनूत व फुक्क देश देशयापिं मनूत, थीथी भाषां
नवाइपिं मनूत तुयुगु वसतं पुनाः ल्हातिइ ताय्गः सिमायागु कचा ज्वनाः सिंहासन व चीधिकःम्ह भ्याःचाया न्ह्यःने दनाच्वंगु जिं
खना।
10 इपिं थुकथं ततःसलं हाल –
“सिंहासनय् फ्यतुनादीम्ह
झी परमेश्वरयाके
व चीधिकःम्ह भ्याःचायाके हे जक
मनूतय्त उद्धार यायेगु
अधिकार दु।”
11 फुक्क स्वर्गदूतत सिंहासन, थकालिपिं व प्यम्ह जीवात्मातय्गु चाकःछिं दनाच्वन। थुपिं फुक्कसिनं सिंहासनयागु न्ह्यःने
भागियानाः थथे धकाः परमेश्वरयात तःधंकल।

12 “आमेन! परमेश्वरयागु
प्रशंसा, महिमा, ज्ञान,
सुभाय्, मान, शक्ति व बल
न्ह्याबलें दयाच्वनेमा। आमेन!”

✡ **6:16** ६:१६ होशे १०:८; लूक २३:३० ✡ **6:17** ६:१७ योए २:११; मला ३:२ ✡ **7:1** ७:१ यर ४९:३६; दान ७:२; जक ६:५ ✡ **7:3** ७:३ इज ९:४-६

13 अले छम्ह थकालि जितः थथे धाल – “थ्व तुयुगु वसतं फिनातःपिं सु खः, अले इपिं गनं वःपिं खः धकाः छं स्यू ला?”
14 “प्रभु, छि जक स्यू” धकाः जिं वयात लिसः बिया। अले वय्कलं धयादिल – “तसकं तःधंगु दुःखकष्ट सहयाना वःपिं मनूत इपिं हे खः। इमिसं चीधिकःम्ह भ्याःचायागु हिं थथःगु वसः हियाः थथे तुयुसे च्वंका तःगु खः।✡

15 “उकिं हे ला खः नि,
आः परमेश्वरया
सिंहासनया न्ह्यःने च्वनाः
चच्छि न्हिच्छिं
देगलय् हे च्वनाः वय्कःया
सेवा यानाच्वनी।
सिंहासनय् दीम्हय्सिनं हे
इमिगु दथुइ च्वनाः
रक्षा यानादी।
16 अन इमित गुबलें हे
नयेपित्याइ मखु,
प्याः चाइ नं मखु।
निभालं व गुगुं क्वाःजलं
इमित पुइ मखु।✡
17 सिंहासनयागु दथुइ च्वंम्ह
चीधिकःम्ह भ्याःचा हे
इमित ज्वइम्ह जुइ।
अले इमित वय्कलं हे गुबलें
मसुइगु बुंगाःचाय्
ब्वना यंकादी।
अले परमेश्वरं हे
इमिगु मिखाय् च्वंगु
ख्वबि हुयादी।”✡

8

न्हय्गूगु छाप व लुँयागु गुँगू थनीगु वेदी

1 चीधिकःम्ह भ्याःचां न्हय्गूगु छाप प्वःबलय् बाघौ तक स्वर्गय् सुनसान जुल।
2 अले परमेश्वरया न्ह्यःने दनाच्वंपिं न्हय्म्ह स्वर्गदूततय्त जिं खना। इमित न्हय्पु तुरही बिल।
3 मेम्ह छम्ह स्वर्गदूत ल्हातिइ लुँयागु गुँगू थनीगु मकः ज्वनाः वेदीया लिक्क दं वल। विश्वासीतय्गु प्रार्थनालिसें सिंहासनया न्ह्यःने च्वंगु लुँयागु वेदीइ च्याकेत धकाः वयात यक्व गुँगू बिल।✡
4 विश्वासीतय्सं याःगु प्रार्थना नापनापं स्वर्गदूतयागु ल्हातिइ च्यानाच्वंगु गुँगूया कुँत्याः च्वय् थाहां वनाच्वन।
5 अले स्वर्गदूतं गुँगू मकः कयाः उकी वेदीइ च्वंगु मि जाय्क तयाः पृथ्वीइ वान्छवया हल। अले ग्राङ्गग्गुङ्ग सः वल प्वालाक्क पिलाक हावलासा त्वल। अले हानं भ्वखाय् ब्वल।✡

न्हय्पु तुरही पुयाहःगु

6 थुलि जुइ धुंकाः न्हय्पु तुरही ज्वनाच्वंपिं न्हय्म्ह स्वर्गदूततय्सं तुरही पुइत्यन।
7 न्हापांम्ह स्वर्गदूतं तुरही पूबलय् हि ल्वाकज्याःगु प्वँ व मि पृथ्वीइ वान्छवया हल। अले स्वब्वय् छब्व पृथ्वी च्यात, स्वब्वय् छब्व सिमा नं च्यात, अले वाउँगु घाँय् नं फुक्क च्यानाः वन।✡
8 निम्ह्म्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। अले दनदन मि च्यानाच्वंगु पहाड थें ज्याःगु छुं छगू समुद्रय् वान्छवया हल। स्वब्वय् छब्व समुद्र हि जुल।

✡ **7:14** ७:१४ दान १२:१; मत्ती २४:२१; मर्क १३:१९ ✡ **7:16** ७:१६ यशै ४९:१० ✡ **7:17** ७:१७ भज २३:१-२; इज ३४:२३; यशै ४९:१०; २५:८ ✡ **8:3** ८:३ आमो ९:१; प्रस ३०:१,३ ✡ **8:5** ८:५ लेवी १६:१२; इज १०:२; प्रस १९:१६; प्रका ११:१९; १६:१८ ✡ **8:7** ८:७ प्रस ९:२३-२५; इज ३८:२२

9 अले समुद्रय् च्वंपिं स्वब्वय् छब्व जीवजन्तुत नं सित। स्वब्वय् छब्व लःजहाज नं स्यन।

10 हानं स्वम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। अले ला मिप्वाः थें च्यानाः तःग्वःगु नगु छगः आकाशं कुतुं वयाः स्वब्वय् छब्व खुसि व बुंगाःचाय् लात।✡

11 थ्व नगुयागु नां "खाय्" खः। अले थुकिं यानाः स्वब्वय् छब्व लः खाइसे च्वना वन। थथे लः खाइसे च्वना वंगुलिं व लखं यानाः यक्व हे मनूत सित।✡

12 अले प्यम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। स्वब्वय् छब्व सूर्य व स्वब्वय् छब्व तिमिला व स्वब्वय् छब्व नगुयात स्यंका ब्यूगुलि स्वब्वय् छब्व न्हि खिउँसे च्वना वन, स्वब्वय् छब्व चा नं अथे हे जुल।✡

13 थुलि जुइ धुंकाः जिं आकाशय् ततसलं थथे हालाः ब्वया च्वंम्ह छम्ह इमायात खना। "आवंनिसें पृथ्वीइ च्वंपिन्त तसकं धिक्कार, धिक्कार, धिक्कार, छायधाःसा अझ नं स्वम्ह स्वर्गदूततय्सं थथःगु तुरही पुयाहइतिनि।"

9

1 अले न्याम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। अबलय् छगः नगु स्वर्ग पृथ्वीइ कुतुं वःगु जिं खना। वयात तसकं तःजाःगु गाःयागु ताःचा बिल।

2 अले वं व तसकं हे तःजाःगु गाः चायकूबलय् तसकं च्यानाच्वंगु भट्टिं कुँत्याः वः थें वःगुलिं सूर्य व आकाश छुं हे खने मदयक खिउँगुलिं त्वपुल।✡

3 थ्व कुं पृथ्वीइ क्वःबुइँचात पिहां वल। इमित पृथ्वीइ च्वंपिं बिच्छितय्गु थें ज्याःगु शक्ति बिल।✡

4 पृथ्वीइ च्वंगु घाँय्, सिमा व वाउँगु छुं नं स्यंके मते धकाः इमित धाल। तर कपालय् परमेश्वरयागु छाप मदुपिं मनूतय्त जक कष्ट ब्यु धकाः इमित धाल।✡

5 इमित स्यायेत हे ला मखु, न्याला तक सह याये हे मफयक सास्ती बीत अधिकार बियातःगु दु। इमित सास्ती जुइबलय् बिच्छिं न्याः थें जुइ।

6 थुबलय् मनूत सीत सनी, अयनं सी फइ मखु। इमिसं सीत कुतः याःसां काल इपिं खनाः बिस्युं वनी।✡

7 थ्व क्वःबुइँचात लडाइँलय् वनेत्यंपिं सल थें च्वं। इमिगु छेनय् लुँयागु श्रीपेच थें च्वंगु खने दु। इमिगु ख्वाःपाः मनूतय्गु ख्वाःपाः थें च्वं।✡

8 इमिगु सँ नं मिसातय्गु सँ थें ताहा। इमिगु वा नं सिंहयागु वा थें च्वं।✡

9 इमिगु छातिइ नँयागु पातां चिनातःगु थें च्वं। इमिगु पप् संकूबलय् वःगु सः ला लडाइँलय् यक्व सलं सालीगु रथयागु सः थें च्वं।✡

10 इमिगु न्हिप्यं व कं बिच्छियागु थें च्वं। इमिगु न्हिप्यनय् मनूतय्त न्याला तक सास्ती बियातय्गु शक्ति दु।

11 तसकं तःजाःगु गाःयाम्ह दूत इमि जुजु थें खः। वयागु नां हिब्रू भाषां एबाड्डोन, अले ग्रीक भाषां अपोल्लियोन खः।

12 थुकथं न्हापांगु विपत्ति फुत, अयनं निगू विपत्ति ला ल्यं हे दनि।

13 अले खुम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। परमेश्वरयागु न्ह्यःने च्वंगु लुँयागु गुँगू थनेगु वेदीया प्यंगू नेकुतिं थुकथं तुरही पूम्ह खुम्हम्ह स्वर्गदूतयात धयाहःगु सः जिं ताल —✡

14 "यूफ्रेटिस खुसिइ चिनातःपिं प्यम्ह दूततय्त फ्यना ब्यु।"

15 अले वं प्यम्ह दूततय्त फ्यना बिल। स्वब्वय् छब्व मनूतय्त स्यायेत थ्व हे घौ, न्हि, ला व दँया लागि तयार यानातःपिं थुपिं हे खः।

16 इमिगु सल गया वनीपिनिगु फौज २०,००,००,००० (निइगू करोड) दु धाःगु जिं न्यना।

17 जिं दर्शनय् सल व सल गया च्वंपिं खना। सल गया च्वंपिनिगु छातिइ नँयागु पातां चिनातःगु दु। थुकियागु रंग मि थें ह्याउँसे, निलम थें वँचुसे व गन्धक थें म्हासुसे च्वं। सलतय्गु छ्यं सिंहतय्गु थें च्वं। इमिगु म्हुतुं मि, कुँ, व गन्धक पिहां वयाच्वंगु दु।

18 इमिगु म्हुतुं पिहां वयाच्वंगु नाश याइगु मि, कुँ व गन्धकया विपत्तिं स्वब्वय् छब्व मनूतय्त स्यानाबिल।

19 छायधाःसा सलतय्गु शक्ति इमिगु म्हुतुइ व न्हिप्यनय् जुयाच्वन। इमिगु न्हिप्यं सर्पयागु छ्यं थें च्वं। थुकिं हे इमिसं मनूतय्त न्यानाः स्याइ।

✡ **8:10** ८:१० यशै १४:१२ ✡ **8:11** ८:११ यर ९:१५ ✡ **8:12** ८:१२ यशै १३:१०; इज ३२:७; योए २:१०,३१; ३:१५ ✡ **9:2** ९:२ उत १९:२८ ✡ **9:3** ९:३ प्रस १०:१२-१५ ✡ **9:4** ९:४ इज ९:४ ✡ **9:6** ९:६ अय् ३:२१; यर ८:३ ✡ **9:7** ९:७ योए २:४ ✡ **9:8** ९:८ योए १:६ ✡ **9:9** ९:९ योए २:५ ✡ **9:13** ९:१३ प्रस ३०:१-३

20 थुकिं मस्याःपिं मनूतय्सं अझ नं थःगु ल्हातिं याःगु ज्यायागु पश्चाताप मयाः। इमिसं भूतयात पुजा यायेगु व लुँ, वहः, सिजः, ल्वहं व सिँयागु मूर्तियात पुजा यायेगु मत्वःत्। थ्व घःतय्सं मखं, मताः, अले न्यासि जुइ मफु।✡
21 अले इमिसं मनू स्यायेगु, जादु क्यनेगु, व्यभिचार यायेगु व खुइग्गु ज्याया पश्चाताप मयाः।

10

स्वर्गदूत व चिथुगु भ्वं

1 अले हानं सुपाँचं हिनातःम्ह, छेनय् इन्द्रेणी दुम्ह, सूर्ययागु थें ख्वाः दुम्ह, मियागु थां थें च्वंगु तुति दुम्ह तसकं बल्लाःम्ह छम्ह स्वर्गदूत स्वर्ग क्वहां वयाच्वंगु जिं खना।
2 वयागु ल्हातिइ चिथुगु भ्वं छथू फ्यना तःगु दु। वं थःगु जव तुतिं समुद्रय् व खव तुतिं बँय् चुल।
3 अले सिंह हाःथें ततसलं व हाल। थथे व हाःगुलिं न्हयक्कः नँ न्याये थें ग्राङ्गग्रुङ्ग मिंक सः वल।
4 थथे न्हयक्कः नँ न्याये थें सः वये धुंकाः जिं च्वय् त्यनाबलय् स्वर्गं थथे धयाहःगु सः ताल – "न्हयक्कः नँ न्याः थें वःगु सःयागु खँ सुयातं कने मते, अले च्वये नं मते।"
5 बँय् व समुद्रय् तुतिं चुयाः दनाच्वंम्ह स्वर्गदूतं थःगु ल्हाः स्वर्गय् ल्हनाः
6 स्वर्ग व स्वर्गय् च्वंगु फुक्कं, पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंगु फुक्कं, समुद्र व समुद्रय् च्वंगु फुक्कं सृष्टि यानादीम्ह न्ह्याबलें म्वाना च्वनीम्हय्सिगु नामय् पाफल। वं धाल – "आः लिबाइ मखुत।"
7 न्हय्म्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुइबलय् परमेश्वरं न्हापांनिसें वय्कःया दास अगमवक्तातय्त कनातःगु वय्कःयागु गुप्ति खँ नं पूवंकादी।✡
8 स्वर्ग हानं थथे धयाहःगु जिं ताल – "हुँ, समुद्रय् व बँय् पलाः तयाः दनाच्वंम्ह स्वर्गदूतयागु ल्हातिइ दुगु फ्यना तःगु चिथुगु भ्वं का।"
9 अले जिं वनाः "व चिथुगु भ्वं जितः बियादिसँ" धकाः व स्वर्गदूतयात धया। अले वं जितः थथे धाल – "का, थ्व न। थ्व नयेबलय् प्वाथय् तसकं खाइसे च्वनी, म्हुतुइ धाःसा कस्ति थें चाकुसे च्वनी।"
10 अले स्वर्गदूतयागु ल्हातिइ च्वंगु चिथुगु भ्वं कयाः जिं नयाबिया। नयाबलय् म्हुतुइ कस्ति थें चाकुसे च्वन, अले प्वाथय् थ्यंबलय् तसकं हे खाइसे च्वना वल।✡
11 अले वं जितः धाल – "हानं छकः यक्व देश देशयापिं मनूतय्त, जात जातियापिं मनूतय्त, थीथी भाषां नवाइपिं मनूतय्त व जुजु जुजुपिन्त नं छं अगमवाणी कने मानि।"

11

निम्ह साक्षी

1 अले जितः नापय् यायेगु थें ज्याःगु तिंकथि छपु बियाः थथे धाल – "दँ, परमेश्वरयागु देगः, व वेदी नापय् या। अले अन वयाः आराधना याइपिं ल्याःखा।✡
2 देगः पिने च्वंगु चुकय् धाःसा नापय् याये मते, छाय्धाःसा व ला यहूदीमखुपिन्त बी धुन। इमिसं थ्व पवित्रग्रु शहरयात पिइनिला तक न्हुतुन्हुया तइ।✡
3 अले जिं जिमि निम्ह साक्षी बीपिन्त भांग्रायागु वसतं पुंकाः द्रःछि व निसः व खुइन्ह तक अगमवाणी कनेगु शक्ति बी।"
4 इपिं जैतूनयागु निमा सिमा व पृथ्वीयाम्ह प्रभुयागु न्ह्यःने थनातःगु निपु त्वाःदेवा खः।✡
5 सुनानं इमित सास्ती यायेत वल धाःसा इमिगु म्हुतुं मि पिहां वयाः इमि शत्रुतय्त नाश यानाबी। सुं मनू इमित स्यंकेत वल धाःसा वयात नं अथे हे यानाः स्यानाबी।
6 इमिके अगमवाणी कनाच्वंगु इलय् वा मवय्मा धकाः आकाश हे तिनाबीगु शक्ति दु, हानं लःयात हि यानाबीगु शक्ति नं दु। इमित यःबलय् पृथ्वीइ न्ह्याथें ज्याःगु ल्वय् हयेगु अधिकार नं इमिके दु।✡
7 इमिसं बीमाःगु साक्षी बीधुंकाः तसकं तःजाःगु गालं थाहां वःम्ह पशु इपिंनापं ल्वानाः इमित स्यानाबी।✡
8 इमि प्रभुयात क्रूसय् यख्खाःगु तःधंगु शहरय् च्वंगु लँय्सं इमिगु सीम्ह अथें लानाच्वनी। मेकथं धायेगु खःसा थ्व शहर सदोम व मिश्र देश थें च्वंगु खः।✡
9 देश देशयापिं मनूतय्सं, कुल कुलयापिं मनूतय्सं, थीथी भाषां नवाइपिं मनूतय्सं व जात जातियापिं मनूतय्सं इमिगु सीम्ह स्वन्हु व बान्हु तक स्वयाच्वनी। इमिसं सीम्ह थुंके बी मखु।

✡ **9:20** ९:२० भज ११५:४-७; १३५:१५-१७; दान ५:२३ ✡ **10:7** १०:५-७ प्रस २०:११; व्य ३२:४०; दान १२:७; आमो ३:७ ✡ **10:10** १०:८-१० इज २:८–३:३ ✡ **11:1** ११:१ इज ४०:३; जक २:१-२ ✡ **11:2** ११:२ लूक २१:२४ ✡ **11:4** ११:४ जक ४:३,११-१४ ✡ **11:6** ११:६ १ राज १७:१; प्रस ७:१७-१९; १ शम् ४:८ ✡ **11:7** ११:७ दान ७:७,२१; प्रका १३:५-७; १७:८ ✡ **11:8** ११:८ यशै १:९-१०

10 अबलय् पृथ्वीइ च्वंपिं मनूत फुक्कं इपिं सीगुलि लय्लय्ताइ। थ्व निम्ह अगमवक्तातय्सं यानाः पृथ्वीइ च्वंपिन्त तसकं सास्ती जुयाच्वंगुलिं इपिं लय्लय्तातां थःथवय् कोसेलि बीगु याइ।
11 स्वन्हु व बान्हु दये धुंकाः परमेश्वरं छ्वयाहयादीगु हंस इमिके दुहां वन। अले इपिं तुतिं चुयाः जुस्क्क दन। इमित खंपिं फुक्कं तसकं ग्यात।✡
12 अले इमिसं स्वर्ग थथे धयाहःगु सः ताल – "थन थाहां वा।" इमि शत्रुतय्सं खंक खंक हे इपिं सुपाँचय् च्वनाः स्वर्गय् थाहां वन।✡
13 अबलय् हे तसकं भ्वखाय् ब्वल। झिब्वय् छब्व शहर दुनावन। भ्वखाय् ब्वःबलय् न्हयद्वः मनूत सित। ल्यंदनिपिं मनूत फुक्क ग्यानाः स्वर्गय् च्वंम्ह परमेश्वरयात तःधंकल।✡
14 निगूगु विपत्ति फुत। स्वंगूगु विपत्ति याकनं हे वयेत्यंगु दु।

न्हयगूगु तुरही

15 अले न्हय्म्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु तुरही पुल। अले स्वर्गं तस्सलं थथे धयाहल –

"संसारयागु राज्य झी प्रभु
व वय्कःया ख्रीष्टयागु
राज्य जुल।
वय्कलं सदांया निंतिं
राज्य यानादी।"✡

16 परमेश्वरयागु न्ह्यःने थथःगु सिंहासनय् फ्यतुना च्वंपिं निइप्यम्ह थकालिपिन्सं क्वछुनाः परमेश्वरयात थथे धकाः तःधंकल –
17 "न्हापा दीम्ह,
आः नं दीम्ह,
दक्वसिबय् तःधंम्ह
व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर
जिमिसं छितः सुभाय्
देछाया च्वना।
छिं हे छिगु तःधंगु शक्ति
ज्वनाः राज्य यानादिल।
18 जात जातियापिं मनूत
छि खनाः
तसकं तंम्वय्कल।
आः छिगु तं पिकायेगु ई वल,
अले सीपिन्त न्याय यायेगु।
छिकपिनि दास
अगमवक्तातत्यत
व विश्वासीतय्त,
छितः मानय् यानाच्वंपिं
तःधंपिं व चिधंपिं
फुक्कसितं सिरपाः बीगु
व पृथ्वीयात स्यंकूपिन्त
न्हंकेगु ई नं वये धुंकल।" ✡

19 अले स्वर्गय् च्वंगु परमेश्वरया पवित्र देगः चाल। अन बाचा चिनातःगु सनू खनेदत। अले झिलिक्क झिलिक्क हावलासा च्यात, ततसलं ग्यानापुक ग्राङ्गगूङ्ग सः वल। भ्वखाय् ब्वल, तसकं प्वँ गात। ✡

✡ **11:11** ११:११ इज ३७:१० ✡ **11:12** ११:१२ २ राज २:११ ✡ **11:13** ११:१३ प्रका ६:१२; १६:१८ ✡ **11:15** ११:१५ प्रस १५:१८; दान २:४४; ७:१४,२७ ✡ **11:18** ११:१८ भज २:५; ११०:५; ११५:१३ ✡ **11:19** ११:१९ प्रका ८:५; १६:१८-२१

12

मिसा व अजिङ्गर

1 अनंलि स्वर्गय् तसकं तःधंगु छगू चिं खनेदत। अन सूर्ययागु वसः पुनातःम्ह, तिमिलाया च्वय् तुति तयातःम्ह, झिंनिगः
नगुयागु श्रीपेच पुया तःम्ह छम्ह मिसायात जिं खना।
2 व मिसा प्वाथय् दुम्ह जूगुलि मचाबुइगु ब्यथा सह याये मफयाः तसकं हाला च्वंगु खः।
3 हानं मेगु छगू चिं स्वर्गय् खनेदत। छम्ह तसकं ग्यानापुसे च्वंम्ह, ह्याउँसे च्वंम्ह, न्हय्गः छ्यं, झिपु नेकू व न्हय्गः छेनय्
श्रीपेच दुम्ह अजिङ्गरयात खना।[✡]
4 वयागु न्हिप्यनं आकाशय् स्वब्वय् छब्व नगुयात बँ पुइ थें पुयाः पृथ्वीइ कुर्का हल। व अजिङ्गर बुइत्यंम्ह मचायात नयेत
प्वाथय् दुम्ह मिसाया न्ह्यःने पिवाः च्वनाच्वन।[✡]
5 अले व मिसां जात जातियापिन्त नँयागु दण्डीं राज्य याइम्ह छम्ह मिजंमचायात बुइकल। व मिसां बुइकूम्ह मचा परमेश्वर
च्वनादीथाय् वय्कःयागु सिंहासन दुथाय् बिसिके यंकल।[✡]
6 अले व मिसा मरुभूमिइ परमेश्वरं दय्का तयादीगु थासय् बिस्युं वन। अन हे व मिसायात द्वःछि व निसः व खुइन्हु तक
लहिना तयादिल।
7 अनं लिपा स्वर्गय् लडाइँ जुल। मिखाएल धाःम्ह स्वर्गदूत व वया दूतत, अजिङ्गर व वया दूतत नाप ल्वात।[✡]
8 अजिङ्गर व वया दूतत बूगुलि इमित स्वर्गय् च्वनेगु थाये मन्त।
9 अले व तसकं ग्यानापुसे च्वंम्ह अजिङ्गरयात क्वय् क्वफाना हल। फुक्क संसारय् च्वंपिन्त थगय् याइम्ह पुलांम्ह सर्प
व हे खः। वयात दुष्ट व शैतान धकाः नं धाः। वयात व वया दूततय्त पृथ्वीइ वान्छवया हल।[✡]
10 अले स्वर्गपाखें थथे धयाहःगु छगू तस्सःगु सः जिं ताया –

“आः परमेश्वरं झीत
उद्धार यानादी।
परमेश्वरं अधिकार क्यनाः
ख्रीष्टयात राज्य याकादिल।
चान्हि झी परमेश्वरया न्ह्यःने
झी दाजुकिजापिनिगु
विरोध यानाः
दोष बीत स्वइम्हय्सित
क्वफाना हये धुंकल।[✡]
11 चीधिकःम्ह भ्याःचायागु हिं व इमिसं
न्यंकूगु वचनं यानाः
इमिसं वयात बुकाबिल।
इपिं सीत तकं लिमच्यू।
12 उकिं स्वर्ग व स्वर्गय् च्वंपिं
फुक्कं लय्ताः।
अय्नं पृथ्वी व समुद्रयात
धिक्कार, छाय्धाःसा
तसकं तं पिकयाः
शैतान छिमिथाय् वःगु दु।
वयागु ई अप्वः मन्त धकाः
स्यूगुलि वं थथे याःगु खः।”

13 थथे पृथ्वीइ वान्छवया हःगुलिं अजिङ्गरं मचा बुइकूम्ह मिसायात लिनाजुल।
14 उकिं व मिसायात अजिङ्गरया न्ह्यःनं मरुभूमिइ बिस्युं वनेत तसकं तःधिकःम्ह इमायागु निपा पपू छुनाबिल। अन हे व
मिसायात स्वदँ व खुला लहिना तल।[✡]
15 व मिसायात चुइके छवयेत व अजिङ्गरं थःगु म्हुतुं खुसि थें लः पिकाल।

[✡] **12:3** १२:३ दान ७:७ [✡] **12:4** १२:४ दान ८:१० [✡] **12:5** १२:५ यशै ६६:७; भज २:९ [✡] **12:7** १२:७ दान १०:१३,२१; १२:१; यह ९ [✡] **12:9** १२:९ उत ३:१; लूक १०:१८ [✡] **12:10** १२:१० अय् १:९-११; जक ३:१ [✡] **12:14** १२:१४ दान ७:२५; १२:७

16 पृथ्वीं व मिसायात बचय् यायेत थःगु म्हुतु चायकाः अजिङ्गरं पिकाःगु लः फुक्क त्वनाछ्वत।
17 अले व मिसा खनाः झन तसकं तंम्वल। उकिं वया सन्तान, परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् यानाच्वंपिं व येशूयागु वचन सत्य खः धकाः धाइपिं नाप ल्वायेत अजिङ्गर वन।
18 अले व समुद्रयागु सिथय् दनाच्वन।

13

समुद्रं पिहांवःम्ह पशु

1 अले जिं झिपु नेकू व न्हय्गः छ्यं दुम्ह पशु समुद्रं पिहां वयाच्वंगु खना। वयागु नेकू पतिकं श्रीपेच दु। वयागु छ्यं पतिकं परमेश्वरयात सराः बीगु नां च्वयातःगु दु।✡
2 व पशु चितुवा थें च्वं। वयागु तुति भालुयागु, म्हुतु सिंहयागु थें च्वं। अले वयात हे अजिङ्गरं थःगु शक्ति, थःगु सिंहासन व तःधंगु अधिकार बिल।✡
3 वयागु छगः छेनय् सी थें च्वंक घाः यानातःगु दु। अय्नं थ्व घाः लना वन। उकिं अजू चायाः संसारय् च्वंपिं फुक्क मनूत व पशुया ल्यूल्यू वन।
4 सकलें मनूतय्सं अजिङ्गरयात पुजा याइगु खः। अले व अजिङ्गरं थःगु अधिकार पशुयात बिल। अथे जुयाः मनूतय्सं थथे धयाः पशुयात नं पुजा यात – "थ्व पशु थें ज्याःम्ह सु दु? थ्व पशुनाप सु ल्वाये फइ?"
5 अले पशुयात घमण्डी खँ ल्हाइगु व परमेश्वरयात हेस्यानाः खँ ल्हाइगु छप्वाः म्हुतु बिल। पिइनिला तक व पशुयात अधिकार याकेबिल।
6 अले परमेश्वरयात क्वह्मंकेत, वय्कःया नां व च्वनेगु थाय् अले स्वर्गय् च्वंपिं फुक्कसितं हेस्यानाः खँ ल्हायेत वं थःगु म्हुतुप्वाः चायकल।✡
7 वयात विश्वासीतनाप ल्वायेगु व इमित बुकेगु अधिकार बिल। फुक्क कुलयापिं मनूतयत, देश देशयापिं मनूतयत, थीथी भाषां नवाइपिं मनूतयत व जात जातियापिं मनूतयत नं व पशुयात अधिकार याकेबिल।✡
8 अले पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसिनं व पशुयात पुजा याइ। संसारयागु सृष्टि जूसांनिसें स्याःम्ह चीधिकःम्ह भ्याःचाया जीवनयागु सफुलिइ नां च्वया मतःपिं फुक्कसिनं वयात पुजा याइ।✡

9 सुया न्हायप्पं दु वं न्यना का।
10 ज्वना यंके माःपिन्त
ज्वना हे यंकी।
तरवारं सीमाःपिं तरवारं हे सी।

थुबलय् हे खः सकल विश्वासीतय्सं विश्वास मत्वःतुसे सह यानाच्वनेमाःगु।✡

पृथ्वीं पिहांवःम्ह पशु

11 जिं हानं पृथ्वीं पिहां वयाच्वंम्ह छम्ह मेम्ह पशुयात खना। चीधिकःम्ह भ्याःचायागु थें वयाके निपु नेकू दु। वं नवाःगु अजिङ्गरं नवाःगु थें च्वं।
12 न्हापांयाम्ह पशुयागु न्ह्यःने हे वयागु फुक्क अधिकार थ्व पशुं कयाः चले यात। सी थें च्वंक घाः जुयाः नं लाःम्ह न्हापांयाम्ह पशुयात पृथ्वी व पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्कसिनं पुजा याकेत थ्व पशुं कर यात।
13 थ्व मनूतय्सं खंक खंक हे आकाशं पृथ्वीइ मि गाय्केगु थें ज्याःगु तसकं हे अजू चायापुगु चिं यानाक्यन।
14 न्हापांयाम्ह पशुयागु न्ह्यःने हे वयात अथे चिं क्यनेगु अधिकार ब्यूगुलि पृथ्वीइ च्वंपिन्त थ्वं ध्वंलायेगु याना जुल। तरवारं पालाः घाः जुलं हे म्वानाच्वंम्ह न्हापांयाम्ह पशुयागु मूर्ति दय्कि धकाः फुक्कसितं उजं बिल।
15 न्हापांयाम्ह पशुयागु मूर्तियात नवाकेत सास तयाबीगु व वयात पुजा मयाःपिन्त स्यायेगु अधिकार व पशुयात बियातःगु दु।
16 अले वं तःधंपिन्त, चिधंपिन्त, तःमिपिन्त, चीमिपिन्त, दासतय्त, दास मखुपिन्त फुक्कसितं नं कपालय् वा जव ल्हातय् चिं तय्कल।
17 थ्व चिं मदुपिं सुनानं न्याये नं दइ मखु, अले मी नं दइ मखु। थ्व चिं व पशुयागु नां धाःसां ज्यू, ल्याः धाःसां ज्यू।
18 थ्व थुइकेत बुद्धि माः। सुयाके बुद्धि दु वं थ्व पशुयागु ल्याःयागु अर्थ थुइका काइ। थ्व ल्याः मनूयागु नां खः। थ्व ल्याः ६६६ खः।

✡ **13:1** १३:१ दान ७:३; प्रका १७:३,७-१२ ✡ **13:2** १३:२ दान ७:४-६ ✡ **13:6** १३:५-६ दान ७:८,२५; ११:३६ ✡ **13:7** १३:७ दान ७:२१ ✡ **13:8** १३:८ भज ६९:२८ ✡ **13:10** १३:१० यर १५:२; ४३:११

14

चीधिकःम्ह भ्याःचा व छगू लाख व पिइप्यद्वः मनूत

1 अले जिं सियोन पर्वतय् चीधिकःम्ह भ्याःचा दनाच्वंगु खना। वय्कः व वय्कःया बाःयागु नां कपालय् च्वयातःपिं छगू लाख व पिइप्यद्वः मनूत वय्कः नाप दु।✡

2 अले यक्व लःयागु सः व तसकं नँ न्याःगु सः थें च्वंक स्वर्ग धयाहःगु छगू तःधंगु सः जिं ताल। थ्व सः यक्व वीणा थाःगु सः थें नं च्वं।

3 सिंहासन, प्यम्ह जीवात्मा, व थकालिपिनिगु न्ह्यःने च्वनाः इमिसं छपु न्हगु म्ये हालाच्वन। पृथ्वीं मू पुलाः लिफ्यानाहःपिं छगू लाख व पिइप्यद्वः मनूतय्सं जक व म्ये हाले सः, मेपिन्सं मसः।

4 थुपिं मिस्तनापं लसपस मजूनिपिं च्वखपिं खः। थुपिं चीधिकःम्ह भ्याःचायागु जक ल्यूल्यू जुइपिं खः। परमेश्वर व चीधिकःम्ह भ्याःचायागु लागि संसारं लिफ्यानाहःपिं दकलय् न्हापायापिं मनूत, थुपिं हे खः।

5 इमिगु म्हुतुइ मखुगु खँ धयागु मदु, इमिगु नुगः यचुसे च्वं।✡

स्वम्ह स्वर्गदूत

6 अले छम्ह स्वर्गदूत आकाशं आकाशं ब्वया जूगु जिं खना। वं पृथ्वीइ च्वंपिं फुक्क जातियापिं मनूतय्त, कुलयापिं मनूतय्त, थीथी भाषां नवाइपिं मनूतय्त, व देश देशयापिं मनूतय्त न्यंकेत न्ह्याबलें दयाच्वनीगु भिंगु खँ ज्वना वयाच्वंगु दु।

7 वं ततसलं थथे धाल – "परमेश्वर खनाः ग्या। वय्कःयात तःधंकि। वय्कलं मनूतय्त न्याय याइगु ई वये धुंकल। स्वर्ग, पृथ्वी, समुद्र व लःयागु बुंगाः सृष्टि यानादीम्हय्सित आराधना या।"

8 वयागु ल्यूल्यू वःम्ह मेम्ह स्वर्गदूतं थथे धाल – "नाश जुल, तःधंगु शहर बेबिलोन नाश जुल। थःम्हं याःगु बांमलाःगु ज्या मेमेगु देशयापिं मनूतयत नं याकेब्यूम्ह थ्व हे शहर खः।"✡

9 हानं वया ल्यूल्यू वःम्ह स्वम्हम्ह स्वर्गदूतं ततसलं थथे धाल – "सुनानं पशुयात व वयागु मूर्तियात पुजा याःसा, वयागु कपालय्, अथवा ल्हातय् चिं तयेका च्वंसा,

10 अज्याःपिन्सं परमेश्वरयागु तःधंगु तं छुनं ल्वाकळ्याना मतःगु ख्वल्चां त्वने माली। अज्याःपिन्सं मि व गन्धक दुथाय् पवित्रपिं स्वर्गदूततय्गु व चीधिकःम्ह भ्याःचायागु न्ह्याःने च्वनाः सास्ती नया च्वनेमाली।✡

11 इमिसं सास्ती नया च्वंथासं वःगु कुँ न्ह्याबलें च्वय् थाहां वनाच्वनी। इमिसं चच्छि न्हिच्छि दुःखसिया च्वनेमाली। व पशुयात व वयागु मूर्तियात पुजा याक्वसित, अले हानं वयागु नांयागु चिं काक्वसित नं अथे हे याइ।"✡

12 परमेश्वरयागु आज्ञा मानय् याइपिं व येश् ख्रीष्टयात विश्वास याना मत्वःतूपिं विश्वासीतय्सं सह याः कि मयाः धकाः थुकिं हे सी दइ।

13 अले हानं जिं स्वर्ग थथे धयाहःगु सः ताल – "थ्व खँ च्व, आवंनिसें प्रभुयात विश्वास यानाः सीपिं मनूत धात्थें हे धन्यपिं खः।" आत्मां नं धयादिल – "धात्थें खः, आः इमिसं थःगु ज्यां झासु लने खनी, छायधाःसा इमिगु ज्यायागु फल इमिगु ल्यूल्यू वयाच्वनी।"

पृथ्वीइ बाली लयेगु ई

14 अले हानं जिं तुयुगु सुपाँय् खना। छेनय् लुँयागु श्रीपेच दुम्ह, ल्हातिइ ज्वःगु ईंचा ज्वनातःम्ह मनूया काय् थें च्वंम्ह छम्हय्सित सुपाँचय् खना।✡

15 सुपाँचय् च्वंम्हय्सित देगलं पिहांवःम्ह छम्ह स्वर्गदूतं थथे धकाः ततसलं धाल – "पृथ्वीइ च्वंगु बाली बांलाक पाकय् जुइ धुंकल, बाली लयेगु ई जुइ धुंकूगुलि ईंचां बाली लयादिसँ।"✡

16 अले सुपाँचय् च्वंम्हय्सिनं पृथ्वीइ ईंचा संकल, अले पृथ्वीइ बाली लये सिधल।

17 हानं मेम्ह हे छम्ह स्वर्गदूत स्वर्गय् च्वंगु देगलं पिहां वल। वयाके नं ज्वःगु ईंचा दु।

18 मेम्ह छम्ह स्वर्गदूत होम यायेगु थासं पिहां वल। थ्वयाके मियागु अधिकार दु। अले ज्वःगु ईंचा दुम्हय्सित थ्वं ततसलं धाल – "पृथ्वीइ च्वंगु दाख ईंचां लया का, दाख पाकय् जुइ धुंकल।"

19 अले व स्वर्गदूतं थःगु ईंचा पृथ्वीइ संकल। अले दाख लयाः मुंकल। थ्व यंकाः परमेश्वरयागु तंयागु तःधंगु दाख तिस्सिगु थासय् वांछवत।

20 शहरं पिने यंकाः दाख तिस्सिल। दाख तिस्यूबलय् सलयागु गःपः तक जायाः स्वसः किलोमिटर तक हि बाः वन।✡

✡ **14:1** १४:१ इज ९:४; प्रका ७:३ ✡ **14:5** १४:५ सप ३:१३ ✡ **14:8** १४:८ यशै २१:९; यर ५१:८; प्रका १८:२ ✡ **14:10** १४:१० यशै ५१:१७; उत १९:२४; इज ३८:२२ ✡ **14:11** १४:११ यशै ३४:१० ✡ **14:14** १४:१४ दान ७:१३ ✡ **14:15** १४:१५ योए ३:१३ ✡ **14:20** १४:२० यशै ६३:३; विलाप १:१५; प्रका १९:१५

15

न्हय्म्ह स्वर्गदूत व न्हय्गु महामारी

1 जिं हानं स्वर्गय् तसकं हे तःधंगु अजू चायापुगु छगू चिं खना। न्हय्म्ह स्वर्गदूततय्सं दकलय् लिपायागु न्हय्गु महामारी
कयातल। परमेश्वरयागु तं थुमिगुपाखें हे क्वचाइ।
2 अले जिं मि ल्वाकज्याःगु न्हाय्कंयागु समुद्र थें खना। पशु, वयागु मूर्ति व वयागु नांयागु ल्याःयात त्याकाः परमेश्वरं
बियादीगु वीणा कयातःपिन्त जिं न्हाय्कंयागु समुद्रय् दनाच्वंगु खना।
3 परमेश्वरया दास मोशां च्वयातःगु म्ये व चीधिकःम्ह भ्याःचायागु छपु म्ये इमिसं थुकथं हाल –
"दक्वसिबय् तःधंम्ह व
शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर,
छिं यानादीगु ज्या
तसकं तःधं व अजू चायापु।
जाति जातिया जुजु,
छिगु लँपु सत्य व पायछि जु।✡
4 हे परमप्रभु, सु जक
छि खनाः मग्याइ?
सुनां जक छिगु नांयात तःधं
धकाः मानय् मयाइ?
छि हे जक पवित्रम्ह खः।
छिगु पायछिगु बिचाः
व न्याय फुक्कसिनं
सी धुंकूगुलिं
फुक्क जातित छिथाय्
छितः आराधना यायेत वइ।"✡

5 अनंलि जिं स्वर्गय् परमेश्वरया देगः चालाः अन दुने च्वंगु महा-पवित्र थाय् खन।✡
6 यचुसे व थीगु तुयुगु वसः फिनातःपिं अले छातिइ लुँयागु बालां हिनातःपिं न्हय्म्ह स्वर्गदूतत देगलं न्हय्गु महामारी ज्वनाः
पिहां वःगु जिं खना।
7 अले व प्यम्ह मध्ये छम्ह जीवात्मां न्ह्याबलें म्वाना च्वनीम्ह परमेश्वरयागु तं जायक दुगु न्हय्गः लुँयागु ख्वल्चा न्हय्म्ह
स्वर्गदूततय्त बिल।
8 परमेश्वरयागु महिमा, हनाबना व शक्तिं पिहां वयाच्वंगु कुं देगः छगलं जाल। न्हय्म्ह स्वर्गदूततय्सं छवयाहःगु न्हय्गु
महामारी सिमधःतले अन सुं नं दुहां वनेमफु।✡

16

परमेश्वरया तं दुगु न्हय्गः ख्वल्चा

1 अले जिं देगलं न्हय्म्ह स्वर्गदूततय्त तस्सलं थथे धयाच्वंगु ताल – "हुँ, परमेश्वरयागु तं दुगु न्हय्गः ख्वल्चा पृथ्वीइ
प्वंकि।"
2 अले न्हापांम्ह स्वर्गदूतं वनाः थःगु ख्वल्चा पृथ्वीइ प्वंकल। थुकिं यानाः पशुयागु छाप दुपिं व पशुयागु मूर्ति पुजा याइपिं
मनूतय्गु म्हय् घच्चाइपुगु व सह याये मफय्क स्याइगु कै वल।✡
3 निम्ह्म स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा समुद्रय् प्वंकाबिल। अले व समुद्रयागु लः सीम्ह मनूयागु हि थें जुयाः समुद्रय् च्वंपिं प्राणीत
फुक्कं सित।
4 स्वम्ह्म स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा खुसि व बुंगाःचाय् प्वंकल। अले फुक्क लः हि जुल।✡
5 अले लःयागु बिचाः याइम्ह दूतं थथे धाःगु जिं ताल –
"हे पवित्रम्ह परमेश्वर,
न्हापांनिसें दीम्ह,

✡ **15:3** १५:३ प्रस १५:१ ✡ **15:4** १५:४ यर १०:७; भज ८६:९ ✡ **15:5** १५:५ प्रस ३८:२१ ✡ **15:8** १५:८ प्रस ४०:३४; १ राज ८:१०-११; २ इति ५:१३-१४; यशै ६:४ ✡ **16:2** १६:२ प्रस ९:१० ✡ **16:4** १६:४ प्रस ७:१७-२१; भज ७८:४४

आः नं दीम्ह छि हे खः।
छिं न्याय यानादीगु
तसकं पायछि जू।
6 छायधाःसा छितः
विश्वास याःपिं मनूतयत
व अगमवक्तातयत
स्याःपिं थुपिं हे खः।
उकिं छिं थुमित हि त्वंकादिल।
इपिं थथे हे यायेमाःपिं खः।"
7 अनं लिपा वेदीं थथे धयाहःगु सः जिं ताल,
"दक्वसिबय् तःधंम्ह
व शक्ति दुम्ह
परमप्रभु परमेश्वर,
छिं यानादीगु न्याय
सत्य व पायछि जू।"
8 प्यम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा सूर्ययात प्वंकाबिल। थुकथं सूर्ययागु मि थें ज्याःगु तापं मनूतयत पुकेबिल।
9 तसकं तांन्वयाः मनूतयत पुत। थथे दुःखकष्ट छवयाहयेगु अधिकार दुम्ह परमेश्वरयागु नां कयाः इमिसं सराः बिल। अयनं इमिसं पश्चाताप मयाः अले परमेश्वरयात नं तःमधंकू।
10 न्याम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा पशुयागु सिंहासनय् प्वंकल। अले वयागु राज्य खिउँसे च्वना वन। दुःखकष्ट सह याये मफयाः मनूतयसं वा न्ह्यल।✡
11 थुकथं कै वयकाः सास्ती नका तःगुलि इमिसं स्वर्गय् च्वंम्ह परमेश्वरयात सराः बिल। इमिसं थःपिन्सं याना जूगु मभिंगु ज्यायागु पश्चाताप मयाः।
12 खुम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा तःधंगु यूफ्रेटिस खुसिइ प्वंकल। अले पुर्बयापिं जुजुपिं वये जीक खुसिया लः सुनावन, लँ दत।✡
13 अले अजिङ्गर, पशु व फताहा अगमवक्तायागु म्हतुं स्वम्ह ब्यांचा थें ज्याःपिं मभिंपिं आत्मात पिहां वःगु जिं खना।
14 अजू चायापुगु चिं यायेफुपिं भूत आत्मात थुपिं हे खः। दक्वसिबय् तःधंम्ह व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु तःधंगु दिनय् ल्वायेत थुमिसं सारा संसारय् च्वंपिं जुजुपिन्त मुंका जुइ।

15 "होश यानाच्वँ, जि खुँ थें वये। मघंसे न्ह्यलं चायका च्वंम्ह धन्यम्ह खः। वसः ज्वना च्वंम्ह धात्थें धन्यम्ह खः, छायधाःसा इपिं नांगां जुइ माली मखु। अले थःगु नांगांगु म्ह कर्पिन्त क्यने माली मखु।"✡

16 हिब्रू भाषां आर-मागेड्डोन धाइगु थासय् इमिसं जुजुतयत छथाय् मुंकल।
17 न्हयम्हम्ह स्वर्गदूतं थःगु ख्वल्चा फसय् प्वंकल। परमेश्वरया देगःया सिंहासनं थथे धकाः तसलं धयाहल – "आः सिधल।"
18 अले अन न न्यात, हावलासा त्वल, तसकं भ्वखाय् ब्वल। मनूतयगु सृष्टि जूसांनिसें थपाय्सकं तःधंगु व ग्यानापुगु भ्वखाय् गुबलें हे मब्वःनि।✡
19 तःधंगु शहर स्वकू दला वन। देश देशय् च्वंगु शहर फुक्कं दुनावन। अले परमेश्वरं तःधंगु बेबिलोन शहरयात लुमंकादिल। अले वयकःयागु ग्यानापुसे च्वंगु तंयागु ख्वल्चा वयात त्वनेत बियादिल।✡
20 दक्व टापु तनावन। पहाड धयागु हे मदयावन।✡
21 पिइगु पिइगु किलो ति दुगु ततःग्वःगु प्वँ आकाशं कुतुं वयाः मनूतयत लात। थज्याःगु प्वँ वयाः तसकं महामारी लाःगुलि मनूतयसं परमेश्वरयात सराः बिल, छायधाःसा थ्व तसकं हे तःधंगु ग्यानापुगु महामारी खः।✡

17

नांजाःम्ह वेश्या

✡ **16:10** १६:१० प्रस १०:२१ ✡ **16:12** १६:१२ यशै ११:१५ ✡ **16:15** १६:१५ मत्ती २४:४३-४४; लूक १२:३९-४०; प्रका ३:३ ✡ **16:18** १६:१८ प्रका ८:५; ११:१३,१९ ✡ **16:19** १६:१९ यशै ५१:१७ ✡ **16:20** १६:२० प्रका ६:१४ ✡ **16:21** १६:२१ प्रस ९:२३; प्रका ११:१९

1 न्हय्गः ख्वल्चा ज्वनातःम्ह स्वर्गदूत मध्ये छम्ह स्वर्गदूतं वयाः जितः थथे धाल – "थन वा, यक्व लः दुथाय् च्वंम्ह
नांजाःम्ह वेश्यायात याःगु न्याय जिं छन्त क्यनाबी।✡
2 व हे नाप संसारयापिं जुजुपिन्सं व्यभिचार याना जूगु खः। सारा पृथ्वीइ च्वंपिं मनूतय्सं व नाप भाःपी हे मफय्क व्यभिचार
याना जुल।"✡
3 जि पवित्र आत्मां जाल, अले स्वर्गदूतं जितः मरुभूमिइ क्वबिया यंकल। अन तसकं ह्याउँसे च्वंम्ह पशु गया च्वंम्ह छम्ह
मिसायात जिं खना। व पशुयाके न्हय्गः छ्यं व झिपु नेकू दु। म्हय् जाय्क परमेश्वरयात सराः बीगु नां च्वयातःगु दु।✡
4 व मिसां तसकं थिकेगु ह्याउँसे, वँचुसे च्वंगु वसतं पुनातःगु दु। वं लुँ, हिरा, मोतीया तिसां म्ह छम्हं तिया तःगु दु। वयागु
व्यभिचार याःगु घच्चायापुसे च्वंगु व मभिंगु खं जाःगु छगः लुँयागु ख्वल्चा वं ल्हातय् कयातःगु दु।✡
5 वयागु कपालय् गुप्त अर्थ दुगु नां च्वयातःगु दु – "तःधंगु बेबिलोन, वेश्यातय् मां, अले पृथ्वीइ घच्चायापुसे च्वंगु ज्याखँ
यानाजुइपिनि मां।"
6 अले जिं व मिसां येशूयात विश्वास याःपिं पवित्रपिं मनूतय्गु हिं काय्काजूगु खनाः जि छक्क जुल।
7 अले स्वर्गदूतं जितः धाल – "छाय् छक्क जुया? व मिसायागु गुप्त खँ जिं छन्त कने। व मिसां गया च्वंम्हय्सिके दुगु
न्हय्गः छ्यं व झिपु नेकू दुम्ह पशुयागु अर्थ नं कनाबी।
8 व पशु न्हापा ला दुम्ह खः, आः मदु। व हे पशु तःजाःगु गालं पिहां वइतिनि। अले नाश नं जुइतिनि। संसारयात सृष्टि याये
न्ह्यःनिसें जीवनयागु सफुलिइ नां च्वया मतःपिं मनूत व पशुयात खनाः तसकं छक्क जुइ, छाय्धाःसा व पशु न्हापा दु, आः मदु,
अले लिपा वइतिनि।✡
9 "थ्व खँ थुइकेत ज्ञान बुद्धि माः। न्हय्गः छ्ययंया अर्थ न्हय्ग् पहाड खः। गुकी व मिसा फ्यतुनाच्वंगु दु। थुपिं न्हय्म्ह जुजुपिं
खः।
10 इपिं मध्ये न्याम्ह जुजु सी धुंकल छम्ह जक दनि। मेम्ह आः तक वःगु मदुनि। व वल धाःसा वं छुं ई तक जक राज्य
याइ।
11 "न्हापा दुम्ह, आः मदुम्ह पशु थ्व हे च्याम्हम्ह जुजु खः, थ्व न्हय्म्ह मध्ये छम्ह खः। थ्व नाश जुयावनी।
12 छं खंगु झिपु नेकूयागु अर्थ आः तक जुजु मजूनिपिं झिम्ह जुजुपिं खः। अय्नं व पशुनाप नाप तुं इपिं छुं ई तक जक जूसां
जुजु जुइतिनि।✡
13 थुपिं फुक्कसिनं छप्पँ जुयाः थःपिनिगु अधिकार व शक्ति व पशुयात बी।
14 थुपिं चीधिकःम्ह भ्याःचा नाप ल्वाः वइ। चीधिकःम्ह भ्याःचां थुमित बुका छ्वइ, छाय्धाःसा वय्कः प्रभुतय् नं प्रभु व
जुजुतय् नं जुजु खः। वय्कः नाप दुपिं सःतातःपिं, ल्ययातःपिं व विश्वास यायेबहःपिं खः।"
15 अले स्वर्गदूतं जितः हानं धाल – "छं खंगु मिसाया लिक्क दुगु लःयागु अर्थ देश देशयापिं मनूत, जात जातियापिं मनूत
व थीथी भाषां नवाइपिं मनूतय्गु हुल खः।
16 छं खंगु झिपु नेकुतिं व पशुं थ्व वेश्यायात हेला याइ। इमिसं व मिसायात नांगां याइ। अले वयागु ला नइ, अले वयात
मिइ उनाछ्वइ।
17 परमेश्वरयागु इच्छा पूवंकेत इपिं छप्पँ जुयाः वय्कःया वचन पूमवंतले इमिसं थःगु अधिकार व पशुयात बी, छाय्धाःसा
थ्व इच्छा परमेश्वरं हे इमिगु नुगलय् तयादीगु खः।
18 छं खंम्ह मिसायागु अर्थ संसारय् च्वंपिं जुजुपिन्त राज्य याइगु तःधंगु शहर खः।"

18

बेबिलोन नाश जूगु

1 थुलि जुइ धुंकाः जिं स्वर्ग क्वहां वयाच्वंम्ह मेम्ह स्वर्गदूतयात खना। व स्वर्गदूतयाके तःधंगु अधिकार दु। वयागु जलं
पृथ्वी हे झल्लल थित।
2 व ततसलं थथे धकाः हाला हल –
"तःधंगु बेबिलोन शहर
नाश जुल, नाश जुल!
थ्व थाय् ला आः भूतत च्वनीगु
थाय् जुइ धुंकल।
मभिंपिं आत्मात,
घच्चायापुसे च्वंपिं झंगःत

✡ **17:1** १७:१ यर ५१:१३ ✡ **17:2** १७:२ यशै २३:१७; यर ५१:७ ✡ **17:3** १७:३ प्रका १३:१ ✡ **17:4** १७:४ यर ५१:७ ✡ **17:8** १७:८ दान
७:७; प्रका ११:७; भज ६९:२८ ✡ **17:12** १७:१२ दान ७:२४

च्वनीगु थाय् जुइ धुंकल।✡
3 छाय्धाःसा वयागु
व्यभिचारयागु ख्वल्चां
त्वंगुलिं फुक्क जात
जातियापिं मनूत
नाश जुइ धुंकल।
पृथ्वीयापिं जुजुपिन्सं
व नाप व्यभिचार यात।
वयागु गुबलें हे पूमवनीगु
इच्छां यानाः
संसारयापिं व्यापारीत
तसकं हे धनी जुल।”✡
4 अले जिं स्वर्गं थथे धयाहःगु मेगु सः ताल —
“जि यःपिं मनूत,
वयाथासं पिहां वा।
मवल धाःसा छिमिसं नं
व नाप व्यभिचार याइ।
वलिसे पाप याये मते,
मखुसा छिमिसं वलिसे तुं
सजाँय फयेमाली।✡
5 वं याःगु पाप
आकाश तक थ्यंगु दु।
वं याःगु पाप
परमेश्वरं लुमंकादीगु दु।✡
6 वं छिमित
गथे यानातःगु खः
छिमिसं नं
वयात अथे हे या।
वं याःगु ज्या सिबय्
निदुगं अप्वः
वयात छिमिसं नं या।
छिमित त्वंकेत ख्वल्चाय्
तयाब्यूगु सिबय्
निदुगं अप्वः कडागु
वयागु ख्वल्चाय् तयाब्यु।✡
7 वं थथःम्हं तुं तःधं जुयाः
गुलि मोज यात,
उलि हे छिमिसं नं वयात
दुःखकष्ट व ख्वबि ब्यु।
वयागु मनं थथे धाः
‘जि ला महारानी
जुयाच्वनागु दु।
जि विधवा मिसा मखु।
जिं गुबलें हे नं
दुखं च्वनेमाली मखु।’
8 उकिं छन्हुं हे वयात ल्वय्,
दुःख, आपत,

✡ **18:2** १८:२ यशै १३:२१; २१:९; यर ५०:३९; ५१:८; प्रका १४:८ ✡ **18:3** १८:३ यशै २३:१७; यर ५१:७ ✡ **18:4** १८:४ यशै ४८:२०; यर ५०:८; ५१:६,४५ ✡ **18:5** १८:५ उत १८:२०-२१; यर ५१:९ ✡ **18:6** १८:६ भज १३७:८; यर ५०:२९

अले अनिकाल वइ।
अले वयात मिइ उनाछ्वइ,
छाय्धाःसा वयात न्याय
यानादीम्ह परमप्रभु
परमेश्वर शक्ति दुम्ह खः।”✡

9 व नाप व्यभिचार यानाः मोजमज्जा याना जूपिं संसारयापिं जुजुपिं वयात उनातःगु कुँ खनाः नुगः मछिंकाः ख्वइ।
10 वयात जूगु आपत बिपत खनाः ग्यानाः इमिसं तापाकं दनाः थथे धाइ –
“धिक्कार, धिक्कार
तसकं तःधंगु शहर!
तसकं बल्लाःगु शहर
बेबिलोन! घौछिं हे
छं सजाँय फये माल।”✡

11 संसारयापिं व्यापारीत नं इमिगु माल न्याइपिं मनूत मन्त धकाः नुगः मछिंकाः ख्वइ।✡
12 इमिगु मालताल – लुँ, वहः, हिरा, मोती, भिंगु भिंगु कापः, प्याजी रंगया कापः, रेसम, ह्याउँसे च्वंगु कापः, थीथी कथंया नस्वाःगु सिँ, किसियागु वा, थिकेथिकेगु सिँ, कँय्, नँ, व दुरूल्वहँतं दय्कातःगु थीथी सामान, व✡
13 दालचिनि, मसला, धुपाँय्, मूर्, गुँगु, तुयुग् धुपाँय्, दाखमघ, भिंगु चिकं, नचुगु छ्वचुं, छ्व, सा ढ्वहं, फै-च्वलय्, सल व रथ, दास दासी, व मनूतनापं आः सुनानं न्याइ मखुत।
14 व्यापारीतय्सं थथे धाइ –
“हे बेबिलोन! छं ययक्कगु
ततःधंगु मालताल
फुक्कं तनावन।
छंगु धनसम्पत्ति व इज्जत
फुक्कं तनावने धुंकल।
आः हानं गुबलें लुइ मखुत।”

15 अन शहरय् व्यापार यानाः धनी जूपिं मनूत वयात जूगु सास्ती खनाः ग्यानाः तापाकं हे दनाः नुगः मछिंकाः ख्वख्वं थथे धाइ –✡
16 “धिक्कार, धिक्कार
हे तःधंगु शहर!
भिंगु भिंगु सूती कापः, प्याजी
रंगयागु कापतं पुना च्वंम्ह,
लुँ, हिरा, मोती तिसां
तिया च्वंम्ह छ हे खः!
17 घौछिं हे थुलिमछि सम्पत्ति
फुक्क
छ्यालब्याल जुयाः वन।”

फुक्क लःजहाजया कप्तानत, जहाजय् यात्राय् वंपिं मनूत, जहाज चले याइपिं, समुद्रय् व्यापार याइपिं फुक्कं ग्यानाः तापाक हे च्वनाः✡
18 अले व तःधंगु शहर च्यानाः कुँ थाहां वयाच्वंगु खनाः थुकथं हाला हल – “थ्व थें तःधंगु शहर गनं हे दइ मखु।”✡
19 ह्याँय्ह्याँय् ख्वख्वं छेनय् धू बुतुबुलाः नुगः मछिंकाः इपिं थथे धकाः हाल –
“धिक्कार, धिक्कार,
व तःधंगु शहर!
समुद्रय् जहाज चले याइपिं
फुक्कं वयागु धनं यानाः

✡ **18:8** १८:७-८ यशै ४७:७-९ ✡ **18:10** १८:९-१० इज २६:१६-१७ ✡ **18:11** १८:११ इज २७:३१,३६ ✡ **18:12** १८:१२ इज २७:१२,१३,२२
✡ **18:15** १८:१५ इज २७:३१,३६ ✡ **18:17** १८:१७ इज २७:२६-३० ✡ **18:18** १८:१८ इज २७:३२

तःमि जुल।
घौछिं हे व शहर नाश जुयाः वन।✡
20 हे स्वर्गय् च्वंपिं मनूत,
व नाश जूगुलि लय्ता!
हे परमेश्वरया मनूत, प्रेरितत
व अगमवक्तात लय्ता।
छिमित गथे याःगु खः
वयात परमेश्वरं अथे हे
न्याय यानादिल।”✡

21 अले छम्ह तसकं बल्लाःम्ह स्वर्गदूतं तसकं तःग्वःगु घःल्वहं थें ज्याःगु छगः ल्वहं कयाः समुद्रय् वान्छवया हल। अले थथे धाल –
“थुकथं हे तःधंगु बेबिलोन
शहर नचुक वांछवइ।
अले गुबलें हे
वयात लुइके फइ मखु।✡
22 अले वीणा, म्ये, बाँसुरी
व तुरहीयागु सः
अन गुबलें हे न्यनेदइ मखु।
कःमितय्सं दय्कातःगु सामान नं
अन लुइके फइ मखु।
घःक्यःगु सः नं
अन गुबलें हे ताये दइ मखु।✡
23 मतयागु जः नं
अन गुबलें थी मखुत।
भम्चा व जिलाजंपिनिगु सः
अन गुबलें ताये दइ मखुत।
छन्थाय् व्यापार याःवइपिं
फुक्कं पृथ्वीयापिं
ततःधंपिं मनूत खः।
छंगु तन्त्रमन्त्रं जात जातियापिं
मनूतय्त झंगः लानाः
थगय् याना तल।✡
24 अगमवक्तातय्गु,
परमेश्वरया मनूतय्गु
व पृथ्वीइ स्याःपिनिगु हि
अनं लुया वःगुलि
बेबिलोन थुकथं नाश जुल।”✡

19

स्वर्गय् छुत्काराया म्ये
1 अनं लिपा जिं स्वर्ग यक्व मनूत हाला
हःथेंज्याःगु सः ताल,
“हल्लेलूयाह,
उद्धार, मान व शक्ति
झी परमेश्वरयागु हे खः।

✡ **18:19** १८:१९ इज २७:३०-३४ ✡ **18:20** १८:२० व्य ३२:४३; यर ५१:४८ ✡ **18:21** १८:२१ यर ५१:६३-६४; इज २६:२१ ✡ **18:22** १८:२२ इज २६:१३; यशै २४:८ ✡ **18:23** १८:२३-२३ यर ७:३४; २५:१० ✡ **18:24** १८:२४ यर ५१:४९

2 वय्कलं बांलाक व खःकथं
न्याय यानादी।
पृथ्वीयापिं फुक्क मनूतय्त
थःनाप व्यभिचार याकाः
स्यंकूम्ह व तःधंम्ह वेश्यायात
वय्कलं सजाँय बियादीगु दु।
वय्कलं थः दासतय्गु हियागु
पलेसा कयादीगु दु।”✡

3 इमिसं हानं छकः तसलं थथे धाल –
“हल्लेल्याह,
व वेश्यायात उनातःगु कुँ
न्ह्याबलें थाहां वनाच्वनी।”✡

4 अले नीप्यम्ह थकालिपिं व प्यम्ह जीवात्मा फुक्कसिनं भ्वसुलाः सिंहासनय् फ्यतुनादीम्ह परमेश्वरयात थथे धकाः आराधना यात – “आमेन, हल्लेल्याह। प्रभुयागु नां तःधं जुयाच्वनेमा।”

5 सिंहासनं थथे धकाः धयाहल –
“वय्कःया दासत,
वय्कःयागु भय काइपिं,
तःधंपिं, चिधंपिं फुक्कसिनं,
झी परमेश्वरयात तःधंकेमाः।”✡

भ्याःचायागु ब्याहा

6 अनं लिपा हुल हुल मनूतय्गु सः थें, यक्व लःयागु सः थें, ग्राङ्गग्राङ्ग मिंक न न्याःगु सः थें थथे धकाः हाला हःगु जिं ताल –
“हल्लेल्याह,
दक्व शक्ति दुम्ह
झी परमप्रभु परमेश्वरं
राज्य यानादी।✡
7 झी सकसिनं लय्लयताया:
महिमा व हनाबना बियाः
वय्कःयात तःधंके नु।
चीधिकःम्ह भ्याःचायागु ब्याहा जुइन।
वय्कःया भम्चा
वय्कःयाथाय् वयेत
थथःम्हं तुं
तयार जुयाच्वने धुंकल।
8 वयात तसकं प्वाला
प्वाला थीगु, यचुसे च्वंगु,
बांलाःगु सुति कापतं
पुंका तःगु दु।”
(बांलाःगु सूती कापः विश्वासीतय्गु बांलाःगु भिंगु ज्याखँ खः।)

9 अले व स्वर्गदूतं जितः धाल – “थ्व च्वयाति, चीधिकःम्ह भ्याःचायागु ब्याहायागु भ्वजय् सःतूपिं मनूत तसकं हे धन्यपिं खः।”
वं हानं धाल – “थ्व फुक्क परमेश्वरयागु सत्य वचन खः।”✡

10 अथे धाःगुलि वयात हनाबना यायेत जि वयागु तुतिइ भ्वपुला। अयूनं वं धाल – “छं थथे यायें मते। येशूयागु वचन न्यनाकाःपिं छ व छिमि दाजुकिजापिं थें जि नं परमेश्वरया छम्ह दास खः। परमेश्वरयात आराधना या।” येशूयागु साक्षी अगमवक्तातय्गु आत्मा खः।

✡ **19:2** १९:२ व्य ३२:४३; २ राज ९:७ ✡ **19:3** १९:३ यशै ३४:१० ✡ **19:5** १९:५ भज ११५:१३ ✡ **19:6** १९:६ इज १:२४; भज ९३:१; ९७:१; ९९:१ ✡ **19:9** १९:९ मत्ती २२:२-३

तुयुम्ह सल गयादीम्ह

11 थुलि जुइ धुंकाः स्वर्ग चाल, जिं अन छम्ह तुयुम्ह सलयात खना। व सल गया च्वंम्हय्सित विश्वास याये बहःम्ह व
सत्यम्ह धाइ। वय्कलं बांलाक सत्य कथं न्याय व लडाइँ यानादी।✡
12 वय्कःयागु मिखा मित्याः थें च्वं। वय्कःयागु छेनय् यक्व हे श्रीपेच दु। वय्कःयागु म्हय् च्वयातःगु नां सुनानं हे मस्यु,
वय्कलं जक स्यू।✡
13 वय्कलं हिइ थुनातःगु वसः पुनातःगु दु। अले वय्कःयात परमेश्वरयागु वचन धकाः नां तया तल।
14 यचुसे च्वंगु, तुयुगु, बांलाःगु सुति वसतं पुनातःपिं स्वर्गय् च्वंपिं तुयुगु सल गया च्वंपिं सिपाइँत फुक्कं वय्कःया ल्यूल्यू
जुल।
15 जात जातियापिं मनूतय्त स्यायेत वय्कःयागु म्हुतुं छपु तरवार पिहां वयाच्वंगु दु। अले वय्कलं इमित नँयागु दण्डी राज्य
यानादी। दक्वसिबय् तःधंम्ह व शक्ति दुम्ह परमेश्वरयागु तमं जायाच्वंगु दाख तिस्सिगु थासय् वय्कलं तुतिं न्हुयाः दाखरस
पिकयादी।✡
16 वय्कःयागु वसतय् व वय्कःयागु खम्पाय् थ्व नां च्वयातःगु दु – "जुजुतय् नं जुजु व प्रभुतय् नं प्रभु।"
17 अनं लिपा जिं सूर्यलय् दनाच्वंम्ह छम्ह स्वर्गदूतयात खना। आकाशय् ब्वया च्वंपिं फुक्क झंगःतय्त ततसलं वं सःतल
– "वा, परमेश्वरयागु तःधंगु भ्वय् नयेत मुं वा।
18 जुजुपिनिगु, तःधंपिं कप्तानतय्गु, बल्लाःपिं मनूतय्गु, सलतय्गु, सल गया जुइपिनिगु, फुक्क मनूतय्गु, दासतय्गु, दास
मखुपिनिगु, तःधंपिनिगु व चिधंपिनिगु ला नयेत मुं वा।"✡
19 सल गया च्वंम्ह व वय्कःया सिपाइँत नाप ल्वायेत व पशु व पृथ्वीयापिं जुजुपिं व इमि फुक्कं सिपाइँत मुनावःगु जिं
खना।
20 अले व पशुयात व वया फताहा अगमवक्तायात ज्वन। व पशुयागु चिं दुपिन्त व पशुयागु मूर्तियात पुजा याःपिन्त चिं
क्यनाः थगय् याःम्ह थ्व हे खः। गन्धक जक च्यानाच्वनीगु मि गालय् थुपिं निम्हय्सितं क्वफात।✡
21 सल गया च्वंम्हय्सिगु म्हुतुं पिहां वयाच्वंगु तरवारं ल्यंदनिपिं फुक्कसितं स्याना छवत। इमिगु ला नयाः फुक्क झंगःतय्सं
प्वाः जाय्कल।

20

शैतानयात द्वःछि दँ तक चिनातःगु

1 अले जिं तसकं तःजाःगु गाःयागु ताःचा व तःपुगु सिखः छपु ल्हातिइ ज्वनाः स्वर्ग क्वहां वयाच्वंम्ह छम्ह स्वर्गदूतयात
खना।
2 अजिङ्गर धाःसां ज्यूम्ह, पुलांम्ह सर्प धाःसां ज्यूम्ह, दुष्ट व शैतान धाःसां ज्यूम्हय्सित व स्वर्गदूतं ज्वनाः द्वःछि दँ तक
चिनातल।✡
3 अले गालय् वान्छवयाः पुसा तिनाः छाप तयाबिल। द्वःछि दँ मफुतले वं जात जातियापिं मनूतय्त थगय् मयायेमा धकाः
थथे याःगु खः। द्वःछि दँ दये धुंकाः वयात पलख त्वःती।
4 अले जिं यक्व सिंहासन व उकी न्याय यायेगु अधिकार दुपिं फ्यतुनाच्वंगु खना। येशूयागु साक्षीया निंतिं, परमेश्वरयागु
वचनया निंतिं छ्यं ध्यंकूपिं नं जिं खना। इमिसं व पशुयात व पशुयागु मूर्तियात पुजा मयाः, अले कपालय् नं, ल्हातिइ नं पशुयागु
चिं तया मतः। इमिसं म्वाना वयाः ख्रीष्टनापं द्वःछि दँ तक राज्य यात।✡
5 द्वःछि दँ फुना मवंतले ल्यंदनिपिं सीपिं म्वाना मवः, सीपिं म्वानावःगु थ्व न्हापांगु खः।
6 सीपिं म्वाना वःगुली ब्वति काये दुम्ह मनू धात्थें हे धन्यम्ह व पवित्रम्ह खः। थुपिं हानं सी माली मखु, बरु थुपिं परमेश्वर
व ख्रीष्टया पुजाहारीत जुयाच्वने दइ। अले वय्कः नाप इमिसं नं द्वःछि दँ तक राज्य याये खनी।

शैतान बूगु

7 द्वःछि दँ फुइवं शैतानयात कुना तःगु थासं त्वःताबी।
8 वं सारा संसारय् च्वंपिं जात जातियापिं मनूतय्त अर्थात "गोग" व "मागोगपिन्त" झंगः लानाः ल्वाकेत छथाय् मुंकी।
इपिं समुद्रयागु फि थें यक्व दु।✡
9 अले इमिसं सारा संसारय् वनाः विश्वासीतय्त व परमेश्वरयात तसकं यःगु शहरयात घेरा तल। अले स्वर्ग मि कुतुं वयाः
इपिं भस्म जुल।

✡ **19:11** १९:११ इज १:१; भज ९६:१३; यशै ११:४ ✡ **19:12** १९:१२ दान १०:६ ✡ **19:15** १९:१५ भज २:९; यशै ६३:३; योए ३:१३; प्रका १४:२०
✡ **19:18** १९:१७-१८ इज ३९:१७-२० ✡ **19:20** १९:२० प्रका १३:१-८ ✡ **20:2** २०:२ उत ३:१ ✡ **20:4** २०:४ दान ७:९,२२ ✡ **20:8** २०:८
इज ७:२; ३८:२,९,१५

10 इमित थगय् याना जूम्ह शैतानयात ज्वनाः गन्धकयागु मि गालय् क्वफानाबिल। पशु व फताहा अगमवक्तायात नं अन हे क्वफाना तःगु दु। इमित अन सदां चच्छि न्हिच्छिं सास्ती याना तइ।

दक्वसिबय् लिपायागु न्याय

11 अनं लिपा जिं तःधंगु तुयुगु सिंहासन व उकी फ्यतुना च्वंम्हय्सित खना। वय्कःयात खनाः आकाश व पृथ्वी मदयावन। अले इमित च्वनेत गनं हे थाय् मन्त।

12 अले जिं सिंहासनयागु न्ह्याःने तःधंपिं व चिधंपिं सीपिं दनाच्वंगु व सफूत पुइकातःगु खना। मेगु छगू सफू नं पुइकल, थ्व सफू जीवनयागु सफू खः। अले इमिसं याःगु ज्या स्वयाः जीवनयागु सफुलिइ च्वया तः थें सीपिं फुक्कसित न्याय यात।✡

13 समुद्रं समुद्रय् सीपिं फुक्कं लित बिल, मृत्यु व पातालं सीपिं फुक्कं लित बिल। थुकथं इमिसं यानावःगु थथःगु ज्या स्वयाः इमित न्याय यात।

14 अले मृत्यु व पातालयात नं मि गालय् वांछ्वल। थ्व मि गाः धयागु हे निकः सीगु खः।

15 जीवनयागु सफुलिइ नां च्वया मतःपिं फुक्कसितं मि गालय् वांछ्वल।

21

न्ह्गु स्वर्ग व न्ह्गु पृथ्वी

1 थुलि जुइ धुंकाः जिं न्ह्गु स्वर्ग व न्ह्गु पृथ्वी खना। न्हापायागु स्वर्ग व पृथ्वी मदयावने धुंकल। समुद्र द हे मन्त।✡

2 न्ह्गु पवित्रगु यरूशलेम शहर स्वर्गं परमेश्वरपाखें क्वहां वयाच्वंगु जिं खना। थ्वयात बिया छ्वयेत्यंम्ह भम्चायात थें समाः यानातःगु दु। ✡

3 सिंहासनं तःसलं थथे धकाः धयाहःगु सः जिं ताल – "स्व, आः परमेश्वर मनूतलिसे दी। वय्कः इपिं नाप हे च्वनादी। इपिं वय्कःया मनूत जुइ। परमेश्वर थः हे इमि परमेश्वर जुयाः इपिं लिसे च्वनादी।✡

4 वय्कलं इमिगु मिखाय् च्वंगु ख्वबि सुचुक हुयादी। आः अन इपिं सी माली मखुत, दुःखं च्वने म्वाःल, ख्वय् म्वाःल, अले छुं नं दुःख जुइ मखुत। पुलांगु ज्याखँ फुक्कं मदयावने धुंकल।"✡

5 अले सिंहासनय् फ्यतुनादीम्हय्सिनं धयादिल – "स्व, जिं फुक्कं न्ह्गु यानाबी।" वय्कलं हानं धयादिल – "थ्व च्वयाति, छाय्धाःसा थ्व फुक्क वचन विश्वास याये बहःगु खः, अले सत्य नं खः।"

6 वय्कलं जितः धयादिल – "आः सिधल। अल्फा व ओमेगा जि हे खः। शुरु व अन्त जि हे खः। प्याचाःपिन्त जिं जीवनया बुंगाःयागु लः सितिकं त्वंके।✡

7 त्याकावइपिन्त थ्व हे अंश दइ। जि वया परमेश्वर जुइ, अले व जिम्ह काय् जुइ।✡

8 "भुस्याःत, विश्वास त्वःतूपिं, घच्चायापुगु ज्या याइपिं, मनू स्याइपिं, व्यभिचार याइपिं, धामी झाँक्री ज्या याइपिं, मूर्ति पुजा याइपिं व मखुगु खँ ल्हाइपिं फुक्कसितं गन्धकयागु मि गालय् वांछ्वइ। निकः सीगु धाःगु थ्व हे खः।"

न्ह्गु यरूशलेम

9 दुःखकष्ट दुगु ख्वल्चा ज्वनातःपिं न्हय्म्ह स्वर्गदूतत मध्ये दक्वसिबय् लिपायागु दुःखकष्ट दुगु ख्वल्चा कयातःम्हय्सिनं वयाः जितः थथे धाल – "थन वा, जिं छन्त भम्चा क्यनाबी। व भम्चा चीधिकःम्ह भ्याःचाया कलाः खः।"

10 जि आत्मां जाल, अले स्वर्गदूतं जितः तःधंगु तःजाःगु पर्वतय् यंकाः परमेश्वरदीगु स्वर्ग क्वहां वयाच्वंगु पवित्रगु शहर यरूशलेम क्यन।✡

11 व शहर परमेश्वरयागु जलं झल्लल थिनाच्वन, अले तसकं थिकेगु मणि थी थें फुक्कं खनेदयकः झल्लल थिनाच्वन।

12 थ्व शहरय् तब्यागु व तःजाःगु पःखाः दनातःगु दु। थ्व पखालय् झिंनिद्वाः ध्वाखा तयातःगु दु। ध्वाखाय् झिंनिम्ह स्वर्गदूतत च्वनाच्वन। इस्राएलीतय् झिंनिगु कुलयागु नां उपिं ध्वाखाय् च्वयातःगु दु।

13 पुर्ब पती स्वद्वाः ध्वाखा, उत्तर पती स्वद्वाः ध्वाखा, दच्छिन पती स्वद्वाः ध्वाखा व पच्छिम पती स्वद्वाः ध्वाखा।✡

14 शहरया पःखाःयागु जग झिंनिथाय् दु। उकी घःने चीधिकःम्ह भ्याःचाया झिंनिम्ह प्रेरिततय्गु नां च्वयातःगु दु।

15 जि नाप खँ ल्हाःम्हय्सिके शहर, ध्वाखा व पःखाः नापय् यायेत लुँयागु गज दु।✡

16 शहर प्यकूं लाः। हाकः व ब्या उति हे दु। अले वं थःगु गजं शहर नापय् याना स्वःबलय् निद्वः व प्यसः किलोमिटर हाक दु। ब्या व जाः नं उलि हे दु।

17 स्वर्गदूतं व शहरयागु पःखाः नं नापय् याना स्वःबलय् खुइगु मिटर दु।

✡ **20:12** २०:११-१२ दान ७:९-१० ✡ **21:1** २१:१ यशै ६५:१७; ६६:२२; २ पत्र ३:१३ ✡ **21:2** २१:२ यशै ५२:१; ६१:१०; प्रका ३:१२ ✡ **21:3** २१:३ इज ३७:२७; लेवी २६:११-१२ ✡ **21:4** २१:४ यशै २५:८; ३५:१०; ६५:१९ ✡ **21:6** २१:६ यशै ५५:१ ✡ **21:7** २१:७ २ शम् ७:१४; भज ८९:२६-२७ ✡ **21:10** २१:१० इज ४०:२ ✡ **21:13** २१:१२-१३ इज ४८:३०-३५ ✡ **21:15** २१:१५ इज ४०:३

18 पःखाः जास्परं दय्कातःगु खः। शहर न्हायक्कं थें यचुसे च्वंगु लुं दय्कातःगु खः।
19 पःखाःयागु जग तःजिगु थीथी मणि, हिरा, मोतीं बांलाकातःगु दु। न्हापांगु जास्परयागु, निगूगु निलमयागु, स्वंगूगु हरितयागु, प्यंगूगु पन्नायागु,
20 न्यागूगु आनिक्सयागु, खुगूगु कार्नेलेनयागु, न्हय्गूगु गोमेडयागु, च्यागूगु पिरोजायागु, गुंगूगु पुष्पराजयागु, झिगूगु लसुनेयागु, झिंछगूगु यूयागु, झिंनिगूगु कटेलायागु खः।
21 व झिंनिद्वाः ध्वाखा झिंनिगः मोतीयागु खः। छद्वाः ध्वाखा छगः मोतीं दय्कातःगु खः। शहरयागु लँ न्हायक्कं थें यचुसे च्वंगु मुक्कं लुँयागु दय्कातःगु खः।✡
22 अन शहरय् जिं देगः छगः हे मखना। अनयागु देगः हे दक्व शक्ति दुम्ह परमप्रभु परमेश्वर व चीधिकःम्ह भ्याःचा खः।
23 उकिं अन शहरय् झल्लल थीकेत सूर्य नं म्वाः तिमिला नं म्वाः।✡ परमेश्वरया महिमां हे व शहर झल्लल थ्यू। अनयागु मत चीधिकःम्ह भ्याःचा थः हे खः।
24 थुकियागु जलय् जात जातियापिं मनूत जुइ। अले संसारयापिं जुजुपिन्सं थःगु सम्पत्ति व महिमा अन हे हइ।✡
25 अनयागु ध्वाखा गुबलें हे ति मखु। अन चा धयागु द हे मदु।
26 जात जातियापिं मनूतय्सं थःगु महिमा व हनाबना दक्वं अन हे हइ।✡
27 पवित्र मजूगु छुं हे अन दुकाइ मखु। घच्चायापुसे च्वंगु ज्याखँ यानाजुइपिं, अथवा मखुगु खँ ल्हानाजुइपिं सुं हे अन दुकाइ मखु। भ्याःचायागु जीवनयागु सफुलिइ च्वयातःपिं मनूतय्त जक अन दुकाइ।✡

22

जीवन बीगु खुसि

1 अले स्वर्गदूतं जितः स्फटिक थें यचुसे च्वंगु अनन्त जीवन बीगु लः दुगु खुसि क्यनाबिल। थ्व खुसि परमेश्वर व चीधिकःम्ह भ्याःचायागु सिंहासनं पिचायाः✡
2 उगु शहरयागु लँ दथुं न्ह्यानाच्वंगु दु। थ्व खुसि सिथय् झिंनिलाया झिंनिता हे फल सइगु जीवनयागु सिमा दु। थ्व सिमाय् लच्छिइ छता फल सइ। थ्व सिमायागु हः जात जातियापिं मनूतय्त लाय्केगु निंतिं वासः खः।✡
3 अन सराः बियातःगु छुं हे नं दइ मखुत।✡ परमेश्वर व चीधिकःम्ह भ्याःचायागु सिंहासन अन दइ। अले वय्कःया दासतय्सं वय्कःयात आराधना याइ।
4 इमिसं वय्कःयागु ख्वाः स्वये दइ। वय्कःयागु नां इमिगु कपालय् च्वयातःगु दइ।
5 अन चा धयागु हे दइ मखु। इमित मतयागु जः व सूर्ययागु जः माःगु मखुत। परमप्रभु परमेश्वरं हे इमित जः बियादी। इमिसं न्ह्याबलें राज्य यानाच्वनी।✡

प्रभु येशू हानं झाइ

6 अले स्वर्गदूतं जितः धाल — "थ्व वचन फुक्कं सत्य व विश्वास याये बहःगु खः। अगमवक्तातय्त आत्मा बियादीम्ह परमप्रभु परमेश्वरं थः दासतय्त याकनं जू वइगु खँ क्यनेत थः दूत छ्वयाहयादीगु दु।"

7 येशूं धयादिल — "जि याकनं हे वयेत्यनागु दु। थ्व सफुलिइ च्वयातःगु अगमवाणी फुक्कं न्यनाः थुइकाः मानय् यानाच्वनीम्ह धात्थें धन्यम्ह खः।"

8 थ्व खंम्ह व ताःम्ह जि यूहन्ना खः। जिं थथे स्वये धुंकाः व न्यने धुंकाः थ्व फुक्क क्यना ब्यूम्ह स्वर्गदूतयात हनाबना यायेत भ्वपुला।
9 वं जितः धाल — "छं थथे याये मते। छ व छिमि अगमवक्ता दाजुकिजापिं व थ्व सफुलिइ च्वंगु वचन मानय् यानाच्वंपिं थें जि नं छम्ह परमेश्वरया दास खः। परमेश्वरयात आराधना या।"
10 वं जितः हानं थथे धाल — "थ्व सफुलिइ च्वयातःगु अगमवाणी सुचुकातये मते, छाय्धाःसा ई न्ह्याःने थ्यने धुंकल।
11 मभिंगु ज्या याइम्हय्सित मभिंगु ज्या हे याका ति। घच्चायापुगु ज्या यानाजुइम्ह अझ घच्चायापुगु ज्या याना जुयाच्वनेमा। बांलाःगु भिंगु यानाजुइपिन्त अझ नं बांलाःगु भिंगु याका हे ति। पवित्रपिन्त अझ पवित्र जुइका ति।"✡
12 "स्व, जि याकनं हे वयेत्यनागु दु। मनूतय्गु ज्या स्वयाः जिं इमित बीमाःगु इनाम बी।✡

✡ **21:21** २१:१८-२१ यशै ५४:११-१२ ✡ **21:23** २१:२३ यशै ६०:१९-२० ✡ **21:24** २१:२४ यशै ६०:३ ✡ **21:26** २१:२५-२६ यशै ६०:११ ✡ **21:27** २१:२७ यशै ५२:१; इज ४४:९ ✡ **22:1** २२:१ इज ४७:१; जक १४:८ ✡ **22:2** २२:२ उत २:९; इज ४७:१२ ✡ **22:3** २२:३ जक १४:११ ✡ **22:5** २२:५ यशै ६०:१९; दान ७:१८ ✡ **22:11** २२:११ दान १२:१० ✡ **22:12** २२:१२ यशै ४०:१०; ६२:११; भज २८:४; यर १७:१०

13 अल्फा व ओमेगा जि हे खः। न्हापायाम्ह व लिपायाम्ह, अले शुरू व अन्त जि हे खः।”✡
14 थथःगु वसः हियाः यचुसे च्वंक च्वना च्वनीपिं धन्यपिं खः। जीवनयागु सिमाय् सःगु फल इमिसं नयेखनी, अले इपिं
ध्वाखां दुने शहरय् नं वने खनी।✡
15 शहरं पिने धाःसा घच्चायापुगु ज्या याइपिं, जादु क्यनिपिं, व्यभिचार याइपिं, ज्यानमारात, मूर्ति पुजा याइपिं, मखुगु
ज्याखँ यायेगु यथ्कीपिं व मखुगु ज्याखँ जक यानाजुइपिं दइ।
16 “मण्डलीतय्त थ्व खँ धाय्केत जि येशूं छन्थाय् जिम्ह स्वर्गदूत छ्वयाहयागु खः। जि दाऊदया कुल व सन्तान खः।
सुथय् थीगु नगु नं जि हे खः।”✡
17 आत्मा व भम्चां धयादी – “झासँ।” अथे हे न्यनीपिन्सं नं “झासँ” धकाः धा। प्याचाःपिन्सं व इच्छादुपिन्सं वयाः
जीवनयागु लः सितिकं त्वँ।✡
18 थ्व सफुलिइ च्वयातःगु अगमवाणी न्यंपिं फुक्कसितं जिं ख्याच्वः बी – सुनानं थुकी छुं खँ तन धाःसा वयात परमेश्वरं
थ्व सफुलिइ च्वयातःगु महामारी तनादी।
19 सुनानं थ्व अगमवाणीयागु सफुलिइ च्वंगु छुं वचन लिकाल धाःसा परमेश्वरं वयागु जीवनयागु सिमायागु फलया भाग नं
मदय्कादी। अले वयात पवित्र शहरं पितिनी।✡
20 थुकियागु साक्षी बियादीम्हय्सिनं धयादिल “धात्थें हे जि याकनं वयेत्यनागु दु।”
आमेन, झासँ हे प्रभु येशू।
21 प्रभु येशूयागु दया माया फुक्कसित दयेमा। आमेन।

✡ **22:13** २२:१३ प्रका १:८,१७; २:८; यशै ४०:६; ४८:१२ ✡ **22:14** २२:१४ उत २:९; ३:२२ ✡ **22:16** २२:१६ यशै ११:१,१० ✡ **22:17** २२:१७ यशै ५५:१ ✡ **22:19** २२:१८-१९ व्य ४:२; १२:३२